CONSILIORVM EMINENTISSIMI IVRIS INTERPRETIS

PAVLI DE CASTRO

Volumen Secundum.

QVAE PLVRIVM IVRISCONSVLTORVM Adnotationibus fuerunt iampridem locupletata.

Hac nouiſſima verò editione ab innumeris erroribus, quibus ob temporis vetuſtatem, omnia exedentem, & librariorum iniuriam deprauata comperiebantur, M. D. LEONARDI à LEGE Iuriſcon. Mantuani ad publicam iuriſperitorum utilitatem ſummo ſtudio uindicata,

Additionibus eiuſdem, Nouis rerum notabilium ſummis, ac deciſiuo inde repertorio fœliciter aucta.

VENETIIS,
Apud Io. Baptiſtam Somaſchum, & fratres.
M D LXX.

CONSILIORVM PAVLI DE CASTRO.

Quibus nouiſſimæ præter cæteras M. D. Leonardi à Lege Iuriſcon. Mantuani acceſſerunt Additiones, Nouæ rerum notabilium ſummæ, atque deciſiuum eiuſdem repertorium.

SVMMARIA.

1 *Ius retrahendi alienationem vel competens his qui ſunt eiuſdem agnationis ex conſuetudine, an poſſit cedi extraneo.*
2 *Retrouendendi ius competens ex pacto an poſſit alteri cedi.*
3 *Ceſſio ex cauſa neceſſaria, & non voluntaria, quid operetur.*

CONSILIVM I.

IN Chriſti nomine Amen.

¶ Vr̃ dicendũ q́ dictus Chriſtoph. de Vbertis non teneatur facere vendõnẽ dictæ domus p̃fato Iuliano ceſſiona-
1 rio; † q̃a ꝑut apparet ex tenore pacti de retrouendendo, pactũ illud vr̃ fuiſſe factũ cõtẽplatione Lonazi venditoris & eius filij ſeu pſonæ ipſorũ, ut patet ex tenore verborum d. pacti, quia dr̃ q́ iõ fuit motus d. Chriſtophorus ad faciendũ d. pactũ ſeu ꝓmiſſionẽ, quia ꝯuenientius erat q́ ipſe debitor h̃ret vel eius filius cũ fuerit ſ̃na, q̃ q́ vnus alius. Igit ad alias pſonas non dẽt extẽdi. ar. l. pr̃. ff. de ſer. leg. ff. de pac. l. iuriſgen. §. pactorũ. ff. ſo. ma. l. quia perſonale. Et ꝓ iſta par. vr̃ expreſsè determinatio Petri & Cy. quã ẽt Bal. ſequitur in l. 3. in fi. C. cõi di. De cõſuetudine qua, ſi aliqs de cõſorteria vendidit rẽ aliq̃ immobilẽ, poſſit ꝓximior de con-
a ſorteria retractare, & petere ſibi reuendi ĩ. annũ[a] ꝓ eodẽ p̃tio ſi facta fuerat non conſorti. Nã q̃ritur utrũ talis ꝓximior poſſit tale
b ius qđ incepit ſibi cõpetere uẽdere vel cedere[b] alicui extraneo, ſi forte ipſe non h̃et pecunias pro reemendo. Et determinant ipſi q́ non. ꝑ l. ſi mulier. §. ea aſſe. ff. de iur. do. & quia cõſuetudo vr̃ eſſe
c inducta fauore cõſortiũ[c]. Vñ non extenditur ad extraneos, & pro hoc all. Bal. quod h̃r & no. in fi. in l. ſi cũ fundum. §. fi. ff. de ui & ui ar. de illo qui põt ſe uendicari rõne alicuius qualitatis inhærentis ſuæ pſonæ, ut p̃ri de adulterio filiæ. Nã non licet ſibi uendicare ſe per aliũ. Ego ẽt allego ꝓ illa deciſ. tex. in fi. in l. ſi nemo tutorũ.
2 in prin. ff. de teſt. tu. ubi h̃r, † q́ licet ex plurib. tutorib. poſſit alter ꝓuocare alterũ ad ſatiſdõnẽ, non tñ ſic conceditur alicui extraneo qui non ſit tutor, ẽt ſi hoc faceret ad inſtantiã unius ex tutorib. & illũ tex. quidã antiqui doc. inducunt ad q. p̃dictã. ¶ In ꝯtriũ facit, quia q̃ ſunt tranſmiſſibilia, ſunt ceſſibilia. ff. de adm. tu. l. ex pluribus. ut bona ſit rõ ꝯtriorũ vel eadẽ. l. fi. ff. de le. 3. ff. de uul. & pup. l. & ſi ꝯ. Sed hoc pactũ factũ fuit non ſolũ de debitori qui dedit in ſolutũ & filio eius, ſed ẽt hæredib. eorũ, ut puta ex tenore pacti. Et ſi hæres debitoris virtute pacti rem recuperaſſet, potuiſſet ſine dubio ipſam poſtea extraneo uendere cui uẽdidiſſet forte ꝓ plus, quia tranſiuiſſet ad ipſum libera. Igit eodẽ mõ debet potuiſſe uendere & cedere ius petendi d. reuendõnẽ, quia quod iuris eſt de aliquo, illud idẽ debet eſſe de alio ꝑ qđ p̃uenitur ad illud. l. orõ. ff. de ſpon. l. 2. ff. detur. om. iu. l. ad rẽ mob. & l. ad legatũ. ff. de proc. de inor. inferen. l. 1. §. pe. uel antep. ¶ Et per p̃dicta patet r̃ſio ad determinationẽ Cy. de qua ſ. in q. illa ſi proximior cõſors retractaſſet uendõnem non poſſet rẽ alteri non conſorti uendere, quia cõſuetudo illa cenſet inducta fauore conſorteriæ, ne de ipſa exeat. l. cũ pr̃. ff. libertis. ff. de le. 2. Igitur nec ius retractãdi põt extraneo non conſorti uendere in p̃iudiciũ aliorum de ꝯſorteria. ar. d. l. orõ. ff. de ſpon. Et iõ ſi non eſſent alij conſortes q̃ ille, vr̃ dicendũ ſecus, ſicut res ꝓhibita alienari extra familiã, ſi non ſupereſt niſi unus de familia, bñ põt per ipſum alienari quia non ſupereſt qui alienationẽ poſſit reuocare. Et iſto mõ vr̃ dr̃e ſtari determinatio doc. in d. l. 3. in fi. C. cõi di. ſ. q̃ñ ſuberant alij de cõſorteriã, ſecus ſi non ſuberãt. Sed in caſu nr̃o non ſubeſt aliqua perſona, q̃ poſſet retractare uẽdõnẽ q̃ iſte eodẽ feciſſet extraneo de dicta domo, ſi eã uirtute d. pacti & conuentionis recuperaſſet. Igit̃ nec eſt vel eſſe põt aliquis, qui poſſit impedire uel impugnare d. ceſſionem.

Conſtat. n. q́ Chriſtophorus ipſe, ſi eſſet aliquis qui uendidiſſet d. ceſſionario, non libere poſſit impedire quominus ipſe alteri extraneo uenderet, quia nullũ ius Chriſtophorus in illa domo ſibi reſeruaſſet, uel reſeruare potuiſſet. ar. l. nemo. ff. de pac. Ergo nec põt impugnare ceſſionẽ p̃dictã. Et iſtã partẽ teneo. ſ. q́ d. ceſſio va-
3 luerit potiſſimè, q̃a facta fuerit creditori, † & ſic vr̃ facta ex cã neceſſaria, poſito ẽt q́ eſſet facta alteri q̃ creditori non ualere, qđ ſi tñ non dico ꝓpter ea q̃ dixi ſ. & hæc ꝑ ea q̃ h̃r & notant ſingulariter per gl. & Bar. in l. ꝓ hærede. §. ſi quid tñ. ff. de acq. hær. & in fi. mag. gl. ubi ea q̃ non tranſeunt ad extraneos hæredes, tranſeunt tñ ad creditores. & per l. filiusfa. §. diui. ff. de le. 1. uer. ſed hoc neq; creditorib. &c. ¶ Concludo dictum Chriſtophorum teneri ad faciendum dictam venditionem dicto Iuliano.

SVMMARIA.

1 *Quæſtio facti, vel iuris, quæ dicatur.*
2 *Matrimonii cauſa, ſiue in iure, ſiue in facto conſiſtat, debet remitti ad iudicem eccleſiaſticum.*
3 *Exceptio quòd cauſa pertineat ad iudicem eccleſiaſticum, ſi non opponatur ante litem conteſtatam, an poterit poſtea opponi.*

CONSILIVM II.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ In puncto p̃nti tria veniunt diſcutienda. ¶ Primũ eſt, verũ attenta forma excipiendi d. Ioannæ q̃ eſt q́ non fuit nec eſſe potuit de iure m̃rimoniũ inter p̃dictos, dicat̃ iſta q̃õ facti, vel q̃õ iuris. ¶ Scđm eſt, p̃ſuppoſito q́ eſſet q̃õ facti, utrũ tanq̃ ſp̃ualis ſit remittẽda ad curiã ep̃i. An uerò tanq̃ ꝓphana debeat & poſſit tractari corã dño p̃tre. Nã ſi dicatur q́ ſit q̃õ iuris, nulli dubiũ q́ venit remittenda. ¶ Tertiũ eſt, p̃ſuppoſito q́ de ſui natura foret remittenda ſi fuiſſet oppoſita an li. cont. utrũ ex eo q́ opponit̃, po-
1 ſtea debeat ceſſare remiſſio. ¶ † Et circa primũ art. dñs Bart. in l. quotiens. C. de iu. dicit, q́ q̃ñ vertitur q̃õ de ipſo matrimonio. An fuerit ꝯtractum uel non ſaltem quatenus in eis fuit, puta an interuenerint uerba de p̃nti & ẽt conſenſus. iuxta l. nuptias. ff. de re. iu. iũctis his q̃ no. per gl. in l. cũ notiſſimi. in prin. C. de præſc. 30. an. & c. tuæ. extra de ſpon. tunc dr̃ q̃õ facti; quia ꝯtrahere uel non ꝯtrahere facti eſt, & in facto cõſiſtit. l. conſilio. §. fi. ff. de cura. furio. & niſi tale factum ſeu ꝯtractus interueniſſet, non poſſet eſſe q̃õ iuris. ar. l. arethuſa. cum l. ſeq. ff. de ſta. ho. ſi uerò q̃õ uertitur non ſuper matrimonio, an fuerit ꝯtractum per uerba de p̃nti, uel non, imo ponitur pro conſtanti, q́ ſic; Sed dubitatur an ex illis uerbis reſultauerit uel reſultare poterit ualidum matrimonium, uel non obſtante aliquo impedimento canonico uel legali, & ſic potius de uirib. matrimonij, tunc dr̃ q̃õ iuris. Et in iſta diſtinctione non vr̃r alij doc. diſcrepare a Bar. quia neutra pars ipſius, ſi rectè inſpiciatur,
a põt probabiliter negari. ¶ † Circa ſcđm art. in quo conſiſtit tota vis q̃õnis reperitur Bar. in ſeipſo uariaſſe, & ẽt alij doc. utriuſq; iur. Nam idẽ Bar. in d. l. quotiens. C. de iu. dicit q́ prima q̃õ examinari dẽt in curia ſeculari, quia facti, ſcđa verò in curia eccleſiaſtica, quia iuris. Sed idẽ Bart. in l. titia. ff. ſo. ma. tenet indiſtinctè q́ ſiue diſceptetur de m̃rimonio, an fuerit ꝯtractum, uel non; ſiue de uirib. m̃rimonij. ſ. an potuerit ꝯtrahi, uel eſſe matrimoniũ inter eos, talis q̃õ debeat remitti ad ep̃m, & ſic q̃tũ ad hoc utroq; caſu poterit dici q̃õ iuris. Q̃ñ vero non de m̃rimonio, uel de eius uirib. diſceptatur, ſed de prole, puta an talis ſit natus ex illis, uel non, tunc talis
d q̃õ tanq̃ oĩno facti[d] diſceptanda eſt in curia ſeculari. Et primã partẽ tenent ẽt canoniſtæ. ſ. Ioh. & Io. An. in nouel. in c. tuã. de or. co. dicentes, q́ cũ m̃rimoniũ ſit hodie ſacr̃m, iuxta illud. qđ Deus cõiunxit &c. nullus alius ſup eo. ſ. q́ ſit uel q́ nõ ſit aut fuerit p̃t ꝓnunciare q̃ ille qui uicẽ Dei tenet in terris. ſ. papa uel eccl̃ia ſeu iudex eccleſiaſticus. Hoc idẽ tenet Bal. in d. l. quotiens. dicens ꝯ Bar. ibi. q́ ſiue ſit q̃õ ſup f̃cõ. i. an ꝯtũ vel ñ, ſiue ſup iure. ſ. an potuerit ꝯtrahi remitti dẽt ad curiã ep̃i & dicit im̃ ꝯuari. Sđ idẽ Bal. ĩ l. cũ ꝓpo-

a ¶ Annum. Adde Iaſ. l. pcẽſt. C. de pac. in 12.
b ¶ Cedere. Vide quæ h̃r ꝑ Ale. in cõſ. 125. in 2. col. cũ ſe. in 1. pt.
c Conſortiũ. Sđ nũquid fauore fœminæ & baſtardi eorũ conſortium, itaq́ requirẽdi ſint. vide Ang. in cõſi. 191. & diſcurre tra. de iu. prothomiſeos.
d ¶ Tãquam oĩno facti. No. qđ de cã ſpiritua li puta matrimonii, uel uſurarũ iudex ſecularis nec principaliter. nec incidenter põt cognoſcere. c. lator. qui fil. ſint leg. c. ſi iudex laic. de ſen. exc. in 6. quod intelligendũ, q̃ñ eſt q̃õ ſup iure, ſecus ſi ſuper facto ſm Bar. in d. l. quotiẽs. hic al leg. & in l. ol nouatio ne. C. de ſa. ſan. ec. & l. 1. l. 2. ff. de in riſ. om. iu. & i l. titia. ff ſo. ma. & ſequit̃ Ale. in conſi. 9. inci p̃ſtãtiſſime doct. in 4. uol. & d. Iaſ. in d. l. quotiens. in 3. not. & an q̃õ incidẽs iudicet ſm naturã cauſæ principalis uid. Phil. Dec. in cõſi. 44. inci & diligenter in 1. uolu.

nes. C. de bo. aut. iud. poſ. vr̄ tenere id qđ no. Bar. in d. l. quotiens. idē tenet d. Pe. de Anc. in rep. c. ea q̄. de re. iu. lib. 6. pro opi. tñ quā ſentit Bar. in d. l. titia. & quam ēt tenent canoniſtæ. facit c. ſi iudex laicus, de ſenten. exc. li. 6. Nam quem eſſe clericum, uel non eſſe, eſt facti, qa ea facto cẽtur. ſ. ex canonica ordinū collōne, & tñ iudex laicus de hoc nō cognoſcit, ut ibi pʒ. Itē quē eſſe excōicatū, uel nō eſſe, uel eſſe, uel nō eſſe hr̄eticū, uel ſimoniacū, eſt facti, & tñ ſi de his incidēter opponiť corā iud. ſeculari, nō cognoſcit, ut no. Io. An. in d. c. tn̄ ł. ¶ Breuiter in caſu nr̄o pt̄ dici, ꝙ ſit qō tā facti, q̄ iuris, facti qdē, dū excipiens dicit, ꝙ inter illos nō fuit mr̄imoniū, pōt. n. intelligi ꝙ nō fuit. ſ. quatenus in ſcō ꝯſiſtit. i. qa nō interuenerūt verba, pt̄ ēt intelligi, ꝙ nō fuit mr̄imoniū. ſ. ualidū, poſito ꝙ verba interuenerint, & tūc eſſet qō iuris. Itē ea eo ꝙ ſubiciť nec eſſe potuit, ſiłr clarū eſt, ꝙ eſt qō iuris, iō q̄cūq; opi. teneamᵘˢ, dicēdū eſt dr̄e remiſſionē fieri; ne cāæ ꝯtinētia diuidať. C. de iud. l. nulli. Sed in cā uſuraria, qñ eſt qō facti. ſ. an talis recepit uſuras, vł nō recepit, tūc eſt mere ꝓphana, & pōt tractari in curia ſeculariᵃ, & cōpelli ad reſtōnē. l. ſi nō ſortē. in prin. ff. de ꝯd. ind. ſi uerò ē qō iuris, puta an ꝯtctus ille ſit uſurarius, uel nō, tūc ſecus; ut no. Pau. de Eliaz. in cle. j. de uſur. & ꝑ Bar. in d. l. titia. Sed qō mr̄imonialis ēt cū dubitať đ ſcō, vr̄ ſpūalis, ex eo qa mr̄imoniū eſt ſacr̄m eccleſiaſticū, iō diſtinctio illa ſit qō iuris, uel facti, nō ſic attēdiť ſm do. ꝯ. dictos, lʒ ſecus qñ de ſola ꝓle diſcrepať. ¶ 3 †Circa tertiū & ult. art. vr̄ dicēdū, ꝙ cū d. exceptio & petitio remiſſionis ad curiā epi ꝯcernat iuriſdōnē ſecularis, qa negať eā hr̄e, debuerit opponi in initio. i. añ litem ꝯte. l. fi. C. de exce. ff. de iu. l. ſed & ſi ſuſceperit. in prin. ꝯriū eſt uerius, qa nō potuit opponi añq̄ articularet̄ de mr̄imonio p agētē, ſed añ litē ꝯt. nō fuit articulatū, nec articulari potuit de mr̄imonio, qa iſtud ꝯcernit negotiū principale, de quo agitur, cū in hoc fundeť agētis intētio, iuxta illud ſi filius, ergo hr̄s. iux. no. in l. ſi cū dotē. §. tráſgrediamur. ſo. ma. & ſic ueniebat articulādū pᵒ litē ꝯt. ſicut & ꝓbādū, extra ut li. nō ꝯt. ꝑ totū. Igiť nō ē īputādū d. dñæ, ſi añ litē ꝯt. nō oppoſuit, qa nec opponere potuit. ar. l. petēdæ. C. de tēp. in int. reſt. l. ſi qs libertatē. pᵒ med. ff. de peti. hære. ¶ Præterea tūc ꝓiudicat ſibi qs, ſi nō opponit exceptionē foria prin. qñ pōt iuriſdōnē iudicis ꝓrogare, qa tūc ꝓrogare vr̄, qa cēſeť ꝯſentire in iudicē, ꝙ ſuꝑ aliis ꝓnūciet, ut d. l. ſed & ſi ſuſceperit. in prin. Sed in caſu nr̄o iuriſdō iudicis ſecularis nō eſſet ꝓrogabilis ꝑ partes, ut de cā ſpūali poſſet cognoſcere & ꝓnūciare, cū talis iuriſdōnis & ptātis ſit incapax. c. decernimus. de iu. de ꝓſc. c. cām q̄. c. ſacroſctā. & c. meſſana. de ele. qa ſunt ſeparatæ iuriſdōnes. c. nouit. de iud. & in Auth. qūo opor. epi. in prin. cū ibi no. ¶ Et adde Bal. in l. cū earū. circa fi. C. de ſnījs. ubi dicit ꝙ qñ litigātes neceſſitanť a lege adire unū iudicē, nō pn̄t ex ꝓrogōne adire aliū; iuriſdō nō pt̄. n. ꝓrogari de una ſpē iuriſdōnis ad alteram; vñ in iudicē nō hn̄tē īperiū nō pōt fieri ꝓrogō, ut hēat. iua. no. ꝑ In. in c. de cauſis. de of. del. & ꝑ legiſtas in l. t. ff. de iud. Sed iudex ſecularis hēt cognitionē de ꝓphanis, nō de ſpūalib. ēt iter ſuos ſubditos. Igiť ad ſpūalia nō pōt eius iuriſdō ꝓrogari expreſsè. Igitur nec vr̄ tacitè ꝓrogata ꝑ nō oppoſitionē excep. a prin. l. qui ad certū. ff. loc. ¶ Cōcludo remitti dr̄e cognitionē dicti art. ſ. an fuerit mr̄imoniū, uel eſſe potuerit inter ꝓdictos, ad eccleſiaſticā curiā. per c. tuam. ꝯ. all. ubi caſus ſm cōem lecturam, non obſtante ꝙ ante litem cont. hoc non fuerit petitum, per ea quæ dicta ſunt.

a ¶ Secularis vide d. Al. de Imo. in conſi. 9. in 4. par. & ol no d. Bart. Soz. in cōſi. 219. inci. circa. ꝑ totū. in 2. pe. & Corn. in conſi. 237. inc. uiſo. n. 3. in 3. par. & Bald. in conſi. 199. in 3. par.

b ¶ A præcepto. Sed nūquid ab articulis incipere poſſit, & qñ, uide Cor. in cōſi. 181. inc. uiſa. nu. 8. in 3. parte. ubi tenet, ꝙ ſic, quādo cā committiť cum clauſula ſola facti ueritate &c.

S V M M A R I A.

1 *Iudicium a præcepto incipere poteſt ſine cauſa cognitione, & lite non conteſtata poſſunt produci articuli & teſtes examinari, quando agitur ne quis turbetur in poſſeſſione alicuius rei non ut efficiatur perpetuus poſſeſſor.*

2 *Turbatur ne quis in poſſeſſione pendente lite pertinet ad officium iudicis prohibere, & tūc qūo talis cā differat a cā poſſeſſoris, & quis dēat obſeruare in ea.*

3 *Teſtes examinati in ſummario iudicio an faciant fidem in ordinario, & an iterum poſſit examinari.*

4 *Ius fodiendi metalla in alienis agris per cuniculos quādo præſcribatur, et quæ ſeruitus dicatur illa.*

CONSILIVM III.

IN *Chriſti nomine Amen* ¶ In cā q̄ uertiť corā dn̄o vicario ptātis ꝑgami occaſione cuiuſdā uenæ cotariæ, q̄ appellať uena uerasia magiſtralis & groſſa. Et alterius venæ, q̄ ꝑ alterā partē uocať Riccabona inter Martinū Bn̄duſij ſuo & quorūdā aliorū noīe uenientē ex parte una. Et Nicolaū Bernardi & Vincētiū de Lazaronib. tā ipſorū q̄ quorundā aliorū noīe veniētiū ex altera, uiſis actis & actitatis inter ꝓdictos in d. cā dubitari pōt de pluribus. ¶ Et primò, utrū ualeat d. ꝓ-

1 ceſſus, & ea q̄ acta ſunt. Et vr̄ dicendū, ꝙ nō, † qa inceptū fuit a ꝓ-
b ceptoᵇ nulla cāæ cognitione adhibita, q̄ nō dēt fieri niſi parte pn̄te uel uocata. C. ſi ꝑ uim uel alio mō. l. fi. quorū neutrū hic fuit, & ſic vr̄ nō ualere cū ab executione nō ſit inchoādū. C. de exe. rei iu. l. j. cū ſi. de ſeq. pecu. l. unica. Scđō, qa dati fuerūt articuli & ꝓducti & examinati teſtes, nō dato libello, nec lite cont. extra ut li nō cōte. ꝑ totū. ꝯriū tñ eſt uerū, ꝙ imo ualet d. ꝓceſſus q̄tum ad finē, ad quē ordinatus eſt. Nā ſi bñ & ſubtiliter cōſidereť iſte ꝓceſſus nō eſt ordinatus ad finē, ut ꝑueniať ad ſn̄iam diffinitiuā ſuꝑ petitorio, in quo principałr diſputať de iure partiū, ſeu de ꝓprietate iuriū, uel ſuꝑ poſſeſſorio retinendæ, in quo principałr diſceptať, qs ſit poſſeſſor, & hoc cognito & ꝓnūciato hēt vī ꝑpetuā, ut poſſeſſor defendať & remaneat in poſſeſſione quouſq; pars altera egerit petitorio & obtinuerit. ff. de acq. poſ. l. exitus ꝯtrouerſiæ. & in cōſequētiā offm̄ iud. uenit, ut aduerſarius a moleſtia ſeu turbōne cōpeſcať. ff. uti poſ. l. ſi duo. §. 1. uel 2. Et talis ſn̄ia lata ēt ſuꝑ poſſeſſorio dr̄ diffinitiua. C. de ſen. l. pᵒ ſn̄iam. & no. gl. ī l. uni. C. ſi de mo. poſ. & ff. de re iu. l. qđ iuſſit. & ꝑ In. extra de inſt. cū ueniſſet. Sed ordinať iſte ꝓceſſus principałr ad finē ne lite pēdē. ſuꝑ ꝓprietate uel poſſeſſione partes ueniāt ad rixas & arma turbādo ſe adinuicē, cū quibet pars aſſerat ſe eſſe in quaſi poſſeſſione d. uenæ, & alterā nō eſſe, & ad ſe ſpectare ius cauēdi, ad alterā nō, ſuꝑ quo neceſſario fuit ſūmaťe cognoſcere q̄ pars eſſet in poſſeſſione, & reꝑto ꝙ altera ſit, altera nō ſit, ꝑtinet ad offm̄ iud. inhibere ei q̄ non eſt, ne alteri parti moleſtiā uel turbōnē faciat lite pēdēte. Et talis ꝓnūciatio ꝙ talis pars ſit in quaſi poſſeſ. & nō dēat turbari lit. pēdēte, erit interlocutoria, & nō hēbit effectū niſi quouſq; lis durabit ſuꝑ ꝓprietate uel poſſeſ. & expediť iud. offō. † Et ſic differt in
2 multis ab illa de qua ſ. q̄ ferť ī poſſeſſorio. Primò, qa illa ē diffinitiua, iſta interlocutoria. Scđō, qa illa affert ꝑpetuū ꝓiudiciū quouſq; ſit cognitū & ꝓnūciatū ſuꝑ ꝓprietate ꝓ altera partē, ſed iſta durat quouſq; durat lis ſuper proprietate uel poſſeſſione. Itē illa expediť iure actionis uel interdicti, iſta uerò iud. offō. Itē in illa principałr agiť de ꝓprietate uel poſſeſ. & ī ꝯſequētiā uenit ne poſſeſſor turbeť. In iſta verò principałr agiť, ne qs turbeť, qa hoc principałr petiť, ſcđariò uerò uenit ut uideať an poſſideat ille q̄ petit ne turbeť. Itē in illa requiriť cāæ cognitio plenaria, qa de maiori ꝓiudicio agiť; in iſta uerò ſufficit ſūmaria cognitio de quaſi poſſ. quia nō de tāto ꝓiudicio agiť. Et iſtud iudex aditus ſeu requiſitus facere dēt ex officio, ne partes ueniant ad arma. l. æquiſſimū. ff. de uſuf. & ut ordinet lis. l. liberis. §. fi. ff. de li. cā. Et hr̄ expreſsè practica iſta in tex. & ꝑ Inn. in c. cū ueniſſet. extra de inſti. ff. de of. ꝓcu. cæſa. l. fi. C. de trāſ. l. ſi de poſſeſſione, ꝙ cū eo. l. ſi ſeruus. & ibi no. ꝑ Cy. ff. de aq. quot. & æſti. l. pe. ꝑ gl. in l. 1. §. 1. ff. de iti. actuq; pri. ꝑ q̄ patet, ꝙ lite pēdēte ſuꝑ iure uel quaſi poſſeſ. iuris, ille qui nō poſſidet dēt cauere poſſeſſori, ꝙ nō impediet eū in ſua quaſi poſ. Igiť ꝑ prius ſummatim cognoſci dēt, qs poſſideat. d. l. liberis. §. fi. ſic in ſi. cū minor nō appellās petit ſe reſtitui ad appellandū, nā añ litē ꝯte. in cā reſtōnis ſummatim cognoſciť, an hr̄et bonā cām, & ſic ſit læſus, & interſit ſua petere, ut no. Bar. in l. nā & poſtea. §. ſi minor. ff. de iu. iu. & qđ no. Cy. in l. qđ t pe. de reſt. mil. ¶ Fateor ergo, ꝙ iſte ꝓceſſus nō ualet q̄tū ad finē & effectū obtinēdi diffinitiuā ſn̄iam ſuꝑ ꝓprietate uel quaſi poſſn̄. iſtius iuris, cū ad illā requirať litis ꝯt. & libellus. Sed bñ ualet q̄tū ad hoc, ut inde a uiſo q̄ pars melius ꝓbauit de poſſeſſione, inhibeat alteri parti ꝙ eā non turbet, quouſq; fuerit actū ordinariè, & ꝓnūciatū ſuper ꝓprietate uel poſſeſ. Et ꝙ ad iſtū finē uoluerit iudex tendere, patet ex eius uerbis ꝓlatis in aſſignatione termini dari ad ꝓbandū de iure ſuo, ſi bñ & rectè conſidereň eius uerba. ¶ Scđò principałr eſt uidendū ꝓſuppoſitis ꝓdictis, q̄ pars in caſu nr̄o defendenda eſt in quaſi poſſeſſione, & cui parti faciendū eſt ꝓceptū, ꝙ alterā non turbet. Rn̄deo defendenda eſt pars d. Martini, q̄ dicit ſe eſſe in quaſi poſſeſ. d. venæ uerasiæ magiſtralis & groſſæ, & ꝓnunciandū eſt ꝓceptū factū ad ſui inſtantiā alteri parti, ꝙ partē d. Martini nō moleſtet nec turbet, ualere, & tenere, & dr̄e effectū ſortiri, & hoc iō qa pars d. Martini melius ꝓbauit de quaſi poſſ. ſ. de antiquiori a 30. & 40. an. & ultra. pars uerò aduerſa a 3. ſeu 4. annis uel circa. Iō prima quaſi poſſeſſio melior eſt & iuſtior ꝓſumitur in c. licet cām. extra de prob. & no. in materia interdicti uti poſ. per doc. Secunda verò quaſi poſſeſſio ꝓſumiť improba & iniuſta ſeu clandeſtina uel uiolenta. C. de acqu. poſ. l. improba. Præceptū aūt primo loco factum ad inſtantiā d. Martini alteri parti ꝙ non turbet nec moleſtet partem d. Martini licet fuerit ualidum, quia fuit iuſtificatum,

a citum cũ clauſula ꝙ ſi ſenſerit ſe grauatũ ᵃ &c. fuit tñ reſolutũ
cõparente altera parte & ɜ̃dicente, qa in vim ſimplicis citatio-
nis tunc reſolui᷑, iuxta ea q̃ plenè not. in. l. de pupillo. §. memi-
niſſe. ff. de ope. no. nũt. & per doct. in l. nec qnicq̃. §. vbi decretũ.
de off. procon. & leg. Pronunciatio aũt iudicis ſupradicta in ca
ſu noſtro erit interlocutoria non diffinitiua & durabit eius ef-
fect⁹ quouſq; durabit lis, q̃ poſtea ordinariè inchoabit ſup ꝓ-
prietate dicti iuris vel ſup poſſeſſiõe, vt habet expreſsè in d. c.
cum veniſſet. de inſti. in tex. & per Inno. ¶ Tertiò principaliter
eſt vidẽdũ hoc facto vtrũ iudex poterit aſſignare terminũ ꝑti-
bus, ꝙ dent libellũ ſup ordinario iudicio proprietatis vel quaſi
poſſeſſiõis. Rñdeo ſic p. l. ſi qs libertatẽ. ver. planè. ff. de pet. hẽ.
3 ¶ †Quartò principaliter eſt vidẽdũ vtrũ in dicto iudicio ordi-
b nario mouẽdo potuerũt ꝓduci illæ eædẽ atteſtatiões ᵇ quæ fue
runt productæ in iſto ſummario, & vtrũ facient fidẽ. Rñdeo ſic
ſi erũt publicatæ qa inter eaſdẽ perſonas & quaſi in eadẽ lite li
cèt ad diuerſũ effectũ, & hoc p ea q habẽt & no. in l. geſta. C. de
re iud. p gl. & doc. & ĩ l. ij. C. de eden. Nec ob. ſi dicat iſtæ atteſta
tiões fuerunt receptæ in iudicio ſummario, ergo nõ faciũt fidẽ
in ordinario. l. pe. de his q ſunt ſui vel alie. iur. & l. ſi qs. qa hoc
eẽt verũ ſi ſummariè fuiſſent recepti, puta ꝑte abſente vel non
in ſufficiẽti numero, ſed in hmõi ſec⁹ eſt, qa tãq̃ in plenario iu-
dicio fuerũt recepti. pñt ẽt ijdẽ teſtes iterũ examinari, licet ſint
c didicita teſtificata ᶜ, qa variat mudus agẽdi p. c. veniens. cũ ibi
no. extra de teſti. Nã in hoc iudicio fuerũt examinati ad finẽ vi-
dẽdi quis dẽat in quaſi poſſeſſione defendi, & cui ſit faciẽdũ p̃-
ceptũ ne alterã ꝑtẽ moleſtet durãte lite. Nũc vero examinabun
tur ad finẽ obtinẽdi ſñiam diffinitiuã ĩ petitorio vel poſſeſſorio
q̃ afferat ꝑpetuũ ꝑiudiciũ vel ſaltem quouſq; aliud ɔ̃ſtet de pro
prietate, igit̃ &c. vt ĩ d. c. veniẽs. Nec potuerũt variare ab eo qđ
alias dixerũt. iuxta no. ĩ l. eos. ff. de fal. p doc. & p Inn. in c. ꝑ. in-
qſitionẽ. de ele. de ɔfeſ. c. cũ ſup. & ſic ſi nõ ſufficerẽt atteſtatio
nes iã receptæ ſeu depoſitiões tanq̃ factæ in iudicio ſummario
& p̃paratorio, ſaltẽ ſufficiẽt depoſitiões q̃ poſtea fiẽt in ordina-
rio ᵈ, q̃ neceſſario eſſent eædẽ. p no. in locis. ſ. alleg. & tacit. l. ſi.
d C. de teſti. ¶ †Quintò loco ẽ vidẽdũ ſi alia nõ apparebũt vel ꝓ-
4 babunt in iudicio mouẽdo, q̃ para iſtarũ debebit obtinere virtu
te iſtarũ atteſtõnũ vel aliarũ recipiẽdarũ, & ad idẽ tẽdẽtiũ. Rñ-
deo, ꝙ q̃tũ ad iudiciũ q ſi poſſeſſoriũ qđ expedicẽ p vtile ĩterdi
ctũ vti poſſidetis qđ dat ꝓ q̃ſi poſſeſſiõe iuris ĩcorporalis. ff. ſi
ſeru. vẽd. l. ſicuti. §. ſi q̃rai. ff. de ſeru. l. quotiẽs. ti. gñali. clarũ ẽ ꝙ
debebit obtinere ps dicti Mart. qa ꝓbauit de anoq ori q̃ſi poſ-
ſeſſiõe. p c. lz cãm. de ꝓb. ſ. all. & no. doc. iur. ciu. ĩ materia ĩter-
dicti vti poſſid. Sed q̃tũ ad iudiciũ petitoriũ vr̃ ꝙ dẽat obtinere
ps aduerſa p ea q̃ ſtatĩ dicã, qđ ſi verũ eẽt parũ ꝓdeſſet parti di
cti Mart. obtinuiſſe in quaſi poſſeſſorio, qa ſñia q̃ poſtea ferere
tur in petitorio ɜ̃ eã dẽret ꝑferri. de cã poſ. & ꝓprie. c. cũ eccle
ſia ſutrina. & c. cũ ſup. Cã vero p p q̃ vr̃ debere obtinere ps ad-
uerſa in cã petitorij, vr̃ eſſe, qa dicta vena veraſia q̃ ſibi ꝑtẽdit &
vẽdicat para dicti Mart. ꝓtendi ĩ vſq; ad p̃dia & ſubtua p̃dia par
tis aduerſæ, q̃ para d. Mart. fodit ſeu curſum fecit ad fodiendũ,
vr̃ ergo ꝙ ps aduerſa poſſit ſibi ɜ̃dicere & ẽt ĩpedire eã vlteri⁹
fodere ſalti quaten⁹ tãgũt de ſubtus p̃dia ꝑtis aduerſæ eo qa ſi-
cut ſupficies illorũ p̃diorũ ẽ libera ex ꝑte ſuperiori vſq; ad cœ
lũ niſi ꝓbet ſeruire, & ſic pt̃ pars aduerſa facere in ea qcqd vult
ex parte ſuperiori & ĩpedire aliũ volentẽ facere. C. de ſeru. & a-
qua. l. altius. ẽt impediẽdo lumẽ domus vicinæ dũmodo de ipſa
nõ tãgat vt ibi; ita vr̃ libera vſq; ad ꝓfundũ & facere põt in di-
ctis fundis ex ꝑte inferiori qcqd vult & tollere & ĩpedire vtili-
tatẽ q̃ vicinꝰ ɔſequebant̃ ex dictis fundis ex parte ĩferiori, p ea
q̃ hñtur & no. in l. Fluminũ. §. ſi. cũ l. ſeq. ff. de dã. ĩfect. dũmõ nõ
tãgat de fundo vicini. vñ põt vicinus me⁹ fodere ĩ fundu ſuo &
auferre mihi venã aq̃ q̃ de ſubtus illũ ꝓueniebat ad fundũ meũ,
vt ibi plenè habet̃. eodẽ mõ vr̃ ꝙ licuerit ĩ caſu nr̃o parti aduer
ſæ facere foramẽ ĩ ſuis p̃dijs & fodere ſubtua illa quouſq; ꝑue-
niret ad dictã venã veraſiã, & cõmoditatẽ illi⁹ vene auferri par-
ti d. Mart. quaten⁹ ſe ꝓtẽdũt ſupficies p̃diorũ ipſius partis ad-
uerſæ, & ĩponere illi diuerſum nomẽ ꝓut ĩpoſuit. ſ. venã Ricca
bonã. nec vr̃ para d. Mart. poſſe iuuari p̃ſcriptione. Tũc qa illud
ius vr̃ habere cãm diſcõtinuã eo qa ad vſum eius reqrit factum
hoĩs, & iõ ad præſcribẽdũ reqrit curſus tãti tpis cuius ɜ̃rij me-
moria nõ exiſtit, iuxta ea q̃ plenè hñtur & no. in l. ſerui. la gran-
de. ff. de ſeru. ti. gener. & l. foramẽ. de ſeru. vrb. præd. Et hic nõ ẽ s
ꝓbatũ niſi de tẽpore. xxx. vel xl. an. Tũ p p malã fidẽ q̃ ſaltem ho
dic de iu. cano. impedit p̃ſcriptionẽ, vt in c. malæ fidei poſſeſſ. de
reg. iur. lib. vj. qa ſciebat pa d. Mart. ꝙ prædia ſubtua q̃ fodiebat
nõ erãt ſua, ſed erãt partis aduerſæ. l. cũ q̃rebat. C. vñ vi. Sed ĩ ɜ̃-
rium facit. C. de metallarijs. l. quoſdã. & l. cuncti. lib. xj. & qđ ibi
habet̃ in tex. & gl. in qbus vr̃ ꝙ ad reperiendũ cotes & lapidea li
citum ſit vnicuiq; fodere ſubtus p̃dia aliena, dũmõ nihil faciat
& nihil noceat dñis illorũ, ꝓut fuit in caſu nr̃o, qa pars d. Mart.
fecit foramẽ nõ in ſuperficie p̃diorũ partia aduerſæ, ſed in alio
p̃dio licèt cuniculũ fecerit ſubtus p̃dia illorũ & nullũ nocumẽ-
tũ ex hoc faciebat illis fodiendo dictos lapides ſubtus illa. Igit̃
vr̃ ꝙ ſtatim ꝙ fodiendo curſum ſeu cuniculũ faciẽdo dictã ue- b
nã p̃occupauit maximè ſciente & patiẽte parte aduerſa p̃ terq̃ à
modico tpe citra præfata uena fuerit effecta ſua, tanq̃ ſi ĩ nulli⁹
bonis prius eẽt ẽt abſq; curſu p̃ſcriptionis, & ꝑ ɔ̃ñs ſit in ea de-
fendenda poſtq̃ ſemp cõtinuauit quaſi poſſeſſionẽ laborãdo &
fodiendo cotes, & ſic poſſit prohibere partẽ aduerſam uolẽtẽ
ad illã venã ꝑuenire p foramẽ nouiter factũ in prædija eorũ p
l. ſi quiſq̃. cũ ibi no. ff. de diuer. & tẽp. p̃ſcr. & qđ in ſi. ff. de vſuc.
& l. iniuriarũ. §. ſi. cũ l. ſeq. ff. de iniur. licèt aliud ſit in vena aquæ
q̃ uicinus meus fodiendo in ſuo põt p̃cidere & cõmoditatẽ il-
liua mihi auferre, iuxta not. in d. l. Fluminũ. §. ſi. cũ l. ſe. de dã. ĩfe.
qa ibi nõ verti᷑ publica utilitas ſed priuata tñ, ſed in uena lapi
dea uerti᷑ utilitas publica q̃ melioris ɔdõnia eſt q̃ priuata. C. de
cad. tol. §. ſi. in auth. de reſti. & ea quæ parit. §. ſi. & no. in l. j. ff. fo. c
ma. ſup uerbo reipu. & p gl. & iſta fuit rõ dictarũ legũ. C. de me
tallarijs. l. xj. Nec ob. l. uẽditor. ff. cõmunia p̃dio. qa ibi nocebat
dñis p̃diorũ q p prius in ſuis fundis inuenerant lapidicinas, hic
nõ, qa hic pars aduerſa nõ priua ĩuenerat q̃ para d. Mart. ſed po
tiua e ɜ̃, & ſic pars d. Mart. fuit effecta domina p ſolã inuẽtionẽ,
& p̃occupationẽ ſicut efficit̃ qs dñs theſauri inuẽti. inſtit. de rer.
diui. §. Theſaurus. uel ſaltim p p̃ſcriptionẽ. xxx. uel xl. an. q̃ ſuffi-
cit ad p̃ſcribẽdũ talia iura qñ nõ ſubeſt titulua, ſed cũ titulo ſuffi
ceret minus tẽpua. ſ. x. uel xx. ann. ut patet in p̃ſcr. iuris, vſus, uel
uſufr. & no. Cy. poſt Pet. in l. j. C. de ſerui. & aqua. in qõne. & no. d
in l. ſi ego. §. j. ff. de pub. & patet in l. ſi. C. de p̃ſcri. long. tẽp. Nec
ob. ꝙ hẽt cãm diſcõtinuã &c. qa illud ꝓcederet in ſeruitutibus
p̃dialibus q̃ debent̃ a re rei, & ſic ipſarũ q̃ſi poſſeſſio nõ retinet̃
aĩo pſonæ, qa pſona nõ debet̃ nec aĩo rei, qa res inaĩata nõ hẽt
animũ, ſecus eſt in iuribus pſonalibus q̃ debentur a re pſonæ, ut
eſt ius uſus uel uſufructus. nã illorũ quaſi poſſeſſio retinet̃ aĩo
pſonæ cui debent̃, & ſic nõ pñt dici habere cãm diſcõtinuã licèt
factũ hoĩs reqrat̃ ad uſum illorũ, iõ ſufficit ad illorũ p̃ſcriptio-
nẽ tẽp⁹ qđ ſufficit ad p̃ſcriptionẽ rerũ corporaliũ, ut no. p Bar.
in l. iuſto. §. nõ mutat. ff. de uſuc. Sed iſtud ius fodiẽdi nõ põt dici
ſeruitus p̃dialis, qa eo nõ utitur pars d. Mart. ad utilitatẽ alicu-
ius prædij uicini qd habeat, ſed dr̃ quoddã ius pſonale, nõ dico
vſusfructus uel uſua cũ nõ ſit illius qualitatis, ſʒ qđ dã ius inĩatũ
qđ debet̃ pſonæ in re, ꝓut plenè habet̃ in ſi. in tex. & gl. & p doc.
in l. pecoris. cũ l. ſeq. ff. de ſer. urb. p̃d. & l. mela. §. ſi. de ali. & cib.
leg. per Bar. Igit̃ nõ dr̃ hẽre cãm diſcontinuã, qa eius quaſi poſ-
ſeſſio retinet̃ aĩo pſonarũ qbus debet̃, & ſic ſufficit ad ipſius p̃
ſcriptionẽ tps. xxx. uel xl. an. ſine tit. & cũ titu. tpe longi tpis per
iã dicta. ¶ Nec ob. qđ dixi de mala fide qa tex. illarũ legũ. C. de
metal. & gl. ibi poſitæ ſi nõ ſufficerẽt ad tribuendũ ius incõtinẽ
ti, ſaltem ſufficiũt ad cauſandũ bonã fidẽ q̃ hodie req̃rit̃ de iu.
cã. Nã excuſant a dolo, eo qa iuſte potuerũt iſti credere ꝙ eis li
ceret fodere ſubtus p̃dia illorũ ꝓ reperiẽdo venã cotariã, poſtq̃
illæ gl. cũ tex. hoc dicũt ſeu dicere uident̃ p ea q̃ in ſi. not. p In-
no. in c. ne innitaris. de ɔſti. iuncta gl. q̃ eſt in c. de quarta. de præ
5 ſcrip. q̃ dicit̃ qđ titulus ẽt nullus dat cãm præſcribendi, nõ tãq̃
titulus. l. nunq̃. de vſuc. ſed tanq̃ excuſans à mala fide, à qua qli
bet error ẽt iniuſtus excuſat. l. igitur. ff. de lib. cauſa. & no. in l. j.
in ſi. magnæ gl. ff. ſi quis ius dicen. non obtempe.
¶ Concludo ergo pro parte dicti Martini tam ſuper proceſſu q̃
ſuper præcepto facto ad eius inſtantiam vt debeant cõfirmari,
q̃ etiam ſup petitorio & poſſeſſorio nouiter intentãdo, ut de-
beant obtinere, ſi aliter vel melius non fuerit probatũ per par-
tem aduerſam de iure ſuo.

CASVS.

¶ Sup cã litis uenæ cotariæ, ſup q̃ pauloañ ɔſultũ fuit vt. ſ. pʒ.

¶ Se grauatũ] Qualiter ante tale præceptum ĩtelligatur. vide Bal. in cõſ. clxxvij. iij. parte.

¶ Atteſtationes.] Vide Bal. ĩ cõſi. clxxxvj. ĩ 3. ꝑte ubi ponit nunquid dictũ teſtiũ qui depoſuerũt & publicati fuerunt in proceſſu pronunciato nullo valeat in alio iudicio.

¶ Teſtificata] Adde. d. Pet. Phi. Cor. in conſi. 174. incip. in hac. nu. 8. in 3. parte.

Additio.
¶ Fient in ordinario] Add̂ qđ reprobatio teſtiũ ẽ ꝑmiſſa. ut in c. præſentiũ de teſti. & l. ſi quis teſta. C. eo. licet nõ admittat̃ vltra tertiã ut l. c. licèt dilectus de teſti. limita hoc nõ procedere ĩ iudicio ſummario in quo nõ admittitur reprobatiõ. nã illũ poſt ea uenit examinãdũ ĩ iudicio ordinario. Iſtud eſt dictũ abbatis antiqui qđ refert ibi Hoſt. & Io. And. & An. in c. ueniẽs de teſti. qđ dictũ ſimiliter refert & ſequitur pro not. Lud. Ro. ſingu. 385. Ici. reprobatio pſonarum.

SVMMARIA.

1 *Cuniculos ad quærendum uenas cotis an aliquis facere poſſit in prædijs alienis, non deſtruendo ſuperficiem fundorum.*
2 *Venæ cotis an tot eſſe dicantur, quot prædia, ſi ipſa prædia diuerſa ſint reſpectu ſuperficiei.*
3 *Fodiendæ cotis ius quanto tempore præſcribatur.*

CONSILIVM IIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ In cā mota ꝑ Gaſparē, & Ioannē Fabritiū fratres & filios quōdā dñi Iacobi de Suardis de Pergamo ꝯ Martinum de Rumis & ſocios ſuper quadā vena cotaria, viſis actis & actitatis in cā vr̄ clarè dicendū, præfatos Gaſparē & Ioannē actores debere in cā ſuccūbere, præfatūq; Martinū & ſocios fore abſoluendos à petitiōe illorū, cauſis & rōnibus infraſcriptis. ¶ Et primò q̄a dicti agētes non ꝓbarunt, q̄ eis principaliter probāda incūbebāt ſm̄ te-
1 norē libel. ipſorū. †Nā ſi bene inſpiciaē, ipſi videnē intētare negatoriā, eo q̄a narrāt ſe fore dominos duarū petiarū terræ tanq̄ hr̄des dicti dñi Iacobi pr̄is eorū, quē dicunt fuiſſe dñm, & ꝙ dicto Martino & ſocijs nō cōpetit ius eūdi ad dictas petias terræ, nec ad uenas ſub illis terris exiſtētes nec ibi fodiēdi, & ſic agūt pro tuēda libertate rerū ſuarū, quod pertinet ad naturā actionis negatoriæ. ff. ſi ſer. uen. l. ij. circa prin. Igitur ipſa cenſeē intētata, ff. de lib. & poſth. l. Gallus. §. j. & ibi no. ꝑ Bar. ī fi. Debebāt ergo articulare & ꝓbare de dominio ſuo in dictis petijs terræ, ſicut in libello narrarūt, q̄a dicta actio nō cōpetit niſi dño, ſicut nec cōfeſſoria, ut pʒ in d. l. ij. in princ. dum dicit negatoria dño q̄ negat &c. & in §. j. ſi vſufr. pet. l. vti frui. poſt prin. ibi, q̄q̄ &c. & ver. ꝙ ſi forte, m̄ q̄a dñium deducitē in iudicio incidenter nō principaliter, ſufficit minor ꝓbatio. Nā ſufficit ꝓbatio ſolius poſſeſſionis de pñti, qđ nō eſſet ſi deduceretē principaliter, iuxta ea q̄ not. in l. ſicuti. §. ſi q̄ratur. ff. ſi ſer. vend. & habeē in l. j. ſami. erci. & plenè per Bar. in l. pen. ff. de ꝯdi. inſti. & per Cy. ī l. ij. in iiij. q. prin. C. q̄ ſit lon. conſue. & l. ſi non ignorat. q̄ accu. non poſ. quo dominio taliter ꝓbato ñ habuiſſet neceſſe ꝓbare libertatē, q̄a res p̄ſumit libera niſi ꝯtrium probetē l. altius. C. de ſer. & aqua. & not. in d. §. ſi q̄raē. ꝑ gl. & d. l. uti frui. §. ꝙ ſi forte. ſuper uerbo potiores. ¶ Iſti autē agētes bñ articularūt de dominio, & de poſſeſſione dictarū petiarum terræ tā patris eorū q̄ ipſorūmet. Sed de neutro probarunt, ſi bene inſpicianē dicta teſtiū, qui ſuꝑ dicto dñio vel poſſeſſione nihil deponunt, & poſito ꝙ deponerēt & ꝓbarent de dñio patris eorū (qđ tñ non eſt verū) non tñ ꝓbāt iſtos filios fuiſſe dicti do. Iacobi, nec ēt ꝙ ſint eius hr̄des, q̄a nec aliq̄d de iſtis fuit articulatū, & ꝓ tanto iſti deficiunt in ꝓbādo id qđ ꝓbandū eis principaliter incūbebat, & ꝑ ꝯñs debent ſuccūbere eo iure quo actore nō ꝓbāte poſſeſſores ſunt potiores. d. l. uti frui. §. quod ſi forte. ff. ſi vſufr. pet. vbi tex. expreſſè. Iſti. n. ꝯuenti ſunt in quaſi poſſeſſione huius ſeruitutis cauādi ſub dictis petijs terræ, nec iſtud negant agentes & teſtes ēt hoc deponunt. Nec iſti agentes ꝓbāt aliquid, ꝑꝑ qđ appareat eis cōpetere ius defendendi libertatē dictarū terrarum. Igiē debēt ſuccūbere poſito ꝙ rei & ꝯuenti nō haberēt ius cauſandi, vt in d. §. ꝙ ſi forte. & ī l. j circa prin. ff. ſi pars hære. pe. C. de rei uendi. l. fi. ff. de edē. l. q̄ accuſare. cū ſi. & iſtud fundamētū ſolū clariſſimū eſt & ſufficiēs pro abſolutione p̄dictorū reorū.

¶ Secundò debent ſuccūbere, q̄a & ſi p̄dicta ceſſarent, tñ dicti ꝯuēti hnt intentionē ipſorū fundatā ſuꝑ dicta ſeruitute, & iure cauādi ex duplici capite, vt alias dixi ꝯſulēdo ꝓ dicto Martino in alia ſimili cā q̄ hē cū alijs perſonis, ſ. de iure cōi ſm̄ qđ ꝑmittitur unicuiq; fodere ſub p̄dijs alienis ꝓ dictis uenis inueniendis, vt. C. de metal. l. ſi quos. & l. quoſdā. ēt ſine voluntate dñorū, & efficiunē tales uenæ illorū q̄ ſuis ſumptib' illas reperiūt, & hoc ꝑꝑ publicā vtilitatē, & q̄a cū magno labore & ſumptu reperiunt, vt ibi no. ꝑ Azo. in ſumma. licèt in lapidicinis nō ſic, in q̄bus nec ēt eſt vtilitas publica, cū vbiq; reperiātur, nō ſic in uenis ſaxorū magis p̄tioſorū, nec tantus labor nec tāta impēſa req̄rūtur, & hæc rō diuerſitatis inter dictas. ll. et l. venditor. ff. cō. p̄dio. eſt ēt alia, q̄a ꝓ cauādis lapidibus ex lapidicina ingrediuntur ſuꝑficiem fundi, et ſic impediūt vtilitatē dñi q̄ ex ſuꝑficie, nō ex fundo utilitatē capit, nō ſic ꝓ cauādis venis, ſed itur ſubtus ſuꝑficiē et in fundo, et ſic dñi vtilitas nō impeditur. ¶ Nec ob. ſi dicatur, ꝙ hic ceſſat illa rō de publica vtilitate cū iſti agētes ſint ēt parati fodere ꝓ vtilitate publica, ſic videntur p̄ſcrēdi rōne dominij; q̄a rñdetur ꝙ locus fuit p̄occupationi, ſicut ī alijs rebus q̄ in nullius bonis ſunt. ff. de acq. re. do. l. iij. in prin. Nā et talis uena lapidicina anteq̄ fuerit inuenta in nullius bonis erat lʒ eēt ſub fundis alienis, ſicut nec Theſaurus, iō efficitur inuen-
2 toria. l. nūq̄. §. Theſaurus. ff. eo. ti. †¶ Nec ob. ꝙ teſtes deponūt, ꝙ illorū ſunt dictæ venæ, quorū ſunt p̄dia ſuperiora; q̄a iſtud nō pñt nec potuerūt ꝑcipere aliquo ſenſu corporeo, ſed ſolo iudicio intellectus, cum iſtud ſtet in iure nō in facto, iō teſtimoniū ipſorum ī hoc nihil vʒ niſi reddāt ſufficientē cām dicti ſui ēt nō interrogati, vt no. Inn. in c. cām q̄. de teſti. & no. Bar. ī l. ſolā. C. de teſti. ſed hic nullā ſufficientē cām reddunt, nec ꝯcludentē neceſſariò, ſi bñ dicta oīum ꝑcunctērur, ergo etc. l. nō hoc. C. vñ cog. ¶ Et veritas eſt in ꝯtriū per ea q̄ dicta ſunt. ſ. & arg. d. §. Theſaur'. vbi theſaur' lʒ ſit defoſſus in fundo meo, nō ꝑpea eſt meus. Præterea poſito ꝙ ita eēt vt teſtes dicūt, tñ p̄fati dñi ſciendo & patiēdo ꝑ xx. an. & vltra illos fodere in dicta vena perdiderūt oē ius qđ habebāt, & illi fodientes p̄ſcripſerūt ſicut p̄ſcripſiſſent vſūfructū ſi dñi permiſiſſent eos vti frui ſuperficie, iuxta no. per Cy. de ſer. & aqua. l. ij. ī vj. q. q̄a iſta cōmoditas fodiendi poti' ſimilaē vſufructui, et ſic pt̄ dici ſeruit' ꝑſonalis ſeu ꝑſonale ius qđ debeē a re ꝑſonæ, q̄ ſeruituti reali q̄ debeē à re rei, iuxta no. ī l. pecoria. cū l. ſeq. ff. de ſer. ruſt. p̄di. et ſic cenſetur hēre cām ꝯtinuā lʒ factū hoīs ad ei' vſū req̄raē, ſicut vſuſfruct', vel vſus, iuxta no. ꝑ Bar. in l. iuſto. §. nō mutat. ff. de vſuc. iō potuit p̄ſcribi lōgo tēp. cū tit. & lōgiſſimo ſine titulo, q̄a poſſeſſio retineē aīo, lʒ nō ſic ī ſeruitutib' realib', ī q̄b' quaſi poſſeſſio nō retineē aīo, vt dixi ī dicto alio ꝯſilio qđ feci ꝓ dcō Martino ī alia ſi. cā. ¶ Suꝑflua ergo fuit dicta ꝓbatio. ſ. ꝙ dictæ uenæ ſunt illorū quorū ſunt p̄dia ſuperiora, poſtquā patiendo tāto tp̄e ius oē ꝑdiderunt, nec pñt negare quin ſciuerint. Tū q̄a ipſimet actores ponūt in eorū articulis, ꝙ q̄ñ cauaē in dicta uena nō pōt eſſe q̄n ſit notoriū & manifeſtū, cū plures ꝑſonæ illuc uadant; igiē p̄ſumiē in notitiā oīm & ſingulorū deuenire, maximè dñorū quorū intereſt. l. regula. in prin. ff. de iur. & fac. igno. l. miles. §. pe. ff. de adul. ff. de hære. inſti. l. fi. ex qua ſciētia & patiētia dñorū inducta fuit quaſi poſſeſſio illorū fodientiū. l. 2. C. de ſeru. & aqua. Tū ēt q̄a ex quodā inſtr̄o producto in cā dr̄ apparere, ꝙ anteceſſores iſtorū agentiū fuerūt ſocij & ꝑceperunt cōmodū ea dicta uena. Item nō bēt obſtare p̄dictis aliud qđ p̄ſati agentes nixi ſunt probare. ſ. ꝙ tot ſint uenæ, quot p̄dia per q̄ ſubtus tranſeunt; primò q̄a teſtes hoc nō ꝓbant, cū ſuꝑ hoc nō potuerint reddere rōnē, nec ēt reddiderūt ꝑ aliquē ſenſum corporeū, qđ req̄riē vt ualeat teſtimoniū l. ſi q̄s teſtiū. C. de teſt. ¶ Nā ut de cæteris ſēſib' taceamus, cōſtat ꝙ ꝑ uiſum qui ſenſus eēt magis appropriatus, ſi fieri poſſet talis probatio, nō potuerunt hoc ꝑcipere; q̄a licet diuerſitatē p̄dictorū in ipſa ſuperficie potuerunt uiſu ꝑcipere, eo quia diſtinguunē ꝑ ſepes & foſſata & regiones. l. ſi q̄s duas. §. 1. ff. cō. prædio. hæc tñ nō cadunt nec apparent in dicta uena. Et dicti termini q̄ ſunt in ſuperficie, & diſtinguunt unū fundū ab alio, & ſic inducūt diuerſitatē, ad uenā ſubterraneā ſe nō extendūt. ¶ Ipſa uerò uena cōtinuatur uniformiter ſubtus plura p̄dia, iō dr̄ una, licèt p̄dia ſint plura; ſic uidemus ī ſi. in illa mēſura q̄ dr̄ canna cū qua mēſuraē pānus; nā ibi ſunt plura ſigna denotātia brachiū, medium brachiū, & ſi. tñ mēſura ſeu cāna ē una tm̄, nec ex illis ſignis multiplicaē, ut dicit Bar. in l. ſi ſolus. ff. de acq. hær. Et ēt in fundo q̄ñ diuidiē gr̄a uberioris culturæ; nā nō ꝑpea fiūt plures fundi. l. gaius. ff. de l. 2. Et ſic uidem' ī lapide q̄ eſt ī cōfinio duorū fundorū. Nā licet ſit uniuſcuiſq; dñorū pro regione ꝓ qua coheret illi fundo, & ſic ꝓ diuiſo, unic' tñ lapis eſt, & poſtq̄ inde eſt euulſus eſt cōis oīum ꝓ indiuiſo. ff. de acq. re. do. l. adeo. in fi. cū l. ſeq. ff. ꝓ ſocio. l. pe. ff. ꝯm. p̄dio. l. arbo. Ita & ī ꝓpoſito, poſito ꝙ iſta uena traſeat ſubtus plura p̄dia, & ꝙ eſſet uniuſcuiuſq; ꝓ regione cuiuſlibet p̄diorum, nō ꝑpea ex hoc ꝓbareē ꝙ eēnt plures uenæ; imo ē unica tm̄ cōis plurib' eo mō, quo lapis ē ī cōfinio duorū fundorū. Et ex hoc ſequiē ꝙ nō ꝓdeſt agentib' illud qđ allegāt. ꝯ, ēt ſi eēt uerū. ſ. ꝙ. xxx. an. citra p̄dicti Martinus & ſocij nō fodierūt ī dicta uena quaten' ē ſubtus p̄dia ipſorū; q̄a dico, ꝙ cū unica ſit uena, ī q̄cūq; parte ipſius uenæ foderūt, retinuerūt q̄ſi poſſeſſionē totius; ſicut ille q̄ angulū fundi īgrediē, totius fundi poſſeſſionē acq̄rit. l. 3. in prin. ff. de ac. poſ. & q̄ auriculā tangit, totū corpus tetigiſſe ur̄. l. uulgaris. ff. de fur. negari autem nō poteſt quin ſꝑ & cōtinuè ī aliqua p̄te dictæ vene cauauerint, ergo &c.

¶ Præ-

¶ Præterea poſito ꝙ eſſent tot venæ, quot ſunt ꝑdia, bucͤ tñ & filonus eſt vnicus à prima buca vſq; ad vltimũ terminum. Cũ igitur d. Martinꝰ, & ſocij retinuerint bucũ, & ipſo ſemp vſi fuerint ſaltem in eundo ad cauãdũ, vltra dicta ꝑdia retinuerint iura cauãdi ẽt ſubtus dicta ꝑdia, ſub quibus aliqñ cauauerunt, licèt poſtea deſtiterint cũ ſaltem retinuerint aptitudinem. l. foraneẽ. in fi. ff. de ſerui. vrb. ꝑdio. vbi eſt caſus ꝓſupponendo ꝙ illud ius nõ dicaẽ hĩc eẽm diſcõtinuũ, ſicut nec ius vſusfructus, vel vſus p ea q̃. ſ. dixi. ¶ Patet ergo, ꝙ ꝑfati agẽtes ſuperfluo, & in vanum laborarunt in ꝓbando ea q̃ deduxerunt in articulis ſecundis.

S V M M A R I A.

1 *Statuto ſtante, quòd bona nõ poſſint alienari in loca ſeu perſonas non ſubditas, an poterit inſtitui fraternitas diſciplinatorum in certo hoſpitali adminiſtrantium, & nu. 2.*

3 *Fraternitate inſtituta hærede, quis dicatur inſtitutus an hoſpitale & pauperes, an verò ipſi laici diſciplinati ibi miniſtrantes.*

CONSILIVM. V.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Dicendum
1 ẽ † quòd dicta
fraternitas, ſeu fratalea põt dictam hreditatem adire, quia dicta iſtitutio facta de ipſa valet, cum ſit ſocietas, ſeu cõgregatio approbata, quia ad piũ vſum ordinatur,
a ᵃ iuxta no. in l. j. i prin. ff. qđ cuiuſq; vniuer. no. Et ita tenet Archi. 42. diſ. c. 1. & gl. ord. 11. q. 1. c. ſi qui clericorũ. & Bal. in l. ſi quis ad decli. C. de epi. & cle. igit &c. C. de hære. inſti. l. collegiũ. a cõtrario ſenſu. ff. de reb. dub. l. cũ ſenat. ff. ad treb. l. oĩbus. Nec ob. dicta reformatio de qua ſ. quia, vel dicimus ꝙ dicta inſtitutio cenſeaẽ facta cõtemplatione hoſpitalis exiſtentis i loco vbi dicta ſocietas congregaẽ, & pauperũ exiſtentium in eo, vt ſic ſit perinde ac ſi dictum hoſpitale fuiſſet inſtitutum, q. vr̃ in dubio ꝓſumendum, ex quo quicquid capit dicta ſocietas diſtribuit, & cõuertit in vſum dicti hoſpitalis & pauperum, & ſic vr̃ inſtituta tanq̃ executrix, & adminiſtratrix dicti hoſpitalis pp qđ cenſeẽ habitus reſpectus potius ad hoſpitale, ſeu pauperes qui debent cõmodum ꝑcipere, q̃ ad ꝑſonas dictorum hoĩm ſocietatis qui nullum cõmodum ſunt ꝓ ſe ꝑcepturi. ff. de leg. 3. l. fideic. §. intẽdum. de leg. l. ſeruo legato. §. ſi teſtõr. & arg. de leg. 2. l. pe
2 to. §. mater. vbi † ſi fuit grauatus tutor, cenſeẽ fuiſſe grauatus pupillus. Idem vr̃ eſſe qñ oneraẽ adminiſtrator tanq̃ adminiſtrator. Et tunc ſi hoc dicimus, ꝑfata reformatio nõ habet nocere dicto hoſpitali, quia inquãtũ dicit ꝙ nõ poſsit fieri inſtõ de eccleſia, vel hoſpitali, nõ valet dicta reformatio tanq̃ cõtra libertatẽ eccleſiaſticã ꝓut diſputãdo tenuit do. Old. quẽ Bar. refert, & tenet in l. fi. C. de ſac. ſan. ec. & i l. filiusfa. §. diui. in fi. 2. col. ff. de leg. j. & Io. An. in c. 1. de immu. eccle. ſeu in c. eos. lib. 6. in nouella. licèt ſi gñaliter loqueret ꝙ nõ poſſet fieri alienatio in nõ ſubiectũ nõ ſpecificãdo eccleſias, vel hoſpitalia valeret, ſed eccleſias, vel hoſpitalia nõ cõprehenderet, vt no. Io. An. i d. c. & Bart. in l. ſi quia ſub cõdõne. ff. de cond. inſti. quia nõ eſt veriſimile ꝙ ſub gñalitate verborũ voluerint ſtatuere id qđ ſtatuere nõ poterant. arg. l. ſi pr̃. ff. q̃ in fran. cred. ff. ad muni. l. Lucius. §. pen. de ritu nup. l. qq̃. ſed qñ ſpecificãt eccleſias vel hoſpitalia, tũc apparet ꝙ voluerunt ſtatuere id qđ nõ poterãt. c. eccleſia. S. Mariæ. de cõſti. iõ dicimus ꝙ nõ valet ſtatutũ. C. de ſac. ſan. ec. auth. caſſa.
3 † Nã hoſpitale ꝑdictum cũ habeat eccleſiã ſibi annexã in qua celebranẽ diuina cum cãpanili, & alijs ſignis eccleſiaſticis ꝑſu-
b miẽ cõſtructũ cum authoritate epi. ᵇ iuxta no. p gl. in cle. quia cõtingit. de relig. do. circa fi. & p cõſequens ſubeſt epõ, ſicut eccleſia. de relig. do. c. de ſinodochija. Cũ ergo nõ ſubſit iuriſdõni laicorũ, nõ potuerunt aliquid ſtatuere i eius ꝑiudiciũ, q̃a ſtatuere iuriſdõ eſt, & circa nõ ſubditos fieri nõ põt. l. oẽs populi. ff. đ iuſti. & iu. C. de ſum. tri. l. cunctos populos. cum ſi. ¶ Si verò diceremus, ꝙ nõ cenſeaẽ inſtitutũ hoſpitale, ſeu locus ipſe prius, ſed tñ ꝑſonæ dictæ ſocietatis, quia nõ ſunt annexæ, vel obligatæ loco eo mõ quo canonici, vel rector parochialis eccleſiæ, cũ poſsit recedere ꝓ libito voluntatis, ſed canonici, vel rector nõ, de renun. c. admonet. Et iõ licèt inſtitutis oĩbus canonicis, ſeu rectore videaẽ inſtituta eccleſia. ff. de reb. dub. l. ciuibus. p Bart. de annu. leg. l. annua. §. fi. Nõ ſic vr̃ inſtituta fraternitas alicuius loci vel hoſpitalis, ſed ipſæ tñ ꝑſonæ ꝓut tãgit Bal. allegando nõ decidendo in l. ſi quis ad declinã. C. de epi. & cle. i 10. q. ¶ Et tunc alia rõne dicendum erit valere dictã inſtõnẽ. ſ. quia nihil eſſet factũ cõtra dictã reformationẽ, cum illa ꝓhibeat fieri alienationẽ in ꝑſonas & loca nõ ſubiecta. Sed ꝑſonæ dictæ ſocietatis ſunt ſubiectæ cũ ſint merè laici, & iõ de relicto eis facto non debereẽ quarta epõ, tenẽdo opi. ꝑdictã ſm Bal. in loco ꝑdicto. Tñ ꝓcedentẽ opi. putò veriorẽ. ſ. ꝙ videaẽ inſtitutum hoſpitale, ad qđ ꝑuenturum eſt cõmodum inſtõnis, & cuius cõtemplatione & intuitu cenſeẽ dicta ſocietas inſtituta pᵒ d. l. fideic. §. interdum. ff. de leg. 3. cum alijs. ĩ. alleg. ¶ Concludit ergo, ꝙ in oẽm caſum, & euentum, & quodcunque ꝑdictorum teneamus, ꝑfata inſtitutio valida eſt, & põt dicta ſocietas adire hæreditatem.

S V M M A R I A.

1 *Statutum ſi excludit fœminam ab inteſtato, an ſibi inteſtato aliquid iure inſtitutionis debeatur.*

2 *Legatum fœminæ ab inteſtato excluſæ, factum ſub conditione cum maritabitur, an ſit purum, & tanquam ſua legitima ſit; & an ad hæredes transferatur, ſi ipſa moriatur ante purificatam conditionem.*

CONSILIVM. VI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Super eo de quo q̃ritur clara, & indubitata eſt rñſio, videlicet quòd dicta Dorothea nõ potuit teſtari ꝓ eo qđ ſibi relictũ fuit ꝓ
1 dote cũ maritabiẽ. † quia cũ ipſa nõ admittereẽ ad ſuccedẽdũ patri ab inteſtato extatib. maſculis ex forma dicti ſtatuti, nõ debebaẽ ſibi ltĩma, quia illa eſt portio portionis debitæ ab inteſtato. l. cũ q̃riẽ. & l. parẽtib. C. de inoffi. teſt. Sed ab inteſtato nulla portio ſibi debebaẽ ex forma dicti ſtatuti, ergo nihil erat de quo ſibi portio aliq̃ deberet ꝓ legitima. Et pp hoc potuiſſet a prẽ ꝑteriri, & eius ꝑteritio nõ reddidiſſet teſtm̃ nullũ, vt no. Bart. ff. ad tertul. l. fi. & Bal. in l. maximũ vitiũ. C. de lib. ꝑte. Licèt. n. ſtatutũ diſponat ꝙ ſit dotãda, nõ tñ diſponit ꝙ debeat hr̃e iure inſtitutiõis. Et iſta dotatio debet fieri tpe nubilis ætatis, & ſic patet ꝙ demũ poſt delatã ſucceſsionẽ dotãda eſt. Iõ nõ eſt neceſſe ꝙ ſibi aliquid relinquaẽ in teſtõ, ſed ipſa põt cõdõne ex dicto ſtatuto
2 petere ſe dotari cõdecẽter. ¶ † Ex his ſequiẽ qđ relicto præfato de. 300. ꝓ dote potuit addici cõdõ. ſ. tpe quo maritabiẽ, cũ. n. iſtud eẽt incertũ. ſ. an maritabiẽ vel nõ, verba ꝑdicta faciebãt cõdõnẽ l. tali ſtipulatione. ff. de iure do. ſicut cũ alicui relinquiẽ cũ ꝑuenerit ad ætatẽ ltĩmã. ff. de le. 1. l. ſi cui legeẽ. §. hoc ãt legatũ. & potuit addici dicta cõdõ poſtq̃ dicta doa nõ ſuccedit loco legitimæ hoc caſu, ꝓut expreſsè determinat Bar. in l. titio cẽtũ. §. titio genero. ff. de cõd. & dem. licèt Cy. & Bal. in l. ſancimus. C. de nup videanẽ aliter ſentire. Sed dictũ eorũ poſſet ꝓcedere qñ ſtatutũ loqueret alio mõ, videlicet ꝙ filia dotata non ſuccedat cũ fratrib. Nã tũc nõ excludereẽ a ſucceſsiõe, niſi tpe delatæ ſucceſsionis eẽt dotata; quia cũ ſtatutũ requirat ad ipſam excludendã iſtã qualitatẽ, debet neceſſariò adeſſe, aliàs nõ induciẽ excluſio. l. fulcinius. §. cũ ãt. ff. quib. ex cau. in poſ. ea. ſed ſi tale relictũ eẽt cõdõnale, interim añ cõdõnis euentũ nõ poſſet dici dotata. l. cedere diẽ. ff. de verb. ſign. ¶ Tenẽdo ergo, ꝙ excedẽdo actum dotãdi qđ fit cum legaẽ ꝓ dote ſit dotare, & ꝙ ex hoc dicaẽ filia dotata, ꝓut dicit Bar. in d. § titio genero. neceſſe eſſet dicere ꝙ tale relictũ dicaẽ purũ ad hoc vt induceret excluſionẽ, & ſic trãſmittereẽ ad hr̃dẽ; vñ in terminis i quib. loquiẽ Bar. in §. titio. qui ſunt qñ ſtatutũ dicit ꝙ filia dotata nõ ſuccedat cũ maſculo, melius determinat Bal. i d. l. ſancimus, q̃ faciat Bar. in d. §. titio. Sed in terminis in quib. loquiẽ Bald. qui ſunt qñ ſtatutũ diſponit ꝙ b
exiſtente maſculo fœmina nõ ſuccedat, vel nõ admittaẽ ad ſuccedẽdũ, melius determinat q̃ Bar. q̃a tũc iduciẽ excluſio ex ſola exiſtẽtia maſculi nõ ex dotatiõe, vñ nõ expedit dicere ꝙ ſit pura dotatio, ſeu relictũ ꝓ dote. Et ita pluries ꝯſului ſup iſto paſſu. Poſtq̃ igiẽ dictũ relictũ fuit ꝯdõnale, & ipſa deceſsit añ cõdõnis euẽtũ, defecit dictũ relictũ & nõ fuit trãſmiſſũ ad hr̃dẽ, ſed remãſit penes hr̃des oẽs grauatos. C. de cadu. tol. §. ſin aũt ẽ ſub cõdõne. & §. ꝓ ſecundo. ¶ Igiẽ poſito ꝙ fuiſſet purũ, tñ poſtq̃ nõ ſuccedit loco ltĩmæ vt dictũ eſt, potuit teſtõr in eo addicere onꝰ ſubſtõnis, q̃a ceſſat. l. qm̃ in priorib. C. de inoſ. teſ. vñ cũ hic oẽs hr̃des fuerint eidẽ filiæ ſubſtitutæ i caſu quo decederet anq̃ maritareẽ, cõſtat ꝙ ſubſtituti ꝓferunẽ hr̃di d. filiæ. C. de teſ. mi. l. 1. ver. mõ ſi i eiꝰ loco &c. & d. l. j. §. ſin ãt ſub cõdõe. C. de ca. to.

a ¶ Ordinatur.] Vide Bal. in cõſil. 162. in 5. parte. & in conſil. 135. in 2. parte. & d. Petr. phi. cor. in cõſ. 119. inc. p. circa. nu. 26. i 2. parte. & in cõſil. 18. nu 3. & o. & in cõſ. 107. incip. ut nu. 3. & in cõſ. 307. incip. in hac. nu. 14. i 4 parte. & cũ d. Pau. de ca. j. in conſi. 12. i nu. 5.

b ¶ Epi. Adde Bal. in cõſ. 378. in 1. parte, & adde Ang. in conſil. 117. q. ẽt ſi hoſpitale cõfirmatũ non ſit authoritate epi locus pius dẽ, & ẽt ſi paupe res de facto ibi nõ reperianẽ.

S V M M A R I A.

1 *Statutũ quod excludit fœminam ſi extant maſculi, & ſi ſit dotata, an iſtud ſit copulatiuè veriſicat.*

trē eorū ꝗ attinebat illis ꝑ patrē cū eſſet ſoror germana ipſorū.
l.lege. 12.tab.C.de legi.hære.ſtatutū vero voluit excludere atti
nētes dūtaxat ꝑ matrē, nō attinētes ꝑ patrē ꝑ alios ſimiliter atti
nētes ꝑ patrē. ¶ His tñ nō obſtantibus puto cōtrariū.ſ.ꝙ pſatus
agnatus in ſucceſsione pdictorū Antonij & Bartholomei pferret
ipſi Luchiſinæ ſi viueret,& multofortius filijs illius qui ſunt re-
motiores,& ꝓuenīūt ex radice excluſa. 10.col.q feu. da. poſ.§.
cū vero corradus.ver.hoc aūt notandū. & arg.ſt.quib. ad liber.
ꝓcla.nō licet.l.3.in fi.& no.ꝑ Cy.in l.2.C.ꝗ ſit long. cōſue.& ꝑ
Bar.in l.2.§.fi.ff.ad tertul.& ꝑ Bal.in l. maximū vitiū.C.de libe.
pte. & Io And.in addi.ſpe.tit.de teſt.§.j. ꝙ aūt excluderet ſoro
rē,licet nō eſſet dotata a pre vel a fratre, patet ꝑ ea ꝗ dicta ſunt
ſ. qa pſatū ſm ſtatutū in illo ver.nō extātibus aūt fratribus,di-
cit ſi dotatæ fuerint vt.ſ.&c.Notandū dicit vt.ſ.& ſic intelligit
eo modo quo dixerat.ſ.de fratre ꝙ excluderet ſororē.ſed.ſ.de
fratre voluit,ꝙ eā excluderet ſiue eſſet dotata,ſiue nō.qđ patet,
qa eo caſu quo nō eſſet dotata,mandat eā dotari;ergo idē debet
dici in agnato qñ frater nō extat,qa ſtatutū vult ipſum ſubroga
re ī locū fratris ad excludēdū,vt patet ex verbis dicti ſtatuti, dū
dicit.vt.ſ.Nō ergo eſt curādū ꝙ ſtatutū loquit primo loco cō-
dōnaliter.ſ.ſi fuerint dotatæ,qa ex eo ꝙ ſtatim ſubijcit, ſi verò
nō fuerint dotatæ &c. patet ꝙ idē voluit ſi dotatæ nō eſſēt.ſ.vt
excluderent:voluit tñ ꝙ tūc dotarent.verba nāq; pcedentia le-
gis ꝑ ſequētia declarant.ff.de pet.hær.l.verū.ver.& puto ſequē
tē clauſulā &c.vbi eſt bonus tex.ad ꝓpoſitū noſtrū: pſatū tñ o-
nus dotandi expirauit poſt mortem,cū nō cōſtituerit agnatū in
mora.Nā nō dēt eſſe deterioris condōnis maſculi ad excluden-
dū iſtā fœminā a ſucceſsione patris & fratrū ꝙ ipſa erat mari-
tata a matre dotata,ꝗ ſi a nullo: immo deberent eſſe meliora,
quia in primo caſu nō vr prima facie neceſſaria alia dotatio,cū
ſit eā non recipiens iterationem.vt.ſ.dixi ſecundo.Sic igitur,ſi
maſculus excludit in ſecūdo caſu,ſortius in primo; ꝙ excludat
in ſo patet ex his quæ.ſ.dixi.& ex tex. ſtatuti ſi bene inſpiciat.
¶His igitur peroratis patet rñſio ad ea ꝗ cōtinentur in ſecūdo
qſito,qa ꝑ illa Luchiſina adire nō potuiſſet,ſi voluiſſet;qa agna
tus ei pferebat & multominus filij eius ꝑ iādicta.¶Ex his patet
etiam non eſſe neceſſarium reſpondere ad tertium quæſitum,
quia expeditum eſt per prædicta.

S V M M A R I A.

1 *Vxor cōſentiēs marito obligāti bona ſua creditori cū iuramēto, an poſſit impedire creditorē petētem tenutam dictorum bonorū nō obſtāte ſuo cōſenſu. & .2.*

3 *Iuramentum an quis ſit compellēdus ſeruare officio iudicis eccleſiaſtici, quando cōtractus nō valet.*

CONSILIVM. VIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ In cauſa ꝗ
vertit corā do
mino vicario dñi ptātis ciuitatis Feltri īter dominā
Conteſſam vxorē Paſqualis quōdā ſer Benedicti ex
parte vna,& ſer Viualdū quōdā ſer Petri creditorē dicti Paſqua
lis ex altera,ſuꝑ quandā domū dicti Paſqualis poſitā ad incātū
ad inſtātiā dicti ſer Viualdi ꝓ ſuo credito cōſequēdo, viſis actis
& actitatis & cōtradictione dñæ Conteſſæ aſſerētis ſe hre in do
mū prædictā meliora & potiora iura ꝗ dictus ſer Viualdus ha-
beat,& petētis ita ꝓnuntiari,& viſa rñſione dicti ſer Viualdi di
centis & aſſerētis ipſam dñam Cōteſſam renūtiaſſe iuribus ſuis
in inſtrō crediti dicti ſer Viualdi,& ꝑ cōſequēs nō poſſe ampli᷒
ad ipſa regreſsū hre.ff.de ædil.edic.l.qriē §.ſi venditor.C.de re-
miſ.pig. in l.fin.viſis ēt inſtrīs ꝓductis ꝑ vtrāq; partem.ſ.Super
eo qđ qritur an ſit ꝓnuntiandū ꝓ dicta dña & ſm ſuā petitionē.
Et an poſsit impedire tenutā apprehenſam ꝑ dictū ſer Viualdū.
1 ¶†Cōſiderandū eſt primò ꝙ dicta dña in præfato inſtrō crediti
plura fecit in ſuū piudiciū,qa primò interceſsit ꝓ dicto Paſqua
li ſuo marito dū pro ipſo ſe & ſua bona obligauit.C.ad velleia.
l.ſenatus.& l.ſi ſine.& dū cōſenſit ꝙ ipſe Paſqualis obligaret di
cto ſer Viualdo bona ſua ſibi mulieri obligata.Nā & hoc dr in-
terceſsio.l.vir vxori.§.j.ff.ad velleia.& no. ꝑ Cy.C.eo.tit. auth.
ſiue a me.¶Et quātū ad hūc actū vr dicēdū ꝙ ſibi nō piudicaue
rit,& ꝙ oīa pdicta ſint ipſo iure nulla,tanq̄ facta cōtra legis ꝓ-
hibitionē ꝗ eſt ꝙ pro marito nō poſsit intercedere ſe vel rē ſuā
a ꝓ ipſo obligādo vel patiendo obligari. [a] C.ad velle.auth.ſi qua
mulier. nec ſit opus excep.velle.ꝗ ſolū habet locū qñ itercedit
pro alio,nō pro viro:vt ibi patet. Et ꝙ ēt non valuerit iurm̄,vt
ibi no.in prin.gl.primæ.& per l. nō dubiū.C. de legi. Et ad hoc a
ēt facit quod ibi no.Bal.dū remittit ad.l. cū quis decedens.§.ti-
tia.& quod ibi no.Bar.ff.de leg.3. ¶Secundò dicta dña renun-
tiauit dictæ auth.& hoc ſimiliter facere nō potuit ſm doc.ibi-
dē.vt ibi no.Cy.in fi.quia eſt ius prohibitoriū. ergo &c.vt not.
C.ne fid.dotiū deu. ſuꝑ rubr. Nā eadem facilitate cenſet fuiſſe
inducta ad renuntiandu,qua fuit inducta ad ſe obligādū.l.doli
mali.§.diuerſum.ff.de noua.¶Item fuit in tertio loco confeſſa
pecuniā perceptā per virū fuiſſe cōuerſam vel eſſe conuertendā
in ſui vtilitatē.Et hæc ēt cōfeſsio non valuit, qa præſumit fuiſſe
facta in fraudem dictæ auth.in fi.per l.qui teſtm̄.ff.de proba.Et
hoc tenet Nico. Mat. & Bald.in d.auth. ſuper verbo probetur.
2 ¶ Quartò renūciauit iuri hypothecarū quod habebat in bonis
uiri pro dotibus ſuis:& hoc vr potuiſſe facere,quia non cēſetur
interceſsio,nec ex hoc cenſetur depauperari.C. ad velle.l.ēt.&
l.iubem᷒.tñ ſi verū eſt id qđ ipſa dicit & allegat, uidelicet ꝙ nō
extabant tpe quo renūtiauit alia bona,ex qbus poſſet dictæ dñæ
ſatisfieri de ſuis dotibus,adhuc dicta ſua renūtiatio nō valuit.vt
no. ꝑ Bart.in d.l.iubemus.C.ad velle.& in l.meuia.§.ſi fundū.ff.
ſolu.mat & probatur in auth. ſiue a me.C.ad velleia.& in c.per
uenit.extra de emp.& ven.Et hoc videtur probari eo ipſo ꝙ cō
trarium non probatur,per id quod habetur in text.& gloſſ in l.
eum de lege.ff.de proba.C. de iure delibe.l. fin.§.licentia.& per
Bart.in l.ſi conſtan.ff.ſolu.matr.in t.q.princip. ¶Sed breuiter
his non obſtantibus vr dicendū contrariū,ꝙ immo dicta mulier
ſibi præiudicauerit propter iuramentum ꝑ ipſam ſpōte pſtitū,
quo promiſit nō uenire cōtra ea quæ promiſerat ſed ea rata &
firma habere,& certificata fuerat de ſuis iurib᷒. ¶Cū em̄ dictū
iuramentū poſsit per ea ſeruari ſine pctō & ſine interitu ſalutis
eternæ,& nō ɩcdat in præiudiciū alterius ꝗ ipſius iurantis,& nō
fuerit præſtitū vi dolo vel metu,debet ſeruari quantūcunq; cō
tractus ſuper quo fuit pſtitus de ſui natura eſſet nullus ipſo iu
re & cōtra.l.diſpoſitionē vel inhibitionē, vt patet ī alienatione
rei dotalis.C.de rei vxo.ac.§.& cū lex.de fun.dota.per totū.iun
3 cto.c.cū cōtingat.de iureiu.†Et vr ꝑ ipſum iuramētū cōfirmari
cōtractū,quaſi ſic cū iuramēto liceat cōtrahere & ceſſet ꝓhibi
tio legis.vt no.in auth.ſacra.pub.in vlti.gl.& ꝑ Bar.in l.ſi qs ꝓ
eo.ff.de fideiuſſ. vel ſi nō cōfirmaret, ſaltem cōpellit obſeruare
officio iudicis eccleſiaſtici nobilis.vt not.Inn.in c.nouit.de iud.
& ēt officio iudicis ſecularis ad requiſitionē iudicis eccleſiaſti-
ci.c.licet mulieres.de iureiurā.lib.6.de foro cōpe.c.cū.C.laic᷒.
eo.tit.¶ Nec ob.gl.ꝗ eſt in d.auth.ſi qua mulier.qa loquitur de
iure ciuili,vt patet ex.l.non dubium.C.de legi.ꝗ allegat,ſm qđ
qñ nō valebat cōtractus principalis,non valebat ēt iuramentū,
nec aliquid aliud qđ in cōſequētiā,& ꝓ obſeruātia ipſius fieret,
vt ibi.& l.iuriſgē.§.fi.ff. de pac.ff.de leg.j.l.ſi qs inquilinos.§.fi.
qa nō cōſiderauit vinculū aīæ, ſicut hodie cōſiderat ius can. qđ
eſt ſeruandū ēt inter laicos cū agit de periculo animæ.vt not.in
c.2.de reg.iur.lib.6. ¶ Allegata uerò in cōtrariū procederēt,ſi
iuramentū nō interueniſſet.Ex qbus vr nō eſſe pronūtiandū ſm
petita ꝑ eā,nec eſſe īpediendā tenutā dicti ſer Viualdi, maximè
qa adhuc cōſtat mrimoniū inter ipſam & debitorē dicti ſer Vi-
ualdi,& ſic nō eſt ſibi nata actio de dote.l.2.ī prin.ff.de do.ꝓleg.
ergo nec hypo.pōt tētari.l.ſoluit.§.j.ff. qbus mo.pig.vel hypo.
ſol.& expreſſe per Cy.in l.cū tibi.C.qui po.in pig.habe.& C.de
iure do.l.vbi adhuc.in fi.j.gl.magnæ. Nā primò debet agere cō
b tra virū,& petere ſibi dotē conſignari, [b] quia vergat ad inopiā,
vel incipiat male vti ſubſtantia ſua. Et antequàm hoc faciat,nō
pōt impedire creditores petentes ſe immitti in tenutā bonorū
viri.Et ita cōſuluit Bart.in conſi. quod incipit.quæritur vtrum
etiā per viā retentionis.iuxta no.per Cy.in l.j.C. etiam ob ci.pe
cu.in 6.q.per l.quæſitum.& quod ibi not.ff.de pigno.

a Obligari.] Hoc autē eſt de iure communi. ſed nūquid ex form. ſtatuti obligari ꝓ eo poterit? vide do.Mar.Soci.in conſi. 31. inc.proſequendo uerſ. circa tertiam q. cum uer.ſequen. in 1. par.& uide Bal.in conſil. 5. in 5. par. ubi ponit nūquid poſſit ſe obligare cū iuramentu pro excarceratione iura.

b Conſignari.] Adde do.Mar.Soci.in conſi. 34.cir.prī-ci.2.col.ibi. item in cōtrarium.in 1.parte.ſed quid ſi maritus confiteatur in inſtrumento ſe ad inopiā uergere, ad hoc ut uxor dotem repetere poſſit,an præiudicet creditoribus? uide d. Bartho. Soci.in cōſ. 61.uer.21.in ea.2.par.

S V M M A R I A.

1 *Filia excluſa per ſtatutum nulla debetur legitima in teſtamento.*

2 *Statutū quod filia fœmina nō ſuccedat æqualiter cū maſculo, qualiter intelligatur.*

3 *Subſtitutiōe ſpeciali primò inter quoſdā facta, poſtea generali īter oēs, quō vocētur.*

4 *Trebellianica, & legitima in teſtamento prohibita, quæ & quando detrahi poſſit, & an de ea libere teſtari liceat.*

CONSILIVM. IX.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Reſpōdendo breui
ter dubijs.ſ. forma
1 tis.Dico†ad primū,ꝙ ſi nō eſſet ſtatutū excludens fœminā a
ſucceſsione

potuiſſet dicta dña teſtari de dicto relicto facto ꝓ dote quaten'
eét ſibi neceſſariũ,& debitũ ꝓ ſua lĩima,quia tunc li[illegible] ſibi de-
beret de qua reijcit oĩs ꝯdõ.l. qm̃ in prioribus.C.de inoffi.teſt.
a Et ſic licèt relictũ ꝓ dote de ſui natura ꝯdõnem ᵃ tacitã habeat,
ſi nupſerit.ff.de iure do.l.ſtipulatio.& l.tali. tunc tñ reijcit vſq;
ad lĩimã.l.qm̃ in prioribus.C.de inoffi. teſta. prout determinat
Bar.in l.titio centũ.§.titio genero.ff.de ꝯdi.& demon.Sed qa,vt
vidi viget ſtatutũ i loco ꝙ nõ ſuccedat fœmina cũ maſculis, ſed
dotet,lĩima nulla debet cum illa ſit portio eius qđ ab inteſtato
debet l.cum q̃ritur.& l.parẽtib.C.de inoffi.teſ.Et iõ ꝯdõ p̃dicta
non reijcit,vt ro.Bart.in d.§.titio genero. Et p ꝯñs ipſa mortua
añq̃ nuberet,ꝯdõ deficit, ergo & relictum p̃dictum C. ad treb.
l.iubemus.§.pe.ibi dum dicit , & iõ deficit fideicommiſſi peti-
tio &c. ꝑ ꝯñs teſtari de dicto relicto non potuit ꝙ morte eius
fuit finitũ.C.de leg.l.vxor patrui.ff. de leg.1.l. qđ in rerũ.§.1.de
2 vſufru.leg.l.ſticho. ¶ †Nec ob.ꝙ p̃ſatũ ſtatutum diſponit,ꝙ ex
tãte maſculo fœmina nõ ſuccedat æqualiter,& ſic innuit ꝙ inæ
qualiter bene ſuccedat, a ꝯrio ſenſu.l.1.ff.de offi. eius cui mãd.
l.qui teſtõ.§.mulier.ff. de teſta. Et per ꝯñs non excludat [illegible] ex
toto à ſucceſſione inteſtati,ergo debetur aliquid ꝓ legitima de
quo reijcitur ꝯdõ, & poterit teſtari ; quia dico ꝙ cum nõ dece-
ret qualiter inæqualiter debeat ſuccedere,non cẽſet voluiſſe ꝙ
inæq̃liter ſuccedat,cũ ſint paria nõ eẽ & nõ apparere.ff.de le.1.
l. titiæ textores.& l.ſi qs legauerit fundũ cornelianũ exceptis vi
neis.de ꝯhen.emp.l.in lege.& l.rutilia polla .Fuit ergo intentio
ſtatuti dicere ꝙ nõ ſuccedat æqualiter cũ maſculo ſicut ſucce-
dit de iure cõi,imo nullo mõ poſtq̃ non declarat in quo ſucce
dat.Credẽdum.n. eſt ꝙ ſi voluiſſet eã ſuccedere in aliquo, decla
raſſet in quãtũ.C.de cad.tol.§.ſin ãt deficiẽtis.& hoc breuiter de
3 primo. ¶ †Quãtum ad ſm vidẽda ſunt duo. primum eſt vtrum
dicto Guidoni nouiter decedẽti p̃ſati ſuꝑſtites cẽſeantur ſubſti
tuti ꝑ fideicõmiſſum. Et hoc breuiter eſt dicẽdum viſis & cõſi-
deratis verbis dictarum ſubſtõnum, ꝙ ab illo.ver.Et ex nunc p̃-
dictos Andreã,& Chriſtophorũ &c. vbi incipit ſubſtituere vſq;
ad ver. ſed ſalua ſemꝑ &c.nulla ſubſtõ cõprehendit facta p̃ſato
Guidoni,ſed ſolum inter Andreã & Chriſtophorũ de ſuꝑueniẽ
te ipſorum,ſeu de filijs p̃mortui alteri ſine liberis morienti. Et
iſta fuit ſubſtõ ſpãlis inter p̃dictos tñ nepotes. Poſtea verò in
ver.ſed ſalua.vſq; ad ver. & ſic ꝯtingeret ꝙ vn'. q uer. & ſi ꝯtin-
geret ꝙ vnus.nõ poni. s.in themate,ſed ꝯtinet in teſtõ.ponitur
alia ſubſtitutio gñalis inter oẽs inſtitutos adinuicem, vt altero
ipſorum decedẽte ſine liberis vocentur ſuperſtites,& filij p̃mor
tuorum in ſtirpẽ,ſalua tñ p̃dicta ſpãli ſubſtõne facta inter dictos
nepotes, vt ſit ſenſus ꝙ ſi alter dictorum nepotum deceſſerit ſi
ne liberis vocetur alter.ſ.eius frater dũtaxat ſi ſupereſt, vel filij
p̃morientis ſi ſuperſunt,ſed nõ exiſtẽte fratre eius vel liberis ex
eo tunc vocentur alij inſtituti ſuperſtites,& filij p̃mortuorum.
& idẽ ſi ex alijs inſtitutis aliqs ſine liberis deceſſerit. In illo ve-
rò.ver. ſed ꝯtingeret. ponitur tertia ſubſtitutio facta filijs filio
rum, ſeu inſtitutorum de eis adinuicẽ, & de p̃mortuorũ filijs q̃
nõ cõprehẽdebat in p̃cedẽti gñali. ¶ Nã licèt illa fuerit facta de
filijs ſeu liberis inſtitutorum,nõ tñ erat facta ipſis liberis inſti-
tutorũ,& de ipſis adinuicẽ ſi bene inſpiciat. Iõ ille ver. & ſi ꝯtin
geret.nõ eſt ſupfluus,ſed ſatis addit ad p̃cedẽtia. ¶ Nunc ergo
ad ꝓpoſitũ dico,ꝙ aut alij ſupſtites volunt venire ad portionẽ
dicti Guidonis virtute primæ ſubſtõnis factæ ab illo ver.ex nũc,
vſq; ad ver.ſed ſalua.& nõ pñt, qa illa fuit ſpãlis inter ſolos ne
potes,aut volũt venire virtute ſcdæ ſubſtõnis ꝯtẽtæ i ver.ſed ſal
ua.vſq; ad ver.& ſi ꝯtigeret &c. Et tũc dico ꝙ pñt cũ illa ſit gña
liter facta cuilibet ex inſtitutis de ſupſtitib.& de filijs p̃mortuo
rũ. ¶ Ex ſequẽti uerò uer.et ſi cõtingeret,uenire nõ pñt qa ſub
ſtõ ibi cõp̃hẽſa fuit facta filiis dictorũ inſtitutorũ de alijs filijs
uel filiorũ filii q̃ ẽi fieri potuit,iuxta no.ꝑ Bar.in l.ſi ſic.ff. de le.
3.de uulg.et pup.l.centurio.Iſte verò Guido erat de primis in-
ſtitutis quibus erat facta ſubſtõ in præcedenti uer. ſed ſalua etc.
4 ¶ †Sed õ uidẽdũ eſt an d. Guido potuit teſtari de ſua quarta in
q̃ erat inſtitutus,uel in aliqua parte ipſius nõ obſtãte dicta ſub-
ſtõne.Et hic breuiter ẽ dicẽdũ, ꝙ quaten' poterat detrahere de
dicto fideicõmiſſario , potuit teſtari cũ illũ tráſmittat ad ſuos
hẽdes.C.ad l.fal.l.q̃q̃.quatenus uerò detrahere ñ poterat nec te
ſtari potuit cũ illud ſubiaceat reſtõni.C.cõia de leg. auth. res q̃.
cum cõcor.Potuit aũt detrahere legitimã debitã iure naturæ,q̃

a ¶ Conditionem.] Vide d. Petr. Philip. Cor. in cõſi. 139. incipit licet in pri. & nu. 1.2.3. in 4.par. & Bald. in conſi. 337. in 1.par. & in conſilio 48. eã. parte. & in cõſil. 480. in 5. parte. & duo uerba per eundẽ Paul. infra in conſ. 16. in nu. 1.

b ¶ Mẽdacio] Adde Bal. in cõſ. 300. in 3. par. ſed qd interpoſito tempore antequã aduerſari' ſit onere probãdi fatigatus negãs ſe corrigere poſſit ut pœnã euitet. vide per eũ in conſilio 33. in 5. parte.

erat tertia pars illius quartæ.ff.de in[illegible].te.auth.non iſſi. quia te-
ſtator eã prohibere non potuit [illegible] cũ [illegible]p.cogno.ſe-
terũ.Trebellianicã uerò non potuit detrahere,[illegible]ſtator eã ex
preſsè ꝓhibuerit,ut patet [illegible] ſi c[illegible] ibi dũ dicit
ſine aliqua detractiõe legitimæ uel trebellianicæ &c. & referũt
illa uerba ad oẽs ſubſtõnes.[illegible] ut ibi collegi. potuit aũt te
ſtator eã prohibere ſm ꝙ determinat Bart.in l.marcellus.ff. ad
treb.cui aſſentio,licet de hoc fuerit opĩ diuerſæ in[illegible] gl. & dõ.
ut ipſe ibi refert. Virtute uerò uerborũ poſitorũ in p̃cedẽti uer.
ubi ponit prima ſubſtõ,& dr̃ ſine aliqua diminutiõe &c.hoc nõ
dicerẽ;quia illa uerba nõ cẽſent repetita in ſequẽti ſubſtõne po
ſita in diuerſa orõne.ar.l.qui fundũ.ff.de ꝯh.emp.& qđ no.Bar.
in l.ſeiæ.§.gaio.ff d fundo inſtr.ff.de leg.3.l.i repetẽdis.ff.de cõ.
& de.l.illis libertis.& l.mulieri.et titio. ¶ Suꝑ tertio et ultimo
dico , ꝙ filii dicti Cardi admittãt unã cũ dicto Andrea et Chri-
ſtophoro et Bonzilio ad dictã ſubſtõnẽ in ſtirpes ut fiant tres
ꝑtes de illis duab.tertiis illius quartæ,quarũ unã habeat Bonzi
lius filius. Alteram Andræas et Chriſtophorus nepotes. Alterã
filii dicti Cardi; quia teſtator ſic uoluit dum ſubſtituit nõ ſolũ
filios et nepotes inſtitutos,ſed nepotes ex eis præmortuis filiis
in ſtirpes,ut patet in loco.ĩ.per me ſignato.

SVMMARIA.

1 *Error calculi an poſt ſententiam poſſit opponi.*
2 *Res iudicata quæ dicatur.*
3 *Mendacio an quis puniatur,ut non poſſit opponere errorem. & poſthea ad concordiam Dyni cum Bar. circa iſtam materiam.*

CONSILIVM X.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ †In caſu præ
dicti ſi quæritur
utrũ p̃dicti cõuenti impediant allegare errorem cal
culi ꝑ ſniã latã ꝯ eos;et tunc eſt dicendum ꝙ non.
Tũ quia in prima inſtantia nõ fuit iſte error allegatus , et ſic nõ
põt uideri ſnĩa lata ſuper eo,nec põt uideri per ſniã fuiſſe reie-
cta p̃tãa allegatio erroris.l.ꝙ ſi in diẽ.§.ſi rõnẽ.ff.de cõpenſ.l.
ſinaũt.§.ſi.de neg.geſt.C.de ſi.i[illegible]ſtr.l.ſi.in ſi.in tex.et gl.et ꝑ Cy.
in ꝯ[illegible]o. Tũ ẽt quia dicta ſnĩa fuit per legitimã appellationẽ
reſciſſa.ff.ad turp.l.1.in ſi. Et ſic ea quæ poterant allegari ante
ipſam ſniam latam,et allegata non fuerunt,poſſunt nunc in cau
ſa appellationis allegari.C.de temp.app.l.per hanc,quia appel
latio ponit rem in eo ſtatu in quo erat antequã lata eſſet dicta
ſententia.l.qui cum maior.§.accuſaſſe.ff.de bo.lib.uer. ſed ſi ap
pellatiune.Præter q̃ quo ad dilatorias exceptiones ꝓponẽdas.
C.de ꝓc.l.ita demũ.Si uerò fuiſſet dictus error allegatus in pri
ma inſtantia & d.alleg.non obſtante fuiſſent condẽnati,& cõdẽ
natio tranſiuiſſet in rẽ iudi.ammodo non poſſet allegari; quia
cẽſeretur ſuper eo lata ſnia.l.1.C. de erro.cal.& d.l.ſi in diẽ.§.
2 ſi rõnem.& l.ſinaũt.§.ſi.ff. de neg.geſt. †Nã tex.in d.l.1.C.de er
ro.cal.requirit ꝙ res ſit iudicata ad hoc vt p̃cludatur uia allegã
di errorẽ calculi.ſed non dr̃ res iudicata quouſq; ſnĩa in rẽ iud.
trãſiuerit.ut no.ff.de re iud.ſuper rub.& extra eo.ti. ſuper rub.
3 & C.de reiud.per totũ.ff.de pign.l.ſi fundũ.§.ſi plures. ¶ †Si ue
rò quærit utrũ prohibeant dictũ errorẽ allegare ꝑꝑ eorũ mẽda
ciũ,quia negauerunt cõputũ fuiſſe factũ & grauauerunt actorẽ
in onere probandi ; nunc uerò probato calculo uolunt dicere
ꝙ fuit erroneus,tunc iſta fuit antiqua qõ in qua Dy.in c.nullus
pluribus.de reg.iu. li.6.dicit ꝙ non dẽt quis audiri,tñ quia vr̃ ſi
b bi ipſi contrarius,tñ quia debet puniri de ſuo mendacio ᵇ l.cũ
de indebito.ff.de prob.& in auth.ꝯ qui propriã.C.de nõ nu. pe.
Sed Bar.in l.nemo prohibetur.ff. de excep. dicit ꝙ in illis ſnĩs le
gibus eſt caſus contra Dy. quia in eis non denegat audiẽtia,nec
in hoc puniretur ꝑꝑ mendaciũ,ſed in alio quia grauat in onere
ꝓbandi. Et idẽ dicit in d.l.cũ de indebito.& in d.auth. ꝯ qui ꝓ
priã. Et ideo in qõne illa,qua quæritur ſi quis negauit ſe occi-
diſſe, & hoc poſtea probato uult dicere ꝙ fecit ad ſui defenſio
nẽ, dicit ipſum debere audiri ꝑ dictas leges.Sed Io. An.qui hãc
q.diſputauit & eã poſuit ſuper d.c. nullus pluribus. in mercu-
ante ſi. determinat ꝯriũ ꝙ non debet audiri,quia ſic remaneret
impunitus de ſuo mendacio & de grauamine probationis qđ
intulit accuſatori uel inquiſitori. & r̃ndet ad d.l. cũ de indebi-
to. ꝙ ibi ſaltem puniri negans in onere ꝓbãdi pecuniã debitã,
qđ ꝓbare nõ habuiſſet neceſſe ſi nõ negaſſet ſolutionẽ.Sed i ca
ſu noſtro ſi audiret uolens allegare ꝙ ad ſui defenſionẽ fecit,in
nullo de mẽdacio ſuo puniret. Nã & ſi cõfeſſus fuiſſet ſe occidiſ
ſe,&

ſe, & ſic reuelaſſet accuſatorẽ ab onere ꝓbãdi, nihilominus di
cens ꝙ fecit ad ſui defenſionẽ habuiſſet neceſſe ꝓbare; qa inten
tio accuſatoris eſt fundata, cũ actus ſit de gñe ꝓhibitorũ. C. de
iniur. l. ſi nõ cõuitij. Si ergo ꝓbat nũc cũ negauit nõ grauatur in
aliquo, ne igitur remaneat impunitus dicẽdũ eſt eũ nõ debere
audiri. Et ſm hoc in caſu nr̃o idẽ debet eſſe, qa iſti nõ punirẽtur
in aliquo ſi deberẽt audiri; qm̃ & ſi nõ negaſſent calculũ, neceſ-
ſe habuiſſent ꝓbare errorẽ; ergo ne remaneãt impuniti, vr̃ eis de
negãda audiẽtia ſup allegatione erroris. Bal. aũt vr̃ tralire cum
Bar in d. Auth. § q propriã. & ẽt in l. 1. C. de fur. dũ dat pro re-
gula, ꝙ reus mẽtiẽdo nõ facit cõditionẽ ſuã deteriorẽ ꝑter q̃ in
expẽſis, & ẽt in caſibus expreſsis in iure, inter quos iſte nõ eſt, ut
patet ex his q̃ not. in d. c. nullus plurib. ubi gl. enumerat. ar. l. pa
tre furioſo. ff. de his qui ſunt ſui uel alie. ¶ Breuiter ꝑ ꝑ opi. tãto
rũ dubito; tñ ꝓ nũc vr̃ dicẽdum, ꝙ aut iſti oſtẽdũt uel oſtendere
ſunt parati manifeſtũ errorẽ calculi ꝑ oſtenſionẽ librorũ & ſine
articulis, uel teſt. & ſine magna inueſtigatione, & tũc ſunt au-
diẽdi, qa nulla maior eſt ꝓbatio q̃ ꝑ facti euidẽtiã. ut not. in c.
ꝓpoſuiſti. de ꝓba. & tũc actor repellet̃ potius, qa cõſtabat iudi
ci ipſum agere ſine actione, & ſic tã rõne actionis q̃ rõne exce-
ptionis oppoſitæ de errore; ꝑ ea q̃ hñr & no. in gl. & ꝑ Bar. in l.
ubi pactũ. C. de trãſa. Aut pollicet̃ ſe uelle ꝓbare errorẽ ꝑ teſtes
& cũ lõga diſcuſſione, & ſic nõ euidẽtẽ, & tũc nõ debent audiri.
arg. ad hãc diſtinctionem in l. nõ oẽs. §. fi. ff. de re mili. iũcta l. ſi
pars. ff. de inoſ. teſt. in uerbo niſi a pte. de pet. hære. l. poſtquã. in
fi. in uerbo manifeſta. & qđ no. Inn. in c. cum bertoldus. de re iu
di. in gl. no. ꝙ poſt diffinitiuã. & per iſtũ modũ reducuntur opi.
docto. ad concordiam, & ſeruatur æquitas.

SVMMARIA.

1 *Feudales res an et quando eſſe cenſeantur, quando recognoſcuntur ab eccleſia.*
2 *Feudum antiquum an pertineat ad agnatos, ſi non deſcendant ab eo qui pri-
mò fuit inueſtitus.*
3 *Conditio ſi caſte & honeſtè uixerit, appoſita in legato facto in inſtitutione, an
cenſeatur repetita in ſubſtitutione facta de ipſa uxore.*

CONSILIVM XI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Sup primò
quæſito inquãtum
q̃rit̃ utrũ dictæ poſſeſſiones cẽſeãtur feudales. Rñ-
deo, ꝙ ſi cõſtat epm̃ uel eccleſiã ſuã habere in eis di-
rectũ dñium, qa fortè alias eas cõceſſerat in feudũ, uel erãt alie-
natæ & in manibus aliquorũ q nõ recognoſcebãt ab epatu, pꝛæfa-
tus dñs eps ad finẽ ꝙ recuperarent̃ ꝑ dictũ dñm Gualdinellũ ap
poſuit dictũ pactũ ꝙ intelligerent̃ eſſe de feudo poſſeſſiones q̃
ꝑ dictũ do. Gualdinellũ uel ꝑ eius hr̃des acqrerent̃ in ptinẽtijs
dictæ uillæ. Et tunc clarũ eſſet, ꝙ intelligerent̃ eſſe de feudo, ut ẽ
caſus in c. ex parte. de feudis. in fi. cõiũcto uer alia quoqꝫ. Si ue
rò nõ cõſtat, ꝙ eps uel eccleſia ſua directũ dñiũ hẽat, uel nnquã
tanquã directus dñs cõceſſerit in feudũ poſſeſſiones exiſtentes
in dictis ptinẽtijs. Et tũc eſt dubiũ, qa ſi primò fuiſſent acqſitæ
ꝑ dictũ dñm Spinellã, & ſic fuiſsẽt effectæ illius ꝓpriæ & allodia
les, & poſtea de ipſis feciſſet ſe inueſtiri ab epo. Et q̃rit̃ an ꝑ hoc
effectæ eſſent feudales, & trãſlatũ foret directũ dñiũ in eccleſiã,
& ciuilis poſſeſſio, remanẽte utili dñio, & naturali poſſeſſione
penes dñm Spinellã, eſſet diſtinguendũ ꝓut diſtinguit Bar. in l.
ſi aliquã rẽ. ff. de acqr. poſ. ꝙ aut ab eccleſia & epo recepiſſet.
ſeu recognouiſſet tãquã ſuas. ſ. ipſius dñi Spinellæ, nõ tãquã epi
uel eccleſiæ, qa bene ſciebat ꝙ nõ erãt illius ſed ſuæ, & tunc fuiſ
ſent effectæ feudales qa cenſeret̃ uoluiſſe donare directũ dñiũ,
& ſic eſſet fictus titulꝰ, & qa in eccleſiã trãſfert̃ dñiũ ſine tradi
a tione.ᵃ l. fi. C. de ſacroſan. eccle. nõ noceret ꝙ ẽt fuiſſet ficta tra
ditio, qa illa nõ erat neceſſaria, & ſic nõ ɔcurreret duplex fictio
circa idẽ, licet ſecus in alio in quẽ ſine traditione dñiũ nõ trãſ-
fertur, ſm no. ibidẽ ꝑ Bar. & ꝑ Cy. in l. qui rẽ. C. loca. Aut reco-
gnouiſſet & recepiſſet eas, tãquã eſsẽt ipſius epi, qa ſic credebat,
& tũc nõ fuiſſent effectæ feudales, qa cũ erret nõ cẽſetur uoluiſ
ſe trãſferre dñiũ directũ in eccleſiã. l. 3. §. ſubtilius. ff. de cõdi. ob
cãm. & ſic nõ ualeret dicta recognitio tãquã erronea. Sic vr̃ di-
ſtinguẽdũ in caſu ꝓpoſito ubi ꝓceſsit inueſtitura, & ꝑ ɔñs reco-
gnitio de poſſeſſionib. acqrẽdis in pertinẽtijs dictæ uillæ, & po
ſtea fuit ſecuta acqſitio de pꝛædictis per pꝛæfatũ Spinellã. Nã inueſti
tura trahit̃ ad tp̃s acquiſitionis, & eſt perinde ac ſi tunc cũ acqſi
uit fuiſſet inueſtitus de dictis poſſeſſionibus, & perinde ac ſi tũc
eas recepiſſet & recognouiſſet ab epo, nõ aũt eꝫ trahit̃ acqſitio
ad tp̃s inueſtituræ factæ dño Gualdinello, cũ acquiſitio fuerit a-
ctus uolũtarius, & ſic nõ trahit̃ retro, ſicut nec cõdõ poteſtati-
ua. ff. q̃ res pig. ob. poſ. l. fi. ff. q po. in pig. ha. l. 1. Sicut ergo, ſi tũc
cũ acqſiuit eas pꝛæfatus Spinella, uerè fuiſſet de ipſis inueſtitus ab
epo dicti loci, & eas ab ipſo recognouiſſet, adhiberet̃ pꝛædicta di-
ſtinctio. ſ. ꝙ aut eas recognouit tãquã ſuas ſciens eas nõ eſſe epi,
& tũc eſſent effectæ feudales; aut tãquã epi credẽs eas eſſe illius,
cũ tñ nõ eſſent uel nõ appareret ꝙ eſſent, & tunc ſecus. ut ſ. dixi.
per ea q̃ no. Bar. in d. l. ſi aliquẽ rẽ. ff. de acqr. poſ. in 3. col. Ibi ha
bui hãc qõnẽ in hac ciuitate &c. ubi colligitur determinatio hu
ius dubij, ita & nunc cũ fingitur fuiſſe inueſtitus dictus Spinella
tũc eas acqſiuit, qa inueſtitura facta de proano ſuo trahitur ad
illud tẽpus. ut ſ. dixi. In dubio uerò quid crediderit, & qua men
te fecerit, ſtãdũ eſt circũſtantijs & ɔiecturis, q̃ ex ſerie totius rei
2 deprehẽdi pñt. l. ſi ſeruus pluriũ. §. fi. ff. de leg. 1. ¶ † Sed pꝛæſup-
poſito ꝙ fuerint effectæ & ſint feudales; ſuper eo qđ q̃rit̃, an pti
neãt ad agnatos, qa dictus dñs Spinella nõ potuiſſet teſtari, ut
in uſib. feud. tit. de ſucceſ. feu. c. 1. in fi. prin. Rñdetur ꝙ ẽt ſi hoc
eſſet feudũ antiquũ & ꝓauitũ, quia ꝓauus dicti Spinellæ fuit ne
rẽ inueſtitus, licet fingeret inueſtituram ipſe Spinella cũ acqſi
uit ut ſ. dixi. nihilominus ad dictos agnatos nõ ptineret, niſi de
ſcẽdiſſent ab illo q primò loco fuit inueſtitus. ſ. a dño Gualdi-
nello. Sed reuerteret̃ ad epm̃, vt eſt caſus in uſib. feud. tit. de gra
dibus ſucceſ. in feu. uer. his uerò deficientibus. &c. ibi. ſi. n. titij
auũs &c. Et multo minus ptineret ad agnatos, ſi diceremus ꝙ eſ
ſet feudũ nouũ, ẽt ſi Spinella ſimul cũ dictis agnatis fuiſſet de ip
ſis poſſeſſionibus inueſtitus, ut in c. 1. de duob. fra. de nouo be-
3 nefi. inueſti. & hæc de primò q̃ſito. ¶ † Quãtũ uerò ad ſm vr̃ di-
cẽdũ, ꝙ ɔdõ viduitatis appoſita in primò legato vſufru. nõ in-
telligat repetita in ſubſtõne poſtea facta filio de dicta vxore &
filia; qa fuit facta in diuerſa orõne. arg. l. q fundũ. ff. de ɔhẽ. em.
& tradit̃ ꝑ Bar. in l. ſeiæ. §. gaio. ff. de fun. inſtr. & l. in repetẽdis.
l. ſi pure. ff. de le. 3. & ſi fuiſſet appoſita dictio repetitiua. Itẽ vel
hoc amplꝰ, vt ibi ipſe Bar. no. potiſsimè qa inter relictũ vſum-
fruct. & dictã ſubſtõnẽ q̃dã alia extranea interſeruntur in teſtõ,
vt patet ex eius tenore, q̃ qdẽ intermedia ſolẽt impedire repeti
tionẽ. vt no. inſti. de rerũ diui. §. itẽ lapili. & colligit̃ in l. fi. ff. de
reb. dub. in verbo ɔiũcta ſcriptura a ɔrio ſenſu. facit l. tria pꝛædia.
ff. de ſerui. ruſti. pꝛædio. In ɔriũ facit pꝛæſumptio, qa ſi teſtator no-
luit eã hr̃e vſumfru. ſi nuberet, quãto minus eſt credendũ ꝙ no-
luit eã hr̃e ꝓprietatẽ. Nã indignat̃ anima mariti de trãſitu vxo-
ris ad ſecđa vota. in auth. de nup. §. qa vero. & ad theoricas Bar.
ſ. in ɔriũ alleg. rñderi põt, ꝙ habent locũ qñ ɔditio eſt talis ꝙ e-
ius defectus nõ offendit maritũ; ſecus vr̃ in iſta ɔdõne viduitatis,
cuius defectus teſtõrẽ ẽt mortuũ, & animã eius vr̃ offendere vt
dixi; hinc eſt ꝙ ꝑ ꝑ dictã rõnẽ verba illa, ſi honeſtè & caſtè vixe
rit, ꝓlata a marito importãt. i. vidualiter, quaſi nõ videatur caſtè
viuere ſm intẽtionẽ mariti loqnẽtis q affectat viduitatem, ſi nu
bit, licèt ſi ꝓlata eẽnt ab alio ſecꝰ. l. mulier. §. cũ ꝓponeret̃. ff. ad
treb. & ita no. ꝑ Bal. in auth. cui relictũ. C. de indi. vidu. & l. iuſti
tia. §. j. ff. de iuſt. & iu. vt ſic verba intelligant̃ ſm qualitatẽ pſo-
narũ ꝓferẽtiũ ea. ¶ Sic eodẽ mõ pt̃ dici, ꝙ licèt alia ɔditio, cuius
defectus nõ offẽderet maritũ, ſeu teſtõrẽ loquẽtẽ, nõ intelligeret̃
repetita in diuerſo relicto & in diuerſa orõne poſito, ſm theo-
ricã Bar. in dictis locis. Secus tñ eſt in iſta, cuius defectus offen-
dit maritũ, & ei diſplicet, vt ex pꝛæſumpta eius volũtate cẽſeatur
repetita, pro quo facit in ratione ſui. l. 3. §. fi. ff. de adimẽ. leg.

a ¶ Sine traditione. Vide doc. Pe. phi. cor. in conſil. 16. incip. uiſo. nu. 29. in 2. parte. ubi ponit quatuor caſus, in quibus dominiũ ſine tradõne trãſfertur.

SVMMARIA.

1 *Subſtitutio facta in codicillis uerbis directis puberibus an uitietur, an uerò
trahatur ad fideicommiſ. & nu. 2. & 3.*
4 *Fideicommiſſarius uniuerſalis largo modo dicitur hæres.*

CAPITVLVM. XII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Præſens cõ-
ſultatio nullã
vel modicã hẽt dubitationẽ penes hñtes notitiam iu
riũ. Ridiculũ nãqꝫ vr̃ eſſe dubitare vtrũ ex capite, de
quo. ſ. pꝛæfata ſubſtõ reddatur nulla. dicẽdũ eſt. n. ſine dubõne ꝙ
nõ; nã q volũt dicere ɔriũ, fortè mouent̃ ex. l. verbis ciuilib. & l.
1 in pupillari. ff. de vul. & pup. † In quib. hr̃, ꝙ verbis directis & ci
uilib. fruſtra poſt pupillarẽ ætatẽ, & poſt aditã hr̃ditatẽ fit ſub
ſtitutio a pagano. Sed hic in ſubſtituẽdo cõſortiũ fuit vſus ver
bis directis, & ciuilib, dũ dixit ꝙ ſubſtituebat ipſum vniuerſalẽ

hæredem

hæredē &c.ſm ea q̄ no.Bar.eo.ti.l.Centurio.in j.q.prin. in qua tractat de cōpendioſa facta per uerba directa,q̄ uerba ſonāt potius ī pupillarē q̄ in fideicōmiſſariā,& tn̄ illi q̄bus facta fuit oēs exceſſerāt pupillarē ætatē tpe teſti. Igit̄ fruſtratoria vr̄ fuiſſe dicta ſubſtitutio p.d.l.uerbis ciuilibus. Sed certè aduertendū ē ad id qđ no.in gl. & per doct.ꝙ illæ leges loquunt̄ & dn̄t intelligi qñ ille cui facta eſt ſubſtitutio p dicta uerba directa erat pupillus,& ſic ſubſtitutio potuit valere ſemel iure directæ pupillaris ſi.ſ.dictā ætatē deceſſiſſet & poſt mortē teſtatoris,iō poſtea nō obliquat̄ ne ꝯtingat uariario circa eadē uerba .ſ.ꝙ aliqū ſtent ꝓpriè & in ſigñatu directo & ꝓprio , & poſtea aſſumāt indirectū & impropriū.arg.ff.de uer.ob.l.inſulā.ꝯ.biēniū.Si uerò tpe teſti erat pubes ut erāt ī caſu nr̄o iſti q̄b' hæc ſubſtō facta fuit,tūc qa nullo tpe p̄fata ſubſtō potuit ualere iure directo, poſt aditā hr̄ditatē p̄fata uerba directa obliquant̄ ſm glo.et doc.ibidē qui tradūt ꝓ regula ꝙ uerba directa q̄ nunq̄ potuerūt valere iure directo ſiue rōne pſonæ teſtātis ſiue pſonæ cui ſubſtituebat vt eſt ī caſu noſtro,ſiue rōne uolūtatis in qua dicta uerba ſunt ꝓlata, ut qa in codicil.tūc talia uerba directa obliquant̄.i.important ſubſtitutionē fideicōmiſſariā. p.l.Sceuola.& p l.ex facto.in prin.ff.ad Treb.& p l.cū qs.§.Seia.ff.de leg.iij.ſm gl.Dy.Bar.& oēs in d.l.uerbis ciuilibus.¶ Nō.n.ꝯtigit hic uariatio de qua.ſ. qa oī tpe valet iure obliquo. Nec pōt dici ꝙ ſubſtō q̄ à principio certā formā aſſumpſit,poſtea ipsā mutet,& ſic ceſsāt rōnes factæ.ī.in ꝯriū. ¶ Non ergo fuit hic ſubſtō fruſtratoria nec pupillaris q̄ eſſe nō potuit, ſed fideicōmiſſaria q̄ eſſe potuit.Nā credēdū eſt teſtatorē talē voluiſſe facere ſubſtitutionē,qualis cōueniebat illis q̄bus ſubſtituebat.ar.ff.de leg.iij.l. cū filiæ.l.plenū.§. equitij.ff.de uſu & ha.ff.de teſt. mil.l.ex militari.¶ Præterea hic fuit ſubſtō cōpendioſa, & ꝯſtat ꝙ cōpēdioſa ēt facta à nō milite cōtinere pōt directā ſubſtitutionē an̄ aditā hr̄ditatē.ſ.vulgarē,& ēt ſi fiat puberi ſm oēs doc.et no.Bar.ī l.Centurio in iij.q. prin. de cōpēdioſa facta p uerbū cōe.in uer. q̄ro vtrū cōpendioſa facta p uerbū cōe ꝯtineat vulgarē.ſed hic fuit facta p uerbum cōe ſubſtituit,& fuit adiūctū uerbū directū,ſ.hr̄dē uniuerſalem &c. qđ uerbū pōt uerificari in una ſpecie ſubſtōnis ibi cōprehēſæ.ſ. in vulgari ſi decederent nō adita hr̄ditate, igit̄ tale uerbū nō eſt ꝯ naturā iſtius ſubſtōnis factæ puberibus, & p ꝯñs nō hēt uitiare tāq̄ noluerit qđ facere n̄ potuerit,qa imo potuit ēt directo il- 2
2 lis ſubſtituere an̄ aditā hr̄ditatē licèt nō poſt. ¶ †Præterea ēt fideic.vniuerſalis dr̄ largo mō hr̄s.ff.qđ cū eo.l.Fili'. Igit̄ dictum uerbū directū nō abhorret ex toto ſigñatu ſubſtōnis fideicōmiſſariæ,intelliget̄ ergo p ipsū uerbū facta ſubſtitutio fideicōmiſſaria q̄ fieri potuit,& ſic erit ualida qa uerba nō oīno repugnāt.ff.de hr̄.inſti.l.talē.in fi. Præfatū ergo cōſortiū pōt uenire uirtute ſubſtōnis fideicōmiſſariē ꝯ hr̄des dictorū filiorū ad duas tertias de trib' totius hr̄ditatis,altera uerò tertia pro legitiā ipſorū remanere debet penes dictos hr̄des.C.ad l.Fal.l.q̄q̄. qa in illa nō potuerunt grauari filij.l.qm̄ in prioribus.C.de inoff. teſta.iā nō uenit in ſubſtōne p̄dicta q̄ dr̄ grauamē.ut no.Cy. eo. ti. l.ex tribus.ff.de vulg.& pup.l.cohæredi.§.cū filiæ. ver.ne fidei-
3 cōmiſſario.† Trebellianica uero nō uenit detrahēda cum facta
a fuerit ſubſtitutio ad piā cām ª.vt no.Bar.in l.Marcell.ff.ad Trebel.licèt gl.aliter ī c.ſi p̄r.de teſta.li.vj.ſed p̄cedēs opi.Bar. plus placet.¶ Illud aūt certū ē qa talia ꝯſortia ſeu fraternitas laico-
b rū cū ſint ad piū vſum ᵇ ſunt licitæ & capaces. ut no.p gl. in c.ſi qs clericorū.xj.q.j.& p Bal.in auth. hoc ius porrectū.C.de ſac. c
ſan.eccl.& per Bar.in l.cū Senatus.ff.de reb.dub.quis aūt ſit hæres p̄dictorū filiorū penes quē debeat remanere dicta q̄rta ſeu legitima debita iure naturæ,& à quo præfatū ꝯſortiū hēat petere reſtōnē dicti fideicōmiſſi,ſ.an à dicta Riccadōna ex perſona dñæ Magdalenæ ſororis ſuæ,& matris illorū filiorum, an alius, de p̄nti nō declaro, qa nec de hoc req̄rit̄ nec ex puncto cōprehēdo an dicti filij adiuerint hr̄ditatē paternā, & an mr̄ adiuerit hr̄ditatē filiorum ſuorum vel nō,& ſi ſit alius ad quē pertinere poſſet. Qñ āt formarent̄ punctus ſuper hoc & ponerent̄ neceſſaria in facto conſiſtentia. Rn̄derem de iure qđ mihi uideretur. 3

a ¶Cām.] Vide d. P. Ph. cor. in cōſi. 93. incip. 13 nu. 3. & in cōſi. 168. incip. in hac. nu. 5. in 3. parte. & in cōſi. 17. nu. 18. & 1 cōſ. cclix. num. xii. in 4. parte.

b ¶Vſum.] Adde eūdē. P. i cōſi. 4. & 9 ibi ad hoc in apoſtil. dictum fuit.

c ¶Perſonale.] Adde eūdē Pau. 3. 1 cōſ. 165. in cōſ. 459. in nu. ij.

S V M M A R I A.

1 *Statutum arctans aliquos ad compromiſſum non habet locum ſi contractus ſuper quo fieri petitur, eſt iuratum. nu. 2. & 3.*

4 *Iuramentum ſi quis contrauenerit, perdit omnem actionem. Minor ſi contrauenerit contractui iurato, an incidat in pœnam.*

5 *Statutum requirens compromiſſum, & non declarans ad cuius inſtantiam fieri debeat, debet intelligi ad inſtantiam rei conuenti.*

CONSILIVM XIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſis & ꝯſideratis oīb' de q̄b'.ſ.fit mētio ſup eo qđ primo loco q̄rit̄, vr̄ mihi dicēdū ꝙ dicti ꝯuenti nō poſſint aſtringi ad cōpromittendum ſuper ꝯtētis in dicto inſtr̄o triplici rōne.¶ †Prima qa ſtatu- 1
tū de quo.ſ. in quo ſe fundat actor ad petendum cōpromiſſum, non hʒ nec hēre pōt locum in caſu nr̄o in quo p̄fatus actor moleſtādo p̄dictos uenit ꝯ iur̄m qđ ſeruare poſſet ſi uellet ſine interitu ſalutis eternæ,nec fuit vi dolo uel metu p̄ſtitum , nec tendit in p̄iudicium alterius q̄ iurātis & illius ſui hr̄dis, & ſic de iu. can. cōpelluntur ei ſtare & nō ꝯfacere poſito ꝙ ꝯctus ſeu trāſact. ſuper qua fuit interpoſitum cēt de ſe nulla.c.cū ꝯtingat.de iureiu.de pact.c.ij.lib.vj. ¶ Nō ergo potuiſſet ſtatutum ſpecialiter diſponere ꝯrium,qa nutriret peccatum , & nō ualeret ſm ea q̄ no.Bar.in l.oēs populi.de iuſt.& iu.in iij.q. prin. in qua tractat ſup q̄bus pn̄t fieri ſtatuta , & determinat ꝙ ſicut nō ualēt leges dicētes ꝙ iur̄m interpoſitum ſup alienatione fundi dotalis uel ſuper futura ſucceſſione nō ualeat nec ſit ſeruādum.C.de legi. l.non dubium.C.de coll.l.pactū.ſed ſunt correctæ p d.c.cū ꝯtingat.& p d.c.ij.de pact.li.vj.qa ius canonicum p̄ualet in hoc iuri ciuili, ēt inter laicos cum agat̄ de periculo animæ.iuxta no.in c. ij.de reg.iu.li.vj.p gl.& p Bar.in l.priuilegia.C.de ſac. ſan. eccl. Ita nō ualeret ſtatutum hoc diſponēs. qa nō p̄t eſſe potētius & maioris efficaciæ q̄ ius cōe à quo ſtatuta ꝯſequunt̄ robur .l. oēs populi.ff.de iuſ.& iu.Si ergo ius cōe diſponēs iur̄m nō ſeruādū ſed poſſe ueniri ꝯ nō ualeret, ita nec ſtatutum, cum nō dēat eſſe aliq̄d potētius ſua cā.l.digna vox.cum ibi no.C.de legi.& q̄eq̄d eſt cā cauſæ,eſt cā cāti.l.manumiſſiones.ff.de iuſt.& iu. Vn̄ ſi ſtatutum hoc diſponeret,cēſeret̄ illud diſponere ius cōe quod dat illi robur.l.à ſe toto.ff.de hr̄di.inſti. ius autē cōe hoc diſponens nō ualeret.ergo &c.ſi igit̄ hoc eſt ꝙ iſtud ſtatutum ſi ſpecialiter hoc diſponeret nō ualeret , puta ꝙ poſſet qs uenire ꝯ ꝓprium iur̄m, & ꝯ tranſactionē iuratā, & cōpellere aduerſarium ad cōpromiſſum, ſeq̄tur ꝙ in ḡnali diſpōne p̄fati ſtatuti hoc non cōprehēdit,
2 †qa in ḡnali diſpōne ſtatuti nō uenit caſus in quo ſtatuētes nō potuiſſent ſpecialiter ſtatuere.ff.q̄ in frau.cre.l. ſi pater.ad muni.l.Lucius.§.pen. ibi cum ad ea q̄ &c. de ritu nupt.l. q̄q̄.& no.Bar.in l.ſi qs ꝯdōne.in fi.ff.de ꝯdi.inſti.& Io.An.ī nouel.in c.eos.de immu.ecc.li.vj.& ꝓbat̄ in c.j.de iureiu.eo.lib.& qđ no.Bal.in l.iubemus nullā.C.de ſac.ſan. eccl. Debet ergo p̄fatum ſtatutum de quo.ſ.intelligi ſolùm eo caſu,quo mouēs litē nō ueniret ꝯ ꝓprium iur̄m , & ſic poſſet eā mouere ſine peccato. Sed qñ uenit ꝯ ꝓprium iur̄m ſtatutum p̄dictum nō intelligitur loq.,nec talē caſum uoluiſſe cōprehēdere, cū & ſi uoluiſſet nō potuiſſet.ff.de off.eius cui manda.eſt iuriſd.l.j. in prin. & ibi no.in gl.q̄ incipit argumentum triplex.in fi. ſic ergo p̄fat' agēs nō pōt ſe fundare in dicto ſtatuto ad petēdum compromiſſum poſtq̄ hunc caſum nō cōprehēdit. & multominus p̄t ſe fundare in cōi iure, qa illo iure nullus cōpelli pōt ad compromiſſum.vt no.Bar.in l.futuri.§.qui iuſſit.ff.de inſa.& Bal.in l.j.C.de arb.& de ſenten.l.ex ſtipulatione.niſi à principe.c.cum inter.R.ſeniorem.de elec.Dicet aliq̄s iſte non venit ꝯ proprium iuramētum ſed ꝯ iuramentum matris,qa nō ipſe iurauit ſed mater & iura-
c mentum eſt pſonale ᶜ ex parte iurātis. vt no.Inn. in c.ueritatis. de iureiu.& ſic uidentur ceſſare omnia ſupradicta. Sed rn̄detur ꝙ cum ipſe non poſſit uenire niſi ut hæres matris,ſatis vr̄ uenire ꝯ ſuum iur̄m,ſi uenit contra iuramētum matris† cum factum
3 defuncti reputetur factum hæredis . vt no.glo.ff.de condi.furti. l.ſi ſeruus.circa princip. in gl.quæ incipit. non ergo datur in h. ¶ Nec obſt. dictum Inno.in c.ueritatis.quia loquitur, & debet intelligi quando iuramētum non imponitur ſuper aliquo tranſitorio ad hæredem , ſed quando ſuper contractu . Cum illæ & eius effectus,ſ.obligatio & actio & exceptio tranſeant ad hæredes,ſimiliter & iuramentum quod eſt ius ſequela.per tex.optimum ad hoc in l. ſeruus ſi hæredi. in princip.ff.de ſtatu liber. & quod in ſimili no. de reſcriptu impetrato ſuper actione tranſitoria in hæredem,quia & ipſum ſimiliter tranſit.vt no.in regula is qui . de regulis iuris. in mercur. quaſi adeundo hæreditatem uideatur ſe obligaſſe ad omnia, ad quæ obligata erat

defuncta

defuncta & per eundem modum, ſcilicet cum iuramento, quia uidetur quaſi contrahere cum creditoribus hæreditariis. l. apud iul. in fin. ff. quibus ex cau. in poſ. ead. & hoc de prima ratione.

4 ¶ † Secunda ratio, quare non poſſit iſte agens petere compromiſſum, eſt, quia ſi ipſe eſt maior 25. annis, uidetur ꝙ agendo & citari faciendo dictos reos ſuper contentis in dicto iuramento tranſactionis iuratæ inciderit in pœnas. l. ſi quis maior. C. de tranſact. & ſic ſit infamis, & ipſo iure cecidit ab actione & ab omni iure ſuo, & ſic per conſequens nulla poſſit amodò eſſe quæſtio inter eos uel controuerſia de contentis in dicto inſtrumento, & hoc ſit notorium & manifeſtum, quia probationes iuris manifeſtiſſimæ ſunt. l. ſi tutor. & ibi no. C. de peri. tu. ff. de le. 1. l. licet imperator. ergo nec ſuper eis põt petere cõpromiſſum, qđ eſſe & peti non põt niſi ſuper illis, ſuper quib. põt eſſe lis, & qõ, ſeu controuerſia. iuxta ea q̃ no. per doc. in l. poſt rẽ. ff. de tranſ. & C. de tranſa. l. ſi cã cognita. Nã dictũ ſtatutũ loquit̃, qñ eſt vel ſperat̃ eſſe cõtrouerſia. & ubi hoc nõ eſt, cũ ceſſent verba ſtatuti, ceſſat & ipſi⁹ diſpõ. l. 4. §. totiens. ff. de dã. inſ. Sed hic eſt notoriũ ex ipſa citatione nõ poſſe amodò eſſe cõtrouerſiã de cõtẽtis in d. inſtrõ, cũ actionẽ q̃ prætendit, cõſtet eũ perdidiſſe, & hoc eſt notoriũ iudici ut iudici. Iõ ex offõ ſuo ẽt nullo petente dẽt ipſum repellere, & ſuã audientiã denegare. iux. no. p gl. & do. in l. ubi pactũ. C. de tranſ. & ff. de pac. ſi unus. §. pactus. in gl. in opponẽdo. & per Bar. in l. eũ qui ita. §. q ita. ff. de uer. ob. & p Inn. in c. cõſtõnes. de fil. presb. poſſet dici, ꝙ ẽt ſi iſte agẽs ſit minor 25. ſi tñ mr̃ eius iurauit tpe iuramẽti, erat maior, hoc ſufficiat ad faciẽdũ hũc eius hr̃dẽ uenientẽ ꝯ incidere in pœnã d. l. ſi quis maior. ipſo iure, cñ illa ſolũ requirat ꝙ iurans ſit maior, tñ fateor ꝙ poterit petere reſtõnẽ in inte. quia ex facto ſuo incidit. iux. ea q̃ hñr plene in l. 1. & 2. C. ſi aduer. uẽ. pi. & ſic anteq̃ ſit reſtitutus põt repelli a petitione d. cõpromiſſi, q̃a notũ eſt iudici ipm nõ hr̃e ius. Illud aũt conſtat, ꝙ ad ipm tranſiuit d. tranſactio cũ ſua qualitate iuramenti. ut ar. d. l. ſeruus ſi hr̃di. de ſta. li. & no. Bal. in l. fi. C. de pac. in antep. col.

5 ¶ † Tertia rõ, q̃ me mouet eſt; q̃a d. ſtatutũ non declarat ad cuius inſtantiã dẽt iudex cõpellere partes ad faciendũ d. cõpromiſſum. vñ ego intelligo ſanè ꝙ ad inſtantiã illius ꝯ quẽ mouet̃ cõtrouerſia, q̃a in eo ceſſat oĩs ſuſpicio calũniæ, non aũt ad inſtantiã eius q cõtrouerſiã mouet, niſi ꝯ rũ iudici uideat̃, alĩs apta erit uia unicuiq; indebitè & iniuſtè uexandi aliquẽ, & ab eo indebitè extorquẽdi faciẽdo eũ citari, cum nullum ius uel actionem prætendat uel prætendere poſſit contra eum, ut deducat ipſum ad compromiſſum, & communes amicos qui interdum præter omnem iuſtitiam grauant unum, & alteri tribuunt prædam, prout experientia docet, & hoc euitare debemus. ff. de tranſ. l. cum hi. §. ſi cum lis q̃dem. §. bñ facit. & quod ibi no. d. Ang. de Peru. ꝯ illos, q fingũt lites ut ueniant ad cõpromiſſum in caſu quo de iure fieri nõ dẽt. Si tñ actor non ſteriſſet in finibus ſolius citationis, ſed dediſſet libellũ, & iuſtas & rõnabiles cãs allegaſſet, ita ꝙ appareret manifeſtè ꝙ litẽ non fingis & ꝙ nõ calũniat̃; ſed pp dubiũ litis petens cõpromiſſum, mos ei gerendus eſſet, & audiri dr̃et. ar. l. tutor. in prin. ff. de iu. iu. Sed qñ fecit dũtaxat aduerſariũ citari, & non exprimit aliq̃ cãm rõnabilẽ, q̃ hẽat ꝯ eũ uel exprimat cãm, ſed ſtatim oñdit̃ per oñſionem inſtri ꝙ illa eſt ſopita & terminata, ut hic contingit. Certè apparet iudici alio non docto uel allegato, ꝙ hr̃et d. inſtrm & tráſactionem & iurm irritare, ſi eſſet uerum ꝙ ipſe calumnioſo mõ petit, & per ꝯñs bonus iudex nõ debet ſibi aures accommodare. C. de fal. l. ſatis apertè. & quod no. bñ ad ꝓpoſitum Inn. in d. c. cõſtõnes. de fil. presby. & per gl. in d. l. ubi pactum. C. de tranſ. cum aliis ĩ. alle. quia non eſt credendum, ꝙ ſtatutum alio mõ intellexit, & ꝙ uoluerit inuenire cãs calumniandi & indebitè alios uexandi, cum potius tendat eius diſpõ in oppoſitum. ſ. ad lites finiendas. ff. de arbi. l. 1. Nõ ergo dẽt taliter intelligi, ꝙ fiat id quod non uoluit. ff. ad exhib. l. antep. ſed taliter ꝙ eius intentio ſeruetur. ff. de leg. l. benignius.

S V M M A R I A.

1 *Statutum diſponens, quòd ſi uxor moriatur nullis relictis deſcendentibus, aſcendentibus, & collateralibus, nec matre, aut ſorore ex linea materna, maritus ſuccedat, an iſto caſu auunculi uxoris excludant maritum. & nu. 2.*

2 *Clauſula quæ de ſui natura deberet referri ad immediate proxima, refertur ad ſuperiora ne abſurditas ſequatur.*

CONSILIVM XIIII.

1 *IN Chriſti nomine Amen.* ¶ † Dubium iſtius quæſtionis cõſiſtit in illis uerbis ultimo loco poſitis in ſupradicto ſtatuto, ſcilicet ex linea paterna &c. ad quid referantur. An ad proxi. & immediate ꝓcedentia. ſ. uerbum ſororis. An autem ad ſuperiora uerba, uidelicet uerbum collateralibus, qđ eſt. ã. Et vr̃ primum uerius, quia non ponuntur in oratione de per ſe, ſed ueniunt qualificatiuè ad præcedentia. ergo &c. l. filium in prin. cum ibi not. ff. qñ dies leg. ce. & no. Bar. in l. fi. ff. de reb. dub. Et ſi hoc eſſet, uerba præcedentia, dũ dixit non extantibus deſcendentibus, aſcendẽtibus uel collateralibus uſq; ad quartum gradum &c. non haberent aliquam determinationem, & ideo intelligerentur gñal̃r prout iacẽt. ſ. de collateralibus tam ex linea paterna, q̃ materna. l. j. §. generaliter. ff. de leg. præſtan. q̃a etiam ex linea materna dñr collaterales, ſicut ex paterna. ff. de gradi. l. in pluribus. §. in uerbis ex tranſuerſo. ubi ponit tranſuerſales ex linea materna, ſicut ex paterna. Cũ igr̃ hic ſuperſint duo fratres d. Bertæ matris, q attinebat Magdalenæ in tertio gradu. C. de legi. hær. l. 3. in fi. vr̃ ꝙ maritus nõ admittatur ad ſucceſſionẽ Magdalenæ Si uerò dicamus, ꝙ dicta uerba ex linea paterna referant ad ſuperiora, ſeu mediate ꝓcedentia videlicet ad uerbum aſcendentibus, deſcendentibus, & collateralibus, & tunc eſſet ſecus; quia cum non extent in caſu iſto aſcẽdẽtes, deſcendentes, uel collaterales, ex linea paterna, nec ſoror, nec mr̃, nec maritus, admitteret̃, licet extent collaterales ex linea materna ĩ. quartum gradum. Nã de illis ſtatutum non loqueret̃, ꝙ hẽrent maritum excludere, tenendo qđ dixi ſ. ꝙ dicta verba referant ad ꝓcedentia nõ ad ꝓxima. Et hr̃ iſte ſecũdus intellẽs vr̃ mihi verior. ſ. ꝙ dicta verba ex linea paterna non referãtur ad uerbum ſororis, qđ immediate ꝓcedit, ſed ad ſuperiora dũ dixit aſcendentibus, deſcentibus, uel collateralibus uſq; ad quartũ gradum &c. Et ꝙ debuit poni & ſtare poſt illum uerbum, quartũ gradum, ſed inaduertentia cõpillatoris fuit omiſſum & poſt ea tranſpoſitũ; talis tñ tranſpoſitio nõ debet nocere nec mutare ſuiam, ſi pt apparere qd ſenſerit. ar. ff. de ſolu. l. nec. n. ordo &c. Qđ aũt ita ſit, patet;

2 † quia clã ſeu uerba in fine poſita referantur ad illa q̃ pñt cõgruè

a & ſine abſurditate referri, nõ ad illa ad q̃ non ꝯgruè[a], nec ſine abſurditate. l. ſi idẽ cũ eodem. in fi. & ibi no. ff. de iuriſ. om. iu. ſed ad uerbũ ſororis non pñt referri ſine abſurditate; quia tũc eſſent ſuperflua. ff. ad muni. l. 1. in fi. cũ ibi no. & ꝙ eſſent ſuperflua patet, quia tunc uerba ſuperiora remanerent ſine determinatione, & p ꝯñs intelligerent̃ gñal̃r, ſ. de colla. tã ex linea paterna q̃ materna, non ergo fuiſſet expediens, cũ poſtea ſubijcit, nec matre nec ſorore &c. adijcere ex linea paterna, nec ẽt adijcere aliquid de ſorore, quia ſi ueniebat hoc in gñalitate primorum uerborũ. ſ. collateralibus, q̃a ſoror eſt collateralis & ex linea paterna, ſufficiebat ergo dicere, nec matre; ſed ſi referantur ad ſuperiora, tũc nulla reſultat ſuperfluitas nec abſurditas, imo oĩs congruitas, & eſt tũc ſenſus, ꝙ aſcendentes, deſcendentes, & collaterales uſque ad quartũ gradũ ex linea paterna maritum excludant. Ac ẽt mr̃ & ſoror ẽr ex latere materno tñ, & ſic uterina, quia negari non pt̃ quin ſit ſoror. vñ tenendo dictũ intellm, ꝙ dicta uerba non determinẽt verbum ſororis, intelliget̃ illud uerbũ, ſororis, gñal̃r ẽt de uterina. Nam cõſanguinea ex patre uenit in generalitate priorũ uerborũ, collateralibus, ex linea pñna &c. & iſte eſt ſanus & ꝯgruus ſenſus. ꝑterea non ſic ꝯgruè dicimus, ſoror ex linea pñna, ſicut collaterales, ſed dicimus, ſoror ex latere pñis ſm cõem uſum loquẽdi, q debet attendi. l. librorũ. §. ꝙ tñ caſſius. ff. de leg. 3. Cũ igr̃ in caſu nr̃o nõ extent aſcendentes, deſcẽdentes, uel collaterales ex linea paterna, nec ẽt extet mr̃ uel ſoror etiã uterina, maritus vr̃ admittendus ad ſucceſſionem d. Magdalenæ, q̃a locũ ſibi uẽdicant uerba ſtatuti, ergo & ipſius ſtatuti diſpõ, ſicut econtra, ubi ceſſant uerba ceſſat diſpõ. l. hos accuſare. §. oib. ff. de acc. l. 4. §. totiens. ff. de dam. infe. Excluſis dictis auunculis fratribus matris, de q̃bus ſtatutum nõ loq̃t, & q̃q̃ ſtatutum ſit durum qđ ꝓferat tam cõiũctas pſonis, tñ ſeruandũ eſt. l. ꝓſpexit. ff. q & a quibus. Nec ob. qđ hr̃ in l. filium ff. qñ dies leg. ce. & qđ no. Bar. in l. fi. ff. de reb. dub. ꝙ uerba in fine poſita ſi non ſunt in oratione de p ſe ſeparata referunt̃ ad ꝓxime ꝓcedentia, q̃a cenſentur venire ad qualificandum &c. ut ĩ. in ꝯtrium allegaui, q̃a illud eſſet uerũ, ſi hoc poſſet fieri ꝯgruè, & ſine abſurditate, alias ſecus. l. ſi q̃s filioſa. de leg. j. & no. ext. l. talis ſcriptura. Nam & qñ ponunt̃ in orone de p ſe referuntur ad oĩa. ut in d. l. fi. de reb. dub. & l. 1. C. de libe. ꝑteri. Et tñ iſtud eſt verum ſi cõgruè fieri pt̃ alias nõ niſi ad immediate ꝓcedentia, ad q̃ ꝯgruè pñt referri. ut d. l. ſi idẽ cum eodem. in fi. cũ ibi no. ff. de iuriſ. om. iud.

¶ Concluditur ergo hr̃ditatẽ d. Magdalenæ fore delatam marito ſuo. Et in ipſa hæreditate reperiret maritus hæreditatẽ matris d.

Magda-

[a] ¶ Non congrue. uide d. Pe. Phil. Cor. in ꝯſ. 59. inci. uiſis. nu. 8. in 1. parte. & oĩno d. Ale. de uno. in conſi. 11. in pe. col. i fi. in 2. parte ubi ponit an & qñ talis clã ad oĩs ꝓcedentia referat̃ uel ad quẽ. vide Bal. in conſi. 358. in 1. parte. & d. pe. philip. Cor. in ꝯſ. 43. nu. 1. & in conſi. 48. incip. quis. num. 4. in 4. parte.

a ¶Codicillaris. Vide Cor. in ɔſ. 44. nu. 6. in 3. parte. & conſi. 91. in cip. ex the mate. nu. 4. & in conſi. 119. inci. vſ. nu. 3. & in conſi. 116. inci. principale. n. 2. & in ɔſi. 158. ioc. ꝑ deciſionc. & in conſil. 244. inci. .ſ nu. 7. in 2. par. & d. Alex. de Imo. in conſil. 9. in 6. col. in 1. parte. ubi ponit quid operetur, & an locũ habeat, ſi hæreditas non eſt adita. & in ɔſ. 36 in 5. co. & in conſi. 162. in 2. parte. & in cõſ. 102. in 3. parte. Adde tu uidẽdũ oĩno Phil. Dec. in conſi. 1. circa fi 11. nol. ubi dicit, ꝙ ubi deficit nolũtas teſtatoris, clauſula codicillaris nihil operaẽ.

Magdalenæ, ſi Magdalena ipſam adiuit, alias ſecus. l. q̃m ſororem. C. de iure delib. ſed tunc deuoluetur ad dictos auunculos fratres matris & ſibi ꝓximiores, niſi deceſiſſet ĩ. annum & tranſmiſiſſet ius deliber. & annus adhũc duraret. l. cũ antiquioribus. C. de iure delibe. Reperiet ẽt dictus maritus in d. hæreditate ius petendi fideicõmiſſum de portione hæreditaris ꝑſonæ quã habuit ſoror primo decedens cui ipſa fuit ſubſtituta, q̃a illud tranſmittitur ad hæredẽ, ẽt antiq̃ ſit agnitum, dũmodo ſit purũ, iuxta plene no. in l. cũ filio. ff. de leg. 1. per Bar. Et ẽt dimidiam hæreditatis dictæ ſororis primò morientis, ſi eã adiuit Magda. altera dimidia fuit delata matri, ut in auth. defuncto. C. de legi. hære. & ſi eam non adiuiſſet accreuiſſet Magdalenæ, & econtra ſi Magdalena nõ adiuiſſet & mater ſic accreuiſſet matri. C. de cadu. tol. §. his ita.

¶Caſus ſequentis conſi.

¶Præclarus & egregius iuris vtriuſq; doc. D. Iacobus de Fabria de Vincen. iam annis. 17. uel circa hñs tunc quandam vxorẽ noĩe Margaritã ea qua neque filios neque filias procreauerat. Teſtm̃ ſolenniter fecit, in quo ultra multa legata & fideicõmiſſa in eodẽ relicta Franciſcum, Ioannẽ, Federicum, Gregoriũ, Mattheũm, & Paulũ germanos eius conſobrinos & ɔſanguineos in oĩbus ſuis bonis mobilibus & immobilibus iuribus & actionibus q̃buſcunque &c. vl̃es hæredes ſolenniter inſtituit. Poſtfactum uerò tale teſtm̃, & poſt quinque annos uel circa d. teſtator mortua d. D. Margarita ſua olim vxore ſine filijs & filiabus, aliã ſuperduxit uxorẽ D. Guilielmam, ea qua duas filias ſuſcepit Germondiã vi3 & Tadeam nunc ſuperſtites & impuberes. Cum qua ſecunda uxore ſuperuixit dictus teſtõr. 7. annis uel circa cũ filiabus. Nunc uerò ꝑfatus teſtõr ueniens ad mortem licet corpore languens mente tñ ſanus, aliud non condidit teſtm̃, & ſic uita deceſſit. Quo mortuo nũc ſ. ſcripti hæredes in ſuo teſtõ inſtituti uendicant ſibi ꝑfatam hæreditatẽ uigore dicti teſti. Ex aduerſo opponitur ꝑ tutorũ dictarũ filiarũ, ſeu ꝑ alios hñtes cãm ab eis, tale teſtm̃ non ualere, cum in illo nulla ſit facta mẽtio filiarũ, & ꝑ ɔñs dictos hr̃des inſtitutos aliqua uia admitti nõ debere. Mõ q̃ri de his trib. ¶Nũquid dicta hr̃ditas ea hmõi ſolenni teſtõ ſit debita. Et ex quo capite ſ. ſcriptis hæredibus inſtitutis, cum ꝑfatus teſtõr ſciens dictas filias ſe hr̃e potuit dictum teſtm̃ mutare, & nõ mutauit. ¶An tales filiæ poſt factũ teſtm̃ ſuſceptæ, q̃bus pr̃ teſtõr in d. teſtõ nihil reliquerit, cũ tunc illas non hr̃et, poſſint dicere teſtm̃ patris nullum, in quo nulla mentio de illis facta ſit. Et ſi poſſint, q̃d eis debeaẽ. ¶Præſuppoſito ſine ꝑiudicio ueritatis, ꝙ hr̃ditas inſtitutis non debeatur. An ſaltẽ legata ex tali teſtõ debita ſint & teneant.

SVMMARIA.

1 *Clauſula codicillaris, ſi non ualet uel ualebit &c. operatur ut inſtitutio conſeruetur per fideicommiſſum, etiam ſi poſt teſtamentum naſcatur poſthumus qui alias rumperet teſtamentum. & 2.*

2 *Clauſula codicillaris qualiter concipi debeat, & in hac materia hic multa traduntur.*

CONSILIVM XV.

IN Chriſti nomine Amen. ¶Incipiendo a ſecũdo quæſito tanq̃ magis claro dico ſine dubio † præfatum teſtm̃ 1
fuiſſe ruptum natiuitate dictarũ filiarũ ꝑteritarũ. ff. de iniuſt. teſt. l. 3. ĩ prin. & l. poſthumus. C. d̃ poſth. hære. inſti. l. 1. Et ſic inſtõ ꝑdictorũ ɔſanguineorum nõ ꝑt ualere iure directu. Sed eſt uidendũ, an trahatur ad fideicõmiſſum uirtu
a te clæ codicillaris contentæ in teſtõ, q̃ ſic dicit, ſi non ualet uel ualebit uel ualere non poterit iure teſti &c. Conſtat. n. ꝙ ꝑ auth. ex cã. non ꝑt dici dictũ fideicõmiſſum conſeruari, q̃m per illã auth. conſeruantur legata & fideicõmiſſa, q̃ deberentur ex teſtõ, ſi non eſſet nullũ uel ruptũ, ſed iſtud fideicõmiſſum non poterat deberi ex teſtõ ſtante eius ualiditate, cũ fuerit relictũ ſolũ in defectum teſti, & ſic a uenientibus ab inteſtato, quo caſu d. auth. non loq̃t, ſed ſolum in relictis ab inſtitutis. ¶Videndũ eſt ergo an uirtute clæ codicillaris hoc fiat. Et hoc eſt dicendũ, ꝙ ſi teſtõr cogitaſſet de illis poſthumabus, ut quia tp̃e conditi teſti habuiſſet uxorẽ prægnantẽ, quã ſciuiſſet eſſe prægnantẽ, & de poſthumis uel poſthumabus non feciſſet mentionẽ, ſine dubio d. clã codicil. cũ fuerit concepta ſub illis uerbis de futuro. ſ. ſi non ualet aut ualebit uel ualere non poterit, q̃d uerbum poterit hr̃e tractum in futurũ. l. ſi ita quid ff. de leg. 2. trahent ꝑfatam inſtõnem directam ad fideicõmiſſum vi3 ut dictæ filiæ, quibus per rupturã teſti delata fuit hæreditas ab inteſtato, teneretur reſtituere hæreditatẽ dictis ſcriptis hr̃dibus ꝑ fideicõmiſſum detracta legitima ipſarũ non trebellianica in caſu nr̃o, q̃a dictum fideicõmiſſum a tp̃e quo natæ fuerũt & inceperunt grauari, ſp̃ fuit purum, quo caſu una tñ fit detractio. iuxta no. in l. q̃q̃. C. ad l. falc. Et hoc eſſe uerũ patet ex his q̃ hr̃r in l. ex ea ſcriptura. §. fi. ff. de teſt. in tex. & gl. de teſt. mili. l. q̃rebatur. circa med. ꝑ quam. l. hoc tenet Bar. iunctis his q̃ not. ꝑ eundem in l. 1. ff. de iure codi. in 6. q. vbi tenet dictã clãm operari ẽt q̃n teſtm̃ annullatur ex cã ꝑteritionis poſthumi, quem teſtõr ſciuit ſe hr̃e. Verum quia iſte teſtõr de iſtis poſthumabus tp̃e teſti non cogitauit, imo de filijs deſperauerat, quã ignorabat prægnantẽ tp̃e mortis, q̃m habebat uxorem ſterilem, & iſtas poſtea ſuſcepit ex ſecunda uxore poſt teſtm̃ ſuperinducta, eſt maius dubiũ, quia Bar. fuit in opi. ꝙ dicto caſu legata & fideicõmiſſa non conſeruentur nec ꝑ auth. ex cã. nec ꝑ clãm codicillarem, & ꝙ d. clauſula tunc nihil operetur reſpectu inſtõnis, q̃a non obliquat illã. & hoc ꝑ l. ſicut certi. & l. ſi cum uel in utero. C. de teſta. mili. & per l. is qui. de iure codicil. & l. cum pr̃. §. cũ æſtimaret. de lega. 2. Et ꝑ rõnem, quia veriſimile eſt, ꝙ ſi teſtõr de filijs cogitaſſet, talia legata & fideicõmiſſa nõ feciſſet, nec ipſos filios grauare uoluiſſet, maximè de tota hæreditate reſtituenda ſcriptis hæredibus, quos in defectũ filiorũ præſumitur inſtituiſſe, non inſtituturus ueriſĩr ſi crediſſet ſe filios hr̃e, uel hr̃e debere, & uerba futuri tp̃is, ſi nõ ualet uel ualebit. intelliguntur de alia inualiditate, q̃ natiuitatis poſthumi. ar. l. tale pactũ. §. fi. ff. de pac. C. de reuo. do. l. ſi vnq̃. ut ipſe Bar. no. in d. auth. ex cã. & in l. filio ꝑteri. de iniuſt. teſta. & in l. 1. de iure codicil. Alij tenent contrariũ per l. gñalr. §. ex teſtõ. ff. de fideicõ. lib. ubi ſi rumpitur teſtm̃ natiuitate poſthumi, ꝑñt deberi legata ex repetitione facta ab inteſtato, & ſic ex clauſula codicillari. Sed Bar. eo. intelligit q̃ñ cogitauit de poſthumo, quia ſciebat ſe habere uxorem ꝑgnantem. ¶Br̃, q̃ñ in teſtõ fuit appoſita dicta codicillaris clauſula per uerba de quibus ſ. ſi non valet vel valebit &c. cenſetur cogitaſſe de poſthumis, & de ruptura quæ per eorum natiuitatem ſequi poſſet, quia cogitauit de caſu quo tp̃e cõfecti teſti eſſet ualidum. Sed poſtea efficeretur inualidum, & hoc non pote-
rat contingere niſi ꝑ ꝑ natiuitatẽ poſthumi præteriti. † Et iõ doc. 2
dant pro cautela, ꝙ apponantur illa uerba futuri tp̃is ad hoc ut illa clauſula operetur, ſi contingat teſtm̃ rumpi natiuitate poſthumi, quod non eſſet ſi ſolum uerba præſentis temporis, puta ſi ualet &c. eſſent appoſita, quia tunc cum teſtm̃ eſſet a principio ualidum. l. 3. §. 1. ver. ex his. ff. de iniuſt. teſta. deficeret ɔdõ de pñti, ſub qua eſſet facta dicta clauſula, & per ɔñs ipſa clauſula codicil. etiam deficeret. l. cum ad præſens. ff. ſi cer. peta. Propter iſtum ergo caſum rupturæ contingentis natiuitate poſthumi conſulunt doct. illa verba futuri temporis debere apponi in dicta clauſula, vt dicatur ſi non valet vel valebit &c. quando ergo dictum verbum, vel valebit, fuit appoſitum, apparet ꝙ teſtator cogitauit dictum caſum euenire poſſe. ſ. ꝙ poterat habere poſthumos poſt factum teſtm̃, qui naſcendo tanquam præteriti rumpent teſtm̃, & cenſetur voluiſſe ꝙ ẽt ſi talis caſus accideret, licet tp̃e teſti de tali caſu ſpem nullã haberet, vt erat in caſu nr̃o, tñ quia erat poſſibile euenire ſicut euenit, licet præter cogitatum, adhuc volebat teſtm̃ ſuum debere ſeruari eo modo quo ſeruari poſſet, & ſic inſtõ hæredum licet non iure directo, ſaltem iure fideicommiſſi, & ſic voluit poſthumos naſcituros grauare, ſi ei ab inteſtato ſuccederẽt, iſtud tñ valet quantum ſi ſciuiſſet tempore teſti de certo ſe habiturum poſthumos. per l. qui iure militari. ff. de teſta. mil. quia paria ſunt cogitaſſe de poſthumis in ſpẽ, uel cogitaſſe in genere per illam l. qui iure. & per l. ſub prætextu. la 2. cum ibi no. per Bar. C. de tranſac. Et ſic ceſſat fundamentum Bart. quod eſt, quia non eſt ueriſimile teſtatorẽ uoluiſſe grauare filios naſcituros, ſi ſciuiſſet ſe debere eos habere, quia ſic apparet de contrario per appoſitionem illius verbi, vel valebit, quod non niſi in dicto caſu poteſt operari. & ita tenet expreſſè Bal. d. auth. ex cauſa. C. de libe. præte. & in l. fi. de iure codi. confirmãdo etiam per plures rõnes hoc idẽ tenet d. Ange. de Peru. in d. auth. ex cauſa. ſ. ꝙ ſi pater fuit huius propoſiti ſaltem in confuſo prętereire oẽm poſthumum, quem in futurum poſſet habere, & illum voluit grauare, licet tempore teſtamenti nullã ſpẽ haberet habendi, imo de eo deſperaſſet, vt hic fuit, ꝙ opi. Bar. non haberet tunc locum, ſi de eo tali propoſito ꝑt apparere ſm̃ eũm per d. l. qui iure militari. de teſt. mil. Sed ego dico, ꝙ de tali propoſito ſatis dr̃ apparere per appoſitionẽ illorũ verborũ, vel valebit aut valere nõ poterit &c. per quæ verba ſm̃ Bal. in d. auth. cenſet cogitaſſe de caſu rupturæ contingentis per nati-

natiuitatem poſthumi. Opin. ergo Bar poſſet procedere, qñ nec in genere nec in ſpecie de poſthumo cogitaſſet, p quod tollitur in caſu nr̃o fundamẽtũ Bar. & ẽt de ſa illi rñdeť ad oẽs leges alle. p eũ; qa non fuiſſet appoſita cl'a cum alijs verbis futuri tpis valebit. Præterea rñdendo in ſpecie, non hẽt obſtare l. ſicut certi. & l. ſi cũ vel in vtero. C. de teſta. mili. Nã per illas leges bñ probať, q iſte teſtator ẽt ſi fuiſſet miles cuius præteritio ꝓ exhæredatione hř, non cẽſeretur iſtas poſthumas exhæredaſſe, & q tanquã præteritæ teſtm̃ ruperũt, & hoc ẽt ego ſ. dixi. Sed non ꝓbatur p illas leges, q teſtator noluerit eas grauare onere fideicõmiſſi, vel legatorũ; imo ex appoſitione dictæ clæ tali modo ↄceptæ apparet ↄtrũ, vt ſ. dixi. ¶ Itẽ non ob. l. his q. ff. de iur. cod. & l. cũ pr. §. cũ æſtimaret. ff. de leg. 2. quia in illis ll. legata fuerũt noĩatim relicta ab vno quem teſtator putabat ſibi ſolũ ſuccedere, qui poſtea nõ ſucceſſit ſolus, ſed alius vna cũ eo, meritò ille alius, ad quẽ verba grauaminis non fuerunt relata, nõ tenetur ad onera. Sed in caſu nr̃o verba grauaminis in caſu in quo teſtm̃ non valeret vel in futurũ annullaretur, non fuerũt relata ad certas & determinatas pſonas venientiũ ab inteſtato, & iõ ↄprehendũtur oẽs, ẽt de qbus teſtõr nõ cogitauit. l. ſi qs cũ nullũ. ff. de iur. codi. & hoc ẽt idem Bar. dicit d. §. cũ æſtimaret. ad l. ſi unquã. C. de reuoca. do. Bal. ibi rñdet, q ibi non apparet donantẽ cogitaſſe quoquo mõ de filijs naſcituris; ſed in caſu nr̃o pp illã clam, ſi nõ valet vel valebit aut valere non poterit, apparet q cogitauit & q in dictũ caſum ꝓuidit, & ſic voluit diſpoſita p cũ valere ẽt ſi cõtinget teſtm̃ rumpi natiuitate poſthumi vel poſthumorũ, & ſic vult poſthumos grauare. Nõ ergo fuit iſte caſus improuiſus, & ſic ceſſat id quod dr̃. ff. de teſta. mili. l. miles. §. t. ibi ob. improuiſum caſum. ad l. talẽ pactũ. §. fi. ff. de pactis. non multũ expedit laborare, qa parum facit ad ꝓpoſitũ ſi bene inſpiciatur? Nã ſicut ibi ſuccedit filius de quo teſtõr nõ cogitauerat, ita & hic ſuccedunt iſtæ poſthumæ de quibus in ſpecie non cogitauerat, ſ. ab inteſtato; non ãt inſtituti, de quibus cogitauerat ſuccedunt, ex teſtõ, & ſic cõcordat ille caſus cum his quæ ſ. dixi. Et vltra hoc ẽt dico, q filiæ de quibus nõ cogitauerat in ſpecie cum ſaltẽ in genere de ipſis cogitauerit, cẽſentur grauatæ per illã clam, ſicut ſi de ipſis in ſpecie cogitaſſet, nec ibi ↄtrium dr̃, vel ꝓbatur. Item do. Ang. de Peruſio in d. auth. ex cauſa. dicit opi. Bar. non procedere eo caſu, quo pr̃ dubitabat an eſſet ſuſcepturus liberos, vel non, & ſic licet ignoraret ſe liberos habiturum, non tñ applicabat mentẽ ſuã plus ad partem negatiuam, q̃ affirmatiuam, & hoc per l. ſi vxorẽ prægn[illegible]tem. cum ſua gl. ff. de manu. teſta. quia tex. ibi loqtur in teſtõre dubitante an filios haberet vel non, & glo. ibi tenet q hodie corrigitur per auth. ex cauſa. ſed in caſu noſtro per appoſitionem illius clæ apparet q nõ certitudinariè mentẽ ſuam applicabat ad partem negatiuam, imo cogitauit id qđ erat poſſe euenire. ſ. q teſtm̃ licèt validum tpe quo fiebat, poterat ex poſtfacto effici inualidũ per poſthumi natiuitatẽ. Igitur opi. Bar. non hẽt locum in caſu nr̃o, per ↄfirmationem prædictorum adduco, q iſte teſtator ſuperuixerit per plures annos poſt ſuſceptas filias. Et cũ eſſet doctor ſolẽnis ſciebat teſtm̃ ſuum ruptum natiuitate poſthumarum. Et ẽt ſciebat & notitiam habebat de opinio. Bal. qui tenet q qñ apponitur cl'a codicillaris per verba de quibus. ſ. ſcilicet ſi non valet vel valebit &c. non habet locum opi. Bar. qa cenſetur de poſthumis cogitaſſe, vt ipſe plene no. in d. auth. ex cauſa. ſi ergo noluiſſet dictã opin. Bar. non hr̃e locũ in ſuo teſtõ, ſed potius opi. Bar. reuocaſſet dictã clam & alr̃ diſpoſuiſſet, cum tpꝰ habuit hoc faciendi ẽr præſuppoſito q opi. Bal. non eſſet vera ſaltem ad tollẽdum dubiũ. ¶ Cũ igitur hoc non fecerit, cenſetur uoluiſſe dictã clam codicillarẽ operari in caſu noſtro, & ſic opi. Bal. debere ſeruari, poſtq ad remouendũ dubiũ alr̃ nõ diſpoſuit, p id qđ hř in tex. & gl. in l. athletæ. §. dat remiſſionem. ff. de excu. tu. & uoluiſſe decedere cũ iſto eodẽ teſtõ in ea forma in qua ſtat, pro hoc ẽt facit. l. in fraudẽ. §. fi. cũ l. ſeq. ff. de teſt. mil. & qđ ibi no. p Bar. in fi. & qđ idẽ no. in l. lex cor. ff. de vul. & pupil. ſ. in q̃ne illa ſi pupil. moritur viuente patre, vtrum ſicut expirat pupillaris ſubſtõ, ita & tacita vulgaris. Nã ipſa diſtinguit, aut ſuperuixit teſtõr tanto tpe q potuit ꝓuidere; aut nõ &c. pro hoc ẽt facit, qa in dicto teſtõ continentur multa legata pia & pro aĩa, q̃ veriſilr̃ feciſſet teſtõr ẽt ſi de iſtis poſthumis cogitaſſet, ut dicit Ang. in d. auth. ex cã. qa ſubtilia ſunt, & non multũ magna, & ↄueniebant dignitati teſtatoris, vñ nõ eſt credendũ q voluerit ea irrita fieri, ſed ſi opin. Bar. ſeruarẽť in caſu noſtro, fierẽt irrita. ¶ Facit ẽt multũ ad ↄfirmationẽ pdictorũ q dictæ poſthumæ ſunt fœminæ & nõ maſculi, qbus fœminis parentes non libenter relinquunt vltem ſucceſſionẽ, ne bona ipſorũ exeant cippũ domus ſeu agnationẽ, & uadãt ad penitus extraneas pſonas, vñ videmus quotidie accidere, q patres q nõ hñt filios maſculos ſed fœminas, potius inſtituũt ſuos fratres & agnatos maſculos, vt bona remaneãt in agnatione & familia, q̃ inſtituant filias fœminas, & mandãt eas dotari, & ſic arguendo de eo qđ ſolitũ eſt fieri l. t. cũ ibi no. C. de arbi. credẽdũ eſt, q iſte teſtator ẽt ſi ſciuiſſet de certo ſe filias iſtas habiturũ, nihilominus iſtos ſuos agnatos inſtituiſſet, & non illas, qđ ẽt apparet ex ſubſtõne quã ſecu dictis inſtitutis, ſi oẽs decederẽt ſine filijs, qa diſpoſuit q eius bona deuenirent ad ꝓximiores de domo ſua maſculos, & ad fœminas non niſi maſculis deficientibus, & ſic patet q habuit affectionẽ ad agnationẽ ſuã maſculinã plus quã ad fœmininã, iuxta notata p Cy. C. de adul. l. t. ¶ Ceſſat ergo in caſu noſtro fundamẽtũ Bar. qđ eſt qa veriſilr̃ eſt q ſi de filijs cogitaſſet extraneos non inſtituiſſet, nã poſſet iſta rõ ꝓcedere ſi iſtæ filiæ eſſent maſculi nõ fœminæ. Sed qa fœminæ, & inſtituti ſunt maſculi & de agnatione, pſumendũ eſt q idem feciſſet. Et ſi dicatur ſaltẽ dotes eis reliquiſſet, rñdetur q loco dotiũ detrahent ltimã de fideicõmiſſo, & ẽt vltra ſi inſpecta qualitate pſonarũ non ſufficeret eis ltima ꝓ dotibus, & hoc per auth. res q̃. C. cõĩa de leg. l. mulier. §. cũ proponeretur. & l. a filia. in prin. cũ ibi no. ff. ad treb. ¶ Concluditur ergo, q inſtõ pdictorũ agnatorum conuertit in fideicõmiſſum. per l. ex [illegible]a. §. fi. ff. de teſt. & l. q̃rebať. circa med. ff. de teſt. mil. p d. clam codicil. & ſic uenit eis reſtituẽda hr̃ditas deducta ltima, q̃ eſt tertia pars totius hr̃ditatis, trebellianica non venit detrahenda, vt dixi ſ. Sed ſi ltima nõ ſufficeret eis ad dotes ſm arbitriũ bonorũ virorũ, debet eis ſuppleri, quia õnus dotandi qđ incũbebat patri per l. fi. C. de do. ꝓmiſ. & ff. de ritu nup. l. q liberos. tranſit ad iſtos inſtitutos, in quos p fideicõmiſſum tranſibunt bona. ar. l. ſi quis a liberis §. idẽ reſcriptũ. ff. de lib. agno. & qđ no. Cy. in l. alimẽta. in fi. C. de neg. ge. ¶ Et ex pdictis rñdeť ad vltimũ q̃ſitũ declaratis particularibus, nã dico, q debentur non virtute clæ codicillaris, ſed p auth. ex cã. Non ob. opi. Bar. Primũ patet, qa illa cl'a ſolũ opať in his q̃ nõ pñt ualere iure teſti, ut patet ex uerbis ſub qbus cõcipiť. Sed qñ legata particularia cõſeruanť p aut. ex cã. ualẽt iure teſti, & actione directa ex teſtõ debẽť & petunť, qa ex cã pteritiõis irritať teſtm̃ ſolũ quo ad inſtitutionẽ, in ceteris uerò firmũ pſiſtit & remanet autoritate illius legis q̃ potuit hęc facere ac ſi inſtitutio irrita facta non fuiſſet, iõ in talibus relictis pſata cl'a nihil opať, qa uerba eius nõ uerificãť in illis, & ita dñt gl. & doc. in d. aut. Sed bñ põt opari in dicto caſu pſata cl'a codicillaris in inſtitutiõe directa, qa illa nõ cõſeruať p d. aut. ſed potius irritať, iõ in illa opatur d. cl'a, ut trahat ad fideicõ. ut ſ. oſtẽdi. ¶ Sed õ uerò. ſ. qđ iſta legata cõſeruẽť p aut. ex cã nõ ob. opi. Bar. & nõ ob. qđ ignorauerit ſe filias habiturũ, patet ultra ea q̃ in pcedẽti articulo dicta ſũt, qa poſtq̃ inſtitutio pdictorũ ↄſeruať, & ad fideicõ. trahiť, pſata legata debebũť ab ipſis fideicõ. uribus ad quos trãſit uniuerſitas bonorũ, nõ a filiabꝰ penes quas remanet ſola ltima. C. ad trebellianũ. l. fi. Sed cõſtat teſtatorẽ uoluiſſe dictos inſtitutos grauare dictis legatis, cũ putaret eos ſuccedere directo, eodem mõ cenſetur uoluiſſe eos grauare ſi ſuccedũt p aliũ modũ. ſ. p fideicõ. qñ ẽt de iſto mõ ſuccedendi cẽſetur cogitaſſe cũ clã codicillarẽ appoſuit, ergo &c. l. poſt emancipationẽ. ff. de leg. 3. in prin. ubi hoc ꝓbatur, ſ. qđ qñ ſuccedit ille idẽ quẽ teſtator putauit ſuccedere, non tñ ſuccedit p illũ modũ p quẽ putauit, tenetur ad legata, qđ ẽt no. Bar. in d. l. cũ pater. §. æſtimaret. ff. de leg. 2. & ſic p ↄñs non uẽdicat ſibi locũ opi. Bar. in caſu nr̃o, qa illa ſolũ habet locũ qñ legata deberentur a filio præterito, ſeu a poſthumo, ſi conſeruarentur p illam auth. Et ideo vult Bar. q tunc nõ conſeruentur qñ ignorauit ſe illũ habere uel habiturũ, qa non fuit intentio ſua ipſum grauare, & ueriſilr̃ eſt qđ ſi ſciuiſſet ſe habiturũ filios talia legata filijs nõ reliqſſet, & p conſequens deficiunt dicta legata in cã finali, & in uoluntate defuncti, meritò nõ conſeruantur. ar. l. fi. ff. de hær. inſtit. Debet ergo intelligi dicta opi. Bar. eo caſu quo non fuit appoſita clauſula codicillaris, p quam cõſeruetur inſtitutio ſaltem iure fideicõmiſſi, qa tunc eẽt uerũ q ſi legata cõſeruarentur, deberẽtur & ſoluerẽtur a filio pterito q ſuccedit ab inteſtato cum eſſe. quẽ tñ filium teſtator grauare nõ cogitauit, qđ eſſe non debet ut l. is qui ff. de iure codicil. Sed qñ dicta clauſula codicillaris fuit appoſita, per quã conſeruatur inſtitutio iure fideicõmiſſi &

ſic

ſi e nõ ſuccedit filius pteritus cũ effec.nec in ſua lẽima,ſed inſtitu
tus vł inſtituti & ipſi ſunt q̃ liñt ſoluere,nõ filius de ſua lẽima,&
ſic nõ ipſæ filius grauatur ſed inſtituti quos teſtator grauare uo-
luit pſata opi. Bar. locum nõ habet quia ceſſat eius ſundamẽtalis
ratio,ut patet cuilibet intuenti. ¶ Et ſic cõcludo,dicta particula-
ria legata deberi a dictis inſtitutis tanq̃ a fideicom.uniuerſalibus
per.d.l.ſi.C.ad treb.licet teſtator eos grauauerit tanq̃ hæredes di
rectos,ſed non eſt uis per d.l. poſt emancipa. in prin.ff.de leg.3.

S V M M A R I A.

1 *Legatum factum pro dote filiæ quæ per ſtatutum excluditur a ſucceſſione, an ſit conditionale.ſ.ſi nubat,an uero ſuccedat in locum legitimæ.*
2 *Et ibi de opi.Bar.& Ricardi in l.titio.centum.§.titio genero.ff.de condi. & de.*
3 *Legitima dato quod propter ſtatutũ nõ debeatur filiæ , an in dote poſſit pater eidem filiæ ſubſtituere,& in quantum.*
4 *Grauatus reſtituere per fideicommiſſum poſt mortem interim annua legata tenetur ſoluere,& quid de ſimplicibus legatis.*
5 *Qui non reperitur in rerum natura tempore codit.legati non eſt capax eiuſdẽ.*
6 *Dictio,ultra,utrum ſit repetitiua præcedentis qualitatis,quando ponitur cum interuallo.*

CONSILIVM XVI.

IN Chriſti nomine Amen ¶Viſo d. puncto & dubijs e-
licitis ex eo, eundo per ordinem ſup primo quo
1 q̃ritur , † an d. Luca & Antunia exiſtentes in ætate
pupillari poſſint nunc petere relictũ eis factũ pdo
a te,an aũt debeãt expectare quouſq; realiter nubant[a].iſta fuit anti
qua qõ diſputata p Ric Mal.in ciuitate paduana, q determinauit
q ſtatim poſſint peti nec habeãt expectare q nubãt, q̃a dos q̃ ſta
tutũ mãdat dari filiæ ſic excluſæ a ſucceſ.ſuccedit loco lẽimæ , de
qua reijcitur oẽ grauamẽ, ut l.qm̃ in priorib'.C. de inoffi.teſt. q̃
qõnẽ & deciſionem refert Io.an. in addi. Spec.titu. de ſta.mo.ſu
2 per rub.& Cy.in l.ſancimus.C.de nupt.q vr̃ aliter loq.†Sed Bar.
l.titiu centũ.§.titio genero.ff.de cõd.& de. reprobat determina-
tionẽ Ric.duplici rõne.Prima q̃a non põt ſuccedere dicta dos lo
co lẽimæ ſtãte dicto ſtatuto de quo pmitti, cũ nulla lẽima deben
tur poſtq̃ p ſtatutũ excludit filia ſuccedẽdo ſtãte maſculo , q̃a cũ
lẽima ſit portio portionis debitæ ab inteſt.l.cũ q̃ritur. & l.paren
tibus.C.de inoſ.teſt.ſi excludit a ſuccedẽdo, nulla portio ſibi de
bet ab inteſt.ergo nullã eſt dare lẽimã. Sc̃da rõ Bar. eſt q̃a poſito
b deberet,& q loco eius ſuccederet dicta dos,tñ lẽima põt minui[b]
p ſtatutũ,licet non poſſit tolli in totũ ſm eundẽ Ricar. Certè po
ſito q iſtud eſſet uerũ q non poſſet tolli ſed minui,dicit Bar. q
ſicut põt minui in q̃ritate,ita & in tpe,cũ dicat plus & minus tã in
q̃titate,q̃ in tpe.inſt.de acti.§.plus. ſed dos & relictũ p dote cen
ſet ex ſui forma & nã dilatũ in tp̃s nuptiarũ.ff.qñ d.leg.ce.l.q pu
pille.q̃a nõ põt eſſe dos ſine mr̃imonio.l.ſi.C.de dona.ante nup.
l.1.ff.de iure do.ſic & ſtip. p dot. l.tali ſtipulatione.ff.de iure do.
Igit remanebit dictũ relictũ conditionale,re tñ uera lẽima põt p
ſtatutũ tolli ſm Dyn.in c.indultũ.de re.iur.li.6.& Bal.in l. filiũ.
C.fam.er.dicit eſſe caſum q põt minui in c.ray. circa fin. de teſt.
ergo & tolli,q̃a ſi non põt tolli , nõ poſſet minui.l. q de bonis.§.
ſi.ff.ad l.fal. Cõcludit Bar,q ſtãte dicto ſtatuto pſatũ relictum p
dote eſt cõditionale.ſ.ſi mr̃imoniũ ꝯhat, & q ante cõditionẽ im
pletã non põt peti.Et poſito q nõ eſſe cõditionale,nõ põt nega
ri quin ſit ſaltẽ in diẽ,ut dicit Bal.in l.qm̃ in prioribus.C.de inoſ.
teſta.Certe ſi eſſet in diẽ,cũ ille ſit incertus,eſſet ẽt cõditionale.l.
dies incertus.ff.de cõd. & de.Et quodcũq; iſtorũ dicamus, cũ nõ
ſuccedat loco lẽimæ p rõnẽ de qua.ſ̃.nec cõditio reijciatur,neq;
dies, & ſic nõ põt peti anteq̃ nubat , & iſtã partẽ teneo ſequendo
opi.Bart. & ſm eã plories cõſului,& p alios uidi cõſultũ.Bal.aũt
in l.ſancimus,C.de nup. vr̃ dicere q opi. Ricar.maſũ. eſt æquior
q̃ opi.Bart.Sed certe in terminis in quibus loquimur poſſet dice
re uerum,puta ſi ſtatutum diceret q filia dotata,nõ ſuccedat , nã
tunc excluditur niſi ſit dotata, & ſi relictum eſſe cõditionaliter,
non diceretur dotata interim:Sed in caſu noſtro,& in quo loqui
tur Ricar.ſtatutum excludit eã ſimpliciter,& mandat eam dota-
ri,unde teneo qđ.ſ̃.dixi. ¶ Dico tñ q interim ſunt dictæ filiæ ali
mentandæ.l.qui filiũ.ff.ubi popi.edu.debeat.iunctis his q̃ no.Cy.
3 in l.alimenta.in fi.C.de neg. geſi. ¶ † Sup ſc̃do uerò q̃ſito quæri
tur utrũ teſtator potuerit dictis filiabus ſubſtituere in eo q eis
reliquit, p dote, breuiter hic eſt aduertendũ, q dicta ſubſtõ quã

a ¶Nubant. Vide quæ hic p eun dẽ Paul.ſ. in conſ.9. in prin.

b ¶ Minui. Vide Phil. Cor. in cõ ſi.210.inc. in hac.nu. 27.& in cõ ſi.150.inc. hãc nu.16. in 2. par. & p eũdẽ.ſu- pra in cõſ. 275.n.18. & qđ ibi l apoſti. dictũ fuit.

fecit dictis filiabus ſup dicto relicto de ipſis adinuicẽ, & de hære
de ſi ambæ decederent ſine liberis , non põt dici fuiſſe pupillaris
nec iure pupillaris poſſet ualere,ẽt ſi altera ipſarum decederet in
pupi.ætate, quia fuit facta per uerbum cõe, & in certa quantita-
te,dixit.n. q altera ipſarũ decedẽte ſine liberis dictæ libræ mille
peruenirent ad alterã,conſtat.n.q uerbũ cõe adiectũ certæ q̃tita
ti non ĩportat directã ſubſtitutionẽ.l.cogi.§.& generaliter.ff. ad
treb.p Dy.& p Bar.in l.his uerbis.in prin.ff.de hære.inſt.& ita ex
pſſe & in terminis noſtris determinat Bar. in l.cẽturio.ff. de vul.
& pup.in 3.q.prin.de cõpẽdioſa facta p uer.cõe. in ver. q̃ro ulte
rius qđ ſi ſubſtitutio cõpendio.fiat in re certa p uerbũ cõe &c.Si
n.eſſet pupillaris, ſine dubio potuiſſe fieri uſq; ad pupillarẽ æta-
tẽ,q̃a pupillaris eſt pniſio filij,& põt fieri ẽt in lẽima filij,& in q
buſcunq; bonis eius.l.ex tribus. C.de inoſ.te.& qđ ibi p Cy. Sed
q̃a non eſt pupillaris,ſed fideicõ. q̃ eſt grauamẽ , & non põt fieri
in lẽima nec in alijs bonis filij.l.cohæredi.§. cũ filiæ.ff. de vul. &
pup.uer.nec fideicõ. eſt dubiũ utrum eodẽmõ nõ poſſit fieri in
dote,cum illa ſit proprium mr̃imoniũ filiæ.l.3.§. ſed utrũ.ff. de
mino.in ſi.& eſt debita ſicut & legitima. l.qui liberos. ff. de ritu
nup.l.ſi.C.de do.promiſ.Et Mar.ſil. diſputando tenuit iſtam par
tem q fieri non poſſet,ut refert Io.An.in addi. Specu. de inſtru.
edi.§.nunc autem Dy.autem tenuit hoc eſſe uerum uſq; ad legiti
mam per l.qm̃ in prioribus.C.de inoff.teſt. ¶ Sed quatenus reli-
ctum pro dote ſeu dos data excederet uires legitimæ tenuit Dy.
talẽ ſubſtõnem fideicõmiſſa.poſſe fieri in dote, p l.ſi.§.filiæ.ff.de
leg.2.vbi vr̃ caſus,& hoc refert,& tenet Bal.ibi. & l.lucius.§.ma
ritus.ff.ad treb.& Cy.in l.j.§.videamus. ĩ vlt.q.C.de rei uxo. act.
¶ Bř in caſo nr̃o ſi altera iſtarum filiarum vel ẽt ambæ decederẽt
ſine liberis anteq̃ nuberet uel nuberent, non eſſet dubium q di-
ctæ ſubſtõnes nõ dato alio impedimento poſſent locum habere,
q̃a tunc non erat eis debita dos,poſtq̃ per ſtatutum erãt excluſæ
à ſuccedendo,ut.ſ̃.dixi. Vnde potuiſſet pater in dicto relicto ap
ponere grauamen qđ uolebat, q̃a ſicut poterat eis non relinque
re,ita & relictum adimere.l.uideamus.§.pe. & l.in actionib.ff.de
in litem iuran. ¶ Sed dubium eſt , qđ ſi altera ipſarum vel ambæ
decedant poſtq̃ nupſerint,nã tunc dos erat debita ẽt ex forma ſta
tuti,ergo vr̃ q ſubſtitutio fideicõmiſſa. nõ poſſit in ea locũ hr̃e,
ſicut nec in legitima,ut in d.§.cum filiæ.uer. nec fideicõmiſſo. &
ff.de adop.l.ſi arrogator.§.1.uer. cæterum. ¶ Sed in contrarium
facit.quia licet tunc ſit debita , non tamen poteſt dici q ſuccedat
loco legitimæ quæ nunquã fuit debita ſtante dicto ſtatuto ut ſu-
perius dixi ſm Bar. Et ego uideo q licèt de iure communi dos
ſit debita filiæ,ut d.l.qui liberos. ff.de ritu nup. quatenus tamen
excedit legitimam poteſt in ea fieri ſubſtitutio fideicõmiſſaria ſe
cundum omnes doc.excepto Mar.ſil.per d.l.ſi.§.filiæ.ff. de leg.2.
ubi caſus. ¶ Nec ob.l.ſi arrogatur.ff.de adopt. quia ibi loquitur
in quarta debita arrogato,quæ aſſimilatur legitimæ iure naturæ,
& iſta pars uerior,& ſecurior mihi uidetur q quandocunq; alte
ra iſtarum uel ambæ deceſſerint ſine libe. præfata ſubſtitutio fi-
deicõmiſ.poſſit in dicto relic.locum habere, & per conſequens
non poterunt dictæ filiæ de dicta quantitate teſtari , niſi relin-
querent liberos,quia tunc dicta ſubſtitutio euaneſceret, nec pro
pterea liberi uocarentur ex taci.ſubſtitutione, ut no.in l.lucius.
ff.de hære.inſti.per gl.& doc.Quod autem dixi , uel ambę &c. p
cederet ſi hæres inſtitutus & ſubſtitutus vltimæ morienti uiue-
ret, ſed quia mortuus eſt , & ſpes dictæ ſubſtitutionis ad hęredes
eius non fuit tranſmiſſa.ſ. extraneos.l. ſed ſi plures.in prin. & l.
qui habebat. ff.de vulg.& pu. & l.qui liberis.§. hæc uerba.nec ex
uerbis ſubſtitutionis poteſt uocari hæres hæredis extraneus, q̃a
intelligitur ſenſiſſe de primo hærede.ut d.§.hæc uerba. non põt
habere locũ ſubſtõ facta ultimæ morienti, ſed primæ tñ morien
ti, & ſic primò moriens non poſſet teſtari ſc̃do ultimo moriens,
ſic,& iõ ſi fuerit altera ipſarũ uel ambæ teſtatæ pſarum teſtm̃ erit
in pendẽti,q̃a ſi primò moriet,nõ ualet eius diſpoſitio,ſed ea,nõ
obſtante pueniet ſua quantitas ad ſupuenientẽ.Si uerò erit ulti-
mò moriens ualebit eius diſpoſitio, q̃a ſubſtitutio ei facta eua-
nuit p mortẽ hæredis ſcripti & ſibi ſubſtituti ut dixi, & hæc ſuffi
4 ciãt de ſc̃do q̃ſito. ¶ † Circa tertiũ, quo q̃rit an legata a Bartholo
meo hærede inſtituto debeant a d. Catherina ſubſtituta p fidei.
& vr̃ qđ nõ p l.marcellus.ff.ad treb.cũ ibi no.in gl.ſed in ꝯriũ, q̃a
fuerunt relicta ab hærede, tanq̃ ab hęrede igit reſtituta hære. de-
bentur a fideicommiſſ.l.1.C.eo.tit.cum ibi plenè no.per gl.eo.ti.
l.ſi.& l.3.cum ibi nota. ¶ Breuiter ſuper hoc eſt dicendũ, q lega.
ſimplicia

ſimplicia, non annua, ſine dubio poſt reſtitutã hæreditatẽ debẽtur a fideicõmiſſario, vt dictis iurib. Nec ob. l. Marcellus. qa ibi non tanq̃ ab hr̃de; vel eſt dicẽdũ ꝙ ẽt ibi pñt peti a fideicõmiſſario, tñ dr̃ia eſt in mõ ſoluẽdi & defalcandi, vñ nõ ſumus in caſu illius. l. legata verò annua ꝓ tpe quo vixit hæres, cum ipſe hẽret fructus hæreditatis, debeãt ſolui ab hr̃de, cũ ſint ſoluẽda de fructibus. l. liberto. §. j. ff. de an. lega. iũcta. l. apud iulia. §. hæres. ff. de leg. j. ꝓ tpe verò poſt mortẽ, & quo bona ſunt apud fideicõmiſſariũ, debẽt ſolui ab eo; vt ĩ eo. §. hæres. ſi ergo ꝓ tpe quo vixit hæres debet ſoluere, & nõ ſoluit, tenet hæres eius p ea q̃ ĩ ſi. no. in c. nõ eſt in mora. de reg. iu. in mercuri. & facit qđ no. i Spe. de loca. §. nũc verò aliqua. ver. 12. Et ſic ſi dicta Catherina eſt hæres fratris ſui, qđ eſt veriſiłe cũ alr nõ poſſet habere lẽimã & trebellianicã q̃ veniebãt detrahendæ ex pſona fratris. l. q̃q̃. C. ad l. fal. ſoluet ꝓ pterito & ꝓfuturo, alś ꝓ futuro tm̃ hæres illius Bartholomei ꝯueniri poterit, non pro tpe pterito. l. cũ vnus. §. verbis. ff. de alimẽ. lega. iũctis his q̃ not. in d. c. nõ eſt in mora. & hæc de tertio q̃ſito.

5 ¶ †Super quarto vr̃ mihi dicẽdũ, ꝙ cũ relictum dictorũ nemorũ factũ in filiis maſculis filiarũ teſtatoris fuerit factũ ſub ꝯdõne, ſi Bartholomæus filius teſtatoris decederet ſine filiis maſculis, & ſic dies dicti relicti ceſſit tpe mor. dicti Bartholomei, ꝙ ad hoc vt filii dictarũ filiarũ ad dictũ relictum admittant̃, & ſic cedat vtiliter ad ipſorũ cõmodũ, debeãt eſſe in rerũ natura tpe mortis d. filij, & ſic quo cedit dies dicti relicti. ſ. ꝙ ſint nati vel ſaltẽ ꝯcepti q pro natis hñr quo ad ipſorũ cõmo. l. q in vtero. ff. de ſta. ho. & ſi tũc nõ reperiunt in rerũ natura, dies dicti relicti nemorũ inutiliter cedit qno ad eos q poſt mor. vel poſt diẽ legati cedentẽ inciperẽt eſſe in rerũ natura, & p ꝯñs transferi ad filios Martini Andreæ ſubſtitutos in defectũ illorũ filiorũ dictarũ filiarũ; & hoc eſſe verũ ꝓbat̃ p. l. ſi cognatis. ff. de reb. dub. vbi ad relictũ factũ cognatis i gñe admittunt̃ illi q erãt cognati tpe teſtamẽti, vel ſaltem tpe mortis, quo tpe cedit dies legati ſeu ꝯdõnis exñtis ſi erat cõdõnale; q vero neutro dictorũ tẽporum eſſent cognati, licẽt inciperent eſſe poſt, nõ vocarẽtur ad tale relic. qa dies relicti ceſſit inutiliter quo ad eos & ꝙ inſpiciatur tpś quo cedit dies, probatur ẽt bene. in l. ſi poſt mortẽ. ff. de lega. j. circa prin. ff. de fideic. liber l. gñaliter. §. ſi boĩ libe. & breuiter eſt caſus expreſſus de eo qđ dixi. in l. interuenit. ff. de lega. præſtã. vbi hr̃ ꝙ ad legatum factum liberis illi tm̃ admittuntur q reperiuntur eſſe de numero liberorum tpe quo dies legati cedit, pro hoc ẽt facit natura illius dictionis, tũc, appoſitæ in ſubſtõne dictorum filiorum Martini & Andreæ: nã primo fuerunt vocati ad dicta nemora filii filiarum ſi Bartholomæus decederet ſine filiis; & poſtea ſubiicitur ꝙ ſi dictæ filiæ nõ haberẽt filios &c. qđ eſt intelligẽdum. ſ. tpe mor. dicti filii: qa qualitas iuncta verbo debet intelligi ſm tpś verbi. l. in delictis. §. ſi extraneus. ff. de noxa. ſubdit, tunc & eo caſu voluit ꝙ dicta nemora ꝑuenirẽt ad filios Martini &c. Nã illa dictio, tunc, refert̃ ad tpś mortis filii. de qno. ſ. l. 4. §. fi. ff. de cõdi. & demõ. de vul. & pup. l. in ſubſtõne filii. Cum igr̃ iſtæ filiæ tpe mor. dicti filii nõ hẽrent filios natos vel ꝯceptos, non expectat̃ vlterius ꝙ cõcipi poſsint: qa ẽt ſi ꝯciperent non vocarent̃, cum nõ eſſent in rerum natura tpe qno ceſſit dies relicti, nec debuit ſtare in pendenti dies ceſſionis dicti relicti, & ꝓpea vocant̃ dicti filii Martini & Andreæ ſubſtituti in defectũ primorũ; & ſi illi nõ eſſent ſubſtituti fortè legatũ dictorũ nemorũ efficeret̃ caducum, qa tpe quo ceſſit nõ reperiunt̃ in rerũ natura illi qbus factũ fuit, p iura. ſ. alleg. Nec ob. l. q̃cq̃d aſtringendæ. in fi. ff. de ver. ob. p quã vr̃ ꝙ non poſſit dici, præfatas filias nõ habituras filios qnouſq; pñt eos hẽre, et niſi incõmutabiliter verum ſit eos nõ poſſe amplius habere: qa licẽt iſtud ſit verum qno ad aliũ reſpectũ, puta ſi verba prolata eſſent ꝯdõnalr et p verba præteriti tpis, vt ſi talis liberos nõ habuerit: nã iſta ꝯdõ nõ verificat̃ niſi cũ defecerit ſpes habẽdi liberos, vt. l. ita ſtipulat⁹. ff. de ver. ob. et ĩ auth. cui relictũ. C. de indi. vidui. ſecus in caſu nr̃o, cũ dixit ſi liberos nõ hr̃et, et ſic p verba pñtis tpis: qa intellr̃. ſ. tũc cũ ꝯdõ exiſteret, et dies fideicõmiſſi 1 cederet. Idẽ tñ vr̃ ſi dixiſſet, ſi liberos ñ habuerit; qa retulit ſe ad 2 tpś mortis Bartholomæi: ſecus ſi certũ tpś ſe nõ retuliſſet. et ſic loqtur. l. q̃cq̃d aſtringendæ. in fi. Quantũ ergo ad ꝓpoſitũ et in defectũ eorũ filii dicti Martini et Andreæ admittant̃, nõ reqrit̃ ꝙ illæ nõ ſint vnq̃ habituræ, ſed ſufficit ꝙ nõ reperiant̃ habere tpe quo ceſſit dies dicti relicti, qa præſumit̃ teſtator voluiſſe & ſenſiſſe ne dies ceſſiõis ſtaret in pendenti, alias ſeqret̃ abſurdũ, ꝙ p multos annos & tpa eſſet incertũ q deberent ad legatũ prædictũ vocari, qđ non eſt dicẽdũ. arg. ff. cõ. præd. l. fi. & hæc ſufficiant de quarto q̃ſito.

¶ Ex his inſertur clara rñſio ad vltimum q̃ſitũ ꝙ traditio facta de dictis nemoribus per dictã Catherinã, & eius maritũ pſatis filijs Andreæ & Martini bñ facta fuit, nec põt retractari ptextu minoris ætatis tradentiũ, nec per eos, nec p prẽm mariti eundẽq; ſocerũ, qa & ſi facta nõ eſſet tradõ deberet fieri; ſic ergo illa q̃ per dictũ ſocerũ allegãtur ad retractãdũ dictã traditionẽ, nõ ꝓcedunt, ſʒ ꝓcederent ſi filij dicti Martini Andreæ adhuc nõ eſſent vocati, ſʒ deberet expectari ꝙ filiæ teſtõris deſinerent poſſe filios hẽre. Nã tunc interim deberẽt eſſe apud Catherinã & ei⁹ maritũ & ſocerũ, & eis haberent gaudere quouſq; illud efficeretur certũ, & ſic ptenderent intereſſe in dicta tradõne malè facta; ſʒ nõ ita eſt, & ſic nullũ intereſſe ptẽdũt, & debuerũt agnoſcere bonã fidẽ. l. quotiẽs. §. ſicut. ff. de adm. tu. & cũ ſit facta eis qbus debuit fieri, lʒ nõ fuiſſet facta cũ illa ſolennitate qua fieri debuiſſet, nõ dẽt retractari l. fin. §. fi. ff. ꝙ me. cau. nõ ergo dẽt audiri dictus ſer Andr. volens retractare traditõnẽ dictorũ nemorũ.

¶ Circa pen. dubiũ de dictis manſis relictis dictis filiab⁹ vltra earũ dotes, vr̃ dicendũ ꝙ nõ debeant̃ anteq̃ debeant̃ q̃titates relictæ ꝓ dote, & ſic nõ anteq̃ nubãt, p id qđ expſſe vr̃ terminare. Bar. in l. ſi legatari⁹. ff. de leg. iij. in §. j. & in l. ſi pure. eo. ti. iunctis his q̃ no. p eundẽ. in l. cũ ita. ff. de au. & 6 ar. le. †vbi dicit ꝙ dictio, vltra, ẽ repetitina ſicut dictio, hoc amplius. Sʒ dictio, hoc ampli⁹, qualitatẽ & cõdõnẽ pcedentis legati repetit in ſequenti, vt no. p gl. in d. l. ſi purẽ. & l. in repetẽdis. & ẽt Bar. expſſe. Sʒ legatũ ſcm̃ ꝓ dote eſt cõdõnale, & nõ dẽtur anteq̃ nubãt, vt. ſ. dixi. Br̃ ꝯrium puto; nã illud faterer, ſi ſimul & eodẽ ꝯtex. verborũ & eadẽ orõne ſcm̃ eſſet vtrunq; relictũ, puta. c. ꝓ dote & duos mãſos &c. ſic loqtur Bar. in l. ſi legatar. §. j. Sʒ hic ſeparatim et diuerſis orõnib⁹ & multis alijs intermedijs inter relic. ſcm̃ ꝓ dote, & relictũ ipſorũ manſorum. Vñ nõ inducitur repetitio ẽt virtute dictiõis repetitiuæ, ſm eũdem Bar. in d. l. in repe. per l. qui ſun. ff. de ꝯhen. emp. licẽt in l. ſi pure. dicat ſimplr̃ repetitionẽ induci. Sʒ credendum eſt eum itellexiſſe ſm ea q̃ dicturus erat i l. in repetendis. vbi ſic intellig. vt dixi. & ad idem ꝙ ipſe no. in l. Seiæ. §. Gaio. de ſun. inſtruc. Ex qb⁹ ſeqtur ꝙ nec traditio dictorum mãſorũ debet retractari, qa fieri debebat, & ſi facta nõ fuiſſet nunc eſſet fienda. Et iſta vr̃ æquior, & benignior interpretatio, q̃ ꝙ condi. intelligatur repetita fauore filiarum, quas nõ eſt credendum teſtatorem tantum voluiſſe grauare, et voluerit vtrunq; legatum facere conditionale.

S V M M A R I A.

1 *Inueſtitura ſecunda ſi referat ſe ad primã antiquã, an prima ſit producenda.*
2 *Inueſtitus in ſecunda inueſtitura in iure decimandi de omnibus fructibus, & fœno ſecundum quod uſi ſunt maiores, an ſi maiores non decimarunt fœnum, nunc poſſit de fœno decima exigi.*

CONSILIVM XVII.

IN *Chriſti nomine Amen.* In eã decimali q̃ vertitur corã ægregio legũ doctore dño Daniele de Andulpho de Padua iudice et Vicario ciuitatis & diſtrict⁹ Feltri. Inter magr̃m Victorẽ de Caſtaldis ſeu Brãdaliſiũ ei⁹ ꝓcuratorẽ petẽtẽ ex parte una. Et hoĩes villæ de Fallaro diſtrict⁹ Feltri ſeu ſer Paſchalẽ notarium de argenta eorũ ꝓcuratorem reos et ſe defendentes etc. ex altera, mihi cõmiſſa ꝯſulenda de ꝯſenſu partium p pſatũ egregiũ virũ dñm Danielẽ Vicariũ, q̃ ſint vel eſſe debeãt partes eius in ꝓnuntiãdo viſis actis, et actitatis et inſtrumentis ꝓductis in cã, & auditis allegõnibus partium, maturaq; deliberatione phabita dico et ꝯſulo, partes eius eſſe ꝓnuntiãdo ſm petita p actorẽ, et in declarãdo et ꝯdẽnãdo reos pdictos ſeu ꝓcuratorem ipſorũ ꝓcuratorio nomine, ꝓut in petitione dicti actoris ꝯtinetur. et rõ q̃ me mouet eſt qa intẽtio actoris eſt fundata ex duobus. ſ. de cõi vel ex eius diſpõne iure quæ eſt, †vt de 1 oĩbus redditibus [a] ẽt de fœno decima debeatur, vt habetur in c. 2 peruenit. de decimis. Item eſt fundata ex inſtrumento inueſtituræ factæ dicto Victori per dñm Epiſcopum de fructibus decimarum, qđ in dubium nõ reuocatur, nec per aliam partem aliquid allegatur in ꝯrium, per quod dicta petitio eneruetur. Nã inter alia potiſsime allegatur ꝙ dicta inueſtitura fuit facta iu-

a ¶ Redditibus.] Et ad de ꝙ cũ oĩ legritate, & ſine diminutiõe ſunt ſoluẽdæ. ut p d. Bar. So zi. i cõſ. 197 ver. præterea cũ dictũ circa me. cũ ver. ſeq. 12. parte. ubi ẽt ponit q̃ appellatur decima.

xta formā antiquarū inueſtiturarū, & ſm q̄ Fabius ex cuius re-
nūciatione præfatus Victor fuit inueſtitus, & eius anteceſſores
vſi fuerunt dicto feudo tenuerunt & poſſederūt &c. vnde dr̄ q̄
dictus Victor ad fundandā ſuā intentionē debuit docere, pro-
bare, & oſtēdere, q̄ antiquæ inueſtituræ fuerint factæ modo illo
.ſ. de terris pratiuis, ſicut facta fuit iſta; & q̄ dictus Fabius & ei⁹
anteceſſores ita vſi fuerunt, prout ipſe Victor vult vti, ſ. q̄ exe-
gerint decimā de fœno, qđ minime factū fuit, & p̄ dictos cōue
tos negat fuiſſe vnq̄ ſolutā decimā de fœno; & dr̄ q̄ q̄c p̄d ſit de
iure cōi, non dēt ſolui niſi de his de q̄bus ſolui cōſueuit, & alle
gantur no. p̄ Bar. in l. litibus. C. de agri. & cenſi. lib. 10. Itē dicta
inueſtitura vr̄ reſtricta quēadmodū vſus fuit dictus Fabius; igr̄
de illo modo debuit doceri. ar. eorū q̄ no. in l. edita. C. de edē. &
per Bar. Sed breuiter iſta nō hn̄t obſtare; q̄a cū hic appareat cer-
titudo diſpoſiti .i. de quo facta eſt inueſtitura. ſ. de decima fru-
ctuū, & inter alia ſpecificatē de terris pratiuis, & ſic nulla relinq
2 tur incertitudo declaranda ex p̄batione vſus; † verba illa iuxta
a ¶ formā. Vide Bald. in conſi. 331. in 5. parte.
a formā [a] &c. & ſm q̄ Fabius vſus fuit &c. non faciunt ɔdōnē, ſed
modū. C. de inſti. & ſubſti. l. pe. & nō eſt neceſſe p̄bare de dicto
vſu, q̄a exponunē iuxta vel ſm &c. q̄a ſic Fabius fuit vſus &c. vt
eſt tex. in c. abbate. de ver. ſig. & expreſſè p̄ Cy. C. de ɔ̄hē. ſtip. l.
ſin. & p̄ Bar. in l. cū q. §. iul. ff. de cōſti. pecu. q̄ dn̄t, q̄ ſi aliq̄s fuit
ɔdēnatus ad dandū mihi vnū par caponū quolibet ānno, vel ēt
p̄miſit prout eius anteceſſores ſoluere ɔſueuerūt, q̄ nō habeo
neceſſe p̄bare q̄ ita cōſueuerint eius anteceſſores, ſed fundata
eſt intētio mea ex ſola ſnīa vel promiſſione; hoc ēt no. Bar. in l.
admonēdi. poſt prin. ff. de iureiu. & clarius in extrava. ad repri
mē. ſuper verbo p̄ut. & in d. l. edita. in fi. C. de edē. & Bal. in l. j.
circa fi. C. de epiſ. & cle. Itē inueſtituræ anteceſſorū ſunt ita gn̄a
les, q̄ ɔprehendunt ēt prata; ergo perinde eſt, ac ſi fuiſſent ſpeci
ficata. l. ſi chorus. ff. de leg. 3. ff. de admi. tuto. l. ſi duo. cū ſi. Si ve
rò nō apparet certitudo, vt ſi eps̄ inueſtiret aliquē de oībus illis
de q̄bus alij fuiſſent inueſtiti, vel q̄ alii cōſueuerūt ex inueſtitu-
ra p̄cipere, tunc eſſet p̄bandū q̄ ſunt illa. p̄ l. ſi nō deſignata. C.
de tal. cā adie. leg. & ff. de leg. 3. l. nuper. facit. c. auditis. de p̄ſcri.
Nā aīr nō poſſet ſciri, q̄ ſint illa de q̄bus fuiſſet inueſtitus: ſed in
caſu nr̄o ſcit, q̄a inueſtitus eſt purè de oībus redditibus ēt de ter
ris pratiuis. Vnde verba q̄ ſequunē non hn̄t reddere inueſtiturā
condōnalē vel incertā, per ea q̄ ſunt ſuperius allegata. Si tn̄ per
partem conuentā eſſet probatum, q̄ de fœno nunq̄ cōſueuerit
ſolui decima, tunc eſſet ſecus: q̄a tūc poſſet dici, q̄ illa verba fa
cerent cōdōnem. Sed non reperio hoc p̄batū, iō dico vt ſ. dixi.

¶ Caſus ſequentis conſilij.

b ¶ Matrē. Vide do. Ale. de Imo. in conſi. 45. in 4. col. in 1. parte. & q̄ ſubſtō ꝗn̄ excludat matrē. vide Bal. in cōſi. xx. in 3. parte. & in cōſ. 28 in ij. parte. & d. Mari. Sozi. in conſi. xxiij. inci. circa. verſ. 8. cum ver. ſeq. in prima par.

¶ Bertus de fnſſalōga deceſſit ſuperſtite Odorico eius filio le-
gitimo & naturali maiore ann. 30. ſuperſtitibus Marco, & Leo
nardo eius nepotibus ex filio præmortuo, condito prius per
ipſum Bertum teſtamēto, in quo dictum eius filium pro dimi-
dia, & dictos eius nepotes pro alia dimidia pupillos, ſibi vni-
uerſales hæredes inſtituit &c. poſtea dicti Marcus & Leonar-
dus nepotes dicti Berti deceſſerunt in pupi. æta. ſuperſtitibus
Berta eorum matre, & dicto Odorico eorum patruo: modò
dicta Berta petit legitimam. Quæritur quid iuris.

S V M M A R I A.

1 *Dicta per teſtatorem, & omiſſa per notarium poſſunt probari per teſtes.* & 3.
2 *Subſtitutio reciproca facta imparibus perſonis, ſi in ea fiat mentio pupillaris ætatis, dicitur continere expreſſam pupillarem, quæ excludat matrem & admittat ſubſtitutum.* & 4.
5 *Subſtitutio compendioſa, & de intellectu l. precibus. C. de impube. & aliis ſubſtitu.*

CONSILIVM XVIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Si bene cō-
ſideretur, iſte
Odoricus hēt intentionem ſuā fundatā ɔ̄ dictam ma
trem non ſolùm ex dictis teſtiū, de quibus ſ. ſed ēt ex
verbis notarij. Quinimo vr̄ q̄ ēt multo plus, quod ſic oſtendir̄.
2 † Notarius atteſtatur, q̄ teſtator inſtituit ipſum Odoricū filiū
in dimidia, & illos duos nepotes in altera dimidia hoc eſt vnū,
Itē q̄ fecit inter eos vnicā ſubſtitutionem reciprocā, q̄ ſi p̄dicti
Odoricus Matthæus & Leonardus decederent in pup. æta. ſine
hæredibus deſcēdētibus, vnū alteri ſubſtituit & eſſe voluit &c.
Scd̄m contīcē ergo verborū, moriēte primo nepote in pu. æta.
vocatus vr̄ ad eius hr̄ditatē ex dicta ſubſtōne & ex capite pupil.
in teſtō pu. nō ſolū frater eius, ſed ēt Odoricus eius patruus, q̄a
vr̄ p̄morienti ex inſtitutis ſubſtituiſſe ſuperſtites. l. hr̄des mei. §.
cū ita. ff. ad Treb. ſ3 p̄moriente vno ex nepotib⁹ ſupererat alter
nepos & patruus ambo inſtituti; ergo ambo videbanē vocari.
Cū verò poſtea mortu⁹ eſt alter nepos, q̄a tūc ſolus Odoric⁹ ſu
pererat, ipſe ſolus vocatē, ſm aūt verba teſtiū dictus teſtator fe-
cit duplicē ſubſtōnē reciprocā, vnā de ipſis nepotibus adinuicē
q̄ ſi vnus ipſorū .ſ. Matth. & Leonar. decederet ī pupillari æta-
te, alterū ſupſtitē ſibi ſubſtituit; alterā ſubſtōnē fecit d ipſis am
bobus nepotibus ad dcm̄ Odori. et cɔ̄. ſ. q̄ ſi ambo decederēt in
pupillari, eorū hr̄ditas p̄ueniret in Odori. & cɔ̄ ſi dictus Odo-
ric. decederet ſine hr̄dibus ſuperſtite dcō Mattheo & Leonar.
ipſius hr̄ditas p̄ueniret ad illos &c. ſm ergo iſtā ſubſtōnē, de q̄
teſtes atteſtant, mortuo vno ex nepotibus fuit vocatus ſol⁹ al-
ter nepos eius frater, nō Odor. patruus virtute primæ recipro-
cæ factæ inter nepotes, & mortuo poſtea altero nepote fuit vo
catus Odoric. virtute ſcd̄æ reciprocæ factæ de nepotib⁹ ad cū,
& ecōuerſo. Et ſic vr̄, q̄ melioris cōdōnis fuerit ille Odoric. ex
verbis notarij, q̄ ex verbis teſtiū; cū ex primis vocat⁹ videāt ſta
tim vno mortuo, itē & poſtea mortuo altero; ſed ex ſecūdis nō,
niſi mortuis ambobus. Tn̄ re vera & ſm interp̄. iuris tm̄ impor-
tant verba notarij, q̄tū verba teſtiū, l3. n. notarius de vnica tm̄
reciproca videaē atteſtari, ius tn̄ īterpretaē q̄ ſint duæ, cū. n. illi
nepotes fuerint ſimul inſtituti in vna dimidia, & Odoric. in al-
tera dimidia, ſubſtituēdo eos poſtea inuicē. ſ. p̄morienti, teſtator
cenſeē iuris interp̄tatione duas feciſſe reciprocas; vnā de ipſis
nepotib⁹ adinuicē, vt ſi alter ipſorū moreretē, alter ſolus voca-
retē ſimul cū eo in vna dimidia īſtituto, alterā de ipſis ambobus,
ſeu vltio moriēte ex eis ad dcm̄ Odori. & ecōuerſo; & ſic ī effe-
ctu idē īportāt verba notarij qđ īportāt verba teſtiū; caſus ē de
hoc exp̄ſſus. ff. de vul. & pu. l. cohr̄dis. §. q diſcretas. l3 ergo nota
rius de vna tm̄ reciproca atteſtaē; ius tn̄ interpretat q̄ fuerint
duæ ſicut deponūt teſtes; & ſic p̄ſati teſtes nō deponunt aliq̄d ɔ̄
teſtm̄ ſeu ɔ̄ verba notarij; ſed ipſa verba notarij exponūt ſm q̄
ius exponit & īterp̄taē; nō ergo p̄t dici, q̄ redarguāt notariū de
b falſo. Fateor tn̄ q̄ notari⁹ melius feciſſet ſpecificare ambas di-
ctas reci p̄cas, poſtq̄ teſtator ſpecificauit, & nō cōmitterent ver
ba ſuis iuris interp̄ti. arg. l. q̄a tō. ff. de ɔdi. inſti. Bn̄ ergo ſeqē qđ
prius dixi, vt p̄fatus Odoric. hēat intētionē ſuā fundatā tam ex
verbis teſtiū, q̄ ex verbis notarij ad excludendū matrē a ltīa, q̄a
b ex vtriuſq; vocatē, ex pu. exp̄ſſa q̄ excludit matrē [b]. C. de impu. &
alijs ſub. l. p̄cibus. ff. de inof. teſt. l. pap. §. ſed nec impuberis. ēt a
3 ltīa. ex. de teſt. c. ſi pr̄. in vj. ¶ † Illud aūt ɔſtat, q̄ ea q̄ p̄ notariū
fuerūt omiſſa, p̄ teſtatorē verò dicta, pn̄t per teſtes p̄bari, ēt ſi
ius illa nō ſubaudiret, & valebit ſm diſpōnē teſtiū teſtm̄, nō ſ3
errorē ſcribentis, q̄a minus ſcriptū, plus nūcupatū fuerit. C. de
teſt. l. errorē. ff. de leg. 2. l. cū p̄poneretē. ff. de hr̄di. īſti. l. quoties.
cū ibi no. ¶ Nūc ɔ̄ p̄dicta poſſet opponi dupl̄r. Primò, qđ dicta
reciproca facta de nepotibus ad patruū, & ecōuerſo, nō ɔtineat
pupillarē, cū facta fuerit p̄ſonis imparibus, q̄a patruo nō pote-
rat ſubſtitui pupillariter, cū eēt maior. l. 2. C. de imp. & alijs ſub.
ff. e. l. iā hoc iure. §. j. ſed certè illud verū, ſi dixiſſet eos inuicem
ſubſtituo &c. nō ɔferēdo ſubſtōnē in caſum mortis; tūc. n. vr̄ fe
ciſſe vulgares tm̄, q̄ locū hn̄t aū aditā hr̄ditatē; ſed hic ɔtulit ſub
ſtōnē poſt mortē, & ſic voluit ſubſtituere ēt poſt aditā hr̄ditatē,
& negari nō pōt, q̄n cēſeat facta fideicōmiſſa. q̄ p̄t fieri vtraq;;
ergo fortius directa pupillaris, q̄ eſt fauorabilis. l. ex tribus. C.
de inoffi. teſt. Itē fecit mentionē de pu. æta. qđ ɔuenit ſubſtōni
pupillari; & ſic apparet de ɔiecturata mēte defuncti q̄ vult in-
cludi pupillarē, & hoc ſufficit. d. l. iā hoc iure. ver. pe. ibi ita. n. ī
altero &c. Præterea ſm q̄ deponūt teſtes, nō fuit facta dicta re
ciproca ſub vno ɔceptu verborū, ſ. eos inuicē ſubſtituo, &c. Sed
ſub duplici, q̄a p̄dictis nepotibus ſi decederēt in pupillari fuit
ſubſtitutus Odoric. & p̄dicto Odorico ſi decederet ſine deſcen
dētib⁹ fuerūt ſubſtituti nepotes, & ſic ceſſat dicta obiectio q̄ ſo-
lū hēt locū q̄n ſub vno cōceptu verborū; vt d. l. iā hoc iure. ver.
ſed ſi alier. q̄n verò ſub diuerſis cōceptionibus, q̄libet iudicatur
de p̄ ſe, & ſm q̄ conuenit illi p̄ſonæ cui ſit; ideo iuriſc. dat con
ſilium q̄ ſiat ſub diuerſis conceptionibus, ſi teſtār vult pupilla-
rem comprehendi; vt in ea. l. ver. hoc itaq;. Satis etiam colligitur
ex verbis notarij, ſi ſingula ſingulis referantur; dicit. n. q̄ ſub-
ſtituit vnum alteri ſi deceſſerint in pupillari ſine hæredibus de-
ſcendentibus.

ſcendentibus,nã illa verba ſeu ꝯdō,ſi deceſſerint in pupillari,nō
pñt ꝯgrue referri ad Odoricū q erat maior , ſed ad nepotes tm̃
q erant pupilli;& ecōuerſo nerba illa ſeu ꝯdō,ſine liberis,con-
gruētius adaptantur ad Odoricū q poterat habere liberos,q̃ ad
pupillos q non poterant habere,vt no.gl.in l. ꝑcibus.C. de im-
pu.& alijs ſub.in l.credendū.§. ſi verò maritus.ff. qui pe.tu.ſi er
go ſingula ſingulis referant.C.de neg.ge.l.ſi negotiū.in tex. &
gl.pinde eſt ergo ac ſi feciſſet duas ꝯceptiones,vnā in pſonā ne
potum ſi decederēt in pupillari, alterā in pſonā Odorici ſi de-
cederet ſine deſcendētib³,& q̃libet iudicari debet de p ſe, & ſic
facta pupillis pupillaris , qa talis eis ꝯgruebat. arg.l.cū filio.ff.
de leg.iij.l.plenū.§.æquitij.ff.de vſu & ha.l. ex militari.ī prin.ff.
4 de teſt.mil.l.ſi qs filio.§.irritū.ff.de inin.teſta.† Secundò poſſet
obijci,ꝙ hic mr̃ erat ī medio,& ſic ei⁹ fauore vr̃ ꝙ ēt.ī.pu.æta.
nō debeat cenſeri directa pupillaris p q̃ mr̃ excludit ēt à legia,
ſed fideicōmiſſa.p q̃ poterit ꝯſeq legitimā & Trebellianicā de-
bitas filijs eius.C.de imp.& alijs ſub.l ꝑcib⁹.in fi.ſm ſniam Bar.
in l.Centurio.ff.co.ti. in iij.q. prin.de ꝯpēdioſa facta ꝑ verbum
cōe.Sed ad hoc multipliciter rñdet,primò ꝙ ipſe loqt̃ de com
* pēdioſa,nō de reciproca,in qua ſm oēs cōprehēdit pupillaris
expreſſa verbis gñalibus, p q̃ mr̃ excludit,vt l.Lutius c.ti.& ita
tз gl.fi.in l.ꝑcibus.& in l.ſi.C.de impu.& alijs ſub. Præterea ēt
in cōpendioſa ſacta p verbū cōe,qñ ſubſtitutus eſt filius teſtato
ris, cōprehēditur pupillaris ēt ſi mater ſit in medio ſm eūdem
Bar.i d.l.Cēturio.in ij.q.ſecus ſi extrane⁹ ſm eū;ſed hic fuit ſub
* ſtitutus Odoricus fili⁹ &c.Præterea qcqd dicat * Bar.ſua opi.
cōiter nō tenet p Mod.qa eſt ꝫ dictā l.precibus . vbi erat mr̃ in
medio,& tñ.ī.pu.æta. cōprehēdit pupillaris q̃ matrē excludit.
Nec ob.finis illius leg.qa loqtur qñ deceſſit poſt pup.æta.Nec
ēt ob. rñſio data per Bar.ad illā l.ꝑcibus. & iō ibi ꝯtingit illud,
qa teſtator erat miles.Certè ſm Io.An.ī c.ſi pater.de teſt.in vj.
ubi nulla ſpecialitas eſt in milite,& pinde eſt ibi ac ſi eſſet factū
à pagano,& ꝓbat hoc multipliciter; ego ēt ꝓbo ꝙ ibi ſubſtitu
tio facta fuit p verbū cōe ſm eundē Bar.in d.l.Cēturio. Sed qñ
miles uſus eſt verbo cōi,non cenſet̃ voluiſſe teſtari iure milita-
ri,ſed iure cōi ſi aliud nō apparet,vt eſt tex.in l. in teſtō.in ſi.C.
de teſta.mili.& no.idē Bar.expreſsè ibidem. & in l.Lucius.ff.de
vul.& pu.in iiij.q.prin.q.j.Igitur eſt ibi caſus ꝫ Bart. ꝙ cōpen.
facta per verbū cōe ēt à pagano cōprehendit pupillarē expreſ-
ſam,ēt ſi mater ſit in medio,& eā excludit ēt à legitima; eſt ēt ca
ſus.in d.c.ſi pater.de teſta.in vj. ¶ Concluditur ergo,ꝙ in caſu
noſtro pſatam mater petēs legitimā non debet audiri, ſed hr̃ditā
tes prædictorum nepotum pertinēt ad Odoricum ex pupillari
expreſſa, quæ matrem excludit , & hoc tam ex verbis notarij q̃
etiam teſtium qui non contradicunt notario,ſed exponūt eius
uerba . non ergo expedit tractare de alijs de quibus in puncto;
cum per prædicta præfatus Odoricus habeat intentum .

S V M M A R I A.

1 Creditor ſuccedens ſuo debitori pro parte , quomodo ſibi caueat aduerſus cohæredem .

2 Creditor per non confectionem inuentarii an perdat ius retinendi illud quod ſibi debebatur .

3 Fructus percepti per mulierem dotis creditricem an computentur in dotem poſt reſtitut. onem hæreditatis.

CONSILIVM XIX.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Vltra ea q̃ tangunt in pūcto ſu
præſcripto,præſupponitur ī facto vt mihi aſſeritur,ꝙ
pſata Patientia fuit maritata à Fratre ſuo Frāciſco &
tm̃ de bonis paternis nunq̃ aliquid habuit ī dotē,vel alio ...
pſupponit ēt ꝙ licèt ex forma ſtatuti dicti loci non ſucc...
patri vnà cū fratre,debeat tm̃ dotari de bōis paternis ꝯdecēter.
Ex quo ſequit̃ ꝙ dicta Patientia erat creditrix fratris ſui in q̃ti-
tate declaranda arbitrio boni viri.l.quæro. cum l. ſeq.ff.de iure
do.ff. de le.3 .ī l. filiæ.& hoc ex forma dicti ſtatu.& ſic creditrix
ſucceſſit debitori in dimidia,& Paulus Barbanus illius in altera
1 dimidia;vidēda ſunt ergo plura . ¶ †Primū eſt,vtrū pp hoc ſo-
lū ꝙ debitori ſucceſſit dicta dña,ius ſui crediti fuerit extinctū
cōfuſione.rñdeī ꝙ fuit extinctum ꝓ dimidia tm̃,ſicut ꝓ dimi-
dia tm̃ ſucceſsit.C.de pac. l. debitori.cum ibi plenè not. & hoc
q̃tū ad effectū agendi , qa non potuit ſibi remanere ius agendi
ꝫ ſeipſum.l.frater a fratre.cum ibi not. in fin.j.glo.magnæ.ff.de
ꝯdi.indeb.pro altera verò dimidia remanſit ius agendi ꝫ cohæ-
redem eius.ſ.dictū Paulū.d.l.debitori.C.de pac. ¶ Secūdò q̃rit̃,
vtrū ſaltē remāſerit ſaluū ius crediti q̃tum ad effectum retinēdi
ꝫ ipſum petentem bona virtute fideicō. & ſic quo ad effec.exci-
piendi. Rñdetur ꝙ ſic,qa quantū ad hunc effectū confuſio q̃ re-
ſultat ex aditione non nocet.C. ad l.fal.l.imponenda.ff.ad treb.
2 l.debitor.cum cōcor. ¶ †Tertiò q̃ritur,vtrū iſtud ius retinendi
& excipiendi perdiderit pp non confectionē inuentarii.rñdeo
non:qa video ꝙ pp hoc non perditur ltima debita a iure natu-
* ræ* ſm opi.oīum do.vt no.in auth.ſed cū teſtator.C.ad l.fal.fa
cit qđ no.in auth.hoc amplius.C.de fideiuſ.ergo nec ius retinē
di ꝓ iſta dote q̃ loco ltimæ ſuccedit.iuxta.no.p Cy.C.de nup.l.
ſancimus. poterit ergo hæres dictæ Patientiæ retinere bona hæ
reditaria aduerſus dñm ep̄m pro dote ꝯgrua & ꝯdecenti,q̃ debe
batur illi dñæ in bonis paternis poſtq̃ nupſerat , & ſic exuterat
ꝯdō ſub qua ſibi debebatur.iuxta no.in l.Titio centū.§.Titio ge
nero.ff.de ꝯdi.& demō.per Bar.qđ qdem ius retinendi cauſatū
originaliter in perſona dictæ Patiētiæ tranſiuit ad eius hæredē.
3 C.ad l.falc.l.q̃q̃. ¶ †Quartò q̃ritur an fructus percepti p dictā
Patientiā in eius vita debeant ꝯputari in dictā dotem, qa ſi hoc
eſſet habuiſſet fortè plus q̃ aſcenderet quātitas dotis. & vr̃ ꝙ nō
cōputentur,qa in liberis primi gradus fructus non cōputantur
in quartā.l.iubemus.C.ad treb.ergo nec in hanc dotē q̃ ſuccedit
loco illius quartæ,vt dixi . in ꝫrium vr̃ caſus apertus.ff.ad treb.
l.mulier.§.cum proponeretur. in fi. Breuiter dicēdum eſt,vt ibi
not.per Bar.in fi.ꝙ ſi dicta dña præfatos fructus conſumpſit bo
na fide non in euerſionē fideicō. non cōputantur in dictā dotē;
ſecus ſi fuiſſent reperti tpe mortis eius non conſumpti . & hoc
per l.Titius.ff.ad treb.in fi. ¶ Quintò loco & vltimo videndum
eſt,an ꝯpetat hæredibus dictæ dñæ ius retinendi dicta bona pro
conſecutione integræ dotis , an vero dimidiæ tm̃ rōne dimidiæ
in qua ſucceſſit illa dña fratri ſuo, & pro altera dimidia ꝯpetat
hæredi dictæ dñæ ius agendi ꝫ cohæredē dictæ dñæ.ſ.dictū Pau-
lū, qđ vr̃,qa per aditionē hæreditatis fuit,vt ī.dixi,extinctū ius
agendi pro dimidia,& pro altera remanſit ꝫ dictū Paulū cohæ-
redē.d.l.debitori.C.de pac. ſiue dicamus ꝙ illud ſit ius actionis
ſ.ꝯdō ex dicto ſtatuto qđ mandat filiam excluſam a ſucceſſione
dotari.ff.de condi.ex lege.l.vnica.ſiue dicamus qđ ſit iudicis of
ficiū.iuxta no.per Iac.de Are.& Bar.in d.§.cū proponeretur. &
l.obligamur.§.lege.ff.de act.& obl.ff.de ritu nup.l.q liberos hēt
ergo ius retentionis aduerſus dñm ep̄m pro dimidia,pro altera
verò dimidia ius agendi ꝫ cohærēdem dictæ dñæ.Breuiter ſi di-
camus,ꝙ p mortem dictæ Patientiæ ſine liberis tota hæreditas
primi teſtatoris debeat inter pauperes diſtribui quaſi in dictū
caſum fuerit relicta pauperibus,nō ſolū illa dimidia in qua fuit
inſtituta dicta Patientia; ſed ēt illa in qua fuit inſtitutus Paulus
Barbanus,qđ prima facie vr̃ , qa dictus teſtator in dictū caſum
quo decederet dicta Patientia ſine liberis poſt certa ſpālia reli-
cta mandauit oīa alia bona ſua diſtribui inter pauperes. & q oē
dicit &c.l.Iulianus.ff.de lega.3 . & p hoc.l.qdam teſtō proculū.
ff.de vul. & pup. & tunc haberet ius retinendi pro tota dote,qđ
patet,qa pro parte dicti Pauli reſtituta pauperibus haberet ius
agendi ꝫ eos tanq̃ ꝫ fideicōmiſſarios vniuerſales poſt reſtitutā
hæreditatē,ſicut ante reſtitutam habebat ꝫ ipſum Paulum.l.j.in
prin.ff.ad trebel.iunctis his q̃ ſuperius dixi; fortius ergo ius reti
nendi.l.j.§.qd att.ff. de ſuperfi.Si verò dicamus,ꝙ p mortem di
ctæ dñæ Patientiæ non debeat deueniri ad pauperes, niſi illa di-
midia in quā fuerat illa inſtituta, quaſi teſtator videatur ſolum
ſenſiſſe de oībus bonis ſuis.ſ.illius dimidiæ,non alterius in qua
fuit inſtitutus Paulus, quod vr̃ rationabilius, & tunc poſſet reti
nere ſolum pro conſecutione dimidiæ dotis; pro altera verò di
midia haberent hæredes dictæ dominæ ius agendi ꝫ dictum co-
hæredem apud quem reperitur altera dimidia hæreditatis pa-
ternæ,ſicut habebat dicta domina.hoc aūt.ſ.an oīa bona debeāt
ad ep̄m peruenire,vel dūtaxat dimidia quæ fuit dictæ dñæ Patiē
tiæ,pro nunc aliter non determino, quia de hoc in puncto non
quæritur,ſed alia inueſtigatione opus eſt.

S V M M A R I A.

5 Inſtitor ſeu factor qui contraxit nomine alterius an finito officio poſſit conueniri,an vero debeāt ſecum contrahentes contra dominum agere.& n.2.& 3.

4 Capitula facta inter iudæum & dominū loci , ubi is fœnus exercet,an excuſet ipſum iudæū,ut poſſit uendere pignora contra ius cōe irrequiſito domino.

CONSILIVM XX.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſis & pon
deratis oibus.
1 ſ.narratis. Negotiũ iſtud reducit̃ ad duo puncta. †Pri
mũ eſt ꝓſuppoſito ꝑ cõſtanti, ꝙ iſtæ Doctalinus eẽt
factor alienus, & exerceret fœnus pro illo Moyſe, vtrũ ipſe fini
to officio teneatur ex ʒctibus celebratis cũ eo durãte officio, &
ſic poſſit cõueniri pignoratitia actione ad reſtõnẽ pignorũ; &
vr̃ ꝙ non, ẽt ſi ignorãtes fuerunt ʒhẽtes, qa vr̃ eis imputandũ
cũ de condõne pſonæ illius nõ explorauerunt. p. l. qui cũ alio.
ff. de reg. iu. Vr̃ ꝙ. d. comes Ioannes debuerit ipſum Doctolinũ
dimittere, poſtq̃ ipſe Dactolinus allegauit ſe fuiſſe factorẽ illi*
Moyſis, ꝙ debuerit retrahere libellũ datum ʒ Dactolinum, &
dare nouũ ʒ Moyſen & matrẽ eius; ſicut in ſimi. cũ qs ꝯuenitur
rei vendicat. & ipſe dicit ſe alieno nõie poſſidere, & illũ nomi-
nat in iudicio. l. ij. C. vbi in rẽ actio. cũ ibi no. nũ ꝙ ſimus in caſu
illius. l. q̃ loqr̃ qñ qs conuenit̃ rõne poſſeſſionis. Sed in caſu nr̃o
ꝯuenit̃ rõne ʒctus celebrati cũ eo; vñ non hʒ locũ nominatio,
de qua ibi. Sʒ qa vr̃ ʒxiſſe vt inſtitor alterius, & ſic finito officio
a nõ vr̃ teneri [a] l. fi. ff. de inſtito. Sed ille, q eũ ꝓpoſuit, teneẽ actio-
ne inſtitoria. l. j. eo. ti. & ꝑ totũ. & vr̃ tenere Iac. de Are. vt refert
Cy. C. ꝙ cũ eo. l. ei qui. circa fi. & ẽt Bal. ibi q reprobat alios te-
nẽtes ʒriũm, dicens ꝙ in iſtis ʒctibus, & obligationibus q̃ re cõ-
trahuntur, nõ obligant̃ inſtitores iſti, licẽt gerant officiũ volun
tariũ, niſi fidẽ ſuã expreſsẽ aſtrinxerint. l. ꝓcurator q ꝑ euictio
ne. ff. de ꝓc. ꝙ facere vr̃ ſi aliquid ꝓmitteret, ꝙ hic iſte Dactoli
nus nõ ꝓponit̃ feciſſe; hoc ẽt vr̃ expſsẽ determinare d. Angl. de
Peruſio in l. eadem. ff. de duo. re. dicẽs ꝙ factores moderni non
tenent̃ ꝑ iſtã. l. ij. ff. de inſtit. ſed ʒriũ vr̃ tex. expſſus in l. j. §. eſt au
2 tem. ff. de exerci. † vbi magiſter nauis ꝓpoſitus ab exercitore te-
net̃ ex ʒctibus celebratis ꝑ eũ, tanq̃ per magiſtrũ ſeu factorem
alienũ, & eſt in electione creditorũ quẽ cõueniant an exercito-
rẽ, vel magr̃m; & ꝓbat̃ ĩ l. ſi qs mãcipijs. §. j. de inſtit. ꝙ ẽt vr̃ te-
nere Bar. in d. l. fi. e. ti. lʒ ſub dubio dicẽs ꝙ indiget maiori deli-
beratiõe; rñdet ad illũ tex. ꝙ ibi nõ ʒxit, ſed quãdã literã ſcripſit
ꝯtinentẽ q̃dã verba enũtiatiua, q̃ nõ hñt obligare; vr̃ ẽt eẽ caſus
3 de qõne noſtra. in l. ſolutũ. §. ꝑ liberã. ff. de pig. act. vbi dr̃ † ꝙ pi
gnoratitia dat̃ ʒ ipſum procu. cui tua data fuerũt pignora, non
autẽ ʒ dñm; ꝓ quo iʒ ſe recipit; pro hoc ẽt. l. ſeruũ filij. ff. mã-
b da. vbi ꝓcu. obligat̃ ex ſolo ꝯtractu [b] vẽdõnis celebrato ꝓcu. no-
mine, poſito ꝙ aliter nõ aſtrinxerit, nec aliq̃ ꝓmiſſionẽ fecerit.
Breuiter licẽt iſte paſſus videatur mihi dubius ꝑꝑ ꝓdictas con
trarietates & ꝑꝑ no. per Bar. in l. procu. qui pro euic. ff. de pro-
cu. & l. ſi pup. §. j. ff. de neg. ge. tñ in caſu nr̃o vr̃ mihi indubitan-
ter tenendũ, ꝙ dictus Dactolinus potuerit conueniri poſtq̃ vt
ꝓponitur & narrat̃ in facto, illi qui eũ ꝓpoſuerunt non habita-
bant ibi, ſed Venetijs; & ſic ʒhentes nõ ʒxerũt ꝯtẽplatione illo-
rũ abſentiũ, quos de facili ꝯuenire nõ poterãt, cũ ẽt ibi nõ habe
rent bona; ſed cõtẽplatione illius Dactolini, quẽ de facili cõue-
nire poterãt, cenſet̃ ʒtraxiſſe. ꝑ l. eũ qui. C. ſi cer. pe. & ſic potuit
ꝓfatus comes dirigere libellũ ʒ ipſum Dactolinũ, & ipſe Dacto
linus nominãdo ꝓfatũ Moyſen & matrẽ eius, & dicens ſe fuiſſe
factorẽ illorũ & de mãdato illorũ ʒxiſſe, nõ potuit ſe ab iſto iu-
dicio liberare, ſed bñ poterat petere dilationẽ ad denunciandũ
illis abſentibus, vt venirẽt ad ipſum inſtruendũ & defendendũ.
caſus eſt in auth. qua in ꝓuincia. ver. eo aũt. C. vbi de crimi. agi
opʒ. ſm̃ tertiã lec. gl. dũ dicit gl. ibi. Itẽ & in eo q ʒxit te mandã
te. ff. de inſtito. l. cuiuſcunq;. §. fi. & l. ſeq. &c. quam lec. & alias
dicit ibi Bar. eſſe bonas de ſe, & veras; & ſic ex illo tex. ꝯiuncta
illa gl. q̃ ponit ibi caſum in inſtitore cõuẽto ex ʒctibus celebra
tis inſtitorio nomine, vr̃ determinari caſus noſter, & poni pra-
ctica q̃ debuit teneri ꝑ ſecuritate Dactolini, ꝑ qua. c. ꝯſtitutus.
extra de ꝓcur. qd̃ Bar. ibi reputat notabile; ſed ſibi imputet, cur
dilationẽ nõ petijt ad denuntiandũ illis; iudicium autẽ iſtud vi-
tare nõ potuit ꝑ hanc nominationẽ; vt ibi declarat Bart. qa cõ
uenitur ex ꝯtractu celebrato ſecum; nõ ſic in caſu. l. 2. C. vbi in
rẽ actiõ. vbi ꝯuenit̃ nõ ex ʒctu uel quaſi, ſed rõne poſſeſſionis q̃
4 tenet alio nomine, vt ibi patet. ¶ †Secũdus paſſus huius qõnis
eſt in videndo, vtrum Dactolinus poſſet ſe defendere virtute
capitulorum & pactorum factorum inter D. Malateſtam Do-
minum Penſauri & Dictos Moyſen, & matrem eius qui eum
conſtituerunt factorem, præſuppoſito ꝙ dicta capitula fue-
rint producta in forma debita, cum inter ipſa cõtineatur quòd
ipſo anno & menſe liceret eis vendere pignora, & facere velle
ſuũ, & hic tranſiuerunt q̃ plures anni à die pignorationis; & hic
breuiter dico ꝙ ſi ꝓfatus D. malateſta ꝓfata capitula nõ reuoca
ret in dubiũ, poſſet ſe defendere; qa hẽrent vim legis ſtatuti, & eſ
ſent ſeruãda ꝑ ſubditos ſicut ipſius dñi ſtatutũ, vel lex. ff. de pu-
blica. l. cæſar. & qd̃ no. Bar. in l. ciuitas. ff. ſi cer. pe. poſt prin. Sed
quia vt dr̃ ꝓfatus dñs habuit dicere, & dicit, ꝙ ſi nõ potuit dicta
pacta facere in ꝓiudiciũ ſubditorũ eius, non vult ꝙ ſeruent̃; ſed
vult ea ſeruari, quotiẽs de iure valẽt, & ſic reuocauit in dubiũ ſuã
ꝑtãtẽ, vel patit̃ ipſe in dubiũ reuocari; & ſic q̃ritur an potuerit
dicta pacta facere in ꝓiudiciũ ſubditorũ eius: ſñia ꝑ hoc data lo
quẽdi & venia poſtulata, vr̃ ꝙ de iure illa facere nõ potuerit. pri
mò ꝑ c. poſt miſerabilẽ. de vſuris. vbi papa mandat principibus
ſecularibus, ꝙ ꝯpellãt iudæos ad reſtituẽdas vſuras chriſtianis,
igr̃ nõ pñt nec debẽt ꝓfati principes ſeculares concedere eis, ꝙ
poſſint eas extorquere. arg. ff. ſi ſeruitus vẽ. l. altius. ibi dũ dicit,
qa ꝙ aliũ factorẽ ꝓhibere ex officio neceſſe habuiſti, id ipſe cõ
mittere non debuiſti. facit. ff. de admi. tu. l. cũ hr̃ditas. facit c. du-
dũ. il 2. de elec. & qd̃ no. in c. r. de natis ex lib. ven. ꝑ gl. Scd̃ò di-
co, ꝙ nõ potuit facere, qa ipſe æqparatur ꝓfecto, vel ꝑtori, ſicut
ep̃i vel legati de latere. iuxta no. ꝑ Bar. ĩ l. 5. ff. de ver. obl. & Bal.
C. q admit. ſuꝑ rub. in pe. col ¶ Cõſtat ãt, ꝙ tales nõ pñt facere
leges, vel ſtatuta, vel pragmaticas ſanctiones ʒ diſpõnem iuris
cõis. C. de offi. ꝓfec. ꝑto. vr. l. formã. 25. q. 2. c. inſtõne. & ĩ cle. ne
romani. de ele. & qd̃ no. ꝑ gl. in c. ſtatutũ. de hære. li. 6. maxime
in ꝓiudiciũ ſubditorũ: vt no. Inn. in c. fi. de offi. delega. & Io. An.
in c. fi. de app. lib. 6. in nouel. ĩ 3. col. ver. ſcd̃ò inducit &c. & hr̃.
in c. 2. de loca. ſ. ꝙ ep̃i in ꝓiudiciũ ſubditorũ ſtatuta facere non
pñt: ergo nec talia pacta. iuxta no. C. de decre. decu. ſuꝑ rubr. &
l. nõ impoſſ. ff. de pact. ſed ꝙ poſſint vẽdi pignora non requiſito
debitore, eſt ʒ ius cõe. l. ſi cõuenerit. ff. de pign. act. C. de diſtrac.
pig. l. creditor hipothecas. ergo &c. plus. n. poſſet ppl̃s in hoc fa
ciendo ſtatutũ vel pacta, q̃ poterit ꝓfatus dñs; qa ppl̃s ꝑt facere
ſtatutum ʒ ius cõe in ſui & ſingularium de populo ꝓiudiciũ. l.
oẽs popu. ff. de iuſti. & iur. non ſic dñs in ꝓiudiciũ ſubditorũ, qñ
recognoſcit ſuperiorem, vt eſt d. Malateſta q eſt vicarius eccle
ſiæ per iura ſ. alle. ꝓfatus aũt Dactolinus poterit conqueri de
dño ꝓfato, q dedit ſibi ad intelligendũ ꝙ poterat illa capitula fa
cere, ſub quorũ confidentia fuit ibi erectũ dictum præſtum nec
ꝑt dici Dactolinum fuiſſe in dolo vtendo dictis pactis, cũ crede
ret ea valere, & error iuris excuſat à dolo. l. ſed ſi lege. §. ſcire.
ff. de peti. hære. & not. gl. magna. in fi ff. ſi qs ius dicen. non ob-
tẽpe. ¶ Ex prædictis contẽtus ad alia me nõ extendo. ſ. in viden
do ſuper qbus rebus ſit fundata & ꝓbata intẽtio dicti comitis
Ioannis, cũ ſint multæ & multæ res, aliquæ ꝯfeſſatæ, aliquæ nõ,
& teſtes recepti, quorum dicta ſi vellem minutim examinare
prout expediret; requirerentur quamplures dies, nec ego alijs
occupatus poſſum ſuper hoc tempus perdere, quia eſſet magis
laborioſum q̃ ſubtile, & conſiſtit potius in facto, q̃ in iure, ideo
relinquo hoc iudici cauſæ, qui ex prædictis poterit animũ ſuũ
informare, quæ debeant eſſe partes in pronunciando.

[a] ¶ Teneri.] Vid. d. Bar to Sozi. in cõſ. 154. in ei. cõſultatione. verſ. ſecũdus caſus, & verſ. octauus caſus i 2. pte vbi ponit quid ſi inſtitor alicui* ſcribat alteri mercatori qualiter apud menſam domini ſui hʒ mille, an finito officio inſtitor vel dominus ſit cõueniẽdus & q̃ obligant dominũ: & qualiter dominus intelligat̃ obligatus, & quot requirãtur vt contra dñm agi poſſit. vide do. Alc. de Imo. in cõſ. 44. ĩ 2. col. ꝑ totũ in 2 parte.

[b] ¶ Contractu.] Vide d. Bar. Soz. ĩ cõſi. ſ. all. ĩ pri. & ver. decimus & vltimus caſus in 2. parte vbi ponit de ꝓcuratore voluntario an ſi cõtrahat ꝓcuratorio nõie ſo lus dominus vel ſol* procurator vel vterq; obligat̃; & quo & qualiter & quãdo in dubio, & quid de eo q accipit pecuniam mutuo.

SVMMARIA.

1 *Statutum diſponens, quod ſi venditur alienius rei ſtet in poſſeſſione per certum tempus, quod venditio præſumatur ſimulata, an habeat locum in venditionibus conditionalibus, & nu. 2.*

3 *Emptor habens licentiam intrãdi poſſeſſionẽ ab ipſo venditore, ſi intret ſine authoritate iudicis an incidat in pœnã ſtatuti punientis de turbata poſſeſſione. nu. 3.*

CONSILIVM XXI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Ad primũ q̃ſitum vr̃ dicẽdũ,
1 † ꝙ dicta venditio ſit valida non obſtante dicto ſtatu-
to: quia debet intelligi præfatum ſtatutum qñ vendi
tio ſit eo aĩo vt ſtatim valeat, & ſortiat̃ effectũ, & ſit pura, nõ in
diẽ vel ſub ꝯdi. quo caſu retentio poſſeſſionis eſt ʒria intẽtioni
partiũ, & ẽt formæ ʒctus, meritò de facili ꝓſumit̃ ſimulato, maxi
mè ſi in inſtr̃o ꝯtineret̃ traditã fuiſſe poſſeſſionẽ. l. ſicut. §. ſu pua
cuũ. ff. q. b. mo. pig. vel hipo. ſol. & no. Bar. in l. poſt ʒctũ. ff. de do
na. Non aũt hẽt locũ ſtatutum ꝓdictum, qñ venditio non ſit ea
intentione vt ſtatim valeat, ſed confertur in tp̃s certũ vel incer
tũ. puta poſt mortẽ donantis, prout fuit in caſu nr̃o, & tũc vo-
luit eã effectũ ſortiri: nam tunc retentio poſſeſſionis non con-
trariat̃ intentioni partiũ, nec naturæ, ſeu formæ cõtractus: & iõ
non

noṅ ꝓſumitur ſimulatio, nec locum habet ſtatutum, & hoc ꝓba
tur ꝑ ea q̃ no. Bar. i l.j. circa fi. ff. de regu. cato. vbi dicit, ꝙ cũ illa
regula nõ habeat locũ in legatis ꝯdõnalibus, q̃a illa nõ ſiunt cũ
hac intẽtione vt ſtatim valeãt; vt no. gl. in l. in tp̃s. & l. poſt q̃s. ff.
de hære. inſt. vñ inducit ipſe ad q. ſtatuti dicentis, ſi q̃s nõ ſolue
rit penſionẽ. ĩ. menſem puniat̃ &c. ꝙ dẽt intelligi, qñ locatio fit
ea intentione vt ſtatim vel. ĩ. menſem ſoluat̃, non qñ in tp̃s vlte
rius. & alii induceũt illud dictũ Ang. ad q. nr̃am de ſtatuto diſpo
nente, ꝙ ꝯtctus ꝓſumat̃ ſimulatus ſi vẽditor remãſit in poſſeſſio
ne poſt certũ tp̃s, vt habeat locũ qñ vẽditio fit ea intentione, vt
emptor ſtatim poſſideat, & ſic pure; nõ aũt qñ ſub ꝯdõne, vel qñ
ꝯferẽ poſt mortẽ vẽditoris; al's eſſet dicere ꝙ nõ poſſet fieri ven
ditio ꝯdõnalis, q̃ ſp ꝓſumeret̃ ſimulata ſi ꝯdõ ſtaret in pendenti
ꝑ triennium, & ſic venditor ſp ſtetiſſet in poſſeſſione, & hoc eſt
abſurdũ dicere; retentio ergo vſusfructus facit, vt iſte ꝯtctus nõ
ꝓſumat̃ ſimulatus. C. de dona. l. q̃ſq̃s. & dictũ ſtatutũ dẽt intelli
gi qñ vſumfr. ſibi nõ reſeruauit, ſed ſimpl'r & pure vẽdidit, quo
caſu de facili reſultat præſumptio ſimulationis; vt d. §. ſuperua
2 cuũ. †q̃a ſtatutũ q̃tũ fieri põt, dẽt intelligi vt aptet̃ ad ius cõe, ſi
ꝑt aliq̃d operari, vt no. in l. fi. §. in ꝯputatione. C. de iure delibe.
in fi. magnæ gl. & hic ſatis operat̃: q̃a ꝓfigit certũ tp̃s, qđ a iure
cõi nõ eſt ꝓfixũ. iuxta no. p Bar. in d. l. poſtq̃ ꝯtctum. ff. de dona.
3 ¶ †Sup ſcđo dicendũ eſt, ꝙ ꝓſuppoſito ſine ꝓiu. veritatis, ꝙ di
cta vẽditio ꝓſumeret̃ ſimulata, ꝓdicti tñ inq̃ſiti pñt ſe excuſare:
q̃a ſtatutũ ſ. relatũ de turbata poſſeſſione vendicat ſibi locũ qñ
ille q. dr̃ turbaſſe, fuit in dolo vel in lata culpa, iuxta no. p Bar. ĩ
j. §. nõ aũt. ff. ſi q̃s teſta. liber. eſſe inſ. & l. iuſta in fi. ff. de acq. poſ.
Sed iſti inq̃ſiti nõ fuerũt in dolo, cũ q̃libet cã ẽt iniuſta excuſet
a dolo. l. igr̃. ff. de lib. cau. & no. in l. j. in fi. magnæ glo. ff. ſi q̃s ius
di. nõ obtẽ. Sed iſti habuerunt cãm ſatis apparẽter iuſtã de intrã
do dictã poſſeſſionẽ. ſ. ꝓdictũ inſtrm venditionis cũ lñia ingre-
diẽdi ꝓpria auto. poſt mortẽ. Itẽ nec in lata culpa, q̃a potuerit
credere eã validã p rõnes quas ſ. dixi. & habuerunt ẽt auto. iu-
4 di. ꝓcipientis laboratori, ꝙ eis rñdeẽt de fructibus, † q̃ autoritas
iudicis vr̃ excuſare a mala fide vera, vel præſumpta. arg. l. & gña
liter. ff. de noxa. Itẽ in articulis dubiis autoritas doctorum excu
ſat à lata culpa, ſm ea q̃ no. Inn. in c. ne innitaris. de cõſti. & per
Bar. in l. fi. C. de pœ. iud. q. malè iud. & in l. bonorũ. ff. de bono.
* poſ. * & autoritates doc. ſunt ꝓ iſta parte, ꝙ præfatũ ſtatutum
non habeat locũ qñ venditio nõ fit, vt ſtatim ſortiat̃ effectũ, ſed
ꝯferẽ eius effectus poſt mortẽ vendẽtis, ut ſ. dixi. Lata aũt culpa
eſt neſcire id, qđ oẽs indubitanter ſciũt. ¶ Sup vltimo q̃ſito po
ſito, ꝙ ꝓdicta ceſſarent ꝙ dictus hæres poſſet vendicare, deberet
reſtituere pretiũ qđ legitimè & ſine ſuſpitione fraudis ꝓbare-
tur venditricẽ recepiſſe, tanq̃ in ſuã vtilitatem conuerſum. l. em
ptor. in prin. ff. de rei ven. & q̃ no. in l. 2. C. ꝙ met. cau. cũ ſimi.

S V M M A R I A.

1 *Legitimatio an reſcindatur propter ſuperuenientiam filiorum legitimorum & naturalium. & nu. 2.*

3 *Sententia arbitri emologata lata ſuper hæreditate contra agnatũ proximiorẽ, an præiudicet aliis ſequentibus; & an transferat ius in eũ, pro quo lata eſt; et an pariat exceptionẽ reiniẽdi, poſito quòd nullũ ius tráſtulerit ĩ uictorẽ.*

CONSILIVM XXII.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶Viſis omni-
bus quæ narrã
tur, tria principaliter occurrunt examinãda. Primum
eſt verum legitimationes factæ de dictu Fulco validæ
1 ſint, vel non. †Et circa hoc vr̃ dicendum ꝙ prima & ſecunda le-
gitimatio factæ patre viuente & ad eius inſtantiam, non valeãt
ea potiſſimè ratione, quia in eis nulla fit mentio de Saluatico fi
lio legitimo & naturali. & ſic vñr fuiſſe ſurreptitiæ & inualidæ;
2 quia per reſcriptũ non fit legitimatio, niſi in defectũ filiorum
naturalium et legitimorum, vt in Auth. quibus modis natu. ef.
fi. §. illud. et §. generaliter. in fi. et in Auth. quibus mo. natu. effi.
legi. §. ſi quis. ergo non videtur veriſimile, ꝙ ſi expreſſiſſet ſe ha
bere legitimum, tales legitimationes obtinuiſſet a comite pala
tino, vt expreſſè no. in adpi. Spe. ti. de ſucceſ. ab inteſta. in fi. in q̃-
ſtione Vber. de bobio ibi recitata per Ioan. And. quia creditur
comitem præfatum non aliter fuiſſe facturum, quàm ipſe prin-
ceps poteſtatem concedens fuiſſet facturus. ff. de offic. præfec.
præto. l. j. §. his cunabulis. ex. de reſcrip. c. ſuper literis. in fin. et
hoc ſi tp̃e dictarum legitimationũ impetratarũ iã natus erat et
videbat dictus Saluaticus filius legitimus et naturalis. Si verò
natus fuit poſt, vr̃ ꝙ dictæ legitimationes fuerint ruptæ, p l. ex
facto. & qđ ibi p Dy. ff. de vulg. & pup. & C. de reu. don. l. ſi vnq̃.
& ꝙ p mortẽ dicti Saluatici non recõualuerint, ẽt ſi viuo patre
mortuus fuerit. ff. de lib. & poſth. l. ſi filius qui ĩ poteſtate. Sed ad
iſtã opponitur rñdendo, ꝙ prout mihi aſſeritur tp̃e quo dictæ
legitimatiões fuerũt impetratæ, ꝓfatus Saluaticus nondũ natus
erat; ſꝫ dudũ poſt natus eſt, iõ non põt dici ꝙ fuerint nullæ pp
hoc ꝙ de ipſo nõ fuit facta expreſſa mentio. arg. in l. 3. §. ex his
apparet. ff. de iniuſto teſta. & naſcẽdo poſta nõ rũpit eas, lꝫ rũ-
pat teſtm̃ in quo fuit ꝓteritus. l. poſthumus. e. ti. ita determinat
Bar. ſeq̃ẽdo Ray. de for. in d. l. ex facto. ff. de vul. & pu. lꝫ Dy.
tenuerit ꝯtriũ per illã l. Nã legitimatio nõ fit ſolũ pp ſucceſſio
nẽ, ſed ẽt pp plures alios effectus non dẽt reddi nulla vel rũpi,
ꝓut in ſi. dr̃ in ꝓteritiõe legitimi, eo mõ quo teſtm̃, qđ fit ad fi-
nẽ duntaxat ſuccedẽdi; ſed forte in ꝓiudiciũ dicti filij legitimi
de quo mẽtio facta nõ fuit, nõ haberet effectũ ſucceſſio, vt vnã
cũ eo poſſet legitimatus ſuccedere; ſed eo mortuo viuẽte patre
vr̃ ꝙ reaſſumat effectũ ſucceſſionis, ac ſi talis filius nat' nõ fuiſ-
ſet. arg. d. l. poſthumus. ff. de iniu. teſta. in prin. ſi. n. recõualeſcit
tũc teſtm̃, qđ eius natiuitate totaliter fuit ruptũ, vt ibi; fortius
legitimatio q̃ non fuit rupta, ſꝫ ꝑdiderat effectũ ſuccedẽdi vnà
cũ legitimo ne fieret illi ꝓiudiciũ, recuperat effectũ ſuũ ceſſan-
te cã ꝓdicta. arg. à cã ceſſante. p qđ ẽt vr̃, ꝙ & ſi poſt mortẽ pa-
tris ꝓfatus filius legitimus mortuus fuerit anteq̃ patri ſuccede
ret, idẽ eſſe debeat. ar. l. ij. §. ſꝫ ſint. ff. ad Ter. lꝫ ſecus ſit in teſtõ;
vt i d. l. filius q in poteſtate. ff. de lib. & poſth. Bar. tñ & Ray. ĩ d.
l. ex facto. vident̃ velle, ꝙ ẽt ſi viuat talis fili' poſtea ſuſcept', le
gitimatus ſuccedat vnà cum eo. ¶Cõcludit̃ ergo, ꝙ dictæ legi-
timationes nõ fuerunt nullæ ex iſto capite; nec ẽt ex poſtfacto
fuerũt ruptæ, vel effectũ ſuccedẽdi vnà cũ legitimo perdiderũt,
ſm ꝓfatã opi. Bar. & Ray. ẽt ſi hodie ꝓfatus Saluaticus viueret;
& ꝙ poſito ꝙ fuiſſent ruptæ, ſi Saluaticus mortuus eſt viuẽte pa
tre, recõualuerũt. arg. d. l. poſthumus. ſi verò nõ fuerunt ruptæ,
ſed ꝑdiderunt effectũ ſuccedẽdi vnà cũ ltĩo & naturali, ceſſante
ꝓiudicio p mortẽ filij legitimi ẽt poſt mortẽ patris nõ ſuccedẽ
tis nec hr̃ditatẽ ad aliũ trãſmittẽtis, recuperauit deñ effectũ ſuc
cedendi. ar. d. l. 2. §. ſed ſi ſint. ff. ad Ter. Poſſet ẽt q̃s opponere ꝯ
primã legitimationẽ, ꝙ filius legitimatus non fuit ꝓſens. arg. l.
poſt mortẽ. ff. de adop. C. de emã. libe. l. iubem'. C. de his q ven.
æta. imp. l. oĩs. ſꝫ iſta oppo. nõ ob. q̃a ille comes palatinus q eã
fecit habebat poteſtatẽ legitimãdi ẽt abſentẽ, vt ex tenore priui
legij ſui pꝫ; iõ potuit hoc facere, & ſufficit ratificatio lĩati; p
ea q̃ no. Bar. in l. Gallus. §. forſitã. ff. de lib. & poſth. iũcto. §. gña-
liter. in Auth. quibus modis nat. effi. ſui. coll. vij. Poſſet ẽt adhue
opponi ad d. primã legitimationẽ, ꝙ in poteſtate ꝯceſſa illi co
miti excipiunt̃ filij nobiliũ & baronũ, q̃ excep. vr̃ fundari ĩ hoc a
ꝙ maius dedecus eſt talibus hẽre filios illegitimos. C. ad orfi. l.
ſi q̃ illuſtris. & ff. ad Treb. l. ex facto. §. ſi q̃s rogatus. cũ ibi no. &
pr̃ iſtius lĩati vt dr̃ erat nobilis. Sed rñdet ꝙ excep. ꝓdicta deber
intelligi de nobilib' in potiori ſignãtu. arg. l. j. §. q in perpetuũ.
2 ff. ſi ager vecti. vel emph. † Et illi ꝓpriè dicunt̃ nobiles, q fue-
runt ab imperatore nobilitati; vt pꝫ ex plene no. per Bar. C. de
digni. l. ſi vt ꝓponit. q̃ eſt. l. j. lib. 12. cuiuſmodi, vt dr̃, pater iſti'
nõ erat, lꝫ ſm vulgarẽ opin. nobilis diceret̃. c. de multa. cum ibi
no. de ꝓben. de qua nobilitate nõ credit̃ principẽ ſenſiſſe, ſed de
illa q̃ ipſe vel ſui anteceſſores ꝯtulerunt, q̃ voluit eſſe immacu-
latã à vitiõ incontinentiæ. C. de nat. libe. l. j. Poſſet etiã opponi
ꝯ ſecundã legitimationem, ꝙ ille q ꝯceſſit illi comiti poteſtatẽ
legitimandi; nõ erat coronatus Imperator Ro. lꝫ eſſet electus
in regem. C. de qua. ꝓſcri. l. bñ à Zeno. i fi. Sed ad hoc rñdetur, ꝙ
iſtud nõ habet obſtare, per ea q̃ ibi plene no. Cy. referẽdo diſpu-
tationem Ia. de Are. per no. per Bar. in extrauag. ad repri. ſuper
verbo Reges. & per gl. in d. cle. j. de iureiu. & ſic remanent ꝓdi-
ctæ duæ legitimationes defenſatæ ab impugnationibus, quas ꝓ
nunc video fieri poſſe ꝯ eas, & iõ ad cautelã facerem ambas pu-
blicari & reuelari, vt ſi vna deficeret in aliquo ſuppleretur per
alterã. De tertia verò facta poſt mortem nõ facio magnã vim;
q̃a narrat Saluaticum mortuũ fuiſſe viuente patre, & in puncto
3 dr̃ ꝯtrariũ, & vr̃ fuiſſe ſurreptitia. ¶ †Nũc ſecundo loco diſcu-
tiendum eſt, poſito ꝙ dictus Fulcus non poſſet ſe iuuare ex di-
ctis lĩatiõibus, Vtrũ ſaltem poſſit ſe iuuare ex ſñia arbitrali la-
ta in ſui fauorem cõtra dñm Nicolinum auum maternum dicti

Additio. ¶Niſi in defectũ Advidendum Phil. Dec. in cõſ. 158. inc. in caſu dñi. col. fi. in 2. volu. vbi ꝙ licet per ſuperuenientiam filiorũ legitimorũ legitimatio prius facta non reuocetur ſm cõem opi. effectus tamen legitimationis limitatur & reſtringit̃; quia cũ ipſo legitimato concurrũt filii ex legitimo matrimonio poſtea nati. per l. ſi unquam. C. de reuo. dona.

Saluatici filii legitimi & naturalis,& tanq̄ eius hæres, & emolo
gata per ipſum. Et hic aduertendũ, q̄a ſi pꝛ̃fatus Saluaticus mor-
tuus fuiſſet viuente pr̃e ſuo,clarũ videret,ꝙ nõ; q̄a pꝛ̃ſatus Salua
ticus nullũ ius habuit in bonis paternis viuẽte pr̃e,qđ potuerit
trãſmittere in auũ maternũ.l.j.§.ſed an impuberi.ff. de col.bo-
po.not.in auth.ſi qua mulier.in fi.C.de ſa.ſan.eccle.& ſic pꝛ̃ſatus
auus, cũ nullũ ius haberet in dictis bonis, nullũ ius potuit in di
ctũ Fulcũ trãſferre ꝑ dictã tranſac.l.alienatio.ff. de ꝯhen. emp.
ff.de acq.re.do.l.traditio,q̄a nemo dat qđ nõ hẽt.ex. de iurepa.
c.ꝙ aũt.cũ ibi no.ſed ſucceſſio dicti defuncti, de qua agit,fuiſ-
ſet delata ad alios ꝓpinquiores ab inteſtato ſubducto filio de
medio,l.defunctus.C.de legiti.hære. l.gallus.§.& qđ ſi tñ ff.de
lib.& poſt.ff.de ꝯtab.l.j.in fi.& ſic ad iſtũ agnatũ,q nunc mouet a
q̃õnem ſi erat propinquior ſtante nullitate legitimationũ, cui
dicta ſñia arbitralis præiudicare nõ potuit.l.ſi vnus.§. ante oĩa.
ff.de pac.cũ ſi.Sed remanet dubiũ,qđ ſi ſaluaticus deceſſit poſt
mortem ſui patris?Certè tũc d.Nicolinus habuiſſet ius in bonis
dicti dñi Caroli; q̄a ſaluaticus filius eius fuiſſet effectus ſtatim
mortuo pr̃e ſuus & neceſſarius hæres, & eius hæreditatẽ pr̃is iu b
re ſuitatis tranſmiſiſſet ad auum maternũ eius hæredem.l.apud
hoſtes.ff de ſuis & legi.l.3 C.de iure delib.ff.acq.hær.l.vẽtre.cũ
ibi plenè no.per Bar. Trãſigendo aũt ſuper illa ſeu ꝯpromitten
do cenſeret eã adiuiſſe,ſeu ſe illi immiſcuiſſe.ar.C. de iure deli.
l.ſi auia.ff.de acqu.hær.l.paulus.cum ibi not.Verũ ergo ꝑ dictã
ſñiam arbitralẽ ratificatã videat pꝛ̃ſatus dñs Nicolinus ius ſuũ
qđ habebat trãſtuliſſe in dictũ Fulcũ?vr̃ ꝙ nõ,tum q̄a dicta ſñia
ꝯtinet ꝙ ſaluaticus mortuus fuerat viuente pr̃e,& ſic hr̃ditas pa
tris ꝑtinebat ad Fulcũ tanq̄ capacẽ factum ꝑ dictã legitimatio
nẽ;fuit ergo abſolutus Fulcus ex eo ꝙ hr̃ditas erat ſua; nõ ergo
fuit intẽtio arbitrorũ trãſferre in fulcũ aliqđ ius qđ hẽret dñs
Nicolinus,ſed ius qđ habebat Fulcus declarare, prout in ſi.no.
pe.gl.fi.in l.j.ff.de exce.rei iudic. Si ergo deciſio reperiat falſa ex
eo ꝙ ltimationes non valuerint, & ex eo ꝙ ſaluaticus deceſſit
poſt mortẽ pr̃is,q̄bus caſibus loq̄mur de pñti, & ſic non ad Ful
cũ ꝑtinebat hr̃ditas pꝛ̃dicta, ſed ad D. Nicolinũ hæredẽ ſaluati-
ci,& ex pſona illius ad ipſum trãſmiſſum nullũ ius vel dñiũ qđ
hẽret d.Nicolinus fuit trãſlatũ ex dicta ſñia arbitrali vel ex eius
ratificatione,q̄ cenſet facta de ipſa ſñia prout ſtabat.& hoc ꝑ l.
3.§.ſubtilius.ff.de ꝯdi. ob.cãm. vbi ſi trado tibi rẽ meã tãquam
tuã,nullũ transfero in te dñium:q̄a non cenſetur fuiſſe talis in-
tentio mea;multominus q̄n nulla interuenit traditio, ſed dimiſ
ſio,maximè ex cã tranſactionis, de cuius natura eſt ꝙ in re, quã
actor dimittit penes reũ,ea illa cã nõ trãſfertur in reũ dñiũ nec
vſucapiẽdi ꝯdi.C.de trãſac.l.ſiue apud acta.in fi. & l.ſi ꝓ fundo.
in fi.de vſuca.ꝓ emp.l.fi. & ibi no.idẽ in ea q̄ ꝑ ſñiam abſoluto
riã. l.exceptio.cũ ibi no.ff.de excep.rei iudi.ff. de pign.l.ſi ſupe
ratus.§.fi. q̄a nõ eſt intẽtio dimittẽtis, aliqđ ius ſuũ trãſferre in
poſſeſſorẽ,ſed ſolũ a lite & moleſtia deſiſtere;& idẽ in iudice;&
actus nõ operat̃ vltra intẽtionẽ.l.nõ oĩs.ff.ſi cer.pe.¶ Breuiter
poſito ꝙ ita ſit,ꝙ nullũ dñiũ fuerit trãſlatũ in dictũ Fulcũ in re
bus pꝛ̃dictis hr̃ditariis ꝑ dictã ſñiam ſeu ratificationẽ eius,pꝛ̃ſup-
poſitis pꝛ̃dictis.ſ.qđ ltimationes nõ ſint validæ,& ꝙ dictus ſalua
ticus fuerit mortuus poſt mortẽ pr̃is,& ſic dñium & hr̃ditas pꝛ̃di
cta ꝑtinebãt ad D.Nicolinum ex pſona ſaluatici, cuius erat hæ
res;nõ tñ ſeq̄t, ꝙ ipſe Fulcus nõ poſsit ſe ex dicta ſñia & ratifi-
catione iuuare aduerſus hunc agnatũ volẽtẽ eũ nũc moleſtare,
ſicut poſſet aduerſus dictũ D.Nicolinũ; & hoc iõ q̄a pꝛ̃ſuppoſi-
tis pꝛ̃dictis pꝛ̃fatus D.Nicolinus ad quẽ trãſmiſſa fuit ꝑ ſaluaticũ
iure ſuitatis hr̃ditas pr̃na, tanq̄ ad eius hr̃dẽ, & tanq̄ adeũda, nõ
tanq̄ adita,l.ſi q̄s filiũ.§.j.cũ ibi no.ff.de acq. hær. faciẽdo ꝯpro
miſſum ſuper ea cẽſetur hr̃ditatẽ pꝛ̃dictã adiuiſſe,vt ĩ. dixi. facit
l.cũ q̄dã.ff.de ꝯtab.Per quã aditionẽ ſequentes in gradu fuerũt
excluſi, ſicut ſi ipſe ſaluaticus filius adiuiſſet , ex quo adiuit D.
Nicol.hr̃a ei⁹ q̄ reputat̃ eadẽ pſona ſecũ.iuxta no.ĩ l.q̄ ſe pr̃is.C.
vñ lib. facit iſta.de hr̃d.q̄ ab inteſt.§. ita demũ. Cõſtat ãt ꝙ dict⁹
Fulc⁹ ea dcã ſñia & ratificatiõe acq̄ſiuit ſibi ius retẽtiõis & exce
ptiõis aduerſus dcm̃ D.Nicolinũ,poſito ꝙ ñ acq̄ſiuiſſet dñium;
q̄a ſi D.Nicolinus ageret,poſſet ipſũ repellere exceptiõe trãſa-
ctiõis & pacti.C.de trãſa.l.ſi fratris.poſito ꝙ ĩ dcã ſñia fuerit ex
preſſa falſa cã,q̄a ĩputet ſibi cur eã ratificauit excerta ſciã,vel ꝑ
iuris errtutẽ ſeu facti;q̄a mero iure facit pꝛ̃iudiciũ,ſi aduerſus eã
nõ fuit petita & ꝯceſſa reſtitutio ĩ integ. ex iuſta cã.Eodẽ ergo
mõ pt̃ ſe defendere aduerſus dcm̃ agnatũ,ex ñ iure ipſi⁹,& ex iu
re dicti D.Nicolini qđ ẽ excluſiuũ iuris dicti agnati ipſo iur̃.C.
de rei ven.l.fi.no.in l.cũ ſeruũ. C.de ſer.fug.& ꝑ Bar. in l.ij.ff.de
excep.rei iudi.in cuius D. Nicolini iure pꝛ̃fatus Fulcus ſucceſſit
ſaltẽ per viã exceptionis & retẽtionis, poſito ꝙ nõ per viã ple-
ni dominij.C.de his qui in prin.credi.loco. ſuc.per totũ. ff.q̄ res
pi.ob.poſ.l.Ariſt.cum ibi not.Retinet.n.præfatus Fulcus dicta
bona ex voluntate D.Nicolini, ad quem pertinebãt; ideo ſicut
poſſet excludere præfatum D.Nicolinum agere volentẽ, quia
ſic ſemel voluit.ff.ſi cer.pe.l.ſi ego.ibi ꝙ ſm̃ voluntatẽ &c.ff.de
dona.l.ſi tibi dederim.in fi. Ita põt excludere præfatũ agnatum
quem præfatus D.Nicolinus adeundo excluſerat, per regulam,
a ſi vinco vincentem te ; ergo vinco te [a]. l. de acceſſionibus.ff.de
diuer.& temp.pꝛ̃ſcrip.¶ Nec ob.ꝙ ſm̃ hoc præfatus Fulcus erit
ſibijpſi ꝯrius, dum corã arbitris allegauit Saluaticũ mortuum
fuiſſe patre ſuo viuente , nunc dicit ꝙ imo eo mortuo ; q̄a non
ꝯſtat , ꝙ ipſe illud allegauerit corã arbitris , licèt arbitri ex illa
cã ipſum abſoluerint;& poſito ꝙ allegauerit , tñ in diuerſa in-
b ſtãtia & ꝯ diuerſam perſonam licitum eſt variare [b].l.Papi.§.ſed
nec impuberis.ff.de inoffi.teſt.Præterea iſtemet agnatus hoc al-
legat,dũ volendo tollere vim dictæ ſñiæ arbitralis, dicit ꝙ non
valet,q̄a lata fuit ex falſa cã.ſ.qđ Saluaticus erat mortuus patre
viuente,qđ verum nõ eſt,imo eo mortuo &c. Poſtq̄ ergo ipſe-
met agnatus hoc allegat,non põt impingere Fulco ꝙ ſibi ꝯrie-
tur hoc aſſerendo, ſed tũc poſſet hoc dicere ſi ipſe agnatus hoc
non aſſereret,ſed diceret illũ mortuum viuente patre.Nõ ergo
Fulcus allegat ꝯrium eius qđ alias allegauit , ſed allegationi &
aſſertioni dicti agnati adheret, quod quidẽ pꝛ̃fatus agnatus mini
mè põt ſibi imputare.l.ij.cũ ibi no.ff.quan. act. de pec. eſt anna.
Nec inſuper aliquid facit ad propoſitum alia allegatio dicti a-
gnati , ꝙ in dicta ſententia arbitrali non tractat̃ nec diſponitur
aliquid de hæreditate Saluatici, ſed de hr̃ditate D.Caroli; quia
fateor iſtud cũ de hæreditate Saluatici non ſit dubiũ, ꝙ illa pti
net ad D. Nicolinũ ſi deceſſit poſt mortẽ patris , ſed dr̃ ꝙ in ea
reperijt ius adeundi & diſponẽdi de hr̃ditate D.Caroli,& ꝙ ip-
ſe diſpoſuit in perſonã dicti Fulci cõcedendo ſaltẽ ius retinẽdi,
poſito ꝙ dominium non tranſtuliſſet, ꝑꝑ quod dictus agnatus
fuit excluſus tanq̄ poſterior in gradu ; per quod ẽt tolluntur
alia allegata per eundẽ,vt ex prædictis patet ; & ſibi põt dici q̄-
tum ad te pertinet liberas ædes habeo.l. loci corpus.§. compe-
tit.ff.ſi ſeruit.vend.Et poſito ꝙ non haberem ius;tu tñ ſilr̃ nõ ha
bes , nec conſequeris ius ex non iure meo. l.j.§.j.ff.ſi pars hære.
peta.ideo debeo abſolui eo iure quo poſſeſſores ſunt potiores,
licèt nullum ius habeant.ff.ſi vſusfr.peta.l. vt frui.§. ꝙ ſi forte.
licèt etiam non ſit verum,ꝙ Fulcus nullum ius fuerit conſecu-
tus ex dicta ſñia præſuppoſitis prædictis : nam imo ſaltem ius
excipiendi fuit conſecutus, poſito ꝙ non fuiſſet conſecutus do
minium vt ſuperius dixi ; & cum illud ius excipiendi fuerit cõ
ſecutus aduerſus illum qui ius habebat ĩ dictis bonis, poteſt eo
vti aduerſus illũ qui nullũ ius habet , vt eſt iſte agnatus ; & hæc
dicta ſufficiant de hoc ſecundo articulo.¶ Supereſt tertio & vl
timo loco examinare, poſito ꝙ dictus Fulcus ex dictis capiti-
bus nõ poſſet ſe defendere aduerſus dictũ agnatũ;verũ ſaltẽ vir
tute præſcriptiõis ſtatuariæ poterit ; & breuiter nõ video qua-
re non,cũ illa ſuccedat loco pꝛ̃ſcriptionis de iure cõi ſtatutæ. ar
gu.l.ĩ ꝯtibus.C.de nõ nu.pec.circa prin.& de iure cõi pꝛ̃ſcribit̃
aduerſus aditionẽ hr̃ditatis; q̄a perditur ius & facultas adeũdi
hr̃ditatẽ longiſ.temp.C.de iu.deli.l.licèt.cum ibi not. Poſito ꝙ
illa facultas poſſeſſorij bonorũ hr̃ditariorũ nõ acquirat̃ , vt ibi
expreſſe no.Bal.ex cuius dictis rñderi põt clarè ad obiecta,quæ
facit præfatus agnatus dum dicit,ꝙ non potuit habere hic locũ
pꝛ̃ſcriptio,q̄a Fulcus ſi nõ eſt legitimus,nõ fuit nec eſt capax hæ
reditatis paternæ &c.Nã q̄dã ſunt pꝛ̃ſcriptiones , ꝑ quas auferẽt
ius vni,& dat̃ alteri:quædã ꝑ quas aufertur,ſed alteri nõ datur,
imo extinguit̃, vt videmus in ſeruitutibus realibus & perſonal.
nam per nõ vſum longo tp̃e perdunt̃.l.corruptionẽ.C. de ſeru.
& aqua.& l.ſicut.ff.eo.nec ꝓpterea alteri quærunt̃,ſed extinguun-
tur,& res libera remanet.l. ſi ædes.§.fi.ff.de ſer.vrb.præd. & ita
eſt ĩ caſu nr̃o ; q̄a ſi vnus extraneus poſſidet bona hr̃ditaria, hæ
res nõ adeũdo ꝑ tp̃s ſtatutũ à iure perdit ius adeundi ; nõ tamẽ
illud ius acquiritur illi poſſeſſori,ad quẽ nec ex teſtõ, nec ab ĩ-
teſta.poterat pertinere,ſed extinguitur;& ſeq̄ñs in gradu poſ-
ſet adire.

a ¶ Vinco te. iſtam diffi cultatẽ ſu-ſtiliter cum conſiderationibus pluriũ caſuũ vide expeditã per d.Bar.Soz. in cõſ.cci. incip.circa ſecundã.q. in princ.cũ verſ.ſeq.in ij.parte. & vide Bald. in cõſ.25. in ij parte.

b ¶ Variare. Adde Bal. in cõſ.394. in 4.parte.

e ſit adire;iuxtà not.in d.l.licet.C.de iure delib. & poſſeſſor præſcribit petitioni hæreditatis aduerſus primū, non φ eā natam tollat, ſed impedit ne naſcatur. Aut ergo iſte agnatus non adiuit tpe præfixo a ſtatuto,& tunc perdidit ius adeundi; aut adiuit & perdidit petitionem hæreditatis, poſito φ poſſeſſor non fuiſſet effectus hæres per hanc præſcriptionem ; quia non præſcribitur titulus hæreditarius, ſed acqrit̄ ſola exceptio. l.hēreditatem.C.in qb.cau.ceſ.long.tēp.p̄ſcr.& l.ſicut.C.de p̄ſcr.30.an.

S V M M A R I A.

1 *Teſauri licēt effodiendi cauſa non poſſit quis ingredi fundum alienum inuito domino;ſecus tamen pro marmoribus,& cotibus reperiendis;& de ratione diuerſitatis.*

2 *Metallorum appellatione an ueniant cotes, & quare in cotibus inueniendis publ.a uerſetur utilitas.*

C O N S I L I V M XXIII.

a *IN Chriſti nomine Amen.* ¶ Fundamentum [a] p̄ſati dñi Vicarij non eſt bonū,neq; verū,& malè pronūtiauit,

1 & peſſimè ſalua ſui reuerētia. † Et primò dum dicit, φ illæ venæ cotariæ erant illorū ſub quorū prædiis fuerunt inuentæ; nō eſt verū,cum eſſent occultæ anteq̄ repertæ eſſent;ſicut nec theſaurus occultus in ſundo meo eſt meus,imo in nullius eſt bonis anteq̄ fuerit repertus,ſed efficit̄ inuētoris.l.nunq̄ §.theſaurus.ff.de acq.re.do.ita & iſtæ venæ factæ fuerunt inuētorū,ſtatim φ fuerunt inuentæ;& licèt ꝓ inueniendo theſaurū non liceat ingredi fundū alienum inuito dño.ff. de acq.re.do.l.3. ēt ſi nihil ſibi noceat; pro reperiendo tñ tales venas,q̄ magno paranē agone, bene licèt ſodere ſub alienis p̄diis ſine dāno dñi ꝑ p publicā vtilitatē, vt dicit Azo in ſumma. C. de metallariis.lib.11.& eſt gl.ordi.in l.quoſdā.eo.ti. & ꝓbatur ꝑ illam.l. & per l.cuncti.eo.ti. ¶ Nec eſt bona rñſio facta ꝑ præfatū d. vi-

2 carium ad illas.ll.ſ.φ loquuntur in venis metallorū,† & φ cotes non continentur appellatione metallorum,& dicit Azo. tenere in ſumma illius tit.φ ſit ſpālē in metallis; qa ipſe D. vicarius non vr̄ vidiſſe textum illarum legum, ſed mētetenus fuiſſe locutus. Nā illæ leges non loquuntur in venis metallorū,ſed in venis ſaxorum, vt ex eis plenè & clarè patet, licet aliæ.ll. illius ti. loquantur de metallis,& ēt rubrica;& ſic nigrum illius titu. eſt generalius & plenius q̄ rubrum, ſicut ecōuerſo interdū contingit.C.de ſportu.in rubro & nigro. Nec eſt verum,φ Azo in ſumma illius tit.dicat eſſe ſpālē in metallis; imo dum allegat.l. quoſdam.eo.tit.per quem ſe fundat,ſumendo argm̄ a ꝯrio ſenſu illius.l.q̄ loqtur qñ fiebat cum præiudicio dñi, ſentit expreſſe φ idem ſit in venis ſaxorum & cotum,cū illa.l.de talibus venis loquatur. ¶ Conſtat autē, φ ita vertitur publica vtilitas in iſtis cotibus,ſicut vertit̄ in metallis,quia ſine ipſis cotibus non poſſent hoīes eorū exercitia facere. Siīr ꝯſtat,φ nullum vertit̄ præiudiciū dñorum dictorum prædiorū,cum dicti inuentores non fuerint ingreſſi ſuperficiē fundorū ſuorum ; ſed in alio p̄dio fecerunt foramen & cuniculū,nec impediuntur dñi.ſ̄.ſuperficiē fundorū ſuorū ſeminare, & arare , & fructus recolligere, nec in aliquo minuuntur redditus,ac ſi dictus cuniculus factus nō eſſet,nec cotes foderētur. Nec dubitatur debere labefactari vel corruere ſuperficiē p̄diorū; & ſic non ob.l.venditor.§.ſi cōſtat.ff.cōia prædio.qa ibi loqtur & dēt intelligi qñ cū dāno dñi volebat qs hoc facere,qa forte in ſuperficie fundi volebat ſodere;& ita intelligit gl.in d.l.quoſdā.dum rñdet ad illam legem. Præterea longa dr̄ia eſt inter lapidicinas & venas ſaxorum,nec ſic vertitur publica vtilitas in lapidicinis nec cum tanto agone ſumptu & labore parātur,cū lapidicinæ ſoleāt eſſe in ſuperficie & in aperto,nec in longū multū extēdunt̄;ſed venæ ſunt ſubterraneæ & profundæ & occultæ, & in longū extendūtur, & ſunt de ſaxis magis neceſſariis,vt ſunt cotes & marmora q̄ non de facili vel in multis locis reperiunt̄ paucis; iſtæ.n. cotes ꝑ totū mūdum portantur,& forte in Italia non reperiunt̄ tales venæ,ſicut ibi;cū tñ lapidicinæ quaſi ī qualibet terra & loco reperiant̄,nec ad alia loca trāſportantur eo mō quo cotes,& marmora q̄ ſunt magis ꝓtioſi lapides q̄ illi q de lapidicinis ſodiuntur.facit.l.cæſar.ff. de publi. nō eſt ergo bona argumētatio de lapidicinis ad venas cotarias,& marmoreas;de qbus loquunt̄ illæ leges ī ꝯtit. de metal. Meritò ponunt̄ illæ duæ leges in illo ti. de metallariis ad ſignificādū,φ dēt eſſe idem iuris in illis, qđ eſt in venis metallorū ꝑ p eandē publicā vtilitatē,q̄ vtrobiq; vertit̄,& eādē ſeu ſimilē pretioſitatē,& iſta poſſet eſſe alia rñſio notabilis & ſolennis ad illā.l.venditor.§.ſi ꝯſtat.volendo defendere gl.& Azo. φ liceat dñis inuitis tales venas ſub alienis fundis reperire. Nō ergo benè ꝯſiderauit p̄fatus D.Vicarius;et poſito φ p̄dicta ceſſarēt,ſaltē pars dicti Martini acqſiuit dictā venā per p̄ſcriptionē. Nō ob.φ non hēt cām cōtinuā,vel quaſi: qa hoc negatur prout clarè oñdi in alio ꝯſilio. Nec ēt ob.φ non eſt probata ſcīa et patientia partis aduerſæ,ſine qua non pt in talibus iuribus haberi quaſi poſſeſsio, nec per ꝯñs procedere præſcriptio.C.de ſer.et aqua.l.2.qa publicum & notorium fuit in ciuitate Pergami per totū tp̄s præſcriptionis, qualr̄ Martinus cū ſuis ſequacibus fodiebat ſub p̄diis illorū;vnde dñi præſumunt̄ habuiſſe notitiā de eo,qđ ꝑ oēs publicè ſciebatur.l. cū qdā.§. quod dr̄.ff.de acqui. hær.ff.de hæredi.inſti.l.ſi.cū ſi.& l.regula.ff.de iuris & fac. ign. quinimo vt mihi dr̄,illi qui nunc faciunt ꝯtrouerſiā huic Martino plurieś iuerunt ad laborandū in dicta vena pro dicto Martino,& ſic iſta allegatio eſt merè cauilloſa, qa ꝯ euidēter vera.l. a ea eſt natura.ff.de reg. iu. ¶ Quantū ad pronunciationem factā per dictū D. vicariū, & inhibitionē factā dicto Martino φ non debeat aduerſum partē moleſtare, & ſic fecit Martinū actorē, & aduerſariū reum q fuit actor,& ſic euidenter iniqua & intolerabilis,cū econuerſo debuerit facere,clare per ſe patet, φ poſito φ prædicta oīa ceſſarent & φ dictus Martinus nō eſſet effectus dñs dictæ venæ,negari tñ ſine rubore nō p̄t, quin ꝓbatum ſit ſufficientiſsimè φ fuit in poſſeſsione vel quaſi ipſius, & etiā iuris cauandi cotes in ea per ann.40.vel vltra, pars autē aduerſa a paucis annis citra cauare incœpit, & cū ad venam peruenit reperiit ibi cauatores Martini, qui ſibi ꝯdixerunt, & ipſe tunc retroceſsit,nec vlterius proceſsit, nec vnq̄ cauauit ante pronūciationē dicti iudicis,qua ergo fronte potuit præfatus vicarius pronuntiare,φ nō turbetur in poſſeſsione, in qua nunq̄ fuit ex quo in dicta vena nō cauauerat, licèt ad eā ꝑueniſſet, & poſito φ cauaſſet, poſſeſsio Martini fuit antiquior, vñ ēt ſi fuiſſet iniuſta,fuit in ea defendēdus,quia nō licuit parti aduerſæ ꝓpria autoritate de ipſa expellere.ff.de vi & vi arma.l.j.§. qui vi a me.c. in literis. de reſt. ſpo.nec ipſum Martinū in ea turbare,quia nō habebat eā vi, clā, vel p̄cario,vt no. doc.in materia interdi. vti poſſide. Et eo ipſo φ eſt antiquior,debet p̄ualere in illo interdi.vt in c.licèt cām,de ꝓba. qa altera cēſet improba, & vitioſa. C.de acq.poſ.l.improba.debet ergo dicta ꝓnūtiatio in cā appellationis meritò reuocari,cū ex inſpectione actorū, & teſtiū manifeſtè pateat de ipſius iniquitate.ff.de inoffi.teſta.l. ſi pars. ibi.niſi apertè iudicē &c. Exprimit.n.id,qđ euidēter eſt falſum, ſcilicet φ altera pars erat in poſſeſsione dictæ venæ tpe adepti dñij ꝑ dñium Venetorū,qđ eſt expreſsè falſum, cū in actis non appareat ꝓbatū φ pars aduerſa vnq̄ in dicta vena cauauerit,licet ad eā peruenerit ; ſed Martinus benè probauit per q̄plures & longiſſimo tpe. Neſcio ergo quo ſpiritu motus eſt præfatus iudex ad ſic pronunciandū,debet ergo per iudicē apppella. pronunciari malè & peſſimè fuiſſe per illū pronunciatū,& inſuꝑ pronūtiare p̄fatum Martinū eſſe in poſſeſsione dictæ uenæ & melius dr̄ poſſ.probaſſe;& inhibitionē facere alteri parti,φ ipſum Martinū & alios quorū noīe ipſe uenit,non turbet,nec moleſtet quouſq; egerit ordinariè,& obtinuerit ꝯ dictū Martinū ī iudicio ꝓprietatis.ff.de aq.quoti.& æſti.l.pe.& plenius dixi ī alio cōſilio,& in c.cū ueniſſent.cū ibi no.per Inn.extra de inſti.

a ¶ Fundamētum. Vide alias conſultum ſuper hac eadem materia per eūdem pau. ſ. in conſi. 6. et ſe. uel conſi.8.

C A S V S T A L I S E S T.

¶ Nobilis vir D. Ioannes Butironus origine Veronenſis, ex priuilegio autem ciuis Vincentinus à factoria domini adeptus eſt certas poſſeſsiones ſcitas in ptinentijs villæ Maladi Vincētini diſtrictus ; ꝓ qbus quidē poſſeſsionibus coloni ſeu ꝯductores liuellarij fictum tā denariorū q̄ frumēti & cæterarum rerū ſoluerunt dictæ factoriæ expēſis ꝓprijs ipſorū in ciuitate ipſa Vincētiæ.q qdē D.Ioan.poſt dictarū poſſeſsionū acquiſitionē fecit liuellos & ꝯctus emphiteuticos dictis ꝯductoribus exiſtēs in dicta villa Maladi, & ibidem tūc tēporibus habitās in quadā eius domo ꝓpria; pro fictu quarū poſſeſsionū p̄dicti ꝯductores in ipſis ꝯctibus liuellarijs ſeu emphiteuticis promiſerūt ſoluere ipſos fictus conuentos ad domū habitationis dicti D. Ioannis ; deinde factis ipſis liuellorū ꝯctibus antedictus D. Ioannes trāſtulit habitationē ſuā in ciuitatē Vincētiæ, vbi & ante ipſos ꝯct' celebratos,& ēt poſtea ſæpe & ſæpi' oēs ipſi ꝯducto-

res ſoluerũt fictus ipſos dicto locatori corã oĩbus expenſis; q-
nimmo ẽt de p̃ñti maior pars ipſorũ & numero & q̃titate ĩ ea-
dẽ ciuitate ſoluunt. Quidã verò ex ipſis recuſant ad p̃ſens velle
ſoluere in ipſa ciuitate Vincentiæ vulẽtes ſoluere ſolũ in loco
celebrati ꝯctus. ¶ Quæritur nunq̃ de cõpelli de iure poſſint ſol-
uere in ipſa ciuitate Vincentiæ vel alio loco Vincentini diſtri- 2
ctus vbi repertus fuerit tunc habitare memoratus locator &c.

S V M M A R I A.

1 *Emphiteuta ſi cum Domino conuenit, q̃ ſoluet ei penſionem in domo habitationis, ſi poſt contractum dominus mutauit domicilium an teneatur emphiteuta in dicto loco ſoluere, an uero in loco contractus.*

2 *Debitor qui tenetur ſoluere aliquod annuũ, debet accedere domum creditoris, ſi ſint eiuſdem fori.*

Verba indefinita trahuntur ad futura.

CONSILIVM XXIIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ Videtur † q̃
dicta promiſ-
ſio intelligat̃ de domo habitationis q̃ dictus D. Ioã.
habebat tpe ꝯctus & promiſſionis factæ, & ſic in di-
cto caſtro, vel villa; arg. l. ſi cum dies. §. ſi arbitri. ff. de arb. verſ.
quid ergo ſi non apparet; nõ. n. cenſetur habuiſſe reſpectum ad
domicilium & habitationẽ futurã, de qua tunc temporis non
poterat cogitare, cũ nulla ſubeſſet cã tpis q̃ dẽre domiciliũ mu
tare. arg. eius qd̃ no. in l. q̃ ſeruus. ff. de ꝯdi. ob. cau. Breuiter ꝯ-
triũ eſt verius, q̃a imo debet intelligi de domo habitationis quã
haberet tẽpore ſolutionis fiendæ; q̃a promiſerunt ſoluere ad
domum habitationis &c. q̃a qualitas iuncto verbo intelligitur
ſm tp̃s verbi. l. in delictis. §. ſi extraneus. ff. de noxa. de teſta. mi-
li. l. Titius. vnde cũ ſe referat ad actum ſolutionis, dẽt intelligi
2 de habi. q̃ tũc habebat, † nõ ſic eſt de iure cõi; q̃a ille q̃ tenet̃ ſol-
uere occaſione alicuius rei aliq̃d annuatim, dẽt accedere ad do
mũ creditoris, ita demũ ſi ſunt eiuſdẽ fori, non ſic ſi diuerſi. vt
no. Bar. in l. itẽ illa. ff. de ꝯſt. pecu. ſm Guil. de cu. ſed tali diſpo-
ſitioni iuris cõis põt derogari per pactum. l. j. §. ſi cõuenerit. ff.
depoſi. l. paciſci. ff. de pactis. & derogaſſe vr̃ ex quo ſimpl̃r fuit
actũ q̃ ſolũ fiat ad domum habitationis dicti Ioannis; nam hic
nõ cẽſet̃ fuiſſe actũ rõne habitationis, quã tũc ibi habebat; q̃a ſic
ꝯuentio p̃dicta fuiſſet ſupflua, cũ etſi facta nũ fuiſſet, de iure tñ
cõi fuiſſet ibi fienda, cũ eſſent eiuſdẽ fori; vt not. in d. l. itẽ illa.
p Guil. & Bar. & modicæ vtilitatis fuiſſet, & foret dicta ꝯuẽtio
p̃fato Ioanni, q̃ non eſt dicẽdũ, p ea q̃ no. & habent̃. in l. j. §. fin.
ff. ad muni. Cũ ergo pp vtilitatem dicti Ioannis facta fuerit de-
bet ĩtelligi eo caſu quo ſibi ſit vtilis & ꝓficua; & ſic nõ ſolũ in
domũ habitationis q̃ tunc ibi habebat, ſed ẽt in illa quã poſtea
3 alibi acquireret; † q̃a verba indefinita trahunt̃ ad futura ᵃ. ff. de
a ſeru. vrb. præd. l. ſi ſeruitus. Nec ob. in ꝯtrium alle: q̃a de futuro
domicilio habitationis cenſet̃ ſaltẽ in genere cogitaſſe, dũ ſe re
tulit ad actum ſolutionis futuræ. Nec ob. §. ſi arbiter. q̃a ibi ſi nõ
intelligeret̃ de loco vbi fuit factũ cõpromiſſum, non ſuberat
alius locus de quo poſſet videri tacite fuiſſe actũ. Sed hic ſecus, 2
q̃a ſubeſt locus ubi tpe ſolutiõis habitare reperitur; p̃terea ibi
non fuit actũ de certo loco; hic ſic. ſ. de domo habitatiõis; & du
bitatur de qua fuerit veriſimiliter actũ, & intellectũ; & certè p
iam dicta potius de illa quã tẽporæ ſolutionis habitat, q̃ de illa
quã tẽpore contractus, ne aliter conuentio reddatur ſuperflua
& inutilis Ioanni, pro quo facta fuit.

S V M M A R I A.

1 *Teſtamentum ad pias cauſas tam de iure ciuili q̃ canonico ualet ſine legitimo numero ſeptem teſtium.*

2 *Inſtrumentum quomodo cognoſcatur eſſe perfectum; & quomodo poteſt extendi per notarium.*

CONSILIVM XXV.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Super eo qd̃
quæri † vtrum
valeat iſtõ facta de dicta eccleſia, vr̃ dicẽdũ q̃ nõ. Pri
mò, q̃a nõ eſt ſufficiens numerus teſtiũ, cum ſint iiij,
tñ, & requirunt̃ .7. ff. de teſt. l. ſi teſtm̃. Secundò, q̃ non dicunt ſe
ſuiſſe rogatos, & ſic vr̃ nõ probare. ff. de teſta. mili. l. diuus. & ibi
b no. p Bar. Tertiò, q̃ nõ apparet dicta cedula lecta corã teſtib' ᵇ,
& ſic vr̃ fuiſſe voluntas imperfecta. ff. de lega. 3. l. fideicõmiſ. §. j.
& qd̃ ibi no. in gl. & p doc. & in l. ſi is qui. ff. de teſt. His non ob- 3
ſtantibus contrarium eſt verius, q̃a prædicta procederent ſi in- c
ſtitutio nõ fuiſſet facta ad piam cãm. Sed q̃uia facta eſt de eccle
ſia ſufficiunt duo teſtes, non ſolũ quatuor, ẽt non rogati, nõ ſo
lum de iure cano. c. cum eſſes. &c. relatũ. de teſta. Sed de iure ci
ui. hoc caſu, cũ erat in mortis articulo. C. ſacroſan. eccl. l. j. & ibi
no. plenè p Bar. in 6. q. prin. Et ſic primus & ſecundus defectus
2 nõ habet obſtare. † Nec ẽt ob. tertius defectus; q̃a poſito q̃ ſcri
ptura ſit imperfecta, non tñ fuit imperfecta voluntas, q̃ appa-
ret ex eo q̃ notarius in fine aſſerit ſe rogatum, & appoſuit diẽ,
q̃ ambo ſignificãt rẽ perfectam; prout no. expreſſe Bal. in auth.
q̃ ſine. C. de teſta. vbi dicit q̃ ſi reperitur ſcriptum in cedula ma
nu notarii actũ &c. q̃ iſtud ſignificat rẽ perfectã. Sufficit ergo
q̃ probetur per teſtes, ſi teſtm̃ fuit corã illis nuncupatũ, & po-
ſtea ſcriptũ; nã adhuc requirebatur lectio; ſed ad piam cãm non
req̃ritur, ſed ſufficit qd̃ per teſtes ꝓbetur; ſed & ſi nunq̃ fuiſſet
nuncupatũ, adhuc illa ſola ſcriptura ꝓbaret, ſicut inter liberos
probaret. d. auth. q̃ ſine. iuxta no. in fi. l. domitius. ff. de teſta. &
l. hac cõſultiſſima. q. teſt. face. poſ. circa fi. in gl. præterea ſi ſcri-
ptura ẽ manu teſtatoris & hoc ꝯſtaret, vr̃ ſufficere ad piã cãm,
ſicut inter liberos; vt in d. auth. q̃ ſine. & ſi eſt manu notarii ſi q̃
dem viuit & aſſerit ſe fuiſſe rogatum, debet eã extendere cũ de
bitis ſolennitatibus; ſi verò eſt mortuus, & reperitur inter ſuas
ſcripturas, debet extendi cum autho. iudi. c. cum. p. tabellio. de
fid. inſtru. q̃a ꝯtinet perfectã voluntatẽ poſtq̃ reperitur ſcriptũ
manu eius q̃ fuit rogatus; p ea q̃ no. in d. auth. q̃ ſine. ſicut ſi fa-
cta eſſet inter liberos ſm Bar. in d. l. fideicõmiſſa. §. j. ff. de leg. 3.

S V M M A R I A.

1 *Statuto hic cauebatur q̃ poſt diſſolutum contractum, ſi conſtabat quo tempore fuiſſet diſſolutus, præſumeretur debitor ſoluiſſe uſuras pro toto tempore; ſi uero non conſtabat quo tempore diſſolutus fuiſſet, q̃ præſumeretur ſoluiſſe pro uno anno; Sed nunc quæritur. Quid ſi non conſtat diſſolutum eſſe contractum, an habeat locum præſumptio ſtatuti, & concluditur quòd non. & 2. & 3.*

4 *Valor extrinſecus pecuniarum habetur in conſideratione a tempore moræ.*

CONSILIVM XXVI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſis & põ
deratis oĩbus
de quibus ĩ. fit mentio. Super primo & ſecundo du-
1 bio vr̃ dicẽdum †, q̃ licet ex tenore inſtri appareat de
vera numeratione, & ẽt ex depoſitione notarii, & teſtium; non
ꝓpterea euitatur præſumptio ſtatuti præfati; q̃m potuit vel incon
tinenti vel ex interuallo reſtitui tertia pars pecuniæ numeratæ,
hoc acto inter eos per prius, & ſic dicta numeratio hẽret̃ ꝓ non
facta quo ad dictã tertiã partẽ. l. q̃ ſic ſoluit. ff. de ſo. & quod no.
Bar. in l. ſingularia. ante. fi. ff. ſi cer. peta. & huc factũ eſſe p̃ſumit̃
ſtante diſpõne dicti ſtatuti, vt ſic vſq; ad tertiã partẽ ſortis p̃ſu-
matur numeratio fuiſſe ſimulata; & q̃ oĩno oõ apud debitorem
remaneret, ſed mutuãti reſtitueretur. arg. ff. de manumiſ. l. 3. §.
ab ignoto. & hoc pp verſutias & cautelas vſurariorũ. iuxta no.
per canoniſtas. in c. ad noſtram. de emp. & vendi. & de pigno. c.
illo vos. Si tñ aduerſarii ꝯfiterentur totã pecuniam, quam rece-
2 perant, remanſiſſe apud eos, ceſſaret dicta præſumptio; † q̃m ꝯ
præſumptionem iuris & de iure admittitur ꝓbatio p ꝯfeſſionẽ
partis; vt no. in auth. ſed iã neceſſe. C. de dona. ante nup. p Cy. &
in corpo. vnde ſumitur per gl. ¶ Quantum verò ad tertium du
bium. Ego puto q̃ cum iſte ꝯctus non fuerit vnq̃ diſſolutus per
ſolõnem ſortis, vel per ꝯfeſſionem creditoris de ſorte ipſa re-
cepta, non habeat locum præſumptio ĩ. ſcripti ſtatuti, videlicet
q̃ præſumantur iſti debitores ſp ſoluiſſe vſuras pro tota quan
titate a die mutui facti vſque ad præſentem diem ad rõnem de
nariorum quatuor pro qualibet libra, & quolibet menſe; nec ẽt
pro vno anno, q̃cq̃d in ꝯtrium fuerit ꝯſultum in ĩ. relato ꝯſilio.
Et moueor tali ratione, q̃m longe maior ratio eſt præſumendi
fuiſſe ſolutas vſuras pro toto tpe, quo durauit ꝯctus q̃ñ appa-
ret ꝯctum fuiſſe diſſolutum, q̃ q̃ñ hoc non apparet. ¶ Conſtat
namque q̃ tunc diſſoluitur, cum creditor confitetur ſibi ſortẽ
ſolutam, & liberat debitorem ab ea; vel q̃ñ ſibi reſtituit inſtrm̃
debiti. ff. de pact. l. Labeo. ſed creditor vſurarius non præſumit̃
hoc facere. ſ. liberare debitorem a ſorte, niſi de ſorte ſibi ſit ſa-
tisfactum, & ẽt de vſuris medii tpis; & in dubio præſumendum
eſt, q̃ quicquid interim fuit ſolutum, cõputauerit primò in vſu
ras. C. de ſolu. l. j. Meritò præfatum ſtatutum præſumit a cõitet
3 accñtibus, † a q̃bus licita eſt argumentatio ᶜ. C. de arbi. l. j. cũ ibi
c no. q̃ ſi vſurarius hodie liberat me a ſorte, q̃ videat̃ & p̃ſumat̃
ſibi ſoluiſſe 2

a ¶ Ad futurũ. Adde do Pephi. cõr. 2a cõſi. 91. in pri. licet in 3. p. ſe. vbi ponit q̃ talia verba ad quodlibet tempus adaptantur.

b ¶ Coram teſtib' vide bal. in cõſi. 169. in 2. parte. & ad de do. pephil. cor. 2 cõſi. 13. per totum in 1. parte vbi ponit q̃ licet teſtm̃ ſit imperfectum dummò quo ad legata ſit perfectum, perfectã, valent legata pia; & an per duos teſtes probari poſſit, vide in conſil. 261. per totum ea parte.

c ¶ Argumẽtatio. adde d. Bart. Sozi. in conſ. 166. uerſi. quinta concluſio. circa me. & in conſil. 187. uer. confirmãtur præmiſſa in 2. parte & in conſil. 98. uer. poſtremò circa princ. in 1. parte. & cũ dẽ Pau. de Ca. ſupra ĩ conſi. 465.

ſibi ſoluiſſe nõ ſolũ ſortẽ, ſed ẽt vſuras medij tꝑis, ſine quibus
veriſimile eſt, ꝙ me nõ liberaſſet; ſu ꝑ vſuris verò non cõſueuit
fieri liberatio, qa nec de illis recipiũt ꝓmiſsionẽ, ne ꝯuincatur
de vſuraria prauitate, ſed pignora retinẽt loco cautionis, & ea
nõ reſtituũt niſi de ſorte, & vſuris fuerit eis integraliter ſatisfa
ctũ; ſi ergo vſurarius liberauit debitorẽ a ſorte, & ꝑ ꝯñs reſti-
tuit pignora, & ẽt inſtr̃m debiti, qs dubitat ꝙ cẽſeat̃ ſibi de om
nibus ſatisfactũ? vñ ẽt ſi ſtatutũ nõ eſſet, videret̃ hoc debere p̃ſu
mi, licèt q̃dã ꝯ. vt no. ꝑ Cy. in l.j.C. de ꝓba. ſed ſtatutũ hoc diſpo 4
nit, iõ tũc ſeruandũ ſm qđ ibi no. Bal. Itẽ ſtatuit de certa quanti
tate. ſ. ad rõnẽ quatuor deñ. ꝓ qualibet lib. & quolibet menſe.
Cũ verò ꝯctus non apparet diſſolutus, nec ꝙ creditor liberauit
debitorẽ, & reſtituit ei inſtr̃m vel pignora, nulla rõ naturalis vel
ciuilis vel p̃ſumptio a cõiter accidẽtibus ſuadet, vt talis p̃ſum-
ptio ꝯ eũ reſultet cũ nihil geſſerit creditor ex quo p̃ſumptio ꝯ
reſultaret, & cõiter nõ videmus, ꝙ debitores vadãt ad ſoluẽdu
vſuras, & dimittãt pignora ꝓ ſorte, nã ex hoc nullũ cõmodũ re-
portarent; nec eſt aliquid ꝙ ipſum debitorẽ aſtringat ad hoc fa
ciendũ, ſed ad ſoluendũ ſortẽ ſic. ſ. ne ꝯ eũ currant. Tunc aũt cũ
ſueuerũt debitores ſoluere vſuras, cũ ꝯctũ diſſoluunt recolligẽ
do pignora, & ſoluẽdo ſortẽ, vel faciẽdo ab ea ſe liberari, vel u-
bi reſtitui inſtr̃m debiti, & nõ añ. Igit̃ tũc locũ habet p̃ſumptio
ſtatuti, & nõ añ vt dixi a cõiter accidẽtibus. Probat̃ ẽt qa de iure
cõi poſito ꝙ appareret ꝯctus diſſolutus & ſoluta ſors, ac ẽt ꝓ-
baret̃ illũ fuiſſe & eſſe vſurariũ, & ꝯſueuiſſe mutuare ad rõnẽ tot 1
denariorũ ꝓ libra, nõ eſſet ex his fundata intẽtio repetẽtis vſu-
ras niſi ꝓbaret illas ſe ſoluiſſe; vt no. Cy. & Bal. in d. l. j. C. de ꝓ- 2
ba. ꝑ ſtatutũ aũt aſtud diſponit̃ ꝯ iũ hoc caſu, qñ ꝯſtat ꝯctũ diſſo
lutũ, & ponunt̃ duo caſus ꝑ ſtatutũ. ſ. qñ ꝯſtat diſſolutũ, & ẽt cõ-
ſtat qñ fuit diſſolutus, & tũc vult ꝙ p̃ſumat̃ ſoluiſſe ꝓ toto tꝑe
quo durauit ꝯctus. Secundus eſt, qñ ꝯſtat ꝙ fuit diſſolutus, non
tñ ꝯſtat qñ; & tunc vult ꝙ pro vno tñ anno videat̃ ſoluiſſe. Ca-
ſum verò, qñ nõ ꝯſtat ꝯctũ diſſolutũ, ſtatutũ nõ tangit; iõ rema-
net in diſpõne iuris cõis. l. ſi cũ dotẽ. in prin. ff. ſolu. matr. ff. de
cõdi. ob cau. l. ſi extraneus. Sed diſpoſitio iuris cõis eſt, ꝙ nunq̃
ſufficiat repetẽti vſuras ꝓbare illa de quibus. s. niſi ẽt ꝓbet ſe
ſoluiſſe, ẽt ſi ꝯſtet ꝯctum fuiſſe diſſolutũ; vt no. in d. l. j. C. de ꝓ-
ba. multominus qñ nõ ꝯſtat fuiſſe diſſolutũ, cũ vt dixi maior ra
tio ſit præſumendi in p̃cedenti caſu, q̃ in iſto; cũ in illo interue-
niat factũ creditoris liberantis a ſorte, ꝑꝑ qđ p̃ſumit̃ ꝯ eum; qa
non ꝯſueuerunt liberare a ſorte, niſi recepta ſorte & vſuris. Præ
terea ſi aliud diceremꝰ, ſequeret̃ abſurdũ ꝙ ſi ꝑ mille annos ſta-
rent partes ꝙ ꝯctũ nõ diſſoluerent, ꝑ mille annos p̃ſumeret̃ ſol
uiſſe, & ſic vſuræ p̃ſumptæ poſſent in infinitũ aſcendere, & totũ
patrimoniũ creditoris abſorberent. Vitanda eſt aũt talis p̃ſum
ptio infinitatis. l. fluminũ. §. fi. ff. de dam. infec. cũ l. ſeq. Nec pla-
cet rñſio facta in ſupraſcripto cõſilio. ſ. ꝙ hæc p̃ſumptio ceſſa-
bit, ſi debitor petat declarari vſuras ſolutas ſortẽ extinxiſſe; qa
debitor nunq̃ hoc peteret, ad hoc vt ſꝑ duret p̃ſumptio. Nec eſt
ẽt imputandũ creditori, cur ipſe hoc nõ petijt; qa ſi nõ verè re-
cepit, fatuè faceret hoc petere, qa ꝯ ſeipſum peteret; poſito. n. ꝙ
ſtatutũ ita p̃ſumeret ẽt hoc caſu, tñ admittet̃ ꝓbatio in ꝯriũ ꝑ
ꝯfeſsionẽ partis; ita. no. in auth. ſed iam neceſſe. C. de don. ante 1
nup. ꝑ Cy. & in corpo. vñ ſumit. ꝑ gl. Non ergo debuit creditor
ſibi auferre hanc ꝓbõnẽ in ꝯriũ, q̃ poſſet facere ꝯ p̃ſumptionẽ
ſtatuti, & agere & petere mõ p̃dicto. ſ. declarari vſuras præſum-
ptione dicti ſtatuti ſolutas extinxiſſe ſortẽ; qa fatuè ſic petendo
faceret, & ſic remaneret incõueniens, de quo. s. ſ. infinitatis. Præ
terea poſito ꝙ p̃ſumeret̃ in caſu noſtro ſoluiſſe a die mutui rece
pti quouſq; tñ eſſet ſolutũ ꝓ vſuris, ꝙ extenuaret ſortẽ, nulla 2
eſt tñ ratio p̃ſumendi, ꝙ poſtea ſoluerit, vt ſic videat̃ ſoluiſſe nõ
ſolũ ſortẽ, ſed ẽt vltra, & poſſit illud vltra repetere, prout dr̃ in
puncto, ꝙ iſti volunt facere vel faciunt, qa ſi debitũ ſortis erat
extinctum ꝑ ſolutionẽ tot vſurarum q̃ æquiualebant ſorti, cum
ipſi eſſent ipſo iure liberati. l. ſi nõ ſortẽ. in prin. ff. de condi. in-
debi. nõ eſt p̃ſumendũ, ꝙ ultra ſoluerint iactando pecunias ſuas
l. cum de indebito. ff. de ꝓba. & qđ uoluerint ſoluere, & poſtea
repetere. l. 3. ff. de cõpenſa. ceſſat ergo præſumptio ſtatuti ſal-
a tim in hoc, qa una præſumptio tollit aliam [a] d. l. cum de indebi
to. & l. diuus. ff. de integ. reſti. Concludo ergo, ꝙ poſtquàm non
conſtat contractum iſtum fuiſſe diſſolutũ, nec ꝙ ſors fuerit vnq̃
ſoluta, uel ꝙ ab ea fuerint dicti debitores ꝑ creditorẽ liberati,
uel ꝙ fuerit eis reſtitutum inſtr̃m debiti, ceſſat diſpoſitio & præ
ſumptio dicti ſtatuti, qñ ceſſant eius uerba & rõ. l. iiij. §. totiẽs. ff.
de dã. infe. & maximè ceſſat p̃ſumptio, ꝙ uideant̃ ſoluiſſe ꝓ uſu-
ris ultra q̃ eſſet quãtitas ſortis; & dico ꝙ nec ẽt pro uno anno p̃-
ſumunt̃ ſoluiſſe, qa illud procedit qñ ꝯſtat ꝯctũ fuiſſe diſſolutũ.
Sed qñ non ꝯſtat de tꝑe, ſeu qñ, ut in caſu nr̃o, ſumus in terminis
iuris cõis ſm qđ nõ p̃ſumitur quis ſoluiſſe uſuras, niſi probet, ẽt
ſi creditor ꝓbetur fuiſſet uſurarius & conſuetus mutuari ad tñ
4 pro libra; ſm no. in d. l. j. C. de probatio. ¶ †Sup ultimo dubio di
cendũ ꝙ a tꝑe moræ teneant̃ quanti plurimi fuerũt ducati ſeu flo
reni, q̃ hodie ualeant ualore extrinſeco conſiderato; ut not. doc.
in l. cum quid. ff. ſi cer. pe ubi per Bar. in l. paulus. ff. de ſolu.

¶ Caſus inferioris conſilij.

¶ Caſus eſt talis. A. deceſsit condito teſtõ in quo. B. & C. filios
ſuos illicitè natos, legitimatos tñ ſine præiudicio legitimorũ hr̃
dum hr̃des inſtituit. Et ſuperſtitibus dictis filijs, & do. ſua nepte
nata ex quadam ſua filia legitima & naturali præmortua. Et ſuꝑ
ſtitibus aliquibꝰ agnatis ipſius, A. intra quintũ gradũ. Modò p̃-
ſuppoſito iure municipali, quo cauet̃, ꝙ nulla mulier ſuccedat,
niſi ſit filia, ſoror, uel amita non maritata. ¶ Itẽ ꝙ exiſtentibus
agnatis, cognati nec cognatæ nõ ſuccedant. Modò qõ eſt intra
ſupraſcriptos filios, & ſupraſcriptã neptẽ & ſupraſcriptos agna
tos; ad quas perſonas ex prædictis pertineat dicta hæreditas.

SVMMARIA.

1 *Priuilegium comitis palatini habentis poteſtatem legitimandi ſine præiudicio legitimorum hæredum quomodo intelligatur.*

2 *Legitimati excludunt agnatos, & filiam, & neptem ex filia, ſtante ſtatuto quod de quo in themate.*

CONSILIVM XXVII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Dicendum eſt
dictam hæredita
tẽ ꝑtinere ad dictos filios legitimatos excluſis dicta
nepte ea filia, & dictis agnatis tali rõne. Nã ſi eſſent
legitimè nati, nulli dubiũ ꝙ ita eſſet, quia de iure cõi ſuccederẽt
excluſis agnatis. C. vñ liberi. l. ij. & ex forma ſupradicti ſtatuti ex
cluderent filiã, ſi uiueret qa erat nupta, & ꝑ conſequens neptem
ex filia tanquã ortã ex radice excluſa; iuxta not. per Bar. in l. 2. §.
fi. ff. ad tertullia. & ꝑ Bal. in l. maximã uitium. C. de libe. præte. &
hoc ẽt ab inteſtato, fortius ex teſtõ; quia melioris eſt cõditionis
qui hẽt uoluntatem defuncti, q̃ qui non habet. ff. de lega. 2. l. titia
ſeio. §. fi. Igit̃ & nunc, licèt non fuerint legitimè nati, ex quo fue
runt legitimati per hñtem authoritatẽ a principe; qa tales legiti
mati nihil differũt a legitimè natis, cùm & ipſi dicant̃ legitimi. r̃
Auth. qbꝰ modis natu. effi. ſui. §. illud tñ. uer. ſi ergo licẽtia &c.
ibi dum dicit. nihil a legitimis filijs differẽtes &c. colla. 7. & q-
bus modis natu. efficiun. leg. §. ſi qs ergo. alias. §. ſi qs uerò. uerſi
culo. ſit igit̃. ibi. nihil a legitimis &c. Nec obſtat, ſi dicatur iſti le
gitimati non fuerunt præſentes legitimationi; quia ſufficit ꝙ p̃r
port exerit ſupplicationẽ; ut in dicto. §. illud. uerſiculo ſit ergo li
centia. & ꝙ ipſi legitimati poſtea ratificauerint; ut in eadẽ. auth.
§. generaliter. Item uon obſtat, ꝙ ille comes qui legitimauerit
habebat poteſtatem legitimandi limitatam, ſcilicet ſine præiu-
1 dicio legitimorum hæredum. † Nam illud debet intelligi. i. filio
rum, non aũt quoruncunque etiam extraneorum. argu. eorum
quæ no. in l. ex facto. §. finali. ff. ad treb. & ſi dicatur, hic erat ne-
ptis ex filia, quæ uidetur comprehendi appellatione filiorũ in a ¶ Aliam.] Quomodo autem, & quãdo una p̃ſumptio tollit aliã. uide. d. ale xã. de imo. in cõſi. 103. in 7. col. in 1. parte. & in conſil. 28. in ulti. col. in 2. parte. & in cõſil. 82. in fi. in 2. col. in 3. parte. & in cõſi. 82. in 4. col. eadẽ parte.
his quæ concernunt fauorem; iux. plenè no. in l. liberorum. ff. de
uer. ſign. & ſic uidetur, ꝙ cùm fuerit præterita ſine cauſa, teſta-
mentum ſit nullum. ius. not. in Auth. de hære. & fal. §. cohæreda-
2 tos. per gl. † Reſpondetur non eſſe uerum, quia ſi teſtator iſte de
ceſſiſſet inteſtatus, etiam non relictis præfatis legitimatis filijs, p̃
fata neptis ex filia non ſucceſſiſſet ſtantibus agnatis uirtute ſtatu
ti præfati quod excludit oẽm fœminã a ſucceſsione præter filiã,
ſororem, & amitam; & iſta non eſt huiuſmodi. Et ſi dicatur, licèt
non ſit filia, erat tñ neptis ea filia quæ uidetur contineri appella
tione filiæ cùm tractatur de eius fauore; iux. not. in d. l. liberorũ.
Reſpondetur, non eſſe uerũ hoc caſu, quia non deberet eſſe me-
lioris conditionis q̃ eius mater. C. de bon. mater. l. ſi una matre.
Sed mater ſi uiueret, cùm eſſet nupta, excluderetur ab agnatis
uirtute dicti ſtatuti; ergo & eius filia; & pro hoc quod not. Bar.
in d. l. 2. §. fina. ad tertulia. & Bald. in dict. l. maximum uitium.
& in uſibus feudorum. qui feu. da. poſſunt. §. cum uerò corrad.

Poſtquam

hæredē &c.ſm ea q̄ no.Bar.eo.ti.l.Centurio.in j.q.prin. in qua tractat de cōpendioſa facta per uerba directa,q̄ uerba ſonāt potius ī pupillarē q̄ in fideicōmiſſariā,& tñ illi qbus facta fuit oēs exceſſerāt pupillarē ætatē tpe teſtī. Igitᷣ fruſtratoria vᷣ fuiſſe dicta ſubſtitutio ꝑ d.l.uerbis ciuilibus. Sed certè aduertendū ē ad id qđ no.in gl. & per doct.ꝙ illæ leges loquunᷣ & dñt intelligi qñ ille cui facta eſt ſubſtitutio ꝑ dicta uerba directa erat pupillus,& ſic ſubſtitutio potuit valere ſemel iure directæ pupillaris ſi.ſ.dictā ætatē deceſſiſſet & poſt mortē teſtatoris,iō poſtea nō obliquatᷣ ne ɔtingat uariatio circa eadē uerba .ſ.ꝙ aliqñ ſtent ꝓpriè & in ſignatu directo & ꝓprio, & poſtea aſſumāt indirectū & improprium.arg.ff.de uer.ob.l inſulā.ſ.biēniū.Si uerò tpe teſti arat pubes ut erāt ī caſu nr̄o iſti qbꝰ hæc ſubſtō facta fuit,tūc qa nullo tpe p̄fata ſubſtō potuit ualere iure directo, poſt aditā hr̄ditatē p̄fata uerba directa obliquani ſm glo.et doc.ibidē qui tradūt ꝓ regula ꝙ uerba directa q̄ nunq̄ potuerūt valere iure directo ſiue rōne pſonæ teſtātis ſiue pſonæ cui ſubſtituebat vt eſt ī caſu noſtro,ſiue rōne uolūtatis in qua dicta uerba ſunt ꝓlata, ut qa in codicil.tūc talia uerba directa obliquanᷣ.i.importāt ſubſtitutionē fideicōmiſſariā.ꝑ l.Sceuola.& ꝑ l.ex facto.in prin.ff.ad Treb.& ꝑ l.cū qs.§.Seia.ff.de leg.iij.ſm gl.Dy.Bar.& oēs in d.l.uerbis ciuilibus.¶ Nō.n.ɔtigit hic uariatio de qua.ſ. qa oī tpe valet iure obliquo. Nec pōt dici ꝙ ſubſtō q̄ à principio certā formā aſſumpſit,poſtea ipſā mutet,& ſic ceſſāt rōnes factæ.ī.in ȝriū. ¶ Non ergo fuit hic ſubſtō fruſtratoria nec pupillaris q̄ eſſe nō potuit, ſed fideicōmiſſaria q̄ eſſe potuit.Nā credēdū eſt teſtatorē talē voluiſſe facere ſubſtitutionē,qualis cōueniebat illis qbus ſubſtituebat.ar.ff.de leg.iij.l.cū filiæ.l.plenū.§.equitij.ff.de uſu & ha.ff.de teſt.mil.l.ex militari.¶ Præterea hic fuit ſubſtō cōpendioſa, & ɔſtat ꝙ cōpēdioſa ēt facta à nō milite cōtinere pōt directā ſubſtitutionē añ aditā hr̄ditatē.ſ.vulgarē,& ēt ſi fiat puberi ſm oēs doc.et no.Bar.ī l.Centurio in iij.q. prin. de cōpēdioſa facta ꝑ uerbū cōe.in uer.q̄ro vtrū cōpendioſa facta ꝑ uerbū cōe ɔtineat vulgarē.ſed hic fuit facta ꝑ uerbum cōe ſubſtituit,& fuit adiūctū uerbū directū,ſ.hr̄dē uniuerſalem &c. qđ uerbū pōt uerificari in una ſpecie ſubſtōnis ibi cōprehēſæ.ſ. in vulgari ſi decederent nō adita hr̄ditate, igitᷣ tale uerbū nō eſt ȝ naturā iſtius ſubſtōnis factæ puberibus, & ꝑ ɔñs nō hēt uitiare tāq̄ uoluerit qđ facere ñ potuerit,qa imo potuit ēt directo il-

2 lis ſubſtituere añ aditā hr̄ditatē licèt nō poſt. ¶ †Præterea ēt fideic.vniuerſalis dᷣ largo mō hr̄s.ff.qđ cū eo.l.Filiꝰ. Igitᷣ dictum uerbū directū nō abhorret ex toto ſignatu ſubſtōnis fideicommiſſariæ,intelligetᷣ ergo ꝑ ipſū uerbū facta ſubſtitutio fideicōmiſſaria q̄ fieri potuit,& ſic erit ualida qa uerba nō oīno repugnāt.ff.de hr̄.inſti.l.talē.in fi. Præfatū ergo cōſortiū pōt uenire uirtute ſubſtōnis fideicōmiſſariè ȝ hr̄des dictorū filiorū ad duas tertias de tribꝰ totius hr̄ditatis,altera uerò tertia pro legitīa ipſorū remanere debet penes dictos hr̄des.C.ad l.Fal.l.q̄q̄. qa in illa nō potuerunt grauari filij,l.qm̄ in prioribus.C.de inoff. teſta.iā nō uenit in ſubſtōne p̄dicta q̄ dᷣ grauamē,ut no.Cy.eo.ti. l.ex tribus.ff.de vulg.& pup.l.cohæredi.§.cū filiæ. ver.ne fidei-

3 cōmiſſario.† Trebellianica uero nō uenit derrahēda cum facta

a fuerat ſubſtitutio ad piā cām ᵃ.vt no.Bar.in l.Marcell.ff.ad Trebel.licèt gl.aliter ī c.ſi pſ.de teſta.li.vj.ſed p̄cedēs opi.Bar. plus placet.¶ Illud aūt certū ē qa talia ɔſortia ſeu fraternitas laico-

b rū cū ſint ad piū vſum ᵇ ſunt licitæ & capaces. ut no.ꝑ gl. in c.ſi qs clericorū.xj.q.j.& ꝑ Bal.in auth. hoc ius porrectū.C.de ſac.ſan.eccl.& per Bar.in l.cū Senatus.ff.de reb.dub.quis aūt ſit hæres p̄dictorū filiorū penes quē debeat remanere dicta q̄rta ſeu legitima debita iure naturæ,& à quo præfatū ɔſortiū hēat petere reſtōnē dicti fideicōmiſſi,ſ.an à dicta Riccadōna ex perſona dñæ Magdalenæ ſororis ſuæ,& matris illorū filiorum, an alius, de pñti nō declaro, qa nec de hoc reqritᷣ nec ex puncto cōprehēdo an dicti filij adiuerint hr̄ditatē paternā, & an mr̄ adiuerit hr̄ditatē filiorum ſuorum vel nō,& ſi ſit alius ad quē pertinere poſſet. Qñ āt formaretᷣ punctus ſuper hoc & ponerentᷣ neceſſaria in facto conſiſtentia. Rñderem de iure qd mihi uideretur.

a ¶[Cām.] Vide d.P.Ph.cor.in cōſi.93.incip.l3 nu.3.& in cōſi.168.incip.in har.nu.1.in 3.parte.& in cōſi.17.nu.18.& 1 cōſ.cclix.num.xii.in 4.parte.

b ¶[Vſum.] Adde eūdē.ī 1 cōſi.4.& ꝙ ibi ad hoc in apoſtil.dictum fuit.

c ¶[Perſonale.] Adde eūdē Pau.ſ.1 cōſ.165.in cōſ.459.in nu.13.

S V M M A R I A.

1 *Statutum arctans aliquos ad compromiſſum non habet locum ſi contractus ſuper quo fieri petitur, eſt iuratum. & nu. 2. & 3.*

4 *Iuramento ſi quis contravenerit, perdit omnem actionem. Minor ſi contraveniat contractui iurato, an incidat in pœnam.*

5 *Statutum requirens compromiſſum, & non declarans ad cuius inſtantiam fieri debeat, debet intelligi ad inſtantiam rei conventi.*

CONSILIVM XIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶Viſis & ɔſideratis oībꝰ de qbꝰ.ſ.fit mētio ſup eo qđ primo loco q̄ritᷣ, vᷣ mihi dicēdū ꝙ dicti ɔuenti nō poſſint aſtringi ad cōpromittendum

1 ſuper ɔtētis in dicto inſtr̄o triplici rōne.¶ †Prima qa ſtatutū de quo.ſ.in quo ſe fundat actor ad petendum cōpromiſſum, non hȝ nec hēre pōt locum in caſu nr̄o in quo p̄fatus actor moleſtādo p̄dictos uenit ȝ iurm̄ qđ ſeruare poſſet ſi uellet ſine interitu ſalutis eternæ,nec fuit vi dolo uel metu p̄ſtitum, nec tendit in p̄iudirium alterius q̄ iurātis & illius ſui hr̄dis, & ſic de iu.can. cōpellunᷣ ei ſtare & nō ȝfacere poſito ꝙ ȝctus ſeu trāſact. ſuper qua fuit interpoſitum cēt de ſe nulla.c.cū ɔtingat.de iureiu.de pact.c.ij.lib.vj. ¶ Nō ergo potuiſſet ſtatutum ſpecialiter diſponere ȝrium,qa nutriret peccatum, & nō ualeret ſm ea q̄ no.Bar.in l.oēs populi.de iuſt.& iu.in iij.q. prin. in qua tractat ſup qbus pñt fieri ſtatuta, & determinat ꝙ ſicut nō ualēt leges dicētes ꝙ iurm̄ interpoſitum ſup alienatione fundi dotalis uel ſuper futura ſucceſſione nō ualeat nec ſit ſeruādum.C.de legi.l.non dubium.C.de coll.l.pactū.ſed ſunt correctę ꝑ d.c.cū ɔtingat.& ꝑ d.c.ij.de pact.li.vj.qa ius canonicum p̄ualet in hoc iuri ciuili, & inter laicos cum agatᷣ de periculo animæ, iuxta no.in c.ij.de reg.iu.li.vj.ꝑ gl.& ꝑ Bar.in l.priuilegia.C.de ſac. ſan. eccl. Ita nō ualeret ſtatutum hoc diſponēs. qa nō p̄t eſſe potētius & maioris efficaciæ q̄ ius cōe à quo ſtatuta ɔſequunᷣ robur .l.oēs populi.ff.de iuſ.& iu.Si ergo ius cōe diſponēs iurm̄ nō ſeruādū ſed poſſe ueniri ȝ nō ualeret, ita nec ſtatutum, cum nō dēat eſſe aliqd potētius ſua cā.l.digna vox.cum ibi no.C.de legi.& qcqd eſt cā cauſæ,eſt cā cāti.l.manumiſſiones.ff.de iuſt.& iu. Vñ ſi ſtatutum hoc diſponeret, cēſeretᷣ illud diſponere ius cōe quod dat illi robur.l.à ſe toto.ff.de hr̄di. inſti. ius autē cōe hoc diſponens nō ualeret.ergo &c.ſi igitᷣ hoc eſt ꝙ iſtud ſtatutum ſi ſpecialiter hoc diſponeret nō ualeret, puta ꝙ poſſet qs uenire ȝ ꝓprium iurm̄, & ȝ tranſactionē iuratā, & cōpellere aduerſarium ad cōpromiſſum, ſeqtur ꝙ in gn̄ali diſpōne p̄fati ſtatuti hoc non cō-

2 prehēdit, †qa in gn̄ali diſpōne ſtatuti nō uenit caſus in quo ſtatuētes nō potuiſſent ſpecialiter ſtatuere.ff.q̄ in frau.cre.l.ſi pater.ad muni.l.Lucius.§.pen. ibi cum ad ea q̄ &c. de ritu nupt.l.q̄q̄.& no.Bar.in l.ſi qs ɔdōne.in fi.ff.de ɔdi.inſti.& Io.An.ī nouel.in c.eos.de immu.ecc.li.vj.& ꝓbatᷣ in c.j.de iureiu.eo.lib.& qđ no.Bal.in l.iubemus nullā.C.de ſac.ſan. eccl. Debet ergo p̄fatum ſtatutum de quo.ſ.intelligi ſolùm eo caſu,quo mouēs litē nō ueniret ȝ ꝓprium iurm̄, & ſic poſſet eā mouere ſine peccato. Sed qñ uenit ȝ ꝓprium iurm̄ ſtatutum p̄dictum nō intelligitur loq,nec talē caſum uoluiſſe cōprehēdere, cū & ſi uoluiſſet nō potuiſſet.ff.de off.eius cui manda.eſt iuriſd.l.j.in prin. & ibi no.in gl.q̄ incipit argumentum triplex.in fi. ſic ergo p̄ſatꝰ agēs nō pōt ſe fundare in dicto ſtatuto ad petēdum compromiſſum poſtq̄ hunc caſum nō cōprehēdit. & multominus p̄t ſe fundare in cōi iure, qa illo iure nullus cōpelli pōt ad compromiſſum. vt no.Bar.in l.futuri.§.qui inſiſt.ff.de inſa.& Bal.in l.j.C.de arb.& de ſenten.l.ex ſtipulatione.niſi à principe.c.cum inter.R.ſeniorem.de elec.Dicet aliqs iſte non venit ȝ proprium iuramētum ſed ȝ iuramentum matris,qa nō ipſe iurauit ſed mater & iura-

c mentum eſt pſonale ᶜ ex parte iurātis. vt no.Inn. in c.ueritatis. de iureiu.& ſic uidentur ceſſare omnia ſupradicta. Sed rñdetur ꝙ cum ipſe non poſſit uenire niſi ut hæres matris, ſatis vᷣ ueni-

3 re ȝ ſuum iurm̄,ſi uenit contra iuramētum matris† cum factum defuncti reputetur factum hæredis. vt no.glo.ff.de condi.furti. l.ſi ſeruus.circa princip. in gl.quæ incipit. non ergo datur in h. ¶ Nec obſt. dictum Inno.in c.ueritatis,quia loquitur, & debet intelligi quando iuramētum non imponitur ſuper aliquo tranſitorio ad hæredem, ſed quando ſuper contractu. Cum illæ & eius effectus,ſ.obligatio & actio & exceptio tranſeant ad hæredes,ſimiliter & iuramentum quod eſt ius ſequela.per tex.optimum ad hoc in l. ſeruus ſi hæredi.in princip.ff.de ſtatu liber. & quod in ſimili no. de reſcripto impetrato ſuper actione tranſitoria in hæredem,quia & ipſum ſimiliter tranſit,vt no.in regula is qui. de regulis iuris. in mercur. quaſi adeundo hæreditatem uideatur ſe obligaſſe ad omnia, ad quæ obligata erat

defuncta

defuncta & per eundem modum, ſcilicet cum iuramento, quia
videtur quaſi contrahere cum creditoribus hæreditariis. l. apud
iul. in fin. ff. quibus ex cau. in poſ. ead. & hoc de prima ratione.
4 ¶ †Secunda ratio, quare non poſſit iſte agens petere compromiſ-
ſum, eſt, quia ſi ipſe eſt maior 25. annis, videtur ꝙ agendo & cita
ri faciendo dictos reos ſuper contentis in dicto iuramento tran-
ſactionis iuratæ inciderit in pœnas. l. ſi quis maior. C. de tranſact.
& ſic ſit infamis, & ipſo iure cecidit ab actione & ab omni iure
ſuo, & ſic per conſequens nulla poſſit amodò eſſe quæſtio inter
eos uel controuerſia de contentis in dicto inſtrumento, & hoc
ſit notorium & manifeſtum, quia probationes iuris manifeſtiſſi-
mæ ſunt. l. ſi tutor. & ibi no. C. de peri. tu. ff. de le. 1. l. licet impera
tor. ergo nec ſup eis pōt petere cōpromiſſum, qđ eſſe & peti non
pōt niſi ſuper illis, ſuper quib. pōt eſſe lis, & qō, ſeu controuerſia.
iuxta ea q̄ no. per doc. in l. poſt rē. ff. de tranſ. & C. de tranſa. l. ſi cā
cognita. Nā dictū ſtatutū loquiť, qñ eſt vel ſperať eſſe cōtrouerſia.
& ubi hoc nō eſt, cū ceſſent verba ſtatuti, ceſſat & ipſi⁹ diſpō. l. 4.
§. totiens. ff. de dā. inf. Sed hic eſt notoriū ex ipſa citatione nō poſ
ſe amodò eſſe cōtrouerſiā de cōtētis in d. inſtro, cū actionē q̄ præ
tendit, cōſtet eū perdidiſſe, & hoc eſt notoriū iudici ut iudici. Iō
ex offō ſuo ēt nullo petente dēt ipſum repellere, & ſuā audientiā
denegare. iu a. no. p gl. & do. in l. ubi pactū. C. de tranſ. & ff. de pac.
ſi unus. §. pactus. in gl. in opponēdo. & per Bar. in l. eū qui ita. §. q
ita. ff. de uer. ob. & p Inn. in c. cōſtōnes. de fil. presb. poſſet dici, ꝙ
ēt ſi iſte agēs ſit minor 25. ſi tñ mř eius iurauit t̄pe iuramēti, erat
maior, hoc ſufficiat ad faciēdū hūc eius hřdē uenientē ꝫ incidere
in pœnā d. l. ſi quis maior. ipſo iure, cū illa ſolū requirat ꝙ iurans
ſit maior, tñ fateor ꝙ poterit petere reſtōnē in inte. quia ex facto
ſuo incidit. iux. ea q̄ hñr plene in l. 1. & 2. C. ſi aduer. uē. pi. & ſic an
teq̄ ſit reſtitutus pōt repelli a petitione d. cōpromiſſi, qa notū eſt
iudici ipm nō hře ius. Illud aūt conſtat, ꝙ ad ipm tranſiuit d. tran
ſactio cū ſua qualitate iuramenti. ut ar. d. l. ſeruus ſi hřdi. de ſta. li.
5 & no. Bal. in l. ſi. C. de pac. in antep. col. ¶ †Tertia rō, q̄ me mouet
eſt; qa d. ſtatutū non declarat ad cuius inſtantiā dēt iudex cōpelle
re partes ad faciendū d. cōpromiſſum. vñ ego intelligo ſanè ꝙ ad
inſtantiā illius ꝫ quē moueť cōtrouerſia, qa in eo ceſſat oīs ſuſpi-
cio calūniæ, non aūt ad inſtantiā eius q cōtrouerſiā mouet, niſi ꝫ
rū iudici uideať, alſ apta erit uia unicuiq; indebitè & iniuſtè ue
xandi aliquē, & ab eo indebitè extorquēdi faciēdo eū citari, cum
nullum ius uel actionem prætendat uel prætendere poſſit contra
eum, ut deducat ipſum ad compromiſſum, & communes amicos
qui interdum præter omnem iuſtitiam grauant unum, & alteri
tribuunt prædam, prout experientia docet, & hoc euitare debe-
mus. ff. de tranſ. l. cum hi. §. ſi cum lis qdem. §. bñ facit. & quod ibi
no. d. Aug. de Peru. ꝫ illos, q fingūt lites ut ueniant ad cōpromiſ-
ſum in caſu quo de iure fieri nō dēt. Si uñ actor non ſteriſſet in fini
bus ſolius citationis, ſed deduxiſſet libellū, & iuſtas & rōnabiles cāſ
allegaſſet, ita ꝙ appareret manifeſtè ꝙ litē non fingit & ꝙ nō ca
lūniať; ſed pp dubiū litis peteus cōpromiſſum, tunc ei gerendus
eſſet, & audiri dřet. ar. d. l. tutor. in prin. ff. de iu. iu. Sed qñ fecit dūta
xat aduerſariū citari, & non exprimit aliq̄ cām rōnabilē, q̄ hēat ꝫ
eū uel exprimat cām, ſed ſtatim oñdit per oñſionem inſtri ꝙ illa
eſt ſopita & terminata, ut hic contingit. Certè apparet iudici alio
non docto uel allegato, ꝙ hřet d. inſtrm & trāſactionem & iurm
irrītare, ſi eſſet uerum ꝙ ipſe calumnioſo mō petit, & per ꝯña bo
nus iudex nō debet ſibi aures accommodare. C. de fal. l. ſatis aper
tè. & quod no. bū ad ꝓpoſitum Inn. in d. c. cōſtōnes. de fil. presby.
& per gl. in d. l. ubi pactum. C. de tranſ. cum aliis. ſ. alle. quia non
eſt credendum, ꝙ ſtatutum alio mō intellexit, & ꝙ uoluerit inue
nire cāſ calumniandi & indebitè alios uexandi, cum potius ten-
dat eius diſpō in oppoſitum. ſ. ad lites finiendas. ff. de arbi. l. 1. Nō
ergo dēt taliter intelligi, ꝙ fiat id quod non uoluit. ff. ad exhib. l.
antep. ſed taliter ꝙ eius intentio ſeruetur. ff. de leg. l. benignius.

S V M M A R I A.

1 *Statutum diſponens, quod ſi uxor moriatur nullis relictis deſcendentibus, aſcendentibus, & collateralibus, nec matre, aut ſorore ex linea materna, maritus ſuccedat, an iſto caſu auunculi uxoris excludant maritum, & nu. 2.*

2 *Clauſula quæ de ſui natura deberet referri ad immediate proxima, refertur ad ſuperiora ut abſurditas euitetur.*

CONSILIVM XIIII.

1 IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ †Dubium iſtius quæ-
ſtionis cōſiſtit in illis uer
bis ultimo loco poſitis in ſupradicto ſtatuto, ſcilicet ex li-
nea paterna &c. ad quid referantur. An ad proxi. & immediate p-
cedentia. ſ. uerbum ſororis. An autem ad ſuperiora uerba, uideli-
cet uerbum collateralibus, q̄đ eſt. ſ. Et vř primum uerius, quia
non ponuntur in oratione de per ſe, ſed ueniunt qualificatiuè ad
præcedentia. ergo &c. l. filium in prin. cum ibi not. ff. qñ dies leg.
ce. & no. Bar. in l. fi. ff. de reb. dub. Et ſi hoc eſſet, uerba præceden-
tia, dū dixit non extantibus deſcendentibus, aſcendētibus uel col
lateralibus uſq; ad quartum gradum &c. non haberent aliquam
determinationem, & ideo intelligerentur gñalř prout iacēt. ſ. de
collateralibus tam ex linea paterna, q̄ materna. l. j. §. generali-
ter. ff. de leg. præſtan. qa etiam ex linea materna dñt collaterales,
ſicut ex paterna. ff. de gradi. l. in pluribus. §. in uerbis ex tranſuer-
ſo. ubi ponit tranſuerſales ex linea materna, ſicut ex paterna. Cū
igř hic ſuperſint duo fratres d. Bertæ matris, q attinebat Magda-
lenæ in tertio gradu. C. de legi. hær. l. 3. in fi. vř ꝙ maritus nō ad-
mittatur ad ſucceſſionē Magdalenæ Si uerò dicamus, ꝙ dicta uer
ba ex linea paterna referanť ad ſuperiora, ſeu mediate p̄cedentia
videlicet ad uerbum aſcendentibus, deſcendentibus, & collatera
libus, & tunc eſſet ſecus; quia cum non extent in caſu iſto aſcēdē-
tes, deſcendentes, uel collaterales, ex linea paterna, nec ſoror, nec
mř, nec maritus, admitteretť, licet extent collaterales ex linea ma
terna ꝫ. quartum gradum. Nā de illis ſtatutum non loqueretť, ꝙ
hērent maritum excludere, tenendo qđ dixi ſ. ꝙ dicta verba refe
rant ad p̄cedentia nō ad ꝓxima. Et bř iſte ſecūdus intelľs vř mihi
verior. ſ. ꝙ dicta verba ex linea paterna non referātur ad uerbum
ſororis, qđ immediate p̄cedit, ſed ad ſuperiora dū dixit aſcenden
tibus, deſcentibus, uel collateralibus uſq; ad quartū gradum &c.
Et ꝙ debuit poni & ſtare poſt illum uerbum, quartū gradum, ſed
inaduertentia cōpillatoris fuit omiſſum & poſt ea tranſpoſitū; ta
lis tñ tranſpoſitio nō debet nocere nec mutare ſñiam, ſi p̄t appare
re qd ſenſerit. ar. ff. de ſolu. l. nec. n. ordo &c. Qđ aūt ita ſit, patet;
2 † quia cľa ſeu uerba in fine poſita referantur ad illa q̄ pñt cōgruè
a & ſine abſurditate referri, nō ad illa ad q̄ non ꝯgruēa, nec ſine ab-
ſurditate. l. ſi idē cū eodem. in fi. & ibi no. ff. de iuriſ. om. iu. ſed ad
uerbū ſororis non pñt referri ſine abſurditate; quia tūc eſſent ſu
perflua. ff. ad muni. l. 1. in fi. cū ibi no. & ꝙ eſſent ſuperflua patet;
quia tunc uerba ſuperiora remanerent ſine determinatione, & p
ꝯñs intelligerenť gñalř, ſ. de colla. tā ex linea paterna q̄ materna,
non ergo fuiſſet expediens, cū poſtea ſubijcit, nec matre nec ſoro
re &c. adijcere ex linea paterna, nec ēt adijcere aliquid de ſorore,
quia ſi ueniebat hoc in gñalitate primorum uerborū. ſ. collatera-
libus, qa ſoror eſt collateralis & ex linea paterna, ſufficiebat ergo
dicere, nec matre; ſed ſi referantur ad ſuperiora, tūc nulla reſultat
ſuperfluitas nec abſurditas, imo oīs congruitas, & eſt tūc ſenſus,
ꝙ aſcendentes, deſcendentes, & collaterales uſque ad quartū gra
dū ex linea paterna maritum excludant. Ac ēt mř & ſoror ēt ex la
tere materno tñ, & ſic uterina, quia negari non p̄t quin ſit ſoror.
vñ tenendo dictū intelľm, ꝙ dicta uerba non determinēt verbum
ſororis, intelligeť illud uerbū, ſororis, gñalř ēt de uterina. Nam
cōſanguinea ex patre uenit in generalitate priorū uerborū, colla
teralibus, ex linea p̄rna &c. & iſte eſt ſanus & ꝯgruus ſenſus. p̄re-
rea non ſic ꝯgruè dicimus, ſoror ex linea p̄rna, ſicut collaterales,
ſed dicimus, ſoror ex latere p̄ris ſm cōem uſum loquēdi, q debet
attendi. l. librorū. §. q tñ caſſius. ff. de leg. 3. Cū igř in caſu nřo nō
extent aſcendentes, deſcēdentes, uel collaterales ex linea paterna,
nec ēt extet mř uel ſoror etiā uterina, maritus vř admittendus ad
ſucceſſionem d. Magdalenæ, qa locū ſibi uēdicant uerba ſtatuti,
ergo & ipſius ſtatuti diſpō, ſicut econtra, ubi ceſſant uerba ceſſat
diſpō. l. hos accuſare. §. oib. ff. de acc. l. 4. §. totiens. ff. de dam. infe.
Excluſis dictis auunculis fratribus matris, de qbus ſtatutum nō
loqť, & q̄q̄ ſtatutum ſit durum qđ p̄ferat tam cōiūctis pſonis, tñ
ſeruandū eſt. l. ꝓſpexit. ff. q. & a quibus. Nec ob. qđ hř in l. filium
ff. qñ dies leg. ce. & qđ no. Bar. in l. fi. ff. de reb. dub. ꝙ uerba in fi-
ne poſita ſi non ſunt in oratione de p ſe ſeparata referunť ad ꝓxi-
me p̄cedentia, qa cenſentur venire ad qualificandum &c. ut ſ. in
ꝫrium allegaui, qa illud eſſet uerū, ſi hoc poſſet fieri ꝯgruè, & ſine
abſurditate, alias ſecus. l. ſi qs filiofa. de leg. j. & no. ext. l. talis ſcri
ptura. Nam & qñ ponunť in orone de p ſe referuntur ad oīa. ut in
d. l. fi. de reb. dub. & l. 1. C. de libe. p̄teri. Etěn iſtud eſt verum ſi cō
gruè fieri p̄t alias nō niſi ad immediate p̄cedentia, ad q̄ ꝯgruè pñt
referri. ut d. l. ſi idē cum eodem. in fi. cū ibi no. ff. de iuriſ. om. iud.
¶ Concluditur ergo hřditatē d. Magdalenæ fore delatam marito
ſuo. Et in ipſa hæreditate reperiret maritus hæreditatē matris d.
Magda-

a ¶ Non congrue. uide d. Pe. Phil. Cor. in ꝯſ. 59. inci. uiſiſ. nu. 8. in 1. parte. & olno d. Alc. de imo. in conſi. 11. in pe. col. i fi. in 2. parte ubi ponit an & qñ ta lis cľa ad oīs p̄cedentia referať uel ad quē. vide Bal. in conſi. 358. in 1. parte. & d. pe. philip. Cor. in ꝯſ. 43. nu. 7. & in conſi. 48. incip. qñ. num. 4. in 4. parte.

a ¶Codicillaris. Vide Cor. in ꝯſ. 44. nu. 6. in 3. parte. & conſi. 91. in cip. ex the mate. nu. 4. & in conſi. 119. inci. vt. nu. 3. & in conſi. 116. inci. principale. n. 2. & in ꝯſi. 158. inc. ꝑ deciſione. & in conſil. 244. inci. ſ. nu. 7. in 2. par. & d. Alex. de Imo. in conſil. 9. in 6. col. in 1. parte. ubi ponit quid operetur, & an locũ habeat, ſi hæreditas non eſt adita. & in ꝯſ. 26 in 5. co. & in conſi. 162. in 2. parte. & in cõſ. 101. in 3. parte. Addetu ad dẽdũ oĩno Phil. Dec. in conſi. t. circa fi 51. uol. ubi dicit, ꝙ ubi deficit uolũtas teſtatoris, clauſula codicillaris nihil operat.

Magdalenæ, ſi Magdalena ipſam adiuit, alias ſecus. l. qm̃ ſororem. C. de iure delib. ſed tunc deuoluetur ad dictos auunculos fratres matris & ſibi ꝓximiores, niſi deceſſiſſet ĩ. annum & tranſmiſiſſet ius deliber. & annus adhuc duraret. l. cũ antiquioribus. C. de iure delibe. Reperiet ẽt dictus maritus in d. hæreditate ius petendi fideicõmiſſum de portione hæreditatis p̃mæ quã habuit ſoror primo decedens cui ipſa fuit ſubſtituta, q̃a illud tranſmittitur ad hæredẽ, ẽt antq̃ ſit agnitum, dũmodo ſit purũ, iuxta plene no. in l. cũ filio. ff. de leg. 2. per Bar. Et ẽt dimidiam hæreditatis dictæ ſororis primò morientis, ſi eã adiuit Magda. altera dimidia fuit delata matri, ut in auth. defuncto. C. de legi. hære. & ſi eam non adiuiſſet accreuiſſet Magdalenæ, & econtra ſi Magdalena nõ adiuiſſet & mater ſic accreuiſſet matri. C. de cadu. tol. §. his ita.

¶Caſus ſequentis conſi.

¶Præclarus & egregius iuris vtriuſq; doc. D. Iacobus de Fabris de Vincen. iam annis. 17. uel circa hñs tunc quandam vxorẽ noĩe Margaritã ex qua neque filios neque filias procreauerat. Teſtm̃ ſolenniter fecit, in quo ultra multa legata & fideicõmiſſa in eodẽ relicta Franciſcum, Ioannẽ, Federicum, Gregoriũ, Mattheum, & Paulũ germanos eius conſubrinos & ꝯſanguineos in oĩbus ſuis bonis mobilibus & immobilibus iuribus & actionibus quibuſcumque &c. vł̃es hæredes ſolenniter Inſtituit. Poſtfactum uerò tale teſtm̃, & poſt quinque annos uel circa d. teſtator mortua d. D. Margarita ſua olim vxore ſiue filijs & filiabus, aliã ſuperduxit uxorẽ D. Guilielmam, ex qua duas filias ſuſcepit Germondiã vz & Tadeam nunc ſuperſtites & impuberes. Cum qua ſecunda uxore ſuperuixit dictus teſtõr. 7. annis uel circa cũ filiabus. Nunc uerò p̃fatus teſtõr ueniens ad mortem licet corpore languens mente tñ ſanus, aliud non condidit teſtm̃, & ſic uita deceſſit. Quo mortuo nũc ſ. ſcripti hæredes in ſuo teſtõ inſtituti uendicant ſibi p̃ſatam hæreditatẽ uigore dicti teſti. Ex aduerſo opponitur p tutorẽ dictarũ filiarũ, ſeu p alios hñtes cãm ab eis, tale teſtm̃ non ualere, cum in illo nulla ſit facta mẽtio filiarũ, & p ꝯñs dictos hr̃des inſtitutos aliqua uia admitti nõ debere. Mõ q̃rĩ de his trib. ¶Nũquid dicta hr̃ditas ex hmõi ſolenni teſtõ ſit debita. Et ex quo capite ſ. ſcriptis hæredibus inſtitutis, cum p̃fatus teſtõr ſciens dictas filias ſe hr̃e potuit dictum teſtm̃ mutare, & nõ mutauit. ¶An tales filiæ poſt factũ teſtm̃ ſuſceptæ, quibus pr̃ teſtõr in d. teſtõ nihil reliquerit, cũ tunc illas non hr̃et, poſſint dicere teſtm̃ patris nullum, in quo nulla mentio de illis facta ſit. Et ſi potuit, q̃d eis debeat. ¶Præſuppoſito ſine p̃iudicio ueritatis, ꝙ hr̃ditas inſtitutis non debeatur. An ſaltẽ legata ex tali teſtõ debita ſint & teneant.

S V M M A R I A.

1 *Clauſula codicillaris, ſi non ualet uel ualebit &c. operatur ut inſtitutio conſeruetur per fideic ommiſſum, etiam ſi poſt teſtamentum naſcatur poſthumus qui alias rumperet teſtamentum. & 2.*

2 *Clauſula codicillaris qualiter concipi debeat, & in hac materia hic multa traduntur.*

CONSILIVM XV.

IN Chriſti nomine Amen. ¶Incipiendo a ſecũdo quæſito tanq̃ magis claro dico ſine dubio † præfatum teſtm̃

1 fuiſſe ruptum natiuitate dictarũ filiarũ p̃teritarũ. ff. de iniuſt. teſt. l. 3. ĩ prin. & l. poſthumus. C. de poſth. hære. inſti. l. 1. Et ſic inſtõ p̃dictorũ ꝯſanguineorum nõ p̃t ualere iure directu. Sed eſt uidendũ, an trahatur ad fideicõmiſſum uirtu

a te c̃læ codicillaris contentę in teſtõ, q̃ ſic dicit, ſi non ualet uel ualebit uel ualere non poterit iure teſti &c. Conſtat. n. ꝙ p auth. ex cã. non p̃t dici dictũ fideicõmiſſum conſeruari, qm̃ per illã auth. conſeruantur legata & fideicõmiſſa, q̃ deberentur ex teſtõ, ſi non eſſet nullũ uel ruptũ, ſed iſtud fideicõmiſſum non poterat deberi ex teſtõ ſtante eius ualiditate, cũ fuerit relictũ ſolũ in defectum teſti, & ſic a uenientibus ab inteſtato, quo caſu d. auth. non loq̃t, ſed ſolum in relictis ab inſtitutis. ¶Videndũ eſt ergo an uirtute c̃læ codicillaris hoc fiat. Et hoc eſt dicendũ, ꝙ ſi teſtõr cogitaſſet de illis poſthumabus, ut quia t̃pe conditi teſti habuiſſet uxorẽ prægnantẽ, quã ſciuiſſet eſſe prægnantẽ, & de poſthumis uel poſthumabus non feciſſet mentionẽ, ſine dubio d. c̃la codicil. cũ fuerit concepta ſub illis uerbis de futuro. ſ. ſi non ualet aut ualebit uel ualere non poterit, q̃d uerbum poterit hẽt tractum in futurũ. l. ſi ita quid. ff. de leg. 2. trahent p̃fatam inſtõnem directam ad fideicõmiſſum vz ut dictæ filiæ, quibus per rupturã teſti delata fuit hæreditas ab inteſtato, teneretur reſtituere hæreditatẽ dictis ſcriptis hr̃dibus p fideicõmiſſum detracta lt̃ima ipſarũ non trebellianica in caſu nr̃o, q̃a dictum fideicõmiſſum a t̃pe quo natę fuerũt & inceperunt grauari, ſẽp fuit purum, quo caſu una tñ fit detractio. iuxta no. in l. q̃q̃. C. ad l. falc. Et hoc eſſe uerũ patet ex his q̃ hñr in l. ex ea ſcriptura. §. fi. ff. de teſt. in te a. & gl. de teſt. mili. l. q̃rebatur. circa med. p quam. l. hoc tenet Bar. iunctis his q̃ not. p eundem in l. 1. ff. de iure codi. in 6. q. vbi tenet dictã c̃lam operari ẽt qñ teſtm̃ annullatur ex cã p̃teritionis poſthumi, quem teſtõr ſciuit ſe hr̃e. Verum quia iſte teſtõr de iſtis poſthumabus t̃pe teſti non cogitauit, imo de filijs deſperauerat, quã ignorabat prægnantẽ t̃pe mortis, qm̃ habebat vxorem ſterilem, & iſtas poſtea ſuſcepit ex ſecunda uxore poſt teſtm̃ ſuperinducta, eſt maius dubiũ, quia Bar. fuit in opi. ꝙ dicto caſu legata & fideicõmiſſa non conſeruentur nec p auth. ex cã. nec p c̃lam codicillarem, & ꝙ d. clauſula tunc nihil operetur reſpectu inſtõnis, q̃a non obliquat illã. & hoc p l. ſicut certi. & l. ſi cum uel in utero. C. de teſta. mili. & per l. ia qui. de iure codicil. & l. cum pr̃. §. cũ æſtimaret. de lega. 2. Et p rõnem, quia veriſimile eſt, ꝙ ſi teſtõr de filijs cogitaſſet, talia legata & fideicõmiſſa nõ feciſſet, nec ipſos filios grauare uoluiſſet, maximè de tota hæreditate reſtituenda ſcriptis hæredibus, quos in defectũ filiorũ præſumitur inſtituiſſe, non inſtituturus uerisĩr ſi credidiſſet ſe filios hr̃e, uel hr̃e debere, & uerba futuri t̃pis, ſi nõ ualet uel ualebit. intelliguntur de alia inualiditate, q̃ natiuitatis poſthumi. ar. l. tale pactũ. §. fi. ff. de pac. C. de reuo. do. l. ſi vnq̃. ut ipſe Bar. no. in d. auth. ex cã. & in l. filio p̃teri. de iniuſt. teſta. & in l. 1. de iure codicil. Alij tenent contrariũ per l. gñalr̃. §. ex teſtõ. ff. de fideicõ. lib. ubi ſi rumpitur teſtm̃ natiuitate poſthumi, p̃t deberi legata ex repetitione facta ab inteſtato, & ſic ex clauſula codicillari. Sed Barto. intelligit qñ cogitauit de poſthumo, quia ſciebat ſe habere uxorem p̃gnantem. ¶Bt̃, qñ in teſtõ fuit appoſita dicta codicillaris clauſula per uerba de quibus ſ. ſi non valet vel valebit &c. cenſetur cogitaſſe de poſthumis, & de ruptura quæ per eorum natiuitatem ſequi poſſet, quia cogitauit de caſu quo t̃pe cõfecti teſti eſſet ualidum. Sed poſtea efficeretur inualidum, & hoc non poterat contingere niſi pp natiuitatẽ poſthumi præteriti. † Et iõ doc.

2 dant pro cautela, ꝙ apponantur illa uerba futuri t̃pis ad hoc ut illa clauſula operetur, ſi contingat teſtm̃ rumpi natiuitate poſthumi, quod non eſſet ſi ſolum uerba præſentis temporis, puta ſi ualet &c. eſſent appoſita, quia tunc cum teſtm̃ eſſet a principio ualidum. l. 3. §. 1. ver. ex his. ff. de iniuſt. teſta. deficeret ꝯdõ de p̃nti, ſub qua eſſet facta dicta clauſula, & per ꝯñs ipſa clauſula codicil. etiam deficeret. l. cum ad præſens. ff. ſi cer. peta. Propter iſtum ergo caſum rupturæ contingentis natiuitate poſthumi conſulunt docto. illa verba futuri temporis debere apponi in dicta clauſula, vt dicatur ſi non valet vel valebit &c. quando ergo dictum verbum, vel valebit, fuit appoſitum, apparet ꝙ teſtator cogitauit dictum caſum euenire poſſe. ſ. ꝙ poterit habere poſthumos poſt factum teſtũ, qui naſcendo tanquam præteriti rumpent teſtm̃, & cenſetur voluiſſe ꝙ ẽt ſi talis caſus accideret, licet t̃pe teſti de tali caſu ſpem nullã haberet, vt erat in caſu nr̃o, tñ quia erat poſſibile euenire ſicut euenit, licet præter cogitatum, adhuc volebat teſtm̃ ſuum debere ſeruari eo modo quo ſeruari poſſet, & ſic inſtõ hæredum licet non iure directo, ſaltem iure fideicommiſſi, & ſic voluit poſthumos naſcituros grauare, ſi ei ab inteſtato ſuccederẽt, iſtud tñ valet quantum ſi ſciuiſſet tempore teſti de certo ſe habiturum poſthumos: per l. qui iure militari. ff. de teſta. mil. quia paria ſunt cogitaſſe de poſthumis in ſpẽ, uel cogitaſſe in genere per illam l. qui iure. & per l. ſub prætextu. la 2. cum ibi no. per Bar. C. de tranſac. Et ſic ceſſat fundamentum Bart. quod eſt, quia non eſt uerisimile teſtatorẽ uoluiſſe grauare filios naſcituros, ſi ſciuiſſet ſe debere eos habere, quia ſic apparet de contrario per appoſitionem illius verbi, vel valebit, quod non niſi in dicto caſu poteſt operari. & ita tenet expreſſẽ Bal. d. auth. ex cauſa. C. de libe. præte. & in l. fi. de iure codi. confirmãdo etiam per plures rõnes hoc idẽ tenet d. Ange. de Peru. in d. auth. ex cauſa. ſ. ꝙ ſi pater fuit huius propoſiti ſaltem in confuſo pręteriri oẽm poſthumum, quem in futurum poſſet habere, & illum voluit grauare, licet tempore teſtamenti nullã ſpẽ haberet habendi, imò de eo deſperaſſet, vt hic fuit, ꝙ opi. Bar. non haberet tunc locum, ſi de eo tali propoſito p̃t apparere ſm̃ eum per d. l. qui iure militari. de teſt. mil. Sed ego dico, ꝙ de tali propoſito ſatis dr̃ apparere per appoſitionẽ illorũ verborũ, vel valebit aut valere nõ poterit &c. per quæ verba ſm̃ Bal. in d. auth. cenſet cogitaſſe de caſu rupturæ contingentis per nati-

natiuitatem poſthumi. Opin. ergo Bar poſſet procedere, qñ nec in genere nec in ſpecie de poſthumo cogitaſſet, p quod tollitur in caſu nřo fundamẽtũ Bar. & ẽt de ſa eli rñdeť ad oẽs leges alle. p eũ; qa non fuiſſet appoſita cľa cum alijs verbis futuri tpis valebit. Præterea rñdendo in ſpecie, non hẽt obſtare. l. ſicut certi. & l. ſi cũ vel in vtero. C. de teſta. mili. Nã per illas lega bñ probať, q̃ iſte teſtator ẽt ſi fuiſſet miles cuius præteritio ꝑ exhæredatione hr̃, non cẽſeretur iſtas poſthumas exhæredaſſe, & q̃ tanquã præteritæ teſtm̃ rupetũt, & hoc ẽt ego ſ. dixi. Sed non ꝓbatur p illas leges, q̃ teſtator noluerit eas grauare onere fideicõmiſsi, vel legatorũ; imo ex appoſitione dictæ cľæ tali mudo ꝯceptæ apparet ꝯtrũ, vt ſ. dixi. ¶ Itẽ non ob. l. his q. ff. de iur. cod. & l. cũ pr̃. §. cũ æſtimaret. ff. de leg. 2. quia in illis ll. legata fuerũt noĩatim relicta ab vno quem teſtator putabat ſibi ſolu ſuccedere, qui poſtea nõ ſucceſsit ſolus, ſed alius vna cũ eo, meritò ille alius, ad quẽ verba grauaminis non fuerunt relata, nõ tenetur ad onera. Sed in caſu nřo verba grauaminis in caſu in quo teſtm̃ non valeret vel in futurũ annullaretur, non fuerũt relata ad certas & determinatas pſonas venientiu ab inteſtato, & iõ ꝯprehendũtur oẽs, ẽt de qbus teſtőr nõ cogitauit. l. ſi qs cũ nullũ. ff. de iur. codi. & hoc ẽt idem Bar. dicit d. §. cũ æſtimaret. ad l. ſi unqñ. C. de reuoca. do. Bal. ibi rñdet, q̃ ibi non apparet donantẽ cogitaſſe quoquo mõ de filijs naſcituris; ſed in caſu nřo pp illã cľam, ſi nõ valet vel valebit aut valere non poterit, apparet q̃ cogitauit & q̃ in dictũ caſum ꝓuidit, & ſic voluit diſpoſita p eũ valere ẽt ſi cõtinget teſtm̃ rumpi natiuitate poſthumi vel poſthumorũ, & ſic vult poſthumos grauare. Nõ ergo fuit iſte caſus improuiſus, & ſic ceſſat id quod dr̃. ff. de teſta. mil. l. militis. §. t. ibi ob. improuiſum caſum. ad l. tale pactũ. §. fi. ff. de pactis. non multũ expedit laborare, qa parum facit ad ꝓpoſitũ ſi bene inſpiciatur? Nã ſicut ibi ſuccedit filius de quo teſtőr nõ cogitauerat, ita & hic ſuccedunt iſtæ poſthumæ de quibus in ſpecie non cogitauerat, ſ. ab inteſtato; non ãt inſtituti, de quibus cogitauerat ſuccedunt, ex teſtõ, & ſic cõcordat ille caſus cum his quæ ſ. dixi. Et vltra hoc ẽt dico, q̃ filiæ de quibus nõ cogitauerat in ſpecie cum ſaltẽ in genere de ipſis cogitauerit, cẽſentur grauatæ per illã cľam, ſicut ſi de ipſis in ſpecie cogitaſſet, nec ibi ꝯtrium dr̃, vel ꝓbatur. Item do. Ang. de Peruſio in d. auth. ex cauſa. dicit opi. Bar. non procedere eo caſu, quo pr̃ dubitabat an eſſet ſuſcepturus liberos, vel non, & ſic licet ignoraret ſe liberos habiturum, non tñ applicabat mentẽ ſuã plus ad partem negatiuam, q̃ affirmatiuam, & hoc per l. ſi vxorẽ prægn[illegible]m. cum ſua gl. ff. de manu. teſta. qui & text. ibi loqͬtur in teſtőre dubitante an filios haberet vel non, & glo. ibi tenet q̃ hodie corrigitur per auth. ex cauſa. ſed in caſu noſtro per appoſitionem illius cľæ apparet q̃ iõ certitudinariè mentẽ ſuam applicabat ad partem negatiuam, imo cogitauit id qđ erat poſſe euenire. ſ. q̃ teſtm̃ licèt validum tpe quo fiebat, poterat ex poſtfacto effici inualidũ per poſthumi natiuitatẽ. Igitur opi. Bar. non hẽt locum in caſu nřo, per ꝯfirmationem prædictorum adduco, q̃ iſte teſtator ſuperuixerit per plures annos poſt ſuſceptas filias. Et cũ eſſet doctor ſolẽnis ſciebat teſtm̃ ſuum ruptum natiuitate poſthumarum. Et ẽt ſciebat & notitiam habebat de opinio. Bal. qui tenet q̃ qñ apponitur cľa codicillaris per verba de quibus. ſ. ſcilicet ſi non valet vel valebit &c. non habet locum opi. Bar. qa cenſetur de poſthumis cogitaſſe, vt ipſe plene no. in d. auth. ex cauſa. ſi ergo uoluiſſet dictã opin. Bar. non hre locũ in ſuo teſtõ, ſed potius opi. Bar. reuocaſſet dictã cľam & alr̃ diſpoſuiſſet, cum ipſe habuit hoc faciendi ẽt præſuppoſito q̃ opi. Bal. non eſſet vera ſaltem ad tollẽdum dubiũ. ¶ Cũ igitur hoc non fecerit, cenſetur uoluiſſe dictã cľam codicillarẽ operari in caſu noſtro, & ſic opi. Bal. debere ſeruari, poſtq̃ ad remouendũ dubiũ alr̃ nõ diſpoſuit, p id qđ hr̃ in tex. & gl. in l. athleta. §. dat remiſsionem. ff. de excu. tu. & uoluiſſe decedere cũ iſto eodẽ teſtõ in ea forma in qua ſtat, pro hoc ẽt facit. l. in fraudẽ. §. fi. cũ l. ſeq. ff. đ teſt. mil. & qđ ibi no. p Bar. in fi. & qđ idẽ no. in l. lex cor. ff. de vul. & pupil. ſ. in qõne illa ſi pupil. moritur viuente patre, verum ſicut expirat pupillaris ſubſtõ, ita & tacita vulgaris. Nã ipſa diſtinguit, aut ſuperuixit teſtőr tanto tpe q̃ potuit ꝓuidere, aut nõ &c. pro hoc ẽt facit, qa in dicto teſtõ continentur multa legata pia & pro aĩa, q̃ veriſir̃ feciſſet teſtőr ẽt ſi de iſtis poſthumis cogitaſſet, ut dicit Ang. in d. auth. ex cã. qa ſolita ſunt, & non multũ magna, & ꝯueniebant dignitati teſtatoris, vñ nõ eſt credendũ q̃ voluerit ea irrita fieri, ſed ſi opin. Bar. ſeruaret in caſu noſtro, fierẽt irrita. ¶ Facit ẽt multũ ad ꝯfirmationẽ ꝓdictorũ q̃ dictæ poſthumæ ſunt fœminæ & nõ maſculi, qbus fœminis parentes non libenter relinquunt vltem ſucceſſionẽ, ne bona ipſorũ exeant cippũ domus ſeu agnationẽ, & uadãt ad penitus extraneas pſonas, vñ videmus quotidie accidere, q̃ patres q̃ nõ hñt filios maſculos ſed fœminas, potius inſtituũt ſuos fratres & agnatos maſculos, vt bona remaneãt in agnatione & familia, q̃ inſtituant filias fœminas, & mandãt eas dotari, & ſic arguendo de eo qđ ſolitũ eſt fieri l. 1. cũ ibi no. C. de arbi. credẽdũ eſt, q̃ ille teſtator ẽt ſi ſciuiſſet de certo ſe filias iſtas habiturũ, nihilominus iſtos ſuos agnatos inſtituiſſet, & non illas, qđ ẽt apparet ex ſubſtõne quã fecit dictis inſtitutis, ſi oẽs decederẽt ſine filijs, qa diſpoſuit q̃ eius bona deuenirent ad ꝓximiores de domo ſua maſculos, & ad fœminas non niſi maſculis deficientibus, & ſic patet q̃ habuit affectionẽ ad agnationẽ ſuã maſculinã plus quã ad fœmininã, iuxta notata p Cy. C. de adul. l. s. ¶ Ceſſat ergo in caſu noſtro fundamẽtũ Bar. qđ eſt qa veriſir̃ eſt q̃ ſi de filijs cogitaſſet extraneos non inſtituiſſet, nã poſſet iſta rõ ꝓcedere ſi iſtæ filiæ eſſent maſculi nõ fœminæ. Sed qa fœminæ, & inſtituti ſunt maſculi & de agnatione, pſumendũ eſt q̃ idem feciſſet. Et ſi dicatur ſaltẽ dotes eis reliquiſſet, rñdetur q̃ loco dotiũ detrahent ltĩmã de fideicõmiſſo, & ẽt vltra ſi inſpecta qualitate pſonarũ non ſufficeret eis ltĩma ꝓ dotibus, & hoc per auth. res q̃. C. cõia de leg. l. mulier. §. cũ proponeretur. & l. a filia. in prin. cũ ibi no. ff. ad treb. ¶ Concluditur ergo, q̃ inſtõ ꝓdictorũ agnatorum conuertit in fideicõmiſſum. per l. ex [illegible]a. §. fi. ff. de teſt. & l. q̃rebat. circa med. ff. de teſt. mil. p d. cľam codicil. & ſic uenit eis reſtituẽda hẽditas deducta ltĩma, q̃ eſt tertia pars totius hẽditatis, trebellianica non venit detrahenda, vt dixi ſ. Sed ſi ltĩma nõ ſufficeret eis ad dotes ſcḋm arbitriũ bonorũ virorũ, debet eis ſuppleri, quia onus dotandi qđ incũbebat patri per l. fi. C. de do. ꝓmiſ. & ff. de ritu nup. l. q̃ liberos. tranſit ad iſtos inſtitutos, in quos p fideicõmiſſum tranſibunt bona. ar. l. ſi quis a liberis §. idẽ reſcriptũ. ff. de lib. agno. & qđ no. Cy. in l. alimẽta. in fi. C. de neg. ge. ¶ Et ex ꝓdictis rñdeť ad vltimũ q̃ſitũ declaratis particularibus, nã dico, q̃ debentur non virtute cľæ codicillaris, ſed p auth. ex cã. Non ob. opi. Bar. Primũ patet, qa illa cľa ſolũ opať in his q̃ nõ pñt ualere iure teſti, ut patet ex uerbis ſub qbus cõcipit. Sed qñ legata particularia cõſeruanť p aut. ex cã. ualẽt iure teſti, & actione directa ex teſtõ debẽt & petunť, qa ex cã ꝓteritiõis irritať teſtm̃ ſolũ quo ad inſtitutionẽ, in ceteris uerò firmũ pſiſtit & remanet autoritate illius legis q̃ potuit hęc facere ac ſi inſtitutio irrita facta non fuiſſet, iõ in talibus relictis pfata cľa nihil opať, qa uerba eius nõ uerificãť in illis, & ita dñt gl. & doc. in d. aut. Sed bñ põt opari dicto caſu pfata cľa codicillaris in inſtitutiõe directa, qa illa nõ cõſeruať p d. aut. ſed potius irritať, iõ in illa opatur d. cľa, ut trahat ad fideicõ. ut. ſ. oſtẽdi. ¶ Sed õ uerò. ſ. qđ iſta legata cõſeruẽť p aut. ex cã nõ ob. opi. Bar. & nõ ob. qđ ignorauerit ſe filias habiturũ, patet ultra ea q̃ in ꝓcedẽti articulo dicta sũt, qa poſtq̃ inſtitutio ꝓdictorũ ꝯſeruať, & ad fideicõ. trahiť, pfata legata debebũť ab ipſis fideicõmiſſarijs ad quos trãſit uniuerſitas bonorũ, nõ a filiab' penes quas remanet ſola ltĩma. C. ad trebellianũ. l. fi. Sed cõſtat teſtatorẽ uoluiſſe dictos inſtitutos grauare dictis legatis, cũ putaret eos ſuccedere directo, eodem mõ cenſetur uoluiſſe eos grauare ſi ſuccedũt p aliũ modũ. ſ. p fideicõ. qm̃ ẽt de iſto mõ ſuccedendi cẽſetur cogitaſſe cũ cľã codicillarẽ appoſuit, ergo &c. l. poſt emancipationẽ. ff. de leg. 3. in prin. ubi hoc ꝓbatur, ſ. qđ qñ ſuccedit ille idẽ quẽ teſtator putauit ſuccedere, non tñ ſuccedit p illũ modũ p quẽ putauit, tenetur ad legata, qđ ẽt no. Bar. in d. l. cũ pater. §. æſtimaret. ff. de leg. 2. & ſic p ꝯñs non uẽdicat ſibi locũ opi. Bar. in caſu nřo, qa illa ſolũ habet locũ qñ legata deberentur a filio præterito, ſeu a poſthumo, ſi conſeruarentur p illam auth. Et ideo vult Bar. q̃ tunc nõ conſeruentur qñ ignorauit ſe illũ habere uel habiturũ, qa non fuit intentio ſua ipſum grauare, & ueriſir̃ eſt qđ ſi ſciuiſſet ſe habiturũ filios talia legata filijs nõ reliq̃ſſet, & p conſequens deficiunt dicta legata in cã finali, & in uoluntate defuncti, meritò nõ conſeruantur. ar. l. fi. ff. de hær. inſtit. Debet ergo intelligi dicta opi. Bar. eo caſu quo non fuit appoſita clauſula codicillaris, p quam cõſeruetur inſtitutio ſaltem iure fideicõmiſsi, qa tunc eẽt uerũ q̃ ſi legata cõſeruarentur, deberẽtur & ſoluerẽtur a filio ꝓterito q̃ ſuccedit ab inteſtato cum eſſe. quẽ tñ filium teſtator grauare nõ cogitauit, qđ eſſe non debet ut l. is qui ff. de iure codicil. Sed qñ dicta clauſula codicillaris fuit appoſita, per quã conſeruatur inſtitutio iure fideicõmiſsi &

ſic

ſic nō ſuccedit filius pteritus cū effec. nec in ſua ltīma, ſed inſtitutus vł inſtituti & ipſi ſunt q hñt ſolnere, nō filius de ſua ltīma, & ſic nō ipſæ filius grauatur ſed inſtituti quos teſtator grauare uoluit pſata opi. Bar. locum nō habet quia ceſſat eius ſundamētalis ratio, ut patet cuilibet intuenti. ¶ Et ſic cōcludo, dicta particularia legata deberi a dictis inſtitutis tanq̄ a fidricom. uniuerſalibus per. d. l. fi. C. ad treb. licet teſtator eos grauauerit tanq̄ hæredes directos, ſed non eſt uis per d. l. poſt emancipa. in prin. ff. de leg. 3.

S V M M A R I A.

1 *Legatum factum pro dote filiæ quæ per ſtatutum excluditur a ſucceſſione, an ſit conditionale, ſ. ſi nubat, an uero ſuccedat in locum legitimæ.*

2 *Et ibi de opi. Bar. & Ricardi in l. titio. centum. §. titio genero. ff. de condi. & de.*

3 *Legitima dato quod propter ſtatutū nō debeatur filiæ, an in dote poſſit pater eidem filiæ ſubſtituere, & in quantum.*

4 *Grauatus reſtituere per fideicommiſſum poſt mortem interim annua legata tenetur ſoluere, & quid de ſimplicibus legatis.*

5 *Qui non reperitur in rerum natura tempore cedēn. legati non eſt capax einſdē.*

6 *Dictio, ultra, utrum ſit repetitiua præcedentis qualitatis, quando ponitur cum interuallo.*

CONSILIVM XVI.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Viſo d. puncto & dubijs eſlicitis ex eo, eundo per ordinem ſup primo quo
1 q̄ritur, † an d. Lucæ & Antonia exiſtentes in ætate pupillari poſsint nunc petere relictū eis factū ꝓ do
a te, an aūt debeāt expectare quouſq; realiter nubant[a]. iſta fuit antiqua q̄ō diſputata p Ric Mal. in ciuitate paduana, q determinauit ꝙ ſtatim poſsint peti nec habeāt expectare ꝙ nubāt, qa dos q̄ ſtatutū mādat dari filiæ ſic excluſæ a ſucceſ. ſuccedit loco ltimæ, de qua reijcitur oē grauamē, ut l. qm̄ in priorib⁹. C. de inoffi. teſt. q̄ q̄ōnē & deciſionem refert Io. an. in addi. Spec. titu. de ſta. mo. ſu
2 per rub. & Cy. in l. ſancimus. C. de nupt. q vr̄ aliter loq. † Sed Bar. l. titio centū. §. titio genero. ff. de cōd. & de. reprobat determinationē Ric. duplici rōne. Prima qa non pōt ſuccedere dicta dos loco ltimæ ſtāte dicto ſtatuto de quo pmittiť, cū nulla ltīma debentur poſtq̄ p ſtatutū excludiť filia ſuccedēdo ſtāte maſculo, qa cū ltīma ſit portio portionis debitæ ab inteſt. l. cū q̄ritur. & l. parentibus. C. de inoſ. teſt. ſi excludiť a ſuccedēdo, nulla portio ſibi debeť ab inteſt. ergo nullā eſt dare ltīmā. Scđa rō Bar. eſt qa poſito
b deberet, & ꝙ loco eius ſuccederet dicta dos, tñ ltīma pōt minui[b] p ſtatutū, licet non poſsit tolli in totū ſm eundē Ricar. Certè poſito ꝙ iſtud eſſet uerū ꝙ non poſſet tolli ſed minui, dicit Bar. ꝙ ſicut pōt minui in q̄tiate, ita & in tpe, cū dicať plus & minus tā in q̄titare, q̄ in tpe. inſt. de acti. §. plus. ſed dos & relictū ꝓ dote cenſeť ex ſui forma & nā dilatū in tp̄s nuptiarū. ff. qñ d. leg. ce. l. ꝙ pupille. qa nō pōt eſſe dos ſine mr̄imonio. l. fi. C. de dona. ante nup. l. 1. ff. de iure do. ſic & ſtip. ꝓ dot. l. tali ſtipulatione. ff. de iure do. Igit remanebit dictū relictū conditionale, re tñ uera ltīma pōt p ſtatutū tolli ſm Dyn. in c. indultū. de re. iur. li. 6. & Bal. in l. filiū. C. fam. er. dicit eſſe caſum ꝙ pōt minui in c. ray. circa fin. de teſt. ergo & tolli, qa ſi non pōt tolli, nō poſſet minui. l. ꝙ de bonis. §. fi. ff. ad l. fal. Cōcludit Bar, ꝙ ſtāte dicto ſtatuto pſatū relictum ꝓ dote eſt cōditionale. ſ. ſi mr̄imoniū ɜhať, & ꝙ ante cōditionē impletā non pōt peti. Et poſito ꝙ nō eſſe cōditionale, nō pōt negari quin ſit ſaltē in diē, ut dicit Bal. in l. qm̄ in prioribus. C. de inoſ. teſta. Certe ſi eſſet in diē, cū ille ſit incertus, eſſet ēt cōditionale. l. dies incertus. ff. de cōd. & de. Et quodcūq; iſtorū dicamus, cū nō ſuccedat loco ltīmæ p rōnē de qua. ſ. nec cōditio reijciatur, neq; dies, & ſic nō pōt peti anteq̄ nubat, & iſtā partē teneo ſequendo opi. Bart. & ſm eā pluries cōſului, & p alios uidi cōſultū. Bal. aūt in l. ſancimus. C. de nup. vr̄ dicere ꝙ opi. Ricar. malū. eſt æquior q̄ opi. Bart. Sed certe in terminis in quibus loquimur poſſet dicere uerum, puta ſi ſtatutum diceret ꝙ filia dotata, nō ſuccedat, nā tunc excluditur niſi ſit dotata, & ſi relictum eſſe cōditionaliter, non diceretur dotata interim: Sed in caſu noſtro, & in quo loquitur Ricar. ſtatutum excludit eā ſimpliciter, & mandat eam dotari, unde teneo qđ. ſ. dixi. ¶ Dico tñ ꝙ interim ſunt dictæ filiæ alimentandæ. l. qui filiū. ff. ubi pupi. edu. debeat. iunctis his q̄ no. Cy.
3 in l. alimenta. in fi. C. de neg. geſt. ¶ † Sup ſcđo uerò q̄ſito quæritur utrū teſtator potuerit dictis filiabus ſubſtituere in eo ꝙ eis reliquit, ꝓ dote, breuiter hic eſt aduertendū, ꝙ dicta ſubſtō quā fecit dictis filiabus ſup dicto relicto de ipſis adinuicē, & de hærede ſi ambæ decederent ſine liberis, non pōt dici fuiſſe pupillaris nec jure pupillaris poſſet ualere, ēt ſi altera ipſarum decederet in pupi. ætate, quia fuit facta per uerbum cōe, & in certa quantitate, dixit. n. ꝙ altera ipſarū decedēte ſine liberis dictæ libræ mille peruenirent ad alterā, conſtat. n. ꝙ uerbū cōe adiectū certæ q̄ritati non īportat directā ſubſtitutionē. l. cogi. §. & generaliter. ff. ad treb. p Dy. & p Bar. in l. his uerbis. in prin. ff. de hære. inſt. & ita expſſe & in terminis noſtris determinat Bar. in l. cēturio. ff. de vul. & pup. in 3. q. prin. de cōpēdioſa facta p uer. cōe. in uer. q̄ro ulterius qđ ſi ſubſtitutio cōpendio. fiat in re certa p uerbū cōe &c. Si n. eſſet pupillaris, ſine dubio potuiſſe fieri uſq; ad pupillarē ætatē, qa pupillaris eſt ꝓuiſio filij, & pōt fieri ēt in ltīma filij, & in quibuſcunq; bonis eius. l. ex tribus. C. de inoſ. te. & qđ ibi p Cy. Sed qa non eſt pupillaris, ſed fideicō. q̄ eſt grauamē, & non pōt fieri in ltīmæ nec in alijs bonis filij. l. cohæredi. §. cū filiæ. ff. de vul. & pup. uer. nec fideicō. eſt dubiū utrum eodē mō nō poſsit fieri in dote, cum illa ſit proprium mr̄imoniū filiæ. l. 3. §. ſed utrū. ff. de mino. in fi. & eſt debita ſicut & legitima. l. qui liberos. ff. de ritu nup. l. fi. C. de do. promiſ. Et Mar. ſil. diſputando tenuit iſtam partem ꝙ fieri non poſſet, ut refert Io. An. in addi. Specu. de inſtru. edi. §. nunc autem Dy. autem tenuit hoc eſſe uerum uſq; ad legitimam per l. qm̄ in prioribus. C. de inoff. teſt. ¶ Sed quatenus relictum pro dote ſeu dos data excederet uires legitimæ tenuit Dy. talē ſubſtōnem fideicōmiſſa. poſſe fieri in dote. p l. fi. §. filiæ. ff. de leg. 2. vbi vr̄ caſus, & hoc refert, & tenet Bal. ibi. & l. lucius. §. maritus. ff. ad treb. & Cy. in l. j. §. videamus. ī vlt. q. C. de rei uxo. act. ¶ Et in caſu nr̄o ſi altera iſtarum filiarum vel ēt ambæ decederēt ſine liberis anteq̄ nuberet uel nuberent, non eſſet dubium ꝙ dictæ ſubſtōnes nō dato alio impedimento poſſent locum habere, qa tunc non erat eis debita dos, poſtq̄ per ſtatutum erāt excluſæ à ſuccedendo, ut. ſ. dixi. Vnde potuiſſet pater in dicto relicto apponere grauamen qđ uolebat, qa ſicut poterat eis non relinquere, ita & relictum adimere. l. uideamus. §. pe. & l. in actionib. ff. de in litem iuran. ¶ Sed dubium eſt, qđ ſi altera ipſarum vel ambæ decedanť poſtq̄ nupſerint, uā tunc dos erat debita ēt ex forma ſtatuti, ergo vr̄ ꝙ ſubſtitutio fideicōmiſſa. nō poſsit in ea locū hr̄e, ſicut nec in legitima, ut in d. §. cum filiæ. uer. nec fideicōmiſſo. & ff. de adop. l. ſi arrogator. §. 1. uer. cæterum. ¶ Sed in contrarium facit. quia licet tunc ſit debita, non tamen poteſt dici ꝙ ſuccedat loco legitimæ quæ nunquā fuit debita ſtante dicto ſtatuto ut ſuperius dixi ſm Bar. Et ego uideo ꝙ licèt de iure communi dos ſit debita filiæ, ut d. l. qui liberos. ff. de ritu nup. quatenus tamen excedit legitimam poteſt in ea fieri ſubſtitutio fideicōmiſſaria ſecundum omnes doc. excepto Mar. ſil. per d. l. fi. §. filiæ. ff. de leg. 2. ubi caſus. ¶ Nec ob. l. ſi arrogatur. ff. de adopt. quia ibi loquitur in quarta debita arrogato, quæ aſsimilatur legitimæ iure naturæ, & iſta pars uerior, & ſecurior mihi uidetur ꝙ quandocunq; altera iſtarum uel ambæ deceſſerint ſine libe. præfata ſubſtitutio fideicōmiſ. poſsit in dicto relic. locum habere, & per conſequens non poterunt dictæ filiæ de dicta quantitate teſtari, niſi relinquerent liberos, quia tunc dicta ſubſtitutio euaneſceret, nec propterea liberi uocarentur ex taci. ſubſtitutione, ut no. in l. lutius. ff. de hære. inſti. per gl. & doc. Quod autem dixi, uel ambę &c. ꝓcederet ſi hæres inſtitutus & ſubſtitutus vltimæ morienti uiueret, ſed quia mortuus eſt, & ſpes dictæ ſubſtitutionis ad hęredes eius non fuit tranſmiſſa. ſ. extraneos. l. ſed ſi plures. in prin. & l. qui habebat. ff. de vulg. & pu. & l. qui liberis. §. hæc uerba. nec ex uerbis ſubſtitutionis poteſt uocari hæres hæredis extraneus, qa intelligitur ſenſiſſe de primo hærede. ut d. §. hæc uerba. non pōt habere locū ſubſtō facta ultimæ morienti, ſed primæ tm̄ morienti, & ſic primò moriens non poſſet teſtari ſcđo ultimo moriens, ſic, & iō ſi fuerit altera ipſarū uel ambæ teſtate pſatum teſtm̄ erit in pendēti, qa ſi primò morieť, nō ualet eius diſpoſitio, ſed ea, nō obſtante ꝓueniet ſua quantitas ad ſupuenientē. Si uerò erit ultimò moriens ualebit eius diſpoſitio, qa ſubſtitutio ei facta euanuit p mortē hæredis ſcripti & ſibi ſubſtituti ut dixi, & hæc ſufficiāt de ſcđo q̄ſito. ¶ † Circa tertiū, quo q̄riť an legata a Bartholo 4
meo hærede inſtituto debeanť a d. Catherina ſubſtituta p fidei. & vr̄ qđ nō p l. marcellus. ff. ad treb. cū ibi no. in gl. ſed in ɜriū, qa fuerunt relicta ab hærede, tanq̄ ab hęrede igiť reſtituta hære. debentur a fideicommiſſ. l. 1. C. eo. tit. cum ibi plenè no. per gl. eo. ti. l. fi. & l. 2. cum ibi nota. ¶ Breuiter ſuper hoc eſt dicendū, ꝙ legaſimplicia

a ¶ Nubant. Vide quæ hſr p eundē Paul. I. in conſi. 9. in prin.

b ¶ Minui. Vide Phil. Cor. in cōſi. 210. inc. in hac nu. 27. & in cōſi. 150. inc. hac nu. 16. in 1. par. & p eūdē. ſupra in cōſ. 275. n. 15. & qđ ibi ſ apoſti. dictū fuit.

ſimplicia, non annua, ſine dubio poſt reſtitutã hæreditatẽ debẽtur a fideicõmiſſario, vt dictis iurib. Nec ob. l. Marcellus. qa ibi non tanq̃ ab hr̃de; vel eſt dicẽdũ ꝙ ẽt ibi pñt peti a fideicõmiſſario, tñ dr̃ia eſt in mõ ſoluẽdi & defalcandi, vñ nõ ſumus in caſu illius. l. legata verò annua ꝓ t pe quo vixit hæres, cum ipſe hẽret fructus hæreditatis, debeãt ſolui ab hr̃de, cũ ſint ſoluẽda de fructibus. l. liberto. §. j. ff. de an. lega. iũcta. l. apud iulia. §. hæres. ff. de leg. j. ꝓ t pe verò poſt mortẽ, & quo bona ſunt apud fideicõmiſſariũ, debẽt ſolui ab eo; vt ĩ eo. §. hæres. ſi ergo ꝓ t pe quo vixit hæres debet ſoluere, & nõ ſoluit, tenet hæres eius p ea q̃ ĩ ſi. no. in c. nõ eſt in mora. de reg. iu. in mercuri. & facit qđ no. i Spe. de loca. §. nũc verò aliqua. ver. 12. Et ſic ſi dicta Catherina eſt hæres fratris ſui, qđ eſt veriſiſe cũ al'r nõ poſſet habere lĩmã & trebellianicã q̃ veniebãt detrahendæ ex pſona fratris. l. q̃q̃. C. ad l. fal. ſoluet ꝓ pterito & ꝓ futuro, al's ꝓ futuro tñ hæres illius Bartholomei ꝯueniri poterit, non pro t pe pterito. l. cũ vnus. §. verbis. ff. de alimẽ. lega. iũctis his q̃ not. in d. c. nõ eſt in mora. & hæc

5 de tertio q̃ſito. ¶ †Super quarto vr̃ mihi dicẽdũ, ꝙ cũ relictum dictorũ nemorũ factũ in filiis maſculis filiarũ teſtatoris fuerit factũ ſub ꝯdõne, ſi Bartholomæus filius teſtatoris decederet ſine filiis maſculis, & ſic dies dicti relicti ceſsit t pe mor. dicti Bartholomei, ꝙ ad hoc vt filii dictarũ filiarũ ad dictũ relictum admittanẽ, & ſic cedat vtiliter ad ipſorũ cõmodũ, debeãt eſſe in rerũ natura t pe mortis d. filij, & ſic quo cedit dies dicti relicti. ſ. ꝙ ſint nati vel ſaltẽ ꝯcepti q pro natis hñr quo ad ipſorũ cõmo. l. q in vtero. ff. de ſta. ho. & ſi tũc nõ reperiunt in rerũ natura, dies dicti relicti nemorũ inutiliter cedit quo ad eos q poſt mor. vel poſt diẽ legati cedentẽ inciperẽt eſſe in rerũ natura, & p ꝯñs transferẽ ad filios Martini Andreæ ſubſtitutos in defectũ illorũ filiorũ dictarũ filiarũ; & hoc eſſe verũ ꝓbaẽ p. l. ſi cognatis. ff. de reb. dub. vbi ad relictũ factũ cognatis ĩ gñe admittunẽ illi q erãt cognati t pe teſtamẽti, vel ſaltem t pe mortis, quo t pe cedit dies legati ſeu ꝯdõnis exñtis ſi erat cõdõnale; q veto neutro dictorũ tẽporum eſſent cognati, licèt inciperent eſſe poſt, nõ vocarẽtur ad tale relic. qa dies relicti ceſsit inutiliter quo ad eos & ꝙ inſpiciatur tp̃s quo cedit dies, probatur ẽt bene. in l. ſi poſt mortẽ. ff. de lega. j. circa prin. ff. de fideic. liber l. gñaliter. §. ſi hoĩ libe. & breuiter eſt caſus expreſſus de eo qđ dixi. in l. interuenit. ff. de lega. præſtã. vbi hr̃ ꝙ ad legatum factum liberis illi tñ admittuntur q reperiuntur eſſe de numero liberorum t pe quo dies legati cedit, pro hoc ẽt facit natura illius dictionis, tũc, appoſitæ in ſubſtõne dictorum filiorum Martini & Andreæ: nã primo fuerunt vocati ad dicta nemora filii filiarum ſi Bartholomæus decederet ſine filiis; & poſtea ſubiicitur ꝙ ſi dictæ filiæ nõ haberẽt filios &c. qđ eſt intelligẽdum. ſ. t pe mor. dicti filii: qa qualitas iuncta verbo debet intelligi ſm tp̃s verbi. l. in delictis. §. ſi extraneus. ff. de noxa. ſubdit, tunc & eo caſu voluit ꝙ dicta nemora ꝑuenirẽt ad filios Martini &c. Nã illa dictio, tunc, referẽ ad tp̃s mortis filii. de quo. ĩ l. 4. §. fi. ff. de cõdi. & demõ. de vul. & pup. l. in ſubſtõne filii. Cum igr̃ iſtæ filiæ t pe mor. dicti filii nõ hẽrent filios natos vel ꝯceptos, non expectaẽ vlterius ꝙ cõcipi poſsint: qa ẽt ſi ꝯciperent non vocarenẽ, cum nõ eſſent in rerum natura t pe quo ceſsit dies relicti, nec debuit ſtare in pendenti dies ceſſionis dicti relicti, & p pea vocanẽ dicti filii Martini & Andreæ ſubſtituti in defectũ primorũ; & ſi illi nõ eſſent ſubſtituti fortè legatũ dictorũ nemorũ efficereẽ caducum, qa t pe quo ceſsit nõ reperiunẽ in rerũ natura illi q̃bus factũ fuit, p iura. ſ. alleg. Nec ob. l. q̃cq̃d aſtringendæ. in fi. ff. de ver. ob. p quã vr̃ ꝙ non poſsit dici, præfatas filias nõ habituras filios q̃nouſq; pñt eos hẽre, et niſi incõmutabiliter verum ſit eos nõ poſſe amplius habere: qa licèt iſtud ſit verum quo ad aliũ reſpectũ, puta ſi verba prolata eſſent ꝯdõnal'r et p verba præteriti t pis, vt ſi talis liberos nõ habuerit: nã iſta ꝯdõ nõ verificaẽ niſi cũ defecerit ſpes habẽdi liberos, vt. l. ita ſtipulat⁹. ff. de ver. ob. et ĩ auth. cui relictũ. C. de indi. vidui. ſecus in caſu nr̃o, cũ dixit ſi liberos nõ hr̃et, et ſic p verba pñtis t pis: qa intell'r. ſ. tũc cũ ꝯdõ exiſteret, et dies fideicõmiſsi cederet. Idẽ tñ vr̃ ſi dixiſſet, ſi liberos ñ habuerit; qa retulit ſe ad tp̃s mortis Bartholomæi: ſecus ſi certũ tp̃s ſe nõ retuliſſet, et ſic loq̃tur. l. q̃cq̃d aſtringendæ. in fi. Quantũ ergo ad ꝓpoſitũ et in defectũ eorũ filii dicti Martini et Andreæ admittanẽ, nõ req̃riẽ ꝙ illæ nõ ſint vnq̃ habituræ, ſed ſufficit ꝙ nõ reperianẽ habere t pe quo ceſſit dies dicti relicti, qa præſumiẽ teſtator voluiſſe & ſenſiſſe ne dies ceſsiõis ſtaret in pendenti, alias ſeq̃reẽ abſurdũ, ꝙ p multos annos & t pa eſſet incertũ q deberent ad legatũ prædictũ vocati, qđ non eſt dicẽdũ. a. r. g. ff. cõ. præd. l. fi. & hæc ſufficiant de quarto q̃ſito. ¶ Ex his infertur clara rñſio ad vltimum q̃ſitũ ꝙ traditio facta de dictis nemoribus per dictã Catherinã, & eius maritũ pfatis filijs Andreæ & Martini bñ facta fuit, nec põt retractari ptextu minoris ætatis tradentiũ, nec per eos, nec p prẽm mariti eundẽq; ſocerũ, qa & ſi facta nõ eſſet tradõ deberet fieri; ſic ergo illa q̃ per dictũ ſocerũ allegãtur ad retractãdũ dictã traditionẽ, nõ ꝓcedunt, ſʒ ꝓcederent ſi filij dicti Martini Andreæ adhuc nõ eſſent vocati, ſʒ deberet expectari ꝙ filiæ teſtõris deſinerent poſſe filios hẽre. Nã tunc interim deberẽt eſſe apud Catherinã & ei⁹ maritũ & ſocerũ, & eis haberent gaudere quouſq; illud efficeretur certũ, & ſic ptenderent intereſſe in dicta tradõne malè facta; ſʒ nõ ita eſt, & ſic nullũ intereſſe ptẽdũt, & debuerũt agnoſcere bonã fidẽ. l. quotiẽs. §. ſicut. ff. de adm. tu. & cũ ſit facta eis q̃bus debuit fieri, lʒ nõ fuiſſet facta cũ illa ſolennitate qua fieri debuiſſet, nõ dẽt retractari l. fin. §. fi. ff. ꝙ me. cau. nõ ergo dẽt audiri dictus ſer Andr. volens retractare tradidõnẽ dictorũ nemorũ. ¶ Circa pen. dubiũ de dictis manſis relictis dictis filiab⁹ vltra earũ dotes, vr̃ dicendũ ꝙ nõ debeanẽ anteq̃ debeanẽ q̃titates relictæ ꝓ dote, & ſic nõ anteq̃ nubãt, p id qđ expſſe vr̃ terminare. Bar. in l. ſi legatari⁹. ff. de leg. iij. in §. j. & in l. ſi pure. eo. ti. iunctis his q̃ no. p eundẽ. in l. cũ ita. ff. de au. &
6 ar. le. †vbi dicit ꝙ dictio, vltra, ẽ repetitiua ſicut dictio, hoc amplius. Sʒ dictio, hoc ampli⁹, qualitatẽ & cõdõnẽ pcedentis legati repetit in ſequenti, vt no. p gl. in d. l. ſi purè. & l. in repetẽdis. & ẽt Bar. expſſe. Sʒ legatũ ſcm̃ ꝓ dote eſt cõdõnale, & nõ dẽtur anteq̃ nubãt, vt. ſ. dixi. Br̃ ꝯrium puto; nã iſtud fateret, ſi ſimul & eodẽ ꝯtex. verborũ & eadẽ orõne ſcm̃ eſſet vtrunq; relictũ, puta. c. ꝓ dote & duos mãſos &c. ſic loq̃tur Bar. in l. ſi legatar. §. j. Sʒ hic ſeparatim et diuerſis orõnib⁹ & multis alijs intermedijs inter relic. ſcm̃ ꝓ dote, & relictũ ipſorũ manſorum. Vñ nõ inducitur repetitio ẽt virtute dictiõis repetitiuæ, ſm eũdem Bar. in d. l. in repe. per l. qui fun. ff. de ꝯhen. emp. licèt in l. ſi pure. dicat ſimpl'r repetitionẽ induci. Sʒ credendum eſt eum ĩtellexiſſe ſm ea q̃ dicturus erat ĩ l. in repetendis. vbi ſic intellig. vt dixi. & ad idem ꝙ ipſe no. in l. Seiæ. §. Gaio. de ſun. inſtruc. Ex q̃b⁹ ſeq̃tur ꝙ nec traditio dictorum mãſorũ debet retractari, qa fieri debebat, & ſi facta nõ fuiſſet nunc eſſet fienda. Et iſta vr̃ æquior, & benignior interpretatio, q̃ ꝙ condi. intelligatur repetita fauore filiarum, quas nõ eſt credendum teſtatorem tantum voluiſſe grauare, et voluerit vtrunq; legatum facere conditionale.

SVMMARIA.

1 *Inueſtitura ſecunda ſi referat ſe ad primã antiquã, an prima ſit producenda.*
2 *Inueſtitus in ſecunda inueſtitura in iure decimandi de omnibus fructibus, & fœno ſecundum quod uſi ſunt maiores, an ſi maiores non decimarunt fœnum, nun. poſsit de fœno decima exigi.*

CONSILIVM XVII.

IN Chriſti nomine Amen. In cã decimali q̃ vertitur corã ægregio legũ doctore dño Daniele de Andulpho de Padua iudice et Vicario ciuitatis & diſtrict⁹ Feltri. Inter magr̃m Victorẽ de Caſtaldis ſeu Brãdaliſiñ ei⁹ ꝓcuratorẽ petẽtẽ ex parte vna. Et hoĩes villæ de Fallato diſtrict⁹ Feltri ſeu ſer Paſchalẽ notarium de argenta eorũ ꝓcuratorem reos et ſe defendentes etc. ex altera, mihi cõmiſſa ꝯſulenda de ꝯſenſu partium p pfatũ egregiũ virũ dñm Danielẽ Vicariũ, q̃ ſint vel eſſe debeãt partes eius in ꝓnuntiãdo viſis actis, et actitatis et inſtrumentis ꝓductis in cã, & auditis allegõnibus partium, maturaq; deliberatione phabita dico et ꝯſulo, partes eius eſſe ꝓnuntiãdo ſm petita p actorẽ, et in declarãdo et ꝯdẽnãdo reos pdictos ſeu ꝓcuratorem ipſorũ ꝓcuratorio nomine, ꝓut in petitione dicti actoris ꝯtinetur. et rõ q̃ me mouet eſt qa intẽtio actoris eſt fun-
1 data ex duobus. ſ. de cõi vel ex eius diſpõne iure quæ eſt, †vt de
a oĩbus redditibus [a] ẽt de fœno decima debeatur, vt habetur in c. peruenit. de decimis. Item eſt fundata ex inſtrumento inueſtituræ factæ dicto Victori per dñm Epiſcopum de fructibus decimarum, qđ in dubium nõ reuocatur, nec per aliam partem aliquid allegatur in ꝯrium, per quod dicta petitio eneruetur. Nã inter alia potiſsime allegatur ꝙ dicta inueſtitura fuit facta iu-

a ¶ Redditibus.] Et ad de ꝙ cũ oĩ itegritate, & ſine diminutiõe ſunt ſoluẽdæ. ut p d. Bar. Soz. i. 2. cõſ. 197 ver. præterea cũ dictũ circa me. cũ ver. ſeq. ĩ 2. parte. ubi ẽt ponit q̃ appellatur decima.

xta formã antiquarũ inueſtiturarũ, & ſm q Fabius ex cuius re-
nũciatione præfatus Victor fuit inueſtitus, & eius anteceſſores
vſi fuerunt dicto ſcudo tenuerunt & poſſederũt &c. vnde dr̃ q
dictus Victor ad fundandã ſuã intentionẽ debuit docere, pro-
bare, & oñdere, q antiquæ inueſtituræ fuerint factæ modo illo
.ſ.de terris pratiuis, ſicut facta fuit iſta; & q dictus Fabius & ei⁹
anteceſſores ita vſi fuerunt, prout ipſe Victor vult vti.ſ.q exe-
gerint decimã de ſœno, qđ minime factũ fuit, & p dictos cõuẽ
tos negat fuiſſe vnq̃ ſolutã decimã de fœno; & dr̃ q qcpd ſit de
iure cõi, non dẽt ſolui niſi de his de qbus ſolui cõſueuit, & alle
gantur no. p Bar. in l. litibus. C. de agri. & cenſi. lib. 10. Itẽ dicta
inueſtitura vr̃ reſtricta queadmodũ vſus fuit dictus Fabius; igr̃
de illo modo debuit doceri.ar. corũ q̃ no. in l. edita. C. de edẽ. &
per Bar. Sed breuiter iſta nõ hñt obſtare; qa cũ hic appareat cer
titudo diſpoſiti.i. de quo facta eſt inueſtitura. ſ. de decima fru-
ctuũ, & inter alia ſpecificat̃ de terris pratiuis, & ſic nulla relinq
2 tur incertitudo declaranda ex ꝓbatione vſus; † verba illa iuxta

a ¶Formã. Vi de Bald. in conſi. 331. in 5. parte.

a formã ª &c. & ſm q Fabius vſus fuit, &c. non faciunt ꝯdõnẽ, ſed
modũ. C. de inſti. & ſubſti. l. pe. & nõ eſt neceſſe ꝓbare de dicto
vſu, qa exponunt̃ iuxta vel ſm &c. qa ſic Fabius fuit vſus &c. vt
eſt tex. in c. abbate. de ver. ſig. & expreſsè p Cy. C. de ꝯhẽ. ſtip. l.
ſin. & p Bar. in l. cũ q. §. in l. ff. de cõſti. pecu. q dñt, q ſi aliqs fuit
ꝯdẽnatus ad dandũ mihi vnũ par caponũ quolibet ãnno, vel ẽt
ꝓmiſit prout eius anteceſſores ſoluere ꝯſueuerũt, q nõ habeo
neceſſe ꝓbare q ita cõſueuerint eius anteceſſores, ſed fundata
eſt intẽtio mea ex ſola ſnĩa vel promiſsione; hoc ẽt no. Bar. in l.
admonẽdi. poſt prin. ff. de iureiu. & clarius in extraua. ad repri
mẽ. ſuper verbo ꝓut. & in d. l. edita. in fi. C. de edẽ. & Bal. in l. j.
circa fi. C. de epiſ. & cle. Itẽ inueſtituræ anteceſſurũ ſunt ita gñа
les, q ꝯprehendunt ẽt prata; ergo perinde eſt, ac ſi fuiſſent ſpeci
ficata. l. ſi chorus. ff. de leg. 3. ff. de admi. tuto l. ſi duo. cũ ſi. Si ve
rò nõ apparet certitudo, vt ſi eps inueſtiret aliquẽ de oĩbus illis
de qbus alij fuiſſent inueſtiti, vel q̃ alij cõſueuerũt ex inueſtitu-
ra ꝑcipere, tunc eſſet ꝓbandũ q̃ ſunt illa, p l. ſi nõ deſignata. C.
de fal. eã adie. leg. & ff. de leg. 3. l. nuper. facit. c. auditis. de pſcri.
Nã alr̃ nõ poſſet ſciri, q̃ ſint illa de qbus fuiſſet inueſtitus: ſed in
caſu nr̃o ſcit̃, qa inueſtitus eſt purè de oĩbus redditibus ẽt de ter
ris pratiuis. Vnde verba q̃ ſequunt̃ non hñt reddere inueſtiturã
condõnalẽ vel incertã, per ea q̃ ſunt ſuperius allegata. Si tñ per
partem conuentã eſſet probatum, q de fœno nunq̃ cõſueuerit
ſolui decima, tunc eſſet ſecus: qa tũc poſſet dici, q illa verba fa
cerent cõdõnem. Sed non reperio hoc ꝓbatũ, iõ dico vt ſ. dixi.

¶ Caſus ſequentis conſilij.

b ¶Matrẽ. Vide do. Alex. de Imo. in conſi. 45. in 4 col. in 1. parte. & q̃ ſubſtõ & qñ excludat matrẽ. vide Bal. in cõſi. xx. in 3. parte. & in cõſ. 28 in 11. parte. & d. Mari. Sozi. in conſi. xxiii. inci. circa. verſ. 8. cum ver. ſeq. in prima par.

¶ Bertus de ſoſſalõga deceſsit ſuperſtite Odorico eius filio le-
gitimo & naturali maiore ann. 30. ſuperſtitibus Marco, & Leo
nardo eius nepotibus ex filio præmortuo, condito prius per
ipſum Bertum teſtamẽto, in quo dictum eius filium pro dimi-
dia, & dictos eius nepotes pro alia dimidia pupillos, ſibi vni-
uerſales hæredes inſtituit &c. poſtea dicti Marcus & Leonar-
dus nepotes dicti Berti deceſſerunt in pupi. æta. ſuperſtitibus
Berta eorum matre, & dicto Odorico eorum patruo: modò
dicta Berta petit legitimam. Quæritur quid iuris?

SVMMARIA.

1 *Dicta per teſtatorem, & omiſſa per notarium poſſunt probari per teſtes.* & 3.
2 *Subſtitutio reciproca facta imparibus perſonis, ſi in ea fiat mentio pupillaris ætatis, dicitur continere expreſſam pupillarem, quæ excludat matrem & admittat ſubſtitutum.* & 4.
5 *Subſtitutio compendioſa, & de intellectu l. precibus. C. de impube. & aliis ſubſtitu.*

CONSILIVM XVIII.

1 IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ † Si bene cõ-
ſideretur, iſte
Odoricus hẽt intentionem ſuã fundatã ꝯ dictam ma
trem non ſolùm ex dictis teſtiũ, de quibus ſ. ſed ẽt ex
verbis notarij. Quinimo vr̃ q ẽt multo plus, quod ſic oſtendit̃.
2 † Notarius atteſtatur, q teſtator inſtituit ipſum Odoricũ filiũ
in dimidia, & illos duos nepotes in altera dimidia hoc eſt vnũ,
Itẽ q fecit inter eos vnicã ſubſtitutionem reciprocã, q ſi pdicti
Odoricus Matthæus & Leonardus decederent in pup. æta. ſine
hæredibus deſcẽdẽtibus, vnũ alteri ſubſtituit & eſſe voluit &c.
Scdm corticẽ ergo verborũ, moriẽte primo nepote in pu. æta.
vocatus vr̃ ad eius hr̃ditatẽ ex dicta ſubſtõne & ex capite pupil-
in teſtõ pu. nõ ſolũ frater eius, ſed ẽt Odoricus eius patruus, qa
vr̃ pmorienti ex inſtitutis ſubſtituiſſe ſuperſtites. l. hr̃des mei. §.
cũ ita. ff. ad Treb. ſꝫ pmoriente vno ex nepotib⁹ ſupererat alter
nepos & patruus ambo inſtituti; ergo ambo videbant̃ vocari.
Cũ verò poſtea mortu⁹ eſt alter nepos, qa tũc ſolus Odoric⁹ ſu
pererat, ipſe ſolus vocat̃, ſm aũt verba teſtiũ dictus teſtator fe-
cit duplicẽ ſubſtõnẽ reciprocã, vnã de ipſis nepotibus adinuicẽ
q ſi vnus ipſorũ. ſ. Matth. & Leonar. decederet ĩ pupillari æta-
te, alterũ ſupſtitẽ ſibi ſubſtituit; alterã ſubſtõnẽ fecit d ipſis am
bubus nepotibus ad dcm̃ Odori. et cꝯ. ſ. q ſi ambo decederẽt in
pupillari, eorũ hr̃ditas peruniret in Odori. & cꝯ ſi dictus Odo-
ric. decederet ſine hr̃dibus ſuperſtite dcõ Mattheo & Leonar.
ipſius hr̃ditas peruniret ad illos &c. ſm ergo iſtã ſubſtõnẽ, de q̃
teſtes atteſtant̃, mortuo vno ex nepotibus fuit vocatus ſol⁹ al-
ter nepos eius frater, nõ Odor. patruus virtute primæ recipro-
cæ factæ inter nepotes, & mortuo poſtea altero nepote fuit vo
catus Odoric. virtute ſcđæ reciprocæ factæ de nepotib⁹ ad cũ,
& ecõuerſo. Et ſic vr̃, q melioris cõdõnis fuerit iſte Odoric. ex
verbis notarij, q̃ ex verbis teſtiũ; cũ ex primis vocat⁹ videãt ſta
tim vno mortuo, itẽ & poſtea mortuo altero; ſed ex ſecũdis nũ,
niſi mortuis ambobus. Tñ re vera & ſm interp. iuris tm̃ impor-
tant verba notarij, q̃tũ verba teſtiũ, lꝫ .n. notarius de vnica tm̃
reciproca videat̃ atteſtari, ius tñ ĩterpretat̃ q ſint duæ, cũ .n. illi
nepotes fuerint ſimul inſtituti in vna dimidia, & Odoric. in al-
tera dimidia, ſubſtituẽdo eos poſtea inuicẽ. ſ. pmoriẽti, teſtator
cenſet̃ iuris interptatione duas feciſſe reciprocas; vnã de ipſis
nepotib⁹ adinuicẽ, vt ſi alter ipſorũ moreret̃, alter ſolus voca-
ret̃ ſimul cũ eo in vna dimidia ĩſtituto, alterã de ipſis ambobus,
ſeu vltĩo moriẽte ex eis ad dcm̃ Odori. & ecõuerſo; & ſic ĩ effe-
ctu idẽ ĩportãt verba notarij qđ ĩportãt verba teſtiũ; caſus ẽ de
hoc expſſus. ff. de vul. & pu. l. cohr̃dis. §. q diſcretas. lꝫ ergo nota
rius de vna tm̃ reciproca atteſtat̃; ius tñ interpretat̃ q fuerint
duæ ſicut deponũt teſtes; & ſic pſati teſtes nõ deponunt aliqd ꝯ
teſtm̃ ſeu ꝯ verba notarij; ſed ipſa verba notarij exponũt ſm q
ius exponit & ĩterptat̃; nõ ergo pt̃ dici, q redarguãt notariũ de
falſo. Fateor tñ q notari⁹ melius feciſſet ſpecificare ambas di-
ctas recipꝛocas, poſtq̃ teſtator ſpecificauit, & nõ cõmitteret̃ ver
ba ſuis iuris interpti. arg. l. qa rõ. ff. de ꝯdi. inſti. Bñ ergo ſeqt̃ qđ
prius dixi, vt pſatus Odoric. hẽat intẽtionẽ ſuã fundatã tam ex
verbis teſtiũ, q̃ ex verbis notarij ad excludendũ matrẽ a lrĩa, qa
b ex vtriuſq; vocat̃, ex pu. expſſa q̃ excludit matrẽ ᵇ. C. de impu. &
alijs ſub. l. pcibus. ff. de inof. teſt. l. pap. §. ſed nec impuberis. ẽt a
3 lrĩa. ex. de teſt. c. ſi pr̃. in vj. ¶ † Illud aũt ꝯſtat, q ea q̃ p notariũ
fuerũt omiſſa, p teſtatorẽ verò dicta, pñt per teſtes ꝓbari, ẽt ſi
ius illa nõ ſubaudiret, & valebit ſm diſpõnẽ teſtiũ teſtm̃, nõ ſꝫ
errorẽ ſcribentis, qa minus ſcriptũ, plus nũcupatũ fuerit. C. de
teſt. l. errorẽ. ff. de leg. 2. l. cũ ꝓponeret̃. ff. de hr̃di. iſti. l. quotiẽs.
cũ ibi no. ¶ Nũc ꝯ pdicta poſſet opponi dupr̃. Primò, qđ dicta
reciproca facta de nepotibus ad patruũ, & ecõuerſo, nõ ꝯtineat
pupillarẽ, cũ facta fuerit pſonis imparibus, qa patruo nõ pote-
rat ſubſtitui pupillariter, cũ eẽt maior. l. 2. C. de imp. & alijs ſub.
ff. e. l. iã hoc iure. §. j. ſed certè illud verũ, ſi dixiſſet eos inuicem
ſubſtituo &c. nõ ꝯferẽdo ſubſtõnẽ in caſum mortis; tũc .n. vr̃ fe
ciſſe vulgares tm̃, q̃ locũ hñt añ aditã hr̃ditatẽ; ſed hic ꝯtulit ſub
ſtõnẽ poſt mortẽ, & ſic voluit ſubſtituere ẽt poſt aditã hr̃ditatẽ,
& negari nõ põt, qn cẽſeat̃ facta fideicõmiſſa. q̃ pt̃ fieri vtraq;
ergo fortius directa pupillaris, q̃ eſt fauorabilis. l. ex tribus. C.
de inoffi. teſt. Itẽ fecit mentionẽ de pu. æta. qđ ꝯuenit ſubſtõni
pupillari; & ſic apparet de ꝯiecturata mẽte defuncti q vult in-
cludi pupillarẽ, & hoc ſufficit. d. l. iã hoc iure. ver. pe. ibi ita .n. ĩ
altero &c. Præterea ſm q deponũt teſtes, nõ fuit facta dicta re
ciproca ſub vno ꝯceptu verborũ, ſ. eos inuicẽ ſubſtituo, &c. Sed
ſub duplici, qa pdictis nepotibus ſi decederẽt in pupillari fuit
ſubſtitutus Odoric. & pdicto Odorico ſi decederet ſine deſcen
dẽtib⁹ fuerũt ſubſtituti nepotes, & ſic ceſſat dicta obiectio q̃ ſo-
lũ hẽt locũ qñ ſub vno cõceptu verborũ; vt d. l. iã hoc iure. ver.
ſed ſi alter. qñ verò ſub diuerſis cõceptionibus, q̃libet iudicatur
de p ſe, & ſm q conuenit illi pſonæ cui fit; ideo iuriſc. dat con
ſilium q fiat ſub diuerſis conceptionibus, ſi teſtõr vult pupilla-
rem comprehendi; vt in ea. l. ver. hoc itaq;. ſatis etiam colligitur
ex verbis notarij, ſi ſingula ſingulis referantur; dicit .n. q ſub-
ſtituit vnum alteri ſi deceſſerint in pupillari ſine hæredibus de-
ſcendentibus.

ſcendentibus,nō illa verba ſeu ꝯdō,ſi deceſſerint in pupillari,nō
pñt ꝯgrue referri ad Odoricū q erat maior, ſed ad nepotes tm̄
q erant pupilli;& ecōuerſo uerba illa ſeu ꝯdō,ſine liberis,con-
gruētius adaptantur ad Odoricū q poterat habere liberos,q̄ ad
pupillos q non poterant habere,vt no.gl.in l. ꝓcibus.C. de im-
pu.& alijs ſub.in l.credendū.§. ſi verò maritus.ff. qui pe.tu.ſi er
go ſingula ſingulis referant.C.de neg.ge.l.ſi negotiū.in tex. & 2
gl.pinde eſt ergo ac ſi feciſſet duas ꝯceptiones,vnā in pſonā ne
potum ſi decederēt in pupillari, alterā in pſonā Odorici ſi de-
cederet ſine deſcendētib᷑,& ꝗlibet iudicari debet de p ſe, & ſic
facta pupillis pupillaris, qa talis eis ꝯgruebat. arg.l.cū filio.ff.
de leg.iij.l.plenū.§.æquitij.ff.de vſu & ha.l. ex militari.ī prin.ff.
4 de teſt.mil.l.ſi qs filio.§.irritū.ff.de iniu.teſta.† Secundò poſſet
obijci,ꝙ hic mr̄ erat ī medio,& ſic ei᷒ fauore vr̄ ꝙ ēt.ī. pu.æta.
nō debeat cenſeri directa pupillaris p q̄ mr̄ excludit ēt à legiā,
ſed fideicōmiſſa.p q̄ poterit ꝯſeq legitimā & Trebellianicā de-
bitas filijs eius.C.de imp.& alijs ſub.l ꝓcib᷒.in fi.ſm ſniam Bar.
in l.Centurio.ff.eo.ti. in ij.q. prin.de ꝯpēdioſa facta p verbum
cōe.Sed ad hoc multipliciter rñdeī,primò ꝙ ipſe loqī de com 3
* pēdioſa,nō de reciproca,in qua.ſm oēs cōprehēdit pupillaris
expreſſa verbis gnalibus, p q̄ mr̄ excludiī,vt l.Lutius e.ti.& ita
tẽ gl.fi.in l.ꝓcibus.& in l.ſi.C.de impu.& alijs ſub. Præterea ēt
in cōpendioſa facta p verbū cōe,qñ ſubſtitutus eſt filius teſtato
ris, cōprehēditur pupillaris ēt ſi mater ſit in medio ſm eūdem
Bar.ī d.l.Cēturio.in ij.q.ſecus ſi extrane᷒ſm cū;ſed hic fuit ſub
* ſtitutus Odoricus fili᷒ &c.Præterea qcqd dicat * Bar.ſua opi.
cōiter nō teneī p Mod.qa eſt ꝫ dictā l.precibus. vbi erat mr̄ in
medio,& tñ.ī.pu. æta. cōprehēdit pupillaris q̄ matrē excludit.
Nec ob.finis illius leg.qa loqtur qñ deceſſit poſt pup.ætā.Nec
ēt ob. rñſio data per Bar.ad illā l.ꝓcibus. & iō ibi ꝯtingit illud,
qa teſtator erat miles.Certè ſm Io.An.ī c.ſi pater.de teſt.in vj.
ubi nulla ſpecialitas eſt in milite,& pinde eſt ibi ac ſi eſſet factū
à pagano,& ꝓbat hoc multipliciter; ego ēt ꝓbo ꝙ ibi ſubſtitu
tio facta fuit p verbū cōe ſm eundē Bar. in d.l.Cēturio. Sed qñ
miles uſus eſt verbo cōi,non cenſet voluiſſe teſtari iure milita-
ri,ſed iure cōi ſi aliud nō apparet,vt eſt tex.in l. in teſtō.in fi.C.
de teſta.mili.& no.idē Bar.expreſſè ibidem. & in l.Lucius.ff.de
vul.& pu.in iiij.q.prin.q.j.Igitur eſt ibi caſus ꝫ Bart. ꝙ cōpen.
facta per verbū cōe ēt à pagano cōprehendit pupillarē expreſ-
ſam,ēt ſi mater ſit in medio,& eā excludit ēt à legitima; eſt ēt ca
ſus.in d.c.ſi pater.de teſta.in vj. ¶ Concluditur ergo,ꝙ in caſu
noſtro pfata mater petēs legitimā non debet audiri, ſed hr̄dita
tes prædictorum nepotum pertinēt ad Odoricum ex pupillari
expreſſa,quæ matrem excludit, & hoc tam ex verbis notarij q̄
etiam teſtium qui non contradicunt notario,ſed exponūt eius
uerba. non ergo expedit tractare de alijs de quibus in puncto;
cum per prædicta præfatus Odoricus habeat intentum.

S V M M A R I A.

1 *Creditor ſuccedens ſuo debitori pro parte, quomodo ſibi caueat aduerſus coheredem.*

2 *Creditor per non confectionem inuentarii an perdat ius retinendi illud quod ſibi debebatur.*

3 *Fructus percepti per mulierem dotis creditricem an computentur in dotem poſt reſtitutionem hæreditatis.*

CONSILIVM XIX.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Vltra ea q̄ tan-
gunt in pūcto ſu
praſcripto,præſupponitur ī facto vt mihi aſſeritur,ꝙ
pfata Patientia fuit maritata à Fratre ſuo Frāciſco &
tñ de bonis paternis nunq̄ aliquid habuit ī dotē,vel alio
pſupponit ēt ꝙ licèt ex forma ſtatuti dicti loci non ſucc
patri vnà cū fratre,debeat tñ dotari de bōis paternis ꝯdecēter.
Ex quo ſequiī ꝙ dicta Patientia erat creditrix fratris ſui in q̄ti-
tate declaranda arbitrio boni viri.l.quæro. cum l. ſeq.ff.de iure
do.ff. de le.3.ī l. filiæ.& hoc ex forma dicti ſtatu.& ſic creditrix
ſucceſſit debitori in dimidia,& Paulus Barbanus illius in altera
1 dimidia;vidēda ſunt ergo plura. ¶ † Primū eſt,verū p̄p hoc ſo-
lū ꝙ debitori ſucceſſit dicta dña,ius ſui crediti fuerit extinctū
cōfuſione,rñdei ꝙ fuit extinctum ꝓ dimidia tñ,ſicut ꝓ dimi-
dia tñ ſucceſſit.C.de pac. l. debitori.cum ibi plenè not. & hoc
q̄tū ad effectū agendi, qa non potuit ſibi remanere jus agendi
ꝫ ſeipſum.l.frater a fratre.cum ibi not. in fin.j.glo.magnæ.ff.de
ꝯdi.indeb.pro altera verò dimidia remanſit ius agendi ꝫ cohæ-
redem eius.ſ.dictū Paulū.d.l.debitori.C.de pac. ¶ Secūdò q̄riī,
vtrū ſaltē remāſerit ſaluū ius crediti q̄tum ad effectum retinēdi
ꝫ ipſum petentem bona virtute fideicō.& ſic quo ad effec.exci-
piendi. Rñdetur ꝙ ſic, qa quantū ad hunc effectū confuſio q̄ re-
ſultat ex aditione non nocet.C. ad l.fal.l.imponenda.ff.ad treb.
l.debitor.cum cōcor. ¶ † Tertiò q̄ritur,vtrū iſtud ius retinendi
& excipiendi perdiderit p̄p non confectionē inuentarii.rñdeo
non:qa video ꝙ p̄p hoc non perditur ltima debita a iure natu-
* ræ * ſm opi.oīum do.vt no.in auth.ſed cū teſtator.C.ad l.fal.fa
cit qđ no.in auth.hoc amplius.C.de fideiuſ.ergo nec ius retinē
di ꝓ iſta dote q̄ loco ltimæ ſuccedit.iuxta.no.p Cy.C.de nup.l.
ſancimus. poterit ergo hæres dictæ Patientiæ retinere bona hæ
reditaria aduerſus dñm eþm pro dote ꝯgrua & ꝯdecenti,q̄ debe
batur illi dñæ in bonis paternis poſtq̄ nupſerat, & ſic ceterat
ꝯdō ſub qua ſibi debebatur.iuxta no.in l.Titio centū.§.Titio ge
nero.ff.de ꝯdi.& demō.per Bar.qđ q̄dem ius retinendi cauſatū
originaliter in perſona dictæ Patiētiæ tranſiuit ad eius hæredē.
3 C.ad l.falc.l.q̄q̄. ¶ † Quartò q̄ritur an fructus percepti p dictā
Patientiā in eius vita debeant ꝯputari in dictā dotem, qa ſi hoc
eſſet habuiſſet fortè plus q̄ aſcenderet quātitas dotis.& vr̄ ꝙ nō
cōputentur,qa in liberis primi gradus fructus non cōputantur
in quartā.l.iubemus.C.ad treb.ergo nec in hanc dotē q̄ ſuccedit
loco illius quartæ,vt dixi. in ꝯrium vr̄ caſus apertus.ff.ad treb.
l.mulier.§.cum proponeretur. in fi. Breuiter dicēdum eſt,vt ibi
not.per Bar.in fi.ꝙ ſi dicta dña præfatos fructus conſumpſit bo
na fide non in euerſionē fideicō. non cōputantur in dictā dotē;
ſecus ſi fuiſſent reperti tp̄e mortis eius non conſumpti. & hoc
per l.Titius.ff.ad treb.in fi. ¶ Quintò loco & vltimo videndum
eſt,an ꝯpetat hæredibus dictæ dñæ ius retinendi dicta bona pro
conſecutione integræ dotis, an vero dimidiæ tñ rōne dimidiæ
in qua ſucceſſit illa dña fratri ſuo, & pro altera dimidia ꝯpetat
hæredi dictæ dñæ ius agendi ꝫ cohæredē dictæ dñæ.ſ.dictū Pau-
lū, qđ v. q. per aditionē hæreditatis fuit,vt ſ.dixi,extinctū ius
agendi pro dimidia,& pro altera remanſit ꝫ dictū Paulū cohæ-
redē.d.l.debitori.C.de pac. ſiue dicamus ꝙ illud ſit ius actionis
ſ.ꝯdō ex dicto ſtatuto qđ mandat filiam excluſam a ſucceſſione
dotari.ff.de condi.ex lege.l.vnica.ſiue dicamus qđ ſit indicis of
ficiū.iuxta no.per Iac.de Are.& Bar.in d.§.cū proponeretur. &
l.obligamur.§.lege.ff.de act.& obl.ff.de ritu nup.l.q liberos.hēt
ergo ius retentionis aduerſus dñm eþm pro dimidia,pro altera
verò dimidia ius agendi ꝫ cohæredem dictæ dñæ.Breuiter ſi di-
camus,ꝙ p mortem dictæ Patientiæ ſine liberis tota hæreditas
primi teſtatoris debeat inter pauperes diſtribui quaſi in dictū
caſum fuerit relicta pauperibus,nō ſolū illa dimidia in qua fuit
inſtituta dicta Patientia; ſed ēt illa in qua fuit inſtitutus Paulus
Barbanus,qđ prima facie vr̄, qa dictus teſtator in dictū caſum
quo decederet dicta Patientia ſine liberis poſt certa ſpātia reli-
cta mandauit oīa alia bona ſua diſtribui inter pauperes. & q oē
dicit &c.l.Iulianus.ff.de lega.3. & p hoc.l.q̄dam teſtō proculū.
ff.de vul. & pup. & tunc haberet ius retinendi pro tota dote,qđ
patet,qa pro parte dicti Pauli reſtituta pauperibus haberet ius
agendi ꝫ eos tanq̄ ꝫ fideicōmiſſarios vniuerſales poſt reſtitutā
hæreditatē,ſicut ante reſtitutam habebat ꝫ ipſum Paulum.l.j.in
prin.ff.ad trebel.iunctis his q̄ ſuperius dixi; fortius ergo ius reti
nendi.l. .qd ait.ff. de ſuperfi.Si verò dicamus,ꝙ p mortem di
ctæ dñæ Patientiæ non debeat deueniri ad pauperes, niſi illa di-
midia in quā fuerat illa inſtituta, quaſi teſtator videatur ſolum
ſenſiſſe de oībus bonis ſuis.ſ.illius dimidiæ,non alterius in qua
fuit inſtitutus Paulus, quod vr̄ rationabilius, & tunc poſſet reti
nere ſolum pro conſecutione dimidiæ dotis; pro altera verò di
midia haberent hæredes dictæ dominæ ius agendi ꝫ dictum co-
hæredem apud quem reperitur altera dimidia hæreditatis pa-
ternæ,ſicut habebat dicta domina.hoc aūt.ſ.an oīa bona debeāt
ad eþm peruenire,vel dūtaxat dimidia quæ fuit dictæ dñæ Patiē
tiæ,pro nunc aliter non determino, quia de hoc in puncto non
quæritur,ſed alia inueſtigatione opus eſt.

S V M M A R I A.

1 *Inſtitor ſeu factor qui contraxit nomine alterius an finito officio poſſit conueniri, an vero debeāt ſe. non contrahentes contra dominum agere. & n.2.& 3.*

4 *Capitula facta inter iudæum & dominū loci, ubi is ſenus exercet, an excuſet ipſum iudæū,ut poſſit uendere pignora contra ius cōe irrequiſito domino.*

CONSILIVM XX.

IN Chriſti nomine Amen ¶ Viſis & pon
deratis oĩbus.
1 ꝯ.narratis. Negotiũ iſtud reducit ad duo puncta. † Pri
mũ eſt ꝓſuppoſito ꝓ cõſtanti, ꝙ iſte Doctalinus cẽt factor aliẽnus, & exerceret fœnus pro illo Moyſe, vtrũ ipſe fini to officio teneatur ex ꝯtractibus celebratis cũ eo durãte officio, & ſic poſſit cõueniri pignoratitia actione ad reſtõnẽ pignorũ; & vr̃ ꝙ non, ẽt ſi ignorãtes fuerunt ꝯhentes, qa vr̃ eis imputandũ cur de condõne pſonæ illius nõ explorauerunt. p.l. qui cũ alio. ff. de reg. iu. Vr̃ ꝙ .d. comes Ioannes debuerit ipſum Doctolinũ dimittere, poſtq̃ ipſe Dactolinus allegauit ſe fuiſſe factorẽ illi' Moyſis, ꝙ debuerit retrahere libellũ datum ꝯ Dactolinom, & dare nouũ ꝯ Moyſen & matrẽ eius; ſicut in ſimi. cũ qs ꝯuenitur rei vendicat. & ipſe dicit ſe alieno nõie poſſidere, & illũ nominat in iudicio. l. ij. C. vbi in rẽ actio. cũ ibi no. nõ ꝙ ſimus in caſu illius. l. q̃ loqĩ qñ qs conuenit rõne poſſeſſionis. Sed in caſu nr̃o ꝯuenit rõne ꝯtus celebrati cũ eo; vñ non hʒ locũ nominatio, de qua ibi. Sʒ qa vr̃ ꝯxiſſe vt inſtitor alterios, & ſic finito officio nõ vr̃ teneri [a] l. fi. ff. de inſtito. Sed ille, q cũ ꝓpoſuit, teneẽ actione inſtitoria. l. j. co. ti. & ꝑ totũ. & vr̃ tenere Iac. de Are. vt refert Cy. C. ꝙ cõ co. l. ei qui. circa fi. & ẽt Bal. ibi q reprobat alios tenẽtes ꝯrium, dicens ꝙ in iſtis ꝯtibus, & obligationibus q̃ re cõtrahuntur, nõ obligant inſtitores iſti, licẽt gerant officiũ voluntariũ, niſi fidẽ ſuã expreſsẽ aſtrinxerint. l. ꝓcurator q ꝓ euictione. ff. de ꝓc. ꝙ facere vr̃ ſi aliquid ꝓmitteret, ꝙ hic iſte Dactolinus nõ ꝓponit feciſſe; hoc ẽt vr̃ expſsẽ determinare. d. Angl. de Peruſio in l. eadem. ff. de duo. re. dicẽs ꝙ factorea moderni non teneñ ꝑ iſtã. l. ij. ff. de inſtit. ſed ꝯriũ vr̃ tex. expſſus in l. j. §. eſt au
2 tem. ff. de exerci. † vbi magiſter naois ꝓpoſitus ab exercitore tenet ex ꝯtibus celebratis ꝑ eũ, tanq̃ per magiſtrũ ſeu factorem alienũ, & eſt in electione creditorũ qoẽ cõueniaot an exercitorẽ, vel magr̃m; & ꝓbaẽ .i l. ſi qs mãcipijs. §. j. de inſtit. ꝙ ẽt vr̃ tenere Bar. in d. l. fi. e. ti. lʒ ſub dubio dicẽs ꝙ indiget maiori deliberatiõe; rñdet ad illũ tex. ꝙ ibi nõ ꝯxit, ſed quãdã literã ſcripſit ꝯtinentẽ q̃dã verba enũtiatiua, q̃ nõ hñt obligare; vr̃ ẽt eẽ caſus
3 de qõne noſtra. in l. ſolutũ. §. ꝑ liberã. ff. de pig. act. vbi dr̃ † ꝙ pignoratitia daẽ ꝯ ipſum procu. cui tña data fuerñt pignora, non autẽ ꝯ dñm; ꝓ quo iſ ſe recipit; pro hoc ẽt. l. ſeruũ filij. ff. mãda. vbi ꝓcu. obligaẽ ex ſolo ꝯtractu [b] vẽdõnis celebrato ꝓcu. nomine, poſito ꝙ aliter nõ aſtrinxerit, nec aliq̃ ꝓmiſſionẽ fecerit. Breuiter licẽt iſte paſſus videatur mihi dubius ꝑ ꝓdictas contrarietates & ꝑ no. per Bar. in l. proco. qui pro euic. ff. de proeu. & l. ſi pup. §. j. ff. de neg. ge. tñ in caſu nr̃o vr̃ mihi indubitanter tenendũ, ꝙ dictus Dactolinus potuerit conueniri poſtq̃ vt ꝓponitur & narraẽ in facto, illi qui cũ ꝓpoſuerunt non habitabant ibi, ſed Venetijs; & ſic ꝯhentes nõ ꝯxerũt ꝯtẽplatione illorũ abſentiũ, quos de facili ꝯuenire nõ poterãt, cũ ẽt ibi nõ habe rent bona; ſed cõtẽplatione illis Dactolini, quẽ de facili cõuenire poterãt, cenſeẽ ꝯtraxiſſe. ꝑ l. cũ qui. C. ſi cer. pe. & ſic potuit ꝓfatus comes dirigere libellũ ꝯ ipſum Dactolinñ, & ipſe Dactolinus nominãdo ꝓfatũ Moyſen & matrẽ eius, & dicens ſe fuiſſe factorẽ illorũ & de mãdato illorũ ꝯxiſſe, nõ potuit ſe ab iſto iudicio liberare, ſed bñ poterat petere dilationẽ ad denunciandũ illis abſentibus, vt venirẽt ad ipſum inſtruendũ & defendendõ. caſus eſt in auth. qua in ꝓuincia. ver. eo aũt. C. vbi de crimi. agi opʒ. ſm tertiã lec. gl. dũ dicis gl. ibi. Itẽ & in eo q ꝯxit te mandãte. ff. de inſtito. l. cuiuſcunq;. §. fi. & l. ſeq. &c. quam lec. & alias dicit ibi Bar. eſſe bonas de ſe, & veras; & ſic ex illo tex. ꝯiuncta illa gl. q̃ ponit ibi caſum in inſtitore cõueẽio ex ꝯtibus celebratis inſtitorio nomine, vr̃ determinari caſus noſter, & poni practica q̃ debuit teneri ꝓ ſecuritate Dactolini, ꝓ qua. c. ꝯſtitutus. extra de ꝓcur. qđ Bar. ibi reputat notabile; ſed ſibi imputet, cur dilationẽ nõ petiji ad denuntiandũ illis; iudicium autẽ iſtud vitare nõ potuit ꝑ hanc nominationẽ; vt ibi declarat Bart. qa cõuenitur ex ꝯtractu celebrato ſecum; nõ ſic in caſu. l. 2. C. vbi in rẽ actio. vbi ꝯuenit nõ ex ꝯtu uel quaſi, ſed rõne poſſeſſionis q̃
4 tenet alio nomine, vt ibi patet. ¶ † Secũdus paſſus huius qõnis eſt in videndo, vtrum Dactolinus poſſet ſe defendere virtute capitulorum & pactorum factorum inter D. Malateſtam Dominum Penſauri & Dictos Moyſen, & matrem eius qui eum conſtituerunt factorem, præſuppoſito ꝙ dicta capitula fuerint producta in forma debita, cum inter ipſa cõtineatur quòd lapſo anno & menſe liceret eis vendere pignora, & facere velle ſuũ, & hic tranſiuerunt q̃ plures anni à die pignorationis; & hic breuiter dico ꝙ ſi ꝓfatus D. malateſta ꝓſata capitula nõ reuocaret in dubiũ, poſſet ſe defendere; qa hẽrent vim legis ſtatuti, & eſſent ſeruãda ꝑ ſubditos ſicut ipſius dñi ſtatutũ, vel lex. ff. de publica. l. cæſar. & qđ no. Bar. in l. ciuitas. ff. ſi cer. pe. poſt prin. Sed quia vt dr̃ ꝓfatus dña habuis dicere, & dicit, ꝙ ſi nõ potuit dicta pacta facere in ꝓiudiciũ ſubditorũ eius, non vult ꝙ ſeruent; ſed vult ea ſeruari, quotiẽs de iure valẽt, & ſic reuocat in dubiũ ſuã ptãtẽ, vel patiẽ ipſe in dubiũ reuocari; & ſic q̃ritur an potuerit dicta pacta facere in ꝓiudiciũ ſubditorũ eius: lnĩa ꝑ hoc data loquẽdi & venia poſtulata, vr̃ ꝙ de iure illa facere nõ potuerit. primò ꝑ c. poſt miſerabilẽ. de vſuris. vbi papa mandat principibus ſecularibus, ꝙ ꝯpellãt iudæos ad reſtituẽdas vſuras chriſtianis, igr̃ nõ pñt nec debẽt ꝓfati principes ſeculares concedere eis, ꝙ poſſint eas extorquere. arg. ff. ſi ſeruitus vẽ. l. altius. ibi dũ dicit, qa ꝙ aliũ factorẽ ꝓhibere ex officio neceſſe habuiſti, id ipſe cõmittere non debuiſti. facit. ff. de admi. tu. l. cũ hr̃ditas. facit c. dudũ. il 2. de elec. & qđ no. in c. t. de natis ex lib. ven. ꝑ gl. Scđò dico, ꝙ nõ potuit facere, qa ipſe æqparatur ꝓfecto, vel ꝓtori, ſicut epĩ vel legati de latere. iuxta no. ꝑ Bar. ĩ l. 5. ff. de ver. obl. & Bal. C. q admit. ſuꝑ rub. in pe. col ¶ Cõſtat ãt, ꝙ tales nõ pñt facere leges, vel ſtatuta, vel pragmaticas ſanctiones ꝯ diſpõnem iuris cõis. C. de offi. ꝓfec. ꝓto. vr. l. formã. 25. q. 2. c. inſtõne. & ĩ cle. ne romani. de ele. & qđ no. ꝑ gl. in c. ſtatutũ. de hære. li. 6. maxime in ꝓiudiciũ ſubditorũ: vt no. Inn. in c. fi. de offi. delega. & Io. An. in c. fi. de app. lib. 6. in nouel. ĩ 3. col. ver. ſcđò inducit &c. & hr̃. in c. 2. de loca. ſ. ꝙ epĩ in ꝓiudiciũ ſubditorũ ſtatuta facere non pñt: ergo nec talia pacta. iuxta no. C. de decre. decu. ſuꝑ rubr. & l. oẽ impoſe. ff. de pact. ſed ꝙ poſſint vẽdi pignora non requiſito debitore, eſt ꝯ ius cõe. l. ſi cõuenerit. ff. de pign. act. C. de diſtrac. pig. l. creditor hipothecas. ergo &c. plus. n. poſſet pp̃ls in hoc faciendo ſtatutũ vel pacta, q̃ poterit ꝓfatus dñs; qa pp̃ls ꝑt facere ſtatutum ꝯ ius cõe in ſui & ſingularium de populo ꝓiudiciũ. l. oẽs popu. ff. de iuſti. & iur. non ſic dñs in ꝓiudiciũ ſubditorũ, qñ recognoſcit ſuperiorem, vt eſt d. Malateſta q eſt vicarios eccleſiæ per iura ĩ. alle. ꝓfatus aũt Dactolinus poterit conqueri de dño ꝓfato, q dedit ſibi ad intelligendũ ꝙ poterat illa capitula facere, ſub quorũ confidentia fuis ibi crectũ dictum præſtum: nec ꝑt dici Dactolinum fuiſſe in dolo vtendo dictis pactis, cũ crederet ea valere, & error iuris excuſat à dolo. l. ſed ſi lege. §. ſcire. ff. de peti. hære. & not. gl. magna. in fi ff. ſi qs ius dicen. non obſẽpe. ¶ Ex prædictis contẽtus ad alia me nõ extendo. ſ. in videndo ſuper q̃bus rebus ſit fundata & ꝓbata intẽtio dicti comitis Ioannis, cũ ſint multæ & multæ res, aliquæ ꝯfeſſatæ, aliquæ nõ, & teſtes recepti, quorum dicta ſi vellem minutim examinare prout expediret; requirerentur quàmplures dies, nec ego alijs occupatus poſſum ſuper hoc tempus perdere, quia eſſet magis laborioſum q̃ ſubtile, & conſiſtit potius in facto, q̃ in iure, ideo relinquo hoc iudici cauſæ, qui ex prædictis poterit animũ ſuũ informare, quæ debeant eſſe partes in prononciando.

a ¶ Teneri.] Vide d. Barto. Soz. in cõſ. 154. in 1. cõſultationẽ. verſ. ſecũdus caſus, & verſ. octau' caſus ĩ 2. pte vbi ponit quid ſi inſtitor alicui' ſcribat alteri mercatori qualiter apud mẽſam domini ſui hʒ mille, an finito officio inſtitor vel domin' ſit cõueniẽdus & q̃ obligant dominũ: & qualiter dominus ſe ſelligaẽ obligatur, & quot requirãtur vt contra dñm agi poſſit. vide do. Alc. de Imo. in cõſ. 44. ĩ 2. col. ꝑ totũ in 2. parte.

b ¶ Contractu.] Vide d. Bar. Soz. ĩ cõſ. 8. all. ĩ pri. & ver. decimus & vltimus caſus in 2. parte vbi ponit de ꝓcuratore voluntario an ſi cõtrahat ꝓcuratorio nole ſo lus domin' vel ſol' procurator vel vterq; obligaẽ: & quo & qualiter & quãdo in dubio, & quid de eo q accipit pecuniam mutuo.

SVMMARIA.

1 *Statutum diſponens, quòd ſi venditor alienius rei ſtet in poſſeſſione per certum tempus, quod venditio præſumatur ſimulata, an habeat locum in venditionibus conditionalibus, & nu. 2.*

3 *Emptor habẽs licentiam intrãdi poſſeſſionẽ ab ipſo vẽditore, ſi intret ſine authoritate iudicis an incidat in pœnã ſtatuti punientis de turbata poſſeſſione. nu. 3.*

CONSILIVM XXI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Ad primõ q̃ſitum vr̃ dicẽdũ,
1 † ꝙ dicta venditio ſit valida non obſtante dicto ſtatuto: quia debet intelligi præfatum ſtatutum qñ venditio ſit eo aĩo vt ſtatim valeat, & ſortiaẽ effectũ, & ſis pura, nõ in diẽ vel ſub ꝯdi. quo caſu retentio poſſeſſionis eſt ꝯria intẽtioni partiũ, & ẽt formæ ꝯtus, meritò de facili ꝓſumiẽ ſimulãto, maximẽ ſi in inſtr̃o ꝯtineretẽ traditã fuiſſe poſſeſſionẽ. l. ſicut. §. ſuꝑ ua cuũ. ff. qb. mo. pig. vel hipo. ſol. & no. Bar. in l. poſt ꝯtũ. ff. de dona. Non aĩo hẽt locũ ſtatutum ꝓdictum, qñ venditio non ſit ea intentione vt ſtatim valeat, ſed cunfertur in tẽps certũ vel incertũ. pota poſt mortẽ donantis, prout fuit in caſu nr̃o, & tũc voluit eã effectũ ſortiri: nam tunc retentio poſſeſſionis non contrariaẽ intentioni partiũ, nec naturæ, ſeu formæ cõtractus: & iõ

non pſumitur ſimulatio, nec locum habet ſtatutum, & hoc pba
tur p ea q̃ no. Bar. i l. j. circa fi. ff. de regu. cato. vbi dicit, q cũ illa
regula nõ habeat locũ in legatis ꝯdõnalibus, qa illa nõ ſiunt cũ
hac intẽtione vt ſtatim valeãt; vt no. gl. in l. in tps. & l. poſt qs. ff.
de hære. inſt. vñ inducit ipſe ad q. ſtatuti dicentis, ſi qs nõ ſolne
rit penſionẽ. j̃. menſem puniat &c. q dẽt intelligi, qñ locatio fit
ea intentione vt ſtatim vel. j̃. menſem ſoluat, non qñ in tps vlte
rius. & alii inducũt illud dictũ Ang. ad q. nr̃am de ſtatuto diſpo
nente, q ꝯctus pſumat ſimulatus ſi vẽditor remãſit in poſſeſſio
ne poſt certũ tps, vt habeat locũ qñ vẽditio fit ea intentione, vt
emptor ſtatim poſſideat, & ſic pure; nõ ãt qñ ſub ꝯdõne, vel qñ
ꝯferẽ poſt mortẽ vẽditoris; aĩs eſſet dicere q nõ poſſet fieri ven
ditio ꝯdõnalis, q̃ ſp pſumeret ſimulata ſi ꝯdõ ſtaret in pendenti
p triennium, & ſic venditor ſp ſtetiſſet in poſſeſſione, & hoc eſt
abſurdũ dicere; retentio ergo vſusfructus facit, vt iſte ꝯctus nõ
pſumat ſimulatus. C. de dona. l. q ſqs. & dictũ ſtatutũ dẽt intelli
gi qñ vſumfr. ſibi nõ reſeruauit, ſed ſimplr̃ & pure vẽdidit, quo
caſu de facili reſultat præſumptio ſimulationis; vt d. §. ſuperua
2 cuũ. † qa ſtatutũ q̃tũ fieri põt, dẽt intelligi vt aptẽt ad ius cõe, ſi
pt aliqd operari, vt no. in l. fi. §. in ꝯputatione. C. de iure delibe.
in fi. magnæ gl. & hic ſatis operat: qa pfigit certũ tps, qd a iure
cõi nõ eſt pfixũ. iuxta no. p Bar. in d. l. poſtq̃ ꝯctum. ff. de dona.
3 ¶ † Sup ſcd̃o dicendũ eſt, q pſuppoſito ſine piu. veritatis, q di
cta vẽditio pſumeret ſimulata, pdicti tñ inqſiti pñt ſe excuſare:
qa ſtatutũ ſ. relatũ de turbata poſſeſſione vendicat ſibi locũ qñ
ille q dr̃ turbaſſe, fuit in dolo vel in lata culpa, iuxta no. p Bar. i
j. §. nõ aũt. ff. ſi qs teſta. liber. eſſe iuſ. & l. iuſta in fi. ff. de acq. poſ.
Sed iſti inqſiti nõ fuerũt in dolo, cũ q̃libet cã ẽt iniuſta excuſet
a dolo. l. j. ff. de lib. cau. & no. in l. j. in fi. magnæ glo. ff. ſi qs ius
di. nõ obtẽ. Sed iſti habuerunt cãm ſatis apparẽter iuſtã de intrã
do dictã poſſeſſionẽ. ſ. pdictũ inſtrm venditionis cũ lnĩa ingre
diẽdi ppria auto. poſt mortẽ. Itẽ nec in lata culpa, qa potuerũt
credere eã validã p rõnes quas ſ. dixi. & habuerunt ẽt auto. iu
4 di. pcipientis laboratori, q eis rñdeẽ de fructibus, † q̃ autoritas
iudicis vr̃ excuſare a mala fide vera, vel præſumpta. arg. l. & gña
liter. ff. de noxa. Itẽ in articulis dubiis autoritas doctorum excu
ſat à lata culpa, ſm ea q̃ no. Inn. in c. ne innitaris. de cõſti. & pee
Bar. in l. fi. C. de pœ. iud. q malè iud. & in l. bonorũ. ff. de bono.
* poſ. * & autoritates doc. ſunt p iſta parte, q præfatũ ſtatutum
non habeat locũ qñ venditio nõ fit, vt ſtatim ſortiat effectũ, ſed
ꝯferẽ eius effectus poſt mortẽ vendẽtis, vt ſ. dixi. Lata aũt culpa
eſt neſcire id, qd oẽs indubitanter ſciũt. ¶ Sup vltimo q̃ſito po
ſito, q pdicta ceſſarent q dictus hæres poſſet vendicare, deberet
reſtituere pretiũ qd legitimè & ſine ſuſpitione fraudis pbare
tur venditricẽ recepiſſe, tanq̃ in ſuã vtilitatem conuerſum. l. em
ptor. in prin. ff. de rei ven. & qd no. in l. 2. C. q met. cau. cũ ſimi.

SVMMARIA.

1 *Legitimatio an reſcindatur propter ſuperuenientiam filiorum legitimorum & naturalium, & nu. 2.*
3 *Sententia arbitri emologata lata ſuper hæreditate contra agnatũ proximiorẽ, an præiudicet aliis ſequentibus, & an transferat ius in eũ, pro quo lata eſt, & an pariat exceptionẽ reiudicati, poſito quod nullũ ius tranſtulerit ſ miſerit.*

CONSILIVM XXII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſis omni-
bus quæ narrã
tur, tria principaliter occurrunt examinãda. Primum
eſt vtrum legitimationes factæ de dicto Fulco validæ
1 ſint, vel non. † Et circa hoc vr̃ dicendum q prima & ſecunda le-
gitimatio factæ patre viuente & ad eius inſtantiam, non valeãt
ea potiſſimè ratione, quia in eis nulla fit mentio de Saluatico fi.
lio legitimo & naturali. & ſic vñr fuiſſe ſurreptitiæ & inualidæ;
4 quia per reſcriptũ non fit legitimatio, niſi in defectũ filiorum
naturalium et legitimorum, vt in Auth. quibus modis natu. ef.
ſi. §. illud. et §. generaliter. in fi. et in Auth. quibus mo. natu. effi.
legi. §. ſi quis. ergo non videtur veriſimile, q ſi expreſſiſſet ſe ha
bere legitimum, tales legitimationes obtinuiſſet a comite pala
tino, vt expreſſè no. in adpi. Spe. ti. de ſucceſ. ab inteſta. in fi. in q.
ſtione Vber. de bobio ibi recitata per Ioan. And. quia creditur
comitem præfatum non aliter fuiſſe facturum, quàm ipſe prin-
ceps poteſtatem concedens fuiſſet facturus. ff. de offic. præfec.
præto. l. j. § his cunabulis. ex. de reſcrip. c. ſuper literis. in fin. et
hoc ſi tpe dictarum legitimationũ impetratarũ iã natus erat et
videbat dictus Saluaticus filius legitimus et naturalis. Si verò
natus fuit poſt, vr̃ q dictæ legitimationes fuerint ruptæ, p l. ex
facto. & qd ibi p Dy. ff. de vulg. & pup. & C. de reu. don. l. ſi vnq̃.
& q p mortẽ dicti Saluatici non recõualuerint, ẽt ſi viuo patre
mortuus fuerit. ff. de lib. & poſth. l. ſi filius qui ĩ poteſtate. Sed ad
iſtã opponitur rñdendo, q prout mihi aſſeritur tpe quo dictæ
legitimatiões fuerũt impetratæ, pfatus Saluaticus nondũ natus
erat; ſʒ dudũ poſt natus eſt, iõ non põt dici q fuerint nullæ pp
hoc q de ipſo nõ fuit facta expreſſa mentio. arg. in l. 3. §. ex his
apparet. ff. de iniuſto teſta. & naſcẽdo poſtea nõ rũpit eas, lʒ rũ
pat teſtm̃ in quo fuit pteritus. l. poſthumus. e. ti. ita determinat
Bar. ſequẽdo Ray. de for. in d. l. ex facto. ff. de vul. & pu. lʒ Dy.
tenuerit ꝯriũ per illã l. Nã legitimatio nõ fit ſolũ pp ſucceſſio
nẽ, ſed ẽt pp plures alios effectus non dẽt reddi nulla vel rũpi,
put in ſi. dr̃ in pteritiõe legitimi, eo mõ quo teſtm̃, qd fit ad fi-
nẽ duntaxat ſuccedẽdi; ſed forte in piudiciũ dicti filij legitimi
de quo mẽtio facta nõ fuit, nõ haberet effectũ ſucceſſio, vt vnà
cũ eo poſſet legitimatus ſuccedere; ſed eo mortuo viuẽte patre
vr̃ q reaſſumat effectũ ſucceſſionis, ac ſi talis filius nat' nõ fuiſ-
ſet. arg. d. l. poſthumus. ff. de iniu. teſta. in prin. ſi. n. recõualeſcit
tũc teſtm̃, qd eius natiuitate totaliter fuit ruptũ, vt ibi; fortius
legitimatio q̃ non fuit rupta, ſʒ pdiderat effectũ ſuccedẽdi vnà
cũ legitimo ne fieret illi piudiciũ, recuperat effectũ ſuũ ceſſan-
te cã pdicta. arg. à cã ceſſante. p qd ẽt vr̃, q & ſi poſt mortẽ pa-
tris pfatus filius legitimus mortuus fuerit anteq̃ patri ſuccede
ret, idẽ eſſe debeat. ar. l. ij. §. ſʒ ſint. ff. ad Ter. lʒ ſecus ſit in teſtõ;
vt ĩ d. l. filius q in poteſtate. ff. de lib. & poſth. Bar. tñ & Ray. ĩ d.
l. ex facto. videnẽ velle, q ẽt ſi viuat talis fili' poſtea ſuſcept', le
gitimatus ſuccedat vnà cum eo. ¶ Cõcludit ergo, q dictæ legi-
timationes nõ fuerunt nullæ ex iſto capite; nec ẽt ex poſtfacto
fuerũt ruptæ, vel effectũ ſuccedẽdi vnà cũ legitimo perdiderũt,
ſm pfatã opi. Bar. & Ray. ẽt ſi hodie pfatus Saluaticus viueret;
& q poſito q fuiſſent ruptæ, ſi Saluaticus mortuus eſt viuẽte pa
tre, recõualuerũt. arg. d. l. poſthumus. ſi verò nõ fuerunt ruptæ,
ſed pdiderunt effectũ ſuccedẽdi vnà cũ ltĩo & naturali, ceſſante
piudicio p mortẽ filij legitimi ẽt poſt mortẽ patris nõ ſuccedẽ
tis nec hr̃ditatẽ ad aliũ trãſmittẽtis, recuperauit demũ effectũ ſuc
cedendi. ar. d. l. 2. §. ſed ſi ſint. ff. ad Ter. Poſſet ẽt qs opponere ꝯ
primã legitimationẽ, q filius legitimatus non fuit pſens. arg. l.
poſt mortẽ. ff. de adop. C. de emã. libe. l. iubem'. C. de his q ven.
æta. imp. l. oĩs. ſʒ iſta oppo. nõ ob. qa ille comes palatinus q eã
fecit habebat poteſtatẽ legitimãdi ẽt abſentẽ, vt ex tenore priui
legij ſui pʒ; iõ potuit hoc facere, & ſufficit ratificatio ltĩati; p
ea q̃ no. Bar. in l. Gallus. §. forſitã. ff. de lib. & poſth. iũcto. §. gña-
liter. in Auth. quibus modis nat. effi. ſui. coll. vij. Poſſet ẽt adhuc
opponi ad d. primã legitimationẽ, q in poteſtate ꝯceſſa illi co
miti excipiunẽ filij nobiliũ & baronũ, q̃ excep. vr̃ fundari ĩ hoc a
q maius dedecus eſt talibus hr̃e filios illegitimos. C. ad orfi. l.
ſi q̃ illuſtris. & ff. ad Treb. l. ex facto. §. ſi qs rogatus. cũ ibi no. &
pr̃ illius ltĩati vt dr̃ erat nobilis. Sed rñdeẽ q excep. pdicta debet
intelligi de nobilib' in potiori ſignãtu. arg. l. j. §. q in perpetuũ.
2 ff. ſi ager vecti. vel emph. † Et illi pprie dicunẽ nobiles, q fue-
runt ab imperatore nobilitati; vt pʒ ex plene no. per Bar. C. de
digni. l. ſi vt pponit. q̃ eſt. l. j. lib. 12. cuiuſmodi, vt dr̃, pater iſti'
nõ erat, lʒ ſm vulgarẽ opin. nobilis diceretẽ. c. de multa. cum ibi
no. de pben. de qua nobilitate nõ credit principẽ ſenſiſſe, ſed de
illa q̃ ipſe vel ſui anteceſſores ꝯtulerunt, q̃ voluit eſſe immacu-
latã à vitiõ incontinentiæ. C. de nat. libe. l. j. Poſſet etiã opponi
ꝯ ſecundã legitimationem, q ille q ꝯceſſit illi comiti poteſtatẽ
legitimandi; nõ erat coronatus Imperator Ro. lʒ eſſet electus
in regem. C. de qua. pſcri. l. bñ à Zeno. ĩ fi. Sed ad hoc rñdetur, q
iſtud nõ habet obſtare, per ea q̃ ibi plene no. Cy. referẽdo diſpu-
tationem Ia. de Are. per no. per Bar. in extrauag. ad repri. ſuper
verbo Reges. & per gl. in d. cle. j. de iureiu. & ſic remanent pdi-
ctæ duæ legitimationes defenſatæ ab impugnationibus, quas p
nunc video fieri poſſe ꝯ eas, & iõ ad cautelã facerem ambas pu-
blicari & reuelari, vt ſi vna deficeret in aliquo ſuppleretur per
alterã. De tertia verò facta poſt mortem nõ facio magnã vim;
qa narrat Saluaticum mortuũ fuiſſe viuente patre, & in puncto
3 dr̃ ꝯtrariũ, & vr̃ fuiſſe ſurreptitia. ¶ † Nũc ſecundo loco diſcu-
tiendum eſt, poſito q dictus Fulcus non poſſet ſe iuuare ex di-
ctis ltĩatiõibus, Vtrũ ſaltem poſſit ſe iuuare ex ſñia arbitrali la-
ta in ſui fauorem cõtra dñm Nicolinum auum maternum dicti

Additio. ¶ Niſi in defectũ. Ad videndum Phil. Dec. in cõſ. 158. inc. in caſu dñi. col. fi. in 2. volu. vbi q licet per ſuperuenientiam filiorũ legitimorũ legitimatio prius facta non reuocetur ſm cõem opi. effectus tamen legitimationis limitatur & reſtringiẽ; quia cũ ipſo legitimato concurrũt filii ex legitimo matrimonio poſtea nati. per l. ſi unquam. C. de reuo. dona.

Saluatici filii legitimi & naturalis, & tanq̃ eius hæres, & emolo
gata per ipſum. Et hic aduertendũ, q̄a ſi p̄fatus Saluaticus mor-
tuus fuiſſet viuente pr̄e ſuo, clarũ videret, ꝙ nõ; q̄a p̄fatus Salua
ticus nullũ ius habuit in bonis paternis viuẽte pr̄e, qđ potuerit
trãſmittere in auũ maternũ. l. j. §. ſed an impuberi. ff. de col. bo-
no. not. in auth. ſi qua mulier. in fi. C. de ſa. ſan. eccle. & ſic p̄fatus
auus, cũ nullũ ius haberet in dictis bonis, nullũ ius potuit in di
ctũ Fulcũ trãſferre ꝑ dictã tranſac. l. alienatio. ff. de ꝯhen. emp.
ff. de acq. re. do. l. traditio, q̄a nemo dat qđ nõ hẽt. ex. de iurepa.
c. ꝙ aũt. cũ ibi no. ſed ſucceſsio dicti defuncti, de qua agit, fuiſ-
ſet delata ad alios ꝓpinquiores ab inteſtato ſubducto filio de
medio. l. defunctus. C. de legiti. hære. l. gallus. §. & qđ ſi tñ ff. de
lib. & poſt. ff. de ꝯtab. l. j. in fi. & ſic ad iſtũ agnatũ, q nunc monet a
q̃õnem ſi erat propinquior ſtante nullitate legitimationũ, cui
dicta ſñia arbitralis præiudicare nõ potuit. l. ſi vnus. §. ante oĩa.
ff. de pac. cũ ſi. Sed remanet dubiũ, qđ ſi ſaluaticus deceſsit poſt
mortem ſui patris? Certè tũc d. Nicolinus habuiſſet ius in bonis
dicti dñi Caroli; q̄a ſaluaticus filius eius fuiſſet effectus ſtatim
mortuo pr̄e ſuus & neceſſarius hæres, & eius hæreditatẽ pr̄is iu b
re ſuitatis tranſmiſiſſet ad auum maternũ eius hæredem. l. apud
hoſtes. ff de ſuis & legi. l. 3 C. de iure delib. ff. acq. hær. l. vẽtre. cũ
ibi plenè no. per Bar. Trãſigendo aũt ſuper illa ſeu ꝯpromitten
do cenſeret eã adiuiſſe, ſeu ſe illi immiſcuiſſe. ar. C. de iure deli.
l. ſi auia. ff. de acqu. hær. l. paulus. cum ibi not. Vtrũ ergo ꝑ dictã
ſñiam arbitralẽ ratificatã videat p̄fatus dñs Nicolinus ius ſuũ
qđ habebat trãſtuliſſe in dictũ Fulcũ? vr̄ ꝙ nõ, tum q̄a dicta ſñia
ꝯtinet ꝙ ſaluaticus mortuus fuerat viuente pr̄e, & ſic hr̄ditas pa
tris ꝑtinebat ad Fulcũ tanq̃ capacẽ factum ꝑ dictã legitimatio
nẽ; fuit ergo abſolutus Fulcus ex eo ꝙ hr̄ditas erat ſua; nõ ergo
fuit intẽtio arbitrorũ trãſferre in fulcũ aliqđ ius qđ hẽret dñs
Nicolinus, ſed ius qđ habebat Fulcus declarare, prout in ſi. no.
pe. gl. fi. in l. j. ff. de exce. rei iudic. Si ergo decĩo reperiat falſa ex
eo ꝙ lẽtimationes non valuerint, & ex eo ꝙ ſaluaticus deceſsit
poſt mortẽ pr̄is, q̄bus caſibus loq̄mur de pn̄ti, & ſic non ad Ful
cũ ꝑtinebat hr̄ditas p̄dicta, ſed ad D. Nicolinũ hæredẽ ſaluati-
ci, & ex ꝑſona illius ad ipſum trãſmiſſum nullũ ius vel dñiũ qđ
hẽret d. Nicolinus fuit trãſlatũ ex dicta ſñia arbitrali vel ex eius
ratificatione, q̃ cenſet facta de ipſa ſñia prout ſtabat. & hoc ꝑ l.
3. §. ſubtilius. ff. de ꝯdi. ob. cãm. vbi ſi trado tibi rẽ meã tãquam
tuã, nullũ transfero in te dñium: q̄a non cenſetur fuiſſe talis in-
tentio mea; multominus q̃n nulla interuenit traditio, ſed dimiſ
ſio, maximè ex cã tranſactionis, de cuius natura eſt ꝙ in re, quã
actor dimittit penes reũ, ex illa cã nõ trãſfertur in reũ dñiũ nec
vſucapiẽdi ꝯdi. C. de trãſac. l. ſiue apud acta. in fi. & l. ſi ꝓ fundo.
a in fi. de vſuca. ꝓ emp. l. fi. & ibi no. idẽ in ea q̃ ꝑ ſñiam abſoluto
riã. l. exceptio. cũ ibi no. ff. de excep. rei iudi. ff. de pign. l. ſi ſupe
ratus. §. fi. q̄a nõ eſt intẽtio dimittẽtis, aliqđ ius ſuũ trãſferre in
poſſeſſorẽ, ſed ſolũ a lite & moleſtia deſiſtere; & idẽ in iudice; &
actus nõ operat vltra intẽtionẽ. l. nõ oĩs. ff. ſi cer. pe. ¶ Breuiter
poſito ꝙ ita ſit, ꝙ nullũ dñiũ fuerit trãſlatũ in dictũ Fulcũ in re
bus p̄dictis hr̄ditariis ꝑ dictã ſñiam ſeu ratificationẽ eius, p̄ſup-
poſitis p̄dictis. ſ. qđ lẽtimationes nõ ſint validæ, & ꝙ dictus ſalua
ticus fuerit mortuus poſt mortẽ pr̄is, & ſic dñium & hr̄ditas p̄di
cta ꝑtinebãt ad D. Nicolinum ex ꝑſona ſaluatici, cuius erat hæ
res; nõ tñ ſeq̃t, ꝙ ipſe Fulcus nõ poſsit ſe ex dicta ſñia & ratifi-
catione iuuare aduerſus hunc agnatũ volẽtẽ eũ nũc moleſtare,
ſicut poſſet aduerſus dictũ D. Nicolinũ; & hoc iõ q̄a p̄ſuppoſi-
tis p̄dictis p̄fatus D. Nicolinus ad quẽ trãſmiſſa fuit ꝑ ſaluaticũ
iure ſuitatis hr̄ditas pr̄na, tanq̃ ad eius hr̄dẽ, & tanq̃ adeũda, nõ
tanq̃ adita. l. ſi q̄s filiũ. §. j. cũ ibi no. ff. de acq. hær. faciẽdo ꝯpro
miſſum ſuper ea cẽſetur hr̄ditatẽ p̄dictã adiuiſſe, vt ã. dixi. facit
l. cũ q̄dã. ff. de ꝯtab. Per quã aditionẽ ſequentes in gradu fuerũt
excluſi, ſicut ſi ipſe ſaluaticus filius adiuiſſet, ex quo adiuit D.
Nicol. hr̄a eiꝰ q reputat eadẽ ꝑſona ſecũ. iuxta no. ĩ l. q ſe pr̄is. C.
vñ lib. facit iſta. de hr̄d. q̄ ab inteſt. §. ita demũ. Cõſtat ãr ꝙ dictꝰ
Fulcꝰ ex dcã ſñia & ratificatiõe acq̄ſiuit ſibi ius retẽtiõis & exce
ptiõis aduerſus dcm̃ D. Nicolinũ, poſito ꝙ ñ acq̄ſiuiſſet dñium;
q̄a ſi D. Nicolinus ageret, poſſet ipſũ repellere exceptiõe trãſa-
ctiõis & pacti. C. de trãſa. l. ſi fratris. poſito ꝙ ĩ dcã ſñia fuerit ex
preſſa falſa cã, q̄a ĩputet ſibi cur eã ratificauit ex certa ſcĩa, vel ꝑ
iuris errorẽ ſeu facti; q̄a mero iure facit ꝑiudiciũ, ſi aduerſus eã
nõ fuit petita & ꝯceſſa reſtitutio ĩ integ. ex iuſta cã. Eodẽ ergo
mõ p̄t ſe defendere aduerſus dcm̃ agnatũ, ex ñ iure ipſiᵃ, & ex iu
re dicti D. Nicolini qđ ẽ excluſiuũ iuris dicti agnati ipſo iur. C.
de rei ven. l. fi. no. in l. cũ ſeruũ. C. de ſer. fug. & ꝑ Bar. in l. ij. ff. de
excep. rei iudi. in cuius D. Nicolini iure p̄fatus Fulcus ſucceſsit
ſaltẽ per viã exceptionis & retẽtionis, poſito ꝙ nõ per viã ple-
ni dominij. C. de his qui in prin. credi. loco. ſuc. per totũ. ff. q̃ res
pi. ob. poſ. l. Ariſt. cum ibi not. Retinet. n. præfatus Fulcus dicta
bona ex voluntate D. Nicolini, ad quem pertinebãt; ideo ſicut
poſſet excludere præfatum D. Nicolinum agere volentẽ, quia
ſic ſemel voluit. ff. ſi cer. pe. l. ſi ego. ibi ꝙ ſ̃m voluntatẽ &c. ff. de
dona. l. ſi tibi dederim. in fi. Ita p̄t excludere præfatũ agnatum
quem præfatus D. Nicolinus adeundo excluſerat, per regulam,
ſi vinco vincentem te; ergo vinco te ᵃ. l. de acceſsionibus. ff. de
diuer. & temp. p̄ſcrip. ¶ Nec ob. ꝙ ſ̃m hoc præfatus Fulcus erit
ſibijpſi ꝯrius, dum corã arbitris allegauit Saluaticũ mortuum
fuiſſe patre ſuo viuente, nunc dicit ꝙ imo eo mortuo; q̄a non
ꝯſtat, ꝙ ipſe illud allegauerit corã arbitris, licèt arbitri ex illa
cã ipſum abſoluerint; & poſito ꝙ allegauerit, tñ in diuerſa in-
ſtãtia & ꝯ diuerſam perſonam licitum eſt variare ᵇ. l. Papi. §. ſed
nec impuberis. ff. de inoffi. teſt. Præterea iſtemet agnatus hoc al
legat, dũ volendo tollere vim dictæ ſñiæ arbitralis, dicit ꝙ non
valet, q̄a lata fuit ex falſa cã. ſ. qđ Saluaticus erat mortuus patre
viuente, qđ verum nõ eſt, imo eo mortuo &c. Poſtq̃ ergo ipſe-
met agnatus hoc allegat, non p̄t impingere Fulco ꝙ ſibi ꝯrie-
tur hoc aſſerendo, ſed tũc poſſet hoc dicere ſi ipſe agnatus hoc
non aſſereret, ſed diceret illũ mortuum viuente patre. Nõ ergo
Fulcus allegat ꝯrium eius qđ alias allegauit, ſed allegationi &
aſſertioni dicti agnati adheret, quod quidẽ p̄fatus agnatus mini
mè p̄t ſibi imputare. l. ij. cũ ibi no. ff. quan. act. de pec. eſt anna.
Nec inſuper aliquid facit ad propoſitum alia allegatio dicti a-
gnati, ꝙ in dicta ſententia arbitrali non tractat nec diſponitur
aliquid de hæreditate Saluatici, ſed de hr̄ditate D. Caroli; quia
fateor iſtud cũ de hæreditate Saluatici non ſit dubiũ, ꝙ illa ꝑti
net ad D. Nicolinũ ſi deceſsit poſt mortẽ patris, ſed dr̄ ꝙ in ea
reperijt ius adeundi & diſponẽdi de hr̄ditate D. Caroli, & ꝙ ip-
ſe diſpoſuit in perſonã dicti Fulci cõcedendo ſaltẽ ius retinẽdi,
poſito ꝙ dominium non tranſtuliſſet, ꝓꝑ quod dictus agnatus
fuit excluſus tanq̃ poſterior in gradu; per quod ẽt tolluntur
alia allegata per eundẽ, vt ex prædictis patet; & ſibi p̄t dici q̃-
tum ad te pertinet liberas ædes habeo. l. loci corpus. §. compe-
tit. ff. ſi ſerui. vend. Et poſito ꝙ non haberem ius; tu tñ ſiſr nõ ha
bes, nec conſequeris ius ex non iure meo. l. j. §. j. ff. ſi pars hære.
peta. ideo debeo abſolui eo iure quo poſſeſſores ſunt potiores,
licèt nullum ius habeant. ff. ſi vſusfr. peta. l. vt frui. §. ꝙ ſi forte.
licèt etiam non ſit verum, ꝙ Fulcus nullum ius fuerit conſecu-
tus. ex dicta ſñia præſuppoſitis prædictis: nam imo ſaltem ius
excipiendi fuit conſecutus, poſito ꝙ non fuiſſet conſecutus do
minium vt ſuperius dixi; & cum illud ius excipiendi fuerit cõ
ſecutus aduerſus illum qui ius habebat ĩ dictis bonis, poteſt eo
vti aduerſus illũ qui nullũ ius habet, vt eſt iſte agnatus; & hæc
dicta ſufficiant de hoc ſecundo articulo. ¶ Supereſt tertio & vl
timo loco examinare, poſito ꝙ dictus Fulcus ex dictis capiti-
bus nõ poſſet ſe defendere aduerſus dictũ agnatũ; verũ ſaltẽ vir
tute præſcriptiõis ſtatuariæ poterit; & breuiter nõ video qua-
re non, cũ illa ſuccedat loco p̄ſcriptionis de iure cõi ſtatutæ. ar
gu. l. i ꝯtribus. C. de nõ nu. pec. circa prin. & de iure cõi p̄ſcribit
aduerſus aditionẽ hr̄ditatis; q̄a perditur ius & facultas adeũdi
hr̄ditatẽ longiſ. temp. C. de iu. deli. l. licèt. cum ibi not. Poſito ꝙ
illa facultas poſſeſſorij bonorũ hr̄ditariorũ nõ acquirat, vt ibi
expreſſe no. Bal. ex cuius dictis r̄ñderi p̄t clarè ad obiecta, quæ
facit præfatus agnatus dum dicit, ꝙ non potuit habere hic locũ
p̄ſcriptio, q̄a Fulcus ſi nõ eſt legitimus, nõ fuit nec eſt capax hæ
reditatis paternæ &c. Nã q̄dã ſunt p̄ſcriptiones, ꝑ quas auferť
ius vni, & dať alteri: quædã ꝑ quas aufertur, ſed alteri nõ datur,
imo extinguit, vt videmus in ſeruitutibus realibus & perſonal.
nam per nõ vſum longo tp̄e perduntur. l. corruptionẽ. C. de ſeru.
& aqua. & l. ſicut. ff. eo. nec ꝓꝑ ea alteri quærunť, ſed extinguun-
tur, & res libera remanet. l. ſi ædes. §. fi. ff. de ſer. vrb. præd. & ita
eſt ĩ caſu nr̄o; q̄a ſi vnus extraneus poſſidet bona hr̄ditaria, hæ
res nõ adeũdo ꝑ tp̄s ſtatutũ à iure perdit ius adeundi; nõ tamẽ
illud ius acquiritur illi poſſeſſori, ad quẽ nec ex teſtõ, nec ab ĩ-
teſta. poterat pertinere, ſed extinguitur; & ſequẽs in gradu poſ-
ſet adire.

a ¶ Viuco te. Iſtam diffi cultatẽ ſu ſtiliter cum conſiderationibus plurium caſuũ vide expeditã per d. Bar. Soz. in cõſ cciij. incip. circa ſecundã. q. in princ. cũ verſ. ſeq. in ij. parte. & vide Bald. in cõſ. 257. in ij parte.

b ¶ Variare. Adde Bal. in cõſ. 394. in 4. parte.

ſet adire; iuxtà not. in d. l. licet. C. de iure delib. & poſſeſſor præ
ſcribit petitioni hæreditatis aduerſus primũ, non q eã natam
tollat, ſed impedit ne naſcatur. Aut ergo iſte agnatus non adi-
uit tpe præfixo a ſtatuto, & tunc perdidit ius adeundi; aut adi-
uit & perdidit petitionem hæreditatis, poſito q poſſeſſor non
fuiſſet effectus hæres per hanc præſcriptionem; quia non præ-
ſcribitur titulus hæreditarius, ſed acqrit̃ ſola exceptio. l. hrdita
tem. C. in qb. cau. ceſ. long. tẽp. pſcr. & l. ſicut. C. de pſcr. 30. an.

S V M M A R I A.

1 *Teſauri licèt effodiendi cauſa non poſſit quis ingredi fundum alienum inuito dominoz ſecus tamen pro marmoribus, & cotibus reperiendis; & de ratione diuerſitatis.*

2 *Metallorum appellatione an ueniant cotes, & quare in cotibus inueniendis publi. a uerſetur utilitas.*

CONSILIVM XXIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Fundamen-
a tum [a] pfari dñi
Vicarij non eſt bonũ, neq; verũ, & malè pronũtiauit,
1 & peſſimè ſalua ſui reuerẽtia. † Et primò dum dicit,
q illæ venæ cotariæ erant illorũ ſub quorũ prædiis fuerunt in
uentæ; nõ eſt verũ, cum eſſent occultæ anteq̃ repertæ eſſent; ſi-
cut nec theſaurus occultus in fundo meo eſt meus, imo in nul-
lius eſt bonis anteq̃ fuerit repertus, ſed efficit̃ inuẽtoris. l. nunq̃
§. theſaurus. ff. de acq. re. do. ita & iſtæ venæ factæ fuerunt inuẽ-
torũ, ſtatim q fuerunt inuentæ; & licèt p inueniendo theſaurũ
non liceat ingredi fundũ alienum inuito dño. ff. de acq. re. do.
l. 3. ẽt ſi nihil ſibi noceat; pro repetiendo tñ tales venas, q̃ ma-
gno parant̃ agone, bene licèt fodere ſub alienis pdiis ſine dãno
dñi pp publicã vtilitatẽ, vt dicit Azo in ſumma. C. de metalla-
riis. lib. 11. & eſt gl. ordi. in l. quoſdã. eo. ti. & pbatur p illam. l.
& per l. cuncti. eo. ti. ¶ Nec eſt bona rñſio facta p præfatũ d. vi-
2 carium ad illas. ll. ſ. q loquuntur in venis metallorũ, † & q co-
tes non continentur appellatione metallorum, & dicit Azo. te
nere in ſumma illius tit. q ſit ſpãle in metallis; qa ipſe D. vica-
rius non vr̃ vidiſſe textum illarum legum, ſed mẽtetenus fuiſſe
locatus. Nã illæ leges non loquuntur in venis metallorũ, ſed in
venis ſaxorum, vt ex eis plenè & clarè patet, licet aliæ. ll. illius
ti. loquantur de metallis, & ẽt rubrica; & ſic nigrum illius titu.
eſt generalius & plenius q̃ rubrum, ſicut ecõuerſo interdũ con
tingit. C. de ſportu. in rubro & nigro. Nec eſt verum, q Azo in
ſumma illius tit. dicat eſſe ſpãle in metallis; imo dum allegat. l.
quoſdam. eo. tit. per quem ſe fundat, ſumendo argm̃ a ꝯrio ſen
ſu illius. l. q̃ loqtur, qñ fiebat cum præiudicio dñi, ſentit expreſ
ſe q idem ſit in venis ſaxorum & cotum, cũ illa. l. de talibus ve-
nis loquatur. ¶ Conſtat autẽ, q ita vertitur publica vtilitas in
iſtis cotibus, ſicut vertit̃ in metallis, quia ſine ipſis cotibus non
poſſent hoĩes eorũ exercitia facere. Siſr ꝯſtat, q nullum vertit̃
præiudiciũ dñorum dictorum prædiorũ, cum dicti inuentores
non fuerint ingreſſi ſuperficiẽ fundorũ ſuorum; ſed in alio p-
dio fecerunt foramen & cuniculũ, nec impediuntur dñi. ſ. ſup-
ficiẽ fundorũ ſuorũ ſeminare, & arare, & fructus recolligere,
nec in aliquo minuuntur redditus, ac ſi dictus cuniculus factus
nõ eſſet, nec cotes foderẽtur. Nec dubitatur debere labefactari
vel corruere ſuperficiẽ pdiorũ; & ſic non ob. l. venditor. §. ſi cõ
ſtar. ff. cõia prædio. q a ibi loqtur & dẽr intelligi qñ cũ dãno dñi
volebat qs hoc facere, qa forte in ſuperficie fundi volebat fode
re; & ita intelligit gl. in d. l. quoſdã. dum rñdet ad illam legem.
Præterea longa dñia eſt inter lapidicinas & venas ſaxorum, nec
ſic vertitur publica vtilitas in lapidicinis nec cum tanto agone
ſumptu & labore parãtur, cũ lapidicinæ ſoleãt eſſe in ſuperficie
& in aperto, nec in longũ multũ extẽdunt̃; ſed venæ ſunt ſubter
raneæ & profundæ & occultæ, & in longũ extendũtur, & ſunt
de ſaxis magis neceſſariis, vt ſunt cotes & marmora q̃ non de fa
cili vel in multis locis reperiunt̃ paucis; iſtæ. n. cotes p totũ mũ
dum portantur, & forte in Italia non reperiunt̃ tales venæ, ſicut
ibi; cũ tñ lapidicinæ quaſi ĩ qualibet terra & loco reperiant̃, nec
ad alia loca trãſportantur eo mõ quo cotes, & marmora q̃ ſunt
magis ptioſi lapides q̃ illi q̃ de lapidicinis fodiuntur. facit. l. cæ
ſar. ff. de publi. nõ eſt ergo bona argumẽtatio de lapidicinis ad
venas cotarias, & marmoreas; de qbus loquunt̃ illæ leges ĩ ꝯtit.
de metal. Meritò ponunt̃ illæ duæ leges in illo ti. de metallariis
ad ſignificãdũ, q dẽt eſſe idem iuris in illis, qđ eſt in venis me-
tallorũ pp eandẽ publicã vtilitatẽ, q̃ vtrobiq; vertit̃, & eãdẽ ſeu
ſimilẽ pretioſitatẽ, & iſta poſſet eſſe alia rñſio notabilis & ſolen
nis ad illã. l. venditor. §. ſi ꝯſtat. volendo defendere gl. & Azo. q
liceat dñis inuitis tales venas ſub alienis fundis repetire. Nõ er
go benè ꝯſiderauit pfatus D. Vicarius; et poſito q pdicta ceſſa-
rẽt, ſaltẽ pars dicti Martini acqſiuit dictã venã per pſcriptionẽ.
Nõ ob. q non hẽt cãm cõtinuã, vel quaſi: qa hoc negatur prout
clarè oñdi in alio ꝯſilio. Nec ẽt ob. q non eſt probata ſciã et pa
tientia partis aduerſæ, ſine qua non pr̃ in talibus iuribus haberi
quaſi poſſeſſio, nec per ꝯñs procedere præſcriptio. C. de ſer. et
a qua. l. 2. qa publicum & notorium fuit in ciuitate Pergami per
totũ tps præſcriptionis, qualr̃ Martinus cũ ſuis ſequacibus fo-
diebat ſub pdiis illorũ; vnde dñi præſumunt̃ habuiſſe notitiã de
eo, qđ p oẽs publicè ſciebatur. l. cũ qdã. §. quod dr̃. ff. de acqui.
hær. ff. de hæredi. inſti. l. ſi. cũ ſi. & l. regula. ff. de iuris & fac. ign.
quinimo vt mihi dr̃, illi qui nunc faciunt ꝯtrouerſiã huic Marti
no pluriès iuerunt ad laborandũ in dicta vena pro dicto Marti
no, & ſic iſta allegatio eſt merè cautilloſa, qa ꝯ euidẽter vera. l. a ¶ Fundamẽtum. Vide alias conſultum ſuper hac eadem materia per eũdem pau. ſ. in conſi. 6. et ſe. uel conſi. 8.
ea eſt natura. ff. de reg. iu. ¶ Quantũ ad pronunciationem factã
per dictũ D. vicariũ, & inhibitionẽ factã dicto Martino q non
debeat aduerſam partẽ moleſtare, & ſic fecit Martinũ actorẽ,
& aduerſariũ reum q fuit actor, & ſic euidenter iniqua & into-
lerabilis, cũ econuerſo debuerit facere, clare per ſe patet, q po
ſito q prædicta oĩa ceſſarent & q dictus Martinus nõ eſſet effe-
ctus dñs dictæ venæ, negari tñ ſine rubore nõ pt, quin pbatum
ſit ſufficientiſſimè q fuit in poſſeſſione vel quaſi ipſius, & etiã
iuris cauandi cotes in ea per ann. 40. vel vltra, pars autẽ aduer-
ſa a paucis annis citra cauare incœpit, & cũ ad venam peruenit
reperiit ibi cauatores Martini, qui ſibi ꝯdixerunt, & ipſe tunc
retroceſſit, nec vlterius proceſſit, nec vnq̃ cauauit ante pronũ
ciationẽ dicti iudicis, qua ergo fronte potuit præfatus vicarius
pronuntiare, q nõ turbetur in poſſeſſione, in qua nunq̃ fuit ex
quo in dicta vena nõ cauauerat, licèt ad eã peruẽniſſet, & poſito
q cauaſſet, poſſeſſio Martini fuit antiquior, vñ ẽt ſi fuiſſet iniu
ſta, fuit in ea defendẽdus, quia nõ licuit parti aduerſæ ppria au
toritate de ipſa expellere. ff. de vi & vi arma. l. j. §. qui vi a me. c.
in literis. de reſt. ſpo. nec ipſum Martinũ in ea turbare, quia nõ
habebat eã vi, clã, vel pcario, vt no. doc. in materia interdi. vti
poſſide. Et eo ipſo q eſt antiquior, debet pualere in illo inter-
di. vt in c. licèt cãm, de pba. qa altera cẽſet improba, & vitioſa.
C. de acq. poſ. l. improba. debet ergo dicta pnũtiatio in cã ap-
pellationis meritò reuocari, cũ ex inſpectione actorũ; & teſtiũ
manifeſtè pateat de ipſius iniquitate. ff. de inoffi. teſta. l. ſi pars.
ibi. niſi apertè iudicẽ &c. Exprimit. n. id, qđ euidẽter eſt falſum,
ſcilicet q altera pars erat in poſſeſſione dictæ venæ tpe adepti
dñij p dñium Venetorũ, qđ eſt expreſſè falſum, cũ in actis non
appareat pbatũ q pars aduerſa vnq̃ in dicta vena cauauerit, li-
cet ad eã peruenerit; ſed Martinus benè probauit per q̃plures
& longiſſimo tpe. Neſcio ergo quo ſpiritu motus eſt præfa-
tus iudex ad ſic pronunciandũ, debet ergo per iudicẽ apppella.
pronunciari malè & peſſimè fuiſſe per illũ pronunciatũ, & inſu
p pronũtiare pfatum Martinũ eſſe in poſſeſſione dictæ uenæ &
melius dr̃ poſſ. probaſſe; & inhibitionẽ facere alteri parti, q ip-
ſum Martinũ & alios quorũ noĩe ipſe uenit, non turbet, nec mo
leſtet quouſq; egerit ordinariè, & obtinuerit ꝯ dictũ Martinũ
ĩ iudicio pprietatis. ff. de aq. quoti. & æſti. l. pe. & plenius dixi ĩ
alio cõſilio, & in c. cũ uenniſſent. cũ ibi no. per Inn. extra de inſti.

CASVS TALIS EST.

¶ Nobilis vir D. Ioannes Butironus origine Veronenſis, ex
priuilegio autem ciuis Vincentinus à factoria domini adeptus
eſt certas poſſeſſiones ſcitas in ptinentijs villæ Maladi Vincẽti
ni diſtrictus; p qbus quidẽ poſſeſſionibus coloni ſeu ꝯducto-
res liuellarij fictum tã denariorũ q̃ frumẽti & cæterarum rerũ
ſoluerunt dictæ factoriæ expẽſis pprijs ipſorũ in ciuitate ipſa
Vincẽtiæ. q qdẽ D. Ioan. poſt dictarũ poſſeſſionũ acquiſitionẽ
fecit liuellos & ꝯctus emphiteuticos dictis ꝯductoribus exiſtẽs
in dicta villa Maladi, & ibidem tũc tẽporibus habitãs in qua-
dã eius domo ppria; pro fictu quarũ poſſeſſionũ pdicti ꝯdu-
ctores in ipſis ꝯctibus liuellarijs ſeu emphiteuticis promiſerũt
ſoluere ipſos fictus conuentos ad domũ habitationis dicti D.
Ioannis; deinde factis ipſis liuellorũ ꝯctibus antedictus D. Io-
annes trãſtulit habitationẽ ſuã in ciuitatẽ Vincẽtiæ, vbi & ante
ipſos ꝯct⁹ celebratos, & ẽt poſtea ſæpe & ſæpi⁹ oẽs ipſi ꝯducto-

res ſoluerũt fictus ipſos dicto locatori corũ oĩbus expenſis; q-
nimmo ẽt de pñti maior pars ipſorũ & numero & q̃titate ĩ ea-
dẽ ciuitate ſoluunt. Quidã verò ex ipſis recuſant ad pñs velle
ſoluere in ipſa ciuitate Vincentiæ volẽtes ſoluere ſolũ in loco
celebrati ꝯctus. ¶ Quæritur nunq̃d cõpelli de iure poſſint ſol-
uere in ipſa ciuitate Vincentiæ vel alio loco Vincentini diſtri- 2
ctus vbi repertus fuerit tunc habitare memoratus locator &c.

SVMMARIA.

1 *Emphiteuta ſi cum Domino conuenit, ꝙ ſoluet ei penſionem in domo habitationis, ſi poſt contractum dominus mutauit domiciliũ an teneatur emphiteuta in dicto loco ſoluere, an vero in loco contractus.*

2 *Debitor qui tenetur ſoluere aliquod annuũ, debet accedere ad domum creditoris, ſi ſint eiuſdem fori.*

Verba indefinita trahuntur ad futura.

CONSILIVM XXIIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ Videtur † ꝙ
dicta promiſ-
ſio intelligatur de domo habitationis q̃ dictus D. Ioã.
habebat tp̃e ꝯctus & promiſſionis factæ, & ſic in di-
cto caſtro, vel villa; arg. l. ſi cum dies. §. ſi arbitri. ff. de arb. verſ.
quid ergo ſi non apparet; nõ. n. cenſetur habuiſſe reſpectum ad
domicilium & habitationẽ futurã, de qua tunc temporis non
poterat cogitare, cũ nulla ſubeſſet cã tp̃is ꝙ dẽret domiciliũ mu
tare. arg. eius qd̃ no. in l. ꝙ ſeruus. ff. de ꝯdi. ob. cau. Breuiter ꝯ-
riũ eſt verius, q̃a imo debet intelligi de domo habitationis quã
haberet tẽpore ſolutionis fiendæ; q̃a promiſerunt ſoluere ad
domum habitationis &c. q̃a qualitas iuncto verbo intelligitur 1
ſm tp̃s verbi l. in delictis. §. ſi extraneus. ff. de noxa. de teſta. mi-
li. l. Titius. vnde cũ ſe referat ad actum ſolutionis, dẽt intelligi
de habi. q̃ tũc habebat, † nõ ſic eſt de iure cõi; q̃a ille q̃ tenet ſol- 2
uere occaſione alicuius rei aliq̃d annuatim, dẽt accedere ad do
mũ creditoris, ita demũ ſi ſunt eiuſdẽ fori, non ſic ſi diuerſi. vt 4
no. Bar. in l. itẽ illa. ff. de ꝯſti. pecu. ſm Guil. de cu. ſed tali diſpo-
ſitioni iuris cõis põt derogari per pactum. l. j. §. ſi cõuenerit. ff.
depoſi. l. paciſci. ff. de pactis. & derogaſſe vr̃ ex quo ſimplr̃ fuit
actũ ꝙ ſcꝫ fiat ad domum habitationis dicti Ioannis; nam hic
nõ cẽſet fuiſſe actũ rõne habitationis, quã tũc ibi habebat; q̃a ſic 1
ꝯuentio p̃dicta fuiſſet ſuperflua, cũ etſi facta nõ fuiſſet, de iure tñ
cõi fuiſſet ibi fienda, cũ eſſent eiuſdẽ fori; vt not. in d. l. itẽ illa.
p Guil. & Bar. & modicæ vtilitatis fuiſſet, & foret dicta ꝯuẽtio
p̃fato Ioanni, ꝙ non eſt dicẽdũ, p ea q̃ no. & habent. in l. j. §. fin.
ff. ad muni. Cũ ergo pp vtilitatem dicti Ioannis facta fuerit de-
bet ĩtelligi eo caſu quo ſibi ſit vtilis & ꝓficua; & ſic nõ ſolũ in
domũ habitationis q̃ tunc ibi habebat, ſed ẽt in illa quã poſtea
alibi acquireret; † q̃a verba indefinita trahunt ad futura. ff. de 3
ſeru. vrb. præd. l. ſi ſeruitus. Nec ob. in ꝯrium alle: q̃a de futuro a
domicilio habitationis cenſet ſaltẽ in genere cogitaſſe, dũ ſe re
tulit ad actum ſolutionis futuræ. Nec ob. §. ſi arbiter. q̃a ibi ſi nõ
intelligeret de loco vbi fuit factũ cõpromiſſum, non ſuberat
alius locus de quo poſſet videri tacite fuiſſe actũ. Sed hic ſecus,
q̃a ſubeſt locus vbi tp̃e ſolutiõis habitare reperitur; p̃terea ibi
non fuit actũ de certo loco; hic ſic. ſ. de domo habitatiõis; & du
bitatur de qua fuerit veriſimiliter actũ, & intellectũ; & certè p
iam dicta potius de illa quã tẽporæ ſolutionis habitat, q̃ de illa
quã tẽpore contractus, ne aliter conuentio reddatur ſuperflua
& inutilis Ioanni, pro quo facta fuit.

a ¶ Ad futuru. Addedo Pephi. cor. in cõſi. 91. incipi. litter. in 3 parte. vbi ponit ꝙ talia verba ad quodlibet tempus adaptantur.

b ¶ Coram teſtib⁹ vide bal. in cõſi. 169. in 2. parte. & ad de do. pe. phil. cor. I cõſi. 53. per totum. in 1. parte ubi ponit ꝙ ſi cet teſtiũ ſit imperfectum dummò q̃ ad legata ſit perfectum, perfectũ, valent legata pia; & an per duos teſtes probari poſſit, vide in conſil. 261. per totum ea. parte.

c ¶ Argumẽtatio. adde d. Bart. So zi. in conſ. 166. verſi. quinta concluſio. circa me. & in conſil. 187. ver. confirmatur præmiſſa in 2. parte & in conſil. 93. ver. poſtremò circa princ. in 1. parte. & cũ dẽ Pau. de Ca. ſupra ĩ conſi. 465.

SVMMARIA.

1 *Teſtamentum ad pias cauſas tam de iure ciuili ꝙ canonico valet ſine legitimo numero ſeptem teſtium.*

2 *Inſtrumentum quomodo cognoſcatur eſſe perfectum; & quomodo poteſt extendi per notarium.*

CONSILIVM XXV.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ Super eo qd̃
quærit † vtrum
valeat iſtũ facta de dicta eccleſia, vr̃ dicẽdũ ꝙ nõ. Pri
mò, q̃a nõ eſt ſufficiens numerus teſtiũ, cum ſint iiij,
tñ, & req̃runt. 7. ff. de teſt. l. ſi teſtiũ. Secundò, ꝙ non dicunt ſe
fuiſſe rogatos, & ſic vr̃ nõ probare. ff. de teſta. mili. l. diuus. & ibi
b no. p Bar. Tertiò, ꝙ nõ apparet dicta cedula lecta corã teſtib⁹ ᵇ,
& ſic vr̃ fuiſſe voluntas imperfecta. ff. de lega. 3. l. fideicõmiſ. §. j.
& qd̃ ibi no. in gl. & p doc. & in l. ſi is qui. ff. de teſt. His non ob- 3
ſtantibus contrarium eſt verius, q̃a prædicta procederent ſi in- c
ſtitutio nõ fuiſſet facta ad piam cãm. Sed quia facta eſt de eccle-
ſia ſufficiunt duo teſtes, non ſolũ quatuor, ẽt non rogati, nõ ſo
lum de iure cano. c. cum eſſes. & c. relatũ. de teſta. Sed de iure ci
ui. hoc caſu, cũ erat in mortis articulo. C. ſacroſan. eccl. l. j. & ibi
no. plenè p Bar. in 6. q. prin. Et ſic primus & ſecundus defectus
2 nõ habet obſtare. † Nec ẽt ob. tertius defectus; q̃a poſito ꝙ ſcri
ptura ſit imperfecta, non tñ fuit imperfecta voluntas, ꝙ appa-
ret ex eo ꝙ notarius in fine aſſerit ſe rogatum, & appoſuit diẽ,
q̃ ambo ſignificãt rẽ perfectam; prout no. expreſſe Bal. in auth.
ꝙ ſine. C. de teſta. vbi dicit ꝙ ſi reperitur ſcriptum in cedula ma
nu notarii actũ &c. ꝙ iſtud ſignificat rẽ perfectã. Sufficit ergo
ꝙ probetur per teſtes, ſi teſtm̃ fuit corã illis nuncupatũ, & po-
ſtea ſcriptũ; nã adhuc requirebatur lectio; ſed ad piam cãm non
requiritur, ſed ſufficit qd̃ per teſtes ꝓbetur; ſed & ſi nunq̃ fuiſſet
nuncupatũ, adhuc illa ſola ſcriptura ꝓbaret, ſicut inter liberos
probaret. d. auth. ꝙ ſine. iuxta no. in fi. l. domitius. ff. de teſta. &
l. hac cõſultiſſima. q̃ teſt. face. poſ. circa fi. in gl. præterea ſi ſcri-
ptura ẽ manu teſtatoris & hoc ꝯſtaret, vr̃ ſufficere ad piã cãm,
ſicut inter liberos; vt in d. auth. ꝙ ſine. & ſi eſt manu notarii ſi q̃
dem viuit & aſſerit ſe fuiſſe rogatum, debet eã extendere cũ de
bitis ſolennitatibus; ſi verò eſt mortuus, & reperitur inter ſuas
ſcripturas, debet extendi cum autho. iudi. c. cum. p. tabellio. de
fid. inſtru. q̃a ꝯtinet perfectã voluntatẽ poſtq̃ reperitur ſcriptũ
manu eius q̃ fuit rogatus; p ea q̃ no. in d. auth. ꝙ ſine. ſicut ſi fa-
cta eſſet inter liberos ſm Bar. in d. l. fideicõmiſſa. §. j. ff. de leg. 3.

SVMMARIA.

1 *Statuto hic cauebatur ꝙ poſt diſſolutum contractum, ſi conſtabat quo tempore fuiſſet diſſolutus, præſumeretur debitor ſoluiſſe vſuras pro toto tempore; ſi vero non conſtabat quo tempore diſſolutus fuiſſet, ꝙ præſumeretur ſoluiſſe pro vno anno; Sed nunc quæritur. Quid ſi non conſtat diſſolutum eſſe contractum, an habeat locum præſumptio ſtatuti, & concluduntur quod non. & 2. & 3.*

4 *Valor extrinſecus pecuniarum habetur in conſideratione a tempore moræ.*

CONSILIVM XXVI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſis & põ
deratis oĩbus
de quibus ĩ. fit mentio. Super primo & ſecundo du-
1 bio vr̃ dicẽdum †, ꝙ licet ex tenore inſtr̃i appareat de
vera numeratione, & ẽt ex depoſitione notarii, & teſtium; non
pp ea euitatur præſumptio ſtatuti præfati; q̃m potuit vel incon
tinenti vel ex interuallo reſtitui tertia pars pecuniæ numeratæ,
hoc acto inter eos per prius, & ſic dicta numeratio hẽret ꝓ non
facta quo ad dictã tertiã partẽ. l. q̃ ſic ſoluit. ff. de ſo. & quod no.
Bar. in l. ſingularia. ante. fi. ff. ſi cer. peta. & hoc factũ eſſe p̃ſumit
ſtante diſpõne dicti ſtatuti, vt ſic vſq; ad tertiã partẽ ſortis p̃ſu-
matur numeratio fuiſſe ſimulata; & ꝙ oĩno nõ apud debitorem
remaneret, ſed mutuãti reſtitueretur. arg. ff. de manumiſ. l. 3. §.
ab ignoto. & hoc pp verſutias & cautelas vſurariorũ. iuxta no.
per canoniſtas. in c. ad noſtram. de emp. & vendi. & de pigno. c.
illo vos. Si tñ aduerſarii ꝯfiterentur totã pecuniam, quam rece-
2 perant, remanſiſſe apud eos, ceſſaret dicta præſumptio; † q̃m ꝯ
præſumptionem iuris & de iure admittitur ꝓbatio p ꝯfeſſionẽ
partis; vt no. in auth. ſed iã neceſſe. C. de dona. ante nup. p Cy. &
in corpo. vnde ſumitur per gl. ¶ Quantum verò ad tertium du
bium. Ego puto ꝙ cum iſte ꝯctus non fuerit vnq̃ diſſolutus per
ſolõnem ſortis, vel per ꝯfeſſionem creditoris de ſorte ipſa re-
cepta, non habeat locum præſumptio ſ. ſcripti ſtatuti, videlicet
ꝙ præſumantur iſti debitores ſp ſoluiſſe vſuras pro tota quan
titate a die mutui facti vſque ad præſentem diem ad rõnem de
nariorum quatuor pro qualibet libra, & quolibet menſe; nec ẽt
pro vno anno, q̃cq̃d in ꝯrium fuerit ꝯſultum in ſ. relato ꝯſilio.
Et moueor tali ratione, q̃m longe maior ratio eſt præſumendi
fuiſſe ſolutas vſuras pro toto tp̃e, quo durauit ꝯctus q̃n appa-
ret ꝯctum fuiſſe diſſolutum, q̃ q̃n hoc non apparet. ¶ Conſtat
namque ꝙ tunc diſſoluitur, cum creditor confitetur ſibi ſortẽ
ſolutam, & liberat debitorem ab ea; vel q̃n ſibi reſtituit inſtr̃m
debiti. ff. de pact. l. Labeo. ſed creditor vſurarius non præſumit
hoc facere. ſ. liberare debitorem a ſorte, niſi de ſorte ſibi ſit ſa-
tiſfactum, & ẽt de vſuris medii tp̃is; & in dubio præſumendum
eſt, ꝙ quicquid interim fuit ſolutum, cõputauerit primò in vſu
ras. C. de ſolu. l. j. Meritò præfatum ſtatutum præſumit a cõiter
3 accĩtibus, † a q̃bus licita eſt argumentatio ᶜ. C. de arbi. l. j. cũ ibi
c no. ꝙ ſi vſurarius hodie liberat me a ſorte, ꝙ videat & p̃ſumat
ſibi ſoluiſſe

ſibi ſoluiſſe nõ ſolũ ſortẽ, ſed ẽt vſuras medij tpis, ſine quibus
veriſimile eſt, ꝙ me nõ liberaſſet; ſup vſuris verò non cõſueuit
fieri liberatio, qa nec de illis recipiũt ꝓmiſſionẽ, ne ꝯuincatur
de vſuraria prauitate, ſed pignora retinẽt loco cautionis, & ea
nõ reſtituũt niſi de ſorte, & vſuris fuerit eis integraliter ſatiſfa
ctũ; ſi ergo vſurarius liberauit debitorẽ a ſorte, & p ꝯñs reſti-
tuit pignora, & ẽt inſtrm̃ debiti, qs dubitat ꝙ cẽſeaꝰ ſibi de om
nibus ſatiſfactũ? vñ ẽt ſi ſtatutũ nõ eſſet, videreꝰ hoc debere pſu
mi, licèt qdã ꝯ. vt no. p Cy. in l. j. C. de ꝓba. ſed ſtatutũ hoc diſpo
nit, iõ tũc ſeruandũ ſm qđ ibi no. Bal. Itẽ ſtatuit de certa quanti
tate. ſ. ad rõnẽ quatuor deñ. ꝓ qualibet lib. & quolibet menſe.
Cũ verò ꝯctus non apparet diſſolutus, nec ꝙ creditor liberauit
debitorẽ, & reſtituit ei inſtrm̃ vel pignora, nulla rõ naturalis vel
ciuilis vel pſumptio a cõiter accidẽtibus ſuadet, vt talis pſum-
ptio ꝯ eũ reſultet cũ nihil geſſerit creditor ex quo pſumptio ꝯ
reſultaret, & cõiter nõ videmus, ꝙ debitores vadãt ad ſoluẽdũ
vſuras, & dimittãt pignora ꝓ ſorte, nã ex hoc nullũ cõmodũ re
portarent; nec eſt aliquid ꝙ ipſum debitorẽ aſtringat ad hoc fa
ciendũ, ſed ad ſoluendũ ſortẽ ſic. ſ. ne ꝯ eũ currant. Tunc aũt cõ
ſueuerũt debitores ſoluere vſuras, cũ ꝯctũ diſſoluunt recolligẽ
do pignora, & ſoluẽdo ſortẽ, vel faciẽdo ab ea ſe liberari, vel u-
bi reſtitui inſtrm̃ debiti, & nõ añ. Igiꝰ tũc locũ habet pſumptio
ſtatuti, & nõ añ vt dixi a cõiter accidẽtibus. Probaꝰ ẽt qa de iure
cõi poſito ꝙ appareret ꝯctus diſſolutus & ſuluta ſors, ac ẽt ꝓ-
bareꝰ illũ fuiſſe & eſſe vſurariũ, & ꝯſueuiſſe mutuare ad rõnẽ tot
denariorũ ꝓ libra, nõ eſſet ex his fundata intẽtio repetẽtis vſu-
ras niſi ꝓbaret illas ſe ſoluiſſe; vt no. Cy. & Bal. in d. l. j. C. de ꝓ-
ba. p ſtatutũ aũt iſtud diſponiꝰ ꝯriũ hoc caſu, qñ ꝯſtat ꝯctũ diſſo
lutũ, & ponunꝰ duo caſus p ſtatutũ. ſ. qñ ꝯſtat diſſolutũ, & ẽt cõ-
ſtat qñ fuit diſſolutus, & tũc vult ꝙ pſumaꝰ ſoluiſſe ꝓ toto tpe
quo durauit ꝯctus. Secundus eſt, qñ ꝯſtat ꝙ fuit diſſolutus, non
tñ ꝯſtat qñ; & tunc vult ꝙ pro vno tm̃ anno videaꝰ ſoluiſſe. Ca-
ſum verò, qñ nõ ꝯſtat ꝯctõ diſſolutũ, ſtatutũ nõ tangit; iõ rema-
net in diſpõne iuris cõis. l. ſi cũ dotẽ. in prin. ff. ſolu. matr. ff. de
cõdi. ob cau. l. ſi extraneus. Sed diſpoſitio iuris cõis eſt, ꝙ nunq̃
ſufficiat repetẽti vſuras ꝓbare illa de quibus. ſ. niſi ẽt ꝓbet ſe
ſoluiſſe, ẽt ſi ꝯſtet ꝯctum fuiſſe diſſolutũ; vt no. in d. l. j. C. de ꝓ-
ba. multominus qñ nõ ꝯſtat fuiſſe diſſolutũ, cũ vt dixi maior ra
tio ſit præſumendi in pcedenti caſu, q̃ in iſto; cũ in illo interue-
niat factũ crediturus liberantis a ſorte, pp qđ pſumiꝰ ꝯ eum; qa
non ꝯſueuerunt liberare a ſorte, niſi recepta ſorte & vſuris. Præ
terea ſi aliud diceremꝰ, ſequereꝰ abſurdũ ꝙ ſi p mille annos ſta-
rent partes ꝙ ꝯctũ nõ diſſoluerent, p mille annos pſumereꝰ ſol
uiſſe, & ſic vſuræ pſumptæ poſſent in infinitũ aſcendere, & totũ
patrimoniũ creditoris abſorberent. Vitanda eſt aũt talis pſum
ptio infinitatis. l. fluminũ. §. fi. ff. de dam. infec. cũ l. ſeq. Nec pla-
cet rñſio facta in ſupraſcripto cõſilio. ſ. ꝙ hæc pſumptio ceſſa-
bit, ſi debitor petat declarari vſuras ſolutas ſortẽ extinxiſſe; qa
debitor nunq̃ hoc peteret, ad hoc vt ſp duret pſumptio. Nec eſt
ẽt imputandũ creditori, cur ipſe hoc nõ petijt; qa ſi nõ verè re-
cepit, fatuè faceret hoc petere, qa ꝯ ſeipſum peteret; poſito. n. ꝙ
ſtatutũ ita pſumeret ẽt hoc caſu, tñ admittet ꝓbatio in ꝯriã p
ꝯfeſſionẽ partis; iux. no. in auth. ſed iam neceſſe. C. de don. ante
nup. p Cy. & in corpo. vñ ſumiꝰ. p gl. Non ergo debuit creditor
ſibi auferre hanc ꝓbõnẽ in ꝯriũ, q̃ poſſet facere ꝯ pſumptionẽ
ſtatuti, & agere & petere mõ pdicto. ſ. declarari vſuras præſum-
ptione dicti ſtatuti ſolutas extinxiſſe ſortẽ; qa fatuè ſic petendo
faceret, & ſic remaneret incõueniens, de quo. ſ. ſ. infinitatis. Præ
terea poſito ꝙ pſumereꝰ in caſu noſtro ſoluiſſe a die mutui rece
pti quouſq; tm̃ eſſet ſolutũ ꝓ vſuris, ꝙ extenuaret ſortẽ, nulla
eſt tñ ratio pſumendi, ꝙ poſtea ſoluerit, vt ſic videaꝰ ſoluiſſe nõ
ſolũ ſortẽ, ſed ẽt vltra, & poſſit illud vltra repetere, prout dr̃ in
puncto, ꝙ iſti volunt facere vel faciunt, qa ſi debitũ ſortis erat
extinctum p ſolutionẽ tot vſurarum q̃ æquiualebant ſorti, cum
ipſi eſſent ipſo iure liberati. l. ſi nõ ſortẽ. in prin. ff. de condi. in-
debi. nõ eſt pſumendũ, ꝙ ultra ſoluerint iactando pecunias ſuas
l. cum de indebito. ff. de ꝓba. & qđ uoluerint ſoluere, & poſtea
repeterẽ. l. 3. ff. de cõpenſa. ceſſat ergo præſumptio ſtatuti ſal-
a tim in hoc, qa una præſumptio tollit aliam [a] d. l. cum de indebi
to. & l. diuus. ff. de integ. reſti. Concludo ergo, ꝙ poſtquàm non
conſtat contractum iſtum fuiſſe diſſolutũ, nec ꝙ ſors fuerit vnq̃
ſoluta, vel ꝙ ab ea fuerint dicti debitores p creditorẽ liberati,
uel ꝙ fuerit eis reſtitutum inſtrm̃ debiti, ceſſat diſpoſitio & præ
ſumptio dicti ſtatuti, qñ ceſſant eius uerba & rõ. l. iiij. §. totiẽs. ff.
de dã. inſe. & maximè ceſſat pſumptio, ꝙ uideanꝰ ſoluiſſe ꝓ uſu-
ris ultra q̃ eſſet quãtitas ſortis; & dico ꝙ nec ẽt pro uno anno p-
ſumunꝰ ſoluiſſe, qa illud procedit qñ ꝯſtat ꝯctũ fuiſſe diſſolutũ.
Sed qñ non ꝯſtat de tpe, ſeu qñ, ut in caſu nr̃o, ſumus in terminis
iuris cõis ſm qđ nõ pſumitur quis ſoluiſſe uſuras, niſi probet, ẽt
ſi creditor ꝓbetur fuiſſet uſurarius & conſuetus mutuari ad tm̃
4 pro libra; ſm no. in d. l. j. C. de probatio. ¶ †Sup ultimo dubio di
cendũ ꝙ a tpe moræ tenenꝰ quanti plurimi fuerũt ducati ſeu flo
reni, q̃ hodie ualeant ualore extrinſeco conſiderato; ut not. doc.
in l. cum quid. ff. ſi cer. pe ubi per Bar. in l. paulus. ff. de ſolu.

¶ Caſus inferioris conſilij.

¶ Caſus eſt talis. A. deceſſit condito teſtõ in quo. B. & C. filios
ſuos illicitè natos, legitimatos tñ ſine præiudicio legitimorũ hr̃
dum hr̃des inſtituit. Et ſuperſtitibus dictis filijs, & do. ſua nepte
nata ex quadam ſua filia legitima & naturali præmortua. Et ſup
ſtitibus aliquibꝰ agnatis ipſius, A. intra quintũ gradũ. Modò p-
ſuppoſito iure municipali, quo cauetꝰ, ꝙ nulla mulier ſuccedat,
niſi ſit filia, ſoror, uel amita non maritata. ¶ Itẽ ꝙ exiſtentibus
agnatis, cognati nec cognatæ nõ ſuccedant. Modò qõ eſt inter
ſupraſcriptos filios, & ſupraſcriptã neptẽ & ſupraſcriptos agna
tos; ad quas perſonas ex prædictis pertineat dicta hæreditas.

SVMMARIA.

1 *Priuilegium comitis palatini habentis poteſtatem legitimandi ſine præiudicio legitimorum hæredum quomodo intelligatur.*

2 *Legitimati excludunt agnatos, & filiam, & neptem ex filia, ſtante ſtatuto quod de quo in themate.*

CONSILIVM XXVII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Uidendum eſt dictam hæredita
tẽ ptinere ad dictos filios legitimatos excluſis dicta
nepte ex filia, & dictis agnatis tali rõne. Nã ſi eſſent
legitimè nati, nulli dubiũ ꝙ ita eſſet, quia de iure cõi ſuccederẽt
excluſis agnatis. C. vñ liberi. l. ij. & ex forma ſupradicti ſtatuti ex
cluderent filiã, ſi uiueret qa erat nupta, & p conſequens neptem
ex filia tanquã ortã ex radice excluſa; iuxta not. per Bar. in l. 2. §.
fi. ff. ad tertullia. & p Bal. in l. maximã uitium. C. de libe. præte. &
hoc ẽt ab inteſtato, fortius ex teſtõ; quia melioris eſt cõditionis
qui hẽt uoluntatem defuncti, q̃ qui non habet. ff. de lega. 2. l. tiria
ſcio. §. fi. Igiꝰ & nunc, licèt non fuerint legitimè nati, ex quo fue
runt legitimati per hñtem authoritatẽ a principe; qa tales legiti
mati nihil differũt a legitimè natis, cùm & ipſi dicanꝰ legitimi. ĩ
Auth. qbꝰ modis natu. effi. ſui. §. illud tñ. uer. ſi ergo licẽtia &c.
ibi dum dicit, nihil a legitimis filijs differẽtes &c. colla. 7. & q-
bus modis natu. efficiun. leg. §. ſi qs ergo. alias. §. ſi qs uerò. uerſi
culo. ſit igiꝰ. ibi. nihil a legitimis &c. Nec obſtat, ſi dicatur iſti le
gitimati non fuerunt præſentes legitimationi; quia ſufficit ꝙ pr̃
porrexerit ſupplicationẽ; ut in dicto. §. illud. uerſiculo ſit ergo li
centia. & ꝙ ipſi legitimati poſtea ratificauerint; ut in eadẽ. auth.
§. generaliter. Item non obſtat, ꝙ ille comes qui legitimauerit
habebat poteſtatem legitimandi limitatam, ſcilicet ſine præiu-
1 dicio legitimorum hæredum. † Nam illud debet intelligi. i. filio
rum, non aũt quoruncunque etiam extraneorum. argu. eorum
quæ no. in l. ex facto. §. finali. ff. ad treb. & ſi dicatur, hic erat ne-
ptis ex filia, [a] quæ uidetur comprehendi appellatione filiorũ in a
his quæ concernunt fauorem; iux. plenè no. in l. liberorum. ff. de
uer. ſign. & ſic uidetur, ꝙ cùm fuerit præterita ſine cauſa, teſta-
mentum ſit nullum. iux. not. in Auth. de hære. & fal. §. exhæreda-
2 tos. per gl. † Reſpondetur non eſſe uerum, quia ſi teſtator iſte de
ceſſiſſet inteſtatus, etiam non relictis præfatis legitimatis filijs, p
fata neptis ex filia non ſucceſſiſſet ſtantibus agnatis uirtute ſtatu
ti præfati quod excludit oẽm fœminã a ſucceſſione præter filiã,
ſororem, & amitam; & iſta non eſt huiuſmodi. Et ſi dicatur, licèt
non ſit filia, erat tñ neptis ex filia quæ uidetur contineri appella
tione filiæ cùm tractatur de eius fauore; iux. not. in d. l. liberorũ.
Reſpondetur, non eſſe uerũ hoc caſu, quia non deberet eſſe me-
lioris conditionis q̃ eius mater. C. de bon. mater. l. ſi uiua matre.
Sed mater ſi uiueret, cùm eſſet nupta, excluderetur ab agnatis
uirtute dicti ſtatuti; ergo & eius filia; & pro hoc quod not. Bar.
in d. l. 2. §. fina. ad tertulia. & Bald. in dict. l. maximum uitium.
& in uſibus feudorum. qui feu. da. poſſunt. §. cum uerò corrad.

a ¶ Aliam.] Quomodo autem, & quãdo una pſumptio tollit aliã. uide. d. ale xã. de imo. in cõſi. 103. in 7. col. in 1. parte. & in conſil. 28. in ulti. col. i 2. parte. & in cõſil. 82. in fi. in 2. col. in 3. parte. & in cõſi. 82. in 4. col. eadẽ parte.

Poſtq̃ ergo ita eſt, ꝙ ita neptis nõ poſſet ſuccedere ab inteſta-
to, ẽt ſi legitimati nõ eſſent, ſed ſuccederẽt agnati. Patet ꝙ iſta
legitimatio nõ facit p̄iudiciũ nepti, ſed agnatis p̄dictis qbus au
fert hr̄ditatẽ, quã eſſent habituri ſi legitimati nõ eſſent, ſed di-
cta legitimatio licèt nõ potuerit fieri in p̄iudiciũ filiorũ ſeu de-
ſcendentiũ, bene tñ potuit fieri in p̄iudiciũ collateraliũ, qa ver
ba illa priuilegij. ſ. ſine p̄iudicio legitimorũ hr̄dũ &c. reſtringũ
tur ad hr̄des de ꝓprio corpore, aliàs dicta legitimatio nullius
eſſet vtilitatis. ꝑ no. in d. l. ex facto. §. fuit. Nõ ergo ipſa ltĩmatio
p̄iudicat nepti, ſed ſtatutũ eſt illud qđ ei p̄iudicat auferendo illi
ius ſuccedẽdi, & tribuẽdo ipſum agnatis; deĩde ltĩmatio aufert
agnatis, & tribuit legitimatis, vñ ſicut agnati p̄ferent̃ dictæ ne-
pti ab inteſtato, ita & iſti ltĩmati q ingrediunt̃ locũ agnatorũ,
& eorũ loco ponunt̃ & ſubſtituunt̃, ꝑ ea q̃ no. gl. in auth. hoc am
plius. C. de fideicõ. q̃ incipit. Nã nullo. & in cor. vñ ſumit̃ ibi, dũ
dicit cùm lex faciat eos hr̄des loco repulſi &c. ¶ Concludo er-
go p̄teritionẽ dictæ neptis nõ vitiare teſtm̃, poſtq̃ ab inteſtato
nõ ſuccederet ſtãtibus agnatis, vt no. Bar. in d. l. ſi. ff. ad tertul.
& Bal. in d. l. maximũ vitiũ. p̄fatosq; legitimatos debere ex te-
ſtamento ſuccedere, tàm ipſa quàm agnatis excluſis.

S V M M A R I A.

1 *Falcidia tam de donatione cauſa mortis, quàm de legatis detrahi poteſt, niſi expreſsim prohibeatur.*

2 *Falcidia quando prohibetur, an requirãtur verba expreſſa prohibitiua, an ſufficiant verba æquipollentia. & nu. 3.*

4 *Clauſula, pleno iure, omnia bona, & pono donatarium in locum meum, & ſine ulla diminutione, & ſimilia, an importet prohibitionem falcidiæ. Et pulchra concordia opinionum diuerſarum circa hanc materiam.*

C O N S I L I V M. XXVIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ In cã q̃ vertit̃
inter Petrũ Ioan
nis de Corbinellis de Florentia ex parte vna, & hr̄des
cuiuſdã do. Mariæ filiæ quondã Egregij doctoris do.
Ioannis ſer Riſtorij de dicta ciuitate, & vxoris quondã dicti Pe
tri ex altera ſuꝑ detractione falcidiæ de quadã donatione cau-
ſa mortis facta ꝑ dictã dñam Mariã p̄fato Petro viro ſuo, quam
detractionẽ p̄fati hr̄des aſſerũt poſſe & debere fieri, & eã facere
volunt. Præfatus verò Petrus ↄ̄dicit ꝑꝑ q̃dam verba appoſita in
dicta donatione, q̃ dicit ſapere ꝓhibitionẽ falcidiæ. Viſis inſtr̃o
donationis, cõſilijsq; ſolẽniũ doctorũ redditis ꝓ vtraq; parte;
qui ſubtilibus rõnibus necnon autoritatib. antiquorũ noſtro-
rũ maiorũ nõ paruis mouent̃, taliter ꝙ licèt ſint ↄ̄ria, colorata tñ
ſunt ꝓ vtraque parte, ipſiſque & eorũ rõnibus examinatis, ma-
turaque deliberatione digeſtis. ¶ Super eo qđ p̄ſentialiter a me
q̃rit̃, vt viſis p̄dictis dicã quid mihi vr̄ in puncto iuris. Et ſic ſe-
dcã medius arbiter inter tãtos, onus qdem mihi graue, ſed ſal-
ua honeſtate nõ euitabile. Dico ſubmittẽdo correctioni cuiuſli
1 bet melius ſentiẽtis ea q̃ dictur' ſum, † ꝙ dicta donatrix ſine du
bio ſi voluit potuit ꝓhibere detractionẽ dictæ falcidiæ. C. ad l.
falc. auth. ſed cũ teſtãr. & in corpo. vñ ſumit̃. de hære. & falci. §.
ſi verò expreſsim. tñ ei, q dicit ipſam voluiſſe, incumbit onus
ꝓbãdi, qa nõ vr̄ voluiſſe vti tali facultate ſibi a iure ↄ̄ceſſa in p̄-
iudiciũ hr̄dũ, & in derogationẽ diſpoſitionis iuris, q̃ eſt vt de ta
li donatione ſicut de legatis poſſit falcidia detrahi. C. ad leg. fal.
l. ſi mortis. niſi clarè & manifeſtè appareat, ꝙ ita voluerit. C. de
teſt. mili. l. in teſtõ. in ſi. vbi plenè ꝓbat̃ in ſi. Tũc aũt dr̄ clarè, &
manifeſtè apparere ꝙ ita voluerit, qñ hic dixit expreſsè, & ſpeci
ficè ꝙ nolebat falcidiã detrahi. vt in d. §. ſi verò expreſsim. vel
qñ nõ dixit expreſsè, fuit tñ vſus talibus verbis, q̃ non niſi illud
pñt importare. Tunc. n. qs fruſtratoria nõ debẽt eſſe, ſed aliqd
importare, ius p̄ſumit ꝙ importẽt id qđ importare pñt. ff. de le.
j. l. ſi qñ. cũ ↄ̄cor. Probationes aũt reſultantes ex p̄ſumptionib.
iuris manifeſtiſsimæ dicunt̃ eſſe. C. de pericu. tuto. l. ſi tutor. ff. de
leg. j. l. licèt imperator. Si verò verba, quibus teſtator fuit vſus,
poſſent importare illud, & ẽt aliud, tunc ex illis nõ diceret̃ appa
rere manifeſtè de voluntate teſtõris donãtis, vel qa ꝓbões de-
bent neceſſariò ↄ̄cludere. C. de ꝓba. l. neque natales. & l. ad ꝓba
tionẽ. C. vñ cognati. l. nõ hoc. ſed tũc nõ neceſſario ↄ̄cluderẽt, cũ
potuerit aliud voluiſſe, q̃ hoc; quia ꝙ multipliciter exponi põt,
2 quid ſignificet ignorat̃. ff. de iure fiſci. l. ita fideicommiſ. † & ſm̃
iſtã diſtinctionẽ intelligo dicta doctorum in iſta materia, vꝫ vt
nõ ſit neceſſariũ ꝙ exp̄ſſè & ſpecificè dixerit, ꝓhibeo falcidiam
detrahi; ſed ſufficit ꝙ ꝑ urgẽtes & neceſſarias cõiecturas reſul-
tantes ex uerbis ab eo prolatis de ſua intentione cõſtare poſsit,
ꝙ talis fuerit. C. de leg. l. in legatis. C. de teſta. l. qm̃ indignũ. Si. n.
ad inducendũ fideicõmiſſum ſufficit uolũtas tacita & cõiectura
ta neceſſaria, & probabilis cõiectura. ff. de lega. ij. l. cũ propone-
ret̃. & l. unũ ex fami. §. ſi. ff. de lega. iij. l. fideicõmiſſa. §. hæc uerba.
ꝑ q̃ fideicõmiſſa grauat̃ hr̄s in eo qđ hẽt ex uoluntate defuncti;
ſi̇̄r & fortius dẽt ſufficere ad prohibendũ falcidiã, quã hr̄s de
3 trahit ↄ̄ defuncti uoluntatẽ. l. titia. ff. ad l. falci. † Et regula eſt, ꝙ
tm̃ ualet uoluntas tacita, quantũ expreſſa. l. cũ qd. ff. ſi cer. pet. ff.
de pac. l. item qa. niſi ubi requirit̃ expreſſa, ut in inſtõne hr̄dis, in
qua de magno agit̃ p̄iudicio. C. de teſta l. iubemus. & not. in d. l.
eũ ꝓpoperet̃ de leg. ij. ꝑ glo. Sed in caſu nr̄o licet. d. §. ſi uerò exp̄ſ
ſim. uideat̃ requirere uolũtatẽ expreſſam, nõ tñ eſt hoc uerũ; qa
illud nõ dicit expoſitiuè, ſed enũciatiue uel enarratiuè, dũ dicit
exp̄ſsim deſignauerit &c. non. n. ꝑ hoc negat, uel negare vr̄ quin
idẽ ſit ſi nõ expreſsim, ſed tacite ꝑ urgẽtes ↄ̄iecturas, prout in ſi.
no. gl. mag. C. de leg. l. cũ qõ. Qñ uni relinq̇t̃ totũ, alteri pars, an
uideat̃ tranſire ad bipondiũ, & dicit ibi gl. ꝙ ſi primò totũ ſcđo
pars, nõ vr̄ trãſire niſi cõſtet expreſsè ꝙ uoluerit; qa ſm̃ relictum
partis põt intelligi factũ alia intẽtione, q̃ tranſeũdi ad bipõdiũ;
vꝫ aĩo adimendi de toto. Si uerò econuerſo, primo pars, ſcđo
totũ, tunc tacitè cenſet̃ tranſiſſe; qa nõ põt ſm̃ legatũ uideri fa-
ctũ aĩo adimẽdi de primo, cñ totũ non cõprehendat̃ in parte, &
ſic nõ põt adimi de parte. l. marcellus. ff. ad treb. ſic dico in pro-
poſito fore inſpiciendũ, an teſtator fuerit uſus uerbis talib' q̃ nõ
pñt ſapere, nec aliqd operari niſi prohibitionẽ falcidiæ, & tũc ꝑ
illa cenſet̃ fuiſſe tacite prohibita; quæ tacita prohibitio dẽt idem
operari qđ exp̄ſſa, cũ nullus tex. ſit q dicat diſpoſitione reqri ex
preſſam, nec ſubſit rõ quare debeat requiri eo mõ, quo requirit̃
4 in inſtõne hr̄dis; qa nõ agit̃ de tãto p̄iudicio ſicut ibi. † Nũc ergo
ad propoſitũ in caſu nr̄o nõ prohibuit iſta donatrix expreſsè fal
cidiã detrahi, ſed appoſuit q̃dam uerba, ex qbus dr̄ ipſam hic ta-
citè uoluiſſe. ſ. qa donauit oĩa & ſingula bona &c. Itẽ quia dixit
pleno iure. Itẽ qa poſuit donatariũ loco ei', ut facere poſſet oĩa
& ſingula, q̃ ipſa donatrix facere poterat &c. certe ſi dixiſſet, ꝙ
dicta bona donata pertinerent ad donatariũ integral̃r & ſine ali
qua diminutione, clarũ eſſet ꝙ tũc uideret̃ ꝓhibita detractio fal
cidiæ; qa nõ põt uideri qd aliud pñt dicta uerba operari. l. decẽ.
in ſi. in tex. & gl. ff. de fideic. lib. & no. Bal. in auth. ſed cũ teſtator.
& in l. p̄ſcrib'. C. de impu. & alijs ſub. Sed dubiũ eſt de uerbis. ſ. di-
ctis, qbus dicta donatrix uſa fuit utrũ idẽ importẽt; & allegat̃ ꝙ
ſic principaliter authoritas Bar. in l. cẽturio. ff. de uulg. & pup. in
iij. q. prin. de cõpendioſa facta ꝑ uerbũ cõe. Sed ſi bñ & ſubtiliter
cõſiderent̃ dicta Bar. vr̄ potius uoluiſſe totũ oppoſitũ, ẽt in uer-
bis q̃ ego dixi operari prohibitionẽ. vꝫ ꝙ hẽret totã & integrã
& ſine diminutione &c. Nã ipſe uult ꝙ dicta uerba operent̃ ut ui
deat̃ fcta ſubſtõ directa pupillaris; qa ſi uideret̃ facta obliq̃ ſeu
fideicõmiſſa. p̄dicta uerba nõ pñt ſaluari in ſuo proprio ſignifi-
catu; qa de obliqua detraheretur trebellianica, & ſic nõ ꝑtinerẽ
tur ad ſubſtitutũ bona integraliter & ſine diminutione, ꝓut te-
ſtator dixit & uoluit. ad hoc ergo ut ꝑtineant prout dixit & uo-
luit, interpretat̃ ipſe ꝙ ꝑ dicta uerba uoluerit facere directã; uult
ergo ipſe, ꝙ ſi dicta interpretatio nõ fieret, & ſic diceremus eam
fideicõmiſſariã, fieret detractio nõ obſtãtib' dictis uerbis, & ſic
ueniremus ↄ̄ ſignificatũ uerborũ, & cõtra id qđ teſtator uoluit.
ſ. ꝙ hẽret bona integraliter & ſine diminutione; vñ ſentit opi. il-
lorũ q dicũt requiri exp̄ſſam prohibitionẽ, & ꝙ nulla alia uerba
ſufficiunt ẽt q̃ nihil aliud operari pñt; quã opin. recitat Aug. in
d. §. ſi uerò expreſsim. & iſta eſt intentio Bart. ſi bñ inſpiciat̃; ſi. n.
dicta uerba poſſent operari ꝓhibitionẽ trebellianicæ, & ſic poſ-
ſent aliqd operari in ſubſtõne obliqua, nõ oportuiſſet facere in-
terpretationẽ, quã facit Bar. vꝫ ꝙ operent̃ ſuſtõnem directam,
cùm talẽ interpretationẽ non faciat Bar. ꝑꝑ aliud, niſi ut ſi dica
mus ↄ̄ritũ. ſ. ꝙ ſit fideicõmiſſa. dicta uerba integra & ſine diminu
tione nihil operent̃. Sed Bal. q percepit iſtũ fuiſſe intellec. Bar. in
d. præcibus. Bar. reprehendit. & uult ꝙ dicta uerba non habeant
operari hunc effectum. ſ. ꝙ faciant cẽſeri ſubſtitutionẽ directã;
qa ẽt ſi ſit obliqua, poſſunt aliquid operari. ſ. prohibitionem tre
bellianicæ. per. l. decẽ. in ſi. cum gl. ff. de fideicõ. liber. Vnde uult
Bal. ꝙ compendioſa facta per uerbum cõe pupillo ſit omni tẽ-
pore fideicommiſſa, ſm̃ ꝙ tenet gl. ibidem, etiam ſi dicta uerba
fuerint

fuerint appoſita, poſtq̃ pñt in ipſa fideicõmiſſa. aliqd operari,
& ſic nõ debemus recedere ab opi.glo. ꝑ ꝑ dicta verba, ne nihil
opecent maximè qñ mater eſt in medio, & qñ teſtõr ſe reſtrin-
git ad bona ſua;& niſi mõ ꝑdicto intelligam⁹ verba Bar.& Bal.
noo poſſemus bene diſcernere dinerſitatẽ quæ eſt inter eos, &
in quo Bal. velit reprehendere Bar. Sic ergo ſequit̃ ex ꝑdictis,ꝙ
illi qui dicunt in caſu nr̃o cẽſeri ꝓhibitã falcidiã ꝑ verba.ĩ.alle.
nõ hñt ꝓ ſe niſi authoritatẽ Bal. in d.l.ꝑcibus. Sed autho. & ſen
ſus Bar.in d.l.cẽturio. eſt in ꝯriũ intelligẽdo dicta ſua ꝓut ne-
ceſſario debet intelligi,mõ quo ĩ. dixi. Itẽ in ꝯriũ eſt auctoritas
Ang. ꝓut ipſimet allegant. ¶ Præterea in caſu nr̃o nõ fuerũt ap
poſita verba illa.ſ.ꝙ integraliter, & ſine diminutione &c. quo
caſu crederẽ Bal.melius ſenſiſſe, q̃ Bar.vel Ang.ſ.ꝙ dicta verba
ſufficerent ad ꝓhibitionẽ falci.cũ aliud operari nõ poſsint,& nõ
debent eſſe fruſtratoria,vt ĩ. dixi; vñ ſufficiunt poſtq̃ teſtõr vel
donator potuit,& ꝑ verba ꝑdicta ꝓſumit̃ ꝙ voluit ne fruſtrato
riè ſuerit locutus, licet expreſsè nõ dixerit. Sed fuerunt in caſu
nr̃o appoſita alia verba.ſ. pleno iure. Itẽ oĩa bona. Itẽ ponẽs cũ
in locũ ſuũ &c.q̃ quidẽ verba pñt importare aliũ ſignificatũ, &
ſic nõ neceſſariò important iſtũ. Nã verbũ pleno iure habet di-
uerſos ſignificatus; põt.n. intelligi in iure directi, & pleni dñij,
ideſt a quo nõ eſt ſeparatũ vtile,ſed cũ eo ꝯcretũ, ad differentiã
directi a quo ſeparatũ eſt vtile; qa tunc nõ eſt plenũ; & hoc ha-
bet̃.ff.de rei vend.l.iuli.in glo.ſuꝑ verbo plenũ. Itẽ põt intelligi
pleno iure.ſ.ꝓprietatis,& vſusfructus l.ſi ita ſtipulatus.§.j.in ſi.
ff.de verb.ob.ff.de annu.lega.l.titia.poſt prin.& qd no. Bal.in l.
matri.C.ad tertu l. & l. in pecudũ.C. de vſuris. Vñ poſito ꝙ fal.
detrahat̃; põt dictũ verbũ operari & verificari in reſiduo.l.vt il
lud ptineat ad donatariũ pleno iure.ſ.directi, & ꝯcreti dñij. Itẽ
ꝙ ꝓprietatis,& vſusfructus iõ nõ põt dici, ꝙ ꝑꝑ appoſitionem
dicti verbi cẽſeat̃ prohibita falcidia, poſtq̃ põt aliud operari,&
ita expreſsè determinauit Old. in conſ. 246. vbi ẽt dicit ꝙ talis
ꝓhibitio nõ debet fieri ꝑ ꝯiecturas,ſed palã,& oõ verbis gñali-
bus;ꝙ ego intelligo mõ quo ĩ.ſ. qñ ſunt talia q̃ pñt hr̃e & im-
portare aliũ ſenſum & ſignificatũ, aliàs ſecus,vt ſ.dixi.Et ſic ha
bemus triplicẽ auctoritatẽ in caſu noſtro,ꝙ nõ cenſeat̃ ꝓhibi-
ta falcidia.ſ.Old.Itẽ Bar.in d.l.cẽturio,q̃ hoc cẽſetur voluiſſe ẽt
in verbis,q̃ nõ pñt aliud importare.Itẽ Ang. Et nullũ aliũ habe-
mus in ꝯriũ, niſi Bal.in d.l. ꝑcibus. qui põt verũ dicere in ver-
bis q̃ aliud importare nõ pñt, vt ſunt illa integraliter & ſine di-
minutione,nõ in illis q̃ pñt aliud importare, vt eſt verbũ pleno
iure.Itẽ verba illa oĩa bona &c. Nã illa importãt vt veniant oĩa
5 nullo excepto; † qđ quidẽ verbũ oĩa cũ ſit ſignum vl̃e, facit vt
plura includant̃, q̃ ſi non eſſet appoſitũ, tunc.n. eſſet indefinita
locutio,q̃ nõ æq̃parat̃ vl̃i, qñ non eſt ea ſẽ rõ oium ſub indefini
ta cõprehenſorũ;lux. plenè no. in l.ſi pluribus.ff. de leg.2. & in
c.vt circa.de elec.in 6.ſed ſignum vl̃e facit oĩa indiſtinctè com-
prehendi nullo excepto;qa qui omne dicit &c.l.iuli.ff.de leg.3.
Et ſic iſta pñt ſimul ſtare.ſ.ꝙ oĩa bona fuerint donata nullo ex-
cepto,& oĩa peruenire debeant ad donatariũ, non tñ integrali-
ter, ſed cũ diminutione falcidiæ. Similiter verba illa, ꝙ poſue-
rit illũ in locũ ſuũ &c.pñt verificari,& operari.ſ.in reſiduo.ſ.in
tribus partibus de quatuor, q̃ ad donatariũ ſunt ꝑuẽtura.l. qui
quadringẽta.ff.ad treb. ¶ Plus vr̃, ꝙ ẽt hodiè ſi rogatus eſſet hæ
res reſtituere totã hr̃ditatẽ,nõ cẽſeret̃ ꝓhibita detractio trebel-
lianicæ,qa hoc verbũ, totam,põt aliud importare,quaſi diceret
nõ dimidiã,uel tertiã,ſed totã,nõ tñ ſequit̃, ergo integrã & ſine
diminutione. Nã trebellianicæ detractioni nõ eſt locus, niſi qñ
totã hæredi rogat⁹ eſt reſtituere, ſi.n.partẽ, nõ fieret detractio,
qa alia pars q̃ remanet cõputat̃ in quartã, & ipſius detractionẽ
excludit.l.in quarta.cũ ibi plenè no.ff.ad l.fal.vñ cũ intentio te-
ſtatoris potuerit eſſe alia, & potuerit hr̃e alium reſpectũ quàm
velle impedire diſpõnẽ iuris, circa detractionẽ, nõ eſt dicendũ
ꝙ ꝑ tale uerbũ dubiũ hoc noluerit,ſic pñt intelligi uerba Oldr.
& Ang.& aliorũ qui dicunt requiri uerba clara, & nõ ſufficere
gñalia,arg.l.in teſtõ. in ſi.C. de teſta.mili. Leges autem quæ al-
legantur de iure ueteri.ſ.l.j.§.inde neratius.ff.ad treb.& l.qui to
tam.cum ſimi.parum uel nihil faciunt ad propoſitum, quia iu-
re illo non poterat falcidia uel treb. prohiberi.l. ꝙ de bonis.§.
j.ff.ad l.falc.vñ in legibus illis detrahitur nõ obſtãte appoſitio-
ne dicti verbi, non ex eo ꝙ ꝑꝑ ipſum non cenſeatur prohibi-
ta, ſm ꝙ vnus ex conſultoribus, qui illas allegat & qui facit in
eis magnũ fundamentũ, vr̃ intelligere;ſed ex eo qa & ſi cenſeret̃
prohibita ꝑꝑ appoſitionẽ dicti uerbi, totã,nõ ualebat dicta ꝓ-
hibitio iure illo;vñ hoc fundamentũ,qđ ſumit̃ ex illis legib⁹ ſa-
tis eſt debile; qa poſſet dici ꝙ hodie non procederent illæ leges,
inquantũ uolunt ꝙ nõ obſtante appoſitione dicti uerbi, totã,de
trahit̃ trebellianica;qa cũ hodie poſsit ꝓhiberi ſicut falci.ut no.
Bar. in l.marcellus.eo.tit. ꝑ dictũ uerbũ,totã, poſſet dici ꝙ cen-
ſeret̃ prohibita,qa nõ diceret̃ reſtitui tota,ſi retineret̃ quarta;ſi-
cut nõ diceret̃ reſtitui integra & ſine diminutione. ¶ Tñ rõ,quã
ſ.feci, probat ꝯrium, & illud qđ dixi,qa teſtator potuit hr̃e aliũ
reſpectũ in appoſitione dicti uerbi totã, q̃ qđ noluerit probibe-
re trebellianicã.ſ.ut nõ partẽ,ſed totã,cũ onere tñ legali; quẽ re-
ſpectũ nõ põt dici habuiſſe apponendo illa uerba integre & ſine
diminutione, q̃ uerba nihil aliud importare pñt,niſi ꝙ nulla fiat
detractio;& ſi fieret,eſſet ſuperflua & nullius effectus. ¶ Cõclu-
do ergo breuiter, ꝙ cũ in caſu nr̃o uerba q̃ fuerũt appoſita in di
cta donatione.ſ. pleno iure. Itẽ oĩa bona. Itẽ ponẽs eũ in locum
ſuũ &c.poſsint hr̃e aliũ ſignificatũ, & aliud operari q̃ impedire
detractationẽ falcidiæ, nõ poſſumus dicere ꝙ ꝑ ipſa cõſtet de in-
tentione donãtis,qd noluerit falcidiã prohibere,& derogare di
ſpoſitioni iuris cõis,& ẽt iuri dictorũ hr̃dũ.per.d.l.in teſtõ.in ſi.
C.de teſta.mili.& per rõnem, qa probatio dẽt cõcludere neceſ-
ſariò;& ſic nõ induci̾ prohibitio;& iſto mõ intelligo dicta doc.
ſ.Old.& Ang.& aliorũ dicentiũ,ꝙ requiritur expreſſa & clara ꝓ
hibitio,& nõ per coniecturas. Nã intelligo de coniecturis, q̃ pñt
ſe hr̃e ad eſſe & non eſſe, & in his non teneo Bal.in l.præcibus.q̃
nimis gñaliter loquendo dicit ꝙ illa uerba,pleno iure,itẽ oĩa bo
na &c.inducũt prohibitionẽ falcidiæ;ſed ſi fuiſſent appoſita alia
uerba,quæ non poſſent aliud importare,ut ſunt illa q̃ integrali-
ter & ſine diminutione;tunc qa ex illis reſultat coniectura, quæ
nõ põt ſe hr̃e niſi ad eſſe,teneo opi Bal.ꝙ induceretur prohibi-
tio;non aũt id qđ ſentit Bar.in l.centurio.nec id qđ prima facie
cenſet̃ ſenſiſſe Old.& Ang.ſ. ꝙ nõ niſi per uerba expreſſa & ſpe-
cifica inducat̃ prohibitio;qa non eſt rõ quare debeat requiri di-
cta expſsio,ſi de uolũtate põt ex uerbis ꝓlatis manifeſtè neceſſa
riò cõſtare. Et ſm dictũ modõ reduco ad cõcordiã authoritates
doctorum ſcribentium, quæ uidentur inuicẽ diſcordare;ſed cre
do ſi fuiſſent interrogati, hoc idem dixiſſent, & præfatam diſtin
ctionem, quæ rationabilis eſt, approbaſſent.

SVMMARIA.

1 *Statutum excludens fœminam a ſucceſſione extante maſculo intelligitur de maſculo deſcendente.*

2 *Repudiatio facta per filium in manibus patris ualet ſtatuto approbante uel iuramento interueniente.*

3 *Mater, quæ non petiit tutorem, an & quando propter ſuam negligentiam priuetur hæreditate filii.*

4 *Auia non petens tutorem nepoti, an priuetur eius hæreditate.*

CONSILIVM XXIX.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ In puncto ſu-
præſcripto fue-
runt appoſita plura uerba,q̃ expediret. Nã ĩ effectu q̃
rit̃ in ipſo de triplici hr̃ditate. Primò de hr̃ditate An-
tonij,q̃ deceſsit iteſtat⁹ relictis duabus filiab⁹,uidelicet Maria na
ta ex pr̃ia uxore q̃ erat nupta & fecerat patri finẽ & ceſutationẽ
de hr̃ditate pr̃na & mr̃na ut dr̃,& Miliana pupilla nata ex ſecũda
vxore,ad quã iſtarũ dicta hr̃ditas deuoluta ſit; cõſtat.n. ꝙ de D.
Beatricæ matre dicti Antonij nõ eſt tractãdũ ſtãtib⁹ deſcẽdenti-
bus & ualẽtib⁹ ſuccedere; cũ prima cã in ſucceſsione ſit deſcẽdẽ
tiũ.C.de ſuis & legi.anth.in ſucceſsione. Nec ẽt eſt tractandũ de
Ioãne filio Baldaſaris q̃ erat agnatus, cùm ipſe eſſet trãſuerſalis
q̃ de iure cõi nõ uenit ſtãtibus deſcendẽtibus;ut in d.auth. in ſuc
1 ceſsione. † Nec hẽt obſtare ſtatutũ ſub rubrica quo ordine &c. ꝑ
qđ excludit̃ a ſucceſsione aſcendẽtis fœmina ſtante maſculo; qa
loqtur qñ extaret maſculus deſcendẽs & in eodẽ gradu cũ eo, q̃
ſimul cũ ea cõcurreret, ſi ſtatutũ nõ cẽt; ſed ſtatutũ ipſum ꝓfert.
At in caſu nr̃o extat maſculus nõ deſcendẽs,ſed collateralis,q̃ cũ
ea nõ concurreret ſi ſtatutũ nõ eſſet, iõ nec ſibi ꝓfertur;qa nimia
iniuria afficeret̃ filia,ſi a tali excluderet̃. Nec ſtatutũ hoc noluit,
nec eius uerba hoc patiunt̃; ſolũ ergo uidendũ eſt de dictis filia
2 bus. † Et breuiter dicta Maria poſtquam renunciauit,ſuccedere
nec potuit, tum ex forma ſtatuti quod dictam renunciationẽ ap
probat ẽt ſine iuramento,licẽt de iure cõi non ualeret talis renũ
ciatio

ciatio tanq̃ facta ꝫ bonos mores: vt in l.pactú.C. de colla. & de pac.l.pactú.ſed ſtatutum potuit facere ipſam validã; qa nõ eſt ꝫ iua diuinũ vel naturale,ſed ſolũ ꝫ ius poſitiuũ; iuxta plene not. in l.oẽs populi.ff.de iuſti.& iure. Tũ ẽt ex ſorma iuris cõis,ſi interuenit iurm; vt in c.q̃uis.de pac. in 6. ꝙ ẽt de iure ciuili ſeruatur,cũ illud ſtatuaẽ ꝓ euitatione peccati,quo caſu ius ciuile imitaẽ canones;iux.plenè no.in c.2.de pac.in 6.& in l. priuilegia.C. de ſac.ſac.ecc. ¶ Excluſa ergo dicta Maria ꝑ ſuã repudia.ſvocata ſuit ꝑfata Miliana altera filia,& pupilla ſola ad hr̃ditatẽ Antonij pr̃is ſui, quaſi ꝑ ius accre.l.q repudiãtis. in prin.ff. de innſti.teſt.C,qñ nõ pe.par.l.j.q̃ Miliana iure ſuitatis hr̃ditatem pr̃is ẽt nõ aditã trãſmiſit ad ſuos hr̃des.C.de ſuis & legi.l.apud hoſtes. C.de iure delib.l.3.cũ cõcor.& plenè ꝑ Bar.in l. vẽtre.ff.de acq. hær.

5 ¶ †Sc'do loco vidẽdũ eſt de hr̃ditate d. Milianæ, in qua reperiẽ hr̃ditas d. Antonij pr̃is ſui,q̃ deceſſit vt vr̃ j. pupillarẽ ætatẽ;& j. annũ a morte teſtõris; & in illa breuiter eſt dicẽdñ, ꝙ ſi d. Catherina mr̃ eius nõ ſoret excluſa ꝑꝑ non petitũ tutorẽ, vt qa

Additio.

a ¶ Quia erat minor. 25. ann. uide Lu. Ro in conſ. 279. incip. uiſo themate, narratione &c.

a erat minor.a 5.annis. [a] C.ſi aduer. delic.l. fi. vel qa fuiſſet ꝑueta mortalitate filiæ,qa deceſſiſſet filia j.annũ, cum adhuc reſtaret tm̃ de anno q ſibi dabaẽ.inſti.ad tertul.§.fi.ꝙ j. illud, qđ reſtabat,potuiſſet cõgruè ſuſcipere tutelã, vel ſacere aliũ tutorẽ dare.ff.ad tertul.l.2.§.cõfeſtim.in fi.& tũc nõ eſſet dubiũ ꝙ ſola dicta do.Catherina mr̃ vocata fuiſſet ad hr̃ditatẽ d.Milianæ excluſa Maria ſorore ex vno latere tm̃, & excluſa beatrice auia paterna,vt in auth.defuncto.C. ad tertul. Si verò dicta do. Catherina

b ¶ Suſceptã. Vide Bal. i conſ. 141. in 5.parte. & in conſ. 239. eadẽ parte.

b ſoret excluſa ꝑꝑ nõ petitũ tutorẽ, vel tutelã non ſuſceptã, [b] vt qa erat maior.a 5.tpe mortis mariti,& diſtulit tutelã ſuſcipere, vel tutorẽ petere tm̃,ꝙ j.id qđ reſtabat de anno tpe quo mortua ẽ dicta pupilla,nõ poterat tutelã ſuſcipere vel facere ab alio ſuſcipi ſm ritũ,& ꝯſuetudinẽ ſeu ſtilũ curiæ Feltrenſis, ꝓut mihi aſſeriẽ,qa dr̃ mihi ꝙ nõ reſtabant de anno vltra trea vel quatuor dies,& tũc eſt perinde ac ſi totus annus tranſiuiſſet.ff.ſi qs cau.l.a.§.ſi qs tñ cũ poſſet.ff.de uerb.ob.l.hoc iure. & l. cũ ſtipulatus ſim mihi a ꝓculo.Nec ob.c.cõmiſſa.de elec.lib.6. in prin. qa ſolutio colligiẽ ex no.ꝑ Dy.& Bart.poſt gl.in d.l. hoc iure. & l.in illa ſtipulatione.ſi Kalẽdis.ff.de uerb.ob.Nã erat in ptãte iſtius mr̃is petere tutorẽ, uel facere tutelã decerni, iõ cõmittiẽ pœna mero iure añ lapſum terminũ, qñ nõ reſtabat tm̃ ꝙ ſuſſiceret ad petẽdũ,ut d.l.cũ ſtipulatus ſim mihi a ꝓculo, uel aliter & melius qa in d.c.cõmiſſa.vr̃ eſſe caſus in ꝯriũ eius qđ dixi, qa in caſu nr̃o pœna priuatiõis hr̃ditatis eſt pœna legalis, vr̃ ꝙ nõ

c ¶ Anno. Infra quantũ tẽpus mater teneatur petere tutorem ſilio. uide Bal. in cõſ. 97. in 3. parte & in cõſil. 113.& i conſ. 379. eadẽ par.

c ſuerit cõmiſſa niſi trãſacto toto anno, [c] q̃tũcunq; trãſiuerit tm̃ de anno ꝙ j.reſiduũ qđ reſtabat petere tutorẽ vel tutelã nõ potuiſſet, ꝑ illũ tex. & ꝑ l.inſulã j.biẽniũ.ff.de ver.ob. licèt ſecus i cõuentionali, q̃ cõmittiẽ ſed nõ põt exigi añ lapſum totũ tps, vt d.l.cũ ſtipulatus ſim mihi a ꝓculo.& ibi plenè ꝑ Bar.eo.tit. &ꝓ ꝯñs vr̃, qđ cũ nõ eſſet adhuc priuata de iure ſuccedendi tpe quo mortu' eſt pupill',qa adhuc reſtabãt quatuor dies, vt mihi aſſeriẽ,potuerit dicta mr̃ ꝑfato pupillo ſuccedere,& adire eius hr̃ditatẽ,qa ſibi fuit delata,& ſic đ ipſa hr̃ditate potuerit facere velle ſuũ,ſicut dicũt canoniſtæ in d.c.cõmiſſa.ꝙ ille poterit ꝑmutare illã eccleſiã,qua veniebat priuãdus, ſed adhuc nõ erat priuatus añ lapſum anni,& hr̃ ꝑ Old.in quodã cõſi.ſuo ꝙ incipit. factũ tale eſt. ¶ Breuiter ad iſtã. oppo.q̃ eſt difficilis rñdeẽ, ꝙ poſ

d ¶ Auie. Vide Bald.in conſ. 230. i 5.parte. et in conſ. 438. in 3. pt. nũquid qui excludit auiã.ui de per eũ in conſilio 447. in 4. parte.et in conſi. 475. eadẽ par.

ſumus fateri dictã matrẽ nõ fuiſſe[d] priuatã iure ſuccedẽdi añ totũ annũ lapſum per dicta iura,& ꝙ hr̃ditas dicti pupilli fuit ſibi delata,& ꝙ potuit eam adire, tñ anno poſtea integraliter lapſo priuabiẽ ea,qa ſua negligẽtia nõ debet remanere impunita, & hoc per illud idẽ c.cõmiſſa.in prin.qđ vult vt eccleſia illa dicaẽ vacare,& ea priuatus eſſe lapſo toto anno, licet añ nõ fuerit, & eodẽ mõ in l.inſulã.ff.de ver.ob.licèt añ lapſum termini nõ dicaẽ cõmiſſa ſtipl'o ad totale intereſſe, qa eſt pœna lega. cõmittiẽ tñ lapſo termino, & hoc eſſe verũ, ꝓbo expſsè ꝑ l.a.§. ꝯfeſtim.i fi.ff.ad tertu. vbi dr̃ ꝙ mr̃ nõ priuaẽ qñ fuit ꝑuenta mortalitate filij,qa mortu' ẽ fili' añ lapſum anni, q ſibi dabaẽ ad petẽdũ tutorẽ,ꝯſtat ãt ꝙ tũc dr̃ fuiſſe ꝑuẽta, qũ prius nõ fuit in mora, aľs ſec', vt hr̃ in ea.l.a.§.ſi qs tñ.ff.ſi qs cau. Igiẽ nõ dr̃ fuiſſe ꝑuẽta mortalitate filij,& ꝑ ꝯñs a ꝯrio ſenſu illi' tex. lapſo anno dʒ puniri,& hr̃ditate priuari,licèt añ ipſum totũ lapſum nõ fuerit punita,nec priuata,& ꝓ iſta ſnĩa facit opi.Bar.q voluit ꝑ illũ.§.cõfeſtim.ꝙ ſit priuata,ſtatim ꝙ trãſiuit tm̃ de anno ꝙ cõmodè potuiſſet petere ſi voluiſſet,& ſuit neglıgẽs,ẽt ſi ſuperat adhuc tm̃ ꝙ petere cõmodè potuiſſet licèt Bal. & aliĳ dictã opi. nõ teneãt, ꝑ illũ.§.fi.inſti.ad Tertullianũ. ¶ Cõcludiẽ ergo,dictã matrẽ ꝑꝑ ſuã negligentiã ſaltẽ lapſo anno fuiſſe priuatã hr̃ditate filij ſui, poſito ꝙ j.annũ nõ ſuiſſet;qa nõ põt dici fuiſſe ꝑuenta mortalitate filij,ex quo ꝑ prius fruſtrata fuit;& hoc ꝑ illũ. §.cõfeſtim.in fi.a ꝯrio ſenſu iuncto.§.ſed ſi forte.ubi eſt expreſſum, ſi benè inſpiciaẽ.

4 ¶ †Nunc eſt uidendũ, ad quẽ fuit delata dicta hr̃ditas,an ad auiã pr̃uã, an ad Ioannẽ filium Baldaſaris aguatũ; & vr̃ ꝙ ad Ioannẽ, quia dicta auia cenſeẽ fuiſſe negligens, ſicut & mr̃,qa annus pariter currit utriq;.ar.l.ſi maritus præuenerit.ff.de adul.& ita vr̃ terminare Bar.in q̃õne diſputata ꝑ eũ, q̃ incipit pupill.ante fi.ibi.ſed ſi mr̃ & auia,cũ utriq; imponaẽ neceſſitas &c.Sed cõtrariũ eſt uerius,qa iſtud potuiſſet ꝓcedere iure ueteri, quo neutra poterat eſſe tutrix, ſed ambæ arctabanẽ ad petendũ, vñ poterant ambæ eſſe diligentes in petẽdo;ergo ſi nõ petũt, ambæ ſunt negligentes.Sed hodie cũ poſſint eſſe tutrices & mr̃ ꝑferẽ auiæ,[d] ut in auth.matri & auiæ.C.qñ mulier offic.tu.fungi põt. Et licet mr̃ priuata ſit hr̃ditate uel ꝑꝑ ſuã negligentiã,uel ex alia cã,non ꝑpea priuata eſt a tutela,ut uo.ꝑ Bar.poſt gl. in l.ij.poſt prin.ff.de leg.tu.nõ ꝑt iputari auiæ,ſi ñ petijt tutorẽ uel tutelã ſibi decerni,quouſq; extitit mr̃ q̃ poterat tutelã aſſumere. Et ita determinat expreſsè Bal.ſubtiliter & uotabiliter ꝫ Bar.in l. ꝑcibus.C.de imp.& alijs ſub.& in l.iij.C.ad Tertu.& ſic dico, ꝙ hr̃ditas dictæ Milianæ pupillæ ꝑ priuationẽ matris deuoluta eſt ad dictam D. Beatricẽ auiã paternã ¶ Sup eo uerò,ꝙ tertio loco q̃riẽ de hr̃ditate dicti Bartholomei dicendũ eſt,ꝙ illa ꝑtinet ad filiũ eius poſthumũ,vʒ Bartholomeũ excluſis oib' alijs aſcendẽtib' ut collateralib' ut auth. i ſucceſ.C.de ſuis.& leg. & hoc nullũ hẽt dubiũ.

S V M M A R I A

1 *Sententia lata ſuper reuocatione alicuius præcepti facti in aliqua cauſa, non præiudicat quo ad ipſam cauſam principalem.*

2 *Poſſeſſio quæ retinebatur per ædificium factum in loco communi, ſiue publico, remoto ædificio dicitur deperdita.*

3 *Verba appoſita in ſententia quod uſufructuarij loci communis ita utantur ut erant ſoliti uti, quomodo intelligantur.*

4 *Quibus remedijs poſſit ſe tueri una communitas contra aliam quæ turbat uſum prædi cũo inter eas ſ propter aliquod ædificium.*

CONSILIVM XXX.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Vt plenè attingamus id,de quo q̃riẽ, plura per ordinẽ ſunt videnda.primum eſt vtrum cõç Tetri poſſit intentionẽ ſuã fundare ſuper ſnĩa primo loco data in ſui fauorẽ.Ad qđ breuiter & ſine dubi-

1 tatione dicẽdũ eſt,ꝙ nõ; † qa ſnĩa illa principaliter fuit lata ſup reuocatione cuiuſdã literæ ſeu ꝑceꝑti facti, ꝙ q̃dã caſaria q̃ tũc facta erat deberet remoueri, vñ in illo iudicio non fuit deductũ principaliter ius petitorij vel poſſeſſorij vtriuſq; partis, ſʒ ſolũ incidẽter;principalr aũt ſolũ fuit diſcuſſum,an illud ꝑceptũ deberet reuocari,vel nõ. Et fuit illud iudiciũ ſũmariũ, qa ſine libello,& lit.ꝯte.& ſicut de facto emanauerat,ita petitũ fuit de facto reuocari.l.minoribus.in prin. cũ ibi no.ff.de euic.ſnĩa ergo in illo iudicio lata ſolũ fecit ꝑiudiciũ ſup eo, ſuper quo lata eſt principaliter.ſ.ſup reuocatione ꝑcepti,non aũt ſup his q̃ deducta fuerunt incidenter.ſ.ſuper iure vel quaſi poſſeſſ.retinen.caſariã,quominus nõ obſtãte tali ſnĩa poſſit nũc principaliter deduci in ordi.iudi.ꝯfeſſoriæ, vel negatoriæ,vel uti poſſid.per l.ſi quis à liberis.§.ſi vel parens.ff.de lib.agnoſcen.ff.de his qui ſunt ſui vel alie.iur. l.pen.ff.de re iud.l.à diuo Pio.§.ſi ſuper rebus.& qđ plenè no.Bar.in l.qui Romæ.§.duo fratres.ff.de verb. obl.in 4.col.in diſt.magna,quam facit; an ſententia lata ſuper principali præiudicet in incidenti.& l.j.C.de ordi.iudi. & quando ꝓuo.non eſt nece.l.j.in vl.col. ver. videndum eſt quando de iure. nullitate &c.& per Inno.in c.fi. in fi.magnæ glo.de ord.cog.de cauſa poſ.& proprie.c.cum eccleſia ſutrina.in vl.col.ſuper verbo faciendos,facit.l.ſi priua.ff.de ope.no.nun. ff.de aqua quot.& æſti.l.fi.& hæc eſſe vera,illi ijdem conſultores ad quorum cõſilium lata fuit illa prima ſententia,dixerunt expreſsè in eorum ꝯſilio in loco per me ibi.ſ.ſignato Vnde cum eius tenor fuerit in dicta ſnĩa inſertus,& ad ipſum ſe referat,ſnĩa prædicta perinde eſt, ac ſi hoc idẽ fuiſſet per dictã ſentẽtiã declaratũ, videlicet ꝙ in principali cã petitorij vel poſſeſſorij nullum faciat illa ſnĩa præiudicium.arg.l.aſſe toto.ff.de hære.inſti.ff.de ꝯdi.& dem.l.ſi ita præſcripſero.& per ꝯſequens non facit.arg.ff.de le. iij.l.ſi

quis. in prin.§.miles.& qđ no.in l.& puto, fami.erciſ. in parua glo. Nõ ergo põt dicta cõitas Tetri ſe fundare ſuper dicta ſnĩa prima,tanq̃ per eam ſit vel fuerit declaratum ipſam habere ius retinendi dictam caſariam,vel eſſe in quaſi poſſeſſione dicti iuris retinendi per prædicta. ¶ †Secundò videndũ eſt, an poſſit intẽtionẽ ſuã fundare ſup poſſeſſione vel quaſi, in qua erat tpe latæ ſnĩæ p̃dictæ,& in qua fuerat per aliquod tp̃s ante, & ẽt fuit per poſt in totũ,vt dr̃ p annos nouem,vt ſic p hoc pbẽt dictam cõitatem Tetri hr̃e ius retinendi dictã caſariã in loco p̃dicto;& ad hoc ẽt rñdeĩ clarè, q̃ nõ; q2 poſſeſſio uel quaſi poſſeſſio p̃te rita, q̃ hodie nõ ſit, nõ ſufficit ad pbationẽ iuris ſuper ꝓprieta te,vel iure in re.ff.de pign.l.& quẽ nondũ.§.quod dr̃.& no.Bar. in l.pe.ff.de ꝯdi.inſti.& Io.And.in c.illud. de p̃ſum. circa mediũ mag.gl.& in nouel.& qđ no.Bar.C.de rei vend.l.indicia.ſed illa poſſeſſio fuit de p̃terito, & nũc nõ eſt,nec fuit a 24. vt dr̃ annis,citra quos dicta caſaria ſtetit remota; iſta verò q̃ nunc eſt a tpe repoſitionis dictæ caſariæ, dr̃, & eſt noua poſſeſſio de qua nunc nõ q̃rimus,& eſt improba,& clandeſtina q̃ nõ ꝓdeſt C. de acquir.poſ.l.improba. C.de ꝓba.l.ius eius.q̃ aũt illa prima poſſeſſio fuerit perdita p remotionẽ caſariæ,ſi ipſimet remouerũt, ꝓbaĩ in l.quamuis ſaltus.ff. de acqui.poſ. vbi dr̃ poſſeſſionẽ p̃di p actum ꝯriũ ei per quẽ fuit acquiſita.facit.l. prout quiſq;.ff. de ſol.ff.de regu.iur.l.nihil tàm naturale. ſed acquiſita fuit per actũ ponendi,& retinẽdi caſariã; ergo per actũ ꝯriũ.ſ. remouẽdo,& deſtruendo fuit p̃dita ſtatim.l.4.§. in amittenda.ff.de acq. poſ.Si verò per aliũ ſiue ipſorũ voluntatẽ fuit remotã;tunc eo ipſo q̃ potuerunt reponere, & neglexerunt , ſimiliter perdiderunt ciuilẽ poſſeſſionẽ quã animo retinebant; naturalẽ verò ſtatim ẽt añ negligentiã; p ea q̃ plenè no. p Bart.ff.de acqui. poſ.l. ſi id.§.ſi forte. & per Inno.in c.q̃relã. de elec.in gl. q̃ incipit. dicunt quidã. maximè ſtando per decẽniũ,vt ibi not. per eũ.cũ ẽt ignorãs naturalẽ occupatã negligẽs per 10. annos recuperare, perdat ciuilẽ p obliuionẽ.l.furtũ. §.j.ff.de vſuca.& not.in l.ſi id qđ. in prin.ff.de acq. poſ. per gl.inſti. de vſuca.§. qđ.& C.de aq. poſ.l.licèt.per gl.& per Inno. in c.2.de in integ.reſt.in j.col.ibi fateor &c.Nec põt dici, q̃ retinendo dictã caſariã in loco p̃dicto tãto tpe,& ẽt maiori,& ſufficienti ad p̃ſcribendũ p̃ſcripſerint ius retinendi, vt ſic ea remota vel diruta ex iure acquiſito per p̃ſcriptionẽ poſſint eã reponere,cùm ſolũ ſit publicũ, vt patet ex vltima ſnĩa cui partes habent neceſſe ſtare,ergo ceſſat talis p̃ſcriptio,vt hoc ꝓbaĩ.ff.de vſuca.l.fi.in prin. quinimo ſi ex ſola p̃occupatione fuiſſet acquiſitũ ius retinẽdi,ea remota & p̃occupatione ceſſante ius p̃dictũ fuit extinctũ, nõ ſolũ ipſa quaſi poſſeſſio.ff.de acqui.rerũ dñio l.q̃ in littore.ver. illud vidẽdũ. uel ſtatim ut ibi,uel per lapſum anni,iuxta plenè no.per Bar.in l.quominus.ff.de flumi.in 15.q.in fi.uel per biẽn ũ. iuxta no.in ſi.per eundẽ in l.p̃tor.in fi.ff.de bo.auth.iudi.poſ. ſic ergo in lite p̃nti p̃fata cõitas Tetri talis ſtatus,& ꝯdõnis eſt, qualis eſſet ſi dicta prima ſnĩa lata nõ eſſet in eius fauorẽ, & qualis ſi aliàs in quaſi poſſeſſione huius iuris.ſ.eam retinẽdi nunq̃ fuiſſet, cũ ex
3 illis nõ poſſit in aliquo ſuam intentionẽ fundare. ¶ †Tertiò loco uidẽdũ eſt,his p̃ſuppoſitis utrũ cõitas Seledi poſſit ſuã intentionẽ fundare ꝯ dictã cõitatẽ Tetri ex ſecunda & ultima ſnĩa,ad ꝓhibẽdũ ne dictã caſariã reponãt. Ad quod eſt dicẽdũ, q̃ ſic, q2 in illa ſnĩa ꝯtineĩ inter alia, q̃ hoĩes dictarũ cõitatũ poſſint paſculare ſm̃ q̃ ſoliti ſunt &c. q̃ uerba referunĩ ad ultimã cõſue.ſ. q̃ fuit in tpe magis ꝓpinquo illi ultimæ ſnĩæ.ff.de ali.& cib.leg. l.mela.§.j.C.ne de ſtatu defun.l.ſi mr̃.in fi.& arg.ff.q̃s or. in bo. poſ.ſer.l.2.poſt prin. ubi inſpiciĩ ultĩa opi. ſeu fama, ſed hic, ut dr̃,per tres annos añ latã ultimã ſnĩam fuerat remota dicta caſaria,& ſic paſcuauerãt, & paſcuari ꝯſueuerãt per dictũ tp̃s triennij ſine dicta caſaria,& ſine impedimẽto eius.Igiĩ eodẽ mõ virtute dictæ ſnĩæ,& ex eius uerbis debẽt paſculare.Illud aũt conſtat,q̃ illa verba ſoliti ſunt &c. verificanĩ in paſculatione facta p trienniũ,imo ẽt ſi p ſolũ annũ, licèt verbũ,cõſuetũ,ꝓ ſui verificatione req̃rat decẽniũ.de p̃bẽ.c. cũ de bñficio. lib.6. & patet ex no.p Bar.in d.l.mela.§.j.ff.de ali.& cib.leg.& in l.j. C. q̃uo & q̃n
4 iudex.& facit.l.3.in fin.C.de epiſ.audi. ¶ †Quarto loco vidẽdũ eſt,verũ dicta cõitas Seledi poſſit fundare ſuã intẽtionẽ ex alio q̃ ex verbis dictæ ſnĩæ ſ. relatis,ad qđ dicẽdũ eſt,q̃ ſic,ex pluribus, vñ nõtãdũ primò q̃ p dictã ſnĩam ſcđam declaraĩ ſolũ dicti mõtis,& paſcui eẽ publicũ.i. ptinere ad illuſtrẽ dñationẽ Venetorũ,vſum verò paſculãdi ad dictas cõitates ꝓ indiuiſo,& ſic hẽnt dictæ cõitates hãc ſeruitutẽ vſus ſu p & ĩ dicto mõte ſeu ſolo;ſi ergo altera turbat alterã in utẽdo,hãt inter ſe ĩterdictũ uti poſſi.ff.uti poſ.l.fi. Vr̃ ãt dicta cõitas Tetri turbare cõitatẽ Seledi in utendo,ex quo fecit dictam caſſariã; q2 nõ permittit eã uti iure ſuo eo mõ quo uſa eſt , & uti ꝯſueuit a tpe dictæ ſnĩæ. ſ.per annos.xx. qb᷑ uſa eſt ſine ĩpedimẽto dictæ caſariæ, ex qua ut dr̃ ſuus uſus multũ incõmodaĩ ab eo q̃ uti cõſueuit,& uſus cõitatis Tetri augeĩ ultra ſolitũ,& iſtud fieri nõ debet, imo debet utraq; cõitas uti eo mõ,quo uti cõſueuit per tpa p̃terita,& nulla dẽt fieri nouitas.ff. de aqua plu.arc.l.ſi prius.§. recte placuit.ff.de ſerui.urb.præ. l.q̃ luminib᷑. dũ dicit ſciat ſe formã & ſtatutũ antiquorũ ſeruare dẽre &c.maximè cũ illud qđ facit,tẽdit ĩ p̃iudiciũ uel ꝓprietarij uel alterius hñtis eandẽ ſeruitutẽ ſecũ. ff. de acqua quoti.& æſti.l.hoc iure.§.is q.& ibi eſt tex.obtimus cũ gl.ſuper uerbo corriualib᷑.ff.de ſer.ru.p̃di.l diuus. Vel ſaltẽ qñ maius dãnũ ĩcrẽt alijs,q̃ ipſa ſentiat utilitatis,ut hic dr̃ & p̃ſupponiĩ eẽ.ff. de riuis.l. j.in fi.& l.iij.in fi.prin.& ibi not.plene p gl.ſup uerbo aduerſarij in qb᷑ eſt caſus huius q̃õnis;eſt aũt caſus in e.l.iij.ff.de riuis.ĩ §.ſi q̃s nouũ canale.ubi dr̃ q̃ ſi ille q̃ hẽt ſeruitutẽ,uult aliqđ de nouo facere in loco,qđ hactenus facere uel hẽre nõ cõſueuit,ita demũ põt ſi ſibi prodeſt & alteri nõ nocet,uel ius alterius nõ incõmodat; ſi uerò noceret,tũc diſtinguiĩ, aut infert dãnũ,& nõ põt; aut aufert uel diminuit lucrũ,& tunc diſtinguiĩ qđ eorũ ſit maius,ut in tex.ſ. alleg. Põt ẽt ſe iuuare dicta cõitas Seledi ex in.ſeu.edi.p̃toris, ne qđ ĩ loco publico;ut patet ĩ l.ij.ĩ prin.& §.j. Nã ut.ſ. dixi ſolũ iſtius mõtis & paſcui declaratũ eſt p dictã ultimã ſnĩam eẽ publicũ,& ĩ publico patrimonio.l. ſed celſus eũ ibi no.ff.de ꝯhẽ.emp. & in loco publico nõ dẽt q̃s aliqđ de nouo facere, p qđ auferaĩ priuato utilitas quã ex illo publico ſentiebat. ut.d.l.ij.in prin. & §.j. & potior ẽ cõditio ꝓhibẽtis,ut ibi hr̃.& ĩ l.ſabinus.ff.cõi diui. Itẽ ſicut pro q̃ſi poſſeſſiõe aliarũ ſeruitutũ hñtiũ cãm diſcõtinuã utẽdi ꝓdita ſunt interdicta,ne q̃s ĩpediaĩ uti eodẽ mõ,quo anno p̃ſenti uel p̃terita æſtate uſus eſt.ff.de itĩ. actuq; priua. & de aqua quoti.& æſti. p totũ.Ita & pro tuẽda q̃ſi poſ.huius iuris utẽdi,qđ dr̃ hr̃e cãm cõtinuã,q2 eſt ſeruitus pſonalis,cuius q̃ſi poſſeſſio retineĩ aĩo,licet ſec᷑ ĩ reali,iuxta notata in l.inſto.§.nõ mutat.ff.de uſuc.p doc. C.de præſcr.lõ.tẽpo.l.fi. debet cõpetere interdi. uti poſ.ff.de ſerui.ri.gñali.l.pe.ff.ſi ſeruitus uẽdicet.l.ſicuti.§.ariſto.ſ.ne impediaĩ uti eo mõ quo hucuſq; uſa eſt a tpe dictæ ultimæ ſnĩæ. ¶ Quintò & ultimò q̃ riĩ,ſi caſaria nõ eſſet repoſita & ſic res eſſet integra procederẽt p̃dicta , & poſſent illi ꝓhibere eã reponere.Sed q2 repoſita eſt,ceſſat ꝓhibitio qua reſpicit futura opa,nõ p̃terita;qđ ergo remediũ dabiĩ ut tollaĩ?rñdeo ĩterdictũ,q̃ vi aut clã.ff.de ope.no.nũ.l.j.§.ſ. ff. q̃ ui aut clã.l.j.& p totũ hæc igiĩ pars mihi uerior vr̃,ut cõitas Seledi debeat obtinere aduerſus cõitatẽ Tetri,& q̃ poſſit eã cõpelli facere ad remouẽdũ dictã caſſariã remedijs de qb᷑. ſ.uel ẽt utili interdicto uti poſſ. q2 nõ aliter põt uti iure ſuo ꝓut ſolita eſt uti, niſi dicta caſaria remoueatur.iuxta no.in fi.per gl.& docto.in l.clam poſſidere.§.qui ad nundinas.ff.de acqui.poſſeſ.

¶ Caſus.

¶ Super cã cuiuſdã ſubſtitutionis circa quam plura mouentur dubia.ut.j.placet. Primũ eſt,ſi uxori fuerit relicta alimenta ſi cum filijs teſtatoris morabitur, & eandẽ uxorem filijs ſubſtituit pro parte,an illa ſuccedens ex ſubſtitutione petere poſſit alimenta.

S V M M A R I A.

1 *Mulier cui legata fuerant alimenta & per mortem filiorum ſubſtituta in tertia parte uſusfructus bonorum,adueniente commodo ſubſtitutionis non poteſt petere alimenta;& quod ſi alimenta erant pinguiora,quã uſusfructus.*

2 *Legitimæ ad ſupplementum agens , & ſuccumbens non perdit commodum teſtamenti;& utrum egerit de inofficioſo, colligitur ex narratis in libello,quæ debent menti inſeruire;& nu.3.*

4 *Arbitri ſententia an præiudicet compromittentibus in ſubſtitutione , & qualiter liberatio in compromiſſo facta reſtringatur.*

5 *Succedens ex pupillari non computat in partem ea , quæ habuit per ſententiam inter pupillos & ſubſtitutum.*

6 *Venditio facta de re pupillari,non ualet in præiudiciũ ſubſtituti pupillariter.*

CONSILIVM XXXI.

1 IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ †Circa primũ vr̃ dicendũ, & nõ ob.cõmodũ ſubſtitutionis ſuperueniente nõ debeat p̃dere legatũ alimẽtorũ qđ ĩceperat deberi,& p mortẽ filiorũ cũ qb᷑ dẽat morari non

non fini.C.de leg.l.j.ff.de alimẽ.& cib.leg.l.gayo.§.imperator.
Nã ſupueniẽs cõmodũ nõ debet nocere, ſed ꝓdeſſe.ar.ff.de in-
di.l.ſi lõgius.in fi.¶ Quid.n.ſi fructus tertiæ partis bonorũ,q ve
niunt ex ſubſtõne,nõ ſufficiũt ad alimẽta? certè incõueniens eẽt
ꝙ alimẽta pderet, qꝫ ſic efficeret deterioris ꝯdõnis ex eo ꝙ fuit
ſubſtituta, qd eſſe nõ dẽt cũ ex hoc maiorẽ affectionẽ teſtõr ad
eã habuiſſe oñdat; ergo debet ex hoc reddi melioris ꝯdõnis, nõ
deterioris.ar.ff.de ꝯdi.& dem.l.publius.§.titia. bene facit in rõ-
ne ſui.l.in libello.§.ſi qs ſeruũ.ff.de capt. ver. ruſus.ff.de ꝯta.l.
3.§.emãcipatus filius ver.nõ.n.&c.ibi.cũ reſciſſio quomagis ad,
mittaẽ,nõ quominus &c.& ꝙ ibi p Bar.de ꝯdi.& dem.l. falſa.§.
j.ibi.nã honor eius eſt auctus &c. Subſtõ namq; iſta nõ fuit fa-
cta quominus,vel vt minus admittaẽ;ſed quo vel vt magis.Igiẽ
nõ debet operari ꝯtrũ effectũ, qꝫ inducta ad augmentũ nõ de-
bent operari diminutionẽ.ff.de ſun.inſtr.l.ſi emãcipa.ff.de aur.
& ar.leg.l.ſi qs legauerit aurũ.ſicut ecõuerſo ĩducta ad diminu
tionẽ nõ operant augmẽtũ.l.legata inutiliter.ff.de leg. j. qꝫ nõ
a dẽnt aliqua operari ꝯtrũ effectũ eius ad qđ inducta ſunt.[a] ff.de ꝯ
di.& dem.l.cũ tale.§.fi.ff.de ſol.l.q hoiem.§.fi.ff.de ꝯd.inde.l.cũ
qs.§.j.& ꝓ iſta parte,ꝙ hẽe dẽat iſta vtrũq; cõmodũ.ſ.ſubſtõnis,
& legati,bene facit l.ſi pr̃ ꝓ filia.ff.de colla.dot. & qꝫ onus ꝓ-
bandi mutatã fuiſſe voluntatẽ legãdi alimẽta pp cõmodũ ſub-
ſtõnis ſupuenieus,ad illũ ptinet q fideicõmiſſum recuſat.ff.de
leg.2.l.lucius.la j.in fi.ff.de le.3.l.fideicõmiſſa.§.ſi iẽ. Et qd dixi
de legato alimẽtorũ,idẽ & fortius dicendũ eſt in legato coſano
rũ,qd habuit cãm inſtantaneã nõ ſucceſſiuã, & ſic dies eius ſe-
mel ceſſit, & incœpit deberi,vñ nõ debet deſinere pp ſuperue-
niẽs cõmodũ.Sed legatũ alimẽtorũ habet cãm ſucceſſiuã, & plu
ries cœdit dies, nec incœperat deberi ꝓ futuro tpe,cũ caſus ſub
ſtõnis euenit,ſi ergo ſubſtõ nõ impedit quominus poſt eã incœ
perat deberi,& cedere ꝓ futuro vt ſ. ꝓbatũ eſt.multominus im
pedit quominus id qđ cœperat,prius deberi debeaẽ,& in ſua va
liditate ꝑmaneat,arg.in l. pr̃e furioſo. cũ ibi no.ff. de his q ſunt
ſui iuris.In ꝯtriũ facit, qꝫ ꝑdicta poſſent ꝓcedere in alio legato
annuo ſimpliciter facto nõ ob certã, & determinatã cãm alimẽ
torũ,ſed in caſu noſtro cũ alimẽta ſoleant miſerabilib. pſonis
inter quas ẽt viduæ ſolẽt cõputari.C. qñ imperator inter pu. &
vidu.in rub.& nigro. relinqui ex cã cuiuſdã neceſſitatis victus,
& hoc teſtõr in caſu mortis filiorũ ꝓuidit vxori ſuæ de cõmo-
do ſubſtõnis & vſusfructus,pp qđ ceſſare poterit dicta neceſſi
tas,qꝫ de illo ſe poterit alimẽtare; vr̃ veriſimiliter pſumẽdũ ꝙ i
dictũ caſũ noluerit alimenta deberi, qꝫ ceſſante cã &c.ſicut.n.ſi
nõ poſſet ſtare cũ filijs,ꝓuidit de ſpãli legato,& tũc clarũ eẽt ꝙ
legatũ alimẽtorũ nõ deberet, ſed ſolũ illud de quo ſpãliter ꝓui
dit,qđ loco illius ſurrogatũ;ita & in caſu noſtro cũ ſpãliter ꝓui
derit in caſum mortis filiorũ de vſufructu tertiæ partis bonorũ
vr̃ ꝙ ille tñ debeaẽ,& ꝙ de illo debeat ſe alere.arg. ad hoc.ff.de
colla.do.l.j.§.pe.ibi.æquus.n. eſt &c. Pro hoc ẽt facit l.licèt im-
perator.ff. de le.j.ver.qd.n.in rõne ſui.ff. de adim.leg.l.alumnæ.
in prin.vbi ceſſat tacita repetitio,qñ de alio honore ſpãliter fuit
ꝓuiſum. Itẽ facit eõ ꝙ legatũ alimẽtorũ factũ fuit ſub cõdõne ſi
ſteterit cũ filijs teſtõris; & de rigore iuris cũ iſta ſit ꝯdõ miſta,
deficiẽs per caſum mortis filiorũ deberet facere relictũ defice-
re.l.legatũ.C.de ꝯdi.inſer.ſed pp fauorẽ alimentorũ eſt ſpãle ꝙ
nõ deficit, vt in l.j.C.de leg.& p Bar.in l.illis libertis.ff. de cõdi.
& dem.ſuſtentaẽ ergo dicerẽ legatũ poſt mortẽ filiorum de iure
ſpãli. Vr̃ ergo ꝙ facilius debeat finiri q̃ ſi de iure cõi.ſ. pp ſu-
peruenientẽ ordinariã ꝓuiſionẽ ſubſtõnis,q̃ plenior eſt. arg.l.ſi
te ſolũ.ff.de hær.inſti. Hr̃ oĩbus pẽſatis putò dicendũ ꝙ legatũ
coſanorũ cuius dies ſemel ceſſit,& deberi incœpit,ſine dubio ñ
tollaẽ pp ſuperueniens cõmodũ ſubſtõnis; q̃tũ verò ad legatũ
alimẽtorũ ꝓ futuro tpe,ſiquidẽ vſusfructus dictæ tertiæ par-
tis bonorũ obueniẽ [illegible] ſubſtõne ſufficit ad alimenta, & cõtinet
tñ vel plus q̃tũ teſtor reliquit vxori,eo caſu quo cũ liberis ſta-
re nõ poſſet,& tũc aliud ꝓ alimẽtis petere non poſſet, ſicut nec
poſſet ſi filij viuerent,& enim eis ſtare nõ poſſet, & illi tñ daret
q̃tũ ei fuit relictũ in dictũ caſum, & hoc p rõnes.ſ. ſcđo loco fa
ctas.ſi verò ex dicto vſufructu nõ tñ perciperẽt,q̃tũ eſt illud qđ
eſſet habitura ſi filij viuerẽt & cũ eis ſtare nõ poſſet, tũc putò p
rõnes primò loco factas deberet ſibi ſuppleri a ſubſtitutis, qꝫ
onus alimentandi totã hæreditatẽ ꝯcernebat;cõpẽſet ergo ſibi qđ
habet ex ſubſtõne,& reſiduũ petat.ff.de ali.& cib.leg.l.pe.& hoc

de primo ſm coniecturatã mentẽ defuncti.Nã in caſu nr̃o cũ fi-
lijs ſtare non põt pp eorũ mortẽ; nõ ergo debet eſſe deterioris
cõditionis, q̃ ſi illi uiuerẽt & cũ illis ſtare non poſſet;qꝫ tũc ali-
quã cãm ipſa dare poſſet, quare non poſſet cũ illis morari, & tñ
teſtator uoluit eã dictas quãtitates hre; fortius ſi pp mortẽ,quo
caſu nullã cãm probet. Melioris aũt conditionis hoc caſu bene
põt eſſe.ſ.ſi uſufructus dictæ tertiæ partis plus ualet, q̃ quantita
tes illi in dictũ caſum relictæ, qꝫ totus erit ſuus;ſi uerò nõ plus
ualet,non puto ꝙ dẽat eſſe melioris coditionis,ut ſi habeat utrũ
que cõmodum.ſ.ſubſtitutionis & legati p iã dicta;qꝫ teſtator in
dictũ caſũ quo nõ poſſet ſtare cũ liberis,ꝙ multis modis põt cõ
tingere,prouidit de certa quãtitate, & iſta prouiſio fuit gñalis
quo ad caſus.Poſtea ſpãliter prouidit eo caſu, quo pp mortem
filiorũ de tertia parte uſusfr.eligat ergo quẽ iſtorũ magis uult,
quia caſus ille extitit. ¶ Circa ſm quæſitum uidenda ſunt duo.
2 ¶ †Primũ eſt, utrũ dicti nepotes ſint priuati cõmõ ſubſtitutio-
nis ex eo,qꝫ dixerunt teſtm̃ inofficioſum,& ꝯ oẽ debitum pieta
tis factũ.Rñdeo,nõ, quia ſolũ unus ex eis.ſ. ille pupillus hoc fe-
cit iudicialiter, vñ nec ſibi præiudicauit.ff.de his qui.ut indig.l.
poſt legatũ.§.ætati.nec fratribus.ff.de reg.iu.l. non dẽt alieri.C.
ſi in cõi.eadẽq; cã.l.uni.¶ Itẽ qꝫ tunc illud nocet,cũ qs in tali cã
perſeuerat uſq; ad ſñiam, & ſuccumbit.ff.de inof.teſta.l.papi.§.
meminiſſe.Hic uerò nõ fuit lata ſñia per iudicẽ,ſed factũ fuit cõ
promiſſum; nec in arbitratu ſuccubuerunt, ſed obtinuerũt cum
multa fuerint eis adiudicata,q̃ per patrẽ nõ fuerunt relicta;& ſic
apparet ꝙ potius pater peccauit nõ relinquẽdo eis q̃tũ debuit,
q̃ ipſi in cõquerendo de iniuſtitiis patris.Præterea cũ plura fuiſ-
ſent eis relicta iure inſtitutionis,nõ poterat eis cõpetere quere
la, ſed ius agẽdi ad ſupplemẽtũ. C.de inof.teſt.l.oĩmõ.& illud cẽ
ſetur intẽtaſſe inſpecto tenore libelli,in quo de tali relicto facta
eſt mentio.arg.l.gallus.§.1.ff.de libe.& poſthu.cũ his q̃ ibi no.p
3 Bar.in fi.¶ †Verba.n.libelli debent adaptari mẽti.arg.c.intelli-
gentia.de uerb.ſig. licèt improprieni,l.ſed & ſi ꝑ oſſeſſori.§.1.ff.
de iure.i. & mens colligitur ex materia in libello deducta.d.l.gal
lus.§.1.& qđ no. Inn.in c.examinata.de iudi.Sed non reperio iu
re cautũ,ꝙ qui agit ad ſupplementũ & ſuccũbit,perdat commo
dũ ex teſtõ;non.n.impugnat teſtm̃,nec tendit ad illius annulla-
tionẽ eo mõ, quo in querela uel in ꝯtab. uel in cã fal.ſed agiẽ &
cõtendiẽ de iure calculi.ff.ad.l.fal.l.in rõne.§.ſi filio.&.§. quæſi-
tã.Sed in caſu nr̃o plus eſt;qꝫ non ſuccubuerunt,ſed obtinuerũt.
Præterea banc exceptionẽ uel obiectionem ſolus fiſcus obijcere
poſſet,cũ fiſco applicenẽ q̃ a talibus auferuntur, qui impugnant
& ſuccũbũt.ut d.§.meminiſſe.iuncta.l.his conſequenter.in prin.
4 cũ ibi no.per gl.ff.famil.ercis. ¶ †Scđò uidendũ eſt,utrũ ſaltem
per uerba laudi gñalia per q̃ dictæ partes fuerũt abſolutæ ab oĩ
eo,qđ una pars ab altera petere poſſet &c.ut.ſ.in themate cõti-
neẽ,fuerit eis factũ præiudiciũ in cõmõ dictæ ſubſtitutionis. Et
hic breuiter dicendũ eſt ſiẽ,ꝙ nõ,qꝫ cum dicti pupilli deceſſe-
rint in pupillari ætate, p̃fata ſubſtitutio cõpendioſa facta p uer-
b bũ cõe fuit pupillaris licèt mr̃ eſſet in medio,[b] ſm cõem opi.mo
dernorũ doctorum per.l. precibus.C.de impu.& alijs ſubſti.&
per.c.ſi pater.de teſta.li.vj.qcquid dixerit Bart. in l.centurio.ff.
de uulg.& ĩpupil. iij.q.prin.Poſtquã ergo pñt dicti nepotes ſuc
cedere ex pupillari,non põt dici ꝙ per talia uerba gñlia laudi ẽt
ratificata per partes fuerit dictis nepotibus factũ præiudiciũ in
dicta ſubſtitutione,per quã ſucceditur directò; qꝫ eſſet pactũ ſu
per futura ſucceſſione remittenda,qđ nõ ualet.C.de colla.l.pa-
ctũ.& ita determinat expreſſè Bar.in l.qui romæ.§.duo fratres.
ff.de uer.ob.in vij.q.prin.q dicit & ꝙ gl.in l.j.C.de pac.hoc ſen-
tit.Nec ob.ſi dicaẽ iſta ſubſtitutio nõ põt dici directa pupillaris,
cũ nõ fuerit facta in oĩbus bonis pupillorũ filiorũ uel ſimplici-
ter, ſed ĩ bonis teſtatoris tñ;qꝫ dico ꝙ cũ teſtator oĩa bona ſua
diuiſerit p quotas.ſ.tres tertias, p̃fata uerba cõia importãt ſub-
ſtitutionẽ directã pupillarẽ, p ea q̃ no.ĩ fi.p gl. & doc.ĩ l.his uer
bis.ĩ prin.de hær.inſti.& hoc uoluit Bar.ĩ l.cẽturio.ĩ iij.q.prin.de
cõpẽdioſa facta per uerbũ cõe. uerſ. alteri⁹ q̃ro qd ſi hæc ſubſtõ
p uerbũ cõe fiat ĩ certa portione &c. ſi bñ ĩſpiciaẽ. nõ.n.hꝫ uitia
re ſubſtitutionẽ pupillarẽ, ꝙ de bonis tñ teſtatoris facta fuerit
mẽtio.l.q ita.§ ſi filio. ff.de ſecũ. tab.ibi not.& l. j.C.de uul.& pu.&
ibi p do.Præterea ẽt ſi eẽt fideicõiſ.ſubſtitutio,adhuc idẽ.Primò,
qꝫ nõ apparet,ꝙ dicti nepotes habuerĩt ſciẽtiã đ tali ſubſtõne;lꝫ
n.arbitri atteſtenẽ ſe uidiſſe teſtm̃,nõ ſic ipſi cũ ratificaẽ; igiẽ &c.
ff.de

a ¶ Sunt. Ad a de idem p d.Bar.ſoci. in conſil. clvj.uer.ꝙ autem nõ fuerit in 2.parte.

b ¶ Cõis op. ꝙ ſubſtitutio cõpendioſe facta per verbũ commune ſit pupillaris,licèt ſit in medio mater pupilli quæ deceſſit in pupillari ætate. Vide do. Alexã. de imola in conſi.xvij. per totum in ij. parte.ubi latè & notabiliter. & in conſil. xij. in vj. colũ. eadem parte.

ff.de tráſac.l.de his, nec pſumunť babuiſſe, cũ nõ fuerint inſtitu
ti hr̃des vl̃es, & poſito φ fuiſſent, eſſent ſui in qbus ſcientia te-
ſtamẽti nõ pſumiť, iuxta no. p Bar. in d.§. duo fratres. Scđò qa
liberatio iſta nõ fuit reciproca; licèt.n.filij teſtõris libereni p
verba laudi ab his, q̃ poſſent petere dicti nepotes ab eis de bonis
hr̃ditarijs p illa verba.& ab oĩbus, & ſingulis q̃ ipſi Ioãnes &c.
nõ ſic eʒ dicti nepotes liberanť ab his, q̃ dicti filij poſſent occa-
ſione bonorũ hr̃ditariorũ petere ab eis, vt patet ex tenore dicti
laudi ſi bene inſpiciať ¶ Ex hoc ſeqť, qđ dicta liberatio intelli
giť, & reſtringiť ſulũ ad ea, q̃ dicti nepotes tunc tpis petere po
terãt de bonis dictæ hr̃ditatis, nõ aũt extẽdiť ad ea q in futurum
poſſẽt vel ſperabãt poſſe petere rõne dictæ ſubſtõnis factæ ſi de
ceſſerint ſine liberis, qa cũ dicta ſubſtõ fuerit reciprocè facta,
qa nepotes filijs, & econuerſo fuerũt inuicem ſubſtituti ſub di
cta ɔdõne, vt patet ex tenore dicti teſti, ſi nõ fuit remiſſa ex vna
parte, nõ cẽſeť p dicta gñalia verba remiſſa ex altera, ita voluit
expſſè Bar. in d.§. duo fratres. in fi. 2.q. prin. dũ ɔcludit eliciẽdo
caſus indubitabiles, in qbus p gñalia verba nõ intelligiť remiſ-
ſum ius fideicommiſſi futuri, & iſte eſt tertius caſus.ſ.qñ ſub-
ſtitutio nõ fuit reciproca. Certè idẽ eſſe debet, qñ fuit recipro-
ca, tñ nõ fit remiſſio niſi ab vna parte, qa eadẽ eſt rõ ſi bene in-
ſpiciať.¶ Nec ob.ſi dicať, φ imo hincinde fuit facta remiſſio p
verba pcedẽtia illũ ver. & ab oĩbus &c. vbi abſoluiť vtraq; pars
ab omni eo φ ab altera poſſet petere &c. qa cũ ibi non ſit facta
mẽtio de cá teſtamẽti, & de bonis hr̃ditarijs, ad illa nõ extendũ
tur dicta gñalia verba. vt no. p gl. in l. tres fratres. ff. de pac. & p
Bar. in d.§. duo frẽs. in 2.q. prin. verſi. Præterea cl'a gñalis nõ re-
ferť ad ea q̃ depẽdent ex teſtõ &c. & ſic verba illa intelliguntť de
his q̃ altera pars ab altera poſſet p.tere ex alia cá, q̃ ex teſtõ, qđ
ẽt patet, qa ſi intellexiſſent ẽt ex cá teſtĩ, ſupflua fuiſſent verba
ſequẽtia. Et ab oĩbus, & ſingulis &c. ſufficiſſent.n. prima. Cõclu
5 do ergo vt ŝ. Et hoc de ſcđo. ¶ †Sup tertio q̃ſito nõ expedit in
ſiſtere pſupponẽdo, φ dicti nepotes venire poſſint ex ſubſtõne
pupillari, qa in illa veniũt oĩa bona impuberũ ẽt aliunde q̃ſita,
q̃ a patre l. ſed ſi plures. §. ad ſubſtitutos. ff. de vulg. & pup. vñ cũ
nõ reſtringať ad tertiã bonorũ defuncti, nõ eſt q̃rendũ an in ter
tia q̃ eis debeť, debeant cõputare id qđ habuerunt p ſniam arbi
tralẽ vltra legitimã. Sed certè ẽt ſi venirent ex fideicõmiſſaria,
nõ deberẽt imputare in dictã tertiã, qa illud nõ habuerũt ex cá
fideicõmiſ. ſed ex ſnĩa arbitrali, & ex tráſactione. ergo &c. arg.
ff. ad treb. l. debitor. §. fi. ff fami. erciſ. l. 4. in prin. ¶ Et habuerũt
tanq̃ debitũ ex tũc ẽt viuentibus filijs teſtõris, & p ɔñs tanq̃ in
illo nõ tenuerit fideicõmiſſum. l. cohæredi. §. cũ filiæ. ver. nec fi-
deicõmiſſo. ff. de vulg. & pup. Perinde ergo eſt ac ſi ſubſtõ, & fi-
deicõmiſſum facta, & factũ eſſet in certis bonis, deductis iſtis ad
iudicatis tanq̃ debitis iſtis nepotibus. arg. eius qđ in ſimili hr̃.
ff. ad treb. l. mulier. §. cũ pponereť. ibi ac ſi qđ ſupfuiſſet &c. &
l. a filia in prin. eo. ti. Debeť ergo eis tertia pars integra omniũ
aliorũ nulla facta cõputatione de habitis ex laudo, tanq̃ habitis,
& debitis ex alia cá ẽt filijs viuentibus, & tanq̃ in hoc fideicom-
miſſo nõ incluſis, qa in eo in quo teſtator fideicõmiſſo tenetur,
nõ tenet fideicõmiſſum. l. ſi creditori. ff. de lega. j. ſed in reſiduo
6 bonorũ. Et hæc de tertio. ¶ †Sup quarto q̃ſito dico, φ ſi põt oñ
di φ dicta prima venditio facta p teſtõrẽ, de qua primo loco fit
mẽtio in puncto, fuerit ſimulata, pinde eſt ac ſi facta nõ fuiſſet.
ff. de ɔbẽ. emp. l. nuda. & l. imaginaria. ff. de reg. iur. iõ cũ remãſe
rit in bonis teſtõris venit in ſubſtõne, ſicut & cætera bona eius,
a ẽt ſi dicať fuiſſe ſubſtõ fideicõmiſſaria. Põt aũt pbari ſimulatoª ſi
venditor ſemper remãſit in poſſeſſione poſt venditionẽ. l. ſicut.
§. ſuperuacuũ. ff. qbus mo. pi. vel hypo. ſol. & quod no. Bar. in l.
poſt ɔtrũ. ff. de dona. & ſatis eſt veriſimile ex his q̃ narranť fuiſſe
facta. Sed ſi dicimus iſtos nepotes venire ex pupillari, qđ verius
vř per ea q̃ ſupradicta ſunt, tũc ẽt ſi fuit vera vẽditio, & nõ ſimu
lata, venit in dicta ſubſtõne, ut in d. l. ſed ſi plures. §. ad ſubſtitu-
tos. ff. de vulg. & pu. & pr̃ nil potuiſſet ſũe diſponere ſuper re il
lorũ duorũ filiorũ, ſi vẽditio ſimulata nõ fuiſſet in pĩudiciũ eo-
rũ. C. de bo. mater. l. ſecunda. ¶ Ad vltimũ dico nepotes incide-
re in pœnam compromiſſi, ſi veniunt ɔ laudum, niſi dixerint ip
ſum iniquũ, & petierint ipſum reduci ad arbitrium boni uiri, &
obtinuerint. iuxta no. per Bar. poſt Di. in l. qui romæ. §. duo fra
tres. ff. de uerb. ob. & ff. de condi. inde. l. iul. uerum debitorem.
¶ Sup cá ſucceſſionis filiorũ fiendæ p matrẽ nõ obſtãte ſtatuto
cum quibuſdam dubijs. ĩ. contentis & tactis in cõſilio. ĩ. ſcripto.

SVMMARIA.

1 *Statutum excludens matrem a bonis filiorum non extenditur ad perſonas non ſubditas. & nu. 2.*
3 *Procuratorem qui conſtituit, non poteſt remouere propter infamiam.*
4 *Remiſſio debiti liquidi, nec donatio non venit in generali mandato, & dominus habet regreſſum contra procuratorem colludentem cum aduerſario.*

CONSILIVM. XXXII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ †Circa primũ
quæſitũ notãdũ
eſt cũ ſtatutũ Racanati excludat matrẽ a ſucceſſione fi
liorũ exiſtẽtibus cõſanguineis defuncti ex pte patris,
put hic erat, uſq; in tertiũ gradũ pterquã a quarta pte bonorũ
loco legitimæ debitæ iure naturæ, ſi pfata Stella extat de Racana
to, & ſic ligať illo ſtatuto quãtũ ad bona ibi ſita, ſeruãdũ ẽ illud
ſtatutũ, ſi ẽt filij de quorũ ſucceſſione agiť erãt de origine pro-
pria, uel paterna. Quãtũ uero ad bona ſita Paduæ non eſſet dicta
mr̃ excluſa p ſtatutũ Racanati, cũ ſit odioſum ĩ hoc; ſed deberet
in ſucceſſione illorũ ſeruari uel ſtatutũ paduanũ, uel diſpoſitio
iuris cõis, ſi illud nõ eſſet; ut hæc hñtur no. p Bar. in l. cunctos po
pulos. C. de ſum. tri. in fi. vj. q. prin. & ẽt Bal. ibi idẽ tenet & idem
Bar. in ea. l. in vij. q. ubi tractat de ſtatutis pmiſſis in ulti. q. de cõ
ſuetudine anglicana in diſt. ibi dum dicit, aut talis decedens erat
anglicus &c. & qđ ibi p Cy. & in Spec. de ſent. §. qualiter. uer. ſed
pone. Si uerò dicta Stella nõ eſt, nec erat de Racanato, ſed de Pa-
dua, vř φ ẽt in bonis exiſtẽtibꝰ in Racanato poſſit ſuccedere de
iure cõi in ſolidũ, excluſo patruo non obſtãte ſtatuto Racanati,
qđ ipſam ligare nõ potuit maximè cũ loquať in perſonã. ut. l. ex
tra territoriũ. ff. de iuriſ. om. in. & d. l. cũctos populos. a ɔrio ſen
2 ſu. & p id qđ idẽ Bar. ibi no. in pñal. q. vij. in fi. †dũ dicit, φ qñ ſta-
tutũ loquiť in pſonã, nõ porrigiť ad forẽſes, ut ẽt idẽ dicit in ea.
l. in iij. q. pro hoc ẽt bñ facit qđ no. idẽ Bar. in l. fi. C. de pac. in iij.
col. in q. de ſtatuto. dicẽte φ ingreſſa monaſteriũ nõ ſuccedat pa
tri, qđ nõ ualet; qa cõterret effectũ ſuum in tẽpus, quo deſijt eſſe
ſubdita. Pro hoc ẽt facit rõ, nã eo caſu quo eſſet de Racanato, nõ
excludereť p illud ſtatutũ a bonis nõ ſubditis ſtatuentibꝰ. ut. ŝ.
dixi ſm Bar. & Bal. in d. l. cũctos populos. ĩ fi. vj. q. Eadẽ rõne ar-
guendo de rebus nõ ſubditis ad pſonã nõ ſubditã. l. qui plures li
bros. ff. de uulg. & pup. & qđ not. in l. miles ita hæredem. §. & qđ
diximus. ff. de teſta. mili. dicendũ eſt, ut dictum ſtatutũ excludẽs
matrẽ a ſucceſſione filij p agnatum tertij gradus, non extenda
tur ad matrem ſotenſem non ſubditam ſtatuentibus. Nam etſi di
cti filij de quorũ ſucceſſione agitur, nõ fuiſſent de Racanato ori
gine propria nel paterna, prætatũ ſtatutũ cum loquatur in per-
ſonã dum dicit, φ filijs decedentibus ab inteſtato mater quartã
tñ partem petere poſſit &c. locũ in ſucceſſione ipſorũ non ha-
beret, ẽt quantũ ad bona ibi ſita; prout expreſſe determinat Bar.
in loco præal. Et tñ quantũ ad eos de quorũ ſucceſſione agiť, nul
lũ continet odiũ; multominus dẽt locũ habere in caſu nr̃o, ſi ma
ter q̃ per ſtatutũ uenit excludenda, nõ ſit ſtatuẽtibus ſuppoſita,
cùm tractetur de eius odio, & ſic magis debet reſtringi. l. cũ qui
dã. ff. de libe. & poſthu. de re. iu. c. odia. li. vi. Et hæc pars uř mihi
æquior & uerior, ſalua ſemp correctione melius ſentiẽtis, ut pſa
tum ſtatutum debeat reſtringi ad perſonas duntaxat ſubditas.
3 ¶ †Quantum ad ſm q̃ſitũ, vř dicendum φ dictus Allentius non
potuerit eſſe pcurator, poſtq̃ erat infamis, qa de crimine pu-
blico dãnatus. l. infamẽ. ff. de publi. iudi. iuncto eo quod not. in
Spec. de pcu. §. j. in 9. col. ver. item φ eſt infamis. 3. q. 7. c. infa-
mis. Præterea ſi penderet cá criminalis ɔ eum, nõ poſſet eſſe p-
curator. C. de pcu. l. reum. fortius ſi finita erat, & cõdemnatus,
quia pp quod vnumquodq; & illud magis. Contrarium tñ pu
to, Primò per tex. inſti. de excep. §. fi. vbi dř φ infamis põt eſſe
procurator. ¶ Secundò, qa ad ɔhendum põt cõſtitui pcurator
etiam qa altàs in iudicio fuiſſet inhabilis. l. ſed & ſi quis in fine.
cum l. ſeq. ff. de inſtito. ff. de mino. l. cum mandato. Tertiò, qa
de tali inhabilitate pſonæ põt excipere aduerſarius, nõ aũt qui
illũ cõſtituit, cùm eius pſonã approbauerit. C. de teſti. l. ſi quis
4 teſtibus. iuncta. l. ita demum. C. de procu. cum concor. ¶ †Su-
per tertio dicendũ eſt, dictam finẽ, quietationẽ, & cõpoſitionẽ
factã per dictũ Allentiũ nullo modo pindicare dictæ Stellæ, qa
fuit merè gratuita, & per ɔñs ambitioſa, cum facta fuerit ſuper
debitis

a ¶ Simulatio.] Quæ aũt ſint argumẽta ad obtractum ſimulatum preſumẽdũ vide Bald. in cõſ. 154. in 2. parte. & in conſi. 464. in 4. parte.

debitis liqnidis nullo ſubſiſtēte litigio.ff. de trāſac.l.j. in fi.C.e.
l.pſes.ff.de iureiu. l.tutor.ī prin. & ſic ꝯtinet donationē,q̄ ī gñā
li mādato ēt cū libera non venit.ff.de pac.l.ꝫ iuris.§.ſi filius. &
ſic cenſeī doloſè egiſſe,qa nō fecit id,qđ diligēs homo feciſſet,
& qđ facere debebat.l.dolus.ff.mād.& l.ſi ꝓcurator.§.fi. qui ēt
intelligiī exceptus de gñali mādato ēt cū libera.l. creditor.§.
fi.ff.mād.Habnit.n.iſte mādatū ad trāſigēdū, & trāſactio nō eſt
niſi ſup re dubia,& litē incerta; [a] aliàs dr̄ gratuita pactio,vt d.l.
j.ff.de trāſac.& hic nulla fiebat dubitatio ſup iure dictæ Stellæ
qn haberet ius ſaltē in quarta parte hr̄ditatis cuiuſlibet iſtorū
filiorū, & ēt in ſua dote. ¶ Nec ea iſta cōpōne ꝯſequiī hæc dña
Stella vt dr̄ niſi dānū,& nullā ꝯſeqtur vtilitatē,qa ille remiſit rē
ꝓ vmbra,ſeu vēto.ſ.hr̄ditatē filiorū ipſius ſibi debitā, vel in to-
tū,vel ſaltem ꝓ quarta parte, ſm ea q̄.ſ.dicta ſunt.& ēt dotē ſuā
pro bonis q̄ ſunt Paduæ,cū nulla bona vt dr̄ ſint Paduæ,q̄ ſint de
hr̄ditate filiorū.Et poſito ꝙ eſſent illa ſine dubio ptinerent ad
ipſam mr̄em de iure cōi, nec aliqđ ius in eis poterat ille patru⁹
ꝑtēdere virtute ſtatuti Racanati,qđ ad illa nō extēdiī vt ſ. dixi.
Et ſic p d. remiſſionē quā ille patruus fecit, nullū ius vel cōmo
dū ſentit dicta mr̄,cū ēt ſine ea ius haberet ipſa ſola ſi qua eſſent
bona Paduæ de hr̄ditate filiorū.Igiī in recōpenſationē dictæ re
miſſionis nullæ & vacuæ nō potuit dictus ꝓcurator remittere
ius clarū,qđ habebat dicta mr̄ ī bonis exiſtētib. Racanati,vel in
oībus,vel in qnarta parte,ſed ita demū ſi maiorē, vel æqualē vti
litatē fuiſſet cōſecutura,vt in d.l.ꝫ iuris.in fin.ff.de pac. Præte-
rea iſta Stella poſt mādatū gñale datū dicto Allētio in alio in-
ſtrō eadē die & loco facto dictū mādatum limitauit,ꝙ p ipſum
nō intendebat dare ptātē trāſigendi, vel cōponendi quominus
haberet dotes ſuas,& alimenta quas dixit aſcendere ad quātita
tē 350. floreñ. ſup qbus nō intendebat p̄ſatā ptātem trāſigen-
di,& cōponendi dare,nec quietādi niſi quatenus oſtideret fuiſſe
ſolntum Salomoni fratri dictæ Stellæ de dicta dote. Paria verò
ſunt a principio limitata dediſſe mādatū,vel ea poſtfacto limi-
taſſe.l.lucius.§.q̄ habebat.ff.ad treb. Item nō dedit mandatū de
quietādo niſi de receptis.Iō nō ſtaī ſuæ cōfeſſioni de receptis,
ſed eſt neceſſe ꝙ ꝓbeī aliter l.j.§.ſi mutuū.ff.ſi quid in frau.pa-
tro.& no.Bar.in l.j.in fi.ff.ſi cer.pe.Iſte aūt remiſit,& quietatio
nē fecit de eo qđ recepit ꝓ iuribus,q̄ ille patruus habebat in bo
nis exiſtentib. Paduæ de hr̄ditate illorū;q̄ tñ bona,& iura nulla
erant,& ꝓ ducatis.400. in qbus Salomon frater dictæ ſtellæ te
nebaī illi patruo, in quibus actionē ceſſit dicto ꝓcuratori; ſed
certe nō cogebaī dña ſoluere debita fratris ſui,nec iura ſua re-
mittere ꝓ ceſſione ſibi fienda ꝫ fratrem, iō hoc in mādato p̄di-
cto nō cadebat,& ſic illud facere nō potuit. ¶ Cōclndo ergo
ꝙ finis,qetatio,trāſactio, & cōpoſitio facta p dictū Allentiū in
nullo nocēt dictæ ſtellæ,qa mādatū qđ illi dederat ad hoc ſe nō
extendebat.C. de ꝓcu.l.ſi ꝓcurator ad vnā. ¶ Sup vltio dicēdū
eſt dictā dñam hr̄e regreſſum ꝫ dictū ꝓcuratorem ad omne ſuū
intereſſe,ſi propter id, quod colludēdo extra mandatum fecit,
contingat ipſam damnificari.l.eleganter.§.pe.ff.de dolo.

[a] ¶ Incerta.] a adde idem per do.Pet. phi. cor. in conſ. 147. I 4. parte.

¶ Super cauſa cuiuſdam ſucceſſionis.

S V M M A R I A.

1 *Statutum excludens agnatum ſi diſtat a defuncto in tertio gradu de iure canonico, quomodo intelligatur.*

2 *Hæreditatis aditionem non inducit actus quando circa hæreditatem aliter poteſt ſe habere.*

3 *Nepotes quibus remediis veniant ad hæreditatem auunculi non aditam per matrem quæ erat ſoror defuncti.*

CONSILIVM. XXXIII.

1 IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ † De iure cōi
dicta hr̄ditas de
lata fuit ſorori defuncti vtrinq; ꝯiūctæ,q̄ erat cū de-
functo ī p̄rio gradu de iure cano. exclnſo dicto agna
to,q erat in quarto vt dr̄.& ſic nō admittebaī niſi poſt frēs & ſo
rores.i.eis deficientib.C.de legi. hær. auth.poſt frēs. la 2.& in
corpe vñ ſumiī.Nec huic diſpōni iuris cōis habuit obſtaī ſtatu-
tū parmēſe ſub rub.de ſucceſ.ab inteſ.qđ p̄fert agnatū maſculū
ſorori,ſeu trāuerſalē de Caſali;qa loqī de agnato, ſeu trāſuerſa
li exiſtēte in tertio gradu de iure canonico. Et iſte vt dr̄ erat in
quarto,vñ cū ceſſent verba ſtatuti ceſſat ipſi⁹ ſtatuti diſpō.l.hos
accuſare §.oīb.ff.de accu.ff.de dam. infe.l.4.§.totiens.ff.de aqua
quot.& æſti.l.j.§.loquitur.Diceretur aūt fuiſſe defuncto in gra
du quarto,ſi ipſe defunctus de cuius hr̄ditate agiī diſtabat a ſti
pite ī quarto gradu licēt ipſe agnat⁹ nō diſtaret q̄rto ſed tertio,
uel citeriori iuxta rl̄am traditā.in c.fi.de cōſan.& affi.ſ.ꝙ quoto
gradu remorior diſtat a ſtipite,toto diſtat a quolibet alio p aliā
lineā ab eodē ſtipite deſcendente, ut ibi hr̄.delata ergo fuit hr̄di
tas d.Bartholomei p̄fatæ ſorori non agnato.Similiter nō hēt ob
ſtare p̄fatæ diſpoſitioni iuris cōis aliud ſtatutū Parmæ ſub rubri
ca,ꝙ mr̄ nō ſuccedat filio &c. qđ loquiī de agnato uel tranſuer
ſali maſculo uſq; ad quartū gradū;qa illud ſtatutū loquiī de ma
tre,uel alijs attinentibus p matrē excludentis p talem agnatum.
Nos aūt de illis nō loquimur, ſed de ſorore de qua ſtatutū nō lo
quituī.igitur &c.C.de colla.l.illā.circa med.ibi nepotibus uerò
&c. Et ſic remanemus in diſpoſitione iuris cōis a dictis ſtatutis
non impedita,q̄ eſt illa de qua.ſ.dixi;& hæc de primo dubio ſeu
2 q̄ſito. ¶ † Quantū uerò ad ſm, dico per p̄dictos actus non fuiſſe
aditā hr̄ditatē, qa pñt uideri fuiſſe facti cā pietatis potius q̄ ani-
mo adeundi, ſ.ſepeliri facere fratrē, & claudere domū cā cuſto-
diæ,& ſimiliter portare res mobiles ad domū ſuam, ꝙ ēt cā cu-
ſtodiæ pōt uideri fuiſſe factū, prout in his oībus determinat ex-
preſsè.Bar.in l.gerit.ff.de acq.hæred. in iij.prin.articulo,in quo
tractat qualiter uoluntas probeī per facta.art.iij.ſ. qñ actus pōt
fieri utroq; mō licitè.ſ.noīe ſuo & noīe alterius,ubi dicit ꝙ ſunt
q̄dā in qbus iuſta cā pietatis de facili cadit,ut ſepelire defunctū,
paſcere familiā, cuſtodire domū.Hæc.n.oīa faceret vicinus vici
no,& iō ſm eū ex eis nō induciī nec ꝓbatur aditio. vt l.ar ſi qs.
3 §.ſi qs.ff.de religi.& ſump. fu. ¶ † Circa tertiū q̄ſitū dicēdū eſt,
ꝙ cū dicta dña Luchiſina ſciret vel ſciuiſſe p̄ſumaī hr̄ditatē fra-
tris ſui ſibi fuiſſe delatā,ex quo ſciebat eū mortuū, trāſmiſit ius
deliberādi ad ſuos hr̄des,ex quo.ī.paucos dies poſt fratris mor
tē deceſſit,tñ ex quo eius hr̄des,ī.reſiduū anni non adiuerūt hr̄-
ditatē p̄dictā ſunt excluſi mero iure a dicta potētia adeūdi virtu
te dictæ trāſmiſſionis,vt hæc habenī in l.cū antiqorib⁹.C.de in.
delib. ¶ Nec ob.ſi dicaī, ꝙ hodie minores ipſo iure ꝯſeruanī il-
læſi à curſu p̄ſcriptionis p l.fi.C.in qbus cau. ī integ.reſti.nō eſt
neceſ. Ex hic vt dr̄,hr̄des huius Luchiſinæ ſunt īfantes, & ſic vr̄ ꝙ
reſiduū anni tranſmiſſum ad eos p d.l.cū antiquioribus. nō cu-
currit ipſo iure, qa ſm opi.gl. poſitæ ī l.vnica.C. ſi aduerſus vſu
ca.in fi.magnæ gl.q̄ tenēt Bar.& Bal.ibi & in d.l. fi.lex illa fi.lo-
qtur & debet ītelligi,qñ p̄ſcriptio nō erat īchoata in pſona de-
functi, ſed uenit inchoāda in pſonā hr̄dis minoris; ſi vero erat
inchoata ī pſonā defuncti, nō deſinit currere,nec dr̄ dormire in
pſonā hr̄dis minoris; imo currit mero iure, ſed daī reſtitutio,
vt d.l.vnica. C.ſi aduer.vſucap.& l.etiā ei.ff de minor quæ ll.re-
manēt hodie incorrectæ p illā l.fi.& ita ēt tenet Bart.in d.l.ēt ei.
licēt Pet.& Cy.videanī dicere ꝫrium.ſ.ꝙ imo ſunt correctæ. Et
ſm eorū opi.poſſent hodie tutores dictorū īfantiū ipſo iure adi
re ex iure deliberādi trāſmiſſo, licēt lapſus ſit annus à morte pri
mi defuncti; qa nō vr̄ lapſus ad incommodū ſeu excluſionē di-
ctorū infantiū,ſed tenendo opi.gl.& Bar.& Bal. neceſſe haberēt
petere reſtit. in integ. Et utroq; caſu ēt ſi dicti hr̄des nō poſſent
uenire ex ꝓpria pſona ad hr̄ditatē d.Bartho. vt qa eſſent peni-
tus extranei, vel fuiſſent ꝯcepti poſt mortē illius.ff. de legi.hær.
l.Titius.nihilominus ex iure tranſmiſſo uenire poſſent,ut no.p
Cy.C.de his qui ante aper.tab.l.unica.in vj.q.ſm Dy.Verū quia
iſti ſunt filij d.dñæ, & concepti & nati in uita fratris d.dominæ,
eorumq; auunculi, & ſic pñt uenire ex propria perſona p exclu
ſionē matris,& ex ſucceſſorio edic, quod habet hodie locum de
iu.ciui. tam in agnatis q̄ in cognatis,licēt olim non niſi in bono
rum poſſeſ.de iu.prætor.inſtitu.de legi.agna.ſucceſ.§.placebat.
Nō expedit intrare dictam diſputationem, an poſſint venire iu
re tranſmiſſo ipſo iure, vel per beneficium reſtit. in integ. quia
imo etiam ſi neutro iſtorum modorum uenire poſſent, ſaltem
ex propria pſona vſque ad xxx. annos de iure cōi pñt venire ad
dictā hr̄ditatē Bartholomei, & eā adire,iuxta ea q̄ hñr in l. licēt.
& l.cū antiquioribus.C.de iur.delib.per gl.& docto. Nec habet
eis obſtare præfatus agnatus quarti gradus eiſdē rōnibus & cau
ſis,quibus dixi eum nō obſtare matri ipſorū, cùm ſit eadem rō.

¶ Super cauſa cuiuſdam legitimationis.

S V M M A R I A.

5 *Duces, comites, & perpetui Vicarii principis, poſſunt quo ad ſuas terras legitimare de poteſtate ordinaria, cum in loco ſint pro principe. & nu. 2.*

3 Exiſtenti

3 *Legitimationem non obſtat exiſtentia legitimi filii quamuis legitimatus ſucce-
dat poſt mortem legitimo præſertim ipſo legitimo conſentiente, nec filia poteſt
conqueri de hoc cum ex ſtatuto non ſuccedat.*
4 *Legitimari põt filius natus ex coniugato & ſoluta, ſine clauſula non obſtante,
& per inferiorẽ in ſua iuriſdictione, quia non dicitur natus ex nefario coitu.*
5 *Legitimare princeps an poſſit ſpurios in præiudicium agnatorum, quibus eſt de-
latum ius ſuccedendi; & quid de his qui ſunt loco principis in ſuis terris.*

CONSILIVM XXXIIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Super primo
dubio vr̃ dicen-
* dum, ꝙ legitimatio iſtius Ioannis * non valeat plu-
ribus rõnibus, quibus tñ ſingulariter & ſingillatim rñ
deo, quia ꝫrium tenere intendo. Et primò vr̃ non valere ex de-
fectu ptãtis legitimantis; quia ſi totus tenor priuilegii ducatus
Mediolani conceſſi dño duci inſpiciatur, non reperitur ſibi fa-
cta iſta conceſſio. ſ. ꝙ poſſit legitimare ſpurios; qui tenor dili-
a gentet inſpiciendus eſt[a]. extra de priui. c. porro. ff. de fideiuſ. l.
fideiuſſores magiſtratuum. §. pro aurelio. ibi lecta ſubſcriptio-
ne &c. ff. de verb. obli. l. ſi quis ſtipula. Stichũ aut Pãphilum. ibi.
quærentibus inſpiciendus erit ſermo &c. Conſtat aũt ꝙ ptãs le
b gitimãdi eſt de reſeruatis principi,[b] qđ patet; qa ab ipſo debet
poſtulari & impetrari, nõ ab inferiore. in Auth. qb. mo. na. effi.
ſui. §. illud. col. 7. & in Auth. qb. mo na. effi. legi. §. ſi qs ergo nõ 3
hñs filios. col. 6. Nam eſt q̃dã reſtitutio nataliũ, vt in dictis tex.
q̃ debet a principe vel Imperatore impetrari. ff. de nata. reſti. l. c
j. & l. q̃ris. C. de nata. reſtit. l. j. ſicut reſtituere famæ. l. j. §. de qua.
ff. de poſtu. ex. de re iudic. c. cũ te. per Inn. & creare tabelliones.
de fi. inſtru. c. cũ. p. per eundẽ. ¶ Cõſtat aũt ꝙ ea q̃ ſunt ſpãliter
reſeruata principi gñali conceſſione ducatus vel comitatus, nõ
tranſeunt, ſed reqritur ſpãlis. ff. de of. eius cui man. l. j. in prin.
1 ex. de of. lega. c. qđ trãſlatione. ¶ †Sed ad iſtam rñdetur, ꝙ pri-
mò perquirendum eſt an D. dux Mediola. habeat aliquod pri-
uilegium ab imperio, in quo dicta ptãs legitimandi ſibi conce-
datur ſpãliter; qa non eſt veriſĩr, ꝙ talia attentaſſet ſi non habe
ret. Si verò nõ reperiatur aliud, tunc adhuc eſt dicendum dictã
legitimationem valere iure ordinariæ ptãtis, quo ad terras ſuæ
iuriſdictionis & principatui ꝯceſſas, & bona ibi exñtia, ſuoſque
ſubditos; ſicut videmus ĩ notarijs creatis ab aliquo principe vel
dño inferiore Papa vel Imperatore. Nam valet creatio quo ad
terras ſibi ſuppoſitas, vt ibi, & inter eius ſubditos poſſint inſtra
conficere; & idem ſi ab aliqua cõitate: iux. plenè no. in Spec. de
inſtr. edi. §. reſtat. ver. ſi qs põt. in fi. & ver. qđ de his & arg. ex. de
fide inſtr. c. cum dilectus. & no. p Bar. & Bal. in l. cunctos popu
los. C. de ſum. tri. In hoc ergo eſt dr̃ia; qa ſi haberet ptãtem ſpã-
liter conceſſam ab Imperatore, diceretur legitimatus autorita
te Cæſarea, & ſic vbiq; per totũ Romanum Imperium haberet
pro legitimo, & quo ad bona paterna vbiq; ſita. Sed ſi talẽ ptã-
tem non hẽt, dr̃ legitimatus autoritate ducali, & ſic ordinaria &
quo ad terras dicti ducatus & bona ibi ſita, & nõ vltra; prout ẽt
de legitimato a papa quo ad terras imperij; & ecõuerſo de legi
timato ab Imperatore quo ad terras eccleſiæ. in c. per venerabi
lem. q̃ fi. ſunt legi. & hoc voluit Bar. in l. cunctos populos. C. de
ſum. tri. circa mediũ. ver. ecce dicit ſtatutũ ꝙ filiusfa. &c. vbi ẽt
dicit ꝙ ſpuri⁹ poſſit inſtitui. Et do. Ant. de But. in d. c. p venera
bilẽ. q̃ fi. ſint legi. ibi. Nũqd ãt poſſit ciuitas aliquẽ ltĩmare &c.
vbi plenè examinat. & in fi. hoc tenet. Nõ dico tñ, ꝙ iſta ſit vera
ltĩmatio reintegratiua totalis ſtat⁹; qa illã ẽt Imperator facere
nõ põt hodie, cũ nõ poſſit ltĩmare quo ad ſpũalia; ſed ſolus papa
diſpẽſando circa radicẽ matrimonij ſm Ho. in ſumma. q̃ fi. ſint
legi. & p Cano. in d. c. p venerabilẽ. ſed eſt q̃dã habilitatio ſeu di
ſpẽſatio q̃ põt fieri quo ad q̃dã, & quo ad q̃dã non. Cũ igr̃ ciuitas
Pergamẽſis eẽt tũc de comitatu Mediolani, & ſic de iuriſdictio
ne dicti dñi ducis, licet p aliũ de fcõ & ꝫ volũtatẽ eius occupa
ret, & agaẽ de bonis ibi vel in eius territorio ſitis & inter tũc ei⁹
ſubditos, dicendũ eſt dictã ltĩmationẽ valere & debere ſeruari.
2 †Nec ob. p̃dictis id qđ no. Bar. in l. 3. ff. de teſta. & Bal. ĩ l. cũctos
populos, q̃ tenẽt nõ valere ſtatutũ, ꝙ ſpurius poſſit a pr̃e hæres
inſtitui, qa ĩferior a principe hoc facere nõ põt; qa dico ꝙ iſta nõ
eſt rõ. Sed eſt, qa tale ſtatutũ eſt ꝫ ius diuinũ, quo cauẽ nõ erit
hæres filius ancillæ &c. Et qa inducit hoĩes ad peccãdũ, & cõtẽ
nendũ matrimonia; p p quã rõnẽ tenuit Hoſt. in ſumma ti. qui
filij ſint legiti. in pe. col verſi. quid ſi Imperator, & refert Ioan.
And. in addi. Spec. de ſucceſ. ab inteſt. ante fi. ꝙ etiam Impera-
tor talem legẽ generalẽ facere nõ poſſet, licẽt poſſit ſpurios legi
timare; qa dolus & delictũ p̃teritũ põt remitti, ſed futurus non.
l. ſi vnus. §. illud nulla. ff. de pac. & ff. de pac. dota. l. ꝯuenire. Vnde
fateor ꝙ Dux Mediolani nõ poterat ẽt in ſuo territorio talẽ cõ
ſtõnẽ facere, ſed bene potuit illũ Ioannẽ ſibi ſubditũ quo ad bo-
na in ſuo territorio ſita legitimare p iã dicta. Itẽ non ob. l. j. C. de
na. reſtitu. vbi ẽt legitimare non põt inferior à principe. ſ. ordo
decurionũ; qa verũ eſt, vt habeaẽ vbiq; p legitimo, ſed vt habea-
tur ſolũ in territorio legitimãtis, vr̃ diſtinguendũ, ꝙ aut Impera
tor in dicto territorio exercebat iuriſditionẽ per ſeipſum, ſeu p
officiales ſuos tẽporales miſſos per eũ de tẽpore in tẽpus, & idẽ.
Et his duobus modis põt intelligi. d. l. j. C. de nata. reſt. aut nullã
iuriſdictiunẽ ibi de facto exercebat, vt in ciuitatibus nõ recogno
ſcentibus ſuperiorẽ; vel exercebat per vicarios ppetuos vt co-
mites & duces & ſim. barones, & tunc tales populi & dñi ſunt in •
dictis locis loco principis. iuxta no. per Cy. C. de condi. ob cau. l.
ea lege. ante fi. & Bar. in l. hoſtes. de capt. & l. ambitioſa. de decr.
ab ord. fac. & ſic põt in terris & locis p̃dictis facere oĩa q̃ Impera
tor põt facere p totũ orbẽ per ea q̃ dicta ſunt. ſ. Rõ aũt dictæ di-
ſtinctionis clarè põt apparere vnicuiq; ſubtiliter intuenti. Ideo
nõ inſiſto in amplius demõſtrando; & iſta ẽt patẽt ex no. in Spec.
in loco. ſ. alle. de notario creato à talibus. ¶ †Secundò principa a
liter vr̃ dicta legitimatio non valere, qa extabat filius legitimus
& naturalis[c] D. Petri patris iſtius. quo caſu ẽt ipſe Imperator nõ
legitimat. vt in Auth. quibus mo. na. effi. ſui. §. & gñaliter. in fi. &
in §. illud. & in Auth. qbus mo. na. effi. legi. §. ſi quis verò. Sed cer
tè verũ eſt in p̃iudiciũ legitimorũ & ſine eorũ voluntate. ff. de na.
reſti. l. fi. ſed hic facta fuit ſine p̃iudicio dicti filij legitimi; qa ipſe
ſolus ſucceſſit quouſq; vixit, & ipſo ẽt ꝯſentiente vt in inſtrõ di-
ctæ legitimationis ꝯtineẽ, & ſic valuit; vt patet in d. l. fi. ff. de na.
reſti. & qđ no. Ioan. And. in addi. Specu. loco. ſ. alle. de ſucceſ. ab
inteſt. circa fi. in forma legitimatiõis, q̃ dicit ſe vidiſſe. ſ. ꝙ ſi ex-
tent legitimi nõ coæquet eiſdẽ &c. ¶ Tertiò principaliter vr̃ nõ
valere ĩ p̃iudiciũ filiæ legitimæ & naturalis dicti D. Petri patris,
& filiorũ ſuorũ, q̃ nõ ꝯſenſit nec fuit citata. ¶ Sed ad hoc rñdeẽ, b
ꝙ nec eius ꝯſenſus nec citatio reqrebaẽ, tũ qa ipſe D. Petrus ĩ ſuo
teſtõ mandauit ipſum legitimari, q̃ cũ relinqueret filiũ maſculũ
legitimũ & naturalẽ potuit filiã fœminã in teſtõ totaliter exclu-
dere à ſuccedẽdo ex forma ſtatuti ipſam excludẽtis ab inteſtato.
iux. no. p Bar. in l. ij. §. videndũ. ff. ad Tert. & Bal. in l. maximũ vi-
tiũ. ff. de lib. præte. Et per ꝯñs illius ꝯſenſus vel citatio nõ reqre- c
baẽ, put determinat Bar. in l. Gallus. §. & quid ſi tñ. ff. de libe. &
poſth. tũ ẽt qa ipſe filius legitimus & naturalis ad quẽ ſolũ pti-
nebat hr̃ditas paterna tam ex teſtõ q̃ ab inteſtato, cõſenſit; vñ nõ
intererat ſua citari. ſ. dictæ fœminæ ad quã hr̃ditas paterna non
poterat pertinere, & ſic quo ad illã nõ tractabitur de aliquo p̃iu-
dicio ipſius. ergo &c. Iuxta no. in l. 3. §. cauſa cognita. ff. de bon.
poſſ. & C. qui admit. l. j. per Bal. ꝙ in actu alteri non p̃iudiciali nõ
requiritur illius citatio. ¶ Sĩr q̃tũ ad hr̃ditatẽ illius fratris legiti
mi & naturalis, qui poterat ſororẽ ſuã à ſua hr̃ditate excludere;
poſtq̃ ꝯſenſit in iſta legitimatiõe, nõ fuit neceſſe illã ſororẽ cita-
ri vel ꝯſentire; p ea q̃ no. Bar. in d. §. & quid ſi tñ. potuit ergo di-
ctus Ioã. legitimatus ſuccedere in hr̃ditate ſui patris ex teſtõ pa-
terno iure fideicõmiſſi ſibi, vt dr̃, relicti, ſi filius legitimus & na-
turalis inſtitut⁹ ſine filijs decederet, q̃ ꝯdõ extitit. Et ſimiliter po
tuit ſuccedere fratri ſuo ab inteſta. excluſa ſorore ex forma ſta-
tuti, quo caſu cauetur ꝙ extante maſculo fœmina nõ ſuccedat.
Nã legitimatus p reſcriptũ non ſolum agnoſcit pr̃i, ſed ẽt alijs
agnatis, ẽt illorũ ꝯſenſu non interueniente, ſicut adoptatus. ff. de
adop. l. cũ adop. & l. q in adoptionẽ. ẽt q̃tũ ad ſuccedendũ eis; vt
pꝫ ex plenè no. per Ioan. And. in d. ti. de ſucceſ. ab inteſt. ante fi.
in q̃õne diſputata & recitata ibi per eum. lꝫ ſecus ſit in legitima-
to per oblationẽ curiæ. vt in §. filium vero. in Auth. quibus mo.
na. efficiun. ſui. & ibi etiam probaẽ à ꝫrio; & ita etiam tenet Dy.
in quodam tractatu ſucceſſionum ab inteſta. quem quidam attri
buunt Bar. maximè quando in legitimatione dr̃ hoc expreſſè, ꝙ
ſuccedat agnatis & cognatis ſm ea quæ no. per Ioan. And. in lo-
co prealle. Similiter in iſto maſculo legitimato, vt excludat fœ-
minam, locum habet ſtatutũ ſicut in legitimè nato; per ea q̃ no. in
eo. loco in addi. Spec. de ſucceſ. ab inteſt. in fi. ſm Iac. de Are. qđ
etiam tenet expreſſè Bal. in l. cum acutiſſimi. C. de fideicom. poſt
princ. per vnam colum. ibi. idem puto ꝙ legitimatis &c. quia in

¶ Hanc par
tẽ, et ſeq.
Deci. cõſi.
403. nu. 6.
Soc. iun. cõ
ſi. 75. col. 3.
volum. 3.
LEON. à
Lege.

a ¶ Inſpiciẽ-
dus eſt.
Quia eate
nus poteſta
tẽ legitimã
di cenſetur
hẽre quate
nus eſt in
priuilegio
expreſſum.
vt per do.
Bar Soz. in
cõſ. 212. ver
ſi. ij pręmit
to ibi nũ. in
ij. parte.

b ¶ Principal.
ad idẽ per
do. Pet. phi.
cor. in cõſ.
r. ici. ĩ præ
ſenti. ĩ prin
ci. in 3. pte.

c ¶ Natura-
lis. Vide q̃
hẽtur ad
materiã p
Bal. in cõſ.
214. a. pte.

eis uiget verus ſtatus legitimorũ, licèt nõ uerũ principiũ, cũ legitimitas pſiſtit in iure; & ea q̃ ſunt iuris nõ inducunẽ ſm fictionẽ, ſed ſm veritatẽ; ſm Bar. in l. ſi is q̃ ꝓ emptore. ff. de uſuc. Idẽ ſentit Bal. eo. ti. l. cũ quá. in prin. i i. col. ibi. fuit a me q̃ſitũ &c.

4 ¶ † Quartò principaliter uideẽ nõ ualere legitimationẽ iſtã; q̃a iſte Ioãnes nõ fuit natus ex ꝯcubina, & ſic nõ pt̃ dici fuiſſe nãlis: ſed natus fuit ex ꝯiugato [a] & ſoluta nõ retenta ꝓ ꝯcubina [b], & ſic ea complexu illicito, & dicebaẽ ſpurius; vnde legitimatio facta de ipſo, vr̃ q̃ nõ potuit valere, niſi cũ appoſitione clauſulæ. ſ. nõ obſtãte §. fi. in Auth. q̃b. mo. na. effi. ſui. ſm ea q̃ ibi hñr ĩ tex. & gl. ꝯſtat autẽ q̃ inferior a principe. i. Imperatore vel Papa tales clauſulas derugatorias iuriũ cõium non pt̃ in ſuis reſcriptis apponere; iuxta no. p gl. in c. ſtatutum de reſcri. lib. 6. cum iura tollere nõ poſſit. C. de of. præfec. pto. l. formam. in cle. ne romani. de cle. ¶ Sed ad hoc rñdeẽ dupliciter. Primò, q̃ illud eſt verũ ĩ inferiore magiſtratu, q̃ habebat officiũ ṫpale nõ ꝑpetuum; vel habebat ꝑpetuũ, ſed eccleſiaſticũ vt ep̃s, q̃ magis aſtringitur canonibus. 25. q. 2. c. inſtõnis, q̃ princeps ſecularis legib. l. oẽs populi. ff. de iuſt. & iu. Si uerò ꝑpetuum & ṫpale, tũc in ſuo territorio loco principis hr̃ ut ſunt Reges, Duces, comites, & ſi. ſicut & populi quorũ nõ debet eſſe maior autoritas, cum non ſint digniores imo nec tã digni. Et tñ in territurio poſſunt facere ſtatuta generalia derogatoria iuri cõi. l. oẽs populi. ff. de iuſti. & iure. fortiùs ꝯcedere ſpeciale reſcriptũ. argu. corũ q̃ not. Hoſtiẽ. in ſumma. q̃ filij ſint legi. in pe. col. verſi. q̃d ſi Imperator. & ad ꝓdicta q̃ no. in Spe. de inſtr. edit. §. reſtat. ver. ſed q̃s pt̃ facere. ĩ fi. cũ ſeq. & ſeq. ¶ Scd̃ò rñdeẽ q̃ tex. in d. §. fi. in Auth. q̃. mo. na. effi. ſui. loq̃tur de illis ſpurijs q̃ nati ſunt ex matrimonijs reprobatis & punibilibus, quod ꝯtingit pluribus modis, q̃ notantur in ſti. de nup. §. ſunt aliæ. q̃ q̃dem matrimonia nõ merẽtur dici matrimonia, nec nuptiæ, ſed complexus illicitus. ut dicit tex. ĩ. d. §. fi. Vnde ſi pater d. Ioannis cũ haberet unam vxorẽ duxiſſet aliã uxorem. ſ. matrem Ioannis, q̃a ea tali cõplexu incidiſſet in. l. iul. de adulterijs. C. de adul. l. cum qui duas. p̃fatus Ioannes nõ mereret filius nuncupari, & nõ potuiſſet legitimari p modos q̃ habẽtur in Auth. q̃. mo. na. effi. ſui. ſed ſolũ p reſcriptũ continẽs clauſulam derogatoriam, utpatet ex ibi not. iunctis his q̃ not. in d. §. ſunt & aliæ. inſti. de nup. p glo. et tũc haberet locum cõtrariũ. ſ. formatũ. ¶ Sed hic nõ duxit eam in vxorẽ, & ſic fuit ſimplex fornicatio, p quã nõ incidit in l. iul. de adul. poſtq̃ facta fuit in volẽtem, nec commiſit adulterium de iure ciuili, nec veniebat puniendus, vt patet ea no. in l. j. C. de adul. Vnde dictus Ioãnes nõ pt̃ dici filius nefarius, vel inceſtuoſus, aut ex dãnato coitu nat᷒, de q̃bus loq̃ẽ ille. §. fi. dicens q̃ tales non hñt illius legis participiũ; quia imo in caſu nr̃o hẽt, ſicut & filij ſimpliciter nãles q̃ naſcuntur ex coitu nõ punibili, ſicut nec iſte fuit, & ſic potuit legitimari abſque appoſitione dictæ clauſulæ derogatoriæ ab ipſo Imperatore; ergo & ab inferiore ab eo, quia ceſſat ꝯriũ, de quo ſ. Et ex his patet dictã lĩmationẽ præfati Ioannis fore ſuſtentatã, & ab oĩbus impugnationibus defenſatã, ipſumq́; tã ad hæreditatem paternã ex teſtõ. ſi fuit ſubſtitutus fratri ſine liberis decedenti q̃ ꝯdõ extitit, potuiſſe admitti ex cã fideicõ. q̃ ẽt ad hæreditatẽ fratris ſui ab inteſtato excluſa ſorore ex forma ſtatuti ꝓferẽtis maſculũ fœminæ, q̃d hẽt locũ in maſculo lĩmato ſicut in legitimè nato, ꝓut determinat Bal. in d. l. cũ acutiſſimi. C. de fideicõ. & ſic nõ patieẽ in hæreditate paterna detractionẽ lĩmæ & trebellianicæ; quia illæ debent ꝑtinere ad hr̃dẽ grauati. C. ad l. fal. l. q̃q̃. ſed ipſemet Ioãnes fideic. eſt hæres fratris ſui grauati; ergo aduerſus ſeipſum non detrahit. Habebit ergo oĩa bona tã pr̃is, q̃ fratris. Et hæc ſufficiant de primo & principali dubio de hac re. ¶ Seq̃ẽ videre de ſcd̃o & breuius, quo q̃riẽ an dictus Ioannes q̃ ad interrogatoriũ factũ p volentẽ agere ꝯ eũ petitione hr̃ditatis rñdit, ſe tenere bona hr̃ditaria. Itẽ q̃ ea tenet tanq̃ hæres pr̃is, & fratris; & ſic ꝓ hærede, non ꝓ poſſeſſore. vtrũ teneatur vlterius rñdere. ſ. an ex teſtõ, vel ab inteſtato. Et vr̃ eſſe caſus q̃ ſic, ſi agere volens prætendat in hoc intereſſe deliberationis. ff. de interr. act. l. ſi defenſor. §. illud. ſed certè ille. §. loq̃ẽ, qñ actor vult agere actione perſonali ꝯ aliquẽ tanq̃ ꝯ hæredẽ. Nos loquimur qñ vult agere peti. hæredi. q̃ eſt actio miſta. C. de peti. hære. l. hæreditatis. & vult agere tanq̃ ꝯ nõ hæredem, & ſic ſumus in caſu diuerſo, in quo gl. & doc. qui ponunt formam interrogatoriorum in iſta actione, de hoc non faciunt mentionẽ; imo ſimpliciter dñt, q̃ ſi ꝯfitetur ſe poſſidere & ꝓ hærede poſſidere, non debet vlterius interrogari, ſed debet dari libellus, vt dicit Cy. in l. cogi. C. de peti. hære. in 5. q. & Bal. ibidẽ expreſſius dicit, q̃ iñ vlterius nõ eſt interrogãdus, q̃a ex illa rñſione aperta eſt ſibi via ad petitionẽ hæreditatis, vñ nõ habet vlterius q̃rere; Nã in petitione hæreditatis iõ teneẽ poſſeſſor rñdere de qualitate poſſeſſionis, & nõ in rei vendicatione; q̃a ſola poſſeſſio aperit viã ad rei vendicationẽ, ſed ad petitionẽ hæredi. nõ ſola, ſed qualificata qñ ꝓ hærede vel poſſeſſore; ſi ergo exprimit q̃ ꝓ hr̃de, ſatis eſt. Sed ſi diceret, q̃ nõ tenet ꝓ hærede, tũc bñ ẽ vlterius interrogãdus. ſ. ex q̃ cã tenet, q̃a ſi allegaret titulũ nõ aperiret via ad petitionẽ hr̃ditatis, ſed ad rei vẽdicationẽ vel publicianã, ſi nullũ titulũ allegat, tunc apparet q̃ poſſidet ꝓ poſſeſſore, & idẽ q̃d in primo. ¶ Breuiter iſta pars vr̃ verior oib᷒ ꝓdictis. l. q̃ nõ teneaẽ in caſu nr̃o rñdere, an ex teſtõ vel ab inteſtato, maximè q̃a iſte actor ſpecificat & allegat intereſſe q̃d prætẽdit, dicẽs q̃ ſi dixerit ſe hæredẽ ex teſtõ, vult ipſum teſtm̃ impugnare de falſo. Certè illud intereſſe nõ eſt ſufficiẽs ad ꝯpellẽdũ iſtũ rñdere. ¶ Primò q̃a nõ concernit intereſſe deliberationis, ſed victoriæ. Interrogationes aũt fiũt in iſto iudicio, vt ſciat actor quã actionẽ habeat intentare. ſ. an pet. hære. an rei vend. iõ dñr ꝑparatoriæ. Nunc aũt ea rñſione facta certus eſt actor, q̃ pt̃ intẽtare peti. hær. Ipſe aũt vellet vlterius ſcire. ſ. qualiter poſſet ſe ꝑparare ad vincendũ in dicta actione, p p hoc aũt nõ fiunt dicta interrogatoria, vt patet vnicuique notitiã iurium habenti. ¶ Scd̃ò q̃a iſta impugnatio de falſo nõ venit fiẽda niſi reus vti velit & vtaẽ teſtõ. l. fi. C. de fi. inſtru. Sed iſte vſus nõ venit fiẽdus ante lit. ꝯteſt. ſed poſt, cũ inſtr̃a ſicut & teſtes nõ ꝓducanẽ ante lit. conte. ſed poſt. ex. vt lit. non ꝯteſt. p totũ. igr̃ iſta interrogatio nõ eſt nũc fiẽda ante lit. cõteſt. ſed dẽt libellũ, & facta lit. cõteſt. videbit an Ioannes ꝓducat teſtm̃, vel nõ. Poſito. n. q̃ nunc rñderet ſe hæredẽ ex teſtõ, quouſque tñ eſſet datus libellus, & lis ꝯteſtata, & teſtm̃ ꝓductũ in cã, nõ audireẽ actor volens producere teſtes ſuper falſitate, nec cogereẽ reus exhibere & ꝓducere teſtm̃ ante litẽ ꝯteſta. ad intentionẽ iſtius agẽtis, videlicet vt poſſet ipſum de falſo impugnare: q̃a nõ ad alterius vtilitatẽ, ſed ad ſuã debet q̃s inſtr̃a ſua ꝓducere. C. de eden. l. q̃ accuſare. & nũc añ lit. ꝯteſta. nõ ꝓduceret ad ſuã, ſed ad intentionẽ actoris vt ipſum redargueret de falſo. Et iſta rõ maniſeſtiſſimè oñdit calumniã iſtius agere volentis dũ petit nunc ante lit. conte. tali interrogatorio rñderi. ſ. an ſit hæres ex teſtõ. Nã aut hoc petit, q̃a velit arguere de falſo ante lit. conteſt. Et hoc nõ pt̃ facere; iõ nõ debet audiri. Aut vt poſſit redarguere poſt lit. cõte. & tũc non expedit nũc tale interrogatorium facere; ſed expectet an producaẽ teſtm̃, & impugnabit; an non ꝓduceẽ, & tũc nõ expedit impugnare. Iſtud ergo interrogatoriũ aut eſt calumnioſum, aut ſuperfluũ; prout in ſi. dr̃. ff. de pac. l. iuriſgẽ. §. ſed ſi fraudandi. Iõ repellendus, ſicut & poſitio captioſa vel impertinens. iux. no, in l. 2. §. q̃d᷑ obſeruari. C. de iura. calũ. Præterea ſi rñderet ſe hr̃dẽ ex teſtõ, videreẽ quodãmõ ſe aſtringere ad illã viã, arg. ff. de inſti. l. q̃ habebat. ex. de ꝓba. c. licet cãm. & ſic auferreẽ ſibi bñficiũ iuris, q̃d᷑ eſt vt reus poſſit vti pluribus vijs ẽt ꝯrijs, ff. de exce. l. nemo ꝓhibeẽ. ff. de re. iur. l. nemo ex his. §. quotiẽs. Hoc aũt fiendũ nõ eſt, vt in c. indultũ de reg. in. Igr̃ nõ teneẽ tali interrogatorio rñdere, p quã rñſionẽ incidit in captionẽ. l. q̃ iuraſſe. §. ſi pr̃. ff. de iureiu. cũ ibi not. Ex q̃bus appet, q̃ ipſe fuit iniuſtè grauatus rñdere; & ſic iuſtè potuit appellare. Et in cã appellationis dẽt obtinere, vt reuocet iudex grauamẽ. Nec poſſũ ꝯprehẽdere quẽ effectũ poſſit hr̃e interlocutio iudicis, q̃ habeatur ꝓ ꝯfeſſo q̃ ex teſtõ poſſideat. Nã per hoc nõ habebit actor intentũ ſuũ, vt poſſit redarguere de falſo niſi teſtm̃ realr̃ ꝓducaẽ; ipſe aũt nõ pt̃ ꝓducere añ lit. ꝯte. nec ẽt poſt ad iſtũ finem, vt poſſit redargui de falſo, niſi primò fuiſſet eo vſus, q̃a produxiſſet ad ſuã exceptionẽ fundandã. C. de fi. inſtru. l. fi. Als ſuperflua eſſet reprobatio, & ad hoc. l. j. §. edenda ſunt oĩa. ff. de eden. Ad q̃d ergo facta fuit dicta ꝓnunciatio, & quid opereẽ, vel quẽ effectũ poſſit hẽre, nõ video. Neceſſe ergo hẽbit iſte actor mutis dentibus deuenire ad dationẽ libelli, & lit ꝯte. & expectare q̃ ille producat teſtm̃, ſicut ſi dictum interrogatorium & dicta pronunciatio facta non foret, ẽt ſi dictus Ioannes tacuiſſet, & non appellaſſet; nec poterit iſte actor antequam iſta fiãt, peruenire ad actionem falſi. Sed ſi ageret ꝯ aliquem tanquam ꝯ hæ-

redem

a ¶ Ex coniugato. Vide ad hoc Bal. in conſil. 306. in 5. parte.

b ¶ Pro ꝯcubina. Vide Bal. in conſi 229. in 2. parte.

redem ex teſtō forte ad legata, tunc talis confeſsio vera vel ficta
ꝓdeſſet actori, qa fundaret intentionē ſuā, licet re vera nō eſſet
hæres. ff. de interro. actio. l. q interrogatus. in fi. & l. fi. ēt quoad
victoriā in cā principali; vt d. ll. Sed in petitione hr̄ditatis, & in
rei vēdicatione cōfeſsio q̄ fit ad interrogatoria p̄paratoria, ſo-
lū p̄parat actionē, nō aūt fundat intentionē ad victoriā; licet. n.
reus rn̄deat ſe poſsidere vel ꝓ hr̄de poſsidere, nō pp hoc actor
vincit niſi ꝓbet ſe dn̄m vel hr̄dē. Superfluū ergo fuit dictū in-
terrogatoriū, & ſuperflua fuit dicta ꝓnūciatio, ex qbus nullus
effectus ſequi p̄t, igr̄ reijcienda, l. nō cogendū. ff. de procu. l. hæc
ſtipulatio. §. diuus. ff. vt le. no. caue. Ex p̄dictis patet, nō eſſe ne-
ceſſariū ad vltimū dubiū rn̄dere. ¶ Vlterius ēt dr̄, ꝙ dictus Ioan
nes tenuit & poſſedit iſta bona ſpacio. 10. annorū pacificè & q̄e
tè tanq̄ hæres p̄ris & fratris virtute dictæ ltīmationis. Et ꝙ Per-
gami viget ſtatutū, ꝙ poſsidēs pacificè p decenniū titulo verō
vel putatiuo p̄ſcribat; q̄ ſi vera ſunt, dici p̄t ꝙ ēt ceſſantibus his,
q̄ primo loco dicta ſunt, p̄fatus Ioānes tutus eſt p̄ſcriptione ad-
uerſus iſtos agere volētes petitione hr̄ditatis, poſito ēt ꝙ ltīma
tio eſſet nulla ex defectu ptātis D. Ducis; qa ſaltē ħbuit titulum
putatiuū iuſto errore. Nā legitimādo vr̄ aſſeruiſſe, ſe hr̄e ad hoc
ptātem; ſicut iudex vel aſſeſſor acceptādo officiū, vr̄ aſſerere ſe
peritū. l. 2. cū ibi not. ff. qđ q̄ſque iuris. Et pp ipſius excellentiā
iuſtè & rōnabiliter potuit ſibi Ioānes credere. 97. diſt. c. nobiliſ
ſimus. & qđ no. in c. cū olim. il j. de priuil. & qđ no. de appel. c.
ꝯſtitutus. ſuper verbo aſſertione. in nouella. & in c. j. de offi. leg.
lib. 6. ſir in nouella. nec habuit vlteri᷒ q̄rere de ſua ptāte. Et ue
dr̄ potius erraſſe in facto q̄ in iure, & error fuit iuſtus, & ex cā a
iure approbata; & poſito ꝙ fuiſſet error iuris & iniuſtus, ſm ea
q̄ no. plenè in l. celſus. ff. de vſucap. q de iure cōi nō prodeſt ad
p̄ſcribendū lōgo tpe. l. nunq̄. ff. de vſucap. In caſu tn̄ iſto vr̄ ſuffi
cere ex forma dicti ſtatuti, ne ſit ſuperfluū, qđ euitandū eſt. l. j.
in fi. cū ibi no. ff. ad munici. vr̄ debere intelligi, dū dicit titulo ve
ro vel putatiuo; ſiue interueniat error facti, ſiue iuris; qa qū in-
teruenit error facti iuſtus, talis titulus putatiuus quo qs credit
ſe hr̄dē cū nō ſit, ſufficit ad p̄ſcribendū lōgo tpe. ſ. decē annis in
ter p̄ntes petitioni hæredi. ēt de iure cōi. glo. eſt ordinaria q̄ ita
determinat in l. hr̄ditatē. C. in qb. cau. ceſſ. long. tem. præſ. in gl.
magna. circa mediū. ibi dū dicit in caſu tn̄ puto præſcribi decē-
nio &c. Ad hoc ergo vt dictū ſtatutū aliqd addat ad ius cōe, vr̄
debere intelligi dū loqr̄ de titulo putatiuo. ſ. quocūque errore
interueniēte iuris vel facti, ſiue ſit iuſtus ſiue iniuſtus, licet vt ſ.
dixi ſatis dici p̄t hic fuiſſe iuſtus, qa in facto & nō in iure; credi
dit. n. ꝙ ptātem hr̄et ab Imperatore poſtq̄ vel expreſſè vel taci-
tè hoc aſſeruit, vel aſſeruiſſe vr̄, vt dictū eſt; non aūt credidit ꝙ
non hn̄s ab illo ptātem ltīmare poſſet, qa eſſet tunc iuris. ¶ Dr̄
ēt vlterius, ꝙ p̄ns D. dux Mediolani q legitimationē factā a fra
tre ſuo confirmauit ſupplendo oēm defectū q fuiſſet in illa, hr̄t
ſpālem ptātem a p̄nti Rege Romanorū legitimādi; qđ ſi verum
eſt, res eſſet clara, & ageretur ex ꝯfirmante, non ex confirmato;
iuxta plenè no. in l. & q a. ff. de iuri. om. iud. ¶ Sed tūc q̄ritur, cū
dicta confirmatio facta fuerit poſt mortē Viſcardini fratris ſui
nō citatis nec cōſentiētibus alijs ꝓpinquis, qbus delata erat hæ
reditas dicti Viſcardini, & erat ſoror Viſcardini vel filij eius q
nunc agere volūt, vtrū dictus Ioānes virtute dictæ ltīmationis
potuit ſuccedere dicto Viſcardino ab īteſtato, ſuppoſito ꝙ nō
poſſet doceri de aſſenſu vel voluntate dicti Viſcardini p̄ſtito in
dicta ltīmatione; ſi. n. poſſet de illo ꝯſtare, res nō hr̄et dubiū. vt
5 ſ. dixi p ea q̄ not. Bar. in d. l. Gallus. §. & quid ſi tn̄. † Et breuiter
Dy. in ꝯſ. ſuo. to. vr̄ expreſſè determinare, ꝙ valeat ltīmatio in
p̄iudiciū illorum qbus erat ius q̄ſitū; qa adiuerāt hæreditatem,
a qa trahitur retro. [a] Bar. licèt non alleget, ſentit ꝯriū in d. §. & qd
ſi tn̄. Mihi vr̄ ſic dicendū, ꝙ debemus inſpicere an haberet ſpā-
lē ptātē legitimādi in p̄iudiciū eorū qbus eſſet ius q̄ſitū, vel nō;
ſi. n. non hr̄et tunc poſito ꝙ Imperator poſſet ius illud tollere,
non ꝓpea cenſetur p generalē conceſsionem talem potētiā in
aliū tranſtuliſſe, prout in ſimi. determinat Bar. in l. totiens. ff. de
pollici. & l. ambitioſa. ff. de decre. ab ordi. fa. per l. 2. §. merito. &
§. ſi qs à principe. ff. ne qd in loco publico. ſaluo tn̄ eo qđ. ī. di-
cā in fi. huius conſilij. Si verò dictam ptātem habet. ſ. legitimādi
in p̄iudiciū illorum, qbus foret ius q̄ſitū; tunc aut legitimauit
ſimpl̄r, & non cenſetur voluiſſe legitimare in p̄iudicium illorū
quibus ius erat q̄ſitū, vt d. §. merito. & §. ſi qs a principe. ſi illos
citari vel vocari non fecit; ita intelligo no. p Bar. in d. §. & qd ſi
tn̄. qa cū nō apparet de ſua volūtate, ꝙ p̄iudicare voluerit, i du
bio nō cēſet voluiſſe p̄iudicare, p iura p̄dicta. Si verò apparet ꝙ
voluerit p̄iudicare, vel qa hoc dixit expreſſè vt fuit in caſu nr̄o;
vel qa feciſſet illos citari, nā ob aliū finē nō cēſet hoc feciſſe, ꝓ-
ut in fi. dicit gl. in l. 3. §. cū dr̄. ff. ſi cui plus q̄ p l. falci. tūc dico, ꝙ
fit illis p̄iudiciū; qa Imperator hoc facere poſſet, ſi vellet, licet
nō ſine pcō hoc faceret; ꝓut expreſſè determinat Ho. in ſum. q
ſi. ſint legi. in pe. col. ibi. q̄uis aūt hoc facere poſsit princeps &c.
& ibi Imperator aūt p̄t auferre &c. ¶ Qđ ego ꝓbo vltra ipſum
tali rōne. Nā hr̄ditas & i᷒ adeūdi hr̄ditatē ſunt de iure ciuili, nō
de iure gen. vel naturali. l. lege obuenire. ff. de verb. ſig. & expſſè
hoc determinat gl. in l. j. ff. de acq. re. do. ī prin. dū enumerat mo
dos acq̄rēdi dn̄iū de iure ciuili. ¶ Sed ꝓ regula tradit̄, ꝙ ea q̄ no
bis acq̄runt̄ de iure ciuili ſeu q̄ de iure ciuili ſunt, p̄nt nobis au-
ferri p Imperatorē, licet nō ſic q̄ ſunt de iure gen. vel nāli. vt no.
Inno. in c. q̄ in eccleſiarū. ex. de ꝯſti. & no. p legiſtas in l. fi. C. ſi ꝯ
ius vel vtili. publi. ¶ Et ſic vr̄, ꝙ ēt ſi hr̄ditas erat adita per alios
veniētes ab inteſtato, auferat̄ illis oē ius q̄ſitū ex aditione, qn̄ ap
paret ꝙ Imperator hoc voluit; vel ſi diceret̄ ꝙ tunc cū ſit q̄ſitū
dn̄iū & illud de ſe ſit de iure gen. l. ex hoc iure. ff. de iuſti. & iu. li
cet modi acq̄rendi qdā ſint de iure gen. qdā de iure ciuili, iuxta
ea q̄ hn̄r in d. l. j. ff. de acq. re. do. n̄ poſsit p Imperatorē tolli, niſi
ex cā publicæ vtilitatis. l. itē ſi verberatū. §. j. ff. de rei vēd. Nega-
ri tn̄ nō p̄t, qn ius adeūdi, anteq̄ hr̄ditas ſit adita, ſit merè de iure
ciuili, p gl. q̄ eſt in d. l. j. in prin. de acq. re. do. Et per ꝯn̄s tolli no
bis p̄t p Imperatorē, ſicut & actio q̄ eſt de iure ciuili, vt dicit In
no. in d. c. q̄ in eccleſiarū; qa nō vr̄ eſſe in bonis nr̄is, nec ex ipſo
efficimur locupletiores anteq̄ hr̄ditas adeat̄. ff. ad l. fal. l. p̄tia re-
rū. circa mediū. Et de iſto iure delato loqr̄ Ho. in ſum. loco ſ. al
leg. ſi iſto caſu. ſ. qū apparet de expſſa volūtate ltīmantis ꝙ vo-
luit tollere ius q̄ſitū, & hr̄et ad hoc ptātē, p̄t procedere opi. Dy.
in d. cōſi. 10. Fateor tn̄ ꝙ ſi ſimpl̄r legitimaſſet ēt in p̄iudiciū huius
iuris adeundi, nō valeret ltīmatio non citato illo cui delatū eſt,
prout ſentit Hoſt. in p̄alle. loco. & Bal. expreſſè in ꝓœmio. C. cir
ca fi. licet in l. Deo nobis. de epiſ. & cle. in vlt. q. ſentiat ꝯriū ſm
Fed. de Senis. Poſtq̄ igr̄ Imperator p̄t tollere hoc ius dn̄ij acq̄ſi
tū p aditionē hæreditatis, vel ſaltē ipſum ius adeundi delatum
anteq̄ hr̄ditas adeat̄, vt dictū eſt, ſeq̄r ꝙ ſi talē ptātem tranſtulit
in p̄fatū D. ducē, potuit ſimiliter ipſe D. dux ſi voluit; ſed ex di-
cta ltīmatione ſeu ꝯfirmatione q̄ facta fuit in caſu nr̄o apparet
expreſſè, qa voluit, igr̄ ablatū fuit, poſito ꝙ alia citatio facta nō
fuerit. Nā citatio fit vt veniat ad ꝯdicendū ſi vult, qa fortè alle-
gabit aliq̄ cām pp quā Imperator ſibi nō auferret, & ſic debet
fieri eo caſu quo de voluntate Imperatoris nō apparet ꝙ p̄ciſe
voluerit tale ius abſenti tollere, niſi primò ipſum audierit. Sed
in caſu nr̄o apparet, ꝙ preciſè voluit ſibi auferre, vnde alia cita
tio nō erat neceſſaria; qa poſito qđ veniſſent, nō poterāt volun
tati legitimantis præciſè ꝯdicere, vel obuiare. Et citatio de illo
qui nō pōt ꝯdicere vel impedire actum, non eſt neceſſaria. ff. de
fideicō. li. l. 4. in §. j. ibi. & cum inuitis alijs &c. ꝙ aūt p̄ciſè volue
rit illis præiudicare patet; qa eos vocari non fecit, & tn̄ dixit nō
obſtāte ꝙ hæreditas Viſcardini eſſet p alios adita &c. tūc ergo
nō fieret illis præiudiciū in tali iure, qn̄ iſta tria concurrerent,
ſ. ꝙ nō conſenſiſſent, nec fuiſſent citati, nec appareret de volūta
te legitimantis ꝙ eis abſentibus præiudicare voluerit, & ius p̄-
dictū eis auferre; & quodcūque iſtorū deficeret, ſecus eſſet. De
primo patet in l. fi. ff. de nata reſti. De ſecundo patet ex no. per
gl. in ſi. in l. j. §. cum dr̄. ff. ſi cui plus q̄ p l. fal. in gl. q̄ incipit. ſi igr̄ [a]
nō venerint &c. De tertio patet ex d. l. 4. §. j. de fideicō. lib. & in
hoc tertio caſu ſumus de p̄nti. ¶ Concludit̄ ergo, ꝙ ſi præfatus
D. dux modernus habet ſpālem ptātem legitimandi ētcū præ-
iudicio agnatorū qbus delata eſſet hr̄ditas, & qa eā adiuiſſent;
prout in multis priuilegijs vidi, cū Imperator hoc facere poſ-
ſit ſm Hoſt. vbi ſ. Et hoc apparet ex tenore ltīmationis ſeu cō-
firmationis factæ p D. ducem p̄ntem de legitimatione facta p
fratrē eius, ꝙ tale præiudiciū facere voluit agnatis, dicta hære-
ditas Viſcardini ptinet ad dictum Ioannē, poſito ꝙ dicti agna
ti non fuerint citati nec cōſenſerint; quia ſi potuit eis inuitis au
ferre hoc ius; ergo & eis abſentibus, & non citatis. dicta l. 4. §. j.
ff. de fideicō. lib. q̄ ſic debet intelligi; ſi. n. fuiſſent citati & contu
maces, haberentur pro præſentibus. C. de iudi. l. properādum.

a ¶ Retro. Adde eundem Paul. de caſt. ſuprà in cōſi. 178 in nu. 6. & quod ibi dixi in apoſtil.

§.cum autẽ.plus vr̃ ꝓbabiliter dici poſſe, ꝙ ẽt ſi alia ptãs legiti- mãdi ſpecialiter data nõ apparet duci Mediolani; Ea eo tñ ſolo ꝙ cõceſſus fuit ſibi ducatus Mediolani cũ alijs terris, inter quas eſt ciuitas Pergami, & ſic factus eſt in dictis terris princeps perpetuus non tpalis, cenſet in ipſum tranſlata in ꝯñtiam oĩs ptãs Imperialis in terris p̃ſatis, vt ea poſsit uti uice Imperij, cũ Imperator ibi nullam iuriſdictionẽ exerceat ꝑ aliũ q̃ ꝑ ipſum D. Ducẽ. Et ſic vr̃, ꝙ quantũ ad dictas terras & bona ibi ſita & ſubditos ſuos potuerit legitimare cũ p̃iudicio agnatorũ ſaltẽ quo ad hæreditatẽ delatã & nõ aditã, ſicut poſſet ipſe Imperator. ar. ff. de offi. p̃ſe. p̃to. l. 1. §. pe. ibi credit. n. princeps &c. Et ad hæc bñ faciunt uerba priuilegij p̃ſati D. Ducis in duobus locis. Primò ibi dũ dicit, & gerere & facere in ducatibus Mediolani &c. ꝑ dictis q̃ nos & Romani Reges & Imperatores gerere & facere & expediri poſſemus, ẽt de plenitudine poteſtatis. &c. Et ẽt ibi decernẽtes, ꝙ tui hæredes & ſucceſſores tui &c. oĩ dignitate & notabilitate iur. ptãte vt tutor & curator ſubdit, q̃b. alij principes ſignati in dicto priuilegio, ꝙ aũt dixi. s̃. in generali mãdato non cõprehendi ea q̃ principi ſpecialiter ſunt reſeruata, ꝓcedit in generali mandato facto magiſtratui tẽporali, q non ꝯſtituit princeps nec dña prouinciæ, ſed ſimplex & nudus miniſter. Secus in ꝑpetuo q cõſtituit princeps & dñs; & ſic habet ius in re, fructus, & cõmoda, ſuos, & ſua facit; vnde plus iuris cenſet habere. Sicut in ſimili videmus, ꝙ ſimplex adminiſtrator legitimus q ñ habet ius in re nec fructus ſuos facit, vt tutor & ꝓcurator non põt cõſtituere procuratorem ante lit. cõteſta. C. de cura. l. neq;. & tamẽ ſecus in eo q habet ius in re & fructus ſuos facit, ut eſt pater in aduentitijs. l. 1. C. de bo. mater. & p̃lati eccleſiarũ. ut not. in d. l. neq;. ꝑ doct. uel ꝓcedit qũ uerba de q̃b. s̃. nõ eſſent appoſita ĩ priuilegio generali. Reges ergo, Duces, Comites, & Marchiones in eorum terris uĩdẽtur eſſe principes, & omnia poſſe quo ad ſubditos eorum, q̃ poſſet ipſe Imperator, in ꝯſequẽtiam dictarum dignitatum maximè in caſu noſtro per appoſitionem dictorum uerborum, de q̃b. s̃. non ſic in prælatis eccleſiarum, licẽt ſint perpetui, quia nõ domini ſed procuratores eſſe dicuntur ex. de dona. c. 2. & magis eſt ſtricta eorum ptãs reſpectu Papæ, q̃ dñorum tpalium reſpectu Imperatoris; ſed extra terras eorũ manus extẽdere non poſſunt; ſic intelligo no. in Spe. de inſtr. edi. §. reſtat. uer. ſed qs põt ſacere tabelliones &c.

S V M M A R I A.

1 *Legatarius an poſſit habere duas quãtitates relictas in diuerſorũ teſtamentis, quæ unum teſtamentum cenſentur ut defuncti & eius hæredis.*

2 *Grauati in primo teſtamento quando non ſunt omnes inſtituti in ſecundo teſtamento, quomodo diuerſas ſummas computent.*

3 *Legitima & trebellianica quomodo detrahenda.*

CONSILIVM XXXV.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Vr̃ dicendũ, ꝙ utrunq; legatum poſsit peti tam de centum marchis, q̃ de quingẽtis ducatis; qa fuerũt facta in teſtamentis diuerſorũ. ſ. primũ in teſtõ ſer Leonardi, ſm in teſtõ Antonij filij eius, ergo &c. ff. de leg. 1. l. planè. la. 2. in §. 1. uer. ſed ſi duorũ teſtamẽtis, ubi ẽt ſi cõſiſtat utrũq; in eadem re uel ſpecie quæ nõ recipit multiplicationẽ vel duplicationẽ, nihilominꝰ ex utroq; teſtõ p̃t peti, ut ex uno cõſequat̃ æſtimationẽ, ex altero rẽ; fortiꝰ in caſu nr̃o, cũ cõſiſtat in quantitate quæ põt duplicari & multiplicari. arg. l. Lucius. §. impuberẽ. ff. de leg. 2. & d. l. planè. §. 1. uer. ſed ſi non corpus. ¶ Sed ad hoc põt r̃nderi, ꝙ procedere poſſet in teſtamentis penitus diuerſorũ; ſed hic in teſtõ defuncti & hæredis q reputantur idem. Et iõ idem eſt ac ſi in teſtõ eiuſdem, & hoc dicit gl. in d. §. j. verſ. ſed ſi duorum, ſuper illo verbo duorũ. per l. huiuſmodi. §. ſi Sempronius. eo. tit. ¶ Secundò ad idem, quia cõſiſtunt ambo in quantitate, quæ cum ſit multiplicabilis etiã ſi in teſtõ verè vnius pluries legetur, pluries debetur. vt in d. §. j. ver. ſed ſi non corpus. fortius ergo ſi in teſtamentis verè diuerſorũ, qui tñ fictione iuris reputentur idem. ſ. defuncti & hæredis; ſed ad hoc reſpondetur, ꝙ procederet ſi eadem quantitas pluries legaretur ſimpliciter, non ob certam & determinatam cãm non reiterabilem, aliàs debetur vltimũ tm̃. vt l. libertis. la. 2. in prin. ff. de ali. & ciba. lega. & not. expreſſẽ & plenè per Bart. in l. cum centum. ff. de adi. lega. ante fi. ibi dum dicit. aut legatum eſt ad vnam & eandem cauſam, & ſtatur vltimo. vt l. libertis quos. in prin. ff. de alim. & ciba. lega. &c. ¶ Tertiò ad idem, ꝙ poſsit peti tàm ex teſtõ defuncti q̃ hæredis, vr̃ probari in l. Mæuius. ĩ prin. ff. de leg. 2. ſed certè non ob. qa non dr̃ ibi ꝙ ex vtroque petatur integrum, imo quatenus ꝯcurrũt petitur ex teſtõ defuncti, ſed quatenus in teſtõ hæredis plus eſt relictũ, illud petitur ex teſtõ hæredis; & in dubio ſi verba prolata ab hærede p̃nt importare plus, vel aliud q̃ legauerit, defunctus præſumitur hoc voluiſſe potius, q ꝙ voluerit illud idẽ legare, ne legatũ hæredis ſit inutile; & hoc dr̃ in d. l. mæuius. in princ. Et hoc ẽt dr̃ in caſu nr̃o. ſ. ꝙ non dẽt iſte hr̃e vel petere integras centũ marchas ex teſtõ defuncti. ſ. ſer Leonardi, & integros ducatos quingentos ex teſtõ Antonij. Sed centũ marchas ex primo teſtõ & quatenus excedit ſummã quingentorũ ex teſtõ hæredis ꝑ illã. l. mæuius, q̃ vr̃ potius facere pro, q̃ ɜ, ſi bene inſpiciatur. & per l. qd ergo. la. j. in prin. ff. de lega. j. ¶ Quartò ad idem; nam legatũ de marchiacẽtum factum in primo teſtõ non fuit factum ab Antonio filio inſtituto, ſed a ſubſtitutis datis illi filio ſi decederet ſine liberis, ut patet ibi, dum dicit; ita tñ ꝙ tunc & eo caſu præfati ſer Iacobus ſer Nicolaus & Nicolaus teneãtur, & debeant prædictas oẽs filias dotare cũ centũ marchis &c. Præfatus ergo Antonius filius nunquã fuit obligatus ad dictas centũ marchas, nec poterat obligari ſi uixiſſet, & in eius uita iſta filia ſororq; eius nupſiſſet; tunc. n. in nulla certa quantitate ſibi danda grauatus erat dictus filius, ſed ſolum ꝙ dotaret eã iuxta ſuã poſsibilitatẽ, vt patet. s̃. in prin. thematis. Oblĩo verò dictarũ centũ marcharũ inceptura erat poſt mortẽ Antonij in ꝑſonas ſuorũ ſubſtitutorũ; nõ ergo vr̃ dici poſſe ꝙ dictus Antonius reliquerit dictos 500. ducatus aĩo ꝯpenſandi cũ eo, ad qdꝰ ipſe nõ tenebatur, ſed alius vel alij. ſ. dicti ſubſtituti erant obligãdi. arg. ff. de ꝯpen. l. in rem §. fi. Iura. n. q̃ dicũt ꝙ quis aliqñ præſumitur relinquere aĩo cõpenſandi, puta cum debito legali vel neceſſario. ſ. ſoluto matri. l. ſi cũ dotẽ. §. ſi pr̃. ff. de lega. 2. l. Titia. §. qui in vita. loquunt̃ qñ ipſe relinquẽs tenebatur ad tale debitũ neceſſariũ ſi bene inſpiciãtur, non qñ alius. Sed ad hoc r̃ndetur, ꝙ hic illi idẽ ſubſtituti, q erant debituri, fuerũt ab iſto Antonio hæredes inſtituti; vnde ſicut teſtm̃ hæredis, & teſtm̃ defuncti reputantur vnum & idẽ, ne inducatur repetitio legati q̃ habeat hæredẽ grauare, vt l. huiuſmodi. §. j. ff. de lega. j. Ita vr̃, ꝙ debitum hæredis incepturum poſt mortem defuncti reputetur eſſe debitum defuncti, quantũ ad hoc vt defunctus cenſeatur reliquiſſe aĩo cõpenſandi cũ illo; ſicut cẽſeretur reliquiſſe aĩo cõpenſandi cum illo, ad quod ipſe teneretur, ſeu cum proprio, ne hæres duplici onere grauetur. vt d. l. Titia. §. qui in vita. vbi ponitur iſta rõ, qñ erat debitũ ad quod defunctus tenebatur; quæ rõ locum habet in caſu noſtro quod eſt debitum ad quod defunctus non tenebatur, ſed hæres eius erat obligandus poſt illius mortem; & quod hr̃ in l. pen. ff. de dot. præle. in tex. & gl. ¶ Quintò ad idem quod in dubio nõ
a vr̃ relictum aĩo compenſandi ª ẽt cum proprio, qñ non eſt debitum legale, ſeu quod habebat cãm neceſſariam, ſed eſt debitũ proueniens ex ɜ̃ctu vel quaſi, & ꝑ ꝯñs habet cãm & originẽ voluntariã, licẽt ex poſtfacto ſit neceſsitas. C. de act. & obli. l. ſicut iuncta. l. creditorẽ. ff. de leg. 2. & l. 1. §. ſciendum. ff. de rei vxo. act. & plenè ꝑ doc. in l. ſi cũ dotem. §. ſi pr̃. ff. ſol. mat. Sed hic eſt hmõi, quia orit̃ ex quaſi ɜ̃ctu ſi dicti fideicõmiſſarij acceptant fideicommiſſum vl̃e, ſicut oblĩo hæredis ad legata orit̃ ex quaſi ɜ̃ctu qui celebratur in aditione hæreditàtis. ff. quibus ex cau. in poſſ. ea. l. apud iul. in fi. ff. de act. & obli. l. ex maleficijs. §. hæres. cum concor. & ſic hẽt originem voluntariã; quia nemo cogitur adire vel acceptare fideicõmiſſum inuitꝰ. C. de iure delib. l. nec emere. licẽt ſecus ſit qñ eſt debitum legale hñs cãm a principio neceſſariam. d. l. ſi cum dotẽ. §. ſi pr̃. ff. ſol. mat. ¶ Sed r̃ndet, illud verum eſſet ſi relictum fieret ſimplr̃, nõ ſic qñ ob eandem cãm ob quam aliud debitum ẽt voluntarium præceſsit. vt patet in l. hmõi. §. cum pr̃. & his q̃ ibi not. per doc. ff. de leg. j. Nam licet pr̃ teneatur obligatione vel neceſsitate legali dotare filiam. l. qui liberos. ff. de ritu nup. non tñ eſt aſtrictus ad certam quãtitatẽ; ſi ergo ſe aſtringit ꝓmittẽdo, hæc aſtrictio eſt merè volũtaria, quia non cogebatur facere, ſed poterat incipere a traditione, & fortè minoris ſummæ ſi vires bonorũ eius illam certam quantitatẽ promiſſam nõ patiebant̃. l. quæro. & l. ſiue gñalis. ff. de iure do. & tñ ſi poſtea legat pro dote, cenſet̃ legaſſe aĩo ꝯpẽſandi cum eo, quod ob eandem cãm promiſerat, ſiue leget illã candẽ rem vel ſpeciem quam promiſerat, ſiue promiſerat quantitatem &c

a ¶ Cõpẽſandi. vide Bal. in conſ. 84. in 2. parte.

tem,& legat quantitate maiorem vel minorem; vbi per Bar. &
C.de leg.l.filia legatorum per eundē.& per Cy.¶ Sextò & vlti-
mò ad idem,quia iſte Antonius filius & hæres inſtitutus nō in-
ſtituit hæredes oēs tres ſubſtitutos, ſed duos tm̄ ſcu filios eorū
ſer Nicolaū & ſer Iacobum.Ioānē verò qui erat vnus de tribus
ſubſtitutis,non inſtituit;vñ nec tenetur ad legatum 500.ducato
rum relictum ab hæredibus Antonij, poſtq̄ non eſt eius hæres;
nec p ɔ'is cenſet̄ releuatus ab onere legati de marchis centū fa
ctis in primo teſtō a dictis ſubſtitutis. Nā ſi iſte Antonius inſti-
tuiſſet hæredes alios extraneos non p̄dictos ſubſtitutos; negari
nō poſſet qn dicta filia poſſet petere legatū centum marcharū a
ſubſtitutis p̄dictis ex teſtō primi teſtatoris, & legatum de quin
gentis ab hæredibus Antonij ex teſtamēto ipſius Antonij;quia
a diuerſis hæredibus dicta legata facta eſſent, ſeu a diuerſis per-
ſonis. Vñ etiam ſi ab vno teſtatore facta eſſent, deberetur vtrū-
que.l.ſeruo alieno.§.ſi a primo.ff.de leg.j.& not.Bar.in d.l.cum
centū.ff.de adimē.leg.Fortius ſi a diuerſis teſtatoribus licèt re-
puteni vnus & idē,vt eſt in caſu nr̄o cū eadē ſit rō,vel maior;&
ſi ita eſt qn̄ nullus de iſtis fuiſſet inſtitutus, idē dēt eſſe qn̄ aliqs
eorū inſtitutus non fuit ſaltem quo ad perſonā ipſius vt teneat
ex teſtō primi teſtatoris. ¶ Breuiter fateor iſtud ɔ̄riū,& dico ꝙ
in hoc ſtat finaliter deciſio huius q̄onis. Nā dico ꝙ illi ſunt ſub
ſtituti, q fuerunt ab Antonio inſtituti & eius hr̄ditatē adiuerūt
vt dr̄, cū teneani ex teſtō Antonij ad legatum maius.ſ.quingen
torū, non tenentur ex teſtō primi teſtatoris tanq̄ ſubſtituti ad
legatum minus.ſ.de marchis centū, ne duplici onere grauētur
pp qd̄ cenſetur hoc maius relictū aio ɔpenſandi cum illo mi-
nori; vnl eſt dicendū, ꝙ vſq; ad illā ſummam q̄ tangit eos de di
cto minori legato teneatur ex teſtō primi teſtatoris. Quatenus
aūt excedat vſque in ſummā 500.ducatorū, teneantur ex teſtō
Antonij.per d.l.quid ergo.in prin.la.j.ff.de lega.j. Non autē ad
vtranque ſummam integrā per iura.ſ.alle,& ēt rōnes.Præfatus
aūt Ioannes,qui non fuit inſtitutus ab Antonio, cum nō teneat̄
ad legatum quingentorum factum in teſtō Antonij, tenetur ad
legatum de centum marchis factum in teſtō ſer Leonardi,tanq̄
ſubſtitutus pro rata q̄ eum tangit.ſ.pro tertia de dictis centum
marchis,ſicut tenereni oēs pro rata ſi non fuiſſent inſtituti a di
cto Antonio;ſm ea q̄ dicta ſunt.arg.l.de tota.ff.de rei vendi.qa
in dicto ſer Ioanne ceſſat rō, de qua.ſ.ſ.ne duplici onere graue
tur;quia non grauatur duplici onere,ſed tm̄ ad illud,cū non te
neatur ad hoc,quia nō eſt hæres Antonij. Poterit ergo dicta do
mina petere quingentos duplicatos ab hr̄dibus Antonij,& non
vltra.Sed a dicto ſer Nicolao poterit petere tertiam partē dicti
legati de centū libris ex teſtō ſer Leonardi, tanq̄ ab vno ex tri-
bus ſubſtitutis,& vtrunque dēt conſequi. ¶ Quod aūt dixi p̄fa-
tos hæredes Antonij teneri ad ducatos 500. ꝓcedit ſi adiuerūt
hr̄ditatē Antonij ſine inuentario. Si verò cū inuentariu, tūc vſ-
que ad duas tertias de centū marchis relictis ab eis, tanq̄ a ſub-
ſtitutis ſimpliciter teneni, ſi dimidia pars bonorū primi teſtato
ris,q̄ ptinet ad eos tanq̄ ad ſubſtitutos,ſufficit. Quatenus antē
excedit vſque in ſummā quingentorū ducatorū,nō tenentur vt
ſubſtituti,ſed vt hæredes Antonij,vt.ſ.dictū eſt. Et ɔſtat ꝙ An-
tonius nō potuit illos grauare in eo qd̄ illis debebat iure dictæ
ſubſtōnis,& ſic in dicta dimidia.ff.de dote p̄lega.l.2.§.idem iul.
q̄rit. imo dictā dimidiā aduerſus legatarios teſtamēti Antonij
tanq̄ eis debitā pn̄t añ oīa deducere.C.ad l.fal.l.irritū.& l.impo
nēda. Eſt ergo videndū, vtrum altera dimidia,q̄ veniebat detra-
hēda de hoc fideicōmiſſo pro ltīma & trebellianica dicti Anto
nij filij grauati,ſufficiat vel nō,ad dictū reſiduū;& ſi ſufficit an
pertineat ad eos,vel non. Nā dr̄ mihi ꝙ teſtm̄ Antonij fuit nul-
lū rōne p̄teritionis,qa præterijt auiā maternā;q.ꝰ ſi ita eſt,hr̄di
tas eius ab inteſtato pertinet ad dictam auiā, & ēt vt dr̄ ad quan
dā eius ſororē vtrinque ɔiunctā.C.ad Tertul.auth.defuncto. te
neni tm̄ virtute clauſulæ codicillaris reſtituere p̄fatis inſtitutis
dictā aliam dimidiam, cū nihil aliud ſit in hr̄ditate Antonij, &
hoc deducta ltīma auiæ, & trebellianica, & ſic dimidiam dictæ
dimidiæ.iuxta no.in auth.ex cā.C.de li.præteri.per gl.& doc. &
Bar.in l.j.ff.de iure codi.in 6.q.Si ergo p̄fata dimidia dimidiæ,q̄
eſt quarta pars totius hr̄ditatis Antonij,& q̄ peruenit ad iſtos in
ſtitutos ab Antonio ex teſtō ipſius Antonij,ſufficit ad id qd̄ eſt
vltra dictas duas tertias centū marcharū vſque ad qngentos au
reos, tenebuntur dicti inſtituti & ſubſtituti ad integros qngen
tos ducatos partim ex teſtō ſer Leonardi,& tanq̄ ſubſtituti di-
cto filio videlicet ꝓ duabus tertiis de tribus centū marcharū; ꝓ
reſiduo verò tanq̄ inſtituti & ex teſtō Antonij, & virtute dictæ
clauſulæ codicillaris ſubſtituti ab Antonio. Si verò non ſuffice
ret dicta dimidia dimidiæ,tunc tanto minus tenerent̄; plus dico
ꝙ auia & ſoror nō pn̄t detrahere duplicē quartam de fideicō-
miſſo,qa eſt purū.ſ.ſi nō valet iure teſtamenti &c.cū ab ipſo ini
tio teſtm̄ eſſet nullū rōne p̄teritionis, ſed vna tm̄ detractio ve-
nit fiēda. iuxta no.in l.q̄q̄.C.ad l. falci. Nā auia cui debet̄ ltīma
detraheret illā ſolā, cū ſit maior q̄ trebellianica;vñ cū in eā cō-
puteī,illā excludit. Soror verò,cui non debet̄ ltīma,non inſtitu
ta turpi perſona detrahet trebellianicā ſolā; vñ illa dimidia di-
ctorū bonorum paternorum,q̄ debebatur Antonio ꝓ ltīma &
trebellianica,pertinet ab inteſtato æqualiter ad auiam & ſoro-
rē;vt in auth.defun.C.ad Tertul.Auia verò tenebit̄ virtute clau
ſulæ codicillaris reſtituere dimidiā dictæ dimidiæ ad ſe perti-
nentē,deducta tertia ꝓ ſua ltīma. Ponamus aūt ꝙ illa dimidia
dimidiæ valet trecenta,certè reſtituet 200.& retinebit 100. So
ror verò tenebit̄ reſtituere alteram dimidiam dimidiæ,retenta
quarta pro ſua trebellianica,& ſic retinebit 75.& reſiduū valens
225.reſtituet. Reperientur ergo dicti ſubſtituti,idemq́; inſtitu
ti habere de dicta dimidia dimidiæ, q̄ pertinebat ad dictū Anto
nium pro ſua ltīma & trebellianica.55.q̄ ſufficiunt ad ſoluēdū
dictū legatū 500.quatenus ad illud tenentur virtute teſtamenti
Antonij.ſ.duas tertias de marchis centū;ideo ſoluent integros
500. aureos. Si verò minus valent,tunc eatenus minus haberēt
ſoluere,quatenus nō ſufficerēt ꝓut diligēs lector clarè & lucu
lēter attēns p̄dictis colligere poterit; in quorū deciſone ampliꝰ
non inſiſto,qa ſatis pn̄t prædicta conſtare ſubtiliter intuenti.

S V M M A R I A.

1 *Hæres,qui non confecit inuentarium,an perdat trebellianicam.*
2 *Minor hæres ſi omiſit inuentarium,an ipſo iure ſit tutus, an opus ſit reſtitu-tione.*
3 *Inuentarij confectionem ſi teſtator remiſit,an uideatur & hæredi remiſiſſe grauamen.*
4 *Fideicommiſſum conditionale an remittatur per pactum de non contrauenien-do diuiſioni.*

CONSILIVM XXXVI.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ †Super pri
mo dubio fue
runt opi.inter doc.iuris ciuilis. Nā Iac.de Bel.diſpu
tādo tenuit ꝙ pp nō ɔfectionē inuētarij nō perdat 2
trebellianica,qa nō reperit̄ iure cautū,& inducit Roffre. hoc te
nētē vt ipſe Iac.no.in Auth.de hæredi.& fal.§.hinc nobis.in 14.
q.quā opi.vr̄ ſequi Io.And.in addi.Spe.de inſtru.edi.§.dicto. in 3
add. q̄ incipit de trebellianica dubitat̄ &c. vbi ēt ponit alias rō-
nes,quas dictus Iaco. ꝓ ſe adducit, & tranſit cū illius deciſione,
non reprobando ipſam;vñ tacitè vr̄ eam approbare,idem ēt te-
net.Bar.in l.Marcellus.circa finē. prin.ff.ad Trebel. Alij tenent
a ɔ̄riū [a] quos refert ibi Io.An.Cy.in auth.ſed cū teſtator. in addi.
arguendo pro & ɔ̄. finaliter tenent,ꝙ aut hr̄ditas veniebat reſti
tuenda ſtatim,& tunc non incūbebat hæredi onus ɔficiēdi inuē
tariū,& ſic nō venit priuandus. Aut interuallo, & tunc ſecus,&
ſm hoc in caſu nr̄o, cum veniret reſtituēda non ſtatim, ſed ſub
ɔdōne ſi deceſſerit ſine liberis, incūbebat onus & ſic debuit ꝑ-
dere trebellianicā,ſi non ɔfecit.Bal.in d.auth.ſed cū teſtator. in
1.col.dicit ꝙ primi doc.q tenent,ꝙ trebellianica nō perdat̄,nō
pōderauerūt tex.in Auth.de hæred.& fal.§.hinc nobis. ver. illo
adiecto &c.vbi dicit ipſe expreſſè ꝓbari ɔ̄riū,ꝙ imo perdat; qa
ille tex. gn̄aliter loqꝰ de legatarijs fideicōmiſſarijs citandis in
ɔfectione inuentarij, & ſic loqt̄ nō ſolum de particularibus fi-
deicōmiſſarijs,ſed ēt de vl̄ibus,quos ɔſtat citari dēre qa præten
dunt intereſſe;ergo &c.l. nam ita diuus.ff. de adop.& tn̄ ibi tex.
dicit ꝙ hoc facere dēt hæres, nō ſolū qn̄ timet ne patiatur dā-
nū, ſed ēt ſi vult lucrum ɔſequi.ſ.detractionis quartæ; ergo eſt
ibi expreſſum,ꝙ ſi non ɔficit,lucrum tale non ɔſequitur. Præte
rea inuentariū fit,ne hæres ſubtrahat,& occultet res hæredita-
rias,vt in d.§.hinc nobis.& ſic ita intereſt fideicōmiſſarij vl̄is ꝙ
fiat,ſicut particulariū legatariorum,vel fideicōmiſſariorum;&
hoc qn̄ hæres attingit bona hæreditaria añ reſtōnem,quia tunc
ſuſpitio ſubtractionis imminet. Sed ſi non attingit,ſed adijt,&
ſtatim ſolo verbo reſtituit,tunc ceſſat dicta ſuſpitio,& ſic ꝓce-
dere prima opi.& id qd̄ no.Cy.in d.auth.qd̄ ſatis placet. Et ſic

a ¶ Contrariū.] Adde idē tenentem Bar.in ſuo conſil. 224. incip. Lena Martarelli. & do.Pe.Phi. Cor.in cōſil.303.inc. plura. nu. 10.cum pluribus ſeq. in 1.parte. & in conſi. 180. incip. multitudo. n.22.& ſe in 4.parte.

in caſu nr̃o, q̃a attingit, & dudũ poſt apprehẽſionẽ ĩminet reſtõ
facienda, & multa potuit occultare, dicendũ vr̃ qđ nõ ſit locus
detractioni trebellianicæ, q̃ præſumptio ẽt fortificaẽ ex eo, qđ
ꝓſupponitur ĩ facto qđ multa alienauit et diſsipauit in deroga
tionẽ fideicõmiſsi, ſic & ſubtrahere & occultare potuit, & ꝑꝑ
bonã fidẽ nõ ſernatã nõ ſit locus detractioni; ut. d. §. hinc nobis.
q̃a ꝓſumendũ eſt, qđ tot alia eſſent, q̃ nõ apparent ꝑꝑ nõ cõfe-
2 ctũ inuentariũ, q̃ ſufficiũt ad quartã. † Nec ob. ſi dicaẽ, ꝙ ꝓdicti
hæredes vel aliqui ipſorũ erãt minores. 25. tempore quo debe
bant inuẽtariũ ꝯficere, & ſic vr̃ qđ fuerint excuſati. ut in Auth.
de hæ. & fal. §. pupill'. & qđ excuſatio duret, licẽt poſtea fuerit
facti maiores; iuxta no. p gl. C. de his q̃b. ut ĩdig. l. minorib' & in
l. j. C. ĩ q̃b. cau. in integ. reſt. nõ eſt neceſ. q̃a dicẽdũ ẽ, qđ nõ fue
rũt excuſati ipſo iure, imo pœnas mero iure incurrerint, licẽt ꝑ-
peteret eis reſtit. in integ. vt ibi habeẽ in tex. & glo. ſed in caſu
noſtro trãſactũ eſt, ut dicit, tẽpus reſtõnis petendæ. ergo. &c. C.
3 de tẽpo. in inte. reſt. l. fi. cũ ſimilibus. ¶ † Super ſcd̃o clara eſt re
ſponſio, q̃a diuerſum eſt inuentariũ tutoris ob Inuẽtario hære
dis; & in diuerſis & ſeparatis nõ eſt bona argumentatio de vno
ad aliud. ff. de calum. l. fi. ff. de min. l. pupi. exuli. ff. ver. ob. l. inter
ſtipulantẽ. §. ſacram. ibi. ſed hæc diſsimilia ſunt. &c. Nã olim iu-
re veteri. ff. nõ erat inuẽta cõfectio inuẽtarij hæredis ; nec aliud
ꝓderat, ſed fuit inuẽta p iuſti. ĩ l. fi. C. de iure delib. ſed cõfectio
inuẽtarij tutoris fit: ut. l. tutor q̃ repertoriũ in prin. ff. de admi.
tut. licẽt ergo in caſu nr̃o teſtator remiſit tutori ꝯfectionẽ inuẽ
tarij q̃ ſibi incũbebat quo ad pupillũ, ſi ſic remiſerit pupillo uel
hæredi illã q̃ ſibi incũbebat quo ad creditores, & legatarios, &
fideicõmiſſarios; ergo non fuit hæres excuſatus ab illa, quomi-
nus nõ cõficiendo perdidit trebellianicam; & ſic alienare nõ po
4 tuit vſq; ad eã. ¶ † Quantũ ad tertiũ ſilr̃ clara eſt rñſio, ꝙ non in
tellr̃ remiſſum ius fideicõmiſsi ꝯdõnalis p dictã ſniam, quæ ꝯti
net merã & ſimplicẽ diuiſionẽ; uel poſito ꝙ ꝯtineret clauſulã,
& ꝓmiſsionem de nõ veniendo ꝯ, adhuc idẽ eſſet. ut. l. q romæ.
§. duo fratres. ff. de uerb. oblig. ſm cõem intellectum. ꝙ ibi fuit
malẽ iudicatum. & ibi plene p Bart. in. 1. & 2. q. ẽt ſi fuerunt di-
cti fratres ſciẽtes ſm Bar. licet Dy. ꝯ. quẽ Bar. reprehendit mul-
tis rationibus ; ideo me vlterius non extendo, quia clara ſunt.

a ¶ Peti. ad de D. Bar. Soz. in cõſ. 241. incip. cir. in prin. in 2. par. ꝙ reſtitutio ĩ integ. peti poteſt ubi appoſitio ẽ iure cõi denegatur.

S V M M A R I A.

1 *Ciuitas, uilla, & caſtrum ſecundum communem opi. ſi ſint læſa gaudent priuilegio reſtitutionis in integrum.*
2 *Reſtõ in integrũ aliãs reſtituendis an ſit deregãda in momẽtaneã poſſeſſionẽ; et qđ ſi ſtatutũ dicãt ꝙ finito tali termino habeãtur pro cõcluſo in cãſa. &c.*
4 *Reſpublica læſa utrũ agat contra adminiſtratores, et an in ſubſidiũ reſtituatur.*
5 *Reſpublica una an contra aliam Rempublic. reſtituatur.*

CONSILIUM XXXVII.

I N Chriſti nomine Amen. ¶ Vt bñ attin
gat id de quo
1 q̃rĩ, plura ſunt videnda. † Primũ eſt, vtrũ dictæ cõi-
tati denegeẽ reſtõ ex eo; ꝙ nõ ſit cõitas priuilegia-
ta cui ꝯcedatur reſtõ, & vr̃ ꝙ ſic. Nã q̃cq̃d dicatur in republica
Romanæ vrbis, de qua non eſt dubiũ. C. quib. ex cau. ma. l. reſpu
blica. de iure reipubli. per totũ. & maximè in l. rempublicã. lib.
11. Et ẽt alterius ciuitatis, in qua fuerunt opi. q̃a gl. in d. l. remp.
tenuit idẽ Dy. & ẽt Bar. ibidẽ. & in d. l. reſpub. ſm Iac. But. licẽt
gl. in d. l. reſpub. & ẽt Pet. & Cy tenuerunt ꝯrĩũ, ſed prima opi.
* cõiter tenetur, cũ videamus ẽt alias ciuitates ẽe priuilegiatas in
q̃buſdã. C. de ſac. ſan. eccl. l. fi. ff. de priui. cre. l. fin. §. fi. ¶ In re ꝑ
publica alicuius caſtri, vel villæ, vr̃ ſecus ꝙ non reſtituaẽ, licẽt
regaẽ per alios & p decanos, cũ non reperiaẽ in aliquibus pri-
uilegiata, & ſic loco cuiuslibet priuati non priuilegiati dẽt ha-
beri. ff. de verb. ſig. l. eum qui vectigal. Et ita diſputando tenuit
Accur. vt refert Cyn. in d. l. reſpub. C. quib. ex cau. maio. in 3. q.
& pro hoc gl. q̃ eſt in l. ſi finita. §. ſi de vectigalib. ff. de dam. inf.
quæ inci. 10. annorũ, et Spe. idem vr̃ tenere in tit. de reſti. in in-
teg. §. 1. ver. porro. et ver. ſeq. vſq; ad verſ. ſed nunq̃d ꝓlatus. vbi
plenè ꝓſequiẽ hunc articulũ. & refert Ioan. idẽ tenere. & gl. in l.
nihil. ff. ad Mace. ¶ Breuiter his non obſt. doct. moder. vt Iac.
Butri. & Bar. diſtinguunt inter paruas vniuerſitates, quæ regũt
ſe per ſe ipſas non per adminiſtrationes, ut tunc procedat opi.
præcedẽs; & magnas quæ regunẽ per adminiſtratores, ut illæ ſi
culpa adminiſtratorũ uel negligẽtia lædanẽ, reſtituanẽ ſaltẽ ex
clauſula gñali, ſi qua mihi iuſta cã. poſita in l. j. §. fi. ff. q. ex cau.
maio. cũ per illã ſubueniatur omnibus ex quacunque iuſta cau

ſa impeditis vel læſis. Sed Bal. ibidẽ dicit, nõ eſſe diſtinguẽdũ in
ter paruã & magnã vniuerſitatem, cũ ẽt in paruis ſint pupilli &
infantes, furioſi, & ſimi. quorũ fauore mereret uniuerſitas priui
legiũ reſtitutionis, & iſtã opi. qđ indiſtinctè cõcedatur reſtitu-
tio in integrũ vniuerſitati caſtri, vel uillæ, ſiue ciuitatis tenuit
Odoffre. p rationẽ ꝓdictã, q̃ aſsignat Bal. licẽt ipſum Bal. ipſe
nõ alleget, ut refert Io. And. in addi. Spe. titu. de reſt. in integ. lo
co. ſ. alleg. q̃ incipit. ibi p Dy. & dicit ipſam tanq̃ æquorẽ tenẽdã,
q̃ dicit ẽt tenuiſſe Alb. Papi. cũ multis ſodalibus. quẽ refert ibi
Spec. idẽ tenuit Gui. de Suza. ampliãs hoc ad omne corpus. Põt
tamen dici qđ hæc ampliatio facta ad omne corpus ꝓcedat in
corporibus magnis, q̃ regũt ſe p adminiſtratores; ſed in corpori
bus paruis q̃ regũt ſe p ſeipſos, & nõ ſunt ibi niſi hoĩes maio-
res & ſanæ mentis, ꝓcedat opi. Accur. ſed in vniuerſitatibus ci-
uitatũ, caſtrorũ, & uillarũ, in q̃b. ſunt ꝓſtatæ pſonæ reſtitutionẽ
merẽtes procedit opi. moder. ſ. Iaco. But. Bar. Bal. Iaco. de Are.
Odoſ. & Ioan. An. in loco. ꝓallega. qđ indiſtinctè reſti. cõcedaẽ
ex dicta clauſula generali; nõ autẽ ex priuilegio reipublicæ, cũ
apud eas nõ ſit reſpublica. d. l. eum qui uectigal. ff. de verbo. ſig.
2 ¶ † Scd̃o uidendũ eſt, an ſit deneganda reſtõ ex eo ꝙ ſit eã mo
mẽtaneæ poſſeſsionis; ut ſicut non põt in ea appellari, nec de iu
re cõi. C. de momẽ. poſ. l. vnica. nec ex forma ſtatuti. ſ. relati, ita
nec reſtitutio peti poſsit, qđ ur̃ cũ in ea tractetur de modico ꝓiu
dicio. ergo &c. l. ſcio. ff. de reſti. in inte. ¶ Breuiter ſup hoc non
eſt inſiſtẽdũ. q̃a gl. de hoc plenẽ diſputat in d. l. unica. C. ſi de mo
men. poſ. fue. ap. & determinat cõtrariũ ꝙ imo reſti. poſsit pe-
a ti a. ſ. ſicut põt peti a diffinitiua, ſilr̃ ab interlocutoria, uel alio
grauamine. ff. de mino. l. minor. 25. anno. omiſsã. cũ ſimilibus.
3 ¶ † Tertiò uidẽdũ eſt, an debeat denegari reſtitutio ꝑꝑ dictũ ſta
tutũ. ſ. relatum, qđ ur̃ tũ q̃a indiſtinctè loquiẽ ꝙ ſup ſo dicto ter
mino habeaẽ pro cõcluſo in cã, ergo indiſtinctè debet intelligi.
l. de ꝓrio. ff. de publi. Tũ q̃a uerba eius debẽt intelligi cũ effectu.
l. j. in fi. ff. ꝙ quiſq; iuris. & nõ hẽtur ꝓ cõcluſo in effectu ſi ta-
lis cõcluſio poſſet p reſtitutionẽ reſcidi. Tũ q̃a aduerſus ſniam
legis uel ſtatuti nõ põt ꝓponi q̃rela. ff. de uer. ſig. l. ſi qua pœna.
¶ Sed hic nõ obſ. dicẽdũ eſt ꝯrium p gl. q̃ eſt in l. ſicut. C. de ꝓſc.
30. ann. q̃ incipit. q̃a tũc. ibi an aũt reſtituaẽ adultus &c. Nã tex.
ibi dicit ꝙ illa ꝓſcriptio currit adulto; & tñ gl. ibi tenet ꝙ nõ de
negaẽ aduerſus eã reſtitutio, & ſic uerba legis ibi nõ ĩtelligunẽ
cũ effectu. ſ. taliter ꝙ tale bñficiũ reſtitutionis tollaẽ. Nã ẽt ſi di
ceret nõ obſt. quocũq; priuilegio, nõ uidereẽ tollere priuilegiũ
tale corpe iuris clauſũ. iuxta. no. in l. hæres abſens. in prin. ff. de
iud. & in auth. qua in ꝓuincia. C. vbi de cri. agi. opor. ſic & ꝯ ec-
cleſiã. dicit: l. currere ꝓſc. 40. ann. ut in auth. quas actiões. C. de ſa
cro. ecc. & tñ aduerſus talẽ curſũ nõ denegaẽ reſtitutio. ut no. p
doc. poſt gl. & in c. 1. de reſt. in inte. li. 6. Pro hoc ẽt facit qđ no.
Io. And. in addi. Spe. e. ti. de reſti. in inte. §. 1. in addi. q̃ inci. ſaluo
qđ dr̃ ĩ q̃õne Odoſ. de ſtatuto validãte ꝯctũ minoris, q̃a ñ ĩtellr̃
p hoc denegare reſtõnẽ in integrũ, ſed ſolũ vt valeat mero iure
ſm Odoſ. in publica diſputatione, niſi hoc faceret fingẽdo ipm
maiorẽ. vt plenè no. Bal. in auth. ſi captiui. C. de epi, & cle. vel ni
ſi aduerſarius remaneret decept' legis vel ſtatuti autoritate, vt
patet ex no. p gl. in l. exigẽdi. C. de ꝓc. in vlt. gl. Currit ergo iſta
dilatio ſtatutaria triũ dierũ mero iure, & hr̃ ꝓ cõcluſo & lædiẽ;
ſed ꝯpetit reſtõ, ꝓut in fi. hr̃ ĩ Auth. de hæred. & fal. §. pupill'. in
4 tex. & gl. & ſic dicta ꝯcl'o reuocabit. ¶ † Quartò uidẽdũ ẽ; an de
negeẽ reſtõ ꝑꝑ rigorẽ iudiciariũ ſeruãdũ, qđ vr̃ vlr̃ veũ dẽt niſi
in ſubſidiũ. ſ. ſi adminiſtratores ſunt nõ ſoluẽdo, argu. in l. ꝓpe
rãdũ. §. fi. C. de iudi. Sed ꝯrãĩ ẽ verũ. Nã vt patet ex no. ibi p Cy.
in prin. ſm Pe. illud ꝓcedit, qñ æque bñ ſit ꝯſulti aduerſus admi-
niſtratores p viam & actionẽ ordinariã, ſicut aduerſus aduerſa
riũ petẽdo reſtõnẽ, q̃a vtrobiq; agiẽ ad pecuniã, alias ſec'. l. ẽt ſi.
C. ſi tuto. vel cur. interue. Sed hic nõ æque, q̃a p reſtõnẽ obtine-
bit rẽ ipſam. ſ. poſ. ſed agendo ꝯ adminiſtratores obtineret in-
tereſſe pecuniariũ, et iſta nõ ſunt paria. arg. l. ſi in emptione. ff.
5 de min. ff. de bo. lib. l. libertus q ſoluẽdo. ¶ † Quintò et vlti. vidẽ
dũ eſt, an denegeẽ reſtõ ex eo ꝙ iſta cõitas litigat cũ alia cõitate
pariter et eodẽ priuilegio priuilegiata, qđ vr̃ q̃a priuilegiat' ꝯ
priuilegiatũ nõ vtiẽ ſuo priuilegio agendo, cũ in pari cã potior
ſit ꝯdõ rei q̃ actoris. l. ſi ſeruũ. §. ſeq̃tur. ff. de ver. ob. et eſt caſus
in l. verũ. §. fi. cũ l. ſeq. ff. de min. ¶ Sed illud eſſet verũ, ſi vtraq; ꝯs
tractaret de damno vitando, vel vtraq; de lucro, tũc. n. eſſet par
cauſ. ;

cauſa; ſecus ſi una de dãno uitando, altera de lucro captando, nam tunc prima præfertur; ut habetur & no. in. d.l.uerũ.§.fi.p docto. Sed hic iſta cõitas, quæ vult reſtitui, certat de dãno uitando.ſ.de retinẽda ſua poſſeſsione, in qua ſi ius habet ut prætẽdit, aduerſa pars tractaret de lucro captando; ergo &c.ut.not.per Cy.in auth.quas actiones.C.de ſacroſan.eccl. ¶Concluditur ergo dictã cõitatẽ poſſe reſtõnẽ petere aduerſus dictam læſionẽ.

S V M M A R I A.

1 *Decretũ ſiuum qual ver iudex debeat inter ponere in rebus minorũ alienandis.*
2 *Notarius ſi affirmat cauſæ cognitionẽ adhibitã fuiſſe per iud. cẽ, an credatur.*
3 *Decretum interpoſitũ ſine cauſæ cognitione adhibita, eſt ipſo iure nulla.*

CONSILIVM XXXVIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶Sup eo ꝙ quæritur, verũ uiſo ſtatuto ſupraſcripto & ẽt inſtrumento circa finẽ, poſſit dici dictũ inſtrumentũ, & obligatio facta ſm tenorẽ dicti ſtatuti.ſ. cum cauſæ cognitione; & an credatur uerbis dicti inſtrumenti, cũ atteſtatur notarius de cauſæ cognitione adhibita. Et videtur breuiter dicendũ ꝙ ſic, prout expreſsẽ uidetur determinare Specu. in tit.de emp. & uendi.§.nunc di-
1 cendũ reſtat,uer.& breuiter ſcias.†vbi per plures.ll.& rationes
tenet, ꝙ qñcunq; in aliquo ꝯctu reperitur interpoſitum iudicis
2 decretũ præſumũtur oĩa ſolẽniter acta^a, & ꝙ ea iſta cã fuerit interpoſitũ, & qđ ꝯctui ẽt cũ pupillo geſto debeat ſtari, niſi pupillus oñdat iudicẽ fuiſſe falſis allegationib. circũuẽtũ. C.de pd. min.l.ſi pſes. Pro hoc facit, qa ꝑ iudice pſumit & ꝑ actu celebrato ab eo vel corã ipſo.ſ.qđ fecerit ſuã diligentiã, & ꝙ ſibi incũbebat. C. de of.ciui.iudi.l.2. extra de ꝓbat.c.in noſtra. & ꝙ no. Inno. in.c. innotuit.de eo q ſur.ord.ſuſce. ¶ In ꝯtriũ facit id ꝙ not. Spe.in eo uer.in fi. ubi q̃rit qđ ſi iudex interpoſuit decretũ ſine cãæ cognitione &c.& remittit ad no. p eũdẽ in tit.de ꝓcura.§.j.uer.ſed qd ſi ſolũ &c. Et ſic innuit, qđ ea quæ in pcedẽtibus dixerat habent locũ qñ appet de cãæ cognitione, qa pquiſiuit & poſtea decretũ interpoſuit, vt tũc ex iuſta cã uideat interpoſuiſſe; ſecus ſi nullo modo pquiſiuit, ſed fidẽ adhibuit minori uel tutori aſſerẽtibus cãm iuſtã ſubeſſe, ꝙ facere nõ debuit.ff.de reb. eorũ.l. magis puto.§.in primis. & ita ipſe declarat in d.§.j. ver.ſed qd ſi ſolũ.inſti.de ꝓcur. dicens qđ ẽt ſi uera ſubſiſtebat cã, ſi tñ iudex de ea non inqſiuit, non ualet interpoſito decreti, tanq̃ interpoſiti ſine cauſæ cognitione, & hoc vř ꝓbari expſsẽ i l.cũ hi.§.ſi prætor.ff.de tranſac.& d.l.magis puto.§ nõ paſsim. & §.in primis.& §.nõ tñ & §.ſi res.ff.de reb. eorũ. Nã iudex dẽt de cauſis allegatis inqrere, & ſic debuit in caſu nr̃o cõmittere alicui cũ iur̃o, ꝙ ſe informaret & referret; vt eſt tex.i d.§.nec tñ.de reb.eorũ.in fi.ibi.dareq; viatorem, q ſibi renunciet &c.& ibi ponit & colligitur practica huius articuli ꝑ quo in l. 1. & ꝙ ibi no.Bar.C.de præd.curia.lib.10. vbi hř ꝙ qñ decretũ reqrit in aliquo actu deberent allegari cauſæ iuſtæ corã iudice, & ꝓba-
2 ri. † Sed hic iſta non apparent facta; nec creditur verbis notarij
atteſtantis fuiſſe adhibitã cauſæ cognitionẽ, cũ dicta diligẽs inquiſitio & inueſtigatio q̃ reqrebat ſm ea q̃ hñr in d.l. magis puto.§.nc paſsim. cũ ſeq.nõ poſſet fieri tpe, quo inſtrm pdictum celebrabat, imo requirebatur tpis interuallum; ergo &c.iuxta. no.per gl.& Bar.in l.1.C.de fi. inſtr. & iure haſtæ fiſca.lib.10.l. ſciendũ.ff.de ver.ob.per eundẽ.nec ẽt ſi eſſent verba iudicis crederet ſibi, cũ non eſſet in ſua ptãte omittere dictã cauſæ cognitionẽ, igř &c.iuxta no.in l.ſi fortè.ff.de caſtren.pecu.per Bar.& in auth.ſi qs in aliquo docu.C.de eden.iuxta fi.& qđ no.p Cy. & Bar.in l.nõ nudis. & l.non epiſtolis.ff.de ꝓb.& per eundem Bar.in d.l.ſciendũ.ff.de verb.ob.& l.prædia.ff.de acq.poſſ.& in add.Spec.tit.de ſenten.§.vt aũt.iũcta.d.l.cũ hi.§.ptor.ff.de trãſ. Debuit ergo de pdicta inueſtigatione & perquiſitione veritatis cauſæ fieri ſcriptura de per ſe diuerſa ab illo inſtrũ, in qua ptineret narratio & petitio facta per dictũ minorẽ volentẽ ad dictũ inſtrm peruenire cũ allegatione cauſarũ, iuxta.no.in Spe.ti. de procu.§.1.ver. ſed qd ſi ſolũ per libellũ.vbi ponit hanc practicã; itẽ cõmiſsio iudicis facta alicui cũ iur̃o q ſe de prædictis informaret. C.de fi.inſtru.l.ꝯparationes.& d.l.magis puto.§ in primis.vbi tex.itẽ relatio.vt ea.l.§.nec tñ. Sicut qñ agitur de alienatione rei eccleſiaſticæ dẽt fieri ſcriptura p ſe de tractatu, qui dẽt præcedere; iux.ea q̃ hñr in Specu.tit.de loca.§.ſeq. verſi.&
3 ſcias ꝙ de ipſo tractatu &c. vbi ponit formã. ¶ †Cũ ergo hæc ſi

apparcãt facta, decreti interpoſitio, vř nulla; qa non negligẽda ſed perquirenda res iſta ſibi erat cõmiſſa in d. §. ptor. & l.ſed ſi hac.§.fi.ff.de in ius voc.& qđ ibi p Bar. Et hoc de iure ſcripto; de ꝯſuetu. verò neſcio ſi aliud ſeruetur. Iõ non me intromitto.

S V M M A R I A.

1 *Dos cui remanere debeat, mortua uxore cũ liberis, an marito, an patri uxoris.*
2 *Dos ſi pacto expreſſo debet reuerti ad dotantem ſi ſine filiis decedat, an ex eo reſultat expreſſum pactum deliueranda dote ſi cum filiis decedat.*
3 *Statuta principalis ciuitatis prouinciæ non curantur, ubi in loco ſunt propria & ſpecialia ſtatuta & conſuetudines.*

CONSILIVM XXXIX.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ †In caſu pſenti non eſt tractãdũ de dicto pacto de lucrando facto in dicto ꝯctu dotis, qa caſus ibi expreſsi nõ euenerunt, q fuerunt duo; vt ſi maritus pdecederet vxori, vel vxor viro ſine liberis, quorũ neuter euenit, qa pdeceſsit vxor relicto vno filio, & ſic non fuit locus pacto de lucrãdo, imo delata fuit hrďitas materna cũ dicta dote præfato filio, vel de ꝯſue. gñali, vel ſm opi. Mar.q̃ eſt ꝙ dos a pr̃e profecta filia decedẽte cũ liberis viuo patre non redeat ad patrẽ, ſed remaneat apud maritũ pp liberos, & ſic ꝯſuet. aufert patri, cui de iure debet & liberis tribuit, ita. plenè no.in l.dos a pr̃e.C.ſol.ma.& plenè p Bar. in l.poſt dotẽ. ff.e.ti. Vel eſt dicendũ, ꝙ remaneat ea tacito pacto reſultãte ex dicto expreſſo quo pactus eſt př ſibi & aliis propinquis reſtitui
2 dimidiã ſi illa ſine liberis pdeceſſerit. † Vñ in ꝯtrium caſum ſi de
ceſſerit cũ liberis cenſet voluiſſe totã dotẽ donare filiæ, cui poſtea iure hrďitario ſuccederẽt liberi.ff.de pact.dota.l.inter ſocerũ.§.cũ inter. quẽ Iac.de Bel.ſic intellexit in publica diſputatione.& ipſum ſeq: Bar.in d.l.poſt dotẽ. Sumus ergo extra terminos dicti pacti, qa in caſu omiſſo a ꝯtrahentibus.l. ſi cum dotẽ. in
3 prin.ff.ſol.matr.ff.de ꝯdi.ob cãm.l.ſi extraneus. ¶†Eſt ergo vi
dẽdũ mortuo poſtea filio pdicto, cũ eius hrďitas ptineat ad patrem eius de iure cõi.C.ad Tertul.auth.defuncto. qd erit de dote, an remanebit apud patrẽ vnã cũ dicta hæreditare, tanq̃ filij hæredẽ; An aũt redire debeat ad auum maternum virtute ſtatuti.ſ. relati vigentis in loco ꝯctus celebrati, & ẽt originis dicti filij decedẽtis, cũ pfatum ſtatutum non dicatur eſſe in Triuiſio, q̃ eſt caput Marchiæ Triuiſanæ, nec in alijs locis dictæ Marchiæ, vt mihi aſſerĩt, licẽt in pũcto nõ ꝯtineatur; imo ſuccedit ſm ius cõe, vel ẽt alio mõ ſm ſtatuta illius loci.ſ. Triuiſij. Et dubiũ facit pactũ pdictũ in quo partes retulerunt ſe ad vſum & ꝯſuetudinẽ Marchiæ Triuiſanæ. Sed in Triuiſio q̃ eſt caput Marchiæ tale ſtatutũ nõ eſt, imo dř mihi ꝙ ſm ſtatuta & ꝯſuetudines Triuiſij dẽret dicta dos remanere apud patrẽ, q eſt hæres filij ſui; ergo &c.arg.eius qđ no. per gl.in l.ex ea.ff.de poſtu. q̃ dicit, ꝙ
b ſtatuta & ꝯſuetudines ciuitatis debent ſeruari in comitatu;^b &
& eodem mõ in ciuitate q̃ eſt caput ꝓuinciæ in tota ꝓuincia. arg.ff.de legi.l.de qbus. ¶ Breuiter, nõ expedit ſuper hoc inſiſtere, qa ꝓcederent pdicta, ſi & qñ deficit ſpãle ſtatutũ loci vel conſuetudo, ꝙ hic non eſt. vt d.l.de qbus. Nec aliqd facit dictũ pactũ, quia verũ eſt ꝙ ſm tenorẽ dicti pacti dẽt ſeruari ſtatutũ, & ꝯſuetudo dictæ Marchiæ, vel Triuiſij in caſibus expreſsis in dicto pacto, & quo ad lucrum dotis, quorũ caſuum neuter euenit; nec de pñti tractatur de lucro dotis, cui non erat locus, niſi qñ alter ipſorum coniugum ſine liberis decederet, quod hic nõ fuit; ſed tractatur de ſucceſsione fiẽda in dicta dote mortuo filio, cui př fuit hæres, de quo in pacto nihil continetur. Et ideo dicendum eſt, ꝙ dẽt ſeruari ſtatutum dicti loci originis, & vbi fuit dos ꝯſtituta ſ. ꝙ redeat ad patrẽ filiæ prædefunctæ, auũq; maternũ dicti filij poſtea defuncti. per l. oẽs populi.ff.de inſti. & iure.& l.cunctos populos.C.de ſum. tri. cum ibi plenè no.& per l.exigere dotẽ.ff.de ind. ¶ Non aũt ad ciuitatis Triuiſij ſtatutum eſt recurrendũ, niſi in defectum ſpãlium ſtatutorũ & locorũ prouinciæ, vt in d.l.de qbus. Et ſic poterit dictus auus repetere.6.libras ſolutas, & retinere alias ſoluendas, in qbus extitit ꝯdemnatus ex promiſsione quã fecerat; quia ſi ſibi ꝯceditur repetitio & actio, fortius retentio & exceptio.l.1.ff. de ſuperfi. & poſito ꝙ ꝯ cũ fieret executio dictæ ꝯdẽnationis & ſolueret, qa tunc ſibi reſeruatum eſt oẽ ius repetẽdi vt dř, non ꝓhibebit repetere.ar.ff.rerũ amo.l.ſi cũ dos.& in c.debitores.ff.de iurei. & l.ſin autẽ.§.fi.ff.de neg.ge.& qđ no.Bar.in l.j.in prin.ff.qđ vi aut clã.de illo qui coactus fuit ſoluere per inſtrm guarentigiæ,

a ¶ Acta.Vide D.Bartho Soc in conſ.1 c 8. incip. viſis proceſſ v. r. cõfirmatur etiam quia in 3. parte. vbi quid ſit interpoſitã in modũ voluntariæ iuriſdictionis. et quid ſi in modũ contentioſæ iuriſdictionis. et adde Bal.l. in cõſ 184. in 2. par. et in conſ. 66. in 3.par.

b ¶ In comitatu. unde ad hoc quę habẽtur ꝑ dñm Bart. Soz. in cõſ. 271. uerſ 1. illa ratione cum ſe. in 2.par.

ꝫ qđ exce.opponere nõ potuit;q̃a ñ ſit ſibi ꝑiudiciũ,quominus
repetere poſſit ſolutũ;& idẽ no.p eũdẽ.in l.iul.ff.de condi.inde
bi;ſup prima gl.magna. Ex q̃bus patet rñſio ad oĩa dicta q̃lita.

S V M M A R I A.

1 *Statutum uocans maſculos deſcendentes ad hæreditatem aſcendentium exclu-*
ſis fœminis habet locum etiam in hæreditate materna,& aliorum aſcenden
tiũ ex parte matris,& cõprehendit nepotes & alios deſcẽdẽtes.& 2.3.et 4.
5 *Graduum potioritas non attenditur in deſcendentibus.*

C O N S I L I V M XL.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Pñs caſus mo
di eã uĩ hr̃e du-
bitationẽ.Nã de iure cõi tã dictæ filiæ, q̃ dicti nepo-
tes ex filijs ꝑdefunctis admitterent pariter ad hr̃dita
tẽ pr̃is & matris filiæ in capita, nepotes in ſtirpes.C de ſuis & le
1 gi.auth.in ſucceſsiõe,& in corpore. uñ ſumit.†Sed ex forma ſta
tuti ſub rubrica de ſucceſsione aſcẽdentium maſculi excludunt
fœminas, licet fœminæ debeãt dotari, ſi nõ ſint dotatæ;qđ q̃dẽ
ſtatutũ ualidũ eſt,& ubiq; quaſi uiget & ſeruaſ p italiã,ne bona
perueniant ad extraneas familias , & pro conſeruatione maſcu
lorũ & agnatorũ.iuxta no.in l.j.C.de adul.p Cy.& l.liberorũ.ff.
de uer. ſig. p Bar. Sed poſſet forte dubitari de aliquibus.Primò,
an ſtatutum loci, de quo hic,habeat locũ in ſucceſsione mater-
na;quia de paterna nõ dubitaĩ , ut colligiĩ ex narratis in pũcto.
¶ Et breuiter dicendũ eſt,ꝙ ſic,q̃a tã rubrũ q̃ nigrũ dicti ſtatu-
2 ti loquiĩ gñaliter in hr̃ditate aſcẽdẽtiũ;†ſed ex ꝓprio ſignifica-
tu cõprehendiĩ appellatione aſcẽdentiũ ẽt mr̃,uel alius aſcẽdẽs
p lineã maternã;ut colligiĩ ex auth.ceſſante.C.de legi.hæred. in
uerbis illis, & ea q̃ ſola ſit aſcẽdẽtis &c. iũcta.auth. defuncto.C.
ad Tertul.ad quã ſe refert,q̃ loq̃ĩ ẽt ĩ mr̃e;& in corpore uñ ſumi
3 tur.†Sicut & appellatione parẽtis continetur pr̃, & mr̃.ff.de in ius
uoc.l.q̃cunq;.§.parẽtes; q̃a ẽ uerbũ gñale,ſicut uerbũ aſcẽdens.
Itẽ poſſet dubitari circa dictũ ſtatutũ, an debeat intelligi dũ loq
a tur de maſculis.ſ.de filijs tñ^a,ut excludãt filias, nõ aũt de nepo
tibus ex filio.Et uĩ ꝙ ſic,quaſi ſtatutũ iſtud debeat dici odioſũ,
quia tendit ad excluſionẽ fœminarũ q̃ de iure cõi & naturali de
berẽt uocari.Sed ꝫrium eſt uerũ,q̃a loquiĩ gñaliter de maſculis
4 deſcendentibus &c.† Cõſtat aũt ꝙ nepotes cõprehẽduntur appel
latione deſcẽdentiũ de proprio ſignificatu,ſicut filij,q̃a deſcen
dentes ſunt;ſicut.n. appellatione liberorũ.ff.de uer.ſig.l.libero
rũ.¶ Præterea ẽt ſi loquereĩ de filijs, extẽdereĩ ad nepotes ex fi
lijs,licet nepotes de ꝓprio ſignificatu nõ dicãtur filij, ſed bñ pñt
dici liberi; & hoc q̃a ſtatutũ ꝑdictũ nõ reputaĩ odioſum, ſed po
tius fauorabile,ſaltẽ reſpectu filiorũ quos uocat;iõ fit extentio
de filio ad nepotẽ.iuxta no.C.de in iꝰ uoc.l.2.p gl.& Bal.Et ita
quaſi per oẽs doc.concludiĩ,ut plenè no.Bar.in d.l.liberorũ.ff.
de uer.ſig. Et iõ Io. And.in ti.de ſucceſ.ab inteſta.in addi.Spec.
ubi recitat doc.legiſtas diſputantes & hoc tenẽtes . Multo ergo
magis ſi ſtatutũ loquiĩ p uerba gñalia.ſ.de liberis,uel deſcẽden
tibus,ut cõprehendanĩ non ſolũ filij,ſed nepotes ex fili s in qui
bus uiget eadẽ rõ.ſ.cõſeruandæ aſsignationis,q̃ præſumiĩ fuiſſe
rõ ſtatuẽti; & ſic poſito ꝙ nõ fuerit expreſſa tñ ubicũq; illa locũ
habet , ſiĩr & ſtatuti diſpoſitio dẽt locũ hr̃e, cũ nulla alia rõ poſ
ſit aſsignari; per ea q̃ no.p gl.& Bal. C.de fideicõ.l.q̃nis. & in l.
maximum uitiũ.ff.de libe.& poſth. iũcta.l.illud.ff.ad l.aq.& l.j.
ff.de fonte.ẽt ſi ſtatutũ loquereĩ de filijs,quorum appellatio de
ꝓprio ſignificatu nõ extẽdiĩ ad nepotes , ſed ex interpretatiõe.
l.iuſto.ff.de uer.ſig.p ea q̃ no.ĩ d.l.liberorũ. ff.de uer.ſig.p Bar.
¶ Ex ſic cõcludiĩ,ꝙ nepotes ex filijs,cũ ueniãt ex pſona patruũ
5 ſuorũ,excludũt filias, licet illæ ſint in potiori gradu†q̃a in deſcẽ
dentibus non attendiĩ potioritas graduũ.ut in d.auth. in ſucceſ
ſiõe.C.de ſuis & legi.& in corpore uñ ſumiĩ. Sicut.n.de iure cõi
ẽt ꝓnepotes uel ulteriores ex filio ueniũt ſimul cum filiabus,li
cet illæ ſint in potiori gradu, ita ex forma ſtatuti ꝑferunĩ filia-
bus.Poſſet ẽt dubitari,q̃a ſtatutũ loquiĩ de deſcendẽtibus per li
neam maſculinã,& ſic uĩ loqui ſolũ de ſucceſsione paterna;ſed
certè ẽt in materna poſſunt dicta uerba uerificari, quia deſcẽdẽ
tes ex filijs maſculis fœminarum dĩr deſcẽdere ex linea maſcu
lina ipſarum. ¶ Concludo ergo ꝙ dicti nepotes ex filijs ſoli ue
niunt ad ſucceſsionem patris & matris, excluſis filiabus fœmi-
nis ex forma dicti ſtatuti de ſucceſsione aſcendentium.

a ¶ Tantum. uide Bald. in conſ.76. in 1.par.

b ¶ Infans. an adſi infans legitimari poſſit. uide D. Pet. Phili. Cor.in cõſ. 177. incip. egregie. p totum. & in cõſ.245. inci. licet. per totum. in 1. par.& Bal.in con. 204. in 2. part.& non q̃d ualeat ad inſtantiam & ſupplicatione patris,uide per eum in conſi. 105. in 5 par.& nõquid tñ ad eius ſucceſſionem, ꝗ ad ſucceſſionem matris uide p eũ in conſ. 119.ead.5. parte.

S V M M A R I A.

1 *An infans poſſit legitimari.*

2 *Natus ex damnato coitu legitimatur cum clauſula non obſtan. an ſit capax omnium inſtitutionum & ſucceſsionum.*

C O N S I L I V M XLI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſo teſtõ
Reliquiani di
cti Patricelli filij quondã Petri de Poluero comita-
tus Brixiæ , in quo filiũ ſuum noĩe Ioannẽ Petrum
natũ & conceptum ex ipſo Reliquiano tunc ꝯiugato,& ex qua-
dã muliere ſoluta , & poſtea legitimatum per comitẽ Palatinũ
ad inſtantiã dicti Reliquiani nullis exiſtentibus dicto Reliquia-
no filijs legitimis & naturalibus maſculis vel fœminis, dubita-
tur an dictum teſtm̃ & inſtõ valeat. Viſis duabus legitimatioai
bus factis de ipſo , certè ſecunda ltĩmatio non vĩ poſſe reddere
dictã inſtõnem validã, quia facta fuit poſt ipſam inſtõnẽ factã;
vñ ſi dicta inſtõ ſine dicta ltĩmatione ſecundo loco facta foret
nulla , non reconualuiſſet ex ea, q̃a tp̃s teſtamenti inſpicitur in
q̃s habeat teſtamenti factionẽ actiuè & paſsiuè, nec reconuale-
ſcit ex habilitate ſuperueniẽte.l.qđ ab initio.ff.de reg.iur.ff.de
leg.3.l.1.§.1.ff.de hæred.inſti.l.ſi alienum.§.in extraneis.cũ ibi
no. per doc.qui dicunt idẽ in filijs quantum ad tp̃s teſtĩ,licèt ſe
cus quantum ad tp̃s aditionis,cum in filijs in p̃ſẽte non ſit dare
mediũ inter mortẽ & aditionẽ.l.ſi poſt mortẽ.§.1.ff.de leg.1.l.
1 iulia.ff.de ꝯdi.& demon.†Sed quia ſubeſt alia legitimatio ſolẽ-
nis facta añ teſtm̃ a comite creato ab Imperatore Carolo, nõ vi
deo quid dici poſſit quare non valeat,niſi fortè quia tũc dictus
b legitimatus erat infans^b,& ſic nõ poterat conſentire, cum tñ cõ
ſenſus legitimati requiratur,vt in Auth.q̃b.mo.na.effi.ſui.§.ge
neraliter.ſed certè iſtud magis prodeſt,quia ꝯſenſus requiritur
in valente cõſentire; ſed in infante qui nõ p̃t conſentire, nõ req
ritur.vt ꝓbatur in l.iubemus.C.de emãci.libe.facit qđ no.Bar.
ff.ad muni.l.placet.ff.de iure delib.l.ſi infanti.¶ Itẽ poſſet dubi
tari,quia iſte natus eſt ex dãnato coitu,quia ex cõiugato;igĩ vĩ
ꝙ nõ potuit legitimari, quia tales nõ hñt beneficiũ legitimita-
tis;de quo in Auth.q̃b.mod.na.effi.ſui.§.fi.ſed hoc eſt verũ,niſi
fuerit appoſita clauſula nõ ob. illa.l.vt ibi no.per gl.ſed hic fuit
appoſita,quia fuit dictũ nõ obſtã.eo qđ legitur in auth.quibus
mo.na.effi ſui.per totũ . Itẽ fuit facta ex certa ſcĩa,quia de hoc
fit expreſſè mentio in legitimatione;igĩ &c.l.idem vulpi.§.ſunt
quidã.ff.de excu.tuto. Poſſet tñ iſte teſtator cũ adhuc viuat, ite
rũ reficere dictũ teſtrũ,vt ceſſet prima obiectio, & ſic validareĩ
ex duplici ltĩmatione,qđ prodeſſet,ſi validior eſſet vna q̃ alte-
ra.iuxta no.ĩ ſi.p Inn.in c. cũ ex officij.de p̃ſcr.ſup verbo.auto
ritate & Bal.C.de fur.l.1.in fi.¶ Alia dubia nõ video poſſe oc-
currere;iõ ꝯcludo inſtõnẽ valere, ſicut valeret de filio ltĩmo et
nãli,quia ltĩmatus nihil differt quantũ ad oẽs effectus et capaci
tatẽ a filijs legitimis et naturalibus,vt dicit tex. in pluribus lo-
cis in dd.Auth. quib.mo.na.effi.leg. et quibus mod.na.effi.ſui.

S V M M A R I A.

1 *Teſtes intendentes probare ſyndici creationem ad compromitten.debent neceſſa*
riò concludere,maiorem partem decurionum hoc feciſſe. Item tempus crea-
tionis & quod ad compromittendum fuerit conſtitutum .
2 *Teſtis quomodo deponere debeat, ut dicatur neceſſariò concludere .*

C O N S I L I V M XLII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Teſtes prædi
cti non releuãt
in aliquo producentes , triplici ratione ſatis clara .
¶ Primò q̃a nõ deponunt † qđ fuerint p̃ſentes duæ
1 partes hoĩm neceſſariorũ,uel ad quos ꝑtinebat creatio ſyndici ,
ꝙ requiritur ut.l. nulli. &.l.plane.ff. quod cuiuſq; uniuer. no.C.
de decurio.l.obſeruare.& ſic probatio eorum,uel depoſitio ne
ceſſariò nõ ꝯcludit,ideo nõ eſt ſufficiens. C. de ꝓba.l. nõ nudis
&.l. ad probationẽ. C. unde cogna.l.nõ hoc.ext. de proba.c.in
præſentia. potuerunt enim eſſe multi præſentes , prout dicunt
teſtes,& tamen nõ duæ partes, & ſic creatio fuiſſet inualida.Cõ
ſtat autẽ qđ dubia probatio nõ releuat probantẽ,ut in.d.c.in p̃-
ſentia. de proba.¶ Secũda ratio eſt , q̃a dicti teſtes nõ deponũt
de tp̃e,quo ille fuit creatus ſyndicus . Cõſtat ãt,qđ iſte eſt actꝰ
reiterabilis, & potuit pluries fieri diuerſis tp̃ib.añ cõpromiſſũ,
& poſt, et ad diuerſos actus, et ſic p̃t eſſe ꝙ creatio illa, de qua
teſtes deponũt,fuit facta poſt cõpromiſſum;et ſic ñ ſit illa virtu
te,cuius fuit fcm̃ ꝯpromiſſum;igĩ etc.ff.de neg. ge.l.cũ actũ.C.
de prob.l.matrẽ tuã.ff.de ope.no.nun.l.non ſolum.§. ſed ut ꝓ-
bari.et

bari.& qđ no.gl. in c.abbate.ff.de re iudica.lib.6.circa fi.q̄ inci-
pit.ſ.donatio.& Bar.in l.& an eandē.§.actiones. añ fi.ff. de exce.
rei indi.q̄ dicunt, ꝙ ſi actor ꝓbauit cām quā in libello expreſsit,
puta ꝯctū vel dñiū, ſi tñ nō ꝓbanit de t pe, puta ꝙ añ litē ꝯteſta.
ſubeſſet,debet reus abſolui; q̃a potuit ſupueniſſe poſt litē ꝯteſt.
quo caſu nō ſufficeret ad ꝯdēnationē.l.nō icciro.& l.nō pōt vi
deri.ff.de iudi. ita in ꝓpoſito nō ꝓdeſt ꝓbaſſe, ꝙ talis fuit crea
tus ſyndicus ab illa cōitate,ſi nō apparet qđ añ cōpromiſſum,q̃a
potuit creari poſt ſactū cōpromiſſum , & ſic ad alium q̄ ad com
promittendū, vñ nihil opitularet̄ ad validationē cōpromiſſi; &
hoc ſufficit vt reddat̄ ꝓbatio,& depoſitio inualida p dictā gl.c.
abbate & p id qđ no.Bar.in d.§.actiones.ad fi. q vr̄ determina
re in ſi.pſens dubiū. ¶Tertia rō eſt q̃a poſito, ꝙ deponerent de
t pe ſeu de ꝓbōne facta añ cōpromiſſum, nō tñ deponunt ad qđ
vel ad qnē actum fuerit creatus,& quā ptātē ſibi dederūt; & pōt
eſſe ꝙ ad aliū actum fuerit creatus,& aliā ptātē ſibi dederūt,quā
de cōpromittēdo,vel dederunt eā limitatā;& ſic nō relenant di-
cti teſtes,q̃a nō neceſſariò deponunt de eo quo agit̄,vel dubitat̄.
Et ꝓ hoc qđ no.Io.And.in addi.ſpe.tit. de ꝓcu.§.rōne aūt for-
mæ.circa prin.in addi. q̄ incipit. vr̄ autor ꝓſupponere &c. circa
fi.dictæ additionis,vbi loquit̄ de ꝓbōne mādati fienda p teſtes, a
2 vbi vtit̄ his verbis. ¶†Tunc.n.teſtis benè memorabit̄ qs, quē, ad
qđ, corā quo ꝓcurator ꝯſtituit,& cū qua ptāte,& qua limitatio
ne,& cū qua relcuatione & ſi gñalē clauſulā ꝓcedebat aliqđ ſpe-
ciale,& his ſi. q̄ faciliter inſtructo clareſcunt , & ſtatim ſubdit.
Placet ergo ꝯſuetudo iudiciorū , q̄ talē ꝓbōnem p teſtes nō re-
cipit; ꝓ qua facit cle.j.eo.ti.& ī fi.bi c ille ſtatim igit̄ eo caſu quo
teſtes nō deponūt ſpecifice de ptāte data licèt deponant ꝙ fuit
conſtitutus ꝓcurator & ſyndicus,nō debēt ſufficere,q̃a ꝓbatio
nō ꝯcludit ad id de quo agit̄. igitur &c.vt in ribus.ſ. alleg.

S V M M A R I A.

1 *Subſtitutio facta ſub hac forma ſi in pupillari, & ſine liberis deceſſerit,ſubſti
tuo eccleſiam,an contineat fideicommiſſum poſt pupillarem ætatem.& 2.*
3 *Soror,quæ habuit partem fratris ex pupillari grauata , & ipſa per fideicom.
reddend.pio loco,nec trebellianicā , nec falcidiā,nec legitimā fratris, nec legi
timā legitimæ ipſius fratris,detrahit ſed oīa reſtituit eccleſiæ,uel pio loco.*
4 *Dos ſi excedat legitimam,an poſſit in ea grauari,quatenus excedit.*

CONSILIVM XLIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶†Subſtitutio
prædicta facta
Antonio fuit directa pupillaris, q̃a facta fuit filio in
ptāte teſtatoris conſtituto, & in ætate pupillari, & p 3
verba directa.ſ.ſi hæres erit , & deceſſerit in pupillari ætate , &
ſic concurrunt oīa requiſita ad pupillarē; ergo &c.ff. de vulg.&
pup.ſubſt.l.2.in princ. cū ibi no. Mortuo igitur dicto Antonio b
delata fuit eius hæreditas ex dicta ſubſtitutione pſatæ Iacopinæ
vna cū hæreditate primi teſtōris pr̄is dicti Antonij, q̄ iure ſuita-
tis poſtquàm nō apparet Antoniū illi ſe immiſcuiſſe, vel ab ipſa
ſe abſtinuiſſe,fuit tranſmiſſa ad hæredē dicti Antonij cū potētia
ſe immiſcendi, vel ab ea ſe abſtinendi.ff.de aq.hær.l.ſi q̄s filiū.§.
* j.cū ibi no. retenta * cōi, & vera opi. q̄ eſt ꝙ exiſtētia ſui hr̄dis
operet̄ tranſmiſſionē hr̄ditatis nō apprehenſæ.C. de iure delibe.
l.3.de ſuis & legi.l.apud hoſtes.ff.de teſta.mili.l.ex militari.§.fi.
& l. ventre.ff.de aq.hær.& vtrobiq; no. p Bar. Præfata verò Ia-
copina poſtea maior facta immiſcendo ſe bonis paternis, & ip-
ſa dando in dotē cenſet̄ adiuiſſe p prius hr̄ditatē Antonij fratris
ex pupillari,& p poſterius hæreditatē pr̄is ex iure tranſmiſſo,cū
talia bona nō potuerit apprehendere,& in dotē dare, niſi ſic vi-
deatur feciſſe,ſeu citra ius & nomen hr̄dis tàm filij quàm patris,
igitur &c.l.gerit.ff.de aq.hær.cū his q̄ ibi no. p Bar.in 5.prin.q.
facit.l.ſi auia.C.de iur.deli.iuncta.l.pro hærede.§.papi.ff.de aq.
2 hær.cū ſimi.iuncta.l.illud.eo.tit.¶†Nunc eſt videndū de ſubſti
tutione facta Iacopinæ licèt in puncto de ea nō q̄rit̄.ſ. q̄ vel qua
lis fuerit; & quid in ea veniat. Et certè illa nō pōt dici fuiſſe pu-
pillaris, poſtquam ipſa deceſsit maior facta.ff.de vulg. & pup.l.
verbis ciuilib.& l. in pupillari. Sed ē videndū vtrū ſit vel ualeat
tanquam fideicōmiſſa.& vr̄, ꝙ nō q̃a reſtricta fuit ad tempus pu
pillaris ætatis, q̃a dixit ſi ambo deceſſerint in pupillari ætate,&
ſine filijs ꝙ bona vendantur , & diſpenſent̄ in cōſtructione mo-
naſterij &c.Cum ergo copulatiuè fuerit locutus dicendo in pu-
pillari ætate,& ſine filijs &c.Et copulatio facta fuerit reſpecti-
uè ad aliud,vr̄ requiri cōcurſus vtriuſq; c[illegible]ati.l.ſi hæredi plu
res.ff.de ꝯdi.inſti. Sed hic deficit alterū, q̃a non deceſsit in pu-
pil. æta. ſed poſt.& conſtat ꝙ ſubſtitutio reſtricta ad vnum tp̄s,
vel caſum,nō ad aliud tp̄s vel caſum porrigit̄.ff. de vulg. & pup.
l.ſi ita quis.& l.ſi mr̄. & ibi no. p Bar. ¶Sed in ꝯtrium facit & eſt
verius, q̃a copula illa ſi ſumatur ꝓpriè ſm̄ extremū copulatum
ſuperfluo cenſebitur appoſitū.Si.n.noluit ſubſtituere, niſi ex ca
ſu quo decederet in pupillari ætate, & nō poſt , ad qđ ſuperfluo
ſubiunxit,& ſine liberis;cū ſp & indiſtinctè qui decedit in pupil
lari ſm̄ cōem curſum naturæ,decedat ſine liberis,ſufficiebat er
go dicere primum.ſ.in pupillari ætate. Sed verba, cū aliter fieri
pōt,nūquā ſic ſunt exaudienda, vt fruſtra vel ſuperfluò fuerint
vel cenſeant appoſita, ſi aliquis alius ſanus intellectus dari pōt
eis.ff.ad munici.l.j.in fi.ff.de iureiuran.l.3.§.nō fruſtra.ff.de leg.
j.l.ſi qñ.cum ſimi. Pōt aūt ſanior intellectus dari vt p p illa ver-
ba, & ſine liberis, cenſeat̄ voluiſſe ſubſtituere ēt in tpe quo libe
ros hr̄e pōt.ſ.poſt pupil.æta.ff. q petant tuto.l. credendū.§.ſi ve
rò maritus.cū ibi no.& qđ no.p gl. in l.ꝓcibus.C.de impube. &
alijs ſubſt.& ſic illa copula, &, ponat̄ ꝓ diſiuncta.ſ. vel ſicut ecō
uerſo ꝯſtringit interdū ꝙ diſiuncta ponit̄ ꝓ coniuncta ꝓ ſaluan-
da mente defuncti.C.de inſti. & ſubſt.l.generaliter.ff de hær.in-
ſtit.l.lucius. la 2.ff.de reb.dub.l.ſi is qui. & §. ſed ſi pater.nec eſt
nouum,vt vna dictio ponat̄ ꝓ altera, [a] cum expedit.ff.de ꝯdi.& a
demon.l.eas cauſas. cum ibi no.vel ſi volumus ꝙ ſtet ꝓpriè, de
vna oratione faciamus duas; & vbi copulant̄ ſub vno verbo,ſu-
baudiatur aliud hoc mō , videlicet ſi deceſſerint in pup. æta.& ſi
deceſſerint ſine liberis, vendant̄ bona &c. Si enī ſic fuiſſet locus
teſtōr, non eſſet dubiū ꝙ iſta ſubſtitutio locū nunc haberet. Idē
ergo debet eſſe in caſu nr̄o; q̃a celeritate uerborū loco plurium
uerborū poſuit unū,& de duabus orōnibus fecit unā. arg.l.3.§.
fi.ff.de dona.inter uirum, & ſic de una pōt fieri reſolutio inter
plures.l.falſa.§.fi.ff.de ꝯdi.& dem on. Nā de imperitia iſtius no-
tarij manifeſtè patet ex tenore teſti; q̃a ineptè loq̄t̄ p uerba incō
grua,ſi ergo ēt in parte iſta uerba protulit mō pdicto, potius eſt
aſcribendū ſuæ imperitiæ q̄ nō debet officere uolūtati.C. de te-
ſta.l.errore. potiſsimè cū de ipſius imperitia loquēdi appareat,
ꝙ teſtōr ita uoluerit ꝓut uerba ſonant, cū talis intellectus eſſet
abſonus.ut ſ. ꝓbatū eſt. ¶Concludit ergo, ꝙ locus eſt fideicō.
ſubſtōni de pia cā in caſu nr̄o, q̃a caſus euenit cū deceſſerint am
bæ ſine liberis.ſ.maſculis, q̃a ſm̄ naturā habere nō potuit in æta
te pupillari & fœmina q̄ etſi hr̄e potuit caſualiter , tñ accidit ꝙ
nō habuit,& ſic ī vtroq; uerba teſtōris uerificant̄.C. de hær. in-
3 ſti.l.3. ¶†Nunc ergo eſt uidendū qđ ueniat in fideicōmiſſo. Et
breuiter de duabus partibus de tribus oīum bonorū nō eſt du-
biū ꝙ illæ ueniunt,q̃a cū fideicōmiſſum ſit ad piā cām,ceſſat tre
bellianica,ſicut & falcidia ſm̄ opi. Bar. [b] quā pluries fui ſecutus b
in l.marcellus.ff.ad treb.licèt gl.dicat aliter in c. ſi pr̄. de teſt.lib.
6. ſed poſtea in nouella loquit̄ aliter. ¶De tertia uerò parte hæ
reditatis,q̄ erat legitima dicti filij ē magis dubiū.Et certè ſi hoc
fideicōmiſſum fuiſſet relictū a dicto Antonio clarū eſſet,ꝙ in eo
legitima nō ueniret; q̃a in illa nō potuiſſet p fideicō. grauari, ſicut
nec in bonis ꝓprijs.l cohæredi.§.cū filiæ.ff.de vulg.& pup. uer.
nec in fideicō.& l.qm̄ in prioribus.ff.de inoffi.teſt.& no.eo.ti.l.
ex tribus. p Cy. Sed iſtud fideicomm.fuit relictū a ſubſtituto im
puberis, uidelicet à dicta Iacopina, quæ cū ex ſubſtitutione pu-
pillari ꝯſequat̄ dictā legitimā,& ſic a patre q potuiſſet aliū ſubſti
tuere,potuit ēt a pr̄,per fideicōmiſſum grauari tā in ea,ꝙ in alijs
q̄buſcunq; bonis impuberis q̄ aliunde q̄ a patre habuiſſet,q̃a li-
cet hoc ſit uerū in ipſo filio impubere,ꝙ aliun̄ habuit q̄ a patre,
ipſe tñ ſubſtitutus pupillaris cēſet̄ habuiſſe a pr̄e, q̃a ex diſpōne
pr̄is.ſ.ſubſtōne pdicta,ſicut ergo uenientes ab inteſt.impuberis,ſi
pr̄ nō ſubſtituiſſet pupillariter,potuiſsent a pr̄e grauari in bonis
quibuſcunq; impube. & ſic ēt in legitima decedēte pupillo in pu.
æta.q̃a cenſet̄ hr̄e ex tacita uoluntate pr̄is qui potuit eis auferre
aliū pupillariter ſubſtituēdo,& nō abſtulit.l. ſi fundū p fideicō.
§.ſi. cū l.ſeq.ff.de leg.j.& qđ ibi p Dy.& p Cy.in d.l.ex tribus.&
Bar.in d.§.cū filiæ.iuncta l.ſi qs cū nullū.de iure codi. ita & for-
tius ſubſtitutus pupillaris,q habet ex expreſſa diſpōne pr̄is. per
no.in dictis locis.Et ſic cōcludo,ꝙ ēt dicta tertia q̄ debebat̄ filio
ꝓ legitima uenit in hoc gñali fideicōmiſſo , qđ cū fuerit relictū
poſt mortē amborū cenſet̄ relictū ab ultimo moriēte.ff. de uſu-
fru.leg.l.codicillis.circa prin.& ibi no.p Bart. & ſic a ſubſtituta
pupillariter,quæ potuit grauari in legitima filij, & ī alijs q̄buſ-
cunq; bonis eius,licèt ipſe filius nō potuiſſet p iam dicta, & ve

a ¶Altera. Adde idē per D.Bar. Sax.in cōſ. 146. incip. uiſo uertic. ſecundum quod ſi uerum. circa med. in 3. parte.

b ¶Opi. Bar. Et illa eſt opin. cōior pro qua ut de do. Ale. de Imo. in conſ. 13.in 3.par. in ul ti.col. & d. Petr. phi. cor in con ſil.249. in-cip. dicta. num.13.in 4 par. & in conſ. 92.in cip.licet.& l conſ.168. inci.in hac nu. 9. in 3. parte.

niet

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EM. II

niet integraliter ſine detractione trebellianicæ. ſicut. ſ. dixi de alijs duabus tertijs. ¶ Cæterū de alia legitima detrahēda de hac tertia nō eſt tractandū, q̄a ſorori in bonis fratris non debet̄ legi
a tima, niſi turpi pſona hr̄e de inſtituta, ᵃ qđ hic nō eſt. C. de inoffi. teſt. l. fratris. & l. fratres. Et ſic oīa bona teſtatoris, q̄ fuerūt apud Antoniū filiū, ſine aliqua diminutione debent in piam cām conuerti. Nec maritus pōt de illis aliquid lucrari ex forma ſtatuti, q̄a illud ſtatutū loquit̄ & dēt intelligi de illis bonis q̄ ſimplr̄ potuiſſent in dotē dari; ſed iſta nō ſic, cum ſubiacerent fideicōmiſſo ſub ꝯdōne. l. fi. C. cōia. de leg. vñ tranſiuerunt ad maritū cū ſua cā, ut ſic reſoluto iure datoris reſolueretur ius acceptoris. ff. de pign. l. lex uectigali. ff. de leg. 2. l. peto. §. p̄dium. ff. de iure fiſci. l.
4 ſtatius. §. cornelio. extra de donatio. inter uirū. c. nuper. ¶ † Quatenus uerò dictæ dñæ fuit relictum a pr̄ ſuo pro dote, uidelicet mille quingentæ libræ vr̄ dicendū q̄ dictus maritus debeat illas integras hr̄e q̄a illas potuit ſimplr̄ in dotē dare, nec. n. in hoc fideicōmiſſo uniuerſali ueniunt, quia nec ſpālr̄ in eia vr̄ potuiſſe grauari, eo q̄a ſuccedunt loco legitimæ. iuxta not. p Cy. in l. ſcimus. C. de nup. & filia in ſua legitima nō pōt grauari per fideicōmiſſum. d. l. qm̄. C de inoffi. teſt. nec in dote, quatenus ꝯcurrit cū legitima. iuxta no. per Bar. poſt Mar. ſili. in l. fi. §. filiæ. ff de lega. 2. & l. lucius. §. maritus. ff. ad treb. & Cy. in l. 1. §. uideamus. C. de rei uxo. actio. & Bal. in l. qm̄ nouel. C. de inoſ. teſt. & Io. An. in addit Spe. ti. de ſen. §. ut aūt. in addi. q̄ ic. ſed. icidit alia q̄ō &c. Et ſic dimidiā dictæ dotis babebit, ut maritus & tanquā lucrum ex forma ſtatuti. Alterā uerò dimidiā tāquā hr̄a uxoris. Sed hic incidit dubiū, qualiter poſsit hoc procedere, cū dictū relic. ut dr̄, nunquā fuerit a fratre ꝯſecutū, & ſic vr̄ q̄ iure ꝯfuſionis fuerit extinctū, cū ipſa fuerit hr̄s fratris ſui, qui erat ad illud debitor. C. de pac. l. debitori. Sed rñdet̄ verū eſſe, q̄ extinguit̄ quantū ad effectū agendi, q̄a ꝫ ſeipſam agere nō poterat, ſed nō quātū ad effectum retinēdi aduerſus fideicōmiſſum uniuerſale. ff. ad treb. l. debitor. C. ad l. fal. l. in imponēdæ. & l. irritā. Itē poſſet opponi, q̄ nō indiſtinctè ſit uerū qđ. ſ. dixi de relicto pro dote, ſed ita demū ſi nō excedat legitimā, alias q̄tenus excedit pōt in illo grauari. ut no. p doc. in iurib. ā. ꝓxi. alleg. Sed rñdeo illud uerū de iure cōi. Sed q̄a ex forma ſtatutorū fœminæ cōiter excludunt̄ a ſuccedēdo ex tātib. maſculis, dēnt tñ dotari; puto q̄ tota dos q̄ eis dat̄ uł relinq̄tur loco legitimæ habeat̄, cū illius ꝯtēplatione excludat̄. Ideo vr̄ uelle ſtatutū, q̄ illa ſit ſua portio. ar. l. q uolebat. ff. de hære. inſt. ſō in ea & in nulla parte eius pōt grauari, tāq̄uā ipſam habeat ex diſpōne ſtatuti. ar. ff. de adop. l. ſi arrogator. §. ſed an ipuberi. i fi.

a ¶ Inſtituta. Adde Bal. in coſ. 170. in 5. par. Addit.

b ¶ Tanquā de feudo nouo. vide Phil. Deci. in coſ. 181. inci. in cā iſtorum. in pri. uol. in pe. col. uer. non omitto. ubi q̄ licet feudū ſit nouum, ſi tamē concedatur tāquam antiquum et auitum ſortitur naturā antiqui feudi. vt nota Bald. in ca. 1. §. hoc quoque in ti. de ſucceſſio. feud.

c ¶ Illius. vide Bald. in conſi. 97. in 3. parte. Additio.

d ¶ Propter delictū. an propter delictum domini vaſalli priuet̄ feud. vide. Hy. Marſil. ſing. 123. inci. uaſallus perdit feudum.

S V M M A R I A.

1 *Feudum paternum ſi duo fratres diuidant an efficiatur ex diuiſione feudum nouum; & qualiter ſuccedatur paterno & qualiter in nouo.*

2 *Vaſalli delictum an præiudicet deſcendentibus, & quid ſi agnati proximiores permiſerunt feudū præſcribi, an alio ordine ſucceſſiuo poſſint petere feudū.*

3 *Feudi pater renuntiando tacitè uel expreſsè an poſſit præiudicare filiis & deſcendent. & quid de agnatis tranſuerſalibus qui in hoc dicuntur melioris conditionis.*

CONSILIVM XLIIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Circa p̄ſentē caſum notā
1 dū eſt † ſi Singofredus & Henricus filij dñi Gualdinelli primi inueſtiti, qui diuiſerūt inter ſe feudū in duas dimidias & renunciauerunt in manibus dñi epī ut dr̄, & fecerūt ſe de nouo inueſtiri quilibet de una dimidia renuntiaſſent hoc
b acto q̄ inueſtirentur tanquā de feudo nouo ᵇ, & ita fuiſſet factū, tūc q̄ de uno feudo ueteri facta fuiſſent duo feuda noua, & qđlibet ipſorū habuiſſet principiū in perſona ſui inueſtiti. arg. ff. de le. j. l. planc. la prima. in §. fi. cū concor. Et iō ad partē Singofredi nullo mō potuiſſet uel poſſet uocari Hēricus uel aliq̄ deſcendētes ab eo ēt in defectū maſculorū deſcēdentiū ex dicto Singofredo; ſed aut uocarent̄ fœminæ, ſi extarēt, prout extat in caſu p̄ſenti dicta Maria, ſm̄ tenorē iueſtituræ factæ dicto Singofredo, uel deficiētib. tā maſculis ꝫ fœminis reuerterent̄ ad dñm. ut in tit. de gradi. ſucc. in feu. c. 1. uer. qđ ita eſt intelligendū &c. in uſib. feu. iuncto. c. j. in fi. in ti. de eo q̄ fidē fecit agna. de feu. pr̄. ibi uel niſi ad hoc refutauerit &c. Et tunc eſſet clarū, q̄ iſtud feudū de quo agit̄, pertineret ad dñam Mariā filiam Thomaſij, nō aūt ad Mattheū Iacobū & Ioannem agnatos. Si uerò fuerunt inueſtiti tanquam de feudo veteri, qđ eſſe potuit, licèt fuerit inter eos facta diuiſio. i. cū cōdōnibus, & qualitatibus primæ inueſtituræ factæ in pſonā Gualdinelli, videlicet q̄ deficientibus maſculis ex eo deſcendentibus venirent fœminæ, tunc talis diuiſio operaretur hoc, videlicet q̄ in parte obueniente Singofredo maſculi deſcēdentes ex eo p̄fererent̄ maſculis deſcendentibus ex Henrico, qđ nō eſſet ſi diuiſio facta nō fuiſſet; ſed nō operaret̄ dicta diuiſio quominus deficientibus ex Singofredo vacarent̄ maſculi deſcēdentes ex Henrico, ēt an̄quam fœminæ deſcendentes ex Singofredo attento tenore inueſtituræ factæ Gualdinello primò inueſtito, a quo oēs deſcenderūt; vt hæc hn̄r & colligunt̄ ex c. vnico. verſi. dummodo ſcias. in titu. de natu. ſuc. feu. & in fi. d. c. iuncto ēt c. j. de eo q̄ ſibi & hæred. ſui. c. maſcu. & fœmi. ver. non. n. patet &c. in vſi. feu. In dubio aūt, poſtquā ꝯſtat ſaltē p confeſsionem partiū de inueſtitura antiqua D. Gualdinelli, p̄ſumunt̄ ſequens factæ in pſona deſcendentiū ex eo factæ tāquā de feudo
c veteri & antiquo, & ſm̄ ꝯdōnes, & pacta cōtenta in inueſtitura illius, ᶜ primò p tex. in d. c. j. de eo q̄ fin. fecit agna. in fi. q̄ innuit q̄ ad hoc vt dicat̄ nouū, requirit̄ q̄ expreſsè dicat̄, q̄ fiat renūciatio, ut tanquā de nouo inueſtiat̄; itē ſatis innuit̄ in c. j. de fra. de nouo feu. inueſti. & in c. j. de duo fra. a capi. inueſti. in q̄bus notāter dr̄, de nouo, nō de pr̄no &c. Et ſic innuunt, q̄ qn̄ duo fratres inueſtiunt de bñficio, qđ fuit pr̄nū, cēſent̄ inueſtiti tanquā de paterno, nō tāquā de nouo; ꝓ hoc ēt rō, q̄a ſequēs diſpoſitio cenſet̄ i dubio facta ſm̄ tenorē, & naturā p̄cedētis factæ ſu p eo. arg. ff de uſu. l. ſi ſtipulatus. & l. j. §. belliſsimè. ff. ut. le. no. caue. & l. cū qui. §. q iniuriarū. ff. ſi q̄s cau. q̄a ſm̄ ſubiectā materiā uerba ſunt intelligēda. l. ſi uno. in prin. ff. loca. & l. ſed & ſi poſſeſſori. §. ſed ſi rerū. de iureiu. Si uerò nō ꝯſtaret de ueteri inueſtitura, & eſſet cōtentio cui incūberet onus ꝓbandi an eſſet nouū uel antiquum, tunc eſſet dicendum q̄ incūberet agenti. ut in c. j. §. fin. de gradi.
2 ſucceſ. feu. & ibi no. & l. ei q. ff. de ꝓba. cū ſimi. ¶ † Nunc ergo eſt uidendū poſito q̄ ita ſit hoc ſecō caſu, & q̄ iſti agnati filij Henrici deberent p̄ferri dictæ filiæ Mariæ nepti Singofredi; vtrū ce-
d ciderint a iure ipſorū pp delictū ᵈ Singofredi, q̄a rupit cōfinia pp qđ fuerunt bona ꝯfiſcata. Rñdeo nō, ſed potius roboratum fuit, q̄a cū dictū delictū nō concerneret pſonā dñi feudi, vel eccleſiam a qua tenebat in feudū, ſed ꝯcernebat dñm terræ p̄fatum feudū facta ꝯfiſcatione gñali oium bonorū fuit ſtatim apertum agnatis excluſis. ſ. deſcēdentibus dicti Singofredi, nō aūt tranſiuit in fiſcū, licèt de facto p camerā fiſcalē fuerit occupatū. vt in c. ſi uaſallus culpā. ſi de feudo fuerit cōtrouer. & in c. j. ſi vaſ. feu. priue. cui deſer. & q̄ fuerit prima cau. benefi. amit. c. j. §. deniq̄. & no. Bar. in l. ſi finita. §. ſi de vecti. de dam. infe. facit. qđ no. Bar. in l. cū qui. de interdi. & rele. Sed ex alio ſibi vñr p̄iudicaſſe dicti agnati; videlicet q̄a cū feudū eſſet eis apertū, & poſſent ipſum repetere a camera fiſcali, tāquā de facto detentū, p ea q̄ dicta ſunt. ſ. & tacuerūt p annos 40. vel circa. amiſerūt ius ſuū p̄ſcrip. C. de præſcr. 30. an. l. ſicut. & l. oēs. & l. j. de anna. excep. & arg. c. ſi q̄a per 30. ann. ſi de feu. fue. cōtrouer. Et vr̄ eſſe quaſi caſus de hoc ī l. fi. C. de fundis patrimo. lib. 11. q̄ incipit iubemus. Et ſic vr̄ fuiſſe acquiſitū cameræ, ſi illa tenuit tanquā feudum, & recognouit dñm. vt in d. c. ſi q̄a p 30. ann. & ſi dicat̄ camera fuit in mala fide, q̄a ſciebat uel ſcire debebat non ptinere ad ſe, ſed ad agnatos, & ſic nō potuit p̄ſcribere de reg. iur. l. poſſeſſor. Rñdet̄, q̄ imo credebat ad ſe ptinere ex ꝯfiſcatione, & licèt iſte fuerit error iuris q̄ nō ꝓdeſt ad vſucapionē triēnij vel ad p̄ſcriptiones longi tp̄is q̄ currunt cū titulo. l. nunquā. ff. de vſuca. bene tñ ꝓdeſt ad p̄ſcriptionē lōgiſsimi tp̄is, q̄ currit ſine titulo ꝓut ſentit glo. in c. de quarta. de p̄ſcr. & ita debet intelligi, & limitari qđ no. Bar. ī l. celſus. ff. de vſuc. in pe. col. ibi dū dicit. dic ergo q̄ bona fidea præſumit̄ ſi præcedat titulus verus, vel putatiuus ēt errore iniuſto &c. & Cy. in l. vēditioni. C. de vſuc. ꝓ empto. de p̄ſcr. 30. ann. l. ſi q̄s emptionis. §. j. in j. oppo. & l. j. C. de ſer. & aqua. in 4. oppo. & qđ no. in c. cū pſonæ. de priuileg. lib. 6. ī nouel. facit. l. igit. ff. de lib. cā. & l. ſed & ſi lege. §. ſcire. ff. de peti. hære. Pōt ēt dici, q̄ p̄iudicauerint ſibi dicti agnati ꝯducendo dictū feudum a camera, pp qđ vñr renuntiaſſe omni iuri ſuo vtilis dñij, & ipſum in camerā tranſtuliſſe. p l. qđ meo. in prin. & l. ſi aliquā rē. cū ibi plenè no. ff. de aq. poſ. vel ſi dicamus, q̄ illud ius nō potuerit in aliū transferre ſine licētia dñi feudi, ſaltē ad dñm feudi reuerſum fuit. arg. inſti. de vſufru. §. finit. Et ſic quodcunq; iſtorū teneamus, cū poſtea dux. Mediolani q̄ ſucceſsit in dñio Veronenſi, & p ꝯñs in ſu

re ca-

te cameræ cõſenſerit, ꝙ D. eps Vincentinus inueſtiret Thoma-
ſium deſcendentẽ ex Singoſredo, cenſet in eius pſonã feudũ nõ
uũ fuiſſe, in quo nõ dẽt haberi aliquis reſpectus ad inueſtituram
primo loco factã in pſonã dñi Gualdinelli, q̃a ius cõpetens ex
illa inueſtitura deſcẽdentib. ex dicto D. Gualdinello fuit extin-
ctũ.ſ. pro dimidia q̃ obuenit Singoſredo p p ſui delictũ, & aper-
tã ſuit Henrico fratri & deſcẽdẽtibus eius, & poſtea ius dicti Hẽ
rici & ſuorũ deſcendentiũ in eadẽ dimidia eis delata fuit ex-
tinctũ pſcri. uel tacita renũtiatione. Si ergo illi, q neglexerũt pe
tere tãto tpe a camera, & q ꝯduxerũt a camera pcedebant alios
agnatos i gradu, & ſic ius dictæ dimidiæ ad eos ſpectabat. Et iſti
agnati, q nõ petũt. ſ. Mattheus, Iacobus, & Ioãnes deſcenderunt
ab illis, clarũ vr ꝙ ex pſona illorũ q iã a iure ſuo ceciderãt, ueni
re nõ pñt. iux. not. p Bar. in ſi. in l. q ſu pſtiels. ff. de acq. hære. Sed
ex propria pſona uenire pñt. p no. ibidẽ p Bar. & per c. 1. §. j. de
3 ſucc. ſeu. & c. j. de alie. ſeu. pr. †ubi uaſallus nõ põt renũtiare feu-
a do [a] & facere inueſturi filiã in piudiciũ agnatorũ, illis nõ conſen
tientibus; ſi ergo nõ piudicat eis expreſſa renuntiatio, fir nõ dẽt
piudicare tacita reſultans ex pſcriptione, uel negligentia, ſeu ex
ꝯductione facta a camera. Sed in ꝯriũ vr, q̃a quicquid ſit de agna
tis ex tranſuerſo uenientibus, ut uaſallus nõ poſſit eis piudicare
nec delinquendo, niſi cũ delinquit in dñm. ut in c. ſi uaſallus cul
pã. & ſi de feu. fue. ꝯtrouer. & in c. ſi uaſallus feu. priue. nec renũ-
tiando feu. expreſſè. uel tacitè. ut in d. c. j. de alie. ſuc. pr. & de ſuc
ceſ. ſeu. c. 1. §. j. ſuis tñ deſcendẽtibus põt piudicare delinquẽdo,
& ſic in hoc ſunt deterioris ꝯditionis q̃ trãſuerſales, ut eſt caſus
in c. c. ſ. alle. ſ. ſi uaſallus culpam. ſi de feu. fue. ꝯtrouer. & ſi uaſal.
feu. priue. cui de. c. j. ¶ Et eodẽ mõ vr ꝙ poſſit piudicare renun-
ciando tacitè uel expreſſè; p id qđ no. Archi. in ſi. in c. j. de iure-
patro. lib. 6. in iurepatronatus eccliæ qđ deuoluit ad deſcẽdẽtes
4 & agnatos quaſi peundẽ modũ, ſicut feudũ. †Nã tenet ibi Arc.
licet quidã tenuerint ꝯriũ, ꝙ patronus poſſit in piudiciũ filiorũ
ſuorũ & ab eo deſcendẽtiũ renunciare iuripatronatus, & priuat
filios eius ut ẽt ex propria perſona uenire nõ poſſint, nec tãquã
filij. per. c. ſignificauit. de teſti. in ſi. Eodẽ mõ vr dicendũ in feu-
do tam in tacita renuntiatione q̃ expreſſa ut facta a patre piudi
cet filijs & deſcendentibus, quia tranſire ſolet ad filios ut filios,
ſicut illud iuſpatronatus. Vñ vr dicendum ꝯcluſiuè, ꝙ dicti Mat
theus, Iacobus, & Ioannes deſcenderũt ab illis excluſis per præ-
ſcriptionẽ, & renuntiationẽ, nõ poſſint nec ex pſona parentum
nec ꝓpria uenire ꝯ iſtã Mariã, q̃a quo ad eos cenſet fuiſſe feudũ
nouũ in perſona patris dictæ Mariæ, & per ꝯñs deficientibus ma
ſculis uenit dicta fœmina ſm tenorẽ ſuæ inueſtituræ. Et ſi dicta
fœmina nõ eſſet, potius deuolueret ad epm dñm ſeudi, q̃ ad di-
ctos agnatos. Sed ſi dicti agnati nõ deſcenderũt ab illis excluſis,
ſed ab alijs, ad quos forte nõ ſpectabat pro tunc recuperare a ca-
mera, q̃a forte erant alij qui eos pcedebant in gradu, tunc ſecus
eſſet, q̃a negligentia illorũ pcedentiũ & ẽt tacita renunciatio re-
ſultans ex conductione facta a camera nõ nocet eis, ſicut nec ex
preſſa renunciatio. ut in d. c. j. de alie ſeu. pater. & de ſucc. feu. §. j.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Dña Matthea ĩ ultimo ei' teſtõ inſtituit Catherinã eius filiã leg
timã & naturalẽ, & uxorẽ Ioannis de Bulgare hr̃dẽ uniuerſalẽ in
oĩbus ſuis bonis &c. Et ſi dicta dña Catherina eius filia decede-
ret qñcunq; ſine hr̃dibus ex ſe & ex dicto Ioanne eius uiro legiti
mis deſcendentibus, ſubſtituit ſibi teſtatrici & dictæ dñæ Cathe-
rinæ dictũ Ioãnẽ de Bulgare eiuſq; hæredes in oĩbus ſuis bonis.
Et ſi filiũ uel filiam unum uel plures ipſa dña Catherina natum
uel natos ex ipſis iugalibus relinquerit tunc uoluit & ſubſtituit
ſibi teſtatrici & dictæ dñæ Catherinæ eam, uel eos hr̃dem, uel hr̃
des uniuerſales &c. Et ipſos adinuicẽ ſubſtituit uulgariter & pu
pillariter & per fideicõmiſſum. ¶ Et ſi oẽs pdicti filij decederẽt.
ſine hr̃dibus ex ſe uel eorum altero legitimè deſcendẽtibus, ſub
ſtituit ſibi teſtatrici, & eidẽ dñæ Catherinæ dictũ Ioannẽ, eiuſq;
hæredes. Poſt hæc ſupraſcripta dña Matthea deceſſit relicta &
ſuperſtite dicta dña Catherina. Deinde ſupraſcriptus Ioannes
ſubſtitutus deceſſit relicta & ſu pſtite dicta dña Catherina eius
uxore hærede inſtituta. ut. ſ. nulliſq; deſcendẽtibus ex ſe & d. Ca
tharina iugalibus. Et per ipſum Ioannẽ condito teſtõ in quo ſibi
hæredes inſtituit Iacobũ & Bartholomeũ & quoſdam alios fra-
tres nepotes ex fratre ipſius Ioannis. Deinde & ſucceſſiue d. Ca
therina deceſſit nullis ex eã relictis deſcendentibus. ¶ Quæritus
nunc utrũ ipſi nepotes dicti Ioãnis ab eo inſtituti ſuccedere poſ
ſint & debeant dictæ dñæ Mattheæ uirtute ſubſtitutionis per eã
factæ, dum ſibi ſubſtituit & dñæ Catherinæ eius filiæ Ioannẽ de
bulgare, eiuſq; hæredes, & ſic an dicta ſubſtitutio intelligatur
de ſuis hæredibus dicti Ioannis An uero etiam de extraneis.

SUMMARIA.

1 *Subſtitutio facta de filiis & hæredibus eius comprehẽdit etiam hæredes extraneos ipſius, quando ad ſuos hæredes uerba non poſſunt congruè aptari.*

2 *Hæredes, dictio iſta quid propriè importet.*

CONSILIUM XLV.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ †Vr dicẽdũ, ꝙ
dicti hr̃des Ioan
nis q nõ ſunt de deſcendentib. eius, ſed extranei repu
tant. l. ſi alienũ. §. in extraneis. ff. de Inſt. nõ nocent ad
hãc ſubſtõnẽ factã. d. Catherinæ ſub ꝯdõne ſi deceſſerit ſine lib.
q̃ ſi teſtratrix ſubſtituẽdo filiæ ſub illa ꝯdõne pſatũ Ioãnẽ & eius
2 hr̃des, intellexerit de hr̃dibus ex ꝓprio corpore Ioãnis deſcẽdẽ
tibus, nõ aũt de extraneis. & hoc iõ q̃a ſicut filiã ſuã & eius libe-
ros ptulit dicto Ioãni ſubſtituto, itã credẽdũ eſt ꝙ extraneos hr̃
des filiæ uoluerit pferre extraneis hr̃dibus dicti Ioãnis ſm Bar. q
ita vr determinare. ff. de lib. & poſt. l. gallus. §. ẽt, circa mediũ ſm
Ricar. malũ. in quadã ſua diſputatio. quã ẽt refert Io. An. in addi.
Spe. ti. de teſt. ſup rubrica ante ſi. Et ita vr determinare. Bar. in l.
ſi is qui. cc. §. utrũ. ff. de reb. du. in pen. col. dũ tractauit de mate-
ria copulatiuæ, ibi dũ dicit cuius occaſione forma tibi hanc qõ-
nem &c. ¶ Sed in ꝯriũ vr ueritas; nã q̃ ſupradicta ſunt, poſſent ꝓ
cedere ſi uerbũ illud, & eius hr̃des, poſſet commode intelligi de
filijs ſeu de hr̃dibus ꝓprij corporis, ut ſi alius q̃ maritus & eius
hr̃des fuiſſent ſubſtituti filiæ ſub illa ꝯdõne, ſuccederet ſine filijs
ſeu liberis, & ita loquunt autoritates de q̃bus. ſ. Sed in caſu nr̃o
uerbum illud, eiuſq; hr̃des, nõ põt intelligi niſi de hr̃dibus extra
neis, qđ p3 ex quia ſuſtõ fuit facta filiæ ſi decederet ſine hr̃dibus
ex ſe & dicto Ioãne deſcendentib. qđ intelligit in filijs uel libe-
ris, & facta fuit de Ioãne & eius hr̃dibus, certè inquãtũ facta de
Ioãne dẽt intelligi ſi Ioãnes ſuperuiueret tpe mortis filiæ. l. hr̃s
meus. in prin. ff. de cõdi. & dem. inquantũ uerò fuit facta eo caſu,
quo Ioãnes nõ ſuperuiueret tpe mortis filiæ, ut ſic ordine ſuc-
ceſſiuo intelligat facta fuiſſe ſubſtõ. l. gallus. §. j. cũ ibi plene no.
ff. de lib. & poſth. ¶ Sed ꝯſtat, ꝙ ſi Io. pmortuus eſt filiæ, & poſtea
exiſtat ꝯditio ſubſtõnis, q̃a filia deceſſerit ſine filijs ſuſceptis ex
ſe & Ioãne, nõ põt reperire in rerũ natura filios Io. legitimos &
naturales. Nã aut dicemus ꝙ poſſint tũc reperiri filij ſuſcepti ex
eadẽ filia, & falſum eſt, q̃a illa eſſent inter ſe ꝯria, uidelicet ꝙ fi-
lia deceſſerit ſine liberis cõibus uel ex illo ſuſceptis, & ꝙ tãc cũ
decedit, reperiãt filios cões uel ex illo ſuſceptos q tibi ſint ſubſti
tuti; nã poſito uno ꝯriorũ, deſtruit reliquũ. l. pomponis. §. ſi is. in
ſi. ff. de proc. & l. ſed & ſi pupillus. §. pe. ff. de inſtito. Aut dicimus,
ꝙ poſſint reperiri filij ſuſcepti ex alia uxor, quã habuiſſet ante
iſtã. Et ſic licet iſtud eẽt in ſe poſſibile, ſi tñ añ iſtã nõ habuerat
aliã, uel ſi habuerat nõ tñ habebat ex ea filios tpe teſti, & tũc nõ
eſt uериſimile ꝙ teſtatrix cogitauerit de illis quos nõ habebat,
& p ꝯñs non erat poſſibile eos reperiri tpe mortis filiæ ſuæ, q̃a
fatua fuiſſet, qđ in dubio nõ pſumit. C. de hære. inſt. l. ſi. Aut dici
mus, ꝙ potuerint reperiri filij legitimi & naturales nati ex ſe &
alia uxore ſuſcepta poſtquã ꝯtraxit mr̃imoniũ cũ iſta filia teſtatri
cis, & iſtud eſt ẽt impoſſibile pſupponendo ꝙ Ioãnes pdeceſſe
rit in mr̃monio dictæ Catherinæ, ꝓut ẽ neceſſe pſupponere ad
hoc ut illa pars ſubſtõnis facta de hr̃dib. Ioannis locũ habeat, q̃a
durante mr̃imonio cũ dicta Catherina nõ poterat nec potuit cõ
trahere cũ altera de iure. Leñ q probabilẽ. C. de adul. Et licet po
tuiſſet de facto ꝯtrahere & ſuſcipere filios non legitimos et facere
eos legitimari, non eſt uериſimile ꝙ teſtatrix de talibus ſenſerit;
cũ eſſent ſibi odioſi. l. lucius. §. lucius titius damam. ff. de lega. 2.
Cũ igit illud uerbũ, eiuſq; hr̃des, poſitum in ſubſtõne facta dictæ
Catherinæ ſub ꝯditione ſi deceſſerit ſine hr̃dib. ex ſe & dicto Ioã
ne ſuſceptis, nõ poſſit itelligi de filijs ſuſceptis ex ſe & dicta Ca
terina, q̃a eſſet iplicare ꝯdictionẽ. Nec de liberis ſuſceptis ex alia
uxore quã habuiſſet añ dictã Catherinã, q̃a nullos habebat tpe te
ſti, & ſic ad tales nõ põt dici ꝙ habuit reſpectũ, nec ẽt poſſit itel
ligi de filijs ſuſceptis ex alia uxore ſuſcepta ꝯſtãte mr̃imonio cũ
Catherina, quo durãte mortu' eſt Ioãnes; q̃a illi nõ eẽnt legitimi,
ſed ſpurij, & adulterini, & exoſi, & ſic de illis nõ vr cogitatũ. Nec
etiam

a ¶ Feudo. Vide Bald. in cõſ. 215. in 1. parte. ubi nunquid uaſallus renuntiando feudo præiudicet filio ad quẽ pertinebat ſucceſſio.

ēt pōt ītelligi de filijs ſuſceptis ex alia uxore ſuſcepta poſt mortē Catherinæ, q̄a p̄ſumitur ꝙ ipſe Ioannes p̄mortuus ſit Catherinæ, ad hoc ut illa ſubſtō facta de hr̄dibus ſuus locū habeat, aliàs illa locū nō hr̄et, ſed ſolū facta de ipſo Ioāne ut. ſ. dixi. ſequit̄ neceſſariò, ꝙ illud uerbū, ciusq; hr̄des &c. nō pōt intelligi de filijs, ſed ſolū de extraneis hr̄dibus dicti Ioannis, prout ſunt iſti de q̄bus p̄ſentialiter agitur. Et iō debent admitti ex ſubſtōne p̄dicta ex mente defuncti, quæ præualet oī interpretationi. l. cōditionibus. in prin. ff. de condi. & demon. C. de leg. l. cū qō. iunctis his q̄ hn̄r in ſimi. in l. hr̄dibus. §. j. ff. ad treb. ubi uerbum liberis ad aliquem relatū intelligitur de his, quos habere pōt ſm̄ ſubiectam materiā. Eodem mō uerbum hr̄des prolatū in iſta ſubſtōne dēt intelligi de his quos Ioannes habere poterat eueniente dicto caſu ꝙ ipſe p̄mortuus fuerit dictæ Catherinæ & ꝙ Catherina poſtea deceſſerit ſine liberis ex ea & Ioāne ſuſceptis & exiſtentibus hr̄dibus dicti Ioānis. Et clarū eſt, ꝙ his ſtantibus non poterāt exiſtere niſi extranei hr̄des, ergo de illis cenſetur teſtatrix ſenſiſſe; facit ēt in rōne ſui qđ hr̄ in l. q̄bus diebus. §. dūs. ff. de cōdi. & demon. ubi uerbum, debeo, relatū ad ſeruū intelligitur de naturali tm̄ debito, quia de ciuili nō pōt intelligi, ſecus ſi poſſet. l. ſi is cui. §. flauius. ff. de ſoluti. Autoritates ergo p̄dictorum docto. allegatorum in ꝯtriam partem locum haberent, qn̄ uerbum hæredes poſſet congrue intelligi de filijs uel deſcendentibus quod hic nō eſt. ¶ Cæterum clarum eſt ꝙ de proprio ſignificatu uerbum hæ-

a redes [a] importat quoſcunq; ēt extraneos, & non ſolum primos, ſed uſq; in infinitum. l. ſciendum. ff. de uer. ſig. niſi in materia reſtringibili. C. de uſufruc. l. antiquitas. ¶ Concludo ergo dictos hæredes Ioannis ex dicta ſubſtitutione fore admittendos.

a ¶ Hæredes. vide Bal in conſil. 170. in 5. parte. & in conſilio 291. in 2. parte & in conſil. 114. in 1. parte.

S V M M A R I A.

1 *Feudo in nouo non habet locum ius accreſcendi, & qui ſui culpa non eſt in poſſeſſione feudi, cadit tamen, ſi infra annum & diem non petit ſe inueſtiri.*

2 *Feudo an ſpoliari poſſit, qui aggreſſus eſt dominum feudi, ab hærede ſi dominus in uita tacuit.*

3 *Feudum ſi epiſcopus contulit uni, & Papa alteri cum declaratione quòd iam reſeruauerat ſibi talem feudi collationem, an talis declaratio noceat laico cui iam fuerat ius quæſitum.*

4 *Intellectus ad Clemen. 1. de præben.*

CONSILIVM XLVI.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Viſo & examinato puncto ſupradicto, ſuper eo ꝙ quæritur an hæredes dicti Anto-

1 nij poſſint aliquid petere de dictis decimis. †Notandum eſt primò, ꝙ quæſtio non habet dubium quantum ad portiones, quæ fuerunt illorum repudiantium uidelicet Iacobi de trenis, dn̄i Antonij, Nicolai, Ioānis, Georgij, Aloyſij, Bartolomei Pauli de Totis fratrū & hæredum dn̄æ Ziliæ; qm̄ cum in p̄ſonis iſtorum inueſtitorum p̄ dn̄m Ioannem Papam feudum iſtud eſſet nouum, quia ipſi fuerunt primi inueſtiti, portiones illorū repudiantium non accreuerunt huic dn̄o Antonio, uel alijs non repudiantibus, ſed reddiderunt ad dn̄m feudi, uide licet D. ep̄um. ut in c. j. de duobus fratri. de nouo bene. inueſti. & in c. 1. §. ꝙ ita intelligendū. de gradi. ſucc. in ſeu. & plene per Bart. poſt Dy. in l. ſi mihi & titio. ff. de uerb. obli. & ſic illas potuit cōcedere dicto Petro ſicut conceſſit. Nec ob. qđ no. in Spe. de colla. §. nunc uerò aliqua. uerſ. 69. cum ſeq. q̄a loquitur qn̄ cōceſsio ſit duobus uel pluribus cū clauſula, ꝙ poſt eorum mortē redeat ad concedentem, quo caſu p̄p illam clauſulam cenſetur actū ut poſt mortem tm̄ oim redeat, & nō prius, & ſic ꝙ alter alteri ſuccedat præmorienti. ar. l. pe. C. de impub. & alijs ſubſti. q̄ clauſula in caſu nr̄o in dicta cōceſsione Ioānis Papæ non fuit appoſita, iō non ſumus in q̄ōne ſeu caſu ſpeculatoris. ¶ Quantū uerò ad partē conceſſam dicto D. Antonio de anzolellis quæ non fuit repudiata, utrū hr̄des eius poſſint eā petere, attento ꝙ per annos. 16. ut dr̄ tacuerunt, nec unquā ipſi uel dictus D. Antonius dictas literas Papales præſentauerunt, ſi quæritur an per hoc dictæ literæ perdiderint ipſarum uigorem. Rn̄detur ꝙ non, & ꝙ p̄p hoc non prohibentur petere, q̄a nō perdiderunt p̄p hoc ſuū uigorē ſuū, imo de ſui natura ſunt p̄petuæ. C. de diuer. reſcri. l. falſo. niſi aliæ literæ in ꝯtrium emanaſſent, q̄a tunc per negligentiam anni primæ p̄didiſſent ſuū uigorē, ut in c. ſi aūt. & c. plerūq;. extra de reſcri. qđ hic nō fuit. ¶ Sed ſi q̄ritur an ex eo ꝙ non petierunt ſe inueſtiri. j. annum & diem ceciderint a iure ipſorum per l. imperialem. §. præterea ſi quis. de prohi. feu. alie. per Fede. vr̄ adhuc dicendū, ꝙ non, q̄a ipſi non poſſidebant, ſed dictus Petrus cui D. ep̄us conceſſerat, & ſic vr̄ ꝙ eis non curreret dictum tp̄s. ut not. Bal. poſt Gul. de Cu. in l. ſolennibus. C. de rei u endi. ſed in cōtrarium facit, quia illud dictum poſſet procedere, ſi feciſſent diligētiam in auocando poſſeſsionem ab illo, & auocare potuiſſent; ſed quia nullam diligentiam fecerunt, ſed malitioſè ut vr̄ tacuerūt & neglexerūt, talis negligentia vr̄ eis debere nocere, q̄a uſſ fuiſſe in poſſeſsione ex quo ſtetit p̄ eos quominus eſſent. Et hoc per tex. cū glo. in c. fi. extra de elec. q̄a negligētia cōmiſſa in uno cenſet̄ cōmiſſa in alio ad qđ deuenitur per illud; ad qđ bene facit. l. ſed & ſi per prætorē. §. hæc clauſula. in fin. ff. quibus. ex cau. ma. & l. j. §. quid ergo. ff. de ꝯrio iudi. tute. & qđ no. Cy. in l. ea q̄. C. de tēpo. in integ. reſt. in ult. q. & Bar. in l. q̄bus diebus. in prin. ff. de condi. & demon. quorū dicta bene faciunt ad p̄poſitū. facit ēt. l. 3. ff. ui bo. rap. C. de his q̄ a nō dn̄o. l. fi. ubi negligētia cōmiſſa circa unum nocet in alio; & qđ ad idē plenè no. in l. ab ho-

2 ſtibus. §. ſed qđ ſimpl̄r. ff. quib. ex cau. maio. ¶ ſ̄ſilr̄ dicendū eſt ꝙ ſi dictus Antonius aſſalierit p̄ſatum ep̄m uolens ipſum interficere, p̄dere debeat dictū feudū, ut in ti. q̄bus mo. feu. amit. §. ſiſr̄. & quæ ſit pri. cau. bene. amit. §. porro ſi dn̄m. Sed nuum facit hic dubium, q̄a D. ep̄s præfato D. Antonio quouſq; uixit ī hac iniuria quæſtionem non fecit, & ſic eam remiſiſſe vr̄ prout tenet gl. magna. in d. §. porro, in fi. per l. fi. C. de reuo. dona. & C. de inof. teſt. l. omnimō. in prin. & ff. de contrata. l. 3. §. ſi emancipatus filius uxore. & ſic dicta pœna priuationis non vr̄ ad hæredem trāſire. ff. de iure fiſci. l. eius qui delatorem. & qđ ibi no. per Bart. & per eundem. ff. ſolu. matrimo. l. rei iudicatæ. §. 1. ¶ Sed breuiter reſponderi poteſt, ꝙ præfatus D. epiſcopus neſciebat ꝙ præfatus D. Antonius prætenderet ſe ius habere in dicto feudo uirtute literarum D. Papæ poſtquam illas nunquā ſibi præſentauit, ideo ſibi non eſt imputandum ſi ad priuationē eius p̄p dictam culpam non proceſsit, nec per conſequens dici pōt ꝙ dictā culpam cenſeat̄ remiſiſſe cùm ignorās nihil agere uel remittere cenſeatur. ff. de actio. & obli. l. ex maleficijs. §. lōgeminus. C. de tabu. l. gn̄ali. ff. iuriſd. om. iu. l. ſi per errorem. cum ſimi. & ſic ceſſat rō dictarū. ll. q̄ fundatur in tacita remiſsione reſultante ex diſsimu-

3 latione iniuriæ. ¶ †Sed vltra p̄dicta, ſi q̄s fortè dubitaret in eiſdē, poſſet aliud fundamētū, & nō paruū ſumi p̄ dicto Petro, primò inueſtito a p̄ſato D. ep̄o tāquā de feudo ſibi aperto p̄ mortē iā Petri decedētis ſine libe. & vltimi feudatarij, & ꝯ dictū Antoniū, & hr̄des eius, q̄ Antonius habuit ex cōceſsione Papæ Ioānis facta vt cōprehendo poſt inueſtiturā dicti Petri, aliàs ſuperflua fuiſſet declaratio dicti Papæ Ioannis de reſeruatione facta viuente iam Petru. Conſtat. n. ꝙ ſi p̄ceſsit inueſtitura Petri facta p̄ dn̄m ep̄m, fuit illi Petro acquiſitū ius vtilis dn̄ij. iux. ea q̄ plenè hn̄r p̄ gl. in c. j. de capitu. corra. in §. p̄terea. ¶ Conceſsio ergo poſtea facta p̄ Papā dicto Antonio, & ſocijs de dicto feudo non vacante valere nō potuit, q̄a nō potuit eſſe illius Petri inſolidū ex cōceſsione ep̄i, & iſtorū inſolidū ex conceſsione Papæ. l. ſi vt certo. §. ſi duobus vehiculū. ff. cōmoda. Nec p̄ſumit̄ voluiſſe auferre Papa ius alteri p̄ prius q̄ſitū ex collatiōe ep̄i, cū de illo mētionē nō fecerit in eius prima collatione. de ꝯceſ. p̄ben. c. ſi. lib. 6. de reſcrip. c. quāuis. eo. lib. cū ibi no. & qđ no. Bar. in l. totiēs. ff. de pollici. & l. 2. §. ſi q̄s a prin. & §. merito. ne qd in loco publico. extra de offic. delega. c. ſup̄ hoc. de uerbo. ſigni. c. dilecto. de vſupal. ca. ex tuarū. de decimis. c. ex multiplici. ¶ Reſtat nūc dubiū, q̄a Papa poſtea motu proprio declarauit ſe reſeruaſſe collationi, & diſpōni ſuæ dictū feudū decimarū tp̄e quo adhuc nō vacabat, q̄a viuebat iā Petrus, & inhibuiſſe D. ep̄o Vincentio, ꝙ cū vacaret poſt mortē dicti iā Petri ipſum alteri nō ꝯferret; ꝙ ſi verū foret ſine dubio collatio facta p̄ D. ep̄m ſeu inueſtitura dicto Petro nō valuiſſet, cū dicto ep̄o fuiſſet adēpta poteſtas cōferēdi p̄ Papā, q̄ potuit adimere. de ꝯceſ. p̄bē. c. q̄a cūctis. lib. 6. cū ibi plenè no. & eod. ti. c. j. ī cle. Cū. n. ipſe ꝯcedat, & auferat vl̄em adminiſtrōnē toti⁹ ep̄at⁹, p̄t p̄ ꝯn̄s illā quo ad qd reſtrīgere. arg. ff. de pac. l. iuriſgētiū. §. adeo. ver. nā ſi pōi. ff. de ī litē iur. l. videamus. §. pen. & l. iu actionib. ff. de vulg. & ſubſti. l. q̄ plr̄s. ff. de inſt. l. ſed ſi & pupill⁹. §. ſed & ſi denūtiauit. facit in rōne ſui. l. iudiciū ſoluī. ff. de iud. ff. de pollic. l. totiēs in fi. Veriſimile tn̄ nō eſt, ꝙ ita ſit, vel fuerit in veritate; q̄a iſtud ē ꝯ oēm ſtilū, & ꝯſuetū Ro. rū pōtificū, q̄ lȝ ſoleāt ſuæ collationi reſeruare bn̄ficia eccl̄iaſtica q̄ ꝯceduni ī titulū, nūq̄ tn̄ audiui vl̄ vidi lȝ ī curia Romana cōuerſatus

uerſatus ſim, nec credo ꝙ aliquis ſit qui uiderit talẽ reſeruatio-
nẽ de collatione uel inueſtitura feudi eccleſiaſtici, q̃ ſit per uiam
ↄ̃ctus. Et nõ ſit in titulũ, nec eſt res pupillaris; ſed fit in proprie-
tatẽ potius utilia iuris dñij, & eſt res ꝓphana; qa nec de iure deci
mãdi, qd̃ in laycũ nõ cadit, ſed de fructibus decimæ, q̃ cadũt. ex
tra de decimis. c. tua. vñ tanquã ↄ̃ oẽm conſuetudinẽ, nõ eſt ueri
ſimile ꝙ talis reſeruatio facta unquã fuerit. arg. ext. de crimi. fal.
c. q̃ graui. & ẽt auget pſumptionẽ ↄditio & mos dicti Papæ Ioan
nis, q multotiẽs faciebat tales declaratiões ↄ̃ rei ueritatẽ & exor
bitantes cã ſerulendi amicis. Sed licet ita ſit, tñ ex quo Papa atte
ſtaẽ de eo qd̃ ↄſiſtit in facto ſuo, vr̃ ſtandũ literis eius in tm̃, ut ẽt
a ↄ̃rium probari nõ poſsit [a]. ut in cle. j. de prob. & iſta ſunt paria. ſ.
ita fuiſſe ut Papa aſſerit, uel nõ fuiſſe qd̃ eſt uериſimilius, iſtud tñ
probari uel allegari non poſſet, ut hr̃ in l. qui habebat. in fi. ff. de
manu. teſt. & no. per gl. in l. lecta. ff. ſi cer. pet. quæ incipit. l. men-
ſem. ex. de exce. c. cum eccleſiaſticæ. & no. per Bar. in l. ubi pactũ.
4 C. de tranſa. añ fi. ¶ †Sed aduertendũ eſt diligenter ꝙ deciſio il-
lius clemen. eſt ↄ̃ diſpoſitionẽ iuris cõis in duobus. ¶ Primò in-
quantũ uult, ꝙ credaẽ talibus literis de eo qd̃ pceſsit collationẽ
alterius factã, & ſic tendit ad tollendũ ius alteri quæſitũ, vñ in p-
iudicium alterius & ad ius alteri quæſitũ tollendã, uel ſibi præiu
dicandum, tali confeſsioni nõ uideretur ſtandũ; quia potuit fieri
repetita die, & ſic falſo mõ. ff. de fide inſt. l. repetita. & ibi eſt tex.
cũ gl. in ncta. l. ſeia. mancipia. ff. ad uelle. in Auth. de æquali. do.
§. primũ quidẽ illud. uer. ſi aũt mulier. C. de teſta. l. uerba. & qd̃
no. in Spe. de inſtr. edi. §. poſtremo. uer. ſed nunquid. & Cyn. in l.
ubi adhuc. C. de iure do. in. 12. q. & qd̃ no. p gl. C. de pigno. l. p-
ſes. ¶ Itẽ in alio eſt ↄ̃ ius cõe deciſio illius clemẽtinæ; quia talis
approbatio tẽdit ad probationẽ, nõ ad diſpoſitionẽ, cũm conti-
neat enuntiationẽ eius qd̃ fuit de pterito, nõ aũt diſponit de p-
ſenti, licet loquaẽ eo caſu quo diſpoſitio Papæ fundatur in tali
enuntiatione. ¶ Cõſtat aũt ꝙ enunciatio eius qd̃ fuit de pterito,
uel eſt de pſenti, dr̃ tẽdere ad ꝓbationẽ, nõ ad diſpoſitionẽ. l. pu-
blica. §. fi. ff. depoſi. Sed regula eſt, ꝙ oĩs ꝓbatio regulariter re-
cipit aliã ꝓbationẽ in ↄ̃riũ. l. ſiue poſsi. C. de prob. Sed fallit hoc
caſu, ubi nõ põt ↄ̃riũ probari, ut hr̃ in dicta cle. ¶ Dicendum eſt
ergo, ꝙ cũ ſit ↄ̃ ius cõe in duobus, & tendat in piudiciũ iuris al-
teri quæſiti locũ hẽt ſolũ in clericis, in quorũ piudiciũ põt Papa
aliquid ſtatuere, qa ſunt ſibi ſubditi; nõ aũt in laicis, qui ſubditi
nõ ſunt, & in quorũ piudiciũ ſtatuere nõ põt in his q̃ nõ ↄcernũt
piculũ aĩæ, uel cãm matrimonij, nec põt eis auferre ius q̃ſitũ. c. p
uenerabilẽ. q filij ſint legiti. de iudi. c. noui. & qd̃ ibi no. per Inn.
ſu p uerbo theodoſius. ubi dicit ꝙ Imperator nõ põt reuocare. l.
ſuã, p quã cõceſſerit aliquod priuilegiũ eccleſiæ, quia cũ p eam
ſit eccleſiæ ius q̃ſitum, & illa non ſubeſt Imperatori, non põt ſibi
ius pdictum auferre. Secus in priuilegio cõceſſo ſubdito, qd̃ põt
Imperator ei auferre, cũ per illud nõ ſit ſibi obligat⁹. ut no. Bar.
ſm Nico. mata. in l. qui ſe patris. C. vñ libe. facit qd̃ no. Inn. in c.
in nr̃a. de iniurijs. Sicut igiẽ Imperator nõ põt auferre ius q̃ſitum
nõ ſubdito ſuo ſm Inn. in d. c. ẽtſi erat q̃ſitum per ſuã. l. uel pri-
uilegiũ, ita & pari rõne non põt Papa auferre ius q̃ſitũ laico ſibi
nõ ſubdito, cũ iſtæ põtates procedant ad paria reſpectu duorum
ſubditorũ. in Auth. quom. op. epiſc. in prin. cum ibi no. facit qd̃
no. gl. in c. fi. de arbi. li. 6. nõ eſt ergo ſeruanda deciſio illius cle-
mẽ. in caſu nr̃o ubi Papa atteſtatur ſe reſeruaſſe ſuæ diſpoſitioni
collationẽ dicti feudi uiuente iã Petro, poſtquã dicta atteſtatio
facta eſt poſt ius q̃ſitũ dicto Petro, & tendit ad illud ſibi auferen
dũ, cũ ſibi auferre nõ poſſet, qa laic⁹ & ſibi nõ ſubditus; ſed ſi de
dicta reſeruatione appareret aliter q̃ p atteſtationẽ Papæ, puta
per bullas ipſam reſeruationẽ cõtinẽtes, tũc ẽt inter laicos dictæ
bullæ eſſent ſeruãdæ, qa nõ tẽderent ad auferendũ ius iam q̃ſitũ,
ſed ad impediendũ ne q̃rereẽ qd̃ facilius fieri põt. l. patre furio.
de his q ſunt ſui uel ali. iur. Plus vr̃, ꝙ ẽt ſi dictus Petrus eſſet cle-
ricus, adhuc dictæ literæ ſibi nõ pīudicarent in caſu nr̃o, qa licẽt
b Papa poſit auferre alicui clerico bñficiũ ſuũ [b], in illo tñ nõ hẽt ali
qd̃ dñiũ direc. uel utile, nec dr̃ dñs ſed procur. ut in c. 2. de dona.
dñium tñ rei ſuæ directũ uel utile q̃ſitum ex ↄ̃ctu nõ põt Papa au
ferre alicui clerico, ſicut nec Imperator alicui laico, niſi ex cã pu
blicæ uti. l. itẽ ſi uerberatũ. §. j. ff. de rei uen. ff. de euic. l. lucius. &
eſt caſus ibi p Bar. expreſsè. in l. 2. C. de fun. patrimo. lib. 11. ubi
Bar. in fi. dicit iſta uerba. Itẽ p hanc. l. patet, ꝙ ſicut dñiũ dire. nõ
põt auferri p reſcri. pricipis abſq; cã, ut no. ſ. de fide inſtr. & iur.

haſtæ fiſca. l. ſi. Ita etiam nec utile, ut hic; ſed conſtat ꝙ in feudo
feudatarius habet utile dominium, ut. ſ. dixi. facit etiam. l. præ-
dia. C. de loca. prædi. ciui. eo. libro.

SVMMARIA.

1 *Teſtator ſi apponat pœnam hæredi, ſi non ſoluat ſuo tempore annũ legatum, minor quamdiu durat tempus minoris ætatis non incurrit pœnam.*
2 *Conditionis aduentus ſicut non conſtituit in mora, ita nec lapſus temporis appoſiti cauſa multiplicandi obligationem.*
3 *Grauatus qui eſt de annuo reddito in genere, aſſignando certum fundum non liberatur.*

CONSILIVM XLVII.

1 *IN Chriſti nomine Amen.* ¶ † Vltra ea q̃
ſupius allega- a
ta ſunt, facit pro dicto Cypro ad euadendũ pœnam
priuationis uel pditionis hr̃ditatis; qa Galeaz filius
teſtatoris tpe mortis teſtatoris erat pupillus, prout ex uerbis
teſtĩ colligiẽ. Et cõſtat ꝙ delictũ omiſsionis uel ↄſiſtens in omit
tendo nõ cadat in minore. 25. an. vñ a pœna, quæ pp tale delictũ
incurriẽ, ↄſeruatur minor ipſo iure illæſus, nec indiget reſtõne.
C. ſi aduer. delic. l. fi. & in qui. cau. in inte. reſt. nõ eſt neceſ. l. j. de
his qui. ut indig. l. minoribus. Et ſic vr̃, ꝙ ſi dictis Galeaz tpe ſuæ
mortis nõ exceſſerat ætatẽ. 25. an. nõ incurrerat hanc pœnã pri-
uationis, & ſic eã hr̃ditatẽ tranſmiſit ad aliã ſuã pupillã, quæ ſitr
nõ potuit dici negligens, qa deceſsit añquã cõpleret octo men-
ſes. ¶ Et iõ pſata hr̃ditas auita unà cũ pr̃na, cui erat ↄiuncta. l. ſed
ſi plures. §. ſi filio. ff. de uul. & pupil. fuit tranſmiſſa ad hr̃dem di-
ctæ pupillæ, qui eſt dictus Cyprus ab inteſtato, ut dr̃, qui ẽt Cy-
prus nõ põt dici fuiſſe in mora, cũ ignorauerit ut dr̃ teſtm̃ primi
teſtatoris, & ſic ignorabat ſe eſſe debitorẽ. l. qd̃ te. ff. ſi cer. pe. iũ
cta. l. q̃ in ius alterius. ff. de re. iur. & l. ex maleficijs. §. lõge minus
ff. de actio. & obli. C. de tabularijs. l. generali. ¶ Et cõſtat ꝙ uer-
ba teſtatoris punientis illos q ↄ̃uenirent, debent intelligi de mo
roſis; qa nõ põt dici ↄ̃ueniri, niſi qui eſt in mora faciendi qd̃ fa-
cere dẽt; ſicut nõ põt dici ſtare per aliquẽ, niſi cum eſt in mora,
non aũt pp hoc ſolũ qd̃ nõ facit. ff. de conſti. pecu. l. ſi uno. §. ait
prætor. & ibi per Bar. Iſte ergo Cyprus nõ põt dici fuiſſe in mo
ra, & per cõſequens nec dici põt ↄ̃ueniſſe; ergo nõ incidit in pœ
nã cõtrauentionis, q̃ eſt priuatio hæreditatis. l. pr̃fami. teſta. in fi.
ff. de hær. inſti. ¶ Nec ob. l. ad diẽ. ff. de uerb. obl. ubi hr̃s ignorans
incurrit pœnã, qa uerũ eſt ex promiſsione defuncti, ſeu ex illius
ↄ̃ctu cõmiſſam, qd̃ hic nõ eſt, imo ſi cõmitteretẽ, ex propria cul-
pa cõmittereẽ quæ nõ cadit in penitus ignorante; iux. plenè no.
in l. j. & 2. C. ſi aduer. uen. pigno. Nec ẽt ob. ſi dicaẽ, ꝙ primũ fun
damẽtũ procedit in pœna legali, qua minor non incurrit pp de
lictum cõmiſſum in omittendo. Nam ſi hoc contingit ex eo, qa
tale delictũ non cadit in ipſum, prout doctores uidenẽ ſentire,
ſequeretur ꝙ ẽt in pœna per teſtatorẽ appoſita locũ habere dẽt,
eo qa teſtator talẽ pœnã priuationis hr̃ditatis non niſi pp culpã
& delictũ hr̃dis imponere põt. d. l. pr̃fami. teſt. in fi. ff. de hær. in-
ſti. & C. de his q̃ pœnæ no. l. j. in fi. Et ſic uerba teſtatoris ex pri-
uatione debent reſtringi, & referri ad tẽpus poſt minorẽ ætatem
completã; quia tunc diceretur cõtrauenire ¶ Præterea hæc pœ-
na ſuccedit loco pœnæ legalis; quia & ſi teſtator eam nõ impo-
ſuiſſet, lex tñ eam imponebat. C. de fideicõ. auth. hoc amplius. &
ſic de ipſa vr̃ iudicandũ tanquã de legali, quaſi expreſsio teſtatõ
ris de eo quod tacitè inerat, nihil fuerit operata. ar. l. 3. ff. de leg.
2 j. † Facit ẽt pro d. Cypro ꝙ præfatus Galeaz non fuerit in mora,
poſtquã non fuit monitus uel iuſſus a iudice; qa poſito ꝙ in iſto
relicto annuo fuerit appoſitum tempus, tñ nõ conſtituit hr̃dem
in mora; eo quia fuit appoſitum cã multiplicandæ obligationis
& legati, non cã differendæ ſolutionis; iõ lapſus eius non inter- b
pellat. qa ſufficit ꝙ opereẽ unum effectum. ſ. quia multiplicat le
gatum, & facit ut tot ſint legata, quot anni; hoc ergo effectu con
tentũ eſſe dẽt, nec dẽt aliũ producere ut conſtituat hr̃dem in mo
ra, ſicut dicimus de euẽtu cõditionis. l. quotiẽs. in diẽ. cũ ibi no.
de uer. obl. & ſicut in ſi. dicit gl. 2. magna q̃ incipit. hoc quidã: cir
ca medium. in l. frater a fra. ff. de conditio. indebi. ibi. & his fini-
bus contenta &c. & hoc determinat expreſsè Bar. ꝙ lapſus talis
tpis appoſiti cã multiplicandæ obligationis in annuo legato nõ
cõſtituit hr̃dẽ in mora in l. j. circa fi. ff. de penu. leg. Et ſi vr̃, ꝙ req
rereẽ hic monitio & iuſſus iudicis, ſicut ſi tps nullũ fuiſſet appoſi
tũ. Nã ĩ pricipio cuiuſlibet anni orta ẽ noua obligatio ꝓ nouo
legato

a ¶ Non poſſit. Adde Bar. ſo. 21. in conſi. 266. inci. in cauſa, uer. abſo ſolutus iã. circa medium. cum uer. ſe. in 2. parte. ubi, an, & quando eius uerbis narratiuis ſtandũ ſit, & an pbatio in cõtrarium admittatur, & an æquiualeat probationi ſanæ.

b ¶ Suum. uide Bar. ſo. 21. in conſ. 156. uer. q bus præmiſſis. in fin. & in cõſ. 164. uer. quintus caſus. & in cõſ. 167. uerſi. ſecundum [illegible] ibi ab. ibi. nam uidemus.

debitis liquidis nullo ſubſiſtẽte litigio.ff. de trãſac.l.j. in fi.C.e.
l.pſes.ff.de iureiu.l.tutor.ĩ prin. & ſic ꝯtinet donationẽ,q̃ ĩ gñali mãdato ẽt cũ libera non venit.ff.de pac.l.ꝫ iuris.§.ſi filius. &
ſic cenſet doloſè egiſſe,q͂a nõ fecit id,qđ diligẽs homo feciſſet,
& qđ facere debebat.l.dolus.ff.mãd.& l.ſi ꝓcurator.§.fi. qui ẽt
intelligit exceptus de gñali mãdato ẽt cũ libera.l.creditor.§.
fi.ff.mãd.Habuit.n.iſte mãdatũ ad trãſigẽdũ, & trãſactio nõ eſt
a nisi ſup re dubia,& litè incerta; alia dr gratuita pactio,vt d.l.
j.ff.de trãſac. & hic nulla fiebat dubitatio ſup iure dictæ Stellæ
qn haberet ius ſaltẽ in quarta parte hr̃ditatis cuiuſlibet iſtorũ
filiorũ,& ẽt in ſua dote. ¶Nec ex iſta cõpõne ꝯſequit̃ hæc dña
Stella vt dr̃ niſi dãnũ,& nullã ꝯſeqtur vtilitatẽ,q͂a ille remiſit rẽ
ꝓ vmbra,ſeu vẽto.ſ.hr̃ditatẽ filiorũ ipſius ſibi debitã, vel in totũ,vel ſaltem ꝓ quarta parte,ſm ea q̃.s̃.dicta ſunt.& ẽt dotẽ ſnã
pro bonis q̃ ſunt Paduæ,cũ nulla bona vt dr̃ ſint Paduæ,q̃ ſint de
hr̃ditate filiorũ.Et poſito ꝙ eſſent illa ſine dubio ꝑtinerent ad
ipſam mr̃em de iure cõi, nec aliqđ ius in eis poterat ille patru'
ꝑtẽdere virtute ſtatuti Racanati,qđ ad illa nõ extẽdit̃ vt s̃.dixi.
Et ſic ꝑd. remiſſionẽ quã ille patruus fecit, nullũ ius vel cõmodũ ſentit dicta mr̃,cũ ẽt ſine ea ius haberet ipſa ſola ſi qua eſſent
bona Paduæ de hr̃ditate filiorũ.Igit̃ in recõpenſationẽ dictæ remiſſionis nullæ & vacuæ nõ potuit dictus ꝓcurator remittere
ius clarũ, qđ habebat dicta mr̃ ĩ bonis exiſtẽtib. Racanati,vel in
oĩbus,vel in quarta parte,ſed ita demũ ſi maiorẽ, vel æqualẽ vtilitatẽ fuiſſet cõſecutura,vt in d.l.ꝫ iuris.in fin.ff.de pac.Præterea iſta Stella poſt mãdatũ gñale datũ dicto Allẽtio in alio inſtrũo eadẽ die & loco facto dictũ mãdatum limitauit,ꝙ ꝑ ipſum
nõ intendebat dare ptãtẽ trãſigendi, vel cõponendi quominus
haberet dotes ſuas,& alimenta quas dixit aſcendere ad quãtitatẽ 350.floreñ.ſup q̃bus nõ intendebat p̃fatã ptãtem trãſigendi,& cõponendi dare,nec quietãdi niſi quatenus oñderet fuiſſe
ſolutum Salomoni fratri dictæ Stellæ de dicta dote. Paria verò
ſunt a principio limitata dediſſe mãdatũ,vel ea poſtfacto limitaſſe.l.lucius.§.q̃ habebat.ff.ad treb.Item nõ dedit mandatũ de
quietãdo niſi de receptis.Iõ nõ ſtat̃ ſuæ cõfeſſioni de receptis,
ſed eſt neceſſe ꝙ ꝓbet̃ aliter l.j.§.ſi mutuũ.ff.ſi quid in frau.patro.& no.Bar.in l.j.in fi.ff.ſi cer.pe.Iſte aũt remiſit,& quietationẽ fecit de eo qđ recepit ꝓ iuribus,q̃ ille patruus habebat in bonis exiſtentib. Paduæ de hr̃ditate illorũ;q̃ tñ bona,& iura nulla
erant,& ꝓ ducatis.400. in q̃bus Salomon frater dictæ ſtellæ tenebat̃ illi patruo, in quibus actionẽ ceſſit dicto ꝓcuratori; ſed
certe nõ cogebat̃ dña ſoluere debita fratris ſui,nec iura ſua remittere ꝓ ceſſione ſibi fienda ꝫ fratrem, iõ hoc in mãdato p̃dicto nõ cadebat,& ſic illud facere nõ potuit. ¶ Cõcludo ergo
ꝙ finis,q̃etatio,trãſactio, & cõpoſitio facta ꝑ dictũ Allentiũ in
nullo nocẽt dictæ ſtellæ,q͂a mãdatũ qđ illi dederat ad hoc ſe nõ
extendebat.C. de ꝓcu.l.ſi ꝓcurator ad vnã.¶Sup vltio dicẽdũ
eſt dictã dñam hr̃e regreſſum ꝫ dictũ ꝓcuratorem ad omne ſuũ
intereſſe,ſi propter id, quod colludẽdo extra mandatum fecit,
contingat ipſam damnificari.l.elegant̃er.§.pe.ff.de dolo.

a ¶Incerta.] adde idem per do.Pet. phi. cor. in conſ. 247. in 4. parte.

¶Super cauſa cuiuſdam ſucceſſionis.

SVMMARIA.

1 *Statutum excludens agnatum ſi diſtat a defuncto in tertio gradu de iure canonico,quomodo intelligatur.*

2 *Hæreditatis aditionem non inducit actus quando circa hæreditatem aliter poteſt ſe habere.*

3 *Nepotes quibus remediis veniant ad hæreditatem auunculi non aditam per matrem quæ erat ſoror defuncti.*

CONSILIVM. XXXIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶† De iure cõi dicta hr̃ditas delata fuit ſorori defuncti vtrinq; ꝯiũctæ,q̃ erat cũ defuncto ĩ p̃rio gradu de iure cano. excluſo dicto agnato,q erat in quarto vt dr̃.& ſic nõ admittebat̃ niſi poſt fr̃es & ſorores.i.eis deficientib.¶C.de legi. hær. auth.poſt fr̃es. la 2. & in
cor pe vñ ſumit̃.Nec huic diſpõni iuris cõis habuit obſtar̃ ſtatutũ parmẽſe ſub rub.de ſucceſ.ab inteſ.qđ p̃fert agnatũ maſculũ
ſorori,ſeu trãuerſalẽ de Caſali;q͂a loq̃t̃ de agnato, ſeu trãſuerſali exiſtẽte in tertio gradu de iure canonico. Et iſte vt dr̃ erat in
quarto,vñ cũ ceſſent verba ſtatuti ceſſat ipſi' ſtatuti diſpõ.l.hos
accuſare §.oĩb.ff.de accu.ff.de dam. infe.l.4.§.totiens.ff.de aqua
quot.& æſti.l.j.§.loquitur.Diceretur aũt fuiſſe defuncto in gradu quarto,ſi ipſe defunctus de cuius hr̃ditate agit̃ diſtabat a ſtipite ĩ quarto gradu licẽt ipſe agnat' nõ diſtaret q̃rto ſed tertio,
uel citeriori iuxta rl̃am traditã.in c.fi.de cõſan.& affi.ſ.ꝙ quoto
gradu remotior diſtat a ſtipite,toto diſtat a quolibet alio ꝑ aliã
lineã ab eodẽ ſtipite deſcendente, ut ibi hr̃.delata ergo fuit hr̃ditas d.Bartholomei p̃fatæ ſorori non agnato.Similiter nõ hẽt obſtare p̃fatæ diſpoſitioni iuris cõis aliud ſtatutũ Parmæ ſub rubrica,ꝙ mr̃ nõ ſuccedat filio &c. qđ loquit̃ de agnato uel tranſuerſali maſculo uſq; ad quartũ gradũ;q͂a illud ſtatutũ loquit̃ de matre,uel alijs attinentibus ꝑ matrẽ excludentis ꝑ talem agnatum.
Nos aũt de illis nõ loquimur, ſed de ſorore de qua ſtatutũ nõ loquitur.igitur &c.C.de colla.l.illã.circa med. ibi nepotibus uerò
&c. Et ſic remanemus in diſpoſitione iuris cõis a dictis ſtatutis
non impedita,q̃ eſt illa de qua.s̃.dixi;& hæc de primo dubio ſen
2 q̃ſito. ¶†Quantũ uerò ad ſm, dico per p̃dictos actus non fuiſſe
aditã hr̃ditatẽ, q͂a põt uideri fuiſſe facti cã pietatis potius q̃ animo adeundi, ſ.ſepeliri facere fratrẽ, & claudere domũ cã cuſtodiæ,& ſimiliter portare res mobiles ad domũ ſuam, ꝙ ẽt cã cuſtodiæ põt uideri fuiſſe factũ, prout in his oĩbus determinat expreſſè.Bar.in l.gerit.ff.de acq.hæred. in iij.prin.articulo,in quo
tractat qualiter uoluntas probet̃ per facta.art.iij.ſ. qñ actus põt
fieri utroq; mõ licitè.ſ.noĩe ſuo & noĩe alterius, ubi dicit ꝙ ſunt
q̃dã in q̃bus iuſta cã pietatis de facili cadit,ut ſepelire defunctũ,
paſcere familiã, cuſtodire domũ.Hæc.n.oĩa faceret vicinus vicino,& iõ ſm eũ ex eis nõ inducit̃ nec ꝓbatur aditio. vt l.at ſi qs.
3 §.ſi qs.ff.de religi.& ſump.fu. ¶†Circa tertiũ q̃ſitũ dicẽdũ eſt,
ꝙ cũ dicta dña Luchiſina ſciret vel ſciuiſſe p̃ſumat̃ hr̃ditatẽ fratris ſui ſibi fuiſſe delatã,ex quo ſciebat eũ mortuũ, trãſmiſit ius
deliberãdi ad ſuos hr̃des,ex quo.ĩ.paucos dies poſt fratris mortẽ deceſſit,tñ ex quo eius hr̃des.ĩ.reſiduũ anni non adiuerũt hr̃ditatẽ p̃dictã ſunt excluſi mero iure a dicta potẽtia adeũdi virtute dictæ trãſmiſſionis,vt hæc habent̃ in l.cũ antiqorib'.C.de iu.
delib.¶Nec ob.ſi dicat̃, ꝙ hodie minores ipſo iure ꝯſeruant̃ illæſi à curſu p̃ſcriptionis ꝑ l.fi.C.in q̃bus cau.ĩ integ.reſti.nõ eſt
neceſ.Et hic vt dr̃,hr̃des huius Luchiſinæ ſunt ĩfantes, & ſic vr̃ ꝙ
reſiduũ anni tranſmiſſum ad eos ꝑ d.l.cũ antiquioribus. nõ cucurrit ipſo iure, q͂a ſm opi.gl. poſitæ ĩ l.vnica.C.ſi aduerſus vſuca.in fi.magnæ gl.q̃ tenẽt Bar.& Bal.ibi & in d.l. fi. lex illa ſi loq̃tur & debet ĩtelligi,qñ p̃ſcriptio nõ erat ĩchoata in ꝑſona defuncti, ſed uenit inchoãda in ꝑſonã hr̃dis minoris; ſi vero erat
inchoata ĩ ꝑſonã defuncti, nõ deſinit currere,nec dr̃ dormire in
ꝑſonã hr̃dis minoris; imo currit mero iure, ſed dat̃ reſtitutio,
vt d.l.vnica. C.ſi aduer.vſucap.& l.etiã ei.ff de minor quæ ll.remanẽt hodie incorrectæ ꝑ illã l.fi.& ita ẽt tenet Bart.in d.l.ẽt el.
licẽt Pet.& Cy.videant̃ dicere ꝯtrium.ſ.ꝙ imo ſunt correctæ. Et
ſm eorũ opi.poſſent hodie tutores dictorũ ĩfantiũ ipſo iure adire ex iure deliberãdi trãſmiſſo, licẽt lapſus ſit annus à morte primi defuncti; q͂a nõ vr̃ lapſus ad incommodũ ſeu excluſionẽ dictorũ infantiũ,ſed tenendo opi.gl.& Bar.& Bal. neceſſe haberẽt
petere reſtit. in integ. Et utroq; caſu ẽt ſi dicti hr̃des nõ poſſent
uenire ex ꝓpria ꝑſona ad hr̃ditatẽ d.Bartho. vt q͂a eſſent penitus extranei, vel fuiſſent ꝯcepti poſt mortẽ illius.ff. de legi.hær.
l.Titius.nihilominus ex iure tranſmiſſo uenire poſſent,ut no.ꝑ
Cy.C.de his qui ante aper.tab.l.unica.in vj.q.ſm Dy.Verũ quia
iſti ſunt filij d.dñæ, & concepti & nati in uita fratris d.dominæ,
eorumq; auunculi, & ſic pñt uenire ex propria perſona ꝑ excluſionẽ matris,& ex ſucceſſorio edic. quod habet hodie locum de
iu.ciui. tam in agnatis q̃ in cognatis,licẽt olim non niſi in bonorum poſſeſ.de iu.prætor.inſtitu.de legi.agna.ſucceſ.§.placebat.
Nõ expedit intrare dictam diſputationem, an poſſint venire iure tranſmiſſo ipſo iure, vel per beneficium reſtit. in integ. quia
imo etiam ſi neutro iſtorum modorum uenire poſſent, ſaltem
ex propria ꝑſona vſque ad xxx. annos de iure cõi pñt venire ad
dictã hr̃ditatẽ Bartholomei, & eã adire,iuxta ea q̃ hñr in l. licẽt.
& l.cũ antiquioribus.C.de iur.delib.per gl.& docto. Nec habet
eis obſtare præfatus agnatus quarti gradus eiſdẽ rõnibus & cauſis,quibus dixi eum nõ obſtare matri ipſorũ, cùm ſit eadem rõ.

¶Super cauſa cuiuſdam legitimationis.

SVMMARIA.

1 *Duces,comites,& perpetui Vicarii principis,poſſunt quo ad ſuas terras legitimare de poteſtate ordinaria,cum in loco ſint pro principe. & nu. 2.*

3 Exiſtenti

3 *Legitimationem non uiciat extiſtantia legitimi filii quominus legitimatus ſuccedat poſt mortem legitimi præſertim ipſo legitimo conſentiente, nec filia poteſt conqueri de hoc cum ex ſtatuto non ſuccedat.*

4 *Legitimari poteſt filius natus ex coniugato & ſoluta, ſine clauſula non obſtante, & per inferiorem in ſua iuriſdictione, quia non dicitur natus ex nefario coitu.*

5 *Legitimare princeps an poſſit ſpurios in præiudicium agnatorum, quibus eſt delatum ius ſuccedendi, & quid de his qui ſunt loc. principis in ſuis terris.*

CONSILIVM XXXIIII.

* IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Super primo dubio vř dicendum, ꝙ legitimatio iſtius Ioannis * non valeat pluribus rõnibus, quibus tñ ſingulariter & ſingillatim rñdeo, quia ꝯrium tenere intendo. Et primò vř non valere ex defectu ptãtis legitimantis; quia ſi totus tenor priuilegii ducatus Mediolani conceſſi dño duci inſpiciatur, non reperitur ſibi facta iſta conceſſio. ſ. ꝙ poſſit legitimare ſpurios; qui tenor dili-
a genter inſpiciendus eſt[a]. extra de priui. c. porro. ff. de fideiuſ. l. fideiuſſores magiſtratuum. §. pro aurelio. ibi lecta ſubſcriptione &c. ff. de verb. obli. l. ſi quis ſtipula. Stichũ aut Pãphilum. ibi. quærentibus inſpiciendus erit ſermo &c. Conſtat aũt ꝙ ptãs le-
b gitimãdi eſt de reſeruatis principi,[b] qđ patet; qa ab ipſo debet poſtulari & impetrari, nõ ab inferiore. in Auth. qb. mo. na. effi. ſui. §. illud. col. 7. & in Auth. qb. mo. na. effi. legi. §. ſi qs ergo nõ 3 hñs filios. col. 6. Nam eſt qdã reſtitutio nataliũ, vt in dictis tex. q̃ debet a principe vel Imperatore impetrari. ff. de nata. reſti. l. c j. & l. q̃ris. C. de nata. reſtit. l. j. ſicut reſtituere famæ. l. j. §. de qua. ff. de poſtu. ex. de re iudic. c. cũ te. per Inn. & creare tabelliones. de fi. inſtru. c. cũ. p. per eundẽ. ¶ Cõſtat aũt ꝙ ea q̃ ſunt ſpãliter reſeruata principi gñali conceſſione ducatus vel comitatus, nõ tranſeunt, ſed reqritur ſpãlis. ff. de of. eius cui man. l. j. in prin.
1 ex. de of. lega. c. qđ trãſlatione. ¶ †Sed ad iſtam rñdetur, ꝙ primò perquirendum eſt an D. dux Mediola. habeat aliquod priuilegium ab imperio, in quo dicta ptãs legitimandi ſibi concedatur ſpãliter; qa non eſt veriſilr, ꝙ talia attentaſſet ſi non haberet. Si verò nõ reperiatur aliud, tunc adhuc eſt dicendum dictã legitimationem valere iure ordinariæ ptãtis, quo ad terras ſuæ iuriſdictionis & principatui ꝯceſſas, & bona ibi exñtia, ſuoſque ſubditos; ſicut videmus ĩ notarijs creatis ab aliquo principe vel dño inferiore Papa vel Imperatore. Nam valet creatio quo ad terras ſibi ſuppoſitas, vt ibi, & inter eius ſubditos poſſint inſtrã conficere; & idem ſi ab aliqua cõitate: iux. plenè no. in Spec. de inſtr. edi. §. reſtat. ver. ſi qs pt. in fi. & ver. qd de his & arg. ex. de fide inſtr. c. cum dilectus. & no. p Bar. & Bal. in l. cunctos populos. C. de ſum. tri. In hoc ergo eſt dña; qa ſi haberet ptãtem ſpãliter conceſſam ab Imperatore, diceretur legitimatus autoritate Cæſarea, & ſic vbiq; per totũ Romanum Imperium haberet pro legitimo, & quo ad bona paterna vbiq; ſita. Sed ſi talẽ ptãtem non hẽt, dř legitimatus autoritate ducali, & ſic ordinaria & quo ad terras dicti ducatus & bona ibi ſita, & nõ vltra; prout ẽt de legitimato a papa quo ad terras imperij; & ecõuerſo de legitimato ab Imperatore quo ad terras eccleſiæ. in c. per venerabilem. q fi. ſunt legi. & hoc voluit Bar. in l. cunctos populos. C. de ſum. tri. circa mediũ. ver. ecce dicit ſtatutũ ꝙ filiusfa. &c. vbi ẽt dicit ꝙ ſpuri9 poſſit inſtitui. Et do. Ant. de Bur. in d. c. p venerabilẽ. q fi. ſint legi. ibi. Nũqd ẽt poſſit ciuitas aliquẽ lẽimare &c. vbi plenè examinat. & in fi. hoc tenet. Nõ dico tñ, ꝙ iſta ſit vera lẽimatio reintegratiua totalis ſtat9; qa illã ẽt Imperator facere nõ pt hodie, cũ nõ poſſit lẽimare quo ad ſpũalia; ſed ſolus papa diſpẽſando circa radicẽ matrimonij ſm Ho. in ſumma. q fi. ſint legi. & p Cano. in d. c. p venerabilẽ. ſed eſt qdã habilitatio ſeu diſpẽſatio q̃ pt fieri quo ad qdã, & quo ad qdã non. Cũ igr ciuitas Pergamẽſis eẽt tũc de comitatu Mediolani, & ſic de iuriſdictione dicti dñi ducis, licet p aliũ de fcõ & ꝯ volũtatẽ eius occuparet, & agat de bonis ibi vel in eius territorio ſitis & inter tũc ei9 ſubditos, dicendũ eſt dictã lẽimationẽ valere & debere ſeruari.
2 †Nec ob. pdictis id qđ no. Bar. in l. 3. ff. de teſta. & Bal. ĩ l. cũctos populos, q tenẽt nõ valere ſtatutũ, ꝙ ſpurius poſſit a pře hæres inſtitui, qa ĩferior a principe hoc facere nõ pt; qa dico ꝙ iſta nõ eſt rõ. Sed eſt, qa tale ſtatutũ eſt ꝯ ius diuinũ, quo cauet nõ erit hæres filius ancillæ &c. Et qa inducit hoĩes ad peccãdũ, & cõtẽnendũ matrimonia; p p quã rõnẽ tenuit Hoſt. in ſumma ti. qui filij ſint legiti. in pe. col verſi. quid ſi Imperator. & refert Ioan. And. in addi. Spec. de ſucceſ. ab inteſt. ante fi. ꝙ etiam Imperator talem legẽ generalẽ facere nõ poſſet, licèt poſſit ſpurios legitimare; qa dolus & delictũ pteritũ pt remitti, ſed futurus non. l. ſi vnus. §. illud nulla. ff. de pac. & ff. de pac. dota. l. ꝯuenire. Vnde fateor ꝙ Dux Mediolani nõ poterat ẽt in ſuo territorio talẽ cõſtõnẽ facere, ſed bene potuit illũ Ioannẽ ſibi ſubditũ quo ad bona in ſuo territorio ſita legitimare p iã dicta. Irẽ non ob. l. j. C. de na. reſti. vbi ẽt legitimare non põt inferior à principe. l. ordo decurionũ; qa verũ eſt, vt habeaĩ vbiq; p legitimo, ſed vt habeatur ſolũ in territorio legitimãtis, vř diſtinguendũ, ꝙ aut Imperator in dicto territorio exercebat iuriſditionẽ per ſeipſum, ſeu p officiales ſuos tẽporales miſſos per eũ de tẽpore in tẽpus, & idẽ. Et his duobus modis põt intelligi. d. l. j. C. de nata. reſt. aut nullã iuriſdictionẽ ibi de facto exercebat, vt in ciuitatibus nõ recognoſcentibus ſuperiorẽ; vel exercebat per vicarios ppetuos vt comites & duces & ſim. barones, & tunc tales populi & dñi ſunt in
a dictis locis loco principis. iuxta no. per Cy. C. de condi. ob cau. l. ea lege. ante fi. & Bar. in l. hoſtes. de capt. & l. ambitioſa. de decr. ab ord. fac. & ſic pñr in terris & locis pdictis facere oĩa q̃ Imperator põt facere p totũ orbẽ per ea q̃ dicta ſunt. ĩ. Rõ aũt dictæ diſtinctionis clarè põt apparere vnicuiq; ſubtiliter intuenti. Ideo nõ inſiſto in amplius demõſtrando; & iſta ẽt patẽt ex no. in Spec. in loco. ĩ. alle. de notario creato à talibus. ¶ †Secundò principa a liter vř dicta legitimatio non valere, qa extabat filius legitimus & naturalis[c] D. Petri patris iſtius. quo caſu ẽt ipſe Imperator nõ legitimat. vt in Auth. quibus mo. na. effi. ſui. §. & gñaliter. in fi. & in §. illud. & in Auth. qbus mo. na. effi. legi. §. ſi quis verò. Sed certè verũ eſt in piudiciũ legitimorũ & ſine eorũ voluntate. ff. de na. reſti. l. fi. ſed hic facta fuit ſine piudicio dicti filij legitimi; qa ipſe ſolus ſucceſſit quouſq; vixit, & ipſo ẽt ꝯſentiente vt in inſtrõ dictæ legitimationis ꝯtinet, & ſic valuit; vt patet in d. l. fi. ff. de na. reſti. & qđ no. Ioan. And. in addi. Specu. loco. ĩ. alle. de ſucceſ. ab inteſt. circa fi. in forma legitimatiõis, q̃ dicit ſe vidiſſe. ſ. ꝙ ſi extent legitimi nõ coæquet eiſdẽ &c. ¶ Tertiò principaliter vř nõ valere ĩ piudiciũ filiæ legitimæ & naturalis dicti D. Petri patris, & filiorũ ſuorũ, q̃ nõ ꝯſenſit nec fuit citata. ¶ Sed ad hoc rñdeĩ, b ꝙ nec eius ꝯſenſus nec citatio reqrebaĩ, tũ qa ipſe D. Petrus ĩ ſuo teſtõ mandauit ipſum legitimari, q eũ relinqueret filiũ maſculũ legitimũ & naturalẽ potuit filiã fœminã in teſtõ totaliter excludere à ſuccedẽdo ex forma ſtatuti ipſam excludẽtis ab inteſtato. iux. no. p Bar. in l. ij. §. videndũ. ff. ad Tert. & Bal. in l. maximũ vitiũ. ff. de lib. præte. Et per ꝯñs illius ꝯſenſus vel citatio nõ reqre- c baĩ, put determinat Bar. in l. Gallus. §. & quid ſi tñ. ff. de libe. & poſth. tũ ẽt qa ipſe filius legitimus & naturalis ad quẽ ſolũ ptinebat hřditas paterna tam ex teſtõ q̃ ab inteſtato, cõſenſit; vñ nõ intererat ſua citari. ſ. dictæ fœminæ ad quã hřditas paterna non poterat pertinere, & ſic quo ad illã nõ tractabitur de aliquo piudicio ipſius. ergo &c. Iuxta no. in l. 3. §. cauſa cognita. ff. de bon. poſſ. & C. qui admit. l. j. per Bal. ꝙ in actu alteri non piudiciali nõ requiritur illius citatio. ¶ Silr q̃tũ ad hřditatẽ illius fratris legitimi & naturalis, qui poterat ſororẽ ſuã à ſua hřditate excludere, poſtq̃ ꝯſenſit in iſta legitimatiõe, nõ fuit neceſſe illã ſororẽ citari vel ꝯſentire; p ea q̃ no. Bar. in d. §. & quid ſi tñ. potuit ergo dictus Ioã. legitimatus ſuccedere in hřditate ſui patris ex teſtõ paterno iure fideicõmiſſi ſibi, vt dř, relicti, ſi filius legitimus & naturalis inſtitut9 ſine filijs decederet, q̃ ꝯdõ extitit. Et ſimiliter potuit ſuccedere fratri ſuo ab inteſta. excluſa ſorore ex forma ſtatuti, quo caſu cauetur ꝙ extante maſculo fœmina nõ ſuccedat. Nã legitimatus p reſcriptũ non ſolum agnoſciĩ pri, ſed ẽt alijs agnatis, ẽt illorũ ꝯſenſu non interueniente, ſicut adoptatus. ff. de adop. l. cũ adop. & l. q in adoptionẽ. ẽt q̃tũ ad ſuccedendũ eis; vt pꝫ ex plenè no. per Ioan. And. in d. ti. de ſucceſ. ab inteſt. ante fi. in q̃õne diſputata & recitata ibi per eum. lꝫ ſecus ſit in legitimato per oblationẽ curiæ. vt in §. filium vero. in Auth. quibus mo. na. efficiun. ſui. & ibi etiam probaĩ à ꝯrio; & ita etiam tenet Dy. in quodam tractatu ſucceſſionum ab inteſta. quem quidam attribuunt Bar. maximè quando in legitimatione dř hoc expreſsè, ꝙ ſuccedat agnatis & cognatis ſm ea quæ no. per Ioan. And. in loco prealle. Similiter in iſto maſculo legitimato, vt excludat fœminam, locum habet ſtatutũ ſicut in legitimè nato; per ea q̃ no. in eo. loco in addi. Spec. de ſucceſ. ab inteſt. in fi. ſm Iac. de Are. qđ etiam tenet expreſsè Bal. in l. cum acutiſſimi. C. de fideicom. poſt princ. per vnam colum. ibi. idem puto ꝙ legitimatis &c. quia in

a ¶ Hanc partẽ, et ſeq. Deci. cõſi. 403. nu. 6. Soc. iun. cõſi. 75. col. 3. volum. 3. LEON. à Lege.

a ¶ Inſpiciẽdus eſt. Quia eius poteſtatẽ legitimandi cenſetur hẽre quatenus eſt in priuilegio expreſſum. vt per do. Bar Soz. in cõſ. 111. ver. fi. ij. pręmiſſo ibi nã in ii. parte.

b ¶ Principi. ad idẽ per do. Pet. phæ cor. in cõſ. 1. ſci. ĩ præſenti. ĩ prin ci. in 3. pte.

c ¶ Naturalis. Vide q̃ hñtur ad materiã p Bal. in cõſ. 214. 2. pte.

eis uiget verus ſtatus legitimorũ, licèt nõ nerũ principiũ, cũ legitimitas ↄſiſtit in iure;& ea q̃ ſunt iuris nõ inducunẽ ſm fictionẽ,ſed ſm veritatẽ;ſm Bar.in l.ſi is q. ꝓ emptore.ff.de uſuc.Idẽ ſentit Bal.eu.ti.l.eã quã. in prin. t 1. col.ibi.fuit a me q̃ſitũ &c.

4 ¶ †Quartò principaliter uideẽ nõ ualere legitimationẽ illã;qa iſte Ioãnes nõ fuit natus ex ↄcubina,& ſic nõ pt dici fuiſſe nãlis

a ſed natus fuit ea ↄiugato [a] & ſoluta nõ retenta ꝓ ↄcubina [b], &

b ſic ex complexu illicito,& dicebaẽ ſpurius;vnde legitimario facta de ipſo,vr̃ q̃ nõ potuit valere,niſi cũ appoſitione clauſulæ.ſ. nõ obſtãte §.ſi.in Auth.q̃b.mo.na.effi.ſui.ſm ea q̃ ibi hñr ĩ tex. & gl.ↄſtat autẽ q̃ inferior a principe.i. Imperatore vel Papa tales clauſulas derogatorias iuriũ cõium non pt in ſuis reſcriptis apponere;iuxta no.p gl.in c.ſtatutum de reſcri.lib.6.cum iura tollere nõ poſſit,C.de of.præfec.pro.l.formam.in cle.ne romani.de ele.¶ Sed ad hoc rũdeẽ dupliciter. Primò,q̃ illud eſt verũ ĩ inferiore magiſtratu,q habebat officiũ tpale nõ ppetuum;vel habebat ppetuũ, ſed eccleſiaſticũ vt epſ, q magis aſtringitur canonibus.25.q.2.c.inſlõnis,q̃ princeps ſecularis legib.l. oẽs populi.ff.de iuſt.& iu. Si uerò ppetuum & tpale, tũc in ſuo territorio loco principis hr̃ ur ſunt Reges,Duces, comites, & ſi. ſicut & populi quorũ nõ debet eſſe maior autoritas, cum non ſint digniores imo nec tã digni. Et tñ in territorio poſſunt facere ſtatuta generalia derogatoria iuri cõi.l.oẽs populi.ff.de iuſti.& iure. fortiùs ↄcedere ſpeciale reſcriptũ. argu. eorũ q̃ not.Hoſtiẽ. in ſumma. q filij ſint legi.in pe.col.verſi.q̃d ſi Imperator. & ad ꝓdicta q̃ no.in Spe.de inſtr,edit.§.reſtat.ver.ſed qs pt facere.ĩ fi. cũ ſeq.& ſeq.¶ Sedõ rũdeẽ q̃ tex.in.d.§.ſi.in Auth. q. mo.na.effi.ſui.loqtur de illis ſpurijs q nati ſunt ex matrimonijs reprobatis & punibilibus, quod ↄtingit pluribus modis,q notantur in inſti.de nup.§. ſunt aliæ.q̃ qdem matrimonia nõ merẽtur dici matrimonia,nec nuptiæ,ſed complexus illiciti,ut dicit tex. ĩ. d.§. ſi.Vnde ſi pater d. Ioannis cũ haberet unam vxorẽ duxiſſet aliã uxorem.ſ.matrem Ioannis,qa ex tali cõplexu incidiſſet in.l.iul. de adulterijs.C.de adul.l.cum qui duas.ꝑfatus Ioannes nõ mereret filius nuncupari, & nõ potuiſſet legitimari p modos q habẽtur in Auth.q.mo.na.effi.ſui.ſed ſolũ p reſcriptũ continẽs clauſulam derogatoriam,utpatet ex ibi not.iunctis his q̃ not.in d.§. ſunt & aliæ.inſti.de nup.p glo.et tũc haberet locum cõtrariũ.ĩ. formatũ.¶ Sed hic nõ duxit eam in vxorẽ,& ſic fuit ſimplex fornicatio,p quã nõ incidit in l.iul.de adul.poſtq̃ ſacta fuit in volẽtem,nec commiſit adulterium de iure ciuili,nec veniebat puniendus,vt patet ea no.in l.j.C. de adul. Vnde dictus Ioãnes nõ pt dici filius nefarius,vel inceſtuoſus,aut ex dãnato coitu nat᷒, de q̃bus loqẽ ille.§.ſi. dicens q̃ tales non hñt illius legis participiũ;quia imo in caſu nr̃o hẽt,ſicut & filij ſimpliciter nãles q naſcuntur ex coitu nõ punibili,ſicut nec iſte fuit,& ſic potuit legitimari abſque appoſitione dictæ clauſulæ derogatoriæ ab ipſo Imperatore;ergo & ab inferiore ab eo,quia ceſſat ↄrñũ,de quo ſ.Et ex his patet dictã lḡimationẽ præfati Ioannis fore ſuſtentatã,& ab oĩbus impugnationibus defenſatã, ipſumq́; tã ad hæreditatem paternã ex teſtõ. ſi fuit ſubſtitutus fratri ſine liberis decedenti q̃ ↄdõ extitit,potuiſſe admitti ex cã fideicõ.q̃ ẽt ad hæreditatẽ fratris ſui ab inteſtato excluſa ſorore ex forma ſtatuti ꝓferẽtis maſculũ fœminæ, qđ hẽt locũ in maſculo lḡimato ſicut in legitimè nato, ꝓut determinat Bal.in d.l.cũ acutiſsimi.C. de fideicõ.& ſic nõ parieẽ in hæreditate paterna detractionẽ lḡimæ & trebellianicæ; quia illæ debent ꝑtinere ad hr̃dẽ grauati.C.ad l.fal.l.q̃q̃.ſed ipſemet Ioãnes fideic.eſt hæres fratris ſui grauati;ergo aduerſus ſeipſum non detrahit. Habebit ergo oĩa bona tã pr̃is,q̃ fratris. Et hæc ſufficiant de primo & principali dubio de hac re. ¶ Seqẽ videre de ſcđo & breuius, quo q̃riẽ an dictus Ioannes q ad interrogatoriũ factũ p volentẽ agere ↄ eũ petitione hr̃ditatis rñdit,ſe tenere bona hr̃ditaria. Itẽ q̃ ea tenet tanq̃ hæres pr̃is,& fratris;& ſic ꝓ hærede, non ꝓ poſſeſſore.verũ teneatur vlterius rũdere.ſ.an ex teſtõ, vel ab inteſtato. Et vr̃ eſſe caſus q̃ ſic,ſi agere volens prætendat in hoc intereſſe deliberationis.ff.de interr.act.l.ſi defenſor.§.illud. ſed certè ille.§.loqr̃, qñ actor vult agere actione perſonali ↄ aliquẽ tanq̃ ↄ hæredẽ. Nos loquimur qñ vult agere peti.hæredi.q̃ eſt actio mixta.C.de peti.hære.l.hæreditatis.& vult agere tanq̃ ↄ nõ hæredem,& ſic ſumus in caſu diuerſo,in quo gl.& doc. qui ponunt formam interrogatoriorum in iſta actione,de hoc non faciunt mentionẽ; imo ſimpliciter dñt,q̃ ſi ↄfitetur ſe poſſidere & ꝓ hærede poſſidere,non debet vlterius interrogari,ſed debet dari libellus,vt dicit Cy.in l.cogi.C.de peti.hære.in 5.q.& Bal.ibidẽ expreſsius dicit,q̃ iõ vlterius nõ eſt interrogãdus, qa ex illa rñſione aperta eſt ſibi via ad petitionẽ hæreditatis,vñ nõ habet vlterius q̃rere; Nã in petitione hæreditatis iõ teneẽ poſſeſſor rñdere de qualitate poſſeſſionis,& nõ in rei vendicatione; qa ſola poſſeſſio aperit viã ad rei vendicationẽ,ſed ad petitionẽ hæredi. nõ ſola, ſed qualificata qñ ꝓ hærede vel poſſeſſore; ſi ergo ea primit q̃ ꝓ hr̃de,ſatis eſt.Sed ſi diceret, q̃ nõ tenet ꝓ hærede, tũc bñ ẽ vlterius interrogãdus.ſ.ex q̃ cã tenet,qa ſi allegaret titulũ nõ aperireẽ via ad petitionẽ hr̃ditatis, ſed ad rei vẽdicationẽ vel publicianã,ſi nullũ titulũ allegat,tunc apparet q̃ poſſidet ꝓ poſſeſſore,& idẽ qđ in primo.¶ Breuiter iſta pars vr̃ verior oib᷒ ꝓdictis.ſ.q̃ nõ teneaẽ in caſu nr̃o rñdere,an ex teſtõ vel ab inteſtato,maximè qs iſte actor ſpecificat & allegat intereſſe qđ prætẽdit,dicẽs q̃ ſi dixerit ſe hæredẽ ex teſtõ, vult ipſum teſtm̃ impugnare de falſo.Certè illud intereſſe nõ eſt ſufficiẽs ad ↄpellẽdũ iſtũ rñdere. ¶ Primò qa nõ concernit intereſſe deliberationis, ſed victoriæ. Interrogationes aũt ſiũt in iſto iudicio,vt ſciat actor quã actionẽ habeat intentare.ſ. an pet.hære.an rei vend. iõ dñr ꝑparatoriæ.Nunc aũt ex rñſione facta certus eſt actor,q̃ pt intẽtare peti.hær.Ipſe aũt vellet vlterius ſcire.ſ. qualiter poſſet ſe ꝑparare ad vincendũ in dicta actione, pp hoc aũt nõ ſiunt dicta interrogatoria, vt patet vnicuique notitiã iurium habenti. 5

¶ Sedò qa iſta impugnatio de falſo nõ venit ſiẽda niſi reus vti velit & vtaẽ teſtõ.l.ſi.C.de ſi.inſtru. Sed iſte vſus nõ venit ſiẽdus ante lit.ↄteſt. ſed poſt, cñ inſtr̃a ſicut & teſtes nõ ꝓducanẽ ante lit.conte.ſed poſt.ex.vt lit.non ↄteſt. p totũ. igẽ iſta interrogatio nõ eſt nũc ſiẽda ante lit.cõteſt. ſed det libellũ,& facta lit. cõteſt.videbit an Ioannes ꝓducat teſtm̃,vel nõ. Poſito.n.q̃ nunc rñderet ſe hæredẽ ea teſtõ, quouſque tñ eſſet datus libellus, & lis ↄteſtata,& teſtm̃ ꝓductũ in cã,nõ audireẽ actor volens producere teſtes ſuper falſitate,nec cogereẽ reus exhibere & ꝓducere teſtm̃ ante litẽ ↄteſta. ad intentionẽ iſtius agẽtis, videlicet vt poſſet ipſum de falſo impugnare: qa nõ ad alterius vtilitatẽ, ſed ad ſuã debet qs inſtr̃a ſua ꝓducere.C. de eden.l.q accuſare. & nũc añ lit.ↄteſta.nõ ꝓduceret ad ſuã,ſed ad intentionẽ actoris vt ipſum redargueret de falſo. Et iſta rõ maniſeſtiſsimè oñdit calumniã iſtius agere volentis dũ petit nunc ante lit. conte. tali interrogatorio rñderi.ſ.an ſit hæres ea teſtõ.Nã aut hoc petit,qa velit arguere de falſo ante lit.conteſt. Et hoc nõ pt facere; iõ nõ debet audiri.Aut vt poſſit redarguere poſt lit. cõte.& tũc non expedit nũc tale interrogatorium facere; ſed expectet an producaẽ teſtm̃, & impugnabit;an non ꝓduceẽ,& tũc nõ expedit impugnare.Iſtud ergo interrogatoriũ aut eſt calumnioſum,aut ſuperfluũ;prout in ſi.dr̃.ff.de pac.l.iuriſgẽ.§.ſed ſi fraudandi.Iõ repellendus,ſicut & poſitio captioſa vel impertinens, iux.no.in l.2.§.qđ obſernari.C.de iura.calũ. Præterea ſi rñderet ſe hr̃dẽ ex teſtõ, videreẽ quodãmõ ſe aſtringere ad illã viã, arg.ff.de inſti.l.q habebat. ex.de ꝓba.c. licet cãm. & ſic auferet ſibi bñficiũ iuris, qđ eſt vt reus poſsit vti pluribus vijs ẽt ↄrijs, ff.de exce.l.nemo ꝓhibeẽ.ff.de re. iur.l.nemo ex his.§.quotiẽs. Hoc aũt fiendũ nõ eſt.vt in c.indultũ de reg.iu. Igẽ nõ teneẽ tali interrogatorio rñdere, p quã rñſionẽ incidit in captionẽ.l.q iuraſſe.§.ſi pr̃.ff.de iureiu.cũ ibi not.Ex q̃bus appet,q̃ ipſe fuit iniuſtè grauatus rñdere;& ſic iuſtè potuit appellare. Et in cã appellationis dẽt obtinere,vt reuocet iudex grau.mẽ. Nec poſſũ ↄprehẽdere quẽ effectũ poſsit hr̃e interlocutio iudicis,q̃ habeatur ꝓ ↄfeſſo q̃ ex teſtõ poſsideat. Nã per hoc nõ habebit actor intentũ ſuũ, vt poſsit redarguere de falſo niſi teſtm̃ reaẽ ꝓducat;ipſe aũt nõ pt ꝓducere añ lit.ↄte. nec ẽt poſt ad iſtũ finem, vt poſsit redargui de falſo,niſi primò fuiſſet eo vſus, qa produxiſſet ad ſuã exceptionẽ fundandã.C. de fi.inſtru.l.ſi.Aľs ſuperflua eſſet reprobatio.& ad hoc.l.j.§.edenda ſunt oĩa.ff.de eden. Ad qđ ergo facta fuit dicta ꝓnunciatio,& quid opereẽ,vel quẽ effectũ poſsit hr̃e,nõ video. Neceſſe ergo hẽbit iſte actor inuitis dentibus deuenire ad dationẽ libelli, & lit.ↄte. & expectare q̃ ille producat teſtm̃,ſicut ſi dictum interrogatorium & dicta pronunciatio facta non foret, ẽt ſi dictus Ioannes tacuiſſet, & non appellaſſet; nec poterit iſte actor antequam iſta ſiat, peruenire ad actionem falſi. Sed ſi ageret ↄ aliquem tanquam ↄ hæredem

a ¶ Ex coniugato. Vide ad hoc Bal. in conſil. 306. in 5. parte.

b ¶ Pro cõcubina. Vide Bal. in conſ. 291 in 2. parte.

redem ex teſtō fortè ad legata, tunc talis confeſsio vera vel ficta pdeſſet actori, qa fundaret intentionē ſuā, licet re vera nō eſſet hæres. ff. de interro. actio. l. q interrogatus. in fi. & l. fi. ēt quoad victoriā in cā principali; vt d. ll. Sed in petitione hrēditatis, & in rei vēdicatione cōfeſsio q̄ fit ad interrogatoria pparatoria, ſolū pparat actionē, nō aūt fundat intentionē ad victoriā; licet. n. reus rñdeat ſe poſsidere vel p hrēde poſsidere, nō p p hoc actor vincit niſi pbet ſe dñm vel hrēdē. Superfluū ergo fuit dictū interrogatoriū, & ſuperflua fuit dicta pnūciatio, ex qbus nullus effectus ſequi pt, igr̄ reijcienda. l. nō cogendū. ff. de procu. l. hæc ſtipulatio. §. diuus. ff. vt le. no. caue. Ex pdictis patet, nō eſſe neceſſariū ad vltimū dubiū rñdere. ¶ Vlterius ēt dr̄, q dictus Ioannes tenuit & poſſedit illa bona ſpacio. 10. annorū pacificè & qetè tanq̄ hæres pr̄is & fratris virtute dictæ ltimationis. Et q Pergami viget ſtatutū, q poſsidēs pacificè p decenniū titulo verō vel putatiuo pſcribat; q̄ ſi vera ſunt, dici pt q ēt ceſſantibus his, q̄ primo loco dicta ſunt, pſtatua Ioānes tutus eſt pſcriptione aduerſus iſtos agere volētes petitione hrēditatis, poſito ēt q ltimatio eſſet nulla ex defectu ptātis D. Ducis; qa ſaltē pbuit titulum putatiuū iuſto errore. Nā legitimādo vr̄ aſſeruiſſe, ſe hr̄e ad hoc ptātem; ſicut iudex vel aſſeſſor acceptādo officiū, vr̄ aſſerere ſe peritū. l. 2. cū ibi not. ff. qd̄ q ſque iuris. Et p p ipſius excellentiā iuſtè & rōnabiliter potuit ſibi Ioānes credere. 97. diſt. c. nobiliſſimus. & qd̄ no. in c. cū olim. il j. de priuil. & qd̄ no. de appel. c. ꝯſtitutus. ſuper verbo aſſertione. in nouella. & in c. j. de offi. leg. lib. 6. ſiār in nouella. nec habuit vlteri⁹ q̄rere de ſua ptāte. Et ut dr̄ potius erraſſe in facto q̄ in iure, & error fuit iuſtus, & ex cā a iure approbata; & poſito q fuiſſet error iuris & iniuſtus, ſm ea q̄ no. plenè in l. celſus. ff. de vſucap. q de iure cōi nō prodeſt ad pſcribendū lōgo t pe. l. nunq̄. ff. de vſucap. In caſu tñ iſto vr̄ ſufficere ex forma dicti ſtatuti, ne ſit ſuperfluū, qd̄ euitandū eſt. l. j. in fi. cū ibi no. ff. ad munici. vr̄ debere intelligi, dū dicit titulo vero vel putatiuo; ſiue interueniat error facti, ſiue iuris; qa qñ interuenit error facti iuſtus, talis titulus putatiuus quo qs credit ſe hrēdē cū nō ſit, ſufficit ad pſcribendū lōgo t pe. ſ. decē annis inter pñtes petitioni hæredi. ēt de iure cōi. glo. eſt ordinaria q̄ ita determinat in l. hrēditatē. C. in qb. cau. ceſſ. long. tem. præſ. in gl. magna. circa mediū. ibi dū dicit in caſu tñ puto præſcribi decēnio &c. Ad hoc ergo vt dictū ſtatutū aliqd addat ad ius cōe, vr̄ debere intelligi dū loqr̄ de titulo putatiuo. ſ. quocūque errore interueniēte iuris vel facti, ſiue ſit iuſtus ſiue iniuſtus, licet vt ſ. dixi ſatis dici pt hic fuiſſe iuſtus, qa in facto & nō in iure; credidit. n. q ptātem hr̄et ab Imperatore poſtq̄ vel expreſſè vel tacitè hoc aſſeruit, vel aſſeruiſſe vr̄, vt dictū eſt; non aūt credidit q non hñs ab illo ptātem ltimare poſſet, qa eſſet tunc iuris. ¶ Dr̄ ēt vlterius, q pñs D. dux Mediolani q legitimationē factā a fratre ſuo confirmauit ſupplendo oēm defectū q fuiſſet in illa, hr̄et ſpālem ptātem a pñti Rege Romanorū legitimādi; qd̄ ſi verum eſt, res eſſet clara, & ageretur ex ꝯfirmante, non ex confirmato; juxta plenè no. in l. & qa. ff. de iuri. om. iud. ¶ Sed tūc q̄ritur, cū dicta confirmatio facta fuerit poſt mortē Viſcardini fratris ſui nō citatis nec cōſentiētibus alijs pinquis, qbus delata erat hæreditas dicti Viſcardini, & erat ſoror Viſcardini vel filij eius q nunc agere volūt, vtrū dictus Ioānes virtute dictæ ltimationis potuit ſuccedere dicto Viſcardino ab īteſtato, ſuppoſito q nō poſſet doceri de aſſenſu vel voluntate dicti Viſcardini pſtito in dicta ltimatione; ſi. n. poſſet de illo ꝯſtare, res nō hr̄et dubiū, vt

5 ſ. dixi p ea q̄ not. Bar. in d. l. Gallus. §. & quid ſi tñ. † Et breuiter Dy. in ꝯſ. ſuo. 10. vr̄ expreſſè determinare, q valeat ltimatio in piudiciū illorum qbus erat ius q̄ſitū; qa adiuerāt hæreditatem,

a qa trahitur retro. [a] Bar. licèt non alleget, ſentit ꝯtriū in d. §. & qd ſi tñ. Mihi vr̄ ſic dicendū, q debemus inſpicere an haberet ſpālē ptātē legitimādi in piudiciū eorū qbus eſſet ius q̄ſitū, vel nō; ſi. n. non hr̄et tunc poſito q Imperator poſſet ius illud tollere, non p pea cenſetur p generalē conceſsionem talem potētiā in aliū tranſtuliſſe, prout in ſimi. determinat Bar. in l. totiens. ff. de pollici. & l. ambitioſa. ff. de decre. ab ordi. fa. per l. 2. §. merito. & §. ſi qs à principe. ff. ne qd in loco publico, ſaluo tñ eo qd̄. ſ. dicā in fi. huius conſilij. Si verò dictam ptātem habet. ſ. legitimādi in piudiciū illorum, qbus foret ius q̄ſitū; tunc aut legitimauit ſimplr̄, & non cenſetur voluiſſe legitimare in piudicium illorū quibus ius erat q̄ſitū, vt d. §. merito. & §. ſi qs a principe. ſi illos citari vel vocari non fecit; ita intelligo no. p Bar. in d. §. & qd ſi tñ. qa cū nō apparet de ſua volūtate, q piudicare voluerit, i dubio nō cēſet voluiſſe piudicare, p iura pdicta. Si verò apparet q voluerit piudicare, vel qa hoc dixit expreſſè vt fuit in caſu nr̄o; vel qa feciſſet illos citari, nā ob aliū finē nō cēſet hoc feciſſe; prout in fi. dicit gl. in l. 3. §. cū dr̄. ff. ſi cui plus q̄ p l. falci. tūc dico, q fit illis piudiciū; qa Imperator hoc facere poſſet, ſi vellet, licet nō ſine pcō hoc faceret; prout expreſſè determinat Ho. in ſum. q. ſi. ſint legi. in pe. col. ibi. q̄uis aūt hoc facere poſsit princeps &c. & ibi Imperator aūt pt auferre &c. ¶ Qd ego pbo vltra ipſum tali rōne. Nā hr̄ditas & i⁹ adeūdi hr̄ditatē ſunt de iure ciuili, nō de iure gen. vel naturali. l. lege obuenire. ff. de verb. ſig. & expſſè hoc determinat gl. in l. j. ff. de acq. re. do. i prin. dū enumerat modos acqrēdi dñiū de iure ciuili. ¶ Sed p regula tradit, q ea q̄ nobis acqrunt de iure ciuili ſeu q̄ de iure ciuili ſunt, pñt nobis auferri p Imperatorē, licet nō ſic q̄ ſunt de iure gen. vel nāli, vt no. Inno. in c. q̄ in eccleſiarū. ex. de ꝯſti. & no. p legiſtas in l. fi. C. ſi ꝯ ius vel vtili. publi. ¶ Et ſic vr̄, q ēt ſi hr̄ditas erat adita per alios, veniētes ab inteſtato, auferat illis oē ius q̄ſitū ex aditione, qñ apparet q Imperator hoc voluit; vel ſi diceret q tunc cū ſit q̄ſitū dñiū & illud de ſe ſit de iure gen. l. ex hoc iure. ff. de iuſti. & iu. licet modi acqrendi qdā ſint de iure gen. qdā de iure ciuili, juxta ea q̄ hñr in d. l. j. ff. de acq. re. do. ñ poſsit p Imperatorē tolli, niſi ex cā publicæ vtilitatis. l. itē ſi verberatū. §. j. ff. de rei vēd. Negari tñ nō pt, qn ius adeūdi, anteq̄ hr̄ditas ſit adita, ſit merè de iure ciuili, p gl. q̄ eſt in d. l. j. in prin. de acq. re. do. Et per ꝯñs tolli nobis pt p Imperatorē, ſicut & actio q̄ eſt de iure ciuili, vt dicit Inno. in d. c. q̄ in eccleſiarū; qa nō vr̄ eſſe in bonis nr̄is, nec ex ipſo efficimur locupletiores anteq̄ hr̄ditas adeat. ff. ad l. fal. l. ptia rerū. circa mediū. Et de iſto iure delato loqr̄ Ho. in ſum. loco ſ. al leg. ſi illo. caſu. ſ. qñ apparet de expſſa volūtate ltimantis q voluit tollere ius q̄ſitū, & hr̄et ad hoc ptātē, pt procedere opi. Dy. in d. cōſi. 10. Fateor tñ q ſi ſimr legitimaſſet ēt in piudiciū huius iuris adeundi, nō valeret ltimatio non citato illo cui delatū eſt, prout ſentit Hoſt. in palle. loco. & Bal. expreſſè in pœmio. C. circa fi. licet in l. Deo nobis. de epiſ. & cle. in vlt. q. ſentiat ꝯtriū ſm Fed. de Senis. Poſtq̄ igr̄ Imperator pt tollere hoc ius dñij acqſitū p aditionē hæreditatis, vel ſaltē ipſum ius adeundi delatum anteq̄ hr̄ditas adeat, vt dictū eſt, ſeqr̄ q ſi talē ptātem tranſtulit in pſatū D. ducē, potuit ſimiliter ipſe D. dux ſi voluit; ſed ex dicta ltimatione ſeu ꝯfirmatione q̄ facta fuit in caſu nr̄o apparet expreſſè, qa voluit, igr̄ ablatū fuit, poſito q alia citatio facta nō fuerit. Nā citatio fit vt veniat ad ꝯdicendū ſi vult, qa fortè allegabit aliq̄ cām p p quā Imperator ſibi nō auferret, & ſic debet fieri eo caſu quo de voluntate Imperatoris nō apparet q pciſe voluerit tale ius abſenti tollere, niſi primò ipſum audieſſet. Sed in caſu nr̄o apparet, q preciſè voluit ſibi auferre, vnde alia citatio nō erat neceſſaria; qa poſito qd̄ veniſſent, nō poterāt voluntati legitimantis pręciſè ꝯdicere, vel obuiare. Et citatio de illo qui nō pōt ꝯdicere vel impedire actum, non eſt neceſſaria. ff. de fideicō. li. l. 4. in §. j. ibi. & cum inuitis alijs &c. q aūt pciſè voluerit illis præiudicare patet; qa eos vocari non fecit, & tñ dixit nō obſtāte q hæreditas Viſcardini eſſet p alios adita &c. tūc ergo nō fieret illis præiudiciū in tali iure, qñ iſta tria concurrerent, ſ. q nō conſenſiſſent, nec fuiſſent citati, nec appareret de volūtate legitimantis q eis abſentibus præiudicare voluerit, & ius pdictū eis auferre; & quodcūque iſtorū deficeret, ſecus eſſet. De primo patet in l. fi. ff. de nata reſti. De ſecundo patet ex no. per gl. in ſi. in l. j. §. cum dr̄. ff. ſi cui plus q̄ p l. fal. in gl. q̄ incipit. ſi igr̄ nō venerint &c. De tertio patet ex d. l. 4. §. j. de fideicō. lib. & in hoc tertio caſu ſumus de pñti. ¶ Concludit̄ ergo, q ſi præfatus D. dux modernus habet ſpālem ptātem legitimandi ēt cū præiudicio agnatorū qbus delata eſſet hr̄ditas, & qn eā adiuiſſent; prout in multis priuilegijs vidi, cū Imperator hoc facere poſſit ſm Hoſt. vbi ſ. Et hoc apparet ex tenore ltimationis ſeu cōfirmationis factæ p D. ducem pñtem de legitimatione facta p fratrē eius, q tale præiudiciū facere voluit agnatis, dicta hæreditas Viſcardini ptinet ad dictum Ioannē, poſito q dicti agnati non fuerint citati nec cōſenſerint; quia ſi potuit eis inuitis auferre hoc ius; ergo & eis abſentibus, & non citatis. dicta. l. 4. §. j. ff. de fideicō. lib. q̄ ſic debet intelligi; ſi. n. fuiſſent citati & contumaces, haberentur pro præſentibus. C. de iudi. l. properādum.

[a] ¶ Retro. Adde eundem Paul. de caſt. ſuprà in cōſi. 578 in nu. 6. & quod ibi dixi in apoſtil.

§.cum autē.plus vř ꝓbabiliter dici poſſe,ꝙ ēt ſi alia ptās legiti-
mādi ſpecialiter data nō apparet duci Mediolani;Ex eo tñ ſolo
ꝙ cōceſſus fuit ſibi ducatus Mediolani cũ alijs terris,inter quas
eſt ciuitas Pergami,& ſic factus eſt in dictis terris princeps per
petuus non tpalis, cenſet in ipſum tranſlata in ꝯñtiam oīs ptās
Imperialis in terris p̄fatis, vt ea poſsit uti uice Imperij, cũ Im-
perator ibi nullam iuriſdictionē exerceat p aliũ q̃ p ipſum D.
Ducē.Et ſic vř, ꝙ quantũ ad dictas terras & bona ibi ſita & ſub
ditos ſuos potuerit legitimare cũ p̄iudicio agnatorũ ſaltē quo
ad hæreditatē delatā & nō aditā,ſicut poſſet ipſe Imperator.ar.
ff.de offi. p̄ſe. p̄to.l. t.§. pe.ibi credit.n. princeps &c.Et ad hæc
bñ faciunt uerba priuilegij p̄fati D.Ducis in duobus locis. Pri-
mò ibi dũ dicit, & gerere & facere in ducatibus Mediolani &c.
p̄dictis q̃ nos & Romani Reges & Imperatores gerere & face-
re & expediri poſſemus, ēt de plenitudine poteſtatis.&c. Et ēt
ibi decernētes,ꝙ tui hæredes & ſucceſſores tui &c.ol dignitate
& notabilitate nr.ptāte vt tutor & curator ſubdit,qb.alij prin-
cipes ſignati in dicto priuilegio, ꝙ aũt dixi. ſ. in generali māda
to non cōprehendi ea q̃ principi ſpecialiter ſunt reſeruata, ꝓce
dit in generali mandato facto magiſtratui tēporali,q non ꝯſti-
tuit princeps nec dñs prouinciæ,ſed ſimplex & nudus miniſter.
Secus in ꝑpetuo q cōſtituit princeps & dñs; & ſic habet ius in
re, fructus, & cōmoda, ſuos, & ſua facit;vnde plus iuris cenſet
habere. Sicut in ſimili videmus,ꝙ ſimplex adminiſtrator legiti
mus q ñ habet ius in re nec fructus ſuos facit,vt tutor & ꝓcura
tor non pōt cōſtituere procuratorem ante lit. cōteſta.C.de cu-
ra.l.neq;. & tamē ſecus in eo q habet ius in re & fructus ſuos fa
cit,ut eſt pater in aduentitijs.l.1.C. de bo.mater.& p̄lati eccle-
ſiarũ.ut not.in.d.l.neq;. p doct.uel ꝓcedit qñ uerba de qb.ſ.nō
eſſent appoſita ī priuilegio generali. Reges ergo,Duces,Comi
tes,& Marchiones in eorum terris uidētur eſſe principes,& om
nia poſſe quo ad ſubditos eorum,q̃ poſſet ipſe Imperator,in ꝯ-
ſequētiam dictarum dignitatum maximè in caſu noſtro per ap
poſitionem dictorum uerborum,de qb.ſ.non ſic in prælatis ec
cleſiarum,licèt ſint perpetui, quia nō domini ſed procuratores
eſſe dicuntur ex. de dona.c.2.& magis eſt ſtricta eorum ptās re
ſpectu Papæ, q̃ dñorum tpalium reſpectu Imperatoris;ſed ex-
tra terras eorũ manus extēdere non poſſunt;ſic intelligo no.in
Spe.de inſtr.edi.§. reſtat.uer. ſed qs pōt facere tabelliones &c.

S V M M A R I A.

1 *Legatarius an poſſit habere duas quātitates relictas in diuerſorũ teſtamentis, quæ tamen teſtamentum cenſentur ut defuncti & eius hæredis.*

2 *Grauatus in primo teſtamento quando non ſunt omnes reſtituti in ſecundo teſtamento, quomodo diuerſas ſummas computent.*

3 *Legitima & trebellianica quomodo detrahenda.*

CONSILIVM XXXV.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶†Vř dicendũ.
ꝙ utrunq; lega- a
tum poſsit peti tam de centum marchis,q̃ de quingē
tis ducatis;qa fuerũt facta in teſtamentis diuerſorũ.ſ.
primũ in teſtō ſer Leonardi, ſm in teſtō Antonij filij eius,ergo
&c.ff.de leg.·l.planè.la.2.in §.1.uer.ſed ſi duorũ teſtamētis.ubi
ēt ſi cōſiſtat utrũq; in eadem re uel ſpecie quæ nō recipit multi-
plicationē vel duplicationē, nihilomin' ex utroq; teſtō p̄t peti,
ut ex uno cōſequat æſtimationē,ex altero rē;forti' in caſu nro,
cũ cōſiſtat in quantitate quæ pōt duplicari & multiplicari.arg.
l.Lucius.§.impuberē.ff.de leg.2.& d.l.planè.§.1.uer. ſed ſi non
corpus. ¶Sed ad hoc pōt rñderi, ꝙ procedere poſſet in teſta-
mentis penitus diuerſorũ;ſed hic in teſtō defuncti & hæredis q
reputantur idem. Et iō idem eſt ac ſi in teſtō eiuſdem, & hoc di
cit gl.in d.§.j.verſ.ſed ſi duorum,ſuper illo verbo duorũ. per l.
huiuſmodi.§.ſi Sempronius.eo.tit. ¶Secundò ad idem, quia cō
ſiſtunt ambo in quantitate, quæ cum ſit multiplicabilis etiã ſi in
teſtō verè vnius pluries legetur,pluries debetur.vt in d.§.j.ver.
ſed ſi non corpus.fortius ergo ſi in teſtamentis verè diuerſorũ,
qui tñ fictione iuris reputentur idem.ſ.defuncti & hæredis;ſed
ad hoc reſpondetur,ꝙ procederet ſi eadem quantitas pluries le
garetur ſimpliciter, non ob certam & determinatam cām non
reiterabilem,aliàs debetur vltimũ tm̃. vt l.libertis.la.2.in prin.
ff.de ali.& ciba.lega. & not. expreſſè & plenè per Bart. in l.cum
centum.ff.de adi.lega. ante fi. ibi dum dicit. aut legatum eſt ad
vnam & eandem cauſam,& ſtatur vltimo. vt l.libertis quos. in
prin.ff.de alim.& ciba.lega.&c. ¶Tertiò ad idem, ꝙ poſsit peti
tàm ex teſtō defuncti q̃ hæredis,vř probari in l.Mæuius. ī prin.
ff.de leg.2.ſed certè non ob.qa non dř ibi ꝙ ex vtroque petatur
integrum, imo quatenus ꝯcurrũt petitur ex teſtō defuncti, ſed
quatenus in teſtō hæredis plus eſt relictũ, illud petitur ex teſtō
hæredis; & in dubio ſi verba prolata ab hærede p̄nt importare
plus, vel aliud q̃ leganerit,defunctus præſumitur hoc voluiſſe
potius,q ꝙ voluerit illud idē legare, ne legatũ hæredis ſit inuti
le;& hoc dř in d.l.mæuius.in princ.Et hoc ēt dř in caſu nro.ſ.ꝙ
non dēt iſte hēr vel petere integras centũ marchas ex teſtō de-
functi.ſ.ſer Leonardi, & integros ducatos quingentos ex teſtō
Antonij. Sed centũ marchas ex primo teſtō & quatenus excedit
ſummā quingentorũ ex teſtō hæredis p illā.l.mæuius, q̃ vř po-
tius facere pro,q̃ ꝯ,ſi bene inſpiciatur. & per l. qd ergo. la.j.in
prin.ff.de lega.j. ¶Quartò ad idem;nam legatũ de marchis cē-
tum factum in primo teſtō non fuit factum ab Antonio filio
inſtituto, ſed a ſubſtitutis datis illi filio ſi decederet ſine libe-
ris, ut patet ibi,dum dicit;ita tñ ꝙ tunc & eo caſu præfati ſer Ja
cobus ſer Nicolaus, & Nicolaus teneātur, & debeant prædictas
oēs filias dotare cũ centũ marchis &c.Præfatus ergo Antonius
filius nunquã fuit obligatus ad dictas centũ marchas,nec pote-
rat obligari ſi uixiſſet,& in eius uita illa filia ſororq; eius nupſiſ
ſet;tunc.n.in nulla certa quantitate ſibi danda grauatus erat di
ctùs filias, ſed ſolum ꝙ dotaret eã iuxta ſuã poſsibilitatē,vt pa
tet.ſ. in prin.thematis. Oblō verò dictarũ centũ marcharũ ince
ptura erat poſt mortē Antonij in pſonas ſuorũ ſubſtitutorũ;
nō ergo vř dici poſſe ꝙ dictus Antonius reliquerit dictos 500.
ducatos aīo ꝯpenſandi cũ eo, ad qd' ipſe nō tenebatur,ſed alius
vel alij.ſ.dicti ſubſtituti erant obligādi. arg.ff.de ꝯpen.l.in rem
§.fi. Iura.n.q̃ dicũt ꝙ quis aliqñ præſumitur relinquere aīo cō
penſandi,puta cum debito legali vel neceſſario .ſ.ſoluto matri.
l.ſi cũ dotē.§. ſi př.ff.de lega.2.l.Titia.§. qui in vita.loqnunť qñ
ipſe relinquēs tenebatur ad tale debitũ neceſſariũ ſi bene inſpi-
ciãtur,non qñ alius.Sed ad hoc rñdetur,ꝙ hic illi idē ſubſtituti,
q erant debituri, fuerũt ab iſto Antonio hæredes inſtituti;vnde
ſicut teſtm̃ hæredis, & teſtm̃ defuncti reputantur vnum & idē,
ne inducatur repetitio legati q̃ habeat hæredē grauare, vt l.hu-
iuſmodi.§.j.ff.de lega.j. Ita vř,ꝙ debitum hæredis incepturum
poſt mortem defuncti reputetur eſſe debitum defuncti,quantũ
ad hoc vt defunctus cenſeatur reliquiſſe aīo cōpenſandi cũ illo;
ſicut cēſeretur reliquiſſe aīo cōpenſandi cum illo,ad quod ipſe
teneretur, ſeu cum proprio, ne hæres duplici onere grauetur.
vt d.l.Titia.§.qui in vita. vbi ponitur iſta rō, qñ erat debitũ ad
quod defunctus tenebatur; quæ rō locum habet in caſu noſtro
quod eſt debitum ad quod defunctus non tenebatur, ſed hæres
eius erat obligandus poſt illius mortem;& quod hř in l.pen.ff.
de dot.præle.in tex. & gl. ¶Quintò ad idem quod in dubio nō
a vř relictum aīo compenſandi a ēt cum proprio, qñ non eſt de-
bitum legale,ſeu quod habebat cām neceſſariam, ſed eſt debitũ
proueniens ex ꝯctu vel quaſi, & p ꝯñs habet cām & originē vo
luntariã,licèt ex poſtfacto ſit neceſsitas.C.de act.& obli.l.ſicut
iuncta.l.creditorē.ff. de leg.2 & l.1.§. ſciendum.ff. de rei vxo.
act.& plenè p doc.in l.ſi cũ dotem.§.ſi př.ff.ſol.mat Sed hic eſt
hmōi, quia oriť ex quaſi ꝯctu ſi dicti fideicōmiſſarij acceptant
fideicommiſſum vře, ſicut oblō hæredis ad legata oriť ex quaſi
ꝯctu qui celebratur in aditione hæreditatis.ff.quibus ex cau. in
poſſ.ea.l.apud iul. in fi.ff.de act.& obli.l.ex maleficijs.§. hæres.
cum concor.& ſic hēt originem voluntariã;quia nemo cogitur
adire vel acceptare fideicōmiſſum inuit'.C. de iure delib.l.nec
emere. licèt ſecus ſit qñ eſt debitum legale hñs cām a principio
neceſſariam.d.l.ſi cum dotē.§.ſi př.ff.ſol.mat. ¶Sed rñdet,iſtud
verum eſſet ſi relictum fieret ſimpľr, nō ſic qñ ob eandem cām
ob quam aliud debitum ēt voluntarium præceſsit. vt patet in l.
hmōi.§.cum př.& his q̃ ibi not.per doc ff.de leg.j. Nam licet př
teneatur obligatione val neceſsitate legali dotare filiam .l. qui
liberos.ff.de ritu nup. non tñ eſt aſtrictus ad certam quãtitatē;
ſi ergo ſe aſtringit ꝓmittēdo, hæc aſtrictio eſt merè volũtaria,
quia non cogebatur facere,ſed poterat incipere a traditione,&
fortè minoris ſummæ ſi vires bonorũ eius illam certam quan-
titatē promiſſam nō patiebanť.l.quæro. & l.ſiue gñalis.ff.de iu
re do. & tñ ſi poſtea legat pro dote,cenſeť legaſſe aīo ꝯpēſandi
cum eo,quod ob eandem cām promiſerat, ſiue leget illã eandē
rem vel ſpeciem quam promiſerat, ſiue promiſerat quantita-

tem &

a ¶ Cōpēſan di. vide Bal.in cōſ. 84. in 2. parte.

tem,& legat quantitate maiorem vel minorem; vbi per Bar. &
C.de leg,l.filia legatorum per eundē.& per Cy.¶ Sextò & vlti-
mò ad idem,quia iſte Antonius filius & hæres inſtitutus nō in-
ſtituit hæredes oēs tres ſubſtitutos, ſed duos tm̄ ſeu filios eorū
ſer Nicolaū & ſer Iacobum.Ioānē verò qui erat vnus de tribus
ſubſtitutis,non inſtituit;vñ nec tenetur ad legatum 500.ducato
rum relictum ab hæredibus Antonij, poſtq̄ non eſt eius hæres;
nec p ꝯn̄s cenſet releuatus ab onere legati de marchis centū fa
ctis in primo teſtō adictis ſubſtitutis. Nā ſi iſte Antonius inſti-
tuiſſet hæredes alios extraneos non p̄dictos ſubſtitutos;negari
nō poſſet q̄n dicta filia poſſet petere legatū centum marcharū a
ſubſtitutis p̄dictis ex teſtō primi teſtatoris, & legatum de quin
gentis ab hæredibus Antonij ex teſtamēto ipſius Antonij;quia
a diuerſis hæredibus dicta legata facta eſſent, ſeu a diuerſis per-
ſonis.Vñ etiam ſi ab vno teſtatore facta eſſent, deberetur vtrū-
que.l.ſeruo alieno.§.ſi a primo,ff.de leg.j.& not.Bar.in d.l.cum
centū.ff.de adimē.leg.Fortius ſi a diuerſis teſtatoribus licèt re-
putent vnus & idē,vt eſt in caſu nr̄o cū eadē ſit rō,vel maior;&
ſi ita eſt q̄n nullus de illis fuiſſet inſtitutus, idē d̄et eſſe q̄n aliq̄s
eorū inſtitutus non fuit ſaltem quo ad perſonā ipſius vt teneat
ex teſtō primi teſtatoris. ¶ Breuiter fateor iſtud ꝯriū,& dico q
in hoc ſtat finaliter deciſio huius q̄ōnis. Nā dico q illi ſunt ſub
ſtituti, q fuerunt ab Antonio inſtituti & eius hr̄ditatē adiuerūt
vt dr̄, cū teneant ex teſtō Antonij ad legatum maius.ſ.quingen
torū, non tenentur ex teſtō primi teſtatoris tanq̄ ſubſtituti ad
legatum minus.ſ.de marchis centū, ne duplici onere grauētur
pp qđ cenſetur hoc maius relictū aīo ꝯpenſandi cum illo mi-
nori; vel eſt dicendū, q vſq; ad illā ſummam q̄ tangit eos de di
cto minori legato teneatur ex teſtō primi teſtatoris. Quatenus
aūt excedit vſque in ſummā 500.ducatorū, teneantur ex teſtō
Antonij.per d.l.quid ergo.in prin.la.j.ff.de lega.j. Non autē ad 1
vtranque ſummam integrā per iura.ſ.alle.& ēt rōnes.Præfatus 2
aūt Ioannes,qui non fuit inſtitutus ab Antonio, cum nō teneat
ad legatum quingentorum factum in teſtō Antonij, tenetur ad 3
legatum de centum marchis factum in teſtō ſer Leonardi,tanq̄ 4
ſubſtitutus pro rata q̄ eum tangit.ſ.pro tertia de dictis centum
marchis,ſicut tenerent oēs pro rata ſi non fuiſſent inſtituti a di
cto Antonio;ſm ea q̄ dicta ſunt,arg.l.de tota.ff.de rei vendi.qa 1
in dicto ſer Ioanne ceſſat rō, de qua.ſ.ſ.ne duplici onere graue
tur;quia non grauatur duplici onere,ſed tm̄ ad illud,cū non te
neatur ad hoc,quia nō eſt hæres Antonij. Poterit ergo dicta do
mina petere quingentos duplicatos ab hr̄dibus Antonij,& non
vltra.Sed a dicto ſer Nicolao poterit petere tertiam partē dicti
legati de centū libris ex teſtō ſer Leonardi, tanq̄ ab vno ex tri-
bus ſubſtitutis,& vtrunque d̄et conſequi.¶ Quod aūt dixi p̄fa-
tos hæredes Antonij teneri ad ducatos 500. p̄cedit ſi adiuerūt
hr̄ditatē Antonij ſine inuentario. Si verò cū inuentario, tūc vſ-
que ad duas tertias de centū marchis relictis ab eis, tanq̄ a ſub-
ſtitutis ſimpliciter tenent,ſi dimidia pars bonorū primi teſtato a
ris,q̄ ptinet ad eos tanq̄ ad ſubſtitutos,ſufficit. Quatenus autē
excedit vſque in ſummā quingentorū ducatorū,nō tenentur vt
ſubſtituti,ſed vt hæredes Antonij,vt.ſ.dictū eſt. Et ꝯſtat q An-
tonius nō potuit illos grauare in eo qđ illis debebat iure dictæ
ſubſtōnis,& ſic in dicta dimidia.ff.de dote p̄lega.l.2.§.idem iul.
q̄rit. imo dictā dimidiā aduerſus legatarios teſtamēti Antonij
tanq̄ eis debitā pn̄t an̄ oīa deducere.C.ad l.fal.l.irritū.& l.impo
nēda.Eſt ergo videndū,vtrum altera dimidia,q̄ veniebat detra-
hēda de hoc fideicōmiſſo pro ltīma & trebellianica dicti Anto
nij filij grauati,ſufficiat vel nō,ad dictū reſiduū;& ſi ſufficit an
pertineat ad eos,vel non. Nā dr̄ mihi q teſtm̄ Antonij fuit nul-
lū rōne p̄teritionis,qa præterijt auiā maternā;q.d̄ ſi ita eſt,hr̄di
tas eius ab inteſtato pertinet ad dictam auiā, & ēt vt dr̄ ad quan
dā eius ſororē vtrinque ꝯiunctā.C.ad Tertul.auth.defuncto. te
nent tm̄ virtute clauſulæ codicillaris reſtituere p̄fatis inſtitutis
dictā aliam dimidiam, cū nihil aliud ſit in hr̄ditate Antonij, &
hoc deducta ltīma auiæ, & trebellianica, & ſic dimidiam dictæ
dimidiæ.iuxta no.in auth.ex cā.C.de li.præteri.per gl.& doc. &
Bar.in l.j.ff.de iure codi.in 6.q.Si ergo p̄fata dimidia dimidiæ,q̄
eſt quarta pars totius hr̄ditatis Antonij,& q̄ peruenit ad iſtos in
ſtitutos ab Antonio ex teſtō ipſius Antonij,ſufficit ad id qđ eſt
vltra dictas duas tertias centū marcharū vſque ad q̄ngentos au
reos, tenebuntur dicti inſtituti & ſubſtituti ad integros q̄ngen
tos ducatos partim ex teſtō ſer Leonardi,& tanq̄ ſubſtituti di-
cto filio videlicet p̄ duabus tertiis de tribus centū marcharū;p̄
reſiduo verò tanq̄ inſtituti & ex teſtō Antonij, & virtute dictæ
clauſulæ codicillaris ſubſtituti ab Antonio. Si verò non ſuffice
ret dicta dimidia dimidiæ,tunc tanto minus tenerent; plus dico
q auia & ſoror nō pn̄t detrahere duplicē quartam de fideicō-
miſſu,qa eſt purū.ſ.ſi nō valet iure teſtamenti &c.cū ab ipſo ini
tio teſtm̄ eſſet nullū rōne p̄teritionis, ſed vna tm̄ detractio ve-
nit fiēda. iuxta no.in l.q̄q̄.C.ad l. falci. Nā auia cui debet ltīma
detraheret illā ſolā, cū ſit maior q̄ trebellianica;vñ cū in eā cō-
puteī,illā excludit. Soror verò,cui non debeī ltīma,non inſtitu
ta turpi perſona detrahet trebellianicā ſolā; vñ illa dimidia di-
ctorū bonorum paternorum,q̄ debebatur Antonio p̄ ltīma &
trebellianica,pertinet ab inteſtato æqualiter ad auiam & ſoro-
rē;vt in auth.defun.C.ad Tertul.Auia verò tenebiī virtute clau
ſulæ codicillaris reſtituere dimidiā dictæ dimidiæ ad ſe perti-
nentē,deducta tertia p̄ ſua ltīma. Ponamus aūt q illa dimidia
dimidiæ valet trecenta,certè reſtituet 200.& retinebit 100. So
ror verò tenebiī reſtituere alteram dimidiam dimidiæ,retenta
quarta pro ſua trebellianica, & ſic retinebit 75. & reſiduū valet
225.reſtituet.Reperientur ergo dicti ſubſtituti,idemq; inſtitu
ti habere de dicta dimidia dimidiæ, q̄ pertinebat ad dictū Anto
nium pro ſua ltīma & trebellianica.55.q̄ ſufficiunt ad ſoluēdū
dictū legatū 500.quatenus ad illud tenentur virtute teſtamenti
Antonij.ſ.duas tertias de marchis centū;ideo ſoluent integros
500.aureos.Si verò minus valent,tunc eatenus minus haberēt
ſoluere,quatenus nō ſufficerēt p̄ut diligēs lector clarè & lucu
lēter attētus p̄dictis colligere poterit; in quorū deciſone ampli°
non inſiſto,qa ſatis pn̄t prædicta conſtare ſubtiliter intuenti.

S V M M A R I A.

1 *Hæres,qui non conficit inuentarium,an perdat trebellianicam.*
2 *Minor hæres ſi omiſit inuentarium,an ipſo iure ſit tutus, an opus ſit reſtitutione.*
3 *Inuentarij confectionem ſi teſtator remiſit, an videatur & hæredi remiſiſſe grauamen.*
4 *Fideicommiſſum conditionale an remittatur per pactum de non contraueniendo deciſioni.*

CONSILIVM XXXVI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ †Super pri
mo dubio fue 1
runt opi.inter doc.iuris ciuilis. Nā Iac.de Bel.diſpu
tādo tenuit q p̄p nō ꝯfectionē inuētarij nō perdat
trebellianica,qa nō reperit iure cautū,& inducit Rofre. hoc te
nētē vt ipſe Iac.no.in Auth.de hæredi.& fal.§.hinc nobis.in 4. 2
q.quā opi.vr̄ ſequi Io.And.in addi.Spe.de inſtru.edi.§.dicto. in
add. q̄ incipit de trebellianica dubitaī &c. vbi ēt ponit alias rō-
nes,quas dictus Iaco. p̄ ſe adducit, & tranſit cū illius deciſione,
non reprobando ipſam;vñ tacitè vr̄ eam approbare,idem ēt te-
net.Bar.in l.Marcellus.circa finē. prin.ff.ad Trebel. Alij tenent a
ꝯriū a quos refert ibi Io.An.Cy.in auth.ſed cū teſtator. in addi.
arguendo pro & ꝯ. finaliter tenent,q aut hr̄ditas veniebat reſti
tuenda ſtatim,& tunc non incūbebat hæredi onus ꝯficiēdi inuē
tariū,& ſic nō venit priuandus. Aut interuallo, & tunc ſecus,&
ſm hoc in caſu nr̄o, cum veniret reſtituēda non ſtatim, ſed ſub
ꝯdōne ſi deceſſerit ſine liberis, incūbebat onus & ſic debuit p-
dere trebellianicā,ſi non ꝯfecit.Bal.in d.auth.ſed cū teſtator. in
1.col.dicit q primi doc.q tenent,q trebellianica nō perdaī,nō
p̄ōderauerūt tex.in Auth.de hæred.& fal.§.hinc nobis. ver. illo
adiecto &c.vbi dicit ipſe expreſſè p̄bari ꝯriū,q imo perdat; qa
ille tex. gn̄aliter loq̄ de legatarijs fideicōmiſſarijs citandis in
ꝯfectione inuentarij, & ſic loqī nō ſolum de particularibus fi-
deicōmiſſarijs,ſed ēt de vlibus,quos ꝯſtat citari d̄ere qa præten
dunt intereſſe;ergo &c.l. nam ita diuus.ff.de adop.& tm̄ ibi tex.
dicit q hoc facere d̄et hæres, nō ſolū q̄n timet ne patiatur dā-
nū, ſed ēt ſi vult lucrum ꝯſequi.ſ.detractionis quartæ; ergo eſt
ibi expreſſum,q ſi non ꝯficit,lucrum tale non ꝯſequitur. Præte
rea inuentariū fit,ne hæres ſubtrahat,& occultet res hæredita-
rias,vt in d.§.hinc nobis.& ſic ita intereſt fideicōmiſſarij vlis q
fiat,ſicut particulariſi legatariorum,vel fideicōmiſſariorum;&
hoc q̄n hæres attingit bona hæreditaria an̄ reſtōnem,quia tunc
ſuſpitio ſubtractionis imminet.Sed ſi non attingit, ſed adijt,&
ſtatim ſolo verbo reſtituit, tunc ceſſat dicta ſuſpitio,& p̄t p̄ce-
dere prima opi.& id qđ no.Cy.in d.auth.qđ ſatis placet. Et ſic

a ¶ Contrariū.] Adde idē tenentem Bar.in ſuo conſil. 224. incip. Lena Matarelli. & do.Pe.Phi. Cor.in cōſil.303.inc. plura. nu. 10.cum pluribus ſeq. in 1.parte. & in conſi. 180. incip. multitudo. n.21.& ſe in 4.parte.

in caſu nro, q̄ attingit, & dudū poſt apprehēſionē īminet reſtō facienda, & multa potuit occultare, dicendū vr̄ qd̓ nō ſit locus detractioni trebellianicæ, q̄ præſumptio ēt fortificat̄ ex eo, qd̓ ꝓſupponitur ī facto qd̓ multa alienauit et diſsipauit in deroga tione fideicōmiſsi, ſic & ſubtrahere & occultare potuit, & ꝑ ꝑ bonā fidē nō ſeruatā nō ſit locus detractioni; ut. d. §. hinc nobis. q̄ ꝓſumendū eſt, qd̓ tot alia eſſent, q̄ nō apparent ꝑ ꝑ nō cōfe-
1 ctū inuentariū, q̄ ſufficiūt ad quartā. † Nec ob. ſi dicat̄, ꝙ p̄dicti hæredes vel aliqui ipſorū erāt minores. 25. tempore quo debe bant inuētariū ꝯficere, & ſic vr̄ qd̓ fuerint excuſati, ut in Auth. de hæ͞d. & fal. §. pupill᷑. & qd̓ excuſatio duret, licèt poſtea fuerit facti maiores; iuxta no. p gl. C. de his q̄b. ut īdig. l. minorib᷑ & in l. j. C. i q̄b. cau. in integ. reſt. nō eſt neceſ. q̄a dicēdū ē, qd̓ nō fue rūt excuſati ipſo iure, imo pœnas mero iure incurrerūt, licèt ꝓ- peteret eis reſtit. in integ. vt ibi habet̄ in tex. & glo. ſed in caſu noſtro trāſactū eſt, ut dic̄, tēpus reſtōnis petendæ. ergo. &c. C.
3 de tē po. in inte. reſt. l. fi. cū ſimilibus. ¶ † Super ſcd̓o clara eſt re ſponſio, q̄a diuerſum eſt inuentariū tutoris ob inuētario hære dis; & in diuerſis & ſeparatis nō eſt bona argumentatio de vno ad aliud. ff. de calum. l. fi. ff. de min. l. papi. ex uli. ff. ver. ob. l. inter ſtipulantē. §. ſacram. ibi. ſed hæc diſsimilia ſunt. &c. Nā olim iu- re veteri. ff. nō erat inuēta cōfectio inuētarij hæredis; nec aliud ꝓderat, ſed fuit inuēta p inſti. ī l. fi. C. de iure delib. ſed cōfectio inuētarij tutoris ſic: ut. l. tutor q̄ repertoriū in prin. ff. de admi. tut. licèt ergo in caſu nro teſtator remiſit tutori ꝯfectionē inuē tarij q̄ ſibi incūbebat quo ad pupillū, ſi ſic remiſerit pupillo uel hæredi illā q̄ ſibi incūbebat quo ad creditores, & legatarios, & fideicōmiſſarios; ergo non fuit hæres excuſatus ab illa, quomi- nus nō cōficiendo perdidit trebellianicam; & ſic alienare nō po
4 tuit vſq; ad eā. ¶ † Quantū ad tertiū ſir̄ clara eſt rñſio, ꝙ non in tellīr remiſſum ius fideicōmiſsi ꝯdōnalis p dictā ſniam, quæ ꝯti net merā & ſimplicē diuiſionē; uel poſito ꝙ ꝯtineret clauſulā, & ꝓmiſsionem de nō veniendo ꝯ, adhuc idē eſſet, ut. l. q̄ romæ. §. duo fratres. ff. de uerb. oblig. ſm cōem intellectum, ꝙ ibi fuit malè iudicatum. & ibi plene p Bart. in. 1. & 2. q. ēt ſi fuerunt di- cti fratres ſciētes ſm Bar. licet Dy. ꝯ. quē Bar. reprehendit mul- tis rationibus; ideo me vltèrius non extendo, quia clara ſunt.

a ¶ Peti ad de D. Bar. Soz. in cōſ. 241. incip. etc. in prin. in 2. par. ꝙ reſtitutio ī integ. peti poteſt ubi appoſitio d̓ iure cōi de negatur.

S V M M A R I A.

1 *Ciuitas omnis, uilla, & caſtrum ſecundum communem opi. ſi ſint læſa gaudent priuilegio reſtitutionis in integrum.*
2 *Reſtō in integrū aliās reſtituendis an ſit deneganda in momētanea poſſeſſione; et qd̓ ſi ſtatutū dicat ꝙ finito tali termino habeatur pro cōcluſo in cāſa. r. 3.*
4 *Reſpublica læſa utrū agat cōtra adminiſtratores, et an in ſubſidiū reſtituatur.*
5 *Reſpublica una an contra aliam Rempubli. reſtituatur.*

CONSILIVM XXXVII.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Vt bñ attin gat id de quo
1 q̄rit̄, plura ſunt videnda. † Primū eſt, vtrū dictæ cōi- tati deneget̄ reſtō ex eo; ꝙ nō ſit cōitas priuilegia- ta cui ꝯcedatur reſtō, & vr̄ ꝙ ſic. Nā q̄c q̄d dicatur in republica Romanæ vrbis, de qua non eſt dubiū. C. quib. ex cau. ma. l. reſpu blica. de iure reipubli. per totū. & maximè in l. rempublicā. lib. 11. Et ēt alterius ciuitatis, in qua fuerunt opi. q̄a gl. in d. l. remp. tenuit idē Dy. & ēt Bar. ibidē. & in d. l. reſpub. ſm Iac. But. licèt gl. in d. l. reſpub. & ēt Pet. & Cy tenuerunt ꝯrīū, ſed prima opi. cōiter tenetur, cū videamus ēs alias ciuitates ēe priuilegiatas in
* q̄buſdā. C. de ſac. ſan. eccl. l. fi. ff. de priui. cre. l. fin. §. fi. ¶ In re pū publica alicuius caſtri, vel villæ, vr̄ ſecus ꝙ non reſtituat̄, licèt negat̄ per alios & p decanos, cū non reperiat̄ in aliquibus pri- uilegiata, & ſic loco cuiuslibet priuati non priuilegiati dēt ha- beri. ff. de verb. ſig. l. cum qui vectigal. Et ita diſputando tenuit Accur. vt refert Cy. in d. l. reſpub. C. quib. ex cau. malo. in 3. q. & pro hoc gl. q̄ eſt in l. ſi finita. §. ſi de vectigalib. ff. de dam. inf. quæ inci. 10. annorū. et Spe. idem vr̄ tenere in tit. de reſti. in in- teg. §. 1. ver. porro. et ver. ſeq. vſq; ad verſ. ſed nunq̄d ſtatus. vbi plenè ꝓſequi hunc articulū. & refert Ioan. idē tenere. & gl. in l. nihil. ff. ad Mace. ¶ Breuiter his non obſt. doct. moder. vt Iac. Butri. & Bar. diſtinguunt inter paruas uniuerſitates, quæ regūt ſe per ſe ipſas non per adminiſtrationes, ut tunc procedat opi. præcedēs; & magnas quæ regunt̄ per adminiſtratores, ut illæ ſi culpa adminiſtratorū uel negligētia lædant̄, reſtituant̄ ſaltē ex clauſula gnāli, ſi qua mihi iuſta cā, poſita in l. j. §. fi. ff. q. ex cau. maio. cū per illā ſubueniatur omnibus ex quacunque iuſta cau ſa impeditis vel læſis. Sed Bal. ibidē dicit, nō eſſe diſtinguēdū in ter paruā & magnā vniuerſitatem, cū ēt in paruis ſint pupilli & infantes, furioſi, & ſimi. quorū fauore mereret̄ uniuerſitas priui legiū reſtitutionis, & iſtā opi. qd̓ indiſtinctè cōcedatur reſtitu- tio in integrū vniuerſitati caſtri, vel uillæ, ſiue ciuitatis tenuit Odoffre. p rationē p̄dictā, q̄ aſsignat Bal. licèt ipſum Bal. ipſe nō allegat, ut refert Io. And. in addi. Spe. titu. de reſt. in integ. lo co. ꝯ. alleg. q̄ incipit. ibi p Dy. & dicit ipſam tanq̄ æquorē tenēdā, q̄ dicit ēt tenuiſſe Alb. Papi. cū multis ſodalibus. quē refert ibi Spec. idē tenuit Gui. de Suza. amplians hoc ad omne corpus. Pōt tamen dici qd̓ hæc ampliatio facta ad omne corpus ꝓcedat in corporibus magnis, q̄ regūt ſe p adminiſtratores; ſed in corpori bus paruis q̄ regūt ſe p ſeipſos, & nō ſunt ibi niſi hoīes maio- res & ſanæ mentis, ꝓcedat opi. Accur. ſed in vniuerſitatibus ci- uitatū; caſtrorū, & uillarū, in q̄b. ſunt p̄ſatæ pſonæ reſtitutionē merētes procedit opi. moder. ſ. Iaco. But. Bar. Bal. Iaco. de Are. Odoſ. & Ioan. An. in loco. p̄allega. qd̓ indiſtinctè reſti. cōcedat̄ ex dicta clauſula generali; nō autē ex priuilegio reipublicæ, cū apud eas nō ſit reſpublica. d. l. eum qui uectigal. ff. de verbo. ſig.
2 ¶ † Scd̓ò uidendū eſt, an ſit deneganda reſtō ex eo ꝙ ſit eā mo mētaneæ poſſeſsionis; ut ſicut non pōt in ea appellari, nec de in re cōi. C. de momē. poſ. l. vnica. nec ex forma ſtatuti. ꝯ. relati, ita nec reſtitutio peti poſsit, qd̓ vr̄ cū in ea tractet̄ de modico p̄iu dicio. ergo &c. l. ſcio. ff. de reſti. in inte. ¶ Breuiter ſup hoc non eſt inſiſtēdū. q̄a gl. de hoc plenè diſputat in d. l. unica. C. ſi de mo men. poſ. fue. ap. & determinat cōtrariū ꝙ imo reſti. poſsit pe-
a ti. Et ſicut pōt peti a diffinitiua, ſic ab interlocutoria, uel alio grauamine. ff. de mino. l. minor. 25. anno. omiſsis cū ſimilibus.
3 ¶ † Tertiò uidēdū eſt, an debeat denegari reſtitutio ꝑ ꝑ dictū ſta tutū. ꝯ. relatum, qd̓ ur̄ tū q̄a indiſtinctè loquit̄; ꝙ lapſo dicto ter mino habeat̄ pro cōcluſo in cā, ergo indiſtinctè debet intelligi. l. de p̄tio. ff. de publi. Tū q̄a uerba eius debēt intelligi cū effectu. l. j. in fi. ff. ꝙ quiſq; iuris. & nō hr̄etur ꝓ cōcluſo in effectu ſi ta- lis cōcluſio poſſet p reſtitutionē reſcīdi. Tū q̄a aduerſus ſniam legis uel ſtatuti nō pōt ꝓponi q̄rela. ff. de uer. ſig. l. ſi qua pœna. ¶ Sed his nō obſ. dicēdū eſt ꝯrium p gl. q̄ eſt in l. ſicut. C. de p̄ſc. 30. ann. q̄ incipit. q̄a tūc. ibi an aūt reſtituat̄ adultus &c. Nā tex. ibi dicit ꝙ illa p̄ſcriptio currit adulto; & tū gl. ibi tenet ꝙ nō de negat̄ aduerſus eā reſtitutio, & ſic uerba legis ibi nō ītelligunt̄ cū effectu. ſ. taliter ꝙ tale bñficiū reſtitutionis tollat̄. Nā ēt ſi di ceret nō obſt. quocūq; priuilegio, nō uideret̄ tollere priuilegiū tale corpe iuris clauſū. iuxta. no. in l. hæres abſens. in prin. ff. de iud. & in auth. qua in ꝓuincia. C. ubi de cri. agi. opor. ſic & ꝯ ec- cleſiā. dicit; l. currere p̄ſc. 40. ann. ut in auth. quas actiōes. C. de ſa cro. ecc. & tū aduerſus talē curſū nō denegat̄ reſtitutio. ut no. p doc. poſt gl. & in c. 1. de reſt. in inte. li. 6. Pro hoc ēt facit qd̓ no. Io. And. in addi. Spe. c. ti. de reſti. in inte. §. 1. in addi. q̄ inci. ſaluo qd̓ dr̄ ī q̄ōne Odoſ. de ſtatuto validāte ꝯctū minoris, q̄a ń ītellīr p hoc denegare reſtōnē in integrū, ſed ſolū vt valeat mero iure ſm Odoſ. in publica diſputatione, niſi hoc faceret fingēdo ipm maiorē. vt plenè no. Bal. in auth. ſi captiui. C. de epi, & cle. vel ni ſi aduerſarius remaneret decept᷑ legis vel ſtatuti autoritate, vt patet ex no. p gl. in l. exigēdi. C. de ꝓc. in vlt. gl. Currit ergo iſta dilatio ſtatutaria triū dierū mero iure, & hr̄ ꝓ cōcluſo & lædū; ſed ꝯpetit reſtō, ꝓut in ſi. hr̄ ī Auth. de hæred. & fal. §. pupill᷑. in
4 tex. & gl. & ſic dicta ꝯcl'o. reuocabit. ¶ † Quartò vidēdū ē, an de neget̄ reſtō ꝑ ꝑ rigorē iudiciariū ſeruādū, qd̓ vr̄ vlꝫ verū dēt niſi in ſubſidiū. ſ. ſi adminiſtratores ſunt nō ſoluēdo; argu. in l. ꝓpē rādū. §. fi. C. de iudi. Sed ꝯrīū ē verū. Nā vt patet ex no. ibi p Cy. in prin. ſm Pe. illud ꝓcedit, qū æque bñ ſit ꝯſulti aduerſus admi- niſtratores p viam & actionē ordinariā; ſicut aduerſus aduerſa riū petēdo reſtōnē, q̄a vtrobiq; agit ad pecuniā, alias ſec᷒. l. ēt ſi. C. ſi tuto. vel cur. interue. Sed hic nō æque, q̄a p reſtōnē obtine- bit rē ipſam. ſ. poſ. ſed agendo ꝯ adminiſtratores obtineret in- tereſſe pecuniariū, et iſta nō ſunt paria. arg. l. ſi in emptione. ff.
5 de min. ff. de bo. lib. l. libertus q̄ ſoluēdo. ¶ † Quintò et vlti. vidē dū eſt, an deneget̄ reſtō ex eo ꝙ iſta cōitas litigat cū alia cōitate pariter et eodē priuilegio priuilegiata, qd̓ vr̄ q̄a priuilegiat᷑ ꝯ priuilegiatū nō vtit̄ ſuo priuilegio agendo, cū in pari cā potior ſit ꝯdō rei q̄ actoris. l. ſi ſeruū. §. ſi q̄tur. ff. de ver. ob. et eſt caſus in l. verū. §. ſi. cū l. ſeq. ff. de min. ¶ Sz illud eſſet verū, ſi vtraq; pa tiret̄ de damno vitando, vel vtraq; de lucro, tūc. n. eſſet par cauſ.;

cauſa;ſecus ſi una de dãuo uitando, altera de lucro captando,
nam tunc prima præfertur; ut habetur & no. in. d.l.uerũ.§.ſi.ꝑ
docto.Sed hic iſta cõitas,quæ vult reſtitui, certat de dãno uitan
do.ſ.de retinẽda ſua poſſeſſione,in qua ſi ius habet ut prætẽdit,
aduerſa pars tractaret de lucro captando ; ergo &c.ut.not.per
Cy.in auth.quas actiones.C.de ſacroſan.eccl. ¶Concluditur er
go dictã cõitatẽ poſſe reſtõnẽ petere aduerſus dictam læſionẽ.

S V M M A R I A.

1 *Decretũ ſuum qual ter iudex debeat interponere in rebus minorũ alienandis.*
2 *Notarius ſi affirmat cauſæ cognitionẽ adhibi · ã fuiſſe per iud cẽ,an credatur.*
3 *Decretũ interpoſitũ ſine cauſæ cognitione adhibita,eſt ipſo iure nulla.*

CONSILIVM XXXVIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶Super eo ꝙ quæritur, vtrũ uiſo
ſtatuto ſupraſcripto & ẽt inſtrumento circa ſinẽ,poſ
ſit dici dictũ inſtrumentũ, & obligatio facta ſm te
norẽ dicti ſtatuti.ſ. cum cauſæ cognitione; & an credatur uer
bis dicti inſtrumenti,cũ atteſtatur notarius de cauſæ cognitio
ne adhibita.Et videtur breuiter dicendũ ꝙ ſic, prout expreſsè
uidetur determinare Specu. in tit.de emp. & uendi.§.nunc di
1 cendũ reſtat.uer.& breuiter ſcias.†vbi per plures.ll. & rationes
tenet, ꝙ qñcunq; in aliquo ꝯctu reperitur interpoſitum iudicis
2 decretũ præſumitur oĩa ſolẽniter acta[a],& ꝙ ex iſta cã fuerit in
terpoſitũ, & qđ ꝯctui ẽt cũ pupillo geſto debeat ſtari,niſi pu
pillus oñdat iudicẽ fuiſſe falſis allegationib.circũuẽtũ.C.de ꝑd.
min.l.ſi ꝑſes.Pro hoc facit,qa ꝓ iudice ꝑſumit & ꝓ actu celebra
to ab eo vel corã ipſo.ſ.qđ fecerit ſuã diligentiã, & ꝙ ſibi incũ
bebat.C. de of.ciui.iudi.l.2.extra de ꝓbat.c.in noſtra. & ꝙ no.
Inno. in.c. innotuit.de eo q fur.ord.uſce. ¶ In ꝯtrũ facit id ꝙ
not. Spe.in eo uer.in fi. ubi q̃rit qd ſi iudex interpoſuit decre
tũ ſine cãæ cognitione &c.& remittit ad no.p eũdẽ in tit.de ꝓ
cura.§.j.uer.ſed qd ſi ſolũ &c. Et ſic innuit, qđ ea quæ in ꝑcedẽ
tibus dixerat habent locũ qñ ap pet de cãæ cognitione, q2 ꝑqui
ſiuit & poſtea decretũ interpoſuit,vt tũc ex iuſta cã uideat inter
poſuiſſe;ſecus ſi nullo modo ꝑquiſiuit,ſed fidẽ adhibuit minori
uel tutori aſſerẽtibus cãm iuſtã ſubeſſe,ꝙ facere nõ debuit.ff.de
reb. corũ.l. magis puto.§.in primis. & ita ipſe declarat in d.§.j.
ver.ſed qd ſi ſolũ.inſti.de ꝓcur. dicens qđ ẽt ſi uera ſubſiſtebat
cã, ſi tñ iudex de ea non inquiuit, non ualet interpoſito decreti,
tanq̃ interpoſiti ſine cauſæ cognitione, & hoc vr̃ ꝓbari expſsè i
l.cũ.hi.§.ſi prætor.ff.de tranſac.& d.l.magis puto.§ nõ paſsim.
& §.in primis.& §.nõ tñ & §.ſi res.ff.de reb. corũ. Nã iudex dẽt
de cauſis allegatis inquirere, & ſic debuit in caſu nr̃o cõmitte
re alicui cũ iur̃o,ꝙ ſe informaret & referret;vt eſt tex.i d.§.nec
tñ.de reb.corũ.in fi.ibi.dareq; viatorem,q ſibi renunciet &c.&
ibi ponit & colligitur practica huius articuli ꝓ quo in l. 1. & ꝙ
ibi no.Bar.C.de præd.curia.lib.10. vbi hr̃ ꝙ qñ decretũ reqris
in aliquo actu deberent allegari cauſæ iuſtæ corã iudice,& ꝓba
2 ri. †Sed hic iſta non apparent facta; nec creditur verbis notarij
atteſtantis fuiſſe adhibitã cauſæ cognitionẽ,cũ dicta diligẽs in
quiſitio & inueſtigatio q̃ reqrebat ſm ea q̃ hñr in d.l. magis pu
tu.§.nc paſsim. cũ ſeq.nõ poſſet fieri tpe, quo inſtrm ꝑdictum
celebrabat,imo requirebatur tpis interuallum;ergo &c.iuxta.
no.per gl.& Bar.in l.1.C.de fi. inſtr. & iure haſtæ fiſca.lib.10.l.
ſciendũ. ff.de ver.ob.per eundẽ.nec ẽt ſi eſſent verba iudicis cre
deret ſibi, cũ non eſſet in ſua pr̃ate omittere dictã cauſæ cogni
tionẽ,igr̃ &c.iuxta no.in l.ſi fortè.ff.de caſtren.pecu.per Bar.&
in auth.ſi qs in aliquo docu.C.de eden.iuxta fi. & qđ no.p Cy.
& Bar.in l.nõ nudis. & l.non epiſtolis.ff.de ꝓb.& per eundem
Bar.in d.l.ſciendũ.ff.de verb.ob.& l.prædia.ff.de acq. poſſ.& in
add.Spec.tit.de ſenten.§.vt aũt.iũcta.d.l.cũ hi.§.ꝑtor.ff.de trãſ.
Debuit ergo de ꝑdicta inueſtigatione & perquiſitione veritatis
cauſæ fieri ſcriptura de per ſe diuerſa ab illo inſtr̃o, in qua ꝯti
neret narratio & petitio facta per dictũ minorẽ volentẽ ad di
ctũ inſtrm peruenire cũ allegatione cauſarũ,iuxta.no.in Spe.ti.
de procu.§. 1.ver. ſed qd ſi ſolũ per libellũ.vbi ponit hanc pra
cticã ; itẽ cõmiſsio iudicis facta alicui cũ iur̃o q ſe de prædictis
informaret. C.de fi.inſtru.l.ꝯparationes.& d.l.magis puto.§ in
primis.vbi tex.itẽ relatio.vt ea.l.§.nec tñ.Sicut qñ agitur de alie
uatione rei eccleſiaſticæ dẽt fieri ſcriptura p ſe de tractatu, qui
dẽt præcedere; iux.ea q̃ hñr in Specu.tit.de loca.§.ſeqr̃. verſi.&
3 ſcias ꝙ de ipſo tractatu &c. vbi ponit formã.¶ †Cũ ergo hæc ñ
apparẽt facta, decreti interpoſitio,vr̃ nulla;qa non negligẽda
ſed perquirenda res iſta ſibi erat cõmiſſa in d. §. ꝑtor. & l.ſed ſi
hac.§.ſi.ff.de in ius voc.& qđ ibi p Bar. Et hoc de iure ſcripto;
de ꝯſuetu.verò neſcio ſi aliud ſeruetur.Iõ non me intromitto.

S V M M A R I A.

1 *De cui remanere debeat, mortua uxore cũ liberis, an marito, an patri uxoris.*
2 *Dos ſi pacto expreſſo debet reuerti ad dotantem ſi ſine filiis decedat, mulieri reſultat expreſſum pactum delucranda dote ſi cum filiis decedat.*
3 *Statuta prime pa.is ciuitatis prouinc æ non curantur, ubi in loco ſunt propria & ſpecialia ſtatuta & conſuetudines.*

CONSILIVM XXXIX.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶†In caſu ꝑ-
ſenti non eſt
tractãdũ de dicto pacto de lucrandu facto in dicto
ꝯctu dotis, qa caſus ibi expreſsi nõ euenerunt,q fue
runt duo;vt ſi maritus ꝑdecederet vxori,vel vxor viro ſine libe
ris, quorũ neuter euenit, qa ꝑdeceſsit vxor relicto vno filio, &
ſic non fuit locus pacto de lucrãdo,imo delata fuit hr̃ditas ma
terna cũ dicta dote præfato filio,vel de ꝯſue. gñali.vel ſm opi.
Mar.q̃ eſt ꝙ dos a pr̃e profecta filia decedẽte cũ liberis viuo pa
tre non redeat ad patrẽ,ſed remaneat apud maritũ ꝑ liberos,
& ſic ꝯſuet. aufert patri,cui de iure debet & liberis tribuit, max.
plenè no.in l.dos a pr̃e.C.ſol.ma.& plenè p Bar. in l.poſt dotẽ.
ff.e.ti. Vel eſt dicendũ, ꝙ remaneat ea tacito pacto reſultãte ex
dicto expreſſo quo pactus eſt pr̃ ſibi & aliis propinquis reſtitui
2 dimidiã ſi illa ſine liberis ꝑdeceſſerit. †Vñ in ꝯtrium caſum ſi de
ceſſerit cũ liberis cenſet voluiſſe totã dotẽ donare filiæ,cui po
ſtea iure hr̃ditario ſuccederẽt liberi.ff.de pact.dota.l.inter ſoce
rũ.§.cũ inter. quẽ Iac.de Bel.ſic intellexit in publica diſputatio
ne.& ipſum ſeqr̃ Bar.in d.l.poſt dotẽ.Sumus ergo extra termi
nos dicti pacti, qa in caſu omiſſo a ꝯhentibus.l. ſi cum dotẽ. in [a]
3 prin.ff.ſol.matr.ff.de ꝯdi.ob cãm.l.ſi extraneus. ¶†Eſt ergo vi
dẽdũ mortuo poſtea filio ꝑdicto, cũ eius hr̃ditas ꝑtineat ad pa
trem eius de iure cõi.C.ad Tertul.auth.defuncto. qd erit de do
te,an remanebit apud patrẽ vnã cũ dicta hæreditare, tanq̃ filij
hæredẽ; An aũt redire debeat ad auum maternum virtute ſtatu
ti.ſ. relati vigentis in loco ꝯctus celebrati, & ẽt originis dicti fi
lij decedẽtis,cũ ꝑfatum ſtatutum non dicatur eſſe in Triuiſio,q̃
eſt caput Marchiæ Triuiſanæ, nec in aliis locis dictæ Marchiæ,
vt mihi aſſerit,licèt in pũcto nõ ꝯtineatur ; imo ſuccedit ſm ius
cõe, vel ẽt alio mõ ſm ſtatuta illius loci.ſ. Triuiſij.Et dubiũ fa
cit pactũ ꝑdictũ in quo partes retulerunt ſe ad vſum & ꝯſuetu
dinẽ Marchiæ Triuiſanæ . Sed in Triuiſio q̃ eſt caput Marchiæ
tale ſtatutũ nõ eſt,imo dr̃ mihi ꝙ ſm ſtatuta & ꝯſuetudines Tri
uiſij dẽret dicta dos remanere apud patrẽ, q eſt hæres filij ſui ;
ergo &c.arg.eius qđ no. per gl.in l.ex ea.ff.de poſtu. q̃ dicit,ꝙ
b ſtatuta & ꝯſuetudines ciuitatis debent ſeruari in comitatu ;[b] &
& eodem mõ in ciuitate q̃ eſt caput ꝓuinciæ in tota ꝓuincia.
arg.ff.de legi.l.de qbus. ¶Breuiter,nõ expedit ſuper hoc inſi
ſtere, qa ꝓcederent ꝑdicta, ſi & qñ deficit ſpãle ſtatutũ loci vel
conſuetudo,ꝙ hic non eſt.vt d.l.de qbus. Nec aliqd facit dictũ
pactũ,quia verũ eſt ꝙ ſm tenorẽ dicti pacti dẽt ſeruari ſtatutũ,
& ꝯſuetudo dictæ Marchiæ, vel Triuiſij in caſibus expreſsis in
dicto pacto, & quo ad lucrum dotis,quorũ caſuum neuter eue
nit;nec de pñti tractatur de lucro dotis, cui non erat locus, niſi
qñ alter ipſorum coniugum ſine liberis decederet,quod hic nõ
fuit;ſed tractatur de ſucceſsione fiẽda in dicta dote mortuo fi
lio,cui pr̃ fuit hæres, de quo in pacto nihil continetur . Et ideo
dicendum eſt, ꝙ dẽt ſeruari ſtatutum dicti loci originis, & vbi
fuit dos ꝯſtituta .ſ. ꝙ redeat ad patrẽ filiæ prædefunctæ, auũq;
maternũ dicti filij poſtea defuncti. per l. oẽs populi.ff.de iuſti.
& iure.& l.cunctos populos.C.de ſum. tri. cum ibi plenè no.&
per l.exigere dotẽ.ff.de ind.¶Non aũt ad ciuitatis Triuiſij ſta
tutum eſt recurrendũ,niſi in defectum ſpãlium ſtatutorũ & lo
corũ prouinciæ. vt in d.l.de qbus.Et ſic poterit dictus auus re
petere.6.libras ſolutas,& retinere alias ſoluendas, in qbus exti
tit ꝯdemnatus ex promiſsione quã fecerat ; quia ſi ſibi ꝯceditur
repetitio & actio,fortius retentio & exceptio.l.1.ff. de ſuperfi.
& poſito ꝙ ꝯ cũ fieret executio dictæ ꝯdẽnationis & ſolueret,
qa tunc ſibi reſeruatum eſt oẽ ius repetẽdi vt dr̃, non ꝓhibebit
repetere.ar.ff.rerũ amo.l.ſi cũ dos.& in c.debitores.ff.de iurei.
& l.ſi nautẽ.§.ſi.ff.de neg.ge.& qđ no.Bar.in l.j.in prin.ff.qđ vi
aut clã.de illo qui coactus fuit ſoluere per inſtrm guarentigiæ,

[a] ¶ Acta. Viſe D. Bartho. Soc. in conſ. 1 c 8. incip. viſis proceſſ v-r. cõfirmatur etiam quia in 1. parte. vbi quid ſit interpoſitã in mod in voluntariæ iuriſdictio nis. et quid ſi in modũ contentio ſæ iuriſdictionis. et adde Bal. in cõſ 184. in 2. par. et in conſ. 66. in 3. par.

[b] ¶ In comitatu. unde ad hoc quæ habẽtur ꝑ dñm Bart. Soz. in cõſ. 271. uerſ. 1. illa ratione cum ſe. in 2. par.

ꝫ qđ exce. opponere nõ potuit; q̃ã ſit ſibi ꝑiudiciũ, quominus repetere poſsit ſolutũ; & idẽ no. ꝑ cũdẽ. in l. iul. ff. de condi. indebi; ſup prima gl. magna. Ex q̃bus patet rñſio ad oĩa dicta q̃lita.

S V M M A R I A.

1 *Statutum uocans maſculos deſcendentes ad hæreditatem aſcendentium excluſis fœminis habet locum etiam in hæreditate materna, & aliorum aſcendentiũ ex parte matris, & cõprehendit nepotes & alios deſcẽdẽtes, & 2. 3. et 4.*

5 *Graduum potioritas non attenditur in deſcendentibus.*

C O N S I L I V M XL.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Pñs caſus modica cã uñ hr̃e dubitationẽ. Nã de iure cõi tã dictæ filiæ, q̃ dicti nepotes ex filijs ꝑdefunctis admitterent̃ pariter ad hr̃ditatẽ pr̃is & matris filiæ in capita, nepotes in ſtirpes. C de ſuis & legi. auth. in ſucceſsiõe, & in corpore, uñ ſumit̃. † Sed ex forma ſtatuti ſub rubrica de ſucceſsione aſcẽdentium maſculi excludunt fœminas, licet fœminæ debeãt dotari, ſi nõ ſint dotatæ; qđ q̃dẽ ſtatutũ ualidũ eſt, & ubiq; quaſi uiget & ſeruat̃ ꝑ italiã, ne bona perueniant ad extraneas familias, & pro conſeruatione maſculorũ & agnatorũ. iuxta no. in l. j. C. de adul. ꝑ Cy. & l. liberorũ. ff. de uer. ſig. ꝑ Bar. Sed poſſet forte dubitari de aliquibus. Primò, an ſtatutum loci, de quo hic, habeat locũ in ſucceſsione materna; quia de paterna nõ dubitat̃, ut colligit̃ ex narratis in pũcto. ¶ Et breuiter dicendũ eſt, ꝙ ſic, q̃a tã rubrũ q̃ nigrũ dicti ſtatuti loquit̃ gñaliter in hr̃ditate aſcẽdẽtiũ; † ſed ex ꝓprio ſignificatu cõprehendit̃ appellatione aſcẽdentiũ ẽt mr̃, uel alius aſcẽdẽs ꝑ lineã maternã; ut colligit̃ ex auth. ceſſante. C. de legi. hæred. in uerbis illis, & ea q̃ ſola ſit aſcẽdẽtis &c. iũcta. auth. defuncto. C. ad Tertul. ad quã ſe refert, q̃ loq̃t̃ ẽt i mr̃e; & in corpore uñ ſumitur. † Sicut & appellatione parẽtis continet̃ pr̃, & mr̃. ff. de in ius uoc. l. q̃cunq;. §. parẽtes; q̃a ẽ uerbũ gñale, ſicut uerbũ aſcẽdens. Itẽ poſſet dubitari circa dictũ ſtatutũ, an debeat intelligi dũ loquatur de maſculis. ſ. de filijs tm̃ᵃ, ut excludãt filias, nõ aũt de nepotibus ex filio. Et uñ ꝙ ſic, quaſi ſtatutũ iſtud debeat dici odioſũ, quia tendit ad exclusionẽ fœminarũ q̃ de iure cõi & naturali deberẽt uocari. Sed ꝯtrium eſt uerũ, q̃a loquit̃ gñaliter de maſculis deſcendentibus &c. † Cõſtat aũt ꝙ nepotes cõprehẽdunt̃ appellatione deſcẽdentiũ de proprio ſignificatu, ſicut filij, q̃a deſcendentes ſunt; ſicut. n. appellatione liberorũ. ff. de uer. ſig. l. liberorũ. ¶ Præterea ẽt ſi loquerent̃ de filijs, extẽderet̃ ad nepotes ex filijs, licet nepotes de ꝓprio ſignificatu nõ dicant̃ filij, ſed bñ pñt dici liberi; & hoc q̃a ſtatutũ ꝑdictũ nõ reputat̃ odioſum, ſed potius fauorabile, ſaltẽ reſpectu filiorũ quos uocat; iõ fit extentio de filio ad nepotẽ. iuxta no. C. de in iꝰ uoc. l. 2. ꝑ gl. & Bal. Et ita quaſi per oẽs doc. concludit̃, ut plenè no. Bar. in d. l. liberorũ. ff. de uer. ſig. Et iõ Io. And. in ti. de ſucceſ. ab inteſta. in addi. Spec. ubi recitat doc. legiſtas diſputantes & hoc tenẽtes. Multo ergo magis ſi ſtatutũ loquit̃ ꝑ uerba gñalia. ſ. de liberis, uel deſcẽdentibus, ut cõprehendant̃ non ſolũ filij, ſed nepotes ex filiis in quibus uiget eadẽ rõ. ſ. cõſeruandæ aſsignationis, q̃ præſumit̃ fuiſſe rõ ſtatuti; & ſic poſito ꝙ nõ fuerit expreſſa tñ ubicũq; illa locũ habet, ſimr̃ & ſtatuti diſpoſitio dẽt locũ hr̃e, cũ nulla alia rõ poſſit aſsignari; per ea q̃ no. ꝑ gl. & Bal. C. de fideicõ. l. q̃uis. & in l. maximum uitiũ. ff. de libe. & poſth. iũcta. l. illud. ff. ad l. aq. & l. j. ff. de ſonte. ẽt ſi ſtatutũ loqueret̃ de filijs, quorum appellatio de ꝓprio ſignificatu nõ extẽdit̃ ad nepotes, ſed ex interpretatiõe. l. iuſto. ff. de uer. ſig. ꝑ ea q̃ no. ĩ d. l. liberorũ. ff. de uer. ſig. ꝑ Bar. ¶ Et ſic cõcludit̃, ꝙ nepotes ex filijs, cũ ueniãt ex pſona patruũ ſuorũ, excludũt filias, licet illæ ſint in potiori gradu † q̃a in deſcẽdentibus non attendit̃ potioritas graduũ. ut in d. auth. in ſucceſſiõe. C. de ſuis & legi. & in corpore uñ ſumit̃. Sicut. n. de iure cõi ẽt ꝓnepotes uel ulteriores ex filio ueniũt ſimul cum filiabus, licet illæ ſint in potiori gradu, ita ex forma ſtatuti ꝑferunt̃ filiabus. Poſſet ẽt dubitari, q̃a ſtatutũ loquit̃ de deſcendẽtibus per lineam maſculinã, & ſic uñ loqui ſolũ de ſucceſsione paterna; ſed certè ẽt in materna poſſunt dicta uerba uerificari, quia deſcẽdẽtes ex filijs maſculis fœminarum dñr deſcẽdere ex linea maſculina ipſarum. ¶ Concludo ergo ꝙ dicti nepotes ex filijs ſoli ueniunt ad ſucceſsionem patris & matris, excluſis filiabus fœminis ex forma dicti ſtatuti de ſucceſsione aſcendentium.

a ¶ Tantum. uide Bald. in conſ. 76. in 2. par.
b ¶ Infans. an aũt infans legitimari poſſit. uide D. Pet. Phili. Cor. in cõſ. 177. incip. egregie. ꝑ totum. & in cõſ. 245. incip. licet. per totum. in 1. par. & Bal. in con. 204. in 2. part. & nũq̃d ualeat ad inſtantiam & ſupplicatione patris, uide per eum in conſi. 105. in 5 par. & nũquid tã ad eius ſucceſsionem, q̃ ad ſucceſsionem matris uide ꝑ eũ in conſ. 119. ead. 5. parte.

S V M M A R I A.

1 *An infans poſſit legitimari.*

2 *Natus ex damnato coitu legitimatus cum clauſula non obſtan. an ſit capax omnium inſtitutionum & ſucceſſionum.*

C O N S I L I V M XLI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſo teſtõ Reliquiani dicti Patricelli filij quondã Petri de Poluero comitatus Brixiæ, in quo filiũ ſuum noĩe Ioannẽ Petrum natũ & conceptum ex ipſo Reliquiano tunc ꝯiugato, & ex quadã muliere ſoluta, & poſtea legitimatum per comitẽ Palatinũ ad inſtantiã dicti Reliquiani nullis exiſtentibus dicto Reliquiano filijs legitimis & naturalibus maſculis vel fœminis, dubitatur an dictum teſtm̃ & inſtõ valeat. Viſis duabus legitimationibus factis de ipſo, certè ſecunda ltĩmatio non vñ poſſe reddere dictã inſtõnem validã, quia facta fuit poſt ipſam inſtõnẽ factã; vñ ſi dicta inſtõ ſine dicta ltĩmatione ſecundo loco facta foret nulla, non reconualuiſſet ex ea, q̃a tp̃s teſtamenti inſpicitur an q̃s habeat teſtamenti factionẽ actiuè & paſsiuè, nec reconualeſcit ex habilitate ſuperueniẽte. l. qđ ab initio. ff. de reg. iur. ff. de leg. 3. l. 1. §. 1. ff. de hæred. inſti. l. ſi alienum. §. in extraneis. cũ ibi no. per doc. qui dicunt idẽ in filijs quantum ad tp̃s teſti, licèt ſecus quantum ad tp̃s aditionis, cum in filijs in p̃tãte non ſit dare mediũ inter mortẽ & aditionẽ. l. ſi poſt mortẽ. §. 1. ff. de leg. 1. l. iulia. ff. de ꝯdi. & demon. † Sed quia ſubeſt alia legitimatio ſolẽnis facta añ teſtm̃ a comite creato ab Imperatore Carolo, nõ video quid dici poſſit quare non valeat, niſi fortè quia tũc dictus legitimatus erat infansᵇ, & ſic nõ poterat conſentire, cum tñ cõſenſus legitimati requiratur, vt in Auth. q̃b. mo. na. effi. ſui. §. generaliter. ſed certè iſtud magis prodeſt, quia ꝯſenſus requiritur in valente cõſentire; ſed in infante qui nõ p̃t conſentire, nõ requiritur. vt ꝓbatur in l. iubemus. C. de emãci. libe. facit qđ no. Bar. ff. ad muni. l. placet. ff. de iure delib. l. ſi infanti. ¶ Itẽ poſſet dubitari, quia iſte natus eſt ex dãnato coitu, quia ex cõiugato; igr̃ vñ ꝙ nõ potuit legitimari, quia tales nõ hñt beneficiũ legitimitatis; de quo in Auth. q̃b. mod. na. effi. ſui. §. fi. ſed hoc eſt verũ, niſi fuerit appoſita clauſula nõ ob. illa. l. vt ibi no. per gl. ſed hic fuit appoſita, quia fuit dictũ nõ obſtã. eo qđ legitur in auth. quibus mo. na. effi ſui. per totũ. Itẽ fuit facta ex certa ſcĩa, quia de hoc fit expreſſè mentio in legitimatione; igr̃ &c. l. idem vulpi. §. ſunt quidã. ff. de excu. tuto. Poſſet tñ iſte teſtator cũ adhuc viuat, iterũ reficere dictũ teſtm̃, vt ceſſet prima obiectio, & ſic validaret̃ ex duplici ltĩmatione, qđ prodeſſet, ſi validior eſſet vna q̃ altera. iuxta no. ĩ ſi. ꝑ Inn. in c. cũ ex officij. de pſcr. ſup verbo. autoritate & Bal. C. de fur. l. 1. in fi. ¶ Alia dubia nõ video poſſe occurrere; iõ ꝯcludo inſtõnẽ valere, ſicut valeret de filio ltĩmo et nãli, quia ltĩmatus nihil differt quantũ ad oẽs effectus et capacitatẽ a filiis legitimis et naturalibus, vt dicit tex. in pluribus locis in dd. Auth. quib. mo. na. effi. leg. et quibus mod. na. effi. ſui.

S V M M A R I A.

1 *Teſtes intendentes probare ſyndici creationem ad compromitten. debent neceſſariò concludere, maiorem partem decurionum hoc feciſſe. Item tempus creationis & quod ad compromittendum fuerit conſtitutus.*

2 *Teſtis quomodo deponere debeat, ut dicatur neceſſariò concludere.*

C O N S I L I V M XLII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Teſtes prædicti non releuãt in aliquo producentes, triplici ratione ſatis clara.
1 ¶ Primò q̃a nõ deponunt † qđ fuerint pſentes duæ partes hoĩm neceſſariorũ, uel ad quos ptinebat creatio ſyndici, ꝙ reqritur ut. l. nulli. & l. plane. ff. quod cuiuſq; uniuer. no. C. de decurio. l. obſeruare. & ſic probatio eorum, uel depoſitio neceſſariò nõ ꝯcludit, ideo nõ eſt ſufficiens. C. de ꝓba. l. nõ nudis & l. ad probationẽ. C. unde cogna. l. nõ hoc. ext. de proba. c. in præſentia. potuerunt enim eſſe multi præſentes, prout dicunt teſtes, & tamen nõ duæ partes, & ſic creatio fuiſſet inualida. Cõſtat autẽ qđ dubia probatio nõ releuat probantẽ. ut in d. c. in pſentia. de proba. ¶ Secũda ratio eſt, q̃a dicti teſtes nõ deponũt de tp̃e, quo ille fuit creatus ſyndicus. Cõſtat ãt, qđ iſte eſt actꝰ reiterabilis, & potuit pluries fieri diuerſis tp̃ib. añ cõpromiſſũ, & poſt, et ad diuerſos actus, et ſic p̃t eſſe ꝙ creatio illa, de qua teſtes deponũt, fuit facta poſt cõpromiſſum; et ſic ñ ſit illa virtute, cuius fuit fcm̃ ꝯpromiſſum; igr̃ etc. ff. de neg. ge. l. eã actũ. C. de prob. l. matrẽ tuã. ff. de ope. no. nun. l. non ſolum. §. ſed ut ꝓbari. et

bari.& qđ no.gl. in c.abbate.ff.de re iudica.lib.6.circa fi.q̄ incipit.ſ.donatio.& Bar.in l.& an eandē.§.actiones. an̄ fi.ff. de exce. rei iudi.q̄ dicunt, ꝙ ſi actor ꝓbauit cām quā in libello expreſsit, puta ꝯtū vel dn̄iū, ſi tn̄ nō ꝓbauit de tpe, puta ꝙ an̄ litē ꝯteſta. ſubeſſet, debet reus abſolui; qa potuit ſupueniſſe poſt litē ꝯteſt. quo caſu nō ſufficeret ad ꝯdēnationē.l.nō iccirco.& l. nō pōt videri.ff.de iudi. ita in ꝓpoſito nō ꝓdeſt ꝓbaſſe, ꝙ talis fuit creatus ſyndicus ab illa cōitate, ſi nō apparet qđ an̄ cōpromiſſum, qa potuit creari poſt factū cōpromiſſum, & ſic ad aliū q̄ ad compromittendū, vn̄ nihil opitularet̄ ad validationē cōpromiſſi; & hoc ſufficit vt reddat̄ ꝓbatio, & depoſitio inualida p dictā gl.c. abbate & p id qđ no.Bar.in d.§.actiones.ad fi. q vr̄ determinare in ſi.pſens dubiū. ¶ Tertia rō eſt qa poſito, ꝙ deponerent de tpe ſeu de ꝓbōne facta an̄ cōpromiſſum, nō tn̄ deponunt ad qd vel ad quē actum fuerit creatus, & quā ptātē ſibi dederūt; & pōt eſſe ꝙ ad aliū actum fuerit creatus, & aliā ptātē ſibi dederūt, quā de cōpromittēdo, vel dederunt eā limitatā; & ſic nō relevant dicti teſtes, qa nō neceſſariò deponunt de eo quo agit̄, vel dubitat̄. Et ꝓ hoc qđ no.Io.And.in addi.ſpe.tit. de ꝓcu.§.rōne aūt formæ.circa prin.in addi. q̄ incipit. vr̄ autor ſupponere &c. circa fi.dictæ additionis, vbi loquit̄ de ꝓbōne mādati fienda p teſtes, a

2 vbi vtit̄ his verbis. ¶ †Tuus.n.teſtis benè memorabit̄ qs, quē, ad qd, corā quo ꝓcurator ꝯſtituit, & cū qua ptāte, & qua limitatione, & cū qua releuatione & ſi gn̄alē clauſulā pcedebat aliqd ſpeciale, & his ſi. q̄ faciliter inſtructo clareſcunt, & ſtatim ſubdit. Placēt ergo ꝯſuetudo iudiciorū, q̄ talē ꝓbōnem p teſtes nō recipit; ꝓ qua facit cle.j.eo.ti.& ī fi.hic ille ſtatim igit̄ eo caſu quo teſtes nō depoūt ſpecifice de ptāte data licēt deponant ꝙ fuit conſtitutus ꝓcurator & ſyndicus, nō debēt ſufficere, qa ꝓbatio nō ꝯcludit ad id de quo agit̄. igitur &c.vt ſurſibus.ʒ. alleg.

S V M M A R I A.

1 *Subſtitutio facta ſub hac forma ſi in pupillari, & ſine liberis deceſſerit, ſubſtituo eccleſiam, an contineat fideicommiſſum poſt pupillarem ætatem. & 2.*

3 *Soror, quæ habuit partem fratris ex pupillari grauata, & ipſa per fideicom. reddere pio loco, nec trebellianicā, nec falcidiā, nec legitimā fratris, nec legitimā legitimæ ipſius fratris, detrahit ſed oīa reſtituit eccleſiæ, vel pio loco.*

4 *Dos ſi excedat legitimam, an poſſit in ea grauari, quatenus excedit.*

C O N S I L I V M XLIII.

1 *IN Chriſti nomine Amen.* ¶ †Subſtitutio prædicta facta Antonio fuit directa pupillaris, qa facta fuit filio in ptāte teſtatoris conſtituto, & in ætate pupillari, & p verba directa.ſ.ſi hæres erit, & deceſſerit in pupillari ætate, & ſic concurrunt oīa requiſita ad pupillarē; ergo &c.ff. de vulg.& pup.ſubſti.l.2.in princ. cū ibi no. Mortuo igitur dicto Antonio delata fuit eius hæreditas ex dicta ſubſtitutione pfatæ Iacopinæ vna cū hæreditate primi teſtōris pr̄is dicti Antonij, q̄ iure ſuitatis poſtquàm nō apparet Antoniū illi ſe immiſcuiſſe, vel ab ipſa ſe abſtinuiſſe, fuit tranſmiſſa ad hæredē dicti Antonij cū potētia ſe immiſcendi, vel ab ea ſe abſtinendi.ff.de aq.hær.l.ſi qs filiū.§.

* j.cū ibi no. retenta * cōi, & vera opi. q̄ eſt ꝙ exiſtētia ſui hr̄dis operet̄ tranſmiſsionē hr̄ditatis nō apprehenſæ.C. de iure delibe. l.3.de ſuis & legi.l.apud hoſtes.ff.de teſta.mili.l.ex militari.§.fi. & l. ventre.ff.de aq.hær.& vtrobiq; no. p Bar. Præſata verò Iacopina poſtea maior facta immiſcendo ſe bonis paternis, & ipſa dando in dotē cenſet̄ adiuiſſe p prius hr̄ditatē Antonij fratris ex pupillari, & p poſterius hæreditatē pr̄is ex iure tranſmiſſo, cū talia bona nō potuerit apprehendere, & in dotē dare, niſi ſic videatur feciſſe, ſeu citra ius & nomen hr̄dis tàm filij quàm patris, igitur &c.l.gerit.ff.de aq.hær.cū his q̄ ibi no. p Bar.in 5.prin.q. facit.l.ſi auia.C.de iur.deli.iuncta.l.pro hærede.§.papi.ff.de aqr.

2 hær.cū ſimi.iuncta.l.illud.eo.tit. ¶ †Nunc eſt videndū de ſubſtitutione facta Iacopinæ licēt in puncto de ea nō q̄rit̄.ſ. q̄ vel qualis fuerit; & quid in ea veniat. Et certè illa nō pōt dici fuiſſe pupillaris, poſtquam ipſa deceſsit maior facta.ff.de vulg. & pup.l. verbis ciuilib.& l. in pupillari. Sed ē videndū vtrū ſit vel valeat tanquam fideicōmiſſa.& vr̄, ꝙ nō qa reſtricta fuit ad tempus pupillaris ætatis, qa dixit ſi ambo deceſſerint in pupillari ætate, & ſine filijs ꝙ bona vendantur, & diſpenſent̄ in cōſtructione monaſterij &c. Cum ergo copulatiuè fuerit locutus dicendo in pupillari ætate, & ſine filijs &c. Et copulatio facta fuerit reſpectiuè ad aliud, vr̄ requiri cōcurſus vtriuſq; copulati.l.ſi hæredi plures.ff.de ꝯdi.inſti. Sed hic deficit alterū, qa non deceſsit in pupil. æta. ſed poſt.& conſtat ꝙ ſubſtitutio reſtricta ad vnum tp̄s, vel caſum, nō ad aliud tp̄s vel caſum porrigit̄.ff. de vulg. & pup. l.ſi ita quis.& l.ſi mr̄. & ibi no. p Bar. ¶ Sed in ꝯtrium facit & eſt verius, qa copula illa ſi ſumatur ꝓpriè ſm extremū copulatum ſuperfluo cenſebitur appoſitā. Si.n.voluit ſubſtituere, niſi ex caſu quo decederet in pupillari ætate, & nō poſt, ad qd ſuperfluo ſubiunxit, & ſine liberis; cū ſp & indiſtinctè qui decedit in pupillari ſm cōem curſum naturæ, decedat ſine liberis, ſufficiebat ergo dicere primum.ſ.in pupillari ætate. Sed verba, cū aliter fieri pōt, nūquā ſic ſunt exaudienda, vt fruſtra vel ſuperfluò fuerint vel cenſeant̄ appoſita, ſi aliquis alius ſanus intellectus dari pōt eis.ff.ad munici.l.j.in fi.ff.de iureiuran.l.3.§.nō fruſtra.ff.de leg. j.l.ſi qn̄.cum ſimi. Pōt aūt ſanior intellectus dari vt pp illa verba, & ſine liberis, cenſeat̄ voluiſſe ſubſtituere ē in tpe quo liberos hr̄e pōt.ſ.poſt pupil.æta.ff. q petant tuto.l. credendū.§.ſi verò maritus.cū ibi no.& qđ no. p gl. in l.pcibus.C.de impube. & alijs ſubſt.& ſic illa copula, &, ponat̄ ꝓ diſiuncta.ſ. vel ſicut ecōuerſo ꝯtingit interdū ꝙ diſiuncta ponit̄ ꝓ coniuncta ꝓ ſaluamento defuncti.C.de inſti. & ſubſt.l.generaliter.ff de hær.inſtit.l.lucius. la 2.ff.de reb.dub.l.ſi is qui. & §. ſed ſi pater.nec eſt

a nouum, vt vna dictio ponat̄ ꝓ altera, [a] cum expedit.ff.de ꝯdi.& demon.l.eas cauſas. cum ibi no.vel ſi volumus ꝙ ſtet ꝓpriè, de vna oratione faciamus duas; & vbi copulant̄ ſub vno verbo, ſubaudiatur aliud hoc mō, videlicet ſi deceſſerint in pup. æta.& ſi deceſſerint ſine liberis, vendant̄ bona &c. Si eīn ſic fuiſſet locus teſtōr, non eſſet dubiū ꝙ iſta ſubſtitutio locū nunc haberet. Idē ergo debet eſſe in caſu nr̄o; qa celeritate verborū loco plurium verborū poſuit unū, & de duabus orōnibus fecit unā. arg.l.3.§. fi.ff.de dona.inter uirum, & ſic de una pōt fieri reſolutio inter plures.l.falſa.§.fi.ff.de ꝯdt.& demon. Nā de imperitia iſtius notarij manifeſtè patet ex tenore teſti; qa ineptè loq̄t p uerba incōgrua, ſi ergo ēt in parte iſta uerba protulit mō pdicto, potius eſt aſcribendū ſuæ imperitiæ q̄ nō debet officere uolūtati.C. de teſta.l.errore. potiſsimè cū de ipſius imperitia loquēdi appareat, ꝙ teſtōr ita uoluerit ꝓut uerba ſonant, cū talis intellectus eſſet abſonus.ut ſ.ꝓbatū eſt. ¶ Concludit ergo, ꝙ locus eſt fideicō. ſubſtōni de pia cā in caſu nr̄o, qa caſus euenit cū deceſſerint ambæ ſine liberis.ſ.maſculis, qa ſm naturā habere nō potuit in ætate pupillari & fœmina q̄ etſi hr̄e potuit caſualiter, tn̄ accidit ꝙ nō habuit, & ſic ī vtroq; uerba teſtōris uerificant̄.C. de hær. in-

3 ſti.l.3. ¶ †Nunc ergo eſt uidendū qd ueniat in fideicōmiſſo. Et breuiter de duabus partibus de tribus oīum bonorū nō eſt dubiū ꝙ illæ ueniunt, qa cū fideicōmiſſum ſit ad piā cām, ceſſat trebellianica, ſicut & falcidia ſm opi. Bar. [b] quā pluries fui ſecutus in l.marcellus.ff.ad treb.licēt gl.dicat aliter in c. ſi pr̄. de teſt.lib. 6. ſed poſtea in nouella loquit̄ aliter. ¶ De tertia uerò parte hæreditatis, q̄ erat legitima dicti filij ē magis dubiū. Et certè ſi hoc fideicōmiſſum fuiſſet relictū a dicto Antonio clarū eſſet, ꝙ in eo ltima nō ueniret; qa in illa nō potuiſſet p fideicō. grauari, ſicut nec in bonis ꝓprijs.l cohæredi.§.cū filiæ.ff.de vulg.& pup. uer. nec in fideicō.& l.qm̄ in prioribus.ff.de inoffi.teſt.& no.eo.ti.l. ex tribus. p Cy. Sed iſtud fideicomm.fuit relictū a ſubſtituto impuberis, uidelicet à dicta Iacopina, quæ cū ex ſubſtitutione pupillari ꝯſequat̄ dictā legitimā, & ſic a patre q potuiſſet aliū ſubſtituere, potuit ēt a pr̄e per fideicōmiſſum grauari tā in ea, ꝙ in alijs qbuſcunq; bonis impuberis q̄ aliunde q̄ a patre habuiſſet, qa licet hoc ſit uerū in ipſo filio impubere, ꝙ aliun habuit q̄ a patre, ipſe tn̄ ſubſtitutus pupillaris cēſet̄ habuiſſe a pr̄e, qa ex diſpōne pr̄is.ſ.ſubſtōne pdicta, ſicut ergo uenientes ab inteſt.impuberis, ſi pr̄ nō ſubſtituiſſet pupillariter, potuiſsent a pr̄e grauari in bonis quibuſcunq; impube. & ſic ēt in ltīma decedēte pupillo in pu. æta.qa cenſet̄ hr̄e ex tacita uoluntate pr̄is qui potuit eis auferre aliū pupillariter ſubſtituēdo, & nō abſtulit.l. ſi fundū p fideicō. §.fi. cū l.ſeq.ff.de leg.j.& qđ ibi p Dy.& p Cy.in d.l.ex tribus.& Bar.in d.§.cū filiæ.iuncta l.ſi qs cū nullū.de iure codi. ita & fortius ſubſtitutus pupillaris, q habet ex expreſſa diſpōne pr̄is. per no.in dictis locis. Et ſic cōcludo, ꝙ ēt dicta tertia q̄ debebat̄ filio ꝓ legitima uenit in hoc gn̄ali fideicōmiſſo, qđ cū fuerit relictū poſt mortē amborū cenſet̄ relictū ab ultimo moriēte.ff. de uſufru.leg.l.codicillis.circa prin.& ibi no. p Bart. & ſic a ſubſtituta pupillariter, quæ potuit grauari in legitima filij, & ī alijs qbuſcunq; bonis eius, licēt ipſe filius nō potuiſſet p iam dicta, & ve-

niet

a ¶ Altera. Adde idē per D.Bar. Soz.in conſ. 146. incip. uiſo uerſic. ſecundum quod ſi uerum. circa med. in 1. parte.

b ¶ Opi. Bar. Et iſta eſt opin. cōior pro qua ui de d. Ale. de Imo. in conſ. 12.in 3.par. in ul ti.col. & d. Petr. phi. cor. in conſil.149. incip. dicta. num.12.in 4.par. & in conſ. 92.in cip.licēt. & i conſ.168. inci.in hac no. 9. in 3. parte.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

niet integraliter ſine detractione trebellianicæ. ſicut. ſ. dixi de alijs duabus tertijs. ¶ Cæterū de alia legitima detrahēda de hac tertia nō eſt tractandū, qa ſorori in bonis fratris non debet legi
a tima, niſi turpi pſona hr̄de inſtituta, ᵃ qd̄ hic nō eſt. C. de inoffi. teſt. l. fratris. & l. fratres. Et ſic oīa bona teſtatoris, q̄ fuerūt apud Antoniū filiū, ſine aliqua diminutione debent in piam cām conuerti. Nec maritus pōt de illis aliquid lucrari ex forma ſtatuti, qa illud ſtatutū loquit̄ & dēt intelligi de illis bonis q̄ ſimpl'r potuiſſent in dotē dari; ſed iſta nō ſic, cūm ſubiacerent fideicōmiſſo ſub ꝯdōne. l. fi. C. cōia. de leg. vn̄ tranſiuerunt ad maritū cū ſua cā, ut ſic reſoluto iure datoris reſolueretur ius acceptoris. ff. de pign. l. lex uectigali. ff. de leg. 2. l. peto. §. p̄dium. ff. de iure fiſci. l.
4 ſtatus. §. cornelio. extra de donatio. inter uirū. c. nuper. ¶ † Quatenus uerò dictæ dn̄æ fuit relictum a pr̄ ſuo pro dote, uidelicet mille quingentæ libræ vr̄ dicendū q̄ dictus maritus debeat illas integras hr̄e qa illas potuit ſimpl'r in dotē dare, nec. n. in hoc fideicōmiſſo uniuerſali ueniunt, quia nec ſpal'r in eis vr̄ potuiſſe c grauari, eo qa ſuccedunt loco legitimæ, iuxta not. p Cy. in l. ſcimus. C. de nup. & filia in ſua legitima nō pōt grauari per fideicōmiſſum. d. l. qm̄. C de inoffi. teſt. nec in dote, quatenus ꝯcurrit cū legitima. iuxta no. per Bar, poſt Mar. ſili. in l. fi. §. filiæ. ff de lega. 2. & l. lucius. §. maritus. ff. ad treb. & Cy. in l. 1. §. uideamus. C. de rei uxo. actio. & Bal. in l. qm̄ nouel. C. de inoſ. teſt. & Io. An. in addit Spe. ti. de ſen. §. ut aūt. in addi. q̄ ic. ſed. icidit alia qō &c. Et ſic dimidiā dictæ dotis habebit, ut maritus & tanquā lucrum ex forma ſtatuti. Alterā uerò dimidiā tāquā hr̄s uxoris. Sed hic incidit dubiū, qualiter poſſit hoc procedere, cū dictū relic. ut dr̄, nunquā fuerit a fratre ꝯſecutū, & ſic vr̄ q̄ iure ꝯfuſionis fuerit extinctū, cū ipſa fuerit hr̄s fratris ſui, qui erat ad illud debitor. C. de pac. l. debitori. Sed rn̄deī verū eſſe, q̄ extinguit̄ quantū ad effectū agendi, qa ꝯ ſeipſam agere nō poterat, ſed nō quātū ad effectum 2 retinēdi aduerſus fideicōmiſſum uniuerſale. ff. ad treb. l. debitor. C. ad l. fal. l. in imponēdæ. & l. irritā. Itē poſſet opponi, q̄ nō indiſtinctè ſit uerū qd̄. ſ. dixi de relicto pro dote, ſed ita demū ſi nō d excedat legitimā, alias q̄tenus excedit pōt in illo grauari. ut no. p doc. in iurib. ſ. pxi. alleg. Sed rn̄deo illud uerū de iure cōi. Sed qa ex forma ſtatutorū fœminæ cōiter excludunt̄ a ſuccedēdo extātib. maſculis, dēni tn̄ dotari; puto q̄ tota dos q̄ eis dat̄ ul'relinq̄tur loco legitimæ habeat̄, cū illius ꝯtēplatione excludat̄. Ideo vr̄ uelle ſtatutū, q̄ illa ſit ſua portio. ar. l. q̄ uolebat. ff. de hære. inſt. iō in ea & in nulla parte eius pōt grauari, tāquā ipſam habeat ex diſpōne ſtatuti. ar. ff. de adop. l. ſi arrogator. §. ſed an īpuberi. i fi.

a ¶ Inſtituta. Adde Bal. in cōſ. 170. in 5. par. Addit.

b ¶ Tanquā de feudo nouo. vide Phil. Deci. in cōſ. 181. inci. in cā iſtorum. in pri. uol. in pe. col. uer. non omitto. ubi q̄ licet feudū ſit nouum, ſi tamē concedatur tāquam antiquum et auitum ſortitur naturā antiqui feudi. vt nota Bald. in ca. 1. §. hoc quolibet in fi. de ſucceſſio. feud.

c ¶ Illius. vide Bald. in conſi. 97. in 3. parte. Additio.

d ¶ Propter delictū. an propter delictum domini vaſallus priuet̄ feud. vide. Hy. Marſil. ſing. 112. inci. uaſallus perdit feudum.

S V M M A R I A.

1 *Feudum paternum ſi duo fratres diuidant an efficiatur ex diuiſione feudum nouum; & qualiter ſuccedatur paterno & qualiter in nouo.*

2 *Vaſalli delictum an præiudicet deſcendentibus, & quid ſi agnati proximiores permiſerunt feudū præſcribi, an alio ordine ſucceſſiuo poſſint petere feudū.*

3 *Feudi pater renuntiando tacitè uel expreſſè an poſſit præiudicare filiis & deſcendent. & quid de agnatis tranſuerſalibus qui in hoc dicuntur melioris conditionis.*

CONSILIVM XLIIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Circa p̄ſentē caſum notā
1 dū eſt † ſi Singofredus & Henricus filij dn̄i Gualdinelli primi inueſtiti, qui diuiſerūt inter ſe feudū in duas dimidias & renunciauerunt in manibus dn̄i epī ut dr̄, & fecerūt ſe de nouo inueſtiri quilibet de una dimidia renuntiaſſent hoc
b acto q̄ inueſtirentur tanquā de feudo nouo ᵇ, & ita fuiſſet factū, tūc q̄ de uno feudo ueteri facta fuiſſent duo feuda noua, & qd̄libet ipſorū habuiſſet principiū in perſona ſui inueſtiti. arg. ff. de le. j. l. plane. la prima. in §. fi. cū concor. Et iō ad partē Singofredi nullo mō potuiſſet uel poſſet uocari Hēricus uel aliq̄ deſcendētes ab eo ēt in defectū maſculorū deſcēdentiū ex dicto Singofredo; ſed aut uocarent̄ fœminæ, ſi extarēt, prout extat in caſu p̄ſenti dicta Maria, ſm̄ tenorē īueſtituræ factæ dicto Singofredo, uel deficiētib. iā maſculis ꝯ fœminis reuerteret̄ ad dn̄m. ut in tit. de gradi. ſucc. in feu. c. 1. uer. qd̄ ita eſt intelligendū &c. in uſib. feu. iuncto. c. j. in fi. in ti. de eo q̄ fidē fecit agna. de feu. pr̄. ibi uel niſi ad hoc refutauerit &c. Et tunc eſſet clarū, q̄ iſtud feudū de quo agit̄, pertineret ad dn̄am Mariā filiam Thomaſij, nō aūt ad Mattheū Iacobū & Ioannem agnatos. Si uerò fuerunt inueſtiti tanquam de feudo veteri, qd̄ eſſe potuit, licèt fuerit inter eos facta diuiſio. i. cū cōdōnibus, & qualitatibus primæ inueſtituræ factæ in pſonā Gualdinelli, videlicet q̄ deficientibus maſculis ex eo deſcendentibus venirent fœminæ, tunc talis diuiſio operaretur hoc, videlicet q̄ in parte obueniente Singofredo maſculi deſcēdentes ex eo p̄tererent̄ maſculis deſcendentibus ex Henrico, qd̄ nō eſſet ſi diuiſio facta nō fuiſſet; ſed nō operaret̄ dicta diuiſio quominus deficientibus ex Singufredo vacarent̄ maſculi deſcēdentes ex Henrico, ēt an̄quam fœminæ deſcendentes ex Singofredo attento tenore inueſtituræ factæ Gualdinello primò inueſtito, a quo oēs deſcenderūt; vt hæc hn̄r & colligunt̄ ex c. vnico. verſi. dummodo ſcias. in titu. de natu. ſuc. fen. & in fi. d. c. iuncto ēt c. j. de eo q̄ ſibi & hæred. ſui. c. maſcu. & fœmi. ver. non. n. patet &c. in vſi. feu. In dubio aūt, poſtquā ꝯſtat ſaltē p confeſſionem partiū de inueſtitura antiqua D. Gualdinelli, p̄ſumunt̄ ſequens factæ in pſonis deſcendentiū ex eo factæ tāquā de feudo veteri & antiquo, & ſm̄ ꝯdōnes, & pacta cōtenta in inueſtitura illius, ᶜ primò p tex. in d. c. j. de eo q̄ fin. fecit agna. in fi. q̄ innuit q̄ ad hoc vt dicat̄ nouū, requirit̄ q̄ expreſſè dicat̄, q̄ fiat renūciatio, ut tanquā de nouo inueſtiat̄; itē ſatis innuit̄ in c. j. de fra. de nouo feu. inueſti. & in c. j. de duo fra. a capi. inueſti. in q̄bus notāter dr̄, de nouo, nō de p̄rno &c. Et ſic innuunt, q̄ qn̄ duo fratres inueſtiunt de bn̄ficio, qd̄ fuit p̄rnū, cēſent̄ inueſtiti tanquā de paterno, nō tāquā de nouo; p hoc ēt rō, qa ſequēs diſpoſitio cenſet̄ i dubio facta ſm̄ tenorē, & naturā p̄cedētis factæ ſn p eo. arg. ff de uſu. l. ſi ſtipulatus. & l. j. §. belliſſimè. ff. ut le. no. caue. & l. cū qui. §. q̄ iniuriarū. ff. ſi q̄s can. qa ſm̄ ſubiectā materiā uerba ſunt intelligēda. l. ſi uno. in prin. ff. loca. & l. ſed & ſi poſſeſſori. §. ſed ſi rerū. de iure iu. Si uerò nō ꝯſtaret de ueteri inueſtitura, & eſſet cōtentio cui' incūberet onus pbandi an eſſet nouū uel antiquum, tunc eſſet dicendum q̄ incūberet agenti. ut in c. j. §. fin. de gradi. 2 ſucceſ. feu. & ibi no. & l. ei q̄. ff. de pba. cū ſimi. ¶ † Nunc ergo eſt uidendū polito q̄ ita ſit hoc ſcd'o caſu, & q̄ iſti agnati filij Henrici deberent p̄ferri dictæ filiæ Mariæ nepti Singofredi; vtrū ced ciderint a iure ipſorū pp delictū ᵈ Singofredi, qa rupit cōfinia pp qd fuerunt bona ꝯfiſcata. Rn̄deo nō, ſed potius roboratum fuit, qa cū dictu delictu nō concerneret pſonā dn̄i feudi, vel eccleſiam a qua tenebat in feudū, ſed ꝯcernebat dn̄m terræ p̄ſatum feudū facta ꝯfiſcatione gn̄ali oīum bonorū fuit ſtatim apertum agnatis excluſis. ſ. deſcēdentibus dicti Singofredi, nō aūt tranſiuit in fiſcū, licèt de facto p camerā fiſcalē fuerit occupatū. vt in c. ſi uaſallus culpā. ſi de feudo fuerit cōtrouer. & in c. j. ſi vaſ. feu. priue. cui defer. & q̄ fuerit prima can. benefi. amit. c. j. §. deniq;. & no. Bar. in l. ſi finita. §. ſi de vecti. de dam. infe. facit. qd̄ no. Bar. in l. cū qui. de interdi. & rele. Sed ea alio ſibi vn̄r p̄iudicaſſe dicti agnati; videlicet qa cū feudū eſſet eis apertū, & poſſent ipſum repetere a camera fiſcali, tāquā de facto detentū, p ea q̄ dicta ſunt. ſ. & tacuerūt p annos. 40. vel circa. amiſerūt ius ſuū p̄ſcrip. C. de præſcr. 30. an. l. ſicut. & l. oēs. & l. j. de anna. excep. & arg. c. ſi q̄s per 30. ann. ſi de feu. fue. cōtrouer. Et vr̄ eſſe quaſi caſus de hoc ī l. fi. C. de fundis patrimo. lib. 11. q̄ incipit iubemus. Et ſic vr̄ fuiſſe acquiſitū cameræ, ſi illa tenuit tanquā feudum, & recognouit dn̄m. vt in d. c. ſi q̄s p 30. ann. & ſi dicat̄ camera fuit in mala fide, qa ſciebat uel ſcire debebat non ptinere ad ſe, ſed ad agnatos, & ſic nō potuit p̄ſcribere de reg. iur. l. poſſeſſor. Rn̄det̄, q̄ imo credebat ad ſe ptinere ex ꝯfiſcatione, & licèt iſte fuerit error iuris q̄ nō pdeſt ad vſucapionē triēnij vel ad p̄ſcriptiones longi tpis q̄ currunt cū titulo. l. nunquā. ff. de vſuca. bene tn̄ pdeſt ad p̄ſcriptionē lōgiſſimi tpis, q̄ currit ſine titulo put ſentit glo. in c. de quarta. de p̄ſcr. & ita debet intelligi, & limitari qd̄ no. Bar. ī l. celſus. ff. de vſuc. in pe. col. ibi dū dicit. dic ergo q̄ bona fides præſumit̄ ſi præcedat titulus verus, vel putatiuus ēt errore iniuſto &c. & Cy. in l. vēditioni. C. de vſuc. p empto. de p̄ſcr. 30. ann. l. ſi q̄s emptionis. §. j. in j. oppo. & l. j. C. de ſer. & aqua. in 4. oppo. & qd̄ no. in c. cū pſonæ. de priuileg. lib. 6. ī nouel. facit. l. 1gu. ff. de lib. cā. & l. ſed & ſi lege. §. ſcire. ff. de peti. hære. Pōt ēt dici, q̄ p̄iudicauerint ſibi dicti agnati ꝯducendo dictū feudum a camera, pp qd̄ vn̄r renunciaſſe omni iuri ſuo vtilis dn̄ij, & ipſum in camerā tranſtuliſſe. p l. qd̄ meo. in prin. & l. ſi aliquā rē. cū ibi plenè no. ff. de aq. poſ. vel ſi dicamus, q̄ illud ius nō potuerit in aliū transferre ſine licētia dn̄i feudi, ſaltē ad dn̄m feudi reuerſum fuit, arg. inſti. de vſufru. §. finit. Et ſic quodcunq; iſtorū teneamus, cū poſtea dux. Mediolani q̄ ſucceſſit in dn̄io Veronenſi, & p ꝯn̄s in iure ca-

te cameræ cōſenſerit, ꝙ D. eps Vincentinus inueſtiret Thomaſium deſcendentē ex Singofredo, cenſet in eius pſonā feudū nouū fuiſſe, in quo nō dēt haberi aliquis reſpectus ad inueſtituram primo loco factā in pſonā dñi Gualdinelli, qa ius cōpetens ex illa inueſtitura deſcēdentib. ex dicto D. Gualdinello fuit extinctū. ſ. pro dimidia q̄ obuenit Singofredo pp ſui delictū, & apertā fuit Henrico fratri & deſcēdētibus eius, & poſtea ius dicti Hērici & ſuorū deſcendentiū in eadē dimidia eis delata ſiſr fuit extinctū pſcri. uel tacita denūtiatione. Si ergo illi, q neglexerūt petere tāto tpe a camera, & q pduxerūt a camera pcedebant alios agnatos ī gradu, & ſic ius dictæ dimidiæ ad eos ſpectabat. Eriſti agnati, q nō petūt. l. Mattheus, Iacobus, & Ioānes deſcenderunt ab illis, clarū vr ꝙ ex pſona illorū q iā a iure ſuo ceciderāt, uenire nō pñt. iux. not. p Bar. in ſi. in l. q ſu pſtiels. ff. de aeq. hære. Sed ex propria pſona uenire pñt. p no. ibidē p Bar. & per c. 1. §. j. de
3 ſucc. feu. & c. j. de alie. feu. pr. † ubi uaſallus nō pōt renūtiare feu-
a do ᵃ & facere inueſtiri filiā in piudiciū agnatorū, illis nō conſentientibus; ſi ergo nō piudicat eis expreſſa renuntiatio, ſiſr nō dēt piudicare tacita reſultans ex pſcriptione, uel negligentia, ſeu ex pductione facta a camera. Sed in ꝯriū vr, qa quicquid ſit de agnatis ex tranſuerſo uenientibus, ut uaſallus nō poſsit eis piudicare nec delinquendo, niſi cū delinquit in dñm. ut in c. ſi uaſallus culpā. & ſi de feu. fue. ꝯtrouer. & in c. ſi uaſallus feu. priue. nec renūtiando feu. expreſſè. uel tacitè. ut in d. c. j. de alie. fue. pr. & de ſucceſ. feu. c. 1. §. j. ſuis tñ deſcendētibus pōt piudicare delinquēdo, & ſic in hoc ſunt deterioris ꝯditionis q̄ trāſuerſales, ut eſt caſus in cc. ī. alle. ſ. ſi uaſallus culpam. ſi de feu. fue. ꝯtrouer. & ſi uaſal. feu. priue. cui de. c. j. ¶ Et eodē mō vr ꝙ poſsit piudicare renunciando tacitè uel expreſſè; p id qđ no. Archi. in ſi. in c. j. de iurepatro. lib. 6. in iurepatronatus eccliæ qđ deuoluit ad deſcēdētes
4 & agnatos quaſi p eundē modū, ſicut feudū. † Nā tenet ibi Arc. licet quidā tenuerint ꝯriū, ꝙ patronus poſsit in piudiciū filiorū ſuorū & ab eo deſcendētiū renunciare iuripatronatus, & priuat filios eius ut ēt ex propria perſona uenire nō poſsint, nec tāquā filij. per. c. ſignificauit. de teſti. in ſi. Eodē mō vr dicendū in feudo tam in tacita renuntiatione q̄ expreſſa ut facta a patre piudicet filijs & deſcendentibus, quia tranſire ſolet ad filios ut filios, ſicut illud iuſpatronatus. Vñ vr dicendum ꝯcluſiuè, ꝙ dicti Mattheus, Iacobus, & Ioannes deſcenderūt ab illis excluſis per præſcriptionē, & renuntiationē, nō poſsint nec ex pſona parentum nec ppria uenire ꝯ iſtā Mariā, qa quo ad eos cenſet fuiſſe feudū nouū in perſona patris dictæ Mariæ, & per pñs deficientibus maſculis uenit dicta fœmina ſm tenorē ſuæ inueſtituræ. Et ſi dicta fœmina nō eſſet, potius deuolueret ad eſm dñm feudi, q̄ ad dictos agnatos. Sed ſi dicti agnati nō deſcenderāt ab illis excluſis, ſed ab alijs, ad quos forte nō ſpectabat pro tunc recuperare a camera, qa forte erant alij qui eos pcedebant in gradu, tunc ſecus eſſet, qa negligentia illorū pcedentiū & ēt tacita renunciatio reſultans ex conductione facta a camera nō nocet eis, ſicut nec expreſſa renunciatio. ut in d. c. j. de alie feu. pater. & de ſucc. feu. §. j.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Dña Matthea ī ultimo eiꝰ teſtō inſtituit Catherinā eius filiā legitimā & naturalē, & uxorē Ioannis de Bulgare hrēdē uniuerſalē in oībus ſuis bonis &c. Et ſi dicta dña Catherina eius filia decederet qñcunq; ſine hrēdibus ex ſe & ex dicto Ioanne eius uiro legitimis deſcendentibus, ſubſtituit ſibi teſtatrici & dictæ dñæ Catherinæ dictū Ioānē de Bulgare eiuſq; hæredes in oībus ſuis bonis. Et ſi filiū uel filiam unum uel plures ipſa dña Catherina natum uel natos ex ipſis iugalibus reliquerit tunc uoluit & ſubſtituit ſibi teſtatrici & dictæ dñæ Catherinæ eam, uel eos hrēdem, uel hrēdes uniuerſales &c. Et ipſos adinuicē ſubſtituit uulgariter & pupillariter & per fideicōmiſſum. ¶ Et ſi oēs pdicti filij decederēt ſine hrēdibus ex ſe uel eorum altero legitimè deſcendētibus, ſubſtituit ſibi teſtatrici, & eidē dñæ Catherinæ dictū Ioannē, eiuſq; hæredes. Poſt hæc ſupraſcripta dña Matthea deceſsit relicta & ſuperſtite dicta dña Catherina. Deinde ſupraſcriptus Ioannes ſubſtitutus deceſsit relicta & ſupſtite dicta dña Catherina eius uxore hærede inſtituta. ut. ſ. nulliſq; deſcendētibus ex ſe & d. Catharina iugalibus. Et per ipſum Ioannē condito teſtō in quo ſibi hæredes inſtituit Iacobū & Bartholomeū & quoſdam alios fratres nepotes ex fratre ipſius Ioannis. Deinde & ſucceſsiue d. Catherina deceſsit nullis ex ea relictis deſcendentibus. ¶ Quæritur nunc utrū ipſi nepotes dicti Ioānis ab eo inſtituti ſuccedere poſſint & debeant dictæ dñæ Mattheæ uirtute ſubſtitutionis per eā factæ, dum ſibi ſubſtituit & dñæ Catherinæ eius filiæ Ioannē de bulgare, eiuſq; hæredes, & ſic an dicta ſubſtitutio intelligatur de ſuis hæredibus dicti Ioannis An uero etiam de extraneis.

S V M M A R I A.

1 *Subſtitutio facta de tio & hæredibus eius comprehēdit etiam hæredes extraneos ipſius, quando ad ſuos hæredes uerba non poſſunt congruè aptari.*

2 *Hæredes, dictio iſta quid propriè importet.*

CONSILIVM XLV.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Vr dicēdū, ꝙ dicti hrēdes Ioannis q nō ſunt de deſcendentib. eius, ſed extranei reputant. l. ſi alienū. §. in extraneis. ff. de Inſt. nō uocent ad hāc ſubſtōnē factā. d. Catherinæ ſub ꝯdōne ſi deceſſerit ſine lib. q̄ ſi teſtatrix ſubſtituēdo filiæ ſub illa ꝯdōne pfatū Ioānē & eius hrēdes, intellexerit de hrēdibus ex pprio corpore Ioānis deſcēdētibus, nō aūt de extraneis. & hoc iō qa ſicut filiā ſuā & eius liberos ptulit dicto Ioāni ſubſtituto, ita credēdū eſt ꝙ extraneos hrēdes filiæ uoluerit pferre extraneis hrēdibus dicti Ioānis ſm Bar. q ita vr determinare. ff. de lib. & poſt. l. gallus. §. ēt, circa mediū ſm Ricar. malū. in quadā ſua diſputatio. quā ēt refert Io. An. in addi. Spe. ti. de teſt. ſup rubrica ante ſi. Et ita vr determinare. Bar. in l. ſi is qui. cc. §. uerū. ff. de reb. du. in pen. col. dū tractauit de materia copulatiuæ, ibi dū dicit cuius occaſioue forma tibi hanc qōnem &c. ¶ Sed in ꝯriū vr ueritas; nā q̄ ſupradicta ſunt, poſſent pcedere ſi uerbū illud, & eius hrēdes, poſſet commode intelligi de filijs ſeu de hrēdibus pprij corporis, ut ſi alius q̄ maritus & eius hrēdes fuiſſent ſubſtituti filiæ ſub illa ꝯdōne, ſuccederet ſine filijs ſeu liberis, & ita loquunt autoritates de qbus. ſ. Sed in caſu nro uerbum illud, eiuſq; hrēdes, nō pōt intelligi niſi de hrēdibus extraneis, qđ patet quia ſuſtō fuit facta filiæ ſi decederet ſine hrēdibus ex ſe & dicto Ioāne deſcendentib. qđ intelligit in filijs uel liberis, & facta fuit de Ioāne & eius hrēdibus, certè inquātū facta de Ioāne dēt intelligi ſi Ioānes ſuperuixeret tpe mortis filiæ. l. hrēs meus. in prin. ff. de cōdi. & dem. inquantū uerò fuit facta eo caſu, quo Ioānes nō ſuperuixeret tpe mortis filiæ, ut ſic ordine ſucceſsiuo intelligat facta fuiſſe ſubſtō. l. gallus. §. j. cū ibi plene no. ff. de lib. & poſth. ¶ Sed ꝯſtat, ꝙ ſi Io. pmortuus eſt filiæ, & poſtea exiſtat ꝯditio ſubſtōnis, qa filia deceſſerit ſine filijs ſuſceptis ex ſe & Ioāne, nō pōt reperire in rerū natura filios Io. legitimos & naturales. Nā aut dicemus ꝙ poſsint tūc reperiri filij ſuſcepti ex eadē filia, & falſum eſt, qa iſta eſſent inter ſe ꝯria, uidelicet ꝙ filia deceſſerit ſine liberis cōibus uel ex illo ſuſceptis, & ꝙ tūc cū decedit, reperiāt filios cōes uel ex illo ſuſceptos q ſibi ſint ſubſtituti; nā poſito uno ꝯriorū, deſtruit reliquū. l. pomponis. §. ſi is. in ſi. ff. de proc. & l. ſed & ſi pupillus. §. pe. ff. de inſtito. Aut dicimus, ꝙ poſsint reperiri filij ſuſcepti ex alia uxore, quā habuiſſet ante iſtā. Et tūc licet iſtud eēt in ſe poſſibile, ſi tñ aū iſtā nō habuerat aliā, uel ſi habuerat nō tñ habebat ex ea filios tpe teſti, & tūc nō eſt uerisimile ꝙ teſtatrix cogitauerit de illis quos nō habebat, & p ꝯñs non erat poſsibilē eos reperiri tpe mortis filiæ ſuæ, qa fatua fuiſſet, qđ in dubio nō pſumit. C. de hære. inſt. l. ſi. Aut dicimus, ꝙ potuerint reperiri filij legitimi & naturales nati ex ſe & alia uxore ſuſcepta poſtquā ꝯxit mrīmoniū cū iſta filia teſtatricis, & iſtud eſt ēt impoſsibile pſupponendo ꝙ Ioānes pdeceſſerit in mrīmonio dictæ Catherinæ, pnt ē neceſſe pſupponere ad hoc ut illa pars ſubſtōnis facta de hrēdib. Ioannis locū habeat, qa durante mrīmonio cū dicta Catherina nō poterat uel potuit cōtrahere cū altera de iure. l. eū q probabilē. C. de adul. Et ſi et potuiſſet de facto ꝯbere & ſuſcipere filios non legitimos et facere eos legitimari, non eſt uerisimile ꝙ teſtatrix de talibus ſenſerit, cū eſſent ſibi odioſi. l. lucius. §. lucius titius damam. ff. de lega. 2. Cū igit illud uerbū, eiuſq; hrēdes, poſitum in ſubſtōne facta dictæ Catherinæ ſub ꝯditione ſi deceſſerit ſine hrēdib. ex ſe & dicto Ioāne ſuſceptis, nō poſsit ītelligi de filijs ſuſceptis ex ſe & dicta Caterina, qa eſſet īplicare ꝯdictionē. Nec de liberis ſuſceptis ex alia uxore quā habuiſſet aū dictā Catherinā, qa nullos habebat tpe teſti, & ſic ad tales nō pōt dici ꝙ habuit reſpectū, nec ēt poſsit ītelligi de filijs ſuſceptis ex alia uxore ſuſcepta ꝯſtāte mrīmonio cū Ctherina, quo durāte mortuꝰ eſt Ioānes, qa illi nō eēnt legitimi, ſed ſpurij, & adulterini, & exoſi, & ſic de illis nō vr cogitatū. Nec etiam

a ¶ Feudo. Vide Bald. in cōſ. 15. in 1. parte. ubi nunqd uaſallus renuntiando feudo præiudicet filio ad quē pertinebat ſucceſſio.

ẽt pôt ĩtelligi de filijs ſuſceptis ex alia uxore ſuſcepta poſt mor
tẽ Catherinæ, q̃a p̃ſumitur ꝙ ipſe Ioannes p̃mortuus ſit Catheri
næ, ad hoc ut illa ſubſtõ facta de hr̃dibus ſuus locũ habeat, aliàs
illa locũ nõ hr̃et, ſed ſolũ facta de ipſo Ioãne ut. ſ. dixi. ſequit̃ ne
ceſſariò, ꝙ illud uerbũ, eiuſq; hr̃des &c. nõ pôt intelligi de filijs,
ſed ſolũ de extraneis hr̃dibus dicti Ioannis, prout ſunt iſti de q̃-
bus p̃ſentialiter agitur. Et iõ debent admitti ex ſubſtõne p̃dicta
ex mente defuncti, quæ præualet oĩ interpretationi. l. cõditioni
bus. in prin. ff. de condi. & demon. C. de leg. l. cũ qõ. iunctis his q̃
hñr in ſimi. in l. hr̃dibus. §. j. ff. ad treb. ubi uerbum liberis ad ali-
quem relatũ intelligitur de his, quos habere pôt ſm ſubiectam
materiã. Eodem mõ uerbum hr̃des prolatũ in iſta ſubſtõne dẽt
intelligi de his quos Ioannes habere poterat eueniente dicto ca
ſu ꝙ ipſe p̃mortuus fuerit dictæ Catherinæ & ꝙ Catherina po-
ſtea deceſſerit ſine liberis ex ea & Ioãne ſuſceptis & exiſtentibus
hr̃dibus dicti Ioãnis. Et clarũ eſt, ꝙ his ſtantibus non poterãt exi
ſtere niſi extranei hr̃des, ergo de illis cenſetur teſtatrix ſenſiſſe;
facit ẽt in rõne ſui qd hr̃ in l. q̃bus diebus. §. dñs. ff. de cõdi. & de-
mon. ubi uerbum, debeo, relatũ ad ſeruũ intelligitur de naturali
tm̃ debito, quia de ciuili nõ pôt intelligi, ſecus ſi poſſet. l. ſi is cui.
§. flauius. ff. de ſoluti. Autoritates ergo p̃dictorum docto. allega
torum in ꝯriam partem locum haberent, qñ uerbum hæredes
poſſet congrue intelligi de filijs uel deſcendentibus quod hic nõ
eſt. ¶ Cæterum clarum eſt ꝙ de proprio ſignificatu uerbum hæ
a redes [a] importat quoſcunq; ẽt extraneos, & non ſolum primos,
ſed uſq; in infinitum. l. ſciendum. ff. de uer. ſig. niſi in materia re-
ſtringibili. C. de uſufruc. l. antiquitas. ¶ Concludo ergo dictos
hæredes Ioannis ex dicta ſubſtitutione fore admittendos.

a ¶ Hæredes. vide Bal. in conſil. 170. in 5. parte. & in conſilio 291. in 2. parte & in conſil. 114. in 1. parte.

S V M M A R I A.

1 *Feudo in uno non habet locum ius accreſcendi, & qui ſui culpa non eſt in poſſeſ ſione feudi, cadit tamen, ſi infra annum & diem non petit ſe inueſtiri.*

2 *Feudo an ſpoliari poſſit, qui aggreſſus eſt dominum feudi, ab hærede ſi dominus in uita tacuit.*

3 *Feudum ſi epiſcopus contulit uni, & Papa alteri cum declaratione quòd iam reſeruauerat ſibi talem feudi collationem, an talis declaratiò noceat laico cui iam fuerat ius quæſitum.*

4 *Intellectus ad Clemen. 1. de probat.*

C O N S I L I V M X L V I.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſo & exami
natio puncto ſu
pradicto, ſuper eo ꝙ quæritur an hæredes dicti Anto
1 nij poſſint aliquid petere de dictis decimis. † Notan-
dum eſt primò, ꝙ quæſtio non habet dubium quantum ad por-
tiones, quæ fuerunt illorum repudiantium uidelicet Iacobi de
trenis, dñi Antonij, Nicolai, Ioãnis, Georgi, Aloyſij, Bartolomei
Dault de Totis fratrũ & hæredum dñæ Ziliæ; qm̃ cum in p̃ſonis
iſtorum inueſtitorum p dñm Ioannem Papam feudum iſtud eſ-
ſet nouum, quia ipſi fuerunt primi inueſtiti, portiones illorũ re
pudiantium non accreuerunt huic dño Antonio, uel alijs non re
pudiantibus, ſed reddiderunt ad dñm feudi, uidelicet D. ep̃um.
ut in c. j. de duobus fratri. de nouo bene. inueſti. & in c. 1. §. ꝙ ita
intelligendũ. de gradi. ſucce. in feu. & plene per Bart. poſt Dy. in
l. ſi mihi & titio. ff. de uerb. obli. & ſic illas potuit cõcedere dicto
Petro ſicut conceſſit. Nec ob. qđ no. in Spe. de colla. §. nunc uerò
aliqua. uerſ. 69. cum ſeq. q̃a loquitur qñ cõceſſio fit duobus uel
pluribus cũ clauſula, ꝙ poſt eorum mortẽ redeat ad conceden-
tem, quo caſu p p illam clauſulam cenſetur actũ ut poſt mortem
tm̃ oĩm redeat, & nõ prius, & ſic ꝙ alter alteri ſuccedat præmo-
rienti. ar. l. pe. C. de impub. & alijs ſubſti. q̃ clauſula in caſu nr̃o in
dicta cõceſſione Ioãnis Papæ non fuit appoſita, iõ non ſumus in
q̃one ſeu caſu ſpeculatoris. ¶ Quantũ uerò ad partẽ conceſſam
dicto D. Antonio de anzolellis quæ non fuit repudiata, utrũ hr̃-
des eius poſſint eã petere, attento ꝙ per annos. 16. ut dr̃ tacue-
runt, nec unquã ipſi uel dictus D. Antonius dictas literas Papa-
les præſentauerunt, ſi quæritur an per hoc dictæ literæ perdide-
rint ipſarum uigorem. Rñdetur ꝙ non, & ꝙ p p hoc non prohi
bentur petere, q̃a nõ perdiderunt p p hoc ſolũ uigorẽ ſuũ, imo
de ſui natura ſunt ppetuæ. C. de diuer. reſcri. l. falſo. niſi aliæ lite
ræ in ꝯrium emanaſſent, q̃a tunc per negligentiam anni primæ
p̃didiſſent ſuũ uigorẽ, ut in c. ſi aũt. & c. plerũq;. extra de reſcri.
qđ hic nõ fuit. ¶ Sed ſi q̃ritur an ex eo ꝙ non petierunt ſe inue-
ſtiri. ꝯ. annum & diem ceciderint a iure ipſorum per l. imperia-
lem. §. præterea ſi quis. de prohi. feu. alie. per Fede. vr̃ adhuc di-
cendũ, ꝙ non, q̃a ipſi non poſſidebant, ſed dictus Petrus cui D.
ep̃s conceſſerat, & ſic vr̃ ꝙ eis non curreret dictum tp̃s. ut not.
Bal. poſt Gul. de Cu. in l. ſolennibus. C. de rei u endi. ſed in cõtra
rium facit, quia illud dictum poſſet procedere, ſi feciſſent diligẽ
tiam in auocando poſſeſſionem ab illo, & auocare potuiſſent;
ſed quia nullam diligentiam fecerunt, ſed malitioſè ut vr̃ tacue-
rũt & neglexerũt, talis negligentia vr̃ eis debere nocere, q̃a ubr̃
fuiſſe in poſſeſſione ex quo ſtetit p eos quominus eſſent. Et hoc
per tex. cũ glo. in c. ſi. extra de elec. q̃a negligẽtia cõmiſſa in uno
1 cenſet̃ cõmiſſa in alio ad qđ deuenitur per illud; ad qđ bene fa-
cit. l. ſed & ſi per prætorẽ. §. hæc clauſula. in fin. ff. quibus. ex cau.
ma. & l. j. §. quid ergo. ff. de ꝯrio iudi. tute. & qđ no. Cy. in l. ea q̃.
C. de tẽpo. in integ. reſt. in ult. q. & Bar. in l. q̃bus diebus. in prin.
ff. de condi. & demon. quorũ dicta bene faciunt ad propoſitũ. fa
cit ẽt l. 3. ff. ui bo. rap. C. de his q̃ a nõ dño. l. ſi. ubi negligẽtia cõ
miſſa circa unum nocet in alio; & qđ ad idẽ plenè no. in l. ab ho-
2 ſtibus. §. ſed qđ ſimplr̃. ff. quib. ex cau. maio. ¶ † Sed dicendũ eſt
ꝙ ſi dictus Antonius aſſaliſſet p̃fatum ep̃m uolens ipſum interfi
cere, p̃dere debeat dictũ feudũ. ut in ti. q̃bus mo. feu. amit. §. idẽ.
& quæ ſit pri. cau. bene. amit. §. porro ſi dñm. Sed unum facit hic
dubium, q̃a D. ep̃s præfato D. Antonio quouſq; uixit i hac inin
ria quæſtionem non fecit, & ſic eam remiſiſſe vr̃ prout tenet gl.
magna. in d. §. porro. in fi. per l. ſi. C. de reuo. dona. & C. de inoff.
teſt. l. omnimõ. in prin. & ff. de contrata. l. 3. §. ſi emancipatus fi-
lius uxore. & ſic dicta pœna priuationis non vr̃ ad hæredem trã
ſire. ff. de iure fiſci. l. eius qui delatorem. & qđ ibi no. per Bart. &
per eundem. ff. ſolu. matrimo. l. rei iudicatæ. §. 1. ¶ Sed breuiter
reſponderi poteſt, ꝙ præfatus D. epiſcopus neſciebat. ꝙ præfa-
tus D. Antonius prætenderet ſe ius habere in dicto feudo uirtu
te literarum D. Papæ poſtquam illas nunquã ſibi præſentauit,
ideo ſibi non eſt imputandum ſi ad priuationẽ eius p p dictam
culpam non proceſſit, nec per conſequens dici pôt ꝙ dictã cul-
pam cenſeat̃ remiſiſſe cùm ignorãs nihil agere uel remittere cen
ſeatur. ff. de actio. & obli. l. ex maleficijs. §. lõgemimus. C. de tabu.
l. gñali. ff. iuriſd. om. iu. l. ſi per errorem. cum ſimi. & ſic ceſſat rõ
dictarũ. ll. q̃ fundatur in tacita remiſſione reſultante ex diſſimu
3 latione iniuriæ. ¶ † Sed vltra p̃dicta, ſi q̃s forte dubitaret in eiſ-
dẽ, poſſet aliud fundamẽtũ, & nõ paruũ ſumi p dicto Petro, pri
mò inueſtito a p̃fato D. ep̃o tãquã de feudo ſibi aperto p mor-
tẽ iã Petri decedẽtis ſine libe. & vltimi feudatarij, & ꝯ dictũ An-
toniũ, & hr̃des eius, q̃ Antonius habuit ex cõceſſione Papæ Ioã
nis facta vt cõprehendo poſt inueſtiturã dicti Petri, aliàs ſuper-
flua fuiſſet declaratio dicti Papæ Ioannis de reſeruatione facta
viuente iam Petro. Conſtat. n. ꝙ ſi p̃ceſſit inueſtitura Petri facta
p dñm ep̃m, fuit illi Petro acquiſitũ ius vtilis dñij. iux. ea q̃ ple-
nè hñr p gl. in c. j. de capitu. corra. in §. p̃terea. ¶ Conceſſio ergo
poſtea facta p Papã dicto Antonio, & ſocijs de dicto feudo non
vacante valere nõ potuit, q̃a nõ potuit eſſe illius Petri inſolidũ
ex cõceſſione ep̃i, & iſtorũ inſolidũ ex conceſſione Papæ. l. ſi vt
certo. §. ſi duobus vehiculũ. ff. cõmoda. Nec p̃ſumit̃ voluiſſe au-
ferre Papa ius alteri p prius q̃ſitũ ex collatiõe ep̃i, cũ de illo mẽ-
tionẽ nõ fecerit in eius prima collatione. de ꝯceſ. p̃ben. c. ſi. lib.
6. de reſcrip. c. quãuis. eo. lib. cũ ibi no. & qđ no. Bar. in l. totiẽs.
ff. de pollici. & l. 2. §. ſi q̃s a prin. & §. merito. ne q̃d in loco publi
co. extra de offic. delega. c. ſup hoc. de uerbo. ſigni. c. dilecto. de
vſu pal. ca. ex tuarũ. de decimis. c. ex multiplici. ¶ Reſtat nũc du-
biũ, q̃a Papa poſtea motu proprio declarauit ſe reſeruaſſe col-
lationi, & diſpõni ſuæ dictũ feudũ decimarũ tp̃e quo adhuc nõ
vacabat, q̃a viuebat iã Petrus, & inhibuiſſe D. ep̃m Vincentio, ꝙ
cũ vacaret poſt mortẽ dicti iã Petri ipſum alteri nõ ꝯferret; ꝙ ſi
verũ foret ſine dubio collatio facta p D. ep̃m ſeu inueſtitura di
cto Petro nõ valuiſſet, cũ dicto ep̃o fuiſſet adẽpta poteſtas rõſe-
rẽdi p Papã, q̃ potuit adimere. de ꝯceſ. p̃bẽ. c. q̃a cũctis. lib 6. cũ
ibi plenè no. & eod. ti. c. j. i cle. Cũ. n. ipſe ꝯcedat, & auferat vſ̃em
adminiſtrõnẽ totiꝰ ep̃atꝰ, p̃t p ꝯñs illã quo ad q̃d reſtrĩgere. arg.
ff. de pac. l. iuriſgẽtiũ. §. adeo. ver. nã ſi pôt. ff. de i liteiur. l. videa
mus. §. pen. & l. in actionib. ff. de vulg. & ſubſti. l. q̃ plr̃s. ff. de inſt.
l. ſed ſi & pupillꝰ. §. ſed & ſi denũtiauit. facit in rõne ſui. l. iudiciũ
ſolui. ff. de iud. ff. de pollic. l. totiẽs in fi. Veriſimile tñ nõ eſt, ꝙ
ita ſit, vel fuerit in veritate; q̃a iſtud ẽ ꝯ oẽm ſtilũ, & ꝯſuetũ Ro.
rũ põtificũ, q̃ lꝫ ſoleãt ſuæ collationi reſeruare bñficia eccl'aſti
ca q̃ ꝯcedunt i titulũ, nũq̃ tñ audiui vl̃ vidi lꝫ i curia Romana cõ
uerſatus

uerſatus ſim, nec credo ꝙ aliquis ſit qui uiderit talē reſeruationē de collatione uel inueſtitura feudi eccleſiaſtici, ꝗ ſit per uiam ꝯctus. Et nō ſit in titulū, nec eſt res pupillaris; ſed ſit in proprietatē potius utilis iuris dñij, & eſt res ꝓphana; qa nec de iure decimāndi, qđ in laycū nō cadit, ſed de fructibus decimæ, ꝗ cadūt. extra de decimis. c. tua. vñ tanquā ꝯ oēm conſuetudinē, nō eſt uerisimile ꝙ talis reſeruatio facta unquā fuerit. arg. ext. de crimi. fal. c. ꝗ graui. & ēt auget p̄ſumptionē ꝯditio & mos dicti Papæ Ioannis, q multotiēs faciebat tales declaratiōes ꝯ rei ueritatē & exorbitantes cā ſeruiendi amicis. Sed licet ita ſit, tñ ex quo Papa atteſtaī de eo qđ ꝯſiſtit in facto ſuo, vr̄ ſtandū literis eius in tm̄, ut ēt
a ꝯtrium probari nō poſsit [a]. ut in cle. j. de prob. & iſta ſunt paria. ſ. ita fuiſſe ut Papa aſſerit, uel nō fuiſſe qđ eſt uerisimilius, iſtud tñ probari uel allegari non poſſet, ut hr̄ in l. qui habebat. in fi. ff. de manu. teſt. & no. per gl. in l. lecta. ff. ſi cer. pet. quæ incipit. l. menſem. ex. de exce. c. cum eccleſiaſticæ. & no. per Bar. in l. ubi pactū.
4 C. de tranſa. añ fi. ¶ †Sed aduertendū eſt diligenter ꝙ deciſio illius clemen. eſt ꝯ diſpoſitionē iuris cōis in duobus. ¶ Primò inquantū uult, ꝙ credaī talibus literis de eo qđ p̄ceſsit collationē alterius factā, & ſic tendit ad tollendū ius alteri quæſitū, vñ in p̄iudicium alterius & ad ius alteri quæſitū tollendū, uel ſibi præiudicandum, tali confeſsioni nō uideretur ſtandū; quia potuit fieri repetita die, & ſic falſo mō. ff. de fide inſt. l. repetita. & ibi eſt tex. cū gl. iuncta. l. ſeia. mancipiu. ff. ad uelle. in Auth. de æquali. do. §. prāmū quidē illud. uer. ſi aūt mulier. C. de teſta. l. uerba. & qđ no. in Spe. de inſtr. edi. §. poſtremo. uer. ſed nunquid. & Cyn. in l. ubi adhuc. C. de iure do. in. 12. q. & qđ no. ꝑ gl. C. de pigno. l. p̄ſes. ¶ Itē in alio eſt ꝯ ius cōe deciſio illius clemētinæ; quia talis approbatio tēdit ad probationē, nō ad diſpoſitionē, cùm contineat enuntiationē eius qđ fuit de p̄terito, nō aūt diſponit de p̄ſenti, licet loquaī eo caſu quo diſpoſitio Papæ fundatur in tali enuntiatione. ¶ Cōſtat aūt ꝙ enunciatio eius qđ fuit de p̄terito, uel eſt de p̄ſenti, dr̄ tēdere ad ꝓbationē, nō ad diſpoſitionē. l. publica. §. ſi ff. depoſi. Sed regula eſt, ꝙ oīs ꝓbatio regulariter recipit aliā ꝓbationē in ꝯtriū. l. ſiue poſsi. C. de prob. Sed fallit hoc caſu, ubi nō pōt ꝯtriū probari, ut hr̄ in dicta cle. ¶ Dicendum eſt ergo, ꝙ cū ſit ꝯ ius cōe in duobus, & tendat in p̄iudiciū iuris alteri quæſiti locū hēt ſolū in clericis, in quorū p̄iudiciū pōt Papa aliquid ſtatuere, qa ſunt ſibi ſubditi; nō aūt in laicis, qui ſubditi nō ſunt, & in quorū p̄iudiciū ſtatuere nō pōt in his ꝗ nō ꝯcernūt piculū aīæ, uel cām matrimonij, nec pōt eis auferre ius ꝗſitū. c. ꝑ uenerabilē. q filij ſint legiti. de iudi. c. noui. & qđ ibi no. per Inn. ſup uerbo theodoſius. ubi dicit ꝙ Imperator nō pōt reuocare. l. ſuā, ꝑ quā cōceſſerit aliquod priuilegiū eccleſiæ, quia cū ꝑ eam ſit eccleſiæ ius ꝗſitum, & illa non ſubeſt Imperatori, non pōt ſibi ius p̄dictum auferre. Secus in priuilegio cōceſſo ſubdito, qđ pōt Imperator ei auferre, cū per illud nō ſit ſibi obligat⁹. ut no. Bar. ſm̄ Nico. mata. in l. qui ſe patris. C. vñ libe. facit qđ no. Inn. in c. in nr̄a. de iniurijs. Sicut igiī Imperator nō pōt auferre ius ꝗſitum nō ſubdito ſuo ſm̄ Inn. in d. c. ēt ſi erat ꝗſitum per ſuā. l. uel priuilegiū. ita & pari rōne non pōt Papa auferre ius ꝗſitū laico ſibi nō ſubdito, cū iſtæ pōtates procedant ad paria reſpectu duorum ſubditorū. in Auth. quom. op. epiſc. in prin. cum ibi no. facit qđ no. gl. in c. fi. de arbi. li 6. nō eſt ergo ſeruanda deciſio illius clemē. in caſu nr̄o ubi Papa atteſtatur ſe reſeruaſſe ſuæ diſpoſitioni collationē dicti feudi uiuente iā Petro, poſtquā dicta atteſtatio facta eſt poſt ius ꝗſitū dicto Petro, & tendit ad illud ſibi auferendū, cū ſibi auferre nō poſſet, qa laic⁹ & ſibi nō ſubditus; ſed ſi de dicta reſeruatione appareret aliter ꝗ̃ ꝑ atteſtationē Papæ, puta per bullas ipſam reſeruationē cōtinētes, tūc ēt inter laicos dictæ bullæ eſſent ſeruādæ, qa nō tēderent ad auferendū ius iam ꝗſitū, ſed ad impediendū ne ꝗrereī qđ facilius fieri pōt. l. patre furio. de his q ſunt ſui uel ali. iur. Plus vr̄, ꝙ ēt ſi dictus Petrus eſſet clericus, adhuc dictæ literæ ſibi nō p̄iudicarent in caſu nr̄o, qa licèt
b Papa poſſit auferre alicui clerico bñficiū ſuū [b], in illo tñ nō hēt ali qđ dñiū direc. uel utile, nec dr̄ dñs ſed procur. ut in c. 2. de dona. dñium tñ rei ſuæ directū uel utile ꝗſitum ex ꝯctu nō pōt Papa auferre alicui clerico, ſicut nec Imperator alicui laico, niſi ex cā publicæ uti. l. itē ſi uerberatū. §. j. ff. de rei uen. ff. de euic. l. lucius. & eſt caſus ibi ꝑ Bar. expreſsè. in l. 2. C. de fun. patrimo. lib. 11. ubi Bar. in ſi. dicit iſta uerba. Itē ꝑ hanc. l. patet, ꝙ ſicut dñiū dire. nō pōt auferri ꝑ reſcri. p̄cipis abſq; cā, ut no. ſ. de fide inſtr. & iur. haſtæ fiſca. l. fi. ita etiam nec utile, ut hic; ſed conſtat ꝙ in feudo feudatarius habet utile dominium, ut. ſ. dixi. facit etiam. l. prædia. C. de loca. prædi. ciui. eo. libro.

SVMMARIA.

1 *Teſtator ſi apponat pœnam hæredi, ſi non ſoluat ſuo tempore annuū legatum, minor quandiu durat tempus minoris ætatis non incurrit pœnam.*

2 *Conditionis aduentus ſicut non conſtituit in mora, ita nec lapſus temporis appoſiti cauſa multiplicandi obligationem.*

3 *Grauatus qui eſt de annuo reddito in genere, aſſignando certum fundum non liberatur.*

CONSILIVM XLVII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ †Vltra ea ꝗ ſupiùs allegata [a] ſunt, facit pro dicto Cypro ad euadendū pœnam priuationis uel ꝑditionis hr̄ditatis; qa Galeaz filius teſtatoris tp̄e mortis teſtatoris erat pupillus, prout ex uerbis teſtī colligiī. Et cōſtat ꝙ delictū omiſsionis uel ꝯſiſtens in omittendo nō cadat in minore. 25. an. vñ a pœna, quæ ꝑꝑ tale dilectū incurriī, ꝯſeruatur minor ipſo iure illæſus, nec indiget reſtōne. C. ſi aduer. delic. l. fi. & in qui. cau. in inte. reſt. nō eſt neceſ. l. j. de his qui. ut indig. l. minoribus. Et ſic vr̄, ꝙ ſi dictis Galeaz tp̄e ſuæ mortis nō exceſſerat ætatē. 25. an. nō incurrerat hanc pœnā priuationis, & ſic eā hr̄editatē tranſmiſit ad aliā ſuā pupillā, quæ ſiīr nō potuit dici negligens, qa deceſsit añquā cōpleret octo menſes. ¶ Et iō p̄ſata hr̄ditas auita unà cū pœ̄na, cui erat ꝯiuncta. l. ſed ſi plures. §. ſi filio. ff. de uul. & pupil. fuit tranſmiſſa ad hr̄dem dictæ pupillæ, qui eſt dictus Cyprus ab inteſtato, ut dr̄, qui ēt Cyprus nō pōt dici fuiſſe in mora, cū ignorauerit ut dr̄ teſtm̄ primi teſtatoris, & ſic ignorabat ſe eſſe debitorē. l. qđ te. ff. ſi cer. pe. iūcta. l. ꝗ in ius alterius. ff. de re. iur. & l. ex maleficijs. §. lōge minus ff. de actio. & obli. C. de tabularijs. l. generali. ¶ Et cōſtat ꝙ uerba teſtatoris punientis illos q ꝯuenirent, debent intelligi de moroſis; qa nō pōt dici ꝯueniri, niſi qui eſt in mora faciendi qđ facere dēt; ſicut nō pōt dici ſtare per aliquē, niſi cum eſt in mora, non aūt ꝑꝑ hoc ſolū qđ nō facit. ff. de conſti. pecu. l. ſi quis. §. ait prætor. & ibi per Bar. Iſte ergo Cyprus nō pōt dici fuiſſe in mora, & per cōſequens nec dici pōt ꝯueniſſe; ergo nō incidit in pœnā cōtrauentionis, ꝗ eſt priuatio hæreditatis. l. pr̄ſami. teſta. in fi. ff. de hær. inſti. ¶ Nec ob. l. ad diē. ff. de uerb. ob. ubi hr̄s ignorans incurrit pœnā, qa uerū eſt ex promiſsione defuncti, ſeu ex illius ꝯctu cōmiſſam, qđ hic nō eſt, imo ſi cōmitteretur, ex propria culpa cōmittereī quæ nō cadit in penitus ignorante; in tx. plenè no. in l. j. & 2. C. ſi aduer. uen. pigno. Nec ēt ob. ſi dicaī, ꝙ primū fundamētū procedit in pœna legali, qr̄ ſi minor non incurrit ꝑꝑ delictum cōmiſſum in omittendo. Nam ſi hoc contingit ex eo, qa tale delictū non cadit in ipſum, prout doctores uidenī ſentire, ſequeretur ꝙ ēt in pœna per teſtatorē appoſita locū habere dēt, eo qa teſtator talē pœnā priuationis hr̄ditatis non niſi ꝑꝑ culpā & delictū hr̄dis imponere pōt. d. l. pr̄ſami. teſt. in fi. ff. de hær. inſti. & C. de his ꝗ pœnæ no. l. j. in fi. Et ſic uerba teſtatoris ex priuatione debent reſtringi, & referri ad tēpus poſt minorē ætatem completā; quia tunc diceretur cōtrauenire ¶ Præterea hæc pœna ſuccedit loco pœnæ legalis; quia & ſi teſtator eam nō impoſuiſſet; lex tñ eam imponebat. C. de fideicō. auth. hoc amplius. & ſic de ipſa vr̄ iudicandū tanquā de legali, quaſi expreſsio teſtatoris de eo quod tacitè inerat, nihil fuerit operata. ar. l. 3. ff. de leg.
2 j. †Facit ēt pro d. Cypro ꝙ præfatus Galeaz non fuerit in mora, poſtquā non fuit monitus uel iuſſus a iudice; qa poſito ꝙ in iſto relicto annuo fuerit appoſitum tempus, tñ nō conſtituit hr̄dem in mora; eo quia fuit appoſitum cā multiplicandæ obligationis & legati, non cā differendæ ſolutionis; iō lapſus eius non interpellat. qa ſufficit ꝙ opereī unum effectum. ſ. quia multiplicat legatum, & facit ut tot ſint legata, quot anni; hoc ergo effectu contentū eſſe dēt, nec dēt aliū producere ut conſtituat hr̄dem in mora, ſicut dicimus de euētu cōditionis. l. quotiēs. in diē. cū ibi no. de uer. obl. & ſicut in ſi. dicit gl. 2. magna ꝗ incipit. hoc quidā. circa medium. in l. frater a fra. ff. de conditio. indebi. ibi. & his finibus contenta &c. & hoc determinat expreſsè Bar. ꝙ lapſus talis tp̄is appoſiti cā multiplicandæ obligationis in annuo legato nō cōſtituit hr̄dē in mora in l. j. circa fi. ff. de penu. leg. Et ſi vr̄, ꝙ requireret hic monitio & iuſſus iudicis, ſicut ſi tp̄s nullū fuiſſet appoſitū. Nā i p̄cipio cuiuſlibet anni orta ē noua obligatio ꝓ nouo legato.

a ¶ Non poſſit. Adde Bar. ſozi. in conſi. 266. inci. in cauſa uer. abſolutus iā. circa medium. cum uer. ſe. in 2. parte. ubi, an, & quando eius uerbis narratiuis ſtandū ſit, & an ꝓbatio in cōtrarium admittatur, & an æquiualeat probationi ſum̄.

a ¶ Non poſſit. Adde Bar. ſozi. in conſi. 266. inci. in cauſa uer. abſolutus iā. circa medium. cum uer. ſe. in 2. parte. ubi, an, & quando eius uerbis narratiuis ſtandū ſit, & an ꝓbatio in cōtrarium admittatur, & an æquiualeat probationi ſum̄.

b ¶ Suum. uide Bar. ſozi. in conſ. 156. uer. quibus præmiſſis. in fin. & in cōſ. 154. uer. quintus caſus. & in cōſ. 167. uerſi. ſecundum [illegible] ibi ab. ibi. nam ui demus.

legato. Et ſic hodiè ꝑñt peti tot annua legata quot fuerũt anni
a ¶ Præteriti. ti de Bal. in cõſ. 235. in 1. parte.
2 ꝑteriti [a] l. q̃ſitũ.ff. de vſufru. & nullus anni lapſus interpellauit, vel in mora ꝯſtituit, fiat ergo nũc monitio ꝓ toto eo qđ debeť, ꝓ tpe ꝑterito, & ſerueť forma dictæ Authen. hoc amplius. licèt illud prima facie fortè videbit extraneũ, ſed nõ eſt, attenta determinatione Bar. in d. l. j. de penu lega. & ẽt rõne viua, quã ſ. tetigi. & ſufficit q legata ꝑſtent ꝓ oĩbus annis præteritis, vt hæres pœnã euitet. Poſito ẽt q dictus Galeaz fuiſſet in mora viuẽte Pãtaleone fuiſſet hr̃ditas deuoluta ad Pantaleonẽ ſm formã teſtamenti, q̃ Pãtaleon fuit ſubſtitutus Galeaz in duplicẽ caſum. ſ. ſi Galeaz decederet ſine liberis; & iſta ꝯdõ defecit, q̃a deceſſit cũ liberis; ex quo deceſſit cũ vxore ꝑgnãte q̃ poſtea peperit puellã. Itẽ in aliũ caſum. ſ. ſi Galeaz ꝯfaceret & ꝯtenta in teſtõ nõ obſeruaret, & iſta ꝯdõ extitiſſet ſi ille fuiſſet in mora, & ſic ad Pãtaleonẽ fuiſſet hr̃ditas deuoluta iure fideicommiſſi, quo iure valet dicta priuatio, vt in l. paterfamil. teſt. ff. de hære. inſti. Nec põt dici Pantaleon fuiſſe negligens in exequẽdo illud idẽ qđ ingorabat & iuſtè potuit ignorare an ille fuiſſet executus voluntatẽ defuncti vel nõ, nec tenebať ſerutari facta illius. Cũ ergo penes ſe bona nõ haberet, nõ tenebať ſoluere dictũ legatũ annuũ. arg. ff. de his quib. vt indig. l. cũ qui. §. bonis. & qđ no. p gl. & Bar. ff. de dã. infe. l. inter quos. §. dãni infecti. vñ nõ põt dici, q Pãtaleon inciderit eandẽ pœnã priuationis, & p ꝯñs dictũ fideicommiſſum ẽt ignorãs trãſmiſit ad ſuos hr̃des, & ſic ad dictũ Cyprũ, iux. plenè no. p Bar. in l. cũ filio. ff. de leg. j. & Cyprus nõ põt dici priuatus, q̃a nõ fuit in mora. vt ſ. dictũ eſt. Et ſic dictũ ꝯſortiũ in nullius negligẽtia põt ſe fundare ad petendũ dicta bona ratione ꝯuen- b
3 tionis, vel in pœnã; & hoc de primo dubio. ¶ † Quantũ verò ad aliud q̃ſitũ, quo q̃rit an ꝑfatus Cyprus poſſit aſſignare vnã peciã terræ, cuius redditus ſint ſufficiẽtes ad dictũ onus, vr̃ eſſe caſus q ſit audiẽdus. ff. de leg. j. l. filiuſfa. §. apud marcellũ, añ fi. & vr̃ determinare Io. And. in addi. Spe. ti. de inſtr. edi. §. dicto. i addi. q̃ incipit de trebellianica. añ fi. Sed illa loquunť qñ eſſet relictũ alicui ꝑdiũ, & ille eſſet grauat' de certo onere ꝑſtãdo de redditibus illius ꝑdij, quo caſu nõ teneť vltra q̃ ex illo ꝑcipiať, iõ ſi illud ꝑdiũ aſſignat, liberať; nõ ſic in caſu nr̃o, q̃a teneť in genere, & ſic ſi nõ ꝑciperet ex vno ꝑdio, teneret ſoluere ex alijs. l. quidã teſtõ. ff. de leg. j. meritò nõ debet audiri volens aſſignare vnam poſſeſſionẽ, & liberari a debito quãtitatis; q̃a ſic vbi periculum eſt ſuũ, trãſferret ipſum in alterũ, qđ in ſua ptãte eſſe nõ debet. arg. l. 3. §. j. ff. de iureiurã. Illud aũt vr̃ eſſe certũ, q onus ꝓbandi negatiuã incũberet antedicto ꝯſortio poſito q agere poſſet, q̃a nõ ſibi ſed alijs. ſ. pauperib. in genere debebať hoc legatũ. ſm ca q̃ no. Cy. in l. 2. C. de iure emphi. & Bart. in l. hoc iure. ff. de verb. ob. & in d. Auth. hoc amplius. añ fi. C. de fideicõ. & iſtud erit difficile ꝓbare, vñ ex hoc ſolo vr̃ debere ſuccũbere. Itẽ Bar. tenet, q datio executoris excuſat ab illa pœna, ſed Bal. aliter. iõ ſuper hoc nõ inſiſto, maximè q̃a executor vt dr̃ mortuus eſt viuente Galeaz. vñ poſt eius mortem ceſſauit excuſatio ex iſto capite.

b ¶ Potẽtior. uide dom. Bar. Socin. in conſil. 174. incip. in cã. uer. poſtremo dico. circa prin. in 2. parte. ubi ponit quòd p duos teſtes ẽt non deſcriptos reprobať. Et uide eũ in cõſ. 94. uer. 2. nam cum uer. ſe in 1. parte.

S V M M A R I A.

Præceptum de ſoluendo penſionem ſi fiat, & opponatur de ſimulatione contractus, an debeat præceptum exequi, & effectum ſortiri ante cognitionem de ſimulatione. & 2.

3 *Inſtrumentum emptionis ſi loquitur de uno emptore, & opponatur quòd alter fuerit emptor, qualiter probetur talis ſimulatio.*

CONSILIVM XLVIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ In cã q̃ vertiť corã ptãte ciuitatis Bono. ſup quodã præcepto facto p ipſum dñm poteſtatẽ ad inſtãtiã ſer Beneſuti cuidã Victori ſe-
4 gato, & Blaſio eius filio, Itẽ cuidã Iacobo de la porta liuellarijs dicti ſer Beneſuti, de ſoluẽdo eidẽ ſer Beneſuto id qđ annuàtim ſoluere teneňť & debẽt ꝓ dictis liuellis. Viſis actis & actitatis in cã, & inſtr̃is ꝓductis p dictũ ſer Beneſutũ, Et uiſa cõparitione & ꝯdictione ſer. Andreæ actoris. ſ. dñæ Catherinæ tutricis Florauãti filij ſer Feltrini fr̃is quõdã dicti Beneſuti aſſerẽtis dictos liuellos nõ ptinere ad dictũ ſer Beneſutũ, q̃q̃ inſtr̃a emptionũ & ꝯceſſionum cãtent ĩ eius perſonã, ſed ad dictũ Florauãtẽ, q̃a ſer Feltrinus eius pr̃ re uera, ut aſſerit, emit dictos mãſos ꝓ ſe, licèt cãtare fecerit inſtr̃a ĩ pſonã dicti ſer Beneſuti fratris ſui, de quo
1 ꝯfidebat, & petentis dictum ꝑceptum de facto reuocari. † Viſis etiam atteſtationibus ſuper hoc receptis pro parte dicti actoris ad ꝓbandũ ſimulationes ꝯctus uel inſtr̃orũ, & q de pecunia di-
2 cti Feltrini fuerunt empta. † Notandũ eſt primò, q ipſa non põt dici cã ordinaria; q̃a nec eſt datus libellus, nec eſt lis ꝯteſta. nec alia ſunt ſeruata, q̃ ſunt de ordine iudiciario. iuxta no. in l. prolatã. C. de ſen. ſed eſt cã ſummaria, quæ incœpit à ꝑcepto de ſoluẽdo, & ſic ab execu. ſicut cã executionis ſñiæ diffinitiuæ. ff. de re. iut. l. a diuo pio. § ſi ſup rebus. ff. de anth. tu. l. defendente. Et iõ nõ põt in ea ſequi ſñia diffitiua, q̃ habeat ꝑpetuò ꝑiudicare, ſed interlocutoria q̃ ſolũ in hac ſummaria ꝑiudicare habebit uidelicet ſup dicto ꝑcepto an debeat effectũ ſortiri, vel an debeat reuocari; nõ aũt in ordinario iudicio, in quo ageref de ueritate & ſimulatione dictorũ inſtr̃orum, dato libello, & ſeruatis ſeruandis ut. d. l. a diuo pio. §. ſi ſup rebus. & l. pe. ff. de his qui ſunt ſui uel alie. iur. & l. ſi qs a liberis. §. ſi uel patrẽ. de liber. agn. & q plenè no. Bar. in l. qui romæ. §. duo fratres. ff. de uerb. ob. in 4. col. in diſtinctione. & l. j. C. qñ prouo. nõ eſt neceſ. ante fi. & qđ no. Inn. de ordi. cogni. c. fi. poſt prin. ¶ Hoc igitur ꝑmiſſo vr̃ dicendũ partes dñi põtatis eſſe debere in pronũciando dictũ primũ ꝑceptũ ualere, & tenere, & debere ſortiri effectũ nõ obſtantib. dictis & allegatis in ꝯriũ; reſeruato tñ iure alteri parti in ordinario iudicio ſup ſimulatione dictorũ contractuũ & inſtr̃orum. Et hoc p tale fundamẽtũ; q̃a pro inſtr̃tis quæ hẽt dictus ſer Beneſutus, ꝓ ſe ꝑſumiť, quouſq; clare fuerit ꝯriũ probatũ. C. de proba. l. cum ꝑcib. Et eſt text. expreſſus cũ glo. in terminis noſtris. ſ. qñ inſtr̃m cantat in pſonã uni', & dr̃ q ꝯctus ad aliũ pertinet. C. ſi quis alteri uel ſibi. l. cũ ꝓpria ante fi. in uerbo doceuti. Conſtat aũt q ad
b reproba. inſtr̃i requiriť probatio potẽtior, [b] q̃ ſit illa q̃ ſit per inſtr̃m, aliàs illã nõ uinceret. iuxta plene no. p doc. in l. in exercendis. C. de fide inſtr. extra. eo. ti. c. cũ Io. quẽad. teſt. aper. l. 2. §. fi. p Bar. Sed in caſu nr̃o probatio facta ꝯ iſta inſtr̃a nõ ſolũ nõ eſt potentior, imo eſt minor q̃ ſemiplena, & p ꝯñs ſuccumbit plenæ reſultãti ex inſtr̃o, & habeť pro nõ facta, cũ ſint directo ꝯriæ; prout no. Cy. de procur. l. j. & Bar. in l. admonendi. ff. de iureiur. ante fi. ſeu poſt mediũ. in uer. q̃ro qđ ſi actor probauit plenẽ intẽtionẽ ſuã, & reus ſemipilene &c. ubi dicit in hoc cõcordare legiſtas & canoniſtas. qđ aũt ita ſit oſtendiť. Nã inſtr̃a probãt, q ipſe Beneſutus emit, nõ aũt ſer Feltrinus. Itẽ q emit pro ſe & ſuis hr̃dibus & ſic ſuo noĩe; hoc. n. importãt illa uerba ꝓ ſe & ſuis hr̃dib. &c. cũ idẽ ſit dicere ꝓ tali, q noĩe talis, ut colligiť ex. l. fideicõmiſſa. §. interdũ. ff. de leg. 3. & no. Bar. in l. j. §. 2. de ope. no. nun. conſtat aũt q inſtr̃m hẽt uim tot teſtiũ, quot neceſſariò cõtinentur & deſcribunť in eo, pp autoritatẽ notarij. iux. no. in l. fi. C. de fideiu. & d. l. j. §. fi. ff. quẽad. te. ape. p doc. & in iſtis inſtr̃is cõtineňť quatuor teſt. & ſic eſt pinde ac ſi p quatuor teſtes probata eſſent illa
3 q̃. ſ. dixi, & q̃ cõtineňť in inſtr̃is; ¶ † Nũc ergo uidẽdũ eſt, p quos teſtes & qualiter ſit probatũ ꝯriũ, uidelicet q emptio facta fuerit p ſer Feltrinũ, & nõ p ſer Beneſutũ, ſed ſolũ eius nomẽ fuerit in inſtr̃is accõmodatũ. Et certe quãtũ ad uẽdi. factã p ſer Iacobũ nõ põt dici, q aliquo mõ uel aliqd ſit probatũ ꝯriũ; eo q̃a ſuper illo nõ fuit examinatus niſi Iacobus filius eius, qui non deponit aliqd d̃ certa ſua ſciẽtia, ſed ſolũ q audiuit a pr̃e ſuo; & ſic nullã facit fidẽ. iuxta ea quæ hñr in l. teſtiũ. C. de teſti. Itẽ eſt unicus, vñ ẽt ſi deponeret rectè & eſſet de teſtibus contentis in inſtr̃o, nihil releuaret, nec faceret uacillare fidẽ inſtr̃i. C. de teſti. l. iuriſiurandi. Itẽ pp alias cãs de quibus ſubijciam in ſequentibus. Quantũ uerò ad uenditionẽ factã p ſer Victorẽ, fuerunt examinati duo filij ei'. ſ. Victor & Blaſius, Victor nõ apparet ex inſtr̃o q fuerit ꝑſens uẽditiõni, vñ nil põt ſcire de ueritate niſi p auditũ, & ſic ſibi nõ eſt credẽdũ, ut dixi in ꝑcedenti. Nec ipſe deponit uel dicit, q fuerit ꝑſens; Blaſius uero fuit pñs, ſed nec ſibi, nec Victori, poſito ẽt q fuiſſet pñs, credi dẽt; eo q̃a vñt deponere ĩ ꝓpria cã pp duo. Prio p hoc q ſe exonerẽt a debito, quo tenebanť illi ſer Feltrino, cũ dicãt q uẽdiderũt dictos mãſos ꝓ eo ĩ quo tenebanť illi. Nã ſi uẽditio nõ fuit ſer Feltrino, ut dicũt, ſed ſi ſer Bñſuto ut cãtant inſtr̃a, remanẽt obligati hr̃dib. ſer Feltrini ad primũ debitũ; nõ ergo crediť eis dicẽtib. aliqd, p qđ ab illo debito libereňť. l. oĩb. C. de teſti. Et ſi dicať, q filius & hr̃s ſer Feltrini cõſentit in hoc, rñdeť q iſte cõſenſus non ꝑiudicat ei cùm ſit pupillus & ſaltẽ reſti. poſſet iuuari. Itẽ exonerat ſe a cenſu & pẽſione, q̃ teneňť ꝑſtare dicto ſer Beneſuto tàm pro tpe ꝑterito, ſi malè ſoluiſſent ſer Feltrino, q̃ ꝓ futuro. Præterea ps aduerſa fecit ĩterrogatoriũ q illæ vẽditiones fuerunt factæ ꝓ pecunijs, in qbus illi vẽditores tene-

res tenebanť, nec dixit an factæ fuerint noĩe ſer Feltrini & ꝑ ipſo, an noĩe ſer Beneſuti. Poſito ergo ꝙ iſtud interrogatorium eſſet cõfeſſatũ vel ꝓbatũ, attamẽ nõ infert ꝙ iſti mãſus debuerint eſſe ſer Feltrini vel hr̃dum eius, ſed hoc ſolũ ꝙ eiſdẽ debeat reſtitui dicta quãtitas C.ſi qs alteri vel ſibi.l.j. cæterũ dãnũ ptinere debeat ad illũ, cuius noĩe factæ fuerunt venditiones,& cui traditæ fuerunt vt ibi. & qđ no. in l. & ſi inſtrã.C. de fide inſtr. & baſtæ fiſca.lib.10. Oportuiſſet ergo producere teſtes deſcriptos in inſtrõ, qui audiuiſſent a partib. intentionẽ ipſarũ, vel ẽt nõ deſcriptos qbus partes ꝓ prius declaraſſent earũ intentionẽ, ꝙ qcqd cantarent inſtrã vendi. tñ fiebant ſer Feltrino, & q teſtes nullũ intereſſe ptenderent, aliàs nõ eſt eis credendũ.l.de ferre.§.idẽ decreuerunt.cũ ibi no. ꝑ Bar.ff.de iure fiſ. Præterea iſte actor allegat ꝓ dicto pupi. turpitudinẽ pr̃is.ſ. ꝙ iõ Fecit cãtare inſtrũ in pſonã ſer Beneſuti; qa ipſe erat vſurarius,& dubitabat ꝙ illi vẽditores nollent cõputare annuã pſtationẽ in debitũ vel in ſortẽ,& ſic nõ vr̃ audiendus.arg.l.rẽ alie.in fi.ff.de pig. act.C. de ſer.pi.da.ma.l.cũ ꝓhtearis. maximè qa hic ſubeſt alia cã, ꝑ quã potuit fieri ſolutio affictus illi ſer Feltrino.ſ.qa ſer Beneſutus tenebať illi ĩ libris circa duo milia; ꝓut patet ex inſtrõ finis ſibi factæ, vñ ſi ita eſt, ꝙ eſſet vſurari⁹, potius iſtis pſumptionibus ſtantibus credendũ eſt id qđ ait ſer Beneſutus; qa per hoc inſtrã nõ redarguunť de ſimulatione, quàm eẽ. Teſtes aũt q fuerunt præſentes teſtõ ſer Feltrini, nil neceſſariò probant, iõ non eſt de ipſis curandum. l.non hoc.C.vnde cog.

SVMMARIA.

1 *Subſtitutio facta pupillo per verbum commune non reſtricta ad certas quantitates, importat uniuerſalem inſtitutionem.*

2 *Subſtitutio facta de ſuis hæredibus comprehendit omnes venientes ex iudicio teſtatoris, & ſic pupillariter ſubſtitutos.*

CONSILIVM XLIX.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Notandũ eſt, ꝙ ſi verba ſubſtõnis factæ dictæ Margaretæ ſtant prout cõtinetur in pũcto, ſunt apta cõprehendere pupillarẽ; qa nõ fuerunt reſtricta ad quantitates ei relictas, quo caſu dicendũ eſſet ſecus, cũ facta fuerit ꝑ verbum cõe, qđ relatum ad certam rem vel quantitatẽ non importat directã & vlẽm inſtitutionẽ.l. cogi.§.& gñaliter.cũ ibi no.ff.ad treb.& determinat Bar. in l.cẽturio.ff.de vulg.& pup.in 4.q.prin.dum tractat de compendioſa facta ꝑ verbum cõe ver. ſed pone. Hic autẽ dr̃ ſimpliciter, ꝙ ſubſtituit &c.qđ põt intelligi nõ ſolũ in quantitatibus relictis, ſed ẽt in oĩbus, & ꝑ cõñs põt includi pupillaris, potiſſimè qa fuit facta mentio de ætate pupillari, ſi in ea decederet, iuxta no. in l. pcibus.C.de impub. & alijs ſubſti. ꝑ gl.& doct. & qa non datus alius hæres directus, quo caſu verbũ cõe relatũ ad oĩa bona importat directã inſtitutionem.l.his verbis.in princ. cũ ibi no. per glo.& doc.ff.de hæred.inſti. Cum igit̃ præfata Margareta deceſſerit in pupillari ætate videndũ eſt an ſibi ſuccedať ex pupillari. Nã in hoc ſtat tota vis quæſtionis, & eius de quo q̃rit, videlicet an auia materna debeat aliquid hr̃e de hæreditate dictæ Margaretæ, nam ſi ſuccediť ex pupillari, clarũ eſt ꝙ nõ, qa cũ illa ſit expreſſa, ſicut excludit matrẽ, vt d.l.pcibus.& l.papi.§.ſed nec impuberi.ff.de inoffi.teſt.& in c.ſi pater. de teſt.lib.6.ita & fortius auiã maternã q̃ remotior eſt, & quemlibet aliũ ſucceſſurũ ab inteſta.C.de impub.& alijs ſubſti.l.ſi teſtõ facto. Si verò nõ ſuccedatur ſibi ex pupillari, tunc eius ſucceſſio tota pertineret ad dictã auiã ab inteſta.excluſa ſorore cõiuncta ex latere pr̃is tñ.C. ad Tertul.auth defunctos.& hoc tàm in bonis ꝓuenientib. a matre, q̃ a patre; qa in hoc nõ ſeparať eorũ cõditio.l. ſed & ſi plures.§.ad ſubſtões.ff.de vulg.& pup.iunctis his q̃ no. in Authen. poſt fratres.C.de legi.hære.& Auth. itaq; C.cõia de ſucceſ. videlicet ꝙ tũc fienda ſit illa diſtinctio, cũ ſuccediť æqualiter per attinentes ex latere pr̃is tñ,& ꝑ attinentes ex latere matris tñ, vt in l.quod ſcitis.§.j.C.de bo.q̃ libe. & l.de emancipatis. in fin. C.de legi.hære. Sed in caſu nr̃o ſuccederet ꝑ ſolam auiã pr̃nã ab inteſtato, nõ ꝑ ſororẽ ex latere pr̃is tñ. Vñ cum illa non veniat ad vlẽm ſucceſſionẽ non poſſet vendicare particularia bona pa-

2 terna. ¶ † Videndũ eſt ergo, quid iuris, & an ſuccedať pfatæ Margaretæ ex pupillari. Vr̃ ꝙ non, qa teſtator ſubſtituit illi hæredes ſuos, quod eſt intelligendũ de hæredibus primis, nõ de ſecũdis. l.qui liberis.§.hæc verba.ff.de vulg.& pup. Sed hæres prim⁹ fuit Franciſcus Ioannes filius teſtõris; ille aũt iam erat mortuus tp̃e quo dicta Margareta mortua eſt in pupillari ætate; nec trãſmiſit ad ſuos hr̃des ſpem ſubſtõnis pupillaris, ſed euanuit.l.ſed ſi plures.in prin.& l.q habebat.ff. de vulg.& pup. ¶ In ɔ̃riũ tñ vr̃ veritas, ꝙ imo ſuccedať ei ex pupillari nõ virtute ſubſtõnis factæ de filio teſtõris tanq̃ de primò hr̃de, qa illa euanuit vt dictum eſt; Sed virtute ſubſtõnis factæ ei de ſubſtitutis ipſi filio. Nã teſtõr ſubſtituit Margaretæ hr̃des ſuos &c. q̃ verba cũ ſint gñalia, cõprehẽdunt nõ ſolũ primos hr̃des, ſed ẽt ſecũdos, qñ illi ſecundi veniunt ad ſucceſſionẽ primorũ ex iudicio teſtõris, vt ſunt pupillariter ſubſtituti, ꝓut determinat Bart.in d.l.q liberis.§. hæc verba.ff.de vulg. & pup.poſt prin.ꝑ l.paterfa.teſt. eo.tit. Sed in caſu nr̃o pfato filio maſculo decedenti in pupillari ætate ſuccediť ex pupillari ꝑ Antoniũ quõdã Petri, & Liberalẽ quondã Gaſparini,& pauperes Chriſti ſubſtitutos dicto filio ſi deceſſerit ĩ pupillari ætate, q̃ ſubſtõ fuit pupillaris ĩ. pupillarẽ ætatẽ, licèt facta ꝑ verbũ cõe; vt d.l.pcibus.& d.c.ſi pater. licèt Bar. teneat, ꝙ qñ mr̃ eſt in medio, vt erat hic, nõ ſit pupillaris; q̃ opin. ſi eſſet vera, mr̃ ſucceſſiſſet filio ab inteſtato, & teneret reſtituere per fideicõmiſſum ſubſtitutis a teſtõre. Et iõ nec ipſa poſſet venire ad ſucceſſionẽ filiæ.ſ.dictæ Margaretæ ex ſua pſona, tãquã ipſa fuerit ſubſtituta, qa ſit hr̃s hæredis, ergo & primi teſtõris.l.fi.C. de hære.inſti.cũ ipſa ſit hæres hr̃dis nõ ex iudicio defuncti, ſed ex diſpõne legali; & ſic de ipſa nõ cẽſeť teſtõr ſenſiſſe, vt d.§.hæc verba.nec ex pſona filij ſui, qa ſubſtõ facta de filio ꝑ mortem eius añ ɔdõnis euentũ euanuit, nec fuit trãſmiſſa ad hr̃des eius. vt ſ.dixi. Sed tenẽdo aliã opi.quã tenẽt Moder. ꝙ ẽt qñ mr̃ eſt in mediò, cõpendioſa facta ꝑ verbũ cõe ſit pupillaris ĩ.pu. æta. ꝓ qua vr̃ caſus in d.l.pcibus.& in c.ſi pr̃. qđ ẽt ibi ſentit. Ioã. And. in nouella. licèt Bar. coneť r̃ndere ad ambo dicta iura; ſed r̃ñſiones ✱ cõiter nõ approbanť, qđ hic examinare lõgũ eſſet. dicendũ eſt ꝙ pfati Antonius, Liberalis,& pauperes Chriſti ſubſtituti pfato filio ſi extãt,& ſucceſſores pupilli ex pupillari fuerũt amplexi, ꝙ ſimiliter poſſint tãquã hr̃des primi teſtõris, licèt nõ primi, ſed ſecũdi; ex quo tñ ex iudicio teſtõris veniũt poſſint ſuccedere ẽt dictæ Margaretæ ex pupillari, & excludere auiã ab oĩbus bonis, ſicut poſſet filius teſtõris primus hr̃s, ſi viueret ꝑ d.l. paterfa.teſta.& ꝑ id qđ no. Bar. in d.l. q liberis.§. hæc uerba. poſt princ.de vulga.& pupil.& quod.§.dixi.

SVMMARIA.

1 *Legatario uni ſi teſtator apponat onus ſoluendi alia legata, talis conditio debet uerificari in alijs quæ ſunt propriè legata, & ideo legatum dotis & legatum creditorum non comprehenduntur. & nu.3.*

2 *Legatum quomodo olim dicebatur ualere in commodo repræſentationis, & an hodie ceſſet ex.*

CONSILIVM L.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſo codicillo facto ꝑ ſer Pilleũ notariũ de Pap. quo inter † alia reliquit matri ſuæ quouſq; uiueret, & poſt eius mortẽ peruenire deberet ad quẽdã ſer Marcũ loſiũ quoddã ſuũ liuellũ, cũ ɔdõne tñ ſi ipſe ſer Marcus uoluerit ſoluere oĩa legata facta per dictũ ſer Pilleũ in ſuo teſtõ. uiſo ẽt teſtõ pdicto, in quo facta fuerũt plura & diuerſa legata.ſ. q̃dã parua ɔſiſtẽtia in qñtitate, & ꝓ aĩa, q̃dam magna.ſ.de dote plegata mr̃i ſuæ, q̃ mr̃ vt dr̃ hẽt inſtrũ dotale,& ẽt uxori reliquit,& ẽt qbuſdã ſuis creditorib. quãtitates in qbus dicebat ſe illis teneri, q ẽt creditores ut dr̃ habẽt inſtrã ſuorũ debitorũ. Fecit ẽt q̃dã legata de qbuſdã rebus ſuis, & bonis immobilib. qbuſdã. Dubitať nũc de onere ɔdõnis appoſitæ dicto ſer Marco, uidelicet ſi uoluerit ſoluere oĩa legata facta ĩ teſtõ &c. qđ intelligiť.i.ſi uolũtariè ſoluerit.ut no. ff. de rerũ diui.l.fi.in gl.ſup uerbo uoluerit.& ff.de leg.2.l.j. in gl. 2. de qbus legatis hoc intelligať, an de oĩbus ꝓut uerba ſonant, an de qbuſdã,& de qbus. Et vr̃ ꝙ de oĩbus, qa q omne dicit nihil excludit ut l.iul.ff.de leg.3. & qa uerba gñalia gñaliter ſunt intelligẽda l.j.§.& gñaliter.ff.de leg.pſtã. Et qa uerba teſtõris uñr debere intelligi de legatis ꝓut facta ſunt,& in facto ɔſiſtũt, nõ prout habent iuris efficaciã.arg.ff.de his quib.ut l. eũ q.§. fi. ¶ † Sed ɔ̃

2 puto.ſ.ꝙ nõ intelligať de plegato dotis facto matri & uxori, ſi ipſæ habent inſtrã dotalia, q̃ pfata prælegata non ualent, niſi in commodo repræſentationis, quod hodiè ceſſat.l.j.§.j.ff. de dote prælega.& non poſſunt peti tanquã debita.l.ſi creditor.in fi.cum l.ſeq.ff.de leg.j. ¶ Conſtat autem, ꝙ mandatũ generale teſtatoris de

a ¶ Intelligenda. Aude idẽ per do. Maria, ſoc. in cõſ. 91. inci. ex his uerſic. nec obſta. circa me.in j.parte.

tanquam inquilinus uel tanquam colonus de redditibus, ꝙ ex hac præſtatione præparatur ſe eſſe colonum uel inquilinum meum &c. Ex cuius verbis ſatis b clarè et apertè determinatur caſus nr̄ ꝓ dictis agẽtibus, et ʒ di- c ctos conuentos, ʒ quos ꝓbaī ſolutio decẽnalis, et vltra li bene perſcrutentur dicta teſtium. Et ſic hn̄t dicti agentes fundatam intẽtionẽ ipſorũ ſuper petitorio, et vt debeat declarari illos teneri in futurum. Et poſito ꝙ non eſſet probatũ de tãto tp̄e, adhuc tñ haberent intentionẽ fundatã in poſſeſſorio. per c. ꝗrelã. * de elec. ſm *cõem intel. ſm. et opi. ꝙ ẽt refert Spec. in dicto ti. de reſti. ſpo. et in d. §. fuiſſe obtẽtũ et obſeruatũ in qõne de fac. per Hug. antiquũ glo. in qõne de facto ſibi cõmiſſa. licet Azo fuerit alterius opi. et dictã opi. ẽt approbat p̄ſatus d. Ant. de But. in c. peruenit. pp autoritates illorũ qui eã tenẽt. et ẽt Bal. in l. ſi cer. annis. qñ ſolutiones fierent rõne alicuius iuris realis, et ita eſt hic, quia rõne perpetuæ locationis, ex qua trãsfertur ius in re. ſ. vtile dñiũ. l. 1. §. qui in perpetuũ. ff. ſi ager vect. et in d. c. ꝗrelam. ponitur forma impetrationis fiendæ; quia debent ꝯdemnari ad ſolutionẽ penſionum præteriti tp̄is ſubtractarum, et ad ſoluendum in futurũ quouſq; conuenti aſſumant in ſe onus ꝓbãdi, et ꝓbẽt ʒriũ. ſ. nõ eſſe debitas. facit. l. pen. ff. de aqua quoti. et æſti.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Poſt conuentiõnẽ de qua ſ̄. Præſatus Daniel debitor et carceratus, fuit vt dr̄ extractus de carceribus, vt duceretur Ferrariam vnà cũ Guilielmo filio ſuo, et mitterentur executioni ꝗ cõuẽta erãt inter partes. Et br̄ in itinere, vt dr̄, ſeu Ferrariæ, anteꝗ̃ ꝯfice rentur inſtr̄a in quibus actũ fuit inter eas, aufugit. præfatus aũt Guilielmus eius filius fuit captus & carceratus, qui allegat ſe non potuiſſe capi, nec poſſe iuſtè detineri; ſed debere relaxari ſtante negotio in terminis prædictis, potiſſimè quia dicit ſe ſore minorem. 25. annis, & non potuiſſe ad prædicta ſe efficaciter obligare. Quæritur ergo prædictis attentis quid iuris.

S V M M A R I A.

1 *Conuentio & pactum ſi fiat ſuper debito, & agatur ut de dicta conuentione et pacto fiat inſtrumentum, ante confectum inſtrumentum nulla obligatio eſt, & non eſt filius pro patre uigore eius conuentionis carcerari.*

2 *Obligare ſi quis promiſit ſe per inſtrumentum, & per eum ſtat quominus ſe obliget, ut obligatus poteſt conueniri. & 3.*

4 *Filius an poſſit ſe obligare ad carceres, ut patrem de carceribus extrahat, donec pater ipſe ſatiſfaciat creditoribus, & ſi eſt minor an poſſit reſtitui aduerſus talem obligationem.*

CONSILIVM LII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Tria ſunt ꝗ faciunt pro dicto Guilielmo vt debeat relaxari, ad ꝗ ſingulariter 1 rñdebo; qa in ʒrium puto fore veritatẽ. ¶ † Primũ eſt, qa præfatus Guiliel. nõ vr̄ adhuc fore obligatus ꝓ p̄re ſuo; qa cum inter partes fuerit actum, ꝙ inſtr̄m dictæ ꝯpõnis & cõcordiæ, in quo præfatus Daniel & Guilielmus deberent ſe inſolidum obligare ꝓ oĩbus prædictis attendendis & obſeruandis, deberet fieri Ferrariæ ad ꝯſilium ſapientis dicti Iacobi, vt patet in 3. c. dictæ ꝯcordiæ. Et ꝙ ſi non poſſent ꝯcordare in ꝯfectionem inſtr̄i, ptãs Ferrariæ deberet dictum Danielẽ remittere ad locum, vbi primò fuit captus, vt patet in 4. c. & vlt. c. ſ̄. dictæ cõpõnis; manifeſtè vr̄ apparere intentionem partium fuiſſe, ꝙ iſta ꝯpõ facta Lendiñ. non eſſet terminus ꝯpõnis, ſed quoddã ratiocinium ſeu p̄paratio ꝯpõnis fiendæ Ferrariæ coram notario, q venicbat rogandus; ſicut in fi. dr̄ in l. fideic. §. 1. ff. de leg. 3. & ſic ꝙ obl̄o ad obſeruationem contentorum in dicta ꝯpõne nõ naſceretur tp̄e dictæ factæ ꝯpõnis, ſed tp̄e quo inſtr̄m ꝯficietur; & hoc primò p. l. ʒctus. C. de fi. inſtr. vbi qñ agitur ꝙ de ʒctu debeat ꝯfici ſcriptura, nõ dr̄ ʒctus perfectus vel abſolutus, quouſ-a que ſcriptura fuerit ꝯfecta, & in mundũ redacta[a]. ¶ † Secundò 2 per verba dicti capituli tertij in fi. ꝗ ſonant in futurum, dũ dicit ꝙ debeat fieri inſtr̄m Ferrariæ, in quo præfati Daniel & Guil. debeãt ſe obligare &c. Igr̄ anteꝗ̃ illud factũ fuerit, nõ ſunt obligati ad illã ꝯpõnem, ſed debent ſe obligare; & iſta ſunt diuerſa, nã ex obligatione nondum facta non poſſum agere, licèt aduerſarius meus ipſam facere teneatur, & ad ipſam faciendã poſsit aſtringi. ff. de dam. inf. l. euenit. ¶ Tertiò ꝓbaī per rõnem, quia partes vñr voluiſſe facere vnã ꝯpõnem, nõ duas. Sed iſta ꝗ facta eſt non p̄t dici, ꝙ ſit illa; qm̃ voluerunt ꝙ de ipſa ꝯficeret publicum inſtr̄m Ferrariæ; Conſtat aũt ꝙ notarius Ferrariæ nõ poterat rogari de iſta ꝯpõne, ꝗ nõ fuit facta in eius p̄ñtia; ſm ea quæ no. Inn. in c. 1. de fi. inſtr. vbi dicit ꝙ non dẽt ſumere rogitũ niſi b de his ꝗ fiunt in ſui p̄ñtia[b], ſicut nec teſtis teſtificari. C. de teſti. l. c ſi qs teſtiũ. cũ notarius loco teſtiũ habeatur[c]. ff. de teſta. l. domitius. Oportet ergo dicere neceſſariò, ꝙ ꝯpõ & ꝯcordia quã partes facere voluerunt, erat illa ꝗ veniebat fiẽda Ferrariæ coram notario ſm formã & tenorem iſtius, ꝗ potius per p̄dicta cenſet fuiſſe ꝗdam præparatio ad ꝯcordiã & cõpõnem fiendã, ꝗ̃ terminus ꝯpõnis iam factæ, licèt per modũ ꝯpõnis iã factæ fuerit ſcã. Sed certè reſoluitur in fienda; ſicut ſponſalia de p̄ñti reſoluunt interdum in ſponſalia de futuro. de deſpõ. impu. c. 1. li. 6. Et poſito ꝙ partes voluiſſent facere duas tã hanc, ꝗ̃ illam; non tñ iſta continet ſtipulationem, & ſic vr̄ nuda conuẽtio. l. lecta. ver. cõuenitq;. ff. ſi cer. pe. ꝗ non parit actionẽ. l. iuriſgẽ. §. igitur nuda. & §. quinimo. maximè intercedentibus pro alio, in qbus reqrit ſtipulatio. C. de fideiuſ. l. blanditus. ff. de ver. ob. l. 4. §. ſatis acceptio. Illud ẽt clarũ vr̄, ꝙ iſte Guilielmus filius noluit accedere primæ obligationi, qua p̄r eius tenebatur ʒhere Bononiæ, ſed obligationi nunc nouiter ʒhendæ per iſtã cõcordiam. Si igitur nõ fuit ʒcta in perſona patris, qui erat principalis per iã dicta, non vr̄ dici poſſe ꝙ ſit ʒcta acceſſoria in perſonã filij. l. poſtꝗ̃. in prin. cũ ibi no. ff. vt in poſ. lega. ff. ad Treb. l. ſi hæres pecuniã. in gl. magna. igitur non potuit iuſtè capi non obligatus. ¶ Br̄ licèt iſta videant apparẽtia prima facie, nõ tñ proſunt dicto Guilielmo, nec ipſum a captura defendunt. Primò qa ex tenore huius ſcripturæ, de qua. ſ̄. apparet, ꝙ partes voluerunt iſtam ꝯcordiã & ꝯpõnem haberi pro facta perfecta & abſoluta, vt patet in procœmio dum in fine dr̄, ꝙ deuenerunt ad tale cõcordium, pacta, & conuentiones; ꝗ verba ſignificant rem perfectam, & abſolutam. patet ẽt ꝙ ille Daniel fuit extractus de carceribus, & hoc ne ʒ cũ poſſet opponi de. l. q in carcerem. ff. ꝙ me. cau. quod facere non expediuiſſet, ſi ʒriũ voluiſſent. ſ. ꝙ potius eſſet quoddam ratiocinium, & præparatio ad concordiam fiẽdam Ferrariæ. ¶ Cõſtat aũt ꝙ ex dictis & factis in præludijs apparet, qualis fuerit animus in ſequẽtibus. l. fi. ff. de hære. inſti. l. fulcinius. §. quid ſit latitare. cũ ibi no in gl. ff. quib. ex cau. in poſ. ea. l. apud celſum. in prin. ff. de doli excep. Et ꝙ ea ꝗ fuerunt de mẽte partium, ſunt ſeruanda. l. ſi in vẽditione. in fi. cũ ibi no. in gl. ff. cõia p̄dio. Nec eſt incõueniẽs dicere, ꝙ voluerint partes obligationẽ oriri & agi poſſe ex iſta eo mõ, quo natura ipſius patitur, vꝫ actione de cõſtituta, cum nulla interuenerit ſtipulatio; tñ facta fuit ſuper debito præcedente valido & efficaci oĩ iure, & ſic nõ habet nocere ꝙ fuerit nuda conuẽtio, vt in toto ti. ff. de ꝯſti. pecu. & ẽt ꝙ agi poſsit ex alia, ꝗ poſtea repeteretur Ferrariæ ſolẽniter & per inſtr̄m publicum; per ea quæ habentur & no. in l. qbus diebus. ff. de condi. & demon. & l. ſi dari ſtipul. ff. de verbo. oblig. & l. fi. C. de noua. in tex. & gl. quia ꝙ deberet inſtr̄m fieri Ferrariæ fuit actũ ad maiorẽ cautelã Iacobi creditoris qa ibi magis viget copia peritorũ; nõ ergo debet hoc ſibi nocere; vꝫ vt per hoc non habeat ius agẽdi ex prima facta Lendinariæ; qđ ſine dubio haberet, ſi de tali inſtr̄o fiendo Ferrariæ nõ fuiſſet actũ, cũ hoc ſolũ ſit ꝙ prima facie facit videri partes voluiſſe dictã ꝯcordiã haberi ꝓ ꝑfecta & abſoluta, vt patet ex his ꝗ primo loco dixi, cũ tñ verba ipſius ſonẽt in ʒriũ. Sed certè nec iſtud facit hoc cẽſeri poſtqnã ad abundantẽ cautelã, & in fauorẽ creditoris factũ fuit. arg. ff. de manumiſ. l. cãm. §. puellã. ff. de pig. act. l. quãuis. circa prin. ibi. qa tua eã &c. qđ ibi no. p Guil. de Cu. & Bar. abundãs cautela nõ nocet. C. de teſt. l. teſtm̃. maximè ex quo nõ eſt ſecuta ꝯfectio inſtr̄i. Si em̃ foret ſecuta poſſet ꝓbabilius dici nõ eſſe agendũ ex prima, quaſi minus plena fuerit iure nouationis trãsfuſa in ſequentẽ pleniorẽ. arg. ff. de p̄to. ſtip. l. valerianus. & d. l. ſi dari ſtipu. ff. de verb. ob. & qđ no. in l. petẽs. C. de pac. in gl. & p Bar. in l. lecta. ff. ſi cer. pet. de pacto ꝯtinẽre idem qđ ſequẽs ſtipl̄o. qñ uerò ſequens eſt minus plena, nõ cẽſet per eã receſſum a p̄ce. plena. l. litẽ illa. §. j. ff. de ꝯſti. pecu. & l. ſi mãdato. §. fi. ff. mã. & p Bar. in d. l. lecta. multominus qñ ſequẽs eſt nulla, vel qñ nulla ſecuta eſt p quã a ſemiplena cẽſeaī fore receſſum ꝓut eſt in caſu nr̄o. benefacit. l. certi ꝯdictio. §. qm̃. ff. ſi cert. pet. ff. de uerb. ob. l. ſi ita ſtipulatus. §. griſogonus. vbi ſequẽs ſtipulatio inutilis nõ impedit actionẽ oriri ex utili numeratione p̄cedente, ꝗ ſtipl̄o ſi fuiſſet vtilis impediuiſſet. l. ſi ita. cum ſeq. ff. de noua. Nec ob. l. ʒctus. alleg. primo loco in ʒriũ. C. de fi. inſtr. qa ibi fuit expreſsè actũ, ꝙ niſi ꝯfecta ſcriptura nihil cẽſeret fuiſſe

a ¶ Redacta. Adde Do. Bar. Sozi. in conſ. 173. incip. Reuer. pater. uer. ſed prædicti. circa fin. in 2. par.

b ¶ Præſentia. Adda D Pe. Phi. Cor. in cõſ. 154. nu. 7. in 4. par. & in cõſ. 143. nu. 1. in 4. parte. ubi idem quòd Pau. de Caſt. hoc.

c ¶ Habeatur. An & quando notarius ĩ numer. teſtiũ cõputetur. Vide Bald. in conſ. 413 in 1 parte. & adde D. Bar. Soz. in conſil. 171. inci. di. ver. & in primis. ibi. nã notarius. in 2. par. & in conſi. 173. in uer. præterea hoc. circa prin. ea. par.

actū,ut ibi no. in gl.hic nō,imo ex his q̄ dixi patet manifeſtè cō
trariū.Itē nō ob,c.j.de deſpō. impu.li.6. qa ibi ꝯctus mr̄imonij
factus ꝑ uerba de pſenti nō poterat ualere tanq̄ de pn̄ti pp de-
fectū ætatis;ideo reſoluii in ſpōſalia de futuro.Hic uero ualere
de pn̄ti poterat hæc cócordia iure cōſtituti,licèt carcret ſolē.in
ſtrumēti & ſtipulatio,ut dixi.Valeat ergo eo mō quo ualere pt,
qa partes nō egerūt,ut interueniret ſulēnitas,& ſic nō peccat in
forma.l.ſi tā auguſti.ff.de ſerui. alˢ ſecus.l.j.§.cū qui. ff.de cōſt.
pecu.¶ Præterea poſito ꝙ partes uoluiſſent iſtā eſſe concordiā,
rócinjū,& ꝑparationē ad concordiā,ꝑ ea q̄ primo loco ſunt al-
leg.in ꝯrium; negari tñ non pōt,quin fuerit quædā cōuentio de
3 cócordia futura ſiēda;† ſicut promiſſio de uendēdo , non eſt uē
ditio,ſed obligatio ad uēdendū, q̄ ſecuta uēditione tollit iure ſo
lutiōis.ff.de ſol.l.& numerationib'. in fi.cū nō ſteterit ꝑ Iacob.
creditorē quominus dicta cócor.ſequeret Ferrariæ , ſed ꝑ ipm
Danielē qui aufugit ꝑ uim, pt agi ac ſi facta fuiſſet per.l.Labeo
ſcribit ſi mihi bibliothecā.ff.de ꝯtrahen.emp.& ꝑ.l. ptor.in fi.cū.l.
ſeq.&.l.ſi facta.§.eleganter.ff.de dā.infec.&.ff.de euic.l.2.in qui
bus patet, ꝙ ſtipl'o ad quā poterat qs cogi, cenſetur & habet ꝓ
facta,qñ nō ꝑ negligētiā creditoris ſed ex aliquo iuſto impedi
mento fuit dilata petitio,& multo fortius ſi dolo & facto aduer
ſarij vt hic fuit.Nā & qui dolo deſijt poſſidere,ꝓ poſſeſſore ha
bet.l.electio.§.& ſi is.ff.de nox.cū ſi. alias videret cē i ptāte ſua
ſe ab obl.eximere,qđ eſſe non debet.l.3.§.j.ff.de iureiu. & ex de
lic.efficeret qs melioris condōnis, qđ ſimiliter eſſe nō debet.l.
3.§.j.ff.de do.inter vir. & vx.ff.qđ vi aut clā.l.ſi ſeruus.Itē dolus
principalis in caſu nro ꝓdeſſet filio intereeſſori , qa faceret ne
obligaret,qđ ſiłr eſſe non dēt.l.3.§.j.ff.de trib. quinimo noce-
re dēt,quia mora & dolus principalis perpetuat obligationē fi-
deiuſſoris.ff.đ ver.ob.l.mora.& l.ſi fideiuſſor.cū ibi no.ff.de do
lo. ¶ Concludo ergo ex pdictis , ꝙ pfatus Guilielmus filius &
captus non pōt ſe defendere & euitare carceres pp hoc ſolū,ꝙ
pater eius non iuit Ferrariā , & non fuit ꝯſectū inſtrm ꝯcordiæ
ſm ꝙ actū fuerat inter partes;poſtq̄ dolo & facto dicti pr̄is fu-
gientis hoc accidit,& ſic habet perinde ac ſi factū foret, ne mali
tia eius ſibi & filio ſit lucroſa,& creditori dānoſa.arg.d.l.3.§.2.
ff.de tribu.& illorū quæ ſuperius alleg.ſunt, & hoc de primo.
4 ¶ Scđm quod vr̄ facere ꝓ dicto Guilielmo eſt; † qa ꝯuentio ꝙ
poſſit filius ſe obligare de ſtādo in carceribus quouſq; pr̄ eius
ſoluerit.7.lib.non vr̄ valere, tū quia inducit ſpeciē ſeruitutis.ff.
de ꝯd.& demō.l.titio centū.§.2.& no.in l.ob ea. C.de act.& ob.
ꝑ gl.& doc.& l.alia cā.§.eleganter.ff. ſol.ma.per Dyn.& Bar.tū
qa in hoc cenſetur ſe obligaſſe ad aliud,q̄ eſſet obligatus princi
palis,vel vltra q̄ ille eſſet; nā licet pr̄ poſſet detineri in carcerib'
ꝓut alias fuit conſultū, hoc tñ non erat iure obligationis cū ad
hoc non eſſet obligatus,ſed ad pecuniā; ſed veniebat explicādū
iudi. officio exequentis; ſicut dicimus in rei ven. ꝙ declaratio
dñij venit iure actionis, reſtō vero rei venit officio iudicis mer
cenario.l.ex diuerſo.§.j.& ibi no. ff. de rei vē. & idē in pe.hære.
ff.de pet.hære l.licet minimā.circa prin.tit. vr̄ ergo ꝙ nō value
rit dicta acceſſoria obl.filij ꝯtinens aliud vel plus q̄ principalis.
l.grege.§.illud.ff.de fideiuſ. ¶ Sed ad primū rn̄det, ꝙ ꝓcederet
ſi ageret ꝙ poſſit capi ꝓ debito nō liquido ſed liquidando tpe
capturæ,vel poſt;ſed hoc actū fuit ꝙ detineat ꝓ debito corā iu
a dice liqdato ꝑ ꝯfeſſionē,q̄ hēt vī ſuiæ. ᵃ l.vnica.C.de ꝯfeſ.Vn̄ cū
ēt ſine aliq̄ ꝯuētione ꝓ tali debito poſſit qs de iure cōi detine
ri.l.j.C.q bo.ce.poſ.& no.Bar.in l.cū ex eo.ff.ad l.iul.pecu.ſeq̄t
ꝙ talis couētio pōt dici legitima,qa.l.ſecū ꝯcordāte firmari vr̄,
& ſic cēſet̄ veſtita,et ſufficiēs ad agēdū,ēt ſine ſolēnitate ſtipl'o
nis ꝑ l.ltima. ff. de pac.cū ibi no.in gl. ¶ Ad ſcđm rn̄det̄,ꝙ iſta
obligatio filij acceſſoria nō vr̄ ꝯcta ad aliud vel in plus , q̄ eſſet
pricipalis.Nā vt dictū ē,poſito ꝙ pr̄ iure obl'onis ñ poſſet aſtrin
gi ad ſtādū carceribus,poterat tñ iudicis officio,et clarū eſt ꝙ ꝓ
eo qđ venit offō iudicis , pt accedere fideiuſ. l. cū qs.§.ſi quis ꝓ
eo,cū ibi no.ff.de ſolu.et no.ī l.j.ff.de fideiu.ꝑ doc.¶ Præterea,
et ſi nō teneret vt fideiuſſor,teneret vt pricipalis expromiſſor;
q pt teneri ēt ꝓ obligatione alterius nulla, vel inualida.l.elegā
ter.§.ſeruus pactionis. ff.de dolo. qa nō fuit hic actū,ꝙ teneret
vt fideiuſſor,et ſic cēſeat actū ꝙ teneatur meliori mō quo pote
rat.arg.ff.de teſt.mil.l.miles q deſtinauerat. et ad pdicta allego
bo.gl.in l.2.§.j.ff.q ſat.co.q̄ incipit qdā libri.ī fi.et ī l.j. eo.§.ne
mo.ff.de re.iu.et ī Auth.de fideiu.ī pri.in gl.mag.et qđ no.Cy,

a ¶ Sententiæ. Adde D.Pe.Phi.Cor.in cōſ.260.nu.4.in 3.par.

ī l.dictā.C.de teſ.et tex.ī l.q libert.in fi.de op.li.Et hæc đ ſcđo.
¶ Tertiū & vlt.qđ facere vr̄ ꝓ dicto Guil. eſt,qa vt dr̄ ipſe ē mi
nor 25.an.& ſic eoipſo ꝙ ſe obligauit pro alio ēt pro pr̄e læſus
vr̄,& ꝑ ꝯñs ſibi ſuccurrēdū eſt.ff.de mi.l.ait ptor.§.ñ ſolū.la j.&
plenè no.c.ti.l.3.§.ſed verū.in gl.q̄ inci.ex quo hic filius. Sed ad
hoc rn̄det̄,ꝙ vt mihi dr̄ maior ē 17. an.igr̄ ſeqt̄ q̄ ñ cēſet læſus;
ex quo interceſſit ꝓ extrahēdo patrē de carceribus;qa ſi hoc ñ
feciſſet, potuiſſet iuſtè exhæredari hr̄ditate pr̄is , & ēt ſua ltīma
priuari.ꝑ auth.ſi captiui.& in cor. vū ſumit.C.de epiſc. & cle.q̄
locū hēt ēt, qñ pr̄ eſt in carceribus ꝓ debito, ꝓut ibi Bal.expreſ
ſe exēplificat,vn̄ cēſet̄ vſus iure cōi; qa lex facit ipſum fingi ma
iorē 25. ex quo eſt.maior.18.an.vn̄ incidiſſet in pœnā illi' auth.
ſi hoc nō feciſſet, nec aduerſus eā potuiſſet petere reſtōnē,ꝓut
ibi Bal.expreſsè determinat; cēſet̄ ergo vſus iure cōi non fuiſſe
læſus,imo læſionē euaſiſſe,& ꝑ ꝯñs ibi reſtō denegat̄.C. de in i-
teg.reſt.l.nō vr̄.¶ Præterea neceſſaria foret reſtō in integrū,qa
mero iure fuit efficaciter obligatus, cū nō hr̄et curatorē.l.ſi cu
ratorē hn̄s.C.de in inte.reſt.q̄ reſtō nō ē ꝯceſſa,igr̄ defenſio ſibi
pro nunc ꝯpetere non poteſt.ff.de iureiu.l.nam & poſtea ſi mi-
nor. ver.ergo autem puto &c.Et hoc de vltimo. ¶ Cōcludit er-
go nō obſtantibus prædictis præfatum Guilielmum detinendū
eſſe in carceribus,quouſq; ꝯuēta fuerint obſeruata, & impleta.

S V M M A R I A.

1 *Statutum inducens nouum modum probandi minorem ætatem non tollit proba tio em iur 1 communis.*
2 *Minor agēs ad reſcindēdū ꝯtractū ptextu minoris ætatis debet eā ætatē ꝓbare.*
3 *Maior qui iurauit ſe minorem volens probare contra, an audiatur.*
4 *Statutū an poſſit tollere diſpoſitionem auth. ſacramēta puberū.C.ſi aduer.vē.*

CONSILIVM LIII.

I*N Christi nomine Amen.* ¶ Viſis actis & cōſideratis
oībus pdictis vr̄ mihi dicēdū, præfatā vēditricē non
debere audiri veniendo ꝯ ꝓpriū factū,& ꝯ ꝓprium
iur̄m, non obſtante ſtatuto,de quo .s.nā dictū ſtatutū tria facit.
¶ Primò.n.limitat auth. ſacrā pub. & eā reſtringit ad maiores
25.an.cū tñ loquat̄ in maiorib.14.vel 1 .vſq; ,ibi,& ꝙ.¶ Scđ'ò
inducit de nouo quēdā modū ꝓbādi ætatē maiorē 20.q de iu-
re cōi nō eſt introductus.ſ.qñ tria ꝯcurrunt, vcʒ ꝙ ꝯctus fuerit
celebratus corā vno ex ꝯſulibus;& ꝙ ille ꝓnūtiauerit talē iurā
tē ſm tenorē dictæ auth.fore maiorē 20. an. & hoc fecerit habā
ta informatione,& ēt ſuā autoritatē & cōis Brixiæ interpoſue-
rit,vſq; ibi ſaluo ꝙ.¶ Tertiò excipit vnū caſum a prima limita
tione & reſtrictione. Mō circa intelle. primæ & vltimæ ptis nō
2 eſt de pn̄ti inſiſtendū,qa claræ ſunt.¶ † Circa ſcđam verò partē
notādū eſt, ꝙ licèt inducat modū ꝓbādi de nouo, q de iure cōi
ñ erat inuētus; nō tñ ē dicēdū, ꝙ tollat alius a iure cōi inuētos,
qm̄ pdicta particula venit ad augēdū ius cōe,nō ad diminuēdū.
arg.bonū ad hoc.ff.de exerci.l cū.§.itē ſi ſeruus.in fi.ff.de noua.
l.aliā.ridiculū.n.eſſet dicere,ꝙ ſi ꝯhēs cū minore non corā vno
ex ꝯſulibus,vellet ꝓbare ꝑ teſtes vel ꝑ ſcripturā nataliū illū tpe
ꝯctus fuiſſe maiorē 20.an.nō poſſet obſtāte dicto ſtatuto,cū ip
ſum nō loquatur limitatiuè vel taxatiuè i dicta ſcđa particula,
vcʒ ꝙ dūtaxat intelligat̄ maior ille q ꝯxit corā vno ex ꝯſulibus
&c.Et ſi hoc faceret,iniquū eſſet,qa auferret modos ꝓbādi ve-
ritatē ēt iure nāli inuētos, qđ eſſe nō dēt.l.qm̄.C.de hæret.et ſe
queret̄ incōueniēs,qꝛ ēt ſi eſſet factus ꝯctus a ſexagenario,nō tñ
corā vno ex cōſulibus,nō poſſet ꝓbari ꝙ foret factus a maiore
20.an.ſi hoc negaret̄,ꝙ eſſet abſurdū;ergo nō eſt credēdū ſtatu
tū hoc voluiſſe.arg.ff.de bo.lib.l.nā abſurdū. Dicēdū ē ergo, ꝙ
dictū ſtatutū noluit anguſtare facultatē ꝓbādi ætatē,ſed āplia-
re;nec īmeritò,qa cū in prima pte reſtrinxerit diſpōnē.d.auth.
ſacrā. ad ma.20.an. tm̄ ꝯñā fuit in 2.parte āpliare mām ꝓbōnis
ætatis pdictæ.ar.ff.de iure.l.cū q.Stāt ergo alij modi ꝓbādi in-
duci a iure cōi vnà cū mō inductu a pfato ſtatuto.ar.d.l.ſi cū.§.
itē ſi ſeruus ē.et dicit.l.aliā.ī.all.et qđ no. in l.j.C.de iud. et ff.
3 de iure.l.nā poſtea.§.fina.¶ † Hoc āt onus ꝓbādi dictā vēditricē
fuiſſe ma.20.an.tpe ꝯct',nō incūbebat huic ēptori, cū ipſe ſit in
poſſeſſione nec agat,ſed ꝯ eū agit̄; ſed incūbebat vēditrici ꝓba
re ꝯriū.ſ.ꝙ erat min. 20.an.ſm ea q̄ no.ꝑ gl.et doc. in l.ſi te mi
norē.C.de in inte.reſt.et l.dicta.ff.de mi. ꝑ Bar. Hæc āt ꝓbō cū
veniat fiēda corā iudice,et ipa hoc aſſerēdo veniat ꝯ ꝓpriū iur̄m
corpał̄r pſtitū ꝑ qđ tpe ꝯci' iurauit ꝯriū, nō dēt admitti ꝑ iudi
cē ne ſit auctor periurij; ſm ea quæ nu.per Io.And.c.qđ ſemel.

de reg.

de reg.iur.in mercu.& Barto.in.l.ſi quis in prin.teſtamēti.ff.de
leg.3. circa prin. & ē caſus in.l.ſi alterius.in fi.C.ſi minor ſe ma
io.dixe. Nā circa diſpoſitionē illius.l.ſi alterius.in fi.nihil inno-
3 uat dictū ſtatutū, ſed ſolū circa diſpōnē auth.ſacramēta.¶ †Cō
ſtat aūt ꝙ loqnunt̃ in iuramētis, & caſibus diuerſis; q̃a.l.ſi alte
rius.loq̃ de iuramēto aſſertorio, & ſu ꝑ eo qđ dicebat̃ eſſe de
pſenti; ſed d. auth.loq̃tur de iuramēnto cōfirmatorio,& de fu-
turo.ſ.qñ iurat nō uenire ꝫ ꝫctū; in caſu autē nr̃o utrūq; iurm̃
interuenit;cū igitur de illa.l.ſi alterius.nil ſit immutatū p dictū
ſtatutū,& illa dicit in fi ꝙ qñ minor ꝫhens iurat corporaliter ſe
eſſe maiorē,nullum ſibi ſupereſt auxiliū; ſeqnr̃ ꝙ ſaltē uirtute
huius iuramēti excludit̃ a ueniēdo ꝫ,uel q̃a propter ipſum dene
gatur ſibi facultas probandi ꝫrium ne iudex ſit auctor periurij
vt dictū eſt, & per ꝫ̄is cū ſibi incūbat hoc onus q̃a agit vt dixi,
& ipſa hoc facere nō pt, ēt ſi uerū eſſet i ſe qđ aſſerit;ex quo tñ
illud ꝓbare nō pt,debet ſuccūbere.ff.de manu.teſt.l.q habebat.
in fi. & ꝙ no.ff.ſi cer.pet.l.lecta.in gl.q̃ incipit.ī.mēſem.Vel ex
eo repellit, q̃a etſi emptori incūberet onus probandi ætatē.20.
annorū, q̃a ageret, ſatis videretur probare per cōfeſſionē dictæ
uenditricis iuratā, ꝫ quā uenire nō pt.ut.d.l.ſi alterius.& arg.l.
generaliter.C.de nō numc.pecu.Vel ex eo,q̃a cenſetur noluiſ-
ſe decipere ꝫhentem. Vnde ſibi nō dēt opitulari priuilegiū æta-
tis;ſicut nec mulieri priuilegiū ſexus.C.ad Vell.l.ſi ſine.ff.eo.l.ſi
decipiēdi.& ſi aliq̃ probationes fuerunt i ꝫriū admiſſæ, vr̃ quòd
non valeant, q̃a factum pretoris iuri publico derogare non debet.
l.1.§.1.ff.de ferijs. & q̃a teſtes q non debent examinari, exami-
nati nō probant.ff.de q̃ſtio.l.maritus.cū ibi no.& ꝙ præſumat̃
prædicta fuiſſe in dolo, & dixiſſe cā decipiendi,vr̃ tenere Io.An.
ſm Iac.de But.i addi.Spe.ti.de ſen.§.ut autē.in ti.de reſt.in inte.
§.2.licèt Cy. & Bar.aliter ſentiāt in.l.ſi alterius.ſed primū dictū
verius vr̃, niſi probet̃ qđ per errorē dixerit,uel niſi aduerſario
minoris potuiſſet eſſe nota ætas ex aſpectu; ut ſi iuraſſet ſe maio
rē.20.illc, q ex aſpectu apparebat eſſe.15.& non ultra.Tunc.n.
ſcienti uel ſcire ualenti dolus nō diceretur illatus.C.de tranſac.
l.cum donationis. Poſſet q̃s fortè ſubtiliter dicere, ꝙ per illud
iurm̃ de quo loquit̃.l.ſi alterius.ſ.cū iurat q̃s ſe maiorē,excludit̃
iurans a beneficio reſtōnis in Integrū, quod eſt de iure ſpāli, nō
a iure dicendi ꝫctū nullum;prout vr̃ ſentire Io.An.in loco p̄all.
ſ.tit.de ſen.§.vt aūt.in addi.Spe.& iſta dicit ꝫctum nullum,ex eo
quia non interuenit decretum iudicis,cū eſſet res immobilis; vt
in ti.de reb.eorum.& de prædijs mino.ff.Sed iurm̃ de futuro,de
a quo loquit̃ auth.ſacr̃a pube.[a] bene excludit non ſolum a benefi
cio reſti.in integ. ſed etiā a iure dicendi nullū rōne minoris æta
* tis * ſm cōem & veram opi.ibi no.per doc.licet quidā dixerint
ꝫriū:vt ibi no.in gl.q̃ opi.non tenetur vt aliquid addat illa auth.
ad l.codicis.¶ Breuiter ad hæc rñdetur ꝙ Io.An.loqnit̃ ſm Ia.
de Bel.in d.§.vt aūt.ſolum qñ ſimpl̃r aſſerit ſe maiorē ſine iur̃o;
tunc.n.talis aſſertio,licèt aliqñ excludat a bñficio reſtōnis,aliqñ
non,ſm diſtinctionē dicti tituli ſi minor ſe maio.dixe.l.1.2.3.&
4.nunq̃ tñ excludit a iure dicēdi nullū;quia iure cautum nō eſt,
ſiue nullitas ꝓueniat a ſtatuto, ſiue a iure cōi. Sed qñ iurauit ſe
maiorē,tunc diſtinguit ſm Ia.prædictum inter ius ciui.& cano.
& ſic ſentit ꝙ ſaltem de iure cano.non poſsit venire ꝫ,Vel aliter
dicere poſſumus,ꝙ ſi hoc ſolum iurm̃ de pñti interueniſſet,poſ
ſet procedere allegatio facta in ꝫriū; Sed quia interuenit utrūq;
tam de pñti,q̃ de futuro, præfata mulier repellatur a iure dicen
di nullum virtute iur̃i de futuro,admitti per iurm̃ de pñti.i.vir-
tute dictæ auth.ſacr̃a pube.q̃ locum hēt in caſu nr̃o, tanq̃ præſti
tum ſit a maiore 20.an.qđ probatur per iurm̃ eius,ꝙ ſic iurauit
t pe ꝫctus;ergo ꝫ iurm̃ non pt venire,vt ſ.dictum eſt.niſi doceat
ſe erraſſe,vel emptorē ſciuiſſe ipſam non eſſe.20.ann.& ſic non
fuiſſet deceptus.Ex duobus ergo capitibus ſimul iunctis.i.ex du
plici iur̃o prædicto excludi dēt dicta venditrix, q̃ ex altero tm̃
non excluderetur.ar.ad hoc.ff.de libe.& poſth.l.Gallus.§.ille ca
4 ſus.¶ †Sed poſtremò ſubeſt & alia fortis rō;q̃a licet ſtatutū lai-
corū potuerit reſtringi & limitari & tolli auth.ſacr̃a pub.q̃a eſt
de iure poſitiuo,& ciui.& ſic ſubeſt diſpōni ſtatuētium in terri-
torio ipſorum;vt l.oēs pop.ff.de inſti.& iure.q̃a ꝯcernit tpalia;
non tñ ſic potuit p̄fatum ſtatutum tollere vel limitare diſpōnē
iuris canonici,qđ ꝯſiderauit periculū aīæ;quinimo nec lex impe
rialis hoc poſſet ex toto tollere.iuxta no.in c.2.de reg.iu.lib.6.
vñ ſtatutū poſſet ex toto tollere auth.ſacr̃a.ſed nō ius canonicū,
quo cauet̃ ꝙ iurm̃ pſtitū a pubere,q̃ pt ſeruari ſine interitu ſa-
lutis æternæ, ſit ſeruādū.vt in c.cū ꝯtingat.de iureiur.q̃a tale ius
canonicū nō ſubijcit̃ diſpōni laicorū,nec aliq̃d qđ ꝯcernat peri
culū,vel ſalutē aīæ,vel ꝙ ñ ſit de foro laicorū,ꝓut ē hodie iurm̃:
vt in c.fi.de ſo.ꝯpe.li.6.Cōſtat āt ꝙ minor 25.an.pubes,tā ſi iu-
rat non venire ꝫ ꝫctū,ꝓhibet̃ venire ꝫ tā ex diſpōne dictæ auth.
ſacr̃a.qđ olim erat.l.nō dubiū.C.de legi.q̃ ēt ex diſpōne iuris ca
nonici,q̃a iurm̃ pt ſeruari ſine interitu ſalutis æternæ.Poſito er-
go,ꝙ prima ꝓhibitio eſſet ſublata p dictū ſtatutū,ſi nō erat 20.
ann.Scđa tñ nō fuit ſublata, nec tolli potuit;& iō emptor pt hr̃e
recurſum ad iudicē eccleſiaſticū,& facere mādari iudici ſeculari
qđ illa ꝫ ꝓpriū iurm̃ nō audiat̃;vt in c.licèt mulieres de iureiu.
li.6.& ſic p̄fatū ſtatutū parū aut nihil opat̃,ex quo ſublata ꝓhibi
tiōe dictæ auth.remanet altera fortior.ſ.iuris canonici.ff.de hæ-
re.inſti.l.ſi nō lex eliceſcētia.& l.liberorū.§.notant.ff.de infami.
cū ibi not.& iſta eſt optima & ſolēnis rō, ꝑ quā veritas huius rei
maniſeſtè patet,& facit ceſſare oēs difficultates pri⁹ tactas;illud
aūt ꝯſtat,ſed neceſſariū non eſt dicere attentis prædictis, & ꝙ ſi
dictus ꝫctus reſcinderetur, deberēt omnia reponi in priſtinum
ſtatum .i. reſtitui pretium conuerſum in vtilitatem venditricis,
aliàs ſollicita eſſet de præda, quod eſſe nō dēt.l.ſi minoris actū.
in fi.ff.de admi.tut.facit l.ꝙ ſi mino.§.reſtitutio.ff.de mino.C.ſi
aduer.tranſ.l.1.& 2.& C.de reputa.quæ fiu.in iudi.l.vnica.

S V M M A R I A.

1 *Res quæ prohibente ſtatuto non cadebat in generali hipotheca, eo ceſſante ita demum incidit in hipo. ſi interim alteri non fuit obligata,uel niſi dominium debitoris exierit.*

2 *Reſcriptum principis,in quo non fit mentio de iure quæſito tertio, non præiudicat,licèt de tertio fiat mentio.*

CONSILIVM LIIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſo puncto prædicto & oīb.
de q̃b.in eo fit mētio, ſatis clarū vr̃ mihi ꝙ dictus Bar
tholinus venit abſoluēdus a petitione dicti Lucæ,non
1 obſtātibus lr̃is ducalibus p̄dictis.†Nam in gñali oblōne facta di-
cto Lucæ de oībus bonis ſine dubio nō veniebāt bona imobilia
ſita i ciuitate Brixiæ vel eius territorio,q̃ ſpāliter ñ potuiſſet de
bitor illi Lucæ obligare tanq̃ nō ſuſtinēti onera dictæ ciuitatis
obſtāte dicto ſtatuto Brixiēſi.ff.ad muni.l.Luci⁹.i fi.ff.q̃ i frau.
credi.l.ſi pr̃.qđ no.in l.j.in prin.in gl.q̃ incipit no.arg.triplex.i
fi.ff.de of.eius. Et hoc ſiue hēbat illa debitor tpe obligatiōis ꝫ-
ctæ,ſiue cœperit hr̃e poſt durāte prohibitione dicti ſtatuti, qđ a
q̃dem ſtatutū erat ualidū.l.ſi emptione.§.1.ff.de ꝫhen.emp.C.nō
licere habi.l.j.lib.10.& qđ no. Bar.in l.§.mulū.ff.de uer.obli.
ubi expſſè diſponit nō ſolū de uenditione ſed ēt de oblōne.Aſi
verò nō comprehenderet oblōnem pignorū appellatione uēdi-
tionis vel emptionis ff.de pig.l.in quorū.Prefata ergo domus ac
q̃ſita p venditionē poſt vtranq; oblōnem ꝫctam incœpit obliga
ri ſcđo creditori & nō primo,ſi tpe acq̃ſitionis vigebat dictum
ſtatutū ꝓhibitiuū,& hoc virtute oblōnis præſentiū & futurorū;
& quātūcunq; poſtea fuerit dictū ſtatutū p literas ducales reuo
catū,& ſic ex tpe reuocationis potuerit illa domus incipere con
tineri ſub gñali hypotheca prioris creditoris quæ ſaltē pp extē
tenſionē quā hēt ad futura cēſet̃ ſem p diſponere, ut dicimus de
lege.C.de hære.l.arriani.& qđ probat optimè in l.1.§.1.in fi.ff.
de opti.lega.ubi illa quæ a prin.non cadebāt in gñali mādato le
gato pp aliquā cām Incipiūt ex poſtfacto cadere dicta cā ceſsā-
te;hæc tñ debet itelligi ſanè,& cēt uctū ſi tpe reuocationis dicti
ſtatuti dicta dom⁹ fuiſſet in dñio dicti debitoris,ita ꝙ tūc tpis po
tuiſſet ſpāliter obligari, ſed in caſu nr̃o vt dr̃ iam exiuerat dñiū
debitoris q̃a erat data inſolutū ſcđo creditori,& p ꝫñs licèt po-
ſtea ſtatutū p̄dictū fuerit reuocatū nō potuit reincidere in gña-
lē hypothecā prioris cre.ff.de pig.actio.l.2.in h.quæ optimè fa
cit;licèt.n.ceſſare incipiat ꝓhibitio ſtatuti,ſuberat tñ alia ꝓhibi
tio vel impedimentū,q̃a domus nō erat debitoris,& ſic nō pote
rat tūc ab eo cuiq̃ obligari.l.alienа res.ff.de pign.act.ergo nec
pōt fingi tūc obligari,q̃a fictio req̃rit extrema habilia.l.fi.ff.cō.
præd.ff.q poti.in pign.ha.l.q potior.§.titia prædiū.& qđ plenè
nota in l.fi.C.de ſent.paſ.& l.ſi is q pro emptore.ff.de vſuc.per
Bar.Et ſic nō profuit,ꝙ una prohibitio ceſſauerit,poſtquā ſube
rat altera.ff.de hære.inſt.l.ſi quis in graui.§.fi.cū l.ſequen.ff.ad
Sillania.Item poſito ꝙ fuiſſet tunc in dñio debitoris,tamē quia

a ¶ Auth.ſacramenta pu Pro huius auth intellectu vide d.Alex.de Imo.in conſi.42.in 4.col.3ū ſeq.& in.6 fil.59.in 2.col.in 1.parte.vbi ponit an & quādo tale iuramentū ſeruari debeat,& quādo non.

j.tres dies ſm formã ſtatuti, & ſic hñr ꝑ cõfeſsis tã maleficiũ de
quo denũciati ſunt,q̃ ẽt oĩa alia neceſſaria ad pñtem denũcian-
di;q̃a ſi quas excuſationes ſentiebant ſe habere,debuerunt cõpa
rere, poſtq̃ erãt citati a iudice cõpetẽte,& eas allegare;alias uñr
eis renũciare. ar.l.ſi quis ex aliena. ff. de iudi.& in.c.cum ꝑſonæ.
2 de priui.li.vj.&.l.hi qui. C.de appel. &. l. ciues.eo.ti.†Præterea.
non eſt uerũ, qđ hic appareat de nõ iure manifeſtãtiũ.Poſito.n.
qđ dictus mõs eſſet de territorio ſeu de tenemẽto hoĩum ſeu ca
ſtri de Malado,hoc non ꝓpterea arguit ipſum q̃tum ad ꝓprieta
tẽ & dominiũ eſſe illorũ, cum poſsit eſſe aliorum ẽt extraneorũ
vel foreſiũ.l.libertus.§.ſola.ff.ad muni. ſed ſolũ arguit, ꝙ ſit de
iuriſdictione dictorũ de Malado. Et iſta ſtant ſimul, ꝙ illi ha-
beant iuriſdictionẽ ſuper dicto monte, & tñ dñiũ & proprietas
in totũ vel ꝓ parte ſit hominũ de Cerreda;vt patet in Imperato
re q̃ dr̃ dñs mundi quantũ ad iuriſdictionẽ.l. de precatio.ff.ad l.
Rhodiã de Iac.non tñ quantũ ad proprietatẽ ſingularium rerũ,
imo ille pertinent ad ſingulares ꝑſonas q̃bus Imperator nõ pt̃
auferre niſi ex cã publicæ vtilitatis.l.itẽ ſi verberatũ.§.1.ff.de rei
ven.& ff.de euic.l.Lucius.quinimo p̃ſati de Cerreda ꝓbauerunt
vt dr̃ proprietatẽ dicti montis,ſaltẽ ꝓ certis cauſis pertinere ad
eos p emptionẽ factã ab illis hoĩbus dicti caſtri, quorũ ipſi cõi
tes cẽſeñ eſſe hæres, ſi alij hr̃des nõ appareãt.C. de hæred.decu.p
totũ.de qua emptione ꝯſtat inſtrõ publico antiq̃ſsimo,pro quo
p̃ſumitur.iux.no.p Inn.in c.veniens.de verb.ſig.& ꝓbauerunt
per teſtes p̃ſes ſe paſturaſſe cũ eorũ beſtijs ſuper dicto monte lõ
giſsimo tp̃e, quod feciſſe vñr occaſione dictæ emptionis.l. q̃dã
mulier.ff.de rei ven.l.2.C.de acq.poſ.& ſic vel acq̃ſiuerunt dñiũ
ſtatim facta emptione,ſi venditores erant dñi, vel p̃ſcripſerunt.
Et poſito ꝙ dñiũ nõ probarent,ſufficit tñ ꝙ allegent & ꝓbaue-
rint poſ.q̃a non deducũt in iudiciũ dñiũ principalr̃,ſed inciden
ter.ſ.pro ꝯſecutione dãni.iux.no.per gl.in l. ſicuti.§.ſi q̃rat.ff.ſi
ſer.ven.& l.vti frui.§.ſed ſi forte.ff.ſi vſuf.pe. & per Bar.in l.pe.
ff.de ꝯdi.inſti.facit.l.1.ff.fami.erc. ¶Nec ob.ꝙ ẽt illi de Malado
ꝓbant ſe paſturaſſe; q̃a mõs eſt magnus,& pt̃ eſſe ꝙ vtraq; pars
hẽt ius paſculandi pro diuiſo vel ꝓ indiuiſo,vñ ꝓbõ dictorũ de
Malado nõ ꝯdicit ꝓbõnibus illorũ de Cerreda. ¶Præterea per
dictas probõnes hoĩum de Malado non apparet de innocentia
illorũ manifeſtatorũ, ſed de quadã excuſatione quã poſſent hr̃e
aduerſus manifeſtationẽ,ſi vera nõ eſſent q̃ ſ.dixi.vcʒ ꝙ illi non
potuerunt manifeſtare;quã q̃dẽ excuſationẽ ꝑdiderũt pp cõtu
ma.cõmiſſam in nõ cõparẽdo corã iudice ꝯpetenti,& ꝑmittẽdo
labi terminũ,poſt quẽ ex forma ſtatutorũ Vincẽtiæ q̃b. ſubſunt
hñr pro ꝯfeſsis,& ſic vñr condemnandi, prout expreſſe vr̃ deter
minare Bar.in l.abſentẽ. circa fi.ff.de pœnis.Cõcludo ergo vt ſ.

SVMMARIA.

1 *Conſtitutio municipalis ſi inducit nouam punitionem contra cõmittentes exfortiũ uel uiolentiã, debet ſtrictè intelligi, & eatenus quatenus loquitur. et nu. 3.*
2 *Statutum loquens de inuaſore animo acquirendi poſſeſsionem, nõ habet locũ in dante damnũ ſimpliciter, ideo ex petitione exfortii non debet ſequi cõdẽnatio.*
4 *Statutum ſi puniat inuaſorem, an ab eo excuſetur conuentus qui de ſua poſſeſſione probauit; & quid ſi etiam accuſator probauit.*

CONSILIVM LVII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶†In cã exfortij
mota coram dño
locũtenente patriæ Fori Iulij per ſer Natalem Pãzerã
de Zoppola ꝯ quoſdam noĩatos in ſex citationibus,&
aſſumpta quo ad quoſdã ex eis per dños de Valuaſſono in ſe tã-
quam releuatores illorum, dicentes q̃cq̃d illi fecerunt feciſſe de
ipſorũ dñorũ mandato,& iõ ſuſceperunt in ſe iudiciũ;viſis actis
& actitatis in cã & narratis & articulatis p actorem,necnõ atte-
ſtationibus teſtium vtrinſq; partis. Vr̃ dicẽdum p̃fatos dños re-
leuatores fore abſoluẽdos a petitis in dicta cã, maximè à pœna
exfortij tali rõne. Nã ipſe actor vr̃ deduxiſſe in iudicio ꝯſtõnem
primã Fori Iulij põſitam ſub rubrica de exfortijs,& his q̃ ingre
diunt &c. vt colligit ex narratis per eũ & deductis in põnibus,&
articulis,& citationibus; ex q̃bus ꝯprehenditur intentio agẽtis.
ff.de libe.& poſth.l.Gallus.§.1.& ibi no.per Bar.in fi.& ẽt ꝯſtõ-
nem ſequẽtem ſub rub.de his q̃ cum aĩalibus &c. factam ad de-
clõnem p̃cedentis. ¶Prima verò ꝯſtõ dicit,ꝙ tunc committitur
exfortium, qñ quis ſuo ꝓprio arbitrio & autoritate occupauit
manſos vel nemora,quorum aliquis alius fuerit poſſeſſor,aut q̃
2 aliquis poſſederit &c. Notanda ſunt iſta verba diligenter. l.1.§.
2 ſi is qui nauem.ff.de exerci. † Nã occupare a vel inuadere dr̃ illẽ
qui ingreditur aĩo acq̃rẽdi poſſeſ.quam ipſe nõ habebat, ſed eã
habebat alius tp̃e ingreſſus,quẽ ipſe ingrediens intendebat ſpo
liare,& ſibi poſſeſsionẽ acquirere,& ſic vim & violentiam infer
re. Et tũc talis inuaſio vel occupatio dr̃ ẽt ſpoliatio,q̃ ſpoliatio
non cõmittitur ſine violẽtia illata perſonæ. Vñ dixit Pompo.eã
non poſſe cõmitti ſine corpore eius,in quem cõmittitur.ff.de vi
& vi ar.l.1.§.vi poſsidere.§.idẽ Labeo ait. ibi. ſed Põpo. ait &c.
pt̃ ẽt dici occupatio vel inuaſio, qñ poſſeſsio rei quam q̃s ingre
ditur,non erat apud aliquem tp̃e ingreſſus,ſed vacabat;ipſe aũt
ingrediens intendebat eã ſibi acq̃rere nulla iuſta ſubſiſtente cã,
& tunc talis occupatio vel inuaſio nõ dr̃ ſpoliatio, q̃a non ſub-
erat perſona poſſeſſoris cui facta fuerit violentia in corpus,ſine
qua ſpoliatio dici nõ pt̃; vt in d.§.hr̃. Sed dr̃ ſimplex occupatio,
vel inuaſio.ff.de vſuca.l.ſeq̃.§.item ſi occupaueris.C.vñ vi.l.in-
uaſor. ꝯ quas non prouidetur per interdic. vñ vi. quod requirit
vim & violentiam,ſed prouidetur per ꝯſtõnes imperiales,in q̃-
bus ſufficit quaſi violentia: vt d.l.inuaſor.& l.cũ q̃rebatur.C.vñ
3 vi.† Si verò ingrediens poſſeſsionẽ non intendit aliquam poſſeſ
ſionem acq̃rere,nec aliquẽ ſpoliare, ſed ſolũ dãnũ inferre,nõ pt̃
dici inuadere vel occupare rem vel aliquẽ ſpoliare; cũ iſta noĩa
non dicanẽ niſi rõne poſſeſsionis,qđ patet; q̃a inducunt poſſeſ
ſoriũ recuperãdæ vel quaſi recuperãdæ poſſeſ. iõ ponunẽ in tit.
vñ vi.vbi de tali poſſeſſorio tractaẽ.ergo &c. l. imperator.ff.de ĩ
diẽ adiec. Vñ i talẽ ſic ingrediẽtẽ nõ aĩo acquirẽdæ poſſeſsionis
vacantis vel non vacãtis,nõ prouideẽ per dictã ꝯſtõnẽ ſub rubri
ca de ſfortijs, q̃ loq̃ẽ de occupantibus vel inuadẽtibus res poſſeſ
ſas ab alio,vel quorũ poſſeſsio vacat aĩo dictã poſſeſ.ſibi acq̃rẽ-
di,niſi in vno caſu.ſ.qñ ingreditur domũ alicuius ꝯdicẽte hoſpi
te domus; tunc.n.indiſtinctè,ẽt ſi non cã occupãdi vel inuadẽdi
poſſeſsionẽ dictæ domus,ſed cã committẽdi furtũ vel rapinã,dr̃
cõmittere ſfortiũ ex ſolo ingreſſu, vt in dicta prima ꝯſtõne. ver.
ſi q̃s verò ex p̃dictis; ex quo ẽt magis declaratur p̃cedẽs particu
la ꝯſtõnis, vt loquatur ſolũ de illis q̃ ingrediuntur cã poſſeſsio-
nis acq̃rẽdæ,q̃ dñr ꝓpriè inuaſores,& occupatores rei vel poſ-
ſeſsionis,cũ nõ ingrediãtur illo aĩo.ar.ff.de furtis.l.verũ. Volun
tas.n.& ꝓpoſitũ maleficia diſtinguũt. eo. ti.l.q̃ iniuriæ. in prin.
niſi cũ ingrediuntur domũ ꝯdicente hoſpite, & tunc ex ſolo in-
greſſu ẽt ſi damnũ vel rapinã nũq̃ cõmiſiſſent.vt in d.ver.ſi q̃s ve-
ro &c.Si.n.cõmiſiſſẽt,prouideretur p p̃cedẽtẽ particulã.ibi.ſeu
proprio &c. Per ſequẽtẽ verò ꝯſtõnem ſub rub.de his q̃ cũ aĩa-
libus etc.ſuppletur et declaratur p̃cedens cõſtõ q̃tũ ad intrantes
non cã occupandi vel inuadẽdi rẽ vel poſſeſsionẽ,vt ſi q̃dẽ cã pa
ſculãdi cũ ſuis aĩalibus indiſtinctè nõ cenſeatur cõmiſiſſe exfor-
tiũ, nec incidat in pœnã exfortij, ſed ſolũ teneatur emẽdare dã-
4 nũ. †Si verò dederit aliud dãnũ cuiuſcunq; alterius generis, tũc
aut nõ tranſcendit valorẽ 25. florẽorũ,et idẽ, niſi dãnũ dans cõ
tendat ſe hoc feciſſe rõne ꝓprietatis, vel poſſeſsionis,quã dicat
ſe hr̃e in illa re, et in dicta cã ꝓprietatis vel poſſeſ. ſuccubuerit.
Si verò tranſcendat quantitatẽ 25. flore. vult dicta cõſtõ a ꝯtro
ſenſu q̃ pt̃ ex ea aſſumi,et ei dẽt ſtari: vt l.cõuenticulã. cũ ibi no.
p Bal.et Cy.C.de ſac.ſan.ec.qđ eſt intelligendum niſi dicat ſe fe
ciſſe,q̃a dñs vel poſſeſſor,et probaret poſſeſsionẽ;tunc.n.excu-
ſaretur a ſfortio tam in caſu noſtro,q̃ in præc. prout colligitur
ex fine dicti ſtatuti,& probatur ex d.l.1.§.vi poſsidere.ver.ſed q̃
per vim.ff.de vi et vi.ar.vbi dr̃,ꝙ ille qui per vim ſuam poſſeſ.re
tinet,non dr̃ vi poſsidere,et p ꝯñs nec ſfortium committere,qđ
nihil aliud eſt dicere q̃ violentiam;vim.n.vi repellere licet,et re
ſiſtere, ne repellamur a poſſeſsione.l.3.§. cũ igitur.ff. de vi et vi
ar. ¶Nunc ergo ad propoſitũ redeundo, iſte actor et accuſator
in ſua petitione et articulis non dixit, ꝙ illi dãnidantes inuaſe-
runt vel occupauerunt hoc nemus ſicut loq̃ẽ prima conſtõ, cu-
ius verbis debebat ſe adaptare ſi volebat illã in iudicium dedu-
cere;ſed dixit ꝙ illi violenter et de facto intrauerunt, inciderũt,
et turbauerũt eũ in poſſeſsionẽ,et pp iſta vult inferre ꝙ dicatur
dictũ ſfortiũ.Certè ipſe ineptè et inſufficiẽter narrauit,q̃a cum
iſtud vocabulũ,exfortiũ, nõ ſit vocabulũ iuris,ſed ſit inuẽtum a
conſuetudine patriæ et a dictis conſtõnibus,nõ debemus dicere a ¶Occupare. quomõ autem intelligatur occupare. in conſilio 217. in .. parte.
ꝙ cõmittatur exfortiũ, niſi quatenus in dictis conſtõnibus ca-
uetur.ar.eius qđ no.Bar.de verbo podere.quod eſt a conſuetu-
dine loquẽdi inuẽtum.vt ipſe no.in l.1.circa fi.de reb.dub.et l.ſi
ita circa fi.ff.de aur.et ar.leg. conſtõnes aũt prædictæ declarant,
et ponunt caſus in quibus dicatur cõmitti ſfortium.vnus eſt qñ

q̃s inuaſit vel occupauit rem &c. q̃ inuaſio & occupatio nõ veri-
ficatur ex ſolo introitu violento, niſi qñ fit in domũ ꝯ volunta-
tẽ hoſpitis, ſed reqrit̃ aĩus acquirendi poſſeſ. vt ſ. dixi. Sed iſte nõ
narrauit ꝙ illi inuaſerint, vel occupauerint: ſed ſolũ ꝙ violenter
ingreſſi ſunt, & non in domum, ſed in nemus; ergo tanq̃ occupa
tores vel inuaſores nõ p̃nt dici exfortiũ cõmiſiſſe, poſtq̃ nõ fuit 1
in eius petitione allegatũ, vel in articulis deductũ, ẽt ſi re vera oc
cupaſſent vel inuaſiſſent: q̃a debebat hoc allegari aĩs nõ ꝓderat.
l. ſi adulteriũ cũ inceſtu. §. idẽ pollioni. ff. de adul. & qđ no. Bar. ĩ
l. cũ q̃d. añ fi. ff. ſi cer. pe. Non ergo p̃t obtinere actor ex iſto capi
te non deducto in iudiciũ, ſed nec ex capite violẽti ingreſſus. Tũ
q̃a ex illo nõ reſultat ſfortiũ, niſi cũ fit in domũ ꝯdicẽte hoſpite,
vñ qualitates iſtæ erãt ſpecificãdæ & exprimendæ & probãdæ. l.
p̃tor. §. docere. ff. vi bo. rapt. l. fulcinius. §. cũ hoc. & qđ no. Bar. ff.
ex q. cau. in poſſeſ. ea. Tũ ẽt q̃a dicta violẽtia allegata in ingreſſu
nõ fuit ꝓbata, nec re vera fuit cõmiſſa; q̃a tunc dicerent illi vio- 2
lenter intraſſe, qñ ꝯ expreſſam ꝓhibitionẽ intraſſent, aĩs non vi,
ſed clã dñr intraſſe, ſi illo ignorãte. ff. qđ vi aut clã. l. 1. §. 2. & l. clã
poſsidere. ff. de acq. poſſ. Sed hic nõ ꝓponit̃, ꝙ illi fuerint ingreſ
ſi ꝯ prohibitionẽ dicti agentis, vel ſui procu. vel negotiorũ ge-
ſtoris, nec ẽt eſt probatũ; igr̃ actor dẽt ſuccũbere, q̃a qualitatem
violẽtiæ allegatã, & ad quã ſe ſtrinxiſſe vr̃, nõ probauit. ff. de in-
ſtito. l. hẽbat. in prin. & q̃ nu. Bar. in l. diuus. ff. de re iud. & hr̃ in
c. licẽt cãm. ex. de ꝓb. ¶ Itẽ ſiſr ex eo ꝙ dãnũ dederint incidẽdo
ligna, ſiſr ꝯdẽnari nõ debent tanq̃ de ſfortio; eo q̃a ex hoc nõ re
ſultat exſortiũ, niſi qñ trãſcendit ſummã 25. flo. vt patet ex ſcđa
ꝯſtõne, qđ hic nõ fuit allegatũ, & ſic ſola datio dãni non ꝯclude-
bat ſfortiũ; vñ petitio tanq̃ inepta ad exfortiũ & non cõtinẽs ali-
q̃d p qđ ad exfortiũ concludat̃, fuit & eſt reijcienda. l. 1. §. 1. ff. ſi
menſ. fal. mo. dixe. & in c. examinata. cũ ibi no. de iudi. & ſi ſm eã
fereret̃ ſñia, non valeret; vt no. gl. inſti. de obli. in prin. & Bal. in
l. actori. C. de iureiu. & qđ not. in add. Spe. tit. de actio. ſeu peti. §.
ſeq̃ videre. & de of. ind. §. deſeruit. Itẽ nec ex eo ꝙ narrauit tur-

a bari vel turbatũ fuiſſe [a] in ſua poſſeſ. q̃a ſtatutũ loq̃t de occupan
te vel inuadente vt videatur cõmittere exfortiũ non deturbante
aliquem in poſſeſ. inter q̃ lõga eſt dr̃ia. Nã turbare aliquẽ in poſ-
ſeſſione dr̃ inter leuia delicta. l. ſeruus non in oĩb. in fi. ff. de act.
& obl. non ſic inuadere vel occupare alienã rẽ vel poſſeſſionẽ. l.
inuaſor. C. vñ vi. Præterea iſta turbatio nõ eſt probata, nec eſt ve
rũ ꝙ facta fuerit vel fiat. Nã ille dr̃ turbare aliquem in poſſ. q nõ
permittit colere, arare, vel ſeminare, vel fructus recolligere. ff.
de vi & vi arma. l. vim facit. ſed ex dicta inciſione lignorũ hoc fa
ctum non fuit. Item non debent cõdemnari dicti dñi ex eo ꝙ al-
legauerint ſe feciſſe ligna incidere rõne poſſeſſionis, quã hñt in
dicto nemore, & ſuccubuerint, vt in dicta cõſtõne 2. ſub rubr. de
his q̃ cũ aĩalib. ĩ fi. q̃a nõ ẽ verũ, ꝙ ſuccubuerint, imo teſtes eorũ
ꝓbãt de antiqua & moder. poſſeſſione, licẽt fortè nõ de anno ꝓ-
ximè p̃cedente dictã inciſionẽ. Vñ cũ ꝯſtet ipſos poſſediſſe ſemel
& nunc aſſerant ſe poſſidere, p̃ſumit̃ pro eis qđ hodie poſſideãt.
iux. plenè no. p doc. in l. vti poſſi. C. de ꝓba. & l. nõ ignorãt. C. ad
exhibẽ. in fi. p Cy. Et ſi dicat̃, actor ꝓbauit ſe poſſidere anno ꝓ-
ximè p̃terito, ergo illi ñ p̃nt dici ꝙ p̃ſumant eodẽ anno poſſediſ
ſe, q̃a duo nõ p̃nt ſimul poſſidere. Rñdet̃, verũ ẽ ĩſolidũ. l. ſi duo.
C. vti poſſi. ſed nõ inſolidũ. ſic. l. fi. cũ ibi no. p Bar. ff. e. ti. Nõ. n.
iſte actor ꝓbauit, ſe inſolidũ & ſolũ poſſediſſe. Hoc. n. fuiſſet dif
ficilè, cũ implicet negatiuã; vt in c. cũ eccleſia. de cã poſſeſ. & pro
prie. Et q̃a poſſeſ. iſtius actoris eſt nouior, & nõ reperio in actis
eã iuſtificatã ex aliquo titulo ꝓducto, p̃ſumendũ eſt potius pro
poſſeſſione dictorũ dñorũ antiquiore, quaſi iſta noua ſit impro
ba nõ docto võ prouenerit. C. de acq. poſ. l. improba. & in c. licẽt
cãm. de proba. debent ergo excuſari dicti dñi de Valuaſana ab
omni violentia, & exfortio, ẽt ſi ceſſarent alia quæ dicta ſunt. ſ.
poſtq̃ probarẽt de dicta poſſeſ. quã iuſtè potuerunt cõtinuare &
defendere, etiam ꝯdicente altera parte; vt in iuribus. ſ. allegatis.

[a] ¶ Fuiſſe. quis autẽ dicatur aliquem turbare in poſſeſſione. Bal. in cõſ. 144. in 3. parte & in conſi. 436. in 3. par.

S V M M A R I A.

1 *Inquiſitione de crimine incepta, ſi inquiſitus timore confiſcandorum bonorũ confiteatur ſe debitorẽ alicuius in fraudem fiſci, nihil agit, quia nõ præiudicat.*

2 *Confitens timore confiſcationis an ſecuta abſolutione poſſit dicere illũ contractũ ſimulatũ & nullũ; & uerũ talis ſimulatio poſſit cõiecturis ꝓbari. n. 3. et 4.*

CONSILIVM LXVIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſis his q̃ ſuperius elegãter ſcripta ſunt p Reuerendiſs. in Chriſto patrem & D. D. archiepiſcopum in
auxilium & defenſam iſtorum Dñi Ci. & Thebaldi ab iniqua peti
tione dicti ſer Vliuerij, qui ex propoſitis & narratis fidem quam
prædicti & ipſorum p̃r habuerunt de ipſo ſm veriſimilitudines
& coniecturas. ĩ. dicẽdas, quæ conſciam vniuſcuiuſque diſcreti
hominis haberent mouere, vertit aut vertere comminatur in p̃fi
1 diã. ¶ †Occurrit primò dubitatio ꝯ eos quia poſſet dici ꝙ licẽt
coniec. ſ. tactæ videantur concludere quantum ad præiudicium
fiendũ fiſco, cui dicta ꝯfeſſio inter alios facta præiudicare nõ po
tuit. ff. ad Velleia. l. Seia mancipia. in prin. in Auth. de æquali. do.
§. primum quidẽ illud. verſi. ſinaũt mulier. Et quod not. Cy. C. de
iure dot. l. vbi adhuc in 12. q. & quod no. in l. repetita. C. de fi. in-
ſtru. & C. qui potio. in pig. hab. l. aſſiduis. in parua gloſella, q̃ di-
cit data non confeſſata. & l. ſi quis poſt hac. C. de bo. dãna. ſed p̃-
ſumitur fuiſſe facta in fraudẽ fiſci potiſſimè; quia fuit facta poſt
commiſſum crimen, & poſt inchoatum proceſſum inquiſitionis
2 ꝯ eum. iux. plenè no. per doc. in l. poſt ꝯctum. ff. de don. † Non tñ
vr̃, ꝙ concludant quantum ad præiudicium ipſorum confitentiũ
qui non vñt poſſe venire ꝯ propriam confeſſionem per iura in
principio præcedentis conſilij allegata, niſi manifeſtiſſimè pro-
betur ꝙ fuerit fictitia. ff. q. & a quib. l. ſi maritus. §. fi. ad quod vr̃
requiri vt probetur, ꝙ ab ipſo initio ita fierit actum inter eos,
anteq̃ peruenirent ad confectionem dicti inſtr̃i. per l. 4. §. ſi ab
ignoto. ff. de manu. quod hic non apparet. Et ſic de tali fictione
& ſimulatione nõ apparet manifeſtiſſimè, prout vr̃ requirere. d.
l. ſi maritus. quæ ad hoc conſueuit allegari. Vnde vr̃ ei ſtandum,
quãtum ad præiudicium ipſorum ꝯfitentium. Nam oĩa quæ dñr
per doc. in d. l. poſt ꝯctum. loquunt̃ ſine dubio quãtum ad præ-
iudicium fiendum fiſco; & iſta p̃nt ſimul ſtare, ꝙ fiſco nõ faciat
præiudicium tanq̃ facta in fraudem eius, & ꝯfitentibus ſic, quaſi
præſumatur quo ad eos vera, & non ficta, niſi euidenter ꝓbetur
ꝯrium, probando ꝙ ita fuit actum inter partes ꝙ dicta confeſſ.
fieret apparenter, & non exiſtenter. C. plus valere quod agit̃. per
totum. ff. de re. iur. l. imaginaria. & l. nuda. C. de ꝯhen. emp. iun-
cta. l. 4. §. ſi ab ignoto. ff. de manumiſ. Nã & aliq̃s ꝯctus p̃t eſſe fa
ctus in fraudem fiſci, vel tertij creditoris; & tñ non eſſe imagina-
rius, fictus, ſeu ſimulatus; ſed verus & validus de ſe. Et tunc ipſe
ꝯhens non p̃t petere ipſum reſcindi, allegando ꝙ ipſum fecit in
fraudẽ alterius. C. de ſer. pi. da. ma. l. ſi creditorib. C. de reuo. do.
l. cũ profitearis. Sed ille tñ, in cuius fraudẽ factus eſt; ſic loq̃tur
titulus. ff. quæ in frau. cre. & inſti. de acti. §. item ſi quis in frau. Et
p̃t ẽt non eſſe factus in fraudẽ alicuius, & nihilominus eſſe ꝯctus
ſimulatus, & imaginarius; q̃a partes egerunt ꝙ fierent apparen-
ter, & non exiſtenter pp aliquam cãm effugiendam; & tũc talis
ꝯctus de ſe eſſet nullus, & nõ indigeret annullari et retractari eo
mõ quo in caſu p̃ce. niſi quatenus de facto proceſſiſſet. Sed indĩ
get declarari nullus. iux. no. in l. quæ ſub ꝯdõne. §. fi. ff. de condi.
inſti. per Bar. Et tũc talis ſimulatio poſſet allegari ẽt p ipſum ꝯ-
hentẽ, et peti hoc declarari, et hoc ẽ qđ voluit Bar. in d. l. poſt ꝯ-
ctũ. in 3. col et in quodã ſuo ꝯſilio qđ ĩcipit. Petrus Nicolæ. Vbi
dicit, ꝙ nõ p̃t q̃s dicere ꝯctũ ſuũ fuiſſe factũ in fraudẽ. Sed bñ p̃t
dicere, ipſum fuiſſe et eſſe imaginariũ et ſimulatũ. Cũ igr̃ iſta ſint
diuerſa, p̃nt ſimul ſtare ꝙ in caſu nr̃o ꝯctus iſtæ ſocietatis fuit fa
ctus in fraudẽ fiſci et metu futuræ ꝯdẽnationis, et nihilominus
fuerit et ſit verus, non ſimulatus. Itẽ cũ dicendo in caſu nr̃o ipm
fore ſimulatũ, fundẽt ſe in hoc ꝙ fuit factus ĩ fraudẽ fiſci, et hoc
vltimũ dicere nõ p̃nt, vt in iurib. ſ. alle. ergo nec primũ, ad qđ p-
uenire volũt iſto ꝓhibito mediãte. ar. ff. de ſpõ. l. orõ. q̃a idẽ dẽt
eſſe iudiciũ de cõnexis. l. cũ actũ. ff. de neg. ge. ex. de ꝯſti. c. trãsla-
to. ff. de libe. lega. l. ſi is q. cũ plurib. ſi. ¶ Sed his nõ ob. dicendum
eſt ꝯrium. Nã ſciendũ eſt primò, ꝙ eſt dare tertiu caſum. ſ. ꝙ ꝯ-
ctus fuerit factus in fraudẽ, et ꝙ ẽt fuerit et ſit fictus, et ſimula-
tus; et ita fuit in caſu nr̃o, q̃a p̃dicti inquiſiti volẽtes fraudare fi-
ſcũ ſimularunt facere qđ re vera nõ fecerunt, et apparenter fece
runt, et non exiſtenter. Vñ admittunt̃ ad allegandũ ſimulationẽ
ẽt per viã agendi, et ad petendũ declarari ſe nõ teneri, et a dicto
inſtr̃o abſolui. ff. de fideiuſ. l. ſi ꝯdẽnat. ff. de lib. leg. l. Aurelius. §.
centũ. cũ ibi no. et l. 3. §. nunc de effectu. ff. de lib. leg. et quod no.
in d. l. quæ ſub ꝯditione. §. fi. ff. de condi. inſti. per Bar. Et poſſunt
etiam allegare, ꝙ fuerit factus in fraudem fiſci deducendo iſtud
per modum cauſæ hoc modo, videlicet ꝙ ideo eſt ſimulatus, q̃a
non fuit factus ex eo ꝙ partes ita egerint re vera ſeu quòd ita
fuerit, ſed quia voluerunt fiſcum fraudare. Et per hoc non ob.

L. cum

l.cum profitearis.& l.ſi credito ribus.ī.all.in contrariũ;quia ibi
ſola frana allegabatur,non aũt ſimulatio,uel nullitas cõtractus;
hic uero allegatur ſimulatio, & nullitas; & hoc ſm̃ præmiſſum
trahit ad ſe aliud prohibitum.arg.l.ſi is qui duos.ff.de libe.lega.
¶ Reſtat r̃ndere ad id qđ dictũ eſt.ſ.in ɔ̃rium.ſ.ꝙ ſimulatio dẽt
manifeſtiſsimè ꝓbari,qđ hic fieri nõ p̃t;ſed r̃ndet ꝙ imo fieri p̃t.
3 † Nã cũ ſimulatio de ſui natura nõ poſsit liquidè ꝓbari[a],qa nõ
a adhibent teſtes ne neoiat in lucẽ & detegat, quia ſic nõ prodeſ
ſet aduerſus fiſcũ,& ipſi agebãt vt prodeſſet;prout in ſi.no.in l.ſi
cũ exce.§.in hac.ff.qđ metus cã.in gl. ſuper uerbo ignorantiã.ſe
q̃r ꝙ ad ipſam probandã admitti & ſufficere debẽt urgẽtes & ue
riſimiles coniecturæ.ff.de re mil.l.nõ oẽs.§.a barbaris. & qđ no.
Cy.in l.j.in fi.C.de ſica.& C.de inin.l.ſi nõ cõuitij.in j.opp.& qđ
no.gl.in l.q liberis.C.de ſm̃ tab.& l.t in fi.ff.de prob. & in c.præ
terea. de teſt. & qđ no.Inn.in c. cũ off.de teſta. Probationes em̃
debẽt fieri,& reqrunt ſm̃ ſubiectã materiã.l cõſenſu.C.de repu.
§.ſeruus.ibi.qm̃ nõ facilè &c.& qđ no. Bar.in l.ſi qñ. in fi.C.un
ui.& l. Lucius.de inſa.& Bal.in l.nõ hoc.C. vñ cogna. ne ueritas
pereat,cui ſemp locus eẽt debet.l.ſi.in fi.ff.de prob.ff.de inreiu.
l.3.§.ſi.Vñ & dolus probat per indicia.C.de dolo l.dolũ.qm̃ ali
ter liqdò nõ p̃t probari.facit qđ no.Io.An.in d.c.præterea.de te
ſti.ſup verbo, iuratorũ.Probationes aũt q̃ ſiũt p urgẽtia indicia
& ꝓbabiles cõiecturas, dici pñt manifeſtiſsimæ.l. ſi tutor.cũ ibi
no.C. de pericu.tuto.ff.de leg.j.l.licèt imperator.& ſic nõ ob.l.ſi
maritus. ff. q & a qb. Nũc ergo in caſu nr̃o plures adſunt veriſi-
miles coniecturæ,ꝙ dicta confeſsio fuit ſimulatè facta,& nõ cõ-
tinet veritatẽ;quarũ vna reſultat ex tẽpore,qa facta poſt inchoa
tã inqſitionẽ ɔ̃ eos,ex qua certi quaſi erãt debere condẽnari,& p
dere oĩa bona. Alia ex loco,qa Venetijs vbi aufugerãt de Padua,
& erãt quodãmõ in exilio; vnde nõ eſt credẽdum qđ dictus ſer
Vliuerius fuiſſet ita fatuus, qđ ſtantibus p̃dictis in illis terminis
impediuiſſet ſe cũ eis & poſuiſſet ĩ manibus eorũ ſuas pecunias,
4 cũ illa eſſent ſibi no.† Et ad iſtud credendũ rõ naturalis deberet
vnũquẽque mouere,quæ pro lege habet.l.ſcire oportet. §. ſuffi
cit.ff.de excu.tut. ¶ Itẽ reſultat tertia præſumptio ex his q̃ ſecu-
ta ſunt,qa poſtq̃ reuerſi ſunt Paduã & rehabuerũt bona,præfat'
ſer Vliueri' ſtetit per an.20.ꝙ nihil dixit.Nõ aũt eſt ueriſimile,
qđ tm̃ tacuiſſet ſi re uera ſuas pecunias illi tradidiſſet.ar. ff. de
prob.l. procula. Tacuit ergo conſcientia ductua. Nunc uerò, cũ
pedẽ habeat in fouea, perdidit conſcientiã; & plus timet tpales
minas filiorũ,q̃ æterna ſupplicia et diuinos terrores. ¶ Suadet et
quarta cõiectura, qa nõ interuenit pecunia manualiter ꝓut ẽt
notarius atteſtatur;& cõiter qñ tales ɔ̃ctus ſiũt , pecunia nume-
ratur in præſentia notarij, & de ipſa numeratione notarius atte
ſtatur,unde facilius reſultat præſumptio contra talẽ ſimplicem
confeſsionem.arg.a cõiter accidentib.C.de arbitr. l. t. & ibi no.
¶ Concluditur ergo,ꝙ ex prædictis licet nõ directò probantib.
tñ ſufficienter adminiculantib. reſultat ꝓbatio ſimulationis, ut
ſaltẽ unà cũ iur̃o debeat a cõtentis in dicto inſtr̃o confeſsionis
abſolui,& confeſsio ſimulata declarari. ext. de ſucceſ.ab inteſt.
c.j.niſi p partẽ aduerſam aliter probet ueritas rei,et dicto inſtr̃o
fides fuerit impoſita, cõtra qđ militãt præſũptiones prædictæ.
C de prob.l.penul.iuncta l.cum falſa.ff. de iuris et facti ignorã.

S V M M A R I A.

1 *Quantitatem certã q promiſtis pro pœna ſi contrãfeceris lando arbitri ſub no mine depoſiti,nõ poteſt opponere ſimulationẽ cõtractus,ſi fiat executio,et 2.*
2 *Simulatio nihil agentium,quomodo differat a ſimulatione aliud agentium.*
3 *Licẽtia ingrediẽdi poſſeſſionẽ autoritate propria ambulat de hærede in hæredẽ.*

CONSILIVM LIX.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Viſo pũcto
ī.ſcripto cũ ad 3
annullandũ tenutã ſolum & duntaxat in effectu allege
tur ſimulatio inſtr̃orum depoſiti, & per ɔ̃ñs nullitas
debiti, vt ſic tanq̃ ſurreptitia & facta ob falſum debitũ reddatur
nulla.l.t.§.hæc verba.ff.ne vis fiat ei. & quod not. in l.fulcinius.
§.t.ff.qui.ex cau.in poſſeſ.eatur.per gl. Et ſubnectitur per exci-
pientem ſpẽs & cã ſimulationis,quod fiendum eſt; al's non audit
excipiens de ſimulatione ſm̃ Bar.qui ita no. in ſuo vulgato con
ſilio quod incipit Petrus Nicolæ. Et dr̃ fuiſſe confecta dicta in-
ſtr̃a,vt præfatus Ioannes depoſitarius metu dictorum depoſito
rum obſeruaret, & effectualiter adimpleret laudãdo per dictos
deponentes,in quo eadem die & hora fuit factum compromiſ
ſum inter depoſitarium & ceſsionarium, non aũt ꝙ re vera vllũ
depoſitũ interuenerit. ¶ Dico ꝙ bene cõſideratis p̃dictis præfa
ta exceptio ſimulationis,& allegatio ex ſuimet tenore redditur,
nulla,inefficax, & nõ cõcludens ad nullitatem dictæ renutæ,& p
ɔ̃ñs reijcienda; cũ ita dẽat eẽ apta exceptio ſicut actio, al's ſuccũ-
bit excipiens.ff. de flumi.l.j.§.labeo.& ibi per Bart. & p eundẽ in
l.j.ff.de excep. Nã ex tenore dictæ exceptionis & ex contentis in
ea apparet, ꝙ ceſsionarius uel hæredes eius nõ p̃tendunt falſum
debitum,ſed uerũ,& ꝙ non deficit obligationis ſubſtantia,licèt
fuerit alteratus modus,& facta fuerit quædã fictio ſeu ſimulatio
de ſtipulatione pœnali ad ɔ̃ctum depoſiti;q̃ quidẽ ſimulatio non
põt obijci contra inſtr̃m ad ipſius annullationem.C.ſi cer.pe.l.
ſi exceptio.Nam intentio dictorũ deponentiũ fuit aſtringere di-
ctum depoſitariũ ad pœnæ promiſsionẽ ſi laudũ nõ ſeruaretur.
Sed paulo honeſtiori uocabulo vſi ſunt verbo depoſiti, ſimula- a
uerunt ergo facere vnũ,& fecerunt aliud;quo caſu ſi res põt va-
lere vt re vera egerũt, reijcit ſimulatũ, & valet prout re vera fuit
actum;& ſic in caſu nr̃o cenſet depoſitarius cuilibet de dictis de-
ponentibus ſe obligaſſe ad ducatos q̃ngentos noĩe pœnæ,ſi lau-
do ferendo p eos non optẽperaret;quia ſic inter eos re vera fuit
actũ,prout ex tenore dictæ exceptionis colligit. iſta namq; ſtipu
latio fuit actus occultat',qui p̃ualet; & depoſitũ fuit actus ficti-
tiè expreſſus, qui reijcit. C.plus valere qđ agitur p totũ. Et hoc
vult. Bar.in l.emptor.ff.de aqua plu.arc.& l Lucius la 2.ff.depo.
2 † Dicens ꝙ vera ſimulatio dicitur,[b] qñ partes ſimulauerũt aliqd
b facere,& tñ inter ſe egerunt ꝙ nihil fiat;vt cũ timore tyranni vel b
criminis ab eo cõmiſsi ſimulat quis ſe vendere, hoc acto ꝙ ven-
ditio nõ fiat;ſic loquit l.emptor. præalleg.& l.imaginaria. ff.de
reg. iur. de ɔ̃hen.empt.l.nuda. Sed qñ ſimulant facere vnũ ɔ̃ctu.n
puta vẽditionis,& faciunt aliũ.ſ.pignoris,valet vt pign'. C.plus
vale.ꝙ agitur.l.emptione.& in c.illo vos.extra de pigno. & c.ad
nr̃am de emp.& ven.Hoc ẽt voluit Bal.in l.cum p̃cibus. C. de ꝓ-
ba. Dicens ꝙ quædã eſt ſimulatio nihil agentiũ, & iſta eſt ꝓpriè
ſimulatio: quædã aliud agentiũ,& iſta non eſt ꝓpriè ſimulatio ex
qua vitiet inſtr̃m,ſi illud qđ re vera agit,põt valere vt agitur,al's
valet,vt ſimulatè concipit d.l. Lucius.ff.depoſi. Cum igit in caſu
nr̃o dictus depoſitarius potuerit ſe obligare per ſtipulationẽ ad
pœnã ſi non ſeruaret laudũ,perinde eſt ac ſi ſe ſic obligaſſet,licèt
oblĩo depoſiti fuerit pure concepta.C.de poſtu.l.ſi ſub ſpecie. Et
cũ nõ ſeruauerit laudũ vt i pũcto p̃ſupponitur,licet ipm̃ appro-
bauerit,qđ nõ ſufficit.arg.ff.de act.emp.l.ſi hr̃s.in j.charta tituli.
vbi hæres dãnatus vẽdere a teſtõre,nõ ſatisfaciat ei' voluntati vẽ
dendo,niſi ẽt cætera q̃ ſunt de natura vẽditionis adimpleat: ideo
põt adhuc cõueniri actione ex teſtõ ad illa,quia cenſetur cogita-
tũ de effectu.l.j. §.ſi.ff. ꝙ quiſq; iur.ſequitur ꝙ incidit in pœnã
& in oblĩonem dictæ quãtitatis, q̃ ſimulatè fuit in depoſitũ dedu
cta,ſed expñter ꝓ pœna ꝓmiſſa. Et ſic tenuta non fuit ſurreptitia
nec capta ꝓ falſo debito,ſed pro vero;& p cõſequẽs ceſſat fun-
damentũ excipientis,qđ in hoc ſolo conſiſtit. Et ſic iſto capite ſi
mulatiõis non põt impugnari. Ex quibus ſequitur,ꝙ non fuit ne
ceſſariũ inducere ſtatuta, de quibus. ī.ad reprobationẽ teſtiũ de
ſimulatione loquentium; tñ quia dicta ſimulatio non eſt talis,
quæ irritet inſtr̃m depoſiti, ſed alterat faciendo ipm̃ tranſire in
aliam ſpẽm obligationis.ar.ff.de do.cã.mor.l.vbi ita donatur.tũ
quia & ſi irritaret, quia fuiſſet vera ſimulatio nihil agentium,
dicta ſtatuta nõ ſufficerent, quia loquuntur qñ quis vellet pro-
bare p teſtes ɔ̃tra inſtr̃m cõtinens verum debitum, vt ex eorum
tenore apparet. Et ſic bene põt probari p teſtes,ꝙ debitum non
eſt verum,ſed ſimulatum,& ſic ꝙ ceſſant dicta ſtatuta; p ea quæ
habentur in l.diu'.ff.de teſta.milit.per Bar. & l.j.in prin. ꝙ vi aut
3 clam per eundem. † Nec ẽt ob.ꝙ hæredes deponentium nunquã
habuerunt poſſeſsionẽ naturalem vel ciuilẽ, licèt deponentes eã
habuerint per ɔ̃ſtitutionem præcarij.ſm̃ ea quæ plene not. Bar.
in l.interdum.in prin.ff.de acqui.poſ. Et ſic poſsidebant animo
ſuo & corpore cõſtituentis,ſicut quis poſsidet per colonũ l.j.C.
cõmunia.de vſuc. Nam & illa perdita fuit morte deponentium,
nec tranſiuit ad eorum hæredes. ff. de acquir.poſſ.l.qui vniuer-
ſas.§.quod per colonum. vbi caſus, ſicut illa quam quis retinet
animo & corpore ſuo.l.j.§. ſceuola.ff.ſi quis teſta. liber. eſſe iuſ.
ſuc. Nam ſufficit ꝙ deponentes habuerint licentiam ingredien-
di propria authoritate. C.de pigno.l.3. quam tranſmiſerunt ad
eorum hæredes,& ipſi hæredes in ceſsionarium, & ceſsionarius
in ſuos hæredes,iuxta not. per Bart.in l.poſt dotem. ante finem.

a ¶ Probatur. vide do. Bart. Soz. in cõſ. 263. incip. uiſo. à verſic. 7. & ult. circa fi. in 2. parte. ubi idẽ qđ Pau. hic & uide Bald. in cõſ. 299. in 4. part.

b ¶ Dicitur. Quot ſpecies ſimulationũ ſint. uide dom. Bart. Soz. in cõſ. 264. incip uiſis. uerſi. circa ſecundã.q. in 2. parte. abi etiam quæ proprie dicatur ſimulatio.

ff.ſolu.ma. Et his paucis, reſecatis ſuperfluis, ſum contentus. Patet ēt q̄ debeāt eſſe partes iudicis.ſ.in pronunciādo pro tenuta & in mittendo eā executioni, ſi purgādo morā laudo nō paret, qđ facere poſſunt hr̄des depoſitarij. C. de trāſ. l. ſiue apud. in fi. & l. ſi maior. ¶ Et ita dico & conſulo ego Paulus de Caſtro vtriuſque iuris doctor, & ad fidem me ſubſcripſi, & ſigillaui.

SVMMARIA.

1 *Statutum ſi prohibeat bona alienari in non ſubeuntes onera ciuitatis, an foreuſes poſſint in talibus bonis ſuccedere ab inteſtato.*

2 *Statutum diſponens quod nulla dote conſtituta mulier cenſeatur omnia bona in dotem dediſſe, an ſi in primo matrimonio certa dos fuerit conſtituta, in ſecundo cenſeatur repetita.*

CONSILIVM LX.

a ¶ Pro expreſſo. Ad. de Bald. in conſil. 433. in 3. parte.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſis ſtatutis cōis Vincētiæ in cā, q̄ vertitur ibidē ſuper hr̄ditate D. Deſiderate vxo. quondam Aldrigeti de Vincētia, inter dominam Manadorā de Verona vxorē ſer Petri notarij de Padua petentem pro vna parte, & Gentilem & Philippum fratres petētes pro altera parte dictam hæreditatem tanq̄ ad ſe pertinentem ab inteſtato ex parte vna. Et Richardum de Repetis filium quondā dicti Aldrigeti ex alia vxore tenentē dicta bona ex parte altera. ¶ Dubitatur principal'r de duobus. Primò an dicti agentes poſſint in totū repelli a petitione dictorū bonorū immobilium ex forma dictorū ſtatutorum prohibentiū bona immobilia vendi, vel alio quocunque titulo transferri in forenſes non ſubeuntes onera cōis Vincentiæ, cū ipſi agentes ſint forenſes & onera non ſubeant. ¶ Scđò dubitatur, an ſaltem poſſint excludi a petitione dimidiæ dictorū bonorum, quaſi dimidiam illam fuerit maritus idemq́; pr̄ dicti Richardi lucratus ex forma ſtatutorū dictæ ciuitatis; quorū vno cauet̄, ꝙ ſi mulier nubat nulla dote ꝯſtituta cenſeatur oīa bona ſua in dotē dediſſe; & alio cauetur ꝙ maritus lucretur dimidiam dotis vx. præmortuæ. Et hæc cum nupſit dicto Aldrigeto non apparet, ꝙ aliquam dotē conſtituerit, licèt in p̄cedenti matrimonio quo dicta dn̄a fuit cum alio, fuerit conſtituta dos 200. ducatorum, prout dr̄ apparere publico inſtr̄o; & p̄de
1 ceſsit dicto Aldrigeto. ¶ †Super primo dubio vr̄ clarè dicendū, ꝙ non poſſint excludi tanq̄ incapaces dictorum bonorum; q̄a dicta ſtatuta prohibitiua non hn̄t locum in caſu iſto: Nam tradit̄ doctrina per doc. ꝙ aut prohibitio fit in certam & determinatā perſonam vel perſonas, puta ꝗ nō alienentur in Titiū vel Seiū, & tunc ēt ab inteſtato non pn̄t in illos ꝓhibitos deuenire; & iſtæ eſt caſus in l. codicillis. §. matre. ff. de leg. 2. Aut fit prohibitio nō in certas & determinatas perſonas, ſed in certum genus perſonarum, puta ne fiat in extraneos non exn̄tes. ſ. de fa. teſtatoris ꝓhibentis, & tunc pn̄t bona peruenire ad extraneos ex cā inteſtatæ ſucceſsionis; & iſtæ eſt caſus in l. cū inter. ff. de leg. 2. & ibi no. p Bar. & plenius per eū in l. ſi ita qs. §. ea lege. ff. de ver. ob. Plus voluit gl. ſm̄ Ioā. in l. pr̄ filium. §. iuli arripa. de leg. 2. ꝙ dicto caſu, cū ad extraneum pn̄t ab inteſtato ꝑuenire, poterit ēt pſona ꝓhibita alienare p vltimam voluntatē in illum transferre; quia non cenſet̄ feciſſe ꝯ prohibitionē, ex quo ēt ſi non trāſtuliſſet, fuit ad ipſum peruentura ab inteſtato; ſed hic ꝓhibitio ſtatuti nō eſt in certas & determinatas pſonas, ſed in certū genus perſonarū. ſ. in non ſoluentes onera cōis; ergo non cōprehendunt̄ venientes ab inte. Nec poterit conqueri cōitas de iniuria, q̄a iſti non negāt ſe velle ſubire onera cōis pro illis bonis pro tp̄e futuro a die quo pacificā poſſeſsionē ipſorum bonorū fuerint adepti, ſed volūt a ſe excludere iniuriā incapacitatis q̄ ꝯ eos allegat̄, ēt ſi ſint parati ſubire onera q̄ non niſi duritiē ſtatuti cōtinent. l. ſeruus ea. ff. de ſer. expor. Vñ humanū eſt eos admitti p illā. l. bene facit ad prædicta. l. milites prohibent̄. in prin. cōiūcto fi. ff. de re mili. vbi milites prohibent̄ emere in prouincia in qua militant, & tn̄ nō ꝓhibent̄ ſuccedere; facit ēt rō, quia ſi bn̄ inſpiciant̄ verba vtriuſq; ſtatuti, prohibitio non dirigit̄ in rē, videlicet ꝙ bona immobilia non poſſint alienari in non ſuſtinentes onera, nec in pſonas eorū ꝙ non poſſint acqrere; tunc. n. fortior & latior eſſet prohibitio, & ꝯprehēderet fortè ēt iſtū caſum ſucceſsionis, q̄a fieret formal'r ꝯ verba ſtatutorū prædictorum, vt patet ad ſenſum; ſed dirigit̄ in pſonas alienare volentiū, ꝙ non poſſint, ſed ſi eis ab inteſtato p non ſubeuntes onera ſuccedit̄, non fit formal'r ꝯ verba & prohibitionē ſtatuti; q̄a non ipſi vendunt, donant, relinquūt, vel alienant, ſed ipſa lex & ius cōe transfert. Cū igitur ceſſent verba ſtatuti, ceſſare dēt ēt diſpō prohibitiua. l. ſi lios accuſare. §. oīb. ff. de accuſa. l. 4. §. totiens. de dam. inf. Et ꝙ talis diſtinctio ſit fienda, probat̄ ex his q̄ hn̄r p Bar. in l. peto. §. fratre. ff. de lega. 2. in ꝯtrariū de. l. pr̄ filiū. §. s 5. de leg. 3. vbi diſtinguit, an ꝓhibitio alienationis ſit ī rē; vel in pſonā. Et qđ idē no. ī l. 3. §. ſi Titio. ff. de adi.
2 leg. & hæc de primo dubio. ¶ †Quantū ad ſm̄ dubium, ſiſr vr̄ dicēdū ꝙ dicti agētes nō poſſint repelli a petitione dimidiæ dictorū bonorū, tanq̄ illa ceſſerit lucro mariti; q̄a non vr̄ verū, ꝙ cenſeant̄ fuiſſe data oīa bona in dotē virtute dicti ſtatuti, tali rōne ꝙ dictū ſtatutū loqnat̄ eo caſu quo nulla dos fuit ꝯſtituta; q̄ verba cū ſint multū generalia, debēt gn̄al'r intelligi. ſ. ꝙ p nullū modū fuerit cōſtituta, videlicet expreſsè vel tacitè; nā tacitū hr̄ pro
a expreſſo[a]. l. itē q̄a. ff. de pac. & ff. ſi cer. pe. l. cū q̄d. Itē ꝙ nō ſit cōſtituta p hoīem nec p legē, q̄a diſpō legis repſentat factū hoīs. ff. de cōdi. ob cām. l. ſi pecunia. §. 1. ver. planè. C. de fideicō. auth. hoc amplius. ibi. lege nō repræſentatū &c. ¶ Cōſtat aūt ꝙ ſi hoc ſtatutū nō eſſet, nō cenſeret dediſſe in dotem dicta dn̄a oīa bona ſua; prout determinat Bar. in q̄ōne diſputata p eū q̄ incipit. q̄dā mulier hn̄s largū patrimoniū. ſed ſi in p̄cedēti mr̄imonio dediſſet partē illorū in dotē, cenſeret̄ illā in ſequēti matrimonio repetijſſe; prout determinat Cy. C. de rei vx. act. auth. ſed q̄uis. ī 3. q. & Bar. in d. q. diſputata, in ſol'one q̄ōnis. p l. dotē. & l. diui. & l. ſi ſerua. ff. de iure do. & ff. de pac. dota. l. cū maritus. §. 1. ff. ſo. ma. l. pe. §. ſi vxor. q̄ ll licèt loquant̄ eo caſu quo ſm̄ mr̄imoniū reintegrat̄ cū eodē cū quo fuit primū, tn̄ p̄dicti doc. volunt idē eſſe ſi ꝯhat̄ cū alia pſona diuerſa; qđ eſt notādū. Et ſi dicat̄ Cy. loqͥ qn̄ in ſequēti matrimonio fuit ꝓmiſſa dos nulla quātitate expreſſa. Rn̄det̄ ꝙ cū ll. p̄dictæ, in q̄b' ſe fundat, loqnant̄ ēt qn̄ nulla interuenit ꝓmiſsio, dicendū erit idē ēt ſi nulla interuenit. ſ. vt dos p̄cedentis matrimonij cēſeret̄ repetita in ſequēti, ne ſi aliud diceremus mulier remaneret indotata, qđ eſſe nō dēt l. apud celſum. §. ſed ſi mulier. ff. de doli excep. & ita ſentit Bar. in d. q. diſputata. vbi ſimpl'r dicit dotē datā in p̄cedenti matrimonio cēſeri repetitā in ſequenti, ēt ꝯcto cū diuerſa pſona; q̄nimo ēt ſi p̄cedens matrimoniū nō tenuiſſet, vt ꝓbat̄ in d. l. ſi ſerua. ¶ Nūc ergo ad ꝓpoſitū, ſtatutū iſtud ſatis p̄t operari in duob. caſibus. ſ. qn̄ mulier nubēs nulla certa dote ꝯſtituta, nullū aliud matrimoniū p prius ꝯxerat; vel qn̄ ꝯxerat, ſed in illo nullā dotē habuerat, nec in ſcđo in dotē ꝯſtituit; q̄bus caſibus de iure cōi nō erat prouiſum de dote ēt ſi mulier habebat plura bona, q̄a nō cēſebat̄ illa in dotē dediſſe ſm̄ Bar. in d. q. Nec poſſet aſtringi ad ſe dotandū. p ea q̄ no. in l. obligamur. §. lege. ff. de act. & obli. p Bar. poſt Guil. & colligit̄ ſi ſubtiliter inſpiciat̄ in l. vxorē. §. pr̄ naturalis. ff. de lega. 3. Et iſtis caſibus locū hn̄t iura dicētia ꝗ matrimoniū p̄t eē ſine dote, licèt non econuerſo. C. de dona. an̄ nup. l. fi. ff. de iure do. l. 4. Per iſtud ergo ſtatutū ꝓuidet̄ in dictis caſibus, ne matrimoniū ſit ſine dote, ꝙ oīa bona cēſeant̄ in dotē data. Sed qn̄ in p̄cedenti matrimonio dederat dotē, prouiſum erat p ius cōe, vt illa eadē dos cenſeret̄ repetita in ſequēti mr̄imonio p dictas leges & autoritates. Igr̄ ceſſare dēt prouiſio ſtatuti, qđ vr̄ fuiſſe factū ad ſupplendum ius cōe; quia generalis prouiſio dicti ſtatuti non debet referri ad caſum, in quo ſpecialiter erat prouiſum per ius cōe. ff. de ver. ob. l. ſtipulationea commodiſsimum. & l. doli clauſula. ff. de pœnis. l. ſanctio legū. ff. de vul. & pup. l. cohæredi. §. qui patrē. ff. de alim. lega. l. alimenta. §. baſilicæ. & l. ſtichus nutricis. ſatis. n. eſſe debet ꝙ ſuppleat ius cōe. ſ. in dictis duobus caſibus, in q̄bus deficiebat, & ſic mulier remanebat indotata; non ergo debemus ipſum trahere, vt corrigat ius cōe, & habeat locū eo caſu quo p ius cōe de certa dote prouiſum erat. arg. l. ſi qn̄. cum ibi no. C. de inof. teſta. q̄a euitanda eſt legū correctio; vt in iuribus vulgarib. ¶ Præterea in primis duobus caſibus verificant̄ generalia verba ſtatuti. ſ. nulla dos eſt conſtituta, nec expreſsè, nec tacitè, nec per hoīem, nec per legē; ſed in caſu nr̄o non, quia ſi non expreſsè, ſaltem tacitè; ſi non per hoīem, ſaltem per legem cenſet̄ conſtituta; igr̄ debet ceſſare ſtatuti diſpō, quia deficit conſtitutio ſtatuti, cū
b ibi ablatiui abſoluti cond'ōnem faciant[b]. l. a teſtatore. ff. de cōdi. & demon. iuncta. l. iubemus. §. pen. C. ad Trebel. cum ſimilibus. ¶ Concluditur ergo, ꝙ ſolum dos data in præcedenti matrimonio, videlicet 200. ducati, cēſet̄ data in dicto mr̄imonio ꝯcto cū Aldrigeto, et dimidiam tn̄ illius fuit lucratus, & non dimidiam oīum bonorum. Conſinuat̄ ēt hoc ex cōfeſsione dicti Richardi facta præſente procuratore dictorum agentium, quæ dr̄ probata per

b ¶ Faciant. Et quādo. Vide Bal. in cōſi. 69. in 1. parte.

ta p teſtes, & poſito q̄ nō perfectè, ut qa cōcurrit iuris præſumptio, & euitatur legum correctio, locus eſt ei, qđ dicitur quæ nō proſunt ſingula multa iuuant l. ſi ſtipulatus. ff. de uſuris.

S V M M A R I A.

1 *Donatio inter uirum & uxorem utrum iuramento firmetur. & 2.*

3 *Statuto licet non poſſit ſuper iuramento diſponi, poteſt tamen fieri ut inſtrumẽto continẽti iuramentum non credatur, niſi habeat certam ſolennitatem.*

CONSILIVM LXI.

1 IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ † Notādū eſt primò q̄ licet donator iſte dixerit ſe donare cā mortis, tñ ex alijs apparet qđ noluit donare inter uiuos, qđ patet, qa promiſit & iurauit dictā donationem attendere & obſeruare, & nullo unq̄ tpe contrafacere vel uenire de iure uel de facto; & ſic eā non reuocare, qđ eſt ꝯ naturam donationis cauſa mortis. inſti. de dona. §. s. ff. de dona. cau. mor. l. ſeia. in fi. & not. in l. non ois. circa prin. ff. ſi cer. pet. & ſic pactū ꝯrium naturæ ſuæ facit ēt tranſire in donationē inter uiuos. ff. de do. cā mor. l. ubi ita donat. & l. cū precario. ff. de prec. quæ facta inter coniuges ſine iuramento

a non ualet[a] ut in ti. de dona. inter ui. & uxo per totū ff. & C. licet ſecus in donatione cā mortis. ff. eo. ti. l. ſi eum. §. fi. cū l. ſeq. ¶ Eſt ergo uidendū q̄d de iſta, in qua fuit interpoſitū iur̃m. & vr̃ q̄ ualeat pp iur̃m, qđ pōt ſeruari ſine interitu ſalutis æternæ. c. cū cōtingat. de iureiu. & ita determinat Guil. de Cu. in l. ſed & poſſeſſori. ff. de iureiu. & Bar. in l. ſi q̄s pro eo. in fi. ſui cōmenti. ff. de fideiuſ. & l. ſeins & angerius. ff. ad l. falci. ¶ Sed ꝯrium vr̃ determinare ipſe idem Bar. in l. j. & 2. ff. de dona. int. vir. & uxo. qa ibi dr̃ q̄ talis donatio eſt ꝯ bonos mores; qa facit mr̃imonia ſint venalia, & præberet cām ſperādi matrimonia ſi ualeret, qđ eſt odioſum & turpe. l. reprehendēda. C. de inſt. & ſubſt. ſub cond. fac. & facit ut potius attendat̃ ſpoliationi adinuicē, q̄ educationi liberorū. ¶ Conſtat aūt q̄ ēt hodie de iure canonico iuramentum præſtitum ꝯ bonos mores nō tenet; ut in c. nō eſt obligatoriū. ff. de reg. iur. lib. 6. & ēt ipſe idē Bar. hoc tenet in d. l. ſi quis pru. eo. ff. de fideiu. ¶ Præterea p ſtatutum annullat̃ hoc inſtr̃m non inſinuatū. Et ſic dictū inſtr̃m nullam fidē facit, nec probat dictā donationē, uel iuramentū interueniſſe. Vñ ēt ſi prima opi. Guil. & Bar. in locis. ſ. alle. eſſet vera, q̄ talis donatio firmaret̃ iur̃o, locū hr̃et ſi de ipſa appareret per inſtr̃m cui fides eſſet danda. Sed hic non appa

b ret p hoc inſtr̃m, cui fides nō eſt dāda, qa nō eſt inſinuatū[b], & ſic eſt perinde ac ſi facta non eſſet, cū paria ſint nō eſſe & non apparere. l. duo ſunt titij. ff. de teſt. tu. & l. rutilia polla. & l. in lege. ff. de ꝯhen. empt. Longa. n. eſt differentia inter inſtr̃m, & ꝯctum in inſtr̃o contentū. iux. ea quæ plenè no. Bar. in l. ſi librarius. ff. de regu. iu. uñ pt ꝯctus eſſe de ſe ualidus, & tñ inſtr̃m qa caret ſolēnitatib. eſſet inualidum; & proderit ualiditas, ſi alio mō, q̄ per illud inſtr̃m pt probari; quia ſubſtantia ꝯctus nō conſiſtit in inſtr̃o, ſed probatio. ff. de pig. l. ꝯhitur. & ſilr̃ econtra poteſt ualere inſtr̃m, qa habet oīa ſolennia inſtr̃i de quibus hr̃ per gl. in l. gñali. C. de tabula lib. 10. & quæ pertinēt ad notariū, & tñ contractus pt eſſe nullus, qa ꝯ legem uel ſtatutū, uel contra bonos mores. l. pacta q̄ contra. C. de pac. uel nō habet ſolēnitates reqſitas in cōtractu. l.

2 iubemus. et auth. hoc ius. C. de ſacroſ. eccl. † Et ſi dicat̃ ſtatutū laicorū nō pt aliq̄d ſtatuere ſu p iur̃o, qđ nō eſt hodie de iure ſeculari, ſed de eccleſiaſtico. ut in c. fi. de fo. cōp. li. 6. & patet in c. licet mulieres. de iureiu. eo. lib. Rñdetur uerū eſſe de directo, vt ſi ſtatuerēt q̄ talis ꝯctus non valeat nec firmet̃ iur̃o, prout dicebatur olim in l. nō dubium. C. de legi. & l. iuriſgen. §. fi. ff. de pact. Nam illæ leges ſunt hodie correctæ p iura cano. ſi iuramentum poteſt ſeruari ſine peccato, & nō eſt cōtra bonos mores, nec ꝯ publicā vtilitatem principaliter, iux. plenè no. per Bar. in d. l ſi quis pro eo. de fideiuſ. Sicut ergo non valent leges Imperiales ꝯriantea iuri canonico circa obſeruantiam iuramenti, ita & multominus ſtatuta laicorum quorū omnis virtus depēdet a iure cōi. l. oēs populi. ff. de iuſti. & iur. Sed in caſu noſtro nihil de directo ſtatuit hoc ſtatutū ſuper obſeruantiam iuramenti, ſed ſtatuit ſu p uirib. inſtrumenti quod atteſtatur de iuramento, ut ſibi non credatur; & hoc non prohibent̃ laici facere, qa inſtrumenta notariorum ſunt de foro ſeculari. Plus dicit Bar. q̄ pñt ſtatuere expreſsè ſu p iuramento, non principaliter q̄ nō obſeruetur ſi ualidū eſt, ſed in conſequētiam ſtatuendo q̄ niſ. talis ſolennitas obſeruet̃, præſumat̃ ſimulatū, uel dolo præſtitū, uel ui aut metu; qđ ſi eſſet uerū, ēt de iure canonico nō eſſet obſeruandū; ut in c. 2. de pact. li. 6. Vñ nec nunc obſeruabit̃, qa pro verò hr̃ ex diſpōne ſtatuti, qa multa licēt in cōſequētiā, q̄ nō licent principlr̃. ff. de auth. tu. l. j. & ita determinat Bar. in l. oēs. pop. ff. de iuſti. & iu. dicēs q̄ tale ſtatutum excludit peccatū; qa nō ſtatuit q̄ iur̃m validū nō ſeruet̃, nec ipſum de directo annullat ſed ſtatuit aliq̄d circa ipſum, qđ ſi eēt uerū, ēt ius canonicū ipſum annullaret. Et licet de iſto dicto ego ſum dubius p c. cū q̄d una. de reg. iu. qa expreſsè ſtatuūt ſuper iur̃o, uñ ur̃ q̄ ſicut nō pñt directo ſtatuere, ita nec p indirectū. p d. c. cū q̄d. ¶ De caſu tñ nr̃o nullam habeo dubitationē, quia ſtatutū illud nec directo nec p indirectū ſtatuit aliq̄. l expreſsè ſu p iur̃o, ſed ſtatuit ſu p inſtr̃o continēte iur̃m qđ non probet; ergo &c. Et ſi per aliū modū poſſet pbari, ſtatutū talē probationē nō annullat, ſed deberet obſeruari tenendo primā opi. ¶ Concludo igit̃ tale inſtr̃m nō valere, nec fidē facere; donatio uerò prædicta ſi aliter q̄ per dictum inſtr̃m poſſet probari, firmaretur iur̃o ſm̃ opi. Bar. in locis prælle. ſm̃ opi. eiuſdē in d. l. 1. et 2. ſit ſecus. a ſu p quo quæ ſit verior præſentialiter me nō intromitto; qa puto non fore expediēs, poſtquàm inſtrumentū annullatur.

S V M M A R I A.

1 *Statutum ſi vetat nobiles conducere datia ſub pœna, an ſoluta pœna cõtractus ualidus ſit. & 2.*

2 *Actus an & quando ualeat contra legem ubi pœna imponit contrafacienti.*

CONSILIVM LXII.

1 IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ † Quod dicta conuentio nō ualeat, & ſic dictus nobilis non poſſit retinere dictā pecuniā exactā pro ſua parte lucri, facit, quia facta eſt uetante ſtatuto &c. C. de pac. l. pacta quæ cōtra. ff. eo. l. iuriſgentiū. §. ait prætor. & C. de legi. l. non dubiū. ¶ In contrarium facit, quādo lex prohibitiua imponit pœnam extrinſecam ſi fiat contra prohibitionem non cenſetur uoluiſſe actum annullare. ff. de diuer. l. fin. Nam lex iulia de maritandis ordinibus vetat libertæ nuptæ patrono ab eo inuito diuertere, & imponit pœnam ſi diuertat & alteri nubat; dicitur ibi in principio, q̄ ſi diuertit, ualet diuortium propter illam pœnam extrinſecam, licet factum ſit contra prohibitionem dictæ legis. Sed in caſu iſto ſtatutum imponit pœnam. cc. ducatorum nobili ſe impedienti de datijs; ergo nō uidetur uoluiſſe actum annullare. Nam debemus ſtare contēti pœna a dicto ſtatuto ſpecificata. arg. ff. de uerbo. obli. l. ſtipulatio facta fuerit. ext. de offi. deleg. c. de cauſis. in fi. Breuiter quicquid dicat Cy. ſuper iſto paſſu. in d. l. non dubium C. de legi. Bar. plenius examinando in l. prætor. ff. de opc. no. nun. dicit q̄ in d. l. fi. ff. de

2 diuer. † ideo actus factus contra prohibitionem legis nō eſt nullus, quia ſi eſſet nullus, pœna quæ imponitur non eſſet pœna. Nā ſi diuortiū non ualeret, remaneret nupta non poteſt nubere alteri; & ſi nubit imponitur pœna per alias leges. C. de adult. l. eum q̄ duas. Vnde illud quod. d. l. Iulia. de maritan. ordi. imponit loco pœne. ſcilicet quòd alteri nubere non poſſit, non eſſet pœna; ualet ergo diuortium, ut ſic eſt ſoluta & innupta; & nihilominus loco pœne ſibi imponitur, ut alteri nubere nō poſſit. Si uerò pœna poteſt concurrere cū actus annullatione, tunc ipſe ſubdiſtinguit, q̄ annullatio actus tenderet in præiudicium alterius, quàm illius cui pœna imponitur, & tunc idem, ut actus non ſit nullus. l. filiusfami. §. fi. ff. de falſis Aut tendit in præiudicium eius, cui pœna imponitur, & tunc actus factus cōtra prohibitionem legis eſt nullus, & etiam pœna incurritur, & iſte eſt caſus in l. j. ff. de hiā b quæ pro non ſcrip. ha. ¶ Nunc ergo ad propoſitum. Nos ſumus in hoc ultimo caſu, quia pœna poteſt concurrere cum annullatione actus, & annullatio tēdit in præiudicium eius, cui pœna imponitur, igitur iſta cōuentio fuit & eſt nulla, Præterea q̄ pp̄ter aliud ſtatutum nouiter factum ſimpliciter prohibentur nobiles ſe intromittere, & nulla pœna imponitur; igitur ſaltem ex diſpoſitione illius iſta cōuentio reddi debet nulla; ut ſit in d. l. non dubium, & in alijs. ſ. alleg.

S V M M A R I A.

1 *Liberatio ſi legata ſit tutori generaliter, non extenditur quo minus ad reliqua. quæ ad manus eius peruenerunt, teneatur. & 2. & 3.*

3 *Hæres tutoris an teneatur de dolo eiuſdem.*

CONSILIVM LXIII.

1 IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ † ad primū quæſitū reſpondet̃, q̄ non obſtante dicta liberatione facta per teſtatorem pñt hæredes dicti Henrici

Additio. ! ¶ Non ualet. Aduerte tamē q̄ ſi coniuges faciant ſibi inuicē reciprocā donationē ſi contingat alterū præmori ualebit donatio & non indigebit cōfirmatione p mortem, & etiā non interueniēte tradi[tione] & poſt mortē poterūt bona peti. ita ſingula. dixit Cy. & poſt eū Paul. de Caſ. in l. ſi pater puelle. in fi. C. de inoffic. teſt. quod dictū multum exclamat ibi Paul. de Caſt. dicēs quòd frequenter poteſt contingere de facto. quòd illud dictū refert & ſequitur pro ualde not. Hyp. Marſ. ſing. 50. in cip. donatio inter uirum. H.F. ¶ Inſinuatum. Nunquid autē iuramentū operetur quòd non poſſit opponi exceptio inſinuationis. vide do. Alexā. de Imo. in conſi. 4. in 8. colū. in 1. part. & in conſi. 32. in 4. col. ead. parte & in conſi. 27. 5. col. ea. par.

Henrici cõpelli ad reſtituendũ q̃cquid ad manus dicti Hẽrici ꝑ-
uenit de bonis dicti Ludouici quõdã pupilli; q̃a pfata liberatio
nõ ſe extẽdit ad reliqua, quominus teneat̃ ipſa reſtituere, ſed ſo-
lũ ne ſerupuloſa fiat inquiſitio, & ne cogat̃ emẽdere dãnũ ex cul-
pa uel negligẽtia tutoris illatũ pupillo. ff. de adm. tu. l. q̃dã dece
dẽs. ff. de leg. j. l. ſi q̃s rõnes. ff. de lib. leg. l. nõ ſolũ. §. pe. & l. luci⁹.
& l. Aurelio. §. gaius. in fi. & l. fi. §. titia. Et & quominus teneatur
edere libros rõnũ. ea. l. §. inter cætera. pro hoc. l. dñs. in §. fi. & qđ
ibi ꝑ Bar. ff. de pecu. leg. Nec ob. l. ſi q̃s rõnes. ff. de lib. cã. ꝑ quã
vr̃, ꝙ qñ teſtator mãdat hr̃dib⁹, q̃cquid exegerint, eidẽ reſtituãt,
uideant̃ ꝑ hoc remiſſa legata reliqua, & ẽt dolus; q̃a lex illa dẽt in
telligi ſm̃ Dy. & Bar. qñ relicta fuit liberatio ab adminiſtratione

¶ Remitti. Adde d. Bart. Sozi. in cõſ. 232 circa fin. 4. col. & ſeq. in 2. parte. ubi conſuluit idem quod do. Paul. i hoc conſ & latius & plenius. ꝑ qua materia uide etiã per eũ in conſ. 201. per totũ. ea. parte.

3 ꝑterita, nõ qñ a futura; † q̃a dolus futur⁹ nõ põt remitti. l. ſi unus.
a §. illud nulla. ff. de pac. & l. ꝯuenire. ff. de pac. dota. & ita no. Bart.
in d. l. ſi q̃s rõnes. & in d. l. Aurelio. §. gaius. & in d. l. q̃dã decedẽs.
3 ff. de admi. tu. poſt. Dy. ibidẽ. ¶ † Nec ob. ſi dicat̃ ex dolo defun-
cti non dari actionẽ ꝯ hr̃des, niſi q̃tenus ꝓbat̃ ad eos ꝑueniſſe. ff.
de dolo. l. ſi plures. §. fi. q̃a illud eſt uerũ, qñ dolus purgat̃ ꝑ act.
de dolo, ſecus ſi ꝑ actionẽ deſcendentẽ ex ꝯctu uel q̃ſi. ff. depo. l.
ſi hoiem. §. dat̃. & hic eſt hmõi; q̃a ꝑ acti. tute. q̃ eſt ea quaſi ꝯctu,
& eſt expreſſum ꝙ hr̃s tutoris tenet̃ de dolo & lata culpa tuto-
ris, licet nõ de leui. C. de hære. tu. l. j. & l. fi. Præterea poſtq̃ dictæ
pecuniæ exactæ, fuerũt apud tutorem, ꝓſumunt̃ eſſe apud hr̃dem
eius. ff. de fideiuſ. tut. l. j. §. qđ penes hr̃dẽ. Et hoc de primo q̃ſito.
¶ Quãtũ ad ſm̃, nõ expedit inſiſtere ſtãtib. his q̃ dicta ſunt in ꝑce
den. articulo. Sed eis ceſſantib. vr̃ dicendũ, ꝙ ea quo pfatus Hen-
ricus nõ fuit ꝯdemnatus in uita ſua defecerit ꝯditio ſub qua fuit
ei relictũ q̃cquid ab eo fuerit exactũ, uel in quo fuerit ꝯdemna-
tus; q̃s nec fuit ꝯdemnatus, nec ammõ cõdemnari põt, cũ ſit mor
tuus. ff. q̃ ſen. ſine app. reſcin. l. pe. & l. de qua re. §. cũ me abſente.
ff. de iudi. licet poſſit ꝯdemnari hr̃s eius. Sed certè alia eſt pſona
hr̃dis, alia pſona defuncti. C. de iureiu. l. gñaliter. & ꝯditio cũ de
beat formalr̃ impleri, ſi collata eſt in pſonã defuncti, nõ põt im
pleri in pſonã hr̃dis. l. ſi decem cũ petiero. in fi. a ꝯrio ſenſu. & ibi
not. ff. de uer. ob. ꝑ Bar. & bñ facit. l. q̃ romæ. §. augerius. & qđ ibi
no. eo. ti. & no. ff. de ꝯdi. & dem. l. a teſtõre. Defecta aũt ꝯdõne re
licti, cõſtat ẽt relictũ ipſum debere deficere. C. ad tre. l. iubem⁹. §.
pe. & ſic remanemus in diſpõne iuriũ primo loco allegatorũ, q̃
uolunt ꝙ liberatio generaliter relicta nõ extendatur ad aliqua.

S V M M A R I A.

1 *Succedens in bonis per fideicommiſſum dicitur hæres primi teſtatoris, non autẽ illius qui grauatur.*

Si tres fratres grauantur reſtituere inter ſe ſuperſtitibus & filiis ipſorum maſculis, an uideatur prohibita trebellianica & falcidia.

2 *Si in præſenti caſu unus maſculus ſuperſit & mater & ſororem alteriue grauati, quantum reſtituant hæ duæ, & quantum retineant pro legitima.*

3 *Compoſitionẽ ſi dicta mater faciat cũ maſculo cui dicitur hæredi ꝙ reſtitui nõ ꝑiudicat ſorori, ſed ipſi matri ẽt errãti, & qualiter præiudicet ipſi maſculo.*

4 *Dotata ſoror a patre an nihilominus poſſit petere dotem de bonis aui ſubiectis reſtitutioni.*

CONSILIVM LXIIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Licet plura q̃-
rant in ſuprafcri
pto pũcto, reducẽdo tñ ad cõpendiũ. Circa quinq; vr̃
principalr̃ inſiſtẽdũ. Primũ eſt in uidẽdo q̃s ſuccedat
iure hr̃ditario & vl̃iter, & directò pfato Simoni Georgij. An ma
ter, an ſoror ab inteſta. an Simon Philippi q̃ de iure dr̃ patruel.
1 q̃a nati erant ex duobus fratribus. ¶ † Et notandũ eſt, ꝙ dũ de di
cto Simone Philippi q̃rit̃, ineptè ſubijcit̃ in themate. An ipſe ſuc
cedat uirtute teſti Michaelis de roſa primi teſtõris, uel uirtute in
ſtri & cõpoſitionis factæ cũ D. Donata; q̃a nec dictus. Michael
auus paternus potuit dicto Simoni Georgij facere directũ hr̃dẽ
poſt pupillarẽ ætatẽ. ff. de uulg. & pupil. l. uerbis ciuilibus. nec di
cta D. Donata mr̃. inſti. eo. tit. §. extraneo. Licet. n. bona Michae
lis primi teſtõris ꝑuenerint pro tertia parte ad Georgiũ filiũ, &
illa eadẽ tertia peruenit ad Simonẽ nepotẽ. Alia tñ & alia dr̃ hr̃di
tas unius, ab hr̃ditate alterius; ſicut. n. diuerſæ ſunt pſonæ ueræ,
ita & diuerſæ ſunt hr̃ditates, q̃ ſunt perſonæ fictæ & repreſentan
tes ueras. l. hr̃ditas. ff. de ac. rer. do. ff. de uer. ſig. l. hr̃ditas. Et poſt
aditã hr̃ditatẽ Michaelis per Georgiũ deſijt eſſe hr̃ditas Michae
lis, & per coniunctionem incœpit eſſe patrimoniũ Georgij, &
poſt eius mortem incœpit eſſe hæreditas Georgij, & ſimiliter ea
ea adita per Simonẽ incœpit eſſe poſt eius mortem hr̃ditas Simo
nis. l. j. §. ueteres. & ibi not. ff. de ſe. poſſ. l. ſed ſi plures. §. q̃ filio. ff.
de uul. & pup. l. q̃ titij teſta. in prin. ff. de his qui, ut indig. Et licet
uirtute teſti dicti Michaelis pfata tertia pars bonorũ quondam
Michaelis, q̃ peruenit ad Simonẽ Georgij, deductis deducendis
ſubiaceat reſtõni ꝑ fideicõmiſſum fiendæ dicto Simoni Philip-
pi. Nõ tñ per hoc diceret̃ Simon Philippi pfato Simoni Georgij
ſuccedere, uel eſſe eius hr̃s; q̃a per fideicõmiſſum nõ ſucceditur
grauato, ſed teſtõri, qui ipſum reliquit. l. cohæredi. §. cũ filiæ. ff.
de uul. & pup. ¶ Dicendũ eſt ergo, ꝙ cũ directa ſucceſſio, uel hr̃
ditas ab inteſtato deferat̃ per legẽ propinquioribus, & hic ex-
tat mr̃ & ſoror q̃ ſunt propinquiores, non eſt tractandũ de Simo
ne Philippi an ſuccedat Simoni Georgij. ſ. directò, an ſit eius hæ
res, maximè eo mõ quo q̃ritur. ſ. an ei ſuccedat uirtute teſti Mi-
chaelis, & cõpoſitionis factæ cũ D. Donata, per in quod. ſ̃. dixi.
Sed ſolũ eſt tractandũ de matre & ſorore utrinq; coniunctæ, li-
cèt bñ ſit tractandũ an bona q̃ fuerunt primi teſtõris, & nunc re-
periunt̃ in hr̃ditate dicti Simonis Georgij, ueniant per fideicom
miſſum reſtituẽda dicto Simoni Philippi & inquantũ. Sed ꝑ hoc
ipſe Simõ Philippi nõ ſuccederet Simoni Georgij, ſed Michaeli
primo teſtatori, & ipſius hæres uniuerſalis nõ directè diceretur.
l. ſi filius. ff. ꝙ cum eo. Et iſta fuerunt neceſſariò ſumittẽda, nẽ ſub
improprietate uerborũ poſitorũ in puncto cõtingat errare cir
ca ſubiectũ eius de quo q̃rit̃. ¶ Videndũ ẽ ergo de matre, & ſo-
rore; & breuiter clarũ eſt, ꝙ de iure cõi ſuccedunt ambæ æquali
ter ab inteſta. & q̃libet earum dr̃ hæres pro dimidia dicti Simo-
nis Georgij. C. ad tertul. auth. defuncto. & in corpore vñ ſumit̃.
Nec uideo, ꝙ ꝑ ſtatutũ ſub rubrica ꝙ ſi q̃s mortuus fuerit abſq;
deſcendẽtibus &c. aliquid in caſu nr̃o immutetur; quia illud ſta
tutum loquitur qñ extat pater uel auus paternus, & uult ꝙ illi
primò ueniant, & cũ eis fratres defuncti, & filij fratris præmor-
tui. Fateor igitur, ꝙ ſi hic eſſet pater uel auus paternus, præfata
mater nõ admitteretur, ſed nec dicta ſoror; quia ſtatutũ cum pa
tre uel auo ſolos fratres & filios fratris uocat, ſorores aũt non
uocat niſi qñ extant aſcendentes uel fratres licet extent filij fra-
trum; hoc ergo operat̃ dictum ſtatutum, ꝙ extante patre uel auo
excludit matrem & ſororem, qđ nõ eſt de iure cõi, imo ſimul ad
mittuntur ſalua gradus prærogatiua inter patrẽ & auum. Cum
uerò pr̃ uel auus nõ extat, ſtatutum nihil diſponit; iõ dico ſtan-
dum eſſe tunc diſpõni iuris cõis, ut ſi extat mr̃ admittatur, & cũ
ea fratres ſi extant; & ſi nõ extant, admittantur ſorores, ut in ca-
ſu nr̃o; q̃a caſus omiſſus a ſtatuto, relinquitur diſpõni iuris cõis,
* nõ aũt ad ipſum extenditur diſpoſitio ſtatuti ꝯria iuri cõi ſm̃ *
cõem theoricã doct. per iura uulgaria. ff. ſolu. mat. l. ſi cũ dotem
in prin. ff. de lib. & poſth. l. cõmodiſſime. ff. de condi. ob cãm. l. ſi
extrane⁹. C. de teſt. l. ſcimus. de app. l. præcipimus. in fi. l. ſi uerò.
§. de uiro. ff. ſolu. mat. cum ſimi. Et ſatis eſt ꝙ dictum ſtatutum
excludat matrem exiſtente patre, uel auo; unde eſſet abſurdum
dicere ꝙ uoluerit eam excludi, etiã ipſis non exiſtentibus, cùm
hoc ſtatutum non dicat. C. de collat. l. illam. circa medium. ibi.
eo ꝙ nulla conſtitutio &c. & ibi dum dicit in perſonis tantum-
2 mõ auunculorum &c. ¶ † Nunc ergo ſecundo loco uidendũ eſt,
utrum dicta mr̃ & ſoror tãquã hr̃des ab inteſtato dicti Simonis
Georgij teneant̃ reſtituere per fideicõmiſſum dicto Simoni Phi
lippi bona quæ fuerunt dicti Michaelis aui primiq; teſtatoris re
perta in hæreditate dicti Simonis, & hoc uirtute teſtamenti præ
fati Michaelis, qui uoluit bona ſtabilia ſua deuenire ad maſcu-
los; de alijs namque bonis quæ aliundè perueniſſent ad dictum
Georgium vel Simonem, quàm a dicto Michaele, Clarum eſt ꝙ
illa in dicto fideicommiſſo non cadunt. l. cohæredi. §. cum filiæ.
ff. de uulga. & pup. uer. nec fideicommiſſo. ¶ Et breuiter dicen-
dum eſt, ꝙ dicta mater & ſoror tenentur dicta bona ſtabilia reſti
tuere dicto Simoni Philippi per fideicommiſſum, ſicut quan-
do teſtator mandat aliqua bona non alienari, quia vult ea in
ſua familia remanere. l. peto, §. fratre. de lega. 2. deducta tamen
legitima debita Georgio, & ſic Simoni eius filio, in qua non po
tuit grauari. C. de inoffi. teſta. l. quoniam in prioribus. Trebellia-
nica uerò puto quòd non ſit detrahenda, licèt fideicommiſſum
fuerit conditionale; quia cũ teſtator prohibuerit ea alienari, q̃a
voluit penes ſuos deſcendentes maſculos remanere, ſicut ceſſa-
ret in eis falcidia. C. ad l. fal. auth. ſi ea. ita debet ceſſare trebellia-
nica, cùm poſſit hodie prohiberi, ſicut & falcidia; iuxta not. in l.
Marcellus. ff. ad treb. & dicto caſu ideo ceſſat, quia cenſetur ꝓhi-
bita

bita detractio pp ꝓhibitionẽ alienationis. Cũ igiĩ in dicta hr̃ditate eſſet tertia pars bonorũ, q̃ fuerũt Michaelis ĩ qua Georgius fuit hr̃s inſtitutus, & ipſi eſſent tres fratres, legitima dicti Georgij erat tertia dictæ tertiæ. C. de inof. teſt. l. parentib. q̃ tertia tertiæ dẽt eſſe cõis inter matrem Simonis Georgij & ſororẽ hr̃dea eius, apud quas dẽt remanere. C. ad. l. fal. l. q̃q̃. Reliquæ duæ partes ſeu tertiæ dictæ tertiæ ꝑuenire debẽt iure fideicõmiſsi ad Simonẽ Philippi, tanquã maſculũ ſolũ ſuperſtitẽ de deſcendẽtib. primi teſtatoris. Aduertendũ tñ, ꝙ cũ in fideicõmiſſo nõ ueniãt niſi bona immobilia, ſi apud p̃dictas eſſent tot mobilia q̃ facerẽt quãtitatẽ neceſſariã ad legitimã, deberẽt illa in legitimã cõputari. l. oĩmõ. C. de inoffi. teſt. niſi uellẽt eã detrahere de ipſis rebus immobilib⁹, q̃a tũc poſſent. l. ſcimus. §. repletionẽ. C. de inoffi. teſta. debebũt tñ refundere ꝓtiũ eius qd̃ detrahẽt de ipſis reb. mobilibus, ne ꝯtingat ipſas retinere plus q̃ eis debeaĩ. Quantũ uerò ad tertiã, in qua fuit inſtitutus Simõ frater & filius maior dicti Michaelis, & q̃ ꝑuenit ad Philippũ & Georgiũ ex cõpoſitione facta cũ filia dicti Simonis data certa quantitate pecuniæ.

¶ Notandũ ꝙ quãtũ ad duas tertias illius tertiæ, q̃ cadebant in fideicõmiſſo, nõ habuerũt illi neceſſe dare pecuniã; cenſent ergo dediſſe ꝓ tertia tertiæ, q̃ remãſura erat apud illã ꝓ legitima patris. Si igiĩ illæ duæ tertiæ p̃fatæ tertiæ, q̃ fuit Simõis primò moetui bonorũ immobiliũ, nõ fuerũt alienatæ, reperiĩ una illarũ penes Simonẽ Philippi, uñ illã petere amplius nõ põt. Altera uero tertia, q̃ peruenit ad Georgiũ, reperiĩ in hr̃ditate Simonis Georgij, & illã põt p̃fatus Simõ Philippi petere ex dicto fideicomiſſo; q̃a in tali fideicõmiſſo gñali & recepto nõ ſolũ cadebat & cadit tertia pars hr̃ditatis in qua Georgius fuit hr̃s inſtitutus, imo ẽt illud qd̃ ad dictũ Georgiũ ꝑuenit iure fideicõmiſsi a fratre ſuo. l. ſceuola. & ibi no. in fi. ff. ad treb. & l. hr̃des mei. §. cũ ita. eo. ti. & l. Marcel. §. q̃dã liberis. nec aliquid uenit detrahendũ de dicta tertia tertiæ rõne legitimæ debitæ Georgio; q̃a ſibi nõ debebaĩ, niſi de ſua tertia in qua ipſe fuit inſtitutus, non de illa in qua fuit inſtitutus Simõ primò moriẽs, de illa. n. debebaĩ ipſi Simoni. ¶ Sic ergo apud dictũ Simonẽ Pilippi reperieĩ de bonis, q̃ fuerũt Michaelis. Primò una tertia integra, in qua fuit inſtitutus pr̃ ſuus. Scd̃ò de alia tertia, in qua fuit inſtitut⁹ Georgius, duæ tertiæ pp mortẽ Simonẽ filij eius. De tertia, in qua fuit inſtitut⁹ Simõ primò mortuus, ſil̃r duæ tertiæ, una q̃ peruenit ad Philippũ patrem eius, altera q̃ ad Georgiũ. De altera uero tertia illius tertiæ, q̃ cẽſeĩ fuiſſe redẽpta ex pecunia data filiæ dicti Simonis, illa ꝓ dimidia eſt dicti Simonis Philippi. Altera dictarũ matris & ſororis, q̃ nõ cadit ĩ fideicõmiſſo tanq̃ aliuñ, q̃ a primo teſtatore, acquiſita; & idem de alijs aliunde acquiſitis. Et hoc de ſecundo dubio.

3 ¶ † Tertiò principaliter uidendũ eſt de cõpoſitione facta ꝑ D. Donatã eum dicto Simone Philippi; & in hoc eſt dicendũ, ꝙ nõ habuit in aliquo p̃iudicare dictæ ſorori, quominus petere poſſit id qd̃ ad ipſam pertinet de dictis bonis in hæreditate dicti Simonis repertis; ƒm ea quæ. ſ̃. dixi. ff. de tranſa. l. 3. in prin. & §. fi. de pac. l. ſi unus. §. ante oĩa. ſed bene præiudicat ipſi matri, ut ea q̃ tanquã hæres dicti Simonis pro dimidia poterat petere ƒm ea quæ. ſ̃. dixi pp dictam compoſitionẽ q̃ uim trãſac. habet, q̃a metu futuræ litis facta fuit. C. de tranſact. l. 2. petere non poſſit, ſed remaneant apud dictum Simonẽ Pilippi, & ipſe Simõ teneĩ ſibi ſeruare ꝓmiſſa, licet p̃fata Dña Donata mater errauerit in trãſigendo putans oĩa pertinere ad dictũ Simonẽ Philippi. ff. de ꝯd. inde. l. in ſumma. §. j. & quod ibi no. Sed nec prodeſt dicta cõpoſitio dictæ ſorori, ut per eam poſſit aliquid plus petere, q̃ poſſet ea nõ facta; q̃a nõ fuit facta ut proficeret ſorori, ſed dicto Simoni Philippi; ergo &c. l. ſi actionẽ. & qd̃ ibi not. C. de pac. Et q̃a ſicut nõ eſt dãnoſa, ita nõ debet eſſe lucroſa. ff. de trib. l. 3. §. iulia. aũt. ner. dolũ, ibi ſed nec &c. ¶ Quartò loco principaliter eſt uidendũ, q̃a dictus Simõ Philippi ꝑ dictã cõpoſitionẽ factã cũ matre credidit integraliter habere oĩa bona immobilia quæ fuerãt dicti Michaelis reperta in hr̃ditate dicti Simonis Georgij, & tñ nõ hẽt nec cõſequitur oĩa; q̃a nõ illa, quæ pertinẽt ad dictã ſororẽ occaſione legitimæ debitæ Georgio, uidelicet dimidia tertiæ tertiæ. Iterũ releuetur ab onere promiſsionis quã fecit dictæ mr̃i, & uxori dicti Simonis Georgij de reſtituẽdo eis dotes ſuas; & uĩ ꝙ ſic. arg. l. cũ quis decedẽs. §. j. ff. de leg. 3. ubi promiſsio facta ꝯtẽplatione certi emolumẽti futuri illo non ſecuto nõ uendicat ſibi locũ; ſed certè ibi emolumentũ, cuius contẽplatiõe facta fuit promiſsio, erat de ſui natura reuocabile, iõ cenſebaĩ hr̃e in ſe tacitã commiſionẽ, ſi nõ reuoceĩ. ar. l. ſi ſtipulatiõẽ. ff. de iure do. Sed hic nõ fuit facta promiſsio cõtemplatione alicuius emolumẽti reuocabilis, ſed cõtemplatione emolumenti qd̃ ſperabaĩ ad ſe uel ad dictã matrẽ ꝑtinere, cũ non ꝑtineret; iõ dicendũ eſt ꝙ q̃tum ad dictam matrẽ vel uxorẽ nõ p̃t euitare dict⁹ Simõ quominus eis ſoluat, qd̃ promiſit. ſ. q̃a ille ſibi debitũ recipit. l. ſi donator⁹. §. ſi q̃s in debitã. aĩs eſt lex. ff. de cõd. ob caũ. Verũ q̃a illud onus ſoluẽdi dictas dotes principl̃r ꝑtinebat ad hr̃des dicti Simonis Georgij, & ſic ad mr̃ẽ & ſororẽ ex ꝯctib. dotalib. celebratis cũ Georgio & Simone, & de bonis nõ ſubiectis reſtõni, ſi illa ſufficiũt, aĩs de ſubiectis; ut in auth. res quæ. C. cõia de leg. & in corpore vñ ſumiĩ. Dico, ꝙ ꝓ dimidia parte dictarũ dotiũ quæ incũbebat dictæ ſorori, ſi bona nõ ſubiecta reſtõni ſufficiebãt, p̃fatus Simon coact⁹ eſt ſoluere uirtute ſuæ promiſsionis, & cũ illã ſororẽ liberet ab oblõne dictæ dimidiæ p̃fatarũ dotiã, poterit ab illa repetere. ff. de neg. geſt. l. ſoluẽdo. cũ ſi. Si uero bona & portio nõ ſubiecta reſtõni nõ ſufficiant, tũc eatenus poſſet diminui de fideicõmiſſo relicto dicto Simoni; vt in d. auth. res q̃, & in corpore vnde ſumiĩ, iõ eatenus uõ repeteret q̃a ſoluẽdo gereret negotiũ ſuũ, non di-

4 ctæ ſororis. ¶ † Quintò loco videndũ, an dicta ſoror poſſit petere dotem ſibi relictã a Michaele primo teſtatore, de bonis ſubiectis reſtõni, nõ obſtãte ꝙ ſit dotata a patre ſuo. Breuiter puto ꝙ ſic, debet tñ ſibi cõputare in eã illud, qd̃ de dictis bonis retinet ꝓ legitima debita patri ſuo; q̃a intẽtio primi teſtatoris fuit, ꝙ haberet dotẽ tm̃, reſiduũ uerò eẽt maſculorũ. Si ergo retinet aliq̃d ꝓ legitima, debet de illo dotari; & ſi illud nõ ſufficit, tũc p̃t dotari de bonis reſtõni ſubiectis; ſicut qñ poſſet ſe dotare ex diſpõne lega. C. cõia de leg. auth. res quæ. ibi dũ dicit. ſi legitima portio nõ ſufficit &c. & ĩ corpore uñ ſumiĩ. & ff. ad treb. l. mulier. §. cũ ꝓponereĩ. Nã diſpõ iſta teſtatoris ſuccedit loco diſpõnis leg. q̃a ẽt ſi teſtator hoc nõ diſpoſuiſſet potuiſſet tñ iſta hoc facere; vt ĩ d. auth. Dẽt ergo diſpõ hr̃di. teſtatoris, q̃ uenit ad executionẽ diſpõnis hoĩnis legalis eodẽ mõ intelligi, quo & legalis ad cui⁹ executionẽ venit. Sicut econtrario ꝯtingit in legali, q̃ tẽdit ad executionẽ diſpõnis hoĩnis. l. pecuniã. §. 1. ff. de cõdi. ob cau. in fi. Dotatio uerò, quã pr̃ ei⁹ fecit, nõ aufert ſibi hoc ius petẽdi; q̃a pr̃ tenebaĩ dotare de ſuo. C. de dotis ꝓmiſ. l. fi. Licet iſta hr̃et hoc ius legati. ¶ Præterea hoc legatũ incœpit poſt mortem patris & fratris ſui, q̃a tũc extitit cõditio fideicõmiſsi relicti in maſculos. Vñ nõ poſſum⁹ dicere, ꝙ illa dotatio fuerit facta aĩo cõpenſandi cũ hoc legato, cuius cõditio nondũ extiterat. Et licet ſit dotata, iterum tñ põt dotari, & augeri dos; ut in ſi. no. Bar. in l. lucius. la. 1. in fi. ff. de leg. 2. ¶ Quantũ uerò ad ſtationes, quæ ſunt in platea, idem vĩ dicendũ de eis, qd̃ de alijs bonis, ut debeatur de ipſis legitima, ſicut de alijs; ſolũ enim diſpoſuit teſtator, ut illæ nõ diuiderẽĩ, ſed eſſent ſemper cões; quæ teſtatoris diſpõ euanuit, poſtquàm communio amplius eſſe nõ poteſt, quia oẽs alij fratres & maſculi ſunt mortui, & cõio nõ niſi ĩter plures eſſe põt. ergo &c.

S V M M A R I A.

1 *Fluminis publici ſi quiſpiam immutat curſum cum uicinorum damno, poſſunt uicini conqueri & agere interdicto. ne quid in flumine publico. præſertim quando aliàs periclitarentur ſiti. & 2.*

Aquæ ducendæ ius ut acquiratur non ſufficit longiſſimum tempus, ſed eius cuius memoria non exiſtit in contrarium.

CONSILIVM LXV.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ In quæſtione aquæ, quæ vertitur inter cõe mõ. Turſij zerni egedi, & Montis belli agẽtes ex una. Et cõe & homines de Arzignano conuentos ex altera comitatus Vincẽtiæ. viſa petitione dictorũ cõium agentiũ & r̃ſione facta ad eam. Necnõ articulis utriuſq; partis & multitudine teſtiũ receptorũ. Vĩ mihi breuib. & claris uerbis poſſe demonſtrari, præfatos agentes eſſe in caſu uictoriæ, ſententiamque fore ferendam in eorum fauorem, & ƒm petita ꝑ

1 eos tali rõne. † Nam per plures teſtes examinatos pro parte dictorum agentium; imo per oẽs & per quàm plures examinatos pro parte communis de Arzignano uidelicet Antoniũ Iacobi, Ioannẽ vnguitionis, q̃ bene videntur declarare iſtud negotium qualiter roza extracta de flumine ꝑ illos de Arzignano, poſtq̃ ſeruiuerat oĩbus molendinis eorũ, conſuenit reintrare veterẽ alueum fluminis, & inde deriuari ad uillas inferiores, & ad ipſarũ molendina & rozas. uerũ a 36. annis citra p̃fati de Arzigna-

no

no poſt regreſſum dictæ rozæ in ueterẽ alueum fecerũt in dicto flumine quandã aliã rozã aliquantulũ inferius, ꝑ quã deriuabãt aquã ad eorũ cãpos; & de iſta ſecũda roaa nõ quæruntur dictæ uillæ inferiores, quia fortè nõ erat eis multũ dãnoſa. Nũc uerò ab annis quinq; citra fecerunt unã tertiã roaã ſuꝑ prima & ueteri rozã, quæ deſeruit molẽdinis; ꝑ quã totã aquã dictæ ueteris rozæ diuertunt ad quoddã aliud molendinũ nouũ, quod fecerũt aliquãtulũ ultra, & deſtruxerũt ultimũ molẽdinũ, & illud loco eius repoſuerũt, & tunc noniter a duobus annis citra fecerunt quoddam aliud remotius, & ſimiliter ad illud eandẽ aquã deriuãt, ita ꝙ nõ permittunt illã roaã ueterẽ reingredi ueterẽ alueũ fluminis ſicut antiquitus & ſemꝑ reingredi cõſueuerat, ſicut narratur in petitione dictorũ agentiũ. Et de illo conqueruntur præfatæ uillæ inferiores, quia ꝑ hoc recipiunt magnũ detrimentũ & incõmodũ tàm pro molẽdinis eorũ, quia nõ remanet in alueo ueteri dicti fluminis tanta aqua quæ ſufficiat ad macinãdũ in hyeme, in æſtate nihil, quia ut dicũt quaſi oẽs teſtes, in æſtate totã aquã fluminis immittunt ꝑ illã rozã, ita ꝙ in alueo ueteri nihil remanet. & ſic flumẽ deſiccatur & curſus eius immutatur; tũ ẽt ꝓ ipſorum beſtijs ad aquã appullẽdis & pro alijs neceſſitatibus eorũ, ita ꝙ ſiti periclitantur cùm ſine illa aqua præfatæ uillæ ſtare nõ poſſent, ut ijdẽ teſtes dicũt, & ẽt ad oculũ põt demõſtrari. l. ſi irruptã. §. ad officium. ff. fi. regũ. Et certè ipſi habent ius conquerendi, quia caſus eſt pluriũ legũ ꝓ eis ꝙ põt agere interdicto, & petere ꝙ aqua reponatur in priſtinũ ſtatũ. ff. ne quid in flu. publ. l. j. §. ſi quis ex riuo. uer. ſi mõ. & uer. ſimili mõ. in tex. & gl. ubi eſt caſus quaſi in terminis, ꝙ talis roaa quæ de iure cõi appellatur incille, ꝑ quã uel quod aqua extrahitur de flumine publico ẽt nõ nauigabili & ducitur ad alia loca, nõ põt fieri cũ incõmõ accolentiũ, maximè quando immutatur aquæ curſus & flumẽ deſiccatur, ut hic in æſtate contingit. ff. de flumi. l. j. §. ſed labeo ſcribit. de aqua quoti. & æſti. l. huc iure. §. ex flumine. de ſer. ruſt. præ. l. imperatores. ꝑ quas. ll. limitatur. l. quominus. ff. de flumi. ubi dicitur ꝙ de flumine pub. licitũ eſt aquã extrahere unicuiq;, niſi Imperator uetet, uel niſi ſit nauigabile, uel ex eo fiat aliud nauigabile, uel niſi ſit ad uſum publicũ. Certe idẽ ẽ, ſi nullũ iſtorũ eſſet, ſi tñ extraheretur cũ incõmõ accolentiũ ſeu uicinorũ, uel ſi imutaretur aquæ curſus, uel deſiccaretur, quorũ quodlibet hic contingit, maximè in æſtate, ut patet in dictis iuribus. Et hæc ẽt clare patẽt ex no. per Bar. in d. l. quominus. in j. & 2. oppo. Eſt ẽt ſtatutũ Vincentiæ, de aquis non

2 auertendis, cõforme iuri cõi. †Et licet aliqui teſtes illorũ de Arzignano dicant ꝙ a 26. an. uel circa uiderunt aquã dictæ roæ de ſeruiẽtis molẽdinis poſtquã eiꝰ deſeruierat, duci ad eorũ cãpos, & ꝙ reuertebatur ad ueterẽ alueũ fluminis; dicto tñ ipſorũ non eſt ſtandũ, nec in aliquo releuat. primò, quia teſtes aſſerentes contrariũ tñ examinati & inducti ꝓ parte agentiũ, quàm ẽt illorũ de Arzignano ſunt multo plures numero, & dicũt uериſimiliora. ſ. ꝙ iſtud non fuit niſi a quinq; annis citra; prius. n. ꝑmittebant reingredi ueterẽ alueũ, & poſtea ꝑ aliã roaã ducebãt ad cãpos, quæ forte non erat tñ illis nocina, quia forte nõ tantã aquã ducebãt, quãta eſt in roaa deſeruiente molẽdinis; ſed nec illud fecerãt ubi a. 36. ann. circa ſed a. 5. an. citra duxerũt totã aquã dictæ roæ, ita ꝙ nũc pati nõ poſſunt quia periclitantur. Et non eſt ueriſimile, ꝙ tanto tꝑe potuiſſent iſtæ uillæ pati, imo fuiſſent penitus derelictæ prout ad oculũ põt apparere; debet ergo ſtari pluribus [a] & ueriſimiliora aſſerentibus l. ob carmẽ. §. fi. ff. de teſt. Tũ ẽt quia dubito, ꝙ dicti teſtes fuerunt ſubornati, quia ſunt teſtes nouiter recepti poſt dudicita teſtificata priorũ. C. de ꝓb. auth. ut qui ſemel. & ĩ cle. teſtib. de teſti. Tũ ẽt quia poſito, ꝙ eẽt uerũ, quod dicũt, tñ illud facere ꝓhibitũ ẽ ꝑ iura, nõ potuerũt præſcribere niſi tãto tꝑe cuius contrarij memoria nõ exiſtit; ut ẽ caſus in l. hoc iure. §. ductꝰ aquæ ff. de aqua quoti. & æſti. & in c. ſuꝑ quibuſdã. §. præterea. de uer. ſig. & ꝑ Bar. expreſſe ĩ d. l. quominus. in j. & 2. quõ. prin. quia talis præſcriptio hẽt uim conceſſionis principis, ut in dictis iuribꝰ, & talia ꝓhibita a iure nõ poſſunt obtineri, niſi ex conceſſione principis expreſſa uel tacita. ff. de aqua plu. ar. l. quod principis. l. ſeruitutes. §. publ. ff. de ſeru. ff. de aqua quoti. & æſti. l. j. §. ꝑmittuntur. cũ concor. allegatis ibi in gl. Sed hic licet fuerit articulatũ de tãto tꝑe, nõ tñ fuit ꝓbatũ ꝑ eũ modũ, qui requiritur in l. 2. §. itẽ labeo. ff. de aqua plu. ar. & l. ſi arbi. ff. de ꝓb. teſtes. n. expreſſe dicũt de 36. uel 40. an. & nõ ultra. ¶Concludo igitur, ꝙ res uidetur mihi clara, & etiã uidetur in ſe hẽre humanitatẽ, ne dictæ uillæ periclitentur, ſniam ferẽdã eſſe ꝓ eis & ſcḋm eorũ petitionẽ, ẽt ſi apparet prædictos de Arzignano fuiſſe in quaſi poſſeſſione ducendi dictã aquã, quia nõ paci

fice, ſed illis ſemꝑ cõtradicentibus, & ſic eis nõ prodeſt. l. j. §. j. ff. ꝙ ui aut clam. & quia per præfatas villas fuit deductum petitorium, quod præfertur poſſeſſorio. c. cum eccleſia. & c. cum dilectus. de cauſa poſ. & proprie. & c. j. cum ibi no. de reſtit. ſpo.

SVMMARIA

1 *Venditioni rei ſuæ pignoratæ nõ põt qui cõſenſit, poſtea cum petere a creditore, ſed ſi eſt minor, poteſt petere reſti. in inte. coram iudi. ſeculari, ſi ſit laicus.*

2 *Fœneratitium contractum probare intendenti non ſufficit probare emptorem fuiſſe uſurarium, quando apparet pecuniã exburſatam & ex coniecturis.*

CONSILIVM LXVI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶In cã quæ vertitur corã dñō Vicario dñi Epi Feltrenſis & Belliněn. inter Zanantonium Barberiũ ex parte vna agentẽ, & dñam Catherinam tutricẽ Floreuãtis filij ſui & quondã ſer Feltrini ſui mariti. ¶Viſis actis & actitatis in cã ſuꝑ eo quod quæritur, quæ debeant eſſe partes dicti

1 dñi Vicarij in ſentẽtiando. †Dico, ꝙ inquantũ præfatus zanantonius petit illã condẽnari ad reſtõnẽ quorundã bonorũ vẽditorũ dicto ſer Franciſco ꝑ fratres dicti agentis tanquã negotiorũ geſtores pr̃is ſui quæ ſunt in libel. ſpecificata, & quæ vt ipſe agẽs aſſerit, re vera nõ fuerũt vendita ſed pignorata, ſi iſta ſunt illa eadẽ bona, quæ poſtea ꝑ ſer Feltrinũ fuerũt vendita de conſenſu dicti agentis magiſtris Venzono & Leono ſub noĩe cuiuſdã manſi in anno. 1406. ꝓ lib. 320. ¶Dico, ꝙ ab iſta parte libelli dicta dña Catherina debet ſine dubio abſolui, poſito ẽt ꝙ foret verũ id quod agẽs aſſerit. ſ. ꝙ iſta nõ fuerit vera vẽditio, ſed pignus. Et hoc iõ, quia nec poſſidet dicta bona, & ſic nõ habet facultatẽ reſtituẽdi, nec dolo vel culpa ipſius ac dicti ſer Feltrini factũ eſt quominus poſſiderẽt, poſtquã ille agẽs conſenſit in dicta vẽditione; igitur liberati ſunt a reſtõne prædicta, poſito ẽt ꝙ aliquã fuiſſent obligati. ff. de contrahen. emp. l. quod ſæpe. §. ſi res. ff. ſi cer. pet. l. cũ fundus. §. ſeruũ tuũ. & quod ibi no. in vlti. gl. C. de pig. acti. l. quæ fortuitis. & l. pignus. iũcta. l. ſicut. §. ſi volũtate. ff. quib. mo. pig. vel hypo. ſol. Nec ob. allegatio minoris ætatis facta ꝑ dictũ agẽtẽ, quia nõ reperio dictã minorẽ ætatẽ ꝓbatã fore in ꝓceſſu, quæ ꝓbõ ſibi incũbebat. C. de in integ. reſt. l. ſi te minorẽ. cũ ibi no. & l. uã poſtea. §. ſi minor. ff. de iureiu. Et poſito, ꝙ eſſet ꝓbata indigeret reſtõne in inte. quã iudex eccleſiaſticus nõ vr̃ poſſe concedere inter laicos, ſed eſt remittẽdus ad ſecularẽ; vt d. §. ſi minor. ibi ſed plerũq; ipſum prætorẽ &c. cũ ibi no. ꝑ Bar. quæ remiſsio nõ fuit poſtulata, ſed corã eodẽ D. Vicario petita, & ſic ineptẽ. Et poſito ꝙ apertè quia fieret iudex cõpetẽs, tñ dicta reſtõ nõ potuit nec debuit impetrari contra hæredes ſer Feltrini, ut teneantur reſtituere bona quæ ſine dolo & culpa ſer Feltrini tranſlata ſunt in aliũ; ſed contra emptorẽ, ut nõ obſtãte cõſenſu dicti minoris poſſent ab eo vẽdicari. l. ĩ cãæ. §. interdũ. ff. de mino. & reſtituto prętio conuerſo in utilitatẽ minoris. l. emptor. in prin. ff. de rei uẽ. Ex quibus ẽt patet dictã dñam fore abſoluẽdã a fructib. ꝑceptis, uel qui ꝑcipi potuerũt a tꝑe quo dictus ſer Feltrinus deſijt poſſidere, cũ illos ipſe nõ ꝑceperit, ſed emptor, nec dolo vel culpa fecerit quominus ꝑcipet, ex quo uẽdidit cõſentiẽte dicto Zanãtonio: Reſtat ſolũ videre de ꝑceptis a tẽpore quo ipſe ſer Feltri. emit, quod fuit 1410. vſq; ad tꝑs quo vẽdidit, ꝙ

2 fuit in. 416. & ſic ſex annis. Et hoc eſt uidẽdũ† an ſit ꝓbatũ dictũ contractũ fuiſſe fœneratitiũ, & potiꝰ pignoris, quàm emptionis. Et certè, ſi conſtaret bona prædicta fuiſſe uẽdita minori prętio quàm ualerent, uel dictũ emptorẽ nõ exburſaſſe tãtã pecuniã, de quãta cãtat inſtrũm, præſumerẽ ſine dubio fœneratitiũ, poſtquã conſtat illũ fuiſſe publicũ vſurariũ. Sed quia dicta bona ꝑ dictũ emptorẽ fuerũt poſtea vẽdita ẽt minori prętio, quàm ipſe emerit conſentiẽte iſto agẽte, præſumo in dubio ipſa nõ valuiſſe plus, quia ex pñti præſumitur ĩ præteritũ, niſi contra ꝓbetur. C. de ꝓba. l. ex perſona. neq; . n. eſt credẽdũ, ꝙ vẽdiderit minus quàm valeãt. ar. l. cũ indebito. ff. co. ti. ¶Itẽ quia aſsignantur certæ, & ſpeciales cauſæ in dicto inſtrõ, in quas dictus emptor dr̃ exburſaſſe pecunias prętij, quæ cãæ ſunt veræ, & tũc ſuberãt, & reperiuntur exſolutæ, quod patet, quia iſte zanãtoniꝰ tanquàm hr̃s pr̃is ſui nõ moleſtatur a fiſco ꝓ eis, quod nõ fieret ſi nõ eẽnt exſolutæ. Credendũ eſt ergo de pecunia exburſata ꝑ iſtũ emptorẽ, ꝓut continetur in inſtrõ; ex quo nõ apparet de contrario. ar. l. 2. C. de ali. pu. præſtã. & l. fi. ff. de exer. & quod no. in ſi. in l. triticũ. ff. de ver. ob. quia ſic eſt veriſimile. ar. ff. de reg. iur. l. in obſcuris. & quia in dubio ꝓ reo præſumẽdũ eſt l. arrianus. ff. de act. & ob. Si igitur dicta bona nõ plus præſumuntur valuiſſe, quàm fuerit vẽdita, & ſi pecunia, quæ fuit vẽdita, præſumitur fuiſſe exburſata, neſcio videri quo re dictꝰ contractꝰ debeat ĩprobari, poſito quod ille fuerit publicꝰ vſurarius.

a ¶ Pluribꝰ. Adde idẽ per d. Bar. Soc. in cõſ. 253. uerſ. præterea il le circa fi. uerſ. in 2. parte.

ſurari⁹. Nā & publici uſurarij pñt ueros & ñ ſimulatos nec fœne ratitios 3ctus facere; hinc eſt qđ ad probandū 3ctū fœneratitiū & ſimulatum nō ſufficit pbare, q̄ ille erat uſurarius, ſed requi runt aliæ cōiecturæ, de q̄bus ī c. illo uos. de pig. & c. ad nr̃am. de emp. & uen. & uo. in l. emptione. C. plus ualere qđ agit. Reſultat ēt magna pſumptio, q̄ ille exburſauerit quātitatē de qua loquit̄ inſtr̄m pro ſoluēdo illā ꝯdēnarionē, poſtquā reperit̄ inquſitio in archiuio publico, & cætera ptinentia ad eā reperiūtur extracta de libris. Nā iſte agens potuit hoc fieri facere, ne p acta publica poſſet impugnari ſua intētio; q̄a ex ſequentib. declarātur illius pcedentia. l. ſed iul. §. qđ dr̄. ff. ad maced. & l. cū q̄s. añ fi. C. de natu. libe. q̄a igit̄ iſte nūc agit, & impugnat 3ctū, & ex illis actis publicis defendebat̄, reſultat pſumptio, q̄ ipſe fecerit ammoueri. ar. ff. de pecu. l. ſumma. §. j. ¶Cōcludo ergo q̄ alio nō dato q̄ uiderim ex pceſſu, pſata tutrix uel ei⁹ actor debēt abſolui a petitione agentis, & agēs in expēſis ꝯdemnari tanquā temerè litigans.

S V M M A R I A.

1 *Teſtamentum patris an ualeat ſi reliquit certum quid filiab. pro parte ſua.*
2 *Filia dotata & excluſa a ſtatuto an poterit rumpere teſtamentum patris, ſi a patre ſuit præterita.*
3 *Subſtitutio quæ dicatur iſta, an. ſ. pupillaris, an uerò fideicommiſſaria, ſi pater ex duobus impuberibus reciprocè ſubſtitutis ultimo morienti ſubſtituit pauperes nullo aſſignato executore, & quid habeat mater & ſoror in bonis ultimo morientis.*

CONSILIVM LXVII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶†In caſu præſenti quātū ad id, qđ primo loco q̄ritur de ualori teſti, facit dubiū, q̄a filiabus fœmiuis non ſuit relictū iure inſtōnis, iō vr̄ teſtm̄ nō ualere; ut in Auth. ut cū de appell. cog. §. aliud quoq; capitulū. & qđ uot. in l. inſtiturio. & l. his uerbis. ff. de hære. inſti. p Bar. poſt alios. Sed 3riū eſt uerius, q̄a reliquit eis pro earū parte, & falcidia; q̄ uerba importāt, ut uideat̄ reliquiſſe iure inſtōnis; prout determinat Bar. in auth. vñ ſi parens. C. de in
2 offi. teſt. & Bal. in l. humanitatis. C. de imp. & alijs ſub. † Itē q̄a ſolent eſſe ſtatuta, q̄ extantib. maſculis filiæ fœminæ nō ſuccedant, ſed debeāt dotari, quo caſu tales filiæ pñt præteriri, q̄a non debetur eis legitima; ut no. Bar. in l. fi. ff. ad tertul. & Bal. in l. maximū uitiū. C. de lib. præte. & ſi aliquid eis relinquitur ſub ꝯdōne, non reijcitur inde ꝯditio; ut patet ex no. p Bar. in l. titio centū. §. titio genero. ff. de cōd. & dem. & eadē rōne pōt eis relinqui dos quoquo relicti titulo. l. oīno. C. de inoffi. teſta. ¶Quantum uerò ad id qđ quæritur, qualiter ſuccedatur in hr̃ditate prædictorū. Sciēdum eſt primò, q̄ de hr̃ditate primi teſtatoris nō eſt q̄ō. Nā in illa ſucceſſerunt dūtaxat filij maſculi inſtituti. Quærēdum eſt ergo de hr̃ditate filiorū, in qua reperiūtur eſſe bona prñ̄a p expreſſam immiſtionem, ſi eam fecerūt filij. l. ſed ſi plures. §. filio. ff. de uulg. & pup. uel p tranſmiſſionē iure ſuitatis. C. de iure delib. l.
3 3. ſi de expreſſa immiſtionē nō apparet. ¶†Et breuiter, in hr̃ditate primi filij morientis ſucceſſit frater ſuperſtes ex ſubōne reciproca facta inter eos q̄ncūq; aliter ipſorū decederet ſine liberis, cū deceſſerit in pupillari ætate; q̄a licet facta fuerit p uerbū cōe accreſcat, & licet mr̄ eſſet in medio, ualuit iure pupillaris. ꝯ. pupillarē ætatē, ut eſt caſus in l. pcib. C. de imp. & alijs ſub. & in c. ſi pr̄. de teſt. lib. 6. ſm intellectū cōem modernorū. Si ergo repiuntur oīa bona prñ̄a in hr̃ditate ultimi moriētis, q̄a frater ſupſtes hr̃ditatē pmortui iure ſuitatis trāſmiſit ad ſuos hr̃des, ēt ſi de expreſſa immiſtione nō apparet. p l. ſed ſi plures. §. quos poſſum. ff. de uulg. & pu. ergo poſtea facta ſub ꝯditione, ſi oēs deceſſerint ſine liberis, cēſet̄ facta ultimo moriēti. l. codicil. in prin. ff. de uſuſru. leg. Vidēdū eſt ergo, q̄s ſuccedat ultimo moriēti. Et hic aduertendū, q̄a teſtator, ſi oēs decederēt ſine filijs, fecit plura legata particularia. Et poſtea in fine ſubiūxit, q̄ reſiduū bonorū ſuorū daret̄ & diſtribueret̄ pro aīa ſua & parentū ſuorū, & non dixit p quē uel p quos, & nō pōt intelligi. ſ. p executores in principio teſti nominatos; q̄a put ibi appet ex uerbis teſtōris fuerunt ſolū deputati ad exequēdū legata in principio, facta, & añ deputationē executorū, nō aūt illa q̄ poſtea fierēt; q̄a dedit eis ptātē uēdēdi &c. Et poſtea dixit uſq; ad ītegrā ſatisfactionē oīum &c. ſupraſcriptorū &c. Quæ uerba, ſupraſcriptorū, nō ꝯprehēdūt relicta poſtea d̄ſcripta, put determinat expſsè Bar. ī l. talis ſcriptura. circa fi. ff. d̄ le. j. Dēt ergo ītelligi dū ī fi. dicit, q̄ reſiduū det̄ & diſtribuat̄ p aīa ſua &c. ſ. p illū ad quē ptinet diſtributio relictorum priorū. i. p ep̄m. l. ſi q̄s ad declinādā. & l. nulli. C. de epiſ. & cle. Vidēdū ē ergo, vtrū ex dictis verbis reſultet ſubſtō pupillaris, vl̄ nō q̄a ſi reſultaret, tūc cū ſit expſſa mr̄ & ſoror excluderent ī totū, & oīa deberēt ſumi p ep̄m, & diſtribui; vt in d. c. ſi pr̄. de teſt. li. 6. ¶Br̄ Bar. determinat iſtā q̄ōnē. in l. cēturio. ff. de vulg. & pup. in 2. q. prin. de ſubſtōne cōpendioſa facta p verbū obliquū, & dicit q̄ ſi teſtōr dixit q̄ bona deut̄, & diſtribuant̄ p ſuos executores, tūc eſt directa pupillaris; q̄a executores tenēt tūc locū hr̃dū, & vñr inſtituti; p id qđ hr̄ in c. cū tibi. de teſta. in text. & p Inn. Sed qñ nō dixit p quos, tūc verba illa, dent̄ & diſtribuant̄, ſunt de ſe obliqua; nō erit directa pupillaris, ſed fideicommiſſa. Et ep̄s veniet eo iure quo veniūt pauperes; q̄a talis hr̄s habeor, qualis eſt is p quē hr̄s efficior. l. q̄ aliena. §. interdū. ff. de acq̄r. hære. Sed ep̄s venit loco pauperū, & ſi pauperes ſunt directò inſtituti vel ſubſtituti, ſilr̄ & ep̄s cēſebit̄ inſtitutus vel ſubſtitutus; vt d. l. ſi q̄s ad declinādā. Si verò p fideicōmiſſum, & ipſe ep̄s ſimiliter erit per fideicom. Dico igit̄, q̄ dicta ſubſtō eſt fideicōmiſſa. q̄a facta p verba merè obliqua, in qua nō veniūt bona ipſius filij, & ſic non venit lrīma q̄ reputat̄ de bonis filij. l. cohæredi. §. cum filiæ. ver. nec fideicom. ff. de vulg. & pup. & p eā nō ſuccedit̄ ipſi filio; ſed primò teſtōri, vt ibi. Si ergo hr̃ditas pdicti filij vltimò morientis eſt in eā inteſtati. Et ſic ſuccedit mr̄ & ſoror vtrinq; ꝯiūcta. C. ad tertul. auth. defuncto. Mr̄ tñ, q̄a trāſiuit ad ſcđa vota, tenet̄ reſeruare filiæ ſuæ pprietatē bonorū q̄ fuerunt mariti ſui, ſi tpe ſuæ mortis ſuperit filia, nō aliter ſiue trāſiuit ad ſcđa vota añ mortē filij, ſiue poſt. C. de ſecū. nup. l. 2. §. pe. ſeu fi. & auth. ex teſtō. ibi poſita. C. ad tertul. l. mr̄. Sic ergo pfata mr̄ & ſoror potuerūt adire hr̃ditatē pfati filij vltimò moriētis, & retēta lrīma debita filio ſoluēt legata particularia facta in dictū caſum, & reſiduū diſtribuet̄ p ep̄m inter pauperes; trebellianicā verò nō detrahet, cū ſit
a fideicōmiſſum ad piā cām; a iux. no. p Bart. in l. marcellus. ff. ad treb. ſed falcidiā de relictis particularib. nō factis ad piā cām detrahēt. Vñ ſi bona valebāt trecēta, & particularia legata facta ad nō piā cām aſcēdūt ad cētū, detrahēt primò tertiā, & ſic cētū p lrīma. Et de centū particulariter relicta ad nō piā cām detrahēt 25. p falci. de alijs cētū q̄ ꝯtinent̄ appſone reſidui diſtribuēdi inter pauperes, nihil detrahēt. Illa aūt cētū vigintiquinq; erūt cōia inter mr̄em, & ſororē quouſq; vixerint, & ſi mr̄ pmoriet̄ nō poterit de ſua parte teſtari, ſi filia tūc reperiret̄ viuere, ſed tenebit̄ eā illi reſeruare; vt ll. ſ. allega. ¶Sed ſi filia tūc nō reperiet̄ viuere, poterit mr̄ de ſua portione facere q̄cq̄d vult; q̄a onus ſibi iniunctū eſt ꝯdōnale, ſi alij filij reperient̄ viuere, vt d. l. fœminæ. §. fi. Et ſic decedēs filia ꝯdōne pēdēte nō trāſmittet ad ſuos hr̃des. C. de cadu. tol. §. ſin aūt ſub ꝯdōne. ff. de vulg. & pup. l. ſed ſi plures. in prin. Qđ aūt dixi debere detrahi tertiā totius hr̃ditatis p lrīma intellige partim ex pſona primi moriētis, partim ex pſona vltimi. Et ſi dicat̄, q̄ imo nō vr̄ detrahēda, q̄a licēt filius non poſſit p fideicōmiſſum grauari in ſua lrīma, ſi tñ moriet̄ in pupillari ætate, benè pñt grauari eius veniētes ab inteſtato. p l. fundū p fideicōmiſſum. §. fi. cū l. ſeq. ff. de leg. j. ſm Dy. vt refert Cy. ī l. ex tribus. C. de inoſ. teſt. & iſtud fideicōmiſſum relictū poſt mortē oīum filiorū cēſet̄ potius relictū ab hr̃dibus veniētibus ab inteſtato dicti vltimi moriētis, q̄ ab ipſo vltimò moriente; vt no. Bar. in l. q̄ duos. ff. de vul. & pup. ¶Br̄ 3riū vr̄ expreſsè pbari in c. ſi pr̄. de teſt. lib. 6. a 3rio ſenſu. Nā ibi facta fuit ſubſtō de pauperibus poſt mortē oīum filiorū. Et dr̄ ibi, q̄ iō nulla fit detractio lrīmæ vel trebellianicæ; q̄a illa ſubſtō fuit directa pupillaris, innuit ergo, q̄ ſi eſſet fideicōmiſſa. benè fieret detractio ſaltē lrīmæ. Et ſic vr̄, q̄ nō cēſeret̄ relictū a veniētibus ab inteſtato impube. ſed ab ipſo impubere, vt ēt no. idē Bart. in l. cohæredi. §. cū filiæ. ff. de vul. & pup. ¶Cōcludo ergo vt ſ. dixi, cū iſta ſubſtō facta de pauperib. per verba de q̄bus. ſ. ſit fideicommiſſa. vt dixi.

a ¶Cauſam. Adde eundem Paul. ſupra in eō ſil. 10 ... & quod ibidē dictum fuit in apoſtil.

S V M M A R I A.

1 *Emphiteuta Propter canonem non ſolutum non eſt ipſo iure priuatus, ſed requiritur ſententia; ſicut in alienatione domino irrequiſito, præſertim ſi dictum ſit in conceſſione.*
2 *Emphiteuſis ſi fuit hipothecata, an præiudicet creditoribus.*

CONSILIVM LXVIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶† In caſu pñti purò ſic dicēdū, q̄ pp canonē nō ſolutū nō fuerit ille liuellari⁹ ipſo iure priuatus, ſed req̄rebat ſententia.

ſnīa, p.l.2.C.de iure emphi.& p.auth.q rem. C.de ſac.ſan.eccle. & ibi Bart.hoc expreſsè determinat. Et hoc ēt plenè diſputando determinat Spe.in ti.de loca. §.nūc uerò aliqua uer.47.& rōnes, q̄ ad hoc inducunt, ponunt ibidē per eos; iō nō curo referre. Sed ꝑ ꝑ alienationē factā non reqſito monaſterio ſuperiore dño bñ fuit priuatus ipſo iure, & abſq; alia ſnīa; tū q̄a inter partes in dicta ꝯceſsiōe fuit hoc expreſsè actū.ſ.ꝙ ſi ꝯtfieret, nō ualeat, & dictū ius ſtatim reuerſum eſſe intelligat in ipſum mona.&c. Nā ex illo uerbo, ſtatim; & ex illo uerbo, reuerſum, ꝙ eſt p̄teriti t̄pis, hoc colligit̄ ꝑ id qđ no.C.de ſa.ſan.eccl.l.iubemus.§. ſanè.in gl. ſuꝑ uerbo priuet̄.& in authē.de inceſt.nup.circa princ. ꝑ gl.& ꝑ Bar.in l.Imperator.ff.de iure fiſc.& no.in l. in criminali.C.de iuriſ.om.iud.iuncta.l.j.& l.fi.C.de iure emphi.in q̄bus dr̄ pacta cōtenta in inſtrumentis talıū rerū emphyteuticarū fore ſeruāda; tū ēt q̄a & ſi dictū pactū nō eſſet appoſitū, idē iñ eſſet ꝑ l.fi & qđ ibi no.in fi.ſuꝑ uerbo cadat.C.de iure emhy.& in uſib.feu.tit.de prohi.feu.alie.ꝑ Fede. in l.imperialē.§. callidis.in gl.ſuꝑ uerbo reuertatur.q̄ hoc expreſſe determinat. Sīr ēt ꝑꝑ finitas pſonas ſeu deficientiā hrdū; q̄a cōceſsio p̄dicta cenſetur facta ad t̄ps incertū.ſ.quouſq; durant hr̄des proprij corporis. Ipſis ergo deficientibus finitur ꝯceſsio ipſo iure, q̄a cōceſſum ad t̄ps poſt illud cenſetur prohibitū.l.ſtatuliberum.§.ſtichum.ff.de leg.3 & l.Imperator.ff.de poſtulan.ff.de leg.3.l.pr̄ filiū. §. fundum. Ex his ſequit̄, ꝙ D. Abbas potuit illos inueſtire abſq; alia ſnīa priuationis, cū ille iam eſſet priuatus; ſicut in ſi.no.per Bar.in l.cū q̄rebat̄. ff.de re iud.& C. de ſent.quæ ſine cer.quan.l.fi.in qōne qua quæritur, qñ prima ſnīa nō ualet an ualeat ſecunda nō facta declaratione ſuper nullitate primæ.& in c. auditis.& in c. conſiderauimus. de elect. Non tñ poſſet repelli poſterior nō facta declaratione p̄dicta per ſniam; & hoc totū probatur in c.ſi ep̄s.de p̄bē. lib.6.& qđ no.in l.3.§.ſi cā cognita.in §.bonorū.ff.de bono.poſ. per gl.& l.j.C.qui admit.ad bo.poſſeſ.pñt.per Bal. Erat.n.apertum dictum liuellū præſato D. Abbati abſq; alia ſnia, & conceſſio ſeu inueſtitura potuit fieri ſine præiudicio poſſeſſoris; nō ſic ablatio poſſeſsionis, qñ ꝯceſsio habet in ſe conditionē ſi præſato D. Abbati erat apertū; & ſi hoc erat, nulli fiebat præiudiciū, q̄a nullus habebat ius q̄ dñs Abbas; ſi hoc non erat, ſīr nō fiebat p̄iudiciū habenti ius, q̄a illud intelligit̄ reſeruatū; & hoc not.gl. in ſim.in l.3.§.bonorū.ff.de bo.poſ. Hoc eſt ēt qđ uoluit glo. in d.l.Imperialem.§.calidis.ſuper uerbo reuertatur.q̄ dicit ꝙ ipſo iure reuertitur ad dñm quantū ad uaſallū, non quantū ad emptorem, niſi mediante ſnīa uult dicere ꝙ uaſallus cadat a iure ſuo ipſo iure, & pōt illud in alium transferri, ſed emptor nō pōt repelli a poſſeſsione niſi mediāte ſnīa; ut d.c.ſi ep̄s. de præb.lib.6.

2 †De præiudicio aūt creditorū nō eſt tractandū, quia in generali hypotheca nō ueniebat emphiteuſis, q̄ ſpatr non poterat obligari.l. obligatione gñali.ff.de pig.& qđ no.in l.j.in prin.ff.de offi. eius cui man.in gl.no.ar.triplex. ¶ Et poſito ꝙ cecidiſſet ſeu ueniſſet, finito tñ iure datoris.ſ. liuellarij finiri vr̄ ius pignoris.l. lex uectigali.ff.de pigno.hoc tñ ꝓcedit ſolū qñ finit̄ ex cā neceſſaria ut propter defectum hæredū, non ſic qñ ex uoluntaria ut propter alienationem.l.3.in fi.ff.quib.mo.pig.uel hyp.no.Bart. in l.diem.ff.de aqua plu.arcen. Non ergo tranſit in ſecundos inueſtitos cum onere obligationis, quod aut nullum fuit, aut fuit finitum, ut patet ex prædictis.

S V M M A R I A.

1 *Matertera magna ex uno latere tantum coniuncta præfertur in ſucceſſione filijs matertera alterius utrinque coniunctæ, & ſimiliter patrui magni filio agnato.*

2 *Gradus prioritas eſt attenda, non pluralitas uinculorum.*

CAPITVLVM LXIX.

IN Chriſti nomine Amen ¶Narratio facta in puncto ſupra ſcripto ſatis eſt prolixa & ꝯfuſa ꝑꝑ multitudinē pſonarū de q̄bus ī ea fit mētio, nec expediebat tot uerba

1 effundere. †Nā primò fuit ſatis ineptū q̄rere, ad quē ꝑtineat legatū de mille relictū ꝑ Bartholinū primū teſtōrē p̄fatæ Beatrici filiæ poſt mortē omnium deſcēdētium ſuorum maſculo.ſi tunc reperiretur viuere Beatrix. Et ſi tunc non reperiretur uiuere, tunc dictas mile libras reliquit hr̄dib. dictæ Beatricis. Nam caſus & conditio dicti legati extitit poſt mortem Bonſignori pronepotis dicti teſtatoris decedētis ſine liberis maſculis, & tunc reperiebatur uiuere Gerardus filius & hæres dictæ Beatricis, & ſic ceſſit dies legati in perſonam dicti Gerardi; unde cū in dicto legato nō fuerit aliqua alia ſubſtitutio facta, nō eſt amplius tractandū de ipſo, ſed ſolū de hr̄ditate dicti Iacobi, & Beatricis vltimò decedentiū, ad quos vel ad quē ꝑtineat; q̄a cū dictū legatum ſit in hr̄ditate, ad illū dr̄ pertinere ad quē ꝑtinet hr̄ditas p̄dictorū; poſſet tñ apertè ꝓcedere qō, ſi legatū p̄dictū nō eſſet adhuc ſolutū, vt q̄rat̄ ad quē ꝑtinet.i.q̄s poſſit ipſum petere. Et ego tñ deo, ꝙ ille q̄ eſt hr̄s p̄dictorū Iacobi & Beatricis; videndū eſt ergo q̄s eſt hr̄s eorū. Et certè ſi diuerſis t̄poribus mortui ſunt, alter alteri ſuccedit tāquā ꝓximior excluſis oībus alijs; vt in auth. ceſſante.C.de legi.hære. eſt ergo videndū de hr̄ditate vltimi mo-

2 riētis ex eis. †Ille.n. deceſſit relicta Regalia matertera magna.i. ſorore beatricis auiæ mr̄næ q̄ erat dicto vltimo morieti, de cuius hr̄ditate agit̄, ī quarto gradu de iure ciuili. Nā ipſa Regalia erat ſoror Beatrici in ſc̄do gradu, & Gerardo filio dictæ Beatricis ī tertio, & Iacobo & Beatrici filijs Gerardi in quarto, multiplicādo gradus ſm̄ multiplicationē pſonarū, vt ēt habet̄ expreſsè in l.iuriſcōſultus.§.4.ff.de gradi.ibi dū dicit matertera magna.i.auiæ ſoror &c.ex altera parte extant filij alterius materteræ magnæ, videlicet Ioānæ q̄ fuit vtrinq; ꝯiuncta dictæ Beatricis auiæ mr̄næ.ſ.Vincētius, Petrus, & Conſtātinus; ſed dicta Regalia fuit ſoror vterina dictæ Beatricis. Et iſte Vincētius, Petrus, & Conſtantinus erant in quinto gradu p̄fato vltimo morienti, de cuius hr̄ditate agit̄. Nam ſi mr̄ corū erat in quarto gradu, ergo ipſi in quinto ꝑ multiplicationē pſonarum; ut in d.l.iuriſconſultus.§. quinto gradu. Itē ex altera parte extat Antonius fili⁹ patrui magni, videlicet Iacobi q̄ fuit frater Bartholomei aui paterni dicti vltimi decedētis, q̄ ſīr erat in q̄nto gradu dicto vltimo decedēti, de cui⁹ hr̄ditate agit̄. ¶ Quærit̄ ad quē vel quos ex p̄dictis ꝑtineat hr̄ditas p̄dicta. Et certe ꝓ dicta Regalia matertera magna facit ꝓpinquitas gradus; q̄a ꝓximior cū ſit in quarto, alij verò ī quinto. ꝓ filijs verò alterius materteræ magnæ facit pluralitas vinculorū, q̄a illa erat utrinq; ꝯiūcta ſorori auiæ paternæ p̄dictæ, ſed iſta ex uno tm̄ lateræ, q̄ pluralitas debet attēdi, & p̄poni, ut in auth.defuncto.C.ad tertu.& auth.ceſſante.C.de legi.hære. & in corpore vñ ſumit̄. Pro filio uerò patrui magni facit, q̄a ille erat agnatus, & ꝯiunctus ex latere pr̄is illi, de cuius hr̄ditate agitur. Sed alij ſunt cognati.i. ꝯiūcti ꝑ fœminas. Et ſtatuta terrarū ſolent primos p̄ferre ſecūdis. Quærit̄ ergo quid iuris. Breuiter, ſi vigeret ibi ſtatutū, ꝙ agnati p̄ferant̄, faterer hanc vltimā partem eſſe verā; ſed ſī nō viget, & ſumus in diſpōne iuris cōis, dico dictā hr̄ditatē ꝑtinere ad dictā Regaliā magnā, q̄a in ꝓximiori gradu.ſ.in quarto, alij in quinto, vt in authē. poſt fr̄es. la 2.C.de legi.hær.& in corpore vñ ſumit̄. Nec ob. ꝙ dictus Antonius ſit agnatus; q̄a ſublata eſt hodie dicta dr̄ia, vt ibi. Nec ēt obſtat alia mr̄tera, ex qua extāt filij, ꝙ erat vtriq; ꝯiūcta, q̄a hoc nō attēdit̄, niſi in fr̄ibus, & filijs eorū, vt no.Iac. de Bel.in Auth.de hær. q̄ ab inteſt.§.ſi nō. & Bar.in l.poſt ꝯſanguineos.§.vltima.ff.de leg.hær.

S V M M A R I A.

1 *Conſenſu præſtito in alienatione rei hypothecatæ perditur ius hypotheca, in re tantum in qua conſenſum eſt, ſecus in alijs.*

2 *Hypotheca quanto tempore præſcribatur.*

CONSILIVM LXX.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Breuiter in caſu p̄ſnti dicē-

1 dū eſt, † ꝙ p̄fatus Iacobus ꝑ ꝯſenſum p̄ſtitū p eū ī alienationibus dictarū rerū paternarū factis ꝑ patre ſuū cēſet̄ renūtiaſſe iuri hypothecæ, qđ habebat in illis ꝓ dote mr̄na.l.ſicut.§.ſi volūtate.ff.quib.mo.pig.vel hypo.ſol. Non aūt ipſi doti mr̄næ, nec actioni pſonali, quā habebat ꝓ ipſa recuperāda. Nec ēt iuri hypothecæ, qđ habebat in alijs bonis pr̄nis nō vēditis nec alienatis, ſed penes patrē remanētibus. C. ad vell. l.iubemus.vbi caſus. Et iō cū in illis bonis ꝯcurrat ipſe Iaco. cū filio ſc̄di matrimonij, tāquā p̄cēdēs cām priorē, & anteriorē t̄pe, debet illi p̄ferri.C. qui poti. in pig. habe.l. aſsiduus.§. exceptis. ¶ Quantū verò ad bona alienata, ſi q̄rit̄ an valeat alienatio qūo ad dñij trāſlationē, clarū eſt ꝙ ſic, q̄a facta ab ipſo dño q̄ potuit dñiū qđ habebat in aliū transferre quo ad ſui & hæredis ſui p̄iudiciū, nō quo ad p̄iudiciū creditorū habētiū illa obligata quominus a quolibet poſſeſſore poſſent illa auocare.l. ſi cōuenerit. §.ſi fundū ff.de pig.actio.l.ſi fundus.§. in vendicatione.ff. de pigno.niſi conſenſerint alienationi, vt fecit iſte Iacobus; vt d.l.ſicut.

cut.§.ſi voluntate. Sed ſi quæritur, an emptores præſcripſerint,
dicendum eſt quantũ ad præiudiciũ Iacobi, non eſt de hoc quæ-
rendũ cùm ſibi ꝑiudicauerit ꝓ conſenſum præſtitũ tpe uenditio
nis. Vñ alia præſcriptione nõ fuit opus.arg.l.ſequitur.§.lana.ff.de
uſucap. Sed quantũ ad filiũ ſecundi mr̃imonij, qui habebat dicta
bona obligata, ſi dos ſuæ matris fuit data añ uenditionẽ dicen-
dũ eſt ꝑſcriptio non potuit currere, niſi a tpe ſoluti matrimonij
quo dos peti potuit. C.de iure doti.l.in rebus.circa fi. ¶Viden-
dũ eſt ergo, an ab illo tpe circa cucurrerit tñ tps, qđ ſufficiat ad
2 ꝑſcribendum, uel non. †Nam non ualenti agere nõ potuit ꝑſcri b
ptio currere. C.de anna.exce.l.j.in fi. tps aũt quo ꝑſcribitur hy-
pothecariæ ꝓ habentẽ titulũ & bonã fidẽ, eſt decem annorum in
ter præſentes, & uiginti inter abſentes. C.ſi aduer.cre.l.j.& 2.li-
cet ꝓ non habentẽ titulũ non præſcribatur, niſi ſpacio.30.an. Et
ipſe debitor nõ niſi.40.an.l.cum notiſsimi. C.de præſcri.30.an.

SVMMARIA.

1 *Vxor relicta domina & tutrix, an uſufructuaria potius intelligatur, quam hæres inſtituta.*

2 *A uerbis teſtatoris non eſt recedendum, licet ſit præſumptio ꝙ aliter ſenſerit, ꝙ notarius ſcripſerit, ut ſi uxore tranſeunte ad ſecundas nup. pauperes inſtituit ſi in uiduitate moriatur, aliter uidentur ſtatuiſſe, ꝙ ſtandum eſt uerbis.*

CONSILIVM LXXI.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶†Ad primum breuiter rñdeo
ꝙ dicta uxor potius intelligiť relicta uſufructuaria,
ꝙ hæres inſtituta, primò quia uerba illa, dña & guber
natrix, potius ex conſuetudine loquendi ad hoc adaptant. iuxta
not. C.ſi ſecundò nupſerit mulier.l.j.& authen.ibi poſita.& ff.de
leg.2.l.titia.§.fi.per Dy. & Bar. ¶Secundò qa de uniuerſalibus
hr̃dibus ſpalr̃ & expreſſe prouidit in uer.in oĩbus autem ſuis bo
nis &c. Et iõ uerba illa. dña & gubernatrix. cũ ſint dubia nõ im-
portant inſtitutionẽ; per ea quæ no. in fi.de uerbis illis relinquo
oĩa bona mea tali &c. quia ſi alius eſt inſtitutus uniuerſaliter, nõ
important inſtõnem, ſed fideicommiſſum, alias inſtõnem. l.his
uerbis.in prin.& ibi plene no.ff.de hære.inſt. ¶Præterea gñalis
clauſula non refert ad ea, de quibus ſpalr̃ eſt prouiſum, nec illa
a cõprehendit [a] l.doli clau.ff.de uer.ob.ff.de poſtu.l.j.§.deinde.&
ſic uerba illa dubia nõ cõprehendunt uniuerſalem inſtõnem, de
qua ſpalr̃ fuit prouiſum in pſonã Sempronij & gaij. Ex his pa-
tet rñſio ad ſm q̃ſitũ.ſ. ꝙ hæres uxoris nõ debet hr̃e quartã hr̃di
tatis; tum qa nõ fuit uxor hæres, ut patet ex prædictis; & quartæ
detractio nõ cõpetit alteri, ꝙ hæredi.l.lex falci.§.nunquã.ff.ad l.
fal.ad treb.l.j.§.pe.& fi. & ibi plene not. tum qa directa inſtõ fa-
cta de Sẽpronio & gaio nõ patitur deſalcationẽ l.fi. qs ad decli-
nandũ. C.de epiſ.& cle.& in c.ſi pr̃.de teſta.lib.6. Nã hæres detra
hit legatorio uel fideicomiſſa, nõ econuerſo; ſed hic eſſet econ-
2 uerſo. ¶†Quantũ uerò ad tertiũ q̃ſitum vr̃ dicendũ, ꝙ hæredes
inſtituti pñt adire & potuerunt ẽt ab ipſo initio, qm̃ eorum in-
ſtitutio non fuit cõditionalis, nec collata poſt mortẽ uxoris, ſed
ſimpliciter & purè facta, ut patet ex eius tenore, licèt uſusfru-
ctus uiuẽte uxore ptineret ad eã; & iſta pñt ſimul ſtare.ff.de uſu
fru.l.oĩum.ff.de uſufru.leg.l.uxori.& ꝓ aditionẽ ipſorũ relictũ
uſusfru. potuit ꝯfirmari. Nõ ergo eſt eis reſtituenda hr̃ditas ꝑ hr̃-
des uxoris; quia iſtud procederet, ſi uxor fuiſſet inſtituta, qđ hic
nõ fuit: ut.ſ.oſtẽdi, ſed ipſi Sempronius & Gaius; vñ non hñt re-
cipere de manu alterius, ſed ꝑ ſeipſos.iux.not.in c.in ꝑſentia.de
prob.ꝑ Inn.ff.de acq.poſ.l.cum hr̃des.in prin.& l.fundi trebatia
ni.ff.de uſufru.leg.q ſatiſda cog.l.inter oẽs. Nec uenit diſtribuẽ
da inter pauperes, qa teſtator hoc mãdauit fieri, ſi uxor trãſiret
ad ſcd̃a uota; ſed iſte caſus non euenit, & alius caſus q̃ expreſſus
nõ cõprehendiť.l.cõmodiſsimè.ff.de li.& poſth.l.ſi cũ dotem.in
prin.ff.ſolu.mat.ff.de cõdi.ob.cau.l.ſi extraneis. Nec põt dici, ꝙ
inſtitutio iſtorũ cenſeat collata dũtaxat in illũ caſum, ſi tranſiue
rit ad ſecũda uota; qa ſic fuiſſet inutilis & ſine fructu, cũ tũc exꝑſ
ſe uoluerit bona diſtribui inter pauperes, aduerſus quos nõ poſ
ſent detrahere trebellianicã, iuxta no.in c.ſi pater.de teſta.lib.6.
in nouella.& l.marcellus.ad treb.ꝑ Bart. Sed dico, ꝙ dicta inſtõ
cenſeť, fuit facta ſimplr̃ & purè, & poterũt ſtatim adire, & dicta
Dña manẽte in uiduitate debuit habere uſumfructũ, & ea moriẽ
te in uiduitate & nõ trãſeunte ad ſcd̃a uota uſus cõſolidari debet
cũ proprietate, & ſic debẽt eſſe bona penes inſtitutos pleno iure
ꝓprietatis & uſufructus; ſed ſi ad ſecũda uota tranſiſſet, tũc fuiſ
ſent diſtribuẽda inter pauperes, qbus ꝑfati inſtituti cẽſeri fuiſſe
rogati de reſtituẽdo; & iſta eſt ſnĩa & effectus uerborũ teſtatoris
& ſonus eorũ, licèt ſua diſpoſitio videať fuiſſe indiſcreta, & irra
tionabilis, qa nõ põt cõprehẽdi, quare magis voluerit eã diſtri-
bui inter pauperes finito vſufructu vxoris ꝑ trãſitũ ad ſcd̃a vo-
ta, q̃ ꝑ mortẽ eius; & quare dicta vxor potuerit facere ꝑiudiciũ
dictis inſtitutis trãſeundo ad ſcd̃a vota, q̃ ꝑ mortẽ; qcqđ ſit, ver
ba teſtõris ſic cãtant, a qbus nõ eſt recedendũ.l.j.§.ſi is q nauẽ.ff.
de exercito.& fortè fuit defectus notarij, q neſciuit intentionẽ
teſtõris exprimere. Et licèt ſi de ea ꝯſtaret, error notarij nõ debe
ret ei officere [b] l.errore. C de teſt. ex quo tñ de ea nõ ꝯſtat, aliter
ſtandum eſt verbis.ff.de vſu fru.leg.l.ſi alij. qa talis præſumitur
fuiſſe intentio, qualem verborũ proprietas importat.ff.de leg.
3.l.non aliter.ff.de ſup pel.leg.l.labeo.

SVMMARIA.

1 *Appellatione pendente ſuper decimis, ſi appellans fecit ſe ab epiſcopo inueſtiri, talis inueſtitura non præiudicat appellatio.*

2 *Reſcripta principis & inueſtitura ſemp intelliguntur, ne præiudiciũ fiat tertio.*

CONSILIVM LXXII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶†In cã appella-
tionis, q̃ vertiť in-
ter Frãciſcũ Petri & Andreã Victoris de la tontana ap a
pelantẽ ex parte vna, & ſatiũ. & Victorẽ frẽs & filios
quondã ſer Zazij appellatos ex altera, ſuꝑ decima ſogolaris cu-
iuſdã ſediminis, in qua lata eſt ſnĩa ꝓ dictis Fatio & Victore, tã-
quã ſi ipſi & eorũ autores fuerint de decima dicti ſediminis in-
ueſtiti, qm̃ cõprehendiť ſub coherẽtijs inuẽtarij, ad qđ inueſtitu
ræ ꝑdictæ ſe referũt. Dubitať, qa ꝑdicti appellãtes ꝓduxerũt in
dicta cã quãdã iueſtiturã eis factã à D. Epõ Feltrẽſi de decima ſo
golaris dicti ſediminis pẽdẽte cã principali, vtrũ dicta Inueſtitu b
ra habeat in aliquo releuare dictos appellãtes, & nocere appella
tis. Et vtrũ debeat ꝑ Epm̃ ꝑdictũ reuocari, ꝓut corã eo petitũ eſt
ꝑ dictos appellatos. ¶Et bř ad primũ rñdei, ꝙ non releuat, nec
aliqd facit ad ꝓpoſitũ, nec fundat intẽtionẽ appellãtiũ ĩ aliquo,
& ſic tãquã impertinẽs debet reijci.iux.no.in fi.& in l.ſi duo pa-
troni.§.idẽ iul.ff.de iureiu.l.ſi qs libertatẽ.ff.de peti.hære.& qđ
2 no.in l.momẽtaneæ. C.q legi.pſo.ff.de ꝓba.l.ad ꝓbõnẽ.& l.ne-
que natales.†Quod aũt ſit impertinẽs ꝓbať, qa dicta inueſtitu-
ra nouiter facta ꝑ D. Epm̃ habet in ſe tacitã cõdõnẽ a iure ſubin
tellectã.ſ.ſine ꝑiudicio iuris alieni, & ita demũ ſi alius vel alij nõ
ſunt vel nõ fuerũt ꝑ prius de dicta decima inueſtiti, qbus nõ cre
diť ꝑfatus D. Eps voluiſſe ꝑiudicare, nec ꝑiudicare potuit, nec eis
auferre ius ꝑ prius acquiſitũ ex alijs ꝑcedẽtibus inueſtituris; iſta
ꝓbanť ex his q̃ hñr ꝑ gl in ſi.ff.de bo.poſ.l.3.§.bonorũ.ff. ne q d
in lo.pub.l.2.§.marito.& §.ſi qs a principe.extra de vſu pal.c.ex
tuarũ.de offi.dele.c.ſuꝑ hoc.de verb.ſig.c.dilecto.C.d fun.pa.
l.pr̃imonialis.lib.10.& qđ ibi ꝑ Bar.in fi.facit.c.ſi eps.de ꝑben.
lib.6. Sed iſti appellati fuerãt de iſta decima ꝑ prius inueſtiti, qa
de oĩbus ꝯtẽtis, & cõprehẽſis in inuẽtario. Et iſtud ſedimẽ cõpre
hẽdiť ſub coherẽtijs inuẽtarij ꝓut al's fuit ꝯſultũ & clare demõ
ſtratũ. Igiť dicta inueſtitura ꝓ non facta hr̃, qa deficit conditio
tacita ſub qua fingitur & præſumitur fuiſſe facta, cuius cõditio
nis defectus facit eſſe & haberi perinde ac ſi facta nõ fuiſſet.ff.ſi
cer.pet.l.pecuniã añ fi.ff.de peri.& com.rei uen.l.neceſſario.§.j.
qa tacita cõditio pro expreſſa debet haberi. Itẽ quia.ff.de pac.
ff.ſi cer.pe.cum quid. ¶Et ex hoc ſequitur rñſio ad ſm, ꝙ ꝑ ꝑfa
tũ D. Epm̃ debet reuocari, quatenus de facto proceſsit.ff.de act.
empti.l.ex empto.§.is qui uia.ff.de reſcin.uen.l.fundus q Titij
l.minor.in prin.& qđ ibi no.ff.de euic. Habebãt.n.dicti appellan
tes in cã appellationis, ſi uolebant obtinere, ſolũ hoc oſtendere
ſ.ꝙ ſedimẽ de quo agiť non comprehendiť ſub coherentijs inuẽ
tarij, & hoc ſufficiebat eis; ſed hoc nõ ꝓbarũt, nec probare pñt,
qa re uera cõprehendiť, ſi ꝯſidereť ſimul cũ ſedimine uẽdito, ꝓ-
ut D. Vicarius q tũc erat, ut rẽ oculis ſubiecerat, per ſuã informa
tionẽ miſſam in ſcriptis aſſeruit; & hoc ꝑſuppoſito ꝙ etiã iudex
appellationis ꝑcipere poterit, intẽtio appellantiũ fuit, & intetio
appellatorũ fundata eſt, cùm de oĩbus cõprehẽſis ſub dictis cohe
rẽtijs ꝑfati Fatius & Victor habeãt inueſtituras ꝑ ſe uel ꝑ ſuos
añceſſores, ĩ quorũ locũ ſucceſſerũt, & ſic ita ẽ ĩueſtitura poſtea
facta d dicto ſedimine ꝑfatis appellãtib, nulli' fuit & ẽ ualoris, qa
facta fuit de re nondũ aperta D. Epõ inueſtienti, ſed alteri infeu
data, cui dñium uel ius ꝑfatus dñs Eps auferre non potuit.d.l.pa
trimoniales, C.de fundo patrim. libro. 10. Et poſito quòd po-
tuiſſet,

a ¶Comprehendis. Ad de do. Pet. Phi. cor. in conſ. 100. inci. cõſuluerunt. in 3. parte. & in cõſ. 293. in ea. par.

b ¶Officere. Et qualiter talis error ꝓbari poſſit. uí. d. Bar. ſua. in conſ. 24. uerſ. circa ſecundum in fine in 1. par. ubi ponit ꝙ per cõiecturas probari poteſt.

tuiſſet, non præſumitur hoc noluiſſe per iura. ſ. alleg. ¶ Valde
ergo fuit impertinẽs productio dictæ nouæ inueſtituræ in cã ap
pl̃onis, cùm in nullo poſſit releuare producẽtes, qa intelligitur
facta ſine ꝑiudicio iuris alieni, & ſi alij de dicto feudo non fue-
rint ꝑ prius inueſti. p gl. ꝗ eſt in d. l. 3. §. bonorũ. ff. de bono. poſ.
Tunc ergo locũ ſibi uẽdicaret, ſi dicti appellãtes ipſa circunſeri
pta obtinerent in cã appellationis, ut qa probarẽt dictũ ſedimen
nõ cõprehendi ſub coherẽtijs inuẽtarij. Sed tunc certè tali inue-
ſtitura nõ indigerẽt, tũc ẽt fuit neceſſariũ appellatis petere corã
Ep̃o dictã inueſtiturã caſſari & reuocari, qa de hoc incidẽter ha-
bebat cognoſcere iudex appellationis. & erat & eſt articulus ꝑiu
dicialis ad primã litẽ, vñ poterat opponi exceptio litis pen. l. ſtu
di. & l. fundũ. & l. ſed ſi añ. ff. de excep. Sed qa nõ fuit oppoſita, &
regula eſt ꝙ de qua re cognouit iudex, de ea pronunciare dẽt. l.
de qua re. ff. de iud. ꝑfatus D. Ep̃s uolens ſequi ſemitã iuris, & iu
ſtitiam proprio commõ ꝑferre, dẽt pronuntiare ſuæ intentionis
nõ fuiſſe dictis appellantibus, & eorũ iuri, uel inueſtituræ, ſi quã
habeant de dicto ſedimine, ꝑiudicare; & quatenus dicta ultima
inueſtitura poſſet ĩ ꝯtriũ interpretari, ſicut de facto emanauit, ita
& de facto ipſam reuocat; p iura & rõnes. ſ. alleg. ¶ Et poſito ꝙ
nõ fieret iſta reuocatio per ep̃m, non multum eſſet curandum,
poſtquã dicta inueſtitura nõ nocet; & ſorte melius eſſet dictã li
tẽ coram eo cœptam non proſequi, ſed ſolũ cãm appellationis.

a ¶§ qui impleto. Pro cuius text. intellectu vide d. Alex. ã. da Imo. in conſi. 1. in pen col. in 2. parte.

S V M M A R I A.

1 *Societatis initæ ſi ſingulis annis ſolebat inter ſocios reddi rõ, & per aliquot annos non fuerit ratio reddita, præſumitur eo tempore non fuiſſe ſocietatem.*

2 *Teſtes qualiter debeant probare ſocietatem. & 3.*

3 *Reconductio tacita non intelligitur facta, niſi aliquid interueniat, ex quo tacitus conſenſus colligi poſſit.*

CONSILIVM LXXIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ In cã, ꝗ uertit̃
inter Gabriellẽ
dictũ Galeſtratũ agentẽ ex parte una, & Michelinum
ꝯuentũ beretarin ea parte altera, corã dño pótate Tri
uiſij. Viſis actis & actitatis in cã & atteſtationibus teſtiũ, vr̃ dicen
dum partes iudicis eſſe in abſoluendo dictũ Michelinũ a petitio
1 ne dicti Gabriellis tali rõne. † Nã utraq; pars confitetur, ꝙ ſocie
tates initæ per tp̃a ꝑterita inter eos, fuerunt initæ de anno in an
nũ incipiente anno in paſchate reſurrectionis, & finiẽte in carniſ
priuio immediate ſequenti, & tunc in fine cuiuſlibet anni cõſue
uerunt ſaldare rõnes illius anni ꝑteriti, prout patet in articulo
ſecundo tertiæ intentionis dicti Michelini incipiẽte. Itẽ ꝙ mos,
& conſuetudo, & ex rñſiona facta ad ipſum per Gabriellẽ. Con-
fitetur aũt Michelinus ſe fuiſſe ſociũ dicti Gabriellis per totũ an-
num. 1424. inceptum in paſchate & finitum in carniſpriuio ſe-
ſquẽti ꝙ fuit in. 1425. ſed abinde citra dicit ſe ſocium non fuiſſe.
Præfatus aũt Gabriel dicit ſocietatem fuiſſe renouatã annis ſe-
quentibus uſq; ad. 28. Habebat ergo neceſſe facere uel probare
expreſſam renouationẽ, uel ẽt aliquid ex quo reſultauerit tacita
renouatio de iure cõi, uel ẽt cõſuetudinem ꝙ intelligit̃ tacitè re
nouata, ẽt ipſis nihil dicentibus uel facientibus, dummõ de ꝯtria
uoluntate non appareat; quã conſuetudinẽ præfatus Gabriel al-
legat in rñſione, quã facit ad dictũ capitulum dicens ꝙ ſemper
ita practicatũ fuit. Alias nullo iſtorũ probato fundata eſt inten-
tio Michelini ex rñſione ꝑdicta, dum dicit ꝙ oĩ anno initur ſo-
cietas ad feſtum paſchæ, & durat uſq; ad carniſpriuiũ futurũ, &
tunc fiunt rõnes anni dictæ ſocietatis &c. tot ergo ſunt ſocieta-
tes, quot anni. Sed ꝑfatus Gabriel nullũ de ꝑdictis tribus proba-
uit. Nã expreſſam renouationẽ nõ probauit, nec de ipſa capitu-
lauit; & ẽt vr̃ fateri, ꝙ nõ interuenit; nec ẽt dictã conſuetudinẽ, &
practicã ꝙ intelligat̃ renouata ipſis ẽt oĩno tacentibus, & nihil
facientibus. Nã nec de tali ꝯſuetudine aliqd articulauit. ¶ Reſtat
uidere de ſed o. ſ. an probauerit aliqd p p qd fuerit inducta taci
ta renouatio de iure cõi. Nã nõ ſufficit ad hoc ſola taciturnitas,
ſed requirit̃ rei interuentus. ſ. ut aliquid fuerit factũ, ex quo poſ-
ſit colligi tacita uolũtas puta lucrorũ cõicatio, uel poſitio capi
talis in cõi, uel quid aliud qđ citra ius & nomẽ ſocietatis geri nõ
potuerit. ff. pro ſocio. l. 4. in princ. & quod no. per Bar. poſt Ol-
dra. in l. titium & meuium. §. altero. ff. de adm. tuto. & per Bald.
C. commu. utriuſque iudi. l. ſi patruus. Sed hic iſtud non fuit pro
batum, licet fuerit articulatum, ſcilicet quòd de anno. 1425.
poſt Paſcha &c. & 1426. & 27. poſuerit certas beſtias in cõmuni,

b ¶Vel vicinorum. ad materiã diſcurre tracta. de iure prothomiſeos. & quæ habẽtur p eũdẽ Paul. ſupra in cõſil. 1.

& ad macellũ; tamen iſtud fuit negatũ per Michelinum, & per
Gabrielẽ minimè ꝓbatũ; nec eſt veriſimile, ꝙ ita fuerit, & ꝙ ꝓ
illis annis durauerit, qa nõ tñ tacuiſſet Gabriel; imo credendum
eſt, qđ voluiſſet quolibet anno videre & calculare rõnẽ ĩ carniſ-
priuio, ſicut fecerat in annis ꝑteris. Et tñ ipſe Gabriel in ſuo li-
bello narrat ꝙ dictus Michelinus nõ reddidit rõnem ab anno in
cœpto in. 1425. poſt paſcha vſq; ad. 1428. & petit ipſum com-
pelli ad reddendũ, nec dicit ſe vnquã illũ interpellaſſe ꝙ redde
ret; vñ nõ eſt veriſimile, ꝙ tñ tacuiſſet, ſi ſocietas inter eos fuiſ-
2 ſet. ar. l. ꝓcula. ff. de ꝓba. in rõne ſui. † Et licẽt aliqui teſtes dicãt,
ꝙ fuerũt ſocij dicto tp̃e; tñ nõ ꝓbãt, qa hoc nõ ꝑcipit̃ ſenſu cor
poreo, ſed iudicio intellectus, ſicut dñiũ; vñ ſicut nõ ſufficit ad
ꝓbõnem dñij teſtes dicere ꝙ talis eſt dñs, niſi reddãt ſufficien-
tẽ cãm dicti ſui, ẽt ſi nõ fuerint interrogati; vt no. Innu. in c. cum
in cãm. de teſti. & Bar. C. eo. l. ſolã. ſ. deponẽdo de aliquibus acti
bus q ſenſu ꝑcipiunt̃, puta qa uiderũt ipſum tenere & poſſidere,
& fructus recolligere p tñ tp̃s tanquã dñum. l. titia. ff. de ſolu.
ita nõ ſufficit ad ꝓbandũ ꝯtctã uel renouatã ſocietatẽ, deponere
ꝙ fuerũt ſocij, niſi deponãt de aliquibus actibus interuenienti-
bus inter eos, ea qbus ſocietas reſultet iuris ꝑſumptione, iux. ea
ꝗ no. p Bar. in d. §. altero, qđ hic minime factũ eſt, vt patere põt
ex dictis atteſtationib. ꝓ hoc ẽt facit qđ habet̃. in l. itẽ ꝗrit. §. q
2 impleto. a ff loca. † vbi nõ intelligit̃ facta tacita recõductio, niſi
3 interueniat aliqd, ex quo poſſit tacitus ꝯſenſus colligi; & ẽt qđ
in ſi. hr̃ in aditione hr̃ditatis, ꝗ nõ inducit̃ ex ſola uolũtate ĩ mẽ
te retẽta, ſed ita demũ ſi ꝓceſſum ẽ ad aliquos actus exteriores.
iux. ea ꝗ hñr in l. potuit. C. de iure delib. & l. ꝓ hærede. ff. de acqr.
hær. & l. gerit. eo. ti. p Bar. Sed hic de nullis actibus exterioribus
ꝓbat, q ſoli ſocietati dictorũ annorũ ꝯueniãt. Producunt̃ ẽt cer
tæ cedulæ priuatæ, ꝗ nullã fidẽ faciunt, & potuerũt falsò fabrica
ri p Gabrielẽ. ar. l. repetita. cũ ibi no. ff. de fide inſtr. iuncta. l. rõ-
nes. C. de ꝓba. cũ nõ ſint ſcriptæ uel ſubſcriptæ manu Michelini.
¶ Cõcludit̃ ergo ꝙ tã defectu ꝓbõnis agẽtis, ꝗ ex ueriſimilibus
cõiecturis, qa dictus Gabriel nõ fecit ſibi reddi rõnem quolibet
anno in carniſpriuio ꝓut ꝯſueuerat in annis ꝑteritis in dictis tri
bus vel quatuor annis de qbus eſt ꝗſtio, ꝑfatus Michelinus de-
bet ab eius petitione abſolui, qa nõ ꝑſumit̃ inter eos fuiſſe ſocie
tas in dictis tribus annis.

S V M M A R I A.

1 *Statutũ ꝙ uẽditio rei immobilis nõ ualeat in ꝑiudiciũ agnatorũ & uicinorũ quomodo intelligendum.*

2 *Statuto ſtante ꝙ agnatus uel uicinus poſſit rem uenditam quandocunque oblato eodẽ pretio auocare ab emptore, quid ſit ſi nõ fuit uera uẽditio ſed ficta.*

3 *Venditionem non fuiſſe ueram, ſed pignus quot modis poſſit coniecturari.*

4 *Vicinus & agnatus an poſſint uigore ſtatuti prædicti auocare rem uenditam primo uenditori, ex pacto de retrouendendo.*

CONSILIVM LXXIIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ In cã mota per
D. Dorotheam ꝯ
Nicolaũ belanchã, & Nicolaũ Barberiũ ſup reuendi-
1 tione cuiuſdã poſſeſſionis. † Notãdum eſt, ꝙ ſtatutũ in
quo dicta D. ſe fundat, qđ incipit ſi qs de cætero vẽder &c. quo
diſponit̃ ꝙ venditio rei immobilis nõ valeat in ꝑiudiciũ agnato
b rũ uel vicinorũ, b & ꝙ vicinus uel agnatus poſſit qñcunq; vendi
care & repetere talẽ rẽ vẽditã ab emptore dato eodẽ ꝑtio, debet
ſine dubio intelligi de vẽditione vera & ualida, p quã fit aliena-
tio et trãſlatio dñij de uẽditore ĩ emptorẽ. Nã qa ꝯuenientius eſt,
ꝙ ꝓ eodẽ ꝑtio potius habeat eã agnatus uel uicinus ſi eã vult, ꝗ
vnus extraneus; voluit ſtatutũ ꝙ ſi facta fuit ipſis irrequiſitis,
poſſint qñcũq; oblato eodẽ ꝑtio uẽdicare, & alienationẽ retra-
ctare, ſicut cũ emphiteuta uẽdidit dño irrequiſito p p eãdẽ rõnẽ.
C. de iur. emphy. l. fin. Interim igit̃, añquã ꝑtiũ offerat̃ ab agnato
uel uicino, tenet alienatio & dñiũ trãſferi ſi tradẽs erat dñs, qa
voluit a ſe abdicare. Vñ nõ debet interim ſtare in pendẽti uel in
aere. iux. no. ĩ l. ſi ego. ff. de neg. geſt. p gl. & de ſol. l. q hõiem. §. ſi
gener. & ad hoc. ff. de in diẽ adie. l. ubi aũt. uerſ. ſed & marcellus.
& ſi nõ erat dñs, transfert uſucapiẽdi ꝯditionẽ, & emptor uſuca
pit ad cõmodũ agnati uel uicini poſtea reuocãtis alienationẽ. ar.
ff. de do. cau. mor. l. ſi alienan. ff. de condit. inde. l. indebiti. §. ſed ſi
nũmi. & ꝙ ibi no. in gl. quæ incipit. quid ergo. Et cũ poſtea pre-
tiũ offert̃; retractat̃ uẽditio & alienatio, ut ex nunc. ſ. ex tp̃e obla
tionis factæ, nõ ut ex tũc. ſ. ex tp̃e factæ uẽditionis uel alienatiõis;
quia cùm

quia cū dicta oblatio & reſultatio depēdeat ex mera uoluntate ipſius agnati uel uicini, nō trahiť retro, ſed operať effectū ſuū ut ex nūc, nō ut ex tūc. ff. q res pig. obl. poſ. l. fi. ff. qui poti. in pig. ha. l. j. in fi. Si uerò uenditio nō fuit uera, ſed ficta & ſimulata, tunc p eam noluit uēdens alienare, nec dñium a ſe abdicare. ff. de contrahē. emp. l. nuda. per ꝯñs dictū ſtatutū locū non habet; qa ſicut agnatus uel uicinus nō potuiſſet ueterē dñm compellere ad ſibi uendendū, ſi ipſe uetus dñs alteri nō uendidiſſet, uel inſolutū dediſſet. l. nec emere. C. de iure deli. ita & finxit ſe uendere & nō uēdidit, qa talis uenditio non eſt uenditio, & perinde eſt ac ſi facta nō fuiſſet. ut d. l. nuda. & C. plus ualere qđ agiť. per totū. Et idem dicendū eſt, ſi alia rōne uēditio fuiſſet nulla; puta facta a pupillo, uel minore ꝫ diſpoſitionē iuris cōis, uel municipalis; qa tunc p nō facta hr̄, & appellatione uenditionis facta a ſtatuto nō continetur. l. 4. §. condēnatū. ff. de re iud. l. non putauit. §. non quis. ff. de cōtra. qa per eā nō fieret alienatio, nec dñium recederet a uēditore; vñ ſi agnatus uel uicinus admitterenť, auferent eam uenditori, nō emptori; ſed ſtatutū uult q auferāt ab emptore, igiť nō pōt locū habere niſi in uera & ualida uēdōne, per quā tranſit in
a emptorē. ¶ † Nunc ergo ad propoſitū, ſi poſſet clare probari q dicti cōtrahentes noluiſſent facere uerā uenditionē, ſed fictā, ſeu ſimulatā, & potius ꝫctum pignoris, res eſſet clara, per ea q̄ dicta ſunt, q dictū ſtatutū non habet hic locū, & q dicta domina non deberet audiri uolēs dictā poſſeſſionē auferre dicto ſer Nicolao Belācha, qui re uera nūquā uēdidit, licet uēdere ſimulauerit; qa ſtatutū loquiť qñ quis uendidit, qđ uerbū nō uerificatur in ficta uendōne, ſed ſolùm in uera. ut in d. l. nuda. de ꝯtrahen. empt. Sed dubiū eſt, qa de iſta ſimulatione nō apparet niſi p aſſertionē quā nūc faciunt partes, quibus nō vř credendū in præiudiciū uicini, & in ipſarū fauorē. l. ſeia mancipia. in prin. ff. ad uelle. l. ſi quis in graui. §. j. ff ad ſile. qa potuerūt inuicē colludere in damnū alterius. ar. l. repetita. & qđ ibi no. ff. de fide inſt. & bonus tex. in c. ſuper eo. de eo qui cogno. cōſan. uxoris ſuæ. Nam tales ſimulationes deberent liquidò & euidentiſsime probari. l. ſed ſi maritus. §. fi. ff. qui & a quibus. vñ vř ſtandum inſtrō. C. de prob. l. præcibus. quia nō eſt credendū in dubio, q aliud uoluerint, q̄ uerbis expreſſerint. l. labeo. ff. de ſupellec. leg. & ſic q fuerit uēditio, qa ſic ſonat inſtrm, nec apparēt hic illæ coniecturæ quæ faciunt pſumi ꝫctum pignoratitiū. ſ. q res multo plus ualebat, & qđ fuerit appoſitū pactū de retrouendēdo, & qđ emēs eſſet uſurarius, ſm ea q̄ notani & habenť in c. illo uos. de pigno. & c. ad nr̄am. de empt. & uend. Et per ꝯñs vř fuiſſe acquiſitum ius uicino retractādi dictā uenditionem ad ſui cōmodum, qđ poſtea partes reſoluēdo ꝫctum earum propria uoluntate nō potuerunt auferre. ff. quibus mo. pi. uel hypo. ſol. l. 3. in fi. & l. 4. in fi. prin. ibi niſi ex uoluntate &c. ff. de ædil. edi. l. bouē. §. pignus. & no. gl. in l. ubi aūt. §. ſed Marcellus. ff. de in diē. adie. & Bar. in l. in diē. & l. in concedendo. ff. de aqua plu. arc. & l. ſi a te. §. Iulianus. ff. de excep. rei iud. ¶ Sed his nō obſtantibus, in ꝯrium vř ueritas, cuius rei grã præmittendæ ſunt aliquæ regulæ iuris. ¶ Prima, q ea quæ de ſui natura liquidò probari non pñt, probanť p ueriſimiles coniecturas, p indicia & præſumptiones. & iſta regula ponitur in l. non oēs. §. a Barbaris. ff. de re milit. facit qđ not. gl. in l. j. ff. de probat. & ff. de fun. tab. l. qui ex liberis in prin. & Cy. in l. j. C. ad l. Corne. de ſica. in fi. C. de iniur. l. ſi non conuitij. in j. op. & Inno. in c. cum officij. de teſt. Sed in ſimulationibus eſt hmōi, quia occultè fiunt, & non adhibentur teſtes, ſed alter de altero confidit. ideo probanť
a p coniecturas;[a] & eſt caſus in d. c. illo uos. & d. c. ad nr̄am. & licet ibi fiat mentio de aliquibus coniecturis, tñ qa exempla non ſolent arctare regulā. l. regula. §. fi. ff. de iur. & fac igno. & l. dāni. §. fi. ff. de damno infecto. non excluduntur aliæ ueriſimiles coniecturæ. ¶ Itē eſt alia regula, q probatio quæ fit per coniecturas
b legales, dř euidentiſsima[b]. C. de peri. tu. l. ſi tutor. & ibi no. in gl. ff. de leg. j. l. licet Imperator. & ſic nō ob. l. ſed & ſi maritus. §. fi. ff. qui & a quibus. ubi vř dici, q probatio ſimulationis debet eſſe apertiſsima, & euidentiſsima. ¶ Tertia regula eſt, q per ſequentia declaratur qualis fuerit animus in præcedentibus. ff. ad mace. l. ſed Iul. §. proinde. uer. intelligendumq; ab initio &c. C. de natu. libe. l. cum quis. ante finē. ibi. neq;. n. ueriſimile. ff. de priui. credi. l. uenter. §. fi. rerū amo. l. qui concubinam. §. res amotas. in fin. & not. 18. di. c. peruenit. ¶ His præmiſsis dico, q hic ſunt plures ueriſimiles coniecturæ & præſumptiones, q partes noluerunt iſtam fore ueram uenditionem, ſed fictā, & potius pignus. ¶ Et prima præſumptio reſultat ex tpe, quo durauit qa per paucos mēſes, cùm facta fuerit de mēſe Aprilis, reſoluta de mēſe Auguſti; vñ cùm uēditiones ſoleant fieri, ut res perpetuò ſit penes emptorē, nō ſic pignorationes, qa quouſq; debitū ſoluať. l. ſi rem. §. oīs. ff. de pig. act. credendū eſt ex tam paruo interuallo, q nolue runt uēdere, ſed pignorare; & iſtud optime pbať in fi. p l. pleriſque. ff. de ri. nup. ubi ſi mulier, q̄ receſsit a marito, reuerſa eſt. īfra breue tps, cenſet idē mrīmoniū, nec cenſeť receſsiſſe aīo diuertēdi & mrīmoniū diſſoluēdi, put ēt in l. 4. §. ſi ab ignoto. ff. de man. ubi qñ fuit actū a principio, q emptio modico tpe habeat durare, pſumiť emptio ſimulata, & ita dicit Bar. p illū tex. in quodam ſuo ꝯſilio, qđ incipit Petrus Nicolæ. ubi ponit de triplici ſpecie ſimulationis, & iſtā ponit p una; facit. l. ſi uētri. §. fi. ff. de priuil. cred. ¶ Scđa cōiectura reſultat ex eo, qa ut dř iſte uēditor ſemp remāſit in poſſeſsiōe, licet ꝯſtituerit ſe noīe illius emptoris poſſidere, & ēt de tradita poſſeſsione ꝯfictū fuerit inſtrm, ſed totū hoc ſimulatè cēſeať factū, ex quo re uera in poſſeſsione remāſit. l. ſicut. §. ſuperuacuū. ff. qui. mo. pig. uel. hypo. ſol. & no. Bar. in l. poſt ꝯctū. ff. de dona. ¶ Tertia reſultat pſumptio ex nō recedendi a dicto ꝯctu; qa per reſtōnem inſtrorū Inciſorū, & p modū receſſus a dicto ꝯctu nō modū nouæ uēditiōis qđ feciſſent, ſi a principio habuiſſent animū faciēdi uerū cōtractū, facit. l. cū hi. §. modus. ff. de trāſ. ¶ Quarta reſultat pſumptio, qa ab ipſo initio egerunt, q qñcunq; uēditor reſtitueret pecuniā perceptā, uenditor teneret reſtituere rē ſuā, put atteſtať notarius ſup dictis inſtrs cancellatis habentib. pfatas partes fuiſſe ꝯfeſſas corā eo, cui cōfeſſioni vř ſtandū; eo qa nō pōt dici q facta fuerit in fraudē & pīudiciū iſtius dñæ uicinæ, q̄ nullā litē, cōtrouerſiā, uel qōnē adhuc mouerat ſup iſta reuēdōne fienda, nec mouit de illis duobus uel tribus annis poſt; vñ nō eſt credēdū, q cogitauerint de ipſa fraudanda iuxta ea q̄ notanť de futuris creditoribus in auth. ſed iam neceſſe. C. de don. añ nup. & in cor. vñ ſumiť per gl. & doc. qa nō cēſeť cogitata fraus aduerſus illos, de qbus ueriſimiliter no cogitarūt partes, maximè ſi ex magno interuallo epis poſtea ſuperuenerūt; & ſi ita eſt, p dictæ ꝯfeſsioni ſit ſtandū, cū iſta cōuentio facta inter partes habeat uim pacti de retrouendēdō, ſic illud pactū facit cū alijs pſumptionibus cēſeri ꝫctum fictitiū & ſimulatū, ſm tradita p doc. in d. c. illo uos. & c. ad noſtram. ita & illud multofortius, qa plus appropinquat ſimulationi pactū de reſtituēdo rem & preciū, q̄ pactū q retrouendať, cum hoc ſm pſupponat aliā uenditionē pceſſiſſe, ſed primū nō. Nā nō potes mihi retrouendere, ſi tu primò a me nō emiſti, ſed reſtituere rē bñ potes. Nec ob. ſi dicatur, q hic nō ſunt aliæ cōiecturæ, q̄ requiruntť ſimul cū illa, ſ. q emptor ſit uſurari', & res plus ualeat; qa illæ requiruntť ad pbandū ꝫctum fœneratitiū. Nos aūt non quærimus de hoc, ſed ſolū qđ pbeť ſimulatio quæ potuit eſſe, poſito q res non plus ualeat, & q ille non ſit uſurarius. Communiter autem doc. dicunt, q ſufficiunt tres pſumptiones ad pbandū ꝫctum fictitiū & fœneratitiū, & aliqui dicunt ſufficere duas; de quo not. C. plus ualere qđ agi. l. emptore. per doc. quanto magis ad pbādum fictitium tantū. Concluditur ergo, q ex iſto capite, qa iſte nō uendidit licet ſe uendere ſimulauerit, nullū ius fuit q̄ſitum dictæ dñæ ad acquiſitionē dictæ poſſeſsionis, ſed poſito q pdicta ceſſarent & q iſta fuerit uera uenditio, uidendū eſt qđ iuris eſſet; & ſine dubio hoc pſuppoſito ſi pfatus emptor p modū reuēditionis, & ſic nouū ꝫctus traſtuliſſet in uenditorē primū, poſſet dicta dña agere ad retractādū hāc ſcđam uēditionē, nō primā. Patet hoc ultimū, nā ſtatutū cōcedit ſibi, ut agere poſsit ꝫ emptorē apud quē res eſt, & q hēt facultatē reſtituendi eā; & ex eo oriť ꝯdictio ex dicto ſtatuto. ff. de condi. ex lege. l. j. C. de peti. hære. l. fi. Ex hoc quouſq; emptor rē habet apud ſe, & hēt facultatem rei reſtituendæ; ſi uerò deſinit poſsidere ſine dolo & culpa, deſinit teneri ipſo iure, cùm nō teneať ex ſuo ꝫctu uel quaſi, ſed ex diſpōne ſtatuti pdicti; & ſic ceſſat æquitas actionis dandæ ꝫ eū. Nā ēt ſi ex ſuo ꝫctu tenereť ad certā ſpeciē, ſi eā ſine dolo & culpa, de qua tenereť, deſineret poſsidere, deſineret teneri, ſaltē ope exceptionis. l. q ſæpè. §. ſi res. circa mediū. ff. de ꝯhen. empt. & l. cū fundū. §. ſeruū tuū imprudēs. & ibi no. in ult. gl. ff. ſi cer. pet. quouſq; igiť primus emptor poſsidet, pōt uicin' offerre ſibi, & aſtrīgere ipſum ad reſtituendū ſibi. Sed ſi antequā ipſe agat & offerat, præfatus emptor uendidit & tradidit alteri, ſeu primo uēditori,

[a] Per coniecturas. Adde idē per d. Bar. Sozi. in conſi. 264. incip. niſi. uer. 7. & ult. circa fi. in 2. par. ſed quid ſi pars confiteatur inſtrumēta alia notarij eſſe ſimulata, & teſtis dicat ſe audiuiſſe a parte confitente de omnibus, an talis teſtis pbeť? vide Bal. in cōſ. 298. in 4. par. ubi ēt qđ pbatur ex pſūptionibus, licet alias cōtractus fuerit factus.

[b] Dř euidētiſſima aliq. liſſima fit pbatio illa, q̄ fit p pſumptiones, uel cōiecturas a iure approbatas, uide Fel. in rub. de proba. I. ... col. uer. ſecunda concluſio.

tori, ſeu alteri extraneo, ꝑt vicinus agere Ʒ ſm emptorẽ ex iure ſibi nouiter ꝗſito ex dicta ſcd'a vẽditione facta ipſo irreqſito; qa qua rõne debuit reqri in prima, debuit reqri in ſcd'a. Et ſic licèt ius acqſitũ ſibi ad retractionẽ primæ vẽditionis fuerit finitũ, primo emptore deſinẽte poſſidere ſine dolo & culpa incipit ius nouũ acqri ex ſcd'a vẽditione ad retractionẽ ipſius ſcdæ. Sed in caſu nr̃o, retrãſlatio ſcã in dcm̃ vẽditorẽ nõ fuit ſcã ꝑ viã noui Ʒct' ſuæ nouæ vẽditionis, ſed ꝑ viã reſoł̃onis veteris Ʒctus, prout ex inſtr̃o inde ꝯfecto; vñ iſta retrãſlatio nõ fuit Ʒctus noua ſeu noua vẽditio, ſed fuit diſtractio & reſoł̃o primæ, ið ſi ex forma ſtatuti dẽret ſolui gabella de Ʒctu vẽditionis, nõ ſolueref de iſta reſoł̃one; vt hæc hñr ĩ tex. & gl. & ꝑ Bal. C. qñ lice. ab emp. diſc. l.j. Et ꝙ iſtæ nõ ſit noua Ʒctus, poſtq̃ ꝑtes nõ fuerũt vſæ verbis tendẽtibus ad nouũ Ʒctũ, patet ex his ꝗ hñr ꝑ gl. ĩ l. ſi vnus. §. pactus ne peteret. ver. ꝙ ſi nõ vt tolleret. & qd' ibi no. ĩ gl. j. ff. de pactis. & qd' no. Cy. in l. pacta nouiſſima. C. de pact. & Bar. in l. iuriſgẽ.

3 §. adeo. ff. e. ti. ¶ †Vidẽdũ eſt ergo, an ex iſta reſoł̃one veteris Ʒctus fuerit d. dñæ vel alteri vicino ius ꝗſitũ de nouo ad ſibi rẽ reſtituẽdã. Et certè dicẽdũ eſt, ꝙ nõ, qa ſtatutũ loqr̃ ĩ Ʒctu. ſ. qũ res vẽdit̃, vel ĩſolutũ dat̃; nõ aũt loqr̃ in diſtractu. ið cũ ſit Ʒ ius cõe, ad hũc caſum nõ extẽdit̃ in iurib. vulgarib. qa caſus omiſſus &c. l. ſi extraneus. ff. de ꝯdi. ob cãm. Cũ igr̃ ꝑfata dña ius ſibi acqſitũ Ʒ primũ emptorẽ ex prima vẽditione ꝑdiderit primo venditore deſinẽte poſſidere ſine dolo & culpa, cũ ſolũ Ʒ ipſum foret acqſitũ, vt patet ex tenore ſtatuti dũ dicit, ꝙ poſſit peter̃ & vẽdicare a quocũq; emptore &c. & poſtea ſubdit. Et teneat̃ qlibet q de cætero emet &c. iũctis. ll. ĩ. all. & l. ꝙ ſæpe. §. ſi res. ff. de Ʒhen. emp. & d. l. cũ fundus. §. ſeruũ tuũ. ff. ſi cer. pe. & qd' ibi no. in vlt. gl. Et ex iſta reſoł̃one nõ fuit nouũ ius ſibi acqſitũ Ʒ ipm̃ vẽditorẽ, q rem ſuã recuperauit ꝑ reſoł̃onẽ Ʒctus; qa ſtatutũ ñ loqr̃ de diſtractu, ſed de Ʒctu. ¶ Seqr̃ ꝙ d. dña nullo mõ eſt audiẽda, tanq̃ agẽs ſine actione. l. ſi pupilli. §. fi. ff. de neg. ge. qa iſte primus vẽditor dicere poterit, ergo nõ emi de nouo hác poſſeſſionẽ, quo caſu loqr̃ ſtatutũ, ſed recuperaui reſoluto priori Ʒctu, quo caſu ſtatutũ nõ loqr̃; & ſic patet ꝙ petitio dictæ dñæ dũ dirigit̃ Ʒ magiſtrũ Nicolaũ Barberiũ, q primò emit, nõ ꝓcedit; qa ipſe ñ poſſidet, nec dolo vel culpa deſijt poſſidere. ið cũ eſſet debitor certæ rei, liberatus eſt vel ipſo iure vel ope exceptionis ꝑ iura ĩ. dicta. Itẽ dũ dirigit̃ Ʒ ſer Nicolaũ Balanchã, ſilr̃ nõ ꝓcedit; qa ſi fundat ſe in prima vẽditione, nõ fuit ipſi dñæ agenti ortũ ius agẽdi Ʒ eũ, ſed Ʒ emptorẽ primũ, vt patet ex tenore ſtatuti in locis de qbus ĩ. dixi. ſi verò fundat ſe in recuperatione poſtea facta, tunc ex illa cũ nõ ſit vẽditio noua, ſed reſoł̃o vẽditionis veteris, nõ fuit ſibi ius ꝗſitũ ex dicto ſtatuto, qd' loqr̃ de vẽditione; ſicut ñ teneret̃ ſoluere gabellã virtute ſtatuti dicẽtis, ꝙ dẽat ſolui de vẽditionib. ꝑ ea ꝗ no. in d. l. j. C. qñ lic. ab emp. diſce. ꝑ gl. & Bal. & l. ab emptione. ff. de pac. Præterea ſi ita eſt, qd' inter dictũ vẽditorẽ & emptorẽ fuit actũ ab ipſo principio ꝙ qñcunq; venditor reſtitueret ꝑtiũ, tenet̃ emptor reſtituere rẽ ꝓut notarius atteſtat̃ ꝑtes corã ipſo fuiſſe ꝯfeſſas, cui ꝯfeſſioni vr̃ ſtãdũ tanq̃ carẽti oĩ ſuſpicione fraudis. vt ĩ. dixi. licet inde nõ fuerit ꝯfecta ſcriptura, tñ iure nãli tenebat̃ & aſtringebat̃ emptor dictã ꝯuẽtionẽ ſeruare. ar. l. qnt'. ff. mád. & l. cũ vnus. ff. de ali. lega. & ſic ex q̃dã neceſſitate fuit ſcã reſoł̃o dicti Ʒctus. ¶ Fateor ẽt, ꝙ reſtituto ꝑtio dicta ꝯdõ vr̃ defeciſſe, & facit deficere ius offerẽdi ſuꝑ ipſa prima vẽditione. Sed dubiũ eſt, an ex ſcd'a vẽditione ꝗ ſit poſtea ꝑtio reſtituto, vicino acqrat̃ nouũ i' offerẽdi, & rẽ auocãdi ab ipſo ſcd'o ẽptore & primo vẽditore. Et dubiũ facit, ꝙ ſic ex quo illa eſt noua vẽditio, & nõ eſt reſoł̃o primæ ꝑ ĩ. dicta. Sed in Ʒriũ facit rõ hic aſſignata; qa dicta ſcd'a vẽditio ꝗ ſit primo vẽditori, fit ex neceſſitate ꝑcedẽtis Ʒctus; ið ſtatutũ, qd' dat vicino ius offerẽdi, nõ vr̃ hr̃e locũ in tali vẽditione, ꝗ fit ipſi primo vẽditori ex neceſſitate ꝑcedẽtis Ʒctus. Illud aũt certũ eſt, ꝙ licèt Nicolaus Belãcha vn' ex ſocijs poſſeſſionis vicinæ excluſus fuerit a iure ꝑſentãdi facto ſuo. Nicolaus tñ Barberius, cũ quo erat cõis ipſa poſſeſſio vicina ab ipſo iure ꝑſentãdi nõ ẽ excluſus, ſed ꝑs ipſius Nicolai Balãchæ ſibi accreuit, ið dẽt obtinere remiſſionẽ poſſeſſionis, cũ illa videat̃ petita inſolidũ, cũ ius petẽdi apud quẽlibet eorũ ſit inſolidũ; & iura in Ʒriũ alle. non loquunt̃ in his terminis, nec in te ꝑñtandi qd' ꝯpetit ex ſtatuto, ſed iure qd' ꝯpetit ex pacto; quo caſu ẽt loquitur Bar. in l. cũ vſufru. ff. de vſuf. leg. Et per ꝯñs omne ius quæſitum dictæ dñæ fuit reſolutum, quia cenſetur quæſitum tũ eadẽ

Additio.
a ¶ Cã mortis. aduerte ꝙ quando in donatione cã mortis ẽ facta promiſſio de ea non reuocãda, tunc alle=mit naturã donationis īter uiuos. do. Iaſon. ĩ l. non ob. in 2. not. ff. ſi cer. pe.
b ¶ Reuocari. adde idẽ per Bal. in conſil. 113. in 1. parte.
c ¶ Præmorientе. adde ꝗ habetur. ꝑ eundem 3. in cõſi. 82.

condition e. ſ. niſi ꝑtiũ reſtituatur a venditore. l. lex vectigali. ff. de pig. & l. vbi. §. ſed marcellus. ff. de in diẽ adie. cũ ſi. ¶ Cõcludit̃ ergo dictã dñam ex pluribus capitibus repellendam fore.

S V M M A R I A.

1 *Statutum ꝗ requirat inſtrumentum inſinuari, alias non faciat fidem, an ſtante nullitate inſtrumenti poſſit contractus donationis in eo contentus ſuſtineri.*
2 *Contractus per teſtes & per notarium probari poteſt, licet deficiat inſtrumentũ.*
3 *Donatio omnium bonorum præſentium & futurorum reſeruato uſufructu donanti cum pacto & iuramento ne reuocetur, an dicatur inter uiuos, an cauſa mortis & an tollat facultatem teſtandi.*
4 *Intellectus ad l. ubi ita donatur. ff. de don. cau. mor.*

CONSILIVM LXXV.

I*N Chriſti nomine Amen.* ¶ †Notãdũ eſt, ꝙ ꝑfatũ ſtatutũ annullat inſtr̃m ſi nõ repiat̃ inſinuatũ, ſtatuẽdo ꝙ nul la fides ei adhibeat̃, & ꝙ nullas uires hẽat; de Ʒctu vero cõteto in inſtr̃o nihil diſponit, & clarũ eſt ꝙ iſta ſunt diuerſa qa in inſtr̃o nõ cõſiſtit ſubã Ʒctus, ſed ꝓbõ. ff. de pig. l. Ʒhit̃. niſi in caſib' in qbus ſcriptura eſſet de ſubã Ʒctus, qd hic nõ eſt, qa non eſt de caſibus enumeratis ꝑ gl. in d. l. Ʒhit̃. & in c. 1. de cẽſi. li. 6. ergo &c. l. pr̃e furioſo. de his q ſunt ſui uel alie. iur. Patet ẽt, ꝙ dixi qa inſtr̃m & eius ſubã cõſiſtit in his ꝗ incũbunt notario, & ꝗ ad ipm̃ ꝑtinẽt; ſed Ʒctus & ei' ſubã cõſiſtit in his ꝗ incũbũt partib'. & ꝗ ipſæ ꝑtes uoluerũt, ut patet ex plenè no. ꝑ Bart. in l. ſi libra-

2 riua. ff. de re iu. ¶ †Ex his ſeqr̃ ꝙ põt eſſe inſtr̃m nullũ, & tñ Ʒct' de quo ibi fit mẽtio eſt ualidus, & ecõuerſo; qa in ſeparatis & diuerſis de uno ad aliud nõ infert̃. ff. de mino. l. papi. exuli. de calũ. ff. de acqr. poſ. l. naturalr̃. §. nihil cõe. ff. ad carbo. l. de bonis. & ibi no. Et ſic ꝑdito inſtr̃o nõ annullat̃ Ʒctus, imo põt ꝑ teſtes ꝓbari, uel ꝑ aliud inſtr̃m ꝯfectũ de eodẽ. C. de fide inſtr. l. 1. & l. ſicut iniquũ. & l. ſolẽnibus. & l. nõ idcirco. ꝗ loqr̃ de inſtr̃o donationis. iũcta l. unũ teſtm̃. ff. de teſt. Ita & uitiato inſtr̃o rõne alicuius ſolẽnitatis omiſſæ, ſeu alterius reqſiti; qm̃ paria ſunt non reperiri inſtr̃m, uel reperiri & eẽ nullũ. arg. l. 1. §. qbus. in fi. ff. qd' cuiuſq; uni. no. Vñ ſi inſtr̃m teſti nõ cõtinet niſi. 6. teſtes, non põt ꝓbari teſtm̃ ꝑ tale inſtr̃m, qa notarius nõ põt tũc tenere locũ teſtis & notarij ſil̃, & ſic tale inſtr̃m eſt nullũ uel nullius ualoris ſeu efficaciæ, & tñ teſtm̃ nõ eſt nullũ qa poterit ꝓbari ꝑ illos ſex teſtes & ꝑ notariũ ſi uiuũt, deponẽtes cũ iur̃o ꝓut tradũt docto. nr̃i in l. hac cõſultiſſima. in fi. C. q teſt. fa. poſ. & in l. domitius. ff. de teſta. Et ſi dicat̃, ꝙ imo dictũ ſtatutũ nõ ſolũ annullat inſtr̃m, dũ dicit ꝙ nulla adhibeat̃ ſibi fides, imo ẽt Ʒctũ dũ ſubdit, & nullas uires hẽat, ut ꝓ hoc aliqd addat. Rñdet̃ nõ eẽ uerũ; qa dictũ verbũ, hẽat, refert̃ ad uerbũ inſtr̃m, & illud determinat; ꝯſtat aũt ꝙ per iſta uerba, inſtr̃m nullas uires hẽat, nõ annullat̃ Ʒctus de ꝓprietate uerborũ, cũ iſta poſſint ſimul ſtare. ſ. ꝙ inſtr̃m nullas uires hẽat. ſ. ꝓprias, & quas ꝯſueuit hr̃e, uidelicet fidẽ facere de cõtẽtis in eo. In hoc. n. ſtant uires eius; & tñ Ʒctus in eo ꝯtẽtus bñ hẽt uires, ſi põt ꝑ aliũ modũ ꝓbari. ut in iuribus. ĩ. alle. vñ a ꝓprietate uerborũ nõ eſt recedẽdũ. l. 1. §. nõ aliter. ff. de leg. 3. l. 1. §. ſi is q nauẽ. ff. de exer. Frequẽter aũt accidit, ꝙ in legib' uel ſtatutis repetit̃ idẽ, licet ꝑ alia uerba ad maiorẽ expreſſionẽ. vñ gl. iuris ciuilis ſolẽt dicere, qñ hoc reperiunt in aliqua. l. inculcatio verborũ &c. ut no. ff. ſi cer. pet. l. certi ꝯdictio. in princi. in 2. glo. mag. in prin. & l. lecta. circa prin. in gloſſella, ꝗ incipit inculcatio uerborũ &c. & ita hic dũ primo dixit, ꝙ tali inſtr̃o nulla adhibeat̃ fides, & poſtea ſubdit nullas uires hẽat &c. ſufficiebat. n. dixiſſe primũ, & ſic fuit inculcatio uerborũ. ¶ His ergo uiſis, ꝙ ꝑ hoc ſtatutũ nõ infringat̃ donatio, ſed ſolũ inſtr̃m, uidẽdũ, eſt ſi uiuũt teſtes & notarius, an poſſint examinari ſuꝑ ea cũ iur̃o, & an ſi ꝓ ex deponunt ꝓſit dictæ dñæ, ut poſſit retinere dicta bona ex dicta donatione. ¶ Et ad primũ clarũ eſt ꝙ ſic. C. de teſt. l. publicati. extra de teſtib. c. ſignificauit. & c. albericus. ẽt ſi adhuc ſibi ꝓ his ꝗ poſſidet nõ eſt lis mota, ſed ſperat̃ moueri. C. de teſti. authẽ. ſi quis ab aliquo extra ue lite nõ ꝯteſt. c. qm̃ frequẽter. §. ſunt & alij. fortius

3 ſi eſt mota. ¶ †Quãtũ uerò ad ſcd'm, facit dubiũ, ꝙ iſta vr̃ fuiſſe
a donatio inter uiuos, licet dixerit ſe donare cã mortis,[a] cũ noluerit
b poſſe reuocari[b] niſi donataria ꝑmoriẽte;[c] qd' patet qa ꝓmi-
c ſit nõ Ʒfacere uel uenire, ſed ꝑpetuò attẽderet & obſeruare &c. ff. de do. cã mor. l. ubi ita donat. iũcta. l. alienã. §. 1. uer. ſed & ſic. & qd' ibi no. ĩ gl. & ꝑ Bar. poſt Iac. de Are. & Dy. & l. ſenatus. §. mortis. ante fin. ibi. & ſic. donatarius &c. & quod ibi no. in glo. quæ

incipit

incipit & tunc. Et p ꝯñs fuit inualida.de do. inter ui.& uxo.p to
tū,nec fuit morte cōfirmata;qa nō īteruenit traditio, uel aliqd
qd loco traditionis hr̄etur.ff.de dona.inter ui. & ux. l.pa.¶Sed
in ꝯtrium uī, uerius p p iurm̄,quod interuenit,& ſic uī fuiſſe a pri
cipio ualida,& nō indiguiſſe confirmatione; qa hodie de iure ca
a nonico donatio inter cōiuges firmaī iurō,ᵃ quia pt̄ ſeruari ſine
interitu ſalutis æternæ. prout determinat. Bar. in l.ſi quis ꝓ eo,
in fi.cōmenti ſui.ff.de fideiu.& in l.ſeius & augerius. ff. ad l. fal.
& Guil.de Cu.ī l.ſed & ſi poſſeſſori.ff.de iureiu. Nec uī obſtare,
ſi dicaī ꝙ cū fuerit facta de oībus bonis pn̄tibus & futuris, ſi di-
cam' ꝙ ſit donatio inter uiuos & irreuocabilis p p iurm̄,alia rō
ne uī eſſe nulla,ſ.ꝙ aufert liberā teſtī factionē,qa ipſa ſtāte uali-
da nō reperieī qui uelit eſſe hæres ſuus.iuxta no.p doc.in l.fi.C.
de pac.& l.ſtiplō hoc mō.ff.de uer.obl.Et per ꝯñs non uī firmari
iurō tanq̄ ſit ꝣ bonos mores.ut in c.nō eſt obligatoriū.de re.iu.
li.6.& no.per Bar.in ll.ſ.alle.qa doc.in d.l.fi.dicūt ꝙ ſi reſerua-
uis ſibi uſumfructū in uita ſua,ualebit;qa in fructib.poterit teſta
ri,& habere hæredē.Sed hic dicēdo ſe donare cā mortis, cenſeī
ſibi uoluiſſe reſeruare uſumfructū in uita ſua, quod ēt patet qa
uoluit ꝙ ſi donataria præmoreretī,dicta donatio haberetī ꝓ non
facta;ſolū ergo dr̄ inter uiuos p p hoc qa uoluit ꝙ eſſet irreuoca
bilis,qd' nō eſt de natura dona.cā mortis.ut l.qui mortis.iuncta
l.ubi ita donaī.ff.de dona.intēr uirū.¶Sed q̄tū ad cōmodū fru-
ctuū pcipiendorū habet uim dona.cā mortis,ut nō niſi poſt mor
tē donantis tale commodū percipiat. Igiī tāque ſi expreſsè ſibi
reſeruaſſet vſumfructū, erit ualida,& in fructib.interim pceptis
poterit donator habere hæredē;uel aliter qa dicta rn̄ſio nō mul
tū placet,eo qa nec de uſuſructu poſſet teſtari,cū morte ei' finia
tur.C.de lega.l.uxor patrui.nec de fructib. q ex eo ſupeſſent, qa
illi cōprehenderent appellatione bonorū futurorū, & ſic cede-
rēt in donatione;uñ ſupereſſet adhuc rō ꝑdicta ꝙ tolleret facul-
tas teſtādi,Pōt dici melius & ſubtilius,ꝙ imo iſto caſu poſtq̄ fuit
facta de oīb.bonis pn̄tib. & futuris cū pacto & iurō de nō reuo-
cando præſatū pactū, nō ſacit ipſum trēſire in donationē inter
uiuos & irreuocabilē;qa ſi hoc eſſet, redderet donatio nulla rō-
ne prædicta,qm̄ auferret liberā teſtī ſactionē.Et regula eſt, ꝙ nō
debet fieri talis interpretatio ex qua reddaī actus nullus , ſed po
tius ex qua ualeat l.quotiēs.de rebus dubijs.l.ſi quis a filio. & ibi
no.in gl.& l.talis ſcriptura.per Bar.ff.de uer.obl.l.titia.§.idē rn̄-
dit.Tunc aūt tale pactū facit ipſam trāſire in donationē inter ui
uos & irreuocabilē,qū ex hoc ipſa donatio inter uiuos redderet
ualida,uel qñ nō redderet oīno inualida,ſed poſt aliqd' tp̄s futu-
ra eēt ualida,vt cōtingit in do.cā mortis facta p uirū uxori cū di
4 cto pacto de nō reuocādo.†Nā & illud pactū facit illā trāſire in
donationē inter uiuos.d.l.ubi ita. in fi. qa ipſa donatio inter ui-
uos inter uirū & uxo.nō ē oīno inualida,ſed poſt mortē uiri do
nātis ualitura eſt, ſi ille præmoriī, & ſic tale pactū aliqñ pōt ope
rari effectū ad quē factū eſt,& ita intelligaī illa l.ubi ita donaī.ff.
de dona. cā mortis. Sed cū in caſu nr̄o tale pactū aliquo tpe non
poſſit hoc operari,qa ſic faceret donationē iſtā oīum bonorum
pn̄tiū & futurorū trāſire in donationē inter uiuos,illa oī tēpore
redderet inualida,ut dictū eſt. Dicendū eſt poti' ꝙ ipſum pactū
& iurm̄ uitieī,tanq̄ præſtitū ꝣ bonos mores, & pſata donatio re
maneat dona. cā mortis,ſicut facta fuit,& ſicut eēt ſi dictū pactū
de nō ueniēdo ꝣ nō interueniſſet; qa fuerūt apposita poſt dona-
tionē factā,ſm ea q̄ notanī ī ſimi.in l.per ſeruum. ff.de uſu & ha-
bi.ſu p uerbo denīq;.per gl.in auth.ingreſſi.C.de ſac.ſanc.eccle.
Pn̄t.n.iſta ab inuicē ſeparari.ſ.donatio facta cā mortis a pacto d'
b nō reuocādo;iō uſile p inutī,nō uitiatᵇ.ut in regula iuris, & ple
nē hr̄ in l.ſi ſponſus.§.& gn̄aliter.ff.de dona.inter ui.& uxo.Sed
ſi nō dixiſſet ſe donare cā mortis,tūc cenſeretur noluiſſe donare
inter uiuos.l.filius.ff.de dona.iō rōne talis pacti & iurī redderet
donatio nulla,rōne prædicta,qa auferret liberā teſtamēti factio
nē,non qa eſſet facta inter cōiuges,qa illud uitiū ſeu defect' tol-
litur p p iurm̄.ut ā.dixi.ſm Bar. Vitiaretur ergo tūc rōne perple
xitatis,qa uideretur uoluiſſe ualere ut donatio inter uiuos, & ir
reuocabiliter ꝓpter iurm̄;& iſta duo ſimul ſtare nō pn̄t,poſtq̄ fa
cta eſt de oībus bonis pn̄tib.& futuris.ergo &c.l. ſi titius & ſei'.
ff.de uer.obl.ſed qñ dixit ſe donare cā mor. tū demū cēſetur ab
hoc propoſito receſſiſſe,ſi pactum qd' poſtea ſubijcit & iurm̄ de
nō ueniēdo ꝣ,poſſint ſimul ualere cum dona.ſed qñ non poſſunt
ſe cōpati cū dona.nō cenſetur uoluiſſe a dicto propoſito recede
re, ſed potius ꝙ ualeat mō quo dixi. ſ. iure donationis cā mor.
qa talis donatio cū ſit reuocabilis,nō aufert liberam teſtī factio
nem, & iō nō reddiī nulla ex eo ꝙ facta fuit de oībus bonis pſen
tibus & futuris,ut no.in d.l.fi. C.de pact.p doc.Et pro iſta inter
pretatione bn̄ facit.l.ſi iure.ff.de le.3. ubi licet regula ſit, ꝙ per
ꝯñs teſtm̄ cenſeaī qs uelle recedere a primo.ut inſti.qui.mo.te. a
ſta.infir.§.poſteriore.tū dr̄ in d.l.ſi iure.ꝙ iſtud eſt uerum,ſi ſe-
quēs eſt ualidū , alias nō cenſeī noluiſſe recedere. Sic in propo-
ſito dicendū eſt,ꝙ nō cēſeī uoluiſſe recedere a dona.cā mor.quā
dixit ſe facere p ſequēs pactū & iurm̄ d' nō reuocādo,niſi tale pa
ctū & iurm̄ poſſint ualere & operari in transferēdo ipſam in do
nationē inter uiuos;ſed hoc eſſe nō pōt hic, ergo &c.& hoc præ
ſuppoſito ꝙ fuerit dona.cā mor.fuit morte ꝯfirmata,poſtq̄ re-
uocata nō fuit;nec requiriī ꝙ fuerit ꝓceſſum ad traditionē uerā
uel fictā,qd' patet, qa pōt talis donatio fieri nō ſolū cum incipit
a traditione , ſed ēt cū a ꝓmiſſione ſiue interueniat ſti.ſiue pa-
ctū nudū hodie.ut no.in l.cū pr̄.§.meuio.ff.de leg.2. p gl.& doc.
& in l.j.de do.cā mor.ff.&. C.p doc.nō ſic in dona.facta inter cō
iuges inter uiuos , qa illa eſt prohibita a lege,iō nō cōfirmatur
c ſi non interuenit traditioᶜ uera uel ficta.l.Papi.ff.de do. int. uir.
3 &l.2.C.de do.cau.¶†Sed donatio cau.mor.nō eſt ꝓhibita ēt in
ter ꝯiuges.ff.de dona.inter uirū.l.ſi cū.in fi.cū.l.ſe. ¶Concludiī
ergo,ꝙ ſi dicta domina facit examinari teſtes , qui interfuerunt b
dictæ donationi, inter quos ēt notarius eſſe poterit,iuxta not.in
l.domitius.de teſta.& teſtes deponant pro dicta dn̄a, licèt inſtru
mentū non faciat fidem,qa non regiſtratū, fundata erit intentio
dictæ dn̄æ ſuper dicta donatione , tanquā ſit donatio cā mor. &
morte fuerit confirmata;non obſtantibus in contrarium alle. c

ᵃ ¶Iuramento.] an & quando ualeat talis donatio.& an iuramēto firmetur.& quid de remuneratoria. uide domi. Bar.Sozin. in conſil. 67. per totum. & in conſ.ſe per to. & in cōſil.115 circa prin.3. col. in prima parte.

ᵇ ¶Non uitiatur. Adde Bal.in cōſ. 42.& in cōſil. 475. in prima parte.

ᶜ ¶Traditio. Adde Bal. in cōſi.141. in 1.parte. & uide eū in conſil. 308.ea parte.

S V M M A R I A

1 *Si ago contra eum,qui cauſam ſiue titulum habuit a me,an is poſſit mihi moue-re quaſtionem dominii.*
2 *Sententia de cuius proceſſu non conſtat propter antiquitatem utrū ſuſtineatur, & an probet dominium uendentis ſi declaret uenditionem fuiſſe nullam.*
3 *Sententia lata contra alios,a quibus tamen habeo cauſam, mihi præiudicat.*
4 *Mala fides authoris an noceat ad præſcribendum.*

CONSILIVM LXXVI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶In facto iſto quatuor ſunt
uidēda. ¶†Primū ē an iſti actores debeāt ſuccūbere, 1
ex eo ꝙ de dn̄io ipſorū utili uel directo non ꝓbarūt,
nec de quaſi dn̄io, uidelicet de poſſeſſione cū titulo, qd erat eis
neceſſe,poſtq̄ deduxerūt in libello rei uendicationē & publicia
nā,dicēdo ad ſe ꝑtinere iure dn̄ij uel quaſi.iuxta no.in c.Abbate
ſane.de re iu.li.6.iuncta.l.in rē.ff.de rei uen.& his q̄ hn̄r in l.j.C.
de alie.iudi. p doc.licet forte ꝓbauerint de quadā ꝑterita,ſeu ue
teri poſſeſſione ſua, uel ſuorū authorū, q̄ nō ſufficit qñ dn̄iū uel
quaſi deduciī in iudiciū principalr.iux. plenè no. p Bart.in l.pe.
ff.de cōd.inſti.& p Io.An.in nouel.in c.illud. de pſum.alſ nō eēt
differētia inter poſſeſſoriū in quo ſufficit ꝓbare de poſſeſſione,
& petitoriū,cuius ꝯriū uolūt oīa iura.Et certè uī,ꝙ p p hoc non
debeāt ſuccūbere;qa agunt ꝣ illos q habēt cām & titulū emptio
nis ab eis uel ſuis autoribus mediatā uel immediatā,& ſic nō pn̄t
referre qōnē dn̄ij cū emerint ab eis tanquā a dn̄is.l. ita ut ſi fur.
ff.cōmo.& qd' no.in l.cū res. C.de ꝓb.p gl.magnam & doc. Sed
breuiter illud eſſet uerū, & ꝓcederet ſi ageret ēt ex illa cā uel titu-
lo,quā uel quē illi habēt ab agentibus; ut cū cōmodās,locās, uel
deponēs ageret actione cōmo. loca.uel depo. ꝓ re reſtituenda ꝣ
cōmodatariū,ꝯductorē,uel depoſitarium.Si uerò agāt nō ex illa
cā uel titulo,ſed agāt rei uen.& ſic nō tanquā cōmodatariū con-
ductorē uel depoſitariū, ſed tanquā ꝣ quēlibet poſſeſſorē , tunc
habēt neceſſe ꝓbare de dn̄io uel quaſi,ſicut ſi ageret ꝣ quēlibet
tertiū nullā cām habentē ab agēte ; ita determinat expreſsè glo,
ſm.Io.quā tenēt doc.in d.l.ita ut ſi fur.ff. cōmo. & p Bart.in l.ſi
alien.ff.ſol.ma.& Cy.C.loca.l.ſi qs cōdu.ſed hic eſt hmōi,qa iſti
nō agunt ꝣ iſtos tanquā ꝣ emptores, nec ex cōtractu emptionis;
ſed qa dicūt eos detinere & poſſidere iniuſtè res ad ſe ꝑtinētes
iure dn̄ij uel quaſi,& ſic tanquā ꝣ quoſlibet poſſeſſores.l.de eo.
§.fi.ff.ad exhi.vñ habebāt neceſſe probare dn̄ium uel quaſi;& ex
quo non probarunt,debent ſuccūbere;ut in iuribus uulgaribus.
2 C.de edē.l.qui accuſare. de proba.l.actor.cū ſimi. ¶†Scd'ò prin
cipalr eſt uidendū,utrū intētio ꝑdictorū agentiū ſit fundata ex di
cta ſnīa annullatoria dictarū uēditionū.Rn̄deo non , duplici rō
ne;prima qa dicta ſnīa eſt nulla,cū nō appareī de actis & ſolēni-

tatib. requiſitis.C.de ſen.l.ꝓlatã.cũ ibi no.¶Nõ ob.ꝙ qñ ſnĩa trã ſiuit in rẽ iudicatã, ſtandũ eſt ſibi, ẽt ſi nõ ꝓducanť acta;qa pſumunť oĩa ſolenniter acta,vt in c.bonæ.il.j.de elec.& ibi ꝑ Inn.& qđ no.Bal.in l.emãcipatione.C. de fi.inſtr. qa rñdeo ꝙ illud eſt
a vetũ plurib.cõcurrentib.ſ.ꝙ in ſnĩa fiat mẽtio de actis[a]; vt qa dicatur,viſa petitione cuius tenor talis eſt,& viſa litis ↄteſt.&c. & ſic de ſingulis ꝓut moris eſt.Itẽ ꝙ ſit lata Ʒ pñtẽ & non Ʒdicẽtẽ, vel Ʒ abſentẽ citatũ & cõtumacẽ, vel ſit ita antiqua ꝙ difficile & quaſi impoſſe ſit reperire acta.Si verò de actis nulla ſit mentio in ſnĩa,nunq̃ pſumiť ꝓ eis,ẽt ſi ſit antiqua, niſi quatenus ꝓprietas verborũ inſtrĩ importat, vt ſi diceret ſnĩaľr promulgata.Nã pſumereť ꝙ iudice ſedẽte ꝓ tribunali & deſcripti recitatiõe; vt hæc 1
patẽt ex no.ꝑ Bar.in l.ſciendũ.ff.de ver.obl.Itẽ ſi de ipſis fiat mẽtio in ſnĩa,ẽt ſi ſnĩa ſit antiqua;ſi tñ lata eſt Ʒ abſentẽ,tunc adhuc 2
nõ pſumiť ꝓ actis,niſi de ipſis allegatis appareat.ſm Inn.in c.cũ 3
in iure.de offi.dele.& in c.innotuit.de eo q fur.ordi.ſuſcep.licẽt quidã dicunt idẽ ſi Ʒ abſentẽ & cõtumacẽ, ꝑ illud.c.bonæ. vt no. ꝑ 4
d.Ant.de But.in c.in pñtia.de renũ. Sed primũ dictũ vr̃ ſeq Bar.ĩ 5
l.1.C.de rele.Sed in caſu nr̃o,quodcunq; illorũ teneamus, habemus intentũ, qa hic de actis nulla ſit mentio in ſnĩa, & lata eſt Ʒ 6
abſentes,nec apparet ꝙ fuerint citati. Nec ẽ ita antiqua, qn acta poſſint ſine magna difficultate reperiri.ergo &c. Et hoc ẽt totũ 7
ſatis patet ex no.ꝑ Bal.in d.l.emãcipatione,ex cuius dictis patet 8
clara rñſio ad id qđ alle.in Ʒriũ. Scđò dico,poſito ꝙ ſnĩa illa cẽt valida,tñ adhuc nõ ꝓbat intẽtionẽ agẽtiũ; qa ꝑ illã nõ declaranť dicti agentes eſſe dñi, ſed ſolũ irritanť vẽditiones, & ꝓnũtiať eas fuiſſe fictitias & ſimulatas & ꝑ metũ extortas, & reiiciũtur ipſi a poſſeſſione.Conſtat ãt oĩa iſta poſſe ſtare & eſſe vera,abſq; eo ꝙ vẽditores eſſent dñi,cũ potuerint vẽdere res alienas;& ſnĩa ñ pl importat,q̃ verba eius de neceſſitate importẽt.l.1.C. ſi plres vna 1
ſnĩa.Sicut igr̃,ſi cõmodãs vel locãs agit rei vẽdi.nõ ſufficit ꝙ ꝓbet ſe cõmodaſſe vel locaſſe;ſed hẽt neceſſe docere de dñio,vt patet ex no.ꝑ gl.& doc.in d.l.ita vt ſi fur.ff.cõm.qa cẽſeť ſe ad hoc aſtrinxiſſe,cũ ſit de natura illius iudicii;ergo &c. ar.l.habebat.in prin.ff.de inſti.ita & in caſu nr̃o ñ ſufficit ꝓbare ꝑ dictas ſnĩas ſe vẽdidiſſe,cũ potuerint vẽdere res alienas;ſed habuerũt neceſſe ꝓbare dñiũ, poſtq̃ illud in iudiciũ deduxerũt,vel q̃ſi dñiũ,cũ ꝑ dictã ſnĩam hoc ñ declareť,nec pt̃ dicta ſnĩa induci ad aliud,q̃ ad id qđ ↄtinet. Et poſito ꝙ illud eſſet verũ.ſ.ꝙ dictæ vẽditiones fuiſſent nullæ,ſtat tñ hoc ꝙ iſti ẽptores poſſidẽt, & poſito ꝙ de ſcđo, tñ actores ſuccũbere debẽt,ſi de iure ipſorũ ñ docẽt.l.fi.C.de rei vẽdi. qa actor ñ meriť i° nec obtinere pt̃ ex ñ iure rei,ſed ex iure ſuo.l.2. poſt prin.ff.ſi ꝑs hære. peta. Alˢ abſoluiť poſſeſſor iure, quo poſſeſſores ſunt potiores,licẽt nullũ ius habeãt. ff. ſi vſufr. pet.l.vti frui.§.qđ ſi fortè.Vlterius dr̃,ꝙ ſunt aliq de iſtis ↄuẽtis q nõ noĩati in dicta ſnĩa, & de illis ẽ clarũ ꝙ dicta ſnĩa eis nõ noeet,nec Ʒ eos pt̃ induci ar.ff.de ꝓb.l.ad ꝓbõnẽ.vt ibi.ſed q̃ tenor b
&c.ff.de fideiuſ.l.fideiuſſores.§.ꝑ Aurelio.ibi. lecta ſubſcriptio
3 ne &c.& hoc de ſcđo.¶†Tertiò principaľr ẽ videndũ,poſito ꝙ dicta ſnĩa teneret & ꝓbaret intẽtionẽ agentiũ,an cũ ſit lata Ʒ aliũ vel alios noceat illis ↄuentis , q nõ fuerũt in illo iudicio nec ſuerũt citati. Ad qđ br̃ eſt dicendũ,ꝙ aut iſti ↄuẽti nõ habuerũt cãm ab illis,& tunc ſine dubio eis nõ nocet ꝑ ea q̃ hñr in tex. & gl. & per doc.in l. in cauſæ.la:j.in §.interdum.ff.de min.& ff.ex q. cau. maio.l.cum miles.§.fi. & per Cy.in l.1. ante fi.C.de aduo. diuer. iud.& C.ſi ꝑ ꝑ pub. pen ſit.l.ſi deſerta.ex.de malo.& obe.c. inter quatuor.& quod not. Bal.in l.ab eo.C.quõ & qñ iud.Si verò iſti cõuenti habuerunt cãm ab illis,Ʒ quos lata fuit dicta ſnĩa, & tũc aut ante latam ſnĩam,& idem;aut poſt,& tunc ſecus.l.ſi ſuperatus.§.fi.ff.de pign.C.e.ti.l.præſes.cum ibi no.in gl.quia non plus iuris potuerunt transferre, q̃ haberent.l.alienatio.ff.de acq. rẽ: do.& nõ debent eſſe melioris ↄdõnis emptores, q̃ venditores.ff.
4 ad Vell.l.fi.§.1.& hoc de tertio ¶†Quartò & vlt.loco videndũ eſt, præſuppoſito ꝙ prædicta ceſſarent, & ꝙ intentio iſtorũ agẽtium eſſet fundata, quo ad dñium, vtrum dicti ↄuenti poſſint ſe iuuare rõne pſcriptionis longi tpis. Et dubium iſtud procedit, præſuppoſito ꝙ ipſi habuerint cãm ab illis,Ʒ quos lata fuit dicta ſententia,quia ſi ab aliis clarum eſſet,ꝙ ſic;& vr̃ dicendũ,ꝙ non, qa ſaltẽ illi fuerunt malæfidei ꝑ ꝑ dictã ſententiã , quia ſciebant ſe illicitè tenere & poſſe cogi ad res reſtituendas,& ſic hodie per auth.malæfidei.C.de præſcr.lon.tem.nõ ſufficit longum tps etiã ſi emptores fuerunt bonæfidei , ſed requiruntur anni 30. vt ibi.

a ¶De actis. ad hoc uide do. Alexã. de Imo. in cõſi. 42. in ult. col. in 4. parte et in conſ. 121. in 2. co. in 1. parte. & in cõſil. 135. in 5. col. cum ſeq. in 2. parte. ubi qd. ſi lata ſit contra præſentes. & quid ſi contra abſentes. & quid ſi in ea non ſit mentio de actis.

b ¶Hereditarias. Vide Bal. in cõſ. 143. in 4. parte.

hr̃.¶Breuiter illud eſſet uerũ, ſi dñi ignoraſſent dictas uenditiones;alˢ ſeruãda ſunt iura uetera,q̃ nolunt ꝙ malafides uenditoris rei mobilis nõ noceat emptori bonæfidei.ut in d.l.j.de pſcr.lon.tem.ſed hic iſti agẽtis,q aſſerũt ſe dños, nõ põt ꝓtendere ignorãtiã de dictis uenditionibus,cùm ſint de eodẽ loco uel ꝓpinquo, & uideret res trãſportatas in alias manus;igiť &c. Conſulo ẽt ꝙ interrogent de hoc,& ſi expedit fiat articulũ, prout prudenti aduocato uidebitur.¶Ex quibus apparet,quæ debeant eſſe partes iudicis in pronunciando,quia debet abſoluere conuentos.

SVMMARIA.

1 *Creditor teſtatoris grauatus per eundem uniuerſali fideicom. uel facto inuentario, debitum deducit aduerſus fideicommiſſarium iure etiam nouiſſimo, ſecus quo ad legatarios, & cæteros debitores hæreditarios.*
2 *In fideicom. uniuerſali non uenit id quod habet grauatus ex contractu.*
3 *Trebellianica per omiſſionem inuentarii non perditur ſecundum communem opi. & per quæ uerba poſſit prohiberi.*
4 *Si plures grauantur, & portio unius ad alium reducatur, an & quatenus eis portionem illam teneatur reſtituere.*
5 *Res uendita de conſenſu fideicommiſſariũ non uenit in fideicomſſ. ſed eius pretium.*
6 *Fideicom. non agnitum tranſmittitur ad ſuos hæredes, ſi et ipſi a primo teſtatore uocati ſunt in ſubſtitutione.*
7 *De rebus ſubiectis fideicom. alienatur pro dote reſtituenda.*
8 *Datio inſolutum per tutorem cum decreto iudicis, non aufert ius quod habet fideicommiſſarium.*

CONSILIVM LXXVII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶Viſã facti narratione ſatis lõga,rñdebo ſingulis dubijs ꝑ ordinẽ. Et ad primũ dico ſine dubio, ꝙ rata dotis mr̃næ , q̃ obuenit Rodul-
1 pho,uenit detrahẽda de dicto fideicõmiſſo;†qm̃ in fideicõmiſſo vl̃i nõ ueniũt bonã propria grauati.ff.de uul.& pu.l. cohr̃di.§.cũ filiæ.uerſic.nec fideicommiſſo.ſed dos mr̃na eſt de ꝓprijs bonis grauati;igiť &c.Nec ob.ꝙ actio de dote ẽ ↄfuſa ꝑ aditionẽ hr̃ditatis nõ ↄfecto inuẽtario.l.fi.§.in ↄputatione.C.de iu.de lib. a Ʒrio ſenſu;qa dico,ꝙ illud erat ẽt iure ueteri & añ illã.l.q̃s creditor ſuccedit debitori. C.de pac.l.debitori.& tñ poterat deducere debitũ aduerſus fideicõmiſſariũ vl̃em.ut.l.debitor.ff.ad treb. & ẽt aduerſus legatarios ꝑticulares.l.in imponẽda.& l.irritũ.C. ad l.fal.qa illis ñ tenebať ultra uires hr̃ditarias.ff. ad Treb.l.j.§.ſi is q.400. uer.& mihi vr̃. C.de leg. l. ſed uniuerſa . ſed aduerſus creditores hr̃ditarios nõ; qa illis tenebať ultra uires hr̃ditarias, C.de iure delib.l.ſi te bonis.ff.ſol.ma.l.q̃ dotis. hodie uerò,ſi ↄfectũ eſt inuẽtariũ,ſiľr cõfunduntur ipſo iure;ſed in effectu quãtũ ad hoc ut poſſit deducere ẽt aduerſus creditores, nõ cenſent cõfuſa,qa nõ teneť illis ultra uires hr̃ditarias;ut in d.§.in cõputatione.Sed ſi nõ eſt ↄfectũ inuẽtariũ, tũc qa hodie teneť nõ ſolũ cre-
b ditorib.ultra uires hr̃ditarias[b],ſed ẽt legatarijs,ut in Auth.de hære.& fal.§.ſi uerò ñ fecerit.& no.ĩ l.fi.§ fi.C.de iure delib.Aduerſus neutros põt deducere , ſed fideicõmiſſario vl̃i nõ teneť ultra uires hr̃ditarias,ẽt hodie nõ ↄfecto inuẽtario;qa in illo ñ uenit, niſi ipſa hr̃ditas, & ea q̃ ĩ ipſa ſunt cũ debitis & creditis nulla facta deductione onerũ. Igiť nõ nocet omiſſio inuẽtarij,quominꝰ propriũ debitũ licẽt ſit ↄfuſum deducere poſſit,ſicut iure ueteri poterat deducere.ut d.l. debitor. ¶Cõcluſio eſt ergo,ꝙ qñ creditor ſuccedit debitori tã olim q̃ hodie ↄfecto uel non cõfecto inuẽtario,ↄfundiť actio ipſo iure;qa ſi nõ ↄfunderet,eſſet dicere ꝙ creditor eſſet obligatus ſibijpſi, qđ eſſe nõ põt.ut l. fr̃ a fratre.& ibi plenè no.in fine primæ gl.magnæ.ff.de ↄdi.inde. ſed ſi q̃ritur an ↄfundatur cũ effectu,quãtũ ad hoc ut deducere,uel retinere non poſſit.Eſt diſtinguẽdũ ĩter iura uetera,& noua vľ nouiſſima.De iure ueteri.ſtorũ. aduerſus fideicõmiſſum vl̃em, & ẽt legatarios deducebat,qa eis ñ tenebať ultra uires hr̃ditarias; aduerſus uerò creditores nõ, qa eis bñ tenebatur ultra uires; hodie uerò ſi ↄfectũ eſt inuentariũ,aduerſus oẽs deducit, qa nullus teneť ultra uires. d.l.fi.§.ẽt ſi pfatã.Si uerò nõ eſt ↄfectũ,tũc aduerſus creditores idẽ hodie,qđ olim;aduerſus legatarios particulares aliud hodie,q̃ oli,qa hodie teneť eis ultra uires,olim nõ;aduerſus uerò fideicõmiſſum vl̃em ſimiliter idẽ hodie, quod olim; qa ſicut olim
c nõ tenebatur ei ultra uires,ita nec hodie,& ſic põt deducere . Et ſi dicať quare aliud in fideicõmiſſo uniuerſali, q̃ in ſingularibus? Rñdetur , quia ſingularia relicta poſſunt fieri ultra uires hr̃ditarias;qa nõ fiũt de ipſa hæreditate,ſed de alijs rebus. Nam q habet

centum

centum in bonis, pôt legare ducenta;ſed fideicõmiſſum vr̃ non
poteſt fieri ultra uires hr̃ditatis,cũ fiat de ipſa hr̃ditate. Et iſta
2 ſunt clara, & q̃ palpanẽ manibus,& ſunt ipſa ueritas. ¶ †Quátũ
ad ſcd̃m q̃ſitũ,r̃ndeo ꝙ dicta domus quá Rodulphus habuit in-
ſolutũ ab alexãdro, nõ uenit reſtituẽda;qa in fideicõmiſſo vl̃i nõ
cadit nec uenit id qđ grauatus nõ habuit iudicio teſtatoris, ſed
aliũde.ſ.ex ꝯtu inter uiuos, ꝓut eſt in caſu nr̃o, & ſic nõ ut hr̃s.
text. eſt pluriũ legũ de hoc.ſ.ff.ad treb.l.debitor.§.fi.& l.ſi res.in
prin.§.ibi.ita ſummat Bar.ff.de do.ꝑleg.l.3.§.vxor.in fi.ff.de leg.
3.l.vxorẽ.§.teſtõ quo.in fi.& qd no.in l.ſi mulier.in prin.in gl.q̃
incipit,qd ſi inter. Et ſi dicaẽ,ſaltem ꝓ hr̃ditaria ꝑuenit ad eũ tã
quã ad hr̃dẽ in dicta domo. Rñdeẽ verũ eſſe a principio;ſed illam
portionẽ ꝑ diuiſionẽ tráſtulit in alexãdrũ ad quẽ deueuit in par
tẽ,& loco eius habuit in alijs rebus portionẽ tãgentẽ alexádro,
q̃ in fideicõmiſſo uenit,ſicut ueniret portio ſua domus,ſi eã per
diuiſionẽ nõ tranſtuliſſet in Alexandrũ.l.cũ pr̃.§.hr̃ditatẽ. il.a.ff.
de leg.2. nõ ergo debet uenire portio domus, q̃ ad ipſum a prin
cipio ꝑuenit, poſtq̃ uenit portio aliarũ rerũ q̃ loco illius fuit ſur
rogata,ſicut uõ ueniret ſi ꝑſata portio dom⁹ nunq̃ ad ipſum Ro-
dulphũ ꝑueniſſet;ſed tota debet remanere apud hr̃dẽ grauati,qa
tota vr̃ ad Rodulphũ ꝑueniſſe aliũde, q̃ ex ultima uolũtate.ſ.ex
ꝯtu uel datione inſolutum, & nõ tãquã ad hr̃dẽ, ſed tãquam ad
3 Rodulphũ ꝑ iura ꝑdicta. ¶ †Circa tertiũ q̃ſitũ r̃ndeo, ꝙ ꝑ ꝑ non
a ꝯfectionẽ inuẽtarij nõ ꝑdit trebellianica, licet ꝑdaẽ falci. ᵃ & ita
diſputãdo tenuit Iac. de bel. Et ponit in Auth. de hære. & falci.§.
hinc nobis.in 13.q.& inducit Roſre. bñ id tenentẽ, idẽ tennit Ol
dra.in l.fi.C.de iure deli.idẽ tenet Io.an.in addi.Spe.de iſtr.edi.
§.fi.in addi.q̃ incipit de trebellianica. Et adducit hãc rõnẽ.ſ.ꝙ hæ
res cohæredi ſuo nõ teneẽ facere inuẽtariũ, ſed ſolũ creditorib⁹
& legatarijs;ſed fideicõmiſſarius reputaẽ hr̃s.l.ſi filius.ff.ꝙ cum
eo.hoc idẽ ſeq̃ẽ & firmat Bar.in l.marcellus.ff.ad treb. in ult.q.
* * a quorum opinionibus temerariũ vr̃ recedere in decidendo:
licet Bal.in auth.ſed cũ teſtator.C.ad l.falc.uideaẽ tenere ꝯriũ ꝑ
tex.in corpe vñ ſumiẽ.uer.illo adiecto.quẽ dicit nõ fuiſſe põde-
ratũ ab alijs,ſed tutius eſt tenere cõem opin. ¶ Ad aliud dũ q̃riẽ,
an ꝑ uerba ſupra relata in q̃ſito cenſeaẽ ꝓhibita trebellianica ꝑ-
ſuppoſito ꝙ poſsit ꝓhiberi,r̃ndeo ꝙ nõ,tũ qa verba illa nõ fue-
rũt appoſita in ſubſtõne de qua agiẽ,tũ qa nõ ſunt ſufficiẽtia ad
ꝓhibitionẽ,eo qa ꝓhibitio debet fieri expſſè.in Auth.de hære.
& fal.§.ſi verò expſſũ. Et tunc dr̃ expſſè fieri,qñ ſaltẽ apponunẽ
talia uerba,q̃ nõ pñt aliud importare; ut ſi dixiſſet ꝙ reſtitueret
hr̃ditatẽ totã integrã ſine aliqua diminutione. l.a.cũ ibi no.ff.de
fideicõ.liber. Et Bal.in auth.ſed cũ teſtõr.ver.q̃ro ſi teſtõr dicit.
C.ad l.fal. Et Bar.in l.cẽturio.ff.de uul.& pu.in 3.q.prin. de cõ-
pendioſa ſcã ꝑ uerbũ cõe poſt prin. Sed dicẽdo, ꝙ reſtituat totã
hr̃ditatẽ, iſtud uerbũ,totã, hoc neceſſariò non importat; qa & ſi
ſimpl̃r iuſsiſſet hr̃ditatẽ reſtitui, intelligereẽ iuſsiſſe de tota, non
de parte.ff.de rei uẽ.l.ſi in rẽ.& ibi no. in ſimi.ꝑ gl.ſup uerbo,to
tã;& tñ nõ cẽſereẽ ꝓhibita detractio trebellianicæ. Bal.tñ in l.ꝑ-
cibus.C.de impu.& alijs ſub.in 15.col.ver. ꝓcedo ulterius,vr̃ te-
nere,ꝙ ꝑ dicta uerba cẽſeaẽ ſcã ꝓhibitio;ſed min⁹ cõſiderãter lo
quitur,& largius q̃ expediat,ut patet ꝑ rõnẽ.ſ.tactã. Facit.l.ſi to-
tã.ff.ad treb.& ita uidi alias cõſultũ ꝑ ualẽtes uiros Florẽtiæ, ut
iſpiciaẽ an ſint talia uerba,q̃ nõ pñt aliud importare,an poſsint.
4 ¶ †Circa quartũ q̃ſitũ dicẽdũ,ꝙ illud qđ obuenit Rodulpho ex
portiõe ſeu ex ꝑſona Ioãnis,tãq̃ hr̃di ipſi⁹ Ioãnis,nõ iure fideicõ
miſsi,& ex reciproca ſubſtõne, ꝓut eſt illud qđ poterat Ioánes
retinere ꝓ lrima & trebellianica ꝓ dote mr̃na, q̃ nõ cadebãt in fi
deicõmiſſo relicto a Ioãne;ſm ea q̃ dixi in primo q̃ſito,& q̃ trãſ-
miſſa fuiſſent ad quẽcunq; aliũ q̃ fuiſſet hr̃s Ioãnis,puta ex teſtõ
ei⁹,dico ꝙ illa ſiẽt nõ veniũt ĩ fideicõmiſſo relicto a Rodulpho,
eo qa ipſe Rodulphus nõ fuit illa cõſecutus tãquã fideicõmiſſa-
rius & ex iudicio primi teſtõris,ſed tanq̃ hr̃s Ioãnis ab inteſtato
& ex diſpõne legali; Vñ ſicut ipſe Ioánes nõ potuit in illis graua
ri,ita nec hr̃s eius. Facit.l.ſi arrogator.§.ſed an impuberi. in fi.ff.
de adop.& ſi in fideicõmiſſo relicto a Ioãne non cadebãt,nõ pñt
dẽri ab hr̃de ei⁹,uel ab hr̃de hr̃dis;qa ipſi non tenenẽ, niſi ex pſo
na Ioãnis,& ad id ad qđ tenebaẽ Ioánes. ¶ Nec ob.qđ licet Ioã-
nes nõ poſſet grauari ĩ ꝑdictis, hæres tñ eius vr̃ potuiſſe grauari.
l.ſi fundũ per fideicommiſſum.§.fi.ff.de le.1.& quod nota.Cyn.
poſt Dy.in l.ex tribus.C.de inof.teſta.qa illud procederet,ſi Ioá
nes deceſsiſſet in pupillari ætate, quo tempore ſubſtituendo
pupillariter potuiſſet auferre Rodulpho & alijs fratribus in po-
teſtate ab inteſtato veniẽtibus hr̃ditatẽ Ioãnis;vñ nõ ſubſtituen-
do, vr̃ eis tacite reliq̃ſſe.l.ſi q̃s cũ nullũ.ff.de iur.codi.iõ potuiſ-
ſet eos grauare. Sed poſtquã deceſsit poſt pupillarẽ ætatẽ,ſecus
eſt; ꝓut eſt tex.in l.fideicõmiſſum. q̃ ſtatim ſeq̃ẽ poſt illã.l.ſi fun
dũ ꝑ fideicõmiſſum,qa tũc ceſſat dicta rõ, cũ poſt pupillarẽ æta
tẽ nõ potuerit illi Ioãni ſubſtituere directò.l.uerbis ciuilibus.ff.
de vul.& pu.& ſic nõ potuit auferre venientibus ab inteſtato le
gitimã ſucceſsionẽ Ioãnis, & ꝑ ꝯñs nõ cenſeẽ illã eis tacitè reli-
quiſſe. Igiẽ eos in illa grauare nõ potuit, quàm ab eo d. Rodul-
phus nõ habuit nec habuiſſe fingiẽ, ſed a lege vt dictũ eſt. Et ita
no.Cy.poſt Dy.in d.l ex trib. Quãtũ verò ad illud, qđ ꝑfat⁹ Ro
dulphus ꝯſecutus eſt ex ꝑſona Ioãnis,nõ tãquã hr̃s Ioãnis,ſed tã
quã fideicõmiſſarius & ex reciproca ſubſtõne facta inter filios
ſubſtitutos,ꝓut ẽ reſiduũ bonorũ q̃ fuerũt pr̃ia deductis lrima &
trebellianica & portione dotis mr̃næ,dico ꝙ illud venit in fidei
cõmiſſo qđ debeẽ Gẽtili & Alexãdro ꝑ mortẽ Rodulphi virtu-
te illius reciprocæ ſubſtõnis ꝑdictæ, caſus eſt in l.hr̃des mei.§.cũ
ita.& ibi ꝑ Bar.ff.ad treb.& no.ꝑ eundẽ eo. ti.l.ſceuola. in fi.qa
nõ cẽſeẽ q̃libet ex filijs rogatus ſolũ de portiõe ſua,quo caſu nõ
veniret portio quã habuiſſet a fr̃e.l. pr̃ filiũ.§.15.ff. de leg.3.ſed a
ẽt de portione quã a fratre iure fideicõmiſsi, & ſic ex iudicio de
functi ꝯſecutus eſſet; vt dictis.ll.hr̃ & no.ꝑ Bart. ¶ Circa quintũ
q̃ſitũ,nõ video quare dicta Hieronyma vltra iſta de q̃b.ſ.nõ poſ
ſit retinere libras q̃ngentas ſibi relictas in caſu quo Rodulphus
moriteẽ ſine filijs maſculis & cũ filia fœmina,poſtquã ꝯdõ exti-
tit,& uolũtas teſtõris ſeruãda eſt in eo qđ nullo iure ꝓhibente
diſponere potuit;ſed nõ eſt dubiũ ꝙ tale onus in reſiduo bono-
rũ potuit apponere, vt reſtitueret fratribus deductis libris q̃ngen-
tis;nec potuit apponi niſi in reſiduo bonorũ, ſicut nec onus fi-
deicõmiſsi vr̃is,cũ ſit eadẽ rõ;igiẽ de illo veniũt detrahẽdæ dictæ
libræ q̃ngentæ, nõ de eo qđ ꝓ lrima & trebellianica & ꝓ dote
mr̃na retinẽdũ eſt. Nec ob.q̃ ꝑiſta Hieronyma nõ fuit nata vel cõ-
cepta viuẽte Iacobo primo teſtõre; qa iſtud haberet nocere, ſi
vellet venire ad ſucceſsionẽ Iacobi ab inteſtato, tãquã eius de-
ſcẽdẽs vr̃ attinẽs & ex ſua ꝑſona.l.j.§.ſi q̃s ꝓximior.ff.vñ cogna.
l.titius.cũ l.ſeq.& ſeq.ff.de ſu.& legi. Nõ ſic cũ vult uenire ex di
ſpõne expſſa ipſius inter viuos,uel ultimæ uolũtatis.ut no.Bar.ĩ
d.l.titius.& in l.qđ dr̃.in fi.ff.de uerb.ob.& Cy.in l.ſi q̃s filiũ.C.
de inoffi.teſt.in j.gl.vel ẽt ex iure ad eũ trãſmiſſo ꝑ aliũ,ut idem
Cy.ibi.no.& ẽt in l.j.C. de his q̃ añ aper.tab.& Dy.in l.gallus.de
5 lib.& poſth.in magna diſtinctione. ¶ †Circa ſextũ q̃ſitũ qđ ẽ ſa
tis inuolutũ. Cõſiderãdũ eſt, ꝙ ſi dictũ magazenũ, qđ ut dr̃ fuit
æſtimatũ.224. duca.nõ fuiſſet traditũ inſolutũ Gẽtili ꝓ duca.cẽ
tũ,ſed remãſiſſet penes ipſum Rodulphũ,cui obuenit in partem
dimidiã ipſius, veniret in hoc fideicõmiſſo relicto a Rodulpho,
& vltra dimidiã poſſet retineri ꝑ Hieronymã hr̃dẽ Rodulphi ꝓ
lrima & treb.dicto Rodulpho debita. Nunc qa fuit traditũ & de
volũtate Alexãdri, nõ põt aliq̃d peti de dicto magazeno uirtute
dicti fideicõmiſsi.l.nihil.§.oĩbus.ff. de leg. Sed põt peti de æſti-
matione ipſius, q̃ cẽſeẽ ad ipſum Rodulphũ ꝑueniſſe ꝑ dationẽ
inſolutũ,q̃ fuit q̃dã vẽditio.l.elegãter.in prin.ff.de pig. actio. &
lõga manu cẽſeẽ ad dictũ Rodulphũ ꝑueniſſe ꝑtiũ, & poſtea per
eũdẽ retraditũ Gentili uſq; in centũ aureos, q̃ ſibi debebanẽ;teſi
duũ verò remãſiſſe vr̃ apud dictũ Rodulphũ de dicto ꝑtio, vide-
licẽt.124. ꝓ q̃bus.124.& ẽt ꝓ 48.q̃ eidẽ Rodulpho debebanẽ ab
ipſo Gẽtili,cẽſeẽ ipſe Rodulphus reemiſſe dictũ magazenũ a di-
cto Gẽtili,cũ ꝓ eis habuerit inſolutũ. Ipſum ergo magazenũ ẽt
ſi eſſet penes dictã Hieronymã nõ poſſet peti rõne huius fideicõ
miſsi;tũ rõne quàm.ſ.dixi,qa Alexã.ꝯſenſit, tũ qa nõ eſſet apud
Hieronymã vel Rodulphũ tãquã penes hr̃dẽ, ſed ex ſuo ꝯctu;er
go in fideicõmiſſo nõ cadit.l.debitor.§.fi.ff. ad treb. cũ alijs.ſ.al
leg.ſed venit & cadit in fideicõmiſſo æſtimatio, q̃ loco eius ſuc-
ceſsit.ff.de leg.j.l.ſi fundũ ꝑ fideicõmiſſum. & ſic põt peti dimi-
dia æſtimationis,& ſic 112.tũ de dicta dimidia pñt deduci duca.
q̃nquaginta,in q̃bus Alexãder tenebaẽ Gentili de ſumma centũ
quã debebat hr̃e ab utroq;, & q̃ q̃nquaginta ipſe Rodulph⁹ cen
ſeẽ ſoluiſſe dicto Gentili ꝓ ipſo Alexãdro, & ſic erũt in fideicõ-
miſſo.62.de ꝑtio dicti magazeni, & nõ vltra nec ẽt ipſum maga-
zenũ vẽditũ. Et iſta 62. poterũt cõputari in lrimã & trebel.detra
hendã de alijs rebus.ſi cõmodè nõ pñt aliæ res diuidi. arg.l.non
6 amplius.§.fi.ff.de leg.j.cũ l.ſeq.in rõne ſui. ¶ †Ad ſeptimũ q̃ſitũ

a Falci. Vide Bal. in cõſ. 319. in 2. parte. & in cõſ. 354. in 5. par. & cũ dñ Pau. de Ca ſ. in cõſ. 36. & qđ ibi dixi in apoſt.

r̃ dicẽdũ, ꝙ ex quo tp̃e mortis dicti Rodulphi, quo eatitit caſus ↄdõ ſubſtõis p̃dictæ, non iebãt filij maſculi dicti Bonacurſi, uocati fuerũt ad dictã ſubſtõnẽ, ſicut Alexãder in ſtirpẽ, q̃a nõ ſolũ ſupueniẽtes filij fuerũt ſubſtituti, ſed ẽt p̃mortuorũ filij, idẽq; nepotes, ut ex tenore ſubſtõis app̃et; vñ cũ dies fideicõmiſsi ceſſerit ĩ pſonã ipſorũ, trãſmiſerũt portiões ipſorũ ad ſuos hr̃des, licèt nunq̃ ipm̃ agnouerint, uel acceptauerint, nec fuerit reſtitutũ eis. l. poſtulante. in prin. & l. cogi. §. idẽ metianus. ff. ad treb. C. de fideicõm. l. 3. & l. ſi in pſonã. & plenè no. p Bar. in l. cũ filio. io ult. col. ff. de leg. 1. Si ergo ſoror ipſorũ eſt eorũ hr̃s, uenit ad partẽ dimidiã dicti fideicõmiſsi iure trãſmiſſo. Et ſic dicta Hieronyma põt excludere agẽtes ad totum ꝓ una dimidia ex iure tertij, qđ eſt excluſiuũ iuris agẽtiũ ipſo iure. C. de rei uẽd. l. fi. ¶ † Circa octauũ q̃ſitũ, notãdũ ꝙ p auth. res q̃ C. cõia de leg. grauatus tuc põt diminuere fideicõmiſſum ob cãm dotis, qñ ſua lĩima & trebellianica nõ ſufficit ad eã. Si aũt ſufficit, ſecus; ut ibi hr̃, & in corpore vñ ſumit. Si ergo io caſu nr̃o illud qđ uenit detrahẽdũ pro lĩima & trebellianica debita Rodulpho, ſufficeret ad dotẽ uxoris reſtituẽdã, poterit uxor p̃dicti quõdã Rodulphi eligere d̃ bonis illis, q̃ ꝓ dicta lĩima & trebellianica aſsignabunť, rẽ quã uolet, ſm formã ↄuctionis. C. de pign. l. 3. de alijs uerò ſeu de reſiduo ſubiecto reſtõi nõ poterit eligere ſeu diminuere, al's ſecus; qm̃ pſona grauata põt diminuere fideicõmiſſum nõ ſolũ ꝓ dote ſua, ſicut mulier uel filiæ ſi eſt maſculus, ſed ẽt ꝓ dote ſuæ uxoris reſtituẽda; ut ĩ corpe, vñ illa auth. ſumiť de reſtitu. & ea q̃ parit. §. quãobrẽ. ¶ Circa nonũ & ultimũ q̃ſitũ, dico ꝙ iudex q tulit illã ſñiam, ſ. ꝙ ſu puacuo fuerit appellatũ, põt & debet illã interp̃tari & declarare, ob quã cãm fuerit ſu puacuo appellatũ; cũ plures & diuerſæ cauſæ poſsint ſubeſſe. ff. de ap. l. ab executore. cum ſua materia. Ceſſante iõ tali interpretatione, notandum ꝙ nec tutor dictæ Hieronymæ dando inſolutũ illam poſſeſsionẽ, nec iudex primus interponẽdo authoritatẽ & decretũ, potuerũt modo p̃dicto facere p̃iudiciũ dicto Gentili & Alexãdro, & citra ordinẽ iudiciariũ & ſñiam diffinitiuã auferre eis ius, ſi qđ habent. C. commi. uel epi. l. iudex. hoc autẽ an ius habuerint, uel nõ, eſt io pendẽti, & pẽdet ex futuro euẽto litis vertentis inter ipſos Gentilẽ & Alex. ex parte una, & dictã Hieronymã ex altera; q̃a ſi ꝓnuntiabiť ipſam Hieronymã poſſe detrahere legitimã & treb. & ꝓ eis fuerit eidẽ aſsignata dicta poſſeſsio, tunc datio p̃dicta ĩſolutũ remanebit firma. Si verò nõ aſsignabiť Hieronymæ ꝓ legitima & treb. ſed dictis Gentili & Alex. ꝓ fideicõmiſſo, et ea q̃ aſſignabunť Hieronymæ ꝓ legitima & treb. ſufficientia erũt ad reſtitutioẽ dictæ dotis; tunc datio p̃dicta reuocabiť ẽt ſi appellatũ nõ fuiſſet; ſi verò nõ ſufficient, ſecus; ſm ea q̃ ſ. dixi in p̃cedenti articulo. Interim ergo eſt in pendenti, & ex futuro litis euẽtu apparebit de uirtute huius donationis; ſicut io ſi. dr̃. ff. de acqr. poſ. l. exitus ↄtrouerſiæ. ff. de reb. dub. l. q̃dam. Meritò igiť vr̃ ſuperuacuò appellatũ, cũ ẽt appellatione nõ interpoſita ius iſtorũ remanebit ſaluũ; facit qđ no. gl. in l. 3. §. bonorũ. ff. de bo. poſſeſ. Interim ergo ſtabitur huic dationi quouſq; per euentum litis appareat, quid iuris eſſe debeat. ar. l. peto. §. prædium. ff. de leg. 2. ff. de iure fiſ. l. ſtatius. §. cornelio. in ratione ſui.

S V M M A R I A.

1 *Interdicta duo contraria poteſt quis intentare diuerſis reſpectibus, ut poſſe interdictum retinendæ poſ. reſpectu ciuilis poſ. & adipiſcendæ ratione naturalis poſſeſsionis.*

2 *Cõcludẽs in libello ſe nõ debere turbari, uidetur ẽt petere naturalẽ poſſeſsionẽ.*

CONSILIVM LXXVIII.

I*N Christi nomine Amen.* ¶ Vr̃ dicendum dictum actorem

1 debere ſuccumbere; † q̃a io ſuu libello, ſi benè inſpiciať, vr̃ deduxiſſe duo poſſeſſoria inter ſe ↄ̃ria. ſ. poſſeſſoriũ retinẽdæ, dũ aſſerit ſe poſsidere & io poſſeſsione turbari & petit aduerſariũ a moleſtia coherceri. Itẽ poſſeſſoriũ adipiſcẽdæ poſſeſsionis, dũ dicit in eodẽ libello imminere falcidiã, & pp hoc ſe debere poſsidere; q̃ verba ↄueniũt interdicto quorũ legatorũ, iux. ea q̃ hñr in tex. & gl. C. quorũ lega. l. j. & ff. e. l. j. ĩ quo interdicto p̃ſupponit aliũ poſsidere; & ſic ſibijpſi vr̃ ↄ̃riari, & p ↄñs vr̃ repellendus. C. de fur. l. j. ff. qñ ap. ſit l. 2. §. j. & qđ no. in l. ſi de vi. ff. de iudi. Itẽ q̃a ĩ interdicto retinẽdæ, ĩ quo ſolo vr̃ ↄcludere, vr̃ in ꝓbõne deficere, cũ quaſi oẽs teſtes tã a ſe quã a reo ꝓducti videanť deponere, ꝙ reus ꝓ ſuo legato fuit & eſt ĩ poſſeſsione a tp̃e mortis teſtõris; & duo inſolidũ poſsidere non pñt. ff. de acqui. poſ. l. 3. §. ex ↄtrario. Nec in interdicto adipiſcẽdæ vr̃ aptè cõcludere; q̃a licèt illud videať in libello deduxiſſe. p id qđ ſ. dixi, tñ q̃a ſolũ petit pronunciari & declarari ſe eſſe poſſeſſorẽ & aduerſariũ a moleſtia coherceri, ſolũ in interdicto retinendæ vr̃ ↄcludere, non adipiſcẽdæ; q̃a debuiſſet petere aduerſariũ ad dimittendũ poſſeſsionẽ condemnari. Præterea poſito ꝙ ex forma ſtatuti trãſlata fuerit ipſum & cõtinuata poſſeſsio defuncti, qđ fieri potuit a ſtatuto, ſicut a ↄſuetudine; iuxta no. p Cy. C. de ↄd. ob cãm. l. ea lege. & ext. de ↄſue. c. 2. tñ vr̃ eã p̃didiſſe puſillanimitate, q̃a paſſus fuit & patiť illũ poſsidere, cum ipſum potuiſſet ſuã ꝓpria authoritate expellere ꝓ defenſiõe ſuæ poſſeſsionis. ff. de acq. poſ. l. ſed & ſi nolit. & l. ſi id. §. ſi forte. iũcto eo qđ no. ĩ l. clã poſsidere. §. q ad nũdinas. eo. ti. p gl. & doc. Præterea cum ex forma ſtatuti legata debeanť ẽt hr̃ditate nõ adita, vr̃ ꝙ p hoc nõ habeat legatari' recipere de manu hr̃dis, ſed poſsit ꝓpria authoritate occupare; alias nõ exiſtẽte hr̃de, nõ poſsẽt legata cũ effectu deberi. ¶ His tñ nõ obſtãtibus, ↄ̃riũ eſt dicẽdũ ꝙ imo dict' actor debet obtinere, & ꝓnunciandũ eſt bñ fuiſſe & eſſe iudicatum, & malè appellatũ. Nam poſito ꝙ primũ eſſet uerũ. ſ. ꝙ videreť deduxiſſe ĩ libello duo poſſeſſoria. ſ. retinẽdæ, & adipiſcẽdæ poſſeſſionis; tñ nõ fuit ſibijpſi ↄ̃ri', eo ꝙ diuerſis reſpectib. potuit hoc facere. ſ. intentare poſſeſſorẽ retinẽdæ reſpectu poſſeſsionis ciuilis, q̃ eſt apud eũ tã ex forma ſtatuti q̃ ẽt q̃a poſſeſsionẽ rerũ fuit realiter ingreſſus, ut patet per publicũ inſtrm̃. l. cũ hr̃des. in prin. ff. de acqui. poſ. & aliud. ſ. adipiſcendæ reſpectu naturalis ſeu reſpectu detẽtationis exiſtentis pœnes reũ; ꝓut in ſimi. hr̃ de interdicto retinẽdæ, & de rei vend. & pñt ſiľr cumulari dictis reſpectibus, ut plenè no. ĩ d. l. ſi de vi. ff. de iu. & l. naturaliter. §. nihil cõe. ff. de acq. poſ. & l. incertu. C. de interd. & C. de rei vend. l. ordinarij. p Cy. Et p hoc ẽt tolliť alia obiectio de ꝓbatione poſſeſsionis, q̃a põt ſe referre ad naturalẽ, uel ad detẽtationẽ de qua teſtes potuerũt deponere p ſenſum corporeũ. Ciuilis aũt, de qua ſic nõ potuerũt deponere, eſt apud hr̃dẽ rõne ſupradicta. Nec põt dici, ꝙ eã amiſerint negligẽtia; q̃a req̃riť longũ tp̃s, ex quo inducat obliuio, qđ hic nõ fuit, iuxta no. in l. 1. in fi. magnæ gl. ff. de ac. poſ. & l. licet. C. de acq. poſ. Nec puſillanimitate, poſtq̃ elegit ad iudicẽ ire. l. de pupillo. §. meminiſſe. ff. de ope. no. nũ. & no. ĩ d.

2 §. q ad nundinas. ¶ † Et ex his ẽt ſequiť, ꝙ cõcluſio facta in libello ꝙ non turbeť, eſt apta ad vtrũq; interdictũ; q̃a cũ illud nõ poſſit fieri niſi reſtituať naturalis vel ẽt detẽtatio, cenſeť petitũ ꝙ ad talẽ reſtitutionẽ condẽneť; p ea q̃ no. in d. §. q ad nũdinas. p gl. & doc. Et ꝙ ita ſit fiẽdũ, patet ĩ d. l. j. in. C. quorũ leg. & ff. e. l. j. & per totũ. Nec ob. ſtatutũ, q̃a licèt p repudiationẽ & nõ aditionẽ hr̃ditatis nõ irriteně legata ſm ipm̃, nõ tñ ſequiť ꝙ vbi hr̃ditas adiť, & ſic hæres reperiť, poſsit legatari' ꝓpria authoritate ↄ̃ iuria diſpoſitionẽ occupare res legatas, cũ ſit ſtricti iuris, & vltra q̃ expediat extẽdi nõ debeat. l. ↄſtitutiõib'. ff. ad munici. ¶ Præterea verendũ eſt pet'. ſ. ne legatari' p̃dictus a ſuo iure ceciderit, q̃a poſt aditã hæreditatẽ & apprehenſam poſſeſsionẽ p hæredẽ occupauit. p l. non dubiũ. C. de leg. qđ ꝓ nunc aliter nõ determino, q̃a tanquam magis præiudiciale maiori deliberatione indiget. ff. ad carbo. l. j. §. ſed & ſi quis. & q̃a de hoc præſentialiter non quæriť.

S V M M A R I A.

1 *Teſtes probantes confeſsionem factam parte abſente non proſunt producenti.*

2 *Confeſsio probata præiudicat confitenti non tertio cui ius eſt quæſitum.*

CONSILIVM LXXIX.

I*N Christi nomine Amen.* ¶ Ad id, de quo quæriť, ſatis clara patet rñſio de iure, videlicet ꝙ ẽt ſi dicti teſtes nõ eſſent ſingulares, ſed ↄteſtes, & ꝓbarent id ſup quo deponũt; nõ tñ relevant producentẽ eos duabus rõ-

1 nibus. ¶ † Prima q̃a ipſi deponũt de cõfeſsiõe tñ dicti. C. primi ceſsionarij & ſic decedẽtis facta ĩ articulo mortis, & abſente parte q̃ nunc eſt rea, & nemine ꝓ ipſa recipiente, & ſic fuit ipſo iure nulla, & non probat plenè liberationem, etiam ſi multi teſtes ꝓ ea deponerent. l. certum. §. ſi quis abſente. ff. de confeſ. quæ licèt loquatur in confeſsione iudiciali, locum habet etiam in extraiudiciali, vt patet ex not. per gloſ. in l. cum de indebito. in fi. ff. de proba. & per Bart. in l. vnica. C. de confeſ. in 2. q. princ. quicquid dixerit Pe. vt refert Cyn. in l. generaliter. C. de non nume. pec. & idem Bal. Nec ob. ſi dicatur, ꝙ illud eſt verum, quando cõfeſsio tendit ad obligandum. Si verò ad liberandũ, tunc ex confeſsione facta

facta parte abſente acquirit doli exceptio, prout gl.ordi.in l.nõ
ſolũ.§.liberationis uerba.ff de lib.leg.Sed rñdeo, q̃ illa gl.non
a eſt uera ª,& ꝯria eſt gl.in l.idẽ in duobus.ff.de pac. & illam tenet
Bar.& aliã,q̃ eſt in.§.ſi liberationis uerba, reprehẽdit per multas
2 rõnes ibidẽ,& ẽt in d.l.unica. C.de cõfeſ.in 2.q.prin. ¶ †Secũda
rõ, quare nõ releuãt dicti teſtes, eſt q̃a poſito q̃ dicta confeſsio
eſſet ualida de le,q̃a pars altera fuiſſet præſens; nõ tñ potuit ꝑiu
dicare illi,cui ipſe ceſſerat, uel habẽti cãm ab illo,cũ illis iã eſſet
ius q̃ſitũ ꝑ ceſsionẽ.ar.l.ſi partẽ.§.fi.ff.quemad.ſerui.amit.& no.
Bar.in l.facta.§.ſi hæres.ff.ad treb.niſi ceſsio fuiſſet facta ad com
modũ cedẽtis,& ad ipſum foret cõmodũ reuerſurũ,ut no.in l.fi.
C.de ꝓcu.ꝑ Cy.& no.in Addi.Spe.tit.de ceſsi. acti.§.j.in Addi.q̃
inci.Guil.de Suza.Nec ob.ſtatutũ, qđ uult poſſe cõfeſsionẽ pro
bari ꝑ tres teſtes;q̃a debet intelligi de confeſsione ualida, & de
illa q̃ ſoli confitenti,non alteri,nocet.l.ſeia.in prin.ff.ad uelle.

S V M M A R I A.

1 *Hæreditas patris non adita tranſmittitur per infantem ad quoſcunq; hæredes.*
2 *Statutum urgens affines ad compromiſſum non habet locum in his,qui deſierunt*
eſſe affines ſoluto matrimonio.
3 *Statutum uocans certos agnatos cum matre ad ſucceſſionem, in dubio cenſetur*
uocare in ſtirpes,& non in capita,ut minus lædatur ius commune.

CONSILIVM LXXX.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ †Super Pri-
mo dubio ſeu
* quæſito rñdetur,q̃ * cõis opi.doc.iuris ciuilis eſt, q̃
filius qui erat in poteſtate patris tꝑe mortis eius uel
qui fuiſſet,ſi tũc natus fuiſſet,cũ natus ſit poſt mortem eius,hr̃-
ditatem paternã ſibi delatã ex teſtõ uel ab inteſtato trãſmiſerit,
ẽt non aditam,iure ſuitatis ad quoſcunq; hr̃des extraneos,nedũ
ad matrẽ, ẽt ſi erat infans & anniculus,& ſic ignorauit eam ſibi
delatã.per l.lucius.ff.de iure fiſc.ff.de ſtip.ſer.l.liber homo. C.de
iure delib.l.3.ff.de teſt.milit.l.ex militari.§. fi.cũ l.ſeq.& ibi ple-
ne per Bar.& plenius per eundẽ in l.uentre. ff. de acqui.hære.li-
cẽt Iac. de Bel. & Mar. Sil.diſputando terminauerunt ꝯrium in
* infante,per l.ſi infanti.C.de iure deli.uer.ſi uero uel nõ ſit.ſed *
oẽs docto.reprobant,ut ibi no. Bar.& Cy.in l.apud hoſtes. C.de
ſu.& legi.Gloſæ ẽt ordin.tenuerunt, q̃ regulariter filius iure ſui
tatis nõ tranſmittat hr̃ditatem paternã non aditã, niſi ad matrẽ,
ut d.l.apud hoſtes.Et ſic ſiue teneamus opi.doct.ſiue opi.gloſa-
rum ſaltẽ in caſu nr̃o, ex quo q̃ritur an trãſmittatur ad matrẽ,di
cẽdũ eſt q̃ ſic.Nec reperio q̃ Dy.dixerit ꝯriũ,vel q̃ approbaue-
rit aliquam gl.tenentem ꝯrium,ut patet ex relatis per Cy.in d.l.
apud hoſtes.& ꝑ Bart. in d.l.ex militari.§.fi.& in d.l.uentre.qui
recitant opin.multorũ;& tñ de Dy. non faciunt mentionẽ q̃ ꝯ-
rium tenuerit. Ttranſmittitur aũt dicta hr̃ditas eo mõ, quo erat
apud ipſum tranſmittentẽ. ſ. cũ ꝑtãte ſe immiſcendi uel repudiã
di.l.ſi q̃s filium.§.j.ff.de acqui.hære.nõ aũt tanquã irreuocabili-
ter infixa;q̃a nec ſic erat apud tranſmittentẽ; ſed erat infixa me-
ro iure ciuili cũ ꝑtãte abſtinẽdi de iure ꝑtorio.inſti.de hære.qua
li &.diffe.§.ſed & his.ff.ſi q̃s omiſ.cau. teſta.l.j.§.q̃ ſunt in ꝑtãte.
C.ſi ut ſe ab hære.abſti.l.1.¶ Ex quibus oĩbus ꝯcluditur,q̃ dicta
* hr̃ditas paterna ſ̃m * cõem opi. doct. cum ꝑtãte ſe immiſcendi
uel abſtinendi reperit̃ in hr̃ditate dicti infantis, & ſic illi ad quos
ꝑtinet dicta hr̃ditas dicti infantis poterunt eã adire;& reperitur
duplex aditio.Primò de hæreditate infantis,& poſtea de hæredi
tate patris infantis;q̃a non niſi tanquã hæredes infantis adire eã
pñt,ut d.l.ſi quis filium.§.j.ff.de acqui.hære. ¶ Tenẽdo aũt opi.
gloſarũ,ſola mr̃ q̃ eſt hæres dicti infantis, pro quarta parte poſ-
ſet eam adire,quia ad ipſam ſolam potuit tranſmittere,ſ̃m glo.
in d.l.apud hoſtes.Et ſi reperitur Dy.approbaſſe illã gl.illa eſſet
ſeruanda Veronæ ex forma ſui ſtatuti.Nec eſſet nouum,q̃ nõ ſit
hæres infantis inſolidum,& tñ bona paterna conſequatur inſoli
dum.Nam & alias hoc uidemus in ſimi. cum q̃s decedit relicto
fratre ex latere patris tñ,& altero ex latere matris tñ;quia licet
quilibet eorum ſit hæres fratris pro dimidia,bona tñ paterna ꝑ-
tinent inſolidum ad fratrẽ conſanguineũ, materna uerò ad ute-
rinũ,ut no.gl.in auth.itaq;.C.cõia de ſucceſ. & in auth.poſt fra-
tres.C.de leg.hr̃di.Ego tñ nõ reperio Dy.illam gl.pluſquã alias
approbare,iõ ſtãdũ dico * cõi opinioni doct.q̃ oẽs hr̃des infan
* tis ipſam unà cum hr̃ditate infantis adire pñt. Qui aũt ſunt illi.
ĩ. patebit. Et ex his remanet rñſum ad dubiũ primũ, & dubium
2 ſ̃m tãquam ſuperfluũ,& nullius ualoris remanet ſublatũ. ¶ †Ad
tertiũ q̃ſitũ, quo q̃rit̃ an dicta mr̃ poſsit cõpelli ad cõpromittẽ-
dum uirtute ſtatuti ueteris uel noui.ſ. du cis Mediolani,rñdetur
q̃ nõ.Nã uirtute ueteris nõ,q̃a nõ eſt de affinibus ibi nominatis,
cũ loquat̃ qũ uertitur q̃õ inter ſocerũ & nurũ uel leuirũ & leui a
rã,qđ hic nõ eſt.uirtute aũt noui qđ gñaliter loquitur de affini-
bus,ſit̃ nõ; quia illud cũ ſimpl̃r loquat̃, debet intelligi de illis q̃
ſint affines tꝑe litis ſeu quo petitur cõpromiſſum,nõ de illis qui
fuerũt ſed eſſe deſierũt.tex.eſt in l.cui eorũ.§.affinitates.ff.de po
ſthu. ſed hic deſijt uxor eſſe affinis cõſanguineorũ uiri ꝑ mortẽ
uiri, & ẽt ipſi deſierũt eſſe affines eius quantũ ad uſum huius pri
uilegij prouenientis a ſtatuto;ut no.gl.ordi.in l.ſed hoc ita.ff.de
re iudi.licet quãtũ ad prohibitionẽ mr̃imonij non. inſti.de nup.
§.affinitatis.nec quãtũ ad ius ſuccedẽdi,qđ prouenit de iure cõi.
l.fi.C.de uerb.ſigni.Et ita determinat expreſsè Bald.in l.fi.C.de
uerb.ſig.uidelicet q̃ ſtatutũ dicat,q̃ cauſæ inter affines compro
mittãt,q̃ ſocer quondã q̃ deſijt eſſe ſocer ꝑ morrẽ filij, nõ co-
git̃ cõpromittere cũ nuru quondã; & hoc ꝑ.d.§. affinitatis.in l.
cui eorũ.ff.de poſthu.& ꝑ gl.in d.l.ſed hoc ita. & ita dicit tenuiſ
ſe antiquos doc.peruſinos Nec ob.illa.l.in fi.de uerb. ſig. q̃a ſ̃m
Oldr.ut ipſe refert,aliud eſt uelle admitti ad aliquid qđ ſit de iu
re cõi,& eſt admittendũ;aliud,ad aliquod bñficium de iure ſpe-
b ciale,ut eſt hoc. Nam de iure cõi nõ cogitur ᵇ quis cõpromitte-
re cũ ſuo aduerſario.l.ſi dictũ.§.ſi cõpromiſero. ff.de euicti.no.
Bar.in l.furti.§.qui iuſſu.ff.de poſthu.& Bal.in l.ex ſtipulatione.
C.de ſent.ſtatutũ ergo illud diſponens ꝯrium dr̃ concedere bñ-
ficiũ ſeu priuilegium,qđ eſt ꝯ ius cõe; iuxta plene no.in.c.j.ex-
tra de reſcri. Ad qđ bñficium uel priuilegiũ non debet q̃ admit
ti,tanquã affinis poſt diſſolutã affinitatẽ per mortem; ut in tex.
& gl.ſ.allegata. Nec ob. q̃ ſtatutũ uetus dicit, tã q̃ ... , q̃ qui
fuiſſent &c.q̃a hoc nõ reperit̃ in ſtatuto nouo, nec cenſet̃ repeti
tum arg.l.aliam.ff.de noua.maximè q̃a cũ ſit ꝯ ius cõe,ſeruandũ b
eſt ut iacet,& extendi nõ dẽt.l.ꝯſtitutionib. ff ad muni.l.q̃cquid
aſtringẽdæ.ff. de uerb.ob. Si aũt duraret affinitas,uideret̃ q̃ liga
ret dictã dñam ibi agentẽ, licẽt ſit de alio territorio,quaſi ꝯcer-
nat modũ & ordinẽ ꝓcedendi. Et ꝯſtat,q̃ quantũ ad hoc ſeruan
tur ſtatuta loci ubi iudiciũ agit̃.ff.de teſti.l.3. in fi.C.de epiſco.&
cleri.l.cũ clericis.in fi.& ibi ꝑ Cy. C.de priui.ſchol.l.fi. & Inn.in
c.j.de libel.obla.Et qđ no.Bar.in q̃õne diſputata ꝑ eũ,de qua fa
cit mẽtionẽ in l.ꝑcu. ff.ad exhi §.j.ff. rẽ ratã haberi.l.de iudi.l.uẽ
ditor.¶ Ad quartũ q̃ſitũ rñdet,q̃ dicti.A.B.& C.filij dicti Mar-
chi.& d.Iuliana filia filiæ quõdã Ambroſij nõ dẽt uocari ad ſuc-
ceſsionẽ.d.Petri infantis vnà cũ matre & patrualibus dicti infan
tis.Nã ex ꝑſona ipſorũ nõ,q̃a ſunt remotiores in gradu;ex ꝑſo-
na patris & matris nõ,q̃a exceptis filijs fratrũ defuncti, de cuius
ſucceſsione agit̃,nõ ſuccedũt alij in locũ parẽtũ ſuorũ, ut ſic ue-
niant cũ ꝓximioribus in gradu,cũ quib.poterãt eorũ parẽtes ue
nire, ut habet̃ in auth.poſt fratres.l.2.C.de legi hære.& in eo ꝑ ꝑe
vñ ſumit̃ ꝑ doc.ĩ d.auth.põ fratres. Si iſti nõ filij fratrũ carnaliũ,
de q̃bus loquit̃ illa auth.q̃ ſuccedũt in locũ parẽtũ,ſed fratrũ pa
trueliũ, ut patet ad ſenſum,q̃ nõ gaudent eodẽ priuilegio. ff. de
leg.3.l.lucius.§.ſempronia,& ibi no.ꝑ Bar.hoc ẽt no.Bal.ĩ auth.
ceſſãte.poſt med.C.de leg.hær.ubi dicit,q̃ ulteriores a fratrib.de
functi & filijs fratrũ ſuccedũt ꝑ ſe,& nõ ꝯſiderat̃ ꝑſona parentũ,
iõ ueniũt in capita nõ ĩ ſtirpes, & nõ pñt uenire cũ alijs q̃ ſunt in
ꝓpinquiori gradu, q̃ ipſi ſint. Sed hic extat mr̃ & filij patruorũ,
q̃ erãt illi infanti cõiuncti in quarto gradu de iure ciuili,in ſcđo
de iure cano. iſti uerò filij unius ex dictis filijs patruorũ aut uni'
filiæ ſunt in quinto de iure ciuili,& in tertio de iure cano.¶ Præ
terea ſtatutũ dicit expreſsè q̃ ueniat mr̃ cũ agnatis in gradu ꝓxi
mis,& ſatis eſt q̃ recipiat iniuriã ab illis,quos de iure cõi debent
3 in totũ ſuperari;ut in auth.defuncto.C.ad tertul.¶ †Quantũ ad
ultimũ q̃ſitũ, ĩ quo vr̃ uis huius q̃õnis q̃ plurimũ ꝯſiſtere, dicẽdũ
eſt q̃ hr̃ditas dicti infantis, & ꝑ ꝯñs ẽt hr̃ditas patris ſui illi iun-
cta,rõne ſuitatis dẽt diuidi ĩ quatuor partes, ꝓut aſſerit mr̃ infan
tis in ſuo libello;quarũ una pertinet ad eã, altera ad filios Anto
nij, alia ad filios Ambroſij.ſ.Guilelmũ & Vrſulã, alia ad Iuliam
filiam Bartholomei;& ſic dẽt fieri diuiſio in ſtirpes,& nõ in capi
ta;qđ ſic oſtẽdit̃.Nã de iure cõi, ſi nõ extaret mr̃ infantis, illi ſuc
cederent in capita,nõ in ſtirpes; q̃a nõ ſunt fratres carnales,ſed
patrueles; nec filij fratrũ carnaliũ,ſed filij patruorũ.ergo &c.ut
d.auth.poſt fratres.la 2.C.de leg.hære.Itẽ extante matre,ſi non
eſſet ſtatutũ,ipſa mater eos in totũ excludere,ut auth.defuncto.
C.ad tertul.¶ Statutum aũt iſtud facit matri hanc iniuriam,quia

a Non eſt uera. Vide Bal.cõtrariũ expreſſe tenentẽ in cõſ.392. in 1 parte. & in conſi.466 in 4. parte. ubi dicit quòd Bar.in d.§. liberationis, malè loquitur.& hoc idẽ tenet in cõſi.10.in 5.parte. in prin. 1.col. uide tamen totum cõtrariũ per Signo. de ho mod.ĩ cõſi.33. per totum & maxime ĩ uer. & ideo. & duo uerba in cõſi. 95. poſt me. 3. col.in uerſ. nec aliq̃d.

b Non cogitur. Et in & quando ad compromittẽdum quis neceſſitatur. Vide Mar.Sozi.in conſi.4.in 1.parte. & adde Bart.Sozi. in conſil.221. uerſi. cõcurrit ẽt qa in 2.parte & Cor. in conſil.76. nu.12. in 2. parte.

admittit iſtos agnatos vnà cũ mre. Cũ igit̃ iniurioſum ſit, & ↄ̃ ius cõe, debet reſtringi ut q̃ minus fieri poſſit ꝯtineat odiũ. vt in c. odia. de re. iu. in 6. ff. de lib. & poſt. l. cũ qdã. ſed plus ꝯtinet odij, ſi admitterent̃ ꝑ capita; qa nõ hẽret mr̃ niſi vnã partẽ de. t a. ſed ſi illi uocent̃ in ſtirpẽ, hẽt vnã de quatuor. Præterea nõ debet eẽ mr̃ iſta deterioris ꝯdõnis ꝯcurrendo cũ filijs patruorũ, q̃ ſi ꝯcurreret cum patruis, q fuiſſent dicto infanti ꝯiuncti in tertio gradu, ſed filij eorũ in quarto. Sed ſi ꝯcurreret cũ patruis, videlicet Antonio, Ambroſio, & Bartholomæo parẽtibus iſtorũ q nũc uolunt cũ ea cõcurrere, uocaret̃ d. mr̃ ad quartã partẽ, & qlibet illorũ ad aliã quartã, & hoc eſt clarũ, ergo idem debet eſſe in filijs eorũ, ne ſint melioris ꝯdõnis, q̃ parentes eorũ. ar. C. de bon. mater. l. ſi uina matre. ¶ Præterea ſtatutũ hoc expreſſè dicit, dũ dicit primò ꝙ uocent̃ æqualr̃, ꝙ inter eos uiriles fiant portiones; deinde ſubdit, Et taliter ꝙ filij loco ꝑmortuorũ parentũ ſuccedãt in ſtirpes, & nõ in capita &c. Primũ dũ dicit, ꝙ uocent̃ æqualiter & fiant uiriles. debet intelligi, qñ mr̃ ꝯcurret cũ talib' agnatis, q nõ niſi ex ꝑſona ꝓpria nõ aũt parentũ eorũ pñt uocari; ꝓut eſſet in caſu nr̃o, ſi cõcurreret cũ pr̃ibus iſtorũ, eiuſdemq; patruis. ſ. Antonio, Ambroſio, & Bartholomæo. Scd̃m verò, dum ſubdit & taliter &c. locũ hẽt, qñ ꝯcurrit cũ illis, q pñt venire & cõſiderari ex ꝑſona alterius; ꝓut eſt in caſu nr̃o, qa iſti cõſiderari pñt ex perſonis parentũ ſuorũ, q ſi uiuerent, uenirẽt ad ſucceſſionẽ huius infantis, & excluderẽt ꝓprios filios tanq̃ remotiores. l. fi. circa med. C. de uerb. ſig. & ſic diuerſis caſibus debẽt itelligi uerba dicti ſtatuti, ne ſibiipſi ↄ̃riet̃. Nec ob. allegata in ↄ̃riũ, qa ꝓcedũt in ſucceſſione q̃ fit de iure cõi; iſta verò fit p̃ter & ↄ̃ ius cõe, cũ extet mr̃, ut ſ. dixi. Nec ob. rõ, ꝙ ſtatutũ debet intelligi ut quãtominus poſſit, deroget iure cõi &c. qa hãc rõnẽ retorqueo ↄ̃ allegãtes; plus. n. derogaret iure cõi, ſi venirẽt in capita, qa plus læderẽt matrẽ, q̃ ſi in ſtirpẽ; ut ſ. dixi. qa iſti agnati ↄ̃ ius cõe uocant̃ cum matre, igitur uocatio eſt reſtringenda.

S V M M A R I A.

1 *Poſſidere inſolidum an duo poſſint iuriſdictionem; & an quis dicatur ſpoliaſſe; an verò continuaſſe poſſeſſionem; & de materia poſſeſſorij.*

2 *Arbitri duobus diſcordantibus ſi aſſumatur tertius, non ualet ſententia ipſo tertio non cognoſcente de cauſa.*

3 *Sententia non facta relatione per nuncium non ualet, licèt conſtet per acta de ipſa citatione.*

4 *Citatio generalis quando ſufficiat.*

5 *Præſcriptio. 40. annorum quomodo procedat priuato contra eccleſiam.*

CONSILIVM LXXXI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ In cã q̃ uertit̃ inter Reuerẽdũ. D. D. Epm̃ cõcordienſem agentem noĩe eccleſiæ ſuæ ex parte vnã. Et nobiles de fericia cõuentos ex altera, ſuper iuriſdõnẽ & garritu tramõtis. uiſis actis & actitatis & etiã deductis in cã corã locũtenente p̃tiæ Foriliuij, ꝙ ſnĩa ueniat ferenda ꝓ dictis nobilibus abſolutoria, ꝓ qbus multa fuerunt ſcripta & cõſulta ſolẽniter, quòdq; ꝓnunciandũ ſit bñ appellatũ ꝑ dictos nobiles a ſnĩa nouiter lata ↄ̃ eos in poſſeſſorio ſapientis, & malè fuiſſe ꝓnunciatũ, ſic breuiter & ſub cõpendio demõſtratur. Præfatus D. Epus deduxit in ſuo libello petitoriũ & poſſeſſoriũ recuperãdæ poſſeſſionis, aſſerens quo ad primũ dictã iuriſdictionẽ & garritum ad ecclĩã ſuã ptinere, & ſup hoc nihil penitus ꝓbauit; vñ dicti nobiles in hoc bñ & meritò fuerũt abſoluti. ¶ Quãtũ uerò ad ſcd̃m deduxit in ſuis articulis ſolũ poſſeſſionẽ quinquennalẽ, videlicet ꝙ qdã frater Petrus eps cõcordienſis tpe uitæ ſuæ. ſ. in anno. 1355. & añ & poſt uſq; ad tps mortis ſuæ q̃ fuit in anno. 60. poſtea ſequenti, exercuit iuriſdõnem & garritum ſolus & inſolidũ in loco ꝑdicto. Et ꝑp iſtam ſolã poſſeſſionem tã modici tẽporis. ſ. qnq; annorũ nitit̃ auocare poſſeſſionem ab iſtis nobilibus, q ut ẽt aſſerit ꝑfatus D. Eps fuerũt in poſſeſſiõe a dicto tpe citra. ſ. a morte dicti fratris Petri q̃ fuit ĩ 1360. & ſic ꝑ annos 5. aſſerens ꝑfatus D. eps ꝑfatos nobiles poſt mortẽ dicti fratris Petri dictã iuriſdõnẽ & garritũ ꝑ uim & uiolentiã
1 occupaſſe dictã ſuam ecclĩam ſpoliando. ¶ † Primũ igit̃ illud occurrit ualde ponderandũ, ꝙ cũ D. eps ſit actor, & hẽat ſeu ꝓ ſe alleget tã debile fundamentum, ꝑ ſolã poſſeſſionẽ qnquẽnalem ꝑteriti tpis, nõ eſt iuſtũ nec æquũ ꝙ auferat iſtis nobilib' poſſeſſionem, quã hñt de pñti & habuerunt iã a tanto tpe; niſi clarè & liquidò doceat quod intẽdit & deduxit in ſuo libello. ſ. ꝙ ſolus frater Petrus exercuerit iuriſdõnem & garritũ in loco ꝑdicto, ꝙ ecclĩa ſua fuerit ſpoliata a dictis nobilibus ꝑ uim & uiolentiam. Alias in dubio fauendũ eſt poſſeſſorib'. ff. ſi vſuſf. peta. l. uti frui. §. 1. ibi. quo poſſeſſores ſunt potiores, licet nullũ ius hẽant &c. ff. ſi pars hr̃di. peta. l. 1. §. j. C. de rei uẽ. l. fi. & qd̃ no. Io. an. in c. illud. ext. de ꝓſump. q. n. ſpoliationẽ allegat, ipſam ꝓbare tenet̃; alias ſuccumbit. c. cõſultationibus. & ibi no. ext. de off. dele. Nec ſufficit actori, ꝙ ius hẽat agẽdi ſi ineptã & incõpetentem actionem intẽtauit. l. 1. ff. ſi menſ. fal. mo. dix. e. c. examinata. de iudi. qa debet ꝓbare in illa actione quã intẽtauit, & in illã cã quã in libello deduxit; alias ſuccũbit, ẽt ſi ꝓbet in alia nõ deducta; & ſic appareat ipm ius hẽre: ut no. Iun. in c. 2. de iuis cõceſſ. & Bar. in l. 1. §. illud aũt. ff. de aqua quoti. & æſti. uer. dũm̃. & ꝓbat̃ in l. nõ poſſumus. ff. ſi pars hære. pet. & l. hẽbat. in prin. ff. de inſtit. ff. de in rẽ uerſo. l. qdã. Sed ꝑfatus D. eps poſito ſine ꝑiudicio ueritatis, ꝙ ꝓbaſſet illũ epm fratrẽ Petrũ exercuiſſe iuriſdõnẽ & garritũ in uillis tramõtij ꝑ 5. annos añ mortem ſuã, ut ipſe aſſerit; cuius tñ ↄ̃riũ per cõſulẽtes fuit oſtenſum. Attamen clarũ eſt, ꝙ nõ probauit illum ſolũ & inſolidũ exercuiſſe; nec ꝓbare potuiſſet, qa eſt merè negatiua; ut in c. cũ ecclĩa. de cã poſ. & ꝓp. Nã illa pñt ſtare ſil̃, ꝙ ille exercebat aliqñ, & ẽt aliqñ illi nobiles; qm̃ iſtud exercere cõſiſtit in actibus interpellatis, & q̃ diuerſis tpibus locis & cauſis fieri poſſunt, ut patet ad ſenſum. Et ſi hoc fuiſſet, prout etiam eſſe potuit, non dicerentur dicti nobiles ſpoliaſſe dictam eccleſiam; ſed ſuam poſſeſſionem continuaſſe. Nam iuriſdictio ordinaria poteſt competere pluribus inſolidum, & eſt melior conditio occupantis. l. 1. ff. de offi. ꝓcon. ñ o. Bar. in l. inter tutores. in fi. ff. de admini. tuto. & nota. in c. paſtoralis. de offic. ordin. per canoniſtas. Fuerunt ergo dicti nobiles uſi iure ſuo, & imputetur epiſcopis qui poſtea fuerunt, quare ſimiliter & ipſi non miſerunt caſtaldiones ad vtendũ iuriſdictione prædicta; quos ſi miſiſſent, & fuiſſent a dictis nobilibus ꝓhibiti, tunc dicerent fuiſſe ſpoliati. Sed hoc neq; probatũ neq; deductũ fuit ꝓ parte D. epi; igit̃ ſpoliatio nõ eſt probata. & ꝑ ꝯñs debet ſuccumbere D. eps qui ſe in ſpoliatione fundauit caſus eſt in c. cũ ad ſedẽ. de reſt. ſpo. Et qd̃ plus eſt nõ ſolũ ex deductis & probatis per D. epm nõ probatur ſpoliatio, ſed ẽt ex deductis & ꝓbatis ꝑ dictos nobiles apparet manifeſtè ꝙ ipſi nõ ſpoliauerũt, nec indebitè occuparũt, ſed eorũ quaſi poſſeſſionẽ ꝯtinuarũt. nã probarũt ꝑ 13. teſtes iter alios productos per eos ætatis 80. anno. & ultra uſq; in centũ, quos ego ſignaui in proceſſu cũ una manu, q deponũt de bono recordatu ipſorũ de annis. 70. & ẽt ultra ꝙ p̃fati nobiles poſſidebãt iuriſdictionẽ & garritũ ꝑdictos, & ꝑ ſuos caſtaldiones exercebant, qui teſtes fuerũt examinati iam ſunt anni qnq;, & ſic comprehendũt ẽt tps allegatũ per D. epm, ualet annum. 55. uſque ad 60. Et plus credi debet iſtis affirmãtib. q̃ cẽtum pro parte D. epi
a negãtib. a cũ poſſibile ſit ꝙ dicti nobiles iuriſdictionẽ & garritũ exercuerũt, & m̃ teſtes D. epi nõ uiderũt. ff. de arbi. l. diẽ proferrẽ. §. ſi plures. & ibi not. in gl. hinc eſt ꝙ quouſq; p̃t probari affirmatiua, nõ admittit̃ probatio ſuꝑ negatiua. de ꝓb. c. ad noſtrã. & qd̃ ibi no. facit qd̃ no. Iun. in c. ueniens. de uerb. ſig. Poſtq̃ ergo ita eſt, ꝙ iſtæ ꝓbationes pñt ſe ad inuicẽ cõpati, & ꝙ eps poſſederit & exercuerit iuriſdictionẽ ꝑdictã & garritũ, & ẽt dicti nobiles vno & eodẽ tpe prout hincinde probatũ eſt; nõ p̃t dici, ꝙ ꝑfati nobiles ſpoliauerit ecclĩam ꝑdictã, ſed ꝙ eorũ poſſeſſionẽ cõtinuauerint, cũ nõ ſit ꝓbatũ nec deductũ ꝙ ipſi impediuerint unq̃ aliquẽ officialẽ vel caſtaldionẽ D. epi volentẽ uti poſt mortẽ dicti fratris petri. Et ultra hoc ẽt ꝓbat̃, ꝑfatos nobiles dudũ añ poſſediſſe ꝑ cõpromiſſũ factũ iter D epm, & ipſos in anno. 37. quo tpe ẽrat inter eos magna qõ de dicto garritu; & ſic eſt ueriſimile, ꝙ vtraq; pars exercebat. Qualr̃ ergo p̃t dici, ꝙ iniuſtè occupauerint poſt mortẽ dicti fratris Petri, cũ appeat̃ ex dicto cõpromiſſo dudũ añ fuiſſe litẽ & qõnẽ. Nec plus debem' credere ꝙ tpe facti ꝯpromiſſi ſol' eps poſſideret, q̃ ꝙ ſoli nobiles. Aut ꝙ utraque ꝑs, cũ aliter de hoc ñ appeat; un̄ ꝓſumã ĩ dubio poti' ꝓ hoc ultimo ar. l. reos. §. cũ tabulis. ff. de duob. reis. in rõne ſui maximè qa nũc ſunt rei q ſũt fauorabiliores, & qa poſſidẽt de pñti, & ex pñti ꝓſumit̃ in præteritũ. l. ex ꝑſona. & ibi no. C. de prob. Patet ẽt ex inſtr̃o antiquo de annis ducẽtis, qualr̃ dicti nobiles cũ diuiſerũt bona paterna, poſſidebãt dictã iuriſdictionẽ & garritũ; qa in inſtr̃o prædicto egerũt vt remaneret cõe inter eos; cui inſtr̃o ꝑꝑ eius antiquitatẽ magna fides danda eſt, iuxta no. per Inno. in c. ueniens. de uerbo. ſigni. & qd̃ not. in Specu. de proba. §. uidendum.

a ¶ Negantibus. Et quo & qualiter eis credat̃ vide doct. Alexan. de Imol. in cõſil no. in 3. colũ. in 1. parte.

dum. ver.9. Sed dñs eṗs nõ habet ꝓ ſe niſi illã poſſeſsionẽ quin-
quẽnalẽ ab anno. 55. uſq; ad 60. nec alia vel vlterior poſſeſsio
eſt ꝓbata; quã ergo iniquũ eſſet auferre dictis nobilibus tam lõ-
giſsimã poſſeſsionẽ ꝑ ꝑ tã modicã q̃ olim fuit apud eṗm, ꝗlibet ĩ
ſeipſo iudicare põt. ¶ Concludit ergo, ꝙ ex teſtibus ĩ hac cã ꝓ-
ductis ꝓ utraq; parte multo melius eſt fundata intentio dictorũ
nobiliũ, quã p̃fati dñi eṗi. Et ꝙ fundm̃ dñi ꝯſultoris aſſumpti in
hac cã, dũ dixit ꝙ dicti nobiles non ꝓbarunt niſi de ꝓceſſu a tpe
ſpoliationis citra, & ſic a morte dicti frĩs Petri, nõ ẽ verũ, qa imo
per 13. teſtes ætatis. 80. & 90. & vltra anno. ꝓbaĩ poſſeſsio ẽt de
tpe vitæ dicti dñi eṗi, & fortè ipſe nõ põderauit illorum ætates.
¶ Reſtat nũc tollere q̃dã iura ĩducta ꝑ p̃ſatũ dñm eṗm ad fundã-
dã ſuã intentionẽ, q̃ facillimè & clarè tolluntur. Et primò inducit
quoſdã teſtes examinatos anno. 1336. ꝑ eṗm q tunc erat añ fa-
ctum cõpromiſſum ꝓ informatione ſuæ ꝯſcientiæ, q dicunt iu-
riſdictionẽ & garritũ p̃dictos ꝑtinere ad dñm eṗm. ſed illi nihil
ꝓbãt, qa nõ fuerũt examinati ꝑ iudicẽ cõpetẽtẽ, ſed ab ipſo dño
eṗo q erat pars vel a notario. ergo &c. in auth. defun. ſeu fu. §. il-
lud. C. de teſti. l. ſolã. ſm expoſitionẽ ibi no. in prin. gl. C. de teſt.
l. hac ꝯſultiſsima. §. fi. de lib. cau. l. iubemus. C. de fide inſtr. auth.
apud eloquentiſsimũ. ff. de teſti. l. 3. §. diuus. & qđ not. ꝑ Inno. de
prob. c. quoniã ꝯ. circa princ. & in cle. j. de offi. deleg. ꝑ gl. & qđ
no. Bar. in l. inſtar. in fi. C. de iure fiſ. lib. 10. ¶ Itẽ fuerũt examina
ti parte aduerſa nõ citata. ergo &c. C. de teſti. l. ſi quis. extra eo. c. ĩ
2 noie dñi. ¶ † Secũdò inducit ꝓ ſe dñs eṗs quãdã ſnĩam arbitralẽ,
tunc latã in fauorẽ eṗi q tunc erat, q̃ q̃dẽ ſnĩa manifeſta rõne pa-
tet nulla. ¶ Primò qa lata ꝑ duos ex tribus arbitris, tertiò abſen
a te, [a] & nõ legitimæ req̃ſito. ff. de arbi. l. ſi in tres. fuit eñ ille ab-
ſens req̃ſitus ſolũ ꝑ unum ex illis q ſnĩam tulerunt, qđ nõ ſuffi-
ciebat, ſed debebat req̃ri ab ambobus. c. prudentiã. in prin. de of-
fic. deleg. ¶ Itẽ fuit lata ex abrupto nõ viſo nec examinato pro-
ceſſu ꝑ alterũ ex illis duobus, q illã ſnĩam tulerũt, & q fuit a par-
tibus electus ꝓ tertiò cæteris duobus diſcordantibus. Qđ patet,
qa alter cũ nõ poſſet ꝯcordare cũ collega ſuo, antequã ꝯueniret
cũ illo tertio, & ipſum de aliquo ĩformaret, p̃fixit terminũ ad au
diẽdã ſnĩam de ſolo capite ſuo, & monuit partẽ ſolus, & a ſeipſo,
vt in illo termino adeſſet, & poſtea cõuenit cũ illo, & uirtute di-
ctæ monitionis & citationis dederunt ſnĩam in illo termino. Cũ
ergo ille alter, q fuit aſſumptus ꝓ tertiò in caſu diſcordiæ, nun-
quã fuerit locutus cũ partib. nec vnq̃ audiuit partẽ dictorũ nobi
liũ, nec vnq̃ ipſam monuit ꝙ cõpareret ad allegãdũ de iure ſuo,
ſed ſolũ fuit monita ꝙ cõpareret ad audiẽdã ſnĩam, Dico ꝙ po-
ſito ꝙ fuiſſet monita ad hoc ꝑ ambos, ex quo tñ ille terti⁹ ipſam
nunq̃ audiuit, nec ẽt monuit ad allegãdum de iure ſuo dr̃ dediſſe
ſnĩam parte inaudita & nõ cognito de cã, & ꝑ ꝯñs fuit ſnĩa nulla,
extra de reſt. ĩ integ. c. tũ ex lr̃is. C. de ſentẽ. ex peri. reci. l. 2. & no.
de ſen. l. ꝓlatã. ꝑ Bar. añ fi. C. ſi ꝑ uim vel alio mõ. l. fi. Fuit nanq;
p̃poſteratio magna monere partẽ ad audiendã ſnĩam, antequã ꝑ
ipſam eſſet monita ad allegãdũ de iure ſuo, uel anteq̃ vnquã fuiſ
ſet ab illo audita, ergo &c. arg. C. de hær. act. l. ut debitũ. cũ ſimi.
3 ¶ † Tertiò inducit p̃fatus dñs eṗs ꝓ ſe quandã ſnĩam cuiuſdã iu-
dicis ſubdelegati apoſtolici, q̃ multiplici de cã apparet euidẽter
nulla. primò ꝑ ꝑ defectũ citationis ad ipſam ſnĩam audiẽdã, licèt
ĩn actis reperiaĩ fuiſſe decreta citatio, nõ tñ apparet relatio nun-
cij, ꝙ vnq̃ facta fuerit, vel executioni mãdata. igiĩ &c. l. j. §. itẽ cũ
ex edicto. ff. q̃ ſen. ſine ap. reſcin. & in cle. ſæpe. ver. ſnĩam. de uer.
ſig. & qđ no. in auth. iubemus. in ulti. uel pen. glo. C. de iudi. Et ſi
dicaĩ ꝑ ꝑ antiq̃tatẽ oĩa p̃ſumunĩ ſolẽniter acta, ꝑ ea q̃ no. in c. bo
næ. de elec. ꝑ Inn. Rñdeĩ uerũ eſſe hoc, ſi nõ reperirentur acta ex
quorũ tenore poſſet colligi & deprehendi defectus, ſed qa tunc
reperiunĩ & ſunt ꝓducta, & ex ipſorũ inſpectione apparet defe-
ctus citationis, nõ ſtaĩ illi p̃ſumptioni, qa tolliĩ ꝑ euidẽtiã facti, q̃
tollit oẽm p̃ſumptionẽ ꝯtriã, cũ nulla ſit maior ꝓbõ q̃ ꝑ rei eui-
dẽtiã. ut no. Inn. in c. ꝓpoſuiſti. ext. de ꝓba. facit. l. emptorem. in
prin. ff. de act. emp. Cõſtat aũt, ꝙ negatiua, uel aliq̃d nõ fuiſſe fa-
ctũ, ꝓbaĩ ꝑ inſpectionẽ ſcripturæ. l. fi. & ibi no. C. de reb. cre. ff. de
leg. j. l. titiæ textores. & ibi no. ꝑ Bar. & qđ no. Io. And. in ſolu. q.
poſitæ in lr̃a ſine poſſeſsione. ĩ mercu. & expſſè ꝑ eũ in addi. Spe.
tit. de ſen. §. ut aũt. in addi. q̃ incipit ſupple ꝑ emptorẽ. circa me-
diũ. & ꝑ eundẽ in c. qm̃ ꝯ fal. in fi. de ꝓba. & fuit dictũ in c. cũ ad
ſedem. de reſti. ſpo. ut ibi not. Ioan. And. & do. Ant. de But. in c.
in præſentia. de renuncia. Item omnes aliæ citationes factæ ad
media cauſæ, fuerũt factæ ꝑ edictũ, & nulla ꝑuenit ad notitiã ci-
tatorũ; hoc aũt fieri nõ potuit de iure canonico ſine ſpãli cõmiſ-
ſione Papæ. vt in cle. j. de iudi. & ibi no. & per Bar. in cõſti. ad re-
primen. ſuꝑ verbo ꝑ edictũ. quæ cõmiſſio hic facta nõ reperiĩ, &
ſic dicti actus põt dici facti ꝯ nõ citatũ; ergo ſunt nulli. l. de vno-
quoq; ff. de re iudi. ¶ Et ſi dicaĩ, hic p̃ceſſit prima citatio gñalis
ad totam cãm, quæ nõ fuit facta ꝑ edictũ ſed in perſonã, virtute
cuius poſtq̃ in illa non cõparuit, poterat ꝓcedi ad oẽs actus etiã
vſq; ad ſnĩam incluſiuè, ipſo vel ipſis citatis vlterius non citatis;
ſm ea q̃ no. ꝑ Inn. & alios in c. cõſuluit. de offi. deleg. & c. auditis
de procu. & no. Bar. in extrauagã. ad reprimẽ. & ꝑ Abb. plenè in
c. fi. de dilatio. in verbo, ſuper dicto termino &c. Et probaĩ in l.
cõſentaneũ. C. q̃uo & qñ iud. & ſi ita eſt, multo forti⁹ põt procedi
factis citationibus ꝑ edi. arg. C. de rei vxo. actio. poſt prin. ¶ Sed
ad hoc rñdetur, ꝙ illa citatio gñalis non potuit nec põt fieri, niſi
qñ citatur aliquis abſens valdè a remotis, quẽ laborioſum eſſet
citare ad ſingulos actus, & tũc virtute dictæ citatiõis benè pro-
ceditur ad alios actus factis citationib⁹ per edictũ, q̃ in curia fiũt
in audiẽtia contradictorũ. Sed qñ abſens nõ eſt multũ a remotis
non dẽt nec põt fieri talis citatio gñalis ad totam cãm, ſed debet
ſingulariter & ſpãliter fieri ad ſingulos actus; ita notabiliter &
elegãter no. Ioan. And. in addi. Spec. titu. de cita. §. viſo. in addi. q̃
incipit, ſuꝑ illo. ſm Hoſt. & in c. auditis. de ꝓcu. Sed hic loc⁹, vbi
erant dicti citati, non multùm diſtabat a loco vbi erat iudex de-
legatus & ſubdelegatus; ergo nec prima citatio ſic gñaliter fie-
ri potuit, nec ꝑ conſequẽs ſequentes fieri potuerunt ꝑ edictũ, ꝑ
iã dicta. Facit qđ no. in c. cũ qui. de dolo & contu. li. 6. in gl. To-
tus ergo proceſſus & ſnĩa tanquã facta ꝯ non citatum ruunt. Et a ¶ Abſente. Sed quid ſi iſte tertius malitioſe ſe abſentauit. vide Bal. in conſil. 8. in 3. parte.
huius nullitatis ſatis p̃ſumiĩ fore conſcius D. eṗs, qui in hac cã
incœpit agere via ordinaria, & actione prima qua egerat in illo
iudicio. Nã ſi crederet proceſſum illũ ꝙ ſnĩam valere, nõ expe-
diebat ita agere; quia potuiſſet petere executionẽ illius ſnĩæ, qđ
erat ſibi vtilius & expediẽti⁹. ff. de mino. l. minor. 25. an. cui fidei
cõmiſſum. & iõ fatuũ fuiſſet ita agere, vt dicit gl. ff. de execu. rei
iudi. l. ſi a te. §. ſi quis fundũ. Cũ ergo nõ præſumaĩ de aliquo fa-
tuitas. l. fi. C. de hære. inſti. credendũ eſt ꝙ iõ ita fecerit, qa credit
ꝓceſſum p̃dictum & ſnĩam non valere, vñ non voluit ſuperuaca
neam litẽ incoare l. j. ff. de inoffic. teſta. Eſt ẽt alius defectus pa-
tens, qa dictus ſubdelegatus fuit cõſtitutus dũtaxat ad ſnĩam ꝓ
ferendã, & debuit anteq̃ citaret partẽ ad audiendã ſnĩam, citare
ipſam ad dicendũ quicq̃d vellet ꝯ ſuã delegationẽ; vñ cum hoc
nõ fuerit factũ, non cõſtabat de ſua iuriſdictiõe c. 2. de dila. & ꝑ
ꝯſequẽs nõ tenebaĩ comparere pars ad audiẽdã ſnĩam illius, quẽ
non cõſtabat eſſe ſuũ iudicẽ. vt in c. 2. de dila. & in auth. q ſemel.
C. q̃uo & qñ iud. ibi dũ dicit, & per ipm̃ aduerſario cognitis &c.
& ſic non põt dici fuiſſe contumax. l. vir bonus. C. iudi. ſol. Debe
bat & in citatione prima facta per dictũ ſubdelegatum inſeri te-
nor ſubdelegationis, ꝙ factũ non fuit, & ſic non valuit per dicta
iura; & iſte eſt defectus patens & manifeſtus, ad quẽ non põt re-
ſpõderi. Neminẽ ergo terrere debẽt p̃fata iura, ꝓceſſus, & ſnĩæ,
vel inclinare aĩum alicui⁹ ꝯ dictos nobiles indefenſos, inſcios, &
inauditos, & q nullã defẽſionẽ fecerũt, eo qa ignorabãt q̃ ꝯ ipſos
agebãt. Sed poti⁹ ꝗlibet bon⁹ iudex dẽt cõſiderare diligẽter, q̃ de
bile ſit fundamẽtũ D. eṗi, q ſe fundat in poſſeſsiõe tã modici tẽ-
poris. ſ. quinquẽnalẽ ad auferendũ poſſeſsionẽ iſtis nobilibus tã
4 magni tpis p̃cedentẽ, & ſequentẽ illã quã eṗs p̃tendit. † Sed ultra
p̃dicta dicti nobiles manifeſtè defendunĩ p̃ſcriptiõe 40. annorũ,
ultra, q̃ ſufficit ẽt ſine titulo ꝯ eccleſiam, qñ ius cõe nõ iacit ꝯ p̃-
ſcribentẽ. ut in auth. quas actiones C. de ſacr. ſan. ecc. & in c. j. de
p̃ſcr. lib. 6. ¶ Nec ob. ſi dicaĩ, ipſi fuerũt malæfidei ſaltẽ uirtute di
ctarũ ſnĩarũ. Rñdetur non eſſe uerũ, qa nõ apparet illas fuiſſe eis
notificatas, qđ erat neceſſe poſtquã latæ fuerunt ꝯ abſentes, ad
hoc ut in mala fide cõſtituerẽtur. iux. no. ꝑ Bar. in l. labeo. ff. de iu
reiur. ad qđ l. q̃dã decedẽs. §. fi. ff. de admi. tu. C. ubi in rẽ actio. l.
2. ff. de tut. & cura. da. ab his. l. fi. ¶ Nec ob. ꝙ ſaltẽ ſciebant litem
motam, qa hoc nõ cõſtituit eos in mala fide uera. l. illud. & l. ſed
ſi lege. §. ſcire. ff. de peti. hæ. & ſi dicatur ſaltem in ficta, & ſic fuit
error iuris qui non prodeſt ad præſcribendũ. Reſpondetur ue-
rum eſſe præſcriptione longi temporis, ſed longiſsimi ſic. ut no.
glo. in cap. de quarta. de præſcrip. quia excuſata mala fide. ut
not. Bartol. in l. celſus. ff. de uſucap. in penultima colum. facit
quod not. Archid. in cap. cum perſonæ. de priuileg. libro 6.
¶ Præterea

da tendit; ſed in his q̃ de iure cõi eſſent inualidæ, dictum ſtatutũ foret ſuꝑfluũ; qa qđ nullũ eſt, amplius annullari non põt. l. nã & ſi ſub ꝯdõne. ff. de iniuſto rup. & irri. teſta. vñ nõ eſt dicẽdũ, ꝙ in talibus uoluerit aliqd ſtatuere, ne ſit ſuꝑfluũ. l. 1. §. fi. cũ ſua glo. ff. ad munici. Nec põt dici, ꝙ ſaltẽ i hoc dictũ ſtatutũ poſſet opa ri. ſ. ꝙ annullet ꝯfirmationẽ, q̃ fit ꝑ mortẽ; qa cũ dicta ꝯfirmatio ſortiai uim ultimæ uolũtatis, ꝑ ea q̃ no. in auth. ex teſtõ. C de col la. in q. illa. an donatio facta ꝑ patrẽ filio veniat ꝯferẽda cũ fratribus. Nã dicũt, ꝙ ſi fuit nulla a prin. ſed morte fuit ꝯfirmata, nõ ꝯferẽ; qa hẽt uim ꝑlegati, & ꝑlegata nõ ꝯferunẽ &c. Sed iſtud ſtatutũ nõ intẽdit annullare, ſed ꝯctus tñ. l. uerba ꝯxerũt. ff. de uer. ſig. Verũ qa interuenit iuřm, ſi hoc ſtatutũ nõ eſſet, uidereẽ iuřo ꝯfirmari, & ualere, uel ualuiſſe ab ipſo prin. ꝓut determinat Bar.
3 i l. ſeſus & augerius. ff. ad l. fal. & l. ſi qs ꝓ eo. i fi. ff. de fideiu. † Eſt ergo uidẽdũ, an iſtud ſtatutũ potuerit diſponere ꝯriũ. ſ. ꝙ non obſtãte iuřo talis ꝯctus nõ ualeat, & iſtud dubiũ tangit & decidit Bal. in auth. ſacra. pu. & dicit, ꝙ ſic; ſed in ꝯriũ facit, qa laici ſuꝑ iuřo, qđ nõ eſt de foro ipſorũ, nõ vřr poſſe aliqd ſtatuere; vñ & leges impiales ſtatuentes non ualere iuřm, ſunt correctæ, ut l. nõ dubiũ. C. de legi. l. iur. gẽ. §. fi. de pact. ¶ Breuiter ſuꝑ iſtis non vř inſiſtẽdũ, primò qa ſi nõ fuiſſet interpoſitũ iuřm, ꝑfata donatio nõ fuiſſet morte cõfirmata; qa nõ apparet ex inſtřo, ꝙ fuit ꝓceſſum ad traditionẽ verã vel fictã. ergo &c. l. papi. ff. de dona. inter ui. & qđ no. in l. qđ de ſuo. C. de dot. cau. nõ nu. Item nec ꝑ iuřm fuit ꝯfirmata, qa cũ fuerit facta de oĩbus bonis pñtibus & futuri, ſi cõfirmareẽ iuřo, & efficereẽ irreuocabilis, auferereẽ ꝑ eã libera teſtĩ factio; qa nõ reperireẽ, q̃ uellet eſſe eius hřs * ſm cõem
* ſñiam doc. de qua. in l. fi. C. de pac. & l. ſtipřo hoc mõ. ff. de uerb. ob. & ſic iuřm eſſet ꝯ bonos mores; ut dictis ll. ꝓ tãto nõ ualet ẽt de iure cõi & cano. c. nõ eſt obligatoriũ. de reg. iur. lib. 6. & not. Bar. in l. ſi qs ꝓ eo. ff. de fideiuſ. Vñ ẽt ſi dictũ ſtatutũ nõ eſſet, ꝑfata donatio & ẽt iuřm nõ ualeret de iure cõi; tũ qa facta cõiugi, & inter uiuos; tũ qa facta de oĩbus bonis pñtibus, & futuris; nec cõfirmaretur morte, quia non fuit proceſſum ad traditionem; non ergo oportet diſputare de poteſtate ſtatuentium.

S V M M A R I A.

1 *Statuti ex eadem ratione plures caſus deciduntur, nec dicitur extenſio.*
2 *Ratio quid differat an ſit eadem, an uero ſimilis ratio.*
3 *Legum correctio non inducitur etiam ex maioritate rationis. & ibi in apoſt.*
4 *Rubrica generalior nigro, eſt ſufficiens ad deciſionem cauſæ.*
5 *Statutum, quòd maſculus excludat fœminam dotatam, quo interpretetur.*
6 *Statutum, & lex uidetur dicere non ſolum quod expreſſè dicit, sed etiam quod ex eius ſententia poteſt tacitè colligi, & etiam a contrario ſenſu.*

CONSILIVM LXXXIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Præſens caſus modicã dubitationẽ hře uř, ſi nolumus cauillare, ſed ſequi realitatẽ & mentẽ dictorũ ſtatutorũ, ſicut facere debe-
1 mus. ff. de legi. l. benignus. † nec ꝑꝑ ꝯtentionẽ uerborũ, q̃ ptinacibus eſt relinquẽda, ut no. gl. in prin. infortiati. ne recedamus ab eo qđ eſt euidẽter uerũ ad id qđ eſt euidẽter falſum. ff. de reg. iu. l. ea eſt natura cauillationis. & ꝑꝑ minimã ſubtilitatẽ fraudemus mentẽ ſtatutorũ ꝑdictorũ. C. de inſti. & ſubſti. ſub ꝯdi. ꝑfac. l. ſi qs hæredẽ. in fi. Ecce. n. qd iuris ſit de iure cõi nõ eſt qõ; qa clarũ eſt fœminas pariter admitti cũ maſculis ad ſucceſſionẽ inteſtati ſublata dřa ſexus. i Auth. de hær. q̃ ab inte. poſt prin. poſita. C de ſuis & leg. auth. in ſucceſ. C. de legi. hær. l. leg. 12. tab. ne ſimus accuſatores naturæ, cur nõ totos maſculos ꝓcreauerit; & uñ generenẽ, nõ fiãt. C. de lib. ꝑte. l. maximũ uitiũ, ſed remanet qõ, qd iuris ſit attẽta forma dictorũ ſtatutorũ, q̃ uñr uoluiſſe ꝯriũ, uꝫ fœminas dotatas nõ ſuccedere cũ maſculis, ſed debere eſſe ꝯtẽtas dote, ſicut ꝑ Italiã cõiter ſunt ſtatuta, ut no. Bar. i l. titio cẽtũ. §. titio genero. ff. de ꝯdi. & de. q̃ qdẽ ſtatuta ꝯcernere dñr publicã utilitatẽ, ad q̃ ptinet ꝙ ad maſculinã ꝓlẽ ꝯmittenẽ paternæ & auitæ diuitiæ, ꝓut inqt Ia. de Are. in q. diſputata ꝑeũ q̃ incipit. ſtatutũ eſt, uel ꝯſuetudo. & refert Io. An. i addi. Spe. ti. de ſucceſ. ab inte. ſuꝑ rub. & Cy. C. de adulte. l. j. Nec eſt nouũ, ut idẽ inqt ꝑꝑ naturalẽ æqtatẽ derogari naturali æqtati. ff. de uſucap. l. j. ff. ad l. aqui. l. ita vulneratus. qa ꝑ maſculinã ꝓlẽ cõſeruaẽ æterna memoria. ff. de uerb. ſig. l. liberorũ. & Bal. i l. certũ. C. uñ legi. talia ſtatuta eſſe bona ꝑꝑ bonũ publicũ, ſed nõ æqua; qđ eſſe põt. ut no. ff. de iuſti. & iur. l. j. circa prin. in gl. q̃ incipit. hic põt. in fi. Et iõ qa bona, uoluit Iac. de Are. in d. q. & ẽt Ioã. And. ubi. ſ. ꝙ extendaẽ de ꝑſona ad perſonam, vbicunque ſubeſt eadẽ ratio; & ſic de filio ad nepotẽ ex filio, & excludat ſicut excluderet filius; & de filia ad neptẽ, vt excludatur ſicut filia; qa ubi rõ ſtatuti uel ꝯſuetudinis ſubeſt, locũ dẽt hře ſtatutũ uel ꝯſuetudo, ſm eũ. C. q̃ ſit long. ꝯſue. l. 1. ff. de legi. l. de qbus. Et licèt Bar. in l. liberorũ. ff. de ver. ſig. reprehẽdere uideaẽ dictã rõnẽ, dicens ꝙ illud eſſet verũ, ſi rõ ꝑdicta foret expreſſa in ſtatuto; qa tunc extẽdereẽ ad oẽm caſum, in quo uigeret dicta rõ, ẽt ſi ueniat ad correctionẽ iuris cõis; ſecus qñ nõ eſt expreſſa, quo caſu per indẽnitatẽ uel ſimilitudinẽ rõnis non dẽt iduci legũ correctio, iuxta no. in auth. quas actiões. C. de ſac. ſan. eccl. ꝑ gl. Bal. tñ in l. maximũ uitiũ. C. de libe. ꝑte. ꝑfatã rõnẽ Iac. de Are. approbat, dicens ꝙ vbi non ꝑt niſi una rõ aſſignari de eo qđ diſponit ſtatutũ, talis rõ hř pro expſſa. gl. eſt ordi. in fi. de hoc C. de fideic. l. q̃uis. Sed de tali ſtatuto excludẽte fœminas ꝑꝑ maſculũ nõ ꝑt alia rõ aſſignari, niſi illa de qua. ꝗ. ſ. ut familiarũ ſalua ſit dignitas, q̃ ꝑ maſculos ꝯſeruaẽ. l. 1. ante fi. ff. de uẽ. inſpi. & no.
2 Cy. in l. 1. C. de adul. igitur hř pro expreſſa. ¶ † Conſtat aũt, ꝙ qñ rõ exprimitur in ſtatuto, trahitur ad alium caſum nõ expreſſum in ſtatuto, in quo uigeat eadẽ rõ, ẽt ſi ſequaẽ correctio iuris cõis. gl. eſt ord. in cle. 1. de elec. ſuper uerbo eligatur. & idem Bal. expreſſè in auth. quas actiões. C. de ſacroſ. ec. facit. l. emptor. §. fi. ff. de rei uen. ibi. & ea rõne reddita &c. & ff. de uſuris. l. in fideicommiſſi. §. cũ pollidius. ibi. idq; cũ ſibi &c. Nec dř tunc fieri extenſio de caſu ad caſum, qa ut inquit Bal. ſubtiliter in l. de qbus. ff. de legi. & fuerunt originařr uerba Pe. & Cy. eo. tit. l. iura. niſi in ſingulos in lec. Qñ in pluribus caſibus eſt eadẽ rõ, tunc una & eadẽ rõ numero decidit oẽs caſus, non ꝑ extenſionẽ; imo ſicut genus cõprehendit ſpẽs, ſic gñalis rõ diuerſas ſpecies caſuũ emergentiũ. Sed qñ ſunt rõnes ſpecie differentes, tñ ſimiles, tũc iſta eſt extenſio q̃ eſt q̃dã progreſſio de termino ad terminũ per adæquationem ſeu paritatem. iſta ſunt uerba Bal. pulchra, uera, & ſubtilia. & hoc ultimo caſu loqĩ gl. in auth. quas actiones. Nã fauor publicus & fauor pi⁹ ſunt diuerſi ſpecie, licèt ſimiles; iõ licèt. l. fi. C. de ſacro. ecc. q̃ loqẽ de utroque, corrigatur inquantũ loqĩ de pio & eccleſiaſtico, non ꝑpea corrigitur inquãtum loquitur de publico ꝑ illã auth. qa eſſet extẽdere legem correctiuã de uno caſu ad
3 aliũ. † male ergo allegaẽ illa gl. ꝙ per identitatem rõnum nõ dẽt induci legum correctio: qa illa gl. hoc non dicit ſed dẽt allegari
a ꝙ a paritate uel ſimilitudine rõnis non inducitur[a]. hoc ẽt uoluit Cy. poſt Pet. in l. quod uero ꝯ rõnem. ff. de legi. ꝙ ubi eſt eadẽ rõ numero non dř fieri extenſio, ſed ex uirtute eiuſdem ſtatuti determinaẽ & oriẽ directa, licèt deficiãt uerba. facit l. de pupillo. §. ſi qs rimos. ff. de ope. no. nun. C. de reuo. dona. l. his ſolis. C. de indi. uidui. l. 2. ff. ad Mace. l. filium. ſtatutum ergo excludens filiam ꝑꝑ maſculũ, cenſeẽ excludere neptẽ in qua eſt eadẽ uel maior rõ excludendi. ut inqt Bal. in d. l. de qbus. & Cy. poſt Nic. Mat. in l. j. C. q̃ ſit long. ꝯſue. Et ſm ꝑdicta dẽt intelligi gl. q̃ eſt in c. 1. de tẽp. ordi. li. 6. dicit ẽt Bal. in d. l. de qb⁹. tale ſtatutũ nõ eſſe odioſum,
b ſed fauorabile[b]; qa cã motiua fuit fauor domus conſeruãdæ. igitur &c. l. q exceptionẽ. ff. de ꝯdi. indeb. & qđ no. in l. ſi qs nec tñ ff. ſi cer. pet. ¶ His peroratis ad euidentiã, facit dubium ꝯ dictos fratres maſculos & pro dicta ſorore; qa nullũ de ſtatutis. ſ. relatis excepto ultimo ueteri, loquiẽ in caſu in quo ſumus in pñti. ſ. in filia dotata a pře uel ab auo paterno, ſicut hoc fuit, utrum excludatur a ſucceſſione ſui pris extantibus maſculis fratribus, de quo ꝑſentiařr q̃ritur. ¶ Nã primum ſtatutum loquitur de hřdítate materna. ¶ Secundum non diſponit eã repelli, ſed admitti collatis dotibus. ¶ Tertium loquiẽ de dotata poſt mortẽ pris a fratre, qđ patet, quia loquitur qñ eſt dotata de bonis cõib⁹, & tunc ꝓpriè ſunt cõia, & vř uelle eã excludere a ſucceſſione fratris dotãtis, propter id quod in fine ipſius dř, ſi de ꝑdictis fratre uel fratribus legitimi hæredes remanſerint &c. ¶ Quartum uerò ſtatutum uetus vř abrogatum per nouam cõpilationem ſtatutorum, ut in ſecunda conſtitutione. C. caſus ergo iſte tanquam omiſſus uidetur remanere in diſpoſitione iuris. l. commodiſſime. ff. de libe. & poſth. cum ſimi. ¶ Sed in contrarium eſt ueritas, ꝙ imo ex quolibet dictorum ſtatutorum deciditur iſte caſus pro dictis ma-
4 ſculis et contra iſtam dominam Iſottam ſororem. † Et primò ex primo ſub rubrica, ꝙ mulier dotata non ſuccedat extantibus maſculis. Nam rubrica eſt generalis, unde poteſt intelligi generaliter quòd non ſuccedat patri uel matri, licèt nigrum loquatur ſpecialiter quòd non ſuccedat matri, uel auiæ, uel auo materno; licitum

a ¶ Nõ inducitur. Adde ẽt ꝙ ex maioritate rõnis nõ inducitur legum correctio ſecũdũ Alex. in auth. qđ fine. in verſ. ẽt qa aliter. C. de teſta. vbi dicit ꝙ ita cõiter tenetuẽ ꝑ no. i auth. quas actiones. C. de ſac. ſanc. eccl. & plene ꝑ Imo. i l. ſi vero. §. de viro ff. ſolu. ma. H. F.

b ¶ Fauorabile. An autẽ dicaẽ odioſum, an vero fauorabile. Vadẽ ad Alexan. de Imo. in cõſ. 16. in 1. col. in 1. par. & i conſ. 7. i 3. col. & ſeq. 2. parte.

a ¶ Arguere a rubrica. Et quibus modis argui poſſit ex rubrica & perfectis. Vide Alex.in l.j. in 3. colu. uer.ad hæc etiam. ff. ſi cer.peta & uide eundē Alex.in cōſi.335.inci. maturè digeſtis in 2. col.uer. quanto qa ſtatutū.in 2. uo. ubi ꝙ quādo rubrica cōtinet oratıonem perfectam pōt allegari ꝑ text. & adde ꝙ quando rubrica eſt generalis, lex generaliter intelligi debet. ut not. idē Alexā. in cōſi.109. inci.uiſo ꝓceſſu. in 2. col. uerſic. alia rōne. i ſ uol.H.F.

a noſlicitū aūt eſt arguere a rubrica.[a] ff.ſi cer.pe.l.1.no.in l.1.ante fi.gl.mag.C.ne fideiuſ.do.dē.& in Auth. nullū credē.agri.circa pri in.in gl.ſuꝑ uerbo legē.circa fi.Sił'r ex nigro dicti ſtatuti, qđ uult mulierē dotatam a pr̄e excludi ab hr̄ditate mr̄is, ac ēt aui, & auiæ mr̄næ,ſi extant maſculi deſcendentes ex illis.Si ergo dotatio facta a patre excludit dotatā ab hr̄ditate alterius,quātomagis excludere debet ab hr̄ditate ꝓpria ipſius dotātis fauore ꝓlis maſculinæ deſcendentis a patre dotāte, in qua ꝯſeruat̄ agnatio
5 ipſius dotātis,ſed in deſcēdēte a matre nō.† Nā ſtatutū ſimpľr excludēs mulierē dotatā a ſucceſsione debet reſtringi ad ſucceſsionē dotantis ſm Bal.q hoc dicebat ꝑ gl.q̄ eſt in l.1. in ult.gl.C.de l: gi.hære,Et ut effectus cōmenſuret̄ ſuæ cauſæ.l.ita aūt. in prin. ff.de admi.tut & in §.1.de his q̄ in teſta. delen.l.cancellauerat. ſi ergo inducit̄ ꝑ ſtatutū ut excludat a ſucceſsione alterius q̄ dotātis fauore maſculinæ ꝓlis alterius,quātomagis dicendū eſt uoluiſſe ſtatutū eā excludi a ſucceſsiōe dotātis fauore ipſius & ſuæ ꝓlis?ergo ꝓ expr̄ſſo hr̄ in ſtatuto,licet expr̄ſſum nō fuerit;qa ſub
6 eſt eadē vel maior rō,nō ſił'is,ꝑ ea q̄ ſuperius dicta ſunt.† & quia lex vr̄ dicere nō ſolū qđ expr̄ſſe dicit,ſed ēt qđ ex eius ſn̄ia tacitè colligi pōt.ut inq̄t Dyn.in l.nōis & rei.§.uerbū ex legibus.ff.de uerb.ſig.ꝑ illū tex.q hoc uult.& ꝑ l.his ſolis.in fi.C.de reuo.dona.Nec eſt iſta extēſio de caſu ad caſum, poſtq̄ ſubeſt eadem uel maior rō.per ea q̄.ſ̄.dicta ſunt;attento ēt ꝙ publica utilitas conſeruādæ ꝓlis maſculinæ hoc ſuadet, vn̄ debet diſpō ampliari.C. de cad.tol.an̄ fi.Cōſtat aūt iſtā fuiſſe dotatā a Petro pr̄e ſuo;tum qa Petrus ꝑdictus vnà cū Chriſtophoro pr̄e ſuo dotauit;tū qa & ſi ſolus D.Chriſtophorus dotaſſet,cenſeret dotaſſe cōtēplatiōe Petri filij ſui,ex quo erat ſibi neptis;& ſic ab ipſo Petro fingitur dotata.ff.de colla.dot.l.dedit dotē igit̄ ab hr̄ditate dicti Petri ſui pr̄is debet eſſe excluſa,ſił'r ex ſcdo ſtatuto ſub rubrica ꝙ nuptæ in ſuccedendo ꝯferāt dotes &c.Nā illud ſtatutū diſponit ꝙ filiæ nuptæ pn̄t uenire ad ſucceſsionē pr̄is inteſtati nō ſuꝑſtite aliquo legitimo maſculo;vnà cū nō nuptis,dū tn̄ ꝯferāt dotē ex primo mō inquātū vult eas poſſe ſuccedere nō extāte maſculo,colligit̄ a ꝯtrario ſenſu,ꝙ eo extāte nō poſsit ſuccedere,quod argm̄ eſt ualidū ēt hoc caſu,ꝓut expreſsè determinat Cyn.ꝯſulendo ſuꝑ ſtatuto Florētino,q eo cauet̄ ut filia poſsit ſuccedere mr̄i nō extāte maſculo.Nā Cy.ꝯſuluit, ꝙ eo extāte nō poſsit ſuccedere a ꝯtrio ſenſu ſtatuti, vt refert Bal.q ēt hoc idē tenet in l.conuenticulā.C.de epiſ.& cle.& dicit Dy.idē cōſuluiſſe i cōſilio, qđ incipit, ciuitas Piſtoriæ quorū anto.nō paruæ ſunt i caſu nr̄o,imo ſunt deciſio pn̄tis q̄ōnis & dubij.Nec ob.theorica Iac.but.& Bart. q dn̄t tale argm̄ a ꝯtrio ſenſu non ꝓcedere in ſtatutis, qn̄ ſequeret̄ legis uel

b ¶ Correctio. Adde do. Bar. ſozi. in conſi. 64. uer. præterea dictū ſtatutū.& i conſ.81.circa med. 3.col. & in conſil. 147.uer. 4. q a nō.in j. parte. & in quibus caſibus ſumere debet & in qbus nō. uide per eū in cōſi.165. uer.præterea. cū uer. ſe.& in cōn ſi.278. uer. pterea non debet.in 2. parte.

b iuris cōis correctio.[b] vt no.Bar.in l.oēs populi.ff.de iuſt.& iure. ar.l.2.& qđ ibi no.ꝑ Bar.C. de ꝯdi.iſer.& qa eſt ex interꝑtatiōe. l.apud antiquos.C.de fur.Nā dictū eorū, ne ꝯriet̄ deciſioni Cy. Dy.& Bal.in d.l.ꝯuēticulā.debet intelligi ſanè.ſ.eo caſu, quo ſtatutū nō eſſet ſuꝑfluū reiecto arg.a ꝯrio ſenſu ; ſed hic eēt ſuperfluū.ſ.ꝙ poſſent ſuccedere non extāte maſculo,ſi ēt eo exiſtente poſſent;iō ne ſit ſuꝑfluū,debem' ſenſum ꝯriū aſſumere;ꝑ id qđ hr̄ in l.2.in fi.cū ſua gl.ff.ad muni. Nec ob ſi dicat̄,imo nō eſt ſuꝑfluū,qa inducit certā formā in cōferendo dotem,q̄ ſeruabit̄ non extāte maſculo,ſed eo exiſtente,nō,ſ̄m formā iuris cōis;qa rn̄detur,ꝙ iſtud eſt truſatoriū dicere,qa imo nō inducit nouā formā in ꝯferēdo dotē,cū illud idem qđ dicit ſit ēt de iure cōi,ut ſeruādū ſit exiſtente maſculo,ſicut nō exiſtente.C.de colla.l.dotis. & ꝑ totū.vn̄ vere eſſet ſuperfluū,ſi nō ſumeret̄ ſenſus ꝯrius.ſ.ꝙ maſculo exiſtente non poſſent ſuccedere.Item ex tertio ſtatuto ſub rubrica ꝙ mulier dotata ad ſucceſsionem nō ueniat,ſił'r colligit̄ deciſio pn̄tis caſus.primò ex rubrica,q̄ eſt gn̄alis ut ſ̄.dixi.ſecundò ex nigro,quod uult ſi dotata fuerit a fr̄e poſt mortem pr̄is de bonis cōib',nō poſsit ampli' uenire ad ſucceſsionem uel diuiſionem dictorū bonorū.Nā ſi pr̄ eā nō dotauit in uita ſua,& ſic ſucceſsit nr̄is vnà cum maſculo,& effecta ſunt bona pr̄na cōia, fratre poſtea dotāte diſſoluitur cōio,& aufertur ſibi dn̄iū & ius q̄ſitum in bonis pr̄nis per ſucceſsionem; quātoforti' ſi detur a pr̄e in ei' vita debet ipediri acq̄ſitio futura & ptās ſuccendi,quod facilius fit & tollit̄,q̄ tollatur iā ſcā.l.pr̄e furioſo.cū ibi not.ff.de his qui ſunt ſui uel alie.iur.Dotatio ergo,q̄ ſufficiens eſt tollere & auferre ius q̄ſitū ut cū fit a fratre,ſufficiens eſſe debet ad ipediendum acq̄ſitionem fieri cū fit a pr̄e,Præterea pōt dici dotata de bonis cōmunibus cum fratribus,ſi dotata fuit a patre uiuente,attento ꝙ ēt tunc pn̄t dici cōia fictione attenta.l.in ſuis.ff.de lib.& poſthu.& rōne ſpei ꝓbabilis in ſuccedendo pr̄i.l.ſcripto.ff.vn̄ libe.l. nihil.§.facilior.ff.de bonis lib.l.cū rō.ff. de bonis dā. vn̄ cū verba nō oīno repugnēt,ꝑ ſtatū ſtatutū pōt ēt hūc caſum cōprehendere.arg.l.ab oībus.ff. de le.j.poſt prin.& l.cū filius.§.hæres meus. ff.de leg.2.ſ.vt ſi fuerit a pr̄e dotata,nō poſsit poſtea venire ad diuiſionē cū fratre,quouſq; ipſe pr̄ viuit, nec ēt poſt eius mortē ſi ex eo remāſerint filij maſculi,al's ſecus,vt ſic excluſio nō ſit ꝑpetua ſed tp̄alis.ſ.quouſq; extabūt maſculi,nō vltra,vel deſcendētes maſculi ex eis.iux.ꝑ lenè no.in l.2.§.fi.ff.ad tertul.ꝑ Bart.Nō ergo ſm rei veritatē fuit intētio dicti ſtatuti excludere eā a ſucceſsione fr̄is,ſed potius ſui pr̄is.Et voluit, ꝙ ſi de bonis pr̄nis habuit dotē ēt a fr̄e poſt mortē pr̄is,quo tp̄e ſunt effecta verè cōia, nō poſsit ultra petere in eis; fortius ergo ſi a pr̄e; nec debemus tm̄ inſpicere uerborū corticē dicti ſtatuti & rudē dictionē, ꝙ recedamus a mēte.l.nō dubiū.C.de legi.maximè attētis his q̄ præmiſi;qa qn̄ de uolūtate & intētione legis uel ſtatuti cōſtat ſeruāda eſt,qa ex qbuſcunq; cōiecturis colligere poſſumus,debemus facere ēt uim uerbis.ut inq̄t Cy.Nico.Ma.in l.j.C.q̄ ſit long.cōſue.in j.q.in fi.ꝑ l.benignius.ff.de legi.quā in prin.allegaui,& q̄ ſic intelligūt,ut dixi;multo magis ſi poſſumus eā ſeruare, abſq; eo ꝙ vim uerbis faciamus.¶ Quintū uerò & ultimū ſtatutū, qđ dr̄ eſſe uetus,iſtū caſum expreſsè decidit,qa duos caſus ponit.ſ. qn̄ mulier fuit dotata a pr̄e ſine malitia. Itē qn̄ nō fuit dotata, & ſtetit nupta ꝑ.30.ann. & nō petit partē bonorū pr̄norū, & vult eā excludi extāte maſculo. primū ergo dictū debet̄ intelligi vt ſtatim excludat̄ ſi fuit dotata ſine malitia,al's dicti caſus nō differrēt adinuicē,ſi deberet expectari lapſus.30.ann. i dotata ſine malitia,ſicut in nō dotata, qđ eſt expreſsè ꝯ intētionē ſtatuti, & rectū ſenſum.Si ergo dictū ſtatutū non reperit̄ exꝑſsè abrogatū ꝑ nouā cōpilationē ſtatutorū,no uideo cur ſtare ꝓhibeat̄,cū ſemel auth. cōis ſenatū habuerit l.ſcimus.C.de teſt.de appe.l.ꝑcipimus.cū in nouis ſtatutis nil reperiat̄ ꝯriū dicto ſtatuto, ſed potius ꝯforme.Et ſic nō ob.c.j.de ꝯſti.lib.6. nec ſecūda ꝯſtit.c. ubi exꝑſsè abrogātur.ll.ꝑteritæ. Nec curo de alijs q̄ſitis circa dictū ſtatutū vltimū, qa ſatis ſufficit,qđ dixi.Et illa q̄ſita ꝓcederēt,ſi nō fuiſſet dota,uł fuiſſet cū malitia, tūc.n.req̄reretur curſus.30. anno.malitia aūt nō ꝑſumitur, niſi ꝓbetur maximè circa filiā.l. quotiens.§.q dolo.ff.de ꝓba.Corroborātur ēt ꝑdicta ex cōi vſu intelligendi dicta ſtatuta,q dr̄ fuiſſe a quinquaginta annis, & ēt poſſet ꝓbari ꝙ dotata a pr̄e dicatur dotata de bonis cōibus.l. ſi de interpretatiōe.ff.de legi.& ēt ſi fuit ita obſeruatū a tāto tp̄e, qđ uериſimile eſt,pluries iſtū caſum eueniſſe, vn̄ ſi mulieres dotatæ a pr̄ibus nō reperiātur unq̄ ueniſſe ad diuiſionē bonorū paternorū cū fr̄ibus,introducta fuit ꝯſuetudo tacito ꝯſenſu populi approbata, & ēt collecta ex patiētia tāti tp̄is, licèt i ꝯdictorio indicio nunq̄ fuerit hoc obtentum, nec ēt oppoſitum.ut no.Cy. C.quæ ſit long.conſuetu.l.j.in 2.q.

S V M M A R I A.

1. *Agnatus conſentiens inueſtituris aliorum agnatorum inſolidum de feudo cōiter ad ſe pertinente tacitè uel expreſſè priuatur iure ſuo. & 2.*
2. *Ratio ſanguinis an faciat præſum donationem.*
3. *Feudo an ipſo iure ſit priuatur per ſententiam, an debeat priuari,qui inueſtituram non petiit in tempore.*
4. *Confirmatio Papæ ex certa ſcientia non ualidat inueſtituram, niſi de inualiditate eius ſiat menti.*
5. *Clauſula ex certa ſcientia nihil operatur in his, quæ apparent ignorata.*

CONSILIVM LXXXIIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Quæſtio iſta vertitur,vt audio,inter Corradū, Ludouicū, & Guidonem filios Philippi & ꝓnepotes dicti Iacobi ultimò morientis,& Corradino fratre ſuo ex una parte,† q ꝑtendūt dictum feudū per mortē dicti Iacobi deuolutū ad ſe tanq̄ ad ꝓximiores agnatos deſcēdentes a D. Ludouico q fuit primus inueſtitus; & Guidonē abnepotē dicti Iacobi ex alio fr̄e.ſ.Feltrino ex parte altera ꝑtēdit totū qđ erat apud D.Iacobū de dicto feudo ptinere ad ſe uirtute īfeudatiōis factæ ſibi poſt mortē dicti Iacobi de dicto feudo per D.Io.Franciſcū ꝑſitem Dominū Mantuæ,ad quem dr̄ pertinuiſſe etiam uiuente dicto Iacobo uigore inueſtituræ factæ patri ſuo.ſ. Franciſco de toto feudo per epiſcopos Mantuanos tanquā reuerſo ad eos propter inueſtiturā nō petitam,& ꝯfirmatæ ut dr̄ per ſedē apl̄icā;de qbus inueſtituris.ſ.factis Gui-

ctis Guidoni & dicto D.Fräciſco nõ ſit mẽtio in puncto, licet ut dr̃ dictus Iacobus quouſq; uixit, poſſederit; nõ aũt dictus D.Fräciſcus pr̃ pñis dñi, nec pñs dñs tp̃e. ſ. Ioanẽs Franciſcus poſſederit. dubitaẽ ergo an ad dictos Guid. & Lud. & Corr. filios Philippini pronepotes dicti Iacobi, an uerò ad dictũ Gnidonẽ filiũ Feltrini abnepotẽ eiuſdem. ¶ Et hic eſt primò notandũ, ꝙ in puncto narraẽ, ꝙ poſt mortẽ D. Ludouici primi inueſtiti fuerũt inueſtiti quinq; tñ deſcendentes ex eo, licet dicaẽ habuiſſe nouẽ filios ex diuerſis uxoribus; fuit. n. inueſtitus Guido primogenitus cui remãſit dñium ciuitatis, qui erat ex una uxore. Itẽ Azo. Ioannes & Iacobus qui erãt ex alia uxore, & utrinq; inuicẽ cõiuncti. Itẽ Philipinnus filius Corradini fratris eorũ præmortui uiuente patre, & ſic de dicto feudo factæ fuerũt quinq; partes pro indiuiſo ſicut quinq; fuerãt pſonæ inueſtitæ. Quare aũt alij filij dicti D.Ludouici nõ fuerint inueſtiti, ſicut iſti quinq;, nõ dr̃ in pũcto; vnde nec me de huc intromittõ, ſed pſuppoſito ꝙ totũ iſtud feudũ remãſerit penes dictos quinq; inueſtitos alijs excluſis uel morte, uel repudiatione expreſſa uel tacita, ſeu ẽt negligẽtia nõ petitæ inueſtituræ, uel quacũq; aliã cã. ¶ Scd̃ò notandum, ꝙ de quinta parte dicti feudi, quæ obuenit in partẽ Philipino uni de dictis quinq; inueſtitis, nõ eſt dubiũ ꝙ illa pertinet ad Corra. Lud. & Guidonẽ filios ſuos, quã ipſi hodie poſſident ut audio. Remanet ergo dubiũ ſolũ de illis quatuor partibus, quæ fuerunt Guidonis, Azonis, Ioannis, & Iacobi ſiñr inueſtitorũ. ¶ Et hic eſt tertio loco notandũ, ꝙ portio dicti Guidonis primogeniti & Dñi Mãtuæ puenit ad dictos Azonẽ, Ioãnẽ, Iacobũ, & Philippinũ ex tacita eius Guidonis uel filiorũ eius repudiatione; qa licèt fuerit inueſtit' unà cũ alijs quatuor, dr̃ tñ ꝙ ipſe nunq̃ poſſedit, ſed paſſus eſt alios quatuor inueſtitos in totũ & inſolidũ poſſidere. Et poſt eius mortẽ filij & nepotes eius paſſi fuerũt dictos Azonẽ, Ioannẽ, Iacobũ, & Philippinũ inſolidũ inueſtiri; imo dr̃, ꝙ de ipſorũ volũtate, ſ. filiorũ & nepotũ dicti Guidonis, præfati Azo, Ioannes, & Iacobus fuerũt inueſtiti; & inſolidũ poſſederũt illis ſcientib. & patienbus, tñ añ confirmationẽ apoſtolicam, quã habuit D.Franciſcus pr̃ pñtis dñi de inueſtitura facta in eũ de toto b dicto feudo, quã poſt eã; qa nõ fuit dictua dñs Fräc. nec filius ei' pñs dñs vnq̃ ea uſus uiuente dicto Iacubo; pp q̃ dico, ꝙ ſi de ipſorũ expreſſo ꝯſenſu adhibito in dictis inueſtituris factis Azoni, Ioãni, Iacobo, & Philippino inſolidũ apparet, dict' Guido & filij, & deſcẽdẽtes ſtatĩ ceciderũt a iure, qđ habebãt in qnq; partes dicti feudi. p. l. ſicut. §. ſi uoſſitate. ff. q̃b. mo. pig. uel hypo. ſol. C. p rei uẽ. l. mr̃. uer. ſi aũt poſtea. ĩ uerbo ꝓprietatẽ ei' amiſiſti &c. Si uerò de expreſſo ꝯſenſu nõ apparet, ſed de ſola ſciẽtia & patiẽtia, tũc p lapſum ãni uidereñ oĩ iuri ipſorũ renũtiaſſe filij deſcẽdẽtes dicti Guidonis fauore dictorũ agnatorũ inueſtitorũ inſolidũ poſſidẽtiũ illis ſciẽtib. & patiẽtib. tex. ẽ no. cũ gl. ĩ ꝓpria materia feu. ĩ c. titi'. ſi de feu. fuerit ꝯtr. l ſi. ꝓ quo ẽt facit. c. j. đ alie. feu. pr̃. uer. & lʒ. ubi dr̃ ꝙ licèt regulr̃ ſit ꝓhibita alienatio feudi, tñ inter agnatos pmittit, qa nõ cẽſeẽ res alienata, qñ remanet inter agnatoa. ar. C. de fideicõ. l. uoluntas. eodẽ mõ inducĩ & pſumiĩ cõſenſus & repudiatio ex patiẽtia minoris tpis, qñ ſit agnato, q̃ qñ ſit extraneo, qa p ſolũ curſum & patientiã anni, ut. d. l. titius. Sed ſi extraneo, requireret curſus lõgiſſimi tpis. ſ. 30. annorũ. ut ibi no. gl. 2 ¶ † Quicqd ergo dici ſoleat in alia mr̃ia ſup illo a pũcto, an rõ ſanguinis faciat pſumi donationẽ a, de quo plenè p Bar. in l. q̃ dotis. ff. ſol. ma. In mr̃ia tñ feudi & ꝓpria habemus tex. cũ gl. no. in d. c. titius. ꝙ ꝯcurrẽte fauore agnatorũ & patiẽtia anni pſumiẽ donatio & renũtiatio iuris ſui, q̃ ambo hic cõcurrũt, qa dicti Azo, Ioãnes, Iacobus, & Philippinus inueſti, erãt proximiores agnati ad quos quarta portio dicti feudi ptinens ad Guidonẽ primogenitũ erat puentura ipſo Guidone ſine liberis de- 3 cedẽte, & ẽt patientia anni filiorũ dicti Guidonis ꝙ pdicti inueſtirenẽ de toto & fuerũt inueſtiti; qnimo ẽt lõgiſſimi tpis ut dr̃; ergo ab eiſdẽ moleſtari nõ poterãt, ẽt ſi nõ fuiſſent agnati. p gl. q̃ eſt in d. c. titi'. & p. l. ſi. C. de fun. pñi. lib. s r. ſi affuiſſet patientia & curſus. 40. an. ¶ Et qđ dixi de dicta qnta portione feudi idẽ dico de oĩ alia portione, in qua ius habuiſſent filij & deſcendẽtes dicti Guidonis primogeniti rõne inueſtiturarũ factarũ eis, & ꝯfirmatarũ p ſedẽ apoſtolicã; qa eadẽ rõ ſubeſt i c. l. j. ff. de fonte. lʒ illa Papalis ꝯfirmatio uideaẽ modici effectus, qa fuit in forma cõi; vñ nõ plus iuris cõfert; q̃ prius hẽbat. iux. plenè no. per Bar. in l. priuilegia. C. đe ſac. ſan. eccl. ex. de confir. utili uel inutili. c. dilecta. de priuil. c. ex parte. de cõceſ. pbẽ. c. qa diuerſitate. de cõſti. c. ex parte. cũ ibi no. in gl. Et ex tenore inueſtiturarũ ꝯfirmatarũ apparet, illos ex eis nõ acqſiuiſſe ius, eo qa fuerunt inueſtiti de portionibus aliorũ filiorũ, q̃ eorũ de qbus. n. facta eſt mẽtio, tanquã de reuerſis ad D.Epm pp inueſtiturã nõ petitã, qđ fieri nõ potuit niſi pcedẽte ſnĩa priuatiua, qa lapſus anni & diei uel anni & mẽſis nõ priuat quẽ ipſo iure feudo pp inueſtiturã nõ petitã, ſed uenit priuãdus p ſnĩam, ut patet in c. 1. quo tpe miles. in fi. ĩ uerbo dãneẽ. & in c. fi. eo. tit. qđ ẽt patet p rõnem; qa ſi iuſtã cãm habuiſſent. ſ. iuſti impedimenti, non erãt priuãdi. ut in c. fi. de ꝓhi. feu. alie. p Lot. igiẽ debãt citari ad dicẽdũ cãm, quare nõ debãt priuari p l. 3. l. ſi ad diẽ. cũ ibi no. p Bar. ff. de re mili. & reqrebaẽ ſnĩa declaratiua p ea q̃ no. ponit Inn. in c. bonæ. de æta. & qual. & p Bar. in l. ſi. ff. ad tertu. de qua ſnĩa hic non apparet, nec ẽt ſit de ea mentio in dictis inueſtituris ꝙ interuenit, iõ nec interueniſſe pſumiẽ. ſm ea q̃ uo. Bar. in l. ſciẽdũ. ff. de uerb. obli. iuncta. l. q̃cunq;. ff. de publ. Cõfirmatio ergo papalis fuit ſorrepititia, qa facta fuit tãquã ſuper ualidis inueſtituris, q̃ erãt inualidæ. ergo &c. c. ſuper lr̃is. & c. ad audiẽtiã. de reſcrip. facit. l. fi. ff. de cõſti. pecu. Remanemus ergo, ꝙ dictũ feudũ remanẽte Azone, Ioanne, Iacobo, & Philippino pſtatũ feudũ totũ erat ipſorũ, & ꝙ filij & deſcẽdẽtes dicti Guidonis primogeniti & apud quos fuit dñiũ ciuitatis, & nullũ ius habuerũt in dicto feudo; imo ea ipſorũ patientia & rõne dignitatis eorũ multo magis pſumiẽ liberalitas & munificẽtia erga agnatos. arg. ff. de iudi. l. ſed & ſi ſuſceperit. §. a. & qđ ibi uo. de uſu & habi. l. plenũ. §. eqtij. ff. de auro & arg. leg. l. añp. §. fi. ff. de ali. leg. §. pe. primo rñ. ff. de act. & obli. l. ultra. in fi. extra de dõn. c. j. de lim. c. & ſi oẽs. & no. Io. And. in addi. Spe. ti. de feu. §. j. uer. ſic igiẽ cenſicieẽ inſtrm &c. ¶ Subſequẽter mortuua eſt Azo, cuius portio deuoluta eſt ad Ioanẽ & Iacobũ fratres eius. & ad Philippinũ filiũ fratris excluſu dño Ioãne Fran. q erat abnepos ex fratre; & ſic remotior; ut Fe. c. j. §. his deficiẽtib. de gradi. ſuc. in feu. ſi quã ergo portionẽ habuit pſatus dñs Ioãnes Fräciſcus de dicta portione Azonis, đ facto habuit, & nõ de iure; & ſic illã in aliũ trãſferre nõ potuit; qa nemo dat qđ nõ hẽt b. de acq. rerũ do. l. tradito. extra de iurepat. c. qđ aũt. cũ ꝯcor. alleg. ibi in gl. Guido ẽt filius Feltrini q litẽ facit in pñti cã, nullũ ius habuit in dicta portione Azonis; qa ſiñr erat abnepos dicti Azonis, ſicut dñs Ioãnes Fräciſcus, & ſic remotior; poſtea mortuus eſt Ioãnes, & ſua portio & ẽt illud qđ ad eũ puenit de portiõe Azonis deuoluta eſt ad Iacobũ & Philippinũ, ſi uiuebat, uel ad ſolũ Iacobũ, ſi Philippinus mortuus erat, alijs excluſis tãq̃ remotioribus; qa pximiores uocant, ut in c. j. §. deniq; in fi. in uerbo, ſed ad pximos. q̃ fue. pri. cau. bñ. amit. Tãdẽ & ultimatè mortuua eſt Iacobus, ſuperſtitib. Guidone, Ludouico, & Corrado filijs Philippini, q erant ſibi pronepotes ex Corradino fratre; & ſic in quarto gradu de iure ciuili. & dño Io. Frã. q erat ſibi abnepos ex Guidone fratre, & ſic in quinto gradu, & Guido Feltrini q ſiñr erat abnepos ex alio Feltrino fratre, & ſic in quinto. Quis ergo dubitat ꝙ dicti Guido, Ludouicus, & Corradus, tanq̃ pximiores & in quarto gradu excludũt illos q ſunt ĩ quinto. Et ſic pſatus Guido Feltrini nec ex pſona ſua pt uenire, nec ex pſona dñi Io. Fran. q ipm inueſtiuit đ iure qđ ipſe hẽbat, cũ nullũ i' hẽret, & ſic inueſtitura fuit facta đ nihilo ſeu đ uẽto. ar. C. de fal. cã. l. ſi nõ deſignata. ff. đ hr̃. uẽ. l. ꝙ ſi nulla. Sed ſi i' aliqđ habuiſſet, bñ potuiſſet đ illo ipm Guidonẽ inueſtire bona fide, & tãq̃ đ fundo, lʒ aliã alienationẽ tãq̃ de allodio facere ñ potuiſſet, nec ẽt tãq̃ đ feu. ñ bona fide, ſed calidè ptio accepto; ſm ea q̃ plenè no. & hñr p gl. ma. ĩ c. j. de cap. cor. & i c. j. poſt prin. q̃r oli feu. ali. poſ. & de ꝓhi. feu. alie. §. callidis. p Fede. ¶ † Nec ob. id qđ in ꝯriũ allegaẽ p dictũ Guido. ſ. ꝙ dict' Ia. pdiderat dictũ feu. pp inueſti. ñ petitã, & ſic erat deuolutũ ad epm, q inueſtiuit dñm Io. Fräci. & ipſe. d. Io. inueſtiuit ipm Guid. qa dr̃ & aſſeriẽ poſſe probari ꝯriũ, ꝙ imo petijt eã. ĩ. tpe debitũ, lʒ ipſam obtinere ñ potuerit. Et hoc ſufficit. ſ. ꝙ fecerit qđ in eo erat, ut patet ĩ c. j. quo tpe mi. inue. pe. đ & ĩ c. j. poſt pri. đ ca. cor. & II. Imperialẽ. §. pterea. ſi qs đ ꝓhi. feu. ali. p Fe. q tex ſolũ dicũt, ꝙ uaſal. dʒ. ĩ. ann. & mẽſem, ſi ẽ miles, adire dñm. & petere inueſtiturã, & polliceri fidelitatẽ; nec ei dʒ nocere ꝙ D. ſine iuſta cã ñ inueſtiuit, ne ſit in ptãte dñi ipm priuare feu. ſine iuſta cã. ar. l. 3. § j. ff. đ iurei. & ĩ ti. đ feu. ſi. cul. ñ amit. pter ea, ut. ã. dixi ẽt ſi nõ petijſſet nõ fuiſſet priuat' ipo iure, ſed ueniebat priuandus p ſnĩam, qa illi tex. dicũt, pdat feu. & dãneẽ &c. nõ aũt dicunt

a ¶ Donatio non. Vide d pe. cor. I cõl. 102. in ci. circa nume. 21. I a. parte.

b ¶ Non habet & dicit Bartol. in l. uniuerſe. C. de legi. ꝙ mal da chi non ha dice la cãpana.

cūt priuatus ſit.iur.ea q̄ hōr.C.de ſacroſan.eccle.l.iubemus.§.ſanè.p gl.& in auth.de inceſt.nup.poſt prin.in glo.q̄ incipit.ſed nā qd.qa reqrit q̄ ſine iuſta cā nō petierit.ut d.c.j.qun tpe miles.& in c.ſi.de ꝓbi.ſeu ali.p Lot.& de hoc oportet ꝯſtare, iō requiri tur cauſæ cognitio,& ſnīa declaratoria. facit c. porro.de diuor. qd̄ Inn.no.in c.bonæ.de æta.& qua.de qua ſnīa q̄ interuenerit,
4 hic nō apparet.Nec ēt obſt.† q̄ Papa dicit ſe ex certa ſciā ꝯfirmare inueſtiturā factā do.Fran.pr̄i pn̄tis do.Io.Frā.& ſic vr̄ cas ualidare,ēt ſi fuiſſent inualidæ. pid qd̄ no.gl.in c.ad hoc.de reſcrip. in ſi.gl.& p l.idē uulpianus.ff.de execu.tut.& l.qdā ꝯſulebat.ff.de re iu.qa hēt plenitudinem ptātis,& pōt auferre ius alterius. c.ꝓpoſuit.de cōceſ.ꝓbē,& no.Spec.in tit.de legato.§.nunc oñdēdū. ver.89.qa iſtud eſſet uerum,ſi ſciēs cā inualidam,iā q̄ inualidam uolens eam facere ualidam,cōfirmaſſet,& uolens alteri ꝑiudicare.ut in c.1.de tranſa.Sed hic cōfirmauit eā tanquā ualidā ſignorās eſſe inualidā,& ſe alteri ꝑiudicare;qa nō fuit aliqd expreſſū de inualiditate,uel de ꝑiudicio qd alteri fiebat;vñ nō ꝑſumit uoluiſſe tollere defectus ſuppreſſos,& tacitos.l.ſed ſi hac.§.patronū.ff.de in ius uoc,de pecu,leg.l.cū dñs.p Iac.de arct.Nec alicui ꝑiudicare,niſi hoc dixit expreſſè,l.1,& l.ſi ff.de na.reſti.& in c. q̄uis.de reſcri.li.6.de uerb.ſign.c.dilecto de offi.dele. c.ſup co.
5 & qd̄ ibi no.in gl.q̄ icipit arg.† Nec ob. illud uerbū ex certa ſciē
a tia;[a] qa non opat aliqd in his, q̄ apparent ignorata, ut patet ex plenè not.p Bar.in l.ſi.§.idem q̄ ij.ff.de cōdi.indeb. ¶ Si igitur attentis ꝑdictis feraſ ſnīa ꝓdictis Corrado,Ludouico,& Guidone filijs Philippini ſup dicto feudo ,ꝓut ferri debet;ſimiliter ſuper fru.interim perceptis a tpe quo aduerſarius indebitè occupauit & malam fidem habuit,uel hēre debuit, ferēda eſt.ff.de rei vend.l.ex diuerſo.§.1.licet a percipiendis excuſetur propter titulum.C.eo.tit.l.ſi fundum.cum ibi no.in gl.

a ¶ Scientia quam uirtutē habeat & quo intelligaſ in reſcriptis. & in quib⁹ locum habeat uide d.Bart. ſoz. in cōſ.164. uerſ. confirmatur iſta opi. cum 4. uer.ſe.in 2. parte.

S V M M A R I A.

1 Petitorium an uerò poſſeſſorium fuerit intentatum,ſi dubitetur,attenditur narratio,non concluſio libelli.

2 Iudex an poſſit declarare libellantem dominum,ſi id non fuit petitū expreſſe.

3 Appellari an poſſit ſuper momentanea poſſeſſione.

CONSILIVM LXXXV.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ In cā mota p ſer Iacobū,pcuratorem Symonis xātis de titulo,& zantis Antonij ꝯ dñm fabium maximum,in qua ꝑfatus D. Fabius fuit abſolutus de conſiluo D.Iacobi Aluaroti ſuper eo q̄ q̄ritur, an
1 à dicta abſolutoria poſſit appellari, vr̄ q̄ nō. † Quia inſpecto tenore libelli vr̄ dūtaxat poſſeſſorium adipiſcendæ poſſeſſionis intentatum,ut patet ex cōcluſione libelli,q̄ principaliter eſt in hoc attendenda;qa q̄ actio uideatur intētata,cognoſcitur per mediū cōcludendi,ꝓut ut no.Bar.in l.certi cōdictio.in prin.ff.ſi cer. petat.& Cy.in l.edita.C.de eden.ſed in ꝯcluſione dicti libelli ſolum petit præfatum D.Fabium amoueri de poſſeſſione,& ſe uel patrem ſuum in eam induci,& inductum defendi;q̄ uerba ptinent ad ſimplex poſſeſſorium.ff.ne uia fiat ei.l.ſi qs miſſum.ergo &c. C.ſi de momen.poſ.fuerit appel.l.unica.Sed in ꝯtrium vr̄ ueritas. Nam non ſolum concl'o inſpicitur,ſed etiam narratio; quia illa actio vr̄ intentata,quæ ex narratione libelli concipi pōt.ff.de libe.& poſth.l.gallus.§.t.& ibi not per Bar.in ſi.Sed hic in dicto libello non fuit deducta aliqua materia,ex qua poſſit reſultare aliquod poſſeſſorium reſtituendæ uel adipiſcendæ poſſeſſionis, ſi bene inſpiciatur, ſed ſolum materia ex qua reſultat petitorium, ideſt utilis rei uendicatio;narrat enim qualiter prædicti ,quorū eſt procura.fuerunt inueſtiti iure feudi , & ſic habēt utile dominium,ut plenè not.in c.1.de capi.corra.per glo,& illud cenſetur in iudicium deduxiſſe,& ſic utilem rei vendicationē intentaſſe, ff.ſi ager uecti.per totum.Nam in utili & directa rei uendi,petitur aduerſarium condemnari ad reſtitutionem poſſeſſionis officio iudicis,ſicut in peti.hæredi.l.regulariter,in ſi.ff.de pet.hæred.quia non niſi ꝯ poſſeſſorem uel debitorem dantur. C.de ali. iud.l.unica.Et ſic ꝯcl'o huius libelli,licet ꝯueniat poſſeſſorio,cōuenit etiam petitorio , & p cōſequēs potius cenſetur deductum petitoriū qd̄ colligiſ ex narratione,q̄ poſſeſſoriū qd̄ ex illa non
2 colligiſ. ¶ † Nec obſt.q̄ in petitorio petit quis declarari de iure ſuo,& ſic ſe dñm,qd̄ hic factū nō eſt.l.ex diuerſo.§.1.ff.de rei uē. Nam ut ibi not.Bar,expreſſè,licèt hoc fieri poſſit , & dēat, non propterea reprobatur libellus in quo hoc non fit , ſed duntaxat petitur aduerſarium cōdemnari ad reſtitutionem poſſeſſionis,

Nā dicit ipſe,q̄ hoc expreſſè petendo,cenſetur tacitè & in ꝯtiā petijſſe ēt ſe dñm declarari;qa q vult vnum,cenſetur ēt voluiſſe aliud,ſine quo illud eſſe nō pt.l.illud.ff.de acq.hær.ff.de procu.l. ad rē.& l.ad legatū. Et iō iudex pt ipſum declarare dñm, licet expreſſè nō fuerit petitū;qa nō ſolū ſup petitis pt ꝓnūciare,ſed ēt ſup cā petēdi.vt no.Inn.exp̄ſſè.i c.cū eccleſia ſutrina. de cā poſ. & ꝓpric.parū poſt prin.ibi.Itē no.hic, q̄ nō ſolū ferr̄ ſnīa ſuper eo qd̄ petitū eſt &c. q̄ ēt vult Bar.in d.l.ex diuerſo. §.1. & dicit Roff.& Spe.ita formare libel.in rei vēdi.vt dūtaxat petaſ aduerſariū ꝯdēnari ad reſtōnē rei. Abſol'o igr̄ ſimpl'r facta cēſetur facta ex eo,qa narrata in libello nō ſunt ꝓbata.vt plenè no. ī l.iul. ff.de ꝯdi.ind.& ſic eſt diffinitiua.vt no.gl.C.quo.& qñ iud. auth. q ſemel,ſuper verbo locū in ſi.& ſic pt ab ea appellari.l.vt in maiorib.C.de app.qa ſi appellari nō poſſet,iſtis agentib. p aliud iudiciū ꝯſuli nō poſſet; qa nō eſſet dare aliud,qd̄ in iſto nō fuerit diſceptatū.ergo &c.vt no.Bar.in l.2.ff.de appel.rēc. Præterea vt ipſe Bar.ibidē ſubijcit illa.l.vnica.C.ſi de momen.poſ. non dicit
3 † q̄ a ſnīa lata ſuper cā momen.poſſeſſionis nō poſſit appellari; ſed dicit, q̄ appellatio non impedit executionem ſnīæ, q̄ executio poſtea retractabitur ſi apparebit bene appellatum, ſicut appellatio ab interlocutoria; ſed hic hoc nō expedit de executione tractare,quia ſnīa abſolutoria trahit ſecum executionē. & Bal. refert hanc fuiſſe originaliter ſnīam canoniſtarum,vt ipſe no.in l.2.C.de epiſ.audien. ¶ Concludendo ergo dico,q̄ propter nullam cauſam prohibenda eſt appellatio in caſu noſtro.

S V M M A R I A.

1 Confeſſio mariti de dote recepta, ſi de numeratione aliter non conſtet,præſumitur in fraudem donationis prohibitæ inter uirum & uxorem,& tale inſtrumentum non meretur executionem de iure communi.

2 Ratio præteriti facit ſcire futura,& præſentia intelligere.

3 Infans tranſmittit ad auum maternum ius reſti.in integ.aduerſus omiſſam aditionem hæreditatis.

CONSILIVM LXXXVI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſis & conſideratis omnibus, de q̄bus.ſ.vr̄ dicendum partes indi. eſſe in pronunciando dictum inſtrm̄ dotale non mereri executionē ꝯ magiſtrū Petrū Bertini de,quo. ſ. obſtante prima excce-
1 ptione oppoſita.ſ.† q̄ dicta ꝯfeſſio mariti facta ꝯſtāte matrimonio de dote recepta,cū al'r de receptione nō appareat q̄ ex dicta ꝯfeſſione,ꝑſumitur fuiſſe facta in fraudē donationis.pro quo facit qd̄ no.in l.ab Anaſtaſio.& in l.p diuerſas.C.manda.& in rubri.C.de ſuffra.qa vbi timetur de fraude,faciliter ꝑſumitur; vnde apparet confeſſatū in fraudē dona. prohibitæ inter cōiuges, & potius aīo donandi,q̄ pro veritate.per l.q teſtm̄.ff.de prob. & per l.cū quis decedens.§.Titia.ff.de leg.3. q̄ donatio non potuit cōfirmari morte mariti donantis,cū vxor donataria ꝑdeceſſerit, qa reqrit q̄ donans ꝑdecedat,vt ꝯfirmatio fiat.C.de dote cau.nō nume.l.2.de don.inter virū & vx.l.donationes. Nec ob.gl.q̄ eſt in d.l.qui teſtm̄.dū dicit.l.illā loqui in cōfeſſione facta in vltima volūtate ad vtilitatē incapacis, vt ꝑſumatur facta ī fraudē legis; & ſecus dicit eſſe qñ fit inter viuos.nā doc.illā gl.reprobant dicētes potius ꝑſumi fraudē in actibus inter viuos,q̄ in vltima voluntate.arg.l.ex hoc edicto.§.ſed hr̄ dē.ff.de alie.iudi.& l.1.C.de natu.libe.& ita no.Iac.de Bel.ī quadā ſua diſputatione, quā ibi ponit Bar.exp̄ſſè in l.ſi is q.ff.de vulg.& pup.in ſi. & Azo in ſumma de natu.libe.§.q aūt ex dānato.& §. neq; ꝑtermittendum.facit.l. quēadmodū.C.de agri.& cēſi.& qd̄ no.glo.in auth.de nup.§.de augmētis,q̄ incipit q̄ nō dēt.& in Auth.de æquali.do.§.primū.q̄ incipit al's nō.C.de don.cā mor.l.qd̄ ꝯdōnis. facit ēt ad ꝑdicta.ſ. q̄ dicta ꝯfeſſio ꝑſumaſ fuiſſe facta in fraudē donationis ꝓhibitæ inter cōiuges,qd̄ hr̄ & no.in l.ſi fortè.ff.de caſtren. pecu.p doc. & l.ſi donatione.C.de colla.& qd̄ no.in add.Spec.ſuper rubr.de reb.eccl.nō alie.& de inſtru.edit.§.nunc verò aliqua.in add.quæ incipit ad iſtū ſi.Pro hoc ēt facit inſtrm̄ ꝯfeſſionis, ī quo al's fuiſſet ſiāc inſtrm̄ confectū , & tñ nullā numerationē interueniſſe pa
2 tet;vñ ꝑſumendū eſt ēt in iſta nō interueniſſe;† qa ex ꝑterito ꝑſumit in ꝑſens.l.2.C.de ꝓba.rō.n.præteriti ſcire futura, & præſentia intelligere facit arg.ibi.& quod no.in l.2.ff.de proba. per gl. Poteſt ergo dicta exceptio ſimulationis & fraudis objci contra dictum inſtrumentum ad impediendum eius executionem,cum ſit notoria in iure,& extrinſeca probatione non egeat. iux. not.

per

per doc.in l.4.§.cōdēnatū.ff.de re iud.& l.à diuo.§.ſi ſuper reb⁹.
& l.ille a quo. §.ſi de teſtō.ff.ad treb.niſi ꝑ ſtatutū diſponeretur
ꝯtriū,ꝙ inſtr̃a mittātur executioni nō obſtāte quacūq; exceptio-
ne,iux.uot.in l.1.in prin.ff.qđ ni aut clā.per Bar. Poſito verò,ꝙ
ꝑdicta ceſſarent,& ꝙ dictū inſtr̃m ꝓbaret verā numerationē do-
tis,adhuc dictus magiſter Petr⁹ auus pr̃nus hr̃s dicti Chriſtopho
ri infantis pōt ſe iuuare quantum ad dimidiā dictæ dotis ex alio
capite.Nā hr̃ditas mr̃na fuit delata filio & filiæ prædictæ de iure
cōi,ut in auth.de ſucceſ.C.de ſuis & legi.hr̃d.& dictus filius ma-
ſculus ſuā dimidiā & nō aditā trāſmiſit ad filiū ſuum per tit.C.
de his q añ aper. tab.q uult ꝙ hr̃ditas aſcēdētis cuinſcunq; trāſ-
3 mittit̃ ad deſcēdentes.† Præfatus autem infans, ſi eam nō adiuit
ex iure tranſmiſſo,licet eam nō tranſmiſerit mero iure ad auum
mr̃num tranſmiſit tñ bñficium reſtōnis in integrū aduerſus adi-
a tionem omiſſam.[a] ar.l.pantonius.ff.de acqui.hære.& no. doc.in
l.ſi infanti.C.de iure delib.& l. qui duos.ff.de reb. dub.per Bart.
& eſt cōis ſnīa.Si ergo nō eſt tranſactū quadriēniū ꝯtinuū a mor
te dicti infantis,petat dictus magiſter Petrus reſtōnē in integrū,
& interim vel impedict executio,uel fiet præſtita cautione.ut in
auth. q̃ ſupplic.C.de preci.impera.offe.extra de reſt. in integrū.
c.ſuſcitata.in fi.ad auum uerò paternum tranſmiſiſſet mero iu-
re.vt d.l.ſi infanti.Et iſta ꝓ nunc ſufficiant, cætera uerò tacta in
pūcto & in allegationibus. ſ.factis,tāquā nō neceſſaria ꝑtereo.

S V M M A R I A.

1 *Sententia lata ſuper comparatione literarum, quæ tranſiuit in rem iudicatam facit, quòd ſcriptura facit plenam fidem. & 2.*
2 *Literarum ſola comparatio in appocis non facit plenam fidem, ſed ſemiplenam.*
3 *Contra ſubſcribentem an poſſit agi ad pœnam authen. contra qui propriam. C. de non numera. pecu.*

CONSILIVM LXXXVII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶Quantū ad
cōtenta I pri-
ma poſta,non eſt dubium ꝙ debet ſeq ꝯdemnatio,
poſtquā ueritas illius ꝓbat̃ ꝑ teſtes,poſito ꝙ de ſcri
ptura ꝑ cōparationē literarū nō ꝯſtaret; cū ueritas uel ſubſtātia
non cōſiſtat in ſcriptura,ſed ſola ꝓbatio,q̃ ſi aliunde hr̃,de ſcri-
ptura non eſt curandum.C.de fide inſtru.l.ſi conſtiterit.cum.ll.
1 præce.& ſeq.ff.de pig.l.ꝯhitur. ¶†Quantum verò ad cōtenta in
ſecunda poſta,q̃ non ꝓbant̃ aliter q̃ per dictam ſcripturam, ſiſr
non vr̃ dubiū ꝙ debet ſeq cōdēnatio, poſtquā facta cōparatione
literarum ꝓnuntiatum fuit dictā ſubſcriptionē eſſe de manu Iu-
liani.Nā dicta ꝓnunciatio licet fuerit interlocutoria,trāſiuit tñ
in rem iudicatam, ſicut diffinitiua.c.cum dilec.de ele & not. per
gl.in c.cū ceſſante.de appel.& ꝓbat̃ in l.arbitro.in princ.ff.q ſa-
tiſda. cog. & ſic hr̃ ꝓ ueritate.ff.de reg.iu.l.res iudicata.& ꝑ ꝯñs
eſt perinde ac ſi ille Iulianus eſſet confeſſus illam ſubſcriptionē
fore de manu ſua;quo caſu non eſſet dubium, licèt poſta illa ſe-
cunda non ſit ſcripta de manu ſua, qa dicta ſubſcriptio facit hē-
b ri perinde ac ſi de manu ſua eſſet[b] ff.de pac.l.emptor.§.Lucius.&
ibi ꝑ Bar.expreſsè.C.plus ualere qđ agit̃.l.fi.in uerbo ſubſcribe
re.a ꝯtrio ſenſu illius.l.ff.de pign. ſi fideiuſſor.§.1.iūcta.l.cum de
indebito.circa fi.ff.de ꝓba.& his q̃ plene not.Bar.in l.nuda.ff.de
dona.& l.admonēdi.de iureiu.& C.de fide inſtr.auth.& ſi ꝯtrus.
In qbus dicit, ꝙ ſi ꝯſtat de ueritate ſcripturæ priuatæ ꝑ ꝯfeſſio-
nē ſcribētis,debēt ſeq cōdēnatio.Idē ergo ſi cōſtat ꝑ ſnīam,quæ
trāſiuit in rē iudica.vt eſt hic ꝑ d.l.res iudicata.ff. de reg. iur.
¶Non ergo expedit diſputare an illa cōparatio literarū fecerit
plenam fidem,uel non,poſtquā ꝓnūciatū eſt,ꝙ ſic; qa ꝓnūcia-
tio poſtquā trāſiuit in rē iudi. ꝑſumit̃ iuſta,tā ex ordine,q̃ ex cā;
nec de ipſius iniuſtitia pōt ammodo q̃ri. c.in præſentia.de renūc.
ff.de iudi.l.ſi prætor.in prin.& no.per Inno.in c.cum in iure.an-
te fi.de offi.deleg.& not.in Spec.de ſent.§.qm̃.uerſ.c.penul.Sed
ſi non eſſet ita pronunciatum,tunc eſſet dubium propter ea quæ
2 not.Bar.in ll.ſ.alleg.qui tenet,† ꝙ in appocis ſola comparatio
c literarum non facit fidem plenam,ſed ſemiplenam[c].Et idem gl.
in l.admonendi.& in l.in bonefidei.de iureiur.ꝑ authē.de inſtru.
cau.& fide poſita.C.de fide inſtr.& ſi ꝯtrus.Sed in libris rationū
et alijs ſcripturis tenet.l.comparationes.cod.titu.fore incorre-
cta, quæ uult facere plenam fidem; in caſu autem noſtro licèt
non ſit appoca,ſed quidam librunculus dicti Vinciguerræ,idem
tñ uidetur dicēdum in eo quod in appoca,poſtquā eſt penes cre
ditorem. Non ſic eſſet in libro rationum dicti Iuliani,qui penes
ipſum Iulianum remanſiſſet, qa in illo ceſſaret præſumptio falſi
tatis;qa Vinciguerra non ſic poſſet falſificare ſcripturā nō exiſtē
tem penes ſe, ſicut exiſtentē; vt patet ex not.per Bar. in dictis lo
cis; ubi ſe fundat in hac ratione quoniā ad appocā, q̃ ratio uiget
etiam in caſu noſtro;vnde videtur ꝙ dicta comparatio non ple-
nā, ſed ſemiplenā fecerit fidem. Et licet quantitas non ſit parua,
tamen qa præſumptio eſt ꝯ dictū Iulianū, qui cōuictus eſt de mē
dacio ſaltē ſuꝑ cōtentis in prima poſta q̃ ipſe negauit, & ēt de ꝑ
iurio propter ꝙ eius cōditio aggrauat̃.l.cū de indebi.poſt med.
ff.de proba.l.non omnis.§.barbaris.ff.de re mili. vr̃ ꝙ dicta ſemi
plena ꝓbatio iuncta cū dicta ꝑſumptione ſufficiat ad faciendū
deferri iur̃m in defectū ꝓbationis,per ea q̃ hn̄r in.l.ſi duo patro
ni.poſt prin.in uerſi.tñ fidei.&c.ff.de iureiu.& in.l.1.C. q & ad-
uerſus quos.in tex.& gl.Iſta tñ non ſunt neceſſaria,poſtq̃ pronū
ciatio prædicta interuenit, & tranſiuit in rem iudicatam, vt plu- a
ries dictum eſt; quia facit fidem plenam, ac ſi foret confeſſata.

a ¶Omiſſam. vide d. Pe. Phi.Cor.in cōſi.87. nu. circa in princ. & in conſi. 275. incip. conſtat per totum in 2. parte.

3 ¶†Super alio quæſito,videlicet an ꝯ iſtū Iulianum poſſit practi
cari auth.ꝯ q propriam.C.de non nu.pec. vr̃ primò ꝙ non,quia
poſtæ iſtæ non ſunt ſcriptæ manu illius, ſed ſolum facta ſubſcri
ptio. ꝯtriū eſt verius,qa paria ſunt iſta.vt ſ.dixi per l. emptor.§.
Lucius.ff.de pac.Et hoc firmat Bal.in d.auth poſt principium.ꝑ
vnā colū. ver.item q̃ro, quid ſi eſt chyrographum tertij ſubſcri-
ptū &c. ¶Itē ad idem vr̃ adhuc ꝙ non, qa non eſt ꝓbata veritas
ſecūdæ poſtæ,qđ req̃ritur ſm̃ Nicolaū de Mat.vt ibi no.Bal.in
ver.ſed q̃ro reus.Sed certè ſatis eſt ꝓbata veritas ꝑſumptiuè,vel
lapſum biennij,& hoc ſufficit ſm̃ eoſdē in fine. ¶Tertiò adhuc
ꝑꝑ id qđ ibi no.gloſella ſuper verbo conuenitur. qa iſta eſt ſcri
ptura de mutuo iā facto.& ſic facta fuit potius ad probationem,
quā ad oblōnem;ergo locum non hēt illa auth. ꝑ illā gloſellam,
quā vr̃ tenere Bar. Sed Bal.eā ſimpl̃r nō tenet, ſed dicit ꝙ poſſet
dicere verū ſi negaretur ſola numeratio, qa illa nō eſt in ſcriptu
ra contenta,vt in ea fundet̃ oblō; ſecus ſi negetur ſcriptura cum
denumeratione. Prætetea dicit ipſe, credo locū hr̃e pœnā iſtius
auth. Vel al̃r ſi iſtæ Vinciguerra ꝓbaſſet ꝑ teſtes veritatē vtrinſ-
que poſtæ, tunc aduerſarius de negatione ſcripturæ propriæ nō
puniret̃; qa negatio nō erat nociua cre. poſtq̃ de mutuo extabāt
aliæ ꝓbōnes;& hoc voluit illa gl. q̃ ꝓbatur per id qđ hr̃ in l.fun
dum.in fi.vlt.gl.ff.de euic.Sed qa de contentis in ſcđa poſta non
hēbat al̃s ꝓbationes,ꝑfacta negatio erat nociua Vinciguerræ,ſi
nō ꝓbaſſet ſcripturā fore de manu illius.Et iō qa neceſſariò fuit
grauatus in onere probādi dictā ſubſcriptionē fore de manu il-
lius ꝑ ꝯparationē literarū, dēt puniri; qa pōt dici, ꝙ ex iſta ſcri-
ptura cōueniebat̃, ex quo neceſſaria erat actori ad fundandā ſuā
intētionē,poſtq̃ nō habebat al̃s ꝓbationes; & ſic pt̃ dici facta ad b
obligandū; qa obligat̃ ex mutuo,qđ nō niſi ex iſta ſcriptura ꝓba
ri poterat. Et niſi ſic intelligat̃, ſi vera eſſet illa gl.rarò,vel nunq̃
hr̃et locū illa auth. qa ſcripturæ priuatæ vt plurimum fiūt ſuper
ꝯtractu iā celebrato,nō aūt ꝑ ipſas celebrat̃ niſi ꝑ epiſtolā.l.Titius.
ff.de ꝯſti.pecu. & ſic reſtringeret̃ ad epl̃as tm̃, qđ eſſet abſurdū.
Iō non obſtantib.ſ.alle.in ꝯtriū,vr̃ dicendū dictā auth.& eius pœ
nā poſſe exerceri & practicari in caſu nr̃o,eo maximè qa compa
ter,et mercator;& ſic in eo req̃rebatur fortius lingua verax,q̃ in
vno alio; iō acrius venit puniēdus.ar.l.ꝑsbyteri.C.de epi.& cler.

b ¶Eſſet. vide omnino d. Alex. de Imo. in conſi. 145. in 2.col. in 2.parte.

S V M M A R I A.

1 *Moræ purgatio an & quando admittatur.*
2 *Tempus appoſitum in pacto non currit ignoranti factum, poſt quod debebat incipere curſus dicti temporis.*

CONSILIVM LXXXVIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶†Vr̃ dicendū
præfatū Bartho
lomæū & Antoniū nō debere audiri poſt lapſum anni
ad offerendū; qa ex parte actoris pro actione cōſequē
da de nouo,ꝓrout hic eſt,cū iſti tractet de acq̃rendo actionē ꝯ il c
los Zenonē et Scutū pro recuperatione illarū bonorum poſt la-
pſum tp̃is appoſiti ad implendā ꝯdōnē, nō admittit̃ oblatio nec
moræ purgatio ēt ĩ. paucos dies.l.thays ancilla.§. intra.ff. de fi-
deic. libe.licèt pro actione q̃ſita ꝯſeruāda bñ admittat̃ ĩ. paucos
dies.l.ſi ita q̃s.§.ſeia canit.ff.de ver.ob.et ita not.per Bar.ff.eo.l.
ſi inſulā.quinimo qñ eſt dies et pœna, prout fuit in caſu nr̃o; qa
fuit actum,ꝙ ſi infra annum non ſoluerent bona prædicta,rema
nerent penes illos, quod loco pœnæ dici pt̃ appoſitum etiam de
actione q̃ſita conſeruanda agat̃ non admittitur etiam ĩ. paucos
dies.vt probatur.C.de tranſac.l.ſi ſuper poſſeſſione. ſicut nec ex

c ¶Semiplenam. adde quæ habētur per eūdem Paul. in cōſ.467. in nu.8.ſ. in 2. parte. & ꝙ ibidē de eo fuit in apoſtil.

parte rei admitti.l.magnã.C.de ꝯtrahen.ſtip.ff.de actio.& ob.l.
traiectitiæ.§.de illo.& multominus. qa lapſo tꝑe facta eſt execu
tio ipſo iure; qa q̃ſitũ eſt ius excipiẽdi reo,& cõſtat ꝙ poſt factã
executionẽ ab hoie uel a iure,ſemꝑ denegat̃ moræ purgatio.l.q
ob rẽ nõ defenſam. ff.de cõdi.indebi. ff.de leg.2.l.ſi is cui.& per
Bar.in d.l.inſulã.ẽt reo q fauorabilior eſt,q̃ actor.l.arrianus.ff.
de act.& obl.fortius actori,q tractat de obligãdo aliũ per ſuam
oblationem, ut eſt in caſu nr̃o. Dicta.n.pecunia nõ eſt debita ꝑ
dictũ Bartholomæũ & Antoniũ, nec ĩ obligatione ſed in ꝯditio
ne & in oblatione, ut illos poſſint ſibi obligare ad reſtõnem di-
ctorũ bonorũ;& ſic ſumus in arti.illo,an ex parte actoris admi-
tat̃ purgatio moræ,q̃ difficilius cõcedit̃,q̃ reo q tractat de cõſe-
quẽda liberatione, ſed actor de cõſequenda actione. Breuiter
oĩa iſta ꝓcederent ſi p̃dicti Bartholomæus & Antonius habuiſ-
ſent notitiã de ſolutione uel cõcordia facta ꝑ illos Zenonem &
Scutũ cũ illo de caualcantibus, a quo tꝑe ſolõnis & ꝯcordiæ de
bebat ĩcipere curſus anni ſm tenorẽ compõnis factæ inter eos.
Tunc.n.diceret̃ ꝑ dictũ Bartholomæũ & Antoniũ ſtetiſſe,& eos
fuiſſe ĩ mora,meritò nõ admitterent̃ poſt lapſum anni;qm̃ annus
eis cucurriſſet.& hoc patet ex.d.l.thais.§. intra.dũ dicit,ſi ꝑ ipſos
ſtetiſſet &c.Nã nõ dr̃ ſtetiſſe ꝑ ipſos,niſi ſint in mora,ut patet ex
his q̃ habẽtur in l.ſi duo.§.fi.ff.de cõſt.pecu.& in l.qđ te.ff.ſi cer.
pet.& in mora dr̃ eſſe,q ſcit uel ſcire põt aliqd ſibi incũbere,& il
lud nõ facit.d.l.qđ te.ſecus ſi ignorat, uel iuſtã cãm credendi in
ꝯtrium habeat.l.ſi qs ſolutioni.ff. de uſur. uerũ qa p̃ſupponit̃,ꝙ
ignorauerũt de dicta ſolutione uel concordia, per ꝯñs ꝙ annus
2 eis incœpiſſet currere,dicẽdũ eſt ꝙ currere nõ incœpit;† qa licet
dicat̃ cõiter & in dubio tps intelligit̃ eſſe ꝯtinuũ. ut nn. ff. de di-
uer.& temp.p̃ſcri. ſuꝑ rubrica.iſtud dẽt intelligi ex poſt facto,i.
poſtq̃ incœpit currere, ſed a principio eſt utile.ſ.ut nõ incipiat
currere ignorãti,ut patet ex plenè no.ꝑ Bar.in l.genero.ff.đ his
q no.inf.Et patet ꝑ bonos tex.& exp̃ſſus.ff.de admi.tu.l. quidã
decedẽs.§.fi.C.de excu.tut.l. qnquaginta.ff.de tut.& curato.da.
ab his.l.fi.ff.de requi.reis.l.j.§.j.& ſic in uerbis dictæ cõpoſitio-
nis dũ in ea dr̃ a die quo ſoluerint uel fuerint in concordia &c.
ſubaudiri dẽt,& notitiã dicti Bartholomæus & Antonius de di-
cta ſolutione uel cõcordia habuerunt. tex. eſt cũ gl.in l.quinqua
ginta.ff.de excuſat.tut.ſuꝑ uerbo nominationis.facit.l.3.§.ſi qs
hr̃di.ff.de ſtatulib. Debebãt ergo dicti Zeno & Scutus notificare
p̃fatis Bartholomæo & Antonio ſe ſoluiſſe uel fore in cõcordia
cũ illo de caualcãntibus,ſi uolebant dictũ annũ incipere currere
p̃fatis Bartholomæo & Antonio, prout in ſimi.dicunt doct. qñ
aſſignat̃ terminus abſenti.Nam ad hoc ut incipiat ei currere, de
bet ſibi ſignificari, aliàs nõ inciperet currere;ut eſt text.in l.2.C.
ubi in rem actio.poſt prin.ibi eoq; ad notitiã eius ꝑducendo &c.
& per Bar.in l.labeo. ff.de iureiur. Et qñ fertur ſnĩa ꝯ abſentem
ad hoc ut tẽpus appellandi incipiat ei currere, qđ ignoranti cur
rere nõ incipit.l.ab eo.C.quom.& quan.iud.¶ Cõcluditur ergo
dictũ annũ nõ incœpiſſe currere,niſi a tꝑe ſciẽtiæ,& ꝙ ſciẽtia eſt
probãda,qa in facto alieno p̃ſumitur ignorantia.l.fi. ff. pro ſuo.

S V M M A R I A.

1 *Statutum prohibens alienationem rerum immobilium non comprehendit eccleſiaſticos,non tamen uitiatur quo ad laicos.*

2 *Statutum prohibens alienari in non ſubditos an excludat mulierem alibi nuptam, ſed ibidem oriundam.*

3 *Forenſis quis dicatur.*

CONSILIVM LXXXIX.

1 *IN Chriſti nomine Amen.* ¶ † Poſſet quis dicere,ꝙ ſtatu-
tum non ualeat tanq̃ ſit ꝯ libertatem eccleſiaſticam,ꝑ
ea quæ no.per doc.in d.l.fi. C.de ſacroſ.eccl.Sed rñde
tur,ꝙ iſtud poſſet ꝓcedere inquantũ loquit̃ de eccleſijs & pijs
locis,& eccleſiaſticis perſonis, ut eis non poſſint bona immobi-
lia alienari, tanq̃ non ſubiectis & non ſuſtinentibus onera; non
aũt inquãtũ loquitur de laicis & ſecularibus,nã cũ ipſi poſſint ſe
parari a primis,ſequitur ꝙ utile ꝑ inutile nõ uitiatur a l.pecuniæ
fenebris.ff.de uſu. ff.de dona. inter uir. & uxo.l.ſi ſponſus.§.&
gñaliter.cũ ibi no.& in reg.iu.l.utile. ¶ Scđo poſſet dici,ꝙ nec
q̃tum ad laicos nõ ſubditos ualeat,ut poſſit eis auferre faculta-
tẽ emẽdi & acqrendi,cõceſſã a iure cõi uel gen.ff.de iuſti.& iure.
l.ex hoc iure gẽtiũ.iũcta.l.2.in fi.ff.de uſufru.ear.rer.q̃ uſu.cõſu.
& l.dudum.C.de ꝯhẽ.emp.iuncta etiã.l. cũctos popu.C.de ſum

a ¶ Vitiatur. a Adde Bal. in cõſil.42. & in conſi. 475. in 2. parte.

ma tri.in uerbo,quos nr̃æ clemẽtiæ regit Imperiũ &c.a ꝯrio ſẽo
ſu.Sed rñdet̃,ꝙ imo tale ſtatutũ ualet,ne forẽſes & ñ ſubditi poſ
ſint acqrere. ff. de ꝯhen.emp.l.ſi in emptione.§.1.ibi, uel mores
ciuitatis &c.& l.in quorum.ff.de pig.& qđ no.Bar.in l.mulũ.ff.
de uer.obli.C.nõ lice.habi.metro.l.1.l.11.maximè in caſu nr̃o.
qa ꝓhibitio dicti ſtatuti dirigit̃ in ꝑſonas alienãtes, quæ ſubdi-
tæ ſunt ſtatuentibus, non in eas in quas fit alienatio,quæ nõ ſunt
ſubditæ;& etiã effectus prohibitionis dirigit̃ in res exiſtentes in-
fra territoriũ ſtatuẽtiũ,q̃ ſiľr ſunt ſubditæ;& ſic potuerũt ſtatuẽ
tes eas afficere hoc onere,ne ĩ alios trãſferant, ſicut ĩ alio onere
reali.ff.de mun.& hono.l.reſcripto.§.fi.& qđ no.Inn.de ſp.cõp.
2 c.poſtulaſti.¶ † Tertiò poſſet dici,qđ dictũ ſtatutũ nõ habeat lo
cũ in iſta D.Chriſtophora mr̃;qa ſi reliqſſet bona immobilia in
dicta ciuitate Belluñ.unde eſt oriũda, ſuſtineret onera patrimo
nialia ĩ dicta ciuitate ꝓ illis bonis,licet alibi nupta ſit; ut eſt tex.
in l.j.in fi.C.de mulie.& in quo loco. li. 10.Si ergo nõ ſubſtinet,
hoc accidit ex eo,qa bona nõ habet ibi. nõ ex eo,ꝙ ſit inhabilis
ad ſuſtinendũ; igit̃ ur̃ qđ nõ ſit inhabilis ad acqrendũ, ſicut nec
qlibet alius de dicta ciuitate Belluñ.qui iõ non ſubſtineret quia
nulla bona haberet;nam abſurdũ eſſet dicere, ꝙ propter hoc eſ-
ſet inhabilis ad acqrẽdũ,qa dictũ ſtatutũ debet intelligi dũ loq̃t
de nõ ſuſtinente onera;ſ.habitu uel actu,ſecus in eo q habitu,li-
cet nõ actu,qa bona nõ poſſidet,ne ſequat̃ incõueniẽs de quo.ſ.
¶ Sed ad hoc rñdet,uerũ eſſe ꝙ ſi dicta dña reliqſſet ibi bona im
mobilia uel ea ibi haberet,ſuſtineret ibi onera patrimonialia.ſ.
merè realia, vt in tributiones quæ ipſis rebus imponunt̃, & ſunt
onera ordinaria.C.de epiſc.& cle l.3.& ita debet intelligi.l.illa.
1.C.de mulie.& in quo loco.in fi.Sed illa quæ imponunt̃ ꝑſonis
ꝑꝑ res,ut ſunt collectæ quæ ſiľr dicuntur patrimonialia.l.reſcri
pto.§.fin.ff.de muner.& hono. Sunt tamen extraordinaria, quia
nõ ſemꝑ nec vniformiter, ſed aliqñ & ſm occurrentiã caſuũ im
ponunt̃,non ſuſtineret,qa illa nõ imponunt̃ niſi ſubditis & mu-
nicipibus, nõ aũt nõ ſubditis,licèt bona ibi poſſideãt.d.l.reſcri-
pto.§.fi.qa ſola poſſeſſio nõ facit eos ſubditos.l.libertus.§.ſola.
ff.ad muni.C.de incolis.l.cũ neq;.& hoc voluit gl.fi.in d.l.vnica.
C.de mulie.& ĩ quo loco.dũ opponit de illis legib. mulier ãt ali
bi nupta nõ ẽ ſubdita.vt ſic poſſint ſibi imponi onera,q̃ imponũ
tur ꝑſonæ ꝑꝑ res,& multominus merè ꝑſonalia.l.fi.§.idẽ reſcri
pſerũt.ff.ad mun.l.cũ q̃dã.ff.de iuriſ.om.iu.nõ eſt ergo bona cõ
paratio de dicta muliere ad aliũ oriũdũ de Belluñ. vel ibi hñtem
domiciliũ,ſed nõ bona;qa ille licet nõ ſuſtineat onera p̃imonia
lia, ſuſtinet tñ merè ꝑſonalia. Et ſi hr̃et bona nõ ſolũ ſuſtineret
onera merè realia quæ rebus imponunt̃,ſed ẽt illa quæ perſonis
ꝑꝑ res,vt d.l.reſcripto.§.fi. Sed iſta nec merè perſonalia ſuſtinet
in Belluñ.nec ſi hr̃et bona ſubſtineret illa patrimonialia,q̃ impo
nũtur perſonis ꝑꝑ res vt dictum eſt; & ſi ꝯtrium fieret, hoc eſſet
potius de facto,q̃ de iure; igĩ potius comparatur penitus extra-
neo vel forenſi, qui non propterea reputatur habilis ad acquirẽ
dum,ꝙ ſi ibi haberet bona ſuſtineret onera merè realia; quia ſta
tutum, cũ loquatur ſimpliciter, requirit ꝙ perſona cui fit alie-
natio, ſit ſubdita & habilis ad ſuſtinendum oĩa onera tam perſo
nalia q̃ realia vel miſta, ad hoc vt alienatio valeat, aliàs eluſo-
riũ eſſet ſtatutũ p̃dictũ, ſi ſufficeret ꝙ eẽt habilis ad onera merè
realia.Nã ſtatim ꝙ acqreret,efficeret habilis ad illa;igĩ inhabili
tas añ acqſitionẽ nõ noceret,qa ꝑ acqſitionẽ purgaret;nõ ſic ĩha
bilitas reſpũ ꝑſonaliũ,illa.n.non tollit̃ nec purgat̃ ꝑ acqſitionẽ
bonorũ.ut d.l.cũ neq;.& d.§.ſola.Ad not.verò ꝑ Bar.in d.l.fi.§.
itẽ reſcripſerũt.rñderi põt,ut ſ.rñſum eſt ꝑ dñm primo ꝯſulen
tem,qa ipſe loqtur in ſtatuto ꝓhibẽte fieri alienationẽ in foren
ſem,hic in non ſubditũ & nõ ſubeuntẽ onera;licet.n.talis mulier
nõ poſſit oĩno dici forẽſis,põt tñ ꝓpriè dici non ſubdita, & non
ſubiẽs munera;hæc.n.duo ꝯſiſtũt in iure,primũ uerò ĩ facto, qđ
3 nõ põt ita tolli & offuſcari.l.abſumptũ ff.ad munici.† Forẽſis.n.
eſt ille,q ibi nat⁹ nõ eſt.Si uerò eſt,nõ eſt uere forẽſis,licet ꝓ fo-
rẽſi poſſit hẽri,ſi deſijt eẽ ſubdit⁹ & ſubire onera;& aliud eſt eſſe
talẽ,& aliud hẽri ꝓ tali,iuxta no.ĩ l.ſi marit⁹.§.j.ff.de adulte.ſed
bñ põt dici, ꝙ uere nõ ſit ſubdita,nec ſuſtineat onera;ꝑ iura ĩ.al
leg.qa q̃ ĩ iure ꝯſiſtũt,ĩduci põt ſm ueritatẽ;iõ non inducunt̃ ſm
fictũ iuxta no.ꝑ Bar.in l.ſi is q ꝓ empto.ff.de vſuca. ¶ Cõcludit̃
ergo ut ſ.ꝑ p̃cedẽtes eximios ꝯſultorea eſt ꝯcluſum, dicta bona
ptinere potius ad auiã maternã,q̃ ad matrem; qa ſi ꝯtrũ dicere-
mus, peruenirent de matre ad filios ſecundi matrimonij, qui
ſunt

ſunt penitus forenſes, qđ eſſet contra intentionem ſtatuti.

SVMMARIA.

1 *Iuramentum appoſitum ad corroborandam donationem non inſinuatam, an liget iudæos inter ſe contrahentes.*

2 *Iudæorum animæ non pertinent ad protectionem eccleſiæ.*

3 *Iudæus, ſi cum iuramento donaret chriſtiano, an ſit cogendus ad obſeruationem, & quare.*

CONSILIVM XC.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Viſa quadã ſcriptura priuata inter Muſetũ filiũ Sabbati iudæũ habitantẽ in Montagnano ex parte una, & quoſdã ſuos nepotes, videlicet Bonifaciũ, & Bonauenturã, & Helyã filios Bactali ꝑmortui filij dicti Muſeti, & dictũ Sabbatũ patrẽ dicti Muſeti, & auũ dictorũ nepotũ recipientẽ vice & noĩe ipſorũ ex altera, qui quidẽ Muſetus vt dr̃ erat emancipatus a dicto Sabbato pr̃e ſuo, in qua ſcriptura ɔtinet̃ ꝙ dictus Muſetus dat & relaxat dictis ſuis nepotibus bãchũ in priſti. qđ habet in Mõtagnano cũ oĩbus eañtibus ĩ eo & ad ipſum ptinẽtibus, ac ẽt certis maſſaritijs & libris lega. Hebraicis, necnõ certa iura, & actiones, q̃ & quas hñt ɔ certos ſuos debitores de Verona, de Bononia, & de Senis, q̃ oĩa ut dr̃ aſcendebant ad ſummã duorũ miliũ ducatorum & ſatis ultra. ¶ Viſo ẽt quodã publico inſtr̃o ɔfecto Bononiæ inter p̃dictos, ꝑ qđ dictus Muſetus ɔfirmat oĩa ſingula & ɔtenta in dicta ſcriptura priuata, ex cã merè & purè donationis, & irrenocabilis inter uiuos; & ꝓmittit nõ uenire ɔ cũ iur̃o. ¶ Viſa ẽt quadã petitione nouiter porrecta ꝑ dictũ Muſetũ corã ptãte Montagnani ɔ p̃fatos donatarios, ꝑ quã nitit̃ reuocare dictã donationem certis de cauſis ɔtentis in ea, maximè qa dicit ꝙ nõ fuerunt obſeruata ex parte dictorũ nepotũ ſeu dicti Sabbati pacta & ɔdõnes ɔtentæ in prima ſcriptura priuata. Dubitat̃ utrũ ex aliqua cã poſsit dictus Muſetus reuocare donationẽ p̃dictam, & poſtpoſitis alijs cauſis ꝑ ipſum allegatis, una ur̃ urgẽs ſubeſſe ꝑꝑ quã reuocare poſsit, quatenus excedit ſummã quingentorũ aureorũ, qa non interuenit inſinuatio. C. de dona. l. donatio ſiue. in fi. & l. ſi qs ꝓ redemptione. §. fi. Nec habet obſtare ꝙ donatarij ſint nepotes ex filio, ſed potius ɔfirmare, qđ dixi ꝑ l. datã iam. eo. ti. ubi caſus. & l. donationes. C. de don. inter virũ. in qbus patet, ꝙ multomagis req̃rit̃ inſinuatio inter tã ɔiunctas pſonas, qa magis ſubeſt fraudis p̃ſumptio, ꝑꝑ quã excludendã ſolẽnitas inſinuationis inuẽta eſt. Sed ur̃ obſtare iur̃m, qđ ſine interitu ſalutis æternæ põt ſeruari. ut arg. in c. cũ cõtingat. de iureiuran. qđ vr̃ firmare Ioan. And. in addi. Spe. de inſtru. edi. §. porro. in ulti. magna addi. ubi tangendo illũ paſſum arguit pro, & ɔ, & final̃r ur̃ inclinare, ꝙ ſi nõ ſit dolo uel metu p̃ſtitu, ſit ſeruandũ, & ſic cũ iur̃o vr̃ poſſe renuntiari iuribus de inſinuatione loq̃ẽtibus, licẽt ſine iur̃o ſecus, ſm eundẽ in eadẽ addi. Bart. aũt tangens iſtũ paſſum in l. modeſtinus. ff. de dona. in fi. nil decidit, ſed remittit ad no. ꝑ eũ in l. ſi qs pro eo. ff. de fideiuſ. & ex ibi no. hoc ſpecificè non apparet. Sed ex diuerſis dictis ꝑ eũ ibidẽ poſſet colligi uaria determinatio. Bal. autẽ in l. illud. C. de ſac. ſan. ecc. ubi ponit hanc materiã poſt Guil. de Cu. ĩ 5. q. determinat expſsè ɔ̃riũ. ſ. ꝙ nõ ualeat renũtiatio, ẽt cũ iur̃o, qa donationes clãdeſtinæ ſunt ꝓhibite ꝑ legẽ ꝑꝑ publicã utilitatẽ ad obuiãdum fraudibus, ut ibidẽ no. Guil. de Cu. ꝑ dictã l. datã iam. & in his q̃ ſunt ɔ publicã utilitatẽ iur̃o nõ attendit̃ ẽt de iure canonico. c. ſi diligenti. de foro cõpe. & no. Bar. in d. l. ſi qs ꝓ eo. ff. de fideiuſ. Et qa hoc nõ eſt introductũ in fauorẽ renunciantis, ſed in odiũ recipientiũ clandeſtinas donationes, & ne qs prodigaliter utat̃ re ſua, & qa legi ſtatuẽti certã ſolẽnitatẽ ſeruari non põt renunciari. l. nemo põt. ff. de leg. j. ẽt cũ iur̃o. ut no. Bar. in d. l. ſi qs ꝓ eo. ff. de fideiuſ. nõ tñ allegat Bal. Io. And. ſentientẽ ɔ̃riũ in loco ſ. alleg. opi. Bal. ur̃ uerior, qa pluribus ſuffulta rõnibus, maximè in caſu nr̃o. ſ. inter iudæos, qa iur̃m hodie maiorẽ habet authoritatẽ de iure canonico, quàm olim haberet de iure ciuili; nã olim ſi nõ ualebat ɔ̃ctus principalis, nec ẽt iur̃m ualebat. ut l. nõ dubiũ. C. de legi. & l. iuriſgentiũ. §. fin. ff. de pact. ff. de leg. j. l. ſi qs inquilinos. §. fi. hodie nõ ſic de iure canonico, dũmõ poſsit ſeruari ſine peccato. d. c. cũ ctingat. & hoc ꝑꝑ periculũ animæ qđ ius canonicũ ɔſiderauit circa chriſtianos, quorũ Papa eſt protector, & director quantũ ad ſpiritualia & ɔcernentia periculũ animarũ, iõ in illis ſeruandũ eſt ius canonicũ, non ciuile ɔ̃dicens ei.
2 iux. no. in c. 2. de reg. iur lib. 6. ꝑ gl. † Sed iudæorum animæ nõ ptinent ad protectionem Papæ uel eccleſiæ, [a] cũ nihil ad eã de his
3 quæ foris ſunt. 2. q. j. c. multi. de diuor. c gaudemus. † Si tñ iuraſſet iudæus in ɔ̃ctu inito cũ Chriſtiano, cogeret̃ ei ſtare, nõ ex eo ꝙ Deũ offendant nõ ſeruãdo, ſed qa offenderent hominẽ chriſtianũ. ar. eorũ q̃ no. ꝑ gl. in c. poſt miſerabilẽ. de uſuris. Tñ uerò iurat ĩ ɔ̃ctu celebrato cũ iudæo nullo reſpectu vr̃ ꝙ eccleſia debeat ſe intromittere, iõ talẽ iur̃m vr̃ deſtitui authoritate iuris cano. & remanere in ſola authoritate iuris ciuilis ueteris, & ꝑ ɔ̃ñs hr̃e locũ. d. l. nõ dubiũ. cũ alijs. ſ. alleg. uidelicet ꝙ ex quo nõ ualet principalis ɔ̃ctus ultra q̃ngentos aureos ſine inſinuatione, nõ ualeat ẽt iur̃m, ul̃ ſi qs dubitaret hoc fateri, cũ tñ ꝓbabiliſsimũ uideat̃, ſaltẽ nõ debet uereri poſſe ex hoc ſaltẽ in caſu nr̃o roborari authoritate Bal. in loco. ſ. alleg. ꝙ hoc iur̃m nõ ualidet hãc donationẽ. ¶ Quo p̃ſuppoſito aptandus erit libellus porrectus per dictũ Muſetũ in alia forma, quàm ſtat, ut ad propoſitum concludat, & dirigendus erit contra omnes tres nepotes donatarios, & illis qui ſunt minores dandus erit curator.

SVMMARIA.

1 *Statutum præferens maſculos fœminis debet intelligi de agnatis, non de maſculis filiis fœminarum.*

2 *Statutum diſponens quòd filia dotata non ſuccedat, an intelligitur de hæreditate dotantis, an etiam alterum. & 3.*

3 *Aſcendentis nomine comprehenditur pater & mater.*

4 *Statutum præferens deſcendentes per lineam maſculinam in hæreditate an habeat locum in ſucceſſione matris.*

CONSILIVM XCI.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ Præſuppoſito † ꝙ dictũ ſtatutũ locũ habeat in hr̃ditate matris, & aſcendentiũ ꝑ matrẽ, clarũ eſt ꝙ ſicut dicta filia ſi uiueret excluderetur ꝑ p̃dictos filios maſculos, ita & nepos iſte deſcendens ab ea, ne melioris ɔdõnis ſit nepos q uenit occaſione ſuæ matris q per illã cõiũgit̃, quàm eſſet ipſa mr̃ ſi uiueret. l. ſi uiua mr̃e. ff. de bon. mat. circa me. Et iſta eſt * cõis determinatio doc. ut patet ex no. per Cy. in l. j. C. q̃ ſit lon. ɔſue. per Bar. in l. 2. §. fin. ff. ad tertul. per Bal. C. de lib. p̃te. l. maximũ vitiũ. in j. col. per Io. An. in addi. Speti. de teſta. ſuper rub. ad fi. ꝓ quo tex. in uſi. feu. ti. q feu. da. poſ. §. hoc autẽ notandũ. Nec ob. ſi dicat̃, ſtatutũ defert hr̃di. maſculis & iſte nepos eſt maſc. ergo nõ excludit̃; qa dico ꝙ ſtatutũ debet intelligi de maſculis nõ deſcẽdẽtibus ex fœmina excluſa, ſed ex maſculis nõ excluſis, ne ſequat̃ incõueniẽs, de quo. ſ. & ẽt ne ſequat̃, ꝙ ſi filia uiueret, nepos ex ea admittat̃, & mr̃ eius excludat̃, quod eſſet ualde abſurdũ, & ita determinat Spe. in ti. de loca. §. nunc uerò aliqua uer. 46. & Bal. in l. j. C. de ɔdi. inſer. poſt prin. ibi. q̃ro an dicat̃ decedere ſine filio maſc. &c. † Nec ẽt obſt. ſi dicat̃, ꝙ ſaltẽ in caſu nr̃o nõ põt hr̃e locũ in hac mr̃na hr̃di. qñ ſtatutum excludit fœminã dotatã ꝑꝑ maſculos, et ſic debet reſtringi ad hr̃ditatẽ dotãtis, ꝓut ur̃ determinare Bal. in l. j. C. de leg. hr̃di. per gl. fi. illi[o]. l. Vñ, cũ iſta fuerit dotata a pr̃e & de bonis pr̃is, debet excludi a bonis mr̃is, qa limitata cã limitatũ ꝓducit effectum, & diſpõ ſeu excluſio debet reſtringi ad cãm. l. cãcellauerat. ff. de his q̃ in te. de lẽ. l. ita aũt. §. j. ff. de admi. tu. & ẽt in prin. ff. de fideiuſ. l. lucius. ſed cã excluſionis eſt dos ſeu dotario. l. q uolebat. ff. de hær. inſti. debet ergo reſtringi ad hr̃ditatẽ dotãtis ꝑ iã dicta. Nã rñdeo, ꝙ iſta procederẽt, ſi ſtatutũ ſimpl̃r diceret, ꝙ mulier dotata non ſuccedat extante maſculo; uel ſi diceret ꝙ frater excludat ſororẽ dotatã, nec diceret ultra, ita cautè loq̃t Bal. in d. l. j. C. de legi. hr̃d. q. d. qa tunc nõ declarat ſtatutũ, a cuius hr̃di. frater uel maſcu. excludat ſororẽ uel fœminã, debuit reſtringi ad hr̃di. dotãtis tñ. Si uerò ſtatutũ ſpecificaret pſonas, a quarũ hr̃ditate mulier dotata excluderet; puta dicit ſtatutũ, ꝙ mulier dotata nõ ſuccedat pr̃i, uel mr̃i, uel fratri, uel patruo, tũc dico ꝙ ſi eſſet dotata ab uno iſtorũ, puta a pr̃e ſufficeret hic ad excludẽdũ eã, ẽt a ſucceſsione matris extãte maſculo eiuſdẽ gradus, & ẽt fr̃is, & patrui, qa quãtum ad dotationẽ ſeu dotantẽ loq̃r in rẽ, dũ dicit mulier dotata, nec dicit a quo; vñ nõ refert a quo ſit dotata, q̃tũ ad hoc ut excludat̃ a ſucceſsiõe omniũ pſonarũ nominatarũ in ſtatuto. ff. de pe. hæ. l. itẽ ueniũt. §. a quo. ff. de ɔſti. pecu. l. cũ q. §. qđ exigimus. ff. de ritu nup. l. palã. §. fi. ff. qbus ex cã in poſ. ea. l. hoc aũt. §. fi. facit. l. ſeruũ. §. nõ dixit. ff. de acq. hær. Fuit. n. intẽtio ſtatuti, ꝙ debeat ſtare cõtẽta dote; nec debeat aliqd petere de hæred. ſpecificatorum in ſtatuto, & ita uidi ſeruari, & practicari, & cõiter intelligi talẽ ſtatutũ, qđ uiget in pluribus locis, qa licẽt poſſet & iã dicto caſu fieri reſtrictio ad hær. dotãtis, puta ꝙ dotata a pr̃e nõ ſuccedat pr̃i,

a ¶ Eccleſię. Adde idẽ p. d. Bart. Sozi. in cõſil. 58. inci. fruſtr. uer. ſecũ auto ritate Pet. de Anch. 1 uerſi. 3. hic op. & ĩ cõſ. 70. inci. in prĩci. uerſ. ſexto etiã matr. 2. in j. parte.

dotata a mr̃e nõ ſuccedat mr̃i &c.tñ qa nerba pñt hr̃e largiorẽ ſi
gnificatũ,videlicet vt dotata a quocunq; nõ ſuccedat alicui p̄di-
ctorũ in ſtatuto noiatorũ,nõ debeamus dictã reſtrictionẽ facer̃,
ſed intelligere,vt dixi p dicta iura ſ.alleg.& iõ Bal.in d.l.1.C.de
leg.hæred.non ſine myſterio dicit, ſi ſtatutũ p̄dictũ nõ diceret vl
tra &c. ¶Cũ igitur in caſu nr̃o ſtatutũ p̄dictũ gñaliter excludat
mulierẽ dotatã ab hæredi.aſcẽdentis†cuius verbi. ſ.aſcendentis
noie ꝯprehendit non ſolũ pr̃,ſed ẽt mater.l.qnque.§.parẽtes.ff.
de in ius voc.perinde eſt,ac ſi dixiſſet ab hære.pr̃is & mr̃is;qa tñ
valet genus,q̃tũ ſpecificatio ſpecierũ.l.ſi duo.ff.de admi.tu.ff.de
leg.3.l.corpus.ſed ſi diceret ab hæredi.pr̃is & mr̃is clarũ eſſet ꝙ
dictũ Bal.in d.l.1.C.de legi.hære. nõ haberet locũ;imo dotatio
facta ab vno p̄dictorũ excluderet eã a ſucceſſione vtriuſq; p iam
dicta;ita & nunc confirmaĩ hoc, qa ſtatutũ p̄dictũ principalr̃ ha
buit reſpectũ ad ſexũ maſc.q̃tũ ad excluſionẽ; non q̃tũ ad dota-
tionẽ,licet ſecũdariò ẽt ad dotationẽ,q.ſ. patet,qa ſi p p dotatio
nẽ principalr̃ excluderet, requireret ꝙ mulier eſſet dotata tp̃e
quo hære.deferreretur.l.in delictis.§.ſi extraneus.ff.de noxa.ſed
hic ẽt ſi tunc nõ ſit dotata, tñ excludiĩ a ſuccedẽdo ſi extat maſc.
dũmõ poſtea dotet,vt vult ſtatutũ ſup exñtia;ergo maſ.eſt illa q̃
principalr̃ & p prius excludit;ergo nõ eſt curãdũ a quo ſit dota-
ta,dũmõ dotata ſit, q̃tũ ad hoc vt excludaĩ a ſucceſſione patris;
alias ſequereĩ incõueniẽs.Ponamus.n ꝙ tp̃e mortis pr̃is & mr̃is
mulier nõ erat dotata,frater vult eã excludere ab hære. vtriuſq;
dutando eã,habebit neceſſe dare duas dotes , vnã de bonis pr̃nis
vt excludat eã a paterna , alterã de bonis mr̃nis vt excludat eã a
materna.Certũ eſt.n.ꝙ dotatio facta ẽt poſt mortẽ excludat,vt ĩ
ſtatuto caueĩ.Et certè ſi diceremus hic locũ habere opi. Bal.di-
cẽdum eſſet,ꝙ ſic;qa ſicut dotatio facta a patre nõ excluderet eã
ab hæred.mr̃is,nec ꝯ;ita & facta a fratre de bonis alterius eorũ
nõ excluderet eã ab hæredi. alterius. & iſtud eſt ridiculũ dicere,
ꝙ deberet habere duas dotes; nã vr̃ actus irreiterabilis,ſicut ali-
mẽtatio;vt no.in l.dñs.ff.de vſuf. Cõcludo ergo,ꝙ in caſu iſto li
cèt iſta fuerit dotata a patre tñ,excludiĩ ab hæred.pr̃is & mr̃is,p̄
ſuppoſito ꝙ ſtatutum p̄dictũ locũ habeat ẽt in materna hæredi.
poſtq̃ nõ ſpecificat a quo ſit dotata,ſed bñ ſpecificat a quorũ hæ
redi.excludaĩ.ſ.aſcendẽtiũ,ſub quo verbo cõprehẽditur pater &
mater;nec hoc caſu locũ habet dictũ Bal.in d.l.j.ſed ſolũ qñ dice
ret,ꝙ frater vel maſc.excludat ſororẽ vel fœminã,nec dicit pl'vt
4 ipſemet Bal.ibi dicit.†Nunc videndũ eſt, verũ ſtatutũ p̄dictũ locũ
habeat in hæredi.materna vel aſcẽdẽtiũ p lineã fœmininã;& cer
tè qdã conanĩ multũ oſtẽdere ꝙ nõ, ſed ſolũ in ſucceſſione aſcen
dẽtiũ p lineã maſc.qa ĩ illa tñ pñt ſaluari verba ſtatuti;dũ dicit,
maſc.qbuſcunq; p ordinẽ ltimè deſcendẽtibus p lineã maſc.&c.
nã nõ dñr maſc.deſcendentes p lineã maſc.niſi ſint agnati;qa ꝓ
priè loquendo agnati ſunt illi,q dñr deſcẽdere p lineã maſc.iſti.
de legi.agna.ſuc.§.j.de legi.tut.§.j.ſed mulier nõ p̄t habere ſuos
deſcendentes agnatos , licèt aſcẽdẽtes & trãſuerſales agnatos bñ
poſſit habere;iõ qa deſcẽdẽtes mulieris nõ poterãt venire de iu
rè ciuili.l.12.tab. tanq̃ agnati, ſed ſolũ de iure p̄to. vt cognati
emanarũt ſenatuſcõ.tertu.& orfician.& br̃ eſt tex.q hoc clari' di
cit,quàm aliqs de allegatis in l.ꝓnũ.in fi.ff.de ver.ſig.& ĩ l.ſeq.
fã.§.fœminarũ. vbi dr̃ ꝙ liberi fœminarũ nõ ſunt in earũ familia
& in agnatione,qa fœmina familiæ.i.agnationis ſuæ eſt finis.Cũ
igiĩ in deſcẽdẽtib' a fœmina ẽt maſculi,& p maſc. nõ pñt verba
ſtatuti uerificari;qa illi nõ dñr deſcẽdere p lineã maſc.cũ nõ ſint
agnati,ſequiĩ ꝙ nec ſtatuti diſpõ locũ ſibi uẽdicat in ſucceſſione
mr̃is uł aſcẽdẽtiũ p maternã lineã,ſed ſolũ in paterna ĩ qua d.ver
ba pñt uerificari.l.hos accuſare.§.oĩbus. ff. de accu.l.4. §.totiẽs.
ff.de dã.infe.& in hoc ſtat finalr̃ tota intẽtio ſcribẽtis in ꝯriũ,li-
cet plures alios tex.alleget ad ꝓbãdũ p̄dicta,ſed nõ expediebat,
qa tex.ſunt apti in d.l.ꝓnũ.ĩ fi.& l.ſeq.ꝙ nõ ſunt agnati.Sed nũc
ego q̃ro ab eis,ponam' ꝙ ſtatu.diceret expreſsè ſic,ꝙ hæreditas
pr̃is & mr̃is aſcẽdẽtiũ p eos deferaĩ maſc, qbuſcũq; deſcẽdẽtib'
p lineã maſc.excluſis fœminis,q̃ro igiĩ an dictũ ſtatutũ, inq̃tũ lo
quiĩ de hæredi. materna,poterit habere locũ vel effectũ. & certè
ſm p̄dictos q dicũt ꝙ mulier, cũ nõ poſſit hr̃e deſcendẽtes agna-
tos,nõ p̄t dici ꝙ habeat vł habere poſſit maſc. p lineã maſc.deſcẽ
dentes poſtq̃ idẽ eſt dicere deſcẽdentes p lineã maſc,& agnatos,
& nõ eſt dare vnũ ſine alio,vt illi vñr uelle,nõ poterit dictũ ſtatu
tũ ualere,uł aliqd operari, tanq̃ ſtatuẽs aliqd ĩpoſſe,vcʒ ꝙ hære
di.mulieris deferaĩ ad ſuos deſcẽdẽtes agnatos,cũ tñ agnatos de

ſcẽdẽtes habere nõ poſſit;& ſic erit dictũ ſtatutũ inane q̃tũ ad hæ
re.mulieris vel aſcẽdẽtiũ p eã. Aut ſi hoc abſurdũ reputabi',ꝙ ſta
tutũ inaniter hoc ſtatuat ĩ muliere vel aſcẽdẽtib' p eã, & p p hoc
dicam' ꝙ q̃tũ ad eas debeãt illa verba intelligi ꝓut pñt, nõ agna.
ſed de filijs maſc.earũ & ẽt de nepotibus & pronepotibus maſc.
deſcẽdẽtibus ex illis; qa illos ſine dubio põt mulier habere,licet
nõ ſint agnati; & ſic verba illa deſcẽdẽtibus p lineã maſc. intelli-
ganĩ de illis;qa pñt dici deſcẽdẽtes p lineã maſc.i.p maſcu. licet
nõ ſint agnati. q̃rã ab eis, quare nõ eodẽ mõ põt dici ĩ caſu pñti,
licèt ſtatutũ nõ faciat expreſſã mẽtionẽ de matre,ſed generaliter
diſponat de hæredi.aſcẽdẽtiũ? cũ illud verbũ ſit adeo generale ꝙ
põt cõprehẽdere nõ ſolũ patrẽ & aſcẽdẽtes p paternã lineã, ſed
ẽt matrẽ & aſcẽdẽtes p lineã maternã; & paria ſunt aliquid ſpeci
ficare verbis gñalibus , vel verbis ſpecialibus, iuxta no.in l.1. de
vul.& pup.p Bar.p l.ſi chorus.ff.de leg.3.ff.de admi.tut.l.ſi duo.
vel ſi ad hoc videre nõ poterit , q̃ro ab eis,cur tãto labore & ope
roſitate conẽtur oſtẽdere,ſtatutũ hoc locũ nõ habere ĩ ſucceſſio
ne matris,vel aſcẽdẽtiũ p eũ? & ſic velint reſtringere verbũ illud
aſcẽdẽtibus ad aſcẽdẽtes p patrẽ,cũ nulla neceſſitas nos ad hoc
cogat: qa ẽt mr̃ & aſcẽdẽtes p eius lineã pñt habere deſcẽdẽtes
maſc. p lineã maſc licet nõ dicanĩ agnati. Profectò dicere ꝙ ſtu-
dio ꝯdicẽdi potius,q̃ ꝓ veritate,vel ſm verã mẽtẽ ſtatuti;nã ſta-
tutũ iſtud re vera nõ habuit reſpectũ ad agnationẽ, ſed ad ſexũ
virilẽ,& ad votũ parentũ,qđ pariter viget in matre,ſicut ĩ patre;
qa optãt vt filij maſc. & nepotes & ꝓnepotes maſc.deſcẽdentes
eis ſuccedãt eis vniuerſaliter, tãq̃ p eos magis cõſerueĩ eorũ me
moria,q̃ fœminæ q̃ ſũt de aliena familia.ſ.patrũ earũ. Et hoc per
experiẽtiã videmus,ꝙ mulieres ſicut & viri iſtituũt hæredes vni
uerſales filios maſ.nõ fœminas. imo volũt eas ſtare cõtẽtas dote;
& ꝓ hoc tex. in c.1.de eo q ſibi & hæredi.ſuis maſc.& fœmi.vbi
maſ.deſcẽdẽs ex fœmina licet nõ ſit agnat', potior eſt q̃ fœmina
in materia,ĩ qua ſexus maſculinus põderaĩ; licet.n.cũ ſimplr̃ lo-
quũtur de cõiunctis vel deſcẽdẽtibus p lineã maſc.alio nõ dato,
deberet itelligi đ agnatis ſm p iura q̃ allegani ĩ ꝯriũ,qñ tñ ſeque
reĩ ex hoc reſtrictio alterius verbi gñalis,ꝓut eſt ĩ caſu noſtro de
verbo,aſcendẽtiũ; vel abſurditas, qa ſtatutũ eſſet nullũ vel inani
ter diſponeret de matre vel eius linea,vt ĩ caſu quẽ.ſ.poſui,talia
verba deberẽt magis latè accipi.ſ.ꝓ deſcẽdẽtib' ex maſ.licet nõ
ſint agnati pſonæ de cuius hæredi agiĩ;qm̃ ſũt verba facti,nõ iu
ris: & ſic pñt magis late accipi ſm.ꝙ cõuenit pſonis & materiæ ĩ
qua ꝓferũĩ.ꝓut ĩ ſi.no.Bar.in l.tutelas.ff.de capi.di.Nã qđ repu
gnat dicere , ꝙ nepos ex filio , vel ꝓnepos ex dicto nepote dicaĩ
mulieri deſcẽdẽs p lineã maſ.i.p filiũ maſ.a quo linea illa cœpit;
ꝙ patet.Nã deſcẽdẽs p lineã fœ.dici nõ põt ; ergo ſeqtur neceſſa
riò, ꝙ dicaĩ deſcẽdere p maſ. qa ſicut ad poſitionẽ vnius de ꝯrijs
ſequiĩ remotio alterius; ita ecõuerſo ad remotionẽ vnius ſeqtur
poſitio alterius. l.ſed & ſi pup.§.pe.ff. de inſtit.l.1.de his q ſunt
ſui vel alie.iu.Filius verò,à quo linea incipit, nõ dr̃ matri deſcẽde
re p lineã maſc.qa dictio illa,p,ſignificat aliqđ mediũ inter ipſm
deſcẽdẽtẽ & matrẽ,p qđ ille deſcẽdat, quẽ hic nõ ẽ dare; nec illa
verba poſita ĩ hoc ſtatuto p lineã maſc,&c.referunĩ ad filios pri
mi gradus, ſed ad deſcẽdẽtes ex eis vel p eos; vt ſit ſenſus iſte, ꝙ
ſucceſſio aſcẽdẽtiũ deferaĩ filijs maſc. & alijs qbuſcũq; maſculis
ltimè deſcẽdẽtib' p eos. ¶Et iſte ẽ verus ſenſus ſtatuti, ſicut De'
eſt.Nã verba nõ repugnãt,& intẽtio & rõ ſuffragaĩ, vt dictũ ſtatu
tũ locũ habeat in hære.& ſucceſſiõe cuiuſcũq; aſcẽdẽtis,nõ ſolũ
pr̃is; ſed ẽt mr̃is, & ſuæ lineæ; & miror ꝙ iſta dubitatio fiat nũc.
Nã iſte caſus debuit in loco p̄dicto milies accidiſſe,ſi iſtud nõ eſt
ſtatutũ nouũ,ſed antiquũ;& ſic p ꝯſuetudinẽ debuit eẽ declaratũ
& interpretatũ; qđ ſi eſſet,illam interpretationẽ deberemus ſe-
q.l.ſi de interpretatiõe.ff.de legi Si verò nõ apparet,tũc qđ iuria
ſũt.ſ.tã plene q̃ veraſſimè ſcripti.Nõ obſtã.in ꝯriũ alleg.q̃ p dicta
clarè tolluĩ. Et illud qđ doc.alibi dicũt,ꝙ talia ſtatuta p̄ferẽtia
maſculos fœminis cẽſenĩ facta gr̃a ꝯſeruãdæ agnationis; vt no.
Cy.C.de adul.l.1.& Bar.in l.liberorũ.de uer.ſig. Dẽt intelligi ſa-
nè ſm.ſ.dicta.ſ.vel ſexus virilis.nã ſi ſtatutũ loquiĩ in hæred.pa-
ra tñ, fateor ꝙ cẽſeĩ factũ gr̃a cõſeruãdæ agnationis; ſi verò ẽt
in materna,tũc gr̃a cõſeruãdi maſc. licet matri nõ ſint agnati, ꝓ
pter votũ mr̃is qđ ad eos potius dirigaĩ,q̃ ad fœminas.vt ſ.dixi.

¶Caſus inferioris conſilij.

¶Iuus de bellais accepit ĩ vxorẽ dñam Dorotheam,& nõ appa-
ret aliter de inſtrumento dotis , niſi per infraſcriptum modum

¶Pri-

¶ Primò quia qñ dictus Iuus fecit diuiſioné cum fratribus ſuis de bonis eorũ in ſnia arbitrali p oẽs ipſos fratrea approbata, declaratum fuir Fráciſcũ fratré ipſius Iui dare debere Iuo ſiue. B. filiæ & hr̃di dictæ quondã dñe Dorotheæ vxoris dicti quondã Iui lib. ducẽtas pro dote ipſius dñæ, cui Franciſco dictus Iuus ex teſtõ ſucceſſit. ¶ Itẽ qñ dictus Iuus deceſſit in ſuo ultimo teſtõ reliquit dictæ. B. legatũ tenoris infraſcripti, uidelicet. ¶ Itẽ reliquit dictus teſtator iure inſtõnia ſupraſcriptæ dñe. B. filiæ eius legitimæ & naturali, & olim filiæ ẽt legitimæ & naturali quõdã dñe Dorotheæ olim ipſius teſtatoris uxoris libras centũ, ſi & in quantũ ipſa nõ exigat nec petat aliquid aliud ab hr̃dibus ſuis occaſione dotiũ dictæ quondã dñæ Dorotheæ olim eius matris, q̃ peruenerũt penes ipſum teſtatoré. ¶ Mõ petit iu bonis dictorũ Franciſci & Iui fratrũ per dictã. B. ut hr̃dem dictæ quondã dñæ Dorotheæ dicta dos. Opponit̃ p hr̃des dicti Iui, ꝙ ſibi nõ cõpetit ulla actio petẽdi, q̃a nõ conſtat de dicta dote per inſtr̃m. Et ꝙ ea prædictis nullum ius dictæ. B. quæſitũ eſt, quia non erat comprehenſa in compromiſſo, a quo dicta ſententia emanauit.

¶ Petitur quid iuris.

Dña Dorothea uxor Iui de bellais deceſſit marito ſuperſtite & A. filio eius maſculo. & B. fœmina fratrib. infantib. relictis; deceſſit poſtea in infantili ætate. A. nec unq̃ apparet ꝙ pater eius hr̃ditaté dictæ dñæ Dorotheæ pro parte dicti. A. adiuerit, & mortuus eſt. ¶ Petit̃ nunc pro parte dictæ B. tota dos & hr̃editas materna, quæ fuit in pecunia, cũ dicta hr̃ditas nunq̃ adita fuit. Opponit̃ pro parte hr̃dum dicti Iui portioné, quæ obuenire poterat dictæ. B. deuolutã eſſe ad dictum quondã Iuum, & per ꝯñs ad eos hæredes, maximè q̃a nõ expediebat ꝙ hæreditas dicti. A. adiretur per partem, quia in infantili ætate deceſſit.

¶ Petitur quid iuris.

S V M M A R I A.

1 *Confeſſio mariti facta in diuiſione cum fratre ſuo de dote uxoris probat ipſam dotem, licèt de ea non pateat per aliud inſtrumentum. & 2. & 3.*

2 *Verba enunciatiua pro dote plenam probationem inducunt.*

3 *Confeſſio geminata inducit diſpoſitionem & obligationem.*

4 *Hæres patris alicuius infantis non tranſmittit ad ſuos hæredes hæreditaté infantis nõ aditam, & multominus aliam hæreditatem delatam ipſi infanti ſimili modo non aditam.*

CONSILIVM XCII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Quòd præfata ſnia arbitralis nõ ꝓbet dationé dotis factã p mulieré, tanq̃ lata inter alias pſonas, & ſic alteri non debeat ꝓdeſſe; vr̃ determinari per Cy. C. ad uelleia. l. antiquæ. in 3. q. & in l. deſiderium. C. depo. in quibus dicit, ꝙ inſtr̃m cõfectum inter me & titium non probat aliquid in fauorem tertij, licèt illud contineatur iu inſtr̃o. per l. fi. ff. de interro. actio. ad qđ etiã benè facit qđ no. in Spe. de loca. §. nunc uerò aliqua. uer. 57. cum ſeq. & de inſtru. edi. §. reſtat. uer. & breuiter. Item Bar. in l. admouendi. ff. de iureiu. circa med. iu uer. item quæro quid ſi inſtrumentum publ. mouet iſtã quæſtionem ad literã. ſ. de inſtr̃o confecto inter fratres diuidentes bona cõia, in quo cõtinet̃ ꝙ alter alteri reſtituit certã quantitaté, quã ille a quodã tertio recepir mutuò, & eapẽdit in bonis cõibus; & tenet tale inſtr̃m quantũ ad illum tertium nõ facere plenã fidẽ, ut ex eo poſsit ſe fundare ad repetendũ mutuũ, ſed dicit facere ſemiplenã tanq̃ confeſsio facta parte abſente. c. fi. de ſucceſ. ab inteſta. & no. in l. capite quinto. de adul. & ſic ſi quantitas eſſet parua ſufficeret ad ſaciendum deferri iur̃m in defectum probationis, ſecus ſi eſt magna, ut eſt in caſu nr̃o ſc̃m no. per eundẽ Bar. in d. l. admonẽdi. in fi. Idem dicit Bal. in cõfeſſione facta in ultima uoluntate parte abſente. C. de ſur. l. 1. in 6. col. Breuiter ego reperio Bar. cõſuluiſſe iu proprijs terminis in cõſilio, qđ incipit factũ ſic ſe habet. Quod ſi inſtr̃o diuiſionis factæ inter maritũ & fratré eius cõtinet̃, ꝙ maritus añ oĩa debeat deducere tantã quantitaté uel talé rem ꝓ reſtõne dotis ſuæ uxoris ab ea receptæ & poſitæ in cõi, pt uxor uirtute dicti inſtr̃i talé

2 quantitaté uel ré petere, licèt aliã probationé non habeat, † quia uerba enunciatiua pro dote inducũt plenã probationé. C. de dotis promiſ. l. 2. Itẽ q̃a iſta diuiſio eſt quædã rõ cõpoſita inter fratres. Sed rõ inducit probationé ꝯ confitenté ẽt in fauorem abſentis, ex quo confecta eſt ſcriptura, iuxt. ea quæ habent̃ per eundẽ. Bar. in l. nuda. ff. de dona. & l. publia. §. fi. ff. depo. & l. quædã. §. nũmularios. de eden. ſicut liber rationũ confectus inter tutores, probat contra eos etiam in fauorem abſentis. l. fi. C. arbi. tute. Iſta ſunt uerba Bar. ibidem formaliter quæ ſaltẽ in dote, quæ eſt fauorabilis, vident̃ poſſe ꝓcedere, licèt in alijs ſeruandũ ſit, qđ idẽ no. iu d. l. admonẽdi. loco. ſ. alle. Bal. uerò in d. l. deſideriũ. C. depoſ. dicit eſſe caſum q nõ eſt alibi, ꝙ inſtr̃m confectũ inter me & titiũ ꝓbat inter me & ſeium; ut ſi titius cõfitet̃ habuiſſe centũ in depoſitũ, quæ ego a dicto ſeio in depoſitũ habui. Nã dicit Bal. ꝑ illã. l. dictũ ſeiũ poſſe dicta cẽtũ a me petere, & ſuã intẽtioné fundare per dictũ inſtr̃m. Et ꝑ hoc bene facit. c. . . de fideiuſ. ubi colligit̃, ꝙ inſtr̃m cõfectum inter fideiuſſoré & credi. confitenté ſe recepiſſe a fideiuſſore, probat inter fideiuſſoré & debitoré. ¶ In caſu uerò nr̃o ꝑ ꝑ duplicẽ cõfeſſioné. ſ. unã factã ĩ inſtr̃o diuiſionis, & alterã in ultima uoluntate vr̃ induci plena probatio, q̃a ſi quælibet de per ſe & ſola facit ſemiplenã probationé, ꝑ ea q̃ primo loco allegata ſunt, ſequit̃ ꝙ ambæ ſimul iunctæ debent facere plenã. ꝑ d. c. fi. de ſucceſ. ab inteſt. & per id quod no. Bar. in d.

3 l. admon. de iureiu. † Et plus dicit idẽ Bar. notabiliter. C. de agri. & cenſi. l. cũ ſcimus. poſt prin. & ẽt in fi. ꝙ licet vnica cõfeſsio nõ inducat obligationé, ſed probationé. d. l. publi. §. fi. ff. depo. binatũ & re iterata confeſſio ſuper eodem eſt maioris efficaciæ, & inducit diſpõnem & obligationé, ſicut confeſſio iudicialis. ¶ Concludit̃ ergo dictã dñam ſatis habere ſuã intentioné ſuã fundatã ꝑ p̃dicta, & iſta eſt pars benignior. c. ĩ obſcuris de reg. iur. ¶ Sup alio uerò, an ſit ei ius quæſitũ, nõ expedit aliter ſcribere; q̃a ſatis

4 patet ex prædictis. ¶ † Sup vltimo dicendũ eſt, ꝙ cũ hodie pr̃ nõ ueniat iure patrio nec titulo ſingulari, ſed tanq̃ hr̃s infantis, ut ibi no. ꝑ Bar. in l. gerit. ante fi. ff. de acqui. hære. ſicut hr̃editatem infantis nõ aditã hæres eius nõ tranſmittit. C. de iure deli. l. qm̃ ſororé. C. de cadu. tol. §. in nouiſsimo. ita nec aliã hære. delatam infanti & per eum nõ aditam, cum ſit eadem uel maior ratio.

S V M M A R I A.

1 *Emere aliud eſt, aliud eſt promittere & obligare ſe ad emendum unde cautè formandus eſt libellus.*

2 *Emere qui promiſit omnia quæ declarabuntur eſſe uolentis uendere, non prius tenetur quam per diffinitiuam ſententiam facta ſit declaratio. & 3.*

3 *Relatiuum, quis uel qui, iunctum uerbo futuri temporis importat conditionem.*

4 *Promiſsionem de uendendo ei qui recipit ab aliquo, non dicitur obligatio ad emendum, quia poteſt pœnitere.*

5 *Certam quantitatem promiſſam poſt ceſſionem aliquorum iurium qui petit, an debeat prius cedere quam poſſit conſequi d. pecuniam.*

CONSILIVM XCIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ In cauſa quæ uertitur corã nobili uiro dño poteſtate Coloniæ inter Baptiſtam de baſtianis petenté ex parte una, & dominũ Corteſiam de Vicentia reum conuentũ ex altera Mihi Paulo de Caſtro utriuſque iuris doctori legenti Paduæ cõmiſſa de cõſenſu partium cõſulẽda. ¶ Viſis duab. petitionib. porrectis ꝑ dictum Baptiſtam ꝯ dictum D. Corteſiam. In quarum prima petit. 1191. duca pro reſto duca. 1400. virtute cuiuſdã compoſitionis & conuentionis factæ inter eos, ac etiã venditionis & iurium ceſſionis ꝯtra Franciſcũ fratré dicti Baptiſtæ debitoré eius in dicta ſumma. In alia uerò petitione quam facit replicãdo ad exceptiones porrectas ꝯ dictam primam petitioné, petit ducatos. 3000. ꝓ quibuſdam iuribus & actionib. decimarũ uenditis per ipſum Baptiſtã & Ardimentum filiũ eius dicto D. Corteſiæ. ¶ Viſis etiam reſponſionibus factis ad dictas petitiones & duplicationib. ¶ Viſis etiam inſtrumentis hincinde productis, & ſpecialiter inſtr̃m compoſitionis & conuentionia factæ inter ipſum Baptiſtam & Ardimentum ex parte una, & dictum D. Corteſiam ex altera. Quod inſtrumentũ habet duas partes, ut etiã aſſerit dictus Baptiſta in ſua replicatione; quarũ prima quæ incipit ibi. Quia primo dicti Baptiſta & Ardimentus &c. & durãt uſque ibi. Itẽ ꝙ dictus. D. † Corte 1
ſias. p̃fatus baptiſta & Ardimentus obligãt ſe & promittũt dicto D. Corteſiæ ſtipulãti & recipiẽti pro ſe & ſuis hæredib. facere vẽditionem liberã de mille trecentis duca. quos eidem Batiſtæ & Ardimento ſoluere debebat Franciſcus prædictus, & ſibi cedere oĩa iura pro pretio. 1300. duca. dandorũ & ſoluendorũ eiſdẽ ꝑ dictum D. Corteſiã certis modis ibi expſsis. Et iſta particula nõ plus cõtinet. Et ſup ea fundata eſt prima petitio Baptiſtæ, in qua offert ſe paratũ facere dictam uenditioné & ceſsionem; ideo petunt illum pluries interpellatum de ſoluendo, & ceſſantem condemnari ad dictam quantitatem 1191. reſtanté de dicta ſumma.

¶ In ſc̃da verò parte dicti inſtri, q̃ incipit ibi. Itẽ q̃ dictus D. Corteſias, & durat uſq; ibi. Et ꝓ p̃dictis oibus &c. In qua ſc̃da parte fundata eſt ſc̃da petitio dicti Baptiſtæ, p̃fat' D. Corteſias ſe obligat & ꝓmittit emere a dictis baptiſta & Ardimento oĩa iura & actiones gñis cuiuſcunq; ſpectãtia dicto Baptiſtæ in & ſup poſſeſsione de albaredo, cũ datio, & portu, caſamentis, & alijs iuribus, q̃ & quas ſibi ſpectare & ptinere declarabiť maximè de decimis p D. ep̃m Vincẽtinũ iuxta cõmiſsionem in eũ factã cũ certis ẽt pactis & ꝯuctionibus ibi deſcriptis. Et hoc ꝓ p̃tio quo æſtimãtur poſſeſsiones in ſactoria Veronæ ſoluẽdo certis modis. Vñ dicit dictus Baptiſta in dicta ſc̃a ſua petitione, q̃ iſta ſc̃da pars cõpoſitionis impleta & purificata eſt; q̃a p̃fatus D. ep̃s p ſuas literas directas D. p̃ti Coloniæ quas dicit obtinere vim ſñiæ declarauit ad ipſum Baptiſtã ptinere. 5. partes ſex partiũ totius decimæ albaredi & rõcliorũ, & q̃ dictæ. 5. partes ſunt ualoris & æſtimationis triũ milliũ ducatorũ quos petunt ſibi dari, offerentes ſe paratos poſtq̃ receperint cõparere corã D. ep̃o & in manibus eius refutare dictas decimas, ad hoc ut dictus D. Corteſias inueſtiať; & q̃ aũt nõ teneať refutare niſi p prius hẽant dictũ p̃tiũ, at tẽto tenore dictæ ſc̃dæ particulæ inſtri p̃dicti. Viſo ẽt inſtr̃o diuiſionis factæ inter Baptiſtã & Frãciſcũ, in quo ſundanť principaľr exceptiones dicti D. Corteſiæ quãtũ ad primã petionẽ, q̃ dicit ſe ſurrogatũ loco illius Franciſci p ceſsionẽ & uẽditionẽ huoi factã p illũ de oĩbus iuribus ſibi cõpetentibus virtute dicti inſtri diuiſionis, in qua diuiſione p̃fatus Frãciſcus elegit in partẽ ſuã poſſeſsionẽ de alberedo cũ datio, & portu, & oĩbus iuribus decimarũ cõpetẽtiũ dicto Baptiſtæ, & p ipſum qualitercunq; acq̃ſitis, & ẽt ptinentibus ad hr̃ditatẽ p̃ris eorũ. ¶ Quibus qdem iuribus p̃fatus Baptiſta ꝓmiſit renũciare in manibus D. ep̃i Vincentini, ad hoc vt dict' Frãciſcus inueſtireť in euentũ alterius ex trib' caſibus. ſ. vel q̃ dictus Frãciſcus ſoluerit dicto Baptiſtæ quantitatẽ. 1400. ducat. q̃ ſibi obuenit in partem; uel q̃ p ipſum Baptiſtã ſteterit quominus ſibi ſolureť; vel q̃ dictus Frãciſcus dederit dicto Baptiſtæ bonos fideiuſſores, q̃ ſe obligẽt ad dictã quãtitatẽ, & ẽt ad octo ꝓ centenario quouſq; ſoluere ceſſauerint. Et in euẽtũ alterius ex dictis caſibus p̃fatus Baptiſta extũc in dicto inſtr̃o diuiſionis renunciat in manibus notarij recipientis noĩe D. ep̃i oĩbus dictis iuribus. Præfatus aũt Franciſcus hypothecauit dictã poſſeſsionẽ dicto Baptiſtæ ꝓ dicta quãtitate ſm̃ q̃ p D. p̃tãtem Coloniæ, q̃ per ſuã diffinitiuã ſñiam dictã diuiſionẽ & ꝯtenta in ipſa ꝯfirmauit, licẽt de tali hypothecatione nihil ꝯtineať ĩ inſtr̃o diuiſionis; & ultra hoc ẽt dedit idoneũ fideiuſſorẽ. ſ. dictũ D. Corteſiã q̃ ſe obligauit ad dictas quãtitates. Vñ dicit D. Corteſias extitiſſe tertiũ caſum de tribus p̃dictis. Et ſic dictus Baptiſta teneť in manibus D. ep̃i renunciare dictis iuribus, ad hoc ut Frãciſcus inueſtiretur ẽt ſi aľr dicta quãtitas 1100. ducat. ſibi nõ ſolueret; q̃a ſufficit Frãciſco, uel q̃ ſoluat, uel q̃ det fideiuſſorẽ q̃ ſe obliget ad ipſam & ad octo ꝓ cẽtenario quouſq; ceſſat ſoluere; quo ultimo facto nõ põt aſtringere fideiuſſorẽ ad ſoluendũ ſortem, quouſq; ipſe uult ſoluere octo ꝓ cẽtenario; ſicut nec poſſet aſtringere Frãciſcũ attento tenore diuiſionis, & tñ ipſe Baptiſta bene põt cogi ad refutandũ dato dicto fideiuſſore, ꝓut ex tenore p̃dicto manifeſtè patet. Eodẽ ergo mõ dicit D. Corteſias ipſum Baptiſtã teneri ad renũciandũ dictis iuribus, ad hoc ut ipſe D. Corteſias, in quẽ per ceſsionẽ trãſlata ſunt iura Frãciſci, inueſtiatur. Eo maximè q̃a hoc facto ipſe offert ſe paratũ ſoluere, licẽt Frãciſcus uel eius fideiuſſor ad ſoluẽdũ cogi nõ poſſet quouſq; uelint ſoluere octo ꝓ centenario, ut ſ. dictum eſt, & patet ex dicto inſtr̃o; uel ſaltẽ dicit D. Corteſias, q̃ dictus Baptiſta & Ardimentus ratificent inueſtituram factã per D. ep̃m de dicto Franciſco & de dictis iuribus & cõfirment renũciationẽ aľs factã per Baptiſtã in manibus notarij, & declaret eueniſſe alterũ de dictis caſibus, ſicut re uera dicit eueniſſe, & paratus eſt ſoluere ſtatim hoc facto; p̃fatus aũt Baptiſta dicit ſe nõ teneri ad faciendũ dictã renunciationẽ de dictis iuribus ꝓ dicta quantitate. 1191. duca. ſed ſolũ ꝓ illa dicit ſe tenere ad faciendũ uenditionẽ & ceſsionẽ de actione pſonali, quã hẽt ꝯ dictũ Frãciſcũ ad dictã quãtitatem; q̃a ſic ꝯtinet prima pars ꝯuentionis factæ inter ſe & dictũ D. Corteſiã, in qua fundata eſt ſua prima petitio de dicta ſumma, vt illam parat' eſt facere, dũmõ hẽat per prius dictã quãtitatẽ; q̃a ſic dicit inſtr̃m ꝯtinere. Sed ſi D. Corteſias uult dictã renunciationem iuriũ fieri, ſoluať tria milia ducatorũ, ꝓut ꝯtineť in ſua ſecũda petitione, & in ſecunda parte inſtr̃i; quĩ duæ ꝯtineneť ibi uenditiones fiendæ p̃rijs diuerſis. Vna de actione pſonali quã Baptiſta hẽbat, & hẽt ꝯ dictũ Frãciſcũ ad 1300. duca. ſaluo eo quod recepit, & ĩlla hẽt p̃tiũ certũ. ſ. p̃dictæ quãtitatis, & nõ ꝯtinet aliud niſi dictã ceſsionem. Alia de iuribus decimalibus q̃ hẽt, & q̃ declarabuntur per ep̃m, & illa ꝯtinet p̃tiũ incertum ꝓut ſolent uendi in factoria Veronæ; quod dicit aſcendere ad ſummã triũ miliũ. Et illa bñ ꝯtinet ut dẽat renunciare dictis iuribus facta dicta declaratione, quod offert ſe paratũ facere habita prius dicta quãtitate trium milliũ; q̃a nõ alio mõ tenetur, ut dicit inſtr̃m cõpoſitionis factæ inter eos. Vñ ſi illud bñ inſpiciať, nõ vř poſſe repelli a dictis ſuis duabus petitionibus, nec ẽt ex uirtute ꝯuentionis & diuiſionis factæ cũ Frãciſco; Tũ q̃a illa eſt diuerſa ab iſta, ex qua agiť; vñ non vř poſſe ex illa excipi. l. fi. ff. de calũ. l. papi. ff. de mino. Tum quia ex illa nõ tenetur dictis iuribus renũciare, niſi prius uel recepta pecunia, uel dato fideiuſſore. Sed hic licet datus fuerit fideiuſſor, tñ de cõi ꝯſenſu baptiſtæ & Franciſci fuit ab illa datione receſſum; & ſic eſt perinde, ac ſi nõ eſſet datus, quo caſu nec tenetur renunciare, nec vř extitiſſe ꝯdõ illius renunciationis factæ in manibus notarij, q̃ facta fuit in euentũ alicuius ex illis caſibus, de q̃bus dictum eſt. ſ. quorum nullus cenſetur eueniſſe; & per ꝯñs inueſtitura facta de dictis iurib' per D. ep̃m in dictũ Frãciſcũ vř ruere, q̃a fundata eſt ſuper dicta renũciatione iam facta, & renunciatio illa fundata erat ſuper fideiuſsione, pp̃ quã dicebať ꝯdõnem dictæ renunciationis extitiſſe; & ita ꝓnuntiauit D. ep̃s. Sublato ergo fundamẽto. i. dicta fideiuſsione de ꝯſenſu partiũ, ſublata vř renunciatio p̃dicta, & in ꝯñt iã ẽt inueſtitura dictorum iuriũ fundata ſup dicta fideiuſsione & renũciatione. ar. ff. q̃d̃ ui aut clã. l. nã origo. de exce. rei iud. l. 1. §. ff. de aqua plu. arcẽ. l. ſed interdum. Tum ẽt q̃a iur dř iura dicti Frãciſci feudalia non erant trãſitoria ad extraneos hr̃des eius, ſed ad filios tñ. c. 1. §. cũ uero corradus. q̃ feu. dare põt & in tit. de alie. feu. c. & ſi clientulus. ergo nun poterunt tranſire per ceſsionem in D. Corteſiam, qui eſt extraneus. l. ex pluribus. ff. de admini. tuto. ¶ His igitur altercationibus intellectis & ponderatis, quæ colliguntur ex deductis in proceſſu, & omnibus inſtrumentis productis hincinde, maturaq; deliberatiõe pẽſatis, omiſsis multis q̃ poſſent hincinde allegãdo dici, q̃a q̃libet pars vř vſa ineptitudine ĩ his q̃ acuitãdo dixit & nõ bñ põderaſſe inſtr̃a & eorũ uerba, licẽt pars dicti Baptiſtæ uideať ꝓceſsiſſe cũ longe maiori cautela & aſtutia, q̃ d. dñs Corteſias q̃ ſatis ſimpľr uř ꝓceſsiſſe, & nõ bñ pcepiſſe mẽtẽ & uiã, p quã dictus Baptiſta ĩcedit. ¶ Veniẽdo ad deciſionẽ eius q̃d q̃rit, & q̃ debeant eſſe partes dicti D. p̃tãris ſup petitionibus
2 porrectis p dictũ Baptiſtã. † Aſſumo ſc̃dam petitionẽ, in qua petit tria millia duca. q̃bus habitis offert ſe paratũ renunciare iuribus feudalibus, q̃ habet in 5. partibus de ſex dictarũ decimarũ, q̃a in illa minus dubitationis eſt. Et quantũ ad illã ſine dubõne dicẽdũ eſt, dictũ D. Corteſiã debere abſolui, tũ q̃a ſecũda pars ꝯuentionis factæ inter Baptiſtã & D. Corteſiã ſup qua fundata eſt dicta petitio nõ ꝯtinet venditionẽ uel emptionẽ factã ſeu fiendam. Promiſit eñ dictus D. Corteſias emere iura dicti Baptiſtæ, nõ autẽ emit, & Baptiſta agit ad p̃tiũ, ac ſi facta foret, & ſic ineptè, q̃a nõdũ facta emptione nõ põt D. Corteſias teneri ad p̃tiũ q̃d ſupponit eã factã, ſed bene põt teneri ad emendũ q̃d' eſt lõge diuerſum, p id q̃d no. in l. in bonæfidei. in fin. ff. de eo q̃d' certo loco. l. & ſi æquo. ff de leg. j. debebat ergo agere ut emeret ſicut ꝓmiſerat, nõ aũt ad p̃tiũ ſicut ſi iã emiſſet. Tum & fortius, q̃a poſito q̃ emptio facta foret, fuiſſet tñ ꝯdõnalis. ſ. de iuribus q̃ declarabunt p D. ep̃m pertinere ad dictũ Baptiſtã. Et iſta declaratio p ſñiam diffinitiuã nunquã facta fuit, ſed potius in ꝯtriũ, q̃a declarauit dictus ep̃s oĩa iura p̃dicta, q̃ pertinebant per prius ad Baptiſtã, nũc pertinere ad Franciſcũ. Et renũciata fuiſſe per Baptiſtã in manibus notarij, & caſum dictæ renũciationis extitiſſe, & de ipſis inueſtituit dictũ Franciſcũ, citato ẽt dicto Baptiſta ut ueniret cum omnibus ſuis iuribus & monumentis, q̃a uolebat imponere finẽ liti. Patet ẽt ex ſñia arbitrorũ cõiter ſup hoc articulo electorũ, q̃ declarauerunt p̃fatũ Baptiſtã & Ardimentum nihil iuris acquiuiſſe uel adeptos fuiſſe in decimis de albaredo a tempore promiſsionis factæ per dominum Corteſiã de emendo. ¶ Poſito ergo q̃ dicta uenditio facta fuiſſet, q̃a tñ fuit conditionalis de iuribus q̃ per dominum ep̃m declarabuntur pertinere ad dictũ Ba-
3 ptiſtã, † q̃a relatiuum, quis uel qui, iunctũ uerbo futuri temporis conditionem

1 ꝓ lõnom impoſtat.ᵃl.ſtichũ ꝗ meua erit.ff.de lega.1.& dicta ꝯdõ
nõ extitit,q̃a d.decl̃o nõ eſt ſecuta, ſed potius ꝯria; ſeqĩ ꝙ dicta
emptio ꝓ nõ facta hr̃.ff.de peri.& cõmo.rei uẽ.l.neceſſario.§.qđ
ſi ſub ꝯdõne.ff.ſi cer.pet.l.pecuniã.añ fi.ff.de ꝯhẽ.emp.l.nec em-
ptio.in prin.Et ꝑ ꝯñs nõ debeĩ p̃tiũ petitũ,ut dictis iuribus.Nec
obſtãt literæ miſſæ ꝑ D.ep̃m ad D.ptãtẽ Coloniæ in q̃bus decla
rauit ad Baptiſtã ptinere.5.ptes de ſex; qm̃ dictas literas nõ ſcri
pſit decidẽdo q̃õnẽ ſibi cõmiſſã inter p̃dictos, nec in eis habuit
reſpectũ ad ꝯuentionẽ & diuiſionẽ factã inter ipſum Baptiſtã &
Frãciſcũ,quã diuiſionẽ & ꝯuentionẽ ꝓ tũc forte nõ uidebat. Sed
habuit reſpectũ ad id qđ erat añ dictã diuiſionẽ & trãſac. ꝑ quã
ipſe Baptiſta trãſtulit iura ſua dictarũ decimarũ & oĩa alia q̃ ha-
bebat in dicta poſſeſſione in dictũ Frãciſcum,cui dicta poſſeſſio
obuenerat in partẽ ꝓ q̃ñtitate 1400.duca. Decidẽdo q̃õnẽ ſibi
cõmiſſam inter eos ſup hoc ꝑ diffinitiuã ſñiam,& parte citata de
clarauit ꝯriũ.ſ.ꝙ ptinebãt ad dictũ Frãciſcũ,& iſta ſñia debet at-
tẽdi tãq̃ ſ lata cã cognita,& diffiniendo,& parte citata;non autẽ
dictæ literæ.C.cõmi.uel epi. ꝑ totũ. qm̃ ꝑ illas noluit D.eps im-
ponere finẽ liti ſibi cõmiſſæ,ſed ꝯdõ dictæ emptionis fiendæ ue-
niebat implenda ex diffinitiua declaratione, & ex illa q̃ fieret ꝓ
cõmiſſione in eũ facta,nõ ex interlocutoria, & ex illa q̃ fieret nõ
decidẽdo q̃õnẽ. ar.l.qđ iuſſit.ff.de re iudi. ¶ Præterea illæ literæ
fuerũt ꝑ ꝯrias literas poſtea reuocatæ,qđ fieri potuit, qm̃ ex eis
nullũ ius acq̃ſitũ erat dicto Baptiſtæ cũ emanauerint Franciſco
nõ citato,nec cã cognita. ¶ Itẽ non obſ. ꝙ cãcellata fideiuſſione
vr̃ cãcellata inueſtitura facta per D.ep̃m,q̃ erat in illa fundata,ut
ſ.tetigi; q̃a poſito ſine p̃iudicio ꝙ ita eſſet, nõ ꝓpterea eſſet can
cellata declaratio facta ꝑ D.ep̃m.ſ.ꝙ dicta iura pertinere dẽbãt
ad Frãciſcũ poſt dictã trãſact.licèt añ ipſam pertinerent ad Bapti
ſtã;qm̃ iſta decl̃o nõ erat fundata in dicta fideiuſſione,ſed ſola re
nũciatio facta ꝑ Baptiſtã & inueſtitura facta illius occaſione. Et
ita erat,q̃a poſito quod nõ eſſent renunciata,ueniebãt renuncian
da.Et poſito ẽt ꝙ dicta declaratio eſſet cãcellata, nõ tñ facta fuit
alia decl̃o ꝓ dicto Baptiſta diffinitiuo mõ,ex q̃ua potuerit ueri-
ficari cõdõ ſub qua facta fuit dicta emptio.ergo &c. ¶ Præterea
cũ dicta iura fuerint uendita Frãciſco ꝓ ſumma.1400.duca.q̃ rõ
uel æq̃tas eſſet ꝙ dictus Baptiſta ꝯſequereĩ duplex p̃tiũ.ſ.p̃dictũ
a Frãciſco,uel a D.Corteſia ſoluente ꝓ Frãciſco,cũ ꝯ ipſum ſint
ſibi ad dictã ſummã ceſſa iura, & aliud.ſ.triũ milliũ ducatorũ ab
eodẽ ſoluẽte ſuo noĩe & ꝓ emptione facta per eũ. Nã dicta em-
ptio per eũ facta de iuribus q̃ declarabunĩ per D.ep̃m pertinere
ad baptiſtã nõ põt intelligi facta de iuribus uenditis ꝑ Baptiſtã
Frãciſco; q̃a illa de iure nõ põt declarari pertinere ad Baptiſtã,
ſed ad Frãciſcũ. ¶ Sed intelligiĩ facta de illis,q̃ nõ caderẽt in uẽdi
tione facta Frãciſco; fortè.n.baptiſta dicebat in illa uenditione
& trãſactione nõ uenire oĩa iura feudalia, cũ ipſe Baptiſta hẽret
iura feudalia multiplicis gñis.ſ.ex perſona ſua, & ex perſona fra
tris,& ex perſona p̃ris;& ſuper hoc fecerũt cõmiſſionem in ep̃m
q̃ declarauit ꝙ omnia ueniebant.Vñ nulla remanſerunt dicto Ba
ptiſtæ,q̃ poſſent cadere in uẽditione facta D.Corteſiæ; ideo nec
pretiũ debeĩ.l.ꝙ ſi nulla.ff.de hr̃di.uel actio.uendi.& d.l.nec em
ptio.ff.de ꝯhẽ.emptio. ¶ Cõcludo igiĩ, ut ſ.dictum D.Corteſiã
dẽre abſolui a dicta ſecũda petitione de tribus millibus, tanquã
fundata ſuper emptione uel uenditione,q̃ nunquã facta extitit,&
cuius ꝯdõ non euenit,& ſic euanuit ac ſi facta non fuiſſet. Et puto
baptiſtam ĩ ſua cõſcientia hoc tenere ꝓ uero,q̃a ſi aliud eſſet in
prima ſua petitione hoc deduxiſſet,ſicut deduxit ſummam mi-
nurẽ.Sed q̃a nõ putabat ſibi deberi,nõ petijt.Poſtea uerò incita-
tus ex rũſione facta per D.Corteſiã ad libellũ,ubi inter alia pete
bat fieri renũciationẽ iuriũ per dictũ Baptiſtã; ꝓut ꝯtineĩ in ſe-
cũda parte inſtr̃i,ubi hr̃ de dicta uendõe ꝯdõnali,q̃ nõ faciebat ad
ꝓpoſitã ꝓ D.Corteſia poſtq̃ ꝯdõ illius nõ extiterat,& ſic nõ erat
fienda renunciatio de iuribus declaratis per ep̃m,de qua ibi;quia
nulla erat declarata,ꝯſiderans Baptiſta ꝙ p̃fatus D.Corteſias ex-
cipiebat de illa uenditione tanquã purificata, ex quo petebat fie
ri renũciationẽ de qua ibi hr̃,quod incautè & impertinenter per
D.Corteſiã factũ fuit;formauit Baptiſta ſecundam petitionem,
quã nõ formaſſet forte,ſi ita non excepiſſet dicens, ſi ita tu tenes
ꝙ illa uenditio purificata fuerit, & ego ſiſr ita teneo,& adduco
ad ꝓbationem huius literas D.ep̃i;& ideo peto pro illa nouum
pretium, qm̃ illa non fuit facta ꝓ pretio.1300.duca. ſed pro p̃tio
declarando.i.ꝯſueto in factoria Veronæ,qđ eſt trium milliũ &c.
¶ Dedit ego occaſionem dictæ ſcđæ petitioni allegatio dicti D.
Corteſiæ de ꝯtentis in ſecunda uẽditione facta de iuribus decla-
randis,tanq̃ decl̃o facta fuerit,cũ tñ nõ eſſet; vñ non debuit in il-
la ſe fundare ad petendũ fieri renũciationẽ ſibi ꝓmiſſam;cũ non
fuerit ꝓmiſſa niſi in caſu quo fieret decl̃o. Et hæc ſufficiãt quan
tum ad ſcđam petionẽ dicti Baptiſtæ,in qua minus dubitationis
eſt ꝓ dicto D.Corteſia ꝙ ueniat abſoluendus, q̃ in prima. Qm̃
in dictis tribus millibus dictus D.Corteſias nõ eſt debitor quo-
quomõ dicti Baptiſtæ.Sed in quantitate ꝯtenta in ꝓma petitio
ne eſt debitor.Sed eſt q̃õ,an dẽat eã ſoluere, anteq̃ Baptiſta & Ar
dimentus renuntient,uel poſt;& an teneanĩ renunciare dictis iu
ribus. ¶ Circa igiĩ ipſam primam petitionem vr̃ dicendũ dictũ
Baptiſtam debere audiri,& nõ poſſe repelli,ex eo ꝙ nõ renũcia-
uit,uel non uult renũciare iuribus p̃dictis; q̃a ſi bñ inſpiciaĩ pri-
ma pars ꝯuentionis factæ inter eos,in qua fundata eſt ipſa prima
petitio,nihil ibi ꝯtineĩ de dicta renunciatione fienda per eũ, ſed
ſolum cõtineĩ de uenditione & ceſſione actionis ad dictum debi
tum cõſequendum,& has offert Baptiſta ſe paratum facere. Vñ
ſi ſtat ꝑ D.Corteſiam, vñr hẽri ꝓ factis.l.labeo ſcribit ſi mihi bi-
bliothecam.ff.de ꝯhen.empt.Et licet in ſecunda parte dictæ con
uentionis hoc contineaĩ,tñ nihil ad ꝓpoſitũ;q̃a illa continet uẽ
ditionẽ dictorũ iuriũ decimaliũ, ſuper qua prima petitio nõ eſt
fundata,ſed ſcđa tm̃,& q̃ nõ fuit facta ꝓ iſto p̃tio mille trecento
rum;ſed ꝓ alio cõtento in ſcđa petitione. Vñ cum illa uenditio
euanuerit,deficiente ergo ut in præcedenti parte dixi,nõ eſt tra-
ctandũ de renunciatione q̃ ueniebat fienda ꝓ executione ipſius;
non aũt primæ uẽditionis,ex qua agiĩ in prima petione. ¶ Item
nec ex pſona Franciſci,ut ex iure illius ceſſo D.Corteſiæ vr̃ poſ-
4 ſe repelli ꝑ rõnes.ſ.tactas primo loco. ¶ †Sed in ꝯriũ, ꝙ a dicta
prima petitione ueniat abſoluendus D.Corteſias, ẽt ſi Baptiſta
offerret renunciationẽ,vr̃ primo ꝓbari q̃a ipſe agit ſine actiõe.
Nã in prima parte dictæ ꝯuentionis,ex qua agit dictus Baptiſta,
nõ ꝯtineĩ uẽditio ſed ꝓmiſſio de uẽdendo facta ꝑ baptiſtã & Ar
dimentum p̃fato D.Corteſiæ per ſolẽnẽ ſtipu.ex qua ipſi ꝓmit-
tentes fuerint obligati,& ſunt dicto D. Corteſiæ & nõ econuer-
ſo;q̃a ſtipl̃o nõ eſt ꝯctus ultro citroq̃; obligatorius, ſed ex una
parte.ſ.ꝓmiſſoris.l.labeo.ff.de uer.ſig.& ſic ante factam uendi-
tionem non eſt obligatus D.Corteſias ad aliquid,ſed econuerſo
ſic,licèt ea facta bñ eſſet obligatus ad pretium. ¶ Et iõ licet offe-
ratur a baptiſta, non ꝓpterea hr̃ pro facta qm̃ D.Corteſias talẽ
obligationem acceptaret;quia cum ipſe non ſit adhuc obligatus,
in ſua ptãte eſt,& eſſe debet,an ſe obliget.l.q pecuniam.ff.ſi cert.
peta.l.ſicut.C.de acti.& obli.l.in commodato.§.ſicut.ff.commo.
& uidemus in ꝯctibus innominatis, ubi habet locum pœniten-
b tia ᵇ ex parte eius,qui non eſt adhuc obligatus,licèt aliter obliga
tus ſit;quia ſibi eſt impletus ꝯctus.l.ſi pecuniam.ff.de condic. ob
cãm.Si quis ergo ꝓmittit mihi uẽdere uel mutuare ꝑ ſtipula.ip-
ſe eſt obligatus mihi,nõ ego ſibi,& ſi offerat ſe uelle facere, poſ-
ſum pœnitere & non acceptare & nõ ꝯhere.d.l.q pecuniam.Nec
ob.l.labeo.de ꝯhen.emp.q̃a ibi uenditio erat facta, hic nõ. ¶ Itẽ
ibi ſub condõne quæ pendebat ex facto emptoris,& alterius;iõ ſi
ſtat peſi,hr̃ ꝓ impleta;hic uerò pendebat merè ex uoluntate D.
Corteſiæ.ergo &c.per ea q̃ no.Bar.in l.ſi quis cum debitore.in fi.
ff.de iureiur.Non ergo põt uideri ſuper quo dicta petitio ſit fun-
data ad dictã quãtitatem,cum eam non ꝓmiſerit dictus D.Cor-
teſias,nec promiſiſſe vr̃,niſi in caſu quo ſequeretur uẽditio, nec
ẽt ꝓmiſit emere.Sed baptiſta & Ardimentus bñ ꝓmiſerunt uen-
dere,& uenditio non eſt adhuc facta;ſic ergo vñ agere ſine actio
ne.ergo &c.l.ſi pupilli.§.fi.ff.de neg.geſt.& quod no.gl.C.de trã
5 ſac.l.ubi pactum.† Item dictus baptiſta ſecundò vr̃ poſſe repelli
rõne ineptitudinis & præpoſterationis. Narrat.n.in ipſa petitio
ne,ꝙ ipſe baptiſta & Ardimentus promiſerunt facere uenditio-
nem de dictis iuribus &c. dummodo ipſe baptiſta & Ardimẽtus
per prius habuerint & receperint dictos mille trecentos duca-
tos &c.quod non eſt uerum;quia in prima parte conuetionis p̃-
dictæ,in qua fundata eſt dicta prima petitio,non continetur hoc
ſcilicet ꝙ per prius & ante uenditionem de dicta actione dẽat
habere dictos mille trecentos ducatos.Sed ibi dr̃ ſic ꝙ promiſe-
runt facere uenditionem liberã & cedere actionẽ ad dictum debi
tum pro pretio mille trecẽtorũ dãdorum & ſoluẽdorũ hoc mõ,
uidelicet tertia pars ĩ bonis mobilibus, reſiduũ verò in bonis im
mobilibus placentibus dicto baptiſtæ &c.nec dicit.ſ.ante factam
uenditionem. Võ intelligitur.ſ.poſt factam uenditionem, quia
præpoſterum eſt dicere,ꝙ pretium ſoluaĩ ante factã uẽditionẽ.

ᵃ Importat Vide. de Alexa. de Imo. in cõ fil.207. in 2.col. in 3. parte.

ᵇ Pœnitẽtia. Vide d.pet. phi. cor. in con fil.17. nci. in hac. per totum. in 2. parte.

Cum igitur dictus Baptiſta aſſerat Ʒrium, & putat. D. Corteſiam
condemnari cenſeri petijſſe & ſe retuliſſe ad ea quæ. ſ. dixerat. ſ. ꝙ
condemnet ad dandum dictam ꝗtitatem; & ea ſoluta offert ſe pa
ratum vendere, cum debuiſſet Ʒdicere. ſ. ꝙ paratus eſt venditio-
nem facere, qua facta, vel ſi per eum nõ ſtat, ꝯdemnetur ille ad ſol
uendũ; rõne ergo præpoſterationis, & ſic ineptitudinis vr̃ repel-
lendus. l. ut debitum. C. de hære. actio. Sed & tertiò licèt prædicta
ceſſarẽt, ex quo præfatus D. Corteſias offert ſe paratum ſoluere,
licèt ad ſoluendũ cogi non poſſet per prædicta, vr̃ audiendus, dũ
ex perſona Franciſci, in cuius locum ſucceſſit per ceſſionẽ, petit
ꝙ præfati vel renũcient dictis iuribus feudalibus in manibus D.
epi, vel renunciationis alias factæ ꝑ eum in manibus notarij & ẽt
inueſtituram de ipſis factam Frãciſco ratam habeat; qa cum ipſe
hẽret neceſſe hoc facere Franciſco, ſi ab eo peteret dictam ꝗtita-
tem, & Frãciſcus eam offerret cõſignaret & deponeret, ſi de ipſo
non cõfideret. l. ſi ſoluturus. in fi. ff. de ſol. & no. in l. Iulia. §. offerri
ff. de act. emp. in j. gl. & ſic hẽret ꝓ ſoluta. l. obſignatione. C. de ſo
lu. & cataret caſus primus de illis tribus. ſ. noiatis, quorũ quoli
bet pt cogi renunciare, ita & tenent facere D. Corteſiæ, qui facta
eſt proc. in rem ſuã per ceſſionẽ & ſurrogationẽ in locũ Franci-
ſci. per l. in rem in prin. ff. de cõp. Vbi ceſſionarius pt obijcere ex-
ceptionẽ cõpenſationis ea perſona redẽtis, ergo & ſilr exceptio-
nẽ retentionis, vbi illi locus eſt vt eſt in caſu nr̃o; qa de pecunia ad
factũ non obijcit cõpenſatio. l. ſi ꝯuenerit. ff. de pig. act. ſed reten-
tio. l. ſi neceſſarias. §. ſi pignori. eo. ti. & qđ ibi no. vt poſſit retine-
re pecuniã penes depoſitariũ, quouſq; fiat renunciatio dictorum
iuriũ, vel confirmet illa quæ facta eſt. Et ſi dicat, ad quid expedit
illã ꝯfirmare nam vr̃ ſufficere, poſtꝗ ſemel eſt facta. Rñdeo, quia
poſſet in futurã canillari, & dicit quòd non extiterat caſus, in
quem illa renunciatio facta fuit & ꝙ inueſtitura fundata ſup illa
nõ tenuit; vel qđ ſi tenuit, fuit reuocata & caſſata fideiuſſione. Vñ
ad hoc dubiũ tollendũ cum nihil noceat dicto Baptiſtæ hoc face-
re, qa in oẽm euentum habita dicta pecunia tenet alterũ de prædi
ctis facere, faciat nunc ad remouendũ lites futuras, & ad obuian-
dum ſcandala, & malitias. ff. de euic. l. in creditore. Nec ob. ꝙ iſta
iura nõ erant trãſitura in hr̃dem extraneũ Franciſci; qa verũ eſt ſi
ne voluntate epi, ſed cũ eius voluntate ſic, & eodem mõ pñt trãſi
re in D. Corteſiã licet extraneũ ceſſionariũ de ꝯſenſu epi qui dr̃
hic adeſſe. ¶ Et in iſtã partem tanꝗ minus captioſam inclino, ni-
delicet ut ſi D. Corteſias ꝯſignet & deponat dictã ꝗtitatem reſtã
tem, præfatus Baptiſta debeat renunciare oĩbus iuribus feudali-
bus, quæ hẽbat in dicta poſſeſſione, ad hoc vt D. Corteſias inue-
ſtiatur, ſicut teneretur, ſi eã peteret a Franciſco; ad hoc ut Franci-
ſcus inueſtiat ſm tenorẽ tranſactionis factæ inter ſe & Franciſcũ,
ĩ cuius iura ſucceſſit D. Corteſias, & hoc facto recipiant pecuniã;
quia ſi Ʒ fieret, captio ſequi poſſet, qđ eſt euitandũ. l. cũ aquiliã.
ff. de tranſ. & aperiretur via malitiæ, qđ ſilr eſt euitãdum. l. in fun
do. ff. rei vend. vel expreſſè ꝯfirmet & ratificet renunciationem
alias per ſe factam in manibus notarij, & inueſtituram inde ſecu-
tam in perſonam Franciſci. Et dicere, ſolue prius & poſtea faciã;
potius duritiem ꝯtinet & cauillationẽ, ꝗ æquitatem. l. ſi ſeruus.
ff. de ſer. expor. licet ſi bñ inſpiciatur præfatus Baptiſta non offe-
rat ſe ad illam facturum ẽt poſt ſolutionem dictorum 1191. niſi
& ſoluantur alia tria milia, quod nõ procedit, ut ſ. dixi. Poſſet du-
bitari de Ardimento, an debeat renunciare ꝑ ꝑ ius, quod poterat
habere poſt mortem patris, ſi fuit inueſtitus pro ſe & filijs, & vr̃,
ꝙ non; qa de ipſo non fit mentio in inſtr̃o diuiſionis factæ inter
Baptiſtam & Franciſcum, ſed de ſola renunciatione Baptiſtæ. Et
ego dixi. ſ. ꝙ ex illo ſolo inſtr̃o & ex perſona Franciſci peti pót
renunciatio non ex conuentione facta inter ipſos & D. Corteſiã.
¶ In contrarium quia ſm hoc D. Corteſias remanebit deceptus
ſoluẽdo; quia moriente cras dicto Baptiſta, præfatus Ardimen-
tus aduocabit ab eo dictas decimas ex proprio ſuo iure non renũ- a
ciato, & cui renunciatio pr̃na nocere nõ põt, iuxta not. per Bald.
a ¶In filijs. Vide Bal. in cõſ. 392. in j. parte. vbi etiã an ꝑ coniectu ras ꝓbetur ſciẽtia uel ignorãtia. & icõſ. 295 ĩ 3. parte.
in l. qui ſe pris. C. vñ libe. poſt Nico. Mat. Iſta pars vr̃ verior, quia
intentio partiũ fuit ꝙ Franciſcus haberet oĩa iura decimalia com
petentia dictæ poſſeſſioni pro illa quantitate, vt patet ex tenore
inſtr̃i, & ſic ad quemcũq; ꝑtineant, cũ ſint verba in rem ꝓlata l. cũ
qui §. ꝙ exigimus. de ꝯſtit. pe. Faciat ergo Baptiſta ipſum renun-
ciare, vel renũciet ipſe taliter, ꝙ Ardimẽtus nõ poſſit venire Ʒ. ſ.
de renũciando ꝑ ſe & ſuos hr̃des, & promittẽdo defendere ꝓ da-
to & facto ſuo & ſuorum hæredum de non veniendo Ʒ per ſe &
ſuos hæredes. Nã ſi Ardimentus erit hæres pr̃is, non poterit ve- 2
nire Ʒ, ſed tenebitur ratificare factum ſicut hæres. l. ſolutum. §. ſo
lutam. circa prin. & l. rem alienam in fi. & no. Bald. in d. l. qui ſe pa
tris. Si non erit hæres patris, non poterit petere feudum per tit.
an agna. vel filius. Et quia vt vidi, præfatus Baptiſta in ſuis inue-
ſtituris fuit ſemper inueſtitus pro ſe & ſuis hæredi. & licèt illud
verbum in materia feudorum ponatur pro liberis. vt in ti. de alie
na. feu. §. & ſi clientulis. tñ poſtquam ſub appel. hæredum fuerunt
nominati, requiritur ꝙ ſint hæredes ad hoc vt feudũ habere poſ-
ſint. per ea quæ not. Bar. in l. vt iuriſiuran. §. ſi liberi. ff. de ope. lib.
¶ Concludo ergo partes D. poteſtatis eſſe in abſoluẽdo D. Cor-
teſiam a ſecunda petitione dicti Baptiſtæ de tribus millibus, quia
in illis non eſt debitor; & in condemnando ipſum ad ſoluendum
pecuniam contentã in prima petitione, dũmodo dictus Baptiſta
renunciet per prius dictis iuribus in dicta forma, ad hoc vt D.
Corteſias inueſtiatur, ſicut tenebatur renunciare ad hoc vt Fran-
ciſcus inueſtiretur, vel ratificare & approbare renunciationẽ alr̃
factã & inueſtituram inde ſecutam in pſonam Franciſci. ¶ Nec
ob. ꝙ ipſe D. Corteſias non ꝓduxit in actis inſtr̃m ceſſionis ſibi
factum a Franciſco; qa Baptiſta in quadam ſua cõparitione quæ
incipit. ꝓſentatio Baptiſtæ &c. ꝯfeſſus eſt dictum D. Corteſiam di
cta iura ceſſa habere. Item non obſt. quòd alia inſtrumenta dicti
D. Corteſiæ fuerunt producta poſt terminum ad hoc aſſigna-
tum; qa potuerunt ꝓduci, cũ oĩa eſſent integra. iuxta no. ꝑ Bar.
in l. mancipiorum. ff. de opti. leg. ꝑ gl. in cle. ſæpe de ver. ſig. in fi.

S V M M A R I A.

1 *Alienatio rerum fideicommiſſo ſubiectarum qualiter poſſit retractari; & quid ſi alienatio fiat ab ignorante hærede grauato. & 2.*

2 *Scientia præſumitur ex his quæ communiter fieri ſolent.*

3 *Fructus percepti de rebus alienatis facta retractatione alienationis an ſint reſtituendi, & qualiter formetur libellus.*

CONSILIVM XCIIII.

1 IN Chriſti nomine Amen ¶ † Clarum eſt
in iure, ꝙ res ſu
biectæ reſtitutionis per ſpãle vel gñale fideicommiſ
ſum non pñt alienari. Et ſi Ʒ fiat, eueniente caſu vel
ꝯditione fideicommiſſi ſi erat ꝯditionale, reſoluitur
alienatio, & res pñt a poſſeſſoribus vendicari non obſtante lapſu
cuiuſcunq; tpis currentis ꝯditione pendẽte. l. fi. §. ſinaũt auaritiæ
cum ſeq. C. cõia de leg. ff. de lega. j. l. ſeruo legato. §. j. & ꝙ ibi per
Bar. fallit qñ grauatus ignorabat grauamen, & ẽt ille in quẽ gra-
uatus alienauit; tunc. n. ꝑ ꝑ bonã fidẽ vtriuſq; nõ retractatur alie
natio, ſed grauatus vel hr̃s eius pretiũ, qđ ſuſcepit, tenetur dare
legatario vel fideicõmiſſo, ꝓut eſt caſus ſingularis in l. fi. §. fi. ff. de
leg. 2. & ego alias dixi, & dico ꝙ ſi grauatus vel hæres eius eſſent
non ſoluendo ad reſtõnem pretij, poſſet venditio retractari; quia
ꝯuenientius eſt ꝙ emptor hr̃et damnum ꝗ legatarius vel fideicõ
miſſus quorum eã præceſſit. de hoc eſt caſus expreſſus in l. planè
ſi filium. §. j. q. incipit. qui rogatus in fi. ff. de leg. j. ex quo ſequit,
ꝙ cum hæreditas illius filij grauati non ſit ſufficiens ad reſtõnem
ꝑtiorum perceptorũ ex dictis bonis alienatis, & reſtõni ſubiectis
ꝑ ea quæ ſuperius in puncto narrata ſunt, pñt prædictæ fideicom
miſſariæ venire Ʒ emptores ad retractationẽ dictarum venditio-
num, ẽt ſi dictus filius grauatus & alienans præſupponatur igno
raſſe grauamen fideicommiſſi. ¶ In dubio añt, quia erat neceſ-
ſarius hr̃s, videtur dicere doc. ꝙ præſumatur ignoraſſe contenta
in inſtr̃o per l. eius qui in prouinciam. in fi. ff. ſi cert. peta. quæ re
vera parũ, aut nihil facit; qa loquitur in ſeruis, qui ſunt neceſſarij
ipſo iure, & in effectu; non ſic vr̃ in filijs, qui licèt ſint neceſſarij
hæredes quo ad nomen, non tñ ſunt quantũ ad effectũ, niſi ſe im-
miſceant, vel expreſſè agnoſcant. C. ſi vt ſe ab hær. abſti. l. j. vñ æ-
quiparant emancipatis quantũ ad effectum hæreditatis l. nã nec
emancipati. de leg. j. Et ꝙ operatur aditio in extraneis, operatur ta
lis immiſtio in ſuis l. cũ bonis. ff. de acquir. hære. Vñ ſi in extraneis
præſumitur ſcientia ſm doct. eodem mõ in filijs [a] ẽt in poteſtate
poſitis. Et ſi in filijs præſumeret ignorantia ꝯtentorum in teſtõ,
ſimiliter in extraneis eſſet dicendũ, cum hodie clauſis tabulis poſ
ſint effici hæredes. C. de cadu. tollen. §. in nouiſſimo. qđ olim nõ
erat l. j. ff. de iur. & fac. igno. Ideo non vr̃ bona differentia, ꝗ Bart.
facit inter filios, & extraneos; imo in vtriſq; vr̃ præſumenda ſciẽ
tia, qm̃ hodie non fiunt teſtamẽta in ſcriptis nec clauſa, in quorũ
apertione requirit magna ſolennitas, vñ añquam fieret præſume
bat ignorãtis; ſed fiunt apta, qa nuncupatiua. Et tã notarius ꝗ te
ſtes ſciũt oĩa ꝯtenta, & ſtatim poſt mortẽ ꝯſueuerũt manifeſtari
2 † Vñ ex his, quæ cõiter fieri ſolent, ꝓſumo ſcientiã. ar. eorũ q not.
in l. j. ff.

in l.j.ff.de arbi.p gl.iunctis his quæ no.ĩ l.ſi tutor.ff.de pericu.tuto.maximè in caſu nr̃o,ſi reperitur ꝙ habuerit iſte filius inſtrũ teſtamenti penes ſe, per l.nõ eſt ferendus.ff.de trãſ. & p ea quæ no. in auth.at q̃ ſemel.C.de prob. de illo q̃ habuit penes ſe acta cauſæ & atteſtationes, q̃a p̃ſumit ipſas plegiſſe & teſtificata dididiſſe maximè ẽt ſi reperit iſtũ filiũ ſoluiſſe aliqus relicta p patrẽ,vel uoluntatẽ eius in teſtõ contentã impleuiſſe; vt patet ex no.p Bar. in l.q̃ romæ.§.duo fratres.ff.de ver.ob.Et poſito ꝙ oĩa iſta deficerẽt,& ꝙ p̃ſumeretur ignorãtia,ſu peſt aliud remediũ,de quo.ſ. dixi; q̃a hr̃ditas dicti filij nõ ſufficit ad reſtõnẽ pretij; & ſic ceſſat diſpoſitio.d l.fi.§.fi.de leg.2. Et ẽ locus regulæ, q̃ eſt ꝙ ignorãtia alterius nõ debet alteri eſſe nocina, ſicut nec ꝓficua. ff. de iur. & fac.igno.l iniq̃ſſimũ ff.quæ ĩ frau.cred.l.q̃ aũt.§.ſi quid cũ pupillo.Sed ſi eſſet ſoluẽdo,nõ videretur ſimplr̃ eſſe nocina uel captioſa dictis fideicõmiſſarijs.Erit ergo locus.d.l.fi.§.ſi nautẽ auaritiæ. cũ ſeq. vt poſſint venire ꝯ emptores, & res illas auocare. Nec eſt neceſſaria reſtitutio in bonis alienatis tã ex forma ſtatuti de quo ſ.in fi.puncti;nec de iure cõmuni.l.marcellus.§.res quæ.& ibi no. ff.ad treb.& no.per gl. & doc.in d.§.ſi nautem auaritiæ. q̃ incipit. imo in fine.& per Bar.in l.q̃ romæ.§.duo fratres.ff. de ver.obl.in 8.q.¶Quantũ ad id qđ quæritur,quantã poterit ab eis auocari. rñdeo dimidia tñ.Nã altera dimidia remanere dẽt apud eos pro legitima & trebellianica debita filio, in cuius ius ſucceſſerunt emptores,& quo ad illam valet alienatio,ut no.d.§.res quæ.quãtum verò ad fructus interim perceptos gl. prædicta,quæ incipit, imo ſenet ꝙ emptores teneantur reſtituere, ſed per oẽs reprobat,q̃m añ diem fideicõmiſſi cedentem ptinẽt ad grauatũ tanq̃ percepti iudicio teſtatoris.iuxta plenè no.in l.fideicõmiſſa.ff. ad treb. ergo & ad emptores,qui loco eorũ ſuccedũt.facit l.peto.§. prædiũ ff.de lega.2.Præterea cũ hic ſint bonæfidei,eos lucrantur.inſti.de acq. re.do.§.ſi q̃s a non dño.ff.de uſuris.l.q̃ ſcit.§.fi.¶Quantũ uerò ad melioramenta ſil̃r ex quo fuerunt bonæfidei, pñt aduerſua vendicãtes ea recuperare p uiã excipiendi,ut d.l.fi.§.fi.ff.com. de lega. ſuper verbo melioratione.per gl.& l.ademq;.§.1.ff.de acti. empti.¶Quantũ verò ad id quod quærit vltimo loco.ſ. qua tutiori uia ſit agendum. Rñdeo,ꝙ in libello narretur ad defunctum ptinuiſſe iure dominij vel quaſi,& per ipſum fuiſſe tenta & poſſeſſa tpe ſuæ mortis pro ſuis & tanq̃ ſua. Et poſt eius mortem remanſerunt in eius hr̃ditatem. Et ꝙ talis filius eius inſtitutus ab eo ipſa bona cœpit & occupauit iure hr̃ditario & tanq̃ hr̃ditaria bona patris ſui. Et ꝙ dicti poſſeſſores dicunt & p̃tendunt ſe emiſſe & habuiſſe titulo emptiõis a dicto filio teſtatoris,& ꝙ dicta vẽditio nõ valuit ſed ſaltẽ reuocata eſt,eo q̃a dictus filius fuit grauat⁹ de reſtituendo tali & tali ſub conditione ſi deceſſerit ſine liberis; & ꝙ ex forma ſtatuti etiam nulla facta reſtitutione verbali vel reali tranſlatum eſt dñium in dictas fideic.& etiã poſſeſſio. Quare petant declarari prædicta oĩa vera fuiſſe & eſſe,& pronunciari dictã venditionẽ nõ valere nec tenere in præiudiciũ dictarũ fideicõmiſſarũ pro illa portione vel rata quæ cadit in fideicõmiſſum,& ipſam fore & eſſe retractandã quatenus de facto proceſſit,dictoſq; poſſeſſores condẽnandos fore, & condẽnatos cogi,& cõpelli debere ad reſtitutionẽ dictorũ bonorũ pro dicta rata nõ aſtringentes ſe &c. & poſtea de oĩbus iſtis articulare; & ẽt vltra ꝙ dictus filius tenuit & poſſedit dicta bona tanq̃ bona hr̃ditaria patris ſui; & fuit abſque eo ꝙ dictus filius dicta bona acq̃ſiuerit a ſe,vel habuit aliũde q̃ ex ſucceſſione paterna. Et ſi aduerſarij cõfiteañ hoc ſatis erit, abſque eo ꝙ probet de dñio defuncti; q̃a cum prædicti habeant & prætendãt ſe emiſſe ab illo tanq̃ hr̃de & taq̃ hr̃ditaria bona,nõ poterunt referre q̃õnem,ꝙ defunctus non erat dñs; per ea quæ no.per gl.in l.cum res.C.de prob.& iſto mõ Spe. in ſimili format libellũ in re eccleſiaſtica alienata per prælatum ſine debita ſolennitate in tit.de rebus eccle.non alie.circa principium.

S V M M A R I A.

1 *Emphiteota duo habentes cauſam ab uno ſi contendant, is potior eſt qui prior fuit inueſtitus.*

2 *Petitorium & poſſeſſorium in eodem libello cumulatur diuerſo reſpectu.*

CONSILIVM XCV.

1 IN *Chriſti nomine Amen.* ¶†Viſis actis & actitatis inter dictas partes,& inſtrumẽtis hincinde productis,de quibus.ſ.fit mentio,& etiam dictis teſtium, ſatis clarum videtur ꝙ intentio præfati Alberti de Bononia agẽtis fundata eſt contra dictum Ludouicũ tã in poſſeſſorio quàm in petitorio per inſtrumenta producta per ipſum. Quorũ primum eſt inſtr̃m inueſtituræ factum in ſuam perſonam in anno 1408. per quod acquiſitum fuit ſibi utile dñium, ratione cuius poteſt rem auocare a quocunque poſſeſſore ẽt habente directum dñium.l.j.§.qui in perpetuum.ff.ſi ager vecti.vel emphi.peta.Scđm eſt inſtr̃m emptionis directi dñij & proprietatis factæ per notarium recipientem nomine dicti Alberti anno 1417. quæ ambo inſtr̃a, & quodlibet ipſorum præcedunt inſtrumentum & inueſtituram factam in dictum Ludouicũ anno 1416.Vnde cum ambo cãm habeant ab eodem dño,& cõtentio ſit inter eos,præfertur ille qui priorem titulum & traditionem habuit.C. de rei vend.l.quot ff.de publ.l.& ſi quidẽ.in prin.& ibi plenè no.de acti.emp.l.ſi ea res.§.fi.Sed ĩ quolibet dictorum inſtr̃orum continetur traditio.Nam in primo cõſtituit ſe concedens nomine dicti Alberti poſſidere.ergo &c.l.ꝙ meo.in prin.ff.de acq.poſ.& no.in l.ab emptione.ff. de pac. p gl. & doc. In ſcđo verò dictus venditor confirmauit dicto Alberto poſſeſſionem quam habebat,quæ ꝯfirmario loco traditionis hr̃. ff.de acq.re.do.l.qua rõne.§.interdum.inſti.eo.ti.§.interdũ.& ſic debet præferri dictus Albertus in petitorio, ſiue dicamus ꝙ ſit intentata rei vend.ſiue publicia.vt dictis iurib.ſil̃r in poſſeſſorio retinendæ, q̃m in eius abſentiam retinebat poſſeſſionem ciuilẽ. C. de acq.poſ.l.licet.& ſic præfatus Ludouic⁹ ex inueſtitura ſua poſtea facta occupauit naturalẽ. ſi vacabat.l. clã poſſidere.§. qui ad nundinas.ff.de acq.poſ.Ciuilem aũt non, quouſq; abſens reuerſus,non fuerit admiſſus, vel ſuſpicatus fuerit poſſe repelli, vt ibi hr̃ cum l.ſeq.de quibus ꝙ interuenerit hic non conſtat,nec præſumitur ſuſpicatus poſſe repelli ꝙ ad iudicem iuerit. l. de pupillo. §.meminiſſe.ff.de ope.no.nun.lõ pro dicta ciuili potuit intentare interdic. vti poſſi.vt in ea non moleſtetur; & q̃a hoc fieri non poteſt,niſi reſtituatur naturalis, vt plenè no.in d.§.qui ad nundi-
2 nas.per gl.& doc †& iſte Albertus vr̃ in prima parte ſui libelli deduxiſſe poſſeſſorium, in ſcđa petitoriũ, qđ fieri potuit reſpectu diuerſarum poſſeſſionum;vt in d.§.no.& in l. naturaliter. §. nihil cõc eo.ti.& l.ſi de vi.ff.de iudi.vel cõditionaliter vnum in defectũ alterius.arg.eius qđ hr̃ & no.in l.qui de inoſficioſo.ff. de inoſ. teſta.per gl.& l.1.C.de iudi.per Cy.Vel ſi dicamus ꝙ perdiderit ciuilem per remotionẽ illius,quem ibi dimiſerat ad cuſtodiam,vel per eius traditionem competit dicto Alberto interdic.vñ vi.vt l. peregrè.§.quibus explicitis.ff.de acq.poſ.vel condictio ex l.fi.C. de proc.& illud remedium intenaſſe: vr̃ qđ ſibi competit,cũ uerba libelli ſint apta cõprehendere quãlibet viam.arg.l.gallus.§. 1. cum his quæ ibi no. per Bar. in fi ff. de lib. & poſthu. debet ergo dictus Albertus ad ſuam poſſeſ. reſtitui p prædicta. Nec aliquid adminiculatur dicto Ludouico inſtr̃m inueſtituræ factum in perſonam Gerardi patris vt dr̃ ſui naturalis tñ; q̃a illa inueſtitura fuit facta pro ipſo Gerardo & hæredibus ſuis,vt ex tenore inſtrumenti eius patet.& iſte Ludouicus non probauit, imo nec deduxit,nec allegauit ſe eſſe hæredem Gerardi, nec ẽt filium,igitur dictum inſtrumentum ſibi non prodeſt, cum eius pſona ibidem nõ comprehendatur ſpecificè vel implicitè.ergo &c.C.de prob.l.ad probationem.la prima.poſt princ.ibi.quippe &c.& qđ no. Bart. in l.vt iuſiuran.§.ſi liberi.ff.de ope.lib.

S V M M A R I A.

1 *Filia dotata a patre exiſtente in communi cum fratre ſuo dicitur dotata de bonis patris,non patrui.*

2 *Filia an computet dotem & ornamenta in legitimam ſi alioquin eſt a ſucceſſione excluſa propter maſculos.*

CONSILIVM XCVI.

1 IN *Chriſti nomine Amen.* ¶† Si dicta Cornelia per l.municipalem eſt excluſa a ſucceſſione patris propter patruũ, nulla legitima ſibi debetur,& ſic quæſtio iſta videtur ſuperflua,cum ſit portio portionis debitæ ab inteſtato.l.parentibus & l. cum quæritur. C. de inoffi. teſtamen. Et non debetur ſibi niſi vt hæredi; ideo ſicut excluſo a ſucceſſione patris per ſuam repudiationem non debetur legitima , vt not.Cyn. C. de impube. & alijs ſubſt.l.hæres inſtituta.ita & excluſæ per l.municipalem.cum ſit eadem ratio.Hinc eſt,quòd de relicto per patrem tali filiæ, ſic excluſæ non reijcitur conditio; q̃a non ſuccedit loco legitimæ, quæ tunc non debetur.vt plenè no. Bart.in l.titio centum.§.titio genero.ff.de condi.& demon.Et præteritio talis filiæ non redderet teſtamentum nullum , ſi maſculus fuit inſtitutus. Sed ſi exhæredatus ſit, vt in auth. hoc amplius. in fin. C. de fideicomi. &

in l. maximum uitium. in fi. ſm eūdem opi.ut no. Bar.in l.fin.ff.ad tertu.& Bal. in l.maximum uitiū.C.de libe. ꝑter. qđ non eſſet, ſi
2 legitima deberē. † Fruſtra ergo q̄rit an dicta dos & ornamenta computent in legitimā. Si uerò ex forma ſtatuti ſaltē legitima ſibi debet, poſito ꝙ a reſiduo ſit excluſa,tunc ꝓcedit q̄ō , in qua dicendum eſt indubitanter totam dictam dotē & ornamēta debere in ipſam legitimā cōputari. ꝑ l. q̄m nouells.C. de inoffi. teſt.tāquā de bonis pr̄is ꝓfecta. Nam de dimidia nō eſt dubiū, q̄a ipſa
a fatetur,de altera uerò [a] dimidia , q̄ cenſet habita de portione patrui habentis tunc bona cōia cū pr̄e eius , adhuc idem eſt dicēdū; q̄a poſito ꝙ eſſet uerū qđ dr̄ ut ille cenſeat uoluiſſe donare , talis tn̄ donatio potius cenſet fuiſſe facta pr̄i ſuo cuius cōtemplatione frater eius neptē ex eo ꝓ parte dotauit uel dotaſſe ꝓſumit.argu. de col.dot l. dedit dotem quā ſibi. plus em̄ afficiebat fratri tāquā propinquiori quàm nepti ex eo q̄a erat remotior.C.de uerb.ſig. l.fi.& ſic fratri ꝑ prius ꝓſumit uoluiſſe donare.l. cū ita.§.fin.ff.de leg.2.& qđ habet & no.in l.gallus.§.j.ff.de lib.& poſth.& ſic cēſetur dos ꝓfectitia non aduentitia.ff.de iur.dot.l. profectitia.circa prin.c.ibi. qđ ſi quis patri donaturus &c.de uulga. & pup.l.ſed ſi plures.§.in arrogato.in fi. & ꝑ ꝯ̄s in legitimā cōputat qđ nō eſſet ſi eſſet aduentitia.l.ſcimus.§. repletionē. C. de inoffic. teſtam.
b Verius tn̄ eſt,[b] ꝙ hic nō ꝓſumitur facta donatio a dicto patruo,cū illa nō ꝓſumatur ubi ſubeſſe pōt alia cā.l. ſi cū aurū.ff. de ſolu.ff. de opc,liber.l.cāpanus,l.eleganter.§.q reprobos.in fi.& ibi no.ff. de pig.act. Sed hic pōt ſubeſſe,& ſuberat alia cā.ſ.ut tantumdem poſſet dare ꝓ filia ſua,quantum frater eius dabat ꝓ iſta.ff. ꝓ ſocio.l.ſi ſocius ꝓ filia.poſt princ.uel ſi filiam non haberet,ut tantūdem an̄ partē poſſet recipere in diuiſione ſocietatis,q̄m æqua-
c litas inter ſocios eſt ſeruanda, [c] ut d.l.ſi ſocius pro filia.& l.ſi non fuerit in prin.C.commu diui.l.penul.in fin.& ſic potius de parte patris cenſebitur dotata, quàm patrui.ut no. in Spe.tit. de iudi.§. ſequitur.uer.quid ſi unus ex fratribus.& arg.ff. de colla.do.l.j.§. pen. Nec obſt.C.de rei uxo.l.actio.§. excedit. q̄a ibi q̄n non ſuberat alius,ad quem pertineret onus dotandi ipſam mulierē , pro qua extraneus dedit dotem.Sed hic ſuberat pr̄ iſtius mulieris, ad quem pertinebat.l.fi.C.de dotis ꝓmiſ.l.q libe.ff. de ritu nupt. Vn̄ potius ꝓſumitur animo repetendi ab eo , uel de cōi, ꝓut in ſimi. uidemus in mr̄e filiū alente,q̄ præſumitur in dubio feciſſe animo donandi & pietatis gratia.l.alimenta.C.de neg. geſt. niſi ſuberat pater,ad quē pertineret onus alimentandi.l.ſi qs a liberis.§.ſi mater.ff.de libe.agno.ff.de neg.geſt. l.nenſenius. & ibi no. ¶ Vn̄ cōcluditur, totā dictā dotē & ornamenta fore in legitimā dictæ filiæ cōputandā tanquā a pr̄e ꝓfectam, cū partim a pr̄e,partim occaſione pr̄is ꝓuenerit. & hoc ſufficit, ut no.Bar. in l.in quarta.ff. ad l.falc.in ultima col.in uerſi.formo aliam quæſtionē, quam bis habui de facto &c.per l.omnimodo.C.de inoffi.teſt.in §.fin.

a De altera uerò. Hoc idē tenuit Alex.conſ. 179.uol.5. et Soc.iun. cōſ.33.uol. 1. nume. 3. LEON. à Lege.

b Verius tamen eſt.cōtrarium cōſuluit i hac parte donationis ꝓſum ptiuæ. Soc. Senior i cō ſi.5. i 2. dubio.i 4.uol. LEON. à Lege.

c ¶ Seruāda. adde.d. materia.Soci.cō ſi.4. circa fi. j.col. ꝙ ex quo æqualitas inter fratres eſt inductiua maternæ cōfirmatiuæ & conſolidatiua concordiæ & fraternæ charitatis & affectionis, & ꝑ cōtrarium inæqualitas ē nutritiua diſcordiæ, iō ſeruanda eſt.

d ¶ Nepotes. Quomodo autem appellatione filij ueniat nepos.uide Bal in conſil. 66, in 3. parte. & in cōſi 375.in 4. parte. ubi quid in teſtamētis. & qd i ſubſtitutione.

S V M M A R I A.

1 *Aui, & patris bona efficiuntur unum filii patrimonium , poſt aditam hæreditatem .*

2 *Subſtitutio facta, ſi filius deceſſerit ſine filiis,non uendicat locum in nepotibus. & 3. & 4.*

3 *Filiorum nomine an ueniant nepotes .*

4 *Nepotes ex proprio ſignificatu, ueniunt nomine liberorum.*

5 *Subſtitutione de pauperibus facta poſt defectum deſcendētium, interim poſſunt extranei inſtitui.*

CONSILIVM XCVII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Ne īproprijs utamur uocabulis,notandū eſt ꝙ hæreditas dicti adulti longè differt ab hr̄ditate primi teſtōris, auiq; ſui, ſeu a portione hæreditatis dicti aui q̄ primò ꝓuenit ad M. filiū , poſtea ad hūc adultū filiū eius eundemq; nepotē. Nā cū hr̄ditas ſit ſucceſsio in uniuerſum ius qđ defunctus habuit tp̄e mortis.l.hr̄ditas.ff. de uerb. ſig.pōt hr̄ditas dicti adulti eiuſdemq; nepotis cōprehendere non ſolū bona,q̄ fuerunt primi teſtōris,ſed ēt illa q̄ nō fuerunt unquā illius,ſed fuerunt acquiſita poſt eius mortē per M. eius filium & hæredem,& tranſmiſſa in hūc adultū eius filiū & hæredem, ac ēt pōt cōprehendere bona q̄ſita ꝑ dictum adultū. Et iō, ſi de dicta hæreditate q̄riū,nō ē dubiū ꝙ illa tota debet remanere penes matrem īſtitutā ab eo,nec uirtute alicuius de dictis ſubſtōnibus pōt in totū uel ꝓ aliqua parte ꝓuenire ad dictos. T.& P. ſuperſtites; q̄a in illa nō potuit teſtōr poſt pupillarē ætatē ſubſtituere directō, uel ꝑ fideicommiſſum.l.uerbis ciuibus.& l.in pupillari,ff.de uulg.& pup.iūcta.l.cohæredi.§.cū filiæ.uer.nec fideicōmiſſo.eo, tit.& l.ex facto.in prin.ff.ad treb.Si uerò q̄rit de tertia parte hæreditatis,q̄ fuit primi teſtōris, & q̄ tertia ꝑuenit ad M. filium, & de ipſo ad dictū adultū filiū eius ex illa,deſijt eſſe hæreditas ꝑ aditionem uel immiſtionē,ut no.in l.j.§.ueteres.ff. de acquir.poſ.& l. per ſeruū.de acqui.hær.& l.eius q in ꝓuincia.ff.ſi cer.pet.an̄ fi.in gl.ſuper uerbo hæreditati. Nec illa bona dr̄ hæreditas, uel quota pars hæreditatis dicti adulti,ſed q̄dam bona in eius hæreditate reperta,q̄ differūt ab ipſa hr̄ditate.l. hæreditas.ff. de petitio. hær. ſi ergo q̄rit an illa bona ueniāt reſtituēda ꝓfatis. T. & P. patruis in totū uel ꝓ parte uirtute alicuius de ꝓdictis ſubſtōnibus, q̄ quo ad ipſum ſi qua ipſarū facta diceret, nō poſſet dici niſi fideicōmiſſa poſt pupillarē ætatē, ꝑ iura.ſ.alleg. tunc ꝓcedit q̄ō in qua ſi&r dicendum ur̄, ꝙ nō,ſed debeant remanere penes matrē inſtitutā tali rōne.Nā ex uerbis teſti.ſ.relatis tres colligunt ſubſtitutiōes.
2 ¶ † Prima fuit facta de filijs ſuperſtitibus & ꝓmortuorum liberis maſculis ei q ex filijs inſtitutis ſine filijs maſculis ſeu liberis decederet. Et ex illa , ex qua magis uideret poſſe uenire, q̄a ipſi ſunt de filijs ſuperſtitibus , & ſic cōprehendunt in pſonis ſubſtitutis, uenire non pn̄t,eo q̄a illa ſubſtō fuit facta filijs inſtitutis dūtaxat, non aūt filijs eorū; qđ patet, q̄a dixit teſtōr, ſi aliquis dictorū filiorum ſuorū &c. Et ſ.non fecerat mentionē niſi de tribus ſuis fi-
3 lijs,non aūt de filiorū filijs,† & conſtat ꝙ appl̄one filiorū non ue-
d niunt nepotes[d] ex ꝓprio ſignificatu,nec ēt ex interpretatione in quacunq; diſpōne legis,uel hominis, q̄n nō tractat de ipſorū nepotū commodo,ſed de grauamine,ut hic; q̄a fideicōmiſ.ſubſtitutio eſt grauamen.d l.cohæredi.§.cū filiæ.uerſi. nec fideicōmiſ, iō reijcit de legitima.l.q̄m in prioribus.C.de inoffi.teſt.ff. de leg.2. l.cum patronus.iunctis his q̄ plenè no.in l.liberorum.ff. de uerb. ſig.ꝑ Bar.oportuiſſet ergo dicere ad hoc, ut uenire poſſent ꝓfati patrui ex dicta ſubſtōne hoc modo, uidelicet ꝙ ſi aliquis dictorū filiorum ſuorū deceſſerit ſine lib.maſculis.Aut eius liberi ſine liberis &c.& tunc ēt eſſet dubiū,qđ tangit Bar.in l.ꝙ ſic.ff. de leg. 3.& in l.cēturio. ff.de uulg.& pup.& Bal.in l.ab eo.C. de fideicō. allegatis.ſ.in puncto. Sed in caſu nr̄o,ꝙ nō ita dixerit, ſed ſolū ſi aliqs ꝓdictorū filiorum ſuorū decederet ſine liberis.& ille M.deceſſit relicto filio,ſubſtō facta dicto M. filio expirauit , q̄a defecit condō,ſub qua facta fuit,nec reuiuiſcit,licèt dictus filius relictus poſtea mortuus ſit l.ſi qs hr̄dē.C.de inſti.& ſubſt. ſub condi. fac.C.q̄n dies leg.cedat.l.cū uxor. & ſic ex illa nō pn̄t uenire , nec ēt ex alia q̄ cenſeat facta filijs filiorū, q̄a nulla cenſet eis facta, ut dictū eſt;q̄a illi nō cōprehendunt app.filiorū hoc caſu,ut dictum eſt;& ita determinat expſsè Io.And.in addi.Spe. titu.de teſta.§.in primis.i fi.ubi format ad literā iſtū caſum,& ita decidit. Nec ob. auth.ſed & ſi qs.C.de ſecun.nup.in fi.ubi diſpō facta ſub ꝯdōne ſi filij deceſſerint ſine filijs, locū ſibi uēdicat ēt ſi decedant cū filijs, ſi illi poſtea ſine filijs decedant , q̄a ꝓut ibi dicit Cy. q ēt iſtū caſum determinat in̄ō quo.ſ.ſpālis caſus eſt ille, & ſpālem rōnē habet in ſe,nec debet trahi ad ꝯ̄ſeq̄uētiam; un̄ ipſe format q̄ōnem cū deciſione ſuperioris &c.& determinat ꝓut.ſ.dixi ꝙ nō habeat locum in perſonis filiorū filij. ¶ Sed a ſubſtō contenta in uerbis teſtōris ſupradictis gn̄alior eſt,q̄a facta fuit ſub noīe liberorū dum dixit,
4 Et ſic oēs filij maſculi & liberi deſcēdētes ipſius teſtōris &c. † Nā appl̄one liberorū cōprehendunt ēt nepotes de ꝓprio ſignificatu d.l. liberorū.de uerb.ſig. & ſic illa facta fuit nō ſolū filijs, ſed nepotibus; tm̄ ur̄, ꝙ licèt nō poſsint iſti uenire ex illa q̄ facta fuit filijs primi gradus, tn̄ pn̄t uenire ex illa quæ facta fuit nepotibus. Tamen ꝯ̄trium eſt uerius duplici rōne.Prima q̄a illa fuit facta ſub conditione, ſi omnes maſculi decederent ſine maſculis &c. quæ conditio facta cum expreſsione nominis collectiui non deficit per mortem primi morientis alijs ſuperſtitibus l.pe.C. de impu. & alijs ſubſtitu. Secundò quia illa ſubſtitutio fuit facta de fœminis non de maſculis, unde iſti cum ſint maſculi non comprehenduntur inter perſonas ſubſtitutas ; nec audeo dicere ꝙ uerbum liberi poſitum in hac ſecunda ſubſtitutione cenſeatur repetitum in prima ꝯ̄ña non ſic cenſentur repetita in ſequentibus , ſicut ecōuerſo,ut no.in l.quiſquis.ff.de leg.3.in j. gl.
5 ¶ † Tertia uerò ſubſtitutio, quæ ſimiliter fuit generalis quantum ad perſonas quibus facta fuit, quia omnibus deſcendentibus tàm maſculis quàm fœminis; tn̄ adhuc non pn̄t ex ea adhuc iſti uenire ; tum q̄a facta fuit ſub conditione quæ nō extitit.ſ. ſi omnes maſculi & fœminæ decederent ſine liberis; tum q̄a illa eſt facta de pauperibus, quorum numero iſti nō comprehendunt.Nec ēt uideo,ꝙ iſti poſsint uenire uirtute primorū uerborum in uerſi.Item uoluit &c.dum dixit,ꝙ ſi

dixit, ꝙ ſi aliquis filius & deſcendens maſculus deceſſerit &c. & poſtea ſubdit, ꝙ ſuꝑuiuẽtes ad quos illius hr̃ditas deuoluet̃ &c. & ſic vr̃ uoluiſſe ſuꝑuiuẽtes ſubſtituere nõ ſolũ filijs, ſed ẽt alijs deſcendentibus, dum dixit, filius & deſcendens &c. Sed certè uerba illa ad quos deuoluet̃ &c. nõ importãt ſubſtõnem, qa nõ ſunt uerba diſpoſitiua, ſed enunciatiua futuri euentus. l. iul. §. ex his. & l. pr̃ filiũ. §. ſundũ. & utrobiq; no. ff. de leg. 3. ꝑ Bart. Itẽ loquit̃ de hr̃ditate ꝓcedentis, quã ipſe teſtõr ex fideicõmiſſo nõ poterat facere deuolui ad ſuperſtites, vñ nec in illa põt uerba teſtõris operari; qa non poterat nec in hr̃ditate ꝓpria, qa de ea non dixit. ff. de reb. dub. l. in ambiguo. Prætetea loq̃r, qñ deceſsit cũ filia fœmina qđ hic non eſt; ergo &c. l. commodiſsimè. ff. de lib. & poſth. & ſic ꝯcludit̃ ꝙ ex uirtute uerborũ de quibus ſupra prædicti non ſunt admittendi, ſed debent remanere penes matrem & eius hæredes, quouſq; omnes deſcendentes deceſſerint; & tunc deuoluentur ad pauperes uirtute ultimæ ſubſtitutionis.

S V M M A R I A.

1 *Exceptio macedoniani non prodeſt filiofamilias notario & qui habet bona & quaſi caſtren. & 2.*
2 *Argumentum a contrario ſenſu habet etiam locum in ſtatutis, quando ſtatutum aliàs eſſet ſuperfluum.*
3 *Cedens actionem poteſt iterum agere, niſi in tribus caſibus.*
4 *Interpretatio ſtatuti præſcriptionem debiti certo tempore inducentis.*

CONSILIVM XCVIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ In cã applõnis uertẽtis coram dñis auditoribus ſñiarum cõis Venetiarũ inter ſer Henericum ſer Euccardi de auſtria appellantẽ ex parte vna, & D. Margaretã relictam quõdã ſer Thomadiꝰ de pinzano habitatorem in ciuitate ꝑdicta Auſtriæ appellatam ex altera, ſuper certa quantitate pecuniæ petitæ per dictam D. Margaretam tanq̃ hr̃dẽ dicti ſui mariti, q dictam quantitatem dr̃ mutuaſſe dicto ſer Henerico, de quo mutuo ꝓductum fuit certum ſcriptum manu dicti ſer Henerici factum anno 1401. & ſigillatim ſuo ſigillo, quod ſcriptum extitit ꝯfeſſatum per eum. Quæ quidem cã mihi Paulo de Caſtro utriuſq; iuris doctori legenti Paduæ, & de collegio doctorũ eius cõmiſſa ꝯſulenda per ꝑfatos D. auditores ſñiarum, coram quibus uertit̃. Viſis actis & actitatis tã in prima cã in qua fuit lata ſñia abſolutoria ꝓ dicto ſer Henerico, q̃ in prima cã applõnis in qua dicta ſñia fuit reuocata, & lata fuit ſñia ꝯdemnatoria de ꝯſilio ſapientis, vcʒ D. Antonij de belgrado ꝯſultoris aſſumpti, uiſoq; dicto conſilio & ſñia ſm ipſum lata, rõnibuſq; & allegatiõibus hincinde factis. Viſis ẽt capitulis nouiter ꝓductis corã me & receptis de mãdato dictorũ D. auditorum ꝓ utraq; parte, & teſtibus examinatis ſuꝑ eis ſuꝑ eo qđ q̃rit̃ a me per ꝑfatos D. auditores, ut ꝯſulem q̃ ſunt uel eſſe dẽant partes eorũ in ſñiando & ꝓnunciãdo, & ſi iuſtè ẽt bñ ꝑ dictũ D. Antonium fuit ꝯſultũ, & an bñ fuerit ſñiatum ꝑ D. locũtenẽtẽ, uel nõ; & ſubſequẽter an bñ fuerit appellatũ ꝑ dictũ ſer Henericũ. Dico & ꝯſulo Xp̃i noĩe repetito, partes dictorũ auditorũ eſſe in ꝓnũciando ꝑ nobilẽ uirũ D. Vitalẽ olim locumtenentẽ pr̃iæ foris iulij bñ fuiſſe & eſſe ꝓnunciatũ & ſñiatũ de ꝯſilio dicti D. Antonij cauſis & rõnibus in dicto cõſilio cõtentis, quas breuitatis cã nõ repeto, qa ſuperfluũ eẽt. Et cõſequẽter malè fuiſſe & eẽ appellatũ ab illa ſñia, & ipſam dẽre cõfirmari ꝑ ꝑfatos D. auditores, uictũq; victori in expenſis lrĩmè factis in d. cã cõdẽnare, nõ obſtantibus nouiter deductis & allegatis corã me, vcʒ ꝙ dictus ſer Henericus t̃pe facti mutui erat in pr̃ia ptãte. Et ſic vr̃ inferre, ꝙ dicta dña debet excludi ꝑ exceptionẽ macedo. † tũ qa iſtud nõ fuit ꝑ dictum ſer Henericũ deductũ in iudicio ꝑ modũ exceptionis, & ideo ſuper hoc in cã applõnis nõ vr̃ potuiſſe articulari, ꝓut ſentit Bal. notabilr̃ in l. per hanc. C. de tẽpo. appel. tũ qa etſi illud nõ eſſet uerũ, ꝑ id qđ no. Bar. in l. j. ff. de excep. ibi. q̃ro qđ ſi nõ dico, exceptio, ſed factũ ex quo colligit̃ exceptio dũtaxat narraui &c. tñ ꝓ parte dictæ D. ꝓbata ſunt talia, ex q̃bus dicta exceptio ſublata eſt, qm̃ ꝓbatũ eſt & cõfeſſatũ, ꝙ ipſe Henericus erat notarius t̃pe facti mutui, ꝙ eſt officium publicũ authoritate & vtilitate afferẽs emolumentũ, qđ emolumentũ licet recipiatur a priuatis ꝑſonis nõ a publico, tñ dr̃ peculiũ quaſi caſtrenſe, ut eſt tex. cũ gl. in l. fi. §. de alijs au. C. de inoffi. teſta. in uerbo memoria libus. iuncta l. fori. & qđ ibi no. C. de aduoca. diuer. iud. & ſic iure cõi ceſſat dicta excep. ff. ad maced. l. 2. & ibi no. in gl. tũ ẽt qa probatum eſt, ꝙ ipſe adminiſtrabat facta domus, & eam regebat, ꝙ gubernat tanquã maior domus, qa pr̃ ſuus alibi ut plurimũ morabat̃ & nõ impediebat ſe de aliquo niſi de dando ſibi bonũ tp̃s, ut plures teſtes dñt. vñ poſito ꝙ de iure cõi hoc nõ ꝓficeret nec ſufficeret niſi ignorantibus ipſum eſſe filiũfami. ff. ad macedo. l. 3. in prin. ex forma tñ ſtatuti diſponentis inter alia gñaliter filiũ fami. nõ poſſe efficaciter obligari, niſi faciat publicè & ꝯtinuè facta domus, & ipſam domũ gubernet; a ꝯrio ſenſu colligit̃ ipſum efficaciter obligari ex illa dictione, niſi, q̃ ponit in caſu ꝯrio. iuxta no. in l. actione. C. de tranſa. ꝑ doc. & l. eum q. §. q. iniuriarũ. & ſic ſi facit publicè ꝯtinuè facta domus & ipſam gubernat, efficaciter obligat̃ indiſtinctè, ẽt ſi ꝯhens ſciat ipſum eſſe filiũfa. vt ſic ſtatutũ aliq̃d operet̃, & nõ ſit ſuꝑfluũ. l. j. in fi. cũ ibi not. ff. ad muni.
2 qa ſi ignoraret hoc eẽt ẽt de iure cõi. † Cõſtat. n. arg. ſumptũ a ꝯ-
a rio ſenſu locũ hẽre ẽt in ſtatutis, [a] ut no. in l. cõuenticulam. C. de epi. & cle. ꝑ Cyn. & Bal. qñ ſtatutum alias eſſet ſuperfluũ, alias ſecus; & ſic intelligat̃ qđ no. Bar. in d. l. oẽs populi. ff. de inſti. & iur. & ſm Iac. but. Si igit̃ ita eſt, ꝙ ex forma dicti ſtatuti ſumpto arg. a ꝯrio ſenſu ꝑfatus ſer Henericus eſt efficaciter obligatus, ſeq̃tur ꝙ nõ hẽt exceptionẽ. ff. de uer. obli. l. creditores. ibi. ſine ulla exce-
3 ptione ꝑpetue &c. † Silr̃ nõ ob. id qđ dictus ſer Henericus deduxit in 7. articu. ſeu poſitione, ualet ꝙ dicta D. Margareta iura & actionem, q̃ & quã hẽt ꝯ eũ, ceſsit cuidã tertio; q̃ poſitio fuit confeſſata ꝑ dictam D. Nam iſtud non tollit nec impedit, quominus ipſa cedens agere poſsit & intentare directã actionem q̃ penes ipſam remanſit, niſi in tribus caſibus. ſ. ſi ceſsionarius fuiſſet litẽ ꝯteſtatus cũ eo, ꝯ quẽ facta eſt ceſsio, uel partem debiti ab illo recepiſſet, uel ei denũciaſſet ne ſolueret. l. 3. C. de noua. quorũ triũ caſuum nullus eſt hic deductus uel ꝓbatus. Alia deducta per dictũ ſer Henericũ corã me ſunt nugatoria, & ad ꝓpoſitũ minimè facientia: iõ ſuꝑ eis nõ inſiſto. ſuꝑ deductis verò in alijs inſtantijs ſatis fuit ſufficienter rñſum ꝑ primũ ꝯſultorẽ ſpãlr̃ ſuper articulo ꝑſcriptionis; qa ſtatutũ de ꝑſcri. 15. anno. ut nõ ꝯtineat abſurditatẽ & excludat pactũ, debet reſtringi ad debitorẽ bonæfidei. ꝑ ea q̃ no. in c. fi. de excep. lib. 6. & de imunu. eccl. c. eos in nouella. ff. de condi. inſti. l. ſi q̃s ſub ꝯdi. ꝑ Bar. & ſic ad hr̃dẽ debitoris, q potuit hẽre iuſtã ignorantiã de facto defuncti; ut in c. cũ q̃s in ius. cũ ibi no. ꝑ gl. de reg. iur. lib. 6. Sed hic de facto ſuo nõ põt dictus debitor ignorantiã iuſtã ꝑtẽdere, ut in l. q̃ q̃. ff. ad uell. & in c. ab ex-
4 cõicatu. de reſcrip. † Nec ob. qđ uult. Bar. in l. ſequit̃. §. ſi vnã. ff. de
* uſucap. qa illa opi. * cõiter nõ tenet̃, & eſt una de illis in quã ipſe
b cõiter reprobat̃. [b] ut no. Bal. in l. 2. ſcu. j. C. de ſer. & aqua. & ipſemet Bar. determinauit ꝯriũ in l. oẽs populi ff. de iuſti. & iure. i 3. q. prin. dũ inducit ad q̃õnẽ uer. ecclĩæ. aliã ubi determinat nõ ualere ſtatutũ diſponẽs, ꝙ ſi creditor ſteterit ꝑ decẽniũ, ꝙ debitum nõ petierit, cadat a iure ſuo; qa nec l. impialis hoc dicẽs valeret, qa includeret peccatũ. facit qđ not. Bald. in l. 1. & l. ne pr̃ouus. C. de ope. libe. & ſic ibi caſus nr̃ expreſſe determinat̃, ꝙ nõ ſolũ eſt nullũ ſtatutũ ſi dicat ꝙ debitor ꝑſcribat; ſed ẽt ſi dicat ꝙ creditor cadat a iure ſuo; licet q̃dã de hoc dubitẽt, ſed nõ ẽ dubitãdũ poſtquã ipſe idẽ Bar. ita determinat, a cuius determinatione nõ eſt recedẽdũ in iudicãdo, potiſsimè qa roborat̃ authoritate Io. and. in d. c. 2. de except. lib. 6. in nouella. Cõcludo ergo bñ ut ſ. dixi.

¶ Caſus conſilij ſequentis.

¶ In Dei noĩe. Factũ ſic ſe hẽt exiſtẽte expulſo ſeu abſente metu tyrannidis a ciuitate Brixiæ & eius diocœ. olim ep̃o Brixiẽ. & reſidente in eadẽ ciuitate D. Nicolao malazãpa, q ſe gerebat ꝓ uicario gñali ep̃alis curiæ ac cleri & cp̃atus Brixien. ꝯtingit ꝙ coram ipſo tali quali uicario porrectus fuit libellus ꝑ quẽdã præ. Bartholomeum aſſerentem ſe archipresbyterũ plebis & ecclĩæ ſanctæ Mariæ de chochalio diocœ. Brixi. Contra cõe & hoĩes terræ de caſteraago eiuſdẽ diocœ. ꝑ mudũ & formã ꝯtẽtũ in ſñia his annexa, cui petitiõi fuit rñſum ꝑ Iacobũ de chochalio aſſerẽtẽ ſe ſyndicũ & ꝓcuratorẽ dicti cõis & bonum de caſterzago faciẽdo certas exceptiones & litẽ ꝯteſtando, prout ꝯtinetur in tenore dictæ ſñiæ. Demum lata fuit ſñia per dictũ uicariũ ſuper d. cã. ꝓut apparet in ſcriptura ſequẽti, q̃ diligenter uideatur, citato ad ipſam ſñiam ſupraſcripto Iacobo, & q̃uodam D. Petro aſſertus ſyndicis dicti cõis, & in ipſa ſñia fuit condemnatus dictus D. Petrus, q nunq̃ fuerat in cã, à qua aſſerta ſententia non fuit appellatũ nec de nullitate dictum; uel ſi fuit appellatum, non fuit facta proſecutio. Modò præſuppoſito ꝙ non appareat alia de dicto ſyndicatu dicti communis niſi ſm uerba enunciatiua dictæ ſñiæ. Præſuppoſito etiam, ꝙ nunquã dictum cõe & homines uel eccleſia de

a ¶ In ſtatutis. Adde eũdẽ Paul. ſ. in conſi. 83. i nu. 9. & quòd ibidem dictũ fuit in apoſtil.

b ¶ Reprobatur. vide Ioã. Barb. Seuerin. in reperi. d. l. oẽs populi colũ. 29. in verſicul. 1. infert Bartol. hac qui dat plures ſolu. & ſm opin. cõem affirmat illam, ꝙ aut ſtatutũ dirigit verba ad creditorem aut non, & ꝓcedit per regulam negatiuã qđ nõ valet fauore! aiæ, cum aliquibus limitationibus q̃ poſſent adaptari ad ſolutionẽ. vñ dic vt ibi ꝑ eũ. ꝓ quo vide Iaſo. May. inſtit. de actio. in pri. ſnu. 99. & ſeq. & d. Alexan. de imo. i cõſi. 185. in 2. pte & Fel. i c. fi. circa med. 2. col. de ꝑſcri. & ſalua Bart. dũ dicit in reperi. d. l. oẽs populi. ꝙ non dẽt intelligi ſecundũ diſtinctionẽ. ſ. quo ad tollendam ſũdum obligationem naturalẽ quam tolli nõ ꝑt niſi ꝯrio actu natura li. l. nihil. ff. de reg. ior. nam itaſẽſit Bart. dũ dicit tolli tur obligatio ciuilis, & eliditur effectus naturalis.

de caſterzago a memoria hoīum citra ſoluerit dictam decimam. Quòdq; nō appareat nec apparere pōt, ꝙ dicta plebs de chocha lio vel aliq̄ eius rector, ante uel poſt dictā ſnīam vnquā exegerint dictā decimā in totū vel in parte. Quæritur nunq̄d dicta aſſerta ſnīa debeat executioni mandari, vel, nō ſtantib' obiectis prædictis, et q̄ inferius reperiuntur ꝑ modū quæſitorum; uide licet. ¶ Primò nūquid dicta ſnīa poſsit inualidari eo reſpectu, ꝙ dictus vicarius nō ſe gerebat ꝓ uicario epiſcopi, ſed ep̄atus tñ, quòdq; verus ep̄s erat explulſus, quidā alius intruſus. ¶ Secūdò nunq̄d dicti aſſerti ſyndici p̄ſumant fuiſſe ſyndici autoritate dictæ ſententiæ, non apparente aliter de mandato. ¶ Tertiò præſuppoſito quòd apparere poſsit de dicto ſyndicatu, nunq̄d dicta ſnīa valeat ꝓ eo quòd fuit lata ʒ ſyndicū, qui nunq̄ fuerit in dicta cā. ¶ Quartò p̄ſuppoſito ſtatuto cōmunis Brixi. quo cauet ꝙ iudex laicus poſſit cognoſcere ſuꝑ petitione decimarū, nunq̄d dictus archipreſbyter teneat̄ ſequi forū reorū petēdo executionem dictæ aſſertæ ſentētiæ corā iudice laico; an verò illā petere poſsit corā uicario ep̄i inuitis reis, an teneat̄ offerre libellū vel nō. ¶ Quintò nunq̄d dictæ eccleſiæ ſeu archipreſbytero obſtet exceptio p̄ſcriptionis q̄nquagenariæ, nō obſtante dicta aſſerta ſnīa. ¶ Sextò prouideat̄ de oībus remedijs & cautelis q̄bus dictum cōē & huīnes ſe tueri poſsint aduerſus iniquitatē & iniuſtitiā dictæ aſſertæ ſnīæ, quæ ʒ omnem iuſtitiam fuit prolata.

S V M M A R I A.

1 *Snīa lata ꝑ uicariū intruſi uiuente uero epiſcopo, nō trāſit in rem iudicatam.*
2 *Sententia lata contra uniuerſitatem non citatam legitimè etiā comparente alꝫ quo qui aſſerat ſe ſyndicum, an ualeat.*
3 *An præſumatur pro ſententia quæ tranſiuit in rem iudicatam.*
4 *Sētentia an ualeat, ſi cōdemnetur dominus cauſæ mediante procuratore, qui non eſt litem conteſtatus.*

CONSILIVM XCIX.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Circa primū q̄ſitū dicēdū eſt, ꝙ ex illo capite pōt dicta ſnīa impugnari, tanq̄ lata a iudice incōpetente. ſ. ab illo q̄ ſe gerebat ꝓ uicario; cū tñ nō eſſet ibi poſitus ꝑ verum ep̄m, apud quē erat iuriſd. ep̄alis, licet eſſet expulſus de ſede ſua; q̄d patet q̄a poterat eam exercere inter ſubditos in terra uicina & extra ſuā diœceſim; ut in cle. unica. de foro cōp. iuriſditio nāque cohæret ꝑſonæ magis, q̄ in territorio, licet nō niſi in territorio exerceatur iux. plene. no. ꝑ Bar. in l. 1. circa fi. ff. de iuriſdi. oīum iu. nec ꝑdit licet eā habens exeat territoriūm; ut no. gl. plenè. ff. de offi. præſi. l. 3. licet nō poſsit regulariter extra territorium exercere, ut ibi; ſed fallit in caſu iſto, ut in. d. clemen. pōt ēt de iure exiſtens extra territorū delegare vel cōmittere in territoriū cognoſcēdas. ff. de offic. p̄fec. urba. l. fi. ff. de offic. ꝓcō. l. 3. §. fin. Si igitur dictus uicari' nō erat poſitus a vero ep̄o, penes quē erat iuriſditio; ſed ab intruſo penes quem nō erat; vel ēt a capitulo penes quod ſimiliter nō erat viuente uero ep̄o; niſi in caſu. c. pe. de ſup. negl. præla. li. 6. dicendū eſt ſnīam ab eo latā nō tenere. C. ſi a nō compe. iudi. l. j. iuncta. l. j. in prin. C. q̄ ꝓ ſua. iuriſd. Et poteſt opponi dicta exceptio ad impediendū executionē ſnīæ ſi notoria eſt, vel offerri probatio in prōptu. iux. plenè no. ꝑ Bar. in l. 4. §. cōdēnatū. ff. de re iudic. & patet ex clem. vt calūnijs, de re iudi. vbi tūc demū nō admittitur exceptio nullitatis ad impediendū executionē, qñ datæ fuerunt tres ſnīæ cōformes ꝓ actore, q̄d hic nō eſt, ſed una; ſed etiā tunc admittit illa q̄ ꝓuenit ex defectu iuriſdōnis; vt no. gl. fi. ī cle. ad compeſcēdas. de ſequeſtra. poſ. & fruc. q̄a reddit totū iudiciū
3 tetro nullū. ergo &c. arg C. de procu. l. licet. cū ibi no. ¶ † Super ſecūdo dicendū eſt, quòd dicti ſyndici aſſerti nō p̄ſumūtur fuiſſe ſyndici autoritate dictæ ſnīæ, uel ꝑ ꝑ eius uerba poſtq̄ negant̄ fuiſſe; & non oſtēdit nec apparet inſtr̄m ſyndicatus; q̄a uerba iudicis vel notarij ſcribētis dictā ſnīam nō pōt præiudicare dictæ vniuerſitati abſenti, & ignoranti, & nō citatæ ad hoc; vt patet ex eo no. ꝑ Inno. de offi. de leg. c. cū ī iure. de ꝓba. c. qm̄ cōtra, q̄nimo ēt ſi iudex ꝓnunciaſſet illos fore ſyndicos & habere ſufficiens mandatū, talis pronunciatio nō noceret uniuerſitati abſenti & nō citatæ ad ipſam audiendū; ꝓut determinat Cy. C. de ꝓcur. l. licet. in 3. q. & ēt Bar. dicens hoc tenere oēs doc. & Bald. C. de fur. l. falſus. in 11. vol. uer. ad quartū venio. & expreſſe in terminis Spec. in tit. de ſyndico. uer. q̄d ſi iudex pronunciat. & q̄d not. Inno. in c. ſuꝑ literis. de reſcrip. & d. Ant. de Bu. in. c. j de ꝓcur. multo ergo minus p̄iudicare debēt p̄fata verba ſnīæ prolata non diffiniēdo; ſed enunciatiuē narrando tales fore ſyndicos, & produxiſſe ipſorum mādata, ex quo aliter de mādato nō apparet, nec fuerūt inſtr̄a mādatorū in actis regiſtrata, poſtq̄ negant̄ fuiſſe ſyndici. ut in auth. ſi q̄s in aliquo documēto. C. de eden. & q̄d no. Inn. in locis ꝑall. Licèt. n. pronūciatio iudicis ſuꝑ legitimatione mādati ꝓſit, quātū ad hoc vt ammodo ab alia parte non poſsint repelli tanquam nō hñtes mādatū, nō tñ nocet illi cuius dr̄ q̄s eſſe procu. uel ſyndicus quominus poſsit aſſerere ʒriū, & offerre ſe paratū oñdere ʒriū, ſi producat originale mādatū; ut patet ex not. per doc. in d. l. licet. C. de ꝓcu. ſic debet intelligi q̄d no. in Spe. de excep. §. nūc uidendū. ver. ſi. alias aperta eēt uia, ꝑ quā poſſet fieri maximū p̄iudiciū abſenti & ignoranti. ſ. ꝙ aliq̄s fingeret ſe procuratorem eius, cū nō eſſet & faceret ſe ꝓnuntiari procuratorē conſentiente aduerſario, & poſtea ſe condēnari, & ſnīa noceret abſenti, q̄d
3 eſſe non debet. arg. de collu. dete. l. cum nō iuſto. † Nec ob. ꝙ p̄ſumitur pro ſnīa poſtquā tranſiuit in rē iudi. ut no. Inn. in d. c. qm̄ ʒ fal. & in c. bonæ. de ele. & Spe. in tit. de ſent. §. 1 a x. ante fi. q̄a uerum eſt inter illos, inter quos ꝯſtat fuiſſe latā; ſed hic non cōſtat eſſe latā cōtra dictā uniuerſitatē, niſi appareat de ſyndicatu p̄dictorū, poſtquā negant̄ fuiſſe ſyndici, & nō ꝓducunt acta nec inſtr̄m ſyndicatus; maxime aūt ꝓcedunt p̄dicta, quia dicta uniuerſitas nō fuit citata ut debuit. ſ. ꝑ nūciū & literas miſſas ad maiores & regentes uniuerſitatē; ſm ea q̄ tradunt ꝑ gl. in c. bonæ. il j. ſuꝑ uerbo ſingulares. de elec. & in c. fi. c. de cōceſ. p̄b. in gl. mag. ſed ꝑ proclama factum alta voce penes bāchum dñi vicarij, & ſic nō arctauit uniuerſitatē, q̄a uox p̄conis paucis innoteſcit; ut ī auth. qui ſemel. C. quō & qñ iudex. Vnde non pōt dici, ꝙ ualeat dicta ſnīa, ſaltem rōne cōtumaciæ in nō mittendo idoneū rūſalem; q̄a nō tenebat̄ mittere, cū nō eſſet citata, ut debuit; & ſic ꝑinde erat, ac ſi nullo modo fuiſſet citata. arg. ff. q̄d cuiuſ. uni. no. l j. §. q̄bua.
4 ¶ † Circa tertiū vr̄ dicendū ſnīam nō ualere, poſtq̄ non fuit lata ʒ illū ſyndicū, qui fuit litē cōteſt. ſed ʒ aliū q̄ ꝯteſtatus nō fuerat ꝑ l. j. C. de ſent. In ʒriū q̄a ēt ʒ ipſam uniuerſitatē fuit lata, & iudiciū fuit agitatū ꝑ ſyndicū eius qui dr̄ habere legitimā adminiſtrationē. l. munerū. §. iudicandi. & §. defenſores. ff. de mu. & ho. vnde ſicut lit. conteſta. cū tutore uel curatore, nihilominus pōt uerba ſnīæ concipi ʒ pupillū; ut no. Bar. in d. l. j. in fi. C. de ſen. & l. ſtip. iſta. §. ſi ſtipuler. ff. de uerb. ob. & no. in c. ſuſcitata. in j. glo. extra de reſti. in integ. ita hic potuerunt cōcipi in ipſam uniuerſitatē, facit. c. querelā. de elec. & q̄d ibi no. in gl. poſſet tñ dici, ꝙ illud procederet ſi cōcepta eſſent uerba in ipſam uniuerſitatē de directo, & nō mediāte ꝑſona alterius ſyndici qui lit. conteſt. non fuit; ſed hic illo mediante, q̄a condēnat D. Petrum ſyndicum qui lit. conteſt. non fuit, & per ipſum dictam uniuerſitatem, & ſic mediante perſona & medio inhabili; quia ſi ſolum D. Petrum condemnaſſet vr̄ non ualere, ergo nec cōdemnatio facta de uniuerſitate mediante D. Petro; quia medium inhabile &c. l. Tria prædia. ff. de ſer. vrb. prædio. l. ſeruitutes. §. publico de ſerui. l. qui libertinus. §. poſthumus. ff. de ope. libe. C. de q̄ō. diuo march. Suꝑ hoc pro nunc aliter non determino; quia ſufficiunt alia, de quibus. ſ. dixi ad impugnandum hanc ſententiam.

¶ Et ita dico & conſulo ego Paulus de Caſtro vtriuſq; iuris doctor & ad fidem me ſubſcripſi, & ſigillaui.

S V M M A R I A.

1 *Præſentare in iudicio aliquem qui promiſit infra certū terminum, non eſt in mora niſi poſt præceptum de præſentando factum per iudicem.*
2 *Præſentare infra octo dies qui promiſit, an poſt illos octo dies obligetur ad debitum illius præſentandi.*

CONSILIVM C.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Videtur, ꝙ dictus Ioannes Paulus teneatur ſoluere debitum, quo tenetur dictus Gaius, ex quo ipſum nō præſentauit infra octo dies, ꝓut ꝓmiſit; & ſic per lapſum octo dierū nō ſit liberatus, ſed potius in obligationē dicti debiti, ad q̄d prius non tenebat̄, inciderit; licet poſsit purgare morā. ſ. alios octo dies ipſum repræſentando, & ſe a dicto debito liberare. C. de fideiuſ. l. ſcimus. ubi vr̄ iſta q̄ō determinari in tex. & gl. In ʒriū vr̄, ꝙ nō dicatur fuiſſe in mora p̄ſentandi ꝑ lapſum octo dierū, ex quo nō fuit ſibi p̄ceptum per curiā ꝙ illum Gaium præſentaret; quia dicta promiſsio de præſentando vr̄ habere conditionem iſtam. ſ. ſi & qñ iuſſus fuerat p̄ſentare, & extunc incipiat currere dictus terminus. 8. dierū, & non añ. ff. qui ſatiſ. cog. l. ſi deceſſerit. ibi. non debebit p̄tor iubere &c. & in uerbo

verbo iuſſerit.ibi. non debebit.abſurdũ.n.vr̃,ꝙ debuerit præſen-
tare non requiſitus,cũ p̃ntatio perſonæ fieri ſoleat pp aliquid ex 1
plicandũ circa eam ꝑ curiam,& ſic anteq̃ curia requirat, ignorat
an p̃ntatio ſit accepta curiæ; ſicut videmus in operis officialibus
debitis a liberto;qa dies earũ non cedit anteq̃ fuerint indictæ.ff. a
de oper.liber.l.ſi.quis hac. §.indiciũ. in fi.i.anteq̃ fuerint a patro
no petitæ; qm̃ cũ concernant perſonã patroni,abſurdũ eſt quòd
aliquis faciat ſeruitiũ pſonæ meæ anteq̃ velim; ut inquit Bart.ff.
de conditio.indeb l.ſi non ſortem.§.cũ libertus.l.cũ patronus.in
ꝑtin.de op. lib.&.l.opere in rerũ.quæ bene faciunt ad propoſitũ.
ſic vr̃ in præſentatione pſonæ fiẽda curiæ,q̃ fit pp aliquod expli-
cãdum ꝑ curiã circa ipſam,& anteq̃ curia petat præſentationem
fieri,ignoratur an ſit p̃parata ad illud faciẽdũ vel explicãdum.Et
hoc maxime videt̃ verũ in caſu noſtro, vbi promiſit p̃ſentare pro
libito & voluntate &c.qđ eſt intelligẽdũ.ſ.ipſius curiæ; nõ.n.põt
intelligi ſcilicet ipſius promiſſoris,qa non valeret ꝓmiſsio.ff.de
act.& obl.l.ſub hac.requirebat̃ ergo volũtatis curiæ expreſsio.ff.
2 de leg.1.l.ſi ita legatũ.§.illi ſi volet.¶†Sed tũc q̃rit̃,ſm̃ p̃dicta nõ
eẽt adhuc in mora, & ſic nõ incidiſſet in obligationẽ dicti debiti;
qa præfatus terminus.8.dierũ datus ad præſentandũ non cucurriſ
ſet,nõ facto iuſſu vel p̃cepto ꝑ curiã de præſentando.Sed dubiũ
eſt,ſi nunc fiat, an incipiat currere; & ad hoc reſpondet̃,quòd ſi
dictus Ioannes paulus deſiiſſet habere facultatẽ p̃ſentãdi ſine ſui
culpa; qa præſentãdus eẽt mortuus vel perdidiſſet ciuitatẽ,nõ ua
leret iuſſus ſibi poſtea factus de præſentando. ut.d.l.ſi deceſſerit.
& d.l.ſcimus.ante.fi.C.de fideiuſ.imo.eſſet liberatus. ſed ſi adeſt
facultas præſentãdi, tũc ſi non fuiſſet appoſitũ in ꝓmiſsione tem a
pus,ſine dubio poſſet tũc iuſſus fieri, ſed qa fuit appoſitũ eſt ui-
dendũ an cenſeat̃ appoſitũ gratia finiendæ obligationis; qa tunc
eſſet ſenſus ꝓmitto p̃ſentare infra octo dies ab iſta die q̃ndocũq;
curia volet, ſed ultra dictos octo dies non volo teneri; et tũc trã
ſactis octo diebus curia non iubẽte ꝙ præſentet̃,eſſet dictus pro-
miſſor liberatus ope exceptionis nõ ipſo iure.l.obligationũ fere.
§.placet.ff.de actio.et obl.ff.de verb.obl.l.eũ q ita.§.q ita.an ve-
ro cẽſeatur appoſitũ dictũ tẽpus cauſa differẽdæ p̃ſentationis, nã
tunc per lapſum tẽporis non liberaretur,ſed conſtitueretur ĩ mo
ra præſentandi; et ſic incideret in obligationẽ debiti principalis.
l.magnam.C.de contrahen. ſtip.ſicut qñ tempus apponitur cau-
ſa differendæ ſolutionis; qa eſſet ſenſus,promitto præſentare in-
fra octo dies a die iuſſus mihi facti; alias promitto ſoluere debi-
tũ.Breuiter intellectus præcedens videtur verior,qa dixit infra
octo dies proximè venturos; & ſic uoluit qđ inciperet ſtatim cur
rere non a die iuſſus facti ꝑ curiã de p̃ſentando; quoniam illi non
eſſent proximè venturi. arg. eorũ q̃ habentur in.l. ſenatus.in fi.ff.
ad turpil.per Bar.& l.ſi vſusfru.mihi in biẽniũ.ff.de vſufr.leg. eſt
ergo ſenſus verborũ, promitto præſentare infra octo dies proxi- b
mè venturos,ad libitũ & beneplacitũ curiæ; & ſic ſi curia iuſsiſſet
die ſequenti ꝙ p̃ſentaret, tenebatur præſentare. vñ non põt dici
tempus appoſitum gratia differendæ p̃ſentationis; qa tũc ante la
pſum ipſius nõ poſſet cõpelli ad p̃ſentadum, cũ ante lapſum talis
tꝑis malè agatur.l.j.in fi. qñ dies vſuf.le. ce.et hic poterat ſtatim
q̃cũque placuiſſet curiæ,infra dictos 8.dies cõpelli ad p̃ſentãdũ:
Neceſſe eſt ergo dicere ꝙ fuerit appoſitũ gratia finiendæ obligã
tionis, qa uoluit teneri ad præſentandum vſque ad octo dies pro
ximè venturos, & non ultra, & infra illos dies uoluit teneri qñ-
tũque curiæ placebit; ſic ergo terminus octo dierum nõ fuit ap-
poſitus ad p̃ſentandum; hic.n.poſſet dici, ſi non fuiſſet dictũ ad
libitum & voluntatẽ curiæ; ſed qa illud fuit dictũ,dico qđ termi-
nus infra quem fienda eſſet præſentatio,debebat apponi ꝑ ipſam
curiã cum iuſsiſſet,terminus aũt iſte 8.dierũ fuit appoſitus, vt ſ.
illũ tantũ curia poſſet iubere præſentari,& vltra illũ nolebat tene
ri ad p̃ſentãdũ;igit̃ ſi poſtea non p̃ſentat,cũ nõ teneat̃,nõ incidit
in moram in præſentando.Et ſic non in ſecũdã obligationem,in 3
q̃nã nõ niſi propter moram in præſentando incidere põt.l.lecta.
§.ſed cum ſortis.ff.ſi cer.pe.

S V M M A R I A.

1 *Pater an præſumatur prius deceſſiſſe, an verò filius.*
2 *Filiusfamilias qualiter poſſit teſtari ſine patris voluntate ad pias cauſas.*
3 *Teſtari qui dubitat an ſit ſui iuris; & quid ſi inſtituat eccleſiam,& ante per-
fectam inſtitutionem pœniteat.*
4 *Teſtes an debeant rogari in teſtamento dubio.*
5 *Eccleſia,ſi articulus eſt dubius pro ea, an reſtitui debeat aduerſus tranſactio-
nem etiam ſi de nouo probationes appareant.*

CONSILIVM CI.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Ad primũ
quæſitũ vr̃ rñdẽ
dũ dictũ O. patrẽ præſumi p̃deceſsiſſe filio ſuo,qa ſic
a eſt ordo naturæ,& votũ parẽtũ a l.nã & ſi parentib.ff. a
de inoff.teſta.l.ſcripto.ff.vñ libe. ꝓ quibus lex p̃ſumit
vt ſm eos caſus euenerit.ff.de reb.dub.l. q duos.§. cũ in bello. &
§.fi.Sed certè Bar.in d.§.cũ in bello tex. illos intelligit qñ ↄſtat,ꝙ
pr̃ & filius ſimul mortui ſunt; puta vna ruina, vel vno naufragio,
vel vno bello;alſ ſi hoc non ↄſtat, & ſic diuerſis tꝑibus potuerint
mori, & dubitat̃ prior, tenet ipſe ꝙ intentio illius q dicit aliquẽ
deceſsiſſe ſine liberis, ſit hoc ipſo fundata iuris p̃ſumptiõe,niſi ↄ̃
ꝓbetur ꝑ l ex facto.§.ſi quis aũt.ff.ad treb.tñ ille.§.loquit̃, qñ cõ
ſtabat ꝙ ſemel mortui ſunt; dictũ tñ eius vr̃ verũ, qa ſi ille q agit
ex morte filij aſſerat illũ ſuperuixiſſe pr̃i, & in hoc fundet̃ ſua in-
tẽtio, vr̃ ꝙ illud hẽat neceſſe ꝓbare, per regulã ei q.ff.de ꝓb.& ꝑ
l.ꝙ de pariter.cũ ibi plenè no.ff.de reb.dub.& hoc cũ agit ex diſ-
poſitione hoĩs inter viuos,vel in vltima volũtate, vt eſt hic in iſta
eccleſia q̃ agit ex inſtitutione facta de eo ꝑ illũ. B.fore ſui iuris,ꝑ
id ꝙ dicã in ſeq̃nẽti quæſito;iõ non põt ſe fundare in iuris p̃ſum-
ptione,qm̃ ad hoc vt ex diſpoſitione hoĩs quis agere poſsit,ex eo
ꝙ ille vel ali' ſuperuixit,non præſumit̃ ſuperuixiſſe niſi probet̃;vt
d.l.ꝙ de pariter.Sec' ſi ageret ex diſpõſitione legali, & ita loquit̃.
§.cũ in bello.& §.fi.ſ.in ↄ̃rium alle. Cõcluditur ergo neceſſe ꝓba
tũ,nec iure p̃ſumptũ, ꝙ dict'.B.filius ſuperuixerit.O.pr̃i,niſi aliter
verè ꝓbetur, & ſic nõ eſt fundata intentio dictæ eccleſiæ agentis.
2 ¶†Scđm quæſitũ hẽt duos paſſus.Primus eſt, p̃ſuppoſito ꝙ dict'
B.fuerit mortuus priùs q̃ pr̃, & ſit filiuſfa. vtrũ pp hoc tale teſtm̃
vel inſtõ facta ad piã cãm de dicta eccleſia ſit nulla. certũ.n. eſt,ꝙ
ſi facta fuiſſet ad nõ piã cãm,eẽt nulla.ff.de teſta.l.q in ptãte. ẽt ſi
habuiſſet peculiũ aduẽtitiũ,cuius vſusfr.nõ eẽt pr̃is. C.q teſta.fa.
poſ.l.pe.ſecus ſi habuiſſet peculiũ caſtrẽſe,vel quaſi.l.fi.eo.ti.Sed
dubiũ eſt,ꝙ ex eo qa facta fuit inſtõ ad piam cãm, in qua ſm opi.
Bar.ſi teſtator eſt in mortis articulo, ẽt de iure ciui. diſpẽſatur ↄ̃
oẽm defectũ iuris poſitiui, ſiue ꝓueniat ex defectu perſonæ teſtã
tis,ſiue illius circa quẽ teſtat̃, ſiue rei de q̃ agit̃, ſiue ipſi' diſpõnis
vel ſolennitatis,& remanet in ſola diſpõne iuriſgẽtiũ, ſicut teſtm̃
militis ꝑ.l.j.C.de ſac.ſan.eccl.q̃ ipſe ſic intellexit iũcta l.j.in prin.
ff.de teſta.mili.ſecus dicit eſſe, qñ non eſſet in mortis articulo,de
iure ciui.ꝑ l.gñali.C.de ſac.ſan.eccl.ſed de iure cano.idẽ vr̃ ſtatu-
tũ ꝑ.c.cũ eſſes.& c.relatũ.de teſta.hic aũt erat in articulo mortis,
& ſic vtroq; iure tã ciuili q̃ canonico vr̃ ſuſtentãda talis inſtõ,licèt
facta ab eo q de iure merè poſitiuo teſtari nõ poterat;vt in iurib'
primò alle.Sed ↄ̃riũ eſt verius.Nã p̃dicta ꝓcederẽt ſi dict' teſtator
habuiſſet peculiũ aduentitiũ,in quo pr̃ nõ habuiſſet vſumfr. quo
b caſu potuiſſet teſtari b in eo ẽt ſine volũtate pr̃is,quia tũc non ſu- b
beſſet niſi impedimẽtũ iuris poſitiui ſm Bar.in d.l.j.circa quẽ de-
fectũ cenſet̃ diſpenſatũ ſm eũ;licèt ipſe idẽ Bar. in l.q in ptãte.ff.
de teſta.videat̃ velle, ꝙ ẽt tunc requirat̃ voluntas pr̃is ꝑ c.licèt de
ſepul.li.6.& idẽ Bal.in d.l.j.reprobans primũ dictũ Bar.ꝑ illud c.
Sed certè põt intelligi,qñ pater habebat vſu. vel qñ teſtabatur de
bonis merè pr̃nis,vñ retento fundamento Bar. & ſuis rõnibus pri
mum dictum magis placet;ſed in caſu nr̃o non præſupponitur ꝙ
hr̃et peculiũ aduentitiũ, & ſic ſi viuebat pr̃ videbit̃ fuiſſe teſtatus
de bonis paternis quo ad proprietatẽ & vſumfr. in quibus viuẽte
pr̃e nullum ius habebat filius vere ẽt quo ad legitimã, quæ non
niſi poſt mortem patris ſibi debebatur. vt not.gloſ.in anth.ſi qua
mulier.C.de ſac.ſan.eccle.in gloſ.fi.& patet in l.j.§.ſed an impu-
beri.ff.de colla.bono. ſuberat ergo impedimentũ iuris naturalis,
qa non poterat de alieno diſponere ſine illius volũtate.ff. de do-
na.l.filius.ff.de dona.cã mor.l.tam is.circa quẽ defectum non eſt
diſpenſatum. vñ cum voluntas patris hic nõ affuerit, valere non
3 põt, aliàs valet per illud.c.licet. de ſepul.in fi. † Secundus paſſus
eſt,poſito econuerſo ꝙ pater fuerit præmortuus,& ſic filius erat
ſui iuris re vera,an ex eo ꝙ ipſe hoc ignorabat,vel de hoc nõ erat
certus,ſed dubius,dicta inſtitutio fuerit nulla,per l.de ſtatu.ff. de
teſta.Bar.tenuit quod non, ſicut nec facta a milite ex militari.§.ſi
miles.ff.de teſta.mili.Bald.contra in d l.j.C.de ſacro.ſanct.eccle.
Sed non expedit ſuper hoc inſiſtere propter ea quæ ſuperius di-
cta ſunt,& dicetur in ſequenti alia ratione ſit nulla. ¶Quantum
ad tertium quæſitum,clarum & indubitatum eſt,quòd ſi dictus te
ſtator antequã haberet teſtamentũ pro perfecto & abſoluto,pœ-
nitentia ductus dixit ſe nolle aliquid facere, quicq̃d prius feciſſet
habebitur

a ¶ Parentũ.] An & quando pater præſumatur præmori filio. vide Bal.in conſi. 145. in 5.par. & in cõſi.174. in 4. par.ꝙ ceſſante fama vel coniectura filius nõ cenſetur mortuus ante patrem vel matrem.

b ¶ Teſtari.] Sed nunq̃ de dote teſtari poſſit. vide Bald. in cõſ.442. in 4.parte.

habebitur ꝓ nõ facto, ẽt ſi prius deliberato animo dixiſſet talem eccleſiam hrdem inſtituo; qm̃ habet in ſe ↄdõnem, ſi ꝑmanebit in eodẽ ꝓpoſito quouſq; actus ille abſoluat. Et hoc ꝓbatur in l.j.§. 2 pe.de his q̃ in teſta.delẽ.ibi.ſed quaſi nõ data &c.& l.ſi ita ſcriptũ. de leg.j.an ſi.ibi.& hoc añ cõpletũ teſtm̃ &c. hoc ẽ in ↄtriũ faciat.l. ſi certarũ.§.ſi eodẽ.ff.de teſt.mi.& qđ no.Bar.in l.paterfami.teſtõ.circa mediũ.ibi,pone ꝙ titius.ff.de hæred.inſti.ꝑ illũ.§.ſi eodẽ. Bẽ ille.§.nõ ob.qa debet intelligi ſm literã affirmatiuã, uel ſi intelligat ſm negatiuã,debet intelligi ſm ꝙ glo.intelligit,nõ ſm ꝙ intelligit Bar.q uĩ uelle,qđ inſtitutio iam facta ẽt in eodẽ teſtõ.i.añquã ad actus extraneos ꝑueniat,nõ poſſit reuocari,ꝙ nec rõnẽ habet,nec æqtatẽ.Et ↄtriũ determinat Bal.ſm Nico.de Mat. in l.hrẽditas.C.de his qui.ut indi.in prin.2.col.indiſtinctẽ,ubi hoc qđ dixi expſſẽ determinat. Præterea ẽt ſi nõ appareret, ꝙ pœnituiſſet,ſi tñ añquã haberet eã ꝓ perfecta & abſoluta,morte ꝑuentus fuerit,dicet nulla rõne imperfectæ uoluntatis, & non ualeret ẽt ad piã cãm,ſicut nõ ualeret inter liberos niſi eſſet ſcripta manu teſtõris;ut no.Bal.in auth.ꝙ ſine.C.de teſt.per l.ſi is qui.ff.eod.ti. & per l.fideicom §.j.ff.de leg.3.Quicquid Bar.ibi dicat. Et tñ inſtitutio facta inter liberos gaudet eodẽ priuilegio,quo facta a milite uel ad piã cãm.l.hac cõſultiſsima.§.ex imperfecto.ᵃ C.de teſt. defectus.n.uolũtatis eſt defectus iuris naturalis,nõ poſitiui,circa quẽ nõ cenſeĩ diſpenſatũ; ut patet ex no.pec Bar.ĩ d.l.j.C.de ſac. ſan.ecc.in j.& 2.q.de furioſo & pupillo. facit.l ↄctus.C.de ħde inſtru.

4 ¶ †Super quarto nõ expedit inſiſtere ꝑ ea q̃ dicta ſunt, q̃ ſatis ſufficiunt ad ꝓbandũ nullitatẽ huius inſtitutionis. fuerunt aũt opi.diuerſæ in dicto quarto q̃ſito,nam Bar.in d.l.j.C.de ſac.ſanc. ecc.in penul.col.in q̃õ.illa,an in relictis ad piã cãm requiraĩ ſolẽnitas teſtiũ,tenuit qđ nõ requiriẽ ut teſtes ſint rogati, qđ uĩ neceſſarium dicere tenẽdo ſuũ fundm̃,qa hic uĩ ſolennitas iuris poſitiui,nõ naturalis,circa quã vĩ diſpenſatũ ſm eũ; idẽ, licẽt dubitando,dixit Bal.in eadẽ l.circa ſi. alij ↄ per.c.relatũ.de teſt. ĩ uerbo adhibitis.& per l.diuus.ff. de teſt.mili. Et ita dicendum eſt.

5 ¶ †Sup quinto & ultimo q̃ſito dicendũ eſt, debere ſtari dictæ trãſac.poſtquã in cã ualde dubia ꝓ eccleſia facta eſt per l.ꝑſes.C.de tranſac.& ꝑ l.tutor.in prin.ff.de iureiu.& cũ interuenerit cõſenſus & authoritas Vicarij eꝑalis habentis ad hoc mãdatũ & authoritatẽ,debet eſſe perpetua.per c.2. extra de trãſac. nec uĩ ꝙ eccleſia poſſit petere reſtõnem in integ. qa factũ fuit a rectore id, qđ quilibet diligẽtiſsim' feciſſet ĩ re tã dubia, licẽt ex poſtfacto aliæ ꝓbõnes ſupueniret ꝑ l.uerũ.§.ſciendũ.cũ ſeq.ff. de mino. in fin.

a ¶ §. ex imperfecto. Pro cuius tex. intellectu uide late do.Alex. de Imo. in conſilio 125. in 2. col. ĩ 2.parte. & ĩ cõſ. 119. in 4. parte. ubi ponit an ſicut ualet inter liberos teſtamẽtũ imperfectũ ita etiam ualeat ad pias cãs.

S V M M A R I A.

1 *Fideicommiſſo qualiter poteſt renunciari.*

2 *Filia dotata an poſſit detrahere ex perſona patris trebellianicam uel legitimam aduerſus piam cauſam ſubſtitutam.*

3 *Filij Sacerdotum an poſſint legitimari, & qualiter legitimentur, & an ita legitimati excludant ſubſtitutos.*

CONSILIVM CII.

q ¶ Legitimari. Adde Bal.in cõſil. 373. in 5. par. ubi ponit de filio presbyteri legitimato per Imperatorẽ. & d. Alex. de Imo. in cõſ. 87. 4. col. cum ſequ. in 2. parte.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Videndum eſt primõ de ipſo Alarico,q habet filias fœminas legitimas & naturales, qualiter poſſit eis ꝓuidere,ꝙ nõ obſtante dicto teſtõ ſuccedant in tota portione pr̃na.

1 ¶ †Circa qđ occurrũt duo caſus videndi. primus eſt, ſi ipſe alaricus decederet relictis dũtaxat dictis filiabus fœminis & nullo maſculo & relicto dicto dño Bartholomeo vel eius filijs legitimatis, q ex forma dicti teſti & reciprocæ ſubſtõnis factæ inter eos deberent uocari ad portionẽ dicti Alarici,ꝑſuppoſito ꝙ dicta legitimatio ualeat & effectũ ſortitur,qđ an ſit uerũ ĩ.ſubijciam, ſi ſic faciliter põt ꝓuideri, ꝑſuppoſito eo qđ mihi aſſeritur ꝙ dicti fratres ſint in ↄcordia & alter alteri aſſentiat ut ſuã uoluntatẽ erga ſuos filios mittat executioni, videlicet vt dictus dñs Bartholomeus & ẽt ꝑdicti filij eius renuncient ꝑ pactũ de nõ ueniendo ↄ, & cũ iuro ꝑſato fideicõ. deferendo eis in dictũ caſum ſi euenerit, qđ ſine dubio facere poſſet.C.de pac.l.j.& in c.2.de pac. lib.6. hoc acto expræſſẽ ꝙ dicta bona remaneant penes dictas filias fœminas & earũ deſcendẽtes, ad qđ ẽt l.nihil ꝓponiĩ.§.oĩbus.ff.de leg.j.& C.de fideicõ.l.quotiens.la 1. Alius caſus eſt ſi ↄtingeret dictũ Alaricum mori relictis dictis filiabus fœminis,& nõ ſuperſtite dicto dño Bartholomeo,uel eius filijs maſculis, aut filiorũ filijs; quo caſu locus eſſet ſubſtitutioni factæ in piã cãm ex dictis codicillis,qualiter aduerſus eã dictæ filiæ defendere ſe poſſint.& hoc eſt dicendũ, ꝙ quãtum ad tertiã partẽ dictæ dimidiæ, quo debebaĩ & debeĩ dicto Alarico pro ſua legitima, clarũ eſt ꝙ illa nõ ueniet dicto caſu in dicto fideicõmiſſo.ff.de vulg.& pup.l.cohæredi.§.cũ filiæ. uerſi. nec fideicõmiſſo.iuncta.l.qm̃ in prioribus.C.de inoffi. teſt.

2 †Sed dubiũ eſt,ſi pr̃ dictas filias dotaſſet, an dotes eis datæ deberet cõputari in dictã ltimam, quã ipſe Alaricus pr̃ poſſet detrahere de dictis bonis reſtõni & fideicõ.ſubiectis, qđ vĩ ꝑ auth.res q̃.C.cõmunia de leg.ibi.ſi ltima portio nõ ſufficit &c. ꝑ quem vĩ,ꝙ debeat eas dotare de ſua ltima, ſi ſufficit. In ↄtriũ, qa ibi loquiĩ qñ grauatus dotat filias nõ ex expſſa uolũtate defuncti, ſed ex diſpoſitione legali & ex mẽte ↄiecturata.l.mulier.§.cũ ꝓponereĩ.ff.ad treb.Sed hic teſtõr mandauit eas expſſẽ dotari.& hoc poſſet ꝓbabiliter dici, ſi tunc tꝑis nõ eſſent dotatæ,videlicet ut poſſent detrahere tertiã partẽ ꝓ ltima pr̃is & ex eius pſona; & ẽt debeãt de reſiduo dotari ex pſuna propria,& ex relicto eis expſſẽ facto. Si verõ reperianĩ tũc dotatæ,debeant ſuis dotibus ſtare ↄtentæ, qa ſic teſtõr diſpoſuit,licẽt dici poſſit ꝙ debeãt ſtare contẽtæ, ut hic de reſiduo detracta legitima nõ petant amplius ſe dotari,cũm cã ſit impleta.iux.no.in l.lucius.la j.ff. de leg.3. ꝑ doc.ut nõ imputent eas in dictã ltimã, & impediaĩ eius detractio ex pſona pr̃is; ſup quo ꝓ nunc aliter me nõ extendo, qa caſus nõ euenit; trebe. verõ nõ eſſet tunc detrahẽda de dicto fideicõmiſſo relicto ad piã cãm.iux.no.ꝑ Bar.in l.marcellus.ff.ad treb. licẽt gl. dicat ↄtriũ in c.ſi pr̃.de teſta.lib.6.Sed in nouel.Io.An. ibidẽ aliter dicit. & qđ ĩ.dixi, pluries ſeruari & ↄſuli vidi,nec ab illo recedẽdũ eſt fauore piæ cauſæ. Reſtat ergo dubiũ de reſiduo,qđ eſt ultra ltimã. & breuiter ſi uerũ eſt qđ in puncto aſſeriĩ, videlicet ꝙ uiuẽte dicto teſtõre bona ſua fuerint ↄfiſcata, deſierũt eſſe ſua.l. cõmiſſa.ff. de publica.vñ cũ tꝑe mortis eius nõ eſſent ſua, nunquã fuerunt hæreditaria,& ꝑ ↄñs in gñali fideicõmiſſo uenire nõ poſſent.l.in fideicõmiſſa.§.j.ff.ad treb.& ſi poſt illius mortẽ dñs Marchio donauit ea filijs illius, illi nõ dicuntur hr̃e ex ultima uolũtate defuncti,ſed ex liberalitate dñi.C. de peti. bonorũ ſubla.l.j. & ꝑ ↄñs ẽt in gñali fideicõmiſſo nõ cadẽt.ff.de leg.3.l.uxorẽ.§.teſtõ quo ſilinm.in ſi.& qđ no.eo.ti.l.3.in prin.in gl.q̃ incipit. quid ſi inter ff.ad treb.l.debitor.§.ſi.ff.de dote ꝑleg.l.3.§.uxor igitur. in ſi.& l.ſi res in princ.ff.ad treb.& ſic ꝑ iſtum modũ poſſent dictæ filiæ ſe defendere ẽt a ſubſtõne facta in cãm piã. Oportet tñ de ꝑdicta cõfiſcatione & donatione legitimẽ cõſtare.

¶ Scđo loco uidẽdũ eſt de ipſo dño Bartholomeo habente filios maſculos nõ legitimos, qualiter poſſit illis ↄſulere vt ſua portio uel dimidia remaneat eis;& hic occurrũt plura uidẽda. ¶ Primũ eſt, an illi potuerint legitimari.

3 † Et vĩ ꝙ nõ, qa cum ipſe Bartholomeus pr̃ eorũ eſſet in ſacris ordinibus cõſtitutus tꝑe quo eos cõcepit,cũ nullum poterat mr̃imoniũ ↄhere, & ſic legitimos & naturales uere nõ poterat acquirere,ergo nec fictẽ per legitimationẽ. arg.l.qui ad certũ.ff.loc.& ff.de adop.& l.adoptio. Bẽ ſup hoc.non inſiſto, qa * cõiter tenetur ↄtrium,ꝙ ẽt filij ſacerdotis poſſint legitimari

b ᵇ maximẽ per Papã uel eius authoritatẽ,cũm ſacerdotes non ſint prohibiri lege diuina uxores hr̃e, ſed cõſtitutione canonica, cui põt Papa derogare. & ita no. Hoſtien. in ſumma tit. qui filij ſint legi.§. qualiter. uerſi. nunquid ergo cum adulterio &c. ibi. ſed cum filio ſacerdotis poſſet &c. & eſt in antepe. col.ti. in ſi.& idẽ no.in c.per uenerabilem. qui filij ſint leg. poſt princ.in gl. ſuper uerbo adulterinis. quod ẽt ſentit glo. in Auth. quibus mod.nat. effi. ſui. §. ſi. in glo. mag. quæ primõ dicit tàm de illis quàm de alijs natis ex damnato coitu non ualere legitimationem per dictum tex.poſtea dicit ualere,ſi princeps ex certa ſcientia,& derogando illi iuri, eam faciat.Sed iſta legitimatio facta fuit ab habẽte ꝑtãtem a Papa, & in terris ſubditis eccleſiæ Romanæ,quo ad temporalẽ iuriſditio,ſ.Ferrariæ. ergo &c.iuxt.no. in ſi.in c.cum eſſes.& c.relatum.de teſt.& de arbi.c.ſi.lib.6. ¶ Secundum eſt,an in generali poteſtate conceſſa dictis comitibus ueniat ꝙ poſſint legitimare filios ſacerdotum & aliorum clericorum, eorum qui ſunt in ſacris;& breuiter non uideo quare non, cũ data fuerit generaliter circa natos ex quocunq; damnato coitu, ſeu illicito, & nõ eſt magis illicitus iſte quàm adulterinus. arg.32.q.7. quid in omnibus adulterio grauius &c. iuncto eo quod habetur. in d.c. per uenerabilem. ſuper uerbo adulterinis. & uerba generalia ſunt generaliter intelligenda l.j §. & generaliter.ff. de leg. præſtan.& qui omne dicit,nihil excludit.l.iul. in princi.ff. de lega.3. ¶ Tertiõ videndum eſt, an ualeat dicta conceſſio facta per Papam quo ad natos ex illicito coitu, cùm in conceſſione nõ contineaĩ clauſula derogatoria,d.§.ſi.cum ſua gl. in Auth. qbus mod.

na.effi.ſui.

ma.effi.ſui. & uř ꝙ nõ per l.ſi qs in prin. teſtamenti.ff.de leg.3.& per no.in l.fi.C.ſi ꝯ ius uel uti. pub. ꝯriũ dico, qa ex certa ſciẽtia hoc ꝯceſsit,dũ expſsè dixit ꝙ poſſent legitimare natos ex illegitimo & illicito coitu,qđ tm̃ ualet quã cl'a derogatoria, cũ appareat de uoluntate ſua ꝙ uoluit illi iuri derogare,ex quo dicit ꝯriũ.ſ.tales nõ hẽr illius.l.participiũ,& hoc ſufficit.ſ.ꝯſtare principem ita nõluiſſe,poſtquã in eo dař ptãs. & hoc no.in c. ad hæc.in fi.gl.magnæ.de reſcrip. Et ꝓbař in l.itẽ vulp.§.j.ff. de execu.tuto. & l.qdã ꝯſulebat.& ibi no.ff. de re iudic. ¶Quartò uidendũ eſt, qa tam ptãs data ꝑ Papã,quã ẽ dicta legitimatio facta,eſt cũ cl'a ꝙ nõ ꝑiudicet ſucceſſuris ab inteſ.An hoc habeat impedire quominus ſequař effectus,de quo ĩ.Rñdeo nõ,qa ſi D. Bartholomeꝰ inſtituat dictos filios ſuos,ꝑfari uenientes ab inte.nõ pñt cõqueri de aliquo ꝑiudicio ꝙ eis fiat,cũ nõ poſsint aſpirare ad dicta bona niſi ex uoluntate dicti D. Bartholomei expſſa uel tacita.ut l.ſi qs cũ nullũ.ff.de iure codi. uñ ſi nõ placet ei ꝙ habeant, non pñt cõqueri de ꝑiudicio, ſed ſi eos filios non inſtitueret, tunc poſſet dici ꝙ ab inteſt.nõ ſuccederent extãtibus alijs uenĩẽtibus ab inteſt.& in dicto caſu tm̃ operabiř dicta cl'a, ꝙ non fiat illis ꝑiudiciũ. & ꝓ hoc benè faciunt no. ꝑ Bar.in l.fi.ff.ſi qs aliquem teſtari ꝓhibuerit.ſi benè & diligenter perpendantur. ¶Quintò & ultimò uidendũ eſt,an dicti filij legitimati excludãt ſubſtitutos, ſicut filij legitimè nati. & bř nõ inſiſtẽdo determinatũ fuit ꝙ ſic ꝑ Iac. de Are.in publica diſputa.ut refert & ſeqř Io. And. in addi.Spe. tit.de ſucceſ.ab inteſt.circa fi.& do.Ant. de But. in c. per uenera. qui fi.ſint leg.qđ ẽt tenet in fi.Bal.in q. de ſtatuto. ꝙ ſtante filio maſculo nõ ſuccedat fœmina, ut habeat locũ in maſculo legiti-
a matio. [a] ut ipſe no.in l. cũ acutiſsimi.l. cã quã.C. de fideicõ.ꝑdicta quidẽ ſufficere vĩr ad intentionẽ dictorum fratrum, ſed ſi ad cautelam facerent, expreſsè per Papã ꝑdicta ꝯfirmari utile eſſet.

SVMMARIA.

1 *Notarius condemnatus de falſo qualiter poſſit conficere inſtrumentum, & an ei fides habeatur.*

2 *Inſtrumenta falſa qui ſolitus eſt producere, an præſumatur ſemper falſo inſtrumento uti.*

CONSILIVM CIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶Ponitur in facto, ꝙ in cã producit ꝑunũ ex litigãtibus quoddã inſtřm, ꝯ qđ excipiř per alterũ, ꝙ non debet ei fides dari duplici rõne.
1 †Prima qa notarius q ipſum cõfecit fuit ꝯdẽnatus de falſo inſtřo per ipſum cõfecto,& ſic ꝑſumiř ẽt iſtud falſum, & ẽt uř nullũ tanquã cõfectũ a notario q erat priuatus officio notariatus ꝑꝑ cõdẽnationẽ.Secũdò,qa ꝓducens eſt perſona ſuſpecta de falſitate, qa dř ꝙ fieri fecit quãplura falſa inſtřa, & qđ eis fuit uſus , & de oĩbus ꝑdictis dř cõſtare per acta & atteſtationes receptas. Quæriř ergo qd iuris,an ſtabitur dicto inſtřo. Et bř quantum ad primũ,ſi tẽpore cõfect.inſtři erat cõdẽnatus de falſo inſtřo, & ſic de delicto cõmiſſo in officio, & ẽt in eadẽ ſñia fuit expſsè priuatus officio tabellionatus, nõ eſt ſtandũ tali inſtřo tanquã cõfecto ab eo q nõ habet poteſtatẽ cõficiendi.ut no.Spe. de inſtru edi.§.reſtat. uer.qd ſi tabellio.Idẽ uř,ſi ſolũ fuit cõdẽnatus de falſo cõmiſſo in officio,licèt nõ fuerit expſsè priuatus officio,qa cenſe-
b tur hoc ipſo tacitè priuatus [b] per l.ſi aliquid.C.de ſuſcep.& arch. & qđ hř.& no.in l.ſi quis ex argentarijs.§.j.ff. de edẽ. & per Inn. qui hoc ſentit in c.fraternitatis.de hær.& Spe.eo.ti.§.inſtřm.uer. itẽ opponitur ꝙ tabellio in fi. ubi ſic inquit. ſi tñ publica perſona accuſata & cõdẽnata fuit de falſo , ex tunc inſtřa & dicta eius rõne perſonæ robore carebũt &c.& idẽ Bar. in l.eadẽ.ff.ad l.iul. repe.& Bal.in l.& militibus.C.de teſt.mili.& l.2.C. de ſen. & interlo.om.iud.ſecus ſi cõdẽnatus nõ eſſet licèt multa inſtřa cõfeciſſet,qa quouſq; tollereř in officio, ꝑꝑ publicã uti.nõ prohibetur alia inſtřa facere ſm Inno.in d.c.fraternitatis. & Spe.in locis ꝑalle.& iſto caſu locũ habẽt iura & rõnes q in ꝯriũ allegantur per Spe.ſic debẽt intelligi no.ꝑ Bar.& Bal.in locis ꝑalle.& per eundẽ Bal.in l.iubemus.§.ſanè.C.de ſac.ſan.ecc.& Bal.in l.cunctos populos.C.de ſum.tri.& l.caſsius.ff.de ſena. Sed ſi foret cõdẽnatus de alio crimine nõ cõmiſſo in officio, tunc nõ eſſet expſsè priuatus officio,licèt ueniret priuãdus, nõ ꝓhibetur inſtřa ꝯficere ſm Bar.in d.l.eadẽ.ad l.iul.repe. ſed ſi poſt inſtřm confectum fuiſſet condẽmnatus de falſo,uř ꝙ inſtrumentum ex hoc non uitiaretur.argu.ff.de teſta.l.qui in poteſtate.§.fi.& quod no.glo.in c. c
ut officiũ.de hære,lib.6.in gl.per hanc.& Bal. in d.l.j.C.de teſta. quia res ꝑuenit ad caſum,a quo nõ potuit incipere poſt ſui conſummationẽ & perfectionẽ.ergo &c. ꝯ ea quæ tradunř ꝑ doct.in l.plurib.§.& ſi placet.ff.de uer.obl.& l.verbis.ad l.fal. Puto tñ,ꝙ hoc redat aliquař inſtřm ſuſpectũ;qm̃ ex pñti reſultat præſumptio in præteritũ.C.de prob.l.2.C.de magi.conue.l.j.§. ſi magi-
ſtratus.in fi.& qđ no.in l.2.ff.de prob.añ fi.gl.magnæ.¶†Circa 2 ſm vř dicendũ, ꝙ dictum inſtřm reddař ſuſpectũ ex perſona ꝓducentis ipſum quẽ cõſtat conſueuiſſe talia fieri facere & eis vti. ꝑ ea quæ no.expreſsè in Spe.de inſtru.edi.§.inſtřm.uer. item opponiř ꝙ tabellio.Nam ſemel malus in eodẽ gñe mali ſemꝑ præſumiř malus.vt in regula iuris.& l.ſi ciui.§.iiſdẽ.ff.de acc. Sed certẽ vř,ꝙ iſtud ſit modici effectus;qa non ꝑ hoc vř reddi inefficax, vel ꝙ ſit caſſandũ, niſi allegatio de ipſius falſitate probeř, qñ ꝯ ipſum ſunt aliquæ ꝑſumptiones quæ nõ reſultant ex ſui forma, ſerie,vel tenore; puta qa eſſet raſura, uel aliud vitiũ patens ad oculum,qa tunc ſecus ſm Inn.qui ita no.in c.j.añ fi.extra de fide inſtru. ibi.ſed obijciẽs,ſi eſt ſuſpectũ &c.& ita limitat & intelligit. l.iubemus.C.de prob. & idẽ vř tenere ibi Io. An. referẽdo verba b Inn.& Spe.de inſtr.edi.§.breuiter.ver.& no. ꝙ tabellio ſꝑ debet dicere &c.Ibi ſed ſi ſuſpectũ eſt,vř abijciendũ, niſi producẽs approbauerit illud.C.de ꝓb. l. iubemꝰ &c.poſtea ſubdit. Sed ibi loquiř,qñ ſcriptura vitiata eſt, vel ařs eſt ſuſpecta ex ſui forma vel ꝑꝑ raſurã;alias ſecus,qa licet ſuſpitiones aliquæ adſint, tñ valet niſi alius vel aliter probeř ꝯ illud,nec ꝑꝑ ſolã ſuſpitionem caſſandum eſt &c.ſed certe idem Spe.ſe ibi remittit ad no.per eundem eo.ti.§.reſtat.in prin. & ibi dicit , ꝙ ſi eſt ſuſpectũ aliquo de illis modis,q cõtinentur in ſeq.§.qui incipit inſtřm,alias incipit poſtremo.oportet producentẽ approbare veritatem eius; qđ ſi nõ facit,præſumiř falſarius ꝑ illã.l.iubemus.C.de prob.quia calumnioſa ſcriptura vim in iudicio habere non põt,nec debet &c.ſed in illo.§.ſequẽti.qui incipit inſtřm.inter alias præſumptiones, q reddũt inſtřm ſuſpectũ, poniř illa,qa producẽs cõſueuit falſa inſtřa facere fabricari,& producere.ut patet in eo.§.uer.itẽ opponiř ꝙ tabellio.ergo dicendũ eſt, ꝙ oportet illũ ꝓducentẽ ꝯ quẽ dicuniř probari illa de quib.ſ.purgare dictã ſuſpitionem, quæ reſultat ex illis; ařs dicto inſtřo non ſtabitur quo ad plenam fidem, tanq̃ ex dicto inſtřo non reſultet ꝓbatio omni exceptione maior, niſi fides eius alijs adminiculis adiuueř. iuxta ea quæ not. in fi.in l.ſi duo patroni.in prin.ff.de iureiuran. & in l.2.in princ.ff.de excuſa.tut.Et per Hoſti.& Ioã.An.in d.c.j.de fide inſtru.añ finẽ.

a ¶Legitimatio. Vide do.Alexand. de Imo.in cõſilio 87.in 2.parte.

b ¶Priuatꝰ. An & qñ notariꝰ ſuſpectus de falſo inſtřm conficere poſsit. uide Bal.i ꝯ ſi 53. in 3 pte. et an & quando ꝑ o à diffamatione inſtřa ſua reddanř ſuſpecta. uide ꝑ eum in cõſ.102. in 3.pte.& an & quãdo ꝑ inqſitionẽ contra cũ de falſo pcedař uide ꝑ d.Alex.de Imo.in cõſi.70.ꝑ totũ.& in cõſil.77.ꝑ totum in 1.parte.

SVMMARIA.

1 *Vniuerſitas uillæ ut conuincatur de delicto,nõ ſufficit probare quòd aliqui de uniuerſitate deliquerint,ſed opus eſt ꝓbare ꝙ collegialiter factũ ſit delictũ.*

2 *Poſſeſſorũ cauſa quam probationem requirat.*

CONSILIVM CIIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶†In cã ſfortij quæ vertiř inter cõitatem de Theſia petentẽ & agentẽ ex parte vna, & cõitatem Maniaci reã & conuentã ex altera ſu ꝑ quãtitate, 30. curruũ fœni dictæ cõitatis de Theſis cõbuſti , vt diciř, per cõitatem Maniaci , mihi cõmiſſa per dños auditores nouos ſñiarum cõitatis Venetiarũ,corã quibus vertitur ꝑ appellationẽ. vilis actis & actitatis in cã, & ẽt ſñia lata in fauorẽ dictæ cõitatis de Theſis de ꝯſilio ſapientis, ſuper eo ꝙ quæriř quæ ſint vel eſſe debeãt partes ꝑdictorũ iudicũ in ꝓnunciãdo. Rñdeo ꝙ nouiter corã me fuit ꝓducta quædã ꝯſtitutio patriæ fori iulij, qua caueř, ꝙ a ſentẽtijs latis in cauſis ſfortij ſeu ſuper ſfortio nõ poſsit appellari, vñ dico ꝙ ſi illa ꝯſtitutio hẽt locũ & eſt in obſeruantia, officiũ ipſorũ eſſet in prouunciãdo malè & nulliter fuiſſe appellatũ; ſi verò ſibi derogatũ eſt per ꝯriam ꝯſuetudinẽ,prout aſſeritur ꝑ illos de Maniaco, ſuꝑ quo informationẽ hři nõ potui, ſed eã relinquo ꝑfatis dñis iudicibus appellationũ, & ſic ſi appellatio fuiſſet & eſſet valida,tũc dico partes eorundẽ eſſe in ꝓnunciãdo totũ ꝯrium. ſ. bene fuiſſe appellatũ & male pronũciatum vel ſñiatum per dñm locumtenentẽ přiæ fori iulij; qa quicqd dixerit cõſultor, veritas eſt ꝙ intentio agentiũ ſuper eo qđ petũt,nõ eſt fundata ꝯ cõitatem Maniaci, ꝯ quã petitio ipſorũ principalř dirigitur. Dicunt em̃ agentes ꝙ ipſa cõitas Maniaci fecit cõburi dictũ fœnum,ad ꝙ ꝓbandũ, & vt ꝯ cõitatem agi poſſet ꝓut fuit hic actũ,nõ ſufficiebat ꝓbari ꝙ ꝑfati hoies dicti Caſtri ẽt oẽs fecerit,niſi ẽt ꝓbeř ꝙ hoc fecit deliberato & cõcocato ꝯſilio [c] ařs nõ.

contra

e ¶Cõſilio. quæ aũt requirãř ad hoc ꝙ uniuerſitas dicatur deliquere. uide Bal.in conſi.283.i 1.parte.

Adde tu Phil.Corne.in conſi.225.incip. cõſiderata forma.i 2.col. uerba cum cõſtet ꝙ vniuerſitas. in 4.uol & unde Ol.in conſi.66.I ci.an ex delicto.ubi ꝯcludit ꝙ vniuerſitas non punitur ex delicto adminiſtratorũ vel ꝑſidentium, H.F.

cōtra ipſam cōitatē, ſed ʒ ſingulares ꝑſonas faciētes erat agēdū ꝓut determinat Bar.in l.aut facta.§.ſi.in vlt.col. ff.de pœnis.per l.ſemp.§.j.ff.ꝙ vi aut clam.& not.gl.in l.aliud.§. refer .ff.de reg. iur.& l.ſed ſi ex dolo.§.j.ff.de dolo.ſed iſtud nullo mō eſt ꝓbatū, tres.n. teſtes vel quatuor tm̄ ſup hac cōbuſtione deponūt, duo ꝓducti per cōitatem de Theſis, quorū vnus ſolū dicit ſe audiuiſſe ab illo famulo, q ignē impoſuit, ꝙ illud faciebat de mandato dñi dicti Caſtri.Certè iſte ēt ſi ꝓbaret qđ dicit,(ꝙ tn̄ non videtur p ea quæ not. p doc.ff. de iure fiſci l.deferre.§.idē decreuerunt. iūcta l.liber homo.in prin.la 2.ff.ad l.aquil.)tn̄ non ꝓbaret ꝯtra ipſam cōitatem,ſed ʒ ipſum dñm, qui ſunt perſonæ diuerſæ, vna vera, altera ficta; iō de vna ad alterā non inferē l.Papi. exuli.ff.de mino.& delictū vnius, alteri nō noceret. Alius teſtis dicit ſe audiuiſſe dici a dño dicti Caſtri,& a quibuſdā hoībus eiuſdē, ꝙ ipſi faciebāt hoc fieri. Iſtud ēt non probat ʒ ipſam cōitatē, ſed ʒ ipſos ꝯfitentes.ſ.pro vna dimidia,ʒ dñm pro altera.iuxta no.per Cyn. in auth.cā quæ cū monacho,C.de epiſ.& cle. & hic non fuit actū ʒ illos,ſed ꝯtra cōitatem totam; vñ cum per librā & ſolidū ſit exigēda quātitas.iuxta no.in l 4 §.ſi actor.ff. de reg.iu.iniuſtū eſſet, ꝙ punirentur innocētes ꝑ ꝑ nocentes. ff.de pœnis l. abſentē.Alij duo teſtes ſunt de ꝓductis per illos de Maniaco, & vnus dicit ſe audiuiſſe a quibuſdā hoībus dicti Caſtri ſeu ſe illos vidiſſe cōburere', & iſte probat ʒ illos tm̄, non ʒ cōitatem. alius teſtificat de auditu alieno, & iſte non ꝓbat,iuxta plenè no.in l.teſtiū.C.de teſti.nec adminiculat hic ꝯſtitutio patriæ fori iulij,qua cauet ꝙ vbi per teſtes omni exceptione maiores non poſſet in talibus cauſis liquidò probari,tūc in odiū delinquentis ſufficiāt bonæ & ſufficiētes præſūptiones cū iuro damnū paſſi &c.pluribus rōnibus. Primo,qa hic nō adſunt bonæ & ſufficiētes præſūptione, ꝙ cōitas Maniaci pulſata cāpana & ex cōi cōſilio & deliberatione hoc fieri fecerit,cū hoc nō fuerit allegatū p agētes, nec aliquid dicat ſu p hoc aliqs ex teſtibus. Nec eſt verīſimile; licet bene adſint ꝙ aliq ex hoībus dictæ villæ, & ēt dñs eius hoc fieri fecerit. Scđò, qa nō eſt deferēdū iurm̄ ſu p eo qđ iurans veriſimiliter ſcire nō pōt vel debet.iuxta no.in l.admonē.ff. de iurein.& in c.ſi.ext.eo. tit.ſed hic qualiter cōitas de Theſis vel eius hoīes pñt haberi de hoc veriſilr̄ notitiā ꝙ hoīes Maniaci cōiçato cōſilio fecerunt, cū ſi hoc fuiſſet non taliter feciſſent ꝙ in notitiā aduerſariorū non poſſet ꝑuenire, imo potius ʒrium ne ipſorū propoſitū poſſent impedire , nec eſt de more in cōſilija cōitatum admittere extraneos;vñ nō eſt eis ſu p hoc deferendū iuramentū,ne iudex ſit autor periurij. C.de indicta vidui.l.2. dēt ergo dicta cōſtitutio intelligi , qñ eſt dubiū de illis quæ veriſilr̄ poſſent in verā notitiā iurantis de facili trāſire;ꝓut eſſet in caſu iſto,ſi ſufficeret ꝓbare ꝙ hoīes de Maniaco fecerint,poſſent.n.notitiā de hoc habere de facili; ſed ꝙ cōitas dicti Caſtri hoc declarauerit in ſuis conſilijs, nō potuerūt de hoc notitiā veriſilr̄ habere, qa hoc fuiſſet potius factū eis ignorātibus, q̄ eis ſcientibus.Ideo nō eſt eis ſu p hoc deferendū iuramentum,nec de dicto caſu pōt conſtitutio intelligi, Tertiò, qa dicta cōſtitutio vt mihi ſcrip. dñs locūtenens patriæ fori iulij nō incœpit habere vigorē, nec ligare niſi a mēſe octobris ꝓxi.p̄terito citra; & iſta cā fuit incœpta dudū añ, & ēt factū de quo agiē dudū ante acciderat.Nec ob.ꝙ in ca cōtineē,ꝙ ēt ad p̄terita trahaē; qa hoc nō hēt locū in p̄terita pendētibus in iudicio cauſæ principalis vel appellatiōis , ſed ſolū in nō deductis in iudicio nec deciſis.iuxta plenè no. p Bar.in l.oēs pp̄li. ff.de iuſti. & iur.in 4.q.prin. p tex.in Auth. in medio litis nō fieri ſacri.ius. col.9.& in Auth.vt cū de ap.cog. ¶ Sed hic pēdebat iſta cā in iudicio cauſæ principalis tpe dictæ factæ cōſtitutiōis. Præterea dū dicit cōſtitutio in odiū delinquētis &c. vr̄ debere intelligi, qñ cōſtet de delinquēte,ſed dubitaē de aliquo alio.ſ.de mō delinqnēdi vel de quātitate rei, ſu p qua delictū fuit cōmiſſum. iuxta ea q̄ in ſi.habenē in l.ſi qū.C.vñ vi.& in c.ſi.extra qđ met.cau.& qđ in ſi. habeē in l.diu°.C.de teſta.mili. & l.prima.qđ vi aut clam. p Bart, ſed hic nō conſtat,ꝙ cōitas Maniaci deliquerit; vñ ēt ſi ꝯſtaret,ꝙ aliqui hoīes ex eis deliquiſſent,nō ſufficeret hoc ad deferendū iuramentū ʒ ipſam cōitatē.& p̄dicta quantū ad cām fortij & cōhuſtionis & emēdationis fœni de qbus dūtaxat agiē. De cā verò petitorij vel poſſeſſorij inter dictas partes me non impedio, qa nec 3 de ipſia p̄ſentialiter agiē. † Vnū tn̄ incidēter dico nō determinando; qa nō expedit, cū ſufficiāt p̄dicta, vt dictū eſt,ſed allegādo & corroborādo q̄ dicta ſunt, ꝙ cōitas Maniaci p ea q̄ deducta ſunt,

2 ¶ Comites. adde eūdē Paul. infrà in cōſ. 122. in nu. 21. & idem per do. Barto. Sozi. i cōſi 67. ver. ſupereſt nūc. ibi. qa tūc iuramentū in j. parte.

vr̄ debere eſſe potior nō ſolū in ꝓprietate ſed ēt in poſſeſſione; qa licet hoīes de Theſis ꝓbauerint ſe fuiſſe vſos dicta cāpanea ēt vltra viā triuianā,& teſtes tū cōitatis Maniaci deponūt ſe vidiſſe illos multotiēs pignorari;& licet teſtes villæ de Theſis hoc nō dicāt;ſed ꝙ pacificè &c.Plus tn̄ crediē teſtib' villæ Maniaci hoc affirmātibus, q̄ illis negātibus.iuxta no.p gl.in l.diē.§. ſi plures.ff. de arbi.& in c.cū eccle.de cā poſſeſſio.& ꝓpric.& ſic patet ꝙ nō fuerūt vſi pacificè. Itē producūt illi de Maniaco inſtrm̄ quo ꝯtineē,ꝙ de gr̄a cōceſſerūt illis de Theſis, & ſic p̄cario;vñ prodeſt illis poſſeſſio vel vſus p̄dictus. Præterea ꝯſtat de titulo illorum de Maniaco & de poſſeſſiōe ēt p ꝯfeſſionē illorū de Theſis , ſed de vſu & poſſeſſione illorū de Theſis nō ꝯſtat niſi p teſtes, & tn̄ illā negaē fuiſſe pacificā. Cū igiē nō appareat de aliquo titulo iſtorū de Theſis, ſed ſolū de titulo illorū de Maniaco appareat, p̄ſumiē iuſtior eſſe poſſeſſio illorū de Maniaco ꝑ ꝑ titulū, & ſic illos debere obtinere in poſſeſſorio retinēdæ.iuxta ea q̄ habenē in c.licet cām.de ꝓba.& in materia ti.vti poſſi.p legiſtas.& facit l.in ꝓba. C.de acq.poſ. ¶ Concludo ergo,ꝙ ſi dicta appellatio eſt valida, qa dictæ ꝯſtitutioni fuerit derogatū p ꝯtrariū vſum, partes dictorū iudicū ſunt in ꝓnunciādo, vt ā.dixi, bñ appellatū,& malè iudicatū,& p̄fatos de Maniaco debere abſolui a petitis p illos de Theſis ſaluo iudicio ꝓprietatis & poſſeſſionis inter p̄dictas partes,qbus p prædicta nullū fiat p̄iudiciū, de expēſis ēt litis videnē ꝯdēnandi dicti de Theſis, qa ſuccūbūt ex primis & ex ijſdē actis. iuxta no.p Io.And.in c.ignorantia.de reg.iur.li.6.& p Bar.in l. ꝓperandū. §.j.niſi iudices p̄dicti ex aliqua iuſta cā viderint ʒriū eſſe fiēdū l.q ſolidū.§.ēt ff.de leg.2.& ī auth.de iudi.& C.de epiſ. & cle. auth.gn̄aliter.cū ibi no. ꝙ eorū reliquo arbi.& diſcretiōi.

S V M M A R I A.

1 *Pupillus proximus pubertati an obligetur ex iuramento interpoſito per ipſum ſuper aliena ione bonorum immobilium , etiam tutore conſentiente, & iudice decretum interponente, quando non fit propter æs alienum.*

2 *Pupillus qualiter agat ad reſcindendum alienationem.*

3 *Pupillus an cadat non ſoluendo canonem durante alienatione , ſi alter ſoluit.*

CONSILIVM CV.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Si nō intereſſet iuramētū iſtius impuberis in hac ꝑmutatione, nō eſſet dubiū ꝙ ipſe poſſet venire ʒ, & retractare eā; qa eſt nulla, licèt eēt eſſmphiteutica, vel cēſualis. ꝓut eſt caſus. C.de p̄di. mino.l.nō ſolū in verbo ꝑmutationis.iūcta l.3.§.ius hēat pupill'.ff. de reb.eorū. qa p̄dia minorū ruſtica vel vrbana nō pñt alienari, niſi ex neceſſaria cā æris alieni, & cū decreto, ēt ſi ſubeſſet alia cā vtilitatis.ff.de reb.eo.l.magis puto. §.nō paſſim. ff. de tranſac.l. cū hi.§.ſi p̄tor.alr̄ decreti interpoſitio eſt nulla,vt ibi,& d.§.ſi iua verſ.ꝓinde.& l.quāuis. fortu'ſi nō allegata fuit cā iuſta.C.de p̄di. curi.l.j.li.10.& ꝙ ibi no.Bar.Sed hic nec fuit allegata, nec ſuberat,nec iudex de ipſa inqſiuit;ſed ex abrupto & ſine cauſæ cognitione decretū interpoſuit,& ſic nulliter.d.§.ſi p̄tor.Sed iuramentū p̄ſtitū ab ipo pupillo,cū eſſet ꝓximus pubertati; qa exceſſerat annum.13.& ſic erat doli capax.iuxta not.ff. de ſolu.l.j. videtur obſtare;quia dicunt canoniſtæ ꝙ cōpellitur ipſum ſeruare,cùm non ſeruando delinquat, & ſic puniendus, vt in c. j. de deli. pue. ergo ne incidat in periurium , debet prohiberi a veniendo contra;ſicut & pubes.prout not.Hoſti.in c.cum contingat. de iureiuran.cum quo videtur tranſire Ioan. And.in nouel. & Archi.in c.2. de pac.lib. 6. Et videtur caſus in c. ex literis il 2. de ſponſa. cum gloſ. vbi impubes compellitur ſeruare iuramentum ; quia erat doli capax,ſecundū glo.ibidem.Et Bart. in auth.ſacramenta puberum.videtur tenere dictam opin. licèt non allegat cano- * niſtas, de quibus.ī. dicens doctor. ⁎ communiter ita tenere.ſed certè Petr.& Cyn. tenent ibi contrarium expreſſe.& etiam gloſſ. Accur.ibidem in l.ſi.§.ſi.ff.de libe. cauſa.& etiam gloſ.Columbi. titu.de pace iura.fir.§.ſacram.& Bar.in d.auth.& in l.pactum.C. de colla.poſt prin.dicens,ꝙ licet pupillus periurādo delinquat, ſuum tamen iuramentum non habet iudicem defenſorem ; quia iuramentum eius caret iudicio. i. diſcretione p̄fecti intellectus; n & conſtat iuramentum debere habere tres comites [a]. ſ. veritatē, iuſtitiam,& iudicium.i.diſcretionem. 23.q.2.c.animaduertendum.& no.gloſ.in l.imperialis.C.de nup. Nec ob.ꝙ erat proximus pubertati; quia iſtud non tantum operatur , quantum perfecta pubertas ; qđ patet, quia ſi eſſet pubes obligaretur ex ſuo contractu efficaciter.ſ.ciuiliter & naturaliter; licet ſi eſſet læſus, habe ret

haberet reſtitutionē in integrū, & tñ ſi eſt ꝓximus pubertati, nō obligaret ꝓpterea efficaciter. ſ. ciuiliter, ſed naturaliter tm̄; iuxta ea q̄ plenè habētur in l. j. ff. de noua. Sed ſi cōpelleret ſeruare iuramentū, cenſeretur in effectu efficaciter obligari. Nec ēt obſtat, ꝙ ex periurio punitur; qa tex. in c. j. de delic. pue. dicit, ꝙ nō tm̄ quantū ſi eſſet pubes. & vnū exemplum eſt, ꝙ pp iuramentū non repellitur a retractatione alienationū bonorum ſuorū factarum ꝯ formā iuris per dictam auth. ſacramēta. q̄ figit pedes in puberibus; & ſi voluiſſet idē eſſe in impuberibus ꝓximis pubertatibus, ſciuiſſet hoc dicere l. j. §. ſin autem deficientis. C. de cadu. tollen. Quantū ad alia, coget iuramētum ſeruare d. l. fi. cum ſua gloſ. ff. de lib. cā. Nec ēt ob. ꝙ cum tutoris auto. pōt efficaciter. i. ciuiliter & naturaliter obligari, licèt hēat reſtōnem ſicut adult⁹; qa illud in his in qbus pōt autorari, ſed in alienatiōe bonorum immobilium non pōt autorari, niſi ſubſiſtente cā debiti, imo eſt eis interdictum vt l. j. in prin. ff. de rebus eorum. & ſic in effectu vr̄ concludendū, ꝙ licèt q̄tum ad alia poſſit ꝓcedere opi. canoniſtarū & quorūdā legiſtarū de qua. ſ. videlicet vt iuramētū ꝑſtitum ab impubere doli capace ſit ſeruandū, & ad obſeruantiā ei⁹ poſſit cōpelli; quātum tñ ad hoc, vt pp ipm̄ repellat a retractione alienationū bonorum ſuorū factarum ꝯ formā iuris, ſecus p illā auth. a ꝯrio ſenſu, & p gl. q̄ eſt in d. l. j. ff. de libe. cā. & ſic reducent ad ꝯcordātiā dictæ opi. & ſeruabit æqtas, & vitabit iniqtas; qa pupilli de facili reducent ad iurādū. io &c. 22. q. 5. c. paruuli. Rn̄dēdo igit̄ formaliter ad primū q̄ſitū dicēdum eſt, ꝙ dicta permutatio fuit nulla, nec fuit iur̄o firmata, cauſis & iurib⁹ de qb⁹. ſ.

2 ¶ † Sup ſcđo vero dubio. ſ. q̄ actio cōpetat huic adulto. Rn̄deo, ꝙ ſine dubio competit ſibi rei vēdicatio. l. mágis puto. §. pe. ff. de reb⁹ eorū. ſed qa in ea neceſſe hēt ꝓbare dn̄iū, qđ ē difficile. iuxta no. in l. ita vt ſi fur. ff. commoda. melius & vtilius eſt, ꝙ imploret iud. officiū petēdo declarari dictā permutationē fore nullā, & ſe nō teneri ad ei⁹ obſeruantiā, narrādo factū & ēt cauſas nullitatis; qua declaratiōe facta cōdemnet̄ eadē ſn̄ia ad reſtōnem illius domus, & auferēdo reſtōnem poſſeſſionū; quā practicā ponit Spe. in tt. de reb. eccle. non alie. in prin. in 3. par. Speculi. Et ꝙ poſſit implorari dictū officiū ſup dicta declaratione, patet ex no. per Inn. in c. fi. de off. iud. & per Bar. in l. quæ ſub ꝯditione. §. fi. ff. de ꝯdi. inſti. & in l. 1. de fetijs. Et poſſit petere vtrunq; in eodē libello, alterum ſub ꝯditione alterius; & ſic reſcindens & reſciſſoriū iudiciū ſimul cumulari, patet in l. ſine hærede. §. interpoſito. ff. de admi. tut. & l. qđ tpe. C. de reſti. mili. per Cy. facit qđ idem no. in l. 1. C. de iudi. & qđ no. gl. in l. qui de inofficioſo. ff. de inoſ. teſta. Nec poterit referre q̄ōnem dn̄ij, cùm habeat cām ab agente. iuxta no. per gl. in l. cum res. C. de prob. & quia nō fundabit actor intentionē ſuam ſuper dn̄io, ſed ſuper dicta cauſa. iux. plenè nota. in l. ſi alienam. ff. ſol. matr. per Bar. & d. l. ita ut ſi fur. ff. commo.

3 ¶ † Super tertio & vltimo q̄ſito dicendū eſt, ꝙ licet dictus olim pupillus non ſoluerit debitū canonē a tpe permutationis factæ, non propterea incidit res in cōmiſſum ad damnuū ipſius tm̄, ex eo qa aduerſarius eius ꝯtinuè ſoluit, vt dr̄ in puncto; cuius ſolutio prodeſt, & profuit huic tūc pupillo. l. ex vectigali. ff. de pign. & arg. lu l. quis fundum. & l. nam ſatis. cum. ll. præced. ff. quemad. ſer. amit. tum qa ſi ille nō ſoluiſſet; iſte tamen ex quo non erat in poſſeſſione, nōn tenebatur ſoluere, nec ſibi uocet non ſoluiſſe, prout determinat Guil. de Cn. & Bal. in l. ſolennib. C. de rei ven. facit quod no. Bart. in l. ſequitur. §. ſi uiam. in fi. ff. de vſucap.

S V M M A R I A.

1 *Statutum q̄ ultra ius cōe in minoribus 20. anno. requirit aliquas ſolēnitates, non tamen tollit ſolennitates iuris communis poſt 20. annum.*

2 *Minor 25. ann. licet maior 20. non pōt alienare immobilia niſi ob æs alienum etiam interuenientibus aliis requiſitis per ſtatutum. & 3.*

3 *Expreſſo uitiato, an uitietur tacitum, & uide in apoſtil.*

4 *Curatorem legitimum habens poteſt dari datiuus legitimo conſentiente.*

CONSILIVM CVI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Incipiēdo a ſecūdo dico dictas uenditiones prædiorum fore nullas etiā propter hoc ſolum, ꝙ factæ fuerunt a maiore. 25. annis ſine ꝯſenſu curatoris. & ſine iudi. decre. & nō ſubſiſtente legitima cā æris

1 alieni. C. de reb. eorū. per totū. & C. de præd. mino. per totū † Nec ob. id qđ allegat̄ in ꝯtrium, de ſtatuto diſponente ꝙ debeat adhiberi certa ſolennitas in ꝯtctibus minorū. 20. annis, pp qđ dicit, ꝙ a ꝯtrario ſenſu cenſet̄ uoluiſſe ꝙ ſi ſint maiores. 20. ſolēnitas aliqua nō requirat̄. Et per ꝯn̄s, ꝙ ætas. ſ. 20. annū habeatur ꝓ legitima ætate & ſ. annū. 25. Nam dico, uerū eſſe ꝙ a ꝯrio ſenſu dicti ſtatuti benè poſſet ſumi, ꝙ ſolēnitas requiſita a dicto ſtatuto nō ſit neceſſaria, ſi ꝯhēs ſit maior 20. annis; q̄ ſolēnitas eſt maior, quā ſolēnitas requiſita a iure cōi, & omiſſio eius plus uitiat, quàm omiſſio ſolēnitatis reqſitæ a iure cōi, ut patet ad ſenſum ſi quis benè inſpexerit. Vñ cū per ſtatutū ꝑfigatur tps uſq; ad qđ requiratur, ſequir ꝙ ultra illud tps non reqrit. ar. l. ſi ita qs. ff. de vulg. & pup. ff. de lega. 3. l. pr̄ filiū. §. fundū. ff. de pac. l. epiſtola. §. fi. & l. ſi unus. §. j. ſed ꝙ poſt 20. annos nō requirat̄ ſolennitas iuris cōis, hoc nullo mō pōt ſumi a ꝯrio ſenſu dicti ſtatuti, cùm de

1 † illa ſtatutū nō loquat̄, ſed ſi de illa loqueret̄, & ſtatueret, ꝙ debe ret obſeruari in ꝯtcibus minorū 20. annis. fateor ꝙ a ꝯrio ſenſu cenſeret̄ uelle, ꝙ poſt. 20. annos nō reqreretur, & ſic faceret illā ætatē legitimā. ar. l. inter ſocerū. §. cū inter. ff. de pac. dota. ff. de teſta. l. q teſtō ſiſtr. Sed cū in caſu nr̄o loquatur de alia ſolennitate requiſita a dicto ſtatuto, dico ꝙ poſt. 20. annos licèt illa nō reqratur, ſaltē reqritur ſolennitas iuris cōis. qa iſte caſus tanquā omiſſus, relinqtur diſpōni iuris. l. cōmodiſſimè. ff. de lib. & poſth.

2 cū ſi. † plus dico, ꝙ ēt ſ. 20. annos, ſi alienat ꝑdia, nō ſufficit ſolēnitas ſtatuti, vcʒ ꝯſenſus duorū ꝓximiorū & cura. & iudi. decretum, niſi ēt interueniat iuſta cā a iure cōi, vcʒ æs alienū. l. magis puto. §. nō paſſim. & §. ſi æs alienū. ff. de reb eorū. licèt eñ ſtatutū requirat illa tria in qualibet alienatione minoris. 20. annis, & in quolibet ꝯtctu, uel obl̄one ipſius, & ſi uēdātur mobilia, debēt illa ſufficere; cū tñ uēdūtur ī mobilia reqrūtur illa, & ēt ultra reqrit̄ cā lītima. ſ. æs alienū, qđ reqrit̄ a iure cōi a quo debet ſtatutū ſuppleri. ar. ff. de re iud. l. 4. §. ſi qs ꝯdēna ius. uer. ſed ſi quidē. Statutū eñ ꝑdictū nō emanauit ad diminuēdā & tollēdā ſolennitatē iuris cōis, ſed ad ipſam augendā, qa reqrit ultra, q̄ reqrat ius cōe, non ergo debet o pari ꝯtū effectu. arg. l. cū tale. §. falſam. ff. de ꝯdi. & dem. uñ reqrit̄ id qđ reqrit ius cōe, & ultra hoc ēt reqrit̄ id qđ reqrit ſtatutū, ꝓpterea poſito ꝙ eſſet uerū id, qđ dr̄ p alterā ptē, ui licet ut iſtud ſtatutū uoluerit ſurrogare ætatē. 20. ann. & abinde. ſ. ætatē. 25. ann. qđ tñ ē falſum, qa uerba ei⁹ hoc de neceſſitate ñ īportāt, ſed aliud de quo. ſ. dixi. Attñ poſito qđ illud eſſet uerū, nō tñ intelligeret̄ hoc uoluiſſe facere quātū ad alienationē rerū immobiliū, quominus reqrunt illa q̄ de iure cōi ſunt neceſſaria. tex. eſt, q hoc ꝓbat expreſsè. C. de his q ueni. æta. l. 2. verſ. ita tñ. & l. eos. ubi ſi ꝯcedit̄ uenia ætatis ei, q eſt ætatis. xx. anno. vel ultra, p quā ſua ætas efficit̄ lītima, & ſurrogat̄ loco ætatis. 25. anno. hoc tñ fallit quātū ad ptātē alienādi īmobilia, qa quātū ad illam nō extēdit̄ uenia quominus ſint neceſſaria ea q̄ de iure cōi reqruntur. ſi ergo hoc eſt i lītimatione ætatis, q̄ fit p principē principaliter & exp̄ſſe, quāto magis dicēdū eſt eſſe idē in illa q̄ colligit̄ incidēter & tacite a ꝯrio ſenſu dicti ſtatuti, cū ēt poſſit eē dubiū an colligat̄, uel nō; cēſet̄ ergo ſcā dicta lītimatio quātū ad reſtōnē in integrū vt nō poſſit peti, nō quātū ad faciēdū ualidās alienationes, q̄ alīs nō eſſent; & ita ſola ſufficeret & abūdè ad retractandas iſtas alienatiōes. Sed ulteri⁹ dr̄ ꝙ nō ualēt, qa factæ ab eo, cui erat uel cēſebat̄ interdicta alienatio & adminiſtratio bonorū ſuorū p iudicē, eoipſo ꝙ datus fuit ſibi curator, tanq̄ ꝓdigo, ꝓut determinat Bar. in l. is cui bonis. ff. de uerb. obl. Nec ob. illa q̄ allegant̄ ꝯ a iſtā dationē curatoris, ꝙ nō ualeat. Nā poſito ſine ꝑiudicio ueritatis, qđ tñ negat̄, ꝙ nō ualeret datio; tñ interdictio adminiſtrationis & alienationis, q̄ reſultat ex tali datione, firma remanet. p l.

3 planè. la grāde. i prin. & p l. ſi fideiuſſor. ff. de leg. 1. † Nec ob. ꝙ ſi

a nō ualet expſſum, nō ualet tacitū. a l. 3. §. fi. ff. de ſer. ruſt. ꝑdi. qa illud eſt verū, qn̄ eſt eadē rō uitiādi, uel qn̄ tacitū p ſe ſtare nō poſſit, nō alr̄; ut plenè no. Cy. in auth. ingreſſi. C. de ſac. ſan. eccle. ſed hic nō eſt eadē rō uitiādi; qm̄ interdictio cēſet̄ ſibi ſcā tāquā ꝓdigo, & datio curatoris tāquā minori. ꝓut no. Bar. in l. & hēt. ff. de tutel. & l. ſi curatorē hn̄s. C. de in integ. reſt. l. ē pōt ſtare p ſe, qm̄ pōt iudex interdicere alienationē bonorū alicui abſq; eo ꝙ det ſibi curatorē, & talis interdictio reddat; alienationes poſtea factas, nullas. l. de pollicitationib⁹. in fi. ff. de polli. l. ſi creditores. añ fi. ff. de priuil. c. [illegible] l. & no. in l. ꝓſpexit. ff. q & a qbus. per gl. l. au ꝑtor. ff. de in [illegible] lib. cū ſi. ff. de peti. hære. l. diuus. ſed ulterius dr̄, ꝙ dicta datio curatoris ualuit, nō obſtātib⁹ allegatis in ꝯtriū. nā primū, ꝙ nō erat ꝓdigus, tollitur per ea q̄ dixi in alio ꝯſilio. & p id qđ no. Bar. in d. l. is cui. & l. ſeiæ egreſſæ. ff. de tut. & cura. da. ab his in fi. qa de ꝓdigalitate ſtat̄ declaratiōi iudi. nō ſic ꝺ ætate.

a ¶ Non ualet tacitū. Adde qđ uitiato expreſſo non uitiatur tacitū, quod eſt æque principale vt probatur in l. fideiuſſor. in princ. ff. de le. j. & in l. 1. §. 1. ff. qui bus mod. pigno. uel hypo ſo. & no. Alexā. in l. 1. in 9. col. uerſic. ſed quod indiſtincte. ff. de uulg. & pupil.

¶ Ad

CONSILIVM CVIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶†Dubitatio pñ
tis articuli ɔſiſtit
in hoc quia ſtante opi. Martini vera de ɔſuetudine, non
* de iuris rigore, ſm cõem opi. videlicet ꝙ dos a patre
profecta non reuertatur ad eum, ſi filia decedat in mr̃imonio cũ
liberis viuente pr̃e. Sed remaneat penes virũ ꝓ liberos, præfata ɔ
ſuetudo aufert eã patri, ad quem de iure deberet redire, & tribuit
eã liberis & ſic liberi prædicti dicunt̃ eã hẽre immediate ab auo
materno cuius erat, licet non ex diſpõne aui, ſed ipſius ɔſuetudi-
nis; prout in ſimi. dicis tex. in l. ſi is qui. ff. de vulg. & pup. ꝙ ſubſti
tutus pupillaris dr̃ capere bona pupilli ab ipſo pupillo cuius ſũt
& a quo euelhunt̃, licet ex diſpõne patris q ipſum ſubſtituit, & ſi
hoc eſt, deberet eam ſibi computare in legitimã q̃ debet̃ eis de bo
nis aui mr̃ni, cũ in eadem debeat computari quicquid habent ab
ipſo de ipſius ſubſtantia. l. ſcimus. §. repletionẽ C. de inoffi. teſt. &
hæc eſt rõ fortis, ad quã non eſt dare rñſum ſm Bar. in l. 4. ff. ad l.
fal. q dicit ſe in ea fundaſſe, & bis pro iſta parte ɔſuluiſſe, licet plu
res alij dicerẽt Ʒ: inm. vt refert Bal. qui ẽt in hoc fuit Ʒrius Bar. C.
de colla. l. illã. per plures rõnes. ſed ad hãc rõnẽ non vr̃ bñ rñdere;
ſed ſuæ rõnes ɔcluderent, ſi hẽrent a mr̃e tanq̃ hr̃des eius; quo ca
ſu ẽt ipſe Bar. nõ negat ꝙ imputare eã non deberent. Sed in caſu
nr̃o de dicta ɔſuetudine factũ eſt ius ſcriptũ municipale qđ illam
ɔfirmat, & ſic illud idẽ facit & operat̃ qđ operaret̃ ɔſuetudo dicto
ſtatuto non extante; facit qđ no in l. 2. in prin. ff. de vulg. & pupi.
in verbo moribus. ꝑ doc. & qđ no. Cy. in l. 2. C. quæ ſit long. ɔſu.
qñ de ɔſuetudine efficit̃ lex vel ſtatutũ. Aufert ergo ſtatutũ illud
præfatã dotẽ patri eidemq; auo, & tribuit liberis, & ſic dicunt̃ li-
beri habere immediate ab auo; ergo debent ſibi cõputare in legi-
2 timã eis debitã ab eo. †Plus vr̃ in caſu nr̃o, ꝙ ẽt ex expreſſa diſpõ-
ne aui videat̃ hẽre iſta infantula poſtq̃ ille fuit ſtipulatus illã reſti
tui ei cui ius dederit, nã cenſet̃ ſtipulatus ſm ordinẽ iuris, videli-
cet ei cui deberet fieri reſtõ ſi ſtipꝉo non interueniſſet. per ea quæ
no. ꝑ Bar. in l. vxorẽ. §. teſtõ. ff. de le. 3. & l. gaius. ſol. ma. Sed ſi non
interueniſſet ſtipꝉo, deberet fieri dictæ infantulæ virtute dictæ cõ
ſuetudinis ɔfirmatæ per ſtatutũ; ergo cenſet̃ auus illi ſtipulatus,
& potuit ſibi acquirere vtilẽ actionẽ, ꝓut eſt caſus. C. de pac. ɔue.
l. pater ꝓ filia. & d. l. gaius. ff. ſol. ma. & iſta vident̃ multũ vrgere Ʒ
dictã infantulã ꝙ teneat̃ ɔputare; ſed in Ʒrium aduertendum q͞a ſi
pater nõ fuiſſet ſtipulatus dotẽ iſtã reſtitui vel fuiſſet ſtipulatus
præciſẽ reſtitui filijs dictæ ſuæ filiæ poſſẽt iſta de plano ɔcedi; ſed
ſtipulãdo eo mõ quo ſtipulatus fuit. ſ. ſibi, vel filiæ, vel filijs filiæ,
vel illi cui ius dederit &c. cenſet̃ ſtipulatus ſibi ſi filia decederet
ſine liberis. ſi verò cũ liberis cenſet ꝑ prius ſtipulatus filiæ ſuæ,
quã cenſet̃ plus dilexiſſe, q̃ eius liberos, eo caſu quo cũ liberis de
cederet. ut voluit Bar. in l. ii cũ dotẽ. circa fi. prin. ꝑ illũ tex. ff. ſol.
ma. dicẽs ita fuiſſe diſputatũ per Iac. de Bel. & ſic in pũcto mortis
cũ mori incipit cũ liberis purificat̃ ſtipꝉo in pſonam filiæ adhuc
viuẽtis, quã trãſmittit ad ſuos liberos tanq̃ eius hr̃des, & ita intel-
ligũt. l. inter ſocerũ. §. cũ inter. ff. de pac. dota. ſ. ꝙ ibi liberi habeãt
tanq̃ hr̃edes mr̃is, in quã matrẽ cenſet̃ concepta taci. ſtipꝉo in caſu
quo cũ liberis decedat, & ſic purificat̃ ſtipꝉo in pũcto mortis in ꝑ
ſonam filiæ, ſicut in ſim. hr̃ in l. ſi filius hr̃s. ff. de li. & poſth. & l. ſu
quoq; §. marcellus. ff. de hære. inſt. & ſi ita eſt, ſeq̃t ꝙ dicti liberi, &
in caſu nr̃o dicta infantula nõ hẽt iſtã dotem ab auo, ſed a matre,
nec tanq̃ de bonis & patrimonio aui de quo exiuerat. l. pater. ff.
ad l. fal. ff. d coll. dotis. l. fi. in fi. Sed tanq̃ bona ſuæ mr̃is effecta ꝑ
donationẽ pr̃is, q͞a fieri poterat ẽt iure veteri. l. põp. filadelphus.
ff. familiæ erciſ. & ſic habent locũ rõnes factæ per Bal. in l. illã. C.
de colla. vt nõ debeat cõputare, qđ ẽt vr̃ fuiſſe de mente Bar. in d.
l. iu quarta. i d. l. poſt dotẽ. quæ format hoc dubiũ, qñ filiæ hẽrent
vt hr̃des mr̃is, q͞a pater fuiſſet tm̃ ſtipulatus vel ſibi in vnũ caſum,
quo caſu cenſet ſtipulatus filiæ in alterũ caſum. vt d. l. ſi cũ dotẽ.
an tunc dicti filij debeant eã ſibi cõputare; & licet non ſoluat, ſed
dicat ſe dubitare & eſſe pulchrũ dubium, tñ innuit ꝙ non, & dat
clare intelligere ꝙ ea quæ prius dixerat, locũ habent qñ nõ habẽt
vt hr̃des mr̃is, ſed ab ipſo auo immediate, qđ ɔtigeret ſi nulla ſti-
pꝉo interueniſſet, vel in pſonam filiorũ tm̃, & ſpecifice; ego dico
ꝙ tũc habebit locũ determinatio Bal. & aliorũ q tenuerũt Ʒriũ. ſ.
ꝙ imputari nõ debeat in legitimã; q͞a dicto caſu militãt rõnes eo
rum, vt patet ex no. ꝑ Bal. in d. l. illam. & ſi dicat̃ ſm hoc reſulta-
bunt damna patri, ꝙ ſtipꝉo cenſeat̃ ꝑ prius ɔcepta in pſonã filiæ
tanq̃ magis dilecta. Rñdet̃, ꝙ ſibi imputet quare ſpecifice nõ ɔce
pit in pſonam nepotũ; quia tunc cõputarent in legitimã. arg. l. ſi.
C. de dotis promiſ. in fi. Itẽ ſi dicatur, poſtq̃ ɔſuetudo vel ſtatutũ
aufert auo & dat filijs filiæ, quõ potuit auus per ſuam ſtipꝉonem
auferre nepotibus & dare filiæ? Rñdeo, potuit a prin. & anteq̃ eis
eſſet ius quæſitum. l. quotiens. ff. ſol. ma. ff. de pac. dota. l. ſi cũ dos.
Item quia ſentiunt vtilitatem in hoc, ꝙ non teneatur computa-
re tanq̃ hr̃des ſuæ matris; vnde conqueri non pñt. plus vr̃ ꝙ etiã
citra vllam ſtipꝉonem idem ſit qđ. ſ. dixi. verum eſt qđ aſſeritur.
per primum dñm conſulentem, ꝙ dictum ſtatutũ fuit ſic ſp intel
lectum & practicatũ & interpretatũ Ferrariæ, ꝙ filij filiæ habeãt
vt hr̃des eius, quaſi tantum operatur ſtatutum, quantum ſtipula-
tio in perſonam filiæ concepta, l. ſi de interpretatione. ff. de legi.

SVMMARIA.

1 *Simulatio contractus poteſt coniecturis probari.*
2 *Contractus pignoris qualiter probetur, licet inſtrumentum cantet de venditione, quando agitur ſolum de computanda fructus in ſortem.*
3 *Vſurarum quando eſt quæſtio facti, iudex ſecularis eſt competens.*
4 *Cauſa quomodo cognoſcatur an ſit in iure, an verò in facto, & quid crimen ſit merè eccleſiaſticum.*

CONSILIVM CIX.

IN Chriſti nomine Amen. ¶Viſa petitio
ne prædicta, &
teſtibus pro vtraq; parte receptis, & ẽt ſnia lata in fa-
uorẽ dictorũ agentium ſuper eo qđ primo quæritur
vtrũ ex deductis in proceſſu ſit probatum pignus, &
1 ſic ſimulatio Ʒctus. Rñdeo, ꝙ ſic; † q͞a talis ſimulatio ſeu fraus de
Ʒctu vendi. ad Ʒctum pignorationis probat̃ ꝑ ɔiecturas & veriſi
militudines tam de iure cõi. vt in c. ad noſtrã. de emptio. & ven. &
c. illo vos de pig. & no. per doc. in l. emptione C. plus valere qđ
agitur. facit l. dolum. cũ ibi no. C. de dolo. q̃ ẽt per ſtatutũ Perga-
mi ſub rubrica de cognoſcendo per D. pñtẽm & eius iudi. de
Ʒctibus fictitijs &c. ubi dr̃ ꝙ poſſit fieri probatio ex leuibus præ
ſumptionibus, qđ qdem ſtatutũ laicorum valet inter laicus ẽt in
materia vſuraria, qñ diſponit ſup q̃õnibus facti quæ ſunt vel eſſe
pñt de foro ſeculari, vt dicã in ſequenti dubio. & ita tenet Fed. de
Sen. in opere ſuo conſ. 91. ſi bñ inſpiciatur eius mens & intentio.
2 †Et inter alias cõiecturas eſt iſta, ſi poſſet probari ꝙ debitor q̃re-
bat accipere pecuniã mutuò ſuper tali poſſeſſione, poſtea reperit̃
ipſum feciſſe venditionem de illa poſſeſſione ꝓ quãtitate quã q̃
rebat. Nã præſumit color quæſitus de Ʒctu ad Ʒctum; ſicut & ali-
bi de pſona ad perſonã. ff. ad velle. l. mulier. §. ſi cum eſſet. & hoc
not. Hoſt. in d. c. ad noſtrã. Vel qñ ɔcurrunt duo. ſ. ꝙ res valet lon
ge plus q̃ fuerit vẽdita, & ꝙ factũ fuit pactum de retrouendẽdo.
Alterũ verò nõ ſufficeret, q͞a tex. illorũ capitulorũ loq̃ in pluri,
& ſic requirũt plures adeſſe ɔiecturas. Sufficiant ergo duæ. l. ubi
numerus. ff. de teſt. Sufficeret ẽt cum vna illarũ qualitas perſonæ
creditoris ſeu emptoris ſi ɔſueuiſſet fœnerari, vel tales Ʒctus ſi-
mulatos facere. l. qui ſemiſſem. ff. de vſur. in fi. de pig. ac. l. vniuer-
ſorum. & qđ no. doc. C. de vſur. l. cum allegatas. ff. de ver. ob. l. ſti
pulati ſumus. ſed hic adſunt prædictæ coniecturæ, & ẽt aliæ plu-
res, & primò adeſt prima, q͞a Auogarius pr̃ iſtorũ agentiũ anteq̃
faceret venditionẽ de dicta petia terræ quærebat accipere mutuo
ſup illa poſſeſſione; & eam pignorare, & non vendere; vt patet ex
diſpõne. 7. teſtiũ ſcilicet Iacobi bonagæ q deponit quat̃ dictus
Auogarius ita ſibi dixit, & ꝙ ipſe voluit emere, ſed ille noluit vẽ-
dere, cui Iacobo vr̃ dãda plena fides in hoc, cũ deponat de facto
ſuo. arg. l. quæro. §. fi. ff. de ædil. edic. licẽt qñ deponit de facto alie
no nõ ſufficiat vnus. l. vbi numerus. ff. de teſti. C. eo. ti. l. iuſiurãdi.
Cõfirmat̃ ẽt hoc ex depõne primi teſtis q dicit ꝙ Guil. voluit da
re Auogario lib. mile ducẽtas, ſed ille noluit recipere niſi ſexcẽ-
tas, & ſic apparet ꝙ noluit vẽdere ſed pignorare. Itẽ adſunt aliæ
duæ ɔiecturæ. ſ. maioritas pretij de duplo maius q̃ datũ fuerit, cũ
oẽs quaſi teſtes inducti ꝑ actores deponãt ꝙ valet mille ducẽtas
li. & vltra, & tñ vẽditio facta fuit ꝓ ſexcẽtis. Nec ob. teſtes inducti
ꝓ alia pte; q͞a deponũt de tpe guerræ, ꝙ ꝓp guerrã erat poſſeſſio
inculta & ñ fuiſſet reptus q dediſſet ultra 600. li. q͞a iſtud ñ ꝓbat
verũ ꝓtiũ rei, cũ ſit tpale qđ ſperabat̃ ceſſare, ió nõ debet attẽdi. l.
ꝓtia rerũ. in fi. ff. ad l. fal. Præterea teſtes alij ꝓ actorib. inducti di-
cũt, ꝙ illimet emptores dediſſent. 1200. li. ſi ille voluiſſet facere
liberã venditionẽ, & ſine pacto de retrouẽdendo; & illis magis ẽ
dãda fides q͞a dicũt veriſiſiora l. ob carmẽ. §. fi. ff. de teſt. & licẽt di
cti teſtes deponẽtes đ maiori valore ſorte ñ redũt ita ſufficientẽ
cãm ſui dicti, ſicut requireret̃ ſi ageretur de ſuppletione pretij. iux
ta l. 2. C. de reſci. vendi. q͞a tũc ageret̃ de magno ꝓiudicio. In caſu

tñ noſtro, qa non agitur de ſuppletione ꝓtij nec de retractatione ꝯctus propter pretium, qa imo petitur retractari pp pactum de retrouendendo, nec negatur reſtõ rei vel retrouendicio, imo oſſertur, ſed ſolũ agitur de ꝓbando ſimulationem ꝯctus ad finem ꝯputandi fructus in ſortem, non vř requiri tam exacta probatio, ſicut requireretur ſi ageretᷣ de his quæ.s.dixi. tum qa hoc non eſt magni ꝓiudicij, ſicut ſunt illa; tùm pp naturã ſimulationis, q̃ per coniecturas ẽt leues detegitᷣ l.ſi maritus.§.ſi.ff.q & a quibus.ff.de manu.l.4.§.ſi ab ignoto l.ſicut.§.ſuperuacuũ.ff.qbus mo.pig.vel hypo.ſol.& ꝙ no.Bar.in l.poſt ꝯtum.ff.de dona.ſic ẽt dicti teſtes debẽt ſufficere ar.l.j.C.de rei vxo.act.poſt prin.Eſt ẽt ꝯuentio de retrouendendo facta eodem die, & ſic magis arguit ſimulationẽ, q̃ ſi ex interuallo.ff.q̃ in fraud.credi.l.ſi venteri.§.in bonis.in fi.& ꝙ not.in c.officij.de elect. Nec obſt.ꝙ vnus teſtis actorũ dicat, ꝙ ex interuallo fuit facta dicta ꝯuentio; quia ex tenore inſtrũ apparet de ꝯrio, & ſic illi non eſt danda fides.C.ad velle.l.antiquæ. Sũt ẽt alia indicia, quæ arguunt ſimulationem ꝓdictam & coadiuuãt ea quæ dicta ſunt, vt & ſi per ſe non ſufficerent ꝙ negatur, iuncta tñ cum iſtis ſufficere debent; iuxta illud, q̃ non ꝓſunt ſingula &c. l.ſi ſtipulatus.ff.de vſur.& p c.ſi.de ſucceſ. ab inteſt. & ꝙ no.in l.2.in prin.ff.de ea cu.tuto.& C.de rei ven.l.indicia. & l.ob carmẽ.§.ſi.& l.3.§.2.ff.de teſti.ſunt autẽ iſta, primò qa ſuit actũ in pacto de retrouendendo, ꝙ poſt certum tps & non añ tenerẽtur retrouendere; & ſic patet ꝙ voluerunt aliqd lucrari dicti emptores de eo qđ fecerũt. ergo &c. ar.dictorũ capitulorũ. Itẽ eſt vnus teſtis, videlicet tertius in ordine qui eſt D. Iac.filius D.Marchi de aduocatis q deponit de confeſ.partis aduerſæ facta ꝓſentibus iſtis agẽtibus vel altero ipſorũ recipiente ꝓ ſe & fratre ſuo, q̃liter re vera mutuauerat dictas ſexcentas lib. & receperat illã poſſeſſionẽ pignori, non añt emerat; qui teſtis facit ſemiplenam ꝓbationẽ, qa ſi eſſent duo teſtes facerent plenã. Nam confeſſio extraiudicialis facta parte pñte facit plenã fidem, vel ſaltẽ releuat alterã partem ab onere ꝓbandi. iuxta no.ſup rub.de ꝓba.per Ioan.An.in nouel.& l.publia.§.fi.ff.depoſi.& l.cũ de indebi.§.fi.ff.de ꝓba.C.de nõ nume.pecu.l.gñaliter.p doc.ſi duo facerent plenã, ergo vnus ſemiplenã.per ea q̃ no.Bar.in l.admonẽdi.de iureiur.& patet in d.c.fi. de ſucceſ.ab inteſt.& ſemiplena ꝓbatio ẽ plus q̃ indiciũ, vel coniectura. vt no.in l.cũ ꝓba.ff.de ꝓba.in gl. Sũt ẽt plures alij teſtes, q deponũt de ꝯfeſſione facta parte abſente, q̃ plenè ꝓbata facit ſemiplenã ꝓbationẽ[a]. vt no.Bar.in d.l.admonendi.ff.de iureiur.& licet teſtes in hoc videantᷣ ſingulares, qa deponũt de ꝯfeſſionib' factis diuerſis tpibus; negari tñ non põt, qn faciant magnũ indicium & coniecturã, & ſic adminiculatur ad plenã ꝓbationẽ, licèt directam ꝓbationẽ non faciãt. vt in d.§.fi.de ſucceſ.ab inteſta. ſic ergo ꝯcluditur p illud capłm, ꝙ vel ẽ directo ꝓbatũ pign', vel tã ſufficiẽter adminiculatũ, ꝙ ſufficit ad ſñiam ꝓ actorib. & hæc de prio dubio vel q̃ſito.

2 ¶ † Quantũ verò ad ſm dubiũ, an dicta ſñia reddatᷣ nulla ex defectu iuriſd. q̃ ſi iudex ſecularis de hac cã vſuraria[b] cognoſcere nõ potuerit, nec ꝓnũciare tanq̃ de cã eccľaſtica ſeu ſpũali nõ pertinẽte ad ſuum forũ. iuxta no.in c.cũ ſit gñale.de foro ꝯpe.& in cle.diſpẽdioſam.de iud.& p Io.And.in c.j.de vſur. lib.6.in nouel iuncto c.ſi iudex laicus.de ſent.excõ.& c.vt inq̃ſitionis.§.ꝓhibemus.de hæret.li.6.depẽdet ex his q̃ no.Arch.14.q.3.c.qđ dicã.q tenet ſm q̃plures, ꝙ vſuræ pñt repeti in curia ſeculari.& Pau.de Leaz.in cle.j.de vſur.q diſtinguit an ſit q̃ſtio facti, q̃ diſtinctio fuit originaliter Io.And.in caſu ſi.de ordi.cogni.c.tuã.& eam approbat Fed.de Senis in d.ꝯſi.91.& Bar.in l.titia.ff.ſolu.mat.& D.Pet.de Anch.in c.ea quæ.de reg.iur.licèt Bal. in l.quotiens.C.de iudi.dicat ꝙ ſiue ſit q̃ſtio iuris, ſiue facti, ꝑtinet ad forum ecclæ, qđ pnto verũ actore volente; qa qui vult repetere vſuras vel petere declarari ꝯctum eſſe vſurariũ, põt eligere curiã eccleſiaſticã, ſi vult ẽt qñ eſt q̃ſtio facti. Et ita videmus cõiter fieri, qñ moritur aliqs vſurarius de cuius ꝯctibus nun vertitur q̃ſtio iuris, ſed facti.ſ.quantũ quis ſoluerit ꝓ vſuris. Et ſic eſt q̃ſtio facti, & tñ repetunᷣ vt plurimũ in curia eccľaſtica.& hanc iuriſdictionẽ ſibi appropriauerũt rectores eccľaſtici a tanto tpe, cui' non ẽ memoria. vt no.Io.An.in d.c.j.đ vſur.li.6.ĩ nouel. Sed ſi volũt agere in curia ſeculari, eo caſu quo ſit q̃ſtio facti, nõ ẽ negandũ qn poſſint, & ſic ſaluanᷣ no.p Arch.& alios ĩ palleg.c.qđ dicã.& p alios in locis.ſ.alleg. In caſu aũt nřo eſt q̃ſtio facti, & nõ iuris; qđ patet,

3 † qa tunc eſt q̃ſtio facti, qñ partes nõ ſunt ꝯcordes in facto, ſed in iure ſic, qa partes fatenᷣ ꝙ ſi factũ ſic ſe hřet, eſſet vſura; ſed ſi nõ ſic ſe haberet, non eſſet vſura. Tunc autẽ dř q̃ſtio iuris, qñ partes ſunt concordes in facto, nõ in iure; puta ſi uendanᷣ fructus ad tps minori pretio; partes fatenᷣ uendi. fuiſſe factã ad tps, tñ una pars dicit talẽ uenditionem continere uſurariã prauitatem, altera ꝯdicit. Certè iſta eſt qõ iuris merè, non facti; quia de facto nõ contenditur inter partes, ſed ſolũ de iure, & ideo pertinet merè ad forũ eccleſiaſticum; & iudex ſecularis ẽt ex proroga. partium vř ꝙ nõ poſſet cognoſcere, quia vř cauſa ſpiritualis, cuius nõ eſt capax iudex ſecularis.c.decernimus.de iudi. & d.c.ſi iudex laicus.de ſent.excom & quod no.Inn.no.in c.de cauſis.de oſ.deleg.& doc.iuris ciuilis in materia prorogationis iuriſdictionis, qui dicũt ꝙ in iudice non habẽte imperium non pt fieri prorogatio de imperio mero, uel mixto; quia talis ꝓrãtis non eſt capax, licet in ꝯrium faciat quod no.do.Pet.de Anch. in d.c.ea q̃. qui dicit ꝙ cã uſuraria non eſt ſpiritualis, ſed eſt eccleſiaſtica non mere. Nam ſolum crimen hæreſis & ſimonia dñr crimina merè eccleſiaſtica. ut d.c. ut inquiſitionis.§.prohibemus.de hæret. lib.6.& de illis ſolus eccleſiaſticus pt cognoſcere. Sunt q̃dam, quæ ſunt eccleſiaſtica, ſed non merè, ut ſacrilegium. ut no.in d.c.cum ſit generale. de quo ẽt ſecularis pt cognoſcere. ut l.ſi quia in hoc genus.C. de epiſ.& cleri, & ſm huc uideretᷣ ꝙ de q.uſurarum; ẽt qñ eſſet qõ iuris, poſſet ſecularis cognoſcere de cõi conſenſu partium. Sed qñ eſt quæſtio facti, tunc ẽt reo inuito. ¶ Bř ſuper iſto articulo de prorogatione non inſiſto de pñti, quia non expedit, cum in caſu noſtro ſit qõ facti, & non iuris, & ſic ẽt reis inuitis potuerũt actores recurrere ad curiam ſecularem, ſm * cõem opi.duc.de qua.ſ. ꝙ autẽ ſit qõ facti, & nõ iuris patet clare; quia ſolũ de facto cõtenditᷣ inter partes, uidelicet utrũ fuerit inter eas ꝙ non eſſet emptio & uenditio ꝓut inſtřm cantabat, ſed eſſet pignus ꝓut partes re uera agebãt, an aũt ꝙ eſſet uera uenditio; nã utraq; pars fatetᷣ, ꝙ ſi fuiſſet actũ ꝙ non eſſet uera uenditio, ſed pignus, cenſeretᷣ facta ſimulatio de pignore ad uenditionẽ in fraudem uſurarũ.ſ.ut dicti cre.tanq̃ de uenditione lucrarẽtur fructus interim perceptos.C.de pac.inter empto.l.2.quos de pignore lucrari non potuiſſent, ſed in ſortem habuiſſent ꝯputare.l.1.& 2.de pig.act. Item utraque pars fatetur, ꝙ ſi fuiſſet actum ut eſſet uera uenditio, ꝓfati emptores lucrarentur fructus interim ꝑceptos. De hoc ergo facto cõtenditur inter partes.ſ.quid fuerit actũ inter eas; non aũt de iure, qđ reſultaret ex facto declarato, & poſito ꝓ ꝯſtanti; de illo.n.ſunt cõcordes. & iſto modo declarat Bar.in d.l.Titia. ſeq̃tur ergo ꝙ potuit hoc peti in curia ſeculari, licet potuiſſent actores hoc petere ẽt in curia eccleſiaſtica, ſi uoluiſſent; & iõ dicta ſñia non eſt nulla ex defectu iuriſdictionis, & dicta exceptio nullitatis ex iſto capite ñ ꝓcedit.

a ¶ Probationẽ Adde do.Marian.S. cin conſ.15. ver tertius verò tractatus. circa mediũ in j.p.q.cõfeſſio extraiudicialis ſemel dũtaxat facta abſente pte nõ nocet plenè, ſecus vero reiterata ſeu geminata, q tunc nocet cõſitenti. & ad ſic eũdem Paul.ſ.in ꝯſi.74.& ꝙ ibidẽ dictũ fuit in apoſtil.

b ¶ Vſuraria, Adde eundem Paul. de Caſt.ſ. in ꝯſi.2.& q ibidẽ dictum fuit in apoſtil.

S V M M A R I A.

1 *Petitorii & poſſeſſorii retinendæ poſ. cumulatione redditur libellus ineptus, & per conſequẽs iudicium ruit quandocunque facta proteſtatione ante li.conte.*

2 *Actor, qui fatetur reum dominum unius fundi pro parte pro indiuiſo, facit eum præſumi dominum totius, niſi aliter probet, & ſic reus debet abſolui & a petitorio & etiam a poſſeſſorio. & 3.& 4.*

3 *De connexis & inſeparabilibus idem eſt iudicium quando eſt eadem ratio connexorum.*

4 *Diſpoſitio facta de parte trahitur ad totũ, quando eſt eadẽ ratio in aliis partibus.*

CONSILIVM CX.

I*N Chriſti nomine Amen.* ¶ In cauſa quæ vertitur coram dño locumtenẽte patriæ fori ſiulij, inter cõitatem & hoĩes villæ ſeu caſtri Buyæ petentes ex parte una, & cõitatem uel homines villæ Oſopij ex altera ſuper dñio & ꝓprietate, necnõ poſſeſſione cuiuſdã paſcui, qđ hoĩes dictæ villæ Oſopij dicunt ad ſe iure dñij & poſſeſſionis inſolidum ꝑtinere, & pp hoc fecerunt pignorari quoſdã de dicta villa Buyæ repertos ibi paſcuare. Præfati uerò de villa Buyæ dicunt dictũ paſcuũ cõiter ꝑtinere tã ad eos, q̃ ad hoĩes dictæ uillæ Oſopij, & ẽt ad homines quarundã aliarũ, & ſe cõiter cũ illis eſſe in poſſeſſione, petunt hoc declarari; & ẽt dictas pignorationes reuocari, & retractari, & eis pignora reſtitui.

1 ¶ † Viſu libello porrecto p hoĩes de Buya, & miſſione facta ad ipſum unà cũ toto proceſſu, & atteſtationibus teſtiũ hincinde receptorum & productorum. Vř dicẽdum homines de dicta villa Oſopij debere abſolui pluribus rationibus. Et primò ratione ineptitudinis libelli; quia in eo proponitur petitoriũ inquantum petunt declarari dictum paſcuum ad ſe pertinere ꝓ parte, & etiam poſſeſſorium retinendæ inquantum petunt declarari ſe eſſe in poſſeſſione cõmuniter cum hominibus dictæ uillæ Oſopij; & aliarum. Conſtat autem, ꝙ iſta duo iudicia ſimul proponi non poſſunt ratione contrarietatis, quia in poſſeſſorio retinendæ

tinendæ aſſerit ſe poſsidere; in petitorio uerò vř aſſerere ʒrium;
q̃a illud nõ cõpetit poſſeſſori poſsidenti omni gñe poſſeſsionis.
l.1.§.interdictũ aũt.in fi.ff.uti poſsi.niſi ꝓponeret rõne diuerſarũ
poſſeſsionũ, qđ hic non apparet. iuxta ea q̃ plenè hñr in l.ſi de ui.
ff. de indi.C.de interdictis.l.incerti.C.de rei uendi.l.ordinarij. &
l.naturaľr.§.nihil cõe.ff.de acqr.poſ.iuncta.l.1.C.de furtis. Syn-
dicus autẽ uillæ Oſopij ꝓteſtatus eſt de ineptitudine libelli t pe
quo ad ipſum ſnđit litẽ ɔteſtãdo, & ſic cenſet reſeruata poſt litẽ
ɔteſt.& qñcũq; de ipſa ineptitudine poſtea appareat, cẽſeť retro
n nullũ fore q̃cq̃d ' ſup dicto libello factũ eſt.l.nã & poſtea.§.1.ff.
de iureiurã.l.ꝑtor.§.1.q̃ incipit ɔtrouerſia.ff.de dã.infec.& his q̃
not.Bal.C.de rei uend.l.domũ.ſ.ꝙ libellus ineptus eſt ipſo iure
b nullus.[b] & C.de iureiu.l.actori.in fi.& qđ no.inſti. de obli.circa
prin.in gl.q̃ incipit iſtud.& qđ not.in addi.Spe.de actio.ſeu peti.
§.ſequitur uidere.& de offi.iudi.§.deſeruit.uerſ.quid ſi libellus.
2 ¶†Secundò & fortius ueniunt abſoluendi dicti de Oſopio; q̃a ex
cõfeſsione p̃dictorum agẽtiũ apparet, ꝙ ipſi de Oſopio ſunt dñi
& poſſeſſores dicti paſcu. Dĩt tñ agentes, ꝙ nõ inſolidũ, ſed vnà
cũ eis; ea quo igiᵗ ɔſtat p ɔfeſsionẽ p̃dictorũ ipſos fore dños &
poſſeſſores ꝓ parte, p̃ſumuoť dñi inſolidũ, niſi dicti agentes ꝓba-
uerint ſe eſſe dños vnà cũ eis ꝓ alia parte; eo q̃a dictũ paſcuũ eſt
3 vnum quid integrũ, & non indiuiſum in aliquo.† & regula eſt, ꝙ
de ɔnexis & inſeparabilibus idẽ eſt iudiciũ.ff.de ſepara.l.1.§.præ
terea.ff.de admi.tut.l.ita aũt.§.ſi tutor.& l.tutor qui tutelã. poſt
prin.ff.de dam.infec.l.ſi finita.§.ex hoc.ver.ſi uero unica.C.de ne
go.ge.l.ſi cognatis, maximè qñ eſt eadẽ rõ cõnexorũ.ut not.in c.
præterea.de offi.deleg.in fi.gl.magnæ. Vñ ſi cõſtat, me eſſe dñm
in certa parte uniᵘ fundi integri & uniti, p̃ſumor eſſe dñs omniũ
aliarum ſibi coherentium & conꝺaarũ, niſi ꝓbeť alium eſſe dñm
illarum.arg.iuriũ p̃dictorũ facit.l.uxori.in princi.ff.de leg.3.ubi
4 appľone partis totũ ɔtineť; & diſpõ facta de parte trahiť ad totũ,
qñ eſt eadẽ rõ in alijs partibus.facit ẽt l.gaius.§.fi.ff.de leg. 2.&
quod no.Bar.in l.1.ff.de reb.dub. Iſti aũt agentes, de dñio nullo
mõ ꝓbauerunt, ex quo ſequiť ꝙ ẽt ſi probaſſent de poſſeſsione
debent in poſſeſſorio retinẽdæ p̃ualere & obtinere dicti de Oſo-
pio q̃ hñt ꝓ ſe p̃ſumptionem de dñio & ꝓprietate ſup toto pa-
ſcuo, cũ in dicto poſſeſſorio ex illẽtibus paribus ꝓbationibus ſu-
per poſſeſsione præferať ille qui ꝓbat de ꝓprietate ei qui non
ꝓbat, uel non ita bñ ꝓbat; ut hř & ꝓbať in c. licèt cãm.de ꝓba.&
in materia interdicti uti poſside.quia modicum additum uni ex
paribus reducit ea ad imparitatẽ.c.duobus.de reſcrip.lib.6.& ſic
ueniunt abſoluẽdi dicti de Oſopio tàm a petitorio, q̃ a poſſeſſo-
rio, q̃ ẽt a reſtõne pignorũ, quæ capta fuerunt ꝓ defenſione poſ-
ſeſsionis. ¶Tertiò ueniunt abſoluendi dicti de Oſopio, quia per
multos bonos teſtes ꝓductos per eos deponitur, ꝙ dictum pa-
ſcuum eſt de pertinentijs uel infra ꝑtinentias dictæ villæ de Oſo
pio, i. infra eius territorium, & per ɔñs præſumitur ad eos perti-
nere tam rõne dñij q̃ poſſeſsionis; & ſi quam poſſeſsionem ha-
buerunt dicti agentes in dicto paſcuo, poſtquã eſt infra territo-
rium dictæ uillæ de Oſopio, præſumitur iniuſta, niſi iuſtificetur
aliquibus cauſis, quod factum non eſt.arg.c.ad decimas.de reſti.
ſpo.lib.6.iunctis his q̃ not.de ꝑtinentijs caſtri. in c.cum ad ſedẽ.
de reſtit.ſpo.in antiquis.per Inno.& alios. ¶Quartò ueniunt ab
ſoluendi dicti de Oſopio a poſſeſſorio retinendæ, q̃a etſi agentes
de poſſeſsione uel quaſi probaſſent, non tamen eſſet talis quæ ꝑ-
tineat ad huius iudicij uigorem. Quoniam ad hoc ut quis uin-
cat in dicto poſſeſſorio, debet poſsidere non ui, non clam, nec p̃-
cario ab aduerſario.l.1.in prin.ff.uti poſsid.ſed hic non ſic, quia
imò per teſtes illorum de Oſopio apparet, quòd ui poſſederunt,
idest contra uoluntatem illorum de Oſopio qui prædictos re-
pertos paſcuare pluries & pluries pignorauerunt, ut dicunt mul
ti teſtes etiam qui fuerunt ibi officiales, & dicunt ſe ita feciſſe, &
quòd fuerunt reſtituta pignora ſoluta pœna: & ſic patet quòd ui
poſſederunt.l.1.§.quid ſi ui factum.ff.ꝙ ui aut clam. ergo debẽt
ſuccumbere; quia melius probant dicti de Oſopio, ꝙ non ui, nõ
clam, nec precario ab aduerſarijs poſsident, qui fatentur de pla-
no ipſos de Oſopio fore dominos & poſſeſſores, licèt dicant ꝙ
etiam ipſi ſunt unà cum eis.

S V M M A R I A.

1 *Quaſi dominium qui probat debet obtinere in publiciana aduerſus poſſeſſorem nudum qui non oſtendit aliquem titulum habilem ad dominium transferendũ.*
2 *Præſcriptio quando non eſt completa quænam actio ſit intentanda contra ſolam poſſeſsionem allegantem.*

CONSILIVM CXI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶In cauſa agitata
Vtinæ corã D. lo-
cumtenente inter ſer Geor. & fratrem filios ſer And.
Radiuiſsi, & ẽt hæredes agentes & petentes ex parte
una, & Paulũ Mariani de nimis reũ cõuentũ & ſuos manutento-
res ex altera, ſuper quodã terreno qđ præfatus Paulus de præſen
ti tenet & poſsidet ex emptione, ut aſſerit facta p eum a quodam
ſer Federico q̃ comparuit in hac lite, & illam in ſe ſuſcepit; præ- a
fati verò agentes aſſerunt dictum terrenum ad ſe pertinere iure
dñij uel quaſi ea emptione facta p ſer Andream patrem ipſorum:
iam ſunt anni. 43. uel circa a quodã Iacobo Mareti de nimis qui
dictum terrenũ tenebat & poſsidebat tanquam ſuum & colebat;
& ſtatim eadem die locauit dictum terrenũ præfato Iacobo uẽdi
tori ꝓ certo annuo affictu, quem dicunt illum ſoluiſſe quouſque
uixit, & ſic per 20. annos, & ultra, q̃a mortuus eſt a 20. annis ci-
tra. Præfati verò ɔuenti dicunt illũ Iacobũ nõ fuiſſe directũ dñm,
ſed tenuiſſe dictũ terrenũ tanquã maſſariũ loco dicti Federici &
fratris, & ꝙ quolibet anno ſoluebat eis certum annuũ cẽſum; vñ
dicunt, ꝙ non potuit transferre in dictũ ſer Andreã directũ dñm
qđ non habebat. Viſo ꝓceſſu & oĩbus actis & actitatis in cã, nec b
non atteſtationibus ꝓ utraque parte receptis, ſuper eo qđ q̃riť
q̃ ſint uel eſſe debeant partes iudicis in pronunciando, an ꝓ agen
1 tibus, an ꝓ conuentis. †Rñdeo pro prima parte, ꝙ ꝓ agentibus &
condemnare dictos ɔuentos ad reſtõnem dicti terreni tali rõne;
q̃a dicti agentes vñr intentaſſe rei vẽdicationem uel publicianã
qđ facere potuerunt.iux.ea q̃ hñr in c.abbate. de re iudi.lib.6. &
ꝓbauerũt q̃ eis incumbunt.ſ.titulum habilẽ ad tranſlationẽ dñij,
& traditionem ſaltẽ fictã p locationem ſtatim factam p partem
q̃ ſufficit.l.q̃.dam mulier.ff.de rei uendi.C.de dona.l.quiſquis. Itẽ
ſolutio pretij, prout de oĩbus iſtis ɔſtat p inſtra producta p eos.
Item ſolutionẽ affictus probarunt p teſtes. Aut igitur p̃fatus Ia-
cobus erat dñs directus, & tunc debent dicti agẽtes uincere in ip
ſo directa rei vendicatione.l.in rẽ. in prin.ff de rei uend. Aut erat
dñs utilis, & debent vincere in utili; q̃s in ipſ am tranſtuliſſet uen
ditor, & in hoc libello cẽſeť ẽt utile dñiũ deductũ.ut no.Bar.poſt
Dy.& Guil.de Cu.in l.ſi mř.§.eandẽ.ff.de excep.rei iud.in ult.col.
Aut neutro mõ erat dñs, & tunc tranſtulit uſucapiendi condõnẽ.
l.clauibus.ff.de ʒhen.emp. Cũ ergo dictus ſer Andreas poſſederit
p dictum Iacobũ uenditorẽ, qui tenebat ut conductor emptoris,
quouſq; Iacobus ipſe uixit, & ſic p annos. 20. titulo & bona fide
p̃ſcripſit longo tpe, & ſic ſiľr acquiſiuit utile dñium. iuxta no.in
anth. niſi tricennalis.C.de bo.mat. & ſic idẽ qđ in p̃cedenti. †Et ſi
2 p̃ſcriptio non eſſet cõpleta, deberent obtinere in publiciana, qm̃
agunt ʒ illos q̃ nullum probauerunt titulum, ſed ſolã poſſeſsio-
nem. Nam Pau. principaliter conuẽtus, licèt allegauerit titulũ.ſ.
emptionem factã a Federico, ipſum tñ uel ipſam non produxit in
iudicio nec probauit p teſtes. Conſtat autẽ ꝙ ſi habẽs titulũ & bo
nam fidẽ cũ traditione facta a nõ dño agat ʒ ſimplicem poſſeſſo
rem, q̃ nullũ titulũ oſtendit, debet obtinere in publiciana, qm̃ dť
hře quaſi dñiũ, & poſſeſſor nullũ.ut l.j.in princ.& p totũ.ff.de pu
bli. Præfatus ẽt Federicus manutentor, licèt alleget ſe & fratrem
fuiſſe dños, non tñ deduxit nec probauit aliquẽ titulũ ſufficientẽ
ad hoc, ſed ſolã ſolutionẽ cenſus. Sed pro maiori parte teſtes de-
ponunt ꝙ propria authoritate ſibijpſi ſoluebat faciendo uinde-
miare vincã a ſuis famulis, & qđ illũ recuſantẽ ſoluere fecit aliqñ
incarcerari, & ſic ꝓbãť de uiolẽta poſſeſsione q̃ nõ prodeſt.C. de
proba.l.uis eius.& poſito ꝙ nõ fuiſſet uiolenta; q̃a tñ nõ eſt ful-
cita titulo, & p ɔñs eſt nuda, non prodeſt aduerſus agentes q̃ ha-
buerũt eã cũ titulo, & ſic nõ eſt nuda ſed fulcita dño directo, uel
utili, ſeu quaſi dñio; licèt ſi dictus Pau. principaliter cõuentus ꝓ-
baſſet titulũ, quẽ allegat, uidereť debere obtinere in publiciana,
nõ in rei uendicatione; qm̃ titulus ille q̃ſitus eſſet a diuerſa per-
ſona, & ipſe eſt in poſſeſsione.l.ſin autẽ.§ fi.& l.ſe.in prin.ff.de pu
bli.ſed hic nõ probauit, & ſic in oẽm euentũ debent agentes obti
nere. Nõ ergo eſt curãdũ ex quo capite.l.gallus.§.ſi eius.in fin.ff.
de lib.& poſth.ff.de acqr.hær.l.ꝙ ſi dubitet. & ſi dicať p̃fatus Ia-
cobus uenditor nõ potuit p illã fictã traditionẽ, q̃ reſultat ex cõ-
ductione facta ab emptore, transferre poſſeſsionẽ in ipſum em-
ptorẽ, cũ p prius teneret noĩe dicti Federici, & ſic Federicus erat
ille q̃ habebat poſſeſsionẽ ciuilẽ, quã ſibi nõ potuit Iacobus aufer
re p dictã fictã traditionẽ.l.quãuis.§.j.ff.de acqr.poſ. & p ɔñs nõ
potuit emptor incipere p̃ſcribere.iuxta no.in l.j.in fin.mag.glo.

a ¶ Quicquid. Sed nũq̃d probõ ſes dicãtur ẽe ineptæ ita ꝙ nõ poſſunt in alio iudicio produci uel repeti. uide do.Ale. de Imo. i cõſ. 37.17.col. in 1.parte.

b ¶.Nullus. Quãdo ẽt dicatur libellus ineptus. uide dom. Pet. Phil. Cor. in conſilio 251. nu.9. in 1.parte. ubi etiã ꝙ impedit litis ingreſſum. Sed q̃d in ſummaris. dic ꝙ ꝓcedit ſecũdũ eũ in cõſ. 61. nu. 3. & 4. i eadẽ par.

C. de ſer. fugi. iuncto. c. ſine poſſeſsione. de reg. iur. Nõ ergo põt dicti agentes obtinere in utili rei uendicatione tanq̃ pſcrip. cõpleta, nec in publiciana tanquã inchoata. Rñdeo p eandẽ uiã repellendo dictã allegationem. Nã ex dictis teſtiũ ꝓductorũ p Federicũ nõ apparet dictũ Iacobũ ſoluiſſe affictũ ꝓ dicto terreno añ venditionem factã p eũ pfato Andreæ ſed poſt, qa venditio facta fuit in 1387. & ſic ſunt anni. 43. & ſtatim incepit dictus Iacob. ſoluere dicto ſer Andreæ emptori. teſtes uerò Federici deponũt de ſolutione facta Federico poſt dictã vẽditionẽ. Nã Petrus quõdã Ioãnis tertius teſtis ſup ſecundo capitulo dicit de annis. 20. Franciſcus quõdã Henrici quartus teſtis ſilr ſuper ſcdo dicit de annis. 32. vel 34. Odoricus. 8. teſtis licet dicat de 46. non tñ deponit de uiſu ſed de auditu, & ſic nõ ꝓbat, multi etiam alij deponũt ſilr de auditu. Solus decimus teſtis. ſ. Ioannes dictus Zoff. deponit de annis q̃nquaginta, ſed non ſufficit. l. iureiurã. C. de teſtib. ſunt ẽt aliq q deponunt de ſolõne, ſed neſciunt pro quo terreno. Solutio ergo dicti Iacobi facta ſer Federico poſtq̃ inceperat ſoluere ſer Andreæ nõ potuit pſudicare dicto ſer Andreæ p d. l. q̃uis. §. 1. ff. de acq. poſ. Præterea q̃ plures teſtes dñt ꝙ dictus ſer Iacobus denegabat ſoluere dicto ſer Federico dicens ſe non teneri, & ꝙ ſer Federicus propria authoritate faciebat uindemiari uineã, & aliq dñt ꝙ fecit eũ carcerari, & ſic fuit poſſeſsio violenta q̃ nõ debet illi ſer Federico prodeſſe. l. uis eius. C. de prob. Quinimmo per tales actus uiolentos nõ deſijt Iacobus poſsidere, qa nõ fuit de poſſeſsione quã hẽbat eiectus, nec ipſam noluit transferre in dictũ Federicũ & ſic nõ trãſtulit, qa in hoc inſpicit aĩus ſoluẽtis. l. 3. §. in amittenda. & l. ſi colonus. de acq. poſ. q hic nõ fuit. & licet aliq teſtes nõ deponãt de hac uiolẽtia, tñ nõ propterea probãt ſpõtaneam ſolõnem, poſtq̃ ſunt aliq & q̃ plures q deponunt de uiolentia. p ea q̃ not. Inn. in c. ſup hoc. de renũ. ¶ Cõcludit ergo, ꝙ cũ pro parte dictorũ agẽtiũ fuerint talia ꝓducta ex quibus reſultat probõ dñij directi uel utilis ſeu quaſi dñij, & pro parte dictorũ ꝯuẽtorũ nõ ſit aliqd probatũ, ex quo reſultet probõ alicuius de pdictis ſed ſolũ de nuda poſſeſsione, pfati agẽtes debent obtinere, qa fundata eſt ipſorum intẽtio. l. ſi non poſsidetis. C. de proba. Et ſic partes iudi. ſunt in pronuntiando ut ſ. dixi.

S V M M A R I V M.

1 *Licet cauſa principalis ex ſtatuto poſſit cognoſci non ſeruato iuris ordine, cauſa tamen incidens quæ non eſt eiuſmodi poteſt retractari, etiam ſi principalis tranſierit in rem iudicatam. & 2.*

2 *Cauſa appellationis ſicut deuoluit totam cauſam ad ſuperiorem ut poſſit ſententiam reformare, ita & cauſa nullitatis.*

3 *Sic ad præſcribendum dominium ſine titulo requiruntur. xxx. anni, ita in iure perſonali habente ſimilitudinem cum dominio.*

CONSILIVM CXII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Sup primo vr̃ dicendum dictã
1 ſnĩam ualere† p argumentũ a ꝯrio ſenſu dicti ſtatuti, qđ eſt validũ. l. 1. §. huius rei. ff. de offi. eius cui mãda. eſt iuriſd. & l. q teſtõ. §. mulier. ff. de teſta. Nã dictũ ſtatutũ uult a ꝯrio ſenſu, ꝙ a 25. lib. infra nõ req̃rat libellus, nec ordo iuris, ſed hoc erat hmõi, qa principalis qõ erat de duobus ducatis, ſed certè non ſtat dubitatio circa ꝯdenationẽ factã de duobus ducatis; ſed circa inſertionẽ cauſæ quã adiecit, videlicet ꝙ pẽſionaticũ a feſto ſancti Michaelis uſq; ad feſtũ ſancti Martini ptinet ad hoies de uilla, cũ ueritas dicat eſſe in ꝯtrium, ꝙ imo ad dictum emptorem. ſ. Antonium. & iſta qõ non eſt intra. 25. lib. ſed ſatis vltra, cũ ſit ſup proprietate huius iuris perpetui, & ſic ſi iſta ſnĩa eſſet ualida in omni ſui parte. ſ. tã in quãtitate duorũ ducatorũ q̃ ẽt ſup inſertione dictæ cauſæ, faceret magnũ pſudiciũ dicto emptori, qa pderet ius proprietatis pro dicto tpe; & ſi poſtea ſuper illo iure uellet agere in ordinario iudicio, obſtaret exceptio rei iudicatæ. dicendũ eſt ergo nõ ualet quãtum ad illud, nec affert dicto Antonio præiudicium ſuper iure penſionatico, poſtq̃ ſup illo nõ fuit plenè diſcuſſum, ẽt ſi quãtũ ad duos ducatos eſſet ualida, & tranſiuiſſet in rẽ iudicatã. p id qđ no. Inn. de cã poſſeſ. c. cũ eccl'ia. in ulti. col. in gl. q̃ incipit hic apparet. Et qa ſnĩa lata ſup incidenti cã ſummaria nõ facit pſudiciũ, quominus illud poſsit poſtea principaliter deduci in iudiciũ. l. pen. ff. de his q ſunt ſui uel alie. iur. l. ſi q s a liberis. §. ſi uel parẽs. ff. de lib. agn. & plenè p Bar. in l. q ro mæ. §. duo fratres. ff. de uerb. obli. in 3. col. in diſtinctione. & in l. 1. C. de ordi. iudi. ſed hic cã principalis erat duorũ ducatorum, & illa erat ſummaria p dictũ ſtatutũ a ꝯrio ſenſu, qõ verò de penſionatico erat in incidẽs, qa p modum cauſæ ueniebat. ergo &c. Nã qõ penſionaticus de ſui natura eſt plenaria, qa in ea agit̃ de ꝑpetuo & ꝯtinuo præiudicio, & ſic req̃rebat̃ ordo iuris & plena cauſæ cognitio tam ex forma dicti ſtatuti, q̃ de iure cõi. l. iudices. ff. de iudi. ff. de ſen. l. ꝓlatã. cũ ſi. Nõ ergo ualet dicta ſnĩa quantũ ad inſertionem dictæ cauſæ, nec in illa pſudicium affert quominus in ordinario iudicio, poſsit dictus Antonius dicere illud ad ſe ptinere, etiã ſi ſuper duobus ducatis eſſet ualida, nec fuiſſet ab ea appellatum, ut patet ex his q̃. ſ. dixi. & ad hoc ẽt quod no. Bar. in l. 1. ante fi. C. qñ ꝓuoca. non eſt neceſ. & hoc de primo q̃ſito ſeu dubio. ¶ Quãtum ad ſcd̃m dicẽdum eſt, ꝙ ſnĩa quæ eſt nulla ꝑ ꝑ defectum iudiciarij ordinis non ſeruati, nõ põt dici ꝙ reconualeſcat ex atteſtationibus poſtea receptis, qa cum ſubſiſtat adhuc, & nõ ceſſet dictus defectus ſolẽnitatis omiſſæ, q fuit cã inducẽs nullitatem, non debet ceſſare nullitas; qa ſicut cã ceſſante ceſſat effectus, ita & ea non ceſſante. Sed durante ea dẽt effectus durare, ut ſit eadẽ rõ ꝯriorũ. l. & ſi ꝯ. in fi. ff. de vulg. & pupil. iuncta. l. gñalr. C. de epiſc. & cler. & c. cum ceſſante. de appel. Teſtes. n. debent pcedere ſnĩam ad hoc ut influant in eam, non aũt ſequi, quia ſnĩa debet eſſe ultimus actus iudicij. l. ubi. C. de ſal. Nec ptinent teſtes ad ordinem iudiciarium, ſed ad ueritatis indaginem & iuſtitiam cauſæ. iuxta no. in l. cũ lite mortua. ff. iud. ſol. per Bar. vñ p iſtos teſtes nõ ſupplet defectus ordinis non ſeruati, poſito ẽt ꝙ ꝓbarent intentionẽ hoĩm dictæ uillæ. vñ nec roborant ſnĩam latã, nec p ſe ſufficiunt ſine noua ſnĩa. iuxta not. in l. ſed & ſi poſtliminij. §. fi. ff. de iureiu. per gl. & doctores. ¶ Nunc tertio loco uidendum eſt, an ꝓbent intẽtionem hominũ dictæ uillæ, ut ſic uirtute ipſorũ per iudices applõnum poſsit ferri noua ſententia ꝓ eis,
2 præſuppoſita etiam inualiditate uel ineſſicacia primæ ſnĩæ. † Cõſtat. n. ꝙ applõ & ẽt cã nullitatis deuoluit negotium principale ad ſuperiorem, ut ſic poſsit ſuper illo ferre nouam ſnĩam, poſito ꝙ prima fuerit nulla, ut plenè no. Bar. in l. ſi expreſſim. ff. de app. & l. ſi ut ꝓponis. C. quõ & qñ iud. & hic bñ non uideo ꝙ dicti teſtes fundent intentionem dictorum hominum ꝯ dictum Antonium emptorem. Nã intentio dicti Antonij fundata eſt p inſtrm̃ publicum emptionis ſuper penſionatico & iure locandi paſcua forenſibus, qđ olim erat apud factoriam ſeu cameram publicã; præfati aũt hoies de uilla tale ius non hẽbant, licèt poſſent ſuas beſtias paſcuare, ſed non locare forẽſibus. & hoe apparet ex poſtis extractis de libris factoriæ, ex quibus apparet ꝙ factoria locabat dictum penſionaticum, & aliqũ incipiebat locatio in feſto ſancti Martini, aliqñ de menſe octobri. ſm ꝙ pecorarij forenſes ueniebant. Teſtes ẽt p ipſum inducti deponentes de penſionaticis aliarum uillarum dñt, ꝙ locationes ſolẽt incipere in feſto ſancti Michaelis, & aliqñ aũ. hoies uerò dictæ uillæ non oñdunt aliquem titulum ſup iſto penſionatico, ꝙ ad eos pertineat. Sed dũtaxat hñt aliquos teſtes deponentes, ꝙ ipſi ꝯſueuerũt locare a feſto ſancti Michaelis uſq; ad feſtum ſancti Martini. Et non depo-
3 nunt ꝙ locauerint tanto tpe ꝙ ſufficiat ad præſcriptionem; † ad quam ſine titulo neceſſarij eſſent anni. 30. ſicut in aliꝭ iuribus incorporalibus q̃ hñt ſimilitudinẽ cũ dñio, ut eſt uſuſfru. & iuriſdictio. ut no. p Cy. in l. 2. ff. de ſerui. & aqua. licet in ſeruitutibus pdialibus ſufficeret lõgum tps. l. ſi quis diuturno. ff. ſi ſerui. uẽdi. Sed hoc ius nõ eſt ſeruitus prædialis, quia nõ debetur a re rei, ſed eſt quoddã ius, qđ debet̃ pſonæ in re, ſicut in ſimi. hr̃ in l. pecoris ff. de ſerui. ruſti. prædio. Et iõ habet ſimilitudinẽ cum dñio, ſicut uſuſfruc. qui eſt pars dñij. l. 5. ff. de uſufru. l. rectè. ff. de uerb. ſig. ſicut igit̃ ad præſcriptionẽ dñij requirunt̃. 30. anni ſine titulo. l. ſicut. C. de præſcrip. 30. anno. & longum tps cum titulo. de præſcrip. lon. temp. p totũ. ita & in pſcriptione talis iuris incorporalis hñtis ſilitudinem cum illo, ſm Pet. & Cy. in d. l. 2. C. de ſerui. & aqua. Requiritur etiam ſcientia & patientia aduerſarij contra quem præſcribitur, ſine qua non poteſt haberi quaſi poſſeſsio dicti iuris. de leg. 2. de ſerui. & aqua. & quod plenè not. Inno. in c. bonæ. de poſtula. Teſtes aũt dictorum hoim nec deponunt de annis. 30. ſed de multo minore, nec etiam de ſcientia & patientia dicti Antonij uel alterius a quo dictus Antonius cauſam habuit, & ſic non probat præſcriptionem ꝯ dictum Antonium, remanet ergo intentio dicti Antonij fundata in dicto titulo, & non eliſa p probationes dictorum hominum. Cum enim dicti homines fateantur, quia nec poſſunt negare dictum penſionaticum pertinere ad dictum Antonium, qđ conſiſtit in locando paſcua forenſibus. dicunt tñ illud non incipere ante feſtum ſancti Martini. Antonius uerò contrarium aſſerit, quòd imo incipit quandocunq; ueniunt

ueniunt pecorarlj forenſes, qui aliq̃ñ ueniunt tunc, aliq̃ñ per mẽſem ante, aliq̃ñ per duos; maior præſumptio & ueriſimilitudo ẽ. pro eo qđ ipſe dicit, q̃ pro eo qđ dicunt dicti hoĩes. Tum qa non eſt credendũ, ꝙ dictũ pẽſionaticũ fuerit ab antiqno ita diuiſum, ut pro uno uel duobus mẽſibus ante feſtũ S. Martini pertinuerit ad hoĩes dictæ villæ, & a feſto S. Martini uſque ad feſtum S. Georgij ad factoriam ſeu camerã uel hñtes cãm ab eis. l. cum q̃ ædes. ff. de uſucap. Tũ quia ea locationibus factis per factoriã añ feſtũ S. Martini hoc apparet. Si ergo dicti hoĩes aliq̃ñ locauerunt ꝓ illo modico tp̃e, credendum eſt ꝙ ſibi uſurpauerunt, nõ aũt ꝙ fecerint ea aliquo iure. Et licet ſint aliqui teſtes qui deponant de 30. an. non tñ faciunt ad propoſitũ; qa non dicunt ꝙ locauerint forẽſibus, ſed ſolum ꝙ ſuas beſtias paſculauerint; de hoc non eſt cõtẽtio, q̃n poſſint, ſed de ptãte locandi forenſibus. Cõcludii ergo dictã ſñiam reuocandã & ferendam eſſe pro dicto Antonio, ꝓ quo meliora ſunt iura & ueriſimilitudines, quàm ꝓ dictis hominibus.

S V M M A R I A.

1 *Rei uendicatio & interdictum retinendæ quamuis non poſſint cumulari, ſecus tamen eſt in confeſſoria actione quæ pro iure perſonali competit & 2.*

2 *Actio illa cenſetur propoſita, quæ colligi poteſt ex materia in libello deducta.*

3 *Præſcripſiſſe plenè dicitur qui probat ſe uſum paſcuo & iure ſuccidendi ligna à 40. annis citra.*

4 *Libellantis intentio declaratur ex concluſione libelli.*

CONSILIVM CXIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶In cauſa q̃ nertitur inter cõitatẽ Brazani agentem ex parte una, & cõitatẽ Cormonij ex altera ream & ſe defendentem ſuper quibuſdã paſcuis & iure paſculandi ĩ eo corã egregio doctore D. Guidone de alano commiſſario ducali; viſo libello porrecto pro parte dictæ cõitatis Brazani, ac etiam actis & actitatis in cauſa, & teſtibus pro vtraque parte inductis & examinatis ſup eo qđ quærit quæ ſint vel eſſe debeant partes iudi. vr̃ primò dicendũ, ꝙ debeat abſoluere partẽ ream ab obſeruatione iudicij pp libellũ malè conceptũ.
1 iuxta. l. j. §. 1. ff. ſi menſor fal. mo. dixe. & c. examinata. de iudi. † qa pars actrix deduxit in libello poſſeſſoriũ retinendæ, dũ aſſerit ſe fuiſſe & eſſe in poſſeſſione dictorum paſcuorũ & ſe in ea præſentialiter turbari, & petijt partẽ aduerſam cõpeſci a turbatione. item petitorium dũ petijt declarari dicta paſcua pertinere in ꝓprietate & poſſeſſione ad ſe. Et cõſtat ꝙ iſta duo iudicia non pñt in eodẽ libello cumulari, tanq̃ ſibi ꝯria; quia in uno aſſerit ſe poſſidere, in altero aſſerit aduerſarium poſſidere, cum poſſidenti nõ detur rei uendi. l. j. §. interdictum. ff. uti poſſi. & plenè no. in l. ſi de ui. l. incerti. & l. naturalr̃. §. nihil cõe. ff. de acq. poſſ. ¶Sed ad iſtud de facili rñdetur, ꝙ procederet ſi cum poſſeſſorio proponerei petitoriam rõne rei corporalis, & ſic rei uendicatio q̃ non daẽ poſſidẽti omni genere poſſeſſionis. Sed hic fuit propoſitũ petitorium rõne iuris incorporalis. ſ. paſculãdi. non. n. petijt pronunciari ſim plr̃ illa paſcua pertinere ad ſe rõne ꝓprietatis. Sed ſubiunxit, quo ad dicta iura buſcãdi &c. & ſic nõ rei uen. ſed ꝯfeſſoriã uel quaſi, q̃ pro talibus iuribus proponiẽ & cõpetit. l. 2. §. 1. ff. ſi ſer. uen. &
2 per Inn. in c. bonæ. de poſtula. p̃la. cenſetur propoſuiſſe; † q̃m illa actio cenſeẽ propoſita, q̃ ex materia deducta in libello colligi p̃t. arg. l. Gallus. §. j. & ibi per Bar. in fi. ff. de libe. & poſthu. & not. Cy. in l. edita. C. de edend. Sed confeſſoria uel quaſi cõpetit poſſeſſori ſeu quaſi poſſeſſori iuris incorporalis. l. & ſi forte. §. j. ff. ſi ſer. uen. inſti. de actio. §. æque. Et ſic concurrere p̃t cũ interdicto uti poſſ. utili, quod pro iure incorporali p̃t proponi. ff. ſi ſer. uend. l. ſicuti. §. ariſto. in fi. no. in l. pe. ff. de ſerui. Et ad p̃dicta facit qđ not. Bar. in l. ſi prius. ff. de ope. no. non. in 5. oppo. ¶Item adhuc vr̃, ꝙ debeat iudex partem reã abſoluere pp defectum ꝓbationis tam in poſſeſſorio, q̃ in petitorio. Nam in poſſeſſorio retinẽdæ debebat ꝓbare de pñti poſſeſſione. Sed teſtes quaſi oẽs deponũt de poſſeſſione p̃terita; & non ſeq̃t, olim poſſiderunt, ergo nunc poſſident; cũ poſſeſſio faciliter perdaẽ. l. 3. §. in admittẽda. ff. de acq. poſ. Sed certè hoc uerum eſt, q̃ñ ille q̃ ſemel poſſedit, non aſſerit ſe hodie poſſidere; alr̃ bñ præſumeretur hodie poſſidere, ut plene no. per doc. in l. ſiue poſſide. C. de proba. & l. non ignorat. C. ad exhiben. ¶Præterea ſunt hic quàmplures teſtes, q̃ deponunt de pñti poſſeſſione, ut Geruaſius Pauli, & Ioannes quondam Pauli. ¶Itẽ ſuper petitorio non vr̃ probaſſe intentionẽ ſuam; quia non deponunt de aliquo titulo, ſed de nuda poſſeſſione, ergo &c. l. nuſquã
3 nuda. ff. de acq. re. do. & d. §. nihil cõe. ¶†Sed rñdetur, ꝙ probant de poſſeſſione tanti tp̃is, quod ſufficit ad p̃ſcribendũ. ſ. 40. anno. & ultra ſi bene cõſiderentur dicta eorũ l. ſicut. C. de p̃ſcri. 30. ann. cum ſi. in qua p̃ſcriptione longiſſimi tp̃is nõ req̃riẽ titulus, ut eſt clarum. Probant ẽt, ꝙ poſſiderunt & uſi fuerunt ſcientibus & patiẽtibus aduerſarijs, qđ req̃riẽ in iſtis iuribus incorporalibus, in q̃bus nõ p̃t alr̃ haberi quaſi poſſeſſio. l. 2. C. de ſer. & aqua. & no. Inn. in d. c. bonæ. de poſtula p̃la. ¶His ergo non obſtãtibus dico partes iudi. eſſe in ꝓnuntiando ſm petita per dictam cõitatẽ Brazani, qa pleniſſimè probauit ſuam intentionem. ſ. ꝙ à 40. annis & citra fuerunt uſi & hodie utuntẽ dictis paſcuis uſque ad confines deſcriptos in eorum libello pacificè & quietè excepta pñti controuerſia ſcientibus & patiẽtibus aduerſarijs, p̃terq̃ a duobus vel tribus annis citra. Et iſta ſufficiunt in utroque iudicio. Pars uerò altera nihil deduxit uel ꝓbauit, qđ habeat tollere uel elidere intẽtionẽ agentium, quod oñditur. Nam ipſa articulauit de alijs penitus diuerſis cõfinibus, quàm articulauerit pars actrix, de quo ualde mirandum eſt, & maximè de procuratore ſuo & aduocato. Nã ſciebant uel ſcire debebant, ꝙ ẽt ſi ꝓbarent deducta in eorum articulis, nihil concludebant ꝯ intentionẽ agentium, poſtquam deduxit confines diuerſos; quia pñt demonſtrare paſcua penitus diuerſa, & ſic intentio actorum p̃t eſſe uera, & ẽt intentio reorũ reſpectu diuerſorum paſcuorum. Debebant ergo facere unum articulum, poſtquã alios confines deduxerunt, uidelicet ꝙ paſcua cõprehenſa. ĩ. confines deductos in eorum articulis ſunt illa eadem q̃ continentur. ĩ. confines deductos in articulis actorũ ſm theoricam & practicam traditã per Bar. C. ſi unus ex pluribus. l. uni. & in l. demonſtratio. ff. de ꝯdi. & demõ. & in l. 2. C. de erro. aduo. uel deducere illos eoſdem confines, quos deducunt agẽtes in eorum articulis; & tunc aliq̃d concluſiſſent ꝯ intentionem agentium, ſi ſuos articulos probaſſent. ¶Præterea nec eorũ articuli ſunt ꝓbati per eorum teſtes; q̃m ipſi deponunt de alijs confinibus, q̃ deductis in eorum articulis, & ſunt oẽs ſingulares; qa quilibet loq̃ẽ de alijs, & alijs confinibus, penitus diuerſis; & unus non cõcordat cũ alio, nec dicunt ꝙ ſcientibus & patiẽtibus actoribus fuerint uſi dictis paſcuis; imo dicunt hoc ſe ignorare, & tñ iſtud erat neceſſarium, cum alr̃ non potuerint eſſe in dicta quaſi poſſeſſione dicti iuris, ut ſ. dixi. Poſſet ẽt opponi, ꝙ ius paſculandi & boſcãdi, cum ſit quoddam ius utẽdi, p̃t competere cuilibet parti inſolidum. l. ſi ut certo. §. ſi duobus uehiculum. uer. uſum aũt. ff. cõmo. Vnde cũ in nulla parte libelli dixerint agẽtes ſe ſolos fuiſſe in poſſeſſione, Concl'o libelli, cum petunt pronũtiare dictos homines Cormoñ. & F. nullum ius habuiſſe nec de pñti hr̃e, non vr̃ procedere, qa nõ ſeq̃ẽ ex præmiſſis, & ſic redditur libellus ineptus ex defectu concluſionis, per ea q̃ no. Bar. in l. edita. C. de edec. in arti. illo de mutatione libelli. & per gl. in l. 2. §. circa. ff. de doli excep. Sed rñdeẽ, ꝙ imo in p̃cedenti parte ſatis vr̃ dixiſſe ſe ſolos fuiſſe in poſſeſſione, & ad ſe ſolos ſpectare ius p̃fatum, dum dixerũt ꝙ homines dictarum cõitatum auſu temerário a modico tẽpore citra p̃ſumpſerunt buſcare & ligna incidere in dictis paſcuis ſine ipſorum licentia & ẽt pignorare. Et poſito, ꝙ hoc non dixiſſent, ſed ſolũ ꝙ ipſi agentes fuerunt & ſunt in poſſeſſione dictorum paſcuorum; ea quo tñ poſtea concludunt pronũtiari dictas ſiluas & nemora ad ſe ſpectare, & parti aduerſæ nullum ius cõpetere, ſatis per hoc declaraẽ qualr̃ in p̃ce. parte intellexerunt uerba illa, ꝙ fuerunt in
4 poſſeſſione. ſ. ſoli. † nã ex concl'one libelli declaraẽ intentio libel-
a lãtis, & qualr̃ uerba narrationis intellexerit. l. Aurelius. §. Sticho. & ibi per doc. ff. de lib. leg. & qđ not. Cy. in l. nec exẽplũ. C. de fal. a ꝯtium ergo ꝓcederet, q̃ñ narratio p̃cedens eſt talis, cui nullo mõ p̃t adaptari ꝯcl'o ẽt per ſubauditum; ut ꝙ Rea eſt in Francia, iõ peto centum. Sed hic non ſic. Dico ẽt, ꝙ p̃dicti agentes hoc ꝓbauerunt, uidelicet ꝙ ipſi ſoli & nõ aduerſarij poſſederunt, & uſi ſunt dictis paſcuis; cum dicant ꝙ quotiens aliquis de aduerſarijs repertus eſt ibi paſculare, fuit pignoratus; ut patet per Andreã quõdã Thomaſij ſuper ſecundo capitulõ ante finem. Item per Thomaſinum quondam Bartholoti ſimiliter ſuper ſecundo capitulo. Item per Paulum quondam Dominici ſuper eodem capitulo. Item per Gallutium ſuper ſecundo & tertio. Item per Dominicum Nicolai & Simonem Martini, qui dicunt ꝙ ſemel iuerũt ad locum propter quandam pignorationem factã ab aduerſarijs. ĩ. dictos confines; & quia illi reputauerunt ſe coniunctos, reſtituerunt pignora. Et ita etiam per alios teſtes apparet de prædictis. Habent ergo dicti actores intentionem ſuam fundatam in petitorio & poſſeſſorio; ideo ſententia pro eis ſecundum petita ferenda eſt, ut ſupra dixi.

a ¶Intellexerit. Vide d. Pe. Phi. Cor. in cõſ. 18. nu. 1. in 3. parte.

S V M M A R I A.

1 Conſtitutio ſynodalis, quòd ſi quis cõfiteatur ſe recepiſſe ab uſurario ducentum præſumatur centum tantum recepiſſe, non habet locum ubi notarius aſſerit de uera numeratione, & ubi pars confiteatur ſe recepiſſe.

2 Creditor qui dat pecuniam ſuſcepto periculo in ſe, debet uerifimiliter habere partem lucri; nec obſtat quod ſit uſurarius, quia uſurarii quandoque faciunt ueros contractus.

3 Vſura præſumatur quando quis promittit multo plus pro lucro quàm non conſueuit lucrari.

4 Vtile per inutile non uitiatur, quando poſſunt commodè ſeparari.

CONSILIVM CXIIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ In cauſa quæ
vertitur coram
dño Vicario epi Tridentini inter ſer Antoniũ quon
dam ſer Bartholaſij de burgo nouo actorẽ ſer Dñi-
ci tutoris Alexandi pupilli filij quondam magiſtri
Bartholomei de bononia ciuis & habitatori Tridentini petẽtem
ea parte vna, & Magiſtrũ Antonium aurificem reũ & ſe defend n
tem ex altera ſuꝑ certis quantitatibus pecuniarũ, in quibus dicit
dictum magiſtrũ Antonium fuiſſe obligatũ dicto magiſtro Bar-
tholomeo prĩ dicti Alexandri eius hæredis, prout cõſtare dicitur
quibuſdam publicis inſtr̃is, & ẽt cedulis & ſcripturis factis manu
dicti magiſtri Antonij & teſtiũ ſubſcriptiõibus roboratis. ¶ Viſa
petitione dicti ſer Antonij & reſponſionibus & exceptionibus di
cti magiſtri Antonij, necnon inſtr̃is & ſcripturis ꝑdictis, ac ẽt te-
ſtibus hincinde receptis, ſuꝑ eo ꝙ quæritur q̃ debeant eſſe partes
1 prædicti dñi Vicarij in ſniando, plura occurrit videnda. † Primũ
eſt, an dictus magiſter Antonius veniat ꝯdemnandus in ducentos
ducatos, quos habuiſſe dr̃ in ſocietatem ad partẽ lucri & damni,
prout ꝯſtat inſtr̃o publici notarij ꝯfecto anno 1420. de menſe Ia
nuarij. Et in hoc breuiter mihi vr̃ dicẽdũ, ꝙ ſic; qm̃ ex ſerie dicti
inſtr̃i apparet ꝙ dictos ducẽtos ducatos dict᷒ magiſter Antonius
verè habuit & recepit, & ita atteſtat̃ notarius ꝙ in ꝑſentia ſui &
teſtium, cui notario credendũ eſt. iuxta no. ꝑ glo. & doc. in l. ſi ex
cauti. C. de non num. pe. Nec reperio in aliqua parte actorum, ꝙ
dictus magiſter Antonius negauerit ſe illos ducẽtos ducatos re-
cepiſſe, licet alleget iſtud inſtr̃m fictitium, & ſimulatũ, & ꝯfectum
in fraudẽ vſurarum. Nã iſta verba pñt intelligi quantum ad cãm
ꝯtentam in inſtr̃o, ſcilicet ꝙ non recepit ex cauſa ſocietatis, ꝓut
inſtr̃m cantat, ſed ex cã mutui, & ad vſuras; dicit ẽt ꝙ præſumitur
factũ de duplo veræ ſortis virtute ꝯſtitutionis ſynodalis &c. Sed
hoc ſufficit dixiſſe; ſed ſi volebat ꝙ ita præſumeret̃ debebat hoc
allegare; videlicet ꝙ licet inſtr̃m cantet de ducentis duca. re uera
nõ niſi centũ. Sed hoc poſtq̃ non dixit in aliqua parte ſuarũ exce-
ptionũ vel ꝯpſitorum, nõ potuit allegare ꝓ ſe ꝑſumptionẽ dictæ
ꝯſtitutionis; ꝓut in ſi. determinat Bar. in l. cũ quid. ante fi. ff. ſi cer.
pet. per l. ſi adulteriũ. §. idẽ pollioni. ff. de adult. Nec eſt veriſimile
ꝙ ita fuerit, cũ poſtea dicat ſe feciſſe illi ꝓmiſsionem de duca. 41.
ꝓ parte lucri ꝓ vno anno ad rõnem. 20. duca. & vltra pro cẽtena
rio. Et ita apparet ex inſtr̃o publico & ſic vr̃ confiteri ꝙ vera ſors
erat ducentorum, nõ centum tm̃. Non enim eſt veriſimile, ꝙ pro
miſiſſet lucrum vel vſuras ꝓ illis centũ, quos non recepiſſet. Nec
eſt credẽdum, ꝙ fuerit ita ſupinus, ꝙ ſi recepiſſet centum tm̃, ob-
ligaſſe ſe ad ducenta, & vltra hoc ẽt ad vſuras ducentorum; ꝙ hoc
tranſcenderet vſuras cẽteſimas. Præſumptio verò dictæ ꝯſtitutio
nis locũ haberet, ſi notarius non atteſtaretur de vera numeratiõe,
ſed de ꝯfeſsione tm̃, & qñ pars negaret ſe recepiſſe; non aũt in ca
ſu nr̃o, nam ipſamet ꝯſtitutio dat facultatẽ probandi ʒrium eius
ꝙ præſumitur. ¶ Vnde ſi poſſet probari per teſtes, ꝙ re vera ha-
buit & recepit, nõ video quare hoc ꝓbari non poſsit, ẽt ꝑ inſtr̃m
qđ de hoc atteſtatur. l. in exercendis. C. de fide inſtru. Non ergo
bene facit denegare reſtitutionem dictorum ducentorum. ff. de-
2 poſiti. l. j. §. eſt aũt. ¶ † Secundò videndũ eſt, an veniat ꝯdemnan-
dus ad partẽ lucri, qđ rõnabiliter & arbitrio boni viri potuit feciſ
ſe dictus magiſter Antonius; & breuiter dico, ꝙ ſic, quia ex quo
ꝑfatus magiſter Bartholomeus ſuſtinebat periculũ ꝓ parte, vt pa
tet ex inſtr̃o; iuſtum eſt ẽt ꝙ ſentiat lucrũ pro parte. ff. ꝓ ſocio. l.
ſi vnus. §. ſi vnus. in fi. ff. de iure do. l. ſi mãcipia. ff. ſol. mat. l. penul.
§. ſi mancipia. & ꝙ no. Bar. in l. qa poterat. in fi. ff. ad trebel. facit. l.
ſi ia q. §. j. in fi. ff. cõmo. Nec obſt. allegata ꝑ magiſtrũ Antoniũ, ꝙ
iſte non ꝑſumitur fuiſſe ʒctus ſocietatis, ſed mutui; quia vſurarij
non ꝯſueuerunt dare ſuas pecunias in cauſam, ex qua poſsit in-
currere periculum. Nam iſta eſt truffatoria allegatio, poſito enĩ
quòd non conſueuerint; poſſunt tamen ſi volunt. Nam & vſurarij
pñt licitos & ueros ʒctus celebrare, & interdum celebrant; ut di-
cunt doc. C. plus ualere qđ agitur. l. emptione. Et hic ꝯſtat, ꝙ ita
fecit, poſtquã ſuſcepit in ſe periculum; vñ ſi iſte magr̃ Antonius
poſſet oſidere, ꝙ dicta pecunia ſine ſui culpa fuiſſet perdita cum
negotiarentur cum ea, poſſet ſe iuuare uirtute dicti inſtr̃i, ut
iſte pupillus teneretur participare dãnum pro dimidia. ff. pro ſo
cio. l. cum duobus. § qdam ſagariam. non ergo debet audiri nũc
poſtulans id, cuius ʒriũ non eſſet poſtulaturus. C. de ſolu. l. ſimuli.
ff. de peti. hære. l. ſi & rem & pretium. Et ſic, ſicut poſſet ſe iuuare
de illo inſtr̃o ſi pecuniã ſine ſui culpa perdidiſſet, ita ſi non perdi
dit tenetur ipſum ʒ ſe admittere & ſoluere partẽ lucri rõnabilis
liciti & honeſti; & ad hoc æſtimandum ꝑfatus D. Vicarius dẽt aſſu
mere probos rationatos uiros, q̃ habeant hoc uidere, arbitrari, &
referre. l. arbitrio. ff. qui ſatiſda. cog. C. de fi. inſtr. l. cõparationes.
Nec ob. ꝯſtõ ſynodalis; quia ꝑſumptio de qua ibi debet ceſſare qñ
ex tenore inſtr̃i apparet euidenter ʒrium, cum eadẽ ꝯſtõ permit-
tat probari ʒriũ; & non eſt melior probatio quàm per facti euidẽ
tiam. vt dicit Inn. in c. propoſuiſti. de proba. facit. ff. de inof. teſta.
l. ſi pars. ibi. niſi aperte &c. Nã etſi in inſtr̃o non cõtineretur hoc,
ꝙ ſuſcepiſſet in ſe periculum, & uellet hoc ꝓbare per teſtes; ſine
dubio foret admittendus iſte agens, quia probaretur uera cã & li
cita, non ſimulata; al's non poſſet uerificari dicta ꝯſtõ in ea parte,
qua permittit ʒrium probari. Et ſi ita eſt, non uideo quare nõ de
beat ſtari tenori iſtius inſtr̃i, in quo apparet manifeſtẽ de uera cã,
& uero, & licito ʒctu, non ſimulato, nec in fraudem uſurarũ; qa
continet non ſolum ea q̃ tendunt in fauorem creditoris, ſed ẽt id
quod tendit in fauorem debitoris. ſ. ut creditor ſuſtineat partem
damni; vñ ceſſat præſumptio fraudis. arg. ff. de ritu nup. l. non ſo-
lum. §. 1. C. de bo. proſcrip. l. ſi quis poſt hanc. Sed ſi contineret ſo
lum id quod concerneret fauorem creditoris, tunc eſſet ſtandum
præſumptioni dictæ ꝯ'tõnis. Et iſto modo ſanè eſt intelligẽda di
3 cta conſtõ, ad hoc ne ſequantur inconuenientiæ multæ. ¶ † Tertio lo
co uidendum eſt, utrum ueniat condẽnandus dictus magiſter An
tonius in illis. 27 duca. de qb. in cedula ſcripta manu ſua, & ſub-
ſcripta teſtibus. Rñdeo, hic puto ꝙ non; quia illa eſt ſuſpecta de
uſuraria prauitate, qm̃ illud debitũ deſcendit à debito & maioris
ſummæ. ſ. 41. duca. quos ꝑfatus magr̃ Antonius promiſit per pu-
blicum inſtr̃m ſoluere pro parte lucri unius anni. Sed non eſt ue-
riſiſe, ꝙ fuerit lucratus licitẽ. 40. pro centenario in uno anno de
tali arte argentariæ; qa talia lucra licitè fieri non conſueuerunt.
Jō conſiderato ꝙ ille magiſter Bartholomæus purè exercuit uſu
ras, & ꝙ iſta quantitas lucri eſt exceſsiua & nõ ueriſimilis, ꝑſumo
ʒ eum ꝙ potius pro uſuris, q̃ pro iuſto lucro extorſerit illã pro-
miſsionem; qa forte ille nõ reſtituebat ſortẽ & partẽ lucri, & ille
ne ab eo exigeretur, promiſit pluſquã deberet. Et iſta pñt ſtare ſi-
mul, ꝙ ʒctus publicus fuerit licitus & honeſtus ex forma ſui, &
tñ ex poſtfacto ꝑꝑ retardatam reſtitutionẽ ſortis & partis lucri
4 inciderit in uitium uſurarum. † & utile per inutile nõ debet uitia
ri, qñ pñt commodè ſeparari. ut in regula iuris. & l. ſi ſponſus. §.
gñalis. ff. de dona. inter uirum. ¶ Quarto loco uidendum eſt, an
debeat condemnari in illis. 8. uncijs argenti, de qbus ẽt cõſtat ſcri
ptura manu ꝓpria dicti magiſtri Antonij ꝙ eas recepit. Rñdeo,
puto ꝙ ſic; quia in illa parte proceſſus reperio negatum per eum
quominus receperit, uel aliquid allegatum ꝑꝑ ꝙ reſtituere non
debeat, poſtquam recepit; nec hic cadit præſumptio uſurarũ, ſi-
cut in caſu præcedenti, ut patet ad ſenſum. ¶ Quintò loco uiden
dum eſt, an de parte lucri liciti quod fuerit iudicatũ illum magi-
ſtrũ Antoniũ potuiſſe facere, debeant deduci quãtitates petitæ ꝑ
eũ, quas dicit ſe ſoluiſſe. Rñdeo ſic, qa ſunt ſatis ueriſiles, & uxor
quondã dicti magiſtri Bartholomæi cũ iur̃o atteſtatur de eis; de-
lato ergo ſibi iur̃o ſuper ſingulis faciat D. Vicarius uideri librum
eius per peritos; & ſi referunt ſibi ꝙ eis vr̃ ipſum dicere uerũ, de-
ducat illas ſummas de parte liciti lucri, in qua dictus magiſter An
tonius ueniet condemnatus. In talibus enim, in quibus non cõſue
uerunt præſtari probationes, & cõfici ſcripturæ, ſufficere debet
leuior probatio. iuxta no. per Bal. C. de epiſ. & cler. l. id quod pau
peribus. circa fi. & in l. ſancimus. C. de iud. & ſi ꝑdictæ ſummæ tran-
ſcenderent partẽ lucri deducas eas de ſorte. Et ea his patet qualr̃
dictus Vicarius in expeditione iſtius cauſæ debeat ſe habere.
¶ Sexto loco uidendum eſt, an ſit uerum quòd procedat de iure
id quod aſſerit dictus magiſter Antonius in 31. capitulo ſuo,
uidelicet quòd ipſe præſumatur ſoluiſſe uſuras pro toto tempo-
re præterito, quouſque uixit dictus magiſter Bartholomeus, ad
rationem

rōnē vnius groſſi ꝓ quolibet ducato, & quolibet menſe iuris ꝑ-ſumptione ꝓſuppoſito ſine pꝛiudicio, ꝙ fuerit ꝓbatū ipſum magiſtrū Bartholomeū ꝯſueuiſſe tali mō ſuas pecunias dare ad uſuras, licet alio mō nō foret vel nō ſit ꝓbatū ipſum ſic ſoluiſſe, ut ſic poſſit dictas quātitates repetere. Rñ dicendū eſt, ꝙ nō. Et hoc determināt expreſſè doc. ſ. Cy. Bal. & alij. C. de proba. l. 1. Qui. n. repetit vſuras, neceſſariò hēt ꝓbare ſe eas ſoluiſſe, nec ſufficit ꝓ-
a bare ꝙ ille a quo repetit ſit uel fuerit uſurari,ᵃ ēt ꝙ ꝯſueuit mutuare ad tm̄ ꝓ floreno ſm doct. ibidem. ¶ Septimò vidēdum eſt. Vtrū fideiuſſor receptus in primo ꝯctu fuerit liberatus ꝑ cedulas poſtea ſcriptas manu dicti ſer Antonij iuris pſumptione. Rñdeo clarū eſt ꝙ nō, cùm in dictis cedulis ꝯtineat ꝙ ſaluum remaneat dicto creditori oē ius qd hēt iā ꝯ ipſum principalē debitorē, q̄ ꝯ fideiuſſorē; & ſic nō fuit facta nouatio. l. aliā. ff. de noua. talis. n. ꝓteſtatio vel reſeruatio ꝯſeruat ius pꝛis, ut patet ex no. ꝑ gl. & doc. ī l. eleganter. in prin. ff. de pigno. ac. C. de ſen. l. libera. l. ſi qs aliā. ff. de ſolu. & qd no. Bar. ī l. fi. añ fi. ff. de eo qd cer. lo. & ꝓbat ī l. 4. §. j. ff. qbus mo. pig. vel hypo. ſol. ff. de libe. exhibē. l. 3. §. pe. cū ſi. ¶ Illud ēt ꝯſtat, ꝙ ea q̄ deducunt in articulis dicti magiſtri Antonij ad ꝓbādū, ꝙ ille ꝯctus pſumat fuiſſe ſimulatus, & in fraudē vſurarū, & potius mutuū q̄ ſocietas, ſ. qa ipſe creditor uoluit ſe tm̄ cautelare diuerſis modis &c. parū valēt. Nā ēt in veris, & non ſimulatis, imo licitis & honeſtis prudentes creditores adhibēt interdū tales cautelas. ergo &c. l. non hoc. C. vñ cogna. ¶ Præterea ex tenore inſtri apparet manifeſtè ꝯriū; qa uoluit ſtare ad partē dāni ſicut lucri, & ſic ex illo potuiſſet ꝯuinci. ut ſ. dixi. ergo &c. Nā ꝯiecturæ ceſſant, ubi res eſt certa, cū in incertis, nō certis, locus ſit ꝯiecturis. l. ꝯtinuus. §. cū ita. ff. de uerb. oblig. rerum.

S V M M A R I A.

1 *Ius paſcendi & eundi per aliquam uiam poteſt eſſe quo ad uſum apud plures inſolidum.*

2 *Interdicto uti poſſidetis utraque pars poteſt eſſe actrix & rea. & iuxta petita & probata ſingularum eſt ferenda ſententia.*

CONSILIVM CXV.

1 IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ † In cāſ q̄ vertit inter cōitatē Brazani & Yaſici ex parte una, & hoīes & cōitatē Cornioni ex altera, occaſione iuris eūdi ꝑ quādā ſtratā q̄ uocat armentareza & paſcuādi in quodā paſcuo uocato ſilet, aľs ſalice, ad qd trāſit ꝑ dictā ſtratā. Viſo libello dictæ cōitatis brazani & articulis eius, & teſtibus receptis & examinatis ſup eis, ac ēt exceptionibus alterius partis, & teſtibꝰ ꝓ ſua parte examinatis. Sup eo qd q̄rit q̄ ſint vel eſſe dēant partes dñi Guidonis de alano cōmiſſarij ducalis dñij. Rñdeo, ꝙ debet ꝓnūciare dictos de Brazano & Yaſico fore & eſſe in poſſeſſione vel quaſi eūdi ꝑ ſtratā pdictā vocatā armētareza. Et ēt paſcuādi in paſcuo pdicto ſic nominato ſalicet ſeu ſilet confinatis ꝓut in eorū libello & articulis ꝯfinant, & eos nō debere turbari in dicta quaſi poſſeſ. ꝑ illos de cornion. ſed eos de cornion. ꝯdēnare ad deſiſtēdū a dicta moleſtia & turbatione ſm qd petitū eſt. Et hoc duplici de cā. prima qa dicta cōitas Brazani & Yaſici pleniſſimè ꝓbauerūt ſuā intētionē ꝑ teſtes. ſ. ꝙ fuerūt & ſunt in quaſi poſſeſ. pdicta videntibus, ſcientibus, & patientibus hoībus de cornion. & nō ꝯdicētibus ꝑ lōgiſſimū tps, & ſic cōpetit eis ioterdictū retinēdæ. l. ſicuti. §. ariſto. ff. ſi ſer. uē. l. quot. ff. de ſerui. & ibi not. Itē qa hñt ꝓ ſe ſnīam arbitralē latā in. 1449. q̄ fuit approbata & emologata per ſyndicos utriuſq; partis. Et licet ēt altera pars ꝓbaſſe videat; ꝙ ēt ipſa fuit & eſt in quaſi poſſeſ. paſcuādi in dicto paſcuo, licet aľr ipſum cōfinauerit, q̄ pars agēs, tū pſupponit ꝙ ſit idē paſcuū id qd ꝯtinet in petitione & articulis agētiū, & illud qd in articulis ſe defendētiū; nihilominꝰ qa nō ꝓbauerūt, ꝙ ipſi ſoli fuerint in dicta quaſi poſſeſſionē, & excluſis dictis hoībus de Brazano. Et iſtud eſt tale ius qd pōt cōpetere cuilibet parti inſolidū. l. ſi ut certo. §. ſi duobus vehiculū. ff. cōmo. vel. vſum aūt. ¶ Dicendū eſt ꝙ ꝓbō facta ꝑ hoīes nō tollit nec īpedit id qd ſ. dixi. videlicet quominꝰ dēat ꝓnūciari ꝓ parte agētiū, ſ. ꝙ poſſint ire & paſcuare, & ꝙ nō poſſint impediri ꝑ partē aduerſam. Non tñ dico, ꝙ dēat ꝓnuntiari pfatos de Brazano ſolos fuiſſe & eſſe in dicta quaſi poſſeſ. eundi & paſcuandi excluſis illis de cornion. licet ꝑ eos videat hoc petitum & articulatū; qa non ꝓpterea fuit hoc ꝓbatum, ſed potius vr̄ probatum ꝯrium per homines dictæ villæ cornion. Et ut ſ. dixi, iſtud eſt tale ius, quod cuilibet parti poteſt inſolidū competere, & quælibet pars pōt eſſe in quaſi poſſeſ. eiuſdem. Nec etiam propterea debet ad id ꝓnunciari ſup quaſi poſ. dictorū de cornion. poſito ꝙ eā plenè ꝓbaſſent poīj ſup hoc nullā petitionem obtulerūt. prout plenè no. ꝑ Hoſt. & Io. And. in c. ex cōqueſtione. de reſti. ſpo. licet gl. in l. circa. ff. de ꝓba. in ver. itē q̄ro an in oī alia cā &c. videat innuere ꝯrium; ſed debet intelligi ſm pdicta. ꝑ ea q̄ no. in d. c. ex conqueſtione. vel qñ actor non probaſſet de ſua poſ. vel iure ſed reus; & abſolueret reus; qa ꝑ modū cauſæ poſſet annecti, ſcilicet qa de ſua poſſeſſione vel iure ꝓbauit, qd eſſet vtilius ſibi, q̄ ſi abſolueret ſolū, qa actor nō ꝓbaſſet. iux. not. in l. iul. ff. de ꝯdi. indeb. & ibi de hoc no. ꝑ Bar. poſt prin. Sed qñ actor ꝓbauit & ēt reus, non eſt ꝓnunciandū ꝓ reo ꝙ ſit in poſſeſ. & ꝙ nō ſit in ea moleſtādus, niſi ſup hoc petitionē ſuā dederit, & hoc
2 petierit† ió dicimus ꝙ in interdicto vti poſ. vterque eſt actor & reus; qa vtriq; dat petitionē ſuā & libellum petendo declarari ſe eſſe poſſeſſorē & in poſſeſſione nō eſſe turbandū. iux. plenè nō. in materia dicti interdicti. in l. j. vti poſſide. Dico ēt nō eſſe ꝓnūciādū ꝓ dictis de Brazano ſup aſortio & reſtōne animaliū, qa licet hoc fuerit petitū & articulatū, nō tñ fuit ꝓbatū. ergo &c. l. actor. C. de ꝓba. ¶ Concludo ergo ſolū fore ꝓnunciandū dictos actores fore in quaſi poſſeſ. eūdi & paſcuādi in pdictis locis ꝯfinatis, & eos nō fore nec eſſe turbādos in dicta quaſi poſſeſſione ꝑ partem aduerſam, partemq; victā victrici in expēſis ꝯdemnando.

a ¶ Vſurarius. Adde idē per Bal. in cōſ. 459. in in 4. parte. & quo quis probet vſurarius. vide per eū ī conſ. 177. in 3. parte. & quot incūbat probare uide per eū in d. cōſ. 459.

S V M M A R I V M.

1 *Præſcriptio longiſſimi temporis non prodeſt conductori non ſoluenti canonem multis rationibus, quæ in caſu præſenti concurrunt. & 2.*

2 *Præſcriptio longiſſimi temporis non procedit ſine titulo, ubi eſt communis præſumtio contra præſcribentem.*

3 *Fructus primi anni ſi ex conſuetudine debentur fabricæ, & Papa in collatione eos ſibi reſeruat, non fit exinde præiudicium fabricæ.*

CONSILIVM CXVI.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ In q̄ōne quæ vertit inter capitulū eccleſiæ Tridētinæ ex parte vna, & quondam abbatē mona. Sancti Laurentij extra muros tridentinos q hodiè dr̄ pꝑoſitus ex altera, occaſione cuiuſdā decimæ ſeu cuiuſdā quartæ partis decimæ ſitæ in cāpaniā in cōfinibus dictæ abbatiæ. Et in limitibus plebis Sanctæ Mariæ maioris in tridento dudū. d. c. vnite incorporato, viſo puncto mihi tranſmiſſo & ēt cōpromiſſo & laudo inde ſecuto iam ſunt anni centū, & vltra, quo ꝯtinet ꝙ dictus Abbas recognoſceret dictā quartam decimæ a dicto capi. & ab ipſo eū cōduceret, & in cōductā haberet ī ꝑpetuū, qd ēt dr̄ fuiſſe factū, & ꝑ dictū Abbatē ꝑ plures an-
1 nos ſolutū, † dubitat qm̄ a longiſſimo tpe citra. ſ. 40. vel 50. annis pfatus Abbas nunqͣ ſoluit d. c. vtrū pſcripſerit aduerſus ipſum, ne in futurum ſoluere teneat. Et an dictū capitulū ceciderit a iure ſuo ꝑ lapſum tanti tpis. Ad qd bř vr̄ dicendum, ꝙ nō, pluribus rōnibus. Primò ꝑꝑ malam fidem Abbatum qui fuerunt ꝓ tpe, ſi apparet ꝙ habuerunt notitiam de dicto cōpromiſſo & lau-
2 do c. fi. de pſcri. de reg. iur. c. 2. lib. 6. † Secundò ꝑꝑ defectum tituli, qa ius cōe faciebat & facit ꝯ dictum Abbatem, cùm dicta decima ſit, vt dr̄, ī. limites parochiæ dictæ plebis. Et ſic ad ipſam plebem ſpectabat & ꝑtinebat de iure cōi; & ꝑ ꝯñs intentio dicti capituli eſt fundata. c. ad decimas. de reſti. ſpo. lib. 6. ió requirebatur titulus de iure cano. ēt ad pſcribendum longiſſimo tpe. ſ. 40. an. vt in c. j. de pſcri. lib. 6. qui titulus hic deficit. ¶ Tertiò ꝑꝑ defectum poſſeſſionis; qa ſi apparet, ꝙ ſemel conduxit a dicto capitulo & ſoluit, incœpit poſſidere dictus Abbas noīe dicti capituli, & ꝑ ꝯñs potius capitulum incœpit poſſidere, quàm Abbas; qa ille poſſidet, cuius noīe poſſidet. l. qd meo. in prin. ff. de acq. poſ. Et licet poſtea deſierit ſoluere, ſi tñ nō apparet ꝙ poſſeſſionē interuerterit denegando ſoluere ſemper fingit & pſumit poſſediſſe ipſum capitulū, vt ſic ꝯ ipſum nunqͣ pſcripſerit Abbas pdictus. vt in l. male agitur. & ibi no. ꝑ gl. & doc. C. de pſcr. 30. anno. iuncto. c. ſine poſſeſſione. de reg. iu. & qd no. gl. mag. in fi. C. de ſerui. fugi. l. j. ¶ Quartò, qa dictū capitulū fuit impeditū agere & ꝓſequi ius ſuū, vt dr̄, tum ꝑꝑ hoſtilitatē & guerrā q̄ fuit in dicta eccleſia, & expulſionem epī, tum qa idem Abbas fuit & ſtetit Vicarius epatus, vt dr̄ per annos. 40. & vltra. & ſic nō poterat eſſe iudex & pars. ff. de iudi. l. pars literarum. ff. de iuriſd. om. iud. l. qui iuriſdictioni. Et ſic non cucurrit pſcriptio pro dicto; ſed totū illud tempus debet de pſcriptione deduci. c. ex tranſmiſſa. de pſcri. & quod ibi per Inno. & ꝑ Bart. in l. naturaliter. ff. de acquir. poſ. iunctis. l. j. in fi. C. de anna. excep. & l. fi. §. donec. C. de iure deliber. Poteſt ergo dictum capitulū ꝓſequi iura ſua cōtra dictū præpo

ſitum ſuper dicta decima ꝓbando, ꝙ ſit infra parochiā dictæ eccleſiæ, deducendo in iudicium cōpromiſſum & laudū ṗdictū; & nō obſtabit ei lapſus dicti tpis, quo abbates nō ſoluerit; qa non ꝓpterea ꝓſcripſerunt obſtantibus rōnibus ṗdictis, uel aliqua ipſarū ut dictum eſt, ſi aliud in ꝯtrium non appareat. Et hoc de primo. ¶ †Quantū ad ſecundum, quo q̄rit̄ utrū ex eo ꝙ dictus ṗpoſitus ſoluit cameræ apoſtolicæ fructus primi anni, ſit liberatus a fabrica eccl'æ ſancti Vigilij in tridento, cui ex antiqua & approbata ꝯſuetudine debent̄ fructus primi anni beneficiorum uacantiū, cum dicat ſe non teneri bis ſoluere. arg. in l. bona fides nō patit̄. ff. de reg. iur. Et bñ iſtud determinat̄ per ea quæ hn̄r in c. ſi ꝓpter debita. de reſcri. li. 6. in tex. & gl. & in nouel. circa fi. ubi Ioā. And. refert ſe uidiſſe reſeruationes factas de fructibus primi anni p Io. 22. in primo & ſeptimo anno ſui pontificatus, in quibus ipſe declarabat ꝙ p hoc nō intēdebat facere ṗiudiciū fabricæ uel alteri cui ex ꝯſuetudine deberent fructus ṗdicti, quominus hērēdēant fructus anni ſequētis. Et ſic annus primus reducit̄ ad ſcd'm quo ad fabricā ṗdictā, ſicut ēt in caſu illius capituli ſm lecturam gl. ibi poſitæ q̄ p dictas declaratorias Ioannis approbat̄ ſm eundem Ioan. an. in nouel. ibidem in fine. Et hæc de ſecundo. ¶ Super tertio quæſito nil dico, cum dictus præpoſitus non ſit de corpore capituli. Et ideo non ligatur ſtatutis capituli, ſed ſolum qui ſunt de corpore. l. ſi. C. de conſti. pecu.

S V M M A R I A.

1 *Teſtator quando legat fundum, quem dicit eſſe in una regione, & eſt in uicina, etiam legatum debetur, licet erratum ſit in regione, modo aliæ demonſtrationes conueniant. & 2.*

2 *Libertorum ſuorum appellatione qui ueniant; nomine filiorum qui ueniant.*

3 *Territoria & communitates uillarum quis diuidere poſſit.*

CONSILIVM CXVII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ †Vr dicendum ꝙ dictæ petiæ terræ cadant in legato prædicto, poſtq̄ dictæ inſulæ ſunt uicinæ colonello loci troioni, licet non ſint de ipſo colonello. per l. patronus. §. ſempronio. & §. libertis. ff. de leg. 3. Sed certè in illis. §§. fuit facta mentio de certo noīato prædio, qd' dicebatur eſſe in una regione, & non erat in illa, nec ipſum nec aliud eiuſdem noīs, ſed reperiebatur eſſe in regione uicina, vñ illud debeb̄; quia teſtãr cenſet̄ de illo cogitaſſe, alias legatum redderet̄ inutile, & ſic præſumit̄ erraſſe in regione; ſed ſufficit, ꝙ reperiantur aliæ demonſtrationes verè, licèt illa de regione reperiat̄ falſa. l. j. §. fi. cum ibi no. p Bar. ff. de dote ṗleg. ſed hic legauit non nominatim, ſed gn̄aliter prædia exiſtentia in colonello loci troioni & eius uillis, & in dicto colonello ſeu uillis reperiunt̄ aliqua in quibus legatū pōt uerificari, vñ ſufficit ꝙ illa tm̄ ueniant, nec debent uenire illa quibus nō ꝯuenit demonſtratio facta a teſtatore. ut colligitur ex illo. §. libertus. in uer. rñdi ſi nullus eēt ſatrianus &c. quia pro ꝯdōne ſeu taxatione ſumitur dicta demonſtratio. l. nuper. uer. ſi uerò incertum corpus &c. eo. tit. ff. de auro & argen. leg. l. quintus. la. j. & l. pediculis. §. cum q̄reret̄. in fi. de fun. inſtr. l. fundus qui locatus. ¶ Item adhuc vr̄ idem ꝓp hoc, ꝙ teſtator poſt teſtm̄ locauit q̄plures petias terrarum poſitas in dicta inſula alta Veronenſis diſtrictus cuidam Andreæ, quem dixit habitare in dicta inſula alta longi troioni. Cum ergo in dicto ꝯtractu locationis appellauerit dictam inſulam altam longi troioni, declaratur qualiter intellexerit id quod dixerat in teſtō de petijs terræ poſitis in uillis longi troioni, videlicet ꝙ dictam inſulā altam acceperit pro uilla longi troioni; quia ſicut per uerba prolata in teſtamento declaratur qualis fuerit mens teſtatoris in ꝯtractu per priua celebrato ab eodem. l. vxori. §. fina. ff. de lega. 3. Ita & econuerſo debet eſſe, ut eadem ſit ratio ꝯtriorum. l. & ſi cōtra. ff. de lega. 3. Mēs enim & intellectus teſtatoris declaratur ex uer-
2 bis & ſcripturis eius. † vnde ſi aliquem conſueuit appellare libertum ſuum, continetur appellatione libertorum ſuorum, licèt non eſſet libertus ſuus, ſed libertus liberti. ff. de alimen. & ciba. lega. l. alimenta. §. 1. per quem dicit Bart. ibi ꝙ appellatione filiorum a teſtatore ꝓlata continetur nepos quem teſtator conſueuit filium appellare, licèt regulariter non ita ſit. l. liberorum. cū ibi not. ff. de uerborum ſigni. Sed certè in dictis iuribus conſtat, ꝙ uerba fuerunt a teſtatore prolata; non ſic in caſu noſtro, quia uerbum illud longi troioni poſitum poſt uerbum inſula alta in dicto ꝯtractu locationis potuit apponi a notario, cum uerba inſtrumenti ſint concepta in perſonam tertij. Et ita, ut dicitur, atteſtatur notarius ꝙ a ſeipſo & p inaduertentiā appoſuit; iō nō obſtāt dicta iura, nec dicta uerba ꝓbant dictam uillā altam eſſe de colonello longi troioni, iuxta not. in l. cū aliq̄s. C. de iure delibe. C. de ꝯtrahen. ſtipu. l. optimam. ſ. ꝙ uerba enunciatiua notarij nō ꝓbant fines plebanatuū & territoriorū. Et iō ṗdictis nō obſtātibus, dicēdū eſt dictas petias terrarū nō cadere in dicto legato, poſtq̄ vt ṗſupponit̄ ꝓ ꝯſtāti ṗfatæ inſulæ nō ſunt de ꝑtinentijs longi troioni, ſed de ꝑtinentijs cāpaneæ Veronæ, q̄ dr̄ eſſe diſtincta a colonello longi troioni. Et poſtq̄ in ꝑtinentijs longi troioni ſunt aliquæ petiæ terrarū, in q̄bus legatū pōt uerificari. ut d. l. pronus. §. libertis. ver. rñdi. a ꝯtriū ſenſu. & l. nup. uer. ſi uerò incertū in rōne ſui. ff. de leg. 3. Nec licēt obſtare, ꝙ p D. rectores loci fuerūt dictæ uillæ copulatæ cum dicto colonello lōgi troioni ad publicū incātū; qa hoc ṗſumit̄ fuiſſe factū grā cōmodioris locationis, nō ut uellēt illas uenire cū dicto colonello, ſicut ecōuerſo fieri cōſueuit diuiſio unius fundi grā cōmodioris culturæ, nō ut fiāt plures fundi. l. gaius. §. titius. ff. de leg. 2. iunctis his q̄ no. p Bar. in l. j. ff. de reb. dob. & l. q ex pluribus. ff. de uer. obli. Remanēt ergo dictæ villæ diſtinctæ & ſeparatæ a dicto colonello, nō obſtāte dicta copulatione facta p dictus dños rectores in publico incātu, poſtq̄ cōſtat de antiqua diſtinctione, licèt ſub uno noīe fuerint copulatæ.
3 d. l. qui ex pluribus. ff. de ver. obli. ¶ †Preterea cum ṗfati rectores ſint poſiti ſolū ad iuſtitiā miniſtrandam, non potuiſſent etiā ſi voluiſſent vnire dictas inſulas cum dicto colonello, & ſic remouere diſtinctionē quæ fuit ab antiquo inter dictū colonellū & eas; quoniā illa diſtinctio dicitur facta de iure gentium. ff. de iuſtit. & iur. l. ex hoc iure gētiū. ibi. agris termini impoſiti &c. Et ſic ſolus princeps, & qui principis locū tenet vt eſt ibi ducalis dominatio, poſſet hoc facere ſeu communitas Veronæ in cuius territorio ſunt. Et hoc patet ex no. per Bar. in l. j. C. de metrepoli. berito. lib. 11. vbi dicit ꝙ cōmunia comitatus nō poſſunt ſeipſa diuidere in plures ſine licētia principis, vel cōitatis cui ſubſunt, niſi gratia cōmodioris adminiſtrationis, ſicut inter tutores remanēt tm̄ vna tutela. l. 2. & l. inter tutores. ff. de admi. tuto. Eadē ergo rōne nō poſſūt ſe vnire ut de duabus fiat una ſine licētia prædictorū. Et hoc clare & expreſſe pōnit Bal. in l. eadē. ff. de offi. aſſeſ. vbi dicit, ꝙ inferiores a principe nec diuidere nec vnire territoria poſſunt, cū ſint diuiſa de iure gētiū, vt dicta. l. ex hoc iure. ꝙ ſimplex magiſtratus tollere non poteſt. Facit. l. prohibere. §. plane. ff. quod ui au clam. ¶ Concluditur ergo, dictas petias terræ poſitas in dictis inſulis non cadere in dicto legato; ſed ſolum illas quæ ſunt in colonello longi troioni.

S V M M A R I V M.

1 *Statutum excludēs ſororem propter fratres intelligitur de fratribus propriè exiſtentibus in eodem gradu, non de fratribus patruelibus & conſobrinis.*

CONSILIVM CXVIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ †Statutū iſtud in prima parte uſq; ad uerſ. & ſi contigerit, loquit̄ de illo qui deceſſit relicto fratre uel fratrib. qd' eſt intelligēdū de primis, ut cōſanguineis uel uterinis, non de ulterioribus, qui non dicuntur ſimpliciter fratres; ſcilicet cū quadam adiectione. ſ. patrueles vel cōſobrini, prout no. & determinat Bar. in l. lucius. §. q̄ſitū. ff. de lega. 3. & ꝓbatur in l. fratris. & l. fratres. C. de inoff. teſt. iuncta. l. 1. ff. eo. tit. facit ꝙ not. Bal. in l. iubemus. §. fin. C. ad trebel. & iacebat. & Bal. in l. a. C. de ſucceſ. edic. iſte aūt Antonius nō reliq̄t fratrē uel fratres primos ꝯſanguineos uel vterinos; ſed fratres ſecundos. ſ. filiū patrui q dicebatur ſibi patruelis & filium filij alterius patrui. Et per ꝯñs prima pars dicti ſtatuti locū nō habet, videlicet vt ſoror dicti Antonij p illos excludat̄, uoluit enī ſtatutū, ꝙ ſoror excludat̄ p fratres exiſtētes in eodē gradu cum ea; ſed iſti ſunt ī remotiori gradu. iō iniq̄tas maior eſſet ſi cā excluderēt. Ceſſātibus ergo verbis dicti ſtatuti ceſſare debet eius diſpō. l. hos accuſare. §. oībus. ff. de accu. l. 4. §. totiēs. de dam. infect. ¶ Secunda verò pars dicti ſtatuti in uerſ. & ſi cōtigerit. uſq; ad uerſi. itē ſi ꝯtigerit. loq̄r in eo q deceſſit ſine filijs relicto patruo uel filijs patrui, q dicūtur fratres patrueles. Et iſte caſus hic cōtingit; quia dicitur ꝙ iſte Antonius reliquit antoniū Ioānis q Ioānes fuerat ſibi patruus; tamen iſta particula ſtatuti adhuc locū nō habet in caſu noſtro; qa loq̄tur qñ deceſſit ſine filijs & ſine ſorore. Et hic deceſſit cū ſorore carnali. Et iō caſus iſte tanq̄ omiſſus a dicto ſtatuto relinquitur diſpoſitioni iuris cōis, ut iſta ſoror admittatur excluſo dicto Anto. patruele & dicto Bartholomeo filio alterius patruelis exiſtentibus in remotioribus gradibus, a quibus noluit ſtatutum ſororem

tum ſororem excludi dum eos vocauit non obſtante ſorore l.ſi-
linsfa:§.cum quis.ff de lega.j.iuncta auth. ceſſante. & auth. poſt
fratres fratrumq; filios.& in cor.vnde ſumitur.C.de legi.hære.

S V M M A R I A.

1 *Pronunciatio ſuper executione ſententiæ facta die feriato præſente parte & exceptiones opponente valet & tranſit in rem iudicatam, ſi non appelletur.*

2 *Statutum ſi requirat duos conſanguineos aſſiſtere mulieri agenti, & feratur ſententia pro ea, illis non interuenientibus an valeat ſententia.*

CONSILIVM CXIX.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Videtur dicendum ſup primo
1 puncto † ꝙ dicta ꝓnuntia valuerit & tráſiuerit in rem
iudicatá, poſtq̃ appellans ab ea nõ ſai tappellationem
ꝓſecutus nõ obſtante ꝙ lata fuerit tpe feriato; qa præfatus Bar-
tholomeus cõparendo ſpõte & opponẽdo exceptioné nullitatis
ꝯ laudum & petẽdo ſuper eũ pronũriari, vr renunciaſſe ferijs meſ
ſium, vel vindemiarũ, quibus potuit renũtiare tam de iure cõi, q̃
ex forma ſtatuti.ſ.relati.tex.eſt expreſſus in l.j.§.j.ff.de ferijs.Nã
ſi hoc eſt in cauſis ordinarijs, in quibus index non dẽt nec põt de
iure recipere libellum ꝯ abſenté, nec ẽt facere ipſum citari vt ibi
patet, fortius eſſe dẽt in cá executionis ſnĩæ quæ potuit peti tpe
feriato ob neceſsitates hoĩum;& ẽt fieri ſi nihil fuiſſet oppoſitum
in quo verteref cauſæ cognitio ẽt parte abſente inuita:vt in c.fin.
extra de iudi.vbi caſus ſm vnam lecturã.& terminat Bar.in l.a.§.
hoc aũt.verſi.itẽ nunciatio.ff.de ope. no.nun. qa ergo hic fuit op
poſita exceptio nullitatis laudi ad impediẽdum executioné, ſup
qua requirebat cauſæ cognitio, nõ poterat vlterius ꝓcedi in exe-
cutione tpe feriato, ſi opponens hoc petijſſet & ferias allegaſſet, 1
& petijſſet ſupſederi; vt colligũ ex dictis Bar.in loco ꝓalleg.dum
dicit executionem ſnĩæ, in qua non requirit cauſæ cognitio, fieri
poſſe tpe feriato &c.Sed qa hoc non allegauit imo petijt ſup ex-
ceptione ꝓnuntiari vr ferijs renunciaſſe, ſine qua renunciatione
nõ poterat ꝓnuntiari.arg.ff.de iud.l.ſed & ſi ſuſceperit.in princ.
iuncta l.illud.& l.nec is.§.hæres.ff.de acq.hær.& d.l.j.§.j.de ferijs
vbi eſt expreſſum.Illud aũt ꝯſtat, ꝙ dicta pronuntiatio ẽt ſi fuiſſet 2
& eſſet iniuſta; qa laudum re uera erat nullum, & ſic non erat lo-
cus ſcdæ commiſsioni, tñ non fuit ipſo iure nulla; qa lata ab ha-
bente iuriſdictioné, nec continet expreſſum iuris erroré, & lata
fuit ſup incidenti cum non expectaretur alia diffinitiua. Nã & ſi
expectaret, valeret, licèt ferri non debuiſſet. C. de ordi.iudic.l.j. 3
iuncta l.viro atq; vxore.& ꝙ ibi per Bart.ff.ſol.ma. & non fuit ꝯ
ius ꝯſtitutionis ſed ꝯ ius partis.l.præſes.ff.de re iudi. ¶ Itẽ ꝯſtat,
ꝙ interlocutoria qñ eſt valida, ẽt ſi foret iniuſta, tranſit in rem
iudicatam, ſi non appellatur ab ea.ĩ.decem dies, vel appellationé
interpoſitam non ꝓſequitur.vt in c.cum dilec.in fi.& ibi no.glo.
& in c.ꝙ ad conſultationem.de re iudi. & hoc quo ad partes, non
quo ad iud.vt in c.cum ceſſante.& ibi ẽt per gloſ. extra de app.&
2 ꝓbatur in l.ſi arbitrio.ff.qui ſatiſd.cog.in prin. Et hoc de primo
puncto. ¶ † Quantum ad ſm punctum dicendum eſt, ꝙ poſtquã
ſnĩa lata fuit in fauorem dictarum dñarum, non põt contra man-
datum dicti ꝓcuratoris opponi dicta excep. ꝙ non interuenerit
ꝯſenſus duorũ proximiorum ꝯſanguineorum ſm formã dicti ſta
tuti, cũ illud factum fuerit in fauoré mulierum, vñ per ipſas ſolas
poſſet opponi de dicto defectu, qñ ꝯtra ipſas ferret ſnĩa, non per
aduerſam partem qñ fertur ꝓ muliere.text.eſt expreſſus in ſimili
ꝓbans hoc in l.nõ eo minus. C.de ꝓcu.ne qđ fauore mulierũ ſta
tutum eſt, vertatur in odium l.ꝙ fauore.C de legi.Præterea ſi fuit
adhibitus vnus ꝓximior ex parte patris, & alius proximior erat
abſens, potuit in locũ illius abſentis deueniri ad aliũ ſequenté in
ꝓpinquitate proximioré poſt illum abſenté inter coniunctos ex
parte pr̃ia, ſicut nullis alijs exiſtẽtibus ex parte pr̃is q̃ vno, potuiſ
ſet adhiberi alius.ꝓximior ex parte mr̃is, vt vult ſtatutũ licet nõ
fuiſſet ita ꝓximus, ſicut erat proximus ꝓximior ex parte pr̃is.Il-
le.n.abſens non fuit neceſſariò expectandus, ne pp eius abſentiã
impediret vtilitas mulierũ.ar.C.de decur.l.noĩationé.ſed perin-
de ac ſi non fuiſſet in rerũ natura, loco illius autoritas iudicis fuiſ
ſet adhibenda, q ſuppleret defectũ illius, ſicut & alibi ad ſupplen
dũ defectum tutoris.C.q admit.ad bono.poſſeſ.poſ.l.bonorum.
Ita determinat expreſsè Bal.C.de tranſac.l.tranſactioné.iuxta fi.
tit; ꝙ etiam fuit factũ hic. Et vltra hoc ẽt fuit adhibitus alius ſe-
quens, vñ videtur ꝙ etiam ſi ſnĩa non fuiſſet adhuc lata, nõ poſſet
opponi de tali defectu, fortius nunc cũ ſit lata in fauoré mulierũ,
ꝓ.lictarum.ut d.l.nõ eo minus, aſã verò ſi ſnĩa nõ eſſet adhuc lata,
& ſolẽnitas dicti ſtatuti nõ interueniſſet in ꝯſti.dicti ꝓcuratoris,
poſſet opponi ꝯ mandatũ; qa ſicut ſine illa nõ poterát alienare, ita
nec rem in iudiciũ deducere.l.ait pꝛtor.§.j.ff.de iure delib.ẽt poſt
litẽ conte.vel habitã pro cõteſt. qa iſta non eſſet exceptio, tu non
potes eſſe ꝓcurator pp qualitaté tuæ pſonæ, cui claudit via p li-
tis cõteſta.l.ita demũ.C.de ꝓcu. Sed eſt exceptio, tu nõ habes mã
datũ ſufficiẽs, & ſic ẽ perinde ac ſi nullo mõ haberes.ff.de iureiur.
l.aſt.q̃ excep.põt opponi ẽt poſt ſnĩam, qa reddit iudiciũ retro nul
lum in ꝓiudicium dñi.l.licet.C. de procur. fortius poteſt opponi
poſt litem conteſta.ut in c.licet cauſam.extra de probatio.

S V M M A R I A.

1 *Hæreditatem Aui totam ſi vnus ex duobus patruelibus adeat, non præiudicatur alteri, niſi ſpatio 30 annorum.*

2 *Aditione hæreditatis an ſublata ſit debitio dotis matris adeuntis annorum 30. ſpatio, an vero quo ad dimidiam poſſit retinere aduerſus petentem dimidiam hæreditatis aui. & nu. 3.*

3 *Succeſſio habet vim ſolutionis.*

CONSILIVM CXX.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Notãdum eſt
ad euidentiam,
ꝙ teſtm̃ dicti Franciſci fuit ruptum pp mortem vnius
ex filijs inſtituti.ſ. Coxiæ, qui reliquit filiũ.ſ.Peregrinũ
cum fuerit mortuus Cozia viuo patre, & ſic nepos ex eo qui non
reperitur in teſtõ inſtitutus vel exhæredatus, tãquam præteritus
agnoſcẽdo rupit teſtm̃ ad ſimilitudinem poſthu. ff. de iniuſto teſta.
l.poſthumorum.mortuo ergo Frãciſco fuit hæreditas eius dela-
ta ab inteſtato ꝓ dimidia Nicolao filio, & pro altera dimidia Pe-
regrino nepoti ex alio filio præmortuo qui ſuccedit vnà cum pa
truo in ſucceſſione aui & aliorũ aſcendentium.C. de ſuis & legi. 1
auth.in ſucceſſione.& in corpore vñ ſumitur.† Ex quo non ſeqt,
ꝙ nunc nouiter regreſſus dictus Peregrinus põt petere dimidiã di-
ctæ hæreditatis & bonorum ab Antonio hærede dicti Nicolai &
poſſeſſore omnium bonorũ. Nec ob.ſibi lapſus tpis 20. annorũ a
morte Frãciſci, de cuius hr̃ditate agitur; qa ius adeundi ſeu ſe im
miſcendi & adeundi hr̃ditatem durat 30. annis.C. de iure delib.l.
licet.& ibi no ff.de acq.hær.l.3.& ibi per gl.C.de peti. hær.l.hr̃di
ratis petitionem. ¶ † Eſt ergo videndũ, an dictus Antonius poſſit
de dicta hr̃ditate deducere, antequã reſtituat dimidiã peregrino
dotem ſuæ matris, & ẽt alia de qbus.ſ.q̃ de bonis ſuæ matris per-
uenerunt ad manus dicti Franciſci. Et vr̃ ꝙ nõ. primò quia dictus
Antonius ſolus ſucceſſit patri ſuo Nicolao, q erat ad dictã doté
reſtituendam inſolidũ obligatus, ut patet ex inſtr̃o dotali.† & ſuc
ceſſio hẽt vim ſolonis.l.ſi ei cui.§.is q.ff.de euic.ff.de ſol.l.ſtichũ.
§.aditio.uer.aliqñ. vñ cũ cenſeat ſibi ſoluiſſe inſolidũ adeũdo hr̃-
ditaté pr̃is ſui, non põt amplius ſalté illam dotem deducere.ꝯtrium
eſt veritas.Nã tunc ſucceſſio hẽt vim ſolonis, qñ erat tm̃ ille obli
gatus, cui creditor ſuccedit; qa tunc nõ reſultat creditori ſuccedẽ
ti aliqđ ꝓiudicium ꝙ ſucceſſio habeat vim ſolonis, cũ nõ habeat
aliũ quẽ cõuenire poſſit, & ſeipſum non põt cõuenire. Sed qñ ſunt
duo rei deben.quorũ qlibet eſt inſolidũ obligatus, tunc ſi credi-
tor ſuccedit vni tm̃ ex eis, ſucceſſio non hẽt vim ſolonis, ſed pec
cã ꝑſona illius tm̃ cui ſuccedit, & eius hr̃ditas ſubducit ab oblo-
ne, & remanet creditori actio integra & inſolidum ꝯ alterũ.ff. de
fideiuſ.l.vrannius.§.ſed cum duo.Sed hic tã Nicolaus pr̃ dicti An
tonij q̃ ẽt Franciſcus auus eius erant obligati ad reſtõnem dictæ
dotis, & qlibet inſolidũ tanquã duo rei debẽdi. ut patet ex inſtr̃o
dotali.Igr̃ pp hoc ꝙ Antonius ſucceſſerit inſolidum Nicolao nõ
eſt actio de dote ꝯpetens dicto Antonio tãquã hr̃di ſuæ matris in
aliquo extincta iure ſolonis; imo ſi Franciſcus viueret, vel alius
q̃ Nicolaus ſibi ſucceſſiſſet, remaneret dicto Antonio integra
actio ꝯ eos ut ibi. Sed qa Nicolaus ſucceſſit Frãciſco patri ſuo in
dimidia ab inteſtato, q erat alter correus. Et in conſeqnẽtiam ẽt
ipſe Antonius q eſt hæres Nicolai, cenſetur in eadem dimidia ſuc
ceſſiſſe per regulã, ꝙ hæres hæredis &c. l.ſi.C. de hære.inſti.ff.de
acq.hær.l.ſi qs filiũ.in fi.vñ cenſetur actio ꝯpetens Antonio tan-
quam hæredi matris ſuæ extincta pro dimidia iure ſolonis; pro
altera verò dimidia, qua Peregrinus ſuccedit Franciſco ab inteſta
to, firma remanet; & ſi Peregrinus poſſideret dimidiam dictæ hæ
reditatis Franciſci, poſſet Antonius agere pro dimidia ꝯtra eum,
ſicut ſi ex propria perſona & recta via dictus Antonius primò
ſucceſſiſſet Nicolao patri ſuo inſolidum, & poſtea Frãciſco auo
pro dimia; ergo & eodem modo poteſt deducere de dicta dimi-
dia pertinente ad Peregrinum de hæreditate Franciſci, ſi ipſe An
tonius

tonius eam poſsidet, & p dictum Peregrinũ ab eo petitur & auocatur p petitionem hr̃ditatis. l. ſi quid poſſeſſor. cũ ibi plenè not. ff. de pa. hær. q̃a cui daret̃ actio ꝫ choæredem, ſi nõ poſsideret, ſed ipſe cohæres, fortius exceptio ſi poſsidet & ꝯuenitur. l. j. §. ꝙ ait. ff. de ſuperficie. Iſta aũt ſunt paria deducere ṗmò de tota hr̃ditate totũ id ꝙ debet̃ Antonio tanq̃ hæredi mr̃is, & reſiduũ diuidere; vel primũ diuidere & poſtea de dimidia, q̃ obuenit Peregrino, deducere dimidiã debiti, anteq̃ eã reſtituat. l. ſi filia. §. hoc amplius. ff. fa. erc. ¶ Sed ò facit ꝫ dictum Antoniũ volentẽ deducere, longinquitas longi t̃pis, quia vt dicitur lapſi ſunt. 30. & vltra à tempore mortis matris, & ſic tam ius adeundi hæreditatem maternam, quàm ẽt omnis actio & ius cõpetẽs ex perſona matris cenſetur extinctum. C. de præſcript. 30. an. l. ſicut. cum ſi. ¶ Sed reſpondetur, ꝙ quæ temporalia fuiſſent ad agendũ & petendum ſi ipſe Antonius non fuiſſet in poſſeſsione bonorum obligatorũ, perpetua ſunt ad excipiendum, ex quo fuit & eſt in poſſeſsione. l. pure. §. fi. ff. de doli excep. ff. q̃b. ex cau. maior. l. ſi is cuius. cum ibi no. & l. necnõ. §. exemplo. eo. ti. & ꝙ not. Bart. in l. filio præterito. ff. de ininſt. teſta. in pe. col. ibi dum dicit. Idem dico, ſi bona hæreditaria eadem ratione poſſederit &c. ¶ Tertiò facit cõtra Anto. quia non dicitur ꝙ dictus Antonius fecerit inuentarium ſuper hæreditate Franciſci. ergo &c. l. fin. §. in computatione. C. de iure deliberan. ¶ Sed reſpondetur, ꝙ iſtud poſſet nocere ſi vellet deducere aduerſus creditores & legatarios quibus adeundo ſine inuentario obligatur inſolidum, non q̃n vult deducere cõtra cohæredem cui adeundo pro ſua dimidia non obligatur pro altera dimidia, q̃n cohæres ſuam dimidiam hẽt a ſeipſo, nõ a cohærede. ff. de hæredi. inſti. l. ſed ſi in conditione. §. fi. & ꝙ ibi no. Bal. qui per illum tex. reprehendit glo. quæ eſt in l. ſi poſt diuiſionẽ. ff. de iur. & fac. igno. q̃ dicit ꝙ inter cohæredes eſt obligatio ut alter alteri teneat̃ ad ſuam portionem dicens eam nõ eſſe ueram per illũ tex. d. §. fi. d. l. ſed ſi in ꝯditione. de hæred. inſti. & idẽ Bar. in d. l. ſi poſt diuiſionem. q̃a neuter alteri obligat̃ ad portionẽ cuiuſlbet licèt ad implendam uoluntatem defuncti quo ad alios bene obligatur adinuicem. l. his conſequenter. §. 2. ff. fami. ercis. ¶ Quartò facit contra Antoninm, q̃a ſibi fuit factum legatũ animo cõpenſandi cum dicto debito a dicto Franciſco, & fuit iuſſus amplius non petere. ergo &c. arg. c. officij. de teſta. ¶ Sed reſpondetur ꝙ ſi non acceptauit, non tenetur iuſſum implere. l. cum ab uno. ff. de leg. 2. uer. nam cum aut ſuo iure &c. ubi probat̃. ¶ Cõcluditur ergo ut ſ. diai, ꝓfatum Antoniũ poſſe deducere de dicta hæreditate Franciſci dotẽ maternã, & alia in q̃bus Franciſcus ſibi tanq̃ hæredi ſuæ mr̃is tenebatur. Reſiduũ uerò diuidetur inter ipſum & Peregrinũ uidelicet bona quæ fuerunt Franciſci, quæſita uerò per Nicolaũ p̃rm ſuũ debẽ eſſe ꝓcipua dicti Antonij, q̃ ſolus p̃r ſuo ſucceſsit.

a ¶ Cõe. Ad de d. Alex. de Imo. i cõſi. 30. in 4. col. in 1. parte. & in cõſi. 82. in 5. col. 3. parte. ubi ponit ꝙ intelligenda sũt vt minus lædant ius cõmune.

S V M M A R I A.

1 *Appellari non poteſt à comminatione iudicis licèt ex ea reddatur ſuſpectus.*

2 *Poſt recuſationem iudicis non ualent acta per eum perinde ac ſi appellatum uel legitimè relatum eſſet.*

Recuſatio, appellatio, & relatio, iſta tria ponuntur & iudicantur paria.

3 *A ſententia reductiua ad arbitrium boni uiri non appellatur.*

CONSILIVM CXXI.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ † Circa primũ quæſitũ, eſt uidẽdum utrum adiecta cõmminatione, legitimè potuerit appellari, uel non; quia ſi potuit appellari potuit iudex appellationis & debuit inhibere iuxta ea q̃ habentur in c. romana & c. non ſolum. de app. li. 6. Et ſic inhibitio cenſeretur fuiſſe facta q̃n facta fuit ſub conditione de p̃nti quæ erat uera. ſ. ſi de iure debeo inhibere inhibeo. Ideo haberetur inhibitio pro purè facta. l. cũ in ſecundo. ff. de iniuſto. teſt. ff. ſi cer. pet. l. cum ad præſens. & per ꝯñs ſententia poſtea lata tanq̃ lata ab eo, cuius iuriſdictio erat ſuſpenſa, eſſet nulla. ut d. c. nõ ſolum. ſed ſi non potuit appellari, tũc ſecus. Et ꝙ potuerit appellari a dicta cõminatione, ur̃ text. in c. cũ ceſſante. de ap. in uerbo cõminando. & in uerbo cõminationis. cũ facta fuerit ſuper eo ꝙ ad iuriſdictionẽ cõminantis pertinebat ſm Inno. ibidem. ſed ꝫrium videt̃ ibi determinare. glo. j. & Io. An. in nouella ſup uerbo cõminando. ſm Hoſt. qui uolunt, ꝙ nõ poſsit appellari a comminatione niſi cadat in actum iudiciarium puta in præceptum uel inhibitionem pœnalem; ſecus ſi nõ fiat iudicialiter ut in caſu noſtro; tũc. n. ſm Hoſti. potius eſt locus recuſationi, q̃ appellationi; q̃a odium & inimicitiã pariunt tales cõminationes, ex q̃bus iudex recuſat̃. 3. q. 5. c. q̃a ſuſpecti. & c. tit. de ap. c. ſecundò requiris. Nec ob. ſtatutum, ſ. relatum; quia loq̃t q̃n q̃s dicit ſe grauatũ uel timet poſſe grauari ex alia ſñia interlocutoria, uel diffinitiua, uel ꝓcepto, uel grauamine; ſed iſta cõminatio, nec interlocutoria, nec diffinitiua fuit, q̃a non fuit prolata iudicialr̃ ſed extraiudicialiter, nec fuit ꝓceptum nec grauamen, ſed cõminatio de grauandò, de qua non debuit pars timere ut dicit glo. in d. c. cum ceſſante. Vnde cum ceſſent uerba ſtatuti, debet ceſſare ſtatuti diſpoſitio. l. adigere. §. quamuis. de iurepatro. l. hos accuſare. §. omnibus. ff. de accuſa. de damn. infect. l. 4. §. totiens. Specu. uerò in titu. de appell. §. qualiter. uerſi. in ſumma no. cautelas. poſt prin. videtur indiſtinctè dicere, ꝙ a futuro grauamine comminato poteſt appellari quaſi ſit potius de p̃nti, & allegat illud c. cũ ceſſante. cũ pluribus alijs, nec diſtinguit qualiter facta ſit commminatio; ſed ur̃ intelligendum, ut ſ. dixi. ¶ Super ſecundo q̃ſito notandũ eſt, ꝙ iſta cõminatio fuit iuſta cã allegãdi dictũ iudi. ſuſpectũ, licet non cõnumeret̃ inter illas quas enumerat Io. An. in nouel. i c. legitima. de ap. li. 6. ut patet ex no. p Hoſt. & Io. An. in d. c. cũ ceſſante. ſup uerbo cõminando. ut ſ. dixi. q̃n ẽt aliæ cãæ iuſtæ ultra dictas enumeratas p̃nt ſubeſſe, ut nu. in dictis iurib, & 2 in c. cũ ſpãlis. de ap. † Hoc p̃ſuppoſito, dubiũ eſt utrũ ſtatim ꝓpoſita recuſatione ſit ſuſpenſa iuriſdictio iudi. ut amodò per ſe non poſsit in cã ꝓcedere; ſi. n. nollet p ſe ꝓcedere, ſed cãm delegare, habemus caſum in c. iudex. de oſ. deleg. li. 6. ſuper hoc Inn. in c. cũ ſpãlis. dicit ꝙ non meminit ſe legiſſe ꝙ iudex ꝓcedere nõ poſsit, & ſic ꝓpõ ſuſpitionis & recuſationis non ligat manus iudicis recuſati. Et idẽ Spec. in ti. de recuſa. §. quatr̃. ante fi. ubi dicit, ꝙ proceſſus habitus poſt recuſationẽ tenet. Idẽ tenet Ange. de Peruſio. ff. de ap. ſup rub. Sed Hoſt. tenuit ꝫriũ, & dicit ſe audiuiſſe a dicto Inn. ut refert Io. An. in d. c. cum ſpãlis. Et idem dicit & ſequit ur̃ in d. c. legitima. de app. li. 6. ubi dicit, ꝙ iſta tria ponunt̃ & iudicant̃ ad paria. ſ. appl̃io, recuſatio, & relatio. Et ꝙ ſicut geſta p iud. a quo poſt legitimã appl̃onem ſunt nulla. ff. nil nouã. ap. pen. in rubro & nigro. Ita geſta poſt recuſationẽ uel relationẽ legitimè interpoſitã. hoc idem tenet Bar. in l. quia poterat. ff. ad Treb. dicẽs ꝙ meminit legiſſe ꝙ proceſſus eſt nullus. in l. 1. C. ſi quacunque ꝓdi. poteſta. Et r̃ndet ad obiectionẽ q̃ fieri poſſet. & ſm hoc dicta ſententia ur̃ nulla. ¶ Circa tertium q̃ſitũ poſito ꝙ dicta ſñia eſſet nulla ex cã ſ. dicta, utrum ab ea poſsit pars ꝫ quã lata eſt appellare. Et ur̃ ꝙ non, † q̃a a ſñia reductiua ad arbitrium boni uiri nõ appellatur, ut no. Bar. in l. 1. in fi. ff. de lega. 2. licèt q̃dam in ſuis lect. nõ habeant. Bal. determinat ꝫrium in l. 1. C. ne lice. in una eademq; cã tertiò prou. & in l. 1. C. de his quæ pœ. no. in 2. col. & reprehendit Bar. in d. l. 1. Contrarium tñ fuit diſputatum ut ipſe Bal. refert in l. fi. C. de ꝯtrahen. emp. & Io. An. in addi. Spe. de ap. §. in quibus. & Inno. in c. in p̃nti. de reſcrip. & Saly. in §. arbitrorum. vbi plenè diſputat. ¶ Super quarto & ult. puncto, ꝙ cũ ſtatuta ſint intelligenda ſm ius cõe [a] ſi p̃nt. l. 2. de noxa. & no. gl. in l. fi. §. in cõputatione. C. de iure deli. in fi. gl. magnæ. Et de iure cõi non appellatur a futuro grauamine [b] uel ante ſententiam. l. ante ſententiæ tempus. C. quo. app. non reci. ut no. in Specu. de ap. §. qualiter. uer. in ſumma. ꝙ dictum ſtatutum debeat intelligi ſolum. poſt ſententiam diffinitiuam uel interlocutoriam, non ante.

b ¶ Grauamine. Vide do. Pa. Phi. cor. in cõſ. 80. p totũ 1. parte.

S V M M A R I A.

1 *Conditio appoſita uni legato an cenſeatur repetita in alijs legatis ſequentibus. per dictionem, item. & nu. 2.*

2 *Arbitrorum dolus præſumitur ex enormi & nimia læſione.*

3 *Laudum arbitri emologatum & iuratum per minorem in quo fuit declaratum legata deberi tanquam pura cum de iure poſtmodum probentur fuiſſe conditionalia, an & quando poſſit retractari.*

4 *Iuramentum an porrigatur etiam ad ignorata, & quando obliget.*

CONSILIVM CXXII.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Viſo puncto ſupraſcripto, & alijs de quibus in eo fit mentio, & toto proceſſu cauſæ, tria uel quatuor uidenda occurrũt. Primum eſt † utrum dicta legata, de quibus contenditur, cenſeantur pura uel conditionalia, ſi Tadeus decederet ſine liberis. Et uidentur fuiſſe pura, cùm in eis nulla appareat appoſita conditio, præterquam in primo legato facto Antoniolæ nepti teſtatoris. ergo &c. l. j. in princi. ff. de conditio. & demonſt. Nec conditio illius primi legati uidetur, quòd cenſeatur repetita in ſequentibus propter dictionem, item: quia illud procederet quando per eam adijceretur oratio imperfecta, uel quando præcedens eſſet imperfecta, & per illum quæ adijceretur perficeretur; quando autem utraque oratio tam præcedens, quàm ſequens, quæ per dictionem, item, adijcitur,

dicitur eẽt pfecta; tũc illa dictio, itẽ, eſt ɔtinuatiua, nõ repetitiua 3
ɋlitatis pcedentis in ſequẽtẽ; ut patet ex his ꝗ plenè hñr p Bart.
in l. in repetendis. ff. de leg. 3. Facit qđ idẽ no. in ſi. in l. ſeiæ. §. ga-
io. ff. de fun. inſtr. ¶ Sed his nõ obſtãtibus dicẽdũ eſt ɔrium. Pri-
mò p id qđ idẽ Bar. no. in d. l. in repetendis, circa fi. vbi vr̃ iſtũ ca
ſum expreſsè tãgere & determinare in ɔrium, videlicet ꝙ ſi teſta
tor primò fecit aliqua legata, ꝗ uoluit valere & deberi viuẽte fi-
lio, ut fecit hic in prin. teſti vſq; ad uer. itẽ volo, lego, & ordino
ꝙ ſi dictus Tadeus &c. de legatis factis filiabus; deinde inceperit
legare poſt mortẽ filij, dicendo ꝙ ſi dictus filius quẽ inſtituerat
hr̃dem deceſſerit ſine filijs, relinquo titio centũ. Itẽ relinquo ſe-
iæ fundum. Item gaio aliũ fundũ &c. ꝙ ɔdõ appoſita in legato fa-
cto primo titio noĩato intelligit repetita in ſeqnẽtibus legatis. ſ.
facto ſeio, & f cto gaio, licèt ſint facta in diuerſis orõnibus & p-
fectis, & hoc pp illã aduerſatiuã, ꝙ ſi, vel. ſi verò &c. ꝗ aduerſant
pcedentibus, & importãt hoc ꝙ filiũ uiuentẽ nõ uult grauare ul
tra legata pcedẽtia collata in eius uita. Sed ſi deceſſerit ſine libris,
tũc eiuſdẽ hr̃des extraneos grauari ſequẽtibus legatis &c. Et ſic
cenſen: oĩa ſequẽtia legata ɔferre in dictũ caſum mortis filij. Et
ita fuit hic; qa poſt legatũ factũ filiabus quod uoluit deberi a fi-
lio uiuẽte ſi uiuerent, incœpit legare poſt mortẽ in illo uerſicu-
lo. itẽ uolo, lego, & ordino; licèt ergo ɔdõnem illã nõ adiecerit,
niſi in uno legato. ſ. in facto Antoniolæ, cenſeĩ tñ eã uoluiſſe ad-
dicere ẽt in ſequẽtibus adiectã p dictionẽ itẽ. licet in orõibus p-
fectis. ſ. in factis Catherinæ, Antonio, & Iacobo, rõne pdicta. & fa
cit l. ſi ita. in prin. & qđ ẽt ibi tãgit idẽ Bar. ff. de lib. & poſth. Pro
hoc ẽt facit uerilimilitudo, qa nõ eſt credẽdum ꝙ plus dilexerit
Catherinã, Iacobũ, & Antoniũ nepotes, ꝗ Antoniolam ꝗ ſiſr erat
neptis, ut primis uoluerit legare purè, iſti verò ſub ɔdõne. Itẽ qa
iſta ſunt magna legata & exhauriũt magnam partẽ hr̃ditatis, vñ
nõ eſt credẽdũ ꝙ filiũ uiuẽtẽ uoluerit priuare tot bonis immobi
libus, & uoluerit ea puenire ad dictos nepotes quos uerũſr non 4
tm̃ dilexit. ar. l. cũ acutiſſimi. C. de fideic. & l. is ꝗ ff. de iure codi.
Hoc ẽt corroborãt multi teſtes, ꝗ fuerũt pñtes teſtõ, & dñt com
prehẽdiſſe illã fuiſſe intẽtionẽ teſtatoris, & maxime Ioãnes dict'
vicati ꝗ hoc certitudinariè atteſtaĩ, ad ipſum ſe referũt ẽt teſtes
partis aduerſæ. Et unus ex teſtib' Tadei reddit bonã rõnẽ. ſ. ꝙ ſibi
vr̃ ꝙ teſtator voluerit cũ fecerit dicta tot legata facere partitio-
nẽ bonorũ ſuorũ poſt mortẽ ſui filij, qđ eſt ſatis veriſimile. Sũt
ẽt alij ꝗ dñt, ſe tũc cũ teſtm̃ foret publicatũ audiuiſſe a dicto An
tonio ꝙ parũ curabat de dicto legato & ꝙ potius uoluiſſet. x. du
ca. qa ipſe rõnabiliter debat mori ante dictũ Tadeũ, ꝗ teſtes ſal-
tem adminiculanĩ ad pbãdũ ɔiecturatã mentẽ. l. cũ pponeret. ff.
de leg. a. ¶ Cõcludendũ eſt ergo ſecurè dicta legata fuiſſe & eſſe
ɔdõnalia, ex quo ſeq' ꝙ cũ ɔdõ nõdũ extiterit, nullo iure debita
erãt uel ſunt nec ciuiſr nec naturaſr, qa nõ ceſſit dies eorũ & pñt.
caduca fieri ſi legatarij pdecederẽt Tadeo. l. j. §. ſinaũt ſub ɔdõne.
C. de cad. tollẽ. l. hr̃s meus. ff. de ɔ li. & demõ. in prin. & añ ɔdõnis
euẽtũ nulla nata eſt oblĩo. l. cedere diẽ. ff. de uerb. ſigni. ¶ Secũdò
uidendũ eſt, poſito ꝙ ita ſit, an dictus Tadeus piudicauerit ſibi p
a compromiſſum & laudum. Et vr̃ ꝙ ſic, qm̃ uim trãſactionis hñt.
C. de iudic. auth. ſi uerò. & in corpore vñ ſumiĩ. & tranſactio de
indebito facit debitũ, & impedit repetitionẽ ſoluti. l. a. C. de ɔdi. b
inde. & no. ff. eo. tit. l. eleganter. in fi. p gl. Sed ɔrium eſt verius; nã
iſtud procedit in uera & propria tranſactionem quam quis ſibi
facit per ſeipſum aliquo dato uel retento. C. de tranſac. l. tranſa-
ctio. Sed illa ꝗ fit p cõpromiſſum & laudum non eſt pprie tranſa
ctio, vt dicit Bal. in l. quod ſi epheſi. §. fi. ff. de eo qđ cer. loco. & l.
furti. §. qui iuſſu. ff. de his qui no. infa. & cũ in illa ſe arbitrio alte-
rius cõmiſerit, intelligiĩ commiſiſſe ſub conditione ſi erit æquũ.
l. ſi libertus. ff. de ope. lib. c. quintauallis. de iureiuran. vnde ſi eſt
iniquum, non prohibetur uenire ɔ quantumcunque promiſerit
non uenire, ſcilicet ſocietatem. §. arbitrorum. ff. pro ſocio. Ini-
quum autem eſt qñ lædit vltra ſeptimam partẽ. l. vnde ſi uerum.
eo. tit. hic aũt læſit in totum, quia dicta legata integraliter aſſi-
gnauit legatarijs, & ẽt ultra ꝗ facta fuerint, & ſic enormiſſimè læ
dit; unde poterit Tadeus uenire ɔ non obſtante iur̃o præſtito de
non ueniendo contra, quia non includit dolum. l. creditor. §. fin.
a ff. man. † & ex enormi & nimia læſione dolus arbitrorũ præſumi
tur, arg. l. omnes. §. lucius. ff. quæ in frau cre. qui facit exceptionẽ
obſtare. l. ita demum. ff. de arbit. C. eod. l. 3. Et ita etiam determi-
natur per Bartol. in §. arbitrorum. & in additio. Specu. titu. de
arbit. §. ſequitur de quibuſdam. in additio. quæ incipit clarius.

ſic formatur hæc clauſula &c. ¶ † Tertiò uidẽdũ eſt, an ſaltẽ ſibi p
iudicauerit p approbationẽ & emologationẽ factã poſt latũ lau-
dũ. Et uideĩ ꝙ ſic. per. l. cũ antea. & l. ne in arbitris. §. ſi quis autem
poſt. C. de arbi. & cõis uariuſq; iudic. l. 3. ¶ Cõtrariũ eſt uerũ. pri
mò quia fuit facta p errorẽ iuris tanꝗ legata eſſẽt pura, cũ eſſent
cõditionalia, qa ſic declarãt in laudo ꝙ ſunt pura quinimo ſubeſt
ẽt error facti, qa ignorabat id ꝙ poſtea teſtes dixerũt circa pro-
bãdã uerã intẽtionẽ defuncti, licet ẽt illa nõ probata fuerit p te-
ſtes; tñ per iuris interptationẽ probata eſt per ea quæ. ſ. dixi. & id
qđ no. Bar. in d. l. in repetẽdis. Nõ nocet ergo approbatio nec ſo-
lutio dictorũ legatorũ. Nec ẽt ſi promiſit nõ repetere, vel nõ ue-
nire ɔ. l. fi. §. idẽ quæſiji. ff. de cõdi. inde. qa videĩ eodẽ errore illud
promiſiſſe. l. doli. §. diuerſũ. ff. de noua. Secundò, qa poſito ꝙ ex
certa ſciẽtia approbaſſet, adhuc idẽ, qa cõtinet alienationẽ bono
rũ immobiliũ, quã facere nõ poterat Tadeus qui erat minor. 25.
annis, ſine iudicis decreto. ff. de reb. eorũ. l. 1. in prin. & §. 1. & per
totũ. C. de pdi. mino. in rubro & nigro. ꝙ hic nõ interuenit. Ter-
tiò, qa nõ ſolũ alienationẽ cõtinet, ſed donationẽ, cũ pro ea nihil
cõmodi cõſequereĩ Tadeus, & ſic ẽt ſi decretũ interueniſſet nõ va
leret C. ſi maior factus ra. ha. l. fi. §. ſin aũt donationes. Nã non niſi
ex cauſa neceſſaria æris alieni exſoluẽdi poſſunt alienari, ẽt ſi alia
vtilitas eius ſubeſſet. ff. de reb. dub. l. magis puto. §. penul. donatio
enim non cadit in adminiſtratione curatoris, cuius ẽt interuẽtus
requiritur. l. ab aguato. de cura. furioſi. ¶ Quarto loco uidẽdum
eſt, utrũ piudicauerit ſibi ſaltẽ uirtute iuramẽti poſt latũ laudũ p-
ſtiti de nõ ueniẽdo cõtra. Et uideĩ, ꝙ ſic p auth. ſacramenta pube.
C. ſi aduerſus uẽ. Sed certe illa loqtur de iuramẽto ſponte pſtito,
iſtud aũt nõ põt dici ſpõte pſtitũ, ex quo pſtitũ fuit p errorẽ iuris
uel facti, cũ crederet legata iſta eſſe pura, & tãꝗ ſup puris & debi
tis utroq; iure pſtitũ ſit qa iur̃m deber referri ad cõtẽta in laudo,
& i laudo hoc cõtineĩ ꝙ ſunt pura; & tñ in ɔriũ eſt ueritas, qa ſũt
cõditionalia: ut. ſ. dixi. † Nec ob. ẽt ſi dicatur iur̃m porrigitur ẽt
ad ignorata ſm ea ꝗ no. Bar. rephẽdẽdo Dy. in d. auth. ſcrã. & in l.
ſi duo. §. iul. ff. de iureiur. iunctis his quæ no. Cy. poſt Dy. in l. a. C.
de reſcin. uẽ. & Archi. & Io. An. in nouel. in. c. 2. de pac. li. 6. qui-
denĩ approbare opi. Bar. Nã illud eſt uerũ qñ iurãs eſt certus de
facto ſup quo iurat, licet nõ ſit certus de iure ꝙ orii ex facto; ut
qñ iurat nõ uenire cõtra ɔctũ p ſe celebratũ, de quo eſt certus li-
cèt ignoret ſibi cõpetere bñficiũ reſtõnis; uel mulier de nõ ueniẽ
do contra interceſſionẽ, licet ignoret auxiliũ uelle. ſibi cõpetere.
ſic loquitur Bar. & Ioan. And. in locis. ſ. allc. ſi bene inſpiciatur.
Sed in caſu nr̃o iſte erat incertus de facto, i. de eo ꝙ in facto cõſi-
ſtebat, videlicet ꝙ legata iſta eſſent cõdõnalia, imo p errorẽ iu-
ris & facti putabat ea eſſe pura. Conſtat aũt, ꝙ aliud eſt legatũ pu
rum, aliud ɔdõnale, ſicut & ſtipl̃o. ff. de uerb. ob. l. j. §. ſi qs ſimpſr.
Iur̃m ergo pſtitum tãquã ſup puris legatis nõ porrigitur ad cõ-
ditionalia, quæ ſunt diuerſa, qa iõ iurauit qa putabat eſſe debita
vtroq; iure, & tñ nullo iure erant debita. vt ſ. dixi. Item adhuc vr̃
ꝙ ſaltem de iure canonico ſibi piudicauerit pp iur̃m. quod põt
ſeruari ſine interitu ſalutis æternæ. vt in c. cum contingat. de iu-
reiuran. Sed rñdetur dupliciter. Primò ꝙ ẽt de iure canonico iu- a
ramentũ ad hoc vt obliget debet eſſe pſtitũ ex certa ſciã nõ per-
rorem, cũ debeat habere tres comites, [b] ſcilicet ueritatem, iuſti-
tiam, & iudiciũ. 22. q. 2. c. animaduertẽdũ. & no. C. de nup. l. impe
rialis. & hic non habet iudicium. i. diſcretionem ſeu uoluntatem; b
hinc eſt ẽt, ꝙ iur̃m dolo pſtitum non obligat de iure canoni. qa
non habet uoluntatem iurantis, pp quam qs obligaĩ Deo. c. 2.
de pact. lib. 6. Præterea ẽt ſi obligaſſet mero iure, tñ potuit peti
abſolutio a iudice eccleſiaſtico etiam de iure canonico; quia li-
cèt ipſe iurans ſeruando iuramentum non peccet, illi tñ quibus
fuit iuratũ recipiendo dicta legata tanquã debita, cum ſint omni
no indebita, ſi hoc ſciunt peccant, quia locupletantur de alieno.
Et ideo potuit peti abſolutio, ſicut videmus in eo qui iurat ſol-
uere uſuras, nam obligatur ſoluere, quia ſoluendo nõ peccat. c.
debitores. de iureiuran. Sed quia creditor vſurarius recipiendo
peccat & tenetur reſtituere tanquam indebite ſolutum, poteſt iu
rans petere abſolutionẽ a iuramento. c. j. cum ibi no. de iureiur.
Hoc ẽt videmus in iur̃o præſtito per metum. iuxta plenè no. per
Inno. in c. venerabilem. in fin. de elec. Et idem vbicunq; ɔctus eſt
prohibitus odio creditoris. vt not. Barto. in l. ſi quis pro eo. ff. de
fideiuſ. in 4. q. Quando autem iurans ſeruando peccaret, tunc
ipſo iure nõ obligaret iuramentum etiam iure canonico ſecũdũ
Inno. in d. c. venerabilem. in fin. Nec eſſet neceſſaria abſolutio, vt
ibi

a ¶ Tranſactionis. Adde Bal. in cõſ. 119. in 2. parte.

b ¶ Comites. Adde eundem Pau. ɔ. in cõſ. 105. nu. 4.

ibi no. Qñ aũt neuter peccaret, tũc obligat & eſt ſeruandũ, & abſolutio nõ poſſet peti, nec deberet ꝯcedi. d.c. cum ꝯtingat. Ex quibus oĩbus ſequit̃, ꝙ ſnĩa dẽt fieri ꝓ dicto Tadeo, & ꝙ aduerſarij eius debent cõpelli ad reſtituendũ dicta legata, tanq̃ indebitè ſoluta non obſtantibus oĩbus prædictis & maximè iuro, a quo fuit obtenta abſolutio a iudice cõpetente, ne eſſet iniquitatis vinculũ.

S V M M A R I A.

1 *Actor ſi non probat intentionem ſuam, reus eſt abſoluendus, & actor in expenſis condemnandus.*

2 *Fictus præſtatio de aliquo prædio facit præſumi illũ, cui præſtatur, eſſe dominũ.*

CONSILIVM CXXIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſo proceſſu cauſæ vertẽtis inter Clautanum de Fanna ſeu ꝓcuratorem eius petentem ex parte vna. Et nobiles viros ſer Iacobũ & Simonẽ de pulcinico ex alia reos &c. & cõuentos ex altera ſup caſſatiõe quorundã inſtrorũ recognitiõis & alliuellatiõis de certis bonis, quã p̃fatus Clautanus aſſerit ſe ĩdebitè, inſciẽter, & p errorẽ feciſſe a dictis nobilibus, cũ aſſerat dicta bona fuiſſe quõdã Vualconi patrui dicti Clautani pleno iure dñij directi & ꝓprietatis, cui Vualcono dicit & aſſerit p̃fatus Clautanus ſe ſucceſſiſſe ab inteſta. & ſic dicit ꝙ non tenebat recipere ad liuellũ, nec recognoſcere a dictis nobilib. dicta bona, & ſic inſtr̃a emanauerũt per errorẽ, iõ petit ea caſſari & annullari, & dictis nobilibus mãdari, vt occaſiõe dictorũ inſtrorũ nullam faciãt dicto Clautano noxiã vel nouitatẽ. ¶ Su p eo ꝙ q̃ritur q̃ ſint vel eſſe debeãt partes iud. viſis oĩbus ꝓductis & alleg. in cã. R̃ndeo, ꝙ eſſe debẽt in abſoluẽdo dictos nobiles a petitis p dictũ Clautanum p regulam vulgatam
1 † ꝙ actore non ꝓbante ſuã intentionẽ reus abſoluit̃. C. de edẽ. l. qui accuſare. C. de ꝓba. l. actor. Conſtat. n. ꝙ ille qui dicit ſe indebitè aliq̃d ſoluiſſe, feciſſe, vel ꝓmiſiſſe, dẽt hoc ꝓbare ꝙ indebitè ſoluerit, fecerit, vel promiſerit, qm̃ ꝯ eum eſt iuris p̃ſumptio ꝙ imo debitè, cũ non p̃ſumat̃ ita ſupinus ꝙ indebitè iactet ſuũ. ff. de ꝓb. l. cũ de indebito. & hoc cũ aduerſarius nõ negauit nec negat ſolutionẽ, ꝓmiſsionẽ, vel factum, ꝓut eſt in caſu nr̃o; al's ſi negauit & poſtea fuit ꝯuictus ſup hoc de mendacio, transfert̃ p p hoc onus ꝓbandi in ip̃m aduerſariũ ꝙ debitè ſolutũ, ꝓmiſſum, vel factum fuerit. vt d. l. cũ de indebito. qd hic non fuit. Iſte aũt Clautanus ad ꝓbãdũ ſuam intẽtionẽ formauit certos articulos, ꝙ quædã bona ꝯtẽta in fine ipſorũ & in ſuis ꝯfinibus deſignata fuerũt dicti olim Vualconi, & ad ip̃m ptinuerũt iure dñij vel q̃ſi. Et hoc nõ ꝓbat, q̃a teſtes ſu p hoc examinati nõ deponũt niſi de ſimplici poſſeſſione Vualconi, ex qua ſola cũ allegat̃ de p̃terito nõ reſultat ꝓbatio dñij ad effectũ agendi, niſi ſit iuſtificata titulo habili ad acq̃ſitionẽ dñij & ẽt diuturnitate lõgi t̃pis habilis ad p̃ſcribendũ res immobiles. ut plenè no. in l. pe. ff. de ꝯdi. inſti. p Bar. iunctis his q̃ no. p Io. An. in nouel. in c. illud de p̃ſump. & qđ no. Cy. in l. cũ res. C. de ꝓba. Sed hic de titulo Vualconi, & de t̃pe quo poſſedit, teſtes non deponunt, ſed dumtaxat ꝙ poſſidebat vt dñs, & aliq̃ & q̃ plures dicũt ꝙ neſciũt ſi erat dñs, an aũt teneret & recognoſceret ab alio. Præterea ꝓbatum eſt p teſtes dictorũ nobilium, ꝙ illa eadẽ bona præfatus Vualconus cum vixit & ẽt ipſe Clautanus tenebat ad affictũ & recognoſcebat a dictis nobilibus. Nã actus poſſeſſionis geſti p Vualconum erãt differentes, q̃a ita cadebant in colono ſicut in vero dño; vnde nõ ſequit̃, tenebat & poſſidebat & vtebat̃ illis bonis vt dñs, ergo erat dñs alio non dato; quia ẽt non dñs tenet & poſſidet & vtitur eo modo quo dñs, vnde non probat hoc eſſe &c. l. non hoc. C. vñ cogna. alias facillima eſſet probatio dñij; cum tñ gl. & doct. dicũt ꝙ eſt difficilis in d. l. cũ res. C. de ꝓbatio. ¶ Præterea poſito ꝙ eſſet ꝓbatũ dñium bonorũ deſcriptorũ in fine articulorũ fuiſſe Vualconi, non tñ eſt probata intentio agentis, qm̃ non conſtat ex proceſſu ꝙ illa ſint eadem bona quæ continentur in dictis inſtr̃is quæ petit caſſari, cùm deſcribãtur diuerſa ꝯfinia & non fuit factus articulus de idẽtitate corporũ & bonorũ, ſicut debebat fieri in tali caſu. iuxta not. p Bar. ff. de ꝯdi. & demonſt. l. demõſtrat. in fi. prin. & C. ſi vnus ex plu. ap. l. vnica. & de erro. aduoca. l. 2. Sequitur ergo ex p̃dictis, ꝙ cũ non ſit ꝓbatum dñium dictorũ bonorum fuiſſe dicti Vualconi, & p ꝯſequens nec iſtius Clautani ex p̃ſona illius, nõ eſt ꝓbatum ip̃m indebitè recognouiſſe a dictis nobilibus; q̃a in hoc fundat̃ intentio ſua ꝙ ſua bona ꝓpria recognouit vt aliena, ſ. dictorũ nobiliũ, cũ eorũ non eſſent, qđ ꝓbatũ nõ ẽ, q̃nimmo nobiles vñr ꝓbaſſe ꝯ̃riũ. ſ. ꝙ dicti Vualcon' & Clautanus tenebãt dicta bona ad affictũ aũ alliuellationẽ ab eis, & reddebãt affictũ, & tũc tetinẽt ad liuellũ, & ſoluit
2 Clautanus liuellũ; † ex qua ſolutione affictus & liuelli ꝓbat̃ poſſeſſio. C. de agri. & cẽſi. l. litib. & l. q. vniuerſas §. ꝙ per colonũ. & ibi no. p gl. & Bar. ff. de acq. poſ. Et ꝯſtat, ꝙ quantũ ad excipiendũ poſſeſſor p̃ſumitur dñs, ſi actor nõ probauit ꝯ̃rium: vt not. in d. l. pe. ff. de cõdi. inſti. p l. fi. C. de rei ven. Producit ẽt actor iſte q̃dam antiqua inſtr̃a de emptionibus quorũdã bonorũ factis p quoſdã, q̃ nihil ſibi ꝓficiunt triplici rõne. Prima, q̃a nõ ꝓbauit ſe illis emptionib' ſucceſſiſſe. Scđa, q̃a non ꝓbauit ꝙ illa ſint eadẽ bona cũ illis de quibus agitur de p̃nti. Tertia, ꝙ illa bona potuerunt poſtea ad illos nobiles redire. ¶ Cõcludo ergo dictos nobiles fore abſoluendos a petitione dicti Clautani, ipſumq; Clautanum condemnandum in expenſis tanquam temerè litigantem.

S V M M A R I A.

1 *Poteſtas Pergami dederat commiſſionem unius cauſæ Vicario Brixiæ; in cauſa appellationis poteſtas Brixiæ dederat iudicem facta prius pronunciatione ꝙ iuriſdictio dandi ad ſe pertineret. & quæritur quid iuris.*

2 *Compromiſſum factum per procuratorem non habentem ad id ſpeciale mandatum, non facit quin inſtantia appellandi non labatur.*

CONSILIVM CXXIIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Viſo puncto, & allegationibus, ac ẽt ſtatutis ſupraſcriptis, vr̃ primò dicendum, ꝙ nec ad poteſtatẽ Pergami, nec ad poteſtatẽ Brixiæ ptineret date iudi. in cã appellatiõis interpoſitæ a ſnĩa dñi Iac. vicarij poteſtatis Brixiæ ſed ad dñationẽ Venetiarũ, vel ſi ad alterũ ipſorum ptinebat, ꝙ ille erat potius poteſtas Pergami, ſicq; cũ fuerit datus a p̃tãte Brixiæ nõ valuerit datio nec ꝓceſſus factus corã tali dato, tanq̃ carente iuriſdictione ex defecta dantis. C. q. pro ſua iuriſdictio l. j. in prin. Nec vr̃ fuiſſe ꝓrogata iuriſdictio; q̃a pars dicti Io. litigauit p̃miſſa ꝓteſtatione de incõpetentia iuriſdictionis, vt in pũcto narratur q̃ prodeſt in oĩbus actib' ſubſequẽtibus licet amplius nõ fuerit repetita. per ea q̃ no. Bar. poſt Iac. bu. in l. pacta nouiſsima. C. de pac. iũcta l. fi. C. de excep. Quòd aũt ad neutrũ prædictorũ p̃tãtum ptineret, ſed ad illuſtre dñium Venetorũ, ſic oſtendit̃. Nã ſtatutũ Pergami quo cauet̃ ꝙ appellans a ſnĩa cuiuſcũq; iudi. ciuitatis & diſtrict' Pergami teneat petere iudicẽ appellationis a p̃tãte Pergami tanq̃ a delegato ſuperioris dñationis, ad ꝙ tendit ſtatutũ vetus & nouũ dictæ terræ Pergami. ſ. ſcđo & tertio loco relatũ, nõ vr̃ habere locũ in caſu nr̃o, cum tractat̃ de appellatione interpoſita a ſnĩa dñi Iac. vicarij p̃tãtis Brixiæ; qm̃ ille non potuit dici iudex terræ Pergami, ſed iudex dñationis Venetiarũ. Primũ patet, q̃a illi p̃ñt dici iudices terræ Pergami, q vtuntur & fungunt̃ iuriſdictione q̃ eſt apud cõitatẽ terræ Pergami, licet nõ ſint de Pergamo nec fuerint ea vſi in Pergamo, vt ſunt iudices ordinarij dictæ terræ vel dati ab illis ordinarijs; oẽs em̃ p̃dicti vtunt̃ illa iuriſdictiõe q̃ eſt apud ipſam cõitatem Pergami. iuxta no. p Bar. in l. j. ff. de dam. infe. Vñ in appellatione primo loco interpoſita a ſnĩa p̃tãtis Pergami tanq̃ ordinarij bñ potuit peti iudex ab eodẽ tanq̃ delegato ab ipſa dñatione; q̃a p̃tãs Pergami in eo ꝙ fecit vt ordinarius fuit vſus iuriſditione exiſtente penes cõitatem Pergami, iõ poterat dici iudex Pergami. Sed p̃fatus dñs Iac. datus ab eo vt legato in cã appellationis, nõ fuit vſus iuriſdictione exiſtente penes cõitatem Pergami; qm̃ iuriſdictio in cauſis appellatiõis pertinet ad ſuperiorẽ. c. veniẽte. de iureiur. fuit ergo vſus iuriſdictione exiſtẽte penes ſuperiorẽ, videlicet dñationẽ Venetorũ; iõ poterat dici iudex dictæ dñatiõis, q̃a datus fuit a p̃tãte Pergami tanq̃ cõmiſſario & delegato dñationis, & ſic eſt perinde ac ſi fuiſſet datus ab ipſa dñatione cuius noĩe datus fuit. ff. ꝙ cuiuſq; vniuer. nomi. l. itẽ eorum. §. ſi decuriões. de leg. 2. l. vnũ ex fam. §. ſi de falcidia. & ar. in l. ꝙ meo. in fi. prin. de acq. poſ. Debuit ergo a dicto delegato appellari ad delegantẽ ª. l. j. §. fi. ff. q̃s & a quo. C. q. pro ſua iuriſdi. l. j. cũ ibi no. delegans aũt fuit ipſa dñatio q̃ delegauit p aliũ, videlicet per p̃tãtẽ Pergami ſuum delegatũ mediante ſtatuto ciuitatis Pergami p dñationem approbato. Nã & alibi de iure cõi habemus ſil'e. ff. de dã. infe. l. j. in fi. vbi p̃tor mortuus p ſuũ edictũ cãm imperij ptinẽtẽ ad ſe & ad p̃torẽ vinũ d̃legat magiſtratui municipali ad quẽ nõ ptinent cauſæ imꝑij ſcilicet ſimplicis iuriſd. ¶ Ad ip̃am ergo dñationẽ debuit appellari a ſuo iudice delegato, & ad ip̃m ptinebat dare iudicẽ. Et eadẽ rõne dicẽdũ eſt, nõ ptinuiſſe hãc p̃tãtẽ dandi dictũ iudicẽ ad p̃tãtẽ Brixiæ, loquẽs in ſil'i forma dẽt intelligi qñ appellat̃ ab aliquo q fuerit vſus p̃tãte & iuriſdict. exiſtente penes cõitatẽ Brixiæ. Tales. n. p̃ñt dici iudices Ciuitatis Brixiæ. Sed dict' dominus

a ¶ Ad delegantem Et an hoc ſit neceſſe. vide dominũ Petr. phil. cor. in cõſ. 15. incipi. in p̃ſenti. nu 1. in 3. par. & Bal. in cõſ. 419. in 1. parte.

dñs Iac. Vicarios ptãtis Brixiæ nõ fuit vſus iuriſdictione reſidente penes cõitatẽ Brixiæ, licèt cognouerit in Brixia, ſed reſidente penes dñationẽ Venetiarũ, cũ illã habuerit a ptãte Pergami, tanquam delegato dñationis. Non enĩ debemus inſpicere locũ, ubi talis delegatus vel datus iudex cognouerit, cũ in quolibet honeſto loco poſsint cognoſcere, q nõ habent certũ tribunal. vt no. in l. cũ ſnĩam. C. de ſenten. p gl. Sed debemus inſpicere cuius iuriſdictione vtaẽ, vt ſciamus cuius iudex dici poſsit. ff. de iuriſd. om. iu. l. ſolet. in fi. ff. de offi. eius cui mã. eſt iuriſ. l. j. §. q mandata. Iuriſdictio verò ĩ cauſis appellationũ eſt ipſius dñationis. ergo &c. Nec ergo ptãs Pergami, nec Brixiæ habuit dare iudicẽ pdictũ, ſed Dominatio, ad quã fuit appellandũ; qa ceſſant ſtatuta vtriuſq; ciuitatis, q loquunẽ cũ appellaẽ a iudicibus earũ, vt ſunt illi q vtunẽ iuriſdictione earũ, & penes eas reſidẽte, qđ hic nõ eſt, & ſic iſte caſus tãquã improuiſus a ſtatutis pdictis remanet diſpõni iuris cõis l. ſi cũ dotem. in princ. ſol. mat. & de iure cõi debuit appellari ad delegantem. Delegans aũt cenſeẽ fuiſſe Dñatio Venetiarum, q p a ſuum delegatũ delegauit. Vel ſi dicamus, q cũ p l. ſcriptã municipalẽ fiat iſta delegatio ptãti Pergami, dicat ei cõpetere iure magiſtratus, & ſic iure pprio. p ea q no. gl. in d. l. j. ff. de dam. infec. q incipit delegatio. Poterit dici q delegans fuerit ipſe ptãs Pergami, & ſic ad ipſum fuit appellãdũ, & ipſe habuit iudicẽ applonis dare, nõ iudex ſeu ptãs Brixiæ, ad quẽ ex nullo capite potuit recurſus haberi in hac cã, q nullo mõ ptinebat ad ſuã iuriſdictionẽ. ¶ Breuiter licet iſta vrgeãt, tũ vnico verbo tolluntẽ. ſ. qa ptãs Brixiæ vocatis & auditis partibus & in ipſarũ pñtia pnũciauit ſe eſſe iudicẽ cõpetentẽ in hoc, a qua pnunciatione potuit pars dicti Ioãnis appellare. vt no. gl. ĩ auth. habita. C. ne filius p patre. Et ex quo nõ fuit appellatũ, trãſiuit ĩ rẽ iudicatã, & fecit ius quo ad partes; & ſic fecit illũ cõpetentẽ, vbi primò erat incõpetẽs, poſtquam ipſe fungebaẽ iuriſdictione ordinaria rõne cuius ptinuit ad ipſum cognitio. An ſua eſſet iuriſdictio. l. ſi qs ex aliena. ff. de iuriſd. om. iud. ita pluries repetẽdo determinat Bar. in l. ex quacunq;. ff. ſi qs in ius voc. nõ ierit. & Inn. ĩ c. ſup lrĩs. in verbo ſorſan. de reſcri. Nã & ſi ſup ipſo negotio principali pnunciaſſet inter dictas partes ſe fore iudicẽ cõpetẽtẽ, acquiſiuiſſet iuriſdictionẽ, licet eã prius nõ haberet, nõ q eã acquiſiuiſſet a ſeipſo, qa nõ debet eſſe ĩ ſua ptãte dare ſibijpſi iuriſdictionẽ, ſed acquiſiuiſſet eã ab ipſa lege q dat ſibi ptãtẽ cognoſcẽdi & pnunciãdi an ſua ſit iuriſdictio. vt d. l. ſi qs ex aliena. ne ſi aliud diceremus, fruſtratoria eſſet talis ptãs ſibi data a lege. arg. l. 3. §. nõ fruſtra. ff. de iureiu. idẽ ergo debet ſi pnũciauit dũtaxat ſup hoc articulo ptinere ad ſe iuriſdictionẽ & poteſtatẽ, videlicet in dãdo iudicẽ pdictũ. Nõ ſic ſi funditus careret qs iuriſdictione, qa nõ poſſet pnũtiare illã ad ſe ſpectare. vt patet, ex no. p Inno. in loco palle. Et ex pdictis ſequiẽ, q cũ illa pnũciatio p veritate habeaẽ in l. res iudicata. ff. de reg. iur. ſicut ſi illud fuiſſet verũ q ad ipſum ptineret datio, potuiſſet dare, & ille datus poſtea finiẽdo officiũ potuiſſet relinquere cãm in manibus ſucceſſoris ſm formã ſtatutorũ Brixiæ, ita & nũc poſito q illud non fuiſſet verũ, poſtquã hoc nõ põt allegari poſt pronunciationẽ q tranſiuit in rẽ iudi. ar. eorũ q no. gl. in d. l. q habebat. ff. de ma. teſta. in fi. qa dato vno &c. ſequiẽ aliud. l. ex diuerſo. §. j. ff. de rei vend. C. de reſcin. ven. l. ratas. in Auth. vt iudi. ſine quo quo ſuffra. poſt prin. & no. in l. diuortio. ff. ſo. ma. in gl. ſup verbo alioquin. ff. de vulg. & pup. l. ſed ſi plures. §. ĩ arrogato. Poſtremò ſi verũ eſt, q dr̃ in pũcto, q ſnĩa illius dñi Iac. fuit lata poſt finitũ tpſ inſtãtiæ cauſæ app. nõ valuit; qa ſnĩa prima dñi ptãtis Pergami trãſiuerat in rẽ iudi. vt in cle. pe. de appe. iuncta clem. ſicut. eo. tit. & ſic prima ſnĩa dñi ptãtis Pergami lata in fauorẽ. R. mittẽda
2 eſſet executioni, nõ lata p dñm Iac. in fauorẽ Ioannis. † Nec compromiſſum factũ cũ pcuratore dicti Iaco. pendente cã appel. fecit dormire tpſ inſtãtiæ dictæ cauſæ. iuxta auth. ſi tñ in medio. C. de tẽpo. app. cũ dicaẽ illũ pcuratorẽ nõ habuiſſe ſpãle mandatum ad cõpromittendũ, qđ erat neceſſariũ, & ſic nõ ualuit cõpromiſſum, vt no. in l. mãdato gñali. ff. de pcu. p Bar. iuncto. c. nõ pſtat. de reg. iur. lib. 6. Nec potuit ratificari finito tpe inſtantiæ. vt in l. bonorũ. ff. rẽ ra. habe. ¶ Et ſic p hæc pauca cõcludiẽ clarè in fauorẽ dicti. R. & q petitio executionis facta p Ioã. de ſentẽtia D. Iac. non debeat effectum ſortiri, qa illa vel nõ valuit, vt in hac vltima allegatione; vel fuit legitimè reuocata, vt in prima.

S V M M A R I A.

1 Comes palatinus habens poteſtatem legitimandi an poſſit eam exercere in terris eccleſiæ. ub. diſtinguit inter terras eccleſiæ Rom. & aliarum, & an fiat legi. minente parte.

2 Priuilegium legitimandi vt ſe extendat ad omnes illegitimos, requiritur quod inſeratur clauſula non obſt. &c.

3 Comes Palatinus an poſsit clauſulã nõ obſtã. &c. apponere, ſi nõ ẽ in priuilegio.

4 Nobilium filii ſi excipiuntur in priuilegio, qui dicatur nobilis, & quid ſi Comes appellat legitimatum nobilem.

5 Diuidentes hæreditatem cum aliquo quem poſtea dicunt non cohæredem an poſſint auocare illam partem, & an teneantur ad pœnam de non ueniendo contra diuiſionem.

6 Protheocollũ legitimationis manu nota. ſcriptũ ſi non inuenitur, quid agendũ.

7 Diuidentes hæreditatem an præiudicent filiis ſubſtituti.

8 Confirmã Papæ ſup legitimõne facta p Comitẽ in terris eccleſiæ, quid operetur.

CONSILIVM CXXV.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Dubitatur pri-
1 mò † an Comes Palatinus habens ptãtem legitimandi ab Imperatore poſsit legitimare in terris quæ ſunt de temporali iu-
a riſdictione eccleſiæ, ° & quantum ad bona ſita in dictis terris & earum territoriis, præſuppoſito q non ſint feudalia, ſed allodia a
lia. Et qa qõ eſt trita & diſcurrit per multa ſcripta, ſuperfluum eſt ire p argumẽta. Iac. de Bel. diſputando tenuit, q ſic, & diſputationẽ ſuam poſuit in Auth. quib. mod. nat. effi. ſui. & Ioã. An. in c. per venerabilẽ. q filii ſint legi. & Io. Cal. qđ ẽt cõſuluit Bart. in conſ. 81. vt refert Bal. in l. j. C. de iure annu. aur. Iac. But quẽ ſequitur Bal. in d. l. j. tenuit ẽriũ. & ẽt Ant. de But. in d. c. p venerab. qm cũ Papa non legitimet in terris imperij vt ibi, ſatis eſſet abſurdũ q Impator vel eius Comes poſſet ĩ terris eccl'iæ, cũ ſint iuriſdõnes ſeparatæ. in Auth. qũo oportet epõs. in prin. c. nouit. de iudi. ¶ Bẽ dici põt ſup hoc, q aut illa terra non eſt ſubdita immediate Romanæ eccl'iæ, ſed alteri eccleſiæ inferiori, vt ſunt plures epat' in alamania, & vt eſt Patriarchatus Aquilegienſis, ad quas eccl'as pſumunẽ ex donationibus Imperialibus peruenisse tpales iuriſdõnes terrarũ & in illis põt Impator & eius Comes legitimare; qa p tales donationes nõ cenſenẽ Imperatores totalẽ iuriſdõnẽ a ſe abdicaſſe, ſed retinuiſſe penes ſe ſupioritatẽ, in tm̃ q a platis dictarũ eccleſiarũ appellaẽ ad dictũ Impatorẽ. ita determinat expſſè Io. An. in addi. Spe. ti. de iuriſ. om. iu. §. 1. in addi. q incipit vidiſtis duas opi. in fi. Aut dicta terra ſubdita eſt immediatè eccleſiæ. Ro. vt ſunt illæ quas habuit ex donatione Cõſtãti. & tunc in illis nulla ptãs vł ſupioritas remãſit apud Impiũ, ſed oĩa trãſlata ſuit in eccleſiã, vt inqt Io. An. in addi. Spe. in loco pal. & patet in c. fundamẽta. de elec. lib. 6. & in cle. 1. de iureiu. & quãtũ ad tales terras pcedũt varietates doctorũ, de qbus. ſ. & hoc caſu placet diſtinctio Bal. quã ponit in pœmio Cod. in fi. q aut legitimatio facta ẽ viuẽte pr̃e & ad eius inſtãtiã, & tũc valet ẽt quãtũ ad bona ſita in territorio eccleſiæ; qa ex hoc nõ inferẽ alicui piudiciũ ſi ſibi p legitimationẽ ſuccedaẽ, cũ poſſet ſua bona pijcere in mari, & nullus eo viuẽte ius hẽbat in eius ſucceſſione l. 1. §. ſi impuberi. ff. de col. bo. & ſic nullus fuit citãdus in tali ltĩmatione. iux. no. p Bar. ĩ l. gallus. §. & qd ſi tm̃. ff. de lib. & poſth. Et hoc ẽt voluit Hoſt. expſſè in d. c. p vener. ſup verbo reqſiti. licet loquaẽ in caſu ecõuerſo qñ papa legitimat in terris Impii de volũtate pr̃is. Aut ltĩmatio fit poſt mortẽ pr̃is, & tũc ſi fieret de cõſenſu illorũ qbus fit piudiciũ in ſuccedẽdo, idẽ, ſm Hoſt. in loco pdicto. Ad qđ l. nã ita diuus. ff. de adop. ff. de nat. reſti. l. fi. & l. 1. cũ actus ſit volũtariæ iuriſdõnis, & ſic inter ɔſentiẽtes põt exerceri ẽt in alieno territorio ab eo q habet iuriſdõnẽ a principe. l. emãcipari. §. apud. ff. de ado. & l. 2. ff. de offi. pcõ. & leg. Si verò fieret ſine ɔſenſu illorũ, tũc locũ habet alia opi. dicẽtiũ ltĩmationẽ nõ valere p rõnes eorũ. Bal. aũt ĩ l. eã quã. C. de fideic. in 1. col. adducit vnã rõnẽ ad partẽ negatiuã, q nõ poſsit ltĩmare. ſ. ne fiat piudiciũ fiſco eccl'iæ, ad quẽ deuenire deberẽt bona in defectũ ltĩmi ſucceſſoris, q rõnẽ tãgit. Spe. in ti. de leg. §. fi. ver. ſed illud qrit. q rõ locũ hr̃et, ẽt ſi pte ɔſentiẽte fieret ltĩmatio. Sed certè de iſto piudicio ſolus fiſcus eccl'iæ poſſet ɔqueri. l. his ɔñr. in prin. cũ ibi no. ff. fam. erc. Præterea tex. not. in l. cũ tõ. §. ſi plures. ff. de bo. dã. tol. hoc ẽriũ, ſeu iſtã rõnẽ. ſ. q fiſcus & Impator ſeu alius princeps, apud quem ſit ipſe fiſcus, nõ curat de hoc piudicio; dicit. n. ibi princeps in fauorẽ filiorũ, vt ad eos trãſeãt bona pr̃na poti⁹ q in fiſcũ deueniãt, q ampliari Imperiũ hominũ adiectione poti⁹, q pecuniarũ copia malim; ideoq; illis pr̃na ſua ɔcedi volo. Ad qđ ẽt bonus tex. C. de cadu. tol. §. pen. vbi vult vtilitates ſubiectorũ præferri fiſco, & ipſum fiſcũ nõ niſi in defectũ omniũ venire. facit ẽt. l. 1. C. de ſecun. nup. ibi. ne fiſci noſtri videamur habere rationem &c. Et hoc de primo dubio.

¶ † Secun-

a ¶ Eccleſiæ. ad materiã uide quæ habẽtur p d. Pet. Phi. cor. in cõſi 9. inci. memini. nu. 4. in 4. parte. & uide per eum in cõſil. 1. nu. 7. in 3. parte ubi ponit nunquid legitimatio facta ab imperatore in terris eccleſiæ de ſubdito ipſi imperatori ualeat & ut. Bal. in cõſ. 338. in 5. parte ubi ponit an habens poteſtatem legitimãdi poſſit ubique etiam extra territoriũ ſuum legitimare.

Additio. Adde in Feli. c. quæ in eccleſia rum. in 13. col. uerſic. quarta declaratio ẽ. de conſtit. ubi an legitimatio ſpurij conceſſa alicui p priuilegiũ iperatoris noceat legitimis hæredibus & habentibus ius in rem. Hena. Fer.

2 ¶Nobiles. Vide Bald. in cōſ.129. in 2.parte.

2 ¶†Scđò dubitaṫ,ſi in priuilegio Comitis palatini; quo ſibi cōce a
dit ptās legitimandi,ſit appoſita clauſula gñalis. non obſtātibus
legibus & ꝯſtitutionib' quibuſcunq; &c. nō tñ fiat expſſa mētio
de aliqua ſpāli lege,an valeat.& Bal.format hoc dubiū in d.l.eam
qnā.in 12.col.Et refert Io.Cal.tenuiſſe,ꝙ nō reqraṫ talis clauſu-
la nō obſtāte ēt gñalis,ſed ſufficiat ꝙ ipſe Comes cū poſtea legi-
timat apponat ipſe,tñ Bal. poſt plura verba tenet ꝯrium, non tñ
declarat an ſufficiat gñalis, an reqraṫ ꝙ fiat ſpālis mētio de tali le
ge puta de.§.fi.in Auth.q.mo.na.effi.ſui,q prohibet ſpurios & in
ceſtuoſos legitimari.Sed Io.An.plenius in c.1.de exceſ.prǽl.li.6.
in nouel.refert 3.opi.antiquorū;qñ princeps reſcribit ꝯ ius poſi
tiuū,an reqraṫ clauſula.nō obſtāte.& qualis,& nō apparet in qua
ſe firmet;gl.in auth. hoc inter liberos. C. de teſta. tenet ꝙ reqraṫ
ſpecifica & ſingularis mētio dicēdo,nō obſtāte tali legi. ¶ Breui
ter ſi ꝯcederet ptātē legitimādi naturales natos ex cōcubina,non
eſſet neceſſaria aliqua clauſula nō obſtante, qñ qtum ad illos nō
prǽcedit aliqua lex habens clauſulā derogatoriā,ꝙ nō poſsint le
gitimari,ſed potius ꝯriū,qa iura permittūt eos multis modis le-
gitimari. vt in Auth.qui.mo.na.effi.legi.& q.mo.na.effi.ſui.& cō
ſtat ꝙ clauſula.nō obſtante.nō requiriṫ niſi qñ p̄cedunt iura clau
ſulam derogatoriā habentia l.ſi qs in prin.teſti.ff.de leg.3.& iſto
caſu ꝓcedit opi.illorū, q dicunt dictā clauſulā nō obſtante nō re
quiri.Sed ſufficere,ꝙ princeps ex certa ſciētia reſcribat.l. idē vul
pi.§.j.ff.de excu.tut.l.quidam ꝯſulebat.de re iud.Sed qñ ꝯcedit ꝙ
poſsit legitimare ſpurios & natos de damnato coitu,tunc in illis
p̄cedit clauſula derogatoria.in Auth.q.mo.na.effi.ſui.§.fi. vbi di
citꝰ,ꝙ tales nō hñt illius.l.participiū, vt debeāt vel poſſint legiti-
mari modis de qbus in illa auth. Iō quo ad illos requiritur non
obſtante.vt ibi no.gl.Sed ſi requiritur qualis dēat eſſe. Rñdeo ſm
doctrinā Bar.in l.fi.C.ſi ꝯ ius vel vtil.pub. & in extraua.ad repri-
mendum ſuper verbo,nō obſtantibus.ꝙ non ſufficit gñalis. puta
nō obſtante aliqua lege vel iure. Nec requiriṫ ſingularis,puta nō
obſtante tali lege,noiando eā. Sed ſufficit ſpālis,puta,nō obſtāte
aliqua lege ꝯrium diſponente vel habēte clauſulā derogatoriā.ꝑ
l.ſi quis in prin.teſti. quǽ loquitur de ſpāli, non de gñali,vel ſin-
gulari. Si ergo dicat clauſula, nō obſtantibus qbuſcunq; legibus
Imperialibus qbus oībus, inquantū legitimationi p̄dictǽ ꝯdice-
ret, derogamus ēt ſi de his de iure vel de ꝯſuetudine deberet fieri
mentio ſpālis;ſatis eſt,& eam dico ſufficere;qa eſt ſpālis,nō gña-
lis,ſicut ſi diceret non obſtante aliqua lege ꝯrium diſponēte,quo
caſu ſm Bar.ſufficeret;ſed verba p̄dicta idem importāt in effectu
inquantū dicunt,ſi & inquātū ltimationi p̄dictǽ aduerſarent, igṫ
&c. qa de ǽqpollentibus verbis idē dēt eſſe iudiciū.l.mulier.ff.ad
Treb.C.de inſti.& ſubſti.l.ſi mṙ.cū ſi.ff.de acq.hǽr.l.ſi qs mihi bo
3 na.§.ſed & ſi qd.Et ita ē ī caſu,de quo qriṫ. ¶†Tertiò dubitaṫ,ſi ī
priuilegio Comitis ſibi cōcediṫ ptās ltimandi ſpurios,& ſit appo
ſita clā,ꝙ eos ltimare poſsit nō obſtāte alia lege uel iure;& ſic nō
eſt ſufficiēs, ut ſ. ꝓxi.dictū eſt. Verū Comes cū poſtea ltimat,poſ
ſit apponere ſpālē, dicendo.nō obſtante alia lege q̄ ꝯriū diſpone
ret.uel ſingulare,puta.nō obſtāte.§.fi.in Auth.q.mo.na.ef.ſui.Et
ſic faciat ltimatio ualere & ſit derogatū illi. §. uel alterius legi de
qua noīatim ſit fcā mētio. Et ad hoc bṙ eſt dicendū,ꝙ nō,nec ſit in
ſua ptāte attribuere ſibi offm & ptātē a principe ſibi nō ꝯceſſam.
ff.de teſta.tute.l.ex ſnia,iūcta.l.nec in ptāte. & l. nō diſtinguemus.
§.q̄ſitū.ff.de arbi. Nā ex quo princeps in priuilegio conceſſionis
ſpālē clām.nō obſtāte. nō appoſuit,nō cenſeṫ uoluiſſe concedere
ptātē ltimandi ſpurios ꝑꝑ clām derogatoriā contentā in d.§.fi.q̄
remouet uoluntatē principis ab actu ſequenti, niſi illius clǽ ſpā-
liter & expreſſē pœniteat,ut l.ſi qs in prin.teſtī.ff.de leg.3.ff.de
leg.1.l.ſi mihi & tibi.§.in legatis. ſi ergo princeps non dedit,qūo
poſſet Comes apponere uerba aliqua in ltimatione quā facit,ꝑ q̄
pinde faciat eā ualere,ac ſi princeps eā ſibi dediſſet uel ꝯceſsiſſet,
ñ uideo;nō.n.ꝑi ſibijpſi ptātē attribuere,ut dictū ē; ſicut.n.ſi prin
ceps ꝑ ſcrīpm ltimaret ſpuriū nō appoſita clā ſpāli.nō obſtāte.nō
ualeret ltimatio,ut colligiṫ ex no.in d.§.fi.ꝑ gl.ita & ſi cōcedit al
teri ptātē ltimādi ſpurios nō valet cōceſsio; quaṙ ergo poterit
comes facere,ꝙ ualeat ꝑ appōnē ſuorū uerborū? facit.ff.de iure.
iu.l.3.§.1.ibi.alioqn &c.Illa tñ non hñt locū in caſu,de quo q̄riṫ;
qa ibi fuit in priuilegio comitis appoſita clā.nō obſtāte,ſpāliter
& in bona forma,ut dixi in p̄ce.atti.circa fi.Iō potuit comes in le
gitimatione quā poſtea facit, apponere illam eandē uel ſimilem.
4 ¶†Quartò dubitaṫ,ſi in priuilegio Comitis contineaṫ hǽc exce-
ptio, uidelicet natis Illuſtriū principum,Comitum,Baronum,&
nobiliū dūtaxat exceptis &c.q dicanṫ eſſe nobiles,ut ſciam' an fi-
lios eorū potuerit ltimare.Rñdeo,puto ſtādū in hoc ꝯſuetudini
loci,ubi ſit ltimatio,ꝑut vṙ determinare Bart.in l.ſi ut ꝓponis.
C.de digni.lib.10.in.12.col.uer.quarto inferī &c.& uerſi.tertiò
ex p̄dictis &c.ubi dicit ꝙ ꝑ ſtatuta & ꝯſuetudines locorū pōt ali
quis dici nobilis,q de iure cōi nō eſt nobilis; & aliqs pōt eſſe no
bilis in uno loco ſm ſtatuta & ꝯſuetudinē illius loci,q in alio nō
eſt nobilis, ut patet Venetijs ubi oēs q ſunt de officijs publicis
ſeu de ꝯſilio ſunt nobiles,& tñ hoc in alijs ciuitatib' nō reperiṫ,li
cet ēt de iure cōi hoc ſit.l.ſpurij.in prin.de decur. itē patet qa in
multis ciuitatibus milites ſunt nobiles,qđ nō eſt de iure cōi,niſi
in militibus urbis Romǽ.C.de ǽqueſtri digni.l.1.& ibi no.li.12.
ſed Florētini hāc dignitatē nō admittūt. Nā nō oīs militia facit
quē nobilē,ſed quē popul' acceptat;vñ milites curiarū ſeu iſtriō
nes nō ſunt nobiles;& ad p̄dicta facit qđ no. Archi. in c.1.de con
ſue.li.6. Verba aūt principis ſeu reſcripti vñr intelligēda ſm con
ſuetudines & diuerſitates locorū,ad q̄ referunṫ, ſicut ſm q̄litates
ꝑſonarū.l.plenū.§.eq tij.de uſu,& ha.l.ſi qs.§.irritū.ff.de iniuſto
teſta. ¶ Quintò q̄riṫ,ſi comes cū ltimat,appellat eū nobilē uel fi-
liū nobilis an ꝓbeṫ ex hoc nobilis? Rñdeo, poſſe dici ꝙ ſtetur huic
narrationi quouſq; ꝓbeṫ ꝯriū,ſicut ab ipſo principe facta eēt di-
cta narratio;iuxta ea q̄ hñr in cle.literas.de ꝓba.in text.& glo.&
in c.ſi papa.de priui.li.6.cū ꝑferant a Comite, q teret locū prin
cipis.ar.l.1.in fin.ff.de off.prǽfec.ꝑto.Sed illud.c.ſi Papa.facit in
ꝯrium & ēt gl.in d.cle.literas.ſuꝑ uerbo fundatur. qa in hac nar
ratione ſeu nobilitate fundatur intētio ltimātis, & iō vṙ ꝙ ex il-
lis uerbis nō ꝓbatur nobilis,niſi aľs doceatur qđ ſit.iuxta.no.in
ſi.in l.optimā.C.de ꝯhen.ſtipu.& l.cum aliquis.C.de iure delibe.
de uerbis inſtrumenti narratiuis,ꝙ non probant fines plebana-
tuum;qñ atteſtantur de eo quod non erat in poteſtate atteſtan
tium inducere.C.de teſta.l.uerba teſtamēti.& ꝑ id qđ no.gl.ſuꝑ
5 d.cle.literas. in uerbo fundatur. ¶†Sextò dubitatur, ſi plures co
hǽredes diuiſerūt inter ſe hǽreditatem,utrum aliqui ex eis poſ-
ſint poſtea uenire ꝯ diuiſionem dicentes, unum ex eis non eſſe co
hǽredem & auocari ab eo partem debere. Reſpondeo ſic, ſi per
errorem iuris uel facti cū illo diuiſerunt ignorantes ipſum nul-
lum ius habere in hǽreditate. ff.famil. erciſcun.l.qui familiǽ.
& arg.ff.de iure fiſci.l.2.§.fi. Et multomagis filij p̄dictorū cohǽ-
redū q fuiſſent eis ſubſtituti poſt mortē. Nā nō potuiſſent paren
tes diuidendo ſuis filijs p̄iudiciū gñare;qa ex ꝓpria ꝑſona ueniūt
ſicut nec aliter alienādo.l.peto.§.fratre.ff.de leg.2.cū ſi. ¶ Septi-
mò q̄riṫ,utrū dicti cohǽredes uenīēdo ꝯ diuiſionē & moleſtando
cohǽredem incurrant pœnā priuationis hǽreditatis appoſitā eis
a teſtōre,ſi moleſtauerint. Vṙ ꝙ ſic ꝑ ea q̄ no.in l.lucius.§.tres hǽ
redes.ff.ad treb.ꝑ gl.& doct. ¶ Breuiter dicendum eſt,ꝙ ſi prǽce
ptū de nō moleſtādo fuiſſet turpe, ut qa ille fuiſſet ſpurius teſta-
toris,q ꝓhibeṫ capere eius bona odio ipſius pr̄is ad continentiā
refrenandā.l.fi.C.de natu.libe.& tunc pœnā nō incurreret ēt;qa te-
ſtator aduerſus iſtū defectū nō potuiſſet diſpenſare, & iō nec pœ
nā apponere,ſi ꝑꝑ ipſum ueniretur ꝯ, & p̄ceptū ſperneret.C. de
his q̄ pœn.no.l.j.& ff.eo.ti.l.j.& ff.de leg.3.l.vxorē.§. hǽres. Sed
ſi p̄ceptū nō fuiſſet turpe, vt qa ille erat ltimat' tūc aut habuerūt
iuſtā cām veniēdi ꝯ,qa de viribus ltimationis potuit rōnabiliṫ du
bitari,& tūc excuſaṫ a pœna; qm̄ iuſta cā ueniēdi ꝯ excuſat ab oī
pœna iām legali.ut no.in c.j.de elec.lib.6. in nouel. quàm cōuen
tionali & arbitrali.iua.no.ꝑ Bar.poſt Dy. in eo q petijt laudū re
duci ad arbitriū boni uiri.in l.q romǽ.§.duo fr̄es.ff.de ver. ob.&
l.iulia.ff.de ꝯdi.inde.& Io.And.in addi.Spe.ti.de arbi.§.fin. in pe.
char.ī addi.q̄ incipit.Dy.in ſūa ſciēti.de reg.iu. tractat plenè &c.
in fi.ſm Guil.de Suza.alleg.l.fi.ff.de re iud.de appe.l. negotiorū.
de vſuris.l.tutor.& Bal.in auth.gñaľr.in fi.2.col.C.de epi. & cle.
facit qđ no.Bar.in d.§.tres hr̄des. aľs ſi non habuiſſent iuſtā cām,
pœna ꝯmitteret.Sed cui applicaretur dubiū eſt,ſi teſtōr nō expſſit,
ꝑ ea q̄ no.& hñr in d.l.vxorē.§.hǽres.ff.de leg.3.ꝑ Bart.& Bal.in
l.1.C.de his q̄ pœ.no. ¶ Octauò q̄riṫ.An dicti cohǽredes litē mo
uentes uni ex eis teneanṫ ad dāna & intereſſe & ad pœnā iuxta ꝓ-
miſsionē cōtentā in inſtrō diuiſionis, ſi ueniretur ꝯ. Ad qđ pōt rn̄-
deri,vt in p̄cedenti,ꝙ aut obtinebunt quaſi ꝑ errorē facta fuerit
illa diuiſio & ꝓmiſsio de nō ueniēdo ꝯ,& tūc nō tenebunṫ ad p̄di
cta; qa dicta ꝓmiſsio intelligi debet,qñ ueniret ꝯ indebitè & in-
iuſtè;ſed ꝯriū appareret,ſi obtinerēt. ut patet ex no. ꝑ Bart. poſt
Dy.ī l.iulia.ff.de ꝯdi.ind.& l.q romǽ.§.duo fr̄s.ff.de uer.ob.ī q.
de illo q ꝓmiſit nō petere reduci laudū ad arbitrium boni uiri ſi
poſtea

poſtea petijt ꝙ obtinuit, qa non incidit in pœnā cōpromiſsi; qa
ꝓmiſsio ſua intelligi͠t, ſi laudū fuerit æquū, & ſic idebitè veniret
ꝯ. Aut ſuccūbēt dicti cohr͠des in dicto iudicio quo ueniunt ꝯ. Et
tūc aut habuerūt iuſtā cām veniendi ꝯ, q̄ excuſat a dolo & culpa.
& idē ſm Io. an. in loco, ī. alle. in ꝓxi. pcedēti artic. Aut non ha-
buerūt iuſtā cām, & ſic fuerūt in culpa uel dolo, & tūc tenerētur
ad pœnā ac ēt dāna & intereſſe. ut in d. §. duo fratres. ubi caſus. &
nō ſolū ex forma dicti ꝯctus, ſed ēt de iure cōi quātū ad dāna &
intereſſe. C. de fruc. & litis expen. l. nō ignorat. & facit quod no. i
Bal. in d. auth. gnal͠r. C. de epiſ. & cleri. Et in pcedentibus duobus
caſibus alter ꝓ altero, tanq̄ manutentor nō tenere͠t; qa ſi nō cō-
mitterēt ſtipſo ꝯ principalem, nec ꝯ manutentorem ſeu fideiuſ.
l. poſtq̄. in prin. ff. vt leg. nomi. caue. In ultimo uerò caſu alter ꝓ
altero tenerēt, ſi ꝓmiſerant defendere aduerſus quācunq; pſo-
nam, qm̄ intelligitur ēt aduerſus ſeipſos. arg. ff. de tuto. & curat.
da. ab his l. romanus appulus. iuncta. l. frater à fratre. in fi. princi.
6 in uerſ. porrò. ff. de ꝯdi. inde. cum ꝯcor. ibi alleg. in gl. ¶ † Nonò
dubita͠t, ſi reperi͠t inſtr͠m legitimationis ſcriptum manu publici
notarij iam defuncti, ſed inter ſuas imbreuiaturas ſeu ꝓthocol-
los nō reperit iſta, uel ille de iſta l͠timatione, licet reperia͠t q̄dam
nota in quodā folio ſeparato nō poſito in libro, ſed ſcriptū ma-
nu alterius, & ſubſcriptū manu dicti notarij. Quæri͠t, utrum ex
hoc vitie͠t dictū inſtr͠m l͠timationis, & v͠r ꝙ ſic quaſi p̄ſuma͠t fal-
ſum ex quo nō reperi͠t matrix & originalis ſcriptura manu eiuſ-
dem notarij, ut in auth. de tabel. §. fi. qm̄ ad originalem debet re-
curri, qn̄ ori͠t dubitatio de fide inſtri inde ſumpti. l. ſi qs ex argē.
§. pe. ff. de edē. & per Bar. in l. ſempronius. ff. de leg. 2. ff. de re. iur.
l. ſi librarius. ante fi. ¶ Contrarium v͠r expreſsè determinare Bal.
ſm Nico. de mata. C. de fide inſtr. ſup rub. in 8. col. in uer. Sed ſe-
cundò q̄ro ſi iſta imbreuiatura originalis nō reperi͠t &c. dicens
ꝙ ſpāle eſt in inſtr͠is ꝯfectis in ciuitate Cōſtantinopolitana, ꝙ nō
ualeant ſi nō reperi͠t originalis & matrix ſcriptura ſeu protho-
collus; & ꝙ ſecus eſt in alijs locis, qa ſi alia nō reperiret origina
lis, niſi celebratus eſſet actus in ſcriptis, qa tunc in prima ſcriptu
ra ſtat ſubſtantia ſm Bal. Poſſet quis dicere, ꝙ dicti doc. loquun͠t
qn̄ nullo mō reperi͠t liber prothocollorum, quo caſu qa potuit
caſualiter perdi, potius hoc præſumi͠t q̄ ꝙ nō fuerit cōfectus, &
ſic nō debet nocere amiſsio. C. de teſti. l. teſtiū. uer. ſin verò ſcā.
& quod no. in l. in emancipationibus. C. de emancipa. li. p glo. &
Cy. ſed hic reperitur originalis ſcriptura, ſed uitioſa, qa ſcriptu-
ra manu alterius qd̄ fieri nō debuit, qm̄ originalis ſcriptura ſeu
ꝓthocollus debet ſcribi manu illius, qui fuit rogatus: ut idē Bal.
no. ſuper dicta rub. in ſeq. col. dicens. tria eſſe q̄ notarius alteri cō-
mittere nō debet. ſ. audire partes, ſcribere ꝓthocollū, & ſubſcri-
bere inſtr͠o publico. Sed pōt dici, ꝙ poſtq̄ illa cedula erat ſubſcri
pta manu eiuſdem notarij, p inde ſit ac ſi tota foret ſcripta manu
7 eiuſdem. l. emptor. §. lucius. & ibi per Bar. ff. de pac. ¶ † Decimò
dubitatur, ſi fuerūt duæ mulieres inſtitutæ, & poſt earū mortē li
beri earū & illæ inſtitutæ diuiſerūt hr͠ditatē cū quadā tertia tanq̄
cū cohr͠de, utrū potuerint hanc diuiſionē facere in præiudiciū fi-
liorū ſubſtitutorum eis poſt earū mortē? ¶ Rn̄deo ſi illa erat ue-
ra cohæres, ſine dubio potuerūt; & portiones q̄ pro diuiſo obue
nerūt eis ſuccedūt loco portionū in qbus fuerāt inſtitutæ pro in a
diuiſo, & ī illis remanet ius fideicōmiſsi filiorū. caſus eſt ſm vnā
lecturā, quā Bar. ēt approbat ī l. cū pr͠. §. hr͠ditatē poſt mortē &c.
ff. de leg. 2. Sed ſi diuiſiſſent cū nō uera hr͠de p errorē, ſicut non
præiudicauerunt ſibijpſis, ita & multominus filijs earum, quibus b
p̄iudicare nō potuerunt alienando, cum ſubiacerent bona reſti͠oi *
8 cis fiendæ. C. cōta de leg. l. fi. & auth. res quæ. cum ſim. ¶ † Vndeci
mò & ultimò, ſi Papa ꝯfirmat legitimationem factam per comi-
a tem palatinum in terris eccleſiæ, an faciat eam ualere,[a] & tollat
eius defectus & cauſas nullitatis? Rn̄deo ſic, ſi fuerūt expreſsi uel
expreſsæ, & ſic ex certa ſciētia cōfirmauit. ff. de adop. l. adoptio.
nō in iure facta. ff. de reb. eorum. l. 2. extra de tranſac. c. 1. ſed de-
fectus ſuppreſſos nō tollit. l. ſed ſi hac. §. patronū. ff. de in ius uo-
cā. ff. de pecu. leg. l. cum dominus. per Iac. de Aret.

SVMMARIA.

1 *Socius adminiſtrans res & merces ſocietatis pariter cum alio ſocio, cogitur red-
dere rationem de adminiſtratis, licet poſſit agi actione pro ſocio, quatenus
plus ad alteram peruenerit.*

2 *Diuiſio ſocietatis præſumitur per ſeparationem quæ durauit decem annos uel
ultra.*

CONSILIVM CXXVI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Non ſequēdo ordinē ſupraſcri
ptorū dubiorū; qa pūctus ſupraſcriptus fuit imper
fectè & parū intelligibil͠r cōpoſit⁹. Tota dubitatio;
ꝓut cōprehēdo ex informatiōe oretenus habitā, ver
ti͠t circa geſta adminiſtrata an͠ diuiſionē; nā de t͠pe poſt diuiſionē
nō q̄ri͠t qa ſeparatim & diuiſim dictæ partes vixerunt & admini-
1 ſtrarunt. † De t͠pe verò quo durauit ſocietas, petitur p filios dicti
Ioānis a filijs dicti Antonij reddi rōnē adminiſtrationis dictarū
apothecarū tanquā rectæ & gubernatæ fuerūt p ſolū Antonium
quouſq; vixit, & poſt eius mortē p̄ filios eius. Et ſic partim ipſo
rū gerentiū noīe, & partim noīe dicti Petri Ioānis, tanquā ab ip-
ſo ꝓpoſiti ꝓ parte q̄ ſpectabat ad ipſum Petrū Ioannē. ff. de exer.
l. ſi non plures. uer. j. ibi. ſed ſi plures exerceant &c. & ff. ſi cer. pet.
l. eius q in ꝓuincia. in fi. Ideò nolunt dicti agentes, vt dicti cōuen
ti reddāt rōnem adminiſtrationis de eo qd̄ ipſi cōuenti & pr͠ ip-
ſorū geſſerunt noīe ipſorū agentiū & ſic ꝓ dimidia, quorū agen-
tium intentio funda͠t in l. q ꝓprio. §. ꝓcurator vt in cæteris. ff. de
ꝓcu. in prin. ff. ꝓ ſocio. l. verū. §. ſi cū tres. Sed hoc fundm̄ ſublatū
eſt p teſtes ſupraſcriptos, qa filij dicti Antonij ꝯuenti dicūt & p
dictos teſtes benè & ſufficiēter ꝓbant, ꝙ imo nec dictus Antoni⁹
pr͠ eorum nec poſt mortē eius ipſi filij vnquam dictas apothecas
rexerunt & gubernauerūt ſoli, ſed cōiter vnà cū dicto Petro Ioā-
ne & filijs eius, & ꝙ dictus Petrus Ioannes clauabat de ſero apo-
thecas & portabat pecunias ad domū ſuā. Et ꝙ cōiter oīa facie-
bānt & nō magis vnus q̄ alter. Ex quo ſeq͠r, ꝙ alter alterū nō cē-
ſet ꝓpoſuiſſe, & ſic qlibet cenſe͠t adminiſtraſſe p ſe. Et ex hoc ſe-
qui͠t aliud, ꝙ alter ab altero non pōt petere ſibi reddi rōnē gn̄alē
adminiſtrationis geſtæ, qm̄ ab eo q meo noīe nō geſsit, ſed ſuo,
nō poſſum hoc petere. Et hic, vt dixi, qlibet ſuo ꝓprio noīe & ꝓ
parte quā habebat ī ſocietate ꝓ indiuiſo geſsit & adminiſtrauit
nō noīe cōſocij vel parte illius. ergo &c. caſus v͠r in fi. ff. de adini.
tu. l. actor. ubi tutor a contutore hoc petere nō pōt. Nā qua rōne a
vnus poſſet petere ab altero, ſil͠r & alter ab illo, iō iure cuiuſdā ta
citæ cōpēſationis alter ab altero debet eſſe liber. arg. ff. de leg. 2.
l. vnū ex familia. §. ſed ſi vno. in fi. ff. de cōpē. l. ſi ambo. ſi tn̄ ad ma
nus vnius plus puenitſſet ex pecunia cōi ſeu ex mercibus quàm ad
alterū, nō ꝓhibe͠t alter agere ꝓ ſocio vt refunde͠t quatenus plus
pcepiſſet, nō vt rōnē gn̄alis adminiſtrōnis redderet. ut d. l. uerū. §. b
ſi cū tres. & l. actione §. ſi cōis. ꝓ quo potius v͠r, ꝙ filii dicti Anto
nii poſſent agere ꝯ filios Petri Ioannis, q Petrus Ioannes vt dicūt
teſtes cōſueuerat portare pecunias ad domū ſuā, quàm econuer-
ſo. Vn̄ ſi illi tacent, honeſtè facerent ēt iſti tacere, & ſuꝑ nullam
litē nō inſtituere. l. 1. ff. de inoffi. teſt. Tolli͠t ēt ex altero intētio di
ctorū agentiū; qm̄ dictus Petrus Ioānes fecit diuiſionē dictæ ſo-
cietatis cū filiis dicti Antonii iā ſunt 20 anni vel circa, & ex poſt
ſteterūt diuiſi & ſepati, nec vnq̄ petita fuit reddi dicta rō. Vn̄ cre
dēdū eſt ex taciturnitate tāti t͠pis & rōne ſocietatis, q̄ eſt q̄dā fra
ternitas, ꝙ oīa in dicta diuiſione fuerūt inter eos terminata & rō
hincinde reddita, ꝙ ſi nō eēt nō ē credēdū ꝙ tāto t͠pe tacuiſſet v͠l
ꝙ diuiſionē feciſſent q̄ nō ſolet fieri niſi ſuꝑ certis & indubitatis.
2 ar. ff. fam. ercis. l. j. & ꝓ hoc. ff. de prob. l. procula. † Diuiſio autem
quātū ad bona immobilia dr͠ ꝓbari p inſtr͠m publicū, quātū verò
ad mobilia ꝓbat͠i p̄ſumptione iuris poſito ꝙ teſtes de ipſo nō di-
ſponerēt. ſ. qa p lōgū t͠ps. 10. annorū & ultra ſteterūt ſeparati, &
b diuiſi, [b] & qlibet p ſeipſum habuit ſuā apothecā, ex quo reſultat
* p̄ſumptio diuiſionis. gl. eſt ordi.* q̄ cōiter tene͠t in l. pen. C. cōi di
ui. & p Bar. in l. cū de in rē uerſo. ff. de vſur. Sunt ēt duo teſtes, q
dicūt ſe fuiſſe pn͠tes diuiſioni pannorū. ſ. terti⁹ & ſextus. Nec ſunt
ſingulares, qa nō diſcordāt ī loco v͠l ī t͠pe, licet de ipſis. ſ. loco &
t͠pe nō deponāt; qa nō fuerūt interrogati, ſed hoc nō vitiat dictū
ipſum. p ea q̄ no. in l. ſolē. C. de teſti. & ff. eo. l. ob carmē. §. fi. & p
Inn. in c. qualr̄ & qn̄. de accu. & in Spe. de inquiſitio. §. nūc tracte-
mus. uer. itē ſufficit. & licet tertius teſtis ſit affinis, & ſic uide͠t ali-
qualiter detrahi fidei ſuæ, attamen qa adſunt alii q teſtifican͠t de
auditu & ꝙ erat publica uox & fama, tolli͠t p hoc ſuſpitio, & ſup
ple͠t dictū illius. p ea quo no. in l. ſi duo patroni. in prin. ff. de iu-
reiu. & l. excuſatur. in prin. ff. de excu. tu. & l. 3. §. 1. de teſti. in c. fi.
de ſucceſ. ab inte. Ex qbus patet rn̄ſio ad oīa q̄ſita ſ. facta. Et con
cluditur dictos agentes debere ſuccūbere inquantū petunt a filiis
dicti Antonii ſibi reddi rationem adminiſtrationis dictarum pe-
cuniarum, & in expenſis debent condemnari.

SVM-

a ¶ Valere. Vide do. Alexan de Imo. in cō ſil. 87. in 3. parte.

b ¶ Et diui. ui de Bald. in cōſ. 437. in 3. par. & in conſ. 497. ea. parte.

SVMMARIA.

1 *Cambium quomodo differat a mutuo ad ſaluum capitale & ſaluum lucrum, & an utroque ſoro improbatum ſit, & reſtitutio ſit neceſſaria.*
2 *Qui intentat uiam 'i cõpetentẽ omiſſa cõpetenti debet ſuccũbere & condemnari.*

CONSILIVM CXXVII.

In Chriſti nomine Amen. ¶ Viſis quæ ſuperius egregiè conſulta ſunt circa abſolutionẽ fiendam de dicto Iuncta.
a Et uiſo libel. dictorũ agentiũ, & replicationib' factis ad exceptionem dicti Iunctæ, & maximè ad non ibi. Item non habet modo aliquo obſtare nona exceptio in fine, & etiam ſaldo ſeu recordo facto uel habito inter partes de anno 1327. de menſe Iulij, de quo fit mentio in dicta replicationẽ facta ad vim exceptiõis in fine. Et in quo ſaldo ſeu recordo ꝓcurator dictorũ agentiũ facit magnũ fundamentũ imo totum ad ꝓbandũ ꝙ iſtud non fuerit cambiũ ſed mutuũ, uideť mihi idẽ qđ ſuperius eſt cõſultũ. ſ. ꝙ dictus Iuncta ſit abſoluendus vel a petitione agentiũ, vel ab obſeruatione iudicij. Poſito ẽt ꝙ cãbia de Venetijs, quæ Florẽtiæ frequentanť cũ litera & ſine litera eſſent illicita, ſine ꝑiudicio veritatis, de quo ad præſens diſputare nõ intendo.
1 † Et primũ ꝙ veniat abſoluendus a petitis, videť poſſe ꝓbari ſatis euidenti ratione, qa præfati agẽtes in libello ipſorũ nõ fundant ſe in hoc ꝙ cãbia prædicta ſint illicita, qa non dicũt ꝙ iſtud fuerit cambiũ, ſed dicũt ꝙ fuit mutuũ ad ſaluũ capitale & ad ſaluũ lucrũ, imo in p̃ſa replicatione facta ad nonã exceptionẽ p̃fatus ꝓcurator dicit ſe nolle diſputare de p̃ſenti de dictis cãbijs an ſint licita, vel nõ; qa iſtud nõ fuit cambiũ ſed mutuũ factũ ſub ſpecie cambij, qđ dicit ꝓbari ex dicto ſaldo. ſ. ꝙ ſtabat ad ſaluũ capitale. Dato igiť ꝙ ex dicto ſaldo hoc nõ probeť. ſ. ꝙ nõ ſit cambiũ ſed mutuũ, ſed potiꝰ ꝓbeť contrariũ, ꝙ imo fuerit & ſit uerũ cambiũ; tñ cambiũ ſine litera vel vt aliq dicũt cambio ſecco.
2 † Et dato ꝙ tale cambiũ ſine litera nõ ſit licitũ, & ꝙ illud qđ ex eo ꝑcipiť veniat reſtituẽdũ nõ ſolũ in foro pœnitentiæ, ſed ẽt iudiciali, habeo ꝓpoſitũ ꝙ actores debẽt ſuccũbere, & ꝙ reus debet abſolui a petitione ipſorũ, eo qa dicti actores non deduxerũt in iudiciũ illã cauſã, ex qua poterãt uincere vel obtinere, nec viã eis competenẽ, ſed cauſam et viã incõpetẽtẽ; debebant enim aſſerere ꝙ illud fuit cambiũ & quod fuit illicitum.

a ¶ Cancellato. Adde Bal. in cõſ. 145. in 2. part. ꝙ qui ꝓmittit cãcellare inſtrumentũ vř paciſci de non petendo.

b ¶ Pluralitas. Adde idem per Bal. in cõſ. 1. in 4. par.

SVMMARIA.

1 *Partes ſi dicant notario, quod inſtrumentum alicuius debiti cancellet nec publicet, & is omnino publicet, non tamen dẽt habere tale inſtrumentum executionẽ, & ſententia illius inſtrumenti uigore conceſſa retractare debet. & nu. 2.*
2 *Inſtrumentum poteſt non ſolum cancellari facto, ſed etiam uerbo quando partes agunt quòd habeatur pro cancellato.*

CONSILIVM CXXVIII.

1 *In Chriſti nomine Amen.* ¶ † Viſo dicto inſtrumento & tenuta conceſſa virtute ipſius, & atteſtationibus receptis ꝯtra dictũ inſtrm̃, cæteriſq; actis & actitatis, dico dictã tenutã fore reuocandã tanq̃ factã occaſione falſi, vel inutilis, ſeu inefficacis debiti. ff. ne vis fiat ei. l. j. §. hæc uerba. ff. de fideicõ. liber. l. ſi verò. §. lubuentũ. & plene no. in. l. fulcinius. § cũ autẽ. ff. quibus ex cau. in poſ. ea. qa dictũ inſtrm̃ de conſenſu utriuſq; partis fuerat euacuatũ, ſm ea q̃ teſtes deponunt, cũ de q̃titate cõtenta in dicto inſtrumẽto fuerit facta cõpenſatio uſq; ad cõcurrentẽ q̃titatẽ cũ maiori ſumma debita dicto magiſtro Petro a dicto magiſtro Hẽrico, & ſic fuerat extinctũ præfatũ debitum. 250. lib. cũ compenſatio vim ſolutionis habeat. ff. q pot. in pig. ha. l. 4. in fin. Et ꝓp hanc cauſã p̃ſatus magiſter Henricus creditor dictæ ſummæ mãdauit notario, q rogatus fuerat & nondũ publicauerat, ꝙ nõ publicaret ſed cãcellaret, ꝓut deponũt duo teſtes q fuerunt p̃ſentes. ſ. magiſter Bartholomeus & magiſter Andreas, quorũ dicta licẽt de ſe ſint ſatis ſufficiẽtia adiuuãť tñ depoſitione duorũ doc. q fuerũt arbitri inter dictas partes in alia cã, & deponũt de uerbis ꝓlatis a dicto magiſtro Henrico; uidelicet ꝙ ſi uellet malignari ꝓut debebat malignari ꝯ dictũ Petrũ, poſſet ab eo petere dictã ſummã, ſed ꝙ nolebat imo volebat realiter incedere: ex quibus uerbis uidebat expreſſe innuere, ꝙ iuſtẽ & honeſtẽ nõ potuerit dictã ſummã petere. Et ꝑ conſequẽs qđ eſſet uerũ illud qđ primi duo teſtificati ſunt, & hæc coadunatio ꝑ indicia & p̃ſumptiones multũ prodeſt. l. ſi dño. in pric. cũ ibi no. ff. de iureiurã. l. excuſant. in princ. cũ ibi not. ff. de excu. tu. & l. 3. §. j. & 2. ff. de teſti. Et ſi dicatur, quicquid ille dixerit non propterea dictus notarius cãcellauit imbreuiaturã & ꝓthocollũ. Sed potius ex illis inſtrm̃ ſumpſit & publicauit quòd nũc in publicã formã nõ uiolatũ nec uitiperatũ in iudicio fuit productũ. Et ſic verba illa nõ videnť ꝓdeſſe. ar. l. edicto. C. de edic. diui adri. tol.
a † Reſpõdei, ꝙ imo proficiũt, qa inſtrm̃ poteſt nõ ſolũ cãcellari facto, ſed ẽt verbo, qñ partes agũt ꝙ habeať ꝓ caſſo & cãcellato. ᵃ l. emptor. §. lucius. circa medĩũ. ff. de pact. vbi caſus. et ibi no. ꝑ Bar. in fi. & l. ab emptiõe. C. ti. ꝑ eũdẽ. & probať in. l. nihil intereſt. ff. de adimẽ. leg. C. de ſolu. l. inductũ, qđ. n. uenit cancellandũ de conſenſu partium, ẽt ante q̃ cancelleť, pro uacuo & inutili reputať. arg. ff. de condi. indebi. l. ſi nõ ſortẽ. §. adeo. C. de fideicõ. l. creditoris. & fidẽ in iudicio nõ facit. ita no. expreſſẽ in addit. Spec. de inſtru. edi. §. oſtẽſo. in addi. q incipit. dixit Rolãdinus ibi itẽ ſciendũ &c. Et ꝙ no. ꝑ Bart. poſt Dy. de banno, qđ debebat cancellari, & nõ erat adhuc cãcellatũ. ff. l. 3. §. ſi ſerus. ff. de acqui. poſ. Itẽ nõ ob. ſi dicať nõ cõſtat ꝙ dictus magiſter Henricus ſenſerit de iſto inſtrõ, vnde cũ potuerit eſſe aliud, videť ꝙ eius uerba nõ habeãt huic officere. arg. in c. cũ. Ioannes. extra de fide inſtru. Rñdeť ꝙ, ſerꝰ Ioãnes, cui dixit dicta verba, ꝙ nõ publicaret ſed cãcellaret. deponit ſe nõ fuiſſe rogatũ inter eos, niſi de iſto; & ideo nõ potuit niſi de illo ſentire. facit qđ no. doc. in l. x. C. de erro. aduo. & Bar. ĩ l. j. C. ſi unus ex plu. ap. Præterea poſito ꝙ notarius nõ deponeret, tñ ex quo de alio nõ apparet, p̃ſumiť ꝙ ſenſerit de iſto,
b ᵇ qa nõ p̃ſumiť pluralitas. ut patet ex no. ꝑ Bar. in l. ſi q̃s ſeruũ. §. ſi inter duos. in fi. ff. de leg. a. et ꝑ ipſum & alios in d. l. x. C. de erro. aduo. Concluditur ergo dictã tenutã fore reuocandã, & dictũ inſtrm̃ executionẽ non mereri; ſed pro caſſu & cancellato deberẽ haberi.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio ſi eſt alternatiua, & ſententia iudicis refert ſe ad unam tantum partem alternatiuæ, eſt nulla, præſertim cum non ſit conformis petitioni.*

CONSILIVM CXXIX.

In Chriſti nomine Amen. ¶ Vltra ea quæ ſ. narrãtur in pũcto p̃ſupponiť ĩ facto, ꝙ dicta pignora ex forma ſtatuti veniebant & debebãt cõſignari in camera cõmunis; & nõ tradi dicto Aloyſio, ſi dicta ꝓmiſſio ſicut proponitur facta non fuiſſet; & ꝙ aliter dictus decanus liberari non poterat a cõſignatione ipſorũ quã facere tenebatur; p̃ſupponitur ẽt ꝙ intererat ſua potius cõſignari ĩ camera q̃ ꝙ traderẽt ipſi Aloyſio; qa dicitur re uerba debita, propter quæ captã fuerũt, ſoluta ſunt, & potuiſſet tunc hoc probari & liquidari quo facto non fuiſſent ꝑuentura ad manus iſtius Aloyſij, ſed nũc hoc fieri nõ põt, ſi uirtute huius ſñiæ ſint ad eius manus ꝑuẽtura.
1 † Quibus p̃ſuppoſitis ſequiť, ꝙ electio illius alternatiuæ poſitæ in ꝓmiſſione de ponẽdo in fortiã dicti Aloyſij, uel ad camerã, ꝑtinebat ad ipſum decanũ; qa cenſeť fuiſſe appoſita eius fauore, poſtquã in hoc ꝑtendebat intereſſe. ꝑ l. plerũq;. §. ſi. ff. de iure dot. Et p̃ſumendum eſt, ꝙ elegiſſet uiã ſibi utiliorẽ. ſ. deponendo ad camerã, q̃ erat ſibi utilior duplici reſpectu. de quo. ſ. vñ potius illud cenſebatur eſſe in oblĩone, q̃ aliud quod ꝯtinebať in altera parte alternatiuæ, ſicut uidemus in eo qui ꝓmittit. 10. aut. 5. quia 5. tm̃ ſunt in oblĩone, cũ p̃ſumať ꝙ eliget 5. non 10. ff. de uerb. obl. l. ſi ita ſtipulatus. 10. aut. 15. Ex his inferi, ꝙ ſñia iſta, ꝙ conſignet, det, & tradat dicto Aloyſio, dũtaxat omiſſa altera parte alternatiuæ ꝙ cõſignet in camera, eſt ꝯ tenorẽ oblĩonis, & ꝯtinet plus cã. inſtitu. de acti. §. plꝰ. uer. huic. Et ꝑ ꝯñs vř ꝯ tenorem libelli, uel petitionis; quia producendo inſtrm̃ loco petitionis, vř petijſſe ꝓut in eo cõtinetur. ſ. cõſignari ſibi, uel poni ad camerã. Et eodem mõ dẽbat ferri ſñia. Et ꝑ ꝯ'is vř ꝯ formam. l. municipalis, diſponẽtis rõnẽ & ius dẽre fieri ſm ꝙ qs in aliquo inſtrõ ſe obligauerit. Sed hic aliter facta eſt; qa ſe obligauit alternatiuè. Et ſi alternatiuè fuiſſet cõdẽnatus, potuiſſet eligere partẽ illã de ponendo ad camerã. Et ita eſt præſumẽdũ ꝙ feciſſet poſtquã hoc eſt ſibi utilius. Nũc uerò ſm tenorẽ dictæ ſñiæ nõ põt hoc eligere, ſed teneť ꝑciſè cõſignare Aloyſio. Et ſic ꝑ hanc ſñiam auferť ſibi electio, quã hẽbat ex forma ꝯtractus, quod facere iudex nõ potuit. ff. de eo ꝙ cer. lo. l. nõ utiq;. & quod no. inſti. de actio. §. curare. in 1. glo. Vř ergo dici poſſe dicta ſententia nulla per l. ſi. C. de fideicom. lib. & l. 1. §. item tam contra ſacras. ff. quæ ſen. ſine appel. reſcin. Vel ſi dicamus, quòd cum ſe referat ad formam dictæ promiſsionis dicendo in omnibus & ꝑ oĩa ſm formam promiſsionis factæ per dñm Antonium, noluti

luit recedere ab ea cenſeaẗ dicta ꝯdēnatio de dādo & tradēdo dicto Aloyſio facta ſub tacita ꝯdōne ſi nō ꝯſignaueriı ad cameram cōis, poterit iſte decanus ꝯſignare ad camerā, & faciet iſtā ꝯdēnationē ceſſare, ſicut in ſi.hẗ.ff.de hære.inſti.l.ſi qs hæres inſtitutus. ſi legimus in pen.ar. Et ſic hēbit iſte decanus intentionem ſuam; qa vellet hoc principaliter facere, ad hoc ut poſsit oſtendi debita fore ſoluta; & verba dictæ ſententiæ, dum dicunt ſm formam obligationis &c. aliquid operabuntur, & ceſſabit nullitas.

S V M M A R I A.

1 *Petitorium & poſſeſſorium competunt in annua præſtatione iuris realis.*

2 *Ad obligandum ſoluentem non requiritur ſpacium x. ann. ſed ſufficit una ſolutio, & in dubio trina.*

CONSILIVM CXXX.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Præmittēdū eſt ad euidētiā dicēdorū, ꝙ Antonius iſte cenſeẗ in hoc iudicio deduxiſſe oē ius ſuū, & ſic tàm petitorium q̄ poſſeſſoriū.ff.de iudi.l.ſolemus.ext de cā poſſeſ.& ꝓprie. c. 1 cum eccleſia ſutri. †Cōſtat.n.ꝙ in annua penſione ꝓſoluenda qñ ſoluiẗ ꝑtextu alicuius iuris realis eſt reperire vtrunq; . de elec.c. querelam. & not.per docto.in l.ſi cet.annis.C.de pact.qa cōputatur inter immobila in Auth. de non alie.§.hoc igitur.C.de ſa- 2 croſan.eccle.l.iubemus.circa prin.& ibi no. ¶ †Secundò notandum, ꝙ in quaſi poſ.ꝑcipiendi annuam penſionem dẗ quis eſſe, non ſolum ſi perceperit per longum tempus, ſed etiam ſi minori. Quinimmo etiam ſi uno anno tantum apparet, quòd ſoluens eo animo ſoluit, ut quolibet anno ſolueret.ff.de aqua quot. & æſti.l.1.§.quod autem.& quod nota. Barto.in l.1.§.2.in princi.ff. de itine.actuq; priua.& glo.in d.§.cum eccleſia.quæ incipit, ex hoc videtur. alias forte requireretur bina uel trina ſolutio per annos continuatos.ar.l.3.in fine.C.de epiſc. audien. ad probandum quòd eo animo ſoluerit. ¶ Tertiò notandum, quòd in dicta quaſi poſ.recipiens eſt tuendus inuito ſoluente, etiam ſi minori tempore decennij recepit.

S V M M A R I A.

1 *Subſtitutio facta ſub conditione, ſi filius ſine liberis deceſſerit, an extendatur ad nepotes.*

2 *Subſtitutio ſi reperiatur ſcripta in margine inſtrumenti manu notarii, & ſit cancellata, nec appareat per quem ſubſcribatur inſtrumentum & ſubſtitutio, an ſit ei ſtandum.*

CONSILIVM CXXXI.

1 *IN Chriſti nomine Amen.* ¶ †Dubiū facit qa poſito ꝙ illa verba, liberorū & deſcendentiū, poſita in margine nō eſſent cancellata & eſſent infra corpus inſtri non in margine fideicom. tñ ꝑdictum relictum a nepote teſtantis vẗ non valere, cū nihil fuerit illi relictum expreſsè, ſed dumtaxat filijs, nec tacitè cenſetur eis relictum, licèt filij fuerint grauati ſi decederēt ſine liberis. vt no.in l.lucius.ff.de hæred.inſti.la 2. ergo &c. C.de fideicom.l.ab eo.& ibi p Bal.expreſsè, ſed ꝯriū determinat Bart. in l.centurio.ff.de vulg.& pup.in 3.q.prin. de cōpendioſa facta p verbū cōe.q.pe.& ſentit i l.ſi ſic.ff.de leg.3. Et illud puto verius, arg.l.a patre.& l.ſequen.eo. ti. Et quotidie videmus hoc fieri, ꝙ teſtatores relinquūt fideicōmiſſa ſi filij eorū inſtituti deceſſerint ſine liberis vel eorū liberi ſine filijs, & abſonū eſſet ea nō ſuſtentari, cū bona rōne ſuſtentari poſsint vt cenſeanẗ relicti ab ipſis filijs inſtitutis ſub duplici condōne. ſ.ſi ipſi deceſſerint ſine liberis, vel eorum liberi ſine liberis, & ceſſabit ꝯriū ſm Bart. ſed Bal. loquiẗ, qñ fuit fideicōmiſſum iniunctum expreſsè nepotibus, qđ hic non apparet, ergo &c. ¶ Itē facit dubiū ineptitudo verborū, qa diſponit ꝙ hæreditas decedentis ꝑueniat ad ſuperſtites, qđ facere nō potuit niſi de pupillo p pupil. ſubſt. Hic verò deceſsit maior. Sed hæc obiectio tolliẗ p l.ex facto in prin.& l.ſceuola.ff. ad treb.per quas apparet ꝙ fideicōmiſſum tale reſtringiẗ ad hæredē & bona teſtātis. Et ſic verba directa, quæ nō poſſunt valere iure directo, obliquantur.ff.de leg.3.l.cū ſi quis.§.ſeia. & l. pater filiū.§.fin. & 2 no.in l.verbis ciuilibus.ff.de vulg.& pup. ¶ †Tertiò facit dubiū, qa dicta verba, liberorū & deſcēdentiū &c. nō fuerunt incorporata in inſtro, ſed poſita in margine. Vñ ēt ſi nō eſſent cancellata, nō videret eis ſtandū, ſi notarius non atteſtaẗ ſe ipſa poſuiſſe de voluntate defuncti.l.§.ff.de his q̄ in teſta.delen.ver. & ideò. Idem ſi reperiuntur cancellata. Et ſic ēt ſi eſſent incorporata, nō videretur eis ſtandum; quia cenſentur fuiſſe cancellata conſultè, & de voluntate teſtatoris, in dubio per id quod not. Bar. eod. titu. l.ꝑ ai.in fi.& C.de teſta.l.ſi vnus. perīde ergo vẗ eſſe, ac ſi dicta verba non fuiſſent appoſita; quo caſu cum ſubſtō reciproca nō ſit facta niſi inter ꝑſonas filiorū inſtitutorū, non dēt extendi ad nepotes, p tex.cum glo.no.in Auth.de reſti.fideicom.§. nos aūt col.9. ¶ Sed ad iſta pōt reſponderi, poſito ꝙ dicta verba nō fuiſſent appoſita, & ꝙ prima ſubſtō reciproca facta fuerit inter filios tñ, & ꝙ illa non extendatur ad nepotes; tñ ex ſubſtōne compendioſa poſt ea facta maſculis, ſi oēs decederēt ſine liberis, de filiabus fœminis colligitur alia tacita reciproca ſubſtō non ſolum inter filios, ſed ēt inter eorum filios, qm̄ dicta compendioſa facta fuit nō ſolum filijs, ſed ēt inferioribus, vt patet in verbo, liberi, & in verbo, deſcendentes ff.de ver.ſig.l.liberorum.ff.de in ius voc.l.ſed & ſi hac.§.libertos. ex qua reſultat taci. reciproca ſubſti. inter eos.l. titia ſeia.§.ſeia.ff.de leg.2.& quia d.ꝯſultor primus plenè proſequitur, ego aliter ꝓſequi omitto. Præterea poſito ꝙ dicta tacita non reſultaret ex illa compendioſa, tñ ex uerbis illis, ſi non eſſent cancellata, reſultaret expreſſa, ſi conſtat ꝙ ſunt de manu eiuſdem notarij, licèt non ſint incorporata; qa non præſumiẗ falsò appoſuiſſe, ad qđ facit ꝙ no. Bal.C.de teſta.l.nram. Nec nocet, ꝙ notarius nō atteſtaẗ ſe feciſſe; qa illud tunc requiriẗ, cum aliquid reperitur de quo ignoraẗ a quo factū fuerit ad tollendū ſuſpitionem; non eñm ꝯſtat.ar.l.cōtinuus.§.cū ita.ff.de uerb. obli. Ad aliud de cancella.rñdetur, ꝙ ex quo non cōſtat quis eam fecerit, & potuit fieri ab alio q̄; a notario. Et poſito ꝙ a notario, tñ potuit fieri dudum poſt teſtm̄ ſcriptum, & non hēt teſtimonium notarij quā ob cām facta fuerit; & poſito ꝙ haberet, tñ non hēt diem & conſulē nec teſtes, ergo haberi dēt pro non facta. Et ea nō obſtante dēt releuari inſtrm, ac ſi dicta verba non eſſent cācellata; ſic diſputandō tenuit Mart.ſil.ut refert Io. An.in addi. Spe.tit.de inſtr.edit.§.offenſo.in add.magna, q̄ incipit dixit Rolan. qui tenuit ꝙ ēt ſi reperitur ſcriptū manu eiuſdem notarij, caſſum cancellatū de voluntate partium &c. ꝙ iſtis uerbis nō ſit ſtandum, licèt debeat releuari inſtrm, ac ſi dicta cancellatio non eſſet; de qua ēt diſputatione facit mentionē. Bald.in l.ſi unus.& l.nram.C.de teſta. Coadiuuaẗ ēt concluſio de qua.ſ.per uerba poſita ante inſti.hæredis, in qbus non ſolū de filijs, ſed ēt de alijs deſcendentibus ſit mentio; & licèt illa uerba de ſe non ſint ſufficientia ad inducendū fideicōmiſſum qa ſunt ꝯditionalia.l.ex facto.la picola.ff.de hære.inſti.l. ſi qs ſub ꝯditione.ff.ſi qs omiſ. cā teſt. tñ uoluntatē defuncti oſtendunt, ꝙ dirigebaẗ ad oēs. Et ſic unà cū alijs ꝓlatis poſtea in ſubſti.cōpendioſa declerant, ꝙ illa uerba q̄ reperiūtur in margine cancellata, non deberēt eſſe cancellata, qa fuerunt appoſita de uoluntate defuncti, cū ea ꝑcedētibus & ſequētib. media declarenẗ.l.ſi ſeru' pluriū.§.fi.ff.de leg.j. ¶ Cōcludo ergo cū ſupraſcripto dño ꝯſultore.

S V M M A R I A.

1 *Accuſator d'ēt in libello certū annū et mēſē inſerere alioquin accuſatus abſoluitur, nec ſufficit dicere, delictū cōmiſſum eſſe hoc menſe uel alio de quo ꝓbabitur.*

2 *Exceptio de ineptitudine accuſationis uel inquiſitionis, ꝙ contineat incertum delictum, ex parte tacente reddit iudiciū nullum, & pōt quādocunq; opponi.*

CONSILIVM CXXXII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Omiſsis his q̄.ſ. narranẗ in puncto, qa non expedit ſuper illis inſiſtere, dico dictos accuſatos fore abſoluendos pp defectum accuſationis 1 quæ deficit in ſubſtantialibus. † Nam inter alia requiritur ꝓ forma & ſubſtantia eius, ꝙ contineat certum annum & certum men- a ſem maleficij commiſsi[a]. ut in l.liberorum.in princip.ff.de accu. Et non ſolum qñ agitur criminaliter ad pœnam applicandā fiſco. Sed ēt qñ ciuiliter ad pœnā applicandam parti, qñ agitur ex maleficio, uel rōne doli commiſsi per accuſatum; quia in criminibus non dēt uagari in incerto in præiudicium accuſati. l.itē exigit. & ibi per Barto.ff.de dolo.& plenius per eundem in l. prætor.ff. de iniur.& ꝓbatur in c.tuæ.de procur. Sed iſte accuſator non poſuit certum annum, nec certum mēſem, ſed incertum dū locutus fuit alternatiuè, dicēdo de anno & menſe pñti ſeu de illis annō & mēſe de quibus probabitur. Et ſic vẗ uoluiſſe proſequi duplicem annum, & duplicem menſem. ſ.præſentē ſi de eo poterit ꝓbari, uel alium de quo ꝓbabitur, ſi de iſto probare non poterit; & iſtud facere nō potuit in illis, in quibus nō pōt uagari, ut in caſu nřo, tex. eſt per quē hoc deciditur in c.ut qs duas.de elec.lib.6. Et ibi glo. q̄ inducit ad qōnem. de appel. altērnatiua, ꝙ rōne incertitudinis non ualeat, de qua per Io. An. in regula in alternatiuis in mercu. Debuit igiẗ accuſator eligere annū uel menſem quos proſeq volebat, ad hoc ut accuſati redderenẗ certi an uellent cedere uel cō-

a ¶ Cōmiſsi. vide Cor. in conſil. 201. incip. uidetur. nu. 7. in ſecunda parte. & in conſ. 41. nu. 2. in 4. parte. & ad de do. Bar. Soci. in ꝯſ. 146. circa me. 7. col. in 1. parte. quod quando in libel lo accuſatorio fuit appoſitus indeterminatus & quòd poſuit declarari ſuſtinet, & ad id qđ hic dicit Pa. de Caſ. vide dom. Alexan. de Imo. in cōſi. 72. in 5. col. cū ſeq. in 1. parte. & in conſi. 151. in 2. culū in 2. parte. & in conſi. 171. 5. col. ca. 2. parte. ubi ponit qui ſi non apponantur annus & menſis, & pars nō opponat, an procedat.

tendere. vt d. c.vt quis duas. Nã diuerſitas temporũ inducit diuerſitatẽ in ſubſtantia; qm̃ aliud dr̃ maleficiũ cõmiſſum vno tpe, aliud cõmiſſum alio tpe, iuxta no. p gl.& doc. in l. pantonius.§. rei perduellionis.ff.de acqui.hær.& l.denunciaſſe.§.quid tñ.ff.de adul.p Bar.Et ſic iſte loquẽdo ſic alternatiuè cenſet deduxiſſe in accuſationẽ duplex maleficiũ, & nullũ certũ.ſ. vel iſtud vel illud, qđ fieri nõ potuit,maximè aduerſario opponente,vt hic fuit,qa dederunt excep.gñales ꝫ lib.in qbus iſta de inepta ꝯceptione li-
2 belli põt cõprehendi.† Et poſito ꝙ nõ excepiſſet, tñ iſte eſt talis defectus q ẽt parte tacente reddit libellum & iudicium nullũ, & põt qñcunq; opponi prout expreſsè determinat Bart. in l.edita. C.de eden.in 2.col.in art. de mutatione qa eſt circa ſubſtantialia libelli. Conſtat autẽ iſtos fore accuſatos tàm ciuiliter, quàm criminaliter; qa ad pœnã tàm parti quàm fiſco applicandam, & ẽt rõne doli, qa dr̃ de malo animo ſeu mõ & eius ſuperbia & audacia,q̃ denotant dolum.Et ſic debebat poni certus annus & mẽſis, non incertus,vel alternatiuo mõ. Et iſtud ſufficere debet ad abſolutionẽ iſtorũ de iuris rigore, cũ ẽt ſubſint alia de æquitate, vt audio,maximè qa magis errore cenſent iſti feciſſe q̃ fecerunt, q̃ malitia putant ꝯtractum pdictum libelli fore annullatũ, poſtquam inſtrm̃ non erat regiſtratũ; & iõ virtute licentiæ ſibi datæ in contractu vendi.poſſe ingredi tenutam, & ſic erat error aliqualiter tolerabilis,iõ vr̃ eis pœna remittenda. p tex.no.C. de his qui ſibi aſcrip.in te.l.penul.in fi.facit.l.ſenatus.co. tit. & ff.de adulte.l.ſi adulteriũ.§. idẽ pollioni.maximè quia prouenit ex culpa accuſatoris nõ facientis regiſtrari, & ſic nõ põt illud eiſdem imputare. vt no.in l.2.ff.quando ac.de pecu.eſt anna.¶Concludo ergo pdictos fore abſoluendos pp accuſationem malè cõceptam.l. libellorum.§. quod ſi libelli.ff. de accuſa.

S V M M A R I A.

1 *Inueſtituram qui producit debet probare inueſtientem fuiſſe dominum.*
2 *Præſcriptioni percipiendi aliquid qui innititur,debet probare ſe fuiſſe in poſſeſſione percipiendi.*
3 *Expenſas qui facit,præſumitur facere ex cauſa neceſſaria,potius quàm ex cauſa de nouo acquirendi.*

CONSILIVM CXXXIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Iſte Martinus ex deductis ĩ hoc iudicio non vr̃ poſſe obtinere qđ intendit, tali ratio-
1 ne. †Nam aut innititur ſoli inueſti. ſibi factæ, & tunc oportuiſſet ipſum probare de iure inueſtientium.ſ. ꝙ haberet in iſta aqua in redditibus iſtius molendini iſtud ius,qđ ipſe prætendit ſe habere, ꝙ non debet eſſet melioris conditionis quàm eſſent ſui autores l.ſi.§.j.ff. ad velle. qa nemo plus iuris in alium transfert, quàm ipſe habeat;vt in reg.iur.& l.alienatio.ff.de contrahẽ. emp.ff.de acqui.re.do.l.traditio. Hinc eſt,ꝙ ad probationem dominii nõ ſufficit ꝓbare vel oſtendere titulum habilem ad ipſius dñij acquiſitionem, niſi ẽt ꝓbetur ꝙ autor erat dñs,iõ probatio dñii redditur difficilis, vt plenè legitur & no. in l. cum res.C. de proba.iſte autem Martinus in hoc iudicio licet dixerit ad illos
2 pertinuiſſe iſta iura, non tñ probauit; igitur &c. † Aut innititur præſcriptioni,ad quam ſufficit titulus habitus a non dño, qa ſi eſſet dñs,non ius pſcribendi ſed ipſum dñium transferret ea titulo.l.clauibus.ff.de ꝯtrahen.emp.& tunc adhuc non põt ex iſto capite obtinere, primò, qa in ſuo libel. non deduxit quaſi poſſeſſionem huius iuris percipiendi hoc emolumentum ex iſto molendino,cum non dicat in eo ſe vnquam percepiſſe,ſed potius dicit cõtrariũ ꝙ nõ percepit eo qa totũ dictũ emolumẽtũ fuit ſemp expenſum in reparationibus molẽdini & aquæ pdictæ. Et poſito ꝙ in lib.deduxiſſet, nõ tñ ꝓbauit, qa oẽs teſtes eius dicunt, ſe nunquam hoc vidiſſe ꝙ ipſe aliquid perciperet ex redditu dicti molendini;& ꝯſtat ꝙ ſine quaſi poſſeſſione nõ præſcribunt iſta iura incorporalia.l.ſeruitutes.la grande ff.de ſerui.C.eod.l.2.cũ ſimi. ſicut nec res corporales.c.ſine poſſeſſione. de reg. iur. Nec aliqd vr̃ ſibi ꝓdeſſe,ꝙ ſuſtinuit onera refectionis iſtius ſeriolæ ꝓ certa parte, qa hic ſubeſt alia cã pp quã potuit ſubire.ſ. pp emolumẽtũ qđ habet in baiõcello & in molẽdino ibi ſituato, ſine qua refectione cõmodũ illud ſentire nõ poſſet.ff.cõia pdi.l. refectionis.iõ pp regulã q̃ eſt, ꝙ q habet cõmoda debet ſentire onera, iuxtà illud cõmoda q ſentis iũgas onus emolumẽtis,& patet in l. ſi pendẽtes.§.ſi qd cloacarij not.&c.ff.de vſufru.& l.ſi.& qđ ibi p Bar.
3 C.de immu.ne.cõce.libr.10.† & præſumitur in dubio participaſſe de dictis expenſis refectis,nõ aũt ad finem vt dictum ius percipiendi per præſcriptionem acquireret contra illos de ſocietate quorum eſt molendinum. Nam oporteret, ꝙ nulla alia cauſa ſubeſſet pp quam potuiſſet illa onera ſubijſſe q̃ iſta, ad hoc vt dicta onera cenſeret pp hanc acquiſitionem ſubijſſe.Sed cũ alia cã ſubſit.q̃ arctabat ipſum ad hoc;nõ cenſet ſufficiens ad hanc acqſitionem.arg.opti.ff.depoſi.l.j.§.2.ibi.cum enim &c.qa præſumitur potius ob cãm neceſſariam, & q̃ ipſum ad hoc arctabat, hoc feciſſe, & ſic ad finem ſoluendi debitum, q̃ ob cãm voluntariam & ad finem acqrendi quod nõ hẽbat. ar. eius quod in ſi. hr̃ in l. vxorem.§.pr̃ naturalis.ff.de leg.3.& l.ſed ſi vir lana.in prin.ff.de dona.inter vir.& vxo.in gl.& quod no.Bar.in l.triticum.ff.de verb. obli.Præterea molendinum reſpectu ꝓprietatis & ædificij eſt illorum de ſocietate, & ipſe Martinus hẽt in eo partem tanquã de dicta ſocietate,& tanq̃ inueſtitus de baloncello & aqua nõ participat de expenſis & refectionibus molendini,ergo nec de cõmodis eius participare debet,per eandem regulam de qua ſ. ¶ Concludo ꝙ ego non ꝑpendo ex his,q̃ videntur in proceſſu,præfatũ Martinum poſſe in iſto iudicio obtinere, & ſic aduerſarios eius debere a ſua petitione abſolui.

S V M M A R I A.

1 *Legatum ſi fiat uxori propter dotem datam,& fratres mariti negant dotem fuiſſe datam,cui incumbat onus probandi cauſam legatorum fuiſſe ueram, etiam ſi certa quantitas fuerit relicta,nu. 2.*
2 *Error præſumitur in his quæ dependent ex facto alterius , eo ipſo quod apparet rem aliter ſe habere.*

CONSILIVM CXXXIIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶† Pro iſta muliere facit expſſio certæ quãtitatis facta in hoc inſtro,p quã vr̃ ꝙ releuetr̃ ab onere ꝓbandi cãs ibidem alle.ſ.dotem datã & legata ſibi facta fuiſſe, licet ſi non fuiſſet certa quantitas expſſa ſecus eſſet.C.de fal.cauſa adiec.lega.l.ſi non deſignata.vbi ꝓbatur vtrunq; dictũ.Sed ꝫ eam facit.l.j.in fi.eo.tit.ubi patet ꝙ ẽt ſi fuit expreſſa certa cã,ſi tñ per errorem ꝯfitentis vel legantis credentis cãm alle.eſſe verã,cùm ſit falſa, non nocet & non debetur. Idem ſi ſtipulo & ꝓmiſsio facta ſine iuſta cã,qñ nulla fuit expſſa, vel fuit expreſſa cã q̃ erat falſa per errorẽ ꝓmittentis,quia ſtipulo
4 & ꝓmiſsio facta ſine iuſta cauſa non valet [a] in effectu , quia ſibi obſtat doli excep.Et dr̃ non ſubeſſe iuſta cã, quia nulla fuit expſſa,vel fuit expreſſa cã quæ erat falſa per errorem promittentis . ff.de doli exce.l.2.§.circa.Nã qñ eſt talis, q̃ ſi eſſet vera,eſſet obligatoria,prout erant iſtæ q̃ fuerunt hic ſpecificatæ, præſumuntur finales;& ideo ipſarum defectus & falſitas vitiat in effectu promiſsionem,ut ꝫ eam detur exceptio,& etiam ꝫ ſolutionem vt inducatur repetitio p ꝯdi.inde.uel ſine cauſa.ff.de condi. indebi.l. damus.cum ibi not.per doct.& per Bal.C.de condi.ob cauſam.l.
2 ſi repetenti.† Error autem præſumitur in his quæ dependent ex facto alterius,eo ipſo ꝙ apparet rẽ aliter ſe hẽre.l.ſi poſt diuiſ. C.de iur.& fac.igno.& plenè p Bar.in l.non fatetur.ff.de confeſ. Iſtæ autem cauſæ,quæ hic allegantur, dependẽt ex facto alieno, & niſi oſtendãtur non præſumuntur.ſ.quòd dos data fuerit, vel legata fuerint facta; cum ſint facti, & facta non præſumuntur.l. quinque.ff.de publicia. iuncta.l. conſilio.§.fi.ff.de cura. furio . & ſic apparet rem aliter ſe habere, eo ipſo ꝙ per dictam mulierem non oſtenduntur eſſe veræ.Nec incumbit onus probandi iſtis fratribus,ꝙ dos non fuerit data , & ꝙ legata non fuerint facta ; qm̃ iſta eſt negatiua non coartata loco vel tempore, quæ per rerum naturam eſt improbabilis.l.actor.C.de proba.& quis ad impoſſibile non tenetr̃.l.impoſsibilium.de reg.iur. Et ſic incumbit potius dictæ mulieri q̃ affirmat.ff. de proba.l.ei q dicit.& d.l.actor. Nec ob.ff.de ꝯdi.indebi.l.cum de indebi.poſt princ. vbi dr̃ ꝙ ille qui repetit indebite ſolutum,ſi aduerſarius non negauit ſolu . & receptionem , neceſſe habet probare quòd ſolutum erat indebitum;quia præſumptio iuris eſt ꝫ eum, ꝙ ſi fuiſſet indebitum non ſoluiſſet,niſi ſit mulier,miles,vel ruſticus. Et ſic probat negatiuã quæ eſt cauſa intentionis.Nam gloſ.ibi ſuper verbo ignorantia, dicit hoc eſſe verum quando poteſt hoc de facili probari. Et ponit exemplum quia fuit ſolutum ex cauſa teſtamenti quod producebatur, & ſoluens dicebat ipſum nullum , & per conſequens ſolutum indebitum,& ſic non negbaat factum,ſed ius.Sed in caſu noſtro iſti fratres negant factum.ſ.dotem fuiſſe vnquam datam,& teſtamentum fuiſſe factum vel legatum ; & iſta negatiua facti nõ poteſt probari,quia non eſt coartata loco vel tẽpore ; & ideo fratres prædicti cẽſentur probare indebitum promiſſum in, eo ipſo ꝙ datio dotis vel teſtm̃, in quo facta ſint legata,nõ producitur

[a] ¶Nõ valet. Sed quid de promiſſione ad liberandum ſine cã an teneat. uide do.Pe. phi.cor. in conſil. 67. nu.4. in 4. parte.

ducit; & ēt q per ignorantiam & errorem ꝓmiſerint, vt hr̄ in ea.gl.in prima ſolutione ꝓbaī per l.verius.co.tit. Sicut ergo prædicta ſufficerent eis,ſi ſoluiſſent ad repetendū ſolutum, vt patet ex prædictis. Ita & fortius ad ſe defendendū & excipiendū aduerſus dictam ꝓmiſsionem per regulam, cui damus &c. l.j.§.quod ait.ff.de ſuperficie.& quia nō eſt efficacior ꝓmiſsio, q̄ ſolutio, imo æquiparatur.ff.de don.l.cū pronus.C.ad l.fal.l.fi. ¶ Concluditur ergo, dictos fratres fore abſoluendos, niſi per dictā dn̄am ꝓbentur dictæ cauſæ eſſe veræ, cùm magna præſumptio ſit ꝓ dictis fratribus q per errorem fecerint hanc ꝓmiſsionem; q̄a tpe quo ille frater eorum mortuus eſt, & dicebatur feciſſe teſtm̄, iſti vt dr̄ erant abſentes; & ſic non potuerunt hēre notitiam de hoc niſi per relatum, & quia agitur de alieno facto. Et magna pſumptio eſt ꜩ illam quæ non producit inſtrumentum dotis vel teſtamenti, quæ deberent eſſe apud eam, ſi re uera interueniſſet.ar.l.ſi quis ex argen.§.pe.& l.ſi legatum.ff.de eden.

S V M M A R I A.

1 *Appellatio non dicitur deſerta, quando ex cauſa iudicis vel notarii fuit impeditus appellans proſequi appellationem; & multa longo ordine habentur ad materiam iſtam.*

2 *Deſertiones appellationum articulus ſeratim diſcutiunt.*

3 *Appellationis proſequendæ tempora iudex ex cauſa prorogare poteſt, & poteſt facere q dormiat, & quod tempus aliquod non currat.*

CONSILIVM CXXXV.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ †In cā deſertionis applonis q̄ vertit Vtini corā locūten.patriæ fori iulii inter do. Ant. Baldē. & fratres ex parte vna. & ſer Georgium de Archalanis ex altera interpoſita a quadam ſnia lata p olim. D. Baldaſarem de piſcia vicarium tunc & commiſſarium pfati. D.locūtenenti, qui tunc erat. Viſo & pluries reuiſo ꝓceſſu diu & per plures annos agitato inter partes pdictas ſatis inuoluto, ꝯfuſo, & infraſcripto ſuper articulo mihi cōmiſſo per præfatum D.locūten. videlicet an dicta applo cenſeaī eſſe deſerta. ¶ Capio tria fundamenta q̄ reperio facta p D.ſer Georgium ꝓ parte affirmatiua q ſit deſerta, examinando ipſa p ordinem an ꝓcedāt. Et primum fundamentum ſit de quadā veteri ꝯſtōne ſeu ꝯſue. q̄ dr̄ eſſe, q appellans debet ꝓſeq̄ q̄ citius pōt, & q elapſis. xx. ſeu xxx. diebus, ſi non facit diligentiam, applo eſt deſerta, vt inquit pfatus ſer Georgius in ulti.& pen.exceptionū ſuarū, quas fecit ꜩ libellum appellantium. Et quantum ad iſtud fundamentum cū dicta ꝯſtō & antiqua ꝯſuetudo negatæ fuerint p dictum D. Ant. & ex ꝓceſſu nō apparet aliquam earū fore vel fuiſſe ꝓbatam, dicendum eſt ipſum non ꝓcedere, cū ꜩrium ſit de iure cōi, & ea q̄ allegantur facta ſunt & in facto conſiſtunt. vt in c. 1. de ꝯſti.lib.6.

2 Et ea quæ facta ſunt non pſumuntur* niſi ꝓbentur.ff.de publi.l. quæcūq;. & hoc eſt clarum. ¶ Secundò allegatur q̄dam noua ꝯſtō ſub rubri.de ꝓba. faciendis in cā appel. q̄ vult q per lapſum triū menſium intelligatur eſſe deſerta, niſi in certis caſibus ibi ſpecificatis, & vult q locum hēat in cauſis pendentibus. Et quātum ad iſtam dicendum eſt, q ſi verum eſt id qd̄ alleg. D. Antonius videlicet q fuit publicata poſtq̄ in hac cā deſertionis fuit ꝯclnſum, qd̄ fuit in anno. 1428. de menſe aprilis, non hēt locum nec aliqd pōt operari in hac cā; quinimmo ēt ſi ante ꝯclōnem & poſt inceptam cām iſtam deſertionis, idem eſt; quia pendente iſta cā deſertionis tanq̄ pīndiciali ad cām applonis, vel eius pendentiam, vel ipſius proſecutionem, nihil poterant agitare dicti fratres in cā applonis tanquā pendente, cum allegaretur eſſe deſerta, quod ſi erat non pendebat. Et ſi non erat, ſi voluiſſent iſti appellantes aliquem actum facere ſuper dicta appellatione, fuiſſent repulſi per except. ne fieret præiudicium huic iudicio deſertionis inchoato & pendenti.l.fundi.& l.fundum.ff.de excep.ff.de peti.hæredi.l.ſi quis libertatem. Non ergo eſt dicendum; q dicta noua ꝯſtō voluerit iſtos appellantes arctare ad id qd̄ facere nō poterant.ſ.ad ꝓſequendū hanc appel.ar.l.ſi iō.cū ibi not.C.de his qui.indig.ff. q̄ ſent. ſine appel. reſcin.l.fi. Nec ēt q voluerit eos punire pœna deſertionis, ſi non facerent id quod facere non poterant.l.ſi decesſerit.ff.qui ſatiſ cog. Si verò ante inchoatam cām deſertionis, & tpe quo applo penderet, & non eſſet deſerta, fuiſſet publicata hæc ꝯſtō, tenerem q eſſet bonum fundamentū; & q ligaſſet iſtos fratres appellantes ad faciendum cām applonis finiri infra tres menſes a die publicationis dictæ ꝯſtōnis, licèt a principio applonis interpoſitæ non eſſent ad hoc obligati; & hoc quia dr̄ in ea expreſſè, q extendatur ad cauſas pendentes vt in Authē. vt cū de app.cogn. in prin.& in Auth. in medio litis &c.& quod no. Bar. in l.oēs populi.ff.de iuſt.& iur.in 4.q.prin. a quo tpe ligent ſtatuta qui dicit q per l.ſpālem, non pōt fieri q trahatur ad pendētia per viam applonis vel cauſæ principalis; quia illud intelligo verum, qn̄ diſponeret ſuper ipſo negocio præterito, de quo pendeat lis. Sed hic diſponit ſuper ipſa lite, & ſup eo quod reſtabat fiendum, non ſuper eo quod erat factum. Vn̄ ēt ſi in ea nō diceretur hoc expreſſè q locum hēat in pendentibus, tn̄ locum haberet quātum ad id quod reſtaret fiendum; tex. eſt. & ibi per Bar. & Bal. C. de iura.cal.l.2.§.pen. qui incipit. ſi autem cauſæ adhuc pēdentes &c. Qn̄ autem dicta ꝯſtō fuerit publicata, non reperio in ſcripturis mihi tranſmiſsis. Et ideo relinquo hoc iudici cauſæ inueſtigandum, & ſm̄ quod reperiet, ita faciat. Cā verò huius deſertionis fuit inchoata in. 1427. die. 13. menſis nouembris, vt patet in facie ꝓceſſus. 64. in 21. actu, qui incipit dies veneris &c. Prædicta tn̄ vera niſi eſſemus in aliquo de caſibus exceptis p ſtatuta, ſ. impedimenti prouenientis rōne infirmitatis, vel abſentiæ iudicis, vel procuratoris. ¶ Tertiò principaliter allegatur diſpō iuris cōis tàm ciuilis q̄ canonici, ſm̄ quæ datur annus, & ex iuſta cā biennium vt in authē. ei qui. C. de temp.appel.& in cle. ſicut appellationem de appel. Et hic tranſacti ſunt anni. 7. vel 8. q iſta interpellatio fuit interpoſita, vel inchoata proſequi. videlicet de anno. 1424. die 6. februarij. Et hic q̄ plurimum eſt inſiſtendum.

3 Et primò videndum eſt, an per lapſum primi anni, qui incœpit die prædicta & finita fuit eadē die anno ſequenti. videlicet. 1425. deſerta fuit appel. Et hoc br̄ eſt dicendum, q non; quia appellantes fuerunt diligentes in prin. anni. poſtea de menſe ſeptembris eiuſdem anni, cum dediſſent ſuum libellum & appellatus dediſſet ſuas exceptio, quibus dicebat non debere libel. reſpōdere, Vicarius domini locumtenentis ſuſpendit hunc terminum vſque ad conualeſcentiam D. locumtenentis, qui fregerat ſibi tibiam, quæ conualeſcentia fuit de menſe Ianua. circa ſi. Et ſic fuerūt illi appellantes impediti proſequi per menſes quatuor & vltra, quibus potuiſſet cauſa commodè terminari. Et hoc facto iudicis & vſque ad finem primi anni; igitur iuſta fuit cauſa vt ipſo iure ſibi daretur ſecundum fatale. ſ. ſecundus annus, cum ēt minus tpā ſufficiat. ſ. menſis ſm̄ Bar. in Auth. item ſi appellatione. C. de tēp. ap. Et aliqui dicunt, q etiam vna dies, iuxta ea quæ plenè not. in c. ex ratione. de appella. per Inno. & Ioan. an. in nouel. & per eundem Io. an. in addi. Specu. eod. titu. ſuper rubr. in 3. parte Specu. Et etiam aduocatus dicti ſer Georgij videtur hoc de plano fateri in ſuis alleg. quia dicit q in primo anno pur fuit impeditus, & ſic merebatur habère ſecundum annum; vnde non facit vim in primo anno; ſed in ſecundo qui incœpit in 1425. die. 6. Februarij. & finitus fuit 1426. eadem die. 6. Febr. quo tempore dicit dictos appellantes nullam feciſſe diligentiam, vt cauſa appellationis expediretur, quæ ex actis appareat, nec aliquam proteſtationē quòd per eos non ſtabat; licet poſt illum annum reperiātur plures fuiſſe factæ; ſed illæ non videntur prodeſſe; quia poſt deſertam appella. nec etiam pronunciatio facta in menſe Septemb. dicti anni. 26. q tempora appella. non cucurriſſent; quia non potuit iudex auferre appellato ius quæſitum ex deſertione non cognito de cauſa, & eo non vocato. l. de vnoquoque. ff. de re iudi. & C. commi. vel epi. l. programma. Nec obſt. no. in Specu. de appel. §. nunc breuiter. ver. hoc etiam ſcias. & verſic. ſed in cauſis totius orbis &c. quia loquitur de cauſis vertentibus in romana curia de longinquis partibus in quibus dicit rigorem iuris non poſſe ſeruari, propter remiſsiones, quæ ſolent in eis fieri ad partes longinquas. Et ideo dicit, quòd licèt viderit pluries excipi de deſertione per lapſum anni vel biennij, raro tamen vidit ſuper ea ꝓnunciari. Sed de cauſis vertentibus in curia vel in locis propinquis dicit ſeruari ius commune. Sed hic eſt huiuſmodi quia in patria fuit applo interpoſita, & vētilata, & ſnia ibi lata, vn̄ dictū Spec. licèt allegeī p appellantem, re vera facit ꜩ eos. Similiter nō ob. conſue. patriæ allegata, q cauſæ appellationum ꝯſueuerunt durare per plures & plures annos, & non conſueuerunt pronunciari deſertæ; quia illud potuit contingere etiam de iure cōi, qn̄ non ſtetit per negligentiam appellantium. vt in d. c. ex ratione. de appel. Nec teſtes ſuper hoc examinati taliter deponunt, q appareat conſuetudinem eſſe ꜩriam iuri communi, imo potius ꜩrium; quia dicunt aliqui, licet non omnes, q viderūt in dictis caſibus appellantes ꝓteſtari, a'ſ hēbantur p deſertis. Contra iſtam

2 ¶ Non præſumuntur. Adde eīdē. ſ. in p̄cedenti cōſi. nu. 4.

contendẽtis nõ teneri rñdere niſi prius ꝓnunciatio ſup ſuis ex-
cep. & facto ẽt notarii. Et iõ ſi dictæ excep. apparent friuolæ, &
ꝗ eis nõ obſtãtibus erat rñdendum, dicta appe. nõ eſt deſerta; alis
ſic ve ſ. dixi ꝑ no. ꝑ Cy. in l. ʒ maiores. C. de inoffi. teſt. & ꝑ Bart.
in l. 2. ad term. Et hoc diſcutiẽdum relinquo iudici cauſæ, q pôt
habere notitiam de ſtilo curiæ, & conſue. patriæ. in cauſis appel-
lationum, q & ꝗ per appellatum allegantur in ſuis exceptio. da-
tis ʒ libellum, ſuper quibus petijt pronunciari; vñ ex dicta pro-
nuncia dabitur aditus & notitia ad articulum, de quo quæritur,
& qui mihi commiſſus eſt. ſ. an iſta appel. ſit deſerta.

S V M M A R I A.

1 *Conditionẽ ſtatuti intẽtans, eiuſdem ſtatuti formam ſernare debet in libello.*
2 *Arbiter de iure & de facto non poteſt aliter iudicare quàm ex libello petitio-
nis fuerit coram ipſo deductum.*

CONSILIVM CXXXVI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſo libello di-
cti Ioannis, & ẽt
poſitionibus ſuis & atteſtationibus teſtium examina
torũ ſup eis. Et ꝓſuppoſito eo qđ ſ. dr̃ in fine huius
narrationis, qđ ꝯſtet iſtam Yſabettam fuiſſe ſororẽ carnalẽ hu-
ius Federici de cuius hæreditate agiẽ, licèt hoc in proceſſu nõ re
periam, dico ipſam fore abſoluendã poſito & ſine ꝑiudicio veri-
tatis ꝙ dictus Ioannes ꝓbauerit ſe fuiſſe agnatum dicti Federici
in tertio gradu de iure canonico, ſicut viſus fuit probare dedu-
cendo ꝙ patres eorũ fuerunt ſcḋm ipſorum vulgare germani. i. fi-
lij duorũ fratrũ, q de iure cõi dicuntur patrueles. Et ſic ꝙ ex for-
ma ſtatuti Pergami debeant ꝓferri dictæ ſorori in duabus tertiis
totius hæreditatis, licèt nõ ſic de iure cõi; qa ſoror tanquam ꝓ-
pinquior debet in totũ ſuccedere, qa eſt in primò gradu de iure
canonico, & in ſecũdo de iure ciui. Iſte verò fuiſſet i tertio de iu-
re cano. & in 6. de iure ciui. iõ de iure cõi non pôt ꝯcurrere cum
ſorore, ſed vocaẽ poſt eam. C. de legi. hær. auth. poſt fratres. la 2.
1 † Attamen ſi bene inſpiciaẽ & ꝯſideraẽ libellus eius, iſte Ioannes
non intẽtauit diſpõnem ſeu viam ſtatuti, ſed diſpõnẽ iuris cõis,
quod patet qa narrat in eo dictũ Fede. deceſſiſſe ab inteſta, ſine
filijs relicto ſe ꝓpinquiori agnato, & ꝯcludendo petijt declara-
ri totã hæred. ad ſe pertinere, nõ faciendo mentionẽ ꝙ dicta Yſa
beta eſſet ſoror, & tñ nõ erat verũ, ꝙ ipſe eſſet ꝓximior, imo ip-
ſa ſoror erat. Et ſi ipſe voluiſſet intẽtare viã ſtatuti, debuiſſet de
ſorore mẽtionẽ facere, & dicere ad ſe ptinere duas partes de tri
bus totius hære. & ad ſororẽ tertiã ex forma ſtatuti, & petere ita
declarari. Cum ergo nõ ſic fecerit, ſed tanqñ iſta nõ eſſet ſoror,
& ſic tanqñ a nulla alia pſona ꝓcederet in gradũ, petijt totã hæ-
redi, patet ꝙ cenſetur intentaſſe iua cõe qđ hoc dictat, non autẽ
ſtatutum qđ aliter dictat, cũ illa actio & remediũ cenſeantur in-
tentatæ q ex verbis libelli concipi poſſunt. ff. de libe. & poſthu. l.
gallus. §. j. & quod ibi no. & ꝑ Bart. in ſi. & plenè ꝑ Cy. in l. edita.
C. de eden. in 5. q. & quod not. in c. examinata. de iudi. Sed in via
iuris cõis intentata non pôt obtinere, qa ſoror eum excludit in
illa vt dictũ eſt. In vis verò ſtatuti ſiľr obtinere non pôt, qm̃ illa
non fuit in iudiciũ deducta, vt l. non pôt videri. ff. de iudi. ẽt ſi cõ
ſtaret ex iſto proceſſu ipſum in illa fouere iuſtitiã. ff. de inſti. l. ha
beat. in prin. ff. ſi pars hær. pet. l. non poſſumus. & quod no. Inno.
2 in c. j. de lit. conteſt. † ¶ Et ſic ꝯcluditur partes arbitri fore in ab-
ſoluendo dictã yſabettam a petitione dicti Ioannis rõne ꝓdicta.
Nec eſt obſt. ſi dicat in iſtũ arbitratorẽ fuit factum compromiſ-
ſum de iure & de facto & dati arbitrium, & ſic poſſet ſupplere
defectũ ꝓdictũ; qa verũ eſt primũ dictũ. ſ. ſuper deductis in libe.
coram iudice porrectò. vt patet in inſtro compromiſſi. in princi.
vbi ſit mentio de dicto libello & p ꝯñs ſuper illo iure qđ fuit in
dicto libello deductum, & non ſuper non deducto. l. ſi cũ dies. §.
plenũ. ff. de arbit. C. de tranſac. l. ſi de certa. Sed in libello ꝓdicto
fuit deductũ ſolũ ius cõe, non ius municipale; qa ſic infertur ex
narratis in eo. Sed de iure cõi iſte nullum ius habet; ergo virtu-
te ſui arbitrij non pôt dictam yſabettam in aliquo condẽnare ex
capite iuris municipalis, qđ nõ fuit in compromiſſo deductum.
Et ſic ſuper eo nullũ fuit datum arbitrium vel poteſtas, arg. l. nõ
diſtinguemus. §. de officio. ff. de arbi. & quod no. Bar. in l. filius.
ff. de dona. & l. ex imperfectò. ff. de leg. 3.

S V M M A R I A.

1 *Cedula ſcripta manu notarij non probat inſtitutionẽ eccleſiæ, niſi habeat duos
ſaltem teſtes.*
2 *Verba enunciatiua qualiter diſponant in pia cauſa,*

CONSILIVM CXXXVII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ In cauſa q̃ ver-
titur Pergami co-
ram ꝯſulibus inter cõſortium miſericordiæ ſeu ſyndi
cũ eius petentẽ ex parte vna, & yſabettã de totelinaus
ſeu procuratorẽ eius reũ & ream ex altera, ſuper hæreditate Fe-
derici fratris dictæ yſabettæ. Viſo libello ſeu petitione dicti cõ-
ſortij & articulis eius, & atteſtationibus receptis ſuper eis, & to
to proceſſu, vr̃. prima facie dictũ conſortium debere obtinere, di
ctamq; yſabettam fore condemnãdam tribus rõnibus, quibus tñ
non obſtantibus concludam ꝯtrium. ſ. ipſam fore abſoluendam.
1 ¶ † Et primò facit ꝓ conſortio, qa inſtitutio facta de ipſo, quã
ꝓtendit, vr̃ ꝓbari ꝑ cedulam quam ſcripſit notarius de mandato
teſtõris. Nam licèt inſtitutio ibi ꝯtenta dicatur eſſe imperfecta
ratione ſolennitatis; qa non fuit coram teſtibus publicata. l. ſi- 2
deicom. §. j. ff. de leg. 3. fuit tñ perfecta rõne voluntatis; qa teſta-
tor habuit ipſam pro perfecta & abſoluta, & nihil plus volebat
diſponere, vel aliter circa ipſam; licet quantũ ad ſuos parentes &
conſanguineos dixerit ſe velle cogitare, ſi uellet eis aliter relin-
quere. Et ſic quo ad eos fuit imperfecta rõne voluntatis. l. ſi is
qui. & qđ ibi no. ꝑ Bar. ff. de teſt. ver. q̃ro qđ ſi teſtõr ſcripſit in
cedula &c. ¶ Quantũ ergo ad dictos ꝯſanguineos habeẽ pro im- 3
perfecta, vt in d. l. ſi is qui. & ar. l. a. ff. de hære. inſt. C. de inſtit. &
ſubſti. l. pen. Quantum verò ad ꝯſortium vr̃, ꝙ non, qm̃ imper-
fectio rõne ſolennitatis nõ nocet in relictis ad piam cãm, ſi adeſt
ꝑfectio rõne voluntatis; iux. plenè no. in l. j. C. de ſacr. ſan. ecc. &
in c. cum eſſes. & c. relatum. de teſta. vñ ſicut valet inter liberos ta
lis voluntas coram teſtibus non publicata. vt vult Bart. in d. l. fi-
deicom. §. j. ff. de leg. 3. ar. l. hac cõſultiſſima. §. ex imperfecto. de
teſta. & quantum ad libertates. l. in teſtamento. de fideicom. libe.
qa ſaltem probatur voluntas. l. ſi. ff. de reb. cor. ita debet valere
ad piam cãm, cũ iſta æquiparẽtur. ut no. in l. eam quam. C. de fi-
deicom. ¶ Sed ꝯtrium vr̃ verius; nam oĩa iſta procederent, ſi di-
cta voluntas legitimè probaretur vel ꝑ ſcripturam pub. vel per
duos teſtes q requiruntur ad minus ad probationem ueritatis; li
cèt non ad ſolẽnitatem; prout in ſi. dr̃ in l. diuus. ff. de teſta. mili.
Alias perinde eſt, ac ſi facta non eſſet, poſtquam de ipſa nõ ꝯſtat
l. duo ſunt. ff. de teſta. tu. Sed in caſu nr̃o nõ probatur iſta inſtitu
tio legitimè; nam ꝑ ſolam ſcripturam non, licet ſit a notario ꝯfe
cta, qa non eſt in forma publica ſed priuata, & ſic nullã facit fi-
dem. Per teſtes verò non probaẽ, niſi per ipſum notarium q pro
ea atteſtatur; ſecundus eñ teſtis, qui erat in camera, dicit nõ au-
diuiſſe teſtatorem inſtituiſſe ꝯſortium; qa ibat per camerã hinc-
inde, licèt per prius bene audiuerit ab eo ꝙ uolebat inſtituere.
Sed hoc nõ ſufficit ad probandum ꝙ inſtituerit, poterat eñ mu-
tare propoſitum. Siľr & alij teſtes non deponunt de iſta inſtitu.
qa nec potuerunt deponere, cũ nõ fuerint præſentes; licet depo
nant de uerbis ꝓdictis ꝙ intendebat inſtituere, qđ non ſufficit vt
dictũ eſt. Iõ dicta voluntas diſpoſitiua ꝯtenta in dicta cedula re-
manet nõ probata, niſi per vnũ teſtem quod non ſufficit vt dictũ
eſt. arg. eorũ q̃ no. in d. l. diuus. ff. de teſt. mi. cũ alijs. ſ. alle. ¶ Itẽ
ſecundò facit pro ꝯſortio depoſitio prædictorum teſtium, q di-
cunt ſe audiuiſſe ꝙ volebat inſtituere ꝯſortium, quod vr̃ ſuffice
re. arg. l. pamphilo. §. propoſitum. ff. de leg. 3. Sed ꝯ eſt, qa ibi lo-
quitur qñ teſtator protulit dicta uerba animo deliberato & ani-
mo condendi ultimam uoluntatem, ut ibi patet, dũ dicit ꝙ ac-
cerſitis amicis dixit ſe uelle relinquere tali tale quid], & poſtea
interrogatus an ita uellet dixit ꝙ ſic, ſicut dr̃ in ſi. in c. fin. extrà
de ſucceſ. ab inteſt. Sed hic non dixit eo animo, ut tunc cum dice
bat ſe uelle condere ultimam uoluntatẽ & inſti. facere, ſed dice-
bat ſe uelle in futurum facere; & ſic nil facit ille. §. ad propoſitũ.
2 ¶ † Tertiò facit pro ꝯſortio, qa negari non pôt quin uerba de
quibus teſtificantur teſtes, fuerint uerba enunciatiua, quæ vidẽ-
tur ſufficere in relictis ad piã cauſam. ut in c. fin. de ſucceſ. ab in-
teſt. & per Bar. in d. l. j. de ſac. ſan. ecc. in 6. q. princ. q. 2. Sed certe
hoc uerum in enunciatiuis de præterito. Et ita loquitur illud. c.
fin. & ita credendum eſt Bar intellexiſſe dum in illo ſe fundat. &
etiam quando hoc dixiſſet, uel in illa protuliſſet deliberato ani-
mo condendi ultimam uoluntatem, ut ibi dicitur expreſsè in
tex. Sed hic neutrum iſtorum fuit, qa non fuerunt de præterito,
ſed de futuro, quæ regulariter diſpoſitionem nõ inducunt. l. iul.
§. ex his. & l. pater filium. §. fund. ff. de leg. 3. & no. per Bar. e. tit. l.
pamphilo. in prin. & qđ habetur in l. titia cum teſtõ. in princ. ff.

de leg. 2. licet de pterito bene Indncant aliqſi. l. ex hac ſcriptura. ff. de dona. Item non fuerunt emiſſa animo condendi tunc, cũ pferebant, ultimã uoluntatẽ, ſed animo declarandi ꝙ in futurũ facere uolebat, & p manus notarij, vñ cũ nõ ꝯſtet legitimè ipſum eam feciſſe, nõ operantur dicta uerba. ar. dictæ l. 2. de hære. inſti. & d. l. pe. C. de inſti. & ſubſt. & l. cũ pater. §. fi. ff. de leg. 2. Non uideo ergo ex quo capite poſsit ꝯſortium obtinere. Nam & dicti teſtes ſunt oẽs ſingulares; qa non deponunt de eiſdẽ uerbis eodẽ tpe ꝓlatis, ſed diuerſis tẽporibus. Et ſic nulla earũ remanent ꝓbata, niſi p unum teſtem. ergo &c. c. licèt. de ꝓba. cũ diuerſitas tẽporũ diuerſitatẽ uerborũ inducat. iuxta plenè no. p Bar. in d. l. denũciaſſe. §. qd tñ. ff. de adul. ¶ Ideò ꝯcluditur dictã Iſabettam abſoluendam in puncto iuris.

a ¶ Concludendi. adde d. Pet. Phil. Cor. in cõſi. 91. nu. 4. in 4. parte.

S V M M A R I A.

1 *Bona alicuius ſi quis petat tanquam hæres ipſius, licet dixerit in libello eum fuiſſe dominum, non tamen cogitur id probare, ſed ſufficit probare poſſeſſionem. nu. 2.*

2 *Ex concluſione apparet qualiter quis intellexerit narrata.*

3 *Actio illa uide ut intentata, quæ magis conducit actori modò uerba libelli id patiantur.*

4 *Petitio hæreditatis qualiter contra titulo poſsidentem non detur.*

b ¶ Actoris, adde d. Petrum Phi. Cor. conſi. 91. in 4. parte.

CONSILIVM CXXXVIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † In cã q̃ nertitur coram locumtenente patriæ fori Iulij inter ſer Nicolaum, & ſer Iacobum fratres & filios ſer Raſmigli, & Samaritanam filiã, & hr̃dem ſer Nicolai fratris dicti ſer Raſmigli agẽtes ex parte una, & ſer Nicolaũ ſer Brandaluſium, & ſer Thomaſiũ fratres, & filios, & hæredes olim ſer Andreæ de Brandis reos & conuentos ex altera, ſuper qbuſdam bonis q̃ dñr per dictos agẽtes fuiſſe D. Druſianæ auiæ paternæ ipſorum agentiũ, & ea poſt eius mortẽ pertinuiſſe ad patres eorum filios dictæ Druſianæ tanquã hæredes illius, & in ꝯñtiam ad ipſos agentes illorũ filios & hæredes p duabus tertijs; pfati uerò ꝯuenti negãt illa bona fuiſſe unquam dictæ D. Druſianæ, ſed dicunt ea fuiſſe cuiuſdã presbyteri Pantaluſij unius ex tribus filiis dictæ D. Druſianæ, & fratris dictorũ ſer Raſmigli, & ſer Nicolai parentũ dictorũ agentium, & dicunt eſſe hr̃des dicti presbyteri Pantaluſij mediãte pſona ſer Andreæ pr̃is eorũ, quẽ dicunt fuiſſe hr̃dẽ inſolidum inſtitutũ a dicto presbytero. Viſo libello, & articulis, & atteſtationibus ſup his receptis, & toto ꝓceſſu, dubitat utrũ dicti agentes tñ talia ꝓbauerint q̃ ſufficiunt eis ad uictoriã obtinendã. Et allegatur p alteram partem, ꝙ non; qa ipſi vñr deduxiſſe in iudicium dñium uel quaſi, dum in prin. libelli dicunt illa bona iure dñij uel quaſi pertinuiſſe ad dictã D. Druſianã auiam paternã, cuius dicunt ſe hr̃des mediãtibus pſonis patrũ ſuorum; & ſic debebant dñium uel quaſi dictæ dñæ ꝓbare, cũ uideantur intentaſſe rei uendicationẽ; per ea q̃ no. gl. & doc. in l. ita ut ſi fur. ff. cõmo. ubi tenent, ꝙ qñ cõmodans aſſerit ſe dñm, neceſſe bẽt ſe dñm probare, licèr ſi hoc nõ appareret, ſecus; qa ſufficeret ſe aduerſario cõmodaſſe. ſed hic iſti non ꝓbauerũt dñium uel quaſi, licèt ꝓbauerint poſſeſſionẽ dictæ dñæ q̃ cum ſit de pterito non ſufficit ad probandum dñium maximè qd̃ principaľr in iudiciũ fuit deductũ p ea q̃ plenè no. p Bar. in l. pe. ff. de cõdi. inſti. & p Io. An. in nouel. i c. illud. de pſump. ¶ Sed hoc nõ obdicendũ eſt ꝯtrũ, qa non eſt uerum ꝙ uideatur intentata rei uen. dũtaxat, quo caſu procederent q̃ s. dicta ſunt in ꝯtrũ, ſed cẽſetur intentata ẽt petitio hr̃ditatis q̃ ꝑt eum rei uen. cõcurrere; quia in ea ueniunt res hr̃ditariæ. ſ. quarum dñium pertinebat ad defunctum, & ẽt non hr̃ditariæ. ſ. in quibus defunctus nõ habebat dñiũ, ſed poſſeſſionem, uel detentationem, & cuſtodiam. l. & nõ tñ. in prin. ff. de peti. hær. unde in petitione hr̃ditatis non requirit̃ probatio dñij, ſed ſufficit probare ꝙ defunctus tenebat & poſsidebat tpe mor. tãquam dñs abſque ẽt probatione alicuius tituli. Et hæc eſt ratio, quare petitio hr̃ditatis non datur ꝯ titu. poſsidentem, quia ille innititur cauſæ fortiori. ut no. gl. in l. hr̃ditatem. C. in q. cau. ceſ. lon. temp. pſcrip. quod autem iſti agentes non ſe reſtrinxerint ad rei uendi. patet, quia in concluſione libelli non petierunt declarari ſe dominos, uel aduerſarium condemnari ad reſtituendum, quia ipſi ſunt dñi. Sic. n. concludi debet in rei uend. ſed petierunt declarari dicta bona pertinere ad ſe, quia ſunt hæredes patrum ſuorum ad quos pertinebant dicta bona tanquam hæredes matris eorum; ſic enim concluditur in pe. hæred. ut hic patet ex no. per Barto. in l. ex diuerſo. §. j. ff. de rei uen. in princ. Nec ob. quòd in narratione dixerunt, dicta bona pertinuiſſe ad dictã do-

2 minam iure dñij vel quaſi; † quia quæ actio cenſeatur in iudiciũ
a deducta, cognoſcit̃ penes medium ꝯcludendi,[a] non penes mediũ narrationis; ut patet ex no. per Bar. in l. certi condictio. in princ. ff. ſi cer. pet. & per Cy. in l. edita. C. de eden. in 5. q. Nam ex ꝯcl'one apparet, qualr̃ qs narrata intellexerit. l. Aurelius. §. Sticho. & ibi not. & per Guil. de Cu. & Bar. ff. de lib. le. ſilr̃ ex proſecutione. l. licèt. C. de iud. cum ibi no. Et iſti in proſequendo non ſe reſtrinxerunt ad dñium, ſed articulauerũt de poſſeſsione; quis poſſedit ne dña, per quod apparet ꝙ iſto modo intellexerunt illa uerba poſita in narratione libelli, dum dixerunt ꝙ pertinuerunt ad illam dominam iure dñij uel quaſi. nam intellexerunt. ſ. pſumptiuè. ſ. quia poſſedit ut dña, pp qd̃ præſumitur fuiſſe dña; ut patet ex proſecutione & articulis; non qd̃ uellẽt ſe aſtringere ad probationem dñij, cum hoc non eſſet neceſſarium in petitione hære. intentata, prout determinat expreſsè Cy. in l. cum te. C. de proba. uerba. n. li
b belli ſp ſunt interpretãda in fauorem actoris,[b] cum fieri pt. ff. de iud. l. ſi quis intentione. & plenè no. l. inter ſtipu. §. t. ff. de uer. ob. Et hoc fieri pt, quia hæc narratio de dñio uel quaſi defuncti non ꝯtriatur petitioni hæreditatis, cùm hæres poſsit res hr̃ditarias, nõ ſolum petere per pet. hær. in qua ſufficit probare de poſſeſsione, licèr fuerit narratum de dñio, ſed ẽt per rei uen. ff. de peti. hære. l. qd̃ ſi in diem. in fi. ſicut uidemus in agente interdic. unde ui. quia licet narret ſe dñm, tñ ſufficit probare de poſſeſsione. l. ſi qs emptionis. §. hoc ſuper illis. C. de pſcri. 30. an. ſicut uidemus in eo q agit ſaluiano interdic. Nam hẽt neceſſe narrare rem fuiſſe ſibi & fore obligatam, & per ꝯñs eã fuiſſe in bonis obligantis tpe obl'onis ꝯctæ, alias non potuiſſet ſibi obligari. l. & q̃ nondum. §. quod dr̃. ff. de pigno. C. ſi aliæ res pi. da. ſit per totum. & tñ non habet neceſſe probare dñium, ſed ſolũ poſſeſ. obligãtis. C. de Interdic. ſal. l. t. & ibi no. & per Bar. in l. ſi alienam. ff. de pig. ac. Item ſi aliquis in eodem libello deducit petitorium & poſſeſſorium recuperandæ, ſi probat in poſſeſſorio, licèt deficiat in petitorio, dẽt ſñiam in poſſeſſorio obtinere. vt in c. cum eccleſia ſutrina. de cã poſſ. & propric. pari ergo rõne, ſi deducit in eodẽ libello rei uen. & pet. hæred. quod fieri pt quia non ſunt ꝯtriæ, & probat in peti. hære. & non in rei ven. dẽt in pet. hære. obtinere per dictum c. cũ eccleſia. & ita eſt hic. Sic. n. non ſp actor hẽt neceſſe probare narrata p eũ in ſuo libel. ſed ſolum qñ ſunt neceſſaria ad actionem intentatam per eum. prout no. Cy. in d. l. cũ te. C. de prob. facit quod not. gl. in c. 2. de reſcr. Et quæ actio ſit intentata colligitur ex conclu-
3 ſione, & ex ꝓſecutione, ut ſuperius dixi. † Et ſi fieri põt ſalua rõne recti ſermonis, dẽt concluſio ſp adaptari ad illam actionẽ quæ vtilior & expeditior eſt actori per l. ſi quis intentione. cũ ibi not. ff. de iudi. & qd̃ no. in d. l. de die. in prin. ff. qui ſatid. cog. & hic pt ꝯcluſio adaptari ad pet. hære. poſtq̃ narrant, ꝙ pertinuerũt iſta bona ad patres eorum tanq̃ hr̃des ſuæ matris, & tunc ad ſe tanq̃ hæ-
4 redes patrum ſuorũ. † & ſi dicatur petitio hær. non datur ꝯ ti. poſſidentes, & iſti priores poſsidẽt cum ti. hr̃ditario. Rñdetur dupľr, primò ꝙ bene hñt titulum in prima hr̃ditate quæ eſt iuris uniuerſitas, non in iſtis rebus in hr̃ditate repertis, qa nõ fuerunt eis ſpãliter relictæ, & ſunt res diuerſæ ab ipſa hr̃ditate. l. hæreditas. ff. de pet. hære. Sed õ rñdetur, ꝙ tunc titulus excludit petitionẽ hær. qñ fuit habitus ab eo qui non poterat pet. hæ. ꝯueniri; puta ſi fuit habitus in uita defuncti. ſecus ſi ab illo qui poterat pet. hær. ꝯueniri & ꝯdẽnari, qa tũc ſucceſſor eius ſingularis hñs ab illo titulũ ñ dẽt eſſe melioris ꝯditionis, q̃ eius author. l. fi. §. t. ff. ad Vell. Et hoc colligit̃ ex no. p Bar. in l. cogi. in fi. C. de pe. hær. & p Bal. in l. edicto. C. de edi di. Adr. tol. in 9. & 11. op. & in fi. 8. col. ſed iſti hñt titulũ & cãm ab illo presbytero, qui poterat a ſuis fratribus ꝯueniri pet. hær. pro duabus tertijs, cum illas poſsideret precario a fratribus ut dicũt teſtes, & potuiſſet ꝯuici & ꝯdẽnari; ergo & hr̃s eius vel hæredes, ne ſint melioris ꝯdõnis q̃ defunctus; l. hr̃dem. ff. de reg. iur. Item ſi dicat̃, hic non apparet ex actis ꝙ patres eorum adiuerint hr̃ditatem matris; ergo nõ trãſmiſit eam ad filios. C. de iure deli. l. qm̃ ſororẽ. Rñdeo ꝙ imo tranſmiſerunt per tit. C. de his quã añ aper. tabu. cum hr̃ditas aſcendentis, quæ tranſmittitur ad deſcendentem per illum titulum. Et poſito ꝙ eſſet tranſmiſſa ut adhibenda, non ut adita. l. ſi quis filium. §. t. ff. de acq. hære. iſti ſic agẽdo, vt agunt, cenſentur adiuiſſe tam paternam hæreditatem, q̃ ẽt auitã per l. 3. & l. ſi auia. C. de iure delib. & l. pro hr̃de. §. papi. ff. de acqu. hære. ¶ Concluditur ergo ſñiam ferendam pro agentibus cauſis & rationibus ſupraſcriptis. Satis etiam ſecundum bonam conſcientiam patet dictos actores fouere iuſtitiam & ueritatẽ per ea

quæ

quæ dicent teſtes;quia re vera dicta bona fuerũt dictæ Druſianæ,
& per ꝯuentos non eſt aliquid deductum uel ꝓbatum in ꝯtrium;
vnde ꝓp unicum verbum poſitum in narratione libelli per impe
ritiam illius qui concepit ipſum, quod nõ erat neceſſariũ expri-
mi, uidelicet ꝙ pertinuerunt ad illam iure dñij vel quaſi,cum ſuf 1
ficeret dixiſſe ꝙ tenuit & poſſedit vt ſua,qđ ſi feciſſet res eſſet cla
ra pro agentibus,non dñt ipſi agentes ſuccũbere, ne error & ĩpe
ritia dictatoris habeat eis nocere.C.de erro. aduo.l.1.& 2.maxi-
mè cũ poſsit intentio ipſorũ ex alijs ſuſtentari ꝑ iã dicta. Et ꝓfati
teſtes dicũt ſatis veriſimilia ergo.&c.l.ob carmen.§.fi.ff. de teſtib.

S V M M A R I A.

1 *Eccleſiam non poſſe de nouo decimas in feudum dare laico, qualiter intelligatur.*
2 *Eccleſiæ an liceat rem ab antiquo datam ad liuellum de nouo infeudare.*
3 *Feudi differentia & liuelli.*
4 *Hæredibus dictio in conceſſione feudi ſumitur pro filiis & deſcendentibus.*

CONSILIVM CXXXIX.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Dubium facit
circa primum, quia
eccleſia non poteſt infeudare de nouo rem non cõſue-
tam infeudari, maximè decimam laico. de decimis. c.
quãuis.& c.prohibemus.& c.ad hæc.de loca.c.neſtra.17.q.7.c.in
uenditionibus.& in uſib.feu.in tit.eſm vel Abb. Sed dicitur, ꝙ
iſta decima non fuit conſueta dari in feudum,ſed in liuellum,cu-
ius conditio eſt diuerſa a conditione feudi.igitur &c.Tamen hoc
non obſtante puto contrarium;quia quod ſupra dixi, procederet
in rebus quæ eſſent de menſa prælati, in quibus eccleſia haberet
dñium directum,& nullus alius vtile;iuxta no.in cap.ut ſuper.de
reb.eccle.non alie.per Innoc.& per glo.in cle.frequens. de exceſ.
2 præla.& per Bartol.in l.fin. C. de bo.uacan.li.10. † Sed iſta deci-
ma non erat huiuſmodi, ſed titius ab antiquo & ſui prædeceſſo-
res habuerunt iſtam decimam iure liuelli. Nam ſi de tempore nõ
apparet, præſumuntur habuiſſe ante concilium quod prohibet
de nouo concedi.vt no.Io.An.& Ant. de But. in c.cum apoſtoli-
ca.de his quæ fiunt a præla. Et ſic licitè tenebat,& per cõſequens
non erat de menſa,ſed erat alienata reſpectu,ut ſic dicam,vtilis iu
ris.Si ergo renunciauit,ut alius inueſtiretur iure feudi,& factum
fuerit,non pt dici alienatio noua,ſed continuatio veteris, ſicut ſi
titius habuiſſet iure feudi, & ſic fieri potuit p.c. ex parte, de feu-
dis.Nec ob.ꝙ alia eſt conditio liuelli,& alia feudi; quia pro eccle
ſia melior eſt conditio feudi, ꝙ̃ liuelli,cum feudũ non tranſmitta-
3 tur niſi ad deſcendentẽ.† Et uerbum hæredibus in cõceſsione feu
di ſumitur pro filijs,uel deſcendentibus de alie.feu.§. & ſi clientu
lus.Sed liuellus,ut mihi dr,de conſue.tranſit ad quoſcunque hæ-
redes ẽt extraneos,ſicut & emphiteuſis, quæ conſue.ſeruanda eſt,
ut no.Bal.in auth.ſi quas ruinas.C.de ſac.ſan.ecc.licet de iure cõi
emphiteuſis eccleſiaſtica tranſeat ad filios tm̃.ut no.in l.ẽt.in prin.
ff.ſo.ma.¶ Item in feudo iuratͬ fidelitas non in liuello.Item debet
feudatarius petere inueſtiturã infra annum & diem a nouo dño
uel ſucceſſore alias perdit feudum ti.de prohi.feud. alie. per fe.§.
præterea ſi quis.Non ſic in liuello & ſic conditio eccleſiæ ex iſta
varriatione de liuello ad feudum efficitur melior,& nõ deterior;
igitur &c.de loca.ca.veſtram.cũ ſi.concludo ꝙ potuit infeudare.
4 ¶ † Ad ſm dicendũ eſt ꝙ ſi Gayus q fuit inueſtitus iure feudi de-
ceſsit ſine deſcendentibus relicto hr̃de Sẽpronio nato ex ſorore,
præfatũ feudum reuerſum eſt ad eccleſiã,qm̃ in pſona dicti Gay.
fuit feudũ nouũ cũ habuit originẽ in pſona ſua,licet reſpectu ec-
clẽie poſsit dici antiquũ, quia ꝯſuetũ alienari ſm ea quæ ſupradicta
ſunt. Et ex hoc ſeqͬ ꝙ ad collateralẽ nõ tranſiuit.ut in tit.de gra-
di.ſuc.in feu.§.j.de du.fra.de nouo ben.inueſt.c.1.ſed reuertit ad
dñm ut ibi hr̃. Et hoc ſi Sẽpronius nõ fuit inueſtitus ad inſtantiã
Gay uł fuit,ſed ſub ꝯdõne ſi dñs prior tenebatͬ ipſum inueſtire,&
ſi alr;quia ñ turbatͬ,& ſic ꝯdõ illa de pñti tanq̃ falſa rediddiſſet inue-
ſtiturã nullã.ff.ſi cer.pe.l.cũ ad pñs.de inin.teſt.cum in ſcđo. & ꝙ
non tenetur,patet quia dñs non cogitͬ recipere alium vaſallũ q̃ qui
2 ſibi placet,ſicut nec vaſallus alium dñm.ᵃde l.cor.c.j.§. j.de fidei-
com.li.50.inuitus.in prin.cum ibi no. Et hæc eſt ratio,quare ua-
ſallus non poteſt alienare feudum ſine uoluntate dñi,ne dñs aliũ
q̃ ſibi placet recipere cogatur, vt in iuribus vulgaribus.

S V M M A R I A.

1 *Poſſediſſe ſolus præſumitur qui eſt in poſſeſſione aliquid faciendi niſi contrariũ probetur.*
2 *Venam cuius qui inuenit efficitur dominus eo in ſuo venæ,licet uatur ad eam per cuniculo ſuppoſitos prædiis aliorum. 3.*
3 *Diuiſiue eſt illa quæ de uno ſaxo facit plura.*

CONSILIVM CXL.

IN Chriſti nomine Amen ¶ Viſis allega-
tionibus ſ.ſcri-
ptis, ego Paulus de Caſtro vtriuſque iuris doctor idem
ꝯcludẽdo dico,† videlicet ꝙ ex probationibus factis ſa
tis apparere vr̃ ſaltem iuris præſumptione, ꝙ prædicti pro quibus
intercedit dictus ſer Antonius fuerũt in poſſeſsione iſtius partis
uenæ, uel cuniculi de qua contenditur, poſtquam probatum eſt,
ut euidẽter apparet, ꝙ in parte illa fuit cauatum ab antiquo tpe
in magna quantitate cotum.Et non apparet,ꝙ alius uel alii caua
uerint, quàm iſti uel eorum auctores, ut iſti dicunt ſe uel eorum
auctores cauaſſe. Nã licèt poſſe ſit,ꝙ alij cauauerint, poſsibile eſt
etiam ꝙ iſti uel eorom auctores cauauerint. Et iſta pars ueriſimi
lior eſt, poſtquã ſunt in poſſeſsione hoſtii uel introitus,ſine quo
non potuiſſet ibi cauari, & poſtquam ita aſſerunt, & iſta eſt talis
præſumptio iuris,q̃ ſufficit ad pronunciandum pro eis.Et ꝓ hoc
induco tres auctoritates doc.in ſi.Prima Cyn.& aliorũ in l.ſi qua
per calumniam.C.de epi. & cleri.qui dicunt ꝙ ſi produco unum
inſtrm̃,in quo Titius fecit procuratorem Gayum ad agendum,&
ego aſſero me eſſe illum Gayum, aduerſarius uerò negat,incũbit
onus probandi ꝙ ſit alius;& niſi probet, poſtquam habeo inſtrm̃
meum,& aſſero me eſſe illum,præſumor eſſe ille de quo fit mẽtio
in inſtrõ, poſtquam poſsibile eſt quod ego ſim ille,licèt ẽt ſit poſ
ſibile,ꝙ alius ſit;& iſta præſumptio eſt efficax ad pronunciandũ,
quia eſt iuris. Alia auctoritas eſt Bar. in l.ſi ſeruum.§. ſi inter duos.
in fine.ff. de leg.2.& l.demonſtratio.ff.de cond.& demõ.qui uult,
quòd ſi produco teſtamentum in quo ſit legatum Titio Petri de
tali loco, & ego probo me uocari Titium Petri de illo loco, &
aſſero me eſſe illũ de quo teſtator ſenſit, aduerſarius uerò negat,
dicens ꝙ pt eſſe alius eiuſdem nominis, incumbit ſibi onus pro-
bandi hoc,aliàs præſumor eſſe ille de quo teſtator ſenſit,poſtquã
hoc aſſero,& habeo præſumptionem pro me; & iſta etiã præſum
ptio eſt ſufficiens ad condemnationem. Alia eſt eiuſdem Bart.in
l.rem quæ nobis.ff.de acq.poſſ.& l. rem alienam.ff.de pig. ac.qui
uult ꝙ ſi non poſſum alr̃ probare dominium rei quam poſsideo,
ſi aſſero ꝙ tpe quo ipſam occupaui,nõ erat in alicuius bonis, niſi
aduerſarius probet ꝙ erat in bonis alicuius, præſumptio eſt pro
me,& ſic probo dominium, quia quod in nullius bonis eſt occu-
panti conceditur. Sic in propoſito iſti ſunt in poſſeſsione hoſtii,
& introitus ſine quo non poteſt accedi ad illum locum, & fuerũt
longisſimo tpe, & ẽt probauerunt, & notorium eſt ꝙ fuerunt in
poſſeſsione cauandi in illis partibus dictæ uenæ,& cuniculi,& ap
paret ꝙ in parte de qua cõtenditur fuit cauatum,licèt teſtes eorũ
non dicerẽt ꝙ fuit cauatum per eos;ex quo tñ ipſi aſſerũt,& para
aduerſa nõ probat ꝯtriũ,quod mouere debet aĩum iudicantis ad pſu
mendũ potius pro illa parte, cũ nihil habeat pro ſe ex quo poſsit
reſultare dicta præſumptio,niſi ꝙ ſic eſt poſsibile quod alius,uel
alii fuerint; cum iſti agentes habeant ſimile fundamentum ꝓ ſe,
quia ẽt eſt poſsibile ꝙ ipſi fuerint. Et ultra hoc etiam hñt alia ꝓ
ſe.ſ.antiquiſsimam poſſeſsionem tam hoſtii uel buchæ, q̃ aliarũ
partium cuniculi. Certè bonus iudex inclinare debet animum ꝓ
parte agente, pro qua plura ſunt per ea quæ plenè not. Bart.in l.
admonendi.ff.de iureiu.Sed pro Deo quid expedit in his friuolis
immorari? Nam ut aliàs in iſta cauſa pluries conſulendo dixi, &
credo dixiſſe ueritatem, niſi penitus caream intellectu,quod non
puto.Cuniculus iſte unicus eſt a principio uſque in finẽ;quia ſine
ulla diſcretione facta per regiones, per quam diſcretionem reſul
tat pluralitas,& non prius;ut l.ſi quis duas.§.1.ff.com. præd. & idẽ
eſt dicẽdum de vena ꝓp quam factus eſt cuniculus; quia propter
quod unumquodque, & illud magis.C.de ſac.ſan.ecc.auth. mul-
tomagis. Igitur apprehenſa poſſeſsione cuniculi, & uenæ in una
parte, cenſetur apprehenſa in toto.l.3.in prin.ff.de acquir.poſſ.ſi
aliæ partes non occupabãtur per alium.aliàs ſecus.l. quod meo.
§.fi.ff.de acq.poſſ.Nec obſtat uiolenta,& cauilloſa reſponſio par
tis aduerſæ dicentis, quòd imo iſte cuniculus non debet cenſeri
unicus, ſed plures ſecundum quod plura ſunt prædia ſuperiora, 2 ¶ Dñm. ad de Bal. in conſi. 327. in 2. parte.
quibus ſubeſt,cùm cedat eis pro regione cuiuſlibet eorum, id eſt
pro regione cuiuſque ipſorum.ff.de acq.rer.do.l.pro regione.ff.
pro ſocio.l. pen. quia. ll. illæ faciunt de directò in contrarium.
Nam quouſque lapis natus in confinio duorum prædiorom co-
hæret ſolo,& ſic non reputatur ut lapis, ſed ut ſolum,eſt commu
nis pro diuiſo ſicut ſolum, ſed poſtquam eſt euulſus a ſolo, & ſic
conſideratur per ſe,ut lapis,tunc eſt unicus,& eſt communis pro

indiuiſo ut iu dictis.ll.dicitur. Sic dico in propoſito, antequam iſta uena eſſet aperta, non conſiderabatur ut uena, ſed ut ſolum, nec per ſe. Et ideo poſſet fateri, ꝙ cedebat a ſuperficie uſque ad cōtrum cuilibet dominorum ſuperiorum pro regione, & ſic pro diuiſo. Vnde unus eorum nō poterat fodere, niſi quouſque ſuum prædium protendebatur; iux.no.in l.fluuium.§.fi. cum l.ſeq.ff.de dam.infe. ſed poſtquam fuit aperta, conſideratur de per ſe, & non ſimpliciter tanquam ſolum, ſed tanquā uena. Et ideo debet æquiparari lapidi euulſo, ut ſic præſuppoſito ſine præiudicio ueritatis, quod remanſit in dominio dominorum ſuperiorum, erit eorum cōis pro indiuiſo; quia diuiſio illorum fundorum nō ſe extēdit ad hanc uenam, q̄ mediante cuniculo ſeparata eſt a ſolo, quod eſt ſ.cœlum cuniculi, & quod ſuſtinet ſuperficiem prædiorū ſuperiorum; & ſic cum illa diuiſio ſe non extendat ad hanc uenā, & ipſa de ſe eſt continua ſicut linea, & ſine diuiſione actuali, non
2 pōt dici niſi uena; quia diuiſio eſt illa q̄ de uno toto facit plura.ª l.ſi quis duas.§.1.ff.com.præd. Igitur ſequitur benè ꝙ apprehendendo poſſeſsionem partis cenſetur apprehendiſſe poſſeſsionem totius. Nec obſt. ſi dicatur hoc non eſſe uerum qñ pars altera erat per alium occupata, uel poſſeſſa; q. dico, ꝙ domini prædiorum ſuperiorum licèt poſſiderent, & poſſideant illos fundos, nunquam tñ poſſederunt hanc uenam; poſito etiam ꝙ eſſent domini huius uenæ, quia non apparet eos apprehēdiſſe poſſeſsionem eius tanquam uenæ, niſi a tpe illius inuaſionis de qua cōtendit; ergo &c. licèt.n. ante apertam uenam poſſit dici, ꝙ poſſiderent ſolum rōne cohærentiæ, & tanquā ſolum, & ſic in uniuerſo; poſt ipſā inuentam, cū ſit res penitus diuerſa, requirebatꝰ noua apprehenſio. arg.l.cum qui ædes.ff.de uſucap.ff.de acq.poſſ.l.cum hæredes.in princ. Potuerunt ergo præſcribere iſti agentes, ex quo tanto tpe. totam uenam poſſederunt, poſito ꝙ remanſiſſet in dñio illorum dominorum ſuperiorum poſt inuentionem eius. Sed etiam dico hoc falſum, quia fuit effecta inuentorum per ea quæ no. in l.cunctí.C.de metalla.& per ea quæ pluries dicta ſunt alias. Et per ꝯñs eſt iſtorum. Nam aut iſti cauſam habuerūt ab illis, & habeo propoſitum. Aut dicitur per alteram partem, ꝙ non habuerunt ab illis cauſam, & tunc oſtendat ꝙ tpe, quo iſti, & ſui auctores incœperiut occupare, alius uel alii eſſent domini iſtius uenæ; quod cū facere non poſſint, quia quaſi eſt impoſſe, diceretur effecta occupantium ſm theoricam Bar. in d.l.rem quæ nobis.ff.de acq.poſſ. Omiſſis ergo alijs rōnibus aliàs factis pro iſta parte, & ēt rationibus partis aduerſæ, quæ potius ingerunt difficultatem, quàm realitatem, dico & cōſulo ſine ſcrupulo, & ſine dubitatione quacunque ſniam ferendam pro parte agentium. Nec nuquam uidi aliquam bonam, & urgentem rationē pro altera parte, licèt ſuas multiplices allegationes, & diuerſa conſilia uiderim, quæ me ab hac ſententia non retraxerunt in bona & pura conſcientia. Et ui detur mihi ꝙ ſibi fuerit alias facta magna iniuſtitia. Et ſi haberem ferre ſententiam, in nullo dubitarem ſerre pro e.

ª ¶Plura. Et qn dicatur fieri diuiſio, & qūo. vide Bal. in cōſ. 309. & in cōſ. 404. in 1. parte.

S V M M A R I A.

1 *Iudex non debet plus credere uiſui alterum quàm ſuo, ad probandum ꝙ uena eo rum ſit perpendiculariter ſub aliquo fundo ſeu ſuperficie alicuius.*
2 *Probatio dominij.*
3 *Rationem quærere ubi habemus ſenſum, eſt infirmitas intellectus.*

CONSILIVM CXLI.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Viſis allegationibus ī. ſcriptis, & quibuſdam aliis pactis per eundem allegantem ſuper eodem articulo, ſcilicet an ſufficienter ſit probatum per partem aduerſam, quòd iſta pars uenæ uel cuniculi, de qua eſt controuerſia, ſit pars fundi partis aduerſæ, ideſt de directo, & perpendiculariter, ut ſolent aſtrologi dicere ſub fundo ſeu ſuperficie fundi dictæ partis aduerſæ, per teſtes qui hoc aſſerunt, ſed in cauſa ſcientiæ interrogati nullam aliam aſſignāt, niſi quòd uiderunt &c. teneo cum prædicto allegante, quòd non ſit hoc ſufficienter probatum, imo nullo modo per tales teſtes; quia iſtud quod perpendiculariter, & per directam lineam ſubiaceat ſuperficiei dicti fundi, non poteſt ſenſu oculorum, uel uiſu percipi, ſed ſolum iudicio, & diſcurſu rationis; licèt enim ipſa ſuperficiea poſſit uideri, & etiam cuniculus, attenta tamen diſtantia, & profunditate quæ proponitur in facto, non ſic poteſt uideri quod ſubiaceat de directo; ſicut nec poteſt uideri dominium, ſed comprehendi ex his quæ uideri poſſunt in actibus poſſeſsionis.
2 ¶ † Vnde ſicut ad probationem dominij non ſufficeret reddere rationem per uiſum ipſius dominij; quia potius iudicaret teſtis quàm teſtificaretur, ſed eſt neceſſe quòd aliam rationem aſsignet ſm ea quæ notat Inn. in c. cū cām. de teſti. & per docto. in l. ſolam.C. eod. ita hic debebant teſtes aliam rationem annectere, per quam iudicio rationis poſſet illud comprehendere; puta ꝙ bucha dicti cuniculi eſt de directo & per rectam lineam ex oppoſito fundi uicini. Et ꝙ cuniculus uenæ ſemper a principio uſque ad finem vadit per rectam lineam, & in nulla parte diſtorquet; & ſic de alijs. Nec ſufficiebat dicere, vidi, cum uideri non poſſit, ut dixi. Quinimo ſecundum figuram quam uidi de iſto cuniculo & foramine ricabonæ, manifeſtè & ad oculum videtur probari contrarium, cum illud foramen quod incipit in fundo partis aduerſæ non tendat totum per rectam lineam in hunc cuniculū, ſed cum diſtortione quando eſt in ultimo profundo, quia diſtorquet a linea recta per quā fecit deſcenſum, & incipit ire per trāſuerſum. Quicquid ſit, iudex uel conſultor qui poteſt rem ſubijcere oculis & certificari per rei euidentiam, qua maiorem non eſt dare, ut notat Inno. in c. propoſuiſti. de proba. non habet plus credere dictis teſtium de iſta re, quàm ipſe poſſit ſuo ſenſu, viſu, & iudicio rationis comprehendere. Videat ergo locum & comprehendat an dicti teſtes neceſſariò uel præſumptiuè concludant; & ſi comprehendit ꝙ non potius credat ſibijpſi, quàm illis. l. ſi irruptione. §. ad officium. ff. fin. reg. qui tex. non propter aliud, quàm propter dictas quæſtiones & ſimiles facta eſt; quærere enim viſum alterius, ubi poſſumus habere proprium, dementia videtur.
3 † ſicut dicit Ariſto. quod quærere rationē, ubi habemus ſenſum, eſt infirmitas intellectus. Vt unum ſciamus quòd alteri parti incumbit hoc onus probandi, quòd iſta pars cuniculi & uenæ ſubiaceat per rectam lineam prædio ſuo, cum per hoc intendat excludere intentionē agentium. l. in exceptionibus. ff. de prob. cū ſi.

S V M M A R I A.

1 *Locatio facta colono ad nouennium, ſi res de ſterilis facta ſit fertilis, debet ei fieri perpetua licet ſingulo nouennio renouari debeat.*
2 *Intellectus ad c. ad aures. de reb. eccle. non alie.*
3 *Inueſtitura antiqua innouari non debet, nec de emphiteuſi facere ſimplicem locationem in fraudem colonorum.*

CONSILIVM CXLII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Videtur dicenddum, ꝙ dictus d. Prior modernus poſſit dictas poſſeſsiones auferre præfatis colonis de Zotulis ſi per hoc redditur conditio eccleſiæ melior, quia reperitur alium colonum plus offerens uiſi offerunt illud plus; poſtquam locationes ſeu inueſtituræ illis factæ ſemper fuerunt factæ ad tempus certū, octo, vel nouem annorum; & ultra hoc & per duos annos proximos per Abbates præcedentes fuit additum inueſtituris, iure meræ & ſimplicis locationis, Et hoc per tex. C. de loca. præd. ciuil. l. fina. §. ſanè. & l. congruit. in quibus uidetur eſſe caſus, & quod habetur eo. tit. l. 2. in tex. & gl. l. 1. 2. Quod videtur eſſe verum etiam ſi dicti de Zotulis cultura & diligētia reddiderunt illas terras meliores ut in d. l. 2. ibi quinque meliores &c. iuncto uerbo, nec conditionis, a contrario ſenſu ſecundùm ꝙ gl. ibi intelligit. et in c. ad aures. de reb. eccle. non alienan. licet expenſæ melioramentorum ſint eis reſtituendæ. vt ibi nota. per gloſ. & doctores, ne defleant ſuos labores ad alios peruenire. C. de allu. & pallu. l. fin. Nec uidetur ob. d. l. fin. in prin. quia loquitur in colonis, quibus iure perpetuo ſemel facta eſt conceſsio; talibus enim non eſſent auferendæ ut ibi. & l. cotem. §. agri. ff. de publica. & l. 2. §. qui in perpetuum. ff. ſi ager. uecti. Nec etiam ob. l. fi. C. de fun. patri. eo. lib. quia debet intelligi, quando non conſtabat de locatione vel eius forma, quo caſu ſi per quadragita annos tenuit ut colonus, conſeruādus eſt in ſuo ſtatu, ut ibi, & quod no. Cy. C. de præſcri. trigin. an. l. cō perit. hic conſtat, ꝙ ad tempus. Nam aliquid videtur importare temporis appoſitio, cum conceſſum ad tempus cenſetur poſt tēpus denegatum. l. imperator. ff. de poſtul. l. ſtatulib. §. ſtichum. ff. de legatis. 2. Et etiam verba illa. iure meræ, puræ, & ſimplicis locationis. l. ſi quando. de legatis. j. cum ſi. Et ideo ſicut illi poſt tēpus non poſſent retineri inuiti. l. non intelligitur. §. cū quinquenniū. ff. de iure fiſci. ita vr̄ non poſsint retinere in illa locatione priorē ſeu monachū inuitum, ut æqualitas ſeruet. C. com. præd. l. pen. in fin. Videmus quòd ſicut pater non poteſt realiter emancipare filium inuitum in autheu. quibus mod. natur. effic. ſui. §. & generaliter. cum ibi not. ita nec filius poteſt realiter patrem inuitum compel-

compellere ad emãcipandum.ff. de adopt.l. non poteſt.¶Sed his non obſt. in contrarium videtur veritas & æquitas ex eo maximè, quia proponitur in facto dictos colonos vel eorum autores præfatas terras de ſiluis inutilibus feciſſe arabiles & utiles, propter qđ non debent eis auferri, ſed perpetuo iure eis dimitti eo tñ modo & cenſu, quibus hucusq; retinuerunt cum renouationibus fiendis de tpe in tempus; & hoc per l. quicunq; deſectum.& quod ibi no.Barto.C. de omni agro deſer.libr.1 1. Nam illa lex non vr̃ intelligenda in eo cui fuit perpetuò conceſſa vel locata; qa tunc, ẽt ſi eam non melioraſſet,non deberet ſibi auferri, vt d.l.fin.C.de loca.prædio.ciui.lib.1 1.& d.l. cotem.§.agri.ff. de publi.Præfata verò.l.quicunque. fundas ſe ſolũ in hoc ꝙ deſertum ſundum & inutilem, ſertilem & idoneum reddidit. Debet ergo intelligi in eo, cui conceſsio ſuit ſacta ad tempus, qa ꝑ
2 hoc meretur vt fiat in perpetuum. † Et hoc ẽt vult tex. in d.c.ad aures.de rebus eccle.non alie.qa loquitur in temporali colono. Et vult ꝙ eccleſia ꝑꝑ hoc poſsit ſibi perpetuo iure concedere; & licèt loqui videatur per verbum, poſsit; tñ vr̃ intelligenda ꝙ ẽt teneatur & debeat per dictam.l.quicunq;. quod ẽt glo.in d.c. ad aures. vr̃ expreſsè tenere, dum dicit ꝙ ſi tempore primæ cõceſsionis temporalis eccleſia non fuit decepta; qa non reperiebatur aliquis qui recepiſſet eum maiori emolumento, ꝙ colono res non debeat auferri; & tñ loquitur ſine dubio in colono temporali.Sed ſi fuiſſet decepta, qa tẽpore ʒctus repericbatur alius qui plus dediſſet, tunc ſi alius reperitur hodiè qui plus offerat, auſertur primo q eã meliorauit, niſi ille offerat illud plus quod reperitur ab alijs. Et iſte eſt intellectus illius.c. ſm gl.quem ẽt tenet Hoſt.ibi & in ſumma eod.tit.§.2.verſ.quarto &c. Et dicit eſſe ibi caſum in quo gratia æqualitatis ſeruandæ põt eccleſia alienare in perpetuã emphiteuſim Et iõ ſi hoc eſt vt ſeruetur æqualitas, vr̃ ꝙ eccleſia non ſolum poſsit,ſed ẽt teneatur ſaltẽ de honeſtate & de rõne naturali,q̃ obligatio ita vr̃ aſtringere, ſicut ciuilis & naturalis.arg.ff.de ali.leg.l.pecuniæ.in fi. & quod ibi no. Bar.& l.quintus.ff.mandati. Aliter eñ eccleſia nõ ſaruaret æqualitatem nec iuſtitiã erga alium,qa beneſaciẽtem ſibi nõ remuneraret,quod facere nõ debet,cum ſit cultrix iuſtitiæ, vnde nil iniuſtum pati debet in ſe,uel in alium fieri, ut in vſi.feu.de alie.feu.§. diuiſum. Eſt eñ iſta iuſtitia cõmutatiua rõne ſeruandæ æqualitatis. Et licèt Ioan.Andr. videatur intelligere illud.c. eo caſu quo prima temporalis locatio ſacta fuit cum illo pacto, ꝙ ſi faceret illas arabiles extirpatis ſiluis ꝯcederetur ſibi in perpetuum. Verius tñ vr̃, ꝙ ẽt ſi ſine dicto pacto facta fuit, idem ſit per dictam.l. quicunq;. Nam illa eſſet nimia reſtrictio ad illud.c. & non haberet tunc probabilẽ dubitationẽ, nec loqueretur text. per verbũ, poterit, uel põt, ſed per uerbum, debet. Pro hoc ẽt facit.l.fin.eo. titu.de oĩ agro deſerto. q̃ vult quòd ꝑꝑ tales meliorationes nõ debeat augeri penſio.& Bar.ibi dicit no. legem ʒ inſatiabiles ꝑlatos. ſic de agri.& cenſi.l.cum ſatis.§. caueant. & in quibus cauſis coloni cenſiti.l.j.eo.lib.1 1.Et quod idem Bar.no.in l.2.C.de loca.prædio.ciui.de prælatis qui poſt meliorationes factas per colonos uolunt dicere eccleſiam fuiſſe deceptam; vt ẽt not.l. 2. de pœnis naucula.eo.tit.ꝙ non debet audiri. Nec obſt. d. l.fi.§.ſane.& l.congruit.de loca. prædio. ciui. qa loquuntur in illo q rẽ non meliorauit, ideo ſi conduxit ad tempus nulla ſibi fit iniuria, ſi poſt tempus ſibi res auferretur,& ẽt loquuntur in illo, cui non conſueuit de tẽpore in tempus refirmari. Sed in caſu noſtro cõcurrunt iſta duo,quæ ſuadẽt,ut eodem modo refirmari debeat, ſicut hactenus ꝯſueuit, poſtquam iſti & eorũ autores meliorauerunt,& de inutilibus ſecerunt vtiles prout dr̃ eſſe ꝓbatum. Nec ẽt obſtat d.l.2.de loca.præd.ciui.q̃ innuit ꝙ qñ quis habuit in re ſimplicis locationis,ꝙ poſsit ſibi auferri, poſito ꝙ eã reddiderit meliorẽ, qa põt intelligi qñ in aliquo non ex toto de inutili facta eſt utilis,prout dr̃ hic, uel ibi qñ interuenit princ. reſcriptũ, quod hic non eſt,ut in d.l.cotem.§.agri.ff.de pub. Nec obſtat ꝙ ſm hoc appoſitio temporis nihil operabitur, qa imo multũ operatur propter renouationes; qa ex qualibet earum ſentit eccleſia aliquod emolumentum, & ẽt obuiatur præſcriptioni q̃ poſſet allegari ʒ eccleſiam,uel ſi de facto vellet dicere ſe non habere ab
3 eccleſia iuxta no.p Cy.C.de ꝓſcrip.30.anno.l.comperit.†Nec ẽt obſtat, ꝙ ſm hoc dicta uerba iure meræ, & ſimplicis locationis, nil operabuntur; quia fateor & dico ꝙ non debuerunt apponi, tum quia ꝓceden. inueſtituris nunquam fuerunt appoſita ꝑ tam longiſsimum tempus centum annorum & ultra,& pacta inſolita in talibus reprobant qñ per ſimplices adminiſtrationes apponuntur.C.de paſcuis.pub.l.j.lib.1 1.& ꝙ ibi per Bar.Sol.i.n.duo præce.Abbates ſine capitulis eorum forte fecerunt & deceperũt iſtos colonos, q dictum verbum non ponderarunt. Vñ iniquum eſſet, ꝙ præiudicaret eis qui credebant recipere more ſolito, & ualde male & malitiosè ſecerunt prædicti duo Abbates apponẽ faciendo dicta verba præter antiquum morem & cõſuetudinem inueſtiendi, quem ſeruare debebant arg.ff.de aqua plu. arc.l.j.§. fi.cum l.ſeq.in prin.de pollici.l.imꝑatores.in fi.C.de teſta.l.teſtamenta oĩa. Non autẽ debuerunt immutare modum conſuetum ſine conſenſu recipientium in illorum præiudicium; vñ debuiſſet fieri expreſſa mentio in inſtr̃o, ꝙ licèt hactenus conſueuerũt aliter fieri inueſtituræ,nunc de communi conſenſu faciunt ſic. Nec credendum eſt, ꝙ iſti conſenſiſſent in hoc; tum etiam quia dicta verba ʒriantur naturæ inueſtituræ,quæ eſt vt fiat in perpetuum,& locatio non ſic; ideo inueſtitura tanq̃ antiquior debet præualere,tum quia penſio modica,quæ ſoluta fuit,cõuenit perpetuæ inueſtituræ,non locationi. Nec etiam obſtat ꝙ ll.de qb⁹. s.loquuntur in rebus dñicis.i.imperialibus; qa illæ & res eccleſiarum æquiparantur.C.ne rei domi.vel templo. in rubro & nigro.& ẽt in dictis.ll.aliquando fit mentio de vtriuſque. ¶Cõcludo ergo dictum priorem maximè per dictas meliorationes factas non poſſe prædictis res illas auferre.

S V M M A R I A.

1 *Quando agitur de probando ſimulationem contractus uel pactum de retrouendendo admittuntur præſumptiones, licet directa probatio deficiat.*
2 *Si conſtat fuiſſe ſimulatum pignus ſub nomine venditionis, tamquam appoſitum pacto de retrouendendo reiicitur tanquam de pignore. 3.*
3 *Confeſſio facta parte præſente habet uim perfectæ probationis.*

CONSILIVM CXLIIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶†Viſo ꝓceſſu & atteſtationib⁹ de quibus ſupra fit mentio, & allegationibus ſuprascriptis, vr̃ primo dicendum, ꝙ dicti fratres de bulgare non ſint audiẽdi, dicentes dictum ʒctum fuiſſe fictitium & ſimulatum,& potius pignoris,q̃ venditionis;cum huic exceptioni rei non ſic geſtæ fuerit expreſsè renunciatum in inſtr̃o venditionis,& iuratum non venire ʒ; igitur &c. vt not. Bar.in l.fi. C. de non nume.pecu.Sed ad hoc poteſt dupliciter reſpõderi. ¶Primò, ꝙ iſti ſi bene inſpiciantur in eorum libello non fundant ſe in ſimulatione, imo dicunt ſe feciſſe inſtrumentum liberæ venditionis, ſed fundant ſe in pacto de reſtituendo pro eodem precio, quod fieri potuit etiam præſuppoſita veritate ʒctus.C.de pact.inter empt.l.2.& parit actionem præſcrip.verbis, & acti.ex venditio.informatam; quia dr̃ fuiſſe appoſitum incontinenti, vt ibi.& l.in bonæfidei.C.de pact.eum ſi.Non ergo ueniunt contra iuramentum, nec contra renunciationem prædictam petendo pactum eis ſeruari. ¶Secundò reſpondetur, poſito ꝙ allegarent contractum ſimulatum non obſtare eis iuramentum, quia vt mihi dicitur obtinuerunt relaxationem a curia eccleſiaſtica, quæ relaxatio fieri potuit & debuit, cùm ſine peccato recipientium non poterat iuramentum obſeruari, ſicut & iuramentum de ſoluendis vſuris.c.debitores.& c.1.de iureiur.Et patet ex no. per Bar.in d.l.fi.C.de non nume.pecu.& in l.ſi quis pro eo.de fideiuſſor. verſi.4.&c.Nec etiam obſtaret renũciatio exceptionis, q̃ cùm facta fuerit in eodem inſtr̃o,non videtur valere,quaſi cenſeatur eadem fragilitate vel imminente neceſsitate facta,qua facta fuit etiam ſimulatio; vt not.Bar.in l.in ʒctibus.ante fin.C.de non nume.pecu.per l.doli.§.diuerſum.ff.de noua. Et bene facit ad prædicta gloſ.quæ eſt in l.emptione.C.plus valere quod agitur.quæ dicit iuramentum non firmare contractum ſimulatum, & meritò quoniam eadem ſimulatio ſubintelligitur in eo.de nõ nume.pecu.l.fi.Nec enim ligat, niſi quatenus eſt de mente partium; ſed mens earum eſt,vt ſeruetur quod vere agitur, non qđ ſimulate concipitur. ¶Secundò videtur, dictos agentes debere ſuccumbere, quia non probant pactum de retrodando in quo ſe fundant,& inſtrumentum venditionis illud non continet. Nam nullus teſtis deponit ſe fuiſſe pñtem dicto pacto,licet aliq depoñat de ꝯfeſsione Alberti, & aliq de tractatu præcedente actũ venditionis,& tñ ẽt in illis de qbus deponũt vñr ſingulares,quia deponũt de confeſsionibus diuerſis, & factis diuerſis temporibus; igitur &c.c.licèt cauſam.de ꝓba.Sed hic diligenter aduertendũ, ꝙ probationes requiruntur in vnoquoque negotio ſm negotij qua-

a qualitatem,[a] vt ſi ſit tale negotium in quo ſoleant adhiberi & parari ꝓbationes per teſtes vel inſtr̃a, vt ſunt ɔ̃ctus qui apparenter & exiſtenter celebrantur, & alij actus; ſi tunc requiruntur ꝓbationes liquidæ & exactæ, q̃a ɔ̃ non liquidè ꝓbantem eſt iuris ꝓſumptio reſultans ex cõiter accidentibus. l. 1. cum ibi no. C. de arbit. Si verò ſit tale negotium, quod conſueuit celebrari occultè & non adhiberi teſtes, vel quod de ſui natura liq̃dò ꝓbari nõ poteſt, vel nõ ſolet, tũc alleuiat̃ onus ꝓbationis; q̃a nõ ita exacta requirit̃ ꝓbõ, ſed ſufficit ꝓbare ɔiecturas tales quales in illo negocio cadunt. ff. de re milita. l. non oẽs. §. a barbaris. & quod h̃r in c. d præterea. de teſti. in tex. & glo. & quod no. gl. in l. 1. in fi. gl. mag. ff. de ꝓbat. & l. qui ex libe. ff. de ſecun. tab. & Cy. C. de ſica. l. 1. in fin. C. de iiurijs. l. ſi nõ cõuitij. in 1. opp. & Inn. ex. de teſta. c. cũ in officijs. facit l. ɔſenſu. §. ſuper plagis. C. de repudi. Et hoc ne veritas pereat cui iura ſemper volunt eſſe locum. ff. de ꝓbõ. l. fi. Propter hoc dicit Bar. in l. ſi q̃n. ff. vnde vi. ꝙ ꝓbationes relinquuntur multum in arbitrio iudicis.[b] l. 3. §. tu magis. ff. de teſti. quia probare nihil aliud eſt, niſi iudicem ad perfectam credulitatem ꝑducere, aliàs inducere, iuxta ea q̃ plenè not. per eundum in l. admonendi. ff. de iureiuran. quod fieri põt interdum ex plurimis vehementibus indicijs, licèt non ſint ꝓbati. C. de rei ven. l. indicia. ¶ † Nunc ergo per ea quilibet ſani capitis poſſet colligere ex dictis teſtiũ ꝓſtati de valuaſina ɔuenti voluerunt hẽre inſtr̃m liberæ venditionis, & ſine pacto de retrouendendo, dubitantes ne ſi dictum pactum apponeretur, tenerentur fructus in ſortem computare, tãquã fuerit ɔ̃ctus pignoris, quod ex duobus ꝓſumitur, ſ. ex dicto pacto & ex paruitate ꝓcij. c. ad nr̃am. de emptio. & vendi. q̃ ambo hic erant, licèt nõ hẽrent de hoc dubitare, poſtquã nõ ſuſtinebãt onera mr̃imonij per c. ſalubriter. de vſuris. Nõ ergo voluerũt ꝙ de dicto pacto appareret ſcriptura vel teſtes, ſed ꝙ de fide illorũ ɔſiderẽt dicti de bulgare, vt ſicut illis cõmittebãt ꝑſonas ſororis & amitæ, ita & committerent bona. C. de pact. ɔuẽ. l. hac lege. & ipſi ita fecerunt; graue eſt ergo fidem fallere. l. j. in princ. ff. de ɔſti. pecu. ¶ Dico igitur ɔcludendo quòd illud pactum vel ɔuentio de reſtituendo ꝓ eodem ꝓcio, ꝓdictis attentis eſt talis naturæ de ſe, ꝙ ad ꝓbationem ipſius ſufficere deberent vehementes præſumptiones & ɔiecturæ, poſito ꝙ directæ ꝓbõnes deficerent, attento ꝙ partes cenſent̃ hoc egiſſe & voluiſſe ꝙ directæ ꝓbõnes non adeſſent, per iura ſupra allegata. Sed hic ſunt vehementiſſimæ ꝓbationes q̃ ſimul iũctæ debent ſufficere, licèt nõ tanquã directò ꝓbantes, ſaltem tanq̃ vehementer adminiculantes: vt in c. fin. de ſucceſsio. ab inteſta. Non. n. fruſtra locutus eſt iuriſcõſultus. l. ob carmen. §. fi. ff. de teſtib. ꝙ iudex ɔfirmare debet motum animi ſui argumentis & teſtimonijs, & his q̃ rei aptiora & verò ꝓximiora eſſe ɔpererit. quod eẽt ſi ſemꝑ reqnireret̃ exacta ꝓbatio, imo interdum nõ requiritur, & tunc locum habet quod ibi dr̃. Et ſi iudex ex multis cotam eo geſtis ꝑpendit indubitãter ita eſſe, licèt ꝓbõ directa facta non ſit, ſalua ɔ̃ſcĩa nõ põt abſoluere, ſed debet ɔdemnare; vt in c. abbate. de re iud. lib. 6. Mõ hic adſunt vehementiſſimæ coniecturæ ꝙ dictum pactum interuenit. Et primò eſt vnus teſtis, ſ. Antonius filius quondam Gerardi qui depoſuit de confeſsione Alberti facta pñte Iuliano fratre ſuo, & tacente, per quod vr̃ etiam ipſe conſenſiſſe. argum. ff. commu. diui. l. ſabinus. in fi. ff. de aqua plu. arc. l. labeo. ff. mandati. l. qui patitur. & etiam facta parte agente. & ſic fuit valida, & ſibi ex ea ius fuit acquiſitum, iuxta plenè not. in l. cum de indebito. §. fina. ff. de proba. & l. generaliter. C. de non nume. pecu. Et ſi haberet cõteſtem, etiam vnum ſolum, clarum eſt quòd ſufficeret abſque omnibus 3 alijs teſtibus receptis. † quia cõfeſsio facta parte præſente vim c habet perfectæ probationis,[c] quoniam releuat ab onere probãdi, vt not. extra de confeſ. ſuper rubr. in nouella. & ff. de publia. §. fin. ſed quia non habet conteſtem præfatus Antonius ſolus, non facit probationem plenam, ſed ſemiplenam; quia ſi duo conteſtes facerent plenam, ſequitur ꝙ vnus facit ſemiplenam: vt not. Bar. in l. admonen. ff. de iureiur. Et iſta ſemiplena probatio plus eſt q̃ indicium vel coniectura; vt not. gloſ. in l. cum probatio. ff. de proba. & per Barto. in d. l. admonendi. Videndum eſt ergo, vtrum illa quæ dicunt plures alij teſtes pro dictis agentibus examinati, æquiualeant vni alteri teſti, qui foret cõteſtis dicto Antonio; licet ipſi nec ſint ɔteſtes Antonio, nec inter ſe; & primò adeſt Iõãnes Iacobi primus teſtis, qui atteſtatur de ɔfeſsione Alberti facta præſente Bartholomeo, quando ambo acceſſerunt ad eũ volentes ei committere differentiam quæ erat inter eos, quia dixit expreſſè dictũ pactũ interueniſſe. Et iſte ſit̃ facit ſemiplenã probationẽ, quantũ ad illã ɔfeſsionẽ de qua loquit̃. Itẽ adeſt ſecũdò frater Bartholomeus q̃ depoſuit ſ. de alia ɔfeſsione dicti Alberti facta ſic & dicto Bartholomeo præſente pluribus vicibus. Et licèt videat̃ in princi. ſuæ depoſitionis dubitatiuè loqui, q̃a dicit ſuo credere, & ſuo iudicio, hoc tñ nõ habet uitiare. arg. l. j. poſt prin. ff. de iuſti. & iure. in verbo, niſi fallor. & ibi ꝑ Bal. q̃ ẽt allegat ad hoc tex. in l. j. in prin. ff. de excu. tuto. facit. l. q̃d tñ. §. ſi arbiter. ff. de arbi. & no. per Bar. in l. j. ff. de ven. inſpi. Nam interdũ admittit̃ teſtimoniũ de credulitate.[d] vt no. in l. 3. §. item labeo. ff. de aqua plu. arcẽ. in gl. ſic ergo. & in Spe. de teſte. §. j. ver. itẽ ꝙ depoſuit de credulitate. ꝓterea idẽ teſtis poſtea loquit̃ affirmatiuè dicẽdo, ꝙ idẽ Albertus ſibi hoc ſemel reſcripſit ꝑ ſuas literas, dictum ergo huius religioſi multum fidei & authoritatis debet habere penes iudicem. ff. de iureiur. l. ſi duo. poſt princip. uerſi. multum. tum q̃a religioſus, q̃ non ꝓſumitur mentiri. facit quod no. gl. in l. titio fundus. ff. de condi. & demon. ff. de dolo l. ſi q̃s affirmauerit. tum q̃a teſtificatur de ſæpius iterata confeſſione. l. cum ſcimus. & quod ibi not. Bar. C. de agri. & cenſi. & l. ſi mulier. C. ad uelleia. Eſt ẽt Ambroſius qui teſtificatur de cõfeſſione Alberti facta abſente parte. Eſt ẽt Thomaſius qui teſtificatur ita fuiſſe concluſum in tractatu facto cum Tiraferro fratre maiore dictorum Alberti & Iuliani, & matrimonium fuiſſe ſtatim poſtea ſubſecutum, & conſtat ꝙ dicta in præcedentibus cẽſentur in ſubſequentibus repetita, q̃n non ex longo interuallo ſunt ſecuta. l. titia. §. idem reſpondit. ff. de uerb. ob. l. item quia. ff. de pact. ff. de vſuris. l. per retentionem. cum ibi no. eſt ẽt dictum alterius religioſi. ſ. fratris Nicolai, qui deponit de confeſsione eiuſdem Tiraferri fratris maioris. Cuius ergo iudicis animus benè informatus non moueretur ad firmam credulitatem ex tot teſtium dictis, in idem, & ad eundem finem tendentibus, & conſonantibus? Non ergo debet nocere ſingularitas, quia tunc tantum nocet, quantum probatio remanet dubia; quia poteſt ſe habere ad eſſe & non eſſe. Sed hic tendunt omnia ad eſſe, & ad eundem finem ſine quacunque dubietate, ut patet ex his quæ notat Bal. expreſſè. C. de teſta. l. j. circa finem. pen. col. Ad maiorem tamen cautelam licèt prædicta debeant abundè ſufficere quia depoſitiones prædictorum debent ualere non ſolum tantum, quãtum unus alius teſtis qui foret conteſtis Antonio; ſed ẽt longe plus conſulo ꝙ fiat unus articulus de publica uoce & fama, & probetur, propter ea quæ not. in l. 3. ff. de teſti. & per Bart. in l. de minore. §. tormenta. ff. de quæſtio. in ulti. col. & etiam petatur iuramentum deferri in defectum probationis ſi quis eſſet, quod quidem minime poterit denegari conſideratis prædictis. Et hoc per ea quæ nota. Bar. in d. l. ſi quando. in fi. C. vnde vi. Et dicta l. admonendi. ad fi. & tunc remanebit fundata intentio dictorum agentium ſine dubitatione quacunque. ¶ Reſtat ſolum reſpondere ad id quod allegatur de lapſu temporis, ad quod ſufficere videtur reſponſio ſupradicta per dominum allegantem, ꝙ cum re uera iſtud fuerit potius pignus ſm intentionem partiũ, quàm uera uenditio; pactum ꝙ lapſo termino non poſsit luere appoſitum a principio expreſſè, non ualeret, cũ ſit in pignoribus reprobatum. l. ſi. C. de pact. pigno. idem in tacito, quod hic reſultat ex appoſitione termini, ne plus ualeat tacitum quàm expreſſum. l. qui ad certum. ff. locati.

S V M M A R I A.

1 *Debitor frumenti uel aliarum rerum deponendo & conſignando legitime poteſt ſe liberare inuito creditore, non obſtante pacto quòd creditor non cogeretur accipere niſi ad ſuum beneplacitum. 2. 3.*

2 *Diſpoſitio etiam ultimæ uoluntatis, quæ eſt contra publicam utilitatem, non ualet.*

3 *Pactum quod non liceat creditori uendere pignus, non ualet tanquam factum contra publicam utilitatem.*

CONSILIUM CXLIIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Pactum iſtud, † ꝙ nõ liceat debitori ſoluere uel offerre niſi ad beneplacitum creditoris, & ꝙ ſemper ſit in ipſius creditoris arbitrio & libera poteſtate accipere & petere, non ualet alia rõne quàm ꝑꝑ fraudẽ vſurarũ, cũ fieri poſsit in obligatione certarũ ſpẽrũ, & rerum immobiliũ, in q̃bus ceſſat dicta ꝓſumptio vſurarũ. Dico igit̃ ipſum nõ valere, q̃a eſt ɔ̃ publicã utilitatẽ. Nã cũ debitores ſint

a ¶ Qualitaté. adde d. Bar. ſoꝛ. in cõ. 564. verſi. 7. & ult. i 2. parte.

b ¶ Indicia. adde do. Bar. ſoꝛ. in cõſ. 187. in uer. ex quibus in princi. in 2. parte. & in cõſi. 162. in uer. præter ea ẽt circa fi. ea parte. & in conſi. 255. uer. ſecundũ illã opi. ea pte.

c ¶ Perfectæ ꝓbõnis. aduerte tñ ꝙ ɔfeſſio non eſt ꝓbõ ſed ꝓbõnis releuatio ſm cõem opi. doctor. de q̃ io. ꝑ ſcribẽ in c. j. de ɔfeſ. in 6. ꝑ amea. in c. ſi ſacerd. 1. in prin. de off. or. & 16 ie. e mẽti q̃ poſt lapſus oẽs dilationes põt ꝓs ꝓbare ꝑ ɔfeſſionẽ aduerſarij ita In. in c. vlt. ira tertiã. d. teſti. & ibi cum ſequitur Bal. dicẽs ꝙ in quacunque parte iudicij. imo & poſt ſniam q̃ fieri cõfeſſione. al. l. g. gl. j. l. iulianus. ff. de cõdi. inde. quod dictum refert & ſeq̃t ꝑ nalẽ no. c. Hypo. mar ſi ſing. not. incip. cõis. doc. opi. H. Fer.

d ¶ Credulitate. uide d. Alex. in cõſ. 70. in 3. col. & in cõſil. 72. & in conſi. 100. i 6. co. & in conſil. 142. i 5. co. in j. par.

ſint quodammodo ſerui & clientes ſuorū creditorum.l.fidei.§.ſi
rem.& ibi no.in glo.ſuper verbo accipere.ff.de le.3.C.de nona.
l.3.circa fi.in verb.clienre.intereſt cuiuſlibet poſſe ab hac ſerui-
tute liberari,ne homines liberi retineant̃ a quoq̃ inuiti in ſerui-
tute, vel ſpecie, ſeu vmbra, vel imagine ſeruitutis.ff.de libe.ho.
2 eahibē.l.2.& 3.arg.ff.de leg.1.l.ſi homo.§.fi.† Et ideo diſpoſitio
ēt vltimæ voluntatis, q̃ ſui natura eſt fauorabilis p quā hmōi li-
bertatis acquiſitio impeditur,non valet,nec eſt ſeruanda.ff.de cō
di.& demō.l.titio centū.§.2.cum ibi not. tanq̃ ꝫ id quod publice
oīum intereſt,ſicut in caſu.l.de die.cum ll ſeq.ff.de pac.dota.Nā
ibi reprobatur;quia ꝫ publ.vtil.l.1.ff.ſolu.mat.Item ſic in caſu.l.
3 conuenerit.in fin.cum l.ſeq.ff.de pig.actio.† vbi non ſeruatur pa
ctum,ꝗ non liceat creditori vendere pignus;imo eo non obſtan
te poteſt vendi interueniente triplici denunciatione;quia pecca-
tum iſtud eſt ꝫ publicam vtilitatem & ibi not. Itē in caſu.l.quod
prohibet.ff.de poſtula.& plenè not. in l.ſi quis in conſcribendo.
C.de pact.per glo.& doc.Item in pacto.l.commiſſoriæ. vel ei ſi-
mile quod in pignoribus eſt reprobatum eadem ratione, ne ho-
mines indigentes pecunijs depauperentur diſponendo talia pa-
cta,ad quæ pp indigentiam faciles ſunt.C.de pac.pigno.l.1.& l.
fi.Et ibi vr̃ eſſe glo.ordi.decidens hoc dubium;dicit enim non va
lere pactum,ꝗ debitor non poſſit ſoluere debitum & liberare rē
ſuam datam pignori,ſi in eo non apponitur certum tp̄s,quaſi ſit
ſimile pacto legis commiſſoriæ;eodem mō non debet valere, ne
poſſit ſoluere pro liberando perſonam ſuam ab obligatione p-
ſonali qua tenetur,cum libertas pſonæ dignior ſit q̃ libertas rei,
ſicut & ipſa perſona dignior eſt q̃ res.ff.de vſuris.l.in pecudū.C.
de ſacroſan.eccle.l.iubemus.Et plus intereſt hominum poſſe li-
berare ſeipſos,q̃ res ſuas,eo quia ſi nō poſſet quis pro libito vo
luntatis ſoluendo ſe liberare,cogetur perpetuò eſſe procurator
& cuſtos creditoris in cuſtodiendo rem debitam,quod eſſe non
debet.ff.ſolu.matr.l.ſi mora.ff.ad trebel.l.poſtulante.§.fin. & da
bitur materia malignandi creditori; quia petet eo tempore quo
1 debitor non habebit facultatem ſoluendi,& anguſtabit debitorē
qui obtuliſſet tempore quo ſine ſuo incommodo poterat ſoluere,
& creditor ſine iuſta cauſa recuſauit recipere,quod tolerari non
debet.ff.de actio.empti.l.ſi per emptorem. in fi. cum ibi nota.in
glo.quæ facit ſatis ad propoſitum.ff.de peri.& commo. rei ven-
di.l.illud.§.fi.& quod no.in Specu.de arbi.§.finali. verſicu.pone
igitur.Ne igitur det materiam committendi talem dolum, de-
bet conuentio eſſe nulla.l.cōuenire.ff.de pac.dota.Præterea poſ-
ſet offerri creditori quod ei debet & ſe liberaret, vel etiam rem
ſuam competit debitori iure cuiuſdam facultatis, ſicut ire p viā
publicam non ratione iuris formati,propter quod dicunt doct.
ꝗ huic facultati vel aduerſus eam nunquam præſcribitur. argu-
men.l.viam publicam.ff.de via publica.non ſic in iure offerendi
quod habet ſecundus creditor aduerſus primum, vt confir-
met ſibi pignus; quia illud nō iure meræ facultatis competit, ſed
tanquam ius in eſſe formatum, vt not.per doct.in l.cum notiſſi-
mi.circa princ.C.de præſcript.triginta annorum.& ff.de vſucap.
l.pigno.per Bart.Sed ea quæ competunt alicui per modum nu-
dæ & ſimplicis facultatis,non poteſt quis per pactum a ſe abdica
re;quia non ſunt quid ſeparatum ab ipſa libertate, quæ eſt natu-
ralis facultas eius quod cuique facere libet.ff.de ſtatu homi.l. li-
bertas.quam quis ſolo pacto non poteſt a ſe abdicare,niſi quan-
do uendit ſe ad precium participandum,vt hæc patent ex no.per
Barto.in l.is poteſt.ff.de acquir.hæredita. in 1.& 2.reſpon.quod
etiam confirmatur. Nam ſi debitor per lapſum temporis ſeu per
præſcriptionem non poteſt hanc facultatem offerendi & ſe libe-
randi perdere,multominus per pactum; quia potentior eſt in
hoc præſcriptio quàm pactum.l.ſed ſi inter.cum ibi not.ff.de ſer
ui.urba.prædio.& not.in l.proprium.ff.commu.prædi.& not.in
l.1.C.de ſer.fugi.in 3.oppo.per Cyn. C.de diuer. & tempo.præ-
ſcrip.l.longe.¶ Concludo ergo dictum debitorem non obſtāte
dicto facto poſſe offerre,& ſe liberare ipſo iure,ſi hoc facit in iu
dicio.l.ſi rem.§.fina.ff.de pigno.actio.uel extra iudicium, ſi etiā
conſignet & deponat.l.obſignatione.C.de ſolu. vel ope excep. ſi
non in iudicio nec ꝯſignet, & poſtea contingit frumentum per-
di.l.qui decem.in prin.ff.de ſolu.

S V M M A R I A.

1 *Arbitris duobus diſcordātibus ſi tertius iungat̃, an tertio, an verò aliis ſit ſtādū.*

2 *Venditione perfecta periculum eſt emptoris, niſi aliter conuentum ſit.*

CONSILIVM CXLV.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Videndū eſt
primo cuius iſto
rū trium ſniæ ſtandū ſit.Et vr̃ ꝗ ſniæ illius q abſoluie
ff.de re ind.l.inter pares.poſt prin.verſi.in alijs autem
cauſis &c.Sed ibi loquit̃,qn̄ iudices ſunt pares numero.Hic verò
ſunt diſpares.Ideo vr̃ dicendum, ꝗ ſtandum ſit ſniæ vltimi q cō
demnauit in lib.25.duplici rōne.Prima, quia in illa ſumma con-
2 cordat ēt primus, q ꝯdamnauit in duc.50 † cum in maiori ſum-
a ma inſit minor.[a] vt eſt caſus in l.diem proferre.§.ſi plures.ff.de
arbi.& in c.1.extra eo.tit.lib.6.& ibi eſt gl.ordi.ꝗ ſi ex tribus ar
bitris duo ꝯcordant in ꝯdemnando,& ēt in ſumma ꝯdemnatiōis,
puta in 10.tertius verò abſoluit,ſtatur ſniæ duorum ꝯdēnantiū,
ſed hic dicti duo ꝯcordāt in dicta maiori ſumma;igit̃ &c. Secūda
ratio eſt, quia dr̃ ꝗ ille tertius fuit aſſumptus in caſu diſcordiæ.
Et per conſequens vr̃,ꝗ eius ſolius ſententiæ ſtandum ſit, etiam
b ſi alius ſecum non concordaret,[b] prout vr̃ eſſe text. in l.item ſi
vnus.§.principaliter.in fine.ff.de arbit.C.de appel.l.in offeren-
dis.verſi.ita tamen &c.& not.in Specu.de arbit.§.fina.verſic. ſed
nunquid. iſte tertius ſic datus eſt arbiter &c.in fin.licet Bald.ali
ter videatur dicere in l.1.C.de his quæ pœnæ not.in 1. oppo. ꝗ
non ſtatur ſententiæ ſolius tertij, ſed debeat concordare cum al
tero ex duobus. Sed quamcunque opinionem teneamus, habe-
3 mus intentum, quia hic concordat, vt dixi. ¶ † Secundò viden-
dum eſt, an ſententia dicti tertij fuerit & ſit iuxta. Et videtur ꝗ
non,quia iſte reus & emptor debuit omnino abſolui. Nam licet
poſt perfectam emptionem periculum rei emptæ pertineat ad
emptorem,ſiue contingat caſu fortuito, ſiue culpa leuiſſima vē
ditoris,de qua non tenetur,quia ꝯtus celebratur gratia vtriuſ-
que.l.neceſſariò.ff.de pericu. & commo.rei vendi. iuncta.l.ſi vt
certo.§.nunc videndum.ff.commo.potuit tamen venditor in ſe
ſuſcipere dictum periculum;& tunc de ipſo tenetur, quia ꝯctus
ex conuentione legem accipiunt.l.1.§.ſi conuenerit.ff.depo.Sed
hic ſuſcepit,vt patet ex diſpoſitione primi & vltimi teſtis.Si ergo
fuit actum in compromiſſo,ꝗ deberent pronunciare de iure tan
tum,vr̃ dicta ſententia nulla; quia non ſeruata forma compro-
miſſi.vt not.Bar.in l.diem.§.ſtari.ff.de arbitris.

a ¶ Minor.ad de Bald. in conſi. 247. in 1. parte.

b ¶ Non concordaret. ſed quid ſi ambo arbitri concordarent ſed tertius diſcordaret cui ſententiæ ſtandū ſit vide D. Bart. Sozi. in conſ.54. per totum. in 1. parte. ubi ēt an p electiōem arbitri uideat̃ amittere pr̄āē laudanda.

S V M M A R I A.

1 *Inueſtituræ tenor debet ante omnia attēdi in rebus emphiteuticis uel feudalib.*

2 *Pater ſi acceptat pro ſe, filiis, & hæredibus ſuis remen emphi. qui non erit hæres patris in bonis patrimonialibus, an ſuccedat in bonis emphiteuticis, nec ne.*

CONSILIVM CXLVI.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Viſo puncto
ſuprascripto cum
hia q̃ ſuper eo ſcripta & conſulta ſunt, ꝯſiderandum
eſt primò ꝗ in his bonis,de qbus agitur, debet ſucce
di ſm tenorē inueſtituræ, poſtquam p illam datus eſt ordo ſuc-
cedendi,nō ſm formā ſtatuti vel decreti ſummi pontificis; quæ
tunc debent locū habere, qū de ordine inueſtituræ aliter nō ap-
paret, alias ille pcipuè ſeruandus eſt. vt in vſi.feu. de duo.fra. de
nouo benefi. inue.c.j.ad fi.& qd̄ ibi p Bal.expreſſè.C. de iu.em-
phi. l.j.circa prin.ff.de ver.ob.l.ſi qs ſtipulatus ſticum aut pam-
philum ibi,reſpiciendus erat ſeruo &c.Tenor aūt inueſtituræ dī
cit p ſe,ſuiſq; filijs,& nepotibus maſculis, & eis deficiētibus fœ
minis legitimis & liberis q̃ viros legitimos habeāt, uel accipiāt,
2 & res pr̄is poſſideant &c.† Notanda ſunt ad ppoſitū verba illa,
& res pr̄is poſſideant, q̃ exponunt̃.i. bona ſeu hæreditatē.C. de
pac. l.licet circa princ. & ibi Bar.hoc notabiliter colligit.facit.l.
nam qd̄ in fi.cū l.ſeq.in prin.ff.ad treb.Perinde eſt ergo,ac ſi di-
ctū fuiſſet p ſe,& ſuis liberis,& hæredibus primò maſculis,dein
de fœminis.Et ſic requirit̃, ꝗ ſint hæredes inueſtiti liberi q pe-
tant ſe admitti ad ſucceſſionē iſtorū bonorū, licèt ſi dicta verba
nō fuiſſent appoſita,ſecus;nō tn̄ ſuccedent p portionibus hære-
ditarijs,ſed viriliter,vt hæc habent̃ ex no. p Bar. in l.vt iuriſiu.§.
ſi liberi.ff.de ope.lib.ff.de libe.& poſth.l. gallus.§.j. an̄ fi. & Bal.
C.de oper.lib.l.liberti libertæq;.in 8.col.ver. q̃ro qd ſi filius re-
nūciauit.plus dicit Bal.in l.2.C.de ſu.& legit.ꝗ emphiteuſis ec-
cleſiaſtica nō trāſit ad filios vel nepotes, niſi ſint hæredes patris,
vel aui;& ꝗ iſta duo requirunt̃,ꝗ ſint deſcendentes,& ꝗ ſint hæ
redes,p tex.in Auth.de nō alie.§.emphiteuſim.& p glo.q eſt in l.
ēt in prin.ff.ſol.mat.ſicut in feu.ut in vſi. feu.ti.an ag. uel fi. c.fi.
niſi fuerit dictum expreſſè ꝯtrium, ꝗ tranſeat ſiue ſint hæredes,
ſiue non. Et ea quæ not. Barto. in §. ſi liberi dicit procedere in
alia emphi. non eccleſiaſtica ſm quæ etiā ſi hæc verba prædicta,

& res

& res patris poſſideant, nõ fuiſſent appoſita in inueſtitura, idem
eſſet vt nepotes non poſſent venire ad iſta bona, niſi eſſent hr̃des
aui. Mõ ea his q̃ narranĩ in puncto apparet ꝙ ille nepos & neptis
non ſunt hr̃des auo, quod patet q̃a dr̃ ꝙ pr̃ ſubſtituit filias eius, &
de nepotibus ex eis nõ fecit mentionẽ. Et ꝙ duæ de dictis filiabus
ex quibus dicti nepotes nati ſunt, mortuæ ſunt uiuente patre eo-
demq́; teſtatore ſuperſtite tertia filia. ſ. Vrſolina, ſicq́; portiones
illarum defunctarum ſibi accreuerunt. C. de cad. toll. §. pro ſecũ-
do. & §. his ita. circa medium. excluſis nepotibus qui nec ea teſtõ
põt uenire, quia non fuerunt ſubſtituti. ff. de hære. inſti. l. quidam
cum filium. nec ab inteſt. ſtante cã teſtati. l. quãdiu. ff. de acq. hær.
nec iure tranſmiſſo, quia ſpes inſtitutionis non tranſmittitur, ſi-
cut nec ſubſtitutionis. l. ſed ſi plures. in prin. & l. qui habebat. ff.
de upl. & pup. nec hæreditate non adita. C. de in. delib. l. q̃m ſoro-
rem. Nec ob. ſi dicatur, ꝙ imo teſtm̃ iſtud debet dici nullũ, quia
dicti nepotes reperiuntur in eo fuiſſe præteriti ſine cauſa tẽpore
mortis aui. materni ſubductis matribus eorũ de medio. ergo &c.
ff. de iniu. teſta. l. poſthumorum. iunctis his quæ notan. per glo in
Auth. de hære. & falci. §. exhæredatos: quia ſi uerum eſt, quod in
pũcto proponitur, ꝙ extaret agnatus qui ex forma ſtatuti filias
fœminas excludit, & per ꝯñs deſcendentes ex illis a ſucceſ. inteſt.
iux. no. per Bar. in l. 2. §. fi. ad Tertul. & per Bal. in l. maximum ui-
tium. C. de libe. præte. præteritio ipſorum uel ab eis deſcẽdentiũ
non uitiat teſtm̃, ut ibi not. q̃m eis non debetur legitima, cum ſit
portio portionis debitæ ab inteſt. l. cum q̃ritur. & l. parẽtibus. C.
de inof. teſt. Et hic nulla portio debetur filiabus prædictis, uel de-
ſcendentibus ab eis de ſucceſ. ab inteſta. ſtante agnato. licẽt ipſæ
filiæ ſint dotandæ. Sed hic dos non eſt portio uel quota hæredita-
tis, pp quam poſſit dici eas ſuccedere, & legitima deberi eis. Cõ-
ſtat aũt ꝙ præteritio non uitiat, niſi cum ſit de illis, quibus debeť
legitima; ut patet ex uo. per doc. in locis ſ̃alle. & per Bar. in l. Ti-
tio centum. §. Titio genero. ff. de condi. & demon. Præterea ſi di-
ctus agnatus fuiſſet hæres inſtitutus, excluderet filias & deſcẽden-
tes ex eis a rumpendo ratione præteritionis, ſicut excluderet eas
a ſuccedendo ab inteſt. ne ſit deterioris ꝯdõnis, cũ habeat uolun-
tatem defuncti expreſſam, q̃ cùm nõ habet arg. ff. de leg. 2. l. Titia
Seio. §. fi. ff. de uul. & pup. l. ſi filius qui patri. uer. præſertim. Eo-
dem ergo modo ſi fuit inſtituta filia, uel ẽt quidã extraneus ipſo
agnato prætermiſſo, quia talis inſtitutus ſubrogatur in locum di-
cti agnati; pront in ſi. not. gl. in anth. hoc amplius. C. de fideic. cir-
ca medium, & in corp. unde ſumitur, & ſic excludere debet a rũ-
pendo, ſicut excluderet ipſe agnatus inſtitutus cuius loco ſubro-
gatur. arg. ff. de condi. & demon. l. Titia. §. filia. ff. ſi quis cau. l. cũ
qui. §. qui iniuriarum. cum ſi. Item non obſtat ſi dicatur in bonis
eccleſiaſticis, de quibus agitur, nõ ſucceditur ab inteſt. ſm formã
ſtatuti, ſed ſm formam iuris cõis uirtute decreti apoſtolici; unde
ab inteſtato nepotes iſti ſucceſſiſſent in iſtis bonis unà cũ filia te-
ſtatoris eorum matertera, poſtq̃ non extabat filius maſculus. Et
ſic vr̃, ꝙ ſaltem quantũ ad iſta bona debeat cẽſeri teſtm̃ iſtud nul-
lũ; nec vr̃ hoc inconueniens q̃m iſte teſtator cenſeť duplex habuiſ-
ſe patrimonium, poſtq̃ habebat bona diuerſarum cõdõnum, in
quorum q̃buſdã ſuccedebaĩ ex forma iuris municipalis, & in q̃-
buſdam ex forma iuris cõis; ſicut dicunt doc. de illo qui habet bo-
na in diuerſis territorijs, in q̃bus ſunt diuerſa ſtatuta in mõ ſucce-
dendi. ut no. Cy. & alij in l. cunctos popu. C. de ſum. tri. ſed rñdeť
ꝙ imo iſto caſu non ſucceaſiſſent iſti nepotes ab inteſtato unà cũ
filia in bonis iſtis, poſtquam ſtante iſto agnato non ſucceſſiſſet in
alijs. Et hoc pp tenorem inueſtituræ, quæ req̃rit ꝙ res patris uel
aui habeant ad hoc, ut ſuccedant in iſtis, & ſic ꝙ ſint hæredes pr̃is
uel aui in alijs bonis, quod hic nõ eſt. Præfatũ ergo decre. locum
haberet, q̃n inueſtitura fuiſſet facta ſimpl'r pro ſe, & ſuis deſcen.
ſeu filijs & nepotibus; & ſic non req̃reret, ꝙ eſſent hæredes; p̃ ſup-
poſita tñ opi. Bar. qui ſentit, ꝙ tunc non requiritur, ꝙ ſint hr̃des
in d. §. ſi liberi. licet Bal. ꝫ, vt s. dixi in d. l. 2. C. de ſuis & legiti. Et
in dicto caſu procederet opp. s̃. facta. videlicet ꝙ ſaltem quãtum
ad hæc bona teſtm̃ poſſet dici nullum, & per ꝯñs in alijs bonis ſo-
la filia ſuccederet ex teſtõ; in iſtis uerò tã filiæ, quàm nepotes, &
neptes ab inteſtato; ſicut uidemus in milite qui põt in uno patri-
monio decedere teſtatus, in alio inteſtatus. C. de teſt. mil. l. 1. & l.
q̃q̃. cum ibi plenè no. Et ꝯſtat, ꝙ nepotes & vlteriores ea uno fi-
lio ſuccedunt cum patruis & materteris, filijs, & filiabus teſtato-
ris. C. de ſuis & legiti. l. 3. Non ergo excluduntur iſti nepotes &
neptes ab iſtis bonis p ſtatutum ṕdictũ; cui decre. Papa uult dero-
gare quantũ ad eccleſiaſtica bona, ut nõ deferantur ſm formã ſta-
tuti, ſed ſm formã iuris cõis; ſed excludunĩ pp tenorem inueſti-
turæ, cui Papa derogare uoluit; q̃a req̃rit ut q̃s ſit hæres pr̃is in a-
lijs bonis, ad hoc ut ſuccedere poſſit in iſtis. ſed iſti nõ ſuccedũt ĩ
alijs ſtante agnato ex forma ſtatuti, cui Papa in hoc & quantum
ad alia derogare noluit; igiĩ nec in iſtis; & per ṕdicta tollunĩ plu-
res pplexitates tactæ in allegationib', ſi bene inſpiciaĩ. Nec obſt.
ꝙ iſte eſt nepos maſculus, & ſic comprehendi vr̃ in inueſtitura.
Nam ꝯtrium determinat Spec. in tit. de locato. §. nũc verò aliqua.
ver. 166. ꝙ non cõprehenditur niſi deſcendat ex maſculo. & Bal.
in l. 1. C. de ꝯdi. inſer. & in auth. ſi quas rui. in fi. C. de ſacroſan. ec-
cle. & Ricar. malum. in q. diſputata p eum, q̃ incipit. titius habẽs
duos fratres. quam refert Io. an. in addi. Spe. ti. de teſta. ſup rubr.
in vlti. q. Præterea ẽt in eo viget defectus prædictus, q̃a nõ habet
bona aui mr̃ni. Quod aũt dr̃ de ordine inter filios & nepotes nõ
multum vrget, q̃a illud ꝓcederet de filijs ad nepotes, vel neptes
ex eiſdem, q̃a illi ꝓcedũt a parentibus eorũ, iõ debẽt vocari poſt
illos. iuxta plenè no. in l. gallus. §. 1. ff. de lib. & poſth. Non aũt ꝓ-
cedi de filiis & nepotibus, ſeu neptibus ex alijs filijs, vel filiabus;
q̃a illi ſuccedunt loco parentum ſuorum, & ꝯcurrunt cũ patruis
auũculis, amitis, & materteris; ſicut & parentes eorũ ꝯcurriſſe ut
C. de ſuis & legi. l. 3. ¶ Concludiť ergo p primas rõnes tm̃ filiam
ṕdictã ṕferendam in his bonis emphiteuticis ṕfatis nepotibus &
neptibus hr̃ditatem aui materni non habentibus.

S V M M A R I A.

1 *Mulier uidua propter commiſſum ſtuprum ita perdit dotem applicandam agnato defuncti, ſicut uiuente marito, ſi committat adulterium, 2. 3. 4.*

2 *Vidua non habens unde ſe alat, debet ali de bonis quondam mariti, etiam ſi non habuiſſet dotem.*

3 *Exceptio dilatoria orta ante litem conteſtatam, & non oppoſita non poterit poſtea opponi.*

4 *Defunctus qualiter offendatur.*

CONSILIVM CXLVII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Reuocaĩ in
dubium, ſi mu-
lier exiſtẽs in viduitate cõmittat ſtuprũ, deinde agat
ꝯ fratrem & hr̃dem quondã mariti ad repetitionem
dotis, an poſſit repelli & dos debeat cedere lucro
dicti hæredis rõne ṕdicta. Et vr̃ dicendum quòd non debeat lu-
cro cedere, nec poſſit repelli triplici ratione. ¶ Prima quia iura
loquentia de hac materia loquuntur in adulterio, quod com-
mittitur a nupta, vt propter ipſum debeat dotem perdere; quia
per ipſum violatur matrimonium. C. de repud. l. conſenſu. poſt
medium. & in c. plerunque. de dote poſt diuor. reſti. Sed in vidua
committitur ſtuprum, non adulterium. ff. de adulte. l. 3. l. inter li-
beras. §. 1. nec per ipſum videtur violari matrimonium, quod
non eſt. igitur &c. Sed ad hoc poteſt reſponderi, quòd non ſo-
lum propter adulterium per quod violatur verum matrimoniũ
a mulier perdit dotem, ſed etiam propter ſtuprum * per quod vio-
latur matrimonium putatiuum; vt patet cùm putatur matrimo-
nium tenere, & tamen non tenet; vt no. per glo. in d. c. plerunq;.
& etiam per alios docto. & etiam in dicta l. conſenſu. in gl. mag.
ſuper verbo annum. in fin quæ hoc tenet per tex. in Authent de
nup. §. ſi verò ab initio. eodẽ mõ videtur ꝙ perdat pp ſtuprum,
per quod violatur matrimonium fictum, quod eſt durante vi-
duitate; quo tempore cenſetur & fingitur præcedens matrimo-
nium durare, in Auth. de nup. §. ſoluto. C. de bon. mater. l. fi. ff. ad
munici. l. filij. §. vidua. de ſena. l. fœminæ. in fi. & quod no. in c. ex a
parte. in fin. magnæ glo. de foro competen. Sic enim durante vi-
duitate gaudet priuilegio primi matrimonij. vt d. ll. & quod in
eis not. ita debet eam inuiolatam conſeruare, aliàs debet puniri
ſicut violans matrimonium putatiuum; ratione cuius ſortitur
priuilegiũ in quaſi dote, ſicut in vera dote. l. ſi cum dotem. §. fi.
ff. ſolu. matrimo. Sicut enim non licet violare verum matrimo-
nium, ita nec opinionem matrimonij vel fictionem. argu. not. in
2 dicto c. plerumque. † Nam ea iſtens in viduitate deberet ali de bo-
nis quondam mariti, ſi eſſet egena, etiam ſi dotem non habuiſ-
ſet. vt not. Cyn. in dicta l. fina. C. de bon. mater. propter memo-
riam bene tranſacti matrimonij. l. vnum ex famil. §. fin. ff. de leg.
2. Igitur & pœnam de ipſius violatione ſuſtineat; iuxta illud. Cõ-
moda qui ſentis iungas onus emolumentis. ff. de reg. iu. l. ſm na-
turam. ¶ Secundò facit ꝓ hac muliere, q̃a res nõ debet incipere
ab eo caſu quo cœpta finireť. ff. de vſufru. l. titio cũ morteť; ſed ſi
adulteriũ

a ¶ Propter ſtuprũ. ſed aliquid pp ſtuprũ amittitur ſucceſſione filij, unde Bal. in conſil. 209. in 3. parte.

adulteriũ fuiſſet cõmiſſum viuente viro. Et ſic fuiſſet acquiſitum viro ius accuſandi eã ꝓ lucro dotis, eo mortuo in iudiciũ illo nõ deducto nõ trãſmitteretur ipſum ad ſuos hæredes, ſed extingueretur morte.l.rei iudicatæ.§.j.in fi.ff.ſol.ma. C.de reuo.dona.l.fi.no.in Spe.de dona.inter vi.& vxo.§.formatis. ver.quid ſi mulier.igitur nõ debet hoc ius q̃relæ in pſona hæredum incipere, poſtquã cœptum in perſona viri finiretur in pſona hæredũ. Sed ad hoc rñdetur, ꝙ nõ eſt eadem rõ, iõ non valet argumentatio. Nam ſi cœptum eſſet in pſonam viri, iõ non tranſiret ad eius hæredes; qa moriendo cenſeretur ipſum remiſiſſe, ſicut & aliàs accuſationes tẽdentes ad vindictam, vt iniuriarũ.ff.ſi quis can.l.eum qui.§.q iniuriarum.ff.de priua.delic.l.j.ſed ſi nõ erat ortũ uiuente uiro, nõ põt dici remiſſum ꝑ eum, iõ nõ ꝓhibetur incipere in pſonam hæredum.

3 † ſimi. uidemus in excep. dilatoria, q̃ ſi orta erat añ lit. ꝯte. & nõ fuit oppoſita nõ põt poſtea opponi; qa cẽſetur remiſſa.C. de ꝓcu.l.ita demũ. Et tñ ſi oriatur poſt lit. ꝯte. nõ ꝓhibetur opponi; qa nõ põt dici remiſſa ꝑ ꝯteſtõnem, q̃ tunc nata nõ erat, ſed nata eſt poſt.C.de conſ. eiuſdẽ li.l.2. Et iu mota q̃ cõmiſſa ante lit. conte. non põt poſtea purgari, & tñ ſi cõmittitur poſt, purgari põt uſq;

2 ad ſniam.C.de trãſac.l.ſi maior, & ibi no.& in l. ſiue apud acta. & ibi no.circa fi.gl.fi.eo.tit. ¶ Tertiò facit pro hac muliere, qa tũc

a uir lucratur cũ accuſat uxorẽ de adulterio [a] ad ſeparationẽ matrimonij olim, & ſe inſcribit ad pœnã talionis, in auth.ut lice.ma. & auiæ.§.quia uerò.& no.Bar.in l.miles.§.2.ff.de adul. uel hodie ad ſeparationẽ thori, ut in c.plerunq; ſupra alle. Sed hic neutrum iſtorũ fecit, ſed certè primũ nõ eſt uerũ, quia cũ accuſ is criminaliter, & ſe inſcribit; dos non cedit lucro uiri, ſed mulier unà cũ dote & aliis ſuis bonis detruditur in mon. ne ſit ei oneroſa certa parte ipſorum aſsignata cõſanguineis. in Auth.ut nulli iudi.§.adulterã. poſita.C.de adul.auth.ſed hodie. Secundũ uerò quod agatur ciuiliter ad ſeparationẽ thori, bene eſt neceſſariũ. ut d.c.plerũque. & no.gl.in l.conſenſu.ſ.allega.in gl.ma.in 3.ſolu.& probatur in c. tuæ.de ꝓcu.tñ tũc eſt illud neceſſariũ, cũ matrimoniũ cõſtat. Sed ſi ſolutũ erat olim diuortio, ſufficiebat excep. ut colligitur ex.l. cũ mulier.ff.ſol.ma.& qđ no.Spe.in d.§.forma.verſ.qđ ſi mulier. in fi.ſm Albe.pap.cũ quo Ioã.An.ibidẽ in addi. dicit cõncordare Accur.in l.j.§.illo ꝓculdubio in j.gl.C.de rei uxo.act.idẽ ergo in caſu noſtro, ubi ſolutũ eſt morte ſtãtibus his de quibus.ſ. ¶ Quartò facit pro iſta dña, qm̃ pœna amiſsionis dotis ꝑꝑ adulteriũ imponitur ꝑꝑ offenſam & iniuriã q̃ fit marito l.ꝯſenſu.C.de repud. Sed mortuo nõ uidetur poſſe inferri iniuria, uel offenſa, qm̃ defunctus nõ hẽt animũ qui poſſit ad iracũdiã prouocari, ergo &c. C.de inoff.teſt. l. cũ te. & l.filia in orbitate. & qđ plene no.Bar.in

4 l.licitatio.§.quod illicite.ff.de publi. † Sed hic reſpõdetur, ꝙ imo defunctus põt offendi.ff.đ his qui.ut indi.l.1.& no.C.eo.ti.l.foro rẽ.ff.de religio.& ſump.fune.l.& ſi quis.§.iudex. & proſecutio talis iniuriæ uel offenſæ ꝑtinet ad eius heredes.ff. de iniuriis. l. 1. §. & ſi forte. ¶ Prædictis ergo nõ obſtãtibus ſub correctione potioris ſniæ.ff.qui pot.in pig.ha.l.claudius fœlix.uĩ dicendũ de rigore iuris, dictã mulierẽ ꝓpter dictũ ſtuprũ in uiduitate cõmiſſum debere dotẽ perdere, & ſic eã poſſe repelli excep. ſi eã petit, & ꝙ debet apud fratrẽ dicti defuncti & hæredes eius remanere; tanq̃ principaliter offenſũ ex offenſa facta defuncto ꝑ iura.ſ.alleg.& ẽt per tex.cũ gl.& per id quod ibi no.Bar.in l.penul.C.de adulte. ubi patet, ꝙ uidua nõ dẽt uiduitatẽ ſtupro maculare. Et ſi ꝯ facit maritus ſi uiuit, quia ſi matrõniũ fuit ſolutũ diuortio, principaliter offenditur, & præfertur in accuſatione omnibus aliis, ſicut ſi cõmiſiſſet adulteriũ durãte matrimonio. Et eodẽ modo ſi ſolutũ eſt ꝑ mortẽ uiri, tã ipſe uir defunctus quàm hæredes eius, & eius cõnſanguinei ſimiliter principaliter offenduntur, ut ibi ſignanter no. Bar. Igitur poſſunt petere eã puniri, ſicut puniri deberet ſi durãte matrimonio commiſiſſet adulterium, & ꝙ pœna debeat eis tanquã principaliter offenſis applicari. ff. de litigi.l.fi.& d.l.1.§.ſi forte.ff.de iniuriis.iſſcto.c.plerũq; de dote poſt diuor.reſti.

¶ Particula teſtamenti dominæ: F.

¶ Item reliquit Dorotheæ eius nepti quondã Alexandri de Venturino duc. centũ auri pro maritãdõ ipsã, & in auxiliũ ipſam maritãdi, & ſi decederet anteq̃ nuberet, uoluit & ordinauit dicta teſtatrix, ꝙ dictum legatum deueniat in hæredẽ ſuũ infraſcriptũ.

SVMMARIVM.

Legatum factum pro aliqua maritanda debetur etiam ea nubente in uita relinquentis, ſi non mutetur teſtamentum.

CONSILIVM CXLVIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Proponitur in facto, ꝙ q̃dã teſtatrix in ſuo teſtõ reliq̃t cuidam ſuæ nepti nõdũ nuptæ duc.centum ꝓ ipſa maritanda & in auxilium nubendi. Et ꝙ poſtea ipſa teſtatrice viuente p̃fata neptis fuit maritata & dotata ꝑ alium. Et ꝙ poſtea dicta teſtatrix deceſsit cum eodem teſtõ aliter nõ mutato. ¶ Quæritur nunc, vtrum dicta legataria poſsit petere dictum legatum. Et vr̃ ꝙ non, qa cã ꝑꝑ quã dictum relictum fuit factum, vr̃ finita, & ꝙ amodo nõ poſsit impleri ex dicto legato, poſtq̃ iã nupta eſt. ergo &c. ꝑ ea q̃ hñr ꝑ Bart. in l.lucius.la.j.ff.de lega.2. Sed Guilliel.de Cu.mouet iſtud dubiũ in proprijs terminis, & determinat ꝯrium in l.cũ is.§.ſi mulier. ff.de ꝯdi.indeb.ꝑ l.publius.in prin.ff.de ꝯdi. & demõ. vbi vr̃ hoc expreſſè ꝓbari: & Ray.de ſorli.tenuit idem ꝑ l.hæc ergo.la.j.eo.tit.vbi dicit eſſe caſum. Nec ob. no.per Bar.in d.l.lucius. qa Bal. ipſum & rõnem ſuam reprehendit in l.filia legatorum.C.de leg. vbi dicit ꝙ cã non dr̃ finita vel extincta, ſed adimpleta. Iõ nõ debet extingui legatum. Præterea ſi quantitas legati eſt tã magna, ꝙ ꝯueniat doti, cenſetur relicta ꝓ dote nõ ꝓ expenſis nubendi, ſed dos põt augeri ꝯſtante mr̃imonio. ergo &c. ſm eundem Bart. in d.l.lucius.qui hoc tenet qñ relictum fuit factum pro dote. Si ve- a rò eſſet parua, ita quòd non videretur relicta pro dote, dicto caſu vr̃ legatum deberi. per dictã.l.publius. vbi reliquit in honorem conſulatus, & ſic pro expenſis incumbentibus; & tñ ibi dr̃ legatum deberi, licèt legatarius viuente teſtatore ꝯſulatum fuerat adeptus & expenſas de ſuo fecit. præterea teſtatrix ſi ſciebat eam nuptam & teſtm̃ in illa parte non mutauit, cenſetur voluiſſe decedere cum eodem teſtõ, vt l.athletæ.§.dat remiſsionem.cũ ibi no.ff.de excu.tut. ¶ Et ita dico ego Paulus de Caſtro vtriuſq; iuris doctor & ad fidem me ſubſcripſi, & ſigillaui.

¶ De adulterio. Quibus autem caſibus vir ꝓpter adulterium vxoris lucretur dotem. uide Bald. in c. fi. ... in s parte.

¶ Caſus.

¶ Quædam dña.K.nupſit cuidam.H.nulla dote interueniente, q. H.poſtea ſuperſtitibus tribus cõibus filiabus deceſsit teſtatus, dictæ eius quondam filiæ in modum tranſactionis & ꝯcordij habuerunt tertiam partem hr̃ditatis, reliquas verò duas partes habuerunt F.& N.teſtatoris agnati. deinde dicti F.& N.certas poſſeſsiones ceſſerunt & tradiderunt memoratæ dñæ.K. quæ aliter inops erat ex bonis dictæ hr̃ditatis, & ſimiliter poſtea prædictæ eius filiæ cum authoritate iudicis tutorum & curatorum ſuorũ, cùm vna tunc earum eſſet pupilla, aliæ verò adultæ ſeu puberes earum matri certas alias poſſeſsiones ceſſerunt & tradiderunt vt apparet ex publico inſtrõ ſub his verbis. videlicet. Cum hoc ſit ꝙ dicta.K.vxor quondam dicti.H.reſtaret habere debere a filiabus ſuis prædictis communibus ſexcentos ducatos pro completa ſolutione omnium dotium ſuarum & omnium iocalium ſuorum, quæ omnia, ſcilicet dos & iocalia pro bono pacis & amicorum interuentu per hæredes quondam dicti.H.in mille ducentis ducatis conſtituta fuerunt; & pro partibus.F.& N.aſsignatæ fuerunt dictæ dñæ.K.tales poſſeſsiones pro ſexcentis ducatis, vt ibidem partibus præſentibus dicta domina manifeſtè confeſſa fuit; propterea dictæ eius filiæ ceſſerunt, tradiderunt, tranſtulerunt, & mandauerunt prædictæ earum matri iure proprio, & pro libero, & expedito, ſaluo iure conductorum, talia bona & poſſeſsiones ſpectantia & pertinẽtia dictis ſororibus, quæ per prædictũ. H.earum patrem tenebantur & poſsidebantur tempore vitæ & mortis ſuæ ad habendum, tenendum, poſsidendum, & quicquid prædictæ dominæ.K.deinceps placuerit continuè faciendum, cũ omnibus & ſingulis actionibus, iuribus, integro vſu, & actione dictis filiabus pertinentibus. Conſtituentes etiam ipſam procuratricem in rem ſuam, ac ſe poſsidere eius nomine, donec tenutam & corporalem poſſeſsionem apprehenderit. Promittentes inſuper quòd prædictæ earum matri vllo tempore non inferrẽt quæſtionem, litem, & controuerſiam pro bonis prædictis; imò defendent, conſeruabunt, & manutenebunt, & in nullo vnquã contrafacient vel contrauenient. hoc inſuper pactum adijciẽtes, ꝙ quandocunq; dictæ dominæ vel earum hr̃des offerrent dictæ earum matri dictos ſexcentos duca. infra tempus duodecim annorum, ꝙ ipſa teneatur reſtituere bona & poſſeſsiones ſupradictas; renunciaueruntque cum iuramento cõditioni ſine cauſa, reſtitutioni, appẽni, ſupplicationi, & ſimilibus remedijs &c. ¶ Subſequenter ante finitum tempus memoratum duodecim annorum maior eadem.K.an.xxx.contracto & ꝯſummato ſcđo matrimo-

matrimonio eſt. V. alienigena, & nihil in patria habente nulla dote propterea ſpãliter ↄſtituta ac nullo dotis inſtrõ ↄfecto ex eodem duas genuit filias, poſſeſſiones ꝑdictas per F. & N. ↄſignatas & vt ſuprà traditas de ↄſenſu ſecundi mariti alienauit cuidã, demũ eadẽ dña. K. ↄdito teſtamento deceſsit, in quo filias primi mr̃imonij in exigua quantitate inſtituit ẽt longe minori legitima; filias verò ſecundi mr̃imonij vl'es hæredes inſtituit, quibus ſubſtituit eius ſm virũ, ita vt toto tpe vitæ ſuæ ſit vſufructuari⁹; eo verò defuncto medietas bonorũ deueniat in fratrem teſtatricis & eius hæredes, alia verò medietas in filias primi mr̃imonij, & earum hæredes, quos maritum, ſ. & fratrẽ prædictos commiſſarios ordinauit &c. ¶ Nunc ꝓſuppoſito ſtatuto, quo cauetur ꝙ ſi mulier aliqua ↄhat mr̃imoniũ cum aliquo, & conſummatum ſit nulla dote ↄſtituta, ꝙ oĩa bona, res, vel iura, ꝗ habet ſeu poſsidet dicta mulier intelligant̃ & ſint dotalia, & in dotem data ꝑ dictam mulierem. Ita & taliter ꝙ oĩa iura & ordinamenta ciuitatis loquentia de dote vera, locum habeant in dote & bonis huiuſmodi iuribus ſupraſcriptis, ac ſi per dationem uel poſſeſsionem in dotem datã ſeu ↄſtituta forent. In dubium reuocat̃, an bona, de quibus ſuprà quæ prouenerunt ad ipſam dñam. K. ex bonis prioris mr̃imonij, reuerti debeãt, & qño ad filias prioris patrimonij. Et an oĩa, an ex patre, & ꝑ quota, & quanta parte. ¶ Præſuppoſito ꝙ precia dictarũ poſſeſsionũ venditarũ ſunt in loco tuto, & poſſunt haberi & extorqueri a dictis filiabus ſecundi matrimonij.

S V M M A R I V M.

1 *Filiis primi matrimonii tradentibus res immobiles matri, ut poſſit de eis uelut de dote ſua facere pro libito ſuæ uoluntatis, an ipſa mater poſſit eas res relinquere filiis ſecundi matrimonii, & in quantum.*

CONSILIVM CXLIX.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Sine diſputatione quæſtio ſupradicta vĩ deciſa, ꝙ bona ꝑdicta oĩa ſpectent integrè ad filias prioris mr̃imonij; qñ ex patrimonio & ſubſtantia earum patris proceſſerunt per l. fœminæ. ꝑ totam, l. & ibi Ange. poſt alios docto, cum pluribus alijs. ll. C. de ſecundis nuptijs. & in Auth. de nup. §. ſi verò ſit ſoboles. colla. 4. & in Auth. vt lic. matri & auiæ. §. qa verò legem. colla. 8. Et vĩ ẽt expreſsè decidi ꝑ auth. ꝑterea. C. vnde vir & vxor. & ibi Bal. & in corpore vnde ſumit̃. nõ eñ hæredes ipſius. H. dotes & iocalia conſtituerunt eidem. R. quaſi talia priori marito nõ dediſſet; ſed moti æquitate dictæ auth. ꝑterea. tales dotes ꝓ futuris ↄhendis nuptijs & alimẽtis recipiendis ↄſtituerunt, & fecerunt ex ↄcordio & in modũ pacis ex interuentu amicorũ in vim tranſactionis. Quinimò dato ꝙ hæc bona ſibi fuiſſent in ſolutũ tradita, ex eo ꝙ alias dotẽ dediſſet priori viro; attamen cum tantumdem reliquerit liberis prioris mr̃imonij, quantũ tacitè dedit in dotem ſecundo viro nulla ei dote expreſsè ↄſtituta, integrè ad liberos prioris mr̃imonij pertinent, non ad filias ſecundi per tex. in l. qm̃ præterita. & auth. ad eos, ibi poſita. & vñ ſumitur coniuncto memorato ſtatuto. C. de ſecundis nupt. & in auth. de nup. §. optimè. & §. nec illud. col. 4. illa eñ verba ſtatuti iura & ordinamenta ciuitatis, vt aliquid importent, debent intelligi ſm iura ciuilia, & cõia, vt differãt ab ordinamentis municipalibus, ſicut in ſimilibus ꝑ Bar. in l. rerũ amotarum. ff. de re. amo. Amplius cũ ꝑdicta teſtatrix ſtuduerit filias prioris mr̃imonij decipere, & oĩno excludere tam ꝑalienationẽ ꝑdictam factam de ↄſenſu & forſan melius ſtimulis & precibus mariti ſecundi forenſis ↄ̃ iura municipalia, tam qa eas quaſi in nihilum inſtituit, relinquens vl'es hæredes filias ſecundi matrimonii eis, ſubſtituens maritum ſuccedere debeat filiæ prioris mr̃imonii quaſi ꝑ excogitatam fraudem ſtuduerit ad ſm virum bona ſua ↄ̃ legis diſpoſitionem transferre per l. hac edictali, ver. omni circunſcriptione. C. de ſecun. nupt. Per quam inſuper legem ſolet vulgo tradi doctrina, ꝙ ſaltem non põt mater ẽt mortuo ſecundo viro plus relinquere filiis ſecundi mr̃imonii, quàm relinquat filiis prioris mr̃imonii. Ex qbus apparet pluribus rõnibus, ꝙ bona ꝑdicta, tum qa fuerunt ex ſubſtantia prioris matrimonii, aut ſaltem ꝑ ꝑ fraudes & machinationes excogitatas, ſpectant, & pertinent in totum, aut ſaltem pro parte maxima filiabus prioris matrimonii per iura prealleg. diuerſis reſpectibus, de quibus. ſ. Et illa verba dationis in ſolutum & cõſignationis ex proprio iure & pro libero & expedito vt continuè poſsit dicta domina. K. facere de eis bonis ad libitum ſuæ voluntatis hoc importans, ꝙ vbi alias poſſeſsio non transferretur in ipſam dominam, ſed ſola poſſeſsio & vſuſfructus vſque ad diem mortis ſuæ. per d. l. fœminæ. & per dictũ. §. qa verò legem, hoc caſu transferatur proprietas pro tpe eius vitæ, non ꝙ poſsit transferre in alios poſt eius mortem, quaſi ſubiaceant reſtitutioni, vt indicãt verba traditionis ꝗ nunquam nominant eiuſdem dominæ hæredes, ſed ipſam tantummodo; & illud verbum, ↄtinuè, & nunquam, intelligãtur vſque ad mortẽ matris ipſarum. ꝑ l. primam. ff. pro ſocio. cũ ſimi. Quando ergo tradiderunt proprietatem ẽt dictæ reſtitutioni, vt dixi, ſubiacentem, plus debito fecerunt, & ea ꝗ tunc pupillæ erãt quæ iurare nõ potuit, ſi tempora petendæ reſtõnis nõ perierunt, poſſet in integrum reſpectu hoc reſtitui. Non obſtat inſuper his ꝗ prædicta ſunt memoratũ pactum ꝙ dictæ priores filiæ reluere poſsint dictas poſſeſsiones vſque ad 12. annos, hoc eñ in earum fauorem appoſitum eſt, vñ ſibi plenum ꝓiudicium parere nõ debet, nec omnimodam excluſionem per l. quod fauore. ff. de legi. Tantoq; fortius qa pro centũ ducatis cõuentum fuit, vt bona valentia, 200. duca. ſ. bona antedicta, videlicet tàm habita a filiabus quàm ab alijs cohæredibus. F. & N. lui & exigi poſsint, quaſi ꝓ hoc vſumfructum & vtilitatem, quam in vita ſua mater eſſet perceptura, ex oĩbus his bonis cõi conſenſu in duca. centum æſtimauerint. ſm l. precia rerum, & l. circa. ff. ad l. fal. cum ſimi.

S V M M A R I A.

1 *Si non conſtat de dote data, & per tranſactionem hæredes mariti dederint mulieri aliquid, an cenſeatur datum pro reſtituenda dote, an uero propter diſpoſitionem iuris iubentis uxorem non dotatam habere quartam in bonis mariti præmortui diuitis.*

2 *Mater an poſsit relinquere filiis ſecundi mariti bona quæ ex proprietate mariti hæreditate habuit iure quartæ.*

CONSILIVM CL.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſo caſu, & allegationib. ſupraſcriptis ſatis iuſtũ & rationabile primmq; vĩ iuuare filias primi matrimonii aduerſus impietatem matris earum, ꝗ ipſas ita cõtempſit & malè tractauit, quinimò contempſit legis conſilium & ſuaſionem. Nam Imperator Iuſtinianus in auth. de nupt. §. penul. qui incipit. illud inſtruit; conſulit, & ſuadet parentibus, qui tàm ex primo matrimonio, quàm ex ſecundo liberos habent, ſi volunt boni pii & iuſti videri, ꝙ non relinquant filiis primi matrimonii legitimam tantum, quam per legẽ neceſſe habent relinquere, & filiis ſecundi matrimonii totum reſiduum; quia ſic viderentur obliti prioris matrimonii, & nullam liberalitatẽ exercere circa liberos ex illo, cũ in neceſsitatibus nõ dicantur fuiſſe liberales. l. rem legatam. ff. de adi. leg. Et ſic viderentur nullum amorem vel dilectionem habere ad filios primi matrimonii, ſed totum ad liberos ſecundi, quod eſt iniuſtum & impium ſi filij primi non ſunt ingrati; vnde conſulit, ꝙ faciat eos æquales, imitando diſpoſitionem legis quæ ipſos uocat æqualiter ab inteſtato; ſi tamen habent vnum vel aliquem filium ita ſtudioſum & eis gratum, ꝙ ipſum vltra alios diligunt, permittit ꝙ ſine reprehenſione aliquid ultra alios ſibi relinquere poſsint, nõ tamen taliter uel tantum quòd aliis non niſi legitimã relinquãt, imo debent eis relinquere aliquid plus, aliàs non ſolum inuidia generatur inter fratres, ſed etiam odium interdum mortale, vt contingit in filiis Iacob, qui Ioſeph vltra alios filios immenſe diligebat; dicit enim ſancta ſcriptura, ꝙ hæc inter alios cõtra eum inuidiæ & odii fomiten ſubminiſtrant, ideò lex mandat inter filios æqualitatem ſeruari. C. communia vtriuſq; iud. l. fin. Mater autem iſta non ſolum aliquid ultra legitimam filiabus ex primo non reliquit, ſed nec ipſam legitimam reliquis, ſed parum quid; vt ſic videatur non ſolum ſpreuiſſe legis conſilium, ſed ipſam legem & legis conditorem deriſiſſe, ideò & aduerſus geſta per eã legem inſurgere debent. arg. C. de adul. l. cum vir. qa non erubuit vocari velut mater impia, ingrata, & crudelis erga carnem ſuam quã vĩ potius odio habuiſſe quàm amore. ↄ̃ ea ꝗ not. in l. j. & 2. ff. in ius vocan. vt eant. Debet ergo in dubiis fieri interpretatio contra eam, & geſta per ipſam. arg. ff. de ſeru. vrb. præd. l. ſi arborem. §. fin. ¶ Nunc ergo ad propoſitum proprius accedendo.

1 † Dico ſi conſtaret verum eſſe, quòd in themate præſupponitur videlicet, ꝙ iſta mulier nullã dotẽ habuit in primo matrimonio, & ꝙ hæredes primi mariti conſtituerint ſibi dotem de bonis ipſius primi mariti & virtute auth. ꝑterea. C. vñ vir & vxor. qa erat pauper, & apta ad nuptũ, & defunctus diues, tũc res eſſet clara ꝙ ea mortua dos ꝑdicta tãquã ꝓfecta ex bonis primi viri & occaſione primi

ne primi matrimonij deberet integraľr ad filias ex illo matrimonio redire. per d. auth. præterea. & ꝑ l. fœminæ. cum l. ſeq. C. de ſecun. nup. Nec ob. ꝙ cū filiabus primi mariti ſucceſſerūt ēt agnati illo pro duabus tertijs, & ſic iſta mulier non habuit a filiabus primi matrimonij niſi tertiam partē dictæ dotis, & ſic illa tm̃ tertia vř ad filias illas debere redire tanq̃ ab eis profecta, non antē aliæ duæ tertiæ q̃ ab illis agnatis ſunt profectæ; qa rn̄detur ↄ̃trium, cū iſtud ſit priuilegium filiorū primi matrimonij, ut ad eos redeant bona inde ꝓfecta, ēt ſi in nullo ſint hæredes illius primi coniugis a quo ꝓfecta ſunt. C. de ſecū. nup. l. gn̄aľr. §. in his. & auth. hæc res. & in corpore vn̄ ſumitur. multo fortius ſi ſint hæredes in aliquo; de quo ēt eſt caſus in Auth. de nup. §. ſi uero filios. col. 4. ſ. ꝙ ſi primo coniugi ſucceſſerunt liberi & extranei, lucra tm̃ ab illo prouenientia redeunt ad ſolos filios, non ad extraneos, ut ibi dř. Itē nō ob. ſi dicatur ꝙ l. fœminæ. cum concor. loquuntur in lucris q̃ bonnbus coniunx habuit a primo coniuge; ſed hic nō a primo uiro, ſed ab hæredibus eius habuiſſet dicta mulier, ſi uera ſunt q̃ ꝓſupponuntur; quia imo & ab illo cenſetur habuiſſe qui recipiendo illā ſine dote cenſetur cōſenſiſſe in eo qđ diſponit auth. præterea. arg. ff. de diuer. & temp. præſcri. l. de acceſſionibus. in fi. Itē d. l. fœminæ. poſt prin. loqtur, ſi bn̄ inſpiciatur, in rē, non in ꝑſonam, diſponendo de qbuſcunq; lucris obuenientibus de bonis primi mariti; nec reqrit ꝙ ab ipſo marito; ergo &c. ff. de acq. hær. l. ſi ſeruū. §. non dixit. ff. de conſti. pecu. l. cū qui. §. qđ exigimus. Nec ēt obſtant ꝓdictis uerba inſtri. ꝙ dicta dn̄a de dictis bonis poſſit facere uelle ſuū &c. qa intelľr. ſ. ꝓ tpe quo uixerit, & quo penes eā ſunt manſura; non aūt cenſentur ꝑ dicta uerba renunciaſſe iuri de futuro, uidelicet ꝙ poſt illius mortē redeāt ad filias ꝓdictas ſi ſupererunt; uel eorum filios. ar. l. q romæ. §. duo fratres. ff. de uerb. obl. cum ibi plenè no. ff. de lega. 3. l. paulo calimacho. ¶ Nūc eſt uidēdum utrum ex uerbis dicti inſtri dationis inſolutū ſit fundata intentio dictarum filiarum primi matrimonij. uidelicet ꝙ mř earū non dederit dotem in primo matrimonio, & ꝙ uirtute auth. præterea. C. unde uir & uxor. ꝓfata bona fuerūt ſibi data. Et vř ꝙ ſic, nam dictæ filiæ hoc aſſerunt, & uerba dicti inſtri ad hoc adaptantur: quia dicunt ꝙ pro bono pacis & amicorum interuētu fuit dicta dos ꝓfatæ dn̄æ per hæredes primi mariti cōſtituta &c. Si enim dediſſet dotē in primo matrimonio, non dixiſſet conſtituta, ſed reddita. Verbum. n. conſtituta ſignificat ꝙ de proprio ipſorū hæredum: & aliud eſt reddere, aliud quaſi de ſuo dare. ff. depo. l. 1. §. eleganter. in fi. uerbum ergo, conſtituta, poſitum in inſtrō nullo modo conuenit ei, qđ aſſerunt filiæ ſecūdi matrimonii. uidelicet ꝙ mř prædicta dediſſet dotem primo marito, & ꝙ pro reſtitutione ipſius fuerunt ſibi data inſolutum dicta bona; tunc. n. dos non fuiſſet conſtituta per hæredes, cū dudum primo & tpe matrimonij ↄ̃cti conſtituta fuiſſet per ipſam dn̄am conſentiente marito in dicta quantitate. Et regula eſt, ꝙ in obſcuris id qđ ueriſimilius ē debet aſſumi, & alio non apparente ſtatur proprietati uerborū. ff. de reg. iur. l. in obſcuris. & l. ſemper in ſtipu. cū ibi no. Nec fuiſſent neceſſaria uerba illa. ꝙ pro bono pacis & interuentu amicorum &c. ſi præfata dn̄a probaſſet ſe dotē dediſſe. imo dicta uerba probant clarè, ꝙ ipſa non oſtēdebat ſe dotē dediſſe; & paria ſunt non dediſſe, & non oſtendere nec apparere ꝙ dederit. l. duo ſunt. ff. de teſta. tu. Et ſi dicatur potuit eſſe, ꝙ non oſtēdebat plenè, ſed aliquaľr, & ꝑꝑ hoc puenerunt ad tranſactionem. Rn̄det non eſſe ueriſiľe ꝙ pro tranſactione in re dubia tā, magnā quantitatem. ſ. 1200. duca. conſtituiſſent ſe ſoluturos. Nam & ſi uere dediſſet & probaſſet ſe dediſſe, ſm̄ tn̄ ea q̃ comprehendo ex qualitate perſonæ, non dediſſet tantam dotem; quia fortè non erat ita diues ipſa uel eius př, ꝙ tantam dotem dare potuiſſet; unde non eſt credendum ꝙ pro tranſactione & ut à lite recederet. fuerit plus uel tm̃ datum quantum petebatur; potius ergo eſt ueriſiľe, ꝙ hoc factū fuerit uirtute auth. præterea. C. unde uir & uxor. & ꝑꝑ qualitatē & conditionem primi mariti, qa erat diues, & illa pauper & ſine dote, huic enim ſenſui & interpretationi benè conuenit talis & tanta quantitas, nō tranſactioni in qua modicum quid dari ſolet reſpectu quantitatis petitæ. C. de tranſactio. l. tranſactio. Si enim totum quod petitur datur, non tranſactio, ſed ſolō dici pt; iō ſolet partim dari, partim retineri, & hic nō eſt ueriſiľe ꝙ dederit ultra mille ducentos, ſed nec tm̃ ex qualitate perſonæ; ergo non eſt præſumendum ꝙ pro tranſactione quantitatis per eam petitæ, tanquam traditæ primo uiro, ſed bene eſt ueriſiľe ꝙ cum ipſa aſſereret ſe debere ſuccedere uiro ſuō in quarta parte uirtute dictæ auth. quia erant tres filiæ, & matrimonium erat ſine dote, & mulier erat pauper, defunctus diues. Præfati uerò hæredes reſiſſerēt; quia non ſolæ filiæ ſuccedebant, ſed agnati; & ſic erat qō inquantū ſuccederet illa, tranſegerunt per 1200. & ſi hoc eſt qđ adaptaretur negotio & uerbis inſtri, habet intentum; quia uirtute dictæ auth. præterea. dicitur habuiſſe dicta mulier, non autem inſolutū pro dote quam dediſſet, nec ex tranſactione facta ſuper debito dotis datæ, ſed ex facta ſuper quantitate debita uirtute dictæ auth. præterea. Et ꝑ ↄ̃n̄s debent ad filias primi matrimonii integraľr redire, ut ibi. Et poſito ꝙ tranſactio facta fuiſſet ſuper debito dotis datæ; quia tn̄ illud erat dubiū, alias tranſactioni non fuiſſet locus. ff. de tranſactio. l. j. cenſentur dicti hæredes fuiſſe moti principaliter ꝑꝑ hoc; quia ſiue fuiſſet data, erat reſtituenda; ſiue non, ſaltem uenire poterat uirtute illius auth. præterea. unde cū in omnem euentum foret aliquid habitura, deliberauerunt ꝓ bono pacis dare; & ſic cum iſta cauſa magis urgeret, q̃ aliqua alia. ſ. contemplatio dictæ auth. cenſetur habuiſſe uirtute illius potius, q̃ ex alia cauſa, ſcilicet quia dotem dediſſet. l. j. cū ſeq. ff. de ſolu. & ſic adhuc dicendum erit idem, quod in caſibus præcedētibus. ſ. ut ad dictas filias debeat dicta dos integraľr redire, tanquā habita merē ex bonis primi mariti, & ex liberalitate legali q̃ ſuccedit loco liberalitatis ipſius primi mariti, non ex cā debiti dotis datæ. Forte. n. dicti hæredes non tranſegiſſent, ſi non fuiſſet timor dictæ auth. præterea. ꝑꝑ quam in oēm euentū erat aliquid habitura ſiue dotē dediſſet, ſiue non; & ita eſt ueriſiľe poſtquā non oñdebat ſe dotem dediſſe; aľs tranſactio, & interuentus amicorū non fuiſſet neceſſarius. Sed ꝓſuppoſito ꝙ ꝓdicta ceſſarēt, & ꝙ dicta bona fuiſſent data inſolutum pro dote data in primo matrimonio, & ſic nō deberent redire integraľr ad filias primi matrimonii uirtute auth. ꝓterea. C. unde uir & uxor. uel uirtute. l. fœminæ. C. de ſecun. nup. quo dicto caſu locum non haberēt; utrum ſaltē redirē debeant pro parte uirtute. l. hac edictali. co. ti. uidelicet ut primò habeant legitimam debitam iure naturæ, & de eo quod ſupererit habeant uiriles portiones. Nam utrūque debent hr̄e ſm̄ Bal. ibidem, qui dicit ſe pluries ita conſuluiſſe. ſ. ꝙ illud quod reuocatur uirtute dictæ l. non cōputatur in legitimam, ſed debet ipſum hr̄e ultra legitimam; licèt quidam ↄ̃; ut ibi refert Cy. ¶ Et hic bř facit dubium, quia per l. illam non reuocatur dos niſi qn̄ data eſt cū pacto de lucrando, qđ hic non fuit. Et licèt ſit ſtatutum, tn̄ locū nō habet; qa loqř qn̄ decederet ſine liberis, & hic deceſſit cū liberis. ¶ Sed ad hoc pt rn̄deri fatendo hoc de plano, ꝙ hic nō agitur de rettactando titulum & dationem dotis ratione ꝓdicta, ſed inſtitutionem factam de filiabus ſecundi matrimonij q̃ fuerūt inſolidū inſtitutæ. Sed tunc occurrit dubium, quia Bal. fuit in opin. ꝙ licèt non poſſit relinquere ſecundo marito plus q̃ uni ex filijs primi matrimonij per illam l. bn̄ tn̄ pt relinquere filijs ſecūdi matrimonij plus q̃ filijs primi, dummodo filij primi ſuam habeant legitimā. & hoc ꝑ tex. in Auth. de nup. §. penulti. qui incipit illud. vbi dicit eſſe caſum, licèt male faciat, & contra conſilium ibi traditum ab Imperatore; & hoc plene diſputando ponit in l. prima. C. de inoffi. doti. & in dicta. l. hac edictali. & ita conſuluit, licèt alij conſuluerint contrarium. ſcilicet D. Franci. de Albergo. de Aretio. D. Ioan. de Ligna. & D. Richardus de Salyc. de quorum conſilijs Bal. qui ea uidit truffatus eſt, & miratus eſt de tantis uiris ꝙ conſuluerint contra caſum dictæ auth. in dicto. §. penultimo. & ad rationes eorum ſingillatim reſpondit. Item quia l. hac edictali. ſolum prohibet relinquere plus ſecundo coniugi; non ergo debemus extendere prohibitionem ad filios ex eo, cùm lege cautum non reperiatur. argumen. C. de colla. l. illam. ff. ſolu. matr. l. ſi uero. §. de uiro. ¶ Nec obſtat textus dictæ l. dum dicit omni circunſcriptione ceſſante &c. quia fatetur quòd alteri quàm ſecundo uiro non poſſet, quando eſſet rediturum ad uirum; ſed hic non ſic. ¶ Breuiter textus quem Bald. allegat pro caſu non probat ſuam opinionem; quia ſolum loquitur in muliere, quæ habet filios ex primo & ſecundo matrimonio, nec exprimit ꝙ uiuat ſecundus maritus; vnde poteſt intelligi quando etiam ſecundus maritus mortuus eſt, & tunc eſt clarum, quia non poteſt dici ꝙ reliquerit filijs ſecundi mariti contemplatione patris eorum. ¶ Nos loquimur quando ſupereſt & uiuit ſecundus uir, unde poſſunt hic diſtingui tres caſus, prout in ſimili diſtinguit Barto. in quæſtio. de nepote legitimo & naturali, quem quis habet ex filio ſpurio; ut ut ipſe notat in lege Gallus. §. ſi eius. ff. de liberis, & poſthumis. quòd aut conſtat quòd contemplatione patris, ut illi acquiratur.

ratur uſusfructus, & nõ ualeti vñ in terminis, in qbus ɔſuluit Bal. uidelicet ꝙ pr̃ ſtipulatus ẽ ꝓ filijs naſcituris, videlicet ꝙ illi alij melius ɔſuluerint, q̃ Bal. qm̃ ad naſcituros nõ poterat mulier hr̃e affectionem q̃ cauſatur ex gratitudine. arg. in d. §. illud. in uerbo feſtiuum. q̃ non p̃t eſſe in nõ nato; ſicut nec ingratitudo. l. ſi qs in ſuo, C. de inoſ. teſta. Aut ɔſtat ꝙ inſtituit cõtemplatione ipſorum filiorũ tm̃, ut ſi prohibuit pr̃i uſumfructũ acquiri, & tunc ualebit inſtõ. Aut dubitat̃, qa inſtituit iã natos ad quos poterat hr̃e affectionẽ, & non ꝓhibuit acqri patri uſumfr. & tũc cenſet̃ inſtituiſſe contẽplatione filiorũ tm̃; & ſic tacitẽ noluiſſe ꝙ uſusfructus non acqrat̃ pr̃i; nec acqret̃, & ualebit inſtõ, ꝑ ea q̃ idẽ no. in l. j. ff. de an to. tu. ¶ In caſu aũt nr̃o inſtituit filias ſecundi matrimonij iã natas, & non ꝓhibuit pr̃i uſumfructũ acqri, & ſi ultra non ꝓceſſiſſet, poſſet dici locũ hr̃e id qđ dicit Bar. in dicto tertio caſu dubio, uidelicet ꝙ cẽſerent̃ fuiſſe inſtitutæ ipſarũ tm̃ contẽplatione, nõ pr̃is earũ; & ſic patri non acqreret̃ uſus, & ualuiſſet inſtõ, & non retractaret̃ ꝑ filias primi matrimonij; & iſto caſu poſſet ꝓcedere determinatio & opinio Bal. in locis p̃alle. ſed hic ultra proceſſit, qa filiabus decedentibus ſubſtituit maritũ in uſufructu toto tẽpore uitæ ſuæ, ex quo apparet eã noluiſſe ẽt uiuentibus filiabus dictũ maritũ acqrere & hr̃e uſumfructũ, & ꝑ ɔñs ꝙ eius contẽplatione inſtituerit eas; vñ fecit fraudẽ legi, de ꝑſona ad perſonã. l. ſi ꝑ impreſſionẽ. in fi. C. qđ metus cã. C. de ɔ̃e. iod. l. j. in fi. & ſic vr̃ ꝙ poſſit reuocari ꝑ filias primi matrimonij, ac ſi ipm̃ maritũ inſtituiſſet. ar. l. q̃rit̃. ff. de bonis liber. ¶ Nec obſtat, ꝙ ſaltem ꝓprietatem nõ cenſet̃ reliqſſe contẽplatione ſecundi mariti, qa illi nõ ueniebat acqrenda, ergo quo ad illã non uenit inſtõ retractanda. Nã ſi in ea inſtituiſſet ſcm̃ uirũ, ueniret inſtõ retractanda, & tñ ipſe ſecũdus uir eã optaſſet ad filias ꝑuenire. l. nihil. §. facilior. ff. de bo. lib. Præſumitur ergo hoc feciſſe ad poſtulationẽ & uoluntatẽ ſecũdi uiri, q tm̃ diligebat illas inſtitui in ea quantũ ſe, & ſic in neceſſitate filiarũ primi matrimonij, qđ eſt præſumendum; quia tales ſecundo nubentes non ſolum bona, ſed etiam uitam filiorum primi matrimonij ſolent addicere ſecundo uiro, ut ſibi cõplaceant. l. lex quæ. ante fi. C. de admi. tuto. Et pro hoc. l. mulier. ãſs incipit. Sulpitius. ff. de dona. inter uirum. ubi ſufficit ꝙ noluerit aliquid acquiri incapaci, licet non totum, ad hoc ut actus dicatur nullus.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ qui promiſit ſtare ſuper uno articulo non cenſetur approbaſſe ſententiam, quatenus ſibi præiudicaret in alijs, præterquam in his de quibus fuit lis ante promiſſionem ſtandi ſententiæ.*

CONSILIVM CLI.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Sup primo de quo quæritur. Vidi proceſſum & acta facta inter partes, & comprehendo ꝙ tẽpore rñſionis factæ per dictũ Aloyſium erat contentio inter ipm̃ & p̃fatũ D. Thomaſiũ ſolũ ſuꝑ ipm̃ affictum quẽ dictus D. Thomaſius petebat ab illis affictalibus; qa dicebat ſibi fuiſſe adiudicatas terras quas tenent dicti affictales pro dimidia, & ſic petebat dimidiã affictus de duabus petijs terræ, quas illi tenebãt. Præfatus uerõ Aloyſius dicebat illi non fuiſſe adiudicatã niſi dimidiã unius petiæ terræ pratinæ q̃ eſt unus cãpus, & de illa tm̃ debebat hr̃e dimidiã. Et ꝙ ille Dñicus affictalis tenebat ab eo duos cãpos prati. ſ. dictã petiã terræ adiudicatã pro dimidia, & ẽt unum aliũ campum dicti Aloyſij cõtiguũ dictæ petiæ terræ, & ꝙ dictus D. Thomaſius de illo alio nihil debebat habere. Sed p̃fatus D. Thomaſius replicabat ꝙ ambæ dictæ petiæ terræ cõprehendebantur ſub ɔfinibus adiudicationis ſibi factæ, & ſic ambæ erãt ſibi adiudicatæ, & de ambabus debebat habere dimidiã affictus. Et cũ vterq; ipſorum ſuper dicta differentia referret ſe ad ſnĩam adiudicationis, præfatus D. poteſtas interrogauit p̃dictum Aloyſium ſi uolebat ſtare dictæ ſnĩæ. qui reſpondit ꝙ ſic in omnibus & per
1 oĩa: prout ſupra continetur in puncto. ¶ † Nunc ergo dico, ꝙ dicta rñſio debet reſtringi ad illũ articulum, de quo tunc erat ɔtentio inter partes. uidelicet. An eſſet adiudicata una tm̃ petiã terræ ꝓ dimidia, prout aſſerebat Aloyſius. An duæ uel ambæ prout dicebat D. Tho. Non aũt dẽt referri ad aliud, de quo tunc non erat ɔtentio inter eos uidelicet an dicta bona eſſent dicti Aloyſij uirtute donationis allegatæ per eum. An uerõ pertinerent ad dictũ D. Tho. uirtute teſtamenti per ipſum allegati. Nam de hoc pro tunc non erat inter eos lis uel cõtrouerſia. Sed ſolũ de hæreditate occaſione teſtamenti uel codicillorum inter ipſum D. Tho. & matrẽ dicti Aloyſij, qui Aloyſius non mouerat adhuc litem alicui prædictorum inter ſe litigantium. Sed ſolũ fuerat proteſtatus eis ꝙ dicta bona ꝑtinebãt ad ſe virtute dictæ donationis inſolidum, nõ aũt ad aliquem prædictorũ litigantium in totũ vel pro parte. Solum ergo erat cõtentio inter D. Tho. & Aloy. pro tunc de affictu; qa Aloyſius dicebat, ꝙ ẽt ſi adiudicatio facta D. Thomaſio foret iuſta & ualida, qđ tñ ipſe non fatebat̃, tñ dictus D. Thomaſius petebat plus debito; qa cũ deberetur ſibi dimidia unius cãpi, tm̃ petebat dimidiã de duobus. In hoc ergo uoluit & uoluiſſe cenſetur Aloyſius ſtare & parere ſnĩæ, nõ aũt in alio articulo de dona. ſibi facta, ut cẽſeatur ꝑ hoc illi renunciaſſe, imo ſuꝑ illo remanet ſibi ius ſaluũ. tex. eſt q hoc probat expreſſẽ. ff. de arbi. l. ſi cũ dies. §. plenum. uer. ſed ſi fortẽ. & C. de tranſac. l. ſi certa. Præterea non p̃ſumitur aĩus donandi & iactandi ſuum, ubi põt ſubeſſe alia cã. ff. de ſol. l. ſi cum aurũ. ff. de pigno. actio. l. elegãter. §. q reprobos in fi. Sed ſi diceremus per dictã rñſionẽ ipſum uoluiſſe renunciare donationi, & approbare ſnĩam in oĩbus & per omnia, prout generalitas uerborũ ſuorum importat prima facie, iam cenſeretur uoluiſſe donare & iactare ſuũ, quod minime præſumendũ eſt, poſtquam apparet alia cã ꝑꝑ quam põt dici ipſum feciſſe dictã rñſionem. Item dictum ſimplex reſtringitur ad cãm dicẽdi, ſicut & alij actus. l. cancellauerat. ff. de his q̃ in teſta. delen. qa limitata cã limitatũ producit effectum. l. ita aũt. §. t. ff. de admi. tut. de fideic. l. Lucius. Sed cã interrogationis factæ per D. p̃tãtem, & rñſionis factæ per Aloyſiũ, fuit contentio q̃ erat inter ipſum & D. Tho. de quantitate affictus; igitur ad illam tm̃ refertur dicta rñſio. Præterea dicta interrogatio per D. ptãtem non fuit facta ad inſtantiam D. Tho. & ſic nec eius procurator, ſed a ſeipſo & ex officio; vñ vr̃ ꝙ dicto D. Tho. nullum ius ex ea fuerit acqſitum, per id quod not. Bar. in l. 1. C. de confeſ. in 5. col. in q. illa qua quæritur, an ex confeſſione facta in iudicio requirat̃ partis p̃ñtia. Præterea dicta rñſio fuit incontinenti declarata re integra, & tẽpore quo ius aduerſarij non erat effectum deterius. Et ſic vr̃ illi declõni ſtandum. arg. ff. de oſ. deleg. l. mancipiorum. cum ibi not. ff. ſi quis cautio. l. & ſi poſt tres. & l. de ætate. §. fi. ff. de interrog. actio. ubi vr̃ eſſe caſus. ¶ Concludo ergo dictam rñſionem nullum facere præiudiciũ dicto Aloyſio in rei uendi. ¶ Super ſecũdo q̃ſito uel dubio, clara eſt & indubitata rñſio, ꝙ licet dictus Aloyſius potuerit appellare a dicta ſnĩa lata in fauorem dicti D. T. ɔ̃ matrẽ dicti Aloyſij ſuꝑ dictis bonis, attñ ſi nõ appellauit, nullũ præiudiciũ facit ſibi res inter alios acta, poſito ẽt ꝙ ſciuerit cãm agitari ſuper dictis bonis inter p̃dictos, cum p̃fatus Aloyſius in iure, qđ prætẽdit ſe habere ſuper dictis bonis, nullam cãm habuerit uel habeat ab aliquo dictorum litigantiũ, ſed ab illa dña ingrauata donante. Et ſic nõ poterat illos impedire uel ꝓhibere inuicẽ litigare. tex. eſt expreſſus in l. ſæpe. ff. de re iudi. & expreſſior in c. cum ſuper. in fi. de reg. & c. quamuis. in fi. extra eo. titu. Et ſi dicat̃ ſi non facit p̃iudiciũ ei, quare dicis ꝙ potuit appellare? Rñdeo, rõne qualiſqualis p̃iudicij, non pleni. ff. de app. l. aſinã. Præterea & ſi cãm habuiſſet ab aliquo illorũ, & ſic ſibi ſcienti deberet p̃iudiciũ gñari. ut d. l. ſæpe. §. 1. & d. c. quãuis. attñ ex quo cõparuit in iudicio, & proteſtatus ẽ & eis inhibuit ſuꝑ dictis bonis litigare, tanq̃ ad illos ſpectãtibus uirtute ultimæ uoluntatis dictæ ingrauatæ, cũ ad illos non ptineret ſed ad ſe uirtute dona. prius factæ dicto Aloyſio, quam dicta dña nõ potuit reuocare, dico ꝙ in caſu iſto non põt p̃iudicare; qa ſufficit illa ɔ̃dõ & ꝓteſtatio, licet applõnẽ non interpoſuerit, cũ ꝑ eam appareat ꝙ illis litigãtibus non cõſentiebat, & hoc ei ſufficere debet, ut patet ex illa. l. ſæpe. & qđ in ſiĩi hr̃ in l. cũ antea. uer. ſi aũt minime. C. de arbi. in uerbo atteſtatio miſſa &c. Et qđ ibi ꝑ Bal. q dicit ſufficere ꝓteſtationẽ, abſq; eo ꝙ appelletur. Præterea illi litigarunt principalr̃ ſuꝑ hæreditate illius dñæ q̃ conſiſtit in iure. Sed iſte Aloyſius nõ p̃tẽdit ſe hæredẽ, ſed donatariũ illius dñæ, & ſic illis nõ ɔ̃dicit; meritõ dicta ſnĩa tanq̃ lata ſuper alio & inter alios non hẽt huic Aloyſio p̃iudicare. l. cum q̃ritur. ff. de except. rei iudi. ¶ Concluditur ergo, ꝙ ſi dicta ſnĩa mittenda ſit executioni ɔ̃ matrem dicti Aloyſij, ius tñ dicti Aloyſij ſaluum & illibatum remanet, ut ipſum poſſit in iudicium deducere pro libito uoluntatis, prout eſt caſus expreſſus in d. c. cum ſuper in fi.

SVMMARIA.

1 *Subſtitutio facta per uerba directa mere ciuilia inuncta uerbis communibus an & quando poſſit obliquari poſt pup. ætatem.*

2 *Reſtitutio uerbalis in fideicom. uniuerſali ſatiũ ualet quo ad ueta utilia, quemadmodum adiecto quo ad directa.*

3 *Poſſeſſio in pium locum an transferatur ſine apprehenſione ipſo iure.*

4 *Legitima debita filio detrahitur per matrem aduerſus pium locum, non ſic in*

Trebel. uel falci. & diuidatur legatario ante ſolutum uniuerſalis fideicom. le- gatum acquiritur fideicommiſſario.

CONSILIVM CLII.

I*N Chriſti nomine Amen.* ¶ Viſo pũcto & dubio ſ.ſcri
ptis, & allegationibus factis ſuper eis, dico ꝙ ille qui
allegauit pro hoſpitali, vidit & dicit meram ueritatẽ;
1 & allegationes factæ ꝯ hoſpitale nihil penitus ualent. † Procede-
rent.n.ſi iſta ꝯpendioſa ſubſtõ fuiſſet facta per uerba merè directa
& ciuilia ſine adiunctione uerborum cõium, uel directorum non
ciuilium, & a iure ciuili non inuentorum, ſed ab uſu loqnendi; pu
ta ſi dixiſſet qñcunque filius meus deceſſerit, talis ſit hæres, uel ta
lem inſtituo. Verba.n.iſta.ſit hæres & inſtituo. ſunt directa & ci-
uilia, & a iure ciuili inuenta ad faciẽdum directam inſtitutionem
uel ſubſtitutionem, & cum eis non fuit adinuentum aliquod uer-
bum cõe, uel directum, non ciuile, ſed conſuetudinarium, qđ hẽt
uim cõis, ut uerbum moriatur, de quo in c.1.de teſta.lib.6. Iſto er-
go caſu, licèt iſta ſubſtõ quo ad uerba uideať compẽdioſa, qa ſub
compendio illius uerbi. qñcunque. complectuntur plura tpa.ſ.tã
pupillaris ætatis, q̃ poſt; tñ in effectu non comprehẽdit niſi ſub-
ſtitutionẽ pupillarem conuenientẽ primo tpi, non aũt fideicom
miſſariam conuenientem ſecondo tpi; quia cum facta fuerit p uer
ba merè directa, & potuerit ſemel ualere, & effectum hře iure di-
rectæ pupillaris, ſi filius deceſſiſſet in pupillari ætate, non obli-
quatur ſi non decedat ĩ.illam, ſed poſt; nec trahitur ad fideicom-
miſſum. Et iſte eſt caſus in l. verbis ciuilibus, & l.in pupillari.ff.de
uul.& pup. ſm intellm gloſarũ & antiquorum doctorum. Et ita
ẽt loquiť Bar.in l.centurio.eo.tit. in 1.q. de cõpendioſa facta per
verba directa. Iſto ẽt modo poſſent procedere illa q̃ dñr & ſcri-
buntur per D. allegantem ꝯ hoſpitale. licèt Io.An.in d.c.ſi př. de
teſta.lib.6.in nouella uoluerit ſm D.Pet.de cer. qui diſputauit ꝙ
indiſtinctè obliquetur, & ꝙ uerba licèt directa intelligantur iure
directo, & iure obliquo ſm diuerſitatem temporum ad q̃ referũ
tur per l.př ſeuerinam.§.ꝯditionum uerba.ff.de condi.& demon.
quam opi. tenet Bar. eo caſu quo eſſent directa non ciuilia ut uer
bum moriať, vel ſuccedat. q̃ hñt uim cõium, potius cõia, q̃ directa
dicantur. Sic intelligit Bar.c.ſi př & c. Ray. ubi Io.And.ſe fundat.
✲ Sed ſi ſunt directa & ciuilia, tũc tenet primã ✲ & cõem opi. ꝙ nõ
obliquẽtur poſt pupillarem ætatem. ¶ Bal.verò in l.precibus.C.
de imp.& alijs ſubſti. tenet ꝙ ẽt illa obliquentur, qũ non fuerunt
relata ſolum ad perſonam filij, ſed ẽt ad perſonam teſtatoris; ut ſi
dixiſſet, qñcunque filius meus deceſſerit, talis ſit mihi hæres. Nã
tunc pñt uerba ſaluari in fideicommiſſaria ſubſtõne poſt ætatem
a pupillarem; quia fideicommiſ. largo modo dici pt hæres a.l. ſi fi-
lius.ff.quod cũ eo. & ſic verum erit dicere, ꝙ ſit hæres teſtatoris,
licèt per fideicommiſſum; ſed ſi referanť duntaxat ad filium, puta
ſit ille hæres &c. tunc dicit ꝑcedere opinionẽ antiquorũ & Bar.
& dictã l.verbis ciuilibus. ꝙ nõ obliquetur; quia ſi obliquaretur,
nullo mõ poſſet ſaluari uerbum illud. Si.n.ſuccederet per fideicõ
miſſum poſt pupillarẽ ætatẽ non eſſet p hoc hæres filio, prout im
portant uerba, ſed ipſi patri, l.cohæredi.§.cum filiæ.ff.de uulg. &
pup. Et iſta vř ipſa ueritas, & in caſu nřo cum uerbo, inſtituit, qđ
eſt directum & ciuile, fuit adiũctum uerbum, ſubſtituit, quod eſt
cõe, & ẽt uerbum, ſuccedat, qđ præcedit, quod ẽt eſt cõe. l.reſtitu
ta.in fi.cum l.ſeq.ff.ad Treb.& p Bar. in d.l.cẽturio. circa fi. uel ſi
eſt directum, non tñ merè, ſed habet uim cõia. Item uerba nõ fue
runt relata ſolũ ad filium, ſed fuerunt prolata in rẽ.ſ.in dicta hřdi
tate, & ſic potius ad teſtatorẽ cuius erat illa hřditas, in qua ſubſti-
tutionem faciebat; & ẽt expreſſe dixit ſibi & dicto Venturino &c.
quãcunq; ergo opi. de ꝑdictis teneamus, uel Io.An.q uoluit indi-
ſtinctè obliquari ꝑ ſaluãda mẽte defuncti, ẽt qñ fuit facta p verba
merè directa; ſiue Bal. q tenuit idẽ, qñ verba directa nõ fuerũt re-
lata merè ad filiũ; ſiue Bar. q uoluit idẽ, qñ ſunt directa nõ ciuilia
q̃ hñt uim cõium, dicendũ eſt iſtã ſubſtõnem poſt pupillarẽ ætatẽ
ualuiſſe & ualere iure fideicõmiſſi, ſiue ꝯſideremus uerbum dire-
ctũ, inſtituit, tenendo opi. Io. An.& Bal. ſiue uerbum, ſubſtituit, &
verbũ, ſuccedat, tenendo opi. Bar. qm̃ ſignificatũ iſtorũ uerborũ
q̃ ſunt cõia non reſtringitur p pręſbum directum, quia ſic reſulta
ret ſuperfluitas uerborũ, & eorũ inculcatio, qđ eſſe nõ debet. Sed
potius ipſa addunt ad dictum uerbum, & ſignificant ꝙ teſtator
non ſolum directò uoluit ſubſtituere, ſi contingeret filium mori
ĩ. pupillarem ætatem pp uerbum, inſtituit; ſed etiam per fidei-
commiſſum ſi decederet poſt pp uerbum, ſubſtituit; & pp uer-
bum, ſuccedat. Verbum nãq;, inſtituit, qđ eſt directũ, facit vt in-
fra pupillarem ætatem valere potuerit iure directæ pupillaris, ſi
cet mř eſſet in medio, qđ non eſſet ſi ſolũ appoſuiſſet verba cõia
ſm Bar. qui ita tenet in l.centurio. in 3.q.prin. de compen. facta
per verbũ cõe. & ẽt verba illa, ꝙ in oĩbus bonis & ſine diminutio
ne &c. ſm eundem Bar. qui dicto caſu, qñ mř eſt in medio, tenet
opi. antiquorũ, ꝙ cõpendioſa facta p verbũ cõe valeat ſemp vni-
formiter.ſ.iure fideicommiſſi, niſi ex aliquibus ꝯiecturis appa-
reat de ꝯtria voluntate.ſ.ꝙ voluerit valere iure directo infra pu-
pillarẽ. Sic ergo qñ facta fuit p verbũ cõe, nullus dubitat qn poſt
pupillarem ætatem valeat iure fideicõmiſſi; vt ſic ſit vniformis
ꝑ toto tpe; & hoc tenuerunt gl.& doc. antiq. an poſſit valere iu
re directæ pupillaris. Et Bar. diſtinguit an mř ſit ĩ medio, vel nõ.
Et an ex ꝯiecturis poſſit ꝯſtare de mente. Hic aũt põt ꝯſtare, ꝙ vo
luit illo tpe valere iure directo pp directum verbum, inſtituit.
Ecõtra verò qñ facta fuit p verba directa, non eſt dubium de tpe
pupillaris ætatis, quin illa valeat iure directo; ſed de tpe poſt pu
pillarem, an obliquetur. Nos verò ſumus in tertio caſu, qa fuit
appoſitum verbum directum, & etiam verba cõia & ſic ſumus ex
tra omnem dubitationem; qa pp verbum directum potuit vale-
re ſine dubio iure directo infra pupillarem ætatem poſito ꝙ mř
eſſet in medium, & pp verba cõia ſine dubio poſt pupillarẽ æta-
tem valuit iure fideicommiſſi. Fuerunt.n.appoſita verba cõia ad
augendum ſignificatum directi, vt ſic aliqd operenť; nõ ecõuer-
ſo verbum directum fuit appoſitum ad aſtringendum ſignifica-
tum cõium; qa ſic cõia nl operarentur & fuiſſent ſuꝑflua, qđ nõ
eſt dicendum. ar.l.ſi qñ.de leg.1. iuncta.l.ea tñ adiectio.ff.de leg.
3. Præfatæ igiť allegationes in ꝯtrium factæ locum non hñt in ca-
ſu nřo; ſed hẽrent locũ, ſi ſolum verbum directum fuiſſet appoſi
tum, & ſi fuiſſet relatum ad ſolum filium, quorum neutrum hic a
eſt; iõ locum hñt allegationes factæ ꝑ hoſpitali, q̃ ꝯtinent verita-
tem. ¶ His ergo viſis rñdeo p ordinem ad ſingula q̃ſita. Et ad pri
mum rñdeť, ꝙ ant q̃rimus an dictum hoſpitale ſit hřs dicti quon
dã Accurſini directus. & quo ad directa iura; & eſt dicẽdũ, ꝙ nõ;
qa nec ea ſua pſona cum ipſum nõ fuerit inſtitutũ a dicto Accur
ſino, ſed Venturinus filius eius q adiuit, iõ ipſe fuit directus hřs,
nec deſijt eſſe p mortem. l.ei q ſoluendo.ff.de hære.inſtit. Et duo
non pñt eſſe hřdes eiuſdem inſolidum. l.quod ꝯ.§.vni duo.ff.de
reg.iur. Nec ex pſona Venturini ſiľr põt dici directus hæres Ac-
curſini, licet Venturinus ipſum hoſpitale inſtituerit põſtq̃ hære-
ditatem eius repudiauit. Si autem adiuiſſet, tunc eſſet hřs direct'
illius Accurſini mediante perſona Venturini p duas regulas, qua
rum vna eſt ꝙ hřs hřdis teſtatoris eſt hřs. C.de hære.inſtit.l.fi. alia
eſt ꝙ talis hæres habeor, qualis eſt is p quẽ hřs efficior.ff.de acq.
hæred.l.qui aliena.§.interdum. & ẽt p tertiam regulam; qa tunc
fuiſſet hřs directus Vẽturino; ergo & ei q Venturinus fuerit, po-
ſito ẽt ꝙ alio iure Venturinus fuiſſet, p id quod legi.& no. in l.3.
ff.de peti.hære.in gl.or.magna. Si verò q̃rimus, an dictum hoſpi-
tale ſit hæres accur. non directus, ſed obliquus.ſ.fideicommiſſa-
rius vřis, & ſic quo ad iura vtilia, dicendum eſt ꝙ ſic. Et ſic in effe
ctu dř hæres Accurſini potius, q̃ noie.ff.qđ cum eo.l.filius. cum
ibi no. poſtq̃ acceptauit hæreditatem Accurſini, licet repudiaue-
rit hæreditatem Venturini. Nam intelligitur acceptaſſe fideicõ-
miſſum ab Accurſino relictum poſt mortem Venturini, vt verba
intelligantur ſm ſubiectam materiam. l.ſed & ſi poſſeſſori.§.ſed
& ſi rerum.ff.de iureiu. Et ſic debetur ab hřde Venturini, videli-
cet a matre quæ illius hřditatem acceptauit, aduerſus quam tran
ſiuit actio ex teſtõ, qua Venturinus tenebatur poſt eius mortem.
iuxta not.in l.& epiſtola.C.ad treb. Maximè autem propter di-
ctam clauſulam codicillarem. Nam poſito ꝙ dicta ſubſtitutio fa
cta fuiſſet per verba merè directa, & ſic nõ deberet obliquari ex
natura ipſorum uerborum; pp illam tamen clauſulam obliqua
retur, ſm Bald.& An. qui ſic limitauit illam. l.verbis ciuilibus. ꝑ
quibus videtur glo. ordi. Inſti.de pup.ſubſti.§.maſculo. & text.
2 C.de fideicom.l.ſi fratris tui.in fi. ¶ † Ad ſecundum q̃ſitũ rñdeť,
ꝙ facta reſtitutione verbali per matrem hæredẽ dicti Venturini
de dicto fideicommiſſo vniuerſali præfato hoſpitali, vel habita
pro facta, cum illa tantum operetur in fideicommiſſo vniuerſali
quo ad iura vtilia, quantum aditio hæreditatis in hærede quo ad
iura directa.ff.ad treb.l.facta.ĩ prin.& l.reſtituta.& ff.de fideicõ.
hær.peti.l.1.cum ibi no.in gl. Et in hæredem directum poſt aditã
hřditatẽ cõtinuať, & trãsfertur poſſeſſio quæ erat apud defunctũ
ex forma ſtatuti; quod eſt validũ, & pt hoc facere ſicut ꝯſuetudo,

a ¶ Hæres ad de D. Bar. Soci. in cõ ſi. 149. uer ſi. ſed huic obiectiói. circa med. l 2. parte. ꝙ fideicõmiſſarij ſuc ceſſores di cũtur cum loco hære dũ ſucceſ ſores ha beantur & in eos iura defuncti actiue trã ſeant.

inx.no.per Cy.C.de condi.ob cām.l.ea lege.iuncto.c.2.de ꝯſue.li
cèt de iure cōi hoc nō ſit.l.1.§.Scæuola.ff.ſi quia teſta.lib.eiſq; iuſ.
ff.de acq.poſ.l.cū hr̄des. in prin.dici pt,ꝗ ſicut diuium & alia iura 1
tranſmiſſibilia de iure cōi tranſlata ſunt in ipſum p reſtōnem p̄-
dictam factā uel habitā pro facta.l.1.in prin.cū alijs ſ.alleg.ff. ad
Treb.ita & poſſeſſio, q̄ fuit apud Accurſiū defunctū & continua-
ta fuit in Venturinū hr̄dem directum, ſilr & in dictum hoſpitale
3 fideicōmiſſariū vr̄e fuerit tranſlata ex forma dicti ſtatuti. ¶ †Cir-
ca tertiū q̄ſitum Bal.in l.pe.C. ad Treb. determinat expreſſè, ꝗ in
eccleſiam uel pium locum transferunt iura hr̄ditaria ſine uerbali
reſtōne ipſo iure per l.fi.C.de ſan.ec.cuius authoritas nō parua[a]
eſt in cauſa decidendis non opponēte alio in ꝯtriū.l.Labeo.§.idē
tubero.ff.de ſuppel.leg.cum ét ſunt alii caſus, in quibus ipſo iure
tranſeunt.vt d.l.pe.Idem Bart. in q.diſputata q̄ incipit, filium.&
Bal.in l.fi.de ſac.ſan.ecc. Præterea ſi cœpit poſſeſſionē ſine uitio,
puta cum authoritate iudicis.l.iuſtè. ff. de acq.poſ. uel ſciente &
patiente matre dicti Venturini.l.q̄dam.ff.de rei uen.& ar.l.Labeo.
ff.de aqua plu.arcē. vr̄ legitimus ꝯdictor ut aduerſus dictā matrē
poſſit ſe defendere, licèt illa nō fecerit uerbalem reſtōnem, ſi age
ret interdicto quorum bonorum, uel quorum legatorum, ad adi
piſcendum poſſeſſionem.l.1.§.redarguitur.ff.quor.lega. Et hoc
per l.filiam fratribus.& qđ ibi no.ff.ad Treb.& ibi per Bar.& ſic
4 perinde pt retinere, ac ſi uerbalis reſtitutio fuiſſet facta. ¶ †Circa
quartum & quintum clarum eſt, dictam matrē tanquam hæredē
Venturini poſſe retinere legitimam debitā iure naturæ filio ſuo,
ſicut & alia debita; quia illa non cadebat in fideicommiſſo vſi, li-
cèt relicto pio loco.l.qm̄ in prioribus.C.de inof.teſt.& quod no.
e.ti.l.ex tribus.de epi.& cle.ſi quia ad decli.de vul.& pup.l.cohæ-
redi.§.cum filiæ.uer.nec fideicōmiſſo,& quod no. in l. papi. poſt
prin.ff.de inof.teſt.in gl.q̄ allegat authoritatem Auguſtini, q̄ legi
tima debetur hæredi dicti Venturini.l.q̄q̄.C.ad l.fal.trebellianicā,
b uerò nō pt detrahere aduerſus pium locum[b], ſicut nec falcidiā de
ſingularibus relictis ſm ꝗ determinat Bart. in l.Marcellus. ff. ad
* Treb.quam determinationem ſui ſp ſecutus. Et vidi eam * cōiter
teneri & ſeruari: licèt Io.And.aliter in c.1.de teſta.lib.6.in gl.Sed
in nouel.loqtur aliter. Ideo iſta tanquam tutior tenenda.ff.de re-
lig.l.ſunt perſonæ.in fi.cum ſi. ¶ Super ſexto & vlti. dicendū eſt,
ꝗ ex quo dicta amita & ſoror legatariæ deceſſerunt ante euentū
conditionis legatorum eis factorum .ſ. antequam Vēturinus de-
cederet ſine liberis, legatum p̄dictum fuit effectum caducū, & nō
fuit tranſmiſſum ad hæredem earum.ſ.dictam matrē, ſed reman-
ſit penes grauatam perſonam.ſ.dictum hoſpitale, ad quod illud
onus pertineret ſi prædictæ legatariæ hodie uiuerent.C.ad Treb.
l.fi. iuncta.l.1.§.ſi autem ſub conditione.C.de cadu.tollen.

a ¶ Non parua. Tu uide eūdem Pau. in l. de tutela. C.de in lite. iur. mi no. dicentē eum fuiſſe ſubtilis ingenii, & talis ꝗ ex nimia ſubtilitate, licèt nō maliſioſe frequēter uacillabat Alex. uerò in l. moribus. in fi. 3.col. in uer. practica. ff. de uul. & pup. dictū ſuum ubi ꝯdictione caret magna eſſe authoritatis. cōcordat hic cū Pau. Raph. Ful. in ꝯſil. 25. ad fi. ꝗ in iudican do Bal. an authoritas tenenda ē.

b ¶ Locū. ad de eūdem Pau. ī. in conſi. 104. in 1. parte, & in 2. parte. 2. & ꝗ in iiſdem locis dictū fuit in apoſtil.

S V M M A R I A.

1 *Actio pro ſocio non datur ad exigēdum uſuras a conſocio, cum ſit ſocietas illicita.*
2 *Liber rationum ſcriptus manu unius ex ſocijs non obligat alterum, etiam ſi ſit frater, modò non ſit hæres eiuſdem.*

CONSILIVM CLIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Incā arbitra
li q̄ uertit Bri-
xiæ inter Antonium Chriſtophorum & Vinciguerrā
fratres filios quondam & hæredes Riziardi de Soldo
noīe ipſorum ac uice & noīe Georgij fratris, & cohæredes eorū
agentis ex parte una; necnon Tononū de Limeſaneis reū & con-
uētū ex pte altera, occaſiōe cuiuſdā ſocietatis fœnoris q̄ dr̄ olim
fuiſſe inter dictū Riziardū patrē dictorū agentiū ex una pte, & di
ctū Tononū & Ioānē fratres quondā eius ex altera, in qua dictus
Riziardus poſuit, vt dr̄, certas quātitates pecuniarū, & p̄fatus Ioā
nes uice & nomine oīum trium uſuras exercebat, & fœnerabatur
cōitatibus, & exigebat ſortes & uſuras; de q̄bus exactis petūt nūc
dicti fratres tāquā hr̄des dicti Riziardi rōnē eis reddi a dicto To-
nono cū reſtōne partis eos contingentis, licet de dicta ſocietate
non appareat aliqua ſcriptura ut dr̄. Viſis q̄buſdam ſcripturis, &
extractis mihi tranſmiſſis, vr̄ dicendū ex tribus capitibus dictos
agentes debere ſuccūbere, dictumq; Tononum debere abſolui a
petitione ipſorū. ¶ Et primò, q̄a prout conſtare dr̄, & vr̄ ex qua-
dam vaccheta ſcripta manu dicti Ioannis inſtitoris, & exactoris,
p̄fatus Riziardus rehabuit ab eo multo plus quàm aſcēderet ſors,
& capitale poſitum per ipſum Riziardū in ipſa ſocietate impræ-
ſtorum ſeu fœnoris, in cuius ſortis, & capitalis extenuationem
conuertitur ſolutū, etiam ſi pro uſuris indebitis ſolutio facta fo-
ret.l.ſi non ſortem.in prin.ff.de condi.inde.ff.de tranſac.l.& poſt
rem.§.1. Quod argo nunc petit non niſi pro uſuris exactis per di
ctum Ioannem peti pt, quarū portionē ad ſe aſſerunt pertinere iu
1 dicio ſocietatis dicti fratres. †Sed hoc petere non pn̄t q̄a talis illi
citi commercij ſocietas nulla fuit, & quæſitum ex eo non uenit iu
dicio ſocietatis cōicandum.ff.pro ſocio.l.quod autem ex furto.l.
ne quicquam. Cum ipſi exigentes & vt inſtitores alieni & alieno
noīe & eorū hr̄des teneantur ad reſtōnem illis, a quibus extorſe-
runt 46.diſt.c.ſicut nec ſua. Et ſi dicti Tononus & Ioannes eiſdē
fratribus tradiderint partem dictarum vſurarum exactarum poſ
ſent ab eis repetere, cum poſtea ꝯdemnandi eſſent ad reſtōnem il
lis a quibus extorſiſſent.ff.pro ſoc.l.ſi igit.Ergo & pn̄t illos nunc
agentes repellere per excep.doli factis petere, quod reſtituturi
eſſis; qm̄ iam ſunt condēnati in foro diuino, nec habēt expectare
aliam condemnationē Ioannis, quàm pn̄t agnoſcere bonam fidē
& exonerare conſcientias eorū. iuxta ea q̄ no.in ſim.in l. atque na
tura.§.cum me habente.ff.de neg.geſt. ¶ Secundò debet ſuccūbe-
re ex alio capite; qm̄ agunt ꝯ ſolum Tononum, ac ſi ad ipſius ſo-
lius manus dictæ pecuniæ exactæ peruenissent; & tn̄ hoc non pro
bant, qm̄ liber quem producunt ad hoc probandum, quem dicūt
ſcriptum manu dicti Ioannis, hoc non continet.ſ.ꝗ ad manus di-
cti Tononi peruenerunt pecuniæ exactæ, cum omnes poſtæ ſol-
uentium ibi contentæ perſonaliter conceptæ ſint; vnde cū extra-
nea perſona non debeat in dubio ſubaudiri. l. ſi ita ſtipulatus. §.
grilogonus.ff. de uer.obl. potius probatur ex dicto libro, ꝗ ipſe
Ioannes qui ſcripſerit, & qui de facto ſuo atteſtabatur, exegerit,
& ꝗ ad ipſius ſolius manus primò loco peruenerint; poſſibile ēt
eſt ꝗ ſibi eas retinuit, & præfato Tonono nunq̄ aliquid tradidit;
nec præſumendum eſt ꝯtrium, niſi hoc appareat, cum conſiſtat in
facto & facta non præſumuntur.l.quicunque. ff.de publ.maximè
q̄a clarum eſt ꝗ ipſe Ioannes erat ille qui fœnus exercebat cōi no
mine, & p manum eius oīa tranſibant, & ipſe mutuabat, & exige-
bat, ut ex dicto libro apparet. ¶ Ex facto aūt fratris, & de eo qđ
ad illius manus peruenit, præfatus Tononus non tenetur, cū non
ſit eius hr̄s, ſed filij; vnde ꝯ illos erat agendum. Nec obſt. quod dr̄
illos fuiſſe ſocios oīum bonorum; quia non pp hoc alter ex con-
tractu alterius tenetur; ſicut nec alteri per alterum ipſo iure acq-
ritur, licèt iudicio ſocietatis cōicare compellatur. ff. pro ſocio. l.
ſi quis ſocietatem. Nec etiam obſt. ꝗ erat cōis inſtitor; quia cum
hoc ſit cā ꝗ ipſi ex facto & cōtractibus illius ab his teneātur.ff.de
inſtito. per totum. non dēt eſſe cā ꝗ alter in alterum agere poſſit.
arg.vete.regulæ, quæ traditur.C.de furtis.l.apud antiquos. C. de
2 procu.l.qui duos. ¶ Tertiò & ultimò vr̄ debere ſuccūbere; †q̄a di
ctus liber continet priuatam ſcripturam, quæ fidem non facit ni-
ſi contra ſcribentem. Et hoc ita demū, ſi conſtat cuius manu ſcri-
pta eſt l.rationes.cum l.ſequen.C.de prob.ff.de eden.l. quædam.
§.nummularios.cum ibi no. Poſito ergo ꝗ conſtaret ipſum ſcri-
ptum manu dicti Ioannis, & quod in eo continetur expreſſè ꝗ
Tononus exegiſſet, hoc non probaret contra eum. Sed nec ꝯſtat,
ꝗ ſit ſcriptus manu dicti Ioannis; q̄a negatum eſt hoc, & non eſt
probatum per comparationem literarum, ſed nec per teſtes. Tum
q̄a ſi bene inſpiciantur ipſorū dicta, non dicūt ꝗ iſte ſit ille liber,
in quo viderunt illum ſcribere, licèt dicant ſe vidiſſe illum ſcribe
re in quodā libro talis formæ &c. Et poſſibile eſt, ꝗ iſte non ſit il
le, ſed ei ſimilis; unde non probata idētitate corporis non releuat
probatio iuxta no. per Bar. in l.1.C.ſi unus ex pluri.app.& in l. 2.
de erro.aduo.& l.demonſtratio.de cond.& demon. Tunc ét quia
iſti teſtes dicunt eſſe illi ijdem qui dicunt ſoluiſſe, & ſic non credi
tur eis, q̄a in propria cā videntur teſtificari, cū ex teſtimonio poſ
ſint conſequi vtilitatem, quia poſſent repetere quod ſoluerunt;
ergo &c.C.de teſti.l.omnibus. ff.de iure iur.l.deferre. §. idem de-
creuerunt.cum ibi no.per Bar. ¶ Cōcludo ergo ꝗ videtur dictus
Tononus abſoluendus.

S V M M A R I A.

1 *Mulier quæ tranſit ad ſecunda uota non reddita ratione adminiſtratæ tutelæ utrum puniatur pœna iur. ciuilis.*
2 *Intellectus ad c.cum ſecundum extra de ſecun.nup.*
3 *Mater ſi petiit tutorem dari, ſed ſtatim nupſit eo nondum dato, an ibi proſit.*

CONSILIVM CLIIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Pro iſta do-
mina, quòd nō
1 perdiderit dictum legatum † facit primò, quia pœ-
næ.l.prima. C. de ſecund. nupt.ad quas refertur di-
cta auth. iiſdem pœnis, ſunt hodie ſublatæ per cap.
cum ſecundum.extra de ſecund.nupt.ſcilicet quantum ad mulie
rem

a mulierem nubentem ĩ. annum luctus[a]; ergo ſublata vñr quãtum
ad nubentem non reddita adminiſtratione tute. cum æquiparenť,
ut ibi patet; ergo quod ſtatuitur in una, cenſetur ſtatutum in alte
ra; p ea q̃ no. gl. ff. de iudi. l. hæres abſens. §. 1. in gl. mag. & ar. C. de
a nup. l. fi. in fi. † Sed rñderi pt, ꝙ ꝯñtia non eſt bona; qa nõ eſt eadẽ
rõ corrigendi. Nam & plus vř delinquere ſecunda, q̃ prima; ut in
corpore vñ ſumitur. de nup. §. ſin autẽ tutelam. Nam & authoritas
apl̃i, in quá fundať correctio quo ad nubentẽ ĩ. annum luctus, ui-
delicet mortuo uiro nubat in dño, non uendicat ſibi locum in nu
bente non reddita rõne tute, cũ intentio apl̃i nõ fuerit ꝑindicare
filijs, ſed impunitã reddere nimiã feſtinantiam; igiť &c. qď. n. non
mutatur &c. C. de ap. l. ꝑcipimus. C. de teſt. l. ſancimus. Gl. uerò in
l. hæres abſens facit ꝓ illa parte; qa uult ꝙ æquiparatio ĩtelligať
quo ad illa q̃ erant ſtatuta t pe factæ ꝯparationis, nõ quo ad ea
q̃ poſt; Sed illa correctio facta eſt poſt illã auth. ijſdem pœnis; er-
go &c. ¶ Secũdò facit pro dicta dña; qa illæ pœnæ vñr imponi, qñ
tria copulatiuè concurrunt ſimul, videlicet ꝙ mulier nõ petijt tu 3
torem aliũ dari, nec reddidit rõnem adminiſtrationis, nec reli-
qua. Sed hic petiit tutorem; & ſic non eſt uerum dicere ꝙ illa tria
nõ fecerit; qa oĩo, q̃ ſumitur ex uniuerſo, ſi in uno falſificatur, to
ta falſa redditur. l. ſi is qui ducenta. §. utrum. ff. de reb. dub. ¶ Sed
ad hoc pt rñderi, ꝙ ex mente legiſlatoris q̃ potius eſt attendẽda q̃
uerba. ff. de legi. l. benignius. & l. ſcire leges. illa copula ponať ꝓ
diſiuncta; ut ſit ſenſus ꝙ oĩa illa tria facere debeat ſi non uult inci
dere in illas pœnas, & ſi aliquod illorũ omiſerit incidat. Non aũt
ſi oĩa; nã alias non prouideretur indẽnitati filiorũ, cui noluit illa
auth. prouidere, ſi ſufficeret ſola petitio alterius tutoris. Nunquã
enim plus faceret mulier, ſi hoc ſibi ſufficeret ad euadẽdum illas
pœnas; & ſic fruſtra dixiſſet Imperator de redditione rõnis & re-
liquorũ. Et ad hoc d. l. ſi is q̃ ducenta. §. uerũ. & §. cũ ita: & l. gñalr.
C. de inſti. & ſubſti. ſub condi. fac. cũ ſi. ¶ Tertiò facit pro matre; 1
qa pœnæ ꝓdictæ auth. vñr imponi principaliter ꝑ hoc, qa nubẽ
do ueniebat ꝯ ſacrm̃, cùm tunc iuraret non nubere. Sed hoc ſacrm̃
iſta non ꝓſtitit, qa nec ꝓſtare tenebať hodie. C. ſi ſecundo nup. mu
lier. auth. ſacrm̃ hoc. Et ſic vñr ſublatæ pœnæ dictæ auth. Et ita
ſentit gl. illa in fi. Sed ꝯ determinat ibi Cy. & ẽt gl. C. in quib. cau.
pig. ta. ꝯtra. l. pe. ¶ Quartò facit pro iſta dña; qa dř ꝙ non renun-
ciauit ſecundis nup. nec uelle, nec alijs auxilijs, cùm ſuſcepit tute-
lã, & ſic non fuit legitimè cõſtituta nec uera tutrix. iuxta ea q̃ ple
nè no. per Bar. in l. ſi qa ſub ꝯdõne. de teſt. tute. & in auth. matri &
auiæ. C. qñ mu. tute. offic. fun. pt. ſed illæ pœnæ imponunť ei q̃ ue
ra fuit tutrix; ergo ea non patiť iſta, q̃ non fuit; prout videmus in
ſimi. in ea q̃ nõ fuit uera uxor ꝑ affinitatẽ, uel ꝯſanguinitatem, li
cet putareť: qa non incurrit pœnam adulterãtis, ut ꝑdat dotem;
qa nõ fuit adulteriũ, ſed ſtuprũ, ut no. gl. in l. ꝯſenſu. C. de repud.
circa fi. gl. mag. ꝑ tex. in Auth. de nup. §. ſi uerò ab initio. Sed certè
ꝯtrium determinat gl. & cõiter doc. in c. plerũque. ext. de don. in-
ter uirũ. & uxo. qa dẽt puniri affectus cũ opere ſubſecuto. c. non p.
de biga. Nec debet iſta eſſe melioris ꝯditionis, ex eo ꝙ non legi-
timè fuerit decreta tutria, quàm foret ſi fuiſſet legitimè decreta.
arg. ff. ꝙ vi aut clam. l. ſeruus. ff. qui ad lib. procla. non licẽt. l. 4. ff.
de teſt. li. l. cũ hæres. §. 2. ex. de ꝓbẽ. c. cũ q. li. 6. cũ ſi. Præterea illa q̃
ſi lẽimè ſuſcipit tutelã filij ñ euitat pœnã ꝑditionis hẽditatis, ꝓut
determinat gl. no. & doc. in l. 2. §. ſi mř. uer. q d ſi př. ff. ad Tertul. in
uerbo nõ lẽimè. igiť nec iſtas dẽt euitare; pt dici ſequendo huma-
niorẽ ſnĩam, ꝙ iſtud pẽdeat ex futuro euentu; qa ſi reddita tunc
rõe adminiſtrationis tutelæ appareat penes illã nulla fuiſſe reliq̃
q̃ reſtituẽda forent, nõ puniať præfata dña; qñ ex eo ꝙ non reſti-
tuerit reliqua, quæ non erant, non debet puniri. Nec ex eo ſimili-
ter ꝙ rõnem adminiſtrationis nõ reddiderit; qñ redditio ratio- 1
nis nõ niſi ꝑ reliquorũ reſtõnẽ fienda eſt, & vbi nulla ſunt reli-
qua, nõ eſt neceſſario rõ reddẽda; vñ libertas relicta ſub ꝯdõne, b
ſi rõnes reddiderit, ſi nulla ſunt reliqua, cẽſeť purè relicta, & cõpe
tunt ſtatim adita hære. ẽt rõne nõ reddita. ff. de ꝯdi. & dem. l. iu-
lius Paulus, ff. de euic. l. q libertis. §. ſeruus. cũ ꝯcor. ibi alle. in gl.
Itẽ & petitio tutoris innuebat fieri ꝑ duo ꝓcedentia, qlibet ut
poſſet ſibi reddi rõ, & reſtitui reliqua, qñ reliqua forent; aľs non
ꝑ hoc ꝙ tutorẽ nõ petijſſet, deberet pati dictas pœnas. Si. n. tu-
telam non aſſumpſiſſet, non pateretur pœnas. l. j. C. de ſecundis.
nup. propter hoc ꝙ nupſiſſet non petito tutore filio; qa hoc nõ
reperitur iure cautum, niſi cum tutelam aſſumpſit. in Auth. de
nup. §. ſin autẽ tutelam. licet ſi non peteret intra annũ, etiam ſi nõ 2
nupſiſſet, pateretur pœnam perditionis hæreditatis. Quando
ergo tutelam aſſumpſit, iõ arctatur ad petendũ tutorem, vt ei red-
dat rõnem, & reliqua; ſi ergo reliqua nulla ſunt, cum excuſeť a re
ſtõne illorũ, ſiľr & a reliquis duobus quæ ꝑ illud ſunt, vř excuſa
ri; qa ubi duo uel tria ꝑ vnum, ibi vnũ, tm̃, ut d. l. qui libertatis.
§. ſeruus. & no. Cy. C. de iur. cal. l. 2. §. ꝙ ſi actor. in fi. alias ſequere
tur incõueniens, ꝙ ſi decreta tutela cũ adhuc nõ cœpiſſet aliud ad a
miniſtrare, nec alia reliqua pœnes eam forẽt, nuberet non petito
tutore & nõ reddita rõne adminiſtrationis, incurreret tãtas pœnas,
qa offendiſſet corticẽ verborũ dictæ auth. qd tñ nunq̃ fuit de mẽ
te ipſius, ſed ſolũ qñ adminiſtrauit, & apud ſe erant reliqua quæ
veniebant reſtituenda; qñ verò nulla tunc ſatis eſt ꝙ ꝑ non pe-
titũ tutorẽ infra annum excludatur ab hẽditate filij decedẽtis in
pup. ætate. ar. ff. de uer. ob. l. ſi ita ſtipu. fuero. ſi uero reddita rõne
adminiſtrationis apparebit apud eã fore reliqua, q̃ veniebãt reſti
tuẽda &c. debẽt iſta mulier pati dictã pœnã, & ꝑdere dictõ legatũ
non ſolũ ꝑ defectum non redditæ rationis & non reſtitutorum
3 reliquorũ, ſed ẽt non petiti tutoris; † qñ ipſum petierit perfuncto
riè, & nõ legitimè petijt, debebat. n. ipſum petere cum effectu. i. fa
cere ꝙ daret & adminiſtratio legitimè ſumereť, anteq̃ nuberet. C.
de admi. tut. l. fi. §. perſonis. in tex. & gl. & per Bar. Et expreſſè per
Iac. de Bel. in ĉorpore vñ ſumitur illa auth. de nup. §. ſin autem. tu
tellã. qď hic non fecit; ſed una die petijt, & altera nupſit, eo nõ da
to. Et ſic petijſſe non vř. ff. ad tertu. l. 2. §. non ſolum in uerbo per-
functoriè. de euic. l. qua libertatis. §. pe. in uerbo perfunctoriè. de
admi. tu. l. tutor qui reperto. §. 1. ibi, debuit. n. patribus ſuis fungi,
non quidem ꝓcipiti feſtinatione &c. Et hoc nõ obſtante ꝙ legiti
mè non fuerit decreta tutria, poſtq̃ non fecit debitas renunciatio
nes, ex quo realiter adminiſtrauit, licet non legitimè, ne ex hoc ſit
melioris conditionis, q̃ ſi legitimè ut ꝟ. dixi per iura. ſ. alleg.

¶ Annum luctus. Et ut mulier ſecũdò nubens & filios habẽs euitet pœnas iuris cautela eſt ꝙ faciat filios eẽ ſentire tali matrimonio, qa hoc mõ euitabit oẽs pœnas, nã pœna quæ imponit matri tranſeũti ad ſecunda uota nõ habet locũ quãdo trãſit de uolũtate filiorũ ut not. Phi. Dec. in ꝯſi. 207. inci. quæritur an diuiſio in 2. co. uer. & pro fundamento i 2. uol. & uide Fu. Ro. in cõſi. 219. inc. ex themate uertit. 4. idem ꝓbatur i 2. col. H. F.

S V M M A R I A.

1 *Teſtes deponentes ſuper confeſſione aduerſarij de eo quod actor deduxit in libello, nihil probant.*

2 *Confeſſio facta de matrimonio parte abſente, etiam ſi per teſtes probetur, de iure cano. non valeat.*

3 *Teſtimonium de auditu auditus quando valeat.*

CONSILIVM CLV.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ In cã q̃ verti
tur coram dño
vicario dñi Archidiaconi Aquilegẽſis inter Vlianã
filiã Antonij, & Iacobum gaſatium ambos de ſancto
Daniele ſuper mřimonio ꝑtenſo ꝑ dictam dñam &
negato ꝑ dictum Iacobum. Viſa petitione ipſius dñæ, & teſtibus
examinatis ꝓ parte ipſius, dico partes dicti dñi vicarij fore & eẽ
debere in abſoluendo dictum Iacobum a petitione dictæ mulie
ris per regulã, q̃ eſt ꝙ actore nõ ꝓbãte reus abſoluiť. C. de edẽ. l.
qui accuſa. C. de ꝓba. l. actor. Nam dicta mulier induxit. 5. teſtes
ad ꝓbãdum duo, q̃ ꝯtinenť in ſua petitione, quorum primum eſt
ꝓmiſſio dicti Iacobi de recipiendo dictã Vlianã in vxorẽ ſi ꝯſen
tiret eius copulæ carnali, & ſic ſpõſalia de futuro Aliud eſt dicta
copula carnalis ſubiecta q̃ facit ſpõſalia de futuro trãſire in mřĩ-
moniũ de pñti, vt in c. j. de deſpõſa. impu. lib. 6. circa med. ibi niſi
per carnis copulam &c. quorũ qdẽ teſtiũ nullus eſt qui deponat
de aliquo ꝓdictorũ duorũ, licet aliq ex eis, valet ſecundus quar-
tus, & qntus, videlicet Martinus, Iacobus, & Menia vxor Martini
deponãt de cõfeſſione dicti Iacobi gaſatiui facta extra iudiciũ,
& abſente parte, quorũ dicta nil ꝓſunt pluribus rõnibus. ¶ Pri-
ma, qa deponũt ſup alio q̃ ſup eo ad qď ꝓducti ſunt, cũ fuerint
ꝓducti ad ꝓbãdũ cõtenta in petitione dictæ Vlianæ, q̃ ſunt illa
duo de qbus dictũ eſt ſupra; & ipſi deponunt ſuper alio penitus
diuerſo. ſ. de ꝯfeſſione, ꝓut expreſſè determinat Specu. in tit. de
1 teſte. §. j. verſic. ſed pone egi. qui dicit † ꝙ ſi in libel. dico me mu-
tuaſſe & teſtes producti ſuper eo de hoc nihil dicunt, ſed ſolum
b deponunt de confeſſione[b] aduerſarij mei, tales teſtes intentio- b
nem meam non probant, & ſic debet ſequi abſolutio. Si ergo ſi
volo, quòd dicti teſtes mihi proſint; debeo dictam confeſſio-
nem allegare, & deducere in libe. vel in articulis, & tunc tales te
ſtes fundarent intentionem meam per indirectum; qa confeſſio
aduerſarij mei releuat me ab onere probandi; ut no. extra de cõ-
feſ. ſuper rubrica in nouel. Et iſto modo debet deduci in practi-
ca mea confeſſio, vt ſi quis vult ex ea ſe iuuare debeat ipſam al-
legare in libe. vel in articulis, aliàs non prodeſt, licẽt teſtes de ea
deponant ſecundum Specu. in prꝉalleg. verſic. maximè. in fine.
2 quod hic factum non reperio. ¶ † Secundò non proficiunt dicti
teſtes; quoniam & ſi fuiſſet dicta confeſſio allegata, & in dubiũ

¶ De cõfeſſione. uide d. Alexan. de Imo. in conſi. 176. in 1. col. in 2. parte.

deducta, attamen non fuit facta parte aduerſa. ſ. dicta Vliana pñte
ſed abſente, & ſic nihil ualet ad uerã & perfectã probationem, ut
l. certũ. §. ſi q̃s abſente. ff. de ꝯfeſ. & no. in gl. in l. cũ de indebito. §.
fi. ff. de ꝓb. & p canoniſtas in c. ex parte de cõfeſ. q̃ hñt hoc ꝓ in-
dubitato, ut refert Cy. in l. gñalr. C. de non nu. pec. in 4. q. licèt de
iure ciuili Cy. ibi ſm Pet. aliter dicat. Sed Bar. in l. 1. C. de ꝯf. in 2.
q. tenet idẽ quod ſ. dixi, q̃cq̃d dicat Petrus. Præterea etſi opi. Pet.
eſſet uera de iure ciuili; in caſu uerò nr̃o, quia agitur de cã mr̃imo-
2 niali q̃ eſt eccleſiaſtica[a], ut in clem. 1. de iudi. & ēt ſumus in terris
ſubditis eccleſiæ ēt quo ad tpalem iuriſdictionẽ, ſeruandũ eſt ius
canonicum: ut in c. quod clericis. de foro cõpe. & quod not. in c.
fi. de arbi. li. 6. per gl. ¶ Tertiò non proficiunt dicti teſtes, q̃a ſunt
oẽs ſingulares in dictis ſuis, cũ deponunt de cõfeſſionibus factis
diuerſis tẽporibus, & ſic ēt ſi dicerent de pñtia partis non ꝓdeſ-
ſent, ut in c. licèt cauſam. de ꝓb. cum ſi. Primus aũt teſtis nihil pe-
nitus ꝓbat, q̃a nec de dicta confeſſione atteſtat̃ per ſuum auditũ,
3 ſed atteſtat de † auditu auditus, quod nihil ualet; ut no. in l. teſtiũ.
C. de teſti. niſi ubi agitur de probãda poſſeſſione, cuius initij me-
moria non exiſtit; iux. l. ſi arbiter. ff. de prob. & l. 2. §. item Labeo.
ff. de aqua plu. arc. Tertius etiam teſtis penitus nihil probat, quia
deponit de quibuſdam uerbis prolatis ab ipſo Iacobo quæ non
continent in ſe confeſſionem de ſe, licèt dixerit illam habere ma-
ritum, & alium aſſumere non poſſe. ¶ Concludo ergo ut ſ.

> a ¶ Eccleſiaſtica. Adde idẽ per d. Mari. Soci. in cõſi. 12. uer. præterea ẽt ex alio in ſe parte.

S V M M A R I A.

1 *Debitor ſi offert ſe paratum ſoluere reſiduum, impedit uenditionem pignoris non obſtante pacto q̃ infra tantum tẽpus pignus uenderetur non ſoluente debitore.*

2 *Iuriſdictionem turbaſſe non dicitur qui iure eam debet habere reſciſſa uenditione facta per creditorem de aliquo caſtro pignorato.*

CONSILIVM CLVI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſis actis, & actitatis corã
D. locũtenẽte patriæ fori Iulij inter D. Margaritam
filiam quõdam D. Magdalenæ & Leonardi iugalium
agentem & petentem ex parte una ſeu eius procuratorem, & ma-
giſtrum Nicolaum Fabrum de uino reum & poſſeſſorem ex alte-
ra. Super quodam manſo qui fuit dictæ quondam D. Magdalenæ
matris dictæ quondam agẽtis datus in dotem cum pacto q̃ poſt
mortem dictæ D. Magdalenæ pertineret ad cões hæredes ſeu fi-
1 lios. † Et poſtea per dictam D. Magdalenam uiduã fuit obligatus
cuidam ſer Franciſco notario de Cormono pro duca. 50. cum pa-
cto q̃ ſi ĩ. certum tpˢ non reſtituerentur, poſſet uendi, de quibus
per dictam dñam dñr fuiſſe reſtituti. 25. inter pecunias & certas
res, dictum manſum per hr̃des dicti ſer Franciſci fuit poſitum ad
incantum pro reſiduo requiſita dicta D. Magdalena, & ꝯdicente,
offerente ſe uelle reſiduum ſoluere facta calculatione, & uiſo q̃d
ſoluere debebat. Et nihilominus hoc non obſtante fuit uenditus
dicto magiſtro Nicolao pro 25. duca. cum dicatur, & probat̃ ua-
lere in triplo, uel ſaltem in duplo plus, unde uendicatur nũc per
dictam D. Margaritam a dicto magiſtro Nicolao poſſeſſore, tan-
quam non legitimè uenditus fuerit. ¶ Super eo qđ quæritur, quæ
ſint uel eſſe debeant partes iudicis in pronunciando. Rñdeo, q̃
debet pronuntiare pro dicta actrice, & condemnare dictum ma-
giſtrum Nicolaum ad reſtitutionem dicti manſi, ſoluto tñ ſibi eo
quod dato calculatore, & facta calculatione reperiet̃, q̃ dicta D.
Magdalena reſtabat dare dicto ſer Franciſco, cùm pretium ſolu-
tum per dictum emptorem dicto ſer Franciſco fuerit cõuerſum
in utilitatem dictæ D. Magdalenæ, & in liberationem eius. ff. de
rei uen. l. emptor. in prin. & not. plenè per gl. C. de iure fiſci. l. 3. li.
10. in prin. gl. fi. magnæ. Quod antẽ dixi probatur tribus modis.
¶ Primò, quia fuit uenditus tam paruo pretio cùm ualeret in du-
plo plus, unde cenſetur uenditio facta mala fide, & ob gratiam &
fauorem emptoris; ideo uel eſt nulla, uel debet reſcindi, ut patet
in d. l. 3. C. de iure fiſ. & in l. 1. de fide inſtru. & iur. aſtæ fiſca. li. 10.
cum ibi not. in glo. de præſcrip. 30. anno. l. 1. ff. de reſcin. uend. l. ſi
quos. Si. n. hoc eſt, quando uenditur pro debito fiſcali, ut dictis iu-
ribus; fortius, quando pro debito priuato, quod non eſt tantum
priuilegiatum. Nec obſt. ſi dicatur q̃ ſtatutum dicit rem ſuba-
ſtatam debere dari, & deliberari plus offerenti; quia dico ſtatutũ
prædictum debere intelligi ſanè, ideſt ſecundum ius commune,
iuxta nota. in l. fi. §. in computatione. in fi. magnæ gloſ. C. de iure
delibe. & l. 2. C. de noxa. & ſic quando inter id quod offertur, &
uerum pretium non eſt exceſſus in magna quantitate, abàs præſu-
mitur dolus & malafides; & ſic nõ debet ualere per dicta iura, iu-
ctis his quæ no. Bart. in l. ſi ſocietatẽ. §. arbitrorũ. ff. pro ſocio. per
l. oẽs. §. lucius. ff. quæ in frau. credit. De læſione in magna quanti-
tate. ¶ Secundò probo quod dixi; q̃a poſito q̃ non eſſet iſte ex-
ceſſus, ſed fuiſſet uenditus iuſto pretio uel quaſi, attamen ex quo
dicta D. Magdalena tpe factæ ſubaſtationis & uenditionis requi-
ſita comparuit & ꝯdixit petens uideri & calculari quod ipſa reſta-
bat ſoluere, & offerens ſe paratã ſoluere reſiduũ, ſed ſpreta dicta
oblatione facta fuit uenditio, uel eſt ipſo iure nulla, uel debet re-
ſcindi; caſus eſt in terminis in l. reſiduum. C. de diſtra. pign. ff. de
reſcindi. uendi. l. fundus qui lucij titij. cum ſuis gloſſis. p. quas ll.
pñs caſus determinatur. ¶ Tertiò probatur quod dixi, quia poſi-
to q̃ prædicta ceſſarent, dr̃ q̃ cùm poſt mortem dictæ D. Magda-
lenæ præfatus manſus eſſet peruenturus ad dictam D. Margaritã
ex pacto appoſito in inſtr̃o dotali inter D. Magdalenã & Leonar-
dum eius maritum parentes dictæ Margaritæ, ex quorum pacto
potuit ipſi Margaritæ ius acquiri. l. quodcunque. §. 1. ff. de uerb.
obl. non potuit præfata D. Magdalena alienare in præiudicium fi-
liæ ſuæ, uel pactum apponere in contractu pignoris q̃ poſſent
uendi niſi pro tempore quo ipſa uiueret. l. peto. §. prædium. ff. de
leg. 2. & ea mortua, quia finitur ius datoris, firmari dẽt ius acce-
ptoris, cùm firmetur ex cauſa de præterito & neceſſaria. ff. de pig.
l. lex uectigali. ff. quibus mod. pig. vel hypo. ſol. l. 3. & quod ple-
ne not. Bart. in l. in diem. ff. de aqua plu. arcen. Et iſtã cauſam de-
duxit dicta D. Margarita in ſuo libel. ſed præcedentea pt̃ deduce-
re replicando, poſtquam reus excipiendo deduxit emptionem
2 prædictam cum ſubaſtatione. ¶ † Ex prædictis apparet quid iuris
ſit in cã sfortij mota per dictum ꝯ ſer Bartholomeum quẽ dixit
intraſſe violenter in domum ruſtici & laboratoris dicti manſi &
aliqua violenter abſtuliſſe pro faciendo executionem cuiuſdam
laudi lati contra dictum ruſticum, aſſerendo ſe hoc feciſſe exer-
cẽdo iuriſdictionem nomine dictæ D. Margaritæ, ad quam dicit
ſpectare iuriſdõnem & garritum in dicta uilla & mãſo inter ſuos
ruſticos ſm morem dictæ patriæ. Præfatus verò magiſter Nico-
laus dicit iuriſdõnem & garritum pertinere ad ſe, ſicut & dñium
dicti manſi rõe dictæ emptionis, & ſe fuiſſe in ipſius quaſi poſſeſ-
ſione turbatum, & ꝯ ipſum ꝯmiſſum sfortium. Vr̃ enim q̃ bene di-
cat, quia in creditorẽ cenſetur per pignorationẽ tranſiuiſſe exer-
citium iuriſdõnis & garritus, quam & quem habebat pignorans
per l. eleganter. §. penult. ſeu circa fi. in uerbo cohærent. ff. de pi-
gno. actio. per quẽ dicebat Bal. me audiente, q̃ creditor, cui obli-
gatur caſtrum, poteſt in homines illius exercere iuriſdictionem
& imperium puniendo ipſos de maleficiis; igitur & in emptorem
prædictum cenſetur tranſiſſe, in quem tranſit omne ius uendentis
creditoris, & ēt ultra, uidelicet dominiũ quod ipſe non habebat.
l. ſi conuenerit. ff. de pigno. act. ¶ Sed iſta procederent, ſi uenditio
fuiſſet legitime facta, & foret irretractabilis. Sed quia ꝯriũ eſt, ut
ſ. dixi, ꝑdicta non procedunt. Si. n. dicamus, q̃ uẽditio fuit nulla,
tunc non tranſiuit dñium; quia uẽdens non erat dña, nec habebat
ptãtem transferendi dñium alienum, niſi cum legitimè uenderet.
Si uero erat aliqua, ſed ueniebat reſcindenda; tunc licèt eſſet tran-
ſlatum, ueniebat reſtituendum. Idẽ ergo debet dici per omnia de
iuriſdictione, & garritu, qui ſunt ſequela dominij, cũ idem ſit iudi-
cium de connexis, & dependentibus. l. ſi cognati. C. de neg. geſt. &
de ſepara. l. 1. §. præterea. Et ſiue non fuit tranſlata iuriſdictio, ſiue
fuit translata, ſed retractabiliter, nõ pt̃ dici turbatus præfatus ma-
giſter Nicolaus in quaſi poſſeſſione illius per illam ſeu miniſtrũ
illius, ad quam dicta iuriſdictio ſpectabat, uel ad quam erat reuer-
ſura. arg. opti. in l. ſi creditoris. C. de fideic. in ratione ſui. & quod
no. glo. l. ſi non ſortem. ff. de condi. inde. & de pac. l. ſi intra. in ra-
tione ſui. ¶ Cauſa ergo ꝓcedens eſt præiudicialis ad iſtã cauſam
sfortij. Et ſic in ea pronuntiabitur pro dicta D. Margarita, & ꝯ di-
ctum magiſtrum Nicolaum, prout debet pronuntiari per ea q̃ in
præcedenti margine dicta ſunt, ſimiliter & in hac cauſa sfortij di-
cendũ eſt. Debet ergo prius terminari cauſa ꝓcedens, cuius con-
trouerſiæ exitus dabit uiam ad hanc. ff. de acq. poſſ. l. exitus con-
trouerſiæ. iuncta. l. præſes. C. ad l. flauiam. de plagia. & l. j. C. q. acc.
non poſ. C. de adult. l. qm̃ ad Alexandrum. Et præterea poſito q̃
dictus magiſter Nicolaus in præcedenti cauſa contra ius, & iuſti-
tiam obtineret. Attamen de sfortio prædicto non poteſt cõqueri
coram D. locumtenente patriæ fori Iulij; quia dicitur q̃ locus
ubi commiſſum eſt sfortium, non eſt de ſua iuriſdictione, ſed cu-
iuſdam comitis ad quẽ dicitur cognitio pertinere, ſuper quo me
non extendo, quia q̃ſtio facti eſt. l. aretuſa. ff. de ſtatu homi. cũ ſi-
milibus.

milibus.

S V M M A R I A.

1 *Interrogatio quomodo differat a poſitione.*

2 *Statutum requirens certam formam reſpondendi an poſſit impleri per aliud uerbum æquipollens.*

3 *Liuellarius interrogatus a domino an eſſet ſimplex cõductor an uero liuellarius, ſi dicat ſe nõ tenere poſſeſſionẽ eo mõ quo dominus interrogauit, non cadit à iure ſuo tanquã mẽdax ex forma ſtatuti, cũ fateatur ĩ poſitionibus ſe eẽ liuellariũ.*

CONSILIVM CLVII.

1 IN Chriſti nomine Amen. † ¶ Ad primum quæſitum dicendum eſt, qđ clerici poſſunt uti bñficijs ſtatutorum lai
a corum, ª ſicut alij laici de populo, qa reputantur eſſe de uniuerſitate populi, ſicut eccleſiæ de uniuerſitate ædificiorum l.1.§.ius publicum. ff.de iuſti.& iur.l. pupillus .§.territorium.ff. de uerbo.ſig.ſicut determinat Old.in conſi.31.p.c.ſi ĩ adiutoriũ. 10.di.ubi caſus.& Bal.in.l.cunctos populos.C.de ſum.tri.in.7. uel.8.col.dicens clericum habentem inſtrumentum guarentigiæ, quod ea forma ſtatuti meref executionẽ ſicut ſnia, poſſe petere executionẽ ſicut & laicus; licet ꝯ ſtatuta laicorũ non ligent cleri-
☩ cos; ☩ ſm communẽ opi. Sed aliud eſt tractare de fauorabili incluſione, aliud de odioſa ſm Bal.ibidẽ. Primò.n.caſu includif, & ſic põt ĩtelligi ꝙ no.Io. An.in c.ſi.de offic.delega.in nouel.libr. 6.Scđo nõ ſic loqĩ te.in.c.ſi ſnia. de ſen.excõ.lib.6.ubi ĩterdicto populo nõ cenſet interdictus clericus, & licet clerici munera ciuilia cũ laicis non faciant, & ſic appellatione municip. etiã quo ad fauores non uideanĩ includi. ff.ad munici.l.1.circa princ. qa iſtud pcederet oĩno in forenſibus, a quibus laici nullũ habent ſubſidiũ, unde nec debent gaudere beneficijs ſtatutorũ. Nos loqmur in clericis a quibus laici habẽt ſubſidia ſpiritualia; licèt non tẽporalia unde non eſt iniuſtum, immo debitum ꝙ pro ſpiritualibus metant tpalia, ut dĩt canones. ¶ Quantum ad ſecundum q̃ſitum dicendum uidetur, ꝙ ſi hoc eſt, ut ſ.dixi, fundata ſit intentio dicti D.Abbatis ꝯ dictum Ioan. laicum ex reſponſione facta per ipſum Ioãnẽ ad interrogationẽ dicti D.Abbatis; qa non fuit facta ſm formam ſtatuti.ſ.per uerbum credit uel non credit, & ſic debet haberi interrogatio p confeſſata ſm formam ſupra relati ſtatuti.ſ.pro illa parte quæ fauorabilior eſt interroganti.l.de ætate.§.qui tacuit.ff.de interrog.acti.& quod no.in.l.quãdiu.la grande.ff de aequi.hære.per glo.& doc.de lapſu termini aſſignati ad aliqđ faciendũ.Et ſic ꝙ ipſe Io.teneat iure cõductitio.i.
2 tanq̃ ſimplex conductor, nõ tanquam liuellarius. † Sed contrarium eſt uerius primò, qa dictũ ſtatutum loqnĩ in poſitionibus quæ fiunt aliqđ affirmando uel ponẽdo ut patet ibi. Et poſitionibus, ſeu capitulis &c.Sed iſta nõ fuit poſitio, ſed interrogatio, quæ fit non ponendo aliqđ uel affirmãdo, ſed quærẽdo, & ſic dubitatiuè, inter quæ lõga eſt differentia Qui.n.ponit, affirmat, &
b cõfitetur ᵇ id, quod ponit, ideo ſibi poſſet eſſe nociua talis poſitio, ſi contineret aliquid ꝯ ſe.C.de lib.cau.l.cum precum.ſed nõ ſic interrogatio, põt eſſe nociua interroganti.cùm in ea nihil aſſerat interrogans. unde materia interrogationum fuit inuẽta a iure cõi ſcripto.ff.de inter.ac.per totum materia uero poſitionum non, ſed a conſuetudine. iuxta plenè not.in.c.1.de confeſ. per gloſ.& in ſpe.depoſi.§.1.& per Cy.in.l.2.§.ſed qa.C.de iura.calũ.per Bar.in.l.oſſiluus.ff.de leg.1.Statutũ ergo prædictum quod loquitur in Poſitionibus & ẽ penale, cùm in hoc ꝙ hẽt pro confeſſu non rñdentem ſm formam a ſe datam, & etiam contra iura cõe, non dẽt extendi ad interrogationes quæ ſunt penitus diuerſæ; quia ĩ diuerſis & ſepatis de uno ad aliud non infertur. l.papi.exuli.ff.de mino.ff.de cal.l.ſi.ff.ad carbo.in.l.de bonis.C.de dona.inter uirũ & uxo.l.ſi maritus.& ſic remanet in diſpoſitione iuris cõis iſte caſus.l.cõmodiſſimè.C.de liber.& poſthu.l.ſi cum dotẽ.in prin.ff.ſol.ma.ſecundum quod reſponſum eſt ſufficienter. Sed certè etiam attenta forma ſtatuti uidetur reſponſum ſufficienter. quia cùm ſtatutum dicat debere reſponderi per uerbum credit uel nõ credit, dẽt intelligi uel per aliud æquipollens per id quod not.in ſi.Barto.in.l.ab emptione.ff.de pac.hinc eſt quòd licet ꝯditio debeat impleri in forma ſpecifica.l.meuius & l.qui hæredi.ff.de condi.& demon. Attamen ſufficit ſi impletur æquipollenter.l.iul.c.ti.& l.ſi mater.C.de inſt.& ſubſtit.ſub conditione fac.& ff.ad treb l.mulier.ĩ princi.ff.de ſtatu li.l.peculiũ. §.1.in ſi.Nec ob.dictio taxatiua poſita in ſtatuto, dũ dicit ꝙ per ſolum uerbũ credit uel non credit rñdeatur, quia non excludit aliud omnino ſimile, & idẽ ĩportãs.C.de pdi.mino.l.ob æs.cũ ibi no.de ſac.ſan.ecc.l.illud ĩ ſi.Satis.n.eſſet abſurdũ dicere, ꝙ ſi põno te eſſe debitorẽ meũ ĩ centũ ex tali cauſa, & tu reſpondeas nego me eſſe debitorẽ in aliquo ex dicta cã, ꝙ dicta reſponſio nõ diceref ſufficiens, & ꝙ tu hẽris p ꝯfeſſo qa nõ rñdiſti formaliter ſm ꝙ reqrit ſtatutum.ſ.p verbum, nõ credit. Hoc.n.nõ creditur fuiſſe de intẽtione ſtatuti; qa eſſet qđã ſupſtitioſa & verbalis obſeruãtia, & eſſet lex impoſita potius verbis q̃ rebus, qđ nõ eſt dicendũ.l.j.C.cõmu.de le.Vñ nõ ſunt verba ſtatuti captãda vel calũniãda.ff.ad exhib.l.pc.Sed aliter intelligẽdũ, vt mens eius ſeruef.ff.de legi.l.ſcire leges.& l.benignius. Et ſic dũ dicit, ꝙ p ſolũ verbũ credit, debet intelligi nõ p aliud diſſimile, vel nõ idẽ importãs, ſed p oĩno ſĩle.ſic vt in iuribus.ſ.alleg. ¶ In caſu aũt nrõ rñſum eſt p verba æqpollentia, imò clariora q̃ ſit verbũ. credit, vel nõ credit. Nã interrogatio ꝯtinet duo. Primum ſi tenebat & a poſſidebat vnam talẽ petiã terræ. Et iſta rñſio clarior eſt q̃ ſi dixiſſet credit, & magis reddebatur interrogãs certus de eo qđ q̃rebat ſcire qđ ſolũ credit ſtatutũ voluiſſe.ar.de ꝯfeſ.l.certum. ¶ Laicorũ. Adde Bal. in cõ.117. in 1.parte. ſed nunqđ tale ſtatutum poſſit diſponi ꝙ eius beneficium nõ p ſit eccl. vide per eũ conſi.261. & cõſ.270. in 3.parte.
3 in prin.† Secundum eſt qđ ꝯtinet dicta interrogatio.ſ.ſi tenet & poſſidet an tanq̃ ſimplex ꝯductor, nõ iure liuelli vel tanq̃ liuellarius. Et ad iſtã partẽ rñdit Ioãnes ꝙ nõ recognoſcebat eã a dicto abbate eo mõ, quo abbas fecit interrogationem.ſ.iure ꝯductitio & tãquã ſimplex ꝯductor, nõ iure liuelli. Certè verba iſta nõ minus importãt, q̃ ſi dixiſſet, nõ credit; nec minus reddif certus interrogãs ex eis. Quid.n.aliud q̃rebat Abbas ſcire, niſi verũ ille eẽt ſimplex ꝯductor, q nullũ ius hẽt in re.l.nõ ſolet.ff.loca. Et ſatis hoc clare pcipit, & ſine dubitatione quacunq; ex dicta rñſione, ſicut ſi dixiſſet nõ credit. Et ſic cenſet ſatisfactũ intẽtioni ſtatuti pdicti, & hoc ſufficit.l.2.§.1.ff.de iudi.nõ tñ negauit ſe tenere iure liuellario, & ſic nõ vt ꝯductor ſimplex, & vt hñs vtile dñium.l.2.§.q in perpetuum.ff.ſi ager vec.vel emphy.peta.imo ꝯfeſſus eſt in ſuis poſitionibus poſtea factis; vñ ſi nõ apparet ꝯrium eius qđ negauerat.ſ.ſe eſſe ſimplicẽ ꝯductorem, nõ debet puniri tanquã negauerit poſſeſſionẽ & pprietatem dño virtute alterius ſtatuti pp hoc ſolum ꝙ ex ſuis capitulis apparet ipſum liuellarium. Nã iſtud ipſe nõ negauit, nec hoc arguit ipſum fuiſſe mẽdacẽ in præcedẽti negatione, cùm aliud ſit tenere vt ſimplex cõductor ſine dñio & poſſeſſione, ſed cum ſimplici detentatione.C.cõmu.de vſuc.l.1.& hoc ipſe negauit. Aliud iure liuelli cũ vtili dñio & naturali poſſeſſione; & hoc nõ negauit, ſed cõfeſſus eſt; vñ per hoc in mẽdacio nõ deprehendif, ergo p hoc pœnã mẽdacij non incurrit tãquã primo negans vnũ, & poſtea illud cõfitens. Præterea. D.Abbas in ſuo lib.dicit Ioannẽ negaſſe ſuã interrogationẽ. Si ergo nunc ad fundandum ſuam intentionem & ad pbandum ꝯrium negationis prædictæ diceret illam interrogationem hẽri p ꝯfeſſa, ſibijpſi ꝯdiceret, & ſic nõ deberet audiri.l.2.ff.quã ap ſit. & hæc eſt rõ demõſtratiua ꝯ eum. Sed poſito ꝙ primò negaſſet, & poſtea illud idem fuiſſet ꝯfeſſus; ſi tñ antequã actor fuiſſet grauatus in onere pbandi, cùm per talẽ ꝯfeſſionem releuef ab illo ᵇ ¶ Cõfitef. Vide. Do. Alexã. de imo. ĩ cõſ. 71.in 1.col. in 3. pte.
onere; ſiſ relieuaĩ a pœna negationis quã fuiſſet ĩcurſur' actore poſtea ꝯrium pbante; p ea q̃ plenè hñr & no.in tex.& p doc.in l. cũ qui.ff.de iureiu.in prin. Sed nec ex alia pbatione facta in ꝯriũ p Abbatẽ eius qđ fuerat negatũ venit puniẽdus ex forma ſtatuti ſ.primo loco relati; qñ Abbas minimè pbauit ꝙ dictus Ioãnes poſſideret vel teneret tãquã ſimplex ꝯductor, cùm nullos teſtes induxerit. Sed potius pbauit ipſe Ioannes ꝙ teneret iure liuellario tam per inſtrumentum publicum de ſua inueſtitura, vt dr̃ in apoſtilla facta ſuper ſeptima poſitione, quàm per libros archiuij D.Abbatis, in quibus non ſunt deſcripti ſimplices conductores ſed ſolum liuellarij; vnde cùm iſte Ioannes ibi reperiatur deſcriptus poſt Petrum præcedentem liuellarium, talis eſſe creditur qualis ſunt alij, inter quos ſcriptus reperitur. argu.C.ſi ſer.expor.ve.l.moucor. tam ex quantitate, quam ſoluit pro affictu, quia tantam ſoluebat quantam ſoluebat Petrus quem conſtat fuiſſe liuellarium huiuſmodi poſſeſſionis. ar.eius quod no.glo.ff.de ſuperficie.l.1.§.1.ſuper verbo ex conducto in gloſ. quæ incipit agendo in ver.ſed qualiter dignoſcitur. & ff.de reg.iur.l.ſemper in ſtipulationibus. Tum etiam ex atteſtationib' teſtium receptorum pro parte dicti Ioannis, & primo illorum q viderunt ipſum tenere per.14.an.& ſic per lõgum tempus, & vltra; vñ nõ vĩ ſimplex ꝯductio, iuxta no.in l.codicillis.§.inſtituto. ff.de leg.2.& in cle.2.de reb.eccle.nõ alie.l.1.§.qui in ppetuum. ff.ſi ager vec. Tum per Vincentium, qui dicit ſe fuiſſe præſentem, qñ Petrus liuellarius ceſſit dicto Ioanni iura ſua, & cum eo concordauit. Tum per Petrum qui fuit factor Abbatis, qui di-

cit ꝙ aliquo tempore pro Abbate receperit a Ioãne affictum, & poſtea tali anno recipere recuſauit; quia ſciuerat ab eo, ꝙ nõ habebat liuellũ. Et hoc ſeq̃, ꝙ ꝑ prius recepat tanq̃ a liuellario; qa ſi recepiſſet tanq̃ a ſimplici ꝯductore, fruſtra poſtea recipere eodẽ anno recuſaſſet: uñ ur ſibijpſi ꝯriari dict' teſtis. Cũ ꝑmò dicit, ꝙ recipere recuſauit, qa ſciuerat ab eo ꝙ nõ erat liuellarius; & poſtea dicit, ꝙ primò receperat ab eo, non tanquam a liuellario, ſed tanquam a ſimplici conductore, quia ſi hoc erat, fruſtra recuſauerat recipere, & id ꝙ primò colligitur ex eius uerbis & ex dicta recuſatione, ueriſimilius eſt, quàm id ꝙ poſtea dixit, cum illo concor. aliæ coniecturæ; ergo &c. l. ob carmẽ. §. fi. ff. de teſti. Sequitur ergo ſi pri' ſoluerat ut liuellari' eſſ in quaſi poſſeſſiõe dicti iuris; ꝓ qua ꝑſumit. ff. de ꝓba. l. qdã. hoc not. Bar. ĩ. l. t. §. iul. ff. de lib. agno. & Cy. ĩ. l. nõ nudis. & l. nõ epiſtolis. ff. de ꝓba. Seq̃ ergo ꝙ cũ dictus D. Abbas nõ ꝓbauerit ipſu Ioãnẽ fuiſſe mẽdacẽ in negando ſe fore ſimplicẽ cõductorẽ, cũ eſſet; qa nõ eſt probatũ ꝙ eſſet, imo probatum eſt contrarium, non incurrit pœnã ſtatuti primo loco relati. ſ. ut ceciderit a iure ſuo qa ſtatutũ illud requirit ꝙ probetur ꝯrium eius quod fuit negatum, ut patet ibi dũ dicit, ſi prædicti uel eorũ aliquis &c. Et ſic ꝙ deprehendat̃ in mẽdacio. Inſtit. de act. §. item mixta eſt actio ꝯ eos, cum ſi. Et hæc de ſcdo quæſito. ¶ Ad tertiũ patet rñſio ex his quæ dixi in præcedenti articulo circa prin. qa dicta interrogatio nõ debet hẽri ꝓ con a feſſata ꝑ hoc ſolũ ꝙ nõ fuit rñſum formalr, ſm ꝙ reqrit ſtatutũ, nec iudex dẽt prouũciare hẽri pro cõfeſſata ꝑ ea quæ ibi dixi.

a ¶ Hæredi. Vide d. Alex. de Im. in conſ. 64. in 4. parte. & in ꝯſ. 110. in 4. col. in 1. parte. & i conſi. 88. in 1. & penul. col. ea. par. & in conſi. 34. in 2. parte. & in conſi. 89. ea. parte.

S V M M A R I A.

1 *Res ſubiecta fideicommiſſ. ſi alienetur contradicente fideicommiſſario, an hæres emenlis poſſit præſcribere cum ſua bona fide & titulo prædeceſſoris ſui einſdem mala fide non obſtante.*

2 *Ius Canonicum qualiter differat a iure Ciuili.*

3 *Præſcriptio rei fideicommiſſar. e incipit ab aduentu conditionis fideicommiſſi.*

CONSILIVM CLVIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſa ſ. ſcripta facti narratione, & ꝑſuppoſito ſine præiudicio ueritatis, ꝙ dicta domus iuxta uiam publicam, quã habebat dictus Dñicus alias Coptua poſt ipſius Dñici mortem fuiſſet reuerſura ad d. Auguſtinum ſi non fuiſſet alienata; tum ꝑ tenorẽ inueſtituræ ꝑ illa uerba, unum alteri ſuccedendo &c. to. col. de duo. fra. a. capita. inueſti. c. 1. in fi. ff. de uer. ob. l. ſi qs ſtipu. ſtichũ aut Pamphilũ, ibi reſpiciẽdus erit ſermõ ſtipulationis &c. tum qa eſt emphyteuſis antiq̃ ſeu auita ſicut uidemus in feudo; ut in tit. de gradi. ſuc. in feu. c. 1. uer. his deficiẽtibus. & qui feu. da. poſ. §. cum uero corradus, & per Bar. ff. de uer. obl. l. ſi mihi & tibi.
1 Dubitat̃ reiectis alijs dubijs. ſ. tactis. † Vtrũ d. Mattheutius filius dicti maſij præſcripſerit eã ſpatio. 10. an. inter præſentes ex titulo patris ſui, & ex ſua bona fide, & poſſeſſione a tpe quo d. Auguſtinus agere potuit ꝯ eũ vcʒ poſt morẽ Dñici. Et vr̃ ꝙ nõ, pluribus rõnibus, quibus tñ ſingillatim rñdebo, & ꝯrium ꝯcludam. Primò ꝑ malã fidẽ Dñici alienantis. C. de præſcrip. long tẽpo. auth. malæfidei. Sciebat. n. uel ſcire debebat ad illũ Auguſtinũ fore poſt eius mortẽ reuerſurã eandem. Sed ad hoc rñdetur, ꝙ d. Auguſtinus, ad quẽ erat reuerſura ſciuit dictã alienationẽ factã; ut pʒ ex ſ. narratis. Et ſic mala fides alienantis nõ nocet in hoc ei cui facta fuit alienatio ut ea. auth. uer. ſi uerò is. quomin' lõgo tpe. 10. ann. potuerit præſcribere, ſicut potuiſſet ſi alienans fuiſſet bonæfidei, ut ibi pʒ. Secundò ꝑ malã fidem illius, cui facta fuit alienatio cũ oĩbus illis trib' fratribus. ſ. Petro, mãſio, & Nauſo fuerit facta proteſtatio per d. Auguſtinum ꝙ non emerent, per quã proteſtationem inducitur mala fides C. de rei uen. l. ſi fundum. ff. quæ in frau. cre. l. ait prætor. §. ſi quis particeps. ff. de leg. præſtan. l. uiri lis. §. pe. Sed ad hoc rñdetur, ꝙ mala fides eſt uitiũ ꝑſonale, & ꝑſonã nõ egredit̃. l. an vitium. in prin. ff. de diuer. & temp. præſcri. & ſic non tranſiuit in Mattheutiũ filiũ & hr̃dẽ Maſij cui facta fuit ꝓteſtatio; qa præſumit̃ bonæfidei. c. q in ius. de regu. iur. & eo. ti. c. cũ qs in ius. li. 6. & ꝙ ibi no. in glo. Sed tertiò vr̃ idem ꝑ theoricã glo. d. c. cũ qs in ius, q̃ uult ꝙ iſtud ꝓcederet in præſcri. lon. tẽp. in qua non requiritur titulus vt hæres ꝑ bonã fidẽ ſuã poſſit præſcribere id, ꝙ defũct' ꝑ ſuã malã fidẽ ꝑſcribere nõ poterat. Nõ ſic in ꝑſcri. lõg. tepo. in qua requiritur titulus. In illa enim, licèt mala fides authoris nõ noceat ſingulari ſucceſſori bonæfidei, ut d. l. an uitium & l. 1. C. de præſcrip. lon. temp. Bene tamen nocet hæredi qui reputatur eadem perſona cum defuncto, ut eſt caſus in l. cum hæres. ff. de diuer. & tempo. præſcript. & ff. de publ. l. cũ q. §. in hac. & ibi plenè ꝑ gl. Sed ad hoc rñdet̃; ꝙ iſtud ꝓcederet, ſi defunctus malæfidei nõ habuiſſet iuſtũ titulũ aptũ ad præſcribendum; & ſic hr̃s eius volens long. temp. præſcribere, neceſſe hẽret allegare titulum ꝓ hr̃de ex ſua ꝑſona; q titulus ꝓ hr̃dè facit ipſum cenſeri eãdem ꝑſonam cum defunctu, & ita ſentit gl. in d. c. cum quia in ius. Sed hic habuit titulum de ſe iuſtum & habilem ad præſcribendum. Sed ſibi ſolum deficiebat bona fides, q̃ reperit̃ in ꝑſona hr̃dis; vñ vr̃ ſibi ſufficere, ſi nõ vult vti acceſſione tpis & poſſeſſionis defuncti, ſed inchoare ꝑſcriptionem a ſe; qa ille titulus nõ facit ipſum reputari ꝓ eadem ꝑſona cũ defuncto, ſicut ſufficeret ſingulari ſucceſſori, vt d. l. j. C. de ꝑſcrip. lon. temp. Et ꝓ hoc benefacit quod no. & determinat Bar. in l. celſus. ff. de vſuca. poſt prin. in ver. pone pr̃ tuus. &c.
2 ¶ † Sed ò rñdet̃, ꝙ illa. l. cũ hr̃s. & ille. §. in hac. cum ibi no. per gl. ꝓcedunt de rigore iuris ciuilis. ſ. vt mala fides defuncti noceat hr̃di bonæfidei ẽt nolenti a ſe inchoare præſcript. Non ſic de æquitate canonica, ꝓut determinat expreſſe Dy. in c 2. in pe. q. de reg. iur. lib. 6. & refert & tenet Bar. in d. l. cũ hr̃s. & Cy. in l. nihil. C. pro hr̃de. ꝓ qua opi. facit rõ, ꝙ ꝯriorũ debet eſſe eadẽ diſciplina. l. & ſi ꝯ. ff. de vulg. & pup. ff. de leg. 3. l. fi. ¶ Sed videmus ꝙ de iure ciuili bona fides defuncti ꝓdeſt hr̃di malæfidei. C. de vſucap. trãsfor. l. iſta. & ibi no. ſic eꝯ debet eſſe ꝙ mala fides defuncti debet nocere hr̃di a bonæfidei: ut d. l. cũ hr̃s. Sed hñ d̃ iure canonico bona fides defuncti nõ ꝓdeſt hæredi malæfidei; qa bona fides debet eſſe ꝯtinuata a principio vſq; in finem ꝑſcriptionis, vt plenè no. in d. c. 2. de reg. iur. li. 6. ꝑ Dy. pari ergo rõe mala fides defuncti nõ debet hr̃di bonæfidei nocere, vt eadem ſit rõ ꝯriorũ: vt ſ. dixi. ¶ Cum ergo ciuitas Camerini in qua qõ vertitur ſit ſubdita ĩ tpalibus eccleſiæ romanæ, debet ẽt in foro ſeculari ſeruari ius canonicum ibidem; qñ ꝯriat̃ iure ciuili. iux. no. per gl. in c. fi. de arbi. li. 6. ¶ Sed quartò vr̃ obſtare defectus tituli, qa filius in ꝑtãte nõ põt ꝑſcribere titulo ꝓ hr̃de, nec in titulo ꝓ ſuo. C. ꝓ hr̃de. l. nihil. cũ ibi not. in glo. & ſine titulo ꝑſcri. lon. temp. non ꝓcedit. C. de rei vẽdi. l. nullo. Sed rñdet̃, ꝙ iſta oppoſitio ꝓcederet, ſi defunctus nõ habuiſſet titulum, & ſic hr̃s indigeret titulo ꝓprio, quem filius in ꝑtãte nõ habet ꝑ rõnem q̃ colligitur ex l. in ſuis. de lib. & poſth. Sed hic defunctus habuit titulum habilẽ ad ꝑſcribendum, ꝑ quem potuiſſet ꝑſcribere, ſi fuiſſet bonæfidei; ſed licet ipſe nõ potuerit ꝑ ſuã malam fidem, potuit filius hr̃s eius virtute tituli pr̃ni, licèt nõ ꝓprij; qm̃ ad ipſum tranſiuit effectus tituli pr̃ni q ꝯſiſtit in facto, & ꝑ malam fidẽ defuncti nõ eſt nullus, licet apud eum fuerit ſine effectu; ſed apud hr̃dem, in quo ceſſat eã, erit cum effectu; pro quo bene facit quod no. in l. fi. in prin. C de iure doti. vbi actio q̃ eſt inutilis apud cedentem, põt eſſe vtilis apud ceſſionarium, qñ in eo ceſſat rõ inutilitatis q̃ erat in cedente. ꝓ hoc ẽt quod no. gl. in l. ſi is qui ꝓ empto. §. ſi qs bona fide. ff. de vſucap. ſ. ꝙ interruptio præſcrip. & poſſeſſionis non interrumpit effectum præcedẽtis ti. & ideo ex noua poſſeſſione vnã cum titu. præceden. poteſt quis reincipere vſucapere, ſi erat bonæfidei; vt ibi not. glo. quam Bar. dicit eſſe ſingularem. Sic dico hic, ꝙ hr̃s ex noua poſſeſſione cum ſua bona fide potuit incipere vſucapere virtute tituli, quem habuit defunctus, qui cum conſiſteret in facto. l. conſilio. §. fin. ff. de cura furio. ſemper fuit verus in ſe. iuxta not. per glo. in l. 1. §. veteres. ff. de acquirẽ. poſ. Pro hoc ẽt quod expreſſe determinat Bart. in d. l. Celſus. ff. de vſuc. in ver. pone pater tuus. vult ꝙ filius qui titulo ꝓ hr̃de, vel ꝓ ſuo, non põt vſucapere, ſi non poteſt ꝓbare verum titulum defuncti, debet ipſum allegare & probare ꝑ aliquas coniecturas, ſe putaſſe illum fuiſſe verum, & ſufficiet ſibi putatiuus titulus defuncti licèt careat ꝓprio. Quãto ergo fortius ſibi prodeſſe debet verus titulus defuncti, ſi põt ipſum ꝓbare, vt eſt hic; loquitur tamen Bart. qñ defunctus erat bonæfidei, & ſic poterat ipſe ex illo titulo vſucapere. Sed ego dico idem, ſi malæfidei, & hæres bonæfidei, ex quo ipſe hæres poteſt vſucapere de æqtate canonica, vt dictum eſt, ſ. quia ſi bene conſideretur eſt eadem rõ, vt hr̃s bonæfidei poſſit præſcribere ex titulo defuncti id, quod defunctus propter ſuam malam non poterat, ex quo illa non nocet hæredi de iure canonico, ſicut poſſet illam, quam defunctus poterat propter ſuam bonam, licet hæres non poſſet propter ſuam malam de rigore iuris ciui. dicta. l. iſta. de vſuc.
3 tranſſ. & quod not. Bart. in d. l. Celſus. ¶ † Quintò videtur obſtare huic præſcriptioni. l. fi. §. ſi autem auaritiæ. C. Cõmunia de lega. vbi ſi res ſubiecta reſtitutioni alienatur, poteſt exiſtente conditione

ditione reſtitutionis uẽdicari ſine obſtaculo præſcriptionis. Sed adhoc faciliter reſpõdetur, ꝙ intelligit̃ de p̃ſcriptiõe tẽporis p̃ce dẽtis ante cõditionis exiſtentiã. Nã illa non põt allegari, quia nõ potuit agere; & nõ ualẽti agere de iure non currit p̃ſcriptio ipſo iure. l. cũ notiſſimi. §. illud. C. de p̃ſcript. 30. an. Et ita intelligit gloſella illã. §. ſinautẽ auaritiæ, dũ alleg. illũ. §. illud. aſsignãdo di ctã rõnem & l. 1. §. fi. de an. excep. Sed poſt euentũ ꝯditionis, poſt quẽ incipit agere poſſe, benè incipit ꝯ eũ p̃ſcribi, & p̃ſcribitur, ut patet in l. iubemus. in fi. C. de iure do. Et ita uult expreſsè Cy. in il lo. §. ſinautẽ auaritiæ. in ſecundo no. Hic aũt poſtq̃ extitit caſus rõ nis. i. poſt mortẽ Dominici encurrit tẽpus ſufficiens ad dictã præ ſcriptionẽ, & ultra. igitur &c. ¶ Sextò & ultimò ur̃ obſtare in eo. §. ſinautẽ auaritiæ. ibi quaſi nec ſcripta &c. qui fingit titulũ nõ in teruenisſe; ſed ſi non interueniſſet, ſicut non potuiſſet defunctus præſcribere longo tẽpore ſine titulo, ẽt ſi fuiſſet bonæfidei, ut d. l. nullo. ita nec filius eius hæres, qui caret proprio titulo. Sed reſpõdetur, ꝙ ille tex. intelligitur quantũ ad tranſlationẽ dominij; quia reſoluitur, ac ſi alienatio facta nõ fuiſſet; non quantũ ad præ ſcriptionẽ poſtea ſecuturã, ut patet ea ibi notatis per Cy. ¶ Con cluditur ergo dictũ Matheutiũ tutũ fore præſcrip. 10. an.

S V M M A R I A.

1 *Feudi inueſtitura ſi facta fuerit patri & tribus filiis, & pecunia ſit patris, an dicantur inueſtiti pro uirili, an uerò pater primò in ſolidum, & poſt eius mortem filii.*

2 *Feudum an dicatur nouum uel antiquum, ſi pater & tres eius filii fuerint de eo inueſtiti, & an idei agnati unius ex filiis inueſtitis excludant filias eiuſdem.*

3 *Feudum ſi ſit nouum, an Epiſcopus poſſit gratificare agnatis, an debeat filiam defuncti alias inueſtiti de nouo inueſtire.*

CONSILIVM CLIX.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ †Punctus iſtius quæſtionis conſiſtit in uidendo, utrum iſtud feudũ fuerit nouũ in perſonis filiorũ dicti D. Ioannis, qui fuerũt inueſtiti ſimul cũ patre, an uerò paternũ. ¶ Primò nanq; caſu inſpiceretur uolũ tas & intentio cuiuſq; eorũ per ſe in portione ſua, quæ cenſeretur fuiſſe in proſpiciendo ſibi ſuiſq; hæredibus tam maſculis quã fœminis, qbus magis afficitur, ſeu deſcẽdentibus potius, uel pri q̃ fratribus ſuis, uel filiis fratrũ, & ſic filiæ unius eorũ defuncti ex intẽtione patris eorũ p̃ferẽtur patruis & filiis patruorũ maſculis ſeu cõſanguineis uel agnatis ut eſt tex. in c. de duo. fra. a capi. inueſti. ¶ Secundo caſu inſpiceret̃ intentio D. Ioãnis patris primi inueſtiti, in cuius perſonã habuiſſet originẽ, quæ non cenſeretur fuiſſe maior ad deſcendentes ex uno filio, q̃ ad alios filios deſcen dẽtes ex aliis, ſed æqualis ad oẽs, ſicut eſſe dẽt de iure in Auth. de nup. §. pe. benè tñ cẽſeretur fuiſſe maior ad maſculos, q̃ ad fœmi nas ꝓpter naturã feudi, q̃ eſt ut ad fœminas nõ tranſeat, niſi ſit actũ. c. 1. §. hoc aũt nondũ. qui feu. da. poſ. Et ſi fuit receptũ tã pro maſculis q̃ pro fœminis, cenſetur primo loco receptũ pro maſculis; & eis deficiẽtibus pro fœminis ſiue ſic conditionaliter fuiſſet locutus, ſiue copulatiuè pro maſculis & fœminis; ut in ti. de ſucce. feu. §. filia uerò. & de eo q̃ ſibi & hæredi. ſuis maſculis & fœminis. c. 1. in prin. & in rub. & ſic iſto caſu, ẽt in portione illius fratris p̃defuncti fratres alij ſuperſtites & filij fratrũ p̃defunctorũ maſculi deberent p̃ferri iſtis fœminis, de qbus agitur filiabus unius ex filiis p̃defuncti in portione patris earũ ſm̃ intentionẽ aui earũ, q̃ potius deberet attẽdi, q̃ earũ patris, & per regulã quæ ponitur in d. c. 1. de eo q̃ ſibi & hæredibus ſuis &c. uer. non. n. ¶ Ad hoc aũt de quo dici faciendũ, inueſtigandũ eſt utrũ iſtud feudũ habuerit originẽ & principium in perſonis oĩum iſtorũ quatuor inueſtitorũ ſimul, non ſolum D. Ioannis patris, ſed ẽt cuiuſlibet filiorũ, quia tunc fuiſſet cuiuſlibet eorum uiriliter acquiſitũ, uidelicet ꝓ quarta parte. ff. de duo re is. l. reos. §. cũ tabulis. & ſic eſſet feudũ nouũ in perſona cuiuſlibet eorũ. An uero fuerit acquiſitũ primò patri inſolidũ quouſq; uixit, & poſt eius mortẽ filijs eius, & tũc diceretur fuiſſe paternũ uidelicet a patre in cuius p̃ſona ſumpſiſſet originẽ, ut hæc probantur in ti. de gradi. ſuc. in feu. uer. quod ita eſt intelligendũ. Ad qđ ſciendũ notandũ eſt diligenter, ꝙ ſi ſolus pater fuiſſet inueſtitus recipiendo pro ſe & filius ſuis abſentibus uel etiam præſentibus, clarum eſſet ꝙ primo loco fuiſſet acquiſitum totum ſibi, & poſt eius mortem filiis eius ex ordinata charitate, quæ incipit a ſe. C. de ſer. & aqua. l. præſes. Et hoc determinat Bar. expreſsè. ff. de libe. & poſth. l. gall'. §. 1. ante fi. & ff. de uer. ob. l. qđ dr̃ uer. induco ad q̃ſtionẽ. & Cy. in l. liberti libertæq; C. de ope. liber. & ſic foret feudũ paternũ, ꝓut expſsè determinat Bar. in l. emphy. ff. de uerb. ob. l. ſi mihi & Titio. in uer. q̃ro ſi em-

2 phyteuſis eſt ꝯceſſa patri recipienti pro ſe & filijs ſuis &c. ¶ †Sed dubium eſt, quis hic oẽs quatuor p̃ntes fuerunt ab ipſo principio inueſtiti, ꝓp quod ur̃ fuiſſe, & eſſe nouum in perſonis ſingulorũ, & cuilibet acquiſitum ꝓ parte quarta, & per ea quæ not. idẽ Bar. in eadem l. ſi mihi & Titio. uer. breuiter ueritas eſt iſta &c. ubi dicit, ꝙ inter plures fratres ſic p̃ntes originaliter inueſtitos non eſt locus iuri accreſcendi altero eorum mortuo ſine liberis; quis eſt emphyteuſis noua, & hñs originem in perſonis ipſorum fratrum primo loco inueſtitorum, quod totñ ẽt probatur in c. 1. de duo. fra. de nouo bene. inueſti. Et ſi hoc eſſet in caſu nr̃o, filiæ fœminæ dicti fratris prædefuncti præferrentur patruis earum ꝓp intentionem dicti patris, quæ talis fuiſſe præſumitur, ut d. c. 1. de duo. fra. a capi. inueſti. ¶ Sed his non obſtantibus puto in ꝯrium fore ueritatem, ꝙ imo cenſeatur fuiſſe actum, ꝙ iſtud feudũ eſſet inſolidum, & primo loco dicti D. Ioãnis patris quouſque uixerit, & poſt eius mortem filiorum ſuorum, & non ante. Et ꝙ in illum caſum mortis cenſeatur fuiſſe collata inueſtitura facta in perſonis filiorum, & non in uita p̃ris; ut ſic eo uiuente partem aliquã habeant dicti filii, ſed ipſo demũ mortuo ſicut ſi pr̃ ſolus fuiſſet inueſtitus pro ſe & filiis ſuis. iu a. no per doc. in locis ĩ. alle. ¶ Moueor aũt ex duobus principaliter, primò quia iſtud feudum fuit emptum re uera per d. Ioan. patrẽ de ſua pecunia. Et hoc dr̃ ꝯſtare, unde credẽdum eſt ꝙ uoluerit ſibi per prius acq̃rere, non aũt ſimul ſibi & filijs; quia tunc unicam tñ quartam habuiſſet uiuentibus filiis, quod non eſt credendum fuiſſe de mente ſua poſtquã totum pretiũ ſoluebat de pecunia ſua. ar. in c. 1. de bene. fra. circa finẽ, ibi niſi de eõibus bonis &c. Et qa cã huius acquiſitionis fuit dicta pecunia, & effectus ſolet regulari ſm̃ ſuam cãm. l. cancellauerat. ff. de his q̃ in teſta. delen. ¶ Nec ob. l. j. C. ſi qs alteri uel ſibi. qa ibi ꝯſtabat emptionem fuiſſe factam alterius nomine, q̃ ſoluẽtis pecuniam, & inter eos nõ erat ordo affectionis, ideo repetere p̃t per actionem negotiorum geſtorum; ſed hic non apparet emptionẽ fuiſſe factam nomine filiorum, licèt filij fuerunt inueſtiti, qa inueſtitura p̃t intelligi collata poſt mortem patris quantũ ad effectum. Nec p̃t dici, ꝙ pr̃ uideatur emiſſe nomine filiorum aĩo repetendi ab eis pecuniam in uita ſua, imo cenſetur uoluiſſe gerere negotiũ ſuum eo uiuẽte, & poſt eius mortem filiorum ſuorũ; quia tale eſt & eſſe debet uotum parentũ uel parentum. l. nihil. §. facilius. de ope. libe. & ſm̃ iſtum ordinem naturæ cenſetur intentionem habuiſſe ioa. no. in locis p̃alleg. ĩ. quod ẽt patet ex tenore inſtr̃i inueſtituræ poſt prin. in uer. quã decimam &c. ubi fit mẽtio de emptione dicti feudi, & ibi nõ nominat̃ niſi d. Ioannes, qa ipſe ſolus emit, ad hoc ut ipſe & filij ſui inueſtirẽtur. Emptio ergo p̃dicta cenſetur facta nomine ementis tñ, in dubio non filiorũ. ar. ff. de ſol. l. & magis. ¶ Secundò moueor, quia in eodem inſtr̃o parum poſt datur facultas dicto d. Ioã. diuidendi dictum feudũ inter filios. Igit̃ cenſet̃ actum ut primo loco acq̃rat̃ patri. Alias non pertineret ad ipſum diuiſio, ſed ad ipſos filios. Et ad hoc quod in fi. hr̃ in l. fœminæ. C. de ſecun. nup. & ff. de aſſigna. libe. per totum. ¶ Præterea ſi ſolus d. Ioannes fuiſſet inueſtitus, & poſtea refutaſſet dictum feudum in manibus Dñi, ut filij eius inueſtirentur, & fuiſſent inueſtiti ſimplr̃, cenſerẽtur fuiſſe inueſtiti tanq̃ de feudo ueteri & paterno, ut eſt caſus in c. j. de uaſ. decre. ætatis. Et ſilr̃ ſi patre mortuo fuiſſent inueſtiti ſimplr̃, ut colligitur in c. j. de duo. fra. de no. bene. inueſti. in uerbo non de paterno. a ꝯrio ſenſu, & expreſſè determinat Bar. in d. l. ſi mihi & tibi. ante fi. ꝙ dictæ reuocationes ſimplr̃ factæ intelliguntur ſm̃ naturam præce. ꝯctus. ar. ff. de uſuc. l. ſi ſtipulatus ff. loca. l. ſi uno. in prin. ¶ Nam ad hoc ut ex ueteri & paterno fiat nouum, requiritur ꝙ hoc dicatur expſſè in inueſtitura, qñ fit in perſonam illius qui poſſet in eo ſuccedere tanquam in paterno & ueteri, ut in c. 1. de eo qui fi. fecit ag na. in fi. ibi uel niſi ad hoc. Si igit̃ hoc eſſet, facta fuiſſet inueſtitura in p̃ſonam filiorum ex poſtfacto. ¶ Debet illud idẽ dici in caſu nr̃o, licèt facta fuerit a prin. ſimul cum patre, poſtquã nihil repugnat imo omnino conſonant, ꝙ effectus dictæ inueſtituræ factæ in p̃ſonis filiorum cenſeatur collatus poſt mortem patris, ſicut tacitè inerat ſi ſolus pr̃ fuiſſet inueſtitus, ut ſic expreſſio nihil operet̃. C. de fide inſ. l. non rectè. & cenſeatur fuiſſe habitus reſpectus ad l. in ſuis. ff. de poſthu. ſ. ꝙ filii uiuente patre ſunt fictè dñi bonorũ paternorum ꝓp ſpem ſucceſſionis. l. ſcripto. ff. unde lib. rõne cuius ficti dñij & ſpei fecit pater eos inueſtire in uita ſua, nõ ut uellet eos ſecum concurrere in uita ſua cum effectu; quia ſic non po

ſtat ergo, ꝙ tertia pars eſt uera, vt 3 ꝙ pars dictorũ bonorũ dẽt diſtribui īter pauperes, & pars nõ; ſed dẽt remanere penes matrem. ¶ Nũc ergo videndũ, q̃ ſit illa quæ dẽt diſtribui, & quæ ſit illa q̃ dẽt remanere. vr̃ dicendũ ꝙ illa tm̃ debet diſtribui, q̃ ueniſſet diſtribuenda ſi fœminæ extarent, & reſiduũ remanere debet apud mr̃em, & ſic dẽat primò deduci legitima. vt 3. 4. unciæ. deinde de reliq̃s octo aliæ. 4. ꝓ dimidia debita filiabus. Et illæ pertineãt ad matrẽ, reliquæ uero quattuor deductis legatis diſtribuant̃ inter pauperes. ¶ Quod. n. erat diſtribuendũ exiſtẽtibus fœminis q̃s teſtator dilexiſſe ꝓſumit̃, licet magis pauperes in eo ꝙ uoluit diſtribui, multo forti' nõ exiſtẽtib' ſed uxore tm̃, q̃ nõ ita ut filias ꝓſumit̃ dilexiſſe, p arg. a fortiori. ¶ Plus uerò, q̃ tunc forent diſtribuẽdæ, non vr̃ debere diſtribui; qm̃ pauperes in plus nõ habẽt uolũtatẽ defuncti; & ꝙ relictũ nõ reperit̃, remanere dẽt penes hære, & eorũ hr̃des. ¶ In ꝯrium vr̃; ꝙ imo aliquid plus, q a nõ vr̃ ꝙ hoc caſu, ꝙ cum extant filiæ, debeat detrahi legitima ante oĩa ſed; debeat diuidi hr̃ditas in duas partes æquales, quarũ quælibet ꝯtinet. 6. uncias, & una ptineat ad matrẽ, altera deductis legatis ad pauperes tali rõne: Nam ſi extarẽt filiæ, iõ veniebat lr̃ima detrahẽda añ oĩa; q a tũc fuiſſẽt filij grauati ĩ tota hære, partim dãda filiab', ptim pauperibus. ¶ Sed nũc eis nõ extãtibus nõ reperiuni grauati niſi ĩ una media dãda pauperibus deductis legatis de ipſa; altera ergo dimidia, q̃ remanet, dẽt in ltimã cõputari, q a capit̃ ex ultima uoluntate & iudicio teſtatoris l. omnimodo. C. de inoffic. teſta. §. impuberi. & ꝙ plenè no. Bar. in l. 4. ff. ad l. fal. & poſtq̃ iſte caſus euenit, iſte ſolus cenſet̃ fuiſſe a teſtõre diſpoſit' iuxta ea q̃ no. in fi. p Bar. in l. cẽturio. ff. de vulg. & pup. in 3. q. prin. de cõpẽdioſa ſcã p ver. cõc p vnã col. & vltra poſt prin. i ver. ſi vero neq; mr̃ nec aliqua illarũ &c. Sed ſi in iſtũ caſum ſolũ ꝓuidiſſet diſponẽdo, ꝙ nullis relictis maſculis aut fœminis dimidia diſtribueret̃ inter pauperes, dẽret ita fieri, vt ſ. dixi; q a nõ dẽret detrahi legitima, cũ apud ipſos & eorũ hr̃des eẽt remãſura altera dimidia q̃ ltimã trãſcẽdit; ergo nec nũc augebit̃; ergo portio pauperũ ĩ duabus vncijs. nec erit illud augmẽtũ ꝑter volũtatẽ defuncti, imo ſm volũtatẽ q̃ ꝓſumit̃ fuiſſe ſm ꝯtingẽtiã caſus, & ſm iur. diſpõnẽ q̃ adaptat̃ ad illã, iuxta ea q̃ hñt in l. ſed niſi. ff. de iu. doti. & l. 3. §. fi. ff. de admi. rerũ ad ciui. pti. & qđ no. Cy. in l. fi. C. ad l. fal. & Bart. in d. l. cẽturio. in loco. ſ. alle. & cõpẽſet̃ hoc cõmodũ cũ onere legato, qđ eis & incũbet ſicut prius. ar. l. j. §. fi. ff. de aqua plu. arcen. hẽbit ergo mr̃ dictorũ filiorũ ſex vncias ſine onere legatorũ de bonis q̃ fuerũt primi teſtõris deducto ære alieno; & ẽt q cq̃d acq̃ſiuerũt filiæ qđ pr̃i nõ fuerit acq̃ſitũ. inter q̃s ſex vncias hẽbit dimidiũ integrã illius poſ. cuius quartã alijs legauit; aliã quatã hẽbũt pauperes, q a nõ plus voluit teſtõr de illa pauperibus dari, vt patet ex eius teſtõ; & iſta pars mihi æqor & ſecurior vr̃, vt nulla fiat detractio ltimæ, ſed hẽat dimidiã q̃ in ltimã cõputet̃, & alterã pauperes cũ onere legatorũ. Et hæc ſufficiãt de primo pũcto.

3 ¶ † Sup ſcđo verò, quo q̃rit an mr̃ dictorũ filiorũ a marito ſuo fuit relicta gubernatrix & dña, & ſic viuẽtibus filijs erat habitura alimenta; vtrũ eis mortuis dẽat hẽre integrũ vſumfr. Et ſic bona nõ dẽant ſibi auferri quouſq; vixerit ꝓ diſtribuẽdo inter pauperes, loquor de illa parte q̃ diſtribuẽda erat, nã de altera hẽt ꝓprietatẽ plenã, vñ nõ cadit in ea qõ de vſufr. Et br̃ ſi verba teſti ſtarẽt more ſolito, q a reliq̃ſſet eã dñam & vſufr. quouſq; vel donec caſtè & honeſte viueret & vitã viduale ſeruaret, clarũ videret̃ ꝙ viuẽtib' filijs debuiſſet hẽre ſolũ alimẽta de ꝓſuc. obtẽta in cur. bul. ſm. l. 2. cũ ſua gl. C. ſi ſcđò nup. mulier. Ipſis vero mortuis & ſuccedẽtib' alijs extraneis integrũ vſumfr. q a ſic ꝯſuluit Bart. in ꝯſilio qđ incipit matheol'. ex eo q a lega. cẽſet̃ fuiſſe annuũ p p illã dictionẽ, quouſq; & donec; & ſic ꝓ tpe poſt mortẽ incipit pſona extraneorũ hr̃dũ filij vel filiorũ, vt idẽ Bar. no. in l. titia. §. fi. ff. de leg. 2. in fi. qđ ergo cẽt alijs extraneis inſtitutis hr̃dib', hoc idẽ debet eẽ ipſa inſtituta quo ad portionẽ diſtribuẽdã pau pibus. arg. ff. de ꝯdi. inde. l. fr̃ a fr̃e. ver. porrò. ¶ Sed dubiũ eſt, ꝙ teſtõr nõ dixit nec appoſuit iſtud verbũ vſufr. ſed ſolũ dixit, ꝙ eẽt gubernatrix & dña, vñ extra neutro iſtorũ verborũ vr̃ ꝙ poſſit ſibi vẽdicare vſufru. ex primo dũ dixit gubernatrix, nõ q a refert̃ ad verbũ filiorũ & denotat gubernatricẽ facti circa pſonas eorũ. Nec ex ſecũdo vr̃; q a illud verbũ, dñam, referi ad verbũ bonorũ, & ſilr ſignificat quẽdam dñatum facti, i. quandam præeminentiam, ſicut eam habebat in vita mariti, vt in l. j. ff. rerũ amotarũ. Sed in ꝯriũ facit; q a hoc ſecũdum eſt verũ fauore filiorũ, ſed eo ceſſante ſtat propriè & ſignificat dñatum iuri, licet duraturũ quouſq; uixerit, l. fi. C. de lega. vñ ſicut ſi non exiſtentibus filiis teſtator diſpoſuiſſet, ꝙ uxor eius eſſet dña oĩm bonorũ ſuorũ hẽret uerũ dñium, & per conſequens uſumfru. caſualẽ in quouſq; uiueret. d. l. Titia. §. fi. ff. de leg. 2. d. l. fi. C. de lega. ita & nunc poſt mortẽ filiorũ, quia ceſſat eorũ fauor. l. Titia. Seio. §. uſuras. ff. de leg. 2. iũcto eo quod not. Bar. in d. l. Titia cũ teſtamento. §. fi. eo. ti. & in d. conſ. Matheolus. Et ſic differtur diſtributio, quouſq; uixerit; negari. n. non põt quin dicta uerba debeãt in ea operari, quouſq; uixerit. dicere autẽ ꝙ ſolũ operentur, ut hẽat nuda alimenta, & ſit ꝓcuratrix pauperum, & teneatur eis reddere rõnem de fructibus annuatim, obſeruandũ non uidetur. ff. ad Trebel. l. poſtulante. in fi. q a ſi nõ prodeſſet ſibi imo noceret dictus dñatus facti, quod nec ad cõmodũ ſuum nec filiorũ haberet, quod non eſſet quando ad commodũ filiorum quibus afficitur, & quibus ex uoto maternali parat oẽ cõmodum poſt ſuam mortem. l. nihil. §. facilior. ff. de oper. liber.

S V M M A R I A.

1 *Donator ſi dicat ꝙ intelligantur plures donationes, an propter hoc, ſi donatio excedat quingentos aureos, ualeat in eo quod excedit.*

2 *Minor 25. annis non poteſt donare rem immobilem, etiam ſtante ſtatuto quod contractus eorum qui ſunt decem & 8. anno. ſi ſint publici mercatores, ualeant ac ſi eſſent. 25. anno.*

3 *Mercator an quis dicatur per unicum actum.*

CONSILIVM CLXI.

1 *IN Chriſti nomine Amen.* † ¶ Nõ eſt dubiũ, ꝙ dicta donatio quatenus excedit ſummã quingẽtorũ, nõ ualet [a] p p defectũ inſinuationis nõ factæ. C. de do. l. fi. in fi. Nec aliquid prodeſt illa cautela, ꝙ fuerit dictũ ut plures intelligãtur donationes, ne ſit in poteſtate donẽtis legẽ eludere, ut not. doc. in l. Modeſtinus. ff. de do. & l. illud. C. de ſacroſ. eccl. Sed dubiũ eſt, an ualeat uſq; ad quingentos aureos, nã in illo dictus defectus non nocet, ut d. l. fi. i fi. C. de do. † Sed eſt dubiũ, an noceat minor ætas. Et hic aduertendũ, ꝙ ſi dictũ ſtatutũ non eſſet, clarũ eſſet ꝙ de iure cõi nõ ualeret dicta donatio ſcã de re immobili. Tũ q a nõ fuit interpoſitũ decre. iudi. nec interuenit autoritas curatoris, q̃ requirunt̃ in alienatione rerũ immobiliũ minoris, ut in toto tit. C. đ ꝑdi. mino. & ff. de reb' eorũ. Et ſic nõ ſolũ fuit impedita dñij tranſlatio, in qua cõſiſtit alienatio. l. alienationis uerbo. ff. de uer. ſig. ſed ẽt natiuitas obligationis ciuilis aut naturalis, q̃ ordinatur ad illã. ſ. dñij tranſlationẽ & alienationẽ. ff. de ſpõ. l. oratio. & eſt text. in l. ij ad reſoluẽdã. C. de ꝑdi. mino. & no. Bar. in l. multũ. ff. đ uer. ob. ante fi. & l. 1. de noua. in pe. col. ibi ꝑdicta q̃ dixi &c. & qđ hr̃ in l. cũ lex. ff. de fideiuſ. Tũ ẽt, quia donatio rerũ immobiliũ facta a minore, ẽt cũ decre. iud. nõ ualet. C. ſi maior fact. rat. hab. l. fi. §. cũ ẽt. C. ſi aduerſus donatio. l. fi. Et ẽt cũ curatoris autoritate, q a donare nõ cadit in gñali admi. ẽt cũ libera. ff. de manumiſ. l. ab agnato. ff. de cura. furio. l. ab agnato. ff. de pact. l. ꝯ iuris. §. fi. ¶ Sed eſt dubiũ p p dictũ ſtatutũ, qđ diſponit ut ſi minor 25. an. maior. 14. ſit mercator publicus uel alr̃ agat, faciat, & ꝯhat tanq̃ paterfa. ex oĩbus eius ꝯctibus teneatur & conueniatur, ſicut quilibet maior, & ſic efficaciter, quia ſic tenet̃ maior, & ſi habeat curatorẽ, & eius autoritas nõ interuenerit. Sed iſte ut dicit̃ erat paterfa. nullũ hñs curatorẽ, & ſe regebat & faciebat facta ſua per ſeipſũ affictãdo & locãdo poſſeſſiones ſuas, & affictus recipiẽdo, & in ſuã utilitatẽ ꝓ libito cõuertendo. Et ſic ur̃ ꝙ dicta donatio fuerit & ſit ualida uirtute dicti ſtatuti, q cq̃d ſit de iure cõi, cui ur̃ per ſtatutũ derogatũ, qđ loquit̃ gñaliter in quolibet ꝯctu, & donatio eſt ꝯctus. C. qđ met' cã. l. ſi donatiõis. Propter illa uerba ſtatuti. uel alr̃ agat, ꝯhat, & faciat &c. ¶ Sed in ꝯrium ur̃ ueritas, tã de rigore iuris, q̃ de æquitate. Cuius rei gratia cõſiderandũ eſt, ꝙ intentio dicti ſtatuti fuit ĩtroducere duos caſus ultra ius cõe, in quibus minor 25. maior. 14. hñs curatorẽ & ꝯhens ſine ipſo mero iure obligaretur qui nõ erant nec ſunt de iure cõi, uidelicet ſi publicus mercator. Itẽ ſi agat, faciat, & ꝯhat tanq̃ paterfa. Nã đ iure cõi ſi hẽt curatorẽ, mero iure non obligatur ſine ipſius autoritate. l. ſi curatorẽ hñs. C. de in inte. reſt. Itẽ cõſiderandũ eſt, ꝙ cũ in duobus caſib' ſatis operetur ſtatutũ prædictũ contra diſpoſitionẽ iur. cõmunis, non eſt trahendũ ad alia q̃ eſſent contra ius cõe; tùm quia uitanda eſt legum correctio, ubi diſpoſitio poteſt ſine ea; ne uno uerbo cenſeãtur ſtatuentes oẽm iuriſ. obſeruatiõnem ſubuertere uoluiſſe, poſtquam ſtatutum ſine hoc non eſt ſuperfluum; iuxta ea quæ habentur in tex. & gl. C. de inof. teſta. l. ſi qñ. tùm ẽt quia regulariter traditur. ꝙ ſtatuta conſuetudinis debent ſemper intelligi ſecundum ius cõe, & taliter quod quantũ minus fieri põt ius cõe offendat.

[a] Non ualet. Adde do. Bar. Soc. cõſil. 78. uer. circa ſecundã dubitationẽ. i prima parte. & in conſi. 77. circa. me. 5. col. eã uer. ſeq uſque ad ſinem.

offendat, maximè ne quis indebitè damnum patiatur. l. 1. C. de no xa. & not. gl. in. l fi. §. in computatione. in fi. magnæ gl. C. de iur. delib. & C. de muneribus & hono. l. ut gradatim. §. & ſi lege. & in cap. cum dilectus. de conſue. niſi reſultaret ex hoc ſuperfluitas. l. 1. in fi. ff. ad muni. Ex his ſequitur, q̃ cum in dictis duobus caſibus ſtatutum prædictum uoluerit minorem obligari ſine curatoris authoritate, ſicut de iure cõmuni obligaretur cũ ea; ſiſr nec in dictis caſibus obligetur ſine ea, ne dicti duo caſus ſint efficaciores ad obligandum ex forma ſtatuti, quàm eſſet authoritas curatoris de iure cõi. Nam hoc minime uoluit dictum ſtatutum, ſed potius oppo. quod ex eo patet, quia in uer. eo ſaluo &c. uult q̃ ſi fuit clamatũ per præconẽ, q̃ nullus contrahat cum eo, q̃ tũc nõ obligetur in dictis duobus caſibus ſine curatoris authoritate, licet ſit publicus mercator, uel licet ꝯhat publicè ut paterfa. & tã ſtatim ſubijcit in uer. niſi contraxerit, q̃ cum authoritate curatoris bñ obligeĩ ẽt tũc. Et ſic uult in effectu, q̃ efficacior ſit curatoris authoritas ad obligandum; qa ꝓualet præconio q̃ eſſe publicum mercatorem uel ꝯhære ut paterfa. quia præconium ꝓualet iſtis. Sed ſic eſt ut in prin. præmiſi; q̃ curatoris authoritas, & ẽt iudicis decre. non ſufficerẽt de iure cõi ad faciendum ualere iſtam donationem factã de re immobili, ergo multominus eſſe publicum mercatorem, uel agere ſe pro paterfamil. & ſic contrahere; valde em̃ eſſet abſurdum dicere ſtatutũ hoc uoluiſſe q̃ iſta duo eſſent maioris authoritatis & efficaciæ, quàm iudicis decretũ & curatoris authoritas, pro quo facit optimè imo quaſi videtur caſus in. l. 2. uer. ita tñ. & l. eos. C. de his qui ueni. æta. impe. quæ facit quẽ reputari maiorem. 25. in contrahendo, nihil operatur in alienationibus bonorum immobilium, ſi non interuenit iudicis decretum; & eadem rõne non operetur ſi interuenerint eo caſu quo eius interuentus non facit ꝯtractũ ualere, ut in donationibus, quia utrobi eſt eadem rõ; eodem ergo mõ prouiſio huius ſtatuti in dictis duobus caſibus, in quibus quodãmõ concedere uidetur ueniã ætatis. Debet ergo ſtatutum prædictum intelligi ſolum in caſibus in quibus authoritas curatoris prodeſſet de iure cõi ad obligandum, quia in eiſdẽ proſit eſſe publicum mercatorem uel publicè ut paterfa. contrahere; & ubi autoritas curatoris nõ prodeſſet, nec ẽt aliquod iſtorum duorũ proſit. Itẽ dico q̃ cũ de iure cõi ꝯhẽdo cũ curatoris authoritate, nihilominus reſtitueretur in integrum ſi eſſet læſus. C. ſi tu. uel cu. inter. l. ẽt. & per totum. ſiſr & in dictis duobus caſibus; quia ſtatutum ſolum uoluiſſe cenſetur facere contractũ ualidum mero iure, & ẽt obligabilem. Non aũt cenſetur uoluiſſe auferre beneficium reſtitutionis in integrũ & facere irreſciſſibilem rõne læſionis. per id qđ plenè diſputãdo determinat gl. in l. 1. C. ſi de momen. poſ. fuerit appe. & ẽt in auth. ſi captiui. C. de epi. & cle. & qđ ibi plenè p Bar. & in auth. quas actiões. C. de ſac. ſan. eccle. iõ poſito ſine ꝓiudicio ueritatis. quòd iſta donatio fuerit ualida mero iure quo ad efficaciam obligandi ꝓpter dictum ſtatutum, quod tñ eſt falſum, ut. ſ. dixi; tã quia negari nõ poteſt, q̃ ex ea fuit læſus, qa donare eſt diſſipare. l. filius. ff. de do. l. interdum. §. qui tutelam. ff. de fur. competet ergo hæredi iſtius donantis reſtitutio in integrũ, ſi tpa petendi ſuffragantur. ſ. quadriennij continui a dicta donatione facta; & nõ ſit exceſſus maioris ætatis. trãſmiſit em̃ bñficiũ reſti. ad hæredem ſuũ. l. nõ ſolum. ff. de in integ. reſti. Nec incœperat currere tp̃s i uita ſua, iuxta plenè no. in. l. interdũ. ff. de mino. ſed incœpit currere in perſonã hr̃dis maioris ab adita hæreditate, & ſi ante lapſũ tp̃is ille deceſſit relicto hærede minore prout audio q̃ eſt, reſiduum tp̃is non currit ipſo iure durante minori ætate huius ultimi hæredis; iuxta ea quæ plenè habentur in l. ea quæ. C. de tempo. in integ. reſti. Nec obſ. ſi dicatur q̃ diſpoſitio iſtius ſtatuti erit inutilis, ſi dicatur competere reſti. in integ. qs negaĩ. Nã eſt utilis, ubi nõ cõtingit læſio, & ẽt ubi ꝯtingit; qa ſi ꝯtus nõ reſcinditur per reſtõnem. ĩ. quadriẽ. remanebit firm⁹. qđ nõ eſſet ſi ſtatutũ nõ faceret ipſum ualidũ mero iure. ¶ Itẽ nõ obſt. ſi dicaĩ q̃ ſtatutum diſponit ipſum valere, ac ſi fact⁹ fuiſſet a maiori. 25. qa iſtud debet ſanè. ſ. intelligi ipſo iure & cũ effectu qñ in ꝯtu nõ ꝯtingit læſio, vel ꝯtingit, ſed nõ petiĩ reſtõ ĩ. debitũ tp̃s, aſs ipſo iure, ſed nõ cũ effectu. p ea q̃ no. gl. in d. l. 1. C. ſi de momẽ. poſ. fuerit appel. ¶ Nõ ergo expedit inueſtigare p quos act⁹ & quãtũ tp̃s requiĩ, q̃ minor egerit & ꝯxerit vt pr̃ famil. & publicè, ad hoc vt ſtatutũ vendicet ſibi locũ; qa vt ſ. ꝓbauit ẽt, & hoc ẽẽt i caſu nr̃o, vr̃ ẽt ſi fuiſſet mercator publicus, nihilominus ſtatutũ ꝓdictũ & ei⁹ diſpõ nõ pt̃ i caſu iſti⁹ dona. locũ hẽre, nec ex

a ¶ Semel. Ad de idem p Bal. in cõſ. 49. in 2. parte.

diſpõe ei⁹ reddiĩ valida, poſtq̃ nec ex ĩteruẽtu cura. aut iud. valida reddereĩ de iure cõi; & poſtq̃ ẽt ſi foret valida, dareĩ aduerſus eã reſtõ. poſſet tñ dici,

3 † q̃ nõ ſufficit ſemel, ᵃ ſed requiĩ actuũ rei-

a teratio, ſ. ad hoc dicaĩ mercator. iuxta no. p Bar. in l. legatis ſuis. ff. de leg. 3. cùm ſimul illa duo ꝯiunganĩ in ſtatuto; ergo &c. ar. l. iã hoc iur. ff. de vulg. & pupil. Sed in ꝯrium q̃ ſufficiat ſemel, facit qđ hr̃ p eundem. in l. mella. §. 1. ff. de ali. & ciba. lega. & l. 1. C. quõ & qñ iud. non determino aliter nũc. ¶ Qđ aũt q̃riĩ an ad allegãdũ inualiditatem dictæ dona. ſufficiat oñdere, q̃ dictus donãs ſp remãſit in poſſeſſione rerũ donatarũ; vr̃ q̃ ſic, ſi inſtrm cõtinet q̃ tradit; qa ille actus retentionis ẽẽt huic verbo ꝯrius, & ſic ꝓſumereĩ ſimulatus. l. ſicut. §. ſu ꝓuacuã. ff. q. mod pig. ſol. niſi reſeruaſſet ſibi vſumfructũ in vita ſua. vel cõſtituiſſet ſe illius noĩe poſſidere. iuxta no. per Bar. in l. poſt ꝯtum. ff. de donatio.

S V M M A R I A.

1 *Confirmatio facta ſine tempore de aliqua aſſignatione alicuius redditus ad tempus, puta quinquennii, non facit dictam aſſignationem perpetuam, ſed intelligitur tempus repetitum.* 2.

2 *Tempus in una lege appoſitum an cenſeatur in alia repetitum.*

3 *Reformatio generalis redditu[u]m & prorogatio an extendatur etiam ad collectas & redditus, qui ſolent tantum ad tempus & cum meta aliquorum annorum imponi.* 4.

4 *Dictio, uel, diſiungit uerba & mentem, ſecus in dictione, ſeu, uel, ſiue; quæ non faciunt nouam & propriam diſiunctionem.*

CONSILIVM CLXII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſis & ponderatis oibus, de quibus. ſ. ꝓ clariori elucidatione eius, de quo q̃riĩ, duo principalr̃ ſunt videnda. ¶ Primũ eſt, ꝓſuppoſita inualiditate ordinationis caſſetarum facta p officiales del la maritia ꝓ tp̃e q̃nq; annorũ incipiendorũ prima die ſeptẽ. anno. 1420. incipiendo annos dñi ab incarnatione de menſe Martij, vt ſit in lo-

1 co vbi vertitur p̃ns q̃ö. † Et hoc ꝓp defectum bailiæ ipſorum, ꝓut dr̃ fuiſſe ꝯſultũ per plures doctores & approbatum per dños & collegas; cum poſtea in anno ſeq. 1426. fuerit hoc nõ obſtãte præfata ordinatione approbata per opportuna conſilia ſimplr̃ & ſine tp̃is appoſitione, vt patet. ſ. fol. 5. vtrum cenſeatur facta dicta approbatio & cõfirmatio cum dicta tp̃is appoſitione, ſ. pro quinque annis incipiendis & finiendis vt ſ. an verò ſine ea. *Et vr̃* hæc ſecunda pars vera, qa qui confirmat actum ipſo iure nullũ, cenſetur actũ illũ tunc de nouo facere; iuxta ea q̃ plenè no. p doctõ. in l. j. ff. de iuriſ. om. iud. p l. adoptio. ff. de adop. & valet vt ex tp̃e confirmationis, nõ retro. l. obſeruare. §. ſi. ff. de offi. ꝓcon. & lega. ergo ſi ibi nõ apponitur tp̃s, non debet ſubintelligi. ff. de cõdi. & demon. l. 1. circa prin. ſed diceretur eſſe ꝓuiſio perpetua ꝑ tex. vbi vr̃ eſſe caſus. ff. de vent. inſpic. l. 1. §. meminiſſe. ff. de excu.

2 tut. l. iuriſperitos. in ſi. prin. † tp̃s. n. appoſitum in vna lege nõ cenſetur in alia lege diuerſa, licet ſup eodem facto repetitum, vt no. Bar. per illũ. §. in l. ꝓtor. §. eritq; dñia. in ſi. ff. vi bono. rapto. maximè facta ex interuallo, argu. l. per retentionem. cum ibi no. C. de vſur. ſicut nec appoſitum in vno. c. legis, cenſetur in alio. c. diſtante repetitum; vt no. Inſt. de rerũ diui. §. item lapilli. & l. q fundũ. ff. de ꝯhẽ. emp. & no. Bar. in d. §. eritq; dñia. & in l. 1. in princ. ff. de publica. Verba. n. dictæ confirmationis vñr referri ad ſubſtantiã, non ad qualitatem contentorum in dicta prouiſione. l. ſi cui. ſm oẽs. §. 1. cum ibi not. ff. de lega. 2. ff. de libe. leg. l. ſi. §. pen. tempus autem potius vr̃ reſpicere qualitatem, q̃ ſubſtantiã, vt colligitur ex auth. quæ ſuppli. C. de preci. imper. offeren. cum ibi nota. per Bal. ¶ Sed his non obſtantibus ꝯrium eſt dicẽdum ex natura cõfirmationis, q̃ eſt addere robur confirmato, non autem ipſum oſtendere vltra id quod originaliter contineret, ſi actus non indiguiſſet confirmatione. ff. de lib. leg. l. aurelius. §. teſtamento. & quod not. Bald. C. ſi aduer. rem iudi. l. 3. Sed multum adderet, ſi tempus non intelligeretur repetitum, quòd de temporali efficeretur perpetua. Inſti. de actio. §. plus. extra de plus petitio. cap. 1. ¶ Item quia ea quæ dr̃ in lege interpretata, cenſetur repetita in lege q̃ venit ad interpretationem illius: vt in Authen. de filijs añ dota. inſtru. natis. §. ſi verò. & ff. de coniun. cũ emanci. libe. l. nihil ergo. & id quod dicitur in lege confirmata, cenſetur dici & repeti. in l. confirmante; quia cõfirmatio ſpecies interpretationis eſt; arg. eius quod no. per gl. in l. 1. §. q operas. ff. ad tertul. & per Inn. de reſcrip. c. olim. Item quia id quod refertur ad aliud, cenſetur referri ad illud cum omnibus qualitatibus ſuis. l. j. §. fina. ff. ſi familia fur. feciſ. dica. & ibi per Bar. & per eundẽ. in l. j. ff. de recepta.

¶ Ad

Ad ꝯ͂rla patet de ſe rñſio, quam gratia breuitatis omitto. Et ꝯclu-do ꝙ prouiſio p̄dicta facta de dictis caſſetis tam ea ſui origine, q̄ ex dicta cõfirmatione, tp̄s habebat quinquennale ſuæ durationis quod incœpit, & finitum fuit circũſcripta oĩ prorogatione: vt ſ͂. in prin. ¶ †Scd̄o uidẽdũ eſt utrũ dictum tp̄s uideatur fuiſſe pro-
3 rogatũ p gñales reformationes, de q̄bus. ĩ. factas per ꝯſilia opor tuna ſuper refirma montis; ꝯſtat. n. ꝙ dicta ꝯſilia hoc facere potuiſſent, ſi uoluiſſent ob cãm publicæ utilitatis & neceſſitatis. arg. l. item ſi uerberatũ. §. 1. ff. de rei uen. & qđ no. in l. ſi. C. ſi ꝯ͂ ius uel utili. publi. C. de ope. publi. l. oẽs. licẽt ſecus, ſi nõ ſubeſſet publica uti. uel neceſſitas. l. totiens. §. 1. ff. de pollici. cũ ibi no. cũ dicti non percipiant dicta emolumẽta rõne publicorũ officiorũ, q̄ exercẽt. Et vr̃ dictum tp̄s fuiſſe primo prorogatũ uirtute refirmæ factæ in 1427. de menſe Martij. Nã per illam fuerunt prorogata aſſignamenta facta pro ſol̄one intereſſe montis, tam illa q̄ tunc uigebant cum facta fuit reformatio, q̄ ẽt illa q̄ tunc non uigebant, ſed uiguerant de menſe Decẽb. ꝓximè p̄terito ad quatuor annos incipiendos die prima Ianuarij proximè præteriti, & ut ſequebañ finiendos. Vñ cum tunc reſtarẽt adhuc tres anni de dictis quinque de q̄bus ſ͂. uidebañ ſub dictis uerbis q̄ ad p̄ſens uigent &c. poſitis in dicta reformatione ꝯprehendi aſſignamentum factum de cõmodo dictarum caſſetarum, & ſic ubi erat dictũ cõmodũ duraturũ tribus tm̃ annis, & finiturum per totum menſem Decemb. anni dñi 1430. effectum fuerit duraturum quatuor, & finiturũ p totum menſem Decẽb. anni dñi 1431. & vr̃ fuiſſe iſta propriè prorogatio, quia facta ante lapſum t̄pis, iuxta ea q̄ hñr in l. ſed ſi manente. ff. de precario. & l. 4. ff. de dam. inf. in prin. ſuperueniẽte poſtea alia & vltima prorogatione facta in 31. de menſe Martij de his q̄ tunc uigebant, & de his q̄ uiguerant de menſe Decemb. ꝓximè præterito in eadẽ forma, qua p̄cedens; vr̃ ẽt iſtam cõprehendiſſe uirtute illorũ uerborum, ſeu q̄ uigebant de menſe Decẽbris proximè præterito &c. quia iſte videbañ tunc uiguiſſe uirtute p̄cedentis prorogationis, q̄ iſtam prouiſionẽ extenderat uſque ad ꝑ totũ menſem Decẽb. dicti anni 1431. vt ſ͂. dixi. Et ſic ſecunda ꝓrogatio cũ facta fuerit poſt lapſum t̄pis, diceretñ ꝓrogatio impropriè, licẽt p̄cedens ꝓpriè q̄ facta durante t̄pe. ut d. l. ſed ſi manẽte. Vr̃ ergo, ꝙ adhuc durare debeat tribus annis dicta ꝓuiſio caſſetarũ; & ſi poſtea fiẽt ſimiles ꝓrogationes, efficieñ ex accidẽti ꝑpetua q̄ fuit originaliter t̄palis, qđ erit duriſſimũ notarijs. Et in hoc ſtat tota uis huius q̄õnis. Nec vr̃ uerũ id qđ allegañ ꝓ parte artis notariorũ, ꝙ prima prorogatio facta in 27. fuerit facta ſolũ de aſſignamentis finitis in menſe Decẽb. iſtud non erat finitũ, ſed reſtabant adhuc tunc tres anni. Nã primũ dictum eſt expreſſè ꝯ͂ tenorẽ refirmæ cũ in ea dicañ. q̄ ad p̄ns uigent ſeu q̄ uigebant de mẽſe Decẽb. &c. Et illa uerba. q̄ ad p̄ſens uigent. ſunt apta cõprehẽdere nondũ finita, imo non niſi in illis p̄nt uerificari; & ſic tam ui-
4 gentia tunc, q̄ finita de mẽſe Decemb. uoluit prorogare. ¶ †Nec ob. ꝙ imo non ambo ꝑ ꝑ dictionem, ſeu, q̄ diſiungit & ad ueritatẽ diſiunctiuæ ſufficit alterũ; q̄a uerũ eſt in uera diſiunctiua, q̄ inducit ꝑ dictionẽ, uel, q̄ diſiungit uerba, & mentẽ; nõ ſic in dictione, ſeu. vel, ſiue. q̄ non faciunt uerã & ꝓpriã diſiunctuã, cũ diſiungãt
a uerba, ſed non mentẽ. ᵃtuata illud. Alexãder ſiue paris; vñ hñt naturã copu. ff. de auro & argẽ. leg. l. ſi q̄s ita. ff. de leg. 3. l. cũ q̄s decedens. §. fi. & utrobiq; p Bar. Nec ẽt ob. ei qđ dicũ uerba illa poſita in c. directæ refirmæ, uidelicet ꝓut ordinata fuerãt ꝓ t̄pe finito de menſe Decẽb. ꝑ ꝑ q̄ q̄dã arguunt ꝙ noluit prorogare niſi finita, qm̃ argu. nõ eſt bona, cũ ex p̄ce. uerbis appareat manifeſte ꝯ͂riũ; & in incertis, non certis, locus eſt coniecturis. l. cõtinuus. §. cũ ita. ff. de uer. ob. & illa uerba referuntñ ad illa, q̄ tunc uigebãt; tum q̄a illis non ꝯgruunt; tũ q̄a remotiora ſunt, iuxta ea q̄ hñr, & not. in l. ſi idẽ cum eodẽ in fi. ff. de iuriſ. om. iu. Nec reſtringũt ꝓrogationẽ ad finita dũtaxat. ¶ Sed bñ his non ob. licẽt prima facie multũ uideañ urgere, manifeſtè ꝓbañ ꝯ͂rium ꝙ imo dicta ꝓuiſio, & onus caſſetarũ fuerit finitũ in anno. 30. nec fuerit ꝓrogatũ p aliquã de dictis refirmis; cuius rei gr̃a ne ꝓcedamus in æquiuoco, & implicemus in uerbis impertinentibus & ſuperfluis, ꝯſiderãdum eſt in p̄ſuppoſito duplex tp̄s. ſ. tp̄s appoſitũ in redditu q̄ aſſignañ monti ꝓ ſol̄one intereſſe. Nam Cõe, de quo in puncto, hẽt quoſdã redditus continuos & ꝑpetuos, & etiam habet quoſdã t̄pales, ut eſt iſte redditus uel emolumentum caſſetarum, quod fuit inductum cum in ætãte certi temporis. ſ. pro tempore quinque annorum. Item augmẽtum pretij ſalis & gabellæ dominationũ, de quibus in prima refirma facta in 23. Nam comprehendo, quòd illa augmẽta fuerunt facta pro certo tẽpore nõ perpetuo, & q̄tũ ad iſtud tempus non reperio ꝙ fuerit ſpecialiter prorogatum, niſi in illis quæ continentur in dicta prima refirma, quod fuit prorogatũ per illã & per alias ſequentes ſpecialiter & expreſſe, cùm in qualibet earũ contineatur illud. c. Item quod augmentum precij ſalis &c. in eadem forma qua in prima & inter illa quæ continentur in illo. c. non eſt ibi redditus & cõmodũ ceſſaturum, cùm ipſe primæ refirmæ non eſſet adhuc ineſſe productus; ideo dici non põt quod tempus quinquenij poſtea oppoſitum in eo fuerit per primã refirmã prorogatum, quæ ad futura non extendebatur, poſito etiã quod generaliter loqueretur. l. damnũ. §. ſi is qui uicinas. ff. de dam. infec. & quod no. in l. omnium. ff. de procura. multo minus loquendo ſpecialiter de quibuſdã ibi ſpecificatis ad alia non eſt trahenda, ẽt ſi tunc fuiſſent in eſſe producta. argu. l. ſi unus. §. ante omnia. ff. de pactis. ¶ Nec ẽt põt dici fuiſſe prorogatũ dictum tẽpus quinquennij ceſſatarũ per ſequentes refirmas. & c. contenta in ea loquentia de augmento precij ſalis &c. ratione prædicta, quia non loquuntur gñaliter, ſed ſpecialiter de quibuſdã tẽporalibus emolumẽtis introductis in anno 1423. per alios ſpeciales, qui tunc erant, ideo non extenduntur ad iſtud, quia inter illa non continetur; licet tẽpore ſecundæ & tertiæ refirmæ de quibus. ſ͂. foret in eſſe productũ. arg. d. §. ante oĩa, licet ſi loquerentur gñaliter dicta ſecunda & tertia refirma in dictis capitulis, in quibus fit prorogatio huius primi tẽporis de quo p̄miſi, potuiſſet iſtud cõprehendere; quia tunc erat in eſſe productũ. ¶ Eſt & aliud tẽpus conſiderandum uidelicet illud quod appoſitũ fuit in ipſa aſſignatione facta monti pro ſolutio. intereſſe. Nã fuerunt plura aſſignamẽta de multis redditibus perpetuis & cõtinuis ad dictũ uſũ tẽporaliter, & uſq; ad certũ tẽpus, quo finito ſi non fuiſſent factæ prorogationes, fuiſſent finitæ aſſignationes, & rediuiſſent ad alias capſas cameræ, q̄bus alias fuiſſent aſſignati, non aũt ꝑ hoc fuiſſet finitus ipſe redditus aſſignatus, ſi de ſui natura erat perpetuus, ſed rediuiſſet ad aliũ locũ, ut dixi. argu. l. Titia. in prin. ff. de annu. lega. Et ſic dicta tẽpora ſunt penitus diuerſa. Nã aliud eſt tẽpus quo durare dẽt aſſignatio ad dictũ uſum ſolutionis intereſſe, aliud eſt tẽpus quo durare dẽt ipſe terminus aſſignatus. Iſto. n. finito, finitur redditus; ſed finito præcedente, nõ finiñ redditus, ſed aſſignatio ad illũ uſum, de qua loquitur l. quidã teſtamento. ff. de lega. 1. & reddit ad aliũ uſum ut dixi; & licẽt ſint iſta tẽpora diuerſa, tñ fuit æquiuocatũ in iſto negotio, & ſumptũ interdũ unũ pro altero, ideo reſultauit obſcuritas & dubitationes reſultantes ex his quæ. ĩ. in contrariũ allegaui de dictis refirmis & prorogationibus factis in eis. Nã re uera nõ loquunñ de primo tẽpore, qđ apponiñ rei aſſignatæ ſeu redditui tẽporali, ſed de ſecundo qđ appoſitũ erat in ipſa aſſignatione, ſi bene aſpiciantur uerba, dicunt. n. Item ꝙ aſſignamenta &c. Nã uerbũ illud debet exponi. i. aſſignationes, & ſic pro actu; non aũt exponitur. i. redditus, aſſignati, & ſic ꝓ re aſſignata, iſta. n. eſſet mala expoſitio, qm̃ aſſignationes fiunt monti pro ſolutione intereſſe ẽt de redditibꝰ perpetuis, in quibus quo ad ſe non cadit prorogatio t̄pis, poſtq̄ tẽpus non habent, ſicut ergo finito t̄pe aſſignationis, nõ ſeqnitur ꝙ ſit finitus redditus aſſignatus, ſi de ſui natura erat ꝑpetuus, ſed reddit ad aliũ uſum ut. ſ͂. dixi. Ita & prorogato t̄pe aſſignationis nõ ſequiñ ꝙ ſit ꝓrogatũ tp̄s rei aſſignatæ. i. appoſitũ duratiõi red a
ditꝰ aſſignati, ex quo erat tẽporalis; ut ꝯ͂riorũ ſit eadẽ diſciplina. l & ſi ꝯ͂. ff. de uulg. & pu. l. ſi. ff. de leg. 3. Nã in diuerſis & ſeparatis de uno ad aliud nõ inferñ. l. Papi. exuli. ff. de minor. l. pe. ff. de calu. ff. ad carbo. l. de bonis. in prin. Potiſſimè q̄a tp̄s aſſignatiõis factæ mõti poterat ꝓrogari ſine cuiuſq̄ iiuria. Potuit. n. cõitas ſuos redditus aſſignatos ad unũ uſũ remouere ab illo, & deputare ad aliũ uſũ; q̄a hoc nulli alteri nocet. Sed redditꝰ introducti ad certũ tp̄s cũ aliorũ grauamine, ut erat iſtud de caſſetis, nõ poterat ad longius tp̄s ꝓrogari ſine illorũ grauamine; iccirco ꝓrogatio p̄dicta facta de aſſignamẽtis dẽt in dubio primo mõ ĩtelligi, poſtq̄ ꝯmodè ſic p̄t; nõ aũt ſcd̄o. ar. l. 2. §. ſi q̄s a prin. & §. merito. ff. ne q̄d ĩ loco pub. cũ ſi. ¶ Praue ãt intelligẽtes poſſẽt aſſumere iſtud uerbũ aſſignata, tã pro ipa aſſignatione, q̄ ꝓ introitibꝰ aſſignatis, qđ minimè fieri dẽt; q̄a ſic ſequereñ duplex ꝓrogatio, ſeu duplicis t̄pis, qđ nõ credendũ fuiſſet de mẽte ſtatuentiũ; ſed unica de benignio ri fuerint ꝯtenti, ꝑ ꝑ id qđ. ſ͂. dixi: & ꝑ id qđ in ſimil. no. gl. ff. de ꝯdi ĩde. l. frater a fratre. ĩ 2. gl. magna, cæterũ ñ nego q̄ dictæ gñales ꝓrogatiões aſſignamẽtorũ poterint aliq̄d opari, ẽt in aſſignamẽto iſtarũ caſſetarũ, ſi t̄pe quo factæ sũt dictæ ꝓrogatiões aſſignationes

a ¶Mentem Adde idẽ p do. Petrum Phil. Cor. cõſ. 113. incipi. circa. nu. 2. in 4. parte & cũ ſic diſiunctiua dictio ſeu quid operatur. Vide Bar. Soz. in cõſi. 64. uerſic. capiẽdo ẽt ſecundã ibi, nam dictio, & ibi circa, in 1. parte.

gnationes dictarum caſſetarum erant minori t pe quadriēnio du
raturæ; vt ſi fuiſſet facta aſsignatio ꝓ tribus annis, de qbus lapſi
erant duo, & ſic reſtabat vnus, licet de tpe qnq; annorũ duratio-
nis caſſetarũ ſu peſſentates. Nã p pdictã ꝓrogationē fuiſſet effe-
ctũ, vt aſsignatio duraret p totũ tps trienij, quo duraturum erat
on' caſſetarũ, nõ anno tñ q reſtabat de triēnio aſsignationis; nõ
tñ fuiſſet effectũ qđ duraret integrato quadriēnio, cũ ipſum emo
lumētũ aſsignatũ nõ tñ eſſet duraturũ, & vbi deficit ſubſtãtia &
qualitas. l. ſi ſeruũ. ff. de actio. empt. ff. ſi cer. pe. l. eius q in fi. ¶Cõ
cludiť ergo præfatũ tps. v annorũ ſtabilitũ caſſetis fuiſſe finitum
in anno. 30. in fi. menſe Decembris. nec p aliquam prædictarum
refirmarum fuiſſe prorogatum per iam dicta.

S V M M A R I A.

1 *Statuto diſponente, quòd a primis arbitris pro diuiſione hæreditatis poſſit peti ſecunda commiſſio, nec vltra intelligitur hoc ita eſſe, ſi laudum ſecundorum arbitrorum eſt conforme cum laudo primorum. 2.*

2 *Prouocare tertio an liceat.*

3 *Reductio ſemel petita an iterato peti poſſit.*

CONSILIVM CLXIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶†Proponiť factо, q duo fra-
tres videlicet Goffr. & Homobon' hñtes pña cõia ꝓ 2
indiuiſo ꝯcorditer elegerũt quatuor cões amicos tã-
quã arbitros & arbitratores ad diuidendũ inter eos dicta bona, a
q arbitri ꝯcorditer diuiſerunt dicta bona, & qdã aſsignauerunt
in partē vni eorum, qdã alteri. Præfatus aũt Homobonus ſentiēs
ſe grauatum ex dicto laudu ſeu diuiſione, dixit ipſum laudũ nul
lũ, & in caſu quo foret aliqđ petijt fieri noua ꝯmiſsio, l. nouũ cõ
promiſſum in alios cões amicus, ſm q dictat ſtatutũ loci quo ca
uet in effectu, q a ſcutētijs arbitrorũ in sũma q ſit vltra quinqua
ginta libras, poſsit peti noua cõmiſsio ĩ. x. dies, q ſi petita nõ fue
rit nihil poſsit poſtea opponi ꝯ laudũ, nec appellari, nec qrelari,
nec peti reduci, vel de nullitate opponi; & ſi fuit petita dicta no-
ua, cõmiſsio, & facta fuerit, q a ſnĩa illorũ qbus facta fuerit non
poſsit appellari, vel de nullitate dici, ſed oĩno executioni mãdeť.
Et bř obtinuit dictã cõmiſsionē ſcđam vel nouã fieri ĩ tres alios
cões amicos, licēt altera parte ꝯdicente. Qui ſecundi arbitri cõ-
corditer tulerunt aliud laudum, & fecerũt aliã diuiſionem inter
pdictos penitus diuerſam a prima, aſsignantes dicto Homobo-
no in partem ſuã alia bona diuerſa a primis aſsignatis, & nõ illa
de qua diuiſione, dictus Homobonus ſentit adhuc ſe plus graua-
tum, q ex pĩa. ¶Et cũ dictũ laudũ ſcđm latũ foret abſente dicto
Homobono, ipſe ignorãs ipſum latũ petijt corã iudice ordinario 3
diuiſionē fieri, ꝯ cuius petitionē eĩ opponereť de dicto laudo, ip
ſe p modũ replicationis dixit & allegauit ipm fore nullũ; & ſi de
ipſo ap pret, petijt adhuc fieri nouã cõmiſsionē ſm formã ſtatu
ti. ¶Quæriť nũc vtrũ dicta noua cõmiſsio ſit fiēda, & an ſic po-
tuerit petit p modũ replicationis. Et bř, ad primũ vř expeditam
fore rñſionē, q nõ. primò pp ſupraſcriptũ ſtatutũ, qđ vult vt ſ.
dixi q a ſnĩa ſecũdorũ arbitrorũ aſſumptorũ ꝓ noua cõmiſsiõe
nõ poſsit appellari, vř de nullitate dici, & poſtea ſubdit ſed oĩmõ
executioni mãdeť &c. p q vltima verba tolliť oẽ remediũ impu-
gnatiuũ; & ſic petitio nouæ ꝯmiſsionis, q ſi poſſet fieri, nõ dēret
executioni mãdari. ¶Itē ex eo q dicta petitio nouæ ꝯmiſsionis
hēt vim petitionis reductionis ad arbi. boni viri, q nõ põt ab eadē
parte peti, niſi ſemel. vt no. Bar. in l. j. in fi. ff. de leg. 2. licet qdã in
ſuis lect. hoc ibi nõ hēant. & Inn. in c. pñti. de reſcr. & Bald. in l. fi.
C. de ꝯhen. empti. & in l. vnica. C. ne liceat in vna ea. q; cã. ter. pro
uõ. in pe. col. Sed iſte Homobonus ſemel petijt a ſnĩa primorum
qtuor arbitrorũ, & ſuccubuit, vñ vř q eã petere nõ poſsit a ſnĩa
ſecũdorũ arbitrorũ p pdicta. Sed in ꝯriũ vř veritas, qa pdicta ꝓ-
cederēt. ſi ſecũdũ laudũ eſſet ꝯfirmatoriũ primi. Et ſic pars petēs
hēret duo lauda ꝯformia ꝯ ſe. Tũc. n. ſicut de iure cõi, ſi ſnĩa pri-
mi. iud. bis ꝯfirmeť in cauſis duarũ appľonũ, & ſic hēt pars tres cõ
formes ſnĩas, ꝯ ſe nõ pt tertiò ꝓuocare. vt d. l. j. C. ne lic. ĩ vna ea.
q; cã. nec de nullitate dici quouſq; facta ſit executio; vt in cle. vt
calũnijs. de re iud. ita & hæc ex forma dicti ſtatuti, ſi hēt ꝯ ſe duo
lauda ꝯformia; ſed ſi ſcđm laudũ nõ ꝯfirmat primũ, ſed eſt peni-
tus diuerſum ab illo, tũc ſtatutũ de quo ſ. nõ põt hēre locum, qđ
manifeſte ꝓbať, qa ſi aliud diceremus, ſequereť abſurditas intole
rabile. Ponamus. n. q primum laudum fuit latum primò ꝯ te fa-
cta fuit noua commiſsio ad tui inſtantiam. Secundi arbitri reuo
cant primum laudum, & ferunt aliud pro te ꝯ me; nũc ego pete

3 ¶Prouocari. Et hoc adeo ē uerum quod priceps & Papa per uiã reſcripti ex ordinaria poteſtate indulgeť nõ poſſunt. Et nunquid ď plenitudine poteſtatis per uiã priuilegii. uide p do. Bar. Sozi. i conſ. 118. uerſi. circa primã difficultatē. cum. 4. uerſic. ſeq. in 2. parte.

re potero nouã cõmiſsionē fieri vř q nõ. ſi verba dicti ſtatuti in-
telligantť ſimpľr, put iacent, videlicet q a ſnĩa ſecũdorũ arbitro-
rũ nõ poſsit appellari, vel qrelari, ſed debeat executioni mãdari.
Sed in ꝯriũ eſt ueritas & æqtas, qa ſi nullũ laudũ eſſet latũ ꝓ me
poſſem ab iſto tãquã a primo petere nouã cõmiſsionē fieri, vt in
pcedēti parte ſtatuti, multo ergo fortius in caſu nřo, in quo latũ
fuit primũ laudũ ꝓ me, qa nõ debeo p hoc eſſe deterioris ꝯdõ-
nis, cũ plus habeã habēdo primũ laudũ, q ſi nõ haberē ff. de iniu.
l. ſi vnius. § ſi ſeruo. ff. de capti. l. in bello. ſi qs ſeruo. nã habeo ꝓ
me pſumptionē q reſultat ex primo laudo. l. herennius. §. gaya. ff.
de euict. extra de renũ. c. in pñtia. C. de offi. ciui iudi. l. 2. extra de
ꝓcu. c. in nřa. q pſumptio debet facere me nõ deterioris, ſed me
liotis ꝯdõnis. ff. de ꝓbatio. l. cũ de indebito. Et eadē rõne dico, q
ſicut altera pars põt petere nouã cõmiſsionē dicto caſu nõ ob-
ſtante dicto ſtatuto, qñ ſm laudũ reuocat primũ, qa nõ ſunt lau-
da cõformia, quo caſu debet ſtatutũ ſane intelligi ſi ſunt ꝯria. Ita.
& eadē pars q ſemel petijt nouã cõmiſsionē fieri, ſi ſuccubuit, &
p ſm laudũ vltra uel aliter grauať q fuerit grauata p primũ, po-
terit petere nouã cõmiſsionē fieri eatenus quatenus ultra uel ali
ter grauať; & ſic ſenties hoc fieri, qa in illo ĩ quo vltra uel aliter.
q p pcedētia grauať, non dř ſm vel tertiũ aut quartũ, ſed dř pri-
mũ. arg. l. 2. ff. q potio. in pigno. habean. ¶†Et qa videmus in ſi-
mil. in ſentētijs diffinitiuis iudicũ, a qbus nõ põt tertiò ꝓuoca-
ri, ᵃ qa hoc eſt uerũ, qñ ſnĩæ ſunt cõformes vna cõfirmat alterã,
ſecus qñ ſunt ꝯriæ uel diuerſæ, qa tũc quatenus diuerſificant, põt
tã aduerſa pars, q ēt eadē, pluries & pluries appellare; vt patet ex
no. in Spe. de app. §. quotiēs uer. primo & ſcđo. de excep. §. uiſo.
ver. itē no. ſm Vber. de bobio. & p Cy. in l. j. C. ne lice. in una ea-
demq; cã. Cũ igit in caſu nřo ſm laudũ nõ cõfirmet primũ, ſed.
potius infirmat, & adijcit nouũ uel diuerſum grauamē a primo
aſsignando uel alias res diuerſas in pfato Homobono in ſuã par
tē, nõ primas, & deteriores q primas, dico q idē Homobonus, q
ſemel petijt nouã cõmiſsionē; adhuc eã petere põt nũc p no. in di-
ctis locis. Et qa quãtũ ad nouũ grauamē non põt dici ſm laudũ,
ſed primũ, licet habito reſpectu ad actũ ꝓferendi bñ dicať fuiſſe
ſm. Et qđ dictũ ſtatutũ inquãtũ vult laudũ ſecundorũ arbitrorũ
nõ poſſe impugnari, ſed debere mitti executioni, debet neceſſa-
riò intelligi qñ cõcordat cũ primo, uel in eo in quo ꝯcordat, nõ
in eo in quo diſcordat, quia in illo tam altera pars, q ēt eadem.
pt petere nouam commiſsionem, ne aliter dicendo ſequatur ab-
ſurditas intolerabilis, de qua. ſ. Et p dictum modum rñdetur ad
dictum ſtatutum, qđ prima facie vř obſtare intentioni dicti Ho-
moboni. † Et eodem mõ rñdetur ad aliam allegationem de qua. ſ.
dum dixi qđ q ſemel petijt reductionem ad arbitrium boni viri
& ſuccubuit, maximè ſi de cauſa reductionis compromiſit ut hic
fuit, amplius uolens petere non auditur, iuxta no. p Bal. in d. l. 1.
C. ne lice. in una eademq; cã tertiò prouo. Nã debet intelligi qñ
ſnĩa reducentis concordat cum ſnĩa primi pro ferentis, & eam cõ
firmat, nõ aũt qñ diſcordat, vel aliquod nouũ adijcit p iam dicta.
¶ Su p eo uerò, q qritur an potuerit peti mõ pdicto ſcilicet in
actu replicandi uel per modum replicationis, Reſpõdeo ſic, poſt q
erat. ĩ. tempus a ſtatuto pfixum, q eſt decem dierum a die legi-
timæ denunciationis, ſi pars fuit abſens tempore ſnĩæ ut patet ex
ſtatuto, & iſte fuit abſens, & ſibi nõ fuerat facta denunciatio. tex.
eſt de hoc in fin. in. l. nam poſtea. §. ſi minor. ff. de mino. cũ ibi ple-
ne no. p gl. & docto. & l. nec nõ. §. exemplo. & l. ſi is. cũ vtrobique
notatis. ff. qb. ex cau. maio. ¶ Ex prædictis apparet, q ſint uel eſſe
debeant partes iudicis, videlicet q ꝓnunciet nouã commiſsionē
petitam a dicto Homobono debere fieri adiecta cã, ſcilicet qa lau
dum ſm non confirmauit primum, ſed eſt penitus diuerſum, &
diuerſum adijcit grauamen.

S V M M A R I A.

1 *Filius primogenitus Regis an excludat patruum idest filium ſecundogenitum, tã ex conſuetudine Hiſpaniæ, quàm ex conceſſione regis quæ præferebat filium primogenitum, & eius deſcendentes. 1.*

2 *Procedi deberet de ſimilib ad ſimilia.*

3 *Nepos excludit patruum de iure communi, & eo maximè quia caro patris cenſetur manere in filio, & ſicut pater præfertur ita & filius præferri debet. 4. 5. 6*

4 *Conditio illa ſi deceſſerit ſine filiis ex ſe uel ex ſuo corpore deſcendentibus deficit ſi deceſſit nepote relicto ex filio prædefuncto uiuente patre.*

5 *Filia quando renunciauit paternæ hæreditati cum iuramento, an hoc noceat nepoti uel ſtirpi ex ea.*

6 Princeps tenetur ſeruare contractum cum ſubdito celebratum.
7 Conſuetudo uel ſtatutum quod clerici non ſuccedant in maioria, non ualent.
8 Maioria qualiter differat a feudo, & quando dicatur feudum.

CONSILIVM CLXIIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ In pñti cã, q̃ vocaẽ maioriæ hiſpalẽſis. Viſis & examinatis allegationibus hincinde factis tã p aduocatos huius cauſæ, q̃ ẽt p antiquos doctores, q paſſum iſtum multũ põpoſẽ examinarũt, & p exqſitas nimirũ rõnes, qa ↄtingit in magnis ſucceſsionibus regnorũ videlicet & dñorum, id meruit dotem præcipuam. arg. ff. de lib. leg. l. 1 legaui. circa prin. ¶ † Viſa ẽt quadam lege regni hiſpaniæ de ſucceſsione fienda in regno, q̃ vult ꝙ filius primogeniti pdefuncti viuo pr̃e ſuo præferat ſecundogenito; q̃ ↄſuetudo ſm Bal. in l. cũ antiquioribus. C. de iure delibe. multum inoleuit ẽt in magnis regnis. ſ. francorum & anglorum; cuius qdẽ tanti viri relationi ſtãdum eſt: tum pp eius authoritatem, qa credendũ eſt ꝙ nõ ita affirmaſſet, ſi nõ ſciuiſſet, vel nõ vidiſſet ita obſeruari. arg. eius qđ in ſimil. not. gl. in l. 2. C. ſi ſcđo nup. mulier. & Bart. in l. ↄficiunt. ff. de iur. codicil. multo. n. tpe vixit me teſte, q diſcipulus eius fui vñ tpe ſuo potuit videre ita obſeruari. Et ẽt quia agiẽ de re antiqua, & ſic p talia indicia fit plena ꝓbõ. arg. ext. de ꝓbõ. c. cũ caũ. & qđ no. Inn. in c. veniens. de ver. ſig. de iur. cal. c. cũ in cã. & Bal. in auth. quas actio. circa fi. C. de ſac. ſan. eccle. Viſo ẽt tenore conb ceſsionis factæ p regẽ huic Petro aſtã. de Ribbera per cui' mortem orta eſt & vertitur ↄtentio inter nepotem eius ex filio primogenito, & filium ſecundogenitum; vñ dicendum ꝙ nõ expediat intrare difficultatem iſtam, in qua doctores antiqui rot & tãta diſputãdo dixerũt tã Oldr. in ↄſi. 224. q̃ Io. an. in titu. de feu. in addi. Spec. q̃ Bal. in l. cum antiquioribus. de iure delib. & in l. ſi viua matre. C. de bo. mater. vbi ẽt p Cy. & Bar. in auth. poſt fratres. de legi. hære. & idem Bal. in l. liberti libertæq;. C. de ope. liber. & l. 3. de ſuis & legi. qa oĩa illa loquunẽ, qñ nõ reperiẽ aliqđ ſuper hoc ſtatutũ. Sed hic apparet & reperiẽ ſtatutũ ꝓ nepote ex primogenito; primò ex dicta lege regni, q̃ cum facta ſit i ſucceſsiõe regni, qđ eſt caput, debet ſeruari ẽt in mẽbris & in ſucceſsionib' inferiorũ dignitatũ & maioriarum & feudorũ exiſtentium infra regnum, & q̃ deferunẽ primogenito. Tum quia nõ decet a capite mẽbra diſcedere; vt in c. cũ nõ deceat. de pſcrip. Tum qa videm'. in ſimi. ꝙ ↄſuetudo vrbis Romæ, q̃ erat caput mũdi, ſeruãda erat in ꝓuincijs, vbi deficiebat ius ſcriptum & ẽt ſpãlis ↄſuetudo. ff. de legi. l. de qbus poſt prin. Et ↄſuetudo ciuitatis, q̃ eſt caput cõitatis. l. 1. §. cũ vrbẽ. ff. de offi. pfec. vr. & ẽt ſtatutũ debet ſeruari in comitatu, vt no. gl. ff. de poſtul. l. ex ea. Tũ ẽt qa i negotijs dubijs & a iure nõ deciſis ↄſuetudo vicinorũ locorum, ẽt q̃ nõ ſint vt caput, ſeruãda eſt ſi nõ eſt ꝫ ius ſed laudabilis & rõne ſubnixa. extra de ↄſue. c. cũ olim. & p Inn. in c. dilecto. de offi. archid. ſed hic eſt hmõi; qa hoc dubiũ nõ reperiẽ a iure ſcripto deciſum, & multæ & fortes rõnes allegant ꝓ nepote ex primogenito, & nõ ſolũ
a in regno hiſpaniæ, ſed ẽt in alijs regnis obſeruatur ſm Bald. † ꝙ
a nepos ex primogenito ſuccedat.[a] Tũ quia de ſĩlibus ad ſĩa debemus ꝓcedere nõ ſolum in deciſis a iure ſcripto in vno caſu vt extendatur ad aliũ ſĩlem, ſed ẽt in deciſis a ↄſuetudine, ut no. glo. ff. de legi. l. nõ pñt. & eſt tex. i l. 1. C. q̃ ſit lõga ↄſue. qa debet inſpici rõ, pp quã fuit inducta ↄſuetudo i vno caſu, q̃ ſi hẽt locũ in alio, fit extẽſio ſicut in iure ſcripto. ff. ad l. aquil. l. illud. ff. de fonte. l. j. ſed nulla rõ potuit eſſe ſtatuẽdi hoc in ſucceſsione regni, quæ ẽt locum ſibi non vendicet in iſta ſucceſsione; ergo &c. ¶ Secundò dico, dubium iſtud tolli ex tenore regiæ conceſsionis quæ inſpiciendus eſt: ut in c. porro. de priui. ff. de verb. obli. l. ſi ita ſtipulatus. §. griſogonus. in fi. & l. ſi qs ſtipulatus ſit ſtichũ. ff. de fideiuſ. l. fideiuſſores magiſtratuũ. §. ꝓ aurelio. ibi i lecta ſubſcriptione &c. Sed ex tenore & ex verbis dictæ conceſsionis apparet manifeſtè, ꝙ Rex voluit filiũ primogeniti eũdẽq; nepotẽ debere pferri filio ſecundogenito recipientis. dicũt. n. verba ſic, quodq; poſt obitũ veſtrũ ſuccedat & hr̃ditet dictã medietatẽ &c. veſter filius maior quem habueritis de legitimo matrimonio, & alij filij, & filiæ, & hæredes qui ab ipſo vel a vobis deſcenderint ex recta linea &c. Notandum eſt diligenter ꝙ illa verba, & alij filij & filiæ & hr̃des q ab ipſo vel a vobis &c. ſanè intelligẽdo nõ pñt intelligi, nec locũ habere niſi ↄo caſu, quo filius maior de quo primò fuerat locutus præmoriatur uiuente patre, ad quem ſermo legis dirigebaẽ. ar. ff. de lib. & poſth. l. gallus. §. j. i tex. & gl. p doc. Et patet manifeſtè, qa ſi ſupuiueret pr̃i, Rex voluit ꝙ ipſe ſolus hr̃ditaret, nõ aũt filij eius uel alij filij minores; vñ eſſet ꝫdictio in verbis, quã euitare debemus. arg. eorũ q̃ no. Cy. in l. cũ falſa. C. de iur. & fac. ign. in fi. & Bar. in l. fi. §. idẽ q̃rit. ff. de ↄdi. inde. Et ſi dicaẽ, ꝙ ẽt ſi ſuperuiuat locũ habeãt dicta uerba, nõ vt filij eius, & alij filij fratreſq; ipſius ſimul cũ eo admittantur, ſed ſolum poſt mortẽ eius. Rñdeẽ qđ i dicto caſu pfata verba fuiſſent ſuperfluo appoſita; qa tũc ſi filius maior ſuperuixiſſet, & ſic ſucceſsiſſet, & poſtea relicto filio deceſsiſſet, nõ eſſet dubiũ ꝙ ad filiũ trãſmiſiſſet excluſo fr̃e, vt in ſimi. habeẽ in feudo. i titulo de natu. ſuc. feu. & in ti. de gradi. ſuc. feu. & ipſo filio nõ relicto veniſſent alij fra-a tres; qa eſt ↄceſsio antiqua ſeu pñna ut in dictis textibus; vñ non fuiſſet neceſſe hunc caſum declarare in dicta ↄceſsione, dicendũ eſt ergo ꝙ dicta uerba intelliganẽ in caſu magis dubio, ut eſt ille de quo. ſ. dixi. ſ. qñ filius maior pmoreteẽ uiuente pr̃e. argu. eius qđ habeẽ in tex. & gl. in l. j. i fi. ff. ad muni. Vel ſaltẽ negari nõ põt, quin dicta uerba cũ ſint gñalia nõ ſpecificãtia caſum aliquẽ ſi locũ b habent eo caſu quo filius maior ſuperuiuat pr̃i, & ſic ſuccedat & poſtea moriaẽ relicto filio uel nõ relicto, locũ ẽt habẽt eo caſu quo pmoriatur pr̃i ſiũ relicto filio uel nõ relicto, cum ſint apta cõprehendere utrunq; caſum, ſicut in ſimil. dicimus de cõpendioſa ꝙ pp gñalitatẽ uerborũ cõprehendit ẽt caſum, qñ decedit grauatus uiuente teſtãre uel añ aditã hæreditatẽ & ſic com
b prehendit vulgarẽ,[b] vt plenè no. p Bar. in l. centurio. ff. de vulg. & pup. Nũc ergo ſic arguo, certũ & indubitatũ eſt ꝙ eo caſu quo filius maior ſeu primogenitus ſuperuixiſſet relicto filio ex eo, verba pdicta deberẽt intelligi, ꝙ ille deberet pferri in ſuccedẽdo pr̃i ſuo filio maiori ſeu primogenito alijs filijs minorib. fratribus pr̃is ſui; qa ſic eſt de iure, vt in ti. ſ. alleg. & verba, cũ fieri põt, ſunt intelligẽda ſm ordinẽ iuris, & ad illũ ſunt redigẽda. ff. de iure dot. l. ſed hoc niſi. cũ ſua gl. & l. 2. in fi. ff. de admi. rerũ ad ciui. pti. Sed ſi filius maior ſeu primogenitus decederet poſt mortẽ pr̃is nõ relicto filio, tũc ſuccederet ſecundogenitus; qđ ẽt patet ex uerbis dictæ ↄceſsionis dum dicit, ex recta linea; & dum dicit, gradatim unus poſt aliũ &c. qa nepos ex primogenito eſt p rectã lineã, ſed frater p indirectã & tranſuerſalẽ, & ſi ita eſt in caſu iſto, ꝙ qñ filius maior decederet poſt mortẽ ſui pr̃is relicto filio ipſe filius pferreẽ patruo ſecũdogenito, & iſtud nõ eſt dubiũ vt dictũ eſt tã de iure q̃ de intẽtione ↄcedẽtis q̃ crediẽ eſſe ↄformis iuri. Et qa dicto caſu ceſſaret potiſsima rõ q allegaẽ ꝫ nepotẽ eo caſu, quo pr̃ pdeceſsit uiuo auo. ſ. ꝙ tũc nõ potuit trãſmittere ad nepotẽ ius qđ nõ hẽbat adhuc i re, ſed in ſpe; qa iſta rõ ceſſat qñ moriẽ poſt mortẽ pr̃is ſui eiuſdẽq; aui; qa tũc hẽbat ius in re, & ſic potuit ipſum trãſmittere. Seqẽ ꝙ ẽt eo caſu quo deceſsit viuẽte auo pfatus filius maior relicto filio eodẽq; nepote, ꝙ ipſe nepos dẽat pferri patruo nõ ex ui trãſmiſsionis, ſed ex fora ↄceſsionis pdictæ ex uolũtate ↄcedẽtis, q potuit rei ſuæ legẽ q̃ uoluit apponere. l. legẽ. C. de pac. q̃ qdẽ uolũtas colligiẽ ex eo ꝙ qñ vna determinatio reſpicit plura determinabilia, debet ea pariter & vniformiter determinare. l. iã hoc iure. ff. de vulg. & pupil. cum ſimi. ſed hic illa uerba. Et alij filij & filiæ &c. reſpiciũt & determinant duos caſus. un' eſt qñ fili' maior nõ ſupeſſet, qa deceſsiſſet uiuo pr̃e ſuo. ali' qñ nõ ſupeſſet, qa deceſsiſſet poſt mortẽ pr̃is ſui; qñ aũt ſupeſſet, dicta uerba locũ hr̃e nõ poſſent, qa ipſe ſolus ſuccederet, & nõ filij eius uł alij filij minores, ut ſ. dictũ eſt. Cõſtat aũt, ꝙ ſm caſum qñ deceſsiſſet poſt mortẽ pr̃is, pfata uerba cẽſerent deteriare mõ quo. ſ. dixi. ſ. ꝙ ſi deceſsit cũ filio ille pferaẽ patruo, ſi uerò ſine filio tũc patru' admittaẽ; igr̃ & eo. mõ cẽſeẽ deteriare caſum primũ. ſ. qñ nõ ſupeſſet. qa deceſsiſſet uiuente pr̃e ſuo, vt ſi deceſſerit relicto filio ille pferaẽ patruo q eſt filius ſecũdogenitus ſeu minor, ut ſic par & vniformis ſit determinatio utriuſq; caſus, per dictã l. hoc iure. ff. de vulg. & pup. cum ſimi. Si verò volumus ꝙ illa uerba, & alij filij & filiæ &c. ſolũ itelligaẽ & locũ habeãt i prĩo caſu. ſ. qñ fili' maior nõ ſupeſſet qa pmortuus eſſet pr̃i ſuo, nõ aũt in ſecũdo quaſi i illo eſſent ſupflua, ut ſ. tetigi, & ſic ceſſaret rõ ſ. dicta de l. iã hoc iure, tũc adhuc ſubeſt alia rõ fortis p quã idẽ eſt dicẽdũ. ſ. ꝙ filius primogeniti pferaẽ ſcđogenito, qa priò noĩant filij maioris filij, q̃ alij minores; ergo tãquã in hoc magis dilecti. p l. quotiẽs. ff. de uſuf. p q̃ hoc bñ ꝓbaẽ &c. C. de fideiuſ. auth. hoc ampli'. ff. de le. 2. l. cũ ita. §. fi. ibi, q noĩati ſũt poſt eos oẽs &c. & ar. ff. de ſtipu. ſeruo. l. ſi cõis ſeru', ita &c. in rõne ſui. ¶ Itẽ filij maioris filij fuerũt noĩati cũ pr̃e copulatiuẽ, qa

a ¶ Succedat. Vide oĩno do. Barth. Soz. i cõſ. 282. in 2. parte.

b ¶ Vulgarẽ. Vide ad hoc. do. Ale. de Imo. in cõſ. 159. per totũ in 2. parte.

uẽ, qa dixit: veſter filius maior & alij filij, & filiæ ab ipſo deſcẽdẽtes, &c. ſed alij filij minores fuerũt noĩati alternatiuè, dũ ſubiunxit. vel a uobis &c. Et ſic primi vĩr ꝓferẽdi ſecũdis ex natura iſtarũ dictionũ, quarũ una regl'r ↄiungit, & ſic nõ ſignificat regl'r ordinẽ; altera diſiungit, & ſic ordinẽ ſignificat. l. cũ pater. §. pe. ff. de leg. 2. ff. ad treb. l. hæredes mei. §. peto. iũctis hic q̃ no. ꝑ Bart. in l. gallus. §. j. poſt prin. ff. de libe. & poſth. in ſolu. quã dat ad illã. l. cũ pater. §. pe. Nepos ergo ex primogenito tanquam magis ↄiunctus pr̃i ſuo ꝑ copulã, & ꝓferri debet patruo tãquã diſiuncto, & ſic in poſteriori gradu poſito; & iſta ſatis abũdeq; vĩr debere ſufficere ꝓfato nepoti ex primogenito ꝓ victoria reportãda in caſu nr̃o. Nec expedit rũdere arg. & rõnibus q̃ fiunt ↄ nepotẽ per antiquos & moder. doct. qa alorũ habẽt ſi lex ꝓfata de ſucceſsione fienda in regno ꝑ nepotẽ nõ eſſet, & ſi ex tenore ↄceſsionis de iuſtitia nepotis nõ appareret, cuius ↄ̃riũ eſt hic vt ex ꝓdictis apparet. Et no. Bal. ſm̃ Nico. de Mat. in l. liberti libertæq;. C. de oper. liber. vbi dicit primò & añ oĩa recurrẽdũ ad uerba, utrũ ex illis poſsit cõprehẽdi ↄcedẽtis intentio, uel nõ, & qđ idẽ no. in l. cum antiquioribus. Poſito aũt ꝙ ꝓdicta ceſſarẽt, & qđ oporteret nos venire ad antiquũ dubiũ ſeu diſputationẽ, omiſsis pluribus rõnibus q̃ plus vĩr terrere quã ædificare, & maioris ſunt apparentiæ q̃ exiſtẽtiæ, facio ſolũ vnã, quã ẽt ſentit Oldr. ſed eã nõ plenè

3 explicat, & ad quã nõ reperio fore rũſum, † nec de pñti bonã video rñſionẽ. ſ. in fauorẽ nepotis ex primogenito vt excludat patruũ. & eſt iſta. ſ. ꝙ ipſe põt dicere ſe primo genitũ ſicut poterat & poſſet dicere pr̃ ei' ſi viueret; eo qa portio pr̃ni corpis trãſfuſa fuit in ꝓcreationẽ filij. C. de agri. & cẽſi. l. cũ ſcimus. añ finẽ ubi eſt tex. expſſus, ꝙ filius eſt portio pr̃ni corpis; q̃ portio licet cõuerſa ſit in nouũ hominẽ ꝑꝑ nouã & diuerſam aĩam, negari tñ nõ põt q̃n remãſerit vera caro & corpus pr̃is, q vt dicũt natura-

a les ꝓbet formã in creatione filij, & mr̃ materiã, [a] & forma eſt q̃ dat eſſe & ſubſtãtiã rei. ff. de acqr. rer. do. l. adeo. §. inſulã. añ fi. ff. ad exhi. l. in l. §. ſi q̃s rẽ. in fi. C. ad leg. fal. l. ſi is q eccleſia. §. q̃dã. nõ capio formã ꝓ anima, quã ſolus Deus infundit. Licet ergo reſiduũ corpis, qđ apud patrẽ tanquã radicẽ remãſerit, extinctũ ſit; hic tñ portiũcula q̃ in ꝓcreationẽ filij fuit trãſfuſa, nõ eſt extincta, ſed aucta & augmẽtata eſt & noua aĩa & nouo ſpiritu infuſa adhuc uiuit; & iõ ꝑ reſpectũ ad ſolũ corpus põt dici corpus & caro filij uere corpus & caro pr̃is, licet ꝑꝑ nouã aĩam & nouũ ſpiritũ dicaẽ nou' homo uerè, ſed fictè idẽ, ſicut ſi de radice vitis aliquis ramus ꝓpagareẽ, deinde ſiccareẽ uetus radix, nõ ꝑpea ſiccareẽ ramus propagatus, qa nouã emiſit radicẽ q̃ loco aĩæ habeẽ. l. adeo. §. fi. & l. qua rõne. in prin. ff. de acq. re. do. & diceret eadẽ vitis cũ illa, vñ proceſſit, licet renouata & noua radice alita. facit qđ no. ꝑ gl. in l. obligationũ ferè. §. placet ff. de act. & ob. l. dãni. §. ſi is q uicinas. ff. de dã. infe. licet alio reſpectu ꝑꝑ nouã animã. ſ. nouã radicẽ ſeu alimẽtũ dicaẽ arbor noua. ff. de acq. re. do. l. ſed ſi ex meis. §. arbor; ſicut ẽt nepos iſto reſpectu dr̃ nouus hõ, licet nõ reſpectu ſubſtãtiæ corporalis. ſed addocamus exẽpla legalia. Videmus. n. ꝙ ſi una actio, puta ex teſtõ trãſfundaẽ in alterã, puta ex ſtipulatu aĩo nouãdi, licet prima extinguaẽ, nõ tñ cẽſet extincta ex quo ſupereſt alia loco eius ſubrogata, in quã fuit trãſfuſa ſubſtãtia primæ; nec eſt falſum dicere, ꝙ illud ſit debitũ ex teſtõ, licet nõ debeaẽ actione ex teſtõ. ff. de leg. 2. l. cũ filius. §. hæres meus; qa nõ titulus actionis, ſed originalis cã inſpiciẽda eſt. ff. de fideiuſ. l. tutor. ff. de don. l. q id qđ. & ad hoc ut aliqđ dicaẽ uerũ, ſufficit ꝙ habeat aliqđ ueritatis admiſtũ. ff. de ↄ̃hẽ. empt. l. qđ tñ. Et ut aliqđ dicaẽ extare, ſufficit qđ quãtũcũq; modicũ de illo extet. ff. eo. tit. l. domũ. uer. ſi uerò quãtacũq;. ff. de uſufru. l. ſi cui uſuf. inſulæ. & iſtas duas. ll. allegat Old. Seqẽ ergo ex ꝓdictis, ꝙ nõ dr̃ primogenitus mortu', vel deſijſſe extare, ex quo ſupeſt nepos ex eo, i quẽ corp' & ſubſtãtia pr̃is fuit trãſfuſa, & uiuit. ff. de admi. tu. l. tutores q poſt. §. adoleſcẽs. i fi. q bñ facit; ſeqẽ ẽt ꝙ nepos ꝓdict' põt ẽt uerè dicere ſe primo genitũ, ſicut poterat pr̃ eius attẽta uariuitate pr̃is ſui cuius corpis pars unà cũ coherẽtia qualitatis tpis fuit in ipm trãſfuſa; & licet iterũ ſit nata ex utero mr̃is ipſius nepotis & ſic renata, nõ tollit ꝑꝑea q̃n ꝑ priua fuerit nata ex utero auiæ. ſ. mr̃is ſui pr̃is. arg. ff. de uer. ſig. l. uerbũ reddẽdi. ff. de le. 2. l. cũ qdã ff. de leg. 3. l. lucius. §. j. & hoc ſic oñdiẽ, qa uideo qđ nepos dr̃ natus ex auo & ex ꝓprio corpore ipſius aui.

4 † Et iõ ↄdõ illa. ſi deceſſerit ſine filijs ex ſe uel ex ſuo corpore deſcẽdẽtibus. deficit, ſi deceſsit relicto nepote ex filio ꝓdefuncto uiuente patre, ut eſt caſus in l. lucius. la 2. ff. de hære. inſti. dũ circa prin. dicit, ꝙ fuit appoſita ↄdõ. ſi filium filiãue ex ſe natum nõ hẽbit & poſtea in fi. dicit, ꝙ deceſsit liberis relictis. ↄdõ illa deficit, & tñ ↄſtat ꝙ illud verbũ. liberis. eſt gñale, & verificaẽ ẽt in nepote, & ꝓnepote. l. liberorũ. ff. de verb. ſig. Et hoc expreſsè tenet Bar. in eadem l. liberorum. ꝑ illam l. lucius. in vlt. col. in uerſ. q̃ro quid ſi in aliqua diſpõne. & Bal. ẽt hoc dicebat per l. j. C. de ↄdi. inſer. vbi dr̃ ẽt, ꝙ auus ẽt mr̃nus, qđ eſt plus, dr̃ ſuſcipere nepotẽ ex filia; ergo dr̃ naſci ex corpore aui ẽt mr̃ni ſm̃ Bal. tñ maior rõ eſt in pr̃no ꝑꝑ ea q̃ dixi. ſ. patet ergo ꝑ d. l. lucius. ꝙ nepos ex filio ꝓdefuncto põt dici filius de ꝓprio vel ex ꝓprio corpore aui natus; q̃n diſpõ non ſumpſit originem in ꝑſona filij, ꝓut fuit in caſu nr̃o, & voluit Bar. in d. l. liberorum. in loco & in ver. ã alle. Cõſtat aũt ꝙ illa dictio, ex, vel, de. ſignificant cãm ꝓximã & immediatam. Leo tpe. in fi. ff. de pecu. ff. de incen. rui. & nau. l. j. §. ex incendio. ff. de ali. & cib. leg. l. 4. in prin. ibi ex ꝓdijs vel ꝑꝑ ꝓdia. C. ſi ſer. exte. l. j. Sed hoc, ꝙ nepos dicatur immediatè naſci ex auo vel eius corpore, nõ põt eſſe ꝑꝑ aliam cãm, q̃ illam de qua ſupra dixi; qa in ipſo eſt portio pr̃ni corporis, q̃ vnà cum pr̃e nata fuit immediatè ex auo, & poſtea renata vel iterum nata ex filio. Et ſi ita eſt, ſeqnẽ ꝙ ſi filius erat primogenitus, ſimiliter & nepos ex eo natus eodem reſpectu põt dici primogenitus; qa gñatio hẽt ſecum cõcomitantiam tpis neceſſariam; vt in c. abbate ſanè. de re iudi. lib. 6. Vñ ſi dr̃ genitus & natus ex alio ꝑꝑ hoc, qa pr̃ eius cuius ipſe eſt portio, genitus & natus ex illo eſt; ſeqẽ quod ẽt tanc tpis dr̃ genitus & natus, qñ ille genitus & natus fuit, licet ẽt iterũ natus fuerit, q̃ iterata natiuitas nõ tollit nec offuſcat veritatẽ primæ. arg. ff. de lib. & poſthu. l. filio quem pr̃. ad muni. l. aſſumptio. in prin. Et ꝑꝑ hoc dñt iura, ꝙ pr̃ & filius natura reputantur eadem ꝑſona. l. fi. C. de impu. & alijs ſubſti. ante fi. Notandum dum dicit, natura. q. d. non ꝑ fictionẽ iuris poſitiui, ſed ſm̃ veritatem iuris naturalis, ꝑꝑ rõnes ſupra tactas. Sed vlterius ꝓ dicto nepote ex primogenito induco determinationem expreſſam Iac. but. in q. diſputata ꝑ eũ, quam ẽt Bart. refert & tenet in d. l. liberorũ. ſ. alle. ff. de ver. ſig. in ver. his ꝓmiſsis &c. in q. ſtatuti dicẽtis ꝙ exiſtente filio maſculo nõ ſuccedat filia fœmina, ſed dẽat dotari. Et aliqs deceſsit relicto nepote ex filio ꝓdefuncto in eius vita, q̃ritẽ vtrum dictus nepos gaudebit priuilegio ſtatuti ꝓfati, vt excludat amitã q̃ erat in ꝓpinquiori gradu. Certè iſta qõ eſt oĩno ſimilis qõni nr̃æ; qa ſicut ĩ natura filius primogenitus ꝑꝑ primogeniturã ꝓfert fratri ſuo ſcđogenito, licet ſit in eodem gradu ſecum, & ſic ꝑſonæ eiuſdẽ gradus reducunẽ ad inſtar diuerſorũ graduũ; ita & in caſu qõnis ꝓdictæ Iacob. but. filius maſculus ꝑꝑ ſexum maſculinũ ꝓfertur ſorori exiſtenti in eodem gradu ſecum, & redigit ipſam ad inſtar ſecundi gradus. Itẽ ſicut in qõne nr̃a q̃ritur, an nepos ex primogenito ꝓdefuncto gaudeat priuilegio excludendi patruũ, licet ſit potior in gradu q̃ ipſe nepos; ita & in dicta qõne q̃riẽ, an nepos ex maſculo gaudeat priuilegio excludẽdi amitã q̃ erat potior in gradu, q̃ ipſe. Et determinãt ꝓdicti doct. ꝙ dictus nepos tali priuilegio gaudeat ex ꝑſona ſui patris, licet ꝓdefuncti viuente auo; & ſic non iure tranſmiſſo, qa non potuit trãſmittere ius ſuccedendi & excludendi, quod viuente ſuo pr̃e nõ hẽbat in re, ſed in ſpe; ꝓut dñt illi q allegant ↄ̃ nepotem. Sed ex eo qa bñficium datum filio & priuilegium & honor tranſit ad nepotes. C. de q̃ſti. l. milites. & l. diuo marco. C. de pœ. l. decurionum. C. de ſenato. l. emancipatũ. C. de priui. do. l. 1. Et notandum ꝙ ꝓfati doct. inducunt illas. ll. ẽt ad hoc priuilegium excludendi per ſucceſsionẽ, vt quãtũcũq; viuente pr̃e dicat cõſiſtere in ſpe: & nõ in re. l. j. §. impuberi. ff. de colla. bono. & l. 2. §. interdũ. ff. de vulg. & pupil. & ſic nõ ſit trãſmiſsibile. l. ſed ſi plures. in prin. & l. qui hẽbat. eod. tit. tñ tranſeat ad nepotem ex diſpõne illarum. ll ſicut beneficia & priuilegia de quibus illæ. ll. loquuntur; non tamen iure tranſmiſſo, ſed tanquam ambulet de perſona ad perſonam; prout in ſimil. ff. de vſufruct. l. ſed & ſi quid. §. ſi operas. Vel melius & ſubtilius dico, quòd non ambulat, nec tranſit, nec tranſmittitur in caſu noſtro; uel illius quæſtionis motæ per doctores ius ſuccedendi quod erat apud primogenitum vel apud maſculum vnà cum iure excludendi ſecundogenitum vel fœminam, imo cum perſona illius finitur. Et ex tunc incipit locum habere aliud ius penitus diuerſum, quod erat in perſona nepotis cum dicto priuilegio ſimiliter excludẽdi; quod tamen viuente filio erat obfuſcatum; quoniam ab ipſo initio, cùm nepos fuit natus, fuit in eſſe ꝓductũ aliud ius diuerſum ab illo qđ erat apud filium, & ſimiliter nato ꝓnepote crearet aliud in perſonã

a ¶ Materiã. Vade dictu d. Mar. Sozi. in cõſil. 1. uer. cũ ergo iſte. l. fi. in j par. ꝙ filius ſm̃ medicos plus accipit de mr̃e quàm de pr̃e reſpectu carnis. ut Galienus ait, ſperma hõis ẽ ue lut ſidas aceerã, id eſt artificem ad materiam.

in perſonam illius diuerſum a pdictis duobus; & ſic quot ſunt p
ſonæ deſcendentes ex primogenito, tot creanť & pducunť in eē
iura diuerſa, tñ eandē naturā excludēdi habētia. Primū tñ qđ eſt
in pſona filij, ſuſpendiť vna tm̄ ɔdōne, ſ. ſi ſuperuixerit ſuo pr̄i.
Secūdū verò qđ eſt in pſona nepotis, ſuſpēdiť ſub duplici, ſ. ſi fi-
lius pmoriať auo, & ſi nepos ſuperuixerit auo. Tertiū verò ſub
triplici ɔdōne, vt patet intuenti; mortuo ergo filio viuente auo
ius, qđ erat apud ipſum, extinguitur; & ius, qđ erat apud nepotē,
ingrediť locū illius & purificať ab vna ɔdōne & remanet ſuſpēſū
altera tm̄, ſicut ſi filius nunq̄ fuiſſet in rerum natura; ſed iſte ne-
pos fuiſſet filius & immediate pcreatus. Et q̄ ita dēat dici & cō-
ſiderari; patet primò per l. ſi ſeruus cōis meuij & caſtrēſia pecu-
lij. §. fi. ff. de ſtip. ſer. Vbi, ſi ſeruus fructuarius locat operas ſuas,
& ſtipulať aliqđ annuū loco mercedis, dř ibi q̄ quouſq; durat
vſufru. Ipſe vſufructuarius agit ex tali ſtipľone; ſed eo finito agit
pprietarius, nō q̄ ſtipľo ſemel qſita fructuario deambulet in p-
prietarium, ſed uno illa finiť, & incipit noua q̄ fuit radicata in
pſona pprietarij, tñ nō hēat locum durante vſufructu; & hoc ſi
pbat, q2 ab ipſo initio, cūm ſeruus fuit ſtipulatus, vnicuiq; ipſo-
rum fuit actio acqſita, put & q̄tū eō iuris pmittiť, i. vſufructua-
rio p tpe quo durabit vſusfructus, & pprietario p tpe poſt illū
finitum; & ſic neceſſariò oportet dicere, q̄ tot cēſenť fuiſſe ſtipľo
nes & actiones, quot erant pſonæ, tñ hñtes ordinem ſucceſſiuū,
& prima extincta incipit altera vigorem hēre, & loco illius ſub-
rogari. ¶ Itē oñdiť hoc, ſi ponant plures fuiſſe vulgariter ſubſti
tutos gradatim vnū poſt alterū, Nam mortuo primo añ aditam
hēditatem, ius adeundi competens illi ſeu ſpes extinguitur, & ſe
quens ſubſtitutus venit ex iure ſuo, & in eius perſonam inchoā-
te; nō aūt ex iure primi tranſmiſſo vel deambulante vel tranſeū-
te in ſequentem gradum. l. quandiu. la grande. ff. de acq. hær. in
fi. Hinc eſt, q̄ vltimus ſubſtitutus ſeductis prioribus venit perin
de, ac ſi ipſe ſolus fuiſſet ſubſtitutus, & ingrediť locū pcedētiū. l.
cohæredi. in prin. ff. de vulg. & pup. nō iure trāſmiſſo, ſed ex ſuo
iure & ppria perſona, Itē videmus hoc in ſucceſſione inteſtati ſi
ſunt plures gradus ſubordinati; nam cuilibet gradui de p ſe de-
ferť ſucceſſio p legē, & excluſo primo gradu a iure ſuo p eapſ-
ſam vel tacitam repudiationem, ius illius nō trāſmittiť ad ſequē-
tē gradū; q2 ius repudiatū nō tranſmittiť, vt patet in l. ſi q̄s filiū.
C. de inof. teſ. ſed extinguiť, & ſequēs venit ſuo iure & ea ſua p-
ſona; ut patet ex no. p Bar. in l. q̄ ſupſtitis. ff. de acq. hēd. & p Bal.
5 in l. ſi. C. de pac. in q. illa. † qū filia renūciauit hēditati pr̄næ cum
iurō, an hoc noceat nepoti vel nepti ex ea; & certe ſi vellet venire
tanq̄ hēs filiæ, noceret; ſed ſi vult venire ex ſua pſona p ſucceſſo-
riū edictū, nō nocet, q2 illud eſt ius nouū cui renūciatū nō fuit; &
hoc maximè oñdiť, ſi filia q̄ renunciauit mortua fuit in vita pr̄is
ſui, ſm Bal. in d. l. ſi. q2 tūc ea ſubducta neptis venit ex ſua ppria
pſona & ex iure radicato in ea, cui renūciatū nō fuit, Patet ēt hic
in q̄rela inof. teſt. repudiata p filiū tacitē p lapſum tpis vel expſ-
ſè, nā nepos ex eo nō admittiť ad illā q̄relā repudiatā iure tranſ-
miſſo, & ex pſona repudiātis. l. ſi q̄s filiū. C. de inof. teſt. & tñ ſm
oēs hō pōt venire ex ſua ppria pſona ad nouā q̄relā cōpetētem
ſibi; q2 ipſe cēſeť exhēdatus, licet fuerit p̄teritus q2 non tenebat
primū locū in ſuitate, ſm Bar. in l. pr̄ filiū. ff. de inof. teſt. l. in ſuis.
de lib. & poſth. & venit p ſucceſſoriū edic. l. ſi is q. ff. de inof. teſt.
& qđ ſit noua & diuerſa ab illa q̄ cōpetebat filio repudiāti, & nō
cōpetat nepoti ex pſona filij ſed ex ſua ppria, patet q2 in ea non
attēdunť merita vel demerita filij, ſed ipſius nepotis. l. 4. §. ſi ema
cipatus filius. ff. de bo. poſ. ɔ̄ tab. Applicādo igiť iſta ad nr̄um ca-
ſum, dico q̄ idē debet eē qñ q̄s recipit feudū vel emphyteuſim 6
ſeu maioriā p ſe & filijs liberis ſuis, vt i quolibet gradu filiorū &
liberorum cēſeať eē vna receptio & ſtipľo de p ſe, vt ſic excluſo
primo gradu filiorū veniat ſequēs nepotū iure ſuo, nō iure trāſ-
miſſo. l. ſtipľo iſta. §. ſi q̄s ita. ff. de ver. ob. Et ſi fuit actū, q̄ primo-
genitus primo loco voceť, tūc ſi hēt plures filios reducunť ad in-
ſtar capitū, q̄ hēbat edictū p̄toris in ſuccedēdo p bono. poſ. quia 7
erat caput liberorū primò; Et poſtea lĩmorū & agnatorū ſcđo;
Et poſtea cognatorū; Et quouſq; aliq̄s ſu petat de primo capite,
ñ veniebat ſequēs caput. ff. ſi tab. teſ. nul. exta. l. j. §. j. & patet ex or
dine titulorū; q2 prio vñ liberi; vñ legi. poſtea vñ cog. iūctis his
q̄ no. C. ne ſi de. do. den. ſu p rub. Si ergo decedat talis relictis trib'
filijs, cēſenť eē tria capita ſucceſſiuè, vnū facit primogenit', alte-
rū ſecūdogenit', alterū tertiogenit'. Quouſq; igiť aliq̄s extat de
prio capite & đ radice priogeniti, ñ vocať ſequēs caput ſecūdo-
geniti. Meritò nepos ex primogenito, & ēt pnepos, & deinceps
tanquā de primo & potiori capite excludunt ſecundogenitū, q'
eſt de capite ſequenti. facit. l. j. §. q̄bus. ff. de ſuc. edic. Et nō veniet
nepos iure trāſmiſſo uel eo a quo pater eius fuit excluſus, ſed iu-
re ſuo nūc purificato p ſeductionē filij de medio, p p qđ nepos,
licet ſit in ſecūdo gradu, incipit tenere locū filij, & efficiť de pri-
mo; vt inquit Bar. in d. l. liberorū. in antepe. col. in q. de qua. ſ. p
tex. Inſti. de exhæred. lib. §. poſthumorū. de hære. q̄ ab inteſt. §. cū
filius. & l. gallus. §. videndū. ff. de lib. & poſth. Et iſta determina-
tio doct. in q. pfata, quā ēt tenet Bal. in l. maximū uitiū. C. de libe.
pte. & Io. And. referendo in addi. Spe. tit. de ſuc. ab inteſt. vř pro-
prijſſima ad caſum noſtrū & deciſiua huius dubij p nepote, per
quam ēt de leui pōt rūderi ad principalia fundamenta q̄ fiunt ɔ̄
nepotē & magis apparētia; vt eſt illud. ſ. q̄ filius uiuente pr̄e nō
habebat ius in re, ſed in ſpe, & ſic nō potuit in nepotē trāſmitte-
re. Et q̄ qualitas iuncta uerbo debet intelligi ſm tp̄s uerbi, vñ cū
loquať ɔceſſio de ſucceſſione fiēda poſt mortē p primogenitū,
debet intelligi de illo q. tpe mortis repeciť primogenitus. arg. l.
titius. ff. de teſt. mi. l. in delictis. §. ſi extraneus. ff. de noxa. & nō at
tendiť q̄ ſuerit primogenitus p̄terito tpe. ff. de ſuis & legi. l. 2.
§. fi. ¶ Nā ad primū rūdeť, q̄ nepos nō venit iure trāſmiſſo p fi-
lium, cū poſſit venire ēt ſi nō ſit hæres filij. l. ſi operarū. in tex. &
gl. ff. de ope. lib. & no. Bar. in l. ut iuriſiurā. §. ſi liberi. ff. de opera
lib. & Bal. in auth. ſi quas ruinas. C. de ſac. ſan. ecc. Et ius ſuccedē
di nō trāſmittiť niſi ad hæredē vt no. p glo. C. de his qui añ aper.
tab. l. j. q̄ incipit no. ergo ibi. ſed qd ſi hi. Sed uenit ex iure ſuo &
ex donatione Regis, q̄ cenſeť fuiſſe facta primò pr̄i poſtea filio
ſuo primogenito, poſtea nepoti ex eo. Et potuit p patrē recipiē
tē & ſtipulātē noīe illorū illis acq̄ri. l. qđ dř. cū ibi no. & l. quod-
cunq;. §. j. ff. de uer. ob. quinimò ēt extraneus dicto caſu. ſ. in do-
natione l. quotiens. C. de dona. q̄ ſub mō. Et q2 p ſubductionem
ſui pr̄is de medio redactus eſt ad ɔdōnem illius. l. ſed ſi in ɔdōne.
§. nepotes. in fi. q̄ bñ facit. ff. de hær. inſti. cū cēſeať facta donatio
primogenito & toti ſuæ pli, cui debet pdeſſe p̄rogatiua primo-
geniture pr̄is, ſicut & aliæ p̄rogatiuæ, priuilegia, & honores, per
iam dicta. ¶ Ad ſm rñdeť, q̄ aliud eſt cū ſucceſſio deferť proxi-
miori, aliud cū primogenito. Nā primū uerbū, pximior, intelli-
giť p reſpectū ad illū cui ſuccediť; ſi ergo tpe quo titius decedit,
ego reperior ſibi pximior, licet añ mortē alt' fuerit proximior,
mihi deferť, q2 uerū eſt me eē ſibi nūc pximiorē. Sed ſm verbū. ſ.
primogenitus, nō dř p reſpectū ad illū cui ſuccediť ſed p reſpe-
ctū ad ſcđogenitū. facit. l. ſi q̄s ita hēdes. ff. de hære. inſti. Si ergo
nūc, cū titius moriť, ego ſum ſcđogenitus, licet ſim pximior ti-
tio, nō tñ eſt verū q̄ ego fuerim primogenitus, ſed fr meus q̄ p-
mortuus eſt. Et iō ſi aliq̄s extat ex eo deſcēdēs, nō poſſum vēdica
re mihi ius primogenituræ, ſed ipſe ſibi primò naſcēdo vēdica-
uit p ſe & p ſuis poſteria, q2 eſt qualitas habēs actū inſtātaneū;
& acq̄riť in momēto cū naſciť. Sed pximitas habet tractū ſucceſ-
ſiuū ut patet rectè & ſubtiliter inuere uolēti, iō ſm qualitatē tpis
variať, ſed altera nō ſic. ar. l. inſulā. ɔ̄ biēniū. ff. de uer. ob. uer. neq;
.n. Præterea & fortè ɔ̄riū formatū pcedit in ſucceſſione inteſta-
ti, q̄ pōt auferri p illū cui ſuccediť aliū inſtituēdo. l. ɔficiunť. & l.
ſi q̄s cū nullū. ff. de iure codi. & qđ no. i l. ſi fundū p fideicō. §. fi.
cū l. ſeq. ff. de leg. j. Sed nos loq̄mur de ſucceſſione fienda primò
recipiēti hanc dōnē, non ab inteſtato, nec p ultimā uoluntatē ta
citā uel expreſſam, ſed ex diſpōne inter uiuos & ex lege appoſita
in dōne p ipſum Regē donātē q̄ ſuccederet primogenitus, quā
legē ipſe donatarius tollere nōdū poterat, nec facere q̄ alius ſuc
cederet q̄ primogenitus. ar. ff. de ſolu. l. aliud. † vbi alter ex ɔ̄hēti-
bus nō pōt legē ɔ̄ctui appoſitā immutare, iūcta. l. legē. C. de pact.
Vñ nec ipſe Rex donās poterat dictā legē mutare uel uariare. C.
de dona. q̄ ſub mō. l. pfecta. ff. de don. l. ariſto. Nō debet ergo iſta
ſucceſſio regulari ſm naturā ſucceſſionis ab inteſt. Et iō uolēdo
ſuſtinere, q̄ primogenitus trāſmiſerit, poſſet p dictā rōnē rūde-
ri ad rōnē q̄ fit in ɔ̄rium. ſ. † q̄ illa q̄ deberenť ex ultima uolun-
tate nō tranſmittunť uiuente teſtatore, cū ipſe poſſit illa reuo-
care; q2 hoc non cadit hic, imo debetur ex ɔ̄ctu irreuocabili vt
dictum eſt, ergo &c. Inſti. de uer. ob. §. ea ɔditionali. facit qđ no.
in Spe. de loca. §. nūc uerò aliquæ. uer. 73. in primis argumentis.
¶ Nec obſt. ſi dicatur, q̄ filij primi recipientis dicuntur habere
ex mortis cauſa capione ab ipſo recipiente. ff. de dona. cā mor. l.
mortis cā capimus. & l. mortis cauſa capitur. §. fine. & ſic poterat
ipſe primus recipiēs ſuū primogenitū priuare & attribuere ſecū
doge-

dogenito. per l. fœminæ. C. de ſecū. nup. & per id qđ no. Spe. in d. uer. in 2. parte argumentorū. & Bal. in auth. ſi quas rui. C. de ſacrſ. ecc. qa illud poſſet ꝓcedere, ſi qs recepiſſet pro ſe & liberis ſuis ſimplr; quia aſsignando vni verificarent verba receptionis, nō ſic poſſet oēs priuare & aſsignare cuidā extraneo, qa nō verificarent verba ꝯceſsionis. Et eodē mō ſi recepit pro ſe & ꝓ primogenito; qa viuēte primogenito nō poſſet aſsignare ſcđogenito, qa verba nō verificarent, & alterarel ꝯceſsio, qđ facere nō poſſet. arg. d. l. aliud. ff. d ſo. & ſic nil facit ad ꝓpoſitū dicta rō de mortis cā capio ne. Præterea tūc poſſet reuocari mortis cā capio, qñ proceſsiſſet a ſolo reuocāte, ut ſi legaui vel inſtitui ſub ꝯdōne, ſi daret. 10. titio. nā ſicut poſſum reuocare legatū vel inſtōnem, ita & ꝯdōnem dādi q̄ dr̄ mortis cā capio. l. qd ꝯdōnis. ff. de dōa. cā mortis iuncta l. 3. §. ꝯdō. ff. de adi. leg. Sed in caſu nr̄o dicta mortis cā capio non datur primogenito a recipiēte tm̄, ſed ēta donāte, qa donauit cū illa lege & pacto, ut ad primogenitū trāliret; quā legē donatarius reuocare nō pt, cum ab illo ſolo primogenitus nō habeat. facit l. ſi cum fundū. ff. de pa. & in l. fi. ¶ Sed ꝯ hoc facit qđ expreſſè no. Bar. in l. q romæ. §. flauius hermes. ff. de ver. ob. ubi tenet, ꝙ ſi donaui Titio rem tradendā Seyo poſt certum tp̄s, licet illi Seyo ius q̄ratur. vt l. quot. C. de don. quæ ſub mō. tñ ego ſolus, vel ego & Titius poſſumus reuocare dictū pactū īuito illo ſeyo, licet hēa meus non. p illū. §. flauius. & p l. 3. ff. de ſer. expor. & ſic habet nim vltimæ voluntatis quo ad illū ſeyū, cuius ꝯriam. ꝫ. dixi. Sed illud dictum Bar. nō eſt verum, & ꝯrium tenet expreſſè Io. An. in addi. Spe. ti. de inſtr. edi. §. nūc vero aliqua in addi. q̄ incipit p ſuperiora, per l. 2. §. ſi qs dederit. ff. de don. & idē tenuit ſolennis doctor. d. Fran. de albergotis de Are. in d. l. 3. de ſer. expor. ¶ Nec ob. illa lex. & d. §. flauius. qa ibi nō erat illi tertio ius perfectè quæſitū, cū eſſet ſeruus cui non pōt acquiri ciuilis oblō & actio ex ꝯdōnalr; ſed hic primogenito potuit acquiri ſaltem ꝯdōnalr, vel ad tp̄s. ſ. poſt mortem ſui patris, ideo potuit tranſmittere tanq̄ ius quæſitum ex ꝯctu paterno; & qđ ipſe pater vel Rex in præiudicium ipſius primogeniti cui erat quæſitum, auferre non poterāt. ff. ſolu. ma. l. inſulā. §. fi. ff. de pactis. l. fi. Et hoc volendo tenere ꝙ ille nepos poſsit venire iure tranſmiſſo. Sed vt. ſ. dixi, non hēt nepos venire per iſtam uiam, cum poſsit venire iure proprio & ex ſua perſona. ¶ Item non ob. qđ no. Bar. in l. ſi mihi. & titio. ff. de ver. obl. quia ipſe loquit̄ qñ vnus ex fratribus deceſsit ſine prole, quo caſu portio ſua paternæ emphyteuſis accreſcit fratri ſuo tanq̄ mortis cā capio. Sed ſi reliquiſſet prolē. Bart. innuit ibi, & ita eſt verū ꝙ tunc nō accreſceret, ſed ad illā trāſmitteret. Sed in caſu nr̄o deceſsit primogenitus cū prole. ¶ Itē non obſt. l. ſeya. ff. de don. cā mor. de qua fit magnū fundamētū, qa imo nihil penitus facit. Nā loquit̄ in donatione cā mortis, quā donans pt reuocare; & iō quouſque viuit nō pt aſtringi ad ſoluendū, nec ēt ad ulterius promittendū de dādo cū ipſe morieṫ, & iō dr̄ imperfecta anteq̄ donator moriat̄. Sed hic fuit iſta donatio inter uiuos & irreuocabilis tam in pſona ipſius primi recipientis q̄ ēt illorū pro quibus ipſe recepit, & iam erat proceſsū ad traditionē, & ſic erat perfecta, ibi nō; bñ ergo potuit primogenitus tranſmittere, ſi vellemus ire per iſtā viā tranſmiſsionis, qa non impediret trāſmiſsio pp imperfectionem donationis. ¶ Itē non ob. ꝙ gratia principis æquiparat̄ vltimæ voluntati; qa ꝯdō appoſita in ea nō trahitur retro. vt in c. ſi pro te. de reſcr. lib. 6. ſicut in ultimis voluntatibus. l. t. §. 1. ff. ad ſilleia. ſed ſecus in ꝯctibus. l. potior. & l. qui Balneū. ff. qui potio. in pign. habeā. qa dico ꝙ illud procedit in gratia quæ pt reuocari, qa non fuit facta per uiam ꝯctus ſed ad ſimilitudinē priuilegij. inata plene no. per Bal. in l. qui ſe patris. C. unde lib. ſm Nicu. de mata. vnde nimirum ſi tunc retro non trahiṫ, qa dr̄ mere poteſtatiua, cū pendeat a mera voluntate eius, nam idē eſſet in ꝯctibus. l. fi. ff. quæ res pigno. obl. poſ. & l. 1. ff. qui potio. in pigno. habean.
6 Nō ſic qñ per uiam ꝯctus; qa tunc non pt reuocari, †cū etiā prin-
a ceps teneatur ſeruare ꝯctum celebratum cum ſubdito. ᵃut no. in l. digna vox. C. de legi. per Cy. & patet in c. 1. de probatio. Sed hic per viam donationis, qui eſt contractus. l. ſi donationis. C. qđ metus cā. quia perficitur conſenſu vtriuſq; l. abſenti. ff. de dona. & ſic nō eſſet iſto caſu condō poteſtatiua ſi fuiſſet appoſita, & iō traheret retro, qa nō pēderet ex voluntate donātis eā reuocare, p ea quæ no. Bal. in d. l. qui ſe pr̄is. ¶ Item nō ob. ratio, quam quidā faciunt, uidelicet ꝙ de æquitate non de rigore fuit introductū, ꝙ nepos ex filio qui eſt in gradu inferiori ſuccedat auuo unā cū patruo q eſt i potiori. ff. de ſuis & legi. l. 1. §. ſi filius. quæ æquitas ceſſat, qñ nepos ſolus vult venire, & patruum excludere, qa dico ꝙ imo non ceſſat. Nam qua rōne in hæredi. diuiſibili inter plures nepos in portione ſui patris, ēt ex ſua propria perſona patruum ſuum excludit, cū tñ de rigore videreṫ debere peruenire ad patruum qui eſt in potiori gradu, ſicut in ſucceſsione liberti uidemus ꝯtingere. l. ſi libertus præterito. §. j. ff. de oper. liber. qa æquū eſt, ꝙ nepos qui eſt eadem pſona cum ſuo patre ſuccedat in locum illius, & cenſeaṫ eſſe de illo gradu de quo erat ille, ut dicit Bar. in d. l. liberorum. ff. de uerb. ſigni. in loco ſ. allega. eadē rōne in hæredi. indiuiſibili, & q̄ non niſi ad unum pōt peruenire; quia hoc ꝯtingit ex natura rei, non ex eo ꝙ augeatur æquitas ex una parte, & inducatur iniquitas ex altera. & hoc uidemus ꝯtingere in eo qui ſtipulatus eſt, uel acquiſiuit ſeruitutem itineris per fundum alterius; qa licet ipſe ſit ſolus, & ex hoc fundum ſeruiens nō multum grauetur, ſi tñ deceſsit pluribus hæredibus relictis, quilibet agit & utitur inſolidum, & ſic multum grauabitur, ſed patiēter & æquo animo debet dñs illius fundi ſuſtinere, qa hoc contingit propter naturam rei. arg. ff. de aqua plu. arcen. l. j. §. pen. & fi. non ut iniquitas augeatur, uel inducaṫ. Ita eſt, & hic debet patruus patiēter tolerare, qa natura hæreditatis hoc inducit. ¶ Et eadē rō æquitatis uiget in tota hæreditate, qñ eſt indiuiſibilis, q̄ uiget in parte qñ eſt diuiſibilis. l. q̄ de tota. ff. de rei uen. ſm Oldr. in alleg. ſnis qui tangit hanc rōnē. Itē non obſt. rō Bart. in auth. poſt fratres; qa ꝙ nepos ſuccedat in locum ſui patris, cum agiṫ de ſuccedendo auo, fuit introductū ex illa æquitate, qa reputaṫ eadē perſona cum eo cū ſit pars corporis illius, ut in iuribus primo loco allegatis. Sed iſta rō ita locum habet qñ agitur de ſucceſsione non hæreditaria ſed feudali uel ſimili, ſicut qñ de hæreditaria; qa propter hunc reſpectum, ꝙ ſucceſsio ſit hæreditaria, non fuit illud introductum. Sed ex eo qa ſi filius ſuccedere debet patri, qa eſt eadē perſona ſecum, ita & nepos auo qa eſt eadē pſona cum patre ſuo q eſt eadē cum auo. ¶ Et per hoc rñdetur ad l. ſi libertus pterito. ff. de ope. lib. qa ibi ſuccedītur liberto, i qua ſucceſsione dicta rō identitatis ceſſat, qa filius patroni nō ſuccedit liberto ex eo ꝙ ipſe ſit eadē pſona cum liberto, ſicut ſuccedit filius patri. ¶ Item nō ob. ꝙ in his q̄ ſunt ꝯ ius cōe, nō recipiṫ caſus fictus, ſed verus. l. 3. §. hæc uerba. ff. de neg. geſt. qa dico ꝙ in caſu nr̄o nō eſt ꝯ ius cōe, ꝙ ſolus primogenitus ſuccedat poſtquam ita fuit actū in donatione Regis q potuit apponere legē quam uoluit, & de iure cōi eſt ſeruanda. l. legem. C. de pact. ¶ Et qa ēt ſm ueritatē nepos pōt dici primogenitus attenta genitura ſui patris, cuius patris corporalis portio in eo eſt, q̄ & ſi iterum genita fuit, non tñ negari pōt, quin ēt tunc fuit genita, vt ſupra tetigi. ¶ Itē non obſt. ꝙ in primogenitis regū ſit alia rō, quàm in primogenitis aliorū; qa habent certas præeminentias, ēt patre viuente, ꝙ non eſt in alijs. vt no. 7. q. j. c. quàm periculoſum, qa illas præeminentias habent non pp ius quod tūc habeāt, ſed pp id quod ſperant habere in futurū. Et illæ præeminentiæ tāquam pſonales nō trāſmittunṫ, qa pſonale. ff ſolu. mat. & ſic nō eſt maior rō in illis, quàm in alijs. Si ergo ius primogenituræ in ſuccedendo tranſmittiṫ in ſucceſsione regni; ergo & idē in alijs maiorijs uel ſucceſsionibus q̄ deferunṫ primogenito; qa eadē eſt rō, cū utrūq; ſit in ſuſpenſo uiuente patre. ¶ Præterea vt dixit utrobiq; filius primogeniti uenit ex ſua pſona, non iure tranſmiſſo, ſed tāquā ſobrogatus in locū pr̄is ſui & in gradū illius. ¶ Itē non ob. dū dr̄ ꝙ ꝯceſsio facta Karolo erat magis dubia; quia ibi non fuit facta mentio de ſecundogenito, ſed tm̄ de filijs primogeniti, & tñ Papa pronunciauit ꝓ Rege Roberto ſecundogenito, forte hic ubi mentio facta fuit; qa dico ꝙ ibi poſtquam de ſecūdogenito nō fuit facta mētio, ſed ſolū de primogenito & filijs eius, non potuit denotari ordo aliqs in uerbis, ex quo potuerit p uerba dubium illud decidi, iō fuit decurſum ad alias rōnes, q̄ ꝓ tūc mouerunt Papam. Sed in caſu nr̄o poſtquam fuit facta mētio primò de filijs primogeniti & copulatiuè. Poſtea de alijs filijs ſecūdo uel tertiogenitis, apparet ex ordine uerborū qa debeat pferri; qa primò nominato ſm ordinem ſcripturæ, vt l. quotiens. ff. de vſufruc. & l. cū pater. §. penul. ff. de leg. 2. Nec eſt tolerabile qđ in contrarium dicitur & allegatur per aduocatum alterius partis, ſcilicet quòd illa nominatio de filijs primogeniti primò quā de ſecundogenitis fuerit facta per inaduertentiam ſcribentis, quia cūm in curia principis ſint periti, & literæ tranſeunt per multas manus peritorum, non eſt credendum ꝙ talis inaduertentia fuiſſet tolerata, ſi per errorem & præter intentionem cō-

cedentis

a ¶ Subdito. Adde idē per do. Pe. phi. cor. in conſ. 70. incip. in hac nu. 12. i 2. par. & nu a quid poſſit ſuū contractum reuocare. Vide Bal. in cōſ. 327. in 1. parte. Additio Adde tu Bal. in c. 1. de natura feudi i uſibus feudo. ubi quod licet deus ſub egerit Imperatori leges & Papæ canones non tñ ſibi ſubegit obligationes & contractus uñ obligaṫ princeps ad inſtar priuati & arguit ibi contra Celeſtinū qui de mane nui conferebat gratiam & de ſero auferebat & alteri cōferebat uñ cardinales licet ſcirēt ꝙ renūciaret p fatuitatē papatum tñ quia erat unum pecus libēter acceptauerunt refutationē & creauerunt Bonifacium octauū qui depingit vulpis in īntroitu, leo in accubitu, & canis in occaſu ſuo, & an princeps ſi getur ſuis ꝯctibus. ui de late Andreā Barb. in conſilio inſerto in ꝯſilijs Alexan. 134. incip. clementiſſimi dei in 7. col. ſū. uerſi. & qđ uoluit in 4. uolu. H. F.

ordẽtis cõtigiſſet, arg. eorũ q̃ habentur in c. ad audientiã. il primo. de reſcrip. in tex. & gl. in c. q̃ graui. de crimi. falſi. ¶ Nec ẽt ob. ꝙ uerba ꝓlata inter perſonas, inter quas cadit affectio ordinata debẽt intelligi ſm ordinẽ affectionis. d. l. gall'. §. 1. ff. de lib. & poſth. cũ ibi not. Sed hic Petrus, cui fiebat cõceſſio, maiorẽ affectionẽ pſumit habuiſſe ad filiũ ſuũ, q̃ ad nepotẽ. ut d. l. gall'. §. j. cũ ibi not. ergo filius pferendus eſt nepoti. ¶ Nã ad hoc rñdetur dupliciter. Primò, quia illud eſt uerũ qñ pſonæ inter quas cadit affectio, copulatiuè, ſeu per copulã cõiungũtur, ſeu uniunt; quo caſu cũ p uerba nõ poſſit denotari ordo, ſicut per diſiunctã, q a copula cõiungit, recurrit ad ordinẽ affectionis ex coniectura ia mẽte, ſed qñ p diſiũctiuã; tũc nõ attẽdit ordo affectiõis ſed ſcripturæ ut eſt caſus expreſſus in d. l. cũ pater. §. pe. ff. de leg. 2. q a ibi primo nominantur illi ad quos teſtatrix minorẽ habebat affectionẽ. ſ. liberi hæredes inſtituti. ſ. mariti, poſtea illi ad quos maiores. ſ. ꝓpinqui teſtatricis; & tñ ibi dr, ꝙ attẽdit ordo ſcripturæ, ut ueniat primò noiati, & idẽ ꝓbat in l. hæredes mei. §. pero. in fi. ff. ad Treb. & l. cũ ita. §. fi. ff. de lega. 2 q a cũ de colligẽda mente loquẽtis agi, primò & añ nia debemus recurrere ad uerba, utrũ ea eis uel eorũ ordine poſſit de ipſa perpẽdi, poſtea ad alias coniecturas. iuxta no. in l. ſi ſeru' pluriũ. §. fi. ff. de le. 1. & l. ſp in ſtipulatiõe. ff. de reg. iu. q a ergo primogenitus & filij ſui fuerũt noiati copulatiuè, põt ꝓcedere ꝙ inter eos ſeruet ordo, ut p'lo ueniat primogenita, ꝑterea et' filij, ẽt ſi filii fuiſſent primò noiati, ſed alij filij fuerũt noiati diſiũctiuè, & iõ nõ curat ordo affectionis, ſed ſcripturæ. ¶ Sed õ rñdet ꝙ ꝯtriũ ꝓcedit de affectione loquẽtis, & ei' ordine ad pſonas de quibus loquitur, uel ad quas loquit. ut patet in d. l. gall'. §. 1. Sed hic Rex nõ maiorẽ affectionẽ hẽbat ad ſecũdogenitũ Petri. q̃ ad nepotẽ ex primogenito, licet ipſe Petr' hẽret. Vñ cũ tractemus de interpretandis uerbis ipſius Regis, q a ab ipſo fuerũt prolata, nõ debemus recurre ad affectionẽ Petri ad quẽ fuerũt directa, poſtquã quo ad Regẽ nõ erat ordo affectionis, ſed ad ordinẽ uerborũ ut dictũ eſt. ¶ Itẽ nõ ob. autoritas Papæ Bonifacij, q a ut dicit Bal. in l. 2. C. de ſuis & legi. Papa fuit magis motus pp prudẽtiã Regis Roberti, q fuit alter Salomõ, & q a filio primogeniti ſufficere dẽbat Regnũ Vngariæ, q̃ alia rõne. Et ipſe idẽ Bal. dicit in l. ſi uiua matre. C. de bonis mater. ꝙ Rex Robert' ꝯſciẽtia duct' ſtuduit regnũ Apuliæ trãſferre ad Regẽ, & Regnũ Vngariæ dũ fecit Reginã Ioãnã diſpõſari a Rege Andrea filio Regis Vngariæ. Et ſic ſatis ibi ſẽtit pro filio ſeu nepote ex primogenito. Itẽ ipſe idẽ Rex Robert' in Auinione ꝓnunciauit pro nepote ex primogenito, ut referũt ſcripta Old. & tñ allegationes factæ per Oldra. in fauorẽ nepotis ſunt ut plurimũ fundatæ in iure cõi magis, q̃ in aliqua ꝯſtõne regni. licet Io. An. in additio. Spe. dicat nõ eſſe credendũ, ꝙ pronunciauerit ꝯ ſeipſũ niſi pp tales ꝯſtõnes. Sed certè ẽt hic eſt in ſucceſſione regni & in forma cõceſſionis ut. ſ. diai. Vñ, & ſi de iuſ eſſet dubia intẽtio primogeniti, ex uno tñ capite dẽt iuuari ex altero arg. in l. ſtipulatus. ff. de uſur. ¶ Itẽ nõ ob. autoritas Cy. & Ric. malũ. in l. ſi uiua matre, quis ille tex. parũ facit ꝓ eis. Nõ. n. dicim' ꝙ filius ſit deterioris cõditionis, q̃ nepos, ſed qđ eſt & eſſe dẽt deteriores cõditionis, q̃ pater nepotis, in cuius locũ & gradũ ipſe nepos ſubrogatus eſt. & ſic ſapit & retinet illius naturã & priuilegiũ. l. ſi dona. §. ſi ſpõſus. ff. de dona. iter uir. & uxo. ff. de ꝯdi. & demõ. l. filiæ. §. Titia. ff. ſi qs teſtamẽ. libe. eſſe iuſ. fue. l. 1. §. hæc actio extra ut lit. pẽd. c. eccl. Præterea ꝓ nepote eſt autoritas Io. An. q fuit talis, & tãtus, & arguẽdo ꝓ nepote ultimo loco, & rñdendo allegationibus factis in ꝯtriũ ſentit ꝓ ipſo. arg. eorũ q notant in l. q filius. §. Sabinus. ff. ad Treb. ¶ Concludit ergo tã ex primis fundamẽtis, q̃ ex alijs ꝓ dicto nepote ex primogenito, q a ſi prima p ſe non ſufficerẽt, iuuantur ex ſecũdis, uel ecõuerſo. Et hoc de pri-
7 mo & principaliori q̃ſito. ¶ †Super alio q̃ſito, Vtrũ ualeat cõſuetudo ꝙ clerici nõ ſuccedãt in maiorijs, uĩ clarè dicendũ, ꝙ nõ, ſicut nec ſtatutũ, quia diſponit ſpecialiter & expreſſè in pſonas nõ ſubiectas. ff. de iuriſd. om. iud. l. fi. & in c. eccleſiis. de cõſt. & p Bar. in l. cũctos populos. C. de ſumma tri. in q. illa, an ſtatuta laicorũ ligẽt clericos uel eccleſias. ¶ Itẽ q a retraherẽtur hoĩes a uita clericali. ergo &c. ar. i Auth. de ſãctiſ. epiſ. §. ſed hoc ꝑſcuti. C. ad Treb. Auth. ꝯ rogatus. cum ibi not. ¶ Nec ob. ꝙ in feudis talis conſuetudo ualet, ut in uſibus feudorũ. ſi de feu. fue. controuer. c. qui clericus. & de mili. uaſal. qui arma bel. depo. c. 1. & qđ no. gl. in l. de
8 quibus. ff. de legi. & Ioan. An. in regul. ſine culpa. in mercus. † q a dico ꝙ iſta maioria non eſt feudum, cum in conceſſione uerbum iſtud feudum non fuerit in aliqua parte expreſſum; quinimo fuerunt expreſſa aliqua, p quæ apparet ꝯtrium, ꝙ non ſit feudum; quia fuit dictum ꝙ hñt tanquam rem ſuam propriã & liberã &c. Conſtat aũt ꝙ res propria & libera dr illa, quæ non eſt data in feudum, ſed in ea hr plenum, & directum dñium. ut eſt tex. expreſſus in uſib. feu. tit. de cõten. inter dñm & uaſal. de inueſtitura. c. j. poſt medium. ibi, q dicant rem eſſe propriam dñi non infeudatam &c. ¶ Item fuit dictum, ꝙ ſuccederet in ea filius legitimatus, qđ non eſt in feudis. ut in c. naturales. ſi de feudo fuerit ꝯtrouerſia. ¶ Itẽ q a feudum dr a fidelitate, ut in titu. per quos fiat. inueſti. c. finali. Sed hic nulla ꝑſtat fidelitas, uel fidelitatis iurm, ut patet illo uerbo liberam. ¶ Nec ob. ꝙ appellat eum fidelem &c. quia uerũ eſt, ꝙ fidelis eſt alio reſpectu, & quia ſubditus; nõ rõne harum rerũ. Nec ẽt ob. ꝙ reperiuntur feuda libera & franca &c. quia illud uerum qñ ꝯſtat de intentione concedentis, quia cõceſſit in feudum cum illo tñ pacto; & ita loqr tit. de feudo non habente propriam feudi naturam. Sed qñ hoc non ꝯſtat, præſumitur ex illo pacto ꝙ noluerit dare in feudum, ut patet in ſi. quia in depoſito non trãſfert dñium ſm ſuam naturam, ſi tñ fuit tranſlatum, & fuit actum expreſſè, ꝙ eſſet depoſitum, adhuc dicetur depoſitum, non tñ hñs propriam naturam depoſiti. l. Lucius. ff. depoſi. ſed ſi nõ dixiſſet expreſſe, depoſito, non eſſet depoſitum, ex quo dñium fuit tranſlatum. iux. plenè no. per doc. in l. 2. §. 1. ff. ſi cer. pet. Nec ob. conſiliũ Feder. de Senis. 77. quia ibi ſtatutum non fuit factum in odiũ eccleſiarum uel clericorum, ſed laicorum magnatum qui erãt ſubditi ne poſſent recipere ceſſiones; vnde nec a clericis uel eccleſijs põt, nec damnificantur clerici uel eccle. quis põt alijs cedere non magnatibus. Sed hic damnificantur clerici, & ceſſat rõ prædicta, vt ẽt vr in qõne Oldra. per Fede. recitata, & per Io. An. in c. eos. de immu. eccl. li. 6. ¶ Item non ob. quod ꝯ eccleſiam præſcribit ſpacio 40. ann. ergo & conſuetudo laicorum ſiſt inducitur; quia nõ eſt ſimilitudo bona. Nam præſcriptio rerum eccleſiæ roboratur iure cõi cùm per eam non propterea clerici uel eccleſiæ efficiant de iuriſdi. laicorum, licèt rem earum uel ipſorũ perdant; ſed talis conſuetudo non toleratur a iure improbata; quia efficerentur de iuriſdictione laicorum, quod nulla præſcriptione põt induci, uel conſuetudine introduci, ſicut nec per expreſſum cõuerſum. ut in c. ſi diligenti. de foro compe. iuncto. c. fi. de conſue. cum ſimi.

S V M M A R I A.

1 *Ingreſſus ſeu tenuta de aliquibus bonis ſi non ualet, non ualet etiam datio inſolutum de eiſdem, quando ita ex ſtatuto requirebatur.* 2. 3.

2 *Inſtrumentum non liquidum executionem non meretur, etiam ſi ſtatutum dicat ꝙ inſtrumenta executioni mittantur.*

3 *Nuncio an credatur.*

4 *Perſona coniuncta non poteſt pro minore accipere bona inſolutum.*

5 *Datione in ſolutum uitiata in parte quo ad minorẽ, uitiatur in totũ quo ad alios.*

CONSILIVM CLXV.

I*N Chriſti nomine Amen.* ¶ Viſis & ponderatis allegationibus ſ. factis, ac ẽt utroque proceſſu agitato inter partes
1 ꝑdictas, Videlicet † primò ſuper obtinẽda licẽtia, vel parabola ingrediendi tenutam dictorũ bonorũ. Secũdò ſuper datione inſolutum cum eorum dependentibus & connexis; vr tandem de duplici maximè capite dictam dationẽ inſolutum poſſe impugnare, & de nullitate redargui prima licentia ingrediendi poſſeſſionem, & mandatum datum nuncio ſuper hoc ſolum factũ fuit ſuper bonis, q̃ quondam fuerunt illius D. Ioan. de ſancto Gallo patris Saluini rei in hac cã. & ingreſſus factus fuit in quibuſdam bonis deſcriptis in proceſſu, tanquã de bonis dicti quondam D. Ioãnis. Primò ergo dictum iudicij. Secundò a quo petita fuit datio inſolutũ liquere conſtareq; debuit, uecnõ liquidari, & fides fieri qualr dicta bona fuerunt dicti D. Ioannis tpe ſuæ mortis, ſaltem ꝑſumptiuè probando ꝙ erat in poſſeſſione ipſorum; iux. no. per Cy. C. ne uxor ꝓ marito. l. ob maritorũ. & p Bart. in l. a diuo pio. §. ſi ſuper rebus. ff. de re iudi. aliàs non debuit ſecundus iudex ea dare in ſolutum; tum quia ſi non fuiſſent dicti D. Ioannis, non ualuiſſet ingreſſus; quia factus ꝯ & præter formam licentiæ & mandati prædicti. l. diligenter. in prin. ff. mand. & non ualẽte ingreſſu non potuiſſent inſolutum dari, qñ ſtatutum de datione inſolutũ requirit ꝙ præcedat introitus ualidus, & non caſſus; & ſic deficerent requiſita a ſtatuto. ergo &c. l. cũ hi. §. ſi ꝑtor. ff. de tranſactio. Tũ quia iudex debet eſſe certus de ſua poteſtate, & niſi ſit certus poſito quod eam habeat, non ualet actus quem gerit. l. quæro. ff. de eo qui pro tutore. l. hic autem. poſt prin. ff. qui. ex cau. in poſ. ea. cum ibi not. per Bart. & plenius per eundem. in l. multum. ff.

a ¶ Executioni. quõ aũt intelligatur ſtatutũ. ui- de d. Alex. de Imol. in conſi. 185. in 2. col. in 2. parte.

de ɔdi.& dem.& l.ſi finita. §.iul.ff. de dã.inf.& l.properandũ. §.1. C. de iud. & ſic nõ ſufficit ꝙ iſta bona fuerint ꝑfati D. Io. poſtq̃
2 de hoc nõ fuit facta fides iudici. † Tũ qa inſtrm̃ non liqdũ nõ me
a reẽ executionẽ, ẽt ſtatuto dictãte ꝙ inſtr̃a mittant̃ executioni a;
q̃a dẽt intelligi de liquidis. ar.C. depoſiti.l.ſi.ſm̃ Bal. q ita no.C. de exe.rei iud.l.ſi cãm. ad qđ facit quod not.Bar.in l.creditores. C.de pigno.& l.1.in fine.ff.de lega.2.& l.1.ff.iudi. ſol.C.de ſen.q̃ ſine cer.quãti.l.2. Sed inſtrm̃ debiti, ꝓ quo fuit petita executio quãtum ad bona ſuper quibus permittit executiuẽ procedi, & ꝓ quibus petita fuit executio, non eſt liquidũ; quia loqr̃ de bonis dicti D.Ioan. Sed an iſta ſint hmõi, non apparet ex tenore inſtri. Igr̃ ſaltem poſt inceptã executionẽ. i. poſt introitum debuit hoc liqdari, antequam conſummaret̃. i. daret̃ inſolutum ſm̃ no.per Bar. in locis ſ. alleg. qđ minime factũ fuit. Nec in hoc ſtatur relationi nuncij ꝫ negantem, Tũ quia non plus debet ſibi ſoli credi in hoc, q̃ crederetur duobus uel tribus teſtibus aſſerentibus dicta bona fuiſſe quondã dicti D.Ioannis; quod patet, qa de teſtibus non dubitat̃ quin fidem faciant, cùm oĩa cõcurrant in eis neceſſaria. Sed de relatione nuncij ẽt iurati quamplurimum fuit inter antiquos. dubitatum, quorum opi. diuerſas refert Io.An.in addi. Spe.tit.de citatione.§.ſequit̃ uidere.& Cy.in l.ea q dẽ.C. de accuſ. Sed duob. uel pluribus teſtibus aſſerentibus ẽt cum iur̃o, dicta bona fuiſſe dicti quondã D.Ioan. non crederetur niſi redderẽt ſufficientẽ cãm ſui dicti ẽt non interrogati; quia iſtud non percipitur ſenſu corporeo, ſed iudicio intellẽs iux.not. ſingulariter per Inno.in c.cãm q̃.de teſti.& per Bar.in l.ſolam.C.eo.ti. de teſti. Iſte autẽ nuncius cãm ſui dicti quõ ſcit fuiſſe D.Ioan. non aſſignat; igitur &c. Tum ẽt quia licet de cõmiſſis ſibi credatur ei, ſm̃ plurimorũ ſniam. ar. l.puto.§. ne paſſim.ff.de reb. eorum. de non cõmiſſis tñ ſibi non creditur; vñ ſi ſibi fuit cõmiſſa citatio, credit̃ ſibi ꝙ citauerit; ſed de rñſione facta ſibi per citatum puta quod dixeris nolle uenire, uel alia uerba iniurioſa, ſeu de commiſſione ſibi facta ꝙ citet, nõ
b credit̃ b ſibijpſi, ſm̃ quod plenè diſputando determinat Io. An.in addi.Spec.tit.de contuma.§.1.& ꝙ no. Cy.in d.l.ea quidem.ff.de

b ¶ Non crediteur. uide d. Pe.Phil. Cor. in cõſi.69.incip. niſo. nu.8. in 3.parte.

4 accuſa.& hoc de primo. ¶ † Secundò vr̃ poſſe impugnari de nullitate dicta inſolutum datio; ꝑpea quia fuit petita & conceſſa nõ ſolum pro ipſis petentibus, & per illos quorũ procuratorio nomine fuit petita, & a quibus aſſerebat ſe mandatum habere; ſed ẽt ꝓ duobus pupillis ſeu minoribus, a quibus non aſſerebant ſe mãdatum habere, ſed illorum nomine tanquam perſonæ coniunctæ petierunt. Conſtat aũt, ꝙ quantum ad perſonam illorum minorñ datio præfata non tenuit, cùm in hoc non conſenſerit, nec illi potuerunt tanquam coniunctæ perſonæ illorum eam petere uel recipere, quod patet, quia datio inſolutum eſt ficta ſoľo. Fingũtur enim bona inſolutũ data, per prius uendita ei, cui data ſunt, & ab ipſo pecunia nomine precij recepta, & deinde eidem loco ſoľonis, & ꝓ ſoľone debiti reddita & reſtituta; ideo liberatur debitor ipſo iure, ſicut de directo ſoluiſſet, niſi fuerit expreſſe ꝯriũ actũ; ſm̃ ea quæ plenè hñt & no. in l. eleganter.ff.de pignora. actio.in prin.ff. de ſol.l.ſi quis aliam. C. de ſen.l.libera quidem theodora. ¶ Sed conſtat coniunctam perſonam tanquam coniunctam, & ſine mandato non poſſe ſolutionem recipere etiam nolendo de rato cauere, licèt bene poſſit agere; prout eſt caſus in l. 2. ff. ut leg.no.caue. & l.non ſolum.ff.ſoluto matrimo. & ibi not.per doc. ergo nec dationem inſolutum. & pro hoc l. fundus ille. ff. de contrahen.emptio.ubi, ſi quis dicat fundus ille ſit emptus mihi & Titio, a quo mandatum non habebat, non ualet emptio in perſonam Titij; & ſic in caſu noſtro non ualet in perſonam illorum pupillorum inſolutum datio, quia nõ compelluntur emere. l.nec emere.C. de iure delib. ergo nec inſolutum recipere, quod
5 eſt emere. ut d.l.eleganter. ff. de pigno. actio. † & ſi non ualet in perſona illorum, ergo tota ruit etiam quo ad perſonas aliorum. Tum quia ſi ualeret reperiretur facta pro maiori quãtitate, q̃ eis deberetur; quoniam fuit facta pro tota ſumma debiti, ſcilicet ꝓ libris.800.& tamẽ tota ſumma prædicta non debetur eis, cũ non ſint hæredes inſolidũ creditoris, ſed unà cum illis pupillis; prout ipſi confitentur in eorum petitionibus, quibus contra eos ſtatur. l.cum precum.C.de libe.cau. & per conſequens redditur nulla in tòtum, prout determinat Barto.in l. ſi non ſortem.§. ſi centum.ff.de cond.indeb.& per rationem de qua ibi. Tum etiam qa fuit iudicialiter facta, & per ſententiam iudi. unde cum unicum ſuis iudicium, quia ꝫ unum intentatum, licet per pluras perſonas prætendẽtes eandẽ & eõem cãm.l.ſi quis cũ ꝓcuratorio.§. unius litis.ff.de procur.cũ ibi not.per Bar. & per eundẽ in l.ubi.§. fi. ff. de uerb.ob.non potuit pro parte & quo ad quoſdã ualere, ꝓ parte nõ.ff.famil.erciſ.l.in hoc iudicio.& quod not.in l.1.C.ſi aduerrẽ iudi.& per Bar.in d.l.5.§.fi.ff.de uerb.ob.ante. fi. Et ex his patet, non obſtare.d.l.fundus ille.quæ uult ualere in perſonã loqnẽtis; quia ibi in mera emptione non in donatione inſolutũ quæ facilius uitiatur, quia propter nimiam quantitatem, ut not. in d.§. ſi centũ.non ſic in emptione ſimplici, quæ nõ niſi ꝑ deceptionẽ ultra dimidiã iuſti precii, nec tũc uitiatur ipſo iure.l.2. cũ ibi plenè not.C.de reſcin.uendi. Itẽ loquitur illa l.fundus ille. in contractu extra iudiciali. nos loquimur in iudiciali datione, q̃ propter naturã indiuiſibilẽ unius iudicij facilius uitiatur, & inutile trahit ad ſe utile, ſicut & alibi.ff.de iniuſto teſta.l.pen.nõ ſic in extraiudicialibus, qñ ſeparari poſſunt.ff.de do.ĩter uirũ l.ſi ſpõſua.§.& gñaliter.cũ ibi plenè no.& in c.utile.de re.iur. Ex quibus ſequitur potuiſſe de nullitate dictæ donationis, q̃relam proponi. Nec obſtaret ſtatutũ, ꝙ inhibet appellari, & ſic præſupponit dationẽ inſolutũ ualere, qm̃ ab actu nullo ſuperfluo appellatur.l.ſi expreſſim. cũ ibi not.ff.de appel. Tollendo ergo remediũ appel. non cẽſetur abſtuliſſe quærelã nullitatis, tanq̃ remediũ diuerſum argu.in l. ſi domus. ff.đ ſer.urb.prædio.& plenè in ſimul.per gl.in l.1.C. ſi đ momen.poſ.fue.appel. Et poſito ꝙ mero iure teneret iſta datio; potuit tñ ab ea tanq̃ indebitè facta appellari rõnibus quibus.ſ.& non obſtãte ſtatuto ꝑdicto, qđ loquitur de dationibus factis ſm̃ formã a ſtatuto ꝑdicto traditã; ſed hic dicitur facta ꝫ formã ꝑpea, q̃ dicta ſunt. Cũ ſtatutũ præſupponat debere procedere ualidũ ingreſſum; & hic dicitur ꝯtriũ, quia negatur bona iſta fuiſſe D. Ioannis, & ſic ingreſſus nõ ualuit l.1.§.hæc uerba.ff. ne uis fiat ei. l.fulcinius.§.cũ aũt cũ ibi not.ff.quibus ex cau.in poſſe. eatur. Itẽ præſupponit eã factã pro uero creditore; ſed hoc non eſt hic quatenus illi non erant hære.creditoris; igitur &c.

S V M M A R I A.

1 *Poſſidere ſe pro hærede qui confeſſus eſt, poteſt reuocare confeſſionem uel ante litem conteſtatam ad euacuandum libellum agentis petitione hæreditatis, uel ad obtinendam abſolutoriam poſt litem conteſt. 2.*
2 *intellectus ad gl.in l.cogi.C. de petitio.hære.*
3 *Exceptio quæ de euictione tenet actio &c. non poteſt opponi poſt ſententiam quæ tranſijt in rẽ iudicatã, ſed poteſt retentione prouideri donec intereſſe ſolutione.*

CONSILIVM CLXVI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſis actis & actitatis in iſta cauſa & etiam in ſententijs diffinitiuis latis tam in cauſa principali q̃ appellationũ & eis matura deliberatione ponderatis & examinatis; comprehendo quod iſtis de Gozijs reis & poſſeſſoribus in hac cã petitionis hæreditatis fuit facta magna & manifeſta iniuſtitia per duas diffinitiuas ſentẽtias quarum unam tulit D. Dauid. & ſer Petrus eius collega. Alteram confirmatoriam tulit D. Baptiſta de Padua. In ea parte, qua condemnauerunt dictos fratres reos & poſſeſſores ad reſtitutionem omnium poſſeſſionem, quæ fuerunt de hæreditate de qua agitur non comprehenſarum in duobus inſtrumentis emptionum productis per dictos reos ante libelli dationem in petitione hæreditatis, quantuncunque dicti fratres ſuper illis ſimilem titulũ emptionis haberent ab alio cohærede, licèt inſtrumentum emptionis non produxerunt ante libelli dationem, ſed poſt litem conteſtatã; & quod illæ ſententiæ tanquam iniuſtæ & iniquiſſimæ remedio ſupplicationis ueniunt retractãdæ, ne tanta iniquitas pertranſeat tolerata; & primo quia uidetur feciſſe aliquale fundamentũ in eo, quia dicti fratres in termino interrogatorij eis aſſignato ſm̃ formam ſtatuti noluerunt reſpondere, an poſſiderent titulo, & quo dicentes ſe non teneri dicere titulũ ſuæ poſſeſſionis, & fuerunt male conſulti, quia licet in rei uendicatione hoc ſit uerũ, ſecus tñ in petitione hæreditatis, quia ſi uolebãt agentem excludere a limine iudicij ſuper illa actione, quæ non datur cõtra titulo poſſidentẽ.C.in quibus cau.ceſ.long.tẽpo. præſcrip. l.hæreditatẽ. debebant titulũ allegare, & probare, ut l.cogi.C. de petitio hæredi.in tex.& glo.& iõ quia nõ allegauerũt titulũ, fuit pronunciatũ per conſules, interrogatoria haberi pro confeſſatis ſecundũ formam ſtatuti, & ſic ꝙ poſſidebãt pro hærede uel pro poſſeſſore, & per conſequens ꝙ poterãt conueniri petitione hæreditatis, & dicitur quod iſta pronunciatio fecit ius. Nam dico quòd iſta pronunciatio, poſito quòd tranſiuiſſet in rem iudic. & fecit ius, ut dicunt; non tamen potuit plus operari quã fuiſſet

operata

operata uera confeſſio.ſ.ꝙ poſſiderent pro hærede, uel pro poſ-
ſeſſore; qm̃ iſta pronunciatio iuncta cum contumacia cōmiſſa in
non rñdēdo ut debebant, hēt uim fictæ ꝯfeſſionis ex forma ſtatu-
ti, q̃ non pt plus operari q̃ uera.l.qui ad certū. ff. loca.l.filio.ff.de
1 lib.& poſthu.& hoc eſt clariſſimū. † Sed ſi ꝑdicti fuiſſent expreſſe
ꝯfeſſi ſe poſſidere ut hr̃des, uel ſe poſſidere, q͞a poſſidebant, & ſic
pro poſſeſſoribus, & p ꝯñs apparuiſſent aditum uolenti agere pe
titione hæreditatis, & iuſtam cām dediſſent ei porrigendi libellū
ſuper dicta actione, nihilominus licuiſſet dictis reis an̄ litē cōte.
pœnitere dicti rñſi, & reuocare dictā ꝯfeſſionem uerè & expreſſē
factam, ſi actor non erat ꝯ aliā perſonam acturus; & potuiſſent di
cere ſe poſſidere titulo habito a tali, & excludere agentem, ſic̄ a
limine iudicij, probando dictum titulum ante lit.cōte. ſicut nunq̃
fuiſſent cōfeſſi ſe pro hærede uel ꝓ poſſeſſoribus poſſidere. ff. de
interrog. actio.l.de ætate.§.ti. maxime ſi actor ſciebat eos tit. poſ
ſidere. ut dr̃ eſſe hic. ff. de rei uē.l.ſi is qui ſe obtulit.cū l.ſeq. ergo
& eodē mō licuit iſtis hoc facere poſt dictā fictā cōfeſſionem &
pronunciationē prædictā, q̃ non plus ualere pt, q̃ uera. ut.ſ.dixi.
Sed iſti fratres, ut dr̃, hoc fecerunt, q͞a pnīa ducti, & uſi ſaniori con
ſilio, ſtatim poſt dictā pronunciationē allegauerunt titulos ſuos.
Igit̄ illa prima ficta ꝯfeſſio & pronunciatio non nocet eis, quo-
minus poſſint excludere agentē; ſicut non noceret eis uera ꝯfeſ-
ſio, ut dictū eſt. Nec ob. friuola allegatio facta in ꝯriū, uidelicet ꝙ
iſtud ꝓcederet ſi terminus non fuiſſet ꝑfixus a ſtatuto, uel a iudi-
ce. Sed hic fuit ꝑfixus, & ſic non vr̃ hoc licuiſſe, p ea q̃ no. Inno. in
c. cum in tuā. qui matri. accuſ. poſ. q͞a factum poſt tp̄s dr̃ factum ꝯ
formam legis. ¶Nam dico ꝙ lapſus tp̄is fecit iſtis hoc ꝑiudiciū,
q͞a potuerunt pronunciari haberi ꝓ ꝯfeſſis; ſed non abſtulit eis li-
centiā datam a iure, ſ. reuocandi cōfeſſionem prædictā re integra
in his præparatorijs iudiciorum, q̃ non ſunt magni ꝑiudicij. Ideo
mitius agit̄ in eis, q̃ in deciſorijs.l.& ſi poſt tres. cum ibi not.& l.
ſi ſeruus.§.ſi pluriū. ff. ſi q̄s cau. ꝓcederet.n. allegatio facta in ꝯ-
riū, ſi ius cōe non ꝯcederet hāc lnīam pœnitendi; ſed q͞a cōcedit,
non eſt dicendū, ꝙ ſtatutū præfigens certū terminū ad rñdendū,
alias uolens quē haberi pro ꝯfeſſo, uoluerit auferre illam lnīam
poſtq̃ ſatis operat̄ in uno l.ſi qñ. cū ibi not. ff. de inof. teſt. niſi di-
cat expreſſe, ꝙ poſtea nullo mō audiat̄ uolens pœnitere, qđ hic
non eſt; & ſatis operat̄ lapſus termini, q͞a non admittent̄ ad reuo-
candum primā ꝯfeſſionē; niſi refuſis expenſis factis ꝑ pillā, forte
in dando libellū quē habebit retrahere. C. de eden.l.edita. in fine,
& ꝑ Bal. in l.cogi. de pe. hære. Nō ergo hic ponit̄ tp̄s ad purgatio
nē moræ, ſed ſolum ad inducendum fictam ꝯfeſſionē. Hoc igitur
fundamentū, ꝙ non allegauerint titulū a principio &c. ꝯ. terminū,
penitus nō eſt bonū, nec ꝯcludit intentionē actoris ad uictoriam
obtinēdā. Nec primi iudices fuerunt hoc ſecuti, licet q͞dā ꝯſultor
de ipſo fecerit magnū ꝯputū; q͞a uideo qđ primi iudices abſolue
rūt ꝑfatos reos cōuētos ab illis poſſeſſionibus, q̃ ꝯtinent̄ in duo-
bus inſtr̄is productis corā eis ante libelli dationē, & ſic in illis ad-
miſerunt pnīam & reuocationē præfatā, & in hoc bn̄ fecerūt. Sed
melius feciſſent repellere a limine iudicij; & nō ꝯpellere eos rñ-
dere libello ſuper petitione hæreditatis, poſtq̃ illa non datur ꝯ ti-
tulo poſſidentē, & hic eis cōſtabat de titulo, & p ꝯñs impediebat̄
litis ingreſſus, p ea q̃ no. Bar. in l.nā & poſtea. in prin. ff. de iureiu.
q̃ dicit exceptionē orientē ex lege dicente actionē nō dabo, litis
ingreſſum impedire; & hic eſt hmōi, cū multæ leges hoc dicāt pe
titio. hæredi. nō dari ꝯ titulo poſſidentē. debebāt ergo ꝓnūciare
dictū agentē audiri nō debere, nec libello ſuo fore rñdendū tanq̃
cōtinēti actionē ineptā, q̃ ꝓnunciatio fuiſſet interlocu. Ipſi uero
ꝑmiſerūt litē conteſtari, & abſoluerūt diffinitiue, & ſic ꝑmiſerūt
actorē fatigari ſuperuacanea lite, in qua uidebāt ipſum obtinere
non poſſe, qđ facere non debuerunt. ff. de inof. teſt.l.2. Sed tran-
ſeat hoc, poſtq̃ ꝑdictos abſoluerunt a prædictis, ſicut debuerunt.
Sed inquantū ꝯdemnarunt in alijs, quorū tituli non fuerunt pro-
ducti ante litē conteſtatā, licet fuerint ꝓducti poſt, male fecerūt
2 & peſſimè. † Forte.n. ſe fundauerunt ſuper gl. dictæ l.cogi. q̃ uult
ꝙ ille q̃ allegat titulum debeat ipſum ſtatim probare, al's habebit̄
pro non allegato. Sed illa gl. debet intelligi ſanè. ut ibi no. & de-
clarat Bal. in 4. col. ſ. quantum ad excludendū agentē a limine iu-
dicij; q͞a ſi hoc facit libel. ſuper petitione hæreditatis, non debet
recipi, nec tenetur reus illi rñdere. Non autem debet intelligi gl.
illa; ꝙ ſit neceſſe docere de titulo ante litem cōteſta. pro uictoria.
obtinenda per diffinitiuam ferendam ſuper petitione hæredita-
tis; quoniam iura, quæ producuntur pro tali diffinitiua obtinen-
da debent produci poſt litem conteſta. non ante. extra ut lit. non
conteſta. per totū. C. de probatio.l.exceptionem. cum ibi no. vel
forte motæ fuerunt ex his quæ no. Cyn. in additio. in d.l.cogi. in
fi. & dicitur fuiſſe opi. Ricar. malum. uidelicet qđ excep. tituli di
citur dilatoria, & ſic eſt probanda ante litē conteſta. Sed certe de
buiſſent uidere Bar. Guil. de Cu. & Bal. qui dicunt, ꝙ eſt ēt perem
ptoria, quia ponit ius agentis, & iō poteſt ꝓponi & probari poſt
litem conteſtatam in uim peremptoriæ pro diffinitiua obtinen-
da; ſi non fuit propoſita, vel probanda ante litē conteſtatā, licèt
ēt ſit dilatoria & poſſit proponi & probari ante litē conteſta ad
impediendū proceſſum; vt.ſ. oſtendi. Sicut uidemus de exceptio
nibus litis finitæ, & rei iudicatæ, tranſactionis, & iuriſiuran.l.ele-
ganter.§.ſi quis poſt. ff. de condi. indebi. & in c.1. de lit. conteſt. li.
6. Debuerunt ergo abſoluere diffinitiuè ēt ab illis quarū tituli &
inſtrumenta fuerūt producta poſt lit. conteſt. ſicut ab illis quarū
inſtrumenta fuerunt ante producta. In illis aūt q̃ fuerunt ante ꝓ-
ducta, poterat libellus a principio reijci, ut.ſ. dixi. ſed in alijs nō,
ſed ſnīa diffinitiua debuit obtineri ſine quacunque dubitatione,
cùm iudicibus conſtaret de meliori & fortiori iure, q̃ prætende-
ret agens; ſm̄ ea q̃ plenè no. per doc. in d.l.cogi. Fuit ergo dicta
condēnatio iniuſtiſſima, maximè qñ p agētē nō ſolū poterant re
pelli per exceptionē tituli, ſed ēt per exceptionē quē de euict. te-
net actio. cū pr̄ iſtius agentis diuiſerit iſta bona cū autore iſtorū
fratrū, & ſe obligauit ad defenſam, & ille ceſſit iſtis fratribus oīa
iura & actiones quas habebat occaſione illarū rerū; & ſic iſti fra-
tres nō ſolū habebant exceptionē, q̃ tranſit in ſingularē ſucceſſo
rē. ff. de iur. delib.l. ēt in rē. ſed ēt actionē ceſſam. ff. de euict.l.ſi res.
3 ¶†Sed ſi q̄ritur an in executione dictarū ſnīarū, ſi cōtingeret eas
nō retractari, poſſit opponi dicta exceptio, quē de euictiōe tenet
actio. Rñdeo ꝙ nō, ſiue fuit oppoſita & repulſa, ſiue nullo mō op
poſita, ſed dēt agi de euictione tex. in l.vendicantē. cū l.ſeq. ff. de
euictio. alias fruſtratoriē eſſent dictæ ſnīæ eluſoriæ. Nā perēpto
a riæ exceptio. nō poſſunt opponi poſt ſnīam[a], q̃ tranſiuit i rē iudi-
catā.l.perēptorias. C. ſen. reſcin. non poſ. exceptis illis de quibus.
in l.1. C. de iur. & fact. igno. inter quas iſta non eſt. Nā per eā im-
pugnaretur ſnīa de iniquitate, ſi poſſet opponi ad impediendum
executionē ſimpliciter; iō non dēt admitti, cùm ſnīa poſtq̃ tranſi
uit in rē iudicatā, non poſſit de iniquitate redargui, nec de illa q̃
2 inſit re ipſa, nec de illa q̃ fraude & cōſilio.l.ſi prætor. in princ. ff. de
iudi. Sed excep. per q̄ nō impeditur ſimpliciter executio, ſed mo
dificatur; vt eſt exceptio, ne quis exigat̄ vltra q̃ facere poſſit, vel
exceptio inuentarij, ne vltra vires hæreditatis quis cōueniat̄; quæ
magis ꝯcernūt executionē q̃ ſnīam, bene poſſunt opponi i execu
tione.l.Aurelius.§.fin. ff. de re iudi. ff. ſolu. matri.l. ex diuerſo.§.
fi. & vtrobiq; not. & ad ꝑdicta facit qđ no. Spec. in ti. de exceptio.
§.ſi. verſi. illud q̄ri. qui dicit excep. precij nō ſoluti nō poſſe oppo
ni poſt ſnīam in executione. Sed per uiā agendi dēt peti, quod ēt
refert & tenet Bar. in l.ſi duo patroni.§.ſi quis iurauerit. in fi. ff. de
iureiu. Nec ēt eſt tractandū de excep. dolo facis petere quod reſti
tuturus es; qm̃ non eſſet iſte actor conuentus & conuictus de eui
ctione reſtituturus iſta eadē bona, ſed preciū & intereſſe. ¶Sed
bene vr̃ probabiliter dici poſſe, ꝙ poſſit opponi exceptio reten-
tionis iſtorū bonorū quouſq; ſit iſtis fratribus reſtituta pecunia
q̃ ſoluerant in emptione & oē intereſſe ab iſto agente, qui ex per
ſona patris ſui cuius eſt hæres, & qui ad hoc tenebatur, cùm ſe ob
ligauerit ad defenſionem ad hoc tenentur, cùm oīs actio cōpe-
tens autori iſtorum fratrum occaſione iſtorum bonorū fuerit eis
ceſſa, & ſic pro illo debito quod poſſunt incontinenti per oſten-
ſionē inſtr̄i oſtendere, videntur habere retentionē iſtarū rerū. Tū
ex eo quia occaſione dicti pretij ſoluti ad eos peruenerunt dicta
bona, per ea q̃ habētur & not. in l.ſi nō ſortē.§.ſi centū. ff. de cōd.
indeb. in fi. per Bar. & l.ſi cum aurum. ff. de ſolu. ff. de pigno. actio
ne.l.eleganter.§.qui reprobos. & per Cyn. in l.fi. C. commo. pro
quo ēt tex. in l.ſi duo.§.Marcel. ff. de iureiu. Tum quia iſta exce-
ptio non impedit ſimpliciter executionē, ſed differt ad tp̄s, & ſic
non redarguit ſnīam de iniquitate, ſed limitat executionem re-
ſpectu tēporis; & ſic uidetur idem, quod in illa quæ limitat reſpe
ctu rerū.l.miles ita hæredem.§.& quia diximus. ff. de teſtament.
milita. ſecus in illa quæ ſimpliciter impediret, ut.ſ. dixi. Propter
quæ ur̃ dicendum, quicquid dicat Specul. & Bart. in locis ſupra
allegatis; ꝙ excep. pretij non ſoluti poſſit opponi in executio-
ne ſententiæ, ſi in primo iudicio non fuit oppoſita; quia non im-
pugnaret ſententiam, nec impedit ſimpliciter executionem; per
dictum.

a ¶Poſt ſētētiā. Sed q̄d in minore, dic idē qñ ſententia trāſiuit in rem iudicatam; ſed bene pōt reſtitutionem in integr. petere. ita do. Bart. Soz. in conſil. 199. uerſi. ſm maiorē ibi, nam li cet. in ſecūda parte.

dictum.§.Marcellus. Et hæc vera, niſi aliquid opponeretur ꝫ in-
ſtrumenta, propter quæ redderetur dubium an iſte teneretur de
euictione, vel non, quia exceptiones requirentes altiorē indaginē
a non debent retardare executionem a eorum quæ liquida ſunt. l. il
le a quo.§.ſi de teſtamento.ff.ad Trebel.l.2.C.de edic.diui Adria.
Tollen. & hoc relinquerem arbitrio iudicis exequentis, quia non
eſt ſimplex executor, ſed cū iuriſd. vt videat ſi illa quæ opponerē
tur ꝫ inſtrumentū diuiſionis, in quo pater iſtius agentis ſe obliga
uit ad defenſam & ad non veniendū ꝫ, ſint probabilia, & tunc fa-
ciat executionem & illa reſeruet in ordinario iudicio, quo de eui
ctione agetur, an non; & tunc executionē differat. per ea quæ no.
per Bar. in l. a diuo Pio. de re iudi. in princ. iūcta l. nam & poſtea.
ff. de iureiu. & l. ſi is a quo.§.ſi ff. vt leg. no. cauea. & quod not. in
c. de cætero. de re iudicata, per Inno. & c. paſtoralis.§. quia verò.
de offi. deleg. Et hæc dicta ſint quo ad principalia bona.

SVMMARIA.

1 *Trebellianica non detrahitur de relictis ad piam cauſam, ſicut nec falcidia.*
2 *Legata dicuntur pia, non reſpectu eorum quibus relinquuntur, ſed reſpectu cauſæ propter quam relinquuntur.*
3 *Hoſpitale dicitur locus pius, etiam ſi ſine autoritate Epiſcopi erectum fuit. Locus pius qui differat a ſacro & religioſo.*
4 *Relictum pro anima uidetur relictum ad pias cauſas.*

CONSILIVM CLXVII.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Præſuppoſita
pro vera opinio.
1 prædicta. † ꝙ de relictis ad piam cām non detrahatur
b trebellianica, b ſicut non detrahitur falcidia, quam te-
net Specul. in tit. de inſtru. edi.§.compendioſæ. & Bar. in l. Marcel
lus. ff. ad Trebe. & Bal. in Auth. ſimiliter. C. ad l. falci. pro eo quod
dicit iſta dña, ꝙ iſtud hoſpitale de quo quæritur, non debeat gau-
dere hoc priuilegio, ſi non apparet ipſum fuiſſe conſtructum au-
toritate Epiſcopi interueniente, quaſi per hoc non poſſit dici lo
cus pius vel religioſus. Facit primò quod habetur in Auth. de ec-
cle. titu.§.ſi quis autem voluerit. & §. ſi quis in ſua domo. Item
quod no. Hoſtien. in ſumma de religioſis domi.§.2. ante fin. & §.
3. Item facit glo. in clem. quia cōtigit. in fin. de religio. domi. &
quod expreſſe notare vr̄. Bal. in auth. hoc ius porrectum, C. de
ſac. ſanc. eccle. in fi. 1. col. in ver. 2. uidendum eſt ubi dicit talia ho
ſpitalia non gaudere priuilegijs piæ domus. alleg. 18. q. 2. c. qui-
dam in glo. & ad idem, quod ipſe idē Bal. no. in l. orfanotrophos.
C. de epiſco. & cler. ante finē, vbi dicit legē illam, quæ priuilegiat
talia pia loca, non habere locū niſi quā ſunt erecta autoritate Epi
2 ſcopi. Alioquin n. dicuntur prorſus prophana. ergo &c. † Sed in
contrarium diligenter eſt aduertendum, ꝙ iſtud priuilegiū, ꝙ nō
detrahatur falcidia vel trebellianica de relictis, non datur loco,
cui relinquitur, ſed datur cauſæ ob quā relinquitur; vt patet ex-
preſsè in auth. ſimiliter. C. ad l. fal. & in corpo. vnde ſumitur, de
eccl. titu.§. ſi aūt hæres. in quibus dicitur ceſſare falcidiam de reli
ctis ad pias cās. non aūt dicit de relictis pijs locis: Vnde ſi relin-
queretur pro anima ſimpliciter, uel pauperibus, gn̄aliter non re-
ſtringendo ſe ad certum locū. Et ſic Epiſcopus haberet capere,
& diſtribuere uel diſpenſare non dato executore teſtamentario,
vel eo dato & negligente per annum in Auth. de eccle. titu.§. ſi quis
pro redemptione. C. de epiſcopis & clericis l. nulli. & auth. licèt.
locū haberet in tali relicto præfatum priuilegiū quartæ non de-
trahendæ, vt no. Bal. in d. Auth. ſimiliter. & Spec. in titu. de inſtru.
edi.§. nunc. uerò aliqua. uer. & ſcias. Et hoc non niſi propter præ
rogatiuā cauſæ, ob quā fuit relictum, non propter prærogatiuā
3 loci, quia non fuit relictū loco, ſed perſonis incertis. † Sed cōſtat,
ꝙ poſito quod eſſet uerum illud quod ſibi in contrarium dixi. ſ.
ꝙ tale hoſpitale non diceretur locus pius, quod tñ eſt falſum vt
ſtatim dicam; nihilominus legata & fideicōmiſſa tali loco relicta,
tanq̄ relicta pia & ob piam cām vel miſerabiles perſonas capere
poteſt Epiſcopus, non ipſe locus, ſicut ſi fuiſſent facta ſimplici-
ter perſonis id eſt pauperibus ſine expreſſione certi loci, vt in-
quit Bal. in dicta Auth. hoc ius porrectū. loco. ſ. alleg. igitur ceſſa
re dēt falcidia vel trebellianica, ſicut & in aliis q̄ relicta ſunt ſine
expreſſione certi loci. Si tamen conſtaret de contraria volunta-
te defuncti, quòd Epiſcopus non capiat, ſed regentes dictum
hoſpitale, & quòd ipſi diſtribuant, illi præferuntur Epiſcopo; ſi-
cut & tutor teſtamentarius præfertur legitimo, & ita eſt in caſu
noſtro quia deputati ſunt executores in dicto loco ſuper his quæ
relinquuntur. Vnde relinquentes hoc ſcientes, cenſentur eo-
rum iudicia committere diſtributioni illorum. argu. bonum

a ¶ Executione. uide q̄ habētur p d. Alex. de Imo. in cō ſil. 98. I pe. co. in 4. parte, & in cō ſil. 99. eadē parte.
b ¶ Trebellianica. ad de eūdem Pau. ꝫ. in conſi. 304. in 1. parte. & in conſi. 67. nu. 4. & in conſili. 152. nu. 6. in hac eadem parte. Adde tu Alex. in cō ſil. 14. inci. attētis uerbis teſtamēti. co. ſi. uer ſi. & trebellianica in 4. uolu. ubi dicit ſe ſp ſecutū fuiſſe hāc opi. legendo, & conſulēdo, & ita conſuluit etiā Lu. Ro. cō ſil. 239. inci. in re hac breuis ero. uer. quo ad fin, ubi dicit hanc eſſe ✱ cōmunē. & ab ea in iudicando & conſulendū non diſcendendum. H.F.
c ¶ Cām. ſed quid ſi relinquatur diuitis & non egeno, & in teſtamēto dicatur ꝙ relinquitur pro aīa & ad pias cās, an ob piā cām relinqui dicatur, & tale teſtamentum in quo nō eſſet ſolēnitas ſeruata, ualeat? uide Bal. in cōſ. 33n, in 5. parte.
d ¶ Pietatis. uide dom. Pet. Phili. Cor. in cō ſil. 308. nu. 9. in 3. parte.

ad hoc. ff. de acq. hær. l. ſi duo. in fine. ¶ Non eſt ergo curādum, ꝙ
locus non ſit religioſus poſito ꝙ hoc eſſet uerum, ſeu pius, poſtq̄
4 cā ob quam fuit relictum eſt pia ſine dubio. † quā quicquid relinquit
c pro aīa, dr̄ relinqui ob piam cām, c ut no. gl. quæ reputatur ſing. in
l. ſi quis Titio. ff. de leg. 2. & Bal. in l. vlti.§. ſed ſi quis. C. cōm. de
leg. & poſtquam hoc priuilegium datur cauſæ, non loco. Lōga. n.
eſt dr̄ia inter iſta, prout in ſi. not. de priuilegiis dotis, quorum q̄-
dam dantur rei, quædam ꝫctui, q̄dam actioni, q̄dam cauſæ uel in-
ſtantiæ; iux. ea quæ plenè no. in l. 1. ff. ſol. mat. Præterea non eſt ue
rū, ꝙ non ſit locus pius, imo eſt, cū pius dicatur ab operibus pieta
d tis d, & negari non pt̄ quin ibi exerceantur opera pietatis, ut dicit
dicit Spe. in dicto uer. & ſcias. Sed fateor, ꝙ non eſt locus eccleſia
ſticus, ſeu religioſus uel ſacer, ut ibi poſſint ſacra celebrari, uel
erigi altare, uel campanile, aut cimiterium, q̄ ſunt ſigna non dico
pij loci, ſed ſacri uel religioſi; & ita loquuntur in ꝫtrium allegata.
& ſi aliquid iſtorum hr̄et, licèt aſr̄ de authoritate epī quod inter-
ueniſſet a principio non appareret, ex hoc tñ pſumeretur, ut not.
in d. clemen. quia contingit in fine; nec eſſet locus perpetuus, ſed
poſſet ad nutum deſtrui ſi non interueniſſet, aliàs ſecus, ut ibi no.
& in Auth. de ſan. epiſ.§. ſi quis aūt uolueritis. uerſ. ſi uerò ſemel.
nec requiritur ſolennitas in alienatione bonorum ſibi obuenien
tium, quæ requiritur in bonis eccleſiaſticis; ita loquitur Bal. ubi
ſ. ſed pius locus eſt; & relicta ſibi facta gaudēt priuilegijs relicto
rum ad piam cauſam. ſ. ne patiantur detractionem. ut s. dixi.

SVMMARIA.

1 *Agens hypothecaria debet probare dominium fuiſſe pignorantis rem tempore contractus, aliàs ſuccumbit probando ſolam poſſeſſionem, ſecus in Saluiano interdicto.*
2 *Bona filii hæredis an ueniant in generali obligatione facta per patrem.*
3 *Tempus uoluntariæ abſentiæ non detrahitur de præſcriptione aduerſus actionem hypothecariam.*

CONSILIVM CLXVIII.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Viſo puncto ſ.
ſcripto etiā oībus
ſ. vr̄ finaliter dicendum, præfatam ſententiam latam in
fauorem dicti D. Antonij fore reuocandam in cauſa ap
pellationis, dictumq́; Ioannem fore abſoluendum a petitione di
cti agentis ea potiſſima ratione; quia præfatus D. Antonius non
probauit ea quæ ſibi incumbebant ad fundandam ſuam intētio-
1 nem. † Nam ipſe egit hypothecaria non Saluiano interdicto, in
quo ſufficit probare poſſeſſionem ſui authoris; in hypothecaria
uerò non ſufficit. Sed eſt neceſſe probare dominium directum,
uel utile, ſeu aliud ius in re, puta quaſi dominium, uel aliud pro-
pter quod author potuiſſet auocare rem a poſſeſſore. ff. de pig. l.
ſi ab eo. & l. & quæ nondum.§. quod dicitur. vbi dicitur, ꝙ habet
neceſſe probare qui agit hypothe. rem fuiſſe in bonis obligantis
tempore obligationis contractæ; & non dicitur fuiſſe, niſi pro ea
haberet tam exceptionem quàm actionem. l. rem in bonis. ff. de
acqui. rerum domi. Iſte autem D. Antonius non articulauit nec
probauit, ꝙ ille Io. qui hypothecauit bona ſua pro iſta dote reſti
tuenda fuerit dominus iſtius rei petitæ directus uel utilis, uel ꝙ
aliquod ius in re habuerit; ſed ſolum quod tenuit, & poſſedit eam
pro ſua, & tanquam ſuam, & teſtes eius de ſola poſſeſſione depo
nūt. Quidam de decem annis. Quidam de uiginti, nec aliquid de-
ponunt de titulo. Conſtat autem ꝙ ſola poſſeſſio lōgi temporis
ſine titulo, etiam ſi ſit cum bona fide, nō ſufficit ad acquiſitionem
dominij directi, uel utilis, uel alicuius iuris realis, propter quod
poſſeſſor ſi caderet poſtea a poſſeſſione, poſſet rem ab alio auoca
re. C. de rei uendi. l. nullo. licet ſufficiat ad acquiſitionem ſeruitu
tis prædialis. l. ſi quis diuturno. ff. ſi ſerui. uendi. ſed propter eam
nō poteſt res auocari. Sed ſolum ipſum ius ſeruitutis. l. 2. eodem
tit. Ergo talis poſſeſſio ſine titulo non ſufficit agenti hypotheca
ria; ita determinant hoc Spe. in tit. de obli. & ſolu.§. 1. uer. ſi pro-
bo. & Cy. in l. cum res. C. quæ res pig. oblig. poſ. & Barto. in l. rem
alienam. ff. de pig. actio. licet quidam diſtinguant. An poſſeſſor ꝫ
quem agitur, habeat cauſam a debitore qui obligauit, uel non.
Et ſi habet, an ei immiatur; uel non; ut no. in Spec. loco ſupra alle-
gato, uerſi. ſequen. poſt illum uerſic. quid ſi probo. & Cyn. in d. l.
cum res. Sed Bar. illam diſtinctionem reprehendit, in dicta l. rem
alienam. dicens quòd haberet locum in agente, non in excipien-
te; & tenet quòd indiſtinctè non ſufficiant probare poſſe. debito-
ris, niſi probetur aliud quod iunctum cum ea ſufficeret ad acqui-
ſitionem dominij; puta titulus, & longa poſſeſſio, uel longiſſima
poſſeſſio ſine titulo, quorum neutrum eſt hic. Nec ob. ſi dicatur,
licèt

licet non ſit probatus titulus dicti Ioannis, benè tñ videtur pro-
batus titulus filii ſui. ſ. hæreditarius qui ſufficiens eſt quo ad
3 præſcriptionē longi temporis.ff.pro hærede. per totum. ¶†Sed
reſpondeo dupliciter. primò ꝙ filius in poteſtate nō poteſt præ
ſcribere titulo pro hærede, nec pro ſuo. ff. de hæred. l. nihil.cum
ibi plenè no.& poſito ꝙ potuiſſet, tñ non caderet dicta res acqui
ſita per filium & hæredem in generali obligatione facta per pa-
trem eius de bonis quæ habebat uel habiturus erat.tex.eſt not.in
l.Paul.in prin.ff.de pigno.ſolum.n.illa cadebant,quæ erant ſua tē
pore contractæ obligationis, vel poſtea effecta fuerunt ſua ante
mortem,& ante diſſolutam obligationem.l.1.in princi. ff. de pi-
gno,non illa quæ nunq̃ fuerunt ſua, licet poſt eius mortem acqui
ſita fuerint per hæredem,ut dicta.l.Paulus. Hic uerò ex deductis
& probatis non apparet, ꝙ ille Ioannes debitor principalis ha-
buerit aliquod dñium directum, vel utile, ſeu quaſi dñium, ex
quo non eſt probatus titulus nec poſſeſſio longiſſimi temporis;
ſed longi dumtaxat, poſito ēt ꝙ dicti teſtes probent longā poſ-
ſeſſionē ipſius,licet contrariū dicatur. ꝙ aūt iſte uideatur inten-
taſſe hypo.& non ſaluianū interdictū,in quo ſufficit probare poſ
ſeſſionē autoris,ſatis colligitur ex concluſione libelli,quæ debet
attendi,iux.no.in l.Aurelius.§.ſticho.ff.de lib. leg. Nā petit decla
rari petiā terræ, de qua agitur fuiſſe in bonis dicti Ioannis, quod
eſt neceſſariū in hypo.non in Saluiano interdicto; non aūt ipſum
tenuiſſe & poſſediſſe,licet in narratione hoc poſuerit; ſed magis
inſpicitur concluſio,vt not.in d.§.ſticho. utrū aūt deductis tēpo-
ribus deducendis decurſum fuerit legitimū tēpus ad præſcriptio
nē neceſſariū, & an uetus ſtatutū vel nouum locū habeat in caſu
nr̃o, ex cā proſequi omitto; quia neq; eſt neceſſarium pro inten-
tione dicti rei & poſſeſſoris, cū ſupraſcripta ſibi ſufficiant. l. qui
accuſare.C.de eden. ſed unū non omitto, ꝙ præſuppoſito ꝙ lo-
cus ſit ueteri ſtatuto in hac præſcriptione,ſm ꝙ ia hyppothe.ſuf
ficiebat tp̃s.30.ann. & ꝙ illud tp̃s ſit decurſum deducto tēpore,
quo dictus dñs Antonius ſtetit in carceribus pp decretum dñi
3 Mant.†Non eſt dicendum, ꝙ.n.debeat deduci tp̃s quo ſtetit ab-
ſens, & in poteſtaria; qm̃ talis præſcriptio longiſſimi tp̃is & ēt lō
gi currit ꝫ abſentem & ignorantem.l.fi.C.de præſc.long.tempo.
& C.de præſc.30.ann.l.ſicut.nec obuiat ſtatutum Mantuæ; quia
loquitur de illo qui abeſt ex cā neceſſaria; vt patet ex eius teno-
re, ſed hic dicitur ꝙ aberat ex cauſa uoluntaria cum ſuo commo
do, & honore; & ſic eſt ſibi imputandum quare non miſit procu
ratorem ad interrūpendum præſcriptionē.ff.de diuer. & tempo.
præſcrip.l.1.ubi caſus.nec ēt eſt ſufficiens ad impetrandū reſtitu
tionem talis uoluntaria abſentia.iux.plenè not.ff. de in integ.re-
ſti.l.fin.per gl. & docto. Similiter nec prætenſa ignorantia alleg.
ꝙ ignorabat ſororem ſuam, cuius dicit ſe hæredem,fuiſſe credi-
tricem hæredem mariti de dicta dote,quod non potuit eſſe iuſta
ignorantia poſtquā fecit ſe hæredē illius,quia debuit inueſtigare
iura illius ad effectū agendi;licet aliud ſit quantū ad effectū exci-
piendi.iux. ea quæ habentur. in l. qui in ius alterius. ff. de regul.
iu.& quia uerisimile eſt quod ſciuerit facta ſororia.l.octaui.ff.un
de cogna.& quia poſito ꝙ aliquando ignoraſſet, ſi poſtea perue
nit ad eius notitiam ante completam præſcriptionem, & potuit
eam interrumpere, & non interrumpit, ſed permiſit eam cōple-
ri, ſibi imputet, qm̃ tempus negligentiæ abſorbet tempus igno-
rantiæ,ut ad illud non poſſit peti reſtitutio in integrum,vt dedu-
catur de præſcrip. iux.plenè not.in l. quod tempore. C.de teſta-
ment.mili.ff.quib.ex cau.maio.l.ab hoſtibus.§.ſed quod ſimplici
ter. & iſta pro nunc dicta ſufficiant.

SVMMARIA.

1 *Inſtrumentum dubium,in quo non apparet de certa & efficaci cauſa, nō meretur executionem.*

2 *Inſtrumentum ſi continet cauſam,quæ poteſt eſſe efficax & turpis tanquam probatio non releuat producentem.*

3 *Probatio dubia quæ pōt ſe habere ad eſſe & non eſſe,non releuat probantem.*

4 *Teſtes ſingulares alii conteſtantes contrauenientibus faciunt probationem,præſertim in probanda ſimulatione contractus.*

5 *Iudicium executiuum licet ſit ſummarium habet ſuam inſtantiam ſicut ordinarium,& in eo habet locum iuriſdictionis præoccupatio,ſicut in ordinario.*

CONSILIVM CLXIX.

IN Chriſti nomine Amen. ¶Viſo puncto
& dubio ſupra
ſcripto. Ac ēt uiſo & examinato vtroq; pceſſu tā pri
cipalis cāæ, q̃ appellatiōis,nec nō dictis teſtiū exami
natorum in hac cauſa. Vr̃ finaliter dicendum ſuperfluis omiſſis,
& inſpecta ueritate quæ luce clarius pt iudici apparere. Et quam
quilibet bonus iudex defenſare debet toto conatu; qm̃ ad nihil
aliud poſitus eſt,niſi ut ueritatem tueatur.ff. ſi quis cau.l.ſi eum.
§.j.ff.de proba.l.ſi.C.de eden.l.2.in fi. & ibi no.in fi. gl.quæ inci-
pit,officio.& in Auth.de tabel.in prin. Quòd iudex app̃onis de-
beat reuocare quicquid factum eſt per iudicem primæ cauſæ, &
præfatis petentibus debeat ſilentium imponere ſuper dicto præ-
tēſo inſtr̃o obl̃onis pluribus de cauſis omiſſo ordine dubiorum
1 ī.formatorum. ¶†Et primò,quia dictū inſtr̃m non vr̃ continere
cauſam probabilem & efficacem ad obligandum; dicit.n.ex pre-
tio & ex mercato, & ſol̃one quatuor centum auri &c. quæ uerba
uerba ſunt obſcura,& poſſent pluribus modis intelligi,& inter-
pretari.ſ.ꝙ eis mutuauerit,uel ꝙ pro eis alteri ſoluit,uel promi-
ſit, uel ex cauſa honeſta, ſeu turpi & inhoneſta; prout re uera dr̃
hic fuiſſe, ſm ꝙ ex pluribus colligitur; quia ut dr̃ fecerat quandā
promiſſionem officialibus pro dictis promiſſoribus ut decapita-
rent quendam eorum inimicum, quem captum habebant, quod
fuit turpiſſimum ēt ſi ille erat culpabilis.ff.de calum.l.j.& per to
tum.C.de pœna iud.auth.nouo iure.& per totum.C.qñ prou. nō
eſt neceſ.l.uenales.cum ſi.quia iudex tenebatur hoc facere ex ſuo
officio,ſi erat culpabilis; ideo turpiter recipiebat.l.fin. de condi.
ob tur.cām per quod tollitur allegatio facta per aduocatum alte
rius partis,qui dicit hoc fuiſſe licitum; quod falſiſſimum eſt, & ꝫ
omnia iura. Neſcit tñ negare, quin fuerit facta ex iſta cā,licèt di-
cat eam non fuiſſe turpem; & dicit eam fuiſſe impletam,quia ille
fuit decapitatus,nec apparet an ille fuerit culpabilis,uel non,nec
præſumitur pro ſnĩa niſi quantum ad illum ꝫ quem lata eſt, non
quantum ad alias perſonas. C. res inter alios acta. per totum.
2 ¶†Cum igitur ad propoſitum redeundo, uerba prædicta ſint du
bia & obſcura; q̄ a pluribus modis pñt intelligi.l.ſi ita fidei.ff.de
iure fiſci.& pñt continere non ſolum cām efficacem ad obligan-
dum,ſed ēt inefficacem, non dr̃ præfatum inſtr̃m continere legi-
timam & ſufficientem cauſam ad obligādum,& per ꝯñs ex eo nō
reſultat efficax obl̃o; imo obſtat doli exceptio, ac ſi nullam cām
contineret, cum ſtipl̃o & promiſſio non obliget niſi contineat
2 cauſam obligatoriam^a.ff.de doli exce.l.2.§.circa. & quia ex teno
re inſtr̃i producti hoc ꝯſtabat iudici, & per ꝯñs ut iudici non fuit
neceſſarium per partem opponi, ſed ipſe iudex ex officio debuit
petētem repellere.iux.no. per Bar. in l.eum qui ita.§.qui ita.ff.de
uerb.obl.& quod no.gl.in l.ubi pactum.C.de tranſac.& in l.1.ff.
offi.aſſeſſo.& per Inn.in c.conſtitutum.de fil.presby.& quod no.
gl.in l.2.§.quod ſi actor.C.de iur.calum.quæ incipit.ꝑ hoc. Nec
ob.ſi dicatur debere ſufficere ad intentionem petentium,ꝙ dicta
uerba pñt importare cauſam efficacem; quia imo dicendum eſt
econuerſo,ꝙ ſufficere debet ad intentionem reorum, ꝫ quos di-
ctum inſtr̃m inducitur ad probandū ꝙ poſſint continere cauſam
3 inefficacem.†cùm dubia probatio,quæ pt ſe habere ad eſſe & non
eſſe,non releuet probantem.l.non hoc. ff. unde cogna. & in c. in
pñtia.de prob. unde ſicut ſi teſtes producti ad probandum inten-
tionem prædictorum dixiſſent dicta uerba, non probarent eam
ratione prædicta;ita & inſtr̃m continens ea non probat.arg.C.de
fide inſtru.l.in exercendis. ¶Secunda ratio manifeſta & euidens,
quare debeāt reuocari geſta per primum iudicem,eſt ꝙ huic de-
bito & etiam hypothecæ fuit præſcriptum,poſito quòd fuiſſet ef
ficax,cùm a tp̃e inſtr̃i confecti uſque nunc lapſum ſit tp̃s 50.ann.
& ultra.l.cum notiſſimi.C.de præſcrip.30.ann. Nec obſtat ſtatu-
tum Pergami, quod diſponit certa tempora deducēda de præſcri
ptionibus; quia dr̃ ꝙ fuit noniter factū iam ſunt duo anni. ¶Vñ
cum tunc iam eſſet decurſa & completa præſcriptio, & ex ea q̄ſi-
ta parti exceptio, ſtatutum prædictum generale quod tendit ad
exceptionem præſcrip. tollendam, non extenditur ad illam præ-
ſcrip.ita determinat expreſſè Bar.in l.omnes populi.ff.de iuſti. &
iur.in 5.q.principali.q.vlti.in qua tractat,an ſtatuta trahantur ad
præterita.& determinat in illa ultima q. ꝙ ſi in ſtatuto nō dr̃ hoc
expreſſe,ꝙ ad præterita trahatur & tendit ad tollēdum exceptio-
nem; ſi quidem exceptio erat iam orta tempore conditi ſtatuti,
ad caſum illum ſtatutum non extenditur. per l. cauſas uel lites.
C.de tranſac. Sed ſi erat in actu oriendi, ſecus; quia impedit eam
nriri,quod facilius fit, quàm orta tollatur. argu.l. patre furioſo.
ff.de his qui ſunt ſui uel alie.iur.& licet D.aduocatus alterius par
tis alleget illud dictum Bar.in præfata.5.q.vlti. pro ſe. tamē Bar.
expreſſè & clarè determinat ꝫ ſe,& decidit hoc dubium.ſ.ꝙ præ-

a ¶Obligatoriā ſcī qd ſi ſit ad liberandum an ſine cā teneat. uide do.Pet. Paul Cor. in cōſ.67. nu.4. in 4. parte.

ſtatutum nihil operaẽ in hac præſcriptione iã completa tpe: quo fuit editũ. Plus ẽt idem Bar. determinat in ea.q.5.in 1.q. huius articuli ꝙ ẽt ſi contineret expſſe in ſtatuto ꝙ extendat ad pterita, atẽ nõ extẽderet ad præterita deciſa & determinata p ſniam, trãſactionẽ, iuſſum, uel pſcriptionẽ. & iſte ultimus eſt caſus nr̃. ff. ad Tertul.l.1.§.fi. Nec obſtant no. p Bar. in l.naturaliter.ff. de uſuc. & c.tranſmiſſa.de pſcri.alle. p aduocatũ partis aduerſæ; qa loquũtur qñ tpe guerræ uel peſtis ius nõ reddit in ciuitate, quod hic ut dr̃ non fuit tpibus comprehenſis in ſtatuto; & poſito qđ fuiſſet, non fuit de hoc facta fides in hoc iudicio, p quem ẽt tollit alia allegatio facta p aduocatũ.ſ.ꝙ p pſcriptionẽ longiſſimi tpis actio non tollit ipſo iure, ſed parat aduerſus eã exceptio, & qđ dicta exceptio fuit ſublata p ſtatutũ. Nã imo non fuit ſublata, put determinat Bar. in loco præalle. qa cum ſtatutũ ſit generale, non eſt uериſimile ꝙ uoluerit tollere ius alteri qſitũ, poſtq ſatis pt operari in illis, in qbus non eſt qſitum, ſed ſperaẽ qri; licet ſpãliter ſtatuendo potuiſſent tollere ius qſitum.l.antiocenſium.ff. de priui. cred.l.totiẽs.ff. de pollic. Ita dicit ibi Bar. & in l.ambitioſa de decre.ab ordi.facien. licet pſatus D. aduocatus alle. Bar. pro ſe in dictis.ll. ſed ſi bene aduertaẽ & ꝯſideret caſus nr̃, facit expreſſè ꝯ ſe. Nec ẽt obſtat ſi dicaẽ, ꝙ hic per ceſſionariũ fuit interrupta pſcriptio ꝯ Ioannẽ de Lanzis qui fuit filius, & hæres unius ex duobus reis debendi, & ſic ẽt ꝯ alterum, & eius hæredes cenſetur interrupta.C.de duob.reis.l.fi. qa cũ ille ceſſionarius ſuccubuerit, ut dr̃ cum dicto Ioãne, non pt ille proceſſus allegari ad fauorem illorum petentium, ſed potius ad damnum. arg.ff. de excep.rei iud.l. euidẽter. cum ibi no. & quod in fi. no. Bar. in l.ſepulchri.ff. de ſepul.uiola.& l.ubi ceptum.ff. de iudi.

4 ¶ † Tertia rõ principalis eſt, quia hic plures euidentes adſunt coniecturæ, ꝙ ex dicto inſtrõ nihil debebaẽ huic Doratino; qa nullam pecuniam ſoluerat iſtis pmiſſoribus, nec alteri pro eis, ut patet ex dictis quamplurium teſtium, quorum plures dicũt audiuiſſe hoc a dicto Doratino, & ex liberatione quã fecit Leonardus filius eius de mãdato ut aſſeruit patris ſui p p cãm pdictã, & licet teſtes uideãtur eſſe ſingulares, & ſic non faciant directã pbationem, tñ cõcurrentibus alijs indicijs & pſumptionibus, ſ. lapſu tanti tpis, ꝙ ẽt ſi pſcriptionem non induceret, inducit tñ pſumptionẽ, q iũcta cum alijs pſumptionibus ſufficit ad plenã pbationem inducendam.l.procula.ff. de proba. prudenter alleg. p aduocatum reorum; iunctis ẽt his q uulgariter dñr in loco, ꝙ iſta promiſſio facta fuit ob illam cãm de qua ſ. & attento quod plene probare aliqđ, nihil aliud eſt quàm iudicẽ ad

a ¶ Inducere. adde idẽ per d. Bar. Soz. in cõſil. 189. in uer. ex quibus oibus. in fi. in 2. parte. & in conſ. 89. in fi 6. col in 1. parte.

b ¶ Arbitrio. adde idẽ p d. Bar. Soz. in cõſ. 161. uer. præterea ẽt circa fi. in 2. parte.

a indubitatam fidẽ adducere ᵃ iux. no. p Bar. in l. admonẽdi.ff. de iureiur. non ſolum p teſtes directò probantes, ſed ẽt per indicia & pſumptiones; quia nõ debet iudex ad unam ſpeciem probationis animum ſuum alligare, ſed argumẽtis, & teſtibus ipſum informare, & his q apertiora ſunt & uериſimiliora.ff. de teſti.l.3.§.eiuſdẽ quoq;. & l.ob carmen.§.fi. qa pbationes multũ dependent ex aĩo
b iudicis, & eius arbitrio ᵇ.d.l.3.§.eo magis.ff. de teſti. & qđ no. Bar. in l.ſi qñ in fi.ff. de ui & ui arma. Ideirco dicendũ eſt, ꝙ licet ex pdictis non reſultaret directa pbõ, reſultat tñ adeo adminiculata, ꝙ ſufficit ad intentionẽ maximẽ reorũ fundandã, ut l.ne c.fi. de ſucceſ.ab inteſt. ubi caſus facit.l.indicia.C. de rei uen. Ex qbus iudex diſcretus in ſe cogitet & pſcruteẽ, utrum in aĩo ſuo remaneat clarus, certus, & ĩdubitatus ex his q corã eo pducta ſunt, ꝙ iſtud debitũ non ſit efficax, & ꝙ fuit ꝯctũ ex cã turpi; & ſi ita tenet in aĩo ſuo, prout tenere debet, poſtpoſita.n. affectione debet ſine dubio facere qđ dixi; qa pro eis facit diſpõ iuris cõis de qua ſ. dixi, & ẽt ſtatuti pdicti quod uult ex leuibus pſumptionibus pbari ſimulationem, & iſtæ non ſunt leues, imo urgentes. Nec obſtant allegata in ꝯriũ de l.poſt ꝯctum.ff. de dona. Nam ad pbandã donationem factam in fraudẽ criminis fateor ꝙ oportet pbare crimẽ, ſed nos loqmur de probanda ſimulatione in qua ſufficit probare p coniecturas, ꝙ unũ fuit actum apparenter, aliud exiſtenter. ſ. ꝙ nihil ſit, & ita fuit hic.l. imaginaria.ff. de reg.iur.ff. de ꝯhẽ.emp.l.nuda, cum ſi. & eſt ſciendum, ꝙ licet in liberatione facta p Leonardum iſtis de foreſtis reſeruauerit ſibi iura ꝯ hæredes correi, hoc non habuit uitiare liberationem quantum ad dictos de foreſtis; quia pt unus de correis liberari ẽt per acceptilationem reſeruato iure ꝯ alterum, prout no. Bar. in l.ex duobus. in 3.q.ff. de duob. reis. & l.& per iuſiuran.§.ſi legatorum.ff. de accepti. ad quod facit.l. in his.§.1. cum ibi not.ff. de ſolutio. illud etiam notãdum, ꝙ iudiciũ executiuum, licet ſit ſummarium, & in eo lis nõ conteſteẽ, nihilominus iudicium eſt, & habet ſuam inſtãtiã, ſicut ordinariũ, ut no. Bal. in l.1.poſt prin.C. de iura.calum. Ideò in eo ita locum habet præoccupatio iuriſdictionis, ſicut in ordinario.l.ſi iudex poſtq.ff. de iudi. Poſtremò uĩ poſſe opponi contra proceſſum, ꝙ ad executionem inſtrumenti non liquidi non debet procedi, niſi prius liquidetur. ut not. Bal. in l.2.C. de exceptio, rei iudi. unde debuit hic liquidari ꝙ iſti petẽtes eſſent filij & hæredes illius Doratini, quod factũ non fuit; ideo uidetur executio nulla, per ea quæ not. Bar. in l.multum.ff. de conditio. & demon. cum ſimilibus.

SVMMARIA.

1 *Depoſitum efficitur uerum per fictam numerationem, puta conuertendo nomen debitum in aliud, contra quod non datur compenſatio.*

2 *Nomen debitoris qui uendidit & promiſit indemnem conſeruare emptorem, debet ſuſtinere eum fuiſſe uerũ debitorem, non autem quod ſit ſoluendo.*

3 *Ceſſionarius ſi perdit cauſam, non tenetur cedens non uocatus, ſicut in euictione.*

CONSILIVM CLXX.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſo pũcto ſupraſcripto notandum eſt pro euidentia eius de quo quæritur, ꝙ prima allegatio quam facit dictus Petrus quòd hic re vera nulla interuenit pecunia, poſito quòd de ſe hoc eſſet verum; non tamen ſibi prodeſt in aliquo; † quia cum ipſemet 1
fateatur ꝙ illud inſtrm depoſiti deſcendat ex quadam ceſſione actionis factæ ꝯ duos debitores cedentis ex cauſa venditionis p pretio & nomine pretij librarum. 185. quas quidem libras confeſſus eſt dictus Petrus ſe habere & tenere ex cauſa depoſiti, licet non interuenerit vera numeratio, cẽſetur interueniſſe ficta; quia fingitur Petrus eas per prius ſoluiſſe dicto campologo pro pretio actionis emptæ & factæ ceſſionis, & poſtea incontinenti fingitur, Campologus eaſdem retradidiſſe Petro ex cauſa depoſiti, quod tantundem valet ad conſtituendum uerũ depoſitum, ac ſi vera numeratio interueniſſet, cùm obligationis non defecerit ſubſtantia; quia debitum ex vna cauſa poteſt conuerti in aliam cãm per indirectum, ſiue pecunia eſſet parata ſolutioni, ſiue non C.ſi cer.peta.l.ex ſi pretio. & etiã per pactũ, ſi parata erat ſolutioni.l.ſingularia.ff. eodem titu. Hic aũt in inſtrumento depoſiti cõtinetur ſtipulatio, vtputa quia notarij ſolẽt vtplurimum in ſuis inſtrumentis apponere; iux. no. per Bar. in l.a. in fi.C. de condi. ob cauſam. Dicendum eſt ergo ꝙ hic fuit verum depoſitum, licèt ficta interuenerit numeratio; nec iſta ſunt inter ſe contraria, ut patet in poſ. & dñio, quæ per traditionẽ acquirũtur.C. de pactis. l.traditionibus. & poteſt interuenire ficta traditio, & benè erit vera poſſeſſio & uerũ dñium, vt no. per Bar. in l.quod meo. in prin. ff. de acq.poſſe. & hæc inueſtigatio eſt vtilis propter id quod infra dicam de natura veri depoſiti, q eſt ꝙ aduerſus repetitionem eius nõ admittitur exceptio cõpenſationis, & ſic malè fuit hæc recepta & admiſſa.C. depo.l.fi.&.ſ. dicã. ¶ † Secundò præmittendũ 2
fore exiſtimo, ꝙ qui vendit nomẽ debitoris, non teneẽ pſtare illũ fore locupletẽ vel ſoluẽdo, ſed dũtaxat ipſum fore verũ debitorẽ, & ſine exceptione.ff. de hære.vel actio.uendi.l.ſi nomẽ. ex quo ſequiẽ, ꝙ exceptio appoſita per dictũ Petrũ ꝙ illi non ſunt ſoluẽdo, alio nõ dato nõ eſt legitima, nec fuit admittenda. facit.l.inter cauſas.§.abeſſe.ff. mandati. ¶ Tertiò pmittẽdũ eſt, ꝙ ſtipulatio ſimpliciter interpoſita ſup aliquo ꝯctu dẽt intelligi ſm naturã illius ꝯctus, nec aliter obligat vel in plus q obligaret ipſe ꝯctus, ſi ſtipulatio interpoſita non fuit, niſi aliud ſpecialiter fuerit actũ, ff. de leg.1.l.ſi legati ſer.noie. ſm vnã lecturã. & ibi per Bar. & ff. de vſuris.l.ſi ſtipulatus. ex quo ſequiẽ ꝙ illa exceptio per dictũ Petrũ oppoſita, ꝙ dictus Cãpolongus promiſit dicto Petro defendere & guarentare & indẽnẽ cõſeruare &c. ẽt ſi pbatũ hoc foret nõ prodeſt opponẽti q̃tum ad id ꝙ dicit illos fore nõ ſoluẽdo, quia nõ cenſeẽ Cãpolongus per dicta verba ſe obligaſſe ad pſtandũ eos idoneos & ſoluẽdo, cũ illud non ſit de natura ꝯctus, vt ſ. dixi; ſed ſolũ ꝙ ſint veri debitores & ſine exceptione, cùm verba pdicta poſſint ad hoc reſtringi. Reſtat nunc videre de illa exceptiõe, q opponit dictus Petrus ꝙ illi negãt ſe debitores, & ꝙ dictus Campologus nõ oſtẽdit ipſos fore debitores, niſi p ſuos libros quibus nõ creditur de tãta ſumma. Et dicit ſe non teneri aliter oſtendere; ſed pars aduerſa ꝯrium dicit, & certè præfatus Cãpolongus dixit mihi oretenus ſe poſſe probare per legitimos teſtes vltra ſuos libros, ꝙ ſi eſt fruſtra ſuper hoc laboratur; ſed eſt uidendũ, poſito ꝙ hoc nõ diceret, an dicta exceptio fuerit bñ appoſita in hoc iudicio, in quo repetiẽ depoſitum ea forma, qua ſ. in pũcto præmittitur. Ad quod breuiter dicendũ eſt, ꝙ nõ pluri-

3 bus rõnibus. Primò †quia oppoſita inepte, non.n.ſufficiebat dicere ꝙ Cãpolongus tenet ipſum defendere, & guarentare in actione ceſſa.i.oſtendere ꝙ illi, ꝯ quos facta ſit ceſſio, ſint ueri debitores aſr ꝗ ꝑ libros ſuos ſi expedit; quantũ ad excludẽdũ ipſum Campolongum ab agendo depoſiti iure cõpenſationis unius obl'onis ad alterã, cum illa obl'o Campolongi ſit obl'o facti; patet, qa obl'o Petri eſt obl'o quantitatis, qa ↄpẽſatio locũ nõ habet niſi de quantitate ad quantitatẽ, non de quantitate ad factum, ſeu ad ſpẽm.l.ſi ↄuenirent.& ibi no.in prin.ff. de pig.act.ſed debebat ſubiungere in ſua exceptione & ẽt ꝓbare, ꝙ dictus Cãpolongus reqſitus a d. Petro in lite mota ꝑ ipſum Petrũ ꝯ illos debitores, ut defenderet & guarentaret .i. oñderet illos eſſe ueros debitores, cũ illi negent ſe eſſe, hoc fecit, ꝑ ꝙ ꝓfatus Petrus perdidit cãm, qa illi fuerunt abſoluti; tunc.n. oppoſuiſſet ↄpẽſationẽ.ſ.de quantitate ad quantitatẽ, ꝗ poſt morã d. Campolongi ſucceſſiſſet in obl'one facti.l.ſi qs ab alio.§.1.ff.de reg.iur.ſed hic minime factũ eſt, nec credo ꝙ d. Cãpolongus fuerit unꝗ requiſitus l'time, ꝙ hoc faceret; iõ non tenet nec teneri pt d. Petro ad quantitatẽ, ex eo ꝙ non fecerit qđ facere debebat, ſed ſolũ tenet ad factum. Non ergo pt excludi excep.ↄpenſationis; & ſi d. Petrus egiſſet iure ceſſo, & ꝑdidiſſet cauſam, non teneretur Cãpolongus, ſi nõ fuit reqſitus ut defenderet, ſicut dicimus in cã euictionis.ff.de act.empt.l. ſi fundo.§.fi. ↄſtat autem excep. ineptã, & non excludentẽ fore repellendã.ff.de flumi.l.1.§.1.ff.de leg.1.l.Titiæ.cũ ibi no.& ꝑ Bar.in l.j.ff.de excep. ſicut & actionem.l.1.ff.ſi menſor.fal.mo.dix.ff.de accept.l.1.

S V M M A R I A.

1 *Statuto ſtante ꝙ mulier non poſſit alienare immobilia, poteſt tamen renunciare donationi factæ ſibi, antequam illi donationi conſentiat, etiam ſi extraneus pro ea conſenſerit.*

2 *Legatum acquiritur ignoranti, licèt reuocabiliter.*

3 *Nec prodeſt renunciati ſi poſtea acceptet donationem.*

CONSILIVM CLXXI.

1 IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ †In caſu pñti, uiſis omnib' de quibus ſ. uř dicẽdũ, ꝙ ſi ↄſtaret uel appareret dictã D. Margaritam ſemel acceptaſſe dictã do. antequã feciſſet dictam renunciationem, non potuiſſet poſtea ei renunciare obſtante ſtatuto.ſ. proximè relato, qđ incipit. mulierũ. qm̃ bona fuiſſent iam effecta ſua quo ad proprietatem, tanꝗ ſibi tradita ꝑ retentionẽ uſufru.C. de dona.l.qſqs. & qa ↄſtituit ſe donator illius noie poſſidere.l.ꝙ meo.in prin.ff.de ac.poſ.niſi dicamus ſtatutũ ꝓdictũ non hre locũ in caſu nr̃o, ubi filia donataria patri donatori eadẽ bona donata redonauit, quaſi hæc dona. magis priuilegiata cenſeat, ꝗ ſi facta fuiſſet alteri ꝗ donatori, uel de aliis bonis ꝗ de donatis ar.ff.mandati.l.ſi uerò nõ remunerãdi.§. inde papi.in fi.& qđ no.in l.ſi fundũ.ꝑ fideicõmiſ.in prin.ff.de leg.1.non tñ hoc affirmo, ſed ſub dubio relinquo. Sed ſi non apparet ipſam vnꝗ ꝑ pri' acceptaſſe quẽ puto cẽ caſum de quo principalr dubitat, tũc ſibi nullũ ius erat ꝗſitũ in re ꝑ ꝓdictã dona. nec de iure cõi. ff.de neg. ge.l.ſi ego.cũ ibi no.in gl.& in c.ſi tibi abſenti. in prin. de ꝓben.li.6. Nec ex forma ſtatuti de quo.ſ. qđ incipit ſi qs uel ut nuncius &c. Cũ illud reqrat illum, cuius noie recipit, conſentire, ut patet añ finẽ ibi. ↄſentiente illo &c.& ꝑ pea ſecuta refutatione ꝯ ꝓdictã perinde eſt ac ſi dicta dona. facta nõ fuiſſet.ff.de leg.j.l.legatarius.§.1.& l.ſi tibi hõ.§.cũ ſeruus.& ff.ſi cer.pe.l. proinde.cũ ſiſi. ſi.n. hæc eſt in legatario, cui ꝗſitũ erat ius & ẽt ignoranti, licet & non pfectè uel irreuocabiliter, ſed reuocabiliter.l. cũ pr.§.ſundo.ff.de leg.2. quantofortius in donatario, cui nullũ ius ꝗrit anteꝗ ſuũ pſtet aſſenſum.d.l.ſi ego.ff.de neg. ge.& ſi hoc eſt, ꝙ nullum ius ſibi ꝗſitum erat añ ratihabitionẽ, ſeq ꝙ ſtatutum de quo ſ. quod incipit mulierum, locũ non habet qm̃ illud loqr in rebus quæ ſunt ipſarum mulierũ, ut patet ibi dum dicit in quibuſcunque bonis immobili. ipſius mulieris &c. qa genitiuus caſus ſignificat

2 dñium.l.2.ff.de relig.& uo.ꝑ Bar.ff.de ope.no.nun.ſu ꝑ rub. Sed iſta non erant in dñio dictæ dñæ, & ſic nec eius dicebantur añ dictã ratihabitionem; ergo &c. Nam ubi ceſſant uerba ſtatuti, ſiſt & ſtatuti diſpoſitio.ff.de dam.infe.l.4.§.totiens, nec mirum ſi facilius poteſt repudiari quærendum, ꝗ abdicare a ſe quæſitũ.ff. quæ in frau.credito.l.quia autem.in prin.ff.de dona.inter uirũ & uxo.

3 l.ſi ſponſus.§.ſi maritus. †Nec ob.ff.de rebus eorum.l.magis puto.§.fundum. quia loquitur in legato quod acqui. fuit ignoranti, licèt reuocabiliter, cùm pendeat ex uoluntate unius tantum, ſcilicet teſtatoris; nos loquimur in dona. quæ non acqui. etiã reuocabiliter niſi ſcienti & conſentienti, cũ ſit ꝯctus, & ſic pendet ex uoluntate duorũ, iõ repudiatio legati dicitur alienatio, meritò non põt fieri a pupillo ſine tuto.& iudi.auct. Sed repudiatio donationis nondũ acquiſitæ non põt dici alienatio, ut colligitur ex d.§. fundũ. a ꝯrio ſenſu; unde poſſet dici ſtatutũ illud bene habere locũ in legato rei immobilis relicto mulieri de re teſtatoris, ut mulier non poſſit ei renunciare propter dictũ ſtatutũ per illũ.§. nõ in donatione per alium recepta ſuo nomine, & econtra põt dici ꝙ licèt minor.25. non poſſit rẽ immobilem alienare ſine decreto iudicis; ſi tñ alius non dico cura, ſed extraneus recepiſſet donationẽ de re immobi. ſuo noie, poſſet ipſam non ratificare, ſed repudiare, & ualeret mero iure ſine iudi. decre. ſi curatorẽ non hẽbat; quia non eſſet alienatio, per illũ tex. a ꝯrio ſenſu; iõ dixi de extraneo, quia curator acquireret ſibi utile dñium ẽt ignoranti, ſicut & utilem actionẽ perſonalẽ.l.cũ qui.§.pe.ff.de conſti.pec.& ſic eſſet idem quod in legato. Item iõ dixi ſi curatorẽ non haberet; quia ſi haberet, non poſſet ſine eo; non ex eo quod dicta repudiatio eſſet alienatio, quia imo non eſſet propter id quod dixi, ſed ex eo quod tunc æquiparatur pupillo qui non hẽt legitimã adminiſtrationẽ bonorũ.l.ſi curatorẽ habens.C.de in integ.reſtitu.& ſic non ſolũ actus cõtinẽtes alienationẽ facere põt, ſed nec alios præiudiciales.ff.de iureiu.l.iuſſu.& l.ſi ad pecunias.§.1. ſtatutũ uerò de quo.ſ. ſolũ prohibet actus pertinentes ad alienationẽ, non aũt gñaliter oẽs actus præiudiciales; quia potuit acquirere & non acquiſiuit, & ſic non potuiſſet fieri ab ea quæ legitimã adminiſtrationẽ bonorũ non habuiſſet; ab iſta tñ quæ hẽbat, cum eſſet adulta, fieri potuit patri ſuo; quia in hoc ẽt patri conſenſit, & quia nõ erat in eius ptãte cũ eſſet emancipata, qm̃ alienationẽ non continet, cum nondũ eſſet quæſita, & ſic non eſt ꝯ dictũ ſtatutum ut ſuperius dixi. Nec ob. ſi dicatur imo uř fuiſſe quæſita dictæ Margaritæ ipſo iure ẽt ignoranti propter ſtatutũ de quo.ſ. qđ incipit ſi quis. ut ſic aliquid addat ad ius cõe, aliàs uidereř ſuperfluũ; & ſic quod ibi dř conſentiente illo &c. debeat intelligi quantum ad perfectã & irreuocabilẽ acquiſitionẽ. Sed primaria & reuocabilis fiat ipſo iure ẽt ignorãti, ſicut fit legatario de re legata; & ſic per iſtud ſtatutũ cõparentur legatis dictæ receptionis, ꝗ alieno noie fiunt. Sed ad hoc rñdetur, ꝙ imo iſta nõ fuit intentio dicti ſtatuti, ſi bene inſpiciatur; nã & ſine hoc quod dixi, tria de nouo inducit ultra ius cõe. ¶Primũ eſt in actiõe perſonali, ꝗ quis recipit noie alterius; nã de iure cõi non acquirit illi cuius noie recipitur ſine ceſſione, ſed acqui. ipſi recipienti, ꝗ cedere tenet.l.poſſeſſio quoque.§.& ſi poſſeſſio.ff.de acq.poſſ. ſed per iſtud ſtatutũ efficitur, ut ipſo iure acquiratur ſine ceſſione gñaliter & regulariter, cùm tñ de iure cõi hoc non ſit, niſi cũ ille ꝗ tenet cedere non reperit. ff.de iuſti.l.2.i fi.cũ.l.ſe. Itẽ ſcđ ꝺ addit qa de iure cõi poſt ceſſionẽ acquirit utilis directa uerò remanet penes cedentẽ ꝗ obligationẽ ꝯxit a cuius oſſibus nõ fuit ſeparata, ꝗ põt per eũ intẽtari non obſtante ceſſione, pter ꝗ in caſibus poſitis.C.de noua.l.3.ff.de peculio.l.quis ergo caſus.& l.3.ff.ꝓ ſocio. Sed per iſtud ſtatutum efficit ut directa actio ẽt ꝗratur recta uia illi cuius noie recipit, ac ſi ipſe perſonaliter ꝯxiſſet, & ꝙ nihil acquiraſ ipſi recipiẽti noie alieno nec aliquid apud eũ remaneat, ut manifeſtè colligit ex uerbis dicti ſtatuti in locis.ſ. per me ſignatis; ſicut ↄtingit, cũ filiusf. uel ſeruus ſtipulaſ noie dñi.d.l.cũ qui.in fi.ff.de ↄſti. pecu. Et ſic iſtud ſtatutũ in hoc quẽlibet extraneũ recipientẽ noie alteri' cõparat & æqparat filiofa. & ſeruo, penes quos erat obligatio, imo uox eorũ dicebaſ uox pr̃is uel dñi. Inſti.de inuti.ſtip.§.ei q. ¶Itẽ & tertiò operaſ dictũ ſtatutũ ultra ius cõe; quia uult ꝙ nõ ſit niſi a qualiter uerba ſtipulationis cõcipiant, ſicut qñ ſeru' uel filiusfa. ſtipulaſ uel ꝯhit, ut dicũt doc. in d.l.cũ qui.§.pe. cũ tñ de iure cõi, quia extraneus ſtipulaſ noie alterius magna nis eſt, quia ſi uerba obligatiua cõferant in perſonã ſtipulãtis & executiua in perſonã illius cui ſtipulaſ, ut ꝓmittis mihi dare illi, põt ualere ſtipu. ſi uel mea intereſt, uel ſtipulor illius noie tanꝗ procurator uel neg. geſtor.l.ſtipulatio iſta.§.itẽ ſi inſulã.ff.de uer.ob.ff.de leg.1.l.huiuſmodi.in prin.cũ ibi no. ſecus ſi utraq; uerba in perſona illius, cuius noie uel cui ſtipulatur, concipiantur, ut dicunt doc. in §.alteri.cũ ſeq.in l.ſtipulatio iſta.ff.de uerb.obl. per l. quæcunq; gerimus.ff.de actio.& obli.niſi ſit legitimus adminiſtrator qui ſtipulaſ.d.l.cũ quo.§.pe.cũ ibi no. per iſtud uerò ſtatutũ efficiſ, ꝙ ꝗcũq; ſit ſtipulator & ꝗlitercũq; cõcipiat, uerba ualet ſtipulatio et acqraſ illi cui' noie ſtipulaſ, oia tñ iſta uolũt ꝓcedere, ſi ille cui' noie ſtipulaſ uel ꝯhit, poſtea cõſentiat, uel ante uel ꝑ prius cõſen-

a ¶Dñiũ. ad de idẽ per do. Bar. So zi. in conſi. 242. nu. 7. in 2. parte. uide tñ per eũ in conſ. 404. nu. 11. in 3. parte ubi ponit ꝙ non ſemper impor tat dñium, de quo ẽt in conſ 24. nu. 6. & in conſi. 254. nu. 15. in 3. parte.

ſeras, poſtq́ ergo tũ operatur ſtatutũ vltra ius cõe, & ſic non redditur ſuperfluum, licet conſenſus illius requiratur, ſicut requirit de iure cõi, non eſt dicendum q̀ ẽt hoc voluerit ꝫ ius cõe vt acquiratur ignoranti, ſicut in legato; cùm fienda ſit interpretatio, ut quantominus poſſit deuiet a iure cõi. c. cum dilectus. de conſuet. & arg. eorum quæ nota. in l. ſi qñ in prin. C. de inoffi. teſta. ¶ Cõcluditur ergo dictam dñam Margaritam potuiſſe dictam donationem ſuo nomine receptã nõ acceptare, ſed repudiare, vt fecit, ſi non apparet ipſam per prius acceptaſſe non obſtante dicto ſtatuto de quo ſupra, quia ſibi nullũ ius erat quæſitum ante acceptationem, & per conſequens non fecit ꝫ dictum ſtatutum, quod prohibet alienationẽ bonorum mulieris quæ nõ alienauit bona ſua repudiando, ſed ſolum impediuit acquiſitionem ſibi fieri, & conſtat non eſſe eandem rationem lucra non facere, & damna ſen

3 tire. C. de codicil. l. fin. ¶ † Secundò concluditur ex his, q̀ ea quæ facta ſeu dicta ſunt poſt repudiationem præfatæ dñæ, pro non factis ſeu non dictis habentur. Nec potuiſſet poſtea mutare voluntatem & de nouo acceptare, poſtq̃ ſemel à ſe abdicauit ſine noua voluntate dona. ff. de ſolutio. l. diſpenſatorẽ. in fi. cum ibi not. cũ donator voluntatem mutauerit, ut in c. licet. de procura. lib. 6. & ad prædictorũ corroborationem, & ut iſta dña Margarita nõ debeat nunc audiri ſi vellet venire ꝫ dictam renunciationem, ponderanda ſunt uerba eius contenta poſt prin. inſtrumenti in loco ſupra aſſignato, ubi aſſeruit nunq̃ fuiſſe de intentione patris ſui dictam donationem facere. Et ſic quodam modo ipſum fuiſſe deceptum & dolo inductum. Et ſimiliter ſe nunquã fuiſſe intentionis, eam recipiendi vel ei aſſentire, & ſic affirmat ſe illam nunq̃ acceptaſſe per prius; vnde ſi nunc diceret contrarium, uĩ non eſſe audienda. C. de non nu. pecu. l. generaliter. Item ſunt ponderãda uerba eiuſdem inſtrĩ in alio loco, ſ. aſſignato ante fi. ubi iurauit corporaliter tactis ſcripturis ſe fore maiorem, & non uenire contra rationẽ minoris ætatis uel alia quæcunq;; unde ſimiliter contra proprium iuramentum non debet audiri. C. ſi minor ſe ma. dix. l. ſi alterius iuncto. c. cum contingat. de iureiur. & quod not. Bar. C. de non nume. pecu. l. fi. & Io. And. in c. quod ſemel. de regu. iu. in mercu. ne inde ſit auctor periurij.

S V M M A R I A.

1 *Notarius, cui imbreuiaturæ alterius notarii committuntur, non poteſt extendere imbreuiaturas ſine ſpeciali mandato iudicis.*

2 *Statuto diſponente q̀ notarius, cui alterius notarii committuntur inſtrumenta, poſſit apponere clauſulas conſuetas per dictũ notariũ, quomodo intelligatur.*

CONSILIVM CLXXII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Videtur dicendum † quòd dictus notarius cui dictæ imbreuiaturæ ſunt commiſſæ,

1 non poſſit facere dictas extenſiones virtute generalis commiſſionis factæ, ſed ſolum debeat ſcribere illud quod reperit

2 in imbreuiatura, nihil addito uel diminuto.[a] ut no. in Spec. de instru. edi. §. oſtenſo. uerſi. illud. & uerſi. titius autem cui facta eſt p̃dicta commiſſio &c. & hoc uĩ tenere Bar. in l. gallus. §. idem credendum. ff. de lib. & poſth. ſ. q̀ requiratur ſpecialis aucto. iudicis ad quem pertinet interpretatio dictarum imbreuiaturarum, quid ſub eis uoluerit notarius comprehendi ex p̃cedentibus & ſequẽtibus ſcripturis eiuſdẽ notarii. l. ſi ſeruus pluriũ. §. fi. ff. de lega. 1. iũcta. l. uoluntatis. C. de fideicom. & ita dicit eſſe in cõi uſu, licet Spec. ut ipſe Bar. refert. eo. §. oſtenſo. uerſi. quid ſi imbreuiatura. ſentiat ꝯtrium. ſ. q̀ notarius poſſit extendere a ſe ipſo ſine ſpeciali iudicis autoritate. Idem quod Bar. uĩ tenuiſſe Nicol. de Mata. ut refert Ioan. And. in additio. Specu. in d. uerſi. quid ſi imbreuiatura, in additio. quæ incipit & uerſi. ſequen. ſ. q̀ alius notarius q̃ ille, qui ſcripſit imbreuiaturam, nihil poſſit addere etiam ex ſcripturis eiuſdem notarij, ſed ipſe Ioan. And. dicit ibidem q̀ iſte eſt exceſſiuus rigor iur. & q̀ ſibi plus placet quod no. in ſequẽ. uerſi. ubi Spec. uĩ tenere, q̀ poſſit, licèt dicat tutius eſſe q̀ hat cũ ſpeciali iudicis autoritate. † Sed breuiter oĩa iſta procederent, nbi nõ eſſet ſtatutũ loquẽs in forma de qua ſupra; quia tũc gñalis cõmiſſio fit ſimpl̃r, & notarius cui fit cõmiſſio p̃ſtat ſimpl̃r iuramentũ ſm formã q̃ ponit Spe. in d. uerſ. illud. unde qa tũc extẽdendo ul tra q̃ reperiat ſcriptũ, uĩ facere ultra formã cõmiſſionis, & reſultare põt probabilis dubitatio, in qua p̃dicti diſcordant, ut dixi; ſed ſtatutũ p̃dictũ uĩ hanc dubitationẽ tollere, qa uult q̀ notari' cui facta eſt generalis commiſſio, iuret releuare inſtrĩa ſm formã abbreuiaturæ notarij defuncti; & poſtea ſubdit, & formã contra-

[a] ¶ Diminuto ad materiã uide eleg. dñm Alexã. de Imo. in cõſilio 8. p totũ in 2. parte ubi ponit qõo talis imbreuiaturas extendere habeat & an fieri debeat q̃ ſecundum ſtilum notarij præmortuis. an uero ſm ſtilum alieniũ gñaliter; & in conſilio 136. in 7. colũn 2. parte, ubi ponit nunquid præſũ ſumi ex origina li ab alio q̃ a notario rogato, & quo hoc fieri poſſit.

ctuum conſuetam & uſitatam per ipſum notarium defunctum, & cõiter in ciuitate Vincen. &c. Nam dicta uerba non p̃nt intelligi, ut aliq̃d operentur, niſi qñ abbreuiatura repetit taliter abbreuiata, q̀ ibi deficiunt illa q̃ per eundẽ notarium conſueuerant apponi in inſtrĩs ſimilibus extenſis ad robur inſtrĩ, non mutata ſubſtantia; ſi. n. reperiretur extenſa cum oĩbus clauſulis neceſſarijs & uſitatis, poſſet notarius releuare uirtute p̃cedentium uerborum dicti ſtatuti, dum dicit ſm formam abbreuiaturæ notarij defuncti, nec fuiſſet neceſſe addere in ſtatuto ſequentia uerba, ſi uoluiſſet notarium poſſet illam tranſgredi; cùm ergo non ſit credẽdum q̀ voluerint ſtatuentes uerba ſequentia fruſtra apponere, uidelicet & formam ꝯctuum conſuetam &c. ar. ff. de iureiur. l. 3. §. non fruſtra. & cum debeant aliquid operari. ff. de leg. 1. l. ſi qñ. *Dicẽdum* eſt ſtatutum iſtud uoluiſſe dare tali notario authoritatem interpretandi & ſupplẽdi per ſeipſum, quam conſequi poſſet a iudice, ſi ſtatutum hoc non eſſet, nec fuit hoc abſonum ſtatuere. ſ. ut talis no. haberet illam authoritatem a lege ſcripta uel ſtatuto quã eſſet habiturus a iudice, ne defectus uel ſimplicitas notarij defuncti nimis abbreuiantis ſuam imbreuiaturã noceret partibus tex. eſt ualde notabilis ad propoſitum in l. fi. C. de fideiuſ. & quod no. in vltima gl. Nec obſtat ſi dicatur, imo vĩ fuiſſe hoc iniuſtũ; quia ſi debuiſſet adiri iudex, ille non interpoſuiſſet authoritatem niſi parte uocata, quæ poſſet lædi. ff. de adopt. l. nam ita diuus. ſed notarius non citat partes, nõ adhibet cauſæ cognitionem; unde fuiſſet iniuſtum hoc cõmittere notario in p̃iudicium partis. ſed rũdeo nullum p̃iudicium fit parti uolenti poſtea oñdere præfatum inſtrũm non debuiſſe ita extendi, quia alia inſtrĩa ſimilia eiuſdẽ uel alterius notarij non reperiuntur ita extenſa; deberet. n. audiri ſi uellet hoc dicere, poſtq̃ in releuatione non fuit uocata; quia releuatio cenſetur fuiſſe facta ſaluo iure ſuo. Ideo non uitiatur actus p̃p defectum citationis partis, poſtq̃ ius ſuum remanet ſaluũ. ff. de fideic. libe. l. ſi eum. §. fi. & quod no. ff. de bon. poſſ. l. 4. §. bonorum & §. ſi cã cognita. p gl. ordinariam. & per Bal. in l. j. ante fi. C. qui admit. ad bon. poſſ. & quod no. Inn. in fi. in c. dudum, de præſum. & gl. in clem. 1. de offi. deleg. in executore apoſtolico, qui p̃t aſſumere partes executoris, & exequi gratiam parte aduerſa non uocata, & tunc reſeruatur ius parti dicendi cõtra executionem, & etiam poteſt iudex partem citare, & tunc fiet illi præiudicium; & ita foret hic, ſi iudex adiretur. Non ergo poterit cõqueri pars, poſtquam remanet ſibi ius ꝯdicendi; ſed ſi non oſtenderit quod allegabit, remanebit extenſio firma, quod non eſſet ſi notarius ſine ſpeciali iudicis authoritate non potuiſſet extendere, etiã ſi extendiſſet eo modo quo iudex fuiſſet conceſſurus; quia omiſiſſet unum ex ſubſtantialibus. l. cum hi. §. ſi prætor. ff. de tranſa. de reſt. in integ. l. diuus. ibi & ſi facile &c. Et in hoc fuit utilis p̃uiſio huius ſtatuti; quia facit extenſionem factam per notarium remanere firmam, niſi probetur per aduerſam partem, non ſic fuiſſe fiẽdam, nec iudicem ſic fuiſſe conceſſurum; licèt iudicis authoritas ſpecialis non interueniat, tutum tamẽ uidetur & ita conſulerem notario ad maiorem cautelam, ut in fine inſtrumenti mẽtionem faciat de particulis quas ſuppleuit, & q̀ dicat ſe illas reperiſſe in aliis inſtrumentis extenſis eiuſdem notarij repertis in ſuis prothocollis in caſibus ſimi. per ea quæ no. Spec. in d. §. oſtenſo. uer. quid ſi foret in rogatione ipſa &c. & propter authoritates prædictorum doctorum etiam Ioan. An. in loco præallegato.

S V M M A R I A.

1 *Ea quæ fiunt poſt venditionem perfectam non faciunt eam præſumi ſimulatam.*

2 *Simulata venditio non præſumitur ex retentione poſſeſſionis, cum non contrarietur inſtrumento venditionis.*

3 *Feudum paternum & auitum an pater in præiudicium filiorum poſſit uendere.*

CONSILIVM CLXXIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Præſuppoſitis his de quib' ſ. & potiſſimè ultimo. videlicet † q̀ d. uẽditio erat iam

1 facta tpe, quo teſtes dicũt interueniſſe illos ſermones inter partes de faciẽdo ipſam ſimulatam, & ſic ex dictis ſermonibus de quibus teſtes deponunt uẽditio iſta non p̃t de ſimulatione redargui, tum quia fuerunt circa uenditionem fiẽdam, unde nihil operantur in iam facta. l. ſolemnis. & l. ſi iam facta. ff. de condit. & dem. de leg. 2. l. ſi ita ſit ſcriptum. §. fin. ſicut econtra. præſens uel præteritum tempus futura non comprehendit. ff. de aur. & argẽ. leg. l. ſi ita. ff. de leg. 3. l. uxori. ff. de leg. 2. l. ſi ita ſcripſiſſet. ff. de uer. ob. l. cum ſtipulemur. ff. de fideiuſ. l. ſi a colono. tũ qa uẽditio

erat

erat pfecta cum ꝯſtõnẽ precariæ poſſeſſionis; & non interuenit
actua retro ſi. & ſic ab ea nõ fuit receſſum ꝑ dicta verba vel ſermo
nes. iuxta ea q̃ plenè diſputãdo determinat gl. & doc. in l. ab em-
ptione. ff. de pac. Præſuppoſito ẽt ꝙ gr̃a ꝑ ꝑfatum D. Patriarchã
nõ poſſit impugnari, licet facta añ ꝯfirmationẽ, ex eo ꝙ fuerint
poſtea approbata & ratificata, vel ex alia cã, licet de iure cõi vi-
deať ſecus; qm̃ ex die cõfirmationis, & nõ añ, ꝯſeq̃r ea q̃ ſunt iu-
riſdictionis, inter q̃ ſunt illa q̃ ꝯcernũt vaſalloa & feuda. de elect.
c. tranſmiſſam. cũ his q̃ ibi no. in gl. Remanet ergo dubiũ in duo
2 bus. † Primò, vtrũ dicta venditio poſſit dici fuiſſe ſimulata ex eo
ꝙ venditor remanſit in cõtinua poſſeſſione, qđ vr̃ ꝑ l. ſicut. §. ſuꝑ-
uacuũ. ff. q. mo. pig. vel hypo. ſol. & in Spe. de dona. §. j. verſ. pone
aliquis. Sed ʒrium determinat. Bar. in ꝯſilio qđ incipit Petrus Ni
colæ, ꝙ hoc ſolum nõ ſufficit ſed requirit̃ ꝙ ẽt ſubſit & appareat
cã ſimulationis ſeu ꝑꝑ quã voluerint ʒctũ ſimulatum facere, &
ita apparebit ſi creditor q̃ ſniam dederat excluderet̃, at hic nõ ap
paret, q̃ cã fictionis tunc ſubeſſet, qđ ẽt Bal. vidit in l. illud. C. de
ſa. ſan. eccl. tali rõe; qm̃ emptor hẽt tp̃s. 30. an. ad petendũ ſibi tra-
ditionẽ fieri. l. ſicut. cũ ſi. C. de pſcrip. 30. an. nec prius excluditur
lapſis tp̃ibus. l. j. C. de an. exce. qđ nõ eſſet, ſi ex lapſu modici tp̃is
quod iudi. arbitrio relinq̃t ſm̃ Bart. in l. poſt ʒctũ. ff. de donat. ſp
& indiſtinc. pſumeret̃ eſſe ſimulatio. Præterea tunc ex retentione
poſſeſ. pſumitur ſimulatio, qñ inſtrm̃ vẽditionis ꝯtinet ʒriũ. ſ. tra
di. fuiſſe realiter factã; & ſic ſe nõ cõpatiuntur inuicem inſtrm̃ vẽ
ditionis, & retentio poſſeſſionis; imo ſibi ʒriant̃. ſed ſi ſe cõpatiũ
tur; q̃a inſtrm̃ nõ ꝯtinet traditionem realiter, licet ꝯtineat ꝙ ver
baliter ꝯſtituẽdo ſe emptoris nõie poſſidere, vt hic fuit; excludit̃
illa pſumptio ſimulationis, q̃ reſultat ex retentione poſſeſſionis
ſm̃ Bal. in d. l. illud. ante fi. C. de ſac. ſan. eccl. q̃a inſtrm̃ & retẽtio
pdicta ſe compatiuntur. Nec ob. l. 1. C. de ſuffra. ꝑ quã Bar. vr̃ ʒ-
rium dicere in d. l. poſt ʒctum; q̃a loquitur qñ pſonæ eſſent ſu-
ſpectæ vel ꝓhibitæ. ff. de ꝓbat. l. q. teſtm̃. l. cum quis. §. titia. ff. de
leg. 3. quod hic nõ eſt, nulla. n. ſuberat hic cã quare pdicti ʒtien.
inuicem impedirentur ʒhere, & ſic ꝯſtõ precarij non poteſt vide
ri fuiſſe ſimulatè facta ſm̃ Bal. in d. l. illud. qui ẽt ꝯcor. cũ Bart. in
dicto conſilio, ꝙ non ſufficiat retentio poſſeſſionis &c. ſi hoc ʒ-
dicat inſtrõ vendi. ad probandum ſimulationem, niſi etiam con-
currant aliæ coniec. & appareat cã ſimulationis; & ita intelligit
illum. §. ſuperuacuum. ſed hoc non apparet, quia cã expulſiua de
terra ſua de qua teſtes deponunt vt dr̃, non ſuberat tunc tp̃is fa-
3 ctæ venditionis, ſed incœperat poſtea ſubeſſe. ¶ † Secundò rema
net dubium qđ dr̃, ꝙ iſtud eſt feudũ antiquũ vel auitum, in quo
pr̃ vendendo non potuit præiudicare filijs non conſentientib⁹.
ut in c. j. de alie. feu. pr̃. ſed ad hoc rñdetur per id quod præſup-
ponitur in puncto, videlicet dictos filios fuiſſe & eſſe hr̃des pr̃is
ſui, licet ipſi dicant ʒrium, & ſic non pñt venire ʒ factum pr̃is. ꝑ
l. vendicantem. ff. de euic. & plenè per Bald. poſt Nico. de mat. in
l. qui ſe patris. C. vnde lib. Nec ultimò põt dici ſimula. venditio
propter paruitatem precij, cum & ſi minus dimidia iuſti precij
ſit, dicatur uera & valida venditio, licèt agi poſſit ex l. 2. C. de re-
ſcinden. vendi. quod vel ſuppleatur precium, uel uenditio reſcin
datur ut ex nunc, non ut declaretur fuiſſe ſimulata. Illud autem
ſatis mouet ad dicendum ꝙ ſimulata non fuerit, ſi uerum eſt qđ
mihi aſſeritur. ſ. uerè interueniſſe pecuniam, de qua in inſtrõ. ſ.
M. duc. quæ nullo modo ſecum ſimulat. compatitur arg. l. nemo
prædo eſt. ff. de regulis iuris.

S V M M A R I A.

1 *Q. accipit contentu a iudæo ad uſuras & promittit duplum, utrum poſſit ſe defendere, ne ultra duplum uſurarum ſoluat; quando ſtipulatio dupli fuit facta ad alium finem.*

2 *Vſuræ ſi promiſſæ non ſint, utrum peti poſſint ex tacita conuentione facta, quæ colligitur ex capitulis iudæi cum ciuitate initis.*

3 *Vſuræ ne ulterius petantur, an ſufficiat ꝙ ex conſuetudine perdatur pignus poſt certum tempus.*

CONSILIVM CLXXIIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Vr̃ dicendũ,
ꝙ dict⁹ iudæus
non poſſit petere pro uſuris ultra duplum contẽtum
in inſtrõ. Primò, quia promiſſio dupli debet aliquid
operari, & non fruſtra fuiſſe appoſita. l. ſi quando. ff. de leg. 1. & l.
3. §. non fruſtra. ff. de iureiur. ſed nihil operatur, ſi vſuræ tempo-
ris decurſi uſque ad rationem ſortis non aſcenderent ad duplũ;
quia non poſſet ꝑptera peti duplum. licèt eſſet ꝓmiſſum, ſed dũ
taxat vſuræ quæ cucurriſſent, vt præmittitur in themate; igit̃ ope

rare⁊ ſaltẽ in caſu ʒrio. ſ. quando vſuræ q̃ cucurrerũt trãſcendũt
duplũ, vt nõ poſſit vltra duplũ peti quaſi fuerit appoſitũ cã ta-
xationis, ſicut ſtipulatio pœnalis qñ præcedit obligatio ex cã lu
cratiua, qm̃ limitat intereſſe, vt vltra pœnã nõ tranſcendat; ideo
nouat pced. obligationẽ l. obligationũ ferè. §. fi. ff. de act. & ob. &
plenè ꝑ Bar. in l. ita ſtipu. ff. de verbo. obli. Secundò quia vſuræ
citra vinculum ſtipulationis non debent̃, nec poſſunt peti, licet ſi
creditor habet pignus poſſit ꝓ eis retinere. C. de vſur. l. 3. & 4.
ſed iſte non habet pignus, ſed fuit ſtipulatus vltra duplũ; igitur
&c. Tertiò q̃a ſi haberet pignus ꝙ valeret duplũ veræ ſortis, non
poſſet vltra petere; igitur nec nunc, quaſi loco pignoris ſucce-
dat in hoc inſtrm̃ dupli in caſu noſtro. ¶ Sed in contrariũ facit,
ꝙ imo petere poſſit tantum, quantum aſcendunt vſuræ, etiam
vltra duplum; primò, q̃a dicta ſtipulatio dupli non fuit appoſita
ad iſtum finẽ vt limitaret vſuras, ſed ne iudæus pateret damnũ
ſortis; q̃a cũ conſuetudo ibi eſſet vt proponitur, ꝙ inſtrã vſura-
riorum pſumerent̃ ſemꝑ de duplo veræ ſortis, ſi mutuabantur
centũ & nõ fuiſſet ꝯfectũ inſtrm̃ niſi de centũ; tale inſtrm̃ nõ pro
baſſet verũ mutuum, niſi vſque in quinquaginta; & ſic ſi debitor
& poſt. 15. dies obtuliſſet quinquaginta & vſuras de q̃nquaginta
q̃ cucurriſſent, p. 15. dies liberatus fuiſſet, & iudæ⁹ reſiduũ ſortis
pdidiſſet, & ſic remãſiſſet in damno vbi credebat lucrari. Idcirco
ad hoc vt inſtrumentum ꝓbaret mutuum de centũ, ſicut re vera
inuentum fuit; vt fieret inſtrm̃ de ducentis ne remaneat iudæus
in damno. Et iſta dicit̃ fuiſſe cauſa, quare faciebat fieri inſtrumen
ta de duplo de cõi concordia partiũ; ſicut ergo diceremus, ꝙ ſi
induceretur taxatio vſurariũ, ſequeretur ꝙ inducta & inuenta ꝓ
Iudæo ne reciperet, dãnũ operarentur ʒ eũ, q̃a lucrũ amitteret.
Nam ſi nõ fuiſſet ſtipulatus duplũ & ꝓbaſſet mutuũ de centũ ꝑ
teſtes, potuiſſet petere vſuras ẽt vltra duplũ, ſi duplũ trãſcẽderẽt;
ſed ex quo fuit ſtipulatus, nõ ꝙ eſſe nõ debet de iure. ſ. ꝙ inducta
ꝓ aliquo interpretent̃ ʒ eũ. l. ea lege. in prin. ff. loca. & ſequeret̃ ꝙ
inducta ad vnum finem operaren̄ oppoſitum, ꝙ lir̃ eſſe nõ de-
bet. l. cũ tale. §. fi. ff. de condi. & demon. l. legata inutiliter. de leg.
1. ff. de ꝯdi. indebi. l. cum his. §. 1. cum ſimi. Et ſequeretur, ꝙ cauſa
produceret maiores effectus, q̃ ſit natura eius, qđ lir̃ eſſe non de
bet; qm̃ cã ꝑꝑ quã aliquid fit, limitat & reſtringit illud qđ fit. l.
ita aũt. in prin. & §. 1. ff. de admin. tuto. ff. de his q̃ in teſta. delen. l.
cãcellauerat. ff. de leg. 2. l. cũ pater. §. dulciſſimus. ff. de leg. 3. l. no
men. §. fi. vñ dicimus ꝑ dicta iura, ꝙ limitata cã limitatũ ꝓducit
effectũ. facit. l. in fideicõmiſ. §. cũ poſidius. de vſuris. in verſi. id-
que ſibi mater &c. & l. emptor. §. fi. ff. de rei vẽdi. ibi & ea ratione
reddita &c. ¶ ꝯcludit̃ ergo, ꝙ ſufficit dictã ſtipulationẽ dupli ꝓ
ducere effectũ, ꝑꝑ quem fuit interpoſita. ſ. vt iudæus non rema-
neat in dãno ſortis ꝑꝑ ꝯſuetudinẽ, de qua pmittit̃ in puncto. &
his finibus ꝯtenta nõ ꝓducit vlterius effectũ ſuũ. ſ. vt limitet cur
ſum vſurarũ vſque ad duplũ, vt in ſimi. dicit gloſ. ff. de ꝯdi. inde.
l. frater a fratre. circa mediũ. 2. glo. magnæ. maximè talem q̃ ſit ʒ
iudæũ, cùm ꝓ eo fuerit interpoſita vt dictũ eſt; & ſic remanet rñ-
2 ſum primæ rationi factæ in ʒrium. ¶ † Ad ſcđm lir̃ vr̃ poſſe rñ
deri, ꝙ quatenus tranſcenderet duplum; non patet ex aliqua ſti-
pulatione expreſſa. Sed ex capitulis & conuentione facta cum du
ce Venetiarum, quæ vim legis habent & ſubditos ligant. ff. de pu
blica. l. cæſar. & qđ ibi per Bar. & per eundẽ in l. ciuitas. ff. ſi cer.
pe. & ſic ex tacita ſtipulatiõe, q̃ fingit̃ interueniſſe. ar. ff. de fideiu.
tu. l. cũ oſtendimus. §. fi. conductus enim fuit ad hunc finem ſolũ,
vt mutuaret ad vſuras, & data eſt ſibi licentia, vt pro mutuis quæ
facit eis recipiat vſque ad tantã ſummã, & ipſe eſt talis qui nõ niſi
ad vſuras mutuat; vñ licet in mutuo nulla fuerit facta mentio de
vſuris, tñ tacitè videtur actum & conuentum de ſolitis & conuen
tis. arg. ff. de ædil. edic. l. ꝙ ſi nolit. §. qui aſſidua. quæ tacita conuẽ
tio. d. l. ducalis dñationis confirmatur. arg. ff. de pac. l. legitima.
3 & ſic patet reſponſio ad ſecundũ, de quo. s. ¶ † Ad tertiã verò
rationẽ reſpondet̃, ꝙ cùm iudæus recipit pignus, cõſuetudo eſt
vbique, & ẽt hic fuit actũ, ꝙ tranſacto certo tp̃e pignus ſit pditũ,
& ꝙ iudæus poſſit de illo facere velle ſuũ, nec aliud vltra petit;
& q̃a põt eẽ ꝙ valeat i triplo, pluſquã mutuauerit, debet hoc ſibi
ſufficere ꝑꝑ ꝯſuetudinẽ & ꝑꝑ cõmoditatẽ, quã habet in ſoluẽdo
ſibijpſi, & i ampliãdo ſibi pignus, quã nõ hẽt cùm eſt tantũ chyro
grapharius; quia grauat̃ in exigendo tã ſortem q̃ vſuras, & ſic in
alio videtur releuari, vt ſicut maiores poteſt vſuras petere, vt pa
tet ex dictis capitulis; ita & vt poſſint duplum tranſcendere,
quid ergo dicemus. ¶ Breuiter præmiſſa proteſtatione ꝙ non
intendo

intendo fauere iudæo prædicto in exigendis vſuris; quia ſibi in nullo teneor, vt dicit Hoſtien. in ſumma de vſuris, & q̃a vtriuſq; teſtamenti pagina reprobantur, & quantum ad reſtitutionem poteſt iudæus compelli, de vſuris. c. poſt miſerabilem. ¶ Sed præſuppoſito ꝙ propter neceſsitates hominum dicti iudæi tolerentur, ne chriſtiani tali crimine inuoluantur, & præſuppoſito ꝙ de facto tales vſuræ exigantur, & de ipſis reddatur ius, ac ſi eſſent licitæ; ſi quæritur a me quæ pars prædictarum ſit verior in puncto iur. & quam partem haberem neceſſe ſequi, ſi eſſem iudex, de ſtricto iuris rigore videtur dicendum ſalua correctione melius & ſanius ſentientis, ꝙ ſecunda pars verior ſit cauſis & rationibus ſ. aſsignatis. & cum poſitus ſim ad reſpondendum de iure cuilibet petenti, non video poſſe de iure aliter reſponderi. 1

S V M M A R I A.

1 *Bona principalis debitoris ſi ſunt penes tertios poſſeſſores, non tamen ipſi prius conueniendi ſunt, ſed fideiuſſores.*

2 *Contra tertium poſſeſſorem licet fuerit actum, non tamen nocet quin agi poſſit contra fideiuſſorem.*

3 *Patremfamilias qui ſe appellat, cum non ſit, non facit fideiuſſio eum ualere contra ſtatuta.*

CONSILIVM CLXXV.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ †Ad primum quæſitum clara eſt reſponſio, ꝙ ꝫ dictum fideiuſ. agi poteſt, licèt reperiantur tertij poſſeſſores bonorum principalis debitoris, & hoc manifeſta ratione; quia contra dictos poſſeſſores agi non poteſt hypothecaria quouſque prius ſit actum tam contra principalem debitorem q̃ contra fideiuſſores, & mandatores, & quoſcunque obligatos, & quouſque fuerint excuſſi. C. de actio. & oblig. auth. ſed hodie. C. de pigno. auth. hoc ſi debitor. & in cor. vnde ſumitur. in Authẽ. de fideiuſ. & ſic datur iſte ordo a iure, ergo eſt ſeruandus. C. de appel. l. j. ff. de iudi. l. ſi de vi. C. de rei ven. l. ordinarij. C. de interdi. l. incerti. Nam ſi non poſſet agi quouſque extarent poſſeſſores, nunquam poſſet agi, cum ꝫ poſſeſſores nõ poſsit agi quouſque extant fideiuſſores; & ſic, ne hoc ſequatũr, dicendum eſt agi poſſe. ff. ſi cer. peta. l. fi. in prin. vbi ꝓ-
2 batur hæc ratio. ¶ †Super ſecundo quæſito ſimiliter eſt clara reſponſio, quòd licèt fuerit actum per prius ꝫ tertium poſſeſſorẽ, ꝫ quem agi non poterat, non prohibetur dicta D. Catherina agere contra fideiuſſorem, quia per id quod fecit non cenſetur renunciaſſe iuri quod habebat contra fideiuſſorem, nec ſibi pactũ aliquod de non petendo feciſſe. tex. eſt in ſimi. in d. l. fina. ff. ſi cer. peta. in verſiculo. at ſi cum ſcio. ſecundum verum intellectum, quem tenet ibi Barto. reprobato quodam alio intellec. quem ibi ponit gloſſ. quæ uult contrarium. Nam quando inter duos eſt ordo, vt prius conueniatur vnus quàm alter, ſicut per conuentionem primi non facta exactione non liberatur ſecundus, ita nec econuerſo; & ita ſummat Bartol. illam l. Sed hic eſt ordo inter iſtos, vt dixi, & actio non fuit ſecuta ex conuentione poſſeſſoris.
3 ergo &c. ¶ †Circa tertium quæſitum dicendum eſt, quòd propter hoc ſolum quòd dictus magiſter Chriſtophorus in inſtrumento fideiuſſionis appellauit ſe patremfami. cùm non eſſet, nõ redderetur obligatio eius ualida facta ſine patris conſenſu contra formam ſtatutorum, prout determinat expreſsè Iaco. de bel. in quæſtione diſputata per eum, quæ incipit. lege peruſina &c. & refert Ioan. And. in additio. Specu. in titu. de ſenten. §. vtrum autem, in addi. quæ incipit ad hæc. in princi. d. §. Sed ex alio, quia ſe gerebat vt patremfam. omnia per ſe gerendo, ſicut in dicto ſtatuto. & l. zenodorus. C. ad macedo ff. e. l. 3. in princ. Nec obſtat ꝙ ſtatutum requirit etiam, vt per ſe habitet, & hic habitabant ſimul; quia præſuppoſitis hic quæ dicuntur in themate, cenſebatur pater habitare cum filio, non econuerſo. ff. de precario. l. & habet. §. j. ſtatutum autem voluit tunc filium requirere patris cõſenſum, quando habitat cum patre, ita ꝙ pater eſt principalis in domo & filius acceſſorius, & tunc dicitur viuere vt filiuſfamil. Sed quando habitat ſeorſum a patre, tunc ſtat & viuit vt paterſami. & idem quando retinet patrem ſecum vt d. l. & habet. §. j. & qđ no. Bar. in l. ſempronio. §. j. de vſufru. leg. quia nihil gerit pater, ſed ſolus filius.

a ¶ Sub indefinita comprehẽſorũ. Aduerte ꝙ non æquipollet vniuerſali in dicto teſtis ſtā ſing. dixit panor. in. c. auditis. ī 4. col. verſ. mihi nõ placet. de præſcrip. poſt Io. ibi allegat rõnem dicẽs ꝙ hoc eſt quia ꝓbatio ſeu dictum teſtis dẽt da neceſsitate cõcludere. c. in preſẽtia. de proba & ponit hypp. ma- ſil. ſin. 171. incip. audiuiſti alias. H. P.

b ¶ Falſa. ad de idem. ꝑ Bal. in conſi. 1at. ī 5. parte.

S V M M A R I A.

1 *Literæ ſecundæ generales derogant primis ſpecialibus, quando ſecundæ emanarunt a maiore poteſtate, vt ſunt in caſu huius conſilij.*

2 *Indefinita æquipollet vniuerſali, quando eſt eadem ratio omnium comprehenſorum ſub indefinita.*

CONSILIVM CLXXVI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Videt ꝙ prædictus agere poſſit ꝫ dictũ Ioſeph, & ab eõ petere poſsit id qđ pignora plus valebant, q̃ eẽt ſurs & vſura, & hoc virtute literarũ ducalium primarũ datarũ. 1422. ꝑ quas receſſum vr̃ fuiſſe a pactis, quæ dictus iudæus habebat cum cõitate ſeltri; vt patet in capitulo pactorũ; vbi poſt annũ & poſt factas cridas põt facere de pignoribus qđ vult, tanq̃ de rebus ſuis proprijs, & nihil tenet reſtituere; & ita dr̃ fuiſſe dictũ capitulũ intellectũ & practicatum.
1 † Sed dictæ literæ, quæ, vt in eis ꝯtinet, emanauerunt de ꝯſenſu iudæi, volunt oppoſitũ. ſ. ꝙ pignora poſt annũ non vendantur per eum, ſed per maſſarium cõis poſitum ſup pignoribus, & ꝙ ſi vendantur vltra, reſtituatur illud vltra, illi cuius fuerunt pignora, ſi minus teneat illi iudæo refundere quotiens deficeret, & ſic ꝫrio pacto facto cũ dñatione vr̃ a primo receſſum. C. de pac. l. pacta nouiſsima. Nec vr̃ obſtare literæ ſecũdæ datæ ī. 1429. duplici ratione. Prima, q̃a ſunt generales. ſ. vt dicto Ioſeph ſeruẽtur pacta quæ habet cum communi Feltri, quæ plura ꝯtinent capitula. Sed literæ primæ ſunt ſpeciales quantum ad ſeptimum tantũ capitulũ de quo ſupra, & ꝯſtat ꝙ in omni quaſi materia generi per ſpeciem derogatur, ẽt ſi in ſpeciali diſpoſitione nulla ſiat mentio de generali, & ſiue præcedat ſpecialis, ſiue ſequat. ff. de leg. 3. l. vxorẽ. §. felicisſimo. ext. de præben. c. quãuis tibi. & c. dudũ. circa mediũ. lib. 6. de reg. iur. c. generi. eo. titu & qđ not. Io. an. in nouel. in c. cos. de immuni. eccle. eo. titu. poſt princi. & Bar. in l. quæſitũ §. fi. ff. de fundo, inſtru. & habet in. c. 1. de reſcrip. Sed a ratio eſt, q̃a dictæ primæ literæ emanauerũt de ꝯſenſu iudæi, & ſic continent pactũ & ꝯuentionẽ; per ea q̃ in ſi. no. in. l. 2. C. cõm. vtriuſq; iudi. cui pacto & conuentioni non vr̃ dominatio voluiſſe derogare per literas ſequentes, de decimis. c. ex multiplici. ¶ Sed his non obſtantibus ꝫtrium videtur uerius propter dictas ſecundas literas per quas vr̃ receſſum a primis quia eis contrariantur, cùm in ſecundis contineatur ꝙ pacta ſeruentur; ꝙ eſt intelligendum
2 de omnibus, † quia indefinita æquipollet vniuerſali, qñ eſt eadẽ
a ratio omnium ſub indefinita comprehenſorum[a]. l. pluribus. & ibi no. per doc. ff. de leg. 2. & in c. vt circa. de elec. lib. 6. ꝑ glo. Nec ob. prima ratio facta in ꝫtrium. ſ. ꝙ primæ ſunt ſpeciales, ſcdæ generales; q̃a ꝓcederet ſi aliæ proceſsiſſent ab eadem ſuperioritate vel potentia, ſed hic nõ ſic; q̃a primæ ſolum a dominatione, ideſt domino duce & conſiliarijs, ſecundæ verò a conſilio togatorũ, quod eſt maioris autoritatis; vnde nõ debent limitari vel reſtringi per primas ſpeciales. ſicut nec reſtringerent per eas, ſi fuiſſent ſcdæ; vel ſecundæ generales fuiſſent primæ. ff. manda. l. ſi hominem; ſicut enim D. Dux cum ſolis conſiliarijs ſuis non poſſet ī totũ tollere vel reuocare lr̃as primas generales, q̃ emanaſſent a cõſilio togatorũ; q̃a inferior legem ſuperioris non põt tollere, ele. ne romani. de elec. C. de officio ꝑfe. ꝑto. l. formã. ita nec poſſet eas limitare, vel reſtringere. ff. ad. l. falc. l. ꝙ de bonis. in fi. & qđ no. Cy. in l. cõperit. in fin. in addi. C. de præſcrip. 30. anno. facit. quod no. in c. cũ veniſſet. de iudi. Et ſi nõ poſſet tollere vel limitare primas, ſi r̃ nec ſcdas; q̃a ſpẽs ſequẽs fortior eſſe debet ad derogãdũ generi ꝓcedenti, q̃ ſequenti; q̃a vltima voluntas vel poſterior ꝓualere debet priori. l. ſi mihi & tibi. §. in legatis. ff. de leg. 1. & d. l. pacta nouiſsima. C. de pact. ¶ Nec ẽt obſtat alia rõ facta in ꝫriũ. ſ. ꝙ iudæus ꝯſenſit in primis lr̃is ſpecialibus, ꝙ dr̃ mihi ꝙ nõ fuit iſte Ioſeph, ſed quidã alius ſocius ſuus in bãcho fœnoris, cuius pactũ vel ꝯſenſus ñ potuit huic Ioſeph ꝑiudicare. ff. de pac. l. ſi vnus. in prin. & ibi ꝑ Bar. ff. ad. l. falci. l. in lege facilius hoc obſeruandum, & per eundẽ in. l. ex duobus. ff. de duobus reis. ¶ Præterea in illa prima litera ꝯtinetur, quòd debeant huic Ioſeph ſeruari pacta, quæ habet cũ cõmunitate, & aliter non teneatur ipſe ſeruare contenta in litera ¶ Sed ipſe dicit pacta in quibuſdã ſibi non fuiſſe ſeruata, ſed fuiſſe violata; ergo ſi uerum eſt nec ipſe tenetur ſeruare ꝯtenta in dicta litera. ff. loca. l. quæro. §. inter locatorẽ. C. de pac. l. cũ proponas. nec obſtat ſi dicat iſtud procederet, ſi in nullo fuiſſent pacta ſeruata; q̃a imo ẽt ſi in vno ſeruata non fuerunt, verum eſt dicere pacta non fuiſſe ſibi ſeruata; quia
b quando oratio ſumitur ex vniuerſo, ſi in vno eſt falſa[b], reputatur in totum falſa. l. ſi is qui ducenta. §. vtrum. ff. de rebus. du. ¶ Non ergo poſſunt dici pacta ſeruata, ſi in vno fuerunt violata & per conſequens poſſunt dici non ſeruata; quia duorum contrariorum hæc eſt natura, ꝙ ad poſitionẽ vnius ſequitur deſtructio

alterius

alterius & ecōuerſō.l.ſed ſi pupillus.§.pe.& ibi no.ff. de Inſtit.& ſi ita eſt pœna tota cōmittit; vel id ꝙ loco pœnæ fuit appoſitū, licet in vno tñ pacta ſeruata nō ſint.l.eadem.§.cato.circa fi.ff.de ver.ob.facit.l.quādiu.C.de diſtrac.pigno.& qđ no. glo.in.l.cōi diui.in prin.ff. cōi diui.& in auh.q rē.C.de ſac.ſanc.ec.pterea vltra pdicta allegat̃ ſnia lata p vicariū D. ptātis inter maſſariū cōis poſitum ſup pignoribus reducēdis ad camerā cōis,& iſtū iudæū, a quo dictus maſſarius petebat pignora ſm tenorē primæ lr̃æ ducalis,vt reducerent̃ ad camerā,& p ipm venderent̃,& vicarius abſoluit dictū iudæū, & pnunciauit ſeruanda ſore pacta ſm tenorē ſcdæ literæ ducalis. Et ſic voluit primam p ſecundā fore reuocatā;tranſiuit & ſnīa in rem iudicatam,quæ ſnīa videtur piudicare cōitati & ſingularibus hominibus, cùm iſtud negociū nō tangeret vniuerſitatē tanq̃ vniuerſitati ſed tanq̃ ſingularium de ipſa.argu.c.ſi ſnīa.de ſen.excom.li.6.ante fi. Vnde cū dictus maſſarius habeat mādatū,vt dr̃, a cōitate Feltri de reducendo pignora ad camerā,& de faciendo cōpelli ꝯdictores, & p ꝯſequēs ad oīa ſine qbus hoc expediri nō poſſet.ſ.de litigādo ꝯ reſiſtentē, & de faciendo declarari ſi expedit. l.2.ff.de iuriſ.om.iudi.ꝙ cenſetur quantum ad hoc,de quo q̃rimus,habuiſſe a ſingularibus pſonis, quos negociū tangit,vel tangere poſſet, vel a cōitate de ipſorum voluntate;& p ꝯſequens ſnīa lata ꝯ dictū maſſariū illis piudicat a quibus habebat mandatum ff. de procu. l.in cauſæ. circa prin. 2

SVMMARIA.

a *Teſtator ſi ordinauit certos executores collegij quod erexerat, an dicti executores poſſint alios ſubſtituere poſt mortem eorum,an vero adminiſtratio pertineat ad epiſcopum.*

2 *Commiſſio an poſſit fieri de aliquo incerto eligendo.*

CONSILIVM CLXXVII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ In qōne quæ vertit inter Reuerendiaſi. in Chr̃o patrē & D. dō Petrum Donato Paduanū antiſtitē ex parte vna. Et D.Archipr̃sbyterum Paduanum & priorem hoſpitalis domus Dei ēt priores ſancti Benedicti ex altera ſuper gubernatione collegij ſcholariū de padua vocati del ſancto cōſtructi & fundati a recolendæ memoriæ D.Pillo Cardinali dicto de Ranena ſeu per ſuos cōmiſſarios de bonis ſuis.Viſo teſtō pfati D.Cardinalis & executione cōmiſſa tā ſup dicto collegio,q̃ ſup alijs pluribus & ſpecialiter ſpectabili militi D. Paulo de leone, & eximio doctori D. Frāciſco de zabarellia poſtea facto Cardinali Florētino.viſaq; declaratione poſtea facta per pfatum D. Paulū & D.Frāciſcū apud camerā impræſtorū de Venetijs,ad quos videlicet poſt eorū obitū deberet ptinere gubernatio dicti collegij.ſ.ad pfatos tres de quibus.ſ. ſaluo tñ & reſeruato iure dominij epiſcopi paduani, q eēt p tpe.Viſa ēt parte rogatorum ſereniſſimæ ducalis dñationis Venetiarū, cuius vigore p dictū D.Archipr̃sbyterū aſſerit̃ ſecuta & emanata pdicta declaratio facta ad camerā impræſtorū,q tñ pars rogatorū nil facere vr̃ ad ppoſitum. Viſa ēt cōmiſſione nobis facta per ſpectabilem & magnificum virum D. Nicolaum capello poteſtatem paduanum de mandato ducalis dominationis,& audito præfato D. archipresbytero in his quæ ſuo & ſuorum ſociorum nomine dicere voluit ꝯ noſtrā cōmiſſionē, & ēt a nobis appellante. ¶ Req̄ſiti tandē,vt debeamus ſaltē p viā ꝯſilij declarare qđ nobis vr̃,& ad quem ptineat gubernatio dicti collegij de iure, an ad dictū D.epm, an ad pfatū Archipr̃sbyterū & ſocios;attentis pdictis de mandato pfati D.poteſtatis oī via, iure, & mō, qbus poſſumus vel vt iudices & cōmiſſarij deputati inter

a dictas partes,vl̃ vt ſimplices ꝯſultores. † Dicimus & declaramus gubernationē pdictā de iure ſpectare & ptinere ad pfatū D. epm Paduanū & ſuos ſucceſſores, pp defectū executorū deputatorū i teſtamēto dicti dñi Pillei, q oēs mortui ſunt,cùm iſte ſit locus deputat' p pauperibus ſcholaribus;quorū epſ eſt & eſſe debet pr̃ & gubernator,& caput tā de iure ciuili q̃ cano.C.de epi. & cle.l.nulli. & auth.licet ibi poſita.& in Auth.de ecclc.ti.§.ſi qs p redēptione.extra de teſta.c.tua. Nec aliquid valet vel operat̃ declaratio facta in ꝯtrium p pfatos D.Paulum & D.Franciſcum,ꝙ ad præfatos tres ſcilicet dominum Archipresbyterum & dictos duos priores poſt eorum mortem debent pertinere propter plura. ¶ Primò, quia ex tenore teſtamenti non apparet hoc eis fuiſſe commiſſum, vt aliquem vel aliquos poſt eorum mortem deputarent; vnde cū tota poteſtas talium executorum teſtamentariorum pendeat ex teſtō, put in ſi. dr̃ de ptāte arbitrorū.l.nō diſtinguemus.§.de officio.ff.de arbi.q̃rendo de ptāte ipſorū inſpiciēdus eſt tenor teſti, vt alibi dicit tex.in l.ſi ſtipulatus ſim Stichum aut Pamphilū.ff.de verb.ob.Et ita dicit Bal.in l.id quod pauperibus.C.de epi.& cle. in 3.col.ver.venio ad quartū.& id qđ nō reperitur eis cōmiſſum ex tenore teſti, p nō cōmiſſo hr̃.ar.l.fideiuſſores magiſtratuum. §.p aurelio.ff.de fideiuſ.ibi lecta ſubſcriptione &c.& hæc pſuppoſito ꝙ nō fuerit eis hoc cōmiſſum a teſtōre. ſeq̄r neceſſario ꝙ alijs hoc cōmittere nō potuerūt; tū qa cōmiſerūt p tpe quo ipſi ptātē nō erāt habituri.ſ.poſt eorū mortē, cùm mors oīa ſoluat. in Auth.de nup.§.deinceps.iuncta.l.eū qui.§.fi.ff.de iuriſ.om.iu. & l.fi.ff.de pœnis.tum qa illis erat cōmiſſa executio incerta certificanda eorū arbitrio,& ſic vr̃ fuiſſe electa induſtria perſonarū illorū;iō alijs hoc cōmittere nō potuerūt. ff.de diuer. & tēpo. l. pe.§.j.de offi.dele.c.is cui.lib.6.& qđ no.Cy.in l.j.ff.de off. pcuceſa.& Bar.in l.fi.pcuratorē.§.j.ff.mand.& ita tenet archi. & Io. And.in c.fi.de teſta.lib.6.& Bal.in l.nulli.C.de epiſ.& cler.in ver

2 bo p ſua conſcientia &c.per illum tex. ¶ † Secūdò, qa poſito ꝙ teſtōr hoc eis cōmiſiſſet.ſ.ꝙ deputarent aliqnē vel aliquos poſt eorū mortem nō noīando aliquē vel aliquos certū vel certos, vr̃ ꝙ nō valuiſſet cōmiſſio,ita determinat Io.And.in nouel.c.j.in fi. de pcn.lib.6.per l.2' ff.de procu.& p illū tex.in qbus dr̃ ꝙ pcu. nō debet dari incertus,ſed certus;ergo nec cōmiſſio pōt fieri de incerto eligendo.Bar.tñ aliter vr̃ diſtinguere in executore vltimæ voluntatis in l.qdam relegatus.ff.de reb.dub. & Bald. in l.id qđ pauperibus.in 3.col.ver.venio,ad quartum. ¶ Tertiò,qa poſito ꝙ eis ſpālr̃ & expreſsè dixiſſet in ſecreto,ꝙ volebat poſt mortem illorū pertinere gubernationē ad præfatos tres, cū tñ pfati D.Paulus & D.Franciſcus declarauerunt apud camerā impræſtorū ita fuiſſe de mēte teſtōris,debēt iurare;qa tanq̃ teſtes viderentur fuiſſe locuti, & aīr non erat eis credendū.l.theopōpus.ff.de dote pleg.ſed nec hoc ſufficiebat,ſi nō apparet ex tenore teſti,ꝙ eis commiſerit declarationem voluntatis ſuæ ſecreto illis ſpecificatæ;& ēt ꝙ aliquæ ꝯiecturæ cōcurrent, ꝙ ita fuerit volūtas defuncti:vt patet ex d.l.theopōpus.ff.de dote ple. iuncta.l.quē hæredi.ff.de reb.dub.& ꝙ ibi no.ſed nullum iſtorū fuit hic,igit̃ &c. nam & ipſi cum fecerunt illam declarationē,nō dixerūt iſtā fuiſſe volūtatē defuncti,ꝙ regimē dictæ domus foret apud illos tres poſt eorū mortē,& ꝙ hoc eis cōmiſerit in ſecreto; ſed ſolum dixerunt voluntatē defuncti fuiſſe,ꝙ faceret ordinationes in dicta domo,& ꝙ inter alia ordinanda hoc erat pcipuum de prouidendo ad quos poſt eorum mortē gubernatio pertineret, & ſic nō fuerunt nudi declaratores uoluntatis defuncti,ſed arbitratores; qa eorum arbitrio hoc fecerunt,& cōmunicato cōſilio inter eos, nec iurauerunt. ¶ Quarta rō eſt, qa reſeruauerunt ius & ptātem D.Epi Paduani, & ſic vnr dictam electionem & declarationem feciſſe ſob condōne,ſi & inquantum præfata gubernatio nō pertineret ad Epm Paduanum, vel ſi pertineret nollet eam acceptare,alias non intendebant nec poterant illi præiudicare vel derogare,cùm nec teſtator potuerit.C.de epiſ.& cler.auth.licet. & in corpore vnde ſumitur.Reperto ergo ꝙ non facta dicta declara- 2 tione præfata gubernatio pertineat ad præfatum D.Epm,prout ex ſuperioribus ſatis patet, ſequitur ꝙ dicta declaratio ceſſare debet,præfato D.Epo volente dictam gubernationem acceptare pp dictam reſeruationem,& ſic habetur dicta declaratio pro non facta, ſicut in ſi, cum præſtatur cautio ſub exceptione. ff.de dā.infec.l.prætor.§.1.& eo.tit.l.qui vias.ff.qui,mo.pi, vel hypò. a ſol.l.4.§.j.ibi niſi ſalua cā pignoris &c.ff.de libe.exh. l.3.§.pe.ff. de aqua quoti.& æſti.l.pe.ibi ſine piudicio &c.ff.de teſta.tu.l.idē fiet.ibi ſine ullo litis præiudicio &c.C.de agri.& cenſi.l.litibus. §.huiuſmodi.concludimus ergo vt ꝫ.

SVMMARIA.

1 *Statutum quando compellit conſortes ad compromiſſum legitimari, quorum legitimatio per aduerſarios negatur valere,nō poſſunt petere ꝙ compromittatur.*

2 *Nomina denotantia naturam puta filij fratres &c.de quibus intelligantur.*

3 *Venditor an poſſit ex perſona ſua petere cōpromiſſum,ſi cauſa ſit cum emptore.*

CONSILIVM CLXXVIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Sup eo verò qđ q̃rit̃,vtrū dicti litimati veniētes ad defenſam emptoris, ꝯ quē pfatæ dñæ litē mouēt, poſſint petere cōpromiſſum fieri tanquam conſortes ex forma ſtatuti Lucani. Br̃ dicendum vr̃, ꝙ

non

nõ; qa præfatū ſtatutū debet intelligi eo caſu, quo cõſorteria nõ
negat, nec eſt de ipſa qõ, ſed de alio; ſed in caſu nr̃o negat̃ conſor
teria, qa negatur legitimatio ualere per ea quæ ſuperius dicta
ſunt; & ſi hoc eēt uerū, q̄ nõ ualeret, tūc nõ poſſent dici conſor-
tes de patrimonio, & de codē cippo, & ſic agnati eo mō quo ſta-
tutum reqrit; qa loqnitur de conſortibus, & attinētibus legiti-
mis & naturalibus, q̄ ea patet; qa loqtur de cõſortibus vſque ad
talē gradū, ſed nõ eſt dare gradū ꝯſorteriæ ſeu agnationis inter
nõ legitimos. l. ſpurios. & l. hac parte. ff. vñ cognati. qa vbi non
eſt dare agnationē, nec ēt dū agnationis, cùm qualitas ſine ſubie
cto eſſe non poſſit. l. ſeruū. §. fi. ff. de ac. emp. Cū igit̃ ille, q petit
cõpromiſſū fieri tanq̃ ꝯſors de pt̃imonio. i. de eodē cippo, ſicut
ſtatutū loqtur, neceſſe habet ꝓbare ſe talē eſſe ꝯſortē; qa qui pe-
tit aliquid tanq̃ talis, debet ꝓbare ſe talē, ſi hoc negat. C. q accu.
nõ poſ. l. nõ ignorat. ff. de lib. agno. l. ſi. ff. qui ſatiſ. cog. l. ſi vero. §.
q pro rei qualitate. & no. Cy. in. l. cum ſe. C. de probat. & quæſtio
hæreditatis, q̄ vertit̃ inter iſtos, depēdet ab hoc articulo, ſcilicet
an ſint legitimi ꝯſortes, vel non, de quibus ſtatutū loqtur, ſeqtur
q̄ nõ poſſunt p̃fati legimati tanq̃ ꝯſortes vti bñficio ſtatuti, cùm
nõ ꝯſtet eos eſſe ꝯſortes, ſicut ſtatutū reqrit p. l. diuus. & q̄ ibi
no. Bar. ff. de teſta. mili. & optime facit in rõne ſui. c. ſi a ſubdele-
gato. de offi deleg. li. 6. & qđ no. Bar. i. l. 1. in prin. ff. q̄ vi aut clā.
de ſtatuto loquēte de inſtr̃o publico, qa ante oĩa oportet ꝯſtare,
q̄ ſit publicū inſtr̃m, ad hoc vt diſpoſitio ſtatuti locū habeat. Pro
hoc etiam facit, q̄ ſi iſti admitteretur tanq̃ conſortes de patrimo
nio ad petēdum comꝓmiſſum, fieret præiudiciū in eā & negocio
principali, quæ & q̄ dependet ab iſto articulo, an ſint conſortes
de patrimonio prout dicit ſtatutū, & ſic an ſint legitimi; qa ꝯſor
tes de patrimonio dicunt̃ agnati. i. attinentes ea latere patris, &
agnati nõ ſunt niſi illi inter quos ſunt materia legitima, & ſic le-
gitimi; non autem illegitimi. Ne igitur fiat præiudicium quæ-
ſtioni principali, nõ debēt admitti ad petēdū vt tales p. l. ſi quis li
bertatē. ff. de peti. hæ. & p tex. exp̃ſſum in fi. in. l. nõ diſtinguimus.
§. ſi qs ff. de arbi. Itē ꝯfirmantur p̃dicta, ſcilicet q̄ ſtatutū faciēs
mētionē de ꝯſortibus, vt poſſint petere comꝓmiſſum, intelliga
a tur de ꝯſortibus legitimis & naturalibus, & non legitimatis,[a] vt
dixi; qa hoc determinat expreſſè Bal. poſt Cy. in. l. quiſquis. C. ad.
2 l. iuli. ma. vbi dicit † q̄ quicquid ſit, quādo iſta nomina deuotan-
tia naturā, puta filij fratres &c. proferunt̃ a lege, q̄ intelligant̃ ēt
de non legitimis. l. parentes. ff. de in ius uocan. cū. l. ſequē. & l. tu-
telas. cū ibi nota. ff. de capi. dimi. vel qñ a teſtatore. l. ex facto. §. ſi.
qs rogato. ff. ad treb. qñ tñ proferunt̃ a ſtatuto, cuius verba intel-
ligunt ſm cõmunē vſum loquēdi. l. liberorū. §. quod tamē caſſius
ff. de leg. 3. intelligunt̃ de legitimis & naturalibus tantū; qa ĩ vſu
loquendi de talibus intelligimus, facit ad hoc glo. ordina. in cle.
1. de baptiſ. cū igit̃ uertatur hic in dubiū, an iſti ſint legitimi & na
turales, ſeqtur q̄ nõ poſſunt vti bñficio ſtatuti, quouſque fuerit
hoc declararū; qa ſtatutū fundat ſe in hac qualitate, igitur eſt ꝓ-
banda. l. ꝓtor. §. docere. ff. vi bono. ra. Prætereacū iſtis legitimatis
non vertitur principalr̃ quæſtio, ſed cum illis qui emerunt ab
3 eis. † & licèt Barto. diſputādo tenuerit venditorē uenientem ad
deſenſam emptoris poſſe petere cõpromiſſum ex ſua perſona,
vt in quæſtione quæ incipit, ſtatuto ciuitatis Piſan. & per eundē
in. l. procura. ff. ad exhibendū. §. 1. ff. rem ratam habe. tamen Bal.
per plures rationes tenet oppoſitum. C. vbi in rem actio. l. 1.

[a] ¶ Et non legitimatis. vide. d. Alex. & imo. in con. 60. in 3. & 5. colū. in 2. parte vbi ponit etiā an comprehendat ſpurios.

S V M M A R I A.

1 *Creditores decoctorum ſeu fallitorum debent omnes eſſe æquales pro rata debiti & bonorum repertorum.*

2 *Creditores aliqui ſi abſoluerūt fallitos pro decem ſolidis pro libra, & ab eis quinque ſint ſublata ad ratam bonorum inuentorum, an dicti fallit ſint liberati.*

CONSILIVM CLXXIX.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſo puncto ſu
præſcripto. & al
legationibus, nec non concordijs & alijs, de quibus
fit mentio in eis, dicendum eſt breuiter ſuper primo
1 quæſito †, quod cum per ſtatuta communis Floren. in materia
ceſſantium & ēt artis mercātiæ ciuitatis eiuſdem debeat ſolui &
ſatisfieri creditoribus ceſſantiū p ſolidū & libram, nulla conſide
rata prioritate uel potioritate ſeu priuilegio pſonaliū vel realiū
actionum, imo ſunt omnes æquales; non potuerunt dicti ceſſan-
tes in præiudicium creditorum de Roma vel romana curia ꝓ
mittere creditoribus de Florentini. quibus ſoluerunt ſolidos
10. pro libra, conſeruare ipſos in dictis ſolidis. 10. quominus re-
perto poſtea nihil aliud ſupereſſe ex quo poſſit illis creditorib9
de roma ſatiſfieri, potuerint dicti credi. de roma qñcunq; cõſen-
tientes dictis concordijs peterē ſe adæquari cum creditoribus
de Floren. & ēt petere ꝯ dictā ratam imponi & reuocari ſolutio
nes ſactas pro dimidia, p tex. cap. ſſos. ff. de bo. auth. iudi. poſ. l. ſi
nõ expedierit. §. j. uer. q̄ ſi vtraq;. ff. de his q̄ in fraudem credi. l. q
aūt. §. fiendū. uer. qui vero poſt. l. pupillus. cū ibi plenè no. p doc.
& l. verum. §. ſi cū tres. ff. ꝓ ſocio. in quibus hr̃, q̄ qñ credi. debēt
eſſe æquales, ut eſt de iure cõi, qñ pariter inſtant & nullus habet
priuilegium; uel pariter hñt, ſeu ēt qñ bona p vnum incœperunt
ea primo decre. poſſideri, quo caſu cenſent̃ oẽs immiſſi. l. cū vn9.
in prin. ff. de bo. auth. iudi. poſ. non pōt debitor gratificare vni in
p̃iudiciū aliorū, & ſi gratificat pñt alij reuocare & petere ſe adæ-
quari cū illo; ſed in caſu nr̃o ex forma dictorū ſtatutorū credito-
res fallitorū ſunt oẽs æquales, vt dixi; ergo &c. p dictas leges ĩn-
ſta. l. nõ debet p alterū. ff. de reg. iur. Et ſi eſſet caſus in quo aliq
creditores dērent eſſe potiores aliis rõne alicuius priuilegij, tūc
illi poſſent reuocare totum, qđ eſſet ſolutū alijs creditoribus nõ
priuilegiatis. l. ea facto. §. fin. ff. de pac. ff. qđ cū eo. l. 3. ff. de iure fi
ſci. l. deferre. §. fi. Potuerūt ergo dicti ſyndici & ſex officiales mer
cantiæ, ad quos pertinebat, ponere dictā ꝯratā, ſi non erant alia
bona de quibus poſſet illis ſatisfieri ſine ea & ſine iniuria credi-
torū de florē. quibus erat ſolutum, aliàs feciſſet illis iniuriā. l. 2. §.
merito. & §. ſi quin a prin. ff. ne quid in loco pub. Nec ob. q̄ illis
creditoribus florētinis erat acquiſitū ius p ſolũones eis factas, qđ
auferri nõ dēbat nec potuerat; p ea q̄ no. in l. totiens. ff. de polli. ff.
de priui. credi. l. antiocenſiū. qa nõ eſt verū, q̄ eſſet arqſitū ius in
p̃iudicium aliorū creditorū de Roma vt ſ. dixi per iura. ſ. alleg.
2 ¶ † Quantū verò ad ſcđm q̃ſitū, rūdeo q̄ dicti ceſſantes bene po-
tuerunt in ipſorūmet p̃iudicium ꝓmittere p̃fatis creditoribus
florentinis cõſeruare eos in 10. ſolidis, quos ſoluerunt eis ꝓ li-
bra, qđ patet manifeſte, qa & ſi nõ ꝓmiſiſſent, tñ de iure tenebãn
tur virtute dictæ cõcordiæ, in qua ꝓmiſerūt. 10. ſolidos ꝓ libra,
q̄ ꝓmiſſio debet intelligi. ſ. cū effectu, & taliter q̄ ab eis nõ auo-
cent̃. l. j. §. fi. ff. qđ q̄ſq; iur. ff. de hære. vel actio. vēdi. l. 2. §. illud ꝑ-
ueniſſe. verſi. illud. vñ poſito q̄ ſoluendo fuerint liberari a dicta
cõcordia ſeu ꝓmiſſione de dando ſolidos. 10. Inſti. quibus mo.
tollit̃ obli. in prin. Attamē ſecuta reuocatione de ſolidis. 5. reſti-
tueret̃ de iure cõi p̃fatis creditoribus Floren. actio vel direc. ſm
quoſdā. vel vtilis ſm alios, in eoſdē debitores fallitos & in fide-
iuſſores eorū, ſi illi nõ ſoluiſſent, ſ. ipſi falliti. vt eſt caſus in d. l. de
ferre. in fi. & l. ſed reuocata. ff. de iure fiſci. facit. l. 2. in fin. C. ſi ad-
uer. tran. Præfata ergo cõuētio de cõſeruādo illos in dictis. 10. ſo
lidis ꝓmiſſis & ſolutis cõcordat cū diſpõne iuris cõis, & ſic pōt
dici cõuentio ltĩma; non. n. vr̃ ſoluiſſe, q taliter ſoluerūt q̄ auo
cari poterat. ff. de ſolutio. l. qui. x. §. pen. & l. cū qs. §. qui hoiem.
& l. ſi rem. cū ibi no. & ſi dicat̃ in illis legibus dr̃, q̄ non liberatur
ipſo iure. Tu vero dixiſti. ſ. q̄ mero iure liberatur, ſed actio reſti
tuitur; rūdetur q̄ in illis fuit ſoluta ſpēs & nõ fuit facta pſectè re
cipientium maxime ſecuta cõſump. l. nõ oĩs. §. fin. ff. ſi cert. petat.
& reuocatio nõ fuit facta de illo eodē corpore pecuniæ, ſed de
tantundem in gñe. l. quod indebite. in fi. ff. de cõdi. inde. Nec etiā
obſt. his q̄. ſ. dixi. Quod ſtatutū mercātiæ vr̃ diſponere, q̄ falliti
poſtq̃ ſoluerunt id de quo in concordia fuit actū, nõ poſſint mo
leſtari niſi peruenerint ad pinguiorem fortunā, qđ eſt intelligē-
dum ut non poſſint moleſtari ēt pro bonis quæ remanſerunt ei
poſt concordiam & ſolutionem & quæ tempore concordiæ ha-
bebant, quaſi pro eis quæ tunc habebant creditores remanſerūt
contenti de ſumma concordata, & reſiduum noluerint eis dimit
tere, & in eo nõ moleſtare; debebūt ergo creditores volentes eos
moleſtare ultra ſummā cõcordatā, ꝓbare q̄ aliqua bona puene-
runt ad eos poſt concordiam, aliàs non audiuntur per dictum ſta
tutum, quod hic non pñt forte facere. igitur &c. Sed ad iſtud re-
ſpondetur per id quod dixi; quia verum eſſet ſi iſti vellent illos
moleſtare pro maiori ſumma, q̃ ſumma cõcordata, vel ultra 10.
ſolidos; ſi uerò pro ſumma concordata, & non ſoluta, vel nõ per
fectè ſoluta, vt eſt in caſu noſtro, quia ſolutio fuit reuocata pro
dimidia, tunc quia cõcordia nõ cenſetur eis obſeruata, nec ipſi
tenentur dictis fallitis obſeruare. ff. locati. l. quæro. §. inter loca-
torem. ſaltem quominus poſſint agere, vt eis ſuppleatur quod
per contra ratam fuit eis diminutum, etiam de bonis quæ præ-
fatis fallitis reperiuntur; quia licèt præfati creditores videan-
tur dictis fallitis per dictam cõcordiam promiſiſſe de nõ mole
ſtando

ſtãdo eos ſup eis hoc debet intelligi, dũmõ ꝯcordia eis ſeruaref, & dicti 10. ſolidi ꝓ libra ꝯſeruarent eis, & nõ diminuerenf. p.d. §. inter locatorem. quimmo ẽt ſi nulla bona remãſerunt eis, nec aliqua de nouo acquiſiuerunt, nec nũc hẽre reperiunf, adhuc pſati creditores agere põt, vt ꝯſeruentur in dicta ſumma. 10. ſolidorum, & reſtituanf eis ſolidi. 5. ablati; qa difficultas ſolõnis nõ eximit dictos fallitos a dicta oblõne, quã ꝯtraxerunt p ꝯcordiã diſſoluendo 10. ſolidos ꝓ libra. ff. de verb. obli. l. ꝯtinuus. §. illud. & ſic potuerũt dicti creditores florentini Ʒ dictos fallitos nõ reſtituẽtes eis id qđ p Ʒ ratam fuit diminutũ ꝓcedere ſm formam iuris cõis & ſtatutorũ cõis Floren. de ceſſantibus, ẽt ſi dicti ceſſantes nihil hẽant; ſic ergo recolligẽdo dictos caſus, ſi præfati ceſſantes aliqd de nouo acqſiuiſſent poſt dictam ꝯcordiam, & nunc illud hẽrent, poſſent a dictis creditoribus moleſtari, ẽt vt ſoluerẽt vltra dictos. 10. ſolidos: (quatenus illud pateret) ẽt ſi 10. ſolidi nõ eſſent eis diminuti hoc ex forma dictorũ ſtatutorũ; ſi verò nihil de nouo acqſiuerũt, nõ põt moleſtari, vt ſoluãt aliqd vltra dictos 10. ſolidos. Sed bñ põt ꝯueniri, vt pſatos creditores ꝯſeruent in dictis 10. ſolidis, & vt ſuppleãt ſi qd eis fuit diminutũ p dictã Ʒ ratã, ſiue aliquid eis remãſit de bonis ꝗ hẽbãt tpe factæ ꝯcordiæ, ſiue nõ, quãtũcunq; p dictam ꝯcordiã vĩr dicti cred. ꝓmiſiſſe de nõ moleſtãdo vltra dictos. 10. ſolidos ꝓ libra niſi ꝓ eo qđ de nouo acqrerent; qa dicta ꝓmiſsio intelligit facta ſi dicti. 10. ſolidi ſoluanf, & poſt ſolõnẽ nõ diminuanf eiſdẽ; & ſic cũ effectu ſeruetur eis ꝯcordia; alias ſecus. d. l. qro. §. inter locatorẽ. ff. locati. C. de pac. l. cũ ꝓponas in fi. Item nõ obſt. pdictis, ſi dicaf ꝙ ſm hoc tollef dictis ceſſantibus bñficium ceſsionis, Ʒ no. in l. alia cã. §. eleganter. in fi. ff. ſol. mat. qa iſtud nõ eſt verũ; nõ. n. negaf, qn cedere poſsint bonis de iure cõi, ſaluo ſi aliud ſtatueret p ſtatuta cõis Flor. plus vĩ ꝙ ẽt de iure cõi cedere nõ poſsint, quaſi doloſè verſati fuerint ſi tpe factæ ꝯcordiæ nõ hẽbãt bona ſufficiẽtia ad ſoluẽdũ oĩbus creditoribus. 10. ſolidos ꝓ libra; eo qa ꝓmittendo pfatis creditoribus Florentinis de ꝯſeruando eos in dictis. 10. ſolidis aduerſus quoſcũq; alios creditores, cẽſenf aſſeruiſſe ſe hẽre tot bona ꝗ ſufficerẽt eis ad ſoluẽdũ oĩbus vſq; ad dictã quãtitatẽ. 10. ſolidorũ, cùm ſcirent vel ſcire dẽrent id qđ in ſtatutis ꝯtinef. ſ. ꝙ oẽs creditores debẽt eſſe pares, & ẽt id qđ ꝯtinef iure cõi videlicet ꝙ qõ debitores debẽt eſſe pares, ſi gratificetur qbuſdã, põt illud qd eis ſoluitur, reuocari ꝓ rata; vt in iuribus. ſ. alle. iũcta. l. ꝙ te. ff. ſi cer. petat. in fi. ff. ꝓ empto. l. qui fundum. §. ſeruus meus. Si ergo reperif Ʒrium. ſ. ꝙ bona inſficientia ad hoc nõ habebãt, tanq̃ dolo induxerint dictos creditores Flor. ad cõponẽdũ cum eis ꝓ dictis. 10. ſolidis, qui ſi hoc ſciuiſſent, cũ eis forte non cõpoſuiſſent, ſed fuiſſent Ʒ illos vſi alijs vijs rigoroſis, ſm ꝙ eis pmittif ex forma ſtatutorũ, Ʒ mercatores ceſſantes nõ põt vti beneficio ceſsiõis ẽt de iure cõi, & ẽt ſi p ſtatuta Flor. nõ inhibeanf eis; & hoc per tex. in l. pen. in fi. ff. de iure dot. per quem hoc vĩr tenere doc. & per l. ſi qui dolo. in prin. ff. de re iudi.

S V M M A R I A.

1 *Procurator ſoluens non liberat dominum principalem ipſo iure, nec poteſt repetere a domino quod ſoluit, ſi cum ipſe dominus conueniretur tacuit de ſolutione, cum poſſet eam opponere, & ſic liberare Dominum.*

2 *Natura contrariorum eſt, ꝙ uno poſito aliud deſtruitur.*

CONSILIVM CLXXX.

IN Chriſti nomine Amen. Viſis omnibus ꝗ ſupraſcripta & allegata ſunt ſuper quod præſentialiter quærif, quæ ſententia ſit ferenda per D. Commiſſarium virtute reſcripti D. Lucani ſuper dictis duabus ſententijs, quarum vna data fuit in curia D. poteſtatis Lucani in fauorem ceſsionarij vel hæredis eius, quæ etiam in rem iudicatam dicitur tranſiuiſſe & fuiſſe executioni mandata. Altera verò per curiam mercatorum in fauorem D. Magdalenæ contra quam facta fuerat ceſsio, & vt dicitur fuit reuocatoria primæ, & quæ ipſarum ſit iuſtior, & an debeat retractari ſolutio facta virtute

1 primæ. ¶ † Breuiter videtur dicendum, ꝙ debeat pronunciare in fauorem primæ ſñiæ, & ꝙ ſolutio facta virtute ipſius non debeat retractari nec virtute ſecundæ ſententiæ latæ in curia mercatorum, nec virtute reſcripti nouiter obtẽti a D. Lucano; & hoc tali rõne, quia prima ſñia fuit iuſtè & rectè lata nõ obſtante ſol. facta per Terium vero procuratori creditoris; quia per talem ſolu. non fuit dicta domina liberata ipſo iure, cùm cenſeatur fuiſſe facta principaliter pro obligatione ipſius Terij, prout plenè oſtendi in primo cõſilio p me reddito ſup iſto negocio in fauorẽ dicti Terij, ꝙ poſſet repetere qđ ſoluerat, qa nõ fuerũt ſibi ſeruata ꝓmiſſa; nec ẽt fuit liberata ope exceptionis, niſi fecerit illã ſolutionẽ retractabilẽ, uidelicet ſoluẽdo dicto Terio id qđ pfat' Terius ꝓ ea ſoluerat, vel offerendo ſibi cũ p Terium ſtaret, vt dixi plenè in ſcđo cõſilio p me reddito in fauorẽ dictæ D. Magdalenæ; qa cùm dicta ſolutio facta p Teriũ eſſet retractabilis vt in primo ꝯſilio, quouſque durabat retractabilis nõ pariebat aliquã liberationẽ. l. cũ his. §. 1. ff. de ꝯdi. inde. poterat tñ facere eã retractabilẽ ſoluẽdo, vel offerendo; & ſi hoc ꝓbaſſet dicta dña ſe feciſſe i iudicio agitato inter ipſam & ceſsionariũ, poterat & aduerſus ceſsionariũ ſe defendere: vel ẽt ſi nõ ꝓbaſſet, ſi tñ appariuiſſet, ſe alterũ pdictorũ feciſſe, & cauiſſet de defendẽdo ꝓcuratorẽ creditoris aduerſus Teriũ, nõ retractaret, adhuc ſed defendere poterat, aliàs ſecus vt in dicto ſcđo ꝯſilio p me reddito plenè diſcuſsi. Nũc ergo ad ꝓpoſitũ in his q. ſ. ſcribunf, nõ dr ꝙ dicta dña aſſereret ſe feciſſe aliquod pdictorũ; & iõ poſito ꝙ de ſolutione facta p Teriũ excepiſſet & fuiſſet addita, nec pp contumaciam de non ſatiſdando de iudicio ſiſti repulſa, nihilominus ſibi nihil profuiſſet; qa de ſolutione pdicta non poterat ſe iuuare, niſi etiam ipſa ſoluiſſet Terio uel obtuliſſet, quorũ neutrũ dr feciſſe, & pro conſtanti ſupra ponif, nec ẽt dicif ꝙ allegauerit ſe aliquod illorũ feciſſe, & ꝙ obtulerit cautionẽ de defendo ꝓcuratorẽ creditoris aduerſus Terium. Igitur poſito ꝙ pp contumaciam in nõ ſatiſdando de iudicio ſiſti; non fuerit audita dum allegauit de ſolutione facta per Terium, nil ad rumbum; cùm ẽt ſi fuiſſet audita & eã ꝓbaſſet, ſibi non proderat, poſtq̃ de ſolutione vel oblatione per ſe facta Terio nihil ꝓponitur allegaſſe. ff. quis or. in bono. poſ. l. fi. §. quæri. in fi. vbi dicta ratio probatur. Et iſto mõ rñdetur clare ad id quod. ſ. alleg. per aduocatũ dictæ dñæ, uidelicet ꝙ dictũ meũ haberet locũ qñ ſolueretur autoritate ſententiæ obtẽtæ in ꝯtradictorio iudicio &c. qa dico ꝙ attentis pdictis idem eſſe debet in caſu pñti. Præterea ſi fuit contumax in faciendo id quod facere debebat ex forma ſtatuti; & pp hoc fuerit ex diſpoſitione ſtatuti repulſa ab allegando id ꝙ allegare poterat, hoc ſui culpa ꝯtingit, & ſic ſibi debet imputare; de reg. iur. c. dãnum. li. 6. qa ſeipſam vr̃ excluſiſſe. ar. ff. de itin. actuq; priua. l. ueteres. in fi. ff. de li. cau. l. imo. ff. de rei vẽ l. nam ſi actor. Sñia igif lata Ʒ eã fuit iuſta qa lata ſm formam iuris & ſtatutorũ, vt patet ex. ſ. dictis. Tũ qa actio cõpetens Ʒ eã non erat extincta, nec ipſo iure, nec ope excep. poſtq̃ ſolutio facta p Teriũ nõ erat facta irreuocabilis p dictã dñam, vt. ſ. dixi, & ſic potuit efficaciter eedi. Tũ qa & ſi facta fuiſſet irreuocabilis p ſolutionẽ factã ad eã dñam pfato Terio, tñ bñ potuit ſibi denegari audiẽtia ſup hoc pp eius ꝯtomaciã in nõ cauẽdo de iudicio ſiſti ex forma ſtatuti; & ſic eſt pinde, ac ſi dictã defenſionẽ nõ habuiſſet, poſtq̃ ſup ea clauſum erat ſibi oã ne poſſet eã allagare. ff. de manu. teſta. l. q habebat. i fi. cũ ſua glo. extra de excep. c. cũ eccleſiaſticæ. ff. ſi cer. pe. l. lecta. io gl. q incipit. in mẽſem. & qđ no. Cy. in. l. ſi qs ꝯductionis. C. loca. & Bar. in. l. vbi pa-

2 ctum C. de tranſa. † & ſi ita eſt, ꝙ dicta ſñia D. poteſtatis fuit iuſta, ſeqtur neceſſariò ꝙ ſñia lata in curia mercatorũ illi Ʒria fuit iniuſta, cùm natura Ʒriorum hæc ſit ꝙ vno poſito aliud deſtruif. l. pompo. §. ſi is ꝓcu. de inſtito. l. ſed & ſi pupillus. §. pe. & ibi no. in gl. Præfatus ergo cõmiſſarius virtute reſcripti pp qđ habet videre ꝗ ſentẽtia ex pdictis fuerit & ſit iuſtior, nõ põt pronũciare niſi ſup iuſtitia primæ, potiſsimè qa nõ ꝓponitur ꝙ in reſcripto dicatur circũſcripta ꝯtumacia dictæ dominæ in non ſatiſdando de iudicio ſiſti, & ſic non tollit iuſtitiã ſeu ius qđ dicto ceſsionario cõpetit virtute dictæ cõtumaciæ; ſi enim hoc diceret, tunc eẽt videndũ, vtrũ talia allegaſſet, propter quæ potuiſſet ſe iuuare aduerſus dictũ ceſsionarium, vel nõ; & ꝗ ſint illa, habetur in. d. cõſilio ſecũdo loco p me reddito ad inſtantiã dictæ dñæ. Et ſm ea quæ cõprehendo, nullus illorũ allegauit; igif nec nũc poſſet pronunciari Ʒ dictã primam ſententiã, neceſſariò ergo ꝓnunciandũ eſt Ʒ ſecundã. Præterea ſecunda ſñia Ʒria priæ eſt ipſo iure nulla, C. quando prouo. nõ eſt neceſ. l. 1. Nec eñ pronũciat ſup nullitate primæ, ſed ſup negocio princip. Et poſito ꝙ ꝓnunciaret ſup nullitate priæ, nõ valeret; qa officiales mercãciæ ñ erãt ſupiores iudices D. ptãtis; igif de nullitate ſñiæ. D. ptãtis cognoſcere vel ꝓnũciare nõ potuerũt; qa vel ipſe idẽ iudex, vel ſupior debet adiri ſup hoc. iux. no. per Bar. in. l. ſi vt ꝓponis. C. quõ & qñ iud. & l. ſi expreſſim. ff. de app. Concludo ergo ſecundum ea quæ. ſ. narrantur, alijs non viſis pronunciandum eſſe pro prima ſententia

& ꝙ

& ꝙ ſoſo fcā virtute ipſius nō eſt reuocanda, nō obſtātibus in ↄrū alle. Cōfirmanť ēt ꝑdicta; qa dr̄ ꝙ d. Terius, q ſolnerat ꝓ dicta dña ꝓcuratom creditoris, fecit dictā dñam ꝯueniri a ceſſionario, tāquā ſi nō ſoluiſſet ipſa, nec aliqs ꝓ ea, & paſſus eſt & tacuit nihil allegādo de dicta ſolutione, & ēt paſſus eſt dictā dñam ꝯdēnari & partē pecuniæ ꝓ ea ſolui dicto ceſſionario ꝓ executione ſnīæ, ꝓut ſ. in allegationibus dr̄. Igiť ꝑ hoc vr̄ tacitè voluiſſe, ꝙ prima ſoſo facta ꝑ eum dicto ꝓcu. non ꝓdeſſet dictæ dñæ, poſtq̄ ad illius dñæ ꝓſicuum ipſam non allegauit, cū ſciret eam ꝯueniri, & poſſet illam defendere virtute dictæ ſoſonis, ꝓut ēt plenè dixi in dicto ſcdo ꝯſilio, quod facere debebat ſi intēdebat ab illa dña repetere; vñ nō defendēdo eā, cenſeť aſſenſiſſe de non repetendo ab ea, arg. ff. de aqua plu. ar. l. labeo mandati. & l. q patitur. & ſic ꝑ ꝯñs cenſeť voluiſſe ſe nolle repetere a dicta dña per ac. neg. geſt. ſed potius a dicto ꝓcu. per actio. ꝑſcripť. verb. rōne pacti appoſiti in ſoſone, vel per ꝯdictionem ob cām, quaſi cā ob quā dedit. ſ. vt cedereť actio, ↄ illā nō fuerit ſecuta. Igitur nunc ſi vellet repetere a dicta dña, nō poſſet; imo ipſa dña poſſet ipſum agentē ↄ eā repellere; dicendo, ſi tu ſoluiſti ꝓ me, debebas cōparere in iudicio, cùm ſcires me cōueniri tanq̄ ſi nō ſoluiſſes, & dictam ſoſonem allegare & me defendere, qu cum non feceris tua ſoſo mihi non ꝓfuit, & ſic non vtiliter geſſiſti negocium meum, qa nullo mō me liberaſti; igitur a me repetere nō potes per act. neg. geſt. ff. de neg. geſt. l. ſed an vltimo. cum ſi. ſed repetas ab illo cui ſoluiſti. Et ſi ita eſt ꝙ pōt dicta dña ſe defendere aduerſus dictum Terium, ſequitur ꝙ nō pōt moleſtare ceſſionarium, qa nō intereſt ſua, cùm ipſa hēret ſemel ſoluere. ſ. vel ceſſionario, vel Terio, poſtq̄ ergo ſoluit ceſſionario ſciente & non ↄdicente Terio, ſequitur ꝙ non hēt ſoluere Terio; & ſic fuit liberata, & iuridicè ſoluit; ergo ſoſonem retractare non pōt. ſed dictus Terius poſſet ab ea repetere, tunc intereſſet ſua ceſſionario nō ſoluiſſe, & iō nō hēret aliquē colorē id qđ ipſa nunc facit, ſed attenta ſciētia & patientia dicti Terij, nullum colorē hēt; & iſta oñdunt clariſſimè veritatem huius rei, cui oīa cōſonāt, & ꝓuidetur ꝑ hoc oībus. ſ. dicto ceſſionario. Item dictæ dñæ, qa remanet a dicto debito liberata, & nō intereſt ſua, ea qua ſoſone liberata ſit. ad qđ bn̄ facit optima gl. q̄ eſt in l. 1. §. pen. ff. quarum rerum actio non detur in gl. q̄ incipit. ſed cur ſecus. Itē ꝓuidetur Terio; qa remanet ſibi actio ↄ ꝓcu. igitur iſta via eſt amplectēda; qa ꝑ eā nemo fraudatur. ff. q̄ in frau. cred. l. ex his. in fi. Prouideť ēt dicto ꝓcuratori; qa ſi reſtitueret Terio, nō ſoluet creditori vel hr̄di eius; & ſi iā ſoluit, repetet, & dictus creditor hēbit ius ſuum, nec locupletabitur cū aliena iactura, videlicet bis recipiendo idē creditū. ſ. ſemel ꝑ procuratorem, & poſtea ꝑ ceſſionarium. Et ꝓuidebitur ↄ malitiam Terij, q tacuit & forte colluſit cū dicto ꝓcuratore, & ēt ↄ malitiam ꝓcuratoris qui ne hēret ſoluere, ſuggeſſit vt dicta dña in curia mercatorum moleſtaret ceſſionarium; quibus malitijs pro poſſe eſt obuiandum. l. in fundo. ff. de rei vendi.

FIGVRA.

		Petrus Paulus
		Catherina
		Verda
	Albertus	Beatrix
Dominus Bailardinus		
	Franciſcus	
		Chichinus
		Bartholomeus

¶ Dictus. D. Bailardinus ꝓ ſe & ſuis hr̄dibus vtriuſq; ſexus fuit inueſtitus de quodā feudo, & de quo feudo ēt prædeceſſores ſui fuerant inueſtiti tāquā recto & auito & antiquo, ꝓut patet ex inueſtituris antiqs; de quo feudo ſoluebať monaſterio ſancti Zenonis certa quātitas ceræ quolibet anno ꝓ recognitione dicti feudi. deceſſit dictus D. Bailardinus relictis poſt ſe dictis Alberto & Franciſco filijs ſuis legitimis & naturalibus & hr̄dibus ſuis, q Albertus & Franciſcus poſt mortem dicti D. Bailardini patris ſui fuerunt ritè & rectè inueſtiti à dicto D. Abbate ſancti Zenonis de dicto feudo, ſpacio temporis dicti Albertus & Franciſcus vendiderunt cuidam Petroaanno certam partem dicti feudi de uoluntate & conſenſu dicti D. Abbatis, qui D. Abbas inueſtiuit dictum Petrēaannum de dicta parte dicti feudi ſibi venditi per dictos fratres; deinde dictus Franciſcus primò deceſſit relictis poſt ſe Bartholomeo & Chichino filijs legitimis & naturalibus pupillis & hæredibus, q nunq̄ fuerunt inueſtiti de dicto feudo, ſcdo dictus dñs Alibert fuit inueſtitus de toto reſto dicti feudi pro ſe & hæredibus ſuis maſculis tātùm. Tertio dictus D. Albertus deceſſit relictis poſt ſe ſuperuiuētibus dicto Petro Paulo & dictis tribus ſororibus ſuis poſt mortē dicti D. Alberti d. Petrus Paulus & dictæ ſuæ ſorores fuerunt inueſtiti in totum de totum reſto dicti feudi nō alienati, moriť d. Petrus Paulus filius quondā dicti Alberti ſine filijs de. 1404. & de dicto Milleſimo deceſſit dicta Catherina de. 1420. deceſſit dicta Verda. deceſſit dicta Beatria. de. 1427. & dictæ ſorores virtute inueſtituræ factæ ſimul cū dicto Petro Paulo & dictis ſororibus tenuerūt & poſſederūt totū dictū reſtū dicti feudi vſque ad earū mortē. Mortua dicta Beatrice, quia d. Chichinus tpe mortis ſui patris erat infans & nunq̄ ſciuit ꝙ reſtū dicti feudi non alienati ēt ſpectaret dicto Chichino, nec vnq̄ ſciuit ꝙ ipſe Chichinus haberet aliquod ius in eo. Iō ipſe nunq̄ petijt ſe inueſtiri debere de dicto reſto dicti feudi nō alienati; imo dictus Albertus indebitè fuit ſolus inueſtitus, & poſt mortē dicti Alberti dictus ſuus filius & dictæ ſuæ filiæ fuerūt vt. ſ. inueſtitæ. Mortua vltimò dicta Beatrice, tunc parū poſt fuit deductum ad noticiam dicti Chichini, ꝙ dictum feudum de iure ſpectabat & pertinebat de iure dicto Chichino. Qui Chichinus perquiſiuit reperire inſtr̄a inueſtiturarū, & inuenit aliquas inueſtituras vobis nunc tranſmiſſas, & viſis dictis inueſtituris dictus Chichinus. j. menſē poſt mortē dictæ Beatricis legitimè cōparuit corā domino feudi, & petijt & petit ſe inueſtiri de dicto feudo non alienato, inter alia allegando dictā ſuā ignorantiā, & ꝙ dictum feudū fuit antiquū, auitum, & paternū; & ꝙ attento tenore inſtiturarum aui & prædeceſſorū dicti dñi Bailardini dicti Chichini dictū feudū debet tranſire ſolum in maſculos per lineā maſculinā deſcendētes, & ꝙ dictus Chichinus eſt ſolus maſculus deſcendēs ex linea maſculina, & nō obſtātibus ꝑdictis deductis ꝑ dictū Chichinū. d. feudi ſiue eius vicarius delegatus dicti domini ꝓnunciauit & declarauit dictū Chichinū nō habere aliqđ ius in dicto feudo, & feudū eſſe deuolutū ad dñm, quæ ſnīa fuit dicta nulla ꝑ Chichinū, & inquantū fuiſſet aliqua; fuit ab ea appellatū tanq̄ ab iniqua & iniuſta; & his nō obſtantibus d. dñs delegatus inueſtiuit quendā oīno extraneū de dicto feudo, q inueſtitus nō erat đ agnatiōe nec de cognatiōe dictorū D. Bailardini, Alberti, & Frācifci. ¶ Quæriť vtrū dictus D. Vicar. & delegatus dicti D. Abbatis fuerit iudex cōpetens ad cognoſcendū inter dcm̄. D. Abbatem. dñm feudi, & d. Chichinū litigantē; ſcilicet adinuicē de dicto feudo; & videtur dicendū, ꝙ nō; qa pares curiæ debebant eſſe iudices in hac quæſtione. Præmitto quòd in hoc monaſterio ſunt multi & infiniti feudales. ¶ Quæriť qa dictus. D. Vicarius dicti. D. Abbatis ꝓnunciauit ſe eſſe iudicē cōpetentē, & ab iſta pronūciatione Chichinus non ſe appellauit, an iſta talis pronunciatio fecerit dictum. D. Vicariū iudicē competentē inter dictū. D. Abbatē, & dictū Chichinum adinuicem litigantes de dicto feudo. ¶ Quæritur poſtq̄ ipſe. d. vicarius pronunciauit ſe iudicem competentem, dictus vicarius pronunciauit dictū feudū fuiſſe & eſſe deuolutum ad dictum D. Abbatem, & dictū Chichinum non habere aliquod ius in dicto feudo, cum aliquibus rationibus quare fuit motus ad ſic ſententiandū, a qua ſententia fuit ſupplicatū. i. D. D. V. Quæ. i. D. D. Venet. ſcripſit proūt in litterā dictæ. i. D. D. Ve. contineť. dictus D. vicarius non obſtāte dicta ſupplicatione facta. i. D. D. Ve. & ēt nō obſtāte dicta litera ſiue reſcripto. i. D. D. V. inueſtiuit de dicto quendā oīno extraneum, qui nō erat de agnatione nec de cognatione illorum de Bailardino. ¶ Quæriť vtrum ſtantibus ſupraſcriptis pro veris, vtrum dicta inueſtitura facta in dictum prorſus extraneum fuerit & ſit valida; & ſi quo remedio poſſet infringi dicta talis inueſtitura dicti feudi, ꝓſuppoſito ꝙ fuiſſet valida dicta inueſtitura. ¶ Quæritur, quia dictus Chichinus fuerat minor, imo erat infans tempore mortis dicti Franciſci patris ſui; & qui Chichinus nunq̄ ſciuit patrem & prædeceſſores habuiſſe aliquod ius in dicto feudo niſi poſt mortem dictæ Beatricis vltimò defunctæ, & ſciuit quia per aliquos poſt mortem dictæ Beatricis vltimò defunctæ fuit denunciatum ſibi Chichino, quòd dictum feudum ad eum ſpectabat, & habita notitia, & repertis aliquibus inſtrumentis inueſtiturarum dicti feudi intra menſem poſt mortem dictæ Beatricis petijt dictam inueſtituram a dicto D. Abbate de dicto feudo, in aliquo iure poſſit ſuccurri Chichino prædicto, & ſaltem eā clauſula generali, ſi qua mihi juſta cauſa eſſe videbitur.

Si vnus

SVMMARIA.

1 Feudi aniti ſi unus ex agnatis præſcribit partem aduerſus alium agnatum, non acquiritur domino, ſed ipſi agnato præſcribenti, & poſt mortem reuertitur ad eum contra quem fuerat præſcriptum.

2 Feudum an totum reuertatur ad eum, qui renunciet parti ſuæ, poſt mortem illius cui renunciatio facta fuit.

CONSILIVM CLXXXI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Notādum eſt, q̄ dictus Albert⁹ & eius filij non potuerunt inueſtiri de parte reſidui dicti feudi pertinente ad filios Franciſci ſine illorum voluntate. vt in vſi. feu. ti. de alie. feu. pact. c. 1. Et ſic filijs dicti Frāciſci cōpetebat vtilis rei vēdicatio ꝯ dictum Albertū & ei⁹ filios poſſeſſores ꝓ portione q̄ ipſos tangebat, vt in titu. de inueſti. de reb. alie. fac. §. rei aūt. & qđ plenè no. in c. j. de capi. corra. in §. ꝓterea. pet gl. & in titu. de contr 0uer. inter vaſ. & alium de beneſi.

1 ¶ † Videndū eſt ergo, utrū filij dicti Frāſcici ceciderint a iure qđ habebāt ad petendū partē prædictā, ea eo quòd non petierunt inueſtiturā infra annū & diē a tempore mortis patris, q̄ vr̄. ut in d. c. 1. in prin. de capi. corra. & de ꝓhi. ſeu. alie. per Fede. §. ꝓterea ſi quis ꝯrium eſt verius duplici rōne. Prima, qm̄ ad hoc vt iſtud ꝓcedat, reqrit̄ in curia & negligentia vaſalli. vt d. §. præterea ſi qs. & dolus, vt in c. fi. de ꝓhi. ſeu. alie. per lota. & hic nullū iſtorum fuit ex quo filij dicti Frāciſci fuerūt ignorantes, q̄a remanſerunt pupilli. vt in d. §. præterea. & l. q. iuraſſe. ff. de iureiurā. ff. de calū. annus. ff. de ædil. edic. l. cū ſex. Secunda rō, q̄a nō poſſidebāt dictā partem feudi, nec vnquam poſſederunt; ſed ipſe Albertus & filij eius. Et iō dictus terminus anni non cucurrit eis, nec dictum on⁹ petendi inueſtiturā vnquā eis incubuit, ꝓut determinat Guil. de Cu. & Bal. in l. ſolēnibus. in fin. C. de rei vendica. ¶ Secundo loco videndū eſt, vtrū ſaltem ſint excluſi filij dicti Franciſci vendicatione dictæ partis per lapſum. 30. annorum. vr̄ q̄ ſic. l. ſicut. C. de ꝓſcrip. 30. anno. ſ hic eſt videndum, vtrū ſit decurſa præſcriptio prædicta. 30. ann. Nā ex ea deducit̄ tp̄s pupillaris ætatis. d. l. ſicut. in fi. quo deducto ſi lapſi ſunt anni. 30. a tp̄e mortis pr̄is. ſ. dicti Frāciſci, a quo tp̄e incœperūt filij ei⁹ poſſe agere, dici pōt q̄ mero iure eſſent excluſi; tñ de æquitate pp iuſtā ignorantiam cōcederetur bñficium reſtōnis in integ. ex clauſula gñali; per id qđ no. Bar. in l. 1. §. ſi qs pp inundationem. ff. de itine. actuq; priuat. & in l. ab hoſtibus. §. ſed q̄ ſimpliciter. ff. qui. ea ca. maio. & gl. in l. ſicut. & l. ſi partem. ff. quēad. ſerui. amit. Tñ dico, q̄ ēt abſq; reſtitutione in integ. poſſet venire de iure cōi per alium viam. Nam poſito, q̄ per lapſum 30. anno. eſſent mero iure excluſi a portione eos tangente, illa tamen portio nō fuit reuerſa ad dñm, ſed accreuit filijs dicti Alberti, qui aliam portionem hēbant, & portionem filiorum dicti Frāciſci finē & refutationē feciſſet eis de portione ipſorum. ar. ff. de ver. ſig. l. alienationis verbo. iuncta. l. ſi qs obl̄onis. ff. de reg. iur. & l. 1. §. interdum. ff. de vſufruc. ac. mortuis aūt filijs dicti Alberti, filij dicti Franciſci tanq̄ ꝓpinquiores agnati pñt vendicare portionem q̄ fuit dicti Alberti & poſtea filiorū ſuorum, & tunc pp eorum defectum, cùm feudum ſit antiquum & deuoluit̄ ad ꝓximiores agnatos, vt in tit. de natu. ſuc. feudi. c. j. circa fi. Nō dico p iura accreſcendi, qm̄ portio accreſcit portioni, & iſti portionem non hērent ſi p præſcriptionem ꝓdictā eēnt ab eo excluſi, & ſic p viā iuris accreſcendi venire non poſſent. ff. de acquir. hære. l. totiens. ſed venient virtute primæ inueſtituræ & ſequentium eam confirmantium, ſm̄ quas agnati cenſent̄ inuicem ſubſtituti, ſicut in relicto facto ſamiliæ cum hoc q̄ de ipſa non exeat. l. peto. §. fratre. ff. de leg. 2. l. cum ita. §. fin. Nam in illa non poteſt dici cucurriſſe eis præſcriptio, cùm petere eam non potuerint niſi poſt mortem omnium filiorum Alberti, vt l. 1. in fin. de anna. excep. iuncto. d. c. 1. in fi. de natu. ſucceſ. feu. cum illa aūt portione q̄ fuit Alberti & filiorum eius ꝯſequenter dicti filij Franciſci etiam portionem propriam quam per ꝓſcriptionem amiſerunt, & iuncta fuit cum portione dicti Alberti & filiorū p ius accreſcendi, vt dixi, ſicut ſi illam repudiaſſent vt illis accreſceret. & hoc optimè ꝓbat̄ in fi. in l. ſi tu ex parte. ver. item ſi tu. ff. de acqui. hr̄di. vbi vnus ex cohr̄dibus inuicem ſubſtitutis repudiando portionem ſuam ex inſtitutione non ꝓhibet̄ acceptare portionem cohr̄dis poſtea repudiatam ea ſubſtitutione, & cum illa conſequitur etiam portionem quam repudiauerat. Et breuiter de hoc eſt quaſi caſus in terminis in titulo de eo qui finem fecit agnato de feudo pater. æquiparando præſcriptionem repu-
2 diationi. ſeu refutationi, & de qua ibi. ¶ † Nā ſi vnus ex pluribus agnatis idem feudum habentibus refutationē facit alteri de ſua portione, mortuo poſtea illo cui refutatio facta fuit, poteſt uenire ad portionē illius, & ēt ad illā quā refutauit illi accreſcente una cū alio q̄ nō repudiauit, rōne quā. ſ. dixi, niſi repudiauerit omnino, i. tā ſuā q̄ illius quā p mortem ſperat ſibi obuēturā; uel niſi repudiauerit, ut ille tanq̄ de nouo feudo inueſtiret̄, vt ibi habet̄; quorū neutrū eſt hic. q̄a ꝓſcriptio nim habet repudiationis partis præſcriptæ, non alterius nō ꝓſcriptæ, cùm ſit ſtricti iuris & reſtringenda, ut no. glo. ff. q. mo. pig. vel hypo. ſol. l. ſoluitur. in prin. ſuper uerbo diſcedat. & q̄ no. Inn. de deci. tua. ex his ſeqnitur q̄ ſnīa lata per vicariū. d. Abbatis fuit iniuſta ēt uenit in cā appellationis retractanda; poſito ſine ꝓiudicio veritatis, q̄ mero iure valeret pp hoc q̄ primò ꝓnunciauerat ſe fore iudicem cōpetentē, cùm tñ nō eſſet, ſed pares curiæ, vt in titu. de contē. inter dñm & vaſ. de inueſti. poſtq̄ nō fuit appellatū, p ea q̄ no. Inno. in. c. ſup lūeris. c. circa mediū. de reſcrip. & Bar. ī. l. ex quacūque. ff. ſi quis in ius uoca. nō ierit. ſeqtur ēt ex prædictis, q̄ inueſtitura facta per eundē uicariū de dicto feudo in perſonā illius extranei tanq̄ de aperto et reuerſo ad dictum dñm Abbatē nihil ualet, cùm apertū & reuerſū nō foret, vt dixi & oſtēdi. Et regula eſt, q̄ nemo dat qđ nō habet. l. traditio. ff. de acquir. rerum domi. extra de iure pat. ff. q̄ autem cum concor.

¶ Caſus inferioris conſilij.

¶ Inter ſpectabiles ac generoſos ſer Nicolaū ex una, & Vluinū ac Henricum adultum ipſius ſer Nicolai nepotes. ſ. filios duorū fratrum ipſius ſer Nicolai ex alia, orta materia q̄ōnis ſuper hæreditate diuidenda quæ in cōmuni inter ipſos poſſidebatur inſtante & petente ipſo ſer Nicolao vt ipſa diuiſio fieret; qm̄ uolebat bona ſua cognoſcere, vt apparet in quadam citatione &c. Producto libello in iudicio ipſius ſer Nicolai diuiſionē petentis de cōmuni cōſenſu ſer Nicolai & ſer Vluini ipſo adulto Henrico excluſo cōpromiſſum fuit in egregium decretorū doctorem. d. A. de Belguado, ꝓmiſerūt tñ ipſe ſer Nicolaus & ſer Vluinus ſe facturos & curaturos ꝓ poſſe q̄ Henricus adultus arbitrium obſeruaret, ſiue ſnīam arbitri, & omnia & ſingula ꝯtenta in cōpromiſſo &c. Tandem per arbitrū arbitratū eſt, & prio q̄ ſer Vluinus habeat certā ptē bonorū ut in ſnīa, deinde de reſto totius cumuli ipſe ſer Nicolaus & ſer Henricus adultus debeant detrahere unam marcham in reditu ꝓ quolibet ubicunque voluerint, dū tñ non in Valueſono. Item arbitratur poſtea ſup una marcha ēr detrahenda de una quarta p ipſum ſer Nicolaum; & poſtremò reliqua bona æqualiter diuidit. p ſer Nicolaū, & per Vluinū laudatur ſententia arbitri, Henricus adultus non laudat, et licèt citatus fuerit ad conſentiēdū, nunquam noluit ꝯſentire, imo expreſsè proteſtatus eſt ſe nō conſentire ſnīa ipſius arbitri, & poſt ſententiam noluit eam laudare reputans ſe grauatum; imo citatus ꝓteſtatus eſt, ut in proceſſu &c. Finaliter p iudicē ordinariū deputant̄ boni uiri, ut cognoſcant ſi ipſe Henricus ſit læſus, cui deputationi ipſe non conſenſit. poſtremò declarauerunt ipſi boni uiri, vt apparet ī ipſorū declaratione, & inter cætera declarauerūt qđ ipſe Hēricus adultus non grauabatur in eo quòd ſer Nicolaus ei⁹ patruus debebat eligere vnā marcham, & ipſe aliam de toto cumulo, a qua declaratione ipſe Henricus ſine eius curator apellauit, nec fuit per iudicem admiſſa ipſa appellatio. imo noluit. d. locū tenens q̄ ipſius appellatio ſcriberetur. Citantur ipſi ſer Nicolaus & Vluin⁹ ad videndū reſtitui ip̄m Henricū in integrū, nec auditur per iudicem ipſe Henricus, imo repellitur &c. ex his de infraſcriptis dubitatur. ¶ Primò, an ſer Nicolaus non ſeruando ſententiam incurrat pœnam cōpromiſſi, cum per eum non ſtēt quin compromiſſum ſiue ſententia ſeruetur, ſed p Hērícū adultū qui cōpromiſſo & ſentētiæ nō vult conſentire, & per ꝯſequens non ſua culpa ipſius ſer Nicolai ſed Hērici q̄ non permittit ip̄m ſer Nicolaum eligere unā marcham vbicūq; vult, iuxta tenorem ſentētiæ arbitri. ¶ Itē quia in iſta hæreditate ſunt certa bona, q̄ uocantur habitationes ſiue prouiſiones. & hæc bona conceduntur per ipſos nobiles ad beneplacitū quibuſcunque uolunt pp aliqđ ſeruitium, puta aduocationem, uel quid ſimile. An ipſa bona debeant diuidi, quoniam per ſer Vluinū allegatur ipſa bona nō debere diuidi nulla aſſignata ratiōe, & ſic an ſer nicolaus poſſit eligere de ipſis bonis habitationum pro illa marcha quæ ſibi debetur vbicunque uoluerit, eligendo iuxta tenorem ſententiæ. ¶ Item an teneatur ipſe ſer Vluinus ipſi ſer Nicolao reficere fructus, quos perceptiſſet ex duabus marchis de redditu iuxta

tenorem

tenorem ſententiæ, ac ſi aſsignatæ fuiſſent ſibi ipſæ marchæ; cum ipſe ſer Vluinus in poſſeſſione fuerit fructus recolligendo certarum terrarum & manſorum ſibi ex cumulo per ſententiam arbitri aſsignatorum; nec tñ ipſe ſer Nicolaus potuerit habere fructus dictarum marcharum, quæ ſibi aſsignantur per ipſam ſententiam ſine culpa ſui, & an de damnis teneatur ille ſer Vluinus.

SVMMARIA.

1 *Compromiſſum factum ſuper diuiſione hæreditatis inter duos fratres compromittentes etiam pro nepote filio alterius fratris non valet, nec quo ad nepotem, nec quo ad ipſos; & ideo nec pœna promiſſa in compromiſſo.*

2 *Hæreditas diuidi debet per ordinarium ſi aliter partes non concordant in valido compromiſſo.*

CONSILIVM CLXXXII.

1 *IN Chriſti nomine Amen.* ¶ † Circa primũ quæſitum notandũ eſt ad euidentiã, ꝙ ſnĩa diuiſoria lata ꝑ dñm Antonium non ualuit, nec ualet in aliquo, ẽt quo ad Nicolaũ & Vluinũ, poſtq̃ Henricus tertius cõſors nõ conſenſit in cõpromiſſo, nec ipm ratificauit. Et ꝑ ꝯñs illi duo nullũ potuerũt illi facere ꝑiudiciũ in cõpromittẽdo nõie illius nec ẽt arbiter ab eis aſſumptus. ff. de reg. iu. l. nõ debet alteri ꝑ alterũ iniq̃ ꝯdõ afferri & eſt quaſi caſus in terminis. C. fa. erciſ. l. cohæredibus. facit. C. ſi in una eademq; cã. l. 1. in prin. de reb. credi. l. neq; filius. ff. de publi. l. coté. §. dñs. ff. ad trebe. l. qdam. §. ſi qs filiũ. vñ cũ nõ ualeat ſnĩa reſpectu illius nec ẽt põt ualere reſpectu aliorũ duorũ. ꝑ. l. in hoc iudicio. ff. fami. er. vbi caſus; qa reputatur eſſe vnum negotium hæc diuiſio, licet plures tangat pſonas. ff. de q̃b. re. ad eundẽ iudicẽ eat. l. 1. ff. de iuriſ. om. iudi. l. ſi idẽ. & ſic debet in totũ terminari nõ ꝑ partes, aliàs ſnĩa nõ tenet in aliquo, ut nota. C. ſi aduer. rẽ iudi. l. 2. ff. de doli exce. l. apud celſũ. §. vñ q̃ritur. il. t. ff. de arbi. l. qualẽ. §. 1. aliàs eſt. l. dicere. & ibi in gl. q̃ incipit, no. facit ꝙ no. gl. 2. q. 6. c. ei q. §. itẽ cũ certa. & in Spec. de ſen. §. iuxta. ver. itẽ eſt nulla rõe q̃titatis. & ꝙ no. gl. ff. de iuri. om. iu. l. fi. & Cy. C. de erro. cal. l. 1. C. de re iudic. l. 1. Põt ergo dictus Nicolaus venire ꝯ dictã diuiſionẽ & ſnĩam, poſtq̃ eſt nulla, & petere iterũ diuiſionẽ fieri & facere ambos ꝑdictos ſuos ꝯſortes citari. l. quẽadmodũ. C. de agric. & cẽſi. lib. 10. & ꝑ ꝯſequẽs nullã pœnã põt timere; qa ꝙ legitime fit, pœnã nõ merẽ. l. gracchus. C. de adult. Nec põt Vluinus ſibi imputare, cur non facit illũ hẽricum ratificare, ſicut ꝓmiſit, qa promiſsio fuit reciproca & ſic admittit hincinde cõpẽſatio culparũ & negligentiarũ. ff. de cõpen. l. ſi ambo. ff. ſol. ma. l. viro atq; vxore. fiat ergo iterũ diuiſio de ꝯſenſu oĩum. Nec põt. d. locũtẽẽs cõpellere dictũ Henricũ ad ratificandũ cõpromiſſũ uel ſnĩam, ẽt ſi nõ doceat de læſione. C. de iure. deli. l. nec emere. licet poſſit eũ cogere ad diuidẽdũ alio ꝓuocãte. l. ſi pupillorũ. in prin. ff. de reb. eo. Nec ẽt p̃t cogere ad cõpromittẽdũ niſi ſtatutũ

2 hoc diſponat. iuxta no. ꝑ Bar. ĩ l. furti. §. q iuſſu. ff. de infam. † Sed ipſo recuſante cõpromittere iudex ipſe dẽbit diuiſionẽ facere ſi aliter inter ſe nõ ꝯcordãt. C. de nup. l. in copulãdis. cũ ſi. Et hæc ſufficiãt de primo dubio. & facit ad ꝑdicta gl. q̃ eſt in. l. 2. §. dubitandum. ff. fami. erciſ. ¶ Ad ſcd m uerò quæſitum reſpondeo, dicta bona debere diuidi, ſi poſſunt cõmode diuidi, poſtq̃ aliqua bona ratio in cõtrarium nõ allegaẽ per tex. in. l. cæteræ. q̃ eſt. l. quarta. in prin. ff. fami. erciſ. vbi dat regula, ꝙ omnes res diuiſibiles ueniũt in diuiſorio iud. exceptis q̃buſdã, de q̃bus hæc nõ ſunt; debemus ergo adhærere regulæ alio nõ dato, ſicut Bononienſis Carocio, vt no. glo. in. l. omnis diffinitio. ff. de regu. iur. ¶ Ad tertiũ quæſitum reſpondeo, ꝙ ſi dictus ſer Nicolaus venit ad reſcindendũ iſtã diuiſionem, quatenus de facto proceſsit petẽdo iterũ eam fieri. ſm ea quæ primo loco dixi, non poteſt petere a dicto Vluino ſibi ſolui fructus quos ꝑcepiſſet ex duabus marchis, ſi ipſas habuiſſet iuxta tenorẽ ſnĩæ; tum quia eſſet ſibijpſi ꝯtrarius, cùm hoc petendo diceret ſnĩam validam & debere effectum ſortiri & dicẽdo primũ dixit contrarium. ergo &c. l. 2. ff. qñ ap. ſit. C. de fur. l. 1. Tũ qa nõ ipſe Vluinus impediuit ipſum habere; ſed ipſe Hẽricus qui nõ ꝯſenſit cõpromiſſo uel ſnĩæ. Sed bñ põt petere vt ipſe Vluinus cõmunicet fructus, quos ipſe ſolus ex ſua parte percepit quam ſibi de facto occupauit, tanq̃ non iuſte occupauerit poſtquã diuiſio non ualuit ut. ſ. dixi, & ſic dictus ſer Nicolaus communicauit ſuos, ac ſi nulla diuiſio facta foret. ff. pro ſocio. l. actio. §. ſi communis. cum. §. ſeq. in fi. ¶ Et ita dico & conſulo ego Paulus de caſtro utriuſque iuris doctor & ad fidem me ſubſcripſi, & ſigillaui.

a ¶ Conſanguineorũ. adde d. Pephi. cor. in conſ. 147. incip. quia. nu. 11. & 3. in 2. parte.

¶ Caſus.

¶ Contra Titium agiẽ ꝑ Bertã & Seium mrẽm & fratrẽ, ꝙ d. Titius ſtuprum cõmiſit, & cũ antiſa filia ipſius Bertæ & ſororis ipſius Seij de anno pñti valet. 1433. Titius vero negat ſtuprũ ꝑ ipſum commiſſum eſſe, & caſu quo reperireẽ cõmiſſum eſſe, ſe tutũ & munitum aſſerit vigore ſtatuti diſponentis, ꝙ ĩ. annum a tpe.

¶ De anno præſenti. 1433. & menſe præſentis Iunij.

¶ Accuſaẽ Titius ꝑ Bertã & Sẽproniũ eius filiũ, ꝙ de anno. 1431. de menſe Februarij cõmiſerit ſtuprũ cũ Scia filia ipſius Bertæ & ſorore dicti Sempronij, & petunt ipſum ꝯdẽnari & puniri ꝓout in ſupraſcripta accuſa. ꝯtineẽ, dictus verò Titius negat ſe cõmiſiſſe tale ſtuprũ cũ dicta Scia. ꝑtera opponitur ꝑ ipſum ꝙ ex forma ſtatutorũ cõis Vincentiæ accuſari nõ põt, nec debet ꝯ ipſum ꝓcedi replicatur ꝑ dictã Bertam & Sempronium ꝙ imo põt accuſari, & ꝯ ipſum põt & debet procedi ꝑꝑ dictum ſtuprum cõmiſſum pluribus rõnibus & cauſis; & maximè qa ex forma dictorum ſtatutorum poteſt quilibet accuſari, & contra quemlibet poteſt procedi, quando delicta ſunt enormia ſm formam dictorum ſtatutorum, ſicut in ꝓpoſito; nã dñt iſtud delictum eẽ enorme, & ꝙ ita debet declarare & arbitrari. d. ptãs & eius curia, ꝙ iſtud delictum ſit enorme ex forma dictorũ ſtatutorũ. ¶ Mõq̃ritur viſis ſupraſcriptis ſtatutis, & viſa dicta accuſa, quid iuris.

SVMMARIA.

1 *Statuto præfigente certum tempus accuſantibus de delicto niſi ſit delictum occultum, utrũ ſtuprum de quo quis accuſatur ſi fuit manifeſtum poſt aliquod tempus includatur in ſtatuto præfigente terminum accuſantibus, ex quo fuit a principio occultum.*

2 *Cõſanguinei præſumuntur ſcire facta conſanguineorum.*

CONSILIVM CLXXXIII.

1 *IN Chriſti nomine Amen.* ¶ † Vĩ ꝙ iſta accuſatio ſit admittenda, licẽt lapſus ſit annus a die maleficij cõmiſſi; qa hic ꝯcurrunt duæ qualitates, ꝑꝑ quas ſtatutum vult poſſe accuſare ĩ. tps legale, quod eſt 20. annorũ ſm no. in l. q̃relam. C. de f. l. valet quia maleficium eſt enorme, cùm ſit publicum & puniatur pœna legis iul. de adul. Inſti. de publi. iudi. §. ſed eadem. iunctis his q̃ no. per gl. in l. auxilium. §. in delictis. ff. de minori. per Bar. in l. non ſolum. §. ſi mandato. ff. de iniur. ¶ Item fuit clam & occulte commiſſum, vt patet in ſtatuto ſub rubrica, vſque ad quod tempus &c. in verſ. Et ſaluo ꝙ ſi delictum eſſet enorme, & occultum, & clam commiſſum &c. ibi infra tempus a iure permiſſum &c. In ꝯrium facit, quia poſito ſine ꝑiudicio veritatis, ꝙ ſit enorme, & ꝙ fuerit clam commiſſum, & ſic a principio fuerit occultum; attamen occultum non remanſit, quia ſunt iam duo anni & vltra vt mihi dẽ, ꝙ incœpit eſſe manifeſtum, cùm dicta puella fuerit ingrauidata ex dicto ſtupro, & peperit iam ſunt duo anni vel circa, & mater dictæ puellæ retineret & nutriret puerum, quẽ fecit in domo ſecum; & nũquam voluit ipſum reſtituere dicto iuueni accuſato patri ſuo; ſperans illum inducere ad recipiẽdum illam puellam in vxorem. Vnde cũ a tempore, quo venter puellæ cœpit intumeſcere, & fortius poſt partum incœperit matri eſſe notum filiam ſuam commiſiſſe ſtuprum. Et etiam veriſimile eſt & iuris præſumptio quod ſciuerit eum qua perſona ex ore ipſius filiæ quæ certa erat de facto ſuo. c. excommunicato. extra de reſcrip. & præſumendum eſt ipſam reuelaſſe matri ſuæ. arg. l. octaui ff. vnde cog. & l. de tutela. C. de

2 in integ. reſtitu. † quia ꝯſanguinei præſumuntur ſcire facta con-

a ſanguineorum.[a] vt no. Barto. per illas leges. in l. j. ff. ſi cert. petat. Sequitur quod a die ſeu tempore notitiæ incœperit ſibi currere annus a ſtatuto conceſſus generaliter ad accuſandum de crimine non occulto, ſicut ſi a principio fuiſſet non occultũ, ut in dicto ſtatuto in verſi. de alijs verò maleficijs &c. & ſubducto tempore quo fuit occultum. Et hoc per l. annos. in fi. ff. de calum. vbi videtur caſus, quia annus ille videtur vtilis a principio, quia non incœpit currere ignoranti ſed ſuperueniente ſcientia currere incœpit, & ex poſt incœpit eſſe ꝯtinuus. iuxta no. ꝑ glo. ff. de diuer. & temp. præſcrip. ſuper rub. ¶ Et ſi dicatur ſufficit ꝙ fuerit occultum a principio vt ꝑꝑ hoc debeat concedi tempus legale ad accuſandum licet poſtea deſierit eſſe occultum cum initium ſit inſpiciendum. argu. l. clam poſsidere. in princip. ff. de acquiren. poſſeſ. Reſpondetur non eſſe verum, quia ſtatutum requirit qđ maleficium ſit occultum & clam commiſſum. Inquantum dicit clam commiſſum denotat principium, inquantum vero dicit occultum ne ſit verborũ inculcatio ſuperflua denotat ꝓgreſſum. vt ſit

ut ſit ſenſus, ꝙ requiratur ut ſit occultum a principio, & ex poſt facto; quo caſu durat poteſtas accuſandi per totũ tp̃s legale, uide licet. 20. an. iuxta no. in d. l. quærelá. C. de fal. & ſi infra dictũ tp̃s nunquá perueniret ad lucẽ, nihilominus præfatũ tẽpus. 20. an. cu currit ignorantibus; quia eſt continuũ, ẽt ab ipſo initio, ut currat tam ſcientibus ꝗ ignorantibus. l. fi. C. de præſcrip. long. temp. Sed ſi infra dictũ tp̃s ad lucem peruenit, ex tunc incipit currere tẽpus ſtatuti. ſ. annus, quod prius propter ignorantiá currere non inceperat; quod ẽt probatur in d. l. annus. Et per rõnem, quia ceſſante ignorantia, quæ erat cá impediendi curſum, ceſſare dẽt effectus. ſ. dictũ impedimentum. c. cũ ceſſante. de ap. & l. Titia Seio. §. uſu- 2 ras. cũ ibi not. ff. de leg. 2. cũ habeant cám ſucceſſiuá tam ignorãtia ꝗ tẽporis curſus. l. gñaliter. C. de epiſ. & cle. cum ibi plene no. Nec ob. l. clam poſſidere; quia ibi ne duæ qualitates ꝯriæ concurrant in eadem poſſeſ. ꝙ dicatur clandeſtina & uiolenta, quod eſſe non dẽt. l. ſi quis ante. co. ꝗ ſtatuitur illud, ꝙ inſpiciat initiũ. i. illa ꝗ primò affuit. ¶ Sed hic nulla ꝯrietas adeſt. ſ. ꝙ maleficiũ ꝑ uno tp̃e fuerit occultũ, ꝑ alio uerò incipiat eſſe manifeſtũ, cùm tp̃s recipiat diuiſionẽ & diſtinctionẽ, iux. no. in l. apud antiquos. C. de fur. Et ſic concluditur, ꝙ illi quibus ex forma ſtatuti cõmittitur, ꝙ habeãt arbitrari an ſit occultũ, uel nõ, dẽant declarare fuiſſe occultũ a principio, ſed ex poſtfacto incepiſſe eſſe nõ occultum, ſed manifeſtũ; & a tãto tp̃e, ꝙ accuſatio ñ ſit recipiẽda, tanꝗ porrecta a poſt tp̃s a ſtatuto ꝑfixũ. ¶ Et ita mihi Paulo de Caſtro utriuſq; iuris doc. dicenddũ uſ de iure, & ad fidẽ me ſubſcripſi, & ſigillaui.

SVMMARIA.

1 *Legatum factum filiæ, quæ tunc reperietur uidua ualet in perpetuum, modo reperiatur uidua tempore cedentis legati, nec finitur ſi filia tranſeat ad ſecundas nuptias. nu. 2.*

2 *Dictio, tunc, extremitatem temporis deſignat, & de dictione, donec, uide ibi. & in conſ. ſeq. nu. 2.*

CONSILIVM CLXXXIIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Ex facto ꝓponitur, ꝙ teſtator quidam legatum in ſuo elogio fecit infraſcripti tenoris. Item lego & adiudico D. Magdalenæ cõſorti meæ proda decẽ miliũ ducatorũ de impræſtitis, quæ ad præſens habeo, aut habebo ad camerum impræſtitorũ cõis Venetiarũ, donec duxerit uitam uidualem. Poſt autem obitũ eius uolo quòd dicta proda habeát filia, aut filiæ meæ; quæ tunc foret aut forent uidua aut uiduæ, donec uixerint. Poſt uero deceſſum filiæ, aut filiarum mearũ, uolo ꝙ fideicõmiſſarij mei dicta ꝓda oĩa anno imperpetuum in tales pios uſus &c. demũ expirauit hic teſtator, poſt certũ uero temporis interuallum dicta D. Magdalena eius uxor diem claudit extremũ D. Iſabilla filia dicti teſtatoris uidua exiſtente, & ſe in uiduitate reperiente, quæ filia certo tempore dicta proda fuit conſecuta uigore dicti relicti, deinde ſe matrimonio copulauit. Dubitatur an amplius petere poſſit dictum legatum. ¶ Reiectis illis quæ poſſent in ꝯrium adduci gratia breuitatis, qua moderni gaudent, l. 1. ff. quod me. cau. Capio illá partẽ, quæ mihi uerior eſſe uſ. ſ. ꝙ dicta D. Iſabella non eſt per tranſitum ad ſecunda uota priuata cõmodo dicti relicti, ſed id omnino dẽt conſequi. Primò. n. certum eſt, ꝯriorum eandem ſubſiſtere diſciplinam. l. 1. ff. de his qui ſunt ſui uel alieni iur. & l. fi. ff. de leg. 3. ¶ Sed ſi teſtator reliquerit filiæ aliquid ſi nupſerit, ſufficit ꝙ ſemel nubat, nec eſt opus ꝙ in maritali conſortio perſiſtat, nec commodo priuatur, & ſi uidua fiat, & in uiduitate permaneat. C. de inſti. & ſubſti. uel reſti. ſub conditio. fa. l. ſi quis hæredẽ. & ibi no. ergo. idẽ eſt hic ad firmandũ ꝙ ſatis fuit ꝙ D. Iſabella uidua eſſet tempore mortis D. Magdalenæ. ¶ Nec eſt opus, ꝙ in uiduitate perduret, quia charitas & affectio diſponentis ꝗplurimũ attenditur in diſpoſitionibus. l. gallus. §. qdá. ꝙ ibi not. ff. de libe. & poſt. ná cum natura mulieres produxerit, ut partus ederent, & in hoc illis maxima uiduitas ſit conſtituta. C. de indi. uidui. l. 2. non eſt credendũ patrem uoluiſſe a filia illam uiduitatem exigere, quæ illam haberet contriſtare, cũ ipſa pietas paterna cogat eum ſæpiſſimè pro ipſa & eius uita & commodo cogitare. ff. ad l. Iul. de adul. l. nec in ea. Quinimo non eſt credendũ, ꝙ ꝗ ſeipſum uoluerit diſponere, cum enim per liberos noſtros memoria producatur in æuum. l. liberorũ. ff. de uerb. ſign. & magis, per nepotes, ꝗ per filios. ff. quod met. cau. l. iſti quidem. in glo. & ob hoc pater filium magis, ꝗ ſeipſum ẽt diligere præſumitur, ut in ipſa. l. diſponitur, non eſt credendum ꝙ illam uiam diſponendo uoluerit eligere, quæ ſibijpſi refragetur. arg. ff. de teſta. mili. l. ſi miles qui. & ſic quod uoluerit ad uiduitatem filiam inuitare, & ad illam ipſam coarctare. ¶ Confirmatur & ſecundò; qa talia ſunt ſubiecta, qualia demonſtrant ꝓdicata. ff. de fun. inſtruc. & inſtru. lega. l. fundum inſtructum. & C. de codic. l. ſi idem. ex uerbis ipſis apparet uoluntas & intentio teſtatoris. ff. de ꝓdit. inſti. l. qdam in ſuo. & ff. de ſuppel. leg. l. Labeo. cum uerborum miniſterio putamus, ut nr̃a uoluntas & intentio detegat̃, ut ibi; modò ex uerbis ipſis colligitur, ꝙ teſtator ſolum id uoluit, ꝙ uidua reperiretur tp̃e mortis uxoris, non aũt ꝙ haberet neceſſe in uiduitate 2 perdurare. hoc probant uerba, primò dum dicit, † quæ tunc uidua erit; ꝗ dictio, tunc, denotat, & deſignat extremitatẽ tp̃is. ff. de condi. & dem. l. ſi bis legatum eſt. §. 1. & ſic per eã datur intelligi, ꝙ ſatis fuit ipſam filiam tunc uiduam extitiſſe; ſicut. n. primum eſt id, quod nihil ꝓcedit, ut ꝓbatur in cõſti. ff. §. in reliqua; ita & id extremũ ẽ, ultra quod nil intelligere licet, unde non aliud tp̃s eſt attendẽdum, cùm nec aliud poſſet intelligi ꝓꝑ uirtutem dictionis, tunc; ſi. n. teſtator uoluiſſet oẽm uiduitatem attendere, dixiſſet ꝗ uidua erit; non aũt quæ tunc uidua erit. ꝑ ea quæ hñr in l. in ſubſtitutione. ff. de uul. & pup. ubi diſpoſitio quæ ꝑpetua eſſet, & ad oẽ tp̃s extenderetur, ꝓꝑ dictionem, tunc, reſtringitur. Colligitur inſuper hoc ex ſequẽti parte, dum dixit donec uixerit. quæ dictio, a donec, deſignat. i. quouſque uixerit. probat̃ in Specu. de diſpo. §. poſt hæc. uer. item dictio, non aũt dixit, donec in uiduitate ꝑmanſerit. quod profectò ſi uoluiſſet, facile erat exprimere. ut dicit Iuſti. C. de cadu. tol. l. una. §. ſi a deficiente. nec eſt ratio, cur ſic debeamus intelligere; aduertenda. n. ſunt diſpoſitionis uerba, & inſpiciendum eſt ad quid illa ſint appoſita; etenim teſtator qualitatem uiduitatis adeſſe uoluit tp̃e mortis uxoris, non aũt quandiu uiueret ipſa filia indixit uiduitatem; igitur ſatis eſt, ꝙ eo tẽpore uidua fuerit, licèt in uiduitate non durauerit, ut eleganter probat tex. egregius in ſimili, quem multum noto ad propoſitum. ff. de teſta. mili. l. Titius priuſquam tribunſus. ¶ Tertiò non inſiſtendo in uerbis, probatur; nam quotiens qualitates determinant uerbũ, ꝑ quod ſignificatur ipſe actus diſponendi, ſufficit illas qualitates ſemel adeſſe. ut l. mella. in prin. ff. de ali. & cib. leg. ubi relicta fuerunt alimẽta puero uel puellæ, & ſufficit quòd ſemel fuerit puer, licet deſinat eſſe; ſic idẽ qñ qualitas adijcitur uerbo, per quod ſignificatur tp̃s, in quo diſpoſitio aſſumit effectum. ff. de auro & argen. leg. l. 3. qualitas. n. adiuncta uerbo ſignificat ſm tp̃s eius. l. in delic. §. ſi extraneus. ff. de noxa. unde ſatis eſt, ꝙ eo tp̃e, in quo fuit collatus diſpoſitionis effectus. i. tp̃e mortis D. Magdalenæ uxoris, qualitas uiduitatis ineſſet ipſi D. Iſabellæ. ¶ Ad hæc peroptima doctrina elegãs, & ſingularis ſyderis inter alios doctores ſeu matutina ſtella rutilantis Bar. in l. ex facto. ff. de uul. & pup. faciũt etiam no. per Bal. doctorem illuſtrem in d. l. ſi quis hæredem. C. de condi. inſti. dum uult ſi ruſticus more ruſticano facit teſtm̃, dato poſtea ꝙ mutetur qualitas ruſticitatis, & efficiatur ciuis, non propterea corruit teſtm̃. argu. ſm eum. l. fi. C. de teſta. iuncta ipſa l. ſi quis hæredem. Quibus ex omnibus mihi uidetur iure licito cõcludendum ꝙ D. Iſabella non perdiderit commodum relicti per tranſitum ad ſecũda uota. ¶ Et ita dico & conſulo ego Antonius de Andarellis olim de Gradaria, & nunc de Arimino ſolo nomine legum doctor, & ad fidem ſcripſi, & ſigillaui ſalua ſententia potiori.

a ¶ Donec. uide Bal. in cõſ. 320. in 1. parte & in conſ. 43. in 2. parte & d. Alexã. de Imo. in cõſ. 4. in 2. & 9. col. in 1. parte. & in cõſ. 29. in 1. col. in 4. parte. & in conſ. 5. in 5. uol.

SVMMARIA.

1 *Teſtator melius feciſſet aliter diſponere quàm diſpoſuerit, aliud eſt, et aliud quærere an poſſit infringi uoluntas quod reprehenſibiliter diſpoſuerit.*

2 *De dictione, tunc.*

CONSILIVM CLXXXV.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Supraſcriptus egregius D. Conſultor bene & ſufficienter probauit per bona & pertinentia argumenta & iura, ꝙ dicta D. Iſabetta non debeat perdere legatum prædictũ, ad quod ſibi ſemel fuit aperta uia; quia tempore mortis uxoris teſtatoris reperit ſe eſſe uiduam, & ad ipſum percipiendum ſemel fuit admiſſa, licèt poſtea nupſerit; quia teſtator non requiſiuit filiabus ſuis, ꝙ perſeuerent in uiduitate, ſed ſolum ꝙ reperiantur uiduæ tempore mortis uxoris, licèt in perſona uxoris bene hoc requiſiuerit. Nam legatum uxoris fuit factum per hæc uerba. donec duxerit uitam uidualem. Sed legatum filiarum per hæc. ſ. quòd habeat filia uel filiæ, quæ tunc foret aut forẽt uidua uel uiduæ. Nec dixit, quouſq;

uel donec uidua erit uel erunt, ſeu uitam duxerint uidualẽ; ſicut dixerat in præcedẽti legato facto uxori, quod eſt ponderandum. Sed dixit, donec uixerit uel uixerint. Vnde cum non adiecerit cõditionem uel qualitatem. ſ. in uiduitate, non eſt per nos adiicienda; l. 1. in prin. ff. de cond. & demon. ¶Sed hr̃ omiſſis argumentis, de hoc eſt caſus in terminis. C. de indic. uid. l. fi. §. ſed quia. cũ ſua gl. ſuper uerbo permaneat. q̃ incipit, ſufficit. ergo &c. ꝙ ſi alicui mulieri fuit factũ legatum ſimplex uel ẽt annuũ, prout eſt in caſu nr̃o, ſub ꝯdõne, ſi uidua erit, ſufficit ꝙ ſemel fuerit effecta uidua, & aperta ſibi uia ad legatum, & quantũcunque modico tpe pſeuerauerit in uiduitate; quia nupſerit, non ꝓpea perdit legatum. Vnde Bal. ibi poſt principium determinando q̃õnem nr̃am, clare & aperte dicit; ꝙ ſi pr̃ legat filiæ alimẽta ſub ꝯdõne ſi aduerſa fortuna uidua erit, non pt̃ ante petere legatũ quàm ſit uidua, ſed ſtatim ꝙ eſt uidua, aperta eſt ſibi uia ad legatũ, nubat poſtea uel non nubat. ¶Iſta ſunt uerba Bal. formalia; qd ergo ultra egemus teſtibus uel argumentis? multa. n. poſſent adduci; qm̃ ueritati oĩa conſonant. legatũ namq; iſtud cenſetur factum cuilibet filiæ, ſub iſta cõditione ſi uidua erit; quia factum fuit ꝑ hæc uerba; q̃ uidua erit, cùm relatiuum quis uel qui iunctum uerbo futuri tpis ꝯdõnem importet a. l. Stichũ qui meus erit. ff. de lega. 1. ¶Nec obſtãt motiua facta in ꝯrium ꝑ dños executores teſti in quadam cedula porrecta ꝑ eos, in qua petunt reuocari ſnĩam iuſtè & iuridicè datã ꝓ iſta parte; dũ dicunt, ꝙ ſi hoc ꝓcederet ſequeret̃ ꝙ ſi cõtingat alias filias tpe mortis uxoris q̃ non erant uiduæ uiduari, nihil habebunt de dicto legato, ſeu de dicto prode; ſed totũ erit dictæ Iſabettæ, quod ur̃ eſſe ꝯ rationem, & ꝯ mentem patris; quia rñdet̃ fatendo hoc, ꝙ nihil habebunt; quia in illis non implebitur ꝯdõ ꝑ teſtatorẽ appoſita, q̃ fuit illa. ſ. ſi tunc. ſ. tpe mortis uxoris erit uel erunt uidua uel uiduæ, cum iſtæ non tunc eſſent, ſed poſtea factæ

2 ſunt. †qm̃ illa dictio, tunc, requirit qualitatem illã illo tpe adeſſe, aliàs facit legatum euaneſcere. l. in ſubſtõne filii. §. ſi. ff. de uulg. & pup. per quod patet non eſſe uerum, ꝙ iſtud ſit ꝯ intentionem teſtatoris, cùm illa cenſeatur fuiſſe teſtatoris intẽtio q̃ per uerba ab eo prolata, & proprietatem illorũ importat. ideo uerbis eius & proprio ſignificatui eorum ſtandũ eſt, ſi alr̃ de ſua intentione nõ conſtat ex aliis uerbis ab eo prolatis, uel alr̃. ff. de leg. 3. l. non alr̃. ẽt ſi re uera alia fuerit. ff. de uſufru. lega. l. ſi alij. Nemo. n. cẽſetur uelle, quod non loq̃r, ſi alr̃ non apparet. l. Labeo. ff. ſuppel. leg Et qñ uerba teſtatoris ſunt clara, & hñt certum & determinatum ſignificatum a iure, prout ſunt iſta, ut patet ex tex. & gl. & per Bar. in d. l. fi. de indic. uidui. non admittitur q̃õ uoluntatis. l. ille aut ille. §. cum in uerbis. ff. de leg. 3. ſi ergo ſic teſtator cẽſetur uoluiſſe, prout fuit locutus, & prout uerba eius important; non eſt uerum ꝙ aliquod abſonum & irrationabile ſubſequatur, ſi iſta ſola legatum habeat, aliæ non; quia potuit hoc facere teſtator de ſuo ſine iniuria aliarum, maximè quia ꝯdõ iſta potuiſſet exiſtere in aliis, & in iſta deficere; & tunc aliæ non reputaſſent hoc iniquum. non ergo poterunt, ſi hoc accidat, dicere illud quod ſi cõdi. in earum perſona extitiſſet, non fuiſſent dicturæ. arg. l. pen. C. de ſolu. ff. de peti. hære. l. ſi & rem & pretium. cum ibi no. ſuſtineãt ergo æquo aĩo id quod uoluiſſent iſtam ſuſtinere, ſi caſus econuerſo contigiſſet. ar. C. de tranſa. l. de fideicommiſſo. ¶Si ergo q̃õ iſta debet determinari de iure ſcripto, ueritas eſt illa quã ſ. ſcripſi ꝙ dictũ legatũ non perditur, licèt dicta dña deſierit eſſe uidua, ſed durat quouſque uixerit; & aliæ filiæ, licèt poſtea uiduarent̃, ad illud non admitterẽtur, & pfata ſnĩa iuridicè lata fuit. ¶Et quæ in ꝯrium allegantur, de iure non procedunt. Et potius arguunt teſtatorẽ, ꝙ aliter facere debuit q̃ fecerit, q̃ ꝙ id quod fecit infringant. Si quis. n. diceret, nonne melius, & rationabilius feciſſet teſtator, ſi diſpoſuiſſet ꝙ qñcunque aliqua ex filiabus remanebit uidua, cõſequatur legatum prædictum, ẽt ſi alia per prius fuiſſet ad totum admiſſa? poſſet dici, ꝙ ſic. Sed ſi quæritur, an quia hoc non fecit, poſſit eius diſpoſitio irritari & reduci ad id quod rationabiliter facere debuit? prompta eſt reſpõſio, quod non, quoniam quilibet ſuorum bonorum eſt moderator & arbiter. l. in re mandata. C. man. & eius diſpoſitio eſt ſeruanda, ſi non eſt a iure improbata, uel contra bonos mores, uel inhumana, uel inepta, licèt reprehẽſibiliter diſpoſuerit. l. meuius. ff. de cond. & demon.

a ¶Importet. uide eũdẽ Pau. ſ. in conſ. 123. in 2. parte. & quod ibi dẽ dictum fuit in apoſtil.

b ¶Vltra uires. ſed qd ſi in inuentario unã rem ſolum omittat, an illam ſolã, an totum amittat. uide Bald. in conſ. 229. in 1. parte.

S V M M A R I A.

1 *Hæres grauatus uniuerſali fideicommiſſo poteſt deducere quod ſibi debetur, etiã non confecto inuentario.*

2 *Grauatus poſt mortem reſtituere an poſſit adire iudicem, & facere ſibi aſſignari ea quæ in tempore reſtitutionis eſſent detrahenda.*

3 *Iudex qui eſſe dicas quando in teſtamẽto pluribus conſtitutis pauperes inſtituuntur.*

CONSILIVM CLXXXVI.

IN Chriſti nomine, Amen. ¶†Dubium facit in oĩbus prædictis quæſitis, excepto ultimo; quia iſta nõ confecit inuentariũ. Si. n. confeciſſet, nulli dubiũ eſſet, ꝙ oĩa prædicta poſſet deducere aduerſus fideicõmiſſarios uniuerſales. C. de iure delib. l. fi. §. in cõputatione. ſicut poſſet ea petere a quolibet alio inſtituto hærede. arg. ad hanc rõnem. in l. ſequens q̃õ. ff. de leg. 2. ¶Siue dicamus, ꝙ per aditionẽ hæred. actio quæ primò cõpetiiſſet filiæ ꝯ patrẽ, fuiſſet confuſa, ne inueniretur obligata ſibi ipſi. iux. no. in l. frater a fratre. in fi. primæ gl. magnæ. ff. de cõdi. inde. Vel ꝙ faciendo dictas impen. nõ potuerit ſibi ipſi ꝯ ſe ipſam obligatio & actio oriri; quia uerè eſſent illa quantũ ad effectum retinendi ꝯ prædictos. l. in imponenda. & l. irritũ. C. ad l. fal. ¶Siue dicamus, ꝙ facto inuentario fingatur quo ad prædicta hæreditas non fuiſſet addita, ſed iacens, ut ſic actio primò cõpetens contra defunctũ non ſit confuſa, ſed duret cõtra hæreditatẽ, ſicut duraret ſi adita non fuiſſet, & ẽt noua potuerit ꝯ eam incipere, ſm quod intelligere ur̃ Bal. illum. §. in computatione. tam ibi, q̃ in l. debitori. C. de pac. nec potuit teſtator prohibere detractionẽ legitimæ, ſicut nec eam diminuere. in Auth. nouiſsimo de appel. cog. §. cæterum. iuncta l. quod de bonis. §. fi. ff. ad l. fal. & quod not. Bal. in l. ſi qñ. §. fi. C. de inoffi. teſta. Verùm quia non confecit inuentarium, ur̃ ſecus dicendum per illum eundẽ. §. in computatione. a ꝯrio ſenſu Sed aduertendum eſt ſubtiliter & diligenter, ꝙ hodie non confecto inuentario remanemus in illis terminis, in quibus eramus olim de iure digeſtorũ, quo non fuit cognita confectio inuẽtarij, & ẽt in durioribus quantũ ad legata, & fideicõmiſſa particularia, qm̃ ad ea non tenebatur hæres ultra uires hæreditatis. ff. ad Treb. l. 1. §. is qui. 400. in fi. Sed hodie non confecto inuentario non tenetur ad ea inſolidũ, ẽt ultra uires, b & ſic de ſuo ſoluere, ut in Auth. de hære. & fal. §. ſi uerò non poterit fecerit. & not. C. de iure delib. l. fi. §. fi. per gl. & ſic hodie idem in eis quod in creditoribus q̃bus olim & hodie tenetur inſolidum. l. quæ dotis. ff. ſolu. matri. C. de iure delib. l. ſi re. licet olim inter eos eſſet differentia, ut. ſ. dixi. ¶Nunc ad propoſitum de iure ueteri. ffor. hæres aduerſus cre. hæreditarios ſi potuiſſet deducere uerũ debitũ, in quo defunctus ſibi tenebatur, nec ẽt legitimã debitam iure naturæ, nec funeris impen. nec aliquid aliud, ſi per talem deductionem efficeretur, nec integra ipſorũ credita conſequerentur, cùm de proprio tenerentur eis integraliter ſoluere; unde fruſtratoria eſſet deductio, ſi quid deductum eſſet per unam manũ, per alterã poſtea reintegrandum eſſet iux. no. in fi. per. doc. in auth. ſed cum teſtator. C. ad l. fal. Aduerſus uerò legatarios & fideicõmiſſarios particulares, quibus olim non tenebatur inſolidum deducebat. d. l. imponenda. & l. irritum. Et ſimiliter ꝯ fideicõmiſſum uniuerſalẽ. ff. ad Treb. l. debitor. & no. eo. ti. l. ita tñ. §. ſi ex Treb. in gl. 1. hodie non confecto inuentario idem quod olim in cred. quibus olim tenebatur inſolidum. In legatarijs uero & fideicõmiſſarijs particularibus, quæ poſſunt tranſcendere uires hæreditarias in facto, licèt non in iure. ff. de leg. 1. l. ſi quis teſtamento. §. fi. Aliud olim, aliud hodie; qm̃ olim poterat deducere, hodie non cõfecto inuentario, non tñ æquiparentur creditoribus hodie, ut eis inſolidũ teneatur. Vnde eſt in eis eadẽ rõ, quæ in creditoribus. Sed in fideicommiſſo uniuerſali dico eſſe idem hodie, quod olim, ut aduerſus eũ poſſint iſta deduci, quia tale fideicõmiſſum non fit niſi de propria hæredi. uel eius quota; & ſic non poteſt tranſcendere uires hæredi. ſicut poſſunt tranſcẽdere legata particularia, unde ẽt hodie non confecto inuẽtario nõ põt hæres teneri fideicom. uniuerſali ultra id quod reperitur in hære. licèt ſingularibus legatarijs poſſit, cũ legata conſiſtunt in maiori quãtitate, q̃ poſſit redargui ex uenditione rerũ corporaliũ hæreditariarũ. Ceſſat ergo in uniuerſali fideicõmiſſo illa rõ non detrahendi prædicta q̃ adeſt in particularibus legatis. ſ. ne quod per unam manum detrahitur, per aliã remittatur; quia non põt hoc contingere in fideicommiſſario uniuerſali, cui non põt in plus teneri hæres q̃ in bonis hæreditarijs ſit; & in illis non dr̃ eſſe niſi illud qd̃ ſupereſt ære alieno & funeris impenſa deductis. l. Pap. §. qm̃ uũt quarta. ff. de inoff. teſta. nec talis deductio dr̃ fieri de ipſa hæreditate, quæ eſt ius, cùm fiat de corporibus quæ nõ poſſunt ex iure deduci. ff. ad Treb. l. cogi. §. inde dicitur. ſed dicitur fieri de hæreditarijs ſeu rebus

rebus quæ non ſunt hæreditas.l.hæreditas.ff.de peti.hær. ideo nõ vr̃ diminuere fideicommiſſum quod principaliter cõſiſtit in ipſa hæreditate, licèt in conſequentiam ueniant ipſæ res. Et pp iſta aliàs dixi conſulendo, & dico, ꝙ pp non confec. inuentarij non perdat hæres ius deducendi legitimam debitam iure naturæ; nec ẽt uerum debitum in quo defunctus ſibi tenebatur, uel alteri cui ipſe hæres ſucceſſit, prout eſt in caſu nr̃o; nec expen.factas per eũ in funere quæ deduci ſolent, ut æs alienum defuncti. ut in d. §.4. & in l.1.§.fi.ff.ad l. fal. Nec aliquid aliud quod ipſe impédiſſet ꝓ ſoluendo cre.hæreditariis & legatariis, qm̃ iſta ſunt onera pertinentia ad fideicommiſſum, ſi reſtõ fideicommiſſi præueniret ſolutionem eorum.l.ſi.C.ad Treb.& ff. eo. l. qui quadringenta.& l. Marcel.& utrobique no.& in l.is qui.& in l.1.§.fi. in gl. unde ſi. ut ſi fideicommiſſarius fuiſſet directò inſtitutus alius ſoluens ꝑdicta, poſſet ab eo repetere per actionem neg.geſt.C.de peti.hær. l.ſi.Ita ſi ſolum fuit inſtitutus, & illi de reſtituendo grauatus, põt aduerſus eũ deducere ſicut & quilibet bonæfidei poſſeſſur aduerſus uerum hæredẽ.l.ſi quid poſſeſſor.§.ſed & ipſi.ff.de peti. hære. ¶Sicut & poterat olim de iure digeſtorum, cùm pp non confec. inuẽtarii non in plus teneatur hæres fideicommiſſo hodie, quàm olim uidelicet aliquid dare de ſuo ultra uires hæreditarias, ſed ſolum id quod in hæreditate reperitur. ff.ad Treb.l.in fideicõmiſſo §.quotiens. ¶Et nõ dr̃ reperiri, niſi id quod ſupereſt deductis ꝑdictis, & illud tñ in effectu cenſetur eſſe in fideicummiſſo. c. ti.l. qui quadringenta.uer.& quod hæredes.ubi caſus. Nõ ſic pñt iſta deduci aduerſus legatarios ſingulares hodie, quorum legata pñt tranſcendere uires hæreditarias ſi conſiſtant in quantitatibus uel corpotibus non hæreditariis, cum teneatur illa complere & in ſolidum ſoluere hodie, licet olim non ſic, & iſtam concluſionem puto ueriſſimam. ¶Et ſemel uidi quoddam conſilium d.Raph.Ful. idem tenentis, ex quibus remanet rñſum ad oĩa q̃ſita, excepto ultimo quia iſta filia fuit poſt ſuam mortem grauata onere fideicõmiſſi vr̃is, uidelicet de dimidia oĩum bonorum ſuorum dãda pauperibus, & de altera dimidia danda filiis ipſius filiæ, licèt non ſub noĩe hæreditatis, ſed bonorum.l.nam quod.§.fina.cum l.ſeq.ff.ad Treb.& per Bar.in l.ſi quis ſeruum.§.fi.ff.de leg.2.uerſi.ſed q̃ro, quid ſi teſtator inſtituit me. ibi Idẽ ſi rogatus ſum reſtituere medietatem bonorum, uni medietatem, alteri, &c. Et ſic poterit oĩa ꝑdicta deducere; q̃ tñ ſi pauperes, & eius filii fuiſſent hæredes directò inſtituti poſſet dicta filia ꝑdicta oĩa conſequi ab eis per uiam agendi, fortius nunc per uiam retinendi. arg.l.1.§. quod ait.ff.de ſuperficie.iuncta.l.ſequens qõ.ff.de leg.2. in ratione ſui; quia ea habitura eſſet &c. Confectio nãq; inuentarii potius incumbit fideicommiſſo vr̃i, ſi nõ uult ultra uires hæreditatis teneri, cum ad ipſum ſint oĩa onera hæreditaria deuentura, q̃ ad hæredem a quo ſiunt abfutura.l.1.§.1.ff.ad Tre.iunctis his quæ no.per Bart.in l.in ratione.§.quod uulgo.ff.ad l.fal.ideo omiſſio non nocet hæredi, non ſolum in ꝑdictis, in quibus certat hæres de dãno uitando, ſed nec in detractione Trebellianicæ, in qua certat de lucro ſm cõem ſent.doct.de qua per Bar.in l.Marcellus.ff.ad Treb. & Io. And.in addi.de inſtru.edi.§.fin.licet Bal.contra in auth.ſed cum teſtator.

2 ¶ †Circa ultimũ quæſitum duplex occurrit inſpectio; prima eſt, cum dicta filia inſtituta & de reſtituendo grauata poſt eius mortẽ adhuc uiuat, & ſic non eſt locus reſtitutioni fiendæ, quo tpe.ſ. cum reſtituitur ſolet fieri deductio; utrũ ipſa poſſit nunc uiuens adire iudicem, & petere de dictis bonis quantũ ſufficiant ad oĩa prædicta ſibi cõſignari, ut ſic de illo poſſit teſtari, & facere uelle ſuum. Bſ Bald.determinat ꝙ ſic in l.iubemus.C.ad Treb.& C.de pact.l.debitori.dicẽs ꝙ debebit fieri citato fideicommiſſario. Et ſic in caſu nr̃o citata filia huius filiæ, & requiſito ep̃o uel eius uicario tanq̃ patre pauperum l.nulli.C.de epiſ.& cle.& ẽt executo-

3 ribus teſti. ¶ †Secundò uidendum eſt, qs erit iudex ꝯpetens. Rñdeo, ptãs Paduæ quantum ad filiam huius filiæ, quæ ſuæ ſubeſt iuriſd. Sed ẽt idem vr̃ quãtũ ad pauperes, qui ſunt ẽt laici, licèt quo ad eos ẽt ep̃s ſit, & eſſe poſſit iudex, prout determinat Bal. in tr̃i. in l.4.ff.de alimen.& ciba. lega. uerſicu. quæro coram quibus. & l.cum ſenatus.ff.de rebus dubijs. & l.ſemper.§.quibuſdam.de iure immu.& glo.in cle.1.de religio.domi.& Bald.in auth. hoc ius porrectum.C.de ſacroſan.eccle.uerſicu.ſecundò quæro. & in l.ſi quis ad decli.uerſic.decimò quæro.C.de epiſco.& cleri.& l.illud, C.de ſacroſan.eccle.Potuiſſet etiam totum expediri coram uicario epiſcopi de commiſſione D. poteſtatis per not. per eundem Bar. in d.l.4.uerſi. quomodo quid ſi hæredes, de alimen. & ciba, lega. quia iſta vr̃ cauſa delegabilis, maximè de cõſenſu partium.

¶Caſus talis eſt.

¶Vencẽlaus Dei gratia Romanorũ Rex ſemp Auguſtus & Boemiæ Rex uolens, & intendens proprio motu non ad alicuius petitionis inſtãtiã in præclarũ & ſtrenuũ militem D. Iacobũ de Verme ciuem Veronenſem fidelem & dilectũ eius uirtutibus & probitati munificentiã imperialem exercere, tale priuilegiũ infraſcripti tenoris diſponendo indulſit, atq; conceſſit. Donationem & conceſſionem tibi factam per nobiles Antoniũ & Bartholomeũ fratres de la Scala ciuitatũ Veronæ & Vincentiæ Imperiales Vicarios. De oĩbus & ſingulis uillis, terris, bonis, & poſſeſſionibus, rebus, proprietatibus, iuribus, & rationibus, titulis, iuriſdictionibus, dignitatibus, honoribus, domibus, curtiuis, & aliis quibuſcunq;, quæ fuerunt quondam nobilis Petri de Verme militis aui tui & nobilis Iacobæ matris tuæ, cũ eiſdem dependentibus & connexis. De qua donatione & cõceſſione publicum apparet inſtrumentum traditũ per Thomeũ filiũ Franciſci de Montagnana Imperiali autoritate notariũ publicũ, ac oĩa & ſingula in dictis donatione & conceſſione contenta non ad tuæ petitionis inſtantiã, ſed proprio noſtro motu; nec per errorẽ, ſed ex certa noſtra ſcientia, & plena cauſæ cognitione præhabita; ſicut rite & rõnabiliter proceſſerunt; ſano principũ & procerũ nr̃orum accedente cõſilio, approbamus, ratificamus, confirmamus, roboramus, & ualidamus oẽm iuris & facti defectũ ſupplentes, qui quomodolibet fuiſſet in eis, & perinde haberi decernimus, ac ſi tenor ipſius donationis & cõceſſionis in ꝑſenti priuilegio nr̃o eſſet de uerbo ad uerbũ deſcriptus. ¶Attendentes quoq; quantũ tua fidelis & obſequioſa deuotio nos innitet ad exhibendã gratiam pleniorẽ, prædictas oẽs & ſingulas uillas, terras, bona, poſſeſſiones, res, ꝓprietates, iura, rationes, titulos, iuriſditiões, dignitates, honores, domus, curtiuos, & alia quæcũque q̃ fuerũt quondã Petri de Verme prædicti & Iacobæ ſupradictæ, ac caſtrũ, & uillas, loca, & terras ſubſanenti, & ſanguenedi Veronenſis diœceſis. ¶Itẽ terrã & uillã pupilli Parmenſis diœceſis, q̃ a Ioanne Galeaz. uicecomite pro ſacra maieſtate noſtra Mediolani Parmæ &c. Vicario gñali habes & tenes exempta penitus & immunẽ, cũ eorũ & earũ ẽt cuiuslibet eorũ & earũ ſortilicijs præſentibus, & futuris terreno territorijs limitibus atque deſtrictibus honorantijs, aquaticis, & paſcuaticis, uaſallis, uaſallagijs, iuribus, iuriſdictionibus, hominib', habitãtibus, & habitaturis in eis, ac quibuſcũq; regalibus, quæ in ipſis imperiũ habere dignoſcitur, cũ mero mixto imperio, oĩmoda iuriſditione, & plena gladij ptãte, non per errorẽ aut improuidè, ſed ex certa ſcientia, nec ad tuæ petitionis inſtantiã, ſed proprio nr̃o motu & d' noſtra Regiæ Romanorũ plenitudine ptãtis. De nouo damus, cõcedimus, & gratioſè ac irreuocabiliter inter uiuos donamus tibi liberis, & deſcendentibus, ac ſucceſſorib' tuis & in te, liberos, & deſcendentes, ac ſucceſſores tuos pleno iure transferimus. Ita & taliter, ꝙ tu, liberi, & deſcendentes, ac ſucceſſores tui oĩa & ſingula ſupradicta, & oĩa bona tua & deſcendentiũ tuorũ præſentia & futura ubicunque ſint uel unquã in futurũ eſſe reperiantẽ, ac homines habitantes & habitaturi ſuper eis cũ eorũ redditibus, fructibus, & prouentibus ſitia, & ſint exempti exẽptæ exẽpta, liberi liberę libera ab oĩbus & ſingulis oneribus & muneribus realibus & perſonalibus atq; mixtis, ordinarijs & extraordinarijs & quibuſcunq; alijs, quæcunq; illa ſint & quocũque noĩe nuncupentur impoſitis & imponendis per cõia Vincentiæ Veronæ & Parmæ; aut aliud quodcunq; cõe uel per aliã quãcunq; ſingularẽ perſonam cuiuſcunq; ſtatus & conditionis exiſtat. Et cũ totali ſeparatione a ciuitatibus, diſtrictibus, & diœceſibus Veronenſibus, Vincentinis, & Parmẽſibus, & ab alijs quibuſcunq; ciuitatibus diœceſibus & officialibus eorundẽ &c. Deinde uerò poſt indultũ dictũ priuilegiũ & gratioſe conceſſum ꝑfato D.Iacobo de Verme, per annos tredecim uel circa ſpectabilis D. Franciſcus de Barbarijs procu.& procuratorio noĩe D. Ioannis Galeaz. tunc ducis Mediolani &c. ut conſtat dictæ procurationis inſtr̃o publico & aũt titulo & ex cauſa permutationis & cãbij dedit tradidit & permutauit ꝑdicto ſtrenuo militi D.Iacobo d' Verme ibi præſenti ſtipulanti & recipienti infraſcripta oĩa & ſingula poſita & iacẽtia in territorio Veronenſi p egregiũ uirũ Faciolũ de riprandis factorẽ factoriæ Veronæ tranſmiſſa iuxta formã literarũ prælibati Dñi ſpectabilibus dñis magiſtris intratarũ extraordinariarũ dñi memorati uidelicet d' ſpicũbecho. Primò unã petiã terræ aratiuæ, pratiuæ, ualiuæ, paludiuæ, buſchiuæ, cũ do-

mibus partim copatis iacẽtem in uilla ſpirumbechi,cũ oĩbus ſuis
datijs,decimis,uicarijs,regulis,bannis,manifeſtationibus, & con
demnationibus,& cũ oĩbus alijs bonis,iuribus,bonoribus ſuis &
iuriſdõnibus,ſitis infra hos deganeos & cõfines cui coheret &c.
De carpi primò unã petiam terræ,pratiuæ,aratiuæ,buſchiuæ,ui-
gtæ,ualiuæ, paludiuæ , & caſſi. cum domibus palcatis quæ appel
latur carpi cum oĩbus ſuis iurib' cui coheret &c. De caſtagnario
primò petiã unã terræ caſ. cũ domibus palcatis cũ una turreſella
cũ terris arratorijs,pratiuis,buſchiuis,uallinis,& palludiuis,cum
omnibus ſuis iuribus & honoribus, quæ appellatur caſtaguariũ ,
cum uilla bona cui coheret &c. Item & oĩa iura oẽſq; commodi
tates,iuriſdictiones,& utilitates,ſpectantia,& competẽtia, & ſpe
ctantes, & cõpetentes quouis modo cã & iure præfato dño Duci
in prædictis ſuperius permutatis,& quolibet ipſorum. Et uerſa
uice ſupraſcriptus ſtrenuus miles D.Iacobus de verme dedit,tra b
didit & permutauit præfato uiro D. Franciſco de Barbauarijs ꝓ
curatori & procuratorio nomine prælibati D. Ioannis Galeax
Ducis Mediolani &c. & ibi præſenti ſtipulanti & recipienti totã
& uniuerſalem illam poſſeſſionẽ , quã præfatus D. Iacobus habet
tenet & poſſidet in territorio de vigano comitatus Mediolani,&
quam ſolitus erat habere tenere & poſſidere quondã D. Galeaz
de uicecomitibus,& ſucceſſiuè D.Io.Galeax Dux Mediolani &c.
uidelicet caſtrum unũ ſitũ in loco de vigano muratũ circuucirca
de lapidibus coctis cum foſſato uno & alijs ſuis iuribus & perti-
nentijs &c. & hoc incontracambiũ & permutationẽ dictorũ bo-
norũ &c. prout de prædicta permutatione conſtat publi. inſtru
mentum &c. ¶Poſtmodũ uero a dicto tempore permutationis
citra præfatus D.Iaco.de Verme, & poſt eius mortem.M.Lud. de
Verme eius filius exercuerunt merũ & mixtũ imperium, & oẽm
iuriſd.tam in locis ſupraſcriptis ſic permutatis, q̃ imperiali auto
ritate conceſſis & confirmatis, & maximè a uiginti annis citra ꝓ
batur per ſcripturas publicas tabellionum de exercitatione me-
ri & mixti imperij in dictis locis, uidelicet denũcijs inſtitutis per
maſſarios uel maſſarios dictorũ locorum,accuſis & inquiſitioni-
bus factis & inſtitutis per uicarium gñalem prædicti Aloyſij de
Verme , & ſententijs condẽnatorijs inde ſubſecutis ꝫ malefacto
res & delinquentes in dictis locis. Nunc uerò orta eſt heſitatio
& altercatio, utrũ ſtantibus & attentis priuilegio imperiali & in
ſtrumento permutationis ſupraſcriptis ac duabus literis ducali-
bus Sereniſſimæ dñationis nr̃æ una ſub data in 1415. altera ſub
data in 1428. quarum tenor uideri poteſt & quadam ſnĩa D.Po-
teſtatis Veronæ lata de 1428. de menſe Septembris. ac ẽt poſſeſ-
ſione uel quaſi iuriſdõnis, cum mero & mixto imperio , q̃ exer-
cuit & babuit Aloyſius de Verme in locis ſupraſcriptis ſpectant 1
& pertinent de iure præfato Aloyſio de Verme ſupraſcripta bo-
na,& ſpecialiter ſic permutata cũ mero & mixto imperio & gla
dij ptãte.¶Item utrũ dictæ poſſeſſiones & caſtra magnifici Aloy
ſij de Verme, & homines habitãtes in eis, poſſint de iure grauari
aliquibus onerib' realibus pſonalibus ſeu mixtis ordinarijs ſeu
extraordinarijs,niſi q̃ten'ſit de uolũtate & ꝯſẽſu p̃fati M.Aloyſij.

SVMMARIA.

1 *Princeps donans alicui ſtrenuo militi caſtrum cenſetur in eum transferre merũ & mixtum imperium cum omnimoda iuriſdictione.*
2 *Princeps quando eximit caſtrum,quod donat , a iuriſdictione aliarum ciuitatũ quibus ſubiiciebatur,an uideatur donatario ipſum applicare. nu.3.*
3 *Iuriſdictio an dicatur cohærere territorio.*
4 *Iuriſdictio comprehendit merum & mixtum imperium.*
5 *Princeps ſupremus an per generalem impoſitionem onerum uideatur grauare exemptos & immunes,an uerò ſolum dicantur exempti ab oneribus imponendis per ciuitatem cui ſuberant.*

CONSILIVM CLXXXVII.

a ¶Dare robur confirmato quid autem tribuat cõfirmatio. uid Bal. in cõ ſi.135.in 3. parte.& ad adde d.Pe. Phi.Corn. conſ.9. nu. 3.in 3.parte.

b ¶Cõ.Vida d.Pe.Phi. Cor.conſi. 3. nu. 3.& 4.in 1.pte.

IN Chriſti nomine Amen. ¶Notandum
eſt , quod iſta
imperialis cõceſſio tres partes hẽt principales,quan
tum attinet ad noſtrum propoſitum.¶In prima par
te quæ durat uſq; ibi. Attendentes &c.confirmat do
nationem factam ab illis de la Scala. Et in iſta particula nulla fit
1 mentio de mero uel mixto imperio. † Vnde cum de natura cõfir
2 mationis ſit ſolum dare robur confirmato, a non autem aliquid
addere. ff. de libe. lega.l, Aurelius. §. teſtamento. qui eſt. §. pri-
mus, & not. Bal.per illum tex.in l.3.in fi.C.ſi aduer.rẽ iudi. & ar
gu.in clemen.1. in primo & ſecundo caſu de præbẽ.uirtute iſtius
particulæ non diceretur donatarius , & eius hæres habere me-
rum & mixtum imperium,niſi quatenus in donatione facta per il
los de la ſcala hoc comprehenderetur ẽt in rebus donatis ab illis
per prædicta. ¶In ſecunda uerò particula, q̃ durat ab illo uerſu
attendentes, uſq; ad uerſiculum, & ita & aliter &c. Præfata bona
data per illos de la ſcala, & ẽt q̃dam alia douata per Ducem Me-
diolani, tunc tñ non Ducẽ ſed Imperialem Vicarium tam in Ve-
ronenſi diſtrictu q̃ Parmenſi,de nouo donat pleno iure. Et in iſta
particula bene apponitur clã illa cũ mero & mixto imperio . Sed
aduertendum eſt, ꝙ p̃t determinare uerba q̃ ibi p̃cedunt.ſ.habes,
& tenes. Et tunc idem uideretur quod s̃.videlicet ꝙ ita demũ ha-
berent, ſi probarent fuiſſe ab illis donata cum imperio, & nõ alr̃.
Poteſt ẽt determinare uerba ſequentia.ſ.donamus, damus,& cõ-
cedimus. & tunc importaret augmentum, videlicet ꝙ ẽt ſi illi nõ
donaſſent cum Imperio, ipſe tñ princeps Romanorum Rex cum
b Imperio donabat,q̃ dictio,cum, b auget.l.ſi cui ſerui. in prin.ff.de
leg.1.Et hæc interpretatio in dubio eſt aſſumẽda,cùm hoc indul-
tum contineat beneficium principis, qd' largiſſimè eſt interpre-
tandum.ff.de conſti.princi.l.beneficiũ. ex.de dona.c.cũ dilectus.
C.de bo.uacan.l.ſi qñ. li.10. ¶Et qa iſta eſt noua donatio,in qua
ẽt ſi uerba illa,cũ mero & mixto Imperio, non fuiſſent appoſita,
tacitè ueniret imperium ex natura rei donatæ , cũ donatur caſtrũ
uel villa.ff.de of.p̃fec.vrbis.l.1.§.cum vrbẽ.& ex qualitate donan
tis,qa princeps.C.de agen.in reb.l. hac ſaluberrima. poſt mediũ.
ex.de dona.c j.Et ex qualitate pſonæ donatarij,qa nobilis,& ſtre
nuus miles eſt ꝯſuetus hr̃e talia.ar.ff.de iudi.l.ſed & ſi ſuſceperit.
§.ſed & ſi ꝓponas.ff.de aur, & arg. leg.l.Titia.§.fi. Et hoc tenuit
Old.in ꝯſ. ad q̃onem qua q̃rit quod donando caſtrum cenſeatur do
naſſe iuriſdictionẽ & imperiũ;poſito ẽt ꝙ p ſe non poſſent trauſ-
ferri,qm̃ cõ vniuerſitate caſtri vel villæ tráſferunt.ff.de ꝯhẽ.emp.
l.in modicis.& p Inno.expreſſè in c.ex lr̃is.de iurepatr.& de boc
plenè in Spe.de iuriſd.om.iu.§.j.& p Io.An.in addi. & expreſſè p
Bar.in l.1.in fi.de iuriſ.om.maximè qa hic dixit pleno iure. ar.eius
qd' not. Inno. de of.dele.c. præterea ſuper uerbo plenaria. & ar.
eius qd' no.ff.de rei uen.l.iul.ſcribit.ſi hoẽm.in vlti. gl. ſup uer-
bo plenũ.ff.de uer.ob.l.ſi ita ſtipu.§.1. in fi.ff.de annuis leg.l. Ti-
tia. poſt prin.C.ad Tertu.l.mr̃.per Bal. Et qa poſito ꝙ illa clã cũ
mero & mixto imperio determinaret uerba p̃cedentia.ſ.tenes, &
poſſides;tñ qa hoc affirmant & ponont pro ꝯſtanti,faciunt ſuper
hoc plenã fidẽ licet ſint de alieno facto,cũ uideat̃ ſuper eis funda
ri intentio ꝯcedentis,ẽt ſi alr̃ non ꝓbetur. vt in cle.1.de proba.&
ibi no. in gl. ¶Quãtum ergo ad dicta bona donata nulli dubium
d. Aloyſio cõpetere merum & mixtum imperium in eiſdem uir-
tute dictæ ſecũdæ particulæ præfati indulti,per ea q̃ s̃.dicta ſunt.
1 ¶†In tertia uerò particula q̃ incipit in uer.ita & talr̃ &c. Præfata
bona donata,& ẽt oĩa alia bona quæ tunc babebat dictus douata-
rius,& ẽt q̃ in futurum tam ipſe q̃ filij ſui acquirent, ac ẽt dictum
donatarium,& eius filios,& ẽt hoĩes morantes ſuper eiſdem libe
rat ab oĩbus muneribus realibus,perſonalibus,atq; mixtis Et hic
ẽt non fit mẽtio de imperio,ſicut nec in prima parte . Nec conue
niebat ita facere,ſicut facta fuerat in ſecunda;quia in illa parte bo
na illa de nouo dabant̃ , ideo conueniebat ẽt datio imperij tãquã
acceſſorij.Sed hic non dantur,ſed eximunt̃ a muneribus;q̃ exem-
ptio nõ ſic dẽt includere dationem imperij , cum ſint ſpẽs omni-
no differentes,ſicut datio & donatio rerum includit dationẽ im-
perij,cum ſimilitudinem habeant inter ſe.ſ.datio cum alia datio-
3 ne.Sed non exẽptio cum dationi.†& ꝯſtat ꝙ in habentibus ſymbo
lum facilior eſt tranſitus , q̃ in nõ habentibus.l.ſed cũ patrono.&
ibi no.ff. de bonorũ poſſ. Reſultat ergo ſatis probabile dubium.
Vtrum uirtute huius indulti p̃fatus donatarius , & eius hæres ha-
beat merum & mixtum imperium in alijs bonis ſuis, quæ tunc ha
bebat,& q̃ poſtea acquiſiuerunt aliunde q̃ ex donationibus,de q-
bus fecerat mentionem in partibus p̃cedentibus.Et ſpecialiter in
dictis bonis acquiſitis ex dicta permutatione dudũ poſtea facta.
Cum.n.in illis non habeant titulum dñij a principe , quod dñium
eſt quid principale,ſed ſolam exemptionem a muneribus,non vi
detur ꝙ in conſequentiam veniat imperium,quod non debet at-
trahi a qualitate rerum prædictarum , ſed a dño, in quo conſiſtit
ſubſtantia. Nec ẽt repetitur expreſſe in hac tertia parte, & ſic nec
tacitè videtur repetitum. arg.ff. de leg.1.l.ſi cui ſerui omnes.§.1.
& l.ſi quis a filio. ¶Sed his non obſtantibus contrarium eſt dicẽ-
dum, ꝙ licet non veniat in iſtis imperiũ uirtute tacitæ repeticio-
nis. Nec ex natura eius quod conceditur in hac tertia parte.ſ.ſo-
lius immunitatis,& non dominij, & ſic qualitatis,& non ſubſtan

tiæ

tiæ,quia qualitas non dēt ad ſe trahere ſubſtantiā,cū ſit minus po-
tens, ſed una ſubſtantia pōt tanꝗ principalis aliā ad ſe trahere. l.
& ū nō ſint.§.perueniamus.ff.de aur.& arg.le. Attamen pp aliud
uᵗ præſatus donatarius in pſatis bonis aliunde uel poſt acquiſitis
habere merū & miatum imperiū uirtute dictæ tertiæ particulæ
præfati indulti, licet in ea nulla fiat mentio de imperio. Et hoc ex
eo quia dicta oīa bona totaliter eximuntur ſeparant & in illa ter-
tia particula a ciuitatibus quibuſcūq;,& ab earū diſtrictibus,& of
ficialibus,quarū & quorū iuriſdōni & imperio per prius ſuberāt.
l.qui ex uico.ff. ad munici. Et per ꝯñs cēſentur dicta loca & bona
exēpta & ſeparata ab imperio & iuriſdōne dictarū ciuitatū & offi
cialiū ſuorū,poſtꝗ ſunt ſeparata ab earū diſtrictu & territorio , ꝗ
hoc important.ff.de uerb.ſig.l.ſi pupillus.§.territoriū.& in c.ubi
periculū.de ele.lib.6. Cū igitur hæc ſeparatio facta fuerit fauore
& contēplatione dicti donatarij, ſequitur ꝙ oīs iuriſdō & impe-
riū,ꝙ prius in dictis locis & bonis cōpetebāt pſatis ciuitatibus vel
ea pace conſtantiæ,uel ex antiqua cōſuetudine ſm ea ꝗ notantur
per gl.magnā.in fi.Auth.de defenſo.ciui.§.nulla.fuerit attributa
& attributū ſeu conceſſum pſato donatario tali rōne;qm facta ſe
paratione pdicta nouo præſide indigebant dicta loca & bona,&
nouo magiſtratu.ff.de off.aſſeſ.l.ſi eadē ubi cā.& quod no. in l. 1.
C. de metropoli beryto. alias remanſiſſent acephala & ſine capi-
te uel ſuperiore,quod minimè credendū eſt principē uoluiſſe. ar.
7.q.1.c.in apibus.de maio.& obe.c.2.¶ Cū ergo de alio ſuperio
re non prouiderit quo ad iuriſdōnem & imperiū,cenſetur ipſam
& ipſum tranſtuliſſe in dictū donatariū,cuius conteplatione di-
ctā ſeparationē fecit.arg.l.ſeruo legato.§.ſi teſtator.ff.de lega.1.
ff.de leg.3.l.fideicōmiſſa.§.interdū.& quod no. Bar.in l.2.§.fi.ff.
ad tertul.& cui committebat regimē dictorū locorū & bonorū.
arg.l.1.§. cū urbē.ff.de off. præfec.urb & l.illicitas.§.ꝗ uniuerſas.
de off.præſi.in uerbo tegunt. ¶ Nec obſtat quod no. Bar. in l. 1.
C.de excuſa.mune.lib.10.ubi dicit,ꝙ cū cōmittitur regimen ali-
cuius terræ;non uᵗ conceſſum merū imperiū , ſed ſolū qn prouin
cia,ut in Auth.de defen.ciui.per totū,& de manda.prin. per totū,
Fallit in ciuitate Romana,in qua dicit eſſe ſpeciale, ut d. §. cū ur
bē;quia illud qd ipſe dicit, pcedit de iure cōi ſm qdᵗ imperiū nō
erat apud uniuerſitatē ciuitatū uel inferiorū locorū. Sed apud il-
lā ꝗ faciebat pnunciā,prout ēt ipſe no.in l.1.ff.de dā.infec.Sed da
to ꝙ ex priuilegio uel ea ꝯſuetudine ſit apud ipſā ciuitatē uel eiꝰ
uniuerſitatē,ſicut olim erat apud urbē Romanā; tunc cōmiſſo re
gimine illius ciuitatis cēſeretur cōmiſſū imperiū qd eſſet apud
eā,ut in d.§.cū urbē. Nā in hoc cōſiſtit ſpecialitas urbis Romanæ,
qm apud ipſā ſolā tanꝗ unā ciuitatē,iō apud alˢ nō erat,ſed apud
pſidē, cui ſuberāt, erat olim imperiū,quia nō ſuberat alicui alte
ri pſidi,aliæ ſic.ff.de off.pſi.l.ex oībus.Cū igiᵗ apud ciuitatē Vero
næ & Parmæ & reliquarū eſſet imperiū p totū ſuū diſtrictū uel
territoriū,iux.no.per gl.in d.§.nulla.de defen.ciui.dicendū eſt,ꝙ
ſicut in cōmiſſione regiminis dictarū ciuitatū cū ſuis territorijs
& diſtrictibus ante dictā ſeparationē ueniſſet imperiū ſup toto,
ut in d.§.cū urbē.ita & poſt factā dictā ſeparationē dictorū loco
rū & bonorū a diſtrictu & territorio earū & cōmiſſionē eorundē
locorū factā dicto donatario, cēſetur ſaltem quo ad illā trāſlatū
3 imperiū.arg.de toto ad partē.ff.de rei uen. l. ꝗ de tota.† Et quia
a iuriſdō dr cohærere territorio ſm quāplurimos.C.ubi & qd quē
l.fi.& ſic pro rata territorij tranſit inſolidū cum qualibet particu
la,ſicut ſeruitus diuiſo fundo remanet inſolidū apud ꝗlibet eius
partē.ff.de ſerui.ruſti.prędi.l.uia cōſtitui.§.fi.& l.ſi partē.Et quia
diuiſo territorio & diſtrictu,ꝗlibet pars retinet nomē totiꝰ.l.pla
ne.§.fi.la prima.ff.de leg.1.Et ſic idē eſſe dēt de qualibet parte de
per,ſe quod erat prius de ambabus ſimul.ut d.l.ſi eadē.ff.de of.aſ
ſeſ. Præterea dux Mediolani qui permutauit dicta bona habebat
in illis ſine dubio imperiū. Cū igitur ex cā permutationis trāſtu
lerit ea in dictū D.Iacobū cū oībus iuribus & iuriſdōnibus ſuis,
4 ut patet ex tenore permutationis.† Et nomē iuriſdō eſt gñale,&
comprehendit merū & mixtū imperiū,tanꝗ ſpecies eius,iux.ple
ne no.in l.imperiū.ff.de iur.om.iu & per gl.in d.§.nulla.cū ſit po
teſtas de publico inducta cū neceſſitate iuris dicendi & æquitatis
ſtatuendæ,ut no.in l.1.ff.de iuriſd.om.iud. quæ diffinitio conue
nit mero & mixto imperio;ergo & diffinitū.iux.no.i l.1.§.1.ff.d
dolo . Et ſic oē imperium dicitur iuriſdō,dicendū eſt ꝙ transfe-
rendo dicta bona ex dicta cauſa permutationis cum omni iuriſdi
ctione,cenſetur tranſtuliſſe cum omni ſpecie iuriſdictionis.arg.
ff.de leg.3.l.Iul.& ſic.cū imperio mero & mixto.Ex quibus con-

cluditur dictū Aloyſiū habere merū & mixtum imperiū in dictis
bonis permutatis,ſicut in illis bonis donatis. Et hoc tā uirtute di
ctæ tertiæ particulæ præfati indulti,in quantū per eā ſeparantur
a diſtrictibus & territoriis aliarū ciuitatū in fauorē dicti D.Iaco
bi patris eius , & de alio ſuperiore qui in illis exercebat imperiū
non prouidetur ne remaneāt ſine ſuperiore particulari; quia gñā
lis ſuperioritas Imperatoris,licēt remaneret , nō ſufficeret ad bo
nū regimen ipſorū locorū;unde fuit neceſſe prouidere de parti-
culari;nec de alio credendū eſt principē ſenſiſſe,ꝗ de dicto D. Ia
cobo,ꝗ ēt ex tranſlatione facta de dictis bonis in eū ea cā permu-
tationis cū oī ſua iuriſdōne per illū qui habebat in eis imperiū.
Cū inſuper præfatus Aloyſius merū & mixtū imperiū in dictis lo
cis exercuerit iā ſunt anni.20. & ultra, ut in pūctō ponitur ſciēte
& patiente dñatione Venetiarū cui ſubſunt dicta loca, cōſtitutus
fuit in quaſi poſſeſſione.l.1.& 2.C.de ſerui.& aqua. & cū habue-
rit titulū ſaltē putatiuū prouenientē a principis reſcripto, uᵗ ꝙ
præſcripſerit ſpacio longi tpis.arg.C.de appari.l.uiros lib.12.&
quod not.Cy.C.de emancipa.li.l.1. Et poſito,ꝙ non præſcripſiſ-
ſet,negari tñ non pōt , quin dictus Aloyſius tpe ducaliū literarū
directarū poteſtati Veronæ in eius fauorē fuiſſet ſolitus exercere
dictū imperiū,cū iſtud uerbū,ſolitus,ēt in una uice uerificatur.l.
mela.§.1.& ibi per Bar.ff.de alimen.& cib. leg. & per eundē Bar.
in l.1.C.quō & qñ index. Cū igitur litera ſaltē ultima ducalis mā
det ipſum conſeruari in ſuis iuribus & iuriſdōnibus ſolitis, ſequi
tur ꝙ in poſſeſſione uel quaſi dicti imperij conſeruandus ſit, ēt ſi
oīa alia primo loco dicta deficerent. Et hæc de primo quæſito, in
5 quo tota vis dr ꝯſiſtere. ¶ † Quātū uerò ad ſm, pauciora ſufficiūt.
Et certè quantū ad onera quæ imponerētur per cōitatē Veronæ
non prouenientia a ducali dñatione, clarū eſt ꝙ illa non tenetur
ſubire præfatus Aloyſius,ſeu dictæ poſſeſſiones,& caſtra & homi
nes eorundē;qm ab illis ſpecialiter & expreſsè redduntur immu-
nes & immunia per dictū indultū. Et ēt ducales literæ de illis ſine
dubio intelliguntur,ut pro eis moleſtari non poſſint. Sed pro il-
lis ꝗ prouenuunt a ducali dñatione , & ꝗ imponuntur Veronæ &
Veronenſi diſtrictui, ſeu comitatui, uel territorio. Et per cōitatē
Veronæ poſtea diſtribuūtur inter illas, de territorio,maior eſt du
bitatio; eo quia præfata ducalis dñatio exercet in illis ſupremam
ſuperioritatē,ſicut Imperator, & in ea ſuperiorē nō recognoſcit,
& ſi uellat ſpecialiter præfatis terris & caſtris ſeu poſſeſſionibus
uel hominibus eorundē imponere ſeu dicto Aloyſio pro eiſdem,
poſſet non obſtante dicto indulto ſeu priuilegio;quod ſicut non
ligat manus ipſius principis concedentis,ita nec dictæ dñationis,
ꝗ loco eius ſuccedit. Et ꝙ non liget manus concedentis patet pri
mò ex tenore ipſius. Nā ſolū liberat illa a muneribus & oneribus
imponendis per cōitatē Veronæ, Vincētiæ, & Parmæ, ſeu per quā
cunq; aliā cōitatem ſeu ſingularē perſonā. Non aūt dicit aliquid
de imponendis per ipſum principem cōcedentē; unde ſibi noluit
hanc legem imponere, ne talia onera poſſet ipſe imponere.argu.
opti.ad hoc.ff.de dona.inter uirū.l.quod aūt.§. pe. ibi dum dicit;
quia uenditor ſiue donator nō ſibi uult legē imponere ne poſſit,
ſed ei qui accipit &c.ſic hic non ſibi, ſed alijs inferioribus a ſe ; fa
cit.l.ſi quis. in prin.teſtamenti.ff.de leg. 3. Cum ergo negari nō
poſſit,quin dicta loca & poſſeſſiones ſint infra uniuerſitatē terri
torij ſeu diſtrictus Veronenſis,licēt ſint exēpta & immunia quan a
tū ad onera imponenda per cōitatē Veronæ, quia hoc non facit
quin de territorio & diſtrictu dicantur,ſicut uidemus in eccleſiis
quæ ſunt de uniuerſitate territorij in quo ſunt, licet ſint exemp-
tæ. Et in clericis qui ſunt de cōitate & populo laicorū , licet ſint
exēpti a poteſtate eorū,prout determinat Io. An. in nouella.in c.
fi.poſt prin.de offi.de leg.lib.6.ſuper uerbo diſtrictu, qui allegat
ad hoc.c.accedens.il 2.ut lite non conteſt.& c. principes.23.q.5.
& idem Old.in conſi.quod incipit,qō eſt.facit.l.ſi quis in hoc ge-
nus.C.de epi.& cler. Et ſicut de uniuerſitate gregis mei dr ouis ꝗ
eſt infra illam,licet ipſa non ſit mea.l.3.ff.de rei uen.& lapides &
tigna de uniuerſitate domus meæ,licet ipſa non ſint mea.l.eū qui
ædes.ff.de uſucapio. Videᵗ dicendū per pdicta,ꝙ cū impingitur p
ducalē dñationē aliquod onus cōitati & diſtrictui Veronæ,com-
prehendantur ēt poſſeſſiones & bona dicti Aloiyſij,poſtquam in
fra illū diſtrictū dicuntur eſſe. Et poſtꝗ imponitur per dictam du
calem dñationē , quæ poſſet ſpāliter & expreſsè dictis poſſeſſio-
nibus & locis iniūgere, cū tñ ualeat gñalis diſpoſitio quo ad oīa
ſub gñalitate cōprehenſa,ꝗtum ſpālis in quibuſdā. l. ſi duo.ff. de
admini.tut.l.ſi chorus.ff.de lega.3. cum ſimil. Et ꝙ dictæ impoſi

a ¶ Territorio.ad.[illegible].d. Bar.S[illegible]in. in conſ.74. uerſ.1.quia ex quo. circa fi.in 1. p te quod cohæret territorio & ineſt eo tanquā nebula ſuper paludem.

tiones cũ fiunt per ducalem dñationẽ his ꝙ vel quæ ſunt infra diſtrictum ſeu de diſtrictu vel territorio intelligant, prout de facto ſunt de uniuerſitate dicti territorij & diſtrictus; quia ſunt infra confines, non attenta dicta ſeparatione facta a principe quæ potius in iure q̃ in facto conſiſtit. arg. opti. ff. de his qbus vt indi. l. eum q. §. ꝓ parte. Et ẽt literæ ducalis dñationis, dũ mãdant illũ vel eius bona grauari, videnẽ reſtringẽdæ ad alia grauamina, nõ ad illa quæ imponerenẽ eius autoritate. argu. eorũ q̃ no. glo. in c. petitio. de iureiuran. & arg. l. inquiſitio. C. de ſolu. & ar. l. qui inſulã. in fi. ff. loca

1 ¶ Sed tamẽ his nõ obſtantibus ꝯrũ eſt dicendũ pluribus rõnibus. ¶ Prima, qa licet fateremur ꝙ ducalis dñatio ſi vellet, ſpecialiter & expſſe grauamina dictis bonis & ꝑſonis imponere poſſet. In generali tñ impoſitione facta ꝑ eã cõitati Veronæ & veronenſi diſtrictui non eſt præſumendum ipſam voluiſſe includi dictum Aloyſium & eius bona; qm̃ ꝑ gñalẽ diſpoſitionẽ nõ intelligiẽ ſuperior voluiſſe derogare priuilegijs ſingulariũ perſonarum, ẽt ſi generalis diſpoſitio fiat ꝑ modũ legis, & ſic pertineant ad publicam & perpetua vtilitatem; vt eſt tex. in 2. ꝯſti. C. §. ſi quæ verò pragmaticæ, & de ſilen. l. decurionibus. lib. 11. & glo. in c. 1. de capel. mona. lib. 6. in glo. antep. & archi. in c. renouantes. 22. diſ. Ideo qñ ſummi pontifices imponunt decimas vel alia onera diœceſibus, ſi volunt includi exemptos, hoc expreſsè faciunt in bullis apponi, alias nõ venirẽt. facit. c. cũ ordinẽ. de reſcrip. ¶ Scd'a ratio eſt, qa licet loca exẽpta & ꝑſonæ exemptæ cõprehẽdanẽ in vniuerſitate territorij & ppl'i in his q̃ concernunt ipſorũ vel earũ fauorẽ, puta vt gaudeãt & vti poſſint priuilegijs & ſtatutis territorij & populi ꝓ ſe. ar. 10. diſt. c. ſi in adiutorium. & no. Bal. in l. cũctos populos. C. de ſum. tri. in q. illa; an clerici cõprehẽdanẽ in ſtatutis laycorum, q̃tum tñ ad ea quæ ꝯcernerẽt ipſorũ exemptoriũ odium & grauamen, nõ cõprehenduntẽ ſm Bal. ibidẽ. imo æquiparanẽ locis & ꝑſonis exiſtentibus extra territoriũ. 18. q. 2. c. luminoſo. & patet in c. cum eps. de offi. ordi. li. 6. vbi locus exemptus nõ cenſeẽ eſſe infra diœceſim, vt eps poſſit ibi tribunal erigere, licet in quolibet alio loco non exempto exiſtenti infra diœceſim poſſit. Ex quibus patet reſponſum ad id quod ſupra in ꝯrium allegando dixi, ſ. ꝙ ſunt de territorio & diſtrictu nõ obſtante exemptione; qa uerũ eſt in ꝯcernentibus eorũ fauorem & non derogantibus exemptioni, ſecus in derogãtibus vt eſſet hic ꝙ tenerenẽ ad munera. Similiter non ob. l. eum qui. §. pro parte. ff. de his quibus vt indi. qm̃ ẽt ibi agitur de fauore, ſi fiat illa interpretatio, & inducitur ex ea fauor ſi bene conſideretur. Sed hic induceretur odium & derogatio priuilegiorum, ſi intelligetur facta impoſitio illis, qui vel q̃ a ſuntẽ de facto infra territorium & diſtrictũ, licet videantur non eſſe de iure propter exemptionẽ. ¶ Nec ẽt obſtat id quod dixi de generali diſpoſitione, ꝙ tantum operaẽ generalis diſpoſitio in omnibus q̃tum ſpecialis in quibuſdã; quia hoc non eſt ſemper verum imo in multis plus operatur ſpãlis & ſpecifica. vt patet ex his quæ habenẽ & notantur in l. ſed & ſi qs. §. quæſitum. ff. ſi quis cau. Et in caſibus, quibus non ſufficit gñale mandatum, qui notantur per glo. in c. qui ad agendum. de procura. li. 6. ¶ Procedit ergo illud, vbi eſt eadem rõ omniũ ſub generalitate comprehenſorum. iuxta not. in c. qa circa. de electio. libro. 6. per glo. & l. ſi pluribus. ff. de leg. 2. per Dy. & Bar. Sed hic nõ eſt eadẽ ratio exemptorũ, & non exẽptorũ; ergo &c.

¶ Sed & tertiò dico, ꝑſata loca & bona non cõprehendi in gñali impoſitione facta per ducalem dñationem; qm̃ ex hoc præſata ducalis & dñatio non læditur in aliquo, cùm impoſitio ſacta per eã ciuitati & diſtrictui veronẽſi non diminuitur in aliquo; imo tota reſidet in alijs non exemptis, quos ſolos cẽſeẽ dñatio voluiſſe grauare non faciendo aliam mentionẽ de exẽptis, maximè cùm ſciat Aloyſiũ & bona ſua & homines ſuos exemptos & exemptas; & qđ plus eſt, mandãdo ꝙ nõ grauenẽ, ſed ſua priuilegia obſeruent; & hoc p. l. ab omnib' in prin. ff. de leg. 1. & per id qđ ibi no. Bar. ſm Iacobũ de are. Redundat ergo hoc in grauamen aliorũ nõ exẽptorum nõ in damnũ dominationis, poſito ꝙ dictũ Aloyſiũ & bona ſua non intelligatur voluiſſe includere in generali impoſitiõe grauaminis facta ꝑ eã; & ſic nõ obſtãt no. in c. petitio. de iureiu. qa ibi ĩ duceret grauamẽ loquẽtis, hic non vt dixi. ¶ Poſtremò cum verba legis vel alterius diſpoſitionis debeant intelligi in his quæ frequentius accidunt, & in illis magis adaptantur. ff. de legi. l. nam ad ea. Et grauamina quæ imponuntur per communitatem Veronæ ſuis diſtrictualibus, vt plurimum habent originem a ducali dominatione, quæ dictæ communitati Veronæ cum ſuo diſtrictu iniungit, dicendum eſt literas præfatæ dominationis mandantes dictum Aloyſium & bona ſua non grauari, debere intelligi etiam de dictis grauaminibus, quæ a dicta donatione procedunt, & quæ magis frequentantur, Et ſic concluditur dictum Aloyſium & eius homines & bona non teneri ſubire aliqua grauamina perſonalia, vel realia, ſeu mixta, q̃ ipſis hominibus vel bonis ſpecialiter & expreſſe non iniungerenẽ, tam de iure q̃ etiã de expreſſa uoluntate dñationis, quæ per dictas literas manifeſte apparet; ẽt ſi ſint talia onera, quæ per dñationem præfatã generaliter iniungerentur communitati Veronæ, & ſuo diſtrictui, & territorio.

a ¶ Sn̄. adde Bal. in conſil. ccc. iii. in tertia parte.

S V M M A R I A.

1 *Fideicommiſſum utrum uideatur remiſſum per diuiſionem cum promiſsione de non contrauenendo.*

2 *Legitima trebellianica, uel fal. idia, an perdatur inuentario non facto.*

3 *Fructus percepti poſt mortem teſtatoris qualiter & quando computentur in trebellianicam, etiam in filiis primi gradus, contra l. in bonus. C. ad trebel.*

CONSILIVM CLXXXVIII.

IN *Chriſti nomine Amen.* Quia dubia ſupra formata ſatis trita ſunt & examinata per docto. ſcribẽntes, quorum dicta & ſcripta communiter per omnes habentur, non inſiſtam in ſuperflua recitatione ipſorum. Sed more conſulentium breuiter dicam, quod in ſingulis ſentiam; eo maximè quia D. allegans ſuprà ſatis plenè, & ſeriosè, modoque diſputatiuo, vt ſuam virtutem oſtenderet, retulit quæ per antiquos & maiores nſos atq; modernos ſcripta reperiuntur. Et ſuper primo dubio quo quæritur.

1 † An per dictam diuiſionem ſactam inter fratres prædictos cenſeantur inuicem remiſiſſe reciprocum fideicommiſſum relictum, ſi aliquis eorum decederet ſine liberis; non multum expedit inſiſtere, quia clariſsimum eſt ꝙ non, ſi ſolam diuiſionem attendimus. ff. de leg. 2. l. cum pater. §. hæreditatem. il 2. vbi caſus. & per Barto. in §. duo fratres. in 1. quæſt. ¶ Nec etiam per illa verba in fine inſtrumenti diuiſionis appoſita, dum inuicem promiſerunt non venire contra diuiſionem, ſed eam firmam & ratã habere, & in nullo contrafacere vel venire per ſe, uel alium, modo aliquo, ratione, uel cauſa &c. de quibus verbis plus quàm de aliquibus alijs contentis in dicto inſtrumento videbatur dubitandum; quia Dy. tenuit, per ea remiſsionem fideicommiſsi induci, ſi fideicommiſſum ipſum ſciebant. Sed Bar. ipſum reprehendit per plures rationes, dicens dictam opinionem fore falſam, & falciſsimam per plures rationes, inter quas eſt iſta quia petendo fideicommiſſum poſt mortem in nullo facit contra diuiſionem; ſi enim faceret, non poſſet petere etiam promiſsione prædicta non facta. Tum quia non poteſt venire contra factum ſuum[a]. l. poſt mortem. ff. de adop. nec contra id quod ſemel uoluit. l. in concedendo. ff. de aqua plu. arcen. Tum quia de euictione tenetur alter alteri. l. in fami. ercis. cum ibi no. C. fami. erciſ. iuncta. l. uendicantem. ff. de euic. Et tamen conſtat, ꝙ ſimpliciter facta diuiſione ſine appoſitione dictorum verborum, non prohiberetur alter poſt mortem alterius fideicommiſſum petere. vt d. §. hæreditatem; ergo ſequitur, ꝙ petendo non facit contra diuiſionem; & ſic ſequitur ꝙ nec facit contra promiſsionem; quoniam nihil aliud promiſit niſi contra diuiſionem non uenire. Nil eſt ergo, ꝙ prohibeat ipſum petere, vt hæc habentur plenè per Bart. in d. §. duo fratres. quæſtio. 2. Allegat etiam Bartol. rationem, quia dicta promiſsio de non ueniendo contra diuiſionem debet intelligi ſecundum naturam diuiſionis ſuper qua facta eſt, & nihil amplius importat. l. ſi legati ſerui nomine: & ibi notatur ſecundum unam lecturam. ff. de lega. j. l. ſi ſtipulatus. ff. de vſur. Sed natura diuiſionis hæc eſt, ꝙ propter ipſam ſolam non cenſetur quis renunciaſſe fideicommiſſo, ut ſupradixi; ergo nec propter dictam promiſsionem. Allegat etiam pro caſu. l. fi. §. idem quæſijt. ff. de condi. indeb. Et concludit, ꝙ etiam ſi diuidentes ſciuerint dictum fideicommiſſum, non cenſeatur fuiſſe remiſſum per dictam promiſsionem, & poſtea ſubdit. in 4. q. hoc uerum niſi fuerit adiectum in dicta promiſsione de non ueniendo contra, ſcilicet etiam ratione fideicommiſsi debiti uel debendi ex teſtamento paterno; dummodo dicatur inſpectis & cognitis uerbis teſtamenti, uel appareat quòd de ipſis notitiam habuerit; & ſic requirit ſpecialem & expreſſam mentionem de dicto fideicommiſſo, ad hoc ut uideatur ei renunciatum. Poſtea uerò in quinta & ſexta quæſtione uidetur uelle, ꝙ ſufficiat generalis. puta ꝙ remiſerit ius fideicommiſsi quod habet uel habere ſperat ex quocunque teſtamento, dummodo renunciantes ſint de illis qui præſumantur ſcire, & poſsint renunciare, & non ſit aliud ius, ad quod dicta uerba poſsint reſtringi; alias reſtringerentur ad illud. C. de tranſac. l. ſi de certa. Sed in caſu noſtro nulla continetur renunciatio de aliquo iure fideicommiſsi, nec in ſpecie,

nec in

nec in genere & erant ſui hæredes, in qbus pſumebat ignorantia
ꝯtĕtorũ in teſtõ. arg. l. eius q in ꝓuinciã. in fi. ff. ſi cert. pe. & iſti q
nũc petunt, erant minores, q non poterant eorũ iuri renunciare;
vnde ꝯcludit ſine dubitatione quacunq; ꝙ dicto fideicommiſſo
non cenſetur renunciatũ p dictã diuiſionẽ, vel aliqua verba ipſius;
ẽt per illa in qbus dederũt inuicem licentiam alienandi ea q
cuilibet eorum uenerunt in portionem, ſi alienatio nõ eſt ſecuta;
vt idem determinat eadem q. 8. Et hoc de primo q̃ſito ſeu dubio.
2 ¶ †Sup ſcdo, quo q̃ritur, vtrum filius ꝓpter nõ ꝯfectionẽ inuẽtarij perdiderit ius deducẽdi legitimam debitam iure naturæ. ꝓ
ꝯcordia opi. puto diſtinguendos tres caſus. Nã aut vult eã deducere ꝯ credi. hæreditarios, ſi forte facta deductione bona non ſufficiunt ad ſatisfaciendum eis. Et eſt dicendum ſine dubio, ꝙ non;
qa ẽt ſi factum fuiſſet aduerſus eos, deducere non poſſet, cum legitima nõ ſit nec debeatur, niſi ære alieno deducto, ſeu de eo qđ
ſupereſt deducto ære alieno. l. papi. §. qm aũt quarta. ff. de inoffi.
3 b teſt. Et ſic æs alienum pcedit legitimam. Aut quæritur an poſſit
eam deducere aduerſus ſingulares legatarios vel fideicommiſſarios generis vel quantitatis. Et tunc licèt habet locũ varietas opi.
de quibus. ſ. in allegationibus. mihi placet opi ſecũda pro parte
negatiua, ꝙ deducere nõ poſſit etiã ad minuendũ legata. Et ita
diſputando iſtũ articulum alio anno Paduæ tenebã per rationẽ
illã, cui non video poſſe dari reſponſum; qa hæres nõ conficiens
inuentarium ẽt verum debitũ, in quo ſibi tenebatur defunctus,
non poſſet deducere aduerſus tales legatarios, quibus ſi bona nõ
ſufficiũt hæreditaria, tenetur ſoluere integraliter de ſuo. in Aut.
de hæredi. & fal. §. ſi verò nõ fecerit. Et ſic tales legatarij cõparantur hodie creditoribus, aduerſus quos non detrahit verum debitum non conficiens inuentarium, ſed eius actio penitus confunditur. C. de iure delibe. l. fi. §. in computatione. a ꝯrio ſenſu.
Multominus detrahere põt legitimã, quæ nõ eſt verũ debitum,
ſed quaſi. vt no. in l. 2. C. de iur. & fac. igno. & l. ſi quis legatũ. ff. de
fal. Et dicere illud, qđ dicunt docto. ꝙ fit detractio, vt minuantur legata, tanq̃ in illo facta ſint vltra vires patrimonij, & ꝓ reliquo pſtentur inſolidum. ar. eius qđ in ſimili habet in l. ſi poſt miſſionẽ. & l. in quãtitate. §. fi. in fi. ff. ad l. fal. eſt vna fantaſia. Nam in
illis. ll. deducitur primo loco, quatenus ſunt vltra vires patrimonij, & reducuntur ad vires. Sed p iſtã deductionã legitimæ factã
non reducuntur ad uires. Quid. n. ſi adhuc remanerent ultra uires? certè integraliter ſoluerentur. Ad quid ergo fieret illa deductio ſolius legitimæ, tanq̃ in illo ſint ultra uires, poſtq̃ pro eo qđ
remanet facta deductione prædicta ſoluuntur inſolidũ, ẽt ſi remaneat ultra uires. Vt ſi habebat in bonis ducẽta & legauit. 400. Si q̃
ducatur tertia pars ducentorũ pro legitima, adhuc ultra uires remanebunt. Si ergo deduceretur terti, ut efficiantur intra uires,
deberent deduci ẽt ultra, uidelicet integra ducenta. Si hoc nõ fit,
ad quid prodeſt tertiã tñ deducere, non uideo; pterea legata pſtãdu ſunt inſo. ſicut credita, ẽt ſi ſint vltra uires; quare ergo fieret deductio legitimæ tñ, quaſi in hoc ſint ultra uires. Cũ illud nõ noceat quominus inſolidũ pſtentur ẽt de ꝓprio hæredis. ¶ Iterdũ
q̃rimus utrũ poſſit deducere legitimã aduerſus fideicõmiſſũ uniuerſale. Et hic puto dicẽdũ, ꝙ ſic indiſtinctè; quia tale fideicõmiſſum uniuerſale nunq̃ põt excedere uires hæreditatis uel bonorũ,
cũ non fiat niſi de eo qđ eſt in hæreditate uel in bonis. Et ſi in eis
nihil reperiret, teneret hæres ẽt inuentariũ non cõficiẽs, & ſic nõ
tenet aliquid ponere uel dare de ſuo tali fideicõmiſſo uniuerſali.
Sed legatarijs particularibus generis uel quantitatis, ſic; quia illa
legata poſſunt uires hæreditatis trãſcendere; unde illa legata poſſunt cõparari creditis. Sed fideicõmiſſum uniuerſale nõ; ceſſat ergo rõ pdicta in tali fideicõmiſſo, unde ſicut de iure. fforũ. quo nõ
erat introductũ beneficiũ inuẽtarij, poterat hæres aduerſus talẽ fi-
deicõmiſſum uniuerſale deducere uerũ debitũ. l. irritũ. C. ad l. fal.
l. debitor. ff. ad Treb. & ẽt legitimã, q̃ in tali fideicõmiſſo nõ cadebat. l. cohæredi. §. cũ filiæ. uer. nec fideicõmiſſo. ff. de uulg. & pup.
Et tñ aduerſus cred. hæreditarios, quibus tenebatur ẽt ultra vires
l. quæ dotis. ff. ſol. mat. non poterat, nec ẽt aduerſus particulares
hodie legatarios generis uel quantitatis, qui cõparãtur hodie creditoribus inuentario non facto, ut. ſ. dixi; ita & hodie non confecto inuentario poterit hæres aduerſus fideicõmiſſum uniuerſale
deducere uerũ debitũ, & ẽt legitimã; quia remanet in illis terminis, in quibus erat de iure ffor ũ. & nõ in deterioribus quantũ ad fideicõmiſſũ uniuerſale, cui nõ tenet ultra uires hæreditatis. Sed q̃
iure ffor ũ. poterat pdicta detrahere; ergo & hodie. Sed quantũ ad
legata particularia, quæ uires facultatũ poſſunt tranſcendere, remanet in deterioribus hodie non facto inuentario, q̃ olim eſſet
de iure. fforũ. uel. C. quia tunc ſoluere de ſuo & ultra uires de iure Auth. quod in fideicõmiſſo uniuerſali non eſt. Et iſta eſt rõ demonſtratiua, & ſubtilis, & uera, ſicut euangeliũ, ut puto, licèt per
doctores noſtros non tacta; & ſic concludo, ꝙ in caſu iſto mater
iſta poterit detrahere legitimã debitã illi Marco filio teſtatoris, i
qua ſucceſſit filius eius, & ipſa poſtea filio; cũ iſti, qui cũ ea litigãt
ſiunt fideicõmiſſarij uniuerſales, non particulares, per iam dicta.
¶ Super tertio quæſito, an per non cõfectionẽ inuentarij perdatur[a] hodie trebellianica. Ego alias conſulendo fui ſecutus opinio. Bar. quã ponit in Auth. ſed cum teſtator. per tex. quẽ allegat a
in corpore unde ſumitur, ubi dicit eſſe caſum per doc. non põderatũ. Et propter rõnem illã, quia præſumitur ſubtraxiſſe &c. Et
cũ iſta opi. quæ ẽt per modernos approbatur, quos refert ſupra
ſcriptus D. allegans, uĩ poſſe tranſiri pro nunc. ¶ †Super ultimo b
quæſito de fructibus, an in trebellianicã cõputentur[b], poſito ꝙ in
caſu noſtro detrahi poſſet, ego alias dixi & puto ueriſſimũ eſſe ꝙ
poſſet de iure defendi, ꝙ ẽt ſi dicamus iſtud fideicõmiſſum fuiſſe
relictũ a filio ſub duplici cõditione, ſi ipſe decederet ſine liberis,
uel ei9 liberi ſine liberis; nõ ãt a liberis ei9 quib9 nõ uidebat aliud relictũ, ne ex hoc reddat fideicõmiſſũ inutile, ſm Bal. i l. ab eo. C. de
fideicõ. & dixi in alio conſilio. nihilominus in trebellianicã cõputantur, ſm regulã gñalẽ poſitam in l. in fideicõmiſſa. ff. ad Trebe.
¶ Nec obſtat, ꝙ erat de liberis primi gradus ut. l. iubemus. C. ad
Treb. qm l. illa loquitur, qñ unã tñ quartã detrahebat filius. ſ. trebellianicã, ut ibi patet dũ dicit. dodrans reſtituatur, quo caſu rõ
fructus non cõputantur, in cã eſt, quia illa trebellianica tunc computatur in legitimã debitã iure naturæ, in qua licèt olim tales fructus cõputarentur. l. Pap. §. ſi conditioni. C. de inoffic. teſta. lea illa iubemus. uoluit non cõputari in liberis primi gradus poſtea
in l. ſcimus. §. repletionẽ. de inoffi. teſt. quæ nouior eſt, imperator
gñaliter ſtatuit in quibuſcunq; ꝙ in legitimã non cõputentur. verũ ſi ponimus, ꝙ detrahat duas quartas. ſ. legitimã prius in q̃ nõ
computat, & poſtea trebellianicã; quod licèt de iure ciuili non uidetur poſſe fieri, de iure tñ canonico approbatur ꝙ fieri poſſit,
qñ eſt in diẽ uel ſub conditione fideicõmiſſum. iux. no. in l. q̃q̃. C.
ad l. fal. nõ habeo legẽ dicentẽ, ꝙ tunc in trebellianicã nõ cõputẽtur fructus iudicio teſtatoris pcepti, nec tunc ſubeſt illa rõ quæ
eſt quando trebellianica tantum deducitur, ut patet ex his quæ dixi. Et ideo puto ſtandũ regulæ, quæ eſt in contrariũ in d. l. in fideicommiſſa. ff. ad Trebe. Et ita legendo alias dixi & conſului.

a ¶ Perdatur. uide d. Pe. Ph. Cor. in conſi. 160. 8. nu. 9. in 3. parte.

b ¶ Computentur. uide. d. Pet. Phi. Corn. in conſilio 180. n. 22. in 4. part. & in conſi. 158. nu. 6. in 3. parte.

S V M M A R I A.

1 *Emphiteuſim non obſtante eius iuramento reuocare poteſt prior uel Abbas qui inueſtiuit p errorẽ extraneoũ hæredũ ꝯtra formam ueteris inueſtituræ. n. 2.*
2 *Hæredum nomine qui ueniant.*

CONSILIVM CLXXXIX.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſo inſtrumẽto cuiuſdam inueſtituræ, de quadã emphiteuſi eccleſiaſtica factæ in
anno. 1399. per D. Thomam priorem ſancti Nicolai de Vergien. diœceſis Brixiẽ. in quendã Iacobũ de
1 Chizolis pro ſe & ſuis hæredibus recipienti. †Et uiſo etiam quodam alio inſtrumento renouationis inueſtituræ de eadẽ re factæ
per Modernũ priorẽ eiuſdẽ loci in perſonas quorundam extraneorũ hæredũ dicti Iacobi non deſcendẽtium ab eo. ¶ Quæritur
quia dictus D. prior modernus uellet ipſam ultimã conceſſionẽ
ſeu renouationem infringere & reuocare, an poſſit tanq̃ malè facta fuerit, & in eccleſiæ præiudiciũ, & uidetur ꝙ non pluribus rationibus. ¶ Primò, quia illa prima conceſſio facta fuit dicto Iac.
2 pro ſe & ſuis hæredibus, † appellatione quorum cõprahẽduntur
c quicunque hæredes[c] ẽt extranei in infinitũ. l. ſciendũ. & l. hæredis c
appellatione. & l. hæredis appellatio. ff. de uer. ſig. etiã cum præfertur in conceſſione emphiteuſis. ut no. in Spe. de lo. §. nunc uerò aliqua. uerſi. 118. Maximè qñ apponitur uerbum perpetuò,
ſeu perpetuam; qm hæredes ſaltem extranei uidentur perpetuò
durare, ſed deſcendentes non. iuxta no. ff. ad treb. l. ex facto. §. fi.
per gl. & doc. Sed hic in conceſſione perpetua illud continet, ꝙ
poſſit cõcedere in perpetuã emphiteuſim illi Iacobo & ſuis hæredibus; ergo &c. C. de ſa. ſan. eccle. auth. ſi quas ruinas. & authen. perpetuò. & quod nota. in Spec. alle. titu. & §. uerſic. 7. Et ſi
ſic eſt data conceſſio & renouatio in perſonam prædictorum
uidetur debito modo facta, quia fieri debebat, & ſi facta nõ fuiſ-

c ¶ Hæredes. adde idem per d. Bart. Sozi. in cõſil. 257. uer ſi aliquãdo & 4. ibi ex quibus in propoſito. in 2. parte.

ſet, fuiſſet eis facta iniuria, l. 1. §. permittitur. ff. de aqua quoti. & æſti. imo uř non fuiſſe neceſſaria, ſi non fuit hoc expreſſè actũ, ꝙ fieret; quia ipſo iure tranſiuit in eos, nec ab eis poterat auferre ius ſemel quæſitũ eis, ſicut nec ab ipſo Iacobo qui potuit pro ſuis hæredibus accipere, & eis acquirere. l. auus. cũ ibi no. & l. ſi tibi. §. ſi pactus. ff. de pact. Multominus nũc poſt reuocationẽ. Non. n. erat finita emphiteuſis per mortẽ Iacobi, nec ad ecclеſiam reuerſa, ſi uera ſunt quæ ſupra diai. Secundò, quia poſito ꝙ fuiſſet finita, & ad eccleſiã fuiſſet reuerſa, quia non tranſiuiſſet ad extraneos hæredes. Attamen dñs prior ſolus, & ſine alia licentia Papæ, uel forte ẽt ſui conuentus, ſi cũ haberet, poterat alteri concedere, ẽt ſi iuramento tenebatur aſtrictus nõ alienare bona monaſterij Romano Pontifice inconſulto; quia iſtud deberet intelligi de bonis q̃ eſſent de menſa, non de his q̃ deſierunt eſſe de menſa per conceſſionẽ legitimè factã in feudũ uel emphiteuſim. c. fi. extra de feu. ubi caſus. Poſtq̃ ſemel fuit licitè alienata, effecta eſt perpetuò alienabilis. ff. de leg. 3. l. pater filiũ. §. 15. & ibi no. per Bar. C. de impo. lucra. de ſcrip. l. 1. §. ꝫ quoq;. ¶ Potius aũt fienda erat renouatio in perſonas dictorũ hæredũ, q̃ aliorum extraneorũ, ut d. l. 1. §. permittit. de aqua quot. & æſti. Alias fuiſſet eis facta iniuria. ut ibi no. Nec dicat quis, ꝙ illud. c. fi. de feudis loquatur in re conſueta dari in feudũ uel emphiteuſim. Et iſta non apparet, nec põt dici cõſueta p p unicã uicẽ; quia illud poſſet procedere, ſi non appareret, ꝙ ſemel licitè fuiſſet in emphiteuſim conceſſa; tunc. n. ea præſcripta conſuetudine ꝑſumeretur licitè fuiſſe data. Sed hic apparet ex conceſſione Papæ; unde ſi ille Iacobus nõ tenuiſſet ultra. 8. dies. & reuerſa fuiſſet ad eccleſiã, potuiſſet prior alteri cõcedere, tanq̃ effectã emphiteuſim per tex. illius. c. fi. qui nõ requirit aliud niſi ꝙ p mortẽ uaſalli res ſit ad eccleſiã reuerſa. i. eius qui uerus ſit uaſallus. Et idẽ eſſet in uero emphiteuta. Sed uerus uaſallus uel emphiteuta eſt ille, quẽ conſtat ſemel habuiſſe iuſtũ titulum feudi uel emphiteuſis; ſed ſi non conſtat de origine iuſta, recurritur ad conſuetudinem præſcriptã. c. cũ de beneficio. de præbẽ. lib. 6. ¶ Tertiò facit ꝫ dñm priorẽ, quia non uř poſſe uenire ꝫ factũ ſuũ. ff. de adop. l. poſt mortem. & quod not. Inno. in c. diuerſis fallacijs. de clericis coniuga de filijs presby. c. ueniens. nec ꝫ iuramẽtum, quod poteſt ſeruari ſine interritu ſalutis æternæ. c. cũ contingat de iureiu. ¶ Quartò facit ꝫ, quia dicitur ꝙ dictus Iacobus meliorauit rem faciendo ibi molendinum, propter ꝙ uř ꝙ ẽt ſi alias non tranſiſſet iſta res ad extraneos hæredes, tunc tñ eis auferri non poſſit, per tex. & per id quod ibi not. Bar. in l. quicunque. C. de omni agro deſer. lib. 11. ¶ Quintò & ultimò facit ꝫ ipſum ſtatutũ Brixiæ, quo diſponitur ut extranei ſuccedãt in emphiteuſim ẽt eccleſiaſticã. Nam conſuetudo in hoc eſſet ſeruanda, ut no. Bal. in auth. ſi quas ruinas. C. de ſacroſan. eccl. Et tñ facit & operatur ſtatutum per unam horam, quãtũ conſuetudo per longiſſimum tempus. ut in ſimili not. C. de dotis promiſ. l. 2. & probatur. in l. de quibus. ff. de leg. ubi non refert ſuffragio &c. ¶ His tñ non obſtãtibus ꝫrium uidetur uerius, ꝙ imo dictus D. prior poſſit uenire contra; quia omnia dicta fundamenta tolluntur. Nam primum procederet in emphiteuſi priuata, ut tranſeat ad extraneos hæredes, uel reipublicæ laicorũ. Sed emphiteuſis eccleſiæ

1 non tranſit niſi ad liberos. ut no. per gl. quæ cõiter tenetur in l. ẽt. in prin. ff. ſol. matri. per tex. in Auth. đ nõ alie. §. emphiteuſim. & expreſſè. in Spec. de loca. §. nunc uero aliqua. ſ. alleg. in uer. 118. in fi. ubi facit iſtam differentiam, & ſi eſſet eccleſia Conſtantinopolitana, non niſi uſq; in tertiam generationem, ut not. in eo. §. uer. 115. & uer. 7. Sed in caſu noſtro uř fuiſſe actũ expreſſè, ꝙ nõ tranſiret niſi ad maſculos propter illud pactum appoſitum iuxta finem inſtrumenti, ꝙ ſolutio affictus fieret per unam manum tñ ex ſucceſſoribus ipſius Iacobi ex linea maſculina deſcendentibus quæ uerba bene conſiderata non poſſunt aliud importare, niſi ꝙ ſuccedant deſcendentes maſculi dumtaxat. Et ꝙ ſi ſint plures, non poſſint eam diuidere ſaltem quo ad ſolutionẽ affictus ut habeat fieri per plures, ſed ꝙ fieret per unum nomine omnium; ſi. n. tranſiret ad extraneos hæredes uel ad fœminas, dictũ pactũ ſeruari non poſſet, ut patet ad ſenſum. Qui aũt uolunt unum, cenſentur ẽt uelle aliud, ſine quo illud non põt. ff. de acqui. hære. l. illud. Conſtat aũt pacta appoſita in tali ꝯctu, ſi licita ſunt, fore ſeruanda. C. de iure emphi. l. 2. ¶ Secundum fundamentũ ẽt tollitur; quia procederet ſi præfatus D. prior ſciẽs feudũ uel emphiteuſim ad ſe reuerſam propter defectũ maſculorũ, & ſe non teneri ad inueſtiendum extraneos hæredes, ultra quam uellet ſponte & ex certa ſciẽtia eos inueſtiuiſſet; ſed in caſu noſtro colligitur ex uerbis inſtrumenti, ꝙ ipſe putabat ſe teneri & neceſſitatum eſſe ad hoc faciendum, uel quia illi erant hæredes Iacobi licèt extranei, uel propter renũciationem & ceſſionem eis factam a filia de omni iure quod ad eam ſpectaret in dicta emphiteuſi; prout colligitur manifeſte ex illis uerbis inſtrumenti, dum dicit quòd dictus D. prior habens notitiam & ſcientiam de morte dicti Iacobi & de eius teſtamento, in quo prædictos quos nominat inſtituit hæredes, ſciens illos de iure fore inueſtiendos &c. Notandum eſt hoc uerbum inueſtiendos, ꝙ importat neceſſitatem iux. not. ff. de eden. ſuper rubrica: & ſubdit conſiderata antiqua inueſtitura & conſiderata dicta renunciatione facta per filiam &c. ¶ Ex quibus manifeſtè patet, quòd errauit in iure credens ſe teneri cũ nullo iure teneretur propter pactum prædictum, quod tranſiret ad maſculos tantum, & ſic poteſt repetere; quoniam iuris error inducit repetitionem ſoluti, quod nullo iure debebatur ciuiliter & naturaliter. l. ſed & ſi me pntem. ff. de condi. indebi. & plenè not. in l. 1. eo. tit. C. de iur. & fac. igno. l. cum quis. Malè ergo ſciuit compillare inſtrumentum ille notarius; quia potius debuit dicere totum oppoſitum. ſ. ſciens ſe ad infraſcripta non teneri de iure &c. prout traditur per Bar. in l. fin. §. idem quæſiit. ff. de condi. indeb. & communiter fiunt inſtrumenta per cautos notarios. Ipſe autem dixit econtra, ſciens ſe teneri de iure &c. Et ſic tanquã erroneè facta poteſt retractari. ¶ Tertium etiam fundamentum tollitur, quia nomine eccleſiæ poteſt uenire contra factum ſuũ; ex quo erat inualidum & factum per errorem, ut in toto titulo. ff. & C. de condi. indeb. quia etiam ſi non eſſet factum per errorem, ſi tamen eſſet inualidum, poſſet nomine eccleſiæ uenire. l. iubemus. §. ſanè. & §. œconomus. C. de ſacroſanc. eccle. Proprio autem nomine, ubi non uerteretur utilitas eccleſiæ non; & ſic loquuntur in contrarium allegata. Iuramentum etiam non obſtat, quia interpoſitum per errorem, ſicut illa principalis inueſtitura. l. ſi. C. de non nu. pecu. & ſic non obligat, quia caret uoluntate iurantis & animo, cùm error impediat animum. l. ſi per errorem. ff. de iuriſd. om. iud. & iuramentum non obligat niſi ex animo iurantis. Nec etiam poteſt præiudicare eccleſiæ, ſicut nec alicui tertio. c. 2. de pac. lib. 6. & quod no. Bar. in l. cum quia. §. titia. ff. de leg. 3. & Bal. in l. 1. C. de inoſ. dona. in 5. col. & Bar. in l. titia ſeia. §. imperator. de leg. 2. ¶ Quartum etiam fundamentum non obſtat, quia Bar. in d. l. quicunque, de omni agro deſer. loquitur dubitatiuè, & nil affirmat; nec hic procedere poteſt dictum ſuum, quia fuit actum expreſſè ꝙ deberet rem meliorare; & tamen uidetur fuiſſe actum, ꝙ deficiente linea maſculina rediret ad eccleſiam. ¶ Quintum etiam & ultimum non ob. quia procederet in conſuetudine uel ſtatuto eccleſiæ, & ita loquitur Bal. in auth. ſi quas ruinas. Sed ſtatutum & conſuetudo laicorum non poteſt eccleſiæ nocere. c. eccleſia. de conſti. maximè quando eſt actum expreſſe contrarium. Nam etiam laicis nõ præiudicaret; quia deberet intelligi niſi partes contrarium egerint, quibus non intendit uiam claudere. ¶ Vltimò per alterã uiam poſſet cõſuli priori. ſ. per reſtitutionẽ in integrũ, ſi eſt læſa; quia maior factus repetit ut in c. 1. de in itեg. reſ. & no. Bar. in auth. qui rẽ. C. đ ſacroſ. eccl. circa fi.

S V M M A R I A.

1 *Anne ſi eſt inueſtitura de emphiteuſi ita, ut canon ſoluatur per unum ex deſcendentibus per lineam maſculinam, an nepos ex filia dicatur deſcendere ex linea maſculina, ut poſſit ſuccedere in emphiteuſim, & eſt ſuper eodem caſu cũ conſilio præceden. nu. 2. 3. & 4.*

2 *Intentus eſt potentius in cauſa quàm in cauſato.*

3 *Mens an potius inſpiciatur quàm uerba.*

4 *Emphiteuſis ſi cõcedat alicui et ſuis deſcẽdẽtibus maſculis, nepos ex filia nõ admittet.*

CONSILIVM CXC.

IN Christi nomine Amen. ¶ † Nouiter reuocatur in dubium, utrum per illa uerba ꝙ fiat ſolutio affictus p unam manum ex deſcendentibus per lineam maſculinam, uideatur excluſa filia iſtius inueſtiti, & dicitur ꝙ nõ de ꝓprietate uerborũ; qm̃ uerũ eſt dicere ꝙ eſt deſcendens & per lineã maſculinã, attenta pſona ſui patris inueſtiti; & idẽ dř de nepote ex filio maſculo ipſius uel ꝓnepote ex nepote, quaſi uoluerit iſte inueſtitus ꝓuidere ſuæ agnationi. arg. eorũ. q̃ no. in l. 1. C. de adul. p Cy. & ſic ſufficit ꝙ pſona, de qua q̃ritur, ſit agna. nec curat an ſit maſculus uel fœmina. C. de legi. hær. l. lege. 12. tabularũ. ¶ Sed oẽs, de qb⁹ ſupra, ſunt agnatæ; igiť &c. ¶ Sed aduertendum eſt, quòd propriè loquendo præfata filia dici non

poteſt

pōt deſcendens ꝑ lineã maſculinam, licet ſit deſcendens dicti inueſtiti. ſed dicitur principiũ lineæ fœmininæ, eo q̃a lineæ agnationis & cognationis dicti inueſtiti non incipiunt in ipſo, cùm ſit ſtipes q̃ dēt demi, ſed incipiunt ĩ ꝑſonis filiorũ & filiarũ. ſ. filiorũ maſculina, & filiarũ fœminina. Si eñ inciperēt lineæ ab ipſo tã deſcẽdentes a filio q̃ a filia, dicerent̃ deſcendẽtes per lineã maſculinã habito reſpectu ad principiũ, qđ eſt potiſsima pars. l. 1. ff. de ori. iur. ¶ Ad propoſitũ ergo cũ filius maſculus ſit principiũ lineæ maſculinæ, & filia fœmina fœmininæ. Et per iſtã inueſtiturã vocent̃ deſcẽdẽtes a maſculo filio, q̃ dñr deſcẽdere ꝑ lineã maſculinam, vocatur ēt ipſe filius, nõ ex propria vi verborum, q̃a non dr̃ deſcendens ꝑ lineã maſculinã, cũ ipſe principiet illã lineã, ſed ꝑ aliam regulam q̃ eſt; qđ iuris eſt de numero, idē iuris eſt de vnitate, q̃ eſt principiũ numeri. Et qđ iuris eſt in affinibus, idē iuris eſt in viro & vxore, q̃ nõ ſunt affines, ſed principiũ affinitatis. C. de ꝓcu. l. maritus. & ibi no. ꝑ Cy. & alios. Itē per candē regulã ſequit̃, ꝙ ſicut per hæc verba a ꝯrio ſenſu excluduntur deſcẽdentes

2 ex filia fœmina, ita & ipſa filia fœmina fortius excluditur; † qñ oē ius potentius eſt in cã, q̃ in cauſato; vt inq̃t Ia. bu. C. de legi. l. digna vox. ꝑ illã. l. vñ cũ in deſcẽdẽte ex filia vigeat ius excluſiuũ fortius in ipſa fœmina; & ſic ꝯcludit̃ qđ ēt attenta ui & ꝓprietate verborũ ꝑfata filia debet excludi a ſucceſsione huius emphiteuſis. ¶ Sed vlterius ꝙ tã ipſa, q̃ q̃libet mulier ēt ex maſculo deſcẽdens excludat̃, vt neptis ex filio, vel ꝓneptis ex nepote, attenta partiũ intẽtione, poſito ꝙ ꝓprietas verborũ repugnaret, potius,

3 q̃ verborum cortex, ſic oſtẽdit̃. ¶ † Certũ eſt eñ, ꝙ nõ ſolũ, ſicut in vltimis volũtatibus q̃ dependẽt ex volũtate vnius, tñ inſpicit̃ ipſius teſtatoris voluntas potius q̃ verba vel verborũ cortex. C. de fideicõ. l. quãuis. ita in ꝯtibus inſpicit̃ mens vtriuſq; ꝯhentiũ, potius q̃ verba. ff. cõia ꝑdi. l. ſi in vẽditione. in fi. & ibi glo. C. q̃ res pig. obli. poſ. l. fi. ff. de reg. iu. l. ſemꝑ in ſtipulationibus. Sed ſic eſt ꝙ in talibus cõceſsionibus, qñ fit mentio de maſculis, cenſet̃ cogitatũ de maſculis orientibus ex maſculis, nec cõprehenderetur nepos ex filia, licet ſit maſculus, & ſic vis verborũ pateret̃ ipm̃ comꝑhẽdi, ſed potius inſpiceret̃ mens vt dixi, ꝓut determinat Spe. in

4 ti. de loca. §. nũc verò aliqua. ver. 145. dicens † ꝙ ſi ꝯceditur emphiteuſis alicui & ſuis deſcendẽtibus maſculis, nõ admittitur nepos

a ex filia [a], licet ſit deſcendens & ſit maſculus; q̃a de talibus maſculis nõ cẽſet̃ concedẽs ſenſiſſe; ſed de orientibus ex maſculis, & ſic duo cenſet̃ req̃ſiuiſſe. ſ. ꝙ ſit maſculus, & ꝙ ſit agnatus. Nã interdũ vocat̃ q̃s ad aliqđ cõmodũ ſub noĩe agnationis, & tunc nõ curat̃ an ſit maſculus vel fœmina, dũmodo ſit agnatus vel agnata, vt olim faciebat. l. 12. tab. q̃ vocabat agnatos ad ſucceſsionē. vt. d. l. lege. 12. tab. Interdũ vocant̃ aliq̃ ſub noĩe maſculorũ, & tũc req̃ritur vtraq; qualitas. ſ. ꝙ ſint agnati & ēt maſculi, vt in caſu ꝑdicto, cùm ꝯceditur alicui & ſuis deſcẽdẽtibus maſculis; q̃a nõ ſufficit ꝙ ſit deſcẽdẽs & maſculus, niſi ēt ſit agnatus. i. deſcẽdẽs ex maſculo, ſm̃ Spe. in loco prealle. ſic dicã in ꝓpoſito, cũ aliq̃ vocãtur tã q̃ deſcendẽtes ex maſculo, vt non ſufficiat quē eſſe deſcẽdentē & ēt ex maſculo, ad hoc vt cõprehendatur, ſed ēt requiritur ꝙ ſit maſcul'; q̃a iſti ſunt caſus correlatiui, & ſic qđ de vno dr̃, de alio ēt dictũ vr̃. ff. de accep. l. fi. Et ſic excluditur oĩs fœmina ēt deſcendens ex maſculo, & oĩs deſcẽdens ex fœmina, ēt ſi ſit maſculus, vt in c. 1. §. nondũ. q̃ feu. da. poſ. & qđ no. Bar. in l. 2. §. fi. ff. ad tertul. Sed ſi dicatur iſta argumẽtatio nõ vr̃ bona ꝓꝑ diuerſitatē rõnum; qñ cũ excluditur fœmina, excluditur ēt deſcẽdẽs ex fœmina, quia remotior, & ex infecta radice. Sed eꝯ ſi excluditur deſcẽdens ex fœmina, nõ ſeq̃tur ꝙ debeat excludi fœmina, q̃ eſt ꝓpinquior. Rñdetur ꝙ excluſa fœmina, non excluditur deſcẽdẽs ex ea q̃a remotior, ſed q̃a natus ex fœmina; nec ſibi prodeſt proprius ſexus maſculinus, ſed nocet ſibi fœmininus ſuæ matris. Si ergo ſexus matris nocet filio ſuo, in quo deficit ille ſexus, quãto magis nocere debet ipſi matri ꝓꝑ regulã, quã. s. dixi; ꝙ omne ius potẽtius eē debet in cã, q̃ in cãto; alioq̃n ſequeret̃ abſurdũ. ¶ Pone dicit ſtatutũ, ꝙ exiſtẽte filio vel nepote ex filio maſculo nõ ſuccedãt deſcendẽtes ex fœmina; extat fili' vel nepos ex filo & ēt filia vel neptis, an excludentur a ſucceſsione? videtur ꝙ non, ſm̃ eos q̃ dicunt de vi verborum eas non comprehendi appellatione deſcẽdentium ex fœmina, licet ſint fœminæ. Sed hoc ridiculoſum eſſet dicere attẽta mente ſtatuti, quæ fuit ꝓuidere vt bona remaneant in agnatione, & nõ ꝑueniant ad extraneas manus, ſeu ad cognatos. iuxta no. in d. l. 1. C. de adulte. per Cyn. Sed hic ſi filia vel neptis admitteretur ad ſuccedendũ, per eas poſtea exirēt de agnatiõe, cũ ſint finis ſuæ agnatiõis, & ꝑuenirēt bona ad extraneos cognatos. Non ergo debet inſpici cortex verborum ſtatuti, ꝙ prædictæ non dicantur deſcendentes ex fœmina, ſed ex maſculo; & ſic ceſſent verba ſtatuti excluſiua. imo debet inſpici mens, vt dixi[b], qñ compillatores ſtatutorum & contractuum non ſemper utuntur proprijs uerbis ſeu uocabulis, ut no. gl. ff. de teſta. tute. l. ꝙ ſi nepotes. ¶ Concluditur ergo dictam filiam & deſcendentes ex ea & etiam alias mulieres, licèt deſcenderent ex maſculis, tàm de vi verborum, q̃ de intentione partium ad iſtam emphiteuſim non fore admittendas. Et hæc interpretatio ſumenda eſt in dubio, quia fauorabilior eccleſiæ. arg. ff. de reli. l. ſunt perſonæ.

S V M M A R I A

1 *Filia fœmina excluſa ſemel a ſucceſſione feudi per patruum, an cenſeatur excluſa perpetuò; ita ꝙ moriente patruo ſine liberis feudum, quod erat antiquum, reuertatur ad directum dominum, cum ex tenore inueſtituræ etiã fœminæ potuiſſent ſuccedere.*

2 *Statutum excludens filiam fœminam a ſucceſſione patris extante maſculo; mortuo poſtea maſculo an ſit excluſa a ſucceſſione patris.*

3 *Duo fratres ſi inueſtiantur nouiter de feudo antiquo, & apponantur aliqua verba non præiudicantia agnatis uel cognatis, ſed domino ſolum, an per hoc uideatur immutata prima inueſtitura.*

4 *Clauſula illa, maſculis & fœminis, appoſita in inueſtitura quomodo intelligatur.*

CONSILIVM CXCI.

IN Chriſti nomine Amen. Viſis & diligẽter examinatis his, q̃ per diuerſos doctores eximios ſcripta conſulta & allegata fuerunt in facto iſtius feudi, quorum quidam conſulerunt pro D. epiſcopo Mantuano directo domino ipſius feudi, ꝙ ad ipſum ſit reuerſum. Alij uerò per prius conſuluerẵ, ꝙ pertineat ad filias Federici primò mortui, quàm Frãceſchinus eius frater. Alij uerò, quòd ad Iacobum filium Iſabettæ ſororis

1 eorum. † Videtur mihi breuiter dicendum, quòd præfatum feudum ad D. epiſcopum non ſit reuerſum, ſed pertineat ad filias Federici primò mortui, prout uoluit primus conſultor, longo tñ & diffuſo ſermone; ſed ego paucioribus verbis vtar, & ad ꝓpoſitum facientibus, ne in faſtidium legentium ueniant. Et quòd ad D. epm̃ non ſit reuerſum, probatur unica tantum ratione, quæ ſufficit, videlicet quia tunc reuertitur feudum ad dominum per mortem vaſalli, qñ deficiunt legitimi ſucceſſores ipſius, non qñ reperiuntur, ut in tit. de gradi. ſucceſ. in feudum. §. his verò deficientibus. in fi. ſed hic non deficiunt ut oſtendam; ergo &c. ꝙ nõ deficiant, patet ex duobus, primò quia poſito ꝙ portio Federici primo loco mortui perueniſſet ad Frãciſchinum eius fratrē excluſis filiabus Federici per regulam, quæ traditur in c. 1. de eo q̃ ſibi & hære. ſuis; quia erat maſculus deſcendens ab illo, qui primò inueſtitus fuerat de hoc feudo; & ꝙ ille Franciſchinus portionem illam agnouerit, quod vr̃ fuiſſe neceſſe, ſi diceremus ad ipſum perueniſſe iure ſucceſsionis dumtaxat. arg. C. de iure delibe. l. quoniam ſororem. ſecus ſi iure accreſcendi. ff. de hære. inſti. l. liber homo. §. titius. in fi. Iacobus autem de bel. dicit expreſsè in titu. qui feu. da. poſ. in §. cum verò corradus. ꝙ inſpecto iure conſuetudinario, tàm iure ſucceſsionis, quàm iure accreſcẽdi deuoluitur. & in ti. de duob. fra. a capi. inueſtit. dicit expreſsè per illum tex. in fin. ꝙ tale ius accreſcendi locum habet etiam poſt ius ſemel acquiſitum & reſolutum, ſicut in vſufructu. ut l. 1. §. interdũ. ff. de vſufruc. accre. Et ſic agnitio non fuit neceſſaria, ſed ipſo iure fuit effectum Franciſchini totum dictum feudum, partim iure ſuo, partim iure accreſcendi; ſicque filiæ Federici fuerunt excluſæ a ſucceſsione patris earum. ſ. dicti Federici in hoc feudo ꝓpter ſuperexiſtentiam patrui maſculi. Attamen mortuo poſtea patruo ſine prole, non excluduntur a ſucceſsione ipſius etiam in portione quæ fuerat patris earum, & a qua ſemel fuerunt excluſæ; quia iſta eſt diuerſa ſucceſsio, nec ueniunt nunc ut filiæ, ſed vt agnatæ; nec ad iſtud feudum tanquam patris earum, ſed tanq̃ patrui. ſ. Franciſchini. text. eſt qui hoc probat in l. qui titij teſtamentum. in prin. ff. de his qui. ut indi. iuncta. l. 3. §. planè ſi mater. ff. ad carb. ff. de leg. 3. l. fi. in prin. in rõne ſui. Et licet quidam dicant, ꝙ in feudo quãtumcunq; per diuerſas manus tranſiuerit ſꝑ vr̃ ſuccedi primo inueſtito non ultimo moriẽti, dico quòd iſtud non eſt verum per text. in d. §. cum verò corradus. ubi dicitur ꝙ

b in feudo paterno frater ſuccedit fratri.[b] no. dum dicit fratri, non pr̃i, qđ dicere debuiſſet, ſi illa opi. vera eſſet. Et ēt patet ꝑ rõnē; quia ſi feudum de primo peruenit ad ſcđm, & de ſecundo ad tertium, ſi tertius nunc moritur, nõ pōt dici ꝙ nunc agatur de ſucceſsione primi; quia illa ſemel fuit deuoluta ad ſcđm, & ꝑ ipſum agnita,

a ¶ Ex filia. vide quæ habentur per Cor. in conſi. 5. incip. uidet̃ ꝯ 3. & ſeq. in 3. parte. & in conſil. 133. per totum in 4. parte.

b ¶ Fratri. ſecus autem eſt, ſi feudũ aſsignatũ ſit uni fratrum, & frater ꝺcedat ſine filiis, quia nõ reuertitur ad fratrem, & ſic regulariter frater ĩ feudo nõ ſuccedit fratri. ut ꝑ D. mari. ſoxi 1 conſi. 19. in uer. uerum prædictis. circa me. & in conſ. 23. uerſ. 7. probat ex no 1. parte.

agnita, ergo amplius nõ deuoluiť; & ſemel fuit ſibi ſucceſſum p̄ ſm, ergo amplius ſibi nõ ſuccediť. ff. de ſucceſ. edic. l. fi. Et idẽ eſt dicendũ de ſecũdo, cui fuit ſucceſſum p̄ tertiũ; eſt ergo neceſſe dicere, q̄ agať nũc de ſucceſſione ipſius tertij, cui adhuc nõ fuit ſucceſſum, & q̃ hodie deuoluiť, in qua dẽt inſpici tp̃s quo deuoluiť ut inſt. de hære. quæ ab inte. §. ita demũ. cũ ergo tũc nõ reperiatur aliquis maſculus deſcẽdens ex iſto ultimo moriente, q̃ hẽat iſtas puellas excludere, ſequiť q̄ licèt fuerint excluſæ a ſucceſſione patris earũ, non ꝓpterea excludũtur a ſucceſſione patrui, q̃ eſt diuerſa. ar. ff. de ſer. urb. pd. l. ſi damus. ff. de aqua plu. arc. l. ii prius. 2 in prin. † Nã & ſi ſtatutũ excluderet filiá fœminá a ſucceſſione patris extante filio maſculo, mortuo poſtes maſculo non excluderetur a ſucceſſione fratris q̃ eſt diuerſa, in qua hr̃et ẽt bona q̃ fuerunt pr̃is, a quibus fuit excluſa; q̃a non hẽt ea tanq̃ pr̃is, ſed tanq̃ fratris ultimò morientis; p̄ iura ſ. alle. iuncta l. ſed & ſi plures. §. ſi lio. ff. de uul. & pup. Nec ob. l. ſi is qui. eo. ti. quia ibi uolebat quis uenire ad ſucceſſionẽ fratris ex diſpõne pr̃is, a cuius pr̃is bonis excludebatur odio ipſius patris; ſecus ſi uellet uenire ex alia diſpoſitione, ut ibi not. Hic uerò nec odio patris fuerunt iſtæ filiæ Federici excluſæ a ſuccedendo patri ſuo, ſed p̄p patruum maſculũ. Nec nunc uolunt uenire ad ſucceſſionem patrui. ſ. Franciſchini ex diſpoſitione Federici patris earum, ſed iure ſuo.

3 ¶ Excluſa. a An perpetuo uel tẽporaľr excludaľ, & an & quando ceſſantibus maſculis reintegreſ. uide p̄ d. Marta. ſozi. in ſ. alle. conſ. 19. in uer. & poſito in caſu fortiori & per Bar. ſo zi. in conſi. 93. in uerſ. circa quã tam dubitationẽ cũ uer. ſeq. in 1. par. & uide Bald. in conſil. 167. in 5. parte.

¶ Ex his vr̃, q̄ dictũ Bal. in §. quin ẽt. in ti. ep̃m uel abbatẽ. non ſit uerũ, dũ dicit q̄ filia ſemel excluſa p̄p ſuperexiſtentiã fratris perpetuò remanet excluſaᵃ, ẽt ſi frater poſtea ſine filiis moriatur; q̃a licèt fuerit excluſa a ſuccedendo patri p̄p maſculũ, non dẽt nunc excludi a ſuccedendo fratri patris, cũ nullus maſculus exiſtat qui ab iſta ſucceſſione eã excludat, q̃ hodie deferť; & ceſſante cã excluſionis, dẽt excluſio ceſſare. c. cũ ceſſante. de ap. C. de epi. & cle. l. generaliter. Verũ quia gl. ibi poſita uř ſentire a ꝯrio ſenſu idem qď Bal. dum dicit, q̄ ſi maſculus incontinenti moreretur, fœmina nõ excluderetur; & ſic innuit a ꝯrio q̄ ſi non incontinenti perpetuò excluderetur, & per ꝯñs a ſuccedendo tam patri q̃ fratri maſculo. Et ẽt quia multi dñt q̄ intellectus, quẽ ſupra dedi, non hr̃et aliqď dubium. ſ. q̄ fœmina ſemel excluſa non admittatur ulterius. ſ. ad ſucceſſionẽ illã, a qua fuit excluſa; ideo dñt debere intelligi aliter. ſ. q̄ nõ admittitur ulterius. ſ. ad ſuccedendũ in dicto feudo, & ſic ẽt maſculo poſtea moriẽti; maximè quia iſta non eſt propriè ſucceſſio, ſicut eſt ſucceſſio uniuerſalis quæ fit in hæreditate, p̄ quã repreſentatur perſona defuncti. l. hæreditas. ff. de acq. re. do. Et iõ ſicut ſunt diuerſæ perſonæ, ita ſunt diuerſæ hæreditates, & diuerſæ ſucceſſiones; ſed iſta ſucceſſio in feudo eſt ſucceſſio ſingularis, in qua non repreſentatur perſona cui ſucceditur, ſicut nec in legato, ut no. Bal. in auth. ceſſante. C. de legi. hær. ſed ſolũ ipſa res in qua ſucceditť, & ſic cuicunq; ſuccedatur, cũ res ipſa non narietur, non vř uariari ſucceſſio, ſed dř una & eadẽ; ſicut eſt unũ & idẽ feudum, & per ꝯñs fœmina ſemel excluſa a feudo, amplius ad illud non admittitur ſine noua inueſtitura. pro quo bene facit. l. fi. ff. de ſucceſ. edi. & l. fi. C. de remiſ. pign. Iccirco nolendo recedere ab iſto intellectu, poſtq̃ eſt roboratus authoritate Bal. & ẽt gl. & quem ẽt oẽs conſulentes in hoc negocio ſequuntur, ſupereſt alia ratio fortis & difficilis, per quam probatur iſtud feudũ ad ſolas filias dicti Federici pertinere. Nam ſm intellectum præcedentẽ, licet ad d. ep̃m non eſſet reuerſum, quia non deficerent ſucceſſores Franciſchini ultimò mortui, tñ non illæ ſolæ ſuccederent Franciſchino, ſed ẽt Iacobus filius Iſabettæ; quia eſt in eodem uel pari gradu cum illis, eo quia Franciſchinus erat illius patruus, huic uerò auunculus, & ſic in tertio gradu de iure ciuili. Et licèt ſit natus ex fœmina excluſa, tñ illa excluſio non plus deberet ſibi nocere, q̃ noceret matri eius; ſed matri eius noceret ſolum quantum ad ſucceſſionẽ fiendã patri, a qua fuit excluſa p̄p fratres, & ẽt quantum ad ſuccedendum fratri primò morienti p̄p alium ſuperſtitem, non aũt eſſet excluſa ſi uiueret a ſuccedendo fratri ultimò morienti, per iã dicta; ergo nec Iacobus eius filius, quinimmo uideretur debere præferri tanq̃ maſculus, prout quidã conſuluerunt. per tex. in d. c. 1. de eo qui ſibi & hæredi. ſuis maſc. & fœ. Sed ſm iſtam rõnẽ, quã nunc tangã, nec præfertur illis, nec cũ eis concurrit; ſed illæ ſolæ ueniunt, & rõ eſt iſta. † Nã præſuppoſito, q̄ ſm tenorẽ inueſtituræ primæᵇ. & ẽt ſcďæ, inquantũ facta fuit illis fratribus pro ſe & ſuis hæredibus vtriuſque ſexus, ſicut fuit facta prima; & ſic in hoc regulatur, & intelligitur ſm illã. ar. ff. de uſu. l. ſi ſtipulatus. ff. de leg. 1. l. ſi legati ſerui noĩe. & l. dã. inſe. ſtipulõ. §. fi. ff. de dã. inſe. Præfata Iſabetta cũ omni ꝓle ſua tã maſculina q̃

b ¶ Et an & q̃ñ primæ inueſtituræ per aliam poſteriorẽ uideaľ derogatũ uide late per Phili. dec. in cõſ. 493. inci. & pro tenui in 4. uol.

3

fœminina fuerit excluſa a ſucceſſione iſtius feu. p̄ illũ §. quin ẽt. ne ſit melioris ꝯdõnis filius eius, q̃ ipſa. ar. C. de bo. mater. l. ſi uiua mr̃e. & ne ſequaľ inconueniens, q̄ ſi hodie mr̃ eius uiueret, ipſa excluderet, & Iacobus admitteret. per l. illã. ſi uiua mr̃e. Et etiã dictæ filiæ Federici ſiľr eſſent ꝑpetuò excluſæ p̄p ſuperexiſtentiã patrui. Attñ admittunť dictæ filiæ ex illis uerbis poſitis in ultima inueſtitura, dũ inueſtiuit illos pro ſe & ſuis hæredibus utriuſq; ſexus, uel alterius eorũ. Nã ex illis uerbis, uel alterius eorũ, induciť noua inueſtitura in perſona filiarũ alterius eorũ, q̄ ipſæ poſſint ſuccedere patruo ultimo morienti ſine liberis, ꝓut contingit in caſu nr̃o. Nã q̄ poſſent ſuccedere pr̃i ipſarũ inducebať per prima uerba, dũ fuerũt inueſtiti pro ſe & filiis ſuis; uerba ergo illa, uel alterius eorũ, ut aliquid operenť, important ut poſſint ſuccedere ẽt patruo. Nec põt ꝯſiderari alius caſus, ĩ quo dicta uerba poſſint aliquid operari, q̃ iſte in quo ſumus de p̃ſenti; tunc ergo non obſtabũt ea q̃. ſ. dicta ſunt, ſeu q̄ iſtæ filiæ ſemel fuerunt excluſæ ab iſto feudo p̄p ſuperexiſtentiã patrui; & ſic deberẽt remanere ꝑpetuò excluſæ. Nã iſtud eſſet uerũ, ut ſ. dixi, ſi non hr̃ent inueſtiturã nouã, q̃ vr̃ hr̃e p̄p dicta uerba; fuerũt ergo excluſæ, & excluſæ remanẽt, uirtute primæ & ẽt uirtute ſcďæ, inquantũ ꝯcordat cũ prima; & ſic intelligiť ſm illã, non aũt inquantũ diſcordat, uidelicet in dictis uerbis, uel alterius eorum; ſic ergo ſunt excluſæ. ſ. niſi ꝯrium ſit actũ. Potuit aũt d. ep̃s in hoc præiudicare ſibi & præiudicauit, quia ſi dicta uerba non appoſuiſſet ſine dubio feudũ fuiſſet ad ſe reuerſum p̄p perpetuã excluſionẽ Iſabettæ cũ tota prole ſua rõne ſuperexiſtentiæ fratrũ, & p̄p perpetuã excluſionẽ puellarũ prædictarũ rõne ſuperexiſtentiæ patrui tenendo dictam op. Bal. & intellectũ ad dictũ §. quin ẽt. Sed ipſe cenſetur p̃fatas puellas de nouo inueſtiſſe p̄p dicta uerba, ſi contingat eas ſupereſſe tempore quo alter illorum ſine liberis moriatur, non ergo ueniunt iſtæ puellæ uirtute primæ, ſed uirtute huius ultimæ inueſt.

¶ Nec ob. rñſio facta per quoſdã conſulentes ad hanc rõnem, uidelicet q̄ dicta uerba intelligantur cũ hoc moderamine. ſ. q̄ ueniant fœminæ alterius eorũ ad ſucceſſionẽ ultimi morientis. ſ. ſi non ſuperſunt maſculi. Nã fateor, iſtud tñ debet intelligi de maſculis alterius eorũ, qui receperunt inueſtiturã illo mõ; non aũt de maſculis alterius, qui inueſtiturã hanc ſecundã non recepit, ut eſt iſte Iacobus. Nã Federicus & Franciſchinus qui receperunt ultimã inueſtiturã illo modo, cẽſentur uoluiſſe proſpicere ſibi, & hæredibus, ſeu deſcendentibus ſuis, non aũt Iſabettæ ſorori ipſorũ, uel ſuis deſcendentibus, ut in c. 1. de duo. fra. a capi. inueſt. & iſta eſt reſponſio ſolennis, per quam fundamentum ſ. factum ſuſtinetur, & defenſatur ab impugnatione prædicta.

¶ Item non ob. ſi dicatur, q̄ cum iſtud eſſet feudum antiquũ, non potuit in inueſtitura ſecunda poni aliquid diuerſum ab inueſtitura prima in præiudicium agnatorum, uel cognatorum, ut in c. 1. §. hoc quoq;. de ſucceſ. feu. & de alie. feu. pater. c. j. Quia fateor iſtud de agnatis vel cognatis, ad quos feudum eſſet reuerſurũ, ſi illud nõ fuiſſet aditum; & per illud efficitur q̄ nõ reuertitur, ut loquuntur illa capitula. Sed in caſu noſtro ſi verba illa non fuiſſent appoſita, non propterea feudum fuiſſet reuerſurum ad Iacobum, nec ẽt ad dictas puellas, tenẽdo intellectum Bal. in d. §. quin etiam. quem ẽt tenent oẽs conſulentes in iſto negotio; ſed fuiſſet reuerſurum ad ep̃m, vnde bene põtuit dñs ep̃s ſibi præiudicare apponendo dicta verba, propter quæ non reuertitur ad eum, ſed ad dictas puellas. Non ergo fuiſſet effectum præiudicium Iacobo propter verba prædicta, poſtq̃ erat excluſus, etiam ſi appoſita non fuiſſent, ſed D. epiſcopo. Sed tenẽdo primũ intellectum, quem. ſ. tetigi. ſ. q̄ poſſet uenire tanquam ad ſucceſſionem nouam Franciſchini a qua non fuiſſet excluſus, fateor q̄ dicta verba non potuiſſent apponi in eius præiudicium. ¶ Item nõ obſtat c. j. de eo q̄ ſibi & hære. ſuis. p̄ qď vř, q̄ ſolus Iacobˀ ſuccedat, q̃a maſculus; q̃a nil facit ad ꝓpoſitũ. Loquiť. n. in maſculo nato ex radice nõ excluſa, ſi bñ ponderetť. Sed iſte Iacobus natus eſt ex radice excluſa. Item ibi illæ fœminæ, quas ille maſculus excludit, nõ hẽbant nouã inueſtiturã, hic ſic, rõne dictorũ verborũ; q̃ ſi appoſita nõ fuiſſent, nec Iacobus, nec dictæ fœminæ admitterenť, ſed reuerſum eſſet ad ep̃m, ſm dictũ intellectũ Bald. ſed ſm primum, tantum primo loco ſolus Iacobus uideretur admittendus.

¶ Item non obſtat q̄ iſte Iacobus dẽret admitti ex ſua perſona, tanquam maſculus, nõ obſtãte inhabilitate matris. ar. in l. j. §. fin. ff. de contratabu. & l. ſi necem. §. ſi deportatus. de oper. liberto. quia iſtud nõ eſt uerum in ſucceſſione feudi, in qua etiã ſi fiat re-

ceptum pro maſculis & fœminis, fœminæ admittuntur ſub cōdi
tione ſi maſculi nō ſunt tempore delatæ ſucceſsionis,alias repel-
lunt ac ſi pro eis non fuiſſet receptū.vt.d.§. quinetiā.& de ſucceſ.
feu.§. filia. & per conſequēs oīs earum proles, ſicut repelleref ſi
ꝓ fœmina receptum non fuiſſet,vt in c.1. §.hoc aūt notandū.qui
feu.da.poſ. Deficit eñ conditio,ſub qua cēſeſ fuiſſe facta inueſti
tura pro fœminis.ſ.defectus maſculorū,'& ex hoc ſufficit ad per-
petuā excluſionē fœminarū , licet maſculi poſtea deficiant; ſicut
cȝrio exiſtētia ꝯditionis ſufficit ad perpetuā admiſsionē,licet po
ſtea deficiat.l.ſi quis hæredē.C.de inſti. & ſubſti. Et idem eſſet in
vniuerſali ſucceſsione hæreditatis , ſi ex forma ſtatuti filia voca-
ref maſculo non extante. Nā ipſo extante & acceptante filia cum
omni ſua progenie eſſet excluſa, licet maſculus poſtea deficeret;
nec filius filiæ poſſet ex ꝓpria ſua pſona venire. iuxta plenè no.
p Bar.in l.fi.& in l.2.§.fi.ff.ad tertul.& Cy.in l.2.C.q ſit lōg.con-
ſue.& Bal. in l. maximū viuū. C. de lib.pte.Et eudē inō nō poſſet
Iacobus venire ex ſtipulatione facta eius nomine; qa illa intelli-
giſ facta ſm naturā feudi prædictā. ſ. ſi maſculi non extabunt; &
ſic eis extantibus ꝯditio ſtipu.deficit.arg.iurium.ſ.alleg.Et eodē
modo in ſucceſsione vniuerſali , quæ deferreſ de iure cōmuni in
defectū aliorum;puta defertur agnatis in defectū liberorū , & co
gnatis in defectū agnatorum. Certè exiſtentibus primis & acce-
ptātibus , ſequētes ſunt perpetuò excluſi.l.fi.ff.de ſucceſ.edi.ſed
ſi primi deficiunt vel ſunt inhabiles , tunc ſequentes in capite vel
in gradu uenire poſſunt ex eorum propria perſona , ſic loquitur
l.j.§.fi.cum ſimi. ff.de cōtratab. nepos enim vocatur in defectum
filij:ideo filius eſt inhabilis, nepos uocatur ex ſua propria perſo
na ; ſed in materia feudi nepos ex filia non uocatur in defectum
matris tantum,ſed in defectum matris & maſculorū; ſi ergo ma-
ſculi extant,deficit una ex condiſionibus,ſub quibus uocatur . er
go &c.l.ſi hæredi plures.ff.de cōdi. inſti. Et ſic concluditur in ca
ſu noſtro præfatas filias Federici præferendas in dicto feudo tā
Iacobo,quàm D.epo ꝑꝑ nouā inueſtiturā , q̄ cenſeſ facta de ipſis
ex illis verbis appoſitis in ſcd'a inueſtitura.ſ.vel alterius eorum;q̄
verba ſi nō fuiſſent appoſita, fuiſſet reuerſum ad D. epm excluſa
Iſabetta ꝑpetuò cum omni ſua prole ꝑ exiſtentiā fratrū . Et ex-
cluſis dictis filiabus Federici ꝑꝑ exiſtentiā Franciſchini patrui.
Nec placet ꝙ qdam dicūt, ꝙ imo dictæ filiæ Federici non fuerūt
excluſæ a ſuccedendo patri ipſarū ꝑꝑ ſuꝑexiſtentiā patrui , qa
in feudis deſcēndentes ꝑferunſ collateralibus,vt in c. 1.de gradi.
ſucceſ.in feu.Sed rñdeo verum eſt cæteris paribus,ſcilicet ꝙ de-
ſcendentes ſint maſculi ſicut collaterales; vel ſi ſunt fœminæ,etiā
collaterales ſint fœminæ; ſed hic non ſunt termini pares qa colla
terales ſunt maſculi, & deſcendentes fœminæ , & ſic collateralis
4 ꝑferſ ꝑꝑ tenorē inueſtituræ,ſm quē ſucceditur.† Itē dicūt ꝙ illa
verba, maſculis & fœminis,appoſita in inueſtitura intelliguntur
ſ.de deſcēdentibus ;¦ſed patruus ſeu frater patris nō eſt de deſcen
tibus;ſed non aduertunt ꝙ Franciſchinus,licèt non fuerit de de-
ſcendentibus Federici,fuit tamen de deſcendentibus primi inue-
ſtiti,in cuius inueſtitura fuerunt illa verba appoſita, & fuit ꝓpin
quior illi pr̄io inueſtito q̄ filiæ Federici. ſ.in primo gradu , quia
filius,illæ in ſecundo,quia neptes.vñ credendū eſt, ꝙ ille primus
inueſtitus per prius voluerit prouidere Frāciſchino, ſi vltimò ſu
peruixerit, q̄ filiabus Federici duplici ratione ; tùm quia maſcu-
lus;tùm qa ꝓpinquior;ſed inueſtitura, quā poſtea recepit Federi
cus, fateor ꝙ ipſe non cenſetur voluiſſe proſpicere fratri ſuo, ſed
ſuis deſcēdentibus primò maſculis,poſtea fœminis,illis nō exiſtē
tibus,vt in.c.1.de duo.fra.a capi.inueſti.tñ hoc non habebat no-
cere Franciſchino, qa licèt ipſe non poſſet venire ad partē Fede-
rici virtute ſecundæ inueſtituræ, nec ex ſua prouiſione,nec ex ꝓ
uiſione Federici , quia quilibet eorū cēſeſ proſpexiſſe ſibi tantū
& hæredibus ſuis;non aūt frater vt.d.c. 1.de duo.fra.a capi.inue-
ſti.potuit venire ex inueſtitura recepta ꝑ patrē ſuum, & exclude
re filias Federici;qa pr̄ ſuus ſic voluiſſe vr̄ duplici rōne,vt. ſ. dixi
q̄ pr̄is ſui ꝓuiſio nō cenſeſ fuiſſe ſublata ꝑ nouā inueſtiturā, vt in
c.1.§.1.de ſucceſ.feu.& in c. 1.de alie. feu. pr̄ni.Et ſi dicatur imo
fuit ſublata; qa ipſi fratres cōiter receperūt hāc ſcđam inueſtitu-
rā,& ſic cēſenſ inuicē ꝯſenſiſſe , ꝙ qlibet eorū reciperet portionē
ſuā ꝓ ſe & ſuis hr̄dib'.ff.qbus modis pig.vel hypo.ſol.l.titius. in
pr̄i.& qđ no.Bar.ī l.cū pr̄.§.libertis.ī fi.ff.de.le.2.Nec cēſeſ aliqs
ipſorū lædi , poſtq̄ alter alteri ꝯſenſit. ar.l.de fideicōmiſſo.C.de
trāſ. vr̄ ergo Frāciſchin' ꝯſēſiſſe,ꝙ portio Federici poti' ad filias
illi' ꝑueniat ſm intētionē ipſi' Federici, q̄ ꝙ ad ſe.Rñdeſ,licet ob
iectio ſit fortis,ꝙ imo non cenſetur alter alteri cōſenſiſſe,niſi ſm
naturam primæ inueſtituræ , poſtquam ſimpliciter fuerunt inue
ſtiti; ſecus ſi fuiſſet expreſſè actum,ꝙ inueſtirenſ tanquam de no
uo feudo; ut in c.1.de eo qui finem fecit agna.ad fin.Requiritur
.n.ꝙ hoc agaſ expreſſè,vt ibi patet,aliàs cenſentur inueſtiti tan-
quam de paterno; & ſic ſecunda inueſtitura intelligitur ſecundū
primam . ¶ Item dñt eſſe caſum in c.1.de duo.fra.a capi.inueſti.
ꝙ filiæ Federici præferebantur Frāciſchino; quia licèt ibi loqua
tur qñ fuerunt inueſtiti de feudo nouo . Idem tñ vr̄ qñ de pater-
no;qa nulla rō diuerſitatis pōt reddi.ar.l.3.ff.de iniuſto teſt.Sed
certè imo eſt ratio clara & manifeſta; quia quando de beneficio
nouo,tunc inueſtitura regulatur ſm intentionem ipſorum fra-
trum ipſam recipientium.Sed certum eſt,ꝙ quilibet eorum cen-
ſetur potius prouidiſſe ſibi & ſuis hæredibus ſeu deſcēdentibus ,
q̄ fratri ſuo ; ideo eſſet contra intentionem ſuam , ſi frater ſuus
præferretur filiabus ſuis.& hoc eſt quod voluit ibi tex.Sed qñ in
ueſtiuntur de feudo antiquo,nō ſic;quia tunc inueſtitura prima
regulabatur ſecundum intentionem primi inueſtiti, reſpectu cu
ius iſte Franciſchinus erat deſcendens,non collateralis; & ideo
ſibi potius quàm neptibus ex altero cenſetur proſpexiſſe per ra-
tiones.ſ.tactas.vnde licet ſit contra intentionem fratris, ꝙ præ-
feratur filiabus fratris,non tamen eſt contra intentionem patris;
imo ſm eam , quæ debet attendi non obſtante ſecunda inueſtitu
ra,per quam non cenſetur aliquis ipſorum renunciaſſe alicui iu-
ri quod haberet ex prima.Et ideo tex.in d.c.nō ſine miſterio di-
cit de nouo beneficio. ¶ Concludo ergo,vt ſ.dixi, ꝙ dictum feu
dum fuit totum effectum Franciſchini ; & ꝙ de ipſo peruenire
debet ad filias Federici excluſo D.epiſcopo & dicto Iacobo ꝓ-
pter verba appoſita in ſecunda inueſtitura, quæ ſi non fuiſſent
appoſita , perueniret ad epiſcopum retenta opinione Bald.in §.
quinetiam.quam omnes conſulentes ſequuntur finaliter .

S V M M A R I A.

1 *Teſtium dicta deponentium ſuper quibuſdam rebus quæ dicebantur faccomanatæ,an probent eaſdem res eſſe, quas dicit depoſitarius fuiſſe ablatas,ut liberetur a depoſito.*
2 *Teſtibus deponentibus de dominio alicuius rei, ꝙ ſit alterius,quando credatur.*
3 *Dictio,& ultra,prolata a teſte nihil operatur.*
4 *Teſtes veriſimiliora dicentes, licet pauciores præferuntur aliis coniecturis ſuffraganeibus.*
5 *Teſtes an recipiantur ſuper contrariis articulis poſt didicita teſtificata , & quid in cauſa appellationis.*

CONSILIVM CXCII.

1 I*N Chriſti nomine Amen.* ¶ †Viſis & pon
deratis omnib',
& de quibus ſupra, & atteſtationibus nouiter receptis
in hac cauſa appellationis ſuper faccomano facto , vt
dicitur , in anno.1403. in domo D.Guidini de Soardis de robba
quæ dicebatur eſſe D. Benalij , videtur mihi ſatis clarè dicendū
ex pluribus, quòd per dictas atteſtationes non plus iuuetur præ
fatus Marſilius ad obtinendum abſolutionem a petitione hære-
dum præfati D.Benalij , quæ per alios teſtes productos in cau-
ſa principali ſufficientiſsimè probata erat, prout per conſilia ſu
per hoc reddita fuit clare oſtenſum, q̄ ſi receptæ non fuiſſent. Et
ꝙ in nullo per eas fundetur intentio dicti Marſilij ȝ dictos agen
tes.Et primò,quia cum tota multitudine & ſuperfluitate verbo-
rum teſtium prædictorum & etiam impertinentium ad hanc cau
ſam.Et poſito ꝙ oīa, quæ dicti teſtes dicunt,eſſent in ſe vera vide
licet ꝙ dictum ſaccomanum,de quo deponunt,fuerit factum,&
ꝙ res & bona & pāni de dicta domo aſportati forent vt dicebaſ
dicti D.Benalij & tanquā ipſius D.Benalij rebellis,vt dicebatur,
fuerint aſportati;nō tñ concludunt,nec probant ſufficienter , ꝙ
ita eſſet rei veritas.ſ.ꝙ eſſent dicti D.Benalij;qm̄ ꝙ eſſent D.Be-
nalij nō reddunt aliam rōnem dicti ſui,niſi ꝙ ita dicebatur com-
muniter & vulgariter,vel ꝙ ita erat publica vox & fama.Conſtat
autem ꝙ iſta pñt ſimul ſtare & eſſe vera , videlicet ꝙ ita cōiter &
vulgariter dicebatur,& tñ veritas erat in ȝtrium,videlicet ꝙ non
erant D.Benalij,ſed ipſius D.Guidini vel alterius qui apud ipm
depoſuiſſet , ſicut depoſuerat D.Benalius,fama namque illa or-
tum habere potuit ex eo , ꝙ ſciebatur dictum D.Benalium de-
poſuiſſe petias pannorum . 70 . & vltra penes dictum D . Gui-
dinum , & iſtud bene erat verum,publicum , & notorium , ideo
credebatur per illos qui viderunt ſaccommanari & per ipſos ſac
comanātes, ꝙ illæ petiæ, quas ipſi reperierunt,eēnt illæ ædē; &
tñ in contrarium erat veritas , quia illas fecerat dictus D.Guidi-
nus

nus ad alium locũ aſportari.ſ. ad caſtrum quoddã ſuũ, ꝓut dicũt teſtes qui depoſuerunt ꝓ agẽtibus. Et ſi hoc eẽt, nõ fuiſſet pꝛ̃fatus dñs Guidinus ex dicto ſaccomano liberatus a dicto dño Benalio cuius panni ablati nõ fuiſſent. Cõſtat aũt ꝙ ꝓbationes debent ꝯ eludere vel neceſſariò, vel præſumptiuè proſumptione a iure approbata, alias non ꝓbat hoc eſſe quod ab hoc cõtingit abeſſe. C. vñ cogna.l.non hoc.ff. de proba.l.non nudis. & l.non epiſt.iuncta.l.ſiue poſſidetis. & ꝙ dubia ꝓbatio non releuat ꝓbantem.c. 2 in præſentia.de ꝓba.†Et ꝙ de dominio alicuius rei ꝙ ſit alterius

a ¶ Teſtibus quomodo autem dominiũ probari poſſit. & an ſit difficilis eius probatio vide d.Alex. de Imo. in cõſi.4.in 2.colo. in 2.parte. in cõſi.71.in co. in 1. parte. & in cõſi.2. in vi.col. in 4.part.& in conſi.10. & in conſi. 11. eadem par. & in conſi. 15. in 2. co. & in conſi. 30. eadem 4.parte.

a non credit teſtibus [a] hoc aſſerentibus, niſi reddant ſufficientẽ cauſam ſui dicti, ẽt non interrogati; cũ dñium non percipiatur ſenſu corporeo, ſed iudicio intellectus, vt no. Inno. in c.cũ cãm. de teſti.& Bar.C.e. ti.l.ſolã. Itẽ poſito, ꝙ eſſent dñi Benalij, non tñ cõſtat ex dictis præfatorũ teſtium ꝙ eſſent illæ ædem petiæ panni q̃ fuerũt depoſitæ & potuerũt eſſe aliæ diuerſæ; ꝙ ſi fuiſſet, ab illis tñ fuiſſet liberatus, nõ a depoſitatis; debuit.n. de identitate fieri articulus. iuxta not.ꝑ Bar. in l.1.C. ſi vnus ex pluribus appel. de erro. aduo.l.ſcđa. quod factũ non fuit. Item dicti teſtes non deponũt de quantitatibus pannorũ ablatorũ, ſed dicunt qđ viderũt aſportari de pannis, qui dicebãtur eſſe domini Benalij, quod verbum, de pãnis, poterat & poteſt verificari in duabus vel tribus petijs tãtũ, cum tñ fuerint depoſitatæ.70.& vltra, ꝓut ꝓbatũ eſt; vñ dictum prædictorũ teſtiũ non debet extẽdi ad plures petias, q̃ virtus dicti verbi pluris.ſ. de pannis neceſſariò importet, videlicet ad duas vel tres, & in cæteris remãſerit obligatus. argu.ff. de opti.lega.l.1 de leg.2.l.legatorũ.§.q plures.& ꝙ no.eod.ti.l.mæuius.§.cũ q. in gl. fi.ẽt ſi dixiſſet de tribus petijs, & vltra. 3 † q̃a illa dictio, & vltra, prolata a teſtibus, q debent ꝯclare, loqui nõ operatur. vt no.Cy.in l.ſi quis in ſuo in fi.C.de inoffi.teſta. ſicut & verba ſentẽtiæ nõ extendũtur vltra q̃ proprietas verborũ neceſſariò importet.C.ſi plures vna ſnĩa.l.prima.& no.Barto.in l.Iulia.poſt prin.ff.de ꝯditio. & demonſtra.per. l. penul. de his q ſunt ſui vel alieni iuris. Sicut.n.illa ſunt ſtricti iuris, ita & verba teſtium per illam rationẽ, ꝙ dubia probatio non releuat probantẽ. Nã loquẽdo in plurali & nõ ſpecificando numerũ vel quãtitatẽ, dubiũ eſt an ſenſerit de duobus, vel tribus, an de pluribus; in quo dubio tenenda eſt illa pars, quæ facit ꝯ ꝓducentẽ, vt intellexerit de duobus vel tribus tm̃, quẽ numerum pluralitas neceſſariò requirit. l. vbi numerus. ff. de teſti.ad trebel. l. fi. & ad plures vel plura non extendatur, poſtq̃ in illis põt verificari. vt. d. l. legatorum.§. qui plures in fi.& no.in d.l.mæuius.§.cũ qui.per gl.& doc.vltra prædicta ẽt adſunt teſtes examinati pro parte actorũ deponentes ꝯ. videlicet ꝙ pꝛ̃fatus dñs Guidinus pꝛ̃fatas petias pãnorũ penes eum depoſitas ꝑ dictũ dominũ Benalium portari fecit ad quoddam caſtrũ ſuum, & ꝙ ex eis fecit incidi caligas aliquas & veſtes. Et q̃ plures vendi fecit; & iſti ſunt ꝯrij de directo teſtibus nũc exami-
4 natis, quos teſtes alias examinatos ꝓ nunc nõ vidi. † Sed dico ꝙ cũ illis adſunt & ꝯcurrũt aliæ q̃ plures cõiecturæ, quæ faciunt eos ẽt ſi ſint pauciores numero præualere teſtibus nunc nouiter receptis, videlicet ꝙ nec dominus Guidinus alias dũ viueret conuentus ad reſtitutionẽ dictarũ petiarum, nec ẽt dictus Marſilius in prima inſtantia ſe defendit ex iſto ſaccomano facto in. 1403. Ned de ipſo articularunt, ſed de facto dudũ poſt; vnde in mentẽ cuiuslibet iudicis boni & diſcreti cadere põt & debet, non eſſe verũ qđ dicunt teſtes nouiter examinati ꝓ d. Marſilio, ꝙ dictum ſaccomanũ factũ fuerit in dicto. anno. 1403. vel ſi factũ fuit, non fuerũt ſaccomanatæ pꝛ̃fatæ petiæ depoſitatæ ſẽd aliæ; q̃a ſi illud eſſet & foret verũ ꝙ ipſi dicũt, veriſimile ẽ ꝙ de dicto ſaccomano fuiſſet alias articulatũ & ꝓbatum, tã ꝑ pꝛ̃fatũ dominũ Guidinum, quã ꝑ dictum Marſilium, quod tñ non fuit. Sed nunc apertis atteſtationibus, & uiſo ꝙ non proſunt ipſi Marſilio ad abſolutionẽ obtinẽdã, nixus eſt redimere teſtes nouiter productos, qui pꝛ̃ſumuntur corrupti & ſubornati depoſuiſſe potius falſum, quã uerũ; uel ſi depoſuerũt uerũ, debẽt reduci ad cõcordiã cũ teſtibus alias receptis, videlicet ut non fuerint ſaccomanatæ petiæ pꝛ̃dictæ depoſitatæ, ſed aliæ.c.cũ tu. extra de teſti. ¶ Primis.n. teſtibus potius lux ueritatis aſſiſtit ꝑꝑ dictas coniecturas, & etiã ꝑꝑ aliam; quia do. Guidinus impetrauit liberationem a domino Pandulpho, qđ nõ fuiſſet ſibi neceſſariũ, ſi dictæ petiæ fuiſſent ſibi ablatæ, qm̃ ex hoc ſolo fuiſſet ipſo iure liberatus. l. decem. ff. de uer.ob. Et con-

b ¶ Cõiecturæ. Vide d. Alexan. de Imo. in conſi. 23. in fi. 2.col. & in conſi. ul. in 3. col. in 3. parte.

b ſtat, ꝙ coniecturæ [b] & præſumptiones pro vna parte ſubſiſtentes faciunt teſtes ipſius præualere teſtibus alterius partis, & grauant alteram partem in onere probandi. ff. de iureiuran. l. ſi duo. in prin.& ibi no.de excuſa.tuto.l.excuſantur.in prin.& ibi ẽt no. iuncta.l.ob carmen.§.fi.ff.de teſti. Et his, q̃ hñr in c. fraternitatis.
5 de teſti.& eo.tit.in cle.c.fi.†Nam poſito ẽt, ꝙ potuerint dicti teſtes recipi & examinari ꝑꝑ ſtatutum qđ uult exceptionem reſeruari in calculo ferendæ ſnĩæ, & ꝙ debeant examinari ſaluo iure impertinentium & nõ admittendorum. ſuper quo inſiſtere non intendo, quia non expedit, dici põt ꝙ ſi nunc apparet ipſos non fuiſſe admittendos de iure cõi, q̃a poſt didicita teſtificata ſup ꝯrijs articulis perinde ſi ac ſit recepti non fuiſſent, & ꝙ ẽt indicis nõ faciãt, ꝑ ea q̃ hñr in l.maritus.ff.de qõ.iuncto eo quod not.in l.pꝛ̃tor. circa prin.ff.de dam.infe. qñ aliquis admittitur ſub exceptione &c. determinatio ẽt dictorum capitulorum locum habet ſm veritatem ẽt in foro ciuili & ſeculari, ꝙ repellanẽ in cã appſonis, ſicut in cã principali; q̃a fundatur in iure naturali.ſ.in timore ſubornationis, qđ ius ſꝑ & ubiq; bonum eſt & æquũ.ff.de iuſt. & iure.l.pen.in prin. Nõ immeritò Bar. cuius deciſiones vt plurimum fundabãtur in iure naturali, partem iſtam tenuit in l. per hanc.C.de temp. app. Et quia potius vñr illæ decretales tendere ad declarationem dubij quod erat de iure ciuili, q̃ ad conſtõem noui iuris, vt patet in rõne quã aſſignant; vñ leges nõ dedignãt illos canones imitari, cum dici nõ poſſet in rei veritate ꝙ ll. voluerint ꝯrium, licet opi. quorundam fuerit ꝯria. iuxta notata in l. pen.C.de ſacroſan.eccle. ¶ Sed & poſito, ꝙ dicti articuli nõ fuerint ijdem nec directo ꝯri, j ſed ꝑ indirectum; quia primus fuit, ꝙ fuerunt portati ad caſtrum dñi Guidini. Secundus, ꝙ fuerunt ſaccomanati, & ſic nõ portati; ꝑꝑ quod vñr potuiſſe teſtes prædicti recipi.c.ex tenore.& c.ſi & res.cũ ibi no.extra de teſti. poſſet dici, ꝙ iſtud eſſet verum, qñ tenderẽ ad reprobationem priorum teſtium de falſitate, quod hic factum nõ fuit, vel ꝙ ꝑꝑ alias ꝯiecturas exiſtentes in ꝯrium hoc ceſſet in caſu nr̃o, vt nõ debuerint recipi ẽt ſup ꝯrio per indirectum licet non directum; qm̃ ex didicitis teſtificatis augetur præſumptio ꝯ Marſiliũ, ꝙ teſtes ſubornauerit, videns ſe per primos non ꝓbaſſe ſuam intentionem. Item ꝙ non debuerint recipi facit ſtatutum loquens de teſtibus abſentibus, ꝙ quibuſdam ſemel noĩatis in cã nõ dẽat addi. Nã cã appſonis eſt eadem cum principali, licẽt inſtantia ſit diuerſa. lõ q tenetur ꝓbare in prima, tenet ꝓbare in ſecunda, vt not. in l. hi q. C.de appel. ¶ Quod aũt q̃dam teſtes deponũt ſuper quarto capitulo.ſ.ꝙ duo plauſtra pannorum portatorum ad dictum caſtrũ dñi Guidini, erant cuiuſdam D.Lucæ, non facit ad propoſitum; quia iſta põt ſimul ſtare, ꝙ dictus D.Lucas miſit dicta duo plauſtra. Et ꝙ ẽt D.Guidinus miſit alia plauſtra onerata de pannis dicti D.Benalij. Nam illi teſtes non dicunt ꝯrium, & ſi dicerent, nõ crederetur eis; quoniam aſtruerent negatiuam. c.cum eccleſia. de cauſa poſ.& proprietatis. ¶ Concluditur ergo, vt ſ.ſ.per dictos teſtes nouiter receptos non plus eſſe fundatam intentionẽ Marſilij, quàm prius.

¶ Caſus.

¶ Punctus qui trãſmittitur cõſulendus, talis eſt. Nobilis & egregius miles quondã D. Mattheus de ſaraſinis ciuis Meſſanæ dum exiſteret in humanis conſiderans, vt aſſeruit, puram affectionem & dilectionem, quas dixit ſe geſſiſſe erga nobilem Violantem de mauro & D.Margaritam eius vxorem & ſororem dictæ Violantis, ac ſatis grata & accepta ſeruitia, beneficia, & honores, quæ & quas dicta D. Margarita eius uxor & dicta Violans ſoror eius eidem D.Matheo tam debitè quàm deuotè gratanter contulerunt &c. in conſtantia matrimonij eiuſdem D. Margaritæ & D. Violanti eius, vt aſſeritur motu proprio & certa eius ſcientia, & eius bona, grata, & ſpontanea uoluntate &c. donauit irreuocabiliter inter viuos, & habere conceſſit prædictis D. Margaritæ & D.Violanti ciuibus Meſſanæ ibidem præſentibus & recipientibus donationem eandem pro eis & earum hæredibus imperpetuum totum & integrum quoddam directum dominium & eius annuum emphiteuticum vnc. duarum & tarenorum quinque, quod dictus dominus donator habet in & ſuper certis terris cum uallona uocato de Rafaeli cum cæterijs ſitis & poſitis in flomaria ſancti Blaſij pertinentiarum fari prope terras quondam Ioann. murtilier, & ſecus molendinum, & ad confines, olim conceſſis per ipſum D.Matheum in emphiteuſim imperpetuũ Nicolao murtilier, & Bartolo murtilier, fratribus habitatoribus Caſalis de primo, quas terras tenent & habent a dicto donatore in emphiteu ſim imperpetuum dicti Nicolaus & Bartolus murtilier ſub annua emphiteutica præſtatione dictarum vnc. duarũ & tarenorum

& tarenorum quinq; ſub certa forma ꝯtenta in quadā ſede publi-
es de ꝯceſſione ipſa Meſſanæ inde ꝯfecta manu notarij Andreæ
de Meſſana; retento tñ & reſeruato vſufructu ipſius directi do-
minij & iuris annuæ emphyteuticæ ſolutiõis dictarũ vnc. duarũ
& tarenorũ quinque in vita, & p totũ tps vitæ ſuæ. Poſt cuius do
natoris obitũ dicto vſufructu ꝯſolidato ad eaſdē D. Violantē &
D. Margaritā ſorores donatarias, & tenet quo ad ꝓprietatem &
poſt eius obitũ ad donatarias liberè reuertatur, & ꝓpterea &c. &
eaſdem quo ad ꝓprietatē & vſumfructũ in corporalē poſſeſſio-
nē induxit pſiſtere &c. ꝯſtituens ſe ab eis precario poſſidere quo
uſque de eo corporalē acceperint poſſeſſionē &c. quā donatio-
nem &c. ꝓmiſit habere ratā &c. obligãdo &c. iurauit &c. in for-
ma cõi. & voluit fieri inſtrm in forma ampliori ad cautelā dicta-
rũ donatariarum ad conſilium ſapientiũ ſubſtantia non mutata;
vt hæc omnia patent ex ꝯctu inde celebrato in eadē ciuitate Meſ
ſanæ ſub anno incarnationis dominicæ 1403. die 18. Februarij
ſcđa indic. manu notarij Andreæ &c. Demũ die primo Aprilis
indictionis eiuſdē. Idem quondā D. Mattheus præſente & ab eo
legitimè ſtipulante nobili D. Violāte de qua ſ. animo donãdi &
ꝓprietatē ꝯfirmandi ſpõte ꝯfeſſus eſt, ꝙ cũ p̄factus D. Mattheus
donationē irreuocabilē fecerit tam p̄fatæ dñæ Violanti, q̃ nobili
dñæ Margaritæ eius vxori ac ſorori dictæ Violantis cuiuſdā dire
cti dñij & iuris annuæ emphytheuticæ ſolutionis cēſua vnc. dua
rũ & tarenorum quinque, quod dictus donator habet in & ſuper
certia terris cũ vallono uocato de Raphaeli & ꝯſterijs olim ꝯceſ
ſis per præfatũ D. Mattheũ Bartholomeo & Nicolao murtilier
fratribus ſitis & poſitis in Flomaria ſancti Blaſij pertinētiarum
fari prope terras Ioannis murtilier, patris eorũ & alios cõfines
prout hæc & alia clarius liquēt tenore cuiuſdam publici contra-
ctus eiuſdē donationis Meſſanæ inde confecti manu p̄dicti nota-
rij 18. mēſis Februarii ꝓximè præteriti eiuſdem indic. de quo ꝯ-
ctu ſ. proximè mentio facta eſt. Et cũ p̄ſata D. Margarita ꝯtente-
tur, ꝙ dictũ ius emphyteuticũ vt. ſ. donatũ integrũ acquiratur
præfatæ dñæ Violanti eius ſorori ſine diuiſione. Ideo p̄tatus D.
Mattheus præſente præfata dña Margarita eius vxore & conſen
tiēte dictũ ius emphyteuticũ donatũ præfatæ dñæ Margaritæ, ut
ſ. donauit irreuocabiliter inter viuos, tradidit, & hēc ꝯceſſit præ
fatæ dñæ Violanti p̄nte. R. conſolidato ad p̄ſatam dñam Violan-
tem & hæredes ipſius Violantis liberè reuertatur dicta dña Mar-
garita præfata Violante conſentiente & acceptante p̄dicta oĩa vt
ꝯſtituit. Et propterea &c. de quo &c. eandē dñam Violantē dona
tariam, & tunc quo ad ꝓprietatē & poſt eius obitum, quo ad pro
prietatem & vſumfructũ in corporalē poſſeſſionē induxit per-
ſiſtere &c. ꝯſtituens ſe precario poſſidere &c. quā donationē &c.
promiſit habere ratam &c. ſub pœna &c. obligando &c. & renun
ciãdo &c. iurauit &c. in forma cõi ampliori ad ꝯſilium ſapientis.
Demũ verò dictus D. Mattheus in ſua vlti. voluntate ſolenni reli
cta hrde vli nobili, & egregia dña Regali nepte ſua, eandē D. Mar
garitā ſuā vxorē hrdē particularem inſtituit ſub hac forma. Ego
q ſ. prædicta teſtator inſtituo hrdem meam particularē nobilem
D. Margaritā vxorē meā filiā quondā egregij D. Philippi de Ma-
nio, & dñæ Nicolaæ iugaliũ in omnibus j. ſcriptis bonis meis mo
bilibus, & ſtabilibꝰ, ita m̃ & ſub hac l. & ꝯdõe ꝙ dicta D. Margari
ta vxor mea teneat ſe bñ contentam, & integrè ſatisfactam tā de
omnibus dotibus ſuis mihi teſtatori ꝯſtitutis, & per eam datis in
bonis mobilibus, & ſtabilibus ac pecunijs ſeruis vtriuſque ſexus,
q̃ de omnibus bonis ſtabilibus tam contingentibus ex cõfuſione
bonorũ ſuorũ, & meorũ pp natiuitatē quõdā Nicolaæ filiæ cõis,
necnon & de quocũque alio iure, titulo, rõne, vel cā; quibus ſeu
altero quorũ dicta D. Margarita p̄tendere aliquod ius hr̄et, uel
hr̄e ſperaret in bonis meis; & ſi fortè ꝯtingeret ipſā D. Margaritā
vxorē meā in aliquo ꝯuenire per ſe uel ſuos diſpõni, & ordinatio
ni ac voluntati mei prædicti teſtatoria, ꝙ ipſo caſu, & ipſo facto
cadat &c. & habeat tunc vnam x. &c. Quo D. Mattheo a rebus hu
manis exempto dicta D. Margarita legatum opulentum accepta
uit, recepit, & habuit, ac tenuit, & habet in pace, & ſine ꝯdictione
quacunque; necnon dicta D. Violanta virtute dictarum donatio-
num de quibus ſ. tenet & poſſidet dictum directum dñium dicti
iuris emphyteutici. Prædicta verò D. Regalis hæres vniuerſalis
dicit dictum directum dñium dicti iuris emphyteutici ad ſe ſpe-
ctare tanquam hæredem vniuerſalem dicti D. Matthei non obſtā
te dicta donatione, quam dicit non valere ex diuerſis capitibus
ſiue cauſis. Quæritur quid iuris,

1 ¶†Et ꝙ dicta donatio nõ ualuit, allegat̃ ꝓ parte hr̄dis, ꝙ dona-
tio facta inter virũ & vxorē ꝯſtãte mr̄imonio nõ tenet nec firma
tur iur̄o, q̃cq̃d dicat Guil. in l. ſed ſi poſſeſſori. §. itē ſi iurauero.
ff. de iureiur. & Bar. in l. ſi qs ꝓ eo. in fi. principij. ff. de fideiul. &
in l. ſeius & augeriꝰ. ff. ad l. fal. q̃a dicendũ, ꝙ in caſu ꝓhibito do
natio non firmat̃ iur̄o; licet. n. iurm interuenit, nõ tñ ceſſant rõ-
nes ꝓhibitiuæ talis donationis, de quibꝰ. in l. 1. 2. & 3. ff. de dona.
inter virum & uxo. ergo durare vr̃ cā ꝓhibitionis, & ꝯñter iur̄m
nõ ſtringere p iura q̃. j. dicam. Et maxime attento, ꝙ ille mutuus
amor q̃ inclinat & inuitat ad donãdũ, facilius inclinaret ad iurã-
dũ de nõ ueniẽdo ꝯ; ergo & hoc caſu iurũ debet durare ꝓhibitio
p caſum in l. doli. §. diuerſum. ff. de dona. & per Bart. & ꝓ hoc ēt
addo qđ no. in fini. Bar. in l. aurelius. §. fi. ff. de lib. leg. vbi dici, ꝙ
hæc ꝯfeſſio teſtõris cũ iur̄o, ꝙ ab alio receperit pecuniā ſerui, di
cit ſibi & hr̄dibus. l. cũ qs decernis. §. 2. & §. 3. ff. de leg. 3. ſeruus tñ
qñ ab vxore, & ita hēat partē no. Bar. inclinare in d. l. j. de dona. in
ter uirum & uxo. quaſi talis donatio ſit ꝯ bonos mores, vt ibi; er
go &c. ext. de reg. iur. c. nõ eſt obligatorium. ꝓ hac l. iuregentiũ.
§. & gñalr. ff. de pac. & l. nõ dubiũ. ff. de legi. ſororē. ſ. dñam Vio-
lantē, vt expreſſe colligit̃ ex themate & multiplicatione ꝯctuũ,
ex qua p̄ſumit̃ fraus, vt dicit D. Ang. de peru. dñt. n. talis donatio
eſt funditus inualida, nec mõrte ꝯfirmat̃; ꝓ quo facit qđ expreſ-
sè tenuit D. Ant. de but. in c. quanto. in gl. ſuper uerbo in fraudē.
de priuil. & qđ no. i c. fi. de dona. inter uirũ & vxo. dicit. n. fraudē
factā de perſona in perſonā, qñ iſta vxor ſuppoſuit ſororem; fa-
ciunt q̃ hñr in l. 2. §. j. ff. de dona. inter virũ & vxo. Nam ipſi vxori
vr̃ donaſſe, q̃a donauit cui ipſa vxor voluit, quod apparet ex illa
clſ. & cũ p̄ſata D. Margarita ꝯtentaſſet ꝙ dictum ius emphiteuti
cũ vt ſ. donatũ integrũ acq̃rat̃ præfatæ D. Violanti eius ſorori ſi-
ne diuiſione &c. ꝓ quo eſt fcã. & ibi bona verba Bar. in l. q id qđ.
§. fi. ff. de dona. ¶Nec ob. ꝙ donator dicit, ꝙ douat pp grata & a
a accepta ſeruitia.ᵃ ¶†Quia iſta ſeruitia debent ꝓbari, potiſſimè
2 qñ nõ ſunt ſpecificata p no. in auth. vñ ſi parens. C. de inoffi. teſt.
& in l. ſi donationes. C. de colla. & eo. tit. auth. ex teſtõ. o Bal. Eo
maxime inter tales pſonas. vt refert Bar. in l. ſi forte. ff. de caſtrē.
pec. nam talis aſſertio ſeruitorũ inter tales pſonas ſemp p̄ſumit̃
in fraudē. iõ opus eſt ꝙ ꝓbent merita. l. q teſtm. ff. de ꝓba. & bñ
3 dicit dñs Ang. in l. ſi tibi. §. ſi pactus. ff. de pact. ¶†Nec eſt dicere,
ꝙ talis donatio mortis ſit ꝯfirmata; q̃a illud ꝓcedit. qñ nõ eſt p̄-
ſuppoſita, vt p̄dixi, alia pſona pp fraudem lẽ qñ nõ apparet de
tacita & expreſſa reuocatione, vt ꝓbat̃. d. c. fi. de dona. inter virũ
& vxo. vt eſt in caſu nr̃o; nā donator aĩo cõpenſandi reliq̃t p̄fatæ
ſuæ uxori legatũ opulentum cum clā, ꝙ teneat ſe ꝯtentā & inte-
grè ſatisfactā tā de omnibus dotibus ſuis mihi teſtatoris ꝯſtitu-
tis, & ꝓ cā data in bonis mobilibus, & ſtabilibus, ac pecunija ſer-
uis utriuſq; ſexus; q̃ de omnibus bonis mobilibus, & ſtabilibꝰ,
tam contingentibus ex ꝯfuſione bonorũ ſuorũ & meorũ pp na
tiuitatē quõdā Nicolaæ filiæ cõis; necnon & de quocũq; alio iu-
re, titulo, rõne vel cā; q̃bus ſeu altero quorũ dicta D. Margarita
prætenderet aliquod ius hēre vel hēre ſperaret in bonis meis, &
ſi forte cõtingeret ipſam D. Margaritam vxorem meā in aliquo
ꝯuenire per ſe uel ſuos diſponi & ordinationi ac voluntati mei
prædicti teſtatoris, ꝙ ipſo iure & ipſo facto cadat, & habeat tm
vnā 10. qñ ipſa D. Margarita acceptauit legatũ, & tenet, & poſ-
ſidet; & ſic vr̃ cõſenſiſſe. ar. l. ſi cõpenſandi. C. de her. inſti. Ex qui-
bus omnibus cõcludit̃ dictā donationē nõ valere. Nec ob. vt præ
dixi ꝙ ultimo loco donatio vr̃ collata in D. Violantem; quia vt
prædixi eius perſona fuit ſuppoſita in fraudē, & fuit facta fraus
de perſona in perſonam.

a ¶Seruitia. an per hæc uerba probentur ſeruitia & que uiꝫ. d. Al. de Imo. in conſi. 15. in 3. col. in 5. parte. & in conſi. 81 in 1. col. eadē pte ubi ponit quãdo dicatur donatio cum meritis. & in conſi. 81 fi. in 2. parte. & in cõſil. pe. in 2. col. in 3. parte. & in cõſil. 43. in 1. & 2. col. in 4. parte.

S V M M A R I A.

1 *Donatio facta a marito ſorori uxoris ſuæ an præſumatur facta in fraudem, ut ſub nomine illius, acquiratur uxori.*

2 *Donatio fraudulenta an poſſit reuocari nõ obſtante iuramento, & utrum uideatur reuocata ex eo ꝙ maritus in teſtõ uoluit uxorē eſſe cõtentam certo legato.*

3 *Vxor ſi acceptet legatum an uideatur tacite renũciaſſe donationi quæ fuerit hinc inde compenſata.*

CONSILIVM CXCIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶Super iſto pũcto occurrunt tria videnda. Primũ eſt utrũ iſta donatio potuerit reuocari per donatorē. Scđm eſt, poſito ꝙ potuerit reuocari, vtrum uideatur reuocata per uerba appoſita in teſtamento, dum fecit legatum vxori. Tertium eſt, poſito, quòd non diceretur facta reuocatio per dicta uerba, utrum ſaltem

ex eo,

ex eo ꝙ vxor acceptauit legatum qd' habebat illud onus, perdi
tum fuerit ius petendi dicta bona virtute donationis, etiam ſi
fuiſſet irreuocabilis. ¶ Circa primũ vr̃ dicendum, ꝙ reuocari nõ
1 potuerit triplici cauſa. ¶ † Prima, qa iſta fuit donatio inter vi-
uos, licet effectus collatus fuerit poſt mortẽ. l. vbi ita donatur. ff.
de dona. cauſa mortis. de cuius natura eſt, ꝙ non poſſit reuocari
qñ eſt valida. l. Ariſto. ff. de dona. Sed hic fuit valida, qa nõ dona-
uit vxori ſuæ, ſed cognatæ ſuæ, videlicet ſorori vxoris quæ ſo-
ror nõ habebat vxorẽ in poteſtate ſua, nec ipſa ſoror erat in pote
ſtate dictæ vxoris, nõ erant ambæ in poteſtate alicuius alterius,
& ſic nõ ꝯtingebant ſe per poteſtatẽ. Et p ꝯñs non habet obſtare
titulus de dona. inter virũ. ſpãliter in. l. 3. in. §. qui in eiuſdẽ. Et

a ¶ Nurui. ui a de d. Alc. de Imo. in conſi. 154. in vlti. col. in 2. parte.

videt̃ caſus. c. l. §. ſocrũ nurui. vbi ſocrus põt donare nurui.[a] & ſic
cõ; qa nõ cõtingunt ſe per poteſtatem; ergo & maritus cognatæ
& ſocrui eadẽ rõne. vnde ſi iſta donataria eſſet mater vxoris vale
ret donatio per illũ. §. qa qua rõne nõ põt nurus donare ſocrui. i.
matri mariti, vt ibi; eadẽ rõe gener põt donare ſocrui. i. matri vxo
ris, & multofortius ſorori vxuris, & hoc vult gl. in d. §. ſocrũ. p l.
ſi mater veſtra. C. de dona. ante nup. & de dona. inter virũ. l. ſi te
in vacuũ. Et ſi dicat̃; ꝙ pp cõiunctionem perſonæ cenſetur facta
fuiſſe fraus legi, quaſi fuerit interpoſita dicta ſoror ab vxore, vt
accõmodaret nomen in dicta donatione, ſed re vera fuerit facta
donatio ipſi vxori; & ſic nõ valeat. iuxta no. per gl. in l. Ʒ legẽ. ff.
de legi. & d. l. 3. §. nõ tñ. & l. ſi ſpõſus in prin. de dona. inter virũ.
& qd' no. Bar. in l. poſt Ʒctum. ff. de dona. per. l. pe. C. de bonis dã.
& facit. l. hæres meos. §. fi. ff. de ꝯdi. & dem. qa iſtud poſſet ꝓcede
re; ſi ꝯſtaret de ſubmiſſione facta ab vxore. ita loqtur. §. nõ tñ. &
l. ſi ſponſus. alias ſecus p iura ſ. alleg. in qbus erat cõiunctio ꝑ-
ſonarum; & tñ quia non contingebant ſe p eãdẽ poteſtatem, ua-
let donatio, qd' non eſſet ſi fraus p̃ſumeretur. Præterea tunc p̃ſu-
mit̃ fraus, qñ quis donat ꝯſanguineo ſuo, ſ. ipſius donãtis, & do-
natio põt tẽdere in p̃iudicium tertij, puta fiſci ne illi fiat præiudi
ciũ; ita loquit̃ quod no. Bar. in l. poſt Ʒctum. vel quando fieret ꝯ-
ſanguineo alicuius incapacis quantũ ad præiudicium illius inca
pacis, ne ad illũ perueniat. arg. l. nihil. in prin. ff. de bo. lib. Sed hic
fuit facta nõ cõſanguineo mariti donantis, & ſic ceſſat dictũ Bar.
in. l. poſt cõtractum. nec agit̃ vt præſumatur fraus ne fiat p̃iudi-
ciũ tertio; qa de nullius hic tertij p̃iudicio tractat̃, ſed ſolius do-
nantis. nec agimus de p̃ſumenda fraude in p̃iudiciũ incapacis; qa
iſtud ꝓcederet, ſi vxor vellet ꝓ ſe iſta bona; & diceret valere do-
nationẽ pp hoc ſolũ, qa ipſa nõ fuit noĩata, ſed ſoror; & ſic ceſ-
ſat. l. nihil. ff. de bo. lib. in prin. Sed ipſa ſoror dicit ſe donatariã, &
ſibi, non vxori, donationẽ factam fuiſſe, & ſe nõ fuiſſe grauatã ta
cite de reſtituendo vxori. Et ideo dicit non eſſe p̃ſumendam frau
dem in ſui tantũ præiudicium. ſ. ne valeat quo ad ſui cõmodum,
qa pp hoc ꝙ ſit ſoror, alio nõ dato nõ debet eſſe deterioris ꝯdõ-
nis, q̃ ſi eſſet extranea, quo caſu ſine dubio ualeret quo ad ſe ſi nõ
ꝓbet rogata de reſtituẽdo incapaci; caſus vr̃ eſſe in l. fi. in prin. C.
de his q. ut indi. ¶ Secundò vr̃ nõ poſſe reuocari, ẽt ſi uere uel p̃-

b ¶ Meritis. b uide eũdẽ Pau. de Ca. in cõſ. 75. & quod ibi dem dictũ in apoſt.

ſumptiuè uideret̃ facta uxori pp illa uerba, ꝙ ꝓ bonis meritis[b]
&c. & ſic non fuit mere cã lucratiua, ſed oneroſa. l. aquilius. & l. ſi
pr̃. ff. de dona. iuncto eo qd' hr̃ & no. in l. ex annuo. ff. de dona. in-
ter uirũ. ¶ Tertiò pp iurm ꝑ ea q̃ no. Bar. in l. ſi quis pro eo. in fi.
ff. de fideiuſ. & l. Seius & Augerius. ad l. falci. ¶ His non obſtanti-
bus Ʒriũ vr̃ uerius, ꝙ potuerit reuocari quaſi facta fuerit potius
uxori q̃ ſorori uxoris iuris p̃ſumptione; ꝙ illa ſoror nomen tñ
ſuum accommodauerit iuxta. l. multũ. C. ſi qs alteri, uel ſibi. Et p
hoc nõ ob. illa l. 3. i §. ſocrum. cum ꝯcor. quia loquunt̃ qñ re uera
fuit facta non uxori uel coniugi, ſed ꝯſanguineo coniugis non cõ
tingenti eã p ptãtem. ſed hic præſumitur facta uxori, & ſic fuiſſet
facta fraus legi de ꝑſona ad ꝑſonã ex multis coniecturis; non ex
ſola rõne coniunctionis perſonarũ, ſed ex eo qa, ut mihi aſſerit̃,
iſtæ donator retinebat in domo ſua ſimul cum uxore tpe dona-
tionis dictam cognatam ſuã, & fecit donationem utriq; ſimul pri
ma uice, & poſtea de uoluntate uxoris totam tranſtulit in cogna-
tã. Item ẽt ut dr̃ hodie ſtant ſimul; creditur & ueriſile eſt, ꝙ ſimul
gaudẽt dictis bonis; unde præſumit̃ ꝙ ab ipſo initio fuerint inui-
cem machinatæ ſuper hoc, & ꝙ ita fuerit actum inter eas. arg. l. ſi
concubinam. §. res amotas. ff. rerum amo. ff. ad macedo. l. ſed iu-
lianus. §. proinde. C. de natu. libe. l. cum quis. circa fi. ff. de manu-
miſ. l. 4. §. ſi ab ignoto. ff. qui & a quibus. l. ꝙ ſi maritus. circa fi.
¶ His igitur coniecturis ꝯcurrentibus cũ ꝯſanguinitate reſultat
p̃ſumptio fraudis manifeſta. l. licet imperator. ff. de le. j. l. ſi tutor
cum ibi no. C. de pericu. tut. iũcta. l. ſi ſtipulatus. ff. de uſur. & hoc
uult Bar. in d. l. fi. in prin. ff. de his qui. vt indig. ꝙ ẽt in caſu illius.
l. quæ magis vr̃ obſtare nr̃o ꝓpoſito, licet ſola rõ ſanguinis non
ſufficiat ad faciendum p̃ſumi fraudem taciti fideicõmiſſi vel gra
uaminis de reſtituendo incapaci; iuncta tñ cum alijs ꝯiecturis ſuf
ficit, per l. pen. ff. de bonis libe. & idem tenet, in l. poſt Ʒctũ. ff. de
dona. in uer. quartus caſus. per l. ſi quis poſt hac. C. de bo. proſcr.
Et huc hẽt locum potiſſimè, qñ relinquit̃ vel donat̃ ꝓpinquæ ꝑ-
ſonæ incapaci. C. quod met. cã. l. ſi per impreſſionẽ. ĩ ti. de Ʒ. ind.
l. j. cir. fi. facit. l. hac edicta. C. de ſecun. nup. verſi. omni circumſcri
ptione &c. Et ſic ceſſant omnia. ſ. in Ʒrium allegata; qa ꝓcederẽt
vbi dictæ ꝯiecturæ non eſſent, ſed ſola rõ ſanguinis. ¶ Ad ſecũdã
uero rõnẽ factã in Ʒrium rñdet̃, ꝙ nõ ſtatur illis uerbis gñalibus,
poſtq̃ nõ erat in ptãte donãtis donare uxori p ea quæ not. Bar. in
l. ſi forte. ff. de caſtren. pecu. C. de colla. l. ſi donatione. & Bald. in
auth. ex teſtõ. eo. tit. facit. l. qui teſtm̃. ff. de ꝓb. ff. de leg. 3. l. cũ qs
2 decedẽs. §. titia. ¶ † Ad tertiã rõnẽ rñdet̃, ꝙ Bar. in l. j. cum ſe. ff. de
dona. inter virum. tenet oppoſitũ eius, qd' tenet in l. ſi qs ꝓ eo &
l. ſeius & augerius. ſ. ꝙ talis donatio nõ firmat̃ iuro; qa eſt Ʒ bo-
nos mores. ut l. 2. & 3. de dona. inter virũ. ergo &c. vt in c. nõ eſt
obligatorium. de reg. iur. li. 6. & per eũdẽ in d. l. ſi qs ꝓ eo. & iſta
vr̃ verior opi. & poſito ꝙ nõ eſſet, tñ ex quo Ʒctus eſt expreſsè re
probatus per l. ne malũ & incõueniẽs inde ſequat̃, poſito ꝙ iurm
ualeret & ſeruari deberet, Ʒctus tñ de ſe nõ roborat̃, imo poſtq̃
fuerit iurm executioni mandatum poterit res repeti. per c. debi-
tores. de iureiu. & p id ꝙ idẽ Bar. no. in l. ſi quis pro eo. in uer. 4.
& ꝙ ſit perſonale ex parte iurantis, & nõ tranſeat ad hr̃dẽ. per id
qd' no. Inn. in c. ueritatis. de iureiur. & ſic hr̃des iſtius donantis
nõ tenent̃ illud ſeruare, ſi Ʒctus non fuit ualidus; alias ſecus p id
quod no. Bal. in auth. ſacra puberũ. in fi. Ex quibus oĩbus vr̃ con-
cludendũ p̃fatam donationem cenſeri fuiſſe factã potius vxori q̃
cognatæ donantis ſorori vxoris. Et per ꝯñs potuiſſet reuocari. l.
cum hic ſtatus. §. ait oratio. de donat. inter virum. & hoc de pri-
mo dubio. ¶ Super ſcd'o uero dubio vr̃, ꝙ ꝑ dicta uerba teſti nõ
cenſeat̃ donatio reuocata. p d. l. cũ hic ſtatus. §. pœnitẽtiam. in fi.
vbi dr̃ ꝙ requirit̃ euidens uoluntas ad hoc, & ꝙ in dubio nõ cẽ-
ſetur uoluiſſe reuocare. Nam in dubio nõ p̃ſumit̃ mutatio volun
tatis. ff. de leg. 2. l. lucius. la. j. ff. de leg. 3. l. 11. §. ſi rem. & quod no.
in l. 3. ff. de ꝓba. Sed certè ſatis apparet hic de euidenti volunta-
te, qa uerba illa, necnõ & de quocunq; alio iure &c. nihil poſſent
releuare uel importare, niſi importarẽt hoc; ergo &c. argu. ff. de
fun. inſtru. l. fundus qui locatus. ff. de auro & arg. lega. l. pedicu-
lis. §. item q̃reretur. ff. ad treb. l. hr̃dibus. §. fi. iũcta. l. ſi qñ. ff. de leg.
j. ¶ Secunda rõ fortis eſt; qa per uerba p̃dicta teſti vr̃ relictũ ani-
mo compenſandi cum his, quæ p vxorẽ poſſent peti a viro actio
ne ꝑſonali dũtaxat; nõ aũt cũ his q̃ actione reali ſeu q̃ p uxorem
poſſent a uiro vẽdicari. per l. aurelius. §. meuia. & l. fi. §. titia. ff. de
lib. leg. & no. Bar. eod. tit. l. non ſolum. §. fi. niſi fuerit expreſsè di-
ctum Ʒrium. Et expreſsè per Bald. C. de hære. actio. l. ſi adulta. &
quod not. Bar. in l. ut iuriſiurandi. §. ſi liberi. de oper. libert. ſed
dicta uxor, ſi præfata donatio non dicatur fuiſſe reuocata, po-
terat dicta bona donata uẽdicare; quia ſibi ſeu ſuæ vxori nomine
eius fuit facta traditio fictè per retractionem vſusfructus in uita
donantis. C. de dona. l. quiſquis. Vnde licet a principio non fue-
rit tranſlatum dominium iure prohibente. ff. de donat. inter vi-
rum. l. 3. §. ſciendum. tamen ex die mortis quo cenſeretur confir-
mata, cenſeretur dominium fuiſſe tranſlatum, licèt non retro-
traheretur tranſlatio. l. donationes quas. cum ibi not. C. de dona.
inter uirum. Et ſic poterat dicta dña uendicare præfata bona do-
nata ab hærede donantis, tanq̃ a quolibet poſſeſſore. l. de eo. §. fi.
ff. ad exhib. ergo non tenetur compenſare virtute dictorum ver-
borum cum legato; quia verba prædicta teſtatoris non cenſentur
relata ad ea quæ uendicari poterant, vt dictum eſt; & ſic non cen-
ſet̃ reuocata dicta donatio, potiſſimè qa de ſpecie ad ſpeciẽ non
fit compenſatio. l. ſi conuenerit. in prin. ff. de pigno. actio. Sed ad
prædicta rñdetur per ea quæ not. & habentur in tex. per gloſſ. in
l. vnum ex familia. §. ſi de falcidia. in fi. ff. de leg. 2. ꝙ iſta non dici
tur propriè compẽſatio, ſed computatio, cùm debeo tibi vnam
rem & relinquo tibi aliam cũ conditione ꝙ illam petere nõ poſ-
ſis. Item ꝙ põt fieri pro re quæ poterat vẽdicari, qñ apparet de
expreſſa uoluntate defuncti, ut ibi patet. & per Bar in d. l. non ſo-
lum. §. fi. ff. de lib. lega. Sed hic ſatis apparet, ꝙ uoluit fieri com-
penſationem cum iſtis rebus donantis, quæ poterant vendicari

ſi dictum

ſi dictum legatum cum dicta conditione factũ non fuiſſet; quia nihil aliud poſſunt illa verba operari, & ſic operantur reuocatione donationis. Et per ꝯſequens impediunt dñiũ per mor. Præterea viuente donatore nõ poterant vẽdicari; qa nõ erat tranſlatũ dñium, vt dixi; & ſic ceſſant.ll.ſ.in ꝯtrium allegatæ.qa loquunt de rebus q̃ tpe teſtamenti poterant vẽdicari, vt de illis teſtator non videatur ſenſiſſe, cùm reliquit cũ illa clauſula ꝙ legatarius nihil aliud vel plus petere poſſit.per ea q̃ no. Bal.in d.l.ſi adulta.C.de hære.actu.Plus vr, ꝙ nec poſt donatoris mortem, ét ſi diceremus donationẽ iſtam non fuiſſe reuocatam, poterant dicta bona per vxorẽ vendicari. Et ꝙ p mortẽ non fuerit iſta donatio ꝯfirmata
a tali ratione; qa non ꝯfirmatur niſi interuenerit traditio ª, ét ſi interuenit ſtipulatio, vt.l.papi.ff. de dona.inter virũ & vxo.& reperio diſputatum p quendã dñm.A.filiũ dñi Ray.de ſor. ꝙ illa traditio debet eſſe vera, ad hoc vt faciat eam morte ꝯfirmari; ſed ſi eſt ficta, nihil operatur, qa præcedit ꝯctus a iure reprobatus, & ſic non legitima cã, ſicut requirit ad hoc vt ficta traditio operet; l.qđ meo.i prin.ff.de acq.poſ. Et ꝓ hoc bñ facit.l.1.§.ſi vir.e.ti. ubi dr ꝙ iõ ſi ſuit facta vera traditio, transfertur poſſeſſio ex tali ꝯctu reprobato, licèt nõ dñiũ; qa talis traditio ꝯſiſtit mere in facto, & ius ciuile qđ infirmat talẽ donationẽ nõ põt infirmare ea q̃ facta ſunt, nec facere quominus ſint facta, Sed ſi nõ fiat vera traditio, ſed ficta, puta ꝯſtituẽdo ſe illius nomine poſſidere, d.l.qđ meo. vel retinendo vſumfructũ, vt fuit hic.l.quiſquis.C.de dona. clarũ eſt ꝙ ꝯſiſtit in iure potius, q̃ in facto; & ꝑ ꝯñs a ꝯtrio ſenſu illius tex. vr ꝙ a iure infirmet talis ficta traditio, & eius effectus; ſicut & dñij trãſlatio.& ꝓ hoc.l.1.cũ ibi no.p Cy.poſt Pe.C. p quas pſo.no.acq.& l.1.de ſuffra.& qđ no.Bar.in l.poſt ꝯctum. ff.de dona.in ver.3.pſumitur ibi.Sed qđ ſi emptor ſe ꝯſtituit &c. licet in ꝯtrium faciat qđ habet p gl.& doc.in.l. ꝙ de ſuo.C.de dote cau.non nu.qui vident expreſsè determinare ꝯtrium, videlicet ꝙ ſufficiat interueniſſe aliquid qđ loco traditionis habeat, vt cõfirmatio fiat; & ſic nõ requiritur vera, ſed ſufficit ficta.poſſumus rñdere verũ eẽ in terminis quos ponit illa gl.de acceptilatione & deſcriptiõe poſtea fcã in cãm dotis, & ſic duo act' interuenerũt quorũ vnus fuit explicatus a donataria; & alter explicat poſtea a donante; ſecus qñ vnus tantũ explicitus a donante, qa funiculus duplex &c.vt in.c.j.de treu.& pace.C.de adop.l.cũ i adoptius.§. ſivero pater naturalis. Quicqd ſit, p̃fata determinatio diſputãtis, & rationes, & leges, quas ſupra ꝓ ipſa adduxi, faciũt rẽ dubiã, ſ. ꝙ morte non fuerit cõfirmata, poſtq̃ nõ interuenit vera traditio, ſed ficta; p̃ſumendo ꝙ iſta donatio cenſeat facta potius vxori, q̃
3 cognatæ pp coniecturas de quibus. ſ. ¶ †.Super tertio dubio, quo quæritur, præſuppoſito ꝙ iſta donatio fuerit irreuocabilis propter iuramentum vel ꝙ fuerit reuocabilis, tamen non cenſeatur reuocata per verba teſtamenti, & qa morte fuerit ꝯfirmata; vrũ ſaltẽ ex eo ꝙ dicta domina acceptauit dictum legatum relictũ cum illa ꝯditione, ꝙ ſtaret illo ꝯtẽta ꝓ omni iure qđ haberet vel habere ſperaret in bonis ipſius donãtis &c.ſit excluſa a dicta donatione, ét ſi bona donata plus valebant q̃ bona legata. Et vr, quòd nõ, per tex. in Auth.vt cùm de ap.cogno.§.cæterum. & qđ not.Bal.in l.ſi qñ.C.de offi.teſt.Sed certe ſpeciale eſt in filio, cui aliqd relinquitur ꝓ legitima cum clauſula, ꝙ debeat illo relicto ſtare ꝯtentus. Nã poſito ꝙ ſimpliciter acceptauerit, non p̃iudicat ſibi, quominus reſiduũ petere poſſit; quia illud onus adiectũ non valuit, ſed ipſo iure reijcitur.l.qñ in prioribus.C.de inoffi.teſta. Sed in caſu nr̃o nõ reijcitur. Itẽ adhuc vr idẽ p.l.titia.§.qui inuitaff.de lega.2.ff.ſolu.ma.l.ſi cũ dote.§.ſi pater.vbi fit cõpenſatio vſq; ad ꝯcurrẽtẽ quãtitẽ.& l.pe.ff.de ali.rei lega.Sed i illis relictũ fuit factũ ſimplr, nõ cũ clauſula ꝙ deberet illo ſtare cõtenta legataria; vñ licet ibi lex p̃ſumat relictũ animo cõpenſandi, qa præceſſerat debitum neceſſarium, p̃ſumptionẽ tñ ſuã limitat.l.vſque in ꝯcurrentẽ quãtitatẽ. Sed hic fuit expſſe dictũ, ꝙ ſtaret ꝯtẽta ꝓ oĩ eo ꝙ petere poſſet. Itẽ adhuc vr idẽ p ea q̃ no.Bar.in.l.vt iuliniau.§.ſi liberi.ff.de ope.liber.qui dicit ꝙ ſi relinquit filiæ cũ dicta clauſula vel ꝯditione, licèt acceptet, non prohibetur propterea petere dotem maternam. Sed ibi verba illa intelligunt, ꝙ nõ poſſit plus petere ex eo; quia filia, vel ratione filiationis ſi ſibi debebatur plus ab inteſtato, & ſic ꝙ nõ poſſit plus petere iure hæreditario & iãq̃ filia, nõ autẽ ꝙ nõ poſſit petere illud qđ poſſet petere q̃libet alius extraneus hæres matris ſuæ. Sed in caſu nr̃o nõ poſſunt dicta verba videri dicta, niſi pro his quæ ratione dictæ donationis petere poſſet, cùm omnes alij caſus ex quibus poſſet ius prætendere, eſſent ſpecificati, & dicta verba non poterãt referri ad ſpecificatos.l.doli clauſula.ff.de verb.ob.cum concor. item adhuc videtur idem, quia dixit de bonis ſuis, & ſic videtur intellexiſſe de alijs, non de iſtis, quæ non videbantur ſua, ſed donatariæ præſuppoſitis his quæ.ſ.dixi. Sed certè habuit reſpectũ, ꝙ ſua fuerunt, & etiam adhuc videbantur ex quo ipſis vtebatur & fruebatur vt ſuis; vnde non erat omnino falſum quod iuuabatur primordio veritatis.l.cum filius.§.hæres meus.ff.de lega.2. ¶ Et ideo prædictis non obſtantibus videtur dicendum, præfatam dominam excludi ex dictis bonis donantis ſaltem ex iſto capite; quia dictum legatum relictum cum tali onere acceptauit ſine proteſtatione & ſimpliciter etiam ſi plus valeant quàm bona lagata, & hoc per tex.expreſſum in l.cum ab vno.ff.de lega.2. uer.nã cũ.& in c.officij.de teſta.vbi eſt expreſſum in ſi. & per id quod not.glo.in dicta l.titia.§.qui inuita.de legat.2. & per l.imperator.§.j.eo.tit.

a ¶Traditio. an & quando donatio inter virũ & vxo.confirmetur p per mortẽ & quæ traditio requiratur vide do. Alexã. de imol.in conſ.26.in 2.col.in 2.parte.

S V M M A R I A.

1 *Sententia diffinitiua lata poſt appellationem ab interlocutoria, cuius damnum eſt irreparabile, non tenet etiam de iure ciuili.*

2 *Poteſtas, cui ex teſtamento datur licentia committendi appellationes, non poteſt cognoſcere an appellatio ſit iuſta necne.*

3 *Lex facta ob utilitatem publicam per uerba ſimplicia non recipit reſtrictionem de habilitate perſonæ.*

4 *Lex concernens fauorabilem & piam cauſam extenditur ad alium caſum ſimilem, etiam ſi ſit in dictis taxatiua, ſi alterius legis correctio non ſequatur.*

5 *Lex facta propter publicam utilitatem dicitur fauorabilis & pia.*

CONSILIVM CXCIIII.

1 IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Viſo puncto ſupraſcripto, & etiam oppoſitionibus quæ fiunt contra id qđ principaliter petitur, † videlicet ꝙ cauſa iſtius appellationis interpoſitæ ab iſto grauamine illato ante diffinitiuam ſnĩam & poſt concluſionem in cauſa committatur per D. poteſtatem ſpecialiter. Dico illis non obſtantibus cam fore committẽdam ſicut interpoſitam a diffinitiua, cum præſuppoſita validitate appellationis interſit appellantis cognoſci de ipſius inſtantia, & de uero grauamine; quia ſi pronunciabitur iuſta ſnĩa diffinitiua, poſtea lata reddetur hoc ipſo nulla.de appel.c.non ſolum.lib.6. nil.noua.appel.pen.in rubro & nigro. Nec obſt.prima allegatio facta in ꝯtrium, dum dr ꝙ iſta applo non tenet de iure ciuili qđ ibi ſeruatur; qñ interpoſita a grauamine illato ante diffinitiuã ſnĩam qđ poterat reparari per applonẽ interpoſitam a diffinitiua; quia illud non eſt verum ꝙ poſſit reparari, qa præceptum eis factum cogebat eos ad factum.ſ.ad probandum vel faciendum fidem de contentis in præcepto; qđ poſtq̃ eſt factũ non põt fieri ꝓ infecto.l.in libello.§.factæ.ff.de capti.iõ põt appellari ſicut ab alio grauamine facti, vt a tortura, vel alapa.l.ſi quis ꝓuocatione.C.de ap. Et ita determinat expreſsè Bal.C.de epiſ.audi.l.2.in §.& 6.q.qñ iudex ꝓnunciat fore ꝓcedendum ſuper libello inepto vel obſcuro, dicens ꝙ poteſt appellari rõne prædicta; in iſta enim ꝓbatione fienda incumbebat tam labor perſonæ q̃ expenſa, quæ damna non poterat recuperare per applonem a diffinitiua, ut patet ad ſenſum. Præterea D.ptãs non hẽt cognoſcere de hoc an dicta applo valeat vel nõ. Tum quia ſtatutum facit ipſum executorem in committendo cauſas applonum. Et per ꝯñs nullam cognitionem debet in ſe aſſumere, ſed ſimpliciter exequi; p ea quæ not.Bar.in ſimi.ff.de publi.l.fi.§.diui.& per tex.in l.ſi prætor.in prin.ff.de iudi.& extra de re iud.c.de cætero.de offic.dele. c.paſtoralis.§.quia uerò. cùm ibi plenè not. Tum quia ſtatutum de appel.expreſsè diſponit in verſ. Et ẽt per priua cognoſcat &c. ꝙ ille cui committitur habeat hoc cognoſcere & decidere infra terminum ſex dierum, an fuerit appellationi deferendum. Et ſic per conſequens videtur alteri ſcilicet D. poteſtati denegatum.l.cum prætor.in princip.ff.de iudic. cum ibi not. in gloſſ.ff. de adminiſt.tuto.l.3.§.j.C.de teſta.l.conſulta diualia. C.de epiſ. & cleri.l.repetita. Simile videmus in iudice, a quo appellatur, qa non habet cognoſcere an ſit appellationi deferendum, ſed iudex ad quem ut not.in clemen.j.de dolo & contuma.per gl. magnã. circa medium.& in l.1.ff.nil noua.appella.pen.per gloſſ. & Bartol. Sicut quando appellatur a diffinitiua, non debet D. poteſtas retardare commiſſionem facere pp hoc; quia diceret applonem fore nullam, uel quia ſnĩa lata ꝯ verum contumacem, vel ex alia cã quæ ꝓhibet applonem interponi.C.quorum appel. nõ reci.p totum.ſed deberet cãm committere & iſtam cognitionẽ & deci-

deciſionem relinquere cómiſſario, ꝑut uult expreſſè ſtatutú, ita
& in caſu iſto ꝑſuppoſito ꝙ ipſe poſſit hanc appłonem cómitte-
2 re, ſicut interpoſitam a diffinitiua. ¶ † Nunc eſt videndum vtrú
poſſit,& dr̃ ꝙ nó; q̃a ſtatutú ꝑdictum loquit̃ in appłonibus inter
poſitis a diffinitiua; vñ ſicut delegationes q̃ fiunt ab hoíe ſunt ſtri
cti iuris & nó extendunt̃ vltra cauſas expreſſas in reſcripto, niſi
ex ꝓrogatione tacita, vel expreſſa.l.de qua re.§.j.cum ibi not.ff.
de iudi.ext.de offi.de leg.c.de cauſis & c.cú olim.ita.& hæc dele-
gatio facta ꝑ ſtatutum D.ptãti ꝙ cómittat appłones interpoſi-
tas a diffinitiua, vr̃ nó debere extendi ad interpoſitas ab interlo-
cutione,ar.ff.de dam.infe.l.4.§.duas.inncta.l.1.co.ti.q̃ bñ faciũt.
Sed ꝯrium eſt uerius, nam in ciuitate Brixiæ non eſt dare aliũ iu-
dicem appłonis in his appłonibus, q̃ interponuntur ab alio q̃ a
ptãte, niſi cómiſſarium quẽ ptãs eliget de numero doc. collegij,
vt patet ea forma ſtatuti.ibi in illis q̃ interponunt̃ a ptãte aliũ.ſ.
ducale dñium. Si ergo diceremus, ꝙ D.ptãs nó poſſet cómittere
appłones interpoſitas ab interlocutione vel grauamine lata vel
illato q̃ a ptãte, iam ſequeret̃ ꝙ populus Brixiẽſis remaneret ſi-
ne iudice appłonis in talibus appłonibus non interpoſitis a pote
ſtate, qđ eſſet ꝯ publicam utilitatẽ, cùm interſit cuiuſlibet poſſe
appellare in caſibus a iure permiſſis.l.j.in princ.ff.de appel. Hoc
aũt nó eſt dicendum, ſed potius ꝙ ptãs poſſit; licet verba ſtatuti
non paterentur ꝑꝑ publicam vtilitatem, ne remaneant ſine iudi-
ce. Ita determinat in ſim. Bar. no. C. de nauicul.l.cum nauarcorú. a
lib.11. Et ſi dicatur, imo non remanens ſine iudice; q̃a ſaltem ſu-
pereſt ducale dñium. Rñdetur ꝙ eorũ potius intereſt, ꝙ interpo
nantur & committantur Brixiæ, q̃ ꝙ hẽant accedere Venetias; q̃i
q̃a traherentur extra domicilium qđ iura abhorrent, ut patet in
c.ſtatutũ.de reſcrip.lib.6.tũ ꝑꝑ ſumptus & expẽſas. C.de anno-
nis & tribu.l.ꝑ locis.& l.mediterraneæ.lib.10.cum ibi no. Statu
tum ergo ꝑdictum de cauſis appłonum interponendis & cómit-
tendis Brixiæ, tanq̃ concernens publicam vtilitatem, & ob illam
factum, debet interpretatione iuuari, & ẽt extendi ad appłones
iſtas, in quibus eſt eadẽ vel maior rõ, q̃ in interpoſitis a diffiniti-
uis, ꝑ l.illud.ff.ad l.aquil.ff.de forẽ.l.j.ff.de iniuſto teſta.l.3.poſt
prin.ibi.nec rõ diuerſitatis reddi põt &c.& ſpãliter ꝑ l.ſi qs i gra
3 ui.§.vtrum.var.hi qui.ff.ad ſille.† vbi lex facta ꝑꝑ publicam uti-
litatem per uerba ſimplicia non recipit reſtrictionem de habili-
tatione perſonæ, ſed gñaliter debent verba intelligi, licet alias de
beret fieri talis reſtrictio.l.ut gradatim.§.& ſi lege.ff.de mune.&
ho. ſed publica utilitas facit, vt non fiat, ſed gñaliter intelligatur,
vt d.ver.hi qui.& qđ ibi no. Bar. inducendo no. ad q.& Bald. in l.
1.in fi.C.de ꝑci.imp.offe. Pro hoc ẽ l.illud.in fi.cũ ſua gl.C.de ſa
4 croſan.eccle.† vbi lex ꝯcernẽs fauorabilem & piam cãm, extẽdit̃
ad alium caſum ſimilem, ẽt ſi ſit ibi dictio taxatiua, ſi nó ſequatur al
terius legis correctio, & ꝑ Bar. in l.ſi ꝯſtante.ff.ſol.ma.in 5.& 6.
col. Sed oĩs lex facta ob publicã vtilitatem dr̃ fauorabilis & pia.l.
j.§.fi.C.de cadu.tol.l.ad inſtructionẽ.C.de ſacro.eccle.l.j.ſo.ma.
cum ſimi. Nec ſequitur hic ex iſta extenſione iuris cõis vel alicu-
ius ſtatuti correctio. Igitur iſtud ſtatutum debet extẽdi de ſimili
bus ad ſimilia.l.nó põt.cum l.ſeq.& l.de quibus.ff.de leg. licet.n.
loquatur in appłonibus interpoſitis a diffinitiua, hoc tñ non di-
xit cã reſtringendi ſe ad ipſas, & excludendi interpoſitas a graua
mine vel interlocutione; quia non ſuberat cã vel rõ reſtringendi
vel excludendi eas, ſed potius includendi; ſicut dñt doc. de ſtatu-
to excludente fœminam ꝑꝑ maſculũ, qđ nó põt dici odioſum,
q̃a non meret̃ mulier odiũ.l.maximum vitium.C.de libe. præte.
ſed dr̃ factum fauore maſculi, ſic hic. Jõ de interpoſitis a diffini-
tiuis fuit locutũ, q̃a erat in materia diffinitiuæ, ut patet ex ꝑcedẽ
tibus & ſequentibus. Et q̃a de illis maius poterat eſſe dubiũ, cùm
ſint maioris importãtiæ & ꝑiudicij, nó ut uellet idem eſſe in inter
poſitis a grauamine uel interlocutione. ¶ Præterea verba dicti
ſtatuti poſſunt etiam iſtas includere, dũ dñt. lata verò dicta ſentẽ
tia diffinitiua &c. Et poſtea ſubijcit. Poſſit pars quæ ſuccubuit &
quilibet alius cui de iure licet appellare &c. Nam ille verſicu. &
quilibet alius &c. põt dupliciter intelligi. Primò, vt proſequatur
eundem caſum.ſ.cum appellat a diffinitiua, vt ſiue appellet ille q
ſuccubuit, ſiue alius tertius qui de iure poſſit appellare pro ſuo
intereſſe &c. Secundò põt intelligi, vt adijciat alium caſum.ſ.de
quocunque appellante, cui liceat appellare non ſolum a diffini-
tiua de quo dixerat, ſed ab interlocutione uel grauamine & ẽt ex
tra iudicium in caſibus in quibus poteſt appellari, ſm ea quæ ple
nè not. Bart. in l.ſi.ff.de appel.recí. debeat tenere modum qui ſe-

a ¶ Medio, ui de Bald. in conſi.99.in 3. parte & eũdẽ Paul. de caſ. ꝯ.in conſi.226. in num.10.

quitur. Et hunc intellectum iuuant verba ſequentia, dum ſub
dit infra terminũ ſex dierũ a die latæ ſententiæ, vel a terminatio
ne ſeu diffinitione, vt dicta verba ſingula ſingulis referant, vt no.
C.de neg.geſt.l.ſi negocium. ne ſit ſuperfluitas & inculcatio ver
borũ, & certè nullus põt negare, q̃a dicta verba ſeu dictus verſi-
culus poſſint pati vel recipere iſtũ intellectũ. Ideo cũ ſit ꝓbabi-
lis eſt ſumendus.ff.de leg.1.l.ab oĩbus.in prin. q̃a nec refragatur
ratio, nec mens ſtatuentiũ, & vterque eſt bonus. Per ꝑdicta patet
reſp̃ſio ad oẽs obiectiones factas. in ꝯrium, excepta vltima q̃ ine-
ptæ ſit, dũ dicit ꝙ appellatio fuerit interpoſita ad ducale dñium
& ꝓſecutio facta fuit corã poteſtate, & ſic vr̃ illi appellationi re
nunciatũ. Nã q̃uo põt dici facta ꝓſecutio coram poteſtate, cũ ei
appellationis nó ſit ꝑ ipſum adhuc cõmiſſa, & ꝓſecutio nó ſit corã
poteſtate ſed corã cómiſſario? Forte ergo voluit dicere, ꝙ ſi vo-
lebat cãm committi ꝑ D. poteſtatẽ, nó debuit appellare ad duca
le dñium, ſed ad cómiſſarium qui dabitur per poteſtatem ſm for
mam ſtatuti. Cum ergo aliam viam elegerit.ſ.appellando ad du-
cale dñiũ, hoc ſibi paseat & petat eã cómitti a dicta dominatio-
ne.ar.ff.qđ me.cau.l.ſi mulier.§.fi.& ſi ita fuiſſet locutus oppo-
nẽs, apertius dixiſſet. Sed nó obſtat, q̃a cũ ſtatuta Brixienſia ſint
approbata a dominatione, patet ꝙ dñatio nó vult ꝙ in appella-
nibus quæ interponunt̃ ab alijs q̃ a poteſtate, poſſit appellari ad
eã omiſſo medio.ſ.D.poteſtate vel cómiſſario dãdo ab eo, ſicut
de iure ciuili nó appellatur ad principẽ omiſſo medio a.l.impe-
ratores.ff.de appel. licet factũ fuerit ꝯrium, nó redditur appella
tio nulla, imo perinde eſt ac ſi fuiſſet interpoſita eo mõ quo de-
buit interponi.ſ.ſcdm formam ſtatuti & eodem mõ põt appel-
lans eam proſequi.ſ.corã poteſtate in petendo eã cómitti, & fa-
cta cómiſſione coram cómiſſario vt eſt text. in d.l.Imperatores.
& eo.ti.in.l.1.§.ſi quis in appellatione. ¶ Concludit ergo vt.ſ.non
obſtãtibus obiectis, cãm fore committedã, dictãq; appellationẽ
valuiſſe & tenuiſſe & fuiſſe iuſtam, & ſic diffinitiuã poſtea ꝯ cã la
tam non tenere.

S V M M A R I A.

1 Commiſſio facta per principem notario, ut extendat imbreuiaturam inſtrumenti donationis repertam inter ſcripturas notarij defuncti non ſubſcriptam manum ipſius, non valet, ſi non citantur in publicatione quorum intereſt.
2 Donatio facta abſenti recepta per notariũ ſicut eſt irreuocabilis et tunc donatio ſi non fuit ratificata in eius uita, an poſſit ratificari per heredes donatarij.
3 Ratificatio non poteſt fieri in præiudicium tertij, cui interim quæſitum eſt ius, & dominium etiam ex cauſa habita a debitore.
Ratificari an poſſit per heredem geſtum nomine defuncti.
4 Poſſeſſio hereditatis an præſcribatur longo tempore.
5 Donatio non inſinuata utrum firmetur iuramento.
6 Contractus ſimulatus non firmatur iuramento.
7 Iuramentum quando tranſeat ad heredes.

CONSILIVM CXCV.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Viſis his q̃ narrantur; &
plenè allegata ſũt & ꝯſulta per diuerſos doctores ſu
ꝑ donatione q̃ aſſerit fuiſſe facta per quondam Opi-
cinum alinarium ciuem aſtenſem Margaritæ filiæ ſuæ, & poſt il-
lius Margaritæ mortem Petro de gelennis marito illius & ge-
nero dicti Opicini abſentibus & notario publico recipienti pro
illis. ¶ Dicã breuiter id qđ mihi vr̃ ſuꝑ tribus articulis tactis per
D.D. allegantes, nó repetendo ſcripta ꝑ eos ſatis diffuſè, ne ſint
1 ſuperfluua, ſed ſolũ eligẽdo partẽ q̃ mihi verior vr̃ de iure. ¶ † Et
primo ſuꝑ eo qđ quærit̃ an valuerit cómiſſio facta ꝑ D. ducẽ ſa
baudiæ cuidã notario, ꝙ illud inſtrm̃ reptum inter ſcripturas cu
iuſdã notarij defuncti manu illi' nó ſubſcriptũ nec ſignatũ & ſic
nec publicatũ ab illo dẽre publicare & authẽticare ſm tenorem
c.cũ ꝑ.tabellio.de fid.inſtr.cũ in dicta cómiſſione nó fuerint ci-
tati hr̃des dicti Opicini quorũ intererat nó publicari; & an valeat
publicatio fcã ꝑ illũ virtute talis cómiſſionis. Ad qđ rñdeo, ꝙ
Io. And. determinat expreſſè ſm Hoſt. in d.c.cũ ꝑ.tabellio. circa
fi. ſuꝑ verbo in publicã formã, ꝙ in tali publicatione requiritur cita
tio partis cuius intereſt ꝑ hæc verba formalr̃ hoc eſt q̃uũ; & ſm
Hoſt. requiritur ẽt ſextũ, ꝙ vocentur ẽt hi quos res tãgit, & ſuꝑ vo
catione fiat publicũ inſtrm̃, remittit ſe ad hoc.ſ̃.de teſti. c.ſignifi
cauit.& c.albericus.cũ ꝯcor. Ego & Boati. & Gul. i Spe. de inſtr.
edi.§.nũc.verſi. qualiter aũt fiat publicatio &c. Hæc ſunt verba
ſua, ꝓ quibus ẽs regula q̃ traditur in l.nam ita diuus.ff.de adop.
¶ Rñdeo igitur ad quæſitum, dico ꝙ cómiſſio & publicatio nó
valuit, nec valet in præiudicium dictorum heredum Opicini nó
citatorum

citatorũ quominus poſsint opponere quicquid potuiſſent, ſi fuiſ
ſent uocati cõparuiſſent, & ſiquidẽ illud eſt tale quod tunc allega
tum impediuiſſet publicationẽ fieri, ſimiliter nũc poſt eã factam
impediet effectũ eius; quia cẽſetur fuiſſe facta ſine præiudicio p-
dictorũ non uocatorũ, quibus uerisimile eſt principẽ noluiſſe p-
iudicare. c. dilecto. de uerb. ſig. cũ concor. l. 2. §. meritò. ff. ne quid
in loco pu. & §. ſi quis a principe. & ſic ius opponendi intelligitur
reſeruatum oĩbus non citatis, prout in ſi. no. & habetur in bono-
rũ poſſeſsione directa per iudicẽ uni, alio non uocato. ff. de bon.
poſſ. l. 3. §. bonorũ. & §. ſi cauſa cognita. per gl. & C. qui admit. ad
bonorũ poſ. l. 1. per Bal. & de executore apoſtolico. in cle. 1. de
offi. deleg. per gl. & per Inn. in c. dudũ. de præſump. & in auth. ſi
uerò reſtes. C. de teſti. in ſi. Sed ſi illa, q̃ nunc allegarẽtur, eſſent ta
lia, q̃ ſi fuiſſent a prin. allegata non impediuiſſent publicationẽ
fieri, ſimiliter nec nũc impediẽt eius effectũ; quia nec citandi uide
bantur qui non poterant actũ impedire, utpotè iuſtã cãm ꝫdicen
di nõ habentes. ff. de capt. l. in bello. §. medio. ff. ſolu. ma. l. dotẽ. &
l. ſi cũ dotẽ. §. eo. aũt tpe. & l. 2. §. ſi. uerſi. nam ubi. quod ergo not.
Bal. in auth. ſi quis in aliquo. circa ſi. C. de edẽ. debet intelligi ſm
pdicta; uidelicet ꝙ notarius, cui facta eſt gñalis cõmisſio de pu-
blicando prothocolla notarii defuncti, põt publicare non citata
parte; qm̃ ad eũ non pertinet citatio, tñ remanet nõ citatis facul-
tas opponẽdi ne publicatio noceat eis, qñ habuiſſent, ſicuti fuiſ
ſent ne fieret; & ſic uires publicationis ſunt impedientl; & ex his,
q̃ poſtea opponentur, apparebũt. l. 1. §. ſi pẽdeat. ff. ad maced. Sed
ſi ille, qui petit publicari, uult cautius agere, & ꝙ publicatio non
a ſtet impẽdenti, dẽt iudicẽ adire & facere citari quos res tãgitᵃ, nõ
aũt dico ꝙ hoc pertinet ad officiũ notarij publicantis citari face
re. Cũ ergo in caſu nr̃o dicaẽ, ꝙ ſcriptura iſtius donationis erat
in quibuſdã folijs ſimul ligatis, non in libro prothocollorũ, & ꝙ
licèt eſſet ſcriptura manu illius notarij, nõ tñ erat ſubſcripta nec
ſignata ab eo; & ſic non cõſtat an ipſe fuerit rogatus de dicto in-
ſtrumento, poſtq̃ ipſe de hoc nõ atteſtatur, an uerò alius, qđ eſſe
poterat; quia potuit alius notarius rogari & alijs impeditus, uel
uolens euitare laborẽ cõmiſit huic extenſionẽ inſtrumenti poſi-
turus poſtea ſuã ſubſcriptionẽ & ſignũ, ſm ea q̃ habentur in ſpe.
de inſtru. edi. §. reſtat. uerſi. quod de hoc qđ faciunt. & per Bar. in
l. diuus. §. itẽ; ſenatus. ff. de ſal. ff. de eden. l. quædam. §. nihil. & per
Bal. in d. auth. ſi quis in aliquo. & de fide inſtru. ſuper rub. cũ igiẽ
nõ conſtet qualiter negociũ proceſſerit, & utrũq; potuit eſſe, nõ
debuit publicari tanq̃ inſtr̃m uel prothocollus Titij, qđ uel q̃ po-
terat eſſe Seij; & ſic potuerunt iſti hæredes, ſi citati fuiſſent, hoc al
legare & impedire ne fieret dicta publicatio, igiẽ & nũc poſſunt
obijcere ne ꝫ ipſos ſortiatur effectũ rõne incertitudinis notarij q̃
fuerit rogatus, de quo per dictã ſcripturã ſic ſeparatã a libro pro
thocollorũ illius & nõ ſubſcriptã nõ apparet; & qđ multipliciter
intelligi põt, eius ueritas ignoraẽ. l. ita fidei. ff. de iure fiſci. ſatis. n.
reſultat ſuſpicio ex pdictis, ꝙ dictus notarius cuius manu reperiẽ
ſcriptũ, conſuetudinẽ ſuã in eo non ſeruauit, ut poneret in libro
uel ſignũ & ſubſcriptionẽ ſuã apponeret, & ẽt ꝙ non fuit cõple-
tũ uel habitũ pro cõpleto, ex eo ꝙ donatarij nõ reperiuntur unq̃
ratificaſſe donationẽ prædictã uiuente donatore uel ẽt poſt mor
tẽ, ſed paſſi ſunt per plures annos bona illa teneri & poſſideri p
hæredes donãtis, ac ſi donata nõ fuiſſent, unde iſta ſunt talia, quæ
debuiſſent mouere iudicẽ ad nõ interponendã ſuã autoritãtẽ ſu-
per publicatione fienda, ſi fuiſſet adhibita cauſæ cognitio ante ſa
ctã publicationẽ, & ad impediendũ ne fieret, tanq̃ ſibi non conſta
ret nec liqueret de ueritate &c. arg. l. hæc aũt. §. 1. ff. quibꝰ ex cau.
in poſ. ea. ibi, cõſtare liquereq; debet ptori &c. & ff. de trã. l. cũ hi.
§. in cãæ. cũ ſe. igi & nũc põt opponi ad impediẽdũ effectũ iſtius
inſtr̃i & publicationis, ne fidẽ faciat, quia non debet eſſe maioris
effectus, q̃ ipſa ſcriptura originalis, unde ſumptũ eſt hoc inſtr̃m.
arg. extra de hæret. c. fraternitatis. 3. q. 3. c. nullus. 16. di. c. 1. & in
qõne poſita ſuper regula, cũ quid una. in mercu. & qđ no. Bar. in
l. admonẽdi. ff. de iureiu. circa mediũ. in q. illa, an priuata ſcriptu-
ra faciat ſemiplenã pbationẽ. Sed huic ſcripturæ, unñ fuit ſumptũ
hoc inſtr̃m repertũ in folijs ſeparatis a libro ptochocollorũ, non
crederetur, ſi per ſeipſam pduceretur in iudiciũ, quia nõ bẽt ſub
ſtantialia inſtr̃i. ſ. ſubſcriptionẽ, & ſignũ notarij, ſm ea q̃ no. in Spe.
de inſtru. edit. §. 2. qui incipit breuiter, circa prin. ubi ponit. 9. ſub
ſtantialia inſtr̃i pub. & inter alia ponit nomen notarij, & ſignũ &
eo. tit. §. inſtrumentum. uerſi. item ꝙ non eſt a tabellione ſubſcri-
ptum. & uerſi. itẽ, ꝙ non eſt ſignatũ ſigno autenticæ perſonæ &c.

& per Cy. & Bal. C. de fide inſtr. l. contractus in ſi. non ſic ſi produ
ceretur liber prothocollorum, quia cùm in eo contineatur intitu
latio in prin. libri cum ſigno noc rij, quæ referuntur ad oẽs con-
tractus ibi deſcriptos. l. ſi quis ex argentarijs. §. ſi initiũ. ff. de edẽ.
facit fidem, licèt dicta ſubſcriptio, & ſignum in quolibet contra-
ctu de per ſe non contineantur, iuxta no. per Cy. in l. contractus.
in ſi. C. de fide inſtr. & ẽt p Bal. iõ inſtr̃m põt inde ſumi, ſed ad iſta
b folia ſeparata ᵇ non extenditur ſubſcriptio & ſignum poſita in li
bro, ut no. Bar. in d. §. ſi initium. igitur dicta ſcriptura tanq̃ imper
fecta, & non faciebat fidem de ſe, ergo &c. nec potuit dare robur
alteri. ſ. huic inſtr̃o. arg. ff. de neg. geſt. l. qui aliena. §. q̃q̃. ibi, quia
nec ipſa &c. Et ſi dicatur Bald. in d. l. ꝫctus. dicit ꝙ tali ſcripturæ
non ꝯtinenti ſubſcriptionem & ſignum non ſtatur, tanq̃ imperfe-
ctæ, niſi ſit publicata autoritate iudicis ſm formã. c. cũ p. tabellio.
ſed hic fuit publicata dicto modo ergo &c. & ſic dictum Bald. vr̃
potius facere ꝫ; ſed dictum eius intelligi dẽt, qñ publicatio eſt fa
cta cã cognita & vocata parte, ſm not. per Hoſt. & Io. an. in d. c. cũ
p. & poſſet eſſe iuſta cã hoc ꝫcedendi, ſi notarius morte præuen-
tus non poſuit in prothocollo, vt ꝯtingit tpe peſtis, quod hic nõ
fuit; vñ non potuit eſſe iuſta cã permittendi publicari, ſi hæredes
iſtius donantis fuiſſent citati & auditi, quia ſcriptura erat imper
fecta. ¶ Concludo, ꝙ iſtud inſtr̃m fidem non facit ꝫ iſtos hæredes
2 rõnib. quib. ſ. ¶ †Secundò videndum eſt, quia dicit, ꝙ non reperi
tur nec ꝯſtat dictos donatarios unq̃ ratificaſſe dictam donationẽ
factam donatario recipienti noĩe ipſorum: vtrum dñium rerum
donatarum & poſſeſsio fuerit eis ignorantib. acquiſitum vel ac-
quiſita, & ſic d. bona fuerunt in bonis & patrimonio illius gñi & a
vltimi donatarij tpe donationis factæ p eum de oĩbus bonis ſuis
fr̃i ſuo, q̃ nunc moleſtat hr̃des dicti Opicini primi donantis; tenẽ
tes & poſsidentes d. bona donata per Opicinum, tanq̃ nunq̃ extite
rint pr̃imoniũ dicti Opicini; & ſic an frater prædictus poſsit hæc
bona vendicare a dictis hr̃dib. Opicini, tanq̃ effecta ſua mediãtibꝰ
ambab. donationib. Ad quod breuiter & ſine dubitatiõe quacũq;
dico, præfato donatario; videlicet gño dicti donantis non fuiſſe
quæſitum dñium, ſi de ratificatione eius non apparet; per ea quæ
habentur & no. in l. ſi ego. ff. de neg. geſ. & per. §. gñalr. in Aut. qb.
mod. na. eff. ſui. Et quia ſpãle eſt in mutuo, ut alteri p alterum ẽt
ignorãti acq̃ratur actio. l. certi ꝯditio. §. ſi nummos. ff. ſi cert. pet.
Et quia iſte notarius non erat in ptãte d. donatarij ꝯſtiturus, quo
caſu bene fuiſſet ſibi acquiſitum. l. ſi ſeruus vetante. ff. de uer. obli.
Nec ob. no. in l. 3. ff. rem pu. ſal. ſo. quia fateor ꝙ notarius põt ſti-
c pulari abſenti & ignoranti, ᶜquantum ad hoc vt ſecuta ratihabitio
ne illius quæratur illi utilis ſine ceſsione, quæ non eſſet in alio q̃
in notario q̃ ſtipularẽ ſibi noĩe abſentis, ẽt ſecuta ratihabitiõe nõ
acq̃reretur illi actio ſine ceſsione, ſed acq̃rerẽ ſibi ſtipulãti quã
tenerẽ poſtea cedere. l. poſſeſsio quoq;. §. & ſi poſſeſsio. ff. đ acq.
poſſ. ſufficit ergo hoc ꝙ ſi fuiſſent per illũ ratificata, potuiſſet il- b
li actio ſine ceſsione acq̃ri; non aũt eſt dicẽdum, ꝙ fuerit acq̃ſita
non ratificanti, nec ẽt dñium. l. abſenti. ff. de dona. & p iura & rõ-
nes. ſ. tactas, remanſit ergo dñium penes donantem & eius hr̃des.
ut no. in d. l. ſi ego. in gl. ſi. & de ſol. cum q̃t. §. j. & l. q̃ hoĩem. §. ſi
debitorẽ. per gl. & doc. q̃a dñium eſt iſtius naturæ, ꝙ non abdicaẽ
niſi abdiceẽ. l. nec utilẽ. ff. q̃b. ex cau. maio. Et ex hoc vr̃, ꝙ p hr̃dẽ
dicti donatarij non põt hodie ratificari in, præiudiciũ hr̃dũ dicti
donantis in quos hr̃des dñium eſt tranſlatum ante ratificationẽ;
iõ ab eis inuitis deſcendere non põt, per tex. q̃ vr̃ hoc optimè pro
3 bare. ff. de iure do. l. ſi ego. §. ſi res. †& quia ratificatio non põt fie-
ri in præiudicium tertij, cui interim ius & dñium eſt quæſitum ẽt
ex cã habita a debitore; ut no. in ſpe. de obli. & ſol. §. j. uer. item po
ne obligaſti. & no. in l. ſi indebitum. §. j. ff. rẽ ra. ha. & facit. l. ſi par-
tem. §. ſi. ff. queãd. ſer. amit. Nec ob. ꝙ geſtum noĩe defuncti põt ra
tificari p hr̃dem, ut no. p Dy. in regula ratum. de reg. iu. & p Bar.
in l. bonorũ. ff. rem ra. hab. q̃a uerũ eſſet hoc re integra. i. ſi donãs
nõ fuiſſet mortuus, & dñium non fuiſſet tranſitum de ipſo dona-
tore in alium ſingularem vel uniuerſalem ſucceſſorem ipſius, per
iam dicta. ¶ Præterea non intereſt hr̃dum dicti donatarij ratifica c
re dictam donationem; quia hoc non prodeſſet eis, ſed fr̃i dicti do
natarij, cui ut dr̃ ipſe donauit oĩa bona ſua; & ſic ſi poſſent ratifi-
care, non remaneret dñium dictorum bonorum apud eos, ſed trã
ſiret in dictum frẽm; non ergo uideretur poſſe ratificare ad cõmo
dũ alterius, ſicut nec põt quis alteri ſtipulari, cùm ſua nõ intereſt.
l. ſtipulatio iſta. §. alteri. & §. ſi ſtipuletur. & §. ſi quis inſulam. ff. de
uerbo. obli. Sola uero reuocatio donationis facta per donatorem

a ¶ Tãgit. Vide idẽ per dñm Bart. ſoc. in cõſ. cxciii. uer. & iſte duæ rñ ĩões ibi cãn uerſi. ꝑterea & ſcdo ꝙ licet in 2. p. c. ꝙ ex iuſta cã ab eo cuius intereſt peti dẽt & ad eius inſtantiã iuri pte citata & iu dicis autoritate ponit ẽt an, & qñ ſolenniter facta p ſumatur.

b ¶ Separata Quid aũt in ſe cõtinere dẽat in breuiatura, ad hoc ut probet, uide Alex. in cõſi. cli. in pe. col. in 2. parte. ubi ponit q. d. poſſit facere notarius, cui eſt cõmiſſum, ut extẽdat rogationes al terius notarii abiẽt põit đ iſtis notis reperti in ſilcia

c ¶ Et ignorati adde. Cor. in cõſil. cxxxix. nu. 3. in 3. parte.

allo non dato non potuiſſet impedire ratihabitionem poſtea fa-
ctam; quia donatio iam erat facta quãtum ad donantem.l.ariſto.
ff.de dona.iuncto.c.ſi tibi abſenti.de præb.lib.6.& l.per fundum.
ff.de ſer.ruſt.prædio. ſed mandatum factum de traditione fienda
pro donatione nondum facta, ſed fienda, benè põt reuocari.ff.de
don.l.ij.ff.ſi quis donaturus.& poſito ꝙ prædicta ceſſarent, & ꝙ
ad hæredes d.Petri donatarij tranſiuiſſet ius ratificandi, ut ratifica-
re potuiſſet, dico ꝙ fuit extinctum & ſublatum negligentia uel ſi
lentio longi tpis; quia dicitur ꝙ hæredes Opicini donantis a tpe
mortis d.Opicini tenuerunt iſta bona per annos. 16. tanq̃ bona
hẽditaria, & de hẽditate ſimpl'r iſtius Opicini; vñ conſtat, ꝙ ẽt ſi ip
ſi non fuiſſent nec eſſent hæredes, ſi tñ iuſto errore ducti putaſ-
ſent ſe ueros hæredes, tanto tpe præſcripſiſſent totam hæredita-
4 tem ꝯ uerum hæredem titulo putatiuo, † & eſt ſpecialis caſus in
quo petitioni hæreditatis longo tpe præſcribitur. gl.eſt ordina.
in l.hæreditatem.C.in qui.cau.ceſ.longi tem.præſ. & uidetur ca-
ſus in l.cum ſolus.ff.de uſuca. limitando prout ibi, qñ poſſeſſio
rerum hæreditariarum non fuit interim per alium occupata, pro
ut nec fuit hic. Si igitur iſti potuiſſent totam hæreditatem præ-
ſcribere longo tpe pp iuſtum errorem, licèt non eſſent ueri hæ-
redes, multo fortius has res tanq̃ hæreditarias poſito ꝙ non eſ-
ſent, cùm uerè ſint hæredes; & ſic habent uerum titulum circa uni
uerſitatem, licèt circa iſta bona tantum putatiuum, ut in toto titu
lo.ff.pro hærede. ¶ Et ſi dicatur, ſi dñium iſtorum bonorum pp
ratificationem non factam remanſit penes donantem & hæredes
eius, ut.ſ.dixi, qualiter põt dici ꝙ hæredes ea præſcripſerint.l.ſe-
quitur.§.lana.ff.de uſuc. Rñdeo, ꝙ imo potuerunt præſcribere ea
tenus, quatenus diceremus ꝙ ratificatione facta per hæredes do-
natarij poſſent iſta bona auocare ab hæredibus donantis; quia ea
tenus non uidentur eſſe eorum, per l.in bello. §.ſi quis ſeruum.ff.
de cap.& per ea quæ no.in l.ſequitur.§.fructus.ff.de uſu.per Bar.
5 & hæc de ſecundo dubio. ¶ † Supereſt tertium & ultimum dubiũ
ut uideamus an donatio non inſinuata, quatenus excedit legitimã
a ſummam, confirmetur iuro,[a] in quo puncto Bald.in l.illud. C.de
ſac.ſan.ec.tenet expreſsè & audaciter, ꝙ nõ, per rões quas quili
bet in ſua lectura uidere põt, & per allegantes in hac cã referun-
tur, quod ẽt vr̃ fuiſſe de mente Fede.de Senis in conſi.cclxxj. Bar.
in l.modeſtinus, ff.de dona.non determinat, ſed remittit ad dicen
da per eum in l.ſi quis pro eo.ff.de fideiuſ.& ex dictis ibidem per
eum poteſt ar.pro, & ꝯ; quia hunc caſum ibi non determinat ex-
preſsè Io.an.in addi.Spec.de inſtr. edit.§. porro.inclinat in partẽ
affirmatiuam, arguendo tamen primò pro, & contra, & ſic bene
innuit, ꝙ res ſit dubia, nec multum audacter determinat pro affir
matiua, ſicut determinat Bal. pro negatiua quod eſt põderandũ.
¶ Ego alias ꝯſulendo ſecutus ſum determinationem Bal. & nunc
occurrit mihi duplex rõ ſatis efficax ad propoſitum. ¶ Prima eſt
gñalis quo ad oẽm caſum, & eſt iſta. Nam donatio quatenus eſt ul
tra legitimam ſummam, ſi non eſt inſinuata, cenſetur ficta, & ſi-
mulata, & fingitur non facta.C.de dona.l.ſancimus.poſt prin.ubi.
Sed hoc pro non ſcripto uel intellecto eſſe credatur; vñ cum iſta
ſit ſimulatio a iure præſumpta, & ſic nõ indiget probatione iurm
ſuper ea interpoſitum nihil operat̃, ẽt de iure canonico, quia fingi
tur eandem ſimulationem habere, & ſic deficere cõſenſum; ita de
terminat expreſsè Bald.C.de opc.lib.l.ne patronus.ante fi.ibi, in
his ẽt in q̃bus lex præſumit ſimulationem; nec eſt neceſſaria pro-
batio hois, & iurm nihil operatur; nec eſt neceſſe adiri epiſcopum
pro relaxatione eius.ff.de prob.l.q teſtm̃.ff.de leg.iij.l.cũ quis de
cedẽs.§.titia, & §.codi.ff.de pact.l.iuriſgẽ.§.gñal'r. hæc ſunt uerba
ſua. Et.ſ.dixerat, ꝙ lex ciuilis põt interpretari iurm, & ſtatuere ne
extendat ſe ad ꝯtus illicitos.ff.de legi.l.non dubium.ff.de lega.j.
l.ſi qs inquilinos.in fi.ff.ne fideiuſ.do.den.l.ij. Et in omni ꝯtu i°
ciuile cenſetur reſeruatum, niſi ſit ei expreſsè renunciatũ, ſoppl,
& renũciari potuerit; ſed iſte ꝯtus eſt illicitus & reprobatus pp
6 fraudes.l.datã.C.de dona. † nec põt renũciari iurib' de inſinuatio
b ne loqnẽtibus[b] ſm oẽs doc.igit &c. Facit ad prædicta gl. q̃ eſt in l.
emptione.C.plus ualere quod agitur, quæ dicit, ꝙ ꝯtus ſimula-
tus non firmatur iuro, & paria ſunt ſimulationem probari liqui-
diſsimè per teſtes, uel per iuris præſumptiones.l.licèt imperator.
ff.de leg.j.& quod no.in l.ſi tutor.C. de peric. tut.& l.ſiue poſſi-
detis.ff.de ꝓbationibus. ¶ Scd'a rõ eſt ſpãlis in caſu nr̃o, in quo iu
rãs eſt mortuus & talis cõiter traditur per docto. ꝙ donatio ultra
ſummã legitimã prohibetur ſine inſinuatione, nõ fauore donãtis,
ſed odio recipientiũ clandeſtinas donationes, ut no.per eos in d.

a ¶ Iuramento. uide d. Bar. ſoc. in conſil. 77. circa me. v. col. cum ner. ſeq. uſque ad fi. in 1. parte. & d. Alex. de imo. in conſi. 4. in 2a. col. & in cõſi. 12. in 3. & ult. colũ. in 1. parte & in conſi. 83. in ulti. col. in 2. parte. & in cõſ. 154. in ulti. col. ea parte a.

b ¶ Loquentibus adde eundẽ pau. ſ. in conſi. 345. nu. 12. & quod ibi dẽ dictum fuit in apo. & in conſ. 385. nu. 2.

c ¶ Abſolutio a iuro. Vide ad huius conſi. materiam. d. Bar. ſoc. in cõſ. 155. incip. circa primam. q. per totum. in 2. parte.

l.illud.C.de ſac.ſan.eccle. Sed Bar.in l.ſi quis pro eo.ff. de fide.in
uer.quartò &c.tradit hanc doctrinam, ꝙ qñ ꝯtus prohibetur nõ
fauore debitoris, ſed hodie creditoris, iuramento non firmatur,
licèt ipſum iuramentũ ſit ſeruandũ, vt in c.ſignificante.de pigno.
& ibi hoc innuit & ſentit Inno. qñ verò fauore debitoris, tunc iu
ramento firmatur, quaſi cũ iuramento liceat ꝯhere, & ceſſet pro-
hibitio, vt not.gl.in auth.ſacramenta puberum.& idem Bar.in d.
l.ſi quis pro eo.in uer.circa tertiũ. Et huius inueſtigationis effe-
ctus eſt magnus, quia qñ ꝯtus non firmatur iuramento, tunc li-
cèt iuramentũ ſit ſeruandũ, ſi poteſt ſeruari ſine peccato, poſtq̃
tñ fuerit ſeruatũ, repeti põt ſolutũ.c.debitores. de iureiur. & põt
peti abſolu. a iuramento, ſi ſeruare non uult.eo.ti.c.1. quod non
eſt, qñ prohibetur ſolũ fauore debitoris, vt idem Barto.tenet ex-
7 preſsè in d.l.ſi quis pro eo.in uer. ¶ † Quarta ratio eſt, quia in pri
mo caſu ꝯtus remanet reprobatus, in ſecundo nõ, ex hoc ſequi-
tur alia differentia, quia qñ iuramentum non firmat nec appro-
bat ꝯtum, licèt illud ſit ſeruandũ, ſi põt ſine peccato, tñ eſt mere
perſonale, & extinguitur cum perſona iurantis, & ita loquitur
dictũ Inn.in c.ueritatis. de iureiu. & ad hæredes eius non exten-
duntur uires iuramenti, ſi qñ firmatur iuramento, ſecus quando
ꝯtus factus ſit ualidus propter iuramentum, quia cenſetur ſubla-
ta prohibitio legis, tranſit ꝯtus ad hæredes iurantis cum effica-
cia ſibi data a iuramento, licèt ipſum iuramentum non tranſeat,
vnde ſi non ſeruat, non eſt periurus hæres, ſed ſeruare compelli-
tur, in præcedenti uerò caſu non compellitur hæres ſeruare, nec
eſt periurus. hæc voluit expreſsè. Bal.in d.l.empti.C. plus valere
qđ agitur, circa mediũ. & l.fi.de pac.in antepe.col. ¶ Ex quib' cõ
cluditur, ꝙ illi hæredes Opicini nõ teneñ ſeruare iuramentũ de-
functi; quia extinctũ eſt, & ſic nõ indigent relaxatione eius facta
ab epõ, & ſi viueret Opicinus, poſſet petere relaxationẽ, & fortius
hæredes eius ſi ad eos trãſiuiſſet iurm; quod tñ non eſt, ut dixi.

S V M M A R I A.

1 *Iuramentũ an ueniat relaxandum, ſi dubitetur, cognitio eſt iudicis eccleſiaſti.*
Mixtura perſonæ inhabilis uitiat actum iudiciarium.
2 *Donationis ſpec eſt remittere exceptionem quæſitam domino ex iuramento.*
3 *Procurator generalis non poteſt renuntiare exceptionibus competentibus domino, nec eas remittere.*
4 *Sententia quæ fundatur ſuper relaxatione iuramenti & reſtitutione in integ. nulliter interpoſitis, an ſit nulla, an reſcindenda per appellationem.*
5 *Bannito ſi non debet reddi ius ex forma ſtatuti nõ oppoſita exceptione, non tenet proceſſus in eius fauorem.*
6 *Venditio non eſt perfecta non facta æſtimatione rerum venditarum, & fructus computantur in ſortem.*
7 *Vbi eſt diſcrepantia inter ius ciuile & cano. cui ſit ſtan. & quid ſi ſtatutum ſit pro iure ciuili in terris eccleſiæ.*

CONSILIVM CXCVI.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Super primo quæſito dicendum eſt, dictam relaxationem iuramenti non tenere; quia cognitio an iuramẽtum ſit licitum, vel illicitum, ſeruandum, uel non ſeruandum, & multo fortius abſolutio a iu-
c ramento[c] ualido licito & ſeruando pertinet ad iudicem eccleſia-
ſticum, tanquam articulus ſpiritualis; non autem ad laicum vel ſe
cularem, ut in c.uenerabilem.in fi.de elect. licèt executio iuramẽ
ti ſ.facere ipſum obſeruari, pertineat non ſolum ad eccleſiaſtici,
ſed etiam ad ſecularem iudicem; vt in c. licèt mulieres de iureiu.
lib.6.de foro compe.c.cum.C.laicus.eo.ti. & ibi plene per Ioan.
And.in nouella.circa fi. Non ergo potuit iſte articulus ſpiritua-
lis ſpecialiter & expreſſe committi præfato D. Bartholomeo me
ro laico & bigamo ut dicitur.de iudi.c.decernimus.de arbi.c.cõ
tingit. & per conſequens nec cadebat in generali commiſſione
facta dño epõ Imolenſi, & ẽt præfato D. Bartholomeo de cauſis
commiſſis D. Maurianenſi, & uertentibus coram eo; per ea quæ
habentur.in l.1.in prin.in tex.& glo. quæ incipit. arg. triplex.in
fi.ff.de officio eius cui man.eſt iuriſd.ff.de cõdi.inſti.l. ſi quis ſub
conditione. & quod ibi per Barto. Igitur relaxatio facta ab utro-
que ſimul non ualuit; per c.cum ſuper abbatia. de offic. deleg.
iuncta l.pedius.§.1.ff. de arbit. quia mixtura perſonæ prohibitæ
cum perſona non prohibita reddit actum nullum cap. cum terra.
& c. maſſana.de elec. & quod plene not. in quæſtione diſputata
per Marſi. quam refert Ioan. And.in addi. Specu. titu. de requi-
ſi. cum ſi. circa finem. quia perſona prohibita attrahit ad ſe non
prohibitam in actu iudicandi, qui eſt actus indiuiduus l. in
hoc iudicio. ff. famil. erciſcun, iuncta l. apud Trebatium. ff.
de aqua

de aqua plu.arc.& l.j.§.item quæritur.ff.de aqua quoti.& æſti.&
§.trebatius.Nec ob.conſenſus procuratorum partium;quia non
potuerunt hoc facere virtute gñalis mãdati ad lites & cãs;in quo
3 non uenit donatio.l.ʒ iuriſ.§.j.ff.de pact. † Et remittere exceptio
nem quæſitam dño ex iuřo,eſt ſpecies donationis. arg.l.ſi quis ob
4 ligatione.ff.de reg.iur. Et expreſsè deciditur per Inno.† ꝙ gñalis
procura.non põt renunciare exceptionibus competentibus dño,
nec eas remittere;in c.cum olim, ante ſi.de oſſi.dele. & ẽt Bar. in
l.ſi.in prin.ff.quæ in fraudem credi.pro hoc. ff. de ſol.l.hoc iure.
cum ibi no.Eſt ẽt nulla dicta iuři relaxatio & in integ. reſti. ſimul
facta ad agendum non obſtante laudo; quia factæ fuerunt præ-
ter formam commiſsionis, & præter formam iuris communis;et
go &c.de reſcrip.c.cum dilecta.ubi colligitur de primo. ff.de ar-
bi.l.quid tñ.in prin.ubi de ſecundo. Et primum patet, quia ſigna-
tura ſupplicationis ſic ſtat. audiat,& informet ſe de præmiſsis D.
epiſcopus maurianenſis relaxet iuřum,ſi conſtet de enormi læſio
ne exponentium,& alijs expoſitis,& reſtituat laudum, reformet
prout iuris & æquitatis fuerit,& iuſtitiam faciat &c. Et ſic patet,
ꝙ non commiſit purè & ſimpliciter ꝙ relaxaret,ſed ſub conditio
ne ſi conſtiterit de enormi læſione,& de expoſitis. Debuit ergo
per prius liquidari de enormi læſione exponentium , & ſuper ea
probationes recipi,ad hoc ut conditio diceretur extitiſſe, & com
miſsio diceretur purificata,anteq̃ fieret relaxatio & reſtõ prædi-
cta,ut in cle.cum ei quem de conceſ.præb.l.hæc aũt.§.j. ff.quibus
ex cau.in poſ.ea.ibi,liquere conſtareq́; &c.Scd᷑m patet , quia ẽt ſi
præfata ſignatura hoc non importaret , tñ erat de iure cõi ; quin
non debebant reſtitui ad agendum ʒ laudum,niſi conſtito de læ-
ſione.ff.de iureiu.l.nã & poſtea.§.ſi minor.Et ibi Bar.notabiliter
dicit, ꝙ qñ minor petit ſe reſtitui aduerſus appellationem omiſ-
ſam,non ſufficit ad probandum læſionem, quod tempus appellã
di trãſiuit,& ꝙ non appellauit, quia põt eſſe ꝙ non intererat ſua
appellare,qa fouebat iniuſtam cãm;debet ergo fidem facere , ꝙ
habebat bonam cãm, & ꝙ ſi appellaſſet uериſimiliter obtinere de-
buiſſet,quo facto & nõ añ debet reſtitui ad appellandũ, & appella
tione poſtea interpoſita debebit iterũ probare de iuſtitia cãæ, qa
primæ probationes non ſufficerent ad obtinẽdũ in negocio prin
cipali,cũ ad hoc factæ nõ fuerint,ſed ſolũ ſuper articulo reſtõnis.
extra de teſti.c.ueniẽs.ita dicit ibi Bar. & aſs uidi deciſ. Rotæ ſup
hoc idem ꝯuinentẽ effectũ;& ẽt habet᷑ expreſsè p Cy.in ſi. in l. qd᷑
tpe.C.de teſt.mil.in 3.4.& 5.q.Sed in caſu nño, nulla adhuc facta
examinatione teſtiũ ſuper læſione enormi, nec adhuc facta decla
ratione pretij uel æſtimationis p menſiũ prãtis, nec ulla facta de
claratione ꝙ eſſent enormiter læſi , p̃fati cõmiſſarij relaxauerunt
iuřm ad finẽ agẽdi, & in integrũ reſtituerunt, & ſic ex abrupto &
præter formã iuris,& cõmiſsionis,& cã nõ cognita, qd᷑ fieri non
debuit.l.in cãæ.§.cã cognita.ff.de mino.ergo nõ ualet qd᷑ egerũt.
l.ij.C.de ſen.expe.reci.& l.ꝓlatã.cũ ibi no. de ſen.& interl. oium
5 iu.& in iurib.ſ.all.† Et ſi ita eſt, ꝙ relaxatio iuři & in integ. reſtit.
ad effectũ agẽdi nõ ualeant,ut dictũ eſt , ſeq̃tur neceſſario ꝙ nec
ꝓceſſus poſtea factus eſt,nec ſnia poſtea lata ſuper principali ne-
gocio,per quã d.caſtellanus & alij de goaadinis fuerũt condẽnati
in 140.duca.per p̃ſatũ D.Maurian.ualere põt;qa fundant᷑ in p̃di-
ctis relaxatione iuři & in integ.reſt.ut ex tenore ſniæ patet, dum
de illis facit mentionẽ;& ꝯſtat ꝙ deficiente fundamẽto,ruit quod
ſuperædificatũ eſt.ff.de exc.rei iud.l.egi. ff. quod ui aut clã.l.nam
origo.Et quia dicta relaxatio iuři & in integ.reſt.debebant neceſ
ſario præcedere,cùm ſtante iuřo & laudo deneganda eſſet audien
tia.d.c.licet.de iurein.& c.ſi.de fo.compe.lib.6.quia laudum para
bat & producebat exceptionẽ litis finitæ , cum ſit quædam tran-
ſac,ut in auth.ſi uerò ꝯugerit.& in corpe vñ ſumitur.C.de iud. iũ
cta.l.ſi fřis.C.de tranſac.q̃ impedit litis conteſt.& proceſſum.de li
tis ꝯteſt.c.j.lib.6.vñ cũ audientia foret illis denegãda,& hoc iudi
ci ꝯſtabat ex narratis p illos de mõte renaulo, cùm tã d᷑ iuřo q̃ de
laudo fecerant mentionẽ;debebat ẽt parte non opponẽte denega
re audientiam;quouſq́; relaxatio iuři & in integ.reſt.ritè conceſ-
ſæ eſſent;per ea quæ nota.per gl.C.de tranſac.l.ubi pactum.& per
Bar.in l.cum qui ita.§.qui ita.ff.de uer.ob.qa liquebat ſibi,nr iu-
dici;& ſi ꝫrium fecit.ſ.ꝙ illis nõ ꝯceſsis,aut nõ ritè ꝯceſsis , quod
eſt idẽ.l.quotiens uitio ſe.ff.qui ſatiſ.cog.audientiã dedit, vř non
6 ualere quod egit,prout in ſi.determinant doc.in bãniro,† cui ex
forma ſtatuti debet audientia denegari , ꝙ ſi non fuit denegata ,
nec ẽt exceptio oppoſita,non ualet proceſſus & ſententia in eius
fauorem lata,ut not. Bald.ſm Iaco.de arc.in l.j. in penul. quæſt.

C.de hære.inſti.& Io.And.in addi.Spec.in tit.de ſent.§.iux.in ad-
di.q̃ incipit,qui hoc notat &c. vel ſaltẽ venit retractanda in cñ ap
pellationis; quia fuit p̃poſteratio vnius iudicij ad aliud , cũ dẽret
præcedere iudiciũ reſcindens, & ſequi reſciſſoriũ.iux.no.in l.qui
proprio.§.itẽ quæritur.ff. de procur.& l.in honorarijs.§. ſed cum
reſciſſa.ff.de actio.& obli.Et hic non præceſſit ritè factũ, vt dictũ
eſt,& ſic perinde eſt, ac ſi nullo mõ factũ eſſet,& talis præpoſtera
tio nocet, vt remedio appellationis faciat reſcindi quod geſtũ ẽ.
C.de appel.l.1.ff.de euic.l.ſi mancipiũ.§.ſi. C. cõmuni diuidũdo.
7 facit in ſi.l. 1.§.ſi.ff.q̃ ſent.ſine appel.reſcin. ¶ † Præterea diligen
ter aduertendũ ad vnũ, ꝙ laudũ de quo præfati de monte renau-
lo conquæruntur, nõ ſolũ eos enormiter nõ læſit,imo nullo mõ
læſit;quinimo potius læſit caſtellanũ & fratres,& ſic nõ iuſtè fue
runt de ipſo conqueſti;qđ ex eo manifeſtè patet,quia tunc cũ la-
tũ fuit,nondũ erat facta declaratio pretij dictarũ poſſeſsionũ D.
Bonifacij per vicariũ D.Poteſtatis;ſed fuit facta pendente inſtan
tia præſentis cauſæ.Et ſi ſic eſt,tunc fructus illarũ poſſeſsionũ nõ
cedebant lucro illorũ,cũ emptio nondũ eſſet perfecta , ſed perti-
nebant ad illos de Goaadinis.l.neceſſariò.§.ꝙ ſi pendente.ff.d᷑ pe
ri.& con.rei ven.incta.l.ſi.C.de ꝫhen. empt. & ſic dẽbat æſtimare
ſortẽ.l.1.& 2.C.de pigno.acti.prout ẽt ipſi arbitri declarauerunt
in dicto laudo,& bene in hoc;ſed poſtq̃ ita eſt malè fecerunt con
dẽnare p̃fatos de Goaadinis in libris quadringentis, imo potius
econuerſo condẽnare debebant præfatos de monte renzulo;quia
prout poſtea repertũ eſt,vt mihi aſſeritur,ſi dicti fructus debẽt in
ſortẽ ꝯputari, præfati de monte renzulo reperiũtur debitores di
ctorũ de gozadinis in maximis quãtitatibus, & pluribus milibus
librarũ vltra,ex cõputatione ſortis;præfatũ ergo laudũ illos non
læſit,nec per illos dici poterat iniquũ, nec enormẽ læſionẽ conti
nere, & per conſequens non continebat dolũ arbitrorũ verũ vel
præſumptũ;ex quo ſequitur,ꝙ iuramentũ non erat relaxandũ de
iure,nec concedenda reſtitutio rõne minoris ætatis propter in-
teruentũ iuramenti,quod ẽt de iure ciuili tollit tale beneficiũ re-
ſtitutionis,ceſſante vi,dolo,vel metu patris,vel arbitrorũ expreſ
ſo, tacito,uel præſumpto ; poſito ẽt ꝙ minor ſit læſus re ipſa; ut
in auth.ſacramenta puberũ.C.ſi aduerſus uen.& hoc eſt quod vo
luit Io.Cal.in ſua.q.diſputata.de qua facit mentionẽ Ioã. And.in
addi.Spec.ti.de arbi.§.ſi.in add.q̃ incipit,clarius ſic formatur &c.
qñ partes iurarunt nõ venire ʒ laudũ;voluit.n.ꝙ ſi laudi obſeruã
tia nutriret peccatũ,vel appareret de dolo arbitrorũ vero vel p̃-
ſumpto,quia enormiter læſiſſet,non teneretur quis iuramentum
ſeruare,imo ſine alia relaxatione poſſet venire ʒ ; quia non cenſe
retur iurans de tali laudo ſenſiſſe. arg.l.venire.ff.de pac.dota.l.ſi
unus.§.illud nulla.ff.de pact. Et conſtat iuramentũ non ligare vl
tra intentionẽ iurantis.de iureiu.c.veniens. Si vero põt ſeruari ſi
ne peccato,& ceſſat metus & dolus,tunc poſito ꝙ re ipſa lædat,iu
ramentũ eſt ſeruandũ & nõ relaxandũ ſm eũ.de iurei. c. & ſi Chri
ſtus.in gloſ.qualitercunq́;. & patet in dicta auth. ſacramenta. ſed
hic eſt huiuſmodi;ergo &c. Etiam poſito ꝙ iſti forent læſi re ip-
ſa;quia non fecerant pretium declarari. Nam pro hoc dolus ar-
bitrorum ẽt præſum.non deprehenditur, ſed illorũ negligentia;
non.n.poterant arbitri laudare niſi ſm producta coram eis,& hic
non fuit producta declaratio pretij, ergo non poterant declara-
re fructus cedere lucro illorũ.Cum igitur ſignatura ſupplicatio-
nis mandet iuſtitiã fieri,& de iure non ueniebat fienda relaxatio
iuramẽti,nec concedenda reſtitutio per iã dicta, malè fecerunt il
li cõmiſſarij ꝫriũ facere, nõ ergo ualet quod fecerunt , & qđ inde
ſecutum eſt. ¶ Ex his reſpõdetur ad tertiũ quæſitũ, quia uidetur
dicta ſententia D.Maurianenſis fore nulla, quia fundata ſuper di
cta relaxatione iuramenti , & ſuper dicta reſtitutione in integrũ,
q̃ fuerunt & ſunt nullæ, ut dictũ eſt.ſ. & deficiẽte fundamẽto &c.
ff.de excep.rei iud.l.egi.&.ſ.dixi.vel ſaltem venit retractanda in
eã appel.quia debuit præcedere abſolutio , & reſtitutio prædicta
ritè facta,quæ non præceſſerunt, igitur &c.l.1.C.de ap. ¶ Itẽ po
ſito ꝙ eſſet aliqua,& non retractanda ex dicta cã, uř iniuſta & re-
tractanda ex pluribus alijs cauſis. ¶ Primò,quia pronũciauit lau
dũ prædictum fore & eſſe iniquũ,quod eſt falſum,quia attento tẽ
pore ipſius laudi non erat iniquũ quo ad illos de mõte renzulo ,
cũ tunc nõ eſt facta declaratio pretij & æſtimationis dictarũ poſ-
ſeſsionũ per vicariũ poteſtatis , & per conſequens cùm uenditio
non eſſet adhuc perfecta,fructus non cedebant lucro illorum de
monte renzulo ut.ſ.dixi , & hoc eſt clarum , & hoc præſuppoſi-
to præfati de Gozadinis non erant debitores , ſed creditores il-

lorum de monte renzulo, prout poſtea per cõmunes amicos repertum eſt, quia fructus omnes debebant in ſortem computari, & ſic potius poterant conqueri illi de gozadinis, quia fuerunt indebitè condẽnati in quadringentis libris, q̃ econuerſo, cũ illi deberent præfatis de gozadinis condẽnari. ¶Secundò uř iniuſta & retractanda ex alio, quia poſito q́ dicti fructus cederent lucro p̃dictorũ, & non eſſent in ſortem computandi; tñ facta uera computatione, & deductis deducendis, præfati de gozadinis non reperiuntur debitores præſatorũ de monte renaulu, niſi in libris mille, uel circa; prout poſtea per cõmunes amicos repertũ eſt de conſenſu utriuſq; partis, & tñ præſatus D. Maurianenſis condẽnauit eos in ducatis mille quadringentis. ¶Tertiò, quia declaratio facta per uicarium poteſtatis nun ualuit nec purificauit dationem inſolutum ſeu uenditionem, & ſic præfati fructus in ſortem erãt compenſandi, q́ pluribus rõnibus oſtenditur, & ſic intro nũc ſm

8 principale dubiũ &c. ¶†Super ultimo dobio de appellatione, clarũ eſt qđ de iure canonico poteſt appellare ad Papã omiſſo me

a ¶Medio. Adde eundẽ Paul. ſ. in cõſ. 194. in nu. 9. & quod ibidẽ dictum fuit in apoll.

a dio[a]. 2. q. 6. c. ad romanam. extra de ap. c. ſi duobus. & c. ſolicitudinẽ. de priuile. licèt ſecus de iure ciuili. l. imperatores. ff. de app. Itẽ certũ eſt, q́ in terris quæ ſunt de tẽporali iuriſdõne eccleſiæ, ſicut eſt Bononia, ſi in aliquo caſu eſt diuerſitas inter ius canonicũ & ciuile, debet ſeruari ius canonicũ; iuxta no. in c. fi. de arbi. lib. 6. & per gl. extra de teſta. c. cũ eſſes & c. relatũ. & habetur in d. c. ſi duobus. de appe. ¶Solũ reſtat rñdere ad duo ſ. ſtatutũ ciuitatis Bon. quo diſponitur, q́ ubi eſt diſcrepantia inter ius ciuile & canonicum, ſeruetur ius ciuile. Sed ad hoc reſpondetur, q́ talia ſtatuta nun ſunt approbata per ſedẽ apoſtolicã, niſi quatenus non ſunt ꝫ libertatẽ eccleſiaſticã, uel ꝫ iuriſdi. & ſuperioritatẽ romanæ eccleſiæ, ut in puncto præmittitur, licèt alias mihi fuerit præſuppoſitũ pro conſtanti, q́ tale ſtatutũ erat approbatũ ſimpliciter, quo præſuppoſito nõ potuiſſet appellari ad Papã omiſſo medio. Et ita tunc dixi; ſed nunc dř & præſupponitur ꝯrium, & ſic ꝯria ſententia locũ habet. Nam non poteſt negari, quin hoc ueniat in derogationẽ iuriſdõnis ſedis apoſtolicæ & eccleſiæ Romanæ. de iureiu. c. uenientes. & ſic ſub gñali confirmatione non uenit hoc q́ ad Papã non poſſit appellari omiſſo medio. ¶Præterea præſupponitur ex narratis in puncto, q́ non apparet de alia confirmatione, q̃ de dicta bulla quã ſcripſit Papa Martinus ancianus ciuitatis Bononiæ tempore ſtatu. popularis, q́ regerẽt dictã ciuitatem ſm ſtatuta laudabilia &c. quæ bulla ſeu litera expirauit ſuperueniente ſtatu. eccl. Nec ẽt eſt dicendum, q́ per eã uoluerit Papa præiudicare ſibi, uel ſuæ iuriſditioni, per ea quæ no. in ſi. in c. petitio. de iureiu. per gl. ¶Item reſtat reſpondere ad decreta dominorũ legatorum, de quibus in puncto, in quibus diſponitur q́ non poſſit appellari, niſi ad eos, ad quæ de facili reſpondetur dupliciter. ¶Primò, q́ non fuit eorũ intentio prohibere appellationem ad Papam, ſed ſolum ne interponatur ad illos quatuor iudices uel doctores, ad quos interponitur tempore ſtatu. popularis, prout maniſeſtè colligitur ex decreto primo Baldaſſaris coſſæ. ¶Secũdo, quia poſito q́ contrariũ uoluiſſent, non potuiſſent derogare iuri canonico contrariũ diſponenti, nec illud tollere. iux. no. per gl. in c. ſtatu. de her. li. 6. quia inferior &c. cle. ne romani. de ap. de maio. & obe. c. cũ inferior. 25. q. 2. c. inſtitutionis. C. de off. præto. orientis. l. forma. & quod not. Io. And. in c. fin. de appel. lib. 6. in nouel.

S V M M A R I A.

1 *Filius uerum teneatur habere ratum & gratum factum defuncti ultra id in quo fuit hæres inſtitutus.*

2 *Filius ſuccedẽdo fratribus an debeat etiam comprobare factum patris pro parte fratrum, in qua ex poſtfacto ſucceſſit.*

3 *Hæres an ſit eadem perſona cum defuncto.*

4 *Hæres per inobedientiam an ceſſet eſſe hæres, an retineat per fideicommiſſum & quid de fructibus perceptis.*

CONSILIVM CXCVII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶Viſis dubijs, de q̃bus noniter petitur conſiliũ exhiberi, ultra illa dubia ſup quibus in p̃cedẽti cõſilio eximij utriuſq; iuris doctoris D. Mauritij conſultũ fuit, primò aduertendũ puto ad illud qd in primo q̃ſito tacitè p̃ſupponi ꝓ ꝯſtãti abſq; p̃iudiciu ueritatis, ualet q́ Heliſab. & Agatha filiæ quondã & nũc hæredes Florẽtini teneantur hẽre ratã licentiã datã per Florentinũ. Nã illud p̃ſuppoſitũ

b ¶Defuncti. inde Corn. in ꝯſ. 304. nu. 6. in 3. parte. & in conſil. 92. nu. 9. in 4. parte.

1 nõ procedit ſine dubio. †Nã q̃uis regula ſit, q́ hæres nõ poſſit ue

b nire ꝫ factum defuncti[b], ut l. cum a matre. C. de rei uen. & l. cũ ab co. C. de nego. geſt. ſicut nec ẽt hæres põt redarguere defunctum de mendacio, ut no. per gl. & Bar. in l. rem alienam. in fi. ff. de pig. actio. tñ illa regula fallit, qñ defunctus noluit fraudare hæredem in iure ſibi debito, ut l. ſi pater. ff. de inoff. dona. & ibi not. Bal. qui dicit q́ ibi reſultat mirabile, uidelicet q́ hæres uenit ꝫ factum defuncti; & iõ uenit, quia hæres eſt, quia alias uenire non poſſet ibi per familiæ erciſcundæ iudicium contra factum defuncti, cum illud iudicium non competat niſi hæredi. Cum itaque in caſu iſto Florentinus dando illam licentiam pro ſe & ſuis hæredibus noluerit fraudare Heliſabettam & Agatham ſuperuenientes in iure eis quæſito per teſtamentum Iuliani, inquantum filia ſua recederet de domibus montis Floren. & non ex aliquo facto ipſius Florentini, & per conſequens iure proprio admittebantur, uidebatur q́ Heliſabetta & Agatha poſſent uenire contra factum defuncti. Propterea prædicta regula fallit, qñ defunctus non relinquit hæredi id quod neceſſariò hæres debebat conſequi. Nam tunc hæres licitè poteſt impugnare factum defuncti. ut l. j. & ij. ff. ſi quis in frau. patro. & no. Bal. in d. l. cum a matre. & d. l. ſi pater. uñ cum neceſſariò ſuperuinentes filij Florentini ꝯſequanĩ illud ius ex teſtõ Iuliani ex eorum perſona propria, adeo q́ non potuiſſent illo iure priuari, ẽt ſi Florentinus expreſsè hoc uoluiſſet exhæredando eas, ut patet ex plenè no. per Bar. in l. j. ff. de interdic. & rele. & l. iuriſiu. §. ſi liberi. de ope. lib. & p Bal. in l. liberti. C. e. ti. uidebatur ẽt dicendum, q́ ẽt ex hoc ſecundo capite filiæ prædictæ poſſint impugnare factum Florentini. ¶Itẽ & tertiò uidetur hoc poſſe perſuaderi tali rõne. Nã Florentinus dedit licẽtiam pro ſe & ſuis hæredibus. Sed ut prædixi præfatæ filiæ ſi petant hæreditatem Iuliani, ueniunt iure proprio, & non tanq̃ hr̃des, & ſic obſeruant q́ promiſit Florentinus, quia non promiſit pro filijs tanq̃ filijs, ſed tanq̃ hr̃dibus; uñ hæc qualitas iuncta uerbo uř conſiderari debere, ut l. titius, & l. quærebatur. ff. de teſta. mili. & plene no. Bart. in princi. in l. ex facto. ff. de uulg. & pupil. rurſus ẽt ſic petendo non uidentur impugnare factum Florentini, quia Florentinus promiſit pro ſe & pro hæredibus ſuis; uñ non dicent iſtæ filiæ, q́ Florẽtinus non potuerit hoc agere, dando licentiam pro ſe & hr̃dibus ſuis, quamuis dicant illam licentiam non trahi de uirtute uerborum ad ipſos filios non uenientes ut hæredes; hoc tñ ultra non proſequor, cùm de hoc non quæratur in puncto. ¶Venio igitur ad primum quæſitum, uidelicet an quia dictæ filiæ etiã ꝯſtitutæ in minori ætate qñ adiuerunt hr̃ditatem Florentini pro quinta parte, & apparet eas eſſe læſas, ſi ex eo, q̃ forent hr̃des pr̃is, priuatæ eſſent cõmodo hr̃ditatis Iuliani, quam ꝯſequi eis magis expediret docto de minori ætate & læſione poſſint petere ſe reſtitui, poſito q́ hodierno tp̃e Agatha reperiaĩ ætatis. 26. anno. ſup quo indubitatè rñdendum eſt, q́ ſic. Nã adhuc eſt ĩ. quadriẽniũ, quod hodie datur ad petendam reſtitutionẽ in integrum loco anni utilis, qui olim competebat, ut. l. fi. C. de tempo. in integ. reſtitu. licèt non competat minori reſtitutio aduerſus læſionem, quæ contigiſſet in quadriennio, ut l. doli mali. §. aduerſum. ff. de noua.

2 ¶†Quo ad ſm quæſitum notandũ uenit, q́ quamuis ut ſuperius tactum eſt, clauſula ſit q́ hæres non poſſit impugnare factũ defuncti, tñ illa regula militat pro quota, pro qua ſucceſſit hæres defuncto, & nõ ultra; ut probatur in d. l. cũ a matre. & l. cũ ab eo. & bene de hoc loquitur gl. in l. 1. ff. de præto. ſtipu. unde cũ Heliſabetta & Agatha quælibet ſit hæres pro quinta parte, cũ Florentino quinq; ſucceſſerint filij, pro quinta parte dũtaxat uenire p̃hibentur ꝫ licentiam datã per Florentinũ. ſed ulterius aliud inſurgit dobiũ ex dicto quæſito; nã cũ Heliſabetta & Agatha ſucceſſerunt eorũ fratribus prædefunctis pro dimidia parte, & pro alia parte mater ut in auth. defuncto. C. ad tertul. heſitatur, an pro illa rata pro qua ſucceſſerunt fratribus & hæredibus Florentini, uenire poſſint ꝫ dictã licentiam; & uř dicendum quod non, nã hæres hæredis teſtatoris eſt hæres; ut l. fi. C. de hære. inſti. & ſic pro rata, pro qua ſucceſſerunt fratribus perinde uř habendũ, ac ſi ipſi Florentino a princi. ſucceſſiſſent. Nã hæres eſt eadem perſona cum defuncto, ut in Auth. de iureiu. a mo. præſti. §. 1. adeo q́ factum a defuncto dř factum ab hærede; ut not. gl. in l. qui exceptione. §. ſi pars. de cõdi. indeb. & bene facit quod in ſi. no. Bar. in l. ſi ſeruus. ff. de condi. fur. Sed tñ prædictis non obſtantibus in ꝯrium ſe habet ueritas, ad quod dicendum me monet. Nã rõ quare hæres nõ uenit ꝫ factum defuncti, eſt; quia ut p̃dixi cẽſetur eadẽ eſſe perſona cum defuncto, ut no. gl. & doc. in d. l. cũ a matre. unde qu ãtũs iuris fictione hoc inducatur in perſona primi hæredis; ſuper qua fictione

fictione conſiſtit habilitas, quia immediatè ſuccedit, nõ tñ hoc debet dici in tribus perſonis, nec reperitur hoc iure cautum ꝙ hæres hæredis dicatur eſſe eadẽ perſona cũ primo defuncto, ꝓp mediam perſonam quæ tollit habilitatem extremorũ; nam eſſet cauſare & coniungere plures fictiones, quod fieri non debet ut in l. 1.C.de inoff.do.& plene no. Bar. in l.ſi is qui pro emptore. ff. de uſucap.& hoc ſatis probatur.in l.qui liberi.§.hæc uerba.ff.de uulga.& pup.ubi ſubſtõ, quis mihi hæres erit. nõ trahitur ad heredẽ hæredis; facit ẽt quod no.Bal.in l.fi.C.de hære.inſti.dum quærit, an præceptum pœnale factum hæredi porrigatur ad hæredẽ hæredis. Propterea hæres non poteſt impugnare factum defuncti; quia non poteſt uenire ꝯ factum eius; a quo lucrum ſentit, ſed hæreditas filiorũ Florentini acceſſit ad ſorores fato & fortuna, & non ex aliqua prouiſione ipſius Florentini; ergo propter talẽ obuentionẽ non debent aſtringi, ut non poſſint impugnare licentiã datam per Florentinum, quatenus nõ ſibi, ſed fratribus ſucceſſerũt.arg.no.in l.ab eo.C.de fidei.& l.ſi fundũ.§.fi.cũ l.ſeq.de leg. j.

3 ¶†Venio ad tertiũ quæſitũ, ualet an fructus & redditus poſſint peti ꝓ illis partibus, pro quibus Heliſabetta & Agatha nõ aſtringuntur habere ratũ, & certè dicendũ eſt, ꝙ ſic, ſiue dicamus ꝙ eo ipſo ꝙ dña Blonda receſſit de domibus mõtis florũ, & iuit ad habitandũ Ariminũ, deſierit eſſe hæres directò, non ex ſolo curſu tẽporis, ſed propter inobedientiã teſtatoris, ut uoluerunt aliqui ſequendo Mar.ſilli, ut referunt ſcribentes.in l.hære.ex die.ff. de hære.inſti. Siue ẽt dicamus, ꝙ non deſierit eſſe hæres directò, ſed uideatur grauata de reſtituendo per fideicõmiſſum, tñ fructus medio tꝑe percepti ueniunt in reſtitutione, ut no. in l. fideicõmiſſa. ff.ad Treb. & multo fortius in primo caſu, qñ deſiiſſet eſſe hæres directò; quia hæres dñæ Blondæ penitus nullum ius habuiſſet retinendi bona dicti Iuliani. ¶Et ita ut ſuperius ſcriptũ eſt, dico & conſulo iuris eſſe, ego Salluſtius D. Gulielmi de monte moreino legum doctor & ad fidẽ me ſubſcripſi, & feci conſuetum ſigillũ appoui ueriori conſilio ſemper ſaluo. ¶Et ita ut.ſ.conſultũ eſt per eximiũ legũ doctorẽ dñm Salluſtiũ dico & arbitror iuris eſſe ego Nicolaus de Sicilia Abbas monacẽſis Senis tñ legẽs, & in teſtimoniũ me ꝓpria manu ſubſcripſi & ſigillũ meũ imprimi feci.

S V M M A R I A.

1 *Subſtituens filio ſuo ſi deceſſerit ſine maſculis filias proprias ex ſuo corpore deſcendentes, an uideatur etiam filias filii inſtituiſſe.*
2 *Filiarum propriarũ appellatione continentur neptes ex benigna interpretatione.*
3 *Filia reſtituens partem hæreditatis amitæ ſuis detrahit legitimam & treb.*
4 *Legitima filii inſtituti quanta erit.*
5 *Trebellianica an perdatur non confecto inuentario.*

CONSILIVM CXCVIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶†Super primo quæſito uidetur primò dicendũ ꝙ teſtator intellexerit de filiabus ſuis per prius, & eis non extantibus de filijs filiarũ, & de filiabus filiorum per poſterius tanquam filias proprias; quia magis coniunctas magis dilexerit, quod etiam patet hic, quia maiorem quantitatem reliquit pro dotibus ſuis filiabus, quia.260.ꝓ qualibet, quàm Picardæ filiæ Fran.quia.120.tantum. ergo &c. ꝑ l.cum ita. §.in fideicom. ff. de leg. 2.& quod plene legitur & no.in l.gallus.§.1.ff.de lib.& poſth.facit l.quæ conditio.§.1.ff.de condi.& demon. Et etiam ratio generalis; quia uerba ſunt intelligenda per prius in potiori ſignificatu.l.1.§.qui in perpetuum.ff. ſi ager uecti. Et ſecundum hoc ſola Catherina deberet uocari excluſis oĩbus alijs filijs filiarum, & etiam excluſa Picarda. Sed cõtra uidetur, quòd imo ſola Picarda debeat habere bona, in quibus fuit inſtitutus Franciſcus pater ſuus, uel tanquam ſola uocata per prius ad iſtam ſubſtitutionem, uel tanquam faciens ceſſare conditionem, ſub qua alij erant ſubſtituti, primum uidetur poſſe probari tali ratione; quia teſtator qua ratione prædilexit Franciſcum omnibus alijs in eo in quo ipſum inſtituit, eadem ratione cenſetur in illo prædilexiſſe omnem eius uel illius poſterioritatem tam maſculinam quàm fœmininam.C. de fideicom. l. cũ acutiſſimi.& ibi Bal.utitur iſtis uerbis.quia ſi pater grauat unum ex filijs de reſtituendo, ẽt alteri filio intelligitur. ſ. ſi grauatus deceſſerit ſine liberis maſculis uel fœminis ut ibi.& l.cũ auus.ff. de condi.& demon.& ſic filios & filias illius grauati cenſetur prædilexiſſe alteri filio ſuo, licèt inſtituto & ſubſtituto.ſ.in eo quod reliquerat illi grauato, ſicut & illũ grauatũ ſimiliter in illo prædilexerat fratri ſuo ſubſtituto. ¶Et ſi hoc eſt, vr̃ ꝙ cũ teſtator iſte ſubſtituerit filias poſt mortem omnium filiorum ſine filijs maſculis, nec declarauit de qbus filiabus intellexerit. Et iſtud põt intelligi de filiabus proprijs teſtatoris, uel de filiabus ipſorum filiorum, quod in dubio intelligatur cuilibet filiorum maſculorum ſubſtituiſſe filias proprias cuiuſlibet eorum in defectum filiorũ maſculorum; quaſi uoluerit portionem cuiuſlibet ſuorum filiorum poſt eorum mortem peruenire ad filios maſculos eorum, ſi illos relinqueret, alr̃s ad fœminas eiuſdem; & quia in defectũ maſculorum & fœminarũ decedẽtis uoluerit uocare filias proprias ſuas & filios & filias earũdem, non alr̃. Nã & tale eſſet notũ cuiuſlibet filiorum, ut portio ſua per prius ꝑueniret ad ſuos filios maſculos, & eis nõ extãtibus ad filias ſuas fœminas, & deficiẽtibus eis ad ſuas ſorores, uel ad nepotes, & neptes ex ſororibus prædefunctis; ad qđ votum & affectionem cuiuslibet grauati præfatus teſtator vr̃ ſe uoluiſſe referre per rõnem quam.ſ.tetigi. Sed certè ſi hæc rõ ꝓcederet, ſequeretur ꝙ iſte teſtator magis ꝓuidiſſet filiabus fœminis cuiuslibet filiorum grauatorum; qa eas ſubſtituiſſet pr̃ibus ſuis in defectũ maſculorum, q̃ ꝓuidiſſet ipſis maſculis quos nõ ſubſtituit, ſed in ꝯditione appoſuit, ſi ſine eis decederẽt; & ſic poſſent pr̃es alienare bona in præiudicium filiorum maſculorum ſuorum, & non in præiudicium fœminarum. iuxta not.in l.Lucius.la.ij.in fi.ff.de hære.inſt. per Bar. qđ ueriſimile non vr̃. Sed nec hoc põt negari, qa filij maſculi decedẽtium in nulla parte ſunt ſubſtituti parẽtibus, ſed ſolum in ꝯdõne appoſiti ad excludendum ſubſtõnes factas de filiabus, & tñ filiæ bñ fuerunt ſubſtitutæ; vñ non debet uideri mirum id qđ.ſ.dixi. Qđ aũt dicta Picarda, poſito, ꝙ nõ cenſeret̃ ſubſtituta ꝑ prius pr̃i ſuo q̃ aliæ, & ſic ea capite ſubſtõnis nõ poſſet alios excludere, ſaltẽ excludat tanq̃ faciẽs deficere ꝯdõnem, ſub qua alij ſunt uocati ſeu ſubſtituti vr̃ pſuaderi poſſe; qm̃ ꝓcedens ſubſtõ reciproca, in qua filij maſculi fuerũt inuicẽ ſubſtituti, fuit facta ſub ꝯdõne ſi deceſſerint ſine filijs, nec fuit dictũ maſculis uel fœminis; & ſic ẽt filiæ fœminæ filij ꝓcedentis fecitſent eam ceſſare.l.cognoſcere.§.liberorũ.ff.de ver. ſig. iſta Picarda excluderet patruũ, ſi Frãciſcus eius pr̃ deceſſiſſet relicto frẽ; fortius nũc dẽt excludere amitã, & filios, & filias amitæ ꝓdefunctæ, tanq̃ minus dilectos a teſtatore.ar.l.publius.§. titia.ff. de ꝯdi.& demõ. Et ſic retinebit p̃fata Picarda hæres pr̃is ſui bona iſta oĩa aduerſus ſubſtitutos, tanq̃ nõ euenerit ꝯdõ, ſub qua filiæ & ipſarum filij fuerunt ſubſtituti, qa pr̃ ſuus non deceſſit ſine filijs maſculis uel fœminis, ſub qua ꝯdõne cenſent̃ ſubſtitutæ ſicut & alij filij teſtatoris, ſi nati fuiſſent erant inuicẽ ſubſtituti. ¶Sed his non ob. puto uerius eſſe dicendũ, ꝙ ex iſta ſubſtõne uocetur Catherina filia teſtatoris ad unã tertiã, & tres filij dñæ Angelæ filiæ prædefunctæ in aliã tertiã; qa cũ fuerint vocati ſub noĩe collectiuo, loco unius hñtur.l.ſi pr̃ filio.cũ ꝯcor.ff.de vul.& pup.& qa ſic ſuccederent ab inteſtato teſtatori de iure cõi. ſ. in ſtirpẽ loco mr̃is eorũ una cum amita.C.de ſuis & legi.auth.in ſucceſſione.& in cor.vñ ſumit̃.ad quẽ iuris ordinẽ cenſet̃ in dubio teſtator ſe retuliſſe.ar.eius qđ no.in l.dotis fructus.in fi. cũ l. ſe.ff.de iure dot. in gl.p̃ſata uero Picarda vocet̃ ad aliã tertiã, qa nõ dẽt eſſe deterioris ꝯdõnis ipſa, qa eſt filia filij, q̃ ſi eſſet filia filiæ. ¶Nã licet de filiabus filiorũ maſculorũ in d. ſubſtõne prima facie non uideat̃ facta mentio; ſed ſolũ de filiab.teſtõris, & de ipſarũ filijs, & illas tñ ſubſtituit in caſu, quo oẽs filij maſculi decederẽt ſine filijs maſculis, attñ credendũ eſt, ꝙ non minus cenſuerit de filiab.filiorũ; qa illud uerbũ, filias fœminas, põt cõmode intelligi tã de ꝓprijs ipſius teſtatoris q̃ de filiab.filiorũ maſculorũ; qa hoc ſatis bñ patit̃ ꝓprietas uerborũ, & ẽt ueriſimilis ꝯiectura mentis defuncti. l.ab oĩb.in prin.ff.de leg.j.& ẽt iuris rõ. Nã ẽt ſi expreſſe dixiſſet
2 filias ꝓprias, tñ qa tractat̃ de ipſarũ cõmodo, † appellatione propriarũ filiarũ cõprehẽdunt̃ neptes ex benigna interpretatione ut plenè not.in l.liberorũ.ff.de uerb. ſig. per Bar.& ẽt ſi dixiſſet, ex ꝓprio corꝑe deſcẽdẽtes, ut ibi no. per Bar.l.Lucius.la.2.ff. de hære.inſt. Nã & in neptib. uerificat̃ uerbũ, ꝓprias, & ẽt uerbũ deſcẽdẽtes, ex ꝓprio corꝑe, qa deſcẽdunt licèt alio uel alia mediante. Nã malleus facit gladiũ, nihilominus & faber ipſo malleo mediãte; fortius ergo in caſu nr̃o, ubi ſimplr̃ dixit filias fœminas, & nõ dixit proprias uel de ꝓprio corꝑe, põt cõprehendi neptis prædicta, ẽt de proprio ſignificatu. nõ ex interpretatione; qa põt referri nõ ſolũ ad ſe, ſed ad filios de qb. fuerat locutus, qb. filijs erant ꝓpriè loquẽdo filiæ, licèt teſtatori nõ ꝓpriæ filiæ ſed neptis, ſed impropriè ẽt filiæ ſibi dici poterant, cũ tractat̃ de ipſarum commodo ut dixi. ¶Nec obſt. allega. primo loco pro Catherina; quia

licet inter filios & filiorum filios ſit ordo inter ſe, ut primo loco
uideaſ uocaſſe filium uel filiam meam, ſecundo loco nepotes ex
eis, per ea quæ no. in l. Gallus. §. 1. non ſic inter unum filium uel fi
liam ex una parte, & filios alterius ex altera; vñ in ſucceſsione in
teſtati licet filius uel filia præferaſ nepotibus ex eis, q̃a filius uel fi
lia ſunt in gradu potiori, non ſic præferuntur nepotibus ex alio
uel alia, q̃ locum pr̃is uel mr̃is ingrediuntur, & ſuccedunt unà cũ
patruis, amitis, & materteris, licet ipſi ſint in gradu remotiori, ut
d. auten. in ſucceſsione. ¶ Nec ẽt ob. alleg. ſecundo loco pro ſo
la Picarda. Nam prima rõ tollitur pp expreſſam mentem defun-
cti, q̃ in portione cuiuslibet filiorum prædilexit filios maſculos
eorum, ſicut & in ipſos, ſed non ſic fœminas; q̃a eis ſubſtituit, ſi
deceſſerint ſine filijs maſculis; vñ licet filij maſculi filiorũ exclu-
dant fœminas ſubſtitutas & earum filios & filias, ſicut & ipſi filij
maſculi excludunt, q̃a pariter cenſentur dilecti cũ eis, ut in rõne
prædicta. ſ. in ꝯrium facta, non ſic filiæ fœminæ filiorum exclu-
dunt, poſtq̃ ſubſtõ facta fuit ſub ꝯdõne ſi deceſſerit ſine maſculis;
q̃a non ſubintelligitur uel fœminis, prout determinat expreſsè
Bar. in l. cũ auus. ff. de ꝯdi. & demon. uer. quæro dixit teſtator &c.
¶ Nec ẽt ob. alia rõ facta pro ſola Picarda, ꝙ faciat ceſſare con-
dõnem, ſub qua filiæ fœminæ & earum filij fuerunt ſubſtituti; q̃a
hoc non eſt uerum, ꝙ illa ſubſtõ fuerit facta ſub condõne, ſi oẽs
filij & eorũ filij maſculi decederent ſine filijs maſc. nec ibi ſuban
diendũ eſt, uel fœminis; prout determinat Bar. in d. l. cũ auus. & li
cet in p̃cedenti ſubſtõne reciproca non fuerit appoſitũ illud uer-
3 bum, maſculis, tñ ex his quæ poſtea ſequunſ, põt dici ꝙ cẽſeatur
ſolum de illis ſenſiſſe, arg. l. q̃ filiabus. & l. ſi ſeruus plurium. §. fi.
ff. de leg. 1. Et ſic nõ eſt uerum, ꝙ iſta Picarda excluderet patruũ,
ſi extaret; vñ nec excludit amitã uel filios amitæ prædefunctæ. Sed
uocatur unà cũ eis ad tertiã eius, quod ſupereſt deducta legitima
& trebellianica q̃ ſunt ambæ detrahendæ, cùm fideicõmiſſum fue
rit ꝯdõnale. iuxta no. in l. q̃q̃. C. ad l. fal. & illæ p̃tinent ad Picardã
ex pſona pr̃is ſui grauati, ſi eſt hæres. d. l. q̃q̃. ſed ſi alius eſſet hæ-
res, pertineret ad illum, ut ibi reſiduum diuideſ in tres ptes, qua
rũ unã habebit Catherina. Nec de filio d. Catherinæ. ſ. Gaſpare re
tractandũ eſt, cùm præcedaſ a mr̃e. C. de uerb. ſig. l. fi. uer. nullo &
eõ mõ &c. Aliam tertiã habebunt filij Angelæ, q̃ loco unius ha-
bent & ſ. dixi. & a mr̃e ipſorum non præceduntur, & ueniunt cum
amita, licet ſint in remotiori gradu, q̃a non cenſenſ eſſe cùm ue-
niant loco mr̃is eorũ quæ erat in eodẽ. Aliã tertiã retinebit ſibi Pi
carda tanq̃ una de ſubſtitutis, arg. ff. de leg. 1. l. ab oĩb. §. ſi a Titio.
ff. de ꝯdi. & demon. l. q̃ hæredi. §. plautius, cũ ſit hæres grauati, &
habeat tradere alias duas tertias cum ſubſtitutis, ut in dictis iuri-
bus. Et hæc ſufficiãt de primo q̃ſito, qd per p̃dicta remanet plenè
4 expeditũ. ¶ † Nunc eſt uidẽdũ de ſcd̃o q̃ſito. Quãta ſit legitima q̃,
a debebaſ franc. an tertia tertiæ totius hr̃ditatis, attento ꝙ de iure
cõi ipſe ſucceſsiſſet ab inteſtato ſolũ in tertia cũ ſorore & filiis al
terius ſororis; & legitima eſt tertia pars illius portionis, quã q̃s
fuiſſet habiturus ab inteſtato. l. parentibus. C. de inoff. teſt. iuncta
auth. nouiſsima. eo. tit. An uerò erit tertia totius hæreditatis, attẽ
to ꝙ ſorores & earum filij erãt excluſi a ſucceſsione inteſtati pp
ſuperexiſtentiam maſculi & competentes dotes, quas habuerant
ex forma ſtatutorum prædictorum, ut ſic habeanſ pro mortuis,
& non faciant partẽ in legitima d. Franciſco, ac ſi non fuiſſent in
rerum natura. arg. l. 1. §. fi. ff. de ꝯtab. loquor aũt de bonis quæ ſu-
perſunt deductis dotibus, q̃a illæ nõ cõputantur in patrimonio,
a quo abſceſſerunt. ff. de colla. dotis. l. fi. in fi. ff. ad l. fal. l. pater fi-
liam in princ. ¶ Breuiter omiſsis his quæ dici poſſunt allegando
propter diuerſas opi. docto. recitatas in l. pr̃ filiũ. ff. de inoff. teſta.
plus placet hæc ſcd̃a pars, ꝙ ſit tertia totius hr̃ditatis, nõ ex eo ꝙ
portiones filiarum excluſarũ ſibi accreuerint, ſi uolumus tenere
opi. Bar. q̃ tenet ꝙ in legitima nõ habeat locũ ius accreſcendi, cũ
ſit ſucceſsio particularis, & ſibi nõ ſunt ꝯiunctæ inter ſe niſi ꝯiun
ctione legali. ergo &c. l. & proculo. ff. de leg. ij. Sed ex eo ꝙ remo
uetur obſtaculum maſculo, q̃a d. excluſæ p mortuis habenſ. d. l.
j. §. fi. & l. ſi neq̃. §. ſi deportatus. ff. de bo. lib. & l. j. §. ſi pater. de cõ
iug. cũ emã. lib. ſed ſi eſſent uerè mortuæ, nõ facerẽt partẽ in legiti
ma, ſicut nec in ſucceſsiõe; & hãc rõnem tãgit Bal. q̃ tenet ꝯ Bar.
Vel ſi uolumus tenere ꝯriũ eius quod tenet Bar. uidelicet ꝙ imo
in legitima locũ habeat ius accreſcedi, qd̃ ẽt tenet Bal. in illa. l. pr̃
filiũ. habemus tex. hoc expreſſè p̃bantes ſ. in Old. ff. de bo. lib. l. cõi
liberto. Inſt. de ſucceſ. liber. §. ſed nr̃a. & in Auten. quib. mod. na-
tu. effi. ſui. §. ſi quis autem legitimos. 25. ſi uerò. col. 7. & quod no.

a ¶ Legitima uide plene dñm Bart. Soz. in cõſ. cclxx. in uer. tertia ſcd̃am dubi. cũ uer. ſe. & in cõſil. cclxix. uer. 3. quæritur. circa princ. & in conſil. 183. uer. 1. concluſio 2. p-te. & uide p eundem pau. ſ. in cõſil. 186. & quod ibidẽ dictum fuit in apoſt.

b ¶ Trebellianica. Vide eundẽ pau. de ca. ſ. in conſ. 56. q̃ quod ibidẽ dictũ fuit in apoſtil. & in conſi. 77. num. 4.

in l. ſiue. §. ex duobus. ff. de bo. lib. Quinimmo etiã tenẽdo opin.
Bar. quantum ad caſum noſtrũ procedit quod dixi, quia iſte Fran
ciſcus fuit inueſtitus uniuerſaliter. Nã ipſe tenet, ꝙ q̃ñ ille filius,
qui tractat de quantitate legitimæ, eſt inſtitutus uniuerſaliter,
portio legitimæ illius, qui excluditur, ſibi accreſcit, quia ſui fauo
re cenſetur facta excluſio, & ſic debet ſibi eſſe proficua. Et pro
iſta rõne bo. glo. ordi. quæ hoc dicit in fi. in l. hoc amplius. C. de fi
deiuſſo. quæ incipit. Nã nullo. circa medium. uer. Et eſt ratio &c.
ibi cum lex faciat eos hæredes loco repulſi &c. & ſi. gloſ. eſt in
cor. unde ſumitur. de hære. & fal. §. exhæredatos. Et ſic poterit iſta
Picarda, ſi eſt hæres patris ſui, retinere pro legitima & trebelliani
ca dimidiã totius, uidelicet primò tertiam pro legitima & de reſi
duo quartam pro trebellinica, quæ faciunt dimidiam totius, &
altera dimidia diuiditur in tres partes, ut ſupra dixi, & ſic de di-
ctis. 1006. hẽbit. 1066. uel circa, uidelicet primò, & in 8. & poſtea
tertiã aliorũ octingentorũ pro ſubſtitutione. Et hæc ſufficiãt de
5 ſecundo quæſito. ¶ † Super tertio & ultimo quæſito, licet Bal. te-
neat in auth. ſed cum teſtator. C. ad l. fal. ꝙ pp non confectionẽ
b inuentarij perdatur trebellianica, & dicit eſſe tex. in cor. de hæ-
re. & fal. qui per doc. non ponderatur, non tñ in conſulendo & de
cidendo tutum eſt recedere a cõi opi. quæ eſt in ꝯrium & eam te-
net Bar. in l. marcellus. ff. ad Treb. & Io. An. in addi. Spec. de inſtr.
edi. §. dictu. addi. q̃ incipit de trebellianica dubitaſ, licet ꝯria opi.
poſſet ſatis roborari, ſed non curo ſuper hoc ſuperfluò inſiſtere.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Proponitur ꝙ D. Catherina hæredem ſibi uniuerſalem inſti-
tuit ad vitam ſer Hectorem maritũ, & poſt eius mortẽ ſibi ſubſti
tuit D. Iacobam ipſius teſtatricis neptem ex fratre præmortuo.
Defuncta teſtatrice ſer Hector hæreditatem adiit, & inuentariũ
confecit diminutũ quidẽ & non iuſtũ, in quo multa doloſè ſup-
preſsit de bonis hæredi. deinũ mortuo Hectore petiit D. Iacoba
ab hærede ipſius ſer Hectoris inter alia fructus multos certorum
immobiliũ q̃ dicta D. Catherina in matrimonio ultra dotẽ habuit.
cius petitionis tenor talis fuit. Corã uobis &c. procurator D. Ia-
cobæ agendo ꝯ ſer Ioannẽ hæredẽ ſer Hectoris exponit & dicit,
ꝙ D. Catherina ſupradicta habebat & habuit in uilla Montegla-
ni infraſcripta bona & manſos, ualet tale, & tale &c. Quos man-
ſos & bona ipſa D. Catherina incipit poſsidere. in 1395. & dein-
de poſſedit ſucceſsiue donec uixit, ualet uſque ad 1434. Et per di
cta tẽpora fructus & redditus ex dictis bonis percepit. Itẽ ꝙ ea-
dẽ D. Catherina a tẽpore mortis quondam D. Margaritæ matris
ei⁹, quouſq; uixit ipſa D. Catherina, uidelicet a 1419. uſq; ad 1434.
habuit & poſſedit ẽt certos alios manſos & bona immobilia, quæ
fuerunt quondam dictæ D. Margaritæ, & ſer Odorici eius filij p̃-
mortui. Et reditus fructus & prouentus ex eiſdem bonis perce-
pit & habuit. Inſuper dicit & exponit, ꝙ fructus, redditus, & pro
uentus, quos D. Catherina ſeu ſer Hector eius maritus pro ipſa &
eius nomine percepit & habuit tam ex bonis ante ſcriptis ſitis in
uilla Monteglani, q̃ ẽt ex aliis bonis quæ fuerunt quondam D.
Margaritæ & ſer Odorici prædictorum poſſeſsis per eandem D.
Catherinam, ipſa D. Catherina ſibi lucro fecit & eidẽ fructus ipſi
ceſſerunt & ipſius fuerunt, non autẽ dicti ſer Hectoris; ꝙ ipſi fru-
ctus, redditus, & prouentus, ſeu eorum æſtimatio poſt mortem
ſer Hectoris pertinebant ad D. Iacobã ſupradictã, & ſibi reſtituẽ
di erant. Quare cum prædicta ita ſint petit procurator D. Iaco-
bæ prædictus per uos ſententiari fructus bladorũ & alterius mo
di perceptos per quondam D. Catherinam ex manſis ſitis in uilla
Mõteglani, & etiam perceptos & habitos per eandem ex manſis,
qui fuerunt quondam D. Margaritæ & ſer Odorici poſſeſsis per
ipſam D. Catherinam. Qui fructus ſeu eorum æſtimatio & pre-
tium ad manus dicti ſer Hectoris peruenerunt ſeu æſtimationem
fructuum prædictorum reſtituendos eſſe per hæredẽ prædictũ ſer
Hectoris D. Iacobæ prædictæ tanquã hæredi ſubſtitutæ dicto ſer
Hectori, & etiam tanquam perſonæ ad quam ſpectãt & pertinẽt
de iure, & ad hoc petit eundẽ hæredẽ ſer Hectoris p uos ſnīaliter
condẽnari & condemnatũ iuris remedijs cõpelli, petẽs in præmiſ
ſis & circa præmiſſa per uos ſibi iuſtitiam miniſtrari oĩmodo &
forma, quibus melius fieri põt, & ad prædicta ueſtrũ officium re
quirit, prout ſibi magis expediat, & hoc ſaluo iure addẽdi, minuẽ
di, declarandi &c. Idem procurator D. Iacobæ certa capitula in
cauſa fecit & produxit in hac forma, ualet coram uobis &c. pro-
bari intendit &c. ¶ Item ꝙ ſer Odoricus frater D. Catherinæ in
1394. de menſe Decembris emit pro ipſa Domina Catherina

de ipſius

de ipſius pecunijs manſos infraſcriptos ſitos in villa Monteglani &c. ¶ Item ꝙ de menſe aprilis tunc ſequenti idem ſer Odoricus accepit tenutam & poſſeſsionem corporalem dictorum manſorum nomine prædictæ D. Catherinæ. ¶ Item ꝙ a tempore dictæ emptionis & tenutæ uſque ad tempus, quo deceſsit D. Catherina, & per dicta tempora ipſa D. Catherina in domo ſer Hectoris exiſtens per ſe ſeu per ipſum eius uirum exegit & percepit affictua & redditus bonorum ſupradictorum tanquam ipſorum bonorum domina proprietaria, & poſsidetrix, & de hoc fuit communis opinio, notorium, & publica uox & fama. ¶ Item quòd ſer Hector & D. Catherina uxor eius a tempore mortis quondam D. Margaritæ uidelicet a 1419. de menſe Octobris uſque ad tempus quo deceſsit dicta D. Catherina uidelicet uſque ad 1424. de menſe Aprilis poſſederunt manſos & bona certa infraſcripta, quæ fuerunt partim de bonis proprijs quondam D. Margaritæ, & partim quæ fuerunt de bonis ſer Odorici eius filij præmortui, & per dicta tempora affictus & fructus ex bonis ipſis perceperunt annis ſingulis. ¶ Item quòd tempora proximè ſupra dicta maſſarij & coloni bonorum prædictorum ſoluerunt annis ſingulis affictus debitos & conſuetos prædictis iugalibus, & ipſos ad domum prædictorum conduxerunt. ¶ Teſtes autem quàm plures D. Iacobæ probant, quòd ipſe ſer Hector prædictus percepit a colonis affictuarijs bonorum ſupradictorum præſertim ſitorum in uilla Monteglani magnam partem affictuum petitorum; iudex uerò abſoluit hæredem ſer Hectoris a petitione fructuum prædictorũ motus certis cõſiderationibus ſuis, ut apparet in ſententia, appellauit D. Iacoba. ¶ Iam igitur in cauſa appellationis quæritur: an dicti fructus paraferna lium eorum percepti per maritum, uxore ſciente & patiente conſumpti, computari debeant in hæreditate dictæ uxoris, & ſic ueniant in fideicommiſſo uniuerſali relicto dictæ D. Iacobæ. Secundò ſi ſic, utrum uirtute libelli prædicti & uerborum in eo contentorum & probationum factarum ſuper articulis, de quibus ſupra, hæres dicti mariti ueniret eidẽ D. Iacobæ condemnandus, uel non.

S V M M A R I A.

1 *Fructus rerum paraffernalium non efficiuntur mariti, ſed uxoris, & ideo augent uxoris hæreditatem; unde maritus grauatus reſtituere hæreditatem uxoris, tenetur & ad fructus.*

2 *Intellectus ad l. penult. ff. ad l. Falcid. cum quinque opin. Doctor. circa fructus reſtituendos.*

3 *Qui narrat in libello ſe percepiſſe & petit alium condemnari ad reſtituendum an ſit contrarius ſi uſi fiſſe perceperit per illum & uxor per medium mariti.*

3 *Libellus quomodo ſuſtineatur.*

CONSILIVM CXCIX.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Super primo reperio diuer-
1 ſas opiniones. ¶ † Prima fuit opi. gloſarum, quòd fructus rerum paraſernalium non ſeruiant uiro, nec
2 cedant lucro eius, ⁴ ſed ueniant uxori reſtituendi, & ſic augeant eius hæreditatem. per l. pen. in prin. ff. ad l. fal. ubi dicitur eſſe caſus de eo quod præſentialiter quæritur, quaſi in terminis. Nec ob. l. fin. C. de pact. conu. quia loquitur in uſuris pecuniæ paraſernalis exactis unà cum ſorte per maritum a debitore uxoris, quas poteſt maritus circa ſe & uxorem expendere, & non tenetur de illis reddere rationem; quia in exigendo laborem habuit, non ſic in fructibus, ſm glo. quæ hoc tenet in d. l. fi. & in l. ubi adhuc. C. de iure dot. quæ incipit. ſic ergo. Poteſt etiam aſsignari alia ratio in uſuris, quia ſunt lucrum inhoneſtum & odioſum; ideo circa ipſas facilius præſumitur remiſsio. ar. l. cum poſt. in prin. ff. de iure dot. & l. qui ſemiſſes. in prin. ff. de uſuris. ꝙ l. cum quidam. §. j. eo. titu. & C. eo. l. uſuris. & no. Bar. in l. quæ dotis. ff. ſolu. matri. in 1. uel 2. col. per illas. ll. Et quia non habemus tex. aliquem, qui faciat pro uiro, niſi text. illius. l. fina. in uerſic. & uſuris &c. qui loquitur de uſuris. Sed pro uxore uidetur caſus in terminis in d. l. penulti. ff. ad l. fal. Videtur inter diuerſas opiniones doc. ſecurius conſulendo & iudicando ſequi ſententiam gloſatorum propter eorum autoritatem maximam præ cæteris; ſic enim dicit alibi Iaco.
2 But. & communiter dicunt doc. ſeruandum eſſe. ¶ † Secunda fuit opin. Cyn. qui arguendo ex ratione gloſſ. dicit, quòd ubi in recolligendo fructus eſſet labor, ut contingit in fructibus induſtrialibus, eſſet idem quod in uſuris, ſecus ſi non eſſet labor, ut ſunt fructus naturales, ut poma in quibus habeat locum ſnſa gloſarum. ¶ Sed aduertendum, ꝙ licèt in induſtrialibus ſit labor, non tñ talis, qualis eſt in exigendo uſuras ab inuitis; ideo gl. quæ ſciebat in talibus fructibus eſſe laborem, quia tñ non talem qualẽ in uſuris, indiſtinctè uoluit propter eum tales fructus non cedere marito, licèt uſuræ cedant, unde dictum Cy. ꝯriatur de directo intentioni glo. Præterea Cy. non conſiderauit, ꝙ in uſuris ſubeſt & alia rõ. ſ. odij quam ſupradixit licet gl. eam non ponat, quæ nõ ſubeſt in fructibus; ideo argumentatio de uſuris ad fructus induſtriales non eſt bona, poſito ẽt quòd labor eſſet in illis ut ff. de hæredi. inſti. l. ſi non lex. ff. de infami. l. liberorum. §. notãtur. cum ibi no. Inſti. de nup. §. affinitatis. Præterea, ꝙ maritus teneatur reddere rõnem uxori de pomis, & non de ſegetibus, uino, & oleo, eſt ꝯ rõnem; cum poma conſueuerint eſſe modicæ æſtimationis, & conſueuerint conſumi in promiſcuo uſu utriuſque & cõ ia rõnis, ideo eſſet amarum & tãquam inter infeſtos agere; & ſic potius ſit dicendũ econuerſo, ꝙ de illis non teneatur uir reddere rõnem, ſicut nec quibuſdam operis ſeruorum uxoris præſtitis uiro. l. ſi id quod. §. 2. ff de dona. inter uirũ. Sed de frumento, uino, & oleo, & alijs quæ poſſunt aſcendere ad magnam ſummam, ſecus; quia in illis non præſumitur uxor per patientiã uoluiſſe uti liberalitate, ſicut in paruis, & idem in naturalibus magni pretij, ut fœtibus pecorũ per ea quæ habentur in l. diuo & l. quod dr̃. in fi. ff. de impenſis. & l. utrum de dona. inter uirum. & per Bar. in l. quæ dotis. ꝯ. al leg. in 2. col. & per gl. in l. cum quis in fi. gl. magnæ. ff. ſi cer. peta. & C. de dona. inter uirũ. l. filiũ tui. quæ incipit, cum pro eis. Nã eo caſu, quo dicti fructus cederent lucro uiri, proueniret hoc ex tacita donatione quæ reſultat ex patiẽtia uxoris, quod patet quia doc. oẽs tenent ꝙ ſi ꝯ uel præter uolũtatem eius uir perciperet, nullo modo eos lucraretur, ſed animus donandi inter coniuges præſumitur circa parua uel modica, non circa magna, ut patet ex dictis iuribus & auto. ergo illa diſtinctio potius erat fiẽda, q̃ diſtinctio Cy. Prætera poſito ꝙ diſtinctio Cy. eſſet uera, in caſu tñ nr̃o non faceret ꝯ D. Iacobam petẽtem, quia Cy. uult, ꝙ in fructibus induſtrialibus ſit idem, quod in uſuris, ſed de uſuris pecuniæ paraſernalis exactis tunc demũ non tenetur rõnem reddere uxori, q̃ſ eas expendiſſet circa ſe & uxorẽ uel cõem uſum utriuſque, prout dicit tex. in d. l. fi. ſed ſi alias in ſuã utilitatẽ conuertiſſet, ſecus, ut ibi colligiẽ a ꝯrio ſenſu. & argu. eius ꝙ in fi. hr̃ in l. titius rogatus. ff. ad Treb. ubi licet rogatus reſtituere quicquid ſuperfuerit poſſit cõſumere, & conſumẽdo non teneatur reddere rõnem, ſi tñ nõ conſumpſit, uel in proprios uſus cõuertit, bene tenetur ibi iuncta. l. imperator. §. fi. cum l. ſeq. ff. de lega. 2. Sed ꝙ iſte maritus conſumpſerit in cõem uſum ſui & uxoris, hoc non apparet, nec præſumitur; quia ut audio probatum eſt, ꝙ erat diues. & nõ indigebat eis pro ſuſtentatione cõis familiæ, cum haberet de proprijs; & ſic ẽt ſtante dicta opi. Cy. non tollitur intentio dictæ D. Iacobæ petentis. ¶ Tertia fuit opi. Martini ſilimani, qui diſputando hanc quæſtionem terminauit, ꝙ in duobus caſibus maritus teneatur reſtituere. ſ. ſi extant, uel ſunt conſumpti & fuerunt ꝯ uel præter uoluntatem uxoris percepti. Extra iſtos caſus tenuit indiſtinctè ad reſtitutionem ipſum non teneri, ſiue ſint naturales, ſiue induſtriales, per illam. l. ſi id quod. ubi nõ tenetur reſtituere operas ſerui, a quæ poſſunt æquiparari naturalibus, cum in eis nullus labor mariti uerſetur. Bar. tñ aliter recitat opin. Marti. in d. l. pe. & appropriat Mar. diſtin. illam inter naturales & induſtriales, quam re uera ipſe non facit, ſed Cyn. & ad l. pe. ff. ad l. falci. ubi ur̃ eſſe caſus ꝯ eum, reſpondet ꝙ ſi dicimus eam loqui in fructibus, licet illa. l. dicat maritum teneri rõnem reddere, non tñ dicit ꝙ teneatur eos reſtituere, ſi ſint conſumpti. Breuiter iſta diſtinctio in primis duobus caſibus ſine dubio eſt uera, ſed in tertio quod extra illos nullo modo teneatur quicunque ſint fructus, uidetur omnino falſa, & ꝯ tex. d. l. pen. quæ ſimpliciter loquitur, & ſic tam de extantibus, q̃ de conſumptis, tam de naturalibus, q̃ de induſtrialibus; & quærit de hoc. ſ. an id quod ex adminiſtratione rerũ apud maritum reſediſſe cõſtiterit, cũ cæteris bonis reſtitui debeat &c. Et poſtea reſpondet, ꝙ illud quod uenit in ratione &c. unde ut reſponſio adaptetur interrogationi, qđ fieri debet. Inſtit. de inuti. ſtipu. in §. præterea. ur̃ dicere, ꝙ ſit reſtituendum. certum eſt. n. ꝙ illa uerba id quod ex adminiſtratione rerum reſediſſe penes maritum &c. poſſunt optimè uerificari in fructibus per eum percept. & in ſuam utilitatem conſumptis; uerum eſt enim, ꝙ illi reſederunt ex quo eos nõ reſtituit uxori; & uelle reſtringere illam

a ¶ Eius quos fructus lucretur uir, & quos tenetur reſtituere. uide Bal. in conſil. 203. in 3. parte. & de fructib⁹ paraſernalib. uide per eũ in conſ. 276. & in conſ. 418. in 3. parte. & in conſ. 478. in 5. parte. & q. d ſi extant, & q. d ſi nõ extãt uide. d. Pet. Phili. Cor. in cõſi. 139. in 4. parte.

lagem ad res principalet, & ꝙ non loquatur de fructibus, nulla lex uel neceſsitas ſeu ratio ad hoc nos cōpellit, ſed potius cõtrariũ, ut ſtatim dicam. Itẽ intellectus, quẽ dat illi legi, ualet ꝙ licet ibi dicat ꝙ teneatur reddere rõnem, non tñ dicit ꝙ teneatur reſtituere, eſt cõtra illũ tex. de directo; quia de hoc ibi q̃ritur an reſtitui dẽat. præterea ſi nõ debet reſtitui, nec rõ eſſet reddẽda per l. Iulius Paulus. & l. cũ ſeruus. ff. de cond. & demon. pterea rõ ſuadet ut teneatur, quia de rebus alienis & quas ſciebat alienas pcepit, unde non põt dici bonæfidei poſſeſſor, ut ſic eos lucretur ꝓ cultura & cura. qm̃ ille dr̃ bonæfidei quo ad hæc, q̃ poſsidet cogitatione dñij. C. de fur. l. apud antiquos. i. credit ſe dñm. & ſic percipit tanq̃ ex re ſua, & per ꝯñs ſuo noĩe uĩ percipere ſed qñ ſcit ſe non dñm, & tanq̃ de re aliena percipit, uĩ percipere noĩe dñi, ſicut cũ quis uẽdit rẽ alienã tanq̃ alienam. C. de neg. geſt. l. ab uno. ff. fami. er. l. in familiæ. & utrobiq; per Bar. & ſic ſtatim fuerunt effecti uxoris, ſicut ſi ipſa percepiſſet; & extantes poterat uendicare, cõſumptos condicere. iux. no. in l. certũ. C. de rei uen. uel actione mãdati, uel negotiorũ geſtorũ petere, nec põt p̃ſumi animus donandi in muliere; quia ſi hoc eſſet ẽt extantes petere non poſſet, quos paſſa eſt eũ pcipere, cuius cõtriũ ipſe Mar. uult. nã perceptio fit ea ſciẽte & patiente, ſed conſumptio poſſet fieri ea ignorãte; unde ſi animus donandi p̃ſumaretur, potius eſſet in patiendo ipſum pcipere, q̃ in patiendo eõ conſumere. Itẽ quia circa magnã quantitatẽ non præſumitur animus donãdi, ut in iuribus. ſ. alleg. ſed in paruis tm̃ ne amarè & tanq̃ inter infeſtos inter eos res geratur, & ita loquit̃ tex. ille in quo Marti. ſilli. ſe fundat in l. ſi id qđ. §. ſi quas. ff. de dona. inter uirũ. & ſic non eſt bonũ fundamentũ; unde ſua opi. cõtra tot rõnes & cõtra tex. expreſſum non mouet me cõtra illam D. Iaco. licet ſua autoritas non ſit parua, a qua tñ recedendũ eſt per urgentes & bonas rõnes, ff. de ſup. leg. l. labeo. añ fi. ¶ Quarta fuit opi. Bar. quẽ Bal. in l. ſi uiua matre, in fi. C. de bonis mater. refert cõſuluiſſe cõtriũ. ſ. uirũ teneri hæredibus mulieris ad ipſorũ reſtõnem, licet in d. l. pe. uideatur tranſire cũ diſtinct. Mar. ſimiliter & Cy. ¶ Quinta fuit opi. Bal. in d. l. ſi uiua matre. limitãtis Bar. ut eius dictũ ſit uerũ, quatenus excedũt uſum cõem, hoc idẽ uĩ tenere Ang. de Peru. in d. l. pen. vẕ ut quatenus eſſent conſumpti in cõem & promiſcuũ uſum, non teneatur reſtituere; quatenus aũt eſſet ultra, ſecus. ¶ Cũ igitur in caſu nr̃o non appareat, ꝙ eos cõſumpſerit in promiſcuũ uſum, nec ſit uериſimile, quia ut dr̃ eſt probatũ ꝙ erat diues & non indigebat eis pro ſuſtẽtatione cõis familiæ, eũ haberet de proprijs ſiue teneamus opi. gloſarũ cũ qua ſecurius eſt trãſire in conſulendo & decidendo ut. ſ. dixi, ſiue opi. Bal. & Ang. ſiue ẽt Bar. in d. conſi. ſi ita conſuluit ut Bal. refert, habet hæc dña ſuã intentionẽ fundatã, ut hæres mariti fuerit & ſit condẽnandus ad æſtimationẽ dictorũ fructuũ perceptorũ tanq̃ ex eis augeatur hæreditas teſtatricis, & cadant in fideicõmiſſo uniuerſali ut d. l.

3 pe. & quod no. gl. ff. de lega. 3. l. quod his uerbis. in gl. t. ¶ † Circa ſecundũ quæſitũ uĩ poſſe dici, ꝙ attentis narratis in petitione, uidelicet ꝙ dicta D. Catherina fructus dictorũ mãſorũ percepit qđ pluries in dicta petitione repetitur, non potuerit hæres dicti mariti condẽnari; qm̃ ipſe maritus non tenebatur niſi ad illos quos ipſe percepit & in ſuã utilitatẽ conuertit. & ſic concluſio dicti libelli dũ petijt hæredẽ mariti condẽnari, non ſequebatur ex narratis, & per conſequens libellus uĩ fuiſſe nullus, per ea q̃ no. Bar. in l. edita. C. de edendo. in articulo de mutatione libelli. Debuit. n. narrare, ꝙ ipſe maritus percepit & in ſuã utilitatẽ conuertit, & tunc bene potuiſſet concludere hæredẽ eius condẽnari. Nec uidẽtur ſufficere ꝓbationes factæ, ꝙ maritus pcepit, cũ hoc in libello nõ fuerit deductũ. per id qđ no. Inn. in c. t. de lit. conteſt. Sed cõtriũ eſt uerius, quinimo potuit & debuit condẽnari; & ꝙ libellus non

4 fuit ineptus. ¶ † Circa qđ notandũ, ꝙ ſm̃ cõem doctrinã doc. qñ libellus & eius uerba pñt quo quo ſuſtentari & adaptari ad intentionẽ petentis, debet ſemp hoc fieri[a], ut expreſsè dicit Inno. in c. examinata. in fin. de iudi. ẽt ſi ſit neceſſe aliqualiter uerba impropriari, ut dicunt doc. in l. ſed & ſi poſſeſſori. §. ꝙ ſi retũ. ff. de iureiu. per illũ tex. quia in primordio litis fauendũ eſt actori in ſuſtentatione libelli, iux. no. in l. de die. in prin. ff. qui ſatiſda. cog. & qđ no. Bar. C. de his qui ea publicis rõnibus. l. ſciant. in fi. lib. 10. vñ dicit Cy. in l. nec exemplũ. C. de fal. ꝙ qui narrat aliquẽ confeciſſe falſum inſtr̃m, licèt non dicat per dolum, ſi tñ petijt ipſum puniri & cõdẽnari, cẽſetur illud dixiſſe, cũ aliter hoc petere nõ poſſet. l. quid ſit falſum. ff. ad l. cor. de falſi. vñ cenſeẽ dixiſſe oẽ illud, ſine quo ſua petitio nõ procederet. & Spe. in titu. de oblig. & ſolu. §. ſequit̃. uer. quid ſi libellus. & Bal. in l. ſcimus. C. de ſac. ſanc. eccle. dicunt, ꝙ ſi quis petat rem & æſtimationẽ copulatiuè, non eſt ineptus libellus, ſed exponitur, &, pro, uel; ut ſic uideat petijſſe eo ordine quo debet. ſ. rẽ ſi extat, etſi nõ extat, æſtimationẽ. iuxta no. in l. ninũ. ff. ſi cert. peta. Habemus ẽt altã cõem theoricã, ꝙ uerba prolata in iudicio per actorem uel per reum intelligunt̃, prout melius expedit proferenti. l. ſi quis intentione. ff. de iud. ff. de uer. oblig. l. inter ſtipulantẽ. §. j. cum his quæ ibi plenè no. p doc. ¶ Cum igit̃ ad ꝓpoſitum ueniẽdo duplex ſit pceptio. ſ. uera quã quis facit per ſeipſum, & ficta quã facit per alium: quia q̃ per aliũ facit, non uere facit, ſed facere uĩ. l. j. §. deieciſſe. ff. de ui & ui arm. Dicendum eſt, ꝙ iſta D. Iacoba dicendo in ſuo libello D. Catherinam percepiſſe fructus, & petendo hr̃dem mariti condemnari ad iſtorum æſtimationem, cenſeat̃ ſenſiſſe non de uera perceptione, ſed de ficta quam uĩ feciſſe per maritum. i. ꝙ ipſe maritus uere pcepit, ſed noĩe uxoris, & ſic uxor fictè percepit. i. percepiſſe uĩ; & hoc iõ, quia ſi aliter intellexiſſet, ꝯcluſio libelli non proceſſiſſet, quod ipſa minime cenſet̃ uoluiſſe per autoritates & iura. ſ. alleg. Sed intelligendo hoc modo procedebat optimè, qa maritus uere percepit noĩe uxoris, & uxori non reſtituit, & ſic ad eorum æſtimationem tenebatur. Hoc ergo totum uĩ dixiſſe, quia ſic ſibi expedit pro ſuſtentatione ſui libelli, & ſuæ intentionis, & hoc roboratur ea uerbis libelli in duobus locis. ¶ Primò dum poſtea ſubdit, quos d. Catherina ſeu ſer Hector eius noĩe pro ipſa ſuſcepit &c. & ibi clarè colligitur qualiter intellexit uerba præcedentia, dum pluries repetendo dixit D. Catherinam percepiſſe ſimpliciter &c. cùm ea ſequentibus præcedentia declarent̃. l. ſi ſeruus plurium. §. fi. ff. de lega. j. ¶ Item manifeſte colligitur ex his quæ poſtea ſubdit, qui fructus ſeu eorum æſtimatio & pretium ad ipſius ſer Hectoris manus peruenerunt. i. primò fructus, poſtea pretiũ eorum, quia eos uendidit, & pretium non reſtituit; iſta namq; interpretatio non eſt impertinens, nec incongrua, imo congruentiſsima & neceſſaria & ſuſtentabilis; iõ qui conſuluit reum abſoluẽdum pp dicta uerba, ſuperſtitioſè & cauilloſè ſe habuit in hoc non conſiderans prædicta quæ ſummè cõſideranda erant. Nec. n. credendum eſt, procuratorem actricis ita fatuum fuiſſe ꝙ uoluerit narrare contra ſeipſum. Et ꝙ intellexerit illa uerba eo modo, quo intellexit ipſe conſultor. arg. ff. de teſta. mili. l. miles, qui deſtinauerat. ſed eo modo quo ego ſupra dixi, ideo dicta ſnĩa eſt retractanda & aduerſarius condemnandus declarante dicto procuratore ſe uel dicta domina ſic intellexiſſe, ut dixi, & petente ſententiam reformari, poſtq̃ probatum eſt dictos fructus fuiſſe traditos & ſolutos dicto ſer Hectori per plures teſtes, nec eſt probatum ꝙ eos reſtituerit. Laus Deo.

¶ Caſus ſequentis conſilij.

¶ Nobilis uir Natalis, q̃ filios nõ habebat niſi Raynaldũ naturalẽ tm̃ legitimatum tñ ab olim D. Papa Bonifacio quo ad ordinationes bene. dig. pontificales impetrauit unà cũ nobili Franciſchino fratre eius Natalis ẽt liberos non habente diſpenſationem a D. Papa Ioanne, ꝙ d. Raynaldus unà cum eis hr̃dibus ea eo legitimè deſcendentibus poſſet & deberet tanquã ſi de legitimo thoro natus eſſet, ſuccedere d. Natali & Franciſchino in quibuſcunq; bonis ẽt feudalibus, quæ tunc poſsidebant & in futurũ acquirerent deficientibus legitimis hr̃dibus ex eiſdem Natali & Franciſchino deſcendentibus, & nõ alias. idẽ Natalis poſt ea ſuſceptis filijs legitimis & eis orbatus exponens ꝙ optabat ꝙ d. Raynald. deberet ei in bonis oĩbus ſuccedere, literas alias diſpenſationis impetrauit unà cum ipſo Raynaldo a D. Papa Martino, ꝙ idem Raynaldus in bonis oĩbus proprijs & feudalibus ipſius Natalis liberè & licitè poſſet & deberet ſuccedere ab inteſtato ẽt extantibus filijs legitimis ea eodem Natali naſcituris, ſi præfatus Natalis hmõi filijs p eum ſuſceptis eiuſdem fuerit uoluntatis & cum quibuſcumque alijs uenientibus ab inteſtato æquis portionibus. Poſtea uerò cũ d. Natalis liberos legitimos ſuſcepiſſet & haberet, & ẽt cum præfatus Franciſchinus ſimiliter liberos legitimos haberet ad ſupplicationem ipſius Franciſchini exponentis, ꝙ ipſe & Natalis prædictus frater eius habebãt in partibus ſuis unũ ſolenne caſtrum, & certa alia bona feudalia ad eccleſiam aquilegieñ. pertinen. quæ nobilibus dictæ patriæ ꝯſueuerũt in feudũ ꝯcedi per dñm patriarchã pro tpe exiſtentẽ, & ꝙ minus dignum & honeſtum foret ꝙ in talibus bonis feudalibus dictus Raynal. deberet ſuccedere exiſtente aliquo filio legitimo dicti Natalis uel extante ipſo Franciſchino fratre aut eiuſdem Franciſ. pro legitima, ex quo etiam ſi contingeret

[a] ¶ Fieri adde idẽ per d. Marian. Soz. in cõſil. 19. uer. quia in terminis circa fi. in parte. & p d. Corn. in cõſi. 91. nu. 9. in 4. parte.

tingeret eundem Raynaldum in eiſdem bonis ſuccedere, poſſent grauia ſcandala exoriri inter ipſum Raynal. & filios legitimos & naturales, ſi qui tunc extarent; vel inter ipſum Raynal. & Frácíſ. Memoratus dñs Martinus Papa optans ſcandalis obuiare & pacem ſonere lr̃as. ſ. dictas p eum Raynaldo conceſſas & oĩa in eis contẽta & quæcũq; inde ſecuta autoritate apoſtolica p ſuas lr̃as irritauit, & nullius roboris vel momẽti ſore decreuit, & nullũ p eas p̃iudiciũ p̃ſato franciſchino & eius filijs ac filijs legitimis & hæredibus dicti Natalis generari in ſucceſſione quoruncũq; bonorũ dicti Natalis. Ad hæc aũt non fuit p̃ſens neq; vocatus dictus Raynal. voluit tñ dictus Marti. Papa. p hoc uõ debere in aliquo derogare lr̃is p̃facti do. Io. Papæ, quominus ipſe in ſuo robore pmanerẽt. Poſtea aũt Memorat' Natalis ignarus fortè impetrationis iſtius vltimæ p fratrẽ obiẽtæ, filiũ aliũ habẽs ex legitimo matrimonio cũ p̃ſato Raynal. certũ ꝯcordiũ & pactũ fecit & concluſit, vt ipſe Natalis dedit & conſignauit dicto Ray. certa bona pro integra portiõe totius eius ꝙ ipſe Raynal. in futurũ poſſet petere ab eodẽ Natali & eius hæredibus tã occaſione ſucceſſionis ei' ex teſtõ vel ab inteſtato & occaſione ſuæ legitimæ, q̃ occaſione lr̃arũ quas ipſe Natalis a dño Papa Mar. impetrauit, q̃ ẽt quacũq; alia ratione vel cã, cũ hoc tñ ꝙ ſi ipſe Raynal. abſq; legitimis filijs decederet, relictis filiabus legitimis, ꝙ ipſe filiæ debẽt maritari & dotari iuxta vires hære. ipſius Ray. Reſiduũ verbo debere redire ad domũ p̃dicti Natalis & ad ſuos hr̃des, ſaluo tñ iure trebellianicæ dicto Rayn. Et inſu p exp̃ſsè cũ hoc ꝙ reſeruata eſſe eidẽ Ray. grã bullæ de qua ſ. impetratæ a dño Io. Papa, in qua ꝯtinetur ꝙ deficiẽtibus hr̃dibus maſculis domus ipſe Ray. poſſit & debeat ſuccedere tã in bonis ꝓprijs, q̃ ſeudis. vocauit aũt dictus Ray. ſe cõtẽtũ & tacitũ de bonis ſibi aſſignatis cũ pactis p̃dictis, & de oĩbus & q̃buſcũq; alijs fecit dicto Natali patri abſolutionẽ, & liberationẽ, finẽ, & remiſſionẽ, & pactũ de vlterius nõ petẽdo; renunciãdo exceptionib' & b̃nficijs doli ꝙ vi metus cã reſtitutiõis in integrũ, deceptiõis vltra dimidiã debitæ portiõis, & alijs q̃buſcũq; ſibi cõpetẽtibus vel cõpetituris, cũ q̃bus ꝯ p̃dicta ſe poſſet quomodolibet iuuare, poſtmodũ elapſis annis duobus cum dimidio idẽ Natalis rurſus priuatus liberis legitimis ꝯdidit teſtm̃, in quo dicto Ray. reliq̃t bona illa ſibi ãs in partẽ aſſignata, & q̃dam alia partim ſua & partẽ Frácíſchini, ad id ꝯſtricto dicto Frácíſchino ipm Ray. in eis inſtituẽs hr̃dem, & volẽs ꝙ ea ipſa ſibi ãs data & aſſignata, & tũc ſibi relicta haberet ꝓ ſua quacũq; portione & legitima, ſi quã de iure poſſet petere, & ꝙ de ipſis deberet eẽ tacitus & ꝯtẽtus, & q́d ex nulla cã deberet ſuũ hr̃dẽ vniuerſalẽ ingetare, nec aliq̃d de bonis q̃buſcũq; ipſius Natalis cuinſcũq; ꝯdõnis vel gñis exiſtãt, vlterius petere; hr̃dẽ aũt in oĩbus & ſingulis alijs bonis ſuis mobilibus & immobilibus quibuſcunq; & iuribus & actionibus ſibi vniuerſalẽ inſtituit p̃ſatum Frácíſchinũ fratrẽ ſuũ. Et mãdauit ipſe Natalis teſtator, ꝙ dicta eius vltima volũtas deberet notari & clauſulari p tabellionẽ cũ ꝯſilio ſapientis, ita q́d effectũ ſortiretur. ¶ Deinde verò p̃ſatus Natalis eodẽ anno quo condidit teſtm̃, ex propoſito & animo deliberato vt dicebat advertens ad pſonã & demerita dicti Ray. filij ſui Baſtardi, & ad pſonam & merita dicti Frácíſ. ſui fratris, & ꝯſiderãs ꝙ indignũ & ſcandaloſum foret, ꝙ extante ſibi aliquo filio legitimo aut extante dicto fratre ſuo, vel eius filijs legitimis ipſe Ray. deberet ſibi in bonis aliquibus ſuccedere, adhibito notario & teſtibus dixit. & declarauit, ꝙ pœnitens & male ꝯuentus erat, ꝙ aliqua diſpenſatio uel gratia legitimationis pro dicto Ray. unq̃ per eum uel per alios fuiſſet impetrata ab olim D. Ioa. Papa quàm etiã a D. Marti. Papa, præſertim ad finem quòd ipſe Ray. ſuccedere poſſet uel deberet in bonis aliquibus ipſius Natalis. Et quòd uolebat quòd tã ſupra dicta legitimatio & gratia a dño Papa Io. impetrata, quàm etiam quæcunque alia per quãcunque perſonam impetrata ꝓ dicto Ray. de qua in literis memorati do. Martini & alijs quibuſcũque continetur, foret & eſſe deberet irrita, & nulla, ac nullius efficaciæ imperpetuum. Et quod uigore alicuius earum idem Rayn. non poſſet nec deberet ſuccedere ipſi Natali in quibuſcunq; bonis proprijs, uel ſeudalibus; ſed ꝙ ipſe Ray. deberet remanere in eo ſtatu & conditione in quo erat ante legitimationem ſeu tempore ſuæ natiuitatis. Vixit ex poſtea idem Natalis annis duobus & ultra, & nulla alia mutata uoluntate mortuus eſt ſuperſtite dicto Ray. & Franciſ. &c. Iam uerò ipſe Ray. prætendens ſaltem ſibi deberi legitimam ex bonis dicti quoadam Natalis patris ſui petit ipſius legitimæ ſupplementum, cum bona aſſignata & in teſtõ relicta nõ aſcendant ad legitimã. E ꝯ Franciſchinus prædictus prætendit nil ſibi deberi vltra ei aſſignata & relicta, p̃ſertim quia in literis præſati D. Io. Papæ dr̃ ꝙ Ray. poſſet & deberet ſuccedere in bonis ipſorum Natalis & Franciſchi. deficientibus legitimis hr̃dibus ex dictis Natali & Franciſ. deſcendentibus, & non alias. ¶ Item q̃a idem Natalis p q̃ plures eius uoluntates declarauit, ꝙ non intendebat ꝙ dictus Raynaldus deberet cenſeri iure legitimus, ut patet ex ſuperius deſcriptis in caſu. Et quia ipſe Ray. finem & liberationem fecit eidem patri ſuo ut proponitur. Itaque recenſitis partibus omnibus caſus ſupra dicti, Quæritur an Ray. debeatur legitimæ ſupplementum.

S V M M A R I A

1 *Filius unius ex duobus fratribus ſi ad petitionem amborum legitimetur ut ſuccedat in omnibus bonis patris deficientibus legitimis hæredibus ex eiſdem, an ſuperſtite patruo poſſit ſuccedere.*

2 *Papa uel princeps qui conceſſit priuilegium an poſſit non citata parte reuocare.*

CONSILIVM CC.

1 IN *Chriſti nomine Amen.* ¶† Viſa ſ. ſcripta facti narratione & etiã formalibus uerbis bullarum papalium principalium, de quibus in ea fit mentio, dubitatio p̃ntis quæſiti depẽdet ab intellectu ꝯceſſionis factæ p Papã Io. 23. in ea parte qua ꝯceſſit, vt dictus Ray. in oĩbus bonis p̃ris & p̃nis ẽt feudalibus ſuccedere poſſit & dẽat deficientibus lt̃imis hr̃dibus ex eiſdem, qualiter dẽant dicta uerba intelligi, an ꝯiunctim, an diuiſim; q̃a ſi ꝯiũctim, eſſet ſenſus ꝙ alteri primo morienti ſine lt̃imis hr̃dibus. i. liberis nõ poſſit ſuccedere ſuperſtite altero vel eius hr̃dibus legitimis. C. de impu. & alijs ſubſtit. l. pen. Et ſic in caſu nr̃o, ſi Natalis p̃r eius deceſſiſſet inteſtatus, non poſſet Ray. ab inteſtato ſuccedere exiſtente patruo & filijs eius, & per ꝯñs nec lt̃ima ſibi debetur, q̃ eſt portio portionis debitæ ab inteſtato. C. de inoffi. teſta. l. parentibus. iũctis his quæ not. per Bart. in l. titio centum. §. titio gño, de filia excluſa a ſucceſſione p̃ris p ꝯ maſculum. qui tenet, ꝙ tali filiæ nõ debetur tũc legitima, ideo de relicto facto ſibi ꝓ dote non reijcit̃, tenet ꝯ dõ per l. qm̃ in prioribus. Et ꝯñter non deberetur hoc caſu ſupplementum; quia ſi poſſet relinqui ſibi minus tempore, poſſet etiam relinqui minus re, ſicut econuerſo ſecundum Bartolum ibidem, qui facit hanc æquiparationem. Si uerò verba prædicta intelligantur diuiſim tunc ad ſuccedendum patri ab inteſtato ſufficeret ipſum ſine liberis deceſſiſſe, licẽt ſupereſſet patruus & eius filij. ff. ad trebel. l. lucius. §. gayo. Et tunc ſequeretur effectus ꝯrius, ꝙ ſibi deberetur legitima, & per ꝯñs ſupplementum, cùm Papa velit ibi ꝙ perinde ſuccedat, ac ſi eſſet de legitimo matrimonio ꝓcreatus. Conſtat aũt dictam conceſſionem Io. 23. non fuiſſe reuocatam per ultimam reuocatoriam Martini, imo expreſsè reſeruatam ut patet circa finem eius, ibi per hoc tñ literis præfati epiſcopi &c. nec eis fuiſſe renunciatum per dictum Raynaldũ in pactis, quæ fecit cum patre; imo expreſsè eam ſibi reſeruauit, ut patet in inſtr̃o pactorum poſt medium, ibi reſeruato tñ ipſi Raynaldo &c. Oportet ergo recurrere pro deciſione dubij de quo quæritur, ad intellectum verborum de quibus ſupra; & hic videtur dicendum, quòd ſecundus intellectus ſit verus, ꝙ dicta uerba intelligantur diuiſim, poſtquam fuerunt prolata ſine expreſſione nominis collectiui, & tendatur ad diuerſos effectus, ideſt ad ſuccedendum diuerſis perſonis & in diuerſis hæreditatibus, quo caſu pluralitas reſoluitur in plures ſingu. ff. de cõdi. & demon. l. falſa. §. fi. ff. de lega. 3. l. ſi chorus. in princ. de admi. tuto. ſi duo. in fine. ¶ In ꝯrium vr̃ & eſt veritas; primò, quia tunc una pluralitas reſoluit̃ in plures ſingularitates, qñ ex ea nullum reſultaret inconueniens [a] vel ꝯrium menti loquentis, alias ſecus vt ꝯiunctim debeant verba accipi. ita vult & dicit Bal. in l. pen. in vltima col. C. de impub. & alijs ſubſtitu. per illam. l. quæ licet loquatur qñ prolata eſt cum expreſſione nominis collectiui, locum tñ habet etiam qñ ſine illo reſultaret abſurdum, & ꝯ mentem loquentis, ſm quod Bal. intelligit. Idem voluit Bar. licet per alia verba in l. quidam teſtõ ꝓculum. ff. de vulg. & pup. & l. hr̃des mei. §. cum ita. ff. ad treb. videlicet ꝙ etiam qñ ꝓfertur abſolutè & ſine expreſſione dicti nominis, ſi tñ mortuo vno ex pluribus quibus facta eſt ſubſtitutio ſupereſt alter, q̃ ex p̃ſumpta mente defuncti ſubſtitutum excludit, nõ vocat̃ ſubſtitutus; ut ſi facta eẽt duobus filijs ſub conditione ſi deceſſerint ſine liberis, & alter ſine eis deceſſiſſet; nã nõ uocaret̃ ſubſtitutus, ſicut ſi fuiſſet dictũ, ſi ambo

a ¶ Inconuenien. vide. d. Mart. ſo. zi. 1 conſil. 44. uer. q́d etiam. 2. & uer. non obſtat cũ ver. ſequẽ. & d. Bartho. ſozi. eius do. Maria. filiũ in cõſil. 74. uer. 2 uide detur. cum ſequẽ. in 1. parte. & in conſi. 285. circa finẽ. 3 col. & in conſil. 288. uer. confirmatur ita intelligentia eum uerſi. ſeq. in ſecunda p̃te.

ambo vel ſi vtriq; & ſic intelligat illã. l. lucius. §. gavo. qñ fuiſſet facta duobus extraneis, quorũ alter ſuperſtes nõ ſit, pſumit habere voluntatẽ defuncti in excludẽdo ſubſtitutũ a portione pmortui, ſicut alias filius, ſic in ppoſito, intentio papæ loquẽtis pſumit fuiſſe ſm intentionẽ ſupplicãtiũ, vt Inſti. de inuti. ſtip. §. ptera. ff. de interro. acti. l. ſi defenſor. §. 1. Sed intentio amborum fratrum ſupplicãtiũ papæ Ioãnis pſumitur fuiſſe talis, q dictus Raynaldus tunc veniat, cũ ambo defecerint ſine legitimis hæredibus, Neq; eñ Franciſchinus pſumitur fuiſſe vt mortuo Natali ſine legitimis hæredibus ipſo Franciſchino vel eius liberis ſuperſtitibus vocaretur Raynaldus ad bona Natalis, & ipſe Franciſchinus & eius liberi excluderent. Et idem econuerſo credendũ eſt de Natali, ſi Franciſchinus moreretur ſine liberis ſuperſtite Natali vel eius legitimis hæredibus, q voluerint ſe potius vocare & ſuos hæredes legitimos, q̃ Raynaldum. Quilibet eñ potius & p prius ſibi & hæredibus ſuis proſpexiſſe credẽdũ eſt, q̃ alteri vt in vſibus feud. de eo qui ſibi & hrẽdibus ſuis. c. 1. talis ergo pſumitur fuiſſe intentio Papæ ↄcedentis. Nã vt ex tenore ↄceſſionis apparet ad poſtulatione amborum fratrũ facta fuit, quorum neuter pſumit plus dilexiſſe Raynaldũ, q̃ ſe, vel ſuos liberos legitimos, ſicut nec teſtator plus extraneũ ſubſtitutũ in portione pmortui filij, q̃ alterũ filiũ ſupſtitẽ. ſm notata p Bar. in d. l. qdam teſtamento proculũ, & in d. l. hæredes mei. §. cũ ita. debent ergo verba pdicta intelligi coniunctim non diuiſim, vt dũ dicant deficiẽtibus legitimis hæredibus ex eiſdẽ intelligatur, id eſt ex vtroq; ipſorũ, & ẽt deficientibus ambobus tã ex pſumpta mẽte ipſorũ ſupplicãtiũ, q̃ ẽt Papæ, & hoc tam in feudalibus, q̃ in allodialib'. Sed ſi ↄceſſio Papæ Martini primò facta, q poſſit ſuccedere unà cũ filijs legitimis & naturalibus & cũ qbuſq; alijs veniẽtibus ab inteſtato æqs portionibus reuocata nõ fuiſſet, tunc intelligerẽtur diuiſim; qa mortuo Natali ẽt ſupſtite Frãciſchino vel eius filijs vocaretur Raynaldus ad ſucceſſionẽ, vel cũ liberis Natalis æqualiter, vel excluſo Frãciſchino & eius filijs, vel cũ ipſo Frãciſchino aut ei' filijs; qa ſi iacẽt verba ↄceſſionis, & ſic aliqñ vt filius defuncti Natalis vt qñ cũ filijs eius legitimis, aliqñ vt frater defuncti vt qñ tñ Frãciſchino ſecũ illi, aliqñ vt nepos ex fratre vt qñ cũ filijs Frãciſchini, & ſic eẽt anormala ſucceſſio & ſine regula, qa nõ ex ordine iuris deferret. Sed p motu principis, in quo ſufficit p rõne volũtas. l. 1. ff. de ↄſti. prin. ff. de legi. l. nõ oĩm. verũ qa ↄceſſio illa caſſata & reuocata fuit; nõ eſt ex illa fundamẽtũ fiẽdũ, vt in ſcda ↄſtit. C. §. hãc igit. Sed remanet in ↄceſſione Papæ Ioãnis, in qua de hoc eſt. ſ. Prætereanotandum eſt, q dicta ↄceſſio Ioãnis nõ cõtinet legitimationẽ, q̃ nõ põt niſi vr. fieri quo ad oĩa. vt no. glo. in c. cũ inhibitio. de clã. deſpõ. Sed cõtinet diſpenſationem, vt patet ex tenore ipſius, q̃ põt fieri quo ad q̃dã, & eſt ſtrictũ iuris reſtringenda ſolũ ad caſus capſſos & alios, ſine qbus illi eẽ nõ poſſunt. c. 1. in fi. de fil. pſby. lib. 6 de cõſan. & affi. c. qđ dilectio. & no. Io. an. in nouel. in c. cũ ex eo. de elec. lib. 6. Nec extẽdit vltra q̃ ſignificatus verborũ neceſſariò importet, ſicut dicim' de verbis ſtrictæ. C. ſi plures vna ſen. l. 1. ff. de his q ſũt ſui vel alie. iur. l. pe. & no. Bar. in l. iul. in pri. ff. de cõdi. inde. Cũ igit poſſit dicta diſpẽſatio ſatis o pari in ſucceſſione q̃ fiat ex volũtate pr̃is expſſa vel tacita, ad quã habilis nõ eẽt ſine dicta diſpẽſatione nõ debet extẽdi ad illã quæ fit ↄ volũtatẽ, cũ ſit odioſa. l. titia. cũ ibi no. ff. ad. l. fal. petẽdo aũt ſupplemẽtũ, cũ iuſſus fuerit ſtare ↄtẽtus, niti ↄ volũtatẽ. Et ſi admitterẽt ad hoc, ſir admitterẽt ad dicẽdũ teſtm̃ nullũ, ſi nihil fuiſſet ſibi relictũ, vel ad q̃relãdũ ſi fuiſſet exhrẽdat', qđ nunq̃ de intẽtione pr̃is ſupplicãtis fuit, vt ille admitterẽt ad impugnãdum ſua iudicia, & p ↄñs nec Papæ cõcedẽtis; reſtringat ergo ad illas ſucceſſiones q̃ habẽt volũtatẽ pr̃is expſſam, vel teſtamẽtariã, vel tacitã, uel ĩ teſta. l. ſi qs cũ nulli. de iur. codicil. poſtq̃ illæ ſunt fauorabiles, & ſatis põt in eis o pari, nec reddaẽ, & nec extẽdaẽ ad ſucceſſionẽ odioſã, id eſt q̃ ſit ↄ volũtatẽ teſtãtoris, poſtq̃ nõ eſt neceſſe, & poſtq̃ eſt ſtricti iuris, & debet reſtringi quãrũ põt dicto. c. 1. ĩ fine. de fil. pſb. lib. 6. iuncta. l. ſi qũio fine cũ ibi no. C. de inoffi. teſta. ¶ Potiſſime qa ſucceſſio q̃ fieret ſm volũtatem, eſſet ſimplex & ſine mixtura actus extranei, ſed quæ fit ↄ voluntatẽ habet mixturã rupturæ teſtamẽti, vel conditionis ex lege, & diſpẽſatio nõ extẽditur ad actus extraneos & nõ expreſſos, & verba in dubio debẽt intelligi ſimplr̃ & nõ ſm quid. Item illa proprie eſt ſucceſſio, qa vniuerſalis. l. hæreditas nil aliud eſt. ff. de reg. iur. Sed ſupplementum legitimæ eſt particularis & ſic impropriè. l. quotiens. C. de hæredi. inſtituen. cum legitima ſit magis debitum quoddam & certa portio bonorum, q̃ hrẽditatis, vt ibi notaẽ p Bal. ponit Iac. But. & verba potius ſunt intelligenda ſm pprium ſignificatum, q̃ ſm improprium. l. non aliter. ff. de leg. 3. ¶ Et confirmanẽ pdicta, qm̃ ex prima impetratione facta a Martino apparet, q noluit Natalis illum ſuccedere cum filijs legitimis niſi ſm volũtatem ipſius Natalis, vt patet ibidum dicit, ſi præfatus Natalis eiuſdem fuerit uolũtatis &c. Euſdem ergo intentionis & propoſiti præſumitur fuiſſe in impetratione ipſius facta a papa Ioan. qm̃ ex his q̃ poſtea per aliquem geruntur, declaratur qualis fuerit animus in præcedẽtibus. C. de natura. libe. l. cum quis. circa med. ff. rerum amota. l. ſi concubina. l. res amotas. ff. ad macedon. ſed iul. proinde. de priuil credito. l. vẽter. in fi. & quod not. 18. diſt. c. peruenit. de elect. c. officij. cum ſi.

2 ¶ † Poſtremò qđ iſta clare deciditur per ultimam bullam Papæ Martini reuocatoriam ſuæ primæ, in qua ante finem poſt verba. ſ. telata in puncto ſubijciuntur infraſcripta verba, q̃ tollunt oẽm dubitationem, videlicet. Nec dictũ Ray. in bonis ipſis qbuſcunq; Franciſchino, filijſq;, & hæredibus præfatis, aut eorum aliquo ſuperextantibus ex teſtõ uel ab inteſtato ſuccedere quoquo modo poſſe aut debere authoritate prædicta decernimus & etiam declaramus. Non ſolum ergo. Mar. per dictam ultimam bullam reuocanit aliam ſuam conceſſionem, ſed etiam declarauit conceſſionem & diſpenſationem papæ Ioan. quam ſtatim in ſequenti uerſu per hoc aũt &c. reſeruauit ut debeant intelligi verba ſup quibus vertitur præſens dubitatio modo quo. ſ. dixi. ſ. cõiũctim, non diuiſim, & q mortuo Natali patre ſuo ſuperſtite. Frãciſ. vel eius filijs & hæredibus nullo mõ poſſit Raynaldus in bonis pr̃is ſuccedere ẽt ſm uoluntatem expreſſam vel tacitam, ſed ſolum ipſis deficientibus, tunc quia non agitur de illorum præiudicio, voluit habere locum conceſſionem. Ioan. & iſto mõ debet intelligi reſeruatio Papæ facta de dicta conceſſione. Ioan. in uerſi. ſequenti. per hoc tñ &c. ſi ſaluis his quæ dicta ſunt. ſ. ne uideaẽ fuiſſe Papa. Mar. ſibijpſi ↄrius, quod non eſt dicendum, ad quod bñ facit quod no. Bart. in l. fin. §. quæſumus. ff. de condi. inde. & Cyn. in l. in falſa. in fin. C. de iur. & fac. igno. & ne uideatur pœnituiſſe incontinenti eius quod ſtatim dixerat, quod ſimiliter non eſt dicendum. l. nam ad ea, cum ibi not. ff. de condi. & demõ. ¶ Nec ob. ſi dicatur, q Raynaldus in hac ultima reuocatoria non conſenſit, vnde cum afferat ſibi præiudicium in iure ſibi quæſito ex prima conceſſione. Ioan. non vr̃ valere. argu. l. quotiens. C. de preci. impe. offer. ff. de nata. reſtitu. l. fina. in prin. rñdetur, q põt dici q non tollit ius quæſitum, ſed declarat non eſſe quæſitum, & qualiter illa conceſſio ſit intelligenda, & poſito q quæſitum fuiſſet, & q verba illius conceſſionis reciperent alium intellectũ, attñ qa quæſitum erat ex ſola conceſſione papali, potuit idem Papa & alius eius ſucceſſor illud auferre abſque iniuria; iuxta illud meũ, nõ tuum, tibi denego auxilium. l. aſſiduis cum ibi not. C. qui po. in pig. ha. & quod expreſſè no. Bal. poſt Nico. mata. in l. qui ſe patris. circa med. C. vnde libe. qui dicit principem poſſe reuocare priuilegia & conceſſiones factas ſubditis pro libito voluntatis, & ſine iniuria, ſi non tranſiuerunt in cõtractum. Et licet in dubio non uideatur uoluiſſe reuocare ẽt qđ ipſe conceſſerat, ſi tñ appareat q reuocare voluerit, ſeruanda eſt ius uoluntas, ẽt abſq; alia clauſula derogatoria, tñ ſufficiat certa ſcientia quæ ex uerbis eius colligi poteſt. l. idem vulpianus. §. 1. ff. de excu. tuto. ex quibus omnibus res iſta remanet clariſſima ↄ dictum Raynaldum. ¶ Et ita dico & conſulo ego Paulus de caſtro utriuſque iuris doctor & ad fidẽ me ſubſcripſi & ſigillaui. ¶ Viſo tenore legitimationis ſiue diſpenſationis factæ per Io. 23. & reuocationis factæ per Martinum quintum, de quibus ſupra in caſu & in conſilio fit mentio, dico ego Prodocimus de comitibus iuris utriuſque doctor indubitanter de iure uerum eſſe id quod ſupra in cõſilio cõcluſum eſt, ſi bene ponderentur uerba poſita in dicta gratia Io. 23. & ad fidem me ſubſcripſi, & ſigillo conſueto muniui.

S V M M A R I A

1 *Diſpenſatus tantum non legitimatus poteſt ſibi per pactum præiudicare in ſucceſſione, etiam ſine iuramento & eſt idem caſus cum præcedenti.*

CONSILIVM CCI.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Viſis impetrationibus factis a Boniſacio Io. & duabus a Mar. inſtrumento conuentionis contractæ inter Natalem & Rayn. & declarationis factæ per ipſum Natalem circa impetrationem ac etiam teſtõ ipſius Natalis. Viſis ẽt ↄſilijs famoſorum

rum præceptorum meorum ſupraſcriptorum, dico & conſulo
idem quod ipſi primò reuocatoriam. M. ualidam fuiſſe & eſſe, li-
cèt Ray. non fuerit citatus; per ea quæ hñr, & no. in c. t. de reſcriptis.
& quod not. Inn. & doct. in c. nouit. de iudi. & ſic tentandum eſt
1 ſolum de iuribus impetrationis factæ a Io. † Item quòd ſecundum impetra
tionem illam cum Ray. ſolum eſt diſpenſatum, ut ſuccederet de-
mum mortuis & deficientibus omnibus uidelicet Natali & Fran
ciſchino & cuiuſlibet eorum deſcendentibus, per ea quæ ſ. in pri
mo conſilio elegantiſſimè deducta ſunt, quibus addo conuentio
nem factam inter ipſos Ray. de qua ſ. eſt facta mentio in verſi. re
ſernato &c. ubi apparet expreſſè, quòd ipſi impetrantes intellexe-
runt illum indultum Io. vt Raynaldus poſſet ſuccedere deficien-
tibus omnibus de domo utriuſq;, & nõ alterius tm̃. facit. ff. de iu
di. l. ſi quis intentione ambigua. ff. de proba. l. per tuas. C. de libe.
cau. l. cum precum. cum ſimi. ¶ Item dico, quòd cum dictus Raynal-
dus non fuerit legitimatus, ſed ſolum cum eo diſpenſatum ut ha
beatur pro legitimo quo ad quædam, ſecundum ea quæ ſupra deducta
ſunt in primo conſilio, quæ diſpenſatio eſt ſtrictè intelligenda ſecundum
not. per Inn. in c. per uenerabilem. qui filij ſint legitimi. ſuper gl.
2. & in c. 2. de filiis presbyt. lib. 6. quòd etiam ſi Raynaldus eſſet in ca
ſu ſucceſſionis præiudicaſſet ſibi per talem conuentionem & re-
miſſionem, licèt non interueniſſet iuramentum. c. 2. de pactis. lib.
6. & l. pac. C. de coll. loquũtur quando aliquis eſſet habilis ad ſuc
cedendum de iure communi alijs, etiam non priuato tãtum; quo
caſu non poteſt renunciare ſine ſacramento, ut in prædictis iuri-
bus. Si autem ſuccederet ſolum diſpenſatiuè & ea priuilegio, ta
li priuilegio ſuo, quod dicitur lex priuata. 3. diſtin. c. priuilegia.
poſſet renunciare. de præſcrip. c. ueniens. de foro competen. c. ſi
diligenti. C. de pactis. l. ſi quis in conſcribendo. de regula. cap. ad
apoſtolicam. in ſimil. ad quæ optimè facit no. rex. in l. ſi. ff. de ſuis
& legi. Ex quibus forte inferri poſſet, quòd tamen non ſumus in ca-
ſu diſpenſationis quòd Natalis non potuiſſet nec in teſtamento
nec extra aliquid dare ipſi Raynaldo naturali extantibus eius li-
beris & uxore; eis autem non extantibus ſolum vſque ad duas
vncias. auth. licet. C. de naturali. liber. & l. 1. eodem titu. & l. hu-
mana. ¶ Et ita conſulo ego Paulus de Aretio iuris utriuſq; do-
ctor minimus & ſolum de ſubſcriptione requiſitus me ad fidem
ſubſcripſi cum ſigillo conſueto, die. 2. Ianuarij. 1435.

¶ Caſus.

¶ Addito ad caſum ultra ſcriptum, quòd in inſtrumento inueſti-
turæ factæ per D. Pataniam prædictis fratribus Natali & Franciſ
chino de caſtro Zopolæ cum bonis ad ipſum pertinentibus & iu-
ribus &c. Apparet quòd ipſi fratres petierunt & habuerunt di-
ctam inueſtituram pro ſeipſis & eorũ hæredibus, ita quòd vno
vel duobus ex eis decedente ſeu decedentibus abſque legitimis
hæredibus uel committente ſeu committentibus feloniam uel
aliud crimen alius uel alij in dicto feudo ſuccedant ſeu ipſorum
hæredes. Et eis uel ipſorum alteri accreſcat, dictum feudum
ſortiatur eandem naturam ac ſi eſſet & fuiſſet antiquum penitus,
& primogenitorum ipſorum, precipuè attento quòd ipſum
feudum dicto peculio ipſorum factum emptum fuit. ¶ Quæ-
ritur an Raynaldus, ut in caſu proponitur legitimatus ſucce-
dat in parte dicti caſtri & feudi, quæ fuit Natalis, an uerò ſuc-
cedat Franciſchinus.

S V M M A R I V M.

1 *Imperator non poteſt legitimare ad feudum eccleſiaſticum.*

CONSILIVM CCII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Ad hoc bre-
uiter reſponde-
tur, quòd ſi prædictus Raynaldus fuiſſet ſimpliciter legi-
timatus, non expreſſo quòd poſſet in feudis ſuccedere,
non poſſet uirtute inueſtituræ de qua ſupra quam dicti fratres
receperunt pro ſe & hæredibus eorum, ſuccedere patri ſuo in
dicto feudo. ¶ Sed ſuccederet Franciſchinus, vel eius liberi, ſi
non extaret Franciſchinus, quamquàm quilibet eorum prius ſi-
bi & hæredibus ſuis, quàm fratri & hæredibus fratris proſpe-
xiſſe cenſeatur; ut in vſibus feudorum de eo qui ſibi & hæredi-
bus ſuis. c. 1. quia in materia feudorum legitimi hæredes dicun-
tur filij ſeu deſcendentes, ut in titu. de alienatio. feudi. c. & ſi cliẽ
tulus. & no. in l. ex factæ. §. ſi. ff. ad trebellianum. nec etiam com-
prehenduntur non legitimè nati, ne ſit in poteſtate uaſalli filium
baſtardũ legitimando domino vel agnato præiudicare, ad quos
feudum eſt deuenturum in defectũ legitimorũ; ut eſt caſus in c.
naturales. ſi de feudo fuerit controuer. iuncta. l. ſi ita ſiqs. §. ſi. ff.
1 de leg. 2. in ratione ſui. † Idem in caſu nõ in quo feudum eſt ec-
cleſiaſticũ, ſi legitimatio fuiſſet facta ab Imperatore vel habente
poteſtatem ab eo; quia non põt legitimare ad feuda eccleſiaſtica, ẽt ſi
dictam clauſulam expreſſe apponerẽt quòd in feudis poſſet ſucce-
dere, prout determinat Bal. in l. eam quã. C. de fideicom. Sed hic fa-
cta fuit appoſita, nec tñ fuit legitimatio, ſed diſpẽſatio quòd poſ
ſet in omnibus bonis ẽt feudalibus ſuccedere, quæ quantũ ad hunc
effectum tm̃ operatur quantum vera legitimatio. arg. l. cum ea
oratione. ff. de excuſa. tuto. de iure fiſci. l. ſed ſi accepto. Et idẽ ſi
fuiſſet purè facta, vel ẽt ſub conditione, & cõditio extitiſſet, poſ-
ſet dictus Raynaldus patri ſuccedere in dicto feudo ex tenore in
ueſtituræ, de qua ſ. iuncta dicta diſpenſatione, quæ faceret ipſum ha
beri pro legitime nato quo ad hoc verum; quia fuit facta dicta di-
ſpenſatio ſub conditione videlicet ſi deficerent legitimi hære-
des dictorũ fratrum, & nõ alier. Et iſta verba intelligi debent cõ-
iũctim, nõ diſiunctim. i. vtriuſq; fratris, prout in alio conſilio per
me reddito ſuper ſupplemento legitimæ quod dictus Raynaldus
petit, manifeſte & clare oſtendi. Et iſta conditio non extitit, imo de
fecta eſt, quia tempore mortis patris & delaræ ſucceſſionis extabat Frã
ciſchinus & eius filij, dico dictũ Raynaldum fore excluſum a ſuc
ceſſione dicti feudi, & eam fuiſſe delatam Franciſchino virtute
dictæ inueſtituræ, ac ſi pater dicti Raynaldi deceſſiſſet ſine aliquo
legitimo hærede. Et ſic conditio dictæ inueſtituræ ſub qua alteri
poteſt ſuccedere, extitit. Et conditio dictæ diſpenſationis, per
quam dicta reciproca ſucceſſio poterat impediri, defecit, & ſic
dico ſucedere Frãciſchinũ ĩ dicto feudo excluſo dicto Raynaldo.
¶ Et ita dico & conſulo ego Paulus de caſtro vtriuſq; iuris do-
ctor, & ad fidem me ſubſcripſi, & ſigillaui.

S V M M A R I A.

1 *Tenuta ſeu poſſeſſio conceſſa prætextu inſtrumenti non concordantis cum ſuo pro*
thocollo in quantitate debita, utpote ex falſo inſtrumento conceſſa, non ualet.
2 *Notarius qui plus inſeruit an puniatur de falſo.*
3 *Inſtrumento falſo utentes an ſint puniendi de falſo.*

CONSILIVM CCIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Quantum ad
primum dicẽdũ
1 eſt dicta inſtrumenta non mereri executionẽ. † Primũ
ideo, quia continet falſitatem in parte quantitatis debi
tæ, cùm ſit de trecentum, & re vera non debebantur niſi. 250. &
hoc manifeſtum factum eſt ex inſpectione prothocolli, ad quam
recurritur vt in auth. de tabel. in §. penult. vel ſi. & no. in l. ſempro
nius. ff. de leg. 2. per doct. vñ cum iſta falſitas ſit ſuper parte ſub-
ſtantiali, ſiue ſcienter fuerit commiſſa, ſiue per errorem, totum
illud inſtrumentum reddebat vitioſum & inutile, ẽt in ſumma verò debi-
ta, cùm vnica tm̃ ſumma fuerit expreſſa mixta ex vera & falſa, &
propter annexionẽ falſæ, totum vitiatur, vt patet ex no. per Innocen.
& Io. and. in nouel. & in c. fraternitatis. de hẽti. in ſi. de inſtr. edi.
§. inſtrm. ver. quid ſi aliquid. iuncta. l. ſcire debemus. ff. de verb. ob
liga. & ff. de in diẽ adiec. l. quod ſi vno. ff. de donatio. inter virũ. l.
ſi id quod. §. finali. ea dictis in ratione ſui ex quo ſequitur quòd
tenuta data virtute illius inſtrumenti ipſo iure fuerit nulla, & ſic debue
rit reuocari, tanquam ſurrepticia vel obrepticia, tanquam ex inutili & fal
ſa cauſa. vt. ff. ne vis fiat. & l. 1. §. hæc verba. ff. de fideicõ. liber. ſi
vero. §. ſubuẽtum. & quod notatur in l. fulcinius. §. 2. ff. qui. ex ca.
in poſſe. ea. facit. l. ſeye ægræ. & l. tutor petitus. ff. de tutor. & cura
2 to. datis ab his. ¶ † Secundum vero inſtrumentum non meretur
executionem, quia caret ſubſcriptione ſecundi notarij & appo-
ſita ex forma ſtatuti tam Mediolañ. in cuius territorio factũ fuit,
quàm Pergami vbi iudicium agitatur. ergo &c. vt in Spec. de inſtru.
edit. §. inſtrumẽtũ. ver. item quod nõ eſt a tabellione ſubſcriptum.
¶ Quantum ad ſecundum quæſitum iuris, dicendum quòd cùm dicta in-
ſtrumenta contineant diuerſas ſententias, & ſint facta ſuper contractu
reiterabili, præſumitur prima facie continere duos contractus, &
duo debita diuerſa. arg. ff. de proba. l. quinquaginta, quod no. in
l. cum centum. ff. de adi. leg. & tamen re vera non erit niſi vnum debi-
tum, videlicet de. 250. & debuerunt ergo dicti creditores cũ pe-
tierũt executionẽ primo de vno, poſtea de altero, proteſtari & di-
cere quòd vnica ſolutione. de. 250. erãt contenti cum dictũ tñ eẽt debi-
tũ quòd nõ fuerunt ſed potius oppoſitũ quia interrogati rñderũt, ſe
velle ĩſiſtere ĩ executionẽ vtriuſq; & ſic vñr voluiſſe petere vtrãq;
ſũmã tanquam vtrãq; debitã, videlicet. 270. ex prĩo quantũ ad illã ſe reſtri-
xit & prĩs proteſtatiõe. & 250. ex ſecundo per ea quæ no. Bar. ĩ l. 3. §. ſi. ff. de
duo.

duo,re,& qđ no.in l.1.ff.de fideiuſ.tutorũ.p gl.ideo videnť inci-
3 diſſe in pœnam plus petentium ex forma ſtatuti. ¶ † Super ter-
tio & quarto ſimul, notandũ quòd crimẽ falſi requirit dolũ, &
a ſine dolo non cõmittitur falſum punibile[a].C. de falc.l.nec exem
plum,cum ibi.not. licèt non punibile, ꝑut ſumitur pro eo quod
nõ eſt verũ, vñ poſſet committi ſine dolo. ff. de fal. l. quid ſit fal-
ſum,& ibi per Bar.& qñ error eſt tolerabilis potius pſumitur er-
ror, q̃ malitia, C.de his qui ſibi aſcri.in teſta.l.pe. & l. ſenatus.&
ibi ꝑ Bar.ff. de adul.l.ſi adulterium cum inceſtu. §. idẽ polioni;
quia quælibet cã ẽt minus probabilis excuſat a dolo. ff. de liber.
cã.l.igitur.& quod not.glo. mag. in fi.ff.ſi quis ius dicẽ. non ob.
& in notario qui ɔficit inſtr̃m aliter q̃ ſtet ꝓthocollus,ſi dicat p
errorem feciſſe;vr̃ dicere Bar.in l.ſi libra.ff.de regu.iur.ꝙ oſten-
ſo ꝓthocollo probať error; ſed hic ẽt ſuberat alia cã, quæ fecit
notariũ cadere in errorem, vt ipſe aſſerit;ideo interꝑtando rẽ du
biã in benigniorẽ partẽ puto notariũ iſtũ non debere puniri de
b falſo[b] pp fabricationẽ dicti primi inſtrũmẽti,ſed quia poſtea ſua
ꝓpria auto. & ſine licentia iudicis ɔfecit aliud inſtr̃m ɔforme in
quantitate & in ꝓthocollo poſt motã controuerſiã inter partea
ſup errore primi, qđ facere nõ debuit.no.Io.and.in addi.Spe.in
ti.de inſtr.edit.§.inſtr̃m.ver. ſed nunpd ɔfecto. in fi.in addi. quæ
incipit,nec ſoli.ſm Nico.mat.vr̃ poſſe puniri pœna extraordina
ria pro motu iudicis.arg.eius qđ no.in l.3.C.de ſacro ſan. eccle.
de eo qui fecit ꝫ legem.& ff. de crimi.fal.l.3.§.1.Ex quo apparet
3 an potuerit relaxari de carceribus cum fideiuſſoribus. † Quantũ
verò ad vtẽtes dicto inſtrumento falſo, an incurrãt pœnã ſtatuti,
c oportet probare ſcientiã vtẽtis,[c] & in ꝓcuratore pſumiť ignorã
tia;qa agitur de facto alieno.ff. ꝓ ſuo.l.fi.ſed in ipſis creditorbus
vr̃ ſecus;qa de ipſorũ facto agebatur, in quo nõ potuerũt ignorã
tiam prætendere.ff.ad velleya.l.q̃q̃.videat tñ curia rectoris,quid
ſuper hoc agendum.¶ Ego em̃ ſuper hoc me vltra non extendo,
qa non eſt de more doctorum conſulere in cauſis criminalibus
ad offenſam, maxime vbi agitur de pœna perſonali. Ex quibus
patet reſponſum ad omnia,ſi bene inſpiciatur.

a ¶ Punibile. An aũt puniať falſũ ſine dolo,& ſi non nocet, uel nocere nõ potuit. uide Alc. de imo. in cõſi.7. in pen. col.in cõſi. 77.& in cõſil.74. in 3. & 7.col. in fi. in 1. parte.& p eũdẽ Paul. 3. & in conſ. 130. & qđ ibidem dictum fuit i apoſtil.

b ¶ Puniri de falſo & qualiter puniatur notari⁹ faciẽs falſum inſtrumentũ immunitatis, uide ludo. rom.ſingu. 380. incip. pone quod notarius. ubi dicit,ꝙ puniť pœna ignis,& ſubdit ibi ꝙ ſi ſcribat inſtr̃m ſimulatum, ꝙ pũit manum,& ſi ſcribat uſurarium inſtrumentũ eſt perinr⁹, nec põt amplius conficere,& põt pronunciari infamis. H. F.

c ¶ Vtentis. Adde,ꝙ vt falſitas teſtamẽtorũ productorum nõ noceat producẽti, debet per eum ꝓ teſtari, ꝙ non intendit uti aliqua falſitate. ut per Corn. 1 cõſil.233. nu. 4.in 2.pte.

S V M M A R I A.

1 *Filius petens legitimam ſibi ſuppleri, an agat contra hæredem ſolum, an verò contra legatarios proportionabiliter.*

2 *Verba in iudicio prolata ab actore vel reo intelligi debent,prout magis proferenti expedit.*

CONSILIVM CCIIII.

1 *IN Christi nomine Amen.* ¶ † Sup primo dubio Bar.in l.in quarta.ff.ad l.fal.ante fi.tenet ꝙ ſupplemẽtũ legitimæ debeat fieri nõ ſolũ ab hærede, ſed ẽt a legatarijs p. l. libertus.ſub ɔditione.§.libertus.in fi.ff.de bonis liber.Et ad.§.cæterũ.in Auth. vt cũ de app.cog.q dicit ꝙ ab hærede.Reſpõdet,ꝙ ibi ſtatim ſubijciunť iſta verba in tex.ſ.ſm noſtras leges &c.Quæ verba dicit ipſe,ꝙ referunť ad illũ.§.libertus. vt ſic nõ intotũ ab hr̃dib⁹,ſed ꝓ rata.Bal.no.in l.oĩmodo.C.de inoff.teſt.& in l.ſuus quoq;.ff.de hære.inſt.dicit hoc eẽ verũ,qñ legata ɔſiſtũt in ſpeciebus hr̃ditarijs;qa tũc cũ legitima debeať de ipſis rebus hr̃ditarijs, vt.C.de inoff.teſta.l.ſcimus.§.repletionẽ. Põt filius de ſingulis rebus vẽdicare partẽ,qa tale ſupplemẽtũ ipſo iure fit & reſecat ſingulas res quo ad dñiũ,ſicut & falcidia debita iure iſtitutiõis,vt.l. plautius.& l.linea margaritarũ.ff.ad.l. fal.Sed ſi legata ɔſiſtant in quãtitatibus vel generibus, ſol⁹ hæres habet ſupplere. Certe ẽt Bar.in eo qđ dicit,loqtur qñ ɔſiſtebãt in ſpeciebus.Aliũ verò caſum qñ in quãtitatibus nõ tãgit.Et ſic ſm vtriuſq; opi.cũ ꝓponať hic legata ɔſiſtere in ſpeciebus,vr̃ ꝙ dicta ſuppletio nõ potuerit peti a ſolò hr̃de,ſed debuerit peti ẽt a legatarijs.Sed tex.i l.oĩno. circa mediũ vr̃ ꝓbare ſimplr̃,ꝙ ab hr̃dibus vniuerſalibus debeat peti; dũ dicit ꝙ ſi tali petẽti nõ imputauit defunctus ingratitudinẽ ipſi hæredi,cã ſibi imputare nõ pñt. Sed ſi petereť a legatarijs etiam de ipſis loqreť,ſicut loqtur de hr̃dib⁹.Præterea petiť ɔdictio ex illa lege, q̃ eſt actio pſonalis,& nõ ſeqtur fundũ,ſed vniuerſitatẽ. l.ſi fideicõmiſſum. §. tractatũ.ff.de iud. cũ ſimi. ¶ Breuiter in iſto articulo veritas eſt iſta ſoluendo dicta & mentem omnium. Quod quando legata conſiſtunt in quantitatibus, quæ non ſunt res hæredi. ſed ex eis redigi poſſunt, filius poteſt & debet agere contra ſolum hæredem vniuerſalem, non contra legatarios, qui nihil hæreditarium poſſident,ſed pecuniã ſolutam forte cõſumpſerunt, Et ſic non cadit hic illa reſecatio reſpectu dñij, de qua ſupra dixi,nec etiam diſpoſitio.§. repletionem. Sed ſi conſiſtant in ſpeciebus hæreditarijs, tunc ſi filius vult habere partem in illis ſicut in alijs põt ab eis partes vendicare, nõ aũt ɔdicere pp.§. repletionem. Et ita intelligantur Bar.& Bal.tñ dicti legatarij potuerunt ab hr̃de ſcripto recuperare æſtimationem partium euictarum,ſi deductis legatis remanet ſibi quarta pars eius quod ſupereſt deducta ltĩma & ære alieno,cùm potuerit grauari vſq; ad dodrantem eius quod ſupereſt facta dicta deductione æris alieni per prius & ltimatione per poſterius.l. 1.in prin.ff.ad l.fal. iũcta.l.papiñ.§.quarta.& §.qm̃ aũt quarta.ff.de inoſ.teſta. Et cũ pr̃ ſciret, vel ſcire poſſet ius filij.ſ.qa poterat vendicare a ſingulis partes,vr̃ voluiſſe hr̃dem teneri illis de euictione.iux.plenè no.in l.ſi domus.§.de euictione.ff.de leg.1.C.de legi.l cum alienã. Sed ſi nõ currat filius hẽre partẽ in ſingulis rebus,ſed ɔtentať habere ſupplementum in æſtimatione partium, dico ꝙ poterit agere ꝫ ſolum hr̃dem ɔdictione ex illa.l.omnino;quia nõ ſubeſt rõ, quare nõ poſſit.Nec hæres põt cõqueri,ꝙ ipſum ſolũ grauet, & non legatarios;qm̃ & ſi legatarios grauaſſet agendo ꝫ eos per indirectum,ẽt hæres grauaretur vt s.dixi. Nam & ſi nunq̃ hæres tradidiſſet res legatas, fuiſſet actum ꝫ ipſum ad ſupplementum, & habuiſſet hæres neceſſe ſupplere,& poſtea legata ſoluere, ſi ſibi remanſiſſet integra ſua legitima & quarta, ergo & nunc idem eẽ debet.¶ Et ſic cõcludo ad primum dubium, ꝙ agi potuit ꝫ ſolũ hr̃dem vl̃em,ſi ſolum egit vt ſuppleatur legitima & debebit ſuppleri æſtimatione nõ de corporibus rerum legatarum, ꝓ illis em̃ debuiſſet agi ꝫ illos tm̃. ¶ Circa ſecundum dubium dicendũ eſt. Quòd cùm legitima debeatur ex ipſis corporibus rerum hæreditariarum. Et præfati redditus annui,qui poſt mortem veniunt p cipiendi,nunquã fuerunt hr̃ditarij.l.in fideicommiſſaria.§.1.ff.ad treb.non tenetur monaſterium illos in legitima computare. ut in d.§.in computatione. Sed quia poſſeſſionem illam teſtator pfatæ filiæ aſſignauit quo ad redditus, & illam ſibi præoptauit & prædilexit,poterit monaſterium petere,ꝙ illa ſibi pleno iure cõſignetur pro dicta legitima etiam quo ad proprietatem & perpetuò, ſm ea quæ not.in l.filium.C.famil.erciſ.per gl. & doct. & l. marcellus.§.res quæ.ff.ad trebel.per Bart. & l.non amplius.§.fi. cum l.ſequenti.ff.de leg.1. & debuit dari, ſi alia legitima cã non obſiſtat per not in locis præallegatis, & tunc in legitimam computabitur.¶ Ad tertium & ultimum dubium dicendũ eſt. Quòd dicta reſponſio intelligitur non facta deductione dicti fideicommiſſi. Tum quia hoc vtilius eſt ipſi reſpondenti, quia tanquam minus fuerit in bonis & hr̃ditate minor erit legitima;& verba in iudicio prolata ab actore vel reo intelliguntur,prout magis expedit proferenti.l.ſi quis intentione.ff.de iudi.l.inter ſtipulantẽ. §.1.cum ibi plenè not.ff.de verbo.oblig. Tum etiam quia ꝓprietas verborum hoc patitur; & intentio non refragatur; ergo &c. l.ab omnibus. in princip.ff.de lega.1. Nam iſta erat ſubſtitutio fideicommiſſa.in qua ante reſtitutionem verbalem factam nullum ius habet fideicommiſ.ſed demum ea facta.ff.ad trebel.l.facta.& l.reſtituta. Vnde verum erat dicere vel eſſe poterat in bonis illius defuncti remanſiſſe ſex milia,tamen ſubiacebant reſtõi, quæ antequam fierent ſaltem verbo erant in hæreditate illi⁹. Tũ etiam quia verba prædicta debent intelligi, prout de facto remãſerunt,non prout iuris ratio ſperabat partem quæ veniebat reſtituenda per fideicommiſſum a parte, quæ remanſura erat ꝓ legitima & trebellianica penes hr̃dem grauati. argu.ff.de his quib. ut indig.l.eum qui.§.pro parte. Ex quibus ſeqnitur quòd ſi ſex milia remanſerunt in bonis illius,cùm tria milia cadant in fideicommiſſo, & alia tria milia veniant retinenda pro legitima & trebellianica debitis illi defuncto, illa tria milia tantum reputabantur eſſe in bonis defuncti;quia erant remanſura,non illa quæ erant reſtituenda.ff.de leg.1.l.non quocunque.in prin.& §.1. Et ſic de illis tantum tribus milibus,quæ reſtituenda non erant, debebatur legitima filiabus dicti Cortiſini, quæ eſt tertia; & ſic mille ſi erant pauciores quinque inter omnes diuidenda, vel ſi plures erant dimidia; ſecundum ea quæ habentur in authen.nouiſsima.C.de inoffic.teſtamẽ. Ex quibus patere poteſt quantum erat ſupplendũ monaſterio pdicto ꝓ ltĩma dictæ filiæ monialis.

S V M M A R I A

1 *Dominium paſcui qui non prætendit non poteſt alios repellere,ſi ſolum uſum ſuũ eſſe probauerit.*

2 *Spoliatio vel exforsium ad hoc ꝙ dicantur commiſſa eſſe quæ requirantur.*

3 *Violentia eſt delictum quod in perſonam committitur.*

4 *Actor debet probare negatiuam,quando eſt fundamentum ſuæ intentionis.*

Sententia

5 *Sententiam qui habet pro ſe, licet nullam, excuſantur a pœna puniente violentos & violenter turbantes poſſeſſores in ſua poſſeſſione.*

CONSILIVM CCV.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ In cã q̃ vertitur
corã locumtenen-
te p̃riæ ſori Iulij ſup ſfortio īter cõitatẽ Muzañ. ex par
te vna agentẽ, & certos hoīes de cõitate ſancti Andrati
ꝯnentos ex altera. Viſis actis & actitatis, & teſtibus hincinde rece
ptis, ac ẽt iuribus vtriuſq; partis, ſuper eo qđ q̃ritur quæ debeant
eſſe partes dicti D. locumtenentis in iudicando, vr̃ dicendum ꝙ
1 in abſoluendo pluribus rationibus. † Et primò, q̃a dicti agentes
deduxerunt aliqua in ipſorũ petitione ſeu libello, ad q̃ probãda
tenebantur; tùm quia ſunt & erant de natura actionis intentatæ,
ſine q̃bus actio non competebat; tũ q̃a, & ſi nõ fuiſſet, attñ & ad
ea probanda viderent ſe aſtrinxiſſe. Et tñ ea non ꝓbauerunt; er-
go &c. C. de eden. l. qui accuſare. C. de prob. l. actor. Nã primò de
duxerũt vim & violentiã illatam a conuentis, vt patet ex tenore
2 libelli in duobus locis, in q̃bus de ipſis mentionẽ faciunt. † Et di
co, quòd vis & violentia ſunt de natura actionis intentatæ. ſ. ſup
ſfortio, quia conſtitutio loquens de ſfortio requirit occupatio-
nem ſeu inuaſionẽ, quæ duo p̃ſupponunt violentiã, ſine qua non
a cõmittuntur [a]. C. Vnde vi. l. inuaſor. & ẽt dolũ, aliàs nõ puniſ, vt
ibi patet. Et ſic neceſſe habebãt illã ꝓbare. ff. vi bono. rapt. l. p̃tor.
§. docere. & ff. ne q̃s eum qui in ius voca. eſt vi exi. l. penul. §. do-
cere. in quibus patet, ꝙ de qualitate req̃ſita a lege, ad hoc vt ali-
quod factũ puniaſ, oportet docere, ad hoc vt ſup illo poſſit ſeq̃
condemnatio; quia ipſa ceſſante, ceſſat actio. Et poſito ꝙ conſti-
tutio non requireret expreſsè. Attñ quia deduxerũt vim & violẽ
tiã p modũ qualitatis, dũ dicũt temerè, & de facto, p vim & violẽ
tiã. &c. vidẽtur ad cãm probandã ſe aſtrinxiſſe. p ea quæ no. Bar.
ff. de re iudi. l. diuus. ff. qui. ex cau. in poſſe. ea. l. fulcinius. §. cum
autem. & per conſequens niſi probent, ſimiliter ſuccumbere de-
bẽt. ff. de inſtito. l. habebat. in prin. & qđ habetur & no. in c. licèt.
ext. de proba. & in. c. vt circa. de elec. libr. 6. in gl. ſi autem. in fine,
& quod notat Bar. in l. is qui reus. ff. de publi. iudi. in pe. col. de il
lo qui poſuit diem commiſſi criminis in accuſatione, cùm ipſum
ponere nõ teneretur: & qđ idem Bar. no. in d. l. diuus. ff. de re iudi.
& d. §. cum autem. in l. fulcinius ſupra allega. Sed dictã violẽtiam
dicti agẽtes non probarunt; q̃a teſtes eorũ nõ deponunt niſi de
poſſeſſione ipſorũ; de introitu verò in ſiluam, & de exportatio-
ne lignorũ, de quibus loquitur quartum capitulum, pars rea ꝯfi-
tetur. Sed non ꝓpterea p hoc apparet de violentia; & p conſe-
quens de ſfortio, imo. 7. capitulũ continens ꝙ commiſerunt ſfor
tium, negauit. Et conſtat ꝙ introitus & aſportatio lignorum fie-
3 ri potuit ſine vi & violẽtia, qđ patet, † q̃a violentia eſt delictũ qđ
committitur in perſonã. vt no. gl. & Bar. in l. itaq; fullo. ff. de fur-
tis. Et ſic req̃ritur p̃ſonæ p̃ſentia, cùm non fiat ſiue impetu illato
in p̃ſonã, ex quo infertur metus. ff. ꝙ metus cauſa. l. 1. in fine. &
p Bart. in l. 1. § ſi. ff. ad. l. iul. de vi pub. Hoc autem ꝙ ipſi agentes
fuerint præſentes tp̃e prædicti ingreſſus & aſportationis ligno-
rum, nec eſt probatum, nec deductũ, nec confeſſatũ. Nec etiam
ꝙ ipſi agentes expreſſe inhibuerint illis, quòd non intrarent, vel
ligna aſportarẽt. Nec tunc dicerentur vim feciſſe. ff. qđ vi aut clã.
l. 1. §. quid ſi vi factũ &c. Et ſic nõ põt dici, ꝙ ꝯ ipſorũ volũtatẽ il-
li fecerint, licèt forte præter. Sed hoc non ſufficit, q̃a ipſi copula
tiuè loquuntur, dicendo ꝙ præter & ꝯ eorũ volũtatẽ &c. Et ſic al
terũ nõ ſufficit. l. ſi hæredi plures. ff. de condi. inſtit. Itẽ dicunt di
cti agẽtes ſe fuiſſe & eſſe in quaſi poſſeſſione dicti iuris paſcendi
ſine cõione hoīm ſancti Andriati, ꝙ ẽt neceſſe habuerũt probare
cum opponant qualificatiue ſ̃m no. p Bar. in d. l. diuus. ff. de re
iudi. Et ẽt eſt de ſubſtantia intentionis agentiũ, q̃a ſiue ſint ſoli
in poſſeſſione prædicta, ſiue ẽt illi fuiſſent & eſſent, nõ dicerẽtur
ab illis turbari in poſſeſſione, nec ab illis violentiã recipere. Sed
q̃libet pars vteretur iure ſuo. l. fi. ff. vti poſ. ꝙ facere poſſent ambæ
partes, cũ paſcuum ſit latũ, & ſufficiẽs ad vſum vtriuſq; partis. ff.
cõmo. l. ſi vt certo. §. ſi duobus vehiculũ. ver. vſum aũt balnei &c.
& ar. ff. de ſer. ruſt. p̃di. l. 2. ī fi. Ad hoc ergo vt ꝓcederet & ꝯclude
ret ipſorũ agẽtiũ petitio, ꝙ p ingreſſum illorũ in dictũ paſcuũ &
aſportationẽ dictorũ lignorũ fuerit eis cõmiſſum ſfortiũ, neceſſe
habuerũt dicere, qđ ipſi ſoli erãt ī poſſeſſione dicti iuris paſculã
di & boſcãdi, & nõ aduerſarij; q̃a cũ nõ p̃tendant ſe habere dñiũ
nemoris, nec poſſeſſionẽ reſpectu dominij; q̃a non poſſunt eſſe
penes plures inſolidũ, ſed ſolũ ius & facultatẽ boſcãdi & paſculãdi,
vt patet ex illis uerbis libelli; dum dñt, quo ad facultatem boſcã
di ligna incidendi &c. Et iſta facultas, q̃ nõ eſt niſi ius vtendi, ſeu
ipſe vſus põt eſſe penes plures inſolidum, vt patet ex iuribus. ſ. al
legatis. quo caſu ſi oẽs vterentur, nõ diceret alter alterũ turba-
re, ſed iure ſuo uti, in quo quilibet eſt ꝯſeruandus. l. fi. ff. uti poſ.
Nõ ꝯcluderet libellus dicendo. Nos ſumus in poſſeſſione boſcã
di in tali nemore, uos intraſtis & boſcaſtis, ergo nos turbaſtis in
iure nr̃o & ſfortium cõmiſiſtis; cũ illi potuerint illud idem ius
hẽre, & ſic libellus eſſet nullus, & reijciendus ẽt reo nõ petente;
ſicut ſi dicerem peto te mihi ꝯdẽnari ad 10. quia Rex eſt in Fran-
cia, ut no. Bar. in l. edita. C. de eden. in 2. col. in art. de emẽdatiõe
libelli. Oportet ergo addere ad dicta uerba, ꝙ ipſi ſoli, & nõ ad-
uerſarij hẽbant ius paſcendi, uel ꝙ paſcuum nõ ſufficit ad vſum
vtriuſq; partis; poſtquã ergo habuerũt neceſſe illud apponere in
dicto libello, ad hoc ut procederet, ſĩr & probaret. Nec ob. ꝙ cõ
3 cludit negatiuã, ut in c. licet cãm. de ꝓbat. † nam ẽt illam tenetur
b actor ꝓbare, q̃ñ eſt fundamentum ſuæ intentionis [b] iuxta plenè
ꝓbata per Bar. in l. hue iure. ff. de verb. obli. Sed ipſi hoc nõ ꝓba-
runt, ſ. ꝙ aduerſarij nõ hẽrent cõionẽ cum eis in dicta quaſi poſ-
ſeſſione boſcandi. Nam oportuiſſet ꝓbare, ꝙ aliàs nolentes bo-
ſcare fuerunt repulſi uel pignorati & acquieuerũt, quod per nul
lum teſtem ſufficienter ꝓbatum eſt. Et ſic vr̃, ꝙ actores dẽant ſuc
cumbere & rei abſolui, ẽt ſi de ipſorum iure uel poſſeſſione ipſi
nihil probaſſent, & hoc eo iure, quo actore non probante quod
ſibi incumbit reus abſoluitur, etiam ſi nullum ius hẽat vel hẽre
ꝯſtet. ff. ſi uſufr. peta. l. uti frui. §. quod ſi forte. ff. ſi pars hære. pe-
ta. l. 1. in prin. Præterea ſi nemus ſufficiat utriq; parti. Et aduerſa
rij fuerunt ingreſſi iſtis abſentib⁹, nec vnquã impediuerunt iſtos
agentes boſcare & paſcere, quam iniuriam, violẽtiam, p̃iudiciũ,
vel damnũ poſſunt iſti agentes p̃tendere de eo, quod illi fecerũt,
poſtq̃ non prætendunt dñium nemoris; quia tunc eis non cõſen
tientibus nõ potuiſſent illi quicquã facere in alieno, cum nẽs cõ-
moditates pertineant. Sed p̃tẽdũt ſolum commoditatem & uſum
paſcendi, & ſic ſolũ in eo quod eſt eis neceſſarium ad uſum ius
hñt. ff. de vſu & habita. l. plenum. §. 1. Et ſi ultra abũdant, quid hñt
ipſi agere, ſi illi perceperint, ẽt ſi ius percipiendi nõ hẽrent. eadẽ.
l. §. 3. quæ incipit, iubẽtius. in fine in rõne ſui; oportebat ergo alia
deducere, & ꝓbare ꝓ fundanda & obtinenda intentione ipſorũ,
q̃ ſimplicem vſum vel facultatem boſcandi; poſtquã ille uel illa
põt eſſe penes utrãq; partem inſolidũ in re ſufficientem utrique
parti; vñ vel dẽat dici & ꝓbari quod utriq; parti nõ ſufficit, vel
quod non uſus tñ, ſed vſusfructus ad eos pertinebat & per ꝯns
oẽs fructus ẽt ultra ſufficiẽtem ad uſum. Et licet forte iſta nõ bñ
ponderentur p oẽs, veriſsima tñ ſunt in p̃ncto, & ſubtilitate iu-
ris. Præterea nõ ſolũ ea defectu ꝓbõnis agẽtiũ, de quo. ſ. viderẽ
tur rei abſoluẽdi, ſed ẽt ea ꝓprio iure de quo ꝯſtat ex ſñia ꝓdu
cta p agẽtẽ, p quã fuerũt abſoluti a petitione dictorũ de ſancto
Andraco, q̃ egerũt de ſpoliatione dicti nemoris, & ſpoliationẽ
nõ ꝓbauerũt. Nã narrat ibi ꝯſultor & iudex q̃ ꝯſiliũ ei⁹ ſeq̃ꝛ, ꝙ cũ
tales agẽtes hẽrẽt neceſſe duo ꝓbare, ſ. poſſeſſionẽ tp̃e ſpoliatio
nis, & ipſam ſpoliationẽ. iuxta no. p gl. in c. ꝯſultationib⁹. de off.
deleg. licet ipſi poſſeſſionẽ ſufficiẽter ꝓbauerint p 16. teſtes, nõ
tñ ꝓbauerũt ſpoliationẽ; & p p hoc ſolũ abſoluerũt præfatos de
muzana, mõ cũ iſti de muzañ. ꝓductã dictã ſñiam ꝓ ſe, tenenſ ei
ſtare ꝓ eo qđ ꝯtinet ꝯ ſe, ſ. ꝙ illi ſufficiẽter ꝓbauerint in illo iu
dicio dictã poſſeſſionẽ p gl. q̃ eſt. ff. de eden. l. 1. §. editiones. in fi.
magnæ gl. & Spec. in tit. de inſtr. edi. §. vidẽdũ. verſ. qđ ſi aliq̃s. &
Bar. in l. 5. C. vt quæ deſunt aduo. par. in 1. col. q̃a ꝓducẽs inſtrm
cenſetur fateri uera eſſe omnia contenta in eo, vt no. Innocen. in
c. olim. de cenſi. & tangitur per Bart. in l. poſt legatum. ff. de his
qui. vt indig. ¶ Et illæ atteſtationes factæ in illa cã fuerũt in iſta
ꝓductæ, Vnde cum ſint publicatæ, & factæ fuerint inter eaſdẽ p̃-
ſonas, fidẽ faciũt in iſta cauſa iuxta plenè notata. C. de edẽ. l. 2. de
re iud. l. geſta. Et ſi ſunt in poſſeſſione dicti de ſancto Andraco
ſicut & iſti agentes, non dicunſ cõmiſiſſe ſfortium, vel iniuriã,
ſeu turbationẽ aliquã, ſi ſuam poſſeſſionẽ continuarũt, ſed fuiſſe
vſi iure ſuo. ff. de iniurijs. l. iniuriarum. §. 1. Sed potius iſti de mu-
zana videntur illis iniuriam & turbationem facere, volendo illos
4 repellere. ¶ † Item debent abſolui, q̃a non doloſè, nec temerariè
ingreſſi ſunt bona fide, propter ſñiam qua habent pro ſe latam a
capitulo aquilieñ. quæ poſito ꝙ eſſet nulla, loquẽdo ſine p̃iudi-
cio veritatis, excuſat a dolo & mala fide, & per conſequens a pœ
na quæ propter dolũ incurriſ. ff. de exc. tut. l. qui teſtã. ff. de libe.
cauſa.

a ¶ Non committũſ. Adde. do. Pet. phi. cor. in conſil. 207. nu. 19. in ſecunda parte. & an cõmittaſ p intrantem in poſſ. abſente parte. uide p eum in conſil. 172. nu. 4. in tertia parte,

b ¶ Intentionis. Adde idẽ per d. Pet. Philip. cor in conſi. 87. nu. 2. & in conſi. 89. nu. 13. in 3 parte.

cauſa,l.igitur.& quod no.gl.in l.1.in fi.ma. gl. ff. ſi quis ius dicē. non ob.quod.n.non mala fide ſit, pœnā non meretur.ff.de acqui. hæredi.l.ſi ſeruum.§.non dixit.verſic. amouere.& ibi no.in gl. ff. de ꝓdi.& demō.l.quāuis.Conſtitutio ergo requirit dolum,vt patet ex verbo,inuaſerit.C.vñ vi.l. inuaſis. iūctis his q̄ no.Bar.in l. 1.ff.ſi qs teſt.liber.eſſe inſ.ſue. & ad turpil.l. 2. ¶ Itē excuſantur quia dicti agētes confeſsi ſunt primam poſitionem comentorū, in qua cōtinetur quòd nemus prædictū eſt intra confinia dictorū ꝓuēiorū;ergo &c.c.ad decimas.de reſtit.ſpol.lib.6.¶ Cōcludit igitur dictos accuſatos pluribus de cauſis fore abſoluendos.

SVMMARIA.

1 *Fondum per patrem alienatum an filius poſſit reuocare, & quid ſit hæres.*
2 *Fondū quando eſt antiquum,et alienatum fuerit,an poſſit per agnatos reuocari.*

CONSILIVM CCVII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Dico dictū Bartholomeum & Danielē non poſſe de iure petere dictam medietatē feudi alienatam,duplici ratione.¶ Prima,quia ꝓſupponitur,ꝙ ſint hæredes dicti Nicolai aui materni mediante perſona matris eorum, qui fuit primus alienator.Et ſic nō poſſunt venire ʒ factum illius, imo poſſunt rēpelli ꝑ exceptionē quem de euictio.tenet actio.ff. de euictio. l. vendicationē. Et l.ex qua perſona.de regn.iur.& hæc voluit gloſſ. q̄ incipit. ſed qd ſi frater in titu.de ſucceſ.feu.§.hoc quoq;. in vſi.feu.& Iac.de bel.& Bal.ibi.& ꝑ eūdem in.l.q ſe patris.circa med.C. vnde libe. niſi quatenus poſſent venire ʒ alienationē bonorū ipſorū nō feudalium factā per eundē, videlicet ſi confeciſſent inuētarium, & nihil vltra legitimā matri debitam ad eos de bonis aui peruenisſet,iuxta ea q̄ plene notanē in l.cum a matre.C.de rei ven.& l.fin. in cōputatione.C.de iur.delib.¶ Secundò repēllūtur,qa ſunt de liberis dicti alienātis.l.1.C.de cōdi.inſer.quibus factū aui ſeu alienatio nocere pōt, vt ʒ eā venire non poſsit poſito ꝙ alijs agnatis nō noceret, & ꝙ alij poſſent venire ʒ alienationē. Et hoc voluit gloſſ.magna in d.§.hoc quoque.ſicut uidemus in alio delicto vaſalli non commiſſo contra dominum de directo, quia licet non noceat agnatis in feudo paterno, bene tamen nocet filijs vt in ca. ſi vaſallus.ſi de feu.ſuc.contro.& in titu.ſi vaſal.ſi feu. priue.cui defe.c.1.& q̄ ſit prima cā bene.amit.§.deniq;. ¶ Hoc tñ verū, niſi in inueſtitura facta fuerit exꝓſſa mētio de liberis, qa fuit quis inueſtitus pro ſe & liberis ſuis; qa tunc nec alienatio patris eis nocet,vt plenè diſputādo determinat Bal. in.d.§.hoc quoq;. nec delictū vt no. Cy. C. de libe.& eo. lib.l.3.quaſi tunc magis a dño habeant; q̄ a parentibus. Hinc eſt, ꝙ poſſunt tūc conſequi feudū,licet nō ſint hæredes patris. ff. de ver.obli.l.quicq̄ §.ſi qs ita.in fi. ¶ Nec habet tūc locū titulus,an agnatus vel filius in vſi. feu.Sed ſolū,qñ cōcedit alicui ſimpliciter; quo caſu ēt tranſit ad liberos, vt in ti.qui feu. da. poſ.§.cū verò corra.Tū ita dicunt, ſi ſunt hæredes. vt in d.c.an agnatus vel filius.& ita ibi ſentit Bal.& Bar.in l.2.ff.de interdictis & releg. ¶ Sed in caſu nřo nō exprimit ꝙ fcā fuerit īueſtitura ꝓ ſe & liberis maſculis & fœminis. Sed ſolum dī,ꝙ illud tale feudū,qđ ex ꝯſuetudine tranſit ad fœminas. Et iſtud poſſet ꝯtingere ēt eo caſu,quo fuiſſet ſimpľr facta,nō fcā mētione de liberis;quo caſu alienatio & delictū pr̄is noceret liberis,licèt nō agnatis ꝑ tex.ī.alle. ¶ Ex hoc apparet nō eſſe neceſſe hic intrare dubitationē illā,an alienatio feudi fcā dño irreqſito faciat feudū ſtatim ipſo iure deuolui ad dñm, tanq̄ ipſe fuerit
2 offenſus exclutis agnatis,ēt ſi ſit feudū ꝑñū.† Et ſic ſit in ꝑiāte uaſ
a falli ꝓiudicare agnatis,ᵃin quo tex.vř expreſsè ꝙ ſic, in tit.q̄ ſit prima cā bñ.amit.§.fi.& de vaſal.qui ʒ ꝯſtitu.Lotha.c.1.& de ꝓhi. feu.alie.per Fede.§.callidis.In ʒrium,ꝙ agnati admittanē ad reuocādū alienationē & nō dñs,aliqñ poſt mortē alienātis, aliqñ etiā ipſo viuente.d.c.1.de ſucceſ.feu.§.hoc quoq;.& ſi de feu.ſuc. cōtrouer.§.titius.gl.in d.§.hoc quoq;.inclinat in hāc ſcđam partē. & tex.ī.alle.in ʒriū intelligit in feudo nouo, vľ qñ nō extāt agnati;& iſta ēt pars vř æqor & verior.Ia.de Bel.& Bald.ibidē licèt in d.§.fi.q̄ ſit prima cā.videanē alr ſentire. ¶ Sed nos nō ſumᵘ in hoc caſu;quia hic non extant agnati, qui velint reuocare.Sed dumtaxat liberi ipſius alienantis,qui nullo modo admittuntur ad reuocandum alienationem,niſi fuerint nominati in inueſtitura,ſm ea quæ dicta ſunt.¶ Et ſic iſtud feudum per dictā alienationem fuit apertum domino, ſecundum nota.in d.§.hoc quoque. in gl.qui dominus poſtea inueſtiuit ultimum emptorem,ut proponitur,a quo dicti Bartholomeus & Daniel auocare non pñt,per iā dicta.

a ¶Agnatis. vide q̄ habentur per do. Alex. ſmo. in ꝯſi. 211. per totū 14. ꝑte. ubi ponit quo poſsit fieri alienatio in præiudiciū deſcēdētium ſeu ſuccedētium.

SVMMARIVM.

1 *Præſcriptio inchoata contra unum continuatur in eum in quem transfertur actio de re præſcripta, & ſi cœpit ſecundum formā unius ſtatuti, poteſt finire ſecundum formam alterius noui.*

CONSILIVM CCVIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Ad primū rñdetur,ꝙ præſcriptio inchoata ʒ dictam mulierem continuata fuit ʒ hēdem eius,qui etiam ſunt hæredes dotantis, ꝓut determinat gl.C.de temp.in integ.reſtō.l.ea q̄ cum no.in gl.in fi. ibi.ſed prius inchoata &c.ꝑ l.ſi ꝑdio.in princ. & §.ſi poſt.ff.de in diem adiec.facit.l.cœptam.ff.de uſucap.Nam continuatur ʒ hæreditatem iacentem ſm illam gl.fortius ʒ hæredem poſt aditam hæreditatem.l.fi.ff.de vſucapio.Et poſito ꝙ iſti hæredes dotantis non eſſent hæredes mulieris,tñ ex forma ſtatuti poſt mortem mulieris in eos transferretur actio, in qua ʒ mulierē cœpta fuiſſet præſcriptio,ſiľr ʒ eos continuaretur.l.ſi fundum.ff.de fun.dota. quia transfertur in eos cum ſua cā.l.Gayus.ff.de manumiſ.
¶ Ad ſecundum rñdetur,ꝙ pro tpe præcedenti ſtatutum nouū cucurrit præſcriptio ſm ſtatutum vetus. ¶ Sed pro tempore ſecuto poſt ſtatutum nouum cucurrit ſm formā ſtatuti noui,arg. l.fiſcus.ff.de iure fiſci.& arg.eius quod no.C.de ſac.ſan.eccl. authen.quas actiones.in fi.gl.mag.qñ eccleſia ʒ quam non cucurrit minor præſcriptio.40.anno.in rebus immobilibus, ſucceſſit priuato ʒ quem cœpta erat præſcriptio longi tpis,& non completa. ¶ Nam determinatur vt dixi;vñ ſi ʒ priuatum cucurrerat medietas præſcriptionis.20.anno. quia lapſi erant anni. 10. Ad complendam aliam medietatem ʒ eccleſiam requiruntur anni viginti,qui faciunt dimidium de.10.& ſic curret præſcri.30.anno.partim ʒ priuatum.ſ.10.partim ʒ eccleſiam.ſ.20. ann. vt ibi declarat Bar.in fi.¶ Sic in propoſito ſi ante ſtatutum nouum de præſcrip.20.an.quæ currebat ſm vetus ſtatutum lapſi erant anni.18.& ſic nouem partes totius præſcriptionis & reſtabant ſolum duo, qui erant decima pars ꝓꝑ ſtatutum nouum quod addit ad præſcriptionem annorum quinque,debet addi ad dictam decimam de.20.quæ reſtabat decima pars de quinque annis, & ſic medius annus. ¶ Requirentur ergo ad dictam præſcriptionē complendam anni duo cum dimidio,vbi ſuffeciſſent anni duo,ſi ſtatutum nouum factum non fuiſſet; pro quo.C.de præſcriptio longi temporis. authen.malæfidei. & authē. quod ſi quibuſdam in ratione fui.

¶ Caſus eſt talis.

¶ Illuſtris do.Marchio eſteñ.tulit quandam ſnīam ʒ Nicolaum bergaminum & ipſum cōdemnauit in tribus milibus ducatis de adminiſtratione facta per ipſum Nicolaum bonorum dicti D. Marchionis,poſtmodum ex interuallo. 18. vel 20.dierum confiſcauit oīa bona dicti Nicolai exiſtentia in Ferraria & diſtrictu Ferrariæ, quæ bona aſcendunt ad valorem quindecim millium ducatorum.¶ Et de dictis bonis dictus Nicolaus habebat de patrimonio & de propria bona aſcendentia ad valorem quinque milla ducat. Cætera aūt bona ſibi liberè donauerat D. Marchio. Et dictus Nicolaus habebat de impreſtitis in ciuitate Venet. 6. milia duca.quod D.Marchio confiſcare non potuit. Et ſupraſcripta ſententia lata fuit ante confiſcationem bonorum. ¶ Dubiū eſt ſi D.Marchio debet primò & ante omnia facere executionem ſententiæ ut ī.per ipſum latæ ʒ dictum Nicolaum in bonis ſuis exiſtentibus Ferrariæ ſiue eius diſtrictus, antequam ipſa cōſilcet. Et vtrum poſsit confiſcare dicta bona & facere executionem dictæ ſententiæ in impreſtitis poſitis Venetijs.

SVMMARIA

1 *Fiſcus ſi eſt creditor eius cuius bona occupauit uel confiſcauit, an habeat actionem contra bona confiſcata alibi exiſtentia.*
2 *Pactum loquens de omnibus an comprehēdat etiam ex priuilegio.*

CONSILIVM CCIX.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Circa primum notandū eſt. Quòd cum virtute primæ ſententiæ in tribus milibus præfatus D.March.cœperit eſſe credi. dicti Nico.in dicta quantitate trium millium,& per confiſcationē poſtea ſubſecutam de bonis exiſtentibus Ferrariæ, videatur eidem iure hæreditario ſucceſſiſſe.ff.de fideiuſ.l.inter eos.§.fi. C.ad l.iul. de ui publ.l.3.præfata obligatio,qua dictus Nicolaus ſibi tenebatur,tām principalis, q̄ acceſſoria, ſi quos fideiuſſores dediſſet de ſoluendo pœnam condēnationis prædictæ, ſuis iuncta iure

confuſionis

confuſionis vel ſolutionis, ſicut confunditur regulariter quotiés
cre. ſuccedunt debitori verè mortuo. l. ſtichū. §. aditio. de ſolu. ff.
de fideiuſ. l. hæres a debitore. §. ꝙ ſi ſtipulator. C. de pac. l. debito
ri. ¶ Ita determinat expreſsè Bar. ff. de fideiuſ. l. capitis. per. l. in
fraudē. §. ſi principalis. ff. de iure fiſci. & ibi vr̄ eē de hoc tex. cū gl.
magna. in prin. licet ſecus videatur, qñ non per viam confiſcatio
nis cre. fiſcus bona debitoris occupaſſet; qa nō extingueretur ob
ligatio principalis & acceſſoria ipſo iure & indiſtinctè, ſed ita de
mū ſi bona eſſent ſoluēdo ad dictū debitū, ſm Bar. in. d. l. capitis.
& patet p gl. in. d. §. ſi principalis. & p tex. in l. hæres a debitore.
§. ꝙ ſtipulator. ver. arg. de fideiuſ. ¶ Sed idē Bar. in ea. l. in frau-
dē. §. ſi principalis. vtroq; caſu tenet idē, ꝙ ēt ſi per viam ꝯfiſcatio
nis nō cōfunda᷑, niſi bona ſint ſoluendo. p. l. t. §. an bona. ff. de iu
re fiſci. licet in p̄tinato cre. aliud ſit; qa vr̄ eſſe ſoluendo. ff. ad. l.
fal. l. q̄rebatur. & no. in gloſſ. in. d. §. ſi principalis. ¶ Sed quācun-
que opi. teneamus in caſu p̄ſenti, cùm bona eſſent plus q̄ ſoluen-
do, qa ꝓponitur ꝙ valebant & valēt. 15. mil. Clariſſimū eſt dictā
obligationem fore extinctā, & dictū. D. M. ſibijpſi videri ſoluiſſe
dictā condēnationē. 3. mil. Et per conſequens ipſum amplius nō
1 poſſe petere, ꝙ fiat executio ſup bonis exiſtētib᷒ Vene. † qa bona
fides non patitur, vt bis idē exiga᷑. vt in regul. iur. pro quo ēt qđ
expſſe no. Dy. & Bar. ipſum refert in. l. ſi debitori deportatio. in
principio. ff. de fideiuſ. q dicūt, ꝙ fideiuſſor datus ꝓ maleficio li
bera᷑, ſi bona principalis ꝯfiſcant᷑ ratione p̄dicta. ¶ Pro hoc ēt ra
tio viua & manifeſta. Nā p ꝯfiſcationē omniū bonorū cōfiſcatus
eximi᷑ ab omni obligatione, qua tenebatur ſuis credi. & omnis
obligatio paſſiua, qua ipſe ꝯfiſcatus tenebat ſuis creditoribus tā
ciuilis q̄ naturalis trāſit in fiſcum, q incipit dictus creditor obli-
gari, & ipſi ꝯfiſcato incipit exceptionē competere aduerſus illos.
& fiſcus debet illū aduerſus creditores extraneos defendere; vt
hæc habent in dicta. l. ſi debitori deportatio. in prin. ff. de fideiu.
& d. l. 3. C. ad. l. iul. de vi. & C. de fidei. l. t. ff. de duo. reis. l. fi. ¶ Si-
cut ergo tene᷑ fiſcus confiſcatū defendere aduerſus alios extra-
neos illis ſoluendo, ita aduerſus ſe ipſum, ſi prius erant credito.
cōfiſcati, & ſibijpſi ſoluat de bonis cōfiſcatis, & cōfiſcatū ampli᷒
non moleſtet. ff. de cōditio. indebi. l. frater a fratre. in fi. princ. ibi
porro. &c. ¶ Si eñ iſte Nicolaus fuiſſet debitor aliorū priuato-
rū, debuiſſet fiſcus Ferrarieñ. illis ſoluere, & nō poſſet eos remitte
re Venet. ad faciendū eis ſolui, ſed de his q̄ habet ibi cōfiſcatis Fer
rariæ. arg. l. ꝓcuratoris. §. ſi plures. ff. de arbi. idem ergo faciendo
de ſeipſo, vt dicto. §. porro. Et ſic p̄fatus. D. M. nulla via pōt aſpi-
rare ad bona exiſtentia Vene. nec ratione ſententiæ cōfiſcationis;
qm̄ dr̄ in the. quòd fuerunt cōfiſcata ſolū bona exiſtentia Ferra-
riæ. ¶ Et poſito, qđ fuiſſent ſimpliciter omnia bona cōfiſcata, tñ
qa iuriſdictiones ſunt diuerſæ, & ēt burſæ fiſcales ſunt diuerſæ, &
in dicta gñali cōfiſcatione ēt oīum bonorum non venirēt bona
exiſtentia Vene. ꝓut determinat Bar. expſſè & plenè diſputando
in l. cunctos populos. in vlt. q. C. de ſum. trini. nec ēt ratione pri-
mæ ſentētiæ cōdemnatoriæ de. 3. mil. pōt venire ad dicta bona;
qa illa ſnīa ſibi eſt ſoluta p cōfiſcationē poſtea ſubſecutā, & oīs
obľo cōpetēs pro illa fuit extincta p dictā ꝯfiſcationē vt. ſ. plenè
2 & clarè probaui. ¶ † Et per p̄dicta patet rñſio ad ſcđm quæſitū
infra formatum, ac ēt ad aliud dubium, qđ poſſet fieri, videlicet
verum ſaltem virtute pactorū, q̄ ſunt inter dños Venetos & Fer-
rarienſes in ver. itē de omnibus ſententijs datis. ſ. Ferrarieñ. &c.
& in ver. & idē per omnia vt ꝯtrum ſuperius de Venetis debeant
Ferrarieñ. obſeruari &c. Rñdetur, ꝙ nec virtute dictorū pactorū
poteſt D. Marchio ad dicta bona aſpirare, triplici clara & mani-
feſta ratione. ¶ Prima, qa ille ver. itē de omnibus ſententijs &c.
loquitur qñ condemnatus non ſoluit, nec habet vñ ſoluat in lo-
co, in quo cōdemnatus eſt. Sed hoc hic locū nō habet, qa hic ha-
bebat Ferrariæ, vñ ſolueret tp̄e condemnationis, & ſoluiſſe vr̄ per
confiſcationē vt ſuperius oſtendi. ¶ Secundò, quia illud. c. pacto
rum. loqtur eo tātū caſu, quo Ferrarieñ. eſſet cōdemnatus Ve-
neto, vel cꝯ Venetus Ferrarieñ. Sed nos ſumus in tertio caſu, ibi
nō tacto. ſ. qđ Ferrarieñ. fuerit cōdemnatus Ferrarieñ. nō Vene-
to; ad quē caſum dicta pacta nō debēt extēdi. ff. de verbo. oblig. l.
quicquid aſtringendæ. ff. de pac. l. ſi vnus. §. ante omnia. Et ſi dica
tur imo caſus iſte poteſt cōprehendi ſub dictis pactis ſeu verbis
eorum; qa dictus Nicolaus eſt venetus ex priuilegio, vt dr̄. Et ſic
verum eſt dicere, ꝙ venetus condemnatus eſt Ferrarieñ. Rñde-
tur ꝙ licet ſit ciuis venetus, attamē appellatione venetorū ſimpľr
ꝓlata nō cōprehēdi᷑, cū illi dica᷑ ꝓpriè veneti q ſūt īde oriūdi.
ff. de tute. & cura. da. ab his. l. t. & ibi no. p Bar. circa med. ff. de ex
cu. tut. l. reprobari ampli᷒. uer. ſi. n. ad manū exiſtēs. circa me. &c.
Itē poſito, ꝙ ciuis dici poſſit tā originarius, q̄ ēt ad ciuilitatē re-
ceptus. C. de incolis. l. ciues. Attñ in diſpōne faciēte mentionem
ſimpľr de ciuibus ſup odioſis vel oneroſis, ſoli originarij cōpre-
henduntur, ꝓut determinat Bal. poſt gl. in l. ciues & incolæ. C. de
appel. ꝓ quo facit, quia uerba debēt in dubio intelligi ſimpľr, nō
ſm qd. l. hoc legatū. ff. de leg. 3. & in potentiori ſignificatu. l. 1. §.
ſi in perpetuum. ff. ſi ager vecti. Sed iſte receptus ad ciuilitatē nō
eſt ſimpľr ciuis, qa nō quo ad oīa, ſed ſolū quo ad q̄dā, videlicet
ut poſſit acqrere pecunias ſuper impreſtitis, nō aūt quo ad alia
cōmoda ciuiū; ergo nec incōmoda q̄ hñt alij debet ſentire. l. ſm
naturā. ff. de reg. iur. & qđ not. Bar. in l. 3. §. ſi emācipatus. ff. de ꝯ-
tab. Ponius. n. dr̄ diſpenſatus quo ad ciuilitatem; ſicut videmus in
legitimatione quo ad q̄dā; qa nō dr̄ ꝓpriè legitimus, cū iſta qualitas nō
poſſit ꝓpriè adeſſe, niſi adſit quod ad oīa iuxta no. p gl. in c. cum
inhibitio. de clāde. deſpon. Itē Bar. in l. ꝓuinciales. de uerb. ſig. di
cit qđ Peruſini dñr origine vel domicilio. Sed iſte tp̄e dictæ ſnīæ
neutro mō poterat dici Venetus; qa nec inde eſt oriundus, nec
tūc ibi domiciliū habebat. ¶ Tertia principalis & optima rō eſt,
qa poſito qđ p̄dicta ceſſarent & ꝙ dictus Nicolaus cōprehēderet᷑
appel. Venetorū ſub dictis pactis. Attñ iſtud poſſet ꝓcedere eo
caſu, quo ſnīa lata eſſet ꝯ eum per vicedñm ibi exiſtētem ꝓ Vene
tis, nòn qñ per alium iudicem Ferrarieñ. quia tunc nō eſſet data
ꝯ eum, tanq̄ ꝯ Venetum, ſed tanq̄ ꝯ Ferrarieñ. Et hoc patet; quia
ex retētione dicti vicedñi, q hēt reddere ius inter Ferrarienſes &
Venetos, apparet ꝙ Veneti volunt ibi poſſe iudicari rōne ꝯtus
vel alia rōne, niſi p dictum vicedñm & alios iudices reputentur
incompetentes quo ad Venetos; ergo &c. l. t. ff. de iuriſ. om. ind.
qđ ēt patet ex dictis pactis, in quibus hr̄ inter alia, ꝙ iſtrm̄ ꝯfictū
a notario Ferrarienſi nō faciat fidē ꝯ Venetū, niſi ſit ſubſcriptum
a vicedño. Et ſic hēat autorita. a cōi Venetiarum; multo ergo mi
nus ſnīa lata ꝯ Venetum ſine authoritate cōis Venetiarum; quia
nō a vicedño, ſed ab alio ſine illius conſenſu uel authoritate de-
bet poſſe Venetum ligare, ut eſt in caſu noſtro.

S V M M A R I A

1 *Compromiſſum de cauſa uſuraria factum in laicum valet, etiam ſi ſit quæſtio iu-
ris, dūm de illud, ſi ius ſtatutarium, de quo iudex eccleſiaſticus non poteſt ſe
impedire.*

2 *Iuramentum remiſſum a parte ſi iterum remittatur a iudice ordinario, non tri-
buit ſibi iuriſdictionem in tota cauſa.*

CONSILIVM CCX.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſis & pon
deratis omni-
bus de quibus. ſ. videndum eſt ante oīa, vtrum com
promiſſum factum inter duas partes fuerit validū.
Nā dr̄, ꝙ nō; quia de cā vſuraria tanquā eccleſiaſti-
ca & ſpūalis nō potuit in laicū cōpromitti. c. ꝯtingit. de arbit. iun
cta clem. diſpendioſam. de iudi. in uerbo, uel vſuris. Sed ueritas
eſt in ꝯrium, quia inter dictas partes coram iudice ſeculari verte
ba᷑ qō facti, non iuris; quia dicebat᷑ ꝙ iſtrm̄ erat de duplo verè
ſortis, & offerebat ſe probaturum, & ita probauit, & ſic erat cla-
rum ꝙ erat ꝯtus uſurarius; nec aliqua dubitatio iuris ſuper hoc
cadebat, vñ cùm eſſet qō meri facti, nihil hēbat ſpiritualiter ad-
miſtum. Ita determinat Barto. expreſsè in terminis in l. titia.
ff. ſolu. matrimo. & C. de iudi. l. quotiens. & fuit originaliter opi.
Paul. de Leaza. in clem. t. de vſu. & potuiſſet iudex ſecularis, co-
ram quo quæſtio uertebatur, ſuper hoc pronuntiare; ergo & in
laicum potuit compromitti. Præterea, poſito quòd hoc non
fuiſſet probatum, ſed fuiſſet allegata præſumptio iuris munici-
palis loci prædicti, quo cauetur quòd inſtrumenta mutui facti
per vſurarios, intelligantur uſuraria, & de tertia parte ultra ve
ram ſortem. Et quòd talis uſurarius præſumatur recepiſſe tan-
tum pro libra quolibet menſe, quo pecunia non fuerit reſtitu-
ta. Et ſic eſſet quæſtio iuris, & non facti. Attamen idem quod
ſupra, ut potuerit compromitti; quia non fuiſſet quæſtio iu-
ris canonici, quod pōt inducere ſpūaliter & facere cām ſpūalē
& eccľiaſticā, ſed iuris municipalis laicorū quod hoc facere non
pōt; imo ſtatutū tale inter laicos non valet, nec eſt ſeruādū in cu
ria epi. Ita determinat Federicus de Senis in q. ſibi cōmiſſa p vica
riū epiſcopi Peruſini per pulchras rōnes, vt hr̄ in conſilijs ſuis.
conſi. l. 91. ſm vnam qōnem. & incipit conſilium. Apparet quæ-
dam lex ſeu ſtatutum factum per commune Peruſij &c. Dicens,
quòd ſicut iudex ſecularis ſeu laicus nō poteſt de cauſa uſuraria
iuris

iuris cognoſcere. ita nec ſup ex poſſunt laici ſtatuta condere; qm̃ a pari potẽtia, ſ. iuriſditiunali ꝓcedit vtraq; poteſtas. ſ. cognoſcẽdi, ſeu iudicãdi, & ſtatuẽdi. Ex qbus patet rñſponſiu ad id, de quo principaliter dubitatur, videlicet an iſte ꝯdemnatus per ſnĩxin arbitralẽ in quinquaginta & ꝯuentus in curia ſeculari ad ipſa ſoluẽda, poſſit declinare forũ ſecularẽ, & petere ſe remitti ad curiã eccleſiaſticã pp abſolutionẽ a iuramẽto ibi petitã; ad qđ eſt dicẽdũ, ꝙ nõ; qa ipſe nõ ꝯquerit niſi de hoc ꝙ fuit cõdemnatus in illis quinquaginta, & vult ſe ibi iuuare de p̃fato ſtatuto laicorũ, quo cauetur ꝙ præſumatur vſurarius expſſe recepiſſe quatuor denarios ꝓ libra ſingulis menſibus pro vſura, quorũ ſors fuerit reſtituta. Vnde vult dicere tãto tpe ſtetit ſors penes eum, ꝙ dictæ vſuræ quæ p̃ſumuntur p illum receptæ, aſcendunt ad dicta quinquaginta, in quæ debent cõputari; & ſic dictũ debitũ vere ſurtis erat extenuatũ per cõputationẽ dictarũ vſurarũ præſumptiue ſolutarum. l. ſi nõ ſortẽ. in princ. ff. de ꝯdi. & demõ. Vñ nõ debuit in illis quinquaginta ꝯdemnari, vt patet in cauſis nullitatis & grauaminis ꝓ eum allegatis in quinto articulo, vbi allegat præſumptionem dicti ſtatuti. Sed ex his quæ. ſ. dixi, patet ꝙ iſta allegatio nõ eſt bona; quoniam ẽt poſtq̃ fuiſſet abſolutus a dicto iuro, non poſſet dictũ ſtatutũ laicorũ in curia dñi epiſcopi allegare, nec de ipſo ſe iuuare, cùm nõ ſit ibi ſeruandũ ſm Fede. de ſenis. in dicto ꝯſilio; nec vicarius epĩ habet iudicare ſm ſtatuta laicorũ in cauſis eccleſiaſticis vel ſpiritualib᷒, ſed ſm iura canonica vel ciuilia per canones approbata; ſed clarũ eſt, ꝙ de iure cõi cano. vel ciuili. de foro cõpe. c. qđ clericis. ꝙ licet cõſtet creditorẽ fore vſurarium, non tñ ꝯ eũ militant p̃ſumptiones inductæ p dictũ ſtatutũ. ſ. qđ eius inſtrumentũ mutui præſumatur de tertio pluri, q̃ ſit vera ſors, aut ꝙ vſuræ p̃ſumãtur ſolutæ, niſi iſta ꝓbentur ſm Pe. Cy. & Bal. in l. 1. C. de ꝓbatio. & Archi. vt refert Ioã. an. in nouella. in c. q̃q̃. de vſur. lib. 6. Cũ ẽt vſurarij poſſint cõficere veros & licitos ꝯtractus, vñ nõ ſufficit de iure cõmuni ad ꝓbandũ ꝯtractũ ſimulatũ & factum in fraudem vſurarum, hoc ſolum ꝓbare ꝙ creditor ſit vſurarius, niſi concurrant aliæ coniecturæ, vt not. Bald. in l. emptione. C. plus valere qđ agitur. † Poſtq̃ ergo dictus ꝯdẽnatus ad faciendũ reſcindi ſñiam nõ fundat ſe niſi in ſtatuto laicorũ, nec ẽt fundare ſe põt, dicendũ eſt ꝙ, ẽt ſi obtineret relaxationẽ iuramẽti in curia eccleſiaſtica, qa creditor vellet iuramentum remittere, remittẽdus eẽt ad curiã ſecularẽ ꝓ dicta allegatione facienda, cùm de illa iudex eccleſiaſticus ſe impedire nõ habeat. Et ſic nõ obſtãt nu. p Bal. in l. ordinarij. C. de rei vẽ. qa debẽt intelligi, qñ tale qd poſtea corã eo allegaretur, de quo poſſet ſe impedire; qa fundaretur in iure cõi canonico vel ciuili. Præterea Bal. loqur, qñ iudex eccleſiaſticus abſoluit a iuramẽto tũc, qa fuit vſus iuriſditione in p̃paratorio, acqſiuit eã in p̃parato ſm eũ; ad qđ facit optime, licet ipſe nõ alleget, tex. in l. minore. 25. annis. in fine pricipij. ff. de cur. ctio. & l. cũ vẽdente. C. vbi cãæ fiſcales. cũ ibi not. p Bal. poſt Iac. but. Sed i caſu nr̃o nõ abſuluit nec abſoluere põt; qa cùm abſolutio tẽdat ad relaxandũ iuramentũ validũ & vigorẽ habẽs, vbi nõ ſubſiſtit validũ iuramentũ, nõ cadit aliq̃ abſolutio; cũ priuatio p̃ſupponat habitũ. l. decẽ. ff. de verb. obli. Et ſi qua abſolutio fieret, eẽt facti poti᷒, q̃ iuris; & ſic nec ꝑpetuaret, nec extẽderet iuriſdõnẽ; iuxta no. in l. ſi pr̃. C. ne de ſtatu defun. & in. c. plures. de offi. dele. lib. 6. de inualida citatione. Sed hic nõ p̃cedit validũ iuramẽtũ poſtq̃ pars, in cuius fauorẽ emanauit, ipſum remiſit & remittit. Nã hoc facere potuit, & per dictã remiſſionem tollitur tã illa

a obligatio qua ex iuramento tenebatur parti, [a] q̃ illa qua tenebat Deo. Nã iſta habebat i ſe conditionẽ, ſi parti placuerit. Nihil. n. aliud q̃rit Deus quantũ ad hoc, niſi ſi pars cui fuit iuratum, vult iuſm ſeruari, ſeruetur; ſi nõ vult, nõ vltra q̃rit De᷒; vt hæc ꝓbãnt, vt ibi p Bar. in l. 1. §. & poſt operis. ff. de ope. no. nũ. & patet in c. 1. de iurein. ¶ Qđ aũt remiſſum eſt a parte & penitus annihilatũ, amplius p iudicẽ eccl̃iaſticũ remitti nõ põt. ff. de iniuſto. teſta. l. nã & ſi ſub ꝯdõne. §. poſt defectũ. extra de deſpõ. impu. c. ad diſſoluendũ. ¶ Ideo ꝯcludo, ꝙ Ptãs ſeu alius iudex ſecularis, corã quo fuit porrecta dicta vltima petitio ſup dicto iuro, ſi ille aliud non allegat debet ipſum cõpellere ad ſoluendũ nõ obſtãte friuola exceptio. p̃dicta. Et ſi iudex eccl̃iaſticus ſibi inhiberet, poſſet ei facere rñſionẽ de qua. ſ. colligitur. ſ. ꝙ ad ipſũ nõ ptinet cognitio ſup his q̃ dependẽt a ſtatuto laicorũ, & q̃ colliguntur ex actis & deductis p prẽ, & petere ꝙ relaxaret ĩhibitionẽ tanq̃ ĩdebitẽ factã. Et ꝙ ſi vult allegare laudũ pp p̃ſumptiones reſultãtes ex ſtatuto, debet hoc facere corã iudice ipſorũ ſtatuẽtium, nõ corã alio cui ſtatuẽtes nõ intẽderũt aliquã ſup hoc iuriſdõnẽ attribuere.

a ¶ Parti. Ad de. d. Bart. Doc. in conſil. 65. uer. 5. reſpõdet cũ ſeq. in 1. parte ubi idem & ꝙ ſicut iuramentum p̃ſtitũ ad ſuã utilitatem, pars remittere poſſit, eadẽ ratio ne exceptionẽ periurii remittere põt ſurgen. ex iuramento p̃ſtito ad ei᷒ utilitatem, vnde ſimulatio allegetur & ꝓbet & pars aduerſa excipiat de periurio, poteris replicari ꝙ videt remiſſũ periurũ, ſiquã tñ conſenſit contractum fieri ſimulatum, ita no. dicit ipſe, ibidem.

S V M M A R I A

1 *Legatum factum ſub die incerto, mortuo legatario ante aduentum diei deficit.*

2 *Filia unius fratris ſi ſit dotata de bonis communibus, an alter frater poſſit in diuiſione partem repetere.*

3 *Expenſas nuptiarum uel ſtudii licet pater pro uno ex filiis fecerit, non propterea uidetur uoluiſſe, ꝙ pro alio poſt eius mortem fiant de communi.*

CONSILIVM CCXI.

1 IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ † Ad primũ rñdetur, ꝙ dictum legatum quingentorum fuit extinctum; qa collatum in diem incertum an & qñ, videlicet cùm frater teſtatoris legatarius peruenerit ad diuiſionẽ cũ hr̃de ſuo, qui dies incertus facit ꝯdõnem, maximẽ in vltimis voluntatibus. l. dies incertus. ff. de ꝯdi. & demon. & talis legatarius nondum impleta ꝯdõne deceſſit; ergo &c. l. j. §. ſin autẽ ſub ꝯdõe. C. de cad. tol. ¶ Ad ſcđm rñdet, ꝙ poſito ꝙ nõ eſſet extinctũ, nõ tñ põt adhuc peti, donec alia ſoror quæ eſt in monaſterio nõdũ ꝓfeſſa, vel maritetur cùm poſſit adhuc maritari, vel profiteatur, & ſic deficiat ſpes maritandi, cum frater dicti teſtatoris legatarius mandauerit hr̃dibus ſuis, ꝙ dictam quantitatem nõ petant quouſq; nepos eius maritauerit ſorores ſuas, & habuerit eas maritandas. Sed nõ dr̃ ille maritaſſe ſorores ſuas, ſi vnam tñ maritauit; qa qñ plura copulantẽ pp aliud q̃ pp ſe, requiritur cõcurſus oĩum copulatorum, ad hoc ut ſequatẽ effectus ad qđ copulantẽ. l. ſi hr̃di plures. ff. de ꝯdi. inſti. Et qñ oratio ſumitur in vniuerſo, ſi in vno eſt falſa, dr̃ in totũ falſa. l. ſi is qui ducenta. §. vtrum. de reb. dub. Et qa pluralis locutio nõ verificatẽ in uno tñ. l. fi. ad trebel. & qđ no. in l. meuius. §. eum qui. in vlt. gl. ff. de leg. 2. Et qa altera licet ſit in monaſterio, qa tñ nõ eſt ꝓfeſſa, põt dici ꝙ hẽatur maritanda, quouſq; ſpes maritandi deficiat. C. de indic. vidui. auth. cui relictum. Et tunc deficiente dicta ſpe, vel ea maritata poſſet

2 peti, ſi legatum non foret extinctum; cuius ꝯtrium ſ. dixi. ¶ † Ad tertium puto, ꝙ mero iure nõ poſſint p̃dicti petere partem dictæ dotis, poſtq̃ ipſis ſcientibus & ꝯſentientibus fuit maritata & dotata de cõi; qa fauore dotis p̃ſumitur animus donandi, ẽt ſi credebant ſe teneri, eũ ſibi attinentes. l. cũ his. §. ſi mulier. ff. de ꝯdi. inde. iuncta. l. j. §. accedit. C. de rei vxo. actio. Nec obſtant no. p gl. in l. fi. C. de do. ꝓmiſ. quia loquitur in illo qui adminiſtrabat bona mulieris, q præſumitẽ dotaſſe de bonis illius. arg. l. fi. ff. de peti. hære. Hic iſti non adminiſtrabãt bona illius, licet hẽrent bona cõia cũ fratre illius. Itẽ nõ erant debitores mulieris, qa ſic ratio cõpenſandi viderentur dotaſſe. l. vxorẽ. §. pr̃ naturalis. cũ ibi no. p Bar. ff. de leg. 3. Itẽ nõ obſtant no. in Spec. de iudi. §. ſeqtur. ver. quid ſi vnus ex fratribus; qa fateor ꝙ nõ tenebantur ꝯſentire, ꝙ maritaretur de cõi, ſed poterant dicere ꝙ maritaretur de portione pr̃is ſui eiuſdẽq; patrui p̃dictorum, vt ibi not. Sed ſi nõ ꝯtradixerunt, imo ꝯſenſerunt, vñr feciſſe aĩo donandi. Si tñ erãt tũc minores, tanquã læſi vñr poſſe petere reſtõnem in integrũ. Nec puto Gayũ fratrẽ Titij voluiſſe grauare hr̃des ſuos de maritãdo filias Titij de cõi, pp hoc ſolum ꝙ ipſe in uita ſua vnam ex filiabus Titij ꝯſenſerit de cõi maritari, ſi aliud nõ expreſſit; vt eſt caſus in l. 3. §. fi. in fi. ff. de mu. & hono. cũ ibi no. per Bar. & ff. fami.

3 erciſ. l. filia. §. idem ſcribit. & ſi filius. in fine. p q̃ iura dñt doct. † ꝙ licet pr̃ ꝓ vno ex filijs fecerit expenſas nuptiarũ vel ſtudij, nõ vr̃ ꝓpterea voluiſſe ꝙ pro alio poſt eius mortem fiant de cõi, ſed de ſua tñ parte. ¶ Et ex p̃dictis uideretur dicendum, ꝙ ſi dictum legatum non foret extinctum, & dicti hr̃des Gay petent reſtitutionem in integrum aduerſus dotationem factam de cõi ipſis cõſentientibus, ꝙ facta diuiſione & maritata vel profeſſa illa, quæ eſt in monaſterio, poſſint dicti hr̃des Gay petere tam dictum legatum quingentorum, q̃ etiam partem dotis datæ de cõi inſpecto rigore verborum. Sed in contrarium videtur fuiſſe mens dicti Gay, dum mandauit hæredibus ſuis, quòd ſi uenirent ad diuiſionem antequam eius nepos maritaret ſorores, nullo modo poſſent nepotem ſuum grauare de dicto legato; quod poteſt intelligi, ſcilicet nec antequam maritarentur, nec poſt, propter illam dictionem, nullo modo. Sed ſi uenirent ad diuiſionem poſt ipſas maritatas, tunc poſuit in eorum arbitrio. Si ergo bene conſideretur eius intentio, non poteſt dari alia ſufficiens ratio dictæ diſtinctionis, niſi quia primo caſu ſi diuidant antequam maritentur, veniunt poſtea maritandæ non de cõi, ſed de propria parte dicti nepotis. Ideo teſtator iſte uoluit tunc dictum legatum nis

remittere

remittere, ꝙ ſm intentionem Titij primi teſtatoris poſſet peti, ſi non eſſet extinctum, cum ille uoluerit ſimpliciter peti poſſe facta diuiſione, ſiue filiæ eius ſint maritatæ, ſiue non; & ſic maiorẽ affectionẽ uṙ habuiſſe Gaius ad filium Titij, q̃ ipſe Titius. Si uerò ueniant ad diuiſionẽ illis maritatis, iõ tunc voluit dictũ nepotem grauari poſſe de dicto legato; quia cogitauit ipſas maritandas de cõi, ſicut maritata erat prima. Et ſic tacitè vṙ ꝙ de cõi maritentur ambæ filiæ. Vñ cum illa, quæ eſt in monaſterio, non ſit maritata de cõi, nec ſperetur maritari poſt factam diuiſionem de cõi, dato ꝙ ẽt propter cauſam dictum legatum non fuerit extinctum morte, fuit tñ extinctum repudiatione legatarij, qui noluit poſſe peti niſi ambabus maritatis de cõi. Licet ergo dictus Gaius propter illud ſolum, ꝙ unam filiam Titii conſentit de cõi maritari, non cenſeatur voluiſſe ſuos hæredes grauare ſimiliter de alijs, vt dixi per l.3.§.fi.ff.de mune,& hono. propter verba tñ prædicta cenſetur noluiſſe ꝯrium, ꝙ vel ambæ dotentur de cõi & ante diuiſionem, & tunc poſſit legatum peti; vel ſi non fuerint ambæ de communi dotatæ ante diuiſionẽ, & ſic ueniant ſolo nepote dotandæ, legatũ prædictum non petatur. Et ſic non erit dare caſum in quo filij dicti Gai poſſint petere utrũque. ſ. & legatum & partem dotis datæ de cõi. Et per conſequens reſtõ in integrum peti nõ poterit, quia non ſunt decepti ipſorum facilitate. Sed fecerunt id quod eis fuit a patre mandatum.

¶ Caſus talis eſt.

¶ D. Margarita de Padua habens filium unum pro rebelli a dñis rectoribus Paduæ reputatum fecit donationem inter viuos oĩm ſuorum bonorum mobilium & immobilium D. Abbati & monachis monaſterij ſanctæ Iuſtinæ de Padua retento in ſe vſufructu dictorũ bonorum, qua donatione facta dicti Abbas & monachi intrauerunt in poſſeſſionẽ dictorũ bonorũ & in quadam poſſeſſione ad eorum inſtãtiam laborata de dictis rebus ſibi donatis expenſum fuit per eos vltra ducatos ducentos in melio ramentis pfatæ poſſeſſionis. Elapſis annis quinq; poſt dictã donationẽ moritur dicta D. Margarita ſuperſtite dicto filio. Fiſcus uerò Ven. dicat dicta bona ad eũ deuoluta; cum.n. filius matri ab inteſtato ſuccedat, & ipſe fiſcus loco filij ſit, ipſa bona debent ad ipſum cõe Venetiarum ſpectare; tanq̃ bona ad ipſum rebellẽ aſſertum deuoluta, & eius perſona mediante ad ipſum cõe, cùm talis donatio nulla ſit, cùm non ſit inſinuata ſtante forma ſtatuti Paduæ, quod incipit. Si ad aliquem deuoluta fuerit hæreditas, quo breuiter cõtinetur donationes nõ inſinuatas eſſe inualidas de his rebus quas defunctus tpe eius vitæ poſſidebat. Cum ergo iſta dña fuerit fructuaria, ergo erat in poſſeſſione & ſtatutum vendicat ſibi locum; pro parte verò monaſterii replicatur, ꝙ poſito ſine præiudicio iſtum eſſe rebellem, ergo non ſuccedit eũ deportato ſimilis cenſeatur, nec inſinuatio habet dictam donationem infringere, cùm tale ſtatutũ non liget eccleſias nec perſonas eccleſiaſticas, & quia dictum ſtatutum loquitur qñ defunctus poſſidebat bona quæ donauerat, hic autem poſſeſſionem ciuilem & naturalem tranſtulerat in donatarium, licèt uſufructuaria remaneret domina antedicta; ita quia rebelles cum ſint banniti non gaudẽt ſtatuto Paduæ; & per cõſequens non ſunt capaces, & ſi non ſunt capaces, nec fiſcus qui ex perſona filii uiui ſuccedere uult. ¶ Quæritur primò, an talis rebellis & bannitus noſtri temporis ut aſſerunt dñi rectores, deportatis ſimiletur, & utrum ſucceſſio delata per ius cõmune & poſt ſtatuta ciuitatis de qua bannitus eſt, priuetur. ¶ Secundò, an dictum ſtatutum in caſu noſtro uendicet ſibi locum, cum pateat dictos Abbatem & monachos tempore mortis dictæ dñæ poſſediſſe, licèt fructuaria eſſet. ¶ Tertiò, poſito ꝙ iſta mulier tunc poſſediſſet, an tale ſtatutum dicatur eccleſiaſticos non ligare, tanquam factum contra libertatem eccleſiæ. ¶ Quartò, an poſito quòd dictus filius in aliqua parte ſuccederet de dictis bonis, prius debeat fieri detractio expenſarum in utilitatem dictæ poſſeſſionis factarum per donatarios antedictos. ¶ Quintò, poſſet quæri nunquid in locum dicti filij de iure ipſe fiſcus ſuccedat, & bona ad ipſum filium deuoluta poſſit accipere.

S V M M A R I A.

1 *Filius ſi fiat rebellis ante mortẽ patris, an fiſcus ſuccedat patri tanquam ſubiẽs in locum filij.*

2 *Banniti & rebelles, qui poſſunt impune offendi, æquiparantur deportatis.*

3 *Rebelles habentur pro penitus extraneis.*

4 *Donatio facta eccleſiæ ſine inſinuatione an ualeat non obſtante ſtatuto requirente inſinuationem.*

CONSILIVM CCXII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Omiſſo ordine ſupraſcriptorum dubiorum; quia prout patebit ex ſequentibus nõ multum expedit ſuper illis inſiſtere. Quæſtio iſta determinaṫ expreſsè per Guil. de Cu. & alios poſt eum ſcribentes in l. ſi qua pœna. ff. de his qui ſunt ſui uel alie. iur. q̃ dicit per illam
1 l. † ꝙ ſi filius uiuente pre fuerit bannitus & eius bona confiſcata deinde pr̃ moriaṫ inteſtatus, non põt uenire fiſcus ab bona paterna, ad quæ ueniret filius ſi bannitus, & confiſcatus non fuiſſet; q̃a fiſcus loco filij hoc caſu non ſuccedit, cum in ipſum non tranſeant iura ꝯditionalia, imo per confiſcationẽ abſorbenẽ & extinguuntur. ff. de noua. l. quotiens. in fi. Et ius, ſi quod habebat filius in bonis pr̃is ipſo patre uiuente rõne legitimæ erat ꝯdõnale ſi pater præmoreretur filio integro ſtatu ſibi permanente, quæ conditio tpe confiſcationis pendebat; licet proprius dici poſſit ꝙ imo uiuente patre nullum ius in bonis competit filio ẽt condõnalr ratione legitimæ, cum illa non debeatur niſi poſt mortem parentis l. j. §. ſed an impuberi. ff. de colla. bonorum. C. de ſacroſan. eccle. auth. ſi qua mulier. in fi. cum ibi no. Et patet quia ſi deberetur, ſaltem condõnalr tranſmitteret eam ad ſuos hæredes. Inſt. de uerb. oblig. §. ex condõnali. & ſic ẽt ad fiſcum ſi tranſirent ad eum iura cõdõnalia, cum loco hæredis habeaṫ. l. inter eos. §. fi. ff. de fideiuſ. Et tñ ꝯrium eſt, quia non tranſmittit, ſed ipſo de medio ſubducto uelut mortuo fit locus ſequenti in gradu uel alijs uenientib. ab inteſtato; quod non eſſet ſi ad fiſcum tranſiret, ut eſt caſus in d. l. ſi qua pœn. quam Guil. ſic inducit, & patet in l. j. §. fi. ff. de ꝯtab. & l. gallus. §. & quid ſi tñ. ff. de libe. & poſth. & l. ſi neceſſe. §.
2 ſi deportatus. ff. de lib. & poſthu. † Et tales banniti & rebelles, qui
a poſſunt impune offendi æquiparantur deportatis; iuxta no. Inſt. quib. mo. ius pa. pote. ſol. §. relegati. & per Bar. in qõne diſputata quæ incipit Lucanæ ciuitatis. qui deportati ſunt incapaces & per a eos nihil fiſco acquiritur. l. j. ff. de hære. inſti. Sicut ergo mortuo

¶ Deportatis. uide d. Alexan. de imo. in cõſi. cxv. in 2. col. in 3. parte. ubi ẽt q pdãs & ad de Bald. in conſi. 184. in 1. parte. ¶ Et an ualeat donatio bonorũ rebellium & quomodo qs pbetur eſſe rebellis & qs appellet rebellis uide plenißime p phil. cor. in conſi. 96. incal. licet uideatur in hac conſultatione in quarto uolu. H. E.

patre uel matre dicti confiſcati, ueniunt ſequentes in gradu uel alij uenientes ab inteſtato qui non habent expreſſam uoluntatem defuncti, ſed tacitam excluſo fiſco & excluſo ẽt filio rebelli & cõfiſcato, ſm Guil. de cu. per l. & iura prædicta, ita & alij uoluntatẽ expreſſam parentis habentes, & multofortius ſiue per actũ ultimæ uoluntatis, ſiue inter uiuos, cùm debeant eſſe melioris condõnis. l. Titia Seyo circa fi. ff. de leg. ij. ff. de uulg. & pup. l. ſi filius. uer. præſertim. Et ſic donatarij & alij quicumq; cãm habentes a parentibus, quia præferuntur uenientibus ab inteſtato; vñ locum hẽt regula, ſi uinco uincentes te, ergo uinco te. l. de acceſſionib. ff. de diuer. & temp. præſcrip. Cum uenientes ab inteſtato uincãt
3 fiſcũ, ut dixi. † Et ꝯfirmaṫ pdicta, q̃a rebelles habenẽ pro peregrinis & penitus extraneis ſeu forẽſibus. ff. de capi. dimi. l. tutelas. in fi. ſed forẽſes & extranei ſunt penitus incapaces acquiſitionis immobiliũ ex forma ſtatutorum Paduæ; imo audio ꝙ eſt ſpãle ſtatutũ de rebellibus ſuper hoc; ergo poſito ꝙ iſta ſucceſſio deferaṫ de iure cõi non ex forma ſtatuti; attñ huic quo ad immobilia deferri nõ potuit ẽt uſq; ad legitimã; q̃a ſtatutũ prædictũ eſt gñale in quacũq; acquiſitione, & ſic habeṫ pro mortuo, & ꝓcedit pfata determinatio Guil. de cu. quẽ tenet Ray. de for. & Bar. ibidẽ. Ad pdicta ẽt facit glo. ordi. uulgaris, quæ eſt in l. nam ad ea. ff. de condi. & demon. quæ uult ꝙ in gñali cõfiſcatione bonorũ nõ ueniũt, niſi ea q̃ ꝯfiſcatus habebat tpe ꝯfiſcationis, nõ aũt quæſita poſt; & ꝓbaṫ in l. ſi tibi mãdauero. §. is cuius bona. ff. mand. & l. ſi deportati ſeruo. ff. de leg. 2. Vñ poſito ꝙ iſte filius rebellis nõ eſſet incapax iſtorũ bonorũ ſeu ſaltẽ legitimæ, nec eſſent huic monaſterio donata, attñ nõ debẽt deuenire in fiſcũ, cũ ſint q̃ſita poſt ꝯfiſcationẽ, ſed deberẽt apud eũ remanere, q̃q̃ ut audio de ꝓceſſu facto ꝯ eũ & de ꝯfiſcatione nihil appareat. Rurſus Speculator plene diſputãdo ꝓ & ꝯ determinat expreſſe, ꝙ filio ꝯdẽnato & ꝯfiſcato uiuẽte pr̃e nõ fit executio in bonis pr̃is ſibi filio non ꝯceſſis in peculiũ ẽt quatenus ſibi poſſet deberi ꝓ legitima uel ꝓ alimẽtis. Et idẽ tenẽt canoniſtæ. in c. 2. de delictis puerorũ. & Spe. in ti. de exec. ſen. §. ſeqtur. uer. q̃d ſi filius. Vñ ꝯcluſiuè dicẽdũ, ꝙ officiales fiſcales nõ pñt pfatũ monaſteriũ moleſtare ſup dictis bonis donatis ẽt uſque ad quãtitatẽ legitimæ debitæ pfato filio rebelli, cũ tpe mortis mr̃is nulla deberet, quia pro mortuo habebaṫ; facit quod not. Bal. in autẽ. excipiṫ poſt principiũ. C. de bonis quæ lib. Nec obſt. ſtatutũ allegatum in contrarium de inſinuatione non facta. Nam faciliter reſpondetur, ꝙ loquitur quando donatarius ſe oppo-

nit ei qui tanq̃ hæres defuncti petit ſe immitti in tenutam bono-
rum, & allegat cām iuſtam & rōnabilem, ex qua potuit ſibi de-
ferri hrēditas, & nō loquit̃ nec habet locum in alio caſu, ut patet
ex d. ſtatuto ad finem ibi, & hoc in caſu miſſionis petitæ ex for-
ma huius ſtatuti &c. Sed hic fiſcus non alleg. cām iuſtam, ex qua
dicta bona uel pars ipſorum fuerint ad ipſum tanq̃ ad hæredem
deuoluta, & ſic non habet beneficium dicti ſtatuti ut petat ſe im
mitti in tenutam bonorū. per ea quæ. ſ. dixi, ergo &c. ¶ † Præte
3 rea donatio, quæ fit eccleſiæ uel pio loco, nō requirit inſinuatio-
nem de iure cōi, prout determinat Bart. in l. illud. C. de ſacroſan.
eccl. per l. ſi quis pro redemptione. in fi. C. de dona. Igitur in gñā-
li diſpoſitione huius ſtatuti nō compreheditur donatio facta ec-
cleſiæ, cum ſatis poſsit operari in factis alijs perſonis. Primò ne
corrigat ius cōc, cùm legum correctio ſit uitāda. l. præcipimus. C.
de appella. Secūdò, ne ſub generalitate comprehendatur id quod
ſpecialiter ſtatuentes facere non potuiſſent; iuxta not. per glo. ff.
de off. eius cui man. eſt iuriſdi. in gl. quæ incipit arg. triplex iuncta
auth. caſſa. C. de ſacroſanc. eccl. & c. eccleſia ſanctæ Mariæ. de con
ſtitutio. Tertiò, quia donationes & relicta facta ad piam cauſam,
ſicut non ſubiacent ſolennitatibus iuris communis ut l. j. C. de ſa-
croſan. eccle. ſecundum intellectum Bart. & c. cum eſſes. & c. rela-
tum. de teſta. ita nec ſolennitatibus ſtatutorum generaliter diſpo
nentium cum poſsint in alijs operari, prout ſingulariter determi
nat Bal. in l. generali. C. de ſacroſan. eccleſijs. ¶ Et poſito q̃ iſte fi-
lius rebellis eſſet capax hæreditatis & ſucceſsionis maternæ, tanq̃
delatæ de iure communi nō ex forma ſtatutorum, per ea quæ no
tan. per Iaco. de Are. & Bar. poſt eum in l. ex facto. §. ea factu. ff. ad
treb. & in dicta q. diſputata, quæ incipit. Lucanæ ciuitatis. tamen
negari non poteſt quin ualuerit iſta donatio in eo quod eſt ultra
legitimam etiam ſi fuiſſet facta de omnibus bonis præſentibus &
futuris ut notant docto. in l. fi. C. de pac. Et ſic monaſterium eſt le
gitimus contradictor ad impediendum ſaltem in eo quod eſt ul
tra legitimam miſsionem in tenutam cum poſsideat ſine uitio ſci
licet ea uoluntate donantis, quæ retinendo uſumfructum transtu
lit dominium & poſſeſsionem ciuilem in monaſterium. C. de do-
na. l. quiſquis ratione cuius ciuilis, licuit ſibi poſt mortem dictæ
dominæ occupare naturalem maximè uacantem. iuxta plenè no.
in l. clam poſsidere. §. qui ad nundinas. ff. de acquir. poſ. ergo &c.
l. filiam fratribus. ff. ad trebel. cum per oſtenſionem inſtrumenti
donationis liqueat de iure ſuo incontinenti; ergo &c. l. ille a quo
§. ſi de teſtamento. eodem titu. ad trebel. ¶ Et ſi opponatur per of
ficiales fiſcales de ſtatuto. Reſponderi poteſt ultra alias reſpon-
ſiones ſupra datas, q̃ dictus rebellis non poteſt uti beneficio ſta-
tutorum. per not. in d. q. Lucanæ ciuitatis. ergo nec fiſcus ex eius
perſona. ff. de reg. iur. l. hæredem. Nec etiam uideo qualiter fiſcus
poſsit peruenire ad dictam legitimam, quia non ſe habet ad iſtū
rebellem ad ſimilitudinem monaſterij ad monachum, ut omnes
ſucceſsiones quæ deuoluuntur ad rebellem, deuoluantur ad fiſ-
cum; ſicut illæ, quæ deuoluuntur ad monachum, deuoluuntur ad
monaſterium. l. Deo nobis. C. de epiſcop. & cleri. Hoc enim non
memini nec recolo me alicubi legiſſe, ſed potius contrarium q̃
penes ipſum rebellem ſi eſt talis ſucceſsio, a qua non ſit exclusus
ſaltem quouſq; uiuit rebellis & in fiſcum tranſeunt illa quæ habe
bat tempore confiſcationis duntaxat, & non poſtea quæſita, niſi
poſt mortem ſi rebellis moriatur in rebellione, ut patet ex his
quæ habentur in iuribus. ſ. alleg. loquentibus in deportato. Iſti ue
rò officiales fiſcales per ea quæ petunt uidentur uelle iſtum rebel
lem æquiparare monacho & fiſcum monaſterio. Nec oſtendunt
ſententiam aliquam uel confiſcationem, unde non uidentur habe
re fundamentum iuris, cùm non debeat haberi pro rebelle niſi ſit
condemnatus; etiam ſi crimen fuiſſet confeſſus in iure, cùm in cri
minalibus confeſſus non habeatur pro condemnato. l. ſi confeſ-
ſus. de cuſto. reorum. Laus deo.

¶ Et ita mihi Paulo de caſtro utriuſq; iuris doct. dicendum uide
tur de iure, & ad fidem me ſubſcripſi, & ſigillaui.

S V M M A R I A.

1 *Exceptio dominii non admittitur contra ſpoliatos, etiam ſi incontinenti offeratur probatio; & an bona immobilia eccleſiæ poſſint dari cognatis potentibus.*
2 *Dominium directum quanto tempore præſcribatur contra eccleſiam, non ſoluendo; & quanto utile, ſoluendo, & quare conductor nullo tempore præſcribat.*
3 *Recognitio de re emphyteutica facta per procuratorem an præiudicet, & an per recognitionem rerum ſingularium uideatur tota uniuerſitas emphyteutica.*

CONSILIVM CCXIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſo puncto ſupraſcripto cō-
fusè, obſcurè, & ineptè formato; ac etiam tenoribus in
ſtrumentorum ſupra relatorum tā inordinatè q̃ im-
perfectè, quia plura deficiunt de narratis in puncto, q̃ uideri expe
diuiſſet. ¶ Ex his tñ quæ non ſine labore in intelligendo facti ſe-
1 riem colligere potui. † Primò & ante oīa dico dictā dñam Ludo.
fore reſtituendā ad poſſeſsionē bonorum prædictorum; quia fuit
a ſpoliata cū poſſideret per ſuos factores colonos & laboratores,
quibus deiectis ipſa vr̃ fuiſſe deiecta in tm̄, q̃ ciuilem & naturalē
poſſeſsionem ēt ignorans perdidit. l. peregrè. §. quibus explicitis.
ff. de acqui. poſ. 1ō ante oīa reſtituenda eſt non admiſſa exceptio-
ne proprietatis, ēt ſi offeratur probatio incontinenti. C. ad l. iul.
de vi. l. ſi quis ad ſe fundum. ff. de dona. int. vir. & vxo. l. ſi maritus.
& in c. 1. cum ibi no. de reſti. ſpolia. & qđ no. Cy. in l. 2. C. de edic.
diui Adria. tol. & quod no. doc. in l. ſi de vi. & de iudi. ſu p gl. ma-
gna in fi. quæ vr̃ tenere ꝯrium, ſed procedit in poſſeſſorijs adipi-
ſcendæ, non recuperandæ; ſm̄ oēs doc. vt no. in dictis locis. ¶ Se-
cundò ſciendum eſt, q̃ conceſsio facta per D. Abbatem præfato
comiti Guidoni fratri ſuo đ dictis bonis vr̃ nulla, qa frater diues
& potens. per auth. quibuſcunq; modis. C. de ſacroſ. eccl. & per c.
decenter. 87. diſt. Nec ob. c. nos ſatis. 86. diſt. allegatum ibi in gl.
pro ꝯrio; quia loquit̃ in eleemoſinis, q̃ dantur pauperibus indigē
tibus. Nam illæ potius ſunt dandæ propinquis, q̃ extraneis. Nos
loquimur in conceſsione bonorum imo eccleſiaſticorū, quæ non
eſt fienda propinquis, qui poſſunt eſſe formidoloſi eccleſiæ vel
ſucceſſori; alias iura illa fruſtra membranas occuparent, ſi reſtrin
gerentur ad conſanguineos malæ vitæ, prout gl. vr̃ ibi reſtringe-
re, cùm ēt extraneis malæ vitæ non ſint concedenda; & ſic non
eſſet dr̃ia fienda inter conſanguineos prælati & extraneos, quam
tamen illa iura facere volunt. Poſtq̃ ergo dicta D Ludoui. fuerit
reſtituta ad poſſeſsionem dictorum bonorum, poterit ꝯ dictum
D. Guidonem agentem vel hæredes eius obijcere exceptionē de
non iure ipſius vel ipſorum & debebit abſolui, ēt ſi aliter de iure
ſuo non diceretur. ¶ Tertiò veniendo ad fortiora, & ad illud de
quo principaliter dubitatur, dico q̃ intentio dictæ D. Ludouicæ
ſuper proprietate dicti Caſolaris, & hodie caſtris munti porci, &
ſuæ curiæ fundata eſt optimè, q̃ ſit proprium non emphiteuticū
per inſtr̃a ſuorum auctorum, qui acquiſiuerunt titulum a laicis
tanquam de bonis proprijs & nō emphiteuticis dicti monaſterij;
& ſemper & continue poſſederunt vt propria a 40. annis citra, &
etiam ipſa domina continuauit poſſeſsionem, abſque eo q̃ vnquā
purè vel ſimpliciter recognouerit ab Abbatibus dicti monaſte-
rij, vel aliquid de eo ſoluerit eiſdem tanquam de re feudali ſeu
emphiteutica, ut patet in inſtr̃o facto in 1371. in quo continetur
emptio facta per Ioannem Guiglioni ab Antonio Guidoni. Et in
inſtrumento facto in 1093. vbi continetur venditio facta per eū
dem Ioannem & filio & procuratori D. Pandulphi de Malate-
ſtis; qui poſtea donauit Petro Galeoti cui ſucceſsit Galeotus præ
dictus. Et Galeoto Guaſpar, & Guaſpari dicta D. Ludouica, qui
omnes vt dixi tenuerunt dictum Caſolare vt proprium & iure
proprij. Nec vnquam pro ipſo aliquid ſoluerunt nec cognoue-
2 runt a dicto monaſterio vel ab Abbate. † Et ſic etiam ſi directum
dominium fuiſſet apud monaſterium tanto tempore imo minori
ſcilicet 40. annis præſcripſiſſent. C. de ſacroſanc. eccle. auth. quas
actiones. cum concor. ſicut præſcripſiſſent vtile dominium, ſi tan
to tempore ſoluiſſent & recognouiſſent vt emphiteutæ, iuxta no.
per Cyn. C. de præſc. 30. annorum. l. comperit. in quarta & quinta
quæſtione. & in vſi. feu. ſi de feu. fuerit controuerſia. c. ſi quis per
30. annos, etiam ſi conſtaret de directo dominio monaſterii. Et
econuerſo ſi conſtaret de directo & pleno dominio laici poſſidē
tis; ſi tamen 30. annis ſoluiſſet eccleſiæ tanquam directo domi-
no præſcripſiſſet eccleſia contra illum directum dominium re-
manente illi utili, iuxta no. per Cy. in d. l. comperit. §. ſi. Pari ergo
rōne laicus tenēdo rem eccleſiæ tanq̃ ſuā & nihil ei ſoluēdo per
annos 40. præſcribit contra eam omne dominium etiam dire-
ctum, poſito q̃ conſtaret illud fuiſſet apud eccleſiam per dictam
authen. Nec obſtat. l. male agitur. C. de præſ. 30. ann. quia loqui-
tur de illo quē conſtat ab aliquo ſemel conduxiſſe. Nā ille ꝯ loca
torem de quo conſtat nullo tempore præſcribit, ſiue ſoluat pen-
ſionē, ſiue non; quia nō fuit forte petita, quia nō poſſedit, ſed deti
nuit; & ſine poſſeſsione præſcriptio nō pcedit, vt in regula iuris.

2 ¶ Colonos adde Bald. in cōſ. 311. in 1. parte. & in conſ 330. eadē parte.

Non enim

Non.ſ.potuit ſolo aïo mutare ſibi cām poſſeſsionis, & facere ſe de nudo detentore poſſeſſorē, nō interueniente actu extrinſeco. C.de acq.poſ.l.cum nemo. Secus ſi pēſio fuiſſet petita & denegata; quia tunc fuiſſet poſſeſsio interuerſa.l.cū fundus.& l.colunus.ff.de ui & ui ar.& ex tunc de iure ciuili inciperet poſsidere ut no. in d.l.male agitur. Sed in caſu noſtro non conſtat autores iſtius D.Ludouicæ unq̃ conduxiſſe, uel recognnuiſſe ab eccleſia d.Caſolare, & ſic eos fuiſſe aliquando detentores ſimplices ſaltem reſpectu directi dñij; ergo potuerunt ꝯ eccleſiā præſcribere, cuius noïe non tennerunt ſed ipſorū proprio, & ſic ciuiliter & naturaliter. Nec obſtat prædictis quædam recognitio facta per Ioannem Guigliozi primum auctorem iſtius dñæ in 1372.de qua.ſ.& ſic per unum annum poſtq̃ emerat ab Antonio Guidi Bartoli ut proprium, quia dicta recognitio ſi bene inſpiciatur non fuit facta de d.Caſolari montis porci uel de ipſius curia, ſed de quibuſdā alijs ibi deſcriptis cum ſuis cohærentijs exiſtentibus in comitatu quorundam aliorum caſtrorum. Et etiā in comitatu, ſeu territorio, ſeu curia montis porci. Nec apparet quæ ſint, & nihil operaẽ. l.ſi non deſignata.C.de ſal.cauſa adic.lega.extra de præſcrip.c.auditis. Et poſito, ꝙ appareret, non faceret ad factum; quia nunc eſt qō de ipſa uniuerſitate caſtri & territorij, ſub qua comprehendiẽ iuriſdictio.l.pupillus.§.territorium.ff.de uer.ſig. Sed ipſa recognitio fuit de certis bonis particularibus.ar.l.j.rū ibi not.ff. de euic. ubi uēditor uniuerſitatis non teneẽ de euictione rerum ſingularium. Item ēt non obſtat quædam alia recognitio facta in anno. 1395.per procuratorem D.Galeoti aui.d. D.Ludouicæ, & penultimi ſui auctoris de ipſo Caſolari montis porci; qa illa potius facit ꝯ monaſterium uel abbatem, q̃ pro; cùm facta fuerit ſub conditione, ſi ullo unq̃ tpe apparebit illud Caſolare fore emphyteuticum. Et poſtea ſubdunẽ hæc uerba, uidelicet quod ad præſens non vr̃ apparere &c. Et ſic vr̃ d.Abbas confeſſus tam per d.uerba, q̃ per inſtr̃a facta uſq; ad illum diem, de quib. ipſe abbas habebat notitiā, non ꝯſtabat nec apparebat d.Caſolare fore emphyteuticū dicti monaſterij, quæ confeſsio vr̃ facere præiudicium d.monaſterio.ar.l.optima.C. de ꝯh.ſtip. Et ſic inſtr̃a facta uſq; ad illum diẽ non uidentur poſſe induci ad probationem huius, niſi appareat ipſa fuiſſe de nouo reperta, tanq̃ confeſſatum ſit per ea non apparere de iure dicti monaſterij. ¶ Præterea dicta recognitio fuit facta per procuratorem D.Galeoti, qui non potuit in hoc facere præiudicium huic dño, niſi habuerit ſpāle mandatum, uel generale cum libera.l.mandato gn̄ali.ff.de procur. Nec ēt cōſtat hic, quòd eſſet procurator, niſi per d. uerba enunciatiua notarij, quæ non pn̄t facere præiudicium. D.abbati.ut in auth.ſi quis in aliquo documento.C.de eden. ¶ Sed ultra prædicta dr̃, ꝙ per alia inſtr̃a inducta per D.abbatem, de quibus.ſ.& ēt per aliqua alia de quibus fit mentio in puncto, quorum tenores ſupra non deſcribuntur, licet in puncto ponatur effectus, nec apparet probata intentio D. abbatis ꝯ d.D. Ludouicam; quia quædam eorum nullam faciunt mentionem de iſto Caſolari. Et illa quæ mentionem faciunt, non fuerunt facta cum autoribus iſtius dñæ, qui potuiſſent ipſi dñæ præiudicare, ſed cum diuerſis perſonis, a quibus iſta dña nō prætendit ſe cām habere; iō non potuerunt illi facere ſibi præiudiciū prætendenti ſe habere cām a diuerſis perſonis in dictis inſtr̃is nō nominatis.arg.ad hoc.l.& ſi quidē.ff.de publi.& quod no. Cy.C. depo.l.deſiderium.& ad uelle.l.antiquæ.in ij.q.facit.l.ad probationem.la.j.C.de prob.ibi ſed quem tenor &c.& quod no.in Spe. de inſtru.edi.§.poſtq̃.uer.& breuiter. ¶ Præterea ad probationē dñij uel poſſeſsio. alicuius rei fiendam ꝯ unum non ſufficit loca-
a tio facta alij uel alijs.ext.de fide inſtr.c.inter dilectos.ante finem. Sed bene ſufficeret ad probationem poſſeſsionis ſolutio mercedis.l.qui uniuerſas.§.quod per colonum cum ibi no.ff.de acqui. poſſ. Poſito autem quòd d.inſtr̃a continerent locationes uel conceſsiones factas alijs, non apparet quod illi poſſederint & ſoluerint monaſterio tanquam pro re emphyteutica, & ſic nihil probatur contra iſtam dominam. ¶ Ex quibus concluditur dictam D. Ludouicam, quo ad dictum caſtrum montis porci cum ſuo territorio uel curia quod & quæ ueniant in eius conſequentiam. ff.de offi.præfec.urbis.l.j.§. cum urbem. debere obtinere non ſolum in poſſeſſorio recuperandæ, ut dixi in principio; ſed etiam in petitorio; & ꝙ debet pronunciari ad eam pertinere ut proprium & iure proprij, non iure emphiteuſis prætenſæ. Quantum uerò ad alia bona, quæ conſtat fore emphiteutica, & quæ D.abbas tanquam tocaduta propter defectum maſculorum anteceſſorum dictæ D. Ludouicæ conceſſit D. Comiti Guidoni pro dimidia, & Ioanni Lamberti pro altera dimidia. Et poſtea dictus Ioan. Lamberti de licentia D.Abbatis ſuam dimidiam trāſtulit in ſocerum dictæ D.Ludouicæ recipientem pro ea, quæ licentia dicitur fuiſſe data per D.Abbatem cum modificatione, ꝙ dicta dña conſentiret vt dictum caſtrum mōtis porci remaneret penes dictum D. Comitem Guidonē. Ipſa vero dña huic modificationi non aſſentit, imo vult caſtrum pro ſe vt proprium, & bona prædicta vt emphiteutica, vel ex dicta conceſſione & traſlatione facta per dictū Ioan.Lamb.de licentia Abbatis, vel iure nouæ inueſtituræ, cū reperiantur plures inueſtituræ factæ per Abbates præteritos tā pro maſculis q̃ pro fœminis, an debeat audiri. pro nunc nihil dico pro, vel ꝯ; quia inter ſuperiora inſtr̃a non continetur inſtr̃m licentiæ datæ per D.Abbatem dicto Ioanni Lamberti, qui ſine dicta licentia non potuit in alium transferre.C.de iure emphi.l.2. Nec continet inſtr̃m dictæ confeſsionis. Vnde ſuper hoc illis non viſis malè poſſum iudicare, an ex iſto capite non acquieſcendo modificationi prædictæ poſsit obtinere. Nec ēt an ex alio capite poſſit obtinere, ſi dicta conſuetudo fuit obſeruata in aliis, nō in iſtis. An aliquando ēt in iſtis, de quo mihi nō conſtat; iō ſuper hoc me non extendo tanquā ad plenum non informatus de his quæ ſunt in facto. Et de quibus oportuiſſet informationem habere.

SVMMARIA.

1 *Penſiones quæ debentur uſufructuariæ, transferuntur ad eius hæredes eo mortuo ante diem penſionum, modò eſſent iam per colonos collecti fructus.*

2 *Intellectus ad l. defuncta.ff.de uſufr. & an penſiones tales dicantur hæreditaria debita, de quibus voluit teſtator diſponi per hæredem hæredis, ſed reſtitui fideicommiſſarius.*

3 *Intellectus ad l. poſtulante.§.ſed & in huiuſmodi.ff.ad treb.*

4 *Actio transfuſa per hæredem grauatum in aliam actionem an competat hæredi grauati an fideicommiſſario.*

5 *Fictio & ueritas quando circa idem concurrunt ad contrarios effectus, amplectimur fictionem, & ueritatem reſpuimus.*

CONSILIVM CCXIIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Super primo & ſecūdo quæſito tria ſunt, quæ uidentur facere dubium. Primò, verba illa teſtatoris dum dixit de fructibus & redditibus bonorum immobilium, quos percipiet &c. Et ſic de illis quos nō percipiet, vr̃ velle ꝙ diſponere & ordinare non poſſet a ꝯrio ſenſu; quia ꝙ de vno permittitur, de alio vr̃ prohibitum.ff.de iudi.l.
1 cum prætor in prin. † De prædictis autem penſionibus, de quibus in primo & ſecundo dubio, nihil percepit dicta in primo, quia dies ſolutionis nondum venerat in eius vita licet ſegetes eſſent perceptæ in ſecundo, quia licet venerit in eius vita & oēs fructus eſſent percepti, tn̄ coloni fuerunt in mora ſoluendi, vel propter paupertatem ſoluere non potuerunt. ¶ Sed aduertendum diligenter, ꝙ teſtator locutus eſt de fructibus, non de penſionibus, & penſiones non ſunt propriè fructus, ſed acceſsiones ciuiles, licet largo modo poſſint dici fructus.l. ſi nauis. ff. de rei ven. iuncta l.ſi frugem.ff.de verb. ſig. ¶ Cum ergo teſtator iſte ſciret ſe locaſſe ſuas poſſeſſiones, & ſic fructus fore percipiendos per colonos non per dictam D.Palmam loquendo de fructibus percipiendos per ipſam, debet intelligi de illa perceptione quam faciet per colonos, quaſi illa videatur fieri per eam, cum pro tali- a
bus fructibus perceptis per colonos debeant ipſi penſionem dictæ dominæ, quæ eſt pretium fructuum, & qui pretio fruitur re frui vr̃.ff. de vſufruc.l.qui pretio.vt ſit ſenſus verborum, ꝙ ipſa poſsit diſponere de fructibus quos percipiet, idem de penſionibus fructuum quos ipſa percipiet per manus coloni. Non enim poſſunt verba ſtare, vt iacent, uidelicet ꝙ ipſa poſsit diſponere de fructibus qui recolligentur; qm̄ illi pertinent ad colonos, qui nummis colūt.ff.de fur.l.ſi apes.§.fi. Sed de penſionibus fructuū qui percipientur per colonos, quaſi talis perceptio cenſeatur fieri per eam, licèt penſio non fuerit percepta, quia hæc interpreta-
2 tio eſt iuri communi conformis. † Nam & ſi teſtator dicta verba non appoſuiſſet, hoc tamen eſſet de iure communi per dictam. l. defuncta.ff. de vſufruc. Non enim debuit eſſe iſta D. Palma deterioris cōditionis, ex eo ꝙ fuerit hæres inſtituta, & poſt eius mortem rogata de reſtituendo, & ſic plus iuris habeat in uita ſua ſcilicet proprietatem, quàm ſi fuiſſet relicta ſolum uſuſfructua. argu.ff.de capti.l.in bello.§.ſi quis ſeruum.verſi.rurſum. Sed ſi fuiſſet relicta duntaxat uſufructuaria, & dicta verba, ꝙ poſſet diſponere de fructibus perceptis per eam, nō fuiſſent in teſtamēto appoſita,

a ¶ Locatio. uide Bald. in cōſ.330. in 1. parte. & Alex. de Imo. in cōſil.10. in 1. col.in 4 parte. & in cōſil. 12. per totum. & in cōſ. 4 parte. in 3. colu. ca.4.parte.

poſita, penſio quæ deberetur pro fructibus perceptis per colonos, deberetur hæredi ſuo, poſito ꝙ ſibi ſoluta non fuiſſet, vel ꝙ dies ſolutionis nõ veniſſet, vt in primo dubio. & in d.l. defuncta. vel quia veniſſet & coloni fuiſſent in mora ſoluẽdi, vt in ſecundo dub. Et multo magis, tunc ne illorũ mora ſit alteri nociua; ergo & idẽ, ſi fuit hæres inſtitura ad vitã, & poſt mortẽ de reſtituẽdo fuit grauata poſtq̃ non debet eſſe deterioris condõnis, vt d.xi. Rurſus ſi in vtroq; caſu hoc eſſet non appoſitis verbis ꝓdictis, vt dixi, idẽ debet eſſe eis appoſitis, ſi poſſunt ad iſtũ intellectum iuri coo ſonũ trahi mõ quo.ſ.dixi, q̃a trahi dẽnt.ff.de iure dot.l.ſed niſi.in 1.cartha. & ibi no.per gl. & l.curatores.§.fi.ff.de admini. rerũ ad ciui.pertinen. Et quia iſta interpretatio vitio caret. Sed ſi intelligerentur verba vt iacent, ꝙ penſiones nõ perceptæ qualitercũq; non pertinerent ad hæredẽ dictæ dñæ. primò corrigeret ius cõe. Secundò ſequeretur inconueniens, ꝙ eſſet in ptãte colonorũ auferre dicto hæredi & dare fideicõ. qđ eſſe non deber. ar.l.in ptãte. ff.de arb.ff.de iuriſd.om.iud.l.ſi idẽ cũ eo.§.1.in fi. & ꝙ mora illorũ dicto hæredi noceret, ꝯ regulã non debet alteri.ff. de reg.iu. Et illæ interpretationes vitioſæ non ſunt fiendæ[a]. l. ſi quis a filio & talis ſcriptura cũ ibi no.ff.de leg.1.facit.ff.de reg.iu.l. ſẽp in dubijs. & l.quotiẽs idẽ ſermo.ff.de rebus dub.ff.de legi.l.i ambigua. ibi quæ vitio caret &c. Præterea teſtator iſte non appoſuit dicta verba ad diminuendũ ius dictæ dñæ, ſed potius ad augendũ; qđ ex eo colligitur, quia non ſolũ conceſſit licentiã diſponendi de fructibus recolligendis poſt eius mortẽ, qui non dicebantur res hæreditariæ.l.in fideicõ.§.1.ff.ad treb. & non cadebant in fideicõmiſſo, ẽt ſi dictã licentiã non dediſſet, quia percepti fuerunt indicio teſtatoris.l.mulier.§.ſi hæres.eo.ti.ſed ẽt dedit licentiã diſponendi de rebus mobilibus hæreditatis, quæ tanq̃ res hæreditariæ cadunt in fideicõmiſſo, & nõ potuiſſet de ipſis diſponere ſine expreſſa licentia. Non ergo debẽt operari diminutionẽ.ff.de fundo inſtr.l.ſi mãcipia.ff.de auro & argẽ.lega.l.ſi quis legauerit aurũ. vez vt potentiã diſponendi voluerit reſtringere ad penſiones pceptas, cũ de iure cõi ea non data expreſſè cõpeteret ẽt in nõ pceptis; ſi tñ fructus, pro quibus deberetur, percepti eſſent, vt d.l. defuncta.ff.de vſufr. Non.n.debet ſumi argumentũ a ꝯrio ſenſu verborũ, qui eſſet ꝯrius iuri cõi.C.de condi.inſer.l.2. cũ ibi not. C.de epi. & cle.l.conuenticulã. Et ſic concluditur in vtroq; dubio, ꝙ penſiones ꝑdictæ quatenus debentur pro fructibus perceptis viuente D.Palma, pertinent ad eius hæredẽ, poſito ꝙ per eã non fuerint perceptæ, nõ obſtantibus verbis teſtatoris, de quibus ſupra, ſiue dies ſolutionis ceſſit, ſed non venit, vt in primo dub. .ſ.viuente dicta D. ſiue ceſſit & venit, multo fortius vt in ſecundo per dictas rõnes. ¶ Secundò principaliter faciunt dubiũ circa ꝑdicta duo prima quæſita verba teſtatoris, quæ ſequuntur poſt illa de quibus ſupra.ſ. ꝙ dicta D. Palma poſſit petere & exigere a quibuscunq; debentibus ipſi teſtatori, & ipſis facere vocationem de ſoluto in vita ſua tñ &c. Et ſequitur ꝙ poſt mortem eius tota ſua hæreditas pleno iure deueniat in Nicolaum &c. quorum verborum ſenſus eſt, ꝙ ipſa tñ in eius vita habeat ius exigendi debita teſtatoris. Et ꝙ poſt eius mortẽ hæres meus non habeat, ſed dũtaxat ille Nicolaus, vel pauperes, ſi ille non extabit, ad quos voluit totã ſuam hæreditatem deuenire quacunq; diminutione, & ſic cum iure exigendi. Dictio.n.illa, tñ, non excludit D. Palmã poſt eius mortẽ, quia ſuperfluo fuiſſet appoſita, cũ mors ſola foret eã excluſura, ẽt teſtatore nolẽte, q̃ oia ſoluit.io Auth. de nup. §.deinceps. Sed excludit eius hæredẽ, de quo poterat dubitari, ſi dictio illa, tñ, non fuiſſet appoſita vel ſaltẽ ante factam reſtõnẽ Franciſco poſſet exigere, ſicut ipſa D. Palma, quod remouet illa dictio taxatiua, tñ. Poſtquam igitur dicta D. non exigit, vr̃ per dicta verba ꝙ hæres eius exigere non poſſit, ſed pauperes fideicõmiſſarij. Sed reſpondetur, ꝙ dicta particula ſolum loquitur & habet locum in his, quæ debebantur defuncto, vt patet ibi, dũ dicit dare debentibus ipſi teſtatori, cuiuſmodi eſſent penſiones debitæ pro fructibus perceptis viuo teſtatore. Nam illæ & actiones competentes pro eis ſunt hæreditariæ, & ſic cadebant in fideicõmiſſo vniuerſali. Nec eas potuiſſet dicta D. Palma exigere ad ſui commodũ, ſed ad cõmodũ fideicõmiſſarij, vt teneretur illi reſeruare. Sed ipſe teſtator voluit ꝑ dicta verba, ꝙ ipſa tñ in eius vita poſſet exigere ad ſui commodum, & de ipſis exactis tanquam de mobilibus facere poſſet, quod ſibi placebat. Sed ſi ipſa non exigeret, hæres eius non poſſet quoquomodo, ſed fideicommiſſarius. Et fuit iuſta cauſa reſtringendi hanc conceſſionem ad perſonam D.Palmæ, cum de ſui natura non poſſet dicta dña exigere ad ſui commodum, nec de exactis facere quod nolebat poſt quàm illa ſunt hr̃ditaria: ſed ueniebãt in reſtõnem poſt eius mortem ſicut certa bona ut dixi. Sed debita & penſiones de quibus loquitur primum & ſm dubium debentur pro fructibus perceptis poſt mortem teſtatoris prædicti, qui nunq̃ fuerũt hæreditarij. ut d.l.in fideicommiſſa.§.j.ff.ad trebel. & l.quod his uerbis.in principio.ff.de lega.iij. Et per conſequens nec penſiones quæ debentur pro eis, quia ſuccedunt loco eorum.l.j.§.hæc actio. ſi quis teſta.li be. eſſe iuſ. Nam actiones competentes pro eis nunq̃ competierunt defuncto, ſed inceperunt competere hæredi & in eius perſonam ceſſerunt. Nec ob.l.hæreditarium.ff.de bo.auto.iud. poſ.q̃a ibi de actione quæ competit pro re quæ potuit eſſe defuncti. Sed fructus percipiendi poſt eius mortem nunq̃ potuerunt eſſe eius. uel melius poſito ꝙ eſſet obligatio hæreditaria, quia prouenit ex ꝯctu defuncti, non tñ ita proprie ſicut illa quæ competebat defuncto purè pro fructibus perceptis in eius uita, cum eſſet condõnalis ſi fructus naſcentur, alias ueniebat fienda remiſſio. Non ergo locum habent uerba teſtatoris, de quibus. ſ. in illis debitis, quæ ſaltem cum effectu non inceperunt in perſonam defuncti, ſed in perſonam hæredis eius, cum in illis non pñt ſaluari d.uerba, dum dñt dare debentibus d. teſtatori quod intelligitur cum effectu.l. creditores.ff.de uerb.ſign. &c. Ergo nec eius diſpoſitio.l.hos accuſare.§.oib.ff.de accu.l.4.§.totiens.ff.de damn. infec.cum ſimil. Non obſtante ꝙ debeantur ex ꝯctu facto per defunctum, cum ille referatur ad diuerſos fructus percipiendos per diuerſa tpa, & ſic diuerſimode debeat iudicari prout rõ iuris patitur & permittit.ff.de ſtip.ſer.l.ſeruus meuij & caſtrenſis peculij.§.fi. circa medium. & arg.in l.pater ſeuerinam.§.conditionum uerba.ff.de conditio. & demon. ¶ Poteſt ergo hæres d.dñæ exigere dictas penſio

3 nes non obſtantibus dictis uerbis ſecundis per iam dicta. ¶ † Tertiò circa prædicta duo prima dubia ſeu quæſita facit dubium iuris cõis diſpoſitio ẽt ſi dicta uerba teſtatoris ceſſarent, quæ eſt ꝙ hæres de reſtituendo grauatus non lucratur penſiones prouenientes ex ꝯctu defuncti niſi eas exegerit. Sed pertinent ad fideicommiſſarium uniuerſalem ſicut & aliæ res hæreditariæ, quia reputantur hr̃ditariæ. ff.ad trebel.l. poſtulante.§.ſed in huiuſmodi.§.cum poſt.eo.tit. poſtq̃ in illis nunq̃ uerſata ſit hr̃dis induſtria nec in ꝯhendo nec in exigendo per rõnem ibi poſitam in fi. dicti. §.ſed in hmõi. ¶ Breuiter licet iſta uideatur fortis oppoſitio & uideatur deſtruere oia quæ.ſ. dixi maxime dum dixi, ꝙ iſtæ penſiones non ſunt hæreditariæ, quia ibi vr̃ dici expreſſe ꝯrium. Si tñ locationes iſtæ fuiſſent facere per D.Palmam, clara eſſet rñſio per finem illius.§.ſed in hmõi. Sed præſuppoſito ꝙ factæ fuerunt ꝑ primum teſtatorem quod in puncto non declaratur adhuc dupliciter rñdetur. Primò ꝙ ille.§.ſed in hmõi.re uera loquitur in hærede pure grauato qui non fuit in mora reſtituendi, quia nõ fuit interpellatus ſed fideicommiſſarius fuit negligens petere, quo caſu hæres lucrat̃ fructus in pœnam negligentiæ nõ petentis per rõnẽ quæ ibi ponitur in tex. ne hæres cogatur eſſe procurator fideicõmiſſarij, nec imputat eos in quartam.l.mulier.§.ſi hæres.eo.tit. iõ iſtud lucrum tanq̃ odioſum reſtringitur tunc ad illas penſiones, in quib. aliqua induſtria uerſata eſt uel in ꝯhẽdo uel in exigendo. In alijs uero in qb. nulla eius induſtria uerſata eſt, locũ habeat qđ ibi dr̃ ut pertineant ad fideicommiſſariũ ſicut & aliæ res hæreditariæ, & tunc reputantur hæreditariæ dictæ penſiones. Et ꝙ loquat̃ in pure rogato patet dum dicit ꝙ per hæredem non fuit facta mora reſtõni, & ſic loquitur qñ potuit fieri & non fuit facta quia nõ fuit interpellatus. Nam ſi fuiſſet grauatus ſub condõne uel in diẽ fruſtra illud dixiſſet, cum tunc nõ potuiſſet illam committere ubi nulla erat petitio.l.pupillus.de uer.obl. Tunc ergo qñ fuit rogatus in diem uel ſub condõne, lucratur fructus interim pceptos iudicio & ex uoluntate teſtatoris.ut d.l.mulier.§.ſi hæres, & ſic nõ eſt lucrum odioſum nec in pœnam alterius inductum, iõ non ſic reſtringendum, quia ceſſat rõ.de qua.in fi.d.§.ſed hmõi. Nõ ergo ſic debet reſtringi, ſed ampliari ut ſaluet̃ uoluntas teſtatoris, quæ fuit ut commoda medij temporis ad ipſum grauatum pertinerent. Vnde non debet ſibi nocere exactio non facta, poſtquam habet uolũtatem defuncti, niſi in uſuris quæ ſunt lucrum odioſum, ideo illas etiam tunc non lucratur niſi exegerit.d.l.deducta. §. cũ poſt. quod in alijs non odioſis non reperio, ideo puto quod ſupra dixi per dictam rationem, & per d.l.defuncta. quæ loquitur in penſione non exacta, & poteſt ita intelligi in locatione facta a

teſtatore

a ¶ Fiende. a Adde Bal. in cõſ.34. in 3.parte. ꝙ congrua interpretatio eſt fienda.

teſtatore ſicut a fructuaria, ſi nou cauilletur litera. Et iſta dña, vt
ſ.dixi, non debuit eſſe deteriores condõnis, ꝗ ſi fuiſſet relicta dũ
taxat vſufructuaria. Maximè aũt, vel ad minus dico ꝑdicta proce
dere, qm̃ hæredi non poteſt imputari negligentia in exigendo, ut
fuit in primo dubiõ, in quo tp̃s ſoluẽdæ penſiunis viuente illa nõ
dum venerat, & in ſecundo in quo fecit quicquid potuit & per
eam non ſtetit, ſed per colonos, ne illorũ mora fuerit dictæ dñæ
nociua, & nou fuerit in illorũ ptãte priuare dicto cõmodo hære
dẽ dictæ dñæ, & ipſum tribuere fideicõmiſſarijs. per iura.ſ. alle.
& per l.ſi nou expedierit.§.1.ff.de bo.auto.iudi.poſſi.vbi ne alte-
rius &c.de reg.iu.l.non debet alteri per alterũ. Sed ſi hæres fuiſ-
ſet negligens in exigendo, tunc poſſent procedere iura in ꝯrium
alle. Si quis vellet dicere ea debere intelligi ẽt in fideicõmiſſo re-
licto ſub ꝯditione vel in diẽ & in lucro nõ odioſo, & tunc ceſſaret
oẽ inconueniens, alias ſequeretur ꝙ ſi teſtator, qui oẽs ſuas poſ-
ſeſſiones locaſſet ad longũ tp̃s, inſtitueret vxorẽ ſuã in vita ſua, &
poſt eius mortẽ pauperes, ꝙ dicta vxor eſſet hæres nudo noĩe, ſi
conductores uolleẽt ſibi ſoluere, licet ipſa ſumopere nixa fuerit
exigere, & nou potuerit culpa & malitia illorũ, quod eſſet valde
iniquũ & ꝯ intentionẽ teſtatoris, & ꝙ vel trãſmitteret ad ſuos hæ
redes. Nec obſtat ꝑdictis.arg.qđ poſſet fieri in ꝯrium de.l.ſi ma-
rito.§.ſi voluntate.ff.ſolu.ma.quia ibi hæredes patris non ſentiũt
damnũ, ſi diligentia patris non prodeſt eius in impediendo con-
ſolidationẽ actionis de dote fienda in filiam, qm̃ filia volẽdo ſuc
cedere cũ eis, habebit neceſſe eã conferre cũ eis. Sed hic hæredes
iſtius dñæ receperũt damnũ, ſi diligentia dictæ dñæ facta in volẽ
do exigere, licèt nou potuerit, nou operetur tranſmiſſionẽ fien-
dã in eos de penſionibus nõ ſolutis, ſi tranſirent ad pauperes fideĩ
cõmiſſarios. Et iſta ſufficiant de primo & ſecũdo quæſitis, in qui
4 bus maior vertitur difficultas. ¶ †Circa quartũ quæſitũ vr̃ dicen
dũ partẽ dicti debiti nou exactã non poſſe exigi per hæredẽ dictæ
D. Palmæ, ſed pertinere ad pauperes Chriſti propter verba teſta-
toris, de quibus in eo. Nam illa verba propriè cadũt in dicto debi
to, quia illud debitũ fuit ipſi teſtatori, cũ fuerit rõne fructuũ per
ceptorũ in eius vita, & ſic fuit hæreditarium & de ſui natura ca-
debat in fideicõmiſſo, nec potuiſſet exigi ad cõmodum dictæ D.
Palmæ; niſi quia teſtator hoc voluit ꝙ poſſet fieri per eã, nou per
eius hæredẽ. Sed in ꝯrium, quia licet dicta pars debiti nou fuerit
per dictã dñam exacta verè, fuit tñ exacta fictè, cũ ipſa liberauerit
debitorẽ per acceptilationẽ, ꝗ habet vim ſolutionis, vt colligitur
ex.l.3.§.nunc de effectu.ff.de lib.lega.iuncta l.duobus.§.1.& 2.ff.
5 de iureiu. †Conſtat aũt ꝙ in hoc tm̃ valet fictio, quantũ veritas,
quia qñ iſta duo cõcurrunt circa idẽ ad ꝯrios effectus, inſpicimus
fictionẽ, & abijcimus veritatem.l.retro.& l.in oĩbus. ff. de capti.
& no.Bar.in l.1.§.hoc ſenatus.ff.ad ſille. Item poſt dictam acce-
ptilationem idem debitor eidem D. Palmæ dictam quantitatem
promiſit, & ſic de obligatione hæreditaria per acceptilationẽ ex
tincta fecit propriam, quæ non cadit in fideicõ. l. ſi hæres pecu-
niam.ff.ad treb.ff.de fideiuſ.l.hęres a debitore. Et potuit hoc face
re in præiudiciũ fideicõmiſ. quia teſtator dedit ſibi licentiam di-
ſponendi de bonis mobilibus ſuæ hæreditatis pro libito volunta
tis. Et iſta actio computabatur inter mobilia, cũ in ea veniret pe-
cunia.iux.no.per gl.& doc.in l.1.C. ſi aduer.tranſ. & in l. poteſt.
ff.de auto.tuto.vnde potuerat in aliũ transferre illã vendẽdo, do
nando, cedendo, vel delegando ad ſui commodũ, & eã de fideicõ.
eximere ſimili modo debuit poſſe in ſe transferre eo modo, quo
tranſtulit pp dictã licentiam a teſtatore datã, ꝙ poſſet diſpnnere
de rebus mobilibus ad ſui cõmodum. Et ita veriſimile eſt, ꝙ face
re voluerit tenendo modos, quos tenuit. Si.n.noluiſſet ipſam de
fideicõmiſ.exiuere ad ſui cõmodum, uon expediebat ꝙ liberaret
debitorem per acceptilationem, ſi ſoluere nou poterat; & ipſa vo
lebat ſibi facere terminũ, ſed ſufficiebat ſibi terminũ facere dum
taxat. Sed ipſa ꝯſiderãs ꝙ ſi hoc ſolũ feciſſet, nõ fuiſſet habita pecu
nia pro ſoluta. Et ſic, ſi interim deceſſiſſet, nõ trãſmiſiſſet ius exi-
gendi ad ſuũ hæredem, iccirco volens hæredi ſuo prouidere, & ẽt
debitori de termino ſeruire, tenuit modũ prædictum transferen
do dictũ debitũ in ſe propter dictam licentiã a teſtatore datã, qđ
facere non potuiſſet ſi data nõ fuiſſet, imo inſpiceretur origo de-
biti.ff.de fideiuſ.tuto.de dona.l.qui id quod.ff.de leg.2.l.cum fi-
lius.§.hæres meus.& colligiẽ ex d.l.ſi hæres pecunia.in fine prin-
cipij. ¶Concluditur ergo, ꝙ hæres dictæ dñæ poteſt dictã pecu-
niam exigere, nou pauperes fideicommiſſarij; qm̃ actio hæredi-
taria competens defuncto fuit extincta per acceptilationem fa-
ctam a D. Palma. Et actio ſurrogata loco illius per dictam D. Pal
mam erat ſua propria, quæ in fideicommiſſum uniuerſale per re-
ſtitutionem non tranſit. Et ꝙ nou poteſt per actionem ex teſta-
mento compelli hæres dictæ dominæ eam cedere pauperibus; q a
dicta domina per ea quæ fecit, uoluit ipſam in ſe transferre, & de
hæreditate eam eximere & alienare, quod facere potuit propter
dictam licentiam ſibi datam. ¶Super quinto & ultimo dubio di-
cendum eſt, hæredem dictæ mulieris poſſe detrahere de di-
ctis bonis peruenturis ad pauperes omnia, quæ proban-
tur fuiſſe per dictam dominam tradita marito ſuo teſtatori præ-
dicto, cùm ſibi teneretur ad illorum reſtitutionem.l.irritum.& l.
in imponenda.C.ad l. falci. Non enim poteſt præſumi ꝙ dederit
animo donandi, cum alia præſumptio ſubeſſet, ſcilicet ꝙ potius
in dotem.l.ſi cum aurum.ff.de ſol.de ope.libe.l.campanus.uel cã
cuſtodiæ.l.ſi ego.§.fi.ff.de iure do. Et hoc etiam ſi non confecit in
uentarium, quia illud haberet nocere quantum ad alios credito-
res hæreditarios, uel quantum ad legatarios particulares, quorũ
credita diminuerentur per detractionem iſtius; ſed fideicommiſ-
ſum uniuerſale non diminuitur in qualitate, licet diminuatur in
quantitate, ut ſatis colligitur ex dicta.l.irritum.& d.l.in imponẽ-
da.ſi bene conſideretur. ¶Et poſito ꝙ animo donandi dediſſet,
non ualuit, nec fuit confirmata morte donantis, qui prædeceſſit.
l.cum hic ſtatus.§.j.ff.de dona.inter uirum.

S V M M A R I A.

1 *Præteritio nepotum ex filia an rumpat teſtamentum.*
2 *Compromiſſum ſecundum, quod euanuit, an fecerit recedi a primo.*
3 *Laudum ex qua læſione dicatur iniquum.*
4 *Renunciatio de non reducendo ad arb. boni viri an valeat, & quid, quando tem pus petendi eſt lapſum.*
5 *Qui iuſtè poſſidet, non eſt remouendus, donec ſit ei ſatisfactum.*

CONSILIVM CCXV.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Primò uiden-
1 dum eſt, † utrum
præterltio dictorum nepotum & pronepotum ex fi-
lia reddiderit teſtamentum dicti D. Galeoti aui ma-
terni nullum. Ad quod reſpondetur, ꝙ ſic de iure communi. ſal-
tem hodie de iure Auth.per.§.aliud quoque capitulum. in Auth.
ut cum de appel.cogno.& not.gloſ.ordi.in Auth. de hære. & fal-
ci.§.exhæredatos.quando facta eſt ſine cauſa.& per doct.in auth.
ex cauſa.C.de libe.præte.& in l.filio præterito.ff.de iniuſto teſta.
Sed ſi ſtatutum uigeret ibi, ꝙ fœminæ non ſuccedant extantibus
maſculis, tunc eſſet ſecus; quia excluſa filia a ſucceſſione, ſimili-
ter & omnes ab ea deſcendentes excluduntur. Et per conſequens
2 etiam a rumpendo.iuxta not.per Bart.in l.ij.§.fi.ff.ad tertu.& per
Bald.in l.maximum uitium.C.de libe.& poſthu. ¶ †Secundò ui-
dendum, an per ſecundum compromiſſum factum in Ioãnem ro-
berti fuerit receſſum a laudo per prius lato per alios arbitros,
qui adiudicauerant dictis nepotibus octauam partem. Reſpon-
deo ꝙ ſic, cùm fuerit factum pleniſſimè ſuper omnibus litibus
& differentijs occaſione dictæ hæreditatis. Et in eo narratur, ꝙ nõ
obſtante dicto laudo partes remanſerant in diſcordia, plus quàm
primum; & ſic patet, ꝙ uoluerunt ab illo laudo recedere, & de
nouo cognoſci, & potuerunt hoc facere per.l.diuerſa.C.de tran-
ſac. ¶Tertiò nidendum eſt, poſito ꝙ laudum ſecundum eſſet ini-
quum uel nullum, an primum reaſſumat uires. Reſpondeo non,
quoniam ab eo fuit receſſum per compromiſſum ſecundum, non
autem per ſecundum laudum; unde ſufficit, ꝙ ualuerit compro-
miſſum. Et pro hoc.l.planè.la.j.in prin.ff.de leg.j. ¶ †Quartò ui-
3 dendum eſt, an laudum ſecundum ſit iniquum. Et ſic dicendũ eſt
ꝙ ſic, ſi res ſtat eo modo quo dicitur, uidelicet ꝙ bona dicti teſta
toris ualerent tempore ſuæ mortis uiginti milia, uel ſexdecim,
quia cùm non haberet filium & nepotes ex filia, medietas dicto-
rum bonorum pertinebat ab inteſtato ad dictos nepotes, qui po-
terant retinere tertiam eius pro legitima, ſi teſtamentum habe-
bat clauſulam codicillarem, quam conſtat habere locum etiam
cùm teſtamentum eſt nullum ex cauſa præteritionis.ut l.generali
ter.§.ex teſtamento.ff.de fideicom.liber.& no.Bar. in l.j.ff.de iu-
re codi. & ſic eis debebantur pro legitima tria milia quingenti.
Et eodem modo ſi bona ualebant ſexdecim milia; quia legitima
fuiſſet & eſſet tertia pars de octo milibus, quæ aſcẽdit ad duo mi
lia.800.& ipſe arbiter iudicauit ſolum de quingentis, & ſic eſt læ
ſio & exceſſus in maxima quantitate.iuxta nota.per Bar.in l.ſi ſo
cietatem.§.arbitrorum. ff. pro ſocio. qui dicit eſſe iniquum ſi ſit
exceſſus in ſexta parte.per.l.unde ſi nerue.eo.tit.

4 ¶ Quintò uidendum eſt, an poſſit peti reductio ad arbitriū boni uiri, doſito q̊ mero iure eſſet ualidū, cùm partes promiſerint ſtare laudo, Rñdeo ſic, quia intelligiť ſi erit æquum. l. ſi libertus. ff. de ope. libe. & in c. quintauallis. de iurein. & ſi fuiſſet renūciatum re-

a ductioni ᵃ p̄dictæ, ſm not. p Dy. in l. quidam cum filium. ff. de uer. obli. & in regula ſcienti. de reg. iur. lib. 6. quia non fuit dictum, q̊ poſſet lædere in magna quantitate, & poſito q̊ fuiſſet dictū, non tñ potuiſſet in nimis magna, prout eſt in caſu nr̄o; quia ex illa p̄ſumitur dolus arg. l. oēs. l. lucius. ff. quæ in frau. credi. q de originali diſpoſitione intelligiť eaceptuatus. l. ſi creditor. §. lucius. ff. man. & ita no. Bar. in d. §. arbi. & canoniſtæ in d. c. quītauallis. & Io. an. in addi. Spe. ti. de arbi. §. ſi. in magna addi. in qua recitat diſputationem Io. cal. ¶ Sextò uidendum eſt, qd ſi tp̄s petendi reductionem ea forma ſtatuti foret lapſum? Rñdeo adhuc per uiam exceptionis, cū poſſideat caſtrum hæreditariū, poterit petere ſi ab eo 2 repetať caſtrum, quaſi per ademptionē poſſeſſionis uideať interrupta p̄ſcriptio. per ea quæ habentur & not. in l. necnon. §. exemplo. & l. ſi is qui. ff. quib. ex cau. maio. & arg. l. pure. in fi. ff. de doli

a ¶ Reductio ai. Et quid ſit iuramētum interpoſitū ſuit. uide d. alex & imo. in cōſ. 130. in 5. col. in 4. parte ubi nōnulla ad ꝓpoſitū & notā. & omnino per d. Bar. ſoz in conſ. 220. p totum in 2. parte.

5 excep. ¶ † Septimò quæriť, an iſte Ioannes q eſt in poſſeſſione d. caſtri noīe dictorum nepotum filiorum ſuorum, ſit de ipſa deijciendus ante oīa? Rñdeo non, cùm legitimè, ut dř, & auctore prætore fuerit eā adeptus. l. iuſtè poſſidet. ff. de acq. poſ. & ſic eſt legitimus ꝯdictor, ut poſſit dictæ poſſeſſioni incumbere, quouſq; declaratum fuerit quantum ſibi pro legitima debeatur noīe prædictorom, & eam fuerit conſecutus. l. filiam fratribus. cum ibi not. ff. ad treb. & no. in l. edicto. C. de edic. diui Adri. tol. Item habet reſcriptum domini ſuper hoc. ¶ Et ita mihi Paulo de Caſtro utriuſque iuris doctori Paduæ legenti iura ciuilia dicendum uidetur de iure, & ad fidem me ſubſcripſi, & ſigillaui.

S V M M A R I A.

1 *Proteſtatio agnatorum quid habeant ius in feudo an poſſit prohibere dominum ne inueſtiat eum, qui eſt in poſſeſſione, & qui ab alios prædeceſſoribus fuit inueſtitus.*

2 *Feudatario petenti, an ſit cauendum Domino nolente inueſtire.*

CONSILIVM CCXVI.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Per ea quæ cōprehendo ex ſupra proxima ſcriptura, ſolum quæritur de præſenti, utrum ſtante proteſtatione & contradictione dictorū agnatorum facta dño ep̄o moderno, q̊ non debeat inueſtire ſeu inueſtituram renouare in perſonam d. Nicolai, eam nunc ex debito petentis propter nouum dñm ſeu prælatum, qui ēt fuit apud prædeceſſorem d. D. ep̄i inueſtitus facta ſimili proteſtatione & appellatione, prout nunc, poſſit & debeat præfatus D. ep̄s dictam inueſtituram facere & renouare ſm formam præcedentis inueſtituræ, non obſtante d. proteſtatione uel ꝯdictione. ¶ Ad quod breuiter dicendū eſt, q̊ ſic, per ea quæ notat & expreſſè determinat Inn. in c. cum in cūctis. de his q ſi. a præl. & in c. dilecti. de maio. & obe. qui dicit. q̊ qñ interponiť appellatio extraiudicialis ab aliquo, ne aliquem actum ſciat q hēt uim proteſtationis & ꝯdictionis, non dēt ille a quo interponiť dimittere, uel deſiſtere quominus actum faciat. Sed debet & pōt ad actum procedere. Et ex futuro euentu apparebit, an ualeat, uel non, quod fecit; & q̊ non dēt talis actus reuocari p modū attentati. Sed ita demū, ſi ueritas 1 cāæ legitimæ inſertæ in appellatione uel ꝓteſtatione probetur. Quod ēt uoluit gl. magna circa mediū in c. non ſolū. de appel. lib. 2 vj. Allegat ēt Inn. bonum tex. c. debitorem uend. pig. impedire nō 3 poſſ. in rubro & nigro. facit auth. ſed iam. C. depoſi. pro quo facit rō; quia ſpāle eſt in nunciatione noui operis, ut ſiue iure, ſiue iniuria fiat, impediat actū fieri, & faciat ipſum reuocari per modū attentati. ff. de ope. no. nun. l. j. in princ. ergo ꝯtrium eſt ius cōe. l. j. in fi. ff. ad munic. & no. Bar. in l. fi. ff. de app. reci. ¶ Et ſubdit Inn. in d. c. dilecti. q̊ ſi appellans non ꝓſequiť appellationē, præſum-

b ptio eſt ꝯ eum, q̊ ius nō habeat; ᵇ & ſic ſi poſtea uult ordinariè agere ad reſciſſionē actus, aggrauať eius ꝯditio in ꝓbando, per ea q̄ no. in d. l. ſi duo patroni. in prin ff. de iureiu. ¶ Talis nāq; ꝯdō, proteſtatio, uel appellatio hēt alios effectus, de quibus ibi per Inno. puta in conſiſtendo quem malefidei, ſi poſtea apparebit de iure proteſtantis. C. de rei uendi. ſi fundum. ff. de his quæ in fran. cred. l. prætor. §. ſi quis particeps. ff. de lega. præſtā. l. niris. Non autem iſtum, ut actum impediat, uel reddat nullum, niſi probata ueritate cauſæ, & tunc ipſa cauſa nō proteſtatio hoc faciat per iam dicta. ¶ Secundò probātur p̄dicta, quia dicta inueſtitura poſito q̊ fiat contra dictam proteſtationem & contradictionem nullum eſt allatura præiudicium dictis proteſtantibus in iure ipſorū, ſi quod habent, quominus illud in iudicium ordi. poſſint poſtea deducere, cum intelligatur fieri ſub condōne, ſi talis inueſtitus vel inueſtituram petens potius ius habeat, q̄ ꝯdicente vel proteſtante, & ſaluo iure dictorum proteſtantium, de quo tp̄e inueſtituræ non diſcutitur. per ea quæ in ſimili & bene ad propoſitum no. per gl. ff. d̄ bo. poſ. l. 3. §. bonorū. & §. ſi cā cognita. circa fi. gl. mag. & qđ habetur. in c. licet. ep̄s. de præben. lib. 6. Et quod in ſimili hētur in executore dato ad conferendū beneficium, qñ aſſumit partes executionis, non iudicis. in c. dudū. de præſum. per Inn. in cle. 1. de officio. deleg. per gl. Pōt ergo ſperni dicta nūciatio & ꝓteſtatio, tanq̄ non continens iuſtā cām. ff. de mino. l. tutor. vrgentibus. ff. de op. no. nun. l. de pupillo. §. ſi quis riuos. & l. 1. §. ſi quis purganti. ff. de cloacis. Et ad maiorem cautelā D. Ep̄s ſi vult pōt expreſſe apponere, q̊ facit eā ſaluo iure cuiuſcunq;. ¶ † Tertiò q̊ D. Ep̄s non ſo- 2 lum poſſit, ſed ēt debeat dictam inueſtituram, & teneatur facere, non obſtante dicta ꝯdictione, patet; quia ſi eam non faceret ad ſolam proteſtationem illorū, qui adhuc de iure ipſorum nihil docuerunt, imo ꝯ quos vehemens eſt præſumptio, q̊ nullum ius habeant, poſtquam appellationem quam alias interpoſuerunt, non fuerunt proſecuti, ſm quod dixi ſupra ſm Inno. in d. c. dilecti. de maio. & obe. faceret iniuriā dicto Nicolao, qui fuit a prædeceſſore ſuo inueſtitus, & eſt in poſſeſſione. Nā quodāmodo ipſum de facto & cā non cognita de ſua poſſeſſione priuaret, & faceret eā vel ius ſuum vacillare, quod fiendū non eſt. C. de probi. ſeque. pecu. l. 1. Ideo dicunt gl. & doc. iuris canonici & ciuilis, q̊ poſſeſſor debet continuare poſſeſſionē ſuā non obſtaure aliqua appellatione, vel ꝯdictione aduerſarij. vt no. in d. c. non ſolū. de appel. lib. 6. & facit. ff. nil. no. app. pen. per totū. Poſtquam autem dictus Nicolaus fuerit inueſtitus, ſi prædicti agnati ſuper dicto feudo ꝯ dictū Nicolaum volunt aliquid dicere tanq̄ potius ius habentes, debent ipſorum petitionē in forma ꝯeū coram D. Ep̄o, qui eſt dñs feudi, producere, vt in c. cæterum de iudi de fo. cō. c. verū. Et tunc habebunt neceſſe ꝓbare, q̊ fuerit antiquū, & illius n quo ipſi deſcenderunt. Et hoc oſtenſo erit videndū, an renunciatio facta in manibus Ep̄i per illū a quo ipſi deſcenderunt, & inueſtitura facta illi Iacobo illius Ioannis vel ei a qua ipſe deſcēdit poſt renunciationē prædictā, p̄iudicauerit iſtis agnatis proteſtantibus, vel non. Et ſi non præiudicauit eis ſola renunciatio, an p̄iudicauerit eis lapſus tēporis, tanq̄ ꝯ eos ſit p̄ſcriptū; vel q̊ dictus Iacobus & dictus Nicolaus ſint vel fuerint de eadē agnatione, vel in pari gradu cū p̄dictis, vel ēt in remotiori ſm diuerſas opiniones not. in c. 1. de aliena. feu. pater. de quibus oībus non eſt nunc tractandū ante litē motā per illos ꝯ dictū Nicolaū. Sed ipſe Nicolaus in ſuo ſtatu & poſſeſſione cōſeruādus. arg. in l. ſi coloni. C. de agr. & cenſi. extra de elect. q̄relam. cum ſi. ¶ Et quod dixi de Nicolao, dicendū eſt ēt de illis agnatis, cū quibus ipſe eſt in concordia q̊ ſecū vel ſoli ipſi Nicolao refutanti ad hunc finē vt inueſtiantur, q̄a ad hoc ſibi nocet, & non alijs. Et de eo quod hēt, poteſt facere qđ vult in præiudicium ſui, non alterius. C. manda. l. in re mandata.

b ¶ Non habeat. Adde idē per d. Mar. ſozi. in conſi. 24. inci. uiſis. uer. circa ſcdam. q. circa medium in 1. parte.

S V M M A R I A

1 *Feudum antiquum ſi pater alienat, non poteſt præiudicare filiis hæredibus cum beneficio inuentarii.*

2 *Creditores patris an poſſint petere executionem ſui crediti in bonis feudalibus.*

3 *Feudum non cadit in fideicommiſſum.*

CONSILIVM CCXVII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Præmittendū eſt, q̊ cū dicta vēditio facta fuerit de conſenſu D. Epiſcopi directi domini feudi, & ſic non cōtra naturam feudi, nec illicitè, imo licitè. de prohi. feu. aliena. per Fede. poſt principium, ibi ſine permiſſione illius domini &c. a contrario ſenſu, dicti fratres & filij non potuiſſent patre alienante viuente dictam venditionem reuocare, nec auferre ipſi patri in cuius locum emptor ſucceſſit. ff. de lega. 2. l. peto. §. prædium. licet ſi alienatio fuiſſet illicitè facta, id eſt, ſine domini conſenſu etiam ipſo viuente potuiſſet filiis extantibus per agnatos reuocari, ſi fuiſſet feudum antiquū quod haberet agnatos, ſi de feu. ſue. controuer. c. titius. ff. de lega. 3. l. cum pater. §. libertis. cum ibi notatis. Et ſi nouū per dñm de prohi. feu. aliena. per Fed. §. calidis. & quæ ſit prima cauſa bene. amit. §. fi. filijs excluſis vtroque caſu, niſi ſint nominati in inueſtitura, vt infra dicam. Sed quæritur nunc, quid iuris patre mortuo.

1 tuo. †Et hic uidetur dicendum d. fratres admitti debere ad reuo-
candam d. alienationem ſactam ſiue ipſorum conſenſu, primò
per textum in c.j.§.hoc quoq;.de ſucceſ. feu.in uerbo ſine hære-
de maſculo &c.a ꝯrio ſenſu.Nam ibi innuit, ꝙ ſi alienans reliquit
hæredem maſculum, ille præfertur agnato.i. fratri alienantis in
reuocando alienationem poſt illius mortem.Sed eo deficiente ad
mittitur frater alienantis.Et loquitur ille textus, qñ alienatio fuit
licita, ut ibi not.per gl. & doct. & ẽt loquitur in feudo antiquo.
Item probatur per rõnem quia pater alienans non potuit plus iu
ris transferre in emptorem, q̃ ipſe haberet.ff.de regu.iur.l.nemo. 3
ff.de contrah.emptio.l. alienatio. Sed ipſe pater habebat ius tem
porale duraturum in eius uita tantum, poſt eius uerò mortem in
cepturum eſſe filij. Reſoluto ergo iure patris per mortem eius,
reſolutum fuit ius emptoris.l.lex uectigal.ff.de pig. Et ſic eius fi-
lij pñt ex eorum perſona, & ex iure nouiter eis acquiſito per mor
tem patris, auocare ab emptore, nõ tanq̃ hæredes patris, ſed tanq̃
filij, cum confecerint inuentarium, & ſic non habentur pro hrẽdi-
bus ubi agitur de ipſorum præiudicio.C.de iure delib.l.fi.§.licen
tia.iuncta.l.cum a matre.C.de rei uẽ.& l.ij.ſi in frau.patro. ¶Nõ
enĩ vr̃ pater potuiſſe facere præiudicium filijs non conſentienti-
bus, ſicut nec alijs agnatis, licèt affuerit conſenſus domini, ut in
c.j.de aliena.feu.pater.Et hæc pars eſt uera in caſu noſtro. Sed ob
ijciuntur fortiter duo.Primum eſt, quia eſt feudum nouum acqui
ſitum per patrem iſtorum reuocare uolentium, in quo factum pa
tris poteſt filijs præiudicare, prout uidentur tenere doctores.ſ.Ia
co.de bel.& Bal.ſequendo ipſum in prin.diſt.in d.c.j.§.hoc quoq;
de ſucceſſ.feu.Quinimo ẽt ſi eſſet antiquum acquiſitum per auũ,
licèt pater iſtorum non potuiſſet præiudicare alijs agnatis, filijs
tñ ſuis bene potuit præiudicare, ut in ſimi.c.ſi uaſal.culpam. ſi de
feu.fue.ꝯtrouer.& ſi uaſal.feu.priu e.cui defe.c.j.& patet in d.c.ti
tius.ſ.allegato.Et ſentit glo. in d.§.hoc quoq; in tertia ſolutione
ſecundi ꝯrij ut ibi refert Iaco.de bel.dicens gl.ſentire, ꝙ pr̃is alie
nationes nunq̃ filij reuocãt, licet agnati reuocare poſſunt, ſi erat
antiquũ.Secundò, quia iſti ſunt hæredes pr̃is, licèt cum beneficio
inuentarij, & ſic ſi ſunt bona ſufficientia pr̃is, ẽt non facta dedu-
ctione legitimæ; quis licet non ſubijciatur oneri legatorum, ſub
ijcitur tñ oneri creditorum.l.papinianus.§.quarta cum ſeq.ff.de
inoff.teſta. tenentur emptori de euict. & per conſequens poſſunt
repelli a reuocando per illam exceptionem, quem de euictione
tenet actio &c.ff.de euict.l.uẽdicantem.iunctis his quæ plenè no.
per Bar.& alios poſt glo.in d.l.fi.§.licentia.C. de iure delib. & d.
l.cum a matre.C.de rei uen. ¶Sed ad primũ rñdeĩ, ꝙ tũc factũ pa
a tris nocet filijs in feudis, qñ filij uel liberi non ſunt expreſsè no-
minati in inueſtitura, quo caſu nihilominus ſuccedunt in feudo
liberi uſq; in infinitum, dummodo ſint hæredes patris, ut in c.j.§.
cũ uero.q feu.dare poſ.iuncto.c.j.an agnatus.uel filius. quod ita
debet intelligi ſm̃ Bald.ibidẽ. & in l.ij.C. de libe.& eorum liber.
Conſtat aũt, ꝙ quis põt ſuo hæredi p̃iudicare, ſicut ſibi.l.pr̃ filium
§.pe.& quod ibi p Bar.ff.de leg.3.Sed qñ filij uel liberi ſunt noĩa-
ti in inueſtitura, ut fuit in caſu nr̃o quia recepit pro ſe & liberis
ſuis, ut ſ.uarta ſ in puncto, tũc alienatio pr̃is nõ nocet filijs, ſicut b
nec alijs agnatis.its determinat exp̃ſſe Bal.in d.c.1.§. hoc quoq;.
de ſucceſ.feu.in 5. col. & in 4.conclu.ibi dum dicit, quod diai de
liberis &c.Nam tunc pñt habere feudum ẽt repudiata hr̃ditate pa
terna.arg.ff.de uer. obli.l.quodcunq;.§. ſi q ita.in fi.quod tenet
Iaco.de bel.& Bal.in d.c.j.an agnatus uel filius merito factum pa
tris eis præiudicare non põt; quia non dñtur habere a pr̃e, uel ex
eius perſona, ſed a primo inueſtiente pp tenorem inueſtituræ; er
go &c.l.ſi arrogator.§.ſed an impuberi. ff.de adop. Et hoc plene
diſputando vr̃ concludere Bal.in d.§.hoc quoq;.de ſucceſſio.feu.
uer.pone ego recepi feudum pro me & filijs. in a.col. & Cy.in l.
2.C.de libe.& eorum liber. Et ſm̃ iſtam limitationem dẽt intelli-
gi quod notat idem Bal.in d.§. hoc quoq;.in ult. col.uer.ultimo 2
diſtingue in principio diſtin.dum dicit, ꝙ in feudo nouo regula-
riter factum pr̃is nocet filijs.Nam ut ſ.dixerat dẽt intelligi, ne ſi-
bi ipſi committeret. ſ. qñ non ſunt noĩati in inueſtitura. pro hoc
quod idem Bal.poſt Cy.no.in d.l.2.C.de lib.& eorum lib.& Bar.
2 in l.3.ff.de interdic.& releg. ¶†Ad ſcd'am obiectionem rñdetur,
ꝙ in bonis paternis ut mihi aſſeritur, nihil erat uel eſſe reperiĩ, de
ductis bonis feudalib. quæ tenebat pr̃, & deductis dotib. ad quas
pater tenebatur. Et ſic dicti filij nõ tenẽtur de euictione propter
confectionem inuentarij, unde dicta exceptio ceſſabit. Et ſi di-
catur, feudalia non debent deduci, cùm poſſunt capi pro debitis
quo ad commoditatẽ, cũ agitur actione perſonali, & in cãm iu-
dicati, vt not.Bar.in l.ſi finita.§.ſi de vectigalibus.in vlt. col.ff. de
dam.infec.Reſpondeo, verum eſt pro debitis ipſius feudatarij cu
ius ſunt tempore quo capiuntur, vt ſi viueret pater & conuenire
tur de euictione, vel ſi caperẽtur hodie pro debitis ipſorum filio-
rũ. Sed nunc caperentur pro debito pr̃is, cuius eſſe delierunt, &
inceperunt eſſe filiorũ, non vt hæredum pr̃is, ſed vt filiorũ. Et fa-
cto inuentario res filiorũ non hæreditariæ non poſſunt capi pro
debitis paternis hæreditarijs.vt l.fin.§ licentia.C. de iure delibe.
3 ¶†Quod aũt feudalia non ſint hæreditaria, patet ex notatis per
Dy.& Bar.in l.ſi patroni.in princi.ff.ad treb.qui dicunt ea non ca
dere in fideicommiſſo vniuerſali, in quo veniunt hæreditaria. l.
in fideicommiſſaria.§.1.eo titu.

S V M M A R I A.

1 *Ius accreſcendi non habet locum in habentibus uſumfructum ex diuerſis diſpo-
ſitionibus.*

2 *Executores teſtamenti ſi tres relinquãtur, & duo moriantur, an officium tertij
expiret.*

C O N S I L I V M C C X V I I I.

I*N Chriſti nomine Amen.* ¶Ad primũ &
tertium quæſitũ
ſimul reſpundetur, ꝙ vſufructus bonorũ donatorum
matri per mortem eius redit ad hoſpitale hæredem in
ſtitutũ vniuerſaliter, ſicut in dicta donatione fuit expreſſe actũ,
non aũt accreſcit vxori teſtatoris duplici rõne.prima, quia veniũt
ea diuerſis diſpoſitionibus, cũ mater ad vſumfructũ illurum bo-
norum veniret ex donatione inter viuos. Vxor verò non ad illũ,
ſed ad alium veniebat ex teſtõ. Et ex diuerſis diſpoſitionibus etiã
1 † in vſufructu non habet locum ius accreſcendi, ẽt ſi ſint diuerſa
teſtamenta.ff.quib.mo.vſufru.amit.l.ſi ſub conditione.in fi.ff.de
teſta.mili.l.ſi duobus.C.eo.l.2.cum ibi notatis.ff.de acq.hæredi.l.
qui patri. Secundò, quia in vſufru. illorum bonorũ non ſunt con
iunctæ, ſed diſiunctæ re & verbis, cũ ille fuerit donatæ ſoli matri,
licèt in vſufructu aliorũ bonorum quæ teſtator habebat vltra il-
la, quorum vſumfructũ donauerat matri, & qui ſolus venit in re-
licto facto in teſtõ, fuerint coniunctæ re & verbis; Vnde in primo
non eſt ius accreſcendi, in ſecundo ſic. ff. de vſufruc. accreſcen. l. a
1.§.1.& l.pe.de leg.2.l.& proculu.cum ſimi. Non.n.potuit teſta
tor, & per conſequens nec voluiſſe præſumitur in teſtamento
velle relinquere matri & vxori vſufructum illarum rerum, qua-
rum prius matri ſoli donauerat, cùm ille non eſſet in ſuo patri-
monio, nec poterat donationẽ reuocare.l.ariſt.ff.de dona. ¶Cen
ſetur ergo ſenſiſſe de vſufructu aliorum, facit.l.meuius.in princi.
de leg.2. Et dimidia illius, quæ pertinebat ad matrem, fateor ꝙ
accreſcit vxori rõne coniunctionis verbalis & realis, & quæ ve-
niebant ex eadem diſpoſitione ſeu teſtõ. Sed ille qui pertinebat
ad ſolam matrem ex donatione, rediit ad hoſpitale hæredem vni
uerſalem. ¶Circa ſecundum quæſitum dico, ꝙ relictum illud fa
ctum matri & vxori teſtatoris, ꝙ eſſent donnæ & dñæ maſſariæ
& vſufructuariæ &c. importat plenũ vſumfructum, non alimen
b ta tm̃, licèt extarent filiæ teſtatoris.[b] Nam ea quæ not. C. ſi ſecun.
nup.mul.auth.ibi poſita.& per Bar.in l.Titia.cum teſtõ.§.fi.ff. de
leg.2.ꝙ importat alimenta tm̃, fuit introductum in fauorem fi-
liorum, vt ſatis colligitur ex ibi not. Et ſic locũ habent ſolum eo
caſu, quo filij vel filiæ ſunt vniuerſaliter inſtituti vel inſtitutæ,
quia tunc poteſt hoc operari fauore filiorum; qm̃ habebunt reſi-
duum quod eſt vltra alimenta. Sed iſtis filiabus tm̃ quantitas iu-
re inſtitutionis fuit relicta, & iuſtæ fuerunt ſtare contentæ; vnde
non eſſet earum fauor, ꝙ importaret duntaxat alimenta, cum re
ſiduum non eſſent ipſæ habituræ, ſed hoſpitale. igitur ratione ceſ
ſante dictæ conſuetudinis, ſtandum eſt propriæ ſignificationi ver
borum.l.non aliter.ff.de lega.3.l.adigere.§.quamuis.de iure pa-
2 tro.cum ſimi. ¶†Circa quartum & vltimũ quæſitum dicendum
eſt, ꝙ ſi fuiſſent duo tm̃ cõmiſſarij per teſtatorem deputati ad ar
bitrandum, vno mortuo tota poteſtas remanſiſſet penes ſuperſti
tem hodie per c.vlti.§.ſane.de teſta.lib.6. licet quidam dicant, ꝙ
illud capi.loquitur ſolum cum deputantur ſuper relictis ad piam
cauſam, quod ſentit Bald. C. quan. prouo. non eſt neceſ. l. cum
magiſtratus. quia verò fuerunt tres, & duo ſunt mortui, tenuit
Lapus Abbas nõ habere locum illud caputulum, vt tota poteſtas
remanſerit penes tertium ſuperſtitem; quid ergo erit, ex quo ſo-
lus non poteſt, vel quia non ad piam cauſam, vel quia plures ſunt
mortui, ſcilicet duo, & vnus tantùm remanſit? Bald. in d. l. cum

a ¶Filiis. Vide Bald.in conſi 15c. in 3. parte ubi ponit an filii a uitant feudũ pter felo niã patris.

b ¶Filiæ teſtatoris.uide d.Alex. de Imo. in conſi.59. p totũ in 3. parte. in cõſ. 57.ea. parte.

magiſtratus determinat, commiſſionẽ illis tribus factam expiraſ
ſe, ẽt qoo ad ſuperſtitem, per c. vno delegator. ī. extra de offi. de-
leg. & arbitramentum deuolutum fore ad iudicem eccleſiaſticũ,
ſi ſuper relicta ad piam cãm. l. nulli. C. de epi. & cler. vel ad ſecula
rem, ſi non ad piam cãm; quia non pro anima per l. ſolent ff. de alī
men. & ciba. lega. ¶ Verius & æquius puto, vt volũtas teſtatoris
ſeruetur in eo, in quo ſeruari pōt, q̃ qui ſupeteſt non excludatur
in totum, ſed per iudicem competentẽ loco mortuorũ alii ſurro
gentur, qui vn cum illo habeant arbitrari, per l. ſi ſub cõditione.
circa med. ff. de teſta. tute. & per id quod not. Io. An. in d. c. fi. in fi.
1. col. ſm Io. de deo qui dicebat alium non eſſe ſurrogandum, qſi
ſuperſtes pōt ſolus expedire; ergo ſi non pōt ſolus, ſurrogandus
eſt, a contrario ſenſu per id quod in ſimili no. Bal. C. de ſen. l. poſt
ſententiam, circa fi. & in auth. hoc amplius. C. de fideicommiſ.

S V M M A R I A.

1 *Venditor agri qui aſſeruit eum eſſe. 7. iugera, an teneatur ad diminuendum pretium, ſi reperiantur pauciora iugera.*

2 *Iudex non debet abſoluere diffinitiuè eum, a quo ſit petitum intereſſe, & ſuper eo nullæ ſunt factæ probationes, ſed debet abſoluere ab obſeruatione iudicii.*

CONSILIVM CCXIX.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † In cauſa quæ
vertitur corā D. a
Poteſtate Meſtre inter ſer Franciſcum de Agolãtibus
procuratorem & procuratorio noĩe vxoris ſuæ petẽ
tem & agẽtem ex parte vna, & ſer Andream de Piauentis ſeu eius
procuratorẽ reum & defendentem ex altera, ſuper quantitate du
catorum 20. de maiori ſumma. 120. duca. quos dare tenebatur di
ctus ſer Andreas dicto ſer Franciſco procuratorio nomine, de
quo ſupra in quinq; terminis pro pretio & noĩe pretij cuiuſdam
clauſuræ pertinentis tunc ad vxorem dicti ſer Franciſci, & per eũ
dem vẽditæ ad incantum procuratorio nomine quo ſupradicto
ſer Andreæ, de qua ſumma dictus ſer Andreas ſoluit in tribus ter
minis ratas quas ſoluere debebat. Sed in quarto termino, videli
cet in feſto S. Lucę proximè præteriti non ſoluit dictos. 20. duca.
quos ſoluere debebat ſumpta occaſionem; quia dictus Frãciſcus
in inſtrõ venditionis aſſeruit dictam clauſuram eſſe. 8. camporũ
vel circa. Et tñ non reperitur eſſe niſi camporum. 5. Et ſic dicit
debere fieri diminutionẽ dicti pretij pro rata. Sed dictus ſer Fran
ciſcus dicit eam non debere fieri; ideo petit dictum ſer Andream
condemnari in dictis. 20. duca. quos ſoluere debuit in dicto quar
to termino tranſacto, & in damnis intereſſe & expenſis, quæ &
quas dicta dña ſuſtinuit propter ceſſationem ſolutionis factã in
dicto termino ſaluo & reſeruato ſibi iure petendi alios. 20. duca.
in ſequen. & vlti. termi. ¶ Viſo proceſſu actis & actitatis in cauſa,
ẽt inſtrõ venditionis, & quodam alio inſtrumento cõtinente ter
minos prædictos ſolutionũ. Super eo quod a me quæritur per p̃-
fatum D. Poteſtatem, qui mihi cauſam iſtam conſulendam cõmi
ſit, q̃ ſint vel eſſe debeant partes eius in condẽnando vel abſoluen
do. ¶ Vidẽdum eſt prius an dicta diminutio pretij propter dictã
cauſam fieri debeat, & vr̃ q̃ ſic. per l. ſi ſeruum. §. ſi modus. & per
l. iulia. §. ſi titius. & per l. ſi duorum. ff. de actio. empt. in quibus vr̃
probari & eſſe caſum expreſſum. Et quia ſi reperirentur eſſe plu
res campi deberet pretium augeri. ff. de contrahẽ. emp. l. qui fun
dum. §. qui agrum. ergo & ſi pauciores debet minui, vt contra-
riorum eadem ſit diſciplina. ff. de vulga. & pupil. l. & ſi cõntra. de
lega. 3. l. fin. ¶ In contrarium vr̃ veritas; quia hoc eſſet verum,
ſi venditio fuiſſet facta ad menſuram, videlicet tantum pro quoli
bet agro; quo caſu non diceretur perfecta venditio, quouſque
menſuratio eſſet facta. ff. de contrahen. emp. l. quod ſepe. §. in his.
iuncta l. ſi in venditione. §. fi. ff. de pericu. & cõmo. rei ven. Et ita
debent intelligi. ll. primo loco in cõtrarium allegatæ, vt patet ex
gl. ord. ibidem poſitis, quæ ita intelligunt illas. ll. Non ſic qñ ven
ditio modo non fit ad menſuram, ſed in ſpecie tanquam de certo
corpore, d. §. in his. poſt princi. ibi. Nam ſi oẽ &c. Et imputet ſibi
emptor quare non fecit menſurari, antequam de certo pretio cõ 2
ueniat, vt dicit gl. in d. l. iul. §. ſi titius. Niſi forte cum emptor vel
let hoc facere, venditor aſſeruit non expedire, quia ita erat, vt aſſe
rebat, quia tũc emptori nil eſſet imputandũ, ſed vẽditori propter
temerariam aſſertionem, ſiue ſciuit ꝯrium ſiue nõ vt. d. §. ſi titius.
& d. l. iul. poſt princip. quod hic non fuit. Sed potius ꝯrm̃ prout
apparet ex reſponſione, quam dictus ſer Andreas fecit ad ter-
tium capitulum, in quo continet q̃ cum ambo eſſent ſupra locũ
dictus ſer Franciſcus dixit. penſo che la ſia ben campi. 7. &c. Et
ſic non fuit locutus aſſertiuè & certitudinariè, ſed opinatiuè; &
ſic non habent locum iura quæ loquuntur de temeraria aſſertio-
ne punienda. ¶ Præterea nõ dixit de. 8. prout dicit inſtrm̃, ſed de
7. Et ſer Andreas fatetur articulum, & ſic derogatur in hoc inſtrõ.
ff. de pactis iuriſgen. §. quod ferè. in fi. ¶ Item continet in eodem
capitulo, q̃ dictus ſer Andreas reſpondit. Mò foſſe ella pur ſiei
&c. Et ſic apparet, q̃ cùm cõuenerit de certo & determinato pre-
tio. 120. duca. & tñ dubitabat an eſſet ſex camporum, imo potius
credebat, q̃ non, q̃ q̃ ſic; q̃ intentio ſua fuit dare totum dictum
integrum pretiũ, ẽt ſi reperiret terra nõ eſſe ſex camporum; quia
ſi ꝯrium uoluiſſet, debuiſſet uel prius facere menſurari, uel condĩ
tiãr promittere, ſi eſt. 7. camporum &c. Et confirmatur ex repli-
catione quam ſtatim fecit d. ſer Franciſcus dicendo. uoi ſapete
meglio quel che la è chà mi. Io ue la uendo per quella grandezza
& quantità che la è. Et ſic patet ex dictis uerbis, q̃ intentio uendi
toris fuit nolle habere minus de. 120. duca. ẽt ſi reperiretur non
eſſe. v. camporum, & præfatus ſer Andreas non rñdit huic replica
tioni. Et ſic vr̃ ei aſſenſiſſe, & acquieuiſſe. ff. nau. caupo. ſtabula. l. fi.
§. item ſi prædixit. Et oĩa iſta fatetur ſer Andreas rñdendo per uer
bum credit, cùm ad oĩa referatur. l. ſi idem cum eodem in fi. cum
ibi not. ff. de iuriſdi. om. iud. & l. fi. de reb. dub. Contractus aũt ex
a conuentione legem accipiunt, [a] ẽt ſi ultra uel præter naturam ꝯ-
tractus conuenerint partes. l. j. §. ſi conuenerint. ff. depoſi. Hoc ẽt fuiſ
ſe de mente partium patet ex inſtrõ uenditionis, quo cauetur q̃
uendidit pro pretio. 120. duca. non pluri aut pauciori &c. quæ
uerba nihil aliud poſſunt importare, niſi q̃ ſi reperiatur eſſe ultra
campos. 8. non uult propterea augeri pretium, & ſi minus non
uult diminui; cuius contrarium eſſet. ſi fuiſſet conſtitutum d. pre-
tium per reſpectum ad numerum camporum. d. l. qui fundum. §.
qui agrum. ff. de contrahẽ. emp. & in l. ſ. all. Et ſic patet, q̃ potius
in ſpẽ & reſpectu certi corporis, quod eſt ualde conſiderandum
in propoſito, ut not. expreſsè Io. And. in addi. Spec. tit. de emptio.
& uenditio. §. uidendum. in fi. & ẽt Spec. idem ſentit ibi. Hæc ẽt eſ
ſe uera patet ex depoſitiõe illius teſtis examinati. S. Petri qui fuit
mediator in oĩbus. Et dicit, q̃ in concludendo mercatũ nulla fuit
facta mentio de quantitate camporũ. Sed q̃ intẽtio partium fuit
uendere & emere totum illud quod p ipſum laborabatur. Et ſic
ad ipſam non fuit habens reſpectus. Sed ſolum ad corpus poſſeſ-
ſionis, ut tale & tm̃, quale & quantum erat, cenſeretur uenditum
pro illa quantitate; vñ non nocet uenditori, ſi reperiatur non eſ-
ſe tot camporum, quot eſſe putauit. arg. ff. de hæred. uel actio. uen
di. l. q̃ ſi in uenditione. Verba ergo d. inſtrĩ in ea parte, qua dicitur
octo camporum uel circa, uidentur dicta potius cã demonſtratio
nis, q̃ gratia diſpoſitionis. i. obligationis ꝯhendæ, ſi tot non repe-
riantur; cùm uerbum, quod poteſt dici & duobus modis intelligi,
in dubio debeat intelligi primo, & non ſecundo modo. ff. de libe.
lega. l. fi. §. titia. & quod notat Bart. in l. centurio. ff. de uul. & pu-
pil. in 4. q. principali. uer. quæro iuxta prædicta. ¶ Demonſtra-
tio ergo falſa non uitiat, ſed tm̃ uenit in uenditione, quantum re
peritur, & non ultra. Nec ultra peti poteſt. l. ſi ſeruus. §. qui quin-
que. ff. de leg. j. qui loquitur ẽt in ꝯctibus, ut ibi patet in uerbo, ſti
pulatus. cum ſtipulatio poſſit interponi ẽt in ꝯctu emptionis &
uenditionis. l. ſi ſtipulatus. ff. de uſu. q̃ ẽt iſta fuerit intentio d. em
ptoris, patet quia ſoluit in tribus terminis, nulla facta menſura-
tione terreni. Et ſic habuit uenditionem pro pura & perfecta. ar.
ff. ad maced. l. ſed iulia. §. fi. Sed ſi fuiſſet habitus reſpectus ad men
ſuram, uenditio non fuiſſet pfecta, nec pura ante menſurationẽ,
ſed imperfecta & ꝯdõnalis. d. l. quod ſæpe. §. in his. ff. de ꝯh. emp.
& d. l. ſi in emptione. §. fi. ff. de peric. & commo. rei uen. ¶ Ex qui-
bus concludo, d. ſer Andream ſatis calumnioſè & cauilloſè reſi-
ſtentiam feciſſe in diffendendo ſe ex d. cã ſic prætenſa a ſolutione
dictorum. 20. duca. fienda in d. quarto termino. S. Lucæ proximè
præteriti, ipſumq; fuiſſe in mora prædicto termino. l. ſi neceſſaria.
§. ſi annua. ff. de pig. act. Et ſic eũ teneri ad dãna & intereſſe, ꝯten
2 ta in ſcđo inſtrõ facto inter partes. ¶ † Sed ſi q̃rit, q̃ debeãt eẽ par
tes p̃lati D. poteſtatis in ꝓnũciãdo, dico q̃ dẽt ipſum ꝯdẽnare ad
dãdũ & ſoluendũ d. xx. duc. ſaluo & reſeruato iure petendi alios.
xx. in qnto & ultimo termino, & ẽt dẽt ipſum condẽnare in expẽ
ſis factis in hac lite. C. de iud. l. properandum. §. ſiue aũt. In dãnis
uerò & intereſſe receptis rõne moræ cõmiſſæ in d. termino, & ẽt
in expẽſis factis illius occaſione, nõ uideo q̃ poſſit ipſum ꝯdẽna
re, licet in libello fuerit petita; q̃a ſup eis nulla facta eſt proſecu-
tio, ne

a ¶ Accipiſte. adde idem per d. Bar. Soz. in cõſ. 167. in ver. poſtremo. & in conſ. 154. circa princ. in 2. parte.

tio, nec liquidatio, q̃ erat fidẽdum, ſi actor volebat ſuper illis cõſequi ſniam, iuxta no. in l.1.§. ſi qui argentum. ff. depoſi. Inſtit. de actio.§. curare. Et quod no. Innoc. in c. ſignificantibus. de libel. obla. Sed debet ipſum abſoluere non diffinitiuè; ſed interlocutoriè ab obſeruatione iudicij, poſtq̃ ſuper eis nulla facta eſt ꝓſecutio, Et ſic nõ põt dici ſu p eis nihil eſſe ꝓbatũ, ſed potius nihil ſufficienter actitatũ, quo caſu non abſoluit diffinitiuè; q̃a non ꝓbatũ, quo caſu non admitteretur actor iterũ ad agendum. l. argentarius.§. cum aũt. ff. de eden. Sed ab obſeruatione iudicij. d. l. properandum. §. & ſi quidem. C. de iudi. & per Bar. in l. admonendi. ff. de iureiur. poſt finitas oppoſitiones. in. 1. q. quæ eſt, q̃n dicatur non eſſe ꝓbatum. Et ſic ſuper illis poterit inchoari nouum iudicium, cùm illa ſententia non pariat excep. rei iudica. in negocio principali. l. 1. ff. ſi menſor. fal. mo. dixe. Et ſi dicatur quomodo poterit hoc fieri, cùm iſta ſint acceſſoria. l. terminato. C. de fruct. & lit. expen. ff. de eo quod cer. loco. l. fi. Rñdeo verũ eſt ſi venirent ſolum officio iudicis mercennario. Sed hic veniunt iure actionis, quia fuerunt promiſſa; vt patet in ſcd'o inſtrumento; ergo &c. C. de iudi. l. 1. & no. gl. in l. non ſolum. ff. de rei ven. & nota. per docto. in l. 3. §. ſi rem. ff. de leg. 3. Et etiam ad cautelam iudex in ſententia poterit ſibi ius illud iterum agẽdi reſeruare, quod ſufficeret per ea quæ notat Bar. in d. l. fi. circa finem. ff. de eo quod certo loco. & arg. ff. de leg. 3. l. ſi quis. in princ. §. miles.

S V M M A R I A.

1 *Præſcribi an poſſit iuri offerendi uel actioni oriundæ per oblationem.*
2 *Præſcripta pignoratitia actione an cenſeatur præſcriptum pignus.*
3 *Diſpoſitio d. l. cum hæres. ff. de diuer. & temp. præſcrip. non habet hodie locum, ſi hæres uult a ſe præſcriptionem incipere.*

CONSILIVM CCXX.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Ego Paulus de caſtro vtrinſq; iuris doctor puto iuris eſſe, prout ſuperius eſt conſultum. ſ. q̃ huic debito ſit pſcriptum, vt peti nõ poſſit.

1 ¶ † Nec obſtat prima rõ facta in ꝯrium, q̃ ante proteſtationẽ & requiſitionem dictorum cõmunium non videbatur orta facultas agendi &c. Quia poſito, ſed non conceſſo, q̃ eſſet verum; q̃a tñ in poteſtate prædictorũ cõium fuit, facere eam oriri faciendo proteſtationem prædictam, pſcriptum fuit natiuitati dictæ facultatis agendi per regulam iuris; q̃a qui põt vel potuit facere, vt poſſit agere, cenſetur agere potuiſſe. ff. de regu. iur. l. q põt. p quam regulam gloſæ determinant pignoratitiæ actioni poſſe pſcribi, licet ante ſolutionẽ vel oblationẽ debiti non ſit orta, cùm fuerit in poteſtate debitoris facere eam naſci offerẽdo debitũ. vt no. gl. C. de pſcr. 30. ann. l. cũ notiſſimi. §. 1. in fi. q̃ icipit, q̃d ergo. ſi. bene facit. l. quibus diebus. in prin. ff. de ꝯdi. & demon. & quod ibi per Bar. & quod habetur in c. fi. de elec. Facit etiam. ff. de contratio. indi. tute. l. 3. §. quid ergo. & ſi quidem non poſtulauit, ſibi imputet &c. Item non obſtat. l. 2. C. de ſeruitu. & aqua. vbi præſcriptio non currit contra ignorantem; quia ibi loquitur in præſcribenda ſeruitute ſuper re aliena, in qua non eſt dare quaſi poſſeſſionem niſi ſciẽtiam & patientiam eius, contra quem præſcribitur. ff. de ſeruitu. l. quotiens. Sed libertas contra ſeruitutem bene præſcribitur, ignorante eo qui ſeruitutem habebat. ff. quemadmo. ſerui. amit. l. ſi partem §. fi. & notatur per glo. in l. ſi ſic. eo. ti.

2 † Nos autem loquimur, ſi præſcripta ſit pignoratitia & ius offerendi, præſcripta videbitur etiam res pignorata per ipſum creditorem. Vel melius dic, q̃ res pignorata non intelligitur pſcripta, ſed illa remanebit apud ipm creditorem ex cauſa cuiuſdam præſcriptæ dationis inſolutum quaſi debitæ, & voluerit illam ſibi inſolutum dare, ex quo neglexit illam reluere per tantum tempus. q̃ præſcriptum ſit pignoratitiæ & iuri offerendi debitũ & illã reluendi. vide oĩno Bal. in c. 1. de ſeu. da. in vicem. l. cõmſ. de liberatione ab obligatione vel actione perſonali, & ſic nihil facit ad propoſitum. l. illari. C. de ſer. & aqua. q̃ reperio allegatã in quibuſdam allegationibus in fauorem dictarum communitatum. ¶ Nec etiam obſtat. l. annus. ff. de calum. & ff. de ædil. edic. l. cũ ſex. vbi tempus non currit ignorãti; quia loquuntur in actionibus prætorijs, q̃ producũtur in eſſe cum meta certi tpis vtilis, quod non currit non valentibus agere. l. 1. ff. de diuer. & tempo. præſ. Nos loquimur in actionibus ciuilibus de ſui natura perpetuis, in quibus ſtatuitur certum tempus ad agendum, quod in dubio præſumitur continuum, ſi aliud non reperiatur iure cautum, vt no. gl. ſuper rubrica. ff. de diuer. & tempo. præſcrip.

¶ Nec etiam obſtant notata. in l. genero. ff. de his qui. not. infa. quia non loquunt in tpe præfixo ad agendũ, & ſic ad alium moleſtandum; ſed ad alium actum, qui fit & exercetur ſine moleſtia alicuius, ut quod executor vltimæ uoluntatis exequatur ĩ. annũ, tunc annus non currit ignoranti, ſed tempus præfixum ad agendum & ad alium moleſtandum, tanquã magis odioſum ſit alium moleſtare, bene currit ignoranti. l. fi. C. de dolo. ¶ Item non obſtat, q̃ aduerſus talem præſcriptionem poterit peti reſtõ pp iuſtam ignorantiam, ut no. gl. magna. in fin. in d. l. ſi ſic. ff. quemadmo. ſeruit. amit. & Bar. in l. 1. §. ſi quis autem pp inundationem. ff. de itine. actuq; priua. quia re uera dr̃, q̃ iſtæ cõitates ſciuerũt, quod ꝓbatur ex eo q̃ ſemel requiſierunt hr̃dem, vt ſolueret, & ſic pſumuntur perſeueraſſe in ſcientia. arg. ff. de adimen. leg. l. filio. in fi. in prin ibi rñdi cum memor &c. C. de ꝯhen. ſtipſo. l. magna. & quod no. glo. in l. qui fundum. §. ſeruus meus. ff. ꝓ emptore. Et poſito q̃ communitas diceretur ſemper ignorans, quia eſt perſona ficta, quæ veram ſcientiam non habet. ff. de fideiuſſo. l. mortuo. ff. de dolo. l. ſed ex dolo. §. 1. tempus reſtõnis petẽdæ incœpiſſet currere a die læſionis completæ, ut in cle. de in integ. reſti. q̃a ſi ſic non eſſet, nunquam inciperet, ſicut nunquam incipit

3 eſſe ſciens, quod eſſet abſurdum. ¶ † Nec ẽt obſtat, q̃ hr̃des non potuerunt pſcribere, licèt fuerint ignorantes; quia eis nocet mala fides defuncti. l. cum hr̃s. ff. de diuer. & tempo. pſcrip. quia l. illa non habet hodie locum de iure canonico, ſi uolunt præſcriptionem incipere a ſe ſecundum Dyn. in c. 2. de regulis iuris. & Barto. in d. l. cum hæres. quod ius canonicum in hoc eſt ſeruandum hodie. ut nota. in dicto cap. 2. de regu. ius. ¶ Concludo ergo ut ſupra.

S V M M A R I A.

1 *Teſtator ſi relinquat uxorem uſufructuariam cum præcepto, ne moleſtetur per hæredem ſub pœna, an incurrat eam pœnam petendo ab ea, ut caueat de reſtituenda proprietate finito uſufructu.*
2 *Remiſſio inuentarij facta uſufructuariæ uxori an ualeat.*
3 *Priuatio hæredis propter contrauentionem, cui applicentur bona hæreditaria. nu. 4.*
4 *Uxori ſi teſtator legat uſumfructum, & ſi hæres eam moleſtauerit, hæreditatem perdat; ſi hæres eam moleſtat hæreditatem perdit, & uadit ad cohæredes.*
5 *Exceptio concludens actionem non competere ipſo iure, de iure communi impedit litis ingreſſum.*

CONSILIVM CCXXI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Antequam veniam ad dicta dubia, pmittenda ſunt duo, per quæ videbunt dubia pfata relinq ſupflua.

1 †. Primũ eſt, q̃ teſtator nõ potuit remittere vxori ſuæ, quam in effectu relinquebat uſufructuariam bonorum ſuorum, cautionem ſolitam ab uſufructuario præſtari,

2 [a] ſcilicet de utendo fruendo arbitrio boni uiri & de reſtituendo res finito uſufructu. ff. uſufruct. quemadmo. caue. l. 1. in princip. quia non ſui teſtatoria cauſa fuit inuenta. Sed fauore hæredis proprietarij, & ut auferatur materia delinquendi. C. ut in poſſ. leg. l. ſcire. & ibi not. ff. eod. l. pecuniæ. de uſufruct. l. 1. in quibus eſt caſus. facit. l. conuenire. ff. de pact. dota. & quod not. [a] ¶ Præſtari uide Bald. in cõſ. 87. in 3. parte.

2 Barto. in l. nemo poteſt. ff. de legat. 1. ¶ † Ex quo ſequitur, quòd nec ualuit prohibitio inuentarij conficiendi quæ ordinatur ad prædicta. Non enim bene poſſet ſciri, aut fuerit uſa arbitrio boni uiri, & an plenam faciat reſtitutionem eorum quæ ad ſuas manus peruenerunt, niſi de illis facta fuerit deſcriptio, quæ inuentarium appellatur. ff. de uentre in poſ. mitten. l. 1. §. penul. C. de iure fiſci. l. facultas. lib. 10. cum ibi notat. Et ſi ita eſt, ſequitur etiam quòd ſi dictus Calimachus uiuente uxore teſtatoris petijſſet & obtinuiſſet ab ea dictam cautionem præſtari & inuentarium confici, non incidiſſet in pœnam priuationis hæreditatis, cùm præceſſerit pceptum ſeu prohibitio impoſſibilis & reprobata de iure. C. de his quæ pœnæ nomine. l. 1. in fin. eod. tit. l. 1. ff. de legat. 3. l. uxore. §. hæres. Similiter non incidit in dictam pœnam priuationis propter occultationem aliquarum rerum hr̃ditariarum; quia per hoc non dicitur propriè turbaſſe, & inquietaſſe, uel moleſtaſſe dictam uxorem in uſufructu pdicto. Cùm pdicta præſupponant uiolentiam quandam illatam in perſonam. ff. de ui & ui ar. l. uim facit. & quod notat Bar. in l. 1. ff. ſi quis teſta. libe. eſſe iuſ. fue. & l. itaque fullo. de furtis. quod hic non eſt. ¶ Secundò præmitto, quòd etiam ſi dictum præceptum, vel prohibitio teſtatoris ualuiſſet; ſi tamen dictus Calimachus petijt cautionem præſtari, & inuentarium confici, & non obtinuit ſed fuit repulſus, propter dictam prohibitionem ſimiliter non

incidit

Incidit in dictam pœnã priuationis, vt eſt caſus in l. licet. ff. vt le-
ga, nomi. caue. & ff. de ꝯdi. & demon. l. auia. §. fin. Quid. n. ob fuit
conatus &c. l. t. §. fin. ff. quod quiſq; iu. Nec ſufficit de facto fieri
ad talẽ pœnã cõmittendã, ſi nõ eſt ſecutus effectus. arg. C. ſi man-
ci. ita fue. alie. l. ea qdem. ff. de verb. obli. l. cõtingens. §. cum qs. bñ
facit. l. q̃uis. ff. de in ius vocan. & qđ nota. C. ne lice. poten. l. 1. in
glo. quæ incipit. vr̃ ergo. ¶ Ex quibus vr̃ concludendum præfa-
tũ libellum porrectum per ſindicũ dictorum pauperum non pro
cedere; quia fundatur in ꝯuentione quæ hic facta non fuit dupli-
ci ratione. vt dixi; & ſic pœna nõ eſt nec fuit commiſſa. per ea q̃
notat Bar. in l. paterfamilias teſtõ. ff. de hære. inſti. Et ẽt in quatũ
petit declarari ipſum fore priuatum ipſo iure; q̃a hoc non eſt ve-
rum, ẽt ſi fuiſſet ꝯuentũ, imo iure fideicõmiſſi vt no. Bar. in. d. l.
paterfamilias. in fine. & patet in l. lucius. §. tres hæredes. ff. ad tre-
3 bel. ¶ † Sed & tertiò poſito ꝙ valuiſſet prohibitio, & ꝙ pœna
fuiſſet commiſſa, qđ negatur, tñ teſtator nõ declarauit in quem
deberent deuenire bona ſeu proprietas relicta Calimacho in di-
ctum caſum priuationis eius. Et iõ vr̃, ꝙ debuerit applicari dictæ
vxuri offenſæ per. l. fi. ff. de litigio. in fi. & qđ not. gl. C. de his qui
poten. no. ti. aſcri. l. t. quæ incipit. Sed cui dabitur. Et ẽt quia erat
cohæres dicti Calimachi. Licet enim fuerit inſtituta dumtaxat in
uſufructu, & Calimachus dumtaxat in ꝓprietate ipſa uiuente, at
tamen detracta mentione vſuſructus & proprietatis habetur &
hẽbantur pro inſtitutis æqualiter quo ad quotas. i. quilibet in di
midia, ſed vſusfructus cẽſebat ꝓlegatus vxori, & ꝓprietas Cali-
macho. ff. de hære. inſti. l. ex facto. la grã. de. & l. ſi alterius atq; al-
terius. eo. titu. iũctis his q̃ notat Bal. C. de epiſco. & cler. i. l. id qđ
pauperibus. in. t 3. q. ¶ Bar. aũt in l. vxorẽ. §. hæres. ff. de lega. 3.
4 dicit † ꝙ qñ legatur vſufruct. vxori, & mandatur hæredi ꝙ eam
non moleſtet, aſs priuat eum hr̃ditate, & nõ dicit ad quẽ ꝑueniat,
ꝙ debet peruenire ad ſubſtitutũ vulgarẽ, ſi ipſum habet, vel ſi nõ
hẽt, tũc ad cohæredẽ. ¶ In caſu verò nr̃o nõ habebat iſte Calima-
chus tpe ꝯfactionis ſubſtitutum vulgarẽ, ſed bñ habebat cohære
dem. ſ. dictam vxorẽ. Vñ poſito ꝙ iſta nuda ꝓprietas, quã habe-
bat Calimachus tpe ꝯfactionis & priuationis, non debuiſſet ꝑue
nire ad dictam vxorem tanq̃ ad offenſam ex ꝯfactione, quaſi id lo
cum habeat in pœnis lega. vt. d. l. fi. C. de litigio. non in teſtamen
tarijs ſaltem debuit ad eam deuolui, tanq̃ ad cohæredem cũ de-
ficiat ſubſtitutus vulgaris; ſm̃ ea q̃ no. Bar. in. di. l. vxorẽ. §. hæres.
ff. de leg. 3. qm̃ ſi alius fuiſſet cohæres quàm ipſa peruenuiſſet ad il
lum, multo fortius poſtq̃ ipſa erat hæres debuit ad eam perueni-
re; q̃a non debuit eſſe deterioris conditionis, q̃ vnus alius extra-
neus, imo melioris. Cùm in ipſa concurrat duplex ratio. ſ. q̃a co-
hæres, & q̃a offenſa ex contrauẽtione; ſed in alio vna ſola cui duæ
præferẽdæ ſunt. ff. de lega. 3. l. re cõiuncti. §. ꝓſertur. ff. de quæſtio.
l. ſi quis viduam. C. de rap. virg. poſt princi. Hoc igitur ꝓſuppoſi-
to pro fundamento, ꝙ debuerit dicta proprietas peruenire ad
dictam vxorem per priuationem, & ſic coniuncta fuerit cũ vſu-
fructu. Mortua poſtea dicta vxore ſuperſtite dicto Calimacho
locum habuerit inſtitutio poſtea facta in ver. teſtĩ. qui incipit. Et
ipſa Lucia naturaliter mortua &c. vbi poſt mortem naturalem

a Ingreſſum. Que autẽ ſint exceptiones q̃ impediunt litis ingreſſum. uide D. Mariaſozi. in cõſil. 38. uer. cũ ergo da iure. cum uer. ſeq. in 1. parte.

dictæ Luciæ vult proprietatem & vſumfructum ſimul vniri & ꝑ-
tinere ad Calimachũ. ¶ Et ſi dicatur, in quo ergo dicetur fuiſſe
nocina dicta priuatio dicto Calimacho, ex quo ꝓprietas & vſuſ-
fructus ad eundem reuertitur? Reſpõdetur, ꝙ potuit eſſe nociua
in hoc, q̃a ſi Calimachus deceſſiſſet poſt priuationem & ante di-
ctam vxorẽ, nil ad ſuos hæredes trãſmiſiſſet; q̃a nihil habuiſſet,
imo tam ꝓprietas q̃ vſusfructus illi coniunctus remanſiſſet pe-
nes vxorẽ ſine onere & eos tranſmiſiſſet ad ſuos hæredes, qđ nõ
fuiſſet, ſi dictus Calimachus non fuiſſet priuatus; q̃a cùm fuiſſet
pure inſtitutus in ꝓprietate, tranſmiſiſſet eam ad ſuos hæredes
decedẽdo viuente dicta vxore, cũ qua poſtea vxore mortua fuiſ-
ſet vſusfruct᷒ cõſolidatus. Verũ q̃a dict᷒ Calimachus ſuꝑuixit di
ctæ vxori, licet dicta ꝓprietate fuiſſet priuatus ꝑ ꝯfactionẽ, qđ tñ
nõ ꝯcedo, & trãſiuiſſet ad vxorẽ ipſo iure; ꝑ mortẽ tñ vxoris fuit
reuerſa ad eũ vnà cũ vſufructu virtute inſtõnis vel ſubſtõnis, de q̃
ſ. ꝯtẽtæ ĩ illo ver. teſtĩ. Et ipſa Lucia naturalr̃ mortua &c. Nec eſt
hoc inꝯueniẽs, vt patet. ff. ad treb. l. epiſtolã. §. fi. ad. l. ſalc. l. ſi a me.
C. đ leg. l. fi. Et hoc ꝓſuppoſito ꝙ dicta bona rediuerũt ad Calima
chũ ꝑ mortẽ vxoris, ſuccedit vltĩa ſubſtõ de pauꝑib᷒ & de Sẽpro-
nio fcã ſub ꝯdõe ſi Calimach᷒ deceſſerit ſine liberis, q̃ adhuc pẽdet
& ꝓt exiſtere vł deficere; iõ nõ potuit ſyndicus pauperũ interim &
añ ꝯdõis euẽtum agere. l. bouem. §. ſub ꝯditione. ff. de ædil. edict.

¶ Ex his rñdetur ad primum quæſitũ, vcʒ ꝙ dictus Calimachus
ꝯueniſſet & fuiſſet priuatus, non fuit effectus locus ſubſtõni fidei
commiſſariæ factæ de pauperibus & de Sempronio ſub condõne
ſi Calimachus deceſſerit ſine liberis, cũ illa condõ pẽdeat adhuc,
pro quo bene facit, quod no. Bar. in l. peculium. §. fi. in fi. ff. de leg.
2. qui dicit ꝙ fideicõmiſſum relictũ alicui poſt mortẽ inſtituti, ſi
ipſi inſtituto auferatur hæreditas ex cã præteritionis, vel exhere-
dationis, & vadat ad venientes ab inteſtato, non debetur ſtatim
vel purè, ſed dũtaxat poſt mortẽ inſtituti, licet hoc nil ꝓficiat in
ſtituto qui non habet bona, ſed venientibus ab inteſtato qui ha-
bent. Nã ſufficit ad excluſionẽ fideicõmiſſarij, ꝙ condõ, ſub qua
fideicõmiſſum fuit relictũ, nondum euenit. Et quia, vt dixi, nõ ex
tante ſubſtituto vulgari factus eſt locus cohæredi. ſ. dictæ vxori
per dictã priuationẽ, q̃ erat purè inſtituta ſm̃ Bar. in d. l. vxorem,
§. hæres. ff. de leg. 3. non fideicõmiſſariæ factæ ſub conditione, q̃
adhuc non euenu. vt. ſ. dixi. ¶ Ad ſm̃ verò quæſitum rñdetur, ꝙ
poſito ꝙ per dictũ Calimachum fuiſſet ꝯfactum, & pœna fuiſſet
commiſſa, vr̃ tñ ꝙ anteq̃ hoc eſſet declaratum cum de ſe eſſet &
ſit dubium, non debuerit procedi ad electionẽ & nominationem
pauperũ per executores & commiſſarios teſtĩ; quia erant incerti
de ipſorum ptãte dupliciter. ¶ Primò, quia per teſtm̃ datur eis
ptãs in vno tm̃ caſu. ſ. ſi Calimachus deceſſerit ſine liberis; vnde
eſt dubium, an extendatur ad alium. ſ. ſi fuerit priuatus de hæredi
tate per ꝯuentionem. ¶ Secundò, quia erat probabile dubiũ, an
per ea quæ proponuntur facta per Calimachum videretur fuiſſe
contrafactũ, & pœna cõmiſſa. Et conſtat ꝙ in altero iſtorum ca-
ſuũ habebat ptãtem eligendi & nominãdi pauperes, in altero nõ.
Dùm ergo eſſent incerti, an eam haberent, vel non, vr̃ ꝙ poſito
ꝙ re vera ipſam haberent, non potuerunt ea vti per l. quæro. ff.
de eo qui pro tuto. & per l. hæc aũt. §. 1. ff. qui ex cau. in poſ. ea. &
per id quod no. Bar. in l. multum. ff. de condi. & demon. & l. pro
peraudũ. §. 1. C. de iud. & in pluribus alijs locis, de iudice q̃ igno
rat poſſe procedere, cùm tñ poſſit, & per id qđ not. in cle. illa de
procu. de iudi. delega. nondum præſentato reſcripto; & de pro-
curatore nondum præſentato inſtrõ procurationis in glo. ſuper
verbo receptis. & Specu. in ti. de procu. §. t. verſi. ſed quid. & Ar-
chi. eo. ti. c. 2. lib. 6. & Bald. tangit in l. falſus. C. de fur. ꝙ licet ha-
beãt ptãtẽ, non tñ hñt exercitiũ. Et ꝑ id qđ plenè hr̃ in c. auditis.
de elec. ꝙ ſi prima electio eſt nulla, ſi tñ nullitas nõ erat noto-
ria, nõ põt ꝓcedi ad ſcđam, prima non caſſata, vel nulla ꝓnũcia-
ta, & ꝑ id qđ in ſiĺi no. Bar. in l. ſi ut ꝓponis. la j. C. quõ & qñ iu-
dex. & l. cũ q̃rebat. ff. de re iudi. qñ prima ſnĩa eſt nulla, an poſſit
ad ſcđam ꝓcedi, antequã ſit cognitũ vel ꝓnũciatũ ſuꝑ nullita-
te, vbi vr̃ diſtinguere eodẽ mõ. Suꝑ hoc tñ nõ multũ vr̃ oporte-
nũ inſiſtere; q̃a re vera calimachus nõ vr̃ ꝯueniſſe, vt in pœnã pri
uationis incidat ꝑ ea q̃ in principio dixi; & ſic clarũ eſt electionẽ
& noĩationẽ pauperũ fuiſſe & eẽ cluſoriã. ¶ Suꝑ tertio rñdeť, ꝙ
dicti cõmiſſarij nõ potuerũt cõmittere electionẽ puellarũ mari-
tandarũ dictis pauꝑibus quos elegerũt, cũ in hoc videatur fuiſſe
electa perſonarũ ſuarũ induſtria. vt in c. is cui. de offi. dele. lib. 6.
& no. in c. fi. de teſta. lib. 6. in nouella & in addi. Spec. tit. de inſtr.
edit. §. nũc verò aliqua. in addi. magna q̃ incipit hoc dictũ placet
Nicolao &c. circa fi. ibi. q̃rit ipſe Nicolaus &c. & Bald. in l. nulli.
5 C. de epiſ. & cle. & Bar. in l. ſi ꝓcuratorẽ. §. t. ff. mandati. ¶ † Ad
vltimũ rñdeť, ꝙ oĩs exceptio, ꝑ quã ꝯcludiť agenti non cõpetere
a actionẽ ipſo iure, de iure cõi impedit litis ingreſſum * ꝑ l. ſi pu-
pilli. §. videamus. ff. de neg. geſt. ꝑ q̃ hoc tenet Bar. in l. nã & po-
ſtea. in prin. ff. de iureiu. & ꝑ l. cũ q̃rebať. verſi. ꝓinde. ff. iudi. ſol.
qđ ẽt tenet Spec. in titu. de excep. §. dicto ver. eſt & alia. in 8. col.
circa fi. Sed hic eſt hmõi, qđ vt dr̃ ex narratis in libello dicti ſindi
ci pauperum dr̃ apparere ꝯſideratis his q̃. ſ. dixi. Et ſic vr̃ libellus
reijciendus, nec ſuꝑ eo fore ꝓcedendũ. per gl. ord. notabilẽ, q̃ eſt.
C. de iura. cal. l. 2. §. qđ ſi actor. q̃ incipit, ꝑ hoc apparet; & ꝑ aliã
q̃ eſt. C. de tranſa. vbi pactũ. circa med. gl. mag. & ff. de pac. ſi vn᷒.
§. pact᷒. ĩ gl. ĩ opponẽdo. & de aſſeſ. l. t. & ꝑ In. de fil. ꝓſb. ꝯſtitut᷒.

¶ Caſus talis eſt.

Antonius hñs tres filios. ſ. Paulum & Ioannem minorem quinq;
annis, Benedictam & Honeſtam impuberes, veniens ad mor-
tem fecit teſtamentum in quo prædictis filiabus fecit prælega-
tum quinque milium librarum pro qualibet ſibi dandarũ, cùm
fuerint factæ nouitiæ, & non ante ꝓ ſua dote & legitima, cũ ꝯdi
tionibus & ſubſtõnibus de quibus in dicto teſtamento plenius
continetur, & quod teſtm̃ in formam publicam tranſmutetur
ut totum

vt totum videat cõſultor & diligenter conſideret, precipuè in omnibus locis, vbi fit mentio de ipſo Paulo, ad hoc vt conſultor comprehendere poſſit, an ipſe teſtator reputauerit ipſum pro demẽte, vel nõ; & quomodo teſtator vtitur verbo directo in ſuo teſtõ in pluribus locis & factis pluribus alijs legatis ſubiungit, ꝙ in caſu quo dictæ eius filiæ, aut aliq̃ earum non eſſent maritatæ ante mortem Pauli eius filij, quòd poſt mortem ipſius dictæ filiæ ſuperuiuentes habere debeant lib octo mille. ſ. pro qualibet cum omnibus modis & conditionibus contentis in ipſo teſtamento facientibus mentionem de dotibus Honeſtæ & Benedictæ prædictis ſine detractione alicuius falcidiæ vel debitæ iuris naturæ vulgariter, directo, & per fideicommiſſum; & in caſu quo tunc vna ꝓdecederet ſine liberis ꝙ tunc ſuperuiuens habere debeat in dotem libras ſexdecim mille; & ipſa decedente ſine filijs poſſit ordinare de dicta dote libras duo mille. reſiduum ꝑuenire debeat in hæredes dicti teſtatoris vulgariter, directo, & per fideicõmiſſum, ſine aliqua detractiõe falcidiæ trebellianicæ vel debitæ iuris naturæ. Poſtea interiectis aliq̃bus alijs legatis. In omnibus ſuis alijs bonis mobilibus & immobilibus ſuum hæredem inſtituit dictum Paulum eius filiũ, & poſthumos, & filios eorum; & cũ hoc ꝙ Paulus non poſſit vẽdere de bonis dictæ hrẽditatis donec fuerit ætatis. 20. anno. Et ſubdit poſt mortẽ vero dicti Pauli & poſthumorum & hæredum eius ſubſtituit vulgariter, & pupillariter, directè, & ꝑ fideicõmiſſum, ſine detractione alicuius falcidiæ, trebellianicæ, vł debitæ iuris naturæ ſcolã ſanctæ Mariæ de batutis, cũ cõditione ꝙ bona ſua non debeãt alienari, ſed de redditibus diſtribui inter pauperes pro eius anima, vt in teſtamento & codicillis latius continetur. Mortuo teſtatore nec vxore pregnante relicta poſtea deceſſerunt dictæ filiæ impuberes relicta matre & dicto Paulo, qui Paulus poſtea creſcens ad annos diſcretionis viſus eſt precipuè ab annis. 10. vſq; ad. 14. non integri ſenſus ab annis vero. 16. vſq; . 28. quo tempore obijt demens effectus. dictus autem Paulus cum eius matre in domo quondam teſtatoris habitauit, ac vixit ſuꝑ fructibus, bonis, & redditibus dictæ hæreditatis. Nec aliter factus eſt hæres ſororum ſuarum. Mortuo dicto Paulo ſine filijs & vxore, oritur cõtentio inter ſcolã ſanctæ Mariæ ex vna parte, & matrẽ ac auiam maternam & alios cõiunctos Pauli ex alia, ſuper hæreditate & bonis dicti quondam Antonij, precipuè ſtante quondã ſtatuto ciuitatis qđ eſt ſub rubrica de maſculorũ ſucceſſione; precipuè in fine ibi, nec liceat aſcendẽtib' relinquere extraneis ꝑſonis vel locis qđ excedat tertiã partẽ ſuorum bonorum, & ſi fiat non valeat, ſed debeant duæ partes venientibus ab inteſtato applicari; propter qđ ſtatutum videtur, ꝙ duæ partes ſint applicatæ ipſi Paulo ſine aliqua ſubſtitutione, & cõſequenter mater ſeu auia vel alij ab inteſtato ſuccedẽtes Paulo ipſas duas partes habere debeant. De tertia verò parte videtur, ꝙ dicta ſcola debeat habere cũ onere legatorũ contentorum in teſtõ. ¶ Item videat prouiſiones aliquas ducales circa legitimã, & circa verba directa, & obliqua poſita in teſtamento, & circa hoſpitalia & alia loca pia, qũo poſſint percipere bona ſtabilia.

S V M M A R I A.

1 Verbum quod poteſt intelligi appoſitum demonſtratiuè & diſpoſitiuè, an in dubio intelligatur poſitum demonſtratiuè.
2 Scola ex aliqua exemplari an poſſit ſuccedere inſtituto Paulo. nu. 3.
3 Relicta ad pias cauſas licet non ſubijciantur ſolennitatibus ſtatutorum nec ſolennitatibus iuris communis, bona tamen ſubijciuntur detractioni legitimæ.
4 Scola ſi ex ipſa exemplari aut alia poteſt venire, an in totum, an in tertiam tantũ poſſit ſuccedere, attento dicto ſtatuto.
5 Mater ut hæres inſolidum filiarum an poſſit ante omnia legitimam dotium filiarum tanquam legitimam ipſarum petere attento dicto ſtatuto in ſui principio.
6 Suitas an tollatur per dationem ſubſtituti vulgaris.
Suitas operatur tranſmiſſionem hæreditatis expreſſæ, non aditæ.
7 Filius grauatus legitimam acceptare poteſt, reſiduum repudiare ut ad ſubſtitutum vulgarem deuoluatur; ſecus ſi non eſſet grauatus.

CONSILIVM CCXXII.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Suꝑ primo dubio nõ eſt din cõſultum, an verba dictæ ſubſtitutionis de natura ipſorũ importent ſubſtitutionem exemplariam alio non dato; & ſi importent, an excludant matrem a legitima. in vtroq; reſpondi, ꝙ ſic. primum patet ex illo verbo directo poſito in ſubſtitutione; quia vel dicemus quòd veniat ad qualificandum vel enunciandum qualitatem vel naturam præcedentium ſubſtitutionum, dum dixit. vulgariter, pupillariter, & ſit ſenſus, quòd illæ ſunt ſubſtõnes directæ, & tunc verbum illud, directo, ſuꝑfluẽ fuiſſet appoſitum, cum & ſine eo ſatis notum erat hoc ex iuris diſpoſitione. Verba aũt nunquam ſic ſunt intelligẽda, vt ſuperfluo videantur appoſita vel fruſtra, ſi alius ſanus intellectus poſſit eis dari. ff. ad municip. l. 1. §. fi. ff. de iureiuran. l. 3. §. non fruſtra. ff. de lega. 1. l. ſi qñ. cum ſimil. Aut dicemus ꝙ importet diuerſam ſpeciem ſubſtõnis a præcedentibus directis & ſequẽti fideicommiſſaria, quod eſt dicendum vt effugiamus inconueniens de quo ſ. Et tunc nullam aliam importare põt q̃ exemplariã; vñ cùm qualitas perſonæ cui ſubſtituebatur, pateretur hanc ſubſtõnem ſub verbo illo comprehendi, debet intelligi ſm illam. ff. de legat. 3. l. cum filio. ff. de uſu & habit. l. plenum. §. æquitij. ff. de teſta. mili. l. ex mili. in prin. ff. de inin. teſta. l. ſi quis filio. §. irritum. ¶ Nec ob. ꝙ in pluribus locis dicti teſtĩ teſtator vſus eſt dicto uerbo; quia ſm diuerſas materias, de quibus in alijs locis loquiť, diuerſimodè debet intelligi. l. ſi uno. in prin. ff. loca. Sed in particula de qua loquimur non põt congruentior dari ſignificatus, & ultra hoc ẽt eſt fauorabilis dicta ſubſtõ ſicut pupillaris; qa eſt teſtm̃ filij. l. ex
1 tribus. C. de inoſ. teſta. ¶ † Nec etiam obſtat, ꝙ uerbũ quod põt intelligi appoſitum demonſtratiuè & diſpoſitiuè, in dubio intelligitur poſitum demonſtratiuè. l. fin. §. titia. ff. de libe. lega. & no. Bar. in l. centurio. ff. de vulg. & pupil. in penul. col. ibi qũo index prædicta; qa illud verum, qũ demõſtratio importare põt aliquã utilitatem vel effectum; vt quia fit a teſtatore, cùm a iure ſcripto facta non eſſet, & ſic nõ eſt ſuperflua, quod non eſt in caſu nr̃o, cùm a iure ſcripto ſit facta, nec expediebat amplius eam a teſtatore fieri. ¶ Nec etiam obſtat, ꝙ teſtator credebat illum eſſe ſane mentis; quia per hoc non tollitur quominus credať hoc voluiſſe, ſi in futurum ꝯrium appareret. arg. l. tale pactum. §. fin. cũ ibi not. ff. de pact. ſm vero. ſ. ꝙ exemplaria expreſſa proueniens ex verbis teſtatoris excludat mr̃em a ltĩma, patet ex notatis p Bar. in l. ex facto. ff. de vulg. & pupilla. in 5. & 6. col. ver. iuxta hoc q̃ro vtrum mr̃ poſſit præteriri. & verſi. vlterius q̃ro vtrum ſubſtõ ex
2 exemplaria excludit mr̃em &c. † Verum nunc ꝓponitur vnum aliud, quod tunc mihi ꝓpoſitum non fuit, nec de ipſo fuit a me tunc quæſitum, quod me in ꝯriam trahit ſñiam, videlicet ꝙ hic non potuit eſſe a prin. tempore teſtamenti exemplaria, non ꝑꝑ defectum verborum ꝙ eam non patiantur, ſed ꝑꝑ defectum ſubſtituti; quia cùm tꝑe teſtamenti dictus mentecaptus haberet ſorores, quæ neceſſariò erant ſibi ſubſtituendæ poſtquam filios nõ habebat. C. de impub. & alijs ſubſti. l. humanitatis. in fin. & nu. gl. inſtitu. eo. §. qua rõne, quæ licet loquantur de fratribus, cõprehẽdunt ẽt ſorores. ff. de pact. l. tres fratres. & nõ fuerunt ſubſtitutæ vel omnes uel aliqua earum; ſed ſcola prædicta non poteſt valere ſubſtitutio tanquam exemplaria; quia facta ꝯ formã legis. C. de legi. l. nõ dubium. etiam ſi teſtator expreſſe dixiſſet, ſubſtituo exemplariè ꝑꝑ inhabilitatem ſcolæ ſubſtitutæ, quia cũ l. illa mãdet fratres & ſorores ſubſtitui, vł vetare ne alij ſubſtituantur illis exiſtentibus. l. cum prætor. in prin. ff. de indi. & ſi alij non pñt ſpecificè & expreſſè ſubſtitui, ergo nec ſub illo generali verbo directo põt comprehendi exẽplaria repugnante cõditione & qualitate perſonæ ſubſtitutæ. ff. quæ in frau. credi. l. ſi pater. & quod no. glo. quæ incipit. argu. triplex. in fi. in l. 1. in prin. ff. de offic. eius cui mand. eſt iuriſdi. vel ſi continetur, eſt nulla tanq̃ ſi facta non fuiſſet, & ſic pro nõ ſcripta. C. de hære. inſtitu. l. j. Nec reconualuit dicta ſubſtitutio ex poſtfacto per mortẽ dictarum filiarum contingentem poſt mortem teſtatoris ante mortem Pauli mentecapti. l. qđ ab initio. ff. de reg. iur. quia tribus temporibus neceſſe eſt extraneum inſtitutum eſſe habilem. ff. de hære. inſtit. l. ſi alienum. §. in extraneis. ſ. tꝑe teſtamenti, & hoc hic non erat; & mortis teſtatoris, & hic ſimiliter nõ erat; & hoc ſi inſpiciať mors patris tanq̃ conditoris; ſed ſi filij exemplariè ſubſtituti cuius in effectu cenſetur teſtm̃ ſecus. ſed hoc non prodeſt, ſi primò tꝑe erat inhabilis, pro hoc qđ in ſimili dicunt doctores in tacita pupillari comprehenſa in expreſſa uulgari ſi mr̃ eſt in medio cui non nocet, an hoc ſit ex eo ꝙ tunc in expreſſa uulgari non comprehendiť, an vero comprehendatur, ſed ꝯ matrem non hẽat effectum. Et doct. tñt hanc ſcđam partem, & ꝓbant hoc mõ; qa ſi prima opi. eſſet uera, ꝙ a principio non comprehenderet, nec ẽt ex poſtfacto mortua mr̃e antequã pupillus moriatur, inciperet cõprehẽdi ꝑ. l. qđ ab initio. de reg. iur. Sed ego video, ꝙ tũc ſubſtitutus poteſt ſuccedere ex pupillari matre de medio ſublata, ut eſt caſus in l. fina. in ſi. C. de inſti. & ſubſtitu. ergo comprehendebatur

batur añ mortem matris. ſed non habebat effectũ ʒ eã; al's ex poſt facto nõ poſſet incipere cõprehendi. ita no. Bar. in l. cẽtutio. poſt prin. de vulg. & pup. & Bal. in d. l. fi. Cũ ergo in caſu nr̃o certum ſit, ꝙ ꝑ exiſtentiam ſororũ tp̃e teſti q̃ non fuerunt ſubſtitutæ ꝓut debebant ſubſtitui in exemplaria in verbis dictarum ſubſtitutionũ nõ poterat exemplaria contineri ꝑ defectum & qualitatem ſcolæ ſubſtitutæ nõ põt dici ꝙ ex poſtfacto ꝑ mortẽ ſororũ prædictarum inceperit cõprehendi, ad quod facit. l. ſerui filij. poſt prin. ff. de fur. ibi neq; .n. &c. de verb. oblig. l. inſulã. ꝟ. biennij. ver. neq; eñ in rõne ſui. Et ſimil'r ſi cõprehẽdebaĩ & erat nulla nõ recõualuit ex poſtfacto. vt. d. l. qđ ab initio. Ex qbus ſeqtur ꝙ dicta ſcola non potuit venire ad dicta bona, niſi ex fideicõmiſſaria ſubſtitutione, qa deceſſit ſine liberis poſt aditam hr̃ditatẽ, & poſt pupillarẽ ætatẽ; & ex hoc ſeqtur aliud, in quo vertitur tota vis qõnis q̃ eſt inter matrẽ & ſcolã; ꝙ cùm talis fideicõmiſſaria ſubſtitutio ſie teſtm̃ patris nõ filij. l. cohæredi cũ filiæ. ff. de vulg. & pup. & ſ'm formã ſtatuti Triuiſiaui aſcẽdens. i. ille q liberos habet nõ põt in vltima voluntate relinquere pſonæ extraneæ vltra tertiã partẽ bonorũ ſuorũ, reliquæ duæ tertiæ debent applicari veniẽtibus ab inteſtato. i. liberis poſtq̃ in parte ſuperiori locutum eſt ſtatutum de aſcẽdẽtibus, q non poſſint dici niſi q liberos habẽt, cùm ſint correlatiua; ſeqtur ꝙ dicta ſcola nõ põt venire virtute dictæ fideicõmiſſariæ ſubſtitutionis niſi ad tertiã partem reliq̃ duæ tertiæ ptinẽt ad matrẽ Pauli hr̃dẽ eius ab inteſtato; ſicut. n. in dicta fideicõmiſſaria ſubſtõne non venit legitima debita filio de iure cõi. v idelicet tertia nec alia bona filij. d. l. cohr̃di. §. cũ filiæ. ver. nec fideicõmiſſario. ff. de vulg. & pup. ſed ꝑuenire debẽt ad hr̃des filij grauati. C. ad. l. fal. l. q̃q̃. ita nec veniũt dictæ duæ tertiæ, quæ ea forma dicti ſtatuti ſuccedunt loco tertiæ q̃ debenĩ ꝓ legitima de iure cõi, ſed debenĩ hr̃dibus filij. i. matri. Statutum. n. iſtud alterat ius cõe in hoc, qa ius cõe pmittit aſcendenti teſtari de duabus tertijs bonorũ ſuorũ ſed de alia tertia non, imo vult eã reſeruari filio vel filijs ſi nõ ſunt vltra quatuor. Statutũ verò iſtud p̃fert filios aſcẽdẽti, & diſponit ↄ̃rio ꝙ poſſit aſcẽdẽs teſtari in extraneũ ſolũ de vna tertia, de alijs duabus nõ, ſed eas reſeruet deſcẽdẽtibus ꝓ earum legitima quotcunq; ſint deſcẽdẽtes; & in hoc ẽt deuiat a iure cõi, qđ facit differẽtiã in numero liberorum, vt in auth. nouiſſima. C. de inoſ. teſt. Itẽ aduertẽdũ ꝓ intelligẽtia ſtatuti, qa loqtur qñ teſtaretur in extraneos. Si verò in vnũ ex liberis, ceſſarẽt verba ſtatuti, & ſic eius diſpoſitio. l. hos accuſare. §. omnibus. ff. de accuſa. & ſic ſufficeret alijs filijs reſeruare legitimã, q̃ datur a iure cõi; & iſta ſit ↄcluſio, ꝙ qñ teſtatur in extraneos. i. alios q̃ filios, legitima filiorũ quotcunq; ſint, ſunt duæ tertiæ q̃ nõ poſſunt auferri filijs, nec in eorũ vita, nec poſt eorũ mortẽ. ſicut nec legitima debita de iure cõi de qua reijciĩ omne grauamẽ tã in vita filij q̃ poſt eius mortẽ. l. qm̃ in prioribus. C. de inoffi. teſta. ff. de lega. 2. l. cũ patronus. ſed ſi aſcẽdẽs teſtareĩ in vnũ ex deſcẽdẽtibus, tũc ſtatutũ nõ haberet locũ, & legitima filiorum eſſet illa quam dat ius cõmune, & non vltra. ¶ Et ex his rñdetur ad id qđ dici poſſet in ʒrium. ſ. qđ iſte teſtator nil fecit ʒ ſtatutũ. poſito ꝙ in iſta ſubſtõne facta de ſcola veniret vltra tertiã, cùm filiũ inſtituerit in ſolidũ, nec in eius vita. ſ. filij reliq̃rit extraneo vltra tertiã. Nã rñdetur, ꝙ imo fecit ʒ intẽtionẽ ſtatuti qđ cenſetur voluiſſe vt deſcendentes habeant duas tertias pro ſe & ſuis hæredibus irreuocabiliter, ita quòd in eis nec in uita, nec poſt mortem grauari poſſint, ſicut vult ius commune de vna tertia, quam vult filio pro legitima reſeruari. Sed ſi diceremus, quòd in hac ſubſtitutione facta ſcola veniret vltra tertiam, diminuerentur dictæ duæ tertiæ, & ſic fraudaretur intentio ſtatuti, quod non eſt dicẽdum; & ita ↄſultũ reperio ſuꝑ dicto ſtatuto Triuiſano ꝑ recolẽdæ memoriæ dñm Ang. de vbaldis. de Peruſio tunc Bononiæ legẽtẽ. ſ. ꝙ venientes ab inteſtato ſeu deſcendẽtes inſtituti inſolidũ ab aſcẽdẽte non poſſunt vltra tertiã grauari ꝑ fideicõ. nec purè, nec in diem, vel ſub ↄditione; & ſic nec in vita, nec poſt mortem eorũ, ne fiat ʒ mẽtem dicti ſtatuti, al's de facili poſſet fraudari; & dicit ipſam veritatem, quæ ſatis patet ex æqparatione quã feci. Idẽ tenuit ↄſulẽdo D. Franciſcus de ramponibus in eodẽ puncto, ſaluo quòd addidit ꝙ ẽt in fructibus tertiæ poſſunt grauari, quod fateor ſi hoc dicat expreſsè, al's fructus tales percepti pendente die vel conditione tanq̃ iudicio teſtatoris percepti cedunt lucro grauati. l. mulier. §. ſi hæres. ff. ad trebel. Sed ſi dicta ſubſtitutio facta de ſcola foret directa exemplaria vel pupillaris, venirent omnia bona filij de iure communi non obſtante ſtatuto Triuiſano de quo ſ. quod ꝓhibet relinqui extranneis vltra tertiam; qm̃ non cenſeretur factum ʒ tale ſtatutum, quod ſic probatur. Nam aut conſideramus dictas ſubſtõnes ꝓut ſunt teſtm̃ patris. i. a patre factæ vel conditæ. l. patris & filij. ff. de vulga. & pupilla. & tunc talis teſtator non fecit ʒ dictum ſtatutum, quod emanauit dumtaxat in fauorem deſcendentium; quia nihil ʒ filij fauorem videretur feciſſe teſtator, tales ſubſtõnes. n. faciendo in omnibus bonis, quæ ſunt filio fauorabiles, non odioſæ, qa faciunt eum decedere teſtatum, qui deceſſiſſet inteſtatus; vñ de talibus ſubſtõnibus filius non põt conqueri, nec dicere ſe grauatum. C. de inoſ. teſta. l. ex tribus. Aut ↄſideramus dictas ſubſtitutiones, prout ſunt teſtm̃ filij; qa per eas ſuccederet filio inmediatè. Et tunc ſil'r non põt dici factum ʒ ſtatutum prædictum; eo quia loquitur in aſcendente relinquente extraneo ultra tertiam partem, ſed aſcendens non dr̃ niſi reſpectu deſcendentium, ſicut nec pater niſi reſpectu filij. Et qui nullum habet deſcendentem, nec poteſt dici aſcendens vel pater; quia in correlatiuis vno deſtructo reliquum etiam deſtructum eſſe rõ demonſtrat. ff. de acceptil. l. fi. C. de indic. vidui. l. 2. in fi. Sed ſi ipſe fili⁹, cui factæ ſunt dictæ ſubſtõnes, eas ſibi feciſſet, licèt extraneum ſibi inſtituiſſet in totum nõ factæ ʒ dictum ſtatutum, quod loquitur in aſcendẽte; & ipſe nõ eſt aſcendens, cùm non habeat deſcendentes. Et loquitur qñ per inſti. vel relictum factum extraneo vltra tertiam fieret præiudicium deſcendentibus in duabus tertijs, quas ſtatutum vult eos hẽte, quod ſil'r hic nõ eſt, cùm nulli ſint deſcẽdentes quibus præiudicium fiat, ſeu quibus debeãtur dictæ duæ tertiæ, & ſic ceſſant verba ſtatuti, & per ↄ̃ns eius diſpõ. l. quarta. §. totiẽs. ff. de dam. infec. vñ ſi aliud ſtatutum non extaret q̃ prædictũ eſſemus in iure cõi, ſ'm quod in talibus ſubſtõnibus venirent oĩa bona filij matre excluſa. l. ſed ſi plures. §. ad ſubſtitutos. ff. de uulg. & pupil. iuncta. l. papi. §. ſed nec impuberes. ff. de inoſ. teſt. & l. precibus. C. de impub. & alijs ſubſti. cum concordan. Sed quia hic eſt aliud ſtatutum, ꝙ legitima ſit ſemper ſalua aſcendentibus & deſcendentibus, quid iuris ſit dicam in ſecundo dubio ſeu quæſito. Et ſi dicatur, ſtatutum, de quo ſupra dixi, gñalius loquitur q̃ tu dicas, quia dicit quod duæ tertiæ debeant applicari uenientibus ab inteſtato. Et tu reſtringis illud uerbum ad deſcendentes tãtũ, quod vr̃ non eſſe fiendum; ſed ꝙ ẽt ſi quis nõ habeat deſcendentes, ſi tñ habeat alios venientes ab inteſtato, nõ poſſit in illorum præiudicium relinquere extraneo. i. qui non ſit de venientibus ab inteſtato ultra tertiam; & ſic non erit verum ꝙ in caſu nr̃o nõ offendaĩ ſtatutum, ſi in dicta exẽplaria vel pupillari veniat vltra tertiã, cũ dictus filius hẽat mr̃em, q̃ ſibi ſuccedit ab inteſtato. Sed rñdeo, ꝙ ſi aliter diceremus illud verbum aſcendentibus fruſtra fuiſſet appoſitũ in ſtatuto, qđ minime dicendũ eſt. l. 3. §. non fruſtra. ff. de iureiur. ff. qđ me. cau. l. 1. & ff. ad municip. l. 1. §. fi. Cõuenientius ergo ſit reſtrictio illius verbi venientes ab inteſtato &c. ad deſcẽdẽtes teſtõris, cùm & ipſi veniant ab inteſtato, imo ipſorum potior eſt cã. ut in authẽ. in ſucceſſione. C. de ſuis & legi. q̃ ꝙ illud uerbũ aſcẽdẽtibus dicatur fuiſſe fruſtra appoſitũ, eo maximè qa talia ſunt ſubiecta, qualia p̃dicata demonſtrant. l. fi. §. cui dulcia. de uino triti. & oleo lega. & l. 3. ff. de fundo inſtru. vñ cùm p̃cedat inteſtato verbum aſcendentibus, daĩ ꝑ hoc intelligi de qbus veniẽtibus ab inteſtato; poſtea ſubijcit. ſ. de illis q dicto verbo ↄueniant, & ſubijcit ei correlatiui vt deſcendentes; quod ẽt rõ ſuadet ut ſtatutũ voluerit ꝓuidere deſcẽdentibus, qbus hr̃ditas aſcẽdẽtiũ eſt debita de iure naturali. l. cùm rõ. ff. de bonis dam. potius q̃ collateralibus, qb⁹ nõ eſt debita, & qđ noluerit augere legitimam debitã deſcẽdẽtibus uſq; ad duas tertias, potius q̃ ↄſtituere legitimã eis qbus nõ debeĩ; non. n. veriſil'e eſt, ꝙ voluerit auferre uel aſtringere ptãtem teſtandi de bonis ſuis ꝑ collaterales, ſed ꝑ deſcẽdentes; qa in hoc ſe ↄformat iuri cõi, quod ẽt aufert vſq; ad lĩmã debitam deſcendentibus, ſed nõ ſic ꝑ collaterales. Adhuc dicet aliquis, iſta q̃ tu dicis vñr eſſe ʒ caſum. l. ſi is q. ff. de vulg. & pup. ubi q nõ põt capere bona teſtõris ex inſtitutione vel ſubſtitutio. uulga. ſeu fideicommiſ. & ſic tanquam teſtatoris, ſimiliter nõ põt ea capere ex pupillari. & ſic tanquam bona filij quæ quondam fuerunt patris, & eadem ratione nec exemplaria; tu autem ſupra dicis ʒrium. ſ. quòd extraneus ſtantibus liberis non poteſt capere ultra tertiam bonorũ ex fideicommiſ. ſubſtitutione ſed ea pupillari ſubſtitutione vel exẽplaria, ſic de quo cupit dñs aduoca. declarari. ſed ego declaro ſic, quòd in l. illa nõ poterat quis capere bona teſtatoris ex uulgari vel fideicommiſ.

propter

propter odium teſtatoris,q̄ erat ſuperius eius, & pp refrenan-
dum teſtatoris vitiū.C.de natu.libe.l.fi.& idem ſi pp odium ip-
ſius;iō nec pōt conſequi ex pupillari vel exēplaria bona q̄ quon-
dam fuerunt teſtatoris,cū duret eadem cā odij. Nam licet ea ca-
piāt vt bona filij,non vt bona patris;atm̄ quia ſemel fuerunt pa-
tris & a patre ꝑuenerunt ad filium ; & capiuntur ex vera patris
diſpoſitione,licet fictè ſint filij, non pōt ea capere;qa non refre-
naretur vitiū paternū cū ſubſit eadem rō, licet ex vera diſpoſitio
ne ipſius filij poſſet capere ēt illa q̄ quandā fuerūt patris.Non em̄
ꝓhibet ſpurius capere bona patris , ſed q̄ quondā fuerūt patris,
nō ex vera diſpoſitione patris , ſed ex vera deſpoſitione alterius
quàm patris. Nō ꝓhibetur capere ēt bona q̄ quondā fuerūt pa-
tris,ſed poſtea facta fuerūt alterius ei relinquētis.vt no. ꝑ glo.in
Auth.qbus mo.nat.effi.ſui.§.fi.& tangitur ꝑ Bar.in l.1.ff. de iu-
re fiſci.& argu.l. q teſtm̄. ff. de his qbus vt indig.Sed in caſu nr̄o
extraneus ſtantibus deſcendentibus non ꝓhibet capere pp odiū
teſtatoris,vel eius vitium refrenandū , ſed ne fiat præiudiciū de-
ſcendentibus in duabus tertijs,quas ſtatutū vult apud eos rema-
nere.cùm aūt capiunt ex pupillari vel exemplaria,nullum fit de-
ſcendētibus ꝑiudiciū,ſed fauor q̄ vertit in hoc vt bona ſint apud
filiū & eius hrdē , & nunc ita erit; qa in vita erunt filij , poſt eius
mortē erūt ſubſtituti,q̄ eſt eius hæres;vñ nō eſt curādū ꝙ ſit ex-
traneus,ſed ex fideicōmiſ.nō pōt ſubſtō capere vltra tertiā,qa nō
caperet vt hæres filij,ſed vt hæres patris; iō fiet ꝑiudiciū filij , qa
& ſi nō ſibi, ſaltem ſuo hrdi diminuerent duæ tertiæ ꝯ mētē ſtatu
ti,& hæc eſt rō viua,vera,& demonſtratiua. & licet ꝑdicta aō fa-
ciāt in caſu nr̄o ꝓ intētione matris , voluit tm̄ ſenſiſſe ad elucida-
tione materiæ,& ꝓ intellectu talis ſtatuti.Concludendo, ꝙ cū di
cta ſcola nō poſſit venire ea exemplaria , poſtq̄ ſuberant ſorores
Pauli mētecapti tpe teſtamēti,& nō fuerūt ſubſtitutæ,vt in prin-
ci.dixi , ſed dūtaxat ea fideicōmiſ. ꝙ nō pōt venire niſi ad tertiā,
de qua ēt alia legata ſcā extraneis debēt detrahi; qa nec ꝑ fideicō.
vniuerſale, nec ꝑ particularia relicta facta extraneis pōt teſtator
minouere duas tertias debitas filio. faciūt ea q̄ habent in.l.q̄ qua-
3 dringēta.& l.marcellus.ff.ad trebell.& hoc de primo q̄ſito † Nec
ob. ꝑdictis ꝙ relictū piū nō ſubijcit ſolennitatibus ſtatutorum,
ſicut nec ſolennitatibus iuris cōis .vt no.Bal. in l. generali. C. de
ſacroſanct.eccle.qa bō ſubijcit detractiōi legitimæ ſtatutæ a lege
municipali,ſicut ſtatutæ a iure cōi.co.ti.auth.ſi mulier.&. l.ſi qs
ad declinādā.de epiſco.& cleri.& qđ notat in l.Papi.§.1 .vel.3 .ff.
de inoff.teſt.vbi glo.allegat dictū Ang.Sed hic duæ tertiæ ſubro-
gant ꝑ ſtatutū loco legitimæ debitæ de iure cōi , & ſic ſapiūt ea-
dem naturā.l.1.§.hæc actio.ff. ſi qs teſta. li. eſſe iuſſ. & hoc facere
potuit ſtatutum, qa taxatio quātitatis legitimæ eſt de iure poſi-
tiuo.vt patet ex auth.nouiſſima.C.de inoff.teſta. ꝑ quam fuit au
cta de quarta ad tertiā vel ſemiſſam ſcđm numerū liberorum ; &
ſicut ibi ꝑ principē ſecularem potuit in præiudicium priorum
locorum augeri generaliter quo ad omnia loca,ita & ꝑ ſtatutum
quaatum ad locū ſtatuentiū;cùm hoc faciant autoritate iuris ſcri
pti & principis ſecularis.l.omnes populi.ff. de inſti.& iure. Nec
vr̄ factū in derogationem piæ cāæ,cū diſponat generalr̄ quo ad
omnes,& fuit bona rōne inductum,& ſic debet recipi ab eccleſijs
vel pijs locis.arg.c.cum veniſſet. de eo q mit in poſ. & quod no.
Bar.in l.cunctos populos.C.de ſumma trini.& fide catho. maxi-
me cum tractaut de lucro captādo ; & quicquid habent,de lucro
habent.vt no.gl.in l.ſi quis a filio.§.penul.ff.de leg. 1. ¶ † Super
4 ſcdo verò q̄ſito breuiter dicendū eſt;dico em̄ ꝙ inquātū quæri-
tur,ſi dicta ſcola veniret ea alia ſubſtōne q̄ exēplaria, vel ex fidei
cōmiſ. ad quantam portionē ſeu quotā venire poſſet? Et adhuc
plene rūſum eſt. ſ. ꝙ ad tertiā tm̄. Sed in quātū q̄rit ſi veniret ex
exēplaria inquātū vocaret ; dico ꝙ inſpecto iure communi voca
retur ad omnia bona filij matre penitus excluſa ēt a legitima ſibi
debita in bonis filij vt dixi circa principium, & ēt in alio cōſilio.
Sed qa extat aliud ſtatutū.qđ mihi tūc oñſum nō fuit,nec de ipſo
facta fuit mihi mētio,ſub rubrica ꝙ legitima intelligatur in oī-
bus teſtmētis ſemꝑ ſalua tā aſcēdētibus q̄ deſcēdētibus in rubro
& nigro. in fi. ꝙ ita diſponit ; dico ꝙ ēt ſi dicta ſcola ſuccederet
ex exēplaria nō ſuccederet niſi ī duabus tertijs,alia verò tertia de
bita matri de iure cōi ꝓ legitima debet ſibi ſalua remanere virtu
te dicti ſtatuti,qđ vt aliqd oꝑet,& nō ſit ſuꝑfluū, locū hēt ēt ī ca
ſibus in qbus poſſet ꝑ teſtatorē aſcēdētibus auferri.vt cum ſubſti
tuit pupillariter vel exēplariè.l.Papi.§. ſed nec impuberes. ff. de
inoſ.teſta.aſs ſuꝑfluum eſſet ſi intelligeretur ſolum qñ nō poſſet
auferri cum & ſine eo remaneret ſalua , qđ non eſt dicendū.l.ſi
5 qñ.ff.de lega.1 . ¶ † Sup tertio & ultimo dico, ꝙ attenta diſpōne
iuris cōis & dicti ſtatuti de ſucceſſione maſculorū in principio,
qđ excludit fœminas in totū a ſucceſſione ꝑarentū ſtante maſcu
lo ꝑfata mr̄ non pōt tanq̄ hr̄s filiarū petere quantitatēs ꝑdictas
eis relictas ꝓ dotibus;qm̄ illud relictū fuit ꝯdōnale ſi & qñ mari
tabunt,tùm qa teſtōr ſic expreſſit cū legauit, tū quia & ſi nō ex-
preſſiſſet legatū relictum ꝓ dote,talē ꝯdōnem dr̄ habere in ſe de
iure,ſicut & ſtipſo. l.ſtipu.& l.tale.ff.de iure do.& ꝑ Bart.in l.ti-
tio centum.§.titio gñō.ff.de ꝯdi.& demon . Nec tale legatū hoc
caſu ſuccedit loco ltīmæ; quia nulla ltīma debetur pp dictū ſta-
tutum excludens ipſas a ſucceſſione inteſtati,cùm ltīma ſit por-
tio ſucceſſionis debitæ ab inteſtato,& hic nō eſt debita pp dictū
ſtatutum;iō talis ꝯdō ſi nupſerint, de dicto relicto nō reijcit , li-
cet de ltīma reijciat;ꝓut plenè legit & no.ex his q̄ ſcripſit Bar.in
d.§.titio gñō.quicquid dixerit Ricar.Malū.in q.diſputata ꝑ eū ,
de qua fecit mentionem.Cy.in l.ſancimus.C.de nup.q̄ reprobat
ipſum:& ēt Bar.reprobat,licet do.Ange.de peruſio.in ꝯſilio , de
quo ſ.feci mentionem;& ēt dñs Raph.fulgo.in quodam alio cō
ſilio,videant ſequi deciſionem Ricar.de quo miror;& dñs Fran.
de rampo.de Bononia ꝯſulens in eodem puncto dixit ꝯrium ſe-
quēs Bar.poſt Cyn.cum igitur dictæ filiæ deceſſerint ꝯdōne ꝑdi-
cta nondum impleta, legatū ꝑdictum deſecit , nec fuit ad hrdem
trāſmiſſum,ſed remanſit penes hrdem grauatū.C.de cadu tol.§.
ſin aurē aliquod ſub ꝯdōne,poſſet aūt ꝓcedere qđ dixit Ang.præ
dictus in cōſilio,ſi ſtatutum non excluderet fœminas a ſucceſſio
ne inteſtati , ſed ſolum diceret ꝙ dēant ſtare contentæ his q̄ fue-
runt eis relicta ꝓ dote, ꝓut dicit dictum ſtatutum poſt princip.
Nā tunc tale relictū videretur ſubrogatum loco ltīmæ, & habe-
ret locum dictum Iac.but.qđ alleg.ipſe Ang.qui dixit, ꝙ tunc fi
lia debet ſtare contenta relicto ꝓ dote ſolùm reſpectu quantita-
tis;qa ſi ſibi relinquit minus quaſi ſibi deberet pro ltīma nō pōt
ꝯqueri;nō aūt neceſſe hēt ſtare cōtenta reſpectu tpis vel cōdōnis
appoſitæ per teſtatorem. imo deberet remoueri ut hēat pure; qa
dictum ſtatutum vr̄ corrigere.l.oīno.C.de inoſ.teſt. vt non poſ-
ſit agere ad ſupplementum, non aūt.l.qm̄ in prioribus.& ſic ip-
ſe eſt ꝓ hac parte ex iunctione illarum duarum legum;& ita for
te fuit ꝓpoſitus caſus dño Ang.quia non fuit ſibi facta mētio de
primis uerbis ſtatuti q̄ excludunt a ſucceſſione , ſed de ſecundis
tm̄,quæ dictis excluſis ꝓuident de dote ; ſicut & alias mihi acci-
dit in hoc eodem ſtatuto.Verum quicquid dixerim attento iure
cōi & diſpōne dicti ſtatuti de maſculorū ſucceſſione in princ.tm̄
attento alio ſtatuto diſponente ꝙ in oībus teſtamentis ltīma ſit
& eſſe dēat ſalua tàm aſcendentibus q̄ deſcendentibus , vr̄ mihi
dicendum ꝙ dictum relictū ꝓ dote ſubroget loco ltīmæ , & ſic
debuerit reijci ꝯdō;qm̄ cùm unum ſtatutum dēat cum alio con-
cordari,ſi fieri pōt.l.j.C.de inoſ.do.de elect.c.cum expediat.lib.
6.præfatum ſtatutum de ſucceſſione debet intelligi ſm aliud ſta
tutum quod vult legitimam ſaluam eſſe,& ſic ſubaudiri in eo ꝑ-
terq̄ a ltīma; & ecōuerſo ſtatutum ꝙ reſeruat ltīmam debitā de
iure cōi debet intelligi ſm ſtatutum de ſucceſſione maſculorū ,
ſ.præterq̄ filiabus ſtante maſculo;quia ꝓ legitima ipſe debēt ſta
re cōtentæ quantitate relicta eis per pr̄em , & ſic nulla erit ꝯrie-
tas.vt in prima cōſti.C.§.quibus.poterit mr̄ vt hr̄s filiarum pete
re dictas quantitates relictas ꝓ dotibus; qa relictum cenſet fuiſ-
ſe purum,& ſic non deficit per mortē filiarū,ſed ad matrem hæ-
redem earum tranſmiſſum.& debent dictæ quantitates ante oīa
de dicta hrditate deduci; qa nō fuerunt relictæ ꝑſonis extraneis.
& reſiduum bonorum debebit diuidi in tres partes, quarum vnā
hēbit ſcola,& duas mr̄. ¶ Sed quartò nouiter dubitat,an dicta ſco
la poſſit venire ea vulgari ſubſtōne;conſtat.n.ꝙ ſi poſſet venire
ad totam hæreditatem mr̄e excluſa,qm̄ uulgaris nō cōtinet gra
uamē filij inſtituti,cū locū hēat,ſi filius inſtitutus nō uult,aut nō
pōt eſſe hæres.l.3.ff.de hæredi.inſtituti. & neutro caſu pōt filius
cōqueri de teſtōre,ſed vel de ſeipſo,vel de caſu.prout ſatis colli
gitur ex l.ſi poſthumus.§.quod uulgo.ff.de libe.& poſthu.de hæ
re . inſtit. l. iam dubitari . potuit ergo teſtator ſubſtituere extra-
neum filio inſolidum inſtituto vulgariter in omnibus bonis ,
nec dicitur feciſſe ꝯ ſtatutum . & vr̄ ꝙ dicta ſcola venire poſſit
ex dicta vulgari, qa Paulus mentecaptus non vr̄ fuiſſe hæres nec
6 rōne ſuitatis ; † qa datio ſubſtituti uulgaris expreſſè facta tollit
existentiam ſui hæredis,[a] & facit filium de neceſſario uoluntariū
ꝓpter licentiam abſtinendi, quæ data videtur.ff.ſi quis omi.cau.
teſt.

[a] Tollit exiſtentiā ſui. De iſto articulo ualde dubio, & ſubtili an ſuus trāſmittat hæreditatem nō aditam ad quoſcūque, & an per dationem ſubſtituti uulgaris tollatur exiſtentia ſuitatis,uī. de Maria. Sozi.in ꝯſi. 10.me.uiſis actis & productis in 6. co.mer. nec obſt. ſi dicetetur in 1. uol. H.P.

teſt.l.1.§.ſi ꝓponat.iuncta.d.l.iam dubitari.& l.verba.ff.de cōdi. inſt.& l.ſi filius hæres.ff.de lib.& poſth.vbi Dy.dicit eē caſum,iō nec rōne ſuitatis, q̄ ſublata eſt, tranſmittere potuit.gl.eſt de hoc in l.fi.§.ſin aūt ꝑpetuus.C.de cura.furi. q̄ īcipit,vt ſic ſtatim poſſit,in fi.Nec ꝑ ſeipſum aut eius curatorem vr̄, ꝙ potuerit ſe hæredem facere adeūdo.e.l.§. nos aūt.vtraq; iō vr̄ hr̄ditas tota deuoluta ad ſcolā ex vulgari.e.l.§.ſin aūt in furore.in vlti.col.¶ Sed his non ob.dico ꝯrium, ꝙ imo dictus filius fuit ſuus hæres effectus ꝑ.l.licèt furioſus,vel mentecaptus.vr.e.§.ſin autē ꝑpetuus.in verbo.& ſuus hæres &c.& l.1.§.q ſunt in poteſtate.ff.ſi qs omiſ. cau. teſt. q̄ ſui hr̄dis exiſtentia ſm̄ veram opi. operatur trāſmiſſionē hr̄ditatis expreſsè nō aditæ a.vt ple.no. Bar.in l.ex militari. §.fin.ff.de teſta.milit.ff.de acqui. hære.l.venter. licet glo.tenuerit ꝯrium,q̄ cōiter reꝓbar̄,iō non obſt. glo. q̄ eſt in d.§.ſin antem ꝑpetuus.& aditio facta ꝑ eius hr̄dem. i. matrem ad quā trāſmiſſa fuit vt adeūda.l.ſi qs filium.§.i.ff.de acqui.hære.excludit ſubſtitutū vulgarem,qui intelligitur datus,ſi inſtitutus non erit hæres per ſe vel alium.i. ſuum hr̄dem non fecerit hr̄dem.vt no. Bar. in l.1.ff. de vulga.& pup. in hr̄dem, q tranſmiſit ius deliberandi vt hæres eius q adiuit ex illo iure tranſmiſſo, ſubſtitutū vulgarem excludat,fortius ſi tranſmiſit rōne ſuitatis,tanq̄ ſibi ꝑ legē acq̄ſitam,licèt reuocabiliter.Nec illa opi.qđ tollar̄ exiſtentia ſui hr̄dis ꝑ dationem ſubſtituti vulgaris, & impediatur tranſmiſſio, vera eſt ✱ & cōiter ꝑ modernos reꝓbatur;ſicut facta in legato nō impedit dn̄ij acq̄ſitionem,quæ ſit a iure,nec tranſmiſſionē.ff.de adimen.leg.l.3.§.1.quia ꝯdō ſub qua fit dicta ſubſtitutio,nō opponitur circa dictam acquiſitionem, ſed circa reſolutionem; quia nō inſtituitur filius ſub ꝯdōne ſi voluerit; quo caſu non eſſet hæres, niſi declaret ſe velle.d.l.iam dubitari.& l.ſi ita legatū.§.illi ſi volet. ff. de leg.1. & per plures alias rationes credo iſtā opinionem efficaciſſime ꝓbaſſe in his q̄ legēdo dedi in ſcriptis in d.l.ſi filius hæres.ff de libe.& poſthu.Et poſito ꝙ illa opinio eſſet vera.ſ. ꝙ tolleret̄ dicta exiſtētia nō haberet locum,quando cū vulgari cōiungeretur fideicōmiſſa.vt qn̄ ſubſtitueret̄ vulgariter, pupillariter, & ꝑ fideicōmiſſa quia tunc non videret̄ data licentia abſtinēdi,prout determinat Bal. expreſsè in l. non iuſtam.C ad treb. & ita eſt in caſu noſtro.Item Angelus frater eius in l.ſi filius hæres. dicit ꝙ ſi tolleretur neceſſitas,non tū tollir̄ ſuitas, quæ conſiſtit in continuatione dn̄ij.l.in ſuis.eo.ti. nec trāſmiſſio ad hr̄des,ſicut nec cum facta eſt in legato.d.l.3.§.1.ff.de adimen.leg.Plus dico, & videbitur nouum, & pulchrum dictum,ſi eſt verum,& magna autoritate firmatum.ſ.dicti Bal.qđ ſi datio ſubſtituti vulgaris tolleret exiſtētiā ſui hr̄dis; quia faceret de neceſſario voluntarium, & impediret tranſmiſſionem, dicta ſubſtitutio vulgaris ꝯtineret grauamē filij, ſicut fideicōmiſſa; q̄a intereſt filij ꝙ ad ſuos hr̄des trāſmittar̄ hr̄ditas paterna non adita; iō reijceretur hodie de inſtitutione filij ſaltem vſq; ad legitimā ſibi debitā ex forma legis vel ſtatuti,vt illā ad ſuos hr̄des trāſmittat;licet reſiduū de quo nō reijceret̄,ad vulgarē ſubſtitutū deuolueret̄.Hoc pulchre & ſingulariter determinat Bal. in l. qn̄ in prioribus. C.de inoff.teſta. in filio inſtituto ſub ꝯdōne, ſi voluerit, q̄ inſtitutio valebat de iure veteri, & ſine dubio faciebat filiū de neceſſario voluntariū. vt. l. corne.& l.iam dubitari.ff.de hr̄dt.inſti.ff.de ꝯdi. inſti. l. verba. & nō trāſmittebat,niſi declararet ſe velle.l.ſi ita legatū.§.illi. ſi volet.ff.de lega.1.certè dicit Bal. ꝙ hodie talis ꝯdō reijcir̄ de legitima tāq̄ ꝯtinēs grauamē;q̄a expedit filio,ꝙ iſta ꝯdō nō inſerat ꝑ ꝑ trāſmiſſionē;iſta ſunt verba Bal.ibi in prin.2.col.licet de iure veteri talis ꝯdō, ſicut & cæteræ cōditiones poteſtatiuæ,nō videret̄ continere grauamē;ſi igitur ſm̄ Bal.debet reijci dicta cōditio, ſi voluerit,de inſtitutione filij;ergo & illa ꝯdō,& ſi noluerit eē hæres,vel ſi non erit,talem uulgariter ſubſtituo;q̄m tenentes illam opi.neceſſe habent dicere,ꝙ tantum importet iſta ſcđa,q̄ ꝑtima; & ſm̄ hoc iſte tranſmiſiſſet ad matrem duas tertias ex diſpoſitione ſtatuti debitas,& de iure cōi trāſmiſiſſet ſuā legitimā.ſ.tertiā, reſiduū ꝑtineret ad ſcolā ex vulgari.Nec eſt nouū,ꝙ hoc caſu cōcurrat inſtitutus cū ſubſtituto vulgari, cū & alibi hoc reperiar̄, ne filius ſua legitima defraudet̄,ſicut in patrono.ff.de bonis libe. l.ſi libertus patrono. §.quid ergo.& ꝑ Bar. expreſſe. in l.1.ff. de vulg.& pupilla.in 3.vel.4.col.& l.gerit. ff. de acquir. hæredi. & qđ not.Bald.in l.ſcimus.C.de inoffic.teſta.qui dicit † quòd filius grauatus legitima poteſt acceptare, reſiduum repudiare, vt deuoluatur ad ſubſtitutum vulgarem; non ſic. ſi grauatus non eēt.ita debet intelligi qđ no.Cy.i l.hr̄s inſtituta.C.de iſti.& ſubſt.

a ¶ Non adite. add idē per do.Pe. phil.cor.in conſi. 101. nu. 1. & in conſi. 108. nu. 1. & 2. in 2. parte.

S V M M A R I A.

1 *Relictum ſi uni ſit penſionaticum totius uillæ, & alteri pars proprietatis einſdem, an per ſpeciem derogetur generalitati legati, cum ſint diſformes diſpoſitiones.*

2 *Domus nomine includitur habitatio.*

3 *Intellectus ad l ſi alij.de uſufr.lega.nu.2.*

CONSILIVM CCXXIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſo dicto pūcto obſcuro, & male formato.tria ſunt ſubtiliter uidenda pro clara rn̄ſione ad id de quo quæritur.
1 ¶ † Primum eſt, utrū gn̄alis donatio de toto penſionatico totius uillæ de lanzade facta Anto.& Michaeli fratribus comprehendat etiam petiam terræ ſpecialiter donatam Blaſio quo ad proprietatem quartæ partis, & cum capulo & paſculo; ut ſic dictus Anto.& Michael habeant penſiunaticum ſuper dicta quarta partæ terræ;& vr̄ ꝙ dicta gn̄alis donatio terram illam non comprehendat, & ſic prædicti Anto.& Michael penſionaticum non habeant ſuper dicta petia terræ ſpecialiter donata dicto Blaſio q̄m ſpecialis dona. prædicta derogat generali factæ prædictis fratribus,& facit illam petiam terræ ſub illa generali nun comprehendi.ff.de leg.3.l.uxorem.§. fœliciſſimo.& quod ibi no.in ultima gl.de reg.iu.in toto cum ſi.& hoc vr̄ expreſsè determinare.Bal.in l.quotiens. in ulti. q.ff.fami.erciſ.per l.ſi fideicommiſ.ff.ut in poſ. leg. ¶ Sed in ꝯtrium eſt ueritas.Nam quod dixi, procederet ſi generalis & ſpecialis diſpoſitio eſſent uniformes,puta ambæ de ꝓprietate, uel ambæ de uſufruct.uel ſi in caſu noſtro fuiſſent ambæ de penſionatico;ſic loquitur.§.fœliciſſimo.cum ſi. ¶ Sed in caſu noſtro dictæ donationes fuerunt diſformes;quoniam generalis fuit de pēſionatico totius dictæ uillæ quod habet ſimil. cum uſufruc. Specialis uero facta Blaſio fuit de proprietate quartæ partis dictæ terræ; quo caſu generi per ſpeciem non derogatur, nec de genere talis ſpecies eximitur; caſus eſt in l.ſempronio.ff.de uſufruc. lega.& ibi expreſsè per Bar.qui per hæc notabiliter dixit, quòd uxor cui relictus eſt uſufru.omnium bonorum, generaliter habebit ipſum,etiam in rebus alijs ſpecialiter legatis quo ad proprietatem,per illum tex.Et Bald.qui uidetur expreſsè determinare contrarium in d.l.quotiens.nō meminit de dicta.l.ſempronio.nec de dicto Bari.ibidem,nec ipſum allegat; ideo non eſt tenendum cum eo,nec aliquid facit pro eo.l.fideicommiſ.quia ibi ambo legata erant ſpecialia, ſed unum conſiſtebat in pecunia, aliud in ſpecie certa; unde primus pro ſuo ſpeciali pecuniario non eſt mittēdus in poſ.rei alteri ſpecialiter lega.quia in illa ſpecie præferēdus eſt legatarius ſpeciei.Nos verò loquimur in alijs terminis penitus diuerſis;quia vna donatio fuit generalis de pēſionatico,altera ſpecialis de proprietate. ¶ Secundò uidendum eſt,poſito ꝙ ita ſit vt dixi,ꝙ illa petia terræ includatur ſub dicta generali donat.utrum in penſionatico concurrat tam ſpecialis donatarius,q̄ etiam generalis.An vero non concurrant, ſed eſſe debeant inſolidum dicti Antonij & Michaelis generalium donatariorum; & vr̄ prima pars uera per illam eandem.l.ſempronio. cum ibi not.per Bar.& l.ſi alij.eo.tit.ubi uidetur clarius probari.Sed certè hoc poſſet procedere,ſi uerba ſpālis legati uel donationis poſſent de ſui natura comprehendere id,quod eſſet generaliter legatum,uel donatum,ut ſi uni eſſet donatus uſufru. omnium bonorum,alteri uerò fundum, quod uerbum fundum importat proprietatē & uſumfru.eo.tit.de uſufru. leg.l.ſi titio fundum.ff.de uerb.obliga.l.qui uſufr. uel ſi uni qui unus præſtabat
2 alteri domum, & ipſe præſtabat habitationem. † Nam appel.domus includitur habitationem. ut nota.in l.cum antiquitas.C.de vſufruc. ¶ Sed in caſu noſtro in verbis ſpecialis donationis non includitur penſionaticum generaliter donatum; quia donauit unam petiam terræ.Nam hoc importat proprietatem non penſionaticum,& licèt ſubdat cum capulo & paſculo &c. verba iſta ſecundum quod mihi dr̄,quæ ſunt uulgaria dicti loci, habent ſignificatum diuerſum a penſionatico,uidelicet ut poſſit pro ſe & ſuo uſu boſcare & ſuas beſtias paſculare;penſionaticum non importat,ut alijs poſſit paſcua locare,dictum a penſione q̄ percipir̄ ex locatione;ideo in uerbis ſpecialis donationis nullo modo cōprehenditur penſionaticum, & per conſequens non concurrūt.
3 † Sed eſſe debet dumtaxat dictorū fratrum, ſicut ſi uni eſſet legata proprietas,alteri vſufruct. alicuius fundi, non concurrent in uſufruct.ſed eſſet illius dumtaxat,cui legatus erat; ut colligitur ex d.l.ſi alij uerſi,nam detracto &c.ff.de uſufru.lega.

Tertiò

¶ Tertiò videndum eſt, vtrum dictus ſpãlis donatarius, vel qui eius loco ſucceſſit, cum hẽat ꝓprietatem cum capulo & paſculo potuerit alteri locare capulum & paſculum. Rñdo nõ, ſi uerũ eſt quod mihi dr̃. & ſ. dixi, ꝙ ſm vulgarem ſenſum & intellectum dicta uerba importent, ꝙ ꝓ ſuo uſu poſſit capulare. i. boſcare & paſculare. Nã uſuarius non põt alteri ſeorſum a ſe uſum locare. ff. de uſufru. & habi. l. ſed neq; locabunt. q̃ eſt. l. 7. in prin. Præterea, ſi aliud eſſet, non eſſet drĩa inter iſta duo uocabula. ſ. paſculum, & penſionaticum, qđ nõ eſt dicendũ. l. ſi idẽ. C. de codicil. vñ nõ ſine cauſa loquẽdi diſtinxit. Præterea ſi aliud eſſet, parũ valeret, aut nihil dictis fratribus hẽre pẽſionaticũ, in dicta terra ſpãliter donata. Itẽ ſtatutum ſ. relatum iuuat dictos fratres, qa ſoli fuerunt in quaſi poſſeſ. dicti pẽſionatici ꝑ annũ; iõ ſunt in ea ↄſeruãdi. Ex quibus oĩbus infertur ad id de quo q̃ritur dictum manifeſtatũ fore condemnãdum, ſi probata ſunt alia neceſſaria ad hoc.

S V M M A R I V M

a *Legatum qui fecit uxori de alimentis, an uideatur prohibuiſſe, ne petat dotem.*

CONSILIVM CCXXIIII.

1 IN *Chriſti nomine Amen*. ¶ † Legatum ꝑ dictum, ꝙ vtatur & fruatur &c. importat dumtaxat alimenta exiſtentibus liberis teſtatoris ſm ea quæ notantur. C. ſi ſecũdò nup. mulier. auth. hoc locum. & Bar. in l. titia. §. ſi. ff. de leg. 2. qđ eſt priuilegiatum vltra alia. ff. de tranſact. l. cum hi. Sed ſi aliud legatum non priuilegiatum fuiſſet huic vxori factum, poſſet illud petere, & etiam dotem. C. de rei uxo. actio. §. ſciendum. fortiꝰ idem in hoc caſu. ¶ Præterea, ſi teſtator uoluiſſet dotem nõ repeti quouſq; præſtarẽtur alimenta, nullum commodum contineret legatum alimentorum; potius. n. alimentaretur de fructibus ſuæ dotis, q̃ de pr̃imonio teſtatoris, quod non eſt præſumendũ teſtatorem uoluiſſe, ſed potius uoluiſſe grauare hr̃des ſuos, ꝙ ultra dotẽ præſtent ẽt alimenta. arg. ff. de lega. 2. l. meuius. in prin. ibi non incredibile. & uerſi. ſed veriſimile. ff. de lega. 3. l. qui cõcubinam. §. qui ortos. & l. patronus. §. codicillis. & per Bart. eod. tit. l. his verbis. in fin. de lega. 1. l. cum ſeruus. & l. apud iul. §. ſi titius. ver. ſi fundum. & Cy. C. de cadu. tol. §. ne autem. in quibus patet, ꝙ ne legatum reddatur inutile, præſumitur teſtator voluiſſe interdum grauare hr̃dem duplici præſtatione, quod aliàs nõ præſumeretur. ff. de lega. 2. l. titia. §. qui in uita. ante finem. Maximè in caſu nr̃o; quia grauauit uxorem duplici conditione ſi uolebat dictum legatum alimentorum. ſ. ꝙ uiueret in uiduitate, & ꝙ regeret & gubernaret filios, & eorũ bona. Vñ nõ eſt veriſiſe, ꝙ uoluerit etiam grauare tertio onere. ſ. ꝙ dotem non repeteret. argu. ff. de leg. 1. l. licet imperator. verſic. quid enim. Si enim hoc uoluiſſet uerisimile eſt quòd expreſſiſſet, ſicut expreſſit præcedentia duo. argu. C. de cadu. tol. §. ſin autem ad deficientis. maximè quia conſuetum eſt, quòd illi qui nolunt hoc exprimunt; dicendo poſt ſupraſcriptas conditiones. Et dotem ſuam non repetierit &c. Quo caſu doctores quærunt. Quid ſi recepit eam a ſponte ſoluente, an perdat legatum alimentorum? no. Bar. in l. ampliꝰ non peti. ff. rem ratam ha. & Bald. C. de lega. l. 1. Et eſſet hoc legatum cum onere & ſine utilitate, ut patet ex prædictis. Præterea in caſu noſtro dicti filij conſignauerunt matri certa bona ſpontè pro parte dotis, vt dicitur in themate. Et ſic dictæ conditioni poſito quòd fuiſſet apposita, cenſeretur renunciaſſe, vt dicit Bald. in d. l. 1. C. de leg. pro quo facit authen. ſed cum teſtator. verſi. item ſi quædam. C. ad l. falci. ¶ Nec obſtant illa uerba teſtatoris, quemadmodum utebatur & fruebatur in uita teſtatoris &c. quia dicta uerba fuerunt appoſita in fauorem vxoris, cui legabatur; & ſic debent & poſſunt intelligi, ut operentur fauorem, videlicet ꝙ habeat ſine diminutione aliqua, prout habebat in uita teſtatoris, inſpecta tamen qualitate perſonæ; quia debebit habere ueſtimenta, non ut nupta, ſed ut uidua, iuxta no. per Bald. in dicta l. j. C. de legat. Non ergo dicta uerba poſita in fauorem vxo. debent operari odium & diminutionem, videlicet vt non repetat dotẽ, ſicut nõ repetebat in uita teſtõris. arg. ff. de fun. inſtr. l. ſi mãcipia. ibi tñ nõ minuendi &c. de auro & argẽ. leg. l. ſi qs legauerit aurũ &c. ¶ Cõcluditur ergo dictam dñam poſſe repetere reſiduum dotis, & etiam alimenta, poſtquam per eam non ſtat quominꝰ ſtet cũ filijs & eos & eorũ bona regat & gubernet ꝓut teſtõr uoluit. Sed ꝑ filios, cũ perſeueret in uiduitate. ff. de condi. & demõ. l. iure ciuili. de leg. 3. l. qui concubinam. §. uxori. in fine. ¶ In 1410. inditione tertia die ſabbati j. menſis Februarij. &c.

¶ Nobilis & egregius vir D. Nicolaus filius quondã nobilis & egregij viri dñi Iacobi de paielis ciuis Vincẽ, ſuum vltimum condidit teſtm̃, in quo inter cætera contenta in dicto ſuo teſtõ legauit vt infrs. ¶ Item legauit & de bonis ſuis dari iuſſit Dorotheæ nepti ſuæ & filiæ. q. Petri filij ſui in dotem nomine dotis & pro portione hr̃ditatis ſibi ſpectantis tpe quo maritabitur trecẽtos ducatos auri computatis arneſijs concedentibus in ipſis trecẽtis ducatis auri, eam ſibi hr̃dem inſtituit, & iuſſit fore tacitam & contentam, & interim habere debeat victũ & veſtitum ac tractari honorificè ſm condecentiam ſuam in domo hr̃ditaria, & de bonis ipſius teſtatoris; & ſi contingeret dictam Dorotheã decedere in pupillari ætate vel poſtea quandocunq, ante matrimonium ↄctũ & legitimè conſummatũ, eidem Dorotheæ ſubſtituit infraſcriptos ſuos hr̃des vniuerſales vulgariter, pupillariter, & per fideicõmiſ. & omni modo, iure, via, & forma, quibus melius fieri põt; ita ꝙ dictũ legatum liberè & ſine vlla diminutiõe ad dictos ſuos hæredes vniuerſales infraſcriptos reuertatur. Item legauit &c. ¶ In omnibus autem alijs ſuis bonis mobilibus & immobilibus & ſe mouentibus generis cuiuſcunq; de iuribus & actionibus tã p̃ſentibus q̃ futuris Guidonem filium ſuum legitimum & naturalem ac. f. q. nobilis D. Annæ ipſius teſtatoris vxoris legitimæ ꝓ quarta parte hr̃ditatis Bonailium nepotẽ ſuum & ſ. q. Petri filij ſui ꝓ quarta parte hr̃ditatis Andreã & Chriſtophorum nepotes ſuos. & f. q. Antonij filij ſui ꝓ quarta parte hr̃ditatis, & Cardũ filium ſuũ legitimum & naturalẽ natum ex D. Catherina eius legitima vxore pro alia quarta parte hr̃ditatis ſibi vniuerſales hr̃des inſtituit & eſſe voluit, & ex nunc p̃dictos Andream & Criſtophorũ nepotes ſuos pupillos inuicem ſubſtituit; ita quod ſi eorum alter decederet in pupillari ætate, vel poſtea quandocunq; ſine liberis maſculis legitimis & naturalibus p̃morienti, ſuperuiuens ſuccedat in totum ſine aliqua diminutione, & præmortui fratris filij ſeu liberi maſculi legitimi & naturales ſuccedant, & ſic ſucceſſiuè donec maſculi legitimi & naturales erunt de ſtipite illi vulgariter & expreſſè ꝑ fideicõmiſſa, & omni modo & forma quibus melius fieri põt, ſed ſalua ſemꝑ & ſanè intellecta ↄdi. ſubſtitu. dictorũ Andreæ & Criſtophori fratrũ. vt. ſ. ſi ↄtingat vnum vel plures ea filijs vel nepotibus ſuis ſupraſcriptis & naturalibus in pupillari ætate vel poſtea qñcunq; decedere ſine filijs legitimis & naturalibus & deſcendẽtibus ſuis maſculis legitimis defunctò ſeu defunctis, ſubſtituit & hr̃des eſſe voluit fratrẽ ſeu ſuperuiuentem, & nepotes ea dictis filijs ſuis maſculis, & deſcendẽtes eorũ ſuperuiuẽtes in ſtirpem, & nõ in capita; & hoc vulgariter pupil. expreſſè, compendioſè, per fideicõmiſſum, & omni mõ iure, via, forma, qbus melius fieri põt; & ſi ↄtingeret ꝙ vnus vel plures ex prædictis filijs ſuis ac nepotibus legitimis decederent in pupillari ætate, vel poſtea qñcunq; ſine filijs legitimis & deſcendentibus maſculis eis defunctis, ſubſtituit & hr̃des eẽ voluit cæteros filios ſuos ſuperuiuentes, & nepotes, & eorum filios, ac deſcendentes ſuos maſculos legitimos & naturales, & intelligendo ſemper in ſtirpes, & non in capita; ſic & taliter qđ eorum hæreditas libere deueniat in ſubſtitutos ſine aliqua detractione alicuius quartæ legitimæ ſeu trebellianicæ ſeu falcidiæ. Inſuper rogat illos &c. ¶ In. 1415. inditione octaua die Iouis, vndecimo mẽſis Aprilis &c. ¶ Aſſignatio facta per infraſcriptos hæredes ſupraſcriptæ Dorotheæ vigore legati ſupraſcripti. ¶ Cum hoc ſit quod Guido filius quondam & hæres & hæreditario nomine ꝓ vna quarta parte nobilis viri Nicolai de paielis. q. eius patris. Cardus filius quõdam & hæres & hæreditario nomine dicti D. Nicolai ꝓ vna alia parte. Andreas filius quondam Antonij. q. filij præfati. D. Nicolai faciens pro ſe & Chriſtophoro eius fratre & filio. qõ. dicti Antonij, pro quo promiſit, ꝙ habebit firmũ & ratum, ſimiliter hæredes & hæreditario nomine dicti D. Nicolai. q. eorum aui paterni ꝓ vna alia quarta parte. & Bonailius filius Petri. qõ. filij præfati D. Nicolai ſimiliter hæres & hæreditario nomine dicti domini Nicolai. q. eorum aui paterni pro vna alia quarta parte, feciſſent diuiſionem omnium ſuorum bonorum, poſſeſſionum, & iurium, quæ quodam fuerunt dicti D. Nicolai de paielis non alienatorum, excepto quod de infraſcriptis, & ipſi Guido, Cardus, Andreas, vt ſupra facien. & Bonailius volentes, & intendentes aſſignare infraſcripta bona, & poſſeſſiones dandas & aſſignandas dominæ Dorotheæ filius quondam Petri quondam filij præfati domini Nicolai de paielis pro eius dote aſſignauerũt mihi notario infraſcripto tanq̃ publicæ perſonæ ſtip. & recipi.

pi.pro dicta D.Dorothea dicta infraſcripta bona & poſſeſ.infra
ſcriptas ſibi danda & aſsignāda pro eius dote, cum omnibus ficti
bus ipſarum poſſeſ.infraſcriptarū de cætero percipiendis & ha-
bendis per dictam D.Dorotheam.¶ Quamquidem aſsignatio-
nem dicti Guido,Cardus,Andreas,ut ſ.facien.& Bonzilius pro-
miſerunt mihi notario infraſcripto tanquam publicæ perſonæ
ſtipu.& reci.ut ſ.ſe ſemper habere & tenere firmam,ratā, & gra
tam,& nūquā ꝯfacere,uel uenire aliqua rōne,uel cauſa,ſub obli.
ſui & omnium ſuorum bonorum,mobilium,& immobilium,p̄-
ſentium,& futurorum ad pignus,& ſub pœna reſec. & reſti. dā-
norum omnium,intereſſe,& expenſarum factarum & paſſarum
per dictam D.Dorotheam ſeu alios eius nomine in faciendo p̄-
dictos Guidonem,Cardum,Andream, vt ſuprafacien.& Bonzi-
lium prædicta attendere & obſeruare,& eis ſolutis, uel non,nihi
lominus prædicta attendere teneant , & pns ꝯctus in ſua maneat
firmitate,renun.dicti Guido,Cardus,Andreas,vt ſ.facien.& Bō
zilius excep.non ſic ſactæ aſsignationis dictarum infraſcriptarū
poſſ.& non ſic facti & ſtipul.pñtis ꝯctus mō, & forma prædictis
excep.doli maliq;,metus cauſa,ſimulationi,deceptioni, & frau-
di beneficio reſti.in integrum minori ætati ꝯceſſo , & omni alio
legum auxilio,quibus poſſent ꝯfacere vel ueniro ac omni reme-
dio appel.q̄ pacto expreſſo renūſcerunt; pro quibus omnibus &
ſingulis ſic attendendis & plenius obſeruandis dicti Guido, Car
dus,Andreas,ut ſuprafacientes,& Bonzilius obligauerunt mihi
notario infraſcripto,tanquā publicæ perſonæ,ut ſ.ſtipu.& reci.
ſeſe & oīa ſua bona mobilia,& immobilia,pñtia,& futura ad pi-
gnus,& dicti Guido,Cardus,Andreas, ut ſuprafacien. & Bonzi-
lius manu tactis ſcripturis ipſis delato iuro per me not.infraſcri
ptum iurarunt ad ſancta Dei euangelia nō ꝯuenire prædictis cau
ſa minoris ætatis,nec aliqua alia rōne , uel cā; ſed oīa & ſingula
prædicta ſp firma hēre,ac inuiolabiliter attendere, & obſerua-
re;quibus omnibus & ſingulis præfatus dūs iudex rōnis rōnem
ſuam & qua fungitur ꝓ cōi vin.authoritatem interpoſuit, & iu-
diciale decretum.¶ Bona aſsignanda,vt ſ.aſsignata ꝓ dote di-
ctæ D.Dorotheæ.f.q.Petri,q.dñi Nicolai de paielis,de quibus ſ.
fit mentio ſunt infraſcripta , videlicet de cereda . ¶ Primo vnus
campus terræ &c.Item una petia terræ &c.Item uns petia &c.
¶ In 1429.indic.ſeptima die ſabbati vigeſimoprimo mēſis May
Vin.&c.¶ Inſtrm permutationis factæ occaſionæ hæreditatis.q.
Guidonis ſupraſcripti hæredis inſtituti defuncti.Ibiq; Chriſto-
phor'.q.Antonij de paielis ciuis Vin.faciens ꝓ ſe , & Andrea fra
tre ſuo,& promittens ſe facturum & curaturum cum effectu , ꝙ
idem Andreas pñtem ꝯctum ratum habebit & ipſum ad omnem
uoluntatem infraſcripti Leonardi laudabit & ratificabit,& Bon
zilius.q.Petri de paielis ciuis Vincen.nomine ac titulo cambij &
permutationis dederunt,tradiderunt , & permutauerunt ad pro
prium & iure ꝓprij ꝓ libero & expedito alodio,ſaluo tñ iure cō
ductorū rñdentium,vt ī.Leonardo q.Card.de paielis ciuis Vin.
ibi præſenti ꝓ ſe & ſuis hrdibus recipi.infraſcripta bo.poſ.& iu-
ra uidelicet.Primò unam petiam terræ pra.&c.& dictus Leonar-
dus ꝓ cambio & permu.dictarum petiarum terræ domorum, &
affictuum ſibi datorum & permutatorum, ut ſ.dedit, tradidit &
permutauit dicto Chriſtophoro recip.ꝓ ſe & dicto Andrea fra-
tre ſuo,& mihi notario ut publicæ perſonæ ꝓ eodem Andrea re
cipienti & facienti ac dicto Bonzilio recipienti ꝓ ſe & ſuis hrdi-
bus tertiam partē hrditatis & bonorum q.Guidonis q.dñi Nico
lai de paielis ciuis Vin. Quam tertiam partem idem Leonardus
dixit ad ipſum ſpectare,& pertinere hrdirario nomine prædicti
q.Guidonis de paielis pro tertia parte,dantes & permutantes di
ctæ partes ſibi ad inuicem dictas res poſ.domos,affictus,iura,&
hæreditatem.ut ſ.a ſe permutatas,ad habendum, tenēdū, & poſ-
ſidendum,& quicquid eis & ſuis hrdibus deinceps placuerit fa-
cien.vnà cum omnibus & ſingulis quæ infra prædictos contine-
tur confines,uel alios ſi qui forent,acceſsibus,& egreſsibus ſuis,
uſque in vias pub.& gñaliter cum omnibus & ſingulis quæ hñt.
ſ.ſe intra ſe,ſeu ī.ſe,omniq; iure,& actione,uſu,ſeu requiſitio-
ne eis ꝓ dictis rebus & bonis ac poſſeſsio.a ſe permutatis,& ipſis
modo aliquo ſpectantibus & pertinentibus;& ex cauſa huius p-
mutationis dicti contrahentes vicisſim ſibi ceſſerunt , tranſtule-
runt,atque mandauerunt omnia iura ſua,& actiones reales,& p-
ſonales,utiles,& directas,tacitas,& expreſſas generis cuiuſcūq;
eis competētes,& competituras in dictis rebus a ſe permutatis;
& pro eis ꝯ quemlibet ſe ſe adinuicem procuratores ꝯſtituen-
tes in p̄dictis , vt in rem ſuam propriam ; ita ꝙ de cætero vtraq;
pars dictorū ꝯhentium poſsit actionibus vtilibus & directis ſibi
vicisſim ceſsis vti,experiri; quēadmodū cedentes facere poterāt,
& potuiſſent; & conſtituerūt dictæ partes vicisſim videlicet vna
pars ꝓ altera res a ſe permutatas & datas. vt. ſ. nomine alterius
partis poſsidere , vſq; quo vtraq; pars rerum ſibi permutatarum
& datarū poſ. corporalem apprehēderit. quam apprehendendi,
& accipiendi propria autoritate , & deinceps retinendi vna pars
alteri adinuicem omnimodam licentiā ꝯtulit,atq; dedit.Promit
tētes quoq; dicti permutatores vna pars alteri ꝓ ſe & ſuis hrdi-
bus ſtipul. mutuis & ſolenni ſtipul.hincinde interuenientibus. de
rebus a ſe permutatis alteri parti & eius hæredibus litem vel ꝯ-
trouerſiam vllo tempore nō inferre,nec inferenti cōſentire. Sed
vna quæq; pars rem & res a ſe permutatas alteri & eius hæredi-
bus adinuicem ab omni homine , vniuerſitate,ſemp legitimè de-
fendere,guarētare, manutenere,autorizare,& disbrigare,& p̄di-
ctam permutationē & omnia alia & ſingula p̄dicta perpetuò fir-
ma,rata habere,tenere, & non ꝯfacere,vel venire ꝑ ſe & alios ali
qua ratione,vel cā, vel de iure,vel de facto , ſub pœna dupli æſti-
mationis ſeu valoris rerum a ſe pmutatarū ſolenni ſtipulat. ad-
inuicem hincinde promiſſa inter dictos ꝯhētes & reſec.& reſti.da
mnorum omnium,intereſſe,& expenſarum,litis,& extra. Et pro
p̄dictis omnibus & ſingulis attendendis firmiter & obſeruandis
dictæ partes obligauerunt ſibi adinucem ſeſe & omnia ſua bona
mobilia & immobilia præſentia & futura ad pignus conſtituen-
tes ſe dictæ partes vicisſim vna pars pro altera dicta bona ſic ob-
ligata poſsidere vſq; ad integrā ſatisfactionē omnium p̄dictorū.
¶ Inſuper dictus Leonardus iurauit ad ſancta dei euangelia ma-
nu tactis ſcripturis ei per me notarium infraſcriptum delato ſa-
cramento huic præſenti ꝯctui non contrafacere , vel ꝯtrauenire
ratione minoris ætatis, dicendo tñ ſe maiorem eſſe annorum vi-
ginti & renun.beneficio reſti.in integrū habenti minorē ætatē ꝯceſ-
ſo. ¶ Et p̄ſupponit ſtatutū ciui. Vin.diſponēs ꝙ dicta Dorothea
ab inteſtato. ſ.dicto teſta. auo ſuo p̄rio non potuiſſet ſuccedere.
ſed debuiſſet dotari ; quod ſtatutum vigebat tempore vitæ dicti
teſtatoris ſupraſcripti, cui' ſtatuti tenor talis eſt videlicet.¶ Itē
ſtatuimus & ordinamus , ꝙ ſorores cum fratribus , nepotes cum
nepotibus , pronepotes cum pronepotibus,æqualiter nō ſuccedāt
ab inteſtato , nec hæreditatem paternam , maternam , auitam, &
proauitam , & deinceps æqualiter diuidant; ſed dotentur ſecun-
dum facultates hæreditarias,& quòd pax finis & remisſio per ip-
ſas facta de hæredi. dicta valeat, & teneat , & infringi non poſsit
aliquo modo,vel iure,& ſi in alterius poteſtatē conſiſtant. ¶ Itē
p̄ſupponitur aliud ſtatutū diſponens,ꝙ dñium & poſſeſsio bono
rum ſubiacentiū reſtitutioni ipſo iure tranſeant in fideicommiſ-
ſarium,& ſine aliquà apprehenſione &c.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Dominus Nicolaus de paielis ciuis Vin.ſuum ſolenne cōdidit
teſtamentum appoſita clauſula codicillari &c. In quo teſtamen-
to multa legata fecit;& inter cætera legauit Dorotheæ nepti ſuæ
ex filio præmortuo, ꝓut.ſ.continetur in tenore legati ſui. Item
fecit inſtitutiōes & ſubſti. ꝓut.ſ.continet.Mortuo verò dicto te
ſtatore remanſerunt ſupſtites omnes hæredes inſtituti,& in hæ-
reditate ſe immiſcuerūt; deindeq; ipſi hrdes p publicū inſtrm te-
noris ſupradicti aſsignauerunt dictæ Dorotheæ certas poſſe.ra-
tione ſupraſcripti legati dotis puentas in ipſo hrdes ex hrditate
dicti teſtatoris.Quæ qdē Dorothea dictas poſſeſ.certo tpe poſ-
ſedit.deinde Cardus ſupradictus hæres inſtitutus deceſsit relicto
Leonardo pupillo eius filio hrde vniuerſali. deinde ipſa Doro-
thea adulta deceſsit anteq̄ nuberet ꝯdito per eā teſtō & inſtituto
hrde vniuerſali Bōzilio ſupradicto ſciēte ſe hrdē inſtitutū; poſt-
ea verò dictus Guido deceſsit nullis relictis deſcēdentibus ; poſt
cuius Guidonis mortē ſupraſcripti Bonzilius, Andreas,& Chri-
ſtophorus , & Leonardus filius q. Cardi ſupradicti minor annis
25.deuenerunt inter ſe ad conuentiones & permutationes,de q-
bus apparet inſtrumento publico permutationis ; in qua per-
mutatione ſupradicti Bonzilius. Andreas.& Chriſtophorus aſsi-
gnauerunt dicto Leonardo multas poſſeſ. inter quas aſsigna-
uerunt ipſi Leonar. minori annis. 25. poſ. ſupraſcriptæ Doro-
theæ alias aſsignatas per dictos hæredes pro legato dotis igno-
rante dicto Leonar. dictas poſſeſ. fuiſſe de poſ. alias aſsignatis
dictæ Dorpthcæ;& tamen dictus Leonardus in dicta permuta-
tione, & ulterius læſus fuit; quia portio hrditatis ſibi Leonardo .

ſpectans

ſpectans per mortem Guidonis ex ſubſtitutione erat maioris pre
tij, q̃ bona ſibi aſsignata in permutatione p̃dicta per ſubſtitutũ.
¶ Ex p̃miſsis eliciuntur infraſcripta dubia.vz. ¶ Primum, vtrũ
moriente Dorothea poſt mortẽ Cardi hæredis inſtituti pro quar
ta parte & ante mortẽ aliorũ hæredũ dicta Dorothea potuerit te
ſtari de dictis bonis ſibi aſsignatis, vel potius ipſa bona debeant
remanere ſeu deuenire apud hæredes, & dictũ Leonardũ filium
Cardi, licèt ipſe Cardus deceſſerit ante mortem dictæ legatariæ,
præſertim tanq̃ legatum illud cẽſeri debet condõnale; & simili-
ter an aſsignatio per hæredes facta ipſi Dorotheæ dici dẽat fuiſ-
ſe conditionalis, attento q̃ ipſa Dorothea nunq̃ nupſit &c. ¶ Se-
cundum, vtrum dictus Leonardus poſsit infringere dictam per-
mutationem, & q̃ñ, & præſertim ex quo capite; quia Bonzilius,
Andreas, & Chriſtophorus, videntur hoc egiſſe, vt transferent do
miniũ in Leonardũ bonorũ ſibi Leonardo aſsignatorum, cum, iñ
portione ſpectante dicto Leonardo pro parte ipſius Leonardi,
in bonis p̃dictis Dorotheæ aſsignatis non videãtur tranſtuliſſe,
cũ videatur dici poſſe dñium pro illa parte fuiſſe dicti Leonardi,
ignorantia tunc ma ſibi cõpetere in illis bonis, & de concluſione
libelli, & q̃ dictus Leonardus poſsit habere regreſſum ad quotã
hæreditatẽ Guidonis, q̃ ſibi Leonardo ſpectabat non ob permu-
tatione. ¶ Tertiũ, vtrũ bona dictæ Dorotheæ aſsignata debeant
æqualiter diuidi inter p̃dictos Bonzilliũ ex vna parte, Andreã &
Chriſtophorũ ex altera, & dictũ Leonardũ ex altera; & ſubſequẽ-
ter an dic. Leonardus poſsit petere redditus p̃ tertia parte ſpectã
tes dic. Leonardo anteq̃ Leonard' dicta bona ex p̃mutatione poſ
ſideret &c. ¶ Quartũ, vtrũ dictus Leonardus poſsit petere partẽ
ſibi ſpectantẽ de bonis Guidonis vigore ſubſtõnis cum fructibus
perceptis t̃pe mortis dicti Guidonis vſq; in præſentem diem.

S V M M A R I V M.

1 *Pater inſtituens filios maſculos ſi relinquat filiæ mille cum nubet, et fratres tra-
dant ea mille ante nuptias, an uideantur remiſiſſe conditionem legati.*
2 *Filia ſi moriatur ante nuptias an tale legatum reuertatur æqualiter ad fra-
tres, & filios fratrum præmortuorum.*
3 *Legati filiæ patri ſi perueniet ad filium fratris ex permutatione quæ erat ip-
ſius, an permutatio uitietur.*

CONSILIVM CCXXV.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Pro euidentia
dicendorum præ
mittẽdũ eſt, q̃ præfactũ relictum factũ Dorotheæ fuit
cõditionale; tũ quia collatũ fuit in t̃ps quo nuberet, q̃d
erat incertum, an, & q̃ñ; ideo facit conditionẽ tam in vltimis vo-
luntatibus. l. dies incertus. ff. de condi. & demon. q̃ in actis inter
viuos. l. ſtipulatio iſta. §. inter incertã. ff. de verb. ob. tum quia reli
ctũ pro dote & dotis nomine. ff. de iure do. l. promittendo. & l. ta
li. in prin. & plenè per Bar. in l. titio centũ. §. titio genero. ff. de cõ
di. & demon. Nec reijcitur cõditio vſq; ad quãtitatẽ legitimæ, q̃a
cũ ex forma ſtatuti Vincẽtini nõ poſſet ſuccedere cũ maſculis ab ĩ
teſtato nõ debebatur ſibi legitima, q̃ eſt portionis debita ab inte-
ſtato. l. parentibus. C. de inoffi. teſta, quod etiam determinat Bar.
1 in d. §. titio genero. Secundò præmittendũ eſt, q̃ in aſsignatione
facta dictæ Dorotheæ p̃ dictos fratres inſtitutos ſubintelligitur
repetita eadẽ conditio. argu. ff. de verb. oblig. l. qui ſic ſtipulatur.
& l. 1. §. ſi quis ſub conditione. ff. vt in poſſeſ. leg. ff. de lega. 1. l. ſi le
gati ſerui nomine, cum ibi no. nõ. n. credendũ eſt illos voluiſſe ali
cui iuri ipſorum de futuro renunciare, poſtq̃ hoc expreſsè non
continetur in inſtrumẽto aſsignationis prædictæ, vt plene not.
per doc. in l. qui romæ. §. duo fratres. ff. de verb. ob. Nã oĩa verba
& promiſsiones de non veniẽdo ꝫ ibi contentæ poſſunt & debẽt
ſanè intelligi. ſ. ſi condõ legati vel relicti extiterit, vel quouſq; exi
ſtere poterit, ſicut cũ fit pactũ de nõ veniẽdo ꝫ diuiſionẽ. vt d. §.
duo fratres. in 2. q. pleniſsimè per Bar. & ar. l. q̃ro. §. inter locato-
rẽ. ff. loca. ſed ea deficiẽte locũ nõ hñt dictæ promiſsiones. Et ſi
dicaĩ, quare ergo ſecerũt dictã aſsignationẽ añ cõdõnis euentũ, ſi
nolebãt cõdõnem remittere? Rñdetur, vt dic. dña de aſsignatis bo
nis & cõmoditate ſeu interuſurio medij t̃pis ſeipsã aleret, cũ hẽrẽt
neceſſe ſibi alimẽta p̃ſtare. l. qui filiũ. ff. vbi pu. edu. deb. & ẽt iu te-
ſtõ hr̃, unde non fuit iſta aſsignatio facta ad plenũ ius. arg. ff. de le
ga. 2. l. cũ pr̃. §. pater pluribus. ff. de bo. poſ. ſm tab. l. 2. §. ſub condi
tione. & l. ſub cõditione iuncta. l. fil iusſa. §. apud marcellũ. ver. cer
2 te. ff. de leg. 1. in rõne ſui. † Ex quibus ſequitur, q̃ deficiente cõdõ-
ne relicti, q̃a mortua anteq̃ nuberet, perinde ẽ ac ſi relictũ nunq̃
factũ fuiſſet. ff. ſi cer. pe. l. pecuniã. circa fi. & ſic remãſit penes gra
uatos & hr̃des eorũ, licet aliq̃s ex eis mortuus eſſet t̃pe deficiẽtis
cõdõnis. l. j. §. ſinaũt ſub cõdõne. C. de cad. tol. ſicut. n. ad hæredẽ de-
functi tranſiuiſſet onus ſoluendi, ſi aſsignatio p̃dicta uel ſolutio
facta non fuiſſet, & cõdõ fuiſſet impleta. ff. de cõdi. & demon. l. lega-
to relicto. Ita & deficiente cõdõne debet ad hæredem eius tranſire
emolumentũ; ut ſic dicã remanſionis. e. tit. l. publius. §. titia. ubi be
ne p̃bat̃ in rõne ſui. & l. ſeruus ſi hæredi. poſt prin. ff. de ſtatu lib.
Nec obſtat quòd ſpes ſubſtõnis cõdõnalis ad hæredem ſubſtituti
non tranſmittit̃. l. ſed ſi plures. in prin. & l. qui habebit. ff. de uulg.
& pup. q̃a dico q̃ ſi hr̃des prædefuncti; ut eſt d. Leonardus, non
uenit ad partem relicti facti Dorotheæ uirtute ſubſtõnis cõdõna-
lis factæ de p̃re eius, & de alijs fratrib' ſuis; quia ẽt ſi illa facta nõ
fuiſſet, ueniret. ſed uenit ex defectu condõnis appoſitæ in relicto
facto Dorotheæ, quæ facit ipſum relictum haberi pro non facto,
ut dixi; ſed ſi factũ non fuiſſet bona illa relicta uenirent diuidẽda
inter ſuperuiuentes & hr̃dem p̃mortui, ergo nũc; & ſic poſito q̃d
per mortẽ unius euanuiſſet ſubſtõ quo ad eum, nõ tñ euanuit ius
de quo. ſ. ſimile. ff. de acq. hære. l. qm pr̃i. Et ſi dicatur, imo ẽt illud
ius euanuit; q̃a portio quæ tetigiſſet Cardum p̃rem Leonardi, ſi
t̃pe mortis ipſius uixiſſet, accreuit fratrib. ſuis ſuperſtitibus uirtu
te ſubſtõnis factæ de oĩbus filijs, & hæredib. p̃fatæ Dorotheæ ex
cluſo hr̃de d. Cardi. ſ. Leonardo, quia quo ad illos ſuperſtites ſub-
ſtõ non deficit, caſus vr̃ ad literam in d. l. ſed ſi plures. in princ. &
gl. in d. l. q pr̃i. in ſolutione ꝯrij de dicta. l. ſed ſi plures. Rñdeo, q̃d
loquunt̃ in hẽditate pupillari, q̃ ad hr̃des extraneos defuncti non
erat peruentura, niſi uirtute pupillaris ſubſtõnis de qua ibi. Nos
loquimur de iſto relicto condõnali facto huic Dorotheæ, quod
deficiente condõne non erat nec computabatur in bonis, uel hæ-
reditate puellæ, & ſic in ſubſtõne facta d. Dorotheæ, poſito q̃ eſ-
ſet pupillaris, non cadebat tanq̃ in pupillari, ſed tanq̃ in uulgari
poterat cadere; q̃ uulgaris facta fuit ſuper eo', ſuper quo ẽt ſi facta
non fuiſſet, reuerſum fuiſſet ad eoſdem p̃ defectum cõdõnis, &
ſic cenſetur facta pro executione d. iuris reuertendi; vñ ſapit eãn
dem naturam. arg. l. ſi ſtipulatus. ff. de uſu. ff. de leg. j. l. ſi legati ſer.
ui noĩe. cum ibi not. ubi ſtipulatio ſuper aliquo ꝯtu uel obliga-
tione appoſita pro executione intelligitur, & limitatur ſm natu-
rã illius. j. §. ſi quis ſub condõne. ff. ut in poſſeſ. leg. Sed illud ius re
uertendi ad grauatos in defectum condõnis tranſmittebatur ad
hæredem præcedentis; ſicut & onus ſoluendi, ſi condõ defeciſſet;
ut ſupra probaui, cum ſit ſequela illius: ergo & ſpes iſtius ſubſtõ
nis uulgaris factæ pro executione dicti iuris; quæ rõ ceſſat in ca-
ſu d. l. ſed ſi plures. ſi bene inſpiciatur, quia ſubſtitutio pupillaris,
de qua ibi, non fuit facta pro executione alicuius iuris tranſmiſsi
bilis, quod habuiſſet locum ſubſtitutione non facta, licèt ea facta
locus ſit iuri accreſcendi, ẽt in hæreditate pupilli quod eſt tranſ-
miſsibile, ut d. l. q pri. & ſic dici põt, d. Leonardum uenire poſſe ẽt
uirtute ſubſtõnis uulgaris, quæ non expirauit per mortem Car-
di; ſicut nec ius remanendi uel reuertẽdi ad grauatos cohæredes
in defectum condõnis legati. Et hæc ſunt ſubtilia ad perſcrutan-
dũ & uera, quæ ẽt probo & roboro autoritate. Bart. quaſi in fi. ff.
de leg. ij. l. titia cũ teſtõ. §. fi. Nam ſi lego titio fundum quouſque
uixerit, clarum eſt q̃ ẽt alio nõ dicto poſt eius mortem reuertitur
ad hæredes meos, & ẽt ad eorũ hr̃des, ſi primi hr̃des tunc non ui-
uũt, ut in d. §. fi. & in l. fi. C. de leg. Pone ergo q̃ teſtator poſt mor
tẽ titij ſubſtituit in illa re ſuos hr̃des, & t̃pe mortis titij primi hæ
redes erãt mortui, an ueniãt eorũ hr̃des? determinat Bar. q̃ ſic, q̃a
cenſent̃ ſubſtituti ut hr̃des, & cõtẽplatione hr̃ditatis, ad quã redi
uiſſet ẽt ſubſtõne non facta, & cũ d. qualitas hr̃ditarij noĩs reperia
tur apud hr̃des hr̃dũ. C. de hæred. inſt. l. fi. ſimiliter & ius ſubſtõ-
nis factæ illius contemplatione. Ex quibus patet rñſio ad oĩa con
3 tenta in primo quæſito, ſi bene inſpiciat̃. ¶ † Ex his patet rñſio ad
ſm q̃ſitum, uidelicet q̃ d. Leonardus põt dicere d. permutationẽ
fore in totum nullam, quia recepit pro ea partem dictorum bo-
norum aſsignatorum d. Dorotheæ, q̃ erat ipſius Leonardi, per ea
quæ dicta ſunt in præcedenti articulo, & tamen non recepit eam
ut ſuam, ſed ut alienam ſcilicet aliorum qui permutabant cum
eo, vnde credidit dominium acquirere, & non acquiſiuit. l. ſequi-
tur. §. ſi via in fine. ff. de vſucapio. ff. de contrah. emptio. l. rei ſuæ.
Et in permutatione requiritur hinciude tranſlatio dominij in to
tum. ff. de rer. permutatio. l. j. & ſi in aliqua parte non tranſfertur
tota permutatio uitiatur ipſo iure. ff. de ſolutio. l. ſi quis aliam.
ubi caſus. ſicut datio inſolutum vitiatur ex toto, ſeu modico fuit
erratum. l. ſi non ſortem. §. ſi centum. & ibi per Bartol. circa finẽ.

ff.de cond.indeb. Nec obſtant promiſsiones de non ueniendo cõ quia non nocent probato dicto errore, quod recepit partem dictorũ bonorum tanquam alienam credens aliquid uel eam de nouo acquirere, cùm eſſet ſua; & ſic acquiſiuit eam, vñ non debet remanere deceptus.eo.tit.de cond.inde.l.fi.§.idem quæſijt: non.n. decipien
a di ſunt cõſentientes. ff.de inſti.l.ſed & ſi pupillus.uerſ. ſed ſi alias.C. de pactis.l.ſi quis in conſcribendo.circa med.poteſt ergo d. Leonardus partem ſibi tangentem licèt de hæreditate d.Guidonis petere, reſtituendo tñ quicquid aliud habuiſſet ex d. permutatione ultra illam portionem bonorum, quæ pertinet ad eum de bonis aſsignatis Dorotheæ, & per eius mortem ad eos cõiter reuerſis; poſtquam permutationi ſtare non uult. ff. de condi.inde.l.eleganter.
4 §.ſed ſi poſt. ¶ †Ad tertium quæſitum patet ex rñſio, per prædicta.ſ.quod d. bona aſsignata Dorotheæ fuerũt æqualiter reuerſa ad prædictos hæredes inſtitutos unà cùm d.Leonardo pro hæreditarijs portionibus,& ſic ad d.Leonardum pro quarta parte; ſicut a patre ſuo receſſerunt pro quarta.argum.ff.ad treb. l.quotiens.in prin.de leg.j.turpia.in fi.cum debeant remanere penes grauatos. l.j.§.ſi autem aliquid ſub conditione.C.de cad.toll.ergo quatenus grauati erant,& ſic emolumentum correſpondeat oneri. facit in ratione ſui.l.plautius.uer.nam quemadmodum. ff.de condi.& demon.Sed poſtea cum Leonardus ſucceſſerit Guidoni pro tertia,debet habere tertiam ſuæ quartæ, & ſic in effectu pertinet ad d. Leonardum tertia pars bonorum aſsignatorum d. Dorotheæ,& illam põt retinere, poſtquam ad eum peruenit ſine uitio &c. reſtituere,ſi uult reſcindere permutationem, & petere tertiã partem hæreditatis Guidonis,uel ſaltem eam offerre. An aũt poſſit petere fructus perceptos per cohæredes ex illa tertia, ante quam ſibi tradita fuiſſet ex cã permutationis, uidendum eſſet an illi fuerint in mala fide ſcientes eam ad Leonardum pertinere, & poſſet peti an in bona fide; & tunc an ex illis fuerint facti locupletiores,& idem; an non,& tunc ſecus per ea quæ habentur.ff. de peti. hær.l.item ueniunt.§.cum antequam.ver. inter eos.& ver.eos aũt & l.ſed & ſi leg.§.quod aũt.cum ſeq.& §.conſuluit. In dubio non video qualiter põt dici fuiſſe in bona fide, & quare debuerint credere potius ad ſe ſpectare, quàm ad d. Leonardum; cùm omnia, quæ uigebant in perſonis eorum, uigerent in perſona d. Leonardi; & ſi aliter crediderunt, fuit ſupina ignorantia; & ſi nulla aliqua cã poterat colorari,non debet prodeſſe in lucris acquirẽdis, cùm debuerint & potuerint conſulere peritiores. ff.de bon.poſſ. l.in bonorum.de iu.& fac.igno. l.iuris ignorantia.ſed ſi aliquam excuſationem haberet d. iuris ignorantia,caruiſſent dolo, etiam ſi fuiſſet in iſta,& non potuiſſent dici prædones. l. ſed ſi lege.n.§. ſcire.ff.de peti.hær. ¶ Ad ultimum rñdet idem, quod in præcedẽti quo ad redditus. Item quo ad portionem hæreditatis Guidonis ſ.reſponſum eſt,ſi prædictis delata eſt hæreditas Guidonis ab inteſtato, ut portio certa ſpectans ad Guidonem iure inſtitutionis deuoluta eſt ad iſtos iure fideicommiſ.uirtute ſubſtitutionis. Nam idem in ea dicendum,quod in portione hæreditatis.

¶ Et ita dico & conſulo &c.Ego Paulus de caſtro &c.

a ¶ Cõtrahẽtes.adde idẽ per Signo.de homo. in conſi.ac.

b ¶ Ciuis uide quæ habentur ad materia per Bar. ſoz. in conſ.97. in princ. cum uer. poſtremo. in 1. parte. & per Bal. in conſi.ccx.iii v. parte.

c ¶ Eccleſiæ. uide d. alex.de imo. in cõſ. 67. in 2. col. in 1 parte ubi ponit etiã quid econtra. Adda tu. Phil. cor. in conſi. 7. in 3. colũ. uer.3.ex alio uspetur in 3. volu. ubi an legitimatio facta ab imperatore in terris eccleſiæ da ſubdito ipſi imperatori ualeat

S V M M A R I A.

1 *Notarius unius territorij poteſt facere inſtrumenta in alieno territorio inter ſuos ciues ſeruatis ſolennitatibus ſui municipij.*
2 *Legitimare in terris eccleſiæ an poſsit Imperator, uel comes ab eo creatus.*
3 *Epiſcopus exiſtens extra ſuam diœceſim bñ eficia exiſtentia in ſua diœceſi conferre poteſt.*
4 *Arbitratoris ex ſententia lata contra plures ſi agent, unuſquiſque pro parte debet conuenire, ſecus ſi ex promiſsione compromiſſi, quia tunc poteſt agi contra unũ inſolidum iuxta ſtipulationem dicti compromiſſi.*

CONSILIVM CCXXVI.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ †Super primo quo quæritur, an dicta inſtrumenta compromiſsi & laudi uitientur ex eo quod fuerunt confecta in territorio Mediolanenſi; cũ
b tñ notarius nõ eẽt originarius ciuis Mediolañ. nec in matricula notariorum Mediolanenſium, prout requiritur ex forma ſtatuti ciuitatis Mediolanẽ. ad hoc ut quis poſſit ibi conficere inſtrumenta, quod in caſtris ſui territorij uidetur debere ſeruari, iuxta notata.ff.de poſtulan.l.ex ea.in ultim.gloſſ. reſpondeo quod iſtud non habet uitiare,quia præfatum ſtatutum ſicut non poteſt habilitare perſonas forenſium inhabiles ſecũdum Bartol.qui hoc tenet per l.j.ff.de tuto.& cura.da.ab his. Ita nec habiles inhabilitare, ut idem Bartol. & etiam Bald. not. in lege cunctos populos.C.de ſumma tri. ſuper ſtatuto habilitatiuo vel inhabilitatiuo perſonæ.9.col.vel.10.ibi nunc econtra de inhabilitante, vtrũ ſtatutum poſſit inhabilitare nõ ſubditũ in territorio cõſentẽte &c. Si ergo dictus notarius erat habilis ad conficiendum dicta inſtrũa, ſi dictum ſtatutum non eſſet,non potuit per dictum ſtatutum Mediolanen. inhabilitare. Sed hic quæritur ſecundo loco, an dictus notarius cum eſſet Pergamẽſis,& haberet officium notariatus a cõi Pergami vel ipſius ſtatuti eſſet habilis ad faciendum inſtrũa inter Pergamen.extra territorium Pergamenſe,poſito quod ſtatutũ Mediolanen.non eſſet,quod haberet altare, vẽ quod nõ eſſet habilis, & ſic ex defectu propriæ poteſtatis quæ non extendit ultra territorium Pergamen, vt quod præfata inſtrũa vitientur.ff.de iuriſd.omni.iu. l.fi.ff.de officio præſi.l.3.ff.de off.præfec.vrb.l.fi. & ita vr cõiter determinari per doc.vtriuſque iuris, vt no.Spec.de inſtru.edit.§. reſtat.verſi.quid de his.& per Io. And.ibi in addi. & per Bar. in l. 2.ff.de off.procon.& d.l.cunctos populos.& Gul.de Cu. in l.repetita.C.de epiſco.& cle.& Anton.de But.in c. per venerabilem. qui filij ſint legiti. Sed iſtud ſine dubio eſſet tenendum, ſi confectum eſſet inter non Pergamenſes, vel ſi haberet mitti executioni in alio territorio, quam Pergamenſi. ſed quia confecta ſunt inter Pergamenſes,& petuntur executioni mandari in ciuitate Pergami, & cõtra Pergamen. & confecta ſunt per notarium Pergamen. cum ſolemnitatibus ſtatutorum Pergami, non animaduerto in quo loco vbi perſonaliter & corporaliter tempore confectorũ inſtrũorum erant partes, & notarius poſſit dictus inſtrũa conficere. Et reperio tenuiſſe Bal.in l.extra territorium. ſ. alleg. tali rõne; quia recipere inſtrũa vel rogatum eorum non eſt actus iuriſdi. voluntariæ, vel contentioſæ, ſed eſt quoddam officium publicum; vnde ſicut tutor datus infra territorium poteſt gerere officium, & autorari etiam extra territorium; ita & notarius inſtrũa conficere. Sed præcepta guarentare, quæ conſiſtunt in voluntaria iuriſd. facere non poſſet extra territorium, cùm habeat autoritatem ab inferiore a princi.l.2.ff. de off.procon. & ſic tollitur fundamentalis rõ doctorum tenentium quod non poſſit per illam l.2. quia illa loquitur in voluntaria iuriſdõne, cuiuſmodi actus iſte non eſt; hoc idem ſenſit expreſſe Bal.in d.l.cunctos populos.in 12.col. dũ tractat de ſtatutis permiſſorijs.in ver.nunc quæro circa hoc de effectu iſte clericus confecit inſtrũ &c. ibi forte poſſet dici, quod valet inſtrumentum quo ad ſubditos ſtatuentium &c. Et ſubdit quod officium cui non eſt annexa iuriſdi.non limitatur per viam territorij inter conſentientes.ff.de ſolu. l. quæro. & hoc teneo &c. vult ergo Bal.expreſſè quo ad caſum noſtrum, quod notarius Pergamẽ. poſſit extra territorium Pergamen. conficere Inſtrũa inter Perga. mittenda executioni Pergami.ad idem facit quod Ipſe idẽ no.in ea.l. cunctos populos.in 10.col.circa ſtatuta habilitatiua perſonæ, vt ſi dicat quòd filiusfa.poſſit teſtari. Nam non attẽditur locus, vbi teſtm̃ fit, ſed perſona faciens, vt ſi ſit ſubdita ſtatuto poſſit facere teſtm̃ et extra territorium & econtra ſi inhabilitat, non poſſit et extra territoriũ; ſed hic habilitatur perſona Pergamen. ad faciendũ inſtrũa, ergo poterit ea facere vbique inter Perga. Ad idem bene facit, quod no. idem Bal.in l.2.ante fi.C.de iure.au.an.in q. il
2 la, qua quæritur. † an Imperator vel comes ab eo creatus poſſit
c legitimare in terris eccleſiæ. Nã iſtud poteſt intelligi duobus modis. Primò an poſſit legitimare ſubditum eccleſiæ ad bona ſita in terris eccleſiæ, & tunc dicit quod non, ſiue tẽpore quo legitimat ſit in terris eccleſiæ, ſiue in terris Imperij. ¶ Secũdò põt intelligi, an ipſe corporaliter exiſtens in terris eccleſiæ, poſſit legitimare ſubditum imperij ad bona ſita in imperio, quod ſic, quia non debet inſpici locus in quo corporaliter exiſtit tpe quo legitimat, ſed locus in quem dirigitur effectus legitimationis, vt eſt in imperium in quo eſt ille quem legitimat, & bona ad quæ legitimat quæ ſubſunt ſuæ iuriſdictioni. Sic in propoſito, nam non debet inſpici locus ubi ſunt confecta inſtrũa, ſed perſonæ inter quas cõficiebat quæ erãt ſubditæ ſtatuto a quo ipſe hẽbat autoritatẽ, & vbi executio erat
3 fiẽda.pro hoc c.nouit.de off.leg. vbi † Epũs extra ſuã diœceſim exiſtens põt cõferre beneficia exiſtentia in ſua diœceſi, quia eſt volũtariæ iuriſ.facit et l.fi.de off.pf.vrb. vbi iudex extra ſuũ territoriũ exiſtens põt delegare cãs infra ſuũ territriũ eadẽ rõne, determinatio ergo doc.in locis ſupra allegatis intelligit cũ determinatione & legitimatione de qua ſupra.ſ. quã nollet conficere inſtrumẽta inter illos qui non ſubſunt ei, a quo notarius poteſtatem hẽt. Alias ſecus per iam dicta, et eadẽ ratione dicẽdum eſt quantũ ad ſolennitatem inſtrumentorũ prædictorum, quia ſufficit quòd in

eis

cis reperiatur ſolennitas reqſita p ſtatuta Pergami, poſtq̃ ibi pe-
tit executio,& ꝯ Pergameñſes, non attento ꝙ non fuerunt ibi con
fecta ſed in territorio Mediolaneñ. quia non dẽt attendi locus in
quo uerba fuerunt prolata, ſed locus in quem fuit collatus effe-
ctus;ſicut attendit locus in quem collata fuit ſolutio, non in quo
fuerunt prolata uerba ꝯctus, quantum ad ſortiendum forum. l.
ꝯxiſſe.ff.de act.& obl.& no.in l.hæres abſens.§.fi.ff.de iud. ¶ Nec
ob.nota.per doct.in l.cunctos populos.qui dicunt inſpici debere
conſuetudinem loci ꝯctus per.l.ſi ſundum. ff.de conditio. Nam
fateret hoc, ſi talia inſtr̃a fuiſſent confecta per notarium Medio
lañ.& ibi matriculatum,q poſſet conficere inter Pergamen.ſm tñ
ſtatuta Mediolaneñ.quæ ipſe tenetur ſeruare; ſed notarius Perga
menſis dẽt ſeruare ſtatutum Pergami,non Mediolani, & eſt clara
rõſio;vñ concluditur quòd d.inſtr̃a merentur executionem in ci-
uitate Pergami,ac ſi forent ibi facta, ſi habent oĩa quæ requirunt
ad hoc ſm formam ſtatutorum d.ciuitatis Pergami,non obſtan-
4 tibus his quæ in ꝯrium opponuntur. ¶ †Super ultimo quæſito vr̃
eſſe caſus plurium.ll. ꝙ licèt præcederet obligatio de quolibet
iſtorum inſolidum, attñ poſtq̃ hoc non fuit dictum in ſñia arbi-
tratoris,ſed ſemper condẽnauit eos in.ccc.libris, cenſetur quili-
bet condemnatus pro parte.ff.mand.l. ſi mandato titij. §. paulus
reſpondit unum.C.ſi plu.una ſen. l.j.cum concor. Breuiter puto
hoc uerum,ſi agatur ex laudo, uel petatur ipſum laudum execu-
tioni mandari; qa virtus condemnationis laudi non plus impor-
tat,cùm ſit ſtricti iuris,ut d.iuribus;& non plus importat,q̃ uer-
ba eius de neceſsitate includant,vt no.Bar.in l.iul. poſt prin.ff.de
conditio.indeb. ſed ſi agatur ex compromiſſo.per laudum imple
to ſeu ex promiſsione in eo contenta, quod fieri poteſt, poſtq̃
fuit ſtipul.uallata.ut no.Bar.in l.ij.C.ubi & apud quem.& gl.in l.
2.C. qui. ex can.maio. tunc põt agi ꝯ quemlibet inſolidum, ſm
quod illa facta fuit; plus vr̃ ꝙ ẽt poſſit peti executio dictæ pro-
miſsionis,quæ vr̃ promiſsio de iudicato ſoluendo, in qua non re
quiritur nouus proceſſus de iure cõi,ſed põt executiuè procedi;
iuxta nota.per Bar.in l.j.ff.iud.ſol.& arg.l.tale pactum.§.qui pro
uocauit.ff.de pact.poſito ꝙ ſtatutum loqueretur de laudo, quod
executioni mittatur.Nam non tollit diſpõnem iuris cõis. arg.ff.
de act.& obl.l.quotiens.& not.in l.j.ff.ui bono.rapto.Nec põt di
ci,quòd per laudum nouata ſit præcedens obligatio. l.j. cum ibi
no.C.de iud.maxime quæ oritur ex ſtipula.iud.ſol.cum illa po-
tius purificetur & impleatur per laudum uel ſñiam,q̃ tollatur cũ
ſit conditionalis.ſ.ſi laudabitur & de eo de quo laudabitur,ut pa
tet ex notatis in iuribus præallegatis.

S V M M A R I A.

1 *Epiſcopus nouus poteſt cogere hæredem alterius prædefuncti reddere rationem adminiſtrationis,& edere librum rationum.*

2 *Tutor & curator tenentur conficere librum rationis,& illum edere pupillo vel adulto.*

CONSILIVM CCXXVII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ †Rñdeo, & di
co ꝙ d. ſucceſ-
ſor epi tenetur librum rõnum epatus exhibere trib'
ant quatuor rõnibus. Prima ex qualitate rei,quæ pe
titur exhiberi; quia dicitur ꝙ ſunt libri rõnum rerum epiſcopa-
tus & de iure rões ſunt edẽdæ ei ad quem pertinẽt,qa ſunt cões,
cùm eius mandato cenſeantur deſcriptæ.l prætor.in princi. ff.de
eden.& l.ſi quis ex argentarijs.§.pertinere.iunctis his quæ not.In
no.in c.j.de prob.in prin.& Bar.poſt Iac.butri. in l.j. C. de eden.
de publico mercatore uel cãpſore, ꝙ teneatur edere libros ſuos
his,qui habuerunt agere ſecum;quia cenſetur ſcripſiſſe de manda
to illorum,licet aliter de dicto mandato non appareat.Sed hi di-
cuntur pertinere ad ipſam dignitatem epiſcopalem, cuius mo-
dernus epiſcopus eſt adminiſtrator,quia ſcripti ſunt ſuper bonis a
epiſcopatus.l.poſt mortem.§.j.ff.qñ ex facto tuto. Ergo põt pete
re nõie ſuæ eccleſiæ fieri editionem a ſucceſſore, ideſt hærede epi
ſcopi defuncti d l.ſi quis ex argentarijs. §. j. ¶ Secunda ratio eſt,
ex perſona ſcribentis vel ſcribi faciẽtis, qui fuit d.epiſcopus præ
teritus,qui non erat dñs,ſed adminiſtrator. c.ij. ext.de donat. Et
tenebatur tam ipſe q̃ hæres eius reddere rõnem adminiſtratio-
nis ſucceſſori in dignitate.C.de epiſc.& cleri. l.ſi quis presbyter.
& ibi not.per Bart.in c. qualiter & quando. el.a.de accuſatio. in
gloſſ.ſed qualiter.per Innocen.de priuilegijs.c. cum & plantare.
& quod nota.xij.quæſtio.iiij.c.quicunq;. ſicut tutor & curator,
2 ut ibi dicit gloſſ. † Sed tutor & curator ratione adminiſtratio-
nis quam habent, tenentur librum cõficere rationis, & illũ edere
pupillo vel adulto,vt eſt tex.in l.1.§.officio.ff.de tute.& ratio. di
ſtrahen.& de eden.l.quædam in princip. & vtroque caſu cum die
& conſule, & etiam ad intentionem agentis fundandam l.non eſt
nouum. & l.iuſtum. & l.fin.C. de eden. & per Innocen.in d. c. 1.
ergo & iſte prælatus & hæres eius dicto ſucceſſori in dignitate
nomine ſuæ eccleſiæ, ad quam hoc pertinet;& hoc ſiue ipſe Epi-
ſcopus defunctus,ſiue alius loco eius ſcripſit, vel mandato; quia
videtur ipſe ſcripſiſſe.ff.de falſis.l.diuus.§.item cenatus.circa me
dium ibi videri.n.ait &c. ¶ Tertia rõ eſt ratione iuris petentis edi
tionem fieri, quia prætendit intereſſe dominium dicti libri.Nam
præſumitur ſcriptus in chartis epiſcopatus de pecunia epiſcopa
tus,cùm quicquid Epiſcopus acquirit &c. niſi appareat contra-
rium.C.de epiſco.& cleri. authen.licentia.& ibi per Bald. qui vti
tur iſtis verbis circa medium. Nam quicquid prælatus reperitur
poſſidere poſt prælaturam, & non conſtat de titulo vel poſſeſſio
ne antiquiori, præſumitur eſſe eccleſiæ, & nomine eccleſiæ poſſi
deri; vnde prælatus de his teſtari non poteſt, vt in corpore huius
authen.&c. hæc ſunt verba Baldi ibidem.ex quibus patet ꝙ domi
nium dicti libri non eſt apud hæredem D.Epiſcopi,ſed apud ec-
cleſiam & ſucceſſorem in dignitate, & per conſequens detinetur
iniuſtè per hæredem,& poteſt ab eo vendicari. Ergo & peti eius
exhibitio per actionem ad exhibendum in d.l.3.§.pe. ff. ad exhi-
ben.& quod not.Barto.in l. 1.C.de eden. & in magna diſtinctio.
¶ Quarta ratio eſt,quia ſi non prætenderet ius dominij, præten-
dit ſaltem ad intereſſe,quia ſcriptus eſt ſuper bonis epiſcopatus,
& ſic per inſpectionem ipſius apparere poſſint bona epiſcopa-
tus,& hoc ſufficit ad petendum exhibitionem fieri. d.l.4.§.ſcien-
dum. videtur dicendum ꝙ iudex ad inſtantiam agentis poſſit &
debeat mittere ad domum hæredis denegantis exhibere, & face-
re aperire capſam, vbi veriſimiliter eſt & ipſum accipere & ex-
portare habita fide ꝙ talem librum Epiſcopus habebat,& reman
ſit poſt eius mortem.per ea quæ no.in Spe.in ti.de inſtru.edi.§.vi
dendum teſtat.ver. pone inſtrumenta patris mei &c.

¶ Infraſcriptæ ſunt allegationes factæ per reuerendum patrem
& eximium doctorem D.Ludouicum Rom.Prothonotariũ Apo
ſtolicum & in ſacro conſilio Baſilienſi Legato Illuſtriſsimi Re-
gis Aragonum anno domini.1437. ſuper quibuſdam dubitatio-
nibus,quas cũ vidiſſet ſanctiſsimus D.noſter Eugenius Papa.4.ita
commota ſunt viſcera eius, vt vix a fletu contineret.

S V M M A R I A.

1 *Concilii ſub Eugenio 4. celebrandi dum de loco agerent, Auinionenſes certam pecuniarum quantitatem ut apud ſe id fieret, promiſerunt, at quia tempus ſolutionis lapſum erat, quæritur, an ipſi moram poſſit purgare, ut eorum l- cus eligatur. & nu.2.*

3. *Minor pars an poſſit nouum locum eligere, maiore nolente & contradicente.*

CONSILIVM CCXXVIII.

SPIRITVS SANCTI GRATIA INVOCA-
1 TA AMEN. ¶ †Quærit primò vtrũ dñi Auinio
ni. ſatisfecerint cedulæ cõcordatæ inter partes
ſacri Baſilienſis cõſilij.Et quidẽ quo ad perſonã
d.Capitanei galcarũ dicẽdũ arbitror, ꝙ nõ, illo
prius ꝑſuppoſito ꝓcuratorẽ cõſtitui nõ poſſe
ad ſtipendiũ ex publico ꝑcipiendũ.caſus eſt ſingulariter in l.iube
mus.alias incipi.per hanc.C.de erog.mil.anno.lib.12. Illud autẽ
oſtenditur, eo quia debebat infra certum terminum ſacrum con
cilium certum reddi, ꝙ Auinionenſis ſatisfeciſſent dicto Capita
neo. Nunc autẽ dr̃ produci inſtr̃m quoddam, in quo tantum ap-
paret procuratorem quendam dicti Capitanei confeſſum fuiſſe
ſe habuiſſe & recepiſſe ab Auinionenſibus pecuniam Capitaneo
debitam; non eſt autem dubium, ꝙ ſi procurator.conſtitutus ſit
ad ſolu.recipiendam,non ſufficit cum confiteri[a] ſibi ſolutum vel a ¶ Cõfiteri. adde eundem Paul. in conſi. 86 & in conſil. 337.
ſolutionem recepiſſe,qm̃ aliud eſt recipere, & aliud confiteri ſe
recepiſſe.l.1.ff.ſi quid in frau.pat.in §.ſi mutuam.l.a.§.verbis. ff.
ſi cert.pet.& ita ibi Bar.determinat ꝑmiſſa ratione, & in l.ſi debi-
tor.ff.de ſolu.Idem Feder.de Senis in ſuis concilijs conſi.51.tex.
eſt optimus pro hac concluſione in l.non abſtulit. C. de nouatio.
vbi eſt expreſſum, procuratorum ad ſolutionem recipiendã con
ſtitutum non poſſe quietationem facere,eſt.n.hoc quid a manda-
to ſeparatum, & D.Anto.refert in c.ſi cautio.de fide inſtru. Cæ-
terum nec cenſetur ſatisfeciſſe quo ad ſecundam partem cædu-
læ, vbi dicitur eos in certum terminum debere reali numeratio-
ne ſoluere certæ pecuniæ quantitatem, vt enim dicatur realiter
ſoluiſſe requiritur realis pecuniæ numeratio. l.ſolutam.ff.de ſo-

lutio.& l.ſolutionis verbum. ubi plene Bart. declarat.hoc aũt in
caſu propoſito nõ contingit, & licèt dicatur ꝙ fuit magna q̃titas
ibi oblata ſuper quodã tapeto nõ aliter & realiter numerata,cer-
tè hoc non ſufficit ẽt ad effectũ ſimplicis oblationis,vt patet cum
dicimus nõ ſufficere offerri pecuniã in folle vel marſupio, niſi co
rã teſtibus fuerit primo realiter numerata vt in auth.vt cx actin.
inſtante do.§.2.& l.cũ ſeruus.ff.de condi. & demon. q̃ iura ita ibi
intelligit Bar.& alij ſequuntur in l.acceptã. C. de vſur. Cæterũ ẽt
ſi ipſi ſacri cõſilij oratores confeſſi fuiſſent, ſe habuiſſe & recepiſ
ſe,nec hoc ſufficiẽs reputaretur; q̃uis.n. confeſſio procuratoris
reipublicæ legitimè facta de habitis & receptis pretijs rerũ vendi
tarũ & ſolutionibus tributorũ probet ꝯ rem publicã, vt patet in
l.ꝯctibus.§.ſed qm̃.C.de nõ nu.pe.& l.nẽs.§.ad hæc de quadri. p̃-
ſcr.& no.in l.2.de conuen.fiſ.debito.lib.10.& & in l.1.C.de can.
frumen.lib.11.tñ illa confeſſio non eſt ſufficiens obligare rẽ pu-
blicã ex mutuo per primò allegata;& huius eſt rõ, quia nõ ſuffi-
cit ꝓcuratori noĩe reipublicæ mutuatũ eſſe, niſi ẽt pateat in eius
vtilitatẽ mutuũ eſſe conuerſum.ff.ſi cer.pet.l.ciuitas. & in authẽ.
hoc ius.de ſacroſ.eccl.10.q.2.c.hoc ius.& in c.grauis. de depoſi-
to. Accedat qđ dr̃ de confeſſione tutoris de recepto nõ ſufficere
ad probationẽ receptionis ꝯ pꝯin.dicti tex.no.ſm intellectũ Bar.
in l.lucius.§.tutor conuentus.alias incipit tutele.de admini.tuto.
Quinimo nec p ea verba, per q̃ dicitur ambaſciatores ſecuri exi
ſtere & contenti de dicta pecunia,ſufficiunt ad probandũ natura
lem ſolutionem;qm̃ ea verba non ſolũ ad naturalem ſolutionem
referri poſſunt,ſed ẽt & ad nudam cautionem & ſatiſdationẽ ſm
diuerſitatem materiæ,vt eſt expreſſum.ff. qui ſatiſda.cogã.l.1.ff.
de præto.ſtip.l.1.§.cõis.l.prætor ait.§.hoc interdictum prohibi-
2 torium.de oper.no.nũ.& hoc de primo quæſito. ¶ †Quo ad ſecũ
dum,in quo quæritur nunquid per ipſos Auinionenſes poſſit in
fra paucos dies poſt terminum mora purgari in ſolutione cõmiſ
ſa,breuiter dicendũ ꝙ non. ¶ Primò,quia q̃uis regulariter ,vbi in
ꝯctu adijcitur dies tm̃, ſiue pœna, admittatur purgatio moræ,tñ
vt illi fiat neceſſe eſt illam fieri infra paucos dies,& ꝙ alterius par
tis non interſit, nec ex mora eius ius factum ſit deterius,vt eſt ex-
preſſum.ff.de verb.ob.l.ſi ita quis.§.ſcia.per quam hanc regulam
in materia tradunt doc.in l.inſulã.& l.magnam.& l.& ſi poſt tres.
& canoniſtæ in c. potuit. de loca. in regno præſenti conſiderata
celeritate q̃ pñſens actus vnionis deſiderat, etiã videtur mora poſ-
ſe purgari,quia non poteſt eſſe tanta temporis paucitas, quæ rõ-
ne ſubiectæ materiæ non inducat temporis prolixitatem. Cæterũ
& eccleſiæ ſanctæ Dei intereſt per Auinionenſes moram nõ pur-
gari,qm̃ ex purgatione ſequetur detractio loci Auinionẽſis quæ
quidem pro dolore ſi ſequatur poſituri eſſent in eccleſia Dei ſcã
dalo ſum ſciſma. ¶ Secundò, quia vbicunque poſt lapſum certi
termini conſtitutio inducit canonem latæ ſententiæ,nunq̃ ad ſub
mouendum canonis effectum purgatio admittitur,not.gl.ord.in
c.cupientes.§.ꝙ ſi per 20.de electio.li.6.in c.mora.de regul.iur.
lib.6.Sed in caſu propoſito poſt lapſum termini diſpoſito ſacri
concilij de qua in cedula, inducit canonem latæ ſententiæ, vt pa-
tet, quia poſt illum lapſum decernit electionem loci Auinionen-
ſis irritam,& ex tunc decernit concilium poſſe & teneri venire ad
aliam electionem,ergo &c. ¶ Tertiò aduertendum, quia Auinio
nenſes intendũt admitti ad moræ purgationem pro q̃renda actio
ne contra concilium, vt decretetur electio loci Auinionẽſis. Sed
ad actionem quærendam, etiam vbi eſt dies tm̃ ſine pœna, nõ ad-
mittitur regula & purgatio moræ;vt eſt caſus notabilis in l.thais
§.intra.de fideicommiſ.liberta. igitur . ¶ Quartò conſidero hos
Auinionenſes in duplici mora fuiſſe conſtitutos, neque enim ſol
uerunt promiſſam pecuniã infra primum bimeſtris primi termi-
num,nec etiam infra vltimum huius cedulæ,non eſt autem dubiũ
moræ geminationem excludere facultatem purgationis, caſus
eſt notabilis ſecundum vnum intellectum in l.traiectitiæ.§. de il-
lo.ff.de actio.& obli.iuncto verſi.fina.eiuſdem l.Sed rectè intuen
ti eſt etiam expreſſum in d.l.ſi inſulam. vbi patet moram duplica
tam per lapſum termini & per litis conteſta. purgationis exclu-
dere facultatem. Dicitur autem Auinion. fuiſſe impeditos intra
terminum adimplere, & ſic conditionem cedulæ purificari facto
tertij,ſcilicet ſanctiſsimi D. N. Papæ. ¶ Reſpondetur,ꝙ cum q̃-
ritur an impedimentum præſtitum per tertium implemento con
ditionis faciat conditionem haberi pro impleta[a], diſtinguitur
aut impedimentum præſtatur legitimè, & habetur conditio pro
impleta.l.ſi titius ſtatuas.ff.de condi.& demon.aut illegitimè, &

a ¶ Pro impleta. uide dñm Alex. de Imo. in conſi.49. p totũ. in 3. parte.

tunc non reſultat implementum,ſed datur actio ꝯ impedientem.
l.idem neratius.§.idem iulia.ad.l.aquiliam ita diſtinxit Bar.in l.in
teſtamento.ff.de cond.& demon.& alij in l.j. ff.de inſti.& ſubſtit.
Cum igitur ſacra ſynodus aſſerat illegitimè præſtitum; ergo &c.
Cæterum impedimentum habenti implere in terminum certum
præſtitum per tertium, ad quod tollẽdum põt impeditus ſibi pro
uidere per aditionem ſuperioris, non ſuffragatur impedito non
ad cunti.l.quibus diebus. in prin.ff.de condi.& demon.Sed aſſerit
ſacra ſynodus ſe potuiſſe prouidere aduerſus impedimenta per
papam præſtita. Auinionenſes aũt negligentes extiterunt in adeũ
do ſynodum;igitur &c. ¶ Poſtremò impedimentum per tertium
præſtitum non impedit lapſum termini ſtatuti. Sed datur ꝯ impe
dientem de dolo actio, ut ſi non fuerit ſoluẽdo aduerſus lapſum,
conceditur reſtitutio.l.fi.in prin.ff.de eo per quem fac.eſt.l.arbi
trio.§.dolo.ff.de dolo.l.ſed & ſi.ff.ex qui. cau.maio.cum ſimilib.
3 & hoc de ſecundo. ¶ †Quo ad tertium,in quo quæritur an his ſtã
tibus.ſ.ꝙ Auinionenſes non ſatisfecerint, & ꝙ admitti non poſ-
ſint ad moræ purgationem,& conſequenter quod ſit locus nouæ
electioni iuxta formam cedulæ. Vnus ẽt ſolus incorporatus Baſi
lienſi concilio poſsit impedire maiorem partem ſeu totum reli-
quum concilium, uolens procedere gratioſè in fauorem Auinio
nenſium ad decretationem loci Auinionenſis, cuius electio eua-
cuata eſt , ut prædixi ; & in hoc dubio dicendum arbitror, ꝙ ſic.
Primò per caſum ad propoſitum unicum & ſingularem,nec huc-
uſq; ab aliquo in materia notatum in Auth.de defenſoribus ciui
ta.ad finem.ubi eſt expreſſum, quòd tota uniuerſitas uno ꝯdicen
te non põt procedere ad renouationem ſeu reintegrationẽ actus,
cuius iam eſt expiratio cauſata.Ibi.n.dicitur,ꝙ ſi ad reeligendum
magiſtratum ciuitatis,cuius iam expirauit officium,uelit proce-
dere uniuerſitas uno ſolo ꝯdicente,non põt;& ita limitatur.l.qđ
maior.ff.ad munic.l.aliud.§.refert.de reg.iu.c.ſanc. cum ſeq. lxv.
diſt.c.& titulus.de his quæ fiunt a maio. parte capituli.Ita in pro
poſito ad reelectionem loci Auinionenſis cuius iam expirauit ele
ctio,non põt uno ꝯdicente cõcilium procedere;ille ergo.§. ſi.eſt
caſus deciſiuus huius quæſtionis. ¶ Secundò aduertendum,ꝙ ſæ
pe nominata cedula fuit per ſacrum concilium conſtructa ad cõ
cordiam diſsidentium patrum; quorum aliqui ad decretationem
loci uolebant uenire, alij ꝯ.quamobrem illa inter diſsidentes pa-
tres ſacræ ſynodi continet hanc conuentionem , ꝙ niſi Auinionẽ
ſes.ĩ.tantum terminum ſatisfecerint concilio &c. ex tunc ſyno-
dus poſsit & debeat procedere ad nouam electionem,quamobrẽ
ex eadem pp non ſatisfactionem Auinionenſium eſt quæſitum
ius illis nolendi decretare , & ſic uolendi ad nouam electionem
uenire. Tunc ſic , maior pars uniuerſitatis ꝯ minorem ꝯdicentem
ſtatuere non põt aliquid in præiudicium ipſius minoris, cui quæ
ſitum eſt ius ex aliqua rõnabili ordinatione præcedente conſtitu
tionem ipſam,quam maior pars facere intendit. hic eſt caſus ex-
preſſus.In c.cum oẽs.de conſti.quem tex. Bal.in l. ueterem. C.de
muto.præſtan. allegat ſic.ſ. Nota ꝙ maior pars uniuerſitatis non
põt conſtituere ꝯ id quod prius concorditer ordinatum fuit ab
omnibus . Cum igitur ex dicta cedula concorditer ordinata fue-
rit ius quæſitum minori parti uolenti procedere ad nouam ele-
ctionem.Igitur eſt ꝯñs ut pars maior cedulam ipſam , ex qua ius
quæſitum non poſsit infringere,& ſic ad decretationem loci pro
cedere. ¶ Tertiò eadem concl.manifeſtatur; quia pars maior uni
uerſitatis ꝯdicente minore quod iuri ꝯrium eſt, nõ põt ſtatuere ;
caſus eſt ſm uerum intellectum in c.humilis.de maio. & obed.&
probatur per locũ a maiori.in l.fi.ff.de colleg. illici.quod ẽt alle
gat do.Bal.in d.l.ueterem.Sed in caſu propoſito maior pars ꝯdi-
cẽte minore uult procedere ad id quod eſt iuri ꝯriũ.ſ.ad decreta-
tionẽ Auinionis,ex qua ꝯñter tollitꝰ ius nouæ electionis q̃ſitũ par
ti minori;igitꝰ &c. ¶ Quartò q2 nedũ maior ps uniuerſitatis, ſed
ẽt tota uniuerſitas nõ põt procedere ad derogationẽ ordinatio-
nis,q̃ facta eſt in honorẽ & utilitatẽ eccleſiæ,ut notat Inn.de pri-
uileg.in c.accedentib. ar.in c.j.de his quæ fiũt a maiori parte cap.

S V M M A R I A.

1 *Præſcriptio incœpta contra maiorem, perſeuerat contra minorem, etiam pupillum de iure communi.*
2 *Præſcriptio.xxx.annorum de iure communi currit contra minorem. 25.ann. poſt pupillarem ætatem.*
3 *Præſcriptio noua.xx.annorum inducta per principem debet eſſe eiuſdem naturæ cum illa,in cuius locum inducitur.*
4 *Pignus a creditore,qui omiſit credens illum habere plenum ius poteſt præſcribere titulo pro ſuo.*

CONSILIVM CCXXIX.

1 IN *Chriſti nomine Amen.* ¶Venditio iſta
dr̄ fuiſſe facta p
hæredem mulieris anno dñi.1400. viuēte vnico filio
& hærede mariti maiore.25.annis,ꝯ quem dr̄ fuiſſe in
choata præſcriptio,qui poſtea per modicum ſpacium deceſſit re
lictis tribus filijs & hæredibus, quorum duo erant maiores, 14.
annis. Alius verò erat anniculus,& cucurrit ꝓſcriptio vſq; ad an-
nū præſentē.1435.quo mota eſt lis,& ſic per annus.24.integros.
Dubitatur ergo an deductis annis deducendis ex forma iuris vel
conſtitutionis ſeu decreti dñationis ducalis,dicatur cōpleta præ
ſcriptio 20.anno.de qua loquitur conſtitutio patriæ, vel aliqua
2 alia breuior de qua diſpunat ius cōe? ¶†Et breuiter quantum ad
illos duos filios nepotes & hæredes mariti,qui erāt maiores. 14.
tempore vēditionis,clarum eſt, ꝙ ſic; quia cum iſta præſcriptio.
20.anno. inducta per conſtōnem tam ſuper perſonalibus actioni
bus,ꝗ ēt ſuper realibus incurrat realibus ēt ſine titulo ſuccedit in
locum ꝓſcr.30.anno. inductæ per ius cōe; & ſic idem per oīa de-
bet in iſta cenſeri,qđ in illa,vt no.Bar.in l.2.§.fi.ff.pro empto.be
ne facit.l.in ꝯctibus.poſt princi.C.de nou nu.pe.ibi dum dicit biē
nium pro quinquennio &c. Sed ꝯ minorem.25. annis poſt pupil-
3 larem ætatem currit ꝓſcri.30.anno.de iure cōi.l.fi. C. in quibus
cau.in integrum reſtitu.non eſt neceſ. in fi. igitur & iſta. ¶Item
etiam ꝓſcriptio longi tempo. vel minoris qñ fuit inchoata cōtra
defunctum maiorem,currit ꝯ hæredem minorem ēt durante pu-
pillari ætate.l.1.cū ſua gl.C.ſi aduerſus.vſuca.& ff. de minor.l.ēt
ei.& no.in d.l.fi.C. in quibus can. ¶Item ēt dicta conſtitutio nō.
exceptuat niſi pupillarem ætatem,& ſic potuit inchoari contra ꝓ
dictos qui dictam pupillarem ætatem exceſſerant, tam ex forma
dictæ conſtitutionis,ꝗ etiam de iure cōi, & multofortius conti-
nuari, poſtquam inceperat contra defunctum maiorem. ¶Nec
veniunt deducendi quantum ad iſtos niſi. 9. anni currentes ante
annum. 1420. quo anno. D. habuit dñium patriæ virtute decreti
dictæ. D.dñationis. Quibus.9. annis deductis remanent.20. inte
gri & vltra,qui ſufficiunt ſecundum dictam conſtōnem. ¶Quan
tum verò ad illum tertium filium,qui à principio dictæ ꝓſcriptio
nis erat anniculus plus dubitationis eſt,quia quantum ad illū de-
duci debent etiam anni. 14.pupillaris ætatis,tam ex forma dictæ
conſtōnis, ꝗ de iure communi.l.ſicut.ante fi.C.de ꝓſcr.30.anno.
qui cum primis nouem faciunt 22. Sed quia cauda vnius tempo
ris.ſ.dictorum.13.per duos annos reperitur cōcurriſſe cum prin
cipio alterius temporis.ſ.dictorum nouē,& ſic inuicem per duos
annos ſe confunderunt illis duobus ſemel tm̄ deductis, remanet
in effectu deductio.20.anno. duntaxat. Cucurrit ergo ꝯ ꝓdictum
ꝓſcriptio ꝓfata ab anno D. 1420. & ſic non eſt cōpletata cùm re-
quirantur.20.ſm formam dictæ conſtōnis,& hic nō ſunt niſi. 14.
etiam poſito quod ante dictam conſtōnem ꝗ facta fuit in 1429.
non requirerentur niſi 16. de quibus erant decurſi nouem reſta-
bat.7.quibus additur vnus per nouam conſtōnem, & ſic reſtant,
8.vſq; ad complementum, de quibus nō ſunt decurſi niſi.5. & ſic
deficiunt adhuc tres. Vnde fateor de plano, ꝙ dicti emptores ſeu
hæredes emptoris,aut qui emit ab eis,non poſſunt ſe tueri ꝓſcri.
20.anno.introducta a dicta conſtitutione ꝯ ꝓdictum; ſed dico ꝙ
bene poſſunt ſe tueri ꝓſcriptione.20.anno.introducta iure cōi cū
titulo & bona fide contra ꝓſentem.i.in eadem prouincia exiſten-
tem.C.de ꝓſcr.long.temp.l.fi.talem.n.ꝓſcriptionem minoris tem
poris vel aliam ſimiliter minoris, vt vſucapionem triennij ſuper
rebus mobilibus,non intendit dicta conſtō tollere,vel earum tē-
poris elongare,vel protelare,ſed potius econuerſo tempus maio
rum ꝓſcriptionum,vt 30.vel 40.anno.decurtare, & abbreuiare,
& reducere ad annos.20.quod patet,quia vult dictam ꝓſcrip.30.
anno.currere in actionibus perſonalibus ſui natura perpetuis. C.
de conſti.pecu.l.2.& ēt in realibus indiſtinctè nō requirens titu-
lum nec bonā fidē. Quod vltimū an facere potuerit eſt dubium.
Sed de primo nulla eſt dubitatio.Cōſtat aūt,ꝙ inducta ad diminu
tionē no debēt operari cōtrariū arg.ff.de leg.1.l.legata inutiliter
de adimē.lega.l.legata.de cōdi.& demō.l.cum tale.§. fi. ſicut nec
econtra.de fun.inſtru.l.ſi mancipia.ff.de manu.teſta.l.titia.§.fi.cū
3 ſimil.†Nō.n.vult dicta conſtō,ſi bene inſpiciatur, ꝙ ꝓſcriptio nō
poſſit eſſe minor.20.annis,ſed ꝙ nō requiratur maior. Et ſic cor
rigit ius cōe in maioribus nō in minoribus, alias ſequeretur ab-
ſurditas.ſ.ꝙ nō plus iuris haberet ille qui habet titulum & bonā
fidem, ꝗ ille qui nō habet,ſi eodem tēpore præſcriberetur,quod
non eſt dicendum, ut patet ex diuerſitate titulorum.C.de præſcr.
long.temp.& de præſcr.xxx.uel xl.ann.& ſic ſequeret̄ duplex cor
rectio iuris cōis, cum intelligi poſſit cum una tm̄,intelligēdo ut
dixi, ꝙ potius eſt fiendum;ut no.gl.ff.de dam.infe. l. damni infe-
cti.§.his qui uicinas.in fi.quæ incipit, quidam iudaicæ,& ſi dicat̄
præſcriptio long.temp.de iure cōi non currit minori.xxv.annis.
ēt poſt pupillarem ætatem.per.l.fi.C.in qui.can.& ſic non cucur
riſſet huic niſi poſt annum.1424.poſtꝗ compleuiſſet.xxv.iſte qui
a principio erat anniculus.Rn̄deo, adhuc hoc ſufficeret, qa a 24.
anno finito uſq; ad.34.completum ſunt integri.x.anni,qui ſuffi-
ciunt ſine interruptione,quæ non fit niſi poſt li.conteſt. C. de rei
uen.l.motæ litis. & hic fuit mota lis poſt 35.annum inchoatum.
Præterea qñ præſcriptio lon.temp. inchoata fuit ꝯ maiorem, cui
ſucceſſit minor,cōtinuat̄ ēt hodie ꝯ minorem.ut d.l.j.C.ſi aduer-
ſus uſuca.& ī.diai,licèt detur reſtō finita præſcriptione, niſi poſt
minorem ætatem tacuerit,& neglexerit agere cum poſſet de iure
cōi ante præſcriptio.completam per quatuor annos continuos,
ut no.per doct.in l.fi.C.de temp.in inte.reſti. Sed is neglexit age-
re per annos.a.poſt ſuam ætatem.25.anno.completam, uidelicet
ab anno.1424.Præterea tota iſta præſcriptio,a.annorum cucur-
rit ab illo anno citra.& ſic poſt completam minorem ætatem;vñ
ceſſant dictæ obiectiones tam de curſu ꝗ de reſtōne petenda. Itē
ſi dicatur tu præſuppōnis, ꝙ iſte emptor & hr̄des eius habeant ti
tulum & bonam fidem ſup illis rebus, quorum utrumque vr̄ fal-
ſum.†Primum iō, quia ſi bene conſideretur inſtr̄m uenditionis,
4 non fuerunt uenditæ res iſtæ,ſed ius qđ uenditor habebat in eis;
illud aūt erat ius pignoris & hypothecæ, & illud transferre po-
tuit in emptorem ſine perſonali actio.ut uoc.in l.ſi pign.ff. fami.
ercif.& l.fideiuſſor obligari.in prin.ff. de fideiuſ.per Bar.C.de hæ
re.uel act.uen.l.fi.p Cy. Nec in hoc fuit neceſſaria ꝓſcriprio. l.ſe
quitur.§.lana.ff.de uſuc.Cum ergo res non fuerint uenditæ, ſed d.
ius, quod eſt penitus diuerſum, non vr̄ ꝙ emptor habeat aliquem
titulum in eis,ꝓp quē potuerit ipſe uel eius hr̄des acqrere dñium
longo tpe;qa ſi nullum ius habuiſſet uenditor, nihil uideret̄ fuiſ
ſe uenditum.ff.de hr̄d.uen.l.ꝙ ſi in uenditione. Et vr̄ hoc determi
nari.p Dy.Bar.Bal.& Ang.in l.ſi ſic.§.fi.ff.de leg.j.Sed ad hoc rn̄-
deo,quia & ſi non habuiſſet titulū emptionis rōne prædicta, tn̄ ſi
credebant uenditorem habere plenum ius dñij; acquiſiuerunt ti-
tulum pro ſuo,q ſufficit ad d.ꝓſcriptionem.ff. pro ſuo. in rubro.
& nigro.& quod no.in l.ergo.§.partus.ff.de publi.& l.ancillæ.C.
de fur.Item vr̄,ꝙ non habuerint bonam fidem; tum ꝓp confeſſio
nem d.dūæ factam hr̄dib. mariti, tum ꝓp rn̄ſionem factā ab hr̄de
emptoris, ꝙ ſi reſtituerent̄ ſibi ſuæ pecuniæ,reſtituent res hr̄dib⁹
mariti.Sed ad primū rn̄det̄,ꝙ mala fides mulieris nō nocet empto
ri uolenti ꝓſcrip.inchoare a ſe,& non uti acceſſione poſſeſſionis
ex ꝓſona uenditoris, cū ſit uitiū ꝓſonale, quod nocet ſucceſſori
uniuerſali.l.cū hr̄s.de diuer.& tempo.ꝓſcr.Non ſingulari.l.cū ibi
no.de ꝓſcrip.long.temp.& l.uitia.de acq. poſ. Ad ſm dico ꝙ illa
rn̄ſio nō ꝓbat malā fidē; qa pōt intelligi facta ſub ꝯdōne,ſi hr̄des
mariti oñdēt me teneri ad res reſtituēdas,qđ in dubio ꝓſumitur.

¶ Triginta anno. uide quæ habentur p.d.alexā.de imo. in cōſ.102. in ul col.in 1.parte. & in conſ.88. in 3.col.in 2.parte.ubi ponit an currat contra ouellā & in con i.165.in 2.colū cū ſe. in 1.parte.

S V M M A R I A.

1 *Ciuitas recognoſcens ſuperiorem an poſſit in aliquibus cauſis puta Iudæorum creare nouos magiſtratus & iudices.*
2 *Elegere an ſuppoſitos poſſint deputati ad eligēdū. Intellectus ad c.cū in iure de elec.*
3 *Creatio officialium,ſi confirmetur,an ualidetur ex quo nulla.*
4 *Statutum mandans iudæos aſſignare pignora maſſario communis,quomodo intel ligatur.*

CONSILIVM CCXXX.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶Quia de defe-
ctibus concernē-
tibus iuriſditionem & poteſtatem aliquid faciēdi, pri
mò & ante oīa uidendum eſt.C.de excep.l.fi. uidendū
eſt primò de eo quod ultimo uel penultimo loco tangit̄ in pun-
1 cto,uidelicet†an cōitas Paduæ per ſua conſilia potuerit nouos iu
dices & officiales facere ꝯ d.iudæos, qui non erant tpe capitulo-
rum initorū inter eos & d.cōitatem. Ad quod breuiter dicendum
eſt,ꝙ non. Primò per tex.in Auth.de defenſoribus ciuitatū.§. nul
la.uerſi.ſed neq;.ubi habetur, quòd in ciuitatibus ſubditis impe-
rio non debent incōſulto principe creari aliqui alij magiſtratus,
quàm ſint defenſores ideſt poteſtates earum; ergo Paduæ ſubdi-
tæ dominio Venetorum inconſulto præfato dominio, quod lo-
co principis & Imperatoris eſt argumen. eorum quæ notan. per
Cy.C.de conditio.ob cau.l.ea lege.ante fi.& Bartol.in l.hoſtes.ff.
de captiuis.Secundò,quia nemo dat quod non habet. ff.de acqui.

rer.domi.l.traditio.in q.7.e.daibertũ.ext.de iure pat.c. quod aũt eũ cõcordantijs.ibi no.in gl.Sed cõitas Paduæ nullam hẽt iuriſdi tionem,cum oẽm ipſius iuriſdõnem & imperium tranſtulerit in dñium Venetorum.l.j.in prin.ff.de conſti.pecu.de orig.iur.l.ij.§. nouiſſimè.vñ nec pñt ſtatuta pœnalia, & iuriſdõnalia facere ſine licentia & confirmatione pſati dñij Venetorum;ut no.Bart.poſt Guil.dr Cu.in l.oẽs populi de inſt.& iur.in j.q. princ.in qua tractat,qui uel quæ uniuerſitates poſſint ſtatuta facere;ſed iſtis offi cialibus datur iuriſditio ꝯ iudæos;ergo &c. Tertiò pp eorũ priuilegia,oel conuentionem quam habent cum d. cõitare Paduæ.ſ. quòd durante tpe firmæ ipſorum,nihil ꝯ ipſos innouabitur;ut in 1.cap.ĩ.poſito in puncto,ſed iſta non eſt parua innouatio.Et ſi di catur ſm hoc erit eis licitum impune fraudare hoĩes. Rñdeo nnu eſt uerum,cum adſit poteſtas, ad quem poſſit recurri ſoper talibus.ff.de offi.præfecti urbis.l.j. pacta.n.ſunt dictis iudæis ſeruan da.ff.de pact.l.j.in prin.Cum ẽt hoſtibus ſeruanda ſit fides publica.c.tit.l.conuẽtionum.Cum graue ſit fidem fallere.ᵃl.j. in prin. ff.de conſt.pecu.

a ¶ Fallere. adde eũdẽ Pau. de ca. 3 in conſi. 147. in nu. 7.

2 ¶ †Secundò quæritur, poſito ꝙ prædicta ceſſarent, & ꝙ d. deliberatio conſilij & commiſſio facta D. Poteſtati & quatuor deputatis ad utilia ualuerit, An electio facta per eoſdem de duobus ex eia uno eorum daute uocem alteri, & econuerſo,fuerit & ſit ualida.& vr̃ dicendum quod ſic per.c.cum in iure. de elect.ubi compromiſſarij pñt eligere unum ex ſeipſis, & ualet electio ſi facta fuit a maiori parte ipſorum computata ẽt perſona electi.& licet tex. ille loquatur qñ fuit hoc actum expreſſè in cõpromiſſo.Doctores tñ ibi tenent ꝙ idem ſit, & ſi non fuit hoc expreſsè actum,licèt gl.ibi teneat ꝯrium.Et licet quis non poſſit eligere ſeipſum de iure patro.c.per ueſtras.de inſtitu.c. cum ad noſtram.Tñ non prohibeor eligere illum qui eligit me . Et hoc uides in electione papæ, quia cardinales ſibijnuicem dant uocem. Breuiter iſta procedunt,qñ unus tm̃ eſt eligendus: puta prælatus eccleſiæ,cùm eccleſia plures prælatos habere non debeat; tanquã monſtrum habens duo capita.ut in c.qm̃ in pleriſq;.de offi.ordi. Sed qñ ueniunt eligendi plures,ut eſt in caſu noſtro, ubi fuit data poteſtas eligendi duos , & ita poterat dari de eligendo tres uel quatuor. Tunc vr̃ ſecus ne incidamus in incõueniens,ꝙ poſſet fieri una uia quod per alteram prohibeẽ . Si.n.concederemus hanc electionem ualere,ꝙ neuter eorum ſeipſum eligit, ſed alter alterum cum tribus alijs, & ſic quilibet eorum hẽt maiorem partem non computata perſona ſua.Sequeretur eadem & pari rõne, ꝙ ſi data fuiſſet eis poteſtas eligendi, quatuor potuiſſent eligere ſemetipſum per iſtum modum,per quem elegerunt illos duos, faciẽdo, uidelicet quatuor electiones ſeparatas de quolibet eorum unam,in qua tres darent uocem quarto;quia nullus eorum diceretur electus a ſeipſo,ſed a tribus collegis,& ſic a maiori parte. Nam illa eadem rõ eſſet in illo caſu, quæ eſſet in caſu nr̃o:de quo quærimus, & tñ ſi eligerent ſemetipſos unam electionem faciendo non ualeret ; ſicut nun ualeret ſi eſſet unus tm̃ compromiſſarius,qui ſemetipſum eligeret;ut ibi not. in gl.& ĩ.diai.& probatur in l.ſi tibi mandauero.§.ſi tibi.ff. mand. Et ſic per unam uiam fieret quod per alteram prohibetur, ꝯ regulam iuris.cum quid una.lib.vj.de tut.& cura.da.ab his.Melius eſt ergo dicere ne incidamus in hoc abſurdum,quod not.in d.c.cum in iure.non habeãt locum qñ plures ueniunt eligendi,ut poſſint eligere compromiſſarij de ſeipſis,niſi fuerit expreſſe dictum in cõpromiſſo. Et hoc caſu poſſu ſaluari gl.quæ eſt in d.c.prætere a.hic notantur ambitio & captatio q̃dã,ſi eligo te,ut eligas me.ſicut inſtituo te,ut me inſtituas;& ſic nõ vr̃ ualere.arg.l.illæ aũt inſtõnes. ff.de hær.inſt. uel debere caſſari.ar.in l.ſi quemq̃.C.de epiſ.& cler.tanq̃ ſuſpecta ſe ingerũt.ar.l.q̃ oĩa.ff.de proc.

3 ¶ †Tertiò principlr̃ qrt̃, Præſuppoſita nullitate d.electionis,an ꝯfirmatio, ſi qua fieret p dñationẽ ducalẽ,eſſet ualida,& an ualidaret electionẽ Rñdeo nõ ualeret,q3 nõ repiret ſubiectũ ꝯfirmabile. ff.de appel.l.ſi ꝯſtat.& ibi p Bar.& plenius p Bal.in l.noĩationes.C.de appel.Niſi facta eſſet a ſciẽte defectũ nullitatis & uolẽte illũ tollere. ff. de adop.l.adoptio nõ iure facta.ff.de reb.corũ.l.2.ext. de trãſac.c.j.Non tñ dẽr ꝯfirmari in p̃iudiciũ iudæorũ, quibꝰ ſunt pacta ſeruanda ne aliqđ ꝯ eos innouet.Nã intereſt eorũ nõ habere nouos iudices q eos deuorẽt & redimi faciãt ſub colore fictarũ fraudũ,& eos ꝯcutiãt.ff. de ꝯcuſ.p totũ.C.qđ met.cau.l.ſi p impreſſionẽ.iuncto.c.j.extra de prob.

4 ¶ †Quartò & ultimò quæritur,poſito ꝙ p̃dicta ceſſarẽt, an dicti officiales poſſint dictos iudæos impetere ſu p his de quibus impetunt, ſcilicet quòd non præſentarunt ad cameram pignora poſt lapſum anni a die pignorationis. Item ꝙ receperũt vſuras poſt p̄ſentationes pignorum ad cameram. Et breuiter nõ video, qua fronte & quo colore moueantur ad dicendum hoc ꝯ dictos iudæos. Cùm ſcriptura & pacta ipſorum dicant aperte ꝯrium. Et ſic calũnioſiſſimè mouentur ad dicẽdũ iſta, & forte quã tum ad primum capiunt fundamentum ex ſtatuto cõis Paduæ facto ſub D.Marco dandalo quod incipit Maſſario pignorum &c. circa medium.in verſi.quod dictum eſt &c. Dum dicit ꝙ fœneratores teneantur aſſignare maſſario pignorum oĩa pignora,q̃ finito termino ſm formam decreti ſui vendenda erunt &c.Sed certè non bene ponderant verba illa, q̃ vendenda erunt. Non.n.dicit q̃ penes ſe habent,ſed q̃ ſunt vendenda.Nam non oĩa q̃ penes ſe habent,& in quibus tranſactus eſt terminus anni, ſunt vendẽda, ſed illa tm̃ q̃ ipſi volunt vendere, Non.n.tranſacto anno arctantur ad vendendum de iure cõi,licèt poſſint arctari ad oſtendendum, ſi dñs vendere vult.ff.de pigno.actio.l. q̃uis. Nec ẽt ex forma capitulorum ſuorum;quia in eis non dr̃ ꝙ teneatur vendere, ſed ꝙ poſſint finito anno,vt patet in capitulis factis in 1420.in principio. Ad q̃ etiã alia capitula cum alijs poſtea facta referuntur, & ſpãſiter vltima vbi dr̃ ꝙ debeant diſponere ſm hactenus obſeruata,quæ ſemper fuit vt dicitur ſm quod continetur in illis factis anno.20. Præterea ſi aliud diceretur,hoc redundaret in grauamẽ & odium illorum,qui habent penes illorum pignora. Quorũ potius p̄ſumitur intereſſe ꝙ non vendantur.arg.ff.de verb. ob. l.ſtipulatio.§.inſulam.circa fin. Præterea in ſnĩa lata pro iudæis in anno.1423.& capitulis factis in eis in anno.25.cauetur expreſſe,ꝙ iudæi non poſſint accuſari, ꝙ pignora non præſentauerint ad cameram finito anno,niſi fuiſſent per eos vendita abſque præſentãdo ad cameram, & tunc ſolum per dominos pignorum quorum intereſt non per alios. Non ergo debent iudæi de bono opere lapidari,ſi pignora noluerint vendere, licèt potuiſſent ipſa dñis reſeruare,& propter hoc ad cameram non portauerunt;ſed potius laudari debent.ff.de peri.& cõmo.rei ven.l.1.§. pen. vel ſi. Sed ẽt de his quæ præſentauerunt ad cameram,ꝙ vſuræ currant quouſque fuerunt vendita, cauetur expreſſe in dictis capitulis factis in 1420.in capitulo quod incipit. Item ꝙ poſt lapſum ante fina. & etiam ratio dictat. Quid enim ſi nunquam venderent, non dictat ratio quòd pecuniæ eorum ſtent mortuæ, cum per eos non ſtet, poſtq̃ ad hoc deputati ſunt.arg.ad hoc.l.4.§.ſed quod.ff. de condi.ob turpem cauſ. Nec debet credi maſſario cõis contrarium aſſerenti,cùm contra ſe habeat tam rationem q̃ inſtrumentum capitulorum prædictorum. Maxime poſtquam venduntur ad commodum dominorũ,non iudæorũ,quibus non debetur ea pretia pignorum niſi ſors & vſuræ,reſiduum datur dñis; & ſi aliud diceretur,daretur materia dñis pignorum retinendi pecunias iudæorũ ſine vſuris longo tẽpore, & impediendi venditionẽ pignorũ, quibus malicijs obuiandũ eſt.l.in fundo.ff.de rei vendicatione.

S V M M A R I A.

1 *Falſitas teſtamenti quibus coniecturis eliciatur.*
2 *Teſtes plures etiam non inſtrumentarii poſſunt ſubuertere teſtamentum.*

CONSILIVM CCXXXI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ In quæſtione, quæ vertit inter Sopranam filiam quondam ſer Venerani Scorzarij ciuis & habitatoris Taruiſij ſiue eius actorem petẽtem ex parte vna, & ſer Petrum quondam ſer Blanchini ex altera, de & ſuper hæreditate Liberalis fratris quondam Sopranæ prædictæ tenta & poſſeſſa per dictum ſer Petrum virtute cuiuſdam teſtamenti facti vt dicitur per dictum ſer Petrum per præfatum Liberalem anno dñi 1424. 28. Iulij, in quo præfatum ſer Petrum & ſer Ioannem fratrem dicti ſer Petri eius Liberalis Barbanos hæredes vniuerſales inſtituit. Quod quidem teſtamentum præfata Soprana vel eius auctor aſſerit eſſe nullum, eo quòd licèt inſtrumentum dicat ipſum eſſe factum de menſe Iulii. 28.die. talis dies fuit falsò appoſita ad anticipandum ætatem. Quia re vera dictus Liberalis mortuus fuit,& deceſſit de menſe Iunii eiuſdem anni,quo menſe dictus Liberalis complebat annum 14. cum fuit natus anno 1410.in fine illius menſis Iunij.
1 † Quoniam ex quinterno baptiſmi apparet ipſum fuiſſe baptizatũ die 3.Iulii.vnde cũ vt plurimũ conſueuerint baptizari per 5. vel 6. dies poſt natiuitatẽ arguendo a cõiter accedentibus,qđ eſt argumẽtum bonũ, vt not. in l.1.C.de arbit.præſumendum eſt, ꝙ fuerit natus in 26. vel 27. Iunii

Iunij d. anni. 1410. vr̄ dr̄, ꝙ d. Liberalis non erat ætatis perfectæ qn̄ fecit d. teſtm̄, & ſic eſt inualidum. per. l. qua ætate. ff. de teſta. Contra dicit ſer Petrus ꝙ imo mortuus eſt de menſe Auguſti d. anni, & ſic exceſſerat ætatem legitimam per menſem. Et uult ēt quod dies præſatus in d. inſtr̄o non fuit appoſitus falsò, ſed uerè; & utraque pars aſſerit ſuam intentionem probaſſe per teſtes a ſe inductos. Quærit ergo uiſis atteſtationibus hinc inde receptis, a quæ pars melius probauit intentionem ſuam. Circa quod eſt ad- a uertendum, ꝙ partes uidentur eſſe concordes de tribus. Primò de tp̄e natiuitatis d. Liberalis, ꝙ fuerit natus d. anno. 1410. circa finem menſis Iunij, poſtq̄ apparet ſcriptura baptiſmi, de qua . ſ. quæ malè vr̄ poſſe negari. Item ſunt concordes de anno, quo mortuus eſt, uidelicet. 1424. Quo anno complebat. 14. annum, q̃a Soprana de hoc articulat, & ſer Petrus fatet̃, ut in c. 3. d. Sopranæ patet. Item ſunt concordes ꝙ ĩ. ſpacium. 13. uel 14. dierum mortuus eſt Matthæus frater d. Liberalis primo, ēt Iſabetta ſoror ſecūdò. Et poſtea ipſe Liberalis tertio & ultimo loco; ſunt tū diſcordes in menſe quo mortui ſunt, quia ſer Petrus dicit, ꝙ mortuus eſt circa finem menſis Iulij. In feſto uel poſt feſtum S. Iacobi Iſabetta & Liberalis in menſe Auguſti ſequenti circa prin. Sed Soprana dicit ꝙ Matthæus mortuus eſt in feſto S. Antonij de Padua quod eſt. xiiij. die Iunij, & per ɔ̄s ēt Iſabetta & Liberalis eodem menſe poſtq̄. ĩ. 13. uel. 14. dies mortui ſunt oēs, ut fatetur ſer Petrus in quarta poſitione d. Sopranæ; & ſic non compleuiſſet adhuc. 14. annum, ſed deficeret adhuc una dies uel ultra, & tale tempus conſideratur de momento ad momentum: ut d. l. qua ætate. Notandum ēt diligenter, ꝙ teſtes inducti per Sopranam non deponunt de morte Liberalis, cùm non fuerit mortuus in taruiſio, ſed in uilla, niſi per auditum a d. ſer Petru; ſed ſolum deponūt de morte Matthæi & Iſabettæ dicentes ſe interfuiſſe ſepulturæ ipſorum. Et quia ſunt & erant uicini, quæ vr̄ ſufficiens redditio rōnis per ea quæ not. Bar. in l. j. ff. ſi cer. pet. Econtra uerò teſtes inducti per ſer Petrum de uilla deponunt ſolum de morte Liberalis, ſed de morte Matthæi & Iſabettæ non, quia non interfuerunt. Tres uerò teſtes d. ſer Petri duntaxat deponunt de morte Matthæi, qd̄ fuit circa finem menſis Iulij, ut dicunt ſer Petrus, Scilicet dn̄a Vēdramina, Franciſchinus de lappupa, & dn̄a Maria. ¶ Videndum ergo quis melius probauit de morte Matthæi. an Soprana ꝙ mortuus fuerit in feſto S. Antonij de Padua, & ſic de menſe Iunij; ān d. ſer Petrus ꝙ de menſe Iulij. Qm̄ ex morte Matthæi colligitur & probatur mors Liberalis qn̄ fuerit, poſtq̄ ſer Petrus fatetur ꝙ per. 13. uel 14. dies poſt mortuus eſt Liberalis. Et certe dicendū eſt, ꝙ longe melius pro Soprana, quia per x. uel xj. teſtes, qui omnes deponunt ꝙ de menſe Iunij, & reddunt ſufficientem rōnem dicti ſui. ſ. quia erant uicini, & quia interfuerunt ſepulturæ. Et de prædictis. xj. ſunt ſex, qui dicunt quod mortuus fuit in feſto ſancti Antonij de Padua; & licet aliqui eorum dicant ſe non recordari quo anno uel milleſimo, non tn̄ eſt uis, poſtquam partes ſunt concordes ſuper hoc ꝙ fuit in 1424. Pars uerò altera non probauit niſi per tres teſtes. Conſtat aūt ꝙ ſtatur maiori numero cæteris paribus. l. ob carmen. §. fi. ff. de teſti. Maximè quia ille Franciſchinus inductus per ſer Petrum eſt uilis perſona ut audio, & una de illis mulieribus inductis per eundem eſt eius uxor, & ſic ſuſpicio eſt ꝙ non ſit credendū in cā magnæ quantitatis. Reſultat etiā p̄ſumptio ꝫ dictum ſer Petrum non parua, ꝙ non facit examinari teſtes deſcriptos in inſtrumento teſtamenti, qui ut audio uiuunt & ſunt perſonæ notabiles ad probationem ſcripturæ quæ redarguit̃ de falſitate diei appoſitæ, non de falſitate teſtamenti. Forte n. depoſuiſſent, ꝙ dictum teſtamentum non fuit confectū 1 menſe & die contentis in inſtrumento. Iō dicta ſcriptura non ap- 2 probata per teſtes ibidem deſcriptos, & in dubium reuocata redditur uehementer ſuſpecta. C. de prob. l. iubemus. ſicut dicit. Bar. in ꝓbatione famæ. Quod cū poſſit probari p plures teſtes, ſi non inducit̃ niſi unus, nō facit ſemiplenā probationem; ut ipſe no. in l. admonēdi. ff. de iureiur. Reſultat ēt p̄ſumptio ꝫ d. ſer Petrum; q̃a fr̄ eius ſer Ioānes inſtitut᷑ unà cū eo noluit ſe impedire de d. hr̄ditate, imo eam repudiauit, & ultra hæc ēt redarguit ſer Petrum, ꝙ non bn̄ fecit facere fieri d. teſtm̄, cū pr̄ illorū recōmendauerit eis filios ſuos, prout deponit unus teſtis, & credo ꝙ ſit filius dicti ſer Ioannis; & ſic uidebat quòd contra conſcientiam fecerant, quòd forte non erat ætatis legitimæ. Reſultat, quoq; p̄ſumptio contra dictum ſer Petrum ex uerbis ab eo prolatis, prout deponit idem teſtis, quòd fecerat fieri quoddam relictum cuidā ſcholæ ut eēt in auditorium dicti teſti. Nam ex hoc patet, ꝙ dubitabat de eius uiribus forte rōne ætatis non legitimæ, alias nō indiguiſſent dicto fauore, q̃ omnia aggrauant partem dicti ſer Petri & adiuuant ꝓbationes factas per Sopranam, vt ex eis reprobetur ſaltem per indirectum dictum inſtr̄m teſti depoſitione falſi menſis. ff. de fide inſtru. l. repetita. iunctis his q̃ no. Bar. in l. 1. §. fi. ante fi. ff. quēad. teſta. aper. † qui tenet quòd poteſt inſtr̄m reprobari etiam per teſtes in teſtō non reſcriptos [a], dummodo ſint plures numero, q̃ a ſint illi quorum vim habet inſtr̄m. Sed hic habet vim ſeptem teſtium ibi neceſſariò deſcriptorum; iux. no. in l. fi. C. de fideicōmiſ. & teſtes ꝫ dicentes ei quantum ad menſem & diem ſaltem per indirectū ſunt. 10. vel 11. qui dicunt ꝙ d̄ menſe Iunij mortui ſunt oēs, & ſic die 28. Iulij ſequentis non viuebat Liberalis; ergo falſum eſt ꝙ illa die & menſe factū fuerit; imo ſi factum fuit, non niſi de menſe Iunij factum fuit, & ſic non eſt certum an compleuerit ætatem lr̄imam; quia licet ſit certū ꝙ baptizatus fuerit die tertia Iulij, non tn̄ eſt certū qua die natus fuit, & potuit natus fuiſſe die prima vel ſecunda eiuſdem menſis. Vr̄ dicta Soprana habere intentionē ſuam fundatā ex dicta ſcriptura baptiſmi non probato per ſer Petrum, quòd natus fuerit de menſe Iunij, vel ſaltem redditur probatio ſer Petri adeo dubia, ꝙ cum non releuat in c. in p̄ſentia. de probat. cæterum res mali exempli fuit, ꝙ ipſe ſer Petrus qui fuerat tutor illius Liberalis, & quē Liberalis habebat in reuerentiam, & neſciuiſſet ſibi propter reuerentiam contradicere, induxerit eū ad tale teſtm̄. Nam vr̄ quodāmodo coactus feciſſe. l. 1. §. q̃ onerandæ. ff. quarū rerum actio non detur. ergo &c. ſi quis aliquā teſta. prohi. per totū. Nec ob. l. fi. eo. ti. vbi non eſt ꝓhibitum inducere quē per blandicias ad ſe inſtituen. quia loquit̃ in vxore q̃ non tanta reuerentia tenetur erga maritum, q̃a pupillus vel proximus pubertati penes tutorē quondam fuit, & hoc ciuilibus notum eſt ad ſenſum. Reſultat ēt p̄ſumptio ꝫ ſer Petrū ex conſueta obſeruantia; quia fecit dictum teſtm̄ fieri in cancellaria cōis arg. eorum q̃ no. & habentur. in l. ſi quis ſub ɔdōne. ff. de conditio. inſti. Vr̄ ergo in hac re potius fauendum dictæ Sopranæ, q̃ pro ſe habet ætatem & ius naturale, q̃ dicto ſer Petro qui ſine dubio fecit quod nō debuit in inducendo dictum puerum ad dictū teſtm̄, & in faciendo excludi ſororem carnalē, cui magis erat debita hæreditas fratris, q̃ ſibi. Hoc quidē æquitas ſuggerit, & ius ſcriptū non retragatur. Sed iuuat, vt ſuperius dixi ſeu oſtendi, & ad confirmationē p̄dictorū, ꝙ in iſto teſtō fuerit cōmiſſa falſitas in appoſitione menſis & diei, facit vnum qd̄ perpendi poſt p̄dicta ſcripta. Nam dictus ſer Petrus dicit ꝙ Iſabetta mortua eſt de mēſe Auguſti, & ſic viuebat tēpore teſti qd̄ factū fuit die 28. Iulii. ſed Benedictus filius ſer Ioannis fratris dicti ſer Petri in ſua teſtificatione, quàm facit p̄dicta Soprana dicit ꝙ d. ſer Petrus ipſo p̄ſente in domo ſua habuit dicere iſta verba. Mattheus mortuus eſt & Iſabetta mortua eſt, ſic ēt poſſibile eſt ꝙ Liberalis moriatur, & ipſo moriente ipſa hæreditas & bona peruenirent in ipſius aliam ſororem. ſ. Sopranam q̃ erat ex alia matre viuēnte. Ego volo tenere modum, ꝙ iſta bona deueniant in domum nr̄am; & ſic mortua erat Iſabetta tempore conditi teſti, cuius ꝫria dicitur nunc ſer Petrus; & hoc magis eſt credendum, quia Iſabetta erat ſoror ex latere patris & matris. Vnde non eſt veriſimile, ꝙ ſic voluiſſet eam excludere, ſicut voluit excludere Sopranam, ne ea mortua pertineret ad matrem. Præſumptio eſt ergo contra dictum ſer Petrū, qui in hoc deprehenditur ſibiipſi contrarius. argu. l. qui falſa vel varia. ff. de teſti. & hæc coadiuuant quæ ſupra dixi.

a ¶ Non deſcriptos. ad de idē p d. Bar. Soz. in conſil. 274. incip. in cā ureſ. poſtremo duo. circa princ in 2. parte. vbi ꝙ per duos teſtes, etiā non deſcriptos q̃ ſint optime ꝓbationis.

S V M M A R I A.

1 *F. deiuſſor ſi ſo nis non poteſt principalis debitor opponere, ꝙ non fuerit citatus*
2 *Debitor non p̄ōt opponere fideiuſſori ſoluenti, ꝙ non uſus ſit beneficio excuſſionis.*

C O N S I L I V M CCXXXII.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ In cauſa q̃ vertitur coram D. Capitaneo ciuitatis Vincentiæ inter Ioannem Perini de Venetiis ſeu procuratorem eius ex parte vna, & Bonfranciſcum q. Ioannis Bonamenti de Tienis ſeu procuratorem eius reum & defenſorem ex altera, ſuper quibuſdam quantitatibus pecuniarū, quas dictus Ioā. Perini petit ex diuerſis cauſis, mihi Paulo de Caſtro vtriuſq; iuris doc. conſulenda cōmiſſa per p̄fatum D. Capitaneum Vincentiæ ex conſenſu vtriuſque partis. ¶ Viſis actis & actitatis & atteſtationibus hincinde receptis ſuper eo quod quæritur quæ ſint vel eſſe debeant partes dicti D. Capitanei in iudicando. Notandum eſt quòd dictus Ioannes primò

primò narrat ſe condemnatū & cōpulſum ſoluiſſe pro dicto Bon
franciſco, & tanq̄ eius fideiuſſorem cuidam Iordano de proxi-
mo libras 313. In quibus idem Bonfranciſcus eidem Iordano te-
nebatur occaſione venditionis cuiuſdam quātitatis vini, & hoc in
vna manu. Item in alia manu ſimiliter ſe fuiſſe condemnatum &
ſoluiſſe pro dicto Bonfranciſco & tanq̄ eius fideiuſſorē D. An-
dreæ Mauroceno de Venetijs ducatos 38. & produxit ſuper pri-
ma quantitate inſtrm̄ ſnīæ condēnatoriæ, & ſuper ſecunda quaſ-
dam literas dn̄orum conſulum. Petens in prædictis quātitatibus
executionem fieri ʒ dictum Bonfranciſcum & eius fideiuſſores
realiter & perſonaliter. ¶ Secundo loco narrat ſe mutuaſſe cuidā
ſer Antonio q. Bonacij ducatos auri 100. pro quibus dictus Bon
franciſcus extitit fideiuſſor & renunciauit beneficio excuſſionis.
Et cū dictus Anto. ſit in carceribus pro debitis aliorum, & ſic ap-
pareat ipſum non eſſe ſoluendo, petit dictus Ioan. Perini præfatū
Bonfranciſcum ad dictam quantitatē condemnari, & condemna
tū compelli ad ſoluendum eidem. ¶ Tertio loco narrat ſe fuiſſe
condemnatū ad dandū & ſoluendā pro dicto Bonfranciſco & tā
quam eius fideiuſſorem Iacobo q. Boniporti de Ticuis ducatos
30. quos tn̄ nondum ſoluit, idem petit vt conſeruetur indemnis a
dicta condēnatione, ſ. ꝙ vel illi ſoluat, vel faciat ipſum Ioannem
liberari a dicta condemnatione. Præfatus aūt Bonfranciſcus non
negat quominus ipſe foret obligatus illis quibus ipſe Ioan. Peri-
ni ſoluit primas quantitates, & ēt illi cui præfatus Ioan. condem-
natus fuit vltima quantitate. Nec ēt negat quominus ipſe fideiuſ
ſerit pro illo Antonio, cui p̄ſatus Ioan. mutuauit dictos 100. du-
catos; ſed dicit ſe de Vincentia tranſmiſiſſe dicto Ioanni de anno
1431. tres naues vini, vt venderet, cum eſſet ſocius ſuus in illa ne
gociatione, & ipſe Ioannes vendidit & rōnem eidē Bonfranciſco
non reddidit, nec pecuniam inde redactā reſtituit in totū vel pro
parte, q̄ aſcendit ad maiorem ſummā q̄ ſint oēs p̄dictæ. Itē dicit,
ꝙ de anno 1431. miſit ſibi vnam nauē vini, quam ſimiliter ipſe ha
buit, & pro ea ſoluit primam quantitatem, videlicet. 300. libras il
li Iordano; & ad probandū p̄dicta produxit quoſdā teſtes. Per p̄-
fatum aūt Ioannē Perini probatur ſufficienter, ꝙ ipſe dicto tēpo
re non erat ſocius dicti Bonfranciſci, ſed erat famulus ad certum
ſalarium, & quod ſocius erat quidam Antonius cappa. Et ꝙ pri-
mæ tres naues vini non fuerunt aſſignatæ ſibi vt ſocio, ſed p̄ſato
Antonio vt ſocio & ſibi vt famulo, & ꝙ pecuniæ q̄ inde redactæ
fuerunt peruenerunt ad manus dicti Antonij, qui eidem Bonfrā
ciſco rationē reddebat, & iſta probat tā ex teſtificatione dicti An
tonii, cui credendum vr̄ cum in eis p̄iudicium hoc tendat, q̄ ēt per
alios teſtes, & partitas deſcriptas in libro ſocietatis; ex quibus de
clarantur dicta teſtium productorum per dictū Bonfranciſcum,
dū dicunt quidā ex eis ꝙ viderunt dictas tres naues vini aſſigna-
ri vtriq; ipſorum. Nā non dicunt qualiter eis aſignatæ fuerint, &
qualiter illi recipiebant. Sed ex probationibus factis per dictum
Ioannē apparet, ꝙ re vera non ipſe recipiebat, ſed Antonius qui
erat ſocius, ipſe autem Ioannes aderat & aſſiſtebat vt famulus, &
vt nudus miniſter, qui iuuabat dictū Ant. ad vendendū, cū ad hæc
tm̄ erat conductus, cū ſolus ille facere non potuiſſet. Ceterū ille
tm̄ Antonius pecuniā percipiebat, & ſic apparet ex prædictis fal-
ſam & calūnioſam eſſe allegationē dicti Bonfranciſci quantū ad
dictas tres naues, poſito ēt ꝙ eſſet ꝓbata dicta aſſignatio eis fa-
cta, qđ tū negatur, quia dr̄ ꝙ teſtes ſunt attinentes dicti Bonfran
ciſci, & ſic nō ſunt oī exceptione maiores. iux. no. in l. qui teſtā. §.
1. ff. de teſt. Similiter calūnioſa nimis & falſa eſſe vr̄ allegatio de
quarta naui miſſa in anno. 1432. quia poſito ꝙ hoc eſſet probatū
dictū Ioan. Perini dictā nauē recepiſſe, ꝑ duos tn̄ teſtes inductos
a dicto Ioā. vꝫ Ioan. zſnā & Ant. cappā apparet, ꝙ dictus Ioan.
emit ab illo, & ꝙ ſibi ſoluit pretiū. Nā primus deponit, ꝙ vidit di
ctū Ioan. Perini ſoluere dicto aonfrā. duca. 82. & audiuit illū ꝯfi-
teri parte p̄ſente, ꝙ ſibi erat integraliter ſatisfactū ď illa naui, idē
dicit ſecūdus teſtis ſe ab illo audiuiſſe; & licet nō ſint cōteſtes, at-
tamen iuuari pōt cocū teſtificatio per iuramentū. c. ſi. de ſucce. ab
inteſt. & ſic nō erat ſibi ſequeſtrata per aliū creditorē, & ipſe illi
ſoluit dictas quātitates vt liberaret debet poſſe illā petere actio-
ne negociorū geſto. a dicto aonſran. quem liberauit. ff. de nego.
geſt. l. ſoluendo. Allegat ēt dic. aonfran. ad ſui defenſionē quædā
friuola in iure tantum conſiſtentia; quia dicit ꝙ dictus Ioannes
non rectè petijt ſententias ratas contra ſe nutti executioni ʒ Bon
franciſcum, ʒ quem latæ non fuerunt. Sed hoc non obſtat, quia
hoc nō principaliter ſed virtute cuiuſdā tacitæ ꝯſequētiæ fieri po
tuit. arg. l. cum uendente. & quod ibi not. Bal. poſt Iaco. butri. C.
ubi cāæ fiſcales; & quod not. Bar. in l. cum eorum. C. de ſentētijs.
Præterea non illæ ſnīæ, ſed ſua confeſſio mittitur executioni ʒ
eum, quia non negat; imo fatetur ſe debuiſſe illis quantitates il-
las pro quibus iſte Ioan. fideiuſſerat, nec negat d. Ioannem ſoluiſ
ſe illis, nec pōt negare qm̄ apparent inſtrumenta, ſed ſolum dicit
d. Ioannem habuiſſe dictum uinum. Sed apparente ʒrio per præ-
dicta apparet ipſum aonfranciſcum ſuum eſſe debitorem per pro
priam confeſſionem, quæ mittitur executioni ſicut ſnīa. l. ſi debi
1 tori. ff. de iud. † Dicit ēt d. aonfranciſcus ꝙ ſententiæ latæ ʒ d. Io-
annem non faciunt ſibi præiudicium, quia non fuit ad illas cita-
tus. Sed iſta allegatio procederet, ſi negaret ſe fuiſſe debitorem il
lorum, quibus Ioannes ſoluit. Sed ipſe hoc non negat. Vn̄ Ioan-
nes ſoluendo illis ēt ſine aliqua ſnīa, & ēt ſponte quia pro illo nō
fideiuſſiſſet, poſſet a d. aonfranciſco repetere ut d. l. ſoluendo.
Quanto ergo magis ſi ſoluit coactus per ſententias, licèt ad eas
uocatus non fuerit aonfranciſcus, nullum ſibi enim præiudicium
faciunt d. ſnīæ & ſolutiones. Sed ei proſunt, cum ipſum liberaue-
2 rit ab illarum obligationibus. † Dicit ēt ꝙ d. Ioannes debuit alle-
gare beneficium excuſſionis. ſ. ꝙ primo conueniret ipſe ſer aon-
franciſcus principalis; ſed certè hoc non pōt aonfranciſcus impu
tare d. Ioanni, cum ipſe ex hoc commodum ſenſerit, quia nō fuit
exactus. l. cum fundo. §. ſi fundus. ff. de iure dotium, præterea ex-
ceptio iſta ſoli Ioanni competebat; vnde non poteſt ſibi imputa-
ri, cur ea uſus non fuerit. l. ſi fideiuſſor. §. fi. ff. man. & plene no. gl.
eadem. l. §. quædam. Concluditur ergo partes D. Capitanei fore
in prouunciando ſecundum petita per d. Ioannem perini.

S V M M A R I A.

1 *Terminus dandi libellum in cauſa appellationis decretus a ſtatuto non poteſt præueniri.*

2 *Terminus iudiciarius ſemper uidetur eſſe communis utriuſque partis, licèt uni parti datus ſit.*

3 *Confeſſio tendens ad liberandum habet exceptionem non numeratæ pecuniæ infra. xxx. dies, ultra non admittitur probatio in contrarium.*

4 *Exceptio. xxx. dierum quomodo differat ab exceptione biennij.*

CONSILIVM CCXXXIII.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Viſo caſu & al-
legatiōibus ſupra
ſcriptis & toto proceſſu, ac ēt atteſtationibus teſtium
utriuſq; partis. Super eo ꝙ primo loco dr̄ appellatio-
nem dicti Alexandrini fore deſertam, ex eo ꝙ libellum appellato
rium non dedit ſm̄ ꝙ dicit ſtatutum ſcilicet die iuridica immedia
te ſequenti poſt datum iudicem appellationis. Sed tamet die, qua
datus fuit iudex & acceptatione facta, vr̄ dicendum quod iſtud ſit
1 uerum; † quia quando uni ex litigantibus aſſignatur certa & deter
minata dies pro termino, non eſt illi licitum illam diem præueni
re, & ante illam actum facere. gl. eſt ordinaria in clem. quamuis.
de appell. quæ incipit nota. & ſi fiat ante illam diem perinde non
ualet, ac ſi facta fuiſſet poſt. ita expreſſè determinat. Bal. in l. fin. C.
qui admitti. ad bo. poſſ. poſſ. in fi. j. col. Nec obſtat. l. ſtipulatio iſta.
§. inter certam. ff. de uerb. obliga. ubi licitum eſt debitori terminū
ſolutionis præuenire. Quia hoc iō in illo termino; quia in dubio
cenſetur datus fauore debitoris. l. cum qui calendis. §. fin. eod. tit.
Secus ſi gratia creditoris, uel utriuſque, ut ibi nota. in glo. per. l. in
fideicommiſſi. §. cum pollidius. ff. de uſuris. & l. ſi ita relictum. §.
pegaſus. ff. de lega. 2. l. eum qui alias incipit Iabolenus. ff. de annu.
2 legat. † Sed terminus iudiciarius uidetur ſemper eſſe communia
utriuſque partis; licèt datus ſit uni parti per. l. petendæ. cum ibi no
tatis. C. de tempo. in integrum reſtitutio. & per. l. fina. C. de fruc.
& lit. expen. & ſic non debet nec poteſt ab illa parte, cui datus eſt
præueniri; ſecundum gloſſ. & Bald. in locis præallegatis. ſed ad un
guem ſeruari. Pro quo etiam facit ſtatutum diſponens, quòd uer
ba ſtatutorum Pergami ſeruentur & executioni mandentur ad li
teram, prout uerba ſonant & iacent, nullo alio intellectu adhibi-
to, ut in clemen. exiuit de paradiſo. de uerborum ſignifica. Sed ul
terius ueniendo ad merita cauſæ uidetur manifeſtè dicendum, ꝙ
ſententia iudicia appellationis fuerit & ſit iniuſta, & ſic ſit de illis
de quib. loquitur tex. l. j. in principio. ff. de appellat. ſcilicet quòd
nonnunquam iudices appellat. primas ſententias impunè refor-
mant, & quòd prima ſententia conſulum abſolutoria aaziani a
petitione dicti Alexandrini ſeu arachi fuerit iuſta. Et hoc duplici
& efficaci ratione.

¶ Prima, quia dictus aazianus habet pro ſe confeſſionem dicti ara
chi contentam in inſtrumento uenditionis. Qualiter recepit
a dicto

3 a dicto Baxiano libras 510. pro pretio rerum venditarum † Ad-
uerſus quam confeſſionẽ enim tendat ad liberandum emptorem
ab actione ex vendito, non poterat obijci exceptio nõ numeratæ
pecuniæ, niſi vſq; ad. 30. dies a die factæ confeſſionis. C. de non
num. pec. l. in cõtractibus. §. ſuper cæteris. licet quæ tendit ad obli
gandum pôſſit obijci infra biennium, vt in principio illius. l.
Item tranſactis. 30. diebus non licèt creditori dicere ſe non rece-
piſſe pecuniá, quã recepiſſet confeſſus eſt, vt in. d. §. ſup cæteris. in
fi. per quẽ dicit ibi Bal. notabilr̃ quòd ẽt ſi vellet in ſe aſſumere onus
probandi dictá negatiuá, quòd non recepit, non debet audiri poſt. 30.
dies. Qui ſi prohibetur hoc dicere quòd non recepit per illũ tex. Ergo
& probare qđ facere non pôt, niſi primo dicat. arg. l. oratio. ff. de
ſponſa. Secus in confeſſione quæ tendit ad obligãdum, qa facta a
debitore; nam licet poſt lapſum biennij non poſſit obijci exce-
ptio non numeratæ pecuniæ, de cuius natura eſt quòd ille qui obij-
cit non teneatur eá probare ſed aduerſarius numerationem, non
tñ prohibetur debitor allegare numerationem factá non fuiſſe, &
a aſſumere in ſe onus probandi a. vt plenè no. in l. ſi ex cautione. C.
de non nume. pecu. & ſic in duobus differunt cõfeſſiones pdictæ
vt ex prædictis apparet, & meritò qa prima fauorabilis quæ ten-
dit ad liberandũ. l. atrianus. ff. de action. & obligat. ſecunda odio-
ſa quæ tendit ad obligandum. iõ &c. l. cũ quidá. ff. de liber. & po-
ſthu. de regu. iur. odia. Item prima continet diſpoſitionem, quo-
niam habet vim pacti de non petendo. l. tale pactum. in princi. ff.
de pactis. poſt quam quis nõ auditur, cùm tollat naturalem obliga
tionem & elidat ciuilem actionẽ, & producat exceptionem. l. ſi
vnus. §. pactũ. ff. de pac. ſecũda veò diſpoſitionẽ nõ continet. l. obli-
gationẽ, niſi cum fit in iudicio. C. de confeſ. l. vnica. ſed continet
meram numerationem. l. publia. §. fin. ff. depoſi. Quæ cum falſa
eſt, recipit probationẽ in ꝯrium. l. cũ falſa. C. de iur. & fac. igno-
rá. Cũ veritas per eá non immutetur, nec noua inducatur. Vr̃ er-
go, quòd probationes, quas dictus Brachus facere viſus eſt in ꝯrũ.
ſ. quòd nullam pecuniá recepit, nõ valeant nec in aliquo releuent,
cùm ad eas fiẽdas admitti nõ debuerit. p. l. ſi maritus. ff. de q̃ſtio.
Cũ fuerint admiſſæ ſi & inquãtũ admitti debuerint, vt moris eſt.
¶ Scđa rõ efficax pro Baxiano & ꝯ Brachũ eſt. Quia poſito quòd pdi-
cta ceſſarent, & quòd Brachus debuit admitti ad probandum cõtra
rium. Et poſito quòd omnia quæ dicunt teſtes eius, eſſent vera; non
pſunt ſibi. Nam dñt dictũ Brachum fiducialiter fuiſſe confeſſum
ſe recepiſſe dictas. 510. libras, cùm tñ nõ receperit; & quòd audiue-
runt Baxianum pſente Bracho hæc confiteri. Certe poſito quòd te-
ſtes dicti Brachi eſſent ꝯteſtes, qđ tñ non eſt, & quòd ita eſſet rei veri
tas quòd tpe venditionis factæ nulla pecunia interuenit, & quòd dictá
confeſſionem fiducialiter fecerit, & ſub ſpe futuræ numeratiõis;
attñ non ſequitur, quòd poſtea ex interuallo numeratio ſecuta non
fuerit; ſed teſtes Baxiani q̃ plures qui ſunt omnes conteſtes, clarè
deponunt ſe fuiſſe pſentes qualiter de menſe Iunij ſequenti, qui
fuit poſt duos menſes poſt factum inſtr̃m, ſuper quadam lobia p
dicti Baxianus & Brachus fecerunt inuicem calculum de his quæ
per prius habuerat agere ſimul, & quòd viderunt dictum Baxianum
vel alium eius nomine numerare certam pecuniæ quantitatẽ di
cto Bracho, & ipm Brachũ confiteri ſibi dictas libras quingentas
decem integraliter fuiſſe ſolutas; & ſi hoc fuit verum, quod in du
bio præſumitur cũ teſtes dicti Baxiani non ſint reprobati, & licet
inter eos ſint duo fratres ſui; attñ non repelluntur, ſed minor fi-
des eis adhibetur, vt plenius no. in l. qui teſtamento. ff. de teſta. iõ
cum extent alij q̃ plures omni exceptione maiores, iuuatur eo-
rum dictum. arg. C. de prob. l. iubemus. ſequitur quòd non no-
cet dicto Baxiano, quòd tempore factæ venditionis non ſoluerit &
etiam ad hoc credendum inducit inſtr̃m conuentionis factum
inter eos, cuius copiam vidit ante factum inſtrumentum vendi-
tionis, vbi dictus Brachus obligat ſe ad faciendum dicto baxiano
carthá & inſtr̃m venditionis dictarum pro pretio quingentarum
decem librarum, cum venditione & pacto quòd in dicta ſumma
computetur quædam alia, quam ipſe baxianus tunc tẽporis ma-
nualiter ſoluit dicto bracho. Ex quo inſtrõ manifeſtè comprebõ
datur, quòd dicta venditio non fuit ſimulata, ſed vera; & quòd etiá
dicta confeſſio de recepto nõ fuit ex toto facta ſpe futuræ nu- 1
merationis & ſub fiducia, ſed pro parte. Cum dictus Brachus te
neretur eidem Baxiano in certa quantitate pecuniæ ex alia cá. l.
fina. ex pretio. C. ſi cer. peta. quam voluerunt in pretium cõpu-
tari & dictũ inſtrumentum conuentionis ante confectum inſtru
mentum venditionis multum corroborat, & fidem præbet teſti-
bus Baxiani; per quos teſtes Brachi & omnia quæ per ipm di-
cuntur, redduntur vacui & nacua: quia & illa potuerũt eſſe vera,
& ẽt iſta quæ dixit Baxianus. ſ. quòd fidem ſuam obſeruauit & adim
pleuit. Et quòd ille non poteſt conqueri de fide rupta, ſed ipſe po-
tius Baxianus de iniquitate Brachi qui petit quod non debet &
ſibi ſolutum eſt. Vr̃ ergo, partes iudicis appronum eſſe in pnun
ciando pro dicto Baxiano, uel ſuper aſſertione appellationis ut
in primo articulo dixi, vel ſuper iniquitate ſẽtentiæ iudicis ap-
pel. & corroboratione ſententiæ primorum iudicium.

SVMMARIA.

1 *Libellus in quo quis dicit ſe nõ poſſidere, & tamẽ petit ſe defendi in poſſeſſione ab inquietatiõe aduerſarii, ſuſtinet ur diſtinctione naturalis & ciuilis poſſeſſiõn.*
2 *Poſſeſſorium retinendæ non datur niſi poſſidenti.*
3 *Dictio, ſeu, ſtat potius copulatiuè, quam diſiunctiuè.*
4 *Ciuilitas ſupernomine conna.idat etiam præteritas acquiſitiones.*
5 *Fratres minores licèt non poſſint inſtitui, poteſt tamen eorum eccleſia; & quali- ter ſyndicus eorum poſſit adire hæreditatem.*

CONSILIVM CCXXXIIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ In cauſa ap- a ¶ Probãdi uide dom. Alexan. de imo. in con ſil. 155. in pe. col. circa medium in 2. parte.
pellationis quæ
vertitur coram dominis auditoribus nouis ſententia
rum ciuitatis Venetiarum inter ſyndicum & procura
rem monaſterij fratum minorum ſancti Franciſci de conegliano
appellantem a quadam ſententia lata per D. poteſtatem ciuita-
tis Belluñ. ex parte vna, & ſyndicum regularium de farra plebis
alpagi appellatum ex parte altera, mihi Paulo de caſtro utriuſq;
iuris doct. commiſſa per præfatos dominos auditores nouos cõ
ſulenda, an dicta ſententia bene uel male lata ſit, & per conſe-
quens an bene vel male fuerit appellatum, & quæ debeant eſſe
partes dictorum D. auditorum in iudicando. Viſis actis & actita
tis in cauſa prædicta, & omnibus ſcripturis mihi tranſmiſſis in
quodá ſacculo præfatos p D. auditores, & ipſis diligenter exa-
minatis, comprehẽdo in effectu ex omnibus quòd dicti fratres fo-
uent ueritatem & iuſtitiam in prædicta cauſa. Quoniam mona
de le preſe, de quo agitur, re uera fuit ſer Sallatini de ſerauallo
ciuis Belluñ. & per ipſum tentus & poſſeſſus per longiſsimum
tempus, & vſque ad mortem ſuam, ut dicunt quaſi omnes teſtes,
& quòd dicti fratres ſeu locus eorum ſucceſſit in hæreditate di-
cti ſer Sallatini uirtute ſubſtitutionis pupillaris factæ de ipſo lo
co filio dicti ſer Sallatini, qui ut dr̃ deceſſit in pupillari ætate. Et
quòd ſyndicus dicti monaſterij ſeu dictum monaſterium & fratres
petierunt ſe mitti in tenutam bonorum hæreditariorum coram
D. poteſtate Serauallis, & fuit pronunciatum eos fore mitten-
dos, & fuerunt miſsi in tenutam domus nomine illius & aliarum
rerum hæreditariarum, ut conſtat in inſtrõ publico facto anno
1424. manu ſer Garnerij mihi in ſacculo tranſmiſſo, & quòd dicti
fratres per ſuos colonos & factores poſſederunt bona hæredita-
ria dicti ſer Sallatini, vt dicũt quaſi omnes teſtes licet, de iſto mõ
te ſpáliter non dicant. Præfati autem regulares de farra non alle
gant aliquem titulum proprietatis de dicto monte, ſed ſolá poſ-
ſeſſionem & teſtes eorũ deponunt de poſſeſſione modici tpis. ſ.
a tribus uel quatuor aut quinq; annis citra, in quib' dicti fratres
dñt ſe fuiſſe turbatos p eos in poſſeſſione dicti montis, & faciũt
aliquas exceptiones & articulos obiectiuos de nõ iure agentiũ,
& de effectu pceſſus plus q̃ de iuribus eorũ. Vñ in uia arbitratus,
vbi non itur per iuris apices, ſed ſm bonam fidem veritatẽ & æq
tatem. l. ſi fideiuſſor. §. quædam. ff. manda. non eſſet dubiũ, quòd ſnĩa
ferenda eẽt ꝯ eos, & p dictis fratribus. Sed quia qõ de pñti venit
decidenda ſm rigorem iuris, videndum eſt an ſm ipſum iuris ri-
gorem iuſtitia dictorum fratrum poſſit ſuſtentari in hoc iudi-
cio, & defenſari ab his quæ ꝯ eos & eorum proceſsum opponũt.
Quod facere iudex debet iuxta poſſe, cùm ueritatẽ cognoſcit p
una parte. ff. de proba. l. ſi quis cau. ſi eum. §. 1. C. de eden. l. 2. Si au
tem non poteſt, tunc ſequi debet iuris rigorem. ff. de condi. & de
mon. l. in his. de verb. obli. l. ſi ſeruum. §. ſequitur. Maximè autem
in cauſis pijs inuanda eſt veritas, quæ facit pro cá pia. l. ſunt perſo
næ. ff. de relig. & ſump. func. Nam ſemper male oſtenditur veri-
tas, & ſi ea pôt defenſari, iudex defenſor veritatis eſſe debet, ut in
1 iuribus ante dictis. alias nihil pernitioſius contra Deum. ¶ † Ve-
niendo igitur ad ea quæ ſatis apparenter & coloratè opponun-
tur, primò ſnĩa lata contra dictos fratres fundatur in duobus. ſ. in
defectu libelli ſeu petitionis, & in defectu probationis. Dicitur
enim quòd in libello ſyndici dictorum fratrum ꝯtinetur quædam
repugnãtia & ꝯrietas, & tale qđ per qđ vr̃ apparere de non iure
agentiũ.

agentium. Nam dñt ſe turbari in poſſeſſione dicti montis,& petunt aduerſarios cundemnari ad deſiſten. a turbatione, p q̃ vñr aſſerere ſe eſſe in poſſeſsione tpe dati libelli, cùm videantur intentare poſſeſſorium retinendæ quod non datur niſi poſsidẽti: iux. plenè not.in l.ſi de vi.ff.de iudi. & l.naturaliter.§.nihil cõe. ff.de acqui.poſ.Et tñ in eodẽ libello aſſerunt expreſsè ꝯtrium.ſ.ſe non poſsidere de pñti,nec poſſediſſe a quatuor annis citra, ꝓut patet ex narratione libelli,dum dñt ſe poſſediſſe p ſe & ſuos auctores p longiſsimum tempus ꝑterquam a 1429.citra,& in ꝯcłone dum petunt condemnari aduerſarios ad intereſſe ꝓ tpe prædicto quo non potuerunt poſsidere. Vr̃ ergo ex ꝑdictis ꝯcluden. ꝙ ineptè petierint aduerſarios ꝯdẽnari ad deſiſten. a tali moleſtia & turbatione,ſed debuerint agere interdicto ſeu poſſeſſorio recuperandæ, & ſic libellus veniebat tanquam ineptus reijciendus,& aduerſarij abſoluẽdi ab obſeruatione iudicij, p l.1.cũ ibi nota.de offi.aſſeſſo.ff.& per id quod no.gl.in l.2.§.ꝙ ſi actor.C. de iura.cal.& l.1.ff.ſi menſor fal.mo.dixe.& quod not.Inno.in c.ꝯſtitutus.de filijs pſby. Item poſito ꝙ in libello non eſſet iſte defectus,vr̃ tñ eſſe in ꝓbatione; quia licèt ſit ꝓbatum de poſſeſsione ſer Sallatini,non tn eſt ꝓbatum de poſſeſsione dictorum fratrum,ſi bene teſtes inſpiciantur. Et ꝯſtat ꝙ poſſeſsio defuncti nõ 2

ꝯtinuatur in hæredes,[a] ſed requiritur eorum apprehenſio.l.1.§. ſceuola.ff.ſi quis teſta.lib.eſſe.& l.cum hæredes. in prin.ff.de acqui.poſ.Nec ſufficere vr̃ apprehenſio aliarum rerum, niſi etiam facta fuerit de monte,de quo agitur,cum ſint inter ſe res ſeparatæ;per ea quæ hñr & no.in l.3.in prin.de acqui.poſ.Et iſte defectus ꝓbationis ſufficiens fuiſſet ad abſoluendum diffinitiuè. per l.q accuſare.C.de eden.iunctis his quæ no. glo.mag. in fi.C.quõ & qñ iud.etiam ſi non fuiſſet ineptitudo libelli,quæ inducit abſolutionem ab obſeruatione iudicij.Et illa fuit potius amplectenda.iux.not.p Bar.in l.edita.C.de eden.in 4.uel 5.col. ¶ Iſta ſunt in effectu fundamenta dictæ ſnīæ,quæ non ſunt parua,ſed multũ colorata,& apparentia prima facie; pp quæ vr̃ dicta ſnīa benè & iuridicè lata,cùm debeat fieri ſm acta & ꝓbata,non ſm ꝙ eſt rei veritas.l.illicitas.§.veritas.ff.de offi.præſi.cum ibi not. ¶ Sed ſuſtinendu cãm fratrum rñderi põt clarè ad vtrunq; fundamentũ.

* ¶ Et primò ad primum; ꝙ ſm * cõem & veram opin. duæ ſunt poſſeſsiones.ſ.ciuilis & naturalis.Ciuilis quæ retinetur aīo,& naturalis q̃ retinet corpore,vt plenè no.in l.1.in prin.ff.de acquir. poſſ. Et pñt eſſe penes diuerſos q̃libet per ſe inſolidum.l.ſi duo. in prin.ff.vti poſsid.Et ille q hẽt ciuilem iuſtam dr̃ turbari in ea p illum qui hẽt naturalem iniuſtam. Iõ põt agere ꝯ illum,qui habet naturalem iniuſtã,interdicto uti poſsidetis, vt deſiſtat a turbatione, cuius iudicij exitus is erit,vt ille ꝯdemnetur ad reſtõnẽ naturalis,ſine qua reſtõne nõ põt deſiſtere a moleſtia,nec p hoc quod agit cenſetur ſuſpicatus ſe poſſe repelli, & ſic ciuilem non pdit;& hæc oĩa hñtur in tex.& glo.& o doc.in l.clam poſsidere.§.q ad nõdinas.ff.de acqui.poſ.Cum igitur verba libelli ſic ſunt ſem per interperetanda,ſi fieri põt,vt ſuſtineatur & non ruat ut not. Inno.in c.examinatã.in fi.de iudi. Etiam ſi expediat impropriationem fieri.l.ſed & ſi poſſeſſori.§.ſed & ſi rerum. ut ibi no.ff.de iur.iur.Cum in primordio litis fauendum ſit actori, maximè in hoc,vt no,in l.de die.ff.qui ſatiſda.cog.Et ẽt taliter debet interpretatiu fieri,ꝙ quis ſibijpſi nõ videatur fuiſſe ꝯrius,juxta not.p Cy.in l.cum falſa in fi.C.de iur.& fac.igno.& p Bar.in l.fi.§.idem quæſiji.ff.de condi.indebi. ¶ Dicendum eſt, ꝙ cùm ſyndicus di- 3

ctorum fratrũ dixerit in ſuo libello,ꝙ dicti fratres per ſe & ſuos auctores fuerunt in pacifica & quieta poſſeſsione dicti mõtis lõgiſsimo tpe,ꝑterquam a.1429.citra, voluit dicere ꝙ ab illo vigeſimonono citra,non fuerint in aliqua poſſeſsione, nec etiam ſint de pñti;quia tũc ꝯtrarius fuiſſet ſibijpſi,dum poſtea petit illos cõdemnari ad deſiſtendum a moleſtia fratrum, & dum ſubdit poſt illa verba,ꝙ ab illo tempore citra dicti fratres a dictis regularibus fuerunt inquietati; & ſic præſuppoſuit per prædicta fratres poſsidere tempore dati libelli. Alias non dicerentur inquietati. l.vim facit.ff.de ui & vi arma. Sed debent dicta uerba & etiam poſſunt congruè intelligi, videlicet ꝙ ante.29. annum fuerunt in poſſeſsione ciuili & naturali,& ſic pacificè & ſine moleſtia,ſed quod ab illo tempore citra illi occuparũt naturalem clam. Et ſic fratres poſſederunt ciuiliter tantum,& aduerſarij naturaliter,ꝓpter quod turbati fuerunt ab illo tempore citra in ipſa ciuili, & ſic poſſederunt,ſed non pacificè nec quietè, ꝓut per prius poſſederant,ſed cum moleſtia & inquietatione;ideo petijt illos cõdemnari ad deſiſtendũ a moleſtia, & per conſequens ad dimittendum naturalem prædictam. Neq; enim dicũt ſe vel ſuos colonos fuiſſe expulſos,vel nõ fuiſſe admiſſos, vel ꝙ ſuſpicati fuerint poſſe repelli;qa tũc viderent dixiſſe ſe nollo mõ ẽt ciuiliter poſsidere.l.peregre.§.quibus explicitis,& dicta.l.clã poſsidere.§.ſi.cũ.l. ſeq. ff. de acq. poſſeſ. ¶ Et procederent tunc in ꝯtrium allegata. Sed ꝙ ante illud ipſi poſſederũt pacificè,& ſic ciuił & naturaliter. Ab illo verò tpe citra non pacificè, quia ciuiliter tñ occupata per illos naturali p quam turbãtur in eorum ciuili. Cuius occaſione cõpetit eis ius agendi ne turbentur. Et iſta eſt vera & ꝯgruiſſima interpretatio dictorum verborum, p quam dictus libellus defenditur ab ineptitudine & ꝯrietate. Nec eſt aliquid,qđ huic interpretationi repuget,ſi bñ conſiderabuntur oĩa verba ipſius; & remanet ſublatum primum fundamentum dictæ ſnīæ. Sed ẽt fundamentum ipſiua vr̃ poſſe tolli,dum dr̃,ꝙ licèt probata videatur poſſeſsio ſer Sallatini, nõ tñ apparet probata poſſeſsio dictorum fratrum. Nam imo põt dici,ꝙ ſit probata per duos teſtes.ſ. Iordanum teuthonicum,qui ſuper ſecundo capitulo dicit ſe vidiſſe dictum ſer Sallatinum ſeu eius hæredes quietè & pacificè poſsidere illum montẽ &c. Dicti autem fratres ſunt eius hæredes mediante perſona filij qui fuit primus hæres.l.ſi.C.de hæredi.in ſti tu.† &

a dictio,ſeu,ſtat copulatiuè[b],potiuſquã diſiũctiuè.ff.de auro & argen.lega.l.ſi quis ita.& no.Archidia.63.diſtin.c.ego & in c.ſtatutum.§.cũ verò.de reſcrip.in 6.in c.bonæ.il.1.de poſtula. in fi. Et cùm dicat de hr̃dibus ſimpł,intelligit de oĩbus tãm de primo,q̃ ẽt vlterioribus.ff.de verbo. ſigni.l.ſciendum. ¶ Item per ſer Sãdrũ ciuem Sarrauallis, q dicit ꝙ poſt mortem ſer Sallatini dicti fratres & factores ſui tenuerũt & poſſederũt, tenent, & poſsidẽt oĩa bona dicti ſer Sallatini. ¶ Si oĩa,ergo & iſtũ montẽ q fuit de eius bonis,vt patet ex inuentario, & ẽt p teſtes, & inſtrũ Quia q omne dicit,nihil excludit[c].l.iulia.ff.de le.3. Nec nocet,ꝙ rõnem dicti ſui non aſsignant,poſtq̃ non fuerunt interrogati[d] vt no. in l.ſolã.C.de teſti. ¶ Probaṛ ẽt p inſtrm tenutæ datæ ſyndico dictorũ fratrum poſt mortẽ filij dicti ſer Sallatini ꝓ dñm Iuſtum Venerium poteſtatem Serrauallis in 1424.de menſe Auguſti.de bonis q̃ fuerunt dicti ſer Sallatini qui ꝓnunciauit dictos fratres ponendos eſſe in tenutã & poſſeſsionẽ oĩum bonorũ dicti ſer Sallatini & eius hæreditatis, tanq̃ impleta conditione ſubſtitutionis per mortem filij dicti ſer Sallatini in pupillari ætate. ¶ Et licèt exeuſsib & immiſsio facta fuerit ſolum in domo, attñ dictũ fuit ꝙ noĩe ipſius & oĩum bonorũ aliorum hæreditariorum, & ſic vr̃ ꝙ cùm oĩa comprehenderent ſub vna vniuerſitate, ſm ꝙ eſt hr̃ditas,& concurreret hic volũtas iudicis tradẽtis & tradi mãdãtis, fuerit dicto ſyndico & fratribus acquiſita poſſeſsio omniũ aliorum; per ea quæ not.Bar.de caſtro & eius territorio. ſm Iaco.de bel.q diſputauit in l.3.in prin.ff.de acqui.poſ.& Inno.in c.in lr̃is. de reſtitu.ſpolia.& in c.ꝯſtitutus.de religio do. ¶ Et p iſtud idẽ inſtrm tollit ẽt q̃dã alia obiectio,q̃ fit fratribus,ꝙ ꝓ parte ipſorũ non fuit articulatũ,nec ꝓbatũ de morte filij dicti ſer Sallatini in pupillari ætate. Cùm ex illo inſtro totũ hoc appareat,& acta facta in illo iudicio,cùm ſint publica, vñr facere fidẽ i iſtis. p ea q̃ no. in l.1.C.de eden.& cũ iſtud inſtrm fuerit mihi tranſmiſſum cum alijs. Præſuppono,ꝙ fuerit ꝓductũ vł in prima cã, vel in cã appellationis, q̃ ſufficit.l.p hſc.C.de tempo.appel. ¶ Omnibus ergo iſtis ſimul ſaltem iunctis ſatis vr̃ conſtare de poſſeſsione fratrũ, quæ regrebatur in hoc iudicio per eos intentato. ¶ † Sed vltra

3 ꝑdicta & extra contenta in ſnīa ꝑdicta opponiṛ de incapacitate ſer Sallatini;qa dr̃ ꝙ nõ erat ciuis Bolluen.in cuius territorio cõſiſtit dictus mons, tpe quo ipm acquiuit, & ſic nõ potuit aqrere obſtante ſtatuto loci &c. Sed hæc tolliṛ pp ciuilitatẽ poſtea adeptam,quæ facit ipſum habilem non ſolũ in poſtea quærendis, ſed etiam in quæſitis.per.l.ſi quis filio exhæredato.§. irritum de iniuſto teſtamen. Vbi indulgentia teſtandi conceſſa per principem extenditur ad teſtamentum iam conditum. eo maxime qa ciues Beluen.paſſi ſunt ipſum tenere & poſsidere dictum montẽ quouſque vixit. Et etiam apparet deſcriptus in libro antiquo æſtimi communis,licèt in nouis non. Sed ſatis eſt,ꝙ per primam deſcriptionem factus fuit capax & habilis ad acquirendũ, quoniã ſtatutum obuiat acquiſitioni fiendæ,non autẽ irritat iam factas. ¶ Vlterius ẽt opponitur de capacitate fratrũ minorum,& de inhabilitate ipſorum ad petẽdum in iudicio, vt in clemẽ.exiuit.de verbo.ſigni.Super quibus pro nunc non intendo multum inſiſtere,ne videar ponere os in celũ; & qa puto ꝙ ꝓlati dñi auditores

uolunt

a ¶ In hæredes adde. d.Pe.Phil. Cor.in ꝯſi. 91.nu.8. in 4.parte.

b ¶ Copulatiue an autẽ capiatur ꝓ copula uide d.Alex. de Imo. in conſ.22. in 5.co.& ſeq. in 1.parte. & in conſi. 80.in 1.co. in 1. parte.

c ¶ Excludit. adde eundem. j. in conſi. 541. num 9.

d ¶ Interrogati. nunquid autẽ teſtis cum eſt interrogatus ratione dicti ſui reddere tenea tur. uide d.Alex. de Imo. in conſ.72. in 8 col. in 1. parte & in conſi. 3. in 6.colum.& ſeq. in 4. parte.

nolint talem diſputationem admittere. Sed videre ſolum an præſuppoſita eorum habilitate ſententia fuerit bene lata. Viſis actis
4 & actitatis, & cauſis expreſſis in ſententia. † Dicendum eſt ꝙ prima obiectio de inhabilitate eorum quo ad hæreditates directas procedere, ſi fuiſſent inſtituti vel ſubſtituti ipſi fratres vel cõuentus. Secus ſi ipſorum eccleſia vel locus, vt plene diſputando determinat Bar. in libello minoricarum. libro. 1. diſt. 5. quæ incipit. Si aliquis in ſuo teſtõ inſtituit hæredem eccleſiam fratrum minorũ vel locum &c. Sed hic fuit huiuſmodi, quia teſtator moriente filio in pupillari ætate ſubſtituit locum ſeu monaſterium ſancti Franciſci &c. vt patet ex tenore inſtrumenti teſti, non autẽ ipſos fratres. Et ſyndicus a fratribus nominatus potuit adire nomine romanæ eccleſiæ, in cuius dominio dictus locus & eccleſia ſunt vigore literarum Papæ martini quarti, quas iſti fratres babent & fuerunt mihi tranſmiſſæ in ſacculo. Vnde puto, quòd fuerunt productæ ſaltem in cauſa appellationis. Et quas Bar. ibidem dicit non fore correctas iſto caſu ꝑ illam extrauagantem Io. 12. q̃ incipit ad conditorem. Et per quam ẽt reſpondetur ad obiectionem, quæ fit de inhabilitate agendi & petendi in iudicio per eundem nominatum ab eiſdem, ꝓut ipſe idem Bar. no. in eodem opere libro ſecũdo diſt. 11. quæ incipit; de ſyndicis vero fratrum minorum ſciendũ eſt &c. Et ad ibidem notata me remitto, q̄a nimis eſſet longũ illa hic examinare, nec expediens eſt. ¶ De alijs aũt quæ opponunt parum vr̃ mihi curãdum, q̄a non ſunt talia q̃ debeant facere periclitari iuſtitiam & veritatem dictorum fratrum. Sed vr̃ mihi concludendũ, partes dictorum dominorũ auditorũ eſſe, & eſſe debere in ꝓnunciando bñ appellatum & male iudicatum, ſaltem ex nouiter deductis & allegatis coram eis, & ipſos fratres vel ſyndicũ eorundẽ non fuiſſe neceſſe moleſtãdos ab hominibus dictæ plebis in poſſeſſione dicti montis, cum ꝓbauerint de antiquiori & iuſtiori poſſeſſione q̃ dicti regulares vel eorum ſyndicus, tam ſua q̃ auctorum, à cæteris verò contentis in petitiõe ſyndici dictorũ fratrũ illos abſoluere, q̄a nõ sũt ꝓbata ſufficiẽter. ſ. illa dãna & itereſſe, & ꝯdẽnare dictos regulares ad deſiſtũdum a moleſtia & turbatione in futurum ſm formam petitionis.

S V M M A R I A.

1 *Emptor fundi qui ſe dicit habere ius adaquandi debet probare venditorem habuiſſe ius reale, & non perſonale.*

2 *Præſcriptio in huiuſmodi iure adaquandi, qualiter probetur.*

C O N S I L I V M CCXXXV.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſo puncto ſupraſcripto, ac ẽt toto proceſſu agitato ſuper iſta accuſa. & etiam di-
1 ctis teſtium vtriuſq; tẽporis. † Notandũ eſt pro euidẽtia eius de quo quæritur, ꝙ dictus Bartholomeus qui ſuſcepit in ſe hanc litem motam ꝯ dictum Aldigerium, cùm in defendendo dictum Aldigerium fundet ſe in venditione dictæ terræ ſibi factæ per Guilielmum cum omnibus iuribus ſuis. ſ. dictæ petiæ terræ emptæ. Et aſſerat eidem petiæ terræ cõpetere ius adaquandi eam diebus ſeſtiuis ex aqua roziæ, quam dictus Guilielmus & ſui auctores ducere conſueuerunt, tàm ad ipſam petiã terræ venditæ, q̃ ad alias duas quæ remanſerunt eidem venditori, neceſſe habet ꝓbare, ꝙ illi petiæ terræ competat hoc ius reale, cum quo dicit ad ſe tranſiſſe. l. via conſtitui. §. ſi fundus. & l. antepenul. ff. de ſerui. ruſti. præd. Cum inſtrumentũ venditionis de hoc iure ſpecialem mentionem nõ faciat, ſed generalr̃ loqtur. argumẽ. C. de fal. cau. adiecta lega. l. ſi non deſignata. Et quod no. Bar. poſt Dy. ff. de legatis. 1. l. ſi ſic. §. fi. Et qđ nota. in Spec. de loca. §. nunc vero aliqua. verſicu. 58. Facit extra de p̃ſum. c. auditis. Et poſito ꝙ ꝓbaretur dictam terrã fuiſſe adaquatam per venditorem, & ſuos auctores. Si m̃ ius adaquandi non fuiſſet reale, ſeu rei acquiſitũ, ſed perſonale ſeu perſonis dicti Guilielmi & ſuorum anteceſſorum quæſitum pro illis terris quas ipſi vellẽt adaquare, nõ trãſiuiſſet hoc ius ad ſingularẽ ſucceſſorẽ rei ꝯſuetæ adaquari. eo. ti. de ſerui. ruſti. p̃dio. l. pen. quæ incipit. lucius. alias eſt antepen. cũ. l. ſequen. Facit. l. fi. §. fin. ff. de ꝯtrahen. empti. & ff. de legat. 1. l. apud iulianum. §. ſi quis alicui. ff. de ſerui. legata. l. pater. cũ ibi plene no. per Bar. & per eundem in l. ſi ſub vna. §. fi. ff. de verb. obl. ¶ Hoc autem qualiter dictum ius competierit Guilielmo & ſuis auctoribus, non põt conſtare per publicam ſcripturam, quia nõ extat, oportet ergo recurrere ad vſum & modum vtẽdi. Et hic notãdũ ꝙ de vſu dicti Guilielmi & ſuorum anteceſſorum per longiſſima tempora & tali, cuius in contrarium memoria nõ extat quã-

2

tum ad petias terræ non venditas, ſed q̃ ſibi remanſerunt, ꝯſtat ꝑ ꝯfeſſionem partis aduerſæ factam in rñdendo ad articulos accuſatoris prædicti, vñ quin ſibi competat non reuocatur in dubium. An aũt ſit perſonale non reſpectu ſucceſſorum vſium, ſed reſpectu terrarum quæ per ipſum adaquantur, non expedit quãtum ad illas quæ remanſerunt, p̃ntialiter diſputare. Poſtquam apud eum ſunt, ſed expedit, ſi poteſt dicere quod ſit perſonale; q̄a ſic uendendo illas ſimplr̃ non tranſirẽt in emptorẽ, ſed poſſet eo uti ad alias terras ſuas etiam nouiter acquiſitas. ¶ Quantum verò ad petiam terræ contentam in accuſa. & uenditã dicto Bartholomeo, an cõpeteret venditori ius adaquari. Et poſito quòd competijſſet, an erat ius reale vt ſic tranſierit in emptorem, an ꝑſonale & ſic non tranſierit, ut ſic totum remanſerit penes vendẽtẽ ꝓ adaquando petias terræ quæ ſibi remanſerunt, uel alias loco illarum ſubrogandas illis ſimplr̃ alienatis, nõ eſt clarum imo dubium; q̄a Guilielmus negat, Bartholomeus aſſerit. l. 3. C. quibus ad libertatem ꝓclama. non li. Eſt ergo videndũ an Bartholomeus, qui neceſſe hẽt illa duo ꝓbare, ſufficienter ꝓbauerit ꝑ teſtes a ſe inductos. ¶ Et Br̃ dicendum eſt, ꝙ neutrum p̃dictorum duorum ꝓbauerit, & ſic dẽat ſuccumbere in hac cã. Primũ quod nõ ꝓbauerit ad uenditorem hoc ius reſpectu dictæ petiæ terræ uenditæ pertinere, patet ex pluribus. ¶ Primò, quia ipſe articulauit de uſu adaquandi dicti uenditoris & ſuorũ auctorũ per annos. 40. vñ poſito ꝙ iſte articulus foret ꝓbatus, quod tñ non eſt verũ, tñ ex hoc non fuiſſet ſibi acquiſitum dictũ ius, cũ hẽat cãm diſcontinuam; quia requiritur ad talẽ uſum factũ hoĩs deuertentis aquã cùm hẽat interualla dierũ, & ſic requirit̃ uſus tãti tꝑis, cuius ꝯrij memoria non exiſtat. l. hoc iure. §. ductus aquæ. ſecundùm unam lectu. Dy. ff. de aqua quoti. & æſti. ff. de ſeruit. l. ſeruitutes. la grande. cum ibi not. ¶ Scd ò, quia iſte articulus non fuit ꝓbatus, cùm requiratur ꝓbõ extenuatæ poſſeſſionis per tꝑs lege diffinitum. l. 3. ff. de uſuca. & ſic per totum tꝑs 16. q. 4. c. volumus. & quod no. Bal. in l. edito. C. de edic. diui adri. tol. in 15. op. Et Bar. in l. celſus. ff. de vſuca. in pen. vel vlti. col. vbi ẽt dicit, ꝙ ſi teſtes dñt talem poſſediſſe. 40. annis citra, uel nunc ſunt anni. 40. non ꝓbant ꝯtinuatam poſſeſſionẽ totius dicti tꝑis; q̄a dicta uerba verificari p̃nt in poſſeſſione unius menſis. Debent ergo dicere & adiungere ad uerba p̃dicta, ſ. & per dictum tꝑs. Sed hic teſtes dñt ꝙ uiderunt adaquari p̃nt eſſe. 40. anni; & aliqui dñt de minori, q̃ verba idem important in effectu, quod ſi dixiſſent iam ſunt tot anni, uel a tot annis citra. Et ſic non ꝓbant continuum vſum; imo interrogati de uicibus & diebus dñt de quibuſdam, & nõ de oĩbus, & per totum tꝑs. Nec obſtat ſi dicat̃, ſi dñt ꝙ aliqñ ſic ſecerunt, vr̃ ꝓbari ꝙ ſꝑ poſtea fecerint, ſicut in poſſeſſione; q̄a illud ꝓcederet, ſi ille qui dicit ſemel poſſediſſe & ꝓbat, aſſeret ſe hodie poſſidere, alias ſecus ut ibidem no. Cy. & Bar. in l. non ignoret. C. ad exhib. & l. ſiue poſſidetis. C. de ꝓba. Sed hic iſtæ uenditor, qui aſſerit aliqñ ſic feciſſe, negat poſtea feciſſe, vñ non p̃ſumitur ꝯ eum. ¶ Tertiò, poſito ꝙ ꝓbatus fuiſſet vſus dicti tꝑis, tñ per iſtum uẽditorem ꝓbata eſt interruptio per quàm plures teſtes idoneos deponentes ſe obturaſſe pluries de mandato dicti Guilielmi foramina, per quæ aqua roziæ poſſet tranſire ad dictã petiã terræ venditã, vel ad quãlibet aliã ẽt ſuã, & reſeruaſſe ſolũ illa per quæ poſſet tranſire ad petias terræ quæ dicto Guilielmo remanſerunt, per quam obturationem fuiſſet interrupta præſcriptio, ſi fuiſſet inchoata; ut ẽ tex. in ſimili in l. hoc aũt. i fi. ff. de ſeruitu. ruſti. prædio. ¶ Quartò, quia poſito ꝙ foret ꝓbatum dictũ Aldigerium tempore, quo tenebat illam petiam terræ cum dicto Guilielmo, per totum tempus neceſſarium ad præſcriptionem adaquaſſe dictam petiam terræ de aqua dictæ roziæ. Non tamen eſt probatum, ꝙ hoc fecerit de uoluntate & mandato dicti Guilielmi. Et ſic non potuit petiæ terræ ſeruitutem hanc acquirere, ut patet in l. ſi unus. de ſeruitu. ruſti. prædio. C. communia. prædio. l. fi. l. ꝓ parte. de ſeruitu. ff. de uerb. obl. l. ſi ſub una. §. fin. in quibus patet, ꝙ non poteſt quis acquirere ſeruitutem res communi inter ſe & alium, fortius rei in totum alienæ. Nam etſi ad fundum ſuum ſtipulatus eſſet quis ſeruitutem, & ante ipſam cõſtitutam alienaſſet fundum, ſtipulatio euaneſceret, ut dictis iuribus. ¶ Concluditur ergo, dicto Bartholomeo non competere ius extrahendi dictam aquam ad dictam petiam terræ. Sed dicto Guilielmo tantum per ea quæ apparent ex actis. ¶ Et ſic accuſatio fuit recte inſtituta. Et Bartholomeus, qui ſuſcepit in ſe litem, uenit ꝯdemnandus, iux. no. in l. liberto. §. fi. ff. de neg. geſt.

Summa-

S V M M A R I A.

1 *Quod principaliter fieri non poteſt ſine ſpeciali mandato, poteſt fieri ſi ueniat incidenter.*

2 *Appellans ab interlocutoria, cuius grauamen poteſt faciliter tolli, non auditur.*

3 *Sententia appellationis ſuper interlocutoria an ſit diffinitiua.*

4 *Statutum puniens ſimplicem uiolentiam, an comprehendat qualificatam, & an pœna poſſit augeri.*

CONSILIVM CCXXXVI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſo puncto ſ. ſcripto vnà cũ

1 proceſſu toto ſequenti, rñdeř per ordinem ad quæſita. † Et ad primũ dicu, ꝙ licet in ꝓcuratorio iſtorũ nõ ꝯtineať expſſe ꝙ poſſint appellare, qa tñ habuerunt ſpãle mãdatũ ad cõparẽdum ꝓ ꝯſtituente in hac cã, cenſent hẽre in ꝯñtiã ad oĩa incidentia, dependentia, & ꝯnexa. arg. in l. 2. ff. de iuriſd. um. iud. l. ad rem mobilem. & l. ad legatum. ff. de ꝓcu. Etiã ſi illa ſint talia, quæ de ſe requirerent, ſi principaľr agerentur, ſpãle mandatum; vñ ꝓcurator ꝯſtitutus ad cãm põt, ſi lædit in aliquo inciden ti articulo, petere reſtõnẽ in integrum ſine ſpãli mãdato, licet ad

a ipſam principaľr petendam requiratur ſpãle [a] l. illud. ff. de mino. iunctis his quæ not. Inno. in c. ſuſcitata. de in integ. reſt. & Bar. in l. cum ꝓcurator. ff. de ope. no. nun. & d. l. il ud. in fi. & põt appellare ab interlocutoria, & applõnem ꝓſequi ſine alio ſpãli mãda

b to.[b] Sed Bar. in d. l. cum ꝓcurator. licet a diffinitiua ſolum appellare non ꝓſequi uirtute ſpãlis mandati ad lites. l. inuitus. C. de ꝓcu. cum ibi not. Sed ſi hẽret gñale, poſſet ẽt ꝓſequi ſm doct. ibidem. Hic autem non ſolum hẽt ſpãle ad hanc cãm, ſed ẽt gñale ad oẽs; vñ non uideo quare prædicti non potuerunt appellare ex defectu mandati. Facit. ff. qñ appel. ſit l. ſi ꝓcura. Et an per alium

2 cauſæ appella. l. ſi ꝓcurator cum ibi nota. ¶ † Ad ſedm rñdetur ꝙ licet ex defectu mandati non ꝓhiberentur iſti appellare pp aliud, tñ vĩr non potuiſſe appellare, ſ. quia bãnum ꝑlictum erat interlocutoria, poſtquã ſperabatur diffinitiua, a qua ut dř poterat appellari, & per illam applõnem tolli poterat grauamen illatum per dictam interlocutoriam, & ſic ſuccedit regula prohibitiua tam de iure cõi. ff. de appel. recipien. l. ante ſñiæ tps. cũ ſimi. ꝗ etiam ex forma ſtatuti Ceſẽnæ ſub rubrica de applõne ab interlocutoria. Poterat etiam ſine aliqua applõne grauamen illius interlocutoriæ euitare. ſ. comparendo in termino, & ſoluendo quinque ſolidos ex forma ſtatuti ſub rubrica de citationibus ad finẽ. Et applõ fuit inuenta ad tollendum grauamẽ illatum per alium quod non eſt in ptãte grauati per alium modum tollere. l. 1. ff. de appel. Sed ſi potuit tam leuiter tollere, & non fecit, ſibi imputet, quia non debuit quærere, ut tolleretur per alium, niſi per iudicem appellationis, quod per ſeipſum tollere potuit. ff. de condi. inſti. l. quia ratio. Facit. l. iam dubitari. ff. de hæred. inſtituẽ. in ratione ſui. ¶ Ex his apparet reſponſio ad tertium, quòd iudex appellationis debuit pronunciare dictam appellationem nõ

3 tenuiſſe ea cauſis prædictis & interponi non potuiſſe. ¶ † Ad quartum dico quòd Bald. tangit iſtum paſſum, quando appellatur ab interlocutoria, & pronunciatur ſuper tali appellatione, an ſententia iudicis appellationis dicatur interlocutoria, ſicut prima, an vero diffinitiua, & determinat in authen. hoc ſacramẽtum. C. de iura. calum. poſita ſuper. l. 2. & l. cum & minores. C. ſi aduer. rem iudic. quòd ſi pronunciat male appellatum, & ſic remittit cauſam ad primum iudicem, dicatur diffinitiua reſpectu iudicis qui non ſperat aliam dare, ſed reſpectu partium quæ ſperant aliam dari, dicatur interlocutoria. Et ita dicit ſe conſuliſſe. Sed quid iuris? ſi ꝓnunciatum benc appellatum? Hoc ibi non tangitur, ſed in l. fin. §. ſed & ſi quis. C communia de legatis. ſentit ꝙ ſit diffinitiua, etiam reſpectu partium tanquam a diffinitiua poſſit appellari ſine expreſſione grauaminum. l. 1. in fin. ff. de appel. cuius authoritas ſufficit ꝓ pñti abſque alia inueſtigatiõe.

4 ¶ † Sup ultimo, ꝗ pœna veniat imponenda de iſto exceſſu, vř qđ pœna ſtatuti ſub rubrica de priuatis carceribus. verſi. & ſi qs aliquem tenuerit carceratum &c. Nã uerba illius uerſiculi vĩr valde congruere caſui nřo, ſi bñ conſideretur. Sed conſiderandum eſt, quòd dictum ſtatutum non fuit in hac inquiſitione deductũ ſeu intentatum. Debuiſſent .n. apponi formaliter uerba dicti ſtatuti dicendo, illam mulierem retinuit carceratam ſeu detentam, & ꝙ prætextu carceris ſeu detentionis extorſit ab ea dictam tunicam &c. Quod minime factũ fuit. Præterea vř loqui de uiolentia cõpulſiua, in qua eſt uoluntas licẽt coacta. Nam tunc ꝓprie diceretur extorqueri metu carceris, hic verò fuit ablatiua in qua non fuit volnntas illius. c. ſacris. ꝙ metus cã. vñ nõ põt dici, ꝙ metu carceris eã illi tradidit, quia nõ tradidit ipſam, ſed violenter ille ei abſtulit. Qđ facere potuiſſet ẽt ſine detẽtione, vel incarceratione, & ſic non benè congruit verba dicti ſtatuti. An aũt debeat puniri pœna ſtatuti ſub rubrica de pœna inferentis alicui violentiã expulſiuã, turbatiuã, ſeu cõpulſiuã; dř ꝙ non, qa illud loquitur de ſimplici violantia Sed hic nõ fuit ſimplex, ſed cũ ea fuit admixta detentio, admenatio gladij, & minæ, quæ videntur aggrauare violentiam, & ſic ꝙ ſeimus extra illud ſtatutum. argu. ff. de qſtioni. l. ſi quis viduã. C. de adulte. l. ſi adulterium. cũ inceſtu. C. de raptu virgi. l. 1. poſt principium ibi, ꝙ duplici crimine &c. de ſepulchro violato. l. qui ſepuchra. Sed in contrarium, qa ſtatutum prædictum loquitur ita gñaliter, ꝙ põt trahi non ſolum ad ſimplicem violentiam ſine dictis qualitatibus, ſed etiam cum eis. Non .n. in eo cõprehendo eſſe aliquid verbũ reſtrictiuũ ad ſimplicem violentiam, ideo ꝗꝗ nimis parua pœna videatuř ad tam præſumptuoſum & mali exempli exceſſum, quantus iſte fuit, tamen potius inclinarem in hãc partẽ ſequẽdo iuris regulas, cùm in minorem partem fienda ſit interpretatio, & ꝙ mitior. l. videatur iniquitas. ff. de pœnis. l. ſi præſes. Cum hoc tamen, ꝙ ꝓpter dictas qualitates poſſit iudex augere pœnã dicti ſtatuti. Nam ſi ille, de qua loquitur ſtatutum poſſet imponi pro ſimplici violentia, iuſtum & æquum eſt ꝙ iudex in eodem genere pœnæ pecuniariæ præmiſſa cauſæ cognitione poſſit augere pœnã. ff. de pœnis. l. hodie. & l. qd ergo. §. pœna grauior. ff. de infam. & qđ vtrobiq; notatur expreſſe per Bar. ſicut ẽt poſſet cã cognita minuere. l. & ſi ſeuerior. C. de infam. Facit. l. aut facta per totũ. ff. pœn. Dixi aũt in eodem genere pœnæ, qa non poſſet tranſgredi ad diuerſum genus, vt de pecuniaria ad corporalẽ, vel de pecuniaria certæ quantitatis ad quotam partem bonorũ. Cũ illa hodie non ſit in vſu, licet olim ſic. l. 3. ff. ad l. iul. de vi priuata. Et ſicut videmus in ꝓrogatione iuriſditionis, quæ põt fieri in eodem genere iuriſditionis, nõ in diuerſo. iux. not. p Inno. in c. de cauſis. de offi. delega. & no. in l. 1. in vltima glo. ff. de iud. Vnde ſi ex forma dicti ſtatuti pro ſimplici violẽtia veniret puniẽdus in quinquaginta, qa tunica valebat vigintiquinq;, non reputo abſurdum propter dictas qualitates punire ipſum in centum & vltra, prout iudici æquum videbitur attenta etiam qualitate perſonæ, ſi eſt arrogans & aptus ad ſimilia iterum facienda, & ad compeſcendum arrogantiam ſeu audaciam. ar. ff. ad carbon l. 1. §. põponius inaudaciſſimus quiſq; &c. Et per iſtum modum ſeruabit iudex ſtatutum ſub rubrica de pœnis nõ prouiſis, aſſimilando hanc violentiã ablatiuam cũ alijs violentijs. Et etiam ſtatutum ſub rubrica de robore ſtatutorum. Quia non deuenit ad pœnã iuris communis de vi publica, cùm poſſit procedere de ſimilibus ad ſimilia. Et ſatiſfaciet iudex motiuo ſuo, quia ſine dubio fuit bonum, videlicet vt dicta violentia qualificata puniatur acrius, ꝗ ſimplex; & ſic omnibus erit prouiſum, quòd fiendum eſt. arg. ff. de his quæ infra u. credito. l. ex his.

S V M M A R I A.

1 *Appellationi deferre quis dicatur proprie an iudex a quo, an uero iudex ad quẽ. Verbum deferendum duobus modis ſumitur ut hic.*

2 *Appellationi a termino per iudicem parti aſſignatio qualiter ſit deferendum per iudicem ad quem.*

3 *Sententia diffinitiua lata per iudicem a quo, an ualeat pendente appellatione ab interlocutoria apparente rationabili.*

CONSILIVM CCXXXVII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſo puncto & allega: ſuprascriptis, quia de hoc principaliter quæritur, & ꝓnunciari petiť p dictũ cõmiſſarium, an dictæ appllationi

1 interpoſitæ ab interlocutoria vel gauamine ſit vel fuerit deferendum, ne ſub æquiuoco procedamus, notandum puto, † ꝙ verbum illud, deferendum, poteſt duobus modis aſſumi. ¶ Primò, pro delatiõe fiẽda p iudicẽ a quo; & ſi de iſta quæreretur, clara videretur danda reſponſio, ꝙ nõ; qa vel iudex ſentiebat ſe grauaſſe partẽ appellantẽ, & tũc nõ debebat deferre, ſed grauamẽ reuocare, & feciſſet appellationẽ ceſſare vt in c. cum ceſſante. extra de appella. aut cognoſcebat ſe partẽ non grauaſſe; & ſic reputabat appellationem eſſe friuolam, tunc ſimiliter non habebat neceſſe deferre, ne iurſditionẽ a ſe abdicaret. Sed poterat in cauſa procedere, quouſq; ſibi inhiberet per iudicẽm ad quẽ c. cũ appellationibus & c. non ſolũ. de appellatio. lib. vj. Et ita fecit hic iſte iudex, quia in cauſa proceſſit, & ſententiam diffinitiuam dedit in cã principali, non obſtãte dicta appellatione, & de iſta delatione

[a] ¶ Spãle qñ & in qbus ſpãle requiratur, uide D. alex. de imo. in con ſi. 33. in 3. col. in 2. parte.

[b] ¶ Mandato. an autẽ procurator cõſtitutus in cã principali intelligatur cõſtitutus ẽt in cã appellatiõis, vide. D. alex. de im. in conſil. 36. in ul. co. in 2. parte.

non

non puto q̃ri de ꝑti cum ɔſtet ipſum factum non fuiſſe nec expe
dit de illa quærere, nec eſt opus vel vtile. ¶ Scd'ò pôt ſumi verbũ
iſtud pro receptione applõnis fiẽda per iudicẽ ad quẽ, & iſta vr̃
fuiſſe facta eo ipſo ꝙ ptãs eam alteri cognoſcendã cõmiſit. caſus
vr̃ in c. paſtoralis. §. ꝑterea. de offi. deleg. Licet ẽt delatio quã fe-
cit iudex a quo, & de qua dixi in ꝓcedenti articulo, dicatur rece-
ptio. ff. de appel. recipiẽ. in rubro & nigro & ſpecialr̃ in. l. & cui.
Sed receptio quã fecit iudex ad quẽ non ſic ꝓprie dr̃ delatio, cum
delatio pertineat ad iudicem a quo vt. d. l. cũ appellationibus. de
appel. libro. 6. Et ſi dicat̃, ꝙ in caſu nr̃o iudex ad quem eſt ipſe
commiſſarius quem dat poteſtas Brixiæ, non ipſe poteſtas; quod
patet, qm̃ ad ipſum commiſſarium dãdum applõ interponitur vt
patet in ſtatuto in verſi. lata &c. ibi ad iudicem applõnis dandũ
vel conſtituendum per dominum ptãtem &c. Et ſic ad ipſum cõ
miſſarium pertinet cognoſcere an applõ ſit recipienda, vel non,
vt eodem ſtatuto. ver. qua applõne ibi. Et ẽt per prius cognoſcat
&c. Et ſi pronunciauerit eam eſſe recipiendam, procedat vlterius
cognoſcendo an appellatio fuerit iuſta, vel non. Si verò non eſ-
ſet recipienda, vlterius ſe non intromittat, ſed remittat partes ad
primum iudicem. Et ſic in caſu nr̃o articulus iſte non eſt adhuc
deciſus per commiſſionẽ, quã fecit. d. poteſtas. Tunc n. eſſet deci-
ſus, ſi poteſtas foret iudex applõnis, Et ad ipſum fuiſſet appella-
tum; & ita probat ille. §. præterea. qđ hic non eſt. Reſpondetur ꝙ
ſic, ita m̃ dico ꝙ iſte cõmiſſarius debet ꝓnunciare dictã applõnẽ
fore recipiendã, ſeu ſibi fore deferendam, vt vtar verbis ſtatuti. Et
iõ quia quantum ad hoc, vt ſuper iuſtitia vel iniuſtitia applõnis
poſſit iudex applõnis procedere & cognoſcere, vt pronunciet be
ne appellatum vel male, eo ipſo applõ per ipſum recipienda eſt,
ſibi deferendum, ꝙ non eſt apparenter inepta vel nulla, ſed habet
formam eſſendi; vt q̃a eſt interpoſita in ſcriptis, vel eſt interpoſi-
ta ab interlocutoria, vel grauamine. Et cum expreſſione cauſarũ
grauaminum, & quæ ſint tales quæ non ſint euidẽter fruſtrato-
riæ, & aliquo illorum deferente non deberet eam recipere. Nec
partem appellatã citare, ſed ex officio ſuo ẽt nomine petente eã
reijcere & lacerare, ſicut reijcit libellum ineptum. ff. de officio
aſſeſſo. l. 1. ſic loq̃it̃ & debet intelligi. c. romana. §. cũ aũt. de ap-
pel. lib. 6. Si verò iſta ɔcurrant, tũc puſito ꝙ exiſtenter eſſet nul-
la, q̃a tñ nõ apperẽter, debet eã recipere & ad vlteriora ſuper ea,
procederet, videlicet ad inhibitionẽ fiendã iudici a quo, & ad iu-
riſditionẽ ab eo auocandã ſeruatis ſeruãdis ſm̃ formã. c. ſi verò
vocatis, cùm ſeq. eo. c. romana. Et ad iſtã diſtinctionẽ, an ſit appa-
renter nulla, vel nõ, bñ facit gl. q̃ eſt in l. 1. ff. nil noua appel. pẽ-
den. ſup verbo fiat. in verſicu. itẽ q̃d ſi patẽter appareat &c. Quæ
tñ loq̃tur in iudice a quo, ſed idem eſt in iudice ad quem, ſi bñ in
ſpiciatur; facit qđ no. Bar. ff. de ſal. l. ſi quia legatum. circa prin.
vbi diſtinguit in ſimili inter teſtm̃ nullum apparenter, q̃a non ha
bet debitã formã, & nõ apparenter. ſed exiſtẽter, vt q̃a habet for-
mã apparẽtẽ. Sed ex occulto defectu puta ꝑteritiõis filij, de quo
nõ ɔſtat, erat nullũ. In caſu aũt nr̃o ɔcurrũt oĩa ꝓdicta, q̃ faciunt
apparere dictã appellationẽ validæ. Neq; enim cãæ expreſſã in
appellatione iſta ſunt apparenter nullæ, ſed vel validæ & legiti-
mæ, vel dubiæ. Iõ dictus cõmiſſarius debet ꝓnunciare dictæ ap-
pellationi fuiſſe deferendũ, & eſſe, vt ſatiſfiat ſtatuto, & ſup ea
ex iuſtitia fore & ẽẽ ꝓceden̄. ad vlteriora; an bñ vl̃ male fuerit ap
pellatũ, qm̃ dicta applõ prĩa facie & apparẽter ẽ apta, nõ inepta.
Et de iſta tali ꝓnunciatione ſine dubio ſtatutũ intellexit, non de
vltima qua ꝓnunciat̃, bñ vel male appellatũ; qđ patet, q̃a vult eã
fieri. ĩ. ſex dies vtiles, & ꝙ cõmiſſari' d' ea nullũ hẽat ſalariũ; q̃ duo
in vltĩa ꝓnunciatione, qua ꝓnunciatur bñ vel male fuiſſe appel-
latũ, locũ nõ haberent, vt patet ad ſenſum. Eſt. n. iſta quædã præ-
paratoria ad proceſſum fiendum ſuper appellatione, ſed altera
eſt deciſoria cauſæ appellationis. Et hæc patent ex eodem ſtatu-
to, in eo quod ſequitur in verſicu. ſi poſt quam ſtatim ꝓcedatur
&c. vbi poſt dictam ꝓnunciationẽ vult ad vlteriora procedi ſu-
per ipſa appellatione, & p aliã diffinitiuã ſnĩam ferendã. ĩ. dies
vtiles, cãm terminari. Si verò quæritur facta ꝓnunciatione præ-
dicta ꝓparatoria, ꝙ huic appellationi fuit & eſt deferendũ. i. fuit
recipiẽ. & ſup ea procedendum, ad qđ tendit ſtatutũ, ſed non al-
legationes ſuprãſcriptæ. Et cognito poſtea de cã qualiter debeat
vltimate pronunciare an bene vel male fuerit appellatum, ad qđ
tendunt allegationes ſupra factæ. Si verò mens ſtatuti in illa
parte, qua infra ſex dies vult pronuntiari, an ſit appellationi de-
ferendum. Tunc eſt diſcutiendum an de iure communi, vel mu-
nicipali potuerit ab iſto grauamine appellari. Et alias ſuper iſto
articulo ɔſului, ꝙ ſic; quia ɔtinet tale grauamẽ, qđ p applõnem a
diffinitiua nõ pôt reparari, cum ɔſiſtat in facto & in labore pſo-
næ, & expenſarum, ꝓut uoluit Bart. & Bal. in locis in ɔſilio alle-
gatis; & ẽt D. Aduocatus in princ. ſupraſcriptarum allegationũ
refert & allegat. Sed in ɔtrium nouiter allegantur q̃dam ſatis fri-
a uola, quæ oportet tollere. ¶ † Dr̃ enim primò, ꝙ licet iudex parti
reæ aſſignauerit illum terminum ad faciendum fidem de ɔtentia
in eo, & licet hoc facere non debuerit vel non debuiſſet, attñ par
tem ream nõ vr̃ aggrauaſſe, quia non arctauit eam ad illud plus,
q̃ vellet. Poterat. n. ſi uolebat, ſi nolebat nõ cogebatur. Sicut cum
quis citatur ɔdõnal̃r, ut cõpareat allegaturus de iure ſuo ſi uult,
non vr̃ per hoc grauari. arg. contra quod not. gl. C. ſi manci. ita fue
rit alienatum. l. ea quidem. in gl. fi. & Bal. C. de teſtam. l. teſtã. Sed
ad hoc rñdet̃, ꝙ imo grauata fuit ex dicta termini aſſignatione,
q̃a licet non fuerit arctata præciſè ad faciendum fidem de illis,
videbat̃ arctari cauſatiuè ſi nolebat ɔ ſe ferri ſnĩam. Qui. n. aſſi-
gnat terminum, vr̃ comminari de excludẽdo quem poſt termi-
num, cùm iſtud ſit de natura termini iux. not. in l. quandiu. ff. de
acquir. hære. & l. e. §. quod dr̃. ff. ſi cui plus q̃ per. l. falc. vñ ſi non
appellaſſet timore ne ɔ eum ferret ſnĩa non parendo termino,
coactus fuiſſet dictas probationes facere ɔ oẽ debitum rõnis, &
ſic ſẽſiſſet grauamẽ irreparabile. Iõ licuit appellare, ne ſentiret.
l. ſi quis ꝓuocatione. C. de app. & Bar. & Bal. in locis ꝓallegatis.
¶ Scd'ò allegatur, & dr̃ ꝙ nõ apparet iudicium fuiſſe motum ad
dandam ſnĩam diffinitiuã ɔ applõnem ex iſto capite; quia nõ pa-
ruit præcepto, vel termino. Sed iſta allegatio friuola eſt, quia nec
apparet ɔtrium. ſ. ꝙ fuerit motus ex alia cã, non ex iſta; vñ ꝓſumit̃
motus ex iſta, ſicut ex alijs, poſtq̃ iſta colligitur ex actis nõ appa
rente de ɔtrio. iuxta no. in l. ſi quis ad exhibẽdum. ff. de except. rei
iudi. Præterea ſufficit ad iuſtificandum applõnem, ꝙ verĩſr̃ po
terat de hoc dubitare pp naturam aſſignationis termini; vñ iu-
dex, ſi non intendebat moueri ex iſta cã, debat reuocare ꝓceptũ,
& termini aſſignationẽ, & feciſſet applõnẽ ceſſare, vt in c. cũ ceſ-
ſante. de app. Quod cùm nõ fecerit, vr̃ ꝑtitiſſe in illo ꝓpoſito, ut
niſi pareret ɔ illum ſnĩam ferret, ita ꝓſumẽdum eſt ipſum feciſ-
3 ſe. ¶ † Tertiò dr̃, ꝙ q̃cq̃d ſit de iure cõi, de iure tñ municipali a
nulla interlocutoria appellat̃ ẽt ɔtinẽte grauamẽ irrecuperabile.
Qđ dupl̃r ꝓbat̃. Primò, q̃a ſtatutũ uult oẽs exceptiones dilato-
rias & alias quaſcunq; reſeruari in fine litis &c. quam rõnem nõ
video qualiter aptent ad propoſitum. Nam poſito ꝙ obſeruato
ſtatuto nõ videat̃ fore locus applõni rõne alicuius interlocuto
riæ ferẽdæ ſup exceptionibus; q̃a nulla fert̃, ſi reſeruant̃. Si tñ iu-
dex ſtatutũ nõ ſeruaret, ſed ſup aliqua exceptione ꝓnũciaret, qđ
facere poſſet, & ualeret. l. uiro atq; uxore. ff. ſol. mat. cum ibi not.
p Bar. nulli dubium eſt, ꝙ poſſet appellari ſed ɔtineret grauamẽ
irreparabile per applõnem a diffinitiua; nã dato ꝙ nõ expedit, ſe
quit̃ ꝙ nõ oportet. C. de reſcin. vendi. l. ratas. In caſu aũt nr̃o iu-
dex ꝓnunciauit dictum præceptum faciendo & terminum aſſi-
gnando. Quid ergo repugnat dictum ſtatutum huic applõni, nõ
video; ꝑterea nos non ſumus circa reſeruationem exceptionũ;
ſed in alio grauamine aliter illato. Itẽ dñt ſtatutũ imponere me-
tam. 40. dierum inſtantijs cauſarum. Sed ſi poſſet appellari ab in
terlocutorijs, tale ſtatutum violaret̃, q̃ rõ falſiſſima eſt. Nã nõ ob
ſtante dicta applõne, ſi iudex ei nõ detulit, nec per ſuperiorẽ fuit
inhibitũ, pôt iudex infra terminum inſtantiæ cãm expedire. c. nõ
ſolũ. de appel, lib. 6. Et poſito, ꝙ nõ poſſet, quia eſſet inhibitum,
non offenderet ſtatutum; quia debet intelligi ſanè, videlicet niſi
lẽtimum ſuperuenerit impedimentũ, ut quia ſit appellatum ab in
terlocutoria. Nam ciuã cõe mandat iudici, ꝙ cãm expediat ĩ. ter
minũ, & tñ ꝑmittit appellare a q̃buſdã interlocutorijs, pp quas
applões protelabitur expeditio ultra triennium, & ſuſpẽdetur
inſtantia triennij. l. intra utile. ff. de minorib. Et ſic quod dicit. l. ꝓ
perandum. C. de iud. debet intelligi niſi fuerit appellatum ab in-
terlocutoria & inhibitum per ſuperiorem. Præfatæ ergo rõnes
tanquam friuolæ & impertinentes non probant quod intendũt
dicere uidelicet ꝙ ſtatutum tollat appellationes a qualibet inter
locutoria; & ſic ſtam' in diſpoſitione iuris cõis. ſm quod in mul-
tis caſibus pôt appellari. Quorũ unus eſt caſus nr̃ p rõnes tactas
in conſilio, & ſic per prædicta uerba ſatis breuia remanent ſine
ſuperfluitate uerborum euacuatæ rõnes nouiter factæ in contra
rium & ɔ dictam appellationem. Et concludendum eſt partes iu
dicis eſſe in pronunciando bene appellatum a dicta termini aſ-
ſignatione

ſignatione, & per conſequens quicquid interim poſt & ꝫ dictã appellationẽ attentatum eſt, fore & eſſe nullum, & de facto reuocandũ, ſicut de facto ꝓceſſit, & ꝑ conſequens ẽt dictã diffinitiuã ſniam, dicto. c. nõ ſolu. & nil noua. appel. pẽdẽ. in rubro & nigro.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Quidã D. Ioannes de ſalgardis de feltro ſuum vltimum & ſolenne teſtm̃ condidit, in quo ſibi hæredes inſtituit pro medietate Sandrum & Bouum fratres & filios quondam ſer Franciſci quondam ſer Sandri de ſalgardis, & eos inuicẽ ſubſtituit vulgariter, pupillariter, & per fideicõmiſſum. Et pro alia dimidia inſtituit hæredes ſuos Victorem & Zandanielem fratres, & filios q. ſer Antonij ſalgardi fratris ſer Sandri de ſalgardis, & eos inuicẽ ſubſtituit vulgariter, & pupillariter, & per fideicõmiſſum, & hic poſt mortem alterius eorum. Et ſi omnes filij maſculi dicti Franciſci decederẽt abſq; filijs maſculis, ꝙ Victor & Zandaniel & quilibet ipſorum ſuccedant. Et ſimiliter ſi Victor & Zandaniel decedent abſq; filijs maſculis quòd filij prædicti Franciſci maſculi tãtùm ſuccedant, & ꝙ nulla mulier poſſit petere aliquam debitam iure naturæ &c. ¶ Item uoluit d. teſtator, ꝙ dictus Victor q. Antonij ſalgardi, nec Zandaniel eius frater poſſint alienare aliqua de bonis immobilibus relictis per ipſum teſtatorem eiſdem. Et ſi Victor alienauerit, ꝙ dictus Zandaniel poſſit vendicare, & ſtatim non expectata morte alienantis, & ſi Zandaniel alienaret quòd Victor poſſit vendicare, & ſi Victor & Zandaniel non vendicarent; Intelligitur ꝙ per eos non ſteterit. l. 3. §. 1. de adimen. lega. ꝙ filij maſculi dicti Franciſci quondam ſer Sandri vendicare poſſint, vt dicta bona remaneant in domo dicti teſtatoris videlicet de ſalgardis &c. ¶ Primi hæredes teſtõris. ſ. Sandrus & Bouus filij q. Franciſci deceſſerunt ſine filijs maſculis, propter quod ſucceſſerunt ſibi Victor & Zandaniel fratres, dictus autem Victor vẽdidit duas poſſeſſiones quæ fuerunt dñi Ioãnis teſtõris cuidam Sandro de petracho, qui non eſt de domo de ſalgardis; & iſta vẽditio facta fuit tempore quo viuebat Zãdaniel frater dicti Victoris venditoris. accidit quòd Zandaniel deceſſit relictis poſt ſe duobus filijs legitimis & naturalibus & ex diuerſis mulieribus natis ſuperſtite dicto Victore venditore, deinde deceſſit inteſtatus & ſine filijs prædictus Victor ſuperſtitibus dictis duobus filijs prædicti Zandanielis. Iſti nãq; duo filij Zandanielis intẽdunt agere contra dictum Sandrum de petracho emptorẽ, & volunt vẽdicare illas terras & poſſeſſiones, quas vendidit dictus Victor eorum patruus. ¶ Quæritur quid iuris an ipſi filij dicti Zandanielis poſſint vendicare terras & poſſeſſiones venditas per dictũ Victorẽ eorum patruum, an non poſſint de iure vendicare, & ſuper hoc fiat conſilium prout iura diſponunt.

S V M M A R I A.

1 *Teſtator ſi prohibuit alienari bona extra familiam, & unus ex inſtitutis non vendicet in eius vita, an transferat ius vendicandi alienata in ſuos hæredes.*

2 *bona prohibita alienari ſi alienata ſint poſt mortem debentur vendicare, an filii eius non nominati in teſtamento vendicent.*

CONSILIVM CCXXXVIII.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Videtur dicẽdum, ꝙ filij dicti Zandanielis poſſint vendicare. Quia cũ facta fuerit expreſſa prohibitio alienationis per teſtatorẽ ſaltem facta alienatione per Victorem contra prohibitionem expreſſam incœpit Zãdanieli cõpetere ius vendicandi rem alienatam, nõ expectata morte Victoris, vt no. glo. & doc. in l. cum pr̃. §. libertis. ff. de leg. 2. & patet in l. peto. §. fratre. e. ti. in d. §. libertis. qa dicta alienatio facta ꝫ expreſſam prohibitionem nõ tenet, ſed ab ipſo principio eſt ipſo iure nulla, licet ſi nõ fuiſſet facta expreſſa ꝓhibitio valuiſſet viuẽte Victore, & demũ eo mortuo retractaretũ, vt ibi nota. gl. notab. Quia ſolum ſubeſſet tacita ꝓhibitio legalis, q̃ nõ tñ inficit alienationẽ quantum expreſſa prohibitio teſtõris, quæ reddit eam nullã a principió, & purificat fideicommiſſum cõditionale, & ſic vbi ea non facta non deberetur niſi poſt mortem Victoris virtute reciprocæ ſubſtitutionis fideicommiſſariæ & per conſequens Zandaniel prius mortuus non tranſmiſiſſet ad eius filios & hæredes. l. 1. §. ſi autem ſub conditione. C. de cadu. tolen. ff. de condi. & demon. l. hæres meus in prin. Facta tamen expreſſa prohibitione & ſecuta alienatione contra eam fuit fideicommiſſum ſtatim purificatum, & per conſequens videtur quòd tranſmiſerat ad ſuos filios & hæredes. per. l. cum quidem. circa medium in verſic. ſceuola. & in fin. vbi videtur eſſe caſus. ff. de lega. 2.

¶ Br̃ hoc putarem ego uerum, ſi teſtõr in defectum Zandanielis non tranſmiſiſſet ius vendicandi in alium, vel alios. Sed hic tranſtulit dicendo, ꝙ ſi Victor & Zandaniel nõ vendicarent, filij eiuſdem Franciſci vendicare poſſent, quæ verba referuntur ad diuerſos caſus. Hoc mõ videlicet ſi Victor alienaret & Zandaniel non vendicaret, qui eſt caſus nr̃, vel econuerſo. quos caſus teſtõr in ꝓcedentibus expreſſerat, & ſic ſingula ſingulis referanẽ. C. de nego. geſt. l. ſi negocium. vñ cum dicta verba executiua, videlicet ſi non vendicauerint &c. relata ſint ad honoratum, i. ad fideicommiſſarium, quantumcunq; fideicommiſſum fuerit purificatum in pſonam dicti Zandanielis, nõ tñ potuit ipſum trãſmittere ad ſuos, niſi fuerit morã paſſus in vẽdẽdo, vt qa incœpiſſet agere, licet adhuc non fuiſſet ꝓſecutus; qa cum per eum non ſtetiſſet, haberet̃ perinde, ac ſi vendicaſſet; & ſic defeciſſet ꝯdõ tranſlationis in illos. Verum ſi ipſe Zandaniel neglexerit vendicare toto tpe vitæ ſuæ, tunc in articulo mortis debet extitiſſe ꝯdõ tranſlationis in filios dicti Franciſci, & eis debetur dicta res, non filijs dicti Zandanielis. de hoc eſt caſus in l. 4. §. ſi quis titio. in prin. ff. de adimen. lega. & ibi ꝑ Bart. ¶ Prædicta vendicant ſibi locum in caſu nr̃o in quo alienatio per Victorem facta fuit viuente Zãdaniele, & ſic fuit ipſi Zandanieli aperta via vendicãdi, & quæritur an eã tranſmiſerit ad ſuos filios & hr̃des, & ſic an dicti filij veniant ex pſona pr̃is, & illud idem q̃ri poſſet de alijs hr̃dibus extraneis; qa non poſſent filij venire vt filij & ex ꝓpria pſona, cum pr̃ eos ꝑceſſerit; cui primo loco fuit aperta via vendicandi. C. de verb. ſi. l. ſi. ff. de leg. 2. l. cum ita. §. in fideicõmiſſo. & §. fratre. Sed ſi fuiſſet acta alienatio poſt mortẽ Zãdanielis, tunc poſſet eſſe dubiũ, an filijs dicti Zandanielis aperiret̃ uia vẽdicãdi. Et ſic ex ꝓpria pſona venire poſſent, & vr̃ ꝙ nõ; qa teſtõr de ipſis nõ fuit locutus, ſed ſolũ de Zandaniele. arg. eius qđ not. glo. in Authẽ. de reſtõne fideicom. §. nos aũt. col. 4. Sed in ꝯriũ facit rõ quã teſtõr aſſignauit. ſ. vt dicta bona remaneãt in domo teſtõris &c. Et ſic ꝯtẽplatione omnium de domo fecit dictam ꝓhibitionem, ideo filij dicti Zandanielis vr̃ vocati poſt mortẽ, licet nõ fuerint ſpecificati. arg. ad hoc. ff. de leg. 1. l. ſeruo legato. §. ſi teſtõr. de leg. 3. l. fideicõmiſſa. §. interdũ. iũcta. l. nomẽ debitoris. §. fi. vbi inſpicit̃ rõ per teſtatorẽ aſſignata. & l. peto. §. frater. ff. de leg. 2. cũ his q̃ ibi notãtur. Et iſta pars forte videret̃ verior. De iure tñ aliter ꝓ nunc nõ decido, qa de hoc nõ quæritur, nec eſt caſus noſter.

S V M M A R I A.

1 *Subſtitutioni ſi facit pater duobus impuberibus, ſi ambo moriantur in ætate pupillari, vel quandocunque ſine liberis, an requiratur utrunque aut mors in ea ætate, aut etiam ſine liberis.*

2 *Subſtitutio facta poſt mortem omnium vel plurium cenſetur facta ultimo tantum morienti, niſi ex hoc vitioſa redderetur.*

3 *Et an ſi unus in pup. alter ſine liberis in adulta ætate. quid iuris.*

4 *Subſtitutio ultimo morienti facta an dicatur facta ut detrahatur ſolũ trebell.*

CONSILIVM CCXXXIX.

IN Christi nomine Amen. ¶ Pro declaratione ei9 de quo primo loco q̃ritur, & in quo maior vertitur dubitatio, tria ſunt per ordinem videnda. ¶ Primum, eſt utrum ſecunda ſubſtõ facta de filiabus teſtatoris poſt mortem amborũ filiorum inſtitutorum fuerit & ſit purificata; & videtur ꝙ non, quia facta fuit ſub duplici cõditione alternatiuè concepta, videlicet ſi ambo decederent in pupillari ætate, ecce primã. Et iſta non extitit, quia vnus tantum deceſſit in ætate pupillari, alter poſt; vel poſtea quandocunq; ſine liberis, ecce ſecundã. Et nec iſta extitit eadem ratione; qa vnus tantum deceſſit poſt pupillarem ætatem ſine liberis. Et ſic videtur defecta ſubſtitutio. argu. C. de impub. & alijs ſubſti. l. penulti. iuncta. l. iubemus. §. penulti. C. ad trebellia. ¶ Sed quicquid ſit inſpecto verborum cortice, inſpecta tamen teſtatoris intentione quæ præualet, veritas eſt in contrarium; quoniam, & ſi ambæ cõditiones defeciſſent in perſona primi morientis, quia deceſſiſſet pubes & cum liberis, & in perſona vltimi morientis extitiſſet altera tantum, quia deceſſiſſet poſt & ſine liberis, ſubſtitutio prædicta locum haberet inſpecta teſtatoris intentione, & reiecto verborum cortice. ff. ad treb. l. hæredes mei. §. cum ita per rationem quæ ibi aſſignatur. Et hoc in portione vltimi tantum moriẽtis nõ primi quæ ad vltimũ nõ peruenit, fortius in caſu noſtro in quo una dictarum conditionum extitit in perſona dicti moriẽtis, & ſic eius portio deuenit ad ſubſtitutũ ultimo morientem. Itẽ altera ꝯditio extitit in perſonam dicti

ultimi

vltimi morientis, q̃a deceſſit poſt ætatẽ pupillarem, & ſine liberis. Et ſic in hæreditate eius reperitur ẽt portio prmi, in quem caſum teſtator multomagis vr̃ voluiſſe ꝓuidere; q̃ q̃ñ nõ reperiretur. vt ibi colligitur ex tex. tunc aũt defeciſſet ꝑdicta ſi in pſonam primi morientis altera ꝑdictarũ conditionum extitiſſet, & in perſona vltimi defeciſſet vtraq;. Et ita loquitur. l. pe. C. de impub. & alijs ſubſti. in ꝯrium allega. ¶ Secundò principaliter eſt vidẽdũ, cui cenſetur facta dicta ſcd'a ſubſtitutio, an vltimo tm̃ morienti, an ẽt primo, in quo cõſiſtit dubitatio eius de quo quæritur; q̃a ſi vltimo tm̃ ille ſolus reperitur grauatus per fideicõmiſſum. Et ſic ex illius tm̃ perſona detrahẽda eſſet legitima; q̃a grauamen non recipit. l. q̃m in prioribus. C. de inoffi. teſta. Si verò vtriq;, tunc vterq; videret̃ grauat', & ſic ex perſona vtriuſq; uideret̃ detrahẽda. ſm̃ Bal. in l. ex tribus. in fi. C. de inoffi. teſt. Et vr̃ hoc vltimũ verius, q̃a locutus fuit teſtator in plurali. dicẽdo vel eis &c. Et ſic nõ tñ tm̃ vni ſubſtituere voluit ſi in perſonã vnius tm̃ extaret altera de dictis conditionibus, per id qđ dixit ei in ſingulari, ſed ẽt ambobus, ſi in pſona amborum extarent ambæ, vel altera in perſonã vnius, altera in pſonã alterius, ꝑ id qđ dixit eis in plurali qđ nõ verificat̃ in vno tm̃ regula. l. fina. ff. ad treb. ff. de optio. lega. l. 1. ¶ Cõtrarium dico, q̃ imo vltimo tm̃ morienti facta vr̃, per l. codicillis. in prin. ff. de vſufru. leg. vbi Bar. ibi dicit eſſe caſum ſingularem, † q̃ ſubſtõ facta poſt mortẽ oĩum vel plurium non cenſetur facta cuilibet, ſed vltimo tm̃ morienti [a], niſi ex hoc redderet̃ vitioſa, quo caſu loquũtur notata per eum in. l. ſed ſi ſic. ff. de lega. 3. & l. centurio. circa mediũ. de vulga. & pupi. & l. cohæredi. §. cũ filiæ. & per eundem in d. l. codicillis. dũ reſpõdet ad omnia. ¶ Scđ'ò q̃a teſtõr hic fecit duas ſubſtõnes. Et de prima clarũ eſt, q̃ fuit facta primo morienti. Quid ergo expedit dicere, q̃ ẽt ſecũda ſit illi fcã, niſi dicam' qđ ẽt illi facta fuit ſcđ'a. Nõ tñ directò & principaliter ſeu immediate, ſed ſolùm mediãte pſona vltimi, q̃a ſi portio primi moriẽtis reperit̃ in pſona vltimi, ſubſtitutus [b] vltimo cẽſetur ſubſtitutus ẽt primo mediãte pſona vltimi, vt dicã i ſequẽti q̃ſito; ſicut hr̃s hr̃dis primi teſtõris eſt hr̃s, nõ immediatè, ſed mediãte primo hr̃de. C. de hære. inſtituẽ. l. fi. qđ placet, & ſic debet exponi dictio illa pluralis numeri. ſ. eis. Nos aũt quærim', an principar̃ & immediate dicta ſcđ'a ſubſtitutio videat̃ facta primo moriẽti; q̃a in illo cõſiſtit põdus dubitatiõis, & in hoc clare dicendum eſt, q̃ nõ; q̃a p primã ſubſtõnẽ ſatis fuit illi ꝓuiſum, vñ ſcđ'a nõ debet ad eũ referri niſi p modũ, p quẽ dixi. ar. ff. de verbo. obli. l. doli clauſula. de vulga. & pu. l. cohr̃di. §. q patrẽ. de alimentis lega. l. alimẽta. §. baſilice. & l. ſtichus nutricis. Nec obſ. dictũ Bal. in l. ex tribus. q̃a loquit̃ q̃ñ dixit eis & cuilibet eorũ, q̃ dictio cuilibet diſtribuit, & attribuit áctũ cuilibet inſolidũ. l. non diſtinguemus. §. ſi plures. ff. de arbi. ff. de lega. 2. l. ſi pluribus. Hic verò nõ dixit, & cuilibet eorũ. ¶ Præterea dictũ Bal. vr̃ ſane debere intelligi, q̃ñ teſtõr vnicã tm̃ ſubſtõnẽ feciſſet duobus filijs, quorũ vnus erat impubes, alter pubes, eis & cuilibet eorũ. Quo caſu ſi nõ dixiſſet, cuilibet eorũ, videret̃ vltimo tm̃ moriẽti ſubſtituiſſe & inter eos reſeruaſſe ius legitimæ ſucceſſiõis, ſicut ſi appoſuiſſet dictionẽ collectiuã, ſi ambo, vel ſi vterq;. d. l. pe. C. de impub. & alijs ſubſti. iunctis his q̃ notauĩ p Bar. in l. q̃dam teſtõ ꝓculũ. ff. de vulg. & pup. & d. l. codicil. in prin. Sed dicẽdo & cuilibet eorũ ceſſaret hæc ꝓſumptio; q̃a verba nõ pñt ſic gloſari, imo cuilibet p ſe principar̃ & immediatè facta fuit, ſed q̃ñ teſtator fecit duas ſubſtõnes, vnã primo moriẽti, alterã generar̃ eis cuilibet eorũ, q̃cquid ipſe ſentiat nõ cõprehẽdo, quarũ vtra poſſit dici facta cuilibet principar̃ & immediate, ſi diuerſis temporibus mortui ſunt, & prima ſortita eſt effectũ, & ſic extinxit ſecũdã, ẽt ſi ad eundem fuiſſet relata. argu. ff. de verbo. obl. l. ſi ita ſtipulatus fuerit. §. ſine nauis. ff. iudicatum ſolui. l. cũ querebat̃, q̃a ceſſarent alternatiuæ relatæ, cùm nõ poſſint ambæ in perſona eiuſdem ſortiri effectũ. Sed celerior. l. q̃ prius exiſtit cõfirmat effectũ ſuũ. Et illa verba, & cuilibet eorum, poſſent tunc intelligi. ſ. vni, vẓ vltimo moriẽti immediate, alteri verò. ſ. primo morienti mediante vltimo. ¶ Tertiò principar̃ eſt vidẽdũ, vtrũ in hac ſcđ'a ſubſtõne fideicõmiſſaria facta vltimo moriẽti, vt dixi, veniat nõ ſolũ portio ſua. ſ. dimidia in qua fuit inſtitutus, ſed ẽt portio primi morientis. & ẽt tota hr̃ditas illi' q̃ ꝑuenerat ad vltimũ moriẽtẽ virtute pupillaris ſubſtitutiõis factæ primò moriẽti. Et iſtũ caſũ decedit Bar. q̃ ſic in l. ita tñ. §. q̃ ſuſpecta. ff. ad treb. Quia ꝓceſſit ſubſtitutio pupillaris & ſubſecuta eſt fideicõmiſſaria, ſicut dicimus de ꝓlegatis, quãdo quæritur an veniat in ſubſtitutione fideicõmiſſaria. C. de fideicom. l. cum virum. cum ibi not. Et ſic veniunt non ſolum bona, q̃ primò moriens habuit a pr̃e vltra ltimam, ſed ẽt ipſa ltima, & ẽt bona q̃ſita aliunde q̃ a pr̃e, cùm omnia venerint in pupillari. l. ſed ſi plures. § ad ſubſtitutos. ff. de vulg. & pupil. Quia licèt ipſe pupillus non potuerit aggrauari in ſua ltima, nec in bonis aliunde q̃ſitis p fideicommiſſum; quia illa nõ habuit a pr̃e, ſed a lege, vel ab alio extraneo. l. cohr̃di. §. cum filiæ. verſic. nec fideicõmiſſo. ff. de vulg. & pup. Hæres tñ ipſius pupilli, vel ex teſtõ vt ſubſtitutus pupillaris, vel ab inteſtato bene põt a pr̃e grauari in dictis bonis, cùm in eo ceſſet rõ ꝑdicta; quia hẽt a teſtõre vel ex voluntate eius expreſſa. ſ. ſubſtõ, vel tacita vt veniens ab inteſtato, cui poterat pr̃ auferre alium pupillarem ſubſtituendo. l. ſi quis cum nullum. ff. de iure codicillorum ſm̃ Dy. & oẽs per l. ſi fundum. p fideicommiſſum. §. ſi. cum l. ſeq. ff. de leg. 1. C. de inoffi. teſta. l. ex tribus. per Cy. & per Bar. in l. 1. de uulg. & pupil. in d. §. cum filiæ. Et iſtud fideicommiſſum non fuit relictum a pupillo, cùm ipſe non fuerit primò moriens, ſed ab eius ſubſtituto qui fuit. Ad qđ ẽt facit q̃ notat Bar. in l. qui duo. ff. de uulg. & pupil. ¶ Ex his patet rñſio ad id, quod primo loco q̃ritur. ſ. q̃ ltima ueniẽ detrahẽda ſolum ex pſona vltimi morientis, & ſic de vna tm̃ dimidia, in qua ipſe fuit inſtitutus; quia in illa fuit per fideicommiſſarĩ grauatus, & in illa ſibi debebatur ltima, vẓ tertia dimidiæ; ex perſona uerò pupilli primò decedentis nõ, nec ex dimidia in qua ipſe pupillus fuit inſtitutus. Nã ipſe pupillus nõ habuit ius detrahẽdi eam aduerſus ſuum ſubſtitutum, quia per illam ſubſtõnem nõ fuit ipſe pupillus grauatus; q̃a erat directa pupillaris, & ſic potius eius ꝓmiſſio d. l. ex tribus. Ergo nec dictus ſubſtitutus pupillaris põt ex perſona dicti pupilli detrahere aduerſus ſuos ſubſtitutos, quod ipſe pupillus detrahere nõ potuit. ff. de reg. iur. l. hr̃dem. aut ſubſtitutus ꝑdictus uult detrahere ex ſua ꝓpria perſona ltimam de bonis pupilli, & ſibi non põt, q̃a in bonis fratris ſui nõ debetur ſibi ltima, [b] niſi turpi pſona hr̃de iſtituta. l. fratris. & l. fratres. C. de inoſ. teſta. quod hic nõ eſt. Tanquã aũt fratri debitam ſibi illam detrahere nequit; quia nõ niſi vt hr̃s eius poſſet, & ut hæres eius non põt, quia nec ipſe pupillus poſſet vt dixi, & hoc etiã expreſſè decidit Bald. in d. l. ex tribus. in fi. eo caſu, quo ſubſtitutio fideicõmiſſaria nõ fuit facta pupillo primò morienti, ſed adulto ſecũdò moriẽti. Et ego ſ. oſtendi, q̃ ita eſt hic. & hoc de primo quæſito. De ſecundo verò breuior eſt & expedita rñſio, q̃ trebellianica ex neutrius pſonã põt detrahi, poſtq̃ fuit p teſtõrẽ expſsè ꝓhibita p ea q̃ plenè no. Bar. in l. marcell'. ff. ad treb. Nec hic op' eſt vlteri' inſiſtere q̃a dubitationẽ nullã recipit.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Franciſcus uigore ſui iuris exequibilis accepit tenutam de bonis Ioannis ſui debitoris pro centum ſexaginta florenis. Super qua tenuta proceditur ad notificationem proclamationem & oblationem ultimi pretij, quod fuit centum decem floreni, & ad illos actus ſm̃ formam ſtatuti ciuitatis eorum, & potiſſimè ſtatuti poſiti ſub rubrica de tenuta data in cauſa iudicati &c. ¶ Demum per reſidentem datur dicto Franciſco licentia de uendendo dictam tenutam pro ultimo pretio oblato uel maiori offerendo uſque ad confectionem inſtrumenti, quæ licentia tranſiuit in rem iudicatam. Poſt quã licẽtiã ſic tranſitam in rem iudicatã Frãciſcus uendit dictam tenutam Anſelmo, qui immediatè ante dictam venditionem obtulit centum viginti florenos ꝓ dicto pretio. Modò Ioannes fatet̃ dictam licentiam de vendendo eſſe validam. Sed dicit dictam venditionem eſſe nullam; q̃a pretio oblatum p dictum Anſelmum poſt dictam licentiam de vendendo & immediate añ dictam venditionem. ſ. centum viginti floreni nõ fuerunt ſibi Ioanni notificati per dictum Franciſcum, ſicut debebat fieri & notificari ſtante additione facta dicto ſtatuto, ſuper qua fundat ſe, cuius additionis tenor talis eſt, videlicet. Hoc addito quod ꝑter dictas ſollennitates in præſenti ſtatuto cõprehẽſas creditor teneatur ante venditionem per ipſum faciendam de tenuta prædicta, & ante licentiam ſibi datam vendendi, denũciari facere debitori perſonaliter, vel ad domũ ſuæ familiæ quãtitatem oblatam per futurũ emptorem dictæ tenutæ uel æſtimationem factam cum ipſam tenutã recepturus eſt inſolutũ, & aliter ad venditionẽ & dationẽ inſolutũ procedi nõ poſſit, & ſi cõtra fieret, ipſa talis vẽditio ſeu inſolutũ datio ſit ipſo iure nulla. Franciſcus rñdendo dicit venditionẽ tenere & eſſe validam & firmam. ¶ Primò, q̃a ipſe Franciſcus ſeruauit integraliter totum dictum ſtatutum cum dicta additiõe, vt patet ex actis. Non. eñ

uult

a Morienti. q̃uo & quã do ſubſtitutio facta pluribus locũ habeat uno p̃moriẽte, uide Ale. in cõſ. 55. in 2. co. in 4. parte. & in cõſ. 86. in 2. col. eadem parte. & in conſ. [illegible] per totum. 3. parte.

b Legitima uide d. Pe. Phi. Cor. in conſi. 176. nu. 4. in 4. parte.

vult dicta additio ꝙ fiant duæ, aut tres, vel plures notificationes,
Sed vna ſola notificatio, quæ fieri debet ante licentiam de ven-
dendo & ante venditionem coniunctim & non diuiſim, vt ex le-
ctura dictæ additionis apparet manifeſte. Cùm.n.in nulla alia par
te & capitulo dicti ſtatuti mãdetur notificari pretiũ oblatum vt
ea lectura totius dicti ſtatuti apparet, additũ eſt ꝙ notificet obla
tũ pretiũ añ licẽtiã & vẽditionẽ ꝯiunctim & non diuiſim, & vna
notificatio & nõ plures, & ſi hoc factũ eſt aliter, nihil operaretur
licẽtia de vendendo; imo in talibus notificationibus eſſet ꝓgreſ-
ſus in infinitum. Semper.n.debitor faceret offerri aliquid plus, &
vna notificatiõe facta inſurgeret alia ea minimo vel paruo pluri
ꝑtio oblato nouiſſimẽ, qđ eſt abſurdũ & ꝯ mẽtẽ ſtatuti & additio
nis prædictæ. Fruſtraq; acciperẽtur tenutæ, quæ nunq̃ vendi poſ-
ſent. ¶ Secundò, qa, &, poſita in dicta additione exponitur, ꝓ, ideſt
Eo qa vẽditio nõ põt fieri niſi habita licẽtia de vendendo. Sic er-
go exponitur talis copulatiua añ venditionẽ per ipſum facien-
dam de tenuta prædicta, i. añ licentiã ſibi datam vẽdẽdi &c. ¶ Ter
tiò, qa tale ſtatutũ cũ additione ꝑdicta nunq̃ fuit intellectũ alle-
gatũ nec practicatũ in dicta ciuitate, videlicet ꝙ poſt licẽtiã de
vẽdẽdo aliqđ aliud pretiũ, qđ offerret, notificaret debitori, imo
data licẽtia de vendẽdo nulla alia fit notificatio, ſed ſolũ procedi
tur ad venditionem. Et hoc ꝓbatũ eſt per tres teſtes ꝓcuratores
dictæ ciuitatis, nec aliquis ꝓceſſus ſimilis reperitur in ꝯrium fa
ctus a. 40. & 80. an. citra. Et hoc eſt ſatis conſonum iuri & æqui-
tati. Si. n. conſideretur rectè mens ſtatuentis, talem additionem
adiecit pro vtilitate debitoris, vt ſi vellet reluere dictam tenutam
ante licentiam de vendendo poſſet, ſed non vt deluderet credito-
rem, & fieret proceſſus in infinitum, & quòd licentia eſſet fruſtra.
Qui enim non reluit pro centum decẽ, multominus relueret pro
centum viginti, vt eſt notum ſano intellectui. ¶ Quæritur mo-
do quid iuris, an dicta venditio facta Anſelmo teneat, an non.
¶ Super primo conſultum fuit ab Antonio de Andarellis. Dein
de a Paulo, cuius conſilij copia hic regiſtrata eſt vt ſequitur.

S V M M A R I A.

1 *Interpretatio ſtatuti requirentis denunciationem fieri debitori per creditorẽ de pretio oblato pro tenuta uendenda.*

2 *Licentia ſemel obtenta de uendendo pro decem, ſi ego uendo pro uiginti, an ſit iterum facienda denunciatio.*

CONSILIVM CCXL.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Subtiliter &
plenè conſidera-
uit ſupraſcriptus conſultor egregius ea quæ conſide-
randa ſunt in ſupraſcripto puncto. Ridiculum nanq;
eſſet dicere, quòd cùm ꝓceſſerit licentia & etiam conſenſus debi-
toris, ꝙ res prædicta venderetur pro centum decem, requirere-
tur alia licentia & conſenſus ꝙ venderetur pro centum viginti,
cùm iſtud cõprehendatur in licentia iam data, & in conſenſu iam
præſtito. ¶ Qui.n. conſentit vel licentiã dat, vt res ſua vendatur
pro centum decem, videtur etiam dediſſe vt vendatur pro pluri,
1 ſi mãdatarius poteſt; cùm ex hoc conditio mandatoris melior ef-
ficiatur, ſicut ecõuerſo ſi mandaſſem, vt mihi emeres rẽ procen-
tum decem, videor etiam mandaſſe quid emas pro minori ſi po
tes, vt dicit tex. in l. inſtitm. ff. mãdati. §. is qui exequtur in fin. Quia
contrariorum eadem eſt diſciplina. ff. de vulga. & pu. l. & ſi con-
tra. Põt enim mandatarius egredi formã mandati, qñ facit condi-
tionem mandãtis meliorem, nec facit rem oĩno aliam vel diuer-
ſam ab ea quæ continetur in mandato, nec cogit ipſum ad exbur 2
ſandum plus q̃ voluerit; quia tunc non diceretur eius cõditio fie
ri melior, ſi ſibi diſpliceret. iuxta not. in l. paulus. ff. de ſo. per gl.
Hæc hñr. ff. manda. l. 3. q̃ incipit, ꝑterea. l. cum ſeq. & ſequẽti. vſq;
ad. l. ſi remũcãdi. in tex. & gl. & ff. de acq. hær. l. ſi qs mihi bonæ. §.
ſed ſi mãdauit. ver. ꝙ ex parte. & l. ſi qs ꝓ eo. in fi. & l. rogatus. eo.
1 ti. mãdati. ¶ † Conſtat autẽ in caſu nr̃o, ꝙ ſi requireretur iterata
notificatio de pretio prædicto oblato poſt licentiã & ante vẽdi-
tionẽ, videlicet de centum viginti. Requireretur ẽt iterata licẽtia &
iteratus ꝯſenſus, quòd pro dicto pretio centum viginti daretur;
qm̃ ad nullum alium finem requiſiuit ſtatutum ꝑfatũ notificatio
nem fieri de vltimo pretio oblato, niſi vt obtineretur licentia &
cõſenſus vẽdendi, ne poſſet debitor dicere rem ſuam fuiſſe vendi
tã minori pretio q̃ valeret, & ſic mala fide & ob gratiã vel ambi-
tionem, & ꝑ cõſequens venditionem fore retractandam. iuxta
ea quæ habentur. C. de iure fiſci. l. 3. libro. 10. & l. 1. de fide inſtr. &
iure haſtæ fiſ. eo. lib. per gl. ordina. & l. 1. C. de præſ. 30. ann. ideo
lex mãdat debitorẽ debere vocari tẽpore vẽditiõis, ne iſta dicere
poſſit. C. de diſtra. pig. l. creditor hypothecas. Iſtud ergo ſtatutũ
2 conforme eſt iure cõi. † Si igitur dicta notificatio ſolum fit pro
obtinenda licentia & conſenſu, vt dixi. Et ex iſta licentia & con-
ſenſu, ea qua ſeu ea quo res vendatur, non ſolum ꝓ centum decẽ,
ſed ẽt pro centum viginti & ꝓ pluri ſi vendi põt. arg. d. §. his qui
exequitur. in fi. cum alijs s̃. allegatis. ſit iam obtenta uel obten-
tus, nõ expedit amplius ipſas obtinere; qa ſuperfluis actibus nõ
eſt vtendũ. l. hæc ſtipl'o. §. diui. ff. vt lega. nom. cauea. ergo nec eſt
neceſſe vt expeditum eſt, amplius notificationem fieri; quia ſub-
lata cã ꝑꝑ quã notificatio prædicta fit, debet eſſe ſublatus effe-
ctus dictæ notificationis. c. cum ceſſante. de appel. cum ſi. ¶ Nec
ob. verba ſtatuti, quæ poſſunt trahi ad alium ſenſum; quia nõ eẽt
bonus, ideo abiiciendus, ut s̃. dixit conſultor. ¶ Item quia inci
pit a venditione dicendo ante venditionem videntes ſtatuentes
iſtud ſufficere ſubiunxerunt, & ante licentiam, ut ſic ſi a uendi-
tione incipiatur, non ſufficiat illa ſola; ſed ſi a licentia, illa ſola
ſufficeret; ut in ſimili not. gloſſ. in l. actor. ff. rem ratam haberi.
¶ Concludo ergo idem quod ſupra concluſum & cõſultum eſt
per ſupraſcriptum egregium conſultorem, non me ulterius ex-
tendens. Tum quia res eſt clariſſima penes me. Tum quia per ip
ſum alia, quæ poſſunt ad hoc adduci, plene tacta ſunt.

¶ Punctus talis eſt.

¶ Antonius buti ſuum vltimum condidit teſtamẽtum, in quo poſt
multas particulares diſpoſitiones, talem fecit inſtitutionem.
¶ In omnibus autem alijs ſuis bonis mobilibus & immobilibus
iuribus & actionibus tam præſentibus q̃ futuris, & tam ꝓprijs
q̃ emphitheuticis, vbicunq; ſunt, & reperiri poterunt, dñam Thi
tam ſuam uxorem & D. Gaudentem ſibi hr̃des vſca inſtituit, &
fecit ipſe teſtator pleno iure in uita earum tantum. Et quæcun-
que earum deceſſerit ſubſtituit alteram ſuperuiuentem. Et non
prouiſo de alio hærede uniuerſali poſt earum mortem, fecit
multa legata particularia. Nunc quæritur mortuis dictis hæredi
bus inſtitutis in uita earum tantum, ad quem pertineat hæredi-
tas dicti Antonij. An ad ſuccedentes ab inteſtato dicto Antonio.
An uero ad hæredes dictarum inſtitutarum in vita earum tan-
tum. Cum dicta Gaudens primo decedens inſtituerit dictam do-
minam Thitam, quæ ueniens ad mortem condidit teſtamẽtum,
& de hæredibus ſibi prouidit.

S V M M A R I A.

1 *Inſtitutio facta uſque ad mortem inſtituti an tantum ualeat, necne.*

2 *Intellectus ad l. hæreditas ex die. ff. de hæredibus inſti.*

3 *Inſtituti hæredis uſque ad mortem quis erit hæres poſt mortem.*

4 *Tantùm, dictio taxatiua quid operetur an importet fideicommiſſum reſtituendum uenientibus ab inteſtato.*

5 *Inſtitutio ſi fiat ex die, an pendente die agnati debeat poſſidere & de detrahen. trebellianica.*

CONSILIVM CCXLI.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Super hoc pun-
cto duo ſunt vidẽ
1 da. ¶ Primũ eſt † vtrũ dicta inſtĩo fuerit ab ipſo princi
pio uitioſa ꝑꝑ hoc qa inſtituit illas in vita earũ tm̃,
& ꝑ ꝯñs totum teſtm̃, cuius inſtĩo eſt caput l. ꝓximè. ff. de his quæ
in teſta. delen. & ſine qua ualere nõ põt, nec ẽt dici teſtm̃. l. nõ co
dicillum. Et ſic hr̃ditas dicti Antonij ab inteſtato pertinuerit ad
eius uenientes ab inteſtato ab ipſo principio. Non autem nunc
ad hr̃des dictæ Thitæ, quaſi non potuerunt dictæ mulieres hr̃des
2 effici ex dicta inſtitutione nulla. C. de fideicom. l. eam quam. † Et
vr̃ hoc eſſe verum ꝑꝑ naturam illius dictionis taxatiuæ, tm̃, appo
ſitæ in inſtitutione, quæ eſt excluſiua ulterioris t̃pis, ſicut aliarũ
rerũ. iuxta not. per glo. in l. rõnes. C. de proba. & in c. cum eccle-
ſia. de cã poſſeſſio. & propriet. ſicut & aliæ dictiões taxatiuæ. l. 3.
§. cum titio. ff. de adimen. leg. Et ſic uidetur teſtãr noluiſſe facere
inſtitutionem ſeu cãm teſtati t̃palem quouſque illæ inſtitutæ vi-
uerent, & eis mortuis eam finiri, & incipere cãm inteſtati, quod
facere non potuit. per l. hr̃ditas ex die. ff. de hæredi. inſti. Quia ſic
decederet ꝓ parte temporis teſtatus pro parte inteſtatus, quod
eſſe nõ põt in pagano, ſicut nec ꝓ parte rerum. de regu. iur. l. ius
noſtrum. licet ſecus in milite vt l. miles ita hr̃dem. in princi. ff. de
teſt. mili. ¶ Vr̃ ergo ꝙ dicta dictio tãquã ꝯ naturã inſtĩonis vitiet
eam. arg. eius quod hr̃ in text. & glo. fi. ff. de vſu & habi. l. per ſer-
uum. §. fi. Quia ex verbis prædictis inducitur q̃dam perplexitas &
incompatibilitas inter uoluntatem teſtatoris, & iuris diſpoſitio
nem, q̃ perplexitas diſpoſitionem etiã ultimæ uoluntatis uitiat.
ff. de condi. inſtit. l. ſi titius. Et iſtam partem tenuit Bar. ꝓut ipſe
examina

examinat & determinat expreſſè in d.l. hæreditas ex die.in fi. Et
hic dicatur Bar. loquitur, qñ quis inſtituitur ad diem certá an &
qñ puta vſq; ad decẽ annos cum adiectione, ꝙ vltra dictũ tempus
nullo modo ſit hæres.Sed in caſu nr̃o fuerunt p̃dictæ inſtitutæ ad
tẽpus incertum ſaltẽ qñ.ſ.quouſq; vixerint, qđ tẽpus incertũ nõ
vr̃ vitiare,ſed inſtitutionẽ condõnalem reddere.l.in tp̃s.ff.de hæ-
red.inſti.& l.cũ filio.& no.gl.in d.l.hæreditas ex die. Rñdetur, ꝙ
illud verbũ qñ in tp̃s mortis extranei,quod an veniat viuente in-
ſtituto,vel non,incertum eſt. Nos loquitur qñ in tp̃s mortis ipſa
rum inſtitutarũ,quod certum eſt euenturũ ipſis viuentibus, quia
viuens moritur.l.qui duos.ff.de manumiſ.teſta.l.nam & ſi rñ mo 5
riar.ff.de condi.indebi.vnde non facit conditionem,vt no.in l.ex
traneũ ſm vnam lectu.C.de hære.inſti.¶ Itẽ eſt verum, qñ tp̃s ap
ponitur ex parte ante ad inchoationẽ inſtõnis. Sed ea parte poſt
ad ipſam finiendam nullũ tp̃s põt apponi ẽt oĩno incertum, vt fa
ciat inſtõnem,q̃ ſemel inchoauit per aditionẽ hæreditatis & no-
men hæreditarium inſit adeũti,poſſit finiri.& eſſe deſinere, ſicut
dicimus in obligatione perſonali.l.nemo põt.ff.de leg.1.l. obli-
gationum ferè.§.placet.ff.de actio.& obli.ff.de ſeruitu.l.4.Et hoc
voluit Bal.in d.l.extraneũ. poſt principium & per vnam colum.
& ſi dicat mors oĩa ſoluit, in Auth.de nup.§.deinceps.& ſic adie-
ctio p̃dicta nõ vr̃ ꝫ naturam diſpoſitionis ſeu inſtõnis, ſed ſm eã,
& ſic eam non vitiare.Rñdeo, ꝙ imo non ſoluit ea q̃ tranſmiſſibi
lia ſunt ad hæredem,cuiuſmodi eſt nomẽ hæreditarium. Hinc di-
cimus, ꝙ hæres hæredis teſtatoris eſt hęres ex primi hæredis per
ſona in ipſum tranſmittentis,C.de hære.inſti.l. fin. & talis qualis
fuit primus hæres.ſ.ex teſtõ vel ab inteſtato.vt no.in l.3.ff. de pe-
tit..hæred.¶ Sed his non obſtantibus veritas eſt in ꝫrium, ꝙ inſtõ
p̃dicta propter appoſitionem verbi & dictionis p̃dictæ taxatiuæ
nõ fuit a principio vitioſa,nec propter mortem inſtitutarum fini
ta,ſed ad hæredes vltimæ morientis tranſmiſſa. Primũ patet tali
rõne,quia ſi dicta dictio non fuiſſet appoſita,ſed dũtaxat fuiſſent
inſtitutæ quouſq; vixerint,ſubintelligebatur, & non vltra. Quia
permiſſum ad tp̃s cenſetur poſt tp̃s prohibitum. l. ſtatuliberũ.§.
ſtichũ.ff.de lega.2.l.1.§.ſi mulier.ff.de lib.agno.ff.de pac.l.epiſto
la.§.fi.& tñ non fuiſſet inſtitutio ex hoc vitioſa imo tp̃s reiicere-
tur.vt d.l.hæreditas.ergo & nunc,quia expreſſio eius quod taci-
tè ineſt,nihil operatur.C.de fidei.l.nõ rectè.de leg.1.l.3. ¶ Item
quia de vltima volũtate reiicitur cõditio impoſſibilis de iure,vel
de facto,ſeu de natura.ff.de condi.inſti.l.1.& de condi.& demon.
l.obtinuit.ergo & inutilis modus ſeu modificatio,tã circa res. ff.
d hære.inſti.l.ſi ita quis hæres inſtitutus excepto feudo.in penul.
chur.q̃ circa tp̃s.arg.in l.miles ita hæredũ.§.& quia diximus.ff.de
teſta.mili. ¶ Item quia verbũ quod poteſt dupliciter intelligi,de
bet intelligi ſm ſenſum,qui non vitiat diſpoſitionẽ, nõ ſm illum
qui vitiat.l.quotiens.in ſtipu.ff.de verb.ob.cum cõcor. ſed hic di
ctio illa taxatiua poteſt taliter intelligi, ꝙ nullum reſultat incon
ueniens,vel perplexitas,aut impoſſibilitas,vt ſtatim dicã, per qđ
ſoluitur ꝫrium de d.l. ſi tatius. quia loquitur qñ perplexitas non
poteſt diſſolui,alias ſecus,vt ibi notatur. Eodẽ modo tollitur de-
terminatio Bar.in d.l.hæreditas.in fi.quia poſito ꝙ eſſet vera, nõ
tñ facit ad caſum noſtrum;quia loquitur qñ teſtator dixit expreſ
ſè,ꝙ nolebat inſtitutum vltra tp̃s appoſitum in inſtitutione, quo
quo modo fore hæredẽ,quod intelligitur nec ipſo iure, nec quo
a ad effectum,vel commodũ,quia qui omne dicit, nihil excludit[a].l.
iulianus.de lega.3.Et ideo quia primum.ſ.ꝙ poſt tempus non ſit
hæres,facere nõ potuit teſtator.l.ei qui ſoluendo.in fi.ff.de hære.
inſti.Redditur inſtõ totaliter vitioſa, ne fiat ꝫ voluntatem teſta-
toris.ſ.ꝙ fiat hæres,& nõ deſinat,prout teſtator deſinere voluit.
arg.in l.pen.ff.de iniuſt.teſt.& quod idem Bar.no.in l.quotiẽs.§.
4 ſi duo.ff.de hære.inſti. ¶ † Sed in caſu nr̃o dictio illa taxatiua tñ
non importat de neceſſitate,vt poſt mortem non ſint hæredes ip
ſo iure ſaltem per earum hæredes, imo poteſt reſtringi q̃tum ad
effectum vel commodũ;ita poſſunt ſimul ſtare, vt remaneant hæ
redes noĩe,nõ quo ad effectum;quia hoc eſt tolerabile in iure, vt
patet in fideicommiſſo vniuerſali poſt hæreditatẽ reſtitutam. ff.
ad trebel.l.1.in prin.& l.ſi hæres inſtitutus. Prima determinatio
Bar.ẽt in terminis in quibus ipſe loquitur, reprehenditur p Bald.
in d.l.extraneũ & puto ꝙ Bal.dicat verum. Poſito ẽt ꝙ determi-
natio Bar.quam ponit in l.quotiens.§.ſi duo.ff.de hære.inſt.eſſet
vera.ſ.ꝙ prohibitio iuris accreſcendi de quota vitiet inſtitutio-
nẽ. Quia dico ꝙ non ſic in tp̃e, quia prima operatur circa prin
cipiũ inſtõnis & ex parte ante, vt3 vt quis ſit hæres ex teſtõ in di-
midia, & in altera nullus;quo caſu voluntas & cã inteſtati trahit
ad ſe cãm teſtati,ſed in tp̃e operatur ex poſtfacto,uult.n.ꝙ ſit hæ
res certo tp̃e,eo finito deſinat;quo caſu cã teſtati, quæ ſemel ce-
pit effectum ſortiri,trahat ad ſe cãm inteſtati,& eam abſorbet ẽꝫ
ubi de uoluntate teſtõris in ꝫrium manifeſtiſſime conſtat,per d.
l.ſi ita quis hæres inſtitutus fuerit excepto fundo s̃.alleg.quia in-
utilis adiectio facta poſt actum perfectum & conſummatum ui-
tiatur,& nõ uitiat actum.l.cum precaria.ff.de preca.Et quod no.
glo.in l.per ſeruum.de uſu.& habi.ſupra alleg.uer. ſi aũt prius.&
in auth.ingreſſi.C.de ſacroſan. eccle.& quod no.in c.fi.de condi
5 tio.appoſit.¶†Scđo loco dicendum eſt, præſuppoſito ut dixi ꝙ
præfata inſtõ non fuerit a principio uitioſa, & ſic dictæ dñæ ad-
eundo fuerunt effectæ hr̃des ex teſtamento, & ꝙ per earum mor
tem cã teſtati non fuerit finita, ſed ad hæredes earum tranſmiſſa,
& per ꝫñs cã inteſtati locum habere nõ poſſit quo ad directam
ſucceſſionem, an ſaltem uirtute taciti fideicommiſſi poſſint ue-
niẽtes ab inteſtato petere bona dicti teſtatoris ſibi reſtitui ab hæ
rede ultimæ morientis ex dictis mulieribus deducta quarta tre-
bellianica; & hic vr̃ dictum ꝙ ſic pp̃ illam dictionem taxatiuam,
tantum,quæ debet aliquid operari.l.ſi qñ.de leg.j. Nec fruſtra ui
deri appoſita.l.3.§.non fruſtra.ff.de iureiur.Nec põt uideri appo
ſita quo ad perſonam primæ morientis niſi fauore cohæredis ſu
perſtitis, nec in perſonam ultimæ morientis niſi fauore uenien-
tium ab inteſtato.l.peto.ff.de leg.2.in 1.uer. idem dicemus.& qđ
not.Bar.in d.l.quotiens.§.ſi duo.dum allegat illam.l. peto. ut ſic
prima moriens uideatur fuiſſe rogata partem ſuam reſtituere ſu-
perſtiti cohæredi,& ultimò moriens uenientibus ab inteſtato te-
ſtatoris,& pro hoc facit.l.fi.C.de leg.& ff.de leg.2.l.titia cum te-
ſtamento.§.fin.Vbi ille, cui relinquitur ad certum tempus uel ad
tempus uitæ,cenſetur rogatus poſt tempus uel poſt mortem re-
ſtituere hæredi. Et ſic cum primæ morienti ſucceſſit ſuperuiuẽs
ex teſtamento,quartam partem dimidiæ illius habuit, ut hæres il
lius quæ non ſubiacebat reſtõni, ex quibus alius hæres potuiſſet
eam retinere ex perſonæ primæ morientis pro trebellianica illa
defunctæ debita.l.quamq̃.C.ad l.fal. Alias uero tres partes dictæ
dimidiæ habuit dicta ſuperſtes,non tãquã hæres p̃morientis, ſed
tanq̃ fideicommiſſaria ex duplici ſubſtõne. Quarum una fuit ex-
preſſè facta,altera reſultabat ex illa dictione taxatiua, tantum,ap
poſita in inſtitutione illius præmorientis. Deinde cũ altera mór
tua fuit,extitit quoque ſubſtitutio, quæ cenſetur ſibi facta de ue-
nientibus ab inteſtato teſtatoris, in qua ueniunt tres partes dimi
diæ ultimò morientis,& ẽt illæ aliæ tres quas habuit de prima mo
riente.per ea quæ no per Bart.in l. ſceuola.in fin.ff.ad trebel.& l.
marcellus.§.quidam liberis.& probatur in l.hæredes mei. §. cum
ita.ff.e.ti.¶ Duæ aũt quartæ, q̃ p trebellianica ueniunt detrahen
dæ de utraq; dimidia, debent remanere penes hr̃des ultimò mo-
rientis;quia illæ non cadunt in aliqua de p̃dictis ſubſtõnibus.l.ti-
tia ad l.fal.Et pro iſta deciſione facit determinatio Bald.in d.l.ex-
traneum reprehendentis Bar.qui tenuit in d.l.hr̃ditas. ꝙ ſi unus ẽ
inſtitutus uſque ad annum alter poſt annum tempus reijcitur de
inſtõne cuiuſlibet,& ſic erũt cohr̃des per illam.l.hr̃ditas. Sed hoc
eſt falſum ſm Bal.& ꝫ intentionem teſtatoris,ꝙ noluit eos cõcur
rere eodẽ tp̃e in eadẽ hr̃ditate,& eſt caſus in l. uerbis ciuilib.ff.de
uulg.& pup.uer.ſed q non admitti.& ẽt in fi.& l. cum in teſtamẽ
to.in prin.de hr̃d.inſti.vñ dicit Bal.in d.l.extraneũ.quòd in d.caſu
primus inſtitutus uſq; ad annum erit hr̃s perpetuo mero iure,ſed
poſt annum tenebit̃ reſtituere hr̃ditatem ſecundo inſtituto poſt
annũ,ut ſic mens teſtatoris ſaluetur eo modo,quo melius ſaluari
põt non offendendo iuris regulas.Idem ergo dẽt eſſe, ſi unus tñ a
fuit inſtitutus uſq; ad annũ tñ,uel quouſq; uixerit, & poſt d.tp̃a
nõ diſpoſuerit ad quẽ deueniret. Nã p̃ſumit̃ uoluiſſe quod ueniat
ad uenientes ab inteſtato. A quibus uſq; ad illud tempus auferre-
bat.ar.d.l.fi.C.de leg.& l.titia.cum teſtamento.§.fi. de leg.ij.& l.
peto.poſt prin.uer.idẽ dicemus.eo.tit.¶ Bal.ergo in eadem.l.Ex-
traneum.dum reprehendit Bar.in eo quod dicit in d. l. hr̃ditas.in
fi.ſ.inſtõnem uitiari,ſi dixerit teſtator ꝙ poſt tempus uolebat in
ſtitutum eſſe hr̃dem melius dixit quàm Bart. ſecundum oẽs, quia
imo non uitiat̃ ſed uitiant̃ d.uerba,& his non obſtantibus hr̃s erit
perpetuo mero iure;ſed imperfectè fuit locutus,quia non decla-
rauit an dicta uitientur ex toto,an non, ſed inducãt ſaltem tacitũ
fideicommiſſum & in cuius perſonam, & ſimiliter illi qui conſu-
luerunt in fauorem hr̃dum ultimò morientis ſequentes bal. be-
ne conſuluerunt,quòd non uitietur inſtitutio,nec fuerit tempore

[a] ¶ Excludit. adde eundem .F. in conſ. 134. nu. 8.

finita ipſo iure, ſed ad illos hr̃des tranſmiſſa, ſed omiſerunt tangere hunc ſm punctum, in quo ſtat tota uis quæſtionis. Nam de primo nunq̃ dubitaui rõnibus de quibus ſupra, ſed de ſecundo ſic, quia tactum non reperio. Sed mihi vr̃ dicendum ut ſ. dixi, ſalua correctione melius ſentientis. Inſtitutus ergo uſq; ad diẽ, ẽt poſt diẽ eſt hæres, ſed tenetur reſtituere. Sed quid de inſtituto ex die? nam ante diem nihilominus eſt hr̃s, ſed an tenebitur reſtituere uenientibus ab in inteſtato, donec ueniat dies? ſicut. n. in inſtituẽdo ad diẽ, poſt diem voluit eſſe uenientium ab inteſtato, a quibus abſtulerit, uſq; ad diem, ita inſtituendo ea die uſq; ad diem uoluit eſſe uenientium ab inteſtato, a quibus non abſtulit uſq; ad diem.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Quidam nobilis de Dragoneo de pedemontium, qui uocatur Stephanus Azardi habuit filios nouem maſculos ex duabus uxoribus. Ea prima habuit iſtos ſic uocatos, uidelicet Guilielmum, Gofredum, Lionellum, Ludouicum. Ex ſcd̃a habuit iſtos, uidelicet Conſtantinum, Guilielmum, Bartholomeum, & Martinum, & Ioannem. Dictus pr̃ duos iſtorũ oĩum fecit ſtudere, unus quidẽ ex prima uxore uidelicet Ludouicus doctoratus eſt in uita pr̃is. Altero uerò ex ſcd̃a uxore uidelicet Guilielmo adhuc ſtudente pr̃ uita functus eſt, oĩbus relictis hæredibus æqualiter. Modò in diuidẽda hæreditate dubitatio oritur, an illi duo fr̃es uidelicet doctor & ſcholaris debeant libros conferre cum ſatis exinanitum ſit amplum pr̃imoniũ pr̃is pp multiplices particulas inter fratres oẽs. Et dubium facit, quia pr̃ quondam in quodam ſuo rõuali, ſiue libro rõnum, ſiue quaterno, ſiue memoriale, in quo d. pr̃ ut faciunt nobiles deſcribebat data ſeu mutuata per eum facta & ẽt recepta. Cui libro tali d. oẽs filij maximam dant ac dederunt fidem, eique aſſiſtunt tanq̃ euangelio. In iſto libro reperitur ſic deſcriptum in uulgari ſtilo. Item per denari impreſtati a Aluiſio per comprare uno condego ducati. xxx. Itẽ per comprare uno bartholo al predicto io ho impreſtato dodece ducati &c. Eodem modo & eodẽ tenore reperit deſcripſiſſe de libris emptis ipſi D. Guilielmo filio ſcd̃æ uxoris. Dubium ergo facit inter alios fratres, quia pater uſus fuerit in ſuo libro illo ſermone impreſtati &c. Tum ẽt potiſſime facit dubium, q̃a d. pr̃ q̃n uiuebat aliquas nurus recepit in domo & expenſas nuptiales ſatis amplas fecit, tam circa ueſtes nuptiales, q̃ circa nuptias. Quarum expenſarum memoria ſub alio mõ dicẽdi in d. libro pr̃is reperitur deſcripta uez ſic. Item mi Stephano Azardo ho ſpeſo in le noze de Goffredo fiorini tanti. Itẽ ho ſpeſo per una ueſte de malines per la mogliere del d. Goffredo fiorini tanti &c. Et ſic de alijs coniugatis. Reſolutio ergo dubij ſtat in hoc, quia in expenſis factis circa libros filiorum & conuentum alterius utitur hoc ſermone impreſtati. Et in expenſis factis circa nuptias filiorũ & ueſtes ſpõſarũ otr̃ hoc ſermõe. Io ho ſpeſo &c. Itẽ in caſu pſupponit, q̃ pr̃ p duos annos anq̃ moreret fecit teſtm̃, & cum illo mortuus eſt. Quærit̃ ergo quid iuris, an d. libri in diuiſione ipſa ueniant conferendi, & etiam expenſæ factæ in doctoratu fratris doctoris, de quo ſ. propter prædicta uerba.

S V M M A R I V M.

5 *Libri empti filio ſtudenti per patrem & precioſæ ueſtes ſunt conferendi cum fratribus in diuiſione hæreditatis.*

C O N S I L I V M CCXLII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Vr̃ dicẽdum, † q̃ d. libri non ueniãt conferendi cum fr̃ibus [a] ſed debeant eſſe præcipui in diuiſione hr̃ditatis illorum, quorum noĩe fuerunt p pr̃em comparati & eiſdem traditi, per id quod habet̃ per gloſſ. & doc. C. fam. ercis. l. filiæ cuius. eum cẽſeant illis per hoc donati paterna pietate, q̃ tales expẽſas facere p filio recuſare nõ dẽt. ff. e. l. q̃ pr̃. ubi vr̃ rẽ caſus; q̃ donatio, ſi fuiſſet filius emancipatus, fuiſſet ſtatim & a principio ualida. d. l. q̃ pr̃. Sed ſi in pt̃ate, non ualuiſſet a principio, ſed ſecuta emancipatione uel ẽt ſecuto doctoratu illius primi filij fuit ꝯfirmata, & inceperũt eſſe quaſi caſtrẽſis peculij; vñ doctor dr̃ militare militia legali, & ſic põt habere peculium quaſi caſtrẽſe. Cuius eſt capax uiuente pr̃e, tã quo ad ꝓprietatẽ, q̃ quo ad uſumfructũ. C. de aduocatis di. iud. l. fori. & l. aduocati. & ita no. p Bar. in illa. l. filiæ. & in l. j. §. ſed nec caſtrẽſe. ff. coll. bo. in tractatu de duob᷑ fr̃ib᷑ cõpillato per eũ. Itẽ per gloſſ. q̃ eſt in l. Macedoniani. C. ad Mac. q̃ dicit, q̃ ſi filius eſt in ſtudio de uoluntate pr̃is, tenet̃ ei pr̃ emere libros, & ſic uident̃ eſſe ſui ꝓcipui, tanq̃ ſibi debiti, ſicut legitima, & ſicut dos uel ueſtes quotidianæ, quas pater facit & facere tenetur filio; iuxta id quod habetur & not. in l. id veſtimentum. & l. peculium naſcitur. §. 1. & quod no. Bar. de veſtibus vxoris in legibus. ſ. alleg. Itẽ per aliam glo. q̃ eſt. ff. ad mace. l. ſed iulianus. §. quod dr̃. q̃ vult plus. ſ. q̃ ẽt ſi non de voluntate patris expreſſa, ſi tñ non ꝯdicat, tenetur pater illi miniſtrare expenſas neceſſarias, & ſic ad debitum ꝯctum per filium occaſione illarum, & idem ſi ꝯdicat ſi tñ filius eſt aptus ad ſtudium, & ſtudeat. q̃ tenetur pater, hoc ratum habere, tanq̃ vtiliter geſtum, facit. ff. ad carbo. l. de bonis. §. non ſolũ, vbi pupil. educ. debe. l. 2. de rei vẽ. l. ſin autẽ. §. fi. cum. l. ſeq. & in auth. neq; virũ quod ex dote. §. pen. qd̃ ẽt tenet Guil. de Cu. in d. §. quod dr̃. ¶ Sed his non obſtantibus ꝯtrium eſt dicendum, vez quòd imo dicti libri ſunt conferendi fratribus tales quales ſunt, non dico q̃ debeant diuidi inter fratres, quia nec cõmode poſſet hoc fieri, nec alijs non ſtudentibus cõueniunt, ſed debẽt remanere, penes eos, penes quos ſunt, & pretium eorũ debet eis computari in eorum portionem, ſicut & dos data filiæ, cũ venit ad diuiſionẽ cum fratribus. C. de colla. l. dotis. licet pater, neceſſe habuit eam filiæ dare. C. de do. promiſ. l. fi. ff. de ritu nup. l. qui liberos. Non tñ tenetur pater eam filiæ donare. Ideo remanet adhuc profectitia, ſi non fuit donata, & debet conferri, ſicut & alia profectitia. C. fami. erciſ. l. certum. ſecus ſi pater dotem filiæ donaſſet, vt ſi fuiſſet eã ſoli filiæ ſtipulatam, ſm ea q̃ habentur per Bar. in l. poſt dotẽ. ff. ſolut. matri. in 4. q. Et ex hiis rñdetur ad gl. l. macedoniaui. & illius. §. quod dr̃, quia dato, q̃ eſſet vera. ſ. q̃ pater teneretur ei libros emere in caſib᷑ ſupradictis, non tñ tenetur eos ſibi donare, ſi non vult. Et hoc expreſſe voluit Bal. in d. l. macedoniani. licet Bar. in tract. de duobus fratribus, in §. ſed nec Caſtrenſe, ſentiat q̃ nec emere tenetur, nec ipſum in ſtudio tenere, eum non reperiatur in iure cautum, eo modo, quo reperitur de alimentis & de dote. Sed præcedens opinio, plus placet, ſi pater poteſt, & filius eſt aptus ad ſtudium; non tamen iure actionis & ob. aſtringitur, ſed iudicis officio de æquitate, & iure naturali, ſicut dotem dandã, & alimenta præſtanda, iuxta ea, quæ habentur & notantur, in l. obligamur. in §. lege. ff. de actio. & ob. & aliæ expenſæ factæ per patrem in ſtudio, q̃ non extant, ſed ſunt conſumptæ, non conferuntur, nec in portione ſibi debita computantur, ſed e apenſæ librorũ, qui extant, quanq̃ neceſſario fuerint a patre empti, ſi non fuerint filio donati, bene conferuntur, & in portionẽ debitam computãtur, vt dixi, & iſta voluit Bal. in d. l. filiæ. C. fami. erciſ. & in d. l. macedoniani. Per hæc ẽt tolluntur prima allegata, in ꝯtrium. ſ. d. l. filiæ. cũ gl. ibi poſita. & cum no. ibĩ per Bar. quia loquuntur, & debẽt intelligi, q̃n fuerunt filio per patrẽ donati, qd̃ pſumitur ſm gl. eo ipſo, q̃ filij noĩe pater emit, ſed ſm Bar. in d. §. ſed nec Caſtrenſe, hoc non ſufficit, niſi ẽt tradiderit, per l. 2. C. ſi quis alteri vel ſibi, & ita Bar. reducit ad concordiã doct. ſuper hoc variantes arti. Sed iſta pſumptio, cũ ſit iuris non de iure, recipit probationẽ in ꝯtrium, iux. no. in l. ſiue poſſidetis. C. de proba. hic aũt apparet de expreſſa voluntate pr̃is in contrariũ, dũ ſcripſit in libro ſuo, ſe illis præſtitiſſe pecunias, de quibus emit prædictos libros, qd̃ verbũ ꝯtiatur naturæ donationis; q̃a pſtare dr̃ quis, eum habet animum repetendi, ſed donare q̃n non hẽt, iux. no. in l. 2. in prin. ff. ſi cer. pet. conſtat aũt, q̃ ea tali ſcriptura probatur animus ſcribentis, iux. no. per Bar. in l. ſi patruus. C. cõia vtriuſq; iudi. & l. gerit. ff. de acqui. hære. & l. nenſenius. ff. de neg. geſt. Probatur ẽt dictus actus ex veriſimilibus coniecturis puta ex numero liberorũ, ſm Bal. q̃ ita no. in d. l. filiæ, quia cũ haberet octo filios maſculos, inter quos diuiſa hæreditate parũ tãgit, quemlibet eorum non eſt veriſimile, q̃ voluerit tale expen. donare. Et idẽ dicendum eſt de veſtibus precioſis, & localibus emptis per patrẽ, pro nuribus, & eis traditis, vt non cenſeantur donatæ, ſed cõmodatæ, licet non eodem modo ſcripſerit in dicto libro de ipſis, q̃ eis præſtiterit, ſicut ſcripſit de libris, prout determinat Bar. & Bal. in locis. ſ. alleg. & ſic veniunt conferendæ, & in portionẽ eorũ cõputandæ, ſecus de alijs expen. factus in ſtudio q̃ in emptione [b] librorũ. Nec poſſent alij fratres nũc poſt mortẽ pr̃is petere, q̃ tales expenſæ fiãt pro ſe de cõi, ſed debẽt de ſua ꝓpria portione facere. l. ſi filia. §. idẽ ſcribit. cũ ſeq. ff. fami. erciſ. de mune. & hono, l. 3. §. fi. & qd̃ no. in l. lucius. §. 1. ff. d̃ municipa. n Bar. in Spe. de ind. §. ſeq. ver. q̃d ſi alter ex hæredibus, & ver. q̃d ſi vnus in 4. parte Spe. ¶ Concludo ergo, q̃ dicti libri, & dictæ veſtes precioſæ & iocalia debẽt conferri. i. pretia eorũ in illorũ portionẽ cõputari. Cæteræ expenſæ cõſumptæ, & veſtes quotidianæ factæ nurib᷑ nõ dẽnt cõferri, nec in portionẽ illorũ cõputari. Quæ oĩa colliguntur ex no. per Bar. & Bal. in locis ſupra in ꝯtrium allegatis.

a ¶ Fratribus uide Bald. in cõſ. 449. in 3. parte, & in conſi. 384. in 2. pt. ubi. ponit, 1 q̃d ſi pater legauit libros. ll. filio diſponẽti ſtudere in ll. deinde eẽ emit nouos, an illi nouiter empti uideantur legati ſeu donati.

b ¶ In emptione librorum, uide materia pleniſſimè p Alex. in conſi. 281. incip. circa primã dubitationẽ. in a. uo. H. ſ.

Petens

S V M M A R I A.

1 *Petens ſe non impediri quominus aqua ex tectis ſuis decurrat in domum uicini, quia ſic ſolet currere, dicitur male concepiſſe libellum, & quid requiratur ut talis ſeruitus acquiratur nu. 2.*

2 *Verbum, ſolita, uerificari poteſt in una uice tantum, & quid de uerbo, conſueta.*

CONSILIVM CCXLIII.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Vr ꝙ non poſ-
ſit ſequi niſi abſo
lutio, uel pp ineptitudinem. l. j. §. fin. ff. ſi menſ. fal. mo.
dixerit. extra de re iud. c. examinata. uel propter defe-
ctum ꝓbationis. C. de eden. l. qui accu. primũ patet, qa ꝯcl. libelli
1 non ſeqtur ex narratis. † Narrat. n. ꝙ aqua pluuia deſcendens de
ſuo tecto in ſuam curtem ſolita erat intrare curtem domus ſui ad
uerſarij, & per ipſam tranſire ad alium locum: & ꝙ nunc aduerſa
rius impedit d. tranſitum. & nihil aliud ſubſtantiale narrat. Et ex
hoc concludendo petit aduerſarium condemnari ad dandum lo-
cum tranſitus. Certe iſta ꝯcl. & petitio tam male ſequitur ex præ-
miſſis, ſicut iſta; Rex eſt in Francia, io peto te condemnari ad dan
dum mihi centum. Conſtat. n. ꝙ ille libellus eſſet ineptus & nul-
lus, & in quacunq; parte iudiciarij poſſet de ineptitudine oppo-
ni. ut no. Bar. in l. edita. C. de edẽ. in articulo de emẽdatione. Et al
leg. gl. in l. certa. ff. de doli excep. & ſnia lata ꝓ actore ſuper ipſo
foret nulla, ut no. gl. quæ incipit, iſtud. Inſt. de ac. & Bal. in l. acto
ri. in fi. de iureiu. ff. de rei uen. l. dominum. ff. de proc. l. licet. C. ut q̃
deſunt adno. partium. l. j. per Cy. Hoc ſic oñditur, nã ſi actori uel
ei' domui nõ erat q̃ſita ſeruit' ſup domo iſtius Cuſmini recipiẽdi
d. aquam, licitum fuit d. Cuſmino ipſam aquam a ſe excludere, &
aliquid in ſuo ſolo facere, propter quod aqua in ſuam curtẽ non
ingrederetur, ẽt ſi ex hoc nocumentum actori uel eius domui in-
ferat. ff. de aqua plu. arc. l. ij. §. pe. Multomagis ſi non nocet, quia
æque benè & commodè & ſine ſui damno pòt actor per alium lo
cum eam diuertere, qđ facere tenet̃ ex quo alteri prodeſt, & ſibi
2 non nocet ca. l. 2. §. item uarus. in fi. † Sed non ſeqtur, ſolita eſt ita
currere: ergo ſeruitus eſt acqſita; quod patet, qa illud, ſolita, pòt
uerificari in una tm̃ uice. l. mella. §. j. ff. de ali. leg. & ibi per Barto.
& per eundem in l. j. C. quom. & quan. iudex. licet aliud ſit in uer-
bo, conſueta; qa intelligeretur per decennium. c. cũ de bñficio. de
ꝓb. lib. 6. Sed ad talem ſeruitutem acquirendam reqritur ꝯtinuus
curſus longi t pis. l. ſi qs diuturno. ff. ſi ſer. uẽ. l. j. C. de ſer. & aqua.
Requirebatur ẽt, ꝙ diceret & probaret aliqd interueniſſe, ꝓpter
quod meritò d. actor & ſui anteceſſores putauerunt ſibi hanc ſer
uitutem competere ſupra d. domum, puta uel quia interuenit ali
qua conceſſio ab illo facta qui eam facere poterat, uel fama, uel
quod ita audiuerunt a ſuis anteceſſoribus; al's non cenſebitur fuiſ
ſe uſus iure ſeruitutis quod reqritur. l. fi. ff. quemad. ſer. amit. nec
ẽt ꝙ bona fide, quod ſimiliter reqritur. ut ibi no. in gl. cum ius cõe
faciat ꝯ ꝓſcribentem, ut hæc habentur plenè & clarè per Bart. in l.
j. §. j. ff. de itine. actuq; priua. qui alleg. ad hoc. l. j. §. ſed ſi iure al's ẽ
uer. ſub. §. hæc interdicta. de aqua quoti. & æſti. & per Innoc. in c.
bonæ. de poſtul. præla. il. 2. Ac ẽt ꝙ ſcientibus & patientibus dñis
domus in qua ſeruitus acqrebatur, cum aliter non dicatur haberi
quaſi poſſeſſio dictorum iurium. l. quoties. ff. de ſer. ſine qua nec
lõgo nec longiſſimo tempore poſſunt præſcribi. c. ſine poſſeſſio
ne. de regulis iuris. Non conſtat autem ꝙ illi, qui tenuerunt do-
mum, quam nunc habet Cuſminus, fuerint illius domini, ſine quo
rum ſcitu dicta aqua currere ſic non potuit; & potuerunt eſſe ſim
plices conductores, quorum ſcientia & patientia non potuit uero
domino nocere, ut not. in l. t. C. de ſerui. & aqua. & tertia & ulti-
ma lectura gl. magnæ. Præterea poteſt eſſe, ꝙ dicta aqua per ſeip
ſam ſine opere manufacto naturaliter deſcendebat in curtem d.
Cuſmini, unde non cenſeretur dictus agẽs ipſam ſic tenuiſſe & ha
buiſſe iure ſeruitutis, ſed ita demum ſi opere ſuo hoc continge-
bat, ut patet ex not. per Bart. in d. l. j. §. j. ff. de itine. actuq; priua. de
actibus, quos quis licitè facit in alieno, ẽt ſi ſeruitutem & ius fa-
ciendi non acquiſiuit. & per Innoc. in d. c. bonæ. hoc autem licitè
ſic habere potuit, ſi curtis uicini erat inferior. l. j. §. fina. ff. de aqua
plu. arcen. Præterea ſi aliquis dominus domus dicti Cuſmini fecit
bona fide aliquod opus, per quod aquam excluſit, & abinde citra
tranſiuerunt. x. anni inter præſentes, ꝙ aqua inde tranſiuit, ut di
citur, præſcripta fuit libertas, etiam ſi ſeruitus prius fuiſſet quæſi
ta. l. hæc autem. ff. de ſerui. urba. prædiorum. ¶ Concludo ergo ut
ſupra, quia iſta neceſſaria nec narrata nec probata fuerunt.
¶ Ex puncto prædicto multis hincinde rationibus & allegationi
bus irroborato ipſoq; inter alia dubia eliciuntur ſuper quibus cõ
ſilium poſtulatur. ¶ Primò, nunquid Thomas pater Perini infan
tis nepotis dicti Secreti ex filia qui in quinquaginta ſimul in teſta
mento dicti Secreti fuerat inſtitutus, mortuo ipſo teſtatore & ſuc
ceſſiue dicto Perino adita hæreditate per dictum eius patrẽ, poſ
ſit petere ſupplementũ debitum iure naturæ ſibi ex perſona filij
ſui competentem, non obſtante ꝙ dictus Thomas teſtm̃ dicti Se-
creti poſt eius mortem & dictus eius filij nixus fuerit impugna-
re ipſum vſurarium publicum allegando. ¶ Secundò, nũquid dos
data matri dicti Perini peruenta ad manus dicti Saraceni patris
dicti Thomaſij & aui paterni dicti Perini, cũ pacto ꝙ ipſi Secreto
redderetur ſibi ſiue eius filijs, cùm filij deceſſerint ante ſex annos,
debeat in dicta legitima & ſupplemento imputari, quam dotem
ipſum Perinum habuiſſe non conſtat. ¶ Tertiò, an ex inueſtitura
in dictam ſoceram facta de dictis bonis emphiteuticis, per quam
ſtipulationem apparet dicta bona pro ſe filijs & nepotibus vſque
in tertiam generationem vocetur filius filiæ, tanq̃ de ſua genera-
tione, non obſtante ꝙ de dictis bonis emphiteuticis per ipſum te
ſtatorem aliter prouiſio facta fuerit, quæ ab ipſo Secreto fuerunt
primitus acquiſita, non autem per antiquos. ¶ Quartò, nunquid
bona emphiteutica quæſita per dictum Secretum auum maternũ
dicti Perini, de quibus ſpecialiter in ſuo teſtamento diſpoſuit, de
beant in cumulo hæreditatis dimitti, ita ꝙ etiam de eis legitima
detrahatur, an vero de propria ſubſtantia ipſius teſtatoris amo-
tis bonis prædictis. ¶ Vltimò ex fine pũcti, qui ſeparatus potius
vr̃, duo dubia inſurgunt. Primum an confeſſiu, qua maritus con-
feſſus eſt ſe decem habuiſſe in dotem a C. quæ ſibi in teſtamẽto le
gauit poſt donationem factam cuidam B. de omnibus bonis præ
ſentibus & futuris, executionem habere debeat contra dictum B.
hæredem etiam in dicto teſtamento inſtitutum, vel eius hæredes
bona dicti donantis integraliter poſſidentes. ¶ Item poſito, ꝙ fi
lio & hæredi dicti B. hæredis dictæ C. cederet actiones pro dictis
10. relictis pro dicta dote, poſſit ſe defendere aduerſus cedentẽ;
quia docere non poteſt per teſtes vel inſtrumenta dictam dotem
fuiſſe datam dictæ C. ſub prætenſo colore donationis, cum ſucceſ
ſit titulo ſingulari, maximè cũ dicta ceſſio non fuerit infirmata.

S V M M A R I A.

1 *Teſtamentum ſoceris ſi gener ex perſona filij dicat nullum, arguens ſocerum uſurarium, an poſſit ſuccumbens petere legitimam debitam filio ſuo nepote nepoti illius defuncti.*

2 *Dos materna an debeat imputari in legitima nepoti debita, cum auus eam habuiſſet nec bona eius eſſent ſoluendo.*

3 *Inueſtitura ſi capiatur pro ſe, filiis, & nepotibus uſque in tertiam generationem, an ueniat nepos ex filia.*

4 *Legitima an de emphyteuticis detrahatur.*

5 *Actionem ex teſtamento qui emit pro decem, licet ſuccedat debitori, tamen tenetur ad pretium cedenti uel uendenti, licet ſit extincta actio.*

CONSILIVM CCXLIIII.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Viſo & examinato
ſupraſcripto puncto
ſatia confuſo, & inuoluto, reſpondebo per ordinem
1 ſupraſcriptis dubijs, quæ colliguntur ex eo. ¶ † Et ad
primum reſpondeo, ꝙ dictus Thomas nõ prohibetur petere ſup
plementum legitimæ in bonis ſer Secreti ex perſona Perini infan
tis filij ſui & nepoti ex filia d. ſer Secreti, propter hoc ſolũ quòd
allegauerit dictũ ſer Secretum fuiſſe publicũ vſurarium, & teſta-
mentum ſuum nõ valere, ſicq; totam eius hæreditatem pertinuiſ
ſe ab inteſtato ad dictum Perinum, & per conſequens ad ſe, tripli
ci ratione. Prima, quia qui dicit teſtamentum nullum & ſuccum-
bit non repellitur a commodo relicto ſibi in teſtamento, nec ab
altero quod venit in conſequentiam illius, licèt ſecus ſi dixit teſta
mentum falſum. ff. de his quib. vt indig. l. poſt legatum. circa prin
cip. & ibi no. & quæ ſit ratio diuerſitatis. no. per Cy. C. eodem tit.
l. polla. & per Dy. in c. ex eo quod. de regu. iuris. lib. 6. Sed dicen-
do teſtatorem fuiſſe vſurarium non impugnat teſtamentum de
falſitate, ſed de nullitate. c. quãquam. de vſuris. li. 6. ergo &c. ¶ Se
cunda ratio eſt, quia dictus ſer Secretus quantum in ſe fuit cona-
tus fuit dictum Perinum fraudare ſua legitima portione, cũ mo-
dicam quantitatem ſibi reliquerit, & iuſſerit ipſum ſtare conten-
tum, & amplius petere non poſſe. Et ideo tam ipſi Perino, q̃ hæ-
redi ſuo licitum fuit facere quicquid potuit vt ille decederet in-
teſtatus, allegando nullitatem teſtamenti ex quacunq; cauſa. Nec
per hoc vr̃ fraudem commiſiſſe, ſed eã excluſiſſe. ff. de leg. 2. l. cum
pater. §. titio. quẽ Bar. ſingullariter ad hoc allegat in q. diſputata

a ¶Non ſunt. qd aũt cõprehendat gñatio.uid. Pe. Phil. Cor. in cõſil. 234. nu. 4.5.& 9. in 4. parte vbi ẽt an deſcẽdentes ex fœmina dicatur d generatione aui & paui de quo ẽt per eum in conſil. 190. nu. 3. in 3. parte.

per eum, quæ incipit pupillus. poſita ſuper l. a. ff. qui per tuto. qđ
autem eſt licite factum, pœnã nõ meretur. l. gracchus. C. de adul.
¶Tertia rõ eſt, quia etiã ſi iſta foret iuſta cauſa exhæredationis,
non ſecuta tñ exhæredatione non ſufficeret ad priuandum quem
ſua legitima. Duo. n. requiruntur, vel tria. ſ. ꝙ exhæredetur, & qđ a
exprimatur iuſta cauſa, & ꝙ illa ſit vera; & ſic primũ nõ ſufficit,
ita nec alia ſine primo in Authen. vt cum de appella. cogno. §. il-
lud quoque capitulum. ¶Sed & quarto vr̃ caſus, ꝙ licet quis ac-
cuſet aliquem ſuum attinentem de aliquo crimine, nõ propterea
priuatur eius ſucceſſione. ff. vnde cogna. l. accuſatio. Fallit in pa-
trono accuſante libertum ſuum de capitali crimine & ſuccumbẽ
te, & ſic calumnioſè, ſecus ſi ubtineat, licet accuſatus fuerit reſti-
tutus, vel alio modo non punitus. l. qui cum maior. in princ. & in
fi. cum l. ſeq. ff. de bonis liber. ſed hic deficiunt oĩa iſta; quia accu-
ſans non erat patronus accuſati. Nec accuſauit de capitali crimĩ
ne, nec ſuccubuit, ſed obtinuit in accuſatione quia fuit pronun-
ciatum illum fuiſſe vſurarium, licet pronunciatio fuerit poſtea
reuocata, & ſic non poteſt dici fuiſſe calumniator; ergo &c. d. l.
qui cum maior. §. fi. cum l. ſeq. ſed poſtremo poſito, ꝙ eſſet iuſta
cauſa priuationis, non tñ veniret priuandus ipſo iure, ſed per ſen
tentiam & applicaretur fiſco non hæredi vniuerſali, ideo non po
teſt hæres vniuerſalis, vel eius hæres hoc obijcere. ff. fami. er. l. his
conſequenter. in princ. & quod ibi notatur in gloſſ. ¶Concludo
ergo, ꝙ dictus Thomas poteſt petere ſupplemẽtum legitimæ in
bonis dicti ſer Secreti, licet memoriam eius accuſauerit de vſura
ria prauitate rationibus prædictis. Et hoc de primo quæſito ſeu
dubio. De validitate verò vel nullitate dictarum pronunciatio-
num factarum per curiam epiſcopalem nil poſſem dicere, niſi vi
derem proceſſus ibi agitatos, poteſt etiam Thomas petere hære-
ditatem D. Luciæ proauiæ maternæ dicti Perini tranſmiſſam ad
eum per D. Nicoloſam eius matrem, etiam non aditam per titu-
lum. C. de his qui ante aper. tabu. ſi per dictum Thomam viuente
Perino, vel poſt eius mortem tanquam per hæredem Perini fuit
adita per l. ſi infanti. C. de iure delib. cum ibi no. Nam hodie non
iure patrio, ſed hæreditario poſt mortem infantis adit. vt ibi no.
ſed in eius vita ſic, & tanquam legitimus ad miniſtrator, debet tñ
de dote dictæ D. Luciæ deduci pars, quam ex forma ſtatuti Fran
2 ciſcus vir eius debebat lucrari præmortua vxore. ¶†Super ſecun
do quæſito reſpondeo, ꝙ dictus Thomas non tenetur cum di-
cto ſupplemento & dote dictæ D. Luciæ compenſare & compu-
tare dotem D. Nicoloſæ vxoris ſuæ quæ venit reſtituenda ſer Se
creto & hæredibus eius ſecundum formam & tenorem inſtrumẽ
ti dotalis niſi bona & hæreditas Saraceni patris dicti Thomæ qui
ſolus dictam dotem recepit & ad eius reſtitutionem ſe obligauit
ſint ſoluendo, cùm ipſe Thomas non ſit de ipſius dotis reſtitutio
ne obligatus, niſi vt hæres patris ſeu Saraceni qui eam recepit, nõ
autem ſuo. ſ. Thomæ proprio nomine, iuxta ea quæ plenè legũ-
tur & notantur in l. ſi cum dotem. §. tranſgrediamur. ff. ſolu. matr.
Poſito etiam ꝙ ratam habuerit traditionem factã patri ſuo, quia
ille non recepit eam communi nomine. ſ. ſuo & dicti Thomæ, ſed
ſuo proprio, vnde conſenſus Thomæ non fecit negocium non ge
ſtũ ſuo nomine fore ſuum. l. ſi pupilli. §. ſed ſi ego. ff. de nego. geſt.
Et per conſequens ex illo non fuit ſuo nomine obligatus, ſed ſo-
lus Saracenus, per nota. in d. §. tranſgrediamur. & etiam ipſe Tho
mas tanquam hæres cum beneficio inuentarij. Si ergo bona Sara-
ceni non ſunt ſoluendo, ipſe non tenetur. C. de iure delib. l. fi. §. &
ſi præfatam, & per conſequens non tenetur illam ſecum compen
ſare, cum cõpenſatio requirat debitũ hincinde ſubſiſtere. ff. de cõ
3 penſa. l. 1. ¶†Super tertio quæſito vr̃ dicendum, ꝙ dictus Perinus
comprehẽdebatur in verbis dictæ inueſtituræ, quæ facta fuit pro
ſe liberis & nepotibus, cũ ipſe eſſet nepos, licet natus ex filia. ff. de
ver. ſign. l. cognoſcere. §. liberorũ. C. de condi. inſer. l. 1. eo maxi-
mè, quia dicitur in inueſtitura tam maſculis quã fœminis. Et ſic
vr̃, ꝙ non fuerit habitus reſpectus ad gñationem in maſculinam
pluſquã ad fœminã. c. 1. de ſciſma. lib. 6. circa medium. & erat in-
tra tertiam gñationem, & ad hoc. ff. qui ſatiſd. cog. l. 1. §. quod ait
prætor liberoſve ſuos &c. ¶In ꝯrium facit, quia licet diceretur
nepos recipientis inueſtituram & de numero liberorum, vt dictis
iuribus. Non tamen erat de ipſius generatione ſeu poſteritate,
ſed de generatione patris ſui. ff. de ſenato. l. liberos ſenatorum.
in fin. ff. de libe. agno. l. penulti. ff. de mune. & hono. l. vacatio. ff.
de iure immunitatis. l. 1. §. fin. de pœnis. c. vbicunque. lib. 6. de
hæreticis. c. 2. iuncto c. ſtatutum. il 2. eo. titu. & eodem lib. & ibi
vr̃ tex. cum gl. expreſſe. Conſtat aũt, ꝙ ad hoc, ut comprehendaĩ
in inueſtitura, non ſufficit ꝙ ſit uel fuerit nepos uel de numero
liberorum, ſed ẽt debebat eſſe de generatione ſer Secreti ꝓ p ſe-
quentia uerba, uſq; in tertiam gñationẽ &c. quæ reſtringunt præ
a cedentia. ff. pro ſocio. l. non adiecit, ſed de gñatione non ſunt a ni
ſi deſcendentes ex maſculis, ut patet ex dictis iuribus. Et in euan-
gelio Matthæi liber gñationis Ieſu Chriſti &c. ubi alij non enu-
merant. Mater aũt dicti Perini bene comprehendebatur in inue-
ſtitura licet eſſet fœmina. Et ſic intelliguntur uerba inueſtituræ,
dum dñt tam maſculis q̃ fœminis. & patet in d. c. ſtatutum. de hæ
reti. lib. vj. in tex. & gl. magna, quæ ipſum exemplificat & decla-
rat. Eſt aut effectus huius inueſtigationis, quia poſtq̃ Perinus nõ
comprehendebatur in inueſtitura, potuit ſer Secretus illo inuito
& ſine illius iniuria dicta emphiteutica alteri penitus extraneo
relinquere, ſm formam capitulorũ quæ ſunt inter cõitatem Vr-
bini ex una parte, & epm & canonicos ex altera. Secus ſi fuiſſet
comprehenſus, quia nunc ius ſibi quæſitum ex ꝯctu aui materni
non potuiſſet per ipſum auũ auferri ſine ſuo conſenſu. ff. de pac.
l. fi. ff. ſolu. matr. l. inſulam. §. fi. de iure dotium. l. ſtipulatio de do
te. iuncta. l. quodcunq;. §. j. ff. de uerb. oblig. Et patet in 4. capitu-
lo habito cum canoni. in fi. quod incipit. Item ꝙ liceat unicuiq;.
in fine, ubi vult expreſſè, quòd renouatio non fiat in præiudiciũ
alicuius habentis potiora iura, & hoc in perſonam penitus extra
nei. Sed ſi eſſent plures filij uel nepotes comprehenſi in inueſtitu
ra, benè potuiſſet uni eorum in totum aſsignare in præiudicium
aliorum ſm Bald. qui ita determinat in Auth. ſi quas ruinas. C. de
ſacroſan. eccl. pro quo facit. ff. de aſsigna. liberto. per totum. C.
de ſecun. nuptijs. l. fœminæ. circa med. Sed in ꝯrium facit Authẽ.
lucrum hoc. ibi poſita, & quod plenè habetur in Spec. tit. de loca
to. §. nunc uero aliqua. uer. clxvuj. qui plenè allegando pro & ꝯ
dimittit hoc indiſcuſſum, licèt in extraneo penitus ponat pro cer
to, ꝙ in illum non pôt fieri alienatio ẽt ualente dño inuitis deſcẽ
dentibus comprehenſis in inueſtitura. Et pro hoc ꝙ not. Cy. in
feudo, quod quis recepit pro ſe & filijs, ut in eo non poſſit per
ſuum delictum filijs præiudicare. licèt ẽt ſi filij non eſſent expreſ
ſè comprehenſi in inueſtitura ſecus; & tñ adhuc feudum tranſitu
rum fuiſſet ad eos ut in c. j. §. cum aũt, qui feudum dare poſſunt.
Et hoc ẽt ſenſit Bar. in l. ij. ff. de interdic. & releg. Et hoc expreſ-
ſè determinat Bal. in oĩbus feudo. tit. de ſucceſ. feudi. §. hoc aũt
notandum. poſt prin. per unam col. & Io. And. in addi. Specul. ti.
de loca. §. nunc uero aliqua circa fi. in additio. quæ incipit. quæ-
ſtio non eſſet dubia &c. ubi facit iſtam differentiam, an filij uel
nepotes ſint expreſsè noĩati, uel non, quantum ad effectu a prædi
ctos, de quibus. ſ. Nam qñ ſunt expreſsè nominati in inueſtitura,
poſſunt uenire ad feudũ, ẽt ſi non ſint hæredes pr̃is. arg. d. l. quod
cunque. §. j. & ſic habentur ut filij, non ut hæres, meritò pr̃ nõ po
teſt eis præiudicare per ꝯctum uel delictum. Sed qñ non ſunt ex-
preſsè noĩati in inueſtitura, non poſſunt habere feudum, niſi ſint
hæredes patris; ſic intelligitur titulus. an agnatus uel filius. Et q s
pôt ſuis hæredibus præiudicare. facit. l. pr̃ ſilium. §. penul. cum ibi
no. ff. de leg. 3. Non eſt ergo fienda differentia inter primum in-
ueſtitum & ſequentes, qñ quæritur an quis poſſit præiudicare in
feudo, uel emphiteuſi ſuis deſcendentibus, prout quidam optnã
tur; ſed ſolum an illi, quibus uult præiudicare, ſint expreſsè com
prehenſi in inueſtitura, uel non. & hæc eſt ueritas per ea quæ di-
cta ſunt. An aũt poterint d. bona emphiteutica ꝑ ſer Secretum in
cuius pſona finiebaĩ inueſtitura, poſtq̃ non extabat aliqs de ſua
gñatione, relinqui Frãciſco penitus extraneo & de Franciſco per
uenire ad fraternitatẽ non petita licẽtia ab epo uel canonicis, nõ
proſequor; tũ qa de hoc a me nõ q̃rit; tũ qa poſito ꝙ non potuiſ
ſet, hoc nõ ꝓdeſſet Thomæ, epo, uel canonicis, de quorũ iure Th.
allegare nõ pôt; qa ipſius nõ intereſt. ꝑ no. in l. his ꝯñter. in prin.
ff. fami. erciſ. & in l. ij. ff. ſi ager uectig. in parua gloſſella. & l. cum
ſeruus quiſpiam. C. de ſeruis fug. ꝑ Cyn. & l. ij. de excep. rei iud.
ꝑ Bar. pterea in narratione pũcti dr̃, ꝙ ipſe petijt licẽtiã diſpõnẽ
di, & hoc tollit omne ꝯrium, ſi uerum eſt. Nec pôt dicere Tho. ꝙ
imo renouatio ueniebat fienda in perſonã Perini filij ſui, poſito
ꝙ nõ eẽt cõprehẽſus in inueſtitura, & ſic finiebaĩ emphiteuſis in
pſona ipſius ſer Secreti, poſtq̃ nullus ſuperat de ſua gñatione, ꝑ
illud. c. habitũ cũ canonica. quod incipit. Itẽ ꝙ ſi contingat ali-
quã pſonã &c. & per aliud habitũ cũ epo, qđ incipit. Itẽ ꝙ ſi ali-
qua res &c. qa ſaltẽ erat de liberis ſer Secreti. ut d. l. cognoſcere.
§. liberorũ. ff. de uer. ſig. ergo &c. per illa capitula. Nam reſpõdeo
quia

quia licèt eſſet de liberis, non bene ſucceſſit ſer Secretò vniuerſa
liter ex teſtõ, vel ab inteſtato, prout requiritur ex forma dictorũ
capitulorum, ſed ſucceſſit Franciſcus. Si.n. bene inſpiciantur di-
cta capitula, non ſolum requirunt ꝙ dicti remanentes ex tali, in
cuius perſona finita ſit emphiteuſis, ſint ab inteſtato ſibi ſucceſſi b
biles, ſed etiam ꝙ cùm effectu ſuccedant; alias ſequeretur, ꝙ ſi ex
taret filius qui repudiaret, & alter remotior qui adiret, deberet
inueſtiri filius, & nõ qui adiret; ꝙ & ſi filius eſſet exhæredatus, &
aliter remotior inſtitutus ſimiliter, ꝙ eſt ȝ mentẽ & verba dicto
rũ capitulorũ, ſi bene inſpiciantur. Præterea in d.c. item ꝙ ſi con
tingeret, dr̃ dictam renouationem fiendã in liberos, vbi ipſa res
aliter ſingulariter non fuerit relicta alteri, vel in alterũ alienata 5
per talẽ decedentẽ. ſed in caſu nr̃o per ſer Secretũ fuit relicta ſin-
gulariter & expreſsè Franciſco, quẽ ipſe inſtituit vniuerſaliter in
oĩbus bonis exprimendo ẽt emphiteutica, & ſic ceſſabat diſpoſi-
tio dictorũ cap. eo maxime quia ſuccedentes ex teſtõ præferun-
tur ſucceſſuris ab inteſtato; ſed Franciſcus & fraternitas ſuccedũt
ex teſtamento; igitur &c. Et hæc de tertio quæſito ſufficiant.
4 ¶ †Super quarto, quo quæritur vtrum dictus Thomas poſſit ex
perſona filij petere ſuper dictis bonis emphiteuticis ſaltem ſup-
plementũ legitimæ. Et hic licèt multa fuerint ſcripta per aliquos,
qui conſuluerunt in iſto negocio, clariſſimum vr̃ mihi ꝙ nõ; quia
legitima debetur de bonis hæreditarijs.i. eorũ quæ fuerũt de ſub-
ſtantia teſtatoris.l.ſcimus.§.repletionẽ.C.de inofficio.teſta. cum
ſit portio portionis debitæ ab inteſtato. C.de inoffi.teſta.l. paren
tibus. ſed ab inteſtato nõ debentur niſi bona hæreditaria. Feuda-
lia vero & emphiteutica ſic recepta ꝓ ſe & liberis ſeu ꝓ ſe, filijs, &
a nepotibus, vt ſunt iſta, non poſſunt dici hæreditaria[a], cùm filius
& nepos ẽt ſi non ſint hæredes imo alio exiſtente hærede vniuer-
ſali poſſint eã vẽdicare virtute dictæ receptionis, d.l. quocũq;.§.
1.ff.de verb.ob.iuncta.l.ſequens quæſtio.ff.de lega.3.vbi proba-
tur rõ prædicta; ideo in fideicõmiſſo vniuerſali, in quo nõ veniũt
niſi hæreditaria bona.l.in fideicõmiſſa.§.1.ff.ad treb. non veniunt
talia imphiteuticalis. vt no. per doc. in l.ſi patroni. in princi. ff. ad
treb. & in Spec. tit. de loca.§.nunc vero aliqua. circa fi. per Io. An.
in addi.q̃ incipit. qõ non eſſet dubia. per Bal. C. de fideicõmiſ.l.cũ
virum. Nec veniunt in petitione hæreditatis, & ẽt nõ poſſent de
uenire ad filios, niſi ſint hæredes; quia non propterea veniunt vt
hæredes, nec ꝓ hæreditarijs portionibus, ſed viriliter.l. vt iuriſiu
randi.§.ſi liberi.ff.de ope.libe. iunctis his quæ no. per Bar. in l. itẽ
videndũ.§.fi.ff.de peti. hære. Præterea vel dicimus, ꝙ poſſit peti
ſupplementũ legitimæ ſuper dñio directo, & hoc eſt ſalſum, quia
illud nunq̃ fuit ſer Secreti, ſed ſuperioris dñi directi.ſ.dñi epi vel
canonicorũ. Aut dicimus, ꝙ poſſit peti de vtili, quod fuit ſer Se-
creti, & idem, quia illud fuit extinctũ ſtatim mortuo ſer Secreto,
cùm fuerit acquiſitum pro ſe, filiis, & nepotibus de ſua genera-
tione, & tpe mortis eius non extabat filius, vel nepos de ſua gña-
tione, vt ſupra oſtenſum eſt; vnde cùm receptio facta pro ſe foret
perſonalis, eius morte fuit extincta.l. quia perſonalis.ff.ſolu. ma.
l. pater.ff.de ſerui.lega. & dñium directũ fuit ab illa ſeruitute vti-
lis dñii liberatũ.l.ſi tibi homo.§.fi.ff. de leg. 1. & reintegratũ ſeu
conſolidatũ in ſua plenitudine & vtilitate. Nec tranſiuit ad Fran
ciſcũ inſtitutũ hæredẽ, nec per aditionẽ hæreditatis ſibi fuit acqui
ſitum; quia non erat in rerũ natura, ſed extinctũ cùm eſſet tẽpora
le, & ſic finito tẽpore fuit finitũ. arg.l.ſtatuliberũ.§.ſtichũ. ff. de le
ga.2. Et de hoc vr̃ caſus in ſimili in c.1. in fi. de inueſtitura. de reb.
alie. fac. in vſi. feu. vbi quarta debita vxori de bonis mariti non de
trahitur de feudalibus bonis. Verum propter capitula, quæ cõi-
tas habet cum epõ & canonicis, ipſe eps & canonici tenebantur
inueſtire, & renouare in perſonam dicti Franciſci hæredis; ꝙ ſi fa
ctum fuit, nouum vtile dñium ſeu de nouo creatum fuit ineſſe ꝓ
ductum in perſonam dicti hæredis l. ſtipulatio iſta.§. ſi quis ita.
ff.de verb.ob. quod nunquã fuit ſer Secreti, ergo de illo legitima
non debetur; & idem de acquiſito fraternitati propter inſtitutio-
nem factam a Franciſco quod eſt nouum, non illud quod habuit
ſer Secretus, licèt propter illud & propter inſtõnem fuerit habi-
tũ. Et hæc ſufficiant de quarto quæſito. ¶ Super quinto & ſexto
q̃ſito ſimul q̃ colliguntur ex vltimo themate diuerſo, quod inci-
pit nouiſſimè ſuper hoc dubio q̃ritur &c, Dicendũ eſt, ꝙ dona-
tio illa facta per A.B. recipienti pro ſe & F. filio ipſius B. de oĩbus
ſuis bonis pñtibus & futuris mobilib' & immobilibus, fuit nul-
* la ipſo iure ſm̃ cõem opi. doc. notatã in l.fi.C.de pac. & l.ſtipula
tio hoc mõ.ff.de verb.ob. per Bar. quia indirectũ auferebat libe-
ram teſtamenti factionem, ut ibi nõ. Ex quo ſequitur, ꝙ d. dona-
tarij non potuerunt adipiſci, nec acquirere, nec poſſidere d. bo-
na ex d. donatione, quæ nulla erat. l. nuda. ff. de don. de acq. rer. l.
domi. & l. nunq̃ nuda; quia ex inutili ȝctu qñ eſt ȝ legem nõ trãſ
b fertur dñium.[b] C. de legi. l. non dubium. & not. Bar. in l.1.§.ſi uir.
in fi. ff. de acq. poſ. ſed ȝ legem eſt ȝctus, qui eſt ȝ bonos mores. l.
pacta quæ ȝ. C. de pac. & ȝ bonos mores eſt donatio, quæ aufert
liberam teſtamenti factionem. d.l. ſtipulatio hoc modo. Neceſſe
eſt ergo dicere, ꝙ d.B. tenuerit & acquiſierit dicta bona ex inſtitu
tione facta de eo, non ex donatione inualida, & ſic ut hæres, & ſi-
militer. F. filius eius tanq̃ hæres hæredis poſt mortem pr̃is. l.ſi.C.
5 de hære. inſt. †Ex quo ſequitur rñſio ad id, de quo quæritur, ꝙ d.
dñs tanq̃ hæres uxoris. d. A. põt a d. F. petere dicta. x. ſibi relicta ab a
A pro dote ſua uel actione ex teſtamento ſi d. F. dicat ceſſionem
ſibi factam non ualuiſſe. Nam poſito ꝙ non oſtendat inſtrm̃ dota
le uel dotem datam fuiſſe a d. uxore dicto A. ualuit tñ relictum ſa
ctum de certa quantitate non obſtante ſalſa demonſtratione. C.
de fal. cã adiec. lega. l. 1. & l. fin. quod tranſmiſit ad ſuos hr̃des etiã
ignorans. l. cum pater. §. ſurdo. ff. de leg. 2. Si uerò dicamus ceſſio
nem ualuiſſe tunc, cùm facta fuerit per. x. vr̃ ſacta titulo emptio-
nis, licèt hoc in inſtr̃o non diceretur. l. ſi. C. de prædi. curi. lib. xj. &
nota per doct. in l. j. & 2. C. ne lice. poten. iõ põt petere dicta. x. tã- b
quam pretium uenditionis factæ de d. actione ex teſtamento per
actionem ex uendito. ff. de actio. emptio. in l. §. ex uendito. Et licet
poſtea d. F. ceſſionario ſuccedente. B. pr̃i ſuo ȝ quem d. actio ceſſa
fuerit, iure confuſionis extincta fuerit, quia creditor ſucceſſit debi
tori. C. de neg. geſt. l. ab eo. ff. de pac. l. debitori; hoc tñ d. cedẽti &
uendenti non præiudicat, quominus p̃tiũ p̃dictum petere poſſit,
cùm periculum peremptionis rei uẽditæ poſt pfectã uenditionẽ
ptineat ad emptorẽ. l. neceſſariò. ff. de peric. & commo. rei uendi.

¶ Hæreditaria. Vide d. Alex. de imo in cõſ. 3. in ul. col. in 3. parte. ubi quid de bonis feudalibus. & quid de bonis emphiteuticis.

¶ Dominiũ Vide d. Pe. phi. cor. 1a conſi. 311. nu. 9. in iiii. parte.

S V M M A R I A.

1 Feudi noui inueſtitura ſi plures comprehendat inueſtitos, an ualeat pactum quòd alter alteri ſuccedat, etiam ſi non ſunt fratres.

2 Pactum an fiat in acquiſitione feudi, an e an poſtea, quid differat.

CONSILIVM CCXLV.

1 IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ † In caſu præ-
ſenti parum eſt
curandum de prima inueſtitura facta in perſonam Al
berti recipientis pro ſe & Mario filio ſuo naturali; ac
ẽt de ſecunda facta in perſonam Marij recipientis pro ſe & Nico
lao filio pupillo legitimo & naturali d. Alberti, poſtquam adeſt
tertia facta in perſonas dictorũ quatuor. ſ. Dominici, & Bonagiũ
tæ filiorum, Marij, & Bartholomei Machabrini, & alterius Bona-
giuntæ Alberti præſentium & petentium tanquam de feudo aper
to & deuoluto ad epm̃ propter inueſtituram non petitam a præ-
deceſſore, & ſic tanq̃ de feudo nouo; qm̃ ab ipſis incepit inueſtitu
ra ex qua ueniebant, non ab alijs, cùm illorum inueſtitura eſſet fi-
nita propter deuolutionem ad epm̃ ex cã prædicta; quæ inueſtitu
ra fuit ualida ẽt ſi primæ non fuiſſent ualidæ, quia d. Dñicus & Bo
nagiunta deſcendentes ex Mario erant habiles ad recipiendum di
ctam tertiam & nouam inueſtituram, licet non fuiſſent habiles ad
ſuccedendum patri in inueſtitura, in qua ipſe non fuiſſet noĩatus.
c. naturales. ſi de feu. fuerit controuer. Nec dico eam fuiſſe ſurre-
ptitiam ex eo ꝙ tacuerunt tunc inueſtienti ſe fore uel fuiſſe inha-
biles ad ſuccedendum patri pp exceptionẽ prædictã, cùm ipſi nõ
fuerint inueſtiti tanquam habiles ad ſuccedendũ pr̃i; eo quia & ſi ha
biles fuiſſent, ſuccedere nõ potuiſſent, ſi pr̃ eorum pp inueſtiturã
nõ petitã ceciderat a iure ſuo. Et dicitur in tertia inueſtitura cui
eſt ſtandum inter partes, & eos qui a partibus cãm habuerunt. l.
optimam. C. de contrah. emptio. Fuerunt ergo inueſtiti tanquam
habiles ad recipiendũ hanc nouã inueſtituram, & ita erat ꝙ erant
habiles; vñ nihil fuit tacitum, quod ſi fuiſſet expreſſum, inueſtitu-
rã p̃dictã non habuiſſent. Cum.n. res eſſet conſueta infeudari ſi nõ
inueſtiſſet illos, inueſtiſſet alios, pòſtquã erat ad ſe reuerſum. ext.
de feu. c. ex parte. Cùm aũt in prædictis nulla eẽt maſcula, pp quã
redderentur inhabiles ad feudum, non ſubeſt rõ quare inueſtiſſet
iſtos, ſicut inueſtiſſet alios, ẽt ſi illud nõ tacuiſſent. Et ſic non põt
dici fuiſſe ſurreptitia dicta inueſtitura, argu. c. ſuper literis. de re-
ſcrip. Valuit etiam pactum, ꝙ ſuccederent adinuicem eo modo,
quo factum fuit, licèt factum fuerit etiam inter non fratres; quia
nihil ad rumbum de hoc, cùm iſta differentia inter fratres & non
fratres non reperiatur; & ẽt licet ſit præter naturã noui feudi, qm̃
tenor inueſtituræ, qui conſiſtit in talibus pactis, præfertur omni

feudorum naturæ. de duobus fratribus a capi. inueſti. cap. j. & ibi Bal. no. illum tex. ſolenniter ad hoc. & ēt patet in c. j. de duobus fratribus de nouo bene. inueſti. in uſi. feu. Nec de læſione eccleſiæ pōt allegari per alium, ꝗ per ipſam eccleſiam. ff. fami. ercis. l. his
2 ꝯſiter, in princ. & ibi not. in gl. † Ex quibus infero ad dictū, de quo quæritur, ꝙ cùm dicta pars cū dimidia de quatuor partibus, quā habebat d. Bonagiunta Alberti, peruentura eſſet poſt illius mortem ad d. Franciſcum uirtute dicti pacti, non potuit d. Bonagiunta refutare in manu domini epiſcopi, ut alij inueſtirent quàm d. Franciſcus. imo ipſo Bonagiunta mortuo ille Franciſcus de ipſa inueſtiendus eſt, non obſtante inueſtitura facta de alijs per refutationem dicti Bonagiuntæ, quæ non potuit in præiudicium Franciſci durare, ultra uitam Bonagiuntæ. arg. l. peto. in §. prædium. ff. de leg. 2. l. ſtatius. §. Cornelio. ff. de iure fiſci. Et hæc patent ex his, quæ plenè notan. per Bal. poſt alios in tit. de alie. feu. pater. c. j. Ex concludo dictam partem cum dimidia, de qua quæritur, pertinere ſolum ad Franciſcum, & ipſum fore de ea inueſtiendum, non dictum Baptiſtam uel Benedictū. Nec obſtat, ꝙ condō ſub qua debeat ad Frāciſcum deuenire, extitit tpe præſentis epiſcopi. Et ſic cùm inueſtitura non receperit perfectionem tpe prædeceſſorum qui eam uel fecerunt, uel ratam habuerunt, non tenetur præſens epiſcopus eam ratam habere; ut in titul. qui ſucce. tene. in uſibus feud. quia illud habet locum, qn̄ facta fuiſſet de feudo alterius, q poſt mortem illius eſſet ſortitura effectum, quod hic non fuit, qa nullius alterius fuit tpe quo facta fuit dicta tertia inueſtitura, cū iam eſſet ad epm̄ deuoluta. Et ſi dicatur ſaltem pactum, quod deuenirent ad Franciſcum poſt mortem dicti Bonagiuntæ Alberti, fuit de feudo alterius ſcilicet dicti Bonagiuntæ. Et ꝙ poſt mortē eius ſortiretur effectum in perſonam Franciſci; ergo &c. Reſpondetur tripliciter. Primò, ꝙ ibi loquitur de inueſtitura facta in perſonam vnius de feudo alterius, poſt mortem cuius eſt ſortitura effectum, quæ uidetur quodammodo odioſa, cum præbeat uotum captandæ mortis. l. fi. C. de pact. Hic verò non fuit inueſtitura facta in perſonam Franciſci de feudo Bonagiuntæ, ſed fuit quodāmodo pactum ordinatum ad futuram inueſtituram fiendam cum Bonagiunta, ꝙ poſt eius mortem perueniat ad Franciſcum, quod poteſt fieri per donantem. l. quotiens. C. de dona. quæ ſub modo; inueſtitura uero uenit fienda poſt mortem Bonagiuntæ. Sed in ꝯriū facta fuit illo viuente cuius erat & collata poſt illius mortē. quod eſt magis improbatum. ar. in c. 2. ext. de conceſ. præb. Item illud pactum fuit appoſitum ab ipſo initio, tempore quo Bonagiunta inueſtiebatur. Et ſic non erat ius adhuc perfectè quæſitū,
ſed erat in actu acquirendi. Sed in ꝯrio qn̄ poſt ius erat perfectè quæſitum alteri, quod eſt magis odioſum. Et illa differentia probatur ex his, quæ habētur in l. ſinautem dñicam. ff. de pact. in tex. & gl. & per doct. Item contrarium loquitur, quando præter volūtatem illius, cuius eſt feudum; ſecus ſi de eius voluntate, vt ibi. & arg. in l. fi. C. de pac. hic autem affuit uoluntas dicti Bonagiuntæ, & ſic ceſſat dicta oppoſitio. Ideo concluditur ut s̄.

SVMMARIA.

1 *Aquas colligentes ſe & intrantes per unam bucham qui emit, an uideatur emiſſe aquam, quæ poſt bucham uenditam immiſcetur.*

2 *Aqua ſi oritur in fundo meo, & deducatur ad alium fundum meum, hoc uendito cenſetur & aqua uendita.*

CONSILIVM CCXLVI.

1 IN *Christi nomine Amen.* ¶ † Viſis ſupraſcriptis allegationibus & teſtibus hincinde examinatis, & toto proceſſu, dico ꝙ ſi aqua, de qua contenditur, tempore dictæ uenditionis feciſſet diſcurſum ſuum per bucham uenditam, res iſta nullum haberet dubium; quoniam ſicut aliæ aquæ per dictam buchā intrantes & diſcurrentes cenſentur uenditæ, ita & iſta, cùm non ſit inter eas dare rationem diuerſitatis. argu. eorum quæ in ſimili habentur. & no. in tex. & gloſſ. in l. ſi ita relictum. in princip. ff. de lega. 2. Nam dum dicit teſtis examinatus pro dicto Azino, qui fuit præſens venditioni, fuit vendita bucha cum omnibus aquis, quæ per eam diſcurrebant. Sed ut mihi dicitur, & ex inſpectione deſignamenti mihi tranſmiſſi apparet, quòd dicta aqua non faciebat curſum ſuum per dictam bucham inferiorem, nec p eā intrabat. Sed habebat tempore uenditionis quendam meatum, & curſum de per ſe, & ea parte ſuperiori, ita ꝙ nō coniungebatꝰ cū alijs aquis in introitu dictæ buchæ, ſed poſt dictam bucham per aliquod ſpatium intrabat ſcolatorium aquarum exiēs a dicta bucha, & coniungebatur cū dictis aquis, q̄ iā exierant buchā. Et vna cū eis tranſibat ad vezolā ſeu ſeriolā Azini. ita ꝙ dic. Azinus d dicta aqua habebat vtilitatē in oībus & per oīa, ſicut de alijs aquis intrātibus per dictā Buchā. Vnde poſito ꝙ non fuiſſet expreſſè vēdita, ceſſit tn̄ rei vel aquis vēditis. Et hoc nititur ꝓbare dñs allegans ſupraſcriptus per bonas leges ad hoc factū, ꝓp quod dr̄ præfatum Ioan. venditorē nō potuiſſe diuertere curſum dictæ aquæ, nec vtilitatē eius auferre dicto emptori. Ad qđ vltra iura per ipſum allegata allego bonā. l. C. de ſeruit. & aqua. l. ſi. manifeſtè. ff. de aqua plu. arcē. l. ſi. Sed per alterā partē dicuntur duo in ꝯriū in effectu. Primū eſt, ꝙ dic. Azinus emptor a tpe dictæ emptionis nunq̄ habuit per dictū ſcolatoriū maiorē curſum aquarū, q̄ nunc habeat. Et ꝙ dicta aqua, de qua ꝯtendit, nunq̄ venit ad vtilitatem Azini, ſed ſp eā deriuauit ad ſuā propriā vtilitatē dic. Ioan. cuius tn̄ ꝯriū probant teſtes Azini, quibus in hoc magis eſt credendum, cū deponant de affirmatiua; teſtes vero vēditoris negatiuā. Vnde ſi eſſent cētū nō tn̄ valeret, quantū vnus vel duo de affirmatiua. vt no. in l. dic̄ proferre. §. ſi plures. ff. de arbi. Secundò dicit dic. Io. venditor, & iſtud vr̄ habere colorē in ſe iuris, ꝙ poſito ꝙ ea q̄ dicunt per Azinū emptorē, eſſent vera, vcȝ ꝙ ex curſu dictæ aquæ de qua ꝯtendit habuit dic. Azinus vtilitatē per tpa ꝓterita; tn̄ attēto ꝙ dicta aqua nō fuit vendita, ſed ſolū illæ q̄ tranſibāt p buchā, licuit dicto Ioāni nihil faciēdo in alieno, ſed dūtaxat in ſuo ſolo, dictā aquē auertere a dicto ſolito curſu, & auferre dicto emptori vtilitatē ꝓdictā, q̄ ſibi proueniebat ex ſuo ſolo ipſius vēditoris, dūmodo nō fecerit vt emptori noceat, ſed vt ſibi vēditori ꝓficiat; ꝓut hic fecit. ff. de dam. infec. l. proculus. ff. de aqua plu. arcē. l. 1. §. deniq; marcellus. & l. ſi in meo fundo. C. de ſerui. & aqua. & l. ſi tibi. in fi. Iſta. n. aqua vel naſcit̄ in ſolo dicti Ioā. & eſt ſua, nec cogitur ipſam cū aliquo cōicare, ſi eā non vendidit. eo. tit. l. aquā & l. ꝓſet. Vel orit̄ in ſolo cuiuſdā tertij, ſeu publico, & poſtea ſuo curſu eſt ingreſſa, & tūc ſecus. ff. de aqua quoti. & æſti. l. 1. §. illud in fi. & no. gl. in d. l. aquā. in fi. primæ gl. & oīa laboreria, q̄ per ipſum Ioā. facta ſunt ad diuertendū curſum dictæ aquæ ad ſua ꝓdia, & ad auferendū eā emptori ꝓdicto, facta ſunt ſup ſolo ipſius Io. vt dicūt teſtes eius ſuper 8. c. Et ſic vr̄ ꝙ dic. Azinus nō habeat ius petēdi quod petijt. ¶ Sed ꝯriū eſt verius, & ad iſta rn̄detur ꝙ ꝓcedere poſſent duobus concurrentibus. ſ. ꝙ dic. Azinus nō habuiſſet cām cōſequendi dictam vtilitatem a dicto Ioan. vnde ſi aqua naſcens in meo decurrit naturaliter ad fundū tuū, quē tu a me nō habuiſti ſed ab alio, poſſum eā tibi auferre faciendo quid in meo,
non in tuo, & ita loquuntur iura prædicta. † Sed ſi de vno fundo meo, in quo naſcitur aqua, deriuatur ad aliū fundū meum, & hūc ſm tibi vendo, vr̄ actum inter nos in dubio, vt ita ſit apud te, ſicut erat apud me, & cū illa qualitate & actu ſeruitutis quæ apparebat & cām continuam vel quaſi habebat, vt patet ex plenè not. per Bar. ff. de ſerui. lega. l. 1. vbi hoc tenet per illam legē. & per l. quod conclaue. ff. de dam. infec. dicens non eſſe fiendam drām, an perueniat ex ꝯctu, vel ex vltima voluntate, qn̄ talis actus haberet cauſam permanentē, licet ſecus qn̄ non habet. Et hoc faciunt iura ſupra per dñm conſultorē alle. Sed hoc tpe venditionis dicta aqua deriuabatur a ſolo venditoris ad riuū ſeu ſcolatoriū eiuſdē venditoris ſeu vezolā, licèt non per buchā, p quā aliæ aquæ, ꝓut patet ex depoſitione vigeſimi teſtis, qui fuit præſens tēpore vēditionis. Et ex diſpoſitione ſecundi teſtis, qui deponit de annis quadraginta. Et ſic vendendo dictas aquas, cū quibus iſta cōmiſcebatur, cenſetur & iſtam voluiſſe vendere, cū deriuaretur a ſuo. ſ. ipſius vēditoris, & ſic erat in ptāte ſua facere ꝙ perſeueraret. Nam tunc non cenſeretur hoc promiſiſſe ꝙ perſeuerabit, niſi hoc dixiſſet expreſſā; ita loquitur lex in vendēdo. ff. de ꝯhē. empt. in ver. q̄dam, in verbo aquæductū præſtituū rei &c. Quod aūt illa fuerit intentio dicti Ioan. vēditoris ab ipſo initio, quod ꝓfatus emptor gauderet ēt aqua de qua contenditur, patet ex patientia ſubſecuta, quia paſſus eſt ipſum gaudere per plura tēpora. Et qn̄ ipſe eā diuertebat ad deſoſum caſtri tēpore guerræ, pro eius ſecuritate ne dictus emptor conquereretur, faciebat ibi vnam buchā, per q̄ aqua redibat ad vezolā & ſeriolā dicti D. Azini. Et ita rn̄debat illis, qui mittebantur ad eum pro parte D. Azini ad conquerendū de diuerſione aquæ, ꝙ irent ad illum deſoſſum, & exturarent bucham, vt aqua liberetur ad commodum dicti Azini, vt dicunt primi teſtes dicti Azini. qui fuerunt per eum aliquando miſſi. Nam ex his quæ poſtea facta ſunt, declaratur quis & qualis fuerit animus præcedens. ff. rerū amo. l. ſi concubinam. §. res amotas.

C. de

C.de natu.liber.l.cum quis.circa fi.ibi.neq;.n.&c. & no. 18.diſt,
c.per nenit.Ad prædicta, ꝙ d.patientia ſubſecuta proſit emptori,
bene facit.l.ſi a te.ff. ſi ſerui, uendi.Secundo dico,ꝙ requiritur ad
hoc , ut procedant in ꝯrium allegata,quod ille ad quem decurrit
aqua ex meo,non habeat hoc ex iure acquiſitæ ſeruitutis . & tunc
poſſet ſibi auferre faciendo opus in meo , alias ſecus . ff. de aqua
plu.arc.l.ſi in meo.in fi.C.de ſerui, & aqua.l.ſi tibi.Sed hic poſito
ꝙ tempore factæ uenditionis dicta aqua non immiſceretur cum
aquis emptis , ſaltem poſtea incepit miſceri, & d.Azinus eam te-
nuit longo tempore ut ſuam,& ſic acquiſiuit hanc ſeruitutē aquæ
ductus ſciente & patiente uenditore.l.j.§.fi.& l.2.in princip.ff.de
aqua plu.arc.Et ſic concluditur d. Ioannem non potuiſſe diuerte
re,& ipſum condemnari debere ad reponendum.C. de ſeruitu. &
aqua.l.ſi quid para.& l.ſi in ædibus.ff.ſi ſerui,uendi.l.ſi eo loco .

S V M M A R I A.

1 *Molendina noua ne in flumine fierent,qui pactus eſt cum Domino , an poſſint fie ri in riuis eiſdem fluminis .*

2 *Molendina uetera an poſſint refici & ampliari,non obſtante pacto de non facien- dis molendinis .*

CONSILIVM CCXLVIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ Notādū eſt† ꝙ
dictum pactū hēt
nim legia inter ſubditos.l.dñationis, cùm factum fue-
rit cum commiſſario ſuo habente ad hoc mandatum
ab ea.Et ſic cum ea factum vř, quæ pōt inter ſuos ſubditos legem
condere.ff.de publi.l.Cæſar.& no.Bart.in l.ciuitas.ff.ſi cer.pet. &
l.4.§.ſi actor.ff.de re iud.Si ergo d.molendinum nouiter factum,
de quo quæritur,reperiatur factum ꝯ tenorem dicti pacti tanq̄ fa
ctum ꝯ legem,& ſic illicitè debet dirui.ff.de leg.3.l.fideicommiſ-
ſa.§.ſi quis illicitè.Videndum eſt ergo,an ſit factum ꝯ tenorem d,
pacti.Et vř ꝙ nō, triplici rōne. ¶ Prima,quia pactum prædictum
vř loqui de eo,quod fieret de nouo; ut patet ex uerbo , innouari,
& ſic non comprehendit opus quod fieret ad refectionem uete-
ris.ff.de oper.no.nun.l.j.§.ſi quis ædificium . Sed hoc vř huiuſce-
modi , poſtq̄ ante dictam emptionem conſueuerat eſſe molendi-
num in eodem loco.Sed certè non pōt dici refectio,ſed noua con
ſtructio cum ampliatur & dilatatur forma uetus , & ei adijcitur ,
ſed ſolum cùm vetus in ſuo ſtatu conſeruatur.ff.de itinere actuq;
prius.l.3.§.reficere.ff.de riuis.l.j.§.fi.ff.de iuſt.& iure.l.ius ciuile,
ſed hic adijcitur ad ueterem formam quarta rota , cùm in primo
non eſſent niſi tres adijcitur etiam ſeca, quæ non erat in prima .
Præterea refectio diceretur, ſi primum ædificium non eſſet ex to
to dirutum,ſed in aliquo maculatum. Sed ex quo fuit incauatum,
ꝙ nulla ſigna apparent ut dicitur de veteri,imo aqua curſum ſuū
naturalem qui erat,anteq̄ aliquod molēdinum ibi factum foret ,
recepit.Non dř iſta refectio ſed noua ꝯſtructio.ff.de uer.obliga.l.
inter ſtipulantem.§.ſacram.circa fi.Cum perinde uideatur eſſe, ac
ſi nunq̄ aliquod molendinum ibi fuiſſet.ff.de acq.rer. domi.l.qđ
in littore.ff.de vſucap.l.fi.& plenè nota.Bart.in l. quominus ff.de
flumi.in 15.q.art.3.¶ Secunda rōne vř,ꝙ non ſit ꝯ pactum ; quia
præfatum factum vř intelligendum de eo, quod fieret in præiudi
cium emptorum dictorum molendinorum . Tunc aūt uideretur
facere præiudicium , qñ ædificia molendinorum empta incom-
modare uiderentur,puta pp reſtagnationem aquæ, quia tunc in-
ferret damnum. Secus ſi ædificia prædicta non incommodantur,
ſed ſolum auſertur lucrum, quia pauciores uadunt illuc ad maci
nandum;quia tale præiudicium non vř conſiderandum.arg.ff.de
iure patro.l.quæro.ff.de obſequija.l.fi.ff.de ope.lib. l.medicus.&
per Bar.in d.l.quominus.in 6.q.in fi.Sed uidetur, ꝙ quicquid ſit
de iure cōi non interueniente pacto prædicto,ut tñ dictum pactū
aliquid operetur , debet intelligi ēt de tali præiudicio , per quod
lucrum perderetur; imo principaliter pp hoc cenſetur fuiſſe ap-
poſitum,cùm de alio non timeret emptor,ad hæc.de lega.j. ſi quū.
ff.de leg.præſtan.l.j.§.gñaliter. ¶ Tertia rō in ꝯrium eſt,quia pa-
ctum dicit ꝙ non fiat in illo flumine, nec in vicino.ſ.flumine.Sed
hoc non eſt factum in illo,nec in vicino flumine,ſed in riuo illius
fluminis; ergo non eſt factum ꝯ tenorem pacti , ſed hoc faciliter
tollit ex verbis pacti.Dicit.n.ꝙ nō poſſit fieri ſup flumine, ſuper
quo ꝯſtructa ſunt molendina;ſed cùm molēdina nō ſint cōſtructa
a in alueo magno & principali fluminis,ᵃſed in duobus riuis exeun
tibus ex illo,manifeſtè cōprehenditur ꝙ uerbū iſtud,ſuper flumi
ne,ſumitur pro riuis illius fluminis, quæ ſunt eius pars.Et ſic po
nitur totum pro parte;& eſt ſenſus,ꝙ nec ſuper illis riuis, nec ſu
per uicino riuo.Cum autem non ſit dare alium uicinum,cenſetur
de iſto ſenſiſſe.arg.ff.de fund.inſtr.l.fundū.ff.de auro & ar. leg.l.
peculij.§.itē cū quæreretur. ¶ Cōcluditur ergo dictū nouū molē
dinū dirui debere,tanq̄ factū ꝯ tenorem dicti pacti & ſic legis.

S V M M A R I A.

1 *Alienatio facta per prodigum ante interdictum bonorum ualet , & ſi petitur reſtitutio in integrum, quando detur,nu.4.& 5.*

2 *Interdictio qualiter fieri debeat cum exactiſſima cauſæ cognitione .*

3 *Sententia lata ſine cauſa cognitione eſt nulla, & ex breuitate temporis præſumi tur non adhibita cauſa cognitio.*

4 *Testibus dicentibus ꝙ alicui ſit interdictum bonis, an ſit credendum.*

5 *Concluſio apta requiritur in cauſa, alias libellus dicitur ineptus .*

CONSILIVM CCXLVIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Viſis & pon-
deratis omnibus,
de quibus.ſ̃.quòd dic.D.Tadeus nō poſſit obtinere in
iſta cauſa,ſic oſtēditur. Ipſe.n.in ſuo libello petit in ef
fectu alterū de duobus.ſ.ꝙ vel pronuncietur venditionem fuiſſe
nullā,tanq̄ factā poſt interdictionē bonorū,& in conſequentiam
declaretur bona prædicta vēdita pertinere ad ſe iure dñij vel qua
ſi,& aduerſariſ condemnari & cōpelli ad reſtōnem bonorū , vel
ꝙ ſi dicta vendirio reperiatur aliqua , petit ſe in integrū reſtitui
ex clauſula gñali,ſi qua mihi iuſta cā &c.per ea q̄ no.per gl. in l.2,
C.de cura.furio. & per Bar.in l.marcellus.ff. de fideiuſ. & l. ſi in-
fanti.C.de iure delib.& Bal.in l.ſi curatorē habens.C.de in integ.
reſti.qui dicunt prodigū qñ læditur poſſe petere reſtōnem ex di-
cta clauſula,ſicut pōt minor ex edicto.de mino.l.pater pro filio,
in fi.principij.ff.de mino.quod eſt intelligendū, qñ læditur in ꝯ-
ctu v:lido , alias non indigeret reſti.l.in cauſæ.la 2.in princ.ff. de
mino.vel in pſcriptione,vt not.in addi.Spec.in tit.de pſcri. ſuper
rub. Allegat aūt pro cā læſionis,quia pretium ſibi ſolutū non hēt
ſaluū,ſed ipſum perdidit & diſſipauit , & tñ nō petit ſe reſtitui ad
pretiū tanq̄ male ſolutū. Sed ad ipſa bona tanq̄ malè vendita, qđ
eſt ponderandū,quia hic eſt error libellantis.vt.ĩ.dicā. Vř autem
procedere dicta forma libelli per c.conſtitutus.de reſti.in integ.
¶ Ex prima verò parte libelli non pōt obtinere,quia nō eſt verū,
ꝙ dicta venditio fuerit vel non ſit nulla. ¶ Nā propter ſolā prodi
galitatē ſine interdictione facta a iudice,ēt ſi ſit notoria, non per
b dit adminiſtrationē,nec pñtem alienandiᵇ,vt no.gl. quæ*cōiter
* tenetur in l.1.in prin.ff.de cura.furi.licet ꝯrium teneat in l.is cui.
* ff.de teſt. quæ*cōiter reprobatur per l.iul.ff. de cura. furio, quia
notorietas facti nō plna pōt operari , q̄ notorietas quæ fieret per
ſententiam declaratoriam, quæ non ſufficeret ſine interdictio-
ne,vt dicta l.iul.ſm Bar.qui ita no.ff.de verbo,obl. l. ia cui bonis.
quicquid dicat Bal.in d.l.1.de cura.furio.cui ſtandū non eſt, quia
2 nec in bona ratione fundatur,& alij tenēt cū Bar. † Item propter
interdictionem expreſsè factam & dationem curatoris ſimiliter
non eſt nulla;quia non valuerunt, cùm eis nō fuerit adhibita cau
ſæ cognitio,quæ requiritur pleniſſima.ff.de cura.furio. l. obſer-
uare.quæ loquitur ēt qñ ad inſtantiam & requiſitionem ipſius p
digi facta fuit,vt colligitur ibi , dum dicit ꝙ multi fingunt demē
tiā quo magis curatore accepto onera ciuilia detractent; imo ma
ior reſultat pſumptio,ꝙ velit alios fraudare arg.l.quæ oĩa. ff. de
procura. Statim.n.dñs poteſtas nullo ſpacio interpoſito poſt pe
titionē dedit curatores,& interdixit bonis poſt ſecutam petitio-
3 nē illius,& ſic non valuit.l.cū hi.§.prætor.ff.de tranſac.ſicut†non
valeret ſnīa diffinitiua lata ſine cauſæ cognitione , quæ requiri-
c turᶜ.l.iudices.ff.de indi.vt no.Bar.in l.prolatam.ante fi. C.de ſen.
per l. ex ſtipulatione.co.tit.& per l.2.de ſen.ex peri. reci.facie.C.
de ap.ne cauſas ibi.qm̄ verecundū &c. Et quod no.Inno.de ap. c.
præterea.in vlt.col.ibi & hæc vera. & ex breuitate temporis hoc
colligitur,ꝙ nō fuerit adhibita cāæ cognitio ſm Bar.in d.l.prola
tā. circa fi.& d.l.ex ſtipulatione.in fi.& eſt tex.in c. cū ex literis.đ
in integ.reſt.ad.fi.& gl.in l.ſed & ſi per prætorē.§.quotiens.ff.qui
ex cau.maio.pnſt prīac.& quod not.in Spe.appel.§.breuiter.ver.
4 item iuſta.† Debebāt.n.requiri cognati & attinētes vicini & ami-
ci;& explorari ab oĩs veritas , ne ex fictione & cā decipiendi alios
præfatus tūc Tadeus illud peteret,quod petebat.l.fi.ff.vbi pupil.
edu.debe.ff.quib.ex cau.maio.l.ergo & quod not.in l. ſi tutor.ff.
de bo.poſ.iuncta l.obſeruare.in fi.de cura.furio. & ne ꝯhentes cū
eo poſtea deciperētur.ff.qđ fal.tut.l.1.in prin.debebat ſtatim præ
conizari per ciuitatē & ante hoc factum talis interdictio , & cura
toris datio,quo ad præiudiciū contrahentiū cū eo , pro non facta
habebat.ff.de inſtito.l.ſed & ſi pup.2.ff.de ſol.q hominē.§.ſi titiū.

a ¶ Flumēis. Ex quo aūt flumine licitē aqua ad molēdina trahi poſſit,uide d.Cor. in ꝯſil.268. nu. 14. & 15. la 2.in 4.parte. & uide ad materiā ꝗ habētur per Bal. in conſ.62. in 3. parte.

b ¶ Alienā.ſi. uide Bal.in conſ. 149.ſ 2. parte. & in cōſi.191. in 5.pte. & conſil.287. ea. parte.

c ¶ Requirit. Adde idē p d.Bar.So zi.in conſi. 155.uerſic. 1.quia tale iuramentū in 2. parte. & d.Mari. Soz conſ.1ſ d.Bar gen: torē in con ſi.12.uerſi quantū. r ad primū 2.parte.

Hic aũt talis præconizatio facta fuit dudũ poſt factã venditionẽ.
Et ſic poſito ſine præiudicio veritatis, ꝙ valida fuiſſet talis inter
dictio & curatoris datio, non potuit infringere venditionẽ ꝑce-
dentẽ legitimè factã.c.factum legitimæ.de reg.iur.lib.6. nec pòt
præiudicare emptori, cui quæſitum erat ius perfectè, cùm retro nõ
trahatur quo ad hoc, vt no.ff.rem ratã habe.l.ſi indebitũ.§.fin. in
gl.pe.& no.in Spe.de ſol.§.1.ver.item pone. & ver. quid ſi p. rẽm
motã.in ver.quis.de reſcrt.li.6. Nec obſtat dum dr̃, ꝙ iſte ſciebat
dictã interdictionẽ & dationem curatoris. Et ſic non erat quo ad
eũ alia notificatio.l.1.§.fi.ff.de actio.empt.quia de iſta ſciẽtia fuit
articulatum per alterã partẽ & per emptorẽ negatum, nec ad hoc
probandum inducitur niſi conuerſatio, quã inuicẽ habebant, quę
non eſt ſufficiens, nec cõcludens; quia cõuerſatio nõ erat conti-
nua, ſed habebat actus interpollatos.arg.ff.de ſeruit.l. ſeruitutes.
la grande. ver, nemo.n. & ſic potuerunt illa fieri tpe quo nõ erat
ſimul, vt in ſimi.nu.per doc.in l.1.§.1.đ itine.actuq; priua. Et po
ſito ꝙ aliter probaretur hoc, tñ non fuiſſet niſi per auditũ ab illis,
ad quos negociũ non pertinebat, quibus iuſtè potuit nõ credere.
ff.quod fal.tut.auto.l.2.nec ſibi pòt imputari cur illis non credi-
dit.ff.de eo per quẽ factũ eſt l.1.§.1.depo.l.ſi quis inficiatus.ff.de
mino.l.tutor vrgentibus, niſi oñdiſſent ſibi inſtr̃m interdictionis
& dationis.C.q res pigno.obl.poſ.l.noĩe.in verbo certior factus.
& vtrobiq; per Bar.& plenius per eundẽ in l.ſi non ſolũ.§.fi.ff.de
ope.no.nun.in 2.q.prin.de proteſtatione inhibitoria maxime in
tertio articulo, ibi ſecundo caſu qñ cauſa eſt de ꝑterito &c. Hoc
aũt quòd ſibi fuerit oſtenſum inſtr̃m, non poſſe probari, quia nec
eſt verũ. Sed ſi fuiſſet ei facta notificatio per iudicẽ ad quem hoc
pertinebat, & ſi inſtr̃m nõ oſtendiſſet, debuiſſet illi credere.iuxta
no.per Bar.in loco ſupra alle.facit quod no.Cy.in l.ſi fundũ.C.đ
rei vendic. Plus dr̃, ꝙ cùm dictus Tadeus offerret ſe velle vẽdere
huic emptori dicta bona, ipſe aũt emptor dubitaret emere ꝓpter
illud quod forte audiuerat de dicta interdictione & datione cura
toria, præfatus Tadeus vt ipſum induceret ad emẽdũ, dixit ſibi ꝙ
nõ haberet dubitare, quia nihil valebant, & quod de hoc habebat
conſiliũ cuiuſdã doctoris, quod eidẽ oſtẽdit & tradidit, & ipſum
penes ſe habet. Ex quo ſequitur, ꝙ cùm inducta fuerit ſuaſione
dicti Tadei ad credendũ ipſum Tadeum habere pñtem alienãdi,
& ſi vera non habebat, non vr̃ ꝙ poſſit illi impingere, cur ſibi cre
didit, quia dolo verſatus eſt; deceptis.n.& non decipientibus iura
ſubueniunt.ff.ad velleia.l.2.§.verba.& l.ſi decipiendi.C. eo. titu.
iuncta.l.2.cum ibi no.per gl.alias eſt.§.fi.l.1.ff.qñ ae. de pecu. eſt
anna.& quod no.Bar.per illam l.in l.non fatetur. ff. de confeſ. in
3.col.ibi.Item pone exemplum qñ quis eſt inducta perſuaſione
aduerſarij. facit etiam.l.iul.ff.de actio.emptio.poſt princ.ibi.Sed
non debuit talia quæ ignorabat aſſerere &c. ¶ Illud autem con-
ſtat, ꝙ ſententiæ confirmatoriæ dictæ interdictionis & curæ non
habẽt nocere dicto emptori; qm̃ operatur ex tunc non retro, nec
quo ad bona quæ iam exiuerant patrimoniũ dicti D. Tadei.arg.
ff.de his qui no.infa.l.furti.§.1.ver.quis.in verbo hodie. & in ver
bo nõ retro &c.ff.de offi.proc.l.3.§.fi.& quod no.C.quis pro ſua
iuriſdi.l.1.in gl.quæ incipit.i.conſenſu.in fi.& quod no. gl. in §.
de pign.l.tertia.ff.eo.ſi ſuperatus.in principio ibi probanti res in
bonis eo tempore quo pignus ꝯhebatur &c. Et ſic cõcluditur ex
prædictis, ꝙ ex primo capite libelli non poteſt iſte actor obtine-
re, nec inquantum petit pronunciari venditionẽ fuiſſe nullã, nec
inquantum vendicat dicta bona alienata, cùm venditio fuerit va
lida & dñium tranſlatum fuit. Et loquitur dictus actor minus ho
neſtè & minus iuridicè in dicto libello, dũ dicit dicta bona fuiſſe
inuaſa & occupata per emptorẽ & petit ipſum condẽnari ad fru-
ctus, & qui percipi potuerunt, cùm nemo qui pretium ſoluit dici 5
poſſit prædo vel inuaſor.l.nemo ꝑdo eſt.ff.de reg.iur. Nec qui đ
volũtate dñi vel poſſeſſoris poſſeſſionẽ accepit, prout hic fuit.ff.
de acqui.poſ.l.ſi eſt ſtipulatione.in fi.in verbo ſine volũtate &c.a
ꝯrio ſenſu.ff.de rei vẽ.l.hoc ſi res.in prin. Et quia titulus excuſat
a ꝑcipiẽdis.C.de rei ven.l.ſi fundũ.& ibi no.in glo.Itẽ prima para
libelli tendit ad rei vendicationẽ, & ſic ad petitorium duntaxat, &
tñ in verſ.quare petunt &c. nõ concludunt in illo, ſed in poſſeſſo
rio recuperandæ, vt patet in verbo reſtituendũ, & in verbo rein-
tegrandũ, qđ tñ in narratione non fuit deductũ; vnde nec ea nar-
ratione poſita in principio pòt obtinere ſñiam, nec in petitorio,
5 qa in eo nõ ꝯcluſit vt debuit. † Et ꝯſtat, ꝙ in ciuili requirit̃ ꝯcluſio
apta, alias libellus dr̃ ineptus.vt no.Cy.C.đ ac.l.in cãis.& no.in l.
j.in prin.ff.de edę.C.e.l.edi. ¶ Et qñ ꝯcluſio nõ ſequit̃ ex ꝑmiſſis,
nõ pòt ex eo ſequi ualida ſñia.ut ibi not.Bart.in arti. de emen. &
quod no.gl.Inſt.de obli.in prin.& Bal.in l.actori. in fi.C.de inre-
iur. Item ex concluſione prædicta primo loco facta ſimiliter ob-
tinere nõ pòt; quia nihil narrauit ex quo illa ſequatur. Non.n.nar
rauit ſe ſpoliatum, vñ non congruè petijt ſe reſtitui, & reintegra-
ri ad tenutam & poſſeſſionem, quod innuit uerba prædicta, ſi be-
ne conſiderentur; poſtea uerò in uerſiculo, & ſi prædicta, uidens
ſe ineptè concluſiſſe, uoluit emendare; ſed nõ curo de hoc, ſed de
iuſtitia cauſæ quam dictus emptor habere vr̃, & quia emit iuſto
pretio. ¶ Vlterius dico, ꝙ nec ex ſecunda parte libelli, qua petit
reſtõnem, pòt obtinere. Primo quia tunc datur prodigo reſtitu-
tio in integrum ad exemplum minoris, qñ minori comparatur.
1 Sic intelligi debent ſaré gl.& doc.de hoc loquentes. Tunc aũt cõ
paratur minori, cum ſibi legitimè bonis eſt interdictum.ff. ſi cert.
pe.l.certi condõ.§.qm̃.in fi.prius verò non habetur pro prodigo,
ut ſuperius eſt dictum, & ſic priuilegium non meretur. Et ſi dica
tur, hoc non pòt procedere; quia qñ bonis eſt interdictum vendi-
tio facta per eum eſt ipſo iure nulla, & ſic non indiget reſtõne. l.
in cauſæ.ff.de mino.la.2. Rñdetur uerum eſſe, ſi ſine conſenſu cu
ratoris; ſed ſi cum eo, tunc ualet. Sed ſi fuit læſus, reſtituitur, ſicut
uidemus in pupillo vel in adulto curatorem habente.ut in l.ſi cu-
ratorem habens.C.de in integ.reſti. ¶ Hoc ergo caſu debent intel
ligi glo.& doc. dantes ſibi reſtõnem. Sed in caſu nr̃o d.interdictio
non legitimè facta fuit, ut ſ.fuit oſtenſum. Et poſito, ꝙ fuiſſet le-
gitimè facta, non fuerat legitimè publicata tpe factæ venditionis
prædictæ, & ſic pro non facta habebatur quantum ad præiudiciũ
ipſius emptoris ut ſ. oſtendi: non ſolum quantum ad hoc ut non
reddat venditionem nullam, ſed & quantum ad hoc ut reſtõ non
concedat, cum non habeat pro prodigo ut dixi, & ſic non meret
priuilegium prodigi. Sed poſito ꝙ prædicta ceſſarent, nõ aptè pe
tijt reſtõnem. Nam petijt eam ad ipſa bona uendita. Certè, ut poſ
ſet eã ꝯſeq. debuit narrare ſe fuiſſe læſum ſui facilitate in uenden-
do d.bona, qa expediebat ſibi non uendere, ſed retinere, & habe-
bat neceſſe probare. Sed hoc non fecit, ſed ſolum dixit ſe læſum in
eo, ꝙ precium ſibi ſolutum non eſt ſaluum, ſed ipſum diſſipauit.
Certè iſta pñt ſimul ſtare, ꝙ in uendendo non fuit læſus, imo expe
diebat ſibi uendere, & uendidit iuſto pretio, tñ ſibi pretium fuit
male ſolutum & non conuerſum in ſuam utilitatem. Sed hoc non
præbet iuſtã cãm petendi reſtõnem ad ipſas res, ſed duntaxat ad
pretium qm̃ illud reſtituit, ſeu reddit reſtõ quod abſtulit læſio.l.
quod ſi minor.§.reſtõ.ff.de mino. Et ſunt uerba doc.in materia.l.
quod tpe.C.de reſti.mili. Nec ergo ad bona reſtituendus eſt, quia
non fuit allegata nec deducta læſio circa alienationem ipſorum
nec ad precium male ſolutum, qm̃ ſuꝑ hoc non fuit petita reſtõ.
Et ſi fuiſſet petita ad hoc, non debuiſſet peti ad bona, quia non de
bet habere bona, & & pretiũ, qa eſſet ſollicitus de præda, qđ eſſe
nõ dẽt.ff.de admi.tu.l.ſi minoris actũ in fin. Iſte aũt facit ꝯriũ, qa
vult tã bona q̃ ꝑtiũ, qđ dicit nõ habere neceſſe reſtituerẽ.qa ꝑditũ.
Et ſic bñficiũ iuris uult ad iniquũ trahere ꝯpẽdiũ ꝯ.l.fi.C.de uſuc.
ꝓ empt.& ſi peteret reſtõnem ad pretium, neceſſe haberet proba
re ipm ꝑditũ.ut hæc habent̃ p Bar.in l.j.C.ſi aduer.cred. & p Cy.
in l.fi.in fi.C.de in integ.reſt.& p gl.in l.ſi ꝑdiorũ.C.de ꝑd.mino.

S V M M A R I A.

1 *Statuto diſponente quòd cohæres poſſit offerre pretium rei alteri alienatæ, hæres cohæredis poterit offerre.*

2 *Redimendi ius & ſimilia iura an tranſeant ad hæredes.*

3 *Debitor ſi incarcerari poteſt pro debito, ſimiliter eius hæres incarcerabitur, licet non fiat mentio de hærede inſtituto.*

4 *Statutum an extendatur ad correctionem iuris communis.*

CONSILIVM CCXLIX.

I*N Chriſti nomine Amen* ¶ † Statutum Pa-
duæ admittit ad ꝑ-
ſentãdũ tũc cohr̃des, qñ fuit facta vẽditio oblato ꝑtio.
Quidã Victor quintus uolebat admitti ad ꝑſentandũ
occaſione ſucceſſionis maternæ, & an poſſit, dubitat̃ qđ iuria. Et
primò vr̃ dicendũ, ꝙ non, quia uerba ſtatuti ſunt intelligenda ſtri
ctè.l.quicquid aſtringendæ.ff.de uer.obli.cum ſi.qa tpe uenditio
nis d.Victor tunc non erat cohæres, ſed eius mater, & iõ deficiunt
verba ſtatuti & debet deficere diſpoſitio illius. ut in l.4.§. toties
ff.de dam.infec.& l.hos accuſare.§. omnibus.ff.de accuſatio. & l.
ſi ſeruum.§.nõ dixit prætor.ff. de acq. hæred. Secundò ſtatutum
admittit tũc cohæredes, & eſt ꝯ ius commune. ut l. dudum. C. de
ꝯhen.empt. & debet ſtrictè intelligi.ut in l.quicquid aſtringẽdæ.
ff.de uerb.obliga.& in l.conſtitutionibus.ff.ad munici.& nullam
facit

facit mentionem de hr̃de ipſius cohærentis. Et ideo cum mr̃ dictꝰ
Victoris non fuerit vſa beneficio pñtandi, q̃ tunc coherebat, eius
hr̃des nõ hñt hoc beneficiũ. l. ſi uerò. §. de viro. ff. ſol. mat. Tertiò
ſtatutum admittit cohæredes oblato pretio, & iſti ablatiui abſo
a luti reſoluuntur in ꝯdõnem, [a] ſi tunc cohæres obtulerit pretium
a teſtatore. ff. de condi. & demon. & l. euictis aquis. ff. de euict. &
D. Maria non impleuit talem condõnem, quia nunquam pretiũ
obtulit, & hr̃des nõ pñt ꝯdõnem implere, ut in l. prætor. in prin.
ff. de collatio. & in l. ſi decem cum petiero. cum ibi no. ff. de ver-
bo. obli. & in l. qui romæ. §. ꝯgerius. ff. de verb. obli. ¶ Sed præ-
dictis non obſtãtibus veritas eſt in ꝫrium. Et ꝙ dictus D. Victor
tanquam hæres matris ſuæ poſſit pñtare, cui competebat ius ꝓ-
ſentandi tp̃e venditionis, quia ipſa D. Maria tunc coherebat tp̃e
venditionis ſm formam ſtatutorum Paduæ, & pro eodem pre-
tio debebat præferri extraneis emptoribus, eodem modo D. Vi-
ctor eius filius & hæres & pariter dñs debet poſſe oblato pretio
uti iure pñtandi, ut eſt caſus in l. commiſſa. ff. de pub. ſm unum in
2 tellectum, quem ponit ibi Bar. qui inquit † ꝙ ius redimendi rẽ,
quæ incidit in commiſſum, tranſit ad hr̃dem; & ſic ptãtem redi-
mendi rem quam habuit defunctus, habet eius hæres, vt eſt caſus
ſm tex. & Bart. in d. l. commiſſa. & ad idem eſt caſus in l. 2. C. de
pac. inter emp. & ven. vbi hr̃ ſm gl. quæ ibi hoc dicit. no. ꝙ ptãs
redimendi rem, quæ competebat defuncto, competit etiam hæ-
redi, q̃uis in puncto de eo nulla fuerit facta mentio; & ad idem
facit bonus tex. in l. neceſſarias. §. ſi de uendendo. ff. de pign. acti.
in l. ſicut. §. ſi debitori ff. quib. mod. pig. vel hyp. ſol. & ad idẽ be-
nefacit tex. in l. edicto. §. ad hr̃des ſunt. de iure ſiſci. vbi præmiũ,
quod competebat defuncto, datur ẽt & hæredi, & ad idem opti-
mus tex. in l. poſtulante. in prin. ubi actiones quæ dari debebant
ꝫ defunctum, ſi facta fuit reſtitutio, dantur ſir̃ ꝫ hr̃dem, & bene
facit quod not. ibi Bar. qui dicit ſi debitor poteſt incarcerari ꝓ
debito, ſir̃ incarcerabitur eius hæres, quamuis de hærede inſtitu
to non fiat mentio. & ad idem bene facit tex. cum gl. in l. prædio.
ff. de in diem adic. iuncta gl. 2. ¶ Non obſtat, ꝙ primo loco dice-
batur, qm̃ non deficiunt verba ſtatuti, quæ admittebant D. Ma-
riam, quæ tunc coherebat, quæ D. Maria tranſmiſit ad hæredem
3 facultatem pñtandi, vt ſtatim dicam. ¶ † Non obſtat quod ſecun
do loco allegabatur, qm̃ fateor ꝙ ſtatuta quæ ſunt ſtricti iuris,
non recipiunt interpretationem extenſiuam, ſed recipiunt paſſi
b uam [b] interpretationem; quia leges extendunt ipſa ſtatuta. ut in
l. 2. C. de noxali. & in l. fi. §. in computatione. C. de iure delibe. &
not. Bart. in l. 1. §. res ſal. ff. ad l. fal. & in l. oẽs populi. ff. de iuſti. &
iur. vbi tractat de interpreta. ſtatutorum, quicquid dixerit Bal. q
aliqñ eſt uiſus tenere ꝙ ſtatuta, quæ corrigunt ius cõe, non reci-
* piunt ab eo interpretationem, qd eſt ꝫ, ꝯcõem ſñtam, & eiuadi-
ctum reprobat Ludo. Ro. in l. ſi quia prior. ff. ad treb. & per iura
quæ ſ̃. allegaui, ꝓbatur ꝙ quamuis ſtatutum non faciat mentio-
nem de hr̃de, ſed ſolum de cohærede vel agnato, tñ hæres debet
admitti ad beneficium pñtandi. per iura. ſ̃. alleg. quod ẽt confir-
matur qm̃ iſtud ius pñtandi poteſt cedi cum re, ut not. in l. 2. &
ibi Guil. & Pau. de ca. & in l. 1. §. fi. ff. de noui oper. nunc. & facit l.
ſub una. & quod ibi no. gl. ff. de uerbo. obli. & firmat Bald. in tra-
ctatu prothomiſeos, & ſequit Pau. in l. apud antiquos. C. de fur.
ſicut ergo poteſt cedi, ita tranſmittitur ad hæredes, ut in l. ſi ex
pluribus. ff. de admi. tuto. & maximè quoniam D. Maria non po
tuit uti beneficio ſtatuti propter factum contrahentium, qui oc-
cultarunt contractum; ideo debet tranſmittere ad hæredes ſuos
facultatem præſentandi, ſicut tranſmittitur hæreditas & ius ad-
eundi quando defunctus hæres fuit impeditus iuſto errore vel fa
cto alterius: ut in l. ſcribit. C. ad carb. & in l. illud. §. fin. cum l. ſeq.
ff. de bon. poſ. contra tab. & no. Bar. poſt glo. in l. ventre. ff. de ac-
qui. hære. ¶ Non obſt. quod tertio loco adducebat; qm̃ facultas
implendi conditionem tranſit ad hæredem, qñ ex implemento
ꝯdõnis aliquid acquiritur ei, qui ex implemento conditionis eſt
futurus obligari, vt ꝓbat in l. 2. ff. de pact. inter emp. & uen. & ſe
quitur Bar. in l. ſi decem cum petiero. ff. de verb. obli. Et ſequitur
Bar. in l. diem proferre. §. 1. ff. de arb. Et præterea ſicut res, cuius
contemplatione competit ius præſentandi, tranſit ad hæredem,
ita facultas implendi conditionem, ut in l. ſeruus ſi hæredi. ff. de
ſtatulib. quem tex. allegat Pau. de ca. ad hoc propoſitum in quo-
dam ſuo conſilio extraordinario. Præterea ſtatutum incipit a di
ſpoſitione dicendo, ꝙ non valeat uenditio in præiudicium uici-
norũ. Et ideo uerba, quæ ſequuntur in ſtatuto ꝙ poſſit uicinus
oblato pretio recuperare, non faciunt conditionem, ſed potius
modificationem quandam, vt in l. multo. §. ſub conditio. ff. de tu-
te. & in l. prætor. in prin. ff. de calũ. & bñ facit tex. & qd̃ ibi no. in
l. fideiuſſor obligari. ff. de fideiuſſo. in §. fi. Et qd̃ no. Cy. in l. ſi plu
res. in 3. q. C. de condi. inſtitu. Ex quibus concludit ꝓ dictum D.
Victorem tanq̃ hæredẽ D. Mariæ potuiſſet fieri depoſitũ, & ſibi
cõpetere ius præſentadi, eumq; poſſe acquirere & habere dictam
rem venditam ſm formã ſtatutorum Paduæ. Et ita iuris eſſe pro-
ut ſupraſcriptum ꝯſuluit excellẽtiſſimus vtriuſq; iuris interpres
dñs meus dñs Io. Baptiſta roſelus in eã magnifici dñi Ludouici q
rini Patricij Veneti & ad fidem præmiſſorum ſe manu propria
ſubſcripſit, ſuoq; ſolito ſigillo magno muniuit; & ex originario
proprio aſſumpſi omiſſis tñ alijs articulis, ſed ſolum articulum
iſtũ tranſcripſi, tanq̃ magis facientem ad intellectũ ſtatuti Padua-
ni. incipientes. ſi de cætero, ponentis materiã iuris præſentandi.

a ¶ In condi tionem. Vide Bald. in conſi. 69. in 1. parte.

b ¶ Paſſiuam Adde idẽ per do. Pe. Phil. Cor. i ꝯſ. 254. nu. 9. in 4. par.

S V M M A R I A.

1 *Mulier agens ad rem datam in dotem per tertium poſſeſſam debet ſuccumbere, & in exp. condemnari, quia ſine actione.*

2 *Sententia ualida non poteſt ſequi ex inepto libello.*

3 *Sufficit poſſeſſori ad iuſtam poſſeſſionẽ patientia domini, quæ durauit quinquẽnio, ne moleſtetur etiam ſi per teſtes ſingulares probetur traditio poſſeſſionis.*

4 *Mediator non probat etiam ſemiplenè niſi receptus ad teſtimonium de conſenſu utriuſque partis.*

C O N S I L I V M C C L.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſo puncto
ſupraſcripto, ac
ẽt proceſſu, & atteſtationibus vtriuſq; partis, ſup eo
qd̃ quæritur, quæ ſint vel eſſe debeant partea prædicto
rum arbitrorum, Rñdeo ꝙ eſſe debent in abſoluendo dictos fra-
tres reos conuẽtos a petitione dictæ Iſabettæ & ipſam condem-
1 nari in expen. tanq̃ temerè litigantem pluribus rationibus. ¶ † Et
prima eſt, qa ex tenore libelli apparet manifeſtè de non iure di-
ctæ Iſabettæ agentis. Narrat em̃ dictam domum fuiſſe ſibi datam
in dotem tempore contracti matrimonij inter ipſam & Dorati-
num. Et ſi ita eſt, ius agendi pro ea recuperanda non competit
ſibi, cùm cõſtet matrimonium, ſed competit ipſi Doratino, C. de
rei ven. l. doce ancillam. ff. de re iud. l. ſæpe. circa medium. ibi, aut
maritus ſocerum &c. ¶ Nemo autem ſine actione experitur. l. ſi
pupilli. §. ſi. ff. de neg. geſt. imo ſi iudex de hoc perpendit, poteſt
& debet, etiam reo non petente, repellere actorem ex officio ſuo
a limine iudicij vt no. glo. C. de tranſac. vbi pactum. facit quod ha
betur in tex. & gl. in l. 1. ff. de aſſeſſo. & per Innoc. in c. cõſtitutus.
de fi. presby. Et ſi hoc non fecit a princ. facere debet in fine; quia
debet abſoluere conuentum, vt eſt tex. cum bona gl. C. de iura. ca
lum. l. 2. §. ꝙ ſi actor. quæ incipit per hoc apparet. facit quod not.
Bart. in l. abſentẽ. ff. de pœnis. in vltima quæſtio. ¶ Nec quicq̃ fa-
cit in contrarium, ꝙ iſti ſunt arbitratores & poſſunt procedere &
pronunciare etiam de facto; qa non per hoc eſt dicendum, ꝙ ſi
reperiunt ius agendi non pertinere ad petentẽ & comptomitten
tem, ſed ad alium debeant ius alterius alteri, q̃ illi cuius eſt, dare;
facerent enim per hæc iniuriã & iniuſtitiã reo, qui non debet mo
leſtari ad inſtantiã non habentis ius, etiam ſi ipſe ius non habet,
ff. ſi vſuſfr. pe. l. vti frui. §. 1. ff. ſi pars hære. peta. l. 1. circa princ. C.
de rei ven. l. fi. Ideo pt̃ ſe defendere ex iure tertij, qñ eſt excluſiuũ
iuris agentis ipſo iure, & de ipſo opponerent dictis iuribus. & p
Bar. in l. 2. ff. de except. rei iudica. hic autem ſatis oppoſuerunt, dũ
dixerunt petitionem fuiſſe factam ad inſtantiam perſonæ, cui nul
lum ius agendi cõpetebat. Et poſito ꝙ non fuiſſet oppoſitum, ex
tenore dictæ peti. & libelli deprehẽditur, ꝙ ſufficit, vt. ſ̃. dixi. ſ.
vel ad repulſionem liminis iudicij vel uictoriæ. ¶ Scd̃a ratio eſt
propter ineptum modum narrationis, dicit em̃ ꝙ domus, de qua
agitur, fuit in bonis dictæ Iſabettæ, & ſic de præterito loquitur,
non de præſenti, ꝙ hodie verò ſit, & dicta verba de præterito ha-
bent vim cuiuſdã abnegationis, ꝙ hodie non ita ſit; ideo tenent
doc. talem libellum non concludere in rei ven. ſed fore ineptũ, vt
no. Bar. in l. certum. §. ſed ſi fundũ. ff. de confeſ. & Cy. C. de proba
tio. l. ſiue poſſidetis. in vltima. q. & Bal. in l. edita. C. de eden. in 12.
vel. 13. col. in ver. ſed hic quæro vtrum [a] ſufficiat narrare cauſam
per verba de pſte. &c. Et idem eſſet, ſi q̃s narraret titium fuiſſe ſibi
obligatũ in. c. ex tali cã, qua ꝓp peteret eũ cõdẽnari; licet em̃ qui
fuit ſemel dñs, ꝓſumat̃ hodie dñs, niſi probetur ꝫrium; & qui fuit
ſemel obligatus, præſumitur ẽt hodie fore, ſi aliud non apparet.
Et propter hoc ſufficit in articulis deducere dñium & obligatio-
nẽ de præte. & etiam probare, qa dñium & obligatio ſolo tractu
temporis

temporis non mutatur; non tñ ſufficit ad aptitudinẽ libelli, ſic in
libello deducere, ſed debet deduci dñium & obligatio de pſenti
qm̃ ad hoc, vt aliud præſumat, debet allegari p illũ qui hoc volt.
vt no. Bart. in l. cũ q d. añ fi. ff. ſi cer. pet. l. ſi adulteriũ. § idem pol-
lioni. ff. de adul. Et illa allegatio ĩ iudicio debet fieri in ipſo libel
lo, aliâs eſt ineptus; qa dñium vel obligatio de præte. non cauſat
mihi actionem, ſed qñ eſt de præſenti. l. in rem. in prin. ff. de rei
a ven. & qa plene no. in ſimi. p Bar. de poſ. ff. de cõdi. inſti. l. pe. † Ex
a inepto aũt libello nõ põt ſequi apta vel valida ſnia,[a] vt no. gl. in-
ſtit. de obli. in prin. quæ incipit iſtud. & Bal. l. actori. io fi. C. de iu-
reiur. Et no. in addi. Spec. in ti. de acti. ſeu petitio. §. ſeqtur videre.
& de offi. iudi. §. de ſerui. ver. quid ſi libe. & p lac. bu. & Bal. in l.
licet. C. de proc. & l. domũ. C. de rei ven. per Cy. C. vt quæ deſ. ad
uo. par. l. 1. & q d dixi in rei vẽ. idẽ dico in poſſeſſorio. l. cũ quære.
batur. & l. inuaſor. C. vnde vi. Si iſta D. Iſabetta voluit aliquod il-
lorum intentare. Nam eius libellus eſt adeo prægnans, q põt ẽt
ad illa adaptari, vt patet bene intuẽti, & in illis apparet ẽi narrare
de pſenti dominio; qm̃ nõ dant niſi dño, vt ibi no. p doc. Et licet
nõ reqrat ex actis pbatio dñij; bñ tñ requiritur apta allegatio, vt
patet p ea q̃ ibi no. Bar. in interdicto vero vñ vi ſufficit narrare de
præte. poſ. Sed illud nõ creditur iſtã voluiſſet intẽtare, poſtq̃ nar
rauit rem fuiſſe in bonis ſuis iur. dñij qd neceſſe facere habet in
tali interdi. licet verbũ, inuaſit, vel inuaſerunt, appoſitum in dicto
libello poſſit ad illud interdictũ adaptari. l. inuaſor. C. vñ vi. ſed
ex adiuncto reſtringitur eius ſignificatus, & mens loquẽtis. ff. p
ſo. l. ſed ſi adijciatur; illa. n. actio cenſetur in libello deducta, quæ
ex verbis eius concipi põt. ff. de lib. & poſth. l. gallus. §. 1. & ibi no.
per Bar. in fi. Et poſito q illud interdictum fuiſſet intentatũ, non
tñ poſſet in ipſo obtinere; qa requirit ſpoliationem, q̃ cõmittitur b
cum fit violentia in perſonam, q̃ ſpolatio hic non fuit pbata nec
in articulis deducta; ergo &c. c. cũ ad ſedem. de reſti. ſpo. In nul-
lo prædictorũ quatuor remediorũ põt dicta D. obtinere. ſ. nec in
rei vend. nec in condi. ex. l. cũ quærebatur nec ex. l. inuaſor, nec in
Interdicto vñ vi. rõnibus prædictis; ſed nec in ꝯdictione ex cano.
5 reintegrãda. 3. q. 1. vel. l. ſi coloni. C de arg. & cenſi. † qm̃ non ha-
bet locum ꝯtra eum, qui ex voluntate poſſeſſoris expreſſa vel tacita
poſ accepit vel occupauit, & ſic licitè & iuſtè, vt patet ex no. per 4
Io. an. poſt Inn. in c. ſæpe. de reſtit. ſpo. ſed hic eſt huiuſmodi, vt
patet ex depoſitione Bartholomei Io. qui dicit ſe fuiſſe præſen-
tem qñ Doratinus in præſentia dictorũ fratrum mandauit inqui
lino, qui conduxerat ab eo, q reſtitueret & conſignaret domũ p-
dictã pfatis fratribus renũciãdo eis domũ pfatã. Cõſtat. n. q ſi fuit
data in dotem, vt ipſa aſſerit, ſicut dominium erat apud Dora-
tinum maritum, ita & poſſeſſio, vt patet ex. l. dotis. C. ſol. ma. Itẽ
ex depoſitione perſonali, quæ tẽdit ad idẽ. ¶ Et licèt videantur
ſingulares, iuuantur tñ ex præſumptione, quæ reſultat ex patien-
tia quatuor vel quinq; annorum; quibus paſſus eſt dictus Doro-
tinus & Iſabetta dictos fratres tenere & poſſidere dictum domũ,
& in ea laborare, & melioramẽta facere, & ſic ex eius voluntate p
ſumũtur fuiſſe adepti poſſeſſionem; qa ſi ꝯtrium fuiſſet, credendũ
eſt q illa tuni ꝯdixiſſet. arg. ff. ad macedo. l. ſi filius iuncta. l. qui pa-
titur. ff. mandati. maxime qa hoc non erat magni præiudicij, cùm
per hoc nõ perderet ius ſuum, ſed quod habebat in porprietate
domus; ergo de facili præſumitur conſenſus ex patientia, iux. no.
per Bart. in di. l. cum de in rem verſo. ff. de vſuris. coniunctis ergo
ſimul iſtis, licèt non reſultaret directa probatio, reſultat tñ vehe-
mens adminiculatio, quod licitè & de voluntatè dicti Doratini
præfati fratres fuerunt adepti poſſeſſ. dictæ domus, quæ debet
ſufficere, vt in c. fi. de ſucceſſ. ab inteſta. vnde dicto Doratino nul
lum remedium poſſeſſorium competeret ad reintegrandum ſibi
poſ. Et nihilominus competit dictæ Iſabettæ, cùm conſtet adhuc
matrimonium, d. l. doce ancillam. ¶ Sed & tertia ratio, quare de-
beat iſta ſuccumbere, reſultat ex contrarietate, quã implicat in
ſuo libello, dum dicit q iſta domus erat fundus dotalis, & ſic in-
nuit quòd fuit data inæſtimata, vel ẽt æſtimata tali æſtimatione,
q̃ nõ faciebat emptionẽ & par ꝯñs debebat ad eam redire ſoluto
matr. Et poſtea dicit ſimpliciter q fuit data æſtimata libris. 500.
& qa non aſcendebat niſi ad 400 dictus Dorotinus dedit & ſol-
uit ſocero ſuo, vt dictam domum integre & liberè haberet, pro
ut poſtea deducit in vi. articulo. Et ſi hoc eſt, non põt dici ſundus
dotalis, qa talis æſtimatio faciebat emptionem, quod in dubio
præſumitur, iuxta no. per gl. in l. ſi inter virum. C. de iure doti.
iuncta. l. quotiens. eodem titu. & de fun. dota. l. 2. quia ſol. ma

trimo. nõ poterit mulier petere domũ, ſed lib. 400. vt ẽt patet ex
verbis dicti ſexti articuli, dum dicit q acqrendo eam libere &c.
Nõ. n. acquiſiuiſſet eam libere, ſi neceſſè heret eã ſol. mat. reſtitu
ere. arg. ff. de leg. 1. l. nõ quicq̃ poſt princi. Tanquã ergo ſibijpſi
ꝯtria vr̃ repellenda. C. de fur. l. 1. ff. qñ appel. ſit. l. 2. §. 1. ex quo ẽt
clarius deprehendit, ſibi non cõpetere ius agendi p iſta domo, q̃
non eſt ad eam reuerſura ſol. matr. & ex quo non eſt declaratum
fore locum conſignationi dotis; tunc. n. poſſet agere hypothe. ſi-
cut p alijs bonis mariti. C. de iure doti. l. vbi adhuc. cum concor.
¶ Eſt & quarta rõ, quare dẽat iſta ſuccũbere, pp gñalitatem libel
li vel actionis in eo deductæ; qm̃ uerba eius ſunt ita gñalia & præ
gnantia, q poſſunt adaptari ad petitionem. ſ. rei vend. ¶ Item ad
poſſeſſorium. l. inuaſor. & l. cum quærebatur. C. vnde ui. & ẽt ad
interdictum unde ui. dum dicit q fuit inuaſa dicta domus. ¶ Et ꝯ
talem gñalitatem, quæ parit obſcuritatem. l. ita fideicommiſſi. ff.
de iure fiſci. fuit oppoſitum & petitũ declarari, eligi, ſeu diſtin-
gui. Ideo debuit ſequi declaratio & electio unius ex prædictis, ut
dicti cõuenti ſcirent & poſſent ſe defendere. ff. de reg. iu. l. nemo
ex his. §. quotiens. l. qd in hr̃dem. §. eligere. de tribu. qd factũ non
fuit, ideo debent dicti ꝯuenti abſolui, nec tenebant rñdere libel-
lo, prout determinat Spec. in tit. de lib. concep. §. ſi. uer. cautus. &
§. iuxta. uer. item non ualet libel. ſi gñaliter loquatur. & de actio.
ſeu peti. §. ſequitur. ver. illud quoq;. Solum. n. permittitur actori
plures actiones deducere in libello pro una ra qñ facto uel culpa
conuenti redditur incertus, quæ actio ſibi competat. ff. quorũ le-
gato. l. 1. §. quia autem. quod hic non eſt, unde in perniciem iſto
rum conuentorum petentium declarari & diſtingui, ut ſcirent a
quo ſe defenderent, non debuit actrix iſta uagare, & in dicta gñ-
b litate pſiſtere; qm̃ licèt libellus generalis interdum admittatur,[b]
qn de generalitate non opponitur. l. fi. C. de anna. excep. non ſic ſi
officium, ut patet in locis. ſ. alle. & in eo quod no. Bar. in l. edita.
C. de eden. in articulo de emendatione libelli. Rñſio verò facta
ad libellum intelligitur facta ſaluo iure reſpondentium, ut in cal
culo feren. ſententiæ uideatur, an debuerit fieri; & ſi reperiatur
q non, habeatur pro non facta. arg. l. nam & poſtea. circa princ.
ff. de iureiuran. & ff. de dam. infec. l. prætor. circa princ. & ita mo-
4 ris eſt hodie ubique, ne curſus iudiciorũ impediatur. ¶ † Poſtre-
mò debet iſta ſuccumbere, qa nõ probauit illud quod erat prin
cipalis cauſæ ſuæ intentionis ſcilicet q iſta domus data fuerit ſi-
bi in dotem, niſi per unum teſtem, qui dicit ſe fuiſſe interceſſor,
ideſt mediator ad dictum matrimonium contrahendum, cui te-
ſti etiam non eſt danda ſemiplena fidea, ex quo non fuit produ-
ctus ex conſenſu utriuſque partis. in Auth. de teſti. §. quoniam ve
ro. col. 7. & not. Bart. de teſti. cogend. l. delictorum. & glo. in c. 1.
de teſti. lib. 6. ſuper uerbo ciuiliter. & poſito q faceret ſemiple-
nam fidem, non habet conteſtem, quoniam alij ſolum deponũt
de auditu, quod non ſufficit. l. teſtium cum ibi not. C. de teſti. igi-
tur &c. C. de teſti. iureiur. iuncta. l. quia accuſare. C. de eden. ¶ Cõ
cludo ergo ut princi. dixi præfatos fratres fore abſoluendos, &
actricem in expen. condemnandam. Et hoc bene patitur natura
arbitrij, uel arbitratus, ut patet ex nota. per Bar. in l. quod ſi epha
ſi. §. fina. ff. de eo quod cer. loco.

S V M M A R I V M.

t *Ceſſio facta per filiam patri de dote ſua, ſiue per modum donationis, ſiue emptio*
nis, præſumitur fraudulenta, nec ualet in præiudiciũ neptis, et eius hæredis.

CONSILIVM CCLI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Viſo quodã
1 inſtrumento do
tis librarum octingentarum, quas D. Guidinus de ſo-
ardis de pergamo dedit cuidam Federico ſilr de per-
gamo p D. Fracischina filia ipſius D. Guidini uxore dicti Fede-
rici, & fuit ſtipulatus eam reſtitui ſolu. matri. præſatæ dictæ Fran
ciſchinæ, uel hæredibus ſuis. ſ. dictæ dñæ, & ſimiliter dicta dña
fuit ſtipulata de uoluntate patris ibidem præſentis. ¶ Viſo etiam
quodam inſtrumento ceſſionis, quam dicta D. Frãciſchina, quæ
uidua remanſerat ex dicto Federico cum una filia, cuius nomi-
ne Ioanna præfato dño Guidino patri ſuo, cũ quo ſe redoxerat
ad ſtandum, de iure qd habebat ꝯtra hæredem dicti Federici, & ſic ꝯ
dictam Ioannam filiam ſuam, quæ erat illius hæres ſuper recu-
peratione dictæ dotis. quæritur & dubitatur an filij & hæredes
dicti D. Guidini poſſint uirtute dictæ ceſſionis agere pro di-
cta dote contra & aduerſus filios & hæredes dictæ domina Io-
annæ, qui mediante dicta domina Ioanna ſunt etiam hæredes
dicti

a ¶ Sentẽtia. Adde do. Pet. Phili. Cor. in ꝯſi. 277. nu. 2. in 3. parte. q libellus ineptus an nullat omnia acta.

b a Admittatur. Adde d. Pe Phil. Cor. i cõſi. 187. nu. 5. & in 3 par. q libellus generalis non eſt oino nullus.

dicti Federici, qui tenebatur ad reſtitutionem dictæ dotis præfa-
tæ D.Franciſchinæ, cū nec dicta D.Ioāna nec eius filij & hæredes
quicquā aliud habeant de bonis dictæ D. Franciſchinæ matris &
auiæ prædictorū; ita ꝙ ſi cogerentur eam ſoluere, forent penitus
priuati, & fraudati bonis dictæ matris & auiæ per dictam ceſſio-
nē. ¶ Au vero prædictis attētis habeant filij & hr̄des dictæ Ioānæ
ↄ dictos agentes & contra dictam ceſſionem exceptionem ali-
quam. Circa qđ conſiderādum eſt, ꝙ cùm præfatus D.Guidinus
fuerit dictam dotem ſtipulatus reddi non ſibi, ſed dictæ D.Fran-
ciſchinæ & eius hæredibus, & ſimiliter dicta domina de volunta-
te ſui patris cenſetur illius filiæ ꝑ eius patrē donata, & ſic ad ip-
ſam ſolam pertinebat, & in ea tanq̄ in proprio patrimonio peta
tur filios ſuos & ēt alios habere hæredes, ſicut ſi mortua fuiſſet
ſui iuris effecta; & ſic ſi fuiſſet aduentitia, non profectitia; vt hæc
patent ex plenè no.per Bar.in l.poſt dotem.ff.ſol.matrimo.in 4.
q.prin.per.l.inter ſocerum.§.cū inter.ff.de pac. dota.ff.ſol. mat.
l.ſi cum dotem.in princ.iūcta.l.pompo.philadelp.ff.fami.erc. Ex
his apparet, ꝙ p̄ſata D.Franciſchina non potuit donando patri iu
ra dictæ dotis filiam ſuam Ioānē fraudare ſua legitima, quæ ſibi
debebatur in dicta dote pertinēte ad ipſam, ſicut ſuper alijs bo-
nis ſuis & ſicut ſi fuiſſet ſui iuris.in Auth. vt cum de appel.cogno.
§.aliud quoq; capitulum. qui loquitur etiam, quando quis eſt in
patris poteſtate. Et contrafaciendo cum dona. reddatur inoffici-
re & conſilio, quia ſciebat ſe filiam habere.ff. de inoffi. teſtamen.
l.cum mater militem.& ibi not.in gl. redditur in totum nulla, cū
non fuerit facta in alium filium uel filiam, ſed in patrem; ſicut ſi
in quemlibet alium extraneum facta fuiſſet, ut plenè not.per glo.
& docto.in l. 1. C. de inofficio.donatio.per l. ſi libertus.in fin. ff.
de iure patrona.& l.titia.§.imperator. ff.de lega.2 per Bartol. &
ſi dicatur iſta ceſſio non fuit facta ex cauſa donation. ſed ex cau-
ſa venditio. & pro pretio librarum octingentarum, quas dicta
domina confeſſa fuit ſe a patre recepiſſe; & ſic videtur quòd non
poſſit retractari per l.non uſque adeo.ff.ſi quis a paren. fue. ma-
nu.per quam Cy.hoc uidetur tenere in l.2. circa finem. C. ſi quid
in frau.patro. Reſpondetur, quòd dictæ confeſſioni non ſtatur in
præiudicium dictæ filiæ; quia præſumitur ſimulata cum perſona
ſit ſuſpecta & materia prohibita.ff.ſi quid in fraudem patro.l.j.§.
ſi mutuam.in fine, iuncto eo quod no.Bar.per illum §.3.l.2.in fi.
ff.ſi certum petatur.& ſic uidetur fuiſſe potius gratuita per illū.§.
ſi mutuan.in fi.& per l.qui teſtamentum.ff.de prob. ff. de legatis.
3.l.cum quis decedens.§. titia. Et quod not.Barto.expreſſe hoc
determinando in ceſſione actionis in l. per diuerſas. C. man. di-
cens ita fuiſſe conſultum per plures docto. facit l.ſeya mancipia.
ff.ad uelleia.& quod habetur & not.in l.ſi forte.ff.de caſtren. pe-
culio.C.de colla. l.ſi donatione. potiſſime quia iſta domina erat
in domo & poteſtate ipſius patris, & ab ipſo alimentabatur; unde
ueriſimile eſt, ꝙ ob nimiam reuerentiam non ualens ſibi reſiſtere
hoc fecerit malè gratibus ſuis, qa potius voluiſſet apud filiā ſuā
remanere; ergo non debet eſſe rata.l.1.§.quæ honorandæ.ff.qua-
rum rerum actio.non dat̄. ¶ Præterea ſm Hoſti. in c. Raynal.de
teſta. prouiſum eſt contra fraudulentas alienationes parentum
factas etiam titulo non grauito ſed oneroſo; & licèt Cy.in d.l. 2.
in fi.C.ſi quid in frau.patro.videatur tenere contra.d.l. non vſq;
adeo. Bar. dicit l.illam loqui in factis per filiam in fraudem pa-
tris. Nos econtra, quia plus eſt debita patris hæredi.filio.q̄ econ-
tra.l. pater filium.cum.l.ſequen.ff.de inoffi.teſta. Vnde conclu-
do filios & hæredes dicti Guidini agentes contra dictam Ioan-
nem vel eius hæredes ex dicta ceſſione debere ſuccumbere ratio
nibus & iuribus prædictis.

S V M M A R I A.

2 *Legitimatus non excludit filias ab hæreditate patris, licet ſtatutum dicat, quòd extan. maſculis filiæ feminæ non ſuccedant.*

2 *Legitimatus an dicatur verè legitimus.*

Legitimorum duæ ſunt ſpecies.

3 *Natus ex coniugata cenſetur legitimus, ſi maritus non fuerit abſens.*

CONSILIVM CCLII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ †Quæſtio iſta
determinatur ꝑ
id quod habet̄ in fine legitimationis factæ de Proſpe-
ro, vbi dicitur ꝙ per dictam legitimationē non vult le
gitimans præiudicium aliquod fieri filijs & hæredibus legitimis
& naturalibus, quominus cum dicto legitimato ſuccedant æqua-
libus portionibus; ex quo ſequitur ꝙ ipſe vel eius filij, qui
veniunt ex perſona illius in ſtirpem.C.de ſui.& legi.auth.in ſuc-
ceſſione.non pñt uti dicto ſtatuto ad excludendum dictas fœmi
nas; qm̄ fieret ↄ dicta verba, & ↄ intētionem legitimantis, qui no
luit ipſum hēri ꝓ legitimato quātum ad exclutionem legitimo-
rum, ſed ſolum quantum ad ↄcurrēdum cum eis tam maſculis q̄
fœminis, & ſic ponere eum in diſpōne iuris cōis, ſm quod maſcu
li cum fœminis pariter ſuccedunt, ut in d.auth.in ſucceſſione.
¶ Nec obſtant no.per Bal.C.de fideicō.l.cū accutiſſimi. q dicit
ↄrium, videlicet ꝙ legitimat⁹ excludit fœminas ex forma ſtatu.
ſicut legitimatus & naturalis; qa debet intelligi dictū eius eo ca
ſu, quo dicta clā de qua ī.nō eſſet in legitimatione. Præterea etiā
tunc vr̄ dicendum ↄrium, quicquid dicat Bal.qm̄ ſemꝑ debet in-
telligi, cū ↄceſſiones principis vel alterius ſuperioris ſemꝑ intel
ligant̄, ſi fieri pōt, ſine ꝑiudicio iuris alieni.l.2.§.meritò.& §.ſi qa
a princ.ff.ne quid in loco publico. ſatis aūt opatur legitimatio,
ſi faciat legitimatum admitti cū legitimis, qñ ↄſtat legitimantem
hoc uoluiſſe qđ de iure cōi nō præſumit̄ in dubio, ut in auth.q.
mo. natu. effi.ſui.§.& gñalr̄.potuit.n.princeps ex certa ſcientia
derogare, & alius bñs manda.ab eo. Inno.no.eo.tit.§.fin. ¶ Non
ergo debet intelligi, ut ēt poſſit virtute ſtatu.fœminas exclude-
re, cùm talia ſtatuta princeps ignoret, nec ſit credendum ꝙ uo-
luerit legitimatum eis uti in ꝑiudicium legitimæ ꝓlis, cum ei fa-
ciat unam iniuriam; quia facit legitimatum cum fœminis admit
ti, cū quibus non admitteret̄ ſi legitimatus nō fuiſſet, ſed ipſæ ſo
læ; nō ergo debet addi alia iniuria, videlicet vt ēt eas excludat.ar.
ff.ad l.rhodi.l.nauis.§.cum aūt in prin. ꝓterea verba ſtatuta ſunt
intelligenda ſm cōem uſum loquendi.l.librorū.§.qđ tñ caſſius.
2 ff.de lega.3.l.cum delanioris.§.aſinam.de fun.inſtr. †Cōſtat aūt, a
a ꝙ licet legitimatus de ꝓprio ſignificatu dicat̄ vere ltīmus ª & na
turalis natura & iuris diſpōne cooperante, ut dixit Iac.de are.in
quadam diſpōne, & refert Io.and.in addi.Spe.tit.de ſucceſſio.ab
inteſta.in fi.& Bald.tenet in d.l.cum accutiſſimi.tñ cōis vſus lo-
quendi nō ſic ſe hēt, ſed appellant̄ naturales; cum enim legitimo
rum duæ ſint ſpecies, quia quidam originarij, quidam non, & in-
ter eos in multis eſt dr̄ia cōis uſus loquendi, ut ſinguli eorum ſin
gulis appellationibus diſtinguātur. Inſtit.qui. mo.teſta.infir.§.alios.
originarios tñ legitimos & naturales appellat, alios non, ſed fa
ctos legitimos, ut ſic uerba intelligant̄ in potiori ſignificatu &
ſimplr̄, non ſm quid.l.1.§.qui in perpetuum.ſi ager vec. & l.hoc
legatum.ff.de leg.3. ſtatutum ergo ꝓdictum ꝙ extantibus maſcu
lis legitimis & naturalibus fœminæ non ſuccedāt, ut q̄ minus fie
ri pōt iniuriā inferat fœminis, debet intelligi & reſtringi ad legi
timos legitimè natos.ar.C.de his qui veni.æta.impetr.l.ſi. Et ſic
legitimati nō pñt eo uti ↄ fœminas, niſi in eorum legitimatione
diceretur hoc expreſsè, uel æquipollenter, videlicet ꝙ ſuccede-
rent in oībus & ꝑ oīa, ſicut ſi eēnt de legitimo mr̄imonio nati, ēt
quo ad excluſionē legitimæ ꝓlis, quod hic nō eſt, ſed potius di-
cit ↄrium in fine vt ſ.dixi. Nam ille finis nō pōt melius exemplifi
cari, ut ī.dixi, & vt uerba ↄueniant, q̄ vbi viget tale ſtatutū ꝙ ma-
ſculi legitimi & naturales excludant fœminas a ſucceſſione; iſte
aūr legitimans uult ꝙ legitimatus nō excludat, ſed ſimul cū eis
veniat, ſm q̄ dicta hr̄ditas ueniebat diuidenda in tres partes, qua
rum unam haberent dicti filij dicti Proſperi legitimati, alteram
dicta Tadea neptis, & alteram dicta Paula filia. Cum igit̄ dicti fi-
lij & dicta Tadea diuiſerunt inter ſe in duas dimidias, poterit di-
cta Paula tertiam vnius dimidiæ, & ſic duas vncias vendicare a ꝓ-
dictis filijs Proſperi, & tertiā alterius dimidiæ a dicta Tadea; qa
tam iſta q̄ ille hñt vnam tertiā, pluſq̄ debeāt hēre, iuxta ea q̄ not.
& bār in l.mr̄ decedens.ff.de inoffi.teſt. Et ꝓdicta ꝓcedunt, ꝓſup
poſito ēt ꝙ dict⁹ Proſper fuerit verè filius dicti Petri natus ex cō
3 iugato & coniugata.† Super eo verò ꝙ quæritur an hoc ꝓſuma-
tur in dubio, rñdeo ſic, ſi fuit ꝓcreatus tpe quo non potuit pro-
creari a marito, ut quia erat abſens. Nam non præſumeretur ex
marito.l.filium.uer.ſed mihi.de his qui ſunt ſui vel alien.iur.ſed
dicti Petri poſtq̄ ipſum tenuit & tractauit ut filiū, iux.no.in c.mi
chael.de fil.presby. Sed ſi fuit ↄceptus tpe, quo potuit cōcipi ex
marito, cenſetur & præſumitur potius ex illo cōceptus, licèt ma
ter fuerit adultera.ff.de adul.l.miles.§.defuncto.ſed an hæc præ-
ſumptio tollatur ex eo, ꝙ dictus Petrus ipſum tenuit, & tracta-
uit ut filium, ſatis eſt dubium, & ideo ſuper hoc de pñti nihil di-
cto, ſed conſulo dictæ D.Paulæ, ꝙ ſuper hoc ꝓnunc non inſiſtat,
ſed eligat primam partem quæ tutior eſt & uera, ut contentetur
de tertia parte hæreditatis, cuius tertiæ dimidiam petat a dictis
filijs, & alteram a dicta Tadea.

a ¶ Dicatur uere legitimus. Vide pleniſſime per do. Iaſonē in repe.l. ſi is q ꝓ emptore in 49. col. uer. no.diligenter & ꝑpetuo te neaſcordi. ff. de uſuc. ubi an fili⁹ ſpurius uel naturalis legitimat⁹ ſit uere legitimus & nō per fictionē. & an ſtatutū loquēs de filijs legitimis comprehendat legitimatos. H. Ferran.

S V M M A R I A.

1 Filiusfami. accuſatus non comparens infra debitum terminum banni habetur pro confeſſo ex forma ſtatuti, licet patris autoritas non acceſſerit.

2 Patris autoritas an requiratur in litis cõteſtatione, an verò ſufficiat in quacunq; litis parte adhiberi. & nu. 1.

CONSILIVM CCLIII.

1 *IN Chriſti nomine Amen.* ¶ † Sup primo dub. licet fuerit diuerſæ opin. q̃a q̃dam dicũt, ꝙ cùm filiusfa. agit vel conuenitur, ad validitatem & ſolẽnitatem ꝓceſſus. & ad integrandũ pſonã filij, quaſi non habeat hodie legitimam pſo-
2 nã aliter ſtãdi in iudicio, reqritur ꝯſenſus patris [a] in ipſa litis ꝯteſtatione, in qua iudicium ſubſtantiat. l. ſi cũ doté. §. eo aũt tpe. ff. ſol. ma. iuncta. l. fi. §. neceſſitatem. C. de bo. quæ lib. ¶ Nec prodeſt ipſum poſtea interuenire, qđ tenet gl. in d. §. neceſſitatem. & Pe. vt ibi refert Cy. in 4. q. & Spec. in tit. de actione. ver. ſed pone ꝙ lia in prima parte Specul. & vr tex. in c. fi. de iudi. lib. 6. in quantũ dicit extra cãm illius capituli regulariter patria conſenſum requiri, & ẽt Bal. in d. §. neceſſitatẽ. vr̃ hanc opi. ſequi, dũ dicit adherendũ carrocčio in opi. gl. licet alij aliter dicant Iaco. de are. Oldra. Bar. & plures alij. vt refert Io. an. in d. ti. de actore in ad. quæ incipit. inter quos. vcʒ ꝙ ſufficiat qñcunq; patris ꝯſenſus interueniat, q̃a non requiritur ad ſolẽnizandũ iudiciũ. Nec ad integrandũ pſonam filij, qm̃ de iure fforum. ſi erat maior. 25. pſonã integram habebat ſtandi in iudicio cum alio, q̃ cum patre. l. tam ex ꝯtractibus. ff. de iudi. & per iura noua. C. eodem mõ non eſt diminuta ſed aucta cõditio eius, vt patet in ti. de bo. mr̃. & de bo. q̃ libe. attñ poſito ꝙ prima opi. eſſet vera, iſte bo. Io. accuſatus allegãdo cã ꝓ ſe in caſu pſẽti, & dicendo ſe nõ potuiſſe litem cõteſtari nec ſe excuſare ſine patris conſenſu, nec ꝓdeſſe patris ratifit atioñẽ, percutit ſibi pedẽ cum ligone, q̃a ſi hoc neceſſario ſequitur, ꝙ ipſe fuerit cõtumax in ſe excuſando infra terminum banni; q̃a paria ſunt ſe non excuſaſſe, vel non ltĩmẽ. l. quotiens. ff. qui ſatiſd. cog. l. non putauit. §. nõ quæris. ff. de ꝯtab. vr̃ aũt ipſe fuiſſe cita. vt legitimè cõpareret. ff. de iniur. l. ſed ſi vnus. §. proc. C. qui da. tuto. poſ. l. in vniuerſis. & no. Bal. C. de ꝓcu. l. fi. Sic ergo poſtq̃ ipſe fuit citatus, cenſetur contumax ex quo non legitimè comparuit; ſcđm ea que habẽtur p Bar. in l. 1. §. ſi procu. ff. ſi quis iuſdincen. non obtemp. Et per conſequẽs ex forma ſtatuti pro confeſſo habetur, & debet ad petita condẽnari perinde ac ſi legitimè cõparuiſſet & cũ patris autoritate vel cõſenſu cõfeſſus vel cõuictus fuiſſet, qm̃ in hac cõfeſſione, q̃ ꝓuenit rõne cõtumaciæ patris cõſenſus nõ requiritur; vt no. Bal. in §. neceſſitatẽ. in 4. col. in verſi. mõ quæro, qđ ſi filius latitat. de iſta verò non legitima cõparitione fuit p accuſantẽ oppoſitũ. Nõ ergo nõ fuit nullus totus ꝓceſſus, ſed ſola excuſatio, & ſic in p̃iudiciũ accuſati, non accuſantis; ſi. n. poterat fieri ꝓceſſus ad cõmodũ accuſantis accuſato nullo modo cõparẽte ex forma ſtatuti ſimiliter & nõ legitimè cõparẽte, cũ ſint paria. Præterea ſcđa opin. melior eſt & æquior & melioribus fundat̃ rõnibus, ꝙ ſufficiat conſenſum q̃cunq; poſt lit. cõteſt. interuenire cũ ratificatione prius geſtorũ, prout in caſu nr̃o interuenit; q̃a non reqrit̃ ad ſolennizandũ iudiciũ, uel ad integrandã pſonã filij, ut demõſtrat Io. an. in addi. de qua. ſ. quæ incipit inter quos. & q̃a hoc ẽ de natura cõſenſus regulariter, iuxta no. p Bart. in l. ſi q̃s mihi bona. §. iuſſum. ff. de acq. hær. ¶ Nã ẽt ſm eos, q̃ tenẽt primã opi. ſufficeret conſenſus pr̃is adhibitus ante conteſt. & q̃dẽ gñalis ad oẽs lites & cãs pſentes & futuras. ut not. Cy. ẽt ſm Petrũ, q̃ tenuit primã opi. in d. §. neceſſitatẽ. in 3. q. p. l. honores. in fi. ff. de decur. & idẽ Bal. in d. §. neceſſitatẽ. in pe. col. uer. quæro nunq̃d conſenſus pr̃is poſſit interuenire ex parte ante cũ ſe. & in auth. cã q̃ fit eñ monacho. C. de epi. & cle. ergo nõ eſt uerũ, ꝙ req̃rat̃ ad ſolennizandũ iudiciñ; q̃a reqreret̃ in ipſo actu cõteſtationis ſicut autoritas. l. obligari. §. tutor. ff. de auto. tut. ¶ Sicut ergo ſufficit ipſum interuenire qñcunq; ante lit. cõteſt. imo nullo mõ litẽ inchoatã. Ita & fortius q̃cunq; lite pendente, licèt ſit lis conteſt. ¶ Præterea hic interuenit ex parte ante, dum pr̃ conſenſit filijs ꝙ facerent gñalem ꝓcur. ad lites ciuiles & criminales, ut patet ex inſtr̃o ꝓcu. Et ſi dicat̃, ipſe non conſentit, ꝙ bo. Ioannes litigaret p ſe & in ꝓpria pſona, ſed p procuratorẽ. Rñdetur, ꝙ ille procu. mei vr̃ ſuſcepiſſe in ſe iudiciñ noĩe oĩm accuſatorũ; q̃a dixit intereſſe Bonioannis illos defendere. Vñ poſito ꝙ nõ ualeret actus factus per bon. Ioannẽ in propria perſona, ualent actus facti per procuratorẽ conſtitutũ de uoluntate patris, & præiudicãt Bonioanni conſtituenti. Præterea ſi conſenſit, ut poſſet litigare per ꝓcuratorem; ergo & p ſe, poſtq̃ erat maior Bonioannes, cùm ſit eadẽ & fortior rõ; nõ ſic ſequeret̃, ſi fuiſſet minor, q̃a per ſe potuiſſet decipi facilitate ætatis, nõ ſic ꝓcu. q̃ erat maior. l. cũ
2 minor. ff. rem ra. hab. ¶ † Præterea Cy. in d. §. neceſſitatem. in 4. q. in fi. quẽ ẽt ſequit Io. and. in addi. Spec. loco de quo ſ. diſtinguit ꝓ ꝯcordãtia dictarũ opi. Quod aut iudiciũ agitat̃ ſup re uel reb᷑, in quibus pr̃ hẽt vſumfr. & ſic eſt ltĩmus adminiſtrator, & tũc ꝓcedit prima opi. ꝙ reqrat̃ pr̃is ꝯſenſus ab ipſo princi. i. tpe cõteſtationis, nec ſufficit adhiberi ex poſtfacto; aut vertit̃ litigium ſuper re cuius uſusfru. nõ ptinet ad pr̃em, & ſic nõ eſt ltĩmus adminiſtratio. & tunc ꝓcedit ſcđa opi. vcʒ ꝙ uel pr̃is ꝯſenſus nõ reqrit̃; ſed hodie, ſicut olim, põt filiusfa. eſſe in iudicio ſine eo, vel ſi requiritur rõne alicuius pĩudicij, qđ ſibi poſſit inferri, uel in ſignũ repudiationis vſusfructus ſufficit ipſum quẽcunq; adhiberi, ẽt ex poſtfacto, & poſt lit. ꝯteſ. Sed in caſu nr̃o lis nõ agitat̃ ſuper dñio rei, ex qua fructus fuerunt aſportati, ſed ſup ipſa aſportatione fcã ꝓpria authoritate aſportãtis de fructibus rei p ipſum accuſantem poſſeſſæ, & ſic ſup delicto, & ſup pœna inde reſultãte, ſiue fiſco applicãda, ſiue pti, ſup q̃bus dictus pr̃ nõ erat ltĩm᷑ adminiſtrator. Nõ. n. eſt in delictis uel in pœnis filij, ſed in gubernatione bonorũ aduentitiorũ, de quibus hic nõ tractamus; iõ prima opi. locũ hic nõ hẽt, ut requirat̃ pr̃is ꝯſenſus a prin. ſed ad ſolennizandum ꝓceſſum. Sed ſcđa, vcʒ ut ſufficiat interueniſſe ex poſtfacto rõne præiudicij qđ poſſet ſibi inferri ſi filio ꝯdemnato fieret executio in bonis ꝓfectitij peculij vel aduentitij, in q̃b᷑ pr̃ ipſe hẽret vſumfr. iux. l. 3. §. ſed verũ. in fi. ff. de minoribus. & qđ no. in l. & ſi ꝯdẽnatus. ff. de noxa. & p Bar. in l. filiofa. ff. ſol. mat. & ff. de dam. infec. l. ſi finita. §. ſi de vectigalibus. Et ſi dicat̃, imo qõ eſt ẽt de fructibus aſportatis, q̃ pñt ad pr̃em ptinere, ſi res erat illius filij accuſati. rñdet verũ eſt, ꝙ eſt qõ ſup reſtõne illorũ fructuum fiẽda tanq̃ ablatio nõ debitè facta fuerit, ſed vi aut clã de re p aliũ poſſeſſa, nõ de ꝓprietate ipſorũ; vñ nõ obſtãte reſtõne q̃ fiet, remanebit ius ſaluũ dicto Bonioanni & pr̃i eius ſup ꝓprietate rei & fructibus inde pceptis. l. a diuo. §. ſi ſuper rebus. ff. de re iud. q̃a iſte accuſator tanquã indebitè ſpoliatus debet añ oĩa reſtitui. l. ſi q̃s ad ſe fundũ. C. ad l. iul. de ui. p q̃ oĩa patet ſufficiẽter rñſum ad primum dubium formatum per dñm conſultorẽ; & cõcludendũ fore dictũ accuſatũ fore condẽnãdũ ad petita, licet cõſenſum ſui pr̃is non habuerit tpe litis conteſt. cum ſufficiat interueniſſe añ, vel poſt; & poſito ꝙ nec ante, nec poſt, & ꝙ fuiſſet neceſſarius, venit cõdemnandus ex contumacia tanquã non legitimè ſe excuſauerit ꝯ. terminos banni. ¶ Super ſcđo uerò dubio facilius eſt rñſio, quod fundatur ſuper falſo, videlicet ꝙ imo filius iſtius accuſatoris conſenſit pr̃i accuſanti, ut patet ex actu quem iſte filius fecit in iudicio die. 6. menſis Nouembris immediatè poſt porrectã excuſationẽ p Bonioannem accuſatum ſimul cũ pr̃e, videlicet opponendo ꝙ ille non erat habilis ſine conſenſu patris, & ſic vr̃ alter alteri cõſcuſiſſe. ff. qui. mo. pig. vel hypo. ſol. l. titius. in prin. & quod not. Bart. in l. cum pater. §. libertia. ff. de lega. 2. Item per alium actum factum per eundem filium in hac lite die. 22. dicti menſis Nouembris, ut patet ex actis.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Sempronius corã iudic. datiorũ inſtituit duas accuſationes ꝯ Lucium ꝓ datio fraudato, dictus Lucius citatus fuit pſonalr̃ & peremptoriè ad ſe excuſandum a dictis accuſationibus, qui Lucius non comparuit, accuſata fuit eius contumacia p dictũ Sempronium, dictus iudex expectauit dictum Luciũ per ſex dies poſt ultimam citationem, & abſq; alia citatione ad audiendam ſñiam authoritate ultra ſcriptorum ſtatutorum condemnauit dictum Lucium iuxta petita per Sempronium. Quæritur an dictæ ſñiæ ualeant nec ne, non obſtante ꝙ citatio ad audiendam ſñiam fuerit omiſſa vigore ultra ſcriptorum ſtatu. & citra.

S V M M A R I A.

1 Citatus ad ſe excuſan. ſi non cõparet poteſt etiam nõ citatus denuo accuſata prius eius contumacia condemnari.

2 Citatio non continens certam diem an ualeat.

3 Citatus ad audiendam ſententiam certa die an poſſit ſine alia citatione alia die condemnari.

CONSILIVM CCLIIII.

1 *IN Chriſti nomine Amen.* ¶ † Vr̃ dicendũ dictam ſententiam non valere pp omiſſam cita. ad ipſam audiendã, per tex. in cle. ſæpe. de uerbo. ſignifi. in uer. ſñiam. ubi dicitur

[a] Patris. Vide Bald. in conſil. 217. in 2. parte. & in conſi. 193. in 3. parte.

dr̄ ꝙ in cā, in qua pōt ꝓcedi ſummariè, & de plano, ſine ſtrepitu & figura iudicij, & ſic omiſsis ſolēnitatibus iuris ꝓut eſt in caſu nŕo, requiritur citatio ſpālis ad ſnīam audiēdā. qđ ēt tenet Bart. in extrauagan. ad reprimen. ſuꝑ uerbo figura iudicij. ante fi. & ꝑ gl. q̄ eſt in Auth. iubemus. C. de iudi. in fi. q̄ incipit. ob hāc cām. Et ꝑ rōnem, qa cùm citatio ordinetur ad defenſam, fundatur in iure naturali, qđ tolli non pōt iure poſitiuo; vt in clem. paſtoralis. de re iud. & in §. ſed naturalia. Inſti. de iure naturali. Cōtrariū eſt verius. nam qđ dixi ꝓcederet ſi citatus vt ueniret ad ſe excuſandū, cōparuiſſet & ſatisfeciſſet primo termino ſuæ citationis; tñ qa excuſatio ſua nō fuiſſet lḡima, veniret cōdemnandus; tunc. n.
a vt ꝯdēnet̄, bñ requiritur citatio ſpālis ad ſnīam audiēdā; [a] ita debent intelligi q̄ ſupradixi & dicta cle. in §. ſnīam. verū qa nō cōparuit, & ſic fuit cōtumax, & cōtumacia durabat, potuit uirtute illius cōtumaciæ ꝓcedi ad ſnīam diffinitiuam, ac ſi fuiſſet ad eam ſpāliter & expreſsè citatus, hoc ultra expreſſe ſtatutū ſ. ꝓximè relatum, qđ incipit. Itē ſi aliqua ꝑſona &c. circa finē ibi & ꝑtext. dictè ꝯtumaciè &c. Nā in prin. mandat ꝑſonam accuſatam citari modis ibi ꝯtentis, qđ intelligitur ad ſe excuſandū a contentis in accuſatione, & ita cōſuetudo & ſtilus interpretat̄; poſtea ſubijcit, ꝙ ſi nō cōparuerit, habeat̄ ꝓ cōtumace & ꝯfeſſo; poſtea dicit, ꝙ virtute dictæ cōtumaciæ. ſ. cōmiſſæ in nō ueniēdo ad ſe excuſandū, iudex poſſit & debeat talē ꝑſonā accuſatā & citatam ꝯdēnare; vñ ꝑfatum ſtatutum tollit ſundituꝰ hoc dubiū. ſed q. ꝑlua eſt ēt de iure cōi boc, qa dicta prima citatio eſt & cēſet̄ gn̄alis ad totam cām, cùm ſtatutū nō ſpecificet ad qđ fiat, ſed ſolū dicit ꝙ citet̄ ſemel ꝑſonaliter, vel bis ad domū; uirtute cuius gn̄alis citationis ſi citatus nō cōparuit, pōt ꝓcedi ad oēs actus ēt vſq; ad ſnīam diffinitiuā incluſiuè, ſi erat talis cā, in qua poterat ꝓcedi lite nō ꝯteſt. ita determinat expreſſè Bar. in dicta extraua. ad repri. in verbo ſuꝑ dicto crimine. ꝑ illū tex. Et ita limitat qđ dixerat ſ. in uerbo figura iudicij. qđ ēt tenent canoniſtæ in c. ꝯſuluit. de offi. de leg. & de dolo & cōtu. c. cū qui. li. 6. in nouella circa fi. & ꝓbat̄ in l. cōſentaneum. C. quō & qñ iud. & no. in addi. Spe. tit. de cita. §. viſo. in addi. Spec. q̄ inci. ſuꝑ illo verbo &c. hoc ēt videmus vbiq; ſeruari ꝑ Italiam in ſententijs, q̄ ferunt̄ in arenglis in cauſis criminalibus ꝯ citatos ad ſe excuſandum, & non comparētes, & ꝑꝑ hoc poſitos in banno. Nam virtute dictæ ꝯtumaciæ ferunt̄ ēt nō facta alia cita. ad ipſas audiendas, ꝓut expreſſè determinat Spec. in tit. de ſenten. §. 1. ver. quid de iſtis. in 2. col. Remanet ergo ꝑfatum dubium penitus ſublatum. ¶ Sed ultra hoc cōprehēdo ꝑ quādā cedulā, ꝙ fuerint alia tria. ¶ Primū, qa dr̄ ꝙ nō apparet de cōmiſsione iud. ſcā nūtio citāti, & ſic vr̄ ꝙ nō valeant dictæ citationes, tex. vr̄ licet faciēs dubiū nō alleget. in l. noīe. C. de requir. reis. Sed nō ob. qa loq̄t̄ de citatione reali, q̄ fit ꝑ capturā ꝑſonæ, q̄ req̄rit ſpālem cōmiſsionē ſm vnū intellectū gl. ibidē & Bal. Sed in ꝑſonali ſeu verbali citatione & in cā ciuili, vbi agit̄ de cōmodo pecuniario partis, vt eſt hic qñ citationes fiūt ꝑ nuntios conſuetos curiæ, nō eſt de more vel conſuetudine ꝙ de alia ſpāli expreſſā cōmiſsione iud. appareat; qa cenſet̄ hāc gn̄alē cōmiſsionē de citādo quēcūq; pars req̄rēs uoluerit. h. d. Io. and. in noue. in c. qm̄ ꝯ falſam. de ꝓba. ſuper verbo citationes. vñ ſufficit, ꝙ in actis reperiant̄ relationes nunciorū, licet nō reperiant̄ cōmiſsiones factæ ꝑ iudi. ſm Io. an. ibidem. & ita ſeruat̄ ubiq;, &
2 minimè ſicut mutāda &c. ff. de legi. l. minime. ¶ † Item ſcđo obijcit̄ ꝯ ultimam citationē, qa caret termino, & ſic vr̄ nō valere ſm Cy. q ita not. in l. fi. C. de ferijs. ſed in ꝯtrium qđ no. Spe. in titu. de cita. §. ſeq̄tur. ver. qđ ſi nō ꝑfixit. & vr̄ caſus in c. eos. §. fi. de ſent. excō. lib. 6. Bar. & Ang. tangunt in l. liber hō. §. 1 o. ff. de uer. obl. & nō bñ declarant, veritas eſt ꝙ aut q̄s citat̄ ad actū expediēdū ꝑ
b iud. ut ad ſnīam audiēdā, & tūc dēt cōtinere certā diē, [b] in qua iudex dicat ſe velle ſnīam ferre, & ad illā diē & horā dēt pars citari, alias nō ualeret, qa nō redderet̄ certa, qñ hēat cōparere. tex. t. eſt in l. aut qui aliter. §. 1. ff. qđ ui aut clā. Ita debet intelligi dictum Cy. & Bar. aut quis citat̄ ad actum expediendum ꝑ ipſum citatū, ut ad ſe excuſandū vel ad rñdendū petitioni uel articulis, & tunc pōt valere cita. nō continens certam diem, & cenſetur citatus vt q̄ pri. poteſt infra paucos tamen dies compareat, ita debent intelligi allegata in contrariū, & in hoc caſu ſumus de præſenti & ſic
3 non obſtat oppoſitio ſupradicta. ¶ † Tertiò & vltimò oppo. ꝙ ſententia non fuit lata in termino citationis, ſed poſt. 6. dies poſt, & ſic non vr̄ valere. l. nō eo die. C. qñ ꝓuo. nō eſt ne. l. aut qui aliter. §. 1. & l. ſi vi. §. fi. ff. qđ vi aut clam. ſed hoc non obſtat qa procederet ſi fuiſſet citatus ad audiēdum ſnīam ferendā certa die, & fuiſſet lata alia die non immediate ſequenti; qa tunc idē qđ in illo. c. cōſuluit. de offi. deleg. ſicut ſi fuiſſet citatus ad certū locū & fuiſſet lata in alio loco. l. ſi vt ꝓponis. C. q̄uō qñ iudex ſed hic nō fuit citatus ad ſnīam audiēdā, ſed ad ſe excuſandum; vnde licet fuiſſet dictum certa die, tñ illa nō erat dies ferēdæ ſnīæ, & ſic para nō remanſit decepta. Præterea etiam ſi fuiſſet citatus ad audiendū ſnīam certa die, & fuiſſet lata alia die quantūcūq; remota; ea quo tñ fuit contumax, non pōt cōqueri, ſed potius aſſurgere iudici & parti ꝙ ipſum tm̄ expectauit. ita determinat Bald. in d. l. cū non eo die. dicēs ſe cōſuluiſſe, ꝙ qñcūq; poſtea pōt iudex ferre ſnīam accuſata partis ꝯtumacia, ſed ſi cōparuiſſet illa die, & nō fuiſſet tūc lata, ſed alia, nō valeret, ſi noua citatio nō interueniſſet, qa prima ꝑꝑ cōparitionē fuiſſet circūducta, & ſic videretur lata ꝯ citationē, con. l. ea q̄. C. quo. & qñ. iud. ¶ Et hæc ē ipā veritas. & ita alſ ꝯſului. a

a ¶ Audiendam Vide d. Alex. de Imo. in ꝯſi. 122. in 2. col. 1 2. parte. & uide Bal. in cōſ. 278. in 1. parte. ubi ponit, quid ſi quis citatus ſit ꝙ cōpareat quolibet die & hora ad audiēdam ſentētiam, an ualeat ſentētia lata poſt dictam citationem ꝑ longū ſpā.

S V M M A R I A.

1 *Exceptio reductionis ad arbitrium boni uiri, ſicut aliæ debet opponi ſecundum formam ſtatuti, alias non releuaret.*

2 *Renunciatio de non reducendo ad arbitrium boni uiri quibus caſibus noceat, et de magna, maiori, & maxima læſione.*

C O N S I L I V M CCLV.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Primò & ante oīa vidēdū eſt de intellectu dictæ ꝯſtōnis in verſ. addiciētes. ¶ Scđò, de virtute pacti de non reducendo ad arbitrium boni viri circunſcripta dicta cōſtitutione. ¶ Tertiò, de virtute lr̄æ ducalis
1 dñij, q̄ ſuꝑ illo cōpromiſſo fiendo emanauit. ¶ † Circa primū, ſi bene cōſideramus cōtextum cōſtitutionis a prin. vſq; in finem, tota vr̄ tendere ad finem & effectum, vt laudum mittatur executioni, & nō impediatur executio ꝑꝑ aliquā excep. quæ opponeretur ꝯ compromiſſum, vel laudum, vel alia inſtrumēta, niſi opponat & probetur. ĩ. 1 o. dies a die ꝯdictionis; verum qa tm̄ hoc poſſet reddi inutile & vanū, ſi coram iudi. exequente pars ꝯ quā laudū foret latū, diceret ſe reclamaſſe ad arbitriū boni viri, tanq̄ ꝯ laudū iniquum; & cùm hoc habeat vim appellonis. l. nō diſtinguemus. §. cum quidā. ff. de arbi. nil debet interim innouari, vt in tit. nil inno. ap. pen. & ſic quicquid erat dictum a prin. dictæ conſtitutionis vſq; ad ver. addiciētes. redderetur ꝑ hanc excep. inutile, & impediretur executio; iccirco addicit ver. adijciētes. ꝙ eo caſu quo pactū interuenerit de nō peten reductionē; nullo mō poſſit peti reductiu, ſubaudio quantum ad effectum impediendi executionē, vt colligitur infra dum dicit, ſed laudū executioni mādetur &c. Itē intelligo nullo mō. ſ. ēt ſi dolus, vel enormis læſio allegetur, niſi dolus euidēs vel enormis læſio doceret̄, qđ eſt. ĩ. ſubaudio corā iudice exequēte, vel exequi volente; & infra. 1 o. dies de quibus. ſ. loquutus eſt; vt ſicut aliæ excep. quæ opponerētur ꝯ laudum vel cōpromiſſum, debēt opponi. ĩ. 1 o. dies. & ēt ꝓbari, alſ poſtea non auditur, vt patet in ſuperioribus, ita & iſta excep. de petita reductione, ſed laudū executioni mittatur, nec poſtea audietur ad executionē retractandā, vt ſupra dictū fuit de alijs executionibus; & hoc vt finis litibus imponatur, & executio non retardetur. iſtū ſenſum vel intellectū valde bñ patitur contex. verborū, & eſt ēt rationabilis in ſe, alr̄s prima pars cōſtitutionis eēt inutilis; qa coram iudi. exequēte non haberet neceſſe probare dolum vel læſionē, ſed ſufficeret ipm̄ vel ipſam allegare, & dicere ſe petijſſe, vel petere velle reductionē; & ꝙ coram ſuperiore probabitur & ꝑ iſtum modū faceret ſuperſederi in execu. licet petitio de ſe foret calumnioſa, & ſic ꝯ mentē conſtitutionis. Saltem ergo eo caſu, quo renunciauit, voluit conſtitutio eū ſic arctare, & ſibi b imputetur cur renunciauit, cū poſſet ad hoc abſtinere; vnde cū ſciret vel ſcire deberet hāc conſtitutionē, cenſetur ſe illi ſubieciſſe, ff. de acqui. hære. l. ſi duo ſint hr̄des. in fi. nec quicq̄ facit ꝯ ꝑdicta, ꝙ hic ille idē q eſt iudex executionis, eſt ēt iudex reductionis. Nā hoc non eſt conſiderandum, qa de facto ſic accidit; ſed conſiderandū eſt ꝙ contingere poſſet. ſ. ꝙ eſſent diuerſi; ꝑtera tenet vicē duorū. ſ. ſuperioris & inferioris, & ſic iudicādū eſt de ipſo, qđ iudicaret̄ de duobus. l. tutorē. ff. de his q. vt indi. vñ ſi adeatur, vt ordinariꝰ inferior ſuꝑ executione nō debet admittere excep. de petita reductiōe corā ſe tāq̄ ſuꝑior ad retardādā executionē niſi ĩ. 1o. dies, ſaltē ſūmatim doceat de euidēti dolo vł enormi læſiōe; ſi vero. ĩ. dictos. 1 o. dies de ꝑdictis vel altero eorū doceat, tūc ſuꝑſedebit̄ i executiōe, quouſq; corā iudi. reductiōis cā ipſiꝰ reductiōis fuerit expedita, & laudū fuerit cōfirmatū. Nā poterit eſſe, ꝙ licet coram

b ¶ Certam diem. Vide omnino Ale. ibi uer. ſub dit Bart. & ponit ibi in fin. quid ſi apponitur dies & nō hora. H. F.

coram iudice exequente & in ſummaria illa cognitione ſup dolo, & euidēti læſióe obtinuerit, & executionē impediuerit. In ordinaria verò. ſ. reductionis ſuccumbet. l. a diuo pio. §. ſi ſuper rebus. ff. de re iudi. C. de edic. diui adri. tol. l. ſi. §. ſin. ... ſi quis. nec per illā exceptionē, licet in ea obtinuerit, laudū infirmabi ; q a non ad hunc finē fuit oppoſita, ſed ſolū vt executio retardaretur. de ordi. cog. c. cùm dilectus. ff. de infami. l. lntius. dicto aūt caſu, quo pdicti docerent infra. 10. dies de pdicto dolo euidēti vel enormi læſione, & ſic eſſent remiſſi ad iudiciū ordinarium reductionis. Videndum reſtat de ſcd'o paſſu. ſ. de virtute dicti pacti de nō reducēdo. ¶ Circa ſcd̄m articulū, in quo tot fuerūt ſniæ quot capita, licet plurimæ reiciātur. opi. doc. tam iuris ciuilis q canonici in c. quintauallis. de iureiur. per doc. moder. ibi ſcribētes omiſſa ipſarū opi. recitatione grā breuitatis, dico q ſi bñ ꝯſiderant, oēs pñt reduci finalr̄ ad tres; tñ ne in æquiuoco procedamus. Sed vt ſciamus in quo verſatur diſcordia & varietas inter eos, excludēdi ſunt caſus non dubij in qbus oēs concordāt. Et primus eſt, qñ læſio eēt modica, & nō interueniſſet dolus arbitratoris. His duobus concurrētibus clarū eſt ſm oēs, q reductio nō poſſet peti [a] ēt ſi renunciatio vel pactū de nō reducendo nō interueniſſet; q a laudū nō eēt iniquū, cū de natura arbitramēti ſit, vt videat data ptās dādi de iure vnius alteri in modica quātitate l. ſi debemus. §. receptiſſe. cū ibi no. ff. de arb. & reductio nō debet peti niſi ppter iniquitatē laudi l. ſi ſocietatem. §. arbitrorū. cum. l. ſeq. ff. pro ſocio. ¶ Scd̄a eſt, qñ interueniſſet verus dolus arbitratoris, & tunc indiſtinctē ſm oēs poſſet peti reductio ēt pro modica læſione, & ēt ſi interueniſſet ſpecificū pactū de non petēdo reductionem; q a verus dolus futurus nō pōt p pactū remitti, ne detur materia delinquendi. l. ſi vnus. §. illud nulla. ff. de pac. iuncta. l. conuenire. de pact. dota. & ad hoc. l. 3. C. de arbi. ff. eo. l. ita demum. ¶ Reſtat ergo dubitatio, qñ dolus verus arbitratoris nō interuenit, & læſio ſit vltra modicam quantitatem, quibus duobus concurrentibus laudum dr̄ iniquum re ipſa, non ex propoſito; & ſi non interueniſſet renunciatio, vel pactū in ꝯtrium, ſine dubio poſſet peti, vt in d. §. arbitrorū. Eſt ergo dubiū an per tale pactū talis facultas vel iua tollat, [b] ſicut per pactū tollitur facultas appellādi. C. de temp. appe. l. ſi. §. ſi. & hic ſunt principlr̄ tres opi. qm̄ ēt ſunt tres gradus læſionis. Eſt. n. magna, quam Bal. in l. penul. C. de arbi. appellat tolerabilem. Item maior, quæ cōmuniter appellatur enormis. Et iſtæ non includūt dolum pſumptum. Item maxima, q̄ dr̄ enormiſſima, qñ ē de toto, vel quaſi toto; iſta includit dolū pſumptū. l. omnes. §. lutius. ff. de his quæ in frau. credit. ¶ Prima ergo opi. fuit originalr̄ Dy. quā plures ſequunt̄ q dicta renunciatio vel pactum in nulla iſtarū læſionū proſit, ſed ſit inualida vel inualidum; q a in eis ſubintelligitur de tacita & præſumpta mente partiū cōditio, ſi laudū erit æquū, nō ſi iniquū. ar. ff. locati. l. quæro. §. inter locatorē, de ope. liber. l. ſi libertus. ff. de verb. obli. l. qdā cū filiū & dic. c. quintauallis. ſed ex quacunq; iſtarum læſionum redditur laudum iniquum, & ſic deficit ꝯditio ſub qua pactum fuit factū, ergo & vires pacti. ar. C. ad treb. l. iubemus. §. penul. ff. ſi cer. pet. l. pecuniā. ante ſi. & aliud dicūt eſſe in pacto de nō appellando p aliquas rōnes perſuaſiuas, non multum vrgentes vel concludētes. ¶ Iſta opinio non vr̄ vera, quia rō in qua fundatur non eſt bona, pcederet. n. in ſimplici pmiſſione de ſtando laudo. Nā fateor, q in illa pōt cōmode ſubintelligi dicta conditio, ſi erit æquū non aliter, nec redditur dicta pmiſſio inutilis ex ſubintellectu dictæ tacitæ cōditionis, ſed vtilis, eo q a poſito q ſit æquū, non producit actionē de iure cōi eo mō quo ſnīa diffinitiua iudicis. Eſt ergo neceſſe, q interueniat dicta promiſſio de ſtādo laudo, ſi erit æquū, ex qua promiſſione poterit agi, vel excipi; ſed ſi iſta conditio ſubintelligeretur in pacto de non reducēdo ad arbitriū boni viri, tūc ex ea redderetur pactum inutile & ſuperuacuum; qm̄ ēt ſine tali pacto non pōt peti reductio, qñ laudum eſt æquū, vt. ſ. dixi. Cōditio vero q̄ haberet vitiare actum & reddere ipſum ſupuacuū, nō eſt ſubintelligēda. l. ſi quis a filio. ff. de lega. 1. & qd̄ habetur eo. tit. l. talis ſcriptura. facit l. iuriſgen. §. ſed ſi fraudandi. ff. de pact. ¶ Nec. n. eſt veriſimile, q partes voluerint apponere pactū nugatoriū, ſed potius validū & habiturū effectū. per id qd̄ no. p gl. in l. ſi qs locuples. in fi. ff. de manu. teſt. Credendū eſt ergo, partes voluiſſe dictū pactū porrigi ad caſum, quo eo non eſt appoſito poſſet peti reductio, ut ſic aliqd operet̄. arg. l. ſi qñ. ff. de leg. 1. Et p hoc bon' tex. in c. paſtoralis. in prin. & uer. primo. extra de app. Et eſt mirādū, q Dy. & eius ſequaces non conſiderauerunt. ſed Fede. de ſenis in ꝯſi. 125. bene ꝯſiderauit, dū fēcit drīā inter pmiſſionem de ſtando laudo, [c] cui dixit ineſſe dictam ꝯdōnem tacitam, & ita pbant. ll. alle. p Dy. & pmiſſionem de nō reducendo ad arbitrium boni viri, in qua non ineſt rōne prædicta. ¶ Secunda fuit opi ecōuerſo ad pcedentem, videlicet q dicta generalis renunciatio vel pactum gñalr̄ operet̄, & valeat quo ad oēs pdictas tres læſiones, quā Bal. in l. pe. C. de arbi. dicit fuiſſe Iaco. but. per rōnes ibi recitatas per eum, quas nō recito, q a dicta opi. * cōiter non tenet̄, cum ſit periculoſa & nimis gñalis & nociua. ¶ Tertia fuit opi. diſtinguentium, & iſta ſubdiuidit̄ in alias tres. Nam quidā diſtinguūt, aut pactum ſtat in ſua gñalitate, nec deſcendit ad numerationē ſpecierum, & locū hēt prima opi. Aut deſcendit ad enumerationem ſpecierū, & nūc operabit̄ in ſpeciebus enumeratis, vñ ſi dicat p enormi & enormiſſima læſione, p nulla earum poterit peti reductio, & iſta vr̄ fuiſſe opi. Hoſtien. & aliorum diſputantium Bonon. & ſi diceret̄ p magna & enormi, poſſet peti p maxima & enormiſſima ſm Ang. in ſua diſput. Sæpe. n. plus operatur enumeratio ſpecierum, q̄ ipſa gñalitas. l. ſed & ſi quis. §. q̄itū. ff. ſi quis cautio. licet regulariter ſecus. l. ſi duo. ff. de admini. ff. de lega. 3. l. ſi chorus. & ad enumerationem vnius non ſequit̄ enumeratio alterius. l. ſi domus. ff. de ſerui. urb. pdio. ¶ Alij diſtinguunt ēt eo caſu, quo nō fuit pceſſum ad enumerationem ſpērum, ſed ſtatur in ſua gñalitate, q aut fuit iuratū, aut non. p l. ſi quis maior. C. de tranſac. ſm Fede. de ſenis. & Io. cald. q hunc arti. diſputauit, qñ iurm̄ interuenit, & de his duabus opi. nō curo in ppoſito nr̄o; q a in eo nec fuit iuratum, nec fuit pceſſum ad enumerationem ſpērum, ſed ſolum ſimplr̄ & ſic gñalr̄, vel indefinitē pmiſerūt nō petere reductionē. Vñ fuit tertia opi. dicto caſu, q aut fuit læſio in magna q̄titate & ſic erat tolerabilis, & tunc pactum operabit̄, ut p ea non poſſit peti reductio, vt ſic pactum prædictum aliquo caſu valeat. Aut in maiori vel maxima, & ſic læſio ſit enormis vel enormiſſima, & tunc ſecus; quia cū poſſit operari in pcedenti & eſſe validū, nō debet extendi ad ſequentes, vt ſic quāto minus poſſit, lædat pactū pfatum. Et iſtā tenet Bal. in l. pen. C. de arbi. in 3. col. q̄ mihi vr̄ æqua. Et reducēdo rem ad practicam, ſi porrigat̄ libel. reductionis, ſi opponat̄ q nō ſit recipiendus obſtante pacto de nō petendo reduc. & q̄ratur an ſit vel non ſit recipiendum. Reſpiciendus vr̄ tenor libelli, q a ſi libellans in eo narret maiorem vel maximam læſionem, ille eſt recipiendus, licet læſionem aliter non pbet; quia hoc nō expedit. ſicut dicimus in libel. appel. ab interlocutoria, qui recipiend' eſt, ſi in eo exprimatur cā q̄ ſi vera ſit, eſſet legitima cā recipiēdi; eodem mō recipiēdus eſt libel. in cā redu. ſi in eo narretur & exprimatur cā maioris vel maximæ læſionis, quæ ſi vera eſſet, eſſet legitima cā ꝯcedendæ reduc. & in pceſſu cauſæ reductionis pbanda erit læſio; & ſi non pbabitur, illi denegabitur; & ex tunc apparebit eum incidiſſe in pœnam vel periurium ſi iuraſſet; ſi pbabit̄ obtinebit reduc. nec dicetur peteā incidiſſe in pœnā vel periurium. iuxta not. in l. iul. verū debitorē. Sed ſi ꝯ libellū reduc. nō opponatur, q nō ſit recipiendus. Sed opponatur ſolūmodo, q reductio nō eſt ꝯcedēda, tunc res eſt plana; q a ad cognoſcēdum hoc de quo q̄ritur, an ſit vel nō ſit ꝯcedēda, vidēdum eſt an fuerit læſus maiori vel maxima læſione, an magna iuxta opi. iſtā, q̄ dicto mō placet & iuridica eſt, ſm quā in caſu nr̄o iſti de venzono virtute dicti pacti ſolū excluderentur a petēdo reductionē rōne magnæ ſed tolerabilis. Pro maiori uero & enormi & forti' p enormiſſima nō phiberentur petere rōne ſolius pacti. Verū q a cū dicto pacto fuerūt ſubiūcta uerba illa, altè & baſſè, q̄ ſm doct. non minus importāt q̄ pactū, imo ēt ſine pacto pdicto tollerēt ptātē petēdi reductionē pdictā ſm no. per doc. in c. humilis. de maio. & obe. ſiue dicamus, q tollerent p enormi, ſiue p magna tm̄, iūcta tm̄ cū pacto pdicto, ne fruſtra & ſuperuacuo videantur fuiſſe appoſita, o pabuntur, vt nec p enormi læſione poſſit peti. arg. ff. de vſur. l. ſi ſtipulatus. maximè ēt p p illa verba, plenā & liberā ptātē &c. l. fidcicō. §. q̄q̄. ff. de leg. 3. ¶ Quantū verò ad enormiſſimā me nō extēdo, poſtq̄ pñt operari in enormi, maximè tenēdo q illa dolū præſumptū includat, ſm qd̄ dicit Bar. q̄ licet forte poſſet tolli p pactū ſpecificū, ſi fuiſſet actum quod nec p enormiſſima poſſet peti, ſm opi. illorū diſputātium, a qua Bal. in d. l. pen. C. de arbi. in 3. col. dicit ſe non audere recedere p gñalia; tamen verba prædicta cum poſſint ſatis operari in enormi, non puto fieri extēſionē ad enormiſſimā. arg. eius qd̄ in ſi. no. gl. in l. meuius. §. cū qui. ff. de leg. 2. in rōne ſui; diceret aliquis q cōſtitutio circa finem

contrariatur

a ¶ Peti. An & qñ peti poſſit, unde a do. Bart. ſo 2. in conſ. 210. uer. cir ſcd̄am diffcultatem. cū uer. ſeq. l. 2. parte.

b ¶ Tollat. Vide Bal. in cōſ. 380. in 1. parte.

c ¶ Laudo. Sed qd̄ de promiſſione de nō ꝯuēiēdo &c. dic q habet uim pmiſſiōis de nō petēdo reductionē ſm An in l. 3. in prin. ēē ra. hab. licet Bartol. ibi uideat̄ ſentire contrarium & idē uſ in ſimplici pmiſſiōe de ſtando ſniæ, ut uim habeat promiſſiōis de non contrauenēdo & per ꝯñs habeat uim pmiſſiōis de non reducēdo. & ſic diſferētia hec Fede. de ſenis non eſt bona.

contrariatur ei qđ dixi dũ dicit niſi dolus aut enormis læſio &c. & ſic pro enormi videtur velle ꝙ poſſit peti, cuius contrarium. ſ.dixi, igitur &c.

S V M M A R I A.

1 *Ciuitas utens ſtatutis iam deletis per longum uſum an uideatur ea ſtatuta approbare.*
2 *Superfluis uti cu lum non eſt.*
Conceſſum ad tempus cenſetur poſt illud prohibitum.
3 *Statuta an ualida ſint an requiratur confirmatio ſuperioris.*
4 *Statutum ſuperioris ſi diſponat ꝙ ſtatuta inferiorum confirmetur de triennio in triennium, quomodo intelligatur.*

1 CONSILIVM CCLVI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Videtur muniſeſte poſſe ꝓbari quòd iſta amita nullo mõ poſſit excludere matrẽ ꝑ argumentum a ſufficienti partium enumeratione, qđ eſt validum in iure[a]. ff. de his q ſunt ſui vel alie. iur. l. patre furioſo. Nã aut ſe fundat ſuper ſtatutis veteribus quæ vigebant ante ſubmiſſionem ciuitatis Piſtorij, & hoc non põt, quia illa euanuerãt & annihilata ſunt, tam per expreſſam caſſationẽ communis Florentiæ. C. de ſacroſan. eccl. auth. caſſa & irrita. q̃ per tacitam reſultantem a iure per ſolam ſubmiſſionem ꝑꝑ quã tranſiuit in poteſtatem communis Florentie, vt ſe regeret ſm illius ſtatuta, vt no. ff. de poſthu. l. ex ea. non propria, niſi a cõmuni Florẽtiæ approbarentur. vt no. Bar. C. de leg. l. fi. li. 10. Igitur ipſa non licet allegare, perinde ac ſi nunquam fuiſſent in rerũ natura. ff. de fal. l. fi. cũ ibi no. Aut ſe fundat in obſeruantia, quæ fuit a tpe caſſationis. ſ. ab anno. 1401. vſq; ad annũ. 1417. & tũc idẽ vr̃, Nã aut diceret, ꝙ illa obſeruantia introduxerit cõſuetudinem de eo qđ primo continebatur in ſtatutis, quod dici põt, ex quo longo tpe durauit. ff. de legi. l. de quibus. & l. diuturna. & ex quo nõ præcedebat ius ſcriptum ſtatutorum rõne qua. ſ. qa ſi præceſſiſſet, diceretur potius obſeruantia eorũ, q̃ cõſuetudo. ar. ff. de noua. l. ſi ita ſtipulatione. §. fi. cũ l. ſeq. & no. ꝑ Cy. q̃ ſit lon. cõſue. l. 2. in 3. q. & tunc cum conſuetudo ꝓcedat ex tacito conſenſu populi; vt. d. l. de qbus. ſecuta poſtea cõpilatione ſtatutorũ facta in anno. 17. continentium illud idẽ, quæ ꝓceſſit ex cõſenſu expſſo, cenſetur euanuiſſe; qa expreſſum facit ceſſare tacitũ. l. cũ ex filio. §. filio. ff. de vul. & pupil. Et iõ ſi de eo, de quo erat conſuetudo, fiat lex, vel ſtatutum, nõ erit amplius cõſuetudo, ſed lex vel ſtatutum; vt no. expreſsè ꝑ Cy. in loco. ſ. allega. C. q̃ ſit lon. conſuetu. l. 2. in 2. quæſtione. Aut dicimus, ꝙ dicta obſeruantia non introduxerit cõſuetudinem, ſed quandam tacitam confirmationem veterum ſtatutorum accedente tacito conſenſu populi Florentini ſcientis & patientis, eo ipſo ꝙ officiales illuc miſſi per eum ſciuerunt, vt ſic ſcientia eorum reputetur ſcientia populi Florẽtini, qui quo ad dictam ciuitatem Piſtorij per illos ſe regere vr̃. ff. ad munici. l. municipes. de trib. l. 3. in fi. & l. procuratoris. & ſic per dictam obſeruãtiam ꝑſati s ſtatutis, quæ adhuc uigebãt ſine uitæ ſpiritu, fuerit ipſe uite ſpiritus inſufflatus & informata fuerint a dicta obſeruantia, ſicut ſaccus uacuus informaĩ a frumẽto, qđ in ipſum immitiĩ. Et tunc talis cõfirmatio tacita non dẽt poſſe plus durare, q̃ expreſſa ar. ff. loca. l. q ad certum. ſed expreſſa nõ duraret ultra trienniũ; quia ſic caueret reformationẽ cõis Florentiæ; ergo nec iſta tacita, q̃ reſultauit ex obſeruantia longi tpis. ſ. 10. annorũ inceptorũ in anno 1401. quo caſſa fuerunt ſtatuta uetera & finitorum in anno. 11. potuit plus durare; & ſic ſaltem finito anno 14. cenſetur expiraſſe. ¶ Præterea per cõpillationẽ ſtatutorum nouorum factam in. 17. continentium illud idẽ qđ vetera, vt proponiĩ, vr̃ ab illis veteribus receſſum iure cuiuſdam nouationis. arg. ff. de præto. ſtipu. l. valerianus. loca. l. cum in plures. §. lege dicta.
2 ¶ † Et quia vetera relinquuntur ſuperflua propter noua, & ſuperfluis non eſt vtendum, vt no. in l. 1. §. fi. ff. ad munici. & l. non cogendum. §. ſabinus. de procura. ¶ Et qa poſt compilationem nouorum fuerunt vſi nouis, non veteribus; & ſic apparet quòd autores voluerunt reſcindere compilando noua; quia ex his, quæ poſtea fiunt, declaratur qualis animus fuerit a principio. l. ſi concubinam. §. res ammotas. ff. rerum ammo. C. de natu. lib. l. cum quis. facit. l. poſthum⁹. §. ſi paganus. ff. de iniur. teſta. & ad treb. l. ſi quis priore. vbi agitur ex confirmante, non ex confirmato; & hæc noua ſtatuta ad confirmationẽ veterũ cum contineãt illud idẽ; vt dicitur. Aut iſta amita ſe fundat in ſtatutis nouis factis in 17. Et tunc clarum eſt, ꝙ non põt; qa cum illa indigerẽt cõfirmatione etiam de iure cõi, vt no. Bar. in ſ. l. alleg. in fi. C. de leg. li. 10. & confirmatio facta fuerit pro tpe triennij, finito illo remanent ſine ꝯfirmatione, & ſic inutilia; qa ꝯceſſum ad tps cẽſẽt poſt illud prohibitũ. l. ſtatuliberum. §. ſtichũ. ff. de leg. 2. ſicut econuerſo. l. pater. §. fundũ. de le. 3. ff. de poſtu. l. puto. §. fi. & l. imperator. Et ſic neutra ſtatuta vigent, nec vetera, qa ẽt ſi ꝯfirmata dicanĩ ꝑ illam obſeruantiam, quæ viguit vſq; ad cõpilationẽ nouorum, ſublata fuerunt per noua. Nec ẽt ipſa noua, qa tẽpus confirmationis eorũ expirauit. ff. de inin. teſta. l. 3. §. ſed ſi ſtante. Aut ſe fundat in obſeruãtia, q̃ fuit poſtquam expirauit confirmatio prædicta, & tunc ẽt clarũ eſt ꝙ nõ põt; qa cũ illa nõ fuerit cõſilio duorũ aut triũ annorũ, nec cõſuetudinẽ potuit introducere, nec cõfirmationẽ aliã ꝓuenientẽ ex tacito cõſenſu, ad quarũ quãlibet requirebaĩ curſus longi tẽporis. ff. de legi. l. de quibus. & l. diuturna. de vſur. cum de in rem verſo. Vr̃ ergo, ꝙ iſta amita quomodocũq; ſe. vertat, repiat ſe deſtitutã omni auxilio ad excludendum matrẽ, qđ ẽt vt ita ſit, coadiuuat fauor matris, cuĩ magis eſt debita luctuoſa filij hæreditas. C. de inſtit. & ſubſt. l. fi. Et innititur iure cõi, ſed amita ꝫ ius cõe, & ſic magis ſibi reſiſtendũ vr̃, cũ faciat iniuriã matri auferẽdo ſibi debitam hr̃ditatẽ. l. nã & ſi parẽtibus. ff. de in off. teſt. ſed ecõuerſo mater nullã iniuriã faceret amitæ auferedo lucrũ ſtatuti cũ iniuria & læſione matris ꝯceſſum. l. cũ pater. §. Ti-
3 tio. ff. de lega. 2. ff. q̃ in frau. credi. l. q aũt. §. ſimili modo ¶ † Hinc eſt, quòd in dubijs ſubſtitutionibus fauore matris multæ fiunt interpretationes. ſ. ne vulgaris expſſa cõtineat tacitam pupillarem, & vt cõpendioſa facta per verbũ cõe non comprehendat directã ꝫ. tpa pubertatis; vt l. ꝓcibus. & ibi no. C. de impu. & alijs ſubſt. & no. in l. centurio. ff. eo. tit. per Bar. in 3. q. ¶ Coadiuuat ẽt prædicta, quia benignior vr̃ interpretatio, ꝙ in hoc caſu ſeruet ſtatutũ Florentinum, ꝑ quod redditur ad ius cõe & nõ Piſtorienſe, ꝑ qđ ab eo receditur. arg. ad hoc. ff. de pac. l. ſi vnus. §. quod & in ſpecie dotis. ¶ Bñ licet ꝑdicta multũ videanĩ vrgere ꝫ amitã in tm̃, vt uix poſſit dari ad ea ꝯgruũ rñſum. Attñ qa ex his, q̃ ꝓponunĩ i facto, apparet ꝙ intentio populi piſtorienſis eſt regere ſe ſm ſta-
4 tuta ſua, non ſm ſtatuta Florentiæ. † Nec in hoc prætendit populus Florẽtinus qui ſuperior eſt aliquod intereſſe, cùm ius ſuæ ſuperioritatis in aliquo nõ lædatur ꝑ talia ſtatuta, q̃ ſolum inter ipſos Piſtorienſes & de bonis & negotijs eorum diſponunt. Et iõ nõ requirit ꝯſenſus ſeu approbatio dicti populi Florentini rõne alicuius ꝑiudicij, quod prætendat. per ea quæ hñr per gl. in c. ꝯſtitutionem. ſuper uerbo ſtatutum. de uerb. ſig. lib. 6. ſed potius rõne cuiuſdam præeminentiæ & recognitionis. arg. de cauſa poſſeſ. & ꝓprie. c. fi. cũ ibi no. & vt diſcutiatur, an inter ea ſit aliqđ ſtatutum ꝑiudiciale dicto cõi Florentiæ, quod ſi reperiaĩ de capitularibus remoueatur. C. de ſacroſanc. eccle. anthẽ. caſſa. ſi vero nullum ſit, ſed ſolum diſponant de negotijs & bonis Piſtorienſiũ intra ſe, vr̃ ꝙ a iure cõi cenſeantur eo ipſo approbata ſine aliqua alia approbatione cõis Florentiæ, ſicut & ſtatuta collegiorũ uniuerſitatum de ciuitate Floren. ff. & C. de ꝯſti. pecu. & l. 2. in fin. & quod no. gl. in d. c. ꝯſtõnem. ſuper uerbo ſtatutum. de verb. ſigni. lib. 6. Et ſi dicaĩ nos videmus de facto, ꝙ ſtatuta vniuerſitatũ approbanĩ a cõi Floren. & ẽt ſtatuta terrarũ ſubditarũ, & lex cõis Florẽ. hoc uult. Rñdeo, ꝙ hoc nõ fit nec requiriĩ ad hoc vt talia ſtatuta valeant inter eos; quia valent ex approbatione iuris cõis, ex quo nõ niſi de factis & negotijs eorum diſponunt, & nõ ſunt ſtatuta iuriſdĩonalia. per gl. q̃ eſt in d. c. ꝯſtõnem. ſuper verbo ſtatutũ, & per tex. in d. l. 2. in fi. C. de ꝯſti. pe. ſed requiritur & fit ꝑꝑ cauſas, de quib⁹ ſ. & ideo lex vel reformatio diſponens ꝙ dẽant approbari, potius afficit pſonas debentium petere dictã approbationẽ, q̃ afficiat ipſa ſtatuta vt faciat ea nõ valere ſi nõ fuerint approbata, niſi hoc in tali lege ſeu reformatione dicaĩ expreſsè,
5 ſ. ꝙ aliter nõ valeant. † ſic in ſim. videmus ꝙ ſi ſtatutũ mandat iudici, vt cãm expediat ĩ. 10. dies, tale ſtatutũ afficit pſonã iudicis, nõ aũt inſtãtiã, vt faciat eã durare minus q̃ duret de iure cõi. vt not. in l. properandum. C. de indi. puniunĩ ergo nõ facientes approbari, ſi talis reformatio pœnã aliquã imponit, nõ tñ ꝓpterea ſtatuta ꝑdicta, q̃ ſolum facta & negotia eorum diſponunt ſine aliquo ꝑiudicio cõis Floren. ſunt nulla, imo valent approbatione iuris
6 cõis. vt dixi. ¶ † Et potiſſimè qñ talis approbatio ſup eiſdẽ ſtatutis reqreret pluries, ut ẽt in ciuitate Piſtorij, ubi reqriĩ in ſingulis triẽnijs, ẽt ſi nõ eẽnt in aliquo innouata. Nã nõ põt dici, ꝙ tũc reqriĩ niſi ꝓ lucro aut cõis Floren. aut cancellariæ. ¶ Et iõ ſi nõ fiat, ſolũ vr̃ hoc importari, vt poſſint cogi illi qbus mãdatũ erat ꝙ facerent approbari, ꝙ ſoluãt illud qđ ſoluiſſent ſi approbari feciſſent

[a] ¶ In iure. adde dom. Mari. Soz. in conſ. 25. circa prin. & in conſi. ſeq. uerſ. & primo ibi, quod autẽ. & in conſi. 31. uer. quã uis. enim. circa ſin. an t. parte.

feciſſent quaſi per eos ſteterit. ff. de ʒhen. empt.l. labeo.non aũt vt ſtatuta ſemel reuiſa & reformata non continerẽt aliquid in ꝑiudicium cõis Floren.ſed ſolum quòd diſponentia inter eos ſint nulla,niſi reformatio dicat expreſsè contrarium .q̃a qđ non mutatur &c. C. de app.l.præcipimus. & de iure cõi talia ſtatuta ſint approbata.Reformatio autẽ prædicta mandãs approbari,põt intelligi modo quo ſupra dixi, & non obuiauit iuri cõi. Igitur ſic eſt intelligenda. ¶ His ergo cõſiderationibus motus,ꝗ fundatæ ſunt ſuper veritatæ facti, ſecurius progredior ad defenſandum amitã prædictã ab illis quæ ſupra primo loco fuerũt ʒ eam obiecta. ¶ Et dico, ꝙ iſta amita poteſt ſe fundare ad excludendum matrem tam in ſtatutis nouis factis in anno. 17. q̃ in veteribus. ¶ Nec obſtat primo, ꝙ confirmatio ipſorum nouorum expirauit;quia dico ꝙ nõ,propterea expirauerũt ſtatuta ratione qua ſupra, ſed ipſi Piſtorienſes cogi poſſent ad faciendũ iterum approbari,aut ad ſoluẽdum qđ ſoluerẽt ſi apꝓbari feciſſent ; q̃a cum pp hoc ſolum talis approbatio videatur requiri,eo q̃a nulla alia ratio põt aſſignari q̃ iſta,& ſic haberet pro expreſſa.C. de fideicõmiſ.l.q̃uis.& ibi no.circa finẽ magnæ gl.vr̃ hoc ſolũ ſufficere.ar. ff.de euic.l.qui libertatis.§.ſeruus. ¶ Item põt ſe fundare in veteribus,quæ licet fuerint caſſa,tñ ex obſeruantia poſtea ſubſecuta ꝑ decennium & vltra ſciente & patiente pp̃lo Florẽtino poſtq̃ ſciuerunt eius officiales illuc miſſi quorũ ſcĩa reputatur q̃ pp̃li per iura. ſ. alle. reaſſumpſerit vires;q̃a piſtorienſes non fuerunt vſi ad finem introducendi conſuetudinem,cùm non tanq̃ conſuetudine, ſed tanq̃ ſtatutis fuerint vſi, & ſic ex vſu & patiẽtia tanti tpis reſultauit quædam renouatio dictorum veterũ ſtatutorũ reſultans ex tacita voluntate vtriuſq; pp̃li. ſ. piſtorieñſis & Florentini collecta ex dicto longo vſu, vt.l.de quibus.ſ.alle. ad qđ ẽt videbatur ſufficere voluntas ſolius piſtorienſis pp̃li; q̃a licet populus Florẽtinus caſſauerit vetera ſtatuta,non tñ ꝓhibuit nec prohibuiſſe vr̃ ea renouari. arg.ff.de legi.l.cũ lex.valuiſſent abſq; aliqua alia approbatione cõis Florentiæ, niſi vt dixi reformatio dicat contrarium,igitur & nunc. ¶ Nec etiam poteſt dici,ꝙ fuerint ſublata dicta vetera ſtatuta ꝑ ſic renouata,ut dixi, ꝑ dictam obſeruantiã & tacitum conſenſum per aliam renouationem poſtea factã in nouis ſtatutis continẽtibus illud idẽ;q̃a non aĩo tollendi ea, ſed potius renouandi & cõfirmandi facta fuerũt noua, ex quo ꝯtinet illud idem vt dixi, niſi ʒrium fuerit dictum in eis expreſsè.arg.ff.de ʒtab.l.3.§.ſi emancipatus.ibi cũ reſciſſio &c.& licet ipſi fuerint vſi tanq̃ nouis ſtatutis,non propterea cẽſentur a veteribus receſſiſſe. Sed potius voluiſſe ſibi retinere ius & ptãtem vtẽdi vtriſq;.arg.ff.q.mo.vſusfr.amit.l.is q.& ꝓ hoc qđ no. Cy.in l.2.C.quæ ſit lon.conſue.loco.ſ.alle. vbi bene ad propoſitum.Nam per legem nouam continentẽ idem qđ vetus,non cẽſetur receſſum a veteri.vt ibi not.¶ Ex quibus ꝯcludit̃,ꝙ iſta amita bene habet ſuper quo ſe fundet ad matrẽ excludendã. Nec me monet,ꝙ ſtatutum Florentinũ fauens matri ſit in hoc æquius;q̃a piſtorienſes ſic ſtatuendo in ciuitate ipſorum reputauerunt hoc ius melius,& cõſtat ꝙ interdũ ius eſt bonum,& tñ non æquũ, & præfertur æquo; vt plene no.ff.de iuſt.& iure.l.1.§.1.Et ſic ꝯcluditur dictam matrem per amitam excludi.

S V M M A R I A.

1 *Sententia an & quando retractetur prætextu inſtrumentorum de nouo repertorum.*
2 *Condemnato indebitè quibus remedijs ſuccurratur poſtquam ſententia tranſiuit in rem iudicatam, ſi poteſt clare de ſolutione conſtare.*
3 *Reſtitutio conceditur aduerſus ſententiam propter inſtrumenta de nouo reperta in cauſa fiſcali ſeu reipu. & in cauſa eccleſiæ vel pupilli.*
4 *Intellectus ad glo.in l.ſi fideiuſſor.§.in omnibus.ff man.*
5 *Statutum prohibens ne contra ſententiæ executionem exceptiones apponãtur, quomodo interpretatur.*
6 *Exceptionum appellatione officium iudicis non comprehenditur.*

CONSILIVM CCLVII.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ In cã q̃ vertit̃ Parmæ inter Andreã filiũ quõdã Chriſtofori petẽtẽ ex parte vna & Iacobũ filiũ q. Nicolai reum ex altera, ſuper executione ſententiæ latæ ʒ ipſum Iacobum;q̃a plurima ſcripta fuerũt tã cõſulendo q̃ allegando in fauorẽ dicti Iacobi, & ʒ dictũ Andreã,q fouet iniquiſſimam cãm,cùm pertinaciter petat debitũ,qđ videt nunc patri ſuo fuiſſe ſolutũ per camerã cõis Parmæ,ad quã principaliter pertinebat. Et ſic vult tam diſpoſitionem iuris cõis, q̃ etiam ſtatutum trahere ad iniquum compendium,contra.l.fi. C. de vſeuca.pro empt.Et eſt de præda ſollicitus ʒ.l.ſi minoris actũ in fi.ff.de admini.tut. Et nititr ʒ ius diuinũ, q̃a facit contra bonã fidem.ff.de reg.iur.l. bona fides non patitur. & ʒ naturalem, q̃a quærit cum aliena iactura locupletari. ff.de condi. inde. l. nam hoc natura. & etiam ʒ ius poſitiuũ, q̃a rigore iuris inuentum vt lites tollantur præter eius intẽtionem conuertit ad lucrum proprium ʒ.l.damni infecti ſtipulatio cõpetit. §.pe.in fi. ff. de dam. infec.Et ſub autoritate iuris ſcĩæ ʒ bonũ & æquum molitur, in quo gñe plerumq; dicit Iuriſcõſultus ꝙ erratur.ff. de verb. obl. l.ſi ſeruũ.§.ſequit.in fi.ꝓpt q̃ nr̃i ꝑceptores, & antiq doctores vetar verbis iuriſconſulti in.l.ſi ædibus.ff.de dam.infec. volentes ʒ tam pernitioſum venenũ,qđ habere vr̃ fomentũ a rigore iuris ciuilis diſponentis per inſtrumẽta de nouo reperta non debere ſentẽtias retractari antidotum præparare, diuerſa adinuenerunt remedia, vt patet ex no.per glo.& doc.in l.1.C. de condi.indebi.& l.ſi fideiuſſor.§.fi.in omnibus.ff. manda.& in Specu.de execu.ſen.§.poſtremo.ver.illud.& de inſtru. edi. §. poſtq̃. in addi. q̃ incip.per eaſdem.& Ang.de peru.in l. ſi ſine. §. ꝙ ſi procurator. rem ratam habe.Et inter alia remedia, illud, qđ magis expeditũ & iuridicũ vr̃ eſſe,& qđ nunc proſequi intendo,eſt ꝙ petatur reſtitutio in integrum aduerſus ſententiã non dico ratione doli petẽtis vel falſæ cauſæ,in qua ſit fundata ſñia,vt voluit Cy.in d. l.1. C.de condi.indeb.quia iſtæ duæ poſſent in caſu noſtro impugnari,ſed ratione iuſti impedimẽti, q̃a de ſuo iure probare non potuit. Et ſic ex clauſula generali, ſi qua mihi iuſta cauſa &c. ff. qui. ex cau. maio. l. 1. in ſine. Et hoc potuit eſſe altero de tribus modis in caſu nr̃o,vel quòd ignorauit ſolutionẽ factam,vel quia ignorauit vbi eſſet inſtrumentum, vel quia poſito quòd ſciuerit vtrũq; fuit impeditus producere,vel habere;prout clare & expreſsè ponit Innoc.in teſtibus in.c. vltra tertiã. ſuꝑ verbo nequerit.extra de teſti.& Bar.in l.1.C.de ſen.aduer.fiſ.latis.lib.10. ¶ Conſtat aũt talem reſti. in integrum aduerſus ſñiam petitam impedire executionem eius.C.ſi ex fal.inſtr.l.fi.ff.de iudi.l.ſi prætor.§.marcellus.in fin.qñ offertur probatio in prõptu,vt ibi not. ꝑ Bar.,put eſt in caſu noſtro,q̃a particulæ ſolutionũ ſumptæ de libris cameræ realiter producunt̃,ita ꝙ ſolutio iam facta eſt manifeſta & notoria,cùm iſta colligant̃ & inducant̃ ex ĩſpectiõe ſcripturæ;vt no.Bar.C.de pig.l.3.in vlt.vel pe.col.& Inno.de app.c. ex inſinuatione,in fi.de filijs presby. c.cõſti.& gl.in.c.cum olim. de verb.ſigni.facit de reſti.in integ.c.auditis. vbi dr̃ euidenter ꝯſtare illud,qđ conſtat ex inſpectione priuilegij.& l.edicto.C. de edic.diui adri.tol.vbi mittit̃ executioni tanq̃ notorium id,qđ ex inſpectiõe ſcripturæ teſti colligitur;bene facit quod dr̃ ĩ ſimi. de exceptio.perẽptoria.non tñ litis finitæ q̃ nõ põt opponi ante lit. conte.ad illam impediẽdam,niſi ſit notoria.vt no.in Spec.de except.§.dicto.ver.ſed pone quòd in cauſa appel.in fin.ſm̃ Mar.de fano.& no.Arch.in.c.vt circa.extra de elec.lib.6.Dicitur aũt notoria,ſi de illa põt conſtare per ſcripturæ inſpectionem, puta ꝑ inſtrumentum;vt no.in d.§.dicto ver.ſed an reus. & in c.fi.de libel.obla.Sicq; apparet ſñiam cõdemnatoriam dicti Iacobi fore manifeſtè iniquã,non ex aĩo iudicis, ſed re ipſa, & per ꝯñs officium eius debere exuberare,ff.de inoffi.teſta.l.ſi pars.ver.ſi aperte.ne ſub obtẽtu & miniſtro iuſtitiæ præda fiat, ẽt ſi de rigore iuris deficiat except.ff.de peti.hære.l.planè.& l.fi.& ne inde naſcat̃ iniuria &c.C.vñ vi.l.meminerint. ¶ Conſtat ẽt talẽ reſtitutionẽ in integrũ poſſe peti per modũ ʒdictionis & incidenter corã iudice exequente, q nõ eſt merus executor,nec requirit̃ tunc libellus,nec litis ꝯteſta.vt patet ex no.ꝑ Bar.C.de tẽp.appe.auth.itẽ ſi appl̃one.iñ fi. iunctis his q̃ habent̃ in tex.& per eũdẽ in l. nam & poſtea.§.ſi minor.ff. de iureiu.ff.de inoffi. l. Papi.§.ſi filius. ff. de contratab.l.ſi præteritus.licet ſi principaliter & ꝑ modũ agendi peteret̃,requireret̃ litis ꝯteſt.& libel.ff.de mino.⁘.Papi.exuli.l.fi. ¶ Reſtat ſolũ rñdere his q̃ faciunt in ʒrium; q̃bus ſublatis remanebit clare ꝯſultũ dicto Iacobo aduerſus iniquã intẽtionẽ petentis,& petens remanebit illuſus q de rigore iuris cõis & ſtatutorũ ꝯfidit. ¶ Et primo obſtare vr̃,q̃a exceptio ſolutiõis fuit ĩ primo iudicio oppoſita,& ea nõ obſtãte lata fuit ſñia ʒ opponẽtẽ.Sicq; vr̃,ꝙ amplius ĩ hoc iudicio executorio ꝓponi nõ poſſit.l.ſi in ant. §.fi.ff.de neg.ge.l.qđ ĩ diẽ.§.ſi rõnẽ.ff.đ ꝯpẽ. ¶ Sed facilr̃ rñdet̃ ꝑ eaſdẽ.ll.ꝙ hoc ꝓcederet ſi fuiſſet exꝓſſe ꝑ iudicẽ reprobata tãq̃ ñ vera,alias ſec',vt illi tex.mei ꝓbãt.ſed hic nõ fuit reprobata,ſed q̃a nõ ꝓbata iudex cã ſecutus nõ fuit;nũc verò ꝓbat̃,iõ dẽt admitti.

¶ Sed o

2 ¶ †Secundò vr̃ obſtare, qm̃ ex eo ꝙ fuit oppoſita, patere vr̃ ꝙ opponens ſciebat eam ſibi competere, & ſic vr̃ ꝙ ceſſet æquitas reſtitutionis concedendæ. ¶ Sed rñdetur, ꝙ ſi ſciuiſſet eam ſibi competere; & non oppoſuiſſet, nunc verò vellet reſtitui vt eam poſſet opponere & probare, fateter ꝯrium ꝙ non eſſet audiendus ſi eam potuit tunc opponere & probare, ſed per eũ ſtetit; iſtum reſpectũ & intellectum habuerunt doc. qui conſuluerunt ſuper iſto negotio, dũ ſe fundarent in hoc, ꝙ dictus Iaco. ignorauit iſtã exceptionẽ ſibi competere. ¶ Nam iſta diſtinctio ſcientiæ vel ignorantiæ procederet eo caſu, quo peteretur reſtitutio ad opponẽdũ eã nõ oppoſitam, & eo caſu quo potuiſſet non ſolũ opponere, ſed etiã probare, alias non poſſet ſibi imputari, ſi non oppoſuit eam quã probare non poterat. Sed in caſu noſtro non potuit iſte Iaco. probare dictam ſolutionem in primo iudicio, quia neſciebat vbi eſſet inſtr̃m vel ſcriptura de ſolutione, & iuſtam habuit cãm ignorãtiæ; vt in regula, qui in alterius. de reg. iur. Vnde poſito ꝙ ſciuerit eã ſibi competere, reſtitui debet, & ſi prius eam non oppoſuiſſet; quia nõ eſſet ſibi imputandũ poſtq̃ non videbat poſſe probare, & ſic nihil profuiſſet opponere. ff. quis ordo in bo. poſ. ſer. l. fi. §. pe. fortius ſi eã oppoſuit, & ſic in hoc fuit diligens ex quo eam ꝓbare nõ potuit, ſiue ex eo ꝙ ignorabat ꝙ in camera & in libris eius hoc appareret, ſiue quia nõ potuit inde extrahere vel habere vt patet expreſſe per no. per Inno. in d. c. vltra tertiã. ſuper verbo nequiuerit, Et reſtituetur vt iterũ opponat, quia ſnĩa clauſit ſibi viã iterũ opponẽdi, & vt probet quod probare nõ potuit. ¶ Præterea nõ ſequitur oppoſuit, ergo ſciuit eã ſibi cõpetere. Non oppoſuit gñaliter vnà cũ alijs exceptionibus, in qua generali exceptione vel oppoſitione cũ fiat ad cautelã, cumulat quis non ſolũ quas ſcit ſibi cõpetere, ſed ẽt quas ignorat, vt videmus quotidie de facto fieri: vt ſic poſtea ſuper qua velit & poſſit probationes inducat, quæ ſuper non exceptis induci non poſſent, tanq̃ in iudiciũ non deductis; iuxta no. in l. ſi duo. §. idem iul. ff. de iureiu. l. momentaneæ. C. qui leg. perſo. & quod no. Bal. C. de temp. app. l. per hanc in 7. col. ver. quæro reus oppoſuit. & ibi expreſsè hoc dicit. Potuit ẽt ſcire per vehementẽ opi. nõ de vera & certa ſcientia, iux. ea quæ probantur in tex. & gl. ff. de aqua plu. arc. l. 2. §. item labeo ait cum quæritur. ſuper verbo ſciat. ¶ Et quia veram ſcientiã nõ habuit, probare non potuit; ideo reſtitutionẽ meretur. Nec ſibi nocere debet, ꝙ ſciuit vehementi opinione eã ſibi cõpetere; quia ẽt ſi verè ſciuiſſet, non noceret, nec ꝙ eã oppoſuit, ſed potius dẽt

3 prodeſſe; quia fuit diligens in eo quod potuit. ¶ †Tertiò vr̃ obſtare. Et iſta eſt fortis & ſubſtantialis oppoſitio, quia ſpeciale eſt in cã fiſcali, ſeu reipublicæ, & in cã eccleſiæ, vel pupilli, vt propter in

a ſtrã de nouo reperta concedatur reſtitutio aduerſus ſnĩam[a]. ff. de re iudi. l. Imperatores. cum ibi not. in gl. ergo in contrariũ eſt ius cõe. ff. ad municip. l. 1. §. fi. Et expreſsè hoc dicit gl. in l. j. C. de ſen. aduer. fiſc. lat. ꝙ alius priuatus non eſſet reſtituendus. ¶ Sed Bar. ibi notabiliter ad hoc reſpondet, ꝙ priuatus ſi vult reſtitui propter inſtrumenta de nouo reperta neceſſe hẽt allegare, & ẽt probare ꝙ in primo iudicio non habuit facultatẽ producendi talia inſtrumenta, & reſtituitur per ea quæ no. Inno. in d. c. vltra tertiam. Sed fiſcus, reſpublica, eccleſia, vel pupillus, nõ habent neceſſe hoc allegare, vel probare, ſed ſolùm, ꝙ inſtrumenta ſint de nouo reperta. Clarius dici põt ꝙ dictæ perſonæ priuilegiatæ reſtituantur etiam propter inſtrumenta non producta, nunc verò producenda, licet non ſint de nouo reperta, quia perſona facit locũ reſtitutioni, non aſit iuſtum impedimentũ. ff. de mino. l. minor. 25. annis l. omiſſam. ff. de condi. inde. l. interdum. Sed alia perſona non priuilegiata non reſtituitur niſi ratione iuſti impedimenti, & ſic ita demum ſi ſunt de nouo reperta. Reſtituitur ergo reſpublica, vel fiſcus ꝑꝑ inſtrã de nouo reperta, & ſic non producta; vt d. l. imperatores, quia reſtituerentur, ẽt ſi non fuiſſent de nouo reperta, ſi tñ ea non produxerant facilitate vel negligentia adminiſtratorũ ſed non ſic in priuato non priuilegiato, quia regitur ſeipſum. Poſſent ẽt dici de nouo reperta, tñ ſi diligens fuiſſet adhibita inquiſitio fuiſſent a principio reperta, quia forte erant intra domũ & tũc hoc nõ prodeſſet priuato nõ priuilegiato; ſed perſonis priuilegiatis proderit quibus culpa adminiſtratorũ imputari non põt, ſed propria ſic vt reſtitutio concedatur. Et hoc credo fuiſſe de mente Bar. in d. l. 1. C. de ſen. aduer. fiſ. dum dicit fiſco ſufficere, ꝙ ſint de nouo reperta, quaſi dicat ẽt ſi fuit culpa cõmiſſa in non reperiendo, quia erant apud ſe, ſecus in priuato. ¶ Sed in caſu nr̃o nulla culpa vel negligentia poteſt imputari dicto Iacobo, cùm inſtrumenta penes ſe non eſſent, ſed in camera cõis, & ſi iuſtiſsimã ignorantiam potuit habere. ¶ Quartò vr̃ facere dubium, q̃a tex. in d. l. Imperatores. & l. ſub prætextu. ff. & C. de re iud. ſimpliciter & indiſtinctè dicunt ſnĩam non reſcindi per inſtrã de nouo reperta. Sed rñdetur, ꝙ debent intelligi ſanè. ſ. ipſo iure, & eo ipſo ſunt ꝙ de nouo reperta. Non aũt vr̃ dicti tex. excludere beneficium reſtõnis in integrum ĩ. tempus debitum ex cã iuſti impedimenti. gl. eſt ordi. quæ ita plenè diſputando determinat in ſimi. C. ſi de momen. poſſeſ. fue. appel. l. j. in gl. magna. & aliæ. gl. quæ ſunt in ſimi. in l. ſi ſic. in gl. magna. & l. ſi partem. §. fi. in j. glo ff. quemad. ſerui. amit. quæ ꝑꝑ iuſtam ignorantiam concedunt reſtõnem ei, ꝯ quẽ cucurrit præſcriptio, licèt talis ignorãtia curſum præſcriptionis non impediuerit; C. de præſcrip. lon. temp. l. fi. & not. Bar. in l. j. §. ſi quis ꝑꝑ inundationem. ff. de itine. actuq; priua. Eodem modo reſpondetur ad ſtatutum, quod uidetur preciſè loqui. Sed non propterea cenſetur beneficium reſtitutionis excludere per gloſ. prædictas, & quia ſtatutum poſtea concedit expreſsè beneficium reſtõnis; & cùm tendat ad obſeruantiam iuris cõis, quia dicit illud idem quod uult ius cõe, debet ſm ius commune limitari. ita. nota. per gl. magnam in ſimil. C. de iure delib. l. fi. §. in computatione. Non ergo ꝑꝑ inſtrumenta de nouo reperta reſcinditur ſnĩa ſine reſtõne; quia ſic qñcunque producerentur, ẽt poſt quadriennium a die reſcinderetur hoc ſolo probato, & ſic lites de facili reſuſcitarentur, cui leges illæ uoluerunt obuiare. ¶ Sed præhabita reſtitutione infra tempus debitum cauſa cognita ſic. ¶ Quintò facit dubium. l. admonendi. ff. de iureiuran. Vbi priuatus ꝑꝑ noua inſtrã de nouo reperta non reſtituitur aduerſus ſnĩam, niſi eo caſu quo lata fuerit virtute falſi iuramenti neceſſarij præſtiti per alteram partem; quia tunc vr̃ lata per falſam probationem, & ſic reſtitutio daretur per titulum ſi ex fal. inſtr. & per l. diuus. ff. de re iudi. & ita ſentit ibi gl. in ꝯrio; quod format de d. l. Imperatores. & de l. ſub prætextu. dicens ꝙ in illis nõ interuenit iuramentum, ſed in l. admonendi. ſic. Et ſic innuit quòd intentio d. l. imperatores. & l. ſub prætextu. ſit, quòd etiam per reſtitutionem in integrum ſententia non reſcindatur, qñ iuramentum prædictum non interuenit, & hoc eſt difficile. ¶ Sed rñdeo, ꝙ illa l. admonendi, loquitur in actore, ꝯ quem lata fuit ſententia abſolutoria; quia ipſe nõ probauit ſuam intentionem, quo caſu ſi reus fuiſſet abſolutus ſine iuramento, quia actor nullo modo probaſſet, nõ reſtitueretur actor propter inſtrumenta de nouo reperta, quia eſt quid ſibi imputetur, cur litem mouit anteq̃ inſtrumenta reperiret. ꝯ cõſilium legis. C. de edendo. l. qui accuſare. & contra. l. qui in alterius. ff. de reg. iur. in fine. ¶ Sed ſi reus ſine iuramẽto non fuiſſet abſolutus, quia actor forte ſemiplenè probauerat; uiſum tñ fuit iudici deferre iuramentum potius reo, q̃ actori, delaturus actori ſi reus non iuraſſet, tunc ſuadet æquitas ꝙ ſi reperiat inſtrumenta de nouo, per quæ poſſit probare falſitatem iuramenti, reſtituatur quia dolus rei falſum iurantis præponderat culpæ actoris in non plenè probando. l. item ſi obſtetrix. §. fi. ad l. Aqui. ¶ Nos ſumus in reo, cui non ſic imputatur, cùm in ſua poteſtate non fuerit, qñ conueniretur. d. l. qui in alterius. ¶ Sexto & ultimò poſſet fieri dubium, quia hic erãt duæ obligationes ex diuerſis cauſis orientes, una ex ꝯctu mutui, altera ex ſnĩa. Et ſic vr̃ ꝙ altera per alterum non tollatur. ff. de iureiu. l. ſi actor. ff. de actio. emp. l. non eſt nouum. licèt competerent ad idem. ¶ Sed rñdetur verum eſſe ſi habuiſſent originem in perſonis diuerſorum, qui non reputarentur idem, licèt poſtea deueniſſent a perſonam eiuſdem, quia tũc haberent. ſ. quælibet earũ effectũ ſolidæ exactionis. ita loquitur. l. nõ eſt nouum. quod hic non eſt, q̃ hic eſt in perſonis diuerſorũ q̃ reputabãtur idem. ſ. defuncti & hæredis; uel qñ una tollit̃ ſnĩa abſolutoria, uel iuſiurandũ; ita loqtur. l. ſi actor. de iureiur. Secus ſi ex actione, vel ſolutione. ff. de conſti. pecu. l. itẽ illa. §. fi. & de his qui deie. uel effu. l. ꝑceptione. Nã ſunt ambæ perſecutoriæ & tendẽtes ad idem & habuerũt originem in perſonis diuerſorum, qui reputabantur idem, & vna fuit ſublata ſolutione. Vel proprius ꝯrium loquit̃; qñ ſimul concurrerunt, hic nõ; quia vna ſublata per ſolutionem altera incepit per errorem, quia fundatur ſuper prima ac ſi illa extaret cũ eſſet ſublata, quarum prima erat ex contractu mutui, ſecunda ex ſnĩa, & ſic nihil ad propoſitum facit oppoſitio. ¶ Remanet ergo defenſata præfata uia reſtitutionis in integrum cõtra d. ſententiam ad impediendum executionem. Datur etiam alia uia uera & iuridica. vz opponẽdi excep. dolo facis petere qđ reſtituturus es. ff. de do. excep. l. dolo facit. quæ quidẽ exceptio põt

s ¶ Sẽtẽtiã. Et an & qñ detur talis reſtõ. Vide d. alex. de ima in conſil. 84 in 4. col. in 1 p-re. & quid de ſententia quæ trã ſint in rẽ indicatam. Vide pẽũ in cõſ. 166. in ulti. col. in 2. pte.

opponi etiam in iudicio ſummario & executiuo, qñ non requi-
rit altiorem indaginem, ut hic eſt. C. de edic. di. adr. tol. l. ij. Et nõ
ſolum qñ reſtituturus eſt excipienti, ſed ẽt qñ alteri qui tñ reci-
pienti reſtituturus eſt. ff. de condi. ob cauſam. l. ſi donaturus. §. fi.
& plenè per Bar. in l. ſi ſocer. §. lutius. ff. ſo. mat. ¶Sed in caſu iſto
eſt huiuſmodi, quia ſi fieret executio illi' ſnīæ, poſſet camera cõis
Parmæ repetere, qđ prius ipſa ſoluerat per conditionem ſine cã;
quia licet illa ſolutio facta fuerit ob cãm debiti, attñ poſtq̃ credi-
tor uel eius hæres dictæ ſolutioni non ſtetit, licet iterum petijt &
habuit, prima cã reducitur vel reducta eſt ad non cãm. ff. de con-
di. indeb. l. eleganter. §. ſed & ſi poſt. ver & iõ. & ver. ſanè. vbi ca-
ſus, & vr̃ gloſ. ordi. in l. iul. circa med. ibi & vr̃ redire ad non cãm
4 &c. & quod ibi per Bar. ¶† Et iſto modo ſaluari debet gl. quæ eſt
in l. fideiuſſor. §. in oībus. ff. mã. dum dicit cõpetere ꝯdõnẽ ſine cã,
quam Petrus reprehendit dicens indebitum ſolutum per ſnīam,
nec per condõnem indebiti poſſe repeti, nec per condõnem ſine
cã; quia ſnīa impugnaretur, quæ de indebito facit debitum, & de
non cauſa facit cauſam. Sed ipſe verum dicit, ſi ſoluens uellet re-
tractare ſecundam ſolutionem factam uirtute ſententiæ. Sed
ego dico, ꝙ non illam, ſed primam retractare põt; quia per hæc
nõ redarguit ſnīam de iniquitate, ſed iõ reperit, quia reducta fuit
prima ſolutio ad non cãm ꝑꝑ ſecundam ſolutionem, & ſic ea cã
noua. l. ſi fullo. ff. de condi. ſine cauſa. ¶Et iſto modo intelligen-
do, præfata gl. non meruit reprobari, quia dicit ipſam ueritatem.
Et hoc credo uoluiſſe dicere. Bal. C. de re iud. l. ſub prætextu. dum
dicit poſſe obijci exceptionem compenſationis. Et hoc ſemper
fuit mihi uiſum uerum, licèt doct. ſcribentes hanc uiam clare non
tangant, quæ eſt ueriſſima, & clara, & expedita. Nã camera prædi
cta in cuius utilitatem præfatum debitum fuit conuerſum, quod
exigeret per cõdõnem ſine cã, teneret̃ reſtituere d. Iacobo, ꝗ pro
ea nouiter ſoluiſſet, uel ſibi actionem cedere. Igitur ut uitetur cir
cuitus, poterit d. Iacobus recta uia dictam exceptionem, dolo fa-
cis, obijcere. ff. de cond. indeb. l. dñs teſtamento. & l. cum fundus.
§. ſeruum tuum imprudens. ff. ſi cer. pet. licèt. n. petens non fecerit
a principio dolo, quia potuit ignorare ſolutionem factam patri
ſuo, nunc tñ cùm ſciat & perſeuerat, dolo facit. l. ij. §. circa. ff. de
doli excepti. ¶Datur & tertia uia ſatis expedita, uidelicet ut iudi
cis officium imploretur loco exceptionis, quæ ꝑꝑ ſeruandum iu
ris rigorem deficit, cùm ſubſit æquitas ꝯ rigorem a iure approba
ta. per l. planè. & l. fi. ff. de peti. hæredi. & Bartol. in l. j. quod ui aut
5 clam. † Nec obſtat, ꝙ ſtatutum vr̃ tollere non ſolum exceptionẽ
ſed ẽt officiũ iud. dum dicit uel niſi ſit exceptio, uel defenſio &c.
quod uerbum, defenſio, latius eſt q̃ uerbum, exceptio, ut compre
hendat officium iudicis, quod defenſio dici põt. ¶Nam diligen-
ter & ſubtiliter notandum eſt, ꝙ illud uerbum, defenſio, in iſto
ſtatuto non ponit̃ in regula prohibitiua, quæ præcedit; illa enim
ſolum prohibet exceptiones, dum dicit non obſtantibus aliqbus
a exceptionibus iuris uel facti; a nec ſubijcit: uel defenſionibus &c.

a ¶Vel facti. Qão autẽ tale ſtatutum itelligatur uide do. Alexã. de Imo. in conſ. 98. in 2. col. & in conſi. 99. ꝑ totũ in 4. parte.

¶Conſtat aũt ꝙ appellatione exceptionum nõ comprehenditur
iud. officium, ut patet ex d. l. planè. & l. fi. ff. de peti. hære. ¶Poſtea
uerò cũ ponit tres fallen. a regula, in quibus permittit exceptio-
nem opponi, in ultima de illis apponit illud uerbum, defenſio,
non ut tollatur, ſed ut concedat̃. Modo nos habemus duas regu-
las. Vna eſt ꝙ exceptio licèt fiat per ampliora uerba, q̃ ſit regula
præcedens; illam tñ non ampliat ut faciat eam importare plus, q̃
importat proprietas uerborum poſitorum in regula. ff. de uſufr.
leg. l. gñali. §. uxori. uer. rñdi ibi & his quæ mercis cauſa &c. & ibi
no. per Bar. licèt confirmet regulam in non exceptuatis. l. nã qđ
liquidã. §. fi. ff. de penu. leg. Sed hic cum regula prohibitiua præce
dens loquatur de exceptionibus tm̃, ſi diceremus ꝑꝑ illud uerbũ,
uel defenſio, poſitum in una de exceptionibus comprehendi offi
cium iudi. ampliaretur regula per exceptionem gñalem poſitam
ultra q̃ patiatur natura uerborum regulæ, quod non eſt dicendũ,
ut dixi. ¶Alia regula eſt, ꝙ uerba poſita ad unum finem, non ope
ratur oppoſitum. l. cum tale. §. fi. ff. de condi. & demonſt. Et poſita
ad diminutionem, non operantur augmentum, nec econtra. l. le-
gata inutiliter. ff. de leg. j. ff. de ſun. inſtr. l. ſi mancipia. Sed hic illud
uerbum, uel defenſio, poſitum in una de exceptionibus, poſitum
fuit ad ampliandum modum excipiendi ꝯ regulam, quæ tendit in
oppoſitũ. ſ. ad reſtringendum & tollendum. Si ergo diceremus, ꝑ
ipſm regulã ampliari ꝑ iud. officiũ, operaret̃ illud verbũ, uel defen
ſio, ꝯriũ eius ad qđ fuit appoſitũ, & diminueret modos excipien-
di, cũ fuerit appoſitũ ad agẽdũ ꝯ d. iura, qđ nõ ẽ dicẽdũ. ¶Et ſic
ꝯcludit̃ d. Iacobo ſuccurrẽdũ fore ꝑ officiũ iud. ex æqtate, quãuis
ſtricto iure ſibi denegaret̃ exceptio. Et qa d. tres viæ liquidæ ſunt
& expeditæ & defenſatæ a ꝯrijs, nõ curo alias proſequi quas doc.
tangunt in locis circa principiũ allegatis. Poterit aũt Iacobus oī-
bus vti & oẽs accumulare ad cautelam. ff. de excep. l. nemo prohi
betur. ¶Et nullus iudex ſani capitis debet eſſe ita temerarius, ꝙ
aduerſus tot & tanta debeat dictam ſnīam executioni mãdare ti-
more dicti ſtatuti vel legum dicentium prætextu inſtrumentorũ
de nouo repertorum, ex quo ſibi per dictos libros conſtat de rea
li ſolutione, quibus ſine dubio credẽdum eſt, licet ſint ſcripti ma
nu priuata; vt in auth. ad hoc. C. de fide. inſtru. & no. per doc. in §.
nũmularios. Super articulo de nouatione nõ inſiſto, quia non ex
pedit, ſed cum alijs ſcribentibus tranſeo. Die 16. menſis Februa-
rij. 1436. in qua die occurrit feſtiuitas beatæ Iulianæ.

¶Caſus talis eſt.

¶Georgius, Ioannes, Galeotus, & Bonſoſtegnus de Marinetis te
nuerunt & poſſederunt iam ſunt anni. 40. quædam paſcua & val-
les ac terras arratorias poſitas i villa guardiæ diſtrictus Ferrariæ,
vbi dr̃ le commune, vel ipſa loca vocantur le commune, & ſucceſ
ſiuè mortuis dictis Georgio, Ioanne, Galeotto, & Bonſoſtegno,
dicta loca tenuerunt aliquo tempore ac poſſederunt, et nunc te
nent & poſſident Georgius, Galeottus, & Ludouicus iuuenes de
Marinetis, qui dicũt ſe eſſe hæredes & hæreditario noīe tenere di
cta bona prædictorum Georgij, Ioannis, Galeotti, Bonſoſtegni,
antiquorum & anteceſſorũ ſuorũ, qui iuuenes de Marinetis accu-
ſatũr de dam. dato ſuꝑ d. rebus hoīes certos coīs guardiæ diſtri-
ctus Ferrariæ. Qui accuſati defendẽtes dñt in iudicio, ꝓdicta bona
ſpectare & ꝑtinere ad hoīes & cõe guardiæ iure dñij vel quaſi, vel
poſſeſ. vel quaſi, & ſic nullũ ius cõpetere d. de Marinetis accuſan
di &c. & ſuꝑ hoc petũt ꝓnũciari. Poſtea in ꝓceſſu añ litis cõteſt.
dicũt eẽ vel fuiſſe ſpoliatos a Georgio, Ioãne, Galeotto, & Bon-
ſoſtegno de Marinetis antiquis, quorũ iſti iuuenes de Marinetis
dicũt ſe hæredes; & iõ debere reſtitui ante oīa poſt lit. cõte. ante
publ. proceſſus petunt prius procedi & terminari ſuper hoc poſ-
ſeſſorio, iuuenes de Marinetis pro fundamento intentionis eorũ
allegant, anteceſſores ſuos & ſucceſſiuè ipſos dicta bona tenuiſſe
& poſſediſſe per annos. 60. cõtinuè bona fide, & iuſto titulo, & iõ
ꝓſcripſiſſe, & de poſſeſ. tanti tẽporis rectè probant, ſed nõ ſepara-
tè, vt cognoſci poſſit quãto tꝑe poſſederunt iſti iuuenes, & ꝓdu-
cunt aliquos titulos emptionis, permutationis, & locationis ali-
quarũ rerũ contentarũ in ꝓdictis rebus ſonãtes in perſonas dicto
rũ antiquorũ de Marinetis, & inter cætera producunt ſnīam arbi
tralẽ & diuerſoriã dictarũ rerũ inter tres diuiſas familias. ſ. ipſos
de Marinetis, illos de Zogolis, & illos de Cazanemicis latã non ci
tatis neq; monitis, imo ignorantibus dictis hoībus & cõe guar-
diæ. allegãr ẽt ſtatutũ in ciuitate Ferrariæ tenoris infraſcripti, vz
ꝙ ſi quis aliquas res immobiles iuſto titulo acquiſitas pacificè &
quietè tenuerit & poſſederit per ſe aut ante ipſum tẽtæ & poſſeſ-
ſæ fuerint ab vno vel pluribus, a quibus cãm habuerit ſpatio 30.
anno. nulla interpellatione vel ꝓteſtatione ſibi facta in publico,
nec aliqua cõuentione ꝓuia, vel lite mota inter dictũ tẽpus, nullo
modo elapſo dicto tꝑe. 30. anno. ipſe nec ſucceſſores ſui in dictis
rebus moleſtari, turbari vel inquietari poſſint directè, vel indire
ctè a quauis perſona cuiuſcũq; ꝯdõnis, & ætatis fuerit, ſiue pupil-
lus, vel adultus fuerit in dic. tꝑe, ſiue abſens, ſiue ꝓſens fuerit, a qui
bus non poſſit excipi beneficiũ pupillaris, aut minoris ætatis, nec
aliquod aliud auxiliũ ex quauis cã ꝓdictis pſonis ꝯpetere poſſit.
Quæ oīa locum habent nedũ reſpectu directi dñij, ſed vtilis ẽt, ſi
originẽ traxerit a proprietate eccleſiaſtica. Et præſentem proui-
ſionẽ locũ habere mandauerunt, & voluerunt nedũ in futuris, ſed
in ꝓteritis & pendentibus. ¶Et ſi quis ꝯ hanc prouiſionem & ſta
tutum hoc attentauerit, ipſo facto intelligatur ei perpetuũ ſilen-
tiũ impoſitũ extitiſſe, & cadat in pœnã 2000. duca. applicandorũ
ei qui fuerit inquietatus. Et in pœnã perpetuæ infamiæ. Et hoc nõ
obſtãtibus aliquibus ſtatutis, prouiſionibus, & reformationibus
duodecim ſapientum ciuitatis Ferrariæ in ꝯrium loquentibus, &
iure aliquo non obſtante, quibus ex nunc dictus iudex & dicti ſa-
pientes ex certa ſcīa mandant & volunt quantũ ad ꝓdicta eſſe in
omnibus derogatum, & per ꝯñs dicta bona ſpectare & pertinere
ad eos. ¶Ex aduerſo cõe & homines guardiæ dicunt ab annis.
40. vltra per plures annos prædicta bona tenuiſſe & poſſediſſe ꝓ
ſuis & tanquam ſua, & dictos antiquos de Marinetis per vim
occupaſſe & ſpoliaſſe dictos homines & commune, & ipſis poſſi-
dentibus

dentibus arripuiſſe; idẽ præſcriptionem nullo pacto ſibi obeſſe, cũ mala fide oẽs de marinetis tenuerunt & poſſederunt, & quia 𝔷ctũ eſt uitium reale in prædictis rebus, qm̃ probatum eſt per teſtes dictos hoĩes & cõe ſpoliatos, & dictos de marinetis per uim & potentiam occupaſſe & arripuiſſe ab ipſis hoĩbus & cõe poſſidentibus. Et ſic præſcriptionem non nocere ex poſſeſsione, quæ hunc vitioſum initium & malam fidem, quæ tranſit in ſucceſſorem uniuerſalem, pari rõne, nec ſtatutum habere locum in hoc caſu, quia quamuis non faciat mẽtionem de bona fide, tñ intelligi debet ſm̃ ius cõe. ¶ Secundò ꝑ ꝑ uerbum, iuſto, quod vr̃ amplecti bonam fidem, ad hoc vt iuſtus dicatur. ¶ Tertiò per multas alias rõnes allegandas, & publicato proceſſu & præſuppoſita ualiditate eius, qrit an ferẽda ſit ſñia in fauorẽ dictorũ hoĩum & cõis guardiæ nõ obſtante præſcr. & d. ſtatuto, & alijs allegatis per d. de marinetis.

S V M M A R I A.

1 *Statutum loquens de præſcriptione debet ita intelligi, ne contrarietur canoni. 1.*
2 *Præſcribi an poſſit aduerſus interdictum unde ui.*
3 *Præſcribere ſi prædeceſſor non poteſt, an nec hæres eius præſcribat, 4.*
4 *Intellectus ad l. cum hæres. ff. de diuer. præſcrip.*

CONSILIVM CCLVIII.

1 *IN Chriſti nomine Amen.* ¶ † Viſo puncto ſupraſcripto & allegationibus factis ſuper eo. Et præſuppoſito ꝙ ſpoliatio prædicta ſit probata, ſuper quo tamen aliter me non extendo; quia in quibuſdam alijs allegationibus factis poſt iſtas dicitur, ꝙ hoc præſupponitur pro conſtanti, ac etiam præſuppoſita ualiditate proceſſus videtur clare dicendum, ꝙ ſententia ueniat ferenda in fauorem dictorum hominum ſeu communitatis guardiæ, non obſtante exceptione præſcriptionis per poſſeſ-
2 ſores allegata. ¶ † Conſtat enim patres iſtorum iuuenum, qui dicuntur ſpoliaſſe, non potuiſſe præſcribere, nec aduerſus rei uendi. quæ competit ſpoliatis. C. de præſcrip. xxx. anno. l. ſi quis emptionis. §. ſed hoc ſuper illis. nec aduerſus interdictũ unde ui. vel in factum loco eius ſubrogatum. Inſti. de interdi. §. fi. quantũcũq; longiſsimo tempore poſſediſſent propter ipſorum uitioſum ingreſſum & malam fidem. ext. de præſcrip. c. fi. de reg. iur. c. poſſeſſor malæfidei. libr. vj. quæ iura ſeruanda ſunt in foro ciuili & in terris imperij, quia tendunt ad excludendum peccatum, & ad ſalutem animæ, ut ibi notatur; & per ipſa ſunt correctæ leges ciuiles permittentes præſcriptionem longiſsimi temporis currere cũ mala fide; quia canones in hoc contrarium diſponentes præferuntur legibus. iuxta no. in c. j. de ope. no. nun. & in l. priuilegia. C. de ſac. ſan. eccl. ¶ Nec ob. ſtatutum. ſupra allegatum, quod ne uideatur ſuperfluum, uidetur etiam intelligi in poſſeſſoribus malæfidei. Nam ſi ſtatutum hoc uoluiſſet, etiam ſi expreſsè hoc dixiſſet, non ualeret; quia induceret peccatum. Et hoc determinat. Io. an. in c. fi. de excep. li. vj. in nouella. & Bart. expreſsè in l. omnes populi. ff. de inſt. & iur. in iij. q. prin. in qua tractat ſuper quibus poſſunt fieri ſtatuta, in uerſic. ecce alium. ubi per id quod ſupra dixerat, ita decidit expreſsè. Poſt quam ergo dictum ſtatutum hoc expreſsè non dicit, non uidetur uoluiſſe id quod uelle non poterat. ff. quæ in frau. credi. l. ſi pater. ff. ad munic. l. utius. §. pe. ff. de ritu nup. l. quanquam. ff. de condi. inſtit. l. ſi quis ſub conditione. debet eñ gñalitas d. ſtatuti reſtringi ad poſſeſſores. bonæ fidei per ea quæ in fi. plene no. Io. an. in c. eos. de immun. eccle. li. vj. in nouel. & in c. ij. de conſtitu. eo. lib. ſuper uerbo noſcuntur. facit. ff. de ope. libe. l. hoc demum. ff. de fideicom. libe. l. cum fidei hæredis. & quod no. ff. de offi. eius cui man. eſt iuriſdi. l. j. in princ. in glo. quæ incipit, argumentum triplex in fi. ¶ Nec erit ſtatutum propterea ſuperfluum, cùm ſtatuat talem præſcri. xxx. ann. currere ẽt 𝔷 pupillum, quod non eſt de iure cõi. C. de præſcr. xxx. an. l. ſicut. §. fi. quã quam dici poſsit, ꝙ illa loquitur qñ talis pſcriptio currit ſine titulo, ſed hoc ſtatutum requirit titulũ. quicqd ſit, adhuc tolerabilius eſt dicere, ꝙ ſit ſuperfluum, q̃ ꝙ uoluerit ſtatuere aliquid illicitum, uel ꝙ ſpecialiter & expreſsè ſtatuere nõ poſſet, & ſic ꝙ non ualeat ꝑ iura & allegationes ſupradictas; quia non eſt ſumendus intellectus q hẽt uitiare. l. ſi quis a filio. ff. de leg. j. & no. eo. ti. l. talis ſcriptura. ¶ Ex qb. oĩbus concludit ꝑdictos poſſeſſores nõ poſſe tueri pſcriptione ex perſona parẽtum ſuorũ, quaſi illæ præſcri-
3 pſerunt, nec de iure cõmuni, nec ex forma dicti ſtatuti. † Sequitur uidere, an poſsint ſe tueri ex ꝓpria pſona, quaſi ipſi pſcripſerint ſi uolunt præſcriptionem a ſe inchoare, & nõ uti adminiculo poſſeſsionis ex perſona ſuorum parentum. Et videi, ꝙ non, duplici rõne. ¶ Prima, qa res eſt vitioſa vitio reali. ſ. violentiæ, qđ nõ reperitur fuiſſe purgatum; ergo &c. Inſti. de vſuca. §. furtiuæ C. de acq. poſ. l. vitia. cũ ibi plenè no. ¶ Sc̃da rõ, qa ſunt hr̃des, qbus nocet mala fides defunctorũ, ẽt ſi velint a ſe pſcriptionẽ inchoare. ff. de diuer. & temp. pſcript. l. cũ hæres. cum concor. ¶ In 𝔷riũ quia re vera iura prædicta locũ ſibi vẽdicant in præſcriptionibus longi temporis. 10. vel. 20. anno. & in vſuca. triennij, quæ currunt, & currebant ẽt de iure veteri cum ti. & bona fide. Sed præſcriptionem longiſsimi tẽporis. 30. anno. Nec reale vitium furti, vel violentiæ impedit, qđ patet qa ẽt fur & raptor tãto tpe pſcribũt, nõ vt q̃rant dñium directũ vel vtile, ſed dũtaxat exceptionẽ ꝑ ꝑ ne-
gligentiã nõ petentis. C. de euicti. except. l. ſ. circa mediũ † Nec ẽt mala fides defuncti nocet hr̃dibus, ſi volunt inchoare pſcriptionem a ſe, cùm fuerint bonæfidei, & ſic locũ non habet in ea. d. l. hæres. gl. eſt ordi. in c. cum qs in ius de re. iur. in. vj. Plus dixit Dy. ꝙ de æqtate canonica, ſi hæres vult inchoare præſcriptionẽ a ſe, mala fides defuncti nunq̃ ſibi nocet ẽt in pſcriptione lõgi tpis. Et ſic illa. l. cũ hæres. non habet locũ de iure canonico ſm̃ eũ. Sed certè hoc non eſt verũ; qa ius canonicũ non extendit materiam præſcriptionum vltra terminos iuris ciuis, vt faciat poſſe pſcribi eo caſu, quo ius ciuile prohibet. Sed potius eam reſtringi; qa vbi ius ciuile ꝑmittit poſſe præſcribi cum mala fide, ius canonicũ prohibet. Et vbi ius ciuile dicit ſufficere bonam fidẽ in initio præſcriptionis, ius canonicum corrigit, & vult ꝙ toto tempore eius adſit; vt in c. poſſeſſor. de regu. iur. Cũ igit ius ciuile diſponat in præſcriptione longi tpis, quòd mala fides defuncti noceat hr̃di, vt eã cõplere vel inchoare nõ poſsit, ẽt ſi a ſe velit inchoare, nõ eſt dicẽdũ ꝙ ius canonicũ velit 𝔷riũ, cùm factum ſit ad reſtringẽdũ materiam præſcriptionũ. Tunc aũt ampliaret, quod dicẽdum nõ eſt. l. legata inutilr. ff. de lega. 1. in præſcriptione vero. 30. annorum bene procedit dictum Dy. Nã in illa de iure ciuili mala fides defuncti nõ nocet hr̃di, qa nec ꝓpria mala fides hr̃dis ſibi noceret. Ius aũt canonicum vult, ꝙ mala fides noceat, & ſic corrigit ius ciuile. Hæc aũt correctio limitatur & reſtringitur, vt mala fi- a des ꝓpria noceat, nõ aliena; qa licèt hæres reputetur eadem pſo-
a na cũ defuncto, diuerſa tñ eſt in veritate, & in his quæ concernunt pc̃m, nõ reputat eadẽ; vñ aliud eſt iuramẽtũ defuncti, aliud hæredis, ſimilr̃ & periurium. l. generaliter. C. de non nume. pec. Nam anima quæ peccauerit ipſa morietur. Et alia eſt mala fides defuncti, alia hæredis. Et ita reperio Bal. tenere in l. nihil. C. pro hærede. ꝙ illud dictum Dy. poſitum in regula poſſeſſor. de regu. iur. lib. vi. añ fi. qđ ẽt refert Bar. in l. cũ hæres. de diuer. & tẽpo. pſcrip. vel ꝙ de æquitate canonica mala fides defuncti non noceat hæredi volenti præſcriptionẽ a ſe inchoare, non ſit verũ in præſcriptione longi tẽporis, & ſic nõ corrigatur lex illa. cũ hæres. cum concordã. Sed bñ ſit vera in præſcriptione longiſsimi tẽporis. Et in iſta debeat intelligi gl. quæ eſt in d. c. cũ quis in ius. de reg. iu. li. vi. quæ probat dictũ Dy. Hoc aũt non eſt ex æquitate canonica, quaſi rigor iuris ciuilis dicteт contrarium. Hoc enim nõ eſt verum, vt dixi, ſed ex eo qa ratio propter quam ius canonicum reſiſtit præſcriptioni. ſ. mala fides ceſſat in perſona hæredis bonæfidei, quando vult præſcriptionem a ſe inchoare. ¶ Breuiter propter duo vel tria vr̃ dicendũ, præfatos poſſeſſores ẽt ex propria pſona non poſſe ſe in præſcriptione defendere. i. ẽt ſi nolint vti adminiculo poſſeſsionis ex pſona ſuorũ auctorũ, ſed inchoare a ſe. ¶ Prima ꝑ ꝑ defectũ tituli, ſi volũt ſe iuuare ex ſtatuto; qm̃ ſtatutõ reqrit titulũ iuſtũ, vt patet ex principio, dũ dicit. iuſto titulo acqſitas &c. Iſti aũt ex ſua perſona nullum titulũ iuſtum habent. Nam titulum inter viuos nullum habẽt, vt dicit per allegantem. Titulum autem pro hærede non pñt allegare, cum ſint ſui hæredes. C. pro hærede. l. nihil. ff. eo. l. 2. §. fi. nec ẽt titulũ ꝓ ſuo, vt ibi notatur ꝑ gl. & doc. Titulum aũt vel titulos quos habebant defuncti, auctores eorum allegare nõ pñt. Tum qa vt dicitur non ſunt tales, qui ſufficerent ad tranſlationem dominij, ẽt ſi illi a quibus habiti ſunt fuiſſent domini, vt dicitur per allegantẽ, licet eos non viderim, ergo &c. l. clauibus. ff. de contrahen. emptio. Tum qa etiam ſi forent tales, qui ſufficerent ad acquiſitionẽ dominij, ſi forent habiti a domino, non tñ ſufficiebant defunctis ad acquiſitionẽ quaſi dominij, ideſt vſucapiendi conditionem, ſi habiti ſunt a non domino ꝓpter eorũ malã fidem, & ſic erant vitioſi, qa iuncti cum mala fide. Igitur nec proficiũt hæredibus, ẽt ſi eſſent hæredes extranei. gloſſ. eſt ordi. in d. ca. cum quis in ius in fi. de reg. iur. qa ſicut cum quis vtitur adminiculo poſſeſsionis

¶ In ueritate. Ad l. idẽ per d. Bart. Soz. in cõſ. 61. uer. ſed hæc obiectio, circa medium in 1. parte.

ea perſonali ſeu autoris, dēt ea uti cum ſua cā ſuiſque uitijs.l.Pō-ponius.§.cum quis.ff de acq.poſ.Ita & cum utitur adminiculo tituli ſui autoria, cùm ſit eadem ratio.¶Secúda rō ē, quia ēt ſi poſſent allegare titulum pro hærede, uel pro ſuo, non tñ eis hoc ſufficeret, niſi ēt allegarent & probarent poſſeſsionem ſuam tāti t̄pis, quod ſufficeret ad inchoandum & finiendum præſcriptionem, & ſic quòd ipſi poſſederunt annis triginta poſt mortem ſuorum parentum, poſtquam habent neceſſe inchoare præſcriptionem a ſe, ſi uolunt ꝙ mala fides ſuorū autorum eis non noceat, quod ut dicitur minime fecerunt, quia licet probauerint inter ſe & ſuos auctores poſſediſſe 40. annis, hoc non ſufficit, quia hoc eſſe pōt, ēt ſi ſui auctores poſſederunt annis.xx.& ipſi decem, quod t̄pꝰ decem anno. non ſufficeret ad inchoandam & finiendā ꝑſcriptionem ex ſua ꝑſona. Debebāt ergo articulare ſpecificè, & ꝓbare de poſſeſsione propria.xxx.ann. poſt mortem parentum, cum alia ſit poſſeſsio defuncti, alia hr̄dis.l.j.§.ſceuola.ff.ſi q̄ teſt. liber eſſe iuſſus fue, quod cum non fecerint, vr̄ ꝙ debent ſuccumbere, cùm t̄pꝰ prædictum eſſet de ſubſtantia intentionis eorum, & ſic erat neceſſario probandum, ut no.gl.in l.ob carmen.§.fin.ff.de teſti.facit.C.de prob.l.mr̄em tuam.cum ibi no.& l.cum actum ff. de neg.geſt.& quod no.Bar.in l.non ſolum.§.ſed ut probari.ff.de ope.noui nunc. ¶Tertia rō eſt, q̄ ex quo hic ex forma ſtatuti requirit̄ titulus in ꝑſcriptione.xxx.ann.& ego.ſ̄.probaui, ꝙ ēt requirit̄ bonafides, ēt ſi in perſonam prædictorū concurrerent oīa iſta tria.ſ.titulus, bonafides, & poſſeſsio.xxx.ann. Attñ mala fides auctorum ſuorum habeat eis nocere, ſicut de iure ciuili noceret in ꝑſcriptione longiſsimi t̄pis, in qua titulus & bona fides reqrit̄. ut d.l.cum hæres.ff.de diuer.& temp.præſcr. Secus in præſcriptione.xxx.ann.in qua non reqrerer̄ titulus, ſed ſufficeret bona fides, ut ſ̄.probaui. Et hoc ſi prædicti ſe fundant in præſcriptione ſtatutaria. Secus ſi in præſcriptione iuris cōis, in qua titulus non reqrit̄, ſed ſufficit bonafides. ¶Per ꝑdicta patent tacta oīa, quæ in ſuperiorib. all.ꝯtinent̄ faciēda ad propoſitū. Iura uerò in q̄b. tractat̄ An ex delicto defuncti teneat̄ hæres, quatenus ad eū ꝑuenit, uel ultra, non multum faciūt ad propoſitū quia præſuppoſito ꝙ teneretur, non tñ ſequit̄ quominus legitima ꝑſcriptione poſſet liberari.

S V M M A R I A.

1 *Statutum annullans acta in diebus feriatis qualiter intelligatur & clauſula ut æqualitas ſeruetur inter ambas partes litigantes, qualiter ſit intelligenda.*

2 *Statutum utrum poſſit annullare uires iuramenti, & quando ſit petenda relaxatio a iuramento, & an in ea relaxatione ſit citanda pars, & quid operetur talis relaxatio.*

CONSILIVM CCLIX.

IN Chriſti nomine Amen. ¶Circa primum quæſitum dubitatio vr̄ in hoc conſiſtere, † ꝙ cùm ſtatutum ſub rubrica, qui dies ſint iuridici & qui feriati, velit ꝙ acta & geſta t̄pe feriato ꝓꝑ meſſes ſint ipſo iure nulla, vr̄ uelle per ꝯñ ꝙ talibus ferijs non poſſit renunciari, ſicut nec ferijs inductis in reuerentia Dei, quia ſi poſſet eis renunciari, [a] acta & geſta ꝯ pñtem & ſponte litigantem & non opponentem exceptionem nō eſſent nulla, ſed ualerent.ff.de fer.l.j.§.j.& l.ſi feriatis. de arb. Et per ꝯñs prædicti dies tanq̄ non vtiles non uidentur computandi in numero.xl.dierum utilium, quibus compromiſſum durat ex forma ſtatuti, & ſic ſnīa arbitrorum non vr̄ lata extra terminum ſtatuti. Sed in ꝯrium, quia ſi certa duci pōt ſine correctione docenda eſt, ut dicit glo.ff.de dam. infec.l. damni.§. ſi is qui vicinas. circa finem in gl.pe.ſed ſi hoc eſſet, corrigeretur per d.ſtatutum tā regula gñalis, quæ eſt ꝙ quilibet pōt renunciare his quæ pro ſe introducta [b] ſunt.C.de pac.l. ſi quis in conſcribendo.cum concor.q̄ ēt ſpālis, quæ colligitur ex ll.ſ̄.alleg. Et iō præfatum ſtatutum, quatenus annullat acta & geſta t̄pibus & diebus feriatis de quibus.ſ̄.fuerat locutum, vr̄ intelligendum ſm ſua cōe, vcꝫ inquantum ſe refert ad feriatos in honorem Dei indiſtinctè. Sed quantum ad feriatos ꝓꝑ meſſem, quando proceſſum eſſet contra abſentem & non cōſentientem. per ea quæ not.glo. C.de iure delib.l. fina.§.in computatione. in fi.glo.magnæ, uel ꝙ intelligatur eo caſu, quo non fuerit expreſſè renunciatum, & uelit corrigere ſolum ſpecialem regulam, quæ colligitur ex d.l.j.§.j. de ferijs.ſ.quod non uidetur tacitè renunciatum ſponte litigando, non autem generalem ſcilicet quominus poſſit expreſſè renunciari, fortior enim debet eſſe renunciatio expreſſa quæ prouenit ex indubitata uoluntate, q̄ tacita quæ prouenit ex coniecturata, q̄ in incertis, non tenetis &c.l.continuus.§.cum ita, ff.de verb.oblig. Et ꝓ hoc bñ facit. l.4.in prin.ff.de manu.vindi. Nulla.n.bona ratio poſſet aſſignari quare dictum ſtatutum voluiſſet dictis ferijs nō poſſe renunciari ſaltem expreſſè. Cum igitur hic fuerit expreſſè renunciatum ferijs, ſequit̄ ꝙ dicti dies erant vtiles, & ſic computabantur in numero quadraginta dierum præfinitorum a ſtatuto ad cās arbitrales terminandas, qđ ēt pars aduerſa ꝯ q̄ ſnīa lata eſt, fuiſſe vr̄ confeſſa rebus ipſis & factis; q̄ dicto t̄pe feriato produxit teſtes, & aliquos actus iuridicos, vt dr̄, fecit, qui fieri nō potuiſſent ſi dies nō fuiſſent iuridici; quę confeſsio tacita reſultans ex dictis actis tm̄ vr̄ valere, quantū expreſſa.ff.de legi.l.de q̄bus. C.de inſtit.& ſubſtit.l.reꝑhendēda. Et ſic ſequit̄, ꝙ in num. dictorū. 40. dierum utilium præfati dies computabant. Et ꝑ ꝯñs dicta ſnīa lata eſt extra terminos cōpromiſſi, & ſic eſt nulla tanq̄ lata ab eis quorū ptās erat finita.ff.de arbi.l.antepe.& l.labeo.& hæc de primo. ¶Circa ſcđm quæſitū dicēdū eſt, ꝙ cū in iudicijs æqualitas ſit ſeruanda.C.de fruct.& lit.expen.l.fi.& ēt in arbitrijs.ff. de ar. l.ſi cum dies.§.pe.& ibi no.ꝑ gl.q̄ allegat plures cōcor.& in Spe. eo.ti.§.fi.ver.circa hoc. cum ſeq.ſi dicti dies non erāt vtiles quo ad cōmodū dicti Baptiſtæ, vt cōputentur in numero dierū compromiſſi qđ ꝓ eo facerent, vt ſic ſnīa ſit nulla poſt quā lata eſt ꝯ eū, ſimilr̄ dici deberet nō fuiſſe vtiles quātū ad cōmodū partis aduerſæ.ſ.vt valeāt actus iudiciales geſti ꝑ eā dictis diebus feriatis; q̄ nō debēt eē validi cùm nō debeāt eē vtiles quo ad vnam partem, & inutiles quo ad alteram; q̄ ſic claudicaſſet iudicium vel arbitrium, qđ eſſe nō debet. de excep. c. cum inter. Vñ poſito ꝙ dicta ſnīa eſſet valida mero iure, foret tamen iniqua, ſi arbitri ſecuti geſta per alteram partem dictis diebus tuliſſent pro ea ſententiā; & ſic deberet reuocari. C.ſi ex fal.inſtr.l.pe.extra de re iudi.cū I.& A. ¶Circa tertium quæſitū dico. † ꝙ ſtatutum nō potuit re vera annullare vires iuramenti, quæ ſibi dantur a iure canonico, de cuius foro eſt hodie iuramētum, iuxta no.in c. fi. de foro cōpe.lib.vj.licet Bal. videatur dicere cōtrarium in Auth.ſacramenta pube.C.ſi aduer.ven.& de ope.liber.l.ne patronus. bñ tñ poſſet ſtatūtum auferre iuramento illas vires, quas ei dant iura ciuilia ꝓpter ptātem datam populis a iure ciuili condendi ibi leges inter ſe ēt contrarias iuri cōi.l. oēs populi.ff. de iuſt. & iur. quod non facit ius canonicum. Ideo inferiores non pñt ius illud tollere; vt in cle.ne romani.de elec. Potuit ēt ſtatutū facere, ꝙ a ſnīa arbitrorū poſſet appellare, & peti reductio ab arbitriō boni viri, non obſtante quacunq; ratione vel pacto facto in ꝯrium, q̄ iſta erant de foro ſtatuentium inter ſubditos, & ideo in caſu noſtro valuit appellatio ꝑ Baptiſtā interpoſita, licèt interponendo fuerit periurus; ſicut cū q̄s iurat non contrahere, vel nō teſtari. Nam tale iuramentū nō vitiat nec reddit nullū talē ꝯtractum vel teſtamentū, q̄ ſunt actus extraiudiciales, ſed reddit iurantem periurū, iuxta no.ꝑ Inno.in c.dilecto. de præben. & ꝑ Io.an.plenè in c.pia. de excep.libr.vj. Appellatio verò vr̄ potius actus extraiudicialis; qđ patet, q̄ pōt fieri die feriato.C.de ferijs.l.j.& ſic fuit valida quantū ad impediendum ne ſnīa tranſiret i rem iudicatam. Sed ad proſequēdum appŀonem iudex ipſm nō deberet admittere cōtra ꝓprium iuramētum; q̄ nō debet iudex eſſe auctor periurij, ſi iuramentū erat validū. Debet ergo petere abſolutionē a iuramēto, ſi vult ꝓſequi; al's currerēt ſibi tempora appellationis proſequendæ, ſicut ſi poſſet proſequi, quia poteſt facere vt poſſit. vt in regula iuris, & probatur in c. fi. de elec. ¶Circa quartum & quintum dubiū ſi petijt abſolutionē, an fuerit ſibi ꝯcedēda, & an potuerit ꝯcedi parte abſente nō vocata [b] per eꝑm. Notandum eſt, ꝙ ſi arbitratores fuiſſent in vero dolo, tale iuramentū nō ligaret Baptiſtā ad eius obſeruātiā, q̄ in generali iuramento talis caſus nō includit̄, cū de oī generali locutione dolus intelligatur excluſus & exceptuatus l.creditor. §. lucina, ff, mandati. Et q̄ ēt ſi ſpāliter & expreſſe iuraſſet obſeruare laudū, ēt ſi arbitri doloſè laudauerint, nō valeret tale iuramētū tāq̄ ꝯ bonos mores, q̄ induceret arbitros ad delinquēdū. c. nō eſt obligatoriū. de regulis iu.li.vj.iuncta.l.ꝯuenire.ff.de pꝯt. dota.& .ſi vnus.§.illud nulla.ff.de pac. Et hoc expreſſè terminauit Io.cal.in q̄ſtione diſputata ꝑ eū, quā Io.an. refert in additio. Spe.ti.de arbi.§.fi.in addi.quæ incipit clarius ſic formatur dicta clauſula &c. Et ſic non foret neceſſaria abſolutio eꝑi poſtquā iuramentum eſt nullum, licet poſſet peti ad cautelā. iuxta no. per Bal.C.de ope.libe.l.ne patronus.iuncto.c.ſolet. de ſen. excom. lib.vj.& quod no.glo.in c.2. de iureiurando. Si verò fuerunt in dolo

a ¶Renūciaſi. Vid. Alex. d. Imo. in cōſ. 36. 1 ul. col. in 2. parte.

b ¶Non uocata. Vide do. Ant. de Pra. uete. Alexan. de Imo. in cōſi. 49 inter conſ. Alex. in n. col. in 4. parte. & an & qñ & quomodo abſolutio a iuramento peti poſſit. uide d. Alex. de imō. in ꝯſi. 119. in 9. co. in 1 parte. & in ꝯſi. 39. in 3. co. in 4. parte. & omnino per eundē. Pa. de Caſ. ſ. in conſil. 196. per totum.

dolo præſumpto, quod eſſet ſi moderatè læſiſſent. iux. notata per
Bar. in l. ſocietatem. §. arbitrorum. ff. pro ſocio. tunc ex quo ſpe-
cialiter & expreſsè talem licentiam dederunt in caſu noſtro, ꝙ nō
conquererentur ēt pro maxima læſione, non tñ aliter de uero do
lo apparet, tunc tale iuramentum mero iure ligat iurantem, puta
quia poteſt ipſum ſeruare ſine peccato, licet fuerit interpoſitum
ſuper pacto nullo, quia ſtatutum iſtud tale pactum annullat, cum
diſponit ꝙ eo non obſtante poſſit conqueri; iuramentum non tā
annullat, nō q̄a nollit, imo expreſsè uult, ſed quia nō pōt, ut ꝫ. ꝓ-
ximo articulo dixi, qm̄ hanc in ſe tacitam conditionē habet, vcʒ
ut ſit ſemper ſeruandum ſi pōt ſeruari ſine interitu ſalutis æter-
næ, & ſi ſit interpoſitum ſupeꝛ contractu nullo: nec ipſum ſtatutū
dedit uires iur̄o, nec ēt ius ciuile a quo ſtatutum recipit autorita-
tem, niſi in caſu auth. ſacramenta puberum, qm̄ ꝯctus eſſet nullus
ea priuilegio minoris ætatis, ut ibi notatur; imo ius ciuile regula
riter annullat iuramentum eo caſu ꝙ annullat ꝯctum. C. de legi.
l. non dubium. ſed iſtam uim dat iur̄o ius canonicum, quod funda
tur a iure diuino, a quo ſtatutum nō hēt uires. Igitur non pōt ſta
tutum prædictum auferre uires, quas ipſum non dedit; nec ius ci
uile a quo ſtatutum recipit autoritatē. l. ſi arrogator. §. ſed an im-
puberi. ff. de adop. ibi dum dicit hoc non iudicio eius ad ipſu per-
uenit, ſed ex principali prouidentia &c. Stant ergo iſta ſimul, ꝙ
pactum de non appellando non ualeat ꝑꝑ ſtatutum, & tñ ualet iu
ramentum & ligat de iure canonico, ex quo iurans pōt ipſum ſer-
uare ſine peccato ſuo. ¶ Sed aduertendum; quia non ſine peccato
partis aduerſæ, quia laudum eſt iniquum; iō pars, quæ aliquid ex
torquet ex eo, peccat; iuxta no. per Inn. in c. quia pleriq;. de imm.
eccl. iō dixit Hoſt. ꝙ d. caſu iudicis officio, ſcilicet eccleſiæ proui
dendum eſt, quia pōt adiri & peti ab eo ꝙ abſoluat a iur̄o, q̄a non
debet eſſe iniquitatis uinculum, ut refert Io. an. in addi. de qua, §.
& c. quanuallis. de iureiu. ſicut uidemus in iur̄o de ſoluendis vſu-
ris, quod ligat iurantem; quia pōt ipſum ſaluare & ſoluere ſine
ſuo peccato. c. debitores. de iureiu. ſed quia non ſine peccato reci
pientis pōt peti abſolutio, & eſt concedenda ēt altera parte inui-
ta. c. j. & ij. & c. ad noſtram. de iureiu. Sicut iuramētum metu extor
tum ligat mero iure, ſed ab eo notatur pōt peti abſolutio d. de cā;
ut in c. abbas. & ibi plene notatur. quod met. cau. de elect. c. uene-
rabilem per Inn. circa fi. & per Arch. in c. 2. de pac. lib. 6. Dico igiť
ad propoſitum redeundo, ꝙ cùm hic allegatur dolus arbitrorū
& iniquitas laudi, q̄a nō ſolum lædit in maximo, ſed in toto; quia
cùm ſit qō an uenditio ſit retractāda, uel non, ꝑ errorem iuris iu
dicauerunt eam in totum retractandam, cùm in nihilum retractā
da foret, prout apparet clare oñſum per alia cōſilia ſuper hæc red
dita, dico ꝙ abſolutio a d. iur̄o cōcedēda fuit & eſt per dñm epm̄,
ſiue ad cautelam ſi fuit uerus dolus arbitrorum, ſiue proprie ſi de
illo non apparet; quia ſaltē fuit præſumptus qui colligit ex enor
miſſima læſione, per quā laudum redditur iniquiſſimum; & pro
hoc eſt determinatio Bar. in l. ſi qs pro eo. de fideiuſſo. in quinta
ſpecie iur̄i. Sed remanet dubium, q̄d ſi fuerit conceſſa altera parte
a non uocata, an ualeat? rñdeo quantum ad habilitandum ipm̄ Ba
ptiſtam ad iudicium, & quantum ad hoc ut non incurrat periu-
rium petendo ſe admitti ad probandum dolum arbitrorum, &
iniq̄tatem laudi, non fuit neceſſaria partis aduerſæ citatio; q̄a nō
agiť de aliquo ꝑiudicio ipſius, ſed ſolum de excludendo piurium
petentis; igitur &c. l. recuſare. in princi. ff. ad treb. ſed talis abſolō
non facit, quominus in probatione poſtea fienda per eum neceſſa
ria ſit partis uocatio, q̄a tunc de ipſius præiudicio agitur. iuat ea
q̄ in ſimili habenť in c. licet eps. de præb. lib. 6. facit ēt ad ꝑdicta q̄d
in ſimili habemus in bonōr. poſſeſ. Nam illa q̄ ius non faciunt, &
ſic ꝑiudiciū graue non afferunt, conceduntur ſummariè & de plano
ēt parte nō uocata. Secus in his q̄ ius tribuunt, & præiudicium fa-
ciunt, ut plenè not. in l. 3. §. cā cognita. ff. de bon. poſ. Et ſi dicatur
intererat alterius partis, ꝙ iur̄m non relaxareť, & ꝙ Baptiſta non
habilitareť, q̄a ꝑ hoc euitaſſet eius moleſtiam, ergo debuit citari
ad talē relaxationē. Rñdeo, ꝙ ſua ꝯdictio nō potuiſſet impedire eā
fieri, poſtquā petebať ex cā, ex qua ius ꝑmittit ꝙ fiat, aliàs eſſet in
eius ꝑtāte beneficium iuris alteri conceſſum auferre ꝯ. c. indultū.
de reg. iur. lib. 6. Vñ cum ipſa altera parte inuita concedenda fo-
ret, fortius ea abſente & non citata. ff. de reg. iu. l. qui pōt inuitis.
ff. de fideicom. liber. l. 4. §. 2. Ille aūt citandus eſt, q̄ comparendo
pōt actum impedire, aliàs ſecus. l. recuſare. in prin. ff. ad treb. Præ
dictum ergo intereſſe non eſt iuſtum; præfata. n. relaxatio iur̄i ha-
bebit in ſe tacitam ꝯdōnem, ſi uera ſunt quæ aſſerunt. ſ. ꝙ dolus
arbitrorum, uel quod enormiſſima læſio interuenerit, prout in
ſimi. no. gl. ff. de bon. poſ. l. 3. §. bonorum. in gl. magna. & §. ſi cauſa
cognita. in fi. gl. Et ſic alteri parti reſeruatur ius, rōne cuius poſ-
ſet ꝯdicere, & impedire relaxationem iur̄i. ſ. qm̄ dolus, & enormis
læſio non interueniſſet; aut ergo probabitur interueniſſe, & non
poterat ſibi denegari relaxatio, aut non probabitur, & relaxatio
non intelligetur facta. Et ſic incurret Baptiſta periurium ueniē
do ꝯ iur̄m ex cā non conceſſa, & relaxatione iur̄i non facta, & ſic
non ubtinebit retractationem laudi. Non ergo interfuit alterius
partis citari in relaxatione fienda, quia reſeruatur ius eius, ſed ſuf
ficit ꝙ citetur, cū ſuper allegatis recipientur probationes. ¶ Poſ
ſet ēt dubitari, an ſi prædicta d. Baptiſta probabit, erit neceſſaria
alia relaxatio iur̄i, vr̄ ꝙ ſic, quaſi prædicta non fuerit plena relaxa
tio, ſed ſolum quo ad effectum agendi, ut habilitaretur ad illud,
vñ vr̄ neceſſaria aliàs ad effectum obtinendi retractationem laudi
arg. ext. de teſti. c. ueniens. & quod no. Bar. in l. nam & poſtea. §. ſi
minor. ff. de iur. iur. Contrarium dico, quia ſi per relaxationem iu
ramenti data fuit ſibi licentia ut agat, vr̄ data etiā ut peragat par-
te tamen uocata in peragendo. ff. de procurato. l. qui procurato-
rem dat. Et pro hoc facit, ut licèt a principio non fuiſſet plena,
repleatur ea poſtfacto probationibus, facit id quod in ſimil. ha-
betur in bo. poſ. ſecūdū tab. petita per hæredem ſcriptum ſub con
ditione ea pendente, quia licèt tunc non tribuat ius, ſed nudam fa
cti adminiſtrationem. l. ſi quis inſtituatur. ff. de hæred. inſt. Exiſten
te tamen uel deficiente conditione plenior efficitur, quia conuer
titur in ſecundum tabulas uel ꝯ tabulas tribuens ius, ne ſit neceſ-
ſe iterum bonorum poſſeſſionē petere. lege. 2. §. ſi ſub conditio-
ne. & ibi no. ff. de bonorum poſſeſſione ſecundum tabu. Ita & hic;
ne ſit neceſſe iterū abſolutionem petere, ſufficere debet prima; vt
licet fuerit conceſſa ad finem agendi, proficiat ad finem obtinen
di & peragēdi, ne ſit neceſſe eam de nouo ſuperfluo petere. Nec
obſtat c. c. veniēs. de teſtibus. q̄a alio caſu loq̄tur. ſ. in ꝓbatione in
tereſſe ad effectū agendi q̄ ſit ſummarie. Vñ req̄rit plenior ad fi-
nē obtinendi; ſed hic pariter & eodē mō fieret ſcd̄a vice, ſicut fa-
cta fuit prima, cùm ꝯſiſtat in facto ſoli abſoluētis, & ſic ſcd̄a fie
ret ſuperfluo; ergo &c. l. hæc ſtipulatio. §. diuus. ff. vt lega. nomi.
caue. Facit ēt q̄d dr̄ i ſimili de abſolutione a ſnīa excō. nā ſi excōi
catus dicat ſnīam nullā, nō debet audiri, niſi primò fuerit abſolu
tus; & talis abſolutio fit ad finē, vt poſſit audiri ſuꝑ cā nullitatis,
& dr̄ abſolō ad cautelā; q̄a ſi ꝓbabit de nullitate, apparebit ꝙ nō
erit ligatus, & ſic ꝙ non indigebat abſolutione; ſi nō ꝓbabit de
nullitate, apparebit ꝙ erit ligatus, & illa abſolutio q̄ prius fuit
ad cautelā, ꝯuertitur in verā abſolutionē. Nec alia abſolutio eſt
neceſſaria, vt hæc habenť in c. ꝑ tuas. de ſnīa excō. eodē mō in ꝓ-
poſito, abſolutio a iuramento ꝑſtari debet ei, q̄ dicit dolo iuraſ-
ſe, vel ſe deceptū, ad finē vt nō obſtāte iuramēto audiať. Et ne ſit
periurus licet poſtea non probauit dolum vel metū. Dici tñ pōt a
ꝙ ſi non probauerit dolū vel metū, reincidit in ipſum iuramen-
tum, a quo fuit abſolutus. Iō cōcedi debet. Canoniſtæ ꝯcōiter te
nent ꝯrium, ꝙ non ſit concedenda, niſi ꝓbato dolo & deceptio-
ne; q̄a ſi ꝯcedereť ea ñ ꝓbata & ꝯceſſiſſe vidереť ſub ꝯditiōe, ſi do
lus ꝓbabiť, & dareť cā piurandi; q̄a ſi non ꝓbareť videreť fuiſſe
periurus, q̄a minori nō eſt ꝯcedēda reſtitutio, niſi læſionē ꝓbet,
multominus concedenda eſt abſolutio a iura. abſq; alia proba-
tione doli vel deceptionis. Nec in ea vr̄ citanda pars, & præſtita
videtur ſub conditione, ſi verum ſit ꝙ dolo iurauerit, vel ꝙ de-
ceptus fuerit. Si ergo poſtea probat dolū vel deceptionem, non
eſt neceſſe ꝙ abſoluatur amplius, & abſolutio iam facta videtur
ad cautelam facta, ſi non probat dolum apparet ꝙ non eſt abſo-
lutus. Super duobus vltimis quæſitis nihil dico, q̄a non expedit.

a Valeat. Vide d. Anto. de Prat. in cōſ. 49. ſ. I pri. præcedenti apoſ. in au. 7.

¶ Caſus de quo queritur talis eſt.

¶ Quædam vniuerſitas iam eſt tantū tempus, cuius ꝯrij non ex-
tat hominum memoria, conduxit in emphyteuſim ꝑpetuā cum
pacto renouationis certa terrena, valliua, inculta, & penitus ſte-
rilia pro affictu annuo librarū ſeptē bon. & partiū duorū caponū
a quodā epo, cui, & ſucceſſoribus de affictu reſpōderunt homi-
nes dictæ vniuerſitatis vſq; in tēpus, quo D. Baldaſar coſſa dum
erat legatus apoſtolicus in ciuitate Bononiæ eidem vniuerſitati
in emphyteuſim ꝑpetuā dicta terrena conceſſit ꝓ totidē affictu,
quē mandauit ſolui cameræ apoſtolicæ per ſpeciales bullas eiuſ
dem d. legati. Et poſtea dum idē Baldaſar coſſa ad pontificatū
aſſumptus eſſet, huiuſmodi conceſſionē & bullas ꝑ alias apoſto-
licas bullas confirmauit. Qua confirmatione ſtante dicta vni-

uerſitas dicta terrena a quodã Abbate cuiuſdã Abbatiæ aſſerente ad ſuã Abbatiã dicta terrena ſpectare poſt priuationẽ dicti ſic ad pontificatum aſſumpti priuati in conſtantia, conduxit dicta terrena pro eodẽ affictu, ſic iã alias conducta per huĩes dictæ vniuerſitatis. Qui Abbas dedit, conceſſit, locauit, & confirmando renouauit, ſeu relocauit confirmando oẽm poſſeſsionẽ naturalem & quaſi habitã per dictã vniuerſitatẽ oĩa iura ipſius vniuerſitatis ei dẽ penitus reſeruando, in emphiteuſim perpetuam pro eodẽ affictu ad terminũ. 20. anno. tunc proximè futurorũ, & ipſius finitis ad renouandũ, cũ pacto ꝙ dicta vniuerſitas tpe cuiuslibet renouationis ſoluere teneatur dicto Abbati ducatus 50. auri occaſione dictæ renouationis, & in dicta locatione perſeueratũ eſt per 20. annos & duos menſes & vltra & acquietum per ambas partes per totũ dictum tpꝰ oĩ contradictione ceſſante; & ſic euenit locũ & tẽpus renouationis, pro quod homines dictæ vniuerſitatis petierũt a dicto Abbate renouationẽ dictorũ terrenorũ. Quia Abbas occaſione dictæ renouationis faciendæ ſm formã dictæ locationis & inſtri ſuperinde confecti habuit & recepit ab hominibus dictæ vniuerſitatis ducatos 50. auri, quibus habitis ceſſauit dictã renouationẽ facere, imo dixit huĩbus dictæ vniuerſitatis ex certis cauſis non teneri renouare. Et primũ, quia allegat tractatus non præceſsiſſe dictam locationẽ. Itẽ quia dicit monaſteriũ ſeu Abbatiã fuiſſe læſum & deceptũ, & per remediũ reſtõnis in integrũ reſtituendũ in eo ſtatu in quo erat ante dictã locationẽ, attento prout allegat ipſe Abbas ꝙ pro affictu annuo dictorũ terrenorũ habere poteſt centũ ducatos, & noĩe renouationis mille ducatos; cuius pro parte dictæ vniuerſitatis & bene reſpondetur ꝙ tpe antiquiſſimæ & primæ locationis per eũ renouatæ dicta terrena erãt vallиua, ſterilia, & penitus inutilia. Et per hoĩes dictæ vniuerſitatis fuiſſe iã tps de quo ſupra & abinde citra & de pñti reducta ad cultũ & meliorata, intantũ ꝙ ceſſat & ceſſare debet dicta læſio, & per ꝯñs reſtitutio; & vltra dr̃ pro eorum parte attentis verbis poſitis in inſtro dictæ locationis, per q̃ clarè demonſtrantur ipſa terrena a lõgiſsimo tpe & vltra cõtinuè cõſueta fuiſſe conduci per vniuerſitatẽ prædictam, ac etiam dicta vniuerſitas meliorationes feciſſe in dictis terrenis, vel ædificia, & alia, cũ magna expenſa, quia erãt inutilia & non fructifera, & ob hoc pro eorũ parte proteſtatum fuit ſolẽniter dicto Abbati ꝙ debeat renouare vniuerſitati & hoĩbus prædictis terrena prędicta; quia obtulerunt ſe paratos renouationẽ acceptare, & qui iã ſoluerunt pro dicta renouatione 50. ducatos, & ꝙ non ſtetit per eos ꝙ non adimplerentur contentata in dicto inſtro locationis. Qui Abbas nihilominus ceſſat in dicta renouatione & perſiſtit in allegatione prædicta. ¶ Modo quæritur, vtrum ſtãtibus prædictis dictus Abbas teneatur renouare ſm conuentionem præhabitam in dicto inſtro locationis & vltra in quibuſcunq; partibus præſentis caſus quid iuris, & maxime caſu quo nõ teneatur renouare ſm ſupradictã conuentionẽ, an ſaltem vniuerſitas poſsit colligere & cõſequi ſua melioramẽta; ita quòd d. Abbas teneatur reſarcire dictæ vniuerſitati dicta melioramenta

S V M M A R I A.

1 *Eccleſia contra quam erat præſcriptum ſi recognoſcatur ab emphiteuta an poſſit dicere inueſtituram nullam prætextu læſionis, vel tenuis penſionis, vel ſolennitatis non ſeruatæ.*

2 *Limitatio ad c. 1. de in integ. reſt.*

CONSILIVM CCLX.

1 IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Notandum eſt, † ꝙ aut dictꝰ Abb. vel eius monaſteriũ nullũ ius habebat in dictis terrenis anteq̃ dictã vniuerſitatẽ de ipſis inueſtiret, quod ſatis pſumitur ſi de ipſo non docet, poſtq̃ a tanto tpe, de cuius ꝯrio nõ apparet vt dr̃, dicta vniuerſitas recognouit ea vel a quodã cpõ vel a camera apoſtolica, pro quibus pſumitur, arg. l. hoc iure. §. ductus aquæ. ff. de aqua quotidia. & æſti. Et tũc clarũ eſt ꝙ potuit inueſtire ſine ſolennitate a iure requiſita; quĩ illa requiritur, cum agitur de pǰudicio eccleſiæ. Sed hic nõ agebatur de pǰudicio vel dãno monaſterij vel de alienatione bonorũ eius, ex quo nõ erãt ſua nec vnq̃ fuerũt; ſed potius d vtilitate & acqſitione fiẽda ſibi d bonis q̃ ſua nõ erãt. arg. C. de procu. l. nõ eo minus. alias iura inducẽtia ſolẽnitatẽ in fauorẽ eccleſiæ retorquærẽtur in odiũ & læſionẽ, qđ eſſe nõ dẽt. l. qđ fauore. ff. de legi. Aut ſemel habuit ius, & tũc fuit perditũ per pſcriptionẽ & trãslatũ in illũ epm, & poſtea ab illo ablatũ & tranſlatũ in camerã apoſtolicã p literas Io. Papæ, & tũc idẽ eſt dicẽdũ ꝙ ꝯceſsio facta p Abbatẽ tẽdebit ad recuperationem iuris deperditi vel per alios occupati, nõ aũt ad alienationem bonorum monaſterij; & eſt caſus in c. fi. de feudis. extra i verſi. alia cã in certo fine. Et pro prædictis optimè facit tex. in rõe ſui in l. ſi ſponſus. §. fi. de dona. inter virũ & uxor. Deberet ergo potius dictus D. Abbas aſſurgere dictæ cõitati & ipſam laudare, q̃ voluit ab ipſo recognoſcere, & ſic innuit ipſum ad recuperandũ id quod monaſterium pdideſat, q̃ moleſtare ipſam vel denegare inueſtiturã, cũm poſſet dicta vniuerſitas denegare dicto monaſterio recipere inueſtituram a monaſterio vel abba. & pmanere in primis inueſtituris. ff. de peri. & cõmo. rei ven. l. 1. §. licet. ff. de cuſto. re. l. diuus. in fi. C. depoſiti. l. 3. C. de natura lib. l. cum quis. Et ſi dictus abbas perſeueraret in ſuo pposito, conſilium eſſet ꝙ dicta vniuerſitas minetur ſibi de recipiendo inueſtiturã a camera apoſtolica uel a primo epiſcopo, ꝯ quos dictus Abbas non potuit præſcribere, ſed dicta vniuerſitas recognoſcendo ab abbate potuit primos inueſtitores priuare poſſeſsione ipſorũ p prius acquiſita. l. quãuis. §. 1. ff. de acq. poſ. l. 1. §. ſi tibi fundũ. ff. de itin. actuq; priuato. cum ibi not. l. pu in ponins. ff. qb. mo. vſufr. amit. Et ſic p indirectũ metu huius inducetur abbas ad faciendũ quod debet. arg. in limi. in l. ſi pactu quo pœnam. C. de pact. ¶ Item ꝯ iſtum abbatem inhiantem lucris ꝯ honeſtatem facit text. in l. 2. C. de loca. prædio. ciui. lib. 11. Et quod ibi no. Bar. qui dicit. ¶ Nota hic ꝯ prælatos, qui poſt ædificia facta in ruinis volunt dicere ſe deceptos &c. & tex. in l. 2. de prædi. naui. de agri. & cenſ. l. cum ſimus. §. caueant. & l. 1. C. in quibus cauſis coloni cenſi. li. 11. Nã a perpetuarijs colonis non debẽt res auferri, maximè melioratæ p eos, & per reſcriptũ principis pro dando alijs ẽt meliorẽ ꝯdõnẽ offerentibus, ut ibi hr̃ in l. fin. eod. tit. ¶ Ex quibus patet dicto D. Abbati non competere reſtõnem in integrum; tum quia monaſterium non eſt læſum, tũ qa etſi eſſet, tranſlatũ eſt tps petendi, quod incipit a die læſionis, qa eccl'ia ſp eſt minor, vt in clemẽ. 1. de in integ. reſtit. licet minori, q ſperat effici maior, nõ incipiat, niſi poſtq̃ factus eſt maior. l. 1. de temp. in integrũ reſtitu. facit ẽt ꝯ dictum D. Abbatem determinatio Bar. poſt alios doct. qui di-

2 cit in auth. qui rem. C. de ſac. ſan. ec. † ꝙ ſolennitates requiſitæ p auth. ſi quas ruinas. & p auth. ppetua. & in corpore vñ ſumit. hĩc locum cum res, q̃ erant de menſa & nõ ꝯſuetæ dari in emphyteuſim, de nouo dari; nõ aũt qñ res conſuetæ dari reuertunt ad eccleſiã, & poſtea iterum conceduntur anteq̃ effectæ ſint de mẽſa; qa tunc liberè & ſine ſolẽnitate p ſolum plͣtum concedi pñt; vt eſt caſus in c. 2. de feudis. Et hoc ſi ꝯcedant pro eadem penſione, pro qua prius fuerunt ꝯceſſæ. Item tunc diceret læſa eccl'ia, qñ tpe conceſsionis primæ plus reperiebat, & ſic nõ debet attendi qa hodie plus reperit; ſic debet limitari c. 1. de in integ. reſt. Hoc aũt ꝙ tũc plus reperiebat, nõ docet D. Abbas, licet hodie plus reperiat, vñ ceſſat reſtõ, & hoc de primo dubio. ¶ Quantũ ad ſcdm caſus eſt in dicta auth. qui rem. a ꝯrio ſenſu, ꝙ tũc pdit meliorationẽ, qñ ſui culpa cadit a iure ſuo, ſecus ſi ſine ſui culpa a ꝯrio ſenſu. ſimplex aũt colonus vel inquilinus repetit ẽt ſi ſui culpa expellatur. ff. loca. l. pen. ĩ prin. & ĩ hoc eſt deterioris ꝯdõnis emphyteuta qa recipit rem ad meliorandũ. Nã ſufficere debet dno, ꝙ eas perdat dicto caſu. Item eſt caſus in vſibus feudorum tit. de inueſtit. de rebus alienis facta. & in tit. hic finitur lex. §. pen. & ibi per Bar. & p eundem in auth. excipitur. C. de bon. quæ lib. quòd poteſt eas ea recuperare, & quòd text. illi, qui loquuntur in feudo, ſunt ſeruandi in emphyteuſim.

¶ Caſus ſequen. conſi.

¶ 1405. Ioannes D. Ferardi de conſortis confeſſus fuit habuiſſe in depoſitum a Petro olim Iacobi notarij ducatos quingentos auri, quos reſtituere promiſit eidem Petro ad omnem eius volũtatem. Pro quibus obſeruandis obligauit D. Ioannes dicto Petro omnia eius bona, cum pacto precarij & de ingrediendo in forma, conſtituendo ſe eadem bona nomine dicti Petri & ſuorum hæredum poſsidere, ſecundum communem ſtilum notariorum ciuitatis Bononiæ, & de prædictis depoſitis confecta fuerunt publica inſtrumenta. ¶ Et etiam eadem die loco & teſtibus præfatus Ioannes fuit confeſſus habuiſſe in depoſitum a Stephano quondam Michaelis de Lanfredis ducatos quingentos boni auri, quos promiſit reſtituere ad omnem voluntatem dicti Stephani modo & forma in alio præcedenti depoſito deſcriptia.

¶ Poſt quæ hæredes dictorum Petri & Stephani deponentium in. 1411. titulo & ex cauſa legitimis ceſſerunt iura & actiones ſibi competentes vigore dictorum inſtrumentorum Petro olim

Mathei

Mathei de minoris de quibus ceſſionibus apparent publica documēta. Deinde pro parte dictorum hr̄dum ceſſionarij prædicti fuit legitimè proteſtatum hr̄di dicti Ioannis, ꝙ deberet ſoluere dictis ceſſionarijs dicta depoſita, & dict hr̄de depoſitarij nō ſoluente ipſi ceſſionarij vigore pacti p̄carij & de ingrediendo ex licētia & autoritate iudicis reuocatis dictis p̄carijs fuerūt immiſſi, & acceperūt tenutā de bonis dicti quondā Ioannis depoſitarij p̄dicti ꝓ dictis quantitatibus mille ducatorum auri vt.s. depoſitorum ſm̄ ſtillum & conſuetudinē in talibus diutius obſeruatam. ¶ Deinde pro parte dictorū hæredum exhibita petitione, qua petierūt aſſumi æſtimatores qui haberēt æſtimare bona, de quibus data erat dicta tenuta, & pronunciari iuſtum pretiū ꝙ verā æſtimationē dictorū bonorum fuiſſe & eſſe illum & illa.n, quo & qua æſtimarent dicti æſtimatores & Ioannes quondā Frāciſci de conſortis hæres dicti depoſitarij citatus ad petitionē dictorū hr̄dum dicti ceſſionarij ad dādū æſtimatores, qui haberēt æſtimare dicta bona, de qbus data erat tenuta, vt p̄mittit, cōparuit & produxit quādā petitionē, qua in effectu dixit dictam tenutam nullam & de facto proceſſiſſe, & ex nulla ſaltē iuſta rā, & in præiudicium ipſius hr̄dis dicti depoſitarij tenētis & poſſidētis dicta bona ꝓ ſuis & tanq̄ ſua non citati, ꝯfeſſi, vel conuicti; & in quantū aliqua dixit ipſam iniquam, & de facto proceſſiſſe, & quatenus de facto ꝓceſſerat petijt eam ꝫrio imperio de facto reuocari dictis hæredibus dicti ceſſionarij p̄ntibus & reproducētibus dictā petitionē ſup aſſumptione dictorū æſtimatorū, & negātibus p̄dicta petita p partem aduerſam fieri debere vel poſſe, & petētibus aſſumi æſtimatores p̄dictos. Præſente hr̄de dicti depoſitarij, & negante huiuſmodi æſtimatores aſſumi deberi ſtante dicta petitione ſup nullitate & iniqtate dictæ tenutæ, & ēt q2 data fuerat & accepta dicta tenuta p̄textu dictorū inſtr̄orum depoſitorū, fictitiorum & ſimulatorū, & ob aliā rām factorū, q̄ in eis cōtineretur, poſtea nō ſecutā, vcz vt p̄ſactus Ioannes depoſitarius metu dictorū depoſitorū obſeruaſſet & effectualr adimpleret laudanda per dictos deponentes, in quos eadē die & hora ac p̄ſentibus eiſdem teſtibus & in eodē loco de qbus in dictis inſtr̄is depoſitorum ſit mentio de litibus vertētibus inter dictū depoſitarium ex parte vna, & dictū Petrū ceſſionariū ex parte altera, factū fuerat cōpromiſſum per dictas partes ex inſtr̄o rogato p Nicolaum de ſolea notariū, cui laudo dictus depoſitarius acqeuerat, & ꝫ aliud aliquid non oppoſuerat, & conſequenter ceſſauerat & ceſſare debebat exactio dictorum depoſitorū ſtante maxime fictione & ſimulatione prædicta, & ēt ſtante ꝙ non ꝫuentum fuerat dicto laudo, ſed ipſum laudum ipſe depoſitarius ratificauerat, & ſic petijſſe pronunciari æſtimatores p̄dictos aſſumi nō debere, & ſic fuit per dictas partes ſuper ambabus petitionibus lis conteſtata. ¶ Poſt prædicta pro parte hæredum dicti ceſſiōarij producta fuerūt dicta inſtrumēta depoſiti, ēt oīa actitata in cā, pp q̄ cōſtabat de dicta reuocatione præcariorū & de ingreſſu & tenuta prædictis, & ex aduerſo ꝓducta fuerūt inſtr̄a laudi & cōpromiſſi, de qbus.s. per hæredē dicti depoſitarij, & vltra prædictas exceptiones ꝫ dicta inſtr̄a depoſitorum, vt p̄mittitur, factas; & ꝫ reuocationē precariorū & tenutam p̄dictam factæ fuerūt nōnullæ exceptiones, & maximè ꝙ cū poſſeſſio naturalis vel ciuilis nūquā fuit penes dictos hr̄des dictorū deponentiū, ꝯſeqn̄ter non potuerūt trāſferre in dictū ceſſionarium poſſeſſionē, quæ facti erat, quam nunq̄ habuerāt; attento maximè ꝙ poſſeſſio non acquiritur per ſolam aditionem hæreditatis, & ꝙ dicti hæredes dicti ceſſionarij non habuerant poteſtatē reuocandi precarij de quibus in dictis inſtr̄is depoſitorū, cùm talia pacta in ipſis inſtrumentis appoſita non ſe extēdant ad dictos hæredes. Contra qđ replicatur, ꝙ in dictis inſtrumentis depoſitorum continetur, ꝙ præfatus depoſitarius conſtituit ſe nomine dictorum deponentium & eorum hæredū oīa ipſius depoſitarij bona precario poſſidere, ita ꝙ ex pacto reuocato vel non reuocato precario dicto depoſitario non ſoluente dicta depoſita liceret dictis deponentibus & eorum hæredibus dicta bona ingredi, & eorum poſſeſſionem etiam propria autoritate apprehēdere, & apud ſe pro iuſto pretio retinere; & per ꝯn̄s apparet ꝙ dicti ceſſionarij habentes cauſam a dictis hæredibus deponentium prædictorum potuerunt de iure dictam poſſeſſionem etiam propria autoritate apprehendere, & apud ſe pro iuſto pretio retinere. ¶ Et vltra prædicta pro parte dicti hæredis dicti depoſitarij producti fuerunt nonnulli teſtes ad probandum fictionem dictorum inſtrumentorum depoſitorum & quàmplures præſumptiones, per quas aſſerunt probari, non eſſe ueriſſime huiuſmodi depoſita fuiſſe & eſſe uera, & potiſſimè produxerunt in teſtem notariū rogatum de d. inſtr̄is depoſitorum, qui in effectu atteſtatur ꝙ d. inſtrumenta depoſitorum fuerunt confecta ad hunc finem duntaxat, ꝙ d. depoſitarius obtemperaret laudandis per d. deponentes in quos fuerat per d. depoſitarium ex una parte, & d. Petrum de minoris ceſſionarium ex altera parte compromiſſum, ut præfertur. Pro parte uerò dictorum hæredum dicti ceſſionarij productus fuit unus teſtis, qui atteſtatur dictum notarium rogatum de dictis inſtrumentis depoſitorum in præſentia tutoris dictorum hæredum dicti ceſſionarij dixiſſe eidem tutori, ꝙ d. inſtr̄a erant uera, & ꝙ ipſe poterat petere & exigere huiuſmodi quātitates depoſitas uigore dictorum inſtrumentorum. Alij uerò teſtes deponunt circa aſſertas præſumptiones, quorum dicta non ſumuntur, quia nimis prolixa ſunt; oī in effectu deponunt, ꝙ non eſt ueriſimile attenta qualitate deponentium & depoſitarij, ꝙ dicta depoſita in ueritate fuerint facta. ¶ Præterea aduertendum, ꝙ ſtatuto huius ciuitatis cauetur, ꝙ in cā excedente ſummam.xxv. libr. Boñ. non defertur ſacramentum neceſſarium, & ſi delatum fuerit, non ualeat ipſo iure; & ſic apparet quòd ad probandum fictionem & ſimulationem dictorum inſtrumentorum depoſitorū exigitur plena probatio, quæ facta non fuit. ¶ Verum in alio ſtatuto poſito ſub rubrica de probationibus non fiendis per teſtes ultra certas quantitates continetur in hac forma, uidelicet ad obuiandum ne in iſtis caſibus falſi teſtes producantur, in quibus facilè produci conſueuerant. Statuimus & firmamus, ꝙ ſi quis debitor fuerit alicuius ex aliqua cā pro quantitate, re, uel facto, de cuius quantitatis rei uel facti obligatione fuerit publicum inſtrumentum, uel alia ſcriptura publica, uel priuata, cui fides debeat adhiberi excedente ſumma ſeu æſtimatione quinquaginta librarum Boñ. non poſſit ꝓbare per teſtes reſtitutionem, ſolutionem, ſeu ſatisfactionem, uel dationem inſolutum talis debiti, quod peteretur ab eo in totum uel pro parte; nec ēt ꝙ creditor confeſſus fuerit ſibi reſtitutum uel ſolutum debitum, uel de eo ſatisfactum in totum uel pro parte, uel ꝙ fecerit ipſi debitori de ipſo debito uel eius parte finem, quietationem, remiſſionem, abſolutionem, refutationem, liberationem, uel pactum de ulterius non petendo perpetuò, ad tempus, uel ꝙ cum ipſo debitore ſuper prædictis tranſegerit, uel ipſi debitori reddiderit inſtrumentum prædictum uel talem ſcripturam publicam ſeu ſtam, canzellatum ſeu canzellatam, incriſum uel inciſam uel non, uel ꝙ ipſum uel ipſam canzellauerit uel inciſerit. ¶ Et præterea ſtante d. ſtatuto ſaltem ex identitate rationis ipſius ſtatuti opponitur pro parte dictorum actorum, quòd non poteſt probari per teſtes aſſerta fictio dictorum inſtrumentorum depoſitorum. Et poſito ſine præiudicio, quòd poſſet probari, inde non eſt plene uel ſemiplene probata ut ſupradictum eſt; & poſito ſine præiudicio ꝙ eſſet probata ſemiplenè uel præſumptiuè, non pōt deferri ſacr̄m neceſſariū, ſtante maxime d. alio ſtatuto, quo cauetur ꝙ in cā excedente ſummam.25.lib. Boñ. non pōt deferri ſacr̄m neceſſarium. ¶ Inſuper eſt aduertendum, ꝙ pro parte rei opponit̄, ꝙ d. inſtr̄a depoſitorū fuerunt fictitia, & ſimulata, & ob aliam cām factorum, q̄ in eis cōtineat̄, poſtea non ſubſecutam; uidelicet ut præfatus depoſitarius metu dictorum depoſitorum obſeruaret, & adimpleret effectualiter laudandas per dictos deponentes, in quos eadem die & hora & præſentibus eidem teſtibus & in eodem loco de quibus in d. inſtr̄is depoſitorum fit mentio, de litibus uertentibus inter d. depoſitarium ex parte una, & d. Petrum ceſſionarium ex parte altera factum fuerat compromiſſum per partes prædictas ex inſtr̄o rogato per. I. de ſolea notarium, cui laudo d. depoſitarius acquieuerat & ꝫ illud aliquid non oppoſuerat, ſed illud ratificauerat & approbauerat, & ꝯn̄ter ceſſauerat & ceſſare debebat exactio dictorum depoſitorum. Sed ꝫ iſtud replicatur pro parte actorum prædictorum, ꝙ poſito ſine præiudicio, ſed non conceſſo, ꝙ prædicta fuiſſent uera; attn̄ attento ꝙ idem depoſitarius non obſeruauit & adimpleuit ea, ad quæ condemnatus fuit in laudo prædicto in dando & aſſignando d. Petro ceſſionario ea ad q̄ fuerat ipſe depoſitarius ꝯdēnatus, potuit fieri & pōt de iure exactio dictorū inſtr̄orū. ¶ Modò ſtantibus prædictis quæritur, quæ debeant eſſe partes iudicis in iudicando ſuper prædictis.

S V M M A R I A.

5 *Simulatum inſtrumentum quando dicatur; & qualiter pro inſtrumento publico præſumatur, ut ſi plene probetur contra id.*

2 *Statutum non admittens teſtes contra inſtrumentum ad probandum ſolutionem uel liberationē, pari modo extenditur ad caſum, quando teſtes uellent dicere contractum ſimulatum.*
3 *Statutorum mens & intentio colligitur ex proœmio & præfatione. Proœmium quid operetur in ſtatuto.*
4 *Lex non dicitur extendi, ubi eſt eadem ratio & omnimoda ſimilitudo, ſed caſus ille includi ſub eiuſdem legis diſpoſitione.*

CONSILIVM CCLXI.

IN Christi nomine Amen. ¶ Viſis & cōſideratis his,
q̄ in facto ponunt pro breui expeditione pſentis
conſultationis pſuppono, ꝙ iſti nūc agentes mediā
tibus ceſsionibus & ſucceſsionibus habentur loco
deponētiū, & ſic eſt idē ac ſi ipſi deponētes ꝯ depoſitariū vel eius
hr̄dē agerent. Et totum eſt, ꝙ intētio ipſorū eſt fundata de iure
1 cōi, q̄ dicunt iura vulgaria, † ꝙ dēt ſtari & credi inſtr̄o publi-
a co [a], donec probetur ꝯrium. l. cū precibus. C. de proba. l. optima.
C. de contrahen. & commit. ſtipula. in c. accepimus. §. interim. ex
tra de fide inſtrumen. p quæ iura dixit Bald. in c. j. in princip. in
tit. de feud. dato in vic. leg. commiſſo. ꝙ ſimulatio nunq̄ in du-
bio præſumitur. Nam qualis eſt contractus in prima ſui figura,
talis eſſe præſumitur in ſui eſſentia. alleg. & no. in l. 3. C. plus vale
re quod agitur. vbi etiam tangit, & in c. nauiganti. extra de vſuris.
& eſt etiā bonus tex. in c. 1. in tit. de notis feudorum. p quē dicit
ibi Bal. ꝙ inſtrumentū præſumitur verum & ſolenne q̄ nihil q̄-
ritur, niſi quod inſtrumentum loquitur. l. fi. C. de fal. cau. adiec. le
ga. facit. ad idē ꝙ ipſe Bal no. in l. 3. C. de poſtul. qn̄ dicatur ꝯtra-
ctus ſimulatus. & in l. pacta nouiſsima. in fin. 2. col. vbi ponit quō
probetur ſimulatio; & inſtruit poſt Butri. & Bal. aduocatum, qua
liter ſuper ſimulatione debeat formare articulos. ad idem etiam
quod nota. ipſe Bald. in l. j. C. plus valere quod agitur. vbi etiam
ponit. an & quando ſimulatio poſsit probari per teſtes, ad idem
quod ipſe no. in l. ab anaſtaſio. in fi. C. man. vbi ponit quid expri-
mere debet ille, qui dicit inſtr̄m ſimulatū. ad idem etiam quod ip
ſe no. in l. j. C. ſi ſeruus extero ſe emi man. vbi dicit, ꝙ ad hoc vt di
catur ꝙ contractus ſit ſimulatus, oportet, ꝙ probetur ꝙ hoc fuit
actum ab initio. de multiplici etiam ſimulatione & eius probatio
ne ponit. d. & præceptor meus. do. Io. de Imo. poſt. d. Ant. in c. cū
contingat. in 4. charta, cum ſequentibus. extra de iureiuran. Et
iſta potiſsimè procedunt quando ſimulatio obijcitur contra in-
ſtrumentum depoſiti, quod eſt in multis priuilegiatum. in l. fi. C.
de compenſa. in l. penul. C. depoſiti. cum ſimilibus. Ex quibus vt
pmiſi clarè colligitur, ꝙ intentio iſtorum agētium eſt probata &
fundata, & etiam ſi rectè conſiderentur quæ ſcribuntur in dictis
iuribus, patet reſpōſio ad illa quæ obijciuntur contradictū inſtru
mentum per hæredes depoſitarij; vt tamen clarius iſtud iudici ꝯ-
ſtare poſsit, reſpondeo particulariter ad ſingula quæ obijciūtur.
Illud. n. certum eſt, ꝙ nō ſufficit dicere & allegare inſtrumentū
eſſe fictitium & ſimulatū, niſi probetur. l. j. in prin. vbi tex. & gl. l.
1. ff. ſi qua. pau. fe. dicatur Bar. in uerbo aſſeratur in extrauag. ad
repri. & in c. poſt elec. extra de conceſ. præb. in c. nō eſt. cum ſimi.
de conſt. li. 6. Nec ſequit̄ eadē die & corā eiſdem teſtibus fuit fa-
ctum ꝯpromiſſum inter deponentem & ceſsionariū, ergo inſtr̄m
depoſiti eſt ſimulatū; quia nihil habet cōcludum, & ꝯpromiſſū
cum depoſito l. papinianus exul. ff. de mino. in c. dilectus. extra
de offi. or. cū ſimi. probatio enim contra inſtrumenta publica dēt
eſſe omni iure ualida, & neceſſariò concludens, iuxta ea quæ tra-
duntur in c. tertio loco. extra de probat. in c. cum Ioannes. ext.
de fide inſtru. in l. in exercendis. cum ſimi. C. de fide inſtrument.
¶ Non obſtat quod dr̄, ꝙ poſſeſsio ciuilis uel naturalis non fuit
penes hæredes deponentes; q̄ poſſeſsio non quæritur ſola adi-
tione. l. cum hæredes. in prin. ff. de acqui. poſſeſſio. ergo cedi nō
potuit. l. nemo. ff. de reg. iur. in c. quod aūt. cum ſimul. de iure pa
tro. q̄ reſpondeo, ꝙ ſaltem ciuilis, quæ animo quæritur & reti-
netur. l. licet. C. de acq. poſſeſ. potuit quæri; eo. n. ipſo ꝙ hr̄des de
ponētiū adiuerint hr̄ditatē deponētiū, & acceperūt poſſeſsionē ip
ſius hr̄ditatis, videnī accepiſſe poſſeſsionē dictorū bonorum, quæ
erāt in hæreditate dictorū deponentiū. Præterea ex quo in facto
ponitur, ꝙ conſtituit ſe poſsidere nomine deponentiū & eorū hæ
redū, non eſt dubium. per id quod habetur in l. ꝙ meo. & l. inter-
dū. per Bar. ff. de acquiren. poſ. in l. 2. C. eo. libro. in c. fina. extra
de precarijs. in c. 2. in glo. fi. & ſuper ea. extra de cōſuetu. cū ſimi
libus. ¶ Nec obſtat ꝙ pducunt plures teſtes, qui deponūt nō eſſe

a ¶ Publico. Adde do. Bar. Sozi. in cōſ. 128. per tn in 2. parte. ꝙ licet i dubio ſtetur inſtrumento. tamē ſi pars, cuius nomen appoſitum eſt, fatetur hoc, quòd in ueritate alius fuit cōtrahens, ſed eius nomē appoſitum fuit, dicitur ſufficiēter hoc pbatum.

b ¶ Statuentium. Vide do. Alexā. de Imo. 10 conſi. 7. in 2. col. in 4. p. & in cōſ. 87. ea. parte. & Bald. in cōſ. 250. in 1. parte. & in conſi. 382. in 2. parte. & an faciat ius uide p eū in ꝯſ. 449. in 3. parte. & in conſi. 395. in 5. parte. Adde Præpo. mediolanen. in c. erit autem lex in 1. colū uer. no. ar. ꝙ ſcriptura di. 4. Pa. de Ca. in l. ſi poſthumus. §. ſi quis in ult. no. ff. de li. & poſth. & Phil. Cor. in ꝯſil. 68. inc. aliquādiu poſt ꝯſilium col. ſi uer. coadiuuatur in 2. no. & cōſil. 29. inci. uiſo pceſſu agitato col. pe. uer. infertur & ex his 10. 3. no. H. F.

verisimile iſtud fuiſſe vere depoſitum &c. quia dico ꝙ iura ſupe-
rius in principio allegata probant, ꝙ ſimulatio dēt plenè & perfe
ctè probari; quia ille qui allegat ſimulationem hēt ꝯ ſe præſum-
ptionem iuris, & teſtes qui probant ꝯ inſtrumentum debent eſſe
omni exceptione maiores, & debent eorum dicta neceſſariò con-
cludere, & debent reddere ſufficientem cauſam ſui dicti; ita volūt
iura & oēs ſcribentes antiqui & moderni. in c. cum Ioannes. extra
de fi. inſtr. Et ēt ſi rectè conſideretur, hæc non eſt propriè ſimula-
tio; quia non negatur inſtrumentum eſſe cōfectum eo modo quo
producitur, ſed dicitur factum ob aliam cām; ergo iſta cauſa de-
bet perfectè probari, nec ſufficit per præſumptiones, uel cōiectu-
ras, uel veriſimilia, quia hæres depoſitarij fundat ſe & intentionē
ſuam in iſta exceptione; ergo debet illam plenè, & perfectè proba
re, & quod probatio neceſſariò concludat. l. 1. ff. de excep. l. in ex-
ceptionibus. ff. de proba. Barto. in l. ſi prius. ff. de ope. noui nunc.
¶ Præterea tunc demum vr̄, ꝙ poſſit derogari inſtr̄o ex hoc capi
te, quia non continet ueriſimile, qn̄ iſtud non eſt ueriſimile, pro-
batur per aliud inſtrumentum, & non per teſtes. Ita uidetur fuiſſe
de mente. Bal. in l. ſcripturæ. in ver. adde & conſidera. C. de fide in
ſtru. facit quod not. Bar. in l. generaliter. C. de non nu. pecu. ¶ Nō
obſtat ꝙ notarius, qui fuit rogatus de depoſito, hoc dicat, & pri-
mò, quia eſt unus ſolus; ergo &c. in c. licet uniuerſis. ad finem ext.
de teſti. Præterea negari non pōt, ex quo unus teſtis dicit ꝙ nota-
rius iſte dixit ꝯrium tutori pupillorum & hæredum ceſsionarij,
ꝙ ex hoc redditur eius fides aliqualiter ſuſpecta, & ſic ſibi nō cre
ditur per id quod not. Bart. in l. eos. ff. de fal. & not. in c. cū in tua.
& in c. cum cām. ext. de teſti. facit optimè quod not. Cy. in l. ſi quis
denuo. ad fi. C. de fal. Io. and. in tt. de inſtr. edit. §. reſtat. uer. quid ſi
unus. & per moder. in c. cum parati. extra de appel. in c. 3. loco. ex
tra de proba. per Bal. in l. 1. ad fi. ff. quemad. teſta. ape. ¶ Præterea
iſta fictio, ſeu ſimulatio, uel alia cā, uel quid ſimile, non pōt proba
ri per teſtes ſ̄m formam ſtatutorum, ad quorum intellectum con
deſcendo; quia ex illis apparet clara deciſio huius quæſtionis.
¶ Et primò ponderandum eſt, ꝙ ex eo ipſo ꝙ ſtatutum uult, ꝙ in
cā excedente ſummam uigintiquinq; lib. non poſſit deferri ſacra
mentum neceſſarium, quod ſolet deferri in defectum plenæ pro-
bationis; iuxta ea quæ traduntur in l. admonendi. ff. de iureiur. in
l. in bonæ fidei. C. eo. ti. in c. fi. extra eo. ti. cum ſimi. datur intelligi,
ꝙ in tali cā requiritur plena probatio. Conſtat aūt ex his, quæ in
facto deducuntur, ꝙ pro parte dicti hæredis depoſitarii non eſt
2 ꝯ inſtrumenta publica plenè probatum; ergo &c. ¶ † Capio nunc
aliud ſtatutum poſitum ſub rubrica de probationibus non fien-
dis per teſtes &c. Et primò pondero proœmium cum eius præfa
b tione. Ex quibus colligitur rō, mēs, & intentio ſtatuentium. [b] l. fi.
ff. de teſta. tutel. l. fi. ff. de hære. inſt. per Bar. Bald. qui dixit illam. l.
no. ad ſtatuta in l. cum hi. in princi. ff. de tranſac. ad idem Bald. in
prima conſtitutione. C. in §. quibus ubi dicit ꝙ proœmium mul-
tum operatur in ſtatutis; quia ex illo colligitur rō finalis, & ſub-
dit, tene menti, quia non dico tibi ſine cauſa, ad idem adduco tibi
bonum tex. in l. regula. §. ſi quis ius ignorans. uerſic. nam iuris
conſlōnis gn̄ale eſt &c. ff. de iur. & fac. igno. Dicitur aūt in dicta
præfatione. ad obuiandum ne falſi teſtes producantur; ſ̄m ergo
iſtam præfationem debent intelligi quæ ſequuntur in ſtatuto; q̄
quæ in proœmio dicuntur, præſtant intellectum his quæ poſtea
ſequuntur, ut dicit tex. in l. 1. ff. de orig. iur. uult ergo iſtud ſtatu-
tum, ꝙ ille qui conuenitur uigore alicuius inſtr̄i uel ſcripturæ,
non poſſit repellere agētem per teſtes; & eſto ꝙ caſus iſte noſter
non propriè & ſpecificè comprehendat̄ in caſibus expreſſis in ſta
tuto, tn̄ quia in iſto eſt eadem rō, quæ in illis, uidelicet ne teſtes fal
ſi producantur, debet idem iudicari. per id quod habet̄ per tex. gl.
& Bar. in l. ob æs. C. de præd. mino. in l. illud. C. de ſacroſan. eccle.
Ioannes de Lignano in c. ſtatutum. §. cum uero. de reſcrip. li. 6. &
3 probatur in c. ad audientiā. ext. de cleri. non reſid. † ubi eſt. n. eadē
rō & oīmoda ſimilitudo, non dicitur lex extēdi, ſed caſus ille ſub
eiuſdem legis diſpoſitione includi, ita dicit gl. in c. 1. de temp. or
di. lib. 6. & ſatis probatur in l. noīs & rei. §. uerbum ex legibus. ff.
de uerbo. ſigni, & expreſſe in l. his ſolis. C. de reuoca. dona. ibi ſatis
ēt tacite, & cautum putamus ubi eſt tex. melior de corpe iuris ſ̄m
Bal. in rubrica. C. de nauti. fœno. ꝙ ubi eſt ſimilis rō, ibi eſt idem
ſtatutum, per illum text. etiam dixit idem Bald. in l. per diuer-
ſas. C. man. in 3. col. quòd non dicitur omiſſum, quod eadem ra-
tione includitur. Si enim dicimus, ꝙ conuentus uigore alicuius
ſcripturæ poſſit per teſtes probare ſimulationem, fictionem, uel

ob aliam

ob aliam cauſam ſcripturam factã, iſtud ſtatutum nihil operabitur, & erit fruſtratoriè poſitum & ludubrio, ꝫ iura vulgaria; quia falſi teſtes ita deponerent de ſimulatione vel fictione, ſicut de ſolutione vel ſatiſfactione, refutatione vel liberatione, vel ſimilia. Semper.n. ille qui conuenietur vigore inſtrũ vel alterius ſcripturæ, ſi habet falſos teſtes repellet agentem; quia paria ſunt probare per falſos teſtes ſolutionẽ, & ſimulationẽ, vel ſimilia. Et ſic ſtatutum iſtud oĩa tanq̃ fruſtratoria, & tanq̃ poſitum verbis, & nõ rebus, nunq̃ aliquid operabitur, & ſic poteſt in effectu eradi & aboliri, ne in vanũ occupet mẽbranas ſtatutorũ. Eſt ergo ſine dubio dicendũ, ꝙ iſtud ſtatutum vult ꝙ conuentus vigore alicuius ſcripturæ validè non poſſit repellere agentẽ per teſtes, & eſt ſanctum ſtatutum conſiderata prauitate humana prona ad malũ; de quo ſtatuto in c.2.extra đ probatio. ¶ Vltimò ſi verum eſt illud, quod in facto ponitur, vcꝫ ꝓ ille depoſitarius licèt acquieuerit lando verbis, non tñ facto adimpleuit, iſta quæſtio non habet dubium; quia poſito ſine præiudicio ꝙ depoſita fuerũt facta ad illũ finẽ, vt ipſe pareret laudo, non tñ dr̃ paruiſſe laudo, niſi effectualiter adimpleuerit l.1.§.hæc autẽ verba.ff.quod quiſq; iu. debet.n. intelligi de effectuali implemento & obſeruatione laudi, & non de verbali per ea quæ plenè traduntur per oẽs in l.prætor ait.§.ſi quis paratus.ff.de ope.no.nun.& l.acceptã. C. de vſuris. & in l. q. decem.§.idem reſpondit.ff.de ſolu. Facit ẽt quod habetur in l.ſi.ff.de condi.furti.in c.1.cum multis ſimilibus.extra de eo qui mit. in poſſ.cauſa rei ſeruan. Et re vera, vt dixi, ſi illud eſt verum in facto, non video ꝙ de eo ſit aliquod dubium. Eſt.n.credendum, ꝙ ſi paruiſſet cum effectu, ꝙ feciſſet cancelari inſtrã depoſiti. l. cum de indebito.ff.de probatio.in c.quia veriſimile.extra de præſcri. ¶ Ex quibus omnibus clarè concluditur, ꝙ ea quo intentio actoris eſt liquida & fundata de iure, & exceptio rei eſt dubia, debet ferri ſententia pro actore in c.poteſt. & c.cum ſuper. extra de cõceſſio. præben. Et ſic in caſu iſto partes iudicis debent eſſe in condemnando dictũ hæredem depoſitarij ſm petitionem agentium. ¶ Et ita videtur mihi Ioanni de Annania vtriuſq; iuris doctori.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Brancij & illi de Zeno numero quatuor, & noĩe. Primus, Secũdus, Tertius, & Quartus, fuerunt ab Ep̃o inueſtiti de medietate cuiuſdã decimæ coniunctim re, quia de eadem re; ſed diſiunctim verbis, quia diuerſis inueſtituris, vcꝫ Brancij de per ſe, & illi de Zeno de per ſe in eadem forma. Alia dimidia apud plebem remanẽte. A 25. annis vltra Brancij & illi de Zeno fecerũt inter ſe partes de dicta decima per concurſum ipſam percipiendo, & inter ſe diuidendo, poſtea non poſſederunt. Moritur Primus ſine prole. Secũdus renunciat in manu Epiſcopi ius dictæ decimæ pro ſe & pro parte Primi, tanq̃ ad eum deuoluta quia proximior. Epiſcopus inueſtit extraneum de illis duabus partibus. Extraneus remittit in manu Ep̃i illas duas partes. Moritur Tertius ſine prole. ſupereſt Quartus, qui nullam habuit nec petiiſſe vr̃ inueſtituram ꝓ ſua parte, nec pro parte Tertij eius proximioris a duobus proximis Epiſcopis, ſub quibus nec ipſi de Zeno, nec ille extraneus, neque Brancij poſſederunt decimam. ¶ Quæritur nunc nunquid Epiſcopos poſſit inueſtire extraneos de parte olim illorum de Zeno conſentientibus illis de Zeno, videlicet ſecundo & quarto, & præter ac contra voluntatem Branciorum.

S V M M A R I A.

1 *Feudo in nouo nõ habet locum ius accreſcendi, ut ſi duæ generationes ſint inueſtitæ, una deficiente, pars reuertitur ad dominum. Et quid in iure non diminuendi an habeat locum quando primus eſt inueſtitus, deinde alter de feudo diuerſis inueſtituris.*

2 *Feudum vel emphyteuſim paternum vel paternam ſi duo fratres habent altero deficiente ſine liberis ſua portio accreſcit alteri.*

3 *Ius non decreſcendi ita habet locum inter coniunctos re & verbis, ſicut inter cõiunctos re tantum. & quando dicantur re & verbis coniuncti.*

CONSILIVM CCLXII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Dico ꝙ Ep̃s põt extraneum inueſtire de portione illorum de Zeno defecta in perſonis eorũ, vel per gñationem finitã, vel per renunciationem ipſorum, vel alio modo, ſeu de illorum conſenſu inuitis ſeu ꝫ voluntatem illorum de Brancijs; quia cùm ſint diuerſæ gñationes vt patet ex diuerſitate noĩm. l.ſi idem.C. đ codicil. apparet vel ſaltem ſufficiens præſumptio eſt, quòd dictum feudum non habuit originẽ in vno ſtipite, a quo ꝓceſſerint ambæ gñationes, ſed in diuerſis a quibus dictæ gñationes ꝓceſſerunt. Et ſic portio vnius gñationis reſpectu alterius dicebat feudũ nouũ, ẽt ſi ꝑ mille annos in illa gñatione duraſſet, vt inquit Bald. not. in c.1.ſi de feu.fue.ꝯtro. Cõſtat aũt, ꝙ in feudo nouo locum non hẽt ius accreſcẽdi de portione vnius inueſtiti defecta ad alterũ inueſtitũ, vel ad alterũ illius agnatũ. vt in c.1. de duobus fratribus de no. bñ.inueſt.& de gradi.ſucce.in feu.c.1.§.1.& de bñficio fratris.c. vnico. ſed reuertit̃ ad dñm, vt ibi hr̃. Et ſic portio illorum de zeno defecta fuit reuerſa ad ep̃m, non aũt fuit deuoluta ad illos de brancijs; igitur ꝯſenſus illorũ de brãcijs, q̃ nullũ ius hẽbant in tali inueſtitura fienda p ep̃m, nõ reqrebat̃. Nec eorũ ꝯdictio põt eũ impedire. l.tutor.ff.de mino. Nec ſi dicat̃, ꝓdicta ꝓcederent ſi ſimul fuiſſent inueſtiti ꝓdicti de zeno & ꝓdicti de brancijs qui tũc fuiſſent verbis ꝯiuncti, in quibus ꝓpriè cadit ius accreſcẽdi, qđ locũ nõ hẽt in feudo nouo, ſed in caſu nr̃o non ſimul, ſed ſeparatim ꝑ diuerſas inueſtituras fuerunt inueſtiti de vna & eadem dimidia integræ decimæ, cuius altera dimidia ꝑtinet ad plebẽ. Et ſic non verbis ſed re tñ ꝯiuncti erant, inter quos nõ eſt tractandũ de iure accreſcendi, ꝑ qđ portio auget̃ ꝑ acceſſionẽ alterius portionis, ſed eſt tractandũ de iure nõ decreſcendi, ꝑ qđ portio nõ auget̃, ſed nõ diminuit̃ defecta portiõe altera, qua nõ defecta diminuebat̃ pp ꝯcurſum alterius. C.de cad. tol.§.ſin autẽ diſiunctim.ff.de ꝯdi.& demõ.l.ſi ſeparatim.cum ibi not. C.de lega. l.ſi fortidianum. Nam quibuſlibet ex re tñ coniunctis cenſet̃ res in ſolidum aſſignata quo ad primariã diſpõnẽ & volũtatẽ ꝯcedentis, licèt ex poſtfacto quo ad eius diſpõnẽ qbus partẽ hẽat ꝑ concurſum. Sed in cõiũctis verbis tñ ab ipſu initio partes fiunt, q̃a nulli cenſetur aſſignata tota, ſed pars tñ, ꝓut tradũt doct. in hac materia in l.re ꝯiũcti ff.de lega.3. & patet in l.ſi duobus.in prin. ff.de lega.1 Mõ licet in cõiũctis verbis, ſ.ſimul inueſtitis hẽam*, ꝙ in feudo nouo locum non habet ius accreſcendi, non ſic habemus in cõiunctis re tñ, vt locum nõ hẽat ius nõ decreſcendi. Nec ẽt tõ dictat. Nã aliud eſt denegare lucrũ, qđ fit ſi ius accreſcendi locum non hẽt. Aliud damnũ inferre, qđ fit ſi ius nõ decreſcendi denegei.ff.q̃ in fraudem credi.l.q. aũt.in prin.& c.ſi ñ mõ.C.de codic.l.ſi.per ius.n.non decreſcendi portio data nõ auget̃, ſed non minuit.vt ſ̃.dixi. Portio igit̃ illorũ de zeno defecta vr̃ delata illis de Brancijs ꝑ ius.nõ decreſcendi.1.eis non oblata, poſtq̃ ceſſat cõcurſus illorum de zeno. Et ſic ſine conſenſu dictorum de brancijs videtur, quòd epiſcopus non poſſit de illa portione extraneũ inueſtire. vt in c.1.de alie.feu.pater.& in c.2.quo tpe miles. ¶ Br̃ aduertendũ eſt ſubtilr̃, ꝙ illa dr̃ia q̃ fit iter ius accreſcẽdi, & ius non decreſcẽdi, ſolũ hẽt locũ qñ portio defecta nõ fuit a principio acq̃ſita, q̃a vel nun fuit accepta, vel dies eius inutilr̃ ceſſit. ¶ Si verò fuit ſemel ꝑfectè acq̃ſita, tñ poſtea fuit finita dicta acq̃ſitio, inter q̃ lõga eſt dr̃ia, vt patet ex l.titia.cũ ibi not.in glo.ff.de ann.lega. tũc regulr̃ non eſt tractãdũ de iure accreſcendi, vel nõ decreſcendi, q̃ iura locũ nõ hñt poſt acq̃ſitum & reſolutũ emolumentũ, niſi in vſufructu. vt l.1.§.interdum.ff.de vſufr.accreſcen. ¶ Et in aſſignatione liberti.ff.de aſſignatio.libert.l.1.§.pen.& in feudo veteri, iuxta not.in l.ſi quis titio.ff.de uerb.obli. ꝑ Bart.& idẽ in emphyteuſi, q̃a ſi duo fratres hñt feudũ vel emphyteuſim pr̃num vel pr̃nam altero deficiente ſine liberis alteri accreſcit ſua portio. de gra.ſucceſ.in feudo c.1.qui feudum dare pñt.§.penul. ¶ Dicit aũt Bar. no.in l.re coniuncti.ff.de leg.3. in illa q̃õne, qua

a quærit. An inter re tñ coniunctos hẽat locũ ius accreſcendi, *vel an dicatur ius non decreſcendi, quod ſi portio deficit anteq̃ fuerit ꝑfectè acq̃ſita, dr̃ ius nõ decreſcendi. C.de cad. tollen.§.ſin aũt diſiunctim. Si verò deficit poſtq̃ fuit ſemel ꝑfectè acq̃ſita, tũc eo caſu quo locum hẽt vt in vſufruc. dr̃ ius accreſcendi, non autem non decreſcendi; quia per acquiſitionem dicitur facta diuiſio ꝑ concurſum, & vna pars ſeparata ab altera. Et ideo non poteſt altera earum poſtea deficiens alteri accedere, vel cum ea coniũgi niſi per ius accreſcendi, non autem per ius non decreſendi, cùm iam decreuit; & dicit eſſe caſum in dicto.§.interdum. & eſt veriſſimum; quia ratio dictat. Cum igitur de pñti in caſu prædicto, quia feudũ prædictũ, ſ. dimidiæ decimæ integralis, de qua dictæ duæ gñationes fuerunt inueſtitæ, ſ.de zeno & de brancijs, ſemel fuit ꝑfectè acq̃ſitũ vtriq; gñationi, & ipſam dimidiã ꝑ plures annos exegerunt cõiter, & eam inter ſe diuiſerunt, & ſic per concurſum factæ fuerunt inter ſe partes dictæ dimidiæ; poſtea verò pars illorum de zeno deficit, ſi quæritur an accedat illis de Brancijs, dicetur indubitanter quod non: quia vel volumus dicere quòd per ius non decreſcendi quia fuerant re tãtum coniuncti.

a ¶ Accreſcẽdi. Vide Bald. in cõſil. 362. in 2. par. ubi ponit qui dicant cõiuncti re & uerbis & q̃ re tantũ & qui uerbis tñ & quãdo ius accreſcẽdi inter eos locũ habeat & qñ non.

iuncti,& eſt falſum;quoniam illud ius non habet locum poſt fa-
ctam acquiſitionem & reſolutam etiam in caſibus, in quibus lo-
cum habere poſſit ius accreſcendi,ut in vſufructu, & feudo vete
ri,vel emphyteuſi;multominus vbi nec ius accreſcendi poſſet lo-
cum habere ſm doctrinam Bar.de qua ſupra. Aut dicimus quòd
perueniat ad illos per ius accreſcendi, & adhuc falſum eſt;qa ius
non habet locum in feudo nouo,ut d.c.1.de duobus fratribus de
nouo bene.inueſti.Sed poſſet habere locum in feudo ueteri, &
antiquo, quale iſtud non eſt reſpectu alterius generationis di-
uerſæ ſm tradita per Bald.in c.1.ſi de feudo fuerit controuer.
¶Sequitur ergo,quòd dicta portio defecta reuertitur ad ipſum
dominum directum.Pro quo dicto videtur eſſe caſus in ſimili.ff.
quemad.ſer.amit.l.aquam.§.fi.vbi ſi conceſſi ſeruitutem aquæ-
ductus in fundo meo primò vni,poſtea alteri,& ſic poſſunt dici
re coniuncti, ſi vnus perdit ius ſuum per non vſum, ius alterius
non augetur, nec illi prodeſt aliquid perditio hæc, ſed prodeſt
domino proprietatis quia liberatur a ſeruitute reſpectu nõ vtẽ-
tis.Ita hic,nam vtile dominium,quod habent feudatarij, ſpecies
ſeruitutis eſt,vt colligitur ex l.ſi tibi homo.in fine.ff.de lega. 1. a
qua liberatur directè dominus in caſu noſtro quo ad illos de ze-
no propter defectum generationis, vel propter repudiationem.
Et ſic concluditur dictum dñm epiſcopum poſſe inueſtire extra-
neum contra voluntatem branciorum de portione illorum de
zeno ad ſe reuerſa non obſtante dubitatione quæ fit de iure non
decreſcendi,quod re uera in caſu noſtro locum non habet, vt ſu
pra probaui.¶Præterea,poſito quòd locum habet, adhuc vide-
tur quòd illud non habeat impedire reuerſionem ad epiſcopum
3 in feudo nouo,ſic nec ius accreſcendi tali ratione. † Nam cõſtat
quòd inter coniunctos re & uerbis ita locum habet ius non decre
ſcendi,ſicut inter coniunctos re tantum,prout determinat.Bart.
in l.re coniuncti.in 6.vel 7.col.Et dicuntur re & verbis coniun-
cti,quando eadem res legatur, vel conceditur pluribus ſine ap-
poſitione illorum verborum, æquis portionibus; qñ enim illa
verba forent appoſita,eſſent uerbis tantum coniuncti,qm̃ in ea-
dem oratione,ſm eundem in d.l.re coniuncti.Sed text. in c.1. de
duobus fratribus de nouo benefi.inueſtitis. non facit mentionẽ
quod dicta verba,æquis portionibus,fuerunt appoſita;ſed tñ ꝙ
duo fratres de nouo benefi.fuerunt inueſtiti;& ſic erant re & ver
bis ꝯiuncti,& tñ ibi dr̃ quòd portio vnius defecta reuertit ad do-
minum.Forte tñ ratio eſt ibi illa, quam dixi; quia loquitur qũ de
ficit poſt pfectam acquiſitionem,& ſic poſt factam diuiſionem;
igitur &c.¶Et ita dico & conſulo ego Paulo de caſtro vtriuſq;
iuris doctor:& ad fidem me ſubſcripſi,& ſigillari feci. 1436. die
13.Nouembris.¶Poſito caſu vt ſupra ponitur nullo addito idẽ
iuris dico eſſe in caſu præmiſſo,vt ſ.per dñm conſulẽtem conclu
ſum eſt,& ad fidem me ſubſcripſi.Ego Proſdocimus de comiti-
bus iuris vtriuſq; doctor,& ſigillo conſueto muniui.¶Quia ſu-
pra elegantiſſime conſultum eſt per famoſiſſimos in orbem do
ctores,non eſt multum inſiſtendum.Sed conſtanter dici debet,ꝙ
cum dictum feudum iudicet de iure nouum non antiquum p id
quod ponit illuſtris doctor Baldus in loco præallegato, videli-
cet in c.1.ſi de feu.fue.contro.& prin.in vſi.feu.in 14.col.ac etiã
in c.1.de conten.inter me & dominum.in quo feudo nouo nedũ
poſt perfectam acquiſitionem nõ habet locum ius accreſcendi,
uel non decreſcendi,verum nec ante acquiſitionem,ut in c.1. de
duobus fratribus a capi.inueſtitis.in c.1.de duobus fratribus de
nouo bene.inueſti.in c.1.§.1.de gra.in feu. & c.unico de benefi-
cio fratris.imo portio deficiens reuertitur ad dominũ,niſi aliud
cantet tenor inueſtituræ,vt dictus teſtibus.certe neceſſariò con-
cluditur,quòd inueſtitura facta ab ipſo in extraneos de partibus
illorum de zeno defectu tenuit nullo etiam illorum de brancijs
ꝯſenſu extrinſecus adhibito.Et optime facit.d.l.aquam in princ.
& fi.ff.quemadmo.ſer.amit.& licèt loquatur in ſeruitute, tñ &
feudum inſtar ſeruitutis habet.dixit Bald.in c.ſi facta.& c.2.ſi de
feu.fue.ꝯtro.Et accedat,qa quotiẽs,cùm nõ hẽmus ius ſpãle, ſer
uamꝰ ius cõe in feudis.vt idẽ di ait & no.ĩ c.1.de ſucceſ.feu.1.col.
¶Quare idem de ſubſcriptione requiſitus dico iuris eſſe Ego
Angelus domini Alexãdri domini Angeli de vbaldis de Peruſio
vtriuſque iuris doctor Paduæ legens ius ciuile, & ad fidem me
ſubſcripſi,& ſigillaui.

¶Caſus talis eſt.

¶In omnibus autem alijs ſuis bonis mobilibus & immobili-
bus iuribus & actionibus quibuſcunq; ad ipſum teſtatorem ſpe-
ctantibus & pertinentibus quoquomodo Franciſcũ & Antoniũ
eius filios legitimos & naturales ſuos hæredes vniuerſales pro
æquali portione reliquit,inſtituit,iuſſit, & eſſe voluit. Et quòd
aliquis ipſorum vendere,donare, aut aliquid alienare non poſſit
aliquam poſſeſſionẽ immobilẽ,donec ipſi erunt ad perfectã æta-
tẽ 25.anno.Cum hac condõne ꝙ ſi alter ipſorũ decederet ſine fi
liis lẽimis & naturalibus maſculis, ꝙ hæreditas decedẽtis debeat
in alium aut eius hæredes maſculos deuenire. Et ꝙ ipſi non poſ-
ſint dare in dotem alicui ſuæ filiæ fœminæ vltra ducatos mille au
ri pro quaq;.Et hoc ſimiliter intelligantur,ſint, & eſſe debeant in
quelibet deſcendentem ea ipſis filiis ſuis ea linea maſculina; ſuos
aũt cõmiſſarios &c. Mortuus eſt prædictus teſtator relictis ſupra
dictis Franciſco & Antonio filiis & hæredibus ſuis. Ex quo Fran
ciſco poſtmodũ in ætate ſenili defuncto remanſerunt Paulus do
ctus,& Anto.Franciſcus eiuſdem Franciſci filii,non tñ aliter ap-
paret eos ſe immiſcuiſſe hæreditati prædicti Franciſci. Ex dicto
aũt Anto.remanſit vnicus filius noĩe Iacob.Ex quo ẽt in ætate ma
tura defuncto remãſit & ſupereſt vnus filius noĩe Franciſcus,quẽ
Franciſcum ſimiliter non apparet aliter ſe immiſcuiſſe hæredita
ti dicti Iacob patris ſui. ¶Prædicti autem Franciſcus & Iacob in
ætate maximè ſenili vel prope alienauerunt multa bona,& pdia.

¶Modo quæritur ex præmiſſis.

¶Primũ, nũquid,ex forma teſti pdicti ſupradicti Paulus doctus,
Antonius, & Franciſcus nepotes dicti teſtatoris necnon dictus
Franciſcus eius pronepos intelligantur ſubſtituti prædictis Fran
ciſco & Antonio filiis præfati teſtatoris. Ac etiã inter ſeipſos in
uicẽ ſubſtituti.Si aliquis eorũ decederet ſine filiis maſculis,et hoc
in bonis ipſius teſtatoris. ¶Secundò, nunquid prædicti nepotes
& pnepos d.teſtãris inquantũ intelligãtur ſubſtituri put ſupra,
poſſint ea cã fideicõmiſſi reuocare & recuperare alienata p dic.
Franciſcũ & Iacob poſt ꝯpletã ætatẽ 25. anno. ipſorũ alienantiũ.

¶Allegationes in caſu prædicto.

¶Quia in allegationibus per me factis volui oĩa tangere, q̃ pro
parte nr̃a quoquomodo facere poſſunt, non dubito quin multa
deducta ſint quæ riſum caperent. Sed vltra ea videntur multa
ſtringere,quibus non ita faciliter rñdetur. ¶Primò quidẽ id qđ
tangitur in addi.1.facta per D.Paul.allegationibus meis,ꝙ D.Lu
cretia poſſit petere ſupplementũ lẽimæ &c.concedo verũ, niſi ex
cludatur per ſtatutũ nr̃m,quod dicit ꝙ filia debet eſſe contenta đ
eo quod pater vel auus ſibi dedit in dotem, nec vltra illud poſſit
fratres aut patruos inquietare occaſione falcidia, nec aliquid de
hæreditate patris,vel aui petere,niſi id quod pater vel auus reli-
querit in vltima voluntate, donec erunt aliqui de deſcẽdentibus
maſculis. Dubito tñ, qa hoc ſtatutũ loquitur de fratre & patruo
an extendatur ad filios patrui,vt ipſos etiã non poſſit inquietare,
& forte dicendum ꝙ ſic; quia eſt eadẽ rõ ſtatuti.ſ.agnationis cõ
ſeruandæ; ſtatutũ aũt ꝙ̃ꝗ ſtricti iuris ampliandũ eſt ad eos,in qui
bus eſt eadẽ vel maior rõ;vt no.Io.An.de electio.c.1.lib. 6. & gl.
extra de loca.c.1.& no.in auth.præterea.C.vnde vir & vxor.¶Se
cundò inducebã.l. cum acutiſſimi. ad quam datur reſponſio, ꝙ
ibi non dicitur ꝙ nepos cenſeatur ſubſtitutus filio,ſed bene dicit
ꝙ facit deſinere ſubſtitutionem,quaſi inſit illa conditio, etiam ſi
non ſit expreſſa. Sed pro certo vr̃ eſſe fideicommiſſum.Vnde ad-
uertendum ꝙ Pap. illud ſtatuit ex coniecturata mente defuncti,
vt dicit l.cũ auus. non ergo poteſt dici ꝙ talis conditio ſit a lege
appoſita vel ſubintellecta,ſed prouenit ex mente teſtatoris, quã
ita declarauit Pap.vt ibi dr̃,& in l.cũ acutiſſimi. ibi, nõ aliter hoc
videri diſpoſuiſſe, & non aliter hoc ſenſiſſe videatur, & hoc
eſt quod dicit Imperator in l.gñaliter.§.cũ aũt.ibi dicit qđ Papi.
intellectu optimo ita ſtatuit; exponi.n. debet. i. interpretatione
optima quam fecit, & intellectu optimo quẽ habuit de mẽte teſtõ
ris,& ita ẽt ſeipſum declarat Imperator ibi. & intellectu optimo
hi quæ ad ſubſtitutionẽ vocantur &c. Modò ratio huius intelle-
ctus & huius interpetationis eſt, ne videretur teſtator alienã po-
ſteritatẽ ſuæ anteponere,vt dicit tex. in l. cũ acutiſſimi. hanc rõ-
nem declarat gl.ibi quia qua rõne præpoſuit filium fideicõmiſſa
rio, eadem rõne & voluiſſe vr̃ nepotem præponere. Sic ergo ſm
gl.vr̃ voluiſſe præponere nepotem;ergo iſte nepos venit ea con-
iecturata mente defuncti,non autem ex legis diſpoſitione. Et ita
etiam hic tollitur alia reſponſio,q̃ datur ad l.gener liter.§.cũ au
rem. ¶Tertiò inducebã, quòd qñ diſpoſitio ſit contemplatione
alicuius, licet verba diſpoſitiua non dirigantur ad ipſum, illi tñ
datur actio.l.fideicommiſſa.§.interdum. de leg. 3. cum gloſſ. iſta
verba

verba, ſi deceſſerint ſine filijs videantur fauore filiorum appoſita, vt̃ quòd eis competat actio. Ad hoc datur rñſio, ꝙ hic non reliquit filijs contemplatione nepotum, quo caſu loquuntur illa iura; ſed bene uoluit ſubſtitutionem factam de fœminois ceſſare, ſi extarent maſculi contemplatione ipſorum; quo caſu leges illæ non loquuntur. Sed ego dico, ꝙ quotieſcunq; aliquis remouetur a lucro contemplatione alicuius, illi debet applicari cuius contemplatione remouetur. ff. de his quib. ut indig. l. poſt legatum. §. mittere. C. de lega. l. pen. ff. de colla. bon. l. cum emancipati. §. ſi duo emancipati. Et iſta eſt ſingularis rõ, quare Bart. in l. 2. §. videndum. ff. ad tertul. dixit, ꝙ ſi dicit ſtatutum quòd extantibus agnatis fœminæ non ſuccedant, per hoc inducitur ꝙ agnati ſuccedant, & videantur ex ſtatuto vocati; ita hic vñr vocati nepotes, quorum contemplatione ſubſtitutus excluditur. Et ſi dicatur in caſu Bar. in ſtatuto erant ablatiui abſoluti, qui inducunt fideicommiſſum, vt l. fideicommiſſa §. cum eſſet. de leg. 3. hic autem non erant ablatiui abſoluti. Ego rñdeo ꝙ illi ablatiui abſoluti hñt vim ꝯdõnis, vt not. in l. a teſtatore. hic autem plus eſt, q2 eſt expreſſa conditio; plus enim eſt dicere, ſi liberi non extabunt; q̃ ſi dicatur, liberis non extantibus. ¶ Quartò quia is videtur ſubſtitutus, cuius contemplatione alter hæres prohibitus eſt dare. l. codicillis. §. matre. Ad hoc datur rñſio; quod idem eſſet hic, ſi cõteplatione nepotum filios prohibuiſſet alienare quod hic non facit. Sed poteſt argumentum adiuuari per ea quæ infra ſubdũtur in allegationibus, ibi conſtat omnium quod ſubſtituendo expreſſè &c. ¶ Quintò bene facit illa l. quamuis. C. de fideicommiſ. ¶ Sextò quia contemplatione ſola & ſolo fauore liberorũ, quos prædilexit, videntur illa uerba conditionis appoſita; ut not. Barto. in l. liberorum. & glo. in uerſi. cum quis. quæ coniectura inducit fideicommiſſum, vt l. cum apponeretur. de lega. 2. Et hoc ſolo argumento, vt dixi in allegationibus motus eſt Do. Rapha. fulgo. ad conſulendum, cuius conſilium uobis tranſmittitur. ¶ Septimò probatur in l. lucius. in uerbo prætulit. ¶ Nec videtur verum, quòd illa ſit communis opinio, quæ dicit quòd illa verba conditionalia non inducunt fideicommiſſum. Nam ex ſcriptoribus non reperio niſi Barto. & Bald. ita tenentes; nam ut ſcripſi plenius in allegationibus glo. in l. lucius. non loquitur in caſu noſtro, nec Ioan. and. nec Cyn. nec Petr. ideo non debent allegari ad propoſitum. Sed pro opinione noſtra eſt Oldra. & Salyce. & vt audio reperitur Bald. in illis recollectis. Et pro certo rationes pro hac parte ſunt magis vrgentes, & non eſt aliqua lex aut raõ multum ſtringens in contrarium; ideo non eſt dubitandum conſulere pro hac opinione. ¶ Poſtremò etſi tum aliqua fieret dubitatio propter authoritatem Barto. tamen & illud aduertendum, quòd Barto. loquitur, quando ex verbis teſtatoris nulla alia poterat ſumi coniectura; puta q2 nil aliud apparet, niſi q2 dixit filium meum inſtituo, & ſi deceſſerit ſine liberis ſubſtituo talem; tunc enim poteſt dici quòd illa verba non inducant fideicommiſſum. Sed in caſu noſtro vltra illa uerba ſunt plura alia verba & plures coniecturæ, ex quibus poteſt colligi mens teſtatoris quòd voluit inducere fideicommiſſum ut plene determinaui in allegationibus ibi poſtremò & illud non dubito &c.

¶ Hæc ſunt doctor famoſiſſime quæ vltra allegationes alias factas mihi nunc viſa ſunt addere pro aliquali rñſione ad rñſiones per uos tactas in margine. Scio autem ſi volueritis, quod uelle debetis, hãc opinionẽ ſaltem in hoc caſu amplecti multo euidentioribus fundamentis & fortioribus rationibus demonſtrabitis.

S V M M A R I A.

1 *Nepotes poſiti ſub conditione in teſtamento, ſcilicet ſi pater moreretur ſine liberis an uideantur patri ſubſtituti per fideicommiſſum.*

2 *Verba conditionalia an inducant diſpoſitionem.*

3 *Pater prohibitus alienare uſque ad 25. annum. an poſt. 25. annum poſſit alienare in præiudicium filii ſibi ſubſtituti.*

CONSILIVM CCLXIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ †Circa primũ quæſitũ vr̃ dicendum, ꝙ dicti nepotes & ꝓnepos non videant̃ ſubſtituti pr̃ibus eorum, cùm fuerint appoſiti in ꝯdõne, ſ. ſi aliquis eorũ filiorum inſtitutorũ ſine liberis deceſſerit, non aũt in diſpoſitione. ff. ſi quis omiſſa cauſa teſtamenti. l. ſi quis ſub conditione. & hoc ſentit gloſſella vulgaris quæ ad hoc * cõiter allegat̃ in l. lucius. l. a. 2. in fin. ff. de hæredi. inſtituen. quam ibi tenet Bartol. qui dicit illam ſingulariter fore notandam. & Bald. in l. cum acutiſſimi. circa medium. C. de fideicommiſſis. & Io. an. in addi. Spe. in ti. de teſta. §. in primis. in addi. quæ incipit. huic q̃ſ ni accedit &c. in 3. q. ibi eſt etiam ſciendum &c. ¶ Sed in ꝯrium facit, quia tacita ſubſtitutio fideicommiſſi colligitur ex coniecturis, q̃n ex aliquibus indicijs quæ reſultant ex verbis a teſtatore ꝓlatis, colligitur mens teſtatoris, ꝙ ita voluit, licèt verba de ꝓprio ſignificatu eam non importẽt. ff. de leg. 2. l. cum proponeretur. ꝺ leg. 3. l. fideicommiſ. §. hæc verba. & §. item ſi quis. & l. q̃uis. C. de fideicommiſ. facit. ff. de ſuppellec. leg. l. labeo. circa fin. ibi. Nam & prior &c. C. de fideicommiſ. l. cum virum. ver. ſanè. C. de lega. l. cum quæſito. in fi. Sed ex dictis verbis conditionalibus, ſi deceſſerit ſine liberis, apparet teſtatorem voluiſſe liberos grauati præferre ſubſtitutis, vt dicit tex. illius l. lucius. in fi. ff. de hæredibus inſtituen. Et glo. in l. filius fa. §. cum quis. de leg. 1. dicit ꝙ illam conditionem cenſetur teſtator apponiuſſe fauore filiorum grauati, vt ipſi habeãt potius q̃ ſubſtitutus; ergo quid repugnat dicere, ꝙ dicti liberi cenſeantur ſubſtituti grauato in caſu quo cum eis decedat, cùm hoc congruat voluntati defuncti, & verba non refragantur. ff. de leg. 1. l. ab oĩbus. circa prin. Nec ob. vr̃ gl. in l. lucius. la 2. ff. de hære. inſti. quæ ſolum principaliter in ꝯrium allegatur, ſed nihil facit ſi bene cõſideretur; quia refertur ad tex. illius legis, qui loquitur in vulgari ſubſtitutione, qui locum habet ante aditam hæreditatem. & ſic loquitur q̃n pater inſtitutus non adiuit, iõ eius filii non poſſunt venire ex fideicommiſſo ad hæreditatem aui primi teſtatoris, ſed veniunt ab inteſtato; quia propinqui & excluduntur per iſtum, ſi verò adiſſet, ſecus, vt ex illo tex. colligitur, & ex gl. quæ eſt in d. §. cum quis. Et iſtam partem plenè diſputando tenuit Bal. in quibuſdam antiquis recollectis. in l. 1. C. de condi. inſer. prout ego vidi & legi, licet in lectura quæ cõiter habetur, hoc nõ contineatur; vidi ẽt alias quoddam cõſilium D. Rapha. Fulgo. in quo videbatur huic ſñiæ adhærere, tanq̃ multũ cõ

2 gruæ voluntati defuncti. †Nec ob. ꝙ verba condõnalia diſpõnem non inducũt, quia hoc interdum fallit in fauorabilibus, vt eſt tex. bene faciens ad propoſitũ in l. ſi ita ſtipula. ff. de oper. liber. vbi operæ appoſitæ in conditione cenſetur promiſſæ. Præterea quid prodeſſet filiis grauati, ꝙ illa cõditio ſi deceſſerit ſine liberis, fuerit appoſita fauore ipſorũ, vt ipſi habeant, ſm quod dicit glo. in l. filius fa. §. cum quis. ff. de leg. 1. ſi non cenſeretur per hoc eos ſubſtituiſſe patri, cùm hoc dato pater poſſet intẽtionẽ teſtõris fraudare, vel alienando bona inter viuos, vel alium extraneum hæredẽ inſtituendo vniuerſaliter, & filios appoſitos in conditione exhæredando, vel in certis rebus inſtituendo. Et dicti filii quorũ fauore dicta condõ fuit appoſita, vt haberent, nequaquã haberent; q2 non poſſent retractare alienationes factas inter viuos, ex quo nõ ſunt ſubſtituti, nec ſuccedere ex teſtõ, vel ab inteſtato pr̃i ſuo alio extraneo vniuerſaliter inſtituto. Nugatorius ergo foret teſtõris cogitatus, nec foret cõmendandus de prudentia conſilij, de qua ipſum cõmendat iuriſcon. in d. l. lucius. in fi. ff. de hære. inſti. la 2. quæ oĩa ceſſarent tenendo ꝙ videantur ſubſtituti, & mens teſtõris non foret ludibrio, nec verba refragãtur; ergo &c. l. ab oĩbus. in princ. ff. de lega. 1. Sed & ſi nolumus recedere ad opi. prima. ſ. ꝙ ꝑ verba conditionalia non videantur ſubſtituti ꝑ auctoritatẽ doct. tenentium eam per illam gloſſellam, quæ eſt in l. lucius. q̃ tñ nihil facit, vt ſupra dixi. Attamen in caſu nr̃o ſunt alia verba, quæ videntur tacitam ſubſtitutionẽ filiorum ſeu dictorũ nepotum inducere, dum poſtea dixit. Et hoc ſimiliter intelligãtur, ſint, & eſſe debeant in quemlibet deſcendentẽ ex ipſis filijs ſuis ex linea maſculina &c. Nam in ſuperioribus tria fecerat; quia primò prohibuit filios ſuos alienare immobilia vſq; ad ætatem 25. annorũ. Secundò eos inuicem ſubſtituit, ſi contingeret aliquem eorum ſine liberis decedere. Tertiò eis inhibuit dare in dotem filiarũ vltra mille ducatos; voluit ergo teſtator per verba prædicta ꝙ dicta tria intelligerentur repetita in filijs filiorum; ergo voluit bona ſua deuenire ad eos poſt mortem filiorũ ſuorũ; alias prædicta tria fruſtra repetita fore voluiſſet in perſonis eorum. Et ex hoc reſultat tacita ſubſtitutio facta filiis de deſcendentibus eorum ſuper dictis bonis per l. titia ſeio. §. ſcia. ff. de leg. 2. Et per l. deniq;. §. interdũ. de pecul. lega. & per l. alio. cum ſua gl. ff. de alimen. & ciba. lega. per quas leges hoc expreſſè decidit Bar. in l. centurio. ff. de vul. & pupi. antep. col. in verſ. Quæro vlterius, quid ſi teſtator dixit, ſi filius meus deceſſerit ſine liberis, vel eius liberi ſine liberis &c. ibi cogitaui ꝙ poſſemus retinere &c. Nam ipſe vult ibi, ꝙ ſi liberi appoſiti in cõditione fuerũt per teſtatorẽ onere fideic. grauati ſuper bonis eius, cẽſentur ſubſtituti. Et ad glo. quæ eſt in

d. l. lucius.

d.l.lucius. rñdet ꝙ loquitur & debet intelligi qñ nõ fuerũt graua
ti, ſed ſolũ in ꝯdõne appoſiti. Nec ob.l.hæreditas ad ſtatũ.ff.d hæ
redi.inſtr. quia fateor ꝙ ex grauamine nõ reſultat directa inſtitu-
tio, vt ibi, nec ẽt directa ſubſtõ, vt colligitur ex l.vel ſingulis.ff.de
vulg.& pup. quia illa non debẽt fieri tacitè, ſed expreſsè, & non
per coniecturas.C.de teſta.l. iubemus. ſed fideicõmiſſaria ſubſtõ
bene põt reſultare; quia illa põt fieri tacitè per coniecturas.d.l.cũ
proponeretur.ff.de leg.l.2.& ibi gl.magna in fi. hoc expreſsè ſen
tit, dũ allegat illam l.iubemus.per ꝯria.facit l.peto.in prin.co.tit.
de leg.2.Bal.no.vr̃ aliter loqui in l.ab eo.C.de fidei.Sed credo, ꝙ
non videtur, vel nõ põderauerit Bar.in d.l. centurio. ſed ſolũ in l.
ſi ſic.de leg.3.vbi nõ ſic plenè loquitur, ſicut in l.centurio.Nec re
ſpõdet ad l.in quibus Bar.ſe fundat; ideo magis eſt adherendũ deter
minationi Bar. Nec ob.illa l.ab eo.in qua Bal.ſe fundat ad dicen-
dũ, ꝙ potius fideicõmiſſum & onus iniunctũ non onerato eſt nul
lũ, q̃ ꝙ ex grauamine reſultet relictum & ſubſtitutio in perſonã
grauati; quia verũ eſt, qñ quis grauaretur ſuper re non hæredita-
ria, vel qñ aliæ coniecturæ non concurrunt, ſecus qñ ſuper bonis
hæreditatis cõcurrit alia ꝯiectura, vt in filijs filiorũ appoſitis pri
mò in ꝯdõne, & poſtea grauatis. Nã etſi primũ per ſe non ſuffi-
ceret ad dicendũ ipſos fore ſubſtitutos, ſaltẽ iunctu ſecundo ſuf
ficere debet; quia q̃ nõ proſunt ſingula &c. l.ſtipulatus. ff. de vſu
ris.& ſic dictæ opi.poſſunt ad ꝯcordiã reduci. Vt concludamus in
hoc primo q̃ſito p̃fatos nepotes & pronepotẽ teſtatoris fuiſſe ta
citè ſubſtitutos dic.Franciſco filio teſtatoris inſtituto, vel pp pri
mũ vel propter ſecundũ, vel pp vtrunq; fundamẽtũ ſimul iũctũ,
vt ex p̃dictis patet. Et hæc ſub ꝯria ꝯdõne.ſ.ſi filij ſui deceſſerint
cũ liberis. Nã condõ expreſſa, ſub qua fuerũt adinuicẽ ſubſtituti,
fuit ſi aliquis eorũ decederet ſine liberis, & ſub iſta non pt dici ꝙ
liberi decedentis videant ſubſtituti, quia eſſet implicare ꝯdictio-
nẽ. Nec iſto caſu pt intelligi qõ dictorũ, q̃ eſt an liberi decedentis
cenſeantur per verba illa ꝯ ſõnalia ſubſtituti. Nã ſub illa fuit ſub
ſtitutus frater ſuperſtes, ꝯdõ verò tacita & ꝯria huic eſt ꝯdõ, ſi de
ceſſerit cũ liberis, & ſub illa nõ fuit facta ſubſtõ expreſſa de fra-
tre ſuperſtite, vel alio ſubſtituto, ſed p̃ſumitur a iure fuiſſe facta d̃
liberis ipſius decedentis, per iã dicta ſaltẽ in caſu nr̃o. Et iſto caſu
3 loquitur qõ docto.de qua eſt altercatio. ¶ †Circa ſecundũ queſt
tũ an poſſint reuocare alienatiões factas per patrẽ eorũ, excludo
tres caſus non dubios, in quibus clarũ eſt ꝙ reuocare nõ poſſent.
¶ Primus eſt, ſi eſſent hæredes patris eorũ alienãtis ſine beneficio
inuentarij.l.cũ a matre.C.de rei ven. poſſent.n.tunc repelli per ex
ceptionẽ, quẽ de euictione tenet actio &c.l.vendicantẽ.ff.de euic.
¶ Secundus caſus eſt, ſi eſſent hæredes cũ beneficio inuẽtarij, tñ
ad eos perueniſſent bona pr̃is, q̃ non fuiſſent aui, & ſic nõ ſubiace-
rent reſtõni q̃ æquiualerent bonis alienatis, tũc.n.poſſent repellã
p exceptionẽ illã. ¶ Si ergo ſum grauatus de reſtituẽdo tibi, ſi de
ceſſero ſine liberis, bona q̃ valent pone centũ, iſta bona alienaui,
deinde deceſſi ſine liberis, & te hæredẽ inſtitui, & d bonis meis ad
te peruenit ſaltẽ vſq; ad centũ non poteris illa alienata reuocare
ex qua perſona lucrũ ſentis &c.de reg.iur.l. ex qua perſona.ff.ſo.
mat.l.ſi cũ dotẽ.§.ſi pater.de leg.2.l.titia.§.q inuita.& plene not.
in l.fi.§.in ꝯputatione.C.de iu.delib.& in d.l. cũ a matre. per glo.
& doc. nec excipio lrĩmam, q̃ eis deberetur in bonis pr̃is p̃dictis,
quia illa ſuccũbit æri alieno.l.papi.§.4.auth.ff.de inoffi. teſtamẽ.
¶ Tertius caſus eſt ſi dictus alienãs, cui debebatur lrĩma & trebel
lianica in bonis paternis, nõ alienaſſet vltra eas. Nã tunc alienata
a ꝯputarentur in eis[a], ꝙ nõ poſſent alienationes retractari. l. mar-
cellus.§.res q̃ cũ ibi not.per gl.& doc.ff.ad treb. q̃a non apparet,
ꝙ malitioſè alienauerit, in fraudẽ fideicõ.debiti dictis ei' filijs, vt
ibi no. Extra iſtos caſus põt eſſe dubiũ, an dicti nepotes & prone-
pos poſito ꝙ videantur tacitè ſubſtituti, poſſint alienationes p̃-
dictas reuocare. Et vr̃ ꝙ non duplici rõne. ¶ Prima quia teſtator
prohibuit eos alienare vſque ad certũ tempus.ſ.donec perueniręt
ad ætatẽ.25.anno.ergo poſt illã ætatẽ cenſetur eis permiſiſſe, q̃a
prohibitum ad tempus cenſetur poſt illud permiſſum. ff.de lega.
3.l.pater filiũ.§.fundus. Nã diſpoſitio tẽpore limitata vltra illud
non producit effectũ.l.ſi ita quis.ff.de vulg.& pupil. ff. de pact.l.
epiſtola.§.fi.de poſtulã.l.imperator.in fi. Cum ergo de tacita per
miſſione teſtatoris poſt dictum tẽpus factæ ſint alienationes præ
dictæ, videntur irretractabiles.arg.l.1.§. ſi proponitur. ff. ſi quis
omiſſa cã teſtamenti. ¶ Secunda ratio eſt propter iuſtam ignorã
tiã venditorum & emptorum, ꝙ dicta bona ſubiacerent reſtitu-
tioni.ff.de lega.2.l.fi.§.fi.Nam vt patet ex no. in præcedenti arti-

¶ In eis. Et an computentur vide Bal. in cõſ. 367. in 4. parte. & in conſi. 381. eadẽ parte.

culo dubitatio eſt inter doctores, an ex illis de quibus ſ.dixi re-
ſultet tacita ſubſtõ, & quamplures tenuerunt ꝙ nõ, & iſtud cau-
ſat iuſtam cãm dubitandi uel ignorandi iuxta notata p Iun.in c.
ne innitaris.de ꝯſtõ.& per Bar.ff.de bo.poſ.l.in bonorum.in fin.
¶ Sed ad primum rñdet, ꝙ duplex ꝓhibitio eſt hic ꝯſideranda,ſ.
expreſſa ꝓhibitio teſtatoris. Item tacita ꝓhibitio legalis, ex eo
ꝙ bona ſubiacebant reſtõni fiendæ filijs & deſcendentibus filio-
rum ꝓhibitorum, prima fuit in caſu nr̃o tꝑalis & facta ſimplr̃ fa
uore ꝓhibitorum, ne pp fragilitatem minoris ætatis inconſultè
alienarent, & cùm eorum damno & p̃iudicio. Et iſtam ꝓhibitio-
nem voluit teſtator hẽre locum, ẽt ſi dicti prohibiti liberos non
haberent, & ſic non extaret caſus quo bona reſtõni ſubiacerent;
q̃a ẽt tunc ſuberat cã ꝓhibitionis.C.de uſu. pro emptore.l.2. &
talis expreſſa ꝓhibitio reddidiſſet alienationem nullam ipſo iu-
re, & ab ipſo principio vt ſtatim poſſet retractari ẽt nondum exi
ſtente ꝯdõne ſubſtõnis, ꝓut notat glo.in l.cum pr̃.§.libertis.ff.de
lega.2.non.n.potuiſſent renunciare huic fauori præfati ꝓhibiti
pp minorem ætatem, per dictam l.2.cum ibi not.C.de vſucap.ꝓ
emptore. Secunda verò ꝓhibitio tacita & legalis concernit ſolũ
fauorem deſcendentium, quibus bona ſubiacebãt reſtõni, & iſta
non reddit alienationem nullam a principio, ſed demum adue-
niente caſu reſtõnis fiendæ.C.cõia de leg.l.fi.§.ſin aũt ſub ꝯdõne.
& no.in l.ſeruo legato §.1.ff.de lega.1.per gl.& doct.& in d.§.li
bertis. Cum ergo dictæ ꝓhibitiones ſint diuerſæ, & tendant ad di
uerſos effectus, altera per alteram non tollit̃, nec de una infertur
ad alterã.ff.de calũ.l.fin.de mino.l.papi.exul i.ad tertul.l.de bo-
nis. Fateor ergo, ꝙ expreſſa ꝓhibitio teſtõris facta ad tp̃s, poſt il
lud non durat, nec ẽt eius effectus; Imo cenſetur teſtõr poſt illud
tempus alienationem permiſiſſe, ſcilicet dummodo non extet ca
ſus reſtõnis fiendæ, puta ſi prohibiti decederent ſine liberis. Et
tñ durante tpe ẽt tunc ꝓhibitio locum habuiſſet, & potuiſſet re-
tractari alienatio. Cæterum ſi cum liberis decederet, & ſic exta-
ret caſus reſtõnis, nõ eſt dicendum teſtatorem uoluiſſe tollere le
galem ꝓhibitionem; quia ſic fuiſſet ſibi ꝯrius teſtator, uolendo
ꝙ bona reſtituerentur deſcendentibus ꝓhibitorum, & ꝙ dicti
ꝓhibiti poſſent poſt illud tempus alienare, & ſic intentionem te
ſtatoris fruſtrare. Et pro hoc faciunt ſequentia uerba teſtatoris,
dum ſubiunxit, cum hac conditione &c. quaſi dicat uſque ad 25.
annum non poſſint alienare, poſtea ſic, cum tñ conditione ſi de-
ceſſerint ſine liberis & alijs non ſuperſtitibus; alias non, quia vo
lo ad illos peruenire. Et ſic quod deficit in uerbis teſtõris, ſupple
tur per legem.ff.de re iud.l.4.§.ſi quis condemnatus. ¶ Ad ſecũ-
dum de ignorantia. Rñdetur ꝙ illc.§.fi.l.fi.ff.de lega.2. loquitur
de ignorantia facti, quæ reſultabat ex eo ꝙ teſtator prohibue-
rat codicillos aperiri in vita vxoris inſtitutæ poſt mortem gra-
uatæ in dictis codicillis, ſed uoluit aperiri demum poſt mortem,
vnde iuſtiſſimam cãm habuit uxor grauata alienandi & creden-
di ſe non eſſe grauatam ſiłr emptor.l.quãq̃.ff.ad velleia. ſed in ca
ſu nr̃o non potuit eſſe ignorantia facti, cùm filij inſtituti & gra-
uati teſtm̃, in quo continetur grauamen, haberent penes ſe.ff.de
tranſac.l.non eſt ferendus. ſed ſi qua fuit ignorantia, fuit iuris &
non facti, quæ non eſt iuſta, cùm potuerint conſulere peritiores,
& non conſuluerũt, & prætendebant lucrum.l.in bonorum.ff.
de bon.poſ.& agebatur de præiudicio deſcendentium, ad quos
teſtator noluit bona peruenire per mortem filiorum. Verbum
ergo iuſtam ignorantiam.poſitum in illo.§.fi.tollit hoc ꝯrium.
Sed ſi appareret, ꝙ conſuluiſſent peritiores, q̃ eis rũdiſſent bona
non ſubiacere reſtitutioni, dictoſq; deſcendentes non fore taci-
tè ſubſtitutos, tunc eis credendo potuiſſent prætẽdere iuſtã igno
rantiam; ſic loquitur Bar.in illa.l.bonorum. ſed hoc hic non ap-
paret; imo ut dr̃ potius intellexerat ꝯrium dictus Franciſchus,
quia procurauit & tentauit ꝙ filij ſui ratificarent alienationem,
& ſic ſuſpicabatur ꝙ poſſent venire ꝯ pote. ergo vr̃ & præſumi-
tur fuiſſe ſciens, & ſic ceſſat ꝯrium de d.l.fin.de lega 2.vt aliena-
tio ſit irretractabilis propter ignorantiam.

¶ Caſus.

¶ Nicolaus de brachis habens ex prima uxore Zanantonium &
Zangaſparem pupillos, & unam filiam peregrè profecturus cõ
dito teſtamento filijſque inſtitutis eiſdem ſubſtituit prout in te
ſtamento continetur, mortuo Zangaſpare & prima uxore idem
teſtator ex alia uxore ſuſcepit alterum filium maſculum, quem
Gaſparem appellauit, & unam aliam filiam, poſtea deceſſit cũ di
cto teſtõ ſupſtitibus Zanantonio filio ex prima vxore, Gaſpare
filio

filio ex altera ſe duabus filiabus, vna ex prima, & altera ex ſecunda. nouiſsimè deceſsit Gaſpar in pupillari, imo in infantili ætate ſuperſtite matre ac Antonio fratre ſuo conſanguineo. ¶ Quæritur attenta forma ſubſtitutionis vtrum frater admittatur in totũ ad hæreditatem & ſucceſsionẽ fratris ſui pupilli prædefuncti excluſa penitus matre. ¶ Eximie doctor, conſideraui formam teſtamẽti, & video manifeſtã voluntatẽ teſtõris, ꝙ licet inſtituit Zanantonium & Zangaſparẽ filios ex ſua pſenti vxore & quoſlibet alios ſibi naſcituros ex ipſa vxore, vel alia quacunq;, tñ in ſubſtõne ſolũ fecit prouiſionẽ de Zanant. & Zangaſpare, & de eorũ deſcendentibus adinuicẽ, ꝙ apparet ex illa particulari, alter, q̃ vr̃ reſpicere duos tñ, & qđ hoc ſit verũ ex euidẽtibus apparet dũ ſubijcit. Et ſi ambo &c. Et ſic ſubſtitutio non videtur facta alijs filijs naſcituris, ſic reſtant difficultates & ſubtilitates de quibus in l. ꝓcibus. & l. centurio. Reſtat ergo videre an Zanantonio cognato remedium ſucceſsionis ab inteſtato ex forma ſtatuti aliquod habeat, ſi in alio poſſum ſeruire cognato veſtro libentiſsime faciã, prout ſum debitor, valete &c. Veſter Paulus de Aretio.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Quidam teſtator habens duos filios maſculos ex prima vxore viuente ipſos hæredes vniuerſales inſtituit, & ẽt quẽcunq; alium maſculum ſibi naſciturũ ex eadẽ vxore vel alia, inde dixit quòd ſi alter ex prædictis filijs præcederet ſine liberis, ſubſtituebat ſuperuiuentẽ. Et ſi ambo ſic decederent, ſubſtituebat eis quendam patruũ ſuũ. Viuẽte dicto teſtatore mortuus eſt vnus de dictis duobus filijs, & ẽt vxor; qui teſtator accepit aliã vxorẽ, & ex ea ſuſcepit aliũ filiũ maſculũ. Poſtea deceſsit dictus teſtator ſuperſtitibꝰ dictis duobus filijs, vno ex prima vxore, altero ex ſecunda, & ſuperſtite dicta ſecunda vxore, deceſsit filius ex ſecũda vxore in pupillari ætate. vertitur contentio de illius hæreditate & de portione hæreditatis paternæ ad illũ pertinente inter fratrẽ eius ſuperſtitẽ ex eodẽ patre, & ex alia matre, qui dicit ad ſe pertinere virtute ſubſtõnis reciprocæ factæ inter filios inſtitutos de ſuperſtite altari præmoriẽti, q̃ cõtinebat pupillares ſubſtões, qa oẽs erãt pupilli; cõprehenſa in reciproca dr̃ expreſſa verbis tñ generalibꝰ, & ſic excludit matrẽ in totũ & in lĩtima, iuxta ea q̃ habẽtur in l. lucius. ff. de vulg. & pu. C. eo. l. precibus. circa fi. vlti. gl. iuncta l. pap. §. ſed nec impuberis. ff. de inoſ. teſt. & d. l. precibus. Sed mater dicit ſubſtitutionẽ prædictam reciprocam non fuiſſe factã filio ſuo nato poſt teſtm̃, nec de ipſo, ſed duntaxat duobus filiis primi matrimonij, qui tempore teſtĩ nati erant, & inter eos tñ, vt colligitur ex illa dictione, ſi alter, & ſi ambo; qui nõ dicũtur niſi de duobus ex ꝓprio ſignificatu, non de pluribus; vnde dicit ꝙ filius ſuus vr̃ deceſsiſſe inteſtatus, & per ꝯñs de iure communi ipſa mater pfertur fratri ex vno tantũ latere cõiuncto vt in auth. defuncto. C. ad tertul. ſed ex forma ſtatuti ſtante fratre maſculo ſaltem in tertia parte mater illi præfertur. Quæritur ergo quid iuris.

S V M M A R I A.

1 *Subſtitutio a patre facta de filiis natis per verba quæ eos natos tantum videntur cõprehendere, cenſetur ẽt naſcituros cõprehendiſſe ex quo eos inſtituit.*

2 *De dictionibus, alter, & ambo, & nu. 1.*

CONSILIVM CCLXIIII.

1 IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ † Videtur dicendum pro matre, quia verũ eſt ꝙ illæ duæ dictiones. ſ. alter, & ambo, de proprio ſignificatu non dicuntur niſi de duobus. ff. de arbi. l. ſed interpellaẽ. §. ſi ex altera. & not. in l. ſi ex toto. §. 1. ff. de leg. j. iuncta l. qui duos. ff. de vul. & pup. Et proprius ſignificatus verborum debet attendi in vltimis voluntatibus. l. non aliter. ff. de lega. 3. & ſic inter illos tantum duos filios, quos tunc habebat, videtur illam ſubſtitutionem feciſſe, non inter illos & alios naſcituros, quia dictiones illæ non cõuenirent, ſed dicere debuiſſet. ſi aliquis, vel, ſi omnes. ¶ Nec obſtare videtur, ſi dicatur ꝙ ex quo omnes vniuerſaliter inſtituit tam natos q̃ naſcituros, ſimiliter inter omnes videtur dictam ſubſtõnem feciſſe, vel facere voluiſſe, vt ſic talia ſint ſubiecta, qualia prædicata demonſtrant. l. fi. §. cui dulcia. ff. de tritico vino & oleo lega. ff. de fundo inſtru. l. 3. in princip. quia verum eſſet, ſi proprius ſignificatus verborũ non repugnaret. Nemo enim vr̃ dixiſſe id, cuius non ſuo nomine vel vocabulo appropriatus vſus eſt. ff. de ſuppellec. leg. l. labeo. §. fin. Nec ſufficit dicere, præſumendum eſt teſtatorem ſic voluiſſe, poſtquam non dixit, nec expreſſit. ff. de rebus dubijs. l. in ambiguo. de hære. inſtituen. l. quot. circa princip. verſ. neq; cum quem voluit &c. Et patet. C. de teſta. l. iubemus. vbi teſtõr voluit inſtituere plures, puta quatuor, & hoc ꝯſtabat, & tñ non inſtituit niſi duos; & dr̃ ibi, ꝙ illi tñ hñr ꝓ inſtitutis, & non alij quos ſcribere voluit, & non ſcripſit. facit. l. fi. ff. de iure codicil. Sed in ꝯtrium & ꝓ dicta matre facit; quia interdum cùm expedit, ꝓ ſaluanda voluntate defuncti, de qua põt conſtare per coniecturas, vna dictio ponitur & exponitur ꝓ alia; ut no. gl. ff. de ꝯdi. & demõ. l. eas cauſas. quæ incipit. Nam quælibet coniunctio. &c. & in terminis no-
2 ſtris, † ꝙ dictio, alter, cadat interdũ inter tria vel inter tres ꝯ proprium ſignificatũ qñ expedit, eſt tex. cum gl. C. de hæret. l. quicunque. §. vniuerſi. & de furtis. l. ancillæ. ſuper verbo altera; quia voluntas & intentio teſtatoris vel partium præfertur omni ſignificationi verborum. C. de fidecom. l. cum virum. de leg. l. cum quæſtio. in fi. ff. quæ res pig. obli. poſ. l. fi. cum ſi. Et hoc qñ ex verbis ꝓlatis & ſcriptis põt colligi coniectura volũtatis, & per hoc tolluntur leges in ꝯtrium alleg. quæ loquuntur qñ non põt colligi ex his, q̃ ſcripta & dicta fuerunt. Sed hic nõ põt colligi. ¶ Primò ex eo ꝙ non ſolum illi duo filij iam nati fuerunt inſtituti, ſed ẽt naſcituri; vñ cùm teſtõr pſumat eos pariter dilexiſſe, ſic pſumiẽ eis pariter ꝓuidere voluiſſe in faciendo eis & inter eos oẽs pupillarem ſubſtõnem, quæ eſt ꝓuiſio non grauamen. l. ex tribꝰ. C. de inoffi. teſta. & tanquam fauorabilis eſt largè interpretanda. c. odia. de reg. iur. ff. de lib. & poſth. l. cũ quidam. ¶ Secundò, quia ſi aliud diceremus, non parua abſurditas ſequereẽ; quia ſi contigiſſet ꝙ ambo filij primi mr̃imonij poſt mortem patris in pupillari ætate mortui fuiſſent, ſuperſtite fratre ex ſcđo mr̃imonio & ſuperſtite patruo, ipſe patruus fuiſſet admiſſus ad eorũ ſucceſsionẽ, non frater ex ſcđo mr̃imonio, ſi dicimus ipſum non cõprehẽdi in verbis dictæ reciprocæ ſubſtõnis, ſed illos duos tñ; quia voluit ꝙ ambobus mortuis patruus vocareẽ, quod non eſt credendum fuiſſe de intentione teſtõris, vt voluerit patruum præferri ſuæ poſteritati. C. de fideicommiſ. l. cum acutiſsimi. eo maxime, qa ẽt remota pupillari ſubſtõne frater prædictus & nõ patruus fuiſſet habiturus lĩmam ſucceſsionem eorũ. ff. de vulg. & pupil. ſubſti. l. ſi filius qui pr̃i. verſ. præſertim. quam reciprocam ſucceſſionem credendum eſt pr̃em voluiſſe confirmare potius, q̃ infirmare. arg. C. de impub. & alijs ſubſt. l. pen. Præterea teſtator fuit vſus illis dictionibus cadẽtibus inter duo vel duos tñ; qa nõ credidit debere alios filios hẽre, quòd ſi credidiſſet veriſi r̃ alijs dictionibus fuiſſet vſus, & ſic adueniente caſu inopinato debet eſſe ꝑinde, ac ſi illis alijs uſus fuiſſet, ꝓut in ſimĩ videmus de caſu non expreſſo, quem teſtõr euenturum nõ putabat, qm̃ ꝓ expreſſo hr̃ ſi euenit. C. de inſtit. & ſubſti. & ſub ꝯdi. fact. l. 3. ff. ad trebellia. l. mulier. ff. de pact. l. tres fratres. §. fi. in fi. Ex quibus vr̃, ꝙ iſte fuerit & præſumendũ ſit fuiſſe potius defectus notarij, q̃ teſtõris, & ꝙ fuerit plus dictũ q̃ ſcriptum, & ſic non hẽat hoc nocere veritati nec intentionẽ teſtõris alterare. arg. C. de teſta. l. errore. & l. ſi librarius. ff. de reg. iur. ad hoc bñ facit. l. quot. §. ſed ſi nõ in corpore. ff. de hr̃di. inſtit. vbi ille quem teſtator voluit inſtituere in ſemiſſe, & per errorem etiam teſtõris non fuit ſcriptus niſi quadrãte, hr̃ ꝓ inſtituto in ſemiſſe rõne prædicta. & l. qui quantam. de leg. 1. Et iſta pars verior vr̃, & magis ꝯformis intentioni teſtatoris, & de iure ſuſtentabilis.

S V M M A R I A.

1 *Beneficium vacans impetranti, eo quia alter acceperit aliud beneficium incompatibile, ſufficit quod iſte alter ſolum impetrauerit, licet non ſit in pacifica poſſeſſione iſtius ſecundi beneficij.*

2 *Intellectus ad c. licet epiſcopus. de præben. & c. commiſſa. §. 1. de elect. lib. 6.*

CONSILIVM CCLXV.

1 IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ † In primo articulo, ſuper quo maior vertiẽ dubitatio, puto dicendũ ꝙ licet requiraẽ vt primũ bñficiũ incõpatibile cũ ſcđo dicaẽ vacare ꝑ aſſecutionẽ ſcđi, ꝙ habuerit pacificã poſſeſſionẽ ſecũdi; vt in c. licet epũs. de pben. lib. 6. Et qđ nõ dicaẽ habuiſſe pacificã poſſeſſionẽ ſecũdi, ſi i ea nõ ſtetit aliquãdiu, ut dicit gl. in c. cõmiſſa. §. 1. de elect. lib. 6. quæ licet loquaẽ in terminis illius. §. qui diuerſi ſunt a noſtris, tñ puto eum locum habere etiam in terminis no-
2 ſtris, & in caſu. d. c. licet. † qa bñ & bñ conſiderato quantum ad hoc vertitur eadẽ rõ, licet in alijs poſſit dari rõ diuerſitatis, nec reperio doctorẽ aliquẽ ſcribẽtem facere in hoc dr̃iam inter caſum. c. commiſſa. §. 1. & caſum. c. licet epiſcopus. ¶ Quantum ad id de quo quæritur, ſ. quando dicatur fuiſſe adeptus pacificam poſſeſsionem.

poſſeſſionē. Et hoc quātum ad præiudiciū eius, q ſcd'm beneficiū incōpatibile fuit aſſecutus, ne ſine ſui culpa careat utroq;. Nā nō pōt ſibi culpa imputari, ſi ſm bñficium, qđ forte pinguius eſt, acceptauit; qa licet vnicuiq; ſuo cōmodo inuigilare ſine alteri' iniuria. l. i. §. idē ait aquā pluuiā. ff. de aqua plu. arcē. Et ſi poſſeſſio ſecundi eſſet litigioſa, vel ex ɔtrouerſia mota tpe adeptionis ei', vel ēt poſt ī. modicū tps, & in lite ſuccūberet, ſi diceret ea ea vacaſſe primū ſine ſui culpa careret utroque, ſed & ſi ea interuallo moueret, ne ſp primū bñficiū ſtet ī ſuſpēſo, dicat vacaſſe, tolerat p p hoc ut careant vtroq;: qa ſufficere debet ſibi, q ſemel pacificā poſſeſſionē habuerit, tñ vbi nō agit de pīudicio ipſius qui fuit aſſecutus ſm incōpatibile, qđ pdat primū. Sed agit de iure impetrantis beneficiū primū, tanquā vacans p aſſecutionē ſecundi, nō debemus illud ɔſiderare; quia impetrans primū tanquā vacās per aſſecutionē ſecundi, nō hēt qrere nec inueſtigare, an habuerit pacificā poſſeſſionē ſecūdi, vel nō; qa hoc poſſet eſſe ſibi occultum, ſed ſufficit q videat ipſum fore aſſecutū ſcd'm incōpatibile, ut p hoc poſſit impetrare primū tanquā vacans, ēt ſi poſſeſſio ſecūdi ſit nō pacifica, & fortius ſi uidrat prima facie pacifica, qa nullus adhuc litē mouerat, vel ſi mouerat impetrans ignorabat, put audio, q fuit in caſu nro, licet adhuc nō tranſiuiſſent duo mēſes, & ſic nō poterat adhuc de iure dici pacifica nec incōmutabiliter. l. quicqđ aſtringendæ. in ſi. ff. de uerb. obl. iunctis bis q nota. p gl. & Lapū in d. c. cōmiſſa. §. j. Sed forte licet Lap' dicat de duub' mēſibus, qa tñ nullus tex. iuris ciuilis vel canonici hoc declarat, poſſemus dicere q relinquit hoc arbitrio iudicis. p l. i. §. ait ptor. ff. de iure delib. & p l. quo. n. §. t. rem ratā hēri; & no. doct. in materia pactorū qñ dicat fieri incontinenti, [a] & eſt iudicandū ſm ſubiectam materiam. Sed debemus ſolū ɔſiderare, ut uideamus an bñ vel male impetrauerit primū, tanquā vacans per aſſecutionē ſecundi, an in lite mota ſu p ſcd'o bñficio obtinuerit vel non ille q ſcd'o fuit aſſecut', & ſic an ſibi remaſerit, vel ablatū fuerit ſcd'm; qa in primo caſu ſi obtinuit, & ſibi remaſit, vr impetrās primū tāquā vacās bñ impetraſſe, qa nūc p p victoriā in ſcd'o apparet primū ſtatim uacaſſe, cū ſit perinde ac ſi litē mouens nunq̄ mouiſſet ex quo ſuccubuit & bñficiū nō abſtulit. arg. optimū. ff. de euic. l. hēre licere. circa ſi. ſed ſi nunquā mota fuiſſet, clarum foret apud intelligentes, q impetrans bñ impetraſſet, licèt poſſeſſio ſecundi nō eēt tpe impetrationis pacifica ſed litigioſa poſtquā litigium euanuit, alias daretur materia colludēdi; qa q aſſecutus eſt ſcd'm videns aliū impetraſſe primū, ſi uellet illud impetrāti auferre & facere q alter hēret, ſubmitteret motorē ɔtrouerſiæ ſi nōdū trāſiuerāt duo mēſes a die adeptionis ſecundi, & faceret q ille vel alius impetraret tāquā vacaturū p lapſum duorū mēſiū, & poſtea cū mouēte litē trāſigeret vel cōponeret, ſicut creditr fuiſſe factū in caſu nro, p ea q pcepi oretenus; talibus aūt malitijs eſt obuiādū. l. in fundo. in ſi. ff. de rei vendi. Futurus ergo litis euentus declarare debet an bñ impetrauerit, vel nō. l. ſed & ſi qs. §. t. ff. de vſufru. & iure fiſci. l. 3. §. qn autem. videtur ergo mihi &c.

a ¶ Incontinenti. Vide d. Alex. de imo. in cōſi. ult. in al. col. i ſi. i 3. parte. & in conſi. 178. in i. col. in parte. & in conſ. 42. in i. col. in 4. parte.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Cū. A. & B. eſſent ſocij ſimplr nō ex ɔuētione oīum bonorū. A. mrī ſuæ in quadā poſſeſſione ſucceſſit, q poſſeſſio de cōi durāte ſocietate ſemper refecta & ſuſtētata fuit, & ſilr illius fructus cōicati. Inter dictos diſſoluitur ɔſenſu dicta ſocietas, quia conueniunt amplius in cōione nō ſtare fructibus adhuc pendentibus, qa nec frumantum excuſſum ex ſpica, nec vua recolleta, imo nōdum matura. Mō quæritur cuius eſſe debeant dicti fructus, maximè vindemia, cùm adhuc qñ uinum conficitur realis diuiſio bonorum facta non ſit, an communes, an ſolius. A.

S V M M A R I V M.

1 *Societas litter realiter non ſit diuiſa, ſed verbis tantū, fructus tamen fundi aliàs communes pendentes ſunt domini ipſius fundi, nec communicantur.*

CONSILIVM CCLXVI.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Et dicendum eſt, q cōes, cum nondum videatur diſſoluta ſocietas, ex quo realis diuiſio non eſt facta, & maximè cū uerbalis illa diuiſio iam extantibus fructibus facta ſit, & cū de cōi refecta fuerit &c. in ɔtriu[illegible]us. A. non, imo ſolo ɔſenſu diſſoluitur ſocietas, quantum ad hoc ut de cætero lucra & dāna nō ſint cōia. l. verum. §. fin. cum ſi. ff. p ſocio. Sed ad ppoſitum noſtrū dr, q illius ſunt fructus pendentes, cuius eſt ſolum, cum ſint pars ſoli. l. ſi. ff. quæ in frau. credi. l. ſi uſufru. meſſem. ff. quib. modis uſufru. amit. ſed ſolum eſt ſolius A. ergo &c. Nec ob. quia ēt durante ſocietate ſolum erat ipſius A. qui huiuſmodi non cōicantur. l. ſi ſocietatē. cū ſeq. ff. pro ſocio. niſi expreſſe cōicentur. ſic loquitur. l. 3. eo. tit. & tñ fructus fuerunt cōicati, imo debuerunt de iure cōicari. l. actione. §. quod dicimus. pro ſocio. in ſi. gl. ergo non vr verū, q cuius eſt ſolum, ſint fructus; nam illud eſt propter naturam ſocietatis oīm bonorū, quæ eſt inter eos; ſed vbi non eſt ſocietas, eius ſunt fructus, cuius eſt ſolū. Sed ſi dñium dictæ poſſeſſionis ab initio fuiſſet cōicatum, tunc per ſolam verbalē diuiſionē nō eſſet ipſius A. niſi realis diuiſio & traditio interueniſſet. l. ſi diuiſione. C. fam. ercis. & per conſequens fructus eſſent cōes, ſicut ſolum. Sed vt ſupra dixi talis poſſeſſio ea ſucceſſione materna ad ipſum A. deuoluta, non fuit cōicata, ſed in dñio ſolius A. remanſit, vt ſupra dixi. ſarit. l. cum in plures. §. meſſem. ff. locati. vbi colonus partiarius, cum quo debent eſſe cōes fructus fundi, in parte ſua nō habet ius quouſq; ſint recollecti, & recollecti dicuntur qñ frumentum eſt ex ſpica excuſſum, & forte reconditum in orreo, vel vua præciſa & coacta, vt no. in præalleg. l. ſi vſufru. meſſem. & d. §. meſſem. & ſi de cōi hæc poſſeſſio refecta fuit, ēt fructus cōicati fuerunt, fructus aūt cū talibus ſumptibus cōputantur. l. ſumptus. de rei vend. Et ſi ſūptus iſto anno facti eſſent, eorū rō habēda eſt aliter. Ex iſtā partē de iure verā puto Ego Anel' de caſtro vtriuſq; iuris minim' doc. fili' dñi Pauli de Caſ. ſaluo iudicio cuiuslibet meli' ſentiētis.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Quidam teſtator in vltimo ſuo teſtamento certis nepotibus ſuis ex trāſuerſo certa ſecit legata iubens prædictos nepotes hic fore tacitos & contentos, vniuerſales verò fecit hæredes A. filiam ſuā legitimam & naturalem & B. nepotem ſuum ex prædicta filia æquis portionibus. Et ſi dictus B. decederet ſine filiis maſculis legitimis & naturalibus ſubſtituit A. vel filios maſculos ex ea deſcendentes. Et ſi A. decederet abſq; filio vel filijs maſculis vel deſcendentibus legitimis & naturalibus, voluit bona ſua deuenire in dictos nepotes ex tranſuerſo, quibus deſcendentibus ſine filijs legitimis & naturalibus voluit dicta bona deuenire in certum hoſpitale, quod fabricari fecerat ipſe teſtator & inter pauperes diſpenſari, mortuo teſtatore prædicto orta lite & qōne de dictis bonis inter prædictos A. & B. ea parte vna, & dictos nepotes trāſuerſales ex altera, prolatis nonnullis ſententijs in fauorem hæredū inſtitutorū, tandem deuentum eſt ad compromiſſum in dñm C. tunc dñm Vincentiæ tanq̄ in arbitrum & arbitratorem de iure & facto electū de partium conſenſu, qui viā compromiſſi ſecutus protulit ſnīam ſeu arbitramentum vt dicta bona æquis portionibus diuiderentur, vcz vt medietas remaneret apud hæredes inſtitutos. alia verò medietas pertineat ad dictos nepotes ex tranſuerſo. Et ita ambæ partes laudauerunt ſnīam ac bona inter ſe diuiſerūt, facientes adinuicem ſibi finē & quietationē renunciantes dictæ partes expreſsè ſpōtè & liberè per pactū ſolēne iuramento firmatū oī iuri, quod ipſis partibus vel alteri ipſarū de præſenti cōpetere vel in futurū ɔpetere poſſet rōne teſtī & cuiuslibet vltimæ voluntatis dicti teſtatoris, quibus voluerunt eſſe derogatū p dictū ɔpromiſſum & arbitramentū dantes ſibi partes adiuuicem plenā licentiā de bonis diuiſis diſponēdi & alienandi inter viuos & vltima uoluntate nō obſtantibus teſtīs & vltimis voluntatibus antedictis vacantibus alienationē dictorū bonorū, & renunciauerūt partes oī exceptioni &c. vt oīa hic patent ex inſtrīs ɔpromiſſi finis & diuiſionis. Modo ɔtingit q A. filiæ æqualiter cū B. eius filio ltīmo inſtituta deceſſit ſuperſtite B. vnico ei' filio q ſu uiuēs q̄plura ex dictis bonis alienauit in vita. Inſu p cū filios nō hēt in teſtō ſuo certos inſtituit hæredes, dubitat mō nūquid d. B. potuerit dic. bona in vita alienare, & de reliqs ad ei' libitū in vl. volū. diponere, cū in teſtō di. q. teſtōris fuerit grauat', ſi d cederet abſq; liberis maſculis reſtituere pdictis nepotib' & eis dficiētib' d. hoſpi.

S V M M A R I A.

1 *Filius grauatus reſtituere patruelibus facta etiam ſubſtitutione eiſdem de hoſpitali poteſt alienare. 4. uncias pro legitima & duas pro trebellianica, nec poteſt conqueri hoſpitale licet ſucceſſerit in loco ſubſtitutorum nepotum renunciantium fideicommiſſo per tranſactionem.*

2 *Subſtitutus ſecundus efficitur primus, quando perſona primi de medio quoquomodo ſubducitur.*

CONSILIVM CCLXVII.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ † Viuentibus di. nepotibus ex trāſuerſo venientibus præfatū hoſpitale nullū ius hēt in dictis bonis, nec ēt eis morientibus, cū liberis cùm fuerit

ſubſtitutum

ſubſtituti ſub ꝯditione ſi dicti nepotes ſine liberis deceſſerint. Et
ſic dicti emptores bonorũ nec a dicto hoſpitali pñt moleſtari pp
defectũ iuris eius, ẽt ſi ipſi non bñ emiſſent. ff. ſi pars hæredi. peta.
l. 1. §. 1. in prin. ff. ſi vſufr. pet. l. vti frui. §. qđ ſi forte. Nec ẽt a di-
ctis nepotibus, q̃a in ꝯtu tranſactionis, de quo ſupra cõſenſerũt,
licentiã dederunt dictis Inſtitutis, vt poſſent alienare bona q̃ eis re
manebant, vñ ẽt ſi cecidiſſent dicta bona in fideicõ. eis debendo,
forent excluſi a retractando alienationes prædictas pp dictum
conſenſum. ff. de leg. 2. l. nihil. §. oĩbus. C. de fideicõ. l. quotiens. Si
verò ꝯtingat dictos nepotes ex tranſuerſo ſine liberis decedere,
& ſic extare cõditionẽ ſub qua fuit eis ſubſtitutũ hoſpitale, tunc
adhuc vſq; ad quãtitatẽ legitimæ, quæ debebatur filiæ teſtatoris,
q̃ erat tertia pars oĩm bonorũ. vt in auth. nouiſſima. C. de inoffi.
teſta. remanebunt alienationes prædictæ firmæ, & non poterũt
impugnari per dictum Hoſpitale; q̃a in dicta tertia non potuit ip-
a ſa filia vel eius filius a teſtatore grauari [a]. l. qm̃ in prioribus C. de
inoffic. teſta. & ſic non cadit in generali fideicõ. l. cohæredi. § cũ
filiæ. ff. de vulg. & pupil. ver. nec fideic. poſito quod ſit relictũ ad
piam cãm, vt patet ea no. in l. Papi. §. 1. vel. 2 ff. de inoffi. teſta. & l.
ſi quis ad declinandã. C. de epiſco. & cleri. & in c. ſi pater. de teſta.
lib. vj. Et ſi dicta bona alienata vſq; ad quãtitatẽ legitimæ cõputa
ri debent in ea, & alienationes debent firmæ remanere, ſi nõ appa
ret ꝙ doloſè & malicioſè factæ fuerint, iuxta ea q̃ plenè habẽt
& no. in l. marcellus. §. res q̃. ff. ad treb. quatenus aũt alienationes
prædictæ tranſcẽderent ſummam legitimæ, vt q̃a tota dimidia q̃
remanſit dictis inſtitutis, fuiſſet alienata, tunc põt eſſe dubiũ vtrũ
ẽt pro illo quod eſt vltra, puta de tertia ad dimidiã remaneãt alie-
nationes firmæ & irretractabiles, quaſi ẽt illud deberetur pdicti
ambobus inſtitutis pro trebel. Et dubiũ facit, q̃a ſi fideic. debeba- 1
tur dictis fratribus ſeu nepotibus ex tranſuerſo veniẽtibus, qđ vt
ex eo q̃a ipſi fuerunt ſubſtituti primo loco pfatis inſtitutis, ſed
hoſpitale ſcđo loco dictis fratribus primo ſubſtitutis, tunc dicti
inſtituti vel hr̃des eorũ poſſent aduerſus eos. ſ. frẽs pdictos ſeu ne
potes detrahere treb. ſed ipſi primi fideicõ. aduerſus ſm̃ fideicõ.
ſ. hoſpitale ſubſtitutũ eis nõ habẽt ius detrahẽdi tã de iu. cõi. ff. ad
treb. l. 1. §. inde neratius. cum ibi plenè no. q̃ ẽt de iure ſpeciali,
q̃a locus pius aduerſus quẽ ſicut ceſſat falcidia. C. ad. l. falc. auth.
ſimilr. ita & trebel. in ata plene no. per Bart. in l. marcellus. ff. ad
treb. remanerent ergo dictæ alienationes firmæ ẽt pro eo, qđ eſt
vltra legitimã, & ſic pro tota dimidia debita rõne legitimæ & tre.
vt no. in d. §. res quæ. Sed in ꝯtrium facit; q̃a imo dictum fideic. pri
mo loco & recta via debebitur hoſpitali, ex eo quia d. fratres ſeu
nepotes ex tranſuerſo primo loco ſubſtituti in cõpoſitione, quã 2
fecerunt cũ dictis inſtitutis, renunciauerunt oĩ fideicõmiſſo, qđ
ſperabãt virtute teſti. Et ſic dictũ fideicõ. remanſit penes inſtitu-
tos cũ illo onere, cũ quo iturum erat ad dictos fratres; ſi non re-
nũciaſſent, videlicet vt ſi ipſi deceſſerint ſine liberis, bona pueni-
ant d. hoſpitale. l. 1. §. pro ſcđo. cũ. ſeq. C. de cad. tollen. vñ dictũ 3
hoſpitale ſubductis perſonis dictorũ fratrum repudiantium vr
ini pictẽdũ tãq̃ immediatè ſubſtit utũ dictis inſtitutis & primo lo
a eo. ff. ad. l. fal. l. cum dotem. quæ bene facit. † Nam ſcđs ſubſtitu-
tus efficitur primus, qñ pſona primi de medio quoquo mõ ſub
ducit. ff. de vulg. & pupil. l. cohæredi. & in prin. & l. ſi titius. arg.
ff. qui potio. in pig. habean. l. 2. & qđ no. Bar. in l. q̃diu. in ſi. La
grande. ff. de acq. hær. & ſi ſic eſt, ceſſat et treb. aduerſus hoſpita-
le, ut d. eſt; & ſic alienationes nõ remanerẽt firmæ ultra quantita-
tẽ legitimæ. Breuiter iſta poſſẽt pcedere, ſi d. frẽs primo loco ſub
ſtituti renunciaſſent fideicõ. q̃a noluiſſent ſe oneribus hæredita-
rijs implicare, ſed in caſu nr̃o renunciauerũt, ex eo q̃a ꝙ poterãt
ex illo ꝯſeq. poſt mortẽ iſtitutorũ habuerũt & ꝯſecuti fuerũt illis 4
uiuẽtib. vz dimidiã oĩm bonorũ. Nã etſi d. ꝯpoſitio facta nõ fuiſ b
ſet poſt mortẽ dictorũ inſtitutorũ, nõ potuiſſent d. frẽs virtute di
cti fideic. plus ꝯſeq. q̃ dimidiã; altera verò dimidia remãſiſſet pe-
nes hr̃des inſtitutorũ p legitima & trebel. & alienatiões factæ de
ipſa remãſiſſent firmæ p iã dicta; ergo & nũc, q̃a p dictã renũcia-
tionẽ nihil remanſit penes inſtitutos, qđ puenturum fuiſſet ad d.
frẽs ſubſtitutos, ſi renũciatio facta non fuiſſet; & ſic fuit potius fa
cti, q̃ iuris, ſicut cũ creditor ſolutione ſibi facta liberat ſoluentẽ,
cũ p ſolutionem iam eſſet liberatus. C. de ſolu. l. inductũ. ¶ Cõclu
do ergo, ꝙ mortuis dictis fratribus ſine liberis hoſpitale ſolũ po
terit petere dimidiã, q̃ ad eos puenit, de qua nil detrahet, & dictas
alienatiões inq̃etare nõ poterit. ¶ Et ita dico & ꝯſulo ego Paulus
de caſtro vtriuſq; iuris doct. & ad fidẽ me ſubſcripſi, & ſigillaui.

SVMMARIA.

1 *Subſtitutio ſecunda non expirat etiam ſi moriantur primi ſubſtituti uiuente hærede, cui ſubſtituebantur.*
2 *Mortuo uno ex ſubſtitutis etiam ante tempus acquiſitionis, pars eius accreſcit aliis.*
3 *Legitimam & falcidiam hæres grauati ex perſona filii teſtatoris detrahit etiã non confecto inuentario per filium de bonis teſtantis parentis, & ideo alienata non retractantur.*
4 *Trebellianica non perditur per non confectionem inuentarii ſecundum communem opinio.*
Fructum interim percepti an debeant computari in trebellianica.
5 *Grauatus relinquens ad uitam uxoris uxusfructus non præiudicat fideicommiſſario.*
6 *Hæreditatem quis ſine proteſtatione adeundo an poſſit poſtea facere inuentariũ.*

CONSILIVM CCLXVIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ In quæſtio-
ne, quæ uertitur
ſuper hr̃ditate D. Iulianæ & ſer Gaſparis filij ſui inter
quendam Ioannem hæredem ſer Gaſparis ex teſtõ ex
parte vna, & D. Coronam filiam dictæ D. Iulianæ & ſororem di-
cti Gaſparis filioſq; ipſius D. Coronæ ſubſtitutæ præfato Gaſpa
ri mediante perſona filiorum Gaſparis prædicti omnibus de ci-
uitate Feltri ex altera, mihi Paulo de caſtro commiſſa conſulen-
da per ambas partes promittentes inuicem ſtare in omnibus &
per omnia huic conſilio & declarationi meæ, & ꝯ ipſum nil face-
re uel uenire, cùm ſint inuicem attinentes, viſis punctis mihi tra-
ditis per utranque partem vnà cum dubijs elicitis ex eis, licèt di
uerſis modis. ¶ Et omnibus ſimul ꝯiunctis & examinatis. Parti- a
buſq; pluries auditis, & uiſis earum ſcripturis, plura recolligo
diſcurienda fore inter eoſdem, quorum primum hoc eſt, & alia
1 quæ poſtea ſequũtur. ¶ † Primum eſt, vtrum ſubſtitutio facta de
dicta dña Corona in teſtõ D. Iulianæ locum ſibi uendicauerit in
caſu nr̃o, cùm videatur fuiſſe facta principaliter filijs dicti ſer Ga
ſparis remanentibus poſt mortem patris, cui primo loco fuerũt
dicti filij ſubſtituti, eis poſtea decedentibus ſubſtituta fuit D. Co b
rona, cùm filij dicti Gaſparis tempore mortis dicti Gaſparis nõ
extarent. ¶ Ad quod omiſſis, quæ in ꝯtrium dici poſſent, dico di-
ctam ſubſtitutionem locum ſibi uẽdicaſſe; quia dicta bona pp nõ
exiſtentiam filiorum Gaſparis tempore ſuæ mortis remanſerũt
penes Gaſparem cum onere ſubſtitutionis prædictæ factæ filijs
ſuis, cum utraque eſſet fideicommiſſaria tam facta ſibi de ſuis fi-
lijs, q̃ facta filijs ſuis de dicta Corona, & ẽt de ſorore ipſius do-
minæ Coronæ filijs dicti Gaſparis; per ea quæ no. Bar. in l. quan-
diu. La grande. in fin. ff. de acqui. hære. & l. 1. §. pro ſecundo. C. de
2 caduc. tollen. ¶ † Secundò quæritur, quid de portione dñæ Zani-
næ ſororis dictæ D. Coronæ ſubſtitutæ unà cum ea filijs dicti Ga
ſparis, quæ mortua fuit uiuente dicto Gaſpare? ¶ Reſpondeo ꝙ
accreuit D. Coronæ coniunctæ ſibi inſtitutione re & uerbis. ut
in d. §. pro ſecundo. & ſic eſt perinde ac ſi ſola domina Corona
3 fuiſſet ſubſtituta in bonis dictæ dominæ Iulianæ. ¶ † Tertiò quæ-
ritur an Ioannes prædictus hæres dicti Gaſparis, qui tenetur di-
ctæ dominæ Coronæ ad reſtitutionem dictorum bonorum quõ
dam D. Iulianæ poſſit ex perſona dicti Gaſparis filiæ dominæ Iu
lianæ detrahere legitimam & trebellianicam debitam dicto Ga-
ſpari in bonis ſuæ matris ſcilicet dominæ Iulianæ? ¶ Ad quod
reſpondetur, quòd de legitima non eſt dubium, in qua grauari
non potuit per matrem eius. C. de inofficio. teſtam. l. quoniam in
prioribus. nec perditur per confectionem inuentarij ergo &c.
C. ad l. falci. l. quanquam. ſed de trebellianica dubium eſt, quia di
citur quòd Gaſpar non confecit inuentarium de bonis ſuæ ma-
tris, tamen adhuc idem dicendum eſt; quia doctores tenent cõ-
4 muniter † quòd nec illa perditur per non confectionem inuen-
tarij [b] vt no. Bart. in l. marcellus. ff. ad trebel. ſecundùm Iacob. de
bel. & not. in addi. Specu. de inſtrumen. edit. §. dicto in additio,
quæ incipit. de trebellia. dubitatur &c. Et ſic dictus Ioannes po-
teſt retinere dimidiam dictæ hæreditatis pro legitima & trebel-
lianica, cum fideicommiſſum non eſſet purum, ſed conditiona
le relictum poſt mortem Gaſparis, ſecundum ea quæ habentur
in l. quamquam. C. ad l. falcidiam. & in capitulo Raynutius. & in
capitulo Raynaldus. ext. de teſtamen. quæ dimidia hæreditatis
aſcendit ad 400. cum bona ualeant octingenta ut dicitur. Et in
qua trebellianica non debent computari fructus interim perce-
pti per Gaſparem, cùm eſſet de liberis primi gradus, & rogatus
reſtituere filijs ſuis, aut eis non obſtantibus ſororibus eius. C. ad
trebel. l. iubemus.

¶ Quartò

a ¶ Grauari. Adde. do. Petr. Phil. cor. in conſ. 103. nu. 1. & 2. & in cõſ. 330. nu. 10. & 11. in 2. parte.

b ¶ Inuentarij. Vide eũdem Paul. & in conſ. 36. per totum & nõ ibidem dictum fuit 1 apoſtil. & i conſil. 675. nu. 4. & in cõſ. 198. nume. 5.

¶Quartò q̃rit quid de bonis venditis & alienantis per Gaſparẽ, de hr̃ditate dictæ. D. Iulianæ, an potuerunt vendicari p dictam, D Coronam ſubſtitutam, cũ ſubiacerent reſtõni ſibi fiendæ? ¶Rñdeo non, quia computantur in dictam legitimam & trebellianicam, cùm non fuerint malitioſè alienata & in uita dictæ D. Coronæ vt not. per gl. & doct. in l. marcellus, §. res quæ. ff. ad treb. & no. in l. fi. §. ſinaũt auaritiæ. C. cõia de leg. Et cũ vt dr̃ valeãt. 350, reſtat dictus Ioannes hæres Gaſparis hr̃e. 50. p dicta lĩtima & trebellianica, quæ detrahat de reliquis bonis & in eis computat̃ legatum ei factum; ſm ea q̃ no. in l. 4. ff. ad l. falcid. Eſt ẽt alia rõ, quare dictæ venditiones non debent retractari, q̃a factæ ab ignorante, & ignorantibus, cum ut dr̃ d. Gaſpar non hr̃et notitiam teſti dñæ Iulianæ, nec ſciret ea ſubiacere reſtõni. p l. fi. §. fi. ff. de lega. 2. Non ergo expedit quærere an fcã retractatione venditionũ emptores hẽant regreſſum ꝯ Ioannem hæredem venditoris cum retractari non poſſint vt dixi.

5 ¶ †Quintò quærit̃ de legato facto per Gaſparem vxori ſuæ ad uitam eius de quodam mãſo, qui fuerat de hæreditate dictæ dñæ Iulianæ cum conditione, ꝙ poſt illius mortem redeat ad filios dñæ Coronæ & ad dictũ Ioãnẽ hr̃dem Gaſparis, valeat & potuerit in eo apponi dicta ꝯditio, Breuiter rñdetur, ꝙ in præiudicium dñæ Coronæ non ualet nec potuit opponi dicta conditio, cùm cadat in ſubſtitutione prædicta facta de ipſa, & ſic põt ab ea peti & vendicari de pñti. Sed ſi q̃ritur an ualeat in præiudicium dicti Ioannis hæredis, vt ſic teneatur illi ad æſtimationem, vr̃ ꝙ ſic, per l. ſi alienam. C. de lega. ꝯtriũ vr̃ verius, quia Gaſpar putabat manſum illum eſſe ſuum irreuocabiliter ex ſucceſſione dñæ Iulianæ, nec ſciebat ipſum ſubiacere reſtitutioni fiendæ dominæ Coronæ, quia ut dicitur non potuit unquam uidere teſtamentum ſuæ matris, vnde videtur reliquiſſe rõne iuris ſui, quod putabat durare poſt mortem ſuam, cùm non duraret, & ſic fuit erronea ſua voluntas & opi. igit̃ &c. C. de lega. l. uxor patrui. ff. de uſufru. leg. l. ſticho. ff. de legat. 1. l. ſeruum ſiue, in prin. & not. in l. ſi domus. §. de euictione. co. tit. p glo. & doc.

6 ¶ †Sextò quæritur, quia dictus Ioannes cum geſſit ſe pro hærede Gaſparis, non fuit proteſtatus de confectione inuentarij fienda, an poſſit poſtea facere, ut ſibi proſit. Ange. de Peruſio videtur tenere ꝙ non in l. hæc ſtipulatio. ff. ſi cui pluſquam p l. fal. puto contrarium, quia illud procederet ſi dixiſſet ſe adire animo certo & deliberato, quia hæreditas erat ſoluenda. ut l. fin. §. 1. C. de iure delib. quod hic non fuit. Et ideo ſufficit ꝙ infra tẽpus debitum poſt aditionem cõficiat. ea. l. §. ſinautem dubius. Et ſufficit quòd infra tres menſes incipiat & perficiat, licet nõ inchoauerit ĩfra. 30. dies ut ibi no. & e. l. §. ſi uerò poſtquã ſm * cõmunem opi. doct. ¶ Et ex prædictis puto rñſum fore ad oĩa dubia, q̃ ſũt inter partes ꝑdictas ſm puncta & informationes mihi traditas & traditas p ipſas. ¶ Et ita dico & ꝯſulo ego Paulus de caſtro utriuſq; iuris doctor & ad fidẽ me ſubſcripſi & ſigillaui.

S V M M A R I A.

1 *Socius unus ex tribus ſi non eſt in mora ſoluendi partem ſuam emptorum, & totum alii ſoluerint, non eſt propterea parte lucri fraudandus.*

2 *Societas ſi per confeſſionem ſociorum ſoluentium ſolum probatur, & ſic extraiudicialis, an probet tam pro ſe, quàm contra ſe.*

CONSILIVM CCLXIX.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Viſo ꝓceſſu agitato inter Ariginum de ſolua petentem ex parte una, & Bertramum ꝑtini & Simonẽ de ſaluaneis ciues Pergami ſe defendentes ex altera, ſup quadam ſocietate q̃ dr̃ fuiſſe ꝯtcta inter eos ad emendum guadum. Viſaq; petitione dicti Arigini & atteſtationibus receptis, ſuper eo ꝙ quæritur quæ debeãt eſſe partes iudicare debentium in condemnando uel abſoluendo conuentos, conſidero naturaliter & etiam iuridice incedendo ſuper illo negotio, ꝙ ſi de ſocietate quæ prætenditur fuiſſe contracta inter eos appareret per ſcripturã uel per teſtes, ita & taliter ꝙ ſi de dicto guado empto & uẽdito p dictum bertramum & Symonem fuiſſet perditum, & non lucrum factum, poſſet dictus Ariginus compelli ad participandum dãnũ, ſicut ipſe petit iſtos cõpelli ad cõicandum lucrum factum, ſm ꝙ eſt de natura ſocietatis. l. cum duobus. §. quidam ſagariam. in fine. ff. pro ſocio. res videret̃ eſſe clara. uidelicet ꝙ ſi Arigino nõ eo exiſtente in mora ſoluendi tertiam partem pretij, quæ ipſum tangebat, præfati Bertramus & Symon de propria pecunia emiſſent, & ſoluiſſent totum pretiũ, non ꝓpterea Ariginus foret excluſus a ſocietate uel participatione lucri, ſed poſſet offerendo nunc quod ipſum tangit cum omni ĩtereſſe ꝑdictorũ, petere partẽ lucri, q̃a hoc exigeret bona fides, quæ maxime inter eos eſt ſeruanda, cùm vicem fraternitatis obtineat. ff. pro ſocio. l. verum in prin. vt prædicti cõi nomine & ad cõem vtilitatem cenſeantur emiſſe, poſtq̃ ſibijnuicem fidem dederunt de hoc faciendo, nec eis licuiſſet hoc facere proprio nomine, & illum Ariginum ſupplantare, q̃a fidem rupiſſent. arg. C. de dolo. l. 1. cum ſimili. & probatur in dicta. l. cum duobus. in fine principij. ff. p ſocio. verſicul. ſi verò id actũ &c. & optimè ꝓbatur in fine in l. 4. §. ſi ab ignoto. ver. vñ quæri poterit. ff. de manumiſ. & qđ no. Bar. in l. qui in aliena. §. ſi is qui. ff. de acqui. hæredi. Sed ſi dictus Ariginus fuiſſet in mora ſoluendi partem ſuam potuiſſent illi emere proprio noĩe, & lucrũ ei non cõicare, & hoc ꝓbatur in dicto. §. ſi ab ignoto. ver. ſiue hoc acto nũmos ſeruus nõ dederit &c. q̃a fruſtra petit debitum, q qđ debuit nõ impleuit, vt in regula iuris fruſtra. ff. de ædil. edic. l. ædiles. §. fi. ¶ Non eñ tenebãtur illi duo, ſi nolebant, ſoluere partem tangentẽ Ariginũ de ſua pecunia ad illius vtilitatem. Vñ ſi emptio nõ poterat aliter fieri, niſi ſoluerent totũ pretiũ, & ille requiſitus partem ſibi tãgentẽ nõ ſoluit, potuiſſent illi duo ꝓprio noĩe ipſorũ emere, nec fidẽ rupiſſent, ſed ille poti9 rupiſſet eis nõ faciẽdo qđ ſibi ĩcũbebat, vt ſocietas ſortiret̃ optatũ finẽ, vñ & teneret̃ alijs actio. p ſocio ad intereſſe, ſi p p hoc qđ ille nõ ſoluebat partẽ ſuã fuiſſet emptio impedita, q̃a non potuiſſent alij ſoluere totũ pretium dicta. l. cum duobus. §. ſi quis ſocietatem ad emendum &c. ff. pro ſocio, fortius ſi ſoluere potuerũt, ne ille teneat̃ ad intereſſe potuiſſent emere nomine ꝓprio & lucrũ ꝓ ſe retinere; q̃a benignius eſt hoc, cùm ille de hoc nõ ſentiat damnũ, licet nec lucrum. ff. quæ in frau. credi. l. ait prætor. §. ſimili mõ. quarũ rerũ actio nõ det̃. l. 1. §. ſi manumiſſero. in fine.

2 ¶ † Verũ q̃a in caſu nr̃o nõ apparet de iſta ſocietate p inſtrm publicũ, nec p ſcripturã de manu partiũ, nec p teſtes deponentes ſe interfuiſſe ꝯtctui, ſed ſolũ deponunt de cõfeſſione Symonis & Bertrami, poſito ꝙ eam ꝓbarent, tñ illa non ꝓdeſſet eis ad cogendum Ariginũ ſubire damnũ, ſi fuiſſet ꝑditum de guado; imo tunc ſciuiſſet negare ſocietatem, & eſt veriſimile qđ negaret, ſimiliter non debet ei ꝓdeſſe ad conſequendũ partẽ lucri, q̃a nõ fuiſſet ꝯtrium poſtulaturus. C. de ſol. l. pen. ff. de petitio. hr̃di. l. ſi & rem & ꝑtium. Et q̃a iniquum eſſet, vt dictus Ariginus poſſet illos cõpellere ad dandum ſibi partem lucri, cùm nihil ſoluerit in emptione, & tñ illi non poſſent illum cõpellere ad ſubeundum partem damni, vt eſt bonus text. in ſimi. ff. manda. l. 3. quæ incipit præterea, in fine. iuncta. l. qui. bona. §. ſi q̃s q̃a. in fine. de dã. infec. Nam nõ ſeruaretur æqualitas inter eos, qđ eẽ nõ debet C. cõmu. diui. l. pen. in fi. ff. pro ſocio. l. ſi non fuerit. & d. §. quidã ſagariã. Et aperiret̃ via malitiæ; q̃a dictus Arigin9 taceret quouſq; videret an de guado perderetur, vel lucrum fieret, qđ nõ eſt tollerandum; vt in ſimili. no. Cy. poſt Petrũ C. in q̃b. cau. in integ. reſti. nõ eſt neceſſar. l. ſi tutor iũcta. l. in fundo. ff. de rei ven. ¶ Præterea in caſu nr̃o nõ eſt ꝓbata confeſſio ꝑdictorum, cũ teſtes ſint oẽs ſingulares, & vnus non deponit de illa cõfeſſione, de qua deponit alter; ergo &c. c. licet cãm. de proba. Et poſito quòd eſſet probata cõfeſſio, nõ eſt per eam probata ſocietas; q̃a eum facta fuerit, parte abſente, non facit plenã probationem, ſed ſemiplenam a. c. fi. de ſucceſ. ab inteſta. & per Bar. in l. admonendi. ff. de iureiuran. Et poſito ꝙ faceret plenam probationem, tñ fuit conditionata. ſ. quòd facta fuit cum pacto, quòd niſi ille ſolueret partem contingentẽ in termino nõ intelligeretur habere partem in ſocietate; vñ debet vel in totũ repudiari, & ſi acceptetur in eo qđ facit pro ſe, debet acceptari in eo quod facit ꝯtra ſe. ff. depoſi. l. publia. in fi. in Auth. de iureiurando a mo. præſti. in fi. ibi neceſſitatis &c. & qđ not. Cy. in l. 1. de confeſ. in 13. q. Sed ipſe non probauit ſe ſoluiſſe in termino, quod habebat neceſſe facere. C. de ꝓbatio. l. 1. ff. e. l. a.

a ¶Sed ſemiplenã. Adde idẽ per Raph. Ful. in conſ. 197. in 2. col. in verſ. ſuper e. in fi. ver. & do. Mar. Soz. in cõſi. 8. ſtatim poſt mediũ. 2. col. in 1. parte. & d. Alex. de Imo. in conſi. 166. ul. col. uer. nõ obſtat, etiam ꝙ dicitur cõtrarium, tamẽ & contra Bar. in d. l. admonendi. tenere videtur d. Alexan. in conſi. 152. in al. co. in verſic. & ſi contra. ibi, circa medium. uer. ibi non obſtat. & in conſil. 154. in ulti. col. uer. præterea præſuppontur. in 5. parte. Et uide Fran. de Aret. in conſ. 26. in prin. 1. col. ubi idẽ qđ Pau. hic & do. Pe. Phi. Cor. in cõſi. 113. in 2. parte.

¶ Concludit ergo, partes iudicis eſſe in abſoluẽdo cõuentos a petitis, & ĩ ꝯdemnãdo victũ victorib9 ĩ expẽſis, q̃a temerè litigauit.

¶ Caſus.

¶ Stante ſupradicta ſententia, quòd monaſterium debeat in poſſeſſion. mitti terrarum &c. ſoluta tamen prius ipſis de noctulis æſtimatione melioramentorum in dictis terris impenſorum & iure deducendorum, Syndicus monaſterij poſt legitimam moram petijt executionem dictæ ſententiæ dicens alio non expectato eam debere executioni mandari; & maximè in vallibus, & in his in quibus nulla melioramenta fuerunt facta, offerens inquantum domino iudici videatur, etiam pro dictis melioramentis

mentis vnum expromiſſorē idoneum dare dictis de Zoctulis;imo
& ſi ius velit, & congruum depoſitū facere taxatione debitæ quā
titatis per dñum iudicem legitimè facta. Obijcitur p prælibatos
de Zoctulis, ꝙ multa melioramenta fecerunt, & ꝙ pro eis prius
ſatisfieri debeat eiſdem, & ꝙ non debeat monaſterium in poſſeſ-
ſionem aliquorum bonorū præmiſſorū poni, niſi oīum prius con
grua ſatisfactione facta. Dicūt enī dicti de Zoctulis, ꝙ certā quan
titatē prædictarū terrarū disboſcauerunt reducendo eas ad ter-
ras cultiuas, & ꝙ certā quātitatē redegerunt ad terrā pratiuā, &
certā ad terras vineatas & broliuas, videlicet faciendo plantatio-
nes ipſarū vitiū oppulorū, ſalicū, nucū, & aliarū arborū fructifera
rū, & illas educando, in ſuper dicūt ſe feciſſe certa ædificia domo
rū, & tegetū, vnā colūbariā, & certū puteū ¶ Itē pēdente hac lite
dicūt ſe feciſſe certā fornacē, licet ſine voluntate mon. vt pote ꝯdi
cente. Pro quibus oībus ſibi ſatisfieri petunt legitimè deducētes,
q̄tum cōiter dicta melioramenta cuilibet ꝯſtitiſſent, & deducen-
tes certā æſtimationē p̄dictorū. Sed ex aduerſo pro parte ipſius
monaſterij dr̄ monaſteriū poni debere in poſſeſſionē ſm tenorē
ſniæ oīm petitorū, & maximè valliū & nemorū. ¶ Itē & pratorū
terrarūq; i qbus nil impēſum melioramēti apparet. Tū qa ea ſnia
nulla videtur in ea parte, quæ reſpicit ſolutionem melioramen-
torum, cum non contineatur in ea, a quo vel a qbus dicta melio
ramēta ſint ſoluēda, & ſic impſonalitas vr̄ ibi vitiare dictā partē
ſniæ. Et cū ſit circa exceptionē ſiue factū ex quo dat̄ exceptio, cæ
tera pars ſniæ firma manet. ¶ Itē & cū iudex debuerit prius de ip
ſis melioramētis cognoſcere, & certā ſup ipſis ferre ſniam. Vñ cū 1
nec ex ſnia ipſa nec ex actis habeat̄ dictorū melioramētorū certi
tudo, nō vr̄ dicta ſnia in ea parte valere. ¶ Itē qa p̄ſuppoſito ꝙ va
leret in ea parte, cū ſit vel videat̄ impſonalitas adiecta verbis exe
cutiuis, vr̄ monaſteriū liberari dādo idoneū expromiſſorē, ſicut
ſe ſaepius offert &c. ¶ Itē qa nō pōt retineri vna res ob melio
ramentorum impenſam in alia re, & per ꝯñs abſq; dubitatione in
rebus in qbus impēſum nō eſt, fieri debet executio ſine exceptiōe
aliqua. ¶ Itē qa circa partē melioramētorū impēſorū replicat̄ ꝓ
parte dicti mona. ꝙ dicti de Zoctulis habuerūt ligna disboſcatio
nis ob q̄ qlibet in his partibus libenter disboſcationē facit. ¶ Itē
qa habuerūt dictas terras ad nouenniū ꝓ modica pēſione vt diſ-
boſcationē facerēt, & ad culturā dictas terras reducerent, ob q̄ iē
nil retineri eis ob dictā cām debet. ¶ Itē dr̄, ꝙ de alijs melioramē
tis factis, videlicet de vineis & arboribus plantatis, & educatis,
nil debent habere pro expenſis plantarum, & educatio modica
eſt prælibatis qui oīno terras p̄dictas laborabāt. ¶ Item quia etſi
magna foret, debet cū fructibus pceptis cōpenſari, cū fructus nō
dicant̄ niſi deducta expenſa. ¶ Itē quia principaliter dicta impen
dia facta fuerūt grā fructuū, & ad propriam ipſorū vtilitatē: vnde
non debet inſpici, ꝙ in ꝯſequētiā tendāt in vtilitatē perpetuā ter
rarū & mona. ¶ Itē qa plantatio dictarū arborū remota a mona.
nullius vtilitatis eidē extat, licet alijs ꝓpinqs vtilis forſan foret.
Et circa melioramēta ædificiorū ſimilr̄ ꝓ parte dicti monaſterij
replicat̄, ꝙ aliqua grā fructuū q̄rēdorū aut colendorū principalr̄
ſunt facta, & modica expēſa ipſorū nō dēt refici; magna verò cū
pceptis fructibus cōpenſat̄. ¶ Itē ꝙ nō oīa neceſſaria vel vtilia ipſis 2
terris ſunt, cū nō egerēt tot ædificijs attēta quātitatē, & qualitate
eorū, ac attenta q̄litate loci vbi ſunt ſituata, & ēt nō ſunt vtilia vel
neceſſaria dicto monaſterio, qđ maxime de colūbaria & certis do
mibus vr̄ clarū. ¶ Itē qa monaſteriū nō tenet̄ ſoluere dicta melio
ramenta, ſi vult vel eligat ꝙ dicti de Zoctulis poſſint ſua ædificia
auferre. ¶ Itē ꝙ dando quantū prædicti haberēt de ipſis ablatis,
pōt illa retinere; & p ꝯñs vr̄, ꝙ monaſteriū teneat̄ tm̄ ad impēſam
p p̄libatos factā p quā ſint meliorata. ¶ Itē ꝙ teneat̄ ad tm̄, q̄ tū
illi de ablato ædificio forēt habituri. ¶ Petit p̄miſſis oībus & ſin-
gulis cōſiliū impartiri, & maximè ſi dicta melioramenta ſolui de
beant, an non. Et ſi qua ſoluenda ſunt, quæ ſint illa & qualiter ſol
ui debeant, vt & dep̄hendi latius poterit ex allegationibus in hac
re factis. ¶ Item petitur conſilium an cum fructibus perceptis
per prædictos poſt finitam inueſtituram fieri valeat compenſa a
tio. Cum illos nullo mō debuerint lucrari, ſed debeant̄ monaſte-
rio; vel an ſaltē valeant in alio iudicio peti & qualiter. Et alia cir
ca prædicta conſulat, prout viderit dominus conſulens expedire.

S V M M A R I A.

1 *Sola iud. cis condemnantis bona reſtitui ſolutis prius melioramentis an mittatur executioni in rebus non melioratis non ſolutis melioramentis melioratarum.*

2 *Verba dubia ad iuris intellectum ſunt reducenda.*

3 *Sententia ac reſtituendis melioramentis, an exequi debeat in melioratis data cau-
tione de ſoluendo quando melioramenta fuerint liquida.*

3 *De quibus melioramentis habenda ſit ratio quando conductores reſtituunt eccleſiæ bona & poſſeſſiones.*

4 *Coloni ſuccedentes eis qui melioramenta fecerunt, quid debeant probare.*

CONSILIVM CCLXX.

IN Christi nomine Amen. ¶ Viſo puncto
ſuprafcripto, &
ēt multis allegationibus factis ſuper eo in fauorē mo-
naſterij. Et præſuppoſitis ſine p̄iudicio ueritatis duo-
bus, de quibus præſentialiter diſputare non intendo, uidelicet ꝙ
illa conditio appoſita in ſnia. ſ. ſoluta prius ipſis de Zoctulis æſti
matione melioramentorum iure deducendorum &c. nō uitietur
rōne imperſonalitatis, quià non dicitur ibi per quem debeat ſolu
tio fieri. Cum uideatur debere intelligi. ſ. per monaſterium in cu-
ius utilitatem tendunt melioramēta facta in rebus prædictis per
tinentibus ad ipſum, & ad ipſum per d. ſnīam redeuntibus. ff. de
rei uen. l. emptor. in prin. C. ꝙ metus cā. l. 3. cum ibi no. in j. gloſſ.
magna. nec ēt uitietur rōne incertitudinis, quia non ſpecificatur
quantitas d. æſtimationis, cum d. conditio reſpiciat accesſoria
circa poſſeſſiones, de quibus principaliter agebatur, & ſic incerti
tudo prædicta non hēt uitiare. l. ſi in emptio. in prin. ff. de contra-
hen. emp. de act. emp. l. ſi qs cum fundum. & quod no. Inno. de or
di. cog. c. cum dilectus. poſt prin. de dona. c. inter dilc. & Bal. poſt
Cy. in l. j. C. ſi ſecun. nup. mulier. Et pōt fieri liquidatio t̄pe execu
tionis iuxta no. in l. j. in prin. magnæ gl. ff. de eden. & l. j. de leg. 2.
per Bart. circa finem. ¶ His dico præmiſſis ad euitandam confu-
1 ſionem dicendorum plura per ordinem ſunt uidenda. ¶ †Primò
utrum d. executio ſit fienda in uallibus & poſſeſſionibus, in quib⁹
apparet nulla melioramenta fuiſſe facta, anteq̄ aliquid ſoluatur
de melioramentis factis in alijs. Ad quod breuiter r̄ndeo, ꝙ ſic; nā
uerba dictæ ſniæ dum dicunt ſoluta tñ prius &c. pñt ſalua rōne re
cti ſermonis dupliciter intelligi. ¶ Primò, ꝙ illa dictio, prius, in-
telligatur. ſ. quòd d. de Zoctulis relaxent aliquam de petijs terra
rum, ad quas relaxandas fuerunt in præſenti particulariter condē
nati, & tunc faceret pro eis. Sed ſi iudex hoc noluiſſet nullam in
ſe rōnem habuiſſet; qm̄ de iure non debet una res retineri pro
expenſis factis in alia re, ut no. in l. ſi non ſortem. §. ſi centum. in
fi. ff. de cond. indeb. per doc. Lex aūt non præſumit iudicem uo-
luiſſe aliquid ꝯ ius, qñ uerbis ſuis pōt ſalua rōne recti ſermonis
dari alius intellectus, qui ſit ſm ius. C. de offic. ciui. iudi. in l. 2. ibi
quod nō arbitramur. & quod no. Inn. in c. innotuit. de eo qui fur.
ord. ſuſc. facit ꝙ in ſimili no. in l. j. §. fi. ff. ad munic. ¶ Secundo mo
do pōt intelligi, prius. ſ. quàm relaxentur petiæ terrarum, in qui-
bus facta ſunt dicta melioramenta, ut ſic iſta limitatio quæ ap-
ponitur in illo verſiculo ſoluta tamen &c. Circa præcedentem ge
neralitatem de omnibus petijs terræ reſtringatur ad illas ſpecies,
ſeu petias terræ, quibus de iure congruit. Non aūt referat̄ ad il-
las, quibus de iure non congruit, prout in ſimili nota. in l. ſi idem
cum eodem. ff. de iuriſd. om. iud. & quod not. gl. in l. ſi negocium.
de neg. geſt. & quod no. in l. talis ſcriptura. ff. de le. j. Et ſi hoc uo-
luit iudex, tunc faciunt iſta uerba pro monaſterio, & ita credendū
eſt eum voluiſſe, quia per hoc cōformauit ſe diſpoſitioni iuris cō
2 munis. †Et clarum eſt, ꝙ uerba dubia reduci debent ad iuris intel
lectum ut no. glo. ff. de iure do. l. ſed niſi. & l. curatores. §. fin. ff. de
admi. rerum ad ciui. perti. Et quia iſta interpretatio uitio caret, &
nihil eſt quod prohibeat eam fieri, fienda eſt. l. quotiens. ff. de reb.
dub. ff. de reg. iu. l. quotiens idem ſermo. ff. de legi. j. l. in ambigua.
¶ Non ergo curandum, ꝙ dicatur tenere ſententia quo ad oēs pe
tias terræ, poſtq̄ non fuerunt ſpecificatæ. l. ſcire debemus. ff. de
uerb. obliga. tunc enim de hoc eſſet curandum, qñ quæreretur an a
poſſet ualere quo ad quaſdam, & quo ad quaſdam non, cum repe
riatur ꝙ una & eadem ſnia non pōt pro parte ualere, pro parte
non. ff. ta. er. l. in hoc iudicio. ¶ Sed qñ una ſnia cōtinet plures res
ſeparatas, & non connexas; quia ſequens limitatio ſimpliciter fa-
cta ad eas poſſit reſtringi ad aliquas earum quibus de iure ꝯgruit,
& non extendatur ad alias quibus non congruat, hoc non reperi
a tur de iure prohibitum; [a] imo ſic, & non aliter eſt fiendum; ſi rō re
cti ſermonis patitur, aliter ſecus; ut ſi appoſuiſſet dictionem col
lectiuam, uidelicet ꝙ nullam tenerentur relaxare prædictā, niſi ſo
lutis melioramentis factis in quibuſdam earum. l. neceſſarias. §. ſi
annua. ff. de pig. act. quia tunc uerba gloſari non poſſent. ad quod
bene facit quod no. Cy. poſt Pe. C. de excep. ſi ex maiore.
¶ Concludo ergo fiendam eſſe executionem in illis petijs terra-
rū, in quibus apparet nulla melioramenta fuiſſe facta, etiā non ſo

a ¶ Prohibitum. uide d. alex. de imo. in cō ſi. c. in ulti. colū. in 4. parte.

lutis melioramentis factis in alijs, & ēt non datis fideiuſſoribus
de ſoluendo; qñ in illis cenſetur fuiſſe facta condemnatio ad re
laxandum purè, & ſimpliciter & ſine limitatione, quæ ſequitur in
uerſiculo ſoluta tñ prius &c. Cum illa debeat referri ſolū ad illas,
in quibus melioramenta facta ſunt; quia hoc eſt iuri conſonum,
3 & uerba ſniæ hoc patiuntur. l. ab omnibus. ff. de leg. j. ¶ †Secun-
dò uidendum eſt quid in alijs, in quibus facta ſunt melioramen-
ta. Vtrum fienda ſit executio in illis præſtitis fideiuſſoribus de ſol
uēdo, poſtq̃ apparuerit quid & quātum ſit ſoluendum, & quæ me
lioramenta ueniant æſtimanda, cùm dicantur eſſe plura diuerſo-
rum generum & qualitatum, & ſit dubium an oīa vel quædam eo
rum ſunt emendanda, Et vř, ꝙ ſic, ne impediatur executio quæ de
bet habere eām expeditam; & ꝫ eam non admittuntur exceptio-
nes habentes altiorem indaginem, ſed reſeruantur poſt factā exe
cutionem, cùm in executione ſummariè procedatur. ff. de re iud.
l. a diuo pio. §. ſi ſuper rebus. iuncta. l. ille a quo. §. ſi teſtamento. ff.
ad treb. & quod no. Bar. in exceptione nullitatis ſniæ oppoſita in
executione in l. 4. §. condemnatum. eod. titu. de re iudi. ¶ Et vř de
hoc caſus. ff. de ſtatulib. l. ſtatuliber. §. rōnum. in prin. Vbi condi-
tio reddendarum rationum appoſita in relicto libertatis, quæ im
portat reſtōnem reliquorum. ff. de condi. & demon. l. cum ſeruus.
ꝑꝑ obſcuritatem impletur per dationem fideiuſſorum, ne impe-
diatur libertas uel differatur. ¶ Sed in ꝫrium facit finis illius. l. ubi
dicitur ꝙ ſi fuit appoſita conditio dandi, non rōnis reddendæ, q̃
principaliter ſonat in factum. ut d. l. cum ſeruus non impletur per
dationem fideiuſſoris, ſed debet impleri in forma ſic. ff. quib. mo.
pig. uel hypo. ſol. l. item liberatur. §. t. de conſt. pecu. l. promiſſor.
§. fi. ¶ Breuiter omiſſis pluribus, quæ dici poſſent. Iſta ſecūda ps
vř uerior, quia uerba ſniæ ſunt clara, quia dicunt ſoluta prius &c.
Vnde non eſt admittēda qō uoluntatis. l. ille aut ille. §. cum in uer
bis. ff. de leg. 3. Sciebat. n. iudex quid & quantum foret reſtituen-
dum pro melioramentis, & quod iſtud erat inueſtigandū, & hoc
fieri uoluit, quia noluit ſolui niſi ea quæ de iure ſoluenda eſſent.
Cùm ſubiunxit, & de iure deducendorū &c. ¶ Et tñ noluit ꝙ iſta
fierent, priuſquam executio & relaxatio fieret. Poſſunt enim illi
dicere, hodie conſtat &c. i. conſtare pōt quæ & quanta ſunt dicta
melioramenta. ff. ut in poſ. leg. l. ſi is a quo. in princ. Nec. n. ſubeſt
periculum in differēdo executionem per aliquos dies quouſque
per arbitros illuc mittendos hoc uideatur & reportetur iudici
more ſolito, & per iudicem terminetur. l. ab arbitro. qui ſatiſda.
cog. Allegata uerò in ꝫrium procederent, qñ in differendo ſubeſ-
ſet periculum, ut in caſu. l. ille a quo. §. j. ff. ad treb. ne fideicommiſ
ſum more inſtituti intercideret, uel qñ excep. non perueniret ex
tenore ipſius ſniæ, ut eſt excep. nullitatis probandæ extrinſecus.
Sed hic ex ipſo tenore prouenit ꝑꝑ illam conditionem, ſoluta tñ
prius &c. ut no. in d. §. condemnatum. ¶ Tertiò principaliter ui-
dendum eſt, quæ ſint iſtæ expenſæ melioramentorum, quæ de iu-
re ueniant reſtituendæ, & diſcurrendo per ſingulas, dico primò
quòd expenſæ deboſcationis non ſunt reſtituendæ, primò quia il
læ pertinebant ad culturam fundorum, quæ cultura conſiſtit in
arando & ſerendo. ff. de aqua plu. ar. l. pe. §. de eo opere. de oi & ui
ar. l. uim facit. ¶ Deboſcatio uerò ꝑambulū eſt ad ꝑdicta, cū fieri
nō poſſint ſine ea, & ſic idē iuris dēt eſſe de ipſa, qđ eſt de expēſa
facta in arādo & ſerēdo. ar. l. ad rem mobilem. & l. ad legatum. ff.
de proc. Sed expenſæ factæ in arādo & ſerēdo nō ueniūt repetēdæ
uel reſtituendæ, tū qa factæ fructuū quærēdorū cā, & ſic ueniūt cū
fructibus expēſandæ. l. diuortio. §. impēdia. ff. ſol. mat. Tū qa ꝯſi-
ſtūt in colēdo fundos, ad qđ faciendū tenebant & cogi poterant,
qñ ad hoc receperāt. ff. de uſufr. l. itē ſi fundi. circa prin. ibi cogi
eū poſ. rectè colere. Et per ꝯñs debebat ſuo ſumptu ꝑſtare in hoc
o pas. ff. de oper. libe. l. ſuo ſumptu ergo &c. idē eſt dicēdū in o pis
deboſcationis, q̃ eſt ꝑambulū ad culturā. Itē qa dicit, ꝙ plus utili-
tatis ꝑcipit ex deboſcatione ꝑꝑ ligna, q̃ ſit impēſa, vñ quidam de
boſcant libenter ad mediā partē lignorū. Itē terra nouiter debo-
ſcata ſi aretur & ſeratur, reddit in duplo uel in triplo, plusq̃ ſoli-
ta ſeminari. Compenſent ergo dictā impenſam factā in deboſca-
tione cū pinguedine terræ & duplicatione uel triplicatione reddi
tuū. ff. de aqua plu. arc. l. 1. §. fin. uer. ſicut aūt oīs pinguedo &c. & a
qđ no. in l. ſi merces. §. uis maior. ff. loca. per glo. ¶ De expēſa ue
rò facta in plantādo arbores de nouo, uel uites, & illas curādo, li
cet illæ ꝑtineant ad perpetuam rei utilitatē, quia durat ultra tpſ
cōductionis ſm no. per Bar. in l. antepe. ff. de impen. & licèt ꝑdicti
non tenerentur hoc facere, niſi in locum demortuarum alias ſub

a ¶ Meliorationes. adde. d. Alex. de imo. in conſ. 41. in pc. & ult. col. in 3. ꝑ te.

rogare. ff. de vſufr. l. agri. ſm tñ qđ ibi no. in glo. qa tenent vete-
res conſeruare, ſi tñ ſpōnte hoc fecerunt, talis impenſa nō dř ne-
ceſſaria, ſed vel utilis, vel voluntaria. Si. n. dictis arboribus nulla
vel modica utilitas reſultare pōt monaſterio, qa ſunt arbores nō
fructiferæ, ſed ꝑtinent duntaxat ad pulchritudinē vel amenita-
tem fundi, tunc cōputat̃ inter voluntarias, nec pñt repeti ꝑ viam
actionis vel exceptionis, nec ēt euelli de fundo, cuius pars effectæ
ſunt. ff. de rei ven. l. ſi fundi poſſeſſor. Iō dimittēdæ ſunt & cedere
debēt lucro monaſterij, ſicut aliæ q̃ ſeparationē nō recipiunt. ff.
de impen. l. pro voluntarijs. in fi. ¶ Si verò monaſterium ꝑceptu
rum ſit vtilitatem, vt ſi eſſet oliuetum vel eſſent arbores neceſſa-
riæ ad ſuſtentationem vitium, tūc ad expenſas factas in illis tene
ret monaſterium, & ope exceptionis poſſet excludi per l. colon.
q̃ eſt. l. pen. loc. & ꝑ uiā actionis poſſet eis ꝓuideri per. l. dñs. §. j.
eo. tit. quia dicerent̃ utiles. l. ꝙ dř. §. fi. cum l. ſeq. ff. de impē. ſicut
expenſæ factæ in plātādo uineas, nec in talibus locum hēret abra
ſio. ꝑ. d. l. ſi fundi. ff. de rei uen. Bar. aūt in l. in fundo. de rei vend.
vř dicere, ꝙ tales expenſæ factæ in plantando, cùm in eis nō ha-
beat locum abraſio, qñ adiectæ ſunt ꝑ æſtimationē, nullo modo
repetuntur ēt ꝑ uiam exceptionis, ſed cedunt lucro fundi & dñi
eius, ſicut & factæ in inſtruendo ſeruum. l. ſin aūt. §. ſin. cum l. ſeq.
ff. de rei ven. ¶ Sed in ꝫrium vř caſus. l. ſi ſciens. C. de rei ven. in fi
& illud aūt in bonæfidei poſſeſſore, qui expendit tāquā in re ſua
& ſic neminē intēdebat obligare, ut nō hēat actionē, ſed exceptio
nē duntaxat. l. ſi in area. de condi. indeb. in fi. Sed colonus, qui ex
pēdit tāquā in re aliena, hēt ēt actionē ex ꝯducto pro talibus vti-
libus plantationibus. d. l. dñs hortorum. §. 1. & ēt exceptionē.
d. l. colonus. in prin. Item quod dixi reddendam fore æſtimatio
nem meliorationis, qñ ex tali plantatione arborum monaſteriū
percepturum eſſet vtilitatem, procedit qñ expenſa plantatio-
nis & gubernationis eſſet magna, ut oliuarum, uel uinearum. Si
uerò parua, vel quaſi nulla, ut in ſalicibus & oppulis, in quorum
plantatione nullus eſt quaſi labor uel expenſa, nec in ſuſtentatio
ne ſi poſitæ ſunt ad ſuſtentationem uitium, quoniam non zappā
tur de per ſe a uitibus, ſed ſufficit eis uitium zappatio, ut mihi
dicitur, tunc licèt ex eis recipiatur non parua utilitas, attamen
nil refundendum per monaſterium. l. omnino. ff. de impē. & per
l. hactenus. de vſuf. & per l. in fundo. ff. đ rei ven. poſt prin. in ver.
& ſi plus. vbi patet ꝙ ſi maior eſt vtilitas, quæ acceſſit fundo ex
impenſa, q̃ ſit ipſa impenſa, non repetitur niſi quod impēſum eſt.
Et ſic econuerſo ſi maior eſſet impenſa, q̃ vtilitas, nō repeteretur
niſi æſtimatio vtilitatis. Vt ſic ſemper id quod minus eſt, repeta-
tur; ergo ſi nulla fuit expenſa, nil repetitur. l. illud. §. minus. ff. de
tributo. & ſi modica ſimiliter d. l. oino. & l. hactenus. de vſuf. verſ.
modica. & ꝙ no. per Bar. in l. cotē. §. qui maximus. ff. de publi. in
pen. col. qñ aūt magna, tunc diſtinguitur q̃ maior an impenſa, an
vtilitas accidens, vt dixi. ¶ Sed circa ꝑdicta occurrit talis dubita-
tio; nā ꝑdicta procedere poſſunt in colono, qui colit iuxta merce
dē, vt repetere poſſit expenſas vtiles, q̃ reſpiciunt perpetuā vtili
tatē fundi, & forte tunc ēt ſi ſint perpetuæ, vt d. l. oino. in fi. & de
in marito qui ſuſtinet onera matrimonij, q̃ poſſunt excedere fru
ctus dotis. Ille tñ non repetit paruas ꝑꝑ coniunctionē perſona-
rū, ſed videtur eas donaſſe, vt ibi & l. virū. ff. de dona. inter vi. &
vxo. ¶ Sed in colonis iſtis, q̃ coluerūt ꝓ paruiſſima penſione, vt
dř. Et hoc iō quia receperant ipſi & anteceſſores eorū ad melio-
randū, & de nouēnio in nouenniū renouabātur locationes. Vř di
cendū idē, quod in emphiteutis qui recipiunt eodē mō pro modi
ca penſione, & ad meliorandū; iō ſuas meliorationes nō repetūt,
nec paruas, nec magnas. C. đ iure emph. l. 2. ver. nulla. C. đ ſacroſ.
eccl. auth. qui rē. in fi. & in cor. vnde ſumit̃, & no. Bar. in d. l. colo.
ff. loca. ſuper gl. ¶ Sed certe illud verū qñ caderent de iure ipſorū
ꝑꝑ eorū culpā vel defectū, vt propter penſionē non ſolutā, licet
in colono qui coluit iuxta mercedē hoc non ſit. vt d. l. colonis. Si
verò nō ꝑꝑ eorū culpā cadunt a iure ſuo, ſed ſolū ex eo quia fini-
tū ſit ius eorū tpe, vt eſt in caſu nřo vel propter finitā gñationem
tunc Bal. in vſi. feu. ti. hic finit̃. lex deinde conſuetu. reg. incip. c. 1.
§. ſi vaſal. Dicit feudatariū vel emphiteutā nō debere ꝑdere ſuas
meliorationes, licèt modicā penſionē ſolueret emphiteuta & re
cepiſſet ad meliorādū, ſed dicit locū habere. d. §. ſi vaſallus. Idem
ergo dicendū eſt in iſtis conductoribus ad non modicum tempu
conducentibus, cū eadē ſit per oīa rō. ff. de fonte. l. 1. ¶ Præfatu
aūt. §. ſi vaſallus. dicit eſſe in electione dñi ſoluere expenſas melio
rationis, vel permittere eas auferre. Sed hoc procedit in his quæ

auferā

auferri poſſunt, ut ſunt ædificia quæ non uniuntur cū terra; ſed dicunt cohærere ſolo per abraſionem; nō ſic in plantis quæ uniūtur & dicuntur cohærere per æſtimationem, & ſic in eis non cadit abraſio. d. l. ſi fundi poſſeſſor. ff. de rei uen. Vñ non pñt coloni prædicti cogi ad eas aſportādum ſi nolunt, ſicut nec monaſt. poſſet cogi ad patiendum eas aſportari, ut ænualitas ſeruetur. C. cōi diui. l. pe. in fi. Sed cogetur monaſterium ſoluere dictas meliorationes magnas & nō paruas ad ſimilitudinem uſuſructuarij, cui vr̃ comparari, & ad ſimilitudinem bonæfidei poſſeſſoris. ut l. ſi quis ſciens. in fi. C. de rei ven. & quod. ſ̃. dixi. Nec ob. prædictis ꝙ dicti conductores perceperunt fructus dictarum meliorationū; nam & maritus percipit, & tñ ſi perpetuam vtilitatē fundi reſpiciunt, pretium earum recuperat. l. diuortio. in fi. ff. ſol. matr. Similiter & emphitenta per iam dicta; ſatis. n. eſt ꝙ differunt eas recuperare uſq; ad ſolutum mr̃imonium uel finitā emphiteuſim ſeu conductionem; iō debent interim in recompenſatione fructibus gaudere & eos lucrari. Nec ēt ob. ſumptus. ff. de rei ven. quia ibi loquitur in bonæfidei poſſeſſore nullam cām habente a dño percipiendi fructus. Vñ licet eos lucretur ꝑꝑ bonamfidem, dēt eos cum impenſis utilibus compenſare uſq; ad concurrentem quantitatem; quatenus verò expenſæ fructuum quantitatem excedūt, dñs repetere pōt, ſicut in ſimili. ff. ad treb. l. in fideicō. & l. mulier. §. ſi hæres. Nos loquimur in colonis cām habentibus a dño fructus percipiendi & lucrandi, qui fortiorem habent cām, ut cum fructibus non recompenſent. ut d. l. colonis. in princ. & l. dñs. §. j. ff. loc.
4 ¶ † Ad unum tñ aduertendum, in quo totum vr̃ conſiſtere, ꝙ dicti conductores ſi nolunt detrahere dicta melioramenta, neceſſe habent oñdere ſe ea feciſſe vel illos quibus ipſi ſucceſſerunt titulo vniuerſali & hæreditario, vel titulo ſingulari cum ceſſione iurium illis competentium, per ea quæ leguntur & no. per gl. Cy. & Bar. in l. 3. C. ꝙ me. cau. & ibi Bar. in j. col. in uer. quæro qđ ſi pretium &c. Quod puto eis fore difficile, & iō ꝑꝑ probationis defectum poſſent de leui ſuccumbere, qm̃ iudex in d. ſñia uoluit illa tm̃ reſtitui quæ de iure ueniūt reſtituenda, hoc aūt neceſſe habent probare excipientes. ff. de ea ce. l. j. de prob. l. in exceptionibus. Sed non ſequitur iſti coloni ſunt in poſſeſſione, ergo d. melioramenta ſunt eis reſtituenda, quia poterunt fieri ab alijs a quibus dicti coloni nullum titulum uel cauſam habuiſſent uniuerſalem uel ſingularem, quo caſu non tranſiuiſſet ad iſtos ius excipiēdi ſm̃ Bal. in d. l. 3. C. quod metus cā. & regula eſt, ꝙ non probat hoc eſſe &c. l. non hoc. C. vñ cogna. & ꝙ dubia probatio &c. ut in c. in præſentia. de probation. Iō ſi nō videret ſe poſſe probare qđ eis incumbit, conſultè facient concordare cum mona. arg. ff. de in offi. teſt. l. j. ¶ Quantum aūt ad ædificia, ſiquidem ſunt neceſſaria pront pro laboratoribus qui non poſſent aliter laborare, tunc cum tales expenſæ computentur inter neceſſarias ueniunt in diſtinctione reſtituendæ, ſi factæ probanī ab eis uel ab illis a quib' ipſi habuerunt cām. ff. de impen. l. j. cum ſe. C. de rei ven. l. domū. in fi. ¶ Si uerò voluntariæ & vtiles, tunc locum dico habere id qđ dicit in c. 1. §. ſi vaſallus, in tit. hic finitur lex. in vſibus feu. quem. §. dicit ibi Bal. locum habere in emphiteuſi, & eadē rōne dico ipſum locum habere in iſtis conductoribus, qui aſſimilātur emphiteutis, ſicut in ſimili ꝯctus innominati iudicantur ſm̃ naturam ꝯctuum noīatorum quibus aſſimilantur. ff. commoda. l. eum q. §. ſi rem depoſiti. l. j. §. ſi qs ſeruum. de ꝑſcr. verbis. l. ſi gratuitam. §. j. ſed in d. §. vaſallus. dr̃ ꝙ dñs hēt electionem, an ſoluat expenſas, uel ꝑmittat vaſallo ꝙ auferat, & ſi eligeret ſecundam partē, non audiret dñs volēs ſoluere vaſallo id qđ reperiret de ruderibus & ꝙ ædificia dimiteret, dicit ſecus in bonæfidei poſſeſſore, qui nullam hēt cām a dño. ff. de rei vē. l. in fundo. ver. ꝯſtituimus. ſm̃ Bal. qui ita not. in d. §. ſi vaſallus. & in auth. ea cipit. C. de bonis quæ li. ꝙ eſt no. ¶ Et ſi dicat, quare non dat eo mō electio in plantatis, ſicut in ædificatis, ut vel ſoluat, vel ꝑmittat auferri. l. ſi fundi poſſeſſor. ff. de rei ven. Rñſum eſt ſupra, quia ædificata non ita uniuntur cū terra, ſicut plantata poſtq̃ radices emiſerunt. Et prædicta uera, niſi d. ædificia facta fuiſſent de voluntate monaſterij, vel niſi monaſterium fuiſſet ea facturū, qa tunc nō eſſet dāda d. electio, ſed præciſè ſoluenda eſſet æſtimatio. d. l. in fundo. in prin. ¶ Illud aūt notādum, ꝙ fructus percepti per d. conductores poſt finitū tp̃s locationis expreſſè vel tacitè. i. poſt denegatam relocationē per monaſterium, debent prædicti cum expenſis utilibus uel neceſſarij compenſare, cum ad eos non pertineant, ſed veniant reſtituendi monaſterio. ff. de rei ven. l. fructus. in fine.

¶ Et ita dico & ꝯſulo ego Paulus de ca. vtriuſq; iuris doctor, & ad fidem me ſubſcripſi, & ſigillaui. ¶ Idē iuris eſſe dico in dubijs ſupraſcriptis vt. ſ̃. in conſil. concluſum eſt. Ego Proſdocimus de comitibus iuris vtriuſq; doctor & ad fidem me ſubſcripſi, & ſigillo conſueto muniui. ¶ Idē qđ ſupra elegantiſſime ac copioſiſſime conſultum eſt, de iure eſſe videtur mihi Angelo Ioannis Perigli de peruſio legum doctori de ſubſcriptione requiſito ſolum. Adijciens quantum ad id qđ vltimo loco per ſuperius conſulentem dicitur, ꝙ expenſa ædificiorum reſtitui debeat vt æſtimatio dictarum expenſarū fieri debeat ſm̃ valorem dictorum ædificiorum reſpectu ad tempus præſens, non autem de tempus quo dicta ædificia facta fuerunt per text. in hoc notabilem in l. domos hæreditarias. ff. de leg. j. per quem tex. dicit ibi etiam Bar. ꝙ ſi hæres reficiendo domum ſibi legatam expendit centum, poſtea ſupuenit qđ ædificium veriſimiliter durare non poteſt niſi quinq; annis, æſtimabitur prout quod nunc valet, & non quantum hæres expendit. Cum interim hæres commoditatem dicti ædificij habuerit, qđ idē preciſè dicendum eſt in caſu noſtro prupter rationis identitatē l. illud. ad. l. aquil. cum ſi. Et ad fidē præſcriptorum propria manu me ſubſcripſi, meoq; ſolito ſigillo ſigillare feci cōſilio ſaniori ſemper ſaluo.

S V M M A R I A.

1 *Subſtitutio tacita, uel an ſaltem fideicommiſſaria inducatur per uerba collectiua, ſi omnes, ſi uterque, ſi ambo, & ſimilia.*

2 *Subſtitutionem fieri ſi contingat ultimo morienti quid ueniat in hac ſubſtōne.*

3 *Clauſula codicillaris quid operetur quando teſtamentum eſt ruptum præteritione filiæ poſt teſtamentum natæ.*

CONSILIVM CCLXXI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Quanq̃ multa ſcripta fuerint in hoc negocio tam copioſè q̃ ſolenniter per diuerſos conſulentes, res tamen in paucis conſiſtit; ideo poteſt ad breue cōpendium deduci. Videtur. n. quòd dictus Ioannes Galeaz filius Galeaz non poſſit partem hæreditatis & bonorum dicti Manfredi ſenioris, in qua fuit inſtitutus Thomas pater dicti Manfredi iunioris, cōſequi vel vendicare ex teſtamento dicti Mãfredi ſenioris a dicta filia Manfredi iunioris ſeu tutoribus eius; quoniam licet in teſtamento Manfredi ſenioris filij & nepotes eius hæredes inſtituti fuerint, etiam adinuicem ſubſtituti ſi contingeret aliquem vel aliquos eorū ſine liberis maſculis alio vel alijs eorum ſuperſtitibus decedere, liberi tamen maſculi eorum ſi cum eis decederent non reperiuntur in teſtamento predicto fuiſſe inuicem expreſſè, ſi ſine liberis decederent, ſubſtituti, licèt etiam eis ſi omnes deceſſerint ſine liberis maſculis fuerit facta ſubſtitutio de domino Antonio epiſcopo Albe. filio Manfredi veteris ſi tunc viueret, & de quodā Georgio & filijs ſuis maſculis, ſi
1 tunc nō viueret. ¶ † Ex qbus verbis, ſi omnes deceſſerint ſine liberis &c. uō inducitur reciproca ſubſtitutio inter eos quibus fit ſubſtitutio poſt mortē omnium; ſed duntaxat ius legitimæ ſucceſſionis cenſetur inter eos reſeruatum. C. de impube. & alijs ſubſti. l. pen. & ibi nota. ¶ Nam dictio, vterq;, de qua ibi. eſt dictio collectiua duorū ſicut dictio, omnes, collectiua plurium iuxta not. per doc. in l. hoc articulo. ff. de hære. inſti. ¶ Vnde ſicut dicendo, ſi vterq; deceſſerit in pupillari ætate, vel ſi ambo, non inducitur reciproca ſubſtitutio inter pupillos, ſed reſeruatio legitimæ ſucceſſionis vt ibi & l. qui ſuos. ff. de vul. & pup. ita & dicēdo, ſi oēs,
2 ſi ſunt plures q̃ duo. ¶ † Præterea & ſubſtitutio facta poſt mor-
a tem omnium cenſetur facta vltimo morienti [a]. l. codicillis. poſt prin. ff. de vſufru. lega. ſed cum ſit vltimo morienti, non cenſetur ſuperſtes præmorientibus ſubſtituti, ſed ius legitimæ ſucceſſionis reſeruatum inter eos. l. vel ſingulis. ff. de vulg. & pupil. ¶ Nō ergo poteſt iſte Ioannes Galeaz venire ex tacita reciproca ſubſtitutione, quaſi ipſe fuerit ſubſtitutus Manfredo iuniori. Nec iure legitimæ ſucceſſionis, quoniam in illa præfertur vti filia dicti Manfredi. C. de ſuis & legi. Auth. in ſucceſſione. & in corpore vnde ſumitur. ad quā legitimam ſucceſſionem res iſta fuit deducta ꝑ natiuitatem dictæ filiæ præteritæ quæ naſcendo rupit teſtamētum Manfredi iunioris patris ſui, in quo erat inſtitutus dictus Ioannes Galeaz. ff. de iniuſt. teſta. l. 3. in prin. Vnde nec ex dicto teſtamento videtur poſſe venire, quia ruptum per filiæ natiuitatem, nec ab inteſtato quia filia ſibi præfertur, nec ex teſtamento Manfredi ſenioris tanquàm ſubſtitutus tacitè Manfredo iuniori, quia ſubſtitutus non fuit vt dixi. ¶ Quibus tamen non obſtantibus dicendo eſt contrarium, quòd imo poteſt hic venire

a ¶ Morięti. qūo & qñ ſubſtitutio uideat̃ facta ultimo morięti. ui de d. Alex. de Imo. in conſ. 55. in 11. co. in 1. parte. & in conſi. 10. in 3. colū. ead. par.

ex tacita reciproca ſubſtitutione,& ſic ex teſtamento Manfredi ſenioris.Nam verum eſt,ꝙ ex appoſitione dictiunis collectiuæ nõ inducitur reciproca ſubſtitutio directa,vt pupillaris, vel vulgaris;quia directa inſtõ,vel ſubſtitutio non debet fieri tacitè,vel per coniecturas,ſed palam & expreſsè.C.de teſta.l.iubemus. iſta vero eſſe tacita & coniecturata,ſed obliqua precaria, ſeu fideicom. ſubſtitutio.bene põt fieri tacitè & per coniecturas.l.cum proponeretur.ff.de lega 3.Et hoc voluit ibi glo. finalis in fi. dum allegat pro ꝯria legem illam iubemus.C.de teſta.& nõ ſoluit, ſed doctores antiqui ita ſulnebant & bene,quia caſus eſt,perquẽ decidi tur iſta quæſtio.in l.titia ſeyo.§.ſeya libertis.ff.de le.2.ſ.ꝙ fideicõmiſſum relictum ab vltimo moriente facit eos videri tacitè & reciprocè p fideicommiſ.ſubſtitutos,ſed vt dixi fideicom.relictum poſt mortem omnium cenſetur relictum ab vltimo moriente p l.codicillis. ff. de vſuſruc.lega.qđ tñ dixi verum eſſe qũ factum fuit fideicom.ſuper tota re pluribus relicta, ſecus ſi ſuper portione vltimi morientis tñ,l.eum qui.in tex.& gl.ff.ad trebel.in prima ſolu.ꝯrij;hic aũt ſubſtitutio facta de D.Antonio epiſcopo,& de quodã alio poſt mortẽ omnium maſculorũ fuit facta ſup hrđitate relicta maſculis;ergo &c. ¶ Prætcrea tunc eſt verum.ꝙ cẽſetur reſeruatũ ius legitimæ ſucceſsiõis adinuicẽ qñ aliud iua infallibiliter competeret inter eos, quia luquũtur leges in contrariũ allegatæ,quia loquũtur ex duobus vł pluribus pupillis fratribus quorũ alter alteri ſuccedebat ab inteſtõ,nec poterat primoriens illud auferre ſuperſtiti per teſtamentum,cùm teſtari non potuerit pupillus; vnde ſatia ſaluatur mens & intentio teſtatoris ex illa reſeruatione,quæ mẽs & intentio fuit vt de vno in alterum perueniat,poſtq̃ noluit ſubſtitutum venire, niſi poſt mortem omnium.Sed ſi tale ius inuicem nõ competeret,non cenſeref teſtator de reſeruatione talis iuris cogitaſſe, puta ſi eſſent pupilli ex diuerſis matribus,ſupereſſet mater primi moriẽtis, quæ in ſucceſsione inteſtati filij præfertur fratri,ex vno latere tm̃ ꝯiuncto. C.ad tertu.auth.defuncto.certè tunc in ſubſtitutione eius facta,ſi deceſſerit in pupillari ætate nõ cenſetur teſtator cogitaſſe de tali iure legitimæ ſucceſsionis ꝯſeruando, qđ inter eos minime locũ haberet;ideo ſubſtitutus vocaref ſtatim primo mortuo in pupillari ætate,ſm ꝙ ibi notát moderni ſcribentes,& bene;qa ſupſtes nec ex tacita reciproca pupillari ſubſtitutiõe põt vocari, qa illa non inducitur inter eos,vt.s̃.dixi,licèt ex diſpoſitione legali bene poſsit induci tacita pupillaris & tacita vulgaris in caſibus a iure expreſsis.l.iam hoc iure. de vulg.& pu.¶Sed in non expreſsis nõ inducií ex coniecturia generaliter ſumptis vt.s.dixi.per illam.l. iubemus.& p no.in d.l.cum proponeretur.nec põt ſupſtes venire ab inteſtato ſtãte matre,iõ ſubſtitutus vocaí ſimiliter, ſi tale ius legitimæ ſucceſsionis competeret inter eos,tamen poſſet auferri p primũ moriẽtẽ vt ſi facta fuiſſet ſubſtitutio duobus maioribus ſub cõditione, ſi deceſſerit ſine liberis.Nam primò moriens põt teſtari & aliũ q̃ ſupſtitem inſtituere;& ideo non cenſetur cogitatum tũ de reſeruatione talis legitimæ ſucceſsionia pro ſaluãda mente defuncti,qa non ſaluaretur; iõ vt ſaluef,potius dicendũ eſt ꝙ inducaf tacita reciproca & p̃caria ſubſtitutio, q̃ põt induci vt.d.l. cũ ꝓponereí.alś fruſtra ſubſtituiſſet cum expreſsiõe nominis collectiui p qđ cõphẽditur ipſum de vno in alterũ perueni re uoluiſſe ,ex quà voluntate tacita fideicõmiſſum inducitur. Cũ igitur in caſu nr̃o extet filia Mãfredi iunioris, quæ omnes alios tranſuerſales ẽt maſculos excludit,non poteſt dici fuiſſe cogitatum ſulũ de reſeruatione legitimæ ſucceſsionis inter maſculoa, quia illud non erat infallibiliter competiturum maſculis ſuper uiuentibus; igitur potius videtur fuiſſe facta reciproca ſubſtitutio inter eos, voluntas teſtatoris ſaluetur, qui apponendo dictam collectam cenſetur voluiſſe de vno in alterũ deuenire, & in defectum oĩum ad ſubſtitutos.Præterea cũ ꝓhibuit bona alienari adiecta cã,quia volebat eam remanere apud ipſos filios & eorũ hæredes,quod intelligitur.i. filioa maſculos,cùm erga eos tantum habuerit affectionem,ut apparet ex pluribus nerbis & particulis teſtamenti,arg.l.qui filiarũ.ff.de leg.j.& quod no.Bar.in l.fi. ff.ad treb.iuncto eo ꝙ habef in l.ex facto.§.ſi.e.ti.cẽſení oẽs liberi maſculi inuitati ad fideicõ.ſi in aliũ q̃ liberos maſculos alienẽtur. ff.de le.2.l.peto.§.fratre.& l.unũ ex familia.§.ꝙ ſi talia Poſito aũt ꝙ p̃dicta ceſſarẽt, & ꝙ ex teſtõ Mãfredi ſenioris peti nõ poſſet d. portio hrđitatis,q̃ fuit Th.pr̃is Mãfredi iunioris a d. eius filia per d.Ioann. Galeaz ſaltem ex teſtõ ipſius iunioris Manfredi põt peti tam illa, q̃ etiam alia bona quæ fuerunt d.Manfredi iunioris virtute clauſulæ codicillaris in eo appoſitæ, ſi non ualet uel ualebi-

3 † ꝙ verbum futuri temporis,valebit,comprehendit caſum, quo rumpitur natiuitate poſthumi.l.generaliter.§. teſtamento.ff.de fideicõ.habetur & no.per.Bar. in auth.ex cauſa. C. de libe. præte. vel exhæreda. ſiue ſciuerit ſiue ignorauerit vxorem fore pregnantem,quicquid dicat Bart. in l.j.ff. de iure codi. in vj. q. quẽ Bald.reprehẽdit,& verius; quia cenſetur de poſthumis tacitè & implicitè cogitaſſe.ſm Bald.qđ ſufficit.l. qui iure militari. ff. de teſt.mili.Præterea ẽt ſi opi. Bar.eſſet vera,non haberet locũ in caſu noſtru,quo teſtator prædictus ſciuit vxorẽ ſuã in eius vita peperiſſe filium,& ſic teſtm̃ ſuũ fore ruptũ natiuitate illius p̃teruæ, & habuit tẽpus mutandi teſtm̃ & nun mutauit, vñ cenſetur voluiſſe cum eodem teſtõ & clauſula codicillari decedere, vt not. in l.athletæ.§.dar remiſsionẽ.ff.de excu.tu.de teſt.mil.l.tractabatur. & ſic non põt dici,ꝙ talis clauſula & fideicom.quod ex ea inducitur, careat voluntate defuncti, poſito ꝙ ab ipſo principio caruiſſet,ſed iudicio nouæ voluntatis reconualuerit.ff.de leg.3.l.1. §.1.de bono.poſ.ſm tabu.l.qui ex liberis.§.teſtamento. Et ſic ceſſat fundamentum. Bar.debet tñ de tali fideicommiſſo vniuerſali quod inducitur ex illa clauſula.iuxta not.in l.ex hac ſcriptura.ff. de teſta.& de teſt.mili.l.quærebatur.ff. de iniuſto teſta.l. poſthumus.§.ſi paganus.deduci legitima debita filiæ,ſed quarta trebellianica non; qa fuit ꝓhibita in teſtõ iunioris Manfredi; iuxta no. per Bar in l.marcel. Illud aũt clarum eſt, ꝙ d.Ioannes Galeaz fideicom. vniuerſalis ſi poſsidet iuſtè & ſine uitio bona hæreditaria Manfredi iunioris,& incõtinenti docet de iure ſuo, legitimua eſt contradictor,& ab eo non põt poſſeſsio auocari. ff.ad treb. l. filiam fratribus. & ibi no.licet ante uerbalem reſtitutionem poſſeſsionem bonorum occupauerit. Nam ſi puſt nulla eſſet dubitatio. Ex quibus patet ad omnia quæſita breuis & clara reſponſio.

De pœna rapientis mulierem honeſtam.lviij.

¶Item ꝙ ſi quis per uim rapuerit mulierẽ honeſtã,& ipſam adulterauerit ſeu ſtuprauerit,capite puniatur. Si uerò non per uim rapuerit,ſed alio quouiſmodo mulierem, dummõ nõ ſit meretrix publica uel ſamoſa, ſtuprauerit ſeu adulterauerit,puniatur & cõdemnetur in libris centum paruorum. Et non intelligatur quem cõmiſiſſe raptum mulieris nec uiolentiam,ſi de nocte uel de die, aut in nocte uel in die reperta fuerit mulier eſſe in domo alicuius tertiæ perſonæ, dummodo eam in dictam domum manifeſtè apparuerit,aut probatum fuerit, de uiolentia ſeu dolo. Quodq; ſi aliquis tenuerit aliquam mulierem publicè & palam ut concubinam,aut amaſiam,uel focariam p menſem & ultra, p ipſam talem non poſsit accuſari denunciari,nec p aliquẽ alium,ex eo qđ diceref ipſum aliquã uiolẽtiã feciſſe eidẽ mulieri ſeu amaſiæ uel cõcubinæ,uel eã p uim carnaliter cognouiſſe. Et ꝙ qui ſic publicè tenuerit aliquam mulierem ut ſupra,non poſsit dicta occaſione puniri nec condẽnari. ¶Item ꝙ nullus corpaliter puniaí niſi lege municipali caueaí.Sed alias ſeu aliter puniaf pecunialiter arbitrio dñi poteſtatis dictæ riperiæ inſpecta condõne perſonæ & qualitate delicti. Et intelligatur lege municipali tantundem punire quem pœna corporali,etiam ubi lege municipali cautum ſit de puniendo arbitrio dñi poteſtatia aliquẽ in auere & perſona, & etiam ubi dictum ſic per hæc uerba,uidelicet in auere uel pſona.

SVMMARIVM.

1 *Rapiens mulierem, quæ permiſerat ſe ſtuprari non punitur pœna raptus; quia non dicitur honeſta,ſi ſtatutum hoc requirat.*

CONSILIVM CCLXXII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶†Quæritur uiſo d. ſtatuto, ſi aliquis rapuerit quãdam mulierem ſolutam quæ permiſerat ſe ſtuprari,tangi,& oſculari, an dicaf rapuiſſe mulierẽ honeſtã,ut ſic puniaf pœna raptus;vł quod ſic. per.l.ſtuprum.in prin.ff.de ritu nupt.¶Sed glo.ibi legem illam intelligit in muliere nupta, in qua ẽt ſi uiuat inhoneſtè committiĩ adulterium & ſtuprum,& ſic ẽt raptus, nõ ſic in ſoluta uiuente inhoneſtè.C.de adul.l.quæ adulteriũ.cũ ibi not.Plus vł uelle gl.in l.j. C. de raptu uirgi.in prin.ꝙ licèt in nupta ẽt inhoneſtè uiuente committatur adulterium punibile, non ſic committit crimen raptus in quo req̃ritur honeſtas in muliere.quã gl. tenet Cy. in additio. plus dicit ibi Angelus, ꝙ nec adulterium committitur quantum ad pœnam maſculi, ſed quantum ad pœnam ipſius mulieris ſic, quæ uiolat torum mariti ſui. ¶Sed ſi non eſſet nupta,non committeretur ſtuprum punibile etiam quo ad eam.ut d.l.quæ adulterium.

terium.in fine. Et ſic in effectu vr̃ dicendũ, ꝙ iſte non commiſit
crimen raptus; quia honeſtatẽ ſuam amiſerat illa mulier per prius
faciendo vel permittendo ſe ſtuprari. tex. eſt in d. l. ſtuprũ. in fi.
ff. de ritu nup. Poſito ẽt ꝙ illa prima ſtupratio deberet puniri, q́a
tunc honeſtatẽ ſuam non amiſerat. l. inter liberos. §. j. ff. de adul.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Reuerẽdus pater olim dñs epiſcopus. P. Emilianus eṗs Vicen-
tinus obtẽta licentia teſtandi a ſede apoſtolica de quibuſcunq; bo-
nis mobilibus per eum licitè acquiſitis per eccleſiam, pro decenti-
bus & honeſtis expenſis ſui funeris & remuneratione eorum qui
ſibi ſeruierunt, ſiue eſſent conſanguinei, ſiue alij, iuxta ſeruitij me-
ritũ vſq; ad ſummã. 5000. duca. auri. Prius tamẽ de omnibus præ-
dictis bonis ære alieno, & quibuſdã alijs neceſſarijs reparationi-
bus deductis, prout ex inſpectiõe dictæ literæ apoſtolicæ aſſeri-
tur cõtineri. Suũ condidit teſtamentũ. ¶ In quo tùm pro relictis
ad pias cãs, tùm ꝓ remuneratione meritorũ, ac ẽt liberationibus
quorũdã debitorũ ſuorũ, diſpoſuit & ordinauit de multo maiori
denariorũ ſumma, q̃ ſint duca. 5000. & ipſæ literæ apoſtolicæ cõ-
tineãt, vt in dicto teſtamento plenius apparere põt, qḋ quidẽ te-
ſtamẽtũ ꝯtinet in ſe legata, q́ capiũt in ſe ſaluo vero circa duca.
9735. de veris denarijs. & circa duca. 1400. de impſtitis. ¶ Mor-
tuo verò prædicto teſtatore ad cõpulſionẽ iudicis ſecularis cõmiſ-
ſarij ꝑdicti teſtatoris ſoluerũt pro nõnullis legatis contentis in d.
teſtamẽto vſq; ad ſummã duca. 3392. cũ dimidio, de reſiduis verò
ſoluti fuerunt computatis expenſis exequiarum duca. 1330. &
hoc ante poſſeſſionem adeptã per dñm eṗm ſucceſſorem. Con-
dẽnati quoq; fuerunt ad ſoluendũ monaſterio de Murano duca.
1100. de impræſtitis iuxta teſtamẽtũ ꝑdicti teſtatoris. qḋ q̃dẽ mo
naſteriũ ſeu pro eo agẽtes intentũ ſuũ forte non ſperãtes ꝯſequi
ꝑ iudices ſeculares de dicto legato impetrauerunt a. S. d. noſtri Pa
pæ certos iudices delegatos ꝯ̃ dictos cõmiſſarios, ac ẽt ꝯ̃ dñm eṗm
Vincentium ſucceſſorem, coram quibus dictos cõmiſſarios ac ẽt
præfatum dñm eṗm traxerũt in cãm, agentesq; ꝯ̃ præfatum dñm
eṗm ſucceſſorem deſtiterunt agere ꝯ̃ commiſſarios coram præfa-
tis iudicibus, ꝯ̃ quos agere maxime debebant attenta ſñia iudicis
ſecularis obtenta ꝯ̃ prædictos, ac etiam attento qḋ habent dicti
cõmiſſarij in manibus ſuis tot bona dicti teſtatoris, quæ aſcen-
dunt ad ſummã duca. 8000. vel circa, vt puta vaſa argentea, libri,
denarij, ratia, & alia ſupellectilia, quæ ad filium vel nepotes dicti
teſtatoris deuenerant, qui tanq̃ cõmiſſarij dicti teſtatoris ſoluere 1
tenentur, pñt, & debent legata oĩa in dicto teſtamẽto ꝯtenta, tanq̃
de bonis dicti teſtatoris, non obſtante ꝙ aſſeratur per eos dona- 2
tionẽ ante mortẽ ipſius teſtatoris fuiſſe prædictis filio & nepoti-
bus factam de argentis atq; libris; q̃ donatio modicom valere põt 3
in detrimentum eccleſiæ, ac ẽt in damnũ & iacturã ipſius ſucceſ- 4
ſoris; & quæ donatio effectũ tñ fuit ſortita poſt vitam dicti teſta
toris & nõ ante, & ſic in fraudẽ iuris. Aſſeritur etiam per dictum 5
Abbatem nonnulla reſidua ſpectantia dicto teſtatori ad manus
eṗi ſucceſſoris exacta fuiſſe vel exigenda, q̃ ſufficerent ad expen-
ſas reparandorũ ex negligentia dicti dñi. P. teſtatoris & ad ſatisfa
ciendũ legato prædicti dñi Abbatis monaſterij præfati &c. cui re a
ſponſum fuit per ꝑfatũ do. eṗm ſendhoc ad ſolutionem dicti lega 1
ti non teneri, cùm dicta reſidua ſint & eſſe debeant in ſua tanquã
ſucceſſoris, ad quem prædicta ſpectant, cùm ſumma & quantitas
per papam præfinita ſit in alijs legatis impleta. ¶ Quæritur an te-
ſtator prædictus potuerit teſtari ultra ſummam denariorum cõ-
tentam in literis facultatis teſtandi etiam rõne remunerationis
ſeruitiorum receptorum & expenſarum funerum &c. Cum ius
commune de illis liberam facultatem teſtandi & erogandi uſque
ad condignam remunerationem tribuat, & literæ facultatis in-
cludere uideantur in dicta ſumma legata pro remuneratione ſer-
uitiorum & expenſarum funerum &c. In quibus literis talia uer-
ba habentur. necnon de quibuſcunque bonis mobilibus ad te per
eccleſiam licitè acquiſitis pro decentibus & honeſtis expenſis tui
funeris, & remuneratione illorum qui tibi ſeruierũt, ſiue ſint cõ-
ſanguinei ſiue alij iuxta ſeruitij meritum uſque ad ſumma. 5000.
duca. auri diſponere, & aliàs in pios, & licitos uſus cõuertere poſ
ſis; prius tñ &c. ¶ Quærit̃ an monaſteriũ de Murano poſſit inq̃e-
tare ꝑfatũ eṗm ſucceſſorẽ, maximè cũ cõmiſſarii extent q̃ habẽt in 2
manib' eorũ, de bonis teſtatoris tot vñ ſoluere pñt, & ꝯ̃ quos pri
mò actũ ẽ & obtẽtũ ꝑ iudiciũ ſeculare, ac ẽt ꝯ̃ quos impetratę ſũt
literæ apoſtolicæ. ¶ Quærit̃ ẽt, ex quo cõmiſſarij d. teſtatoris de
bonis in eorũ manibus ꝑuentis uſq; ad ſummã denariorum in li-
teris facultatis contentam ſatisfacere potuiſſent legatis, Tamen
hoc non obſtante nonnulla quantitas denariorum reperta ſuper
impræſtitis de bonis dicti teſtatoris defuncti acquiſita ratione
eṗatus, quæ obligata erat futuro ſucceſſori, uendita eſt per eos,
& de ipſis denarijs ſatisfactum eſt pro nonnullis legatis dicti te-
ſtatoris, licèt aliàs per commiſſarios ut ſupra dictum eſt, ſatisfie-
ri potuiſſet. Quæ quidem vẽditio & ſatisfactio facta eſt ex impe
rio iudicij ſecularis, nunquid talia bona ſint bene vendita & po-
tuerunt uendi, & an poſſint repeti per ſucceſſorem epiſcopum,
vel per quem, & a quibus, an ab illis qui illos habebant, an a com
miſſariis forte, ad quorum inſtantiam exburſata & vendita fue-
runt. Quæritur etiam præſuppoſito ſed non conceſſo ꝙ reſta ſi-
ue reſidua exacta de bonis prædeceſſoris ſiue exigenda excede-
rent ſummam denariorum, de quibus fieri poſſit habiliter repa-
ratio omnium ædificiorum collapſorum & deſtructorum ob ne-
gligentiam &c. Nunquid Abbas de Murano legatarius de duca.
1100. impreſtitis, uel alius quicunque legatarius poſſit inquieta-
re uel agere contra ipſum epiſcopum ratione & pro illa quanti-
tate denariorum excedente, cùm fuerit aliàs ſoluta pro legatis
quantitas cõtenta in literis facultatis de duc. 5000. denariorum.
¶ Quæritur an iocalia, argentea, libri, & ſupellectilia filio, & ne-
potibus legata debeant, prout in teſtamento continetur, compu-
tari in ſortem. 5000. duca. prout in literis facultatis ꝯcedi aſſerit.
¶ Quæritur ſolutione facta ex ſatisfactione iuxta quantitatẽ in
literis facultatis contentam uidelicet. de. 5000. duca. legatarijs
nonnullis in teſtamento contentis, qui uerè legatarii erant pro
quantitate quam receperunt, licèt alii in teſtamento continen-
tur legatarii habere debentes, cùm teſtator ut ſupra dictum eſt di
ſpoſuerit & ordinauerit de multo maiori quantitate, quàm in li
teris facultatis continetur. Et ipſi legatarii vel quicunque alii
prætendentes habere ratione dicti teſtamenti uellent agere con-
tra epiſcopum ſucceſſorem ratione alicuius quantæcunq; quan-
titatis denariorum, quæ in manibus dicti epiſcopi eſſet, & foret
de reſiduis exactis vel ſpoliis dicti teſtatoris ad ipſum epiſcopũ
peruentis quomodocunque. Nunquid dictus dominus epiſco-
pus poſſit inquietari, & ad ſatisfaciendũ prædictis compelli pro
quantitate illa, quam haberet ſaltem in manibus ſuis; an uerò di-
cta quantitas ſit ipſius eṗi tanq̃ ſucceſſoris, ut iura volunt &c.

S V M M A R I A.

1 *Prælatus qui obtinuit licentiam teſtandi uſq; ad 5000. pro remuneratione benemerentium, an ultra. 5000. poſſit teſtari, cùm de iure communi poſſet.*

2 *Succeſſor prælati an ut hæres ſit conueniendus a legatariis, poſt quam teſtator commiſſarios ordinauit.*

3 *Executio an fuerit facienda in aliis bonis quàm in his quæ erant in manibus cõmiſſariorum.*

4 *Licentia teſtãdi à Papa prælato cõceſſa, an ipſe prælatus poſſit legare nepotibus & conſanguineis.*

5 *Legatum ſi fuit factum in genere in teſtamento, & in codicillis in ſpecie, nec ſuperſint tot bona, quæ utriſque ſufficiant, quid iuris ſit.*

CONSILIVM CCLXXIII.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Ad primum
a reſpondetur, a ¶ Ad primum. De hac eadem materia & in eadẽ cã, uide cõſultum etiam per eundẽ Pa j. in cõſil. 185.
1 † ꝙ teſtator non potuit pro remuneratione bene-
merentium teſtari ultra ſummam comprehenſam
in dictis literis, cùm in eis contineatur, ꝙ tam pro
expenſis funeris, quàm pro remuneratione benemerẽtium, q̃ etiã
in pios uſus poſſet teſtari uſq; ad ſummam. 5. millium. ¶ Et ſic
nec pro una de dictis cauſis nec pro omnibus ſimul potuit exce-
dere ſummam prædictam taxatam. ff. de neg. geſt. l. qui aliena. §. li
bertos. ¶ Nec ob. ꝙ pro remuneratione benemerentium potuiſ
ſet teſtari de iure communi ſine alia ſpeciali licentia. extra de te-
ſta. c. relatum. C. de ſacroſan. eccl. l. iubemus. poſt princi. Et ſic ut
aliquid operetur licentia ſpecialiter conceſſa, intelligatur ut ul-
tra relicta benemerentibus poſſet teſtari de. v. millibus; quia hoc
poſſet procedere, ſi ſimpliciter fuiſſet cõceſſum ꝙ de. v. millibus
teſtari poſſet, abſque expreſſione cauſarum, vel ſaltem iſtius; ſed
cùm cauſæ fuerint expreſſæ, inter quas fuerit & iſta, cenſetur re-
ſtricta & limitata licentia data a iure communi uſq; ad iſtam ſum
mam tam pro iſta q̃ pro aliis cauſis expreſſis in literis, in quibus
2 cenſetur aucta. Et hæc breuiter de primo. ¶ † Ad ſcḋm rũdetur, ꝙ
cùm iſtud teſtamentum factum fuerit ut plurimum ad pias cau-
ſas, nec alii appareant hæredes inſtituti, præfati commiſſarii loco
hæredum habentur. ff. de teſta. l. cum tibi. & ibi nota. quod tenet
Roſ. in tit. de act. ex teſtamento. uer. quid ſi erit. & Spec. de inſtru.

a ¶ Conueniẽdi. uide Bal. in cõſ. 237. in 5. parte. ubi ponit nunquid ſolus hæres teneatur ſoluere debita uel debeat etiam cõcurrere legatarius.

edi.§.nunc uerò aliqua.uer.Item pone ꝙ aliquis.& Io.an.ibi in ad
di.quæ incipit conſtat.& Bar.in l.centurio.ff.de vul.& pupil.in 2.
q.prin.de compendioſa facta per uerba merè obliqua. Sed qñ hæ
redes habent bona hæreditaria, vñ poſſint creditoribus & legata
a rijs ſoluere ipſi ſunt conueniendi, a non alij poſſeſſores rerum hæ
reditariarum,ẽt ſi cãm lucratiuam prætendunt.C.de hære, act. l.
fi.de iure delib.l.fi.§.licentia creditoribus in gl.quæ incipit,prius
ergo in fi.& per Cy.in l.3.C.qui poti.in pig.habe.& per Bart.in l.
is cui.§.poſtq̃.ff.ut in poſ. lega. Et ſic dico præfatum monaſteriũ
de Murano pro ſuo legato non poſſe moleſtare præſentem dñm
epiſcopum Vincentinum,qui nõ eſt hæres ſui prædeceſſoris; nec
loco hæredis eius habetᷣ,licet ſit ſucceſſor in dignitate,quantũcun
que habeat de bonis mobilibus quæ pertinuerunt ad prædeceſſo-
rem acquiſitis per eccleſiam, ſed hodie pertinent ad ipſam uel ad
ipſius diſpenſationem ex quo ſunt ſupra ſummam in literis taxa-
tam,& ſic debuerunt ſucceſſori reſeruari,& per ipſum capi potue
runt.12.q.2.c.illud.& c.non liceat.ext.de teſta.c.relatum.de elec.
c.q. ſæpe.& c.pſenti.de off.ord.li.6.ſed dẽt d.monaſterium actio
nem ſuam dirigere ꝯ d.commiſſarios,qui loco hæredum habentᷣ,
& habent vñ ſoluant. Nã & ſi eſſent alij hẽdes,nihilominus pro re
lictis ad pias cãs poſſent conueniri d. commiſſarij per. l. nulli. C.
de epi.& cl.& per Bar.in l.firmio.§.fi.ff. qñ dies lega. qa & eos ꝓ
eiſdem conuenire hæredes,ut no.p Bar.in l.ſi quis titio.ff.de leg.
2.& in addi.Spec.de inſtr.edi.§.nunc uerò aliqua.in addi.ĩ.incer-
3 ta.& in addi.hoc dictum &c.Et hoc de ſcdo ¶ †Ad tertium reſpõ
detur dictam pecuniam exiſtentem ſup impreſtitis ptinentem ad
præfatum dñm epm ſucceſſorem in dignitate, non debuiſſe uendi
pro ſatisfaciendo dictis legatis, poſtq̃ cõmiſſarij habebant bona
ad ſufficientiã,ſed ipſi ↄueniri debebant ut dictũ eſt. Verũ qa ꝓ-
ponitur ꝙ vẽditio facta fuit de facto, & ex imperio dñij ſecularis
forte pro maiori & leuiori expeditione legatariorũ petentiũ non
expedit præfato dño epo quærere de retractando venditiones;qa
fruſtratorius eſſet conatus. verũ qa pecunia inde redacta ↄuerſa
fuit in liberationẽ cõmiſſariorũ pdictorũ & pfatæ hæreditatis, q
& quæ liberati ſunt a legatarijs qbus fuit ſolutũ, põt pfatus dñs
modernus eps ab eiſdẽ cõmiſſarijs repetere pecunias redactas ex
d.venditione.p.l.ſi fundũ p fideicõ.in fi.prin.ff.de lega.1.ff.de rei
uẽ.l.emptor.in prin.& qđ no.in l.3.C.qđ me.cau.in gl.1.magna
Et ſi d.commiſſarij uellent ſup impreſtitis totidẽ pecunias repo-
nere deſcribendas in pſonã pfati dñi epi,ſufficeret, ut colligitᷣ ex
d.l.ſi fundum per fideicom.in fi.principij.ff. de doli excep.l.fide-
iuſſor euictionis.¶ Ad quartũ.pſuppoſito eo ꝙ dicitᷣ pfatos com
miſſarios habere in manibus eorum & habuiſſe de bonis mobili-
bus,q̃ ptinuerunt ad pteritum epm acqſitis per eccleſiam tm̃;qđ
aſcendit & excedit ſummam taxatam in literis, de qua licentiam
teſtandi habuit,non curo,ſi quantitas q̃ reperitur exacta per præ-
fatum d. epm de reſiduis eiuſdem epi præteriti, ſit neceſſaria pro
reparationibus fiendis ſm tenorẽ literarũ in ædificijs ſua culpa
collapſis,ſiue non; imo ẽt ſi non eſſet quoquomodo neceſſaria,
uel ẽt excederet ſummam neceſſariam, non põt a d. monaſterio
uel ab aliquo alio legatario moleſtari præſens. D.epiſcopus, qa
quicquid excedit ſummam.v.milium, de qbus habuit licẽtiam te
ſtandi, pertinet ad præſentem D.epm ſucceſſorẽ eius in dignita-
te,& ad eius diſpẽſationẽ,& nullus alius potuit vel debuit illa oc-
cupare,ut iuribus alleg.ĩ.in 2.arg.& 12.q.2.c.hoc in hmõi. Nam
in hæreditate d. D. epi non erant de bonis eccleſiaſticis niſi d. v.
millia,de qbus habuit licentiam teſtandi;reſiduũ potuit pſens D.
eps pprla autoritate capere,occupare, & exigere,tanq̃ ad ipſum
& ipſius diſtributionẽ & dipſenſationẽ pertinens. Sed ſi de pfatis
bonis non reperirentur niſi d.v. millia,& illa nõ perueniſſent in-
tegralr ad manus dictorũ cõmiſſariorũ;ſed quædã perueniſſent
ad manus D.epi ſucceſſoris,tũc ea nõ poſſet retinere niſi ꝓ illis q̃
excipiuntur de d. licentia conceſſa.ſ.pro exſoluẽdo ære alieno &
reparationibus neceſſarijs. Et iõ tunc eſſet diſcutiendũ de eo qđ
quærii,vcꝫ an illa quæ penes eũ reperiuntᷣ,excederent ſummã ne
ceſſariã pro prædictis;qa tunc poſſet pro illo qđ excederet mole
ſtari,alias ſecus;primò.n.de his q̃ reperta fuerunt, deduci debent
illa de qbus ſupra.Et ſi facta d.deductione reſtant.v.millia tm̃,de
oĩbus illis potuit teſtari;ſi minus,de illo tm̃, & non ultra;ſi plus,
uſque ad.v.millia tm̃, reſiduũ ptinet libere ad ſucceſſorẽ, & per
hoc oẽs dubitationes tolluntur. Et multominus poteſt moleſtari
dominus eps ſi iam ſoluta eſt quibuſdã legatarijs tota ſumma. v.
millium.Nam ſi ſunt alij legatarij,quibus nihil fuit ſolutum,non
debent moleſtare dñm epm,ſed commiſſarios qui non debuerunt
integraliter ſoluere quibuſdam,cum ſcirent alios legatarios ſub
eſſe,dictamq; q̃titatẽ. 5. millium non ſufficere ad ſatisfaciendum
oĩbus integraliter.iõ deberet fieri de oĩbus & ſingulis diminutio
pro rata.l.in q̃titate.§.fi.ff.ad.l.fal.unde uel nõ debuerunt ſoluere
integraliter,vel debuerunt exigere cautionẽ de reſtituẽdo,ſi appa
rebit eos recepiſſe plusq̃ eis debeatur.ff.ſi cui plusq̃ p legẽ fal. p to
tũ. qđ nõ fecerunt, dolo præſumuntur uerſati;& ſic ipſi tenentur
legatarijs nouiter uenientibus.ff.ad legẽ fal.l.dolo.Et ipſi poſſunt
repetere ab illis,quibus ſoluerunt per cõdictionem indebiti,qua-
tenus plus ſoluerunt.ff.de condi.inde.l.2.§.1.Et in ſubſidiũ dicta
condictio daretur ipſis legatarijs nouiter uenientibus, ad quos
nunc reperitur negocium ptinere; qa non eſt nouum,vt vnus ſol
uat,alius repetat.vt.d.l.2.§.1.cũ.ll.ſeq. & patet.in.l.fi.§.licẽtia.C.
de iu.deli. iuncta ẽt.d.l.pen.in fi.de peti.hære. p quam patet reſpõ
4 ſio ad ſextũ & ultimũ q̃ſitũ de quo.ĩ. ¶ †Ad quintũ q̃ſitũ vr̃ dicen
dũ nõ ualere legatũ factũ filijs & nepotibus de iocalibus, argẽteis,
libris,& ſupellectilibus acqſitis poſt epatũ adeptũ p tex. in Auth.
de eccle.titu.§.interdicimus.colla.9.& per gl.quæ eſt in c. præſen
ti.de offi.ordi.lib.vj.q nõ habuit licẽtiã teſtãdi, niſi in tres cau-
ſas,videlicet pro condecẽtibus expenſis ſui funeris. Et pro remu
neratione benemerentiũ de ſe.Et in pias cãs,quarũ nulla hic fuit;
potius eñ ex affectione carnali vr̃ eis reliquiſſe, q̃ in piam cãm,
maximè cùm eſſent & ſint diuites;iux.no.C.de ſacroſan. eccle. l.
illud.in fi.per glo.Poſito verò ꝙ dictũ legatũ valeret,nulli dubiũ
ꝙ debet cõputari in ſortẽ ſeu q̃titatem.v.millium,de qua licen-
tiã teſtãdi habuit. Et eãdẽ ſortem cũ alijs ſuſcipere debet,vt dimi
nuatᷣ ꝓ rata,ſicut & alia,cùm ratio diuerſitatis reddi nõ poſſit.ff.
de iniuſto teſt.l.3. poſt prin. nec debet eſſe magis priuilegiatior
hoc legatũ,q̃ alia legata pia,& fauorabilia, cũ illud ſit minus fa-
5 uorabile.arg.C.de ſacroſã. auth,quibuſcunq; modis. ¶ †Super-
eſt rñdere ad dubium nouiter formatũ; qa reperitur dictum te-
ſtatorem feciſſe quendã codicillũ parum ante q̃ moreretur, in
quo diſpoſuit ꝙ omnia reſidua & debitores epatus vſq; ad illam
diem exigantᷣ & diſtribuantᷣ hoc mõ,videlicet ꝙ duæ partes de tri
bus expendantᷣ in reparatione eccleſiæ maioris.Et reliqua tertia
pars diſpenſetᷣ in pauperes Chriſti,& voluit ꝙ negligentibus exe
cutoribus p eum deputatis venerabile capitulum vincentinum
talem ſuam voluntatem exequeretur. ¶ Nunc quæritur, nun-
quid vigore dicti codicilli per capl̃m prædictum eps ſucceſſor,q
fuit exactor q̃ plurimorum dictorũ reorum poſt mortem dicti
dñi.P.epi,poſſit inquietari,attento ꝙ voluntas teſtatoris fuit ad
impleta q̃tum ad ſummã.v.millium ↄtentã in lr̃is. Et dubiũ facit,
qa iſtud legatũ licet factũ dudum poſt teſtm̃, qa tñ eodem tpe.ſ.
mortis,& non ante,ſumpſerunt oĩa originem, cẽſentur oĩa facta
eodẽ tpe. Et ſic facta in teſtamento non ſunt melioris conditio-
nis ex eo,qa prius facta fuerunt.l.talis ſcriptura.cir.finẽ.ff.de le.
j.vnde debet hoc legatum cõputari in numero legatorũ, de qui-
bus faciendis licentiã habuit.Et hoc præſuppoſito vr̃, ꝙ in iſtis
reliquis & debitis quæ tũc erant exigenda, fabrica dictæ eccleſiæ
& ẽt pauperes ꝓ ratis de quibus debeant præferri oĩbus alijs le-
gatarijs;qa iſtud legatum ↄſiſtit in ſpecie.ſ.in iſtis reliquis exigen
dis.ff.de leg.j.l.ſed & ſi certos nummos. & l. talis ſcriptura. circa
mediũ,legata non facta alijs vt plurimum ↄſiſtũt in genere,vel in
q̃titate, pter illa q̃ facta ſunt de denarijs exiſtentibus ſu p impre-
ſtitis.Cũ igitᷣ pecuniæ exigendæ,dñtaxat, & non aliæ fuerint in iſto
codicillo legatæ, pfata fabrica & pauperes debent oẽs illas habe-
re,ſiue ſint magnæ,ſiue paruæ;& alij legatarij nihil debẽt partici
pare vel habere de iſtis;qa pfata fabrica & pauperes nihil deberẽt
habere de alijs pecunijs, ſi nihil repereretᷣ exigẽdũ.l.ſi ſic.§.j.ff.de
lega.j.Et vr̃ eſſe caſus in l.ſi fideicõmiſſorũ.ff.vt in poſ.le. vbi pa
tet,ꝙ in re alicui ſpecialr legata, ipẽ præfertur oĩbus alijs legata
rijs quantitatum,& ꝓ hoc gl.q̃ eſt.C.cõmu.de lega.l.1.ſuper ver-
bo in multis.q̃ incipit.vt in dote &c.Si ergo dicta debita exigen
da aſcenderent ad.v.millia,illud tm̃ legatum valeret;qa factũ in
cauſam conceſſam & totam ſummã complectitur,alia legata non
valerẽt,& ſic dicta fabrica & pauperes deberent habere totũ & in
tegrũ legatũ,alij verò nihil.Si verò aſcendunt ad minorẽ ſummã
puta ad duo millia,valet in illis quæ debẽt eis integraliter tradi;
reliqua tria millia; debent diſtribui inter alios legatarios pro
rata,quibus non vltra dicta tria millia relinquere potuit, ſm ea
quæ in alijs articulis tacta ſunt.Si ergo præfatus dominus epiſco
pus exegit de prædictis, vel etiam cõmiſſarij, videtur quòd per
capitulum

capitulū Vincentinum prædictum poſſint compelli ad totum, qđ exegerunt, reſtituendum, diſtribuendū prout codicillator diſpoſuit. Sed aduertendū, ꝙ prædicta procederent ſi alia legata non tranſcenderēt ſummā taxatā in literis, & ſic omnibus poſſet integraliter ſatiſfieri. Tūc.n. fateor, ꝙ legatarij quantitatum non debent moleſtare legatarios ſpecierum, ſed agere debent contra hæredes, vel eos qui loco hæredum ſunt, vt no. gl. in l. fi. §. licentia. C. de iure delibe. & dixi ſup ſcđo articulo, & ita loquitur, & debet intelligi. d. l. ſi fideicōmiſſorū. qa tunc legata non tranſcenderent vires patrimonij, de quo teſtari potuit. Sed qa nunc tranſcendūt, dico ꝙ legatarij certæ ſpeciei, vt eſt fabrica & pauperes in iſtis reliquis exigēdis non debent eſſe melioris conditionis, q̄ alij legatarij quantitatum, ſed debent eis ad partem vocari, & habere ratā ſuam ſicut alij. caſus eſt ſingularis & ſubtilis, & ibi expreſſè determinat hoc Angel. in l. qrebatur. ff. ad. l. falci. Nā ibi teſtator nō habebat in bonis niſi vnum debitorem, qui ſibi tenebatur in. 400. legauit illi liberationē, & tale legatum pōt dici ꝙ conſiſtat in ſpecie. Itē legauit cuidā alteri. 400. & iſtud cōſiſtit in genere. Certe primus legatarius non præfertur in ſuo legato ſecūdo legatario; quia tunc nihil exigeretur ab eo, ſi eſſet ſoluendo, ſed deberet in totum liberari, & alter nihil habere. Et tamen dicitur ibi circa finem contrarium, videlicet quòd non liberatur niſi in. 150. alia. 150. exigunt ab eo, & danē ſecūdo legatario quātitatis, & ſic ſunt. 300. reliqua cētum exiguntur ab eo, & dantur hrđi pro ſua falcidia. Sic ergo in caſu noſtro, ſi omnia legata cōputato iſto tranſcendunt ſummā quinq; millium, in quibus conſiſtunt vires patrimonij, de quo poterat teſtari ꝓ dimidia, vt qa aſcendūt ad decem millia, & ſic veniunt diminuenda ꝓ vna dimidia per. l. in quantitate. §. fi. ff. ad. l. fal. Et iſta reliqua exigēda aſcendūt ad duo millia debentur fabricæ, & pauperibus mille tm̄ diſtribuenda, prout in codicillis habetur; altera dimidia debetur ſucceſſori, de qua nō tenet aliqd dare frabricæ virtute dicti codicilli; iō ſi ipſe exegit mille vel minus nō pōt ſuper eis moleſtari, qa vr̄ exegiſſe partem ſuam; exigat ergo capitulum Vincentinum tanq̄ exequutor nomine fabricæ & pauperū alia mille aliàs a debitoribus vel ab alijs commiſſarijs; qa. ſ. diligētia dn̄i epiſcopi in exigendo, ſibi, & nō alijs, debet prodeſſe. ff. quæ io frau. credi. l. pupillus. in fi. de iure vero cōi tenetur ſubuenire ꝓut ſibi videbit̄. 12. q. 2. c. quatuor.

S V M M A R I V M.

1 *Statutum ſi excludat fœminas earum præteritio nō uitiat, teſtamentum, poſſunt tamen petere dotem & alimenta.*

CONSILIVM CCLXXIIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶† Præſuppoſita validitate teſtamēti hæreditas iſtius Ioannis fuit ex eo delata duobus filijs ſuis maſculis hæredibus inſtitutis. Et moriente poſtea primo in infantili ætate hæreditas eius fuit deuoluta in ſolidum ad fratrem ſuperſtitē excluſa matre & ſorore virtute ſtatuti ſub rubrica, quomodo ſucceſſiones deferantur. in qua hæreditate primi fratris decedentis erit dimidia hæreditatis paternæ, quā tranſmiſit iure ſuitatis ad fratrem hæredē ſuum. C. de iure delib. l. tertia. &, no. eo. ti. ſi infanti. Moriente poſtea altero fratre ſuperſtite matre & ſorore & filijs patrui ſua hæreditas fuit ad illos deuoluta, ſcilicet ad matrem pro tertia parte, ad ſororem ꝓ altera tertia, & ad filios patrui pro altera tertia virtute eiuſdem ſtatuti poſt principium, in verſiculo, ſi autē non extaret proauus &c. in cuius vltimi decedentis erat ſimiliter dimidia hæreditatis paternæ, in qua ipſe fuerat inſtitutus; & ſimiliter altera dimidia in qua fuit inſtitutus primò moriens, ſi ipſe ſecūdò moriens adiuit hæreditatē primi morientis, aliàs illam non tranſmiſiſſet iure ſuitatis, quia in illa non erat ſuus hæres, ſed extraneus. C. de cadu. tol. §. in nouiſſimo. fuiſſet ergo illa vnà cū dimidia hæreditatis paternæ tanq̄ non adita per fratrem deuoluta ad eoſdem, de quibus. ſ. ſcilicet ad quēlibet pro tertia parte, & ſic idem reſultaret effectus, vt concludamus ꝙ ſtante validitate dicti teſtamenti præfata hæreditas Ioannis patris & teſtatoris mediante perſona fraterna vltimi morientis uel utriuſque vnà cum hæreditate fratris aut fraterna pertinet ad dictam ſororem pro tertia parte, tunc autem eſt dicendū teſtamentū ualere, ſi ibi uiget ſtatutū uel conſuetudo, ꝙ filij maſculi ſuccedant patri excluſis filiabus, ſed debeant dotari, ꝓut uigēt quaſi per totam Italiam. Nam tūc præteritio dictæ filiæ fœminæ, cui nihil fuit relictum iure inſtitutionis, licet ſulū iure legati poſt mortē filiorū, nō haberet uitiare teſtamentum; quia ſibi legitima non d[e]bebatur, iuxta not. per Bart. in l. titio centum. §. titio genero. ff. de condi. & demon. & l. 2. §. fi. ad tertul. & per Bal. in l. maximum uitium. C. de libe. præte. Sed ſi tale ſtatutum ibi non uiget, teſtamētum foret nullum ratione præteritionis. Et hæreditas patris recta uia fuiſſet deuoluta maſculis & fœminis pro rata, tñ ꝓp clauſulam codicillarē qlibet eorū teneretur reſtituere dimidiā ſuæ portionis ꝑfatis filijs patrui, reliquam dimidiā potuiſſe retinere pro ſua legitima & trebellianica. Videat ergo ſoror prædicta, quæ uia ſit ſibi expeditior, an petere. ccc. libras ſibi relictas pro dote, & ēt alimēta præteriti tēporis a morte patris, quæ petere poteſt ſi ſibi non fuerunt ſoluta. l. cum unus. §. uerbis. ff. de alimen. & ciba. lega. de uſufru. l. quæſitum.

S V M M A R I A.

1 *Conſulens an ſententia arbitri ſit executioni mandanda, ſi reſpondeat nullam eſſe, cenſetur in conſequentiam iudicaſſe non eſſe exequendam, & omnia quæ de neceſſitate pendent a nullitate eſſe irrita.*

2 *Sententia quæ non continet condemnationem uel abſolutionem uel aliud æquipollens, non ualet.*

3 *Maritus ſi recipit pecuniam pro uxore, quam apparet indebitè recepiſſe, non poteſt impedire executionem fieri ſuper dotalibus rebus pro ſuo intereſſe.*

4 *Nomina debitorum capiuntur aliis bonis deficientibus.*

CONSILIVM CCLXXV.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶† Ad primū quæſitum reſpondeo, ꝙ d. conſulens conſulendo dictam ſniam arbitrorum fore nullam vr̄ tacitè & in conſequentiam conſuluiſſe, ipſam non meruiſſe mandari executioni. ff. de re iudicata. l. 4. §. condemnatum. & per conſequens male fuiſſe per iudicem pronūciatum dictam ſniam arbitrorum fore executioni mandandam, & male fuiſſe proceſſum ad executionem ipſius, & ſubſequenter bene fuiſſe appellatum a dicta pronunciatione vel executione; qm̄ oīa iſta dependent ab eo, ſuper quo conſului. ſ. an dicta ſnia arbitrorum ualeat uel non, & ualiditas uel non ualiditas erat cā oīum prædictorum; vnde conſulendo ſuper cauſa cenſetur conſuluiſſe ſuper cauſato, tū quia de prædictis, de quibus ipſe nihil dixit, fuerat ab eo quæſitum per ſindicos qui ad conſilium eius miſerunt, a quibus petitum a parte pronunciari male fuiſſe pronunciatum per vicarium ſuper executione dictæ ſniæ arbitralis, & malè fuiſſe executum & bene appellatum rōne prædicta; quia dicta ſententia arbitralis fuerat nulla, & executionem non merebatur; credendum eſt ergo d. conſultorē uoluiſſe ad quæſita reſpondere. ar. Inſti. de inutilibus ſtipu. §. præterea. ff. de interrog. act. l. ſi defenſor. §. qui interrogatus. tum qa, ſi peto aliquem mihi condēnari in centum, quia eſt debitor meus ex tali cā, licet iudex nō cōdemnet prout fuit petitū, ſed declaret uel pronunciet ipſum fore debitorem meum ex dicta cauſa, quod tamen non fuerat petitum, cenſetur ſuper petitis pronunciaſſe, & ſic condemnaſſe; & econuerſo ſi pronunciaſſet & declaraſſet ipſum non fore debitorem meum, cenſetur ipſum abſoluiſſe. ff. de arbi. l. quid tñ. §. ſi arbiter. ff. de iudicijs. l. ſi prætor. in prin. in uerbo abſente debere &c. Et ſi petii titium condemnari ad reſtitutionem talis rei, qa eſt mea, ſufficit iudicem pronunciare & declarare, ꝙ illa res eſt mea. Et cenſetur tacitè ipſum condemnaſſe ad reſtōnem. ff. de rei ven. l. ex diuerſo. §. 1. cum ibi no. per Bar. quia poteſt iudex pronunciare ſuper cauſa petendi ſeu in qua fundatur petitio, & vr̄ in conſequentiam pronunciaſſe ſuper petitis, ut no. Inn. de cauſa poſſeſ. & proprie. c. cum eccleſia ſutrina. circa prin. & cēſetur nihilominus ſatisfactum ſtatuto, quod requirit ut pronuncietur bene uel male pronunciatum, & bene uel male appellatum, quia debet intelligi. ſ. per dicta uerba uel æquipollenter. ſ. per alia uerba idē importantia. ff. de re iud. l. in ſumma. in princi. in uerbo uel quo alio uerbo &c. Et eſt gloſ. ordinaria & expreſſa in l. 1. eo. ti. in glo. fi. quæ allegat illam. l. & d. §. ſi arbiter. Nam & lex dicit iudicem debere condemnare uel abſoluere, & ſentētiam quæ non continet condemnationem uel abſolutionem non ualere. C. de ſenten. l. præſes. & l. cum iudex. & tamen hoc intelligitur, uel aliud æquipollens. ut not. glo in d. l. prima. ff. de re iud. & Bartol. ibi & d. l. præſes. & l. cum iudex. exemplificando modos quibus dixi, & per dictas leges. Et ſimiliter lex dicit iudicem appellationis debere pronunciare bene uel male appellatum. C. de appellatio. l. eos. Et tamen ſi iudex primus abſoluit, ipſe iudex appellationis poteſt condemnare abſq; eo ꝙ pronunciet bene appellatum & male iudicatum, & nihilominus cēſentur pronū

a ¶Non ualere. ſed quid de ea quæ nō diffinit totū negotiū vel totā ſummam uide per d Pe. Phil. cor. in conſi. 235. in prin. in 3 parte. itē quid ſi per eam declaratur aliquid deberi licet non contineat expreſſam condemnationem an ualeat. uide per eū i ꝯſ. xxxii. nu. 6 in ea. in parte.

quis poſita ſit in dicto ſtatuto ſine determinatione alicuius ter-
mini dicendo, ſi aliquis decedat &c. recipit determinationẽ a ter
mino cõi, & exponiẽ ſi aliquis. ſ. homo qui terminus, homo, cõis
eſt tá ad maſculũ q̃ ad fœminã, cũ dicaẽ ab humo, de qua vterque
creatus eſt, vt patet ex no. per Bar. in d. l. 1. in fi. Et quia ſtatutum
hoc potius dr̃ fauorabile, q̃ odioſum; & poſito ꝙ reſpectu mulie
rũ, q̃ excludunẽ, poſſet dici odioſum; attamen odiũ eſſet rationabi
le propter rõnes per dñm allegantẽ ſupra prudẽter allegatas, q̃q̃
reſpectu illius cui ſucceditur poſſit dici ꝙ nec fauorẽ nec odium
contineat; quia ſua non intereſt, per quem ſibi ſuccedatur potius
an per maſculos an per fœminas. Et iõ in dubio ſtandũ eſt pro-
prio ſignificatui illius dictionis, aliquis, quæ tá maſculos q̃ fœmi
nas cõplectitur. vt in d. l. 1. & l. qui duos. ff. de lega. 3. & l. tres fra-
tres. ff. de pactis. Et maximè quia rõ diuerſitatis hic reddi nõ poſ-
ſet. ff. de iniuſto teſta. l. 3. in fi. prin. Ex quibus ſequitur & conclu-
ditur, ꝙ iſti agnati maſculi ſunt hæredes iſtius infantis, non autẽ
2 mater eius propter dictũ ſtatutũ hoc expreſsè diſponẽs. ¶ †Nũc
eſt videndũ, quid iſti agnati reperiant in eius hæreditate, an totã
hæreditatẽ paternã quaſi nõ valuerit inſtitutio matris facta ad tp̃s
incertũ. ſ. quouſq; vixerit & vitã vidualẽ ſeruauerit, & ſic totũ ac-
creuerit īfanti inſtitutæ ĩ re certa. l. 1. §. ſi ex fundo. ff. de hære. inſt.
An vero dotẽ duntaxat ſibi relictã. Et primũ ſine dubio dici non
põt; quia inſtitutio licet facta ſit ad tẽpus certũ vel incertũ, nõ ꝓp-
terea vitiaẽ ex hoc, ſed vitio tẽporis ſubducto remanet inſtõ ſim b
plex & ſine tp̃e. ff. de hære. inſti. l. hæreditas ex die. niſi ſm Bar. te
ſtator expreſſe dixiſſet, ꝙ poſt tp̃s nolebat ipſam eſſe hæredẽ per l.
quotiens. §. ſi duo. ff. eo. ti. ſed hic hoc non dixit, & poſito ꝙ dixiſ
ſet, idẽ eſſet; quia dic. Bar. reprobat Bal. in l. extraneũ. C. de hære.
inſti. & melius loquiẽ; importãt ergo illa verba non ꝙ deſinat eſ-
ſe hæres ipſo iure, qa hoc teſtator facere nõ põt. l. ei q ſoluẽdo. ff.
eo. ti. ſed vt teneat reſtituere hæreditatẽ poſt tẽpus ei, quẽ teſtator
voluit poſt illud tẽpus eſſe hæredẽ, vel cohæredi vel venientibus
ab inteſtato, quorũ fauore limitatio tẽporis fuiſſet appoſita. l. pe
to. in prin. ff. de leg. 2. & ſic verba directa q̃ iure directo valere nõ
poſſunt, poſt tẽpus obliquabũtur. l. ſceuola. & l. ex facto. in prin.
ff. de hære. inſti. vnde in caſu nr̃o dicta hæreditas propter tranſitũ
ad ſecunda vota, venit reſtituenda pauperibus non detracta quar
ta trebellianica, iux. no. per Bar. in l. marcellus. in prin. ff. ad treb.
& per Io. And. in nouella. in c. ſi pater de teſta. lib. 6. ipſa dña rema
nente hærede directa & nomine non in effectu. l. 1. in prin. & l. cũ
hæres. Inſtit. eo. tit. §. ad treb. Sed nec ſecundum vr̃ dici poſſe, quia
a relictum pro dote eſt conditionale[a], ſi contrahat matrimonium.
l. titio centum. §. titio genero. ff. de condi. & demon. & quodibi
3 per Barto. quæ cõditio hic defecit. †Sed certè verum eſt, qñ tale
relictum pro dote factum fuiſſet extraneæ perſonæ, cui teſtator
non tenetur relinquere legitimam, vel qñ filiæ, quæ foret per ſta-
tutum a ſucceſſione excluſa propter maſculũ. Nã & tali non de-
betur legitima, ſed ſi ei quæ a ſucceſſione paterna per legem vel
ſtatutũ non eſt excluſa, & ſic legitima ſibi debetur, talis conditio
reiicitur de relicto pro dote vſque ad legitimã ſecundum Barto.
in d. l. titio genero. & ſic eã tranſmittit ad ſuos hæredes iure ſuita
tis. Nam ſi tranſmittit alia bona quæ ſunt ſupra legitimam ſecun
* dũ cõem & verum opi. no. per Bar. in l. ventre. ff. de acqui. hære.
fortius legitimã quæ magis debetur. Et ſic in hæreditate illius in-
fantis reperietur legitima ſibi debita in bonis paternis, q̃ eſt tertia
pars oĩm bonorum, quæ fuerunt patris, vt in auth. de trien. & ſe-
miſ. poſita. C. de inof. teſta. auth. nouiſſima q̃ pertinebat ad iſtos
agnatos, poſſet quis dicere ꝙ dictæ infanti non debebatur legiti- c
ma, qa ſi pater eius deceſſiſſet inteſtatus, non ſibi ſucceſſiſſet ſtan
tibus agnatis maſculis propter dictũ ſtatutũ, & ego ſupra dixi ꝙ
filia q nõ põt ſuccedere ab inteſtato ſtãte maſculo, lĩma nõ debeẽ,
ideo ꝯdõ de relicto pro dote non reiicitur, ergo tota iſta hæredi-
tas debetur pauperibus, non aũt matri vel agnatis quicunq; ipſo
rũ ſint hæredes infantis, in cuius hæreditate legitima vel dos non
reperitur rõnibus prædictis. Sed poteſt reſponderi, ꝙ hoc proce
deret ſi teſtator iſte inſtituiſſet iſtos agnatos, qui illam infantem
ab inteſtato excluſiſſet, ſed quia inſtituit vxorẽ, & ſic excluſio in-
fantis nihil prodeſſet dictis agnatis, perinde eſt ac ſi agnati nõ eſ-
ſent quantum ad excluſionẽ infantis a legitima, & ſic ei debeẽ ac
ſi agnati nõ eſſent, per ea q̃ no. Bal. ſecundũ Nico. de mat. in l. pe.
C. de impu. & alijs ſubſti. in pen. q. in ver. qd ergo in caſu illi⁹ le-
gis, ad qđ facit. l. fi. in fi. C. đ inſt. & ſubſt. ſub cõd. fac. vbi ſubſtitu
tus q excluditur propter matrẽ, ſi matri nõ fauet quia moriatur

añ euentũ ꝯdõis, nõ excludeẽ; & idẽ ſi eẽt incapax, vel hr̃ditatẽ pu
pilli repudiaret, ſm Bar. in l. cẽturio. ff. de vulg. & pup. Cõcludiẽ
ergo dictos agnatos fore hr̃des illius infantis, & nõ mr̃; & ꝙ in-
ter hr̃ditatem reperitẽ integrã lĩmam, q̃ eſt tertia pars totius.
Cætera bona pertinebunt ad pauperes excluſa matre.

S V M M A R I A.

1 *Statuta punientia homicidium ſimpliciter, intelliguntur ſi dolo ſit commiſſum Intellectus ad Bar. in l. 1. §. diuus. ff. de ſic. nu. 2.*
2 *Affectus an puniatur ſi non ſequatur effectus.*
3 *Maritus qui data opera cum fuſtibus expectauit adulterum in domo tentantem uxoris pudicitiam & ipſum interimens an debeat puniri pœna capitis ſecundum ſtatutum.*
Agnati & conſanguinei, quos maritus contra adulterum aduna uit, an aliqua pœna damnari poſſint, nu. 4. & 5.
4 *Opem præſtans quando teneatur de occiſo.*
5 *Defenſio quando uideatur fieri, & quando uindicta.*

CONSILIVM CCLXXVII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ †In cã incarcera
torum ꝓ dñm ptã
tem ciuitatis Mantuæ ꝓ homicidio; viſo caſu & alle-
gationibus amplis ſup eo factis. Pro rñſione ad id de
quo q̃riẽ, videlicet qua pœna dẽant puniri, an pœna mortis, vel
alia mitiori. Nã ꝓ homicidio vnius hoĩs plures participes pñt
b ad mortẽ damnari;[b] vt no. p gl. & doc. in l. qm̃ multa facinora. C. a
ad l. iuliam. de vi publ. ¶ Præmittenda ſunt aliqua, primò ꝙ quã-
do imponitur pœna mortis p ſtatutũ reqriẽ dolus ad hoc vt illa
pœna ſtatutaria locum hẽat, ſicut qñ imponitur p ius cõe. vt l. in
lege. ff. ad l. cor. de ſicca. nec ſufficit culpa ẽt lata, vt ibi hr̃; & ita
expreſsè determinat Bar. in l. data opa. C. qui accu. non poſ. in 4. b
col. cuius uerba hæc ſunt. Itẽ ſi ſtatutũ punit homicidã ad mortẽ
& nõ facit dolo mẽtionẽ, tñ iudex vbi nõ eſt dolus, debet ſniam
tẽperare; vt in §. pœna grauior. cũ ſua materia. & d. l. qui ædes. de
incen. rui. & naufr. Nã ſtatuta reſtringunẽ ꝑ rõnes iuris cõis. l. ſi
ſerui veſtri. C. de noxa. & voluntas & ꝓpoſitũ diſtinguunt maleſi-
ciũ. ff. de fur. l. q iniuriæ. & affectio tua operi tuo nomẽ imponit.
C. de inimr. l. ſi nõ ꝯuitij. Iſta ſunt uerba ſua formalia. Et in ꝑcedẽ
tibus bñ p vnam columnã dicit ẽt multa bona tendẽtia ad idẽ & c
ad ꝓpoſitum. Ex cuius verbis ꝯfundiẽ error multorũ iudicũ aſſe
rentiũ in pœnis ſtatutarijs ẽt mortis nõ debere inſpici animum,
ſed factum; p id quod no. in l. 1. §. diuus. & l. fin. circa mediũ. ff. ad
l. cor. de ſicca. Et non intelligentes verba Bart. nec eius mentem
credunt, ꝙ pro homicidio ẽt ſine dolo commiſſo ſit imponenda
pœna mortis ex forma ſtatuti, cuius verbis ſit inhærendum more
Iudæorum, iuxta no. in l. non dubium. C. de legi. non ꝯſiderantes
ſcripturam dicẽtem, litera occidit ſpũs aũt viuificat, nec incõue
niens quod ſequereẽ ex iſto intellectu, videlicet ꝙ ꝓ homicidio
commiſſo ẽt culpa leuiſſima, quinimo & caſu deberet imponi
pœna mortis; quia licèt deficiat animus, tñ interemit ferro quod
ſolum ſtatutum punit, & ſic innocens punireẽ pœna mortis; ꝯ ea
q̃ not. p Bal. in d. l. data opera. tã ante uerba prædicta, q̃ poſt per
vnam colum. & etiam p Bar. in l. 1. §. 1. ff. ſi quis teſta. liber eẽ iuſ.
fuer. qui uult ꝙ pœna ſtatutaria corporalis, ẽt ſi nõ ſit pœna mor
tis, requirat dolum, poſito quòd ſtatutum de dolo nõ faciat mẽ-
tionem, & quòd non ſufficiat lata culpa. Nec obſtant nota. per
eundem in d. §. diuus. & l. fi. quia ipſe vult ibi dicere, ꝙ in pœnis
ſtatutarijs non inſpicitur animus, ſed factum, quantum ad hoc,
quia ſolus animus ſine facto ſubſequuto non punitur pœna ſta-
c tuti,[c] licèt de iure communi in grauioribus delictis ſecus l. ſi
quis cum telo. C. ad leg. cornel. de ſiccar. & l. ſi quis non dicam ra
pere. C. de epiſco. & cler. & ita patet ex uerbis ſuis in d. §. diuus.
ſi bene inſpiciantur; non autem vult dicere quòd non inſpicia-
tur animus quantum ad hoc quòd factum ſine animo & dolo pu
niatur pœna mortis; quia ſibijpſi contrarietur in eo quod dicit
in d. l. 1. §. 2. & ſequeretur abſurditas, quam ſupra dixi. Si ergo in
caſu noſtro poteſt oſtendi, ꝙ in iſtis captis, ac etiam in occiden-
te non fuit dolus, ſtatutum Mantuanum puniens interficientem
pœna capitis locum non habet, nec in ipſo principali nec in alijs
tanquam præſtantibus opem & fauorem; qa ſtatutũ loquiẽ eo ca
ſu, quo vnus propoſuit occidere & alij ipſum iuuare, ſi bñ inſpi-
ciat. Sed hic nullus ꝓpoſuit occidere, ſed baſtonare, licet ꝑter ꝓp-
poſitum vnus occiderit primò vulneratus ab illo; vnde dici non
poteſt quòd aliquis aliorum voluerit ipſum iuuare ad homici-
dium committendum, quod ex impetu & indeliberatè proceſſit

a ¶ Cõditionale. uide Bal. in cõſ. 291. in 4. parte. & in conſil. 248. ea parte.

b ¶ Damnari. de ad materiã q. æ habentur per d. alex. de imo. in conſi. 138. in 2. col. in 2. parte.

c ¶ Statuta ai de. d. Alex. de imo. in conſi. 138. in 2. col. in 2. parte. Adde tu Pa. in c. 1. in 4. col. uerſ. duo tamen notabilia dicta de eo q̃ mo. in pol. cau. rei ſer. H. Fortan.

l.reſpiciendũ.§.delinquũt.ff.de pœnis. Et hoc ẽt determinat Ange.de peru.in l.qm̃ multa facinora.C.ad leg.iul.de ui publ.dicẽs ꝙ in caſu illius legis, qũ vnus fecit ꝯgregationẽ ad violentiã cõmittendã, & unus eorũ interfecit, ille ſolus tenet de occiſo; & ẽt caporalis qui ꝯgregationẽ hoium fecit, nõ alij & tãquã pſtantes auxiliũ; quia nõ iuerunt eo ꝓpoſito, vt committeret homicidiũ & ut ad ipſum præſtarent auxilium & fauorem, ſed ut fieret violentia reſpectu rei recuperandæ vel occupandæ, ſecus qñ ꝯgregatio fuiſſet ordinata ad homicidiũ committendũ, quia tunc alij tenerent tanquã opem præſtantes. Ego autẽ oñdam ꝯ, ꝙ nec ille q interfecit nec qui congregationẽ fecit, poſ dici quod teneat de a homicidio quo ad imponendã pœnam capitalem; quia principaliter non dederunt operam rei illicitæ ſed licitæ, nec fuerunt in dolo, poſito ẽt ꝙ fuerint in culpa in excedendo modũ. iuxta ea q̃ plenẽ no.in fi.q̃önis poſitæ in regula, qđ quis mandato.de reg.iur.in mer.& in regula cum quis in ius.multominus alij abſiſtentes, arg.l.ſi is qui la.2.§.ſi tu tiuium.ff.de fur.& hoc de primo.

a ¶Et minuere. Vide Bal. in cõſ.134.in j. parte.

¶Scđò præmittendũ eſt ad euidẽtiã, ꝙ qlibet cã et iniuſta puta ignorantia iuris excuſat a dolo. vt no.gl.C.ad l.fauiam. de plagiarijs.l.plagij criminis.la.2.per l.igit. ff.de libe.cã.& idem not. gl.mag.in fi.in l.1.ff.ſi quis iuſdicẽ.nõ obtẽpe. facit.l.ſed ſi lege.§.ſcire.ff.de pet.hære.& qđ no.gl.in c.de quarta.extra de pſcrip. Dolus & mala fides tunc eſt, cũ quis mouet ad aliquod malũ pp ſolam malignitatẽ animi, nõ pp aliqđ aliud, qđ credo eſſe bonũ.

¶Tertiò pmittẽdũ, ꝙ in ꝯfligentibus ad idẽ dolus et culpa cẽſet puenire principal'r ab ipſo ꝓuocante & aggrediente, & in ipſo relidere, non a ꝓuocato.ff.ſi qua.pau.fecit.dicat.l.1.§.cum arietes.ad finem.ff.ad l.aquil.l.ſi ex plagis ante fi.ver.culpam &c.ff. de bo.lib.l.q cum maior.§.ſi libertus.ver.ignoſcendũ eſt.&c. facit l.q̃ unnia.ff.de ꝓcu.vbi patet cẽ idẽ in cõtentione verbali.

¶Quartò pmittendũ, ꝙ in caſu nr̃o ꝓuocans ad rixam & pbeus illi cãm fuit originaliter occiſus ille miſer, q nulla iniuria recepta ab iſtis carceratis, & nulla præcedente cã p eos incœpit eis iniuriari multipl'r, videlicet appellando pudicitiã uxoris unius ex eis q̃ aliquibus ex eis iure ſanguinis attinebat vt interfectori q erat frater eius, & a quibuſdam iure affinitatis qui erant fratres mariti, quibus omnibus per hoc faciebat iniuriam & eam aſſectando & frequentando.ff.de iniur.l.apud labeonẽ.§.ſi quis virgines.cũ ſeq. vſq; ad.§.ait prætor. Deinde vt dr̃ præmiſſa iactatione, ꝙ in domum mariti dictæ dñæ noctis tpe ingrederet ad aſportandũ eã ules, tãdẽ & finaliter ꝯ voluntatem eius hoſtiliter, & cũ telo.i.cũ ronchono iniurioſe iuit & de nocte ingreſſus eſt.ff.de iniur.l.qui in domũ alienam, & tanquã fur & latro, qa nõ per hoſtium ſed aliunde vt in euangelio dr̃ de illo q non intrat per hoſtium in ouile ouiũ, ſed aliunde. Et hoc totũ fecit ex ſua praua & iniqua ꝯſuetudine; qs talia facere, vt dr̃, conſueuerat, ꝓut eſt publicã uox & fama iuata illud. Qui male cõſueuit, cui prauus mos inoleuit, rarò deleuit quod conſuetudine creuit.49. diſt. c.hinc & enim.& no.Spec.de inſtr.edic.§.inſtrm.ver.item opponit ꝙ ta belljo.ver.vnde verſus. Nõ quidẽ ꝓuocatus, ſed ꝓuocatus ad in
3 iurias prædictas depellendas, † vñ licuit marito illius dñæ ſic & ĩpudicitia appellante uxori ſuæ iniungere quod fingeret ſe præbere aures & daret ſibi tempus & horam, quod ad domum ſuam veniret, nec ea hoc culpã aliquã incurrit.tex.eſt not.C.de fur.l.ſi quis ſeruo.& cũ hoc ꝯgregare fratres ſuos & fratres uxoris, qb' oĩbus fiebat iniuria.arg.l.1.cũ ſeq.ff.de lib.cau.nõ vt irent ad aſſaliendũ ad domum ipſius, qa tunc vendicaret ſibi locũ l.qm̃ multa facinora.C.ad l.iul.de vi; ſed vt ſtarent ſecum in domo ad cuſtodiã eius & ſuæ uxoris; qa poterat ignorare an ille veniret ſolus vel ſociatus, & pmuniti baſtonibus non armis ferreis, qa poterat dubitare an ille cum ſocijs veniret cum armis vel ſine armis, vñ nõ ſine ipſorũ periculo ſtare poterat manibus vacuis, nec ſine magna ipſorũ verecũdia tales iniurias ſub ſilentio pati; ideo pareẽdũ fuit eis, & ſi modũ exceſſiſſent in hoc pparamento, licèt nõ exceſſerint p ea q̃ no.Cy.C.vñ vi.in fi.2.col.verſ.adhuc qõ, pone ꝙ qdã; inuectis his q̃ no.p gl.in l.3.§.cũ igit.ff.de vi & vi arma. in gl.q̃ incipit.i.antequã.q̃ vult, ꝙ licet ꝯgregare amicos ꝓ repellẽda iniuria circa rẽ, fortius circa pſonã, & qñ ꝯuocat attinentes q pñt eũ impune iuuare, ne iniuriã recipiat. vt no.in l.vt vim.ff.d iuſt.& iu.p gl.& l.culpa caret de re.iur.& qđ no.Bar.ĩ l.ſi qs ſeruitute.ff.de fur.facit de dolo.l.elegãter.§.ſi quadruples.& l.j.§.ſi.ne qs cum qui in ius voc.de ſent.excõ.c.delicto.cum ibi not.

b ¶De occiſo. Adde idem per Bal. in cõſ.339. 11. parte.

¶Ex his ſequitur reſponſio ad id de quo quæritur.ſ.qua pœna veniant iſti puniendi. Nam regula traditur per doc.quã refert Io.And.in regu.quod quis mandato.de reg.iur.in mer.in fi. q.q̃ fuit antiqui doc.Nicol.matta.de Mutina, Florẽtiæ, Paduæ, ꝙ qñ iſta tria concurrunt.ſ.ꝙ quis aggreditur factũ non doloſum, & delictum ſequitur in perſonã eius, ꝯ quẽ aggreditur præter propoſitum aggredientis, & tale delictum habet aliquã probabilem excuſationẽ, nulla pœna venit imponenda; ſed ſi non haberet excuſationẽ probabilẽ, vel ſequeretur delictũ in perſonã alterius, q̃ illius ꝯ quem aggreditur, tũc mitior pœna imponitur, q̃ ſit a iure ſtatuta & ordinata pro illo delicto; quia iudex ex iuſta cã põt pœnas augere & minuere[a]. l.quid ergo.§.pœna grauior.ff.đ infami. C.eo.l.& ſi ſeuerior.cũ l.ſeq.ff.de pœ.l.hodie.ẽt ſtatutarias, cùm ſtatuta debeant limitari ſm ius cõe ẽt in talib' pœnis.vt dicit Bal. in d.l.data.ĩ.alleg. Ita colligit ex diſtinctione, quã ponit Io.And. in d.c.quod quis in fi.& allegat iura probantia ſingula mẽbra diſtinctionis. ¶Nunc ad propoſitum in marito illius dñæ & in fratribus ſuis, quoꝝ ictu occiſus prædictus non periit, oĩa illa tria concurrunt, qm̃ fuerunt aggreſſi factũ nõ doloſum in ꝯueniẽdo & ꝯgregando ſe ad inuicẽ, & fulciendo ſe baſtonibus; quia ille interfectus pbuit eis cãm, q̃ excuſauit eos a dolo vt dixi in ſecũdo euidentiali & ſecutũ fuit homicidiũ in perſonã illius ꝯ quẽ factũ hoc aggreſſi ſunt & non alterius. Item pter propoſitũ vt patet ex genere armorũ; quia ſi diſpoſuiſſent ipſum interficere, alia arma cœpiſſent. l.1.§.diuus.ad l.corne.de ſicca. intendebãt ipſum caſtigare, & nõ mortificare. ¶Itẽ quod fecerunt iuſtã habuit excuſationẽ; quia de talibus iniuriis, quales ipſe faciebat.ſ.in appellando pudicitiã dictæ dñæ & in ſectando ipſam, & attentãdo perueniꝛe ad factũ, non ſolet quærela proponi corã iudice, niſi per viles homines & impotẽtes, qui de verecundia penes hoĩes & vulgus nõ curãt, eñm ſm iudiciũ vulgarium non parua ſequeretur ex hoc verecundia; quia reputarent viles & cornuti qui ꝓpriis manibus de talibus ſe nõ vendicant, ſed expectãt per iudicẽ vẽdicari. Sed nec iudices de talibus ſolent ius reddere, ſed truffari & chachinari, & ridere, vnde iuſtã habuit occaſionem maritus, ſi ad iudicem non habuit recurſum; ſed ꝓpria auctoritate diſpoſuit iniuriã repellere & propulſare, quã ſine graui verecũdia pati nõ poterat.ff.qđ vi aut clã.l.ſi ali'.§.belliſſimè, in fi.& qđ ibi no.gl. puta ſi iudicis nõ habuit copiã &c. & qđ no.C.de iudæ.l.nullus.& l.ait ptor.§.ſi debitorẽ.ff.de priuil.credi. ¶Nec ob.l.qm̃ multa facinora; quia locum haberet ſi iſti cũ baſtonibus acceſſiſſent ad domũ dicti interfecti cã ipſum caſtigãdi, & ſic ipſum aggreſſi fuiſſent, vt patet tex.ex illa l.ſi bene.verba eius & mẽs conſideret, qđ quidẽ iſti minimè fecerũt, ſed in domo ꝓpria expectauerũt, vt ille potius eos aggrederet, ſicut aggreſſus fuit cũ telo, & ſic animo offendẽdi ſi quos reperiret ꝯdictores. ¶Cõcludit ergo, ꝙ ꝯcurrẽtibus pdictis pfati maritus & fratres nullo mõ debẽt puniri de dicto homicidio, quod nõ ipſi ſed quidã frater, vt dr̃, dictæ dñæ qui captus non eſt, fecit; quia nõ habuerũt intentionẽ cõmittendi aliquid punibile, vt dicit Bar.in l.diuus.ff.ad l.corne. de ſicca. per l. idem apud.§.ſi quis virgines.ff.de iniu.& quod no.in regula cum quis, in merc. ¶Neq; .n. iſti fecerunt aliquid quod ſm cõem hominum & vulgi opinionẽ fuerat male factũ, ſed potius ꝯrium qđ fuerit bene factum quilibet audiens ſtatim reſponderet & iudicaret, aut quod fuerit turpe, vel ꝯ bonos mores; ſed turpe fuiſſet eis ſi non feciſſent qđ fecerunt, attenta vulgi opi.q̃ nota eſt iudici; vnde reputandũ eſt potius naturale. Inſtitu.de iure natu.gent & ciui.poſt prin. in ver. quod vero naturalis ratio &c. qđ ius ſemper
4 bonum & æquũ eſt.ff.de iuſt.& iur.l.penul.in prin. ¶†Et cum cõſtet cuius ictu periit, alij qui nõ habuerunt animũ occidendi, nõ
b tenentur de occiſo[b], nec tanq̃ opẽ pſtantes, cùm homicidiũ impetu præter propoſitũ fuerit commiſſum.l.ſi.ff.ad l.cor. de ſic. & p Ang.de Peru.in d.l.qm̃ multa facinora.& per gl.& Bar.in d.l.fin. in prin.ff.de ſicca.vbi determinatur iſta qõ. Nec ob. quod poſtea Bar.ſubiicit circa medium.ſ.quòd alii puniantur, vt opem præſtãtes; quia verum eſt qñ a principio habuerunt animum occidendi, tamen vnus ſolus occidit aſſiſtentibus aliis, etiam ſi non vulnerarunt, ſecus quando talem animum non habuerunt, & ſic
5 non intelligitur ꝙ ipſe no.in principio illius legis. ¶†Quantum verò ad illum qui interfecit & qui captus non eſt, dicendum eſt ꝙ non teneter pœna capitis, ſed debet pœna mitigari, quia fuit ab illo prius percuſſus cum ronchono & grauiter vulneratus, vnde tẽperare non potuit iuſtũ dolorẽ.l.gracch'.in fi.C.de adul.& per Cy.C. vnde vi.l.1.in vlt.col.ver.item q̃ritur pone &c. ipſe tñ

loquutur

loquiẽ ibi, qñ primò pcutiens fugiebat & pcuſſus fuit ipſum in-
a ſecutus,[a] & interfecit; tunc.n.cum non timeret iteratã pcuſſio-
nẽ, vr̃ occidiſſe potius ad vindictã, q̃ nõ eſt licita. l.ſcientiam.§.q
cum aliter.in fi.ff.ad legẽ aq.iõ puniẽ, ſed minus pp iuſtũ dolo-
rẽ.vñ vidi Bal.Papiæ ꝯſulentẽ, ꝙ non dẽat decapitari, ſed pœna
mitigari.p d.l. gracchus.& p d.l.ſi adulteriũ cum inceſtu.§.Im-
peratores.ff.de adulte.& p id qđ no.Cy.in d.l.j.C.vñ vi.ver.item
q̃rit.Sed in caſu nr̃o pſatus primò pcutiens non fugiebat, ſed in-
ſtabat; vñ poterat percuſſus iteratam repercuſſionẽ recipere, &
p ꝯñs potius ad ſui defenſionẽ cenſeẽ ipſum repercuſſiſſe in ca-
pite, de quo mortuus eſt, q̃ ad vindictã; & ſic nullo mõ vr̃ teneri
de occiſo p l.ſi ex plagis.§.tabernarius.ff.ad l.aql.& qđ no. Inn.
in c.olim.il 1.ſuper verbo innotuit.de reſtit.ſpo. Nec ob.ſi dica-
tur iſte occiſus pcutiens cũ ronchono fuerat primò pcuſſus cũ
baſtono n pdicto, & ſic culpa vr̃ reſidere penes primò pcutiẽtẽ.
vt d.§.tabernarius.in fi. Nam rñdeẽ, ꝙ ſi erat pcuſſus cũ baſtono;
nõ dẽbat repcutere cũ ronchono, & amputare digitum vt audio
qđ fecit; qa p hoc exceſſit moderamẽ inculpatæ tutelæ.C.vñ vi.
l.1.& ibi p Cy.in 1.q. Nec obſtat qđ idem no.in ſeq.q.qa ipſe lo
quiẽ, qñ aliter ſe tueri nõ poterat; ſed hic poterat fugiendo, ſicut
poſtea aufugit. Præterea ipſe præbuerat cãm verberibus illatis
cum baſtonibus ingrediendo taliter domum illius, præterea ſi-
cut furem nocturnum licet occidere, & etiam diurnum, ſi ſe te-
lo defendat.l.4.§.fi.cum l.ſeq.ff.ad l.aquil.ita vr̃ de iſto qui plus
delinquebat & plus iniuriabatur.

S V M M A R I A.

1 *Conſtitutio noua non inſerta in numero aliarum an tollat veterem, & an ſit tanti uigoris, quanti ſunt aliæ inſertæ.*

2 *Conſtitutio talis non nocet mulieri, quæ eſt pro parte hæres, ſi petat dotem totam a cohærede, ac ſi non eſſet hæres.*

3 *Pactum mariti cum patre uxoris, ꝙ faceret uxorem renunciare, an noceat.*

C O N S I L I V M . CCLXXVIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶Ad primum rñdeẽ.† ꝙ licet vetus ꝯſtõ reuocata in parlamento remãſerit in uolumine aliarum ꝯſtõnum non abolita nec cancellata realiter & de facto, nõ tñ ſequitur qu ſit viribus ſuis euacuata & abolita; quia cancellata & caſſat fuit verbo, quod tantundem valet.l.emptor.§.lucius.C.de ſolut.l.inductum. ff.de fur.l.qui tabulas. & quod not.in l.ex empto.§.is qui vina.ff.de actio.emp. Nã & multæ leges ſunt in volumine codicis correctæ per leges nouas Iuſtiniani. Et tamen inde non fuerunt amotæ, vel ibi cancellatæ, ne deſtruerentur vel deturparentur volumina, non vt in ſuo robore permanerent. Similiter conſtitutio noua reuocatoria illius, licèt non fuerit inſerta in volumine aliarum. ſed ſit extrauagans, non minorem vim habuit, & habet ad veterẽ tollendam vt patet ex no.p Bar.in l.cum prolatis.ff.de re iudic. ff.de iuſti.& iur.l.omnes populi.in vlti.quæſti.C.ſi cõtra ius vel vti.publ.l.ſi præſcriptione.in quibus facit mentionem de prædictis, quòd poſſunt allegari & produci ſicut cætera iura partis vt inſtrumenta; inuno tamen non ſunt tantæ efficaciæ, quantæ eſſent ſi forent in volumine inſertæ; quia non reddunt nullam ſententiam latam contra ipſorũ tenorem, tanquam continentem expreſſum iuris errorem. vt d.l.cum prolatis.& ibi no. Bar.alias ſe cus.ut l.1.§.item cum cõtra ſacras.ff.quæ ſent.ſine appel. reſcin. facit ad prædicta Auth.vt factæ nouæ conſtitutiones &c.

2 ¶†Circa ſcđm dicendũ eſt. Qđ cũ hr̃ditas dicti ſer Nicolai delata fuerit p dimidia pfatæ dñæ Andriolæ filiæ ab inteſtato de iure cõi, quod tempore mortis ipſius tunc ibi vigebat caſſata veteri conſtitutione quæ maſculos præferebat, & nondum erat renouata per illuſtrem ducalem dominationem. Et p altera dimidia præfatis nepotibus ex filio maſculis non nocuit dictæ Andriolæ, ſi per errorem iuris vel facti ipſa petijt ab eis totam dotem ſibi vel pro ſe promiſſam tanquam illis deſcendentibus hæredibus inſolidum, ſicut non noceret ſibi, ſi ipſa eſſet hr̃s inſolidũ, & egiſſet contra iſtas tanquam eſſent cohæredes.ff.fami.er.l.qui famil. er.maximè quia mulier cui nõ imputatur, ſi errauit in iure.ff.de iure fiſci.l.2.§.fi.in tex.& gl.& l.edicto.§.fi. facit.l.formu.§.fina. Sed etiam ſi ex certa ſcientia & non fuit lis conteſtata; quia talis petitio continet enunciationem omiſſam propter aliud: non principaliter propter ſe, quæ ante litem conteſtatam poteſt reuocari etiam in iudicio. ut not. Barto.in l.ex hac ſcriptura.ff.de dona.in fin. Nec videtur per prædictam petitionem renunciaſſe hæreditatem, quam ignorabat ſibi delatam, ſicut nec poſſet dici ꝙ videatur adiuiſſe.l.is poteſt.cum ibi not. per glo. ff. de acq. hære.

3 ¶†Sed & tertiò vltra prædicta poſſet quæri an dictæ D.Andriolæ nocere poſſit conuentio facta inter patrem ſuum & maritum, qua fuit actum vt poſtq̃ ipſam ad domum ſuã duxiſſet, faceret eã renunciare hæreditati paternæ. Reſpondeo non, poſtq̃ non renũciauit, nec conuentionem illam ratam habuit. C. in cõi eadẽmq; cã.l.1.in prin.ff.de verb.ob.l.inter ſtipulãtem.in prin. Sed nec ipſi marito, qui promiſit factum alienum.l.ſtipulatio iſta.in prin.eo. ti. Et ſic dotẽ ſibi promiſſam petere nõ prohibetur, licèt promiſſum nõ ſeruauerit, qa nec ſup hoc potuit in mora ꝯſtitui, cũ vbi nulla petitio, ibi nulla mora.ff.de ver.ob.l.pupil.alias ſi pupillus.

a Additio.
¶Et percuſſus fuit ipſum inſecutus, & quid ſi inſultatus potuit fugere, & non aufugit, & ſe defendendo occidat inſultorẽ, an teneatur, uide Bart. in l.vt vim ff.de iuſ & iu.ia ſi ubi tenet ꝙ ſic, qñ ſine nota uerecundiæ potuit aufugere, ꝯtrũ tñ uĩ tenere idẽ Bar. in l.1. in 2. uerſi. & ex hoc determino C.un de vi. & ibi Ang. illã tñ opi. ꝙ ind. ſtim ctẽ non teneatur fugere, tenet D.Iaſ.in d.l.ut uim.ꝙ pbat mal lis autoritatib'.D.F.

¶Copia petitionis.

¶Coram vobis reuerendiſſimo in Chriſto patre & D.Franciſco Malipetro Epiſcopo Vincen. duce comite, & Marchione exponunt infraſcripti vaſalli, vcʒ D.baptiſta miles q.Petri de Valmarana, & benedictus, & Iacobus filij & hæredes q. Ioannis de Valmarana ciues Vincentiæ ꝙ alias in 1425.inditione 3. die mercurij.8.menſis Februarij prædicti D. baptiſta, & dictus benedictus procurator & procu.nomine Ioannis de Valmarana patris ſui in re recti feudi fuerunt inueſtiti a reuerendo in Chriſto patre Do. Petro Emiliano Epiſcopo Vincen. & immediatè prædeceſſore veſtro de vna parte cum dimidia feudi, de qua alias erat inueſtitus ſer bonazonta q. Alberti de Valmarana pro indiuiſo cum Frãciſco q.bonazontæ de Valmarana ciue Vincen. pro reliquis duabus partibus cum dimidia dicti feudi. Et hoc per renunciationẽ dicti ſer bonazontæ q.Alberti legitimè factam in manu præfati prædeceſſoris veſtri, vt conſtat de prædictis in renũciatione & inueſtitura in infraſcripto inſtrumento publico ſcripto & rogato ſub ſigno & nomine Antonij q. Ioannis rubei ciuis & habitatoris Paduæ notarij & officialis Ep̃alis curiæ Paduæ; & de quib' duabus partibus cum dimidia dicti feudi prædicti D.baptiſta de Valmarana & Ioannes de Valmarana ſeu eius procurator poſtea inueſtiti fuerunt per renunciationẽ dicti Frãciſci de Valmarana, & ꝙ deinde deceſſit prædictus Ioãnes de Valmarana ſuperſtitibus dicto benedicto & Iacobo eius filiis legitimis & naturalibus, & ſibi proximioribus, & hæredibus. Quæ cũ ita ſint & inſtet tempus petendæ inueſtituræ a prælibata. R.P. veſtra prædicti D. baptiſta miles pro dimidia, & benedictus & Iacobus q. Ioannis de Valmarana pro altera dimidia parte dicti feudi humiliter & deuotè petunt ſe inueſtiri p ſe & eorum filiis maſculis ad feudum & iura recti feudi offerentes ſe præſtaturos vobis debitum fidelitatis & vaſalligii iuramentum. Et prædicta petunt & poſtulant cum omni reuerentia, omni modo, & forma, quibus melius poſſunt, & debent de iure, implorantes ſemper ſuper præmiſſis ſibi ius & iuſtitiam miniſtrari. ¶Præſuppoſitis ſupraſcripta petitione & exceptionibus ad eam facta a quondam bonazonta de Valmarana effectus quarum refertur in replicationibus petitionis, & uiſis replicationibus & poſitionibus ſiue capitulis. Et viſo caſu & conſilio quondam celeberrimi doctoris domini Rapha. Ful. ſubſcripto a multis præclaris iuriſconſultis. Quæritur ab excellentia dñi conſultoris de infraſcriptis. ¶Primò, nunquid ſit & ſufficiat deductis & probatis per inſtrumenta feudalia, vt eſt deductũ ꝙ feudum villæ caſtri & aliarũ iuriſditionum de Valmarana fuerit paternũ & antiquum, de quo extat inueſtitura domini Alberti q.D.bonazontæ de Valmarana & D.Alberti q.D.Trintinelli in 1275.& dicti dñi Alberti q.D.Trintinelli in anno 1240. licet non appareat inueſtitura prima in communi eorum parẽte ex lõga diuturnitate temporis. ¶Secundò, nunquid ex deductis & pbatis per inſtrumenta feudalia ſufficienter probata ſit agnatio D.baptiſtæ, & benedicti, & Iacobi de Valmarana ad lineam D. Alberti q. bonazontæ, qui fuit inueſtitus in 1275. vnà cum D. Alberto quondam D.Trintinelli dicto modo non obſtante ꝙ deſit inueſtitura domini Zenatini patris dñi bonazontæ, qui fuit inueſtitus de quarta parte dicti feudi in 1307.& 1322. conſiderato quòd tempus medium inter vtranque inueſtituram, videlicet primi domini Alberti quondam domini bonazontæ, & ſecundi inueſtiti domini bonazontæ q.domini Zenatini fuerit ſatis breue; ita vt fortaſſe nulla interceſſerit inueſtitura domini Zenatini patris dicti domini bonazontæ. ¶Tertiò, nunquid probetur ex deductis & probatis, ut.3.cognatio dictorum domini baptiſtæ, & benedicti & Iacobi de Valmarana, & bonazontæ quondam Alberti de cuius feudi portione vnà cum dimidia agitur, qui videntur & ſunt ex eadem linea domini Alberti quondam Trintinelli.

¶ Quartò quæritur, nunquid ritè & rectè replicetur, & concludatur ex deductis ꝓ parte dictorũ D. Baptiſtæ, & Benedicti, & Iacobi ꝯ exceptiones dicti Fräciſci, qui ſe oppoſuit in p̄ſenti iudicio.

SVMMARIA.

1 Feudi controuerſia ſi ſit inter poſſeſſores & alios, an ſit antiquum vel nouum, ſtatur iuramento poſſidentium totum, vel partem feudi.

2 Feudum ex quibus coniecturis præſumatur habuiſſe originem ab uno ſtipite, de quo poſſidentes deſcendiſſe præſumantur. nu. 3.

3 In factis antiquis, q̃ aliter nõ poſſunt ꝓbari, ſufficit ab antiquis audiuiſſe.

CONSILIVM CCLXXIX.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſa petitione ſupraſcripta porrecta per ſupraſcriptos D. baptiſtam, benedictum, & Iacobum, & exceptionibus factis ꝯ eam per Franciſcum bonazõtæ q. Marij de Valmarana. Et replicationibus factis ꝯ eas per præfatos D. baptiſtam, benedictum, & Iacobum, filios & hæredes q. Ioannis, & ſpecialiter tertia quæ incipit. Item quia
1 abſq; renunciatione prædicta &c. ¶ In qua dicti replicantes fundant ſe in hoc, ꝙ dictum feudum erat antiquum habens originẽ in perſona cõis parentis, a quo deſcenderunt D. Albertus q. Trintinelli, & D. Albertus q. dñi bonazontæ, qui reperiuntur fuiſſe cõiter inueſtiti de ipſo anno dñi 1275. Et ſic fuit vel erat inter eos diuiſum in duas dimidias, prout cõſtat ex inueſtituris productis ꝑ dictos replicantes, qui ẽt dicunt ſe deſcendiſſe ex linea ſeu colonello dicti Alberti, D. Trintinelli, prout colligitur ex inueſtituris continuatis vſque ad eos; & ꝙ ipſi habent tenent & poſſident illã dimidiã, q̃ fuit præfati D. Alberti D. Trintinelli; quia ipſi ſoli ſuperſunt ex linea ſeu colonello illius. Vnde ẽt dicunt ad ſe tanq̃ ad agnatos pertinere portionẽ, de qua p̄ſentialiter agitur, q̃ fuit pars alterius dimidiæ q̃ peruenit ad alterũ D. Albertũ dñi bonazontæ, a quo dr̃ deſcendiſſe p̄fatus Fran. excipiens & ꝯdicens mediante tñ perſona Marij aui ſui, qui Marius nõ fuit legitimus ſed naturalis tñ; vnde nec potuit ſuccedere in dicto feudo, nec potuit inueſtiri in p̄iudiciũ dictorũ replicantiũ agnatorũ & non conſentientiũ, dicũt ergo dicti replicãtes lineã & colonellũ dicti D. Alberti dñi bonazontæ fuiſſe finitũ & finitã per mortẽ Nicolai vltimi ltimi deſcendentis ex eo. Et ex tunc totã illã dimidiã, q̃ fuit dicti D. Alberti dñi bonazontæ, fuiſſe deuolutã ad lineã ſeu colonellum dicti D. Alberti Trintinelli, de qua ipſi replicantes ſunt tanq̃ ad lineam agnatorũ, & ꝙ ipſi de dicta dimidia habent duas partes cum dimidia de quatuor facta diuiſione illius dimidiæ in quatuor partes, quia quatuor fuerunt de dicta dimidia inueſtiti propter teſtm̃ dicti Nicolai inter quos fuerũt bartholomeus Machabrini & bonazonta Alberti qui fuerunt de colonello dicti D. Alberti Trintinelli, de quo ẽt ſunt dicti replicantes qui mortui ſunt, & ipſi ſoli replicantes ſuperſunt de dicta linea. Iſta ſunt fundamenta prædictorũ replicantiũ, prout põt colligi ex tenore replicationũ & articulorũ ſuorũ, q̃ ſic ad liquidũ referre voluit, vt meipſum intelligam, & ne in æquoco procedã, ſed ſciã vbi habeã firmare pedes in hoc negocio ſatis implicito, in quo propter veritatẽ narrantiũ factũ ſeu narrationũ diuerſa & in diuerſis articolis conſilia emanauerũt diuerſa & diuerſorũ doctorũ; quia non niſi ſm ea q̃ proponerentur dari debet aut põt congrua reſponſio. ff.
2 ad l. aqui. ſi ex plagis. §. in cliuo. ¶ † Quantũ aũt ad id, de quo præſentialiter dubitatur, clarũ eſt ꝙ ſi fundaméta dictorũ replicãtiũ eſſent in ſe vera vel ꝙ dictũ feudũ totũ. ſ. vtriuſq; dimidiæ habuiſſet originẽ in perſonã cõis parentis, a quo deſcendiſſet vterq; Albertus tã D. Trintinelli q̃ dñs bonazõtæ, quorũ inueſtituræ reperiuntur, & nõ aliæ antiquiores; & ꝙ dicti cõtendentes ſeu replicãtes eſſent de eadẽ agnatione, qa deſcẽdiſſent ab eodẽ ſtipite, a quo deſcendentes ex D. Alberto bonazõtæ. l. pronunciatio. §. familiæ. in fi. ff. de ver. ſig. p̄fati dñs baptiſta, benedictus, & Iacobus fouerent iuſtitiã; qa deficiente linea D. Alberti d̃ bonazonta, ſua dimidia deuoluta fuiſſet ad agnatos alterius lineæ, prout eſt caſus in titu. de natu. ſucceſ. feu. c. 1. in fi. in vſi. feu. quantũcunq; eſſent in remotiſſimo gradu a ſtipite, quia quicquid ſit in aliis ſucceſſionibꝰ hæreditarijs, iuxt. no. in l. certã. C. vnde cog. in feudis tñ antiquis ſuccedunt agnati vſque in infinitũ, ſicut & deſcendẽtes, licèt olim vſq; ad quartũ vel ſeptimũ gradũ, vt in c. ſi vaſal. feudo priuetur, in fi. & ſi de feu. fue. ꝯtrouer. c. ſi vaſal. culpam. & ibi no. in fi. glo. mag. & q. feu. da. poſ. §. hoc quoq; ſciendũ. in vſib. feu. Sed iſta negantur eſſe vera. Et poſſibile eſt, ꝙ illud feudũ habuit a prin. originẽ in perſonis duorũ, a quorũ vno deſcẽdit D. Albertus Trintinelli cum ſuis deſcendentibus, ab altero D. Albertus bonazonte cũ ſuis; vt in tit. de duob. fratrib. de nouo bñfic. inueſtitis & in tit. de duob. fratribus a cap. inueſti. ꝙ ſi fuiſſet dimidia vnius deficiente linea ſua nõ deuolueret ad lineã alterius, ſed fuiſſet reuerſa ad dñm Epm directum dñm, vt in dictis titu. & in tit. de gradi. ſucceſ. in feu. §. his vere. ver. qd̃ ita. Et ſic eps, q tunc erat tanquã de feudo nouo & ſibi apto potuiſſet inueſtire illos quatuor cũ pacto ꝙ deueniret de vno in altũ, niſi dicamus illã inueſtiturã non valuiſſe; qa non fuit facta tanquã de feudo ſibi apto ꝑ mortẽ Nicolai, ſed ꝑꝑ inueſtiturã nõ petitã de auo q̃ nõ apparet, & ſic ex falſa cã; ergo &c. iuxta not. ff. de offi. ꝓcu. cæſa. l. 1. in gl. mag. verſi. ſi vero velut ſuã, ſuꝑ quo tñ de p̄nti nolo inſiſtere, ſed ſolũ videre an poſſint p̄dicti replicãtes venire ꝑ viã, ꝑ quã veniũt. ſ. tãquã agnati, & tãquã ad feudũ antiquũ. Et vr̃, ꝙ nõ; qa neutrũ p̄dictorũ põt colligi ex inueſtituris ꝓductis ꝑ eos, cum dicti primi duo alberti habuerunt diuerſos patres, q potuerũt deſcendere a diuerſis inueſtitis; & licet fuerint inueſtiti tãquam de feudo antiquo, potuit hoc dici reſpectu parẽtis cuiuſlibet eorũ, in quo originẽ habuit; vñ nõ ſeqr̃, qa in vno cõi parẽte habuit originẽ; qa nõ ꝓbat hoc eẽ &c. C. vñ cog. l. nõ hoc. Ei aũt q dicit, incũbit onꝰ
a ꝓbandi,[a] maximè cùm dicit petẽdo, vt illi faciunt. ff. de ꝓba. l. a. ꝑ teſtes aũt impoſſibilis eſt ꝓbatio ꝑꝑ temporis antiqtatẽ. Et ẽt ex quo agunt vt agnati dicti Nicolai, ꝑ cuius mortẽ finita fuit linea dñi alberti de bonazõtæ, neceſſe hñt hoc ꝓbare; qa q agit vt talis &c. C. q accuſ. nõ poſ. l. nõ ignorat. ſ. ꝙ ab eodẽ ſtipite deſcenderent. d. l. ꝓnũciatio. §. 1. in fi. de verb. ſign. cõputãdo gradus ſm qd̃ dr̃ in c. licet ex quadã. de teſtib. qd̃ per teſtes hoc facere eſt impoſſe. Et ex inſtr̃is inueſtiturarũ factarum poſt mortem d. Alberti dñi Trintinelli licèt videat̃ poſſe ꝓbari agnatio illorum, q dñr ab eo deſcendiſſe. ſ. inter ſe, qa de eis ſit ibi mentio, nõ ſic quo ad deſcẽdentes ab altero Alberto, cùm in illis nulla fiat mentio de prædictis; vñ vr̃ debere ſuccũbere in dicta uia ꝑꝑ defectũ ꝓbationis vtriuſq; fundamẽti. arg. ff. ſi vſuf. peta. l. vtifrui. §. 1. cũ ſim. ¶ Sed in ꝯriũ aduertẽdũ, ꝙ oĩa iſta facilr̃ tolluntur, ſi rei ſeries recte penſet. Nã ꝓcederẽt p̄dicta, ſi dictus dñs Baptiſta & ſocij eius nõ eſſent in poſſeſſione feudi, ſed eorũ aduerſarius, & ſic ſi ſuſtinerent partes actoris. Sed hic nõ ſic, imo ſunt in poſſeſſione & fuerunt ꝑ lõgũ tp̄s ꝑꝑ inueſtiturã factã de eis ꝑ renunciationẽ bonazontæ alberti, & nihil petunt ab aduerſario, ſed ſolum a dño Epo petunt illã inueſtiturã ꝯfirmari ex noua cã, dicentes ꝙ ſi ille nõ renunciaſſet, nec fuiſſent inueſtiti, venirẽt nũc inueſtiẽdi tãquã vltimi agnati; ſed aduerſarius ſe eis opponit, & dicit ſe de nouo inueſtiẽdũ, & ſic ipſe potius dr̃ actor; vñ cùm iſti tãquã agnati ſint in poſſeſſione nõ ſolum aliarum partium, ſed iſtius de qua ꝯtendit, & ſit qõ an ſit feudũ antiquũ in quo poſſint ſuccedere, an nouũ, vr̃ qõ terminãda iurõ ipſorũ. ſ. dñi Baptiſtæ & ſociorũ, nõ aduerſarij eorũ, niſi ꝓbet ille ꝯriũ. ſ. ꝙ nõ poſſint iſti ſuccedere vt agnati, ſicut de hoc eẽt ꝯtentio inter ipſos & dñm Epm. ꝑ c. 2. §. fin. de ꝯſuc. rec. feu. & ꝑ c. 1. de ꝯtentione inter me. & do. de portione feudi fratris mei, vbi vr̃ eſſe caſus ꝙ ẽt ſi nõ eſſent in poſſeſſione portionis de qua cõtẽdit, ex quo tñ ſunt in poſſeſſione aliarum portionũ eiuſdẽ feudi taquã agnati, ſufficit vt dẽat ſtari ſacrõ ipſorũ. ¶ Sunt ẽt plures alij caſus, in qbus ſtat̃ iurõ poſſeſſoris dño deficiente in ꝓbatione. ſ. in tit. de contẽ. inter dñm & vaſal. de inueſt. & de ꝯtrouer. inueſti. c. 1. §. cũ aũt dixerit. & in ti. ſi de inueſti. inter dñm & vaſal. lis oriat̃. c. 1. & no. in ti. de gradi. ſucceſ. in feu. §. fin. ꝑ Bal. poſt alios, maximè ꝯcurrentibus alijs indicijs ꝓ poſſeſſoribus, vt ĩ d. c. 2. §. fi. de ꝯſue. recti feu. in fi. Hic aũt adſunt & primò de agnatione adeſt ꝯfeſſio Nicolai, q in ſuo teſtõ voluit ꝙ Bartholomeus dñi Machabrini & bonazonta alberti, qui erant de linea & agnatione dicti dñi Baptiſtæ & ſociorũ, vt patet per inueſtituras ꝓductas ab eis, hẽrent duas partes de quatuor de dimidia totius feudi, tãquã eius agnati; dicẽdo ꝙ erant de ſua domo. i. agnatione. l. ꝓnunciatio. §. familiæ. ff. de verb. ſign. & qd̃ no. in l. 1. in prin. ff. ad ſille. per Iaco. de are. Et ſi illi erant de agnatione Nicolai neceſſario, ſequitur ꝙ ẽt Do. Baptiſta & ſocij qui erant de agnatione illorum. Nam agnatus agnati mei eſt agnatus meus; quoniam dicuntur cùm ab eodem ſtipite progrediuntur. ut dicto. §. familiæ. in fi. ¶ Confeſſio autem dicti Nicolai debet præiudicare Franciſco, qui habuiſſe videtur cauſam ab eo, cùm eius contemplatione & ꝑꝑ eius teſtamentum Eps inueſtiuerit bonazontam patrem eius. argu. ff. de uulga. & pupilla. l. ſed ſi plures. §. in arrogato. circa fi. de acquiren. hæred. l. addito ſuncta. l. ſi ſuperatus. §. fin. ff. de pig. in ratione ſui. Adeſt etiam præſumptio

a ¶ Prob. ã di. Adde Do. Mari. Soz. in cõſi. 140. uerſ. & ſi dicit. circa me. cũ ver. ſeq. in 1. parte.

ſumptio ꝙ primi duo Alberti eſſent inuicẽ agnati;quia non ſolẽt
duo vel plures ſimul inueſtiri de vno feudo, qñ ſunt penitus ex-
extranei,ſed qñ ſunt fratres vel attinẽtes.de duobus fratribus de
nouo bene.inueſti.& a capi.inueſti.vnde arguitur s cõiter accidẽ
tibus.C.de arbi.l.1.Et ſi illi erant inter ſe;ergo & deſcendẽtes ex
eis ſunt inter ſe ex neceſſaria cõſequentia. ¶ Quantũ verò ad feu
dũ ꝙ habuerit originẽ in perſonã vnius a quo deſcenderint præ-
dicti duo primi Alberti & non aduerſa,facit iuris pſumptio,q̃ eſt
ꝙ in dubio non pſumitur pluralitas,ſed vnitas, vt dicunt doc. in
l.2.C.de erro.aduo.per ea q̃ habentur.l.qui iuraſſe.§.ſi pater.& l.
eũ qui.§.in popularibus.ff.de iureiu.& quod no.Bar. in l.triucũ.
ff.de verb.ob. Et ſi dicatur qualiter debet pdictis iurm deſerri,cũ
non poſſint eſſe certi nec de origine feudi, nec de ſtipite agnatio
nis.Rñdeo imo poſſunt per relationẽ ſuorum maiorũ. ff. de teſt.
tu.l.ſi quis ita.§.ſi quis.cum ſimi.proinde & ſi quaſi certus &c.&
quod no.Inno.in c.fi.de iura.calũ.& Io.And.in nouella.in 3.col.
facit quod no.gl.in l.3.§.ſi pater.ff.de cõtratab.q̃ incipit.ſed qũn
3 in fi.†Et in factis antiquis q̃ aliter probari nõ poſſunt,multũ valet
a audiuiſſe ab antiquis[a].ff.de proba.l.ſi arbiter.& quod no. Bal. in
auth.quas actiones.C.de ſac.ſan.eccl.circa fi.& Inn.in c.veniens.
de ver.ſig.faciũt ẽt ad pdicta regula iuris ciuilis ꝙ magnũ eſt cõ-
modũ poſſeſſionis.Inſti.de interdi.§.cõmodũ,& ꝙ actore nõ pro
bante poſſeſſor tanq̃ potior abſoluitur, ẽt ſi nullũ iurm præſtite-
rit.ff. ſi vſufr. peta.l.vti frui.§.ſi forte. Illud aũt certũ eſt,ꝙ cũ qs
b ſe fundat in negatiua neceſſe habet illã probare[b].iux.no. per Bar.
in l.hoc iure.ff.de ver.ob.¶Videtur ergo concludendũ præfatos
D.baptiſtam & ſocios fore inueſtiendos de dicta parte feudi,
de qua contenditur,ex cauſis allegatis per eos,ſi 2riũ per aduerſa
riũ non probetur.¶Et ita mihi Pau.de Caſt.vtriuſq; iuris doc. di
cendũ vr̃ ſuper puncto & caſu pdicto ſalua correctione melius
ſentiẽtis,& in teſtimoniũ pdictorũ me ſubſcripſi & ſigillari feci.

S V M M A R I A.

1 *Subſtitutio ſi fiat duobus filiis ſub conditione ſi ſine filiis maſculis decedãt,verũ uno moriente cum filio,altero cum filia,verificatur conditio.*
Filius maſculus an cenſeatur ſubſtitutus,an vero uocatus ab inteſtato ad excludendum filiam id eſt patruelem ſuam.nu.2.
3 *Statutum excludens fœminas, quid operetur in ſubſtitutione filiĩ ſi ſine maſculis decedant.*

CONSILIVM CCLXXX.

IN Chriſti nomine Amen. ¶Præſuppoſi
to ſtatuto; qd̃
dr̃ vigere Ferrariæ & eſt verum,vt poſtea vidi, & ẽt
præſupponitur in allegationibus factis in fauorẽ di
cti Antonij per dñm aduocatũ eius, & ẽt per illos q̃
alias conſuluerunt ſuper iſto teſtõ Franciſchini, ꝙ dictus Anto.
filius Ioãnis in ſucceſſione Philippi patrui ſui excluderet Lucre-
1 tiam filiam Philippi.†Res iſta ſuper eo,de quo quæritur,remanet
clariſſima,& ſine dubitatione quacunque, nec expedit intrare du
bitationẽ illam,qua q̃ritur,an dictus Anto. cenſeatur fuiſſe tacitẽ
ſubſtitutus per fideicommiſſum patri ſuo & patruo,quantum ad
id de quo quæritur,quod eſt an ipſe poſſit excludere dictam Lu-
cretiam,vt nihil aliud petere poſſit ab eo,niſi certum ſibi a patre
ſuo relictũ,quia certũ eſt,ꝙ eam excludere poteſt, ẽt ſi præſup-
ponamus, ꝙ nõ cẽſeatur tacitẽ ſubſtitutus per illa verba 2ditio-
nalia,ſi deceſſerint ſine liberis,ſed dũtaxat ius legitimæ ſucceſſio
nis ſibi reſeruatum,ſ.vt ſuccedendo Philippo ab inteſtato poſſit
*portionem ſui patris ab inteſtato conſequi,ſm gl.quæ *cõiter ad
hoc allegatur in l.lucius.la 2.ff.de hære.inſti.quod ſic clare oſten
ditur. Nam aut dicta Lucretia vult aliquid petere virtute ſubſtõ
nis factæ per Franciſchinum de filia ſua,& nepotibus ſi filij maſcu
li inſtituti decederẽt ſine maſculis,& clarũ eſt ꝙ nõ poteſt;quia il
la ſubſtitutio expirauit propter defectum 2ditionis, ſub qua fa-
cta fuit tam in portione ſui patris de qua non eſt dubitatio, quia
ipſe deceſſit cum maſculo,q̃ ẽt in portione Philippi patrui & pa-
tris dictæ Lucretiæ,licet deceſſerit ſine maſculis; qm̃ licet prædi
cta ſubſtitutio facta fuerit ſine expreſſione nominis collectiui.
Attamẽ ex præſumpta mente defuncti vel teſtatoris ſubintelligi
tur pſata dictio collectiua, & eſt perinde ac ſi fuiſſet dictũ,ſi vter-
que vel ambo ſine maſculis deceſſerit;tũ quia teſtator de tota ſua
hæreditate diſpoſuit in dictũ caſum quo ſine liberis maſculis de
cederent, relinquendo vnam dimidiam fœminis,& alteram pau-
peribus.arg.ff.de vulg.& pupil. l. quidam teſtamento proculum
& ibi expreſſe per Bar.tum quia inſtituti quibus facta fuit ſubſti-
tutio prædicta erant filiĩ teſtatoris.vt idem Bart. ibi no.expreſſe
& l.hr̃des mei.§.cũ ita.ff.ad treb. p l.ſi is q̃ ducenta. §.ſed ſi pr̃.ff.
de reb. dub. ¶Nec ob.l.lucius.§.Gayo. ff.ad treb.ff de 2di.& de-
mon.l.falſa.§.fi.qa debent intelligi, qñ ſubſtõ facta eſſet alijs q̃
filijs ſine appoſitione noĩs collectiui,quo caſu cenſeret cuilibet
p ſe fcã, & reſolueret in plures, ideo in cuiuſcunq; perſona 2dõ
exiſteret, ſiue primi, ſiue vltimi morientis, locũ hẽret ſubſtõ in
portione illius.ff.de iniuſt.teſta.l.pen.nõ ſic qñ filijs. ¶Item nõ
ob.d.l.hr̃des mei.§.cum ita.vbi facta fuit filijs. Et cum expreſſio
ne noĩs collectiui.Et tñ ſi 2dõ exiſtit in perſona vltimi moriẽtis,
locum hẽt ſubſtõ in portione illius ex 2iecturata mẽte defuncti,
licet ſecus ſm pprium ſignificatum dictionis prædictæ,q̃ reqrit
2curſum vtriuſq;, vt ibi patet in tex.& l.pen.C.de impub.& alijs
ſubſti.quia in d.cũ ita.neptis ſubſtituta poterat ſuccedere vlti-
mo morienti ab inteſtato ſimul cum nepote,q̃ remãſerat ex pri-
mo moriente.Vñ nõ uidebaĩ extare pſona,q̃ ex pſumpta volun-
tate defuncti ſubſtitutã excluderet;qa ille non excludebat neptẽ
ſubſtitutã in totũ,ſecus ſi fuiſſet ſubſtituta pſona extranea,vel ẽt
neptis,aut filia vltimi moriẽtis,q̃ cum nepote ex præmortuo fi-
lio nõ vocareĩ ad ſucceſſionẽ inteſtati vltimi morientis;ſed ipſe a
nepos,q̃ ex pmoriente remãſerat, in totũ pferẽ eiſdẽ ex forma
legis munici. put ibi determinat expreſſè Bar.poſt prin. & ẽt in
fi.Et ita in caſu nr̃o pſuppoſito ſtatuto pdicto, qd̃ ſi nõ eſſet pce
2 deret 2rium.¶†Nec ob.ꝙ ſtatutũ dicat filiã nõ poſſe fratres aut
pſtruum inqetare &c.nec aliqd dicat de filio patrui;qa ego præ
ſuppono ꝙ illud idẽ ſtatutũ vel aliud dicat filium maſculum pa-
trui filiam fœminã defuncti excludere, put D.allegans in alijs al b
legationibus pſupponit, & ẽt illi q̃ alias cõſuluerunt ꝙ nõ fieret
p verba de qbus s.Et hoc pſuppoſito verba pdicta ſupplerentur
p illud vt ibi dñt fratres aut patruos ſubintelligereĩ aut filios eo
rũ fratrum vel patruorũ,q̃ ẽt pcedunt & excludunt ab inteſtato.
Dicta.n.verba neceſſaria nõ fuerunt pſuppoſito ſtatuto de quo
ſ.ſed illud ſufficiebat;ideo nõ bñt illud reſtringere ad fratres &
patruos tm̃, cùm non cauſa reſtringendi ſed fortificandi fuerint
emiſſa.ff.de fundo inſtruc.l ſi mancipia.cum ſim.Nec hẽt neceſſe
dictus Antonius præſuppoſito dicto ſtatuto dicere vel oñdere,
ſe fuiſſe tacitẽ ſubſtitutũ p Franciſchinũ pr̃i & patruo p illa ver-
ba ſi deceſſerint ſine maſculis;qa poſito ẽt ꝙ ſubſtitutus nõ fue-
rit,adhuc tñ ſubſtitutã illam excludit;qa facit deficere 2dõnem,
ſub qua illa fuit vocata.ſ.ſi vterq; deceſſerit ſine maſculis, cũ nõ
vterq; ſed vltimus tm̃ ſine ipſis deceſſerit, nec ſit caſus in quo
dẽamus a pprio ſignificatu illius verbi recedere p ſaluanda mẽ-
te defuncti,ſed potius ei inſiſtere,poſtq̃ ſupeſt ipſe qui ex pſum-
pta mente defuncti præfatam filiam ſubſtitutam excludit; eo qa
in ſucceſſione inteſtati pferĩ illi,qd̃ ius lĩmæ ſucceſſionis crediĩ
teſtator illi cõſeruare noluiſſe.d.l.pen.C.de impub.& alijs ſubſt.
ff.eod.l.vel ſingulis.Defecta igiĩ 2dõne pdicta, ſub qua fœminæ
fuerunt ſubſtitutæ,deficit ſubſtõ,poſito etiã ꝙ Antonius tacitẽ
ſubſtitutus nõ fuerit.C.ad trebel.l.iubemus.§.pen.C.de natu. li-
be.auth.licet & quod no. Bar.p illam auth.in l.1.§.fi.ff.de 2tab.ſ.
ꝙ q̃ facit deficere 2dõnẽ,ſub qua alius vocaĩ,facit ẽt vocationem
deficere,licet ipſe non vocei. Nam & ſi facta ſubſtõ vni tm̃ ſub
2dõne ſi deceſſerit ſine liberis,licẽt quidam dubitent an liberi cen-
ſeantur tacitẽ ſubſtituti patri,ſi cum eis decedat,nullus tñ dubi-
tat quin liberi ſubſtitutum excludant etiam ſi ſubſtituti tacitẽ
non dicantur ratione prædicta, quia faciunt deficere conditio-
nem ſub qua ſubſtitutus fuit vocatus,dummodo ſint ſucceſſibi-
les,alias ſecus vt ſi eſſent incapaces hæreditatis,qa deportati vel
fratres minores,q̃ p mortuis habentur.l.ſi neceſſe. §.ſi deporta-
tus.ff.de bonis libe.de 2tab.l.1.§.fin.ſed ſi ſunt ſucceſſibiles ſiue
ſuccedant,ſiue non ſuccedant primo grauato,quia nolunt; poſ-
ſent tñ,ſi vellent.ff.de legat.1.l.filiusfa.§.cum quinimmo ſm Pe.
& Butri.ibi.& Cyn.in l.1.C.de condi.inſer.idem ſi non poſſent,
quia excluſi facto teſtatoris, vt quia exhæredati.Sed in caſu no-
ſtr̃o dictus Antonius ſuccedit patruo ex teſtõ;& ſic impletur de-
ſiderium teſtatoris qui filiorum cã,vt haberent, præfatam condi
tionem appoſuit.Hoc ergo ſufficit dicto Antonio ad excluſio-
nem dictæ ſubſtõnis.ſ.ꝙ faciat deficere conditionem ſubſtõnis,
& ꝙ habet bona ſua ex teſtõ patrui grauati, qa etiam ſi haberet
ab inteſtato,ſufficeret ſm glo.d.l.lutius.quia non debet eſſe dete
rioris conditionis q̃ hẽt voluntatẽ expreſſam ſui patrui,q̃ eſſet ſi
ſi hẽret tacitam ab inteſtato.ff.de vulg.& pup.l.ſi filius.ver.præ-
ſertim.ff.de leg.2.l.titiam ſeyo teſſeram.in fi.& p Bart.in l.pater
filium.in 2.q.ff.de inoffic. teſta. Tunc autem eſſet opus quærere

a ¶Ab antiquis. Adde idem p d. Bar. ſoz. in conſi. 105. uer. 4 optime ad propoſitum in 2. parte.

b ¶Probare. adde idem per do. Pe. phi. cor. in con. 87. nu. 2. & in cõſil. 89. nu 13. i 3. par.

an cẽſeret ẽt tacitè ſubſtitut' patruo, ſi patru' alienaſſet bona, & ipſe Antonius vellet alienationẽ reuocare tãquã factã de bonis ſubiectis ſibi reſtõni ſm no. p Bar. in d. l. lucius. in fi. de hrẽdi. inſti. & Io. and. in addi. Spec. ti. de teſta. §. in primis. in addi. q̃ incipit huic qõni accedit &c. circa med. ibi, Eſt ẽt ſciendũ. & Bal. de fideicommiſ. l. cum acutiſſimi. q̃ ſentiunt, ꝙ non poſſit reuocare, & ſic nõ cenſeatᷣ tacitè ſubſtitutus; vel eſſet neceſſariũ inueſtigare de illo, ſi dictus patruus alium, q̃ Antoniũ inſtitueret hrẽdẽ. Et ipſe Antonius vellet ab ipſo inſtituto bona auocare uirtute ſubſtõnis pdictæ. Et hic certe dñs Raphael & dñs Io. de Imo. q̃ ɔſuluerunt in iſto facto ſentiunt idẽ manifeſtè, ꝙ nõ cenſeatᷣ ſubſtitutus dum aſſertiuè dñt ſecuti dictũ Nico. de mata, quod ponit & tenet Bal. in d. l. pen. circa fi. C. de impub. & alijs ſubſti. ꝙ dicto caſu quo dictus patruus inſtitueret aliũ q̃ Antonium ſeu filium fratris, locũ hẽret ſubſtõ facta de filia & nepotibus & de pauperibus & ille vel illi ex expreſſa ſubſtõne poſſent a tali ſcripto bona auocare deducta ltĩma & trebellianica reſpectu mulierum, ſed reſpectu pauperũ ltĩma tñ; q̃a poſtquã dictus Antonius ſeu filius fratris excluditur a ſucceſſione, & ſic a bonis primi teſtõris facto ipſius patrui vltimi morientis alium inſtituentis, præfata ɔdõ q̃ fuit appoſita ad excludendum ſubſtitutos fauore ipſorum filiorũ poſitorum in conditione, cùm non operetᷣ ipſorũ fauorẽ alio extraneo inſtituto, nec ẽt operatᷣ excluſionẽ ſubſtõnis; ſed conſtat ꝙ ſi dicti filij in ɔdõne appoſiti cenſerenᷣ tacitè ſubſtituti a primo teſtatore, poſſent ipſi a dicto extraneo inſtituto bona auocare, nõ aũt illi qui fuerũt expreſsè ſubſtituti q̃bus ipſi filij ſunt plati, & vltimo moriens grauatus, ſicut in illorum piudicium nõ potuiſſet alienare bona inter viuos, ita nec in vltima voluntate aliũ inſtituendo; & ſic ipſi filij præmorientis auocare poſſent, non mulieres, vel pauperes; cuius ɔ̃rium volunt doctores prædicti cõſulentes, licèt idem dñs Raph. in fi. ſui conſilij dubitando tñ nõ aſſerendo videatur aliter ſentire ꝙ poſſet dici inſpecta mẽte defuncti per l. cum pponeretᷣ. ff. de lega. 2. Sed ɔ̃riatur ſibijpſi in eo, q̃ ſupra in ſupioribus dixit ſi bene inſpiciatᷣ, q̃a ſi dicti filij fuiſſent tacitè ſubſtituti, vt ſentit in fine conſilij, mulieres & pauperes nõ poſſent auocare ab extraneo inſtituto, ſed filij tacitè ſubſtituti, cùm dictæ ſubſtõnes factæ ſint in diuerſis & ɔ̃rijs caſibus. ſ. expreſsè ſi filij non extarent, & tacitè de filijs ſi ipſi extarent; cuius tñ ɔ̃riũ ſ. determinauerat. ſ. ꝙ dicta expreſſa locum hẽat, & quod illæ mulieres & pauperes auocarent a ſcripto non filij præmortui, non .n. pñt dicere ſubſtõnes ſimul ɔcurrere. ¶ Contra tñ determinationem de qua. ſ. q̃ fuit Nico. mata. & Bal. eſt expreſſa determinatio Iaco. de raue. Pet. & Cy. in d. l. 1. C. de ɔdi. incer. quã ẽt ſeq̃tur Bar. in l. filius. §. cum quis. ff. de legat. 1. q̃ voluit ꝙ filij appoſiti in ɔdõne, ẽt ſi fuerint excluſi a ſucceſſione facto pr̃is eorum grauati ipſos exheredantis, & ſic ɔdõ non põt opari fauorem ipſorum, nihilominus obſtet ſubſtituto; quia in ɔdõnibus merum factũ inſpicimus. l. q̃ hrẽdi. in prin. & l. meuius. de condi. & demõ. Et dñt hoc uoluiſſe gl. in l. ex facto. §. fi. ff. ad trebel. ¶ Patia vero ſunt, tales filios excludere ipſos exheredando, vel aliũ extraneũ hrẽdem inſtituendo ẽt exheredatione non facta quũ non eſt neceſſaria; q̃a præteritio collateralium p exheredatione hr̃, vt eſt in caſu nr̃o; quia vtrobiq; facto teſtõris grauati excluduntur. ¶ Cũ igitᷣ maior ſit authoritas gl. Iac. Pet. Cy. & Bar. quàm ẽt Bal. ſequitur in d. l. filiusfami. §. cum quis. de qua tñ nõ fuit recordatus, qñ in d. l. pen. circa fin. recitauit Nico. de mata. q̃ ſic ſolius Nicolai, vcʒ ꝙ filij appoſiti in ɔdõne ſubſtõnem excludant, ẽt ſi ipſi ſint excluſi a ſucceſſione pr̃is vel patrui facto ipſius pr̃is uel patrui grauati ipſos exheredando expreſsè vel tacitè, dicendũ eſt ꝙ ẽt ſi iſte Philippus inſtituiſſet hæredem alium q̃ prædictũ Antoniũ, non ppterea fuiſſet effectus locus ſubſtitutioni factæ de mulieribus & pauperibus. Nec illi potuiſſent ab ĩſtituto dicta bona auocare deducta legitima & trebellianica, vt illi doctores conſuluerunt; ſed vel ipſe Antonius, ſi volumus ꝙ fuerit tacitè ſubſtitutus, uel nullus ſi ſubſtitutus non uidetur, quia tam mulieres & pauperes videntur excluſi per ſupereaiſtentiam Antonij, quàm ẽt Antonius per inſtitutionem extranei. An aũt cenſeatur fuiſſe ſubſtitutus vel non, de præſenti non intendo aliter determinare; q̃a non expedit quantũ ad propoſitum, de quo. ſ. cum ad ipſum peruenerint bona dicti Franciſchini ſm votum ipſius, quod maximè ſufficit ad excluſionem dictæ ſubſtitutionis; multum tamen facit pro illa parte, quòd videatur fuiſſe tacitè ſubſtitutus, gloſſ. quæ eſt in l. filiusfamil. §. cum quis. ff. de legatis. 1. quæ dicit ꝙ filiorũ cauſa, vt habeant, cenſetur appoſita dicta conditio. iuncta. l. cum proponeretur de leg. 2. quæ vult, ꝙ tacitum fideicommiſſum inducatur ex cõiecturis, q̃ reſultant ex verbis[a]. & vidi Bal. hoc tenentẽ in l. 1. C. de condi. inſer. in quibuſdã antiquis recollectis per plures rationes, q̃ congruit mẽti teſtatoris ſine dubio. ¶ Si verò dic. Lucretia non veniret ex capite ſubſtõnis prædictæ, ſed vellet venire de iure cõi ad ſupplementũ legitimæ, adhuc dico ꝙ Antonius põt eam excludere virtute dicti ſtatuti abſque eo, & poſito ꝙ nõ videatur tacitè fuiſſe patruo ſubſtitutus, quia cũ in ſucceſſione dicti patrui dic. Antonius ipſum excluderet ex forma dicti ſtatuti, nulla legitima dictæ filiæ debeatur, cùm illa ſit portio portionis debitæ ab inteſtato. C. de inoffi. teſta. l. parentibus. ff. eo. l. papi. §. qm̃ autem quarta. Et hic nulla deberetur portio quota, quia Antonius ſucceſſit in totum, licèt deberetur dos quæ non eſt hæredis, nec pars eius quota; ergo nihil debebatur p ltĩma; igitur non cadit ſuppletio eius, hinc eſt ꝙ eius ꝑterito non redderet patris teſtm̃ nullum, ſi in eo nihil fuiſſet ſibi relictum iure inſtitutionis ſm oẽs. prout determinat Bar. in l. fi. ff. ad trebel. & Bal. in l. maximũ virium. circa finẽ. C. de liber. præte. Et de relicto ſibi facto pro dote non reijcitur tunc conditio, ſi nupſerit, quia nõ ſuccedit loco legitimæ, q̃ non debetur; ſed debet talis filia ſtare contenta eo, quod ſibi fuiſſet relictũ pro dote tã in quantitate q̃ in qualitate, ẽt ſi nõ aſcẽdat ad integrã legitimã, vt patet ex no. per Bar. in l. titio centũ. §. titio genero. ff. de condi. & dem. ¶ Præterea non debet eſſe dictus Anto. deterioris conditionis in hæreditate ſui patrui, ſi ſibi ſuccedat ex teſtõ, & ex expreſſa voluntate q̃ ſi ex tacita ab inteſtato. l. ſi quis cũ nullũ. ff de iure codici. & . ſ. probaui, aliàs imputaretur patruo, cur nõ deceſſit inteſtatus, ɔ̃ l. & poſthu. poſt prin. ff. de inoſ. teſta. nec dic. Lucretia debet eſſe melioris conditionis in plus petendo ɔ̃ voluntatem pr̃is, qui iuſſit ipſam ſtare contentam & plus nõ petere, q̃ eſſet præter voluntatẽ, ſi iuſſa non fuiſſet, ſed ſi pater deceſſiſſet inteſtatus, Antonius ſolus ea excluſa ſuccederet, nec illa poſſet vltra dotẽ relictam, vel ſi relicta non foret, congruam petere a dic. Antonio; ergo nec nunc multominus, tunc aũt foret neceſſe inueſtigare an dictus Antonius videatur fuiſſe tacitè ſubſtitutus, vel non; qñ tale ſtatutũ non eſſet, & ſic ipſa ſucceſſiſſet ab inteſtato, & ſic deberetur ſub ltĩma. Nam tunc ſi non videretur ſubſtitutus, deberetur legitima de oĩbus bonis, & ſic de tota dimidia bonorũ primi teſtatoris relicta patri ſuo; ſed ſi fuiſſet ſubſtitutus, deberetur ſibi ſolũ de dimidia dimidiæ, q̃ debebatur Philippo p ſua legitima & trebellianica, quia tunc illa tm̃ fuiſſet in bonis Philippi reperta, quia ſi in fideicõmiſſo non caderet, reliqua dimidia dimidiæ computaretur in bonis Antonij fideicõmiſſarij; ſed ſi nõ eſſet ſubſtitutus, tota dimidia, in qua fuit Philippus inſtitutus, fuiſſet reperta in bonis Philippi; ideo de tota deberetur ltĩma, nunc aũt ſtante dicto ſtatuto non eſt de hoc tractandum; quia nulla legitima debetur vt dixi. Similiter ſi alius q̃ Antonius fuiſſet inſtitutus a Philippo, foret de illo tractandum ẽt ſtante dicto ſtatuto; quia fuerunt quidã qui dixerunt, ꝙ tunc cum ille, quem ſtatutum præfert ab inteſtato, excludatur per inſtitutionẽ alterius, habetur pro mortuo, & ſic non obſtaret filiis, ſicut ſi non eſſet in rerum natura, & ꝙ ipſa tunc poſſet ɔ̃ inſtitutũ agere tam ad ſupplementũ ſi aliquid foret relictũ eidẽ iure inſtitutionis, vel expugnare teſtm̃ per cõtrat ab. vel per quærelã ſi nihil iure inſtõnis relictũ foret, vt tangitur per Bal. & Ang. in l. ſi emancipati. & l. filiæ. C. de lega. & l. gallus. §. & quid ſi tm̃. ff. de libe. & poſthu. Et dictus Ant. nihil tũc haberet, ſi tacitè non foret ſubſtitutus; nec ſibi prodeſſet in aliquo ſtatutum prædictũ, qđ vocat & præfert ipſum ab inteſtato; vnde non haberet locũ facto teſtõ. arg. eius qđ no. gl. in ll. pdictis; ſed ſi foret ſubſtitutus, ipſe poſſet a ſcripto bona auocare virtute ſubſtitutionis. Alij dicunt ɔ̃riũ, quia talis extraneus inſtitutus ſuccedit in loco filij excluſi, vt no. per gl. C. de fideicõ. auth. hoc ampli' & in corpore vnde ſumitur, & ſicut filius ex teſtõ vel ab inteſtato excluderet fœminã, ita & extraneus ſurrogatus loco filij. arg. ff. de iti. actuq; priua. l. 3. §. 1. in fi. Sed cũ nõ ſimus in dicto caſu, q̃a ipſe Ant. quẽ ſtatutũ pfert ab inteſtato, fuit inſtitutus, & ſic cũ diſpõne ſtatuti cõcordat voluntas teſtõris, nõ põt dici ſtatutũ ceſſare, quia ſit factũ teſtm̃, ſed per teſtm̃ roborari. arg. ff. de pac. l. legitima. iõ põt Ant. contra eam dictum ſtatutum allegare non minus, imo plus q̃ ſi ab inteſtato veniret, vt. ſ. dixi. An aũt pcedens opinio ſit vera, ꝙ ſi eſſet inſtitut' extrane', perinde poſſet agere filia, acſi dic. ſtatutũ nõ eſſet. & ac ſi Ant. nõ ſupeſſet, ſub iudice

[a] ¶ Ex uerbis & per q̃ uerba inducatur. uide d. Bar. ſoz. in ɔſi. 249. in uer. poſtremo. circa. in 2. parte.

L

lis eſt,& eſt punctus ſubtilis in quo plura & diuerſa vidi conſilia
doctorum Bononienſiũ,& ego cõſului cũ eſſem Bononiæ in ar-
dua qõne vertente Paduæ ſuper hrẽditate, & teſtõ Bartholomei
de leone,q̃ ouiam arbitrationis fuit deciſa, nec expedit eã ingre
di. ¶ Sed ꝯcludo dictum Antonium ſtante dicto ſtatuto poſſe ex
cludere dictã Lucretiam, vt nihil aliud petere poſſit,q̃ ſibi fuerit
relictum in teſtõ ſui patris,nec iure ſubſtõnis expreſſæ, nec pro
ſupplemento legitimæ, & ſi ipſe Antonius non fuerit pr̃ & pa-
truo tacite ſubſtitutus ꝑ illa conditionalia verba.ſi ſine maſcu-
lus decederet &c. ¶ Et ita dico & conſulo ego Paulus de caſtro
vtriuſq; iuris doct.& ad fidem me ſubſcripſi & ſigillaui.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Cũ dñis deputatis ad vtilia cõis Paduæ hñtibus libertatem &
facultatẽ à conſilio & cõi Paduæ conueniẽdi & paciſcendi cum
hæbreis fœnerari debentibus,infraſcripti hæbrei ſolennibus &
interuenientibus ſtipᷣonibus conuenerũt inter cætera , vt ĩ.vcʒ
Iacob ſanctæ Luciæ ꝓ ſe & ſocijs ſui banchi. Iacob de ancona de
ꝯta domi ꝓ ſe & ſocijs banchi. Bonauentura turriſelarum ꝓ ſe,&
ſocijs ſui banchi. Salomon voltæ nigrorum pro ſe & ſocijs ban-
chi ſui. Iacob ꝯſilij ſancti Stephani ꝓ ſe & ſocijs ſui banchi. ¶ Itẽ
ꝙ oẽs iudæi q conducerent per dictos conductores ad fœneran
dum de cætero durante dicta locatione.10. annorum fœnerari
poſſint & gaudere oĩbus bñficijs & emolumẽtis cõprehentis in
locatione,dũmõ ſoluant & ſoluere dẽant uẽm quantitatẽ de qua
erunt in cõcordia cũ dictis cõductoribus,& tã ꝓ taxa nr̃i dñij &
collectarum oĩa cõis,q̃ oĩum aliarũ expẽſarũ occurrentiũ dictis
conductoribus ex cã dictæ locationis & cõductionis, hoc tñ pa-
cto ꝙ nr̃a cõitas Paduæ nõ poſſit ſe impedire in ꝯducendo alios
fœneratores niſi ſm eorum uoluntatẽ. Obligãt tñ ſe dicti iudæi,
ꝙ in Padua ad minus erunt banchi quinq; fœnoris habendo ter-
mioum ſex menſium a die confirmationis pactorum & ad cõdu
cendũ duos banchos nec poſſint aſtringi dicti iudæi ꝑ aliquem
ad conducendum aliquos mutuatores vltra eorum uoluntatẽ,
niſi vt ſupra dictum eſt. ¶ Itẽ nullus alius iudæus præter noĩatos
in cõducta pñti,& ꝑter illos q cõducentur ꝑ ipſos iudæos poſſit
nec dẽat tenere nec mutuare ad vſuras ĩ ciuitate Paduæ ſub pœ-
na amittendi pecuniã mutuatã, q̃ ſit & eſſe dẽat debitoris recipiẽ
tis talẽ pecuniam,& ſub pœna duca. centum auri ꝓ qualibet vi-
ce,ſi mutuauerit applicanda cameræ ducalis dñij, & ſi accuſatoꝛ
fuerit per quẽ ſciatur veritas,hẽat tertiam partẽ dictæ pecuniæ
duca.centum,& nihilominus teneaẽ de credentia;& inſuper talis
mutuans pignus aut pignora quæcunq; reſtituere teneaẽ illis, q.
pignorauerint,liberè & ſilr̃ eos ab omni obᷝone liberare &c. cõ-
tingit ꝙ eleuatis banchis.6.fœnoris & adimpletis permiſſis pro
parte iudæorum ſeptimus hæbreus non noĩatus in conducta &
pactis,neq; ſocius alicuius prædictorum vult cum licentia & au
thoritate dñorum deputatorum ad vtilia,& etiam cum volunta-
te & conſenſu quorudam hæbreorum ex prædictis maioris par-
tis reſpectu numeri perſonarum , qui cum dicto ſeptimo ſunt in
concordia,ꝙ vnum banchum fœnoris faciat,& ſoluat certam ra
tam annualem pro oneribus banchorum . Aliqui verò ex dictis
hæbreis , & maximè unus cuius magis intereſt & qui maiorem
aliquo hæbreo ratam annualẽ dñio & cõi Paduæ ſoluit , ꝯdicũt ,
non tñ ſimpľr recuſantes ꝙ ille non poſſit ſeptimum banchum
eleuare,ſed non ꝓ alia rata quàm cæteri ſunt concordes annua
ſoluenda. Nunc dubitatur,vtrum cùm tale negocium particula-
re & ſingulare damnum & intereſſe vniuſcuiuſq; banchi & vniuſ
cuiuſq; hæbrei concernat,dictus hæbreus ſuperueniẽs poſſit;cũ
aſſenſu dñorum deputatorum ſeu cõis Paduæ & voluntate maio
ris partis dictorum hæbreorum conduci ad faciendum ſeptimũ
banchum ſoluendo certam ratam annualem uno hæbreo ſeu ſo-
cijs vni' bãchi,aut plurib' minorẽ tñ numerũ hæbreorũ & bãcho
rũ ꝯſtituẽtib' ꝯdicẽte,vel ꝯ dicẽtib' rõe ſingularis dãni & ĩtereſſe.

S V M M A R I V M.

*1 Vnus poteſt impedire actum comprobatum ab aliis omnibus in his quæ commu-
nia ſunt in ſingulis & melior conditio eſt prohibentis.*

CONSILIVM CCLXXXI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Ad id de quo
quæritur , clara
1 videtur reſponſio , videlicet † quòd contradictio
vnius ſolius ex dictis, 5 . iudæis conductoribus ha-
beat impedire , quominus ille ſeptimus qui nunc
admitti quærit , admittatur , maximè ſi prætendit maius inter-
eſſe quàm aliquis ex alijs,non obſtante ꝙ omnes alij vel maior
pars ipſorum conſentiat, ꝙ ille recipiatur vel admittatur ; poſtq̃
fuit actum ꝙ nullus de nouo recipiatur niſi ſm eorum volunta-
tem &c.quia debet intelligi.ſ.oĩum,eo quia verba contrahentium
debent reduci ad intellectum iuris.vt no.in l.2.ff.de admi.rerum
ad ciuita.pertinen.& de iure dotiũ.l.dotis fructus. in fin.cũ l.ſeq.
Sed de iure hoc eſt, ꝙ in his q̃ ſunt cõia pluribus vt ſingulis non
ſufficit maior pars , imo nec oẽs alij ſi vnus ſolus ꝯdicit , ſed re-
quiritur cõſenſus oĩm & ex conſenſu nouiſſimi actus perficitur,
& non prius.ff.de ſeruitu.ruſti.præ.l.per fundum. ff. cõia prædio
rũ.ꝯ. & dicto caſu locum habet regula iuris. quod oẽs tangit &c.
li.6.& ibi per Dyn. expreſſe locũ & habet alia regula iuris. vcʒ ꝙ
potior eſt condõ ꝓhibentis.ff.cõmu. diui.l.ſabinus. Fallit tñ in ca
ſu qui habetur in l.iuriſgentiũ.§.fi.ff.de pac.vbi ſtatur maiori par
ti;quia loquitur in caſu quo cõſenſus maioris partis & alijs pro-
deſt, & habet in ſe caſus ille ſpecialẽ & ſingularẽ rõnem , q̃ ceſſat
in aliis. In his aũt quæ ſunt cõia pluribus vt vniuerſis , regulariter
ſtatur maiori parti.ff.ad muni.l.quod maior. Sed hoc negocium
de quo agitur eſt cõe iſtis vt ſingulis non vt vniuerſis. igitur &c.
¶ Et ita dico & conſulo ego Paulus de Caſt. vtriuſque iuris do-
ctor, & ad fidem me ſubſcripſi & ſigillaui.

S V M M A R I A.

*1 Iſta verba ꝙ ſuccedatur nepotibus ſuis per ſtirpem faciunt ut quamuis b na fo-
mei ad unam tantum ex nepotibus pertinuerint, nihilominus ea mortua æqua
liter ſuccedant pronepotes ex utraque. nu. 1.*

2 Intellectu no. ad l.cum auus.ff.de condi.& demon.

CONSILIVM CCLXXXII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Caſus pro-
ponitur,ꝙ qui
dã nobilis Venetus vocatus D.Ioã. Gego habens fi-
liũ noĩe Perazũ. Et ex eo duos nepotes maſculos vi-
delicet Frãciſcũ & Nicolaũ,& duas neptes ex eodẽ fi
1 lio fœminas,vcʒ Pelegrinã & Fiorde. † Fecit teſtm̃,in quo dictum
filium ſuum Perazũ hæredẽ vniuerſalem inſtituit. Et in caſu quo
ipſe filius ſuus decederet ſine hæredibus maſculis aut ſui hæredes
maſculi decederent ſine hæredibus maſculis, quòd tunc & eo ca-
ſu bona ſua ſeu redditus bonorũ ſuorum deuenirent in filias filij
ſui,& in filias filiorum dicti filij ſui , quæ reperirentur. Et ſi oẽs
iſtæ neptes aut proneptes morerentur, voluit ꝙ deuenirẽt in hæ
redes ſeu in filias dictarũ neptũ filiarũ Peraxi per colonello.i.in
ſtirpem. Mortuo teſtatore moritur poſtea filius hæres inſtitutus.
ſuperſtitibus dictis duobus filiis ſuis maſculis.ſ.Fran.& Nicolao,
ad quos deuenerunt oĩa bona,quibus viuẽtibus mortua eſt Fior
deliſa ſoror eorũ relicto quodã filio ſuo noĩe Ioan. Deinde mor-
tui ſunt dicti Fran.& Nicolaus ſine filiis maſculis aut fœminis,ſu
perſtite Pelegrina eius ſorore,in quã deuenerunt oĩa bona ꝑdicta
virtute ſecundæ ſubſtõnis factæ de illis neptibus, q̃ reperirentur
tpe mortis eorũ;quia illa ſola neptis viuẽs reperiebatur. Deinde
mortua eſt dicta Pelegrina ſuperſtite Dñico filio ſuo & ſuperſti-
te Ioanne filio Fiordeliſæ ꝑmortuæ inter quos vertitur contẽtio
de dictis bonis; quia Dñicus dicit debere oĩa ad ſe ꝑtinere ex eo,
quia viuente Pelegrina matre ſua pertinuerunt oĩa ad eã; ergo de
bent ad ſe filiũ & hæredẽ ſuæ matris ꝑtinere; quia loco mr̃is ſuæ
ſubrogatur. ꝯ dicit Ioannes filius Fiorde. ꝙ per mortẽ Pelegrinæ
extitit caſus vltimæ ſubſtõnis,in qua fuerũt ſubſtituti filii & hære
des dictarũ neptuũ in ſtirpẽ,& ſic dicit ſe cũ dic. Dñico pariter ad
mittendũ,maximè quia ſunt in pari gradu primo teſtõri , cũ ſint
pronepotes ex duabus neptibus nati; vnde non ſequitur,Pelegri-
na mater Dñici excludebat Ioã.ergo Dñicus filius Pelegrinæ de
bet excludere;cũ illa eſſet potior in gradu,iõ prior fuit a teſtõre
vocata,ſm ordinẽ affectionis.l.peto.§.fratre.& l.cũ ita.§. fi. de le
ga.2. Sed iſti pronepotes ſunt in gradu pares;iõ pariter ſunt voca
ti. Quæritur ergo quid iuris. ¶ Breuiter dubitatio cõſiſtit in hoc;
an ſubſtõ facta vltimo morienti q̃ colligitur ex illis verbis teſtõ-
ris dũ dixit.e ſi tutte queſte moriſſe &c.l.codi.in fi.prin.ff.d vſuf.
leg.q̃ vltimò moriẽs fuit dic. Pelegri.cenſeatur facta ſub condõne
tacita.ſ.vltimò moriens deceſſerit ſine liberis &c. Nam tunc con-
ditio dictæ vltĩmæ ſubſtõnis non eueniſſet poſtq̃ reliquit dictum
Dñicum filiũ ſuum hæredẽ;ſed ad ipſum dicta bona peruenirent
excluſis filijs Fiordeliſæ.ff.de hæred.inſti.l.lucius.la 2. in fi. cũ ibi
2 no. † Et vr̃ iſta pars vera per l.cũ auus. ff. de condi. & demon. vbi
filij nepotis grauati poſt ei' mortẽ excludũt patruũ filiũ teſtõris
ſubſtitutũ;q a faciunt deficere cõditionẽ ſubſtitutionis factæ poſt
mortem

mortem nepotis de dicto patruo; quia qua rõne prædilexit Pelegrinam viuentem plus q̃ filios Fiordeliſæ, quia primò fuit in ſolidum vocata excluſis illis, eadem rõne cenſetur prædilexiſſe oẽm eius poſteritatẽ poſteritati alterius, vt no. Bal. C. de fideicom. l. cũ acutiſſimi. poſt prin. Sed certe iſtud procederet, ſi poſt mortẽ vltimò morientis ſubſtituiſſet dũtaxat filios & hæredes præmortuæ, & non filios vltimò morientis vnà cũ filiis præmortuæ. ſic loquitur, l. cũ. auus, quia non eſſet iuſtum, ꝙ filii vltimò morientis excluderentur a filijs præmortuæ. Sed hic ſubſtituit filios & hæredes vtriuſq;, quod patet, quia cùm non haberet niſi duas neptes ex filio. ſ. Pelegrinam & Fiordeliſam, locutus fuit in plurali dicẽs ꝙ oẽs prædicti. ſ. tã nepotes q̃ neptes morerentur, ſubſtituebat hæredes, & ſic filios neptũ ſuarũ, & ſic cõprehendit filios vtriuſq; neptis, non vnius tm̃. arg. l. ſi. ff. ad treb. ¶Cùm ergo filij dictæ Pelegrinæ veniãt, & ſic vocati ex expreſſa diſpoſitione teſtatoris ceſſat tacita prouiſio legis, quæ faciebat eos præferri, l. cũ ex filio, §. filio. ff. de vulg. & pup. C. de procur. l. maritus. de pac. conuent. l. fi. Et ſic veniunt pariter & in ſtirpẽ ſeu per colonello; quia ſi ex vna ſupereſſet vnus tm̃, ex altera plures, tm̃ habet ille vnus, quantũ illi plures. l. qui cũ plures. ff. de vulg. & pupil. & l. ſi pater filio. Et iſtud quòd deberent venire per colonello, dat intelligere, ꝙ teſtator voluit filios vtriuſq; neptis pariter vocari, non aũt filios Pelegrinæ tm̃, aut filios Fiordeliſæ tm̃; quia tunc dicta locutio nõ fuiſſet congrua. ſ. ꝙ venirent per colonello; & ſic ceſſat præſumptio l. cum auus, & l. cum acutiſſimi; quia loquuntur qñ filii grauati non fuiſſent ſubſtituti, ſed alius extraneus, vel ẽt deſcendens, quia tunc ſi illa tacita conditio non ſubintelligeretur, filij ipſius grauari totaliter repellẽtur a ſubſtituto, ſed hic non ſic, imo pariter cum alijs vocan. Ideo concludendo puto dicta bona fore inter dictos contendentes pariter diuidenda virtutæ dictæ vltimæ ſubſtitutionis factæ poſt mortem omnium de filijs vtriuſque neptis, cuius ſubſtitutionis conditio extitit nec dicta tacita conditio cenſebatur ineſſe. ¶Et ita mihi Paulo de Caſt. vtriusque iuris doc. dicendum vr̃ de iure, & ad fidem me ſubſcripſi, & ſigillaui,

¶Caſus in terminis hic eſt.

¶Gaſparinus & Antonius iam centum annis elapſis inueſtiti fuerũt de quibuſdã feudis, nõ apparet aliqua ꝓcedẽs inueſtitura, nec q̃ habuerit originẽ in cõm parentẽ. ex vtroq; multæ gñationes ꝓfluxerunt. finita eſt gñatio Gaſparini, q̃ritur an feudũ Gaſparini pertineat ad agnationẽ Ant. Itẽ q̃ritur, clarũ. n. eſt ꝙ feudũ Gaſparini reſpectu agnationis ſuæ eſt antiquũ feudum, an modo feudũ Gaſparini reſpectu agnationis Antonij dicatur feudum nouum,

S V M M A R I V M.

1 *Feudum de quo apparet duos fratres fuiſſe inueſtitos an præſumatur antiquum .i. ꝙ habuerit originem a communi parente, an vero nouum, & an deferatur iuramentum.*

CONSILIVM CCLXXXIII.

1 IN Christi nomine Amen. ¶†De vtroque q̃ſito vr̃ caſus in c. 1. §. his verò deficientibus. de gradibus ſucc. in feudum. videlicet quod feudum Gaſparini ſeu eius portio per defectum generationis eius non deuoluatur ad generationem Antonij, tanq̃ feudum antiquum & paternum, poſtq̃ nõ apparet ꝙ habuerit initium in perſonã communis parentis, a quo vterq; ipſorum deſcenderit, ſed in perſonis ipſorum tantum, & ſic cenſetur inter ſe fuiſſe nouum, in quo alter alteri non ſuccedit, niſi fuerit hoc expreſsè dictum in inueſtitura, imo portio deficiens dño aperitur, vt ibi & in c. 1. de duobus fratribus de nouo bene. inueſtiti. ¶In contrarium quòd debeat deferri iuramentũ agnato. ſ. deſcendenti ex linea Antonij ſi eſt in poſſeſſione dicti feudi vel etiam partis ſui, vt in titulo de contentione inter me & dominum de portione feudi fratris mei, videlicet ꝙ habuerit originẽ in perſonam communis parentis, ſed illud debet intelligi in eo qui de hoc poteſt eſſe certus, quod hic non eſt propter longitudinem temporis. ſ. centum anno. vnde ſicut non poſſet de hoc teſtificari pro alio, ita nec pro ſe. iuxta not. in l. admonendi. ff. de iureiuran. quia ſufficientem cauſam ſui dicti per ſenſum corporeum reddere non poteſt, igitur &c. l. teſtium. C. de teſtibus. Inſpicendus eſt etiam tenor inueſtituræ factæ in perſonis Gaſparini & Antonij, videlicet an fuerint inueſtiti ſimpliciter de dicto feudo. Et tunc clare procedunt quæ primò dixi, an tanquam de feudo veteri & antiquo prout in pluribus inſtrumentis inueſtiturarũ duorũ fratrum vidi cõtineri, & tunc illa verba videntur inter eos & eorum deſcendentes ꝓbare, licẽt de alia longiori ſeu vetuſtiori inueſtitura non appareat. l. optimã. C. de cõtrahen. ſtipulat. vel ſaltem hẽre vim pacti ꝙ in eo ſuccedaẽ, ſicut ſuccedit in feudo veteri, vt verba aliq̃d operentẽ. l. ſi qñ. ff. de lega. 1. quod vr̃ tenere Bald. in vſibus feu. ti. de alie. feu. pr̃. c. 1. Sed hoc in dño layco, ſecus in epiſcopo qui non põt de nouo infeudare; ideo verba illa non probant feudum fore antiquum, nec inducunt dictum pactum; ita determinat expreſsè Bal. in ſumma quam ponit in princip. vſus feudorum in 15. col. verſ. circa hoc dubitatur de tali q̃ſtione. Eps̃ inueſtit aliquem &c. per cuius dicta determinaẽ p̃ns dubitatio; quia hic ꝯſtat de origine per primam inueſtiturã. iuxta not. per Bal. in l. 1. ſi de feu. ſuc. ꝯtrouer. vbi bene ad ꝓpoſitũ, aliàs præſumereẽ potius antiquum, vt ibi patet, vel relinquitur arbitrio iudicis, cuius ſacramento quæſtio decidatur. c. 1. §. fin. de grad. ſucce. in feu. de conſue. rec. feu. §. ſacramentum. & quod ibi plene per Bald. ¶Et ita dico & conſulo ego Pau. de caſ. utriuſq; iuris doct. & ad fidem me ſubſcripſi, & ſigillaui.

S V M M A R I A.

1 *Fama etiam plenè probata non eſt ſufficiens ad torturam, quando habuit originem ab eo qui de ea non poterat deponere.*

2 *Reus & ſocius criminis an faciat indicium ad torturam.*

3 *Tormentis ſubiecto non debet aliquid ſuggeri, ſed quatur in aliquem dum ſed ſimpliciter interrogari.*

4 *Teſtis qui non debuit examinari examinatus non facit indicium, nec etiam venit puniendus uel condemnandus ex ſua confeſſione.*

CONSILIVM CCLXXXIIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶Viſo quodam tali quali ꝓceſſu facto & agitato in p̃ria Forliuij ꝯ quendam p̃sbyterũ Odoricum per iudicem eccleſiaſticum, de quodam furto commiſſo in quadam eccl̃ia, ſeu ẽt ſacrilegio, de quo ipſe presbyter fuit inculpatus a quodam Mita ſalomon layco capto & detento in curia ſeculari, qui confeſſus eſt ſe dictum furtũ & ſacrilegium commiſiſſe vnà cum dicto presbytero Odorico. Et qui ꝓceſſus non pendet per viam app̃onis coram dño Abbate ſextenſi vicario gñali diœceſis aquilegienſis in ſpiritualibus; & mihi fuit per eundem commiſſum ad conſulendum, quæ ſint vel eſſe dẽant partes eius in ꝓnunciando & expediendo ſup eodem.
1 ¶†Viſis & diligenter conſideratis omnibus contentis in eodẽ. Dico primo ꝙ virtute ipſius ꝓceſſus & ꝯfeſſionis factæ per dictum presbyterum, & etiam per dictum Mitam ſecularem captũ & inculpatum de dicto crimine nõ poteſt perueniri ad aliquam cõdemnationem ꝯ dictum presbyterum; eo quia nulla præceſſit accuſatio uel inquiſitio ꝯ dictum presbyterum de crimine, ſine quarum altera non poteſt ad condẽnationem deueniri. ff. de mune. & hono. l. reſcripto. §. ſi quis accuſatore. extra de accuſa. c. qualiter & qñ. Item nec poteſt virtute dicti proceſſus & contentorũ in eo perueniri ad inquiſitionem ſuper dicto crimine ꝯ dictum presbyterum; quia non fuerunt examinari teſtes ſuper infamia prouenientе non a maleuolis, ſed ab honeſtis & fidedignis perſonis, quod erat neceſſarium, maxime de iure canonico, & contra presbyterum; & in patria ſubiecta eccleſiæ quo ad temporalem iuriſditionem. c. cum oporteat. & c. inquiſitionis. eod. titul. Sed nec hodie reperirentur teſtes tales; quoniam ab illo ſolo Mita qui ipſum inculpauit potuit procedere fama vel infamia, qui Mita ſalomon non admitteretur in teſtem contra dictum pre-
2 ſbyterum, † tùm quia ſocius criminis [a] ut ipſe aſſerit, tùm quia
a de ſe confeſſus. c. veniens. il 1. extra de teſtib. tùm quia laycus qui contra clericum non admittitur in criminali. eod. titu. c. decætero. 2. q. 7. c. laycos. & c. ſequen. Multominus cauſat vel producit famam probabilem, tùm non ſit probabilis autor; & ſic repellerentur teſtes deponentes de fama, quæ habuiſſet originem a prædicto Mita, qui non faceret fidem vt teſtis, ſed nec faceret indicium, ex quo non debuit vt teſtis examinari. ff. de quæſtioni. l. maritus iuncto. c. fraternitatis. ext. de hæret. 3. q. 4. ca. nullus. 16. diſtinct. c. primo. & in q̃ō. poſita ſuper regula, cum quid vna. in quibus patet, quòd repelluntur illi quorum repelluntur autores; non enim plus deberet credi alijs deponentibus de fama, quàm dicto Mitæ, a quo habuit originem, maximè quia non eſt honeſtus, nec fide dignus, prout requiritur. vt d. c. qualiter. & ibi per Innocen. & per Bart. in l. de minore. §. tormenta. ff. de quæſti. Sed eſt ſuſpectus, ꝙ potius ad euitandum pœnam illum presbyterũ inculpauerit ſciens illum eſſe ſufficientem ad emendationẽ dãni, & ipſum velle potius emendare, q̃ torqueri, poſito quòd eſſet innocens

a ¶Criminis quis ſũt di caĩ ſocius criminis & qualiter & q̃ ſocietas in crimine puniatur uel nõ uid Bal. in cõſ. 487. in 4. parte. & q̃d non admittatur in teſtẽ. aide per eũ in conſi. 383. eadẽ parte.

imocens ut poſtea patuit ex dictis ipſius presbyteri, & habens fi
duciam & ſpem a capitaneo, qui ipſum torquebat, quod eum di-
mitteret per ꝙ eccleſia rehabeat res ſuas; vt ẽt apparuit ex dictis
eius præfatus presbyter, cui cum cõquereretur de ipſo ꝙ ipſum
falſo modo inculpauerat, aliter non reſpondit niſi o presbyter
emendetis iſtas res, qa poteſtis, & oẽs erimus extra periculum &
extra carceres; & ad iſtum finem creditur ipſum inculpaſſe, maxi
mè quia ipſe Mita non nominauit a ſe dictum presbyterum, ſed
quoſdam alios; & poſtea impulſus per Nicolaum capitaneum ip
ſum torquentem, qui habebat odio dictum presbyterum pp quã
dam differentiam quam habebat cum eo de quodam quarteſio,
& qui fuerat illi minatus, ut dñt teſtes, dixit eidem Mitæ cũ alios
inculparet & non iſtum, nonne fuit nobiſcum presbyter Odori-
cus. rñdit Mita ꝙ ſic, quod fieri non debuit, cùm a lege prohibea
tur, quia fuit quædam ſuggeſtio. ff. de quæſti. l. j. §. qui quæſtionẽ.
1 & ſuſpecta pp cãm ſupraſcriptam. ¶ † Ex quibus ẽt patet, quod
deficiunt indicia pp quæ perueniri põt ad torturam, & ſine qui-
bus non poſſet iterato torqueri. ff. de qõ. l. j. in prin. l. fin. & ſi tor-
queretur & confiteretur ſine eis, ẽt ſi perſeueraret in confeſſio-
2 ne, ᵃnon eſſet damnandus. e. ti. l. pe. & ibi per Bar. & per do. Ange.
2 de peruſio in l. qui aliena. §. fi. ff. de acq. hær. † Nam teſtis, qui non
debuit examinari, examinatus non facit indicium, nec ẽt ex ſua cõ
feſſione uenit puniendus uel cõdemnandus, ex eo quod no. Inn.
in c. qualiter & qñ. de accuſa. ᵇpoſito quod proceſſus nõ foret nul
lus. iuxta no. p Bar. in l. ſi confeſſus. ff. de cuſt. reo. & c. 1. de accu.
lib. 6. qa illa loquunẽ in confeſſione ſpontè facta, & nõ in tormen
tis, ut patet ex diſpõne ſer Nicolai notarij, qui fuit examinatus ut
teſtis, & primò fuerat rogatus de ꝯfeſſione, licèt in inſtrõ d. preſ-
byter aſſerat ſe ſponte ꝯfiteri; ſed certe eodem metu & terrore eẽ
ſetur dixiſſe illa verba, qbus ẽt fuit ꝯfeſſus. l. dolo. §. diuerſum. cum
concur. ff. de nou. cũ ex diſpõne dicti notarij appareat, quod fuit
ligatus & tortus, anteꝗ̃ ꝯfiteret; ergo pſumitẽ facta metu tormen-
torũ. iux. plene no. p Bar. in l. 1. §. diuus ff. de qõni. & Dy. & Gan.
in materia torturæ, & ſic non daẽ ſibi fides, nec ex ea ueniret cõdẽ
nandus ẽt ſi foret ritè factus proceſſus, poſtꝗ̃ in ea non perſeuera
uerit ad banchum iuris, ut moris eſt. ut d. §. diuus. cũ ibi plene no.
per Bar. & in §. ſi quis ultro. C. quorũ appell. non reci. l. 2. circa fi.
ibi formidine tormentorum &c. per quã patet, ꝙ ẽt ſi non fuiſſet 1
tortus, ex quo tñ erat in loco torturæ uel prope, dicitur cõfeſſus
metu tormentorum; ut ẽt dicit Gan. in tractatu torturæ rubrica. 2
b viij. & ſic non eſt ei ſtandum, ᵇex quo nõ reperiẽ perſeueraſſe. l. 2.
C. de cuſt. reo. eo. mõ quo reqriẽ perſeueratio. iux. not. in d. §. di- 1
uus. ¶ Accedit ad pdicta, ꝙ qualitas perſonæ ſuæ, qa presbyter & c
quotidie conſueuit celebrare & dicere officium, & ẽt bona fama
ſua de qua plures teſtes deponunt, non ſinunt præſumere de ipſo
tam nefandum ſcelus, quale eſt illud quod ſibi obijcitur. Et hæc
iſta diminuere & tollere indicia, ſi qua ꝫ dictum presbyterum mi
litarent. ff. de re mili. l. j. §. ſed & ſi ex impulſo. & ibi per Bartol.
¶ Propter quæ breuiter concludo partes d. dñi abbatis vicarij fo
re in abſoluendo d. presbyterum a dicto proceſſu, & in pronun-
ciando non ritè, nec debito modo fuiſſe proceſſum ꝫ eum per vi-
carium domini archidiaconi, & in relaxando ipſum a carceribus.
¶ Et ita mihi Paulo de caſtro utriuſq; iuris doct. legẽti Paduæ iu
ra ciuilia dicẽdum vr̃ de iure: & ad fidẽ me ſubſcripſi & ſigillaui.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Reuerendus pr̃ olim. d. P. emilianus eps̃ Vincentinus obtenta
teſtandi licentia a ſede apoſtolica uſq; ad ſummam. v. mille duca.
deductis tñ prius ære alieno & qbuſdã neceſſarijs reparationibꝰ,
ut ex ipſius tenore latius uideri põt, ꝯdidit teſtm̃, in quo tũ in reli
ctis ad pias cãs, tum pro remuneratione meritorum diſpoſuit &
ordinauit cõputatis ẽt liberationibus quorundã debitorum mul
tum plus ultra dictam ſummam, & ſpãliter reliquit eccleſiæ S. Mi
chaelis de Murano ducat. mille centũ impreſtitorum, ut plenius
in teſtõ ſuo comprehendiẽ. Eo poſtea mortuo cõmiſſarij ſui non-
nulla ex dictis legatis ſoluerũt, & in iudicio ſeculari condemnati
fuerunt eidẽ monaſterio ad ſibi ſoluẽdum dictos mille centũ du-
ca. impreſtitorum, qbus non ſolutis idẽ monaſteriũ impetratis a
ſede apoſtolica iudicibus delegatis, corã eis pro d. relicto cõuenit
Reuerendum Pe. d. epm̃ vincentinum ſucceſſorem præfati D. P. in
quo iudicio per confeſſionem dicti. d. præſentis epiſcopi conſtat
ipſum præſentem epiſcopum habuiſſe ex debitoribus cp̃atus per
ipſum prædeceſſorem ſuum relictis duca. cccel. vel circa. uerum
pro parte dicti. d. præſentis epiſcopi etiam in dicto iudicio pro
batum eſt, cùm pro ære alieno videlicet funeris dicti ſui prædeceſ
ſoris & pro reparationibus neceſſarijs de quibus in dicta licentia
teſtandi fit mentio obligatũ manere, & partim exburſaſſe multũ
plus vltra dictam ſummã. 400. & l. duca. Item probatum eſt pro
parte eiuſdem præſentis epi multa bona magni valoris tum vaſa
argentea, tum libros, tum alia ſupellectilia perueniſſe ad filium
& nepotes dicti quondã dñi. P. quibus ante mortem ſuam inueni-
tur donationem feciſſe de dictis argentis.

¶ Modo quæritur ex præmiſſis.

¶ Primò, nunqd pro dictis mille cẽtũ duc. impreſtitorũ ſtãtibus
ſupradictis præfatus d. pſens eps̃ ꝯueniri potuerit & debuerit, vel
potius hæredes & cõmiſſarij dicti teſtatoris. ¶ Scdõ, nunqd attẽ-
ta d. forma licẽtia apoſtolicæ de diſponendo vſq; ad v. mille duc.
in ipſis. v. mille duc. debeãt cõputari & defalcari reparatiões & ex
pẽſæ neceſſariæ faciẽdæ pro ꝯſeruandis iuribus eccleſiarum. An
verò factis prius dictis defalcationibus ſi ſufficiant facultates de
quibus in ipſa licentia fit mẽtio, potuerit defunctus epiſcopus in
tegraliter diſponere vſq; ad dictam ſummam duca. quinq; miliũ.
¶ Tertiò, ſi non apparet præſentem d. epiſcopum de bonis reli-
ctis p ſuũ prædeceſſorem aliud habuiſſe ꝗ̃ dictos. 400. & l. duc. &
appareat dictas expenſas neceſſarias pro reparationibus eccleſia-
rum tam factas quàm faciendas multo plus aſcendere, idem D.
eps̃ poſſit in aliquo condemnari. ¶ Quartò, ſi de dictis expenſis
neceſſarijs non conſtaret, an dictum monaſterium de Murano de
bet inſolidum habere dictum ſuum legatum, an debeat concurre 2 ¶ In confeſſione. Vide Bal in conſ. 364. in 3. parte.
re ad ratam cum alijs legatis ad pias cãs, qbus nihil eſt ſolutum,
nec de præſenti ad præſentem epm̃ eſt aliud unde ſolui poſſit; &
ſpãliter ſi eccleſia cathedralis vincentina in multo maiori ſumma
legatario ſit dicto monaſterio præferenda. ¶ Quintò, cùm com-
miſſarij d. epi defuncti pceperint duc. iiij. millia & ultra & uigore
ſui teſti diſpẽſauerint, an ipſi duc. iiij. millia cõputari debeãt in d.
ſumma duc. v. millia, de qbus eſt data d. licentia. ¶ Sextò, an lega-
tũ certorũ ſupellectilium necnon legatũ liberationis ſactum per
ipſum defunctum epm̃ quibuſdã ſuis familiaribus & factoribus,
q ſunt debitores inuenti in magna ſumma & propter dictum le-
gatum liberari, computari debeant in dicta ſumma duc. v. millia.

S V M M A R I A.

1 *Licentia teſtandi data prælato uſque ad certam ſummam intelligitur de mobilibus, quæ ipſe in uita acquiſiuit non alias.*

2 *Licentiæ datæ ad materiam multa hic uide in conſ. 273. & ſupra eo. lib.*

C O N S I L I V M CCLXXXV.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Ad timũ
rñdeo, ꝙ ſi di- b ¶ Secũdũ. Ad dictã. d. Bar. ſoz. in ꝯſil. 228. verſ. confirmatẽ etiam eorum dictũ in ſecunda parte, quod confeſſioni factæ in tormentis non ſtatur ſi tñ alia cõfeſſio extraiudicialis pcedat quod tũ e ſtatur.
cti mille centum duca. non erat ſuper impreſtitis per
tinentes ad epm̃ vincentinum tpe reſtamẽti uel mor
tis teſtatoris, tunc nec dñs eps̃ præſens nec hæredes
uel executores poſſent conueniri; qa legatum foret nullum, cùm
non fuerit legata quantitas in genere & ut quantitas, ſed ut certũ
corpus quod in rerum natura non reperiebaẽ. l. ſed ſi certos num
mos. ff. de leg. 1. & l. ſi ſeruus. §. qui margaritam. eo. ti. de leg. 2. l. ſi
qs ſeruum. §. ſi qs legauerit. uel ut creditum quod nõ erat. l. ſi ſic.
§. 1. de leg. 1. in princ. Si verò erant, ſed per hæredes vel executo-
res fuerunt in alios legatarios diſtributi, cum ſcirent ẽt iſtas ſub-
eſſe q debebant habere portionẽ & ratam ſuam, ſm ea quę ĩ. dicã,
& ſibi non proſpexerunt de faciendo præſtari ſibi cautionẽ de re
ſtituendo, quatenus percepiſſent ultra ratam eis debitam, teneren
tur ipſi hæredes vel executores. ff. ad l. falcid. l. dolo. iuncta. l. j. in
prin. ff. ſi cui plus ꝗ̃ per l. fal. & in §. ſi legata. cũ ſeq. vel poterit agi e ¶ Ad primũ De hac eadem materia in eadẽ materia eam vide. ſupra l cõſil. 273.
per dictum monaſterium ꝫ illos q pcepiſſent plus parte ſua. C. de
iure delibe. l. ſi. §. licentia creditoribus. iũcta. l. 2. ff. de ꝯdi. indebi.
ibi dum dicit uel diminutione pro hoc, qa alijs quoq; legata reli- 2
cta ſunt &c. non aũt põt conueniri præſens D. eps̃, qui nec poſſi-
det denarios ſuper impreſtitis, nec dolo, nel culpa ſua factũ eſt,
quominus poſſideat. ff. de peti. hære. l. pen. circa medium ibi, neq;
poſſidet &c. maximè eo modo quo conuenitur, uidelicet ad præ-
ſtandam tantam quantitatem in gñe, de qua poſſint emi mille cen-
tũ duca. ſup impreſtitis; qa vt dixi legatũ iſtud non fuit factum de
quantitate in gñe, prout petiẽ, ſed de quantitate exiſtente ſup im-
preſtitis; qa dixit duca. mille dę impreſtitis &c. vñ non pñt peti ni
ſi illi q ſint ſuper impreſtitis, & q erant tpe mortis teſtatoris, ut
in iuribus ſupra allegatis; malè ergo fuit actum, & hoc de primo.
¶ Ad ſecundum quæſitum reſpondetur, quòd licentia data de te-
ſtando ſuper quinque millibus &c. debet intelligi. ſcilicet qui ſu-

pereſſent de redditibus eccleſiaſticis & alijs reb' mobilibus p defunctum epm relictis, vt in licentia continet, deductis oneribus & impenſis neceſſarijs fiendis in rebus, de qbus pcepti ſunt; qa non eſt credendum Papā voluiſſe redditus illos cedere lucro præfati D. epiſcopi præteriti, vt de eis poſſet teſtari, & quòd onera neceſſaria remanerēt eccleſiæ & ſucceſſori; prout videmus in ſimili in marito qui lucrat fructus dotis. Nam de dicto lucro dēnt deduci expenſæ neceſſariæ, quibus non factis res fuiſſent effectæ deteriores, ad quas faciendas maritus non tenet. l. j. in prin. & l. impenſæ. & l. penul. ff. de impen. & reſiduū lucratur; ſatis enim eſt, quòd habuit licentiam teſtandi de reſiduo, quam ſi non habuiſſet ptinuiſſent ad ſucceſſorem. de ele. c. quia ſæpe. li. 6. de teſta. c. cum in officijs. & c. relatum. il 2. cum concor. Et ſi deductis dictis oneribus neceſſarijs non ſupererant quinq; milia duca. & redditibus & dictis rebus mobilibus ad epiſcopum præteritū pertinentibus, non potuiſſet teſtari niſi de eo quod ſupereſſet, qđ ad ipſum ſi vixiſſet pertinuiſſet, non autem de percipiendis poſt eius mortē pertinere debentibus ad ſucceſſorem, quē non eſt credendū papam duplici onere voluiſſe grauare. ff. ad l. rhodiam de iact. l. nauis. §. cū aňt. de lega. 2. l. tina. §. qui in auita. ff. de dote præleg. l. penulti. & ibi not. Plus uidetur dicendum probabiliter, quòd ſi ſuper impreſtitis fuiſſent pecuniæ pertinentes ad epiſcopum, uel epiſcopatum Vincentinum, quæ fuiſſent acquiſitæ non per epiſcopum proximè præcedentem ſed per ſuos anteceſſores, non potuiſſet de illis teſtari, ſicut nec de rebus immobilibus dicti epiſcopatus; quia & illę reputarentur inter immobilia, & de patrimonio eccleſiæ. l. iubemus. poſt princip. C. de ſacroſan. eccle. in Auth. de non alienan. §. uult enim. non enim credendum eſt papam uoluiſſe ſibi dare licentiam teſtandi, niſi de acquiſitis tempore ſuo; quia illa pertinebant ad ipſum diſpenſanda & diſtribuenda in uita ſua, unde Papa uoluit quòd etiam in morte poſſet diſtribuere, quod tamen de iure facere non poterat; ſed acquiſita per anteceſſores uel acquirenda per ſucceſſorem non pertinebant ad eius diſtributionem ipſo uiuente, unde nec in morte creditur eis data licentia diſponendi. facit l. fin. de poen. ff. de iuri. om. iu. l. eum qui. §. fi. ¶ Ad tertium patet rňſio per prædicta quia ſi dicti. 400. ducatos percepti per pſentem D. epiſcopū de redditibus recollectis tpe anteceſſoris fuerūt neceſſarij in reparationibus eccleſiarū, nō tenet eos reſtituere; qa erant deducēdi de quātitate pdicta quinq; miliū duca. ſi aliunde nō poterāt haberi. Et ſi dictæ reparationes habuerūt cām & originem tpe pdeceſſoris; ſecus ſi poſt. ar. ff. de leg. 1. l. apud iul. §. hæres. Et multominus tenet aliquid ſoluere de perceptis poſt mortē ſui prædeceſſoris. ar. ff. de leg. 3. l. quod his uerbis, ubi hæres grauatus reſtituere quicquid ex bonis teſtatoris ad eum peruenerit, nō tenetur ad fructus per eum perceptos poſt teſtatoris mortem; quia dicuntur hæredis non teſtatoris cutus nunquam fuerunt. ¶ ad quartum rňdetur, q̄ ſi teſtator prædictus cum habeberet licentiam teſtandi de quinque milibus, teſtatus eſt de decem milibus; & ſic in duplo ultra uires patrimonij, quod quantum ad propoſitum erat de quinq; milibus ſm̄, & uō ultra ſingula legata per eum facta debent diminui pro dimidia q̄ ultra uires, & illa primo loco eſt deducenda. ff. ad l. falcidiam. l. in quantitate. §. fi. & ibi caſus in fine. dicta uerò quinq; milia diſtribuenda ſunt pro rata inter oēs legatarios, intantum q̄ etiam legata liberationum facta familiaribus & quibuſdam debitoribus reſciudentur pro dimidia, & pro una dimidia tātum liberabunt, pro altera exigetur & inter alios diſtribuetur. tex. eſt in l. quærebatur. in fi. ff. ad l. fal. Et hoc ſi dicta legata liberationum debet cōputari in dicta ſumma. 5. milium, de quo dicet in ultimo articulo. Et ſic dicto monaſterio non debet integrum legatū mille centū,
2 ſed quingentorum quinquaginta dūtaxat. ¶ † Ad quintū, non uideo cur dicta ſumma quatuor miliū percepta per cōmiſſarios non debeat cōputari in dicta ſumma 5. milium; nam ſi non habuiſſet licentiam teſtandi, nō potuiſſent illa capere, ſed debuiſſent ſucceſſori reſeruare; ut ſ. dictum eſt. Ergo ſi ceperunt, uirtute dictæ licentiæ datæ receperunt; ergo neceſſariò debent computari in dicta ſumma, nec uideo rationem in cōtrarium. ¶ Ad ſextum & ultimū uř dicendum, q̄ plātus poſſit ēt de iure cōi & ſine alia licētia obtēta à papa ſuos familiares bňmerētes de ſe remunerare iuxta officij meritū & condignū. de teſta. c. relatū. C. de ſacro. l. iubemus. poſt prin. in gl. ſeq. q̄ quantitates congruæ remiſſæ dictis familiaribus propter grata & benemerita nō cōputent in sūma dictorū quinq; milium. Sed illa licentia intelligatur de his, quæ ſine cauſa non potuiſſet eps diſponere, ut ſic aliquid operetur l. ſi qń. ff. de leg. 1. c. ſi papa. de priuil. lib. 6. Quatenus autem excederet condignam remunerationem ſecus; quod iudicis arbitrio relinquendum eſt; pro hoc quod no. Bar. in l. fi. ff. de his quibus ut indig. poſt principium per unam col. ibi. Et hoc niſi excedat magnā quantitatem &c. Bal. in l. eam quam. C. de fideic. in 15. col. in uer. pone. dicit decretalis, & dummodo non fingantur merita, ut dicta l. iubemus. poſt principium. in uerbo beneficij colorati &c. & quod ibi per Bald.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Quidam magiſter Bartholomeus de Verona ſcholaris in medicinis ſtudens Paudæ cōtraxit matrimonium, & duxit in uxorem quādam dňam Franciſcam de Padua, cui magiſtro Bartholomeo noīe dotis fuerunt promiſſi ducati quadringenti a D. Lucia matre ipſius. D. Franciſcæ, & anteq̄ duceretur in uxorem, Ioannes franciſcus ab arena conuenit cum dicto magiſtro Bartholomeo pro dictis ducatis quadrigentis ſic pro dote promiſſis dare quandam poſſeſsionem ſitam in uilla ſancti Angeli cum certis confinibus & qualitatibus; quos tamē cōfines tunc non expreſſit, ſed exprimere promiſit. Et ita illam poſſeſsionē dedit, & tradidit loco dictorū quadringentorum ducatorū, & cōſtituit ſe pcario nomine poſsidere, in uerā tň poſſeſsionem nunq̄ tradidit. Sed ipſe Ioannes franciſcus ab arena & hæredes ſui detinuerunt, & adhuc tenent; quam poſſeſsionem dictus magiſter Bartholo. promiſit tenere gubernare, & diligēter tractare, & in caſum dotis reſtituēdæ ipſam dotē reſtituere, ſm qđ cōtinet in inſtřo in oēm caſum & euentum dotis reſtituendæ. Et renūciauit dictus magiſter Bartholomeus oī exceptioni non ſibi datæ traditionis cōſignationis dotis. ſ. ſpecificatæ tpe huius contractus. ſm qđ hæc & alia continentur in prædicto inſtřo. Item tempore dicti contractus celebrati & inſtrumenti rogati dictus magiſter Bartholomeus non erat ciuis Paduæ, & ſic uidebatur inhabilis ad acquirendum immobilia, attenta forma ſtatuti cuius copia tranſmittitur. poſt hæc magiſter Bartholomeus duxit uxorem, Ioannes franciſcus deceſsit non facta uera traditione & conſignatione dictæ poſſeſſionis; dictuſque magiſter Bartholomeus ſe poſtea habilitauit ad acquirendum Paduæ immobilia & iudicium mouit & inſtituit ꝯ hæredes dicti Ioannis Franciſci, & lata fuit ſententia ꝯ ipſum ea hac cauſa; quia tempore contractus celebrati inſtrumenti ſupraſcripti rogati ipſe non erat habilis ad acquirendum immobilia, quæ ſnīa tranſiuit in rem iudicatam pp abſentiam ipſius magiſtri Bartholomei, ueruntamen ſnīa uidetur fuiſſe iniqua, quia ſtatutum uidetur requirere habilitatem ueræ traditionis non celebrati ꝯctus uel fictæ traditionis, ut apparet in prædicto ſtatuto poſt modum uer. obligationes bonorū &c. Et ſup hoc factæ ſunt quædam allegationes in fauorē dicti magiſtri Bartholomei, quæ uideantur. ueruntamen eſt quòd uxor dicti magiſtri Bartholomei uel tempore ſnīæ uel poſtea deceſsit relicta unica filia infante ex dicto magiſtro Bartholomeo, & ſic uidetur extare caſus dotis reſtituendæ, quæ pertinere debet ad dictam unicā filiam. Mō pro parte dictæ filiæ, uidelicet dictus magiſter Bartholomeus tāquā pater uellet iterū inſtituere iudiciū ad dictam poſſeſsionem, quærit nunquid poſſet cum ſpe uictoriæ. Et conſiderandū, q̄ ex prædicto inſtřo ſi agatur actione pſonali, ſolus dictus magiſter Bartholomeus uř agere poſſe. Non aūt potuiſſet uxor, nec hæres vxoris, & ſi dictus magiſter Bartholomeus uellet iura ſua cedere ipſi filiæ ſuæ, non uř quod ceſsio prodeſſet, cum ius ſuum ſit eliſum per ſnīam. Quod autē agatur ad dictam poſſeſsionem rei uēdicatione, uř fieri non poſſe pro parte dictæ infantis, tanq̄ poſſeſsio data fuerit æſtimata dicto magiſtro Bartholomeo æſtimatione, quæ facit emptionem. Et eſt aduertendum, q̄ rei uendicatione non uř poſſe agi, cum confines dictæ poſſeſsionis demonſtrati non ſint. Et ſic ad rē incertā agi nō poſſet rei uendicatione. ¶ Vnde omnibus conſideratis quæritur quid iuris an dicta ſententia fuerit iuſta uel iniuſta. ¶ Scđo quo remedio conſuli poſsit ipſi infanti contra hæredes dicti Ioanni Franciſci.

S V M M A R I A.

1 *Pater ſuccumbens in petitione dotis, eo quia per ſtatutum ut extraneus reddi-tur inhabilis ad acquirendum immobilia, an poſſit iterum agere nomine filiæ hæredis uxoris, aut ſua iura eidem filiæ cedere.*

2 *Statutum prohibens forenſem acquirere immobilia quomodo intelligatur. & an habilitatio poſt acquiſitionē ualet, & qđ ſi fiat ante traditionē an ſufficiat.*

3 *Vſurarius ſi tempore teſtamenti non præſtitit cautionem ſed poſt factum, teſtamentum reconualeſcit, uide in conſi. 295. in 2. col. uer. illud autem.*

CON-

CONSILIVM CCLXXXVI.

IN Christi nomine Amen. ¶ Vr ꝙ dicta ſententia fuerit
bene lata Ʒ dictum magiſtrum Bartholomeum, ſiue
egerit rei vendicatione, ſiue actione perſonali; pri-
1 mum patet, † quia cùm ipſe eſſet incapax acquiſitio-
nis rerum immobilium tpe contractus ꝓꝓ ſtatuti prohibitionē.l.
ſi in emptione.§.1.ff.de Ʒh.emp.in verbo iuores ciuitatis. C. nou
lice.habita.metro.l.1. non fuit in eum tranſlatum dñium ex ficta
traditione, qđ nec, ſi vera interueniſſet, fuiſſet trāſlatū.l. q ad cer
tum.ff.loc.licèt.n.quantum ad incurrendum pœnam ſtatuti.ſ.qđ
perdatur pretium, & res applicetur cōi Paduæ, requirit vera tradi-
tio, quaſi prius non uideatur complete deliquiſſe vel ſtatutum of
fendiſſe; iuxta no.per gl.in l.1.§.ſi rem.ff.depoſiti. & in Spec.de lo
ca.§.nunc vero aliqua uer.95. Attñ ēt ea non interueniente durat
prohibitio ſtatuti, vt forenſis acquirere nō poſſit, ēt per alios mo
dos per quos ſolet qs acquirere ſine vera traditione, arg.in rōne
ſui.ff.de condit.& demon.l.in teſtamento.la1. in ſi.non ergo po-
tuit agere rei vendicatione, qui dñium non habebat .l.in rem in
prin.ff.de rei vend. Sed nec perſonali ex venditione, quæ nulla vr̄
fuiſſe, tanq̄ expreſſe prohibita per ſtatutum, quod dirigit verba
prohibitionis in Ʒctum, dum dicit. non poſſint vendi, donari, per
mutari &c.l.cum lex.ff.de fideiuſ.ff.de cond.indeb.l.ſi non ſorte.
in prin. Tum ēt, quia ēt ſi expreſſè non prohiberet Ʒctum ſed ſo-
lum alienationem, cenſeretur in cōſequentiam prohibuiſſe Ʒctū,
per quem ad alienationem peruenitur.l.oro.ff.de ſponſa. & eſt ca
ſus in l.ſi ad reſoluendam.C.de præd.mino.& ibi Bar.ita ſummat,
& in terminis noſtris ita expreſſè determinat in l.multum. ff.de
uer.obli. ante fi. videlicet quòd forenſes prohibiti acquirere im-
mobilia non pñt per ſtipulationem promittere, nec ex promiſſio
2 ne orit̄ aliqua obligatio uel actio. † Nec obſtat ſi dicat̄, iſte poſt cō
tractum fecit ſe habilitari anteq̄ agere inciperet, & c vr̄ ꝙ retro-
acta fuerint confirmata & recōualuerint, licèt a principio fuerint
nulla; quia ceſſauit cā annullans & ſuperuenit cā confirmans, iux-
ta no.per Dy.in regula non confirmatur.de reg.iu.lib.6.& arg.ff.
ſeruitu.ruſt.præd.l.per fundum.ff.commu.præd.l.fin. Nam hoc
tollitur per hoc idem ſtatutum, quod excipit certos caſus in qui-
bus vult non nocere inhabilitatem, quæ erat tpe acquiſitionis, ſi
poſtea ĩ.annum faciat ſe habilitari, inter quos iſte caſus nō eſt; igi
tur &c.l.patre furioſo.ff.de his qui ſunt ſui vel alie.iur.quia exce
ptio firmat regulam in non exceptuatis.l.nam ꝙ.§.fi.de penu. le-
ga.ff.de vſufr.leg.l.gñali.§.vxori.& no.per gl.in l.in his.ff.de le-
gi. ¶ Cum ergo ius iſtius magiſtri Bartholomei declaratū ſit nul-
lum per dictam ſñiam quæ tranſiuit in rem iudicatam, non pōt il-
lud alteri cedere.l.nemo pōt plus iuris &c. de reg.iur. Cæterum ſi
bi & non mulieri facta fuit promiſſio iſtius poſſeſſionis; ergo nec
mulier ſi viueret, nec filius eius & hæres agere pñt ex ea. ar. ff.ad
l.Rhodiam de iactu.l.2.poſt prin.ibi magiſter deinde &c.ff. loca.
l.cum in plures.§.meſſem in fi.iūcta.l.ad probationem.la.j. C.de
proba.ibi non recitantem, ſed quem tenor ſcripturæ deſignat &c.
¶ In Ʒrium ꝙ dicta ſñia non fuerit benè lata, & ꝙ licèt foret bene
lata ſibi ſoli magiſtro Bartholomeo, Ʒ quem lata fuit, noceat, non
aūt potuerit nocere uxori ſuæ, nec ꝑ ꝯñs hæredi illius.ſ cōi filio,
& ſic ea nō obſtante poſſit d. magiſter Bartholomeus nunc agere
vice & noīe filij ſui hæredis matris ſuæ, tanq̄ pater & legitimus ad
miniſtrator, ſic oñditur. ¶ Nam inter alios caſus & exceptuatos
in ſtatuto, in qbus capacitas & habilitatio quæſita forenſi poſt ac
quiſitionem immobilium ſaltem ĩ.annum a die acquiſitionis, eſt
ille de vxore & nuru forenſi nupta ciui quæ dedit in dotem quan-
titatem; nam pro recuperatione dotium ſuarum pōt acquirere bo
na immobilia mariti vel ſoceri, dumtñ infra annum faciant ſe habi
litari.ſ.faciendo ſe deſcribi in eſtimo ad onera. Nā ad ciuilitatem
non expedit, ꝙ de nono acquirant; quia illam acquiſiuerunt per
Ʒctum mr̄imonij & perductionem ad maritum.ff.ad munic.l.fin.
§.1.& l.filij.vt vidua.de iud.l.exigere dotem.& l.cum quædam.ff.
de iuriſ.om.iud. ſi hoc eſt in vxore vel nuru ciuis, idem debet eſſe
econuerſo in marito vxoris ciuis duplici rōne. Prima, quia natura
correlatiuorum ſicut eſt maritus & vxor, eſt ꝙ quicquid dictum
eſt de vno, cenſetur dictum de altero, ſi pōt illi cōuenire. C. de in
dic.vidui.l.2.in fi.facit.l.fi.ff.de accep.de reſcin.vē.l.cū emptor.
ff.de legi.hæred.l.ſi ab eo. Secunda rō eſt, quia illud fuit ſtatutum
in vxore & nuru fauore dotis, & ꝓꝓ publicam utilitatem quæ ver
titur in matrimonijs Ʒhendis.ff.ſo,ma.l.j.quæ publica vtilitas fa-
cit, vt ſub gñali prohibitione caſus in quo illa vertitur, non com
prehendatur, ſed intelligatur exceptuatus a prohibitione.l.ſi qs
in graui.§.vtrum.ff.ad ſille.& ibi per Bar.C.de nauic.l.cū nauar-
corum.li.11. Sed iſtæ eædē rōnes vertunt ex parte viri volētis acq
rere dotē, ſicut ex parte mulieris volentis recuperare, imo inten-
tiores ꝓꝓ onera mr̄imonij q̄ ſuſtinet maritus; iō licitè pōt recipe-
re vſuras dotis promiſſæ propter morā ꝓmittentis. c.ſalubriter.
de vſu.& tñ non ſic vxor morā paſſa; vt ibi no.per Inno.& Bart.in
l.inſulā.§.vſuras.ff.ſol.ma.Iō pariter in alijs priuilegiant, vt ſicut
actio ex ſtipulatu competens vxori pro dote recuperanda eſt bo-
næfidei, & hēt tacitā hypothecā, ita & econuerſo cōpetens marito
pro dote danda.C.de rei vxo.actio.l.1.§.& ut plenius. Poſtq̄ ergo
d.magiſter Bartholomeus fecerat ſe habilitari.ĩ.annū debuit ob-
tinere, non ſuccūbere, cū tpe quo incepit agere foret habilis, licet
tpe Ʒctus non. Præterea qđ aliud qſierunt ſtatuentes, niſi vt bona
immobilia nō eſſent penes nō ſuſtinentes onera? licèt ergo tpe Ʒ-
ctus qs nō ſuſtineat onera, ſi tñ anteq̄ pfectè acqrat per realē tra-
ditionē, poſtq̄ pōt percipere fruct' quos prius facere nō poterat,
& ſic nō poterat dici dñs.l.titia.ff.de ſolu.fecit ſe habilitare, ſuffi
cere dēt; qa per hoc ſatisfit intētioni ſtatuentiū; cū illud, ꝙ ſit em
ptor ciuis, & deſcriptus ad onera, nō reqſiuerint ſtatuētes ꝓ for-
ma Ʒctus, ſed ꝓ indēnitate cōis Paduæ; iō ſufficere dēt ꝙ qñcūq;
ante realē traditionē emptor vel alius acqrere volens reperiat̄ ha
bilis & deſcriptus ad onera, licèt tpe Ʒctus non foret. argu.opt.ff.
3 de hære.inſt.l.q ſoluendo non erat duos appolonios. † & qđ no-
tant doc. in qōne de vſurario teſtante, q tpe teſti non cauerat de
vſuris reſtituēdis, & ſic videbat̄ nullū, ſi poſtea cauit recōualeſcit,
a vel retroualidum declaratur: ut no.per Io.an.in c.q̄q̄.de vſur. li.
6.in nouel.& Bart. in l.filio præterito.circa fi.ff.de iniuſto teſt.&
Bald.in l.poſthumo.C.de Ʒtabu. ¶ Nec obſt.ꝙ ſtatutū excipit cer a
tos caſus, in qbus vult habilitationē factā poſt Ʒctū valere, dūmo
do facta fuerit ĩ.annū; qa illi caſus debent intelligi qñ talis habili
tatio facta fuit poſt realē traditionē, tūc prodeſt in illis tñ, non in
alijs; imo pœna tūc incurrit̄, tanq̄ factū fuerit Ʒ prohibitionē ſta-
tuti. Sed ſi facta fuit habilitatio ante realē traditionē, illa ſufficit
qñcunq; facta fuerit ēt poſt annū, & in qbuſcunq; caſibus. Et iſte
eſt uerus & ſanus intellectus dicti ſtatuti, ſicut Deus ē, & ſine qua
cunq; abſurditate; ſic ergo d.ſñia fuit malè lata, qa debuit obtine
4 re magiſter Bartholomeus. † Nūc dico, ꝙ licet trāſiuerit in rem iu
dicatā, nō præiudicat ſibi, quominus ipſe idē poſſit iterum agere
noīe filij ſui hr̄dis ſuæ vxoris mr̄is illius, tanq̄ pater & legitimus
adminiſtrator eiuſdē, ēt ſi bene fuiſſet lata, nō ſolū ſi male; qa ip-
ſe in illo iudicio, in quo ſuccubuit, nō deduxit nec deduxiſſe cen
ſet̄ niſi ius ſuū, nō aūt ſuæ vxoris, vel hr̄dis eius; ꝑ ea q̄ no.Bart. in
l.de die.§.qdā ēt.ff.qui ſatiſd.cog.& ar.l.ſi pariter.ff.de libe.cau.
& l.cuiuſcūq;.§.j.ff.de uſufr.Bar.in ſimi.in ſñia lata Ʒ uſufructua
riū ſup ꝓprietate, q cēſet̄ ꝓcurator ꝓprietarij in rē ſuā.l.j.in fi.
ff.vſufr.quēad.caueа.ff.de ope.noui nun.l.j.§.fi.iuncto eo qđ no.
Bar.in l.ſæpe.ff.de re iud.in 3.q. In illo ergo tñ ꝓiudicat, qđ fuit
deductū, nō in alio.ff.de iud.l.non pōt videri.C.e.tit.l.j.ver.ſuper
eſt.& l.an eādē.ff.de excep.rei iud.ff.de pac.l.ſi vnus.§.añ oīa. Cu
ius rei gr̄a diligenter ꝯſiderādū, ꝙ licèt d.magiſter acceperit ſaltē
ꝑ fictā traditionē dictā rē æſtimatā ꝓ quantitate .cccc.duc.promiſ
ſa ꝑ mr̄em, talis.n.æſtimatio non fecit emptionē, de qua loqtur.l.
quotiens.C.de iure dot.per q̄ maritus remanet obligatus ad quā-
titatē, nō ad rē datā, ſed de ea pōt facere qcqd vult, ut ibi habet̄;
quia hic promiſit dictā rē ſaluare, & cuſtodire, tenere, & guberna
re &c.& eā reddere & reſtituere dictæ ſuę vxori in caſum dotis re
ſtituēdæ, ut ſ.narrat̄ in pācto, & patet ex tenore inſtr̄i dotalis poſt
med. Et licet dicat, ꝙ ꝓmiſit reddere ipſam dotē, dēt exponi.i.ip-
ſam poſſeſſionē datā in dotē, de qua dictū eſt.ſ.alſ ſi videret̄ ꝓmi
ſiſſe reſtituere pecuniā, fruſtratoria fuiſſet ꝓmiſſio.ſ. facta de bñ
diligēter & fideliter tenēdo, ſaluādo, cuſtodiēdo, & gubernando
dictā poſſeſſionē oīb' ſuis periculis & expēſis; qa tūc eſſet ꝓpria
ipſius mariti, & nō ſubiecciſſet reſtōni; & ſic potuiſſet eā neglige-
re, & facere de ea qcqd vellet.l.in re mādata.C.mandati. fuit er-
go potius quædā ſurrogatio dictæ rei in locū quātitatis promiſ-
ſæ, ut ſic mr̄ foret liberata a ꝓmiſſione quantitatis, & loco ipſius
mr̄is ſurrogaret̄ loānes, & loco promiſſionis quātitatis ſurroga-
retur promiſſio dictæ poſſeſſionis, & fieret quædam nouatio; &
ſic perinde foret, ac ſi res, non quantitas fuiſſet promiſſa, & ipſa
res non quantitas foret in dote & in reſtitutione, & ſic foret fun-
dus dotalis, in quo licet iuris fictione uideatur dñium tranſire in

a ¶ Declaratur. Sed qđ econtra ſi cauit & teſtatus ſit & poſt teſtamentū cōualuerit & uſuras ante promiſſas exegerit vel receperit a ſponte ſilicite ante ſtamētū ſit ruptum, ut de Bal. in conſi. 257. in iij. parte. quid ſi non cauit tpe teſtamenti ſed poſtea dū iſtrumentū fuerit & rationis diſpōne miſerit ad epm & dum obtulerit cautionē mortuus ſit an præſtita illico cautio per hæredes teſtib reconualeſcat. vide per eum in conſil. 57. in v. parte.

maritum. l. doce ancillam. C. de rei uendi. re tamen vera videtur remanere penes ipſam mulierem, ſiue ipſa dederit, ſiue alius pro ea, qui donare videtur eidem. C. de iure dotium. l. in rebus. iuncta. l. 1. §. accidit. de rei vxo. actio. & ſolu. matri. res ipſo iure reuertitur ad ipſam mulierem. d. l. in rebus. iure quodammodo conſolidationis; qa finitur fictum, quod erat apud maritum quo ad exercitium actionis deducendæ in iudicium, & directum quod remanſerat penes vxorem ſterilē reaſſumit vires & exercitiū; maritus ergo qui recipit talē fundū dotalem a tertio dante pro muliere, cēſet recipere partim pro ſe quouſq; durabit matrimoniū, partim pro vxore pro tpe poſt mrimonium ſolutum. Et in hoc vltimo dicitur procurator mulieris, tñ in rem ſuam pp primum, poterat aūt contingere q mrimonium diſſolueretur altero de tribus modis. ſ. morte mariti, quo caſu tota dos veniebat reſtituenda, & tunc quatenus recepiſſet pro muliere, recepit pro perſona habili ad acquirendum; vel quod diſſolueretur morte mulieris decedētis cum liberis, ut in caſu nr̄o, & tunc ēt tota dos venit reſtituenda liberis hæredibus mulieris, qa maritus tunc nihil lucraī, ſic erit idē, qa liberi dictæ mulieris, quæ erat habilis ēt ſi de ſe nō eſſent habiles, qa alibi nati, ut dicitur eſſe iſta puella, qa dicit nata Veronæ, tñ ex quo eſt hæres & deſcendens mr̄is ſuæ, q erat habilis cū eſſet ciuis Paduana, eſt habilis per dictum ſtatutū in ver. itē habilitamus aſcendentes, deſcendentes, & collaterales uīm habilium &c. dumtñ ī. annū faciant ſe deſcribi in libris æſtimi, qd̕ eſt intelligendū. ſ. a die adeptæ realis poſſeſſionis, non aūt a die aditæ hr̄ditatis; qa añ poſſeſſionē adeptā, qñcūq; ēt poſt annum a die aditæ hr̄ditatis pñt facere ſe deſcribi & ſufficit: ut ſ. dixi. In iſtis ergo duobus caſibus, qbus vr̄ maritus recepiſſe pro habili, nō curat inhabilitas mariti recipiētis; qa vel ipſe reddebaī habilis, poſtquam recipiebat ꝓ habilibus, & habebat habilibus reſtituere. ar. l. cogi. §. hi q ſolidū. ff. ad trebel. & qd̕ no. gl. in l. eam quam. C. de fideicom. qa omiſſa ꝑſona interpoſita capiētis, ꝑſona ſpectari debet. ff. ad l. falc. l. cū dotē. Vel poſito q non redderetur dictus maritus habilis, eius tñ inhabilitas non curaī, quominus poſſit uel potuerit acqrere habili, iuxta ea quæ notan. in l cū eſſet. ff. de ſerui. ruſt. præd. & l. qd̕ qs. C. de procur. ꝑ Cy. & in cle. religioſus. de procu. de procuratore inhabili conſtituto ad ſubſtituendū habilem. Nā licet actus geſti per procuratorē principaliter habeant fundari in perſonā ꝓcuratoris & de ipſo trāſitū facere in perſona dñi. l. quæcūq; gerimus. ff. de act. & oblig. l. poſſeſſio quoq;. §. & ſi poſſeſſio. ff. de acq. poſ. ſi tñ non pñt in perſonā procuratoris, originē ſumere faciunt tranſitū recta via in dñm, ſicut cū geruntur ꝑ nunciū, tanq̄ per picā & organū. l. q ita. §. 1. ff. ad trebel. & ibi ꝑ Bar. & argu. ff. de ſtip. ſeruo. l. itē ſi ſeruus. ver. quod. n. alteri &c. Poterat ēt diſſolui mrimoniū morte mulieris ſine liberis, quo caſu maritus debuiſſet lucrari dimidiā partē dotis. Sed poſito quod tpe ꝯtus eſſet inhabilis ad acqrendū pro ſe, ſufficeret habilitas poſt ſuperueniens añ ꝯdōnis exiſtentiā. l. ſi rē meā. ff. de uer. obliga. & poſito qd̕ non ſufficeret, potuit acqrere hr̄ditatē mulieris habilibus, ut ſic eis acqraī dñium in totū, & marito ſoluerent partē pretij totius. l. cū filius. poſt prin. ff. de leg. 2. ff. de leg. 3. l. fideic. §. ſi ſeruo. & qd̕ no. in l. multū. de ver. oblig. ¶ Concludiī ergo, q cū dictus maritus receperit d. poſſeſſionē tā pro ſe quouſq; duraret mrimoniū, q̄ pro vxorē, & filios eius, poſtq̄ ſolutū eſt mrimoniū agēdo ex ꝓmiſſione ſibi facta, cenſet deduxiſſe in iudiciū ius ſuū tm, & ſnīa lata ꝯ cū ſibi ſoli ꝓiudicat, & in illo iure qd̕ ēt finitū eſſet ſine ſnīa ꝑ diſſolutionē mrimonij. Nō aūt potuit ꝓiudicare vxori vel ſuis deſcendētibus, quorū ius nō fuit in iudiciū deductū, & poſito qd̕ deductū fuiſſet, maritus tñ cecidit a cā ſui culpa; qa non appellauit. Nec filiæ daī regreſſus ꝯ prēm, in cuius eſt ꝑiac, & io remanet filiæ ius ſaluū ꝯ ꝓmiſſorē. ꝑ l. titio centū. §. titio gño. in ſi. ff de cond. & demon. & ꝑ ea quæ no. Cy. in l. doce ancillā. C. de rei ven. tā in lectura q in additione. & Bar. in d. l. de die. ff. q ſatiſd. cog. & poterit prī noīe filiæ agere actione perſonali, qa ꝓmiſſor nō fuit liberatus a ꝓmiſſione, quouſq; realiter ediderit. ꝑ l. ſi hæres teſtō. ff. de act. emp. in 1. charta. Nec reqritur alia ceſſio fienda ꝑ prem; qa ſi eā haberet, liberaret eā cedēdo. l. ſi ſocer. §. Lucius. ff. ſol. matr. l. quod debet. ff. de pecu. ergo cōpetit vtilis, ēt ſi ceſſio non fiat, ſi alio mō non remanet cōſultū. l. cū fundus. §. ſeruū tuū. ff. ſi cert. pet. vr̄ ēt q poſſit cedere ſi vult, qa per ſnīam fuit ꝯſūpta actio quam habebat pro ſe & proprio noīe, non illa quā pro vxore vel eius filia. etiā dicta poſtq̄ fuerit poſſeſſionem proſecuta adepta, faciat eā deſcribi in æſtimo intra annū vel ēt ante cautelam ſub conditione tamen.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Chriſtophorus de cauagnis de Soncino draperius olim ciuis Brix. ſuum ultimū ꝯdidit teſtm̄. In quo inter cætera inſtituit ſibi hæredes in oībus ſuis bonis &c. cōiter & æqualiter Ioanninū & Thomaſiū infantes eius filios legitimos & naturales. Et quēlibet aliū eius filiū legitimū & naturalē q ſuperuiueret ipm teſtatorē. Itē legauit iure inſtōnis Antoniæ infanti eius filiæ legitimæ & naturali, & cuilibet alij eius filiæ legitimæ & naturali extante tpe eius mortis libras centū plañ. ꝓ qualibet earū ac dandas qñ maritabunt, vel ſe dedicabūt alicui Moñ. &c. ſaluo tñ, q ſui cōmiſſarij ꝑ cū deputati poſſint augere & diminuere quantitatē ꝑdictam ſm ſuā diſcretionē habito reſpectu ad facultatē ipſius hr̄ditatis. Item uoluit diſpoſuit & legauit, q ſi qs ex dictis eius filijs extante tpe mortis ipſius teſtatoris decederet ſine filijs maſculis ex ſe legitimè deſcendentibus, qñcūq; alij ſeu alius ſupraiuentes ſeu hr̄des talis decedentis, & ſi reliquerit aliquā filiā legitimā & naturalē, q ipſa debeat dotari &c. ut ſupra per ipſos ſucceſſores in hæreditate prædicta. Et ſi ipſi oēs filij ipſius teſtatoris extantes tempore eius mortis decederent, qñcunq; ſine filijs maſculis ex ſe legitimè deſcendentibus, tunc & eo caſu legauit pro aīa ſua congregationi laicorū S. Franciſci, ſub cuius cura regitur & gubernatur hoſpitale S. Mariæ de la miſericordia ciuitatis brixiæ, unam petiā terræ &c. iuris tunc ipſius teſtatoris. Et ſimiliter oīa bona immobilia, quæ tunc extabunt de hæreditate ipſius teſtatoris quo quidem tpe extabat vna domus & dicta petia terræ. Et poſtea ex bonis mobilibus extantibus ꝑ cōmiſſarios ipſius teſtatoris acquiſita fuit vna alia petia terræ. ¶ Itē voluit & diſpoſuit quod Belina eius vxor poſſet ſtare & habitare in domo ipſius teſtatoris cum filijs ipſorum iugalium, & ibi habere alimenta decentia ab eis ipſa ſtante honeſta, caſta, & ſine marito. Et ſi dicti filij decederent ſine hæredibus, ut ſ. & ipſa Belina ſupraiuueret, eos pro eo caſu dicti ſui cōmiſſarij deberent oī anno dare ipſi Belinæ de bonis ipſius hæreditatis, donec permaneret in viduitate & honeſtate ſomas duas frumenti, plauſtrum vnum vini, & plauſtra duo lignorum pro alimentis eius & B. cōmodare vnū lectū fulcitū & maſaritias condecentes. Et poſt mortē ipſius Belinæ ipſæ res diſtribui deberent in pauperes Xp̄i &c. prout in teſtō exinde confecto plenius contineri reperiaī, quod vr̄ verum. Dicti Ioanninus & Thomaſius filij dicti teſtatoris deceſſerunt relicto & ſupraiuente dicto Chriſtophoro teſtōre, & ēt relicta d. Antonia filia dicti teſtōris; poſt hæc deceſſit d. Chriſtophorus teſtator relicta & ſupraiuente d. Antonia pupilla eius filia tm̄, deinde infra tres annos vel circa d. Antonia deceſſit in pupillari ætate relicta d. Belina eius mr̄e quæ quidem Belina ſe nupſit in Ioānem d. Codoferum. Nunc verò pro parte dicti hoſpitalis dicitur, q dicta bona immobilia deueniunt & deuoluunī & deueniri & deuolui debent in dictum hoſpitale, attentis verbis dicti teſtamenti, quod qdem per dñam Belinam ꝯdicitur pluribus rōnibus. ¶ Et primò, qa inſtō facta in d. filios, q deceſſerunt patre viuēte, debet haberi pro non ſcripta. Et ſic d. Antonia pupilla ſucceſſit Chriſtophoro prī ſuo ab inteſtato, qa inſtō euanuit, cū & ſine hr̄de Chriſtophorus deceſſerit. Et ipſa Antonia poſtea decedēte in pupillari ætate, mr̄ ſuccedere debet. ¶ Secūdò, qa iſtud legatū fuit condōnale, dū dixit teſtator ſi oēs filij mei extantes tpe mortis decederent qñcūq;, tūc lego hoſpitali &c. Mō filij nō extabāt tpe mortis ſuæ, & ſic ꝯdō nō eſt adimpleta in forma ſpecifica ergo &c. ¶ Tertiò, qa cū ipe teſtōr potuerit ꝓuidere per aliud teſtm̄, & non ꝓuidit, hr̄ ac ſi non voluiſſet valere dictū legatū. Nā ſi permanſiſſet in eadē voluntate, ipm ꝯfirmaſſet per aliud teſtm̄ ꝯſpiciens primū non valere. ¶ Et concluditur, ipſam Belinā deberet ſuccedere in dictis bonis. Sed iſtis nō obſtantibus ꝓ parte dicti hoſpitalis ꝯriū aſſeritur. ſ. q legatū hoſpitali factū valet, & tenet; qa licèt filij inſtituti deceſſerint prē viuente, & ſic inſtō dicatur euaneſcere, & per ꝯñs oīa contenta in teſtō; attū attento q d. Antonia fuit inſtituta in certa re, tota alia hæreditas accreſcit ei per ius accreſcendi, & ſic deceſſit teſtator cum hærede, & teſtm̄ remanet in ſui firmitate, cum hr̄ditas ueniret cum ſuo onere, legatum debetur ab ipſa Antonia, uel eius hære. Præterea cum ſit legatum ad pias cauſas, dicitur ualere, licet euaneſceret inſtitutio; qa ſola teſtatoris voluntas attenditur. ¶ Ad ſecundū dum dicitur, quòd legatum ſit conditionale; reſpōdetur non eſſe verum; quia illa dictio, extantes, non importat de ſui natura conditionem, cùm non ſit facta per aliquam dictio-

ctionem importantē ꝯditionē, ſed fuerūt quædā verba enunciatiua. Nā teſtator ita dixit, qa cogitauit ꝗ deberēt extare, ꝗ ſiue decederēt filij añ teſtōrē ſiue poſt, voluit oīno legatū habere locū, vt expreſſè denotant verba teſti. Nā teſtator expreſſe voluit, ꝗ ſi decederent filij qūcunq; ſine hæredibus maſculis, ꝗ legatū haberet locum omnino, excluſa filia fœmina. Et ſic apparet expreſſè, ꝗ voluit præferre hoſpitale filiabus ſuis maſculis nō extātibus, quare non ſic, ſi decederent filij patre viuente, nō video rationem differentiæ, ꝓ quo ēt facit, qa iſtud legatū eſt ad pias cauſas; vñ ſola voluntas teſtantis attēdit̄ omni iuris ſolennitate omiſſa. Præterea in dubio præſumendū eſt, iſtud legatum eſſe purum vt eſt veritas, ꝗ̄ conditionale, ad hoc vt potius legatū valeat ꝗ̄ pereat, fauore vltimæ volūtatis. ¶ Ad tertiū & vltimū clara eſt rñſio; quia imo poſtq̄ deceſſit teſtator videns teſtm̄ ſuum ualere, ꝓſumitur deceſſiſſe in eadem voluntate, poſtq̄ nō mutauit. Et dato quòd opinio ſua procederet, quæ tamen non procedit, adhuc non ſuccederet dicta Belina niſi in dimidia; quia adeſt Bartholomeus de cauagnis de Soncino conſaguineus germanus teſtatoris, qui ſuccederet cum dicta Belina matre dictæ Antoniæ in alia dimidia, ſm formam ſtatutorum. ¶ Sed dato quod intentio dictæ dominæ Belinæ non procederet; dicit tamē quòd ſaltem legitima dictæ hæreditatis debetur ipſi Belinæ pro dimidia, & dicto Bartholomeo ꝓ illa dimidia. Et quòd petia terræ quæſita de bonis mobilibus debet vendi, & pretium diſtribui inter pauperes Chriſti, ſm formā teſtamenti. &c.

S V M M A R I A.

1 *Subſtitutio facta de hoſpitali vel de alio, ſi filij exiſtentes tempore mortis teſtatoris ſine filiis maſculis decederent, non euaneſcit ex eo quòd filii mortui ſunt uiuente teſtatore. Filia cui certa ſumma fuerat relicta an excludat hoſpitale.*

2 *Pluralis locutio verificatur in ſingulari.*

CONSILIVM CCLXXXVII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Caſum iſtum alias præmanib' habui. Et credo rñdiſſe quærenti, ꝗ ꝑ mortē filiorū cōtingētē in vita patris nō fuit irritum factum teſtm̄; quia hæreditas accreuit filiæ, cui certa quantitas iure inſtōnis erat relicta, prout determinat Bar. in l. quotiens. §. ſi duo. ff. de hæred. inſtit. in ver. quæro teſtator. & eo. tit. l. quotiēs. & Cy. de inoff. teſt. auth. nouiſſima. & not. in addi. Sp. ti. de teſta. §. in pri
1 mis. in addi. ꝗ̄ incipit huic q̄ſtioni. † Et qa deceſſerunt ſine liberis maſculis, & extitit ꝯditio relicti facti hoſpitali de certa petia terræ, & oībus immobilibus; qa talis ꝯditio cū eēt caſualis, potuit impleri uiuēte teſtatore. ff. de condi. & dem. l. hæc conditio. la. 1. vn de ſtatim mortuo teſtōre potuit legatum peti à dicta filia penes quā reperiebat̄ tota hr̄ditas; qa verū fuit dicere, oēs filios maſculos deceſſiſſe ſine liberis maſculis, nam de illis tm̄ maſculis vniuerſaliter inſtitutis cenſetur teſtator ſenſiſſe, dum dixit. Et ſi ipſi oēs filij &c. ¶ Nec ob. ſi dicatur, ipſe teſtator locutus eſt in illa particula de filijs extātibus tempore mortis ſuæ; ſed illi mortui in eius vita non extiterunt tempore ſuæ mortis; ergo non fuerūt illi, poſt quorū mortē voluit teſtator d. bona ꝑuenire ad hoſpitale. Et ſic d. ꝯdō, ſub qua voluit peruenire, non extitit. ar. ff. de libe. & poſth. l. cōmodiſſimè. cum ibi no. rñdetur, ꝗ etſi ſm corticem verborum videat̄ poſſe dici, videlicet ꝗ ipſe teſtōr duo requiſierit in dicta cōditione. ſ. quòd aliqui filij tp̄e ſuæ mortis extent, & ꝗ poſtea ſine liberis oēs decedant, & ſic altero deficiente non dicat̄ conditio impleta. l. ſi hæredi plures. ff. de condi. inſtitu. Et per ꝯñs nec fideicōmiſſ. debeatur. C. ad tertul. l. iubemus. §. pen. Attñ non pōt aliqua rō cogitari quare teſtator voluiſſet hoc neceſſario requiri. ſ. ꝗ filij extarent tp̄e mortis, ad hoc vt per eorū mortē bona deuenirēt ad hoſpitale. Et quare nō idē voluit ſi non extarent, ſed ꝑmortui fuerint ſine liberis maſculis. Nā de hoc vltimo pōt aſſignari bona rō. per l. cùm acutiſſimi. C. de fideic. ſed de primo nō, cùm eadē ratio ſit, ſi deceſſerint poſt eius mortem, cum intentio ſua fuerit bona ſua peruenire ad maſculos primo loco, quibus deficientibus ad hoſpitale, quod voluit præferri filiabus fœminis. Ne ergo videantur verba prolata ſine rōne. 4. diſt. c. erit aūt lex. videtur teſtatorē per illud verbum, extantes voluiſſe potius facere demōſtrationem, ꝗ̄ cōditionem. ff. de lib. lega. l. fi. §. titia. & qd̄ not. Bar. in l. cēturio. ff. de vulg. & pup. in 4. q. prin. ver. quæro iuxta prædicta. vt ſic ſit ſenſus, quòd etiam ſi extent tempore mortis, ſi tñ decedant poſtea ſine liberis velit bona peruenire ad hoſpitale, non ſolum ſi ante mortem teſtōris. Et huic menti, quæ colligitur ex rōne, potius eſt ſtādū, ꝗ̄ cortici verborū. C. de fideic. l. cū acutiſſimi. C. de le. l. cū qō. in fi. ff. de leg. 3. l. fidei. §. hæc verba. ideo em̄ ſic teſtōr fuit locutus qa ſi credidit euēturum. ſ. ꝗ filij tp̄e ſuæ mortis extarent, diſpoſiturus idē, & fortius ſi ipſum ꝑdecederēt, & ſic ēt ille caſus venit in ſua diſpoſitione. ar. C. de inſti. & ſubſti. l. ſi mater. ff. ad trebl. l. mulier. & qd̄ in ſimi. no. Iō. An. in addi. ſpe. ti. de ſec. nup. de muliere cui relicta ſunt bona quouſq; vidua erit, & poſt eius mortem perueniant ad hoſpitale. quærit̄ qd̄ ſi nupſit & ſic finitur legatum, an bona ꝑueniāt ad hoſpitale, cū nō ſit mortua. Et tenet ꝗ ſic, qa teſtator reliquit hoſpitali poſt eius mortē, qa credidit eā nō nubere, & ſic legatū dēre finiri morte, diſpoſiturus idē ſi ſciuiſſet vel crediſſet eā nubere ꝓ nuptū finiturū ꝑ dictas leges. Poſſet ēt dici, quòd dicta verba. & ſi dicti oēs filij &c. referant̄ ad maſculos inſtitutos vniuerſalr̄, & ēt ad fœminā inſtitutā in certa quantitate; qa de oībus ꝑdictis fecerat. ſ. mētionē, nec poſtea ſe reſtrinxit ad maſculos, ſed gn̄alr̄ fuit locutus dicēdo; & ſi ꝑdicti oēs &c. Nā q oē dicit, nihil excludit. l. iul. ff. de le. 3. Et maſculinum concipit fœmini
a nū². l. q dños. eo. ti. Et ſi hoc eēt, ꝯdō ꝑdicta videret̄ impleta in forma ſpecifica; qa verū eēt dicere oēs filios extātes tp̄e mortis teſtōris deceſſiſſe ſine liberis, ex quo dicta filia, ꝗ̄ ſola extabat, ſic deceſ
2 ſit. † Nā pluralis locutio verificat̄ in ſingulari. l. nō eſt ſine liberis. ff. de ver. ſig. C. de ꝯdi. inſer. l. 1. ad treb. l. iubemus. §. pe. tñ hoc caſu ſubſtō facta de hoſpitali in dictis bonis cēſeret̄ factā d. filio vltimò moriēti. l. codicil. in fi. prin. ff. de vſuf. le. vñ nō habēt locū niſi poſt ipſius mortē; ſed ĩ caſu ꝓcedēti fuiſſet facta maſculis tm̄, & ſic purificata fuiſſet viuēte teſtōre, vt. ſ. dixi; poſſet aūt dubitari an eēt pupillaris expſſa, qa tūc excluderet matrē ēt ĩ legitima. l. pe. §. ſed nec impuberi. ff. de inoſ. teſt. dicēdū eſt, ꝗ nō fuit pupillaris, qa facta ꝑ verbū legauit, ꝓ qd̄ nō fit directa, ſed fideicōm. vt no. Bar. ĩ l. cēturio. ff. de vulg. & pup. in 1. q. prin. q. 40. Et idē ſi eēt facta ꝑ verbū cōe adiectū certæ parti bonorū, vt fuit hic, qa immobilia tm̄ fuerunt relicta. l. cogi. §. & gn̄aliter. ff. ad treb. & ꝑ Bar. in d. l. centurio. in 3. prin. q. Et ſic venit detrahenda legitima debita fil. quæ erat tertia pars oīm bonorum patris, nō trebellianica; qa relictum eſt ad piā cām, iuxta not. ꝑ Bar. in l. marcellus ff. ad tre. in qua tertia parte ſuccederet mater & agnatus, q dr̄ extare ſm formam ſtatuti, tñ qa dē ꝗ mater non aſſumpſit tutelam filiæ, & filia mortua eſt in pupillari ætate, & poſt annum remanet mater priuata hæreditate filiæ. l. 2. §. ſi mater. ff. ad tertul. & etiam agnatus; qa tenebat primū locū in ſucceſſiōe ſm formā ſtatuti; ergo &c. l. ſciāt cūcti. C. de leg. hr̄di. & ſic nō pōt opponere dicto hoſpitali petēti.

¶ Femininum. Adde eundē. Pau. ſupra in cō. 123. pu. 5. & qd̄ ibidem dictum fuit ĩ apoſt.

¶ Et quid in materia penali & odioſa an maſculinū cōcipiat fœmininum. vide omnino Andre. Barb. in cō ſi. ĩncipiē. clementiſſimum deū &c. in 6. col. ver vñ abſurdū. in 4. volu. H. F.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Magiſter Frāciſcus rene habens Tarſiam filiam ſuam legitimā & naturalem ex q. prima eius vxore, & Margaritam ex ſcd̄a q. eius vxore, & Bartholomeum & Zāuictorem eius filios pupillos legitimos & naturales ex domina Appolonia tertia eius vxore. Maritauit Chriſtophoro notario dictam Tarſiam eius filiam, & ei dedit in dotem ducatos quadringentos auri, pro quibus quidem ducatis quadringētis dicta Tarſia cū auctoritate eius curatoris ſibi ad hæc ſpecialiter decreti fecit finē dicto eius patri de bonis paternis & maternis; & videat conſultor inſtrumentum dicti finis, in quo inſtrumento finis hoc etiam fuerat additum & ſolenni ſtipulatione firmatum inter dictum magiſtrum Franciſcum ex parte vna, & dictam Tarſiam ex parte altera prædicti eius curatoris autoritate interueniente. videlicet ¶ Qd̄ ſi caſus accideret, ꝗ Deus auertat, dictum magiſtrum Franciſcum decedere ſine filijs maſculis, aut filios maſculos dicti magiſtri Frāciſci decedere in pupillari ætate, vel poſtea ſine filijs, aut ſine teſtō, ꝗ in quolibet dictorū caſuū dicta Tarſia venire debeat ad æqualē ſucceſſionē bonorū dicti q. magiſtri Frāciſci, vel filiorū maſculorum dicti magiſtri Frāciſci, ſic vt ꝑdicit̄ decedentiū ſimul cum alijs filiabus dicti magiſtri Frāciſci &c. vt latius in dicto inſtrō apparet. ¶ Deceſſit poſtea dictus magiſter Franciſcus inteſtatus relictis poſt ſe ſuperſtitibus ꝑdictis Barhtolomeo & Zanuictore pupillis eius filijs, & inſolidū hr̄dibus ab inteſtato vigore ſtatuti, & ſuꝑſtitibus ꝑdictis Tarſia & Margarita eius filiabus. ¶ Quæ Margarita recepta dote de bōis paternis & maternis fecit finē dn̄æ Appoloniæ mr̄i & tutrici dictorū Bartholomei & Zanuictoris; & videat conſultor inſtrm̄ dictæ finis. ¶ Poſtea deceſſerūt ꝑdicti Bartholomeus & Zanuictor pupilli ſuperſtitibus dn̄a Appolonia eorum matre ex ꝑdictis Tarſia & Margarita eorum ſororibus cōſanguineis tantum. ¶ Quæritur modò, vtrū ex prædictis pacto & ſtipulatione inter poſito in inſtrumento dictæ finis dictæ Tarſiæ ipſa Tarſia veniat ad ſucceſſionem bonorum dicti quondam magiſtri Franciſci &

eius filiorũ vel alicuius eorũ, & vtrũ inſolidũ an ꝑ parte, & ſi ꝑ parte pro quota & quãta parte. ¶ Item quæriẽ an dictum pactum & ſtipulatio dictæ Tarſiæ proſit dictæ Margaritæ, ita vt ẽt ipſa admittatur ad dictã ſucceſſionem, ſi & inquantum non feciſſet finẽ; & in quãtum appareat eã feciſſe fratribus finem validã de bonis paternis & maternis, quæritur ad quẽ ſpectet portio dictæ Margaritæ, quã ipſa alſa habuiſſet ſi finẽ non feciſſet. ¶ Et no. ꝙ dictũ pactũ fuit appoſitũ in caſu inteſtati, qñ decederent ſine teſtamento, & ſic nõ impedit liberam teſtamenti factionem. ¶ Item quæritur qđ de dicta do. Appolonia, an ſucceſſerit dictis eius filijs in totum excluſis prædictis Tarſia & Margarita, an verò ſimul cum eis admittatur, an verò ipſa do. Appolonia penitus ſit excluſa vigore pactorum & finis dictæ Tarſiæ, & an in totum vel pro parte.

S V M M A R I A.

1 *Pactum una ex pluribus filiabus ſi facit de conſeruanda ſucceſſione ſibi quo ad fratres, an proſit alijs.*

2 *Fratres in pupillari ætate ſi moriantur, an ſoror vigore pacti directò ſuccedat, & quantum ex hæreditate conſequatur matre exiſtente.*

3 *Diſpoſitio.§.fi.Inſti.de leg.agna.ſucceſ.de qua ſucceſſione loquatur.*

CONSILIVM CCLXXXVIII.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Notandum eſt ad euidentiã eius, de quo quæriẽ, ꝙ ſi in loco in quo qõ vertiẽ viget ſtatutum; ꝙ extantibus maſculis filiæ fœminæ nõ ſuccedãt ab inteſtato, ꝓut audio qđ eſt & cõiter viget ꝑ totã Italiã, ꝑfatæ filiæ fœminæ dotatæ forẽt excluſæ tam a ſucceſſione patris ꝑ ꝑ maſculos qui extabãt tꝑe mortis patris ex forma dicti ſtatuti, q̃ etiã a ſucceſſione fratrũ pupillorum de iure cõi, cũ extet mater, & ipſæ nõ erant vtrinq; coniunctæ; & ſic ad ſolam matrem fuiſſet eorũ ſucceſſio deuoluta, & ſi nullã renunciationẽ feciſſent dictæ ſorores de bõis paternis. C. ad tertul. auth. defuncto. niſi ꝑꝑ nõ petitũ tutore infra annũ mater foret priua-

a 2 ta ſucceſſione illorũ ^a. l. 2. §. ſi mater. ff. ad tertul. Eſt ergo vidẽdũ, vtrum prima filia potuerit ſibi reſeruare ꝑ pactum factũ cũ patre tꝑe dotationis ſtipulatione vallatum, ꝑfatum ius ſuccedendi tam patri, q̃ fratribus, non obſtante diſpoſitione ſtatuti vel iuris cõis. ã allega. & vr̃ ꝙ non, qa ius ſuccedendi prouenit a iure publico non priuato. ff. de verb. ſig. l. lege obuenire hæreditatem. & l. j. de legi. & ſena. conſul. &c. Et ſic pactis priuatorum mutari non põt. ff. de pac. l. ius publicũ. & l. ſi vnus. §. item ne experiar. cũ ſeq. ꝯriũ videtur expſſè determinare Bar. in l. fi. C. de pac. dicẽs ꝙ pactũ de futura ſucceſſione conſeruanda, a qua quis erat excluſus propter aliquem iuris rigorẽ, valet, tenet, & ſucceſſionẽ conſeruat, & tollit excluſionem, quã defunctus per ſuum teſtamẽtũ vel codicillos poterat circa illam excluſionem prouidere, & eam tollere, per tex. Inſti. de legi. agna. ſuc. §. fi. Et ideo determinat, ꝙ filia fœmina excluſa ꝑ ſtatutum a ſucceſſione inteſtati propter maſculos põt ſibi per pactum factum cum patre reſeruare ius ſuccedendi ſimul cũ maſculo; qa pater potuiſſet facere teſtamentũ, & filiã vnã cum maſculo inſtituere, & ceſſaſſet excluſio; qa ſtatutũ non excludit eam ea teſtamento, ſed ab inteſtato, & illud pactũ habet vim inſtitutionis. ſimiliter potuiſſet teſtator in caſu noſtro ꝓuidere circa ſucceſſionẽ fratrũ. ſ. ſubſtituendo dictã filiã pupillariter; qa erat & mortui ſunt pupilli, per quã ſubſtitutionẽ pupillarẽ expræſſam mater fuiſſet oĩno excluſa. l. precibus. C. de impube. & alijs ſubſti. & l. Papi. §. ſed nec impuberis. ff. de inoff. teſta. dictũ ergo pactũ, ꝙ poſſet iſta ſuccedere fratribus decedentibus ſine liberis, vr̃ habere vim pupillaris ſubſtitutionis; per quam mater excluditur, ex quo deceſſerant pupilli, ſecus ſi deceſſiſſent adulti; qa tũc pater non potuiſſet ꝓuidere circa ſucceſſionẽ filiorũ, nec excluſionẽ iuris cõis tollere, ſed circa ſuam ſic inſtituendo filiam in ſua hr̃ditate, nõ in hæreditate filiorũ; vnde videtur iſta qõ determinari ꝑ Bar. in d. l. fi. pro dicta filia. Et ſi dicatur Bald. ibi tenet ꝯrium in caſu quem ponit Bar. dicens ꝙ illa excluſio ſtatutaria emanauit in fauorẽ maſculorũ, q̃ pater ſine illorũ ꝯſenſu tollere nõ põt; rñderi põt qđ Bar. vr̃ melius dicere, qa inio poterat pater tollere illã excluſione teſtãdo & filiã inſtituẽdo, eodẽ mõ vr̃ poſſe paciſcendo. Et iſta fuit intentio Bar. Præterea dictum Bald. non vendicat ſibi locũ in caſu nr̃o; qa reſeruatio ſucceſſionis paternæ fuit collata poſt mortẽ filiorũ, ſi decederent ſine liberis. Et ſic nõ agitur de ꝑiudicio filiorũ quorũ fauore ſtatutũ eã excludebat, ſed ſolius matris. ¶ Itẽ ſi dicat nõ potuit ꝯferri dictũ ius ſuccedendi patri ab inteſtato poſt mortẽ filiorum, eo qa illud defertur tempore mortis

a ¶ Illorum fallit ſi pater dixerit vt per Bal. in cõſ. 392. in 4 par. & nunquid priuetur etiã legitima, vide per eũ in conſ. 140. in. 1. parte, & infra quantũ tempus teneatur tutorem petere filio. vide per eũ in conſ 97. in. iij. par.

illius, de cuius hr̃ditate agitur, qñ nullũ factũ eſt teſtm̃. Et ſi dicto tempore non fuit collatum dictæ filiæ, ſed maſculis, debet dicta filia remanere perpetuo excluſa; vt Inſtit. de hr̃d. q̃ ab inteſt. §. ita demũ. Reſpondetur, qđ cũ dicta reſeruatio poſſit fieri autoritate iuris ſcripti ꝑ d. §. fi. Inſti. de legiti. agna. ſucceſ. ſm̃ Bar. in d. l. fi. Et ius ſcriptum poſſit facere quẽ hæredẽ ad tẽpus, & qđ poſt tempus eſſe deſinat, & alius incipiat. C. de teſta. mili. l. certi iuris. ff. de vulg. & pupil. l. in ſubſtitutione. & ibi no. dicta reſeruatio fecit vt ſucceſſio maſculorum eſſet tẽporalis quouſq; decederẽt ſine liberis, & ꝙ dicto caſu adueniente deſierint eſſe, & filia inceperit per ea quæ ſubtiliter & notabiliter tractat & determinat Bar. in ſumi. ff. ad tertul. l. fi. Et ſic vr̃, ꝙ iſta filia primi matrimonij tanq̃ inſtituta poſt mortem fratrũ & tanq̃ eis ſubſtituta pupillariter virtute dictæ reſeruationis & pacti debeat in totũ ſuccedere excluſa matre illorũ filiorũ, & excluſa ſorore quæ dictã reſeruationẽ nõ fecit, nec ſibi põt prodeſſe reſeruatio ſororis. ff. de pactis. l. ſi vnus. §. ãñ oĩa. & ſic tota hæreditas huic reſeruanti accreſcat. C. de cadu. tollen. §. is ita. ff. de ſuis & legi. l. ſi pluribus. C. qñ nõ pet. par. l. vnica. ¶ Breuiter ꝑdictis non obſtantibus, verius & æquius vr̃ dicendũ quantum ad hæreditatem patris, ꝙ in illa cẽſeatur reſeruatum ius ſuccedendi poſt mortem maſculorum potius iure fideicom. q̃ iure directò; qa ſic prouidere poterat pater per viam teſti, vel codicillorũ, videlicet ꝙ poſt mortem maſculorũ ſuccedẽtiũ in ſolidum iure directo ex teſtõ vel ab inteſtato, bona ſua deuoluerent ad filias iure fideicõ. ſalua legitima filiorum, nõ aũt poterat facere ꝙ deuoluerent iure directo, niſi ꝑ pupillarem ſubſtitutionem, ꝑ quã non ſibi, ſed pupillis ſuccederetur; & iſta voluit ſuccedere patri per talẽ reſeruationẽ qđ patri ſuccederet; eodem ergo mõ ꝑ viam contractus nõ potuit ꝓuidere, ꝙ filiæ ſuccederent ſibi directò poſt mortẽ maſculorũ, q̃ ſibi ꝑ prius directò ſucceſſerunt, ſed potius ꝑ viam fideicõmiſſi ꝑ eandem theoricam Bar. quã ponit in d. l. fi. C. de pactis, æquiparando poteſtatẽ paternam in ꝯhẽdo poteſtati, quã hẽt teſtando vel codicillãdo. ¶ Et ſic tertia pars bonorũ, quæ debebatur, filijs pro legitima, debebit eẽ hæredis vel hæredum dictorũ filiorũ maſculorum. C. ad l. falc. l. quãq̃ hæres aũt filiorũ de iure cõi eſſet mater excluſis ſororibus, quæ non erãt vtrinq; cõiunctæ, vt. ſ. dixi, tñ pater poterat matrẽ excludere per teſtamentũ ſubſtituẽdo filias pupillariter, vt etiã ſupra dixi.

2 ¶ † Nunc ergo eſt videndum, an etiam per uiam contractus & reſeruationis prædictæ ſimiliter potuerit per d. §. fi. Inſti. de legi. agna. ſucceſ. & vt ſic dicta reſeruatio habeat vim pupillaris ſubſtitutionis, puto qđ non, tum qa ille tex. & Bar. loquũtur de ſucceſſione quæ fit in hæreditate ipſius patris, cũ quo fit pactũ & reſeruatio, nõ in illa quæ fiere in hæreditate alterius; tũ qa nõ ſub eſt eadem ratio, cùm de ſucceſſione & hr̃ditate poſſit pater teſtando diſponere de iure cõi non ſpãli, ſed de hæreditate filij non niſi iure ſpeciali, qa pater, & propter patriam ptãtẽ; poſtq̃ ergo ſibi conceditur iure ſpeciali, ꝙ poſſit de illa prouidere ꝑ viam teſtamẽti tñ pupillariter ſubſtituendo, & non per aliam ſpeciem vltimæ volũtatis, cũ pupillaris ſubſtitutio non poſſit fieri niſi in teſtamento. l. j. §. fi. cũ ibi nota. ff. de vul. & pup. vñ ſi nõ põt fieri in codicillis, multominus in contractu. Et qa q̃ ſpecialiter introducta ſunt, nõ trahuntur ad conſequẽtias. l. ius ſingulare. de legi. Sic ergo ſola mater ſuccedet filijs maſculis ab inteſtato. & ipſa ſola habebit legitimã filiorũ, q̃ eſt tertia pars bonorũ; vr̃ ẽt qđ debeat habere quartã reſidui pro trebellianica, ſicut ſi filij fuiſſent ꝑ fideicõmiſſa grauati poſt eorũ mortem, & ſic ſub conditione; per ea quæ notantur

* in dicta. l. quanq̃. & ſm̃ * communem opinionem canonizatam. in c. Raynutius. & c. Raynaldus. de teſta. & ſic habebit dimidiam ex perſona filiorum, & tanq̃ hæres eorum. Reſtat alia dimidia bonorum, quæ deberet eſſe cõis inter iſtas ſorores, ſi reſeruatio facta per alteram prodeſſet alteri, ſed quia non prodeſt. l. ſi vnus. §. ante omnia. ff. de pac. præfata Tarſia debet habere dimidiam dimidiæ prædictæ propter ſuam reſeruationem, & ſic quartam partẽ hæreditatis, & altera dimidia dimidiæ ſibi nõ accreſcit, ſed remanet apud matrẽ hæredẽ filiorum. per l. ſi mihi & tibi. ff. de ver. ob. & inſtitu. de inutil. ſtipula. §. quod ſi quis. Vnde concluditur, ꝙ iſta Tarſia debeat de bonis paternis propter dictam reſeruationem habere vnam tantum quartam, & quod aliæ tres quartæ pertinent ad matrem, tanquam ad hæredem filiorum maſculorum. ¶ Et mihi Paulo de Caſtro vtriuſq; iuris doctori dicendum videtur de iure ſalua meliori deliberatione cuiuſcunq; melius ſentientis; quia videtur caſus ſubtilis, & dubius, & autoritas Barto.

non

non paræ, licẽt ſubtilitas iuris refragari videatur prima facie
propter rationem primo loco factam in contrarium. Et ad fidem
me ſubſcr ipſi,& ſigillaui ſubmittens &c. ut.ſ. dixi.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Viſcardus, Parabonus,& Bertholinus fuerunt fratres ſtantes &
habitantes in vna & eadem domo, & habentes certa bona cõia ip
ſorum trium pro virili. Deinde in proceſſu tpis deceſſit Bertho-
linus ſuperuiuentibus d. Viſcardo & Parabono,& relictis poſt ſe
Antonio & Catherina filijs ſuis legitimis & naturalibus & infan
tibus;& d. Viſcardus & Parabonus penes ſe alimentauerunt & ue
ſtierunt d. Antonium & Catherinam, ſimiliterq; bona cõia ipſo-
rum trium fratrum poſſederunt & in proceſſu tpis, dum ipſi Vi-
ſcardus & Parabonus negotiarent circa diuerſas mercãtias & da
tia lucrando acquiſiuerunt multa bona mobilia & immobilia, fa-
ciendo acquiſita aliqñ in perſonam ipſorum Viſcardi & Parabo
ni, aliqñ ẽt pro ſe & noĩe & uice dicti Antonij minoris. Et ſic ſte-
terunt adinuicem ſpatio. xvj. anno. poſt mortem d. Bart. ſemp te
nendo in domo d. Antonium & Catherinam nutriendo, ueſtien-
do,& ipſum Antonium ad ſcholas mittendo. Poſtq̃ in proceſſu
tpis dum d. Parabonus prætenderet ſe diuidere a d. Viſcardo &
Antonio, ſimiliterq; econuerſo d. Viſcardus, ipſi Viſcardus & Pa
rabonus petierunt corã d. Vicario mag. d. poteſtatis Brix. diuiſio
nem bonorũ cõium,& curatorem dari debere ipſi Antoñ. pro di-
uiſione fiẽda;& datus fuit Iacobus patruus materterus ipſius An
tonij pro dicta diuiſione fienda. Et dum peruenirent ad diuiſionẽ
d. Viſcardus Parabonus tantummodo cum d. Antonio volebant
diuidere bona, quæ fuerant cõia tpe d. Bartholini,& reddere rõ-
nem de fructibus peruentis pro tertia parte dictorum bonorum
a tpe mortis d. Bertholini citra, detractis tñ expenſis factis ipſis
Antonio & Catherinæ, vel ẽt d. bona ſic cõia ut ſ. vnà cum alijs
bonis poſtea acqſitis ẽt noĩe ipſius Antonij; dummõ ipſi Viſcar-
do & Parabono reſtituatẽ pretium exburſatum pro dictis bonis
ſic poſtea acquiſitis; qa fuit proprium ipſorũ Viſcardi & Parabo
ni, cùm ipſi duo vnà ẽt cum Bernaboe filio ipſius Viſcardi nego-
tiati fuerunt in mercãtijs & datijs,& ẽt cum aliqbus pecunijs pro
uentis ex bonis ſpectãtibus ipſi Bernaboe pp dotem mřis ſuæ &
vnã aliã hrdi. ſuæ auiæ lucrati fuerũt multos denarios, de qbus ſic
poſtea emerũt alia bona & d. Antonius nunq̃ negotiatus fuit qc-
q̃. Pro parte aũt d. Iacobi curatoris dicitur, ꝙ oĩa bona tam mubi
lia q̃ immobilia & noĩa debitorum, q̃ tenent p ipm Viſcardum,&
Parabonum, debent diuidi inter ipſos Viſcardũ, Parabonum, &
Anto. videlicet cuilibet eorũ deſignando tertiã partẽ non habito
reſpectu ad pecuniã habitã de bonis ipſius Bernaboi, nec negotia
tionẽ mercãtiarũ & datiorũ exercitatorũ p ipſos Viſcardũ Para
bonũ & Bernabo. ex eo qa fecerunt multas expenſas circa filios
ſuos & veſtes oĩm ipſorũ. ¶ Pro parte aũt ipſorũ Viſcardi & Pa-
raboni replicaẽ ꝙ imo nõ dẽt diuidi eo mõ, ſed imo, vt.ſ. p ipſum
narratũ ẽ, maximè qa bona q̃ erãt cõia ipſorũ Viſcardi, Parabõi,
& Bertholini tpe mortis ipſius Bertholini, erant modici valoris,
& nõ in octaua pte eius valoris, cuius ſunt bona q̃ poſſident ipſi
Viſcardus & Parabonus de pſenti, ita qđ nõ ẽ veriſimile ꝙ ea bo
na potuiſſent acqrere ex fructib' & redditib' puẽtis ex bonis cõi
bus ipſorũ Viſcardi, Paraboni,& Bartholini; ſed imo ipſa bona ac
qſiuerũt pp lucra facta ex cauſis ſupraſcriptis. ¶ Pro pte aũt d.
Iacobi replicaẽ ꝙ ꝯſiderato, ꝙ ſaltẽ ipſi Viſcardus, Parabonus, &
Ant. ſteterũt adinuicẽ ĩ una & eadẽ domo, & tenuerũt bona cõia
adinuicẽ ipſorũ Viſcardi, Paraboni,& Bartholini poſt mortẽ ip-
ſius Bartholini,& fecerũt ẽt aliqua inſtřa emptionũ ẽt noĩe ipſius
Antonij, videnẽ voluiſſe ꝯhere adinuicẽ ſocietatẽ oĩm bonorũ,&
p ꝯñs diuidi debẽt in tres ptes tm̃ aſſignando unã tertiã ipſi Ant.
¶ Pro parte aũt ipſius Viſcardi & Paraboni replicaẽ, ꝙ hoc nõ ẽ
verũ, nec æquũ de iure, nec hoc pſumẽdũ eſt, potiſſimè ẽi qa fece
rũt multa acqſita noĩe tm̃modo ipſorũ Viſcardi & Paraboni,&
ẽt oẽs mercantias fecerũt ſemp noĩb. ſuis necnõ ẽt noĩe ipſius An
tonij, ut ꝯprehẽdi pt p inſpectionẽ librorũ ſuarũ rõnũ; qa in ali
qua pte nõ ẽ noĩatus ipe Anto. ſed tm̃mõ ipſi Viſcardus,& Para-
bon'. Et licet fecerĩt aliq̃ acqſita ẽi noĩe & vice ipſi' Ant. ñ illđ fe
cerũt aĩo & intẽtione volẽdi cõicare oĩa bona; ſed ſolũmõ qa pur
aliqd capiebãt de fructibus ptis ipſius Ant. ex ptio ipſorũ aliqd
emerũt ẽt noĩe ipſius Ant. qđ volebãt eẽ cõe, & illud fecerunt ad
bonũ ſinẽ volẽtes puidere ipſi Anto. pupillo & minori, ut aliqd
plus haberet quàm habebat eius pater.

¶ Quæritur quid iuris.

S V M M A R I A.

1 *Empta per adminiſtratorem patruum ſeu tutorem pupilli de pecunia communi, ſeu propria ipſius pupilli, an ſint eiuſdem ſeu qualiter inter ſe communicanda.*

CONSILIVM CCLXXXIX.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ In caſu ſu-
praſcripto non
dř, ꝙ d. Viſcardus & Parabonus fuerint decreti tu-
tores d. Ant. nepotis eorũ & ſororis, licet illorũ ne
gotia geſſerint, & eos alimentauerint, qđ nõ tm̃ va-
let; iuxta no. p gl. in l. 2. §. ſi mater. ff. ad tertu. de neg. geſt. l. q alien.
1 §. quãq̃. iũctis his q̃ no. in l. 3. in ptin. ff. de legi. tute. † Ex quo ſeq
tur, ꝙ ẽtſi dicta bona empta pprio noĩe ipſorum, qđ in dubio pſu
mitur, fuiſſent empta de pecunia cõi, & in hrditate parẽtũ eorum
repta,& qđ plus eſt ẽt de ppria pecunia dicti Antonij & ſororis,
nihilominus nõ ſunt eorũ, nec ẽt ſunt cõicãda, ſed ſunt ppria di-
ctorũ emẽtiũ, licet pecuniã vel partẽ eius tenerenẽ eiſdẽ reſtitue-
re. C. cõia vtriuſq; iudi. l. ſi patruus.& qđ ibi p Bar.& Bal. de ſolu.
l. filiæ. ¶ Et poſito ꝙ fuiſſet illis decreta tutela, tñ ad hoc vt bona
empta forẽt cõicanda, neceſſe haberet dictus Antonius vel eius cu
rator oñdere, ꝙ de pecunia cõi fuiſſent empta, puta reperta in hæ-
reditate anteceſſorum quæ erat cõis, ꝙ eẽt difficile. Nam poſito ꝙ
fuiſſet redacta ex vẽditione rerũ hrditariarũ cõium, puta fructuũ
vel aliarũ rerũ, nõ ppterea eẽt cõis, ſed ppria ipſorũ vendẽtiũ, vt
dñt doc. ĩ d. l. ſi patruus.& l. titiũ & meuiũ. §. altero. ff. de admi. tut.
p. l. q vas. §. fi. de fur.& no. gl. in d. l. ſi patruus. tũc aũt forent cõia,
qñ iſta duo concurrerent, quod eſſent empta de pecunia cõi cũ mi
nore,& per tutorẽ uel curatorem. l. poſt mortẽ. ff. qñ ex facto tu.
& no. in l. ſi ut pponis. C. de rei uen. per glo.& doc. alias ſecus. d. l.
filiæ. ff. de ſol. uel qñ cõi noĩe, qđ hic non fuit niſi de qbuſdam,&
de illis non negatur, in dubio pſumuntur empta de pecunia ppria
ipſorũ tutorũ emẽtiũ. arg. l. ſi defunctus. C. arbit. tute. aut. ergo
curator dicti Antonij dicit dicta bona eſſe cõia, & cũ dicto Anto
nio diuidenda tanq̃ empta cõi noĩe,& hoc dicere nõ põt; niſi de q
buſdam; alia verò pprio noĩe pdictorum præſumunẽ empta. l.&
magis. ff. de ſolutio. aut ex eo qa fuerint ẽpta de pecunia cõi,& tũc
habet hoc neceſſe pbare: q̃a nõ præſumitur in dubio, & ẽt ꝙ pdi-
cti patrui tutelã dicti Antonij aſſumpſerint cum iudicis autorita-
te,& decreto,& ſeruatis ſolẽnitatibus; quorum neutrum poterũt
pbare. Ant ex eo ꝙ habebãt bona hæreditaria cõia,& ſimul habita
bãt, Et hæc nõ eſt ſufficiẽs cã. ff. pro ſocio. l. cũ duobus. §. ſi fratres.
& no. in Spec. de indi. §. 1. verſic. vt aũt. aut ex eo ꝙ inter eos eſſet
ꝯcta tacitẽ ſocietas oĩm bonorũ,& hoc dici nõ põt, tum qa Anto
nius fuit minor & infans,& ſic non potuiſſet ꝯhere expreſſe, vnde
nec tacitẽ pſumitur contraxiſſe. l. qui ad certũ. ff. loca. tũ qa non
fuit negotiatus, ſed illi ſoli patrui, ergo &c. vt dictis. ll. plenẽ not.
Et ſic ex nullo capite põt hoc petere,& idẽ dicẽdũ eſt de alijs lu-
cris factis ex mercãtia ſiue ꝯſiſtant in pecunia, ſiue in bonis mobi-
libus nõ. n. põt dici, ꝙ videaẽ talem negotiationẽ feciſſe cõi noĩe,
cùm pater dicti Antonij talẽ negotiationẽ non ceperit cum eis fa-
cere, ſm Bal. in d. l. ſi patruus. Et poſito, ꝙ tutelã aſſumpſiſſent, nõ
tñ tenebantur negotiari p pupillo. C. de admi. tu. auth. nouiſſima.
& no. Bar. in d. §. altero. ¶ Concludiẽ ergo dictũ Antoniũ uel eius
curatorem iniuſtẽ petere communionẽ dictorum bonorum præ-
terquam expreſſẽ emptorum communi noĩe, quod de paucis eſt.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Orta lite inter ſpectabilẽ militẽ dñm Iacobũ de Thieñ. rõne cu
iuſdã feudi,& Baptiſtã de repetis faciẽtẽ noĩe & uice Marci pube-
ris eius filij, ad quẽ dictũ feudũ ſpectare dicebat, ſ. ſcripti Baptiſta
& Marcus de ꝯſenſu pris ad ꝯpõnẽ cũ antedicto dño Iacobo vene
runt. Et inueſtiturã feudi, de quo controuerſia erat facta dño Ia-
cobo, per epm Vincentinũ laudauerunt & approbauerũt, ut in in-
ſtřo laudationis patet. Nunc uerò Marcus maior factus, q paterna
nã hæreditatẽ repudiauit, q̃rit dictum inſtřm infringere & annul-
lare quoquomodo. Quæriẽ in gñe utrum ſit uia, uel per formã di
ſpenſationis, uel ſupplicantis, uel aliqua alia uia annullãdi dictum
inſtřm, q̃ diligentiſſime examinet cõſultor. ¶ Item quæriẽ utrũ
per uias ĩ. ſcriptas poſſit ſ. ſcriptũ inſtřm infringi. Et primò utrũ
poſſit fieri abſolutio ſacri in ꝯctu, in quo minor 25 ann. maior fa
ctus dicit ſe læſum, in quo ẽt ꝯctu interuenit patris authoritas,&
plures ſunt clæ de non ꝯueniendo ſub certa pœna, & de non petẽ
do in integrum reſtitutio. &c. prout in inſtrumento plene patet.
¶ Itẽ præſuppoſito ꝙ dicta relaxatio poſſit fieri, an poſſit læſus
in integrum reſtitutionem petere, ſi in ꝯctu interuenis patris au-

thoritas & renũciauit reſtõni in integrum certioratus &c. ꝓut in inſtrõ continetur, neque ĩ. quadriennium in integrũ reſt. petierit. ¶ Item an poſsit reſtitui, vt non incurrat pœnam, quam promiſit vt in inſtrumento. ¶ Item præſuppoſito, ꝙ aliqua via non cõpetat dicto Mareo, an filij Marci poſsint petere feudum antiquũ Marco viuente, cui feudo Marcus renunciauit, & promiſit pro ſe & deſcendentibus ſuis nunquã aliquid petere ſub pœna trecentorum ducatorum, &c. vt in inſtrumento laudationis patet. ¶ Item an dictus Marcus poſsit reſtitui aduerſus præſcriptionem annorum. xx. poſtquam eſt factus maior. ¶ Item an ſtatuta laycorum habeant locum in feudis inter priuatas perſonas.

S V M M A R I A.

1 *In feudo antiquo renunciatio facta ab uno non præiudicat reliquis agnatis.*
2 *Feudo pater ſi renunciat cum conſenſu filii, an filius poſſit reuocare, & quid ſi iurauit, & an ordinarius abſoluat iuramento, & quid de pontifice.*
3 *Papa non poteſt tollere ius ciuile non inducens peccatum, nec poteſt tollere ius quæſitum non ſubditis ut laycis.*
Imperator nõ poteſt per legem imperialẽ tollere ius quæſitũ eccleſiæ uel clericis.
4 *Feudum filius uiuente patre an poſſit reuocare, & quid poſt mortem.*

CONSILIVM CCXC.

IN Christi nomine Amen. ¶ Viſa ſuprāſcripta facti narratiõe cũ dubijs, Notãdũ ꝙ dictũ feudum virtute primarũ inueſtiturarũ factarũ in pſonis maſculorum, vr̃ quo ad pſonas maſculorũ feciſſe finẽ in pſona Marci fratris Bõfranciſci, qa ipſe Bonfrãciſcus & Iordanus eius fili᷒ præ deceſſerũt Marco, & ipſe ſolus Marcus maſculus remanſit, in quo remãſit totũ feudũ excluſa dña Ioãna nepote Marci ex fratre ſororeq́; dicti Iordani, & in cõſequẽtiã excluſo Frãciſco de caldogno filio dictæ Ioãnæ, qa maſculo ſupſtite non patebat loc᷒ fœminæ, nec deſcẽdẽtibus ex fœmina in vſib. feu. de eo qui ſibi & hæredib᷒ ſuis maſ. & fem. c. j. iũcto. c. j. §. hoc aũt notandũ. qui feud. da. poſ. Mortuo verò dicto maſculo Marco incæpit feudũ facere tranſitũ ad fœminas. Et ſic trãſiuit ad dñam Antoniã & dñam Catherinam filias Marci remanẽte excluſa dña Ioãna ſorore Iordani & nepote dicti Marci, & ẽt dicto Frãciſco de caldogno filio ſuo, qui ſemel fuerũt excluſi ꝑ ſuperexiſtẽtiã Marci patrui, vt in c. j. §. quinetiã epm vel abbatẽ. & Inſti. de hære. ab inteſta. §. ita demũ. & qđ not. Bar. in l. ij. §. fi. ff. ad tertul. ¶ Ex quo patet, qđ nõ valuit inueſtitura facta in pſonã dicti Frãcĩſci de caldogno de toto dicto feudo, cũ de ipſo nihil ad eũ ptineret, ſed ad dictas dñas Antoniã & dñam Catherinã filias Marci, & ſic fuit inueſtitus de alieno feudo pure, ergo non valuit, v in titulo de clerico qui inueſti. accepit. c. j. & quo tpe miles. c. ij. Et ex hoc ſequitur aliud. ſ. ꝙ ꝑ renũtiacionem factã ꝑ dictũ Frãciſcũ de dicto feudo in manibus d. epi nõ fuit ad ipſum d. epm reuerſum, quia iuri, qđ nõ hẽbat renũciare nõ poterat, cùm priuatio præſupponat habitũ. l. x. ff. de verb. obl. ff. de le-
1 ga. ij. l. ſi ita ſit ſcriptũ. §. ſi ſub cõditione. vbi caſus in fin. §. ¶ † Nõ ergo valuit inueſtitura poſtea facta in pſonã dñæ Antoniæ & dñæ Catherinæ tãq̃ deuoluta ad epiſcopum ꝑ renunciationẽ pdictã, & ſic tanq̃ de feudo nouo; ſed erant inueſtiẽdæ tanq̃ de feudo veterĩ & antiquo, cũ antiquæ inueſtituræ fuerint receptæ ẽt ꝓ fœminis deficientibus maſculis, & in talẽ inueſtiturã dicere poſſumus illã fuiſſe cõuerſam. ar. ff. de tranſa. l. & poſt rẽ §. 1. & l. cum hi. §. ſi eidem in rõne ſui. ¶ Mortuis verò pdictis dñabus. ſ. Antonia Catherina, ac ẽt filiab᷒ fœminis D. Catherinæ ſuꝑſtite alio Marco ex D. Antonia, portio D. Catherinæ deuoluta fuit ad dictum Marcũ natũ ex D. Antonia, poſtq̃ erat feudum antiquum, nõ aũt ad epm fuit reuerſa nõ obſtãte renunciatione facta ꝑ vltimã filiã dictę Catherinæ. ſ. agẽtẽ, q̃ fieri nõ potuit in pᵱiudiciũ dicti Marci ſine eius conſenſu; vt ĩ c. j. de alie. feudi. pater. nõ vr̃ ergo ꝙ pfatus dñs Iacobus de tieñs potuerit inueſtiri de medietate D. Catherinæ vxoris ſuæ, tãquã deuoluta ad dñm epõpñ ꝑ mortẽ pdictarũ triũ filiarũ eius, ſeu ꝑ renũciationẽ ultimò morientis, cũ illa foret ad dictũ Marcũ
2 reuerſa. ¶ † Reſtat nunc videre de compoſitione facta inter dictũ Marcum & dictum dominum Iacobum, qui Marcus cum autoritate & conſenſu ſui patris legitimi adminiſtratoris ipſius approbauit & ratificauit inueſtituram factam in perſonã dicti domini Iacobi, verum ex hoc fuerit illa confirmata, quæ a principio non valuit ſine illius ꝯſenſu; & pſupoſito ſine pᵱiudicio veritatis, ꝙ d. D. Iacobus non potuiſſet inueſtiri de dicto feudo ſine ꝯſenſu d. Marci, dum q̃rit ptimò an dicta inueſtitura fuerit confirmata ex ratificatione d. Marci cũ pr̃is ſui autoritate poſtea facta. Rñdeo, ꝙ ſic; qa ſi a principio cõſenſiſſent, valuiſſet; ut in c. 2. quo tpe miles. a ꝯrio ſenſu. & in tit. q. ſucce. tenc. c. j. ibi conſentiente eo &c. ſed ratificatio comparat mandato & retrotrahitur. l. fi. C. ad macedo. Et qñ actus eſt nullus ꝑ defectum conſenſus alterius, ſecuta ratihabitione illius validat[a] ſm theoricam oĩm doctorum. ff. de iud. l. licet. Et q conſenſu, ipſe ſua iura perdit. C. de admini. tut. l. cum quædam. poſt med. de rei vendi. l. maior. Et hæc ſine dubio eſſent vera, ſi Marcus prædictus fuiſſet Maior. xxv. tpe dictæ compoſitionis & ratificatiõis. ¶ Sed qa erat minor, licèt maior. xiiij. vt narrat in inſtrõ, & vt ipſe dicit ex ea fuit læſus, eſt dubium; tñ ꝑ iurm quod interuenit, ceſſat dubium; per auth. ſacramenta puberum. C. ſi aduerſus vendi. quæ tollit tam n[...]tatem quæ proueniret rõne minoris ætatis, q̃ ẽt beneficium reſtonis in integrum ſm cõem opin. gl. & doc. ¶ Sed dubitatur nunc, an poſſit peti abſolutio a iurõ:[a] vt ſic ſit perinde, ac ſi iurm non interueniſſet. Rñdetur ꝙ ab ordinario iudice, puta epo non põt peti; quia ille non põt talem abſolutionem petere, niſi qñ iurm fuiſſet iniquè extortum, puta dolo, vel metu, uel ſuper re illicita, puta ſuper vſuris præſtãdis, ita ꝙ obſeruatio iuri peccatum induceret in eo cui obſeruaret, licèt non in iurante. iux. no. per Inn. in c. ſi verò. de iureiu. de elec. c. venerabilem. circa fi. de pac. c. 2. lib. 6. alias fruſtratorium eſſet iurm, ſi ſemper ordinarius poſſet ipſum relaxare. Et fruſtratoria eſſet diſpoſitio dictæ autenticæ ſacramenta puberũ; quæ eſt ꝯfirmata per ius canonicum non infirmata, cum illud augeat vires iuri, non minuat; ſed ordinarius eps ius canonicum tollere non põt, quia inferior legem ſuperioris &c. ut in clem. ne romani. de elect. & no. in c. ſtatu. de hæreti. lib. 6. per gln. facit quod no. Inn. in c. dilectus. de temp. ord. quod eps non põt diſpenſare ꝯ diſpoſitionem iuris cõis niſi in caſibus expreſſis in iure. ¶ Sed dubium eſt de papa, qui eſt ſ. ius, & põt illud tollere; vt in c. propoſuit. de conceſ. præb. & ẽt ius alteri quæſitum: ut no. gl. in d. c. ſtatuta. de hære. lib. vj. & in Spec. tit. de leg. §. 1. verſic. habet ẽt in 10.
3 col. † Rñdeo licet poſſit tollere ius cannonicum, nõ poteſt tollere ius ciuile non inducens peccatum; qa poteſtates & iuriſditiones ſunt diſtinctæ & ſeparatæ; iuxta no. in Auth. qũo oporteat epos. in prin. extra de iud. c. nouit. q fi. ſint legi. c. ꝑ venerabilem. ¶ Et licet poſſit tollere ius quæſitum ſubditis.[b] arg. eorum quæ not. Inno. de iniurijs. c. noſtra. nõ ſic quæſitum nõ ſubditis vt laycis nõ ſolũ ꝑ legem imperialem, ſed nec ſi per ius canonicũ, ſicut eꝯuerſo nõ põt. Imperator tollere ius quæſitum eccleſiæ vel clericis per legẽ imperialẽ; vt no. Inn. in c. nouit. de iudi. ſuper verbo Theodoſius. ſed per Anth. ſacramenta puberũ. fuit ius quæſitum D. Iac. ſuper ꝯctu celebrato cũ dicto Marco, vt ꝓpter iuramentũ efficeret validus & inexpugnabilis rõne minoris ætatis; qa ſm omnes repreſentat cum maiorẽ, & facit videri & fingi ipm tpe ꝯctus fuiſſe maiorẽ. 25. ꝙ ſi fuiſſet ꝯctus nõ ſubijceretur alicui dubitationi rõne minoris ætatis; ergo Papa abſoluendo prædictum a iuramento nõ poteſt iſtud ius tollere D. Iacobo, vel eius hæredibus; qa nõ fuit ei quæſitum cum aliqua iniquitate, puta dolo, vel metu, ſeu cum aliquo peccato, licèt poſſit facere quòd non incurrat peccatum veniendo contra; qa hoc eſt de foro ſuo. iuxta notata. in c. 2. de reg. iur. lib. vj. ¶ Et poſito quòd poſſet tollere & facere, vt perinde habeatur ac ſi iuramentum non fuiſſet interpoſitum. Attamen quia dictus contractus factus a pubere & cum autoritate patris fuit validus mero iure, licèt potuiſſet petere reſtitutionem in integrum, & iam tempus petendi eam tranſiuit; quia eſt ætatis. 36. annorum. C. de tempo. in integr. reſtitutio. l. fina. non poſſet dictus Marcus eam petere, etiam ſi obtineret abſolutionem a Papa, per quam reponeretur in eo ſtatu, in quo fuiſſet ſi iuramentum non præſtitiſſet; ne plus operetur fictio, quàm ueritas. ff. locati. l. qui ad certum. ¶ Sed & ſi contractus uel ratificatio prædicta circunſcripto iuramẽto fuiſſet ipſo iure nulla, attamen præfatus dominus Iacobus habens titulum inueſtituræ potuit præſcribere longo tempore. 10. annorum inter præſentes de iure communi, quæ tamen præſcriptio non potuit incipere currere durante minori ætate[c]. l. fin. C. in quibus. cauſis. in integrum reſtitutio. non eſt neceſſaria. tempore autem primæ inueſtituræ domini Iacobi, quæ fuit facta. in M. cccexj. dictus Marcus erat ætatis. 12. annorũ, qđ patet, qa tpe tranſactionis & ratihabitionis trãſiuerat ætatẽ. 14, annorum. quæ facta fuit ꝑ duos annos poſt. ſ. in M. ccceiij. Et ſic ſunt. 26. anni vel circa quòd dominus Iacobus

a ¶ Iuramento. Vide ꝓ eodẽ ſupra in cõſi. 196. ꝑ totum & qđ ibidẽ dictũ fuit in apoſti. & in conſil. 159. nume. 7. Additio.

b ¶ Ius q̃ſitũ ſubditis. Aduerte tamen, ꝙ nõ dñi ius alteri quæſitum auferre ſine cã ut no. gl. in c. 1. 2. diſt. in gl. q̃ toci pis nec papa ita dixit Ioã. and. in addi. ſpe. in ti. de legato. §. nunc oſtendendum. uerſ. 57. & not. Inn. & Ioã. an. in c. innotuit de el. & in c. cõſtitut᷒ poſt gl. de religio. do. & legiſtæ in l. fin. C. ſi ꝯ ius uel util. cũ ſuis cõcor. & Alex. in cõſi. 143. incipiẽ. circa primum dubium in penult. col. in 1. uol. H F.

c ¶ Aetate. uide omnino do. Pet. phil. cor. in conſil. 316. incip. in pſenti. nu. 1. in 3. parte.

Iacobus habuit titulū. Deducantur ergo 13. anni minoris ætatis ab 11. in quo erat 12. anno. vſq; ad 25. reſtant 12. vel 13. in quib' potuit præſcribere de iure cōi; nec ſubeſt Vincētiæ ſtatutū diſponens aliter, & ſic completa eſſet p̄ſcriptio in maiuri ætate & longe poſt 25. ann. vnde reſtitutio ꝯ curſum eius non competit iuxt. no. in l. fi. C. de tēpo. in integrum reſtit. & de reſti. mili. qđ tēpore

4 ¶ †Ex prædictis patet rñſio ad tria prima q̄ſita. Sed ad quartum rñdetur, ꝙ filij Marci viuēte Marco, qui eis p̄fertur, non poſſunt ex ꝓpria perſona venire ꝯ D. Iacobū, vel eius hæredes, cū eo viuēte nullum ius habet; facit. l. fi. C. de verb. ſig. ff. de col. bonorū. l. 1. §. ſi quis impuberi. & poſſent prius decedere, q̄ pater; igit̄ &c. tex. eſt in ſimil. ff. de leg. 2. l. peto. §. p̄diū. ff. de iure fiſci. l. ſtatius. §. cornelio benefacit. l. q̄ritur. ff. de bo. liber. Mortuo vero Marco ſi filij ſui erunt hæredes eius, ſimiliter non poterunt venire ꝯ factū patris qui promiſit per ſe & ſuos hæredes nō venire ꝯ, vt patet ex tenore inſtr̄i, vnde ēt ex propria perſona nō poterunt venire ꝯ. C. de rei ven. l. cū a matre. ſecus ſi non eſſent hæredes eius, vt ibi patet & no. per Bal. ſm̄ Nico. ma. in l. qui ſe patris. C. de lib. Statutū aūt laicorū ḡnaliter diſponens non ſpecificè de bonis eccleſiaſticis, vī habere locū inter laicos ēt in feudis eccleſiaſticis quantum ad eius, qđ ipſi habent, nō in p̄iudiciū eccleſiæ; per ea q̄ no. Bar. in l. cunctos populos. C. de ſumma tri. in q. illa, an ligent clericos p̄ e: cū veniſſent de eo q mit. in poſ. ¶ Et ita dico & ꝯſulo ego Paul. de Caſt. vtriuſq; iuris doct. & ad fidē me ſubſcripſi & ſigillaui.

S V M M A R I A.

1 *Statutum excludens fœminas & admittens maſculos in totum, non excludit in bonis maternis, quæ eſt quædam particularis ſucceſſio.*

2 *Caſualiter quod contingit conſiderandum non eſt.*

CONSILIVM CCXCI.

1 *IN Chriſti nomine Amen.* ¶ †Clarum eſt ꝙ de iure cōi prædictæ ſorores, cū ſint vtrinq; cōiunctæ, præferētur in ſucceſſione p̄dicta fratri coniuncto ex latere patris tm̄ in oibus bonis, q̄ dicta Eliſabeth habuiſſet vndecunq;. Inſt. de hære. q̄ ab inteſt. §. reliquū. qninimmo in bonis q̄ habebat a matre, ēt ſi fuiſſent cōiunctæ ex latere matris præferentur, licet in alijs q̄ nec a patre nec a matre habuiſſent, æqualiter & in capita venirent cū eodē. C. de legit. hæredi. l. cū emancipatis. §. fi. & no. gl. in auth. poſt fratres. eo. ti. & cōia de ſucceſ. authē. itaq;. Statutū aūt prædictū correctoriū iuris cōis debet reſtringi, vt quāto min' fieri pōt corrigat, dūmodo nō ſit ſuperfluū, ſed aliquid operetur. C. de inoffi. teſt. l. qn̄. pōt. n. ſatis operari in alijs bonis aliunde q̄ſitis, & ēt in q̄ſitis a patre, in quibus iſtæ ſorores venirent p̄ferendæ, & poſtponuntur. Non ergo debet extēdi in bonis q̄ſitis a matre, in quibus maior reſultaret iniquitas, ſi extraneus a matre vocaretur, & cōiunctæ ex latere matris excluderentur. Et eſſet ſtatutū impiū & iniquū, qđ dicere nō debemus, ſi aliud poſſumus. 4. diſt. c. erit aūt lex. debemus ergo dicere, ꝙ in illis nō corrigatur ius cōe, ſed intelligatur ſm̄ ipſum, iux. no. p gl. magnā. in fi. l. fi. §. in cōputatione. C. de iure delibe. ff. de munc. & ho. l. gradatim. §. & ſi lege.

2 † Et ſi dicat̄ iſta nō habebat niſi bona à matre q̄ſita, Rn̄d. ꝙ iſtud caſualiter cōtingit, vnde nō eſt conſiderandū. argu. in l. iul. ff. qui & a quibus. Sed ſufficit, ꝙ habere potuerit, vt ſtatutū nō dicat̄ ſuperfluū, vel inutile ēt facta reſtrictione p̄dicta. Nec ēt ob. qđ dicit ſtatutū, ꝙ ſuccedat in totū; quia pōt ſaluari quo ad vniuerſalē ſucceſſionem nominis hæreditarij, ſed iſta ꝙ ſuccedant ſorores in materi nis, eſt quædā ſucceſſio particularis, ſicut de iure veteri reperiebat̄ interdū in filiafa. ꝙ habebat hæredē ī dote ꝓfectitia donata, & nō in alijs, iux. plene no. p Bar. in l. poſt dotē. ff. ſo. ma. in 4. q. & Bal. C. de hære. actio. l. ſi adulta.

Caſus talis eſt.

¶ Quidam Nicolaus de Senis ſuum condidit teſtamentū in anno 1437. & de mēſe Nouembris, in quo poſt electionem ſepulturæ reliquit dn̄o Senenſi Epiſcopo libras quinq; denariorum pro ſua canonica portione, ita quòd plus de bonis ſuis petere non poſſit. ¶ Item reliquit operi ſanctæ Mariæ maioris eccleſiæ libras 5. denariorum pro ornamine ipſius operis, & dictæ eccleſiæ. ¶ Item iure legati reliquit dominæ Bartholomeæ eius vxori vſum & vſumfructum omnium bonorum ſuorū & rerum, dū tamen ſtatū vidualem obſeruet. Et hoc fecit dictus teſtator cū hac conditione, quòd ſi dictum legatum acceptauerit, nō poſſit petere de dotibus ſuis, niſi duntaxat qningentos aureos. Si autē prædictum legatum vſufructus oīm bonorum non acceptauerit infra quatuor menſes legauit eidē dn̄æ Bartholomeæ integras dotes ſuas, q̄ fuerunt & ſunt circa mille florenos auri. ¶ Itē legauit ſibi in caſu p̄dicto uſumfructū aliquarū poſſeſſionū, deinde in eodē teſtō ſuū vſſm hr̄dem inſtituit Galganū Iacobi nepotē ſuū ex fratre carnali in oibus bonis & rebus ſuis iuribus & actionibus ſub inſtrumēto vulgari tenore. In tutti gli altri mei beni mobili & imobili, ragioni & attioni p̄ſenti & futuri inſtituiſco & eſſer voglio mio herede Galgano, cō queſto inteſo che tutti i mei beni mobili & imobili di qualūque cōditione ſi ſiano, cō ogni loro cagione & ꝑtinētia Li laſſo generalmēte & ſo mio herede cō q̄ſta autorita poſſo e como io ſon oggi ſignore, coſi lui doppo la mia uita ne ſia ſignore cō modi & forma appreſſo dichiararo. ¶ Itē laſſo generalmēte ogni mio bene p qualūque ragione ſi ſoſſe cioe maſaricie in qual modo ſi ſieno, & ogni altre, ſempre però inteſo uō poſsi ne debbi in niun modo adimādare a Bartholomea mia dōna, laquale a lei laſſo ſoueniente de vita vſufructuaria di tutti i mei beni, & nō uoglio gli ſia dato impacio ne intrigata anche rimāga libera & la ꝯſerue como vede e la mia intētione, doue coſi nō faceſſe ne ſeria mal cōtēto. Et doue el dito Galgano in niuno modo la moleſtaſſe, & coſi appareſſe p via de corte, lo priuo cioe lo priuo & caſſo d'ogni mio legato & d'ogni mia heredita. Ancho voglio & li comādo p q̄l modo ſo meglio poſſo lui honori come ſe foſſe madre, & itēdi cō effetto come deui fare p debito il figliolo a la madre, q̄ſta è la mia volūta, & coſi uoglio, doue ſe il ꝯrio faceſſe ſia priuato come ditto è, & ſucceda come appreſſo q diſotto dirò. ¶ Itē intēdo voglio & comādo, che Galgano de Iacomo loquale laſſo mio herede ſe obſeruarà il modo predetto, ſe intēda eſſere herede ḡnale, cō mudi appreſſo dirò. In prima lui ſia tenudo a far o far fare infra il tēpo de tre meſi vuo inuētario de le poſſeſſione, caſe, & beſtiame detto, & particularmēte de tutte le coſe di me remanerà de tutto l'inuētario far fare vna copia a ſe, vna q̄lli di caſa nr̄a di bichi faciaſſeno uno recordo in ſu un libro autētico, & vno altro a i frati di ſanto Auguſtino ſecōdo appare a ꝑpetua memoria le coſe laſſo, lequali detto Galgano herede nō poſſa ne debia p niuno modo ne vēdere ne tramutare, ne ꝯtare, ne impegnare p debiti gli cōcorreſſe, nō ſi poſſa de ditta heredita māchare ancho in ꝑpetuo mātenerla. ¶ Itē intēdo voglio, & comādo a lo ditto herede, o quale ſi ſia tenuto, nel nome de Dio tenere o fare tenere vn conto & hauere uno libro de carte trecēto o piu, & ſcriuerli ſu lo inuētario di tuta la mia heredita di tutte le coſe partitamēte, come ſarano aggiōgēdo la copia del mio teſtamēto; loquale libro tēga uno lo herede, & ſia in ſul ditto libro tutta l'entrata de la mia heredita, de laquale intrata ſia tenuto aſsignare ragione a i mei cōmiſſarij; īfraſcripti, & di q̄llo ſerà l'entrata, laquale ſi debbi diſpēſare come appreſſo è, q diſotto dirò. ¶ In prima il terzo de ditta intrata ſi ſpēde in accōciamēto & mātenimēto de vigne, caſe, & altre coſe biſogneuoli de la ditta hr̄dita; & ſe auāzaſſe, voglio ſe ne facia capitale, & s'inueſtiſca l'accreſcimēto de la dita heredita, come a lui & fideli cōmiſſarij piacerà. L'altro terzo voglio & cōmādo ſi diſtribuiſca p Dio. L'altro terzo voglio & comādo ſia de lo mio herede, cioe di Galgano ditto a cui ſuccederà, & ne modi ordinati, & detti dī ſopra ſuccederà nel nome de Dio, come ditto, & nō altramēte. Et doue ꝯfaceſſe, laſſo & inſtituiſco a lui herede cō ſimili modi & ꝯditioni Gioāne di Guccio mio nepote, & doue lui ꝯfaceſſe, & non ne obſeruaſſe li ditti modi, laſſo & ſubſtituiſco a lui herede i frati de ſanto Auguſtino & loro ꝯuēto. Deinde teſtōr p̄dictus facit aliqua legata, poſt q̄ quaſi in fi. teſtī fecit aliud capitulū infraſcripti tenoris, & ꝯtinētiæ vc3. ¶ Itē che in tutte le parti grauiſsi lo herede debe fare inuētario nō che habia eſſer in p̄iudicio ſe nō qn̄ Bartholomea mia dōna harà p̄ſo partito. Et poſt hæc legata & diſpōnes ſubdn̄t cl̄æ ḡnales, q̄ ſolēt poni ī teſtis, vc3 & hoc uoluit eē ſuū teſtm̄, & vltimā volūtatē, qđ & quā valere voluit iure teſtī, vel codicillorū &c. Caſſans &c. deinde dict' teſtōr de anno. 1438. & die 24. mēſis Aprilis ſuos fecit codicillos ꝯfirmās teſtm̄ ſ. factū, in qb' codici. inter cætera religt Paulo Antonij magiſtri Cinoli vnū modiū grani, & unū modiū uini, amore Dei. ¶ Item religt iure legati ſer Nicolao vnū modiū grani boni amore Dei ꝓ ſalute aīæ ſuæ. ¶ Itē oretenus dictus teſtator reliquit dūæ Ioannæ poſſentæ amore Dei vnum modiū grani, & de hoc vltimo legato nihil ſcriptū eſt in codicil. nec i teſtō. Deinde facto dicto teſtō & codicil. dictus teſtator de dicto anno & menſe moritur ſuperuinētibus ſibi dicto Galgano Iacobi & hærede inſtituto. Et

ſuperui-

ſupuiuẽte ſibi dicto Ioanne Gucij ſubſtituto, nec ſupuiuẽte ſibi d. D. Bartholomea eius vxore, q̃ D. Bartholomea de anno. 1438. die 18. mẽſis Iunij declarauit ſñiam & acceptauit dictum legatũ vſufru. oĩum bonorum dicti Nicolai. Quã declarationẽ notã & manifeſtã fecit dicto Galgano hr̃di inſtituto. Qui qdẽ Galganus hr̃s inſtitutus die 30. mẽſis Maij ꝓximè p̃teriti ſoluit ſupradicto Paulo Antonio magiſtri ciuoli vnum modiũ grani boni cõialis. Quod modium grani ſibi fuit relictum in codicil. ¶ Itẽ eodẽ anno & die dictus Galganus ſoluit dicto Ioãni Nicolai vnũ modiũ grani boni ſeu cõialis ſibi relictũ in dictis codicil. ¶ Et ſiſr de dicto anno & menſe Iunij ꝓximè p̃teriti dictus Galganus ſoluit ſupradictæ dñæ Ioanne poſſentæ dictum modium grani ſibi relicti oretenus a dicto Nicolao, ſm ꝙ dicta dña Ioãna & Galganus aſſeruerunt, & ꝯfeſſi ſunt in inſtr̃o liberationis & q̃etantiæ; & de his ſoĺonibus ſeu præſtationibus fuerunt ꝯfecta publica inſtr̃a. In q̃bus in effectu dicti legatarij q̃etanerunt dictũ Galganũ ſub hoc tenore verborũ, vꝫ Paulus Antonij Ioannes Nicolai & D. Ioanna poſſenta eorũ libera & ſpontanea voluntate, & ex certa ſciã fuerũt ꝯfeſſi & recognouerunt a Galgano Iacobi de Senis p̃ñti & recipienti ꝓ ſe & ſuis hr̃dibus ſe ab eo habuiſſe & recepiſſe, & eis fore mẽſuratum modiũ vniũ grani ꝓ quolibet. Ad quẽ dictus Galganus, & hæres Nicolai de Senis ex teſt̃o rogato & publicato manu mei notarij tenebat & obligatus erat eiſdem vigore & occaſione codicillorũ poſt dictũ teſtm̃ celebratorũ, de q̃bus ꝯſtat manu mei no. infraſcripti, & de p̃dictis modijs grani dicti legatarij finiuerũt, q̃etauerunt, & liberauerũt, & abſoluerũt dictũ Galganũ p̃ñtem & recipiẽtẽ ꝓ ſe & ſuis hr̃dibus, vt hr̃dẽ p̃dictũ, & pactũ fecerũt de ulterius nõ petendo. Cũ alijs reliq̃s vſitatis & ꝯſuetis in ſiĺibus inſtr̃is q̃etationũ, & liberationũ. Deinde pur de anno p̃ñti & menſe Iunij dictus Galganus hæres p̃dictus ſoluit, & numerauit dño ſenenſi ep̃o ſeu alio ꝓ eo recipiẽti libras q̃nq; relictas ſibi in dicto teſt̃o ꝓ ſua canonica portione. Deinde poſt dictus Ioannes ſubſtitutus p̃dictus vꝫ de anno p̃ñti & die. 14. mẽſis Octobris, videns ꝙ dictus Galganus hæres inſtitutus non ꝯfecerat inuentariũ, nec dederat copias inuẽtarij, nec copiã dicti inuentarij in authentico libro poſuerat, ſm quod diſpoſuerat dictus teſtator, vt ex ſuperioribus patet ac eſſe vidẽs & ſciẽs ꝙ dictũ tp̃s triũ mẽſiũ iã erat elapſum, ſiue fiat cõputatio a die mortis teſtatoris, ſiue a die aditæ hr̃ditatis p ſoĺonẽ ſupradictorũ legatorũ, ſiue a die ſcientiæ dicti Galgani, ſiue a die acceptationis legati vſusfructus oĩum bonorũ dictæ D. Bartholomeæ. Nec nõ videns & ſciens ꝙ dictus Galganus hr̃s inſtitutus poſſeſſor bonorũ p̃dictorũ hr̃ditariorũ nõ apprehenderat, ſed erat vacua, non ad iniuriam alicuius, ſed ꝓ ꝯſeruatione ſuorũ iuriũ, ſua ꝓpria authoritate intrauit, & apprehendit tenutã & corporalem poſſeſſionẽ oĩum bonorũ, & ſingulorũ, & rerũ dictæ hr̃ditatis, de qua tenuta fuit ꝯfectũ publicũ inſtr̃m ſeu publica inſtr̃a. Poſt hæc dict' Galgan' hr̃s inſtitutus de dicto anno & mẽſe vꝫ die. 17. mẽſis Octobris porrexit petitionẽ ſuã corã iudice, in qua in effectu petijt ſe tanquã hr̃dem dicti Nicolai mitti in poſſeſſionẽ oĩum bonorũ, & rerũ q̃ remãſerũt in hr̃ditate dicti Nicolai, & q̃ p ipſum tenebãtur & poſſidebant tp̃e mortis ſuæ. Implorando ad hoc officium iudi. & bñficium. l. C. de edic. diui adr. tol. Et ꝓ p̃dictis & ad prædicta petijt citari oẽs agnatos & cognatos dicti Nicolai, & maximè ſupradictũ Ioannẽ inſtitutũ, & gñalr oẽs q̃ ſua putauerint intereſſe. Poſt hæc in termino cõparet dictus Ioãnes ſubſtitutus, & dicit dictũ Galganũ nõ eſſe mittendũ in poſſeſſionẽ dictorũ bonorũ & rerũ ex plurib' cauſis. Et maximè q2 dictus Ioãnes tenet & poſſidet dicta bona & res iuſtis & lĩimis cauſis & titulis, quos hẽt, & habuit a dicto Nicolao vigore dicti teſti, & ĩ eis hẽt potiora & meliora iura dicto Galgano, & ſic offert ſe paratum ꝓbare ſtatim & incõtinenti & ĩ terminũ cõpetẽtẽ, quẽ ſibi ex nũc poſtulat aſſignari. Inquãtũ expediat, & nõ aliter, dicẽs cũ hodie ꝯſtet, hodie agat. Itẽ dictus Ioãnes opponit exceptionẽ dolo facis cõpetere quã offert ſe paratũ ſiſr ſtatim & incõtinẽti ꝓbare. Itẽ dictus Ioanne dicit dictũ Galganũ nõ eſſe audiendũ in dicto iudicio poſſeſſorio, cũm ſit excluſus pp nõ ꝯfectũ inuentariũ. Et pp modũ & formã nõ ſeruatã de q̃bus, replicat idẽ Galganus dicens ꝙ dictæ exceptiones nõ hñt impedire hoc ſummariũ iudiũ, cum requirat altiorẽ indaginẽ, nec dictũ Ioannem tenere & poſſidere. Et ſi pur tenet & poſſidet, vitioſè poſſidet, & ꝯ ius & iuſtitiã. ¶ Item quia dictæ exceptiones dolo facis non habent locum in poſſeſſorio iudicio priuilegiato, quale eſt illud quod eſt intentatum. Item Ioannes duplicat dicens ꝙ ſua poſſeſſio eſt iuſta, & ꝙ de ſuis exceptionibus debet cognoſci in iſto iudicio, cùm obtulerat ſe paratum probare ſtatim & incontinenti. Et duplicando dicit ꝙ inquantum expediat per viam contradictionis & in modum exceptionis petit declarari dictus Ioannes dictum Galganum inſtitutum non ſeruaſſe formam & modum teſtamenti maximè circa confectionem inuentarij infra debita tempora, & per conſequens locum fore ſubſtitutioni. Et vlterius per viam contradictionis dictum Galganum ſi & quatenus opus ſit cogi & ad reſtitutionem verbo dictæ hæreditatis. ¶ His ergo viſis & conſideratis de pluribus dubijs contingit dubitari.

a ¶ Conditionem. Adde d. Alex. de imõ. in conſi. 2. in 2. col. li. in 4. parte.

DVBIA & SVMMARIA.

1 Primum dubium. An dicta inſtitutio facta de dicto Galgano ſit modalis vel conditionalis, viſis & conſideratis verbis teſtamenti ſupra dictis, vel adeo ſit formalis, vt ſit neceſſarium dictam formam teſtamenti primò impleri antequam dictus Galganus potuerit adire dictam hæreditatem, vel petere ſe immitti in poſſeſſionem dictorum bonorum.

2 Succedere idem eſt ꝙ adire.

3 Secundum dubium. An per ſolutionem factam per dictum Galganum de dictis legatis factis in teſtamento & codicillis intelligatur adita hæreditas per dictum Galganum.

4 Tertium dubium. A quo tempore incipit currere tempus trium menſium, infra quod inuentarium erat conficiendum, videlicet vel a tempore mortis, vel a tempore declarationis dominæ Bartholomeæ, vel aditionis hæreditatis, vel ſcientiæ dicti Galgani.

5 Quartum dubium. An poſt tempus trium menſium poſſit dictus Galganus inuentarium conficere, & dictas copias inuentarij dare perſonis ſupra nominatis, & ſic an poſſit morã purgare.

6 Quintum dubium. An præſuppoſito ꝙ non poſſit mora purgari, vtrum dictus Galganus hæres inſtitutus ſit priuatus ipſa hæreditate ipſo iure, ſeu iure directe, vel per fideicommiſſum cenſeatur grauatus de reſtituendo hæreditatem dicto Ioanni ſubſtituto.

7 Sextum dubium eſt, an præſuppoſito ꝙ Galganus non ſit priuatus iure directo, ſed per fideicommiſſum, cenſeatur grauatus. An dictus Ioannes ſubſtitutus per fideicommiſſum cenſeatur legitimus contradictor, ita ꝙ habebat impedire immiſſionem dicti Galgani ex beneficio l. ſi. de edicto.

8 Septimum dubium. An dictus Ioannes ſubſtitutus poſſit per viam contradictionis & exceptionis impedire dictum Galganum hæredem ante inſtitutam hæreditatẽ petendo dictam hæreditatem ſaltem verbo reſtitui in eodem iudicio. Et ſimiliter inquantum expediat pronunciari ipſum Galganum contrauenisſe & non confeciſſe dictum inuentarium infra debita tempora & per conſequens locum ſit de dicta ſubſtitutione & reſtitutione.

9 Octauum dubium, an dictus Galganus non conficiendo dictum inuentarium infra dictos tres menſes a die acceptationis D. Bartholomeæ intelligatur priuatus ſine alia monitione facta per iudicem. Ex quo tempus fuit inſtitutum a teſtatore.

Nonũ dubiũ, an dictus Ioannes ſubſtitutus foueat ius in petitorio, ſi pronũciaretur dictum Galganum eſſe admittendum in poſſeſſionem bonorum hæreditariorum reſeruato iure in petitorio.

CONSILIVM CCXCII.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Circa primum dubium videtur ꝙ inſtitutio dicti Galgani non fuerit conditionalis, ſed modalis, quia nulla dictio conditionem importans fuit appoſita, prout eſt dictio, ſi, quę principaliter importat conditionem a, ſecũdariò tp̃s, nec dictio cum, quæ cꝫrio. ff. de cõdi. indebi. l. qui promiſit. ff. qñ dies leg. ced. l. ſi ſtitio. in prin. ¶ Sed fuerunt appoſita verba, quæ potius important modum & onus, q̃ conditionem; quia dixit, con modi & forma appreſſo decbiararo &c. C. de his quæ ſub modo. l. 1. cum ibi no. in prima & ſecunda glo. qui modus licet habeatur pro conditione quantũ ad faciendum quẽ priuari cõmodo, ſi non impleatur, vt ibi; tñ non reddit diſpõnem conditionalem ſed purã, quãtum ad hoc vt non impediat acquiſitionem fieri a principio, ſed ex poſtfacto reſoluat. ff. de manumiſ. teſt. l. libertas. §. hæc ſcriptura. vbi bonus. tex. intet quæ longa eſt dña. iuxta not. in l. conditionũ ſere. §. conditio. ff. de cond. & demõ. ff. de in diem adiecto. l. 2. ¶ Et quia non apparet voluntate teſtatoris, ꝙ voluerit præcepta quæ poſtea facit Galgano debere impleri ante aditam hæreditatem. Et ſic ceſſant notata per Barto. in l. qui his diebus. §. ſi. ff. de conditio. & demon. poſt prin. ibi quid ſi teſtator voluit &c. Et deſunt talia quæ æquè bene, imo melius impleri poſſunt poſt aditam, ſicut vel quàm ante aditam. Fecit enim vnum præceptum negatiuum, ſcilicet quòd non moleſtaret vxorem in vſufruct. per viam curię, aliàs ipſum priuabat. Conſtat autem quòd ante aditam hæreditatem non poterat ipſam iuridicè moleſtare per viam curiæ ſuper dicto vſufructu, tùm quia ipſe

nullum

nullum ius tunc hēret in hēditate;& ſic nō intererat ſua moleſtiā
vxori facere,vel hēditatem ab ea defendere;tum qa nec dicta dña
poterat aliqđ ius in vſufr.ptendere ante aditam hēditatem.l.ſi ne
mo.ff.de teſta.tute.Sed poſt eam aditam potuiſſet vt hæres mole
ſtiā facere de iure vel ſub colore iuris, & talem moleſtiā cenſet
voluiſſe teſtator tollere,non illam q̄ nullum colorem iuris hēre
poterat.ff.de verb. obli.l.ɔtinuus.§.cum quis. & l.ſtipł'o iſta.§.ſi
forte.& §.quæſitum.cum ibi plene not.¶Item qa cum teſtōr de
derit terminum trium mēſium ad cōfectionē inuētarij,ſi uoluiſ-
ſet ipſum fieri anteq̄ adiret hēditas,quod eſſet dicendum ſi inſtō
redderet ɔdōnalis ex hoc, nam eſſet dare bonā rōnem quare vo-
luiſſet teſtōr per tres menſes differri aditionem hēditatis; vnde
potius eſt credendum,ꝙ pceptum de conficiendo inuentarium,
de ponendo in libro authentico,& de aſſignando computū red
ditum quolibet anno, quæ fuerunt præcepta affirmatiua, potius
voluerit teſtōr impleri poſt aditā hēditatem,q̄ ante, maximè qa
hoc vltimū nō niſi poſt impleri pōt;qa nō debet aſſignari cōpu-
tū,niſi de adminiſtratis,& adminiſtrare nō poterat Galgan⁹ niſi
adiret.Dicta ergo præcepta potius faciunt modū,q̄ ɔdōnem;vel
dñr onera adiecta purè inſtituto implenda poſt aditam hēditatē
ad teſtōris authoritatem cōſeruandam, p quibus officium iudi-
cis magis q̄ oblō vel actio ex teſtō cōpetere poterat.ff.de ann.
leg.l.quintus.ff.de peti.hære.l.hēditas.§.1.in fi. ¶Item teſtator
priuauit hēdem hēditate, ſi moleſtaret vxorem per viam curiæ;
ſed ſi eſſet inſtitutus ſub ɔdōne,ſi non moleſtaret,nō diceret pri
uari;qa priuatio præſupponit habitū.l.decem.ff.de verb. oblig.
Defectus.n.ɔdōnis nō facit quē priuari, ſed hēri p nō inſtituto.
ff.ſi cer.pet.l.pecuniam.ante fi.ibi,perinde eſt.n.&c.& ff.de peri.
& cōmo.rei uendi.l.neceſſario.§.1.inter q̄ longa eſt dña.ff.de his
q̄ i teſta.delē.l.1.§.pe.ibi;nō quaſi accepta, ſed quaſi nō data &c.
ff.de leg.1.l.ſi ita ſcriptū.& quod ibi no.in gl.3.ſuper verbo ip-
ſo iure.Ad qđ ēt facit, qa teſtator voluit tps triū mēſiū datū ad
conficiendum inuentarium nō currere, anteq̄ vxor declaret intē
tionē ſuā; qđ ex tribus vel duobus legatis ſibi factis volebat uel
eligebat,ſed dicta electio nō poterat fieri, vt eēt valida priuſq̄ā
hēditas adiret;& ſi fieret, p nō facta hēret.ff.de opti. leg.l.optio
nū.& no.in l.ſerui electione.in prin.ff.de leg.1.¶ Teſtator autē
cenſet de valida electione,non de inualida,& ſic de facienda poſt
aditam hēditatem;ergo noluit prius ſibi currere tēpus. ſed ſi fo-
ret ɔdōnalis neceſſario curreret ante, qm̄ ante neceſſariò⁹ hēbat
ipſum facere.¶In ɔ̄rium facit,ꝙ imo dicta inſtō fuerit & ſit con
ditionalis,primò qa paria ſunt cōdōnalr loqui,vel pure; ſeu mo
daliter,& poſtea ɔdōnem adijcere,vel modū redigere ad condi-
tionem.ar.in l.lucius.§.q̄ hēbat.ff.ad treb.quia in quacunq; par-
te teſti adijciat ɔdō,reddit inſtō condōnalis, licet purè & ſimplr
a fuerit cōcepta,ª & ēt ſi apponat reſolutioni.C.de inſti.& ſubſti.l.
pen.in fi.ff.de condi.& demō.l.quibus diebus.§.quidam titio. &
qđ ibi per Bar.& per eundē in l.lecta.ff.ſi cer.pet.in 2.q. Sed hic
poſt præceptū factum de nō moleſtādo vxorē, dixit ꝙ Galganus
eſſet hæres,ſe oſſeruara il modo predetto &c. vt hr in 3. c.caſus
ɔ̄.formati,q̄ dictio,ſi,facit ɔdōnē, & ſic hr perinde ac ſi inſtituiſ-
ſet cū hoc mō,ſi vxorem nō moleſtauerit,& p ɔ̄ns ſub ɔdōne ne-
gatiua;vnde locus vr ɔdōni mutianæ. ¶Itē poſtea dixit,ꝙ dict⁹
Galganus ſuccederet,nei modi ordinati e detti di ſopra, & nō al
2 tramēte,vt hr circa finē tertij capituli.†Succedere aūt idem eſt,
qđ adire hēditatem.l.2.C.cōia de ſucceſ. & in rubri.C.de fidei-
cōmiſ.l.ſi in perſonā. ad l.fal.l.q̄q̄.& no.Io.an.in addi.Spe.de in
ſtru. edi.§.nunc vero aliqua. ante fi.& ſic vr voluiſſe teſtator, ꝙ
nō poſſit adire;niſi obſeruauerit oia q̄ ī.dixerat,& ſi iniunxerat;
ergo cū appareat de voluntate teſtōris, ꝙ illa ſint implenda ante
aditā hēditatem reddunt inſtōnem cōdōnalem,per ea quæ no.in
d.l.quibus diebus.§.fi.ff.de condi.& demon.poſt princ.Verū qa
ſup iſto articulo,an ſit ɔdōnalis vel non,diuerſi diuerſa ſentiūt,
nec in pposito multum eſſet neceſſarium ipſum decidere, pp ea
q̄ ſtatim dicemus,omittimus ex cā ipſum decidere,& ſufficiat rō
nes prædictas p & ɔ̄ tetigiſſe.& pſupposito ſine præiudicio veri
tatis,ꝙ nō ſit cōdōnalis,ſed modalis,veniamus ad deciſionē alio
rū dubiorū.Illud aūt clarum eſt,ꝙ illud qđ teſtator fieri vel nō
fieri mandauit,non pōt dici ꝙ adijciant formam inſtōni prædi-
ctæ,aut additioni hēditatis;cum illa,quæ ſunt de forma, debeāt
interuenire in ipſo actu,non ex interuallo.Sed iſta omnia veniūt
explicanda poſt inſtōnem,& non per teſtatorem,ſed p hēdem;er
go &c.iuxta ea q̄ no.in l.vniuerſa.C.de preci.imper.offer. & per
Bar.in l.1.ff.de teſta.facit qđ idem no.in l.filio præterito.ff.de in
iuſt.rup.teſta.in qōne illa.de cautione præſtanda per uſurariū,
an ſit de forma teſtamenti. & per Io.an.in c.q̄q̄.de vſuris in no-
uel.qui tenent ꝙ non rōne prædicta,& ſic reconualeſcit teſtm̄, ſi
poſtea præſtetur, qđ non eſſet ſi eſſet de forma.l.qđ ab initio.ff.
de reg. iur.nec pñt adijcere formam aditioni hēditatis, q̄ conſi-
ſtit in ſolo aīo declarato p exteriora.l.gerit cum ibi plenè no.ff.
3 de acqui.hære.¶†Super ſecūdo verò quæſito rñdemus,ꝙ p ſolō-
nes dictorū legatorum factas p Galganū tanquā per hēdem,& p
quitationēs eis factas tanquā hēdi & receptiones earū factas per
eum vr hēditatem agnouiſſe,& ſe p hēde geſſiſſe, quod tm̄ valet
quantum adire hēditatē verbo.l.geſſerit.ff.de acqui.hæred.caſus
eſt in l.2.C.de iure delib.de inof.teſta.l.parentibus in quibus hoc
dr,cū ſoluit debita hēditaria,quæ in ſe ſubſiſtunt ſine additione,
fortius in legatis q̄ ſine ea ſtare non pñt, cum pendeant ex teſtō
quod p aditionē hēditatis confirmatur & vires aſſumit.ff.de te-
ſta. tut. l.ſi nemo.de excu.tut. l.ſi nemo.& l.ſi is qui tres.§.idem
euenire.C.de fideicō.eam quam. Et ſi dicat iſta legata erant ad
piā cām,& ſic nō requirebant aditionē ſm quoſdā. iuxta not.per
doc.in d.l.eā quā.& in l.1.C.de ſacroſan.ecc.Rñdet,ꝙ hoc poſ-
ſet allegari,ſi iſta nō feciſſet vt hēs. Sed quia fecit vt hæres, hoc
nihil ad ppoſitū,ēt ſi de ſe verū eſſet. Inſti.de hære.quali.& diff.
4 §.pen.ſeu antepen.qui incipit, p hēde aūt gerere &c. ¶†Super
tertio vero quæſito diligenter conſiderandum eſt, ꝙ illud inuen
tarium, quod teſtator voluit fieri,non eſt illum inuentarium de
quo loquitur.l.fi.C.de iure delibe.in quo tot ſolēnitates requi-
rūtur, ꝙ vix pōt fieri quin aliquid deficiat. Sed eſt quædam de-
ſcriptio bonorū hēditariorū, quam teſtator voluit fieri ad ppe-
tuā rei memoriā,& voluit inde fieri tres copias, quas voluit eſſe
in diuerſis locis.Et ſic ad cōſeruationem memoriæ teſtatoris, &
ad grauamen hēdis. Illud verò legale inuentarium ad cōmodū
hēdis,vñ dico ꝙ in iſto nulla requirebat ſolēnitas,vel citatio cre-
ditorum hēditariorum vel legatariorū,& poterat fieri manu pri
uata;hoc dicimus p tanto,qa de inuentario iuris, de quo loquit
illa lex finalis,a quo tpe incipiant currere tres menſes dati ad ei⁹
cōfectionē,an a tpe delatæ ſucceſſionis & ſcientiæ, an verò a tpe
aditæ hēditatis,fuerunt opiniones gloſatorum & doctorum, de
* qbus.in d.l.fi.§.ſin aūt dubius.& §.ſi verò poſtquā.& * cōis opi-
nio vr eſſe,ꝙ a tpe aditæ hæreditatis.licet Io.an.in addi.Spec.de
inſtru.edi.§.ſi.videatur tenere primā partem. In iſta aūt deſcri-
ptione facti,quā teſtōr voluit fieri ī.tres menſes, & non declara
uit a quo tpe deberent incipere,vr dicendū ꝙ a morte teſtōris.p
ea q̄ no.Bar.in l.ſi cui legetur.§.fi.ff.de leg.1. per l.qui duos.ff.de
manu.teſta.Sed neceſſariò debet ſuppleri & ſcientiæ, ne ignorās
puniatur.per ea quæ no.in l.gño.ff.de infami.& ēt declarationis
illius dñæ;quia ſic voluit teſtator,ꝙ prius non currerent,nec hæ
redi præiudicium fieret;ergo &c. C.de neceſ.ſeruis.l.cum qdā. a
in fi.poſſet ēt ſuppleri & aditæ hēditatis, poſt quam aditionē cō-
modius fieri poterat,vt ſupplet gl.in d.l.fi.§.ſin aūt dubius.& l.3.
§.ſi quis hēdi.ff.de ſtatu.Et iſta ſuppletio vr neceſſaria,ſi dicimus
ꝙ declaratio illius dñæ,quæ vim optionis hēbat,ſeu capere par-
titum,non potuerit fieri niſi poſt aditam hæreditatem, taliter ꝙ
valeat & ſortiatur effectum. per.l.optione.ff.de opti. lega. Sola
ergo declaratio voluntatis dictæ dominæ non facit,vt tps trium
menſium incipiat currere; quia hoc non dixit teſtator, licèt di-
xerit quòd antequam illa capiat partitum,non fiat præiudicium
Galgano in tempore dato ad confectionem inuentarij; quaſi di-
xerit,ꝙ non currat tempus; ſed non ſequitur,ergo ſtatim capto
partito currere incipit, ſi alia de quibus dictum eſt non abſunt;
quia dicta verba fuerunt dicta ad beneficium Galgani, vt ſibi nō
fiat præiudicium;vnde non debent intepretari in odium, vt ſta-
tim capto partito incipiat currere,& præiudicium fiat.ff.locati.
l.ea lege.in principio.cum alijs concordan.Fuerunt autem qui-
dam inter nos,quibus viſum eſt volendo tenere partem æquio-
rem,ꝙ dictum tempus non inciperet currere,niſi poſt apprehen
ſam poſſeſſionem bonorum hæreditariorum, & ſic poſt omnia
iſta ſcilicet quòd hæreditas ſit adita, & poſſeſſio apprehenſa, &
declaratio dictæ dominæ facta. ¶Sed conſiderauimus, ꝙ etiam
ſi hoc eſſet,non prodeſſet Galgano, qui poſtquam geſſit ſe pro
hærede,neglexit per tres menſes petere ſe mitti in tenutam bo-
norum, & ſic tempus negligentiæ præcedens abſorbere debet
tempus trium menſium,quod negligentia non interueniente de
buiſſet poſtea habere. iuxta ea quæ plenè habentur & no.in l.qđ
tempore.

a ¶Cōcepta. Qñ aūt in diſpoſitione ubi intelligatur cōditio uide Bal.in cōſ. 420. in 3. parte & in conſi. 410. in 5.parte ubi q̄ ſint relicta quę de natura vel legatione requirunt de neceſſitate ɔdōnem ex ſtare, & q̄ non.

tēpore.C.de reſtit.mili. & l.ab hoſtibus.§.ſed qđ ſimplr.ff.qui.ex
cau.maio.qđ ēt tenet Bar.in eo qui negligit adire,vt ēt ſibi currat
tēps,ēt ante aditā hæreditatē in d.l.fi.§.ſinautem dubius.C. de iure
delibe. Et qa cū teſtator dixerit, ꝙ ſuccedat dūmodo impleat mo
dos ꝑdictos,& nō aliter,vr̃ prohibuiſſe apprehenſionē poſſeſſio-
nis anteq̃ modi ſunt impleti, non aditionem hæreditatis q̃ fit ſolo
animo,prout vr̃ expreſſe terminare Io.And.in addi.Spe. de inſtr.
edit.§.nunc vero aliqua.ante finē;in q̃ōne illa, cū teſtator prohi-
hibuit hæredi ſuo ne ſuccedat, anteq̃ legata ſint executioni māda
ta per executores. Et hoc de tertio dubio,vel intelligit̃ anteq̃ ſuc-
cedant.ſ.effectualiter;quia ipſis heredibus inſtitutis vel ſubſtitu-
tis nō ſeruantibus præmiſſa veniunt priuādi, & eſt locus ſubſtōni
factæ in dictū caſum. Et ita oportet intelligi quantū ad alia iūcta ꝑ
teſtatorē,q̃ non poſſunt explicari niſi poſt aditā hæreditatē & ap-
prehenſam poſſeſſionē, ſicut eſt in diſtributione fienda de rediti-
bus. Et illud verbū, ſuccedāt, debet oīa pariter terminare.l. q̃uis.
C.de impub.& alijs ſubſt.C.de teſta.mil.l.in teſtō.cū ſimi.facit.l.
5 cū qui ædes.ff.de vſucapi. ¶†Super quarto vr̃ clare dicendū per
iura vulgaria, ꝙ mora nō poſſit purgari, poſtq̃ eſt dies & pœna.l.
magna.C.de ꝯhen.ſtipu.l.traiectitiæ.§.de illo.ff.de actio.& ob.de
penu leg.l.1.ver.niſi forte.& qđ ibi per Dy.expreſſe & qđ no.Bal.
in l.1.C.de his q̃ pœnę nomi.ante finē.maximè poſt modicū tēps.l.
& ſi poſt tres.ff.ſi quis caut.& l.ſi ita quis.§.ſeia cauit. ff. de verb.
ob.in fi. Cū.n.ſeruatio facta ſit per negligentiā infra tēps aperitur
via ſubſtituto,& ſibi q̃ſitū ius;vnde nō habet locū purgatio morę
iure alteri q̃ſito.ff.đ leg.2.l.ſi ius cui.& qđ no. de elec.c.cōmiſſa.
lib.6.& ita tenet Bar.ff.de verb.ob.l. ſi inſulā. ver. itē ꝯ iſta ſol. &
in teſtis ēt nō habet locū purgatio moræ,qn̄ eſt dies & pœna. per
6 l.1.ff.de penu lega. ¶†Super quinto licet durū videat̃ dicere, ꝙ
ꝑꝑ tā modicū defectū,quia nō confecit inuentariū infra tres men
ſes a quocunq; tp̄e inceperint currere, debeat perdere tantā & tā
magnā hæreditatē,quia pœna non cōmenſurat̃ culpæ, ꝑꝑ qđ qui
buſdā videbat̃ potius abſtinendū,q̃ cōſulendū. Attamē ꝯ volūtati
defuncti,qui ſic voluit, reſiſti nō pōt. Et ꝙ ſic voluerit, patet ex-
preſsè,dū dixit ꝙ nolebat ipſi fieri ꝑiudiciū in nō ꝯficiendo inuē
tariū,quouſq; cœperit partitū;ergo poſtq̃ cœperit partitū,voluit
ſibi fieri ꝑiudiciū,ſi nō fecerit infra tēps ab ipſo teſtatore ꝑfixū per
arg.a ꝯrio ſenſu.l.1.§.1.ff.de offi.cius cui māda. eſt iuriſd. qa er-
go ſic voluit teſtator,aliud dici nō pōt.C. de neceſ. ſeruis inſti. l.
cū quidā.in fi.Super eo vero,qđ q̃rit̃,putamus ſecuri[a] eſſe tenere
id qđ tenet Bar.in l.paterfami.teſtō.ff.de hære.inſti. ꝙ nō ipſo iu
re ſeu directò,ſed iure fidicōmiſſi priuet̃; quia nō eſt in ptāte te-
ſtōris pagāni dare hæreditatē ad tēps, & facere ꝙ poſt tēps deſinat
eſſe hæres,& alius incipiat.ff.de hære.inſti.l.hęreditas ex die.cum
ſpāle ſit in milite.C.de teſta.mil.l.certi iuris. & pro dicto Bar. vr̃
tex.in l.lucius.§.tres hæredes.ver.Itē q̃ſiuit.ibi dū dicit, ex cauſa
fideicōmiſſi a ſcio.fuit cōſecutus &c.ff.ad treb.licet dici poſſet,
ꝙ ibi fuerit hęres priuatus in codicillis, in q̃bus hr̄ditas nec dari
nec adimi pt directò.C.de codic.l.2.Pro opi.tn̄ Bal.quā poſuit in
l.1.C.de his quæ pœnæ nomine.in quibuſdam antiquis lecturis,
quæ cōiter non habentur,qui tenet ꝙ ipſo iure ſit priuatus,& de
ſinat hæres eſſe,& alius incipiat; benè facit tex. in corpore Auth.
de hæredi.& falci.§.in omnibus. Sed ibi priuatur a lege, nō ab ho
mine,q̃ lex bene pōt illud facere,vt not.in l.in ſubſtōne filij.ff.de
7 vulg.& pup.ſubſt.l.nemo pōt.ff.de lega.1. ¶†Super ſexto dubio
vr̃ dicendum, ꝙ dictus Ioan.ſit legimus contradictor, licet occu
pauerit poſſeſſionem ante factam reſtōnem ſaltem verbalem. glo.
quę eſt in l.fi.C.de edic.diui Adria.tol.ſuper verbo legitimo.quę
ita determinat, quare ſine dubio vr̃ occupaſſe poſſeſſionem bo-
nōrum ex quo vacabat & ipſe Ioannes habebat ius ſaltem in ſpe
ſuper dictis bonis. Et ſic non obſtat l.cum quærebatur.C.vnde vi.
quia loquitur in illo,qui non habebat ius in re,nec in ſpe,vnde cū
ſciret ad ſe nō pertinere,ſcire debebat ad alium pertinere,& ſic dè
bebat abſtinere. Nec ēt obſtat.l.1.§.rediguntur. ff. quorum lega.
quia loquitur qn̄ imminet fal.vel trebellianica, ſed hic ſecus,quia
hic priuatur hæreditate, quia ex quo non paruit iudicio teſtōris,
priuatur oīm cōmodo excepta ltīma.C.de fideicom.auth.hoc am
plius. Nec ob.ꝙ ibi priuatur per legem interueniente iuſſu iudi-
cis;quia in his q̃ poſſunt induci per teſtōrem minus potēs eſt iuſ-
ſus & priuatio teſtōris,q̃ iuſſus & priuatio legis,quæ fit pro cōn-
ſeruanda voluntate teſtōris;quia ꝑꝑ qđ vnūquodq; , & illud ma-
gis,vt in auth.multo magis.C.de ſacroſan.eccl.licet in his q̃ per te
ſtatorē nō poſſunt induci, maioris ſit potentiæ priuatio legis, vt

[a] Contrarium. Vide eūdē Pau. ſ.eo. in cōſi.72.nu.4. & quod ibi dixi in apoſti. & in cōſil. 98.nu. 5. & in cōſ. 267.nu.1.

qđ deſinat eſſe hæres.ꝑ ea q̃ ī.dixi in 5.artic. ꝑ hoc qđ not.gl.in
c.Raynaldus.de teſta.in gl.antep.ꝯu fi.vbi glo.tenet ꝙ de legato
pœnæ noīe non detrahit falcidia.Inno.tn̄ ibi Pet.& Abb.aliter
ſentiunt; tn̄ ex pluribus ī.dicendis apparebit ēt trebellianicam
hoc caſu locū nō hēre. ¶Nec ēt obſ.ſi dicat̃, ꝙ legatarius & fidei
cōmiſſarius debent capere de manu hr̄dis, iuxta ea q̃ hn̄r in l.iul.
oēs.ff.qui ſatiſd.cog. & non ꝓpria authoritate,niſi cū hēt licētiā
a teſtōre.l.titia.§.lutius.ff.de lega.2.alias ſn̄ ꝓuacua eſſet licentia
teſtōris.& ſic iſte Ioānes vr̃ ꝙ nō licite occupauerit ſine lcētia ꝙ
qa dicta iura debēt intelligi,qn̄ hr̄s poſſidet,vel qn̄ imminet fal-
cidia vel trebellianica; alias ēt ſine licentia occupando non dr̃ vi
tioſè poſſidere ꝑꝑ ſpem quam hēt. Et ſicut non cadit in pœnam
priuationis ſeu iuris; vt no.in l.nō dubium.C.de legi.ita pōt legi
timè ꝯdicere. Cū igit̃ iſta tria concurrant, ꝙ poſſeſſio vacabat, nō
erat apprehenſa ꝑ Galganum vel alium eius noīe, & ſtatim pōt
Ioannes de iure ſuo,& nō imminet trebellianica, cōcurrunt oīa
q̃ req̃runt̃ vt ſit ltīmus ꝯdictor,de q̃bus ꝑ Bart. in l.filiam fratri
bus.ff.ad treb.licet reſtitutio verbalis facta non fuerit, nec req̃-
ritur poſtquā eſt in corporali rententione ſm̄ dictā gl.aliàs nul-
lam haberet dubitationem. Illud aūt.ſ.ꝙ fcā eſſet reſtō; faltē ver-
balis req̃rit̃, ſi q̃ret̃ an fideicōmiſſarius hēret beneficium.d.l.Ledi
cto.vt in alia gl.illius.l.fi.ꝯq̃ incipit ſecus. Et iſtud dr̃ tenere An
ge.in l.filiam fratribus.ꝙ occupando poſſeſſionē vacantem dicit̃
poſſidere ſine vitio,qđ intelligit̃ mō quo ſ.dictū eſt.ſ.qn̄ nec im-
minet trebellianica detrahenda;ꝙ aūt in caſu nr̄o ēt ꝑꝑ aliud tre
bellianica non imminet,facit qa Galganus nō fecit inuentariū iu
ris ī.terminum trium menſium, quo caſu licet Bart.teneat non
priuari hr̄dem trebellianica,licèt priuetur falcidia, ut no. ꝑ eum
a in l.marcel.ff.ad trebel.Bal.tn̄ tenet ꝯrium,[a] ꝙ imo priuet̃ vtraq;
vt ipſe no.in auth.ſed cū teſtator.C.ad l.falci. Et dicit eē caſum in
Auth.de hr̄di.& falci.§.illo.in verbo fideicommiſſarios. qđ pōt
intelligi tàm de vlibus,q̃ de particularib[9];& in verbo lucrari, qđ
pōt verificari tàm in trebellianica,q̃ ēt in falci.quod dictum Bal.
multi tenent;hoc tn̄ vltimum dicimus non aſſertiuè cōſulendo,
ſed coadiuuando alia ſupradicta. Sed ꝙ trebellianica non habeat
locum hoc caſu,apparet manifeſtè dū teſtator prohibet vēditio-
nem,tranſmutationem,ꝯctionem,pignorationem & diminutio-
nem,præcipiendo ꝙ in perpetuum debeat conſeruari, per quod
teſtator vr̃ ꝓhibere detractionē falcidiæ, & ſic ēt trebellianicæ,
ꝑ ꝯn̄s diceretur fieri alienatio & diminutio.ꝑ tex. no.in auth.ſed
ſi ca.& in Auth.vnde ſumit̃.C.ad l.fal. ꝑ q̃ clariſſimè apparet non
eſſe locum detractionis trebellianicæ. Et ſic ipſum Ioannē fidei-
cōmiſſariū eſſe ltīmum ꝯdictorem. Et ita determinat Bart.in l.1.
§.rediguntur.ff.quorum leg.facit optimè quod no.gl.in l.pen.§.
ꝑ lega. ¶Si tn̄ dictus Galganus poſſediſſet ꝑ ſe vel per alium di
cta bona apprehenſa ꝑ Ioannem, prædicta non ꝓcederent, imo
ſubſtitutus ꝓpria authoritate occupans incurriſſet pœnā.l.pau-
8 lus.ff.ad trebel.per not.in l.non aūt.C.de leg. ¶†Super ſeptimo
dicendum, ꝙ per viam ꝯdictionis poſſit petere Ioannes declara-
ri dictum Galganum fore priuatum vel priuandum ꝑꝑ non con
fectionem inuentari,cum iſtud non requirat altiorem indaginē,
alias ſecus,quia non poſſet impedire miſſionem in poſſeſſionem
ex l.edicto.C.de edic.diui adria.tol.vel 2.eo.tit.iuncta.l.papinia
nus.§.filius.ff.de inoſ.teſta.ff.de ꝯtab.l.ſi præteritus.ff.de iure in
ran.l.nam & poſtea.§.ſi minor.ff.quib.ex cau.maior.l.necnon.§.
exemplo.reſtōnem verò hr̄ditatis non expedit ꝙ petat, poſtquā
9 eſt in poſ.reali ſm̄ gl.q̃ eſt in d.l.fi.ſuper verbo ltīmo. ¶†Super
octauo dubio dicendum eſt, ꝙ quantum ad confectionem inuen
tarij, in qua fuit appoſitum certum tempus, non requirebatur
alia admonitio vel iuſſus iudicis; quia dies interpellat,fuit enim
appoſita dies & pœna per teſtatorem, conditio & admonitio alia
non requiritur,ad quod l.ſi cum præfinitione.ff.qn̄ di.leg.ced. Si
autem per teſtatorem fuiſſet appoſita pœna & non dies,etiam tūc
non eſſet neceſſaria admonitio, ſed ſufficeret partis requiſitio.ff.
de verb.obl.l.ita ſtipulatus.ff.de penu. lega.l.1. & ff.qn̄ dies leg.
ced.l.ſi pactum.& ita determinat Bald. in authent. hoc amplius.
circa medium.Nec obſt.text.in auth. de eccle.titu.§.ſi quis aut̄.
quia ibi fuit tempus appoſitum,& requiritur monitio iudicij ad
hoc vt priuetur hæreditate,quia de eius priuatiōe teſtator aliter
non prouiderat;ſed hic prouiderat, vnde ibi fuit appoſita dies
& non pœna. In caſibus ergo, in quibus non eſt appoſita dies,
nec pœna;vel vbi eſt appoſita tantum dies;& non pœna,requiri-
tur admonitio iudicis;ſed vbi pœna eſt appoſita,talis admoni-

tio

non requiritur nec recquirebatur lapſus anni, de quo ibi; quia protestio hominis facit ceſſare ꝓuiſionem legalem. l. ex filio. §. filio. ff. de vulg. & pup. ff. de pac. conuen. l. fi. cum nota. ¶ Ad vltimum quæſitum patet reſponſio per prædicta.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Quidã Franciſcus poſſidet & poſſedit iam 20. annis & pluribꝰ certas terras pacificè & quietè, modò ꝯparet quidã Philippus dicẽs iſtas terras ad ſe ſpectare tanq̃ hæredẽ Antonij, cuius iſte Philippus dicit iſtas terras fuiſſe, dictus Franciſcus producit inſtrm̃ emptionis dictarũ terrarũ, in quo continetur quendã Bartholomeũ dicti Franciſci patruũ illas terras emiſſe & pretiũ ſoluiſſe a quodã Iacobo patre dicti Antonij. Dicit iſte Philippus ꝙ reperit in libris dicti Antonij, ipſum Frãciſcũ & ſuos hactenus ſoluiſſe affictũ pro illis terris dicto ſer Antonio, & producit aliquos teſtes qui dicunt ꝙ audiuerunt alias a dicto Franciſco & eius patre, ꝙ pro iſtis terris affictum ſoluebant; nihil tñ dicunt, ꝙ viderint vnq̃ aliquid ſolui. Sed ꝙ ſunt vltra 25. annos, ꝙ illud audierunt, ſ. ſer Franciſcũ & eius patrẽ ſoluere affictũ pro iſtis terris. Duo aũt teſtes affines dicti Antonij ſunt, qui dicunt ꝙ recordantur portaſſe dicto Antonio tria paria gallinarũ pro parte dicti Franciſci vel eius patris, ex qua aũt cã neſciunt, ſed bene audiuerunt dici a dicto ſer Antonio, ꝙ pro affictu taliũ terrarũ Franciſcus aũt reſpõdet qđ poſito ſine præiudicio veritatis, ꝙ in præteritũ ſolutum fuerit, tñ poſt repertũ inſtrm̃ iam 20. annis & vltra, dicit nihil vnq̃ fuiſſe ſolutũ, & dictas terras ad eiꝰ æſtimũ ſp deſcriptas fuiſſe, & iſto tpe 20. ann. & vltra eius nomine cultas fuiſſe, & de affictibus ei ſp reſpoſum fuiſſe. ¶ Quinimmo cũ dicto tpe ipſe ſer Antonius interpellaſſet dictũ Franciſcũ ſuper affictu dictarũ terrarũ, ipſe Franciſcus ſoluere recuſauit allegans ſe dñm dictarũ terrarũ vigore emptionis factæ, đ qua dicebat apud ſe habere inſtrm̃, qđ tñ tunc non exhibuit, ſed modo exhibet, in quo cõtinetur ꝙ. ſ. dixi, videlicet Bartholomeũ patruũ dicti Franciſci emiſſe dictas terras a ſer Iacobo qui fuit pater dicti Antonij. Et quia in hoc inſtro ſunt aliqua cõfinia deſcripta, q̃ hodie nõ ſunt, imo ſunt mutata, licet & aliqua ex eis ẽt hodie ſunt; dicit dictus Philippus iſtas terras, quas nunc petit, non eſſe illas, de quibus loquit̃ inſtrumentũ. ¶ Modò quæritur, vtrũ iſtæ ſint terræ, cùm illis cõueniant aliqua ex confinibus in inſtro deſcriptis, licèt non oĩa, præſumantur, vel credantur eſſe illæ, quas Philippus nũc petit, & quas Franciſcus dicit fuiſſe venditas eũ illas terras & nõ alias poſſideat ipſe Franciſcus, & eũ ad oculũ demonſtrantur, concordãt dicti Philippus & Franciſcus iſtas vez demonſtratas eſſe terras, quas intendit petere, & illis vt dixi cõuenerũt aliqua ex cõfinibus inſtri, ſed nõ oĩa. ¶ Secundò q̃ritur, poſito ꝙ per iſtud inſtrm̃ probet̃ de dñio Franciſci, vtrũ ſi probaretur poſt iſtud inſtrm̃ ꝯfectũ aliquid ſolutũ p iſtũ Franciſcũ nepotẽ emptoris iſti Antonio, vel Iacobo eius patri & vẽditori ante q̃ forte inſtrm̃ emptionis ad eius notitiã peruenerit, vtrũ talis ſolutio aliquid noceat Franciſco. ¶ Tertiò dubitatur, ꝓſuppoſito ꝙ per tale inſtrm̃ de dñio Franciſci nõ ꝓbaretur, & ſic ſer Antonius pp longas pteritas ſolutiones dñs præſumetur per l. litibus. de agri. & cẽſi. Tertiò vtrũ per ceſſationẽ ſolutionis a 20. annis citra vt. ſ. in themate ſit derogatum ſolutioni prius factæ per longũ tpſ, & pſumptioni reſultanti ex ea per d. l. litibus. Verũ quia multũ fundari videtur ius Franciſci in hoc ꝙ a 30. vel 20. annis citra poſt repertũ inſtrm̃ nihil ſoluerit. ¶ Quartò q̃ritur, ſi hoc in dubiũ reuocet̃, quia Franciſcus dicit ſe nõ ſoluiſſe, Anto. vel Philippꝰ dicit imo ſoluiſſe infra iſtud tpſ, cui incũbat ꝓbatio, an ſer Frã. ꝙ nõ ſoluerit an alteri parti ꝙ imo ſoluerit.

SVMMARIA.

1 *Penſionem qui ſoluit multo tempore ſi reperto inſtrumento emptionis ceſſet per 10. vel 20. annos ſoluere an videatur præſcripſiſſe iure ſoluendi.*

Inſtrumentum ſi non concordat in omnibus confinibus an probet.

Intellectus l. litibus. de agri. & cenſi. & vide infra in conſilio 298. ubi Ango. de Caſtro Pauli ſilius in eodem caſu videtur conſulere.

CONSILIVM CCXCIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Ad primum vr̃ rñdendum. Quòd creduntur eſſe illæ, ſi nõ poſſidet alias cui cõueniant oĩa confinia inſtri patronus. §. ſempronio. ff. de lega. 3. l. his verbis. §. paterfamil. eo. ti. & quod no. Bar. in l. ſi ſeruũ. §. ſi inter duos. ff. de lega. 2. & l. demõſtratio. de condi. & demon. in 7. q. & l. 1. in fin. de dote. præle. in quibus

1 prædictam determinationẽ determinare vr̃. ¶ † Ad ſecundum vr̃ dicendum, ꝙ ẽt ſi vſq; in hodiernũ diẽ Franciſcus ſoluerit ignorans iſtud inſtrm̃ hodie apparente de dicto inſtro, & de errore ſoluentis, qui pſumitur ſi per aliũ, q̃ per ſe factum fuerit. l. qui in alterius. de reg. iur. & quod no. Bar. in l. non fatetur. de confeſ. tales ſolutiones a dicto Franciſco ignoranter factæ ſibi nõ noceãt, cùm per illas in ſuo dñio, de quo hodie conſtabat, ſibi non præiudicauerit. per ea q̃ plene no. Bar. in l. ſi rem aliquã. ff. de acqu. poſ. Nec ob. quod per tã longas ſolutiones ſer Antonius ſit pſumendus dñs. vt l. litibus. de agri. & cenſi. & quod no. Cy. in l. cõperit. in fi. de pſcri. 30. anno. Nã fateor qđ pſumit̃ dñs per dicta iura. Iſta aũt eſt pſumptio iuris, nõ aũt iuris & de iure; vnde admittitur ꝓbatio in ꝯriũ. l. cũ de indebito. ff. de ꝓbatio. C. eo. ti. l. ſiue poſſidetis. vnde apparente dñio Franciſci per inſtrm̃ productum, & de eius errore, qui pſumitur, vt. ſ. dixi, ceſſat præſumptio iuris illius l. litibus. videlicet qđ pſumatur ſer Antonius dñs pp dictas ſolutiones ſibi vel ſuis factas de dictis affictibus. Sed vbi de dominio ſoluentis. ſ. Franciſci non appareret militaret pſumptio. d. l. litibus. videlicet ꝙ ſer Antonius dñs ſit. ¶ Ad tertiũ rñdetur, ſiue dicendũ vr̃. Quòd quia ſtatim ꝙ Franciſcus interpellatus ſuper affictu, recuſauit ſoluere, ſibi incœpit poſſidere; & poſſeſſionẽ, quã ſer Antonius vigore ſolutionũ præteritarũ & autoritate. l. litibꝰ habebat, ei interuertit. iux. nota. in l. q̃n is. de acqui. poſ. vnde ſi ab inde citra nõ ſoluit, pſcripſit, cùm poſſeſſionẽ haberet, tam de iure ſtatutorũ Paduæ, ſm quę qui poſſidet pacificè 20. annis etiam ſine titulo &c. præſcri. & intelligit̃ dñs, q̃ ẽt de iure cõi, ſm quod 10. annis pſcribit̃ inter pſentes cũ ti. Frãciſcus aũt ẽt titulũ habuit cùm producat inſtrm̃ emptionis, quod vr̃ dediſſe iuſtam cãm, & ſufficientẽ titulum ad præſcribendũ, dato ꝙ forte nõ eſſet ſufficiens ad proba. dñij pp diuerſitatem confinium. l. celſus. de vſuca. & quod ibi plene no. & ff. pro ſuo per totum. ¶ Ex his vr̃, ꝙ & ſi ſer Antonius in iſtis terris dñium ptendere potuerit, vel de iure cõi per d. l. litibus, vel ẽt ex forma ſtatuti, qm̃ per illas longas ſolutiones ſaltem vt poſſeſſor ex forma ſtatuti abſq; alio titulo præſcribere potuerit, attamen dñium eius pſcriptum eſt per ceſſationẽ ſolutionis a 10. vel 20. annis citra. Nec nocet, quaſi initium poſſeſſionis dicti Franciſci videatur fuiſſe vitioſum, cùm ſpoliauerit dictum ſer Anto. ei denegando affictum, cùm. n. iuſtam cãm credulitatis habuerit pp inſtrm̃ emptionis compertum, etiam ſi illud de ſtricti iuris rigore non ſufficeret ad probationem dñij, ſaltem pp ipſum excuſatur a mala fide, poſito ꝙ eſſet error iuris. l. Sed ſi lege. §. ſcire. ff. de peti. hære. & hoc ſufficit, vt Frãciſcus præſcripſerit ex forma ſtatuti, quod tñ bonam fidem requirit. Sufficeret ẽt ad pſcrip. iuris cõis talis titulus ex iſto inſtro, licet putatiuus, dũmodo in iure non errauerit. l. nunq̃. ff. de vſuca. vt ẽt ſupradixi. ¶ Ad quartum vr̃, ꝙ probatio incumbat ſer Frãciſco, ꝙ non ſoluerit per regulam q̃ eſſe vr̃; ꝙ qui alias poſſedit & aſſerat ſe ẽt hodie poſſidere, præſumitur pro eo ꝙ poſſideat vt not. Cy. C. ad exhiben. l. non ignorat. & l. ſiue poſſidetis. de ꝓba. & Bar. in l. celſus. de vſuca. Cum ergo appareat ſer Antoniũ ante 20. annos poſſediſſe per ſolutiones ſibi factas, ſi aſſerit ſe hodie poſſidere, licèt non probet ſolutiones factas a 20. annis citra. vr̃ ꝙ præſumatur hodie poſſidere, & ſi Franciſcus vult dicere ꝙ imo ſer Antonius non poſſideat, probet ſe non ſoluiſſe probando. n. ſe non ſoluiſſe, probauit ſer Antonium non poſſidere, alias vt dixi per illas longas ſolutiones ſicut actenus ſer Antonius poſſedit, ita hodie poſſidere pſumeretur. Et ſic quantum ad q̃ſitum per iſtam regulam probatur, ꝙ onus probandi incumbere vr̃ ſer Franciſco, ꝙ non ſoluerit. ¶ Sed animaduertendũ ꝙ regula ſupra poſita locum habet in reo conuento, qui ſi aſſerat ſe poſſidere, & probet ꝙ alias poſſedit, præſumitur ꝙ ẽt hodie poſſideat. Sed ſi agens eſt ille, qui aſſerit ſe poſſidere, prout eſt in caſu nr̃o iſte Antoniꝰ ſiue Philippus, non ſufficit probatio præteritę poſſeſſionis ad ꝓbandum præſentem, alias malè diceret l. litibus. de agrico. & cenſib. q̃ vult ꝙ ad hoc vt ex longa ſolutione coloni probetur dominium, & conuincatur colonus ne poſſit ꝯdicere, requiritur ſolutio longi temporis, & ꝙ illa probetur. ¶ Modò conſiderandum, quia ſi ſufficeret præterita poſſeſſio, & ꝙ ex illa etiã præſens probaretur, non requireretur illa probatio longi temporis, ſed ſufficeret allegare ꝙ colonus aliquando ſoluerit, & probare & dicere ꝙ continuè ẽt poſtea ſoluit, & ſufficeret etiam ſi non probaretur; quia pſumeretur ſm hoc, cuius contrariũ vult illa. l. ꝙ imo ſit probanda. Ita concludendo ad dubiũ ꝓpoſitum, dicendum vr̃ ꝙ ſer Antonius probare debeat infra iſtos 20. annos ſolutum fuiſſe, aliàs ex pteritis ſolutionibus, nõ præſumatur ꝙ ſolutũ fuerit.

Et ad

Et ad prædictam diſtinctionem, ꝙ ꝓ cõuento præſumatur ꝙ hodie poſſideat rõne præteritę poſſeſſionis, & ꝓ actore nõ, facit doctrina Bar. in l. ſi is qui. in fi. de iure fiſci. & qđ no. in l. pen. de cõdi. indi. ¶ Pro hac ſnía ẽt facit, q̃a ex quo cũ iſta negatiua ſer Frãciſci, qđ nõ ſoluerit, concurrere videat̃ iſta iuſta cã quare nõ ſoluerit. ſ. inſtr̃m venditionis compertum, vr̃ transferri onus ꝓbandi in alteram partem. per id quod not. Io. an. in mercuri. in regula iuris ſine poſſeſſione. ¶ Ex ſupradictis ẽt rñdet̃ ad vltimum dubium, vbi quæritur, ſiue quæri poſſe. Quid ſi ſer Antonius vel Philippus probent ſibi ſolutum poſt venditionem factam? Nam dicendum eſt, quòd ſi iſtud inſtrumentum eſt ſufficiens ad probandum dominium Franciſci, ſolutiones per eum errantem factæ etiam poſt inſtr̃um ſibi non præiudicant, vt dixi. ſ. circa ſecundum dubium. Sed ſi ſciens ſe dominum ſciẽter ſoluiſſet, ſoluendo. 10. annis per hoc probaretur conduxiſſe rem ſuam quam ſciebat ſuam, ſi ad hoc dicta ſolutio allegaretur. argu. l. cũ de in rem verſo. ff. de vſur. & per ꝯñs per hanc ſolutionem. 10. annorum ſibi in poſſeſſionem præiudicaſſet. per not. in d. l. ſi rem. in articulo, de illo qui ſcienter rem ſuam & per ſe poſſeſſam conducit; & per conſequens etiam in dñio ſibi præiudicaret, ſi dictus Antonius corpe dicti Frãciſci poſſediſſet iſtas terras tpe ſufficiẽti ad præſcribendum ex forma ſtatuti; niſi diceremus ſtatutũ, qđ vult idem quòd qui. 10. annis poſſedit intelligi dñm, etſi aliter non doceat de titulo, debere intelligi in eo qui animo & corpore ſuo poſſidet, quod ſi eſſet, concludendum eſſet, ꝙ ſi poſtquàm Frãciſcus ſciuit ſe dñm, ſoluit pro iſtis terris. 20. annis & vltra, Antonius per hoc non præſcripſiſſet ex forma ſtatuti; quia licet per has ſolutiones ſit factus poſſeſſor, non tamen talis qui. 20. annis ex forma ſtatuti præſcribere poſſit, nec ẽt de iure cõi, cũ nullum tit. habuerit. Si vero per iſtud inſtrumentum non probaretur dñium Franciſci, tunc quia per præteritas ſolutiones, & etiã per factas poſt inſtrumentum, ſi factæ eſſent, vt in dubio præſupponit̃, Antonius præſumeret̃ dñs. p. d. l. finibus. & eius dñio non præſcriberetur, niſi Franciſcus interpellatus ceſſauerit a ſolutione, & per ꝯñs poſſederit per tempus ad præſcriptiones ſufficiens ſ̃m ea quæ dixi ſupra circa tertium dubium. Per hæc ad oĩa ſatis vr̃ eſſe reſponſum. ¶ Et iterum hr̃ eſt concludendum, ꝙ q̃a ſatis probatur per iſtud inſtr̃m de dñio Franciſci, niſi alia opponant̃, vt dixi in primo dubio, ſolutiones factæ & ante inſtr̃m, & poſt, ſibi non præiudicant in ſuo dñio. ¶ Sed & ſi tale inſtr̃m nõ ſufficeret ad ꝓbationem dominij, ſed potius ſer Antonius ex præteritis ſolutionibus intelligatur dñs, ſi tñ Franciſcus ceſſauerit. 10. annis a ſolutione, ꝑſcribit dictas terras de iure cõi; & probatio incũbit Antonio ꝙ infra. 1. an. fuerit ſolutum, non aũt Franciſco ꝙ non ſoluerit. ¶ Ita de iure dicendũ vr̃ mihi Ang. de caſt. vtriuſque I. doctori, ſaluo ſemper conſilio cuiuſlibet melius ſentientis. ideo ad fidem me propia manu ſubſcripſi, & ſigillaui die. 12. Martij. 1439.

¶ Caſus.

¶ Caſus proximi conſilij venit de Bononia die. 20. Octob. 1439. & fuit, quia teſtator vxori ſuæ legauerat. 400. q̃ dixit habuiſſe in dotem, & de ea cõſtare per primum inſtr̃m, & ita cõſtabat. Item factis alijs relictis. Dixit in alijs meis bonis &c. in uſufru. tm̃ bonorum meorum Bartholomeam vxorem meam hæredem inſtituo, & in proprietate Iulianũ vel Rodulphũ ſi Iualianus tũc nõ erit, hæredes vl̃s inſtituto &c. & mortua Bartholomea, vel tranſeunte ad ſcd̃a vota voluit cum ꝓprietate vſumfruc. conſolidari. Vxor iſta multos fructus percepit, & deceſſit. hr̃des ſui dotes petunt. Iulianus vult eum dotibus fructus ꝑceptos cõpenſari quatenus fructus alimenta excedunt. q̃ritur qd iuris. & Iulianus ꝯ ſe unam ſnĩam habuerat. ergo ſubſcripſi & habui vnũ ducatũ; & in ſubſcrip. ſolũi ꝯrium de l. qđ de bonis. §. qđ auus. ad l. fal. vbi ꝓbat̃ ꝙ fructus percepti in verũ debitum cõputant̃; nã ibi in debito hr̃dl extincto additionem, qđ licet in reſtõne deduci poſſit, vt in §. in cõputatione tñ fructus percepti hanc deductionẽ impediunt. Sed debitum vxori in iſto caſu nunquã fuit extinctum, cũ non fuerit heres, vt plene dñs in conſilio declarat.

SVMMARIA.

1 *Legatum ſi fiat uxori de dote, & poſt legetur uſuſfructus omnium bonorũ, an quod ſupereſt alimentis de fructibus debeat computari in dotem.*

2 *Sententia ſi tranſierit in rem iudicatam an poſſit poſtea opponi exceptio compenſationis.*

3 *Vſuſfructuarius omnium bonorum an teneatur ſoluere æs alienum.*

4 *Legatarius quando poſſit a creditoribus hæreditarijs conueniri.*

CONSILIVM CCXCIIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ In cauſa quæ vertitur Bononię inter hęredes dñę Bartholomeę q. vxoris Gaſparini petentes dotẽ d. dñę olim traditã Gaſparino ex parte vna, & Iulianũ hęredẽ vniuerſalẽ dicti Gaſparini reũ & conuentũ & alias condẽnatũ ad ſolutionẽ ipſius dotis dictę dñę per ſnĩam, q̃ tranſiuit vt dr̃ in rẽ iudi. & nunc excipientẽ ꝙ dicta dña fuit de dicta dote ſatisfacta integraliter de fructibus perceptis per eã de bonis hæreditarijs dicti q. Gaſparini poſt dictã condẽnationẽ legatis dictę dñę, quos dicit debere per eos cõpenſari cũ dicta dote tã ex verbis teſti dicti Gaſparini, q̃ ẽt ex mẽ
1 te ipſius. ¶ Viſis & ponderatis oĩbus q̃ allegantur hincinde. † Dico allegata per aduocatũ Iuliani in eius fauorẽ poſſe ꝓcedere in altero de tribus caſibus, quorũ primus eſt, ſi dicta dos non probaretur fuiſſe data Gaſparino, niſi per cõfeſſionẽ eius factã in teſtõ;
* quia illa nõ faceret fidẽ, nec ꝓbaret debitũ, ſ̃m verã & cõem op. vñ nõ poſſet peti niſi vt legata iuxta ea q̃ habẽtur in l. lucius. §. q ſiquis. ff. de leg. 2. nec tale legatũ eſſet alterius vel melioris condõnis in hoc, q̃ i alia, q̃q̃ vt debita fuiſſent legata. l. q vxori. cũ ibi no. Bar. ff. de aur. & arg. lega. Vnde cũ legata dependeant ex ſola volũtate legantis. eo. ti. inter veſtẽ. cũ ibi no. ſicut potuit nõ legare, ſic potuit limitationẽ adicere. l. videamus. §. pe. & l. in actionibus. ff. de in litẽ iurã. teſtator aũt iſtã limitationẽ adiecit vt legata ſoluerentur de fructibus bonorũ hæreditariorũ, quos voluit vẽdi per ſuos executores, deductis tñ his, q eſſent neceſſarij ꝓ victu dictæ dñæ. Si ergo vltra illos dicta dña percepiſſet, deberent cũ dicto legato dotis, ad qđ ſoluendũ erant diſtinati, ꝯpenſare. ¶ Sed hic per inſtr̃m publicũ, vt dr̃, ꝓbatur dotis datio, & ſic nõ petũtur vt legatã, ſed vt debita. l. ſi nõ deſignata. C. de fal. cã adiec. lega. qđ debitũ nõ pendebat ex voluntate teſtõris. Vnde nõ potuit teſtator diſponere circa ipſam. ſ. vt tardius ſoluatur, q̃ ius cõe diſponat, vel ex certis tm̃ rebus, & nõ ex alijs inuita vel nolente dicta dña, ẽt ſi expreſsè de tali dote cauiſſet, & diſpoſuiſſet vt de fructibus tm̃ percipiendis ſolueretur, & ſic animo cõpẽſandi eos cũ dote reliquiſſet; quia hoc nõ obſtante potuiſſet dicta dña vti iure ſuo, & omittere relictũ vſuſfructus. ff. de lega. 2. l. cũ ab vno. vbi probat̃. Nõ ergo credendũ eſt, teſtatorẽ in gñalibus verbis ſuis, quibus mãdauit legata ſolui de fructibus, cogitaſſe de tali legato vel relicto dotis, ſuper quo in vita dicta dña hoc nõ poterat diſponere, ſed ſolũ de alijs rebus de quibus poterat pro libito voluntatis & inuitis legatarijs diſponere. ff. ad muni. l. lucius. §. pe. in fi. ff. q̃ in frau. cred. l. ſi pater. & qđ no. ff. de offi eius cui mãda. eſt iuriſd. l. 1. in fi. principi. in gl. q̃ incipit. arg. triplex in fi. Et per hoc rñdetur ad id, qđ dicit aduocatos ponderandũ fore, ꝙ teſtator nõ fuit contentus dicere ꝙ legata ſoluerentur de fructibus, ſed adiecit & relicta per copulã; negari aũt nõ põt quin dicta dos fuerit relicta, poſito ꝙ nõ diceretur legata. ¶ Sed certe ſi cõſideramus merũ factũ, ſicut fuit relicta, ita & legata. Si vero conſideramus ius potius, q̃ factũ, qđ ſiendum eſt in dubio. l. continuus. §. cũ quis. ff. de ver. obl. ſi nõ dr̃ legata, quia erat debita, & ſic nõ valuit legatũ, niſi in cõmodo repreſentationis. l. ſi creditori. in fi. cum l ſeq. ff. de leg. 1. ita nec dr̃ relicta. ¶ Et ſic iſta verbalis dr̃ia de nimia ſubtilitate & ſuperſtitione procedit. l. ſi quis hęredẽ. in fi. ff. vt ac. ab hæredi. & ꝯ hæredem. l. 1. in fi. Sed & ſi dicamus, ꝙ ẽt de iure poſſit dici tam legata q̃ relicta propter cõmodum repreſentationis & propter actionem ex teſtõ quæ competit tam pro illo q̃ pro tota ſumma. l. verbis ad l. fal. de leg. 2. debitor. Attamen non eſt eiuſdem conditionis, cuius ſunt alia legata vel relicta; quia non potuit in quantitate verè tradita grauari. ff. de dote præl. l. 3. §. vxori igitur. ergo nõ cadit in generalibus verbis teſtatoris tendentibus ad grauamen mulieris. Nã & ſi non fuiſſet prælegata, non caderet; ergo & idẽ ſi fuit; qm̃ ad augmentũ fuit factum prælegatum, & ad fauorẽ mulieris; ergo nõ debet ꝯrium operari. ff. de func. inſtruc. l. ſi mancipia. ff. de auro & arg. lega l. ſi quis legauerit aurum. Et hoc de primo. ¶ Secundò poſſent ꝓcedere allegata ꝓ Iuliano, ſi ſpecificè & expreſſe dictus vſuſfructus fuiſſet relictus animo cõpenſandi cũ dicta dote, ſaltem vſq; ad concurrentem quantitatẽ, quatenus excederet ſumptus neceſſarios dictæ dñæ, & quatenus excederet dictã quantitatẽ dotis animo donãdi & liberalitatẽ exercendi, vel ſpecificè fuiſſet dictũ, ꝙ tam alia legata q̃ hoc prælegatum dotis ſolueretur de dictis fructibus, & ipſe ſciens hoc onus acceptaſſet relictum vſufruc. quod tamen acceptare non tenebatur. Sed eo

ſpretio

ſpreto potuiſſet uti iure ſuo.d.l.cō ab uno.ff.de leg.2.ſed ipſum
acceptādo cenſeref acceptaſſe cū ſuo onere cōpēſandi.c.officij.
de teſt.hoc aūt in dubio nō præſumit in debito, qđ habuit origi
nē uoluntariā.C.de hrđi.inſti.l.ſi cōpenſandi.C.de rei vxo.ac.§.
ſciēdum.ff.de leg.2.l.creditore.ſecus ſi neceſſariā originē hēt.l.
ſi cū dotē.§.ſi pr.cū ibi not.ff.ſol.mat.ꝗ iura ſundāt intētionē di-
ctorū hrđū,cū hic nō euidēter nec ſpecifice teſtōr diſpoſuerit de
legato dictæ dotis,vt de fructibus exoluat, & p ꝯñs nec qđ fru-
ctꝰ cū ea compenſent,& verba eius ut dixi pñt & debēt reſtringi
ad alia legata,in qbus eſt alia rō,ꝗ in iſto vt ſ.dixi:& de hoc de ſe
2 cundo.¶ †Tertius caſus in quo poſſent ꝓcedere allegata ꝓ Iu-
liano in caſibus ſupradictis,ſi nō eſſet lata ſnīa diffinitiua,ꝗ trāſ-
iuit in rem iudi.ꝯ dictū Iulianū,ꝗ uult expreſſē ꝯrium.ſ.ꝙ Iulia
nus ſoluat dictam dotem de bonis hrđitarijs.Conſtat aūt ꝙ ſi de
buiſſet fieri cōpenſatio,cōpetijſſet d.Iuliano exceptio perempto
ria ꝯ petitionem dictæ do.Bartholomeæ,quā debuiſſet oppone
re vſq; ad ſnīam diffinitiuā excluſiue;poſtea verò nō pōt eam op
ponere,niſi in cā applōnis.C.ſenten.reſcin.non poſſ.l.perempto
rias.de temp.app.l.per hanc.Et ſic nō ſolutio quā Iulianus di fe
ciſſe,eſt illa ꝗ nocet;qa potuiſſet illa fieri p errorē facti vel iuris;
ſed ſnīa,poſt ꝗ dictus error nō pōt allegari mero iure.C.de iur.
& fact.igno.l.error.Et ſic nō ob.allegatio dñi aduocati,dū dicit
ꝙ cā redacta eſt ad nō cām.l.ſi fullo.ff.de ꝯdi.ſine cā.qa loqͥt qñ
poſt ſnīam ſupuenit cā ꝗ prius nō ſubſiſtebat;& ſic exceptio nō
cōpetebat;hic verò ſubſiſtebat ſiue iam.d.dña perceperat tot fru
ctus q ſufficiebant ad dotē,& tūc cōpetebat exceptio cōpēſatio
nis vel ſolōnis iā factæ,ſiue nōdū pceperat ſed erat pceptura ex
relicto vſufr.vt alterū ꝑdictorū eligeret.d.l.cū ab vno.ff.de leg.
2.Patet ergo ex ꝑdictis nō eſſe verū qđ aſſerit.ſ.ꝙ tā ex verbis,ꝗ
ex mēte teſtōris apparet dēre cōpēſationē fieri;qa imo de neu-
tro ꝯſtat;& poſito ꝙ ꝯſtaret,debuiſſet opponi exceptio añ ſnīam
ꝗ cū fuerit oppoſita,nūc opponi nō pōt,p ꝑdicta.Et hæc de ter-
3 tio & vltimo caſu.¶ †Nunc eſt vidēdū an ſit verū,ꝙ ad dictam
dñam vſufructuariā oīum bonorū ptineret onus æris alieni ex-
ſoluēdi,qa ſi hoc eēt,ſicut dēbat ſoluere alijs,ita & ſibijpſi,ar.ff.
de cōdi.inde.l.fratrer a fratre.ver.porro.& allegaī dictū Bart.ꝙ
ſic in l.ſi.ff.de vſufr.lega.vbi vř caſus ſm vnā lect.vel ſi nō in totū
ſaltem ꝓ dimidia;qa cū ipſa fuerit inſtituta in vſufructu,& Iu-
lianus in ꝓprietate,tanꝗ ambobus inſtitutis ex rebus certis non
vřr vel in quota detracta mētione rerū,vñr ambo fuiſſe vřes hæ-
des glibet ꝓ dimidia.ff.de hrđi.inſti.l.ex facto.& ſic dicta dña te
nebaī alijs creditoribus ꝓ dimidia;ſed quatenus ipſa erat credi-
trix,actio ſua erat cōfuſa ꝓ dimidia p aditionē hrđitatis nō cōfe
cto inuentario.C.de pact.l.debitori.cū ꝯcor.Sed hic aduertēdū,
ꝙ imo ipſa nō fuit hæres vřis,ſed particularis in certa re.ſ.in vſu
fruct.tm̄ Iulianus verò vniuerſalis,qa ſic voluit teſtator,vt patet
ex verbis ſuis,dū in inſtōne vxoris appoſuit dictionē taxatiuā,
tm̄,& in inſtōne Iuliani & Rodulphi filij ſui facta in ꝓprietate di
xit,hrđes vřes &c.& idē poſtea repetit in ſubſtōne poſtea ſcā de
eiſdē poſt mortē.d.dñæ.Eſt ergo pinde ac ſi fuiſſet inſtituta i cer
ta re dato coherede vřī;& ſic onus æris alieni hrđitarij nō ſpectat
ad eā rōne inſtōnis,qa ꝓ legataria hēbaī,ſed ad Iulianum vřem
hrđē.C.de hære.inſti.l.quotiens.Nec ob.l.ex facto.ff.e.tit.qa ibi.
qñ nō conſtabat de intentatione teſtōris,quem ex inſtitutis ex re
certa volebat eſſe vřem hrđem;qa inſtituit vnū in vſufr.& alium
in ꝓprietate;vbi verò conſtabat qa inſtituit in vſufr.& aliū hrđē
vřem;igiī &c.C.de neceſ.ſer.l.cū qdā.in ſi.C.de lega.l.cum qō.in
ſi.Et ſic nō hēt locū qđ dř in ꝯrium de confuſione actionis ꝓ di-
midia pp additionem hrđitatis;qa nō pertinuit ad eam additio.
Sed quid ꝓfuit ſibi inſtitutio in dicto vſufructu,patet ex no.per
4 Bar.in d.l.ex facto.¶ †Videndum eſt ergo,nūquid teneretur.d.
dña ad debita hæreditaria inſolidū,nō vt hæres,ſed vt legataria
vſufr.omnium bonorū,Bar.vř uelle,ꝙ ſic in l.ſi.ff.de vſufr.leg.
Et per.ll.quas allegatur vř moueri tali ratione,quia qñ vniuerſi
tas oīum bonorum defertur ex ultima voluntate,de tali vniuer-
ſitate non deducuntur debita & credita,imo includuntur,ſicut
ſub nomine hæreditatis deſerentur.l.nam quod.§.ſi.& l.cogi.in
prin.ff.ad treb.licet ſecus ſit,qñ ex diſpoſitione ꝯhentium,quo
caſu bona intelliguntur deducto ære alieno.l.mulier bona.ff.de
iure dotiū.Item ſecus qñ non omnia ſed pars quota bonorum.l.
cum aūt.ff.de leg.2.& l.non amplius.§.ſi.ff.de lega.1.qñ aūt de-
feruntur ſub noīe hæreditatis,tunc non refert,an deferant oīa,
an pars quota,qa vtroq; includuntur onera hæreditaria.l.ſi quis
ſeruū.§.ſi.ff.de leg.2.vnde gl.ordi.no.in l.his verbis.ff.de hæred.
inſti.dicit,ꝙ ſi nullo alio inſtituto hærede dicā in ꝑſentia 7.teſtiū
relinquo tali oīa bona mea,talia verba inportant directā inſtitu
tionē.Si vero inſtituerā aliū,importāt fideicō.vniuerſale,& vtro
que caſu debita includunī,vt poſſit talis cōueniri a creditoribus
hæreditarijs,primo caſu directis actionibus,ſecundo vtilibus;ſe
cus ſi relinqueret certā partē bonorū,quia tūc intelligeretur de-
ducto ære alieno,& ſic nec eſſet ille hæres,nec fideicōmiſ.vřis,ſed
legatarius particularis,qui nō poſſet a crediroribus cōueniri.Et
ſic Bar.iſtā eandē diſtinctionē quā faciunt dicta iura,qñ relinquūī
bona pleno iure quo ad proprietatē & vſufr.vt diſtinguaī an re-
linquantur oīa bona an pars quota ipſorū,ipſe Bar.vult debere
fieri quā nō pleno iure,ſed vſuſ.tm̄,vt ſi oīm bonorū teneaī talis
legatarius & poſſit ꝯueniri creditoribꝰ,ſicut ſi eſſet fideicō.vřis,
& hoc caſu nō loquit ille tex.d.l.ſi.Si verò relinquatur vſus certæ
partis bonorū,tūc legatarius nō teneī creditoribus,qa intelligiī
relictꝰ vſuſ.illius partis,ꝗ ſupererit deducto ære alieno,ſed ſi cer-
tarū rerū tūc legatarius,nec teneī creditoribus,nec ab eo ſit dedu
ctio æris alieni,qđ de ſingularibꝰ rebus nō detrahiī,ſed de vniuer
ſitate.l.quod dř.ff.de impē.& hoc vult lex illa ſm intellectū Bar.
¶ Sed ridiculū vř dicere,ꝙ ille cui legaī vſuſ.oīm bonorū,habeaī
loco fideicō.vřis,vt ſic poſſit a creditoribꝰ hæreditarijs ꝯueniri,cū
iura in quibus ſe fundat,loquanī in eo cui relinquūtur bona ple-
no iure.ſ.ꝓprietatis & vſuſ.q caſus longe diſtat a nřo.Et iō dico,
ꝙ ſicut qñ relinquiī vſuſ.partis quotæ bonorū,intelligitur de il-
la ꝗ reſtabit deducto ære alieno,& ſic legatarius nō pōt a credito
ribus ꝯueniri.Sed hæres anteꝗ tradat bona vtēda,deducet æs alie
nū,& vendet bona immobilia,ſi aliūde ſolui nō pōt,& ſic tāto mi
norē vſumfr.legatarius habebit,& per ꝯñs tā hæres ꝓprietarius,
ꝗ ēt legatarius vſuſ.participabit in ſolutione æris alieni;ita & cū
relinquitur vſuſfructus oīm bonorū fieri debet,quia primò de-
ducetur æs alienū,& ſic vendētur bona hæreditaria ēt immobilia
ſi aliter fieri non pōt,& reliqua tradentur legatario vſuſ.ad vtē-
dum fruendū,ſic tanto minorē habebit vſumfru.tex.eſt expreſſus
de hoc in l.vſufructu bonorū legato &c.ff.ad l.falci.in carta no-
na tituli,quæ qñ fuit relictus vſuſfr.oīm bonorū,& dicit æs alie-
nū fore deducendū ex oībus bonis,& ſic ex venditione rerū hære
ditariarū,non ex fructibus tm̄,ſicut vř ſentire Bar.& ſit deductio
ab hærede,qui ſolus pōt a creditoribus cōueniri,nō legatarius vt
ſentit Bar.& ſic vterq; participat in ſolutione æris alieni tā pro-
prietarius ꝗ vſufructuarius,nō aūt totū onus eſt vſufructuarij,vt
ſentit Bar.de hoc ēt eſt tex.expreſſus in l.ſi.§.ſi autē æs alienū.C.
de bonis quæ libe.per quē confunditur d.Bar.vt ibi legendo dixi
& in ſcriptis ſcholaribus dedi.Vnde ad propoſitum cū dicta dña
Bartholomea petijt dotem ſuam,poterat Iulianus vendere vnā
poſſeſſionem hæreditariā,& ſibi ſoluere,ſi aliunde ſoluere nō po
terat vſumfructū dictæ dñæ,diminuiſſet in illa re.Nā & ipſa pete
re hoc potuit,vt dos ſua ſepararetur ab aliis bonis,vt no.Bar.in l.
debitori.C.de pac.& in ſimi.C.ad treb.l.iubemus.Nūc ergo,quia
non vendidit dictus Iulianus,qa oīſa eſt vſufructu illius rei,& co
finito cogi debet d.Iulianus vendere & ſoluere,nō aūt petere pōt
vt fructus perceptos cū dote ꝯpenſet.Non ſine cā ergo Bal.in cō
ſilio allegato per dñm aduocatū hæredū prædictorū ꝑfatæ dñæ
miratur de deciſione Bar.in d.l.ſi.ff.de vſufru.lega.& determinat
Bal.ꝯ eum;quia ipſe Bar.ſentit aliqua,quæ non poſſum tolerari.
Pimo.n.ſentit,ꝙ ille cui relictus eſt vſuſ.oīm bonorū,poſſit a cre
ditoribus hæreditariis ꝯueniri,licet ſecus ſit qñ vſuſ.partis quo
tę bonorū,vel rerū,vt dixerat in ꝑcedētibus.Et patet ex ibi tex.qa
tūc æs alienū primo loco deduciī per hæredē;ſed qñ oīm,nō dedu
ciī,ſed trāſit in legatariū actiuē.l.vxori meæ.co.ti.& ſimiľr paſſi-
uē ſm eū.per l.nā qđ cū l.ſe.& ſe.ff.ad treb.Et ita manifeſtē colli
giī ex diſtin.quā ipſe Bar.facit.Et ſic talis legatarius æquiparabiī
fideicō.vřī,qui ſimiliter pōt cōueniri a creditoribus per dictas le-
ges,ꝗ nihil faciunt;quia vt dixi loquuntur in eo cui relinquūtur
oīa bona pleno iure ꝓprietatis & vſuſ.qui vel eſt hæres alio non
inſtituto,vel fideicō.ſ.alio inſtituto,vt no.d.l.his verbis.ff.de hæ-
red.inſtitu.Nos loquimur in eo,cui relictus fuit ſolus vſuſ.q eſt
ſimplex legatarius,in quē licēt trāſeāt actiones actiuæ,vt patet
ex l.vxori meæ.& in l.1.C.de vſuſ.e.ti.allegata p Bar.quas exerce
bit tāꝗ ꝓc.hæredis in rē ſuā.l.1.§.ſi.ff.vſuſ.quēad.caue.nō ſic trā
ſeāt actiones paſſiuæ,nec eſt hoc incōueniēs,vt patet alibi in em-
ptore hæreditatis.C.de hære.vē.l.2.& l.emptor.ſed in fideicom.
vře trāſeunt actiuæ & paſſiuæ ſicut in hæredē,& per ꝯñs vult Bar.

talem

talem legatarium eidē ꝯparari, quod eſt falſum. Secundò ſentit &
innuit Bar. ꝙ ad ipſum ſolum vſufructuariū pertineat onus æris
alieni, non ad hæredē; & ſic de ſolo vſufruc. ſoluere debet, & non
tangere ꝓprietatē; qđ eſt ēt falſum, & ꝫ d. l. vſufr. bonorū legato.
ff. ad legē fal. in carta. 9. tit. q̄ vult. ꝙ æs alienū deducat̄ ea oībus re
bus, & ex ꝓprietatibus, & ea vſufructu; quia vēdent̄ bona, & vter
que participabit de ære alieno, & ꝫ d. l. fi. §. ſi autē æs alienū. C. đ
bonis q̄ lib. vbi hoc dr̄ expreſsè. Ea quibus oībus tollit̄ & ꝯfundit̄
argumentatio facta per dñm aduocatū Iuliani a ſufficiēti partiū
enumeratione, ad probandū ꝙ iſta dos veniebat ſoluenda e a ſo-
lis fructibus, non ex venditione ꝓprietatis, & ſic debet dictos fru
ctus perceptos ſecū ꝯpenſare, & in eā ꝯputare, dum dicit aut iſta
dos petit̄ vt legata, & q̄a clarū eſt quia teſtator voluit legata ſol-
ui ex fructibus vendētis per execurores, quatenus erūt vltra ſum
ptus neceſſarios mulieris, & nō vendi bona immobilia. Aut petit̄
vt debita, & idē, q̄a ad vſufructuariū oīm bonorū pertinet onus
æris alieni exſoluēdi de ſuo fructu, nō ad ꝓprietariū; vt vult Bar.
in d. l. fi. ff. de vſufr. lega. Nā rñdetur, ꝙ nō petitur vt legata, ſed vt
debita; & quod dicit. Bar. non eſt verū, ſi ita ſenſit vt refertur; quia
imo pertinet cōiter ad vtrūq; tā ꝓprietariū q̄ vſufructuariū; q̄a
debent bona hæreditaria vendi. & hæres de vēditis perdet ꝓprie
tatē, & vſufructuarius perdet vſumfructū. Et ꝙ intellectus verus
illius. l. fi. eſt iſte, Vt multū interſit an relinquat̄ vſusfructus par-
tis quotæ bonorū, vel rerū incertarū, an aūt certarū rerūm vt pri
mo caſu deducatur de bonis primò æs alienū per hæredē venden
do bona quatenus expedit, & de reſiduo tradetur portio legata-
rio vtēda fruēda, & ſic vterq; participat de ære alieno. Secūdò ca
ſu nihil deducit̄; quia æs alienū nō deducit̄ de ſingulis rebus; ſed
de vniuerſitate. l. qđ dr̄. ff. de impen. Et ſic onus pertinebit ad ſolū
hæredē, qui de alijs rebus ſibi remanētibus ſoluet. Nā & idē eſſet,
ſi certā rem pleno iure ꝓprietatis & vſufru. legaſſet; quia de alija
non l̄gatis debet hæres ſoluere, ſi ſufficiunt, non de ſpāliter lega-
tis, aliàs in ſubſidiū ēt de illis, vt no. in l. fi. §. licētia. C. đ iure delib.
il primo. in gl. q̄ incipit prius gl. in fin. Et licet illa lex fi. in primo
caſu loquatur, qñ fuit legatus vſufruc. quotæ partis bonorū vel
rerū incertarū; re tñ vera idē eſt, qñ oīm bonorū vel rerū, vt fieri
debeat deductio æris alieni, anteq̄ aſſignentur res vtēdæ fruēdæ.
per regulā. l. mulier. ff. de iure dotiū. licet Bar. vt dixi, ſentiat ꝯtriū.
ꝙ non fiat deductio, ſed tranſeat æs alienū actiuè & paſſiuē in le-
gatarium; cuius dictum multos facit errare, & q̄plurimi non in-
telligunt ipſum non ponderantes quæ ſuperius dicta ſunt. Et in
hoc facto dedit plus de labore, quàm expediret, pro elucidanda
veritate huius negotij. Et caderet hic vna pulcha, ſubtilis, & lōga
diſtinctio ad declarationem huius arti. ſatis inuoluti & implicati
quem Bar. voluit explicare in l. ſi quis ſeruum. §. fi. ff. de leg. 2. Sed
non dixit tertiā partē eorum, quæ ſunt neceſſaria; quia tamē hoc
pertinet potius ad legentes, q̄ ad conſulentes, ne nimis prolixus
ſiam, omitto, & ſufficit tetigiſſe quatenus expedit.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Aloyſius in 1419. recepit mutuò ab Abraā hebreo ducat. 225.
ad rationem. 16. pro centenario in anno. & ita promiſit dictus
Aloyſius ſcilicèt 16. pro centenario ad rationem quatuor dena-
riorum pro libra in menſe ſecundum ꝙ priuilegium concedit vt
mutuare poſſit vſuræ tantum aſcenderent ad rationem 20. pro
centenario in anno. vnde hebreus fecit iſti bonum forum, qui de
16. pro centenario conuenit, prout in lib. d. hebrei continetur, &
pignori dedit pro dicto mutuo aliqua pignora argentea. ¶ In
1421. facta ratione cū dicto hebreo, & ſoluta certa pecuniæ quā
titate. ſ. 125. pro ſorte vt vſuris dictorū duorū annorū. Reman-
ſit debitor pro ſorte in ducatis. 145. Et hebreus aliqua ea dictis
pignoribus reſtituit. Alia verò apud dictum hebreum remanſe-
runt. Et poſtea multi anni præterierūt. ſ. 16. a dicto 1421. vſq; ad
1437. Quibus. 16. annis nihil pro vſuris dictorū 145. ſolutū fuit.
Modò hebreus petit vſuras dictorū 16. annorū, quæ ad rationē.
16. pro centenario aſcendunt ad ducatos 434. Quæritur vtrū eas
petere poſſit, attento ꝙ de promiſſione dictarū vſurarum aliter
non apparet, niſi prout reperitur ſcriptū in libro hebrei. ſ. ꝙ Aloy
ſius promiſit 16. pro centenario &c. Et attento priuilegio dicto
Abraam conceſſo in ea parte, vbi dicitur ꝙ ſi quantitas mutuata
ſub pignoribus argenteis tranſcenderit ſummā 25. lib. quantacun
que fuerit poſſit recipere pro vſuris ad rationē 4. denariorū pro
lib. in mēſe, & poſt annū debeat obſeruare in vēditione pignorū
certas ſolennitates; quibus ſeruatis poſt annum pignora ſint he-
brei, & in liberā ptātē eius trāſeat &c. Cū igit̄ trāſiuerit. d. annus,
imò. 16. vt dixi Aloyſius nollet, vel hr̄s eius aliqs ſoluere nec ſor
tē nec vſuras. Sed ꝙ poſt dictū annū de dictis pignoribus videat̄
hebreus ſibi ſatisfeciſſe. Mō q̄rit̄ qđ iuris. Et certè ſi pignora q̄ iu
dæo remāſerūt fuerūt vēdita, & idē ſi cœperit inſolutū, & nō ſuf-
ficiūt ad uerā ſortē. 165. quatenꝰ deficit vſq; ad illā & vſuras eiꝰ,
hebreus vr̄ ꝙ ēt ꝓ iſtis. 16. annis petere poſſit; q̄a nō nocet credi
tori, ſi pignora nō ſufficiētia vel idonea ſuſcepit, ſed adhuc quā-
titatē in quā pignus nō ſufficit petere pōt. ff. de diſtra. pign. l. qđ
de pignoribus. ff. ſi cer. pet. l. creditorē. C. eo. l. ſi ꝓ mutua. cū ſim.
Sed de uſuris totius ſortis. 165. dictorū. 15. annorū eſt dubiū, ſi
pignora nō fuerint vēdita, licet hebreus vēdere potuerit, & ꝙ he
breꝰ illas petere poſſit; facit nā ex tenore priuilegij patet, ꝙ ſtat̄
libris eorū. In libro aūt ꝯtinet̄ ꝙ Aluyſius ꝓmiſit &c. qđ debet
intelligi p ſtipl̄onē. l. titia. §. idē rńdit. ff. de verb. obl. & ſic ſubeſſe
vr̄ vinculū ſtipl̄onis, ſine qua vſuræ ea ꝯtractu ſtricti iuris nō poſ-
ſent peti. l. 1. & l. 3. C. de vſur. l. 1. de ꝯdi. inde. cū ſim. Sed & ſi nul-
la ꝯuētio vſurarū interueniſſet, vſuræ ꝯſuetæ & cōceſſæ peti poſ-
ſent; q̄a ꝓmiſſæ cēſereni. l. ꝙ ſi nollit. §. q̄ aſſidua. ff. de ædil. edic.
l. ſi prius. in §. recte. de aqua plu. arc. ¶ Nec ob. vr̄, ꝙ poſt q̄nquē
niū. 1415. quo fuit priuilegiū ꝯceſſum, & ſic vſq; ad 1420. & po-
ſtea nō fœnerādi facultas cōceſſa eſt. Nā illud eſt de nouo fœne-
rari, qđ poſt q̄nquēniū nō licet, & aliud eſt fœnus mutui facti ī.
q̄nquēniū exigere, qđ licet ēt poſt q̄nquēniū. ad hoc. ff. de nego.
geſt. l. ſi & ſeruus. §. ſi viuo. in fi. ¶ Priuilegiū aūt in fi. poſt dictū
q̄nquēniū, quo durat facultas fœnerandi, ꝓrigit ſex mēſes, q̄bus
hebrei neceſſitant̄ expectare volentes luere pignora, & inter di-
ctos ſex mēſes illa nō pñt vēdere, vel ſibi iure dñij vēdicare; & ſic
nō obſtat intētioni hebrei, vt poſt ſex mēſes nō poſſit vſuras pe-
tere. Quæritur cōſilium ꝓ parte dicti Aloyſij.

S V M M A R I A.

1 *Conuentione ſine priuilegio non obſtante quòd iudæus poſſit ad uſuras dare ad quatuor pro. 100. ſi tamen accepit pignus pro minori precio nō habet actionem ad reliquam ſortem & minus ad uſuras.*

Intellectus ad l. creditor. ff. ſi cer. petatur.

2 *Verbum, poteſt, affirmatiuè prolatum non importat neceſſitatem in diſpoſitionibus inter uiuos.*

3 *Solemnitas introducta in uenditione pignoris in fauorem debitoris ſi omittatur, non uitiat.*

CONSILIVM CCXCV.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ †Si d. pignora
fuerunt vēdita
p iudæū vſq; ad quātitatē redactā ex uenditione, fuit
extincta oīs obl̄o ſortis, cùm in eā cōputet̄; iuxta ea q̄
hñr & no. p Cy. in l. 1. & 2. C. de pig. actio. in quantitate redacta
ex vēditione fructuū rerū obligatarū, q̄ ſunt obligati ſicut res, ex
q̄bus p̄cepti ſunt. ff. in q̄b. cau. pig. taci. ꝯhi. l. in p̄dijs. C. eo. titu. l.
quāuis. & p ꝯñs vſq; ad dictā quātitatē deſierūt currere vſuræ. C.
de vſu. l. acceptā. ubi poſt oblationē, depoſitionē, & ꝯſignationē
ſortis, q̄ hñt vim ſolutionis. C. de ſol. l. obſignatione. deſinunt uſu
ræ currere, fortius poſt ueram ſolutionem, ſeu compenſationē,
q̄ uim ſolutionis habet. ff. qui po. pig. hab. l. ſi debitor. ¶ Idem vr̄
dicendū, ſi nō vēdidit ex die in quo vēdere potuit. ſ. poſt lapſum
anni; qm̄ ea tunc effecta erāt ſua virtute ꝯuentionis prædictæ, &
ſic cū videant̄ inſolutū data, fuit obl̄o ſortis extincta, & cōuerſa
2 in ꝓtiū, & cōpenſata. l. elegāter. ff. de pign. actio. ¶ †Nec ob. ſi di-
cat̄, ꝙ iſtud eſt verū ſeruata certa ſolēnitate, q̄ hic non fuit ſerua
ta; q̄a illa ſolēnitas req̄rit̄ in fauorē debitoris. Sed ſi expedit debi
tori, ꝙ ēt non ſeruata dicta pignora intelligantur fuiſſe iudæi ex
die quo potuit vendere non decætero currant vſuræ, non eſt cu-
randū ꝙ non fuerit ſeruata; ſicut in ſi. no. in l. elegantev. ff. de do-
lo. qñ dolus dedit cām ꝯtractui bonæ fidei; quia ꝯtractus eſt nullus in
fauorem dolum paſſi, vt poſſit reuocare ſi uult, ſed ſi non uult,
valet. bñ facit. l. 2. ff. de leg. commiſ. de in diem adiec. l. ſabinꝰ. de
pig. act. l. quāuis. in prin. in rōne ſui. Et ſi dicatur imo. l. illa quā-
uis. facit in contrarium, quia uult, ꝙ licet fuerit actum ꝙ credi-
tor poſſit vendere pignus, tñ ſi non uult vendere non tenet̄. Rñ-
detur, ꝙ hic dr̄ aliter. ſ. ꝙ pignora ſint ipſius iudæi lapſo anno &
ſeruata certa ſolēnitate, de qua ſolēnitate ſi nihil dixiſſet lapſo
anno, ſtatim fuiſſent effecta ſua, quia ſemel ſic voluit, & ſicut de
bitor poſtea non audiretur inuito iudæo ſi vellet pignora ſibi
reſtitui, ita nec econuerſo deberet audiri iudæus inuito debito-
re ſi diceret, nolo ꝙ fuerit effecta mea, nec ꝙ obl̄o ſortis fuerit ex
tincta, ſed volo tibi reſtituere, & ꝙ mihi reſtituas ſortē & vſuras,
quæ

quæ interim cucurrerūt;& hoc per l.3.quæ incipit. præterea.in fi.
ff.man. & pet ratione; qa non debet quis audiri poſtulās id,cuius
ɜtrium non eſſet poſtulaturus.C.de ſol.l.pe.ff.de pet.hæ.l.ſi & rem
& pretiū.& ſic iudæus non poſſet poſt lapſum anni renunciare di
cto pacto, licet uideat̃ fuiſſe appoſitū ſui fauore, ſi erat caſus,quo
poſſet concernere fauorē debitoris, ꝓut eſt in caſu noſtro inuito
debitore.ar.ff.de pac.l.ſi cum fundū. Sed pacto ꝙ poſſet uendere,
bñ poſſet renunciare qñcunque;qa fauore creditoris dūtaxat cēſe
ret̃ fuiſſe appoſitū,cùm reqrat̃ factum ipſius creditoris in uenden
do,quod impendere non tenetur ſi non uult.Nā & ſi nondū uen-
didit debitor,offerendo ſortē poſſet petere ſibi reſtitui; ſolēnitas
aūt q̃ ex forma pactorum colligitur,ſolius debitoris fauorē reſpi
cit,cui pt renunciare,& ſi ſua intereſt ꝙ intelligantur pignora fa-
cta iudæi ēt ea non ſeruata effecta ſua ſunt, ne qđ eius fauore &c.
ue in iuribus uulgaribus.C.de rei uxo.ac.§.accedit. in fi.ff.loca.l.
ea lege.in prin.Et ſi dicatur ēt hic fuit conuentum, ꝙ iudæus poſt
certum tps poſſet uendere, & ſic ſumus in terminis legis p̄dictæ,
quamuis r̄ndetur ꝙ illud fuit dictū in ꝯñtiam dñij quæſiti,de quo
prius dictum fuerat,quod qdem foret ēt ſi dictum non fuiſſet,cū
dñs effectus facere poſſit de re qcqd uult.ff.de pac.l.pen. & ſic eſt
perinde ac ſi nō fuiſſet expreſſè dictum,cū expreſſio eorū q̃ tacitè
inſunt,nihil operetur.C.de fideiuſ.l.nō recte.ff.de lega.1.l.3.in l.
uero.de pign.actio.quamuis non fuit actum ꝙ dñium pignoris.ſ.
acquireretur creditori , ſed ſolū ꝙ poſſet poſt certum tps pignus
uendere,ſi pecunia non fuerit ſoluta,quo caſu ſubintellr ꝯdō.ſ.ſi
uoluerit non aſr; quia ſui tñ fauore cenſetur tale pactum appoſi
3 tum, ut ibi patet † qđ ēt ſignificat uerbum poſſit,qđ affirmatiue
prolatum in diſpoſitionibus inter uiuos non importat neceſſita-
a tem[a].ff.de offi. præſi.l.ſæpe.ff.de iudi.l.non qcqd.& no. per Bar.
in l.Gallus.in prin.ff.de lib.& poſthu.Sed pactū qđ tranſacto cer
to tpe pignora ſint creditoris,non continet dictum uerbū poſſit,
& ſic eſt preciſum nec ſubintellr dicta ꝯdō,ſi uoluerit, cū non ex-
pectet̃ aliud factum ſuum, ſicut expectatur impotentia uēdēdi,&
conſtat ipſum iudæum ſemel hoc uoluiſſe tpe conuentionis,& ſic
ulterior uoluntas non expectatur.ar.ff.de aqua plu.arc.l.in diem.
cum ibi nota. p̄ſatum ergo pactum cēſetur factū gratia utriuſq;.ſ.
iudæi ſi pignus plus ualet q̃ ſors & uſuræ,& gratia debitoris,ſi mi
nus ualet; qa tunc præſumitur ipſum nō debere pignus luere.l.q.
habebat.ff. de leg.3. & ibi no.& ſic h̃re ipſum pro derelicto apud
creditorem, & intereſt ſua qđ cedat inſolutū ne ulterius currant
uſuræ; vñ in præiudicium eius iudæus non potes huic pacto renū b
ciare,ſicut nec econuerſo,ut dictum eſt. ¶ Nunc eſt uidēdum de
eo qđ eſt ultra precium redactum ex uenditione pignorū, pona-
mus.n.ꝙ pignora ualebant centū 25. tpe ſaldi facti,& qđ tñ fuit
redactū ex eis,ſed debitum ſortis aſcendebat poſt factū ſaldum ad
165.ut dr̃.de quibus deductis 120. remanſerunt 40. pro ſorte, q̃
16.annis citra non fuerunt ſoluta nec petita,utrum poſſint nunc
4 peti cum uſuris currentibus a dicto tpe citra. ¶ † Et quantum ad
ſortem.ſ.dicta 40.vr̃ clarum,quod iudæus poſſit ea petere ꝑ cer-
ti cōdictionem ex mutuo, qa ſibi non præiudicauit retinendo pi
gnora minoris ualoris tpe ſaldi, & reſtituēdo reliqua pignora ſi-
cut ſi ab ipſo principio ſic accepiſſet.ff.ſi cer.pe.l.creditor q ſi;ido
neū.cū concor. ¶ De uſuris uero eſt maius dubiū,quia ꝓ illis nul
la cōpetit actio , cū nulla fuerit orta obl̃o ciuilis uel naturalis oī
iure tam diuino q̃ humano,tam canonico q̃ ciuili.ff.de condi. in-
de.l.ſi non ſortē. in prin. iūctis his q̄ no.per gl.& doc. in l.1.C.de
ſumma trini.& in auth.ad hæc.C.de uſur. Nec dicta conuentio fa
cta cū cōitate,q̃ habet uim legis uel ſtatuti.ff. de publi.l.Cæſar.C.
de do.inter uirū.l.donationes . potuit hoc inducere, ſicut ſi ꝑ niā
ſtatuti fuiſſet hoc factum; qa nō ualeret,imo facientes eſſent excōi
cati,ut in cle. 1.de uſur.licet pignora poſſent retineri uirtute dictæ
cōuentionis,q̃ facilius potuit inducere retētionē & exceptionē,q̃
ꝯcedere actionē.ar.ff.de pac.l. iuriſgen.§.igit̃ nuda.& l.reſcripto.
§.ſi.iuncta.l.1.C.per quas pſo.nob.acq. ¶ Sed in ɜriū facit,qa ſm
hoc dicta cōuētio fuiſſet ludibrioſa, & nullius ualoris. Et ſic dicti
iudæi remanerent decepti ex eis, ꝙ nō p̄ſumit̃ uoluiſſe cōitas . ar.
C.de pac.l.ſi qs in conſcribendo. circa medium. Si.n.nō potuit fa
cere ut ꝓ uſuris ſoluendis naſceretur obl̃o & actio, ſilr nō potuit
facere ut ꝓ eis poſſent pignora retineri,qa ſi pſona debitoris non
eſt obligata,ſilr nec res datæ pignori ſunt obligatæ,cū hypotheca
ria q̃ eſt acceſſoria, ſine principali non poſſit a principio ɜſi, licèt
ex poſtfacto poſſit remanere.C.de luitione pi.l. intelligere.& qđ
no.in l.ſi hæres pecuniā.ff.ad treb. Cū ergo dicta ꝯuētio det facul

tatē d. Iudæis p̄ſtandi ad vſuras tā ſup pignoribus q̃ ſuper inſtrīs
ſine pignore, vr̃ voluiſſe ꝯcedere tā retentionem pignorum, q̃ ēt
actionem.ar.ff.de acq.re.do.l.ſtatuas. Et poſito ꝙ ſtricto iure nō
potuerit hoc facere, tñ vr̃ voluiſſe qđ de facto ſeruet̃,& quod de
hoc ſi poſſit in iudicio opponi, & ſic tñ erit q̃tū eſſet ſi de iure ua
leret.ff.de ma.teſta.l.q habebat.in fi.in tex. & glo.ext.de excep.c.
cū eccleſiaſticæ.& qđ no.gl.ff.ſi cer. pe.l.lecta.q̃ incipit ī.mēſem
& Bar.C.de trāſac.l.ubi pactum in pe.col.de iud. l.properādum.
in prin. Parum.n. fuiſſet d. iudæis potuiſſe mutuare ad vſuras , ſi
eas nec ꝑ viā agendi , nec ꝑ viā excipiendi , uel retinendi poſſent
ꝯſeq.ſicut in ſimili dicit̃.ff.de orig.iur.l.2.§.poſt originem. Bre-
uiter dici pōt,ꝙ cum d.ꝯuētio p̄ter oēm diſpoſitionem iuris,imo
ɜ oēm ut ſ.dixi,toleret̃ ꝑꝑ hoim neceſſitates , & ſic facta potius
q̃ de iure ſit reſtringenda,ut quanto minus poſſit ius offendat̃,&
ſic quatenus imminet neceſſitas, tñ ꝙ aliquid operet̃ & nō ſit ſu-
perflua, obſeruetur.ar.ff.de leg.l.quod ɜ.de re. in.l.q̄ ꝑꝑ neceſſi
tatē.de oſ.pſi.l.ſenatus.ff.de in.l.ſed & ſi reſtituat̃.§.ſed & ſi dies.
C.de inof.teſt.l.ſi qñ.in prin.cū multis ſimilibus.Hoc aūt fiet ſi dica
mus,ꝙ ꝑ viā tñ retētionis pignoris poſſint eas ꝯſeq.qñ data ſunt
pignora,& per uiā exceptionis, ſi non ſunt data , & vſuræ fuerint
ſpontè ſolutæ, & ſic nō cogant̃ eas reſtituere nec pignora niſi eis
ſoluantur,qđ tñ de iure cōi non eſt,imo poſſent compelli ad re-
ſtituendū tā vſuras q̃ pignora ſine ſolutione uſurarū.c. poſt miſe
rabilem.ext.de vſur.& ſic d. ꝯuentio non erit iudæis inutilis cum
d.caſibus operetur ſatis.potuit aūt cōitas denegari facere audiē-
tiam volentibus iudæos moleſtare,& repetere vſuras ſolutas , vel
pignora,& tollere ſuis iudicibus iuriſdictionē,vel eius exercitiū
iuxta no.in auth.ſtatuimus.C.de epi. & cle. ꝑ Bald. & iuxta illud
meū nō tuū tibi denego auxiliū.vt no.ī l. aſſiduis. C.q po. in pi.
hab.vñ nō tolleretur ſubditis auxilium,qđ aliunde haberēt; pu- a
ta ī curia eccleſiaſtica maximè romana, ſi dictos iudæos ibi repe
rirent,ſed magiſtratus ipſius cōitatis habent iuriſditionē ab ipſa
cōitate,quā cōitas ſine iniuria cuiuſcunq; pōt eis auferre vel exer
citiū ſuſpēdere,vel tollere,nō ſic pōt cōitas ſuis magiſtratibus da
re iuriſditio.in reddēdo ius iudæis vſuras petētibus,cū illā de iu
re ō poſſint habere,& ſic nec cōitas pōt eis dare ſine iniuria ſubie
ctorū ēt ꝯſentiētiū; qa nō pñt in hoc ꝯſentire,cū ēt ſi velint ñ poſ
ſint ſe ad vſuras obligare ſine iuramento.c.debitores.& c.ad no-
ſtrā.de iureiu. Caueāt ergo iudæi ꝙ vel mutuēt cū bonis pignori b
b bus vel talibus pſonis de qbus cōfidant,ꝙ ſponte ſoluāt nec ſpe-
rēt poſſe ꝯſeq iuſtitiā ſup vſuris [b] ſoluēdis virtute dictæ cōuētio-
nis;q nec iſtud cōtinet expſsè,nec ſic debet interp̄tari,vt cōtineat
id qđ de iure facere nō potuit cōitas.ar.l.ſi pater.ff q in frau.cre.
l.q̃q̃.de titu nup.l.ſi qs ſub conditione.ff.de cōdi.inſtit.cū ibi no.
ꝑ Bar.de ope.lib.l.hoc demū.& no.in c.1.de cōſti.lib.vi.ī nouel.
ſup verbo noſcunt̃.de immu.ecc.c.eos.e.li.poſtq̃ talis cōuētio nō
eſt eis penitus inutilis, ſed aliqd pt operari, qđ ſine ea nō poſſent
habere ut ſ.oſtenſum eſt.Et hoc quātum ad vſuras.Quātum verò
ad ſortē,q reſtat ſoluenda vr̃ ꝙ ſicut pignora ēt ſi multò plus va-
leāt trāſacto tpe ſunt ipſius iudæi, qđ tñ a iure improbatū eſt. C.
de pig.l.ſi. ita ſi minus valeāt dānū ſit ipſius,& ſic nō habeat locū
illa l.creditor. ff. ſi cer.pet. per titulum quod quiſq; iuris , & ut c
cōtrariorum ſit eadem diſciplina.l.& ſi contra.ff.de uulg.& pup.
Eiuſdem Thematis cum ſuperiore conſilio , nam ſupra conſuluit
Paulus pater,hic uerò Angelus filius .

a ¶ Neceſſitatem. Quid autem hoc uerbū,poſſit., ſignificet. Vide Bal. in conſil. 381. in 3.parte.

b ¶ Super uſuris. Vide Bal. in conſi.395. in 5 parte. Et annquid chriſtianus a iudæo re exigere poſſit uſuras a iure ciuili permiſſas. uide per eū in conſilio 449. in iij. parte.

c ¶ Deteſtat. Adde Bal. in conſilio 395. in 5. parte.

S V M M A R I A.

1 *Fœnerandi licentia aut priuilegium iudæis a Principe uel communitate conceſſum de iure non tenet.*
2 *Iudæus ex priuilegio fœnerandi ſibi conceſſi actio ad uſuras non oritur, quamuis pignorum retentione pro eis uti poſſint.*
3 *Vſuras & capitale an iudæus conſequi poſſit, ſi pignus minus ualet.*

CONSILIVM CCXCVI.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Caſus pñs
quātū ad uſuras
ꝙ illæ peti nō poſſint de iure cōi,nullā aut modicā
habet dubitationem nā uſuras hodie peti poſſe utri
c uſq; teſtī pagina deteſtatur [c], nec ſi ꝓmittant̃ aliqua
naſcit̃ obligatio.de uſur.c.3.cū ſeq.& adeo ſūt īdebitæ, ut ēt ſciē
ter ſolutæ repeti poſſint.de cōdi.inde.l.ſi nō ſortē.in prin. & §. ſi
falſo .& ibi ꝑ Bar. & dñs meus ēt.ī.aliunde hoc tetigit. Attento
ēt priuilegio & facultate fœnerādi iudæis ꝑ dñm conceſſa, ſilr di
cēdum eſt iudæum uſuras iſtas petere nō poſſe;nā licet & fœnerā
di & ꝯſequēter uſuras petēdi uideat̃ cōceſſa facultas,qñ ſup char
tis & inſtrīs fœnerant̃.ut in illo.c.iſtrī ſiue priuilegij; qa tūc ex pi

gnoribus iudæi nihil lucrari pñt, qñ tñ fœnerant̃ ſub pignoribus
dicẽdũ eſt, dñm actionẽ ſup uſuris nõ ꝯceſſiſſe, ſed tãtũmõ pigno
rũ retẽtionẽ ꝓ illis; talis.n. ꝯceſſio cũ oĩno exorbitet ab utroque
iure, licet inſtãte dño per ſuos ſubditos eẽt ſeruanda, ut lex vel ſta
tutum. iuxta no. per Bar. in. l. ciuitas. ff. ſi certũ petatur. poſt princ.
data tñ licentia loquẽdi & poſtulata venia concludendũ eẽt nullã
fore, nã ſi ẽt iudæi cõpellendi ſunt ad reſtituẽdas vſuras p dños ſe
culares, vt in c. poſt miſerabilẽ. iuncto eo qđ no. Archi. 14. q. 4. c.
alio. ergo non pñt dñi tpales eis concedere ut poſſint illas extor-
quere, ſi ſerui, vẽ. l. altius. l. ibi. qa qđ aliũ facientẽ &c. de admi. tut.
l. cũ hẽditas. de elec. c. dudũ il 2. Nã & lex ĩperialis ſup uſuris exi
gendis hodie facta non teneret, cũ in cõcernentibus aiæ ꝑiudiciũ
ꝫ canones leges latæ nõ tenent. iuxta no. in c. 2. de re. iu. li. 6. & qđ
2 plene legit̃ p Io. An. in merc. in reg. iuris. peccatũ. † lõ talis cõceſ-
ſio dñi reſtringẽda eſt ex mẽte dñi vt actionẽ ꝓ uſuris ꝯcedere uo
luerit, ubi iudæi ſine pignoribus fœnerantur p iura p. do. meũ in
hoc allegata. Nec is intellectus extraneus uideri dẽt ea rõe; quod
nec retentio potuerit cõcedi ſicut nec actio, cũ nulla ſubſit obliga
tio vſurarũ rõne cuius pignora retineri poſſint, nã & alibi ꝯtingit
in ſimili vt pignora retineri poſſint ꝓ eo ad qđ nõ ſunt obligata,
ſi occaſioue crediti apud creditorẽ ſunt. l. ſi nõ ſortẽ. §. ſi centũ. de
cõd. inde. l. 1. & 2. C. ẽt ob cyrogra. pecu. & multis iuribus ꝓbat̃ ꝗ
retẽtio ꝓ eo ꝯſequẽdo ꝯcedit̃, ꝓ quo actio nõ ꝯpeteret. de le. 2. l.
codicillis. in prin. l. ſi in area. de ꝯdi. ind. cũ ſi. l. ſi qs ſciẽs. & l. ſi do
mũ. C. de rei ven. cũ ibi not. Cũ igit̃ in caſu pñti data fuerint pigno
ra, p ſupradicta defendi põt, vt ẽt quatenus ſors eſt maior pignorũ
æſtimatione, vſuræ illius pluris peti nõ pñt, ẽt ſi pignus extaret; qa
ad hunc finẽ iudæus cõſeruaſſet vt tãti tpis vſuras ꝯſequeret̃, quia
hoc unicuiq; ſanæ mentis abſurdiſſimũ vr̃. de ꝓbẽ. c. dudũ ver. cõ-
ſiderãtes. l. nã abſurdũ. de bo. lib. l. põp. ſcribit. de neg. geſt. Sed ẽt
conceſſo ſine ꝑiudicio veritatis, ꝗ ꝓ vſuris cõſequẽdis indiſtinctè
dñs voluerit actionẽ ꝯcedere, nõ ſolũ vbi nõ ſunt data pignora ſed
ẽt vbi data ſunt, & illa nõ forte ſufficiãt ꝓ oĩm annorũ vſuris. Ad-
huc idẽ in pñti caſu concludẽdũ eſt, vt debitor hodie nec ad ſo tẽ.
165. ducatorũ, nec ad eius vſuras tenet̃. Nã cũ dñs ſuis ſubditis p
hunc modũ in dñio ſuorũ pignorũ ꝑiudicare potuerit, concedẽdo
ꝗ poſt annũ efficiant̃ creditoris. C. de iu. domi. impe. l. fi. Nec tran
ſlatio dñij in creditorẽ impediat̃ ex ꝓhibitione. l. cõmiſſoriæ in pi
gnoribus; qa ꝓhibitio illa locũ non hẽt, qñ cũ alio q̃ cũ debitore
fit talis cõuẽtio. l. fi. in prin. de ꝯhen. emp. & l. calippus. & ibi no. de
ſol. dicẽdũ eſt iſta pignora poſt annũ effecta fuiſſe iudæi, & ꝯſequẽ
ter vſurarũ curſum fuiſſe impeditũ. ff. de vſur. l. in cũ. & dñs meus
in prin. conſilij tetigit ẽt ſi ſolẽnitas citationũ nõ fuerit obſeruata.
Illa. n. req̃rit̃, vt dep̃hendat̃ volũtas debitoris, q ſi fuerit negligẽs;
ꝑſumit̃ voluiſſe cedere pignori, & ꝗ illud remaneat hebreo inſo-
lutũ ꝓ ſorte & vſuris decurſis, & amplius vſuræ non currant, q̃ vo
luntas debitoris multomagis dep̃hendit̃ ex taciturnitate tot anno
rũ, q̃ ex bina vocatione, cũ ſepius nõ ſolũ bis pp curſum meſtruũ
3 vel annuũ vſurarũ interpellatus intelligat̃ ad pignus luẽdum. † Et
ſicut facta illa citatione & debitore nõ luente videret̃ vſurarũ cur-
ſus impeditus, nec poſſet hebreus nolle dñium rei, ſed velle ꝗ vſu
ræ continuò currant inuito enim creditore ſatisfierit poteſt ne
currant vſuræ, ẽt ſi tpſ reſtõni eſſet appoſitum, & añ tempus de-
bitor ſatisfacere vellet. iuxta no. poſt gl. in l. q reme. i prin. de ver.
obli. ſicut debitor inuitus cõpelli poſſet ad reſtõnẽ ſortis ẽt ſi vel-
let vſuras ſoluere. l. fi. in fi. de iure dot. Ita & multomagis clare cõ
ſtat de hac volũtate debitoris volẽtis dimittere pignus, ſi tãto tpe
neglexit ꝗ pignus nõ plus valeat, q̃ ſors & vſura. d. l. qoi debebat.
de leg. 3. & qđ no. in. l. ſi tibi hõ. in prin. de leg. 1. Ita ꝗ ex hac taci-
ta voluntate ẽt volẽs poſt annos recuperare pignus, ſi extaret inui
to iudæo non audiret̃. Licet. n. iudæus nõ cõpellãtur ſolennitatem
ipſam citãdi obſeruare cũ ex facto ſuo depẽdeat, ſicut nec cõpelle
ret̃ vẽdere, licet vendendi facultatẽ haberet. l. q̃uis. de pig. act. reti
nere tñ pignus in cãm ſortis & vſurarũ bene cõpellit, ſicut cõpelle
ret̃ debitore expſſẽ ſatisfacere volẽte. Quinimmo ſi pignus ab ini
tio minus valeret, q̃ ipſa ſors, licet in eo qđ minus ex pignore redi
gi põt de iure non videat̃ ꝑiudicatũ, ẽt vbi pignus ſibi eẽt adiudica
tũ, vt eſt te. in l. fi. §. ſed ſi qdẽ. C. de iure do. inpe. Dicit tñ gl. in. l.
creditor. ſi cer. pe. qđ Venetijs nõ ſeruat̃, ſed ibi ſeruat̃ ꝗ credito
ri in illo ad qđ pignus nõ ſufficit, ſibi ꝑiudicauerit, & ſic de vſuris
illius pluris qđ eẽt in ſortẽ quàm in valore pignoris fruſtra dubi-
taret̃; ſed & ſi illud plus ſortis petere poſſet, illius vſuras cõſeq nõ
põt, nec retẽtione, cùm pignus ſufficiens non habeat; nec actione

2 ¶Probatũ. Vide Bal. in conſil. 486. in parte. & do. Alex. de imo. in cõſil. 4. in 4. col. uer. uerum quia. in 2. parte.

ex quo ab initio cum pignore mutuauit, ſm ea q̃ ſupradicta ſunt.
¶ Idẽ ergo qđ dñs meus ſ. cõſuluit dico & cõſulo ego eius natus
Ang. de caſt. vtriuſq; iuris doc. & ad fidẽ me ſubſcripſi & ſigillaui.

¶ Caſus.

¶ Quidã magiſter Ioan. accepit Beatricẽ uxorẽ, quæ inter alia bo
na habebat domũ q̃dã, quã ipſa Beatrix & ſui anteceſſoris. lxxx.
annis & pluribus ſemper poſſederunt ut ꝓpriam, & d. domum ip
ſe magiſter Ioannes vt dotalem tenebat, licèt expreſſè in dotem
ſibi data non fuerit. Et cum eã reficere vellet, qdam pone. A. pro
hibuit eum ne reficeret aſſerens domum eſſe ſuam. Cuius verbis
aliter non diſcuſſa, nec inq̃ſita veritate d. magiſter Ioannes credi
dit & d. domum conduxit ad liuellum a b. A. per publicũ inſtr̃m
ad ſolutionem perpetui liuelli ſe obligando. Sed poſt talem ꝯctũ
factum iam ſunt. xv. anni & plures d. magiſter Ioan. nunq̃ aliquid
ſoluit. Et deceſſit poſtea ẽt eius vxor Beatrix. Relicto ex hoc mr̃i
monio magiſtro Iacobo filio, q ẽt nunq̃ poſt mortem parentum
aliquid ſoluit. Mõ A. ꝑdictus volens ſibi ſatiſfieri de pẽſionibus ꝑ
teritis, & ẽt ad futuras declarari d. magiſtrũ Iac. obligatũ eſſe in iu
dicio produxit inſtr̃m ſuũ liuelli. Et qa pro tũc dicto inſtr̃o nihil
obiectum fuit, & nihil habebat vñ ſolueret d. magiſter Iac. miſſus
fuit in carcerẽ. Et cũ qdã ſibi in cacere exiſtẽdi ſuaderent, ꝗ boni
eſſet ſi vellet exire carceres, vt iuribus ſuis q̃ habebat in dicta do-
mo renũciaret. Ipſe ſimil̃r ductus his verbis general̃r renũciauit
oĩ iuri qđ habebat in iſta domo, quã renunciationem ipſe A. admi
ſit licet de iure non fuiſſet coactus, inquantum renunciabat liuel-
lo; iuxta no. in l. is cum quo. de aqua plu. arc. & exiuit de carcere, &
ipſe. A. in poſſeſſionẽ. d. domus ſe induxit. & ſtetit aliq̃bus annis
ipſam locãdo & penſionem exigẽdo. Mõ magiſter Ia. experiri vel
let de iuribus ſuis, & vendicare dictã domũ de manibus tutij. Di-
cens illam p matrẽ ſuã & anteceſſores eius longiſſimo tpe fuiſſe
poſſeſſam; aliter dñiũ ſuũ nõ vr̃ poſſe ꝓbare. Et dicit ꝗ ꝯctus liuel
li p magiſtrũ Io. eius patrẽ fact⁹ ei nullo mõ hẽt ꝑiudicare, nec eius
matri ꝑiudicauit cũ dom⁹ ipſa nõ eẽt dicti ei⁹ patris, ſed matris. Nec
ẽt renunciatio per eũ facta ſibi vr̃ nocere. ¶ Mõ q̃ritur quid iuris.

S V M M A R I A.

1 *Maritus ſi recognoſcat rem uxoris ab aliquo in liuellum, non nocet uxori, nec eius hæredi. 2.*

3 *Confeſſio quòd res mea ſit tua, non eſt donatio.*

4 *Ex præſcriptione longiſſimi temporis cum bona fide paritur rei uendi. etiam aduerſus uerum dominium.*

CONSILIVM CCXCVII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Certè ſi dict⁹
magiſter Iaco-
bus probat de longa poſſeſſione matris & ſuorũ ante
ceſſorũ, ẽt ſi aliũ titulũ nõ oſtendat, qa nec forte ex
antiq̃tate mortalitatis teſtiũ vel aliter nõ poſſit oſtẽ-
dere, ſatis vr̃ ad eius dñium ẽt directè in iudiciũ deductũ, proba-
2 tum [2]; vt dicit Bald. in l. iudicia. C. de rei vendi. in. vj. qõ. † Et ꝯctus
1 liuelli per magiſtrũ Ioannem eius patrẽ facti de dicta domo eius
matri, & per ꝯñs nec ſibi potuit ꝑiudicare, cũ nõ eẽt ſua dicta do-
mus. §. añ oĩa. de pac. & in regula iuris. nõ dẽt. & ſi ẽt fuiſſet ꝓpria
conducendo ea ignorãter, & ẽt ſoluendo pẽſionẽ ſibi nõ ꝑiudicaſ
ſet, qñcunq; de dominio poſtea doceri poſſet. iuxta no. in l. ſi rem
aliquam. ff. de acq. poſſ. Sic debet intelligi quod habet̃ in l. litibus.
C. de agri. & cenſi. Multominus ꝑiudicat, ſi non fuerit ipſius magi-
ſtri Ioannis, ſed vxoris, ẽt ſi fuiſſet dotalis, quia alienare nõ potuiſ
ſet, facit quod no. in l. doce ancillam. ff. de rei ven. & longe minus
in caſu ꝓpoſito, vbi non erat dotalis, ſed parafernalis potius dictæ
vxoris. Renunciatio ẽt propria dicti magiſtri Iacobi non vr̃ ſibi
ꝑiudicare; qa facta ab eo exiſtente in carcere & ad cõmodum eius
qui eum ibi detrudi fecerat & doloſe vt iſtam renun. conſequere-
tur. ff. qđ met. cau. l. qui in carcerem. Nec ipſe intẽdebat renũciare
niſi vtili dñio, qđ credebat habere ex ꝯctu liuelli in dicta domo, di
recto aũt cũ illud ignoraret, nõ voluit renũciare. iuxta no. i §. duo
fratres. Et dato quod in directo renunciare voluerit, non tñ illud
ꝑdidit, quia nõ abdicauit niſi abdicetur. Sed non potuit abdicari
dicto. A vtpote nulla cã ſubſiſtente. &c. l. nunquam nuda. Nec eſt
dicendum ſaltem ſub fuiſſe cauſam donatam. Facit quod not. Bal.
2 in l. cum falſa. de iur. & fac. igno. † vbi ſi confiteor rem meam eſſe
tuam in iſta confeſſione non eſt donatio, licèt Barto. ibi contra, ſed
duntaxat reſultat probatio, quòd res iſta ſit tua, ꝫ quam admitti-
tur probatio ipſius confitentis; vnde quæritur ſanum conſilium
pro hac parte. ¶ Ponitur etiã in facto, ꝗ dictus magiſter Iacobus
antequam dictam renunciationẽ faceret, duxit vxorẽ, cui pro re-
ſtitutione

ſtitutione dotis obligauit bona ſua,ꝙ mortua fuit in mr̃imonio re-
licto ex eo gregorio cõi filio. Qui grego.in iſta domo p̃tendit ius,
hypothecæ ꝓ ſecuritate dotis maternæ, cũ aliũde eius pater magi
1 ſter Iacobus nõ habeat vñ dicta dotes reſtituere poſsit. †Si iſte ma
giſter Iac.põt ꝓbare de poſſeſsione longiſsimi t͞pis matris ſuæ &
ſuorũ anteceſſorũ,p̃ſumit̃ bona fides in eis;licet de titulo nõ oſtẽ-
dat,nec põt mala fides ꝯ eos p̃ſũpta ꝑ ꝑ defectũ tituli allegari poſt
lapsũ lõgiſsimi t͞pis,etiã ꝑ illũ q̃ p̃tẽderet & ꝓbare vellet ſe dñm,
ꝓut ſing.no.Bar.in.l.cũ q̃rebat.i fi.C.vñ vi. Ex quo ſequit̃,ꝙ etiã
ſi dictus.A.qui p̃tendebat ſe dñm re vera fuiſſet ante lapſum dicti
t͞pis longiſsimi,tñ ꝯ fuit præſcriptũ ſaltẽ utile dñiũ,rõne cuius p̃-
ſcriptionis non ſolũ dicta dña acquiſiuerat exceptionẽ,& ẽt hæres
ante quouſq; poſſederunt,ſed ẽt actionẽ & utilẽ rei uendicationẽ
etiã ꝯ dictum.A.veterum dominũ,ut eſt caſus in.l.ſi quis emptio
nis.§.1.ver.vt ſi quidẽ bona fide.C.de præſcri.30.an.cui dñæ uel
hæredi eius nõ præiudicauit recognitio ſacta ꝑ maritũ.l.ſumus.§.
ante oĩa.ff.de pac.nec ꝓpria renũciatio dicti eius Iacobi,ſi fuit fa
cta per errorem C.de tranſac.ſub prætextu.la ſecunda.in fi.

¶ Caſus talis eſt.

¶Ser Franciſcus torus de Eſte,& ẽt ſui p̃deceſſores ſoluerunt ma
gno t͞pe.20.an.& ultra ſer Antonio papino & ſuis anteceſſoribus
affictũ certarũ terrarũ poſitarũ in comitatu Eſte. Cũ aũt iã ſunt.
20.anni & ultra dictus ſer Anto. interpellaret dictũ ſer Fran.ſup
dicto affictu,ſer Fran.recuſauit eum ſoluere dicens ſe non teneri,
& male in p̃teritum ſoluiſſe,quia dicit ſe dñm iſtarũ terrarũ oſtẽ-
dẽs inſtrm̃ publicũ,ubi cauetur ſer Bartholomeũ Torum dicti ſer
Frãciſci patruũ emiſſe a ſer Iac.papino dicti ſer Anto.patre dictas
terras,& ꝓ illis p̃ciũ ſoluiſſe,& ſibi traditas fuiſſe,qđ uidẽs ſer An
ton.prædictus a dicta ſua petitione albictus ſe retraxit, et ut.ſ.di-
xi iã ſunt.20.anni & ultra dictus ſer Frãciſcus nihil unquã ſoluit,
prout ipſe aſſerit. Deceſsit poſtea ſer Anto. eius filia & hæres, &
nũc uxor cuiuſdã do.Philippi del cortiuo de Padua &.d.do.Phi-
lippus cui ĩ dotẽ obuenerũt eius bona petunt & uẽdicãt dictas ter
ras,dicentes earũ dñium ad ſe ſpectare occaſione lõgæ ſolutionis
dicti affictus factæ ſer Antonio & p̃deceſſoribus. Ex hoc.n.dicũt
ſer Frã.ſibi in ſuo dñio p̃iudicaſſe,& p̃ſumit̃ ꝙ a dicto ſer Ant.uel
ſuis dictas terras cõduxerint,uel rectius ex hac ſolutione dicũt ip
ſi eorũ dñium p̃ſumi ꝑ no.in.c.inter dilectos. de fide inſtru. qđ ſi
eſt uerũ, ad reſtitutionẽ dictarũ terrarũ uidet̃ qđ ante oĩa dictus
ſer Fran.teneatur per condi.ex.l.ſi q̃s cõditcionia. C.locati.nõ ob
ſtãte exceptione ꝓprij; quinimo dictũ ſer Frãciſcũ nullũ dñiũ in
eis habere,quia terræ quas ipſi petũt, & quas ſer Frãciſcus poſsi-
det, nõ ſunt illæ q̃ ſunt uenditæ,quia nõ habẽt cõfines ĩ inſtrõ ap
poſitos,ſed alios uñ dicunt ꝙ põt eſſe ꝙ dictus ſer Bartholomeus
emerit alias terras cũ cõfinibus in hoc inſtrõ deſcriptis,& illas for
te alienauerit,illæ aũt,quas petunt,ſũt diuerſæ,& nunq̃ fuerũt em
ptæ ꝑ dictũ ſer Bartholomeũ.Et poſtremo dicũt,ꝙ ẽt ſi occaſio-
ne dictæ uẽditionis in iſtis terris ſer Franciſcus haberet dñiũ, non
põt illud allegare uigore ſtatuti uigẽtis Paduæ,ubi cauet̃ ꝙ ſi quis
poſſederit ꝑ ſe uel per ſuos autores poſſeſsiones aliquas pacificè
&c.ꝑ.20.intelligat̃ dñs,& nõ poſsit moleſtari,cũ itaq; 20.annis &
pluribus poſſederint iſtas terras;poſſederint dico ꝑ iſtũ colonũ.ſ.
ſer Frãciſcũ qui ex dicta longa ſolutione colonus p̃ſumit̃; dicũt ſe
eſſe dños ex forma dicti ſtatuti, & nõ poſſe ĩ eorũ dñio moleſtari;
moleſtarent aũt,ſi de ꝓprio dñio ſer Franciſc⁹ excipere poſſet,nã
& excipiẽdo re⁹ dr̃ actorẽ moleſtare,ut no.gl.i.l.ñ ſolũ.§.ſi ſtat⁹.
de procu.nec iſtud eorũ dñiũ dictus ſer Frãciſcus vr̃ potuiſſe præ
ſcribere,etiã ſi magno tẽpore affictum ſeu penſionẽ nõ ſoluiſſet.l.
malè agitur.cũ ibi not.per Cy.in.3.q.ff. de præſcript.30.annorũ.
¶ Ser Franciſcus aũt econtra dicit ſe eſſe dñm tã rõne uẽditionis.
q̃ uigore iſtius ſtatuti ꝑ partẽ aduerſã allegati. Dicit.n. dictas ter
ras, q̃ petunt̃ eſſe illas q̃ in dicto inſtrõ uenduntur, licet nõ oẽs cõ
fines in inſtrõ appoſiti ueri ſint;ſunt.n. aliqui ex illis mutati, aliq
aũt ẽt ueri ſunt,& non mutati,& ſe nullas alias terras ibidẽ poſsi-
dere.Et ꝙ licet ipſe ſer Fran. uel ſui aliqñ ſoluerint ꝓ iſtis terris
affictum malè fecerunt, cũ eſſent dñi, ignorãtes forte uenditionẽ
factã ſer Bartholomeo toro eius paruo. Ex quo ẽt a. 20.annis ci-
tra nihil ſoluit ipſe dicto t͞pe uidetur pacifice poſſediſſe, & ſic in-
telligit̃ dñs ex forma ſtatuti, nec põt ĩ dñio moleſtari.Et breuiter
ſuꝑ hac lite cõpromiſerũt dictæ partes in aliquos iſto caſtro Eſte.
uidelicet dictus dñs Philippus & ſer Fran.ex. ſ. dictis dubitatur
de duobus principaliter, licet plura dubia formari poſſent.¶ Pri
mum, quæ iſtarum partium in iſtis terris ius potius habeat bñ põ
deratis ſupraſcriptis. Scd̃o,q̃a dictus dñs Philippus eſt filiuſfa.&
eius pater eſt in ciuitate Paduæ, & nullũ habet patris uel uxoris cõ
ſenſum.¶ Vtrum iſtud compromiſſum ualeat, poſito ꝙ in eo fue
rit pœna promiſſa,ſi non fuerit paritum,& datus fideiuſſor quòd
& pater & oxori ratum habebunt.

S V M M A R I A.

1 *Penſionem qui longo tempore recepit, an ſi agas, debeas probare ſe de nouo eſſe in poſſeſsionem percipiendi.*
Et eſt idem caſus cum eo de quo Paulus conſuluit ſupra conſ. 293. hic autem cõſuluit Angelus filius.nu.2.
2 *Confines quando uariantur, cautela traditur.*
3 *Compromiſsio pœnali an debeat filiuſfa. parere,etiam ſi pater non conſenſerit.*

CONSILIVM. CCXCVIII.

IN Chriſti nomine Amen ¶ † Ad primum
quæſitum. Dicen
1 dum uidetur dictum Franciſcum in dñio dictarum
terrarum uideri potiorẽ;ſatis enim docet de ſuo do-
minio, per ea de quibus in pũcto pro eo fit mentio;illa tamen me
lius extendendo,licet non multum expediat,dico eum ſatis de do
mino ſuo oſtendere, oſtendendo ꝙ emerit iſtas terras, & ſoluerit
pretium, & ꝙ ei traditæ fuerint l. cum res. cum ibi no.C.de pro-
ba.Nec ubſtat qđ dicit pars aduerſa, ꝙ iſtæ terræ petitæ non ſunt
illæ,quæ uenduntur;quia habent alios confines &c.licet enim iſtis
terris hodiè non conueniant oẽs confines inſtri; ſi tantum aliqui
conueniunt,& nõ poſsidet alias cui oẽs conueniẽt; creduntur eſſe
2 illæ, quæ uenditæ dicuntur;[a] ff. de leg.3.l.patronus.§.ſempronio.
&.l.his uerbis.§.paterfa.eo.tit.& qđ not.Bar.in l.ſi quis ſeruũ.§.ſi
inter duos.in fin.de lega.2.&.l.demonſtratio. de cõdi. & demõ.in
8.qõ.&.l.1.in fi.de do. p̃le.in quibus dicit ſufficere,quòd duo cõfi
nes conueniant,ſi non appareat alius cui conueniant oẽs.Et ſi hoc
eſt,ſolutio facta ante emptionem non p̃iudicaret cõuento; quia ef
fectus eius fuit finitus per acquiſitionẽ dñij.l.neq; pignus.de reg.
iur.nec facta poſt;quia ſi facta fuerit ab ignorante ſe dñm,nõ ꝑdi-
dit dñium,ꝑ ea quæ plenè not. ꝑ Bar.in.l.ſi rem aliquã. ff.de acq.
poſſ.Et ſic ceſſat fundamẽtũ agentis,ꝙ conſiſtit in ſolutione facta
longo t͞pe;nam ꝓcederet,ſi nõ appareat de dñio cõuẽti. l. litibus.
de agrico.& cenſi.& not.Cy.in l.cõperit.in fi.de p̃ſcri.30.ann.Sed
ex quo apparet,ceſſat p̃ſumptio reſultans ex ſolutione, cũ non ſit
iuris & de iure; ſed iuris tm̃,q̃ recipit ꝓbationẽ in contrarium. l.
cũ de indebito.C.de proba.&.ff.eo. ti.l.ſiue poſsidetis. & ſic etiã ſi
cõtinuè ſoluiſſet uſq; in hodiernũ diem,apparet nunc de dñio ſol
uentis,& de errore qui p̃ſumit̃,ſi ꝑ aliũ quã per ſe fuerit acquſitum
l.qui alterius.ff.de reg.iur.& qđ no.bar.i.l.nõ fatet̃. ff.de cõfeſ. nõ
prodeſt agẽti dicta ſolutio,nec nocet cõuento & ſoluenti per iam
dicta;ſed ſi nõ apperet de dñio,tũc eſt uidẽdũ,an ꝑ ceſſationẽ ſolu
tionis a.20.annis citra ſit derogatũ ſolutioni prius factæ ꝑ lõgum
ſeu lõgiſsimũ t͞ps,& p̃ſũptioni reſultãti ex ea,ꝑ.d.l.litibus. Et ſi fa
cta fuiſſet minori t͞pe nõ ſufficiẽti ad p̃ſcrip.clarũ eſt,ꝙ nõ per iu-
ra p̃dicta:ſed ex quo ꝑ lõgũ t͞ps, vr̃ ſufficere tã ex forma ſtatuti,q̃
de iure cõi,cũ ꝓducat̃ inſtrm̃ emptionis,qđ vr̃ dediſſe iuſtã cãm p̃
ſcribendi,poſito ꝙ nõ eſſet ſufficiẽs ad ꝓba. dñij ꝓpter diuerſita
tẽ cõfiniũ,nã potuit ſaltẽ cauſare iuſtũ errorẽ & credulitatẽ,q̃ & q̃
ſufficiũt ad cauſandum titulũ putatiuũ,qui ſufficit, l. celſus. ff.de
vſuca.&.ff.pro ſuo.ꝑ totũ.† Dant ẽt iura cautelã, ſi mutati ſũt cõ
2 fines,ꝙ fiat articulus, ꝙ talis poſſeſsio q̃ nunc habet tales confi-
nes,eſt eadẽ cum illa quæ t͞pe inſtrumenti habebat tales & tales in
inſtrumẽto contẽtos,ut plenè legitur in.l.demõſtratio.ff.de.con-
di.& demõ. Sed qñ non ſunt oẽs mutati,nõ expedit. In caſu autem
noſtro terris poſſeſsis per Franciſcũ conueniunt aliqui ex deſcri-
ptis in inſtrõ;ergo ſunt illæ,q̃ uenditæ ſibi fuerunt & traditæ;vnde
ſatis per predicta docet de dñio ſuo;vel ſi non doceret ſe dñm ex
hoc capite, ſatis docet ſe dñm factum ex diſpoſitione ſtatuti; ut
infra oſtendetur.Nec obſt. ſibi, ꝙ pro dictis terris longo tempo
re affictum ſoluerit per quod uidet̃ præſumi dñium partis aduer-
ſæ,ꝓut in puncto tactum eſt tam de iure cõi, per no.in.d.c. inter
dilectos, q̃ ex forma ſtatuti, de quo ſimiliter in puncto fit men-
tio,nam dicendum uidetur, ꝙ etiam ſi uerè pars aduerſa domi-
nium probaret, & uerè ſer Franciſcus colonus eſſet, ipſum domi
nium partis aduerſæ præſcripſiſſet ex forma dicti ſtatuti,cùm tam
20. annis affictum non ſoluerit. nam ſtatim quod interpella-
tus a ſer Antonio, ut ſolueret,recuſauit, licet primò ut colonus
ſer Antonio poſsideret,nunc ſibi incepit poſsidere, ut eius poſ-
ſeſsionẽ intrauerit. iuxta no.in.l.quamuis.§.primo.ff.de acquir.
poſ.unde per lapſum.30.annorum ex forma ſtatuti præſcri. cõ-

[a] Dicuntur. Sed non qđ per inſtrumenta ob aliud facta incidenter de confinibus mẽtionem faciẽtis ꝓbẽtur cõfi. ma. uide bal. in con ſi.136. l.a. parte.

pleuit;& ſic in iſto ſtatuto vř caſus ꝓ dicto ſer Frã. nã licet ex pri‑ma lõga ſolutione affictus ſer Antonius forte intelligeretꝰ dñs,eiꝰ dñium ſublatũ eſt per ſequẽtẽ poſſeſsionẽ ſer Franciſci, quæ incepit ex quo recuſauit,uel etiã ante; ſi aũt cõſtituit ex noua cã illum nõ ſoluere, & affictũ ſolueret, cõtinuata eſt pacifice ſi ſine lite per annos.20.dixi ſine lite,quia licet adhuc:ĩ.iſtos 20.annos fuerit extra iudiciũ requiſitus ut affictũ ſolueret, nõ ideo minus uř habuiſſe pacificã poſſeſsionẽ;q̃a p tp̃s ſtatuti vř habuiſſe pacificã poſſeſsionẽ,q infra illud tp̃s ſine lite poſſedit,ut vř tenere gl. in alijs terminis in c.licet canon. de elec.in.6.Per illã ẽt extraiudi.interpellationẽ nõ vř ĩterrupta p̃ſcriptio ſtatutaria, cũ nec executor miſſua nec citatio emanauerit,iuxta no.in.l.ſicut.C.de p̃ſcri.30.an.p Cy. &.l.alienã.quæ eſt.l.pen.ff.ꝓ empto. ubi caſus, imo requirit cõteſtatio litis ad interrũpẽdũ p̃ſcri. lõgi tpis.C.de rei uen.l.morte litis p̃ſcriptio tñ.20.annorũ;quæ ex forma ſtatuti ſupra ſine titulo ſuccedit loco præſcri.30.anno.de iure cõi; ideo ſufficeret miſsio nũcij ſecũdã bar.in.l.2.§.fi.ff.pro emptore.ubi uide. Dictus ergo ſer Frãciſcus eſt ille, qui p tp̃s ſtatuti pacificè poſſedit,non debet ergo moleſtari a dictis aduerſarijs, qui extruſi ſunt; hoc aũt clarũ vř,ꝙ licet colonus nõ præſcribat quouſq; ſoluat affictũ uel ẽt ſi nõ ſoluat,ſi tñ nõ fuit a dño requiſitus nec ẽt in aĩo ſuo ex noua cauſa cõſtituit nolle ſoluere.d.l.malè agit.de p̃ſcri.30.anno.qñ tñ requiſitus ut ſoluat,recuſat uel ſupuenit noua cã q̃a poſſeſsionẽ intrauerat,q̃a nõ gerit amplius imaginẽ dñi,ex tũc ſibi poſsidere incipit,& ꝑ ꝯñs p̃ſcribere;ita debet intelligi opi. Mar. ibi relata per Cy.q dixit colonũ nõ ſoluentẽ p̃ſcribere,debet. n.intelligi,qñ dñi poſſeſsionẽ ĩtrauerit;qđ qñ ſit,ſatis dixi.Per p̃dicta in caſu noſtro reſpondetur ad illud de lõga ſolutione.30.an. facta p ſer Anto. & ſuos.nã ſi uera locatio non noceret, ut dixi, minus nocet illa quæ reſultat ex lõga ſolutione; qđ patet,q̃a colonus de cuius locatione nõ cõſtat niſi p̃ſumptiue ex longa ſolutione, p̃ſcribit ꝯ dñm nõ ſoluẽdo affictũ,ẽt ſi nunq̃ fuerit petitus;q̃a p̃ſumptio locati tolliť p̃ ꝯriã p̃ſumptionẽ non lactæ ſolutionis.Sic põt intelligi.C.de fidoiuſtrum.l.plures ap oeis.Sed qñ cõſtat de uera locatione, colonus non ſoluendo non p̃ſcriberet,niſi ſup mercede interpellatus recuſaſſet, p ſupradicta ꝓut eſt de mente modernorũ in.d.l.male agit. Per hæc ẽt rñdeť ad illud de.l.ſi quis cõdactionis. nã dicti non poſſeſſorium ſed petitorium proponunt, & ſi etiã ex illa. l.poſſeſſorium proponerent,adhũc non ob.quia ſer Frãciſcus habet dñium uigore p̃ſcriptionis, ſuper quo ex forma ſtatuti nec poſſeſſorio nec petitorio põt moleſtari;procederet autẽ illa lex, ſi ſer Frã.conueniretur ex illa.l.& ipſe repelleret agentẽ,dicens ſe dñm ex cã vẽditionis; nã non debet audiri,ſed ante oĩa dẽt reſtituere, & poſtea ſup dñio experiri ut ibi hř. Rñdetur etiã ſi diceretꝰ initiũ poſſeſsionis dicti ſer Frãciſci fuerit uitioſũ, quia ſpoliauit ſer Antonium ei denegando affictum; quia ſtatutum ex hoc non uidetur curare. ¶Et q̃a iuſtã cãm credulitatis habuit ꝑp inſtrm̃ emptionis, ẽt ſi de iuris ſtricti rigore non ſufficeret ad ꝓbationẽ dñij, q̃a ſaltẽ excuſat a mala fide poſito ꝙ eſſet error iuris.l.ſed ſi lege & ſcire.ff.đ peti.hær.& hoc ſufficit ad p̃ſcrip.ſtatutariã nõ ob.iur.cano. ſed de iure cõi,ſm qđ requiriť titulus ad p̃ſcrip.lõgi tpis.C.rei uen.l.nulla.nõ ſufficerit error iuris.l.ſi unq̃.de uſu. ſed facti ſic.l.2.§.qđ vulgo.ꝓ emptore.& .l.celſus.ĩ.allegatis.ſed ſimplr ꝙ.20.annis pacificè poſſederit,odiẽs illũ q tãto tpe negligit rẽ ſuã maximè a uitioſo poſſeſſore recuperare. Et iſta cã. ſ.emp. dictũ ſer Franciſcũ forte a tali uitio excuſat.arg.in.l.1.ff.ſi qs ius dic.nõ obtẽ.in fi.gl.mag.Super iſto articulo facit dubiũ regula,quã tradunt doc.ꝙ ille quẽ cõſtat ſemel poſſediſſe,ſi aſſerit ſe hodie poſsidere, p̃ſumitur ẽt hodie poſsidere,ut no.Cy.C.ad exhiben.l.non ignorat.&.l.ſiue poſsidetis.de ꝓba.& bart.in l. celſus. ff.de uſu. vñ cũ iſte agẽs ꝓbet ſe poſſediſſe ante.20.annos p ſolutiones tũc factas, ſi aſſerit ſe hodie poſsidere,licet nõ ꝓbet ſolutiones factas a.20. annis citra, vř ꝙ p̃ſumatꝰ hodie poſsidere, & ſic p ſolutiones cõtinuè factas apparet ꝯriũ.Sed certè hoc procederet, ſi eſſet reus & conuẽtus, ita loquũtur doc.cũ tradũt illã regulam; nõ ſic ,cùm ille qui ſe aſſerit hodie poſsidere,agit;q̃a tũc non ſufficit ꝓbatio præteritæ poſ.ad probãdũ præſentẽ, alias male diceretꝰ.l.litibus.C.de agri. & cẽſi.quæ requirit ſolutionẽ lõgi tpis ad cõuincẽdũ colonũ ne poſsit ꝯdicere , nã imo ſufficeret ꝓbare,ꝙ aliquãdo ſoluit, & allegare ꝙ cõtinuè poſtea ſoluit;licet ñ probaretur;præſumeretur ſm hoc cuius ꝯ. vult illa lex. Et ad iſtam diſtinctio.an ſit actor,uel reus iure fac.doctrina docto.quam ponit Bar.in l.ſi is qui.in fi.ff. de iure fiſ.& ꝙ præterita poſſeſsio non ſufficiat agenti ad probandum præſentem,ſa‑

a Litigare. Adde Bal. in cõſ 193. lſra. 3. parte.

ciunt no.p Bart.in.l.penul.ff.de condi.inſti. oportet ergo iſtũ agẽtẽ oſtẽdere,ꝙ.ſ.a. 20. annis citra ad interrũpẽdum præſcri.ſtatuti. ¶Vlterius dubitetur,quia dici ſer Fran.iam.20.annis non ſoluiſſe, pars aduerſa dicit & retro & citra.20.annos eum ſoluiſſe; quia in hoc ſtat ius utriuſque præſuppoſito dicto ſtatuto , ut ex ſupradictis patet. Quæritur cui incumbat probatio , an ſer Franciſco quòd non ſoluerit a. 20. annis citra. An parti aduerſæ quòd imo ſoluerit. Et uidetur, quòd utrique,quia alleganti præſcrip. incũbit probatio ex.de teſt.c.ueniens.&.c.cum olim.de cã poſ. c.cũ eccleſia.uterque autem allegat præſcrip.unde uidetur,ꝙ pars aduerſa debet ꝓbare a.20.annis ſupra ſer Franciſcũ continuò ſoluiſſe p tempus ſtatuti.Item quòd ſer Franciſcus probare debeat a. 20. annis citra ſe non ſoluiſſe,ſed certè dura uidetur probatio iſtius negatiuæ , cùm ſingulis annis ſuper non ſolutione non conuocauerit teſtes,& fauorabilius uidetur quòd imo etiam iſto caſu probatio incumbat parti aduerſæ , quòd imo a.20.annis citra ſoluerit; quia facilius per libros uel aliter affirmatiuam probabit , maximè cùm ipſa tractet de dñio quærendo , & a dicto ſer Fran. auferendo mediante præſcrip.ſtatutaria.Sed ſer Franciſcus uerò tractat de dominio,quod habebat ex cã onceroſa perdito p p̃ſcrip. recuperãdo; & pro hoc facit,quia cũ iſta negatiua ſer Frãciſci, ꝙ non ſoluit,cõcurrere uidetur iuſta cã,quare nõ ſoluerit , ut interrogatus quare non ſoluiſti ut ſolebas . Reſpondeat, quia credebam me dñm uigore iſtius uenditionis , vnde iſta negatiua iuncto iuſto titulo uidetur transferre onus probandi in alteram partẽ, ut uidetur determinare Io. and. in merc. in regula iuris ſine poſſeſsione in. q. ibi diſputata circa determinationẽ.q. in uer. aut proprio. & tunc aut allegat p̃ſcrip.40.annorũ &c.licet ibi loquatur de alio titulo, & ſi p p̃dicta dictæ parti aduerſæ incũberet ꝓbatio,intelligo ꝙ verè ꝓbet ſer Franc.infra iſtos. 20. annos ſoluiſſe:nõ autem ſufficiat iſta ꝓbatio, uidelicet ꝙ ꝓbet eum aliqñ ſoluiſſe, ex hoc infert ẽt.ĩ.annos.20.cum ſoluiſſe, ꝓut de iure uidetur poſſe inferri. ut no.in.l. de iure emph.& in p̃alle.regula iur.ſine. per Io.an.in merc.& quia paſſus eſt ſatis dubius pro parte ſer Frãciſci,petitur circa hoc plenior declaratio.
3 ¶Ad ultimum dubiũ uidetur dicendũ,†ꝙ cũ pater dicti do.Philippi ſit Paduæ,& ſic ꝓpè, facilius.n.eius cõſenſus haberi põt,& ſic ꝓ p̃ſẽte habendus ſit.l.pũs.cũ ibi no.ff.de ꝓcu. & exercitiũ iurium concernentium iſtam dotem per ipſum filium receptam ſit ipſius patris, ſi ſuſtinet onera matrimonij.l.ſi cum dotem.§.trãſgrediamur.cum ibi not.ff. ſol.ma. Sine eius aſſenſu nec
a coram ordinario nec coram arbitris uidetur poſſe litigare [a] .l.ſi longius.§.1.de iudi.l.fi.§.2.de bo. quæ libe. cum ibi not. per Cy. in 6.q.poſt glo.Nec ob.ꝙ ꝓpria ac patris ſine eius mandato deducere poſſet in iudicio, cum ſit coniuncta perſona, multomagis iſtam quæ non eſt patris; quia illud ꝓcederet ſi pater abeſſet, nec haberetur pro præſente, ſed ſi eſt, uel habetur pro præſente , nec propriam actionem patris,nec iſtam poteſt deducere.l.ſi longius. & quo dicitur de eo,de cuius mandato dubitatur, qui non admittitur,etiã cũ cautione rati,qñ dñs eſt præſens,uel habetꝰ ꝓ p̃ſente. ut no.pulchre ang.in.l. mutus.§.1.ff.de ꝓcu.unde uidetur ſi litigare non põt ſine patris cõſenſu ut dixi, etiam compromiſſum nõ ualeat.arg.de ſpon.l.oratio.Eſt.n. compromiſſum de requirentibus ſpãle mandatum.vt no.in.c. qui ad agendum. de ꝓcura. in.6. in.c.p tuas.de arbi.vnde etiã cõiuncta pſona illa non poteſt vt no. Cy.in l.exigẽdi.de ꝓcu.quia tñ pœna ꝓmiſſa eſt, ſi non fuerit paritum, & datus etiam ſit fideiuſſor, ꝙ pater & vxor ratum habebunt,ſi nõ parebitur uel non ratificabitur, cõmittetur contradictum filium & fideiuſſorem pœna.ĩ.allegato. c. per tuas.facit. ff. cõ.l. ſed ſi pupillus . Sed ſecuta ratihabitione etiam patri & uxori noceret ſnĩa,q̃ alias nõ noceret. l.ſed ſi forte.§.1. ff.iudic. ſol.& quod no.Cy.in.l.dote.C.de rei uẽ. hoc autem certum eſt ad pœnã filiumfa.potuiſſe ſe per onaliter obligare.l.filiusfa. ff.de act.& ob. ¶Angelus de caſtro utriuſque iuris doc. filius. d. Pauli de ca.ſ in caſtro eſtenſi.die.7.M.438.

¶Caſus talis eſt.

¶Hæc eſt quædã inquiſitio quã faciunt & facere intẽdũt magnificus & generoſus miles dñs Andreas donatus digniſsimus põtas Paduæ & diſtric.& egregius iuris ꝑitus dñs Nicolaus de Idrontocius iudex maleficiorũ ex eorũ mero & puro officio & bailia,& cũ deliberatione totius ſuæ curiæ cõtra & aduerſus. ¶Dominã Corteſiam filiã quondã dñi Rigi de trapolinis uxorẽ Vinciguerræ de armãno de Venetijs.¶Vinciguerram de armano de Vene. eiꝰ maritũ, hoĩes ueneficos,homicidas, adulteros,ac male cõdi & famæ.

¶Iseco

¶ In eo de eo & ſuper eo, quod fama publica referēte & clamoſa inſinuatione ſubſequente, non quidem a maliuolis perſonis nec ſuſpectis, ſed ab honeſtis & fide dignis, ad aures & noticiam ipſorū domini poteſtatis & iudicis auditu peruenit. Quod viuente q. Frāciſco de forliuio olim marito dictæ dñæ Corteſiæ, & ēt poſt mortem ipſa dña Corteſia Deum pōculis nō habendo, ſed potius inimicum humanæ naturæ ꝯxit inhoneſtam familiaritatem & cōſuetudinem improbatam cum dicto Vinciguerra de armano mediante quadam Catherina vxore Ariani blauaroli vicina d. dñæ Corteſiæ poſtea ſe carnalr inuiuſcendo & cognoſcendo. Quæ dñæ Corteſia non cōtenta de prædictis, ſed potius mala malis addēdo tanquam immemor ſalutis æternæ doloſè & penſatè animo & intentione infraſcripta maleficia committendi machinata eſt mortē prædicto q. Franciſco de forliuio eius q. viru, eum toſſicando, & malo veneno venenando pluribus vicibus, & tꝑibus tam in ciuitate Paduæ, quam in villa de Caſali in domo habitationis ipſorum q. Frāciſci de Forliuio & dñæ Corteſiæ. Et maxime de anno. 1434. de menſe Maij ipſa dña Corteſia doloſè & penſatè toſſicauit & venenauit dictum q. Franciſcum de Forliuio tunc eius maritum in certis faſiolis, quos ſibi. d. domina Corteſia miſit ex villa de Caſali Paduani per quendam Nicolaum famulum tunc dicti q. Franc. de forli. quos faſiolos cum comediſſet dictus q. Franciſcus de forli. ipſe cū duobus eius famulis videlicet Chriſtophoro theutonico & Nicolao pdicto ſubdito ceperunt maxime pati & vomere, & niſi medicinis & remedijs ſe iuuaſſent, forte tunc mortui fuiſſent. Et etiam non contenta de prædictis prædicta dña Corteſia; ſed mala prioribus aggrauando de dicto milleſimo & menſe Septē. illo die quo mortuus fuit. d. q. Fran. de for. ēt doloſè & penſatè venenauit & toſſicauit ipſum q. Franciſcum tunc eius virum in piſto ſeu in brodeto, quod ipſa dña Corteſia tūc fecerat, & dederat ipſi q. Frā. de Forli. ad comedendum. Ex quo piſto ſiue brodeto ſic toſſicato & venenato cum guſtaſſet, & comediſſet, cœpit vomere ſanguinem de naribus, & ſic adeo quod poſt aliquas horas mortuus fuit & eſt. Itē ēt ipſa do. Corteſia, tꝑe quo morabatur in villā de Caſali, tenebat in eius domum venenum malum. Et prædicta fecit & perpetrauit ipſa do. Corteſia cum d. Vinciguerra de armano nunc eius viro, & tunc eius adultero, & ipſius q. Fran. de For. improbo thori violatore dante & præſtante ipſi do. Corteſiæ auxilium, conſilium, & fauorem ad prædicta maleficia venenationes, & toſſicationes, committēdas tam in ciuitate Paduæ, quam in villa de Caſali in domibus habitationis ipſius q. Frā. de Forliuio & do. Corteſiæ; dando ipſi do. Corteſiæ malum venenum pluribus vicibus, & maximè ſemel in quadam petia ingropata, vbi erant certa ſcarnutia intus habentia ipm toſſicum & malum venenum, quo dictus Franciſcus venenatus & toſſicatus fuit per ipſam do. Corteſiam; & hoc in villa de Caſali in quadam camera domus ſeu turris ipſius q. Fran. de Forliuio de anno & menſe Maij prædictis, & coheret domui poſitæ Paduæ in contrata S. Leonardi ab intra. ab vna parte ſer Siccus no. a parte anteriori uia. a parte poſteriori heredes q. Chriſtophori de Brauis coheret domui ſiue turri de Caſali a duabus partibus via cōis. ſuper quibus omnibus & ſingulis, connexis, & dependentibus ab eiſdem ꝓrſus extraneis dicti dominus poteſtas & eius iudex intēdunt inquirere, & procedere, & condemnare, & punire ipſam dominam Corteſiam & Vinciguerram repertos culpabiles ſecūdum formam iuris & ſtatutorum communis Paduæ.

SVMMARIA.

1 *Indicia quæ dicantur urgentia ad pœnam corporalem infligendam. nu. 3. & 4.*
Venenum malum ſi qua tenuiſſe conuincatur, an præſumatur occidiſſe maritum, de quo ſit venenationis ſuſpicio. nu. 2. & 3.
3 *Fama non facit probationē plenā vel ſemiplenā, ſed coadiuuat probationē factā.*
4 *Iudex debet iudicare ſecundum acta & probata, non ſecundum conſcientiam.*
5 *Tortus an dicatur purgaſſe oīa indicia etiam urgentia.*
In tortura debet iudex moderate procedere.

CONSILIVM CCXCIX.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſa inquiſitione ſuprāſcripta, ac ēt teſtibus examinatis ſuper ea quærit an ex eis ſit fundata intentio curiæ ſuper condemnatiōe dictorum inquiſitorū de venenatione d. Fran. vel retentiōe mali veneni cā ipſum venenandi. Et circa hoc reiecta multitudine verborum, quæ habet obfuſcare mentem iudicare debentis,
1 Breuiter & clare vr̄ dicendum, ꝙ non, tali rōne. † Nam ad hoc vt inquiſitus vel accuſatus de crimine poſſit diffinitiuè condemnari, requiritur alterum de tribus. ſ. Vel ꝙ ſit ſpōte confeſſus. Vel ꝙ ſit teſtibus neceſſariò vel præſumptiuè concludentibus conuictus præſumptione iuris. i. a iure approbata. Vel ꝙ cōuictus ſit indicijs a & indubitatis, quæ faciunt præſumptionem iuris & de iure, cōtra quam non admittitur probatio in contrarium, vt hæc habentur & colliguntur ex. l. qui ſniam. C. de pœnis. quorum appe. non recipi. l. 2. de proba. l. fi. ff. de cuſto. reorum. l. ſi confeſſus. Sed hic nullum iſtorum eſt, imo deficiunt oīa, licet a ſint quædam vehemētes præſumptiones, quæ non poſſunt dici præſumptiones iuris, cùm non reperiantur a iure approbatæ; ſed poſſunt potius dici ſuſpitiones hominis, quæ non ſufficiunt ad condemnationem. ff. de pœnis. l. abſentem. ſeu indicia quæ ſufficiunt & requiruntur ad torturā. l. j. circa prin. & l. fi. cum ibi plene no. ff. de quæſt. Ecce. n. hic deficit primum, quia non adeſt aliqua confeſſio dictorum inquiſitorum, b non ſolum ſpontanea, ſed nec per torturam extorta cum perſeueratione, & nō ſolum iudicialis, ſed nec extraiudicialis, quæ etiam ſi adeſſet non ſufficeret in criminali ad condemnationem, ſed ad torturam. iuxta no. in. l. capite quinto. ff. de adult. & de exceſ. prælat. c. quam ſit. cū ibi no. licet ſecus in ciuili. C. de nō nu. pec. l. generaliter. Itē deficit ſm, quia non adſunt teſtes neceſſariò concludentes, qđ vr̄ requiri ad perfectam probationem. C. vnde cogna. l. non hoc. de probat. l. neque. maximè in criminali, vbi requiruntur proba-
a tiones luce meridiana clariores. a eod. tit. l. ſciant cuncti. maximè ēt vbi agitur de vita hominis, & non ſolum vnius ſed duorum, quia ubi maius periculum cautius eſt agendum. l. j. §. pomponius. ff. ad carbo. de ele. vbi maius. li. 6. Dicta nanq; oīm teſtium, ſi bene inſpiciantur, verſantur circa quatuor uel. 5. quorum nullum per ſe ſufficit, ſed nec oīa ſimul iuncta. l. ſpadonē. §. q multa iura. ff. de excu. tut. quidam. n. eorum deponunt de fama uel audire dici, & hoc nō
2 ſufficit; † quia fama non facit probationē plenam uel ſemiplenā,
b ſed probationem factam coadiuuat b. l. 3. §. tu magis. ff. de teſt. & no. expreſſe per gl. in. c. pterea. de teſti. & per Bart. in. l. de minore. §. tormenta. ff. de quæſ. in vlt. col. vbi tractat de effectu famæ, & quia teſtimonium debet reddi de his quæ percipiunt ſenſu corporeo, non de auditu alieno. l. teſtium. cum ibi no. C. de teſti. quidā verò & quam plures deponunt de confeſſione d. Franc. qui pluries dixit ꝙ vxor ſua ipm̄ venenauerat. & iſti ēt nihil probant, quia non eſt ſtādum dicto illius, prout eſt tex. expreſſè. & ibi per doc. in. l. ſi qs in graui. §. j. ff. ad ſil. non ergo creditur teſtibus, quorum autor repellerei. c. fraternitatis. de here. 3. q. 4. c. nullus. & qđ Bar. in. l. admonēdi. ff. de iureiu. in articulo de priuata ſcriptura an fidem faciat pro ſcribente. Quidam uerò deponunt de illis faſiolis miſſis de villa paduana, qui nocuerunt d. Frā. & duobus famulis eius. Et ſimlr nihil ꝓbant, quia nullus eorum dicit, ꝙ viderit in eis aliquid venenoſum poni per do. Corteſiā, quod erat neceſſarium ad perfectā & cōcludentem depoſitionem, alˢ non ꝓbat hoc eſſe &c. d. l. nō hoc. po
1 tuit. n. hoc accidere ꝑꝑ aliam cām, quam ꝑꝑ dolum & malitiā do. Corteſiæ; vñ licèt ſit ſuſpitio ꝯ ꝑꝑ id quod dicit vna teſtis videlicet, ꝙ clauſit hoſtium quñ ipſos fecit, & quod cum vna recepiſſet duos & poſuiſſet ꝯ. ignem, ipſa do. Corteſia accepit eos & ſub pedibus ei poſuit & triuit, attñ quia poſſibile eſt quod alio reſpectu hoc fecit, non reſultat concludens probatio, vel depoſitio, maximè ad pœnā corporalem. Nā & poſt aſſumptionem illorum ſtetit ſanus & hilaris per plures menſes, quod veriſilr nō fuiſſet ſi venenati fuiſſent.

¶ Quidā verò deponūt de illo brodeto; quod ſibi dedit vxor ſua, propter quod euomuit, & dixit ſe fore venenatum. Et illi etiā non probant eadem rōne; quia non dñt ſe vidiſſe in d. Brodeto poni aliquid venenoſum per d. dñam, & quod cognoſcerent eſſe venenoſum; quod vt dixi, erat neceſſarium ad cōcludentem & neceſſariā probationem ſeu depoſitionem; potuit. n. ille vomitus prouenire ex alia cā, quam ex veneno, videlicet infirmitatis colericæ quā patiebatur, quæ inducit ſimul vomitum, & ſeceſſum, vt dicunt duo ſolennes medici, quorum dictis tanquam expertis eſt ſtādum. C. de re mil. l. ſi ſemel. lib. 12. & quod no. Bar. i. l. fi. cir. fi. ff. ad leg. cor. de ſic. Nā eorum depoſitio purgat omnem ſuſpitionem reſultātem ex dictis aliorum teſtium; quia dñt, ꝙ nullum ſignum venenationis cognouerunt, nec aliquod remedium ꝯ venenum adhibuerunt, ſed ſolū ꝯ dictam infirmitatem. Item purgat dicta ſuſpitio ex diſpoſitione mulierum examinatarum ꝓ parte do. Corteſiæ, quæ dñt ſe vidiſſe cadauer, in quo nullum ſignum venenationis cognouerunt, ſicut ſolet apparere in venenatis, vt ipſe alˢ viderunt. Itē purgat ex eo ꝙ d. do. Corteſia ſicut & ipſe Fran. mādauit reſeruari bacile cum materia euomita, & oſtenderet medicis, quod veriſilr non feciſſet ſi ſenſiſſet ſe culpabilem. Itē aliqua deponunt de certis pulueribus,

¶ Clariores Adde d. … Maria Sozi. in conſi. 8. uerſi. nec obſtat ibi item poterat cū uer. ſe. in fi. & d. Bar. Soz. in cōſ. 101. circa prin. 2. col. in 1. parte.

¶ Coadiuuat. Adde Bal. in conſi. 447. in 5. parte. ꝙ fama ſufficiat ad inquirēdum nō ad probādum.

¶ Aduerte tu ꝙ licet regulariter fama ſola non faciat indiciū ad torturā cōtra aliquē ut not. Io. An. in ad. Spe. in tit. de prob. §. uidendum. uer. 13. iuxta hn ad. di. Bald. in l. milites. C. de quæſt. Illud tamē fallit in fama vehemēti, quia talis uehemens fama eſt ſufficiēs indiciū ad torturā, ita ſingu. dicit Bar. in cōſi. ſuo. 191. inci. domino paci de burgo ſancti ſep. Item fallit, niſi obſtet ꝙ ipſa fama habuerit originē ab honeſtis perſonis, nam tunc bene facit indiciū ad torturam, ita uidetur tenere Bald. in c. 1. § tē ſi uaſallus de contro. inueſti. in uſi. feu. in ulti. col idē ēt uoluit Salyc. in l. ea quidē poſt Bald. ibi in materia ſa. me. C. de accu. H. P.

quas vid erãt eam tenere,& qđ viderunt per d. dñam de ipſis pluribus vicibus poni in ſerculo d. Fran. iſte ẽt non probant; qa non dñt, ꝙ cognouerunt illas pulueres fuiſſe venenoſas nec hnc pręſumit ex quo pluries & infinitis uicibus dicit vna ſe uidiſſe,& tñ nec ex d. eius nec aliorum apparet, ꝙ ex ꝓſumptione talium ciborum læſionẽ aſſumpſerit aliquam; q̃ ſi aliqñ aſſumpſiſſet, veriſilr ꝑcauiſſet ab altera; ſolum.n. de raſtiolis & de illo ultimo brodeto, ꝙ nocuerint, dñt teſtes,& non de alio uel alijs iuribus.

3 † Ex qbus concludit̃, ꝙ non pôt d. dña puniri de retentione mali veneni, tũ qa non ꝯſtat de aliquo malo veneno retento ꝑ eã, tñ vt dixi teſtes non dñt ſe cognouiſſe d. pulueres eſſe venenoſas, nec dñt uidiſſe eas poni in ferculo et nocuiſſe, ſed potius contrariũ apparet ex dicto illius, q̃ dicit pluries & infinitis uicibus vidiſſe poni,& nõ dicit & nocuiſſe; qđ aũt ĩ dicto brodeto fuerit appoſitũ, nõ dicũr, ſed ſolũ ꝙ nocuit, cũ ẽt qa etſi retinuiſſet, tñ nec apparet ꝙ eã ĩterficiẽdi Frãciſcũ, nec inqſitio hoc dicit; & ſic nõ cõcludit ꝑ. l. 1. circa prin. & ꝑ. l. 3. ff. de ſicca. ibi hoĩs necãdi cã &c. iũcta. l. ꝓror. §. doceret ff. ui bo. rap. qbus ex can. ĩ poſ. cat. l. fulcinius. §. cũ aũt. patet ergo ex ꝓdictis ꝙ ex teſtibus neceſſariò cõcludẽtibus nõ eſt fundata intẽtio curiæ ſup uenenatiõe, uel ſup retẽtione mali ueneni hominis interficiẽdi gr̃a. Nã oporteret ꝙ eſſent duo uel tres q dixiſſent uidiſſe & cognouiſſe dictas pulueres,& ipſas fuiſſent venenoſas,& retẽtas cã venenandi dictũ Fran. quod tñ nullus teſtis dicit. Præterea ſi aliud ſtatutũ nõ eſt hic, licet de iure cõi pro ſula retentione veneni mali cã necãdi hoĩs incidat qs in legẽ corneliã de ſicariis, ſicut ille q cũ telo dicta de cã ambulauerit. C. de ſice. l. ſi qs cũ telo. de cõſuetudine tñ id eſt æquitate, & etiam ex forma ſtatutorũ, ſm quæ cõſideratur effectus potius q̃ affectus, ſecus ſm doc. ut no. Bar. in. l. 1. §. diuus. ff. ad l. cor. de ſicca. facit. l. aut facta. §. euẽtus. cũ ibi no. in glo. ff. de pœnis. de extraordi. crimin. l. 1. §. fi. Et ſic ẽt ſi foret ꝓbata retentio ꝓdicta, nõ ſufficeret ad cõdẽnationẽ mortis, niſi uenenatio fuerit ſecuta,& ẽt interitus ꝓpter eã. arg. l. 1. §. fi. ff, qđ quiſq; iuris, qđ hic minimè ꝓbatũ eſt, ut patet ex depoſitione medicorũ & mulierũ q̃ uiderũt cadauer. Sed nec ex dictis ꝓdictorũ teſtiũ reſultat aliqua ꝓſumptio iuris, aut de iure, vt ſic ꝓdicta dicant̃ ꝓbata ſaltẽ ꝓſũptiuè, aut per indicia indubitata; qa ſi totũ corp⁹ iuris pergrat̃, ñ reperiet̃ hæc iuris ꝓſũptio, vel caſus noſter in terminis determinat⁹, licet reperiat̃ in qbuſdã, in qb⁹ ius ꝓſumit & ſtatuit, ut in caſu legis ſi q adulteri. & auth. ſi qs ei. C. de adul. & qñ intelligit̃. ff. de infami. de iure fiſci. l. eius q delatorẽ. & iſto mõ uel ĩ illis q reperiunt̃ determinati in iure ponit exẽpla Gãdinus de indicijs ĩdubitatis, q̃ vñr ſufficere ad cõdẽnationẽ ꝑ. l. ſi. C. de ꝓba. uel in caſibus in qbus directo ꝓbatio nõ pôt haberi. l. nõ oẽs. §. a barbaris. ff. de re mili. & in c. pterea. cum ibi no. de teſti. qđ hic nõ eſt immo bene poterat ꝓbari directo, ideo nõ ſufficiũt argumẽta quãtũcũq; vrgẽtiſſima, ẽt ſi ſint talia q̃ mẽtẽ iudicantis adeo coarctẽt, ꝙ aliud credere nõ pôt, vt ſi viſus eſt aliqs exire de domo vel de camera cũ gladio ſãguinulẽto, & pallidus, & repertus eſt ibi hõ interſectus, uel ꝓbat ꝙ Seyus erat inimicus Titij, ꝙ repertus eſt mortuus in agro; & ꝙ minatus fuerat illũ interficere, & uiſus eſt exire de agro cũ gladio ſãguinolẽto, nõ tñ dñt teſtes ſe uidiſſe illũ pcutere ſed aliqs q̃ ille Seyus eẽ nõ potuit licet Thomas de piperata diſputãdo tenuit poſſe dictũ Seyũ cõdẽnari, licet non fuit cõfeſſus tanq̃ ex indicijs indubitatis ꝓbatũ ſit hicidiũ licet nõ directo: vt ẽt no. Io. an. in addi. Spe. ti. de ꝓba. §. vidẽdũ. ipſe tñ Gãdinus in ope ſuo ſolẽ rubrica. 16. vł. 17. q̃ incipit de ꝓſũptionib⁹ & indicijs, qbus ꝓcedit ad cõdẽnationẽ. in pri. ſeu in. 1. q. & ẽt circa finẽ dicit ꝙ oẽs doc. q erãt Bononiæ tpe ſuo, & ita ẽt vidit vbiq; practicari, ꝙ talia indicia ſit urgẽtia nõ ſufficiũt ad ꝯdẽnationẽ pœnæ corporalis, ſed dũtaxat pecuniariæ. Et ꝓpter at⁹ dictũ ñ ẽ diu ꝙ quẽdã defendi a pęna capitali ꝯ quẽ erãt ita fortia & ĩdubitata ĩdicia, ꝙ xiut & ĩtellect⁹ ñ poterat credere ꝙ alius feciſſet hicidiũ q̃ ipſe. Cõcludẽdũ ẽ ergo in tutiorẽ & benigniorẽ partẽ. ſ. abſolutoriã, poſtq̃ crimina deducta in inqſitione ñ ſũt ꝓbata, nec ꝑ ſpõtaneã ꝯfeſſionẽ, nec ꝑ teſtes neceſſariò ꝯcludẽtes, nec ĩ ꝓſũptione iuris tm̃, aut ꝓſũptione iuris & de iure, quãtuncũq; magnificus dña pôtas certitudinariè credat ꝑ ea q̃ teſtes deponunt illos forte culpabiles; qa hoc ñ ſufficit

4 † cũ habeat iudicare ſm acta & ꝓbata, nõ ſm cõſciam. l. illicitas. §. veritas. ff. de offi. ꝓſi. vñ narrãt doc, ꝙ cum ptãs Bono. ſtans ad feneſtrã vidiſſet Titiũ occidere Seyũ, ſi tñ corã eo tanq̃ corã iudice ñ fuit Titius ꝯfeſſus, nec ꝑ teſtes legitimè ꝓbatum fuit ſibi ꝯſultum ꝑ doc. Bononienſes, ꝙ deberet eum abſoluere; quanto magis in caſu noſtro, in quo non certua de iſtis maleficijs per ꝓprium ſenſum, aut per ꝓpriam ſciam, ſed ex præſumptionibus & ſuſpitionibus reſultantibus ex dictis aliorũ. Nam in multo fortioribus caſibus & magis coarctãtibus mẽtẽ iudicis loqtur Gandinus magnus practicus, maxime in materia maleficiorũ. vt refert Io. an. in addi. Spec. ti. de ꝓcu. §. 1. in add. q̃ incipit. ꝑ hoc vł &c. & tñ dicit oẽs doc. bonoñ. q tũc erãt tenuiſſe, ꝙ non poterat ꝓcedi ad condemnationẽ perſonalẽ ꝑ tã ingentia indicia, ſed ſi erat tale maleficiũ de quo imponebat̃ pœna pecuniaria, bñ pôt fieri cõdẽnatio, & ita dicit vidiſſe vbiq; ſeruari, cũ toto tpe vitæ ſuæ ſemp fuerit ꝑ diuerſas ciuitates & loca ꝓ iudice maleficiorũ. Foret.n. temerariũ facere ꝯ deciſionẽ tãti viri, & tã expti in materia; ꝓterea ſi bene inſpiciant̃ teſtes, ſũt ſingulares oẽs, nõ ꝯteſtes in tpe. Et ideo ſicut nullus ꝑ ſe ſufficit, ita nec oẽs ſimul iũcti. c. licet cãtra. extra de ꝓb. Præterea debet eſſe ꝓnus ad abſoluendũ potius q̃ ad cõdẽnãdu. de pœnis. l. abſentẽ. & q̃rere defenſiones rei, ẽt ſi ipſe nõ q̃rat. l. ſi nõ defendant ff. de pœnis. Præterea crudele foret familiã iſtorũ cõiugũ paruã orbare vtroq; parente; vñ ſumma pietas debet iudicẽ trahere ad miſericordiã potius q̃ ad rigorẽ, tũ qa optimè pôt de iure cũ honore curiæ ꝑ ea q̃ ſupra dicta ſunt, & ſatis eſt ꝙ fecit curia debitũ ſuũ in inquirẽdo; tũ qa hic nõ eſt accuſator, q ſuã iniuriã ꝓſequat̃; tũ qa quæſtionis modus relinquit arbitrio iu-

a dicis; ut. ff. de quæſti. l. quæſtionit. & in arbitrarijs[a] iudex de eo qđ facit redargui nõ pôt; qa ſemp ꝓſumit moueri ex iuſta cã. ut not.

5 Inn. de accuſ. q̃liter. Facit. l. 1. C. de officio. ciuiliũ iudicũ. † Et ideo ſi bis uel ter torturã adhibuit, & nõ fuerũt cõfeſſi, dẽt habere indicia ꝓ purg. alias uideret̃ uelle eos habere conuictos ex ſolis indicijs, ſi diſponeret eos non dimittere quouſque confiteant̃, ꝯ id qđ dicit Bar. & abhominatur & appellat iudices fatuos qui hoc fa-

b ciũt in. l. ſi. ff. de quæſt. cũ debeãt moderatè ꝓcedere in tortura[b] l. de mino r. §. tormenta. de quæſtio. & immoderate uident̃ facere, ſi ultra tres uices diuerſis tẽporibus quæſtionẽ repeterent, cũ ſit ꝓiudicialit. argu. l. fideicõ. §. ſi quis. 10. ff. de leg. 3. Et qa iſtud eſt maleficiũ inueteratũ. l. ſi diutino. ff. de pœnis. Et nõ pôt dici fuiſſe occultũ, ſi uerũ eſt ꝙ dicũt teſtes, ꝙ ab initio cum Franciſcus mortuus eſt, ſurrexit hæc infamia publicè hoc dicebat̃; vñ nõ potuit inquiri ſm formã ſtatuti Paduãi, qđ ꝓfigit certũ terminũ, ſicut & in multis alijs locis tale ſtatutũ uiget. His ergo oĩbus rãtis & talibus cõſideratis ſanctius, & cõmendabilius, & humanius eſt, ꝓdictos abſoluere, q̃ condẽnare; qđ optimè fieri pôt ſaluo honore curiæ. quẽ ſine dubio plus conſequetur ex abſolutione, q̃ ex condemnatione; dominus ſit in corde iudicare debentium.

S V M M A R I A.

1 *Emphyteuſim ſi pater acceperit pro ſe et maſculis et fœminis, quo ordine ſuccedat.*

2 *Emphyteuſi diuiſa inter duos fratres, ſi alter ipſorũ moriatur relictis filiabus, an patruum uel eius filios maſculos excludant.*

CONSILIVM CCC.

1 *IN Chriſti nomine Amen.* ¶ †. Viſo quodã ꝓceſſu agitato coram arbitrĩs ſuper quãdam rem emphyteuticam inter Matthe um magiſtri Marani ſuo & procuratorio noĩe fratrũ de camareno agentes & petentes ex parte una Et dñam margaritã q. magiſtri Frãciſci fratris ꝓdictorũ agentium & eorũ neptem ſe defendẽtem ex alia. Viſoq; inſtrõ cõceſſionis factæ de dicta re emphyteutica dicto magiſtro recipiẽti uice & noĩe dicti Magiſtri Marani patris ſui vſq; in tertiã generationẽ maſculinã & fœmininã, cũ hoc ꝙ maſculina præferatur fœmininæ, & cũ hoc ꝙ vnus alteri ſuccedat. Viſoq; inſtrumento diuiſionis factæ poſt mortem dicti magiſtri Marani per quã dicta emphyteuſis uenit in partem dicto magiſtro Franciſco, & alij fratres renuntiauerunt omni iuri qđ habebant in partibus & rebus illi obuenientibus & promiſerunt de non ueniendo contra diuiſionẽ. Viſo etiã teſtamento dicti magiſtri Franciſci, qui deceſſit relicto filio maſculo inſtituto hæredẽ uniuerſali, & quãdocũq; decedere ſine liberis ei ſubſtituit fratres ſuos, qui nunc agunt; relicta etiam filia fœmina una uel duabus quas dotauit. & prohibuit plus de bonis ſuis petere; qui maſculus inſtitutus deceſſit relicta ſorore uel ſororibus & ſine filijs, & ſic ſubſtitutio locũ habuit, quarũ ſororũ vna videlicet dña Margarita tenet & poſſidet dictã rẽ emphyteuticã dicẽs eã ad ſe & ſurorẽ ſuã pertinere ſaltẽ ꝓpter defectũ prolis maſculinę ſui patris. ſ. magiſtri Frãciſci, cui obuenerat in partẽ exclusis paternis ſuis; qa ſicut filius maſculus dicti magiſtri Frãciſci excludebat patruos ſuos. i. frẽs ſui patris ꝓdictos? ita & ipſo frẽ ſuo mortuo ipſe fœminæ dẽnt excludere patruos ꝓdictos; qa quo uſq; extat aliquis de generatione illius cui uenit in partẽ, ille dẽt præferri

a ¶ In arbitrariis. Adde ꝙ arbitrio iudicis relinquitur qñ perſona ſit torquẽda, ut per Bal. in cõſ. 337. in 3. parte.

b ¶ In tortura. An & qñ iudex teneat̃ de eo, q mortuus eſt ĩ tormẽtis uel tortura. Vide Bal. in ꝯſi. 61. ĩ 5. p. s.

ferri alijs fratribus & deſcendentibus ab eis q demũ venire pñt deficiẽtibus oĩbus deſcẽdẽtibus ex linea illius cui obuenit in partẽ, vt eſt tex. melior qui poſſit allegari, ꝓ dicta dña Margarita & ſorore in vſibus feudorũ tit. de natu. ſucceſ. feu. §. j. q incipit, dũmodo ſcias. in fine, maximè qꝛ cùm ipſe deſcendat ex maſculo dicto Franciſco pñt & debent dici de generatione maſculina, ſicut & iſti agentes; vñ non propterea, ꝙ ipſi agẽtes ſint maſculi, debẽt illis neptibus ꝓferri, eo qꝛ cõceſſio nõ loquit̃ de maſculis, ſed de gñatione maſculina; & iſtæ ſunt de generatione maſculina, licet ſint fœminæ; & hic dicit aduocatus earũ aperiẽdo oculos, in dubio eas fouere iuſtitiã, & dictos fratres agẽtes debere reputari penitus extraneos, poſtq̃ dicta emphyteuſis ꝑ diuiſionem penitus ab eis euolauerit, & trãſitum fecit ad dictum magiſtrũ. Franciſcũ, & ſic ẽt ad ſuos deſcẽdentes primò maſculos, poſtea fœminas; bñ facit. c. 1. de duo. fra. a capi. inueſti. vbi in feudo recepto ꝓ maſculis & fœminis in portione vnius fratris filia fœmina ipſius præfertur alteri fratri, licet videat̃ receptũ primò ꝓ maſculis, ſcđo ꝓ fœminis. de ſucceſ. feu. §. filia verò. cõ verò dicti agẽtes dicũt ſe ꝓferẽdos qꝛ maſculi ꝑ ꝑ tenorẽ inueſtituræ vel conceſſionis, q̃ habet vt maſculina gñatio ꝓferatur, qui tenor conſiderandus eſt, vt d. c. 1. de duo. frat. a capi. inueſti. in fi. Et iõ licet ipſi non ſint de gñatione dict. magiſtri Frãciſci, cui obuenit in partẽ, tñ qꝛ ſunt de generatione magiſtri Marani cõis patris primo loco inueſtiti, debent præferri fœminis exiſtentibus de generatione dicti magiſtri Franciſci, inſpecta potius affectione præſumpta dicti magiſtri Marani quã præſumitur plus habuiſſe ad ſuos deſcendentes maſculos, q̃ ad deſcendentes fœminas. Et maxime plus ad ſuos filios, q̃ ad neptes quæ ſunt in gradu remotiori; & pro hoc bonus tex. in c. 1. de eo qui ſibi & hære. ſuis maſc. & fœminis, dicũt ẽt ꝙ gñatio maſculina ſumitur pro maſculis deſcendentibus ex maſculis, ita ꝙ iſta duo cõcurrunt, nõ ſũt pro fœminis etiam deſcendentibus ex maſculis, quæ licet poſſint dici de generatione maſculina non tñ pñt dici gñatio maſculina, ſed fœminina; ſi ſummatur generatio pro perſona generata; nec etiam ſummitur gñatio maſculina pro maſculis deſcendentibus ex fœminina, per ea q̃ no. in Spe. de loca. §. nunc vero aliqua. ver. 146. & in addi. Spe. ti. de teſt. ſuper rub. qꝛ licet de proprio ſignificatu vocabuli filius filiæ meæ poſſit dici generatio mea; a qꝛ eſt pſona a me generata mediãte filia mea & ẽt maſculina, qꝛ eſt maſculus; tñ inſpecta mente loquẽtis, q ꝯſeqtur habuiſſe regulã potius ad agnationem & ad pſonas ꝑ quas cõſeruat̃ agnatio. iuxta no. in l. j. C. de adul. non ſumit̃ vt dixi, niſi pro maſculis deſcẽdentibus ex maſculis, nõ pro fœminis vel deſcendẽtibus ex fœminis. vt patet in euãgelio Matthei liber generationis Ieſu xp̃i &c. vbi nõ nominant̃ niſi maſculi deſcẽdẽtes ex maſculis, & qꝛ ſentio pro iſta pte tãq̃ veriore & æquiore, & magis de mẽte recipiẽtis & ẽt ꝯcedẽtis ẽphyteuſim & tãq̃ magis ſuſtentabili de iure & magis applaudente vulgi opinione, q̃ eſt quodãmõ quoddã ius naturale inſitũ naturalr̃ mentibus cuiuſlibet, nõ artificialr̃. Iõ debemus cauere, ne dicamus aliqd iudicãdo vel ꝯſulendo qđ videat̃ vulgo iniquum. vt no. gl. C. de trãſact. l. ſi maior annis. q̃q̃ de iure ſcripto poſſit illa vulgi opi. cauillari. Idcirco ꝓ fundamẽto dicendorũ, notãdũ eſt ꝙ licet in feudo qñ recipit̃ ꝓ maſculis & fœminis copulatiuè, talis copulatiua reſoluat̃ in diſiũctã & intelligatur receptũ primò ꝓ maſculis ſi extant, ſcđò ꝓ fœminis ſi maſculi nõ extant. vt in d. §. filia verò. in ti. de ſucceſ. feudi. Et ſi extãt maſculi, licet poſtea deficiãt filia vel fœmina ſemel excluſa ꝑ ꝑ ſuperexiſtentiã maſculorũ excluſa remaneat, & potius ad dñm reuertat̃ q̃ ad fœminã trãſeat. vt in ti. epm vel abba. §. qn ẽt. & ar. Inſtit. de hære. q̃ ab inteſt. §. its demũ. nõ tñ ſic cõtingit in emphyteuſi in qua pñt ſuccedere maſculi & fœminæ. in Auth. de alie. & emph. §. emph. iõ copulatiua ſtat ꝓpriè vt ſimul admittant̃ maſculi & fœminæ; ꝓut determinat Bar. in l. vt iuriſ. §. ſi liberi. ff. de ope. libe. niſi ſtatutũ in hđitate ꝓferat maſculũ ſm eũdẽ. Et idẽ Bal. in l. liberti libertæq; C. de ope. libe in viij. col. verſi. Quidã recipit &c. vbi refert q̃ſtionẽ & determinationem Bar. & eã ſeqtur. Et idẽ ſi tenor cõceſſiõis hoc habet, q eſt ſeruãdus. vt in ti. de duo. fratribus a capi. inueſt. hic aũt adſunt iſta duo dictũ ſtatutũ. ſ. qđ præfert maſculos vſq; ad certũ gradũ, vt dr̃. vñ ſi magiſter Frãciſcus deceſſiſſet inteſtatus nõ relicto maſculo, ſed dictis fœminis & relictis iſtis fratribus nunc agentibus iſti fratres fuiſſent prælati iſtis filiabus eiſdemq; neptibus in eius ſucceſſione; ergo, & in iſta emphyteuſi ſi ſic copulatiuè recepta. Eſt etiam tenor inueſtituræ vel conceſſionis, qui habet quod generatio maſculina præferatur fœmininæ, quod intelligitur vt. ſ. dixi ſine dubio, ideſt ꝙ maſculi deſcendentes ex maſculis præferant̃ fœminis & deſcendentibus ex eis, nõ aũt ꝓut dicit dñs aduocatus illarũ. ſ. ꝙ deſcendẽtes ex maſculis ſiue ſint maſculi, ſiue fœminæ, ꝓferant̃ deſcẽdẽtibus ex fœminis; qꝛ ſi ſic intelligeret̃, iſtæ mulieres ꝯuẽtæ ſucceſſiſſent in iſta emphyteuſi vnà cũ fratre ſi viueret, qđ tñ eſt falſum, nec credo ꝙ aduocatus hoc diceret. Nã ita & pariter diceretur generatio maſculina ſicut & maſculus earũ frater, cũ oẽs deſcẽderint ex magiſtro Fran. & tñ ꝯriũ eſt qꝛ quouſq; vixit fratre earũ, ipſe ſolus ſucceſſit. Sequeret̃ ẽt ꝙ ſorores iſtarum agẽtium ſuccederent in eadẽ vna cũ eis, qđ ẽt apertè falſum eſt. Seqtur igit̃ ꝙ iſti agentes cũ ſint maſculi & de generatione primi inueſtiti, debent ꝓferri dictis mulieribus, q̃ ſunt de eadem generatione, & tãtomagis quia iſti erãt filij dicti magiſtri Marani, & ſic ꝓpinquiores ei, q̃ dictæ neptes ex filio; & ꝑ ꝯñs maior cenſebat̃ fuiſſe affectio ad iſtos q̃ ad illas, in hoc debet inſpici affectio eius, nõ affectio magiſtri Frãci. q̃ bñ cenſet̃ fuiſſe maior ad filias ſuas q̃ ad fratres; iſtud. n. procederet in emphyteuſi noua quã dicti fratres recepiſſent pro ſe & eorũ liberis maſculis & fœminis. Ita loqtur illud. c. 1. de duobus fratri. a cap. inueſti. Sed in veteri q̃ habuit originem in perſonã cõis parentis ſecus. tex. eſt in
2 c. 1. de eo q ſibi & hđi. ſuis maſcu. & fœmi. &c. † Vnum autẽ eſt, qđ principaliter facit dubiũ ꝯ iſtos agẽtes pro iſtis dñabus; qꝛ iſta emphyteuſis vel pars, de qua litigat̃, veniret in partem dicto magiſtro Fran. vñ vr̃ ſm dñm aduocatũ iſtarum mulierum, ꝙ per hoc euolauerit ab alijs fratribus & tranſitum fecerit ad dictum magiſtrũ, & ad ipſius generationẽ, & ꝙ in perſonã eius fuerit ad eo ſtabilitũ ꝙ eius tm̃ generatio ſit inſpiciẽda, & ꝙ dicti fratres ex poſt fuerint & cenſeri debeant vt penitus extranei; in tantum quod etiam deficiente generatione. d. magiſtri Franci. non rediret ad iſtos fratres, ſed potius ad dñm. arg. in d. §. quinetiã. tanq̃ ipſi fuerint ꝑpetuò excluſi, maximè ꝑ ꝑ renunciationem, quã fecerunt in a inſtrũ diuiſionis de omni iure qđ habebant in bonis & portionibus obuentis. d. magiſtro Franciſco, vel ſaltem nõ debeat ad iſtos agentes redire niſi deficientibus oĩbus de linea. d. magiſtri Frã. tã maſculis q̃ fœminis, ꝓut vr̃ eſſe caſus in c. j. §. j. i fi. de nat. ſucceſ. feu. Et iſtã credo fuiſſe intẽtionem dñi aduocati dictarũ dñarum ĩ ſuis allegationibus, licet illud c. in quo ſtat totũ factũ iſtarũ, non allegauerit. Sed certe fateor, ꝙ quouſq; duraſſet generatio maſculina d. magiſtri Frãciſci, ſucceſſiſſet in portiõe tãgente ipſum magiſtrũ Frã. & ẽt in obueniente ſibi per diuiſionem excluſis fratribus ſuis & deſcendentibus ex eis per illum tex. ſed illa deficiente, licet extent fœminæ ſit locus maſculis alterius lineæ ꝑ ꝑ tenorem inueſtituræ, & ẽt magiſter Maranus q fuit primus inueſtitus non plus cenſet̃ dilexiſſe generationem vnius ex filijs, q̃ alterius, cũ os dicant̃ gñationem ſuæ; ſed plus dilexit maſculos, q̃ fœminas ẽt in portione alterius, ex quo ſola fœmina extat. Nec ob. finis & quietatio facta in diuiſione; qꝛ locũ ſibi vendicat in iure, qđ dicti maſculi tũc habebant. Nã in quolibet ceſpite vel lapide habebant partẽ pro indiuiſo, & illas dimiſerũt ꝑ diuiſionem & quietationem; nõ aũt extendit̃ ad ius ſuccedendi, qđ habebant deficiente ꝓle magiſtri Frãciſci maſculina; qꝛ illud erat de futuro p. l. q cũ tutoribus §. fi. ff. de tranſact. & per. l. qui romæ. §. fi. ff. de ver. ob. & eſt caſus in vſi. feud. de eo q finem fecit agnato de feudo paterno; niſi oĩno refutauerint. i. ẽt dicto iuri ſuccedendi de futuro, vt ibi patet expſſè qcqd dicat dñs aduocatus iſtarũ dnarũ, q dicit ꝙ rectè ꝯſiderãdo nullũ erat iꝰ de futuro, ſed de pſenti, qꝛ magiſter Maranus erat iã mortuus; certè verũ eſt, ꝙ ex morte illius qlibet habebat ius de pſenti ꝓ rata ipſum tãgente, qđ añ mortem illius nõ habebãt, ſed totũ erat penes illos; verũ cuilibet eorũ cõpetebat ius de futuro in portione fratris vel fratrũ, ſi ꝯtingeret illũ vel illos ſine maſculis decedere ꝑ ꝑ illa verba poſita in inueſtitura vel cõceſſione, videlicet vnũ alteri ſuccedendo &c. & illi non cenſent̃ renunciaſſe nec iſti quo ad portiones magiſtri Franciſ. nec ꝯuerſo. Item nec ob. qđ dr̃ ſtatutum præferẽs maſculũ in ſucceſſione nõ habet locũ in rebus emphyteuticis; ſed in allodialibus, qꝛ imo facit & operat̃ vt inueſtitura recepta ꝓ maſculis & fœminis copulatiuè intelligat̃ illo eodẽ ordine, quo ſuccedũt in alijs bonis ſm Bar. & Bal. in locis ſ. alle. q volũt hoc expreſsè. ſimilr̃ no. Bar. in l. hđdes mei. §. cũ ita. ff. ad treb. Itẽ nõ ob. ꝙ nõ reperit̃ fuiſſe facta ceſſio magiſtro Marano ꝑ magiſtrũ Frã. q fuit ſtipulatus illius noĩe, & ſic vr̃ tota remãſiſſe penes magr̃m Frã. ar. l. ſi abſentis. C. ſi cer. pet. qꝛ cũ facta fuerit ei traditio rei emphyteuticæ, nõ eſt tractandũ de actiõe pſonali oriẽte ex ſtipu. q̃ ꝑ traditionẽ erat ſublata, ſed dñio qđ potuit

a ¶Mea. Vid quæ habẽtur per do. pe. ph. cor. ĩ cõſ. 233. inci. In hac nu. 5. in 4. parte. & of no in conſ. 190. nu. 3. in 3. parte. & uide. d. bart. ſoc. in conſ. 227. uer. ſed cõtra præmiſſã concluſionem in ſecũda parte.

filius patri acqrere ſine ceſſiõe recipiẽdo rẽ illius noĩe & ſecuta ra
tihab.tione.vt.l.per ꝓcuratorem.C.de acq.poſ.iũctis his q̃ no.ĩ l.
ſi ego.ff.de neg.geſ.& hic vr ratificaſſe rẽ retinẽdo. Cõcludo ergo
pronunciãdũ eſſe p arbitros pro dictis maſculis petentibus,& p p̃
dicta patere rñſum ad oĩa in contrarium alleg.ſi bene inſpiciatur.

S V M M A R I A.

1 *Alienatio rei ſideicõmiſſariæ factã ab ignorantibus valet.*
2 *Scole cõmiſſarius an poſſit agere ad æſtimationem & contra quem.*
3 *Excõmunicatum ſe fateri videtur qui petit ſe abſolui.*

CONSILIVM CCCI.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Prædicta dubia parũ videntur neceſſaria quantum ad effectum ad quem tendunt, videlicet ne alienationes factæ ꝯ ꝓhibitionem teſtatoris factã in codicillis, de quo.s. retractẽtur attento eo qđ in facto proponitur, videlicet q̃ dictus codicillus ſteterit tanto tpe occultus, & erat. tpe factarũ alienationum. Et ſic præfatus Victor prohibitus dictam prohibitionem ignorauit, & ẽt illi in quos facta fuit alienatio. Nã caſus legis eſt expreſſus, q̃ pp iuſtã ignorantiã eorundẽ non debent alienationes retracta-

a ¶ Retracta ri. Vide duo verba per eundẽ. j. in ꝯſi.208. in aun. 2.

2 a ri ſcholae ad quã debebãt peruenire bona, facta alienatione regreſſum hẽt ꝯ alienãtẽ; vel hẽdem eius ad æſtimationẽ.ff.de leg.2.l.fi. vbi eſt caſus ſingularis limitans oẽs leges loquentes de materia alienationis rei prohibitæ alienari in vltima voluntate dicentes alienationem poſſe retractari. vt ibi no.per Bar.& per gl.in l. quidã.§.ſi quis filium.ff. ad trebel. Nam ipſe Victor erat dñs illarum rerum alienatarũ, & ſic potuit dñium transferre; qa tranſlatio in scholã facta fuit ſub cõditione, ſi vendiderit vel alienauerit, & ſic per futurum ſubiunctiui qđ deriuat a p̃terito, & per ꝯñs poſt p̃ſe ctã alienationẽ & dñij trãſlationem, vñ nõ impedit alienatio nec dñij trãſlatio, nec p̃t reuocari.ff.de manu.teſt.l.ſtichus ſeruus meus.& expreſſe p Bar.in l.filiusfam.§.diuus.ff.de le.1.ĩ 2.col.& in ꝯrio de illa.l.ſtichus. Nec eſt curãdũ an ſchola virtute grẽ, quã hẽt a dñatione, ſit facta capax immobiliũ vel nõ, poſtquã agit de æſtimatione cõſequenda nõ de ipſis bonis ĩmobilibus, & nõ eſt incapax pp ſuũ delictũ, qa p̃t ei deberi æſtimatio.ff.de leg.3.l.fideicõmiſſaria.§.ſi ſeruo meo.in fi. & not. in l.apud iulia.§.fi.cũ.l.ſe.ff.de leg. 1.& l.multũ.ff.de ver.obl.p Bar. Et ſi Victor vel eius hæres ſit nõ ſoluẽdo, nõ nocet emptoribus. Sed dãnũ erit ſcholæ.ar.l.inter cãs,

3 §.abeſſe.ff.mand. † Et poſito q̃ p̃dicta ceſſarent adhuc dicta ſchola dẽt excludi a vendicãdo dicta bona, poſito ẽt q̃ ſit capax acqſitionis p̃dictæ pp lapſum tpis appoſiti ĩ eridis ex forma ſtatuti. C.de remiſ.pig.l.4.eo t pe;q matr.aecu.poſ.c.cũ in tua.cũ ſi. Nec p̃nt p̃tẽdere ignorãtiã iuris ſui cũ dictus codicillus factus fuerit in eorum vniuerſitate & p̃ntibus q̃pluribus ex ea, qui viuebant tpe dictarũ alienationum, & quidam ex eis adhuc hodie viuũt. ar. in c. cum te.in fi. extra de reſcrip. Et qa eidæ illæ afficiunt ẽt ignorantes exceptis caſibus in ſtatuto expſſis. l.fi.C.de præſcrip.lon.tẽp. iũcta l.nã qđ.§.fi.ff.de penu.leg. vbi exceptio firmat regulam in nõ exceptuatis. Nec p̃nt dicere illi de ſchola ſe non ligari a dicto ſtatuto tanq̃ ſit locus vel cõgregatio pia, tum qa ſunt merè laici & capiunt relicta ad finem diſtribuendi inter laicos pauperes ergo ſubſunt iuriſditiõi laicorũ: iuxta no. p Bar.ff.de re. dub. l.cum ſenatus.& per Bal.in aũt.hoc ius porrectum. C. de ſacroſan.eccle.ver.ſed o quæro.& l.ſi qs ad declinandã.ver. decimo q̃ro.de epiſ.& cler. Et qa nõ eſt locus cõſtructus autoritate epi, & ſic cenſetur ꝓfanus.iuxta no.in cle.qa cõtingit.ad fi. de reli.domi.per gl. Et poſito q̃ eſſet adhuc videnẽ excludi a vendicando corã iudice ſeculari, qa ſtatutum laicorũ potuit eis p̃figere terminũ infra quem ſi non cõpareant denegare p̃nt eis ſuã audientiã.ar.l. ſed & ſi per p̃torem.§.ſed ſi cum decreto.ff.qui.ex cau.maio. poſito ẽt q̃ eſſent eccleſiaſticæ perſonæ, tum qa non citantur vt præcipuè cõpareant, quæ citatio talis ligare nõ p̃ot, ſed cõpareant ſi volunt, quæ citatio vr ẽt tales nõ ſubditos afficere ad finem denegandi eis audientiã citantis, put plenè diſputando determinat Bar.in l.reſtituta oĩa.C.de teſt.p̃nt enĩ dicere laici ſeculares noſtrũ non ueſtrũ vobis denegamus auxilium.i.noſtram audientiã, iuxta no.C.qui po.in pig.hab.l.aſſiduis. Prædictis aũt circũſcriptis ſi foret expediens dictis dubijs ſupra formatis reſpondere, ¶ Ad primum reſpondetur, q̃ cum relictũ factum dictæ ſcholæ fuerit conditionale, ſi dictus Victor alienauerit, non debet inſpici tempus teſtamenti cõditi ad ſciendum, an ſchola eſſet habilis ad capiendũ; ſed tps cõditionis exiſtentis, quo tpe veniſſet. per quæ ſuo ſcdã.ff.de ver.ob.l.ſi rem meam.de le.j.l.cætera.§.j.ĩ fi. de regula cato.l.pen. Si ergo tpe dictarũ alienationum dicta ſcola habebat grãm acquirendi a dñatione, tunc erat capax dictæ acqſitionis, alias non obſtante ſtatuto qđ de facto ſeruaẽ ẽt in eccleſiaſticis locis & pſonis, & ſic de poteſtia ſtatuentium non eſt diſputandũ, qđ & ipſi videnẽ fuiſſe ꝯfeſſi grãm poſtulãdo a dñatione; ſicut & qui petit ſe abſolui vr fateri ſe excõicatũ.de elec.c.venerabilem. & q̃ plene no.in l.10.ff.de ver.obli. ¶ Ad ſcdm quæſitũ

3 vr dicendum, q̃ ſi quædam alienationes erant factæ ante gratiã p̃dictam, q̃ p p̃ſtatã grãm poſſit ſchola p̃dicta bona illa vendicare; qa ſi ꝯceditur eis vt de futuro poſſint acquirere, cenſetur eis cõceſſum, vt iam factas acquiſitiones poſſint retinere.ff.de iniu.teſta.l.ſi quis filio exhæredato.§.irritum.ver.qua rõne. Sed inquantum q̃ hoc poſſet ꝓcedere ſi acquiſitiones factæ eſſent, qđ hic non eſt. Nam ex alienationibus factis ante dictam gratiam nullum ius in dictis bonis fuit dictæ ſcholæ acquiſitum, nec de iure nec de facto. Sed ſi ſaltem de facto bona p̃dicta fuiſſent ſcholæ acqſita, bñ poſſet dici q̃ vrtute dictæ grẽ poſſet ea retinere p d.§. ¶ Ad tertium quæſitum rñdetur q̃ dicta bona alienari ꝓhibita potuerunt obligari & alienari pro dote reſtituẽda.in Auth.de reſti.& ea q̃ pari.§.quã ob rem.& not.in auth. res q̃.C.communia. de lega. ¶ Ad vltimum patet reſpõſio p ea quæ dicta ſunt.

S V M M A R I V M.

1 *Cõtra negãtẽ intẽtionẽ agentiũ ſi de mẽdacĩ & periurio conuincatur, q̃ cõtra p̃ſumũtur.*

CONSILIVM. CCCII.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Ego Paulus de caſtro vtriuſq; iuris doctor. Viſo & examinato proceſſu agitato in hac cã tam principali q̃ appellationis, & atteſtationibus pro parte agentium receptis, ac ẽt literis & cedulis ſcriptis manu propria dicti Franciſci per ipſum recognitis & per cõparationẽ literarũ & per teſtes ſcriptos approbatis, cũm tñ per prius præfatus Franc. contenta in eis negauerit, & de mendacio & periurio conuictus eſt. Viſis ẽt multis p̃ſumptionibus & argumẽtis veriſimilitudinis, quæ militant ꝯ eũ, nec ipſum ſe defendiſſe, niſi cum ſcuto negationis, intantum vt ẽt filiationẽ agentis negauit, quæ debet eſſe notoria in loco; conſiderãſq; q̃ bonus, & iuſtus, diſcretuſq; iudex non dẽc animi ſui motum ad vnam ſpeciẽ probationis aſtringere, ſed ipſum ꝯfirmare argumentis & teſtibus q̃ rei aptiora & veritati ꝓximiora ſunt, ſuper quo certa regula dari non põt, ſed totum relinquitur ſuo arbitrio.ff.de teſti.l. 3.§.eiuſdem quoq;. & l.ob carmen. §. fi. & qđ no.Bar.C.nñ vi.l.ſi qñ.in fi.ff.de inſa.l.lucius.in fine. & Bald. in l.non hoc C.uñ cogna. Maximè vbi de natura negotij difficultas imminet ꝓbationis. l.non oẽs. §. a barbaris. ff. de re mili. & quod no.Cyn. in l.j in fin.C.ad l.corne.de ſicca.& l. ſi non conuitij.de iniur.circa prin. ¶ Conſiderans et q̃ iudex toto poſſe dẽt conari defendere & iuuare veritatẽ, qñ ipſam manifeſtè comprehendit.l.fi.in fi.ff.de proba.C.de eden.l.2.ſi qs cau.cum qui.§. 1. put eſt in caſu nr̃o & obuiare malitijs & eas reſecare.ff. de rei vẽ. l.in fundo.& reſiſtere caluminijs & punire mendaces & periuros in onere ꝓbationis trãſferãdo in eas.ff.de ꝓba.l.cũ de indebito. C.de non nume.pecu.auth.ꝯ q propriam.& in quibuſdã alijs no. per Bal.in l.j. C.de furt. Viſiſq; ſupraſcriptis allegationibus & ponderatis ipſis tanq̃ in veritate facti & iuris fundatis adhereo, & dico male fuiſſe ſñiatum per iudicẽ primæ cãæ, & dictum Frã. malè fuiſſe abſolutum, cum debuiſſet condennari, maximè qa negauit totaliter intẽtionẽ agentiũ, & poſtea p ſcripturas de manu ſua conuictus eſt de mendacio & piurio; vñ in oĩbus p̃ſumẽdum eſt ꝯ eũ niſi probet ꝯtrariũ, q̃ ipſe non fecit, nec eius hæres; & idẽ p iudicem appl̃onis reuocanda eſt.d.ſñia & ꝯdemnandus eſt eius hr̃s ad ſummã petitã recepto iurõ in litẽ qđ eſt veritatis ab agẽtibus in defectũ probationis, tum pp difficultatem ꝓbationis & dolum eius.l.in actionibus.in fi.cum l.ſeq.ff.de in litẽ iurã. iſi pp mẽdaciũ & piuriũ, in quo fuit deprẽhẽſus.vt.d.l.cũ de indebito. Et idẽ dico in hærede eius, poſtq̃ ille deceſſit lite conteſt. per iura ſuper ius alleg.per allegãte.& per no.p Bar.in d.l.in actiõibus. añ fi.& ita ego facerẽ, ſi eſſem iudex.re ille de ſua iniqtate, quam oſtendit negãdo oĩa tam calũnioſè confiſus q̃ agentes in probatione deficerent, gloriatur, de qua nunc dẽt reddere rõnẽ Deo, & ne hæres ſuus ex dolo ſuo turpiter lucreẽ.l.in hr̃dem.ff.de calũ.

S V M M A R I A.

1 *Statutum prohibens in cauſis priuatorum fieri compromiſſum in iudicem non verificatur in ea cauſa, in qua nondum facta eſt litis conteſt.nu.2.*
Caſualis quæſtio quid ſit & quod ſortiatur effectum.
2 *Statuti verbis quando ſit tantum deferendum.*

CONSILIVM CCCIII.

1 a IN Chriſti nomine Amen. ¶†Gl.iuris ciuilis dñt, ꝙ cãa non dicitur ante litem conteſt. ſed lis dicitur ante, & poſt, ut not. C. de tranſa. l. cã ſ uel lite. ff. de teſti. l. j. in prin. Et ꝓp hoc dixit Iac. Bu. & Bald. poſt eum in d. l. cãſ. Si ſtatutum dicat, ꝙ abſente aduocato cãæ ſint feriatæ, qñ abeſt ꝓp ambaſſiatam cõis, ꝙ tale ſtatutum non hẽt locũ, qñ aduocatus ſe abſentauit añ lit. conteſt. q̃a ille non eſt aduocatus cãę, cũ cã ſit demum poſt lit. conteſt. ſm Ia. bu. ¶ Cõtrouerſia uerò & qõ ẽt ſine lite vel cã eſſe põt. i. ext. iudicium põt moueri ut no. ꝑ glo. in l. Lucius. §. ites hẽdes. ff. ad treb. ff. de ꝑcu. l. non ſolum. §. ii ſtatus. controuerſia ſm ꝑdictos, q̃ uidẽt d. gl. approbare. Bar. aũt dicit econuerſo, ꝙ lis nõ dicit añ li. cõte. ut in c. ex parte vr̃a. de ver. ſig. ſed cã; tã añ, q̃ poſt; ut in auth. q. ſemel. C. quo & qñ iudex. q̃ loquit̃ qñ lis nõ erat cõte. ſed ſolũ porrectus libellus, & facta citatio: & tñ dicit̃, ꝙ ſi cãm proſeq differat &c. Quãcũq; aũt illarum opinionũ teneamus, habemus intẽtũ, quãtũ ad id de quo q̃rit̃. Nã ẽt ſi opi. Bar. tã ibi, q̃ i l. amplius. ꝺ pet. ff. rẽ ra. ha. tenem', Verũ ẽ dicere, ꝙ añ libelli oblõnẽ & citationẽ nõ dicit̃ lis uel cã, ſed dicit̃ qõ, uel cõtrouerſia. Statuti aũt ꝑdictũ diſponit, ꝙ in cauſis priuatorũ nõ poſſit fieri cõpromiſſũ in iudicẽ D. piatis. Cum igit̃ hic nõ eſt porrectus libellus nec facta citatio, nõ dr̃ factũ cõpromiſſum in cã priuatorũ. d. auth. q. ſemel. ubi hoc ꝓbat. Sed in qõne cõtrouerſia uel differẽtia, q̃ ſunt penitus diuerſæ, & ſic non eſt factũ ꝯ uerba ſtatuti; ergo nec ꝯ ipſius ſtatuti diſpõnẽ. l. 4. §. totiens. ff. de dam. in fec. l. hoc accuſare. §. oib' ff. de acc. l. j. §. loquit̃. de aqua quoti. & ęſti. l. adigere. §. quis. ff. de iurepa.

2 ¶†Debemus. n. in talibus merè poſitiuis & ꝯ ius cõe uerbis tñ ſtatuti deſeruire. l. j. §. ſi is q̃ nauẽ. ff. de exercito. & nõ extẽdere ſtatutũ ad caſum nõ expſſum, & ultra ſignificatũ uerborũ. l. ſi uerò. §. de uiro. ff. ſol. mat. C. de coll. l. illã. & caſum omiſſum relinquere diſpõni iuris cõis. l. ſi cũ dotẽ in prin. ff. ſol. ma. ¶ Sed de iure cõi bñ põt fieri cõpromiſſum in iudicẽ ordinariũ, nõ tanq̃ in arbitrũ, ſed tanq̃ in arbitratorẽ. l. ſed & ſi ſeruus. §. ſi quis iudex. ff. de arb. iũcta. l. j. §. & poſt operis. cũ ibi no. ꝑ gl. & doc. ff. de ope. no. nun. & in d. §. ſi quis iudex. ¶ Et ſic concludit̃ pro ea parte, pro qua. ſ. allegatum eſt. ſ. ꝙ ualuit d. compromiſſum & laudum non obſtante ſtatuto prædicto.

¶ Caſus talis eſt.

¶ In Xpi noĩe am̃. Factũ ſic ſe hẽt. Quidã noĩe. S. ueniẽs ad mortẽ duos liberos habẽs. B. & M. maiores. xxv. ann. legitimos & naturales uniuerſales æqualiter inſtituit hr̃des, mãdãſq; ut nullus ipſorũ nolẽs diuidere cum altero hr̃ditatẽ poſſit deducere dotes ſuæ uxoris, quin nec ipſę nurus, & hoc iõ ut ſit inter ipſos oĩmoda æqualitas, & ut inuidia collat̃ inter frẽs; ꝙ ſi q̃s ipſorũ filiorũ uel ẽt nurus aliqua ſecus fecerit, iuſſit dari tñ de portione alterius alteri, ut ſemꝑ tñ habeat unus q̃ alter de hr̃ditate paterna. Mortuoq; pr̃e. ſ. B. & M. frẽs tenẽtes indiuiſam hr̃ditatẽ paternã ſteterunt in cõione per ann. xx. & ultra cõicãtes ꝓſpera, & aduerſa, ac oĩa lucra, in cõia ponẽtes exercẽtes ſe in negociationib. & trafficis; q̃ni mo unus ipſorũ. ſ. M. maritauit ac de cõi dotauit unã filiã, ac ẽt nepoẽ. Alter uero. ſ. B. filiũ unũ bis maritauit, in cuius nuptiarũ feſtiuitate & põpa de cõi ſumptũ notabiliter fecit, ac dotes a nuribus recepit, nõ tñ ꝯſtat aliter illas uerſas i cõi & utilitate cõi. Poſteaq; moritur. M. relicto. ſ. nepote ex filio ꝑmortuo hærede uniuerſali inſtituto ætatis ann. xv. cui petenti extitit curator cõſtitutus & datus Io. Qui. ſ. & curator ꝓuocãt ad diuiſionẽ B. patruũ magnum ſtãte in facto, ꝙ tñ pecunia num. & bona mobilia ſunt in hr̃ditate una domo excepta, q̃ ſola r. pit. Ex quo facto de pluribus q̃rit̃.

¶ Primò an. B. patruus magnus poſſit dotes uxoris ꝑcipuas deducere obſtante teſtõ paterno quod uetat ut in caſu. ¶ Secũdò utrũ dotes illæ cõſtitutæ p. M. filiæ & nepti potuerint de cõi cõſtitui ſciẽte & patiẽte. B. frẽ an ueniãt imputãdæ portioni ipſius. M. & ſucceſſiuẽ. ſ. nepti hr̃di. ¶ Tertiò, utrũ expẽſa facta in feſtiuitate nuptiarũ filij B. debeat ſuæ tñ pti imputari, nõ de cõi deduci, ſeu illi aſcribi. Quartò, an, B. qui filiũ unu inſtitutorẽ appoſuit traffici poſſit deducere precipuẽ de cõi quãtũ attribueretur induſtriæ perſonæ unius factoris & actoris, cũ fuerit eius filius, qui ex obedientia pr̃s inſiſtebat negotiationi & traffico cõi patris & patrui. ¶ Quintò, an poſito ꝙ uxor fuerit in nu. capitum perſonarum familia. B. quæ. M. & qui B. alimentauit & in domo cõmuni remãſit unã priuigni annis. & d. beat illud plus expenſarum reſpectu capitũ. B. imputari parti. B. ſaliẽ expẽſa uictus facta illi priui.

¶ Sextò, an B. poſſit deducere de communi ante omnia dotes nurum ſuarũ abſq; eo ꝙ probet aliter uerſas in cõi, qđ non uidetur. ¶ Septimò, an poſſit. ſ. minor annis. 25. & eius curator prouocare ad diuiſionem, & ſi poteſt, ſufficit, ꝙ ſi non, an ſaltem poſſit traffico & negotiationi cõi cõſtituere factorem & inſtitorem inuito patruo magno. ¶ Octauò, poſito ꝙ. M. moriens ſit teſtatus & in prothocollo notarij reperiatur ſimplex inſtitutio. ſ. nepotis, & ſimiliter in una copia teſtamenti data dicto. ſ. nepoti, ac etiã in uno publico releuato dato. B. patruo, ac poſtea ad perſuaſionem. A. dicti filij. B. in alio publico releuato q̃dam ſubſtitutio continẽs poſt mortem. ſ. bona peruenire debere in. B. fratrem & eius filios, & ꝙ teſtes teſtamenti aliqui puta duo aut tres dicant audiuiſſe ſubſtitutionem fieri. vt. ſ. alij non recordari, uel quia mortui ſunt, utrũ releuato & primo publico debeat ſtari, quod cum prothocollo concordat, etiam ſi notarius atteſtetur de ſubſtitutione ſimul cum tribus aut quatuor teſtibus, dummodo non ſint quinque ſaltem qui id atteſtentur, ut. ſ. quod uidetur &c. a

Quod caſa. Vide bal. in conſil. 106. in. 2. parte & in conſil. 19. eadem parte.

SVMMARIA.

1 *Prohibitio de non extrahendo dotes per filios non extenditur ad nepotes.*
2 *Frater dotans filiam de rebus communibus an eo imputet in ſuam partem.*
3 *Expenſæ factæ in ſolemnitatibus nuptiarum per alterum an computentur in cõi.*
4 *Operæ filiorum duorum fratrum an computentur in communi.*
5 *Familia unius ſi ſit maior, an poſſit priuignam alere de communi.*
6 *Dotes an præſumantur collatæ in communia ſocietatis.*
7 *Societas quando cenſeatur mixta.*
8 *Subſtitutio quæ non eſt in prothocollo, põt probari per quinq; teſtes cum notar.*

CONSILIVM CCCIIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶†Supprimo quæſito dicendum eſt dictum patruum magnum poſſe deducere dotem uxoris ſuę, ſi uenit ad diuiſionem hæreditatis cum pronepote. l. ſi filia. §. hoc amplius. ff. fami. erc. ff. pro ſo. l. actione. §. ſi. cum, l. ſeq. ¶ Nec ob. prohibitio teſtatoris; quia fuit perſonalis, & facta inter filios tantum; non ergo extenditur ad nepotem, uel pronepotẽ. ff. de leg. 3. l. pater filium. §. 15. & no. gl. in auth. de reſti. fideicom. §. nos. & patet dum dicit tollatur inuidia inter fratres &c. poſtea dum dicit, ſi quis ipſorum filiorũ &c. unus ergo frater contra fratrem, & unus filius contra alium filiũ, ꝓhibitus fuit facere dictã deductionẽ, nõ aũt filius contra nepotẽ vel ꝓnepotẽ; quia ceſſant uerba & ratio prohibitionis teſtatoris.

2 ¶†Circa ſcḋm vr̃, ꝙ unus de dictis fratribus ñ potuerit dotare filiã ſuam vel nepotẽ de cõi, ſed de ſua tñ. pte; & ſic dictæ dotes debẽt imputari in portionẽ, q̃ tangebat dictum. M. ꝓut determinat Spe. in ti. de iudi. 4. pte. §. ſequit̃. uer. q̃d ſi unus ex fratribus. niſi aliter inter eos ꝯuenerit. ff. ꝓ ſocio. l. ſi ſocius pro filia, Sed Bal. in trac. de duo. fra. quẽ Bar. ĩchoauit & ipſe Bal. cõpleuit ante finẽ tractatus ꝑ unã colũnã intelligit hoc dictũ uerũ, qñ fratres non eſſent ſocij oĩm bonorũ, licet habuarent ſimul, & haberent bona cõia ꝓ indiuiſo, ſecus dicit ipſe ſi eſſent ſocij omniũ bonorũ; cuius uerba hæc ſũt. ¶ Ex hoc apparet ꝙ filius fratris ſtare debet in ſtudio ſũptibus pr̃is, & ñ de cõi pr̃imonio; ſi'r filia dẽt dotari de bonis pr̃is, b ñ de cõibus, niſi ſint ſocij oĩm bonorũ. ff. de mun. & hono. l. 3. §. ſi. hæc ſũt uerba ſua, ſm q̃ pactum de quo in. l. ſocius ꝓ filia. ff. ꝓ ſocio. ꝙ de cõi dos ꝯſtitueret̃, fuit ſuꝑfluum; q̃a & ſine ipſo poterat vnus ex ſocijs dotare filiã de cõi cum illa. l. loquat̃ in ſocijs oĩm bonorum, ut ibi no. in prima gloſella. q̃d' tñ durum vr̃ & ꝯ mẽtẽ illius. l. q̃ facit magnam uim in pacto, & ſic innuit ꝙ ſi illud pactũ ñ fuiſſet appoſitũ, ſecus eẽt, ſed ꝓ Bal. facit tex. in. l. cum duobus. §. quedam ſagariam. in ſi. ff. ꝓ ſocio. Cum igit̃ iſti fratres eſſẽt ſocij oĩm bonorum, q̃a omnia inuicẽ cõicabant. ſ. ꝓſpera & aduerſa vt ꝓponit̃. iuxta no. ꝑ Bar. in. l. titium & meuium. §. altero. ff. de admi. tu. & per Bal. in. l. ſi patruus. C. cõia utriuſq; iud. uidcatur ꝯcludẽdũ, ſequẽdo autoritatẽ Bal. ꝙ dictæ dotes ñ debeant imputari in portionem dicto nepoti uel pronepoti, ſed bona q̃ ſuperſunt debeant æqualiter diuidi inter ipſum, & patruum magnum.

b ¶ Bonorũ. uid. d. bar. ſoci. in cõſil. 19. in verſ. Circa quarta difficultatem. uſque ad uer. Circa quinta difficultatem. i. 2. parte.

3 ¶†Per ꝑdicta patet r̃iſio ad tertium, q̃a idem ꝓ oĩnia dicendũ eſt de expenſis factis in nuptijs iſti'. b. patrui, ut illæ potuerint fieri de cõi, & ñ ſint ſibi imputandæ in portionem ſuam, cũ ſit eadem rõ q̃ in dotibus. & in expẽſa quam unus ex ſocijs faceret ꝓ filio in ſtudio ſm Bal. in loco ꝑalleg. & eſt caſus in. l. ſi ſocietatem uniuerſarũ. §. ſi. ff. ꝓ ſo.

4 ¶†Super q̃rto vr̃ dicendũ, ꝙ de cõi poſſit deduci ꝑtiũ operarũ filij dicti. b. poſiti ꝓ inſtitore in trafficis ſocietatis ad utilitatem dicti filij & reputabit̃ aduẽtitiũ, q̃a ñ dẽt dicto filio nocere, ꝙ eẽt in poteſtate dicti. B. ſocij. ita vr̃ expſſe determinare Bal. in. d. trac. in

ante

antep.col.in q.de duab.fratr.ruſticis tenentibus terras alienas ad laborãdum; quorum vnus hẽbat duos filios q̃ ꝯtinuẽ laburauerunt. Nã tenet Bal. ꝙ in diuiſione ſocietatis debẽt deduci opæ filiorũ, vel earũ ꝑtiũ, vel ꝙ fructus diuidant̃ ꝑ capita; qa ex ſuis laboribus pñt filij q̃rere.l.cu oportet.C.de bo.q̃ lib.& ꝙ nõ debet eis nocere ꝙ ſint in ptãte vnius ex ſocijs. plus tñ placet ꝙ deducat ꝑtiũ operarũ, non aũt ꝙ redditus cũ eis ꝑ capita diuidant̃; qm̃ ipſi filij nõ erant ſocij, ſed in ſocietate fuerunt operati; lucrũ aũt debet diuidi inter ſocios, nõ aũt cũ opantibus in ſocietate, cũ non
5 ſint ſocij. ¶ † Ad q̃ntũ vr̃ dicẽdũ, ꝙ licet familia. B. fuerit maior, q̃ familia. M. ſi tñ erat talis quam neceſſariò tenebat̃. B. alere, vt ſi erãt filij & vxores eorũ, ꝙ iſtud nõ ſu ꝯſiderãdũ in diuiſione ſocietatis.ꝑ l.ſi ſocius ꝓ filia.poſt prin.ibi nõ ĩtereſt, ꝙ alter ſoci⁹ tm̃ filiã habuerit &c.& idẽ Bal. hoc determinat in d.trac.& in antep.col. ibi dũ dicit. Itẽ in ꝑdictis nõ ꝯſidero an vnus plus lucret̃ vel expẽdat, q̃ alter; qa in ſocietate gñali hoc nõ attendit̃, ſed oĩa ſunt inter eos æqualr̃ diuidenda.ff.ꝓ ſocio.ſi ſocius ꝓ filia &c.

¶ Quãtũ verò ad illã priuignã quã aluit dictus B. de cõi; dico ꝙ cũ illa nõ teneret̃ neceſſariò alimẽtare, ſed ſpõte hoc fecit, debet in portionẽ imputari expẽſa ſcã iu ea & æſtimabit̃ arbitrio boni viri. Nã unus de ſocijs oĩm bonorũ nõ põt de cõi p̃rimonio donare, ar.l.ꝯ iuris.§.ſi fili⁹.ff.de pac. ſed dicta alimẽtatio eſt & fuit donatio ĩ dictã priuignã.l.ſi p̃rno affectu.C.de neg.geſt. ẽt ſi alimẽtauit cã nõ aĩo donãdi, ſed repetẽdi id qđ exigeret̃ ab ea, dẽbit ſocietati refundi & ad ambos iſtos.ſ.patrũ magnũ & ꝓnepotẽ redire cõiter inter eos diuidẽdũ; vt in d.l.ſi ſocius ꝓ filia.verſi.cæte
6 rũ ſi numeratã dotẽ &c. ¶ † Ad ſextũ rñdeo, ꝙ dictus B. nõ p̃t deducere dotes nuruũ ſuarũ, niſi doceat ſe ꝯuertiſſe eas in cõem vtilitatẽ; qa nõ ſeq̃t̃ recepit eas, ergo in cõem vtilitatẽ ꝯuertit, vt patet in l.ſi q̃s ſocietatem ꝯxit.in vlt.carta.& l.ꝑcedenti.in princ.& l.cũ duobus.§.antepe.ff.ꝓ ſocio.ubi illud qđ acq̃rit unus ex ſocijs oĩm bonorũ, nõ eſt cõe, ſed cogit̃ cõicare; cũ.n.iſtud ſit facti,
7 nõ p̃ſumit̃, niſi ꝓbet̃.l.quecũq;.de publi. ¶ † Circa ſeptimũ notãdũ, ꝙ ſocietas oĩm bonorũ ꝯcta inter dictos fratres ꝑ cõitatem lucri & dãni fuit ſoluta morte vnius.l.actione.§.morte.ff.ꝓ ſoc. vñ quo ad illã nõ expedit q̃rere, an iſte minor poſſit ad diuiſionẽ ꝓuocare, & ẽt ſi nõ eſſet finita vel ſoluta ꝑ mortẽ, ſubſiſtẽte iuſta cã poſſet ad diuiſionẽ ꝓuocare.ff.ꝓ ſo.l.ſi ꝯuenerit. Si verò q̃rit̃ de diuiſione hr̃ditatis p̃rnæ, cui⁹ cõio & ſocietas incidẽs nõ fuit finita ꝑ mortẽ, imo tũc incœpit, cũ prius nõ eſſet; qa bona erãt p̃ris eo viuẽte nõ filiorũ, & venit fiẽda ꝑ iudiciũ fa.er.ff.fa.er.ꝑ totũ. cũ ꝓponat̃, ꝙ iu ea nõ erãt ĩmobilia, ſed dũtaxat pecunia, q̃ reputat̃ res mobilis q̃ ſeruãdo ſeruari nõ põt.iuxta no.in l.1.§.fuit q̃ſitũ.ff.ad treb.ꝑ gl.& ẽt ſunt alia mobilia excepta vna domo, nõ video cur nõ poſſit̃ ad diuiſionẽ ꝓuocare, ſicut ꝓuocari ſubſiſtẽte iuxta cã; qa l.ſi pupillorũ.ff.de re.eo.cũ ſi.q̃ vetant minorẽ poſſe ad diuiſionẽ ꝓuocare, loquunt̃ in diuiſione rerũ ĩmobiliũ, q̃ ſine
8 decreto alienari nõ pñt, & niſi ꝓ ex ſoluendo ære alieno. ¶ † Ad vltimũ rñdet̃, ꝙ licet dicta ſubſtõ ꝑ notariũ nõ fuerit ſcripta in originali ꝓthocollo, ſi tñ põt ꝓbari ſaltẽ ꝑ 5. teſtes ipſam factam fuiſſe, nõ nocet error vł negligẽtia notarij.tex.eſt cũ gl.& ꝑ doc. ff.de leg.2.l.cũ ꝓponeret̃.iũcta.l.errore.cũ ibi no.ꝑ Bal.C.de teſta.& his q̃ no.in l.q̃ ex liberis.§.teſtõ.ff.de bo.poſ.ſm̃ tab.& l.j. §.1.ff.de leg.3.& l.hr̃des palã.§.ſed ſi notã.ff.de teſta. Et notarius cũ authoritate iudicis nõ aſr̃ potuit corrigere dictũ errorẽ factis ꝓbõnibus corã iudi.ꝑ ea q̃ no.Bar.ĩ l.ſi librarius.ff.de reg.iur.in ult.col.& Io.an.in addi.Spe.tit.de inſtr.edi.§.inſtr̃m.in addi.q̃ incipit nec ſoli iudici &c.& ſuꝑ data.6.lib.& Bal.C.de fi.inſtr.ſuꝑ rub.in 9.col.nõ ſufficerẽt, ergo q̃tuor teſtes cũ notario ſi ꝓbatio hẽret fieri per inſtr̃m, qa tũc notarius bis computaret̃, ſed debẽt eſſe ſaltẽ.5.teſtes; iuxta no.per doct.in l.domitius.ff.de teſta.C.q̃ teſta.fac.poſ.l.hac conſultiſſima.& l.fi.de fideicom.

a ¶ Supplemẽtũ. Sed qđ ſi pater reliquit filiæ in teſtõ.&c. & iuſſit cã eſſe contẽtam & tacitam ſeu ꝙ d̃ boni ſuis non poſſit plus petere vel hr̃e occaſiõe legitime vel alia quacũque rõe an acceptãs legatum & id recipiat a fratre faciẽdo finẽ & refutationem poſſit agere ad ſupplementum ltimæ ex quo agnouit iudicium defuncti. Vide d. Bart. ſoꝝ in con ſi.2. col.uer. quarto dico nullo modo i 2. parte.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Caſus talis eſt Vgnabenus de nauo habẽs certa bona cõia cum Bertazolo de nauo eius fratre ꝯdidit teſtm̃, iu quo inter alia iure inſtõnis & legati reliq̃t Antoniolæ eius filiæ dotẽ mr̃is ipſius Antoniolæ libras quadringentas q̃nquaginta in una pte. Item libras 300. in altera ꝓ oĩ & toto eo qđ petere poſſit ĩ bonis ſuis in oẽm caſum mortis ſuæ. Et ipſa Antoniola iu pñtia & ad inſtãtiã dicti ſui p̃ris renũciauit hr̃ditati p̃rnæ & mr̃næ, & iurauit ꝓut ĩ inſtr̃o renunciæ apparet, ꝙ videat̃. Deinde mortuo dicto Vnabeno ſuo patre; ipſa Antoniola ſtans in communione cum dicto Bertazolo patruo ſuo, iterato renunciauit in manibus dicti Bertazoli oĩa iura ſibi ſpectantia in bonis hæreditatis paternis & maternis, & iurauit in forma, q̃ videatur. Poſtea dũ ipſa Antoniola nupſiſſet Chriſtophoro de Auroldis & ſtetiſſet in matrimonio per annos circa 15. ipſe Chriſtophorus ꝓcuratorio noĩe dictę Antoniolæ petitionem porrexit ꝯ D. Tadeum fratrem & hæredẽ dicti Bertazoli de nono petendo eidẽ dimidiã bonorũ dictorũ Vgnabeni & Bertazoli ꝓ indiuiſo, & hæreditatem maternã aſſerendo ſe hęredẽ patris ſui ab inteſtato. Et in caſu quo appareret de aliquo teſtõ petijt ltĩmam vel ſupplementum ltĩmæ. Item D. Tadeus excipiendo dixit ipſam Antoniolã nõ eſſe audiendã & periurã & infamẽ obſtantibus iur̃is & renunciationibus prædictis, & obſtante ꝑſcriptione 5. anno.& 10. anno. Replicat ipſa Antoniola ſiue eius maritus, ꝙ dictæ renuncię & iur̃a fuerunt & ſunt nulla obſtãte ſtatuto cõis Brixiæ poſito ſub rubrica, ꝙ authen.ſacramenta puberũ &c. ꝙ videatur ex eo qa ipſa Antoniola t̃pe ipſarum renunciationũ fuit & erat minor annis 20.& ita ꝓbatum eſt, & nnq̃ pronunciata fuit maior annis 20. ꝓut requirit ipſum ſtatutũ. Item qa ipſe patruus ſciebat ipſam eſſe minorẽ & obſtare ſtatutũ, & iõ fecit eã iurare nõ certiorata per prius de viribus dictæ renunciationis forma, & vlterius nõ potuit renũciare ſtatutis ciuitatis obſtãte vno ſtatuto in corpore, ꝙ nõ poſſit renũciare ſtatutũ &c. Itẽ dicit, ꝙ ob nimiã reuerentiã & timiditatẽ p̃ris & patrui, cũ q̃bus habitabat q̃ſi renunciauit, & ẽt ꝑꝑ fragilitatẽ ſexus fecit ipſas renuncias. Allegat ẽt ipſa Anto. ꝙ habilitata fuit per vicariũ D. Ep̃i Brixiæ ad poſſendũ vti de iuribus ſuis nõ obſtãtibus dictis iur̃is. Et qđ nulla ꝑſcriptio ſibi curſa eſſe põt. Primò ꝓpter quinquẽnium, qa dictæ renũciæ fuerunt quaſi gratuitæ, tũ ẽt ꝓpter t̃pa guerrarũ q̃ ſubduci debent de medio ꝑſcrip. Et ꝙ ſi vlla eſſet curſa ꝑſcriptio dẽt reſtitui iu integrũ ſaltẽ ex cľa gñali; & ꝙ fuit valde decepta in dictis renũciationibus, cũ hæreditas p̃ris & matris ſuæ valerent ꝓ vno pluſquã ſibi relictum fuit. ¶ Quæritur quid iuris.

S V M M A R I A.

1 *Filia dotata a patre renuncians doti maternæ & hæreditati paternæ cum iuramento an poſſit deinde non obſtan. his petere hæreditatem patris, aut ſaltem legitimæ ſupplementum.*

Et quid ſi renunciauit etiam in manibus patrui, & quanto tempore præſcribatur iuri reuocandi tales renunciationes.

2 *Hæres tenetur liberare animã defuncti a peccato, ſi ſufficiũt bona hæreditaria.*

Diſpoſitio auth.ſacramenta puberum.C.ſi aduer.uen.ꝙ poſſit tolli per ſtatu.

CONSILIVM CCCV.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Notandum eſt, ꝙ ſi nõ interueniſſet iur̃m ꝑſtatæ renunciationes nõ valerent. Prima q̃dem facta viuente patre de futura ſucceſſione p̃ris per l.pactũ quod dotali.C.de collu. Itẽ illa eadẽ de ꝑſenti ſucceſſione mr̃is iã delata. Itẽ ſecũda facta poſt mortem p̃ris ipſi patruo tã de materna hæreditate, in qua vt dr̃ erat poſſeſſio rei immobilis magni pretij, q̃ etiã de iure agendi ad ſupplementum ltĩmæ iu paterna, in qua erant plures res immobiles, iu quibus debebatur ltĩma, & de quibus debebat fieri ſuppletio. l.ſcimus.§.repletionem.C.de inoffi.teſt. qa ſapiunt donationem.l.ſi quis obligatione.ff.de reg.iu.cum ex eis nihil adeſſet filiæ, ſed deeſſet & ſic erant merè lucratiuæ. Donatio autem rerum immobilium fieri non põt a minore 25. annis, ẽt cum decreto iudicis & autoritate ltĩmi adminiſtratoris.C.ſi maior factus ratum ha.l.fin.§.cum autem. Iſta autem erat minor 20. annis tempore factarum renunciationum ꝑdictarum nec interuenit decretum iudicis nec autoritas curatoris. Et ꝑterea ſupplementũ ltĩmæ eſt iſtius naturæ, ꝙ a p̃re nõ põt ꝓhiberi, vt iu auth.vt cum de app.cogno.§.cæterum. Et ſi ꝓhibeat, hr̃ ꝓhibitio ꝓ nõ ſcripta, intm̃ ꝙ ſi filius, vł filia acceptat legatum vel relictum factum cum illo onere, conditione, vel modo, ꝙ nihil plus poſſit petere in bonis vel ſuper bonis p̃rnis, talis acceptatio & ꝓmiſſio de nou petendo plus ſibi nõ
2 ꝑiudicat, quominus poſſit petere ſupplementum,[a] ẽt ſi filius vel filia ſit maior, niſi ſpãliter ſpecificè & expreſsè de tali ſupplemento fecerit mentionẽ.per l.ſi q̃ñ.§.fi.C.de inof.teſt.& ibi Bal. qui allegat Guiliel.de Cn.in l.de his.ff.de trãſac.& per eundẽ Bal.in l.hac edictali.in 6.col.C.de ſecun.nup. Et hic in iſtis inſtr̃is renunciationum, ſi bene inſpiciatur, nõ continetur ſpãlis & expreſſa mentio de iſto iure agendi ad ſupplemẽtum, licet acceptauerit legatũ & relictũ ſibi factũ cũ oĩ ſuo onere, ꝯdõne, & q̃litate. Sed ſm̃ Bal.ĩ locis prædictis cũ tale onus ſit ꝓ non ſcripto, tale relictum non dr̃ habere onus, ſed redigitur ad inſtar ſimplicis relicti facti ſine onere; iõ verba illa nihil operãtur, qa dẽnt intelligi de onere valido

& probabi-

& ꝓbabili.ar.in l.nou putauit.§. non quis.ff.de bo.poſ.cōtratab.
quale iſtud non eſt verū,quia interuenit iuřm in vtraq; renuncia
tione videntur ſublati ꝑdicti defectus tā primū de l.pactū qđ tali.
C.de coll.per c.quāuis.de pac.lib.6.q̃ ſecundū de minori ætate.
& de l.fi.C.ſi maior fac.per auth.ſacramenta puberū. C.ſi aduer.
ven.q̃ ẽt tertius de l.ſi qñ.C.de inoffi.teſt.in §.per regulā iuris ca
nonici,q̃ eſt qđ iuřm quod pōt ſeruari ſine interitu ſalutis æter-
næ,ſeruandū eſt ẽt in caſibus in q̄bus de iure ciuili nō valeret nec
eſſet ſeruandū.l.nō dubiū.C.de legi.iuncto.c.cum ꝯtingat.extra
de iureiu.qđ ius canonicū eſt ſeruandū ẽt in curia ſeculari, cum
agaĩ de periculo aĩæ;vt in c.mulieres.de iureiu.lib 6.& qđ no.in
c.a.de reg.iur.eo lib.¶Sed his nō obſtātibus vř, ꝙ illa ſit audien
da in petendo dotẽ maternā & ẽt ſupplementū lĩmæ in bonis q.
ſui patris. Tū q̄a dictum iuřm fuit relaxatū per iudicẽ eccleſiaſti
cum,vt in c.ſi verò.& c.verū.de iureiu.& qđ ibi per Inn.& per cū
dẽ in c.venerabilẽ.de elec.circa fi.& debuit relaxari ne eſſet iniq-
tatis vinculū. 22.q.4.c.inter cætera.de iureiu.c.qui. Quid.n ini
quius,q̃ ꝙ př inſidiet filiæ,& eā velit priuare lĩma ſibi debita iu
re naturæ,cum ſit ꝯ ius diuinū,& nō debet fieri ẽt ꝓ dādo Deo vł
eccleſiæ iuxta autoritatẽ Aug.de qua in l.papi.§.2.ff.de inoſ.teſt.
& C.de epi.& cle.l.ſi q̄s ad declinādā.vnde př iſtius dñæ, cū habe
ret tot bona & vt dř circa 20.milia, grauiter & mortaliter pecca
uit dū filiæ ſuæ ꝓ ſua lĩma nō reliquit niſi 300.lib.& tā ꝯ ius di-
uinū,q̃ ꝯ ius naturale.l.cum rō.ff de bo.dam.& l.ſcriptu.ff.vñ li-
beri.cū nemo carnẽ ſuā odio debeat hẽre,vt no.gl.in l.1.ff. in ius
vo.vt cant.& multomagis peccauit volẽdo eā priuare dote mater
na,q̃ erat adhuc magis ſibi debita poſt mortẽ mřis,q̃ lĩma viuen
te pře in bonis eius.l.1.§.ſi q̄s impuberi.ff.de coll.bo. Cū př votū
debeat habere the aurizare filijs,nō aũt eos ſpoliare ꝓprijs.ff. de
bo.liber.l.nihil.§.facilior.vnde licet iſta filia poſſet ſeruare iſtud
iuřm ſine peccato,q̄a tñ př & hæres eius nō poſſunt recipere di-
ctā obſeruantiā ſine peccato,debuit dictū iuřm relaxari per indi-
cẽ eccleſiaſticum,ſicut iuřm metu extortū, vel de ꝑſtādis vſuris li
cet mero iure obligauerit,vt ꝓpria autoritate nō potuerit veni-
re ꝯ,ut no.in iurib.ſ.alle.& in c.2.de pac.lib.6.per Arch.& quod
no.Bar.ff.de fideiuſ.l.ſi q̄s ꝓ eo.ver.4.qñ odio creditoris &c. Nā
inducunt doc. ꝙ iuris periti ꝯſulẽtes při vel mři & dantes ſibi viā
qualiter poſſint priuare filium lĩma ſine iuſta cā ingratitudinis
mortaliter peccāt; vt no.in l.1.C.de inoſ.dona. Quāto magis ipſe
2 pater vł mater.& D.Ant.de Bu.dicit,†ꝙ hæres debet aĩam defun
cti liberare a peccato ſi bona hæreditaria ſufficiūt ẽt in foro ſecu
lari,licet ius ciuile ꝯriū ſtatuat,vt in c.fi.dě ſepul.Ille aũt hæres au
xit peccatū faciẽdo illā reiterare renũciationẽ ꝑdictā,vñ rōne pec
cati tā ſui q̃ defuncti pōt in curia ſeculari arceri ad reddendum de
bitum huic filiæ poſt relaxationẽ iuři, q̃ fuit neceſſaria quantum
ad vinculū,qđ in eo ꝯhitur de iure diuino vel canonico.d.c.ſi ve-
rò.de iureiu.Quātū verò ad illud, qđ ꝯhitur de iure ciui. p auth.
a ſacramenta puberū[a].non vř fuiſſe neceſſaria, ꝑ ſtatutū qđ eſt vt
illa auth.nō habeat locū in minore 20 annis;q̄a cū diſpoſitio illi'
auth.ſit de iure ciui.potuit tolli per ſtatutū,qđ ſiř eſt de iure ci-
ui.vt l.oẽs.populi.ff.de iuſt.& iur. Prout ẽt videmus in multis. ſt.
annullantibus iuřm.C.de legi.l.nō dubiū.ff.de pac.l.iuriſg.§.fi.dě
leg.1.l.ſi q̄s inquilinos. Nā locum habent quantū ad vires quas
haberet iuřm de iure ciuili, & quātū ad illas lex ciuilis dř habere
vim apoſtolici,vt no.in l.adigere.§.quāuis.ff. de iurepa. q ſatiſda
re cog.l.fi.nō quantū ad vires,quas ius canonicum dat iuřo;iũ de
iure canu.ſt.illæ ſunt correctæ, q̄a inducunt peccatū ſecūdū doc.
& iſtā opi. tenui repetendo. d.auth. ſacramenta puberum. ꝙ illa
poſſit tolli per ſtatutū laicorū,nō ſic ius canonicū dās vires iuřo.
¶Nec ob.ꝙ iſta renunciauit ſtatutis, q̄a q̄a fragilitate ætatis re
nunciauit hæreditatibus, eadẽ ẽt ſtatutis; iō ſicut prima renuncia
tio nō valuit,ita nec ſecunda.l.doli.§.diuerſum.ff.de noua.¶Præ
terea ꝑ læſionẽ in exceſſiua & maxima quantitate ꝑſumiĩ dolus
& fraus;vt no.Bar.in l.ſi ſocietatẽ.§.arbitrorum.ff.pro ſocio. per
legẽ oẽs.§.lucius.ff.q̃ in frau.cred.Sed ẽt de iure canu. iuřm ꝑſti-
tum dolo aduerſarij recipientis nō valet,vt in d.c.2.de pac.lib.6.
& in c.cum ꝯtingat.de iureiu.ante fi. Præſumitur ẽt non ſponta-
neum,ſed ob nimiam reuerentiā & timorẽ pris & patrui ꝑſtitum
ꝑ tā exceſſiuā læſionẽ & ſine aliqua iuſta cā, q̃ potuiſſet eſſe , ſi
př habuiſſet ſilius maſculus,vt ipſi ſuccederent tā patri q̃ matri,ſi
quantitas relicta ſufficiebat ad congruā dotationẽ,ſed pro fratre
facere nō debuit,ſed ſaltẽ in totā dotem maternam ei relinquere,
& ẽt integrā lĩmam;vnde debet ſibi ſuppleri.l.ſi nō mortis.ff. de
inoſ.teſt.ver.aut ſi minus.& ẽt dos materna dari integraliter; q̄a
vt dixi non ſponte ꝑſumitur iſta remiſiſſe.arg.extra de renuncia.
c.ſuper hoc.iuncta l.1.§.q̃ honorandæ. ff.quarum rerum acti.nō
detur. Poſſet quis dicere, ꝙ circunſcripto ni iuřo vř huic obſta-
re elapſus tp̄is decurſi; poſtq̃ iſta fuit effecta maior 25. annis, q̄a
vř ratificaſſe dictas renũciationes,vt ĩ d.l.fi.C.ſi maior factus.nec
huic videntur obſtare guerræ & peſtis,ꝑ quas non fuit redditū
ius;quia iſta præſcriptio interrumpitur per quẽlibet actum extra
iudiciariū,ex quo dě ꝯdictione poſſit apparere,vt ibi no.in gl.Sed
reſpondeo,ꝙ vt iſtæ remiſſiones ſapiant donationem requirebā-
tur lapſus longi temporis. 10. anno. inter præſentes & 20. inter
abſentes.vt d.l.fi.§.quod tempus hic non interuenit;q̄a probatū
eſt, ꝙ eſt 33.anno.vel circa,& ſic ꝙ poſt 25.annos nō ſunt lapſi,
niſi octo qui non ſufficiunt. ¶Concludo ergo ꝓ dicta domina,
quam pium eſt ſouere & iuuare contra tantā iniquitatẽ patris &
patrui,qui eam bonis proprijs maternis & lĩma tam pingui,quæ
ſibi debebatur ex tam pingui hæreditate,conati ſunt priuare.

S V M M A R I A.

1 *Simulatio contractus, ſi in cauſa principali non deducatur, non poteſt deduci in cauſa appellationis.*
Index eſt fatuus,qui aliter condemnauit, quam ſit petitum.
2 *Concluſio libelli denotat quæ actio ſit intentata,& qualiter præcedentia intelligantur,& quid ſi quis dicat ſe deducere omne iuſſum.*
Clauſula, peto mihi ius & iuſtitiam miniſtrari, in fi. libelli oppoſita, qualiter intelligatur.
3 *Pignus & venditio, impropriantur,ne ſit contrarietas.*
4 *Hæres an poſſit venire contra iuramentum defuncti.*
5 *Contractus emptionis ad hoc ut dicatur factus in fraudem vſurarum, quot requirantur.*

CONSILIVM CCCVI.

1 IN Christi nomine Amen. ¶†Quamquā longa ſit præ-
ſata facti narratio, & ẽt allegationes factæ in fauo-
rem conuenturum,vř tñ breuiter poſſe demonſtra-
ri eorum iuſtitia, vcȝ ꝙ in hac cauſa appellationis
nō poſſit deduci ꝑſens materia vſurariæ prauitatis,& ſimulatio-
nis ꝯctus.ſ.ꝙ non fuerit vera venditio vel inſolutum datio, ſed pi
gnus & in fraudem vſurarum tali rõne; vcȝ q̄a nō fuit deducta in
primo iudicio ſeu libello,ergo nō pōt deduci in cā appel.tanquā
materia noua,nō dependens a prima.C.de temp.app.l.ꝑ hāc.poſt
prin.ibi q̃ nō ad nouum caplm &c. Nā applo non deuoluit ad io
dicem applonis niſi mater ā q̃ pendebat coram iudice a quo.ff.de
appel.l.ab executore.poſt prin. ver. ita tñ. Et ſicut primus iudex
nō potuiſſet ſuper ipſa materia ꝓnunciare etiā ſi fuiſſet corā eo
impertinenter probata, ſi non fuiſſet in libello porrecto coram
eo deducta. vt l. ꝓbabiliter.C.de fideicō.liber.l.2.vbi dř,ꝙ fatu'
eſt iudex q ꝯdemnauit aliter,q̃ petitum eſt.& no.Inn.expreſsè in
c.1.de litis cōteſt.& ꝓbant in l.1.§.illud autem.ver.dum tñ.& ibi
Bar.ff.de aqua quoti.& æſti.& l.nō poſſumus.ff.ſi pars hær. peta. a
l.habebat.in prin.ff.de inſt.actio.in l.ſi is ad quem.ff.de acq. hær.
per gl.& in Spe.de ſen.§.q̄liter.iux.fi.ver.q̄d ſi his.& in addi. Spe.
de actio.ſeu peti.§.ſequiĩ videre. Ita nec iudex applonis,q ſubro
gaĩ loco primi.l.1.in prin.ff.de appel. & ſic non debet plus poſſe.
ar.l.cum.§.iniuriarum.ff.ſi q̄s cau.& ſi ſnĩa abſolutoria lata ſuper
deductis in primo libello nō pareret exceptionem rei iudicatæ ſu
per iſta materia vſuraria,tāq̃ in illa cā nō deducta,ſiř in iſta cā ap
pel.deduci nō pōt,tanq̃ noua non dependens a veteri, ſm Bal. q
ita notat & declarat in d.l.per hāc. in 4.col.ver.& dic breuiter. ꝙ
autem in primo libello & per ꝯſis in prima cā non fuerit deducta
hæc materia vſuraria & ſimulationis, patet ex ꝯcluſione illius li-
belli,vbi nō petiĩ declarari ꝯtractum fuiſſe vſurarium & ſimula-
tum & pignoris & nō venditionis,ſed ſolum conuentus fore con
demnandos ad faciendum retrodatum ſeu retrouenditionem, &
ſic ꝑſupponiĩ de directo cōtrarium, vcȝ ꝙ cōtractus fuit ver' ſeu
vera venditio & vera datio inſolutum ex qua fuit trāſlatum domi
nium,nō etiā pignus;q̄a tunc trāſlatum nō fuiſſet.l.neq; pignus.
ff.de re.iur.& ſic fruſtra petijſſet actor ſibi fieri retrodatum vł re
trouenditionem;q̄a nec fieri potuiſſet vel poſſet,cùm eſſet dñs.ff.
de cōtrahen.emp.l.rei ſuæ. Qui autem dicit vnum vel vult, dicit
& vult aliud,ſine quo illud eſſe nō pōt.l.illud.ff.de acqui.hære. Vi
detur ergo imentaſſe act.orientem ex pacto incontinenti appoſi-
to de retrouendendo.C.de pac.l.inter empt.l.3. & ſic præſuppo-
ſuiſſe,ꝙ retrodatum quod fieri petebat, fieri poſſet,& per conſe-
quens ſe non habere dñium rei,ſed cōuentos, & ſic nō fuiſſe con-
tractum

a ¶ Puberū. Circa intellectum huius auth.& c.quāuis.ff pac. lib. 6. uide omnino. d. Alex. de Imo.in cōſil.42.in 4. col. cū ſeq. & in cōſ. 50 in 2. col. in 1. parte

tractũ pignoris vel in fraudẽ vſurarum,ſed veræ dationis inſolu-
2 tum;†qm̃ ex concluſione libelli cognoſcit̃,ꝙ actio ſit intentata,vt
no.Cy.in l.edita.C.de eden.in 5.q.& Bar.in l.certi ꝯdõ. in fin.vel
circa fi.principij.ff.ſi cer.pe.& ex ea reſtringit̃ & declarat̃ vera rõ
ꝓcedens.ſ.qualiter narrãs illa intellexerit.ff.de lib.lega.l. aureli⁹.
§.ſticho.& ibi per Bar.& per Bal.in l.dñium.poſt prin.C.de rei vẽ.
3 ¶†Ex quo patet nõ obſtare ꝓdictis,ꝙ in narratione libelli p̃fatus
actor dixerit,licet re vera fuerit pignus &c. Nã ne ſibijpſi videat̃
fuiſſe ꝯrins actor in eo qđ poſtea petiturus & cõcluſurus erat,
debeat intelligi.i.habeat ſimilitudinẽ cum pignore; quia nõ fuit
facta liberè & abſolutè,ſed cũ pacto de retrouendendo, & ſic tra
dita vt retradat̃,ſicut traditur pignus,& eodẽ mõ verbum,reluc-
re, vbicunq; in libello,vel inſtr̃o,vel in actis, de ipſo fit mentio,
debebit aſſumi & intelligi improprie;qa iſta receptio cum eodẽ
p̃tio ſimilitudinẽ habet cum reluitione.ꝙ aũt ita debeat intelligi
& interp̃tatio fieri,vt ceſſet ꝯrictas in verbis,patet ex no.p Bar.in
l.fi.§.idẽ q̃ſijt.ff.de cõdi.inde.& per Cy.C.de iur.& fac.igno.l.cũ
falſi.circa fi.ſimiliter nõ ob.ꝓdictis ꝙ in fi.libelli dixerit ſe dedu
cere oẽ ius ſuũ &c. qa debet ĩtelligi.ſ.in his q̃ includi poſſunt ſub
cõcluſione libelli. Nõ aũt per dicta verba vir9 cõcluſionis am
pliat̃ ad ea q̃ nõ ſunt de materia verborũ eius, ꝓut in ſimili h̃r de
excep.q̃ firmat regulã in nõ exceptuatis,ſed eã non ampliat.ff.de
vſufr.leg.l.gñali.§.vxori.ff.ad treb. l. lucius.§. pluribus. & ibi &
vtrobiq; per Bar. Et de cõfirmatione q̃ roborat cõfirmatũ.ſed nõ
ampliat. ff.de lib.leg.l.aurelius.§.teſtõ.& no Bal.p illũ.§ C.ſi ad-
uer.rẽ ind.l.3.in fi.& in illis verbis,peto mihi ius & iuſtitia mini-
ſtrari, poſitis in fi.libelli,qa intelligitur in ꝓdictis.ſ.petitis;nõ aũt
noua actio vel materia cenſetur cumulata,vt no.in c.cũ dilectus.ĩ
prin.de ordi.cog.& in clauſula nõ obſtãte, q̃ gratiã cõfirmat non
ampliat,vt in cle.1.de conceſ.p̃ben. ¶ Concluditur ergo per præ
dicta,ꝙ iſta materia tanq̃ noua & nõ dependẽs a veteri deducta in
iudicio primo vel libello,deduci nõ põt in hac app.cã; qa ſup ea
nõ ſunt latę primæ ſniæ;& appellatio nõ deuoluit id, ſuper quo
4 nõ eſt lata,per iã dicta.† Videntur ẽt iſti repellẽdi a ꝓponẽdo iſtã
materiã vſurariã vel ſimulationis ꝓp aliud.ſ.qa defunctus cui iu-
re hæreditario ſucceſſerunt, in inſtr̃o dationis inſolutum iurauit
oĩa & ſingula,ĩ.ſcripta vera eſſe;ſed ſi non erant vera, ſed ſimula-
ta, defunctus fuit mẽdax & periurus;hæres aũt nõ auditur volens
redarguere defunctũ de mendacio vel de periurio, & ſic allegare
turpitudinẽ eius tex.eſt no.ff.de pig ac.l.rẽ alienã.C.de reuo. his
q̃ in frau.cre.l.filios.¶ Nec ob.ꝙ iur̃m eſt perſonale,& non trãſit
a ad hæredẽᵃ.c.veritatis.extra de iureiu.& qđ ibi per Inn. quia non
dico hic tranſierit in hæredes,vt ſic incidant in periuriũ venien-
do cõtra; qa fateor ꝙ non incidunt,& ꝙ nõ repellũtur a ꝓponen
do iſta rõne,ꝙ ipſi p hoc incidãt in piuriũ, ſed repellunt̃ ex eo qa
ſi admitterentur,allegarent & detegerent defunctum fuiſſe men-
dacẽ & periuriũ, quod facere non pñt,per d. ll. Itẽ non ob. quòd
contractus ſimulatus non firmatur iur̃o.vt not.gl. C. plus valere
b quod agitur.l.emptione. & ꝙ hæres põt venire cõtraᵇ ẽt non ob
tenta abſolutione iur̃i ab ep̃o, vt ibi no.Bal.quia iſta ꝓcederent,ſi
defunctus iuraſſet nõ venire contra contractũ in futurũ. Nã tunc
ſi hæres venit ꝯtra,nõ redarguit defunctum de mendacio, vel de
periurio; qa defunctus non facit contra iur̃m. ſed nec hæres eſt
periurus;qa non iurauit,& iuramentũ defuncti ad ipſum nõ tran
ſiuit,vt dictũ eſt;ad qđ l.gñaliter.C.de reb.cred.in princ. Sed hic
iurauit de p̃ſenti non ſolũ de futuro uera eſſe q̃ geſta erant, & ſic
nõ ſimulata;ſed ſi erãt ſimulata & non vera, ſtatim defunctus fuit
mendax,& periurus & ad hoc oñdendũ filij eius & hæredes petũt
ſe admitti,ꝙ non pñt, vt dictũ eſt &c. ¶ Poſito aũt ꝙ iſta materia
vſuraria & ẽt ſimulationis poſſit moueri in hac cã appel, in ea tñ
nõ pñt appellãtes obtinere, per ea q̃ geſta & actitata ſunt tã in cã
5 principali,q̃ appel.† Cuius rei gratia notandũ,ꝙ iſte cõtractus da
tionis inſolutũ ex ſui forma nõ põt dici fuiſſe vſurari⁹, qa forma
eius non ſonat in cõtractũ mutuj & pignoris, in quo ſolo cõtrahi
tur vſura formaliter,ſed fuit cõtractus vẽditionis & emptionis,
in quo magis cõtrahitur mẽtaliter, q̃ formaliter c. in ciuitate. de
vſur. ¶ Ad hoc aũt,vt talis cõtractus dicat̃ vel p̃ſumatur vſurari⁹,
nõ ſufficit qđ interuenerit pactũ de retrouẽdẽdo; qm̃ illud inter
venit ẽt in vero nõ ſimulato cõtractu.C. de pac.inter emp. l. 2. &
nõ ꝓbat hoc eſſe &c,l.nõ hoc.C.vñ cogna.nec ẽt ſufficit minori-
tas p̃tij vnã cũ dicto pacto, niſi ſit exceſſiua quãtitas.ſ. in dimidia
iuſti p̃tij vel circa.vt eſt tex.in c.ad noſtrã.extra de em.& vẽ.facit.l.
cũ hi.§.mod⁹.ff.de trãſ.& qđ h̃r ĩ tex.& gl.in l.q diuerſas.C.man-

a ¶Non tranſit ad hæredẽ. Vide late per Gui. Papę in qõnibus ſuis. in q 494.in cip. iur̃m ẽ quid perſonale&c.vbi an rõne iuramenti ꝑ defunctũ ꝑſtiti hæres ſortiaĩ forũ eccleſiaſticũ & in qõne. 114. in cip. ſtẽ fuit dubitatum vbi an hæres iurãtis poſſit agere abſque diſpẽſatione iur̃i per defunctum ꝑſti.H Fer.
b ¶Cõtra Vide Bald.in cõſ. 215. in 2. parte.

da.Nã in parua quãtitate licet ꝯhẽtibus inter ſe decipere.l.in cau
ſæ.§.idem pomponius.ff.de mino.& hoc no.Cy.expreſſè in l.em
ptione.C.plus vale.qđ agit̃.Nec ẽt ſufficit ꝙ emptor ꝓbet̃ vſura
rius;qa interdũ vſurarij faciunt veros ꝯtus ſm Bal.& Cy.ibidẽ;
ſed requirunt̃ iſta ſimul,vel ſaltẽ duæ ꝯiecturæ.ſ.pactũ de retrouẽ
dẽdo ꝓ eodẽ p̃tio, & minoritas pretij in exceſſiua quãtitate;& ſi
nõ eſt in exceſſiua quantitate,requirit̃ alia ꝯiectura ſuccedens loco
illius,puta ꝙ reſtituat eandẽ quãtitatẽ cũ aliquo augmẽto , vt d.
c.ad noſtrã.vel ꝙ emptor cõſueuerit facere ꝯtus vſurarios, vel
ꝙ actũ fuerit a pricipio de mutuo fiẽdo & pignore,& hæc hñr &
no.in iuribus alleg.p doct.ſm Cy.& Bal.& Canoniſt. Sed in caſu
nr̃o licet interuenerit pactũ de retrouẽdẽdo de minoritate p̃tij,
tñ nõ apparet p teſtes receptos ĩ primo iudicio,eo qa fuerũt exa
minati ſup arti.impertinẽti.Nã cũ eſſet litigiũ ſolũ de retrouẽden-
do impertinẽs fuit articulus de paruitate pretij,qa paruũ ſiue ma
gnũ eſſet, dẽbat pactũ ſeruari ſi fuiſſet peritũ ĩ.terminũ cõprehẽ
ſum in pacto;nihil ergo ꝯcerebat ad illã p̃fatus arti. ſed erat peni-
tus impertinẽs,& de impertinentia fuit oppoſitũ,igit̃ teſtes ſup eo
examinati in illa cã nihil ꝓbãt nec in iſta ẽt ſi cõcluderet deponãt
gl eſt ordi.in l.momẽtaneæ.C.q lt̃imã pſo.ſ.in gl.fi.& p Bart. in
l.ſi duo p̃roni.§.idẽ iulia.ff.de iurei.& p Cy.de reſti.mil.l.qđ tpe
in d.q.Præterea non deponũt aptè, ſed dũtaxat de cõi iudicio,ꝙ
tm̃ dediſſent;nec dñt de cõi æſtimatione ſm gl & Bar.in l.2.C.de
reſcin.vẽd.& poſito ꝙ aptè deponerẽt,adſunt teſtes ꝯuẽtorũ qui
deponũt ꝯriũ & aptius locuti & ſm practicã gl.in d.l.2.& ſic atte
nuant fidẽ aliorũ.l.ob carmẽ.§.fi.ff.de teſti.Præterea fuit aſſertũ,
ꝙ erãt plura p̃dia terræ q̃ eſſe reperiant̃ vt dr̃,& ſm ea q̃ reperiũ-
tur nõ eſſet minoritas p̃tij niſi in modica quãtitate,vt mihi dr̃.Itẽ
fuit appoſitũ pactũ, ꝙ ſiue plura ſiue pauciora reperiunt̃, intelli
gant̃ vẽdita vel data ꝓ illa quãtitate ſpecificata;qa ergo potuiſſẽt
reperiri ita pauca ꝙ recipiens potius eſſet læſus & emiſſet ꝓ plu
ri q̃ valerẽt, debẽt agẽtes æquo aĩo tolerare, ſi repirent̃ tot quot
ſpecificata fuerũt,licet ex hoc ipſi lædant̃, qa ꝓ minori data ſint
q̃ valerent.ar.C.de vſur.l.ſi caligæ.& l.ſi capere.Qđ aũt ille Fede
ricus,cui fuit fcã datio inſolutũ,fuerit vſurarius, nec ꝓbatũ nec
deductũ vel articulatũ eſt,nec aliqđ facit ad ꝓpoſitũ, nec ꝓbatũ
releuat ꝙ pr̃ eius aut ille Petrus q emit ab eo fuerint vſurarij;qm̃
ex pſonis illorũ nulla reſultat p̃ſumptio,maximè in malũ ꝯFede
ricũ,cũ ſint pſonæ diuerſæ.C.de reb.cred.l.gñaľr.in prin.ff.de ca
lũ.l.fi.de minor.papi.exuli.in fi.prin.ad carb.l.de bonis.in princ.
de acq.poſ.l.naturaľr.§.nihil cõe.C.de dona. inter vir.& vxo.l.ſi
marit⁹.cũ ſi.nec ẽt ex eõ ꝙ idẽ Federicus vẽdiderit eum eodẽ pa-
cto,cũ quo ipſe receperat;qa nec alio mõ vẽdere debuit, vt ĩ vſi.
feu.de l.cor.§.fi.ff.de ſer.expor.l.pe.vñ nõ debet ſibi nocere, ſi fe
cit qđ debuit.arg.C.de adul.l.graccus. Nec illud verbum reluere
poſitũ in dicta vẽditione ſiľr facit p̃iudiciũ; qa intelligit̃ ſm for-
mã & pactũ appoſitũ in inſtr̃o dationis inſolutũ,ad qđ refert̃ ar.
l.aſſe toto.ff.de hære.inſti.& in illo ꝯtinet̃ verbũ reluere , vel re-
trodare,ſeu reemere,ſm q̃ illud verbũ,reluere, dẽbit reſtringi li
mitari & declarari,nę ſint inter ſe contraria.ff.ꝓ ſocio.l.ſed & ſi
adijciat̃.& ſic ponit̃ ꝓ reemere, qđ hẽt ſiĩtudinẽ cũ reluitione,
vt ſuperius dixi. ¶ Ex qbus ſeqt̃,ꝙ dicti actores & appellãtes nõ
pñt de iure opponere in iſta cã appel.de iſta materia vſuraria ſeu
ſimulationis;melius ergo feciſſent , ſi ſe ſumptibus & lite nõ ve-
xaſſent.l.1.ff.de inoſ.teſta.Sup materia verò retrodati,in qua ſuc
cubuerũt in prima appľone,multominus;qa ſufficiẽter fuit ꝓba
tũ in alio cõſilio p me reddito,ꝙ tp̃s reemẽdi erat tranſactũ,& ꝙ
reſtõ in integrũ nõ eſt vel fuit ꝯcedẽda aduerſus lapſum tpis p̃di
cti.Snĩa verò prima fuit iniqua,inquãtũ virtute pacti ꝯdẽnauit cõ
uẽtos ad faciendũ retrodatũ rõne p̃dicta, & maximè dictũ q non
emit a pr̃e iſtarũ agẽtiũ,& ſic nõ erat ei nec eſt ſuis hr̃dibus obli-
gatus ex illo pacto pſonaľr,nec ex illo dẽbat agi ꝯtra ipſum Pe
trũ ſingularẽ ſucceſſorem , ſed ꝯtra hæredes Federici venditoris
eiuſdemq; emptoris.C.de hære.ven.l.2. nec ille tenebat̃ iudiciũ
ſuſcipere,licet ſpõte potuiſſet.l.2.C.de pact.hic aũt recuſauit ſu
ſcipere & fuit ꝓteſtatus,iõ cõdẽnatio in pſonã ſuã nõ tenet tanq̃
facta ſuper falſo fundamento.ſ.ſuper actione,q̃ non competebat.
l.ſi pupilli.§.fi.de nego.geſt.& quod not.glo. in l.vbi pactum.C.
de tranſac.ꝯtinet etiam in ſe repugnantiam inquantum condem-
nauit ad fructus perceptos a tempore dationis inſolutum; quia
ſi fuit vera venditio , prout innuit condemnatio ad retrodandũ,
fructus interim percepti non veniebant reſtituendi.C.de pac.l.2.
¶ Ex quibus patet reſponſio ad omnia quæſita &c.

¶ Caſus

¶ Caſus talis eſt.

¶ Aliqua ciuitas eximit in totũ a iuriſdõne ſua vnũ caſtrũ de comitatu ſuo dãdo ſibi plenã libertatẽ & quo ad iuriſdõnẽ, & quo ad oẽ aliud ius ſubiectionis. ¶ Dubitat̃ nũqd iſti exẽpti retineãt ciuilitatẽ ad cõmodũ ſuum, & priuilegijs illius ciuitatis gaudere poſſint, ac ſi nõ eẽnt exẽpti. Et licet de mẽte Bar. ĩ l. hoſtes. ff. de cap. & Bal. & aliorũ in l. cũctos pp̃los. videat̃ eſſe q̃ ad eorũ cõmoda nõ videant̃ exẽpti, q̃a tũc hæc q̃õ q̃maxima eſt, petunt̃ allegationes p & 3 q̃ copioſius fieri poſſunt, & vera concluſio iuris.

S V M M A R I A.

1 *Exemptus nolens a ciuitate non gaudeat priuilegijs ciuitatis, ſi onera non ſuſtinet ciuitatis.*

2 *Priuilegia aliquibus conceſſa non poſſunt eſſe ſine incommodo aliorum ciuium, & materiam pulchram uidebis.*

CONSILIVM CCCVII.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Vr̃, q̃ non retineant ciuilitatẽ ad commodum ſuum, nec priuilegijs ipſius ciuitatis gaudere poſſint, poſtquã non hñt incõmoda vel grauamina. Primò, q̃a illa cõmoda & priuilegia dant̃ ciuibus, nõ ciuibus aũt nõ dant̃. C. de teſta. l. ſi nõ ſpãli. cũ ibi not. & p Bar. in l. cũctos pp̃los. C. de ſum. trini. in q̃õne de ſtatuto dicente, q̃ ciues poſſint teſtari cũ duobus vel tribus teſtibus; hominibus aũt dicti caſtri, priuſquã forent exẽpti, cõpetebãt dicta cõmoda & priuilegia ciuiũ; qm̃ & ipſi reputabant̃ ciues, q̃a erant de territorio & comitatu ſuo & de vico dictæ ciuitati rñdenti. ff. ad municipalem l. q̃ ex vico. C. de epis & cle. l. nulli. §. q̃ ſi ex vico. Sed poſt exẽptionẽ p̃dictam p̃fatũ caſtrũ non vr̃ eſſe de comitatu dictæ ciuitatis; q̃a ei nõ rñdet. Nã locus exiſtẽs ĩ. territoriũ vel diœceſim ſi eximat̃, æq̃parat̃ loco exiſtẽti extra territoriũ vel diœceſim. 18. q. 2. c. luminoſo. & no. Io. an. de cẽſi. c. vt aiarũ. lib. 6. de offi. ordi. c. cũ eps. eo. lib. in gl. ſup verbo exẽpto. Sed ſi eſſet extra comitatũ, nõ dicerent̃ ciues illius ciuitatis, nec gauderent priuilegijs ciuiũ; ergo nec nunc, & q̃a dictũ caſtrũ nõ rñdet ciuitati in oneribus pp exẽptionẽ, & ſic ceſſant verba d. l. q̃ ex vico. ergo debet ceſſare effectus ciuitatis, q̃ ex illo inducebat̃. l. hos ac cuſare. §. oĩbus. ff. de accu. l. 4. §. totiẽs. de dam. infec. l. j. §. loquit̃.

2 de aqua quoti. & æſtiua. ¶ † Sed a rõ eſt, q̃a cõmoda & priuilegia ex parte vna, & incommoda ſeu onera ex altera, ſe hñt adinuicẽ quo ad p̃poſitũ tãquã correlatiua, vt vbi ſunt prima, ſint & ſc̃da, & econtra; & vbi nõ ſunt prima, nõ ſint ẽt ſc̃da, & econuerſo. ff. de reg. iur. l. ſm naturã. C. de fur. l. manifeſtiſſimi. §. ſed cũ in ſecũda. in fi. ff. ad l. fal. l. in rõne. la. 2. in princ. p ſocio. l. cũ duobus. §. q̃dã ſagariã. in fi. & l. ſi igit̃. ff. cõmo. l. ſi is q̃. §. ſi quẽ q̃ſtũ. in fi. Nã qd̃ ſtatuit̃ de uno de correlatiuis, cenſet̃ in alio ſtatutũ. C. de indic. vidui. l. fi. in prin. & ibi p Bar. in l. fi. ff. de accep. de reſcin. ven. l. cũ emptor. C. de cupreſ. l. j. lib. 11. Sed hoĩes dicti caſtri nõ ſentiunt incõmo. nec onera ciuitatis pp exẽptionẽ; ergo nec cõmoda, vel honores, ſeu priuilegia eius ſentire debẽt. Ad q̃ bñ facit determinatio Bal. C. de legi. l. q̃ fauore. in 4. col. ubi dicit, q̃ ſi aliq̃s ex priuilegio vel de gr̃a fuit electus & receptus ad ciuilitatẽ, vr̃ receptus non ſolũ quãtũ ad cõmoda, ſed ẽt quãtũ ad incõmoda & onera. ¶ Nec ob. illa l. q̃ fauore. q̃a hoc ↄtingit rõne ↄnexitatis; nã de cõnexis idẽ eſt iudiciũ. C. de neg. geſt. l. ſi cognatis. ff. de ſepara. l. j. §. p̃terea. ff. de admi. tut. l. ita aũt. §. ſi tuto. de tute. & rõ. diſtra. l. ſi tuto. extra de ↄlti. c. tranſlato. Sic ergo vr̃ dicẽdum ecõuerſo, q̃ ſi fuerit remiſſa ciuilitas quo ad onera & incõmoda, cẽſeat̃ remiſſa ẽt quo ad cõmoda, & priuilegia, & honores; q̃a eadẽ eſt natura & ↄdõ ↄ̃triorum. ff. de lega. 3. l. fi. de vul. & pup. l. & ſi ↄ̃tab. & patet ex no. p gl. ff. de ſerui. vr. p̃di. l. ſi domus. ff. de acqui. hær. l. nec his. §. 1. & qd̃ no. Cy. C. de pac. l. pacta nouiſſima. in fi. ¶ Tertia rõ, q̃a nõ põt q̃s eſſe in duplici ſtatu ↄ̃trio puta quo ad q̃dã ſit liber, quo ad q̃dã ſeruus. ff. de lib. cau. l. ſi pariter. in fin. de lati. liber. tol. l. 1. §. 1. C. ibi. q̃s. n. patiat̃ &c. vel q̃ in q̃buſdã ſit lẽitimus, in q̃buſdã nõ lẽitimus, q̃a eſſet monſtruoſum, q̃ filij ſint legi. c. p venerabilẽ. & no. gl. in c. cũ inhibitio. de clã. deſpõ. vel in p̃ria p̃tãte quo ad q̃dã, & quo ad q̃dã nõ; q̃a p̃ria p̃tãs eſt indiuiſibilis. vt no. Bal. C. q̃ teſt. fac. poſ. l. ſeniũ. circa fin. Eadẽ rõne vr̃, q̃ non poſſint aliq̃ eſſe ciues quo ad cõmoda & priuilegia, & quo ad incõmoda & onera nõ ciues; q̃a iſtud nomẽ ciues eſt nomen ſtatus hoĩs, q̃ nõ põt diuidi, ſicut nec ipſe hõ diuidit̃. ff. de vari. & extra or. cog. l. cognitionũ. poſt prin. ibi illæſæ dignitatis ſtatus &c. ¶ Quartò & vltimò vr̃ determinari p Bar. iſta q̃õ in trac. rep̃ſaliarũ. 5. q. prin. q. 1. vbi determinat, q̃ incolæ ciuitatis, q̃ nõ ſubeuntes onera & factiones cũ ciuib⁹ nõ debẽt gaudere cõmodis & priuilegijs ciuitatis, nec põt petere a ciuibus, q̃ ipſos defendãt & cõcedãt repreſalias aduerſus alios. Sed iſti nõ ſubeũt onera & factiones pp exẽptionẽ; ergo &c. ¶ In ↄ̃triũ facit q̃a licet aliq̃ nõ ſuſtineãt onera & factiones in ciuitate, nihilominus põt dici ciues a rõne originis vel alia rõne. ff. ad munici. l. 1. in prin. & ibi no. ĩ gloſſa q̃rta ſup uerbo ciues. Sed hoc nomẽ fruſtratoriũ eẽt, ſi nullus effectus ex eo ſequeret̃, qd̃ eſſe nõ debet. imo vbi eſt nomen, debet ẽt eſſe effectus; & vbi deficit effectus, nõ debet ſubeſſe nomẽ. C. de feri. l. a nullo. in fi. facit l. defenſores. l. his in fi. C. de defen. ciui. dũ dicit, defenſores q̃ eſſe dñr eſſe nõ deſinãt. de inof. teſta. l. fi. in fi. ibi. cũ neq; nomẽ peculij hẽant &c. nõ. n. eſt curandũ de nudo noĩe. l. 2. §. ſi ſint. ff. ad tertul. ſed ſi nõ ſubeũt onera, non põt dici hẽre effectũ noĩs ciuiũ, niſi rõe cõmodi & priuilegiorũ, q̃bus hoc nõ obſtãte gaudere põt. Nullus. n. poſſet p̃babilit̃ negare, q̃n ſint ciues originarij alicuius ciuitatis, licet de facto non ſubeant onera & factiones; ſed q̃ poſſint teſtari & ↄ̃here ſcd̃m priuilegia & ſtatuta illius ciuitatis loquentia de ciuibus, puta q̃ poſſint teſtari corã q̃nq; teſtibus, vel ſi a principe eſſet tale priuilegiũ illi ciuitati, vel aliud ſiſe ↄceſſum, de quo in l. j. §. fin. ff. ad munici. iũcta. l. ſi nõ ſpãli. C. de teſta. qd̃ extẽdit̃ ẽt ad comitatenſes. C. de aduo. diuer. iudi. l. reſtituẽdæ. & qd̃ ibi no. gl. ff. de verb. ſig. l. 2. p Bar. de ſen. excõ. c. ſi ciuitas. lib. 6. p Io. an. iũcta. d. l. q̃ ex vico. ff. ad munici. Iſti aũt rõne loci & originis hñt nomẽ ciuiũ. vt d. l. q̃ ex vico. ergo debẽt gaudere cõmodis & priuilegijs, licet onera nõ ſubeãt; q̃a ciuitas nõ põt eis hoc imputare, cũm hoc eis gratioſè ↄceſſerit, & ſic eis cãm p̃buit, & illexit eos; ad hoc. argu. optimũ. ff. de vẽ. inſpi. l. 1. §. ſi oẽs. in fi. & qd̃ no. gl. ff. q̃n actio de pecu. eſt anna. §. fi. alias eſt l. 2. ĩ fi. gl. de errore, cui q̃s dedit cãm, vt ipſum nõ poſſit alteri imputare, vt ẽt not. Bar. in l. nõ fatet̃. ff. de ↄfeſ. & l. 1. §. 1. de eo p quẽ fa. eſt. Nõ. n. põt dici fore in culpa, vel in mora, ſeu ↄtumacia nõ ſubeũdi onera p̃fata vel factiões, ex quo de volũtate & ↄfeſſione cõ̃tatis creditricis hoc fecerũt; ideo pœnã nõ faciẽtiũ pati nõ debẽt, vt cõmodis & priuilegijs faciẽtiũ & ſubeũtiũ nõ poſſint uti. ff. loc. l. cũ in plures. §. lege dicta. ff. ſi cer. pet. l. lecta. §. ſed cũ ſortis. ff. de uer. obl. l. cũ ſtipulatus ſim a p̃culo. cũ ibi no. ¶ Scdo ad idẽ, q̃a quãtũcunq; plena fuerit & ſit exẽptio, attã remanet adhuc aliqualis ſubiectio rõne reuerẽtiæ, pp quã põt eis mãdari q̃dã nõ tẽdẽtia ad dãnũ vl̃ grauamẽ ẽt quãtũ ad ingratitudinẽ pp quã poſſent priuari dicta exẽptione & reduci ad obediẽtiã, vt ſi aliquã emulationẽ vel p̃ditionẽ facerẽt ↄ̃ ciuitatẽ introducẽdo inimicos eius in caſtrũ q̃ ciuitatẽ offenderẽt, vt patet. ff. de bo. liber. l. fi. & qd̃ ibi no. p Bal. ſm Old. in fi. vñ nõ eſt incõueniẽs, qd̃ ecõuerſo in recõpẽſationem huius rei mereãt eis cõmoda & vſus priuilegiorũ ciuilitatis pp has reliq̃as ciuilitatis & ſubiectionis, q̃ debẽt aliq̃d opari. iuxta no. ff. de teſta. tu. l. ſi q̃s ↄdõnẽ. ¶ Tertiò ad idẽ, q̃a cũ dicta exceptio fuerit ↄceſſa ob gr̃am & fauorẽ, nõ debet redũdare ĩ eorũ p̃iudiciũ; vt p̃dãt cõmoda & priuilegia, q̃bus p prius poterãt vti. c. qd̃ ob gr̃am. de reg. iur. li. 6. l. qd̃ fauore. C. de legi. ff. loc. l. ea lege. Nõ. n. reſciſſio ſubiectionis, q̃ induc̃it̃ p exẽptionẽ factã in eorũ fauorẽ facit vel opat̃, quomin⁹ admittant̃ ad cõmoda vel priuilegia, ſed quo magis. ff. de ↄ̃tab. l. 3. §. ſi emãcipatus filius. & qd̃ ibi no. p Bar. q̃ inducit ad q. ſtatuti dicẽtis, q̃ ſcholares tractent̃ vt ciues. nã intelligit̃, quo ad priuilegia & fauores, nõ quo ad onera, poſtquã in eorũ fauorẽ factũ eſt ſtatutũ. ¶ Ex quo patet rñſio ad id, qd̃ ſ. dixi de cõnexitate; q̃a iſta nõ ſunt ita cõnexa, q̃n ſepari poſſint, & q̃n apud vnũ poſſint eſſe cõmoda, & tñ nõ incõmoda. igit̃ &c. l. cũ ſpõſus. §. & gñalr̃. ff. de don. inter virũ. ff. de aqua quo. & æſti. l. 1. §. trebatius. in fi. Iõ ad remiſſionẽ quorũdã nõ ſeq̃t̃ remiſſio aliorũ. ff. de ſer. vr. p̃di. l. ſi dom⁹. maximè ↄ̃ p̃prietatẽ verborũ. Nã exẽptio p̃prie loquẽdo fit ab incõmodis & oneribus. c. ſi Papa. & c. p exẽptionẽ. de priuil. lib. 6. a cõmodis aũt & priuĩ. nõ fit exẽptio, ſed in eis caderet priuatio, & inducta ad augmẽtũ nõ debẽt opari diminutionẽ. ff. de fun. inſtr. l. ſi mãcipia. ff. de au. & arg. leg. l. ſi q̃s legauerit aurũ. ſicut nec ↄ̃. l. legata inutilr̃. ff. de leg. j. cũ ſi. ¶ Quartò & vltimò vr̃ determinari p Bar. p̃ iſta parte in loco p̃alleg. ſ. in trac. repreſaliarũ. 5. q. princip. q. 1. vbi q̃cq̃d pri⁹ dixiſſet de ĩcolis nõ ciuib⁹, vt nõ ſubeũtes onera ciuitatis non gaudeãt priuilegijs ↄceſſis p ciuitatẽ, & tũc nihilomin⁹ gaudẽt, q̃a vñr ſubire; aut nõ ſubeũt p ↄtumaciã & morã, & tũc ſecus. iſti aũt ſunt ciues. vt d. l. q̃ ex vico. & iſta ẽt patẽt ea no. p eundem in l. hoſtes. ff. de cap.

a ¶ Ciues. Ex quibus aũt quis fiat ciuis. uid̃ dominũ Bar. ſuũ. in cõſi. 129. uer. ſcd̃am dubitationẽ circa fin. in 1. parte.

¶ Solutio

¶Solutio, vr̃ poſſe ꝓbabiliter ſic diſtingui, ꝙ aut vſus priuilegiorum & commodorum redundaret in damnũ ciuium ſubeuntium onera, & tunc illũ non hñant; vt ſi eſſent aliqua officia, ad q̃ ſoli ciues ciuitatis vel comitatus admitterent̃, q̃ eſſent lucroſa. Nã quouſq; iſti exempti exercerent ea, ciues repellerent̃, & ſic lucrũ ſubeuntiũ onera tranſiret ad nõ ſubeũtes, q̃ eſſent melioris ꝯdõnis, q̃ ſubeuntes, & tũc vera ſit prima pars negatiua; aut talis vſus non tenderet in præiudicium ſubeuntium, puta ꝙ poſſint teſtari ſm̃ ſtatuta & priuilegia conceſſa ciuitati', vt coram tribus vel quinq; teſtibus, & tunc quia nihil nocet ſubeuntibus onera, ꝙ illi vtant̃, & illis ꝓdeſt; & tunc vera ſit ſecunda pars affirmatiua. l. 2. §. item varrus. in fi. ff. de aqua plu. arcen.

S V M M A R I A.

1 *Filius proteſtans quòd bona quæ alienantur per patrem ſunt ſibi hipothecata propter debitum patris, ſi ſuccumbat in tali iudicio, non poteſt iterum agere ad hoc ut tale debitum ſibi ſoluatur per hæredem.*

2 *Exceptio rei iudicatæ qualiter obſtet iterum petenti ex alia cauſa idem tamẽ debitum; etiam ſi reus ſit abſolutus propter non probationem.*

CONSILIVM CCCVIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶† Viſa petitione porrecta p ſer Marcum de Mutonibus ꝯ Mattheum de Mutonibus tanquã hr̃dem ꝓ dimidia magiſtri Franciſchini eius aui pr̃ni, & pr̃is dicti ſer Marci, viſo ẽt cõpromiſſo & laudo aliàs facto & lato inter dictum ſer Marcum & dictum magiſtrum Franciſchinum eius patrem ſuper tribus proteſtationibus porrectis per dictum ſer Marcum, & ſuppoſita validitate ipſorũ, ꝓut fuit ꝯſultum p quàm plures docto. eximios. Reſtat adhuc dubium, an ex illo laudo abſolutorio dicti magiſtri Franciſ. detur magiſtro Mattheo ꝯ dictum ſer Marcum nũc iterũ agentem exceptio rei iudi. tranſactæ, ſeu finitæ; & vr̃ ꝙ non, qm̃ ad aliud fuit actum tunc, & ad alium finem, q̃ agatur nunc. Nam tunc p illas ꝓteſtationes dictus ſer Marcus ſolũ tendebat ad conſeruandum ſibi ius hypothecæ, quod prætendebat ſe hẽre ſup q̃buſdam bonis poſitis ad ſtridas p dictum magiſtrũ Franciſ. & ad impediendum ne transferent̃ in alios niſi cum onere dictæ hypothecæ, quod fuit ſibi neceſſe facere, alias fuiſſet ſibi factum præiudicium. C. de remiſ. pigno. l. ſi eo tpe. cum concor. ibi alleg. in gl. non aut egit tunc ſer Marcus ad conſtructionem debiti, imo fuit ea preſsè ꝓteſtatus ꝙ ad hoc ꝓ tunc agere non intendebat ꝯ patrem ſuum, ſed ſuo loco & tpe dixit ſe acturum. Nunc aũt agit ad hoc ꝯ dictum Mattheum hr̃dem illius ꝓ dimidia, vt conſequatur dimidiam partem debiti, quod eſt penitus diuerſum a primo; iõ vr̃ ꝙ debeat audiri, licet in illis ꝓteſtationibus ſuccubuerit. ff. de euic. l. ſed & ſi exceptio. cum l. ſeq. Poſito ꝙ illud idem debitum, qđ tunc deduxit in ꝓteſtationibus illis, nunc etiam deducat in libello poſtquam non ad eundẽ finẽ & effectũ. ff. de excep. rei iud. l. & an eãdẽ. in priu. extra de teſti. c. veniẽs. vbi qñ variatur modus agendi non obſtat publicatio ꝓceſſus, vel didiciſſe teſtificata,ᵃ tãquã cã ſit diuerſa, licet prima ordinaret̃ ad ſcđam. & qđ no. Bart. in l. nam & poſtea. §. ſi minor. circa fi. ff. de iureiuran. Eo maximè, qa dictæ ꝓteſtationes non fuerunt reiectæ vel ab eis abſolutus præfatus magiſter Franciſchinus, ex eo quod debitum deductũ in eis nõ eſſet verum, ſed ſimpliciter. ff. de neg. geſt. l. ſi autem. §. fi. in prin. de cõpen. l. qđ in diem. §. ſi rõnem in prin. quia põt intelligi fuiſſe abſolutus ex alia cauſa. ſ. vel ex eo ꝙ dictum debitũ non potuit in illo iudicio probari; vnde non ꝓhibetur nunc deduci, ut probetur poſtquã diuerſificatur modus agendi. ff. de cõdi. inde. l. iulia. verum debitorem, cum ibi plenè not. qđ non eſſet ſi fuiſſent reprobatæ dictæ proteſtationes, ex eo ꝙ debitum non ſubſiſteret, vt ibi no. & patet in d. §. ſi rõnem. in fi. & d. l. ſi aũt. in fi. Et ad prædicta benè facit quod no. Innoc. in c. cum eccleſia. de cauſa poſſ. & ꝓprie. poſt prin. ibi, ſed ſi non contendatur licet infirmetur electio &c. Et in vltima glo. mag. quæ incipit. hic apparet. in quibus vult, ꝙ ſi aliqui petant electionẽ confirmari, vel infirmari ex eo quod ad eligentes ꝑtinet vel nõ ꝑtinet ius eligẽdi, & ſic ſi dictum ius eligendi fuit deductum in iudicium non principaliter propter ſe, ſed incidenter, & propter aliud, & ad finem confirmandi vel caſſandi electionem, & contingat eam confirmari vel caſſari addita cauſa, quia ius eligendi pertinet, vel non pertinet ad illos, & ſententia tranſeat in rem iudicatam, non propterea faciet præiudiciũ ſuper illo iure eligendi, quominus poſſit per ſe, & principaliter in iudicium deduci per illos ꝯ quos lata eſt ſententia. Et vbi fuit pronunciatum ꝙ pertinet, dicere ꝙ imo non pertinet, vel econuerſo, quo per alium modũ & ad aliũ finẽ nunc deducitur, q̃ in alio fuerit deductũ'; & hoc ẽt inter eaſdem pſonas põt ẽt intelligi facta dicta abſolutio per arbitros pp aliam cãm, q̃ pp defectum ꝓbationis debiti in illo iudicio deducti, videlicet ex eo ꝙ illi quibus volebãt dare inſolutũ, habebant meliora & potiora iura in eis, q̃ d. ſer Marcus. Et ſic nõ debebat reſeruari ius dic. ſer Marci in tranſlatione fienda in illos; vnde cũ dicta abſolutio potuerit optimè per ſe ſtare, abſq; eo ꝙ ſuper dicto debito fuerit aliquid pronunciatũ, nõ cenſetur fuiſſe ſuper eo aliquid ꝓnunciatũ, & per ꝯñs non prohibet̃ ſer Marcus illud in hoc iudicio deducere; ꝓut dicit Bar. in d. l. ſi aũt. §. fi. ff. de nego. geſt. in prima opi. quã fecit de l. 1. C. ſi aduer. rẽ iud. & de l. pe. ff. de his q̃ ſunt ſui vel alie. iur. & de l. 2. C. de ordi. cogni. & in illis ẽt no. per gl. & per eundẽ Bar. in l. 1. C. de ordi. iud. circa mediũ in magna diſtin. i verſ. breuiter ergo reaſſumẽ ſic &c. in ſecũdo mẽbro diſtinctionis ibi, aut ſñia lata ſuper principali põt eſſe vera &c. & l. qui romæ. §. duo fratres. ff. de verb. ob. in 3. col. & in magna diſt. Et in ſimili no. per Inno in d. c. cũ eccleſia poſt princ. qũ electio fuiſſet ſimpl'r caſſata, quia potuit caſſari pp defectum formę, vnde ſuper iure eligentiũ nõ cenſetur quicquã ꝓnunciatum, & per ꝯñs non ꝓhibentur eligentes ius ſuũ in alio iudicio deducere; ita ergo vr̃ hic ex quacunq; cã cenſeatur facta fuiſſe abſolutio a dictis proteſtationib', ſiue qa debitũ in eis deductũ non fuit ꝓbatum, ſiue qa non verum, ſiue qa alij potiora iura habebant, vt patet ex ꝑdictis. Nec ob. d. l. ſi aũt. §. fi. ver. ꝙ ſi poſt. & d. §. ſi rõnem. ver. aliud dicã; qa in illis ad eũdẽ finẽ fuit oppoſita exceptio cõpenſationis de debito, ad quẽ nunc ꝓponitur actio. ſ. vt debitũ cõſequatur; qui. n. petit cõpenſari, petit ſibi ſolui. ff. q̃ po. in pig. habe. l. ſi debitor. in fi. hic verò ad fines diuerſos, qa qui petijt ius ſuũ reſeruari, nõ petijt ſibi ſolui, imo fuit expreſsè ꝓteſtatus ꝙ hoc petere non intendebat; nunc verò agit & petit, vt ſibi ſoluatur. ¶ Breuiter licet iſta multũ videantur vrgere in tñ ꝙ me aliquantulũ dubitare fecerunt ꝯ ꝑfatos doc. cõſulentes, qui iſta non ruminarunt nec cõſiderauerũt, & cõſiderãda veniebant magis q̃ illa q̃ ipſi tangunt, q̃ videntur clara & ſine dubitatione ꝓcedere penes rectè intelligentes.

2 † Attamen vnà cũ eis puto dicendũ, huic ſer Marco obſtare excep. rei iud. pp abſolutionẽ factam in dicto laudo. Nã ꝑdicta oĩa ꝓcederent, ſi dic. ſer Marcus in primo iudicio ſtetiſſet in finibus ꝓteſtationum ꝑdictarũ, & non petijſſet ſuper dicto ſuo debito ꝓnunciari. Sed qa petijt ſuper eo ꝓnunciari, patet ex tenore dictarũ ꝓteſtationũ & đ ipſo debuo fuiſſe plene diſcuſſũ, & cognitũ, & pronunciatũ; qa dati fuerunt termini ad probandũ, & articulatũ fuit de ipſo, & de cauſis allegatis in eis, ꝑdicta non ꝓcedant, qa cenſetur ẽt tunc principaliter deductũ, & pp ſe nõ ſolũ pp aliud; iõ non factis ꝓbationibus debuit dicto ſer Marco perpetuũ ſilentiũ imponi. C. de ꝓba. l. actor. & eſt caſus in d. c. cũ eccleſia ſutrina. in fi. quẽ tex. ita ſingu. intelligit Inno. in vlt. gl. q̃ incipit. hic apparet, ſub verbo faciendas, quã. ſ. allegaui; ſed nunc eã retorqueo in ꝯrium eius ad qđ ſupra allegaui, vbi dicit ꝙ iõ ibi ſilentiũ perpetuum imponit̃ illis clericis q̃ petierunt caſſari electionẽ factam eis contentis q̃ ꝯſueuerant in electionibus intereſſe, qa illi petierunt ꝓnunciari de cætero nõ fieri electionẽ ſine eis. Sed ſi hoc nõ petijſſent, licet electio fuiſſet caſſata adiecta cã, qa eis nõ cõpetebat ius intereſſendi, nõ obſtaret eis exceptio volẽtibus ius eorum principaliter in iudiciũ deducere, cũ prius deduxiſſent incidẽter. Et rñdit ad l. ſi aũt. §. fi. & ad. §. ſi rõnẽ, ꝙ ille q̃ ꝯpẽſationẽ obijcit, cenſet̃ debitũ petere; iõ ſuccubuit ex illa cã, qa non debitum ob. ei exceptio, ſicut ſi tunc, cũ oppoſuit, directã ac. intẽtaſſet. Poſſet tñ aliter rñderi, vt. ſ. dixi, per ea q̃ no. Cy. in l. peremptorias. ſen. reſcin. nõ poſ. & Bar. in d. l. ſi aũt. §. fi. Deducit ergo nunc Marcus in iudiciũ illud idẽ, qđ tunc deduxerat, & per eundẽ modũ, igit &c. ff. de excep. rei iud. l. ſi q̃s cũ totũ. §. ſi ancillã. ¶ Sed ꝑdictis vident̃ obſtare tria. Primũ, qa in illis ꝓteſtationibus nõ fuit petitũ declarar̃ pr̃em teneri ſibi vel obligatũ eſſe, ſed ſolũ ad cũ talia & talia peruniſſe de bonis vxoris d. ſer Marci & filij eius, & ſic nõ vr̃ fuiſſe i illo iudicio deductũ debitũ pſonale, ſicut nunc deducit̃. Rñdeo, nõ erat neceſſe quãtum ad hoc facere mẽtionẽ de obligatione, ſed ſufficiebat facere mẽtionẽ de cã vel cauſis ex q̃b' oriebat̃ obligatio, ſicut cũ peto cẽtũ ex cã mutui, ſufficit dicer̃ ꝙ mutuaui, abſq; eo ꝙ dicã illũ fore mihi obligatũ, vt plenè no. in l. 1. in prin. ff. de edẽ. p gl. & doc. Præterea nũc eo. mõ narrat, ſicut tũc narrauit. ſ. ꝯſiſtentia i facto tñ. ¶ Secũdũ qđ facere vr̃ dubiũ, eſt; qa in illo iudicio nõ petijt ſer Mar. pr̃em ſuũ ſibi ꝯdẽnari ad illa đbita, ſed ſolũ đclarica

ᵃ ¶ Teſtificata. Sed qđ ſi proceſſus ſit pronunciatus nullus, an dictat eſt ſi qui depoſuerunt in ipſo & fuerunt publicata valeãt i alio iudicio. Vide Bald. in conſi. 186. in 3 par.

rari ea q̃ in ſacto ɔſiſtebant, ex quibus oriebať obl̃o realis & pſo
nalis, nūc verò petit ɔdēnari Mattheū, & ſic alio mō vř ageř nūc,
q̃ egerit tūc. Sed rñdeo, ꝙ imo eodem mō, quī ẽt tūc petendo de
clarari cenſeř petijſſe ɔdēnari. Et ſi fuiſſet ꝓnūciatū & declaratū
ſni ꝙ petierat ꝑ ipſo ſer Marco, cenſereť fuiſſe př ɔdēnatus, quī
ẽt in perſonalibus ꝓcedit libellus, & ſnīa declaratoria, q̃ hẽt vim
ɔdēnationis vel abſolutionis. ff. de arbi. l. qdā tñ. §. ſi arbiter. ff. de
iu. l. ſi ꝓtor. in prin. & glo. 1. in l. 3. §. falſus. rem ra. habe. ¶ Tertiū
qđ facit dubiū eſt, qa hic nō fuit declaratū patré non teneri, ſed
ſimplř abſolutus ab illis ꝓteſtationibus, q̃ abſolutio nō intelligi
tur in dubio facta, ex eo ꝙ nō debitū, ſed ex eo qa nō ꝓbatum, vt
no. in l. iul. verum debitorem. ff. de cōdi. inde. & ſic non ꝓhibeť ꝓ
bari debitum in alio iudicio ẽt inter eaſdem pſonas, vt ẽt ibi hř
in tex. & glo. & per doct. Sed rñdeo verum eſt, ꝙ pōt in alio iudi
cio probari debitum. ſ. excipiendo; puta ſi pecunia, q̃ dicebať de-
bita, fuiſſet ſoluta ꝑ debitorem creditori, poſtquā debitor fue-
rat abſolutus a petitione creditoris, & nunc eā repeteret ꝑ ɔdi-
nem indebiti. Nam ſi fuerat abſolutus, quia non ꝓbatum, vel ſiſř
quo caſu idem eſt, pōt nunc creditor ꝓbare qđ tunc non proba
uit, qa non ɔdicit ſnīæ, & ſic ad finem retinendi; ſecus ſi fuiſſet ab
ſolutus, qa non debitum qa tunc ſnīæ ɔdiceret. Sed creditor vult
probare debitum agendo iterū, dico ꝙ nō debet audiri, ẽt ſi reus
fuit abſolutus ſolū ex eo qđ debitū nō fuit probatū, ſi ſnīa tranſi
uit in rem iudicatam; qa talis ſnīa eſt diffinitiua, vt no. gl. in auth.
q̃ ſemel. C. quō & qñ iud. q̃ incipit. ſi citatio. in fin. & ſic imponit
ꝑpetuū ſilentium, vt non poſſit iterū agi & probari ẽt ꝑ inſtrā
de nouo reperta. ff. de eden. l. argentarius. §. cū aūt. vbi hoc colli-
giť. ff. de re iud. l. Imperatores. C. eo. l. ſub ſpecie. ꝑ Inno. de ordi. iu
di. c. fi. poſt prin. ibi dū dicit, qa ſi agens interdicto mittiť & reus
abſoluiť, ꝑpetuo debet obſtare actori exceptio &c. ¶ Iſte autem
ſer Marcus vult iterum audiri & probare agendo ꝙ facere non
pōt de iure, vt dictum eſt. Facit etiam dubiū reſeruatio, quam fe
cerunt arbitri, cū abſoluerunt a prima proteſtatione; ſed ad hoc
rñſum eſt per primum ɔſulentem, quia neceſſariò debet referri
ad alia iura, q̃ ad deducta in illo iudicio. Nam & ipſe ſer Marcus
in ſuis ꝓteſtationibus dixit, ꝙ reſeruabat ſibi alia iura, q̃ poſſent
ſibi cōpetere cōtra patrem ex alijs cauſis, q̃ ex deductis in illis ꝓ
teſtationibus, alias fuiſſent ſibi contrarij dicti arbitri. ¶ Conclu
ditur ergo ex prædictis, præfatum ſer Marcum non debere in eo
ꝙ petit a dicto Mattheo, ſed obſtare ſibi exceptionē rei iud. qua-
tenus deducit quæ debita deduxit alias in dictis proteſtationibus
a quibus pater ſuus fuit abſolutus.

SVMMARIA.

1 *Statutum ſeu prouiſio ſuperioris ſi dicat, ꝙ delinquens in una ciuitate capi poſ-
ſit in alia, debet intelligi ſi adſint omnes qualitates requiſitæ per ſtatutum.*

2 *Statutum ſi dicat, raptores mulierum banniti & alij, an illa dictio, alij, intelliga
tur. ſ. banniti, & de iſta prouiſione uide latius in conſi. 315. infrà eod. libro.*

3 *Iudex alterius territorij quando mittit executioni ſententiam alterius iudicis in
bonis ſitis in ſua iuriſdictione debet hoc facere ad literas & requiſi. iudic. qui
ſententiam tulit, & aliter facere non poteſt.*

CONSILIVM CCCIX.

a IN Chriſti nomine Amen. ¶ De iure cōi
clarū vř, ꝙ cū
dictæ ciuitates. ſ. Paduæ & Vincentiæ ſubſint vni &
eidem dñio Venetiarum, potuerit prædictus ptās
Vincentiæ præfatos criminoſos repertos in flagran
ti crimine capi facere & punire. C. de rap. virg. §. ſi aūt poſt. C. de
1 ſer. fugi. l. 3. † Et ſi prius q̃ puniti eſſent, requireretur a ptāte Pa
duæ, ut remitteret, dēbat & debuiſſet eos remittere. in Authe. vt
nulli iudi. §. ſi qs verò cōprehēſorū. verū qa antequā dictæ ciuita
tes ocniſſent ſub eodē dñio, ɔtrium ſeruabať, & ẽt forte fuiſſet de
iure; qa cūm iuriſdōnes eſſent diſtinctæ, poteſtas unius non debe
bat ſe impedire quoquomodo de delinquentibus ſub iuriſdirio
ne alterius nec capiendo vt puniat, nec ut remittat; qđ ẽt uide-
mus hodie fieri in ciuitatibus & locis, q̃ nō ſubſunt eidē ſuperio
ri, qa in illis dictæ remiſſiones nō ſunt hodie in uſu, vt dñt doct.
in auth. qua in prouincia. C. vbi de cri. agi. opor. & qđ not. Bar. in
l. ſi cui. §. cum ſacrilegiū. ff. de accuſ. Et iſtam obſeruātiā paſſa eſt
dñatio Venetiarū durare in dictis ciuitatibus, etiā poſtquā am-
bæ puenerunt ſub ſuo dñio, vſq; ad tꝑs factæ ꝓuiſionis, de qua
ā. Et ſic delinquētes Paduæ vel intra eꝰ diſtrictū, & fugiētes Vin
centiam erant ſecuri, vt in prin. iſtius caſus ꝓponitur, añ dictam
ꝓuiſionem, nec potuiſſent capi ꝑ ptātem Vincentiæ ẽt per lite-
ras poteſtatis Paduæ, ſicut nec antequam ſub eodem dñio perue

nirent. Præfata verò prouiſio ſtatuit ɔtrium; iccirco videndum
eſt, an ſimus in terminis dictæ prouiſionis. Cum. n. poteſtas Vincē
tiæ quantū ad dictā capturā faciendam aſſumat poteſtatem & iu
riſdictionē a dicta ꝓuiſione, quam prius non habebat, neceſſe eſt
ꝙ ſequatur formā eius, & ſi præter eius formā cœpiſſet nō valet
captura, ſed eſſent relaxādi & ponēdi in eorū libertate tāq̃ ſpolia
ti ꝓpria libertate; iuxta plene no. ꝑ Bar. in q. diſputata q̃ incip. Ia
pus iuncta gl. no. quæ eſt in cle. 1. de iure patro. q̃ incip. hic addit,
poſt mediū. & in c. ſi ꝓ te. de reſcrip. lib. 6. q̃ incip. pone. & qđ no.
Ioan. And. poſt Io. mo. in c. romana de cenſi. lib. 6. in nouella. poſt
prin. qui volunt, ꝙ actus factus a iudice præter formam. l. q̃ dat ſi-
bi iuriſdictionē & poteſtatē faciendi, ſit ipſo iure nullus, ſecus ſi
recipiebat poteſtatem & iuriſdictionē ab alia lege, q̃ illa q̃ formā
introducebat. Non dicerentur aūt depoſiti in propria libertate,
niſi poſt relaxationē daretur eis tm̃ ſpatium, quo cōmodè & habi
liter poſſet exire territoriū Vincentinū & iuriſditionē poteſtatis
eius per l. qui neq; ducātur. & ibi per Iaco. de Are. ff. de verb. ſig.
2 & pee Barto. in l. qui in carcerem. ff. quod met. cau. † Præfata vero
noua prouiſio vř duo requirere ad hoc vt delinquentes in vna ci
uitate vel eius territorio & fugiētes ad aliā poſſint ibi capi per po
teſtatem illius loci. Primò ꝙ ſint banniti de illo crimine in illa ci 1
uitate vel loco, vbi crimē cōmiſerunt, vt patet ibi, dū dicit, ꝙ oēs
raptores mulierum & oēs alij ſupplēdum eſt. ſ. criminoſi. deinde
ſubdit, q̃ de cætero erunt banniti &c. Illa nanq; verba, qui de cæte
ro erunt banniti, poſſunt referri ad verbum raptores, & ad verbū
oēs alij. ſ. criminoſi &c. ff. de rebus dub. l. fi. de iuriſdi. om. iud. l. ſi
idē cū eodē in fi. cum ibi no. & ambo illa verba reſtringūtur, quia
illud relatiuū, qui, appoſitū ſine copula l. ea tñ adiectio. ff. de leg.
3. non. n. dicit. & omnes alij bāniti; quia tunc poſſet dici, ꝙ com-
prehenderet raptores per ſe ẽt non bannitos & alios criminoſos,
dūmodo ſint banniti. Sed dicendo, vt dicit, requirit ꝙ & raptores
& alij criminoſi ſint banniti. Sed hoc deficit; qa nō erunt nec ſunt
banniti de Padua; igiť nō potuerūt capi virtute huius ꝓuiſionis.
Itē aliud requiriť, ꝙ ad literas iudicis Paduani, ꝙ ẽt hic deficit, qa
fuerunt capti ante literas dñi poteſtatis Paduæ, non. n. requiſiuit
vt ille caperet, ꝓut requirit ꝓuiſio, ſed requirit vt captos ꝓpria
auto. poteſtatis Vincentiæ remittat, ad quod non vř arctandos di
ctus poteſtas Vincentiæ; poſtq̃ eos non cœpit ad requiſitionē di-
cti iudicis Paduani, ſed debet eos relaxare tanq̃ indebite captos
3 vt dixi. † Nā & alibi pōt iudex vnius territorij ad literas alterius
iudicis facere executionē ſnīæ de bonis ſitis in ſuo territorio, qđ
facere non poſſet ſine literis, iuxta no. in l. ꝓperandum. §. ſin autē
reus. C. de iudi. ff. eo. l. argentarium. §. noīe pupillæ. & quod plene
no. in l. a diuo pio. §. 1. ff. de re iudi. per Bar. l. cum vnus. §. pe. ff. de
bonis auto. iudi. po ſſ. c. romana. §. contrahentes de foro compet.
lib. 6. & ſic concluditur præfatos captos fore relaxandos.

¶ Caſus talis eſt.

¶ A. datiarios olei anni 1436. finiendo 10. Nouembris dicti mille
ſimi conduxit 16. vezelos olei de lazīſio vſque ad ſanctam Aga- a
tham prope Veronam cauſa conducendi extra diſtrictum Vero-
næ cum ſua buleta ſibimet facta die 8. Nouembris dicti milleſi-
mi. Poſtea verò V. ſucceſſit in datio olei prædicto incipiēdo die
11. Nouembr. dicti milleſimi & duraturum per duos annos ꝓxi
me cōpletos. & c. ſ. ſcriptus A. die 18. Nouemb. dicti milleſimi in
tempore affictationis dicti V. datiarij fecit ponderare dictos 16.
vezelos olei conductos ad ſanctā Agathā ibi ſuper plauſtris & fe
cit conducere per diſtrictum de loco ad locum vſq; gardium &
miſit in naui dictos 16. vezelos & miſit extra diſtrictum Veronæ
cum ſua buleta. ¶ Nunc verò V. datiarius accuſat dictum A. di-
cendo ꝙ contrafecit contra pacta datij, quia conduxit extra di-
ſtrictum Veronæ tempore affictationis dicti datiarij præſentis,
quod pactum continet in hunc modum. ¶ Item quod datiarij q̃
habebunt datium olei ad fictum habere debeant dictum datium
duabus ſaxionibus videlicet incipiendo die 11. Nouembris pri-
mi anni & finienda die 10. Nouembris ſecundi anni totius olei
quod fiet in territorio gardiſanæ. Et datium olei veteris quod re
pertum fuerit in tota Gardiſana eſſe debeat dictorum datiariorū
ſi conduceretur per dictum tꝑs ſuæ affictationis per diſtrictū &
extra diſtrictum Veronæ, vnde allegat dictus V. quod debet con
dēnari A. quia conduxit dictus A. oleū ſine buleta dicti V. in tem
pore ſuo extra diſtrictū, vnde debet condemnari in centū libris
denariorū ꝑ vnaquaq; brēta, & in amiſſione dicti olei & in ſoluē
do d. V. datiario pñti vigore huius pacti qđ ɔtinet in hūc modū.
¶ Primò

a ¶ De iure cōi. De hac eadē materia vide aliud conſi ſili. infra 285.

Primò ꝙ quęlibet perſona poſſit portare & portari facere oleum de omnibus terris Gardiſanæ cum buleta datiariorum extra di- diſtrictum Veronæ & per diſtrictum de villa ad villam ſoluendo dictis datiarijs ſolidos 20. pro quaq; brenta olei & in ratione brētæ, & qui contrafecerit puniatur & condēnetur in lib. 50. pro quaque brenta olei & in ratione brentæ quod conduceretur de villa ad villam, & ſoluat datium. Et centum lib. pro quaq; brenta olei & in ratione brentæ, quod conduceretur extra diſtrictum Veronæ, & ſoluat datiū. Allegatur pro parte A. & fecit defenſionē ſuā in hunc modum dicit, ꝙ ſi conduxit, quod potuit cōducere, quia ſoluit debitum datium, videlicet quia ſoluit datium ſibimet. ¶ Nunc quæritur quid iuris videlicet, ſi contrafecit, vel nē.

S V M M A R I V M.

a *Conductor datij non poteſt facere bulletas pro rebus exportandis poſt finitum tempus ſuæ conductionis.*

CONSILIVM CCCX.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ † De portationibus vel extractionibus fiendis, ſeu quæ factæ fuerint poſt finitum tempus locationis dicti A. primi conductoris
1 non debebat ſolui datium ipſi A. ſed ipſi V. cuius cōditionis tempore portabatur vel extrahebatur. Et ſi alius fuiſſet datiarius q̃ ipſe A. non debuiſſet A. illi ſoluere V ergo, & ſi ipſe erat, non poterat nec debebat ſoluere ſibijpſi, ſed ipſi V. cuius cōductionis tempore portauit; prout in ſimili arguit iuriſcon. de ſe ad alium. ff. pro ſocio. l. ſi ſocius pro filia penul. reſponſo. de legatis. 2. l. ſequens quęſtio. primum autem dictum patet, quia ſi aliud diceremus, facile eſſet primo conductori fraudare ſecundum, & ei commoda datiorum ſui temporis auferre, cum eſſet in fine ſuæ conductionis, & ſciret plures fore extracturos oleum poſt finitū tempus ſuæ conductionis, componeret. n. cum illis pro modico & faceret eis buletam confitendo ſe ab illis datium recepiſſe, qđ in ſimili reprobat. ff. de loca. & l. hæc diſtinctio. §. cum fundum. vbi caſus. & per gl. ff. de vſufru. lega. l. penulti. Non. n. poteſt pręcedens conductor aliquid facere vel ſtatuere in actibus gerendis poſt ſuam conductionem finitam. ff. de iuriſdi. omn. iud. l. cū qui. §. de pœnis. l. fin. quoniam actus illi non trahuntur retro, vt videantur, niſi retro geſti ſunt merè voluntarij. ff. de verb. obl. l. q̃dam cum filium. §. fin. quæ res pigno. obli. poſ. l. fi. ſecus ſi eſſent geſti poſt ex quadam neceſſitate, quæ probari poſſet, vt ſi dictum oleum debebat portari tēpore quo durabat dicta conductio, ſed propter aliquod impedimentum hoc factum non fuit, ſed fuit neceſſarium differre ad tempus ſecundæ conductionis, tunc enim eſſet perinde, ac ſi tempore primæ fuiſſet factum contra legem datij incidiſſet in pœnam. tex. eſt in l. cæſar. in fi. ff. de publi. Sed hoc non probato dico dictum A. legem datij offendiſſe portando ſine buleta ſequētis datiarij, nec iuuare ex eo ꝙ dicit ſoluiſſe ſibijpſi; quia hoc facere non potuit, niſi pro extractionibus fiendis tempore ſuæ conductionis; quia illæ tm̄ pertinebat ad eū, non aūt fiēdæ vel factę tēpore ſequentis cōductionis, vt ex prædictis patet.

S V M M A R I A.

1 *Iudex non poteſt reſeruare ius offerendi conuento vel vendicatione, ſi non fuit petitum.*

2 *Poſſeſſor ſi conuincitur ad reſtituendum rem, quia ipſe non ſit dominus, an habeat ius retinendi & offerendi ſecundo creditori non obſtan. re iudicata.*

3 *Debetum iſtius qui aſſerit ſe creditorem, & an ſit opus ꝙ iudex expreſſè reprobet, an ſatis dicatur reprobatum tacitè in conſequentiam.*

CONSILIVM CCCXI.

1 IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ † Super eo qđ quæritur. An valida ſit prædicta reſeruatio iuris offerendi, quæ non fuit facta per primum iudicem, nec petita in primo iudicio cauſæ principalis, nec in iſto cauſæ appellationis, nec etiam deducta. Notandum quòd ſi iudex iſte per dictam reſeruationem voluiſſet declarare præfato D. Iacobo competere ius offerendi, & voluiſſet ipſum ſibi reſeruare, ſibijpſi fuiſſet contrarius, dum in præcedenti parte ſententiæ confirmauit primam ſententiam & condemnauit D. Iacobum & fratrem ad libere relaxandum & ſine cōditione quacunq; ; quia ſi poſſent offerre, poſſent ꝯdicere relaxationi, quod eſt ꝯrium eius quod ſupra dixerat; vnde non eſt credendum quòd hoc voluerit, ſi alius ſanior intellectus dari pōt. arg. eorum quæ no. Cy. in l. cum falſa. in fi. C. de iur. & fact. igno. & per Bar. in l. fi. §. quæſijt. ff. de condi. inde. Sed etiā nō valuiſſet, nec valeret dicta declaratio & reſeruatio, poſtquā nō fuit petita, ſed nec deducta in aliquo in iſtis iudicijs, vt ibi patebit p l. fi. C. de fideicom. liberta. & p id qđ dē quod plene no. Io. an. in nouella ſm Hoſt. in c. ex ↄqueſt. de reſti. ſpol. q vult ꝙ ſi dñiū fuit deductū p reū in iudicio p modū exceptionis, & ēt ꝓbatū, nō pōt iudex declarare ipſum ꝑtinere ad reū, niſi ipſe reus hoc petierit, & mirat̄ de Inn. q vr̄ ſenſiſſe ꝯrium; quod ēt tenuit Cy. in l. 1. C. vti poſ. in tex. q6. in antiqua lec. licet in quadam addi. quam ibi fecit videat̄ tenere, ꝙ ſniam declaratoriā bū poſſit ferre iudex ſuper iure deducto & ꝓbato in iudicio, licet non ↄdemnatoriā ſi non fuit petitum; & ꝓ primo dicto facit glo. q̃ eſt in l. circa. ff. de ꝓbat. & de excep. rei iudi. l. ſi quis rem a non dño. ſm unam lec. Sed illud dictum poſito ſine ꝑiudicio veritatis quod eſt verum, q̄a Hoſt. & Io. an. vr̄ ſentire ꝯrium, imo expreſſè tenet in d. c. attn̄ non obſtaret, q̄a loquit̄ in iure deducto in iudicio & ꝓbato licet p modū exceptionis. Sed hic licèt fuerit deductū ius debiti p dictum D. Iacobum, non tn̄ fuit ꝓbatū, vt ex inferioribus patebit, & fuit deductum ad finem retinēdi rē rōne prioritatis iuris, non ad finē offerendi in quo nō requiritur prioritas, cùm ſecundus poſſit offerre primo. C. ſi antiqor creditor. l. 1. ff. de diſtrac. pig. l. cum ſecundus. & ſic ſunt iura diuerſa, Vñ cum hoc ſcđm ius offerendi nullo mō fuerit in iudicio deductū; q̄a de illo nunquā fuit facta mētio nō potuit ſup eo fieri aliqua declaratio. l. non pōt videri. ff. de iudi. Ex quo ſeq̄t, ꝙ prima ſnia non fuit iniuſta, in qua dicta reſeruatio declaratoria dicti iuris facta nō fuit, ex quo fieri nō potuit; licèt iudex iſte dixerit ꝯriū & malè; ſed potius ſua ſnia fuit & eſt iniuſta, quia fecit quod facere nō potuit: ſi verò iudex iſte noluit declarare ꝓfatis ↄdemnatis ius offerendi cōpetere, ſed ſolū ipſum reſeruare, ſi de iure ſibi cōpetit & p ſuā ſniam illi nullū facere ꝑiudicium, ſi tūc hoc facere potuit, licet petitū nō fuerit; q̄a hoc ꝑtineret ad declarationem animi ſui, a quo dependet virtus ſniæ. ff. de except. rei iudi. l. ſi ex teſtō. in fi. cū l. ſeq. in fi. prin. quem animum, ſiue & qualiter intelligit verba ſua, declarare potuit ēt nō requiſitus; & ſi hoc voluit, nō fuit ſibi ipſi ꝯrius, q̄a prima pars ſuæ ſniæ cōdemnatoria locū hēt, & ius offerendi nō cōpetit de iure, ſcđa pars ſi cōpetit, & diſtinctio caſuum tollit ꝯrietatem, ſicut diſtinctio temporum, vt in prima ↄſtōne. C. §. q̄bus. C. de fur. l. apud antiquos. tn̄ tunc dicta reſeruatio fuit ſuꝑflua, & nōn neceſſaria; q̄a ſi de iure cōpetit ſibi ius offerendi, cùm iſtud non ꝯdicat ſniæ, potuiſſet de ipſo opponi poſt ſniam quæ tranſiuit in rē iud. & in exceptione eius etiā ſi nō fuiſſet in ſnia reſeruatū. ff. de re iud. l. neſennius. in fi. ff. ſolu. mat. l. ex diuerſo. §. fi. & no. in l. 1. C. de iur. & fac. igno. p doct. & l. peremptorias. ſeu. reſcin. nō poſ. & ſic non fuit neceſſaria dicta
2 reſeruatio. ¶ † Videndum eſt ergo, poſito ꝙ dicta reſeruatio fcā nō fuiſſet p iudicem, an de iure cōi competeret iſtis ↄdemnatis ius offerendi in executione iſtius vltimæ ſniæ. ſ. de eo, ꝓ quo res ꝑdicta erat dictis actoribus obligata, antequā foret eis adiudicata. Nam quātū ad hoc ius crediti cenſet̄ adhuc durare. l. j. §. cum ibi no. C. ſi antiq. credit. licet nō agat̄ ꝯ eos hypothecaria, ſed rei vē. q̄a nō intēdit p hoc retinere rem rōne dñij, cùm illud ad actores ꝑtineat, ſed rōne hypothecæ, quouſq; debitū, ꝓ quo dñt eā prius eis obligatā, ↄſequant̄, & ēt id qđ actoribus offeret̄ & ſoluet̄, reſtituat eiſdem. Et vr̄ ꝙ ſic; q̄a ſi res adiudicat̄ primo creditori, vel p debitorem vendit̄, licet dñium acquiſierit, nō tollit̄ ius offerendi qđ hēbat ſecundus creditor, antequā primus dñiū acquiſiuiſſet, ꝓut eſt caſus in l. 1. C. ſi antiqor cred. ēt ſi ſecundus creditor nō poſſideat, ſed primus vt ibi; multo minus ↄdō ſi data eſt in ſolutū ſcđo creditori, nō eſt ſublatū ius offerendi qđ hēt prim' ꝯ ſcđm maximè cū prim' poſſideat. Nā poſſeſſor melioris ↄdōnis eſt in iure offerendi, q̃ nō poſſeſſor. l. paulus. §. fi. ff. quibus mod. pig. vel hypo. ſolu. pōt. n. offerre agenti hypothecaria, ēt ſi ipſe nullum aliud ius hēat q̃ poſſeſſionem, ſi nec eſt dñs, nec creditor. Et ſi dicat̄ primus creditor cōtra ſm non utitur iure offerendi, ſed iure retinendi, nō. n. enim habet neceſſe offerre ſecundo, ſed eꝯrio ſecundus ſibi, cùm poſſit rem a ſecundo auocare, & ſi nihil ſibi offerat, fortius retinere ſi poſſidet. R̄ndetur verū neceſſariò, ſed voluntariè benè habet ius offerendi, ſicut retinendi ſi vult. qđ. n. ſi ſecundus creditor offert primo, ꝙ ei debetur ad hoc vt ei auferat poſſeſſionem, & ei quæ multo plus videtur, certè poteſt & aufert, niſi prius vt eam retineat offerat ſecundo quod non liceat primo. glo. eſt ordi. in l. potior. §. fi. ff. q po. in pig. ha. & eſt caſus eod. tit. l. 3. §. cum ex cauſa, penultimo reſponſo. & no. in l. 1. e. ti.

Et expedis

Et expedit huic primo habere ius offerendi, q̃uis in iure retinendi quod habebat & oppoſuit in primo iudicio, ſuccubuit; remãſit ergo ſibi hoc ius offerẽdi, quod in iudicio non deduxit. ar. ff. de in rei u. l. ſi actor. cum ſit diuerſum ab illo. Nam iſtud competit ſibi ſolum, ꝙ creditor, uel poſſeſſor, aut dñs. Illud uero, iõ ꝗa prior creditor, & ſic ſñia lata ꝫ eum ſuper primo non nocet ei in ſecundo. l. cum quærit. cum. l. ſe. ff. de exc. rei iud. Breuiter iſta oĩa procederent ſine dubio, ſi cã ex qua ambo iura oriuntur. ſ. debitum non eſſet ſublatum, uel ſublata. Nam ambo oriuntur ex debito, qđ ipſe prætendit; niſi. n. eſſet creditor, non poſſet offerre agenti rei ven. licet agenti rei hypothecariæ bene poſſet. d. l. paulus. §. ſi. Sed iſta cã & fundamentum ſublatum & ſublata eſt in primo iudicio, vt oñdam; ergo & ambo iura prædicta, quæ oriũtur ex ea uel ex eo. ff. de iureiu. l. duobus. §. colonus. & §. ſi q́s iurauerit. cũ ſeq.
3 in fi. ꝙ fuerit ſublatum, oñditur ſic. † In primo iudicio conuenti prædicti allegauerunt & in iudicium deduxerunt debitum, pro quo per prius dicebant rem ſibi fuiſſe obligatam, & hoc ad finẽ retinendi pro debito ſi conuincerentur in rei uen. uel publiciana, ꝫ quam excep. & debitum fuit per agentes oppoſitum & replicatũ ꝙ non erat uerum debitum ſed fictitium & ſimulatum. iudex aũt non obſtante d. excep. condemnauit conuentos ad reſtituendum rem, quæ ſñia ſtare non poterat ſubſiſtente debito, nec eſſe iuſta. Et iõ vr̃ iudex ſuper illo incidenti. ſ. debito tacitè pronunciaſſe, & ipſum reprobaſſe ex cã allegata in actis. ſ. quia erat fictitium & ſimulatum, ut patet ex no. per glo. in l. pe. ff. de his qui ſunt ſui uel alie. iur. de ord. cogni. l. 2. & per Bar. C. de ord. iud. l. 1. ante fi. in 2. membro diſtinct. iuncta gl. quæ eſt in l. hæc. n. ff. de excuſa. tut. ꝗa
a ſñia refertur ad acta. [a] l. in ſumma. ff. de re iud. quæ tacita pronunciatio & reprobatio debiti facit præiudicium ſuper eodem debito deducendo in alio iudicio principali ad aliud diuerſum remedium. ſ. obligationis, quod tñ tendit ad eundem effectum cum primo. ſ. retentionis, ſicut ſi fuiſſet facta expreſſè. l. ſi n. aũt. §. ſin. ff. de neg. geſt. l. quod in diem. §. ſi rõnem. de compẽſa. & plenè ꝑ Bart. in d. l. j. C. de or. iud. & l. qui romæ. §. duo fratres. ff. de uer. ob. in 3. col. in di. magna. ¶ Nec ob. ꝙ illi tex. uideatur requirere expreſſam reprobationem debiti; quia loquunt̃ qñ ſñia condemnatoria poterat ſtare & eſſe iuſta ſine reprobatione uel exceptione debiti, de quo opponebatur compenſatio; ſed hic non ſic, quia ſi uerũ erat debitum de quo conuenti opponebant, non debuiſſent ſimpl̃r condemnari ad reſti. rei, ſed ita demum, ſi ei de d. debito ſatiſficeret, ut. l. j. C. ſi antiqui. credi. & no. in locis præall. per Bar. ¶ Itẽ non ob. ſi dicat̃, illa prima ſñia, quæ continet dictam reprobationem debiti, non tranſiuit in rem iud. quia non fuit appellatum, & iudex appellationis illam tacitam reprobationem reuocauit expreſſè quantum ad effectum iuris offerendi, dum ipſum reſeruauit. Sed rñdetur, ꝙ reſeruatio prædicta parum prodeſt; quia uel eſt nulla, uel eſt ſuperuacua, ſm ea q̃ in prin. dixi, & ſic pro non facta habet̃. ff. de pac. l. iuriſg. §. ſed ſi fraudandi. Et ſi d. tacita reprobatio debiti facta in prima ſñia, ut ſic de iure cõi nõ proſit in exceptione ſñiæ, nec in d. iure offerendi. Et non obſt. illa. l. j. C. ſi anti. cre. ꝗa loquit̃ qñ debitũ de quo opponit̃ nõ fuiſſet reprobatũ.

¶ Nota di denari receudi da Lucio maſſaro al libro dentro de la ſtaela per mi Sempronio.

¶ Primo centouintiſette lib. x. ſ. o. de dar Lucio ſopraſcritto adi viij. di zenaro. Mccccxxxiiij.

¶ Item trentaſette lib. x. ſ. o. de receudi da Lucio ſopraſcripto i qoal el conta a ſer Nicolo lombardo caſtellan in lo caſtello uecchio adi. xiiij. zenaro. Mccccxxxiiij.

¶ Item uintiſette. li. iiij. ſ. de receudi da Lucio ſopraſcritro iquali el conta Antonio paiari adi. xxv. zenaro.

¶ Item quarantaſei. lib. v. ſ. o. da dar Lucio ſopraſcripto iquali auanza al ſopraſcripto Lucio per un ſaldo de raſon fatta con Lucio ſopraſcripto como appare in la ſua nota &c. xv. ſignal de Ieſu.

¶ Sempronius ſocius Lucij ad certum vectigal recepit a d. Lucio maſſario certi introitus ipſius uectigalis ĩſcriptas denariorũ quãtitates demonſtratas uectigalis, quas ipſe Sempronius manu ſua ſcripſit in forma ſuperiori ſe recepiſſe. ¶ Et plures alias quantitates tpe ſocietatis recepit a d. Lucio. deinde finita ſocietate calculauerunt inter ſe rõnes ſocietatis & lucri, in q̃bus rõnibus fuerũt ꝯputatæ oẽs quantitates receptæ ꝑ Sempro. exceptis ſuperiorib9, de q̃bus alijs quantitatibus receptis a d. Lucio, exceptis ſuperioribus integrè fuit ſatisfactum d. Sempro. à Lucio, prout reliq̃s ſocijs ipſius uectigalis; pro qua ſatisfactione ipſe Sempronius fecit vocationes de ſoluto ipſi Lucio per publicum inſtrũm; Lucius autem uult petere ſibi reddi per Sempronium ſupradictas denariorum quantitates. Quæritur ut infra.

SVMMARIA.

1 *Socius an uigore calculi ſcripti manu alterius ſocii poſſit petere illud, quod ex tali ſcriptura ſibi deberi appar.et.*

2 *Socius ſi tale calculum manu ſua ſcriptum eſſe confiteatur, an efficaciter contra ſe probet, adeo ut non poſſit ab eo impugnari.*

3 *Scriptura calculi priuata ſi negatur ab eo qui ſcripſit, an poſſit ad eam fieri cõparatio ex ſcripturis aliarum rationum in quaternis per ſcribentem notatis.*

4 *An ex tali comparatione inſurgat ſaltem talis probatio per quam poſſit deferri iuramentum Lucio ad ſupplementum ſuæ probationis.*

CONSILIVM CCCXII.

1 *IN Chriſti nomine Amen.* ¶ † Ad primũ rñdetur, quòd Lucius põt repetere dict. quantitates a d. Sempronio, ſi ex alijs pecunijs, de quibus facta eſt mẽtio in calculo, fuerat d. Sempronio ſatisfactum integraliter, itaq; pecuniæ ſupraſcriptæ remanent apud eum ſine cã; vñ cõpetit uel condictio ſine cã, uel actio pro ſocio, ex quo erant ſocij. ff. pro ſocio. l. uerum. §. ſi cũ tres. in fi. in qua cum ſint bonæ fidei, ueniunt oĩa quæ æquum eſt uenire, licet de illis non fuerit actum nec cogitatum. Inſt. de obli. quæ ex conſen. naſcun. ante fi. & l. fi. & ibi no. in ult. gl. ff. de condi. ob tur. cauſam. & not. Inſti. de act.
2 §. actionum. in glo. ff. de eo ꝙ cer. loco. l. in bonæ fidei. ¶ † Ad ſecundum rñdetur, ꝙ ſi Sempronius confitetur illam ſcripturam eſſe de manu ſua, ſine dubio ſufficit ad condemnationem ipſius, licet nullam ſubſcriptionem teſtium habeat, uel nulla comparatio literarum fiat. ff. de proba. l. cum de indebito. §. fi. & expreſſè per Bar. in l. & ſi ꝯtractus. C. de fi. inſtr. & ff. de iureiur. l. admonendi. de
3 dona. l. nuda. ¶ † Ad tertium rñdetur, ꝙ ſi negabit, poterit fieri comparatio ex alijs ſcripturis priuatis ipſius Sempronij, dummõ conſtet ꝙ ſint ſcriptæ manu eius uel per ſuam confeſſionem, uel alio mõ; non aliter. C. de fid. inſtr. l. comparationes. & ibi not. per Bal. in 4. col. ibi. Nic. mat. addit ſextam &c. poſſet ẽt compelli d. Sempronius ad ſcribendum aliquid, ut ex illo poſſit fieri comparatio. ſm Guli. de cun. & Bal. qui dicunt eſſe caſum in corpore. de inſtr. caute. & fide. §. ſi quis igitur. li. et Bart. tenuerit ꝯrium. in d. auth. & ſi contractus. quem Bal. dicit erraſſe tam in d. l. comparationes. q̃ in l. fi. C. de eden. & tunc non erit neceſſaria alia appro-
4 batio. d. ſcripturæ, ex qua fiet comparatio. ¶ † Ad quartum rñdetur, ꝙ ſi d. ſcriptura de qua. ſ. ad quam probandam fiet comparatio, continetur in libro rationum, ex ſola comparatione faciet plenam fidem. per. l. comparationes. quæ non reperitur correcta niſi in apocis quæ traduntur parti; aliàs ſola comparatio non facit niſi ſemiplenam fidem, & ſic poteſt deferri iuramentum in defectũ probationis ſecundum Bar. in d. auth. & ſi contractus. & d. l. admonendi. & per Bal. in d. l. comparationes. in fi.

a ¶ Ad acta. adde tamẽ ꝙ in ſententia ſuper iuriſdictiõe ẽ inſerẽda cã ex qua eſt mera interlocutoria, nec ſufficit ſe referre ad acta ut per Ba. in conſi. 44. in 3. parte.

SVMMARIA.

1 *Recuſatio in licis propter formam non ſeruatam ſi nulla eſſe pronunciatur, poteſt iterum opponi ex ueris cauſis.*

2 *Sententia licet tranſierit in rẽ iudi. poteſt tamen de iudice conqueri in ſindicatu*

CONSILIVM CCCXIII.

1 *IN Chriſti nomine Amen.* ¶ † Iſta pronũciatio, ꝙ iſta recuſatio ſit nulla, non vr̃ poſſe intelligi. ſ. rõne cauſarum allegatarum, quia nõ ſint iuſtæ legitimæ & probabiles, prout requirit ſupraſcriptum ſtatutum in prin. quia ſi ita intellexiſſet iudex, malè pronũciaſſet, & ꝯtra, qđ tñ in dubio non præſumitur. c. in præſentia. de renun. C. de offi. ciuilium. iud. l. 2. facit. c. in ueſtra. de procura. & quod no. Innoc. in c. innotuit. de eo qui fur. ord. ſuſce. ꝙ aũt malè pronunciaſſet, patet ꝗa d. cãæ ſuſpitionis allegatæ erant iuſtæ, legitimæ, & probabiles, ut patet quia miles erat animatus contra iſtos inquiſitos, ut colligitur ex cauſis allegatis, quia non ꝓcedentibus iudicijs, uel non data copia ipſorũ, prout requiri ſm not. per Barto. in l. fi. ff. de quæſt. eos poſuit ad torturam, & ꝑ ꝑ uerba quæ protulit, ut narratur, iſta eſt iuſta cã recuſandi; ꝗa miles eſt fauorabilis alteri parti, & ſic animatus contra recuſantem. extr. de reſcrip. c. ad hæc. ut lite non conte. c. accedens. & no. in Specu. tit. de indi. deleg. §. ſupereſt uidere. cir. princ. ¶ Item quia dicebatur affinis offenſi; ut
b not. eod. §. ver. item ſi ſit conſanguineus uel affinis. [b] cum ſc. leuis enim cauſa ſuſpitionis ſufficit ad iudicem recuſandum, in tãtum ꝙ quidam legiſtæ tenebant non requiri expreſsionem cauſæ, ſed ſufficere iurare ꝙ ipſum ex iuſta cauſa habet ſuſpectum. per l.

b ¶ Affinis. adde Bal. in cõſ. 372. in 1. parte.

q̄a poterat.ff.ad treb.& no.p gl.in l.apertiſsimi.C.de iudi. maximè in cã criminali,& vbi agitur de maiori periculo,ſ.de pœna capitali.l.j.§.ſed & ſi quis.ff.ad carbo.de elec.c.vbi periculum.li.6. Debet ergo intelligi pnunciatio iudicis, ad hoc vt præſumat in ſta,videlicet q̄ recuſatio erat nulla pp ineptum ordinem & modum proponendi cam,& non ſeruata forma ſtatuti,vel iuris cõmunis,Et ita mihi nunc aſſeritur,ſ.q̄ pp non adhibitum notariũ congruum;& ſi ita eſt,non phibentur pdicti inquiſiti cam iterũ pponere.ff.de accuſ.l.libellorum.§.quod ſi libelli.ſi menſor fal. mo.dixe.l.t.§.fi.extra de iud.c.examinata.non obſtante dicto ſtatuto;q̄a loquitur qñ quis ſuccubuit in recuſatione, q̄a cãm vel cauſas ſuſpitionis non probauit, vt patet ex eius tenore,ſi bñ inſpiciatur;ſed ad probationem cãrum non deuenit,niſi cum apte fuerint ppoſitæ,alias non dr̃ quis ſuccũbere in recuſatione, ſed in mõ pponendi cam,& ſic ceſſant verba ſtatuti,ergo & eius diſpoſitio.l.4.§.totiens.ff.de dam. infect. l.hos accuſare.§.in oib'. ff.de accuſa.facit.c.non præſtant.de reg.iur.lib.6.Nec ob.qđ nõ

2 fuit appellatum a pnunciatione facta ſuper tortura fienda. † Nã & cum appellat ab iniqua ſñia, non pptereà phibetur nõ appellans cõqueri de iudice in ſyndicatu, put determinat Bar. in q.diſputata per eum q̃ incipit,a ſñia iudicis &c. quinimmo ſi bis appellauit,& ſuccubuit,idem eſt,quod eſt fortius,& no.Inno.in c. paſtoralis.circa fi.de offi.deleg.ſuper verbo iniuſtã.ergo nec debet phiberi,nec eum recuſare tanquam ſuſpectum; licet.n.q nõ appellat,cum põt,videatur acqeſcere ſententiæ.l.t.C.de poſthu. & ſi ſepius in integ.reſti.poſtu.l.t.non tñ vr̃ fateri eã iuſtã, quominus poſſit conqueri de iudice;vt patet ex pdictis.Nec obſtant. c.ſ.in 2triũ alleg.q̄a ſatis patet rñſio ex allegationibus ſuprascriptis;& q̄a licet hoc noceret quãtum ad illã cãm torturæ ſubſunt aliæ cauſæ ſuſpitionis ſufficientes, in quibus non nocet.l.ſi domus.ff.de ſerui.urba.prædio.

S V M M A R I A.

1 *Librum rationum abraſum ſi mercator habet in loco non ſuſpecto quid iuris. Inſtrumentum non uitiatur,licet contineat aliquod falſum, quod non tangat id de quo agitur.*

2 *Librum ſi quis retractauit in uno capitulo motus authoritate publici inſtrumenti, an perdat liber fidem in omnibus.*

3 *Hæredes an poſſint reprobare inſtrumentum cui pater acquieuerat.*

CONSILIVM CCCXIIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Omiſſo primo & ſecundo dubio, ſuper quibus credo aliàs ad plenum ſcripſiſſe,rñdeo ad tertium,quo quæritur. An dẽat ſtari libris dicti Laurentij ſuper quantitatibus, de quibus

1 ſupra. ¶ † Viſa pronunciatione iudicis q̄ dicti libri exhibeantur ſaluo iure utriuſq; partis.An & in quibus debeat eis ſtari uel non ſtari, attentis his quæ opponuntur q̄ non ſit eis ſtandum in his quæ concernunt fauorem Laurentij,licet ſtandum dicatur in his quæ cõcernunt fauorem alterius partis, quorum primum eſt eſt raſura & detractio ſuper illo uerbo, ecompagni, poſitum in titulatione libri ſocietatis,cuius uerbi loco fuit appoſitum aliud uerbum.ſ.drapiero. Sed notandum, q̄ cùm uerbum illud foret appoſitum in titulatione lib. & in facti narratione, detractio illius uerbi nõn hẽt reddere librum uitioſum, nec fide minutum. In his quæ continentur in eo, perinde ac ſi illa detractio facta nõ fuiſſet,quia non vr̃ eſſe in loco ſuſpecto, maximè ſi ex alijs actis ex illo lib.appareat,q̄ ille eſt liber ſocialis.i.laurentij & ſociorũ, & contentatur Laurentius q̄ ibi ſit illud uerbum,ecompagni.perinde ac ſi cancellatũ non fuiſſet per gl.ordi.quæ hoc tenet. C. de edic.diui adria.tol.l.fi.ſuper uerbo cancellatum,quæ incipit. uitia alia uiſibilia &c.& allegat.l.ſi ex falſis.C.de tranſac. & c.cũ ex literis.quod eſt.c.2.extra de fide inſtr.iuncta gl.quæ eſt in c.cum uenerabilis.ext.de relig.do.in gl.fi.in uer.item quid ſi raſura. Et per id quod no.Inno. in c.fraternitatis.de hæret.ubi dicit inſtr̃m non uitiari,licet contineat aliquid falſum,quod non tangat id de quo agitur,& ita eſt hic quia contenta in libro pñr eſſe uera, ſiue appoſitio illius uerbi fuerit uera, ſiue falſa. ¶ Præterea Lauren. negat illam cãcellationem & detractionem fuiſſe factam a ſe, uel de ſua uoluntate,& potuit ab alio fieri.ſ.a factore, uel diſcipulo, uel a patre;quod ſi fuiſſet,nocere non deberet.C.de teſtamen.l.ſi unus uel ſi.de his aũt.& in fi. ff. de his quæ in teſt. delen.l.1.circa princ.ubi in uerbo,q̄ non iuſſu dñi deletum eſt,pro nihilo eſt &c. i.habetur pro non deleto. ¶ Secundò ad diminutionem fidei dictorum librorum allegant errores in aſſumatione calculorum & rõnum de maiori uel minori quantitate. Sed clariſsimum eſt,tales errores non nocere, nec habere uitiare libros,nec habere ueritatem inmutare,cùm per inſpectionem ſæpius iteratam poſſit ueritas reperiri.C.de erro.calcu.l.j.cum ibi plene not.& plene p

2 Bar.in l.2.C.de iure fiſ.lib. x. ¶ † Tertiò allegatur retractatio facta per Lauren.ſcienter & propria auto.quod facere non debuit, nec potuit.Sed certè poſito q̄ hoc eſſet uerum,cum adhuc ui lite tur illi retractioni,de hoc ſub iudice lis eſt, & tota uerſat in hoc quæſtio inter partes;attñ puniri non debet ex hoc d. Laur.ut totus liber ſuus perdat fidem in his,in quibus ſibi ſtaretur,ſi talem retractionem non feciſſet, cùm ad eam faciendam motus fuerit autoritate pub.ſcripturæ.ſ.publici inſtrumẽti ſocietatis renouatæ in.Mcccc xij.quod dicit ad dimidiam lucri & damni,cui inſtr̃o ueriſimiliter & probabiliter potuit dare fidem.d.Lau. & ſic excuſatur ſi uolens corrigere ſuum errorem retractauit ſcripturam ſuam,quæ per ignorantiam facti fuerat aliter ſcripta,q̃ diceret inſtr̃m,cui et ſi per errorem fuit ſcriptum excuſatur Lauren.ſi fidẽ dedit pp publicam autori.notarij;iuxta nota. in ſimili per Bart. in l.fi.ff.de adul. Ex futuro tñ euentu huius litis apparebit, an ſit ſtandum dictæ retractationi,uel non; q̄ ſi pronunciabitur pro inſtrumento ſtabitur, alias ſecus; non tñ ex illa retractatione quæ non fuit facta malo aio,punietur, ut in alijs liber ſuus perdat fidem,quam habuiſſet,ſi dicta retractatio facta non fuiſſet.ff.de acqui.hære.l.ſi ſeruus.§.ait prætor.in ti.& ibi no.in gl.ſuper uerbo non uideri.cum concor.ibi alle.in gl. ¶ His ergo præſuppoſitis, q̄ iſta quæ allegantur ad diminutionem fidei dictorum librorũ, ipſam non diminuat, uidendum eſt quid iuris.An dictis libris debeat ſtari in partibus de quibus.ſ.quæritur.ſ.in quantitate lucrorum perceptorum.,& in quantitatibus per dictum Lauren.traditis patri dictorum agentium, ſecundum quod in libris prædictis continetur.Et certè dicti agentes uidētur tacitè fateri, q̄ ſic; poſtq̃.n.ſe defendunt rõne prædictorum duntaxat, uidentur fateri,q̄ ſi iſta non obſtant,non pñt ſe defendere, ea quo alia defenſione non utuntur,a contrario ſenſu,quod eſt ualidum in iure.l. j.§.huius rei.ff.de offi.eius cui man.eſt iuriſdi.Et quod pater iſtorum agentium præpoſuit d.Lauren. dictæ negociationi exercendæ,& ſicut de ipſo vr̃ confeſſus & dediſſe ſibi licentiam conficiendi librum rõnum, cui eſſet ſtãdum in his quæ ad rõnẽ pertinent, ut ſunt data & accepta.ff.de eden.l. ex argentarijs.§. rõnem iuncta.l.quædam.in prin.co.ti. & ff.de tutel.& rõ.diſtra.l.t.§.confectio. non.n.in talibus conſueuerunt aliæ probationes adhiberi, uel parari.Et iõ ſtandum eſt eius dicto, uel ſcripto cum ſacramẽto.iux.no.C.de iure delibe.l.fi.§.in computatione.in gloſ. ſuper uerbo approbauerit.& l.fi.§.ut aũt.in ti.de bonis auto. iudi.poſ. facit.l.theopompus.ff.de dote præleg. ¶ Præterea ut dicitur,pater iſtorum agentium quolibet anno habebat dictos libros in manibus ſuis;& nunq̃ 2dixit,& ſic vr̃ approbaſſe cõtenta in eis. arg. l.Labeo.ff.de aqua plu.arc.Et q̄ ipſe facturus fuiſſet, ſi uiueret, cenſetur uoluiſſe q̄ ſibi hæredes eius facerent.tex.eſt quaſi in terminis.ff.de condi.& demon.l.cum ſeruus.§.ante fi.ibi.Nam q̄ ip

3 ſe uiuus erat facturus &c. † Et cum ipſe et approbauerit inſtr̃m. prædictum de medietate lucri & damni. Et ſuper ipſo dictum Lauren.defenderit tanq̃ aduocatos ab hæredibus primi ſocij morientis,& pro ipſo Laurentio fuerit teſtificatus, & ad dictum inſtrumentum tanq̃ uerũ ſe retulerit, vr̃ quod filij & hæredes eius non poſſint contrauenire.C.de reuo. his quæ in frau. credi. l.fi. hos.ff.de pig.actio.l.rem alienam.in fi. ¶ Præterea propter officium aduocati, quod ſcienter impendit pater iſtorum agentium pro d.Lau.contra filios & hæredes alterius ſocij primo loco præmortui in omni & eadem cauſa, in qua illud idem continebatur quod in iſta diſputatione,vr̃ præiudicaſſe ſibi & hæredibus ſuis, & renunciaſſe omni iuri quod poterat habere uel allegare contra iſtud inſtr̃m.ff.de inoff.teſt.l.fi.extra de tranſ.c.ex literis. & ibi no.in j.gl.& per Inn.& Ioan.in nouel.in c.inter dilectos. de fide inſtr.in uerbo inter alios.in gl.quæ incipit ſed nonne, & ſimiliter eius teſtificatio facta pro Laurentio ſibi & hæredibus ſuis præiudicat,per.l.pe.in li.ff.de inoff.teſt.Nec quicquam facit, q̄ probetur alios plus fuiſſe lucratos; quia potuerunt habere aliam formam & opportunitatem, & ſic ex omnino ſeparatis & diuerſis perſonis non eſt fienda illatio.ff.de calum.l.fi.

S V M M A R I A.

1 *Captus inuſte debet relaxari & ei captiuo dari ſpatium ad fugiendum quod nõ ... poſſit capi,alias non dicitur reſtitutus.*

CON-

CONSILIVM. CCCXV.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Præſuppoſita[a] obſeruãtia, de qua ſupra in prin. præſentis caſus, a qua fuit receſſum per dictam nouam prouiſionem, uidendum eſt de intellectu eius. Nam catenus cenſetur a dictæ obſeruantia receſſum, quatenus in dicta noua prouiſione ꝯprehendere continet. ar. ff. de iti. actuq; priua. l. j. §. in l. qs limitata cã limitatũ producit effectũ. ff. de admi. tut. l. ita aũt. in prin. & §. 2. ff. de his quæ in teſta. delen. l. cancellauerat.
1 † Et cùm dicta noua prouiſio det poteſtatẽ & rectoribus ciuitatis & cõitatus Vincentiæ iuriſdictionẽ & ptãtem capiendi raptores mulierũ fugientes de ciuitate uel de comitatu Paduæ ubi raptũ cõmiſerunt, qcqd faceret præter formam dictæ prouiſionis uel ultra, foret nullum. per gl. quæ eſt in clem. 1. de iure patr. quæ incipit, hic addi. poſt medium; & aliã quæ eſt in c. ſi pro te. de reſcrip. li. 6. quæ incipit, pone. & qđ no. Io. an. in noue. in c. Romana. de cenſ. li. 6. in prin. poſt Io. mo. Præfatum uerò noua prouiſio duo vr̃ reqrere ad hoc ut delinquentes in una ciuitate uel eius territorio & fugientes ad aliã poſsint ibi capi. Primum, ꝙ ſint banniti de illo crimine uel raptu in illa ciuitate uel loco ubi crimen cõmiſerunt, ut patet ibi dum dicit, ꝙ oẽs raptores mulierum, & oẽs alij, ſupple criminoſi. Deinde ſubdit, q de cætero erunt banniti &c. Nã illa uerba, q de cætero erunt bãniti &c. pñt referri ad uerbum raptores, & ad uerbũ, oẽs alij. ſ. criminoſi; iõ utrunq; uerbum limitant & reſtringunt. ff. de leg. 3. l. ea tñ adiectio. iuncto eo qđ no. in l. ſi. ff. de re. dub. per Bar. in l. ſi idem cum eodem. ff. de iuriſd. om. iud. in §. ſi. Secdm eſt, ꝙ capiantur ad literas, & reqſitionem iudicis ubi maleficiũ cõmiſerunt, & vñ aufugerunt. Sed ambo iſta defecerunt in caſu nõ, qa nec erãt banniti de Padua tpe quo fuerunt capti Vincentiæ nec fuerunt capti ad literas & reqſitionẽ ptãtis Paduæ, ſed ꝓpria autoritate capientium. Et ſic vr̃, ꝙ captura non tenuerit de iure tanq̃ facta a iudice incompetente, & non habente ptãtem capiendi; qa in eius territorio non deliquerant, nec ibi ſortiebanẽ forũ rõne originis uel domicilij. C. ubi de crimi. agi oportet. l. 1. cum auth. ibi poſita. Et ꝓpñs tanq̃ uiolentiam ablatiuam paſsi. ff. de in ius uoc. l. pleriq;. in ſi. veniebant & ueniunt relaxãdi in propria libertate, iuxta plenẽ no. per Bar. in q. diſputata per eum, quæ incipit, lapus. facit. l. ſi quis liberum. ff. de proba. Et confeſsio quam feciſſent coram poteſtate Vincentiæ tanq̃ iudice incompetente, non ualeret; ut in c. at ſi clerici. cum ibi not. ext. de iud. facta uero coram D. ptãte Paduæ, qui eſt competens, non dẽt habere effectum ad condemnationem & proceſſum anteq̃ relaxarentur, cùm ſpoliatus ſit antẽ oĩa reſtituendus, & contra eum non admittitur exceptio proprietatis. C. ad legẽ Iul. de vi. l. ſi quis ad ſe fundum. dẽ dona. inter uir. & uxo. l. ſi maritus. ita non dẽt admitti exceptio propriæ confeſsionis, quæ in caſu nõ ſimilitudinem hẽt cũ exceptione proprietatis. Et dicenẽ reſtituti in propria libertate, ſi poſt relaxationẽ liberã relinquanẽ eis tm̃ liberũ tps, ꝙ amplius nõ capiantur. i. ꝙ poſſint cõmode recedere de ciuitate & diſtrictu Paduæ, alias nõ dicerent liberè relaxati. p. l. q neq; ducanẽ. cũ ibi no. per Iac. de are. ff. de uer. ſign. & quod no. Bar. in l. qui carcerem. ff. quòd me. cauſã.

SVMMARIA.

1 *Emphiteuſis ſi conceſſa ſit in tertiam generationem, an nepos ex filia dicatur generatione aui materni, & an ſuccedat.*
De dictione generatio.
2 *Chriſtus fuit de generatione David.*
3 *Filia uiuit fratris, qualiter in ſeudo uel emphiteuſi nona excludat filium maſculum alterum in portione ſui patris.*

CONSILIVM CCCXVI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Supraſcriptus D. conſultor bene & egregie ſcripſit, & ſine dubio uerißima ſunt omnia, quæ ſcripſit, ac bonis iuribus & autoritatibus roborata; tñ omiſit, licẽt perfunctoriẽ tetigerit, diſcutere & examinare paſſum, de quo ut ſcribiẽ principaliter nunc dubitatur, uidelicet an neptis ex filia dicaẽ eſſe in gñatione aui materni, qa cõceſsio prædictæ emphyteuſis facta fuit illis q eſſent de gñatione recipientiũ uſq; in tertiã lineã finitã; vñ ſi non eſſet de gñatione licẽt eſſet de deſcẽdẽtibus d. Salimbeni nõ eſſet de comprehẽſi in cõceſsione reſpectu lineæ D. Salimbeni; iõ portio d. Salimbeni deuolueret ad maſc. deſcendẽtẽ ex Ioanne pp tenorẽ inueſtituræ & conceſsionis, q eſt, ꝙ alter alteri ſuccedat de duo. fra. a cap. inueſt. c. j. in ſi. & in Spec. de loca. §. nunc uerò aliqui. ver. 155. videtur quibuſdã, ꝙ nõ ſit de generatione aui, materni, quia generatio[b] dicitur a generando actiuẽ, nõ paſsiuẽ. Cùm extremum agẽs potentius & nobilius ſit, quã patiens, ideo debet ab eo fieri denominatio. ſed pater agit, mulier patiẽ in gñando, ergo partus eſt de gñatione patris, & non matris. Et ꝓ hoc tex. ff. de teſta. homi. l. liberos. in ſi. de iure immu. l. 2. extra de pe. c. vbicunq; lib. 6. in qbus vr̃ eſſe caſus. Nã ſi non dr̃ de gñatione matris, ñ põt dici de gene. auĩ materni, cũ de illa nõ poſsit dici, niſi mediãte matre ar. C. de qõni. l. diuo Marco. verſi. ſi tñ. ff. de op. lib. l. q liberti nos. §. ſi. ibi ꝙ proficiſci &c. de ſerui. ruſtico. prædi. l. tria prædia. ¶ Sed in ꝯriũ ſunt autoritates expreſſe, primò Accurſij in Aut. de non alie. §. alienationis. in. 2. gl. quæ dicit. Emphiteuſim eccleſiaſticam[c] concedi poſſe alicui uſque in tertiã gñationẽ cõputata pſona recipientis, & ſic in filios & nepotes, & nõ ultra vt in. §. emphiteuſim. eadẽ conſti. Sed tex. in illo. §. emphi. dicit. de filijs tam maſculis q̃ fœminis, & nepotibus, ſeu neptibus ex eis. ergo gl. d. §. alienationis. nepotes & neptes deſcẽdẽtes nõ ſolũ ex maſculis filijs, ſed ẽt filiabus appellat de gñatione recipientis iungendo eã cum. §. emphiteuſim. ad quem ſe refert. Itẽ ſpecu. ex ꝓſais in dictũ uer. 155. format qõnem de illo qui recipit emphiteuſim pro ſe & ſuis liberis uſq; in tertiã gñationẽ, qui poſtea deceſsit relicta filia, quæ ſimiliter deceſsit relictis duobus filijs, & unus eorũ deceſſit relicto uno filio, an portio patris ſui ptinebit ad eum, an ad patruũ, an ad dñm, & arguit ꝙ non ad eum, qa ille eſt de quarta gñatione recipiẽtis, nõ de tertia, & ſic nõ ſolũ nepotes ex filia, ſed & ꝓnepotes appellat de gñatione aui & proaui materni. Itẽ text. in l. 1. C. de cõdi. inſer. dicit auũ ſuſcipere nepotẽ ex filia, q̃ ſuſceptio nõ dr̃ fieri niſi gñando. Si ergo auus gñat nepotẽ uel neptẽ ex filia mediante filia, negari nõ põt quin ſint de gñatione aui materni. ¶ Itẽ hoc nomẽ gñatio eſt nomen naturæ deſcẽdẽs ab actu naturali. ſ. gñando, ergo nõ dẽt dr̃ia fieri inter maſculus & fœminas gñantes. ar. l. quinq;. §. parẽtes. ff. de in ius uo. iunctis his quæ not. Bar. in. l. tutelas. ff. de capi. dimi. Itẽ vr̃ eſſe caſus in. c. ſtatutũ in pri. de hære. li. 6. duobus modis. Primũ ſquãtũ illud uerbũ; gñationẽ, appoſitũ in conſtõne Inno. exponẽdo aſſumit per gradũ dicens. ꝙ in deſcẽdẽtib' p maſculos ſecũda gñatio ſumiẽ ꝓ ſecũdo gradu, ſed in deſcẽdẽtibus p fœminã ꝓ primo gradu; ſic ẽt aſſumit glo. i. c. 1. §. hoc quoq; ſciendũ. ſup verbo gradũ qui ſeu. da. poſ. Sed clarũ eſt, ꝙ deſcendẽtibus ex fœmina reſpectu aſcẽdẽtis eſt dare gradũ, qa filia eſt patri ſuo in primo gradu, nepos uel neptis ex ea in ſecũdo, ꝓnepos uel ꝓneptis in tertio, ut in Auth. de hære. q ab inteſt. in princi. ſeu in. §. 1. q incipit, ſi qs igitur. in uerbo, cuiuslibet gradus. & in uerbo, ſiue ex fœminarũ gñe deſcendẽs &c. ergo ẽt ẽ differentia gñationũ, ut filia ſit patri ſuo in prima gñatione, nepos uel neptis ex ea in ſecũda, & ſic de ſingulis. ¶ Secũdo mõ ꝓbaẽ ex illo tex. cũ gl. q̃ declarãdo tex. ponit extremũ in muliere hæretica dicẽs, ꝙ eius tm̃ filij tanq̃ de prima gñatione eius erũt inhabiles ad bñficia, ñ aũt nepotes; ſic ergo filij ſunt de gñatione matris ꝑ illũ tex. cũ glo. licet mater ſit extremũ patiẽs, ergo ſiũt de generatione aui materni mediante inſtrumento matris, ſicut inſtrumentum facit domum, nihilominus & faber. iuxta not. in. l. per procuratorem. ff. de acqui. poſ.
2 † Item ſi aliud diceremus, ſequeretur ꝙ Chriſtus nõ fuit de generatione David, quia natus ex beata Virgine, quæ fuit ex ſtirpe David, cuius ꝯriũ uoluit demonſtrare euãgeliſta Mattheus in euange. liber gñationis Ieſu Chriſti filij David. Et ſi dicaẽ, ibi nõ demonſtratur gñatio David, ſed Chriſti; qa dicit gñationis Ieſu Chriſti. Reſpõdetur, ꝙ cũ gñatio ſit, nomẽ uerbale, & ſic cõprehẽdat generatũ & gñantẽ. iuxta no. in l. 1. C. de ꝓcura. & l. 1. ff. de duob' reis. neceſſe eſt dicere, ꝙ ſi oſtẽdatur gñatio Chriſti gñati ſm carnem, oſtendatur etiam generatio generantis, & tamẽ David non generauit Chriſtum per maſculũ, ſed per fœminã quæ fuit de ſtirpe ſua. Sequereẽ etiam, ꝙ ſi fœmina nõ dicitur generare, qa eſt patiẽs extremũ ſed maſculus, ꝙ Chriſtus non eſſet generatus ex beata Virgine, & ſic non fuiſſet homo, ſed purus Deus, quod eſt hæreticũ, qa ſic purus Deus fuiſſet crucifixus, ut habetur in ſermonibus beati Leonis papæ. ¶ Præterea ut dicunt phiſici, mulier præbet materiam, pater formam in actu generandi[d], & cum alterum ſine altero non ſufficiat, dicendum eſt, ꝙ pariter operentur, unde generatus ita poteſt dici fore de generatione matris, ſicut & patris immediatẽ, & ſimiliter deſcendentium eorundem eis mediantibus, per quæ patet non obſtare rationem factam in contrarium. Nam & matrimonium denominatur a matre, non a patre, ergo non eſt incon-

a ¶ Præſuppoſita. de hac eadem materia uis aliud conſilio ſupra. 279.
b ¶ Generatio. de huius uerbi ſignificatione uide. d. alexan. de imo. in conſil. 61. 1 ul. col. l. 2. parte.
c ¶ Emphiteuſim eccleſiaſticã. Adde Ale. in conſilio 308. incip. uiſis duob' allegãtib' poſt prin. ſ 2. uol. & an neptis ex filia dicatur de generatione aui uide phil. cor. in conſil. 219. ici. ex duplici capite. i. 2. co. uer. 2. principaliter l 2. uo. & conſi. 5 1 inci. uideẽ primo dicendum. in 1. uolu. D. Ferran.
d ¶ Generandi. Adde. d. Mariã. ſoz. in cõſi. 1. in uerſ. cum ergo iſte. in ſi. in 1. parte. ꝙ filius plus ſm medicos accipit de matre quã de patre reſpectu carnis. & ut galenus ait. ſpma hominis eſt uelut fidas ad ceram. 3 in ſtrumentũ ad materiã

ueniens dicere, ꝙ a quolibet eorũ dicatur deſcendere generatio,
ſicut actus generandi. Nugatorũ eſt ergo dubitare, an neptis ex
filia ſit de generatione aui materni; quia clarũ eſt, ꝙ ſic per prædi
cta, ſicut dr̃ de liberis eius. l. cognoſcere. §. liberorum. ff. de verb.
ſigni. & d. l. j. C. de condi. inſer. Ad iura verbo in ꝯrium allega. rñ
detur de facili; quia potius faciunt pro q̃ ꝯ arguendo a ſpãlitate;
quia in c. vbicũq; de hæret. lib. vj. eſt ſpãle in pœnis, ꝓp carũ odiũ,
quia eſt irrationabile, puniũtur innocentes ꝓp nocentes, vt reſtrin
gatur vocabulũ gñatio ad aſcendentes ꝑ maſculum & ad maſcu
los, quia fœminæ minus ſunt auſuræ. l. quiſquis. C. ad l. iul. maie.
¶ Item in honoribus, in quibus filij ſequunt̃ ꝯdi. patris, & non
matris, ſimiĺr reſtringitur vt d. l. liberos. ff. de ſena. Et in immuni
tatibus q̃ conceduñt ꝓp honores; vt in l. 2. ff. de iure immu. In ꝯ-
riũ verò eſt ius cõe, quo ad alios effectus. l. j. §. fi. ff. ad muni. iun-
3 ctis alijs de quibus. s. † Quãtũ verò ad cõſuetudinẽ, q̃ allegat per
alteram partem, ꝙ in emphiteuticis, ſicut in feudalibus maſculi
præferuntur fœminis, ẽt ſi facta fuerit conceſſio copulatiuè pro
maſculis & fœminis. q̃q̃ Bar. poſt alios dicat aliter in d. l. vt iuris.
§. vt liberi. de ope. libe. poſito ꝙ eſſet ꝓbata; ꝙ non habeat in pñ-
ti nocere dictæ nepti ex Salimbene; quia dẽt intelligi in maſculis &
fœminis deſcendentibus ab eodem inueſtito, vt in c. j. de eo qui
ſibi & hæred. ſuis maſcu. & fœmi. nõ aũt in deſcendentibus a di-
uerſis inueſtitis de feudo nouo ſeu noua emphiteuſi. dico ꝙ eſt
caſus in c. j. de duobus fratri. a capita. inueſti. vbi dr̃, ꝙ filia fœmi
na vnius eorũ p̃fertur alteri maſculo iueſtito cũ patre, & fortius
maſculo deſcẽdẽti ex eo quia vnuſquiſque eorũ cenſetur ꝓſpexiſ
ſe primò ſibi & liberis ſuis non ſolum maſculis, ſed ẽt fœminis in
portione ſua; & poſtea ſocijs deficientibus oĩbus filijs ſuis vtriuſ
que ſexus. Sed hic fuit emphiteuſis noua, quæ habuit originem
in perſonã Io. & Salimbeni, quorum nomine Ioãnes recepit, nõ
aũt in cõi ſtipite vtriuſque; vt in c. j. de duo. fratri. de no. bñfi. in-
ueſti. alias ſequeretur, ꝙ dictus proceptus filius Ioãnis nõ ſolũ
deberet præferri dictæ Perandreæ nepti ex filia Salimbenis, ſed
ẽt debuiſſet præferri ipſi filiæ matriq; dictæ Perãdreæ, qđ dictus
proceptus nunq̃ dixit illa viuente, nec nũc dicit, ſed ſolũ de Perã
drea nepte per rõnem de qua. s. quaſi non ſit de gñatione Salimbe
nis, ſed ſui pr̃is. Filia verò dicti Salimbenis matriq; dictæ Perãdreæ
nõ põt negari nec negatur quin fuerit de generatione Salimbenis,

¶ Caſus talis eſt.

¶ Dñs Aloyſius de Gonzaga pater & dñi Guido, Philippinus, &
Feltrinus filij fuerunt inueſtiti ſimul de ciuitate Mãtuæ & Regij
illas recognoſcentes in vicariatu ab Imperatore. deinde alijs de-
functis dominium Mantuæ remanſit dño Guidoni, & dñium Re
gij remanſit dño Feltrino. Qui dictus Feltrinus prius in cõione,
& poſtea ſolus per plures annos dñatus eſt ciuitati Regij cũ di-
ſtrictu. Deinde proditoriè D. Feltrinus p̃dictus fuit expulſus de
ciuitate Regij & ſe reduxit in citadella illius ciuitatis, quã ipſe ꝯ-
ſtrui & ædificari fecerat, & eo ſtãte ĩ obſeſſiõe de ãno. Mccclxxj.
ipſe D. Feltrinus vendidit dño Barnaboui ciuitatem Regij cũ di
ſtrictu & pertinentijs reſeruatis ſibi caſtris bagnoli & nuuolariæ
cũ iuriſdi. & pertinentijs ſuis; quæ erant de diſtrictu Regij cuiuſ
dam campi a fera vbi ſit forum beſtiarum prope Regium ab ex-
tra, & recepta poſſeſſione quarundã poſſeſſionũ q̃ dictus do. Fel
trinus exiſtens in dñio pacifico & libero tenebat, & poſſidebat tã
q̃ uerus dñs vt hæc & alia ꝯſtãt inſtr̃o pub. qđ videatur. Et ſic dñs
Feltrinus poſt p̃dictum ꝯctum relaxauit liberè ciuitatẽ Regij cũ
iuriſdi. & pertinentijs & retenta ſibi poſſeſſione dictorum caſtro
rum & dictarum poſſeſſionum & campi a fera ꝑ plures annos, cui
dño Feltrinó pr̃i ſucceſſit dñs Guido. Item dño Guidoni ſucceſ
ſerunt D. Feltrinus & Iacobus, & D. Feltrinus habuit in partẽ ca
ſtrũ bagnoli, & D. Iacobus habuit caſtrũ nuuolariæ deceſſit D.
Feltrinus relicto filio & hr̃de dño Guido, q de p̃ſenti ẽt tenet &
poſſidet dictũ caſtrũ bagnoli cum iuribus & ꝑtinentijs ſuis. Et
ita prædicta duo caſtra ꝯtinuo cũ iuriſditiõe mero & mixto im-
perio teneri & poſſidentur de p̃ſenti ꝑ ſupradictos, & tenta &
poſſeſſa fuerant per eorũ anteceſſores ꝯtinuo vt. s. ¶ Prædictum
aũt cãpũ a fera per certũ tp̃a poſt uẽdõnẽ & donõnes ſupradictas
uigore donõnis fuit ꝑ eos poſſeſſũ & deinde occupatũ ꝑ cõitatẽ
Regij: prædictæ aũt aliæ poſſõnes ꝑ lõgius tp̃s fuerunt ꝑ eos tẽtę
& poſſeſſæ pacificè ꝑ totũ tp̃s dñi Barnabouis dñi & ducis Me-
diol. q habuerunt dñium Regij, vſq; quo dominus Otto dominiũ
illius ciuitatis occupauit, quod fuit de anno. ¶ Et exinde illas
poſ. occupauit & tenuit violenter ita quòd peruenerunt ad ma-
nus D. Marchionis Ferrarienſis mortuo & expulſo D. Ottone,
quas donauit cuidam armigero noĩe ricobello. Et deinde dictæ
poſſeſſiones peruenerunt ad manus D. Alberti de la ſala. Et de-
mum illas retinuit per tp̃s. xiiij. annorum uel circa, aſſerens illas
ſibi conceſſas & donatas per cõitatem Regij, & ita ẽt de pñti te-
net & poſſidet. Deinde de anno. 1431. orta eſt differentia inter
cõitatem Regij, & dictos dños de Gonzaga de confinibus caſtro
rum bagnoli & nuuolariæ, & factus fuit proceſſus coram certis
commiſſariis electis per Illuſtriſs. D. Marchiones Ferrariæ & Mã
tuæ, productæ petitiones, factæ rñſiones, teſtes examinati, & in-
ſtr̃a producta hincinde, non tñ fuit lata ſnĩa ex proceſſu facto ſu-
per confinibus bagnoli. Et cõſiderandum, ꝙ occurrentibus guer
ris a. xl. annis citra uel circa, ut cognoſcerentur confinia dñorum
bagnoli, affigi & poni faciebant arma ſua publicæ in locis uſq; ad
quæ prætendebant ſuos confines extendi circũ circa ſcientibus &
patientibus uicinis exiſtentibus de diſtrictu Regij, & ſe intra di-
cta confinia deducẽtibus pro eorum ſecuritate, & ita ſecur i erãt
& ſi capti fuiſſent, relaxabantur. Quæ cum publica eſſent, ueriſi-
militer notificata erant cõitati Regij, quæ prædictis non contra-
dicebat. ¶ Et hæc probata ſunt per plures teſtes in prædicto pro-
ceſſu tam ſubditos dicti D. Guidonis, & ſic da diſtrictu bagnoli,
quàm ẽt per alios de diſtrictu Regij exiſtentes. ¶ Pro parte uerò
cõitatis Regij innititur probari contrarium per hunc modum,
quia capitulant de certis uillis uicinis, ꝙ ſint de diſtrictu Regij,
& ꝙ pertinentiæ prædictarum uillarum ſe extendunt ꝯ. prædicta
confinia, & ſic confinia bagnoli reſtringere volũt. Sed ueritas eſt,
ꝙ teſtes pro confinibus bagnoli deponentes melius deponũt de
quaſi poſſeſſione iuriſditionis infra confinia prætenſa per d. D.
Guidonem a prædicto tp̃e citra & ẽt ulteriori. Verum tñ eſt, ꝙ
uerſus Regium prope confines ab intra antiquitus ſolebat eſſe
una taberna, ubi uendebatur uinum & alia ad inſtantiam dñorum
bagnoli, quouſq; illa combuſta fuit caſualiter. Quæ combuſta ſte
tit uſq; poſt completum proceſſum. Modò pñt eſſe anni. v. uel cir
ca. & exinde exiſtentibus ibi ruderibus & lignamina antiquæ do
mus combuſtæ dictus D. Guido fecit reædificari dictam domum
ſiue caſonum in loco prædicto & ſingulo anno ad ipſius inſtan-
tiam fuit facta ibi taberna in die S. Michaelis de menſe Maij, non
cõtradicente cõitate Regij, nec aliquibus uicinis de diſtrictu Re
gij. Id tñ ueriſimiliter ſcire ualentibus, cùm dicta taberna ſit ſitua
ta ſuper ſtratam publicam. Tum ẽt quia ad feſtum prædictum ma
gnus populus de ciuitate Regij illuc concurrunt ad prædictum
feſtum, ac ẽt ꝓp diuturnitatẽ tp̃is, quo ibi ſtetit dictus caſonus.
¶ De prædictis autem differentijs per dictam cõitatem Regij ex
una, & dñm Guidonem per alia fuit factum compromiſſum in
Illuſtriſs. D. Marchiones Ferrariæ & Mantuæ. Quod compromiſ
ſum D. Mantuæ nouiter recuſauit acceptare. Et nouiter poſt præ
dictum compromiſſum cõitas Regij deſtrui fecit ac comburi ca-
ſonum in loco prædicto, & capi, & cõduci fecit tabernarium ibi
exiſtentem cum bonis ibi exiſtentibus ad ciuitatem Regij, & po-
ſtea relaxatus eſt per rectores Regij.

¶ Ex præmiſſis oriuntur dubia infraſcripta.

¶ Primum an prædictus D. Feltrinus antiquior vicarius Impe-
rialis Regij ſic proditus & obſeſſus ut ſupra ex uenditione facta
D. Barbaboui incurrerit pœnam priuationis illorum caſtrorum
ſibi retentorum, licet illa non alienauerit, cùm tunc eſſent acceſ-
ſoria ad dictam ciuitatem Regij. Et ipſe ſic expulſus & obſeſſus
ueriſimiliter fuiſſet expulſus ẽt de dictis caſtris ſibi retentis; &
ſic nõ ſibi licuerit redimere uexationẽ ſuam; q̃q̃ d. D. Barnabos
non fuerit ille qui eum obſederit & expulerit, & comes Lucius
ad inſtantiam D. Nicolai tunc Marchionis eſtenſis & D. Ferrariæ.
Verum tñ eſt, ꝙ D. Barnabos per prius obſederat Mãtuam & Re
gium, & adeo ꝙ d. D. de Gonzaga recognouerunt in feudum a
prædicto D. Barboue Mantuã & Regium cum pertinentijs ſuis.
Et in illis reſeruationibus caſtrorum bagnoli & Nuuolariæ libe
rauit d. D. Feltrinum uenditorem ab omni feudo & obliga. &c.
prout continetur in inſtr̃o præmiſſo. Et potiſſimè attento loco,
tp̃e, quod eſt ultra ſexaginta annos, per quod d. D. Feltrinus &
ſucceſſores poſſederunt & poſſident d. caſtrum bagnoli ut ſupra
ſciente & patiente D. Marchione Ferrariæ D. Regij de pñti &
aliis anteceſſoribus dominis. Qui Marchio eſtenſis a ſereniſſimo
Imperatore fuit inueſtitus nouiter de dicta ciuitate Regij ſaluo
iure omnium perſonarum & per prius etiam illa recognoſcebat
in feudum a duce Mediolani.

¶ Secundum

¶ Secundum an dictus dominus Guido licitè repetere poſſit prædictas poſſeſsiones ſibi reſeruatas & donatas poſſeſſas ut ſupra attenta malæfide ipſius poſſeſſoris uel autoris ſui. Et idem de prædicto campo a fera non obſtante curſu t pis. Attento potiſsimo ꝙ nullcotiẽs pro parte dicti dñi Guidonis habitus eſt ſermo tam per ſe ipſum met d. Guidonẽ, quã p Illuſtr. d. Marchionem Mantuæ cum illuſtri d. Marchione eſtenſi ſuper recuperatione dictarum poſſeſſionum & campi, licet in proceſſu pdicto corã commiſſarijs agitato de illis nulla habita fuerit mẽtio ¶ Tertiũ, an licitè combuſtus fuerit dictus caſonus, & facta ea de quibus ſupra pro parte cõitatis Regij, quæ aſſerit dictũ dominũ Guidonẽ illicitè conſtrui feciſſe prædictum caſonũ ſup loco deducto in differentia corã commiſſarijs ſupraſcriptis. Cum tamen dictus dñs Guido fuerit in poſſeſsione prædicti loci, ut ſupra præmiſſum eſt. ¶ Quartò, cõquerunt ciues pticulares Regij de dicto d. Guidone, ꝙ cõpellit laboratores ſuarum poſſeſsionũ poſitarum in diſtrictu bagnoli ad faciendũ cuſtodias & guardias in prædicto caſtro, & quòd non permittit eos recedere de diſtrictu t pe guerrarũ in magnũ dãnũ ipſorum ciuium habentium ibi poſſeſsiones. Cũ tñ dictus d. Guido aſſerat ſe ſemper ita ſeruaſſe contra ſubditos ſuos.

S V M M A R I A.

1 *Feudatarius uendens ciuitatem irrequiſito domino an perdat iuriſdictionẽ caſtrorum, quæ ab ea dependent.*

Et quid ſi uenditio fuit coacta.

2 *Alienationis prohibitio cum pœna priuationis uendicat ſibi locum in alienatione uoluntaria, aliàs ſecus.*

Afflicto non debet dari afflictio.

3 *Occupatores ꝙ uitium uerũ hodie de iure ciuili poſſit præſcribi ſpacio lõgiſsimi tpis.*

4 *Aedificia in loco litigioſo facta acquieſcen. tacito aduerſarius an poſsint deinde tolli impune.*

5 *Poſſeſsiones qui habent in territorio caſtri an teneantur facere guardias pro parte eorum.*

CONSILIVM CCCXVII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Super primo quæſito reſpondeo, quòd dictus d. feltrinus ſenior ex uenditione dictæ ciuitatis Regij facta d. Barnaboui ſine conſenſu Imperatoris a quo habebat in feudum etiam ſi ſponte facta fuiſſet, & ſic meruiſſet perdere feudum dictæ ciuitatis, non propterea perdidit feudum dictorum caſtrorum, quæ ſibi retinuit, & non alienauit. Siue dicamus, ꝙ fuerit unum tñ feudũ ptinẽs principaliter dictã ciuitatẽ, & acceſſoriè dicta caſtra, tanq̃ appendices & ſub uniuerſitate territorij & ptinẽtiarũ ciu. ff. de acqui. her. l. ſi qs hæres inſtitutus. in uerbo, appẽdices. put eſt caſus in c. 1. de na ſal. qui contra conſtitu. lotha. in uſibus ſeudo. ubi dicit ꝙ ſi totũ alienat, totũ pdit. ſi partẽ, illã tñ pdit; qa pœna nõ dẽt excedere delictũ. [a] ut ibi no. in gl. per. l. ſancimus. C. de pœnis. & per l. paulus. ff. ad trebel. & de uul. & pupil. ſubſti. l. ex facto. §. iul. uer. ſatis. n. de hia qbus ut indi. l. hæres qui. Eſt ẽt glo. in l. imperialẽ. §. callidis. de phi. feu. alie. per fed. ſup uerbo amittant. ſiue dicamus ꝙ fuerunt plura feuda unũ de ciuitate, aliud de caſtris iuxta ea quæ habẽtur in. l. ſcire debemus. ff. de ver. ob. & ſic ad pditionẽ unius, non ſeqtur pditio aliorum, quæ non ſunt illi connexa, nec cum illo uenñt

2 ſed reſeruata fuerunt. ff. de ſerui. urb. prædio. l. ſi domus. † Quinimmo cum dicta uenditio non fuerit ſponte facta ſed ex neceſsitate obſidionis, quam uenditionem ſi non feciſſet neceſſe habuiſſet dictam ciuitatem dimittere gratis ſine pretio, & ſic nihil profuiſſet abſtinere à uenditione, ergo non debet nocere ſibi, quòd uendiderit. arg. ff. quis or. in bono. poſſeſ. ſer. l. fi. §. quæri poteſt. in fi. & ſic ſuam uexationem redimeret, & tãto minus perderet iuxta no. per Bar. in. l. 4. C. ꝙ me. cau. qui allegat ad hoc Inn. in. c. ſup de renuncia. vñ dicendum ſine dubio, ꝙ nec iure feudi, quod habebat in dicta ciuitate, fuerit priuatus; quia prohibitio alienationis cum pœna priuationis locũ ſibi uendicat in uoluntaria alienatione, non in neceſſaria, & extorta. ar. in l. alienationes. ff. fami. erciſ. cũ in illa nulla uerſetur culpa, ſine qua delictum non cõmittitur. ff. de pœnis. l. reſpiciendum. §. delinquunt. cum ibi no. & ubi nullum delictum, nulla debet eſſe pœna. C. de pœnis l. ſancimus non .n. danda eſt afflictio afflicto. ff. de offi. præſi. l. diuus. nec vñ uendidiſſe qui ad reſcindendam uenditionem habet actus quod metus cã. ff. de reg. iur. l. qui actione. de acquir. poſ. l. ſi quis vi. in pri. Nec quicq̃ obſtat, ꝙ uiolentia & obſeſsio non fuit facta per d. Barnabouem emptorem, ſed per alium l. ſi cum exceptione. §. in hac. &. §. pedius. ff. quod metus cauſ. in fi. Et hæc de primo quæſito. ¶ † Ad ſecundum reſpondetur, ꝙ præſuppoſita dominij acquiſitione ſemel facta de dictis poſſeſsionibus & campo a fera anteceſſoribus dicti d. Guidonis, & tranſmiſsione hæreditaria facta ad eum. Et hoc ex cã donationis prædictæ, clarum uidetur ꝙ præfatus d. Guido poſſit eas repetere non obſtante quocunque curſu tẽporis, quo per præſcriptionem longi temporis cum titulo non potuit ab eo euelli dominium, cum res uiolenter poſſeſſæ ſint affectæ uitio reali, ut anteq̃ uitium ſit purgatum per earum reuerſionem in poteſtate domini, nõ poſsint ab aliquo præſcribi etiam cũ titulo & bonafide præſcriptione longi temporis. 10. vel. 20. annorum. Inſti. de uſuca. §. furtiue. ſed nec longiſsimo per occupatores & malæfidei poſſeſſores de iure canonico, quod in hoc ſeruandum eſt etiam in terris Imperij. c. poſſeſſor malæfidei. de reg. iur. lib. 6. cũ ibi no. Et hodie ẽt. de iure ciuili malafides autoris nocet etiam ſingulari ſucceſſori, poſito ꝙ rea non eſſet affecta uitio perſonæ, ut longo tempore præſcribi non poſſit. C. de præſcrip. longi temp. l. aut malæfidei, poſito ergo ꝙ a tempore primæ occupationis factæ per d. Ottonem lapſi ſunt anni. 30. & ultra, quia tñ ſẽ tempus quo occupatores poſſederunt, debet deduci de præſcriptione tanquam inutile, nec adminiculatur illis qui poſtea habuerunt titulum dona. ff. de acquir. poſ. l. pomp. §. cum quis. &. §. fi. & ibi not. non remanet tantum tempus quod ſufficiat poſſeſſoribus modernis ad præſcribendum tum propter uitium reale, tum propter malam fidem autorum, ut ſuperius dixi. ergo &c. de regu.

4 iur. l. id quod noſtrum. & hæc de ſecundo. ¶ † Circa tertium quæſitum dicendum, ꝙ dicti de Regio non debuerunt nec potuerunt propria autoritate deſtruere caſonum prædictum, licet conſtructum in loco, de quo eſt differentia inter partes poſtquã ipſis ſcientibus & patientibus ut proponitur per dictum do. Guidonem fuerat refectum, & per plures annos retentum ipſis non contradicentibus per. l. ſabinus. ff. communi diui. §. uer. ut tamen. ubi patet ꝙ non poterat dictus d. Guido compelli per uiam iuridicam ad ipſum tollendum, multominus per uiam facti & propria autoritate deſtrui potuit; facit quod no. Bart. in. l. labeo. ff. de aqua plu. arcen. debuerunt ergo prædicti expectare, ꝙ declaretur locum illum eſſe de ipſorum territorio, & non pertinere ad d. Guidonem, & tunc potuiſſent facere quod volebant, vel debuerunt a prin. phibere, non autem pati ꝙ reficeretur, & putabant ꝙ illicite reponeretur per dictum do. Gui. patiendo autem uidentur tacitè remiſiſſe ſuam act. ff. de dã. infec. l. qui bona. §. ſi quia iuxta. & ibi not. in glo. 2. ſaltem quouſq; declaratum fuerit locum illum, in quo erat dictum caſonum, pertinere ad eos, & non ad d. Gui. intentando ſuper hoc interdictum qđ vi aut clam, & petendo hoc declarari per iudicem, non propria autoritate deſtruendo; quia hoc non niſi ex magna cauſa, & in defectum iudicis ad quem recurri poſſit, permittitur. ff. quod vi aut clam. l. ſi alius. §. belliſsime. in fi. & ibi not. iuncta. l. 1. in prin. & in. §. 1. eo. ti. maximè ſi ante motam cõtrouerſiam de dicto loco per dictam communitatem præfatus d. Guido refici fecerat dictum caſonum. c. l. alius. §. 1. qui incipit, ait iul. in fi. Debent ergo de facto reponere ſicut, de facto deſtru-

5 xerunt. arg. in l. minor. in prin. ff. de euic. cũ ibi no. ¶ † Circa quartum uidetur, ꝙ dicti de Regio iuſtè conquerant quòd eorum laboratores compellantur ad dicta onera perſonalia ratione poſſeſſionum quas habent in teritorio bagnoli, cum propter illas non debeant ſubijci dictis oneribus, quia non ſortiuntur ibi forum. l. ſi libertus. §. ſola domus. &. §. ſola ratio. ff. ad municip. niſi hoc habeat dictus d. Guido ex aliquo priuilegio vel conceſsione ſuperioris. ut ibi, vel ex cõſuetudine legitimè præſcripta. ff. de mune. & hono. l. munerum. §. præterea. de aqua quoti. & æſti. l. hoc iure. §. ductus aque. cum fi. vel niſi propter defectum & paucitatem hominum dicti caſtri non ſufficientium ad cuſtodiam dicti caſtri hoc fieret; quia tunc diceretur onus reale, cum poſſeſsiones prædictæ non poſsint bene coli, & conſeruari, niſi etiam caſtrum ipſum in cuius ſunt territorio bene cuſtodiatur & conſeruetur, ſicut & alia onera realia tenentur ibi ſubire. ff. de cenſi. l. forma. §. ſi uero qs agrum. & quod no. Inno. in c. poſtulaſti. de foro compe. & Bal. in l. iubemus nullã. C. de ſacroſan. ec. facit. l. ad inſtructionem. eo. ti.

[a] ¶ Delictum cum pœna quã ſo grauior impoſita inuenit tanto grauius delictum iudicatur. nam ex quantitate & qualitate pœnæ cognoſcit quantitas & qualitas delicti. ut per do. Bar. Socin. in cõſ. 157. uerſ. ſecundũ probat. in col. 2. circa fi. & uer. ſed ad hoc reſpondendum cum uer. ſe. uſque ad fi. 1a. parte.

¶ Dubia ſequentis conſilij.

¶ Primũ dubiũ per dictũ Bal. in. l. 2. C. de vſuc. pro emp. videlicet, ꝙ dñs Donatus vẽditor ñ fuit de pſonis, qb' potuerit imponi lex p teſtatorẽ, meritò bona alienata effecta ſint pſcriptibilia, & pſequẽter emptores tuti ſũt vigore ſtatuti, poſtq̃ poſſederũt per. 20. annos. ¶ Secundum dubiũ, q a do. Donatus ignorabat conditionem teſtamenti, & fideicõ. & ſimiliter emptor, vnde uenditio ualida, & em-

emptor ſecurus. per.l.ſi.ff.d. leg.2.& quia dñs Donatus erat per
ſonã extranea ad ipſum teſtatorem,vñ præſumptio eſt,ꝙ ignora-
uerunt conditionẽ teſtamenti,ut no.in l.quidã ita.§.fin.ff.ad treb.

S V M M A R I V M.

1 *Maritus ſi uẽdat rem uxoris prohibitæ alienare,an eam poſsit ea res præſcribi.*

CONSILIVM CCCXVIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Aliàs in hoc
facto conſulen
1 do dixi & dico,† ꝙ d.Bal.in d.l.2.C.de uſuca.pro em
pto,uerisſimum eſt. Et ſunt originaliter Pe. & Cy.ut
ipſe Cy. not. in l. ſi.C. in quibus cau. in integ.reſti.
non eſt neceſſa.in vj,oppo. qui dñt,ꝙ dum quæritur an res prohi
bita alienari per legem uel teſtatorem,ſi uendatur poſsit præſcri-
bi,diſtinguendum eſt an fuerit vendita per perſonam prohibitã,
& tunc non põt præſcribi longo tpe,qꝛ venditio eſt nulla. ina ta
no.per glo. in l.cum pr.§.libertus.ff.de leg.ij. & ſic non dat titulũ
ſcienti uel errãti in iure.ff.de uſu.l.nunq̃.ſine quo titulo talis præ
ſcriptio non currit.C.de rei uendi.l.nullo. aut fuit facta uenditio
per perſonam non prohibitam, & tunc ualet ẽt de alienatione fa-
cta in præiudicium uendentis,& præbet titulum habilem ad præ-
ſcribendum longo tpe.l.rem alienam.ff.de contrah.emp.& ff. de
uſucap.per totum.C.de præſcrip.lon.temp. per totum. Sed iſta
uenditio facta fuit per d.D.Donatum maritum iſtius D. Catheri
næ prohibitæ alienare, qui D. Donatus non comprehendebatur
ſub alienatione,Nec ob.ꝙ D.Catherina uxor ſua, quæ erat prohi
bita conſenſit; quia per hoc non dicitur ipſa uendidiſſe, nec ex
hoc tenetur de euictione,ſed ipſe tñ D.Donatus.l.aliud eſt ven-
dere,cum ibi no.ff.de reg.iur. ¶ Potuit ergo præſcribi ex dicto ti
tulo,ſi aliud non ob.non obſtante prohibitione teſtatoris ẽt de in
re cõis,non ſolum ex forma ſtatuti quod titulum non requirit,ſed
ſolam poſſeſsionem.xx.anno.ſi aliud non obſtat. ¶ Super ſecun-
do dubio clariſsimum eſt, ꝙ res prohibita alienari in ultima uolũ
tate ſeu ſubiecta alienationi, niſi alienetur per ignorãtem & igno
rantis prohibitionem ſeu grauamen,nec dẽt nec põt uenditio retra
a ctari,ª ſed illi ad quem dẽt deuenire poſt mortem alienantis, ſuc-
curritur ꝯ hæredem alienantis ad pretium,ut eſt ex ſus in d.l. ſi. §.
ſi.ff.de leg.3.Sed hic nõ apparet,ꝙ iſte D. Donatus uel uxor eius
ſciuerit prædicta. Et iſta eſt, ꝙ ignorantia præſumitur.l.uerius.ff.
de prob,maximè in facto alieno.l.ſi.ff.pro ſuo.

a ¶ Retracta ri.adde eũ dem idem tenentẽ in conſi.171. in nu.1.

S V M M A R I A.

1 *Res empta de pecunia mea,utrum ſit mea, uel mihi debita.*
2 *Venditio,cuius nomine ſit celebrata, poteſt colligi ex libro rationum emptoris.*
Donatio facta uxori meæ per alium de re per ipſum empta, ſed mihi acquiſita, non ualet.
3 *Simulatio probatur ex uerisſimilibus coniecturis.*
4 *Inſtrumentum petens annullari an uideatur fateri illud fuiſſe ualidum.*

CONSILIVM CCCXIX.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſis & exa
minatis omni
1 bus,de qbus.ſ. ꝓ veriori veritatis elucidatione † no
tandum,ꝙ ſi aliquis emit rem de pecunia mea, & q̃-
b ritur an ſit meaᵇ,vel mihi debita,duo ſunt caſus prin
cipales, ¶ Primus eſt qñ emit ſuo nomine. ¶ Scd̃s,quando meo.
Et quilibet eorũ ſubdiſtinguitur in alios duos. Nam primo caſu,
aut res fuit ſibi tradita per venditorem, & tunc nulla ſubeſt ſimu-
latio; quia cenſetur in vero emiſſe pro ſe,& vt ſibi remaneat.ſicut
in exterioribus oſtendit,ideo dominium acquiritur ſibi; & mihi
tenetur ad reſtitutionẽ pecuniæ.non illius rei,C.de rei vend.l.ſi ex
ea.Nam ſpeciale eſt in quibuſdã caſibus not.per glo.in l.ſicut pro
ponis.ꝙ ſit mea;ergo in ꝯrium eſt ius cõc. Et eſt hoc verũ, ſiue il-
le cõparauit,ſiue ego noĩe illius, & de pecunia mea,& fecit ſibi rẽ
tradi.l.j.& 2.C.ſi quis alteri uel ſibi.& in l.3.& ad prædicta.l. ea
pecunia.C. de iure dotium. de dona. inter virum & vxo.l.& ſi de
tua.C.de fide inſtr.& iure haſtæ fiſcal.l.& ſi inſtrũ.li.10.& q ibi per
Bar. Aut res nõ fuit illi tradita,ſed mihi cuius erat pecunia, & tunc
ſubeſt ſimulatio,qa non vr̃ ille emiſſe; licet contrarium oſtende-
rit,ſed ego;ille vero nudum nomen ſuum inſtrũo accommodaſſe,
& ſic eſt ſimulatio de perſona ad perſonam. iuxta plenè not. ff. de
legi.l.ꝯ legem per glo.ſic loquitur.l.4.& v.C.ſi quis alteri vel ſibi.
l.aũt multum.co.ti.cõplectitur ambos caſus prædictos, & ſic mihi
& nõ illi dñium acquiritur inſpecto eo qđ in veritate fuit actum.C.
plus valere qđ agitur per totũ. ¶ Si verò dicta res empta per aliũ
de pecunia mea fuit empta meo nomine,tunc ſunt alij duo caſus.

b ¶ Mea. emens quis noĩe alicuius præcedente mandato uel ſi, quib. actionibus contra eũ agi põt & an cogatur ad factum ad condemnãdum & tradendũ aut tñ ad interesse uide d. Bart. Soz. in cõſil. 228. in uer.ex qua conclu. cũ ſeqũ. ſc.in 2.parte. ad quam materiam uide ẽt quæ hñr per d. Alexã. de imo. in cõſi.58. in 1. col. in ſi. & in cõſ. 59. in 1.parte. & 2a conſi. 37. in pen. colũ. in 4. parte.

¶ Nam aut tractatu habito ꝑ illum cum venditore, & ſic utroq;
hoc geſtiente tam uerbis q̃ aĩo,& tunc ſimilr̃ nulla eſt ſimulatio.
Et ſtatim facta traditione et ſibi, dñim mihi acquirit,ẽt ignoran-
ti,ſi habebat mandatum.ff.de acq.re.domi.l. ſi procuratorẽ mihi
emerit &c.uel poſt ratihabitionem meam,ſi non habebat manda-
tum.l.ſi ego.ff.de nego.ge.Aut hoc fecit tractatu habito mecum,
non cũ illo venditore,& ſic ipſo tñ emẽte hoc geſtiente in aĩo nõ
uenditore qui ignorabat ipſm emere pro me cum de me nõ fece-
rit mentionem.Et tunc dñium acqrit illi emẽti,ſed per actionem
mandati,uel neg.ge.tenet eam mihi reſtituere.& hic eſt caſus in l.
res ex mãdato.ff.de acq.re.do.de ver.ob.l.ſi ita quis. §. ſeya cauit.
Si uerò q emit, uel q recipit non hẽt aĩum acquirendi mihi, uel
non mihi ſoli,tradẽs vero ſic, tunc loqtur.l.q mihi donatum.ff.
2 dona.ubi plenè demonſtrat. ¶ † Nunc ergo applicando prædicta
ad propoſitũ nr̃m,videndum eſt primo, cuius noĩe videatr̃ ille Ta
deus primus emptor emiſſe,an pro ſe,& ſuo noĩe; an noĩe Naza-
relli,de cuius pecunia,vt dr̃,emit.Et an ſit uerum hoc & appareat
ex actis,ꝙ emerit de pecunia Nazarelli. Nam ex inſtrũo emptionis
neutrum iſtorum apparet. Et ſic alio non dato præſumeretr̃ emiſſe
ſuo noĩe,& de pecunia propria.ar.l.& magis.ff.de ſolu. ff. de ad-
miniſt.tu.l.tutum & meuium.§.præterea.& qđ ibi no.& c.l.§.alte
ru.ꝑ Bar.& C.cõia vtriuſq; iud.l.3.per Bald. breuiter ex libro d.
Tadei emptoris ſcripto manu ſua,& ꝓducto in hac cã, & appro-
bato ꝑ eius filium,ꝙ ſit de manu ſua,apparet ꝯrium in utroq;, ui
delicet ꝙ nõ emit ꝓ ſe,ſed ꝓ Vanutio pr̃e d.Nazarelli,cuius fuit
ipſe hr̃s,& de pecunia ipſius Vanutij,ut patet in illa particula,Sa
limbene de libiã cõi.de anere &c.cui libro ſtãdum eſt ſup hoc, ꝙ
a ſua mera voluntate dependebat.ff.de ali.& ciba.lega.l.a filio. §.
ſi. ibi dũ dicit, ſicut in rõnibus continebatr̃ &c.& l.alimenta.poſt
prin.in uerbo literis ſuis.& ibi Bar.& ꝑ eundẽ in l.neſennius.ff.de
neg.ge.& expſsè ꝑ eum in l.ſi paterna.C.cõia utriuſq; iud. vbi di
cit, ꝙ in qõne de facto ſecit ſibi oñdi librum rõnum ad cognoſcẽ
dum quo noĩe fuiſſet facta negociatio,& in d.§. altero.patent iſta
ex cõfeſsione D.Hierony. facta pñte marito de qua teſtes depo-
nunt, & q dẽt ꝑiudicare huic Paulo agenti q habuit cãm ab ea.l.
ſi ſuperatus.ff.de pig.ſaltem ad coadiuuandum ꝑcedentem proba
tionẽ,q colligitr̃ ex libro Tadei emptoris.Et ẽt ſequentẽ coniectu
rã,q colligit ex eo ꝙ d.Tadeus ſi emiſſet pro ſe & de ſua pecunia,
cũ eſſet requiſitus ut reuenderet D. Gentileſchæ filiæ & hr̃di vendi
toris ſm pactum quod dicebatr̃ interueniſſe in uenditione, q̄ q̃ de
ipſo non apparet ex tenore inſtrũi venditionis, noluiſſet rehabere
pecuniã ſuã,non aũt feciſſet donationem d.D. Hiero.ad inſtantiã
Nazarelli.ar.ff.de prob.l.cum de indebito reſultat ẽt pſumptio ex
eo ꝙ d.Nazarellus ſemper poſſidit d.domum a tpe dictæ emptio
nis citra per xxx. ann. ut dñt teſtes ꝙ Tadeus emptor uerisſimile
nõ fuiſſet paſſus,ſi emiſſet pro ſe & de pecunia ſua. Sed qa emit ꝓ
Nazarello uel pr̃e eius & de pecunia ipſorum;iõ paſſus eſt. ar.ad
3 hæc.l.ſicut.§.ſuperuacuum.ff.qb.mo.pig.uel hypo.ſol.† cũ igit
ſimulatio ꝓbetr̃ ex verisſimilibus ꝯiecturis ut inquit Bal. in l. em-
ptione.C.plus valere qđ agitr̃.ſicut & dolus.C.de dolo.l.dolũ.ſi-
cut & alia difficilia ad probandum eo qa non ſolent in eis parari
probationes,ſed potius ꝯ ipſa.ff.de re mili.l. nõ oẽs.§. a barbaris.
Et patet expreſsè ex.c.illo uos.de pig.& c.ad nr̃am.de emp. & uẽ.
cum ſit ſimulatio de ꝯtractu ad ꝯtractum.Hic aũt adſunt q̃plures ad idẽ
tendentes, q ſaltẽ ſimul iunctæ debent mouere aĩum iudicare debẽ
tis.l.ob carmen.§.ſi.ff.de teſti.iuncta.l.ſi ſtipulatus.ff.de uſu.ſatis
apparere vr̃ de ſimulatione primi ꝯtractus,vez ꝙ ille Tadeus nõ fuit
uerus emptor,ſed nudũ nomẽ ſuũ accõmodauit in inſtrũo; cæterũ
verus emptor fuit Nazarellus vel pr̃ eius & illis uel eorũ alteri res
fuit tradita ꝑ uenditorẽ, poſtq̃ ſemp probatr̃ poſſediſſe, & ſic eis
fuit dñium acquiſitũ nõ Tadeo.ut d.l.iij.& v.& l.multũ. verſi. ꝙ
emiſti.C.ſi qs alteri vel ſibi, uel ſi fuit res tradita Tadeo & ſic ſibi
fuiſſet q̃ſitũ dñium, tñ qa vr̃ recepiſſe procuratorio noĩe Nazarel
li per ea q̃ ſ.dicta ſunt tractatu habito cũ eo,non cũ uenditore. d.
l.res ex mandato.ff.de acq.rer.do.qa tñ tenebatr̃ act.mandati, uel
neg.ge.dominium d.domus in ipſum; cuius noĩe uel pro quo emerat,
retransferre:ut d.l.ſi ita qs.§.ſeya.de uer ob.patiendo dictum Na-
zarellũ tenere & poſſidere;imo & cõducendo rẽ ab eo,cenſetr̃ uo-
luiſſe in ipſm trãsferre.& rẽ tradere, ſicut trãsferre & tradere tene
batr̃.ar.C.de acq.poſ.l.ij.de rei uen.l.q̃dã mulier.& qđ no.in l. ex
ſtipulatione.ff.de acq.poſ.qbus præſuppoſitis nugatoria & pe
nitus inutilis fuit donatio poſtea facta per D. Gẽtileſcham & ꝑ d.
Tadeum dictæ Dom. Hieronymæ, cùm nullum ius haberet in re
uel ad

vel ad rem. Pater, n. dictæ dñæ Gẽtileſchæ per uenditionẽ & traditionẽ abdicauit a ſe dominũ, nec ad ipſum recuperandũ habebat act. ex pacto de retronendendo, poſito ꝙ interueniſſet, qđ tamẽ oon apparet niſi reſtituto uel oblato precio qđ receperat. l. iuli. §. offerri. ff. de acti. emp. quia nõ debebat habere rem & pretiũ, ſed neutrum iſtorũ factũ fuit per dominam Gentileſchã hæredẽ eius. Quid ergo donare potuit, niſi chimeram. Similiter Tadeus nullũ ius habebat, quia dominiũ uel non fuit translatum in eũ, ſed in Nazarellũ, pro quo & de cuius pecunia emerat, ſuum tñ nomen in instrumento accõmodãdo ſi Nazarello fuit tres tradita ꝙ præſumitur, vel ſi fuit tradita ſibi, & ſic ſibi dominiũ acquiſitũ fuit, poſtea per ipſum tradita Nazarello patiendo ipſum poſsidere, & ſic in ipſum translatum dominiũ ꝓut retransferre tenebatur per act. mandati. Nihil ergo potuit donare dictæ d. Hieronymæ, cùm nihil & nullũ ius haberet in re. Sed ſi quid fuit operata dicta donatio, cũ facta fuerit de uoluntate & conſenſu & requiſitione Nazarelli, q erat dominus dicendũ eſſet ꝙ cenſeretur facta ab ipſo Naxarello, ſicut cum conſentio alicui ꝙ donet alteri rem meã ſuo noĩe. ff. de dona. l. in ædibus. §. ꝙ ſi filius. & ſic nõ fuit in dictam dominã trãslatũ dñium, cùm talis donatio inter coniuges ſit reprobata a iure non ſolum cum per ſe, ſed ẽt cum per aliũ inuicẽ ſibi donant. ff. de dona. inter uirũ & vxorẽ. l. 3. §. non t ... Nec etiã poſſeſsio fuit trãslata, quæ erat penes Nazarellum, quia nõ apparet, ꝙ eius traditio interuenerit, imo ſemper remanſit in poſſeſsione ut prius erat. Et ſic ſicut ante dictam donatio. vxor erat in poſſeſsione vnã cũ viro iure familiaritatis, ita & poſt. argumẽ. C. de acqui. poſ. l. cũ nemo. Et ſic non potuit morte cõfirmari. l. papinianus. ff. de dona. inter uirum & uxo. Præterea ex requiſitione quã fecit Naxarellus uxori ſuæ ꝙ re ficeret ſibi inſtrumentũ dictæ domus, apparet ꝙ donatio ſi quam fecerat, reuocabat. arg. leg. cum quis. §. nuptura. ff. de

4 leg. 3. unde confirmari non potuit. l. non omnis. ff. ſi cer. pe. † Nec ob. quod in ꝯtrium allegatur, ꝙ ex dicta requiſitione uidebatur Nazarellus fateri ſe nõ habere ius vel dominium in rẽ; ſed vxorẽ ſuã; quia hoc negatur, cũ potuerit intelligi quatenus de facto proceſſum erat, cum etiã inſtrumentũ nullũ vel ſententia petatur caſſari & cãcellari. ff. de act. emp. l. ex empt. §. his qui uina. & ibi no. in gl. de reſcin. ven. l. fundus qui lucij titij. extra de conceſ. præben. c. propoſuit. ut lite non conteſt. c. accedeos il primo. Nec curo de ꝑſcrip. allegata per hæredem Nazarelli; q̃a nõ defendo ipſum ex capite ꝑſcriptionis, ſed ex capite veri dñij ſibi acquiſiti a princ. nec ablati per dictam nugatoriã donationẽ. Ex quibus omnibus apparet ſi bene inſpiciãtur ſufficienter reſponſum uel reſponderi poſſe ad omnia in contrarium allegata.

S V M M A R I A.

1 *Subſtitutio facta de nepte poſt mortem filiorum ut probetur ſaltem quinque teſtes requiruntur.*

2 *Mater ſi renunciauit hæreditati paternæ & maternæ cum iuramento ſicut ipſa ita filia eius excluditur.*

CONSILIVM CCCXX.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſo proceſſu agitato corã ptãte Ciſoni ſeu uallis marinę inter quandam Vlianam neptem Iacobi & Bartholomei filiorũ Vendramini ex ſorore prædictorũ Iacobi & Bartholomei ſeu ſer Pantaleonẽ procuratorẽ eius petentẽ ex parte una. Et donã paulã vxorẽ dicti Vẽdramini matrẽ prædictorum Iacobi & Bartholomei & ipſorũ hæredem ream & conuentã ex altera. Super bonis & hæreditatę dicti Vendramini, in q̃bus dicti Vliana dicit ſe per fideicom. fuiſſe ſubſtitutam in teſtamento dicti Vendramini poſt mortẽ dictorũ filiorũ ſi ſine liberis deceſſerint; qui caſus euenit vt dicitur. Viſiſq; atteſtationibus teſtiũ hincinde examinatorũ. Ex oĩbus diligẽter ponderatis, dico & conſulo dictam dñam Paulã fore diffinitiue abſoluendam a petitione dictæ Vlianæ ſeu ſer Pantaleonis procurato-

1 ria prædicti tali rõne. † quia dicta ſubſtitutio fideicõ. facta eo modo, quo prætẽditur. ſ. immediatè poſt mortẽ filiorũ, nõ probatur niſi per unum teſtem. ſ. Mattheom de guarda qui eſt tertius in ordine proceſſus & ad cartam. 14. præcedentes verò teſtes. ſ. Antonius Miorini & Laurentius dictus gardelinus dicunt ꝙ facta fuit poſt mortem do. Paulæ quam teſtator voluit eſſe vſufructuariam, quouſque caſtè & honeſtè vixerit, & vitam vidualem ſeruauerit, quod & fecit; quæ uerba licet viuentibus filijs importarent duntaxat legatũ alimentorum, poſt tamen eorum mortem important plenũ legatũ vſufr. iuxta no. C. ſi ſecũdò nup. mulier. l. 2. cũ auth. ibi poſita. & l. titia. §. h. ff. de le. 2. ꝑ Bar. ipſa aũt domina paula viuit; & ſic ſi facta fuit ſubſtitutio poſt mortẽ illius pendet adhuc cõditio ſubſtitutionis, l. hæres meus. in prin. ff. de conditio. & demonſtra. qñ dies lega. ce. l. 4. vñ iſta Vliana malè egit, & ante tp̃s vel nulliter agit cũ actio non ſit nata ante cõditionis euẽtum, quæ poſſet deficere ſi decederet ante dominã Paulã, igiĩ dẽt ſequi abſolutio. l. bouem. §. ſub conditione. ff. de ædil. edic. l. 1. in fi. ff. qñ dies uſuſfru. l. ce. Nã ſi bñ unus teſtis de dicta ſubſtitutione quã ꝓtẽdit Vliana nihil deponit, immo dicit ſe nõ plus ſcire, q̃ id qđ deponit, & tñ dicit dictã dominã Paulã fuiſſe relictã vſufructuariã, ut. ſ. & ſic poſito ꝙ facta fuiſſet dicta ſubſtitutio de Vliana, intelligeret facta poſt mortẽ vxoris, ſilr Bar. q de ſubſtitutione prædicta deponit, adhuc dicit illã fuiſſe relictã vſufructuariã, ſi viueret caſtè; alias ꝙ nõ haberet niſi ſuã dotẽ, vñ ſilr nõ niſi poſt eius mortẽ cẽſeretur fuiſſe facta, ꝙ aũt ſtatim poſt filiorũ mortẽ, ꝓut Vliana prætẽdit, ſolus vnus teſtis deponit, uidelicet Mattheus q nõ ſufficit. l. iuriſiurandi. C. de teſtibus. Sed requirunt. 5. de iure cõi. l. fi. in fi. C. de codicil. vel tres ſcḋm formã cõſtitutionũ ducaliũ, & ꝙ infra duos mẽſes fuerint teſtes examinati, qđ factũ nõ fuit, vñ etiã ſi oẽs dicti quatuor teſtes, q de dicta ſubſtitu. deponunt, vniformiter deponerẽt. ſ. ꝙ fuiſſet facta incõtinẽti poſt mortẽ filiorũ, non ſufficerent poſtq̃ nõ fuerunt infra duos mẽſes examinati, ſicut requirit ordinamẽtũ ducale, a quo ſolo poſſunt teſtes quatuor ſuſtentari nõ a iure cõi, & ſi dicatur imò ẽt a iure cõi cũ dicta Vliana ſit de liberis ꝑ l. hac cõſultiſsima. §. ex imperfecto. C. de teſt. famil. ercis. l. fi. Rñdet ꝯtrũ, quia illa iura loquũtur in liberis qui eſſent ſucceſſuri ab inteſtato, ẽt ſi nõ fuiſſent inſtituti. Sed iſta nõ ſic, imo mater illorũ. † Nam & mater iſtius Vlianæ renunciauit hæreditati

2 maternæ & paternæ cum iuramento quãdo fuit dotata, & ſic tam ipſa erat excluſa. c. 2. de pact. q̃ eius filia ex quo conceſſa fuit recepiſſe quod ſibi debebatur, iuxta nota. per Bal. in. l. fi. C. de pac. & de colla. l. pactum. & per Bart. in l. qui ſuperſtites. ff. de acq. hæredi. ¶ Concludo ergo vt. ſ. dictam dominam Paulam abſoluendam fore a petitione dictæ Vlianæ.

S V M M A R I A.

1 *Subſtitutio facta de pauperibus Chriſti poſt mortẽ inſtitutorum & ſubſtitutorum cenſetur facta ultimo morienti, non citius.*

2 *Falcidiam inſpecta perſona cui reſtituit, detrahit is qui reſtituit per fideicommiſſum qui & ipſe piæ cauſa ſit reſtituens.*

CONSILIVM CCCXXI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſis & ponderatis his q̃ ſuperius plenè ſcripta sũt. Breuiter ſẽtio ꝓ dicto Mẽgolo, ꝙ ipſe poſsit venire ad dicta bona dicti Leonardi deducta legitima & trebellianica, quæ debetur hæredibus dicti Thomaſij filii q. dicti Leonardi ſcḋm id quod hr̃ in. l. q̃q̃. C. ad. l.

1 fal. in tex. & in gl. † Et primò excludamus pauperes, & epiſcopum venientẽ noĩe ipſorũ, q̃a cũ fuerint ſubſtituti cum expreſsione nominis collectiui. ſ. deficientibus oĩbus inſtitutis & ſubſtitutis ſine liberis, licet extiterit conditio in pſonis primò morientiũ; ex quo tñ ſupeſt dictus Mengolus in cuius pſona põt deficere, ſi moriatur ſine liberis venire nõ poſſunt. C. de impub. & alijs ſubſti. l. pe. quia ſupeſt pſona, q̃ ex ꝑſumpta mẽte defuncti ſubſtitutos excludit, licet ſi defeciſſet in pſonis primò morientiũ, & poſtea extiterет in pſonã dicti Mengoli ultimi morientis, bñ poſſet locũ habere ſubſtitutio facta da pauperibus, nõ quidẽ de ꝓprietate uerborũ, quæ requirũt cõcurſum omniũ, cũ ſumat oratio vniuer. vt. l. ſi is q ducenta. §. ſi verũ. ff. de reb. dub. ſed ex præſumpta mente defuncti & in portione ipſius vltimi morientis. l. hæredes mei. §. cũ ita. ff. de reb. dub. ꝑ rõnẽ q̃ ibi ponit in tex. Nec ob. l. lucius. §. gaya. ff. ad trebel. de leg. 2. l. fi. §. filiũ. q̃a loquunt qñ ſubſtitutio fideicõ. fuit facta pluribus ſimplr ſine expreſsione nominis collectiui, quo caſu pluralitas reſoluit in ſingularitates. l. falſa. §. ſi ff. de condi. & demon. Sed ẽt tũc idẽ eſſet in caſu noſtro, in quo teſtator poſt mortẽ inſtitutorũ & ſubſtitutorũ mandauit omnia bona ſua diſtribui inter pauperes, & ſic etiã ſi nõ fuiſſet appoſita dictio collectiua ſubintelligeret. per. l. quidam teſtamento proculũ. ff. de vul. & pu. & ibi per Bar. expreſſè. Nec ob. fauor piæ cauſæ, q̃a præter volũtatẽ defuncti venire nõ poſſunt, volũtas aũt colligit ex ꝓprietate verborũ, q̃ cõis eſt tã piæ, q̃ non piæ cauſæ. ff. de leg. 3. l. non aliter. & l. q cõcubina. in prin. Nunc ad hæredes Thomaſij veniamus, quos dico non poſſe reſiſtere dicto Mengolo, quominus veniat nõ ſolũ ad portionẽ, q̃ ipm tangeret, ſi oẽs ſubſtituti viuerent, vel vixiſſent tẽpore mortis Thomaſij, ſed etiã ad portionẽ Nicolai primò moriẽtis ſubſtituti per ſe in una dimidia, & etiam Petripauli ſubſti-

tuti ſeoū in alia dimidia Et hoc vel virtute iuris accreſcendi vel virtute tacitæ factæ ſubſtitutionis reciprocæ. Primum de iure accreſcendi quo ad portionem Petripauli clarè cōſtat, qa ipſe & Mēgolus in vna dimidia, in qua ſimul ſubſtituti fuerunt ſine appoſitione illorum verborum æqnis portionibus. Inſti. de leg. §. eadē. ver. coniuncti. ff. de verb. ſig. l. triplici. ſecundo reſponſo. ibi, vt titius & meuins &c. & p gl. in l. j. §. ſi. ff. de vſu. accreſcen. & per Bar. in l. re coniuncti. in 3. prin. q. dē coniunctis re & verbis. poſtq̄ ergo deficit portio Petripauli per mortem contingētem ante conditionis euentum, accedit Mengolo eius coniuncto vel per ius accreſcendi uel non decreſcendi. iuxta no. per Barto. in d. l. re coniuncti. in 2. q. princi. de effectu iuris accreſcendi. verſ. tertio quæro nunquid inter coniunctos re & verbis &c. iuncta. l. j. §. ſin autē conditione. C. de adul. ¶ De dimidia verò Nicolai ſimiliter clarum eſt, quia in ea ſaltem verbis ille coniunctus erat alijs duubus cum eſſent poſiti in vna & eadem ratione, ſeu ſub vno verbo & nō pluribus nec in re erat omnimoda diſiunctio, licet dimidiæ fuerint ſeparatæ; quia non pro diuiſo, ſed pro indiuiſo. vt no. glo. in l. j. in prin. ff. de vſuf. accreſ. in 2. gloſ. & Bart. expreſſè in luco al legato per dominū allegantem in d. l. re coniuncti. in 2. q. prin. de effectu iuris accreſ. ver. ſecundo quæro, an inter coniunctos verbis tantum ſit ius accreſcendi, ſecus ſi pro diuiſo. l. rectè dicamus. §. ſina. ff. de verb. ſig. Et poſito q̄ prædicti non fuiſſent re vel verbis coniuncti; attamen videntur inuicem tacitè ſubſtituti & reciprocè ex eo, q̄ ſubſtitutio pauperum facta fuit poſt mortē omniū & ſic cenſetur fuiſſe facta vltimò morienti. l. codicillis. circa fin. prin. ff. de vſufruc. lega. & in omnibus bonis igitur &c. prout eſt caſus ſing. in l. titia ſeyo. §. ſeya. ff. de leg. 2. Et ſic per mortem prædictorum remanſerunt portiones eorū caducæ penes Thomaſiū hæredem grauatum cum onere tacitæ ſubſtitutionis. ff. de vſufruc. lega. l. ſi ab eo. C. de cadu. tol. §. pro ſecundo. & §. in nouiſſimo. cum ſeq. hæredes ergo dicti Thomaſij tenentur reſtituere bona dicti Leonardi præfato Mengolo partim ex perſona ſua partim ex perſona Nicolai & Petripauli premortuorum rationibus. ſ. ractis deducta legitima debita filio Thomaſij, qa non cadit in fideicōmiſ. l. cohæredi. §. cum filiæ. verſi. nec fideicom. ff. de vulgari. & pupillari. iuncta. l. qm̄ in prioribus. C. de inofficio. teſtamē. q̄ debetur hæredibus filij. d. l. q̄q̄. ad trebel. dubitatur qa poſt mortem Mengoli peruētura ſunt dicta bona ad pauperes, a quibus trebel. non detrahitur [a], ſm̄ communem opinio. no. per Bar. in l. marcellus. ff. ad tre. † vnde omiſſa perſona interpoſita. ſ. Mengolo capientium. i. pauperum perſona ſpectanda videtur. ff. ad l. falci. l. cum dotem. vbi uidetur eſſe caſus. Sed iſtud poſſet procedere, ſi in omnem euētum peruentura eſſent iſta bona ad pauperes, ita loquitur illa. l. cum dotē. ſed non ita eſt hic; qa ſi Mengolus decederet cum liberis pauperes eſſent excluſi per. l. penult. C. de impube. & alijs ſubſtit. recipit ergo dictus Mengolus nunc pro ſe, non pro pauperibus, iō perſona ſua tm̄ ſpectanda eſt, cui trebel. poteſt detrahi. Sed ſi contingat ipſum poſtea decedere ſine liberis fideicom. debebitur pauperibus ex perſona ipſius, tanq̄ relictum ab ultimo moriente. ut d. l. codicillis. in fi. prin. ff. de uſufruc. lega. qui aliam detractionem facere non poterit, nō ſolum fauore piæ cāæ, ſed ēt de iure cōi; quia unus fideicom. aduerſus alterum non detrahit, niſi quatenus ſibi detractum fuit ab hærede directo & ſic integram dimidiam quam pcipiet ab hr̄dibus Thomaſij tenebuntur hr̄des eius reſtituere pauperibus. ff. ad l. falc. l. ſi. §. ſi. ſeu penul. ad trebel. l. j. §. ſi is qui. §. ecce. & §. inde neratius. cum ibi plene no. Nec hr̄des Thomaſij moleſtari poterunt a pauperibus uel epō ſuper dicta trebellianica detracta, quia non detraxerunt eam illis, ſed Mengolo ultimò morienti, a quo ſolū fideicommiſ. factū pauperibus cenſet̄ relictum non a Thomaſio, qui non fuit ultimò moriens. Nam ſoli Mengolo ſuperſtiti cenſet̄ Thomaſius rogatus de reſtituendo, non pauperibus. Nihil ergo habent agere d. hæredes Thomaſij cum pauperibus, ſed cum Mengolo, ſibi aūt iuſtè detrahere potuerunt, & quod legitimè factum eſt ex caſu ſuperueniente non debet irritari. c. factum legitimè. de reg. iur. lib. vj.

a Nō detrahitur. adde eundem in conſilio. 304. ſupra in. 1. parte & 67. nu. 4. & in conſ. 151. nu. 6. & in conſi. 167. nu. 1. ſupra l hac eadē. 1. parte. & quod dictū fuit in apoſt. in ſupradicto conſi. 304.

b Maior. ex quibus aūt cauſis mater excuſatur pp ñ petitū tutorē uid. d. Bar. Sozi. l cōſ. 153. incip. pulchra. uerſic. 5. nū. mater. cū ſe. in. 2. parte.

S V M M A R I A.

1 *Subſtitutio pupillaris contenta in compendioſa per uerbum commune, ſubſtitu[o], excludit matrem.*

2 *Subſtitutio pupillaris conſeruatur rupto teſtamento ex cauſa præteritionis, uel exhæredationis, ſicut conſeruantur legata, & fideicommiſſa.*

3 *Mater, an & quando priuetur hæreditate propter non petitum tutorem.*

CONSILIVM CCCXXII.

1 IN *Christi nomine Amen.* ¶ † In caſu ſuprascripto dicēdum ſubſtitutionem compēdioſā factā dictæ Agneſinæ per verbū cōe, ſubſtituit &c. de dicta Flora ſorore teſtatoris poſſe dici fuiſſe directā pupillarē infra tempora pubertatis; licet mater dictæ Agneſinæ foret in medio pp hoc quod dixit teſtator ſine detractione alicuius quartæ ſeu trebellianicæ &c. ſm̄ opi. Bar. no. in. l. centurio. ff. de vulg. & pup. in 3. q. principali de cōpendioſa facta per verbū cōe, licet moder. teneant, q̄ & ſi dicta verba non fuiſſent appoſita, idem foret, qd̄ puto verius. p l. precibus. C. de impu. & alijs ſubſt. & per. c. ſi pater. de teſta. lib. 6. in quibus eſt caſus, q̄q̄ gloſ. in. d. l. precibus. teneat, q̄ omni tempore ſit fideicōmiſſaria. Sed alia glo. magna in Inſti. co. circa fin. tenet id quod dixi. ¶ Conſtat autē directā pupillarē excludere matrē ēt a legitima qñ eſt expſſa vt dictis iuribus. & l. pap. §. ſed nec

2 impuberis. ff. de inoffi. te. ¶ † Itē cōſtat, q̄ rupto teſtamēto ex cāprēteritionis, vel exhæredationis ſicut conſeruātur legata & fideicōmiſ. ita & pupillaris ſubſtitutio. licet Dy. dixerit contrariū. no. Bar. in. l. 1. §. ſi. ff. de vulg. & pup. & in. l. filio præterito. ff. de iniuſto teſta. in. 6. q. princi. quid contineatur appellatione cæterorū. Si ergo dicta Agneſina deceſſit in pupillari ætate, non potuit ſuccedere ſibi mater ēt ſi non tranſiuiſſet ad ſecūda vota, & etiā ſi tutelam eius aſſumpſiſſet, nec ēt ei ſucceſſit Iſabetta ſoror ab inteſtato, qa cā inteſtati ceſſat ſtāte cauſa teſtati. ſ. pupillari ſubſtitutione. l. quādiu. ff. de acquir. hære. Sed ei ſucceſſit dicta Flora ſoror teſtatoris virtute ſubſtit. pupillaris prædictæ in rota hæredi. in qua reperiet dimidiā hæred. paternæ iure ſuitatis ad eius hære. trāſmiſſam. ſm̄ ea quæ plene no. p bar. in. l. ventre. ff. de acq. hære. & l. ex militari. §. ſi. ff. de teſt. mili. Nec quātū ad hāc ſubſtitutionē pupillarē quicq̄ operat̄ clā codicillaris, cū illa nō poſſit fieri in codicillis. l. ſceuola. ff. ad tre. in hæreditate vero Iſabettæ poſtea morientis nō pōt dicta Flora ſuccedere virtute ſubſtōnis prædictæ; qa illi non fuit ſubſtituta ſed dūtaxat Agneſinæ, ideo hæreditas dictæ Iſabettæ de

3 iure cōi fuiſſet delata matri. C. ad tertuli. auth. defuncto. † Sed qa dicitur q̄ non petijt ei tutorē dari infra annum ſi mortua eſt dicta Iſabetta poſt annum & infra pupillarem ætatē, fuit ipſa mater pri-

b uata ipſo iure ſucceſſione eius, ſi erat maior [b] 25. annis. ff. ad tertu. l. 2. §. ſi mater & deuoluta fuit hæreditas illius ad iſtam Floram ꝓpinquiorē cui nō nocet, q̄ nec ipſa petijt quia hoc onus ſpectabat ad matrē quæ obtinebat primū locum ī ſucceſſione. l. 2. §. ſi. ff. ad tertul. quinimo ēt ſi mortua fuiſſet dicta Iſabetta infra annum, tm̄ poſt nimiā matris negligentiam, quā Bar. dicit colligi ex lapſu quinquaginta dierū, & nō purgat negligentiā infra annū per petitionē tutoris, adhuc eſſet priuata, vt ipſe not. in. l. 2. §. cōfeſtim. ff. ad tertulli. Si verò anteq̄ fuiſſet negligens mater, fuiſſet filia mortua, nō foret mater priuata eius ſucceſſione, in qua erat alia dimidia hæreditatis pr̄aæ. Nec video q̄ dicta Flora poſſet venire ex ſubſti. fideicommiſſaria, cū ipſa non fuerit illi Iſabettæ ſubſtituta; ſed ſolū Agneſinæ, & ſit clauſula codicillaris nil prodeſſet, per quā cōſeruatur ſubſtitutio facta, nō aūt de nouo inducit̄. Si uerò fuiſſet illi ſubſtituta, tunc talis ſubſtitutio ſuſtentaret̄ per auth. ex cā. ſi foret pupillaris, vel ſi foret fideicō. tam per illam, q̄ per clauſulā codicillarē. l. generalr. §. ex teſtō. ff. de fideicō. quia facta fuit p verbū futuri temporis. ſ. ſi non valebit. iuxta not. per Bart. in. l. 1. ff. de iure codicil. in. 6. q. maximè quia poſt illius natiuitatē pater vixit per plures annos, & potuit teſtamentū mutare, & non mutauit; vnde videtur voluiſſe decedere cum eodem teſtamento. iuxta not. in. l. athletæ. §. dat remiſſionem. ff. de excuſa. tuto. & plenè per Bal. in auth. ex cauſa in prima opi. per duas vel tres columnas.

S V M M A R I A.

1 *Aquam ad dominium a ſolo auerſu, ſi quis facit opus in meo ſolo, ut ſibi proſit, non & mihi noceat, an poſſit licitè.*

2 *Aqua ſi non utor uel iure meo in ea, an per non uſum. 26. annorum ius perdam. Præſcriptio longi temporis hodie non currit durante minori ætate.*

3 *Præſcriptio longi temporis an curras contra non utentes, quorum quidem erant pupilli, & quidam maiores, & quidam minores.*

CONSILIV CCCXXIII.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Viſa ſuprascripta facti narratione ſatis prolixa comprehendo, quòd quæſtio non eſt de ſcriola illorum de porcellagis, quam

quem iure licito hñt, & ſecundum formã ſtatuti ciuitatis. l. ꝓhibere. §. planè. ff. ꝙ vi aut clam. & ꝑ Bar. in l. quominus. ff. de flumi. in 2. q. prin. Sed eſt q̃ő de aquis ſupabundãtibus ex ſeriola de co
1 biado, q̃ ſolebant ire ante annũ dñi. 1411. per quoddam ducale, & deriuari in quãdã lamettã iuxta dictam ſeriolam de porcellagis, & prædicti de porcellagis ipſam deuiabant in ſeriolam ſuam ſine dãno cuiuſquã alterius, & abſq; eo ꝙ opus facerẽt in alieno quod eis licuit, & ſic fecerunt eas ſuas. ff. de aqua plu. arcẽ. l. 1. §. idẽ aiunt aquã pluuiã. vbi caſus. ſ. poſtquã in ſuũ intrauerãt. ff. de aqua quoti. & æſtiua. l. 1. §. illud labeo. dicit ibi ſemel in ſuum ingreſſus &c. Acquiſiuerant ꝑdicti plura brachia terreni in qđ deriuabant antequã intrarent in dictam ſeriolã vt in facto ꝓponit. Et ſic ex tunc erant effecta ipſorum; ante verò q̃ intrarent ſuum licet non eſſet ipſorũ, attñ hoc commodum ꝑcipiebant ex alienis ꝑdijs quod eorũ dñi patiebant ꝑ ea diſcurrere & intrare terrenũ & ſeriolam illorũ, quod q̃dem commodum ꝑdicti de vrago a dicto tpe. ſ. anno. 1411. abſtulerunt dictis de porcellagis conuertendo totam dictam aquam ſubtus quendam pontem ſuperiorẽ ſubtus quem parua pars aquæ ꝑdictæ prius diſcurrebat, & ꝯiungendo eam ſimul ꝑ aliam viam, vt ex ea poſſent ꝯſtruere quoddam molendinum, videndum eſt ergo an licitè potuerint hoc facere. Et præſuppoſito, ꝙ non, an ſaltem præſcriptione ſunt muniti ꝑ. 25. annos, & ultra eam ſic duxerint. & an dicti de porcellagis ius, qđ acq̃ſiuerãt ſuper dictas aquas, tanto tpe patiendo ꝑdiderint. In his ſtat p̃ĩs q̃ő. Et v̄r, ꝙ licitè facere potuerint, qđ fecerũt dicti de vrago, q2 fecerũt, vt ſibi ꝓficerent, nõ ut illis de porcellagis nocerent. ff. de aqua pluui. l. 1. §. deniq;. marcellus. in fin. Et q2 aqua dictæ ſeriolæ de cobiado erat & eſt priuata non publica, q2 diſcurrit ꝑ prædia priuatorũ, ergo &c. prout no. Bar. in faciente molendinũ ſuperiorem ꝑ qđ nocet inferiori in d. l. quominus. in 1. q. ¶ Sed ꝯtrium eſt veritas, nã ille. §. deniq; marcellus. loquit cum q̃s facit opus in ſuo, ex quo vicinus ſentit cõmodũ. Nã hoc mõ p̃õt illi uicino cõmodũ illud auferre. l. ꝓcul. ff. de dam. infec. ſed iſti de vrago nõ in proprio ipſorũ, ſed in alieno, ſ. illorum de cobiado fecerunt opus, ex quo abſtulerunt cõmodũ qđ dicti de porcellagis ꝑcipiebant ex ſolo dictorũ de cobiado, nõ illorum de vrago, qđ facere non potuerunt; ſicut nec auferre cõmodũ quod habuiſſent ex publico. ff. ne q̃s in loco publi. l. 2. §. meritò. ſ. licitè, vt & iſti ꝑcipiebant eadem. l. 2. §. idem ait. ſi in publico. in fi. ¶ Item Bar. in illa. 1. q. loquit q̃ñ aqua eſſet cõis & priuata inter illum, qui hẽbat molendinum primò factum, & illũ q̃ volebat facere ſcđm; ſed hic illi de vrago nullã cõionem vel ius habebant in iſta aqua, quã opere manu facto deuerterũt a ſolito & naturali curſu; vnde ꝯ eos ꝓditum erat interdictũ. de aqua quoti. & æſti. faciunt nota. ꝑ Bar. in d. l. quominus. in 12. q. quo dicti de porcellagis vſi non fuerunt vel poſito ꝙ in poſſeſſorio dictæ aquæ ſuccubuerunt, remãſit tñ ius proprietatis. l. & an eãdem. ff. de excep. rei iudi. qđ ẽt ꝑ ſñiam iudicis appſonum fuit eis reſeruatum. ff. de aqua quoti. & æſti. l. pen. ibi ſine ꝑiudicio &c. ¶ Ad ꝑdicta, ꝙ illi de vrago non potuerunt dictã aquã diuertere ꝑ aliũ caſum in præiudiciũ illorũ de porcellagis, q prius occupauerãt, facit determinatio doctorũ in q̃őne de hñte molendinum in flumine publico, & de alio volente poſtea ꝯſtruere aliud molendinum ſuperius in ꝑiudicium prioris inferioris aquam occupãtis, vt hoc facere nõ poſſit; quã q̃őnem gl. firmant in diuerſis locis, & ſibi vĩr ꝯtriari. Sed doct. ita determinant, vt no. Bar. in d. l. quominus. in 1. q. ꝑ l. 2. §. merito. ff. ne q̃d in loc. publico. ſ. q̃ñ primus licitè hẽbat ſeu præoccupauerit, ſicut eſt in caſu nr̃o, vt ſ. dixi. ff. ne q̃d in loco publico. l. 2. §. idem ait ſi in publico. in fi. Iſti verò de porcellagis vel hñt rei vendicationem, ſi dicamus eos fuiſſe effectos dños dictæ aquæ per ꝑoccupationem, quaſi in illius bonis prius eſſet, vt in iuribus vulga. & tunc ſufficiat eis ꝓbare præoccupationem tam de iure cõi, q̃ ex forma ſtatuti Brixiæ, ſm̃ qđ ad ꝓbationem dñij ſufficit ꝓbatio prioris poſſeſſionis, quod non eſt de iure communi in his quæ per præoccupationem non quæruntur, quia conſueuerunt ſemper eſſe alicuius; iuxta notata per Bartol. in l. penulti. ff. de conditio. inſtitutionum. & per Ioan. Andreæ in nouel. in c. illud. de præſumptio. Vel ſi dicimus aquã non fuiſſe effectam ipſorum antequam ſolum vel ſeriolam ipſorum intrauerit, ſaltem acquiſiuerunt ius aquæ prædictæ ducendo per prædia aliorum per quæ tranſibat. l. 1. §. ariſto. & §. quæſitum. & §. hoc interdictum. ratione cuius poſſunt iſti confeſſoriam intentare. ff. ſi ſerui. vend. l. 2. quod not. Barto. in dicta l. quominus in 10. q. in fi. & in 12. q. ante fi. ibi itẽ habeo cõfeſſoriam &c. & hæc de primo. ¶ Quantum verò ad ſecundum, an prædicti perdiderint hoc ius per non vſum, quia per 25. annos. vel 26. annos non fuerunt vſi, ſed dicti de vrago. Si diceremus iſtos acquiſiuiſſe dñium aquæ, clarum eſt quod non, tum quia non eſt completum tp̃s longiſſimum. 30. anno. quod requiritur in præſentibus ſine titulo. l. ſint. C. de præſcri. 30. anno. tum quia etiam ſi eſſet completum, aduerſarij non potuerunt præſcribere. cùm eſſent malæ fidei & clandeſtini occupatores. l. clam poſſidere. de acqui. poſ. iuncto c. 2. de reg. iur. lib. 6. Si verò dicimus eos acquiſiuiſſe dũtaxat ius aquæ ducendæ, tunc eſt maius dubium; quia ſeruitutes habentes cauſam continuam per non vſum longi temporis perduntur. l. ſicut. C. de ſeruit. & aqua. etiam aduerſario exiſtente in mala fide, q̃ñ eſſet ſeruitus ruſtica, vt eſſet iſta. l. ſequitur. §. via. ff. de vſucap. & ẽt ſi fuerint impediti vti de facto. l. & attilionus. ff. de ſerui. ruſt. prædio. licet detur reſtitutio ceſſante impedimento vt ibi hr̃. Sed breuiter rñderi põt, qđ præſcriptio longi tpis hodie non currit durante minori ætate. l. fi. C. in qui. cau. ceſ. long. tempo. ꝑſcri.
3 †Et iſti oẽs nepotes primi acquirentes erant minores, aliqui pupilli, tpe quo incepit illa aqua diuerti per illos de vrago. ſ. in 1411. a quo tpe non fuerunt vſi. Et poſito ꝙ dictũ longum tp̃s cucurriſſet durante minori ætate, tẽpus tñ petendæ reſti. nõ potuit currere, ne daret reſtitutio ad reſtituendũ. l. fi. C. de tẽpo. in integ. reſti. ff. de mino. l. interdũ. Fiat ergo cõputatio anno. & videatur ex quo capite poſſit agi. Et ſi aliquis ꝑdictorũ ſit hodie minor, ita ꝙ ꝯ eum tp̃s non ſit lapſum, ẽt ius aliorum cõſeruatur illæſum iuxta l. ſi ſeruitute indiuidua. l. ſi cõem. ff. quemad. ſerui. amitta.

S V M M A R I A.

1 *Mater ſi non renunciauit ſecundis nuptiis, tutela vitiatur.*

2 *Repudiatio hæreditatis delatæ pupillo facta per matrem, quæ non renunciauerat ſecundis nuptiis, an valeat, necne.*

3 *Iudex ſi renunciationi interuenit an ſaltem præſcribatur iſti, ut pupillus iterũ non poſſit adire ex titulo acquiſito per poſſeſſorem repudi. hæredi.*

CONSILIVM CCCXXIIII.

1 IN *Chriſti nomine Amen* ¶ †Quæritur primò an datio vel ſuſceptio tutelæ facta de matre vel per matrem vitietur ex eo, ꝙ non renunciauit ſecundis nuptijs, ſm̃ ꝙ facere debebat virtute auth. mr̃i & auiæ. C. quãdo mulier tutel. offi. fung. poteſt. Reſpondeo ſic, prout determinat ibi Bar. per plures rõnes & ẽt Bal. & Ang. & idẽ Bar. in l. ſi q̃s ſub conditione. ff. de teſtamen. tutel. circa medium, quas non refero.
2 ¶ †Secundò quæritur ſi dicta mater tanquã legitima tutrix cum eſſet vnà cũ filio pupillo, & pupillus vnà cum ea corã iudice renũ- a
ciauit cuidam hæreditati delatæ pupillo, quam pupillus poterat adire, an dicta repudiatio valeat? Reſpondeo nõ, cùm requiratur autoritas tutoris, aliàs non valet. C. de repudi. hæredita. l. pupillorum. quæ hic deficit, ex quo non erat legitimè delata vel conſti-
3 tuta. ff. quod falſo tutore auto. l. 1. & 2. & per totum. †Nec ꝓdeſt vel aliquid operatur præſentia iudicis. licet Cyn. videatur dicere, ꝙ proſit in d. l. pupillorum. in additione per l. penulti. §. fin. ff. de ritu nuptia. & argu. l. bonorum. C. qui admit. ad bo. poſſeſ. quia Bal. ibi dicit hoc debere intelligi, quando per iudicem fuit ſuper hoc adhibita cauſæ cognitio an expediret pupillo, vel non, quod hic non fuit; ergo. &c. l. cum hi. §. ſi prætor. ff. de tranſact. & quod fuerint vocati attinentes pupilli, & amici. iuxta nota. in l. tutor. ff. de bono. poſſeſſio. quod intelligitur. ſ. ad hoc. argu. l. 3. §. homines. ff. vi bono. rapto, & quod not. in l. de his. ff. de tranſactio. & ff. de verbo. oblig. l. qui romæ. §. duo fratres. in 4. quæſtione. qđ hic factum non fuit, licet caſualiter interfuerint quidam attinen-
a tes, non tamen ad hæc adhibiti, vel vocati; vt videretur an expediret pupillo, vel non[a]. Requirebatur etiam, quòd iudex ex certa ſcientia ſupplere voluerit defectum tutoris, vel tutricis. vt dicta l. bono. ff. de bonorum poſſeſ. l. ſeruus. quod hic non fuit q2 credebat matrem fore legitimè conſtitutam. Et ſic non habebat intentionem ſupplendi defectum tutoris, ergo nec ſuppleuit, iuxta notata in l. ſi curatorem habens. C. de in integ. reſtit. per Bar. iuncta l. ex teſtamento. in fin. cum l. ſequenti. in fine princip. ff. de exceptio. rei iud. Sicut ergo ſola præſentia iudicis non validaret repudiationem factam a ſolo tutore vel etiam aditionem, quia nõ eſt de natura actus, vt notat Bald. in dicta. l. bonorum. verſi. quæro nunquid corã iudi. & verſ. tertiò quæro. ita nec factũ a pupillo ſine legitimo tutore. arg. C. de tranſac. l. ſiue apud acta. in princip.

[a] ¶ An expediret pupillo uel non. Et cautela eſt ad excuſationẽ tutorum quãdo faciunt aliquẽ actũ dubiũ, ꝙ faciat de conſilio attinẽtiũ, & tunc ſi male ſuccedat, non tenebit pupillo de culpa, nã rõne conſilii cõiunctorum pupilli præſumitur abeſſe dolus & culpa tutoris. ut no. Bal. I I. pol la. C. de his quib. ut indi. quẽ refert & ſequitur Alexã. ibi ad fi. & idẽ uoluit Pau. de Ca. ibi. in col. ſi uer. interdum eſt talis. H. F.

¶ Nec

¶ Nec ob. no. in l. 1. ff. de cura. bo. dā. & in l. ī pluriū. ff. de acq. hæ.
q̄a pſentit indi. bene ſupplet defectū ꝓueniētē a iure renūciato,
vt q̄a erat cōdōnale, ꝙ ſine iudice renūciari nō pōt, cū iudice ſic,
vt no. in dictis iuribus. Sed defectū ꝓuenientē ab impotentia re-
pudiantis, nec ſupplet niſi cū his de quibus ſupra; q̄a ille defectus
ꝓueniens a perſona, vel a potentia diſponentis, maior reputatur.
ar. ff. de teſta. l. ſi q̄ramus. ff. de iure codicil. l. quidā referunt. circa
med. & qđ no. Bal. C. de fideicō. l. eā quā. in antepe. col. & de leg. l.
ſeruis. de ſer. exportādis. l. ſi minor. iuncta. l. in tpſ. ff. de hære. inſti
tuē. ¶ Tertiò q̄rit an titulus acquiſitus per poſſeſſorē poſt mortē
illius, d̄ cuius hæreditate agi͂, excludat petitionē hæreditatis. Bal.
dicit eſſe caſum, ꝙ nō in l. edicto. in fi. C. de edict. diui Adri. tol. &
miratꝰ hoc a nemine fuiſſe animaduerſum, vt ipſe ibi no. in q. 10.
& 11. oppoſitione; q̄a talis titulus acq̄rit poſt natā & fundatā peti
tionē hæreditatis, vnde nō ſic pōt eā extinguere ſicut acquiſitus
in vita illius p̄t natiuitatē eius impedire. ar. l. p̄re furioſo. ff. de his
qui ſunt ſui vel alie. iu. & ad hoc bene facit, qđ no. Bar. in l. cogi. in
fi. C. de peti. hær. Sic̄ nec tit. putatiuus hæreditarius petitionē hæ
reditatis excludit. imo eā inducit, cū nō de͂ niſi ꝯ eū q̄ poſſidet ꝓ
hærede, vel pro poſſeſſore. ff. de peti. hære. l. regulariter. Et hoc
expreſſe no. Cy. in d. l. cogi. in 2. q. in fi. ¶ Quartò q̄rit, vtrū dicti
tituli, licet nō excludāt petitionē hr̄ditatis, ſaltē attenuēt eius vitā
vt nō duret lōgiſſimo tpe. C. de pet. hr̄di. l. hr̄ditatis petitionē. ſed
tollatꝰ lōgo tpe. Rn̄deo ſic, q̄a cū excedat ſuos terminos, excedit à
nō ſuis terminis, vt eſt caſus in d. l. edicto. & gl. in l. hæreditatē. C.
in q̄bus cauſis ceſſet longi tēporis pſc. dicta tn̄ pſcriptio nō cucur
rit durāte minori ætate. l. fi. C. ī qui. cau. in integ. reſt. nō eſt neceſ.

S V M M A R I A.

1 *Statutum ſi requirat, ꝙ notarius interroget teſtatorem particulatim, an appro bet. Et an talis interrogatio ſit de forma, quæ omiſſa vitiet.*
2 *Teſtamentum an ſit nullū quo ad extraneos, ſi filii erant inſtituti cū extraneis*

CONSILIVM CCCXXV.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Teſtes exami
nati ſuper iſto te
ſtō nō deponunt ſe fuiſſe pſentes ordinationi ſcriptu-
ræ cōtinentis teſtm̄, q̄a nec fuerūt pcer primū. ſ. Ioannē
dictū il Coza, cuius filius eā ſcripſerit, ſed ſolū dicūt ſe fuiſſe præ
ſentes lectioni & recitationi ſcripturæ cōpoſitæ & ordinatæ ſine
ipſorū pſentia, quo caſu ꝓuiſio ducalis ad obuiandū fraudibus &
falſitatibus requirit vltra ius cōe, ꝙ recitans in ſingulis particulis
interroget teſtatorem an ita velit, & ſibi placeat cū tn̄ de iure cōi
ſufficeret facere dictam interrogationē poſt totā dictam ſcriptu-
ram lectā & recitatam. l. hac conſultiſſima. §. at cum humana. C. q̄
teſta. face. poſ. Et fuit bona prouiſio, cùm ſcriptura poſſit plura
continere, quorum aliquæ ſibi placerent, aliqua non. Et in fine
poſſet eſſe oblitus alicuius de pcedētibꝰ, quod diſplicet; vnde fuit
vtilis prouiſio, ꝙ fierent ſpeciales interrogationes ad ſingula, pro
quo bene facit quod no. Bar. in l. diuus. §. item ſenatus. ff. de falſis.
quod autē hoc factum fuerit, teſtes non dicunt, quia nec factum
fuit, igitur nō valet. quia cum deficit aliquid ex requiſitis per le-
gē, actus eſt nullus, licet lex ipſum expreſsè nō annullet. ff. de trā-
ſactio. l. cū hi. §. p̄tor. Et eſt glo. ordi. in l. non intelligitur. §. diuus
Adria. ff. de iure fiſci. ſuper verbo reſtituitur ante fi. ¶ Nec ob. ra
tio facta per conſultorem in contrarium. ſ. quòd prouiſio ducalis
imponit pœnam notario, ergo non vr̄ voluiſſe teſtm̄ irritari. l. p̄-
ſor. cum ibi no. ff. de ope. noui. nuncia. ¶ Nam verum eſt, ꝙ impo
nit ei pœnam propter aliud. ſ. quando non accuſat illos, qui præ-
ter voluntatem teſtatoris interfuerunt, non autem quando non fa
cit interrogationes prædictas, & ſic remanet annullatio tacita. l.
non dubium. C. de legi. ¶ Nec etiam obſt alia ratio dn̄i conſulto-
ris, ꝙ dictæ interrogationes non ſunt de forma; quia imo cum ve
niant fiendæ tempore quo teſtm̄ conditur, & ſint magnæ importā
tiæ & magni miſterij pro ſaluāda mente defuncti, reputari debēt
eſſe de forma. per ea quę in ſimil. not. in l. vniuerſi. de preci. impe.
offeren. ff. de teſta. l. 1. iuncto eo quod no. Bar. & Bal. in auth. ma-
tri & auiæ. C. qn̄ mulier tute. offi. fungi pōt. De renunciatione ſe
cundarum nuptiarū, quā illa auth. mandat fieri, cū mater ſuſcepit
tutelā filij, qđ reputatur ſpecialis & de forma, q̄a eſt magni miſte
rij & vtilitatis; iō eius omiſſio vitiat tutelā, licet tex. illius auth. nō
annullet expreſſe. ¶ Itē poſito, ꝙ ducalis ꝓuiſio non extaret, ius
cōe requirit ꝙ ſaltē fiat in fi. poſt recitationē ſcripturæ, & qđ te-
ſtator verbis fateatꝰ ſe agnoſcere quicquid ſcriptū & recitatū eſt, vt
eſt tex. C. de teſta. in d. §. at cū humana. an̄ fi. & gl. ordi. ī l. iubemꝰ.
qđ ēt teſtes pdicti nō deponūt factū fuiſſe, imo interrogati dicūt
oēs ſe recordari, ꝙ poſt recitationem talis ſcripturæ teſtatrix ali
q̄d dixerit approbando q̄ lecta erant & recitata, ſed nec dn̄t ꝙ fue
rit a legente interrogata. igit &c. p rōnes. ſ. tactas. Nec ob. ꝙ di-
xit teſtibus, ꝙ eſſent teſtes illi teſtō; q̄a ut plures eorū dn̄t, hoc di
xit antequā ſcriptura legeretꝰ, qđ nō ſufficiebat, cū neſcirēt q̄ eſ-
ſent recitanda, & poterant aliqua fuiſſe ſcripta & poſteà recitata
pter uoluntatē ſuā. vn̄ reprobatꝰ approbatio poſt rècitationē, nō
nū. C. de arbi. l. ne in arbitris. §. fin. q̄ incipit. ſi q̄s aūt poſt arbitri
diffinitionē &c. & qđ no. Cy. in ꝯſi. ſuo qđ īcipit Tholomeꝰ manē
tia & Bal. C. de ꝯhē. emp. l. ſi. cir. fi. & l. 1. de his q̄ pœnæ nole. i 7
col. bn̄ facit. l. fi. in fi. ff. de bo. poſ. in rōne ſui. † Nec ēt obſtat, ꝙ in
2 iſto teſtō fuit inſtituta filia & nepos, q̄ erant ab inteſtato ſucceſ-
ſuri; q̄a hoc nō ꝓdeſt extraneis in illorū inſtitutorū piudiciū. ut
l. hac ꝯſultiſſima. §. ex impſecto. C. de teſta. iō cōcluditur dictum
teſtm̄ non eſſe releuandū, nec publicandū in fauorem illorum ex
traneorum, & in præiudicium inſtitutorum tanquam nullum.

S V M M A R I A.

1 *Legatum certæ quantitatis factum cum hoc ꝙ arbitrio quorundam poſſit au- geri uel minui, quibuſdam ex arbitris mortuis tota integra ſumma peti pōt.*
2 *Fundus datus a debitoribus hæreditatis inſolutum hæredi an cenſeatur hypo- thecatus pro legatis.*
3 *Datio inſolutum habet uim emptionis.*

CONSILIVM CCCXXVI.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Sup pri-
mo q̄ſito facit
dubiū. l. pecuniā. in fi. ff. ſi cer. pet. p quā vr̄, ꝙ cū p ar
bitriū pdictorū poſſet minui quātitas pdicta lega-
ta, ſ. cc. ſicut & augeri, nō poſſit integra peti nōdū
ſecuta declaratione vel arbitrio prædictorū. Sed certe uerū eſſet,
ſi poſſet ſeq declaratio pdicta diminutionē faciēs, ſed hic nō po
teſt ſeq; q̄a q̄dā mortui ſunt, & illi q̄ ſuperuiuunt, non diminue-
runt. Et ſic remanet firmum legatum dictæ quātitatis ducētorū.
arg. ff. de hære. inſti. l. 2. in rōne ſui. ff. de lega. 2. l. cum pr̄. §. vltos.
C. de inſtit. & ſubſt. l. pen. facit. l. nō iō minus. ff. de rei vēdi. & qđ
no. Bar. in l. iulia. ff. de cōdi. iude. in fi. ſui cōmenti. & ſic pōt peti
dicta q̄ritas, ſi dicta legataria eſt nubilis, & apta ad nubēdū, aliàs
ſecus, cùm ſit relicta ꝓ dote. ff. qn̄ dies legæ. l. qđ pupillę. facit. l.
nec ſemel. §. ſi in habitatione. eo. tit. in rōne ſui. ¶ † Sup ſcđo q̄ſi-
2 to facit dubium. l. Impator. cū. ll. ſequent. ff. de lega. 2. p quas vr̄,
ꝙ cùm dictus fundus ꝓuenerit ad hr̄dem occaſione debiti hr̄dita
rij, dēat cenſeri hr̄ditarius, & ſic fore obligatus ꝓ dicto legato,
ſicut cętere res hr̄ditarię. l. 1. C. cōmu. de lega. Sed certe verū eſt,
quantum ad hoc vt veniat in fideicōmiſ. vr̄; q̄a in vlibus ſicut pre
tium ſuccedit loco rei. l. ſi & rem & pretium. ff. de petiti. hr̄d. it a.
& res loco pretij, vt d. l. Impator. Non ſumus in particulari lega
to in quo non ſic ſuccedit p̄rium loco rei, nec ꝯ. iuxta ea q̄ hr̄r in
l. mater. C. de rei vendi. de iure dotium. l. ex pecunia. de donatio.
inter vir. & uxo. l. & ſi de tua. facit. l. q̄ vas. §. fi. ff. de furt. ¶ Item
facit dubium. l. ſi conuenerit. in fi. princip. ff. de pigno. actio. vbi
hr̄, ꝙ ſi ex noīe debitoris ī obligato exigo ſpēm, illa remanet mihi
loco pignoris obligata, ſed certè verum eſt qn̄ exigit p credito-
rem, cui nomen erat obligatum; ſed hic exactio illius fundi non
fuit facta per filiam legatariam, cui pro ſuo legato erat obliga-
tum nomen debitoris hæreditarium, ſicut & cæteræ res hære-
ditariæ. ¶ Sed nec iſte fundus erat debitus, ſed fuit datus inſolu-
tum ꝓ debito pecuniario. Sed l. illa ſi cōuenerit, lòquitur, qn̄ ſpe
cies exacta erat debita, & ſic ſumus extra terminos illius legis.
3 † Præterea in datione inſolutum, quæ habet uim emptionis. ff. de
pigno. actio. l. eleganter. in princip. fingitur pecunia fuiſſe ſoluta
hæredi per debitorem hæreditarium, & poſtea per hæredem ei-
dem retradita pro pretio rei datæ inſolutum. l. 3. §. fi. ff. de dona.
inter vi. & uxo. quod ſi verè factum fuiſſet, non diceretꝰ res hære-
ditaria. licèt empt. de pecunia hæreditaria, ſed ipſius hæredis dn̄i
acquirentis, qđ nunquā fuit penes defunctum, facit. l. ꝙ his ver-
bis. ff. de le. 3. & p ꝯñs ꝓ dicto legato nō eſt obligatus ille fundꝰ.
l. 1. in fi. C. cōia de leg. facit. l. ſi hæres pecuniā. ff. ad treb. vbi actio
vel obligatio acquiſita per hæredem etiam ſuper debito hæredi-
tario non eſt hæreditaria. Non ergo poteſt per hypothecariam
auocari, ſed nec peti poteſt ſeparatio poſtquam eſt alienata. ff.
de ſeparatio. l. ab hærede.

S V M M A R I A.

1 *Obligationem alterius qui ſuſcepit in ſe illo aſſignante ſibi aliud creditum exi-*
gendum

gendum utrum ſi nihil poteſt percipere teneatur ipſe ſoluere non excuſſo primo principali uel fiſco, qui eidem ſucceſſerit.

2 *Statuto prohibente exceptiones opponi, poſſunt tales opponi quæ ſunt de natura contractus, uel aliàs ex tenore inſtrumenti colliguntur.*

3 *Confiſcatus non debet excludi ſed fiſcus eius ſucceſſor in quem tranſierunt bona cum onere debitorum.*

CONSILIVM CCCXXVII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Clarũ eſt, ꝙ d. Iac. quatenus tenet̃ finito officio depoſitario dr̃ teneri fideiuſſorio vel interceſſorio noĩe p̃fati D. Berardi, cũ illius obligationẽ in ſe ſuſceperit nõ trãſferendo, vel nouãdo, ſed participãdo. C. ad velle. l. ſenatus. & no. gl. in l. in perſonã. §. 1. ff. de pac. q̃ incipit imo qđ facere potuit, nõ ſolũ cũ mãdato dicti dñi, ſed ẽt ſine, quo caſu ꝯpeteret actio neg. geſt. l. 3. §. fi. cũ ibi no. ff. de neg. ge. cũ l. ſeq. Clarũ eſt ẽt, ꝙ oĩs interceſſor cuiuſcũq; ſpeciei ſit, hẽt beneficiũ excuſſionis, ſi ei nõ renunciauit, vel nõ tranſtulit in ſe obligationẽ alterius animo nouãdi. vt no. gl. q̃ incipit, verõ dñiam in Auth. de fideiuſ. in §. 1. Sed dubiũ in caſu nr̃o facit, q̃a iſte Iac. ꝓmiſſor recepit a dicto D. Berardo, ꝓ quo promiſit, obligationẽ cuiuſdã eius redditus exigendi, vt patet ex tenore inſtri remiſſionis, & de illo vr̃ remãſiſſe cõtentus, vnde ſi viueret dictus D. Berardus non poſſe petere ꝙ ipſe aliter excuteret, quaſi beneficio excuſſionis videat̃ per hoc renunciaſſe recipiẽdo dictũ cãbiũ, qđ facere potuit vt not. ff. de pac. l. niſi per glo. Sed rñdetur hoc poſſe ꝓcedere ſi dic. reddit⁹ remãſiſſet ĩ eo. ſtatu ita q̃ poſſet exigi a d. Iac. ſed ſi ipſe D. Berardus viueret & redditũ p̃dictum ſuppræſſiſſet, ita ꝙ factus eſſet inexigibilis, perinde deb. ret habe ri ac ſi ipſum nõ recepiſſet, q̃a facto ipſius ablatus ſibi eſſet, & ſic poſſet petere ipſum dñm excuti; quia ſua tacita renũciatio dẽret intelligi rebus in eodẽ ſtatu durãtibus. arg. eius qđ no. in l. quod ſeruius. ff. de cõdi. ob cãm. ff. de ſolutio. l. cũ q̃s. in prin. nõ. n. voluit de ſuo ſoluere, ſed de bonis dicti D. Berardi. Cũ ergo cõitas Camareni, q̃ dicto D. Berardo ſucceſſit per ꝯfiſcationẽ, ſuppreſſerit dictũ redditũ, nõ põt imputare d. Iacobo ſi petit excuſſionẽ fieri de ea, cùm eius facto Iacob⁹ impediat̃ exigere; bene facit qđ no. Bar. ĩ l. ſi res obligata. ff. de leg. j. Et ſi dicat̃ hoc nõ dẽt nocere creditori, q̃ de ꝓmiſſione d. Iacobi ſimpliciter cõfidit, vt nec haberet aliã excuſſionẽ facere; & ſic vr̃ ꝙ caſus ſequens non debeat ſibi nocere, ſed ꝓmiſſori. per l. ſi fundus. ff. loca. Rñdet̃ verũ eſſe quantum ad hoc vt reſtituat quod percepiſſet, nõ vt de ſuo teneat̃ aliq̃d ſoluere, & ſic ut non lucret̃, nõ vt damnũ ſentiat, vt ibi paret dũ dr̃ qđ nõ tenet̃ niſi ad reſtitutionẽ pretij vel mercedis quã percepit, nõ ad intereſſe, ne ſit in dãno, ſed iſte Iacobus nil percepit, & ſic eſſet in dãno ſi ſolueret. ¶ Prætere a eſt aduertendũ, ꝙ dict⁹ creditor ſi Iac. ſibi ſolueret, teneret̃ ſibi actionẽ cedere ꝯ cõitatẽ, in quã trãſiuerũt bona cũ onere p̃dicto ſoluẽdi debita confiſcati. C. ad l. iul. de vi. l. tutoris. iuncto. d. tex. Auth. de fideiuſ. §. 1. in fin. ibi actionib⁹ ſibi ceſſis &c. Et ſi actionẽ nõ haberet vel debitũ dñi Berardi ꝓbare nõ poſſet, excluderet̃ per actio. cedendorũ. ff. de ſolu. l. ſtichũ. §. pe. iuncta. l. ſi nomẽ. in fi. de hære. vel actio. vẽ. q̃a dẽt docere dictũ dñm Berardũ fuiſſe debitorẽ ſuũ, & per ꝯñs ẽt cõitatẽ Camareni, ꝙ forte facere nõ põt, & ſic excludi per exceptionẽ

2 p̃dictã. ¶ † Statutũ aũt p̃dictũ, qđ tollit omnẽ exceptionẽ &c. nõ habet obſtare; q̃a debet intelligi p̃ter illas, q̃ colliguntur ex tenore inſtri vel ſcripturæ, vel q̃ ſunt de natura; vnde ſi inſtr̃m cõtinet debitũ conditionale vel in diem, bene põt obijci exceptio ꝙ dies vel cõditio nõ euenit. l. bouẽ. §. ſi ſub conditione. ff. de ædil. edic. & ſi continet emptionẽ, & petat̃ res vẽdita põt obijci exceptio de p̃tio nõ ſoluto, licet iſtæ non ſint de exce. reſeruatis. vel exceptis in ſtatuto. ff. de iureiu. l. ſi duo. §. ſi quis iurauerit. cũ §. ſeq. Sed cũ agitur ꝯ interceſſorẽ, exceptio iſta ꝙ excutiatur primo principalis & cedatur actio, eſt de natura obligationis, & colligitur ex tenore ſcripturæ; q̃a ſtat in iure, & ſic nõ cenſetur ſublata per ſtatutum, ſicut nec aliæ q̃ ex forma alicuius alterius ſtatuti cõpeterẽt. iux. no. in l. ita pudor. C. de adul. & per Barto. in l. 1. §. 1. ff. quod vi aut clam.

3 ¶ † Itẽ nõ ob. no. p Bar. in l. fi. ff. ſi cer. pet. q̃a verũ eſt, ꝙ cõfiſcatus nõ debet excuti, quia notoriũ eſt ꝙ nõ eſt ſoluẽdo. Sed nõ negat̃ quin fiſcus ei⁹ ſucceſſor excuti debeat, & ita legẽdo legẽ illã tradidi ſcholarib⁹ meis in ſcriptis, & reperi alios ſic tenentes & hẽt in ſe rõnem. ¶ Cõcludo ergo ꝓut ſuperius per alios dños conſulentes fuit concluſum, q̃a res hẽt in ſe ſummã æquitatẽ, videlicet ne iſte Ia. ſoluat de ſuo, quia iuſtius eſt ꝙ cõitas Camareni, quæ habuit bona dicti domini Berardi, ſoluat & ſic lucrum ei auferatur, q̃ ꝙ iſte Iaco. ſit in dãno, & iſta in lucro. ar. l. ſed ſi dãnũ. §. fi. ff. de pec. in rõne ſui, ibi melius eſſe ait &c. l. ſed & ſi q̃s. §. ſed ſi adhibita. in fi. ff. de reli. & ſump. fune. Et ſic põt iſte Iaco. cõuẽtus ſe defendere, vt agat̃ actione pſonali ꝯ cõitatem, & ꝓbet̃ debitum, & obtineat̃ ſnia ꝯ eã. Deinde fiat diſcuſſio bonorũ, vt videat̃ quantum cõitas habuit de bonis illius. Nã anteq̃ã hoc fiat, nõ eſt aperta via agẽdi ꝯ interceſſorẽ d. tex. Auth. de fideiuſ. §. 1. & authẽ. p̃ſẽte. C. de fideiuſ. de pign. auth. ſed hoc & ita. & no. Bal. in l. 2. C. cõm. diui. & ſi reperiat̃ nõ perueniſſe bona ſufficiẽtia, tũc cedat̃ actio & cogetur ſoluere. ſed ſi debitum nõ ꝓbetur, ſecus; q̃a cedi nõ poſſit, vt ſ. dixi, & ſic excluderet eũ per exceptionem cedendarum.

SVMMARIA.

1 *Statutum ſi dicat accuſatos criminaliter detineri non relaxari datis fideiuſſoribus, utrum iudex arbitrio ſuo poſſit ex bona & iuſta cauſa relaxare, ſicut poteſt pœnam ſtatuti diminuere. & nu. ſeq.*

2 *Intellectus ad l. 1. de cuſto. reorum.*

3 *Cautela pro iudice pronunciante talem accuſatum eſſe dimittendum ſub fideiuſſoribus.*

Indicia quæ arbitrio Iudicis relinquantur, & ꝙ unum indicium tollit aliud.

CONSILIVM CCCXXVIII.

IN Chriſti nomine Amen. Clarũ eſt in iure, ꝙ p ea q̃ ſuperius narrant̃ agitata in cã ciuili q̃ vertebat̃ inter aſſertũ creditorẽ & debitorẽ, nõ ꝓbat̃ inſtr̃m falſum adeo, ꝙ ſufficiat illa ꝓducere in hac cã criali, q̃ vertit̃ inter accuſatorem & notarium accuſatum ad ipſius notarij cõdẽnationem, ẽt ſi fides non fuiſſet data p̃fato inſtro adiecta cã q̃a erat falſum vel ſuſpectũ de falſitate. caſus eſt legis. ff. de inſa. l. lucius. q̃ loquit̃ in teſtibus reprobatis in cã ciuili ex dicta cã tm̃ ſedãt lectũ. & eadem rõ eſt in inſtro. C. de fide inſtru. l. in exercẽdis. ꝓbõnes. n. factæ in cã ciuili ẽt inter eaſdem pſonas, non ꝓſticiunt in cã criali tanquã in pleniori, & in qua de maiori p̃iudicio agit̃. l. ſciant. C. de ꝓba. & no. p Bar. in l. p̃ior. §. 1. ff. vi bo. rap. Expedit ergo nouas probõnes facere ſuper falſitate p̃dicta, ad hoc vt notariũ iſte poſſit de falſo condemnari & longe pleniores &

1 clariores. Sup eo verõ ꝙ q̃rit̃. † An iſte notarius ſit pſonalr̃ detinendus pendente accuſatione, ꝓut petit accuſator, vr̃ ꝙ ſic, ẽt ſi nulla indicia eſſent ꝯ eum pp hoc ſolum, ꝙ ex crĩe deducto in accuſatione venit imponenda pœna ſanguinis ex forma ſtatuti, ne ſnĩa condemnatoria reddatur eluſoria. Tum quia ſtatutum hoc expreſsè dicit ſub rubrica de mõ & forma ꝓcedendi in maleficijs; tum q̃a ita eſt gñalis conſuetudo & forte ẽt de iure cõi ſm Iaco. de are. & Bar. in l. 1. ff. de cuſto. reo. Nec ob. illa. l. q̃ vr̃ hoc relinquere arbitrio iud. q̃a verum eſt in modo detinendi, videlicet an debeat in compedibus vel non. Sed an detineatur perſonaliter vel non retineat̃, ſed dimittat̃ cum fideiuſſoribus de p̃ñtando, nõ relinquitur arbitrio iu. ſm prædictos. imo debet perſonaliter detineri, & ſub fideiuſſoribus prædictis non relaxari. facit l. 1. C. de

2 infami. vbi carceratur quis pro crimine reperiendo. † Breuiter quicquid dicti doct. dicant. illa l. 1. ff. de cuſt. reorum. videtur ponere in arbitrio iudi. etiam ipſum actum detentionis, vt poſſet eã facere ſi vult. Sed ſi ex aliqua forte iuſta cã non vr̃, ſed potius ipſum ſub fideiuſſoribus relaxare poſſit hoc facere; quia non quicquid iudicij &c. ff. de iudic. l. non quicquid. quod ꝓbo forti rõe. Nam pp quod unumquodq;, & illud magis. C. de ſacroſan. eccl. auth. multo magis. Conſtat aũt ꝙ talis detentio perſonalis fit p̃ pœnam ſanguinis forte imponenda, ne ſnĩa ſit eluſoria; facit qđ no. in l. pe. §. ad crimen. ff. de publi. iud. q̃a ꝓpter iſtam cãm nõ admittit̃ ꝓcurator ad plenam defenſionẽ in cã criali prædicta. Sed conſtat, ꝙ oĩs pœna criminalis, etiam corporalis & a iure determinata relinquitur iudi. arbitrio, vt poſſit eam augere & minuere ex iuſta cã, & cauſa cognita. ff. de pœnis. l. hodie. de inſa. l. q̃d ergo. §. pœna grauior. C. e. l. & ſi ſeuerior. vbi Bal. notabiliter dicit hoc eſſe verum etiam in pœnis ſtatutarijs. quia ſtatuta non ſunt intelligenda iudaicè, & ſm corticem; ſed ſm rõnem, ut inquit Bald. in l. quicunque. C. de ſerui. fugi. in 5. colum. & in d. l. & ſi ſeuerior. & ſm ius commune & eius determinationem. not. gl. in l. fi. §. in comparatione. in fi. magnæ gl. C. de iure delibe. facit. l. nam & poſteriores. ff. de legib. Si ergo pœna, propter quam fit detentio perſonalis, eſt in iudi. arbitrio, ut corporalem ex iuſta cauſa poſſit ad pecuniariam deducere, quanto fortius ipſa perſonalis detentio, quæ propter illam fit. ¶ Item ſuadet æquitas naturalis; pone enim quidam non magnæ cõditionis accuſat aliquẽ probum famoſum virum, quem forte habet odio de aliquo cri-

nine

mine ingerente pœnã ſanguinis, vt faciat ipſum in carcerẽ deduci & uituperari inter bonos & graues, potius q̃ ꝓ bono reipubl. Et iudex de hoc ꝑpendit; nõne debet exuberate officiũ eius non obſtãte quacunq; lege ſtatuto vel ꝯſuetudine, ſi ꝯtingat ipſum abſolui, remaneat ſaltem infamia de facto, q̃ infamia facti nõ leues ꝑducit effectus, l. nulla. cũ ibi no. C. de infami. qs ergo ipſum iuſtè poſſet reprehendere, ſi ꝑſonalr nõ detinuit, licet ſtatutum dicat ꝯtrium ſi verecũdialr ex iuſta cã ipſum detineret, certè naturalis diſcretio ipſum excuſaret. l. ſcire oportet. §. ſufficit. ff. de excuſa. tuto. ſic ergo in ꝓpoſito dico. Nã non paruum ꝑiudicium infertur vno notario ſi ꝑſonalr detineatr ꝓ falſario; ſꝑ. n. pôt ſibi improperari & officio ſuo denegatur, de quo hẽt viuere, ꝙ ẽt ſi contingat ipſum abſolui ab accuſatione qđ præiudiciũ tolli ſibi non poterit, ideo cautius eſt agendum cũ eo. l. 1. §. 2. ff. ad carbo. maximè ſi cognoſcit iudex, ꝙ ex odij fomite & ab inimico eius porrecta fuerit accuſatio. Et ſic nõ ex bonafide. arg. l. diuus. ff. de
3 cuſto. reo. ¶ † Conſulo tñ, ꝙ faciat in actis apparere qualr ex tali & tali iuſta cã, q̃ aĩum ſuũ mouerunt, ꝓnunciat non eſſe illũ ꝑſonaliter detinendũ, ſed ſub fideiuſſoribus dimittendum, ſicut cum pœnam ex cã minuit vel auget vt no. in d. §. pœna grauior. Et idẽ dico, ſi quæritur en ex prædictis geſtis in cã ciuili reſultent indicia ſufficientia ponendi eum ad torturam. Nam & illa iudicis arbitrio relinquuntur, vt expreſsè notat Bart. in l. pen. circa fi. ff. de q̃ō. per l. 3. §. tu magis. ff. de teſti. Et unum indiciũ tollit aliud. ff. de proba. cum de indebito. & ibi nota.

¶ Caſus ex quo dubia collecta & data ſunt eſt talis.

¶ Quidam Vgolinus implorauit & petijt a dñis Præpoſito & Canonicis maioris eccleſiæ cathedralis Ariminenſis nomine & vice cuiuſdam Gaſparis licentiã, qua ipſe Gaſpar poſſit & valeat vendere ſibi Vgolino certam domum emphiteuticam capli ipſorum canonicorum & præpoſiti. Et ipſe Vgolinus valeat emere ab ipſo Gaſpare. Quidam ꝑpoſiti & canonici annuentes petitioni ipſius dñi Vgolini eandẽ licentiã, ſ. dicto Gaſpari, licet abſenti dictam domum vendendi & ſibi Vgolino illam emendi ſpontẽ & liberè & benignè dederunt, & conceſſerunt. Et hoc in caſu quo dictus Gaſpar obtineret victoriam cauſæ, quã hẽt cum quodã. B. de dicta domo. Et in caſu quo dictus Gaſpar nõ obtineret in dicta cã, tunc voluerunt dicti dñi Præpoſitus & Canonici talem licentiã nullius eſſe valoris roboris vel momenti, & ꝙ omnis ꝯtus de ea fiendus ſit ipſo iure nullus. ¶ Contingit, ꝙ tali licentia præſtita Gaſpar dicto domino Vgolino vendidit dictam domum & añ reportatam victoriam, poſt hæc decedit Gaſpar ſuperſtite quodam ſuo filio, deinde deceſſit filius ſuperſtitibus quibuſdam Thomaſio & Alexandro dicto pupillo Gaſparis filio pupillariter ſubſtitutis. Nunc in proſecutione proceſſus facta per hæredes prædictos in dicta cauſa, quæ inter dictum Gaſparem & Barto. vertebatur, ſiunt & occurrunt infraſcripta dubia, & præſupponitur ꝙ viuente Gaſpare vna ſnĩa fuit lata pro eo, a qua pars aduerſa appellauit, & adhuc pendet appellatio.

¶ Primum, ꝙ dicta licentia vendendi & emendi non potuit ſub conditione præſtari, ſicut nec authoritas; quaſi ipſa licentia illis regulis reguletur, quibus authoritas.

¶ Secundum, ꝙ dicta licentia videtur fuiſſe conditionalis, & ſic videtur conceſſa poſt impletam conditionem, & non ante; vnde videtur ꝙ venditio ante facta non ualuerit.

¶ Tertiũ, ꝙ illa ꝯdõ nõ pôt impleri per hæredes, quaſi ius illã implendi non tranſeat ad eos; qm̃ ius emphiteuticum, qđ reſidebat in perſonam Gaſparis, per mortem eius fuit extinctum, nec illud tranſmittere potuit ad hos hæredes, cum ſint extranei.

S V M M A R I A.

1 Conſenſus domini in re emphiteutica vendenda an poſſit ſub conditione præſtari, & quid differat ab authoritate.

2 Dominus conſentiendo alienationi factæ per emphiteutam in quo debebat ius finiri, an ualeat alteri inueſtire non obſtante conſenſu.

3 Conſenſus ſi fiat ſub conditione, ſi venditor uincerat in una cauſa, utrum eo mortuo poſſit emptor oſtendere de iure venditoris.

C O N S I L I V M CCCXXIX.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Circa primum notandũ ꝙ qñ emphiteuta uult ſuam emphiteuſim vendere lex dicit debere interuenire uoluntatem & conſenſum domini. C. de iure emphi. l. fin. circa princip. de quorum natura eſt regulariter, vt poſſint quandocunq; interuenire tàm ante actum, q̃ in ipſo actu, q̃ etiam poſt actum incontinẽti, vel ex interuallo interuenire. ſm̃ q̃ no. per doc. in l. ſi quis mihi bona. §. iuſſum. ff. de acqui hære. & in l. fi. C. ad maced. facit. l. 2. in fi. C. q admit. ad bo. poſ. ſi qd in frau. patro. l. 2. in fi. vbi volũtas pr̃is & patroni, q̃ reqrit in actu geſto ꝑ filiũ vel libertũ, pôt interuenire ex poſtfacto, licentia vero de ſui natura debet actũ præcedere, ſm̃ no. per Bar. in d. §. iuſſum. & Bal. in d. l. 1. in pe. col. C. q admit. ad bo. poſ. pñt & ꝙ no. Inn. in c. dudũ. de reb. eccl. nõ al ie. lib. 6. per Io. An. in c. q̃ talẽ. de reg. iur. in mer. Nõ ergo talis conſenſus hẽt vim autoritatis, cũ illa non poſſit interuenire añ actũ vel poſt, ſed dẽt interuenire in ipſo actu. l. obligari. §. tutor. ff. de autor. tut. Et ſic nõ ſequit, autoritas nõ pôt interponi ꝯdõnaliter. ff. de autor. tut. l. & ſi ꝯdõnalis. ergo nec cõſenſus, cũ habeãt diuerſã naturã. l. fi. ff. de calũ. de mino. l. Papi. exuli. ad carb. l. de bonis. in prin. cũ ſimil. Et hoc qñ ꝯſenſus alterius reqrit in actu, ne illi fiat ꝑiudiciũ ignorãti vel inuito. ff. de aqua plu. arcen. l. in cõcedendo. cũ l. ſe. ſicut eſt in caſu nr̃o; q̃a dñs dẽt ꝑferri extraneo, ſi ipſe vult emere, vt in d. l. fi. C. de iure emphi. & ſic cõſenſus nõ eſt de forma vel ſolẽnitate actus; ſed de ſubſtãtia ne poſſit ille reuocare rõne ꝑiudicij ſibi illati. l. nõ debet alteri. de reg. iur. Qñ vero nõ requirit cõſenſus alterius rõne ꝑiudicij, qđ ſibi inferri poſſit ex actu alterius, ſed potius ne fiat ꝑiudiciũ illi q actũ gerit, vt ſi ſtatutũ diceret ꝙ filiusfa. nõ poſſit ſe obligare vel agere ſine cõſenſu pr̃is vel mulier ſine cõſenſu viri vel cõſanguineorũ; tunc talis cõſenſus reqrit ꝓ forma & ſolẽnitate actus, & eſſet autorizabilis; iõ eſſet idẽ in eo qđ in autoritate, vt in ipſo actu nõ ante vel poſt deberet interuenire, ut no. in l. fi. §. neceſſitatẽ. C. de bo. q lib. & expreſſe per Bal. in d. l. 1. C. q admit. ad bo. poſ. pñt in pe. col. & tũc poſſet dici, ꝙ nõ dẽret ꝯdõnaliter interponi ſed pure, ſicut autoritas; ſed nos nõ ſumus in caſu iſto, ſed in primo, q̃a cõſenſus dñi nõ reqrit ne fiat ꝑiudiciũ emphi. ſed ne fiat ipſi dño, & ſic ſimilitudo de autoritate nõ eſt bona. Remanemus ergo in regula, ꝙ poſſit petere pſtari nõ ſolũ pure, ſed ẽt cõdõnaliter; q̃a nõ eſt de illis actibus legitimis, q enumerãtur. in l. actus. de reg. iur. in q̃bus ſolis ꝓcedit, qđ ibi dr̃, ꝙ nõ recipiunt diẽ vel cõdõnẽ ſm̃ gl. ibi & oẽs doc. Et hæc

2 de primo dubio clarè dicta ſufficiant. ¶ † Quantũ ad ſcd̃m volo fateri ſine ꝑiudicio veritatis, ꝙ iſta licẽtia vel cõſenſus canonicorũ fuerit ꝯdõnalis, & ꝙ ante cõdõnis euentũ non poterat dici dictũ emphi. habere licẽtiã vel cõſenſum. l. cedere diẽ. ff. de ver. ſig. Sed dũ ſubdit, ergo dicta vẽditio fuit nulla tanq̃ facta ꝯ legis ꝓhibitionẽ. d. l. fi. poſt prin. ibi minimè licere &c. iuncta l. nõ dubiũ. C. de legi. dico iſtud nõ eſſe verũ; ꝓcederet. n. ſi nullo mõ fuiſſet adhibitus vel adhibita, & ſic nõ ſperaret reconualeſcere ex cã q retro fingeret. l. qđ ab initio. de reg. iur. & qđ no. in d. §. neceſſitate. Sed in caſu nr̃o fuit adhibita, licet cõdõnaliter, & ſi cõdõ extabit, fingit retro pure fuiſſe adhibitus, q̃a erat cõdõ cãlis. l. potior. & l. q balneũ. ff. q potio. in pig. ha. Eſt ergo in pẽdenti. l. 1. §. ſi pẽdeat. ff. ad macedo. & futurus declarabit euẽtus, an valeat, vel non; q̃a ſi cõdõ extabit fingetr retro valuiſſe, ſi nõ extabit fingetr nunq̃ valuiſſe, put in ſimili. dr̃ in l. ſed & ſi qs ſtipulet. ff. de vſufr. i §. j. de iur. fiſ. l. 3. §. qñ aũt. ad ſilleia. ſi exheredatus. interim aũt nõ pôt dici vel allegari nullitas, cũ ſperetur exiſtere cõdõ, ꝑꝑ quã excluderet ab allegatione nullitatis, q vellet eã allegare; ſed dubia excluſionis cauſa vim habet excluſionis ꝑſentis & perpetuæ. ff. de condẽ. indebi. l. ſufficit. & quo plene per Bar. in fi. ſui cõmenti in l. iul. eo. ti. Et ſi dicatr condõ prædicta non pôt amodò exiſtere, quia poſtq̃ ille Gaſpar venditor mortuus eſt ſine deſcendentibus, oẽ ius ſuũ qđ in illa re ꝑtendebat, ſuit extinctũ, ne dicamus ꝙ fuerit melioris conditionis in caſu dubio, ſ. lite ſibi mota, q̃ fuerit in caſu certo. ſ. lite non mota; vt l. iulia. & ibi no. in prin. ff. de condi. indebi. Et ſi peremptum eſt ius ſuum, ergo & inſtantia fundata ſuper eodẽ l. cõſtante. §. fi. ff. ſolu. ma. Reſpondetur, ꝙ imo non eſt extincta, q̃a dictus emptor fuit ſubrogatus in locũ dicti Gaſparis in caſu, quo dictus Gaſpar ius haberet, ex quo poſſet vincere; ꝑꝑ quod dico dictũ emptorẽ pro ſuo intereſſe poſſe litẽ proſequi, non obſtante peremptione inſtantię quo ad Gaſparem, & oſtendere illum Gaſparẽ ius habuiſſe & potuiſſe obtinere, ſi vixiſſet, & facere illud declarare per l. vtriq;. ff. de rei ven. & quod no. Inno. per illã l. in c. ſi. in fi. de iuramẽ. calum. Et eſt tex. in ſimil. qui probat in c. fi. circa fi. vt lit. pen. lib. 6. in clemen. i. eo. tit. verſicu. ſi vero alter. per quæ patet non obſtare quod in contrarium allegatur. ſ. conditionis implementum non tranſire ad hæredẽ vel alium ſucceſſorem; q̃a verum eſt, quando non eſt fundatus in iure, quòd ad illos tranſmittatur, aliã. ſ. cuſ; quia tunc tranſit in conſequentiam illius,

prout

prout eſt caſus,ff.de ſtatulib.l.ſeruus ſi hæredi.in prin.& not.per doc.in l.ſi decē cū petiero.ff.de verb.ob.C.de ꝯdō. inſer.l.ſi plures. Sed in caſu nr̄o ſundabat̄ in iure, qđ habebat ille Gaſpar emphiteuta q vendidit; in quod ius fuit ſubrogatus de volūtate dñi directi emptor iſte,igitur ad ipſum emptorē tranſiuit ius implēdi ꝯdōnem vt poſſit ꝓ ſuo intereſſe,& vt oſtendat ſe ius habere, litem ꝓſequi;& illū Gaſparē ius habuiſſe, ex quo potuiſſet vincere ſi vixiſſet & facere ſic declarari ꝓ ſuo intereſſe per d.c.ſi. in ſi. vt lit.pen.lib.6.& per d.cle.1.ver.ꝙ ſi alter eo.ti.licet dicta ſubrogatio ſit alterius naturæ,vt dicam in ſequenti dubio. Sed hoc nō eſt extraneū a p̄dictis,vt patet in l.itē illa.§.qđ addicitur.ff. de cōſti.pecu. & patet in ſubrogatione q̄ fit in beneficio eccleſiaſtico per dicta capitula;& per p̄dicta patet fore reſponſum ad tertium dubium in prima parte ſui. Sed in ſecunda parte ſui, dū dr̄ ꝙ per mortē dicti Gaſparis ſine liberis fuit finitū & extinctum ius ſuū, & per ꝯn̄s ius iſtius emptoris,ne melioris condōnis ſit emptor q̄ venditor.l.ſi.§.1.in ſi.ff.ad velle. Et qa reſoluto iure datoris, reſoluit̄ ius acceptoris,l.lex vectigali.ff.de pig. Rn̄detur,ꝙ hoc nō poſſet ꝓcedere, ſi emptor habuiſſet cām a ſolo venditore ſine cōſenſu dñi,vt ſi nō vendidiſſet feudū, ſed cōmoditatē eius vel feudū alteri locaſſet vel nō alienaſſet ex toto , ſed dediſſet ad liuellū, qđ olim facere poterat ; tunc.n.cum ius feudi remanſiſſet penes ipſum emphiteutā,finiret̄ ex perſona eius,nō ex perſona ſecundi recipientis.ff.de pericu.& cōmo.rei ven.l.neceſſariò.§.ſi. ff. loca. l.ſi quis domum.§.hinc ſubiungi.& in vſib.feud.de alie.feu.§.& ſi clientulus.verū qa vendidit ex toto dictā rē cū conſenſu dictorū canonicorū,q ſunt dñi directi,firma debet remanere vēditio,nec dēt extingui morte Gaſparis venditoris per eundē.§.& ſi clientulus.ſed ipſius emptoris;qa in eius perſona eſt emphiteuſis noua. l.ſtipulatio iſta.§.ſi qs ita.de verb.ob.coherēs ꝑſonæ ſuæ,q̄ tñ originē habuit a veteri q̄ erat in ꝑſona Gaſparis, q̄ fuit cā gñationis iſtius nouæ; & ſicut extincto patre vel matre nō extinguit̄ filius, ita nec iſta noua extincta vete. : ꝓductiua eius;& hoc uidemus in ſimili.in caſu.l.itē illa.ff.de conſti. pecu. in §. qđ addicitur & in l. ſi vſufr.in ſi.ff.de nona.& ſolu.matri.l.vſufr.poſt mediū ibi,vel ſi ſe accōmodauerit domus ꝓprietatis &c. Ex qbus patet,ꝙ ſi vſufructuarius cōſentiente ꝓprietario trāsfert vſumfructū in alterū totaliter a ſe abdicādo,ꝙ nouus vſufruc. cauſat̄ in perſonā illius, in quē fit tranſlatio, q finietur morte illius nō morte primi fructuarij,qa ius illius cū eſſet perſonale fuit finitū, vt Inſti.de vſuf. §.finitur.& cauſauit nouū in perſonā ſecundi, q ſecundus pótius dr̄ habere a ꝓprietario,q̄ a primo fructuario; tñ ēt ab illo vr̄ habere,eo quia renunciatio illius fuit cauſa,ꝙ iſte ſecundus haberet. Succedit ergo iſte nouus loco veteris,cū alia tñ vita & qualitate, vt in d.§.quod additur. Patet ēt ſi aliquis renunciaret beneficio eccleſiaſtico,vt alteri conferat̄. Nā amodò non vacabit per mortem primi renunciantis,ſed ſecundi recipiētis. Et ſi dicatur iſtud eſſet verum,ſi fuiſſet facta renouatio in perſonā iſtius emptoris, prout determinat Bal.in auth.ſi quas ruinas.C.de ſacroſan. eccle. in ver.tertio fit renouatio , qa expedit &c. Sed hic non fuit facta renouatio in eū,imo vt audio canonici prædicti tanq̄ ad eos reuerſum pp finitam generationē Gaſparis cuidā alteri contulerūt. Reſpondet ꝙ conferre non potuerunt,ſed tenebātur renouationē facere in perſonā iſtius emptoris,poſtq̄ conſenſerunt ꝙ ei venderetur,ſi Gaſpar viueret & obtineret.C.de iure emphi.l.ſi.§.neceſſitatē. quod ſi faceret,procederet quod dixi ; qa nō potuiſſent poſtea per mortē Gaſparis alium inueſtire & auferre dicto emptori, vt in titulo de cle.qui inueſtitu.fecc.§.1.ibi.ſi quidem pure nō valet &c. mors aūt dicti Gaſparis nō dēt nocere dicto emptori,quominus adueniente tēpore vel conditione; qa per ſniam apparet illum Gaſparem ius habuiſſe ex quo vincere potuiſſet, ſi vixiſſet,debeat dictum emptorē inueſtire & ipſum renouare. vt in c.1.qui ſucce.tene.& c.2.hic poteſt eſſe titulus &c. quia & pro facta hr̄ dicta renouatio. Ex quo illi parato eam recipere tenebatur eam facere.argu.l.1.ff.de euictio. Poſſet quis dicere ꝙ imo nō hr̄ pro facta. Nā venditor tenetur & cogi poteſt ad tradendum. l.1. in princip ff.de actio.& emp.& tñ traditio non habetur pro facta niſi fiat; nec prius emptor habet dñium vel ius in re.l. ſi ager.ff.de rei.ven. Et ſi venditor alteri poſtea venderet & traderet, transferret in ipſum dñium,& præferrentur primo emptori.C. de rei vē. l.quotiens. Sic vr̄ in propoſito, ꝙ cū canonici prius inueſtierunt alium poſt mortē illius Gaſparis , q̄ emptorē , ꝙ ille præferatur emptori qui ante inueſtiturā non habebat ius in re, vt in vſib.feu. qbus modis feu.ꝯſti.pōt.c.1.arguēdo de feudo ad emphiteuſim; q argumētatio vr̄ bona vbi nō reperit̄ ꝯriū . Nā ꝑ ſolā vēditionē & traditionē Gaſparis nō potuit emptori acqri ius ī re;qa i' Gaſparis nō erat trāſiturū in emptorē ſed morte eius finiturum. In. Iſti.de vſufru.§.finit̄ & aliud nouū interucturū ꝑ inueſtiturā fiendā a dñis canonicis quā nō fecerāt,licet licētiā vēdēdi dederint. Sed rn̄det̄,ꝙ ſi de volūtate dictorū canonicorū vēdidit & tradidit,& ipſe emptor de ipſorū volūtate poſſeſſionē apprehendit, tūc in re fuit ei q̄ſitum ſine alia inueſtitura, vt in c.1.de ꝯſuetu.recti feu.& l.q̄dā mulier.ff.de rei ven.qđ auferre nō potuerūt aliū poſtea inueſtiendo.l.qđ noſtrū.ff.de reg.iur. Renouatio ergo q̄ reſtat fiēda,potius expedit canonicis vt emptorē hēant obligatū ad pēſionē,q̄ emptor ꝓ acquiſitione iuris realis.ar.l.oēs.§.fin.ff. uſufruc,quēadmo.cauea.in ſi.vbi patet,ꝙ non eſt eis obligatus,
3 niſi ſe de nouo obligēt;& ꝑ Bal.in d.auth.ſi quas ruinas.† Et ſi dicat̄,qūo pōt dici,ꝙ emptor fuerit nactus poſſeſſionē de volūtate canonicorū,ſi nos dicimus ꝙ eorū licētia fuerit ꝯdōnalis, ſi Gaſpar obtineret in litigio qđ hēbat ſup illa re,cū ꝯdō nōdū extiterit,vt dixi ſup ſcđo arti. Rn̄det̄,ꝙ canonici ꝑ appoſitionē illius ꝯdōnis nō cenſent̄ voluiſſe ſuſpēdere vēditionē & traditionē fiēdā ꝑ Gaſparē,vel adeptionē fiendā ꝑ emptorē , ſed effectū eius. Cū.n.ipſe uellet vēdere tāquā verus emphiteuta,& tanquā habēs ius in re,& dicti canonici licētiā ei ꝯcedere tanquā vero emphiteutæ & hñti ius in re;qa nec ſibi poterant denegare, niſi vellent emere ꝓ ſe,ſi verus erat emphiteuta & vere hēret ius in re , licèt morte eius eſſet finiturū & ēt emptorē inueſtire,ꝑ d.l.ſi.§.neceſſitatē.C.de iure emphi.ꝑ quā notabilr̄ patet , ꝙ ꝑ iſtū modū pōt emphiteuta impedire,ꝙ emphiteuſis ꝑ eius mortē ad dñm nō reuertat̄.ſ.req̄rēdo dñm ꝙ emat vel emptorē inueſtiat,qđ eſt mirādū. Si tñ nō eſt verus emphiteuta,nec hēt ius in re, licet p̄tendat ſe eſſe vel hēre,nō tenet̄ dñs licētiā ꝯcedere,nec emptorē inueſtire;qa ꝑ eius mortē nō eſſet ad ipſum dñm reuerſura. Cum aūt in caſu nr̄o d.Gaſpar.litigiū pateret̄ , & ſic eēt dubiū an eſſet verus emphiteuta,& an hēret ius in re,vel non,& ſic an tenerent̄ licentiā dare vel nō,appoſuerūt illā ꝯdōnē,ſi obtinebis;& ſic apparebit te ius hēre,& nos teneri ad dādā tibi hāc licētiā;nō aūt ſi ſuccūbes,& ſic ſi appareat te nō eſſe emphiteutā , & nos tibi nō teneri ad licētiā dādā,q̄ ꝯdō inerat ēt ſi nō fuerat expreſſa, ſed ſimplr̄ data ſibi licētia tāquā vero emphiteutæ. Intantū qđ ſi poſtea ꝯriū appareret, vēditio & licētia tāquā ꝑ errorē facta & data reducerēt ad irritū;qa deficeret io cā finali.ar.l.nec apud . & l.ſi pr̄.ff.de hær.inſti.de fideicō.cā quā.& ꝑ ꝯn̄s expreſſio dictæ ꝯdōnis,q̄ tacitè inerat & ꝑ eundē modū & effectū , qui inerāt fuit expreſſa, nihil operat̄.C.de fideiuſ.l.nō rectè.ff.de leg.1.l.3.Sed ſi nō fuiſſet expreſſa,ſed ſimplr̄ ꝯceſſa licētia , eēſerent̄ voluiſſe canonici ꝙ vēditio poſſet de p̄ñti fieri,& ēt traditio & poſſeſſiōis adeptio. Et ꝙ oīa iſta tunc ſortirent̄ effectū qñ apparebit ipſum eſſe talē, qualem ſe facit.ſ.verū emphiteutā , qđ erit cū in litigio obtinebit ipſe,vel poſt eius mortē dictus emptor litē ꝓſequēs ꝓ ſuo intereſſe;ſi verò ſuccūbet,hēbunt̄ ꝓ nō factis , qa tūc apparebit ꝙ canonici nō tenebant̄ licentiā vendendi dare , nec dare voluerūt in alterius ius hñtis præiudiciū . Fuit ergo ſuſpēſus effectus iſti' vēditiōis, nō actus,i.vēditio,& traditio,vel poſſeſſionis adeptio; & ſic dictus emptor de volūtate dictorum canonicorum & poſſeſſionē apprehendere potuit,& ſi in litigio prædicto obtinebit, & faciet d eclarari Gaſparem ius habuiſſe, & per ꝯn̄s vendere ſibi potuiſſe, & canonicos fuiſſe aſtrictos & neceſſitatos ad dandum licentiam,apparebit ſe ius acquiſiuiſſe in re a tempore venditionis & traditionis factæ de voluntate canonicorum,& ſic eos aliū inueſtire nō potuiſſe , & in iſtis ſtat verus & clarus intellectus iſtius ſubtilis & difficilis puncti & conſultationis,per quæ remanent omnia dubia funditus eneruata.

S V M M A R I V M.

1. *Venæ, ex quibus cotes eff. linuntur, an dicantur eſſe eorum quorum eſt ſuperficies prædiorum,ſub quibus ſunt cuniculi dictarum uenarum.*

CONSILIVM CCCXXX.

1 *IN Chriſti nomine Amen.* ¶ † Libellus iſtorū agētiū fundat̄ ī dñio & ꝓprietate,qđ & quā aſſerūt ſe hēre ī ſuꝑficieb' petiarū terræ,ſubt' quas ſūt iſtę venę,tōne cui' dñt nō licere ꝯuētis fodere & cauare cotes ī dictis venis tāq̄ ad eos ſpectātib' ſine ipſorū licētia & volūtate,cū nullā eruiſſurē eis dēat.C.de ſerui.& aqua.l.ꝑ agrū.ff.de dona.l.q. ſaxum.

ſtarum. ver. ſed ſi is qui a me. cõia. prædi. l. venditor. §. ſi conſtat. q bus agentibus & ſic ſe fundantibus de directo ꝯdicit tex. cum gl. in l. quoſdam. C. de metal. lib. 1 t. vbi glo. determinat ſm Pi. ꝙ talia ſaxa vel cotes repertas humo licitum eſt cuilibet defoſſis in alterius cuniculis ſub alienis ædificiis q̄rere ēt dñis inuitis, ſi nullũ dãnũ per hoc recipiãt pp publicã utilitatē. p illũ te. a ꝯrio ſenſu qui vetat eo caſu, quo dñs reciperet damnum; qa facerent fundamenta ædificiorum labefactare. Et pp magnum laborē & expenſas, quæ verſantur in talibus, eo. ti. l. cuncti. & qđ ibi no. in glo. j. dum opponit de. l. j. C. de theſau. & Inſti. de rer. diui. §. theſaurũ. per quas gl. põt rñderi ad. l. venditor. §. ſi cõſtat. cõia prædi. cũ ſimil. quæ allegant in ꝯrium; qa loquuntur in lapidicinis, quæ ſunt & fodiuntur in ipſa ſuperficie; qa non tanto peregunt agone vel expẽſa, & qa ad eas acceditur per ipſam ſuperficiem, & ſic non ſine moleſtia dñorum fieri poſſet, nec tãta verſatur in illis vtilitas reipu. qa illæ reperiunt in pluribus locis, iſtæ verò minimè & ſunt iſtæ precioſiores alijs, qa non ordinantur ad murandum vel ædificandũ, qđ opus ex diuerſis lapidibus & materiebus fieri põt, ſed ad acuendũ ferrũ. ff. de pub. l. cotē ferro. & l. cæſar. ad qđ quidem miniſteriũ cotes iſtæ ſunt neceſſariæ, & p totũ mundum portant; qa vix in alijs locis reperiunt, ꝙ minime contingit in lapidibus ordinatis ad ædificandũ, q̄ reperiunt in qualibet patria ſm diuerſitatē locorum. Regulant ergo cotes iſtæ ad ſimilitudinē metallorum, q̄ pp eorum pcioſitatē & expedientiam r. i. publicæ licitè eſt quærere ſub alienis fundis, ſi ex hoc dñi nõ læduntur; ſecus in alijs nõ ita expedientibus. ar. l. 3. ff. de acq. rerũ domi. Et iſta vt vidĕo malè ꝯſiderant Pergami, & malè fuerũt p ſteri ta tpa intellecta & obſeruata, cũ credãt quãplures iuriſperiti ibi exiſtẽtes, qđ illæ venæ poſtq̄ ēt fuerint per aliũ inuentæ ſint illorũ, q habent dñium in ſuperficie, nõ ꝯſiderantes nec cõderãtes illã. l. quoſdã. cũ ſua gl. nec gl. l. cuncti. eo. tit. ſed euntes poſt aliās leges vulgares; ſ. l. diuortio. §. ſi uir. in fundo. ſo. ma. & de vſufru. l. itē ſi fũdi. §. j. & d. §. ſi ꝯſtat. q̄ leges ſm rei veritatē; qa loquunt in alijs lapidicinis, ad quas accedit p ſupficiē, & nõ ſunt talis ſpeciei, cuius iſtæ venæ ſunt. Dico ergo ꝙ iſtæ venæ ſunt eorũ. q eas inuenerunt & ſuorũ ſucceſſorũ, ſicut & theſaurus. l. nunq̄. §. theſaurus. de acqren. re. do. licet in alio differat, vt no. in d. l. cuncti. C. de metallis. in j. gl. Et hæc eſt ipſa veritas iudicio meo, & ſic ruit fundamentũ agentium. Nec eſt inconueniens hoc dicere, ꝙ ſint diuerſorum, poſtq̄ ad eas venas habetur aditus ex publica, nõ p ſupficiē. l. ſi duo. §. ſed. 7. ff. vti poſſidetis. ¶ Ad pbationē verò dñij, qđ prẽdũt, non ſufficit donatio eis facta cũ traditione, ſm ea quæ no. Cy. C. de pbatio. l. cũ res in fi. Nec longa poſſeſſio ſuorũ autorũ ſine ti. C. de rei ven. l. nullo. nec lõgiſſima ſine bonafide ſm no. C. de bo. mater. auth. niſi triennalis. Agẽti verò negatoria incumbit onus pbãdi dñium rei, p cuius libertate agit. l. uti. frui. §. j. ff. ſi vſuſfru. pet. ff. ſi ſerui. vẽ. l. 2. §. hæc actio. q̄q̄ dicti poſſit, ꝙ qñ deducit dñium incidẽter, ſufficiat pſens poſſeſſio, iux. no. in l. ſicuti. §. ſi q̄rat. eo. ti. & per Bar. in l. pe. de ꝯdi. inſti. Sed & poſito, ꝙ dñiũ eſſet pbatum ſufficienter quo ad hãc negatoriã, & ꝙ ceſſarēt ea q̄ primo loco dicta & allegata sũt, attñ illi ꝯuicti pbãt ſufficiẽter p publicũ inſtrm ſocietatis ꝯtrꝯ ſuper illis venis inter ipſos & quoſdã alios faciẽtes noĩe ſuo, & noĩe illorũ, a quibus ſoardelatus habuit cãm, & ēt per teſtes in alia cã pductos inter eoſdē, qualiter illi receperũt partē coĩũ, q̄ tãgebat eos ſm inſtrm ſocietatis & ſic vident ratificaſſe ꝯctũ. ff. de euic. l. qđã ex parte. C. de re iudi. l. ad ſolutionem. iũcta. l. ſi tibi areæ. in fi. ff. de pſcrip. ver. p ſocio. ſi id qđ in fi. prin. per quas patet, ꝙ ſi dicti autores ſoardelati erant dñi iſtarũ venarũ, put ipſe aſſerit, ipſas cõicauerunt p ꝯtrũ ſocietatis, ꝯ quẽ venire nõ põt dictus ſoardelatus, ſed excep. põt repelli. l. idemq;. §. fi. ff. pro ſocio. autores verò aliorũ agentiũ renũciauerunt oĩ iuri, qđ habebant in dictis venis tpe dictæ ꝯctæ ſocietatis, ex qua renunciatione oritur ius excipiendi ꝯ iſtos ſingulares ſucceſſores, in quos non potuerũt plus iuris transferre, q̄ ipſi haberent. ff. de pigno. l. ſi ſuperatus. §. fi. Et poſito qđ per ꝯtractum ſocietatis non fuiſſent dictæ venæ cõitatæ dictis de vegis; ipſas tñ pſcripſerunt ſpacio longi tpis, ſ. decem annorum cum ti. pdicto & bona fide, ſicut præſcribit ius vſufru. C. de pſcrip. long. tempo. l. fi. ff. de publicia. l. ſi ego. §. j. de vſucap. l. iuſto. §. non mutat. & no. Cyn. in l. 2. C. de ſerui. & aqua. in vj. q. licet ſeruitus pdialis præſcribatur ēt ſine tit. l. ſi quis diuturno. ff. ſi ſerui. vẽn. iſta vero non põt dici prædialis; quia nõ debetur prædio, ſed pſonæ a prædio. vel in prædio & ſicut eſſet uſuſfructus perſonalis; ſm no. in l. pecoris. in fine ſcdæ gloſ. ff. de ſerui. ruſt. prædio. non tamen mere, qa tranſmitteretur ad hæredē; vnde verius puto, quod ſit ius dominij dictarum venarum, quod fuit apud anteceſſores eorum inuentores earum. Nec ob. pdictis, ſi dicatur quòd iſti nõ potuerunt præſcribere niſi illas, in quibus continuè cauauerunt l. j. §. iu. ff. de it. actuq; priu. ſed in vna de iſtis paucis diebus cauauerunt; qa rñdetur, quòd ſufficit ſemel ad acq̄ſitionem poſſeſſionis, ꝙ nõ ſolet concedi iure familiaritatis vel amicitiæ. ff. de aqua quot. & æſti. l. qđ aũt. §. ſcriptũ. ē maximè ꝯcurrẽte traditione poſſeſſoris, iuxta not. in l. j. in princ. ff. de acq. poſ. in vlt. gl. magna. Prædicta verò non ſunt neceſſaria quantũ ad venã pdictam, q̄ pbatur non eſſe ſub aliqua dictarum petiarũ terræ; qa in illa deficit omne fundamentum agentium vt ēt libellus ruere; qa diuerſæ præſonæ p diuerſis venis & diuerſis petijs terrarum agunt in vno & eodem libello, cũ requirerent plures; per ea quæ colliguntur ex no. per Bar. in l. ſupra iter. §. caſſius. ff. de aqua plu. arcen.

S V M M A R I A.

1 *Furto uno probato ſi quis puniatur pena pecuniaria, an ſi duo alia furta allegentur, & non probentur niſi per fugam & malam famam, poſſit cõdemnari ad pœnam corporalem.*

2 *Statuta loquentia in materia furtorum, & maximè, ꝙ extãtibus indicijs ad torturam in contumacia fur condemnetur quomodo intelligantur.*

CONSILIVM CCCXXXI.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Si iſte inquiſitus fuiſſet i manibus iudicis, potuiſſet iudex ipſum ponere ad torturã p vltimo furto Catherinæ pp depoſitionē quatuor teſtium & ultra deponentium de publica voce & fama dicti furti, tñ ſi in tortura nõ fuiſſet cõfeſſus, nõ potuiſſet ad mortem ꝯdemnari, niſi affuiſſent alia indicia, & ēt vnus teſtis de viſu ſic loqut, & debet intelligi ſtatutum ſ. relatũ in puncto in verſiculo extatq; & in verſicu. uerum qa plerunq;. Sed qa ipſe nõ erat in manibus iudicis, ſed abſens & cõtumax, uſ ꝙ ad dictam condemnationem ſufficere debuerit dicta contumacia, unã cum atteſtationibus præfatorum teſtium de publica uoce & fama deponentium, q̄ faciunt ſufficiens indicium ad torturam, pp aliud ſtatutũ de quo. ſ. in uerſi. extat & aliud ſtatutũ qđ vult. &c. quod dẽt reſtringi ad dictũ caſum, in quo loquitur, ne contrarietur ſtatuto præcedẽti, quod uult nõ ſufficere; quia cõtumacia aggrauat ut ſufficiat. ¶ Cõtrariũ tñ eſt ueri⁹, qm̃ dicta fama nõ pbatur per quatuor teſtes, niſi de furto Catherinæ; ſed pp illud ſolũ non ueniebat ad mortem condemnãdus, ſed pp oĩa tria ſimul. iuxta ea quæ habentur & notan. per docto. maxime Bal. in auth. ſed hodie. C. de ſeruis fugitiuis, & ſic dicta tria furta habebant p uno quantum ad unã pœnam mortis imponendã. Requirebatur ergo ꝯcurſus omnium triũ, poſtq̄ oĩa tria ordinabant ad unũ effectum l. ſi hẽdi plures. ff. d ꝯdi. & demõ. & qđ no. Bar. in l. ſi is q̄ ducenta. §. ſed utrum. ff. de reb. dub. in materia copulatiue. Et ſic ꝙ eſſet fama de oĩbus, & ꝙ probaret per quatuor teſtes. Sed de furto facto Blaſio, qđ erat maius omnibus, nulli teſtes deponũt de fama, nec de ipſo adeſt niſi ſola q̄rela Blaſij, q̄ nullam fidem facit in cã propria. C. de teſtibus. l. omnibus. de furto uerò facto Stephano, duo tñ teſtes uident. de fama deponere, ſ. Secũdus, & tertius. Reſtat ergo dicta duo furta nullo mõ pbari. Et ſic pro non factis habeneur. cùm paria ſint non eſſe, & non apparere. l. duo ſunt titij. ff. de teſtamen. tute. l. rutilia. & l. in lege. ff. de ꝯh. emp. nõ ergo potuit imponi pœna mortis pp ſolum furtum factum

2 Catherinæ. † Et ſi dicatur potuiſſet poni ad torturam, ſi comparuiſſet & fuiſſet confeſſus hoc & alia. Reſpondetur, ꝙ forte non fuiſſet confeſſus. ff. de quæſt. l. unus. §. primo. in fine. Et ſic nõ poteſt ex hoc ſumi. ar. ff. de acq. re. domi. l. naturalem. §. primo. in fine. Itē ſi dicatur, teſtes ēt ultra quatuor deponunt ꝙ eſt hõ malæ ꝯditionis & famæ, qđ uſ ſufficere ad torturã de iure cõi. ut no. Bar. in l. pen. ff. de q̄ſtioni. ergo & ad condemnationē ſtante cõtumacia pp ſupradictum ultimum ſtatutũ, de quo. ſ. rñdet ꝙ imo ſm eundem Bar. ibidem cum iſtud ſit indicium generale & remotũ nõ ſuffeciſſet ad torturã p dictis duobus alijs furtis, niſi cõcurrente alio, indicio ſpeciali & pꝓpinquo, puta quod habebant notã domũ, ſed de hoc nullũ indiciũ habet quo ad furtũ factum Stephano, nec ēt quo ad furtum factũ Blaſio niſi p dictum ipſius Blaſij delatoris, cui nõ eſt ſtandum, qa non dẽt eſſe teſtis & pars. ¶ Item ſi dicatur adeſt fuga, q̄ facit indicium. iuxta notata p gl. in l. 3. §. primo. ff. de teſtibus reſpondetur, uerum eſſe quantũ ad furtum factum Catherinæ propter quam arripuit fugam iſtam,

de qua teſtes loquuntur, & ſic ad alia duo præcedentia nō exten-dit effectum ſuū; quia limitata cauſa limitatum ꝓducit effectū. l. ita aūt. ff. de admin. tuto. in princ. l. cancellauerat. ff. de his q̄ in te ſtamen. delen. Et ſic concluditur, q̄ non potuit condemnari, niſi de iſto facto Catherinæ. Et q̄ ꝓpter alia duo de quibus non cō-ſtabat non potuit dicta condemnatio augeri de pecuniaria ad cor poralem, per id q̄d no. Bal. in auth. ſed hodie. C. de ſer. fugi. circa medium. in verſ. ſed pone q̄ aliquis confitetur. Accedit ad prædi cta, quia et primò præmittitur iudex prædictus denegando copiā indiciorū dare, q̄ danda erat ſi ad torturam erat perueniendum, vt dicit Bar. in d. l. pe. in fi. ff. de q̄ō. ſortius ſi ad condemnatio. ad quā ordinabatur tortura, vt in auth. multo magis. C. de ſacroſan. eccle. vr̄ denegaſſe defenſionē, quod facere non potuit, poſtq̄ ſtatutum permittebat vnicuiq; de populo veniendi defenſam abſentis. c. in dubium. de reg. iur. lib. 6. ff. de ferijs l. 1. §. 1. circa fi. ibi, neq; n. præ torꝭ tactum &c. Nam cū ſit de iure naturali non pōt tollere per ſtatutū, vt no. Bar. per l. cum mulier. ff. ſolut. mat. Et ſic vr̄ ſenten-tia nulla quaſi lata ſine cauſæ cognitione, quæ pleniſſima require batur. l. ſciant cuncti. C. de ꝓbatio. iuncta cle. paſtoralis. de re iud. Et ſic ſiue ſit nulla, ſiue ſit iniuſta, venit ſuperioris imperio reuo-cāda. l. 1. §. fi. ff. de quæſt. ff. de pœnis. l. moris. §. iſte fere.

S V M M A R I A.

1 *Simulata venditio ſicut non transfert dominium, ita nec vſucapiendi conditio-nem.*

2 *Contractus quando præſumatur fœneratitius & ſimulatus.*

3 *Emptor ſecundus ſi alteri vendiderit rem, an currat præſcriptio contra hæredē primi venditoris agentis de ſimulatione, cum fuerit minor.*

CONSILIVM CCCXXXII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſa ſcri-pta facti narra tione & ct processu agitato in cā iſta. Vr̄ poſſe reduci rem iſtā ad breuitatem, q̄q̄ narratio ſit ſatis longa.

1 †Nā præſuppoſito ſtatuto de quo ſupra proxime, q̄ iudex ſecularis poſſit cognoſcere de quibuſcunq; cauſis vſura-rijs. Et ſic de omni eo quod tangit cauſam vſurariam principali-ter vel incidenter. ff. de tranſac. l. cū hi, & quod no. Bar. in l. 4. ff. de alimen. ciba. lega. circa fi. principij. Et per ea q̄ ſunt de ſimulatione contractus contingente ꝓpter illam cām, c. illo vos, extra de pign. de emp. & vendi. c. ad noſtrā. ſatis vr̄ fundata intentio partis actri-cis, vt pronunciari debeat ſm petita per eam. Ex eo maximè quia pars rea ꝓduxit ad ſuam detentionem inſtrumentum primæ ven-ditionis factæ per D. Luchinum de poſſeſsionibus, de quibus agi tur, illi Begneto de Gerola, quaſi per eam fuerit in illum trāſlatū dñium. Et poſtea per illum in alium ſecundum emptorem, & per ſecundum in tertium, & per tertium in quartum, & ſic de ſingu-lis quouſq; ſit peruentum ad præſentem poſſeſſorem habentem ſinaliter cauſam a dicto Begneto primo emptore, licet quàm pluri-bus alijs mediantibus. Confitetur ergo per hoc principale funda mentū agentis, videlicet q̄ D. Luchinus, cuius Agēs dicit ſe fuiſ-ſe filiam & eſſe hæredem, fuit dñs iſtarum poſſeſsionum, quarum dominium dicit Agens ad ſe fuiſſe tranſmiſſum tanquā ad hære-dem. Sed pars rea negat aſſerens fuiſſe tranſlatum in primum em-ptorem, & de ipſo mediantibus alijs in eam. Non fuit ergo neceſ-ſe dictæ Agenti de dominio D. Luchini aliter probare, & per con ſequens nec de ſuo, poſtq̄ vtraq; pars prætendit cauſam & titulū ab eodem domino. ſ. Agens vniuerſalem & poſteriorem, reus ve-rò ſingularem & anteriorem. Sed ſolum eſt videndum, an ille pri mus titulus fuerit verus & vera venditio; quia tūc deberet actrix ſuccumbere, quia in eam non potuiſſet tanquam in hæredē trāſ-ferri, cùm per prius fuiſſet tranſlatum in emptorem, & ſic tem-pore mortis domini Luchini non erat in bonis eius, vnde nō po-tuit in eius hæredem tranſmitti. l. quod his verbis. ff. de legatis. 3. an vero non fuerit verus titulus, ſed ſimulatus, & potius pignus, & tunc in primum emptorem, l. nuda. ff. de contrahenda empti. C. plus valc. quod agitur. l. emptione. & per totum, & proba-tur hæc argumentatio de habentibus cauſam ab eodem modo quo ſupra dixi. C. de probatio. l. ſiue poſsidetis. cum ibi not. Iſta verò actrix agens rei vendica. mentionem fecit de dicto titulo, quem pars rea poſſet prætendere dicens illum fuiſſe fictum & ſi-mulatum, & petens hoc pronunciari, ſi allegetur, quod facere potuit, licet non arctaretur. C. ſi aduerſus rem iudi. l. 2. & quod no. Inno. in c. bertoldus. ex. ti. de re iud. Dato ergo, q̄ ſit proba-tum & vllo ſum in iſto iudicio, q̄ illa prima venditio fuerit ficti tia & ſimulata, & q̄ potius fuerit pignus, ruit tota intentio partis reæ, & principale fundamentū, in quantū vult ꝓducēdo inſtr̄m il-lius venditionis oñdere q̄ illa mediante ſit dñs et ſine adminiculo pſcriptionis, q̄d eſſe nō pt, cū in illū primū emptorē nō fuerit trā ſlatū dñium; ergo nec illo mediante in ipm reū, q̄a medium p q̄d trāſitus debebat fieri, erat inhabile. ff. de oper. libe. l. q̄ libertinus. §. poſthu. C. de q̄ō. l. diuo Marco. ff. de fal. l. filius. §. ſeq. q̄ō. in fi. ff. de ſer. ruſt. pdi. l. tria pdia. Et ſic nō diſceſsit dñium a D. Luchino, de cuius natura eſt q̄d nō abdicat ab habēte, ſi alteri in quē nō ab-dicet vel non acqrat. ff. quib. ex cau. ma. l. nec vtile. in fi. & q̄d not. in l. ſi ego. ff. de neg. geſt. in vl. gl. de ſol. l. q̄ hoiem. §. ſi debitorem quāto minus ſi non intendit. de reg. iu. id q̄d nr̄m. Reperiebat er-go & erat in bonis D. Luchini tpe mortis ſuę, & ſic trāſiuit in hāc filiā ſuā hæredē, q̄ ſuccedit in vniuerſum ius q̄d defunctus hēbat tpe ſuæ mortis. l. hæreditas. ff. de reg. iu. Et ſic potuit vendicare & debet obtinere alio nō doc. tex. eſt in d. l. ſiue poſsidetis. C. de ꝓb.

2 †Quod aūt ſimulatio ſit ꝓbata, patet ex duobus q̄ ꝓbata ſunt. ſ. ea pacto de retrouendendo facto eadē die vel ſequēti, licèt in alio loco; & ex paruitate p̄tij, q̄a ſm ea q̄ teſtes deponunt, poſſeſsiones iſtæ valebāt tpe illius vēditionis in duplo plus, q̄ venditæ fuerint & vltra. Et ſic iudex in aliquo dubitat circa dictā ꝓbationē maio ritatis p̄tij pōt vti practica quā ponit Bar. in l. 2. C. de reſcin. vē. vt mittat ęſtimatores iuratos & antiquos, q̄ nouerint & referre poſ-ſint de tpe p̄terito, ſicut de p̄ſenti. Conſtat aūt q̄ ex his duobus p̄-ſumit ꝯctus fœneratitius & ſimulatus, & potius pignus q̄ vera vē ditio c. ad nr̄am. de emp. & ven. & ibi per doc. & per leg. ſtas. ſ. Cy. & Bal. in d. l. emp. C. plus valc. q̄d agit.

3 †Conſtat ēt q̄d ille Begne-tus primus emptor, ſicut non trāſtulit in ſecundū emptorē ipſum tunc iſtius agentis, q̄a ipſum non habebat. ff. de acq. re. domi. l. traditio. de reg. iu. l. nemo. ita nec tranſtulit ius pignoris; q̄a hoc non p̄ſumitur voluiſſe, ſi nō dixit expreſſè, q̄a nō vendidit vt cre-ditor, q̄d ſi feciſſet ſeruatis ſeruandis, trāſferre potuiſſet ex pnte ſibi a iure data. l. ſi conuenerit. ff. de pig. actio. ſed vēdidit vt dñs, & dñs nō erat, & ſic q̄d potuit noluit &c. l. multum. C. ſi q̄s alteri vel ſibi. Et ꝓbat expreſſè q̄d nō tranſtulit ius pignoris, licet ipſū hēt. ff. de euictio. l. ſi cū debitor. in fi. prin. dū ibi dr̄, & probat q̄d ille q̄ emit a creditore nō vt creditore vendēte, nō hēt ſeruianam, .i. hypothecariā ſuo noie, licet hēat directā vel vtilem rei vendica tionem, aut publicianā; ſed ſi fuiſſet trāſlatum ius pignoris, falſū eſſet, q̄ emptor nō habet ſeruianā. ff. de pig. l. ſi ab eo. Et ſi primus emptor ius pignoris nō trāſtulit in ſecundū, nec ſecundus in ter-tiū, nec tertius in quartū. Et ſic iſte reus & poſſeſſor ex iure pigno ris q̄d hēbat in dictis bonis non pōt ea defendere aduerſus iſtam agentē, licet primus emptor bene potuiſſet, nec tenet̄ agens offer re huic pecuniā quā pater ſuus recepit a primo emptore, & ꝓ qua eccuſetur dicta bona pignoraſſe vel obligaſſe, niſi in inſtr̄is vendi-tionis cōtineat̄ ceſsio actionū & iuriū cōpetentiū in illis bonis & eorū occaſione. ff. de euic. l. ſi rē quā a Titio. ¶ Et ſi dicatur ſaltē tranſtulerant vſucapiendi & p̄ſcribendi condōnem vēditionis pdi ctæ. per l. clauibus. ff. de ꝯhen. emp. Et p̄ſcriptio eſt cōpleta, quia tranſiuit longū tps 20. ann. & vltra coniunctis tēporibus hominū poſſeſſorū, quorū acceſsione pōt reus vti. l. pōpo. §. cum quis ff. de acqui. poſ. Rndetur, q̄ prima venditio, quam fecit D. Luchinus, ſicut non tranſtulit dñium, licèt ipſe habet, quia fuit ſimulata & noluit vendere ſed pignorare, ita nec vſucapiendi condōnē, aliæ vero venditionis factæ fuerūt poſt mortem D Luchini, vnde po-ſito q̄ fuiſſent de ſe habiles ad transferendum vſucapiendi condō nem, nō potuit vſucapio vel p̄ſcriptio niſi ꝯ hæredē incipere. Sed in caſu nr̄o non potuit hoc eſſe; quia iſte hæres erat minor tēpore inchoandæ præſcriptionis quod fuit in 1416. prout colligitur ex aſpectu, quia vt dr̄ nunc eſt ætatis 26 vel 28. anno. Et ſic tempore ſecundæ venditionis & poſteriorum conſtat, q̄ non poterat eſſe niſi minor, contra quā p̄ſcriptio longi tēporis non potuit incipe-re. l. fi. C. in quib. cau. in integ. reſt. non eſt neceſ. ſecus ſi incepiſ-ſet contra Luchinum, quia continuaretur contra hæredem mino rē, & daretur reſtitutio. ff. de mino. l. ei qui. C. ſi aduerſus vſucap. cū ibi no. Cōcludit̄ ergo ꝓnunciandū ꝓ actrice ſm petita per eā, non obſtantibus exceptionibus in contrarium allegatis.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Præſuppoſitis ſupraſcriptis compromiſſo & proceſſu ſuperin de facto, ac ſnīa ſiue laudo arbitrorum & arbitratorū, vt. ſ. ac ēt præſuppoſitis ſupraſcriptis ſtatutis cōmunis Vincentiæ coram arbitris vigore prædicti cōpromiſsi petitum eſt per Leonardum

de Parellis q̧ annulleẗ permutatio facta inter partes in d. compromiſſo cōprehenſas,& pars debita de poſſeſſionibus aſſignatis Dorotheæ virtute legati facti dotis relictæ p̄dictæ Doro. in teſtō q. D.Nicolai de Parellis ꝓnuncieẗ cōpetere dicto Leonardo petitori,& ſubſequenter ꝓnuncieẗ ēt ſibi cōpetere tertia pars hæreditatis Guidonis de Parellis virtute fideicōmiſſi relicti in teſtō q.D. Nicolai de Parellis &c. ſuper q̄bus tribus principaliter petitis,ac ſuper oībus alijs pronunciatum eſt per arbitros,& a dicta ꝓnunciatione appellatum eſt,ſine ad arbitriū boni viri deductio impetrata eſt cum aſſertione cauſarū certarū,& non facta ꝓſecutione appľonis vigore ſtatutorū ſupraſcriptorū, facta ēt ē executio ſententiæ arbitrorum autoritate ſtatutorū ſupraſcriptorū; demū ab executione p̄dicta appellatum eſt ad magnificos dn̄os auditores ſn̄iarum &c. Et q̄q̄ in hac vltima appľone diſputandum ſit de ipſa executione, tn̄ q̄a dubitatur vtrum arbitri exceſſerint & egreſſi ſint fines cōpromiſſi, ac ꝓnunciauerint ſuper eo qd̄ in cōpromiſſum deductum non ſit;an ne. Nā ꝓ parte appellante dr̄, q̧ cōpromiſit ſe ſolum ſuper legatos dotis Dorotheæ, ac dependentib' ca dicto legato,& verba gn̄alia cōpromiſſi ad dictā intētionem referri debent. Pars aūt appellata dicit, q̧ verba cōpromiſſi ſpecialiter & gn̄aliter extenduntẗ,& ꝯprehendunt dictū legatum dotis Dorotheæ,& gn̄aliter ēt capiunt quālibet aliam rōnem vel cām vt in dicto compromiſſo patet ibi,& qualibet alia rōne vel cā; alioquin dicta verba eſſent ſuperflua. Præterea ꝓſecutio partiū ſuper petitis hoc confirmat & declarat;& q̄a huius cā inſerta nō fuit in appellatione ſiue reductione,qd̄ neceſſario fieri debuit vigore ſtatutorū ſupraſcriptorum; itaq; conſulitur ſuper dicto puncto q̄d iuris.

S V M M A R I A.

1 *Compromiſſi verba ſi ſunt generalia, non debet reſtringi poteſtas arbitrorum ad unam cauſam principaliter inductam in compromiſſum.*
2 *Generalitas quando reſtringi poſſit.*
3 *Argumentum a ſolitis procedit.*
4 *Occaſione unius litis fit tranſactio multarum etiam non motarum.*

CONSILIVM CCCXXXIII.

IN Chriſti nomine Amen ¶ Dubium vr̄ facere prima facie
1 in prædictis.l.cū dies.§.plenum.ff.de arbi.†vbi verba gn̄alia cōpromiſit reſtringuntur ad cām ſpecificatā de qua erat q̄ō. Et idem dr̄ in l.ſi de certa.C. de trāſactio.in verbis gn̄alibus tranſactionis, ſed hic ſpecificata fuit cā legati facti Dorotheæ ꝓ dote cum nuberet, & de alimentis quouſq; nuberet; de aſſignatione vero certorum bonorum facta pro vtroq; legato,& de permutatione cābio ſeu barato facto per dictos coheredes cum dicto Leonardo,& de certa parte hæreditatis Guidonis quam Leonardus prætendit ad ſe pertinere,nulla mentio ſpecialiter & ſpecifice facta fuit in dicto compromiſſo. Et ſic ad illa non videbatur extendi. Et per conſequens videbatur, q̧ nō potuerit Leonardus petere ſuper illis pronunciari ſicut petijt,& conſequenter quod arbitri non potuerunt ſuper illis pronunciare, cum omnis eorum poteſtas ex compromiſſo dependeat.l.non diſtinguemus.§.de officio.ff de arbi. Sed certè non eſt dicendū, q̧ tales & tanti viri doctoresq; legum egregij, ac etiam practici, qui detegunt alienos errores,in hoc errassent, quòd extra poteſtatem eis datam in compromiſſo ꝓnunciaſſent. Cum eſſet eis no
2 tum, & etiam importantia verborum eius.†Reſpondetur ergo ad dictas duas leges in contrarium allega.quód dicta reſtrictio tunc eſt fienda,qn̄ poteſt fieri ſalua ratione recti ſermonis.l.ſi ex pluribus.ff.de ſolutio.ſecus ſi fieri ſic non poteſt. l. pluribus. ff. de acceptila.ſm̄ Bar.qui ita no.in d.l.ſi de certa.C.de tranſactio.& Cy. C. de exceptio. l. ſi ea maiore. qui dicit ibi ſecundum Pet. quod
a tunc generalitas poteſt reſtringi ſalua ratione recti ſermonis, quando eſt prolata per verba indefinita quæ æquiparantur vniuerſalibus, quando eſt eadem ratio in omnibus ſub indefinita cōprehenſis, l. ſi pluribus, in princip. cum l. præcedenti, in principio.ff.de lega.2. & plene not. in c.vt circa.de electio. lib.6. quando ergo non eſt eadem ratio in omnibus fit reſtrictio ſecundum propriū ſignificatum, & ſic ſalua ratione recti ſermonis.l.legatorum.§.qui plures. cum ibi no.eo.titu.ff.de lega.2.Si verò eſt prolata generalitas per verba vel ſigna vniuerſalia, nō ſic poteſt fieri reſtrictione, ideo generaliter & vniuerſaliter debent intelligi & operari. ff.de acceptil. l. pluribus. Et eſt text.expreſſus cum glo. in l.emptor.§. Lucius.ff.de pactis. ibi d um dicit cuiuſcunq; ſummæ ex quacūq; cauſa &c. cum glo. quæ incipit,minus apertè &c. Sed in caſu noſtro fuit huiuſmodi. Quia dicitur in compro-

a ¶Fieri reſtrictio. ui de Andreā Bar.in cōſ. 23.incip.ſapientiſſim' dixit in 2. col. uer. & ſi quiſpiam opponat in 2.no & Pe. Phi.Cor.in conſ.4.inc. diu.poſt cō ſi.in 1. col. uerſ. inſup & ſi eſſet in 3.uol.H.F.

miſſo poſt ſpecificationem factā de legato. Et ēt de & ſup oībus alijs q̄ōnib' & dn̄ijs &c.deinde ſubijcit occaſiōe dicti legati &c. Sed oīa de q̄bus dixi.ſ̄.q̧ non fuerunt ſpecificata, veniebāt i q̄ōnem occaſione dicti legati,qd̄ patet; q̄a ſi legatū erat extinctum ꝑ mortem Dorotheæ,ſiľr aſſignatio dictorum bonorum q̄ facta fuit ꝓ dicto legato,in quod debebat cōuerti ſi nupſiſſet. Et ſi hoc erat,dicta bona aſſignata redierunt ad omnes hr̄des,a q̄bus ꝓceſſerant ꝓ hr̄ditarijs portionibus.C.de leg.l.fin.in fin.ff.de lega.2. titia cum teſtō.§.fi.Et ſi ita eſt, cambiū ſeu ꝑmutatio facta inter Leonardum & cohr̄des effectum eſt irritum vel irrita;q̄a Leonardus accepit illa bona tanquā totaliter aliena,ſ.dictorum cohr̄dū, cum ꝓ parte eſſent ſua;& in talibus ſi in aliquo eſt erratum,totus ꝯtus nullus reddiẗ.iuxta no.per Bar.in l.ſi non ſortē.§.ſi centū circa fin. ff.de condi.inde. & l.ſi q̄s aliā.ff.de ſolutio.facit.l.2.ff. de rerum permu.& ſi ita eſt remāſit ſaluum ius petēdi partē, quā ꝑtendit ſe hr̄e in hr̄ditate dicti Guidonis,q̄a reſciſſo dicto ꝯtu ꝑmutationis,q̄ vim habuit trāſactionis,partes reponunẗ in priſtino ſtatu,& in priſtinis terminis l.1.& 2.C.de trāſactioni. ſic ergo vnum vel alterum de p̄dictis uenit in ꝯn̄tiam alterius. Et oīa vīr eſſe de appenditijs,dependentibus, & connexis dicti legati.ff.de acq.r.hr̄d.l.ſi q̄s hæres.extra de conſti.c.tranſlato.C.de neg. geſt. ſi cognati.ff.de ſepa.l.1.§.p̄terea.de admin.tut.l.ita autem.§.ſi tutor.de iudi.c.fi.lib.6.tum q̄a hoc fuit expreſsè dictum in cōpromiſſo,quod cōpromittebāt de oībus q̄ōnibus & dn̄ijs, q̄ erāt uel eſſe poſſent inter dictas partes occaſione dicti legati. Et iſtæ erant hm̄ōi vt ſ̄.oſtenſum eſt. Nā occaſio ſignificat ēt cām remotam. c. ſolitæ.cū ibi no.de maio.& obed. Et poſito quod hoc nō fuiſſet expreſsè dictum in compromiſſo,attn̄ extendebaẗ ad oīa cōnexa & dependentia.gl.eſt ordina.in c.accuſatus.de hæret.lib.6. ſuper uerbo indicari.plus dico,q̧ verba dicti compromiſſi ſunt larga, q̧ comprehendunt omnes alias dn̄ias & q̄ōnes, q̄ forent vel eſſe poſſent inter dictas partes,ēt non occaſione dicti legati, & ſic nō dependentes nec connexas ꝑ p gn̄alia uerba q̄ ſubijciunẗ poſt dicta verba occaſione dicti legati videlicet & qualibet alia rōne vel cā &c. Nā uerba illa poſita vīr ad augendum ſuperiora, ideo debent ea augere.l.ea tn̄ adiectio.ff.de lega.3. l.ſi ſeruus ſeruum.§. inquit lex.in fi.ff.ad l.aquil.ſi quis cau.ſed & ſi quis.§.q̄ſitum. cū ibi not.ſed augere non pn̄t, niſi illas q̄ eſſent occaſione dicti legati,nec pn̄t reſtringi dicta verba ſalua rōne recti ſermonis;q̄a tunc nihil importarent,quod non eſt dicendum.l.ſi qn̄.ff.de leg.1. Sæpe autem contingit, q̧ occaſione unius litis fit compromiſſum generale tàm de ipſa,quàm de omnibus alijs inter partes. Et hoc videmus quotidie fieri, ut ſemper compromiſſa generaliter con
3 cipiant.† licitum eſt autem arguere a ſolitis.ff.ſi cert. peta.l.certi conditio.§.ſi nummos.C.de arbi.l.1.& ibi not. ſic & occaſione vnius litis motæ dantur fideiuſſores de euictione tàm pro illis q̄ pro alijs.ff.de reſcin.ven.l.fi.§.fi.& ibi not.in l.pen.§.fi.de peric.
4 & commo.rei vendi. † ſic etiam occaſione unius litis, ſuper qua tranſigitur, contingit interdum quòd actor modico recepto a reo liberat ipſum non ſolum ab actione intentata dubia, ſed etiā a cæteris quibuſcunque & quantumcunque liquidis, vt inquit Bar.in d.l.ſi de certa.C.de trāſac.facit in ratiōe ſui.l.4.§.ſi ex die. in fin.ff.de fideicom.lib. ¶ Concluditur viſis omnibus de quibus ſ̄.nihil fuiſſe coram dictis arbitris petitum, & cōſequenter nihil fuiſſe pronunciatum extra tenorem compromiſſi vel poteſtatem eis datam. Nec pronunciauerunt partem aliquam dicto Leonardo competere in hæreditate Guidonis, ſed q̧ ſi qua pars ſibi competebat, ius eam petendi ſaluum erat, nec erat peremptum occaſione dictæ pronunciationis & cambij, poſtquam erat nulla vel nullum; potuerunt tn̄ illud pronunciare, ſi de illo cognouerunt,licèt non eſſet de dependentijs a dicto legato; ſed quod tale ius remaneret ſaluum non obſtante permutatione vel cambio,bene erat de dependentijs,vt patet ex ſuperioribus.

S V M M A R I A.

1 *Paries unius qualiter cognoſcatur communis, & qualiter non præſumatur ſ.*
2 *Dominium præſumitur ex poſſeſſione,quando poſſeſſio eſt de præſenti,& quando deducatur in iudicium.*

CONSILIVM CCCXXXIIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Incipiēdo a ſecūdo q̄ſito,a quo alia dependent. ¶ Videtur dicendum ex his quæ in
1 facto proponuntur. ¶ † Quòd dictus paries debeat in dubio cenſeri fore filiorum & hæredum dicti domini Iacobi de luchis

de luchis poſtq̃ ipſi ſoli vtuntur inſolidum, tum in oneribus ferendis, vt ſupra pſupponitur; ex quo vſu, mõ, & qualitate vtendi dep̃henditur, an ſit iudicandus cõis pro diuiſo, vel pro indiuiſo, qñ ambo vtuntur, vt no. Bar. in. l. inter quos. ff. de dã. infec. ergo quãdo vnus tñ, debet illius ſolus cenſeri; quia vſus in talibus per traditionẽ debet haberi. ff. de ſerui. l. pe. ex qua traditione quærit̃ dñiũ. C. de pac. l. traditionibus. vel quaſi dñium. ff. de publ. l. traditionẽ. tã ẽt ratione dictæ feneſtræ perforantis totum parietem, ex qua redditur lumẽ ex domo dicti Ioannis ſtabulo prædictorũ filiorũ, & ſic ipſi ſoli cõſequũtur vtilitatẽ ex eo; ſed ſi eſſet dicti Ioannis, aut cõis cũ eo, nõ licuiſſet alteri parti talem feneſtrarũ facere. ff. de ſerui. vrba. l. pe. Ex quo ergo facta fuit, & tanto tpe ſic ſtetit ſciente & patiẽte dicto Ioãne & ſuis autoribus, credẽdũ eſt, q licitẽ facta fuerit, uel qa paries erat pprius dicti d. Iacobi & ſuorũ anteceſſorũ, & ſic nõ potuerunt phiberi eã facere & lumẽ recipere de domo Ioãnis ſine ipſius Ioãnis nocumento. ff. de acqua plu. arcẽ. l. 1. §. idẽ aiũt aquã pluuiã. vel ex eo licitẽ facta fuit, qa dictus Io. vel ſui autores pmiſerant, & ſic ẽt ſi paries foret Ioannis, vel cõis cũ eo, nõ poſſet nũc eã claudere, & auferre qđ ſemel cõceſſerũt. ff.

2 de aqua plu. arcen. l. in diẽ. † Itẽ ex poſſeſſione præſumitur dñiũ, qñ poſſeſſio eſt de præſenti. l. fi. C. de rei ven. & deducitur in iudiciũ per modum excipiendi; vel ẽt per modum agendi non principaliter propter ſe, ſed in conſequentiam propter aliud. l. ſicuti. §. ſi quæratur. & ibi no. ff. ſi ſerui. ven. l. vti frui. ff. ſi vſu. fru. pet. in §. 1. & no. Bar. in. l. 1. ff. de condi. inſti. Sed hic filij dicti d. Iacobi poſſidẽt dictũ parietẽ inſolidũ; quia ipſi ſoli vtunt retinẽdo in eo tigna & dictã feneſtram tanq̃ domini totius parietis, cũ altera cõmoditas ex eo non percipiatur. l. titia. ff. de ſol. ergo præſumuntur domini, maximè quia nõ deducunt in iudiciũ principaliter dominium dicti parietis propter ſe, ſed pp aliud. ſ. vt defendant lumen quod percipiunt ex dicta feneſtra, & vt defendant parietem ſeruitute oneri ferendi & ſupædificandi. vt. d. l. vti frui. §. 1. ſi vſuſfru. peta. Similiter ex detentione facti præſumitur poſſeſſio, quæ eſt iuris, vt no. gl. in. l. ſtipulatio iſta. §. hæc quoq;. ff. de ver. ob. Et Innoc. de priui. c. cum olim. §. iſte portarius. Ex quibus infertur q inuitis dictis filijs & hæredibus d. Iacobi non poteſt dictus Ioannes claudere vel obturare dictam feneſtram, qa immittent in alieno, quod facere non poteſt. l. ſicuti. §. ariſto. ff. ſi ſerui. ven. nec ſuper dicto pariete poteſt ædificare, etiam ſi paries eſſet cõis inuitis ſocijs, fortius vel multominus, ſi eſt illorum proprius; imo propria autoritate prædicti q ſũt ĩ poſſeſſione parietis, deſtruere & remouere poſſunt quicquid per Ioannem præter vel ↄ ipſorum uoluntatem factum foret. ff. de ſerui. vrba. prædio. l. ſed ſi inter me. in princ. & §. fi. cõi diui. l. ſabinus. vel p interdictum q vi aut clam. ff. q vi aut clam. in prin. & l. ſi vitem. §. ſi ad ianuã ad legẽ aq. l. quẽadmodum. §. ſi prutectũ. Et ſic patet reſponſio ad omnia tria prima quæſita, de quibus ſ. Nec ob. qđ dicitur de dicta parua feneſtra non trauſcendente ab utroq; latere, quã habet dictus Ioannes ex latere ſuo in dicto pariete; quia potuit habere clam & ignorante dicto domino Iacobo & ſuis autoribus, vnde non probatur ex hoc dictum parietẽ eſſe cõem; maxime qa in illo non ſtat vſus parietis, ſed in ſuſtentatione onerũ ferẽdorũ & tignorũ immittendorũ. l. ſicuti. §. 1. ſi ſerui. vẽ. Et poſito q ex hoc probaretur paries cõis, attamen adhuc nõ liceret ſocio ſine volũtate ſocij ſup eo ædificare; qm̃ ad hoc dictus paries non fuit inuentus cũ tanto tpe ſtete rint in eo ſtatu ĩ quo ſtat. d. l. ſabinus. & d. l. ſed ſi inter me. ſ. allegatis. debet ergo dictus paries dimitti ſtare in eo ſtatu in quo tanto tpe ſtetit. ff. de ſerui. vrb. præ. l. luminibus. C. de ſerui. & aqua. l. ſi manifeſte. in fi. Et hæc de primis tribus dubijs. Quantum ad aliud dubiũ ſeu quæſitũ dico, q ſi iuxta parietẽ propriũ dictorũ heredũ erat ſpatiũ. 10. pedum vel vltra liberi aeris, recurrẽdũ eſt ad. l. meuianã. C. de ædifi. priua. quę vult q ſpaciũ. 10. pedũ liberi aeris dẽt dimitti, & loquit̃ in ędificijs vrbanis, ñ in p̃dijs ruſticis; vt ſic ñ obſtẽt ea q̃ allegant̃ in ↄriũ dc. l. fi. ff. fini. regũdo. q̃ loquũ̃ in p̃dijs ruſticis, & ſic ad illã ñ habemus neceſſe recurrere, Si verò ñ erat ſpaciũ liberi aeris; vt qa dictus paries pprius intermediat domũ ipſorũ, & domũ Io. quam ñ eſt liberũ p̃dictis intrare illo ĩuito. ff. de iniurijs. l. qui in domũ. tunc recurrẽdũ. ad. l. fiſtulã. de ſerui. vrb. p̃di. videlicet q ſi tria ↄcurrũt. ſ. q ædificatio dicti muri nihil nocet dictis heredibus vł eorũ parieti, & q poſſit p ſe ſtare ẽt remoto dicto pariete, & q ñ impediat refectionẽ dicti parietis pprij, potuerit p illũ fieri altero deficiẽte ñ p illã. l. & l. quidam hiberus. co. ti.

S V M M A R I V M.

1 Plures ſi congregantur ad aliquid faciendum & illic totum, & eorum unus commiſſus homicidium, non tenentur reliqui propter ſolam exiſtentiam tanquam auxiliantes & fauentes.

CONSILIVM CCCXXXV.

1 IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ † Viſa & põderata ſuprascripta accuſatione quæritur, an concludat ↄ Barto. & Blaſium ad pœnam homicidij, cùm ex tenore ipſius appareat q neuter ipſorum tetigerit Andream interfectum, licet Blaſius tetigerit Vendraminum qui nõ fuit interfectus. Cæterum Andream ſolus Symon rubeus percuſſit cum lapide & interfecit. Ad quod breuiter rñdetur, q contra eos tãq̃ homicidas, & q ipſi interfecerint, clarũ eſt q non concludit, poſtquam conſtat de alio percuſſore & occiſore. ff. ad l. cor. de ſicca. l. fi. xxiij. q. ul. c. fi. ſed ſi non conſtaret, cuius ictu periſſet, eſſet dubium; qa gl. ibi. ſ. in d. l. fi. tenet q tunc oẽs tenerent̃ de homicidio per. l. item mella. §. ſi plures. ff. ad l. aqui. pro qua tex. in c. ſignificaſti. de homi. uer. quod ſi diſcerni. ſed gl. in d. §. ſi plures. tenet nullum teneri de homicidio inclinãs in benigniorem partem. & idẽ Gan. in trac. de homicidarijs ſub rubr. xj. Cęterum in caſu noſtro; qñ conſtat q alterius ictu periſt, alij non tenentur, ẽt ſi arma ſuppreſſerit ob hoc, attenta diſpoſitione ſtatutorum, quæ non conſiderant aĩm occidendi cum aſſumptione armorum, ſed conſiderat effectum vna cum aĩo. ſ. q homicidium commiſerint, licet de iure cõi ſit ſecus hoc caſu. l. ſi quis cum telo. C. ad l. cor. de ſicca. & per Bar. in d. l. fi. ſed ſi quærit̃ an concludat contra prædictos, tãq̃ præſtiterint auxilium & fauorem cooperatiuum præfato Rubeo, ut ſic licet non ſint homicidæ, tñ eadem pœna qua homicida debeant puniri tam ex forma ſtatuti ſub rubrica de homicidijs, q̃ ẽt de iure cõi. ff. ad l. cor. de ſicc. l. nihil. vr̃ q ſic, prout vr̃ expreſsè determinare Bar. in d. l. fi. de ſicca. poſt med. in uer. ſi uerò percuſſerunt prius illi qui intulerunt uulnera non mortalia &c. Ibi tũ aduerte, quia ille qui primò percuſſit &c. Sed certe d. Bar. non facit contra prædictos, qa ipſe loqtur qñ oẽs percuſſerunt occiſum, ſed uulnera primò percutientium de ſe non erant mortalia, ſed vltimò percutiens interfecit; qa prima coadiuuant ultimũ; ſed hic neuter prædictorum duorũ percuſſit Andr. ſed ſolus Rubeus; vñ non põt dici q eorũ uulnera coadiuuauerint ultimum. Item Bar. loquitur ſi bene inſpiciatur progreſſus verborum ſuorum, qñ plures fuerunt ſimul congregati ad hunc finem ut homicidium committerent, & ſic ut alter alterum adiuuarent ẽt ex ſola ſocietate & aſſiſtentia; quo caſu ſi unus tñ interfecit alijs aſſiſtẽtibus, ex iſta ſola aſſiſtentia facta ex propoſito & deliberatione tenentur tanq̃ opem & auxilium præſtantes, non tanq̃ homicidę, licet quidam dixerint contrarium pp malum aĩm a prin. ſed Bar. dicit, q aĩus ſolus non conſideratur ex forma ſtatutorum, licet ſecus de iure cõi; tñ conſiderabitur in hoc q punientur tanq̃ opẽ præſtantes pp aſſiſtentiam vñ proderit hoc, ſi ex forma ſtatuti minor pœna imponeret̃ opẽ præſtantibus. Cæterum ſi non ob hoc fuerunt congregati ut interficerent, ſed pp aliud ẽt illicitum puta vt uiolentiam committerent ſine homicidio, & unus eorũ præter propoſitum primum homicidium commiſit, ipſe ſolus tenet̃, & ẽt q congregationem fecit; alij uerò non, ẽt ut opem uel auxilium præſtantes pp ſolam aſſiſtentiam; qa illa non fuit principaliter ob hoc facta, ſed pp aliud, & ſic occaſionaliter, vñ dẽt attendi l. 2. ff. de riuis. ut hæc patent ex no. p gl. in l. ij. §. item ſi quis. ff. ui bono. rap. quæ loquit̃ de comite Alberto. cũ ibi no. per Bart. & l. qm̃ multa. C. ad l. iuliam. de ui. & ibi expreſsè p Ang. multominus qñ congregati fuerunt nõ ad malum finem, ſed ad bonum ut fuit in caſu nr̃o p iã d. & p optimũ tex. in c. fi. in fi. 14. q. ul. & p id qđ expreſsẽ no. Bal. C. de accu. l. nõ quominus: in vl. uel pe. col. cuius uerba formalia hæc ſunt; vñ qñ plures ſunt in aliquo loco cõgregati, q̃libet tenet̃ de eo qđ facit, non de eo qđ alij faciunt, niſi probetur clare qualiter unus impendiſſet auxilium alteri; ut no. ff. ui bo. rap. l. ij. §. ſi quis. hic aũt nõ apparet ex tenore accuſationis, q alij miniſtrauerint d. Rubeo lapidem, cũ quo ille percuſſit, nec q alio mõ niſi pp ſolam aſſiſtentiam, q̃ cum facta fuit principaliter pp aliud, non attenditur, ut dixi p ea q̃ habentur & not. in l. ſi qs nec cãm. ff. ſi cer. pe. Item ad prædicta benè & optimè facit qđ no. Bal. C. de ſer. fugi. l. j. in iiij. col. q dicit iſta uerba. Item q rixã prohibere non potuit, non vr̃ dediſſe fauorem nec opem, qđ eſt intelligendum. ſ. pp aſſiſtentiam, & ita fuit. Ad allegandum uerò p̃dicta non expedit, q d. accuſati compareant perſonaliter; qa cũ iſta colligantur ex tenore accuſationis, q̃libet admittitur ad hoc

allegandum,& iudicem excitandum.ꝑ glo.q̃ eſt in l.2.§.ꝙ ſi ac-
cor.C.de iura.cal.& per id qđ not. Bar.poſt glo.& ſuper ea.C.de
tranſac.l.vbi pactum.pe.col.in ver.& ideo iam de facto dixi.

S V M M A R I A.

1 *Mandatum ſi ſit generale cum obligatione omnium bonorum de habendo ratum & gratum quicquid fecit procurator, etiam ſi non ſit ſeruata penitus forma mandati, tenetur dominus attendere promiſſa.*

2 *Clauſula in fine inſtrumentorum apponi conſueta. Promiſit ratum & gratum habere ſub obligatione &c. quid importet.*

C O N S I L I V M   C C C X X X V I.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ †Dubiũ fa-
cit in iſto ne-
gocio non paruum, quia licet mutuum receptum ꝑ
d.Philippinum procuratorem ſuo proprio noīe nõ
fuerit receptũ,ad utilitatẽ,tñ dñi quod pater qui in
dñi utilitatem conuertit pecuniã,ꝑꝑ quod vr̃ eo aīo a prin.acce-
piſſe.ar.ff.ad maced.l.ſed uel.§.proinde. Et ſic dñs ſibi tenebatur
actione mandati contraria ad cõſeruandum ipſum indemnem ab
obligatione, quam pro eo contraxerat in ſuam perſonã, recipien
do & ꝑcipiendo pecuniam mutuò ſuo noīe proprio,& ſic vr̃ pro
eo intercesſiſſe.ff.ad velle.l.q̃uis.§.ſi cũ eſſet.C.eo.l.ſenatus.uer.
ſiue cum alius &c. Quia licet non ſeruauerit ex toto formam mã
dati,non tñ ex toto omiſit,quia dñs nil aliud quærebat, niſi ut pe
cunia mutuò reciperetur pro eo,' & in ſui utilitatẽ cõuerteretur,
quod factum fuit licet non ſm formam traditam;tñ iuxta eam ut
alibi dicit tex.nec fecit condõnem dñi deteriorem ſed meliorem;
q̃a dñm & eius bona non obligauit mutuanti, ſed ſe ſolum,ꝑꝑ
quod dici põt ipſum expleuiſſe mandatum ad quæ tendunt iura
& rões tactæ per ſuprāſcriptos dños conſulentes, quæ conclu-
dunt dñm fuiſſe obligatum ad conſeruandum ipſum indemnem
tanq̃ mandatum vtiliter & perfectè impleuerit.l.iij. cum l.ſeq.ff.
man. Et econuerſo ipſe tenebať pecuniam receptam tradere dño,
q̃a ꝓ eo videbať eam recepiſſe.ff.de acq.rer.domi.l.res ex manda
to.ff.de verb.obli.l.ſi ita quis.§.ſeya. ſuper quibus oĩbus non eſt
q̃õ.ſed an bona dñi virtute dicti mandati fuerint ſibi obligata ſu-
per quo eſt ius q̃õnis,& conſultum eſt ꝙ ſic. Attũ non reperio in
inſtrõ mandati,ꝙ ipſe dñs ſe uel bona ſua obligauerit eidem pro
curatori pro prædictis. Cũ oẽs promisſiones & obligationes ibi
contentæ uideantur concernere perſonam illius,cum quo d.pro
curator noīe procuratorio ꝯheret: dedit.n.ei mandatum de reci-
piendo pecuniam mutuò a quodam tertio procuratorio noīe, &
de obligando illi dñm & bona ſua eodem noīe, & ẽt ipſe dñs ſe
illi obligabat & bona ſua, promittẽdo notario tanq̃ publicæ per
ſonæ pro illo recipienti,& promiſit ratum & gratũ habere quic-
quid cum illo procuratore prædictus faceret, & hoc ad cõmodũ
& vtilitatẽ & ſecuritatẽ illius, & ut ille poſſet ipm̃ dñm ex facto
ꝓcuratoris noīe ꝓcuratorio celebrato ꝯuenire, nõ aũt in aliqua
parte vr̃ ſe uel bona ſua d.ꝓcuratori pro eo quod fecerit obliga-
re. Et licet hoc nõ obſtãte reſultet obligatio ꝯria ex natura man-
dati,tñ nõ hẽr tacitã hypothecã, q̃a nõ eſt de caſibus expresſis in
iure. Cũ ergo d.procurator cũ nullo ꝯxerit ꝓcuratorio noīe, ni
deni ceſſare ꝓmisſiones & obligationes ꝯictæ in inſtrõ; imo cũ
ſuo ꝓprio noīe mutuã pecuniã receperit, & ipſam poſtea in dñi
utilitatẽ conuerterit,vr̃ ipſemet ꝓcurator mutuaſſe d. pecuniam
dño,& ſic ipm̃ obligaſſe ex mutuo potius,q̃ ex mãdato.ff. man.l.
idemq;.§.ſi q̃s titio. pro quo non hẽr tacitã hypothecam a iure.
2 ¶ His† non obſtantibus æquitas ſuggerit ꝯrium,ꝙ ipſe ꝓcurator
& hẽdes eius habuerint bona d.dñi obligata. primò ex eo ꝙ pro-
misſio facta in fine inſtrĩ eſt ita gñalis,ꝙ põt uideri facta ipſi pro
curatori ꝓ eo quod ipſe occaſione mandati impenderit in nego-
ciis dñi;promiſit.n. gratũ & ratũ habiturum ſub obligatione bo
norũ ſuorũ q̃cq̃d ꝑ d.procuratorẽ geſtũ fuerit ꝓ d.dño; quorũ
verborũ ſenſus eſt ꝙ ipſe obligat bona ſua ꝓ eo qđ ꝑ d. procura
torẽ fuerit geſtũ in ipſius dñi utilitatẽ. Nã hoc importãt illa uer
ba,ſub obligatione &c.iux.no.ꝑ Bar.in l.ad diẽ in fi.ff.de uer.ob.
ff.de pac.l.reſcriptũ.§.ſi pacto.de le.2.l.codicillus.§.inſtituto. ff.
de an.leg.l.ſi fundus. Sed inter alia,q̃ iſte ꝓcurator fecit occaſio-
ne iſtius mandati, fuit hoc ꝙ pecuniã quã ſuo ꝓprio noīe rece-
pit,& ſic erat ſua, uertit in utilitatẽ dñi, ꝑꝑ qđ ꝓ illa noluit dñs
ſua bona obligare & obligauit.ſ.illi ad quẽ ea res ꝑtinebat,& iſte
erat ipſe ꝓcurator,cui debebat reſtitui. Præterea ſi recepiſſet pe-
cuniã mutuò & a iij. ꝓcuratorio noīe dñi,& ẽt ꝓ eo fidẽ ſuã aſtrĩ
xiſſet.l.ꝓcura.q ꝓ euic.ff.đ ꝓc.qđ fuiſſet q̃dã ceſſio ꝑcipiptiua
obligationis dñi.l.ſenatus. C.ad velle.& poſtea pro domino ſoluiſ
ſet fuiſſet ſibi cedenda actio tam perſonalis q̃ hypothecaria cõtra
dñm per creditorem.ff.de fideiuſ.l.ſi fideiuſſoribus. imo & ſibi tra-
denda pignora.ff.de nego.geſt.l.fideiuſſor.ergo & nunc, licet in
perſonam dñi non contraxerit obligationẽ,ſed in ſuam perſonam
principaliter inſtituit ſuo proprio nomine recipiẽdo, pro vtilita-
te in dñi nõ dẽt eſſe deterioris cõditionis,vt ſic ne remaneat in dã-
no recta via. Et vt euiteť circuitus habeat hypothecã bonorũ. arg.
l.cũ fundus.§. ſeruũ tuũ.in prin. ff. ſi cer.pet. præterea nil vr̃ repu-
gnare ꝙ ſub illis gñalibus uerbis,ꝙ poſsit recipere pecuniam mu
tuo a quocũq;, cõprehẽdať ẽt perſona procuratoris, vt ipſe tãq̃ ꝓ
curator recipiat a ſeipſo tãquã a Philippo dictam pecuniam, cum
dublicẽ perſonam poſsit repræſentare, ſed hoc feciſſe uidetur re-
cipiendo pnĩam mutuã ſuo noīe ꝓprio, & ipſam poſtea uertendo
ĩ utilitatẽ dñi,ſicut ſi cũ ipſe pnĩam ocioſã habuiſſet hoc feciſſet. Et
hoc ꝑſuppoſito ſuccedit obľo quã fecit dñs đ ſe & bonis ſuis illi, a
quo pecunia mutuo reciperet ꝓmittendo neceſſario tanq̃ publice
perſonæ ꝓ illo & illis quorũ intereſt recipiẽti. Et ſic non habet ob
ſtare, ſi diceret ꝙ ipſe tãq̃ procu. nõ obligauit ſibiipſi tãq̃ Philip-
po bona dñi,cũ tñ hoc feciſſet, ſi ab alio recepiſſet; ſed dicendũ ꝙ
ſufficit ꝙ ipſe dñs obligauerit cuicunq; a quo reciperetur,& hic ſ
ſeipſo recepit; unde quod iuris futurũ erat in pſonã alterius ſi cũ
alio ꝯxiſſet, eſſe debet in ſua pſona ſi a ſeipſo recepit.arg.ff.de ꝯdi.
indeb.&.l.frater a fratre.uer.porro. Et ſic cõcludit dictũ Philippũ
uel eius hæredes ꝑferendũ in bonis dñi alij creditoribus hypote-
cã nõ habentibus, uel habentibus poſteriorẽ in tꝑe; ut in regula q
prior.tanq̃ habentes bona hypothecata.ff.de tribu.l.procuratio-
nis.§.ſi plures.verſi.plane.ſi in eadẽ. ibi niſi fuerint pignorate &c.
C.de bo.auto.iudic.poſsi.l.4.quæ hypotheca non extinguit ꝑ re-
ceptionẽ bonorũ inſolutũ quantũ ad alios creditores & chyrogra
pharios uel poſteriores uolẽtes dictos hæredes moleſtare. l.1.cũ
ibi not.C.ſi antiquior creditor. illud autẽ poſtremò dicendũ eſt ꝙ
cũ dicti hæredes dicta bona habuerint inſolutũ iã ſũt anni.10.& ul
tra.ꝑꝑ titulũ poſsint opponere ꝑſcriptionẽ longi tꝑis ꝯ poſterio
rẽ creditorẽ agentẽ hypo.ẽt ſi nullã hypothec.haberẽt, ſi fuit præ-
ſens dictus creditor nunc agens hypotecaria. per.l.fi.C.ſi aduer.
credi.de ac.& oblig.l.fi.

S V M M A R I V M.

1 *Donatio non poteſt præiudicare donatario per ſuam confeſſionem quod aliis ante bona ſua obligaſſet.*

C O N S I L I V M   C C C X X X V I I.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Si prima dno
ſtatuta nõ eſſent,
nõ expediret oſtendere ſimulationẽ dicti ſaldi & cõ
feſsionis debiti facti & factæ, ut dr̃ de menſe, Aprilis
ante dictã donationẽ per modos de quibus.ſ̃.q̃s ẽt
ſuprāſcripta ceſſarent, cũ originalis ſcriptura dicti ſaldi ſit ſcripta
manu priuata & per donatorem approbata, vt dicitur, & non ſub-
ſcripta a tribus teſtibus non poſſet nocere dicto donatario, q̃a ꝑſu
meretur falsò fabricata præfato dic. ff.de fide inſtrumẽ.l.repetita.
1 & ſic ẽt ſi contineret dicta ſcriptura hypotechã bonorũ† quia non
debet cõfeſsio unius alteri nocere.l.ſeya mãcipia.ff.ad vell.in aut.
de æquali.do.§. primum quidẽ.& no.in Specu. de inſtrumen. edi.
§.poſtremo.uerſi.ſed nun quid.& qđ no.Cy.C.de iure do.l.ubi ad
huc.in.12.q.niſi appareat ꝙ ille habuit cauſã a cõfitẽte poſt ꝯfeſ-
ſionẽ.ff.de pig.l.ſi ſuperatus.§.fi.C.eo.l.ꝑſens. cũ ibi no.de quo ſi
ſtatur cõfeſsioni illius, a quo q̃s cauſam habuit, ne ſit in poteſtate
illius auferre qđ alteri cõceſsit.argum.l.ne in poteſtate.ff.de ar-
bi. Nã facile eſſet alicui reuocare donõnẽ quã alteri feciſſet.ſ. cõfi-
tẽdo ſe ꝑ prius alteri donaſſe uel rẽ donatã obligaſſe, ſi ſuæ ꝯfeſsio
ni ſtaret, qđ eſſe ñ debet.C.de reuoca.don.l.poſt perfectã.& ſic fa-
cile eſſet poſt donationem conficere ſcripturam priuatam manu
2 ſua continentem diem anteriorem, † vnde malicijs eſt obuiandũ.
ff.de rei vẽdi.l.in fundo.ne alteri ꝑ alterũ iniqua ꝯdirio inſeratur.
de re.iur.l.ñ dẽt.facit auth.ſed iam neceſſe.cũ ibi no.C.de don.añ.
nup.C.de teſt.l.uerba.& debi.ven.pi.impe.nõ poſ.l.1.&.l.ſi q̃s in
graui.§.1.ff.ad ſilleia.&.l.uxori.§.fi.ff.de leg.3.cũ ibi no. Et idẽ eſ
ſet dicẽdũ de inſtrõ publico facto poſt dictã donationẽ cõtinẽte
hypothecariã bonorũ, cũ ſe referat ad dictũ ſaldũ & confeſsionẽ
cõprehenſam in dicta ſcripta priuata cõtinentem diem anteriorẽ;
3 †& ſic ñ põt plus ĩportare, q̃ dicta ſcriptura priuata ad quã refert
l.aſſe toto. ff. de hæredi.inſti.argu.de.hæreti.cap.fraternitatis. in
ratione ſui cum ſimi. Sed dubium facit primum ſtatutum ſu-

pra

præ relatum, quod vult donationem alicui factam non præiudicare creditoribus,& poſtea contrahentibus, ſi tria concurrant. ſ. ꝙ creditoribus prædictis bona fuerint obligata. Et ꝙ tpe cõtractus facti cum creditoribus prædictis donator hẽt integram poſſeſſionem rei donatæ, uel habere uideretur. Et ꝙ d. donatio non fuerit inſinuata in maiori conſilio ciuitatis, quæ oĩa concurrebant tpe dicti inſtr̃i confecti die. xxj. Iunij. 1436. Nam illud inſtr̃m continet ſaltem debitum contractum poſt donationem prædictam factam de menſe Maij. Et continet hypothecam bonorum, & tunc donator uidebatur habere integram poſſeſſionem bonorum rei donatæ, licet retinuiſſet ſibi uſumfructum in uita ſua, pp quod uidebatur tranſtuliſſe ciuilem poſſeſſionem in donatarium. C. de dona. l. quiſquis, tñ quia iſtud non vr̃ ad oculum cum conſiſtat in iuris diſpoſitione, non conſideratur ſm intentionem ſtatuti. Sed ſimplex detentatio facti quæ erat apud donatorem & ad oculum uidebatur, rõne cuius uidebatur integra poſſeſſio ciuilis & naturalis ſaltem apparenter fore penes eum, argu. eorum quæ no. in l. ſtipulatio. iſta. §. hi qui. ff. de uerb. obli. & per Inn. in c. olim. in gl. iſte portarius. extra de priuilegijs. Item tpe dicti inſtr̃i confecti dicta donatio non erat inſinuata in conſilio, prout ſtatutum requirit licet fuerit inſinuata poſt annum ſequentem. 1427. de menſe Ianuarij. vr̃ ergo, ꝙ non habeat nocere d. Ioanni q. Petri, licet poſtea contraxerit cum dicto donatore, & ſic ꝙ ſuper dicta re donata potuerit ſibi concedi tenuta, ac ſi foret in bonis dicti donatoris, ſicut & in alijs bonis ſuis. Sed aduertendum eſt diligenter, ꝙ dictum ſtatutum non requirit, ꝙ donatio fuerit inſinuata tpe cõtractus celebrati cum poſteriore creditor, ſed bene dicit ꝙ nullũ gerentur præiudicium creditori poſtea contrahenti, niſi donatatarius fecerit eam inſinuari; nec dicit qñ vñ vr̃ ſufficere ꝙ ante tenutam conceſſam creditori, uel ante inchoatum iudicium cõtra donatarium reperiatur inſinuata. argu. ff. ſi cer. pet. l. fi. ibi: eo tpe quo iudicium &c. & hic fuit hmõi, prout continetur in facti narratione. in uerſi. poſt hæc impetrata eſt tenuta &c. Et iſtud ſolum vr̃ clariſſimè ſufficere ad infringendum dictam tenutam quo ad domum donatam, tanq̃ non comprehenſam in gñali tenuta de bonis donatoris; qa iam exiuerat p̃rimonium eius quo ad proprietatem. l. ij. ff. de pig. acti. & idem ſi ſpecialiter fuiſſet conceſſa in d. domo. per d. l. ij. qa ſicut donator nõ poterat ipſam obligare poſtquam dñium a ſe abdicauerat ut ibi, ita nec in ea potuit cõcedi pignus prætorium per iudicem, cuius factum reputatur factũ partis. l. ſi ob cãm. C. de euic. Sed ultra hoc ẽt ſi non foret inſinuata, adhuc ſtatutum prædictum non præiudicat donatario prædicto; qa dẽt intelligi de veris creditoribus & ueris creditis, non de fictis & ſimulatis, quæ non ſunt credita. ff. de reg. iur. l. imaginaria. de contrah. emp. l. nuda. iuncta. l. non putauit. §. non quæ uis. ff. de contratab. de re iu. l. iiij. §. condemnatũ. Simulatio verò qa continet fraudẽ, ꝓbatur ex coniecturis: vt no. Bal. C. plus ual. qđ agi. l. emptione. ſicut & dolus. l. dolus. C. de dolo. & leuiores ſufficiunt ꝓbationes, qa occultè cõmittunt̃. l. non oẽs. §. a barbaris. ff. de re mil. ſed ex hiſq̃ ĩ. narrant̃, ſatis euidẽtes reſultãt coniecturæ; qa d. p̃tẽnſum debitũ qđ d. donator dixit ſe habere cum d. Ioanne, nõ eſt uerum ſed fictum & ſimulatũ, cũ ex actibus factis añ & poſt d. ſcripturam & inſtr̃m appareat, d. donatorẽ fuiſſe creditorẽ nõ debitorem d. Ioan. qđ aliter non expedit deducere, cũ in puncto & narrõne facti ſatis clare deducitur. Et dico ꝙ cũ ipſo non conſtet niſi ꝑ cõfeſſionẽ d. donatoris cõtentã in ſcriptura priuata uel publica, non eſt ei ſtandũ in p̃iudiciũ d. donatarii. d. l. ſeya. mancipia. ff. ad vell. cũ aliis. ĩ. all. & l. ſi qs. poſt Bar. C. de bo. dã. maximè, qn eſt ſuſpecta, cũ voluerit d. donationẽ reuocare expreſſè & directè ſed vidẽs hoc facere nõ poſſe maliciã excogitauit & tẽtauit reuocare per indirectũ. c. cũ qđ una. de reg. iu. lib. 6. Et ſic dies p̄cedẽs d. donationẽ p̃ſumitur appoſitus falsò in d. ſcriptura priuata. d. l. repetita. ff. de fide inſtru. ita & tota d. confeſſio p̃ſumit̃ falsò facta facta quo ad præiudiciũ alterius, q̃ confitentis, licet quo ad præiudiciũ ſuũ ſtandũ ſit confeſſioni, prout dñt doc. in materia. l. per diuerſas. C. man. cũ cedens confitet̃ ſe recepiſſe pretiũ ceſſionis factæ ex cã venditionis; qa talis confeſſio p̃ſumitur ſimulata quo ad p̃iudiciũ illius, ꝯ quẽ ceſſio facta eſt, nõ quo ad p̃iudiciũ confitentis; alias eſſet apta uia fraudibus, & eſſet in p̃tãte cuilibet reuocare donationẽ & alios contractus quos feciſſet. Et iſta ſunt clariſſima penes habentes iuris notitiam, iõ me ulterius non extendo.

S V M M A R I A.

1 *Emphyteuſis ſi concedatur in tertiam generationem inueſtiti, an ipſe inueſtitus computetur, an verò etiam pronepotes comprehendantur.*

2 *Clauſula, ſi deceſſerit ſine liberis legitimis & naturalibus quomodo intelligatur.*

3 *Inueſtitus aſinita prima, quis debeat ex conſanguineis inueſtiri.*

CONSILIVM. CCCXXVIII.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Ad primum quæſitum Reſpondetur, ꝙ dicta Ludouica non includitur in dictis conceſſionibus, cum factæ fuerint pro ſe, filijs, & neptibus; & de pronepotibus non fuit facta mentio, & ſic non comprehenduntur in iſtis diſpoſitionibus quæ ſunt ſtricti iuris. l. quicquid aſtringendæ. ff. de verb. oblig. l. ſi verò. §. de viro. ff. ſol. matri. licet in diſpoſitione legali ſit aliud. iuxta no. per Bar. poſt alios. in l. gallus. §. vt inſtituens. ff. de lib. & poſtbu. Sed in emphiteuſi eccleſiaſtica eſt hoc expreſſe ſtatutum, ꝙ tranſeat in filios & nepotes, & vltra nõ progrediatur, cùm illi faciãt tertiam generationem computato ſtipite recipiẽte. in auth. de alie. & emphi. §. emphiteuſim. Et verba cõceſſionum ſi fieri poteſt, debẽt intelligi ſm ſubiectam materiam. l. ſi vno. in prin. ff. loca. de iure iur. l. ſed & ſi poſſeſſori. §. ſed ſi rerum. Nec obſtã. ꝙ poſt dicta uerba ſubijciuntur alia verba. ſ. vſq; in ipſius tertiam generationem &c. propter qđ verbum ipſius dicitur. Bar. conſuluiſſe, ꝙ comprehendantur pronepotes, & ꝙ recipiens non comprehendatur; vt refert Bal. in auth. ſi quas ruinas. C. de ſacroſan. eccle. Nam primò mirandum de dicta Bar. determinatione: cum etiã ſi tale verbũ nõ fuiſſet appoſitum, ſubintelligeretur; quia de nullius alterius generatione poteſt intelligi niſi ipſius recipientis, & tñ ipſe recipiens comprehenderetur, & non tranſiret vltra nepotes recipientis. vt. d. §. emphiteuſim. ergo & idem dicẽdum eſt, ſi dictum uerbum ipſius fuit appoſitum. Cum expreſſio eorũ, quæ tacite inſunt, nihil
2 operetur. C. de fideiuſ. l. non recte. † ſicut in ſimili dicunt doc. in illa conditione, ſi deceſſerit ſine liberis legitimis & naturalibus; quia non refert, an addantur illa uerba de ſuo corpore deſcendentibus &c. vel nõ addant, nec propterea plus vel minus importat conditio, qñ ſubintelligerentur, etiam ſi appoſita non fuiſſent. & no. per doc. C. ad treb. auth. niſi rogati. Præterea Bar. loquit̃, qñ de filijs & nepotibus non fuit facta ſpecifica & ſpecialis mentio, ſed ſimpliciter fuit facta conceſſio titio vſq; in ipſius tertiam gñationẽ, vel titio & ſuis deſcendentibus vſq; in ipſius tertiã gñationem.
a Sed cũ in caſu noſtro[a] fuerint ſpecificati filij & nepotes, ſequentia uerba poſita ſine copula. ſ. vſq; in ipſius tertiã generationem cenſentur potius facere demonſtrationẽ. ſ. ꝙ facta dicat̃ in ipſius tertiam gñationem, ex quo facta fuit pro filijs & nepotibus, q̃ importare ampliationẽ, & vt includantur ẽt vlteriores; ſi. n. ampliare voluiſſet, & vt comprehenderentur pronepotes, appoſuiſſet copulã, &, dicendo & vſq; in ipſius tertiã gñationem; ſecus ex quo non appoſuit copulã. ff. de leg. 3. l. ea tñ adiectio. iũcta. l. ſed ſi adiiciatur: ff. ꝓ ſocio. Qñ. n. aliqđ verbũ põt ĩtelligi appoſitũ demõſtratiuè, & nõ diſpoſitiuè. l. fi. §. titia. ff. de lib. leg. & no. Bar. in. l. centurio. ff. de vulg. & pup. in pe. col. ver. quæro iuxta prædicta: Et ſic concludo verba prædicta non importare ampliationẽ. vltra perſonas filiorum & nepotum, poſtq̃ fuerunt appoſita ſine copula; ſed demonſtrationem tñ faciunt; & hoc ſignificat videlicet ꝙ in nepotibus finiebat̃ tertia gñatio; & ꝙ conceſſio p̃dicta dicebat̃ facta in ipſius tertiam gñationẽ ex quo facta pro filiis & nepotibus, & ſi cõcordet cõceſſio cũ diſpoſitione iuris. d. §. emphiteuſim. & quod
3 no. in. l. fi. §. licentia. C. de iure delibe. in fine magnæ glo. ¶ † Ex his apparet reſponſio ad ſcđm quæſitũ, uidelicet ꝙ renouatio debet fieri in perſonam Franciſcæ, & non in perſonã Ludouicæ, tum propter ea quæ dicta ſunt, qa prima. ſ. d. Franciſca includit̃ in ꝯceſſionibus, qa eſt de tertia gñationẽ cõputato ſtipite, ſicut debet ꝯputari in talibus, altera verò ñ, qa de quarta cõputato fr̃ ſtipite, tũ ꝑ tenorẽ iueſtiturarũ receptarũ a dicto ſer Bartolo, qa tenor dẽt attẽdi, ut in. c. 1. de duo. fra. a capi. inueſti. in vſi. feu. & ar. ff. de ver. oblig. l. ſi qs ſtipulatus ſit ſtichũ. ibi reſpiciẽdus eſt ſermo &c. & l. ſi ita ſtipulatus. §. griſogonus. circa fi. de iure immu. l. ſemper. §. legẽ. Sed vt de themate & facti narratione tenor inueſtiturarũ receptarum per dictum ſer Bartolum erat, quia recipiebat pro ſe & filiis ſuis, & nepotibus maſculis, & eis deficientibus pro dicta domina Franciſca nominatim, & expreſſe ſpecificando eam, quæ conditio euenit, quia tam filii maſculi, q̃ nepotes deficiunt, quæ ergo dubitatio probabilis poteſt hic cadere, quominus dicta domina Franciſca ſit admittenda, poſtq̃ ſpecificè nominata fuit, non video, nec videtur ꝙ dicta Ludouica non nominata debeat præferri ſibi. ff. de leg. 2. l. cum ita. §. in fideicommiſſo. in verbo quæ

[a] In caſu noſtro Vide ad materiam quod eleganter conſuluit Phil cor. ĩ conſil. 19. inci. ex duplici capite in 2. uo. & Mari. Sozi. in conſ. 25. inci. d. Franciſcus ſindicus in 2. col. uer. quare aſſumo aliam ſecundam q. H. Fer.

noīati ſunt &c. vbi in relicto ſacto familiæ præferunẽ noīati a teſtatore; plus dicendum eſt, ꝙ ẽt ſi ſpecificè non fuiſſet noīata, & ẽt ſi dicta Ludouica comprehenderet in inueſtituras, vt qa receꝑiſſet ꝑ ſe & filijs ſuis nepotib⁹ & ꝓnepotibus maſculis & eis deficientibus fœminis deficientibus maſculis, cùm fiat deſcenſus ad fœminas, d. Franciſca deberet primò vocari, q̃ erat neptis ſer Bartoli, q̃ Ludouica q̃ erat ꝓ neptis; tũ qa primò noīati nepotes q̃ pronepotes, & in ꝯſitiam primò neptes q̃ ꝓneptes; igitur &c. ff. de vſufr. l. quotiens. tum quia ꝓcedit in gradu. C. de uerb. ſign. l. fi. & d. l. cum ita. §. fi. de leg. 2. ibi dum dicit, & q ex hia ꝓximo gradu ꝓcreati ſunt &c. Nam, n. debet conſiderari ꝙ Ludouica erat ꝓximior Bartholomeo pr̃i ſuo, q fuit ultimus maſcul⁹; qa ipſe non recepit dictas inueſtituras, ſed ſer Bartolus pr̃ eius cui dicta Franciſca propinquior erat q̃ Ludouica, & p ꝯñs maiorem affectionem cenſeẽ habuiſſe ad propinquiorem, & per prius ſibi prouidiſſe, vt in dictis iuribus. Tum ẽt uirtute verborum teſti dicti ſer Bartholi, q̃ licet allegentur in fauorem D. Ludouicæ inquãtum iubent dictæ Franciſcæ, ꝙ ſtet ꝯtenta ſuis legatis pro omni eo qđ petere poſſet, ẽt ſuper rebus emphiteuticis, tamen limitat dictam inhibitionem dũ ſubdit, extantibus & viuentibus infraſcripto Bartholomeo, aut eius filijs & nepotibus maſculis &c.

Non qdem dico, ꝙ teſtator voluerit dictam Fran. inſtituere in illis quantitatibus, quouſq; uiuerent maſculi, & nõ ultra; vt ſic eis mortuis dicatur non inſtituta, ſed præterita; & ſic teſtm̃ ſit nullũ, ꝓut ẽ. allegaẽ in fauorem dictæ Fran. hæc. n. eſſet maligna interpretatio, q̃ habet uitiare, iõ reſpuenda. d. §. griſogonus. ante fin. ibi. neq; .u. malignè &c. de rebus dub. quotiens. cum ſimi. de leg. 1. ſi quis a filio. cũ ibi no. Sed dico, ꝙ iſta fuit intentio teſtõris dictas quantitates iure inſti. relinquere pure & ſimpl̃r, ſed ꝓhibitionem quam fecerat, ꝙ nihil aliud peteret de bonis teſtõris ꝓprijs vel emphiteuticis limitare uoluit ad tp̃s. ſ. quouſq; viuerent maſculi, poſtea non. Nam & ſi dicta Franciſca debuiſſet admitti ad res emphiteuticas unà cum Bartholomeo fratre ſuo. Et ipſa volens obedire præcepto teſtatoris, receptis legatis ꝓmiſiſſet plus non petere, ſm̃ ꝓceptum teſtatoris intelligereẽ illo viuente vl̃ filijs ſuis maſculis, non aũt eis deficientibus; qa iuri de futuro per mortem maſculorum deferendo ſibi non cenſereẽ renunciaſſe. l. qui cum tuto. §. fi. ff. de tranſac. l. paulo calimacho. §. fi. ff. de lega. 3. & in vſi. feu. de eo q hnem fecit agna. de feu. pr̃. c. 1. cum his q̃ plene no. Bar. in l. fi. ff. ad tertul. in q. illa qñ ſtatutum excludit fœminas. quouſq; extant maſculi; quia eis deficientibus fœmina poteſt venire tanquã præterita, ſi non fuit in aliquo inſtituta, & ſic teſtm̃ vcꝫ interim, ſed retrofingitur nõ valuiſſe pp naturam illarum dictionũ ſignificantiũ tp̃s. l. ſiue manifeſtus. §. tam diu. de cõdi. fur. de excu. tu. l. pen. de cõdi. inde. l. ſufficit. teſtm̃ ergo prædictum, & eius verba re vera faciunt ꝓ dicta Franciſca, ſi bene inſpiciatur, nõ ꝓ dicta Ludouica; qa non excludunt Franciſcã niſi viuentibus maſculis; vnde cum aliud fundamentum non hẽat, debet dicta Ludouica ſuccumbere. Et prædicta dico locum hẽre ẽt in illis, de quibus nõ fuit inueſtitus, ſed petijt ſe inueſtiri, cũ habeatur pro inueſtito ex forma capitulorum. ſ. mõ cõſueto ĩ alijs. Et idem ſi non petijt, qa capitula volunt, ꝙ debeat inueſtiri, & ꝙ pp non petitam licentiam non incidat in commiſſum; vñ cũ neceſſariò fuiſſet inueſtiendus eo modo quo de alijs erat inueſtitus & ſm̃ conſuetudinem eccleſiæ, hr̃ pro inueſtito. ar. l. 2. ff. de euic. de teſta. mili. l. penul.

SVMMARIA.

1 *Pater in fraudem nepotum ex filia ſi eam emancipat, ut ipſe inſtituatur ab eadem, an poſſit inſtitui, cum uideatur factum in fraudem.*

2 *Maritum ſecundi matrimonii non plus lucrari quàm filius ex primo, quomodo intelligatur.*

CONSILIVM CCCXXXIX.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Ad primũ q̃ſitũ rñdeẽ, ꝙ dicta emãcipatio facta de filia ꝯſtituta in infirmitate de qua mortua fuit, ꝓſumitur fuiſſe facta in fraudem filiorum primi mr̃imonij, ad quos dos ꝑuenire debebat ex forma ſtatuti, qđ loquiẽ indiſtinctè dum dicit, extãtibus liberis &c. nec dicit ex eodẽ vel alio mr̃imonio vt ad eos nõ ꝑueniret, ſed ad patrẽ virtute teſti. Et hæc ꝓſumptio fraudis reſultat ex eo, ꝙ eadẽ die fecit fieri teſtm̃, & ſe hr̃dem inſtitui; qm̃ ex actu incõtinenti ſubſecuto datur intelligi, quo aĩo factus fuerit actus præcedens. l. ſi ventri. in fi. cũ ibi no. ff. de priui. credi. ad mace. l. ſed iul. §. proinde. C. de natu. lib. l. cum q̃s. circa fi. ibi neq; .n. veriſimile &c. & qđ hr̃ in tex. & ꝑ Bar. in l. ſi cõcubinas. §. ſi res amotas. ff. rerum amo. 1. q. 1. cõſtat. & no. 18. diſt. peruenit. & de elect. c. officij. Et hr̃ eſt caſus, quaſi in terminis de hoc. ff. ſol. mar. l. filiæ meæ emancipatæ & egræ. ff. & de diuor. l. ſi filia emancipata. licet loquanẽ in caſu econuerſo, qñ fraus fuit cõmiſſa ꝑ filijs ꝯ patrẽ in faciendo diuortiũ, ne ad patrẽ q fuerat ſtipulatus in caſu mortis ꝑueniret, ſed ad filios filiæ emancipatæ; ſed in caſu nr̃o. ecõuerſo fuit cõmiſſa p patrẽ ꝯ filios filiæ, vt nõ ꝑueniret ad illos ex forma ſtatuti, ſed ad ſe ex teſtõ filiæ; ſed eadẽ eſt rõ. ¶ Ad ſcđm rñdetur, ꝙ poſito ꝙ ex hoc teſtm̃ non reddaẽ nullum, q. 1 factũ fuit a ualente teſtari & de inſtituto capace, nõ tñ dicta fraus debet eſſe lucroſa pr̃i in fraudẽ cõmittẽti, nec dãnoſa dictis filijs, ſed perinde pñt petere dictam dotẽ vel partẽ eius, ac ſi emãcipata nõ fuiſſet nec teſtata. ꝯdictione ex dicto ſtatuto vel a ſcđo viro ſi cã nõ reſtituit pr̃i, vel ab ipſo pr̃e ſi ſibi reſtituta fuit. caſus eſt ĩ d. l. ſi filia. in fi. ff. de diuor. & d. l. filiæ meæ. ff. ſol. ma. pr̃. n. ex improbitate ſua lucrũ nõ debet conſeq cũ dãno filiorũ filiæ, q̃bus dicta dos debebaẽ, ſi teſtata nõ fuit. l. itaq; fullo. ff. de fur. iuncta l. fi. ff. de cõdi. q̃ ꝓbat ꝙ filij ꝑdẽdo hr̃ditatẽ pr̃is vel mr̃is dõr recipere dãnũ. Et ad hoc ꝙ dictus pater pp ſuam fraudem teneaẽ reſtituere dictã dotem ꝑfatis filijs vel ei q ſupeſt, facit optimè l. q̃dã cum

2 filium. ff. de hære. inſti. vet. ſi tñ cum a filio &c. in rõne fin. ¶ † Ad tertium dico id qđ ſuperius allegando dictum eſt; qa ſic cõiter teneẽ. ſ. ꝙ filij primi mr̃imonij reducanẽ ad æqualitatẽ cũ ſecũdo marito; vñ cum eſſent duo filij cuilibet tangit vna tertia, licet ſm̃ quoſdã nõ potuerit dare in dotẽ niſi tertiã, & quatenus datũ fuerit vltra ꝓ non dato dẽret hẽri. p d. l. hac edictali. C. de ſecũ. nup. Et p ꝯñs nõ debet ſcđs maritus lucrari niſi dimidiã tertiæ, ſi ſtatutũ dicit ipſum debere lucrari dotẽ. Cõiter teneẽ ꝯrium. ſ. ꝙ dare potuerit qcq̃d hẽbat in dotẽ quouſq; vixerit; qa forte tpe ſuæ mortis filij primi mr̃imonij non uiuerent, & quantum ad hoc inſpicitur tp̃s primi parentis, vt in Auth. de nup. §. qa nõ hoc habemus. Sed de dicta dote non debet ſcđs maritus lucrari, vltra quã habeat quilibet ex filijs primi matrimonij qui minus habeat; vñ ſi ſtatutum loquitur de lucro dimidiæ, reducetur ad tertiam ſtantibus duobus filijs primi matrimonij. vt ſic ſint pares: vt no. gl. in d. l. hac edictali. per Bald. in l. 1. C. de inoffic. do. & l. ea lege. ff. de cõdi. ob cau. & ita vidi obſeruari.

SVMMARIA.

1 *Prohibitio de non alienando non extenditur de perſona ad perſonam.*

2 *Prohibitio non extenditur ad eũ qui aliter habet bona prohibita alienari quàm per teſtamentum & diſpoſitionem prohibentis.*

3 *Clauſula, ſi quis inteſtatus extendatur an etiam ad fœminas.*

CONSILIVM CCCXL.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Quia ſupra in narratione facti reperio bis cancellatum hoc nomen Catherina, & dimiſſum nomen infantis. Comprehẽdo ꝙ iſta infans de cuius ſucceſſione tractaẽ, forte nõ fuit illa Catherina neptis filia Antonij, q̃ fuit in teſtõ aui ſpẽliter prohibita alienare in prædictoa, ſed alia filia dicti Anto. poſtea ſuſcepta; aliàs non uideo ad quem finem illud nomen, Catherina, bis fuiſſet in then.ate cancellatum. Et ſi hoc eſt debuiſſet clarius exprimi in narratione facti; quia res eſſet clara. ſ. † ꝙ prohibitio facta & cõcepta in perſonam Catherinæ, & ſic perſonaliter concepta, non extenderetur ad aliam perſonam diuerſam. l. prætor. §. 15. ff. de lega. 3. & expreſſè per Barto. in l. peto. §. fratre. ff. de legat. 2. ante fin. & not. in auth. de reſti. fideicommiſ. §. nos. per glo. quæ vult quòd prohibitio facta filijs non extendatur ad nepotes, & notat Barto. in l. filiuſfami. §. diui. de legat. 1. ante finem. Si uerò dicta infans fuit illa eadem Catherina, quæ fuit prohibita, tunc adhuc dico prohibitionem ceſſare, eo quia facta fuit ſub duplici conditione, quarum neutra extitit. ſ. ſi Antonius filius inſtitutus decederet ab inteſta. & hoc hic non fuit quia Anto. deceſſit cum teſtõ. Et ſi bona teſtatoris peruenient ad dictam Catherinam ex inſti. vel ſubſti. facta de ipſa; & hoc etiam nõ fuit, quia ſubſtitutio facta de ipſa fuit facta ſub illa conditione, ſi decederet ab inteſtato & ſine filijs legitimis & naturalibus, & ipſe deceſſit teſtatus; inſtitutio verò facta de ipſa fuit facta ſi Anto. decederet uiuente teſtatore, & hoc nõ fuit. Et ſic iſta iſta bona nõ ꝑuenerũt ad iſtã infantẽ ex diſpõne teſti aui pr̃ni, ſed ex teſtõ Antonij pr̃is ſui; vñ non vr̃ cadere ſub grauamine prohibitionis. arg. ff. de leg. 2. l. vxorẽ. §. teſtõ. il ſcđo. in fin. de dote præle. l. 3. §. vxor igiẽ. Põt etiam ꝓprius dici, ꝙ dicta prohibitio fuit facta ſub

vna condition-

ſup. conditione.ſ.ſi ad eã pueniſſet bona ex ſubſtõne uel inſtõne & q ex neutra iſtarũ puenit, & ſic ceſſat ꝓhibitio, ſicut & quilibet diſpoſitio ñ exiſtẽte ꝯdõne. l.pecuniæ. añ fi.ff. ſi cer.pe.C.ad treb.l. jubem'. añ fi.Sed ſi fuiſſet facta purè, vr q ẽt iure inteſtati vel hẽditario nõ poſſent ad iſtos puenire.p.l.codic. §.mſe.ff. de leg.2.& qđ no.bar.in l.peto.§.fre.c.11.Tñ qa nõ potuiſſet fieri Anto.in ſua lẽia.p.l.qm i prioribus. C.de inoſ. teſt.nec ẽr dictæ infanti ſi ad eã nõ pueniſſet vltra dictã legitimã, qa nõ potuiſſet illi Ant.pupillariter ſubſtituere,cũ eẽt maior.14.l.uerbis ciuilibus.§.2.in prin.cũ ibi no.ff.de vul.& pup. alias ſi potuiſſet ſibi ſubſtituere pupillariter,licet nõ potuiſſet teſtator tale onus iniũgere filio in lẽia,potuiſſet tñ iniũgere ſucceſſori eius,an potuiſſet ſucceſſionẽ auferre. l.ſi fundũ p fideic.§.fi.ff.de leg.1.cũ ibi no. &.C.de inoſ.teſt. l.ex tribus.p Cy.& qđ no.in.l.coheredi.§.cũ filiæ.ff.de vul.& pup.p Bar. Illud aũt certũ eſt, q ſtatutũ potuit priuare mrẽm ſucceſſione filij p p agnatos,ſicut lex põt p p aliã iuſtã cãm.l.2. §.ſi mater.ff.ad tertul.Et patet, qa lex.12.tab.nõ vocabat mrẽm ſtãtibus agnatis, qa nõ erat agnata,nec ẽt eꝫ filiũ ad ſucceſſionẽ mrĩs, ideo emanauerũt ſenatuſcõ.tertul.& orfi.Illi vero,q excludũẽ a ſucceſſione inteſtati,nõ põt deberi lẽia,cũ lẽia ſit portio portionis debitæ ab inteſtato.C.de inoſ.teſt.l.parẽtibus. ſic & filia põt priuari ſucceſſione pris p p ſtẽm maſculũ, & tũc ſibi ñ debet lẽia. & ſic relictũ ſibi factũ p dote eſt ꝯdõnale,ſi nupſerit,reijcit̃ ꝯditio; qa nõ ſuccedit loco legitimæ,q̃ nõ debeẽ.iuxta plene no. p Bar.in. l. titio cẽtũ.§. titio gño.ff.de ꝯdi.& demõ.& p Cyn.C.de nup.l.ſãcimus.ſic ergo mater iſta ñ põt dicere ſibi deberi ſaltẽ lẽia:ꝑſuppoſito q eius ſucceſſio puncat ad agnatũ ex forma ſtatuti, put eſt rei veritas, †Ad
3 id aũt, qđ in ꝯrĩũ allegaẽ, q ſtatutũ loquit̃ de ſucceſsõe maſculorũ nõ fœminarũ, qa dicit,ſi qs;q dictio eſt maſculini gñis maximè p p adiectiuũ defuncti poſitũ in ſeq.particula, qđ eſt ẽt gñis maſculini; vñ dictio illa,ſi qs,non põt recipere determinationẽ a termino cõi.ſ.hõ p p dictũ adiectiuũ maſculini gñis; & p qđ debet reſtringi ſignificatũ dictionis,ſi qs, ſ.ad maſculũ tm̃,& allegat quoddam cõſiliũ,qđ dr̃ fuiſſe dñi Ant.de bu.Sed etſi magnopere talis viri autoritas me moueret,ſi ſuũ fuiſſet;nõ tñ uſq; adeo, vt a iure & recta rõne recederẽ in. l. labeo.§.fin. ff.de ſupel. leg.C.q̃ ſit lõg.ꝯſu. l.2.Si.n.dictio,ſi qs,q̃ eſt maſculini gñis,cũ declineẽ, ſi qs, ſi qua, ſi qđ, intelligiẽ ſi qs. ſ.maſculus vel fœmina; qa ꝓfert̃ in materis indefferẽti & ꝯueniẽti utraque ſexui, & ñ odioſa; qa fœminæ non merent̃ odiũ in materia ſucceſsionis.l.maximũ uitiũ.C.de lib.ꝑte. & ſic nõ p p earũ odiũ ſtatuẽtes fuerũt moti, ſed p p fauorẽ maſculorũ,vt ad eos decurrãt hæreditates, p quos dignitas agnationis ꝯſeruaẽ.iuxta no.in.l.1.C.de adulte.iũcta.l.neu ibi no. ff. de verb.ſignĩ.quare ñ eadẽ rõne dicẽdum eſt idẽ in illa dictione, inteſtati,ut ſupplicat & exponaẽ.vel inteſtatæ,nõ uideo; qa talia ſunt ſubiecta, qualia ꝑdicata demõſtrãt l.fi.§. cui dulcia.de vino triti. & ole. leg. qa dictio illa,inteſtati,referẽ ad dictionẽ,ſi qs,q̃ ꝑcedit; nec eſt rõ, quare ſignificatus dictionis,ſi qs,reſtringaẽ ad maſculos p p dictionẽ,inteſtati;ſed p p ſemetipsũ non reſtringiẽ, cũ ſit gñis maſculini; nec ſubeſt aliqua bona rõ,quare diuerſũ debeat dici in ſucceſsione fœminarũ,q̃ maſculorũ . Nã & fauor publicus, p p quẽ fauetur agnatis,ita vertiẽ in ſucceſsõe fœminarũ agnatarũ, vt ad eas deuolnanẽ,ne trãſeãt ad extraneos, ſicut i ſucceſsione maſculorũ, & lex uel ſtatutũ debet eſſe rationale.4.diſt.c.erit. Et vbi locũ habet rõ legis vel ſtatuti, ſiſr & ipſius diſpoſitio.ff.ad.l.aquiliã.l. illud.ff.de fonte.l.prima.vr ergo mihi vnũ ſonitũ hæc allegatio . Ad cuius cõfutationẽ d.aduocatus agnatorũ bñ & prudẽter allegat tex. in. l.ſi qs id qđ.ff.de iuriſdi.om.iudi. in illa dictione in eũ poſita poſt dictionẽ,ſi qs;& tñ nõ reſtringit ſignificatũ dictionis,ſi qs; ſed utrũque ſexũ cõplectitur vt ibi. Cõtẽnenda eſt ergo iſta uerbalis allegatio,& ſine rõne,& ꝯ illũ tex. ¶ Supereſt uidere de tot ſentẽtijs, q̃ ꝓferũtur latè in cõtrariũ,an ex eis fuerit introducta cõſuetudo, quæ uel interpreteẽ dictũ ſtatutũ tanq̃ dubium. l. ſi interpretatione.ff.de legi.uel ipſum corrigat,tanq̃ ſibi ꝯria. Ad quod poſtpoſitis mulcis,quæ dici poſſent, quia difficile eſt ꝓbare cõſuetudinẽ, illud ſolũ ſufficit allegare, q ſi p eas foret introducta cõſuetudo, attamẽ non deberet extendi ultra terminos, in quibus loquuntur, ſcilicet in ſucceſsione matris, cui fuit ſucceſſum per maſculos & fœminas,& in ſucceſsione ſororis.Nos loqmur in ſucceſsione filiæ,an ſibi ſuccedatur p matrem uel agnatos ſuper quo non repe riuntur latæ ſententiæ pro matre;ideo dicta conſuetudo non extẽditur ad iſtum caſum,cùm ſit ſtricti iuris, ſicut ꝑſcriptio;& non extenditur ultra caſum, in quo uiguit obſeruantia. Ad hoc allego determinationem Bar.in auth.q̃ rem circa fi. C.de ſacroſan. eccl.& Inn.in c.tua nos.ubi bene ad propoſitum.ext.de decimis. & glo.Accurſij in l.ſoluitur.in prin.ſuper uerbo diſcedatur.ff.q. mo.pig.uel hy.ſol.& Cy.ff.de legi.l.de qbus.qui dicit magis extẽdi legem q̃ conſuetudinem; & regulam quam tradit Bar. in pluribus locis, q actus noſtri uoluntarij non extendũẽ ultra quàm geruntur.C.ne vxor pro marito.l.fi. ff.de iti. actuq; priua.l.j. §.ſui. facit.l.uoluntaria.C.de excu.tut.& alia iura quæ allegantur p Io. an.in prin.q̃uis diſputatæ per eum,quã ponit in regula acceſſo: in mercu.Concludo ergo nõ obſtantibus ſupradictis, quæ nouiter in ꝯrium allegantur, prout dixi & cõcluſi in alio conſilio reddito per me in fauorem dictorum agnatorum ſuper hac cauſa .

S V M M A R I V M.

1 *Si compromittatur in duos arbitratores altero mortuo an expiret arbitramentum.*

CONSILIVM CCCXLI.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Circa primum facit dubium,q lex diem proferre.§.j.ff.de arbi.cum ſi.dicẽtibus compromiſſum expirare per mortem alterius ex compromittentibus, loquitur & loquuntur in compromiſſo facto in arbitros, qui habent procedere & pronunciare ſicut iudex.l.j.ff.de arb.ſed hoc fuit factum tanq̃ in arbitros & arbitratores,& Spe.in ti.de arbi.§.finitur.poſt prin. ver.ſed nũquid arbiter.dicit q arbitrator ſeu poteſtas arbitramentandi non finitur morte alterius ex cõpromittentibus; quia non eſt propriè compromiſſum ſeu arbitrium , ſed quoddam pactum ſeu tranſactio,in quo hæres ſuccedit,& ad eum tranſit.ff.de prob.l. pactũ. l.neceſſarias.§.vẽdendo.ff.de pig. act.cum ſi.iuncta auth.ſi uerò. & auth.vñ ſumitur.C.de iud.Sed Bart.in l. ſi quis arbitratu.ff. de uer.obl.circa fi.non allegando Spe. diſtinguit,aut arbitrator fuit aſſumptus ſuper uerbo uel ꝯctu contrahendo,& tũc arbi. finitur morte,ſicut & arbitrium,cùm ſit eadem rõ; aut ſuper contractu iam inito & celebrato p p aliquod dubium circa accidẽtalia.ius ff. l.domum.ff.de contrah.emp.& tunc trãſit ad hæredes, ſicut & ipſe contractus,& per hoc facit.l.ſeruus ſi hæredi. ff. de ſtatulib.in rõne de reſti.li.vj.Sed qñ arbitrator aſſumitur ſuper lite, dicitur aſſumi ſuper contractu tranſactionis incundæ p arbitramentum , igitur anteq̃ feratur morte alterius ex compromittentibus quo ad utrunq; finitur,ſicut arbitriũ,ſi ſunt duo tm̃. ¶ Circa ſcm quæſitum an dictum compromiſſum duret reſpectu Iacobi non mortui,qa dicitur q res eſt indiuidua.Ego non comprehendo ex narratis qualiter res ſit indiuidua. Nam qõ eſt de quodam fideicom. quod petitur per uuum a duobus hæredibus. Et ſi fideicommiſſum conſiſtit in pecunia uel in rebus corporalibus , quæ diuiduæ ſunt,non propterea diceretur res indiuidua, q ſimul & eodẽ iudicio uel libello præfertur a duobus hr̃dibus; ut expreſſe patet.ff. de iud.l.non iccirco,ubi habeẽ,q põt cã tũc expediri quoad unũ, & in ſuſpẽſo teneri quo ad alterum.facit.l.ſi pariter.ff.de libe. cã. & quod no.Bar.in l.de unoquoq;.ff.de re iud. & de duobus reis; l.iij.§.fi.in iij.q.& quod no.Inn.in c.cum inter.de elec.& c. cum ueniſſet.de inſt.ſi uero qõ fuiſſet de iure incorporali,ut de ſeruitutibus ꝑdialibus,uel de iuriſdõne,tũc eſſe põt dubium,an inutile trahat ad ſe utile, ut ſic p p mortuum expirauerit ẽt quantũ ad ſuperſtitẽ;quod tenet gl.in d.l.diem proferre.§.j.ff.de arb. p quo facit.l.pedius.§.j.e.ti.ff.de iniuſt.teſt.l.pe.ff.d aqua quoti.& æſti. l.j.§.erebatius.& §.item q̃ritur.In contrarium q imo trahat ad ſe utile, & q p p illum q ſupereſt duret ẽr, & tranſeat ad hr̃des eius q mortuus eſt.ff.quemad.ſer.amit.l.ſi cõem.in prin.ff; de libe.lega.l.ſi is q duos.ff.de dona.inter ui.& vxo.l. ſi ſponſus.§.gñaliter. Breuiter qcqd ſit de iſto brocardo.de quo p Cy.in l. ſi qs argentũ.C.de dona.poſtq̃ in caſu nr̃o habemus determinationẽ d. glo. q̃ reprobatam non reperio,ſed appobatã p Io.an.in addi.Spe.rit. de arb.§.finitur.poſt prin.ſm Alber. non eſt ab ea recedendũ,ſed ei potius adherendũ in decidendo & ꝯſulendo, ut d.compromiſſum expirauerit quo ad vtrũq;. Nec ob. q in aliqua parte cõpromiſſi facta fuit aliqñ mentio hr̃dum, qa non quo ad hoc,ut compromiſſum ad eas trãſeat,ſed ut p hr̃des ſeruet laudũ,ſi ꝯtingat ipſum ferri viuentibus ambobus.ut ſ.in puncto reſponſum eſt.

S V M M A R I A.

1 *Pactum de liberando debitorem in futurum ſtatim producit exceptionem.*
2 *Collegio an actio acquiratur ad agendum ut collegium liberetur ſi liberatio promiſſa fuerit per ſingulares perſonas ipſius collegij.*

ſunt in eius libera diſpõne, ut patet ex eius rõne quam aſsignat, dum dicit ꝙ põt ea proijcere in mari &c. per quam rõnẽ reſtringit dictum eius. l. ſi is qui eio. cum ibi no. ff. de acq. poſ. l. cum pr̃. §. dulciſsimis. ff. de leg. ij. Sed bona de qbus agit, non erant in eius libera diſpõne, cum eſſent reſtõni ſubiecta. l. fi. C. cõis de leg. vñ licet pr̃ conſentire potuiſſet quo ad ſui præiudicium, nõ ſic potuit quo ad præiudicium pauperum, qbus erant & ſunt reſtituẽda. ar. ff. ad vell. l. ſeya mãcipia. & l. non dẽt alteri. de reg. iur. cum ſi. Plus vr̃ dicendum, ꝙ nec quantum ad bona propria nõ ſubiacentia reſtõni, cõſenſus pr̃is potuit facere legitimationem ualidam, q̃ ſine ipſo foret inualida; qa validitas eius nõ pendet a conſenſu patris, ſed a ptãte legitimantis; & illa dependet a diſpõne iuris; ſi. ut videmus in ſnia, q̃ non dependet a conſenſu partium, ſed a iuriſdõne iudicis. vt no. C. de tranſac. l. ſi diuerſa. Nam ſi eſſet nulla ex defectu iuriſdõnis uel alterius conſenſus partium, non faceret eam reconualeſcere iure ſnię, ſed iure pacti & ꝯuentionis. C. cõis utriuſque iud. l. ij. & no. p Bar. in l. iuli ff. de condi. inde. in qõne illa, an ex ſnia oriatur obligatio naturalis; licet. n. bona ſua ſint eius libero arbitrio quo ad diſpoſitionem facti. l. in re mandata. C. manda. non ſic quantum ad diſpõnem iuris, niſi quatenus ius patitur, vñ non põt facere, ꝙ aliqs incapax hæreditatis ſibi ſuccedat ex teſtamẽto uel ab inteſtato. C. de hær. inſt. l. j. Eodẽ mõ nõ põt facere, ꝙ comes palatinus q̃ ſm cõem opi. non põt legitimare in terris immediate ſubiectis eccleſiæ Romanæ pp defectum iuriſdõnis concedentis; qa imperator in illis nullam iuriſdõnem uel ſuperioritatem hẽt, & ſic eam alteri concedere non põt; qa nemo dat qđ non hẽt. l. traditio. ff. de acq. re. do. ext. de iure pa. quod aũt legitimare poſſit. C. de iur. om. iud. l. priuatorum. Et ſic præfatum d. Bal. in contrarium allegatum, ꝙ conſenſus patris faciat ualidam talẽ legitimationem ẽt quantum ad eius bona propria non ſubiacentia reſtõni, cum pace eius loquela non vr̃ vera, alias poſſet conſentire ꝙ ẽt unus notarius, uel alius magiſtratus non habens ptãtẽ ab imperatore, poſſet legitimare, & ualeret legitimatio pp patris cõſenſum & pp ſuam rõnem. ſ. Bal. qđ eſt ridiculum. Nec puto ꝙ licet pluries fuiſſet ſeruatum cõtrarium in ciuitate Ferrariæ, fuerit introducta conſuetudo valida in præiudicium iuriſdõnis & ſuperioritatis eccleſiæ Romanæ cui ſubeſt, cum ſummi pontifices non pſumantur indubio notitiã habuiſſe de talibus actibus particulariũ perſonarum, ſicut nec de ſtatutis ſpãlium locorum in c. j. de conſti. lib. vj. Et ſic eis non põt tolerantia imputari, nec ꝯ eam præſcriptio induci minor centenaria, ut in auth. ut eccleſia Ro. &c. & C. de ſacroſan. eccl. auth. quas actiones. facit quod no. Bar. in l. j. §. fi.

2 ff. de aqua pl. n. arc. ¶ † Sed ſi pſupponeret comitem pdictũ potuiſſe d. legitimationem facere, & quereret an eẽt nulla, qa ſindicus ſeu pcu. pauperũ non cõſenſit nec fuit vocatus, de quorũ pauperum pjudicio & excluſione agebat pp ſuperexiſtẽtiam filij legitimi & naturalis, eẽt diſcutiendo de qb. filijs teſtator videat ſenſiſſe, cum ſubſtituit pauperes ſub ꝯdõne ſi filij ſui decederent ſine filijs legitimis & naturalibus, an tm̃ de legitimẽ natis, an ẽt de legitimatis. Nã hoc vltimo caſu citatio uel conſenſus Syndici pauperũ nõ fuiſſet neceſſaria vel neceſſarius, eo qa paupes excluderent in dubio teſtõris, q voluiſſet ltimatũ eis pferri nõ factõ pr̃is grauati faciẽtis eũ legitimari, & ſic nõ poſſent de pr̃e conqri. In primo uero caſu ẽt ſi fuiſſet Syndicus citatus, & ñ ꝯparuiſſet, & ſic nõ videret ppea ꝯſenſiſſe. l. q ex ꝯſenſu. C. đ epi. aud. nõ fuiſſet eis factũ aliqđ pjudiciũ, imo ẽt ſi ꝯſenſiſſet ſolũ in ltimatiõe, qa talis nõ ltimẽ natus, licet ltimatus nõ eẽt ille p quem teſtõr noluiſſet pauperes ex-
3 cludi, † qa põſito ꝙ ltimatus foret uere ltimus, qa ltimitas cõſiſtit in iure ſm Bar. in l. ſi is q p emptore. ff. de vſuc. & expreſſe. p Bal. in l. cũ acutiſſimi. C. de fideicõ. q dicit ꝙ in ltimato eſt uerus ſtatus ltimitatis. Attñ ñ põt dici legitimẽ natus, niſi p fictionẽ, qa natiuitas ꝯſiſtit in facto, nõ in iure, & ſilr an tũc ſubeſſet ltimitas, & certũ eſt ꝙ nõ, poſito ꝙ ſecuta ltimatione retrofingeretur ltimus fuiſſe, ſed teſtõr ſenſit de vere natis ltimẽ, nõ ficte. l. iij. §. hæc uerba. cũ ibi no. ff. đ neg. ge. ¶ Breuiter Ia. de are. i ſua diſputatione q refert Io. an. in addi. Spe. ti. de ſucc. ab inteſt. in fi. vr̃ ſentire, ꝙ ſi dixit ſi deceſſerint ſine filijs ltimis & naturalibꝰ &c. intellexerit ẽt de ltimatis; qa ſufficit ꝙ tpe mortis eiꝰ, cui facta eſt ſubſtõ, filius eius naturalr cõceptus & natus repiat ltimus, qa nõ dixit ſine filijs ltimẽ natis, ſed ſine filijs ltimis; & ltimatus ẽ uere ltimus tpe mortis, ſi in vita pr̃is fuit ltimatus, & ẽt vere naturalis, iõ tenuit d. Ia. cõ iratũ excludere ſubſtitutũ ex pſumpta mẽte teſtõris qa ex quo ei cõuenit uerba, cenſetur ẽt mens teſtõris cõuenire l. labeo. in fi. ff. de ſupel. lega. quã opi. vr̃ ſeq Io. an. ibidẽ, quia cũ ea trãſit & nõ reprobat & Anto. de bu. in c. p venerabilẽ. qui filij ſint legi. Bal. ẽt in d. l. cũ acutiſsimi. & l. eam quã. C. de fideic. vr̃ idẽ ſentire, dum dicit ꝙ ſtatutũ diſponẽs, ꝙ filius maſculus legitimus & naturalis excludit fœmina in ſucceſsione, locũ habet in maſculo non legitimẽ nato, ſed poſtea legitimato ſi tpe delatæ ſucceſsionis reperitur legitimatus, qa in eo vendicãt ſibi locũ uerba ſtatuti de maſculo legitimo & naturali, cum ſit vere legitimus; ergo & ſtatuti diſpoſitio; ſicut e cõuerſo, vbi deficiunt uerba &c. l. hos accuſare. §. oĩbus. ff. de accu. Quoſdã vero alios in publica diſputatione vidi tenere ꝯtriũ, ꝙ intẽtio teſtatoris dũ fuit locutus de filijs legitimis & naturalibus, cẽſet fuiſſe đ legitimẽ natus p. l. fi. & qđ ibi no. Bal. C. de his q veni. eta. impe. Et qa uerba debẽt intelligi in potiori ſignificatu. l. 1. §. q in ppetuũ. cũ ibi no. ff. ſi ager vecti. Quoſdam vero alios vidi pbabiliter diſtinguere. An verba ſint plata a ſtatuto excludẽte fœminã pp maſculũ legitimũ & naturalẽ, & debeat reſtrigi; qa eſt correctiuũ iuris cõis; & ſic ad legitime natũ; an a teſtatore, quia tunc fauorabilius p filijs grauati ſunt intelligenda. l. in teſtamẽtis. de reg. iuris. cũ nõ tendãt in iniuriã ſubſtituo, qui tractat de lucro. ar. eius quod no. in. l. ſi quis a filio. §. ſi plures. ff. de lega. 1. Super hoc paſſu pro nunc aliter non determino; quoniam ſufficiunt prius dicta, & in præcedenti articulo ad intentionem pauperum obtinendam.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Iacobus codicillãdo reliquit Ognabeno eius nepoti ætatis duorum annorum, & filio Bartholomei fratris vterini dicti Iacobi ducatos centũ de quibus ematur p ſuos cõmiſſarios vna poſſeſſio; & ꝙ poſt mortẽ dicti Ognabeni dicta poſſeſsio perueniat in dictũ Bartholomeũ patrẽ dicti Ognabeni, vel in eius hæredes. Et cũ dictus Bartholomeus tpe dictæ diſpoſitionis & mortis Iacobi nliũ filiũ haberet vel filiã niſi dictũ Ognabenũ; eſſet autem dictus Bartholomeus iuuenis diſcolus immoderatus & ſępe ebrius poſt mortẽ dicti Iacobi teſtatoris duos alios filios habuerit, accidit vt mortuo Iacobo dictus Ognabenus deceſsit, & poſt eũ p duos mẽſes dictus Bartholomeus; vñ cũ dicti filij, qui eorũ bona a bonis paternis ſeparari intẽdunt & vxor dicti Bartholomei de cuius dote ſatiſfieri vult, cum aliud parũ habeat dictus Bartholomeus ſuper dicto relicto. Opponitur ꝙ licẽt Bartholomeus dictum relictum ex ſua perſona acceptauerit, uel ſaltem non repudiauerit; tñ illa uerba, ꝙ dicta poſſeſsio perueniat in dictum Bartholomeũ uel eius heredes, inducunt fideicommiſſum in filiorum perſonam mortuo dicto Bartholomeo; vnde potius bona dictorum filiorum nunc debeãt cenſeri. ¶ Quæritur quid iuris.

S V M M A R I A.

1 *Teſtator inſtituens nepotem ex fratre, & poſt eius mortem eius patrem aut hæredes, quomodo cenſeatur inſtituiſſe.*

2 *Cautela ad excludendam matrem a dote, quod filij adeant hæreditatem patris cum beneficio inuen. & ex perſona eius ſilicet repudiant hæreditatem, & deinde ipſi ex perſona ſua accipiant tanquam ſubſtituti in iſtum caſum.*

¶ C O N S I L I V M. CCCXLIIII.

1 *IN Christi nomine Amen.* ¶ † Subſtitutio iſta facta Ognabeno de Bartholomeo eius patre, aut de eius hæredibus alternatiuẽ in dicta poſſeſsione poſt illius mortẽ, ſunt de proprietate verborũ ſic intelligenda, uidelicet ꝙ facta fuit de dicto Bartholomeo, ſi tpe mortis Ognabeni vixerit, & ſi non vixerit & hæredibus ipſius Bartholomei id eſt de filijs eius ſi cõtinget eũ alios filios hr̃e, & eos relinquere; qa circa filios eius oſtẽdit teſtator affectionẽ hr̃e, cũ dicto Ognabeno reliquit & non Bartholomeo, & ſic dicta ſubſtitutio fuit duplex; qa reſpectu Ognabeni fuit fideicõmiſſaria, qa ꝯcepta poſt eius mortẽ. & poſt q̃ſitũ emolumẽtũ. Sed reſpectu ſubſtitutorũ inter ſe vr̃ fuiſſe vulgaris, ſcilicet primò de Bartholomeo ſi extabit tempore mortis Ognabeni, & ſi non extabunt filij de ipſis filijs, qa hæc non fuit facta poſt quęſitum emolumentum Bartholomeo, ſed ante uel poſt ſi non quæreretur. iuxta no. p Barto. in. l. quãdiu. ff. de acqui. hær. l. a grande. & ſic uidetur ꝙ cũ tempore mortis Ognabeni dictus Bartholomeus extiterit, ſi acceptauit relictum euanuerit ſubſtitutio vulgaris facta de hæredibus. per. l. poſt aditam. C. de impuber. & aliis ſubſtitu. & qđ not. in. l. cum ſub hac. ff. de condi. & demon. per Bar. poſt Dy. & per conſequens etiam fideicommiſſaria facta Ognabeno ſecundo loco ſcilicet de heredibus Bartholomei; & idẽ ſi non acceptauit ex perſona, ſi tamen non repudiauit quia tranſmiſit ad eius hæredes

cũ eſſet tranſmiſsibile, qa dies eius ceſſerat. per l. 3. §. ſi quia ſtio. ver. cum quis. ff. de adi. leg. & ſic iſti filij habent ut hæredes Bartholomei, & ex trãſmiſsione facta p eũ ad ipſos tanq̃ hæredes, nõ ut filij principaliter ſubſtituti, cũ eorum ſubſtitutio euanuerit, & per conſequẽs q de dicta poſſeſsione quam habent ut hæredes tenentur ſatisfacere matri eorum pro dote ſua, pro qua habebat obligatum Bartholomeum & eius bona & etiam eius hæredes. ¶ Sed aduẽrte quia poſito q ita eſſet, ſi tamen non apparet Bartholomeũ expreſſe acceptare, trãſmiſit ad hæredes ſuos dictũ relictum cum poteſtate quam ipſe habebat. ſ. acceptandi uel repudiã

2 di. l. ſi quis filium. §. 2. ff. de acqui. hæred. † Et ideo dicti filij haberẽt hoc remediũ, uidelicet adirẽt hęreditatẽ patris eorũ cũ beneficio inuentarij, & poſtea eã aditã poſſent repudiare dictum relictũ ex perſona patris & ex tranſmiſsione quo facto deuoluerẽtur ad eos ex ſubſtitutione uulgari facta de ipſis in unum caſum, ſcilicet ſi Bartholomeus nõ extaret tempore mortis Ognabeni. Nam extenditur ad alios caſus. ſ. ſi extabit & repudiabit & habere non poterit, hæc eſt. n. natura ſt. uulgaris ſubſtitutionis, ut expreſſo uno caſu ueniãt oẽs. iuxta ea q̃ habent in l. gallus. §. & qd ſi tm̃. de lib. & poſthu. & ſic poſſent acceptare ex ſubſtitutione facta de ipſis. l. ſi ex parte. ff. de acq. hære. & tũc poſſunt petere ſeparationẽ bonorũ & matrẽ eorum excludere. Sed ſi Bartholomeus acceptaſſet expreſſe uel tacitẽ via iſta ceſſaret, & eodẽ modo ſi hæreditatẽ paternã repudiaſſet, cũ tũc deuolueret ad aliũ proximiorẽ cũ eadem poteſtate acceptãdi dictum legatũ vel repudiandi. iuxta no. in l. qui ſe patris. C. vñ liberi. iũcta. l. defunctus. C. de legi. hære. uel ſi non reperiretur qui eam uellet, concederetur creditoribus cũ eodem iure, & ſic dictæ matri. l. ſi quis inſtituatur. cum. ſi. ff. de hære. inſti. Poſſet etiam dici q illa diſiunctiua, uel, ponatur pro coniunctiua fauore liberorum dicti Bartholomei, ad quos habuit teſtator affectionẽ. arg. l. lucius. la ſecunda. in fi. ff. de hære. inſti. de reb. dub. l. ſi is qui cẽtũ. §. 1. ſed ſi ſubſtituiſſet dicto Ognabeno dictũ Bartholomeũ & eius hæredes copulatiuẽ viderẽt ſubſtituiſſe Bartholomeum quouſq; uiueret, & poſt eius mortẽ hęredes ſuos, per no. in l. gallus. §. 1. ff. de lib. & poſtb. ſm unũ ſenſum, & ſic utraque ſubſtitutio eſſet fideicõmiſſaria & facta dicto Ognabeno. ſ. prima de Bartholomeo, & iſta temporalis quouſque uiueret. l. fi. de leg. C. la ſecunda. de hæredibus eius. ſ. filijs illa finita & iſta etiam perpetua, præcedens tamen uia clarior eſt.

¶ Caſus talis eſt.

Duo ꝯxerũt ſocietatẽ de certis pecunijs ad fœnus mutuandis, & factorem unum ex eis præfixerunt qui multa credita contraxit. Quæritur an ipſi ſocij uel ſaltem banchum teneat & ſi ipſi nõ tenentur, an capitale eorum deducere poſsint, antequã creditoribus ſatisfiat.

S V M M A R I A.

1 *Inſtitor præpoſitus ad mutuandum an poſſit ipſe ſocios & præponentes obligare accipien. pecuniam mutuo.*

2 *Socius unus ex ſocijs an poſſit detrahere ſortem ſuã principalem, an uero debeat uenire in contributionem cum cæteris creditoribus.*

CONSILIVM CCCXLV.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſo pũcto ſupraſcripto, & etiã quodã alio conſilio, q̃ plura alia dubia & quęſita non neceſſaria formant. Viſis ẽt duobus conſilijs redditis ſuper ipſis reſecatis ſuperfluis, de tribus

1 tm̃ quæritur ad propoſitum. ¶ † Primũ an eſt dictus Muſetus & Samuel frater Mathaſiæ teneant ad debita cõtracta p Mathaſiam ſeu ad pecunias mutuo receptas per eum. Nam ſi hoc eſſet, & pecuniæ quæ reperiuntur in bancho non ſufficerent dictis creditoribus, deberent de bonis eorũ ſoluere, ut dicimus de hærede non conficiente inuentarium, ſi bona hæreditaria nõn ſufficiunt. ff. ſol. mat. l. quæ dotis. C. de iure delibe. l. ſi te bonis. & l. fin. §. ſimilique modo. & §. ſi autem hoc aliquis. ¶ Secundo quærit, poſito q ipſi non teneantur ultra uires banchi; an ſaltem ipſum banchũ, qd eſt quoddam uniuerſale, ſicut hæreditas ſicut menſa & peculiũ. l. cũ pater. §. mẽſe. ff. de leg. 2. & uocat in iure chalẽdariũ. ff. de l. 3. l. q filius. ff. ſi cer. pe. l. eius q ꝓuinciã in prin. teneat uſq; ad uires eius. Nam ſi hoc eſſet, cum in bancho dicantur remanſiſſe quatuor milia lib. & debita aſcendere ad ſeptẽ milia, creditores caperent illa alia quatuor milia, & de reſiduo haberẽt dammum. ſicut uides in hærede qui confecit inuentarium. d. l. fi. §. & ſi pſatã, C. de iure delib. Pręfatus verò Muſetus reciperet ſolum damnum perditionis ſuarum duarum millium librarũ, quas poſuit in bãcho, & non ultra, qa vltra vires banchi nõ tenerent. ¶ Tertiũ dubium erat, pſuppoſito q nec teneat d. Muſetus ad dicta debita ꝯtracta per Mathaſiam factorem, nec ẽt d. banchum, an in eo qd reperitur in bancho, debeant d. creditores concurrere cum Muſeto pro rata ut ſeptẽ creditoribus, d. vero Muſeto duo millia, & ſic debeãt fieri de illo nouem partes, vt creditores capiãt ſeptẽ, Muſetus duas. put in ſimili habet. l. ſi q̃s teſtõ. §. j. ff. de leg. j. ad treb. l. marcellus. in prin. de hære. inſt. l. clemens patronus. de li. & poſth. l. ſi ita ſcriptum. in prin. an vero d. Muſetus poſsit añ parte recipere ſua duo millia librarũ, tanq̃ prior creditor, & reſiduũ diſtribuat inter d. creditores ꝓ rata cuiuſlibet debiti, prout in ſimili habetur in l. q cũ plures. ff. de vul. & pup. & ſic d. Muſetus nullum damnum ſentiret, ſed totum eſſet dictorũ creditorũ. ¶ Circa primum vr̃ non poſſe d. principalem Muſetum teneri d. creditoribus ſatisfacere inſolidũ non ſolũ de eo qd hẽt in bãcho, ſed ẽt de alijs bonis ſuis ſi illud non ſufficit, qa non põt negari, q inter ipſum, & d. Mathaſiã non fuerit contracta ſocietas lucri & dãni. ſ. pro quatuor millibus librarũ poſitis per eos cõiter ad exercitiũ fęnoris ad cõe lucrũ. ff. pro ſocio. l. cum duobus. §. item ex facto. & qn exercitiũ d. bãchi & fęnoris fuerit cõmiſſum d. Mathaſiæ, pro cuius labore pcipiebat de cõi annuatim ducatos quinquaginta, qa parẽ quãtitatem poſuerat ad id, p qd Mathaſias merebatur p eiũ oparũ. d. l. cũ duobus. §. ſi in coeunda. ff. pro ſoc. & hr̃ in alio puncto pleniori & colliguntur iſta ex partita libri d. Mathaſiæ. Fuit ergo Mathaſias inſtitor ſocietatis. ff. de inſtit. l. iij. Sed lege cauetur q qñ plures exercent unã negociationẽ, & unũ ex eis magr̃m vel inſtitorem ei pręponũt, ex ꝯtu eius q̃libet ex alijs ſocijs obligatur inſolidũ. ff. de exerc. l. ſi tñ plures. poſt prin. in ver. ſed ſi plures exerceant, vbi vr̃ hoc determinari. ¶ Breuiter illud ꝓcederet, qñ ille contraxiſſet ſm mandatũ ſibi factum, vel iuxta mandatũ; qa licet non fuiſſet expreſſe mãdatũ veniebat tñ in ꝯtiam eius quod mandatũ erat, alias non obligat inſtitor ꝑponentẽ. ff. de inſt. l. q cunq;. §. non tñ oẽ. de exercito. l. j. §. non aũt. & §. igit̃ pſuppoſito. Sed iſte fuit præpoſitus ſęnerandis. d. l. q cunq;. poſt prin. de inſtito. q aũt reciperet pecunias ad vſuras, hoc ſibi mandatũ non fuit expreſſe & principalr̃, quod neceſſariũ videbat̃, ut ꝑponẽtẽ obligaret. ff. de inſt. l. 1 cũ. in prin. nec ẽt tacite & in ꝯtriam eius quod erat mãdatũ hoc veniebat, qa nõ eſt neceſſariũ recipere pecunias mutuo, ut mãdatũ ſibi factũ poſſet adimplere, quo caſu ſi fuiſſet neceſſarium, ẽt ꝑponẽtem obligarunt. l. j. §. quid ſi mutuam. ff. de exer. nec apparet expreſſe, nec p coniecturas d. pecuniã mutuo receptam fuiſſe ꝯuerſam in cõem uel banchi vtilitatem, quo caſu ẽt ꝑponens tenet. l. fi. ff. de exerci. de neg. geſ. l. liberto. in prin. ff. ſi cer. pet. l. ciuitas. de in rem verſo. per totũ. & ſic vr̃ accepiſſe malo aĩo, & conſilio fraudandi præponẽtem, iõ ꝑponens non teneretur ex ꝯtibus illius, ut d. l. j. §. qd ſi ab initio. ff. de exer. vbi caſus. & imputẽt ſibi mutuantes, q da pr̃te, & mandato Mathaſiæ nõ explorauerunt. ff. de reg. iur. l. qui cũ

2 alio contrahit &c. ¶ Quãtum ad ſm vr̃, q ſaltem ipſum banchũ teneat uſq; ad vires eius, quia d. mutua facta fuerunt ipſi bancho potius, q̃ perſonis. ff. de tribu. l. ꝓcuratoris. §. ſi plures. ibi, ſi unuſquiſque. n. eorum mereri &c. Sed contrariũ ridet eadẽ rõne, qa ſicut non poterat obligare pſonã ſocii ſine mandato expreſſo vel tacito, ita nec banchum, pro parte pertinente ad ſocium. ff. pro ſocio. l. nemo ex ſocijs. in prin. cum ibi no. in gl. facit. l. 1. C. ſi in cõi eademq; cã, &c. ¶ Super tertio & vlt. vr̃ dicendum, q d. Muſetus non debeat, nec poſſit ꝑcipere ſua duo millia librarũ. Sed debeat vna cũ alijs creditoribus venire in tributũ & in cõtributionẽ pro rata, licet ſit anterior tpe. l. priuilegia. ff. de priui. credi. & licet de ſua pecunia fuerit ſocietas ꝯcta, & noĩa debitorũ & pignora fęnoris acquiſita. ff. de trib. l. ſi ꝓcuratoris. §. ſi plures. ucr. plane. Dicta namq; noĩa debitorũ, & pignora q̃ reperiunt̃, hodie in bancho vident̃ acquiſita Mathaſiæ, non Muſeto ſocio, quia non eodẽ modo inſtitor acquirit actionẽ ꝑponẽti, ſicut ipſum obligat. ff. de exer. l. 1. §. eſt aũt. iũcta. l. ſolutũ. §. p libertã. ff. de pig. ac. C. p quas pſo. l. 1. & ſic de oĩbus vr̃ iudicandũ, tanq̃ de bonis proprijs Mathaſiæ, in quibus oẽs creditores debent concurrere ꝓ rata exceptis priuilegiatis, qui præferunt̃ in pſonali actione. ff. de priui. cre. p totũ. qualis d. Muſetus non vr̃ eſſe ex cauſis ſ. dictis, nec ẽt creditores deponentes qui uſuras recipiebant. l. hoĩem. §. quotiens. ff. depoſiti. ¶ Breuiter ꝯrium eſt dicendum, q imo d. Muſetus poteſt ante omnia deducere de pignoribus, & nominibus debitorũ repertis

in

in bancho ſua duo millia librarum, quæ poſuit in ſocietate pdi-
cta,& reſiduum debet diſtribui inter creditores pdictos. Eo qa
cũ dicta noīa debitorũ fuerint acqſita ex ɔtibus mutui, & mu-
tua fcā fuerunt noīe ſocietatis,& ſic cōi noīe oīm ſociorũ, cuili-
bet fuerũt noīa pdictã acqſita ꝓ rata,& ſic ꝓ dimidia; qa cùm di
midiã pecuniæ poſuerat Muſetus, fuerunt ſibi acqſita. l. certi ɔdi
tio. §. ſi nummos. ff. ſi cer. pet. ¶ Nã eſt ſpāle in mutuo, ꝙ alterj pt
qs acqrere oblĩonem & actionem ſuo noīe numerãdo,& ſicut ac
qrit actionẽ pſonalẽ, ita & hypothecariam, ſm opi. Bar. q hoc ibi
tenet p l. 2. C. per quas pſo. no acqr. nõ ergo reputantẽ dicta noīa
debitorũ & pignora reperta in bancho ſore de bonis mathaſiæ &
fratris eius, niſi ꝓ dimidia; qa dimidiã tñ pecuniæ poſuerunt in
ſocietate; ꝓ altera verò dimidia reputantur eſſe de bonis Muſeti,
cuius noīe poſuerunt acqſita ex mutuis factis eius noīe; non ſic
reputantẽ eſſe de bonis dictorũ creditorũ, qa eorũ noīe nõ fuerũt
facta mutua per mathaſiã. Nã illi mutuauerunt mathaſiæ, nõ autẽ
tradiderũt ſibi ut alijs mutuaret ad cõe lucrũ. Præfatus ergo Mu
ſetus põt partem dimidiam dictorum noīm & piguorũ tanquam
ſuã, vt ſic dicã, vel ad ſe ptinentem, non ad mathaſiam, vendicare;
& nulla exceptio põt ſibi obijci p dictos creditores. l. ſi filius. &
l. cum fundus. §. ſeruum tuum imprudens. ff. ſi cer. pet. in ver. quo
ad peculiares. Cum. n. hẽat ius in re, præferẽ dictis creditoribus
hñtibus tñ perſonalem. C. de bo. auto. iud. poſ. l. 4. C. qui po. in
pigo. ha. l. eos. ff. de priuil. cre. l. ſi venteri. §. in bonis. ver. ſi eñ. Et
poſito qđ dictis creditoribus obligaſſet bona, nõ eſſet obligata
portio pertinens ad Muſetum, ſed ſolum pertinens ad mathaſiã.
C. quæ res pig. oblig. poſ. l. qui filios. in fi. leges ergo in ɔriũ al-
legatæ locum hẽrent in actionibus acquiſitis paſſos ɔctus, ex q-
bus non ſic alteri p alterũ põt actio acquiri, ẽt ſi noīe alterius ſit
celebratus ɔctus. Sed acquiritur iſti inſtitori ɔhenti, quam cede-
re tenet. l. poſſeſſio quoq;. §. & ſi poſſeſſio. ff. de acquirẽ. poſ. Sed
tunc ſuccurritur ei, cui cedenda eſt extra ordinem officio iudi-
cis in defectum cedere debentis, ſi eſt non ſoluendo, vel abeſt, ſed
utili actione in ſubſidium. d. l. 1. §. eſt aũt de exercito. in fi. & l. 1.
§. fi. cum l. ſeq. de inſti. Et ſic hẽrent locum q̃ ĩ. dixi in caſu nr̃o,
cùm mathaſias ſit abſens & non ſoluendo. ¶ Quantum verò ad
fratrem mathaſiæ minorem, an ille videatur ɔxiſſe ſocietatem cũ
fratre & cum Muſeto, & an poſſit ɔ creditores detrahere mille li
bras tanquam pertinentes ad eum de pecunia cõi inter ſe & fra-
trem ſuum, nil pro nunc expedit dicere, quia non quæritur con-
ſilium mĩ pro muſeto, de quo patet cõcluſiuè ꝙ nec ipſe eſt obli
gatus dictis creditoribus, nec portio quam habet in bãcho, & ꝙ
eam poteſt ante omnia deducere; reſiduum remanere debet in
quæſtione inter creditores mathaſiæ, & fratrem eius.

SVMMARIVM.

1 *Salarium an & quando quis habere debeat, qui moratur in domo alterius.*

CONSILIVM CCCXLVI.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Ego Paul. de Caſt. vtriuſ
que iuris doctor ſupraſcriptus. Viſo ꝓceſſu ſupra
ſcripto, dico & ɔſulo, partes dñi prãtis Biasbani eẽ
in abſoluendo dictũ Frãciſcũ a petitione dictæ Ca
therinæ, qa d. Frãciſcus nunquã aliqd ꝓmiſit eidem; & hæc ipſa
facẽ rñdendo ad ſcd̃m capitulũ. Et ultra hoc ꝓbauit dictus Fran
ciſcus p duos teſtes, ꝙ dicta Catherina ſtabat in domo cõi cũ fra
tre, & ad cões expenſas præter & ɔtra uoluntatẽ ſuã, & ſic nullum
prẽmium ſibi deberi, licèt aliquas operas impendiſſet in cõem vti
litatem. C. de neg. geſt. l. fi. Sed deberet cum ſumptibus, quos per-
cepit, compenſari. l. ſed & ſi uir lana. §. fin. & l. ſi id, quod. §. 1. ff. de
don. inter virum & uxo. commo. l. in rebus. §. pñt. & quod no. gl.
in l. ſi pater non affectu. C. de neg. geſt. Nec ꝓbauit dicta Catheri
na ꝙ dictus Franciſcus fuit alium famulum vel famulam condu-
cturus, quod erat neceſſarium ad condemnationem, etiam ſi de
ipſius conditione non appareret; alias debuiſſent operæ cum ſum-
ptibus compẽſari, & nihil hincinde repeti, per prædicta iura; alias
ſecus, per ea quæ no. Cyn. C. loca. l. excepto.

SVMMARIA.

1 *Exceptuatio facta in primo contractu non cenſetur repetita in ſecundo penitus diuerſo, & ex interuallo inito.*

2 *Pecunia ſoluta per emptorem debet reſtitui, ſi de conſenſu partis emptio conuertitur ad permutationem cum alijs bonis.*

3 *Pactum de dando centum ſingulo anno an tollatur per ſequens, in quo uidentur contrahentes contrariari, & an aliter ſit interpretandum.*

CONSILIVM CCCXLVII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ Reſpondendo per ordinẽ ad ſin
gula dubia vel quæſita ſupra formata in caſu. † Dico
ad primum, ꝙ dicta exceptuatio tertiæ partis facta
in primo ɔtu venditionis non intelligitur repetitã
in ſequenti ɔtu permutationis. ¶ Primò, quia factus fuit ſecun-
dus ex interuallo poſt primum. C. de vſur. l. per retentionẽ. vbi ca
ſus, inſti. de re. diui. §. item lapilli. cum ibi no. per glo. & quod no.
Bar. in l. prætor. §. eritq; dñia. vi bo. rap. & l. 1. in prin. ff. de public.
¶ Secundo, qa eſt diſpoſitio penitus diuerſa a prima, & æquè prin
cipalis, vt idem Barto. no. in l. ſi ita ſtipulatus. §. griſogonus. ff. de
verb. ob. ¶ Tertiò, quia per iſtum ſecundũ cõtractũ tollitur & no
uatur primus voluntariè, & iſta exceptio inerat primo ex diſpoſi
tione contrahentiũ, & tendebat in præiudiciũ primi emptoris. ff.
de noua. ſi creditor. & l. nouatione. & l. emptor. & l. aliam. cum ibi
plene no. per Barto. ¶ Quartò, quia dicta exceptio non reſpicit
actũ perſonæ, ſed ipſam diſpoſitionẽ. ff. de ɔhen. emp. qui fundũ.
de ver. ob. ſi ita quis. in prin. & per Bar. in d. §. griſogonus. ¶ Quin
tò, quia verba permutationis repetitiones excludunt, dũ dicunt
ꝙ permutat dicta bona in oĩbus & per oĩa, ꝓut ea poſſidebat pr̃
ſuus; ſed in poſſeſſione prĩs ſui nihil excipiebatur, qa oĩa poſſide
bat; igitur &c. de iure codi. l. 2. §. furioſus. ibi cum per oĩa & in oĩ
bus &c. de leg. 1. l. 1. Inſti. qui. mo. ius pa. pot. ſol. §. pariter. iũcta.
2 l. aſſe toto. ff. de hære. inſti. in ratione ſui. ¶ † Ad ſecundũ reſpon.
ꝙ dicta D. Samaritana põt repetere quantitates ſolutas per eã cre
ditoribus dicti D. Federici per conditionẽ ſine cã; qa ſoluit ex cã
venditionis ſibi factæ, a qua de conſenſu partiũ fuit receſſum, &
ſic hr̃ ꝓ non facta, poſtq̃ in ea non perſeuerauerunt, vnde cã, p p
quã datum fuit, redacta eſt ad nõ cãm. ff. de condi. indeb. l. elegan
ter. §. pen. C. de tranſac. l. diuerſa. Itẽ fuit ſoluta dicta pecunia pro
ptio vel parte pretij bonorũ venditorũ; ſed nunc loco pretij dict̃
D. Federicus habet bona D. Samaritanę permutata cũ eo, & ſic ha
beret rẽ & pretium ſi dictam pecuniã non reſtitueret, qđ eſſe non
debet; igitur reſtituat pecuniã. ff. de condi. ſine cã. l. ſi fullo. vbi ca
ſus de pigno. actio. l. eleganter. §. qui repi obos. in fi. de ſol. l. ſi cũ
annũ. in fi. de fideic. liber. l. gñaliter. §. ſi qs alienũ. poſt mediũ. ibi.
ſi legatum refundere ſit paratus &c. & quod no. Bar. C. de his quę
pœnæ noīe. l. 1. in 14. q. vnde non tenetur D. Samaritana tradere
ſua bona permutata niſi prius habeat pecuniam prędictam per di
cta iura. & per l. ſi non fortẽ. §. ſi centũ. de condi. indebi. nec poteſt
dici cancellata iſta obligatio, cùm tunc inciperet oriri, ſed cancel
latio reſtringitur ad præcedentes obligationes. ar. ff. de vſur. ſi ti-
cio, cum moriatur. in ratione ſui. ¶ Ad tertiũ rñdetur, ꝙ dicta D.
Samaritana non incidit in pœnam contractus ex eo ꝙ dicatur ip-
ſam non ſeruaſſe promiſſa, ſi dictus Federicus non ſeruauit traden
do bona quæ prius vendiderat ſine quacunq; exceptione, ſed inte
graliter ꝓut debebat, ſm ꝙ ſupra in primo articulo fuit oſtẽſ
ſum, qa in oĩ ꝓmiſſione pœnæ, q̃ fit in ɔtractu vltro citroq; obli
gatorio, ſubintelligitur tacita conditio, ſi pars ſeruabit promiſſa,
alias non cõmittitur ẽt lapſu tpis in promiſſione appoſiti, ſaltẽ
cum effectu. l. quæro. §. inter locatorẽ. ff. loca. vbi caſus & l. fi. §. fi.
ff. qñ licet ab empt. diſce. fruſtra. n. petit debitum, qui quod debet
nõ impendit. vt in regula iuris. & qđ hr̃ in tex. & gl. in l. ędiles. §. fi.
ff. de ædil. edi. non. n. fuit in mora conſtituta dicta dña non imple
to ſibi contractu ad plenum, cùm eſſet tuta exceptio. l. in l. §. offer
ri. ff. de act. emp. l. pupillus. de verb. obli. igitur &c. l. lecta. §. ſed cũ
ſororis. ff. ſi cer. pet. ¶ Ad quartũ, clarum eſt ꝙ promiſſio de ſol-
uendo centum vnũ ducatos in quinq; annis, intelligitur annua-
tim. i. ſingulis annis dictorũ 5. anno. ita ꝙ in fi. 5. anno. ſunt quin
genti quinq; ducati, vt patet ex inferioribus particulis inſtrĩ dicẽ
tibus hoc clare, per quas declaratur pcedens particula. l. ſi ſeruus
plurium. §. fi. ff. de leg. 1. & l. cum pater. §. cum imperfecta. ff. de pe.
hære. l. verum. Et hæc patent in inſtrõ permutationis. in verſi. & ſi
dicta D. Samaritana non dabit ducatos centum vnum ſingulo an
3 no dictorum 5. anno. &c. ¶ † Ad quintum dico, ꝙ dictum pactũ
de dando centum vnum ducatos ſingulis annis, non redditur vſu
rarium rõne alterius pacti. ſ. ꝙ poſſeſſiones illæ de villa mallinæ
debeant ſtatim emi, & ſtatim ꝙ ſint emptæ intelligantur datæ di-
cto D. Federico, quia illud intelligitur quo ad dominium & pro-
prietatem, non quo ad fructus durante quinquennio, cùm in ſu-
perioribus actum fuerit quòd dicta domina durante quinquen-
nio deberet retinere dictos fructus, & pro eis daret centũ vnum
ducatos

ducatos in anno, alias fuiſſent ſibijpſi ꝫriæ, quod non eſt dicendū.
iux. no. per Cy. C. de iur. & fac. ign. l. cum falſi. in fi. & per Bar. in l.
fi. §. idem quæſiji. ff. de condi. inde. Et poſito ꝙ intelligeretur, vt
intelligerentur datæ pleno iure etiam quo ad vſumfructum, &
ſic videretur receſſum a præcedente pacto. per l. pacta nouiſſima.
C. de pac. vel ſaltem cenſeretur pactum præcedens per ſequens re
ſtrictum. ſ. vt durante quinquennio dicta dña Samaritana retine-
ret fructus. ſ. niſi dictæ poſſeſſiones emerentur & traderentur di-
cto D. Federico vel pro traditis haberentur, quia tūc ſint eiuſ.
D. Federici. Nam dico, ꝙ tunc ita intelligendo ipſis emptis ceſ-
ſaret pactum de dando centum vnum ducatos in anno; quia ceſ-
ſaret cauſa, propter quam dabantur. ſ. quia carebat fructibus. ar-
gumen. d. l. ſi nullo. ff. de condi. ſine cā. nullo ergo caſu dictus D.
Federicus reperiri poterat habere fructus & pretium eorum, qđ
fecit quærentem dubitare ſuper hoc; ſed ex alio vř dictum pactū
de dando centum vnum ducatos in anno continere vſuram, quia
dandi erant pro fructibus dictarum poſſeſſionum dandarum per
dictam D. Samaritanā, quæ datæ non fuerunt, & tñ dicti fructus
non aſcendebant vltra valorem 60. vel circa, vt ex pacto ſocieta-
tis poſtea factæ deprehenditur; vnde vſque ad valorem dictorum
fructuū potuerunt vſuræ promitti, qa nō vt vſuræ, ſed vt intereſ-
ſe promittuntur, cum ipſe D. Federicus poſſeſſiones de la ſelua
quas debebat dare dediſſet, & quas recipere debebat non recipie-
bat. iux. no. C. de vſur. l. 2. de ac. emp. curabit. ff. eo. tit. iul. §. ibidē.
pro ſocio. l. ſocium qui in eo. quatenus vero dicta ſumma centū
vnius ducati tranſcendit valorē fructuum, petet vt lucrum non vt
intereſſe, & ſic nō licitè de iure cano. vt no. in d. ll. ſ. allegatis. ¶ Su
per alijs dubijs. ſ. formatis nihil pro nunc dico, quia pars nō cura
nit, & qa per dominum conſulētem ſuperiorem ſatis ſcriptū eſt.

S V M M A R I A.

1 *Statutum, ꝙ nō extantibus communibus filiis maritus ſuccedat uxori inteſtatæ, quomodo intelligatur.*
2 *Intellectus ad l. hac edictali. C. de ſecun. nup.*
3 *Inuehitur etiam Pau. acriter in uitricum qui fecerat mori uxorem pro habenda dote & conſulit arbitris ut omnia bona filio primi matrimonij aſcribant.*

CONSILIVM CCCXLVIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſo caſu & alle
gationibus in eo
factis & etiam ſupraſcriptis, ipſiſque ponderatis, vi-
detur poſſe dici, ꝙ ſecunda ſententia lata partim pro fi
lio primi matrimonij, partim pro ſecundo, non fuerit benè lata.
1 † Sed ꝙ debuit vel in totum pro filio, vel in totum pro marito; qa
ſtatutum, ꝙ vir ſuccedat vxori inteſtatæ non extantibus commu-
nibus liberis, vel reſtringitur ad primum maritum, ſeu ad ſecun-
dum non extantibus liberis ex primo, prout dř in ſupraſcriptis al
leg. & tunc non extitiſſet caſus, in quo per formā dicti ſtatuti vir
vocatur, cùm iſte ſit ſecūdus vir & extat filius ex primo, & ſic ad
illum pertineret tota iſta hæreditas de iure cōi non obſtante di-
cto ſtatuto, qđ in caſu iſto non loquitur; aut dictum ſtatutum ge
neraliter debet intelligi, ꝓut iacet & ſine ſubanditu, & ſic tā in ſe
cundo marito quàm in primo, & tā qñ non extant liberi, q̄ ēt qñ
extant, vt ſic aliquid operentur illa verba, ſine cōibus liberis &c.
& illud verbū, & in totū &c. poſitū in ſtatuto, & tunc voluit & po
tuit derogare. l. hac edictali. qa eſt mere iuris poſitiuī ēt quo ad le
* gitimam debitam iure naturæ, quā ſtatutū pōt tollere ſm * cōem
& veram opi. de qua per Dy. in regula indultū. lib. 6. & per Cy. C.
de nup. l. ſancimus. & per Bar. in l. titio centū. §. titio genere. ff. de
condi. & demon. Dictum autē ſtatutum ſm dictum intellectū &
vim verborum prædictorū non pōt ſe compati cū diſpoſitione d.
l. hac edictali. q̄ vult haberi pro non dato, quatenus datum eſt ſm
diſpoſitionē eius; ſed ſtatutū iſtud vult ꝙ ſuccedat vir in totū, qđ
eſt intelligendum cum effectu. arg. l. 1. in fi. qđ quiſq; iuris. & ſic
voluit præiudicare filijs primi matrimonij, ſed ſm primum intel
lectū nō, ſed dū taxat alijs venientibus ab inteſtato quibus voluit
præferri maritum contra diſpoſitionem iuris cōis, quod voc t
cum illis deficientibus, vt in tit. vnde vir & vxor. ff. & C. Cenſetur
ergo derogatū dictæ legi ſm intellectum. c. 1. de conſt. lib. 6. ¶ Sed
in contrarium pro ſuſtentatione dictæ ſententię ſecūdæ facit, qa
dictus ſecundus maritus non debet eſſe melioris conditionis ve-
niendo ab inteſtato & ex forma dicti ſtatuti, & ſic contra diſpoſi-
tionem iuris cōis & præter voluntatem expreſſam dictæ vxoris,
qđ eſſet ſi veniret ex teſtō & ſm volūtatē vxoris, & ſic de iure cōi;
ſed potius deterioris. arg. ff. ad l. fal. l. titia. cū ibi no. de leg. 2. titia
ſeio tertiam. circa fi. de vul. & pup. ſi filius qui patri. ver. pſertim
& quod no. Bar. in l. pr̄ filiū. ff. de inof. teſta. ſed ſi iſta uxor inſti-
tuiſſet iſtum maritum ſcđm in ſolidum, ſine dubio locum hēt l.
hac edictali. qa filius primi mr̄imonij auferret ſibi dimidiā hr̄di
tatis in illa. l. circa prin. in illis uerbis teſtō ſiue ſcriptura vel co-
dicillis hr̄ditatis, vel iure &c. ergo & multo fortius in caſu nr̄o, in
quo minus iuris hēt, vel in quo ius ſuum eſt magis dubium, cum
ſtatutum ꝑdictum poſſit intelligi ſm primum intellectū, ſm quē
ad nihil eſſet uocatus maritus, qa non debet eſſe melioris ꝯdōnis
in caſu dubio, q̄ eſſet in caſu certo. ff. de ꝯdi. indeb. l. iulia. verum
debitorem. & p Bar. poſt prin. de liber. cau. l. ordinatā. d. ſi ſe q. qb'
ad liber. proclam. non licet. l. 3. ff. de inof. teſt. l. qui de inoffi-
cio. in fi. Dy. in c. nullus pluribus. Et ſi dicatur diuerſa eſt rō; qa di
cta dña, ſi dictum maritum inſtituiſſet, non potuiſſet derogare di
ſpoſitioni. l. hac edictali. Sed ſtatutum prædictum bñ potuit. iux
ta nō. p Bal. in l. ea lege. C. de ꝯdi. ob cām. Rñdetur ꝙ ſaltē potuit
prouidere, ne in ſtatutum incideret faciendo teſtm̄ antequā nu-
beret, poſtquā nubere diſponebat. arg. in auth. de mona. §. illud.
& faciendo ne bona ſua peruenirent ad illum q per. l. erat ꝓhibi-
tus. l. codicillis. §. mr̄e. ff. de leg. 2. per quem diſputatū fuit & cōi-
ter tenetur ſtatutum Florentinum, quo cauetur ne uir lucreī do
tem totam vxoris præmortuæ, non habet locum qñ extant liberi
ex primo mr̄imonio, qa non debuit dare plus in dotem, q̄ vni ex
liberis primi mr̄imonij reliquerit, & ſi fecit ꝯtrum, ab ipſo princi
pio reſecatur datio ipſo iure. arg. l. pl. & l. linea margarita-
rū. ff. ad l. falci. quia cēſentur dicti liberi fraudati potius ab ea q̄
a ſtatuto, cùm potuerit ꝓuidere ne a ſtatuto fraudaretur. ar. d. §.
2 matre. ¶ † Præterea poſito, ꝙ dictum ſtatutum intelligereť ſcđo
mō. ſ. ēt in ſecundo viro & ēt extantibus liberis ex primo, non ꝓ
pterea videreť correcta. l. hac edictali, qa ſtatutū nō loquitur in ſuc-
ceſſione inteſtati, quam aufert filijs primi mr̄imonij, & tribuit ſe
cundo viro ꝫ diſpōnem iuris cōis. C. ad orficia. per totum. in Au
then. de hr̄di. q ab inteſta. §. 1. C. de ſuis legit. auth. in ſucceſſiōe
ſufficit, ergo, ꝙ hoc opereť ꝫ ius cōe. Remedium vero legis hac
edictali non eſt remedium vř is ſucceſſionis, ſed ablationis lucri a
ſecundo uiro, quatenus plus ſibi datum eſt ēt titulo ſingulari, q̄
filijs primi. Certè per dictum ſtatutum tale remediū non eſt ſub-
latum filijs primi mr̄imonij, quominus ſi uolunt poſſint eo uti ꝫ
ſcđm maritum exiſtentem hr̄dem virtute dicti ſtatuti; quia cùm
ſint iura diuerſa competentia filiis primi mr̄imonij ex diuerſis le
gibus & diuerſis modis, ſublato uno remanet alterum ſibi nō cō
nexum. ff. de ſerui. vrb. prædio. l. ſi domus. de aqua plu. arcen. l. ſi
prius. in princi. Sufficit. n. ꝙ dictum ſtatutum diſponens ꝫ ius cōe
opereť in uno. ſ. in iure ſuccedendi ab inteſtato, cui verba ſtatuti
conueniunt abſq; eo qđ opereť & corrigat ius cōe in alio, ad qđ
verba eius non adaptantur. l. ſi qñ in prin. C. de inof. teſt. & quod
no. in l. frater a fratre. ff. de condi. indeb. in 2. gl. mag. circa mediū
ibi: & his finibus contenta &c. Quid. n. ſi filius primi mr̄imonij
non uult uti beneficio. l. hac edictali. Nam remanebit ſucceſſio
penes virum ſcđm, ac ſi ille non extaret. l. 2. §. ſi ſin. ff. ad tertul. &
ſic ſatis operatum fuerit ſtatutum ꝑdictum abſq; correctione di-
ctæ. l. ſicut uidemus in emphiteuta non ſoluente canonem pp qđ
cadit a iure ſuo. l. ſi dñs vult ſibi auferre non aliter. C. de iure em-
phy. l. 2. in verbo volenti. Statutum ergo prædictum nō corrigit
illam. l. hac edictali. ſed recipit ab eo moderationem. l. nam & po
ſteriores. ff. de leg. & ſ. prudenter fuit allegatum. Sic ergo bñ vř
pronunciatum per iudicem appſouis. Nam ꝙ filius dēat habere
ante omnia legitimam, & ꝙ reſiduum diuidatur, ſentit gl. expreſ
ſè in §. optimè. in Auth. de nup. & Bar. expreſſè. l. 1. C. de inoffici-
do. & Bald. in l. hac edictali. qui dicit ſe ita ꝯſuluiſſe, licèt quidam
3 ꝫ ſenſerunt. † Sed a prædictis non eſt recedendum in iudicando,
maximè in caſu nr̄o, in quo eſt filius iſte adiuuandus ꝫ iniquum
vitricum, qui ſm ea q dnt teſtes, quibus magna fides adhibēda
vř, quia dicunt uериſimilia, fecit uxorem ſuam mori pro haben-
do bona ſua; torquendo eam ita impudenter vt teſtes dicunt, &
minando, & non permittendo eam viſitari in ſua infirmitate, &
in extorquendo datum & prohibendo eam teſtari. Miſer homo
qui ꝓ habēdo bona temporalia & caduca perdidit animam & fi-
dem. deberent armari iura gladio vltore, maximè cum ſit legum
ꝓfeſſor, & tam turpiter commiſit in legem, & contra ſuam ꝓfeſ-
ſionem fecit, de quo verecundor ratione gradus, & emulor cum
Dei emulatione. Et dico & ſuadeo arbitratoribus, qui poſſunt ri
gorem iuris omittere, & ſecundum veritatem iudicare, ꝙ viſis te
ſtibus oīa dicta bona adiudicēt filio primi matrimonij, & nil di-
mittent

mitte cum dicto ſecundò viro legum doctori ſit quicunq; vult, quia ꝯ Deū, & iuſtitiam, & veritatem, & ꝯ voluntatē dictæ dñæ, & in ꝑiudiciū animæ, ſeu dicta bona vel aliquid eorū haberet, lucrū.n. quæritur in burſa, & dānū in cōſcientia; cepit veſtē, & perdidit fidē; miſer homo nōne timet irā Dei, & iudiciū ei⁹ cui nihil occultū.

S V M M A R I V M.

1 *Conſuetudo, quæ eſt Venetiis, q Veneti poſſint libere vendere bona immobilia abſque quod propinqui poſſint offerre an extendatur ad Triuiſanos, & alia bona extra confines Venetiarum.*

CONSILIVM CCCXLIX.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ †Conſuetudo Venetorum, quę allegatur ꝯ iſtam dñam Helenam offerentem, ſine dubio nihil facit ad propoſitum ꝯ eam; quia ſm quod apparet ex dictis illorū qui teſtificantur ſuper ea & habentur in proceſſu, loquitur qn̄ Veneti vendunt bona ſtabilia, q̄ habeantur extra confines Venetiarū; ſed in caſu noſtro venditores eius manſi vel rei, q̄ petitur, non fuerunt Veneti, ſed de Triuiſano, qui nō habebant hanc prærogatiuā, vel libere poſſent vendere eā talis cōſuetudo vigens Venetijs in perſonis Venetorū, ſe non extendat ad perſonas aliorū, tanq̄ perſonalis. iux. ea q̄ not. p doc. in l. ſi nō ſpāli. C. de teſta. ff. ſolu. mar. l. q̄a perſonale. Nec inſuper eſt dicendū, q̄ talis cōſuetudo q̄ habilitat Venetos ad vendendum talia bona libere, eos inhabilitaret ad acquirendum, & ad offerendum cùm venduntur per alios q̄ per Venetos, ſi ſunt illorū attinentes; q̄a ſi ſequeretur, q̄ inducta in fauorē Venetorū retorquerentur in odium ꝯ l. quod fauore. de leg. C. Et qđ Veneti eſſent in terris eis ſuppoſitis deterioris conditionis, q̄ eorū ſubditi in acquirendo & offerendo, & qđ haberentur pro forēſibus, qđ eſt expreſſe ꝯ literas & deliberationes ſeu directa ducalia. Nec ob. q̄ ꝓ æqualitate ſeruanda, ſicut venditiones factæ a Venetis de talibus bonis non poſſunt ab alijs expugnari offerendo rōne propinquitatis, ita deberet eſſe econuerſo, q̄ ipſi nō poſſent expugnare venditiones, q̄ fierent per alios q̄ per Venetos. Nā longe diuerſa rō eſt, q̄a venditiones q̄ fiunt per Venetos de talibus bonis ſunt expugnabiles rōne conſuetudinis vigentis Venetijs in eorū ciuibus, quæ eos habilitat vbicunq; ipſi vendant ſiue Venetijs exiſtentes, ſiue extra Venetias; q̄a concernit perſonas eorū rōne ciuilitatis, q̄ ſequitur eos quocunq; vadant, & inhabilitat oēs tā Venetos, q̄ alios ab expugnādo rōne propinquitatis. Cōſuetudo ergo illa Venetorum ſeruanda eſt in terris eorū, quo ad perſonas vendentium, ſi ſunt Veneti; & quò ad perſonas expugnare volentium, ſiue ſint Veneti, ſiue non. ff. de legi. l. de quibus. & quod not. in l. ex ea parte. ff. de poſtu. Et ſi dicatur verum eſſet, ſi in locis non eſſet ꝯria conſuetudo, vel ſtatutum. Reſpondetur q̄ conſuetudo vel ſtatutum aliorū locorū generaliter loquitur. Sed conſuetudo vigēs Venetijs loquitur ſpāliter in perſonis Venetorū, & ſic in illis vincit & derogat gñali, vt in regula generi per ſpeciē. extra de reſcrip. ca. 1. Præterea aduertendū ſubtilius, q̄ cū Venetijs vigeat eadem conſuetudo de offerendo rōne propinquitatis, voluerunt Veneti eā reſtringere ad bona quæ ſunt Venetiis vel in confines, & quòd non extendatur ad illa q̄ ſunt extra confines, qui ergo vellet impugnare venditionē factā per Venetū de dictis bonis virtute cōſuetudinis vigentis Venetijs q̄ propinqui poſſent offerre, non poſſet; q̄a illa cōſuetudo per Venetoſmet reſtringitur ad bona ſituata Venetijs, vel infra cōfines; ſed qui vult eam impugnare rōne conſuetudinis vigentis in loco vbi ſunt bona, prout eſt in caſu noſtro, q̄a iſta D. Helena non fundat ſe in conſuetudine Venetorū reſtricta ad dicta bona, ſed in conſuetudine vigente Triuiſij vel in Triuiſano, quę non eſt reſtricta, imo viget in bonis ſitis in Triuiſano vt omnes exceptis forenſibus admittantur, & Veneti non reputantur forēſes, & dūmodo venditio, nō fiat per Venetū, ꝓut eſt in caſu noſtro, per hoc apparet nō obſtare ſententiā diffinitiuam, quæ in ꝯrium adducitur, quia illa fuit lata ſuper venditione facta per Venetum, ſed iſta non ſic. Item non ob. exceptio facta de Venetis in ſtatuto ſub rubrica, q̄ in poſſeſſione translata; quia locum habet ſolum in duobus caſibus expreſſis in ſtatuto. ſ. cum poſſeſſio transfertur iure liuelli vel iure donationis, qđ hic non eſt; iō concludo prędicta quæ contra prędictam D. Helenam allegantur, ſibi non nocere, quominus potuerit offerre.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Chriſtophorus accuſat Mattheum, & eum petit condemnari, pro eo q̄ cum 29. bobus pauit & damnum dedit in eius prato in lib. 19. ſm formam ſtatuti de dāno dato lite ꝯteſtata altera parte inuita corrigit ſiue emendat libellū, q̄a vbi primò dixit q̄ Mattheus dedit dānū, mō dicit q̄ Iacobus filius fa. ipſius Matthei dedit, & petit tñ ꝯdēnari Mattheū vigore ſtatutorū duorū, quorū copia trāſmittit. ¶ Itē ꝓbat, q̄ practicatū eſt & intellectū ſtatutū, q̄ incipit. ſi famulus &c. q̄ filio aut famulo dāte dānū pr̄ & dñs ꝯdēnati ſunt. Mō qrit, an dicta emēdacio fieri potuerit, & an Mattheus rectè ab inepta petitione tali abſolutus ſit, & Chriſtophorus in expenſis ꝯdēnādus. ¶ Statuimus q̄ ſi famulus vel filius alicuius habitans cū pr̄e fuerit repertus ſiue beſtiæ alicuius facere ꝯ prædicta, q̄ pr̄ ſiue dñs, cuius ſunt beſtiæ, teneat ad ꝯdēnationes, ꝓut ipſemet fuerit repertus. ¶ Si boues, vel equi, vel aīalia de die intrauerint vineam, vel clauſurā, ſeu ortū alterius, dñs ſiue poſſeſſor animalium pro qualibet beſtia ſolidos viginti ſoluat cōi; ſi vero de nocte. 40. & in vtroq; caſu emendat damnum.

S V M M A R I V M.

1 *Libellus, in quo quempiam quis condemnari petit, tanquam damnum dederit poteſt poſt litem conteſt. declarari, quòd non ipſe ſed eius filius damnum dedit, & procedit talis libellus, quia non eſt emendatio actionis, ſed declaratio verbi obſcuri.*

CONSILIVM CCCL.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ †Dicta emendatio fieri potuit poſt litē ꝯteſtatā, q̄a potius pertinuit ad declarationem verbi obſcuri vel dubij, q̄ ad ſubſtātiā vel uariationem actionis intentatæ; q̄a p eam non variabat actio, nec condemnatio, ſed declarabant illa verba, dānum dedit, poſita in libello accuſatorio. Poterant.n. dupl̄r intelligi. ſ. p ſeipſum, & ſic verè. Item per aliū, & ſic ficte. l. 1. in prin. & §. deiceiſſe. ff. de ui & ui arma. Et uterq; iſtorū modorū cōprehendebat ſub illis verbis, damnum dedit &c. Nunc p iſtā emēdationem declarauit, q̄ dedit dānum prædictum nō per ſe, ſed p filiū, cuius factum ſtatutū ſupradictū reputat fore factū pr̄is, q̄a uult pr̄em teneri perinde, ac ſi ipſemet dediſſet, vel repertus fuiſſet dare. facit l. fi. C. de impub. & ali. ſub. & l. 1. in prin. in verbo familia. ff. de publica. vbi factū familiæ reputat factum ꝓprium. ¶ Cōſtat aūt, q̄ talis emendatio ꝑtinens ad declarationem verbi dubij pōt fieri qñcunq; lite pendente vſq; ad ſñiam excluſiuę, ſm Bart. qui ita no. in l. edita. C. de eden. in 1. art. de emendatione in fi. p l. ſi q̄s in tentione ambigua. ff. de iudi. maximè qñ per eā non auget vel minuit ꝯdemnatio, ſicut eſt in caſu nr̄o. Nā idem vr̄ ſi augeretur, ſi tñ actio uel ius agendi non uariaretur, ſed quædam qualitas. l. in delictis. §. ſi detracta. ff. de noxa. & per Bar. in l. prætor. non ergo debuit præfatus Mattheus abſolui ꝓp ineptam actionem intentatam, ſed per dictam declarationem apparuit qualiter accuſans intellexit illa verba, damnum dedit &c. & ſic q̄ intentauit actionem ſeu conditionem orientem ex ſtatuto ſupra relato. ſ. ſtatuimus, q̄ filius &c. quæ declaratio trahebatur retro ad diem dati libelli. l. hæredes palam. §. ſed ſi motam. ff. de teſta. l. adeo. §. cum quis. in fin. ff. de acquiren. rerum domi. & ſic apparet q̄ non intentauit actionem ineptam, ſed aptam. Non enim ſe reſtrinxit, q̄ damnum dedit per ſeipſum, ſed ſimpliciter q̄ damnum dedit, quod poterat intelligi vt dixi; ſed qualiter ipſe intellexit, patuit ex ſequenti declaratione.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Viget ſtatutum in ciuitate Paduæ ꝯditū. in 1320. quo cauetur, vt agnati maſculi & mulieres per lineam maſculin. deſcendentes pñt qñcunq; rem per vnum ex agnatis venditam auocare reſtituto pretio & ſeruata gradus prærogatiua. Poſtea in 1430. emanauit reformatio ducalis ad iſtud ſtatutum, p quam declarat. Rñdemus q̄ de ſtatuto de præſentatione ꝓpinquorum & carentium obſeruetur conſuetudo ſolita, cum hoc quod abſentes a diſtrictu Paduæ & hi, quibus per ignorantiam non fuiſſet factum cognitum, habeant terminum vnius anni ad præſentandum.

¶ Modò in 1434. dñs Karolus vendidit Vberto certum paſculū, quod tenuit per quatuor annos, una domina agnata dicti Karoli vult præſentare pretium & auocare paſculum uigore ſtatuti, qđ dicit qñcunq; niſi fuerit ſibi facta notificatio, quæ dictæ dñæ ſcā nō fuit. Ex aduerſo Vbertus ſe defendit vigore reformatiōis ducalis, & dicit q̄ ex quo ipſa dña fuit præſens, ſciuit dictum paſculum fore vēditum dicto Vberto, & tenuit per quatuor annos, non poteſt amplius præſentare, imo ſi ſolum per annū tacuiſſet. Quæritur quid iuris pro parte dicti Vberti.

SVMMARIVM.

1 *Statutum uel reformatio de aliquo ſtatuto facta ſic debet interpretari, ne fruſtatoria & ludibrio ſit.*

CONSILIV CCCLI.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶†Præſata reformatio duca 3
lis debet aliqđ ꝑpari, ne uideat̃ fuiſſe fcã ludibrio. a
C. de bo. q̃ lib. l. fi. §. nō aūt filio. ff. de cura. furio. l. cū
alijs. in fi. & in c. cōmiſſa. §. 2. de elec. li. 6. Sed fruſta
toria & ludibrio foret, ſi illi q̃ fuerunt abſentes, vel q̃bus ꝑ igno
rātiā non fuiſſet factū cognitū, admitterent̃ poſt annū. Nā ad qđ
ꝑfigeret terminū vnius anni talibus ad ꝑñtandū, ſi lapſus anni eos
nō excluderet. no. gl. in l. 1. §. cū di. ff. ſi cui pluſquā ꝑ l. fal. & l. 3.
§. diuus. de iure fiſci. fac. l. ſi legatario. §. fi. ff. de fideicō. li. & l. 4. §.
fi. e. tit. l. a quo. in fi. de dā. infec. qđ uo. Inn. in c. cū in tua q̃ matri. 4
accu. poſ. & Bar. in l. ariſto. de iure delib. ¶ Corrigit ergo dicta re
formatio ducalis ſtatutū ꝑdictū inquātū admittebat illos, q̃bus
non erat notū factū, q̃ñcūq; venirēt ſiue ſciuerint ſiue ignoraue
rint vēditionē factā, vt nō admittant̃ niſi vſq; ad annū, qđ ē itelli
gēdū. ſ. a tpe ſciæ. ff. de cal. l. ann⁹. & qđ no. Bar. ī l. gño. ff. de his q̃
not. inf. Et ſic ꝯcludit̃ ꝑfatā dñā volētē offerre ñ dēre audiri, ſi ſci
uit & tacuit ꝑ annū. Nā qđ certo tpe ꝑmittit̃, poſtea tacitè ꝓhi
bet. l. ſtatuliberū. §. ſtichū. ff. de leg. 2. l. j. §. ſi mulier. ff. de libe. agn.

a ¶Non facis fidem. A luerto tamē ꝙ licet teſtimonium unius ſegulariter nō probet ut habetur in c. ueniens. & ca. licet uniuerſis. de teſti. l. ubi numerus. ff. e. nō ſi teſtis ſolus productus an eo cōtra quē fuerat corruptus pecunia, ne teſtimonium diceret contra corrumpētem cum hoc deponat plene ꝓbat illud ſuis ſingu. dictū Bal. in c. 3 in 2. col. ſi de inue. inter do. & uaſal. lis ori. in uſi. feu. qđ dictū pro ualde no. refert & ſequit̃ Fely. in c. licet cām in no no. de probat. & ſimiliter refert & ſequitur Hypo. Marſi. ſing. ... ore duorum.

SVMMARIA. 5

1 *Societas an contrahatur ex nuda conuentione duorum fratrum dicentium ad inuicem quòd uolunt habere tempore omnia bona communia tam acquiſita quàm acquirenda. nu. 2. 3. & 4.*

2 *Societas eſt contractus nominatus & bonæfidei, qui ſolo conſenſu contrahitur, & producit actionem pro ſocio, & quando ex ea dominium ſine traditione transferatur.*

3 *Teſtis unus an probet, & uide in apoſtil.*

4 *Pactum nudum an producat actionem.*

5 *Conuentio duorum fratrum quòd omnia tàm acquiſita quàm acquirenda ſint inter ſe communia, an filiis unius præiudicet, ſi eius filii ſint ſibi ſubſtituti.*

CONSILIVM CCCLII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶†Viſis atteſtationib⁹
receptis inter ſer Ioānē & ſer Frāciſcū de ſtraſoldo
fratres ꝑ quēdā notariū de ꝯſenſu partiū aſſerentiū
ſe uelle eas valere in iudicio & extra, ac ſi in iudicio
fuiſſent receptæ; dubitat̃ de ipſarū importātia, & an virtute ipſa
rū poſſit ipſe ſer Frāciſcus petere partē oīm bonorū, q̃ tenent̃ ꝑ
ſer Ioānē, maximè illorū q̃ fuerūt ſer Hectoris, in q̃bus ipſe ſer
Ioānes & eius hr̃des ſeu filij fuerūt inſtituti, nō aūt ſer Frāciſcus;
& vr̃ ꝙ nō; q̃a dicti teſtes nō ꝓbāt aliquā ꝯuētionē ſolēnē & obli
gatoriā, ſed ſimplicē & nudā, iuxta no. in l. 1. C. de vſur. ꝑ gloſſ. &
doct. q̃ nō ſufficit ad agēdū, & ſic nō hēt effectū nō ſecuta tradi
tione. ff. de pact. l. diuiſionis placitū, vbi vr̃ eſſe caſus. & l. iuriſgē
tiū. §. igit̃ nuda. Etiā ſi diceret̃ ꝯtinere ꝯctum innoīatum. ſ. do vt
non facias ꝑ ꝑ ꝯdōnem appoſitam, qđ quouſq; ſtaret abſens nihil
poſſet petere vel de domo extrahere & offerre ſe paratū vr̃ obſer
uare & cauere de obſeruādo pactū illud negatiuum ſeu ꝯdōnem.
ꝑ gl. q̃ eſt in d. l. iuriſgentiū. circa prin. q̃ incipit. idē in alijs. in fi.
& C. de pac. l. 1. in fi. magnæ glo. Maximè, q̃a cùm dictus ſer Ioā.
nō fuerit ſolus inſtitut⁹, ſed vnà cū filijs ſuis copulatiuè, q̃a cùm
intelligantur inſtituti ordine ſucceſſiuo, ſm ea q̃ leguut̃ & uot.
in l. gallus. §. 1. ff. de lib. & poſthu. dicta bona vīr ſubiacere reſtō
ni poſt mortem ſer Ioannis. ſ. fiendæ filijs eius. arg. in l. peto. §. fra
tre. ff. de leg. 2. Et ſic nō potuit ſer Ioānes alienare dimidiā in ꝑiu
diciū filiorum ſuorum, ad quos poſt mortem eius bona prædicta
debebant peruenire. C. cōm. de lega. l. fi. & auth. res quæ. ¶ Sed in
ꝯtrium vr̃ veritas. Nam ſm ea quæ depoſuit ſecundus teſtis, illa cō
uentio non fuit nuda, quia fuit quædam ſocietas oīm bonorum
pñtium & futurorum; dicit. n. ꝙ Ioānes dixit ſer Fran. ꝙ ſiue ſer
Franciſcus fouerer iuſtitiam in petendo quod petebat, ſiue non,
intentio ipſius ſer Ioannis erat cōicare fratri ſuo omnia bona tā
prædicta, quæ fuerant ſer Hectoris, q̃ alia quæcunq;; & tam q̃ſi
ta, q̃ in futurum per ipſum q̃renda. Et illud idē poſtea dixit ſer
Franci. eidem ſer Ioanni; & ſic omnia bona, quæ tunc habebant,
cenſent̃ ſtatim effecta cōia, & dñium tranſlatum abſque alia tra
2 ditione. ff. pro ſoc. l. 1. §. fin. cum l. ſeq. † Societas autem non eſt
conuentio nuda, ſed veſtita; quia eſt contractus nominatus, &
bonæfidei, qui ſolo conſenſu contrahitur, & parit actionem pro
ſocio. ut in toto titu. ff. pro ſocio. imo plus eſt in hoc contractu,
q̃ ſi ſit de omnibus bonis vniuerſaliter, transfert̃ ex eo dominium
ſine traditione. vt d. §. fi. quod in alijs non eſt, vt not. in l. 1. ff. pro
dote. per gl. & Bar. & ſi dicatur, hic non eſt niſi vnus teſtis, qui ſic
generaliter loquitur de bonis quibuſcunq; tam præſentibus q̃
futuris. Nā aliter non dicit niſi de bonis quæ fuerunt ſer Hecto
3 ris. † Et conſtat, ꝙ vnus teſtis quantumcunque magnæ autoritatis
a non facit fidem. l. iuriſiuran. C. de teſti. reſpondetur ꝙ alter non
fuit de hoc interrogatus, & dr̃ mihi ꝙ ſi interrogabitur illud idē
dicet, quod dixit alter. Poſſet etiam deferri iuramentum in defe
ctum probationis ex qualitate perſonarum & rerū, ſi iudici videbitur. Potiſſimè quia dictus Franc. eſt miles; qui tempore adeptæ
militiæ præſtat iuramentum, vt dicitur, de non petendo rem iniu
ſtam, & de non aſſerendo rem falſam, & quia eſt frater ſer Ioan.
vnde reſultat præſumptio pro eo, vt ſibi potius ſit deferendum.
4 iuxt. no. in l. admonendi. ff. de iureiu. ¶ † Præterea de iure canoni,
quod eſt ſeruandū in patria Forijulij, quæ ſubdita eſt in tꝑalibus
eccleſiæ iux. no. per doc. in l. priuilegia. C. de ſacroſan. eccle. Com
muniter dicimus, ꝙ ex nuda & non ſolemni conuentione oritur
actio, quia penes Deum non eſt ficnda talis differentia, ſed ſola
fides intuenda. c. 1. de pac. 7. q. 1. c. quotiens cordis oculus; quinimmo ēt in terris non ſubditis eccleſiæ, tū in foro eccleſiaſtico,
vbi ſubeſt naturalis obligatio, pōt quis conſequi ius ſuū per viam
denunciationis euangelicæ, vel iudicialis, ſm doc. vt not. per Inn.
& Io. And. in c. nouit. extra de iudi. & per Bar. in extrauag. ad re
5 primen. ſuper verbo denunciatione. † Nec ob. ꝙ filij fuerint ſimul
inſtituti cum ſer Ioan. quia cenſentur potius vulgariter ſubſtituti
ꝑñi, ſi hæres eſſe nolet, vel nō poſſet; q̃ per fideicōmiſſum, ſi hæres
eſſet, & poſtea decederet. vt no. in d. l. gallus. §. 1. ff. de lib. & poſth.
& arg. l. ſi. C. de hæred. inſti. & quod no. in l. verbis ciuilibus. ff. de
vulg. & pup. in gl. Sed dicta vulgaris expirauit per aditionem hæ
reditatis dicti Ioan. l. poſt aditam. C. de impub. & alijs ſubſti. & ſic
dicti filij non poſſunt impugnare dictam conuentionem.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Titius habens duos filios puberes & maiores N. & C. ac vxorē
A. condidit teſtm̃ nuncupatiuum coram 8. teſtibus, in quo di
ctos filios vniuerſales inſtituit hæredes, & inuicē ſubſtituit, ſi al
ter decederet ſine liberis maſculis; vxori autem A. reliquit vſum
fructum quintæ partis oīm bonorum. Sed notarius, qui prædictū
teſtm̃ in publicū inſtr̃m redegit, nullam mentionem fecit de di
cta ſubſtitutione in dicto inſtr̃o, in quo prædicti 8. teſtes ſunt de
ſcripti; verumtamē tres ad minus de teſtibus in inſtr̃o deſcriptis,
& vnus alius qui aderat tempore confecti inſtrumenti, depoſuit
de dicta ſubſtitutione inuicem facta; Mortuo Titio vxor ſciens
dictum relictum vſufru. ſibi factum habitauit ſimul in eadem do
mo cum dictis N. & C. communibus filijs & ſimul cum dictis fi
lijs incepit gubernare vniuerſum patrimonium hæreditarium
operando in domo & eundo rus ibique percipiendo & faciendo
percipi fructus de poſſeſſionibus dicti patrimonij. Nunquam ta
men hactenus præſtitit cautionem, quam vſufructuarij præſtare
debent, demum N. vnus ex prædictis filijs moritur inteſtatus ſu
perſtite tantum vna filia impubere, cuius nomine tutor ſuus pe
tijt dimidiam partem totius dicti patrimonij, quaſi de iure com
muni ad dictam pupillam ſpectantem. Obijcitur per præfatum
C. fratrem defuncti de ſubſtitutione prædicta inuicem per patrē
communem facta. Item prædicta A. petijt æſtimationem vſufru.
qui pro quinta parte hactenus percipi potuit ante dicto primo.
¶ Quæritur ergo de duobus, an ſatis plene intelligatur probata
dicta ſubſtitutio per prædictos teſtes, attento ꝙ inter liberos eſt
facta. An dicta A. poſſit petere æſtimationem vſufructus præ
teriti prout ſupra.

SVMMARIA.

1 *Subſtitutio omiſſa per notarium poteſt probari per duos teſtes et quo ſit inter liberos.*

2 *Mater cui ſimpliciter relinquitur uſusfructus, non reſtringitur ad alimenta.*

3 *Mater ſi non præſtitit cautionem ut uſufructuaria, an faciat fructus ſuos.*

CONSILIVM CCCLIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Ad primum
dicendum, ꝙ
cùm frequenter contingat, quòd teſtator plus vel
aliter dicit, notarius minus vel aliter ſcribit per
errorem. C. de teſtamen. l. errore. ff. de hæredita.
inſtitu. l. prima. §. ſi autem ibi, quaſi plus nuncupatum, minus
ſcriptum &c. eodem titul. quia error ſcribentis nocere non de
bet, quando conſtat de veritate. vt l. ſi librarius. ff. de regu. iur.
qui error

qui error.pôt ibi ꝓbari ꝑ teſtes ſibi deſcriptos,& ẽt alios ſm.Bar.
i d.l.ſi librarius.ante fi.& Bal.i l.errore.in tm̃ ꝙ ꝓbato errore poſ
ſet notarius cum autoritate iudicis addere inſtro illud qđ ipſe
omiſerat.vt no.in Spe.de inſtr.edi.§.inſtrm̃.verſ.ſed nunquid côfe
ĉtio.in fi.& requiruntur tot teſtes,quot ſunt neceſſarij ad diſpô-
nẽ,quando id qđ fuit omiſſum côcernit ſubſtãtiã diſpoſitionis. vt
no.in l.cum ꝓponeretur.ff.de lega.2.vbi vr̃ caſus de eo,qđ quæri
1 tur.ve3 † ꝙ ſubſtitutio reciproca per errorem omiſſa in ſcriptura
pôt probari non ſolum per teſtes deponentes de veritate,ꝙ audi-
uerunt eã fieri ſed ẽt ſi de non veritate,ſed de alijs coniecturis qñ
agitur de non directa.i.de obliqua ſubſtitutione ſeu fideicômiſſa.
idcirco videndum eſt ex omnibus prædictis dictam ſubſtitutionẽ
fore ſufficienter probatã,cùm inter liberos ẽt ad probandum di-
rectam inſtitutionem vel ſubſtitutionẽ ſufficiãt duo teſtes. C. de
teſt.hac conſultiſſima.§.ex imꝑfecto.fa. berc.l. fi.& qđ ibi no. in
gl.q̃ incip.dumtñ duobus iunctis his q̃ no. Bal.in d.l. errore. C.
de teſt.& Bar.in l.j.§.j.ff.de leg.3.& qđ no. in l. qui decẽ liberis.
§.teſtõ.de ſecun.tabul.¶ Circa ſcđm quæſitũ,an dicta vxor poſ-
ſit petere æſtimationem quintæ partis vſuſruc.pro tempore præ-
terito quo non habuit,vr̃ ꝙ ſic.per.l.quæſitum.ff. de vſuſru. & l.
ſi vſufr.mihi.ĩ.biennium. ĩ.de uſufru.leg.¶ In ꝯtrium . qꝛ illæ le
ges loquuntur qñ ſtetit per hr̃des quominus præſtaretur, ſed hic
non ſtetit,ſed per eam,quia nunq̃ petijt.Sed breuiter hoc non ha
bet ſibi nocere,quominus petere poſſit ipſam æſtimationem, ſed
non vſuras vel intereſſe ratione moræ, in qua hæredes non fue-
runt.l.cum vnus.§.verbis de alimen.& cib leg. & l. liberis quos.
2 §.j.eodem ti.vbi caſus.¶ †Secundò vidẽtur obſtare. no.in l.2.C.
ſi ſecundo nupſe.mulier.& auth.ibi poſita.Sed reſpondeo, ꝙ illa
vendicãt ſibi locum,qñ vxor relinquitur uniuerſaliter dña & vſu
fructuaria omnium bonorum,quæ verba de côſuetudine impor-
tant legatum alimentorum,qñ filij ſunt inſtituti.Sed qñ ſine illa
mixtura verborũ dña &c.relinquitur vſufr.maxime certæ rei,vel
fundi,tũc illa côſuetudo ceſſat, & verba ſtant ꝓpriè ſm Guil. de
cu.Bal.& Bar.in l.titia.§.fi. ff.de leg.2.ſed hic fuit legatus vſuſr.
quintæ partis,& ſic non vniuerſaliter,nec cum mixtura illorũ ver
3 borum , dña & vſufructuaria &c. ¶ † Tertiò vr̃ obſtare, qꝛ iſta
nunq̃ ꝓſtitit ſatiſdationem,de vtendo fruẽdo arbitrio boni viri;&
ſic non videtur feciſſe fructus ſuos,maximè quia non fuerunt per
cepti per eam,ſed per hæredes proprietarios. ff. de vſufruc. leg. l.
vxori.uſufru.bonorum.& qđ ibi per Bart.Sed ſecũdum Guil. de
cu.Oldr.Cy. & Bal.in l.vſufructu.C.de vſufruc.qñ bona fide omi
ſit neſciens ſe teneri,& ſic errauit in iure,ſibi non nocet talis error
vt perdat ius petendi,qñ eſt mulier in qua iuris ignorantia eſt tole
rabilis ſm eos,vel illud qñ cultura & cura pertineret inſolidum
ad vſufructuarium,hic verò nõ , qꝛ non fuit legatus vſufructus
omnium bonorum,ſed quintæ partis pro indiuiſo, & ſic hæredes
habebant colere , qui plures partes habebant ; vnde potius vr̃ re-
licta quinta pars fructuũ,qui conſiſtũt in corpore, q̃ quinta pars
vſuſr.qui conſiſtit in iure.arg.in l.defuncta.§.fi.ff.de uſuſr. & qđ
plene no.eo.ti.ſi ita.& de vſufru.leg.l. trebatiani . Vr̃ ergo nõ ob
ſtantibus ꝑdictis ꝙ petere poſſit,deducta tñ de dicta quinta parte
æſtimationis alimentorum,q̃ percepit d.dña ſtando cum filijs,qꝛ
potius de ſuo viuere debuit. argu. ff.de collat.do.l.j.§.penul.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Sunt elapſi anni. 13.ꝙ quidã ſer Petrus de mello côitatis zumel
larũ & diœceſis Cenetenſis ſanus corpore & mente donauit ſua
bona immobilia eccleſiæ ſanctæ Mariæ de mello cum conditioni
bus in d.donatione annexis. Qua donatione ſic vt præmittitur ce
lebrata,immediate condidit teſtm̃ in quo plura reliquit legata,&
inter cætera reliquit Bartholomeæ & Catherinæ neptibus ſuis ex
filia eius præmortua lib.300. pro qualibet iure inſtitutionis man
dans ipſas fore tacitas & contẽtas , iubens non poſſe detrahere
falcidiam ſeu treb. de legatis . In ſuis ceteris bonis immobilibus
pauperes chriſti hæredes uniuerſales inſtituit; quæ omnia ſupra
ſcripta latius & plenius uidere poteritis in dictis donationibus &
teſtamento.quo teſtamento facto vixit dictus teſtator per.12.an
nos ſemper in ſua opi.dicti teſti perſeuerans , adeo in tantum ꝙ
ſunt.15. mẽſes quòd mortuus eſt dictus ſer Petrus. Ipſo verò
mortuo miſſi ſunt cômiſſarij eccleſiæ ſanctæ Mariæ de mello in
tenutã dictorũ bonorũ eccleſiæ prædictæ ꝑ eũdem ſer Petrũ do-
natorum nomine pauperum Chriſti . Miſſa eſt domina Paſcha
eius vxor in tenutam ſui legati , prout habetur in teſtamento.
Nunc verò Domina ; Catherina filia quondam dñæ Magdalenæ
filiæ quondam ſer Petri de mello , cui dñæ Catherinæ eius neptĩ
in teſtõ li. ccc. reliquit ; petit in concluſione ꝙ dicta donatio &
dictum teſtm̃ mittatur conſilium ſapientis & iuriſperiti ; qui vi-
deat quid & quantum ſpectet & pertineat ipſi dñæ Catherinæ; &
quid & quantum ſpectet pauperibus xp̃i,& quid & quantum ſpe
ctet & pertineat dñæ Paſchæ. Et ex aduerſo côparent dicti cômiſ-
ſarij ſine eorum procu.& dicunt ꝙ debeant dare petitionẽ in ſcri
ptis & in ea ſpecificare quid petit cũ ſciant bene ad ipſam dominã
Catherinã ex dicto teſtõ aliquid ſpectare,qđ offerunt ſe daturos.
Et proteſtati fuerunt de expenſis,ſuper qua proteſtatione fiat ar-
gumentũ ꝙ in ipſis venit ipſa condemnanda, cùm non clarificet
quid petat ſed confuſè;& ideo vtile eſt ꝙ conſiderato ꝙ ſunt pa
rati dare ſibi illud,qđ ex teſtõ ſibi deueniat. Exiſtentibus amba-
bus partibus ad dandum ſuſpectos & confidentes & ad producen
dum allegationes,quæ debẽt in ſaco includi,& vni partibus igno
rantibus doctori & iuriſperito de numero confidentium mittant
cũ dicta donatione & teſtõ.qui deliberet ſm allegata. Itaq; oĩbus
viſis & conſideratis per vos fiant argumenta & allegationes pro
dictis cômiſſarijs & teſtamento ꝙ non dẽt dicta dña Cathe. habe
re niſi.ccc.li.in teſtõ relictas côſidereta illa clauſula,iubens ipſas
fore côtentas & tacitas & nõ poſſe detrahere falc.ſeu treb. de leg.
Et li dẽt habere vſq; ad legitimam vigore côſilij dñi Pauli de do-
tis,ꝙ vltra non habeat;& ſuperinde fiant per excellentiam veſtrã
allegationes debitæ & competentes pro dictis cômiſſa.nomine ec
cleſiæ prædictæ in fauorem teſti. Et in breui fiant argumẽta ad ma
nutenendũ & corroborandũ teſtm̃ cũ donõne & manutẽnẽdũ iu
ra ecclĩæ prædictæ & pauperũ Chriſti,qbus ſemꝑ dẽt ſubueniri.

S V M M A R I A.

1 Filia uel neptis iuſſa eſſe tacita & contenta de legato ſibi facto,poteſt tamen agere ad ſupplementum legitimæ.

C O N S I L I V M CCCLIIII

1 IN Chriſti nomine Amen ¶ †Dicta Catherina dẽt habe
re legitimã ſuam , quæ eſt tertia pars eius qđ ipſam
tãgeret ab inteſtato,ſi auus non feciſſet teſtm̃. C. de
inoſ.teſt.auth.nouiſſima.cum.n.eẽt deſcendentibus
ꝑ lineam fœmineam,debebatur ſibi legitima ſicut ſi per maſculi-
nam poſtq̃ a matre ſua non præcedebatur tpe mortis aui materni;
qđ patet,quia eius præteritio redderet hodie teſtm̃ nullũ,ſi facta
eſſet ſine cauſa.vel ſubijceret ipſum querelæ ſi cum cauſa. iuxta
no.in Auth.de hære.& fal.§.exhæredatos.quod nõ eſſet,ſi legiti-
ma nõ deberet,nec ꝑ dictã donationẽ potuit dicta legitima tolli,
vel minui.Sed ita debet đ bonis donatis, ſicut de nõ donatis.C.de
inoſ.teſt.auth.vñ ſi parens de inoff.dona. ꝑ totũ. Et qꝛ erãt duæ,
ſorores,& ſic legitima cuiuslibet erat tertia pars dimidiæ , & legi
tima vtriuſq; erat dimidia pars totius.l.parentibus.& l. cum q̃rit.
C.de inoff.teſt.ſi ſoror eſt præmortua, & ipſa ſibi ſucceſſit debet
ſibi tertia pars totius hr̃ditatis,& bonorũ repertorũ i hr̃ditate tpe
mortis, & ẽt dictorũ donatorũ licet exiuerint patrimoniũ ꝑ do-
natione in qua legitima ſeu tertia quã habere dẽt partim ex pſo-
na ſua,partim ex perſona ſororis debet computari legatum trecẽ
tarum librarum factũ vtriq;.l.oĩmõ.C. de inoff. teſt.& in Auth.
vt cũ app.cogno.§.aliud quoq; capitulum.& ſic libræ ſexcẽtę.Itẽ
ẽt dos,quã mater ſua habuit a patre ſuo , ſm ea q̃ determinat Bar.
in l.in quartã.ff.ad l.falci.in vlti.col. Et facta æſtimatione oĩm bo
norũ ꝑdictorũ,ſi aliqd defecit côputatis ꝑdictis ad itegrã ſũmam
dẽt fieri ſuppletio ꝓ rata,tã de bonis donatis,q̃ de bonis legatis,
q̃ ẽt de remanẽtibus penes pauperes hr̃des inſtitutos.C.de inoff.
teſt l.ſcimus.§.repletionẽ iuncta.l.ſi libertus ſub ꝯdõ.§. libertus.
ff.de bonis libertorum.& quod not. Bar. in d.l.in quartã. ante fi.
Cætera bona pertinent partim ad eccleſiam ex donatione,partim
ad pauperes ex inſtitutione , partim ad legatarios electos , quos
noĩatim dicere nõ poſſum.qꝛ ignoro. Donatio nãq; prædicta va-
luit;qꝛ nõ fuit de oĩbus bonis ſed de ĩmobilibus tm̃,nec de oĩbus
immobilibus,ſed de nõ expreſſi in teſtõ, & cũ reſeruatione vſuſ-
fructus, & ſic nõ auferebat teſti factionẽ directo vel ꝑ indirectũ.
iuxta no.ĩ l.fi.C de pa.ff.de ver.ob.ſtip.hoc mõ.ꝑ Bar. De alijs du
bijs q̃ aĩs occurrerũt in iſto negotio nihil tãgo; tũ qꝛ in pũcto.ſ.
formato nõ quæritur.nec fit q̃ſtio niſi de eo ꝙ debet habere Ca-
therina,tum quia ſuper illis conſultum fuit per alium egregiè.

¶ Punctus ſuper quo conſilium poſtulatur talis eſt.

¶ Titius habens Nicolaum filium ſuum legitimũ naturalem ,&
Ca-

Catherinam eius Titij vxorem matri dicti Nicolai ſuum condidit teſtamentū, in quo inter cætera inſtituit hæredes dictos Nicolaum & Catherinā æquali portione, cum hoc ꝙ dicta Catherina decedente ante dictum Nicolaum eius filium non poſſit relinquere partem ſibi tangentem niſi Nicolao prædicto filio ſuo. Et in caſu quo ipſa nō poſſet ſtare cum dicto ſuo filio, ſit hæres æqualiter cum dicto Nicolao dicto filio ſuo in vita ſua tantum, ita tamen ꝙ ipſe Nicolaus teneatur partē tangentem dictam dominam Catherinam laborare, & ſibi dare partem omnium frugum ipſam tāgentem. Cum hoc etiam, ꝙ non poſſit ipſe Nicolaus viuente dicta eius matre aliquid vendere de dicta hæreditate ſine licentia expreſſa dictę ſuæ matris. Et in caſu quo ipſe Nicolaus ante eius mortē decederet ſine filijs & legitimis hæredibus, ꝙ tūc dicta Catherina habeat medietatem omnium bonorū dicti teſtatoris, & de alia medietate detrahere poſſit dotem ſuam integram, quæ eſt de libris ducentum tredecim, & contra dotē prout in eius inſtrumento dotis ſerioſius continetur. Mortuus eſt dictus Titius ſuperſtitibus prædictis Nicolao, & Catherina ſimul cohabitātibus in dictis bonis, demum moritur Nicolaus ab inteſtato ſuperſtitibus ſibi Ioanna & Antonia filiabus ſuis legitimis & naturalibus, ac ſuperſtite dicta domina Catherina, modo dicta Catherina vult dimidiam dictæ hæreditatis vigore inſtitutionis factæ æqualiter de ea & d. Nicolao, & de alia dimidia dicit debere detrahere dotem ſuam. Replicatur ꝙ nullam partem habere debeat de dicta hæreditate, maritus grauādo eam ꝙ non poſſit relinquere vel diſponere de ſua parte niſi Nicolao prædicto videtur eam potius vſufructuariam quàm hæredem facere, vt declaratur ex alia clauſula, qñ ſtare nō poſſet cum filio quo caſu eam in vita tantum hæredem inſtituit pro dimidia, quod nil aliud eſt q̄ vſufructuariam eſſe, dotem autē de cumulo totius hæreditatis habere debet, quia dictus Nicolaus deceſſit cum filijs, licèt fœminas tm̄ reliquiſſe dicatur, maximè cum in teſtamento ſubdat & legitimis hæredibus.

¶ Modò quęritur ſi aliqua portio dictę hæreditatis ſpectet dictæ dominæ Catherinæ vigore primæ inſtit. An vero de dicta parte vſufructuaria. ¶ Secundò, an extantibus dictis filiabus poſt mortem dicti Nicolai ab inteſtato defuncti dicatur fideicommiſſum euanuiſſe, & dictam Catherinam non poſſe petere dictam dotem de parte dicto Nicolao relicta ſimpliciter. ¶ Tertiò, an poſito ſine p̄iudicio ſed non conceſſo, ꝙ deberet habere partem dictæ hæreditatis pleno iure ipſam poſt mortem ſuam teneatur relinquere dictis filiabus Nicolai, de quibus teſtator cogitaſſe videtur, vel aliter diſponere vt ſibi libeat.

S V M M A R I A.

1 *Mater ſi inſtituatur unà cū filio, an in ſua dimidia tātū dicatur uſufructuaria.*

2 *Subſtitutio facta, ſi quis ſine filiis decedat, expirat ſuſceptis filiabus.*

3 *Filiæ poſitæ in conditione an cenſeantur ſubſtitutæ cohæredi, ita ut pars ſua debeatur iſtis. nu. 4.*

4 *Arg. a contrario ſenſu ualet tam in diſpoſitione legali, quàm teſtatoris, dummodo non reſultet prauus intellectus.*

CONSILIVM CCCLV.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Ad primum quæſitum reſpondeo, ꝙ dicta domina Catherina quouſque viuit eſt proprietaria in dimidia parte hæreditatis, poſtquam in ea fuit hæres inſtituta, non vſufructuaria tantum, etiam ſi dicta dimidia fuiſſet ſibi relicta ad vtendū fruendum per l. fin. ff. de vſu earū rerū quæ vſu conſu. ff. de auro & argen. lega. l. ſpecica ff. de vſufr. l. procul. ff. de dona. l. donatio. in concubinā. §. ſpecies. & qđ ibi no. in gl. quæ incipit per quæ verba.
2 ¶ † Ad ſecundū quæſitū reſpondetur, ꝙ Nicolaus non dr̄ deceſſiſſe ſine filiis, ex quo filias fœminas reliquit, quia maſculinum concipit fœmininum in materia indifferenti, & non odioſa. ff. de lega. 3. l. qui duos. ff. de pac. l. tres fratres. & l. i. cum ibi plene no. ff. de verb. ſig. & probatur in l. t. C. de condi. inſer. vbi non dicitur ſine filijs decedere q reliquit nepotem ex filia; ergo nec qui reliquit filiam, cùm nepos ex ea non veniat niſi propter eam argu. C. de ſacroſan. eccle. authen. multomagis, deficit ergo fideicom. vel onus dotis detrahendæ de dimidia Nicolai, quod fuerat relictum ſub conditione, ſi Nicolaus deceſſerit ſine filiis, poſtquam illa conditio deficit. C. ad trebellia. l. iubemus. §. penulti. Et ſic ſine dubio dicta Catherina non poteſt petere vt tota dos ſua detrahatur, quæ fuit Nicolai, ſed ſolum dimidia pars dotis pro altera dimidia in qua ipſa fuit hæres inſtituta, cùm actio de dote, quæ ſibi contra maritum competebat, fuit per aditionem hæreditatis confuſa. C. de neg. geſt. l. ſi ab eo, cū ꝯcor. vbi ꝓbat ēt dictū p̄cedēs.
3 ¶ † Ad tertiū q̄ſitū, qđ eſt magis dubitabile, ſi Nicolaus ſupuixiſſet, nulli dubiū ꝙ in dimidia in qua dicta dn̄a fuit inſtituta, cēſebat̄ ſubſtitutus poſt mortē dictæ dn̄æ, tum ex eo ꝙ dicta dn̄a fuit grauata non relinquere eam alteri q̄ dicto Nicolao. Et ſic apparet, ꝙ voluit eā poſt mortē dictæ dn̄æ ꝑuenire ad Nicolaū; igitur &c. ff. de leg. 3. l. fideicom. §. hæc verba. & §. itē ſi qs. in fi. ff. de leg. 2. l. cū ꝓponeret. C. de fideicō. l. cū virū. tū qa voluit ipſam ſore hr̄dē in vita ſua tm̄, & ſic cēſetur ꝑ mortē grauata de reſtituendo cohęredi ſuo. ff. de leg. 2. l. peto. in prin. & l. titia. §. fi. la. prima. C. de leg. l. fi. cū ſimi. qa verò deceſſit prius Nicolaus cū filiabus, eſt dubium an filiæ cenſeant̄ ēt ſubſtitutæ in dicta dimidia dn̄æ Catherinæ, ſi extabunt tp̄e mortis eius, & vr̄ ꝙ non, qa filij Nicolai fuerunt appoſiti in ꝯdōne. ſ. ſi Nicolaus deceſſerit ſine eis; ergo
* ſi cū eis, nō cenſent̄ ſubſtituti, ꝑ gl.* q̄ cōiter tenet̄, q̄ eſt in l. lucius. la. 2. ff. de hære. inſti. qa q̄ ſunt in ꝯdōne, nō ſunt in diſpōne l. ſi qs ſub ꝯdi. ff. ſi qs om. cauſa teſta. ¶ Contrariū tm̄ vr̄ verius; qa teſtator voluit dictā dimidiā fore dictæ dn̄æ Catherinæ liberè & expeditè ſolum eo caſu quo Nicolaus decederet ſine filijs; ergo a ꝯtrio ſenſu, ſi deceſſerit ſine filijs, voluit dictā Catherinā dictā dimidiam hr̄e liberè, vt ſic de ipſa poſſit liberè diſponere;
4 † quod argumentum a ꝯtrio ſenſu validū eſt in iure, tā in diſpōne legali, q̄ teſtatoris, ſi ex eo nō reſultet abſonus intellectus; iuxta ea q̄ hn̄r in l. 2. C. de condi. inſer. hoc aūt importat, vt dictis filijs quorum contemplatione hoc voluit, cenſeatur rogata reſtituere. arg. d. l. peto. iunctis his q̄ notan. per gl. in l. filius. §. cum quis. ff. de leg. 1. Nec ob. alleg. in ꝯtrium; quia illud qñ quæreretur an filij Nicolai cenſerentur ſubſtituti patri ſuo Nicolao. Nos quærimus an cenſeantur ſubſtituti dictæ dn̄æ cohæredi Nicolai, ī quo ſubeſt alia ratio, quam. ſ. dixi.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Titius hn̄s trium millium librarū valorē ꝯdidit teſtm̄, in quo Anaſtaſiæ eius nepti ex filia. 50. iure inſtōnis reliquit, & demum Bertam eius vxorem & Sempronium ſibi teſtatori extraneū hæredes inſtituit, deinde infirmus grauiſſima infirmitate & decrepitus ſimplr̄ & inter viuos donauit Bertæ eius vxori & Sēpronio, q vt ſ. hr̄des in teſtō relicti erant, domum ſuæ hr̄ditatis & maſſaritias & mobilia in ea exiſtentia, q̄ ſunt valoris. lib. 800. benè quo ad ꝓprietatē reſeruatio ſibi vſufructu poſtquā donationē p̄dictā fecit ꝑ ſex dies mortuus eſt ſuperſtitibus dictis hæredibus & donatarijs, & præfata eius neptis pupilla.

¶ Quæritur modo.

¶ Primò, an dicta eius teſtōris neptis hr̄e dēat lt̄imam bonorū dicti teſtatoris, & q̄ poſſidebat ante dictā donationem. An vero eorum ſolum, quæ poſſidebat tempore mortis, & per ꝯn̄s an ante omnia dicti hæredes & donatarij poſſint detrahere dictam donationem, de reſiduo autem date dictæ nepti ſuam legitimam.

¶ Secundò ſi de donatione facta dictæ eius vxori ſaltē dicta eius neptis debet habere legitimam in caſu, quo non deberet etiam habere de parte donationis factæ dicto Sempronio. Si iſta donatio quæ ualet. 800. libr. non detrahetur legitima iſtius neptis eſſet mille libr. bonorum valentium tria millia. Si verò deducēda eſt, ut æs alienum, in bonis remanent duo milla ducentæ lib. de quibus legitima eſſet ſeptingente. 33. & vna tertia. Cum ergo iſta donatio facta ſit ab illo, qui ſperabat citò ſe moriturum videtur facta animo fraudandi & minuendi legitimam iſtius neptis, & per conſequens non videtur valere vel ſaltem quatenus per eam minuitur ius & legitima iſtius neptis. arg. l. poſt contractum cum ibi nota.

S V M M A R I A.

1 *Parens, qui certum quid iure inſtitutionis reliquit nepti inſtituta uxore & extraneo in reliquis, ſi ex eiſdem hæredibus donat inter uiuos quædam bona, non propterea diminuere poteſt legitimam neptis ſuæ.*

2 *Donatio quando dicatur inofficioſa.*

CONSILIVM CCCLVI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Dubitatio, q̄ fit contra iſtam neptem, procederet ſi reſiduum bonorum deductis bonis donatis remānſiſſet penes ipſam neptē, qa alios nō inſtituiſſet; tūc. n. ſi duas partes eorū donaſſet, reſeruata tertia quæ ad legitimam ſufficeret, & illa tertia peruenſſet ad neptem ex teſtamento ſine onere vel ab inteſtato non

poſſet donationē impugnare, quia non eſſet frandata ſua lĕtima, & ſic donatio nõ eſſet inoſſicioſa, cū inoſſicioſa non dicat̄ niſi qñ legitima fraudat̄ filij. Sed in caſu noſtro dictū reſiduū bonorū nõ peruenit ad neptē, ſed ad inſtitutos; & ſic ſi donatio nõ diceretur inoſſicioſa, nõ poſſet petere ſupplemētū niſi de alijs bonis nõ donatis, cū ſi donatio facta nõ fuiſſet poſſet petere ſupplementū de oĩbus; iõ dr̄ & reddit̄ per hoc inoſſicioſa, ſicut qñ pater donaret duas partes bonorū reſeruata tertia ꝓ lĕtima filij. Nã donatio non eſſet inoſſicioſa ſi in illa tertia filiū inſtitueret, & ipſum nõ grauaret, ſed ſi ipſum granat, ſic, ſi pp grauamē illa tertia minuit̄, incipit eſſe inoſſicioſa ex poſtfacto, & pp hoc grauamen reijcit̄, ꝓut determinat gl. & doc. C. de inoffi. dona. l. 1. in 6. q. Nec eſt conuenies, dicere, ꝙ donatio q̄ a principio nõ fuit inoſſicioſa, efficiatur ex poſtfacto. vt ibi no. gl. in ver. itē ēt vltima relicta &c. p l. pœnales. §. annua. & l. in quantitate. §. ſed & ſi legata. & l. plautius. ff. ad l. fal. Sic in ꝓpoſito donatio nõ fuit inoſſicioſa viuente teſtatore, qa ſupererāt cętera bona nõ donata valētia plusq̄ deberet̄ huic nepti ꝓ lĕtima. Sed effecta fuit ex poſtfacto. ſ. eo mortuo cū eodē teſtō in quo alios extraneos inſtituerat, & nõ neptē; ſicut ſi poſt donationē illos eoſdē donatarios inſtituiſſet, nõ neptē, vel ēt neptē, & eã intantū grauaſſet, ꝙ nõ remaneret integra lĕtima. i. tertia oĩm bonorū ēt donatorū per ibi no. qualitercūq;. n. fraudet̄ qs lĕtima per donationē, dr̄ inoſſicioſa. C. de inoſ. teſt. auth. vnde ſi parēs. & in corpore vnde ſumit̄, hic aūt frandata fuit iſta neptis, nõ ſolū re per iã dicta, ſed ēt cõſilio, eo qa cū p̄dictos extraneos hæredes inſtituiſſet vſes, & eſſet ꝓpe mortē; qa cū eſſet ſenes & infirmus; vt apparuit, qa in paucos dies mortuus eſt, nõ expediebat ꝙ illis eiſdē inſtitutis bona p̄dicta donaret, ſi pure intendebat & volebat dūtaxat ſua bona ad illos peruenire, quatenus iuris rõ patiebat̄, & neceſſarium erat ſi fraudare volebat; ſufficiebat. n. ſola inſtitutio ad hoc, quã nõ timet̄ debere reuocare rõne p̄dicta, qa ꝓpe mortem erat, vnde dictã donationē nõ põt credi feciſſe, niſi qa cõſiliũ fraudis cõceperat ꝯ neptē, quã ſciebat vel putare poterat poſſe petere ſupplementū de oĩbus bonis repertis in hæreditate tpe ſuæ mortis, ſi in ſola inſti. permãſiſſet. vt l. ſcimus. §. repletionē. C. de inoſ. teſta. vnde cogitauit alienare dicta bona p donationē inter viuos, vt ſic non reperirētur in hęreditate ſua tēpore ſuæ mortis, & ſic tãto minus ſibi ſuppleret̄; alia. n. rõ eſſe nõ potuit, vnde illa præſumit̄ fuiſſe cã motiua. vt in ſimil. not. gl. C. de fideicõ. l. q̄uis ante fi. gl. magnæ. ibi dũ dicit. Nã ob quã aliã cãm &c. ſicut in ſimili dr̄ in l. titia. §. imperator. ff. de leg. 2. de illo q ad ſubuertendū q̄relã inoſſicioſi teſtī fecit donationē. Suppleant ergo dicti inſtituti legitimã dictæ neptis, vt habeat tertiã integram oĩm bonorū, ēt donatorum, perinde ac ſi donatio prædicta facta non foret, vt dicta authen. vnde ſi parens. Quinimmo cum facta fuerit extraneis, & fuit inoſſicioſa re & conſilio, vt dixi, videretur poſſe in totū reuocari per l. ſi libertus. in fi. ff. de iurepatro. qđ tenet Bar. in d. l. 1. C. de inoffi. dona. licet Bal. aliter, quod tamen non affirmo pro nunc.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Factum ſic ſe habet. Apparet quædã feriola ſiue aqua manu facta nomine minera, q̄ extrahitur de flumine melle, quod eſt flumē publicum, q̄ iam lõgiſſimo tpe in cuius ꝯrium memoria non hr̄, lapſa eſt per territoriū de Cobiado ſuper quo eſt bucha ipſius feriolæ, & deinde per territoriū de Vrago & per certa alia territoria ſucceſſiuè, ſuper qua ſunt multa molendina & ex ea poſſeſſiones adaquãtur, q̄ ſp manutenta eſt per cõe de Vrago & ēt molinarios & ciues quorū ſunt molēdina terræ de Cobiado, vt in curãdo buchã ipſius feriolæ q̄ ſæpe inundatur pp ipſius melle impetum, & ēt netezando totam feriolã, & eam curãdo hoc tñ modo. Quia cõe de Vrago & dicti de Cobiado inſimul curabant ad ipſam buchã, & ēt per dictam feriolã, donec durabat vſus ipſorū de Cobiado, abinde verò infra curabatur ſolum per dictos de Vrago manutenendo pontes ſuper eam dũ ſtratas publicas tranſuerſat &c. Nunc aũt ſunt anni 60. vel circa, apparet ꝙ quidã Antonius fieri fecit vnã feriolã in eodē flumine melle, & infra dictam feriolã primã bene per vnū milliare, deinde apparet ꝙ certa pars aquæ feriolæ primæ ſuperabundabat ripis propter abūdantiam aquæ in vno certo loco, & ita diſcurrebat per quoddã dugale in vnū certū pratum, & ibi faciebat vnam lametã. Et deinde ipſa lameta ſgolabat in feriola ſecunda ipſius Antonij, & ita lapſa eſt forte per annos 16. vel 20. & hoc de per ſe ſine facto alicuius hominis. Verū modo ſunt anni 26. ꝙ vaſum feriolæ primæ illorum de Vrago fuit ampliatū alargatum & curatum, ita ꝙ aqua illa quæ ſuperabundat abinde citra eſt lapſa p ſuum vaſum, & non in dictã lametã, nec per ꝯñs in dictam ſecundam feriolam, dubitat̄ nunquid illi de vrago potuerint illū vaſum alargare, & curare, & totam aquã ibi facere in illū in p̄iudiciū ſcđæ feriolæ & dicti anto. ſiue eius filiorū, q remanſerūt poſt eius mortem. Et p̄ſuppoſito ꝙ eſſent minores tpe dictæ alargationis, & curationis, & abinde citra.

S V M M A R I V M.

1 *Aquæductum põt quiſque ſuum ampliare ob ſuper abundantem aquam colligendam, etiam in præiudicium alterius conductus mõ nihil in alieno ædificetur.*

CONSILIVM CCCLVII.

1 *IN Christi nomine Amen.* ¶ † Notandum eſt, ꝙ dicta prima feriola & aqua diſcurrens per eam eſt illorū de cobiadu, in quorum territorio hēt originem & caput; & p qđ diſcurrit & poſtquã ingredit̄ territoriū de vrago eſt illorum, & ſic eſt aqua priuata non publica; qa p priuata territoria & loca diſcurrit, ſicut dicit gl. de rapo, & mellonceello. ff. de flu. l. 1. §. fluminum. & ita determinat Bart. ſ. ꝙ ſit priuata. eo. tit. l. quominus. in 12. q. dicens ꝙ de iurecõi appellatur incile. ff. de riuis. l. 1. §. incile. in aliquibus locis appellatur formula. ſ. locus prædictus cõcauus per quem ducit̄ aqua de flumine publico ad prædia priuatorum. C. de aquæduc. l. 1. vel. 2. in partibus iſtis appellat̄ feriola, alicubi vallum, vel uallatum ſm eūdem Bar. qui determinat ibi eſſe locum priuatum, & ꝙ ſit eorum in quorum territorio hēt originem ſiue caput, patet. ff. de aqua quoti. & æſti. l. 1. §. hæc interdicta. de aqua plu. ar. l. apud trebatiū. in prin. C. de ſerui. & aqua. l. aquã. rum. n. ex flumine publico non nauigabili cuilibet concedat̄ aquã ducere, vt d. l. quominus, efficit̄ occupantis, vt patet ex ibi no. p Bar. in 1. q. & l. ſi qs ex argen. §. ſi initium. ff. de edē. qa nõ põt p ſuperiorē vel inferiorē aliqd fieri, p qđ incõmodet̄ vſui eius q præuenit & auferat̄ ſibi utilitas quam hēt ex publico, vt ibi no. & l. 2. §. meritò. & §. ſi qs a principe. ne qd in loco publ. licet non ſit ꝓprie occupatio de eo ꝙ in nulli' bonis eſt, qa dicta aqua fluminis publici eſt publica, & in dñio rei publicæ, nõ aūt in bonis nullius. ut no. Bar. in d. l. quominus. in 5. & 15. q. ſed eſt ſimilis illi. facit. l. ſi pluribus. in fin. ff. de lega. 1. ¶ Et ex his patet rñſio ad id de quo q̄rit̄, vz ꝙ illi de vrago potuerunt in vaſe dictæ feriolæ. ſ. primæ facere qđ voluerunt, tanquã in re ſua ꝓpria, & ipſum ampliare ſic, vt totam aquã poſſet ꝯtinere & totam ducere. Et ſic auferre cõmodum aquarum, q̄ pp ſuperabundantiam ſuperueniebat in ſecundam feriolam, qa non fecerunt principalr̄ ut alteri nocerent, ſed ut ſibi ꝓſpicerēt, & nihil immiſerunt in alienum vel in eo fecerunt, ſed in ꝓprio & nullam ſeruitutem debebant ſcđæ feriolæ vel eius dñio. C. de ſeruit. & aqua. l. ſi tibi ſeruitutē. in fi. vbi caſus. ff. de aqua plu. ar. l. 1. §. deniq; macellus. & §. p̄cedēti. idē aiunt &c. in fi. Nec vñr iniuriã vel damnū inferre inferiori vel ſcđæ feriolæ vel dño eius ex eo, ꝙ lucrum ſibi auferant. ff. q̄ in fran. credi. l. 1. §. ſimilimõ. ff. quarū re. actio non det̄. l. 1. §. ſi manumiſſo. in fi. maximè ꝙ ꝓueniebat ex ſuo. i. vaſo primæ feriolæ nõ valente totã aquã ꝯtinere, q̄ feriola prima erat ipſorū. vt ſ̄. ꝓbaui. iuncta. l. ꝓculus. circa finē. ff. de dam. infect. Nec ob. l. 1. §. fi. ff. de riuis. in verbo dilatet, vel extendat &c. quia ibi in eo qui habebat riuū in ſolo alieno, qui poteſt prohiberi a dño ſoli, ſi uult ipſum riuum dilatare vel extēdere in præiudicium dñi ſoli. Nos loquimur in illis qui habent riuum in ſolo proprio, qui non poſſunt ab aliquo prohiberi facere in ſuo quicquid uolunt etiam auferendo lucrum alteri proueniens ex ſuo dummodo non immittant in alienum, vel cauſa nocendi non faciant, ſed ſibi proſpiciendi per iura prædicta. facit. l. 1. §. ſunt q putant. in fi. ff. ne quid in flumine pub.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Titius & Seius fratres magno tempore omnium bonorum ſocij vixerunt, omnia enim proſpera & aduerſa communicauerunt, qua ſocietate durante Titius filiam propriam maritauit, cui de bonis cõibus cētū in dotem dedit, & deceſſit relicto A. eius filio & hærede. Seyus verò tribus filiabus ſuis dotes legauit, videlicet earum cuilibet flo. 200. & deceſſit relicto. B. eius filio & hærede. Qui A. & B. fratres conſanguinei in cõionem & ſocietatem omnium bonorum, in qua & eorum parentes fuerant, perſeuerauerunt magno tempore, & dicta ſocietate durante dotes relictæ per Seyum patrem ipſius B. & alia legata per eundem facta de cõmuni per dictum A. & B. ſoluta fuerunt. Nunc verò dicti A. & B. cum uellent a dicta ſocietate diſcedere, & quia de aliquibus

bus dubitatur, vt diuiſio cum concordia tranſiret, vellent informari quid iuris circa illa, videlicet.

2 ¶ Veſtes quotidianæ & quid de ueſtib⁹ & annulis q ſunt in uſu quotidiano, & maxime vxorum diuitum an ſoluto matrimonio repeti poſſint. Vide Alex. in cõſil. 4 a inci. in cã & hæc uertẽte to. e. uolu. H. F.

¶ Primò, vtrum dotes & alia legata a pr̃e ipſius. B. in teſtõ relicta & de cõi ſoluta per ipſum A. & B. intelligant̃ de cõi ſoluta, an verò de parte tm̃ ipſius. B. cum ab eius patre relicta fuerunt. Et poſito ꝙ videant̃ datæ de cõi ex natura ſocietatis oĩum bonorũ, an ſi de pñti qñ ad diuiſionem veniunt dictus. A. hẽt aliquas filias nubiles poſſit illas de cõi maritare, & dare tm̃ plus, quãtum ꝓ ſororibus dicti. B. datum fuerit.

¶ Scdo q̃rit̃, Si dictus. A. & B. tpe diuiſionis hñt veſtes quotidianas & ẽt feſtiuas, quo ad illas agendũ ſit. An nõ ſint diuidẽdæ, an ſint diuidẽdæ; & ſi ſunt diuidẽdæ, ſm quã ęſtimationẽ ſunt diuidẽdæ, vz. An ſint appciãdæ q̃tũ ꝯſtiterũt, an verò quãtũ de pñti valẽt, cũ forte ſint attritæ & antiquæ, & minus valeãt q̃ ꝯſtiterũt.

¶ Tertiò q̃rit̃. Si d. B. & ẽt. A. obl̃ones aliquas & ꝯctus durante ſocietate fecerint, q non ſpectent ad cõem vtilitatem, an dñium ex illis debeat eſſe cõe. An verò eius tm̃, qui ꝯxerit, & petitur conſilium, ꝙ damnum ſit eius qui contraxit, & non commune.

S V M M A R I A.

1 *Filiæ ſociorum in omnibus bonis dotatæ cenſentur de communi, & filiæ nubiles tempore diuidendæ ſocietatis itidem ſunt dotandæ de communi.*

2 *Veſtes fratrum quotidianæ & feſtiuæ qualiter ſint diuidendæ & æſtimandæ.*

3 *Debita contracta per unum ex fratribus non occaſione ſocietatis contrahenta debent imputari.*

CONSILIVM CCCLVIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Ad primum vr̃; ꝙ dotes datæ ꝓ ſororibus. B. debeant in diuiſione ſocietatis cõputari in portione ipſius. B. vt ſic videant̃ datæ de portiõe. B. ſeu pr̃is ſui, nõ de cõi, & ſilr̃ dos data ꝓ ſorore. A. cõputet̃ in portione. A. ſeu Titij pr̃is ſui eadem rõne ꝑ l. ſi ſocius ꝓ filia. a ꝯrio ſenſu. ff. ꝓ ſocio. q̃ vult ꝙ tũc vn⁹ ex ſocijs poſſit filiã de cõibus bonis dotare, ſic vt in ſuam portionem non computet̃, qñ fuit hoc actum expreſſè tpe ꝯctæ ſocietatis, qđ hic nõ fuit, cùm tacitè fuerit ꝯcta. Et pro hoc qđ no. in Spec. de iudi. §. ſeq̃t̃. ver. quid ſi vnus. & l. 1. §. pe. ff. de cola. do. in rõne ſui. & ita fuit aliqñ mihi viſum; poſtea reperi Bal. tenentẽ ꝯrium in ſocijs oĩm bonorũ, q debent inuicẽ cõicare ꝓſpera & aduerſa; vz vt quilibet poſſit maritare filiam ſuam de cõi, nec in ſuam portionem computetur, ẽt ſi alter filiam non hẽbat, & ẽt ſi aliter dictũ non fuit, per iam. d. l. ſi ſocius ꝓ filia, q̃ licet loquat̃ qñ fuit expreſſè actum. Idem tñ ſi non fuit rõne prædicta, vt ipſe no. in tracta. de duob. fratrib. ſimul habitantibus, inchoato per Bar. & finito per ipſum Bal. ante fi. in duobus locis, vbi hoc expreſſè ſentit & tenet. Cuius authoritas & rõ nõ parum me mouet in ꝯrium. l. labeo. §. fi. ante fi. de ſuppel. leg. Nam video, ꝙ debitũ in qđ incidit vnus ex ſocijs oĩm bonorum ſine ſui culpa, debet de cõi exſolui; & ſic in ſuã partẽ nõ cõputat̃, ſecus ſi ſui culpa. ff. pro ſoc. l. cum duobus. §. fi. qui incipit. per ꝯrium quoq; *in* fin. & in §. damna. in prin. & §. quidã ſagariam. in fi. ſed hic eſt hmõi. ¶ Nã non põt ſibi culpa imputari, ꝙ filias procreauit. C. de lib. præte. l. maximũ vitiũ. Et ex hoc lex ipſum inuitum & ſic ſine ſui culpa obligat ad dotandum. l. qui liberos de ritu nup. l. fi. C. de dotis ꝓmiſ. l. obligamur. §. lege. cum ibi no. ff. de act. & obli. ſilr̃ & frater hæres ſui patris tenetur dotare ſororem, ſi pater in teſtõ ſuo ſibi hoc mandauit; & ſic ſicut pater ipſe ſocius ſui fratris poteſt de cõmuni dotare, ſic potuit filio ſuo & hæredi hoc mandare, ſicut no. Bar. in ſimili in bonis reſtitutioni ſubiectis, ut ſicut quis de ipſis poteſt dotare filiam, ita põt hæredi ſuo mandare qđ dotet. vt ipſe Bar. no. in l. a filia. in prin. ff. ad treb. & in auth. res quæ. C. communia. de leg. maxime in caſu nr̃o, in quo filij prædictorum fratrum continuauerunt eandẽ ſocietatem oĩm bonorũ, dico tñ in caſu noſtro ꝙ eadẽ rõne, & vt æqualitas ſeruetur inter fratres. C. cõia vtriuſq; iud. l. fi. cõi diui. l. pen. in fin. & vt tollat̃ materia diſſenſionis. l. cum pater. §. cuictis. cum ibi not. ff. de leg. 2. Similiter filiæ A. poſtquã ſunt effectæ nubiles durante ſocietate inter. A. & B. & ſic incœpit obligari dictus. A. ad ipſas dotandas, licet ſub conditione ſi nupſerint, poterit eas dotare de cõmunibus bonis; quia iſtud cenſetur debitum ſocietatis, cũ in ipſum inciderit. A. ſine ſui culpa. Et ſi prius diuidant ſocietatem quã nubãt interponenda eſt cautio, ꝙ adueniente caſu nuptus dictus B. participabit cum A. in hoc onere. ff. pro ſocio. l. omne æs. Aut igitur B. computet in ſuam partem dotes ſororis, aut patiatur. A. ſuas filias de cõi dotare ſm naturam ſocietatis omnium bonorum. l. cum duobus. §. dãna. & §. quidã ſagariam. in fi. ff. pro ſocio & hoc de primo quæſito. ¶ † Circa ſecundũ dico, ꝙ veſtes quotidianæ

2 datæ cuilibet eorum pcipuę ſunt, nec debent conferri, nec in portione eorũ cõputari; qa debuerunt viuere de cõi, & appellatione victus veniunt veſtes quotidianæ, ſed pcioſæ & feſtiuæ cenſentur potius ab ipſa ſocietate vnicuiq; eorũ ad vſum cõmodatę, & ideo veniunt inuicẽ conferendæ tales quales ſunt, & ſi quilibet eorum vult ſuas retinere, debẽt æſtimari quantũ tũc tpe diuiſionis valebunt, nõ quatenus cõſtiterunt, & eatenus in ſuã portionẽ ꝯputabuntur, ꝓut determinat Bar. in fi. in veſtib⁹ traditis ꝑ patrẽ nurui vxori vnius ex filijs. ff. de colla. bo. l. 1. §. ſed nec caſtrẽſe. in pe. col. ver. vlterius q̃ro. pone ꝙ pr̃ ꝓ filio &c. & Bal. poſt Gul. de Cuni. in l. filiæ cuius. C. fami. ercіſ. in libris traditis vel emptis pro vno ex filijs eo caſu quo nõ videntur donati, ſed ad vſum accõmodati. Nã dicunt eos conferri debere cum alijs fratribus tales quales ſunt, & ſi vult eos retinere, debet in ſuã portionẽ ꝯputare tm̃ quitũ hodie valent, vt ipſe Bal. ibi no. in 3. vel 4. col. in ver. item poſito ꝙ iſta nõ eſſet donatio ſimplex &c. ibi dũ dicit ſecus in libris q extant. Nã quales extãt nũc, tales debẽt ſibi imputare & conferre ſm Gul. facit qđ no. in l. in his. ff. ſol. ma. per eundẽ Bart. & l. id veſtimentũ. cũ ibi no. ff. de pecu. & l. peculiũ. naſci. §. 1. ff eo. tit. &

3 hoc de ſecundo. ¶ † Circa tertiũ & vltimũ clarũ eſt, ꝙ debita ꝯcta per vnũ ex ſocijs nõ occaſione ſocietatis vel vtilitatis cõis, ſed ſua ꝓpria non debẽt de cõi eaſolui, ſed de portione illius tm̃. Nã nõ dr̃ debitũ ſocietatis, ſed ꝓpriũ vt videmus in debito ꝯcto per vnũ rõne doli vel culpæ ſuæ, vt d. l. cũ duobus. §. dona. verſic. quod ſi a fure. & in §. quidã ſagariã. in fi. ibi. qđ non cul. ſocij &c. & *in* §. *fin.* circa fi. ibi deinde vnus cũ ad iudiciũ nõ adeſſet &c. idem ſi non eſt propriè dolus vel culpa ſua ſed factũ ſuũ voluntariũ. Quid. n. ſi voluit aliers donare, nã debuit donare de ſuo nõ de alieno. arg. de don. l. filius. alias eſſet in ptãte vnius ex ſocijs totã ſocietatẽ exinanire, quod nõ eſt dicendũ. arg. ff. de arbi. l. ne in poteſtate. de iuriſd. oĩm iudi. l. ne in poteſtate. cũ ſimi. & apud prædicta qđ no. in Spe. loco. 1. alle. ver. qđ ſi vnus ex cohæredibus. & ver. præcedẽti.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Caſus ſuper quo iuris conſiliũ poſtulatur, ſic ſubiicitur. Quædam mulier Helena nuncupata matrimonium cõtraxit cum Moriaio de Morixis, ciue Aſt. qui ab ea dotẽ florenorũ ducẽtorũ recepit. Ex ipſiſq; iugalibus procreatus natus eſt filius maſculus Georgius nuncupatus. Idẽ verò Morixius moritur ſuperſtitibus vxore & filio prædicto, quę vxor ad ſecunda vota tranſiuit & matrimonium ſecundò contraxit cum Odone Lupo ciue Aſt. qui ab ea confeſſus eſt habuiſſe & recepiſſe dotis noĩe florenos 225. cum renunciationibus opportunis, quos florenos 225. idem Odo per ſe & ſuos hæredes promiſit eidem Helenæ præſenti ſtipulanti & recipienti pro ſe & ſuis hæredibus dare ſoluere & reſtituere eidem Helenæ vel ſuis hæredibus in omnem cãm & euentũ dotis reſtituendæ ſm vſum conſuetudines & ſtatuta ciuitatis Aſt. vt cõſtat publico inſtrõ, ex ipſius verò iugalibus procreati & nati ſunt Antonius & Ioannes. Et demũ moritur ipſa Helena ſuperſtitib⁹ prædictis Georgio ex primo matrimonio nato, dicto marito ſecundo & dictis duobus filijs, videlicet Anto. & Io. infantibus. Ex poſtq; idẽ Odo ad ſecunda vota tranſiuit & matrimoniũ contraxit cũ B. Ex quibus procreati ſunt ẽt filij. Eſtq; mortuus dictus Io. pubertati proximus ſuperſtite Anto. fratre & Odone patre, demũ idẽ Georgius aſſerens ſe hæredẽ matris pro dimidia libellum obtulit ꝯ Odonem ſecundum virũ prædictũ. In quo in effectu petijt ab eo dimidiã dictæ dotis vigore. l. hac edictali. de ſecũd. nup. Qui Odo ſuo nomine & paterno noĩe dicti Ant. eius filij tunc puberis ꝯ dictũ Georgiũ & dictã petitionẽ ſe oppoſuit aſſerens dictũ Geor. fore excluſum a petitione dictæ dotis vigore ſtatutorũ Aſt. quorũ copia vobis traditur, & inferius ſunt deſcripta. Expoſt vero moritur idẽ Ant. pubes factus ſuperſtite dicto Odone patre & dicto Georgio eius fratre vterino & alijs filijs ꝓgenitis ex alia ſcda vxore ipſius Odonis vz A. & B. ibi. Poſtremò poſt annũ & paucos dies moritur dictus Odo ſupſtitibus dicto Georgio Moriaio & alijs filijs ipſius Odonis ex vltima eius vxore ꝓgenitis.

¶ Quæritur igitur an idẽ Georgius aliquo iure poſſit dotem prædictam ſeu partem conſequi a filijs & hæredibus dicti Odonis.

S V M M A R I A.

1 *Statutum quod maritus ſecundus lucretur dotem non extantibus filijs, quomodo intelligatur.*

2 *Filii primi matrimonii unà cũ filiis ſecũdi an dicãtur uocati ad ſucceſſionẽ matris.*

Et mo-

3 *Filiis ſecundi matrimonii, mortuis tibus ant pater ſuccedat, an verò accreſcant filio primi matrimonii.*

CONSILIVM CCCLIX.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ Supraſcriptus dñs conſultor egregiùs bene conſiderauit oĩa, quæ ſunt cõſideranda in caſu præſenti. ¶ Ego aũt breuiore rõ in verbis; qa res vr̃ mihi clara, & non multum laborioſa. 2 †Dico.n.q̃ hæreditas d. D. Helenæ decedentis ab inteſtato fuit deuoluta pariter ad tres filios ſuos, quos reliquit, videlicet vnũ ex primo viro, duos a ſcdo; ut in auth. de nup. §. pen. qui incipit. illud ver. ſi. n. inteſtatus. & ſic ad quemlibet pro tertia. Nec ceſſit dos lucro ſecundi viri vigore conſuetudinis uel ſtatuti, qa loquuntur, cùm mulier deceſſit ſine liberis, ſed hic deceſſit cũ eis, & ſic liberi fecerũt deficere condõnem, ſub qua vir vocatur ad lucrum; igitur & d. vocatio ceſſauit. C. ad treb. l. iubemus. §. pe. ff. de leg. j. l. filius. §. cũ quis. cũ ibi not. ff. ad treb. l. ex facto. §. fin. Nec & ceſſit lucro filiorum ſcdi mr̃imonij, qa ipſorum contemplatione & habeant, vr̃ in ſtatuto appoſita d. condõ; iua. not. per gl. in d. §. cum quis. Tñ quia cõis ſnia doctorum eſt, q̃ p d. verba condõnalia liberi non videntur pp ea vocati; ut no. per glo. & Bar. in l. lucius. la. 2. ff. de hæred. inſti. & Bal. in l. cum acutiſſimi. C. de fideicom. & Io. an. in addi. Spe. tit. de teſti. §. in primis. in addi. quæ incipit huic qõni accedit &c. & eſt caſus in l. ex facto. §. ex facto ſut. ad trebel. in primo caſu, ſi bene inſpiciantur. Nec obſtant not. per Bar. in l. 2. §. videndum. ff. ad tertul. quia diuerſus eſt caſus. Nam aliud eſt aliquem vel aliquã excludere, ſi tales extant; puta q̃ exiſtentibus agnatis mater excludatur, & tunc agnati q̃ ponuntur in 3 đditione affirmatiuè videntur vocati, ſic loquitur Bar. quia fruſtratoria eſſet excluſio mr̃is. ſi agnati non forent vocati. Nam poſſent ſubeſſe cognati propinquiores, q̃ agnati, qui uocarentur excluſa mr̃e. Et ſic excluſio mr̃is, q̃ fieret pp agnatos & eorum con- 4 templatione prodeſſet alijs q̃ agnatis, quod eſſe non dẽt. C. de pactis. l. ſi actionem. cũ ibi not. l. ſeruo legato. §. ſi teſtator. ff. de lega. j. l. fideicom. §. interdum. ff. de leg. iij. Aliud eſt aliquẽ uocare poſt mortem alicuius, ſi ex illo non extabũt liberi, & hic liberi ponunt in condõne negatiuè, quo caſu liberi ſi extant non cenſent vocati ſed faciũt deficere vocationem alterius; tum quia liberis illis aliter prouideretr, videlicet q̃ vocarẽ pñt ab inteſtato ad bona, de qbus agit. ut no. gl. in d. l. lucius. la. 2. ff. de hære. inſt. & in caſu inteſtati nõ eſt dare alios potiores, q̃ ſint liberi. C. de ſuis & legi. auth. in ſucceſſione. & in corpe vñ ſumitur. tum ẽt qa qñ ponunẽ negatiuè, ſi non extiterint & ipſi extant, tunc non extat condõ expſſa a teſtõre vel a ſtatuto, ſed extat condõ cõtraria exptcſſe. Sed quando ponuntur affirmatiuè, puta q̃ exiſtentibus agnatis mater non ſuccedat, tunc ſi extant dr̃ extare forma lr condõ expreſſa a ſtatuto q̃ dẽt eſſe fortioris naturæ, q̃ eius contraria non expreſſa, cũ argm̃ a cõtrario ſenſu nõ ſemp ſit validũ. l. ij. C. de cõdi. inſer. Sed ab expreſſis verbis ſemp eſt ualidũ. l. j. §. ſi is qui naue. ff. de exercito. l. pſpexit. ff. q̃ & a qbus; tũ ẽt qa ſtatutũ diſponẽs q̃ vir lucretr̃ dotẽ vxoris pmortuæ ſine liberis, ceſſet liberos pluiſſe marito, ſiue ex ẽt ex eodẽ viro ſiue ex priore, qa nõ diſtinguit, iõ tale ſtatutũ nõ piudicat diſpõni. l. hac edictali. lacte ĩ ſauorẽ liberorũ primi mr̃imonij fm̃ oĩm doctorũ ſniam, imo intelligitur fm̃ illã. iux. no. p doct. in d. l. hac edictali. & per Bal. in l. j. C. de inoſ. do. & l. ea lege. 2 C. de pđi. ob cau. † Sed nec ob. caſu nr̃o filio primi mr̃imonii ſta tutũ, qđ incipit de teſtãda &c. ibi exeluſis liberis primi mr̃imonii &c. qa ſtatutũ illud loqtur eo caſu, q̃ mulier diſpoñit de bonis ſuis in piudiciũ filiorũ primi mr̃imonii, & vult q̃ valeat eius diſpoſitio, & q̃ poſſit derogare diſpõni. l. fœminæ, cũ aliis pluribꝰ ad idẽ tẽdẽtibus, & ẽt diſpõni. l. hac edictali. qđ facere nõ poterat ſi ſtatutũ hoc nõ eſſet. C. e. ti. auth. hucrũ hoc in fi. Sed iſta D. Helena non diſpoſuit de ſuis bonis in piudiciũ filiorũ vel filii primi mr̃imonii, niſi qa ea tradidit in dotẽ ſecũdo viro, q̃ traditio intelligiť facta quouſq; vixerit & mr̃imoniũ durauerit. Igiť eo ſoluto p mortẽ eius finita eſt illa traditio & diſpõ tpalis. l. ſtatuliberũ. §. ſtichũ. ff. de leg. 2. & de poſtu. l. Impatores. Et ſic remanemus in 2 diſpõne iuris cõis, q̃ eſt ut ad ſucceſſionẽ eius tã liberi primi mr̃imonii, q̃ ſecũdi vocẽtur. ut in d. auth. de nup. §. pe. nõ obſtãte ſtatuto pdicto, qa eius uerba hic ceſſant, ergo & eius diſpoſitio. l. 3 adigere. §. quis. ff. de iure patr. cũ aliis ſimi. ¶ † Præſuppoſito aũt, q̃ hic filius primi mr̃imonii ſucceſſerit mr̃i ſuæ ĩ vna tertia, ſi hæreditas pdicta p aliis duabꝰ tertiis delatis filiis ſcdi mr̃imonii nõ fuit per eos adita, nec per patrem eorum nomine ſi erant infantes iuxta. l. ſi infanti. C. de iure delib. portiones prædictæ accreuerũt filio primi matrimonij. ff. de ſuis & legi. hære. l. ſi ex pluribus. C. de caduc. tollen. §. his ita. cum ſimilibus. ¶ Neq; n. tranſmiſerunt ad patrem potentiam adeũdi hæreditatem matris, niſi deceſſerint in ætate infantili. ut dicta. l. ſi infanti cum ibi no. & l. non pro numero. C. ad orfi. Poſito aũt ſine præiudicio veritatis, quod vel illi vel pater eorũ nomine ſi erãt infantes, adiuerit hæreditatẽ matris, vel viderent adiuiſſe ſm̃ determinationẽ Bar. in. q. diſputata per eum, quæ incipit. debitor in diem & in. l. gerit. ff. de acquir. hæredi. quã tñ determinationẽ Bar. reprehendit Bal. in multis locis prout prudenter pcedẽs dñs conſultor allegauit, dr̃ tũ q̃ hic non apparet aliquo modo patrem prædictum adiuiſſe hæreditatem filiorũ ſuorũ naturũ ex eadẽ vxore, in quorum filiorũ hæreditate dicta hæreditas matris eſſe tũc diceret. l. ſed ſi plures. §. filio. ff. de vulg. & pupil. Nec eas nõ aditas trãſmittere potuit ad ſuos hæredes, quia non eſt de caſibus enumeratis in l. ventre. ff. de acq. hæredi. & ſic eſt ſtãdum regulæ de qua. C. de cadu. tollen. §. in nouiſſimo. & ſic hæreditates prædictorũ de nolutæ ſunt ad fratres eorum, quorum unus erat vterinus, ſcilicet dictus Georgius alij conſanguinei. ſ. nati ex vltima uxore Odonis. ideo in bonis quæ peruenirent ad illos a matre præferretur Georgius vterinus iuxta no. per gl. ordi. & docto. C. de legi. hæred. auth. poſt fratres. & cõmunia de ſucceſſ. auth. itaque. & ſuperius per dominum conſulentem bene & ſubtiliter tactum eſt, & iſta pauca ſufficiant.

SVMMARIA.

1 *Doctor & notarius plene probant tenorem inſtrumenti deperditi, & hoc quid ſit deperditum iuramento partis probatur.*

2 *Sententia an valeat lite nõ conteſtata & nemine comparente pro donatario & ſente qua declaratur inſtrumentum donationis non valere.*

3 *Donatio qualiter reuocetur, quæ ſi vaterra alimentorum fuerat facta & quando dicta teſtib nõ cõcordant cũ confeſſione partis, niſi p interpretationẽ iuriſ.*

4 *Præſumptio iuris & de iure admittit probationem in contrarium per confeſſionem partis.*

CONSILIVM. CCCLX.

1 IN Chriſti nomine Amen ¶ † Circa primũ videtur, q̃ tenor dicti inſtrumenti qđ dicitur deperditum, nõ ſufficienter probetur per dictos duos teſtes, qui dicunt ſe uidiſſe quãtum ad hoc ut ſufficiant eorum dicta, ſicut produceretur originale inſtrumẽtũ, ſed ſolum faciant ſemiplenã pbationẽ, ut poſſit deferri iuramẽtũ. p glo. ord. q̃ eſt in d. l. ſicut. C. de fide inſtru. ¶ Sed 3riũ eſt uerius, cũ unus de dictis teſtibꝰ ſit doctor legũ; alter notarius expertus, q̃ potuerũt ppendere ſi aliqs defectus ibi erat, & atteſtantur qđ nõ; put determinat Bar. in d. l. ſicut. & ĩ auth. ſi quis in aliquo documẽto. C. de edẽdo. ff. de iure fiſ. l. 2. §. 1. c. cũ olim extra de priuil. ubi dicit eſſe caſũ. Poſſunt tamen conuenti ad cautelam petere ſibi iuramẽtũ deferri, ſm̃ dictã gl. & erit res ſine dubio; qa ſufficient eorũ dicta cũ iuramẽto, pinde ac ſi pduceretur inſtrumẽtũ prædictũ, uel pinde ac ſi fuiſſent pſentes conuẽtioni pdictæ; vt no. idem Bar. nec expedit recurrere ad alias coniecturas, de quibus in quæſito per pdictam patet reſponſio ad tertium quæſitum, qa ſuperfluum eſt ¶ Circa ſecundum quæſitum dico ſufficere iuramẽtum conuenſorum ad probandum perditionem dicti inſtrumenti, per text. in l. ſi. C. de ſi. inſtr. & per. l. ſi cum oportet. §. ſufficit. de excuſatio. tuto. & per not. in Spec. de appel. igitur breuiter. verſ. quid erago. & per Bart. poſt Guil. de cun. in. l. 2. §. ſi quis. ff. ſi quis cau. Et quia agitur de modico præiudicio ſtantibus dictis atteſtationibus de tenore inſtrumenti, quæ ſolæ uidentur ſufficere, pro ut uidetur ſentire Bar. in. d. l. 2. §. 1. ff. de iure fiſci. ergo &c. ff. ad exhibendum. l. theſaurus. Sed ubi ageretur de magno præiudicio, quia diceret quis ſe perdidiſſe rem alterius, quæ ad manus ſuas peruenerat, & ſic ſe liberatum ab obligatione qua tenebať reſtituere, tunc debent probare pditionem aliter quàm per iuſm. C. de pig. act. ſi creditor. & no. Bar. in. l. ſi quis ex argentarijs. § ſi. ff. de eden. & Spec. in ti. de pigno. §. 1. verſi. & no. quod ſi creditor. cum ſeq. ¶ † Circa quartum quæſitum omiſſo tertio, quod fuit expeditum cum primo, uidetur dicendum dictam ſententiam non ualere, quia lata fuiſſ lite non conteſtata, & nullo vnquam comparente pro dicto Petro donatario. nec vlla facta defenſione pro eo. iuxta nota. in. l. præſenti. C. de his qui ad eccleſiam confugiunt in gloſſa magna, quæ incipit. hoc quod dicit &c. & l. conſentaneum in. 1. glo. & in autentica qui ſemel. C. quom. & quan. index.

¶Sed in ꝯriū, ꝙ pp hoc nō ſit nulla; q̄a cū nihil peteretur a par-
te dari vel fieri, ſed a iudice inſtrumenta producta pronunciari
fore & eſſe nulla, & ſimiliter donationem contētā in eis & eā re-
uocari &c. nō habebat locū miſsio in poſſeſsionem ex primo de-
creto ꝯ contumacē, ideo potuit perueniri ad ſentētiam diffinitiuam
lite nō cōteſtata. C. ſi vt ſe ab heredi. abſti. auth. ſi oēs. C. fini. regū.
l. 3. & vtroque per Bart. & in. c. 1. de eo qui mitti. in poſ. lib. 6. &
no. per eundem Bar. in. l. ſi finita. §. iul. ff. de dam. infec. Et ſi nō ap
paret aliud inſtrumētū fuiſſe productū in illo iudicio q̄ iſtud, pſu
mit̄ ꝙ iſtud, quod nunc producitur per Petrū, ſit illud qđ tūc fuit
productum per donatorē, & ſuper quo fuit lata ſententia; p ea quæ
no. in. l. 2. C. de erro. aduoc. q̄a pluralitas non præſumit̄. vt ibi no.
& in. l. qui iuraſſe. §. ſi pater. ff. de iureiurā. & qđ no. Bar. ī. l. ſi ſeruū.
§. ſi inter duos. ff. de leg. 2. & l. triticū. de verbo. obliga. per eundē.
Et ideo cum pronunciatū fuerit iſtud inſtrumētū donationis, &
ipſam donationē nō ualere, obſtat excep. rei iud. l. cū quærit̄. ff. de
excep. rei iudi. præſuppoſita ualiditate ſnīæ quæ pp cām de qua ſu
pra, non eſt nulla vt dixi. Nec ex eo ꝙ contineat iuris errorē ex-
preſſum, quia hoc eſt falſum, quia ſi bene cōſideret̄ nihil cōtinet,
qđ iuris diſpoſitioni repugnet, poſito ergo ꝙ donatio ñ eſſet nul-
la, nec fuiſſet reſoluta, nō pōt hoc allegari per Petrū, quia veniret
de directo contra dictam ſnīam, qua pronunciatū fuit contrariū;
& quæ pro veritate habetur. l. res iudicata. ff. de regulis iuris tun-
ctis his quæ habentur & no. per glo. in. l. in l. ff. de condi. indeb. Et
hoc ſi ſeruata fuerunt omnia ſolēnia, quæ requiruntur ſecundum
formā ſtatutorū, licet eſſet contrarius partis. ff. famil. erciſcun-
3 de. cum putarem. de re iud. l. præſes. cum ſimul. ¶†Super vltimo
non expedit inſiſtere præſuppoſita ualiditate ſententiæ de qua ſu
pra. Sed ea non præſuppoſita dicendum eſt, ꝙ ea quo dictus Pe-
trus in ſuis poſitionibus aſſerit ſe fuiſſe abſentem tpe quo teſtes
eius deponunt ipſum præſtitiſſe alimenta, non proſunt ſibi dicta
teſtium, quia eneruantur per confeſsionem ſuā cōtrariā dictis eo
rum. Nam ſi ſententia lata pro eo reciperet pbationem in ꝯrium
per ſuam cōfeſsionem. vt no. Bar. in. l. in l. verū debitorē. poſt pri.
4 ff. de conditio. indebi. †quia ꝯ præſumptionē iuris, de iure admit-
titur pbatio in cōtrariū per confeſsionem partis, vt not. in auth.
ſed iam neceſſe. C. de dona. ante nup. & in corpo. vnde ſumitur
multo magis admittitur pbatio in contrarium contra teſtes eiuſ-
dem, ex quibus nō talis reſultat pſumptio, qualis ex ſententia. ina
ta no. a. per glo. & docto. in. l. ſed & ſi poſſeſſori. §. fin. ff. de iureiu-
ran. Tali namq; confeſsioni ſuę contentæ in ſuis poſitionibus ſta
tur contra ſe. C. de libe. cau. cum precium. & qđ not. in. l. rura. C.
de omni agro deſerto. lib. 10. ¶ Et ſi dicatur dictus Petrus, licèt
eſſet abſens, potuit dare alimenta p aliū, & ſic ñ cōtrariatur ſua
cōfeſsio dictis teſtiū. Rñdet̄ qđ teſtes dicūt vidiſſe dictū Petrū da-
re, ñ aliū p Petro. Et licèt p iuris interpretationē, q p aliū dat ip-
ſe dediſſe vr̄. l. 1. §. deieciſſe. de vi & vi armata. Rñdet̄ ꝙ dicta teſtiū
debēt intelligi put ſonant in facto, nō ſm iuris interpretationem
quia illā non pcipiunt ſenſu corporeo, ſed indicio intellectus, &
teſtis debet deponere de his q̄ ſenſu corporeo pcipit. l. ſi quis te-
ſtiū. C. de teſtibus. & ad pdicta facit gl. q̄ eſt in. l. ſtipulatio iſta. §.
hi q. ff. de verborū obligatione. Et ſic vel ꝯriant adinuicē confeſ-
ſio Petri & depoſitio teſtium, vel ſi depoſitio teſtiū eſt vera, cōfeſ
ſio prædicta declarat, quòd licèt Petrus antequam ſe abſentaret,
aliq̄ñ dederit de pane & de uino, non tamen continuauit, quia po
ſtea ſe abſentauit, & non dedit & ſic donatio venit reſoluēda, uel
fuit ipſo iure reſoluta. l. 1. C. de don. quæ ſub mō. ¶ Itē ſi dicat̄ di
ctus donator remāſit ſemper in poſſeſsione dictæ domus; reſpō
det̄ qđ hoc non ſufficit donatario, q̄a nō erant alia bona donata,
ea quibus donator poſſet viuere, vñ nō excuſabatur donatarius a
præſtatione alimētorum, quæ dare promiſerāt. pp hoc ꝙ promi-
ſerūt donatorē inhabitare domum donatā, cùm non propter hoc
ille donauerit ſibi proprietatem futurā ſuam perpetuò, ſed vt iu
rē compenſationem donationis prædictæ haberet ab eo alimenta
modico tempore, quo erat uixurus: Ex quibus uidetur conuen-
tos a dicto Petro fore abſoluendos ab eius petitione alio non da
to quàm in ſuperioribus continetur.

¶Capitulum.

¶Itē qđ dicti regulares a quadraginta annis citra vł ab eo tpe,
de quo pbat̄, cōtinuè poſſederunt dicta paſcua contēta inter di-
cta cōfines bona fide, pacificè, & q̄ete paſculando & paſculari
faciēdo, & alia fieri faciēdo in dictis paſcuis oī & ſingulo anno di
cti tpis tā̄ in locis & paſcuis dictæ regulæ, & noīe ipſius regulæ.

¶Modò probatur per vicinos d. regulæ, ꝙ viderunt Petrum Io-
annem & certos dictæ regulæ in dictis locis paſculantes cōtinuè
tpe ſufficienti. ¶Item probatur per eos q̄ illic paſcularunt, qui
de dicta regula, ꝙ paſcularunt noīe ipſius regulæ. ¶Item produ-
cta ſunt certa inſtra, per quæ d. regula & hoīes declarauerunt, q̄
ſunt paſcua d. regulæ intra cōtinentur ſupraſcripta, licet d. inſtra
annullentur per ſtatutum, quia non fuerunt confirmata in conſi
lio maiori; quæritur utrum ſit probata poſſeſsio dictæ regulæ in
dictis paſcuis. Item probata dñi poſſeſsione, an potuerunt dare in
emphyteuſim dicti regulares Antonio certū locū de prædictis,
cum pacto ꝙ deficiente eo ſine filijs res reuertatur ad dictam re
gulam, & adueniente conditione pacti nunquid habeant aliquod
ius petendi dictum locum a tertio detinēte ſiue poſſidente eum.

S V M M A R I A.

1 *Teſtes de uniuerſitate qualiter in cauſa ipſius deponant.*
2 *Dominium ſpacio. xl. annorum acquiritur, quod uendicari poteſt per præſcriptionem etiam ab eo qui fuerat dominus, & dare in emphyteuſim cuilibet.*
3 *Poſſeſſio de præterito an ſufficiat ad probationem dominij.*

CONSILIVM. CCCLXI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Circa primū
quæſitum facit
1 dubium, †quia vr̄ ꝙ homines dictæ regulæ non ſint
idonei teſtes ad probandum poſſeſsionem dictorū
paſcuorum eſſe apud regulam, cum ex eis conſequā
tur utilitatem in ſingulari ſi gratis ſibi paſcuātur; per ea quæ no.
doct. C. de teſtibus. l. parentes. in fi. per Cynum. & Bal. ¶ Sed con
trarium vr̄ verius, quia hic vicini non de regula qui non habent
vtilitatem paſcuandi teſtificantur pro regula, quod uiderunt ali-
quos de regula paſcuare, non tñ dicunt ꝙ nomine regulæ pro-
prie, vnde probatio dicitur facta per homines extraneos, non de
regula, licet interuenientibus illis de regula; & ſic probatio eſt le
gitimè facta per id quod notat Iaco. Butri. & Bar. in l. certi condi.
§. qm̄. ff. ſi cer. pet. ſuper. 1. glo. qui dicunt, ſi ſtatutum dicat ꝙ de-
bitum a centum libris ſupra non poſſit probari niſi per inſtrumē
tum. Et de promiſsione intereſſe conſtat per inſtrumentum,
ſed de quantitate intereſſe non, ſed ſolum per teſtes, ꝙ pro-
batio dicitur legitimè facta, quia dicitur facta per inſtrumentum
puta vult ſtatutum interuenientibus teſtibus, qui nō dicūtur pro
bare debitum, ſed probationem factam per inſtrumentum decla-
rare & coadiuuare, quod non cēſet̄ ē ſtatuto prohibitum, ſm eos
ita hic, vt ſupra diat. ¶ Secundò poteſt facere dubium, quia arti-
culus ſuper quo teſtes ſunt examinati, dicit de continua poſſeſsio
ne, de qua teſtes non videntur poſſe ſufficienter deponere; quia
non potuerunt ſemper & inceſſanter videre actus poſſeſſorios;
ſed hoc reſpondetur per nota. per doct. maximè per Barto. in l. j.
ff. ſol. matr. in iij. uel iiij. col. ſuper uerbo ſemper. uerſi. ſemper &
2 ubique &c. ¶†Super ſecundo quæſito, reſpondetur ꝙ probata
continuata poſſeſsione. xl. annorum bona fide, cenſetur probatū
dominium, ſi anteq̄ poſſidere inceperint, non erant domini dicti
de regula, ratione cuius dominij acquiſiti per præſcriptionem tā
ti temporis etiam ſine titulo poterant dicti regulares dicta pa-
ſcua vendicare a quolibet poſſeſſore, etiam qui prius fuiſſet do-
minus. C. de præſcrip. xxx. anno. l. ſi quis emptionis. §. ſi quis. cum
ibi not. ideo potuerunt concedere dicto Antonio unum locum
de prædictis paſcuis in emphyteuſim cum dicto pacto. l. 1. C. de
iure emphy. Et adueniente caſu, quòd ille decedat ſine liberis, lo-
cus ille reuerſus eſt ad eos. Et ſic poſſunt dicti regulares locum il
lum reuerſum ad eos aduocare a tertio poſſeſſore, ſi non poſſedit
tanto tempore quod aduerſus eos eſſet tutus præſcriptione. dicta
l. ſi quis emptionis. §. quod ſi quis. ver. niſi ipſe iniuſtus poſſeſſor
3 &c Sic ergo non obſtat prædictis † quòd præterita poſſeſsio non
ſufficit ad probationem dominij, ut nota. per Barto. in l. penulti.
ff. de condi. inſtit. & Io. an. in nouella. in c. illud. de præſumptioñ.
quia uerum eſt de ſimplici poſſeſsione non continuata tanto tem
pore quo ſufficiat ad præſcribendum, ſed hic non ſic.

S V M M A R I A.

1 *Ætas teſtanda inter liberos an debeat adhibere ſolemnitates l. hac conſultiſſima C. qui teſtamen. fac. poſſ. an ſufficiat duos teſtes adhibere, & quis dicantur cocui.*
2 *Maritus & uxor confeſſi ſe recepiſſe pretium rei dotalis uenditæ intelliguntur recepiſſe ut pars ad uxorem peruenerit, de qua non agit ſolu. matr.*

CONSILIVM. CCCLXII.

1 IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ † Super primo dubio præſuppoſita cecitate teſtatoris prædicti, quæ dicitur fore probata, ſi teſtamētū iſtud nō eſſet factū inter liberos, deficeret in eo ſolemnitas ſubſcriptionis & ſigillationis teſtiū & notarij requiſita ſm. l. hac conſultiſſima. C. qui teſt. fa. poſ. ¶ Alia uero requiſita p illā. l. q plura ſunt, uidētur adeſſe, ſi bñ inſpiciat, cuius qdē ēt vnus de reqſitis defectus haberet totū vitiare. ff. de tranſactio. l. cū hi. §. ptor. ff. de adoptio. l. nō aliter. & ibi no. gl. 1. qbus ex ca. in poſ. ca. l. ſulcinius. §. cū hoc edicto. cū ſeq. C. de aſſeſſo. l. nemo circa mediū. Nec iuuaretur dictū legatū virtute clauſulæ codicillaris, qā ſolennitas illius. l. ēt requirit, cū qs nō teſtatur; ſed codicill. tur ut ibi patet ver. q in eū dē modū erūt obſeruāda &c. circa mediū legis. Sed dubiū facit, q a teſtm̄ hoc factū eſt inter libros, qa inſtituit hæredes abiaticos ſuos. i. nepotes ex filio, quo caſu ſm plurimorū ſniam, ſicut teſtm̄ nō ſubijcitur ſolēnitati iuris cōis quæ habe. C. de teſt. l. hac cōſultiſſima. §. ex imperfecto. eiuſdē. l. 1. C. famil. hercīſc. l. fi. ita nec ſolēnitati iuris ſpecialis reqſitæ. p. l. hac cōſultiſſima. C. q teſt. fa. poſ. pp qualitatē pſonæ teſtatoris, q a cecus. Nec vr̄ hoc fore ſtatutū in priuilegiū liberorū qa eorū intereſſet potius q pater nō teſtaret. vel q nulliter teſtaret, cū eſſent ab inteſtato pariter ſucceſſuri, & ſine grauamine hoc p teſtamētū validū fieri pōt, ut inæqualiter, aut cū grauamine ſuccedāt; fuit hoc ſtatutū potius in priuilegiū parētis teſtātis inter liberos, vt nō ſubijciat ſolēnitati iuris poſitiui, ſed ſufficiat obſeruatio iuriſgētiū, put videmus i militibus. ff. de teſt. mili. l. 1. in princ. Et ſi dicat. verū eſt quo ad pſonas liberorū. Sed in hiis quæ teſtator in eodē teſtamēto relinqt extraneis. i. nō liberis, nō gaudet teſtator tali priuilegio; vt in. d. §. ex īperf. cto. ver. ſi verò. poſſet rñderi, q illud qñ teſtator nullā ſolēnitatē iuris poſitiui adhibet ſd ſolū obſuātiā iuriſgētiū qs corā duobus tm̄ teſtibus fuit teſtatus iuxta illud, i ore duorū. &c. d teſ. l. ubi numerus. tūc. n. ualet quo ad liberos, nō quo ad extraneos. Sed in caſu noſtro bñ adhibuit teſtator ſolennitatē iuris poſitiui. ſ. iuris nō tm̄ ſpecialis, q a illā de qua in. l. hac conſultiſſima. §. nuncupatiuis. C. de teſt. cū ſimi. licet nō illā de qua in. l. hac cōſultiſſima. C. q teſt. fac. poſ. quæ eſt ſpecialis in pſona cecorū. Et ſic vr̄, q ualeat tā quo ad liberos, q̄ quo ad extraneos, vt ſic tale teſtamētū pp inſtitutionē liberorū non ſubijcitur ſolēnitati iuris ſpecialis, de qua in. l. hac cōſultiſſima. C. qui teſt. fa. poſ. ſed remanet in diſpoſitione iuris cōis, vt valeat ac ſi nō foret cecus, & quoad oēs poſt quam adhibuit ſolennitatem iuris communis. ¶ Breuiter qcqd p alios dicatur, vr̄ de ſtricto iure probabilr̄ dici poſſe, q licet parentes nō ceci teſtantes inter liberos nō habeāt neceſſe adhibere ſollēnitatē iuris cōis, ſed poſſint ſine aliqua ſolēnitate iuris poſitiui teſtari. vt i. §. ex imperfecto. qa ita ibi ſpecialiter & expreſſè declaratū eſt. Et ſi declaratum ibi nō foret, tale teſtamētum factū inter liberos ſubijceretur ſolēnitati iuris cōis, ſicut factū inter extraneos quia obſeruāda eſſet ſolēnitas, de qua in prin. l. hac cōſultiſſima. C. de teſt. q gñaliter loquitur, & ſic gñaliter debet intelligi inter quoſcūq; qs teſtaret ſiue inter extraneos ſiue inter liberos. l. 1. §. gñaliter. ff. de leg. pſt. l. de pcio. ff. de publi. cū ſimil. Qñ tm̄ parētes ceci teſtant inter liberos, bñ hñt neceſſe obſeruare ſolēnitatē ſpālem requiſitā p. l. hac cōſultiſſima. C. q teſt. fa. poſ. qa in 5
illa. l. n reperitur nec ponitur illa exceptio de liberis ſicut reperitur in. l. hac cōſultiſſima. C. qa teſt. fa. poſ. q fuit poſterior. ſ. Iuſtiniā. imperatoris. vt inſt. q. ñ eſt pmiſ. face. teſtm̄. §. cecus. &. l. hac cōſultiſſima. fuit Theodoſij qui fuit diu ante, cū Iuſtinus fuerit pater Iuſtiniani. vt. d. §. cecus. & Iuſtinianus fecit mētionē de Theodoſio. C. de cadu. tollē. §. in nouiſſimo. q fuerat prius. cū ergo ſint leges diuerſæ & diuerſis tpibus factę & a diuerſis imperatoribꝰ factę, ſi iſta exceptio poſita in. §. ex impſecto. nō intelligitur repetita, ī. l. hac cōſultiſſima. C. q teſ. fa. poſ. p. l. 1. §. meminiſſe. ff. de vē. inſpiciē. tū qa ñ ponitur p modū regulæ, ſed p modū exceptionis in illo. §. ex impſecto. ſm ea q̄ hñtur in. l. ptor ait. §. criteq; differētia. circa. fi. ff. vi bo. rap. tū qa fortior ſubeſt rō in dicta. l. hac cōſultiſſima. C. q teſ. fa. poſ. Nā licet oīs ſolēnitas iuris poſitiui fuerit inuēta ad tollēdā ſuſpitionē falſitatis. C. de fideicō. l. fi. §. cū. n. qa tm̄ plus timetur in teſtō ceci, q̄ in teſtō nō ceci, maior ſolemnitas fuit ſtatuta, vt dicta. l. hac cōſultiſſima. C. qui teſtamē. face. poſ. in fi. vbi ſatis colligitur. Non ergo ſequitur, in teſtō non ceci, in quo timetur falſitas, nō requiritur ſolēnitas iuris communis quā do ſit inter liberos; ergo nec in teſtō ceci requirit ſolennitas iuris ſpālis, qñ teſtatur inter liberos; enim iſta ſolēnitas iuris ſpālis fuit inuēta pp maiorem falſitatis timorem; quid. n. ſi faceret filios multum inæquales? intereſt ergo liberorum q illa ſolennitas obſeruetur. Et ſic poſtq̄ nō reperitur expreſſe remiſſa, & minor ſubeſt rō remittendi, & maior ſubeſt rō requirendi eam, concludendo dicamus ſolennitatē. l. hac conſultiſſima. C. qui teſta. fa. poſ. requiri ēt, cū pater teſtatur inter liberos. Et poſito, q illa exceptio q ponit in §. ex imperfecto. intelligeretur repetita in l. hac cōſultiſſima. C. qui teſt. fa. poſ. repetitio intelligeretur cū ſua cā & qualitate, de qua in. §. ex imperfecto. ſ. quo ad perſonas liberorum dū taxat, non quo ad perſonas extraneorum. arg. l. pompo. §. cū quis. ff. de acq. poſ. & l. j. §. fi. cū ibi not. per Bart. ff. ſi famil. fur. feci. dica. & de recepta. l. j. Nec ob. q hic adeſt ſolennitas iuris cōis; quia dicō q in teſtō ceci illa nil prodeſt, ēt quo ad legata. ut. d. l. hac conſultiſſima. verſi. quæ in eundem, ſicut in teſtō non ceci nun prodeſt obſeruātia iuriſgentium, etiam quo ad legata. ff. de iure codi. l. j. C. e. l. fi.
2 ¶ Item aliud vr̄ facere dubium; † quia cecus eſt qui caret oculis, & ita loquit. l. hac conſultiſſima. C. qui teſt. face. poſ. vt ibi patet in prin. uel qui hēt oculos clauſos, ita pōt intelligi. §. cecus. Inſt. qui. non eſt permiſ. fa. teſta. ſed in iſto teſtatore neutrum iſtorum inerat per ea q̄ comprehendo, bene habebat oculos, & tenebat eos apertos, ſed non uidebat nec de die nec de nocte adhibito lumine, talis. n. nō dr̄ cecus, ſed luſcus uel cluſcatus. ff. de ædil. edic. l. idem officius circa fi. ff. de triticaria. l. in hac. in fi. de quo d. leges non loquuntur, ſed de ceco. Sed certe paria ſunt non habere oculos, uel habere eos inutiles ad videndum. ff. quod cuiuſque
3 vniuerſ. noīe. l. j. §. quibus in fine. ¶ † Circa vltimum articulum de reconuentione dicendum, q cùm in inſtrō emptionis & acquiſitionis dictorum bonorū facta per d. teſtatorem maritū cōtineat, q illa bona emebat vice & noīe Iacopinæ vxoris ſuæ, & de pecunia d. D. Iacopinæ puēta ad manus ejus ex cā dotis, vr̄ fuiſſe facta pmutatio dotis de pecunia in corpe dictarum rerum & bonorū, qd fieri potuit, ſi mulieri proderat. ff. de pac. dot. l. ſi mulier dotis. Cum uerò poſtea d. D. Iacopina d. bona uel q̄dā ex eis uendidit & pretia pcepit de voluntate & conſenſu mariti ſui, cenſet maritus eidē vxori dotē ſuā reſtituiſſe conſtante matrimonio, pp q̄ reſtōē cenſetur d. maritus liberatus a reſtōne dotis, ſi d. pecunia fuit conuerſa in vtilitatē d. mulieris, & hoc ope exceptionis. ut no. p gl. & p Bar. in l ij. in prin. ff. ſolu. matr. & p Cyn. in l. j. C. ſi dos conſtan. ma. vr̄ aūt fuiſſe conuerſa in vtilitatē mulieris pdictæ, ex quo ſemel ad eā puenit alio non apparēte. p ea quæ no. ff. mā. l. creditor. §. ſi inter. in gl. ſup verbo negci. & p l. uideamus. in fi. ff. qd met. cau. cū l. ſeq. Et iō hæredibus d. mulieris petentibus dotē pōt objici exceptio, fruſtra petitis quod intus habetis. Et ita determinauit Bart. in conſilio quod incipit D. B. videlicet q ſi maritus & vxor vendunt rē dotalē, & confitent ſe pretiū pcepiſſe, cēſetur ad quēlibet eorū perueniſſe p dimidia. per. l. reos. §. cū tab. ff. de duobus reis. & qd p dimidia, q̄ cēſetur perueniſſe ad mulierē, nō pōt ipſa vel hæres eius repetere ſol. matr. ſed ſolū p dimidia, q̄ cenſetur perueniſſe ad maritum. ſ. per actionē de dote, qa quo ad illam cēſetur facta cōmutatio de re in pecuniā, qd ēt fieri potuit. l. ſi ex lapidicinis. ff. de iure dot. & etiam de vna re in alteram. l. fi. co. tit.

S V M M A R I A.

Minor ſi ſe abſtinnit ab hæreditate, & deinde reſtituatur, iſta reſtitutio non nocet poſſeſſoribus bonorum non citatis.

CONSILIVM CCCLXIII.

1 IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ † Ad primū quæſitū rñdet, q reſtō in integrū aduerſus aditionē hrēditatis cōceſſa dictæ Seyæ pnepti nullū piudiciū facit poſſeſſoribus bonorū d. hæreditatis, imo quo ad eos pro non cōceſſa hr̄ p tex. in autb. ſi oēs. C. ſi ab hæreditate abſti. q̄ vult debere citari oēs quorū intereſt, alr̄s fruſtra mādaret eos citari, iux. no. per gl. in l. 1. §. cū dicitur. ff. ſi cui plus q̄ per l. falci. & ita decidi expreſſè Bal. in d. auth. circa med. ibi deinde no. qd tex. huius auth. &c. Et ēt expreſſius ante fi. vbi dicit, q ſi aliqui fuerunt citati, aliq non, valet conceſſio reſpectu citatorū; ſed quo ad nō citatos, nō. Et eſt hoc rīr verū in oī actu, q tendit in piudiciū alterius l. de vnoquoq;. ff. de re iudi. ff. de aqua plu. ar. l. in concedendo. & l. in diē. de mino. l. in cāæ. §. interdū. cū ibi not. ff. qb. ex cau. maio. l. cū in les. §. fi. C. ſi pter publicas pſtatio. l. ſi deſerta. cū ibi not. & quod no. in l. 1. do aduoc. diuer. iud. ext. de maio. & obed. in c. fi

cum ibi no.& ꝑ Inn.& per Bal.in l.ab eo.C.quõ.& qñ iudex. Vbi
dicit,ꝙ licet quo ad valorem ſñiæ,ille tñ ſit citandus ʒ quem da-
tus fuit libellus,quantum tñ ad extenſionem præiudicij,ſunt citã
di oẽs,quibus quis vult quod ſñia præiudicet. Et ſic poſito ꝙ cõ
ceſſio reſtõnis in integrum facta huic Seyæ valeat,& ꝑꝑ eum iſt ef
ſecta hæres proani,& ſic quantum ad hoc fuerit repoſita in eo ſta
tu,in quo erat ante aditionem,attñ ex quo non præiudicat poſſeſ-
ſoribus;non põt Seya virtute d.reſtõnis auocare bona a d.pñſſeſ-
ſoribus, imo ſi vult eos moleſtare,noua reſtõne in integrũ opus
eſt.per ea quæ no.Inn.in c.cã.ante fi.2.col.qui filij ſint legi.& Io.
an.in ſimili in c.2.in fi.de reſcrip. li.vj.in nouella.& Bart. in l.ari-
ſto.ante fi.ff.de donat. & l. at qui natura.§. cum me abſente.circa
med.ff.de neg.geſt.in ſñia lata in cã euictionis, quia non præiudi
cat venditori,cui non fuit facta denunciatio, iõ nõ prodeſt empto
ri agenti de euictione ʒ venditorem producere ſñiam latam con-
tra ſe,ꝙ res erat aliena; ſed eſt neceſſe,ꝙ de nouo hoc probetur,
quod neceſſarium non fuiſſet ſi venditori denunciaſſet, & ipſum
ad ſñiam citari feciſſet, & ẽt ſic fuiſſet hic ſi poſſeſſos fuiſſet cita-
tus,quia poſſet mitti executioni ʒ eum,quia ſibi præiudicaret. Ex
his apparet non ſufficere d. Seyæ gñalem citationem factam nũc
de uolentibus ʒdicere, quominus iſta Seya mittatur in poſſeſſio-
nem bonorum.Nam procurator poſſeſſionis comparuit & prote
ſtatus eſt,ne fiat miſſio in iſtis bonis, quæ proteſtatio ſufficit,ga
quo ad ipſum poſſeſſorem non citatum iſta Seya non habetur pro
hærede,nec pro reſtituta.¶ Et ſi dicatur iſta reſtõ conceſſa, ut ſe
poſſit immiſcere,præſuppoſito ꝙ ualeat,non poterit impleri niſi
realem poſſeſſionem bonorum adipiſcatur. Rñdetur quod q hoc
diceret,erraret. ¶ Nam immixtio in ſuo fit eodem modo, quo fit
aditio per extraneum.ſ.nuda volũtate.l.gerit.& l.bonis.ff.de acq.
hære. Et in extraneo vocatur aditio,quia per eam acquiritur do-
minium rerum & iurium hæreditariorum,quod prius nullo mo-
do habebat.Sed in ſuo vocatur immixtio,quia per prius ius habe
bat, licẽt non cum effectu ꝑꝯ beneficium abſtinendi conceſſum a
prætore.l.j.§.qui ſunt in poteſtate.ff.ſi quis omiſſa cau.teſta.iun-
cta.l.j.ſi vt ſe maior abſti. Vnde dicitur ſe immiſcere, quia conti-
nuat ꝙ hẽt,nec de nouo acquirit,ſed ad effectum deducit, & de-
clarat quod vult eſſe hæres cum effectu,vbi erat ſine effectu iuxta
notata in l.ſi cum dotem.§.tranſgrediatur.ff. ſol.mat.in fi.& ff.de
acq.hæredita.l.neceſſarijs. Et hæc ſufficiant de primo. ¶ Super ſe
cundo non eſt inſiſtendum. Illud aũt conſtat,ꝙ ſi poſſeſſor cui di
cta bona fuerunt in dotem data per d.matrem eius uxorem,para
tus eſt dicta bona dimittere dummodo ſibi ſoluatur dos vxoris,
pro qua d.bona erant obligata, & inſolutum data, & ẽt meliora-
menta facta in d.bonis dẽt audiri indiſtinctè, ẽt ſi fuiſſet citatus
tpe reſtõnis conceſſæ,& ſic reſtõ ſibi faceret præiudiciũ nec coge
retur aliter d.bona dimittere tex.eſt.C.de repu.di.hære.l.fi.in fi.

S V M M A R I A.

1 *Notarius ſi in publico inſtrumento inſcripſerit ſubſtitutionem de qua non fiat menſio in prothocollo,an poſſit puniri de falſo.*

Subſtitutio quomodo per errorem potius omiſſa præſumatur.

2 *Error notarii poteſt probari per unum teſtem ultra ipſum notarium.*

CONSILIVM CCCLXIIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ †Incipiendo ab ultimo
quæſito a quo dependent alia, vr̃ dicendum ꝙ d.in-
quiſitio non procedit ʒ principales inquiſitos, vel
illos notarios; qa nõ ꝯcludit ad crimẽ falſi punibile
pœna.l.Corn.de falc.vel pœna ſtatuti.ſ.amputationis manus, cũ
in utraq; requirat̃ dol',vt patet de prima in l.nec extremũ.de flu
minibus.& de ſcd'a patet ex tenore ſtatuti ſub rubr. de pœ.& cri.
fal.cit.prin.nec dr̃ falſum quo ad d.effectus, niſi ueritas ſit immu
tata;cũ falſum dicatur mutatio ueritatis doloſè facta.l. qd ſit fal
ſum.& ibi no.ff.de fal.Sed ex ĩ.narratis,in qbus fundatur inquiſi
tio,ẽt ſi uera ſint,nõ apparet nec cõcluditur aliqua ueritatis muta
tio,nec aliqs dolus. Nã mutatio eſſet, ſi ſubſtõ non fuiſſet re vera
facta,q̃ fuit appoſita in ſecundo inſtr̃o tanq̃ facta, & tunc præſu-
meretur dolus,niſi probaretur error. Sed hic non dr̃,ꝙ re uera fa
cta non fuerit,ſed ſolum dicitur ꝙ in prothocollo & in primo in
ſtr̃o de ipſo extracto nulla mentio ſit de ea, & in ſecundo dicitur
ꝙ facta fuit. Certè iſta ſtant ſimul,ꝙ re uera facta fuit, prout etiã
dicunt duo teſtes deſcripti in inſtrumento teſtamenti, & tamen
notarius originalis per errorem & obliuionem omiſit eam ſcribe
re in prothocollo, & in primo ſumpto. Error autem excludit
dolum, & in dubio potius præſumitur error, quàm dolus
C.de his qui ſibi aſcri.in teſtõ.l.penul.& l.ſenatus. in qbus eſt bo
nus text. Nã frequenter cõtingit, ꝙ notarij ꝑ errorẽ omittũt ali-
qua ponere in inſtrumẽto,ẽt de ptinẽtibus ad eos,vt diẽ, vel men
ſem cõfecti inſtrumẽti; quo caſu docto. dicũt ꝙ ſi poſſunt poſtea
recordari,poſſunt eorũ errorẽ corrigere,vel ꝓpria autoritate,vel
cũ autorita.iudicis.iuxta no.in Spec.de inſtru. edi.§.inſtrumentũ.
verſ.ſed nunquid cõfecta.& ibi Ioã.and.in additione.& ꝑ Gul.de
cunio in.l.imperator.ff.de ſtatu homi.& ꝑ Bar.in.l. ſi librarius.ff.
de reg.iu. Quod aũt in vltimo inſtrumẽto appoſuit ſubſtitutionẽ,
non ſequit̃,ꝙ appoſuerit falsò,& ʒ veritatẽ.immo dici põt ꝙ hoc
fecit corrigẽdo errorẽ ſuũ ex dictis illorũ teſtiũ q interfuerunt,
& ipſum recordari fecerũt,q ad hoc ſufficiũt ſm Bar.in. d. l. ſi li-
2 brarius.añ fi.†vbi dicit,ꝙ ẽt vnus teſtis cũ aſſertione notarij ſuffi
cit ad probationẽ erroris. Nõ ergo ſufficit narratio de qua ſupra.
ſ.ꝙ in porthocollo & in primo inſtrumẽto nõ cõtinet̃ ſubſtitu-
tio,& in vltimo ſic;ad hoc vt cõcludat̃ ad crimẽ falſi,in quo requi
rit̃ mutatio veritatis, & ꝙ ſciẽter & doloſe facta ſit, cũ ex ꝓdictis
nõ appareat ꝙ mutata ſit veritas in aliquo, vel ꝙ aliquis dolus in-
teruenerit,a quo q̃libet cã ẽt iniuſta excuſat. iuxta no.in.l.1.in fi.
magnæ gl.ff.ſi qs ius dice.nõ obtẽp.& l.igit̃.ff.de libe. cau. Nã &
ſi teſtamẽtũ cõtinet plures particulas reſpiciẽtes diuerſas perſo-
nas,nõ malẽ facit, ſi cuilibet dat particulã ad ſe pertinentem, va-
de põt dare inſtituto ſolã inſtitutionẽ, q̃ ſatis põt ĩtelligi ſine ſub
ſtitutione,vt.l.argentarius.§.1.ff.de edẽ. Et ſubſtituto ſubſtit. cũ
inſtitutione,ſine qua nõ põt intelligi,nec ꝑ hoc cõmittit̃ crimẽ fal
ſi,ꝙ diuerſimode ediderit, & plus poſuerit in vna editione, q̃ in
altera,igit̃ iſta inquiſitio nõ cõcludit crimẽ falſi ꝑꝑ hoc ſolum, ꝙ
hic in vno inſtrumẽto cõtineat̃ ſubſtitutio, in altero nõ;ſed debe-
ret dici & etiã ꝓbari, ꝙ dicta ſubſtitutio falsò fuit appoſita, & ꝙ
nunq̃ facta fuit,ſolũ ſi qua reprehẽſio cadit,cõſiſtere põt in hoc,ꝙ
ꝓpria autoritate hoc facere nõ debuit, ſed cũ autoritate iudicis,
ſm cõſiliũ Spe.in dicto verſ. ſed qd ſi cõfecto. Sed Ioan.and.in ad
di. ibi dicit,ꝙ hoc nõ eſt neceſſariũ, niſi poſt motã q̃ſtionem ſup er
torem qd' hic non erat. Et poſito ꝙ in hoc deliquiſſet, nõ meret
pœnã falſi corporalẽ,ſed leuem pœnam extraordinariã rõne cul-
pæ,nõ doli,vt habetur in dicto ſtatu. ante finẽ. & not.in.l.fi.ff.de
adult. Nec debet iſte error notarij nocere dictis ſubſtitutis, quo
minus viſis dictis dictorũ teſtiũ debeat iudex ſecũdũ editionẽ ſeu
ſecũdũ inſtrumẽtũ factũ cũ ſubſtitu.cõfirmare & ſibi ſuã autorita
tẽ ꝓſtare, ſicut ſi principio fuiſſet requiſitus. vt.d.l.ſi librarius.& l.
errore.C.de teſt. Ex quibus ſequit̃ rñſio ad ꝓcedẽtia dubia videli-
cet ꝙ hic ñ extãt indicia ſufficientia ad torturã. Si .n. ex uerbis &
narratis in inqſitione non concludit̃ ad delictũ,neceſſario ſequit̃,
ꝙ nõ poſſunt ſubeſſe cõiecturæ ſufficiẽtis ad torturã. Nã iſta quę
deducunt̃ in inquiſitione ꝑ ſeipſa apparent,& ẽt cõ feſſata nõ ſuf-
ficiũt ad cõdẽnationẽ criminis falſi, nõ ergo eſt opus aliã cõfeſſio
nẽ extorquere per torturã. Et poſitu ꝙ in inquiſitione diceret, ꝙ
ꝓdicta fuiſſent facta doloſe,& ꝙ dicta ſubſtitutio fuit falsò appo-
ſita,q̃ nunq̃ facta fuit;attamẽ ex his q̃ ſuperius narrantur, nõ appa
rẽt aliquæ cõiecturæ de ꝓdictis,ſ. ꝙ doloſè & ꝙ falsò fuerit appo
ſita. Sed potius in ʒriũ,ꝙ ꝑ errorẽ & inaduertẽtiã maximè ea di-
ctis illorũ teſtiũ q interfuerũt,q dicũt eã factã fuiſſe,iuxta not.ꝑ
Bar.in.d.l.ſi librarius.añ fi. Ex his ẽt ſequitur,ꝙ ſi inquiſitio nõ ꝓ
cederet ʒ principalẽ notariũ, nec cõcludit ad crimẽ falſi punibile,
eodẽ mõ nec ʒ dictũ Angelũ,ꝙ fieri fecit ꝑ.l.ſi is q.§. ſi tu titius.
cũ ibi no.ꝑ Bar.in fi.ff.de fruc. Nõ. n.debebat ille Angel' tacere,
ſi videbat notariũ erraſſe,& ſibi ñ ꝑfecte edidiſſe,ſed iuſtè poterat
queri,& petere qd' reficeret.ff.de pet.hær.l.illud q a nõ petebat vt
falsò ʒ ueritatẽ reficeret,imo ſm eã. Nec ẽt, ꝙ reficeret ſine iudi-
cis autoritate;ſed cũ omi debita ſolẽnitate,taliter ꝙ ualeret.ar.co
trũ q no.ĩ.l.hmõi.ĩ pri.ff.de leg.1. ꝑ q̃ patet rñſio ad oĩa quæſita.

S V M M A R I A.

1 *Falſarius ſi iudex appellet aliquos, quos condemnat propter contumaciam, an uideantur falſarii ex quo non conſtat de crimine niſi per contumaciam.*

2 *Dictiones iſtæ, donec, & tandiu, ſignificant tempus limitatum.*

CONSILIVM CCCLXV.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ †Notandum
eſt primò ꝙ ma
giſter Victor & Ioãn. de aqua nõ fuerũt cõdemnati
de falsò,ſeu de crimine falſi,ſi bñ ĩſpiciatur, ſed ꝑꝑ
eorũ cõtumaciã in nõ cõparendo fuerũt poſiti ĩ bã
no,& eorũ bona publicata, & ſic fuit q̃dã annotatio,de qua in tia
de requirẽ,reis.licet iudex in ꝓnũciatione ipſos falſarios appel-
lauerit

lauerit ſed illa fuerunt uerba enunciatiua pp aliud emiſſa, q̃ non diſponunt. l. non nudis. & l. non epiſtolis. cum ſimi. C. de prob. Et hoc patet ex tenore eiuſdẽ pronunciationis, dum poſtea dixit iudex, q́ ſi peruenerint in fortiã cõis, veritas inquiratur, & puniat̃ &c. Et ſic iudex per hoc præſuppoſuit veritatẽ non fuiſſe repertã, per ea q̃ corã eo erant actitata, uel p teſtes corã eo examinatos, alias non pronunciaſſet, vt veritas inqreret in futurũ cum in fortiam cõis peruenerint. nec poſuiſſet eos in banno, nec bona publicaſſet, ſed eos de crimine condemnaſſet, & vlterior inquiſitio uel ſnia ſeu condẽnatio non fuiſſet neceſſaria. Et hoc vult ſtatutũ Feltri expreſſe ſub rubr. de mõ citandi accuſatum, vcʒ q́ qñ accuſatus vel inquiſitus non comparet, & de maleficio non cõſtat, ſi eſt tale in quo pœna corpalis imponit, ponatur in bãno, & bona publicentur donec uenerit ad pcepta ptãtis, ſi verò conſtat vel probatũ eſt crimen, condẽnetur, ac ſi eſſet præſens, & cõmiſerit maleficiũ, & qñcunq; capiatur fiat executio nulla alia ſnia expectata. Cũ igitur iudex primam partẽ ſtatuti elegerit ponendo ipſos in banno & publicando bona, patet q́ habuit maleficiũ pro non probato. Et meritò, qa teſtes ʒ eos examinati, licet uideant probare q́ contenta in illo inſtrõ ſniæ cõfecto per Iacobum de uilla bruna, non ſint vera, qa pro parte illius cõitatis non fuit petitum illud q́ in d. inſtrõ aſſeritur fuiſſe petitum, & p Ang. venditorem nõ fuiſſe confeſſatum illud q́ in d. inſtrõ confeſſatum aſſeritur, & ſic p D. Poteſtatem non fuiſſe pronunciatum illud quod in eodem inſtrumento pronunciatum aſſeritur, attamen nullus de dictis teſtibus dicit uel deponit magiſtrum Victorem uel dictum Ioan. feciſſe hoc fieri dolosè, vel non dolosè, uel ſuaſiſſe d. ſ. Iacobo q́ illa apponeret, ſeu adderet falſo mõ ad ſuum prothocollũ; ſolus. n. ſer Iaco. fabricator d. falſi inſtri hoc aſſerit, q́ ſuaſione d. magiſtri Victoris hoc fecit; cui non eſt credendum, nec in præiudicium inſtri. l. ſi quis in graui. §. j. ff. ad Sylle. alias eſſet in ptãte notarij ſuum publicum inſtrm annihilare dicendo illud fore falſum & ẽt teſtis d. ſuum, ſi eis in hoc crederetur, qđ non eſt dicendũ, vt ibi no. & in auth. ſi dicatur. C. de teſta. & iuncta. l. ne in ptãte. ff. de arbi. l. Seya mancipia. ad velle. & ibi nota. nec ẽt ei creditur in præiudicium alterius, quem aſſerit fuiſſe ſocium uel participem criminis; qa confeſſus de ſe &c. ff. de cuſt. reo. diuus. C. de accu. l. fi.

¶ Sequitur ergo ex pdictis, q́ ipſis inquiſitis cõparentibus & in fortiam cõis exiſtentibus, prælatum bannum & bonorum publicatio euanuit; tum quia pp contumaciam facta fuerunt, ergo ceſſante contumacia ceſſare debent, ut in auth. et q. C. de bo. autori. iud. poſſi. tum pp ſtatutum. qđ vult illa duo durare, donec uenerit
2 ad pcepta; ergo &c. ut colligitur. ex illa dictione, donec, quæ eſt limitatio tpis, ſicut dictio, tandiu, vt no. gl. in clc. 1. de cenſi. circa fi. in uerbo donec. in c. ij. de cenſi. lib. vj. in gl. pe. in c. pſenti. de off. ord. co. lib. l. ſiue manifeſtus. §. tandiu. ff. de cõdi. fur. de excu. tut. l. fi. ſeu pe. ¶ Et ſic eſt perinde, ac ſi non inciperet proceſſus ʒ prædictos. Datur ergo eis copia defendendi, nec poſſe poni ad torturam, niſi data eis copia iudiciorum cum termino & ptãte ipſa purgandi & tollendi, iua. not. ff. de quæſt. l. pe. per Bart. nec d. teſtes ʒ eos abſentes & indefenſos recepti præiudicium aliquod faciunt. l. de unoquoq; de re iud. Nec obſt. aliud ſtatutum ſub rubrica de modo citãdi; quia loquitur qñ ſola pecuniaria pœna imponitur. ¶ Item qa nihil ʒ iſtos inquiſitos deponunt, ſed ſolum ʒ ſer Iacobum, qui ſolus potuit eſſe in dolo uel in lata culpa; quia non fedegit in ſcrip. a principio: & ſic non recordabatur qualiter negotiũ proceſſerat, poſuit ea quæ non erant ponenda; datur ergo prædictis facultas tam eoſdem q̃ alios teſtes producere ad ſuam uel eorum innocentiam oſtendendam. l. j. §. fi. de quæſtio.

S V M M A R I A.

1 *Societas inter fratres & continuata inter patrueles colligitur ex reipſa.*
2 *In ſocietate ineunda ſufficit præſentia tutoris non loquentis, quia conſenſu ſolo contrahitur.*
3 *Debita non conuerſa in utilitatem communem, an ueniant in diuiſione.*
4 *Veſtes an ueniant in diuiſionem ſocietatis.*

CONSILIVM CCCLXVI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Omnipotentis Dei poſtulato ſuffragio. Viſo dicto puncto uidendum eſt, ſi inter d. fratres Andream & Bonauenturam primũ fuit ſocietas, & deinde inter dictos patrueles. Et pri-
1 mum indubitãter credo, q́ ſocietas fuerit inter illos fratres: † qa ſocietas ʒhit re & uerbis, & cũ ʒhitur re, iniri quodã tacito pacto declarato ipo actu, uel re ipſa. vt. l. plane. & l. itaq;. ff. p ſoc. no. in l. ſocietatem coiri. eo. ti. Eſt. n. ſocietas ʒctus, qui ſolo conſenſu oſtenditur, & non ſolum verbis, ſed ẽt factis. l. de quibus. ff. de leg. modo q́ ſocietas fuerit inter iſtos fratres, oſtenditur ex geſtis eorum, ex quibus animus & conſenſus eorum pbat̃; vt in c. in actione præſentiæ. de pœ. diſt. j. nã talis pſumitur, qualis ex actibus colligi põt. vt j. reprehendenda. & ibi gl. C. de inſti. & ſubſti. & inſti. de re. diui. §. feruos. vbi in brutis animalibus actus & conſuetudo exterior declarant qualitatẽ naturalis inſtinctus. Cũ igitur iſti fratres communicarent nõ ſolum fructus bonorũ hæreditariorũ, ſed & lucra & quæſtus artis notariæ, certe debet dici inter eos ʒcta ſocietas. facit. l. procula. ff. de proba. rem in ar. l. in eo cõcubinatu. ff. de cõcubinis. & in l. liberè. ff. de ritu nup. & inter hos fuiſſe ſocietatem multũ facit neceſſitudo. i. parẽtela. l. ſi ſeruus. ff. de donatio. inter vir. & vxo. & l. ſi ſeruus plurium. §. fi. ff. de leg. j. Et idem dici debet inter ipos patrueles, vt ſicut eorum parẽtes cõiter vixerunt in ſocietate, ita & ipſi continuaſſe videant̃. ar. l. qui ſe miſſes. §. fi. ff. de vſur. no. gl. in Auth. vt hi qui obli. perhibent res minorũ. §. qm̃. in verbo nutauerit. & incipit quid ergo. Et licet morte parentum vel alterius eorum diſſoluta fuerit ſocietas vt. l. actione. §. morte. ff. p ſocio. tñ ipſi patrueles poterant reinchoare non ob. prædictus. l. conductionibus. in fi. ff. pro ſocio vbi ſocietas ſine tutoris autoritate nõ ʒhitur, q̃ dñt in ipſo actu interueniente vel poſt ſtatim, vt. l. obligari. §. tutor. ff. de auto. tuto. no. in c. dudũ. de reb. eccl. nõ alie. lib. vj. tutore loquẽte & autorante. vt no. in l. 2. §. volũtatem. ff. ſo. ma. qa hæc procedũt in ʒctibus, q verbis ʒhunt; ſed in his, qui celebrant ſolo cõſenſu pactũ facti &
2 tacito ʒſẽſus ſic ſufficit tacita autoritas, ẽt ſine loqla ipſius tutoris. vt. l. ſi ſtu. §. fundũ. ff. de ʒhẽ. em. ita no. Bal. in d. l. ſi patruus. C. cõi vtriuſq; iudi. cuius ſnia plus mihi placet, q̃ illa Bar. quã ponit in l. Titium & Meuium. §. altero. ff. de admini. tuto. ¶ Item non ob. ſi dr, q́ pupillus non negotiabatur, nec aliquid gerebat, & ſic ſi nihil ponebat, nõ poterat dici ſocius; qa ſocietas nõ ʒhit donationis cã. l. ſocietates ʒhuntur. in fi. ff. p ſocio. qa tacitè ponebat tutor p eo in ſocietate & continuantes negotiationes antiquas cũ parentibus habitas uident̃ eodẽ nomine continuaſſe. ff. de nego. geſt. l. & ſeruius. §. ſi vnio. ¶ Ex quibus concludo, qu inter eos fuit ſocietas, quæ ſocietas poteſt contrahi uno ponente ſolum ſubſtantiã etiam ſi nihil gerat, & alter operã uel ſubſtantiã & ope-
a ram. uo. in. l. 1. C. pro ſocio. ¶ Modo deſcendẽdo ad quæſita, & primo dico q́ filiæ ſocij nõ ſunt nubendæ de cõi, niſi qñ pactum eſſet initũ de hoc inter ſocios. vt. l. ſi ſocius pro filia. ff. pro ſocio. Sed cum hic de nullo pacto dicatur. videtur qđ Chriſtophorus
3 debet habere trecenta plus data filiabus Bonauenturæ. ¶ Ad ſecundum dubiũ dico, q́ legata coacta per Bonauenturam debent ſolui de parte ipſius Bonauenturæ, quia ſocius non debet imputare ſocio æs alienum in cõmuni utilitate non conuerſũ. l. iure ſocietatis. ff. pro ſocio. ¶ Ad tertiũ dico, q́ ueſtes & ornamenta pretioſa ueniũt in cõmuni ponenda & diuidẽda. vt. l. ad veſtimẽtũ. ff.
4 de pecu. quotidianæ aũt ueſtes & viles ſunt forte ppriæ uniuſcuiuſque iuxta uo. in. l. filiæ cuius. & ibi per Bal. C. famil. erciſcun. ¶ Ad quartum dubium eſt reſponſum ex ſupradictis, qđ æs alienum, quod non concernit ſocietatem, eſt proprium cuiuſq; contrahentis. d. l. iure ſocietatis. ff. pro ſocio.

a Operam. Adde dñm Bartholomeũ ſoz. in cõſ. 265 incip. præſentis cõſultationis. uerũ ea ſecundã difficultatẽ. & p totum conſil. car. 171. & uide dñm Car. in cle. 1. §. ſi q6. 9. de uſuris. docta in l. 5. ff. pro ſoci. ubi eſt peculiaris locus huius materiæ.

S V M M A R I V M.

1 *Venditio ſi fiat, ita debet intelligi, ſi poſſit, ut non ſit ultra dimidium iuſti pretii ex mente contrahentium.*

CONSILIVM CCCLXVII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Filius iſte primi matrimonij non dicit nec vult in dicta uenditione dimidiæ hæreditatis facta ſibi a ſuo Victrico includi dimidiã illius poſſeſſionis datæ cõiter inſolutum illi cõi creditori hæreditario, quantũ ad hũc finẽ ut ille Victricus ſit obligatus ad illã dimidiã poſſeſſionis ſibi tradẽdã, & ſic ad ipſã redimẽdã, & ſi nõ tradiderat ad intereſſe ſm naturã actionis. ff. de act. emp. l. 1. in princ. Nã cũ ambo ſcirẽt illã datã inſolutũ, & non eſſe in põtate Victrici illã tradere, nõ eſt ueriſile, q́ de hoc cogitauerint. ff. de regu. iur. l. in obſcuris. nec p hoc filius primi matrimonij poſſet dicere ſe deceptũ, cũ hoc ſciret & ſcienti dolus nõ ĩferi. l. cũ donationis. C. de trãſactio. ſicut ĩ alijs reb9, quas ipſe priuignus neſciuiſſet fore alienatas p Victricũ. Nã ille bñ veniret ad dictũ finẽ, ne emptor remaneret deceptus, q putabat uẽditorem poſſe eas tradere pterq̃ ĩ illis duabus exceptuatis. Sed dicit pſatus

emptor .l.priuignus dictam dimidiam uenire in iſta vēditione ad finem ut de quantitate pretij dimidiæ partis hǣditatis diminuatur tm̄ quātū fuerit æſtimata illa dimidia poſſeſsionis data in ſolutum, qa ita fuit actū inter eos, uidelicet qđ dimidia pars hǣditatis dicti Victrici eſſet uendita pro certa quantitate, puta quingentis, & tanto minus quantum illa dimidia poſſeſsionis æſtimabitur fuerat. n. ut mihi dr̄, data in ſolutum pro maiori debito q̄ ualeret, nec ſciebatur adhuc uerum pretium eius; ideo dictus priuignus uoluit emere dictam dimidiā hǣditatis pro dicta quantitate quingentorū, qa tm̄ reputabat ea ualere computata dicta dimidia hǣditatis poſſeſsionis, cū hoc q̄ de dicta quātitate deduceretur pretiū iſtius dimidiæ; & ita dicit dictus emptor p̄ropta facie fuiſſe de intētione utriuſq; partis, quæ præualet omni proprietati uerborum ēt in ꝯcribus. l. in uenditione. in fine. ff. cōia prædio. cū ibi no. C. q̄ res pig. obli. poſ. l. ſi. ff. de re. l. ſemper in ſtipulationibus. Et q̄ talis fuerit mēt partium licet notarius neſciuerit aptarē uerba ad intentionē ſatis patet ex eo qđ ſubijcitur in fi. caſus. ī. formati; q̄s ſi ita intelligat, & fiat ut dixi, reperiret vēditio facta p̄ iuſta æſtimatione; ſed ſi nō fieret deductio pretij dictæ dimidiæ non erit facta iuſta æſtimatione, ſed pro maiori q̄ ualeat tm̄ quātum ualet illa dimidia, & hoc non credit fuiſſe de intentione partium. per ea quæ no. expreſsē gl. ī d. l. ſemper in ſtipulationibus. Fuit aūt dictus emptor deceptus, ut aſſerit conſilio cuiuſdā ſui attinētis, de quo confidebat, qui dixit ſibi q̄ ſufficiebat ſibi tenor dicti inſtrumenti, cum tamen ipſe uellet aliter & melius ſpecificare ſuam intentionē, uidetur ergo q̄ conſtitutio de prædictis uidelicet q̄ remaneret deceptus in pretio prædicto, ſi non fieret dicta deductio, p̄ præſtito iuramento per eum ad cautelā, ita fuit de mēte partium, vt fieret dicta deductio, & q̄ dicta quantitas quingētorum intelligeretur computato pretio dictæ dimidiæ debeat fieri deductio prædicta, & ſic inclinari debeat potius in abſolutoriam. ar. l. arrianus. ff. de act. & ob. & de reg. iur. l. fauorabiliores. & in. c. cum ſunt iura. eo. ti. lib. vi. & p̄ hoc facit illud uerbū ſpectarē poſitum in inſtr̄o, quod pōt exponi. ſ. ſi uenditæ nō eſſent.

¶ Item quia refert ſe ad inſtr̄m dotale & ad ſcripta in eo, in quo dicta poſſeſsio reperitur deſcripta. l. aſſe toto. ff. de hæredi. inſti.

¶ Caſus ſuper quo conſilium poſtulatur ſic ſubijcitur.

In patria Mōtisferrati uiget decretū tenoris huiuſmodi. ¶ Item uoluit, ſtatuit, & ordinauit qđ mortua uxore alicui⁹ terræ ſuæ nullis liberis ex ipſo matrimonio relictis, vel ſi nati mortui fuerint ſuperſtite marito, ipſe maritus ſuccedat in dote uxoris p̄dictæ. Quo decreto ſtāte mulier extranea. i. nō ſubdita dn̄o Mōtisferrati, ſed alteri dn̄o habēs filios ex prīo matrimoniū ꝯxit ſecūario mr̄imoniū cū quodā nobili uaſallo. Il. & exc. d. Marchionis Montisf. dn̄æ dictæ patriæ Montisf. & inſeudato de caſtro cū mero & mixto imperio & oīmoda iuriſdi. Qui vaſallus dotē a dicta muliere recepit, & in domicilio ipſius uxoris p̄ publicū īſtrumētū cōfeſſus eſt dotē recepiſſe ab ea, & ſolēniter p̄miſit illā reſtituere mulieri aut eius hæredibus ī caſibus dotis reſtituēdē. Et demū ipſe uir & vxor cōmuniter habitauerūt ī dicto caſtro feudali, & in dicto caſtro mortua eſt dicta uxor nullis liberis ex ipſo ſecūdo mr̄imonio relictis nec natis, ſed ſuperſtite filia ex primo mr̄imonio nata. Ex poſt moritur ipſe maritus relictis filijs ex alio vltimo mr̄imonio p̄ ipſum maritū ꝯcto poſt mortē dictæ uxoris ſuæ. demū morit̄ dicta filia ex prima mr̄imonio nata ex d. prima muliere nō ſubdita p̄fato dominio relictis filijs. Qui filij repudiata hǣditate auita uellēt cōſequi porcionem dictæ dotis debitam in vigore. l. hac edictali. C. de ſecun. nup. nō obſtante dicto decreto. Quæritur an poſsint, & ſi concludi poſsit de iure quòd poſsit, ſcribatur in fauorem requirentis.

SVMMARIA.

1 *Decretum Marchionis an poſsit præiudicare filijs primi matrimonii contra hac edictali. C. de ſecun. nupt. ſi non exiſtant de ſuo dominio.*

2 *Statutum uigens in ciuitate debet in caſtris ſibi ſubiectis ſeruari.*

Dotis rehabendæ a ſecundo marito an ſpes transferatur a filio ad nepotem.

CONSILIVM. CCCLXVIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Præſuppoſito q̄ prælatū decretū d. Marchionis ſit ſeruādū in dicto caſtro feudali, licēt loquat̄ de vxore terræ ſuæ, ſ. dicti dn̄i Marchionis, & illud caſtrū ſi uideat̄ poſſe dici terra ſua, qa ñ eſt ſua pleno iure, ſed ſolū rōne directi dn̄ij, cū feudatari⁹ habeat vtile. iuxta plene no. ī, c. i. de capi. corra. in vi. ſeu. in glo. magna iſicta. l. ſuos in prin. ff. de leg. 4. quia dico, qđ imo pōt dici terra ſua rōne directi dn̄ij, licet vtile ſit alterius, ſicut rōne proprietatis ſoli⁹. ut in l. ſeq. q̄ incipit. ſi qs ſuas. Nec ob. l. p̄cedēs. ut ibi no. in j. gl. Nam habens directum dn̄ium dicitur habere directū ius. ff. de rei ven. l. iuli. ſcribit ſi hoīem. in fi. cum ſua gl. & ſtatutum uigens in ciuitate ſeruandum eſt in Caſtris ibi ſubiectis. ut not. per gl. ff. de poſtu. l. ex ea. quæ incipit. ar. facti. l. de quibus. ff. de legi. poſt prin. C. de vete. iur. enucl. l. 1. ul t. col. ¶ Præſuppoſito ēt, q̄ dictum decretum tanq̄ uigens in domicilio viri, ſit ſeruādum in hac dote mulieris alienigenæ, non aūt ſtatutum vel cōſuetudo loci vñ eſt oriunda, licet ibi fuerit confectum inſtr̄m dotale, prout cōiter videntur determinare doct. in materia ſtatutorū. per. l. exigere dotem. ff. de iud. ut no. Bar. in l. cunctos populos. C. de ſumma tri. in 1. q. prin. ver. Ex prædictis poſſunt ſolui &c. ¶ Reſtat videre an decreto p̄dicto non obſtante locum habeat in hac dote diſpoſitio. l. hac edictali. C. de ſecū. nup. videlicet. q̄ ſi d. vxor alia bona non habebat, q̄ illa quæ dedit in dotem ſcd'o uiro, poſſit a uiro prædicto reuocari dimidia pars eius, vt ſic liberi deſcendentes ex primo viro ſint æquales cum ſcd'o, p̄ ea q̄ ibi not. circa prin. in gl. quæ incipit. ſed pone. Et ſic dictum decretum, dum vult maritum lucrari totam, limitetur per illam l. ut habeat locū in primo marito vel ēt in ſcdo, cum proles non extat ex primo, aliàs ſecus; quia ſtatuta debent intelligi ſm̄ ius cōe. C. de noxa. l. ij. & qđ no. l. ſi. ſ. in cōputatione. in fi. magna gl. C. de iure delib. An uero dictū decretū ſeu ſtatutū debeat indiſtinctè intelligi, qa indiſtinctè loquitur in l. de pretio. ff. de publ. & nō limitet̄ p̄ illā l. hac edictali. ſed eam corrigat, qđ vr̄ facere potuiſſe in ſuo territorio autoritate iuris cōis. l. oēs populi. ff. de iuſt. & iur. Antiqua qōeſtio qua Bal. in ea lege. C. de cōdi. ob cām. arguendo potius q̄ decidendo, vr̄ inclinare in ſcd'am partē, & ſic. l. hac edictali cū ſua gl. locū haberet qñ ſcd's maritus eſſet lucraturus ex pacto facto cū ipſa muliere, q̄ nō potuit illi derogare. l. pacta q̄ ꝯ. C. de pa. nō ſic qñ ex forma ſtatuti qđ derogare potuit. ¶ Sed certè poſito q̄ hoc eſſet uerum tamen ſe, procederet qñ filij primi mr̄imonij, qbus derogat̄, eſſent ſubditi ſtatuētib⁹, aīs ñ potuerunt eis p̄iudicare. l. cūctos populos. ī prin. a ꝯrio ſenſu. C. de ſum. tri. cuiuſmodi nō ſunt iſti. ¶ Itē p̄cederet in ſtatuto populi, q̄ pōt derogare iuri cōi in ſuo territorio. d. l. oēs populi. nō in decreto uel in cōſtōne alicuius dn̄ij, qui æquiparat̄ prætori, uel p̄fecto p̄torio. iux. no. in l. 5. ff. de uer. obl. per Bar. cuius conſtō nō pōt derogare iuri cōi. C. de oſ. p̄fe. p̄to. l. formā. 25. q. 2. c. inſtōnis. & qđ no. Io. An. in c. ſi. de ap. li. 6. in nouella. ¶ Sed ēt dico, q̄ illa opi. non eſt uera. & cōiter tenetur ꝯriū. ut idē Bald. refert in l. 1. C. de inof. dot. allegans deciſionem Iac. Butr. & Bar. & ſic fuit Florentiæ publicè diſputatum, uidelicet q̄ ſicut lucrū prouenient ex pacto reſcinditur per illam l. hac edictali. ita prouenient ex forma ſtatuti uel conſuetudinis; rationes autem mouentes doctores non refero, quia lecturæ communiter habentur.

2 ¶ † Sed unum eſt, qđ pōt facere dubium in caſu nr̄o, q a filia primi matrimonij uiuente matre & durante ſecundo matrimonio non potuit hr̄e ius in re, cùm poſſet præmori, ſed ſolum in ſpe quam non vr̄ tranſmiſiſſe ad filios & hæredes ſuos, ſicut non trāſmittitur ſpe ſubſtōnis, quia poteſt deficere. ff. de uulg. & pup. l. ſi plures. in prin. & l. qui habebat. de ſuis & legi. l. ſi plurib. in fi. Et ſic filij eius nec ex iure tranſmiſſo pñt hr̄e ius reuocandi ratione prædicta, nec ex p̄pria perſona, quia cum mater eos p̄cederet tp̄e quo auia nupſit illi, & non eis fuit ius prædictū delatū. C. de uer. ſig. l. ſi. poſt med. l. cum hi⁹ p̄culdubio &c. ſed ſi tenuiſſent primū locū illo tp̄e bñ poſſent ex eorū p̄ſona uenire. l. hac edictali. uer. quā obſeruationē. & in Auth. de nup. ſ. optimè. añ ſi. Breuiter poſſumus dicere, q̄ imo uenire poſſint iure tranſmiſſo, quia ſpes acquirendi pōt in alium transferri p̄ dona. C. de don. l. 3. ergo & iure hæreditario. ar. l. ex plurib. ff. de admi. tu. quia nō cōpetebat ſibi iure vr̄is ſucceſsionis, ſed titulo ſingulari; & ſic non obſtāt. ll. in ꝯrium alleg. q̄ loquunt̄ in ſpe iuris hæreditarij, ſed hoc nō iure hǣditario, ſed in pœnā mr̄is tranſeūtis ad ſecūdas nuptias, & tanq̄ filiæ cōpetebat. ut no. in Auth. de nup. ſ. optimè. ī gl. quæ incipit, hic manifeſtè &c. ¶ Et ad hoc qđ no. Bal. C. de hær. act. l. 2. in ul. col. ibi dū dicit, quia nō erat hǣditas, ſed ſucceſsio ſingularis &c. & patet in legatis. qđ ēt ante acceptationē tranſmittit̄, nō ſic in hæreditate nō adita. Ex qbus patet, nō obſtare, q̄ nec filia fuit hæres matris, nec eius filij dictæ auiæ; quia d. lucrum nō defertur eis ut hæredibus, ſed ut filijs, & nepotibus; ut patet ex dictis texti. vnde non requiritur, q̄ ſint hæredes. l. quodcunq;. ſ. ij. ff. de uerbo.

obliga.

ob.in fi. Et poſito qđ eſſem hæredes, nō diuiderēt ꝑ hęreditarijs portionib᷒, ſed viriliter; igit̃ &c. l. vt inritiu. §. ſi liber. ff. de oper. libe. iūcta auth. hæc res. & auth. lucrū hoc. & auth. ad eos. in fi. C. de ſec. nup. & ibi eſt caſus, ꝙ decedēs trāſmittit ſpē dicti lucri. & I corpore vn̄ ſumit. Et poſito qđ nō trāſmiſiſſet, pn̄t venire filij dictæ filiæ ex pſonis eorū, tāq̃ ingreſſi in locū matris de medio ſubductæ viuēte auia. arg. ff. de iniuſto teſ. l. poſthumorū. ff. de lib. & poſth. l. gallus. §. & qd ſi tm̄. vel ꝑ ſucceſſoriū edictū, qđ vr̃ habere locū in hoc remedio. l. hac edictali. ſicut in querela inoffi. teſt. ff. de inoffi. teſt. l. ſi is qui. & l. pater filiū. ff. de ꝯtab. l. 3. §. ſi emancipatus. & qđ no. Dyn. in c. nō debet aliquia. de reg. iur. lib. 6. cū habeat inſtar querelæ ꝑꝑ iniuriā ſcđi matrimonij, qui reſultat tot i poſteritati primi uiri, rōne cuius tota poſteritas venire pōt. ſed ꝑcedētes primò uocantur, quibus ſubductis ante factā exactionem ſequentes uocantur. arg. l. cum ita. §. in fideicō. ff. de lega. 2. ¶ Cōcludo ergo pro dictis nepotibus, ut reuocare poſsint dimidiā dicti lucri à ſecundo marito uirtute dictæ l. hac edictali. nō obſtante dicto decreto; & non obſtāte quod nec ipſi nec notūm mater fuerint uel ſint hæredes dictæ auiæ binubæ, de cuius dote agitur.

SVMMARIA.

1 *Petens rem tanquam utilis dominus, ſi probat ſe directum, uel confitetur ſe directum dominum, non debet obtinere.*

2 *Feudum qui recognoſcit ab alio domino, uidetur priuatus a primo.*

3 *Opponere de iure tertij quando quis poſſit.*

4 *Qui non petit ſe in tenutam mitti per. 40. annos non poteſt poſſeſſorem moleſtare*

CONSILIVM CCCLXIX.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſo & examinato diligenter. ā. ſcript o puncto cum allegationibus factis ſuper eo in fauorem conuenti, ut debeat abſolui ꝑꝑ defectum iurium agentis, qui uidetur ſufficere, q̄q̄ de iure conuenti nō appareret, eo iure quo poſſeſſores ſunt potiores. ff. ſi uſufru. per. l. uti frui. poſt prin. ibi ꝙ ſi forte. ff. de uer. ob. l. ſi ſeruum. §. ſequitur. in fi. cū actor non metiatur ius ex eo ꝙ reus occupauit, ſed ex iure ſuo. ff. ſi pars hære. pe. l. 1. §. 1. in prin.

1 ¶ † Cōſiderādū puto; ꝙ cū actor in ſuo libello dupliciter ſe reſtrinxerit in petitione dicti palatij cū ſuis ꝑtinētijs, vca, quoad cām ꝓximā rei uēdicationē. ſ. dn̄ij; qa dixit ad ſe ꝑtinere rōne vtilis dn̄ij tanq̃ ad feudatariū, q nō habet directū, ſed vtile; iuxta plenè no. ꝑ gl. in c. 1. de capitulis coradi. in vſi. fe. & ēt quo ad cām remotā, q dixit ipſū habere ab eccleſia romana ex cōceſsione ſibi factā ꝑ dominū legatū apoſtoliū; poſtea confirmata & renouata tā ꝑ Gregoriū. 11. vel eius autoritate, q̄ ꝑ Bonifaciū. 9. ſuperfluè fruſtratorie, & impertinēter poſtea in cōſequēdo deduxit ad ꝓbandū ſuā intentionē cōceſsionem ſibi factā ab adunantia gn̄ali cōis Peruſij, q̄ in themate dr̃ vrbis veteris; eo qa ꝑ illā etiā ſi fuiſſet & foret valida, & non reuocata, & cōceſsiones factæ autoritate apoſtolica eſſent nullæ, & ſic appareret ipſum fouere iuſtitiā ſaltē ex iſta; licet nō ex illis. Attamē nō poſſet actor ex illa ſuā intentionē uel ſuiam pro ſe obtinere, qa illa ꝓbat diuerſam cām ꝓximā, vcʒ directū dn̄ium. Et diuerſā cauſam ꝓximā. ſ. habitū a cōi Peruſij, nō ab eccleſia romana, q̄ cauſæ non fuerūt in libello, & ꝑ ꝯn̄s nec in iſto iudicio deductæ. ff. ſi pars hære. pe. l. ſi poſſumus ff. de inſti. l. habebat. in princ. de aqua quot. & æſti. l. 1. §. quæſitū. & qđ ibi ꝑ Bar. & qđ expreſſe no. Inn. in c. 1. de lit. conteſt. & Io. an. in addi. Spe. tit. de actio. ſeu petitione. §. ſequit̃ videre. & qđ no. in Spec. de ſenten. §. qualiter. iuxta fi. ver. qui ſimilis. Nā etſi ſuccubuiſſet in intētatis, poſſet ad hanc nō intētatam redire, tanquā diuerſam ſine metu excep. rei iudi. ff. de exce. rei iudi. l. ſi mater. §. ſi quis aūt. & ar. l. ſi minor. §. 1. ff. de euic. quia ſicut dn̄iū eſt diuerſum a quaſi dn̄io, ſic rei vendicatio a publiciana, ſic & directū dominum ab utili, iuxta no. ꝑ Bart. in. l. ſi quis ui. §. differentia. ff.

2 de acquir. poſ. † Quinimo non ſolū eſt impertinens dicto actori p̄lata conceſsio facta per adunantiam gn̄alē ad uictoriā reportādam in hoc iudicio; ſed etiā eſt dānoſa, & potēs ad faciendū ipſum ſuccūbere, eo quia per ipſam manifeſtè deprehēditur infidelitas quā primi autores ipſius actoris exercuerunt in romanam eccleſiam, cui iurauerāt fidelitatem, & ſic etiam apparet de ipſorum ꝑiurio, quia ut in eo continet̃ po ſuerūt eorū pſonas in iuuando illos, qui expulerūt eccl'am romanā, & eius ſtatū de dicta ciuitate, Et etiā apparet ex dicta conceſsione poſſeſsionis interuerſio, qa cū tenerēt illud palatium ab eccl'ia romana, & ſic eccl'ia ciuiliter poſſidebat, recognouerūt ipſū a cōitate Peruſij, ſtādum eſt enim dictæ cōceſsionis etiā in ipſis quæ ſunt ꝯ ipſum producentē, cū videatur cōfeſſus eſſe vera oīa, quæ continentur in ea. ut not. ff. de eden. l. j. §. editionis. in fi. magnæ gl. & ꝑ Inn in c. olim. de cenſi. in Spec. de inſtr. §. inſtrm̄. in fi. & per Bar. in l. poſt legatum. ff. de his quib. vt indig. rōne quorum exceſſuum veniebant priuandi oī iure, qđ habebāt in d. feudo. ut in vſibus feud. tit. qui. mo. feu. amit. & in ti. de feudo ſine culpa non amit. Et cum de prædictis nō fuerit facta mentio Papæ Bonifacio, patet ꝙ eius conceſsio fuit ſur-

a reptitia, cum tale ſit tacitum, * quod ſi fuiſſet expreſſum concedētem retraxiſſet a conceſsione. c. ſuper literis. de reſcr. & ſic conceſſio Bonifacij, quæ fuit gratioſa, redditur ipſo iure nulla. c. ad audientiam. cū ibi no. ext. de reſcr. licet reſcriptum de iuſtitia nō ipſo iure ſed ope exceptionis reddat̃ nullū, iux. no. in c. cæterū. e. ti. ¶ Et ſi dicat̃ primæ conceſsiones non fuerunt ſurreptitiæ, qa tūc ꝑdicta nō cōmiſerant, vn̄ ꝑſuppoſita ualiditate ipſarū vr̃ iſte poſſe obtinere, licet ꝑꝑ prædicta cōmiſſa fuiſſent illi, & ēt iſte ſucceſſor eorū priuandus; qa iſte poſſeſſor non vr̃ poſſe ꝯ agētem de ꝑdictis excipere, & ſic de iure eccleſiæ Ro, ſed ſolum ipſa romana eccleſia poſſit hoc facere ꝑ gl. q̄ eſt in l. ij. ff. ſi ager uect. & per no. in Spec. de loca. §. nunc uero aliqua. ver. lxvj. & Bal. in auth. q rē. C. de ſac. ſan. eccl. & quod no. gl. in l. his conſequenter. in prin. ff. ff. famil. ercíſ. non. n. ꝑꝑ tales fellonias eſt feudatarius priuatus ipſo iure, ſed venit priuandus per ſn̄iam, cū ſit ſpāle in illa q̄ cōmittitur alienādo. iux. no. ꝑ gl. & Bal. in vſib. feud. qui. mod. feu. amit. §. j. in ver. l. ſi cum filia. & in tit. de prohi. feu. alie. ꝑ Fede. §. callidis. in fi. Et ſic ius Rom. eccl. in faciendo illos priuari nō eſt excluſiuū iuris agentis ipſo iure, ſed ꝑ ſn̄iam; vn̄ nō vr̃ iſte poſſeſſor de illo poſſe excipere ꝯ agētem. iux. no. in l. cum ſeruū quiſpiā. C. de ſer. fugi. ꝑ Cy & ꝑ Bar. in l. 2. ff. de excep. rei iud. ſed adhuc rn̄dēt ꝑ ea q̄ ibi no. ꝑ Bar. & ꝑ Bal. in auth. q rē. ante fi. ſ. allegata, ꝙ iſte poſſeſſor & conuentus in hoc palatio hēt cām ab eccl. Ro. ſ. a Papa Martino, cui eccl. Ro. cōpeteret ius excipiendi ꝯ d. agentem, ſi ipſa poſſideret, & ꝯ ipſam ageret̃, & tale ius excipiendi competēs occaſione iſtius rei trāſit in ſingularē ſucceſſorē ipſius rei. ff. de iu reiu. l. ēt in rem. & quod plene not. in l. fluminū. §. adijcitur. ff. de de dam. infec. ꝑ Dy. in l. ſi tertius. §. ſi qs prius. ff. de aqua plu. arc.

3 & ēt ꝑ Bar. † Pōt aūt quis de iure tertij opponere, qn̄ habetur cā ab illo tertio, ēt ſi ſit tale qđ non ſit excluſiuum iuris agentis ipſo iure, ſed ope excep. vel per ſn̄iam, ſm̄ Dy. Bart. & Bal. in d. l. ij. ff. de exce. rei iud. & d. auth. q rem. maxime qa ꝑ inſpectionē d. conceſsionis factæ ꝑ adunantiam deducitur fellonia, ex qua reſultat exceptio in notorietatē quandā. l. edicto. C. de edic. diui adria. tol. & not. ꝑ Bar. in l. 3. C. de pig. ult. uel pen. col. & patet in c. auditis. de reſt. in integ. & qđ no. Inn. in c. ex inſinuatione in fi. de appell. de filijs presby. c. conſti ſ. qđ per inſpectionē ſcripturæ ſit res notoria. de uer. ſig. c. olim. per gl. igitur &c. per ea quæ no. in Spe. de loc. §. nunc vero aliqua. ver. xlvuj. in fi. & de feudis. §. qm̄. ver. 18. & ꝑ Bal. in uſibus feud. tit. de pace iur. firman. circa fi. Porro conceſsio facta per Boniſacium non ſolum eſt & fuit ſurreptitia ꝑꝑ taciturnitatē veri qđ ſi fuiſſet expreſſum, nō fuiſſet veriſimiliter obtenta; ſed ēt fuit obreptitia ꝑꝑ expreſsionem falſi in duobus. ¶ Primò, qa narrauit impetrans ꝙ conceſsio facta per illum D. Petrum cardinalem legatum fuerat confirmata per Gregorium, & tn̄ de iſta confirmatione nō apparet, licet appareat de quadam confirmatione, quam fecit ipſe idē D. Petrus legatus virtute quarundam literarum Gregorij, in quibus non dabatur ſibi ptās confirmandi veteres & iam factas conceſsiones, ſed duntaxat faciendi nouas, & ſic præter formam. l. mandati. ergo non ualuit. c. cum dilecta. de reſcri. Inquantum uerò de nouo dedit & conceſsit, pōt dici ꝙ valuerit, ſed iſta non fuit confirmatio veteris quæ vr̃ retro trahi ad diem conceſsionis primæ, ſicut ratificatio. ff. de pign. l. ſi fundus. §. j. C. ad mace. l. ſi. & in ſecundæ rati. de reg. iuris. noua uero conceſsio non trahebatur retro, ſed valuit ut extunc. ff. de offi. proconſul. l. 4. §. fi. vn̄ non facit quominus mendaciū videatur fuiſſe expreſſum Papæ Bonifacio, vcʒ ꝙ illa prima conceſsio fuerit confirmata per Gregorium, cū nunq̄ eam confirmauerit, nec confirmari mandauerit. ¶ Item ſecūdo fuit expreſſum Bonifacio, ꝙ ꝑꝑ penſionem. x. florenorum non ſolutam ſeu cenſum d. rocha ſeu palatium deuoluta & deuolutum erat ipſo iure ad eccleſiam Roma. & ſic Bonifacius tanq̄ rem ſuam & ſibi apertam conceſsit & voluit de nouo transferre dn̄ium vtile, & tn̄ nō erat verum, qđ ꝑꝑ non ſolutum cenſum fuiſſet ad Roma. eccle. deuoluta, tū quia tpe conceſsionis factæ ꝑ legatū & in ipſa conceſsione fuit alia extrinſeca pœna appoſita, ſi cenſus non ſolueretur, vcʒ qngentorū-

a ¶ Tacitum. Facit ad hoc quod voluit Rota deciſ. 38. incip. ſuffici. l an nquis. & ui de Io. and. in addi. ad Spe. in tit. de cā poſ. & propric. ſ uer. quid ſ collega libus dom. Abb. in c. dilecta. in 2. no. de reſcri. Bar. in l. præſcriptione. in 3. colum. C. ſi contr. ius. doc. in l. ſed ſi hac §. patronū. ff. de in ius uocan.

florenorum auri cameræ apoſt. applicanda, vñ per hoc videretur
receſſum fuiſſe a pœna legali, ſi de iure pœna commiſſi & reuer-
ſionis ad eccle. imponeretur. arg. l. fi. ff. de diuor. & quod no. Cyn.
in l. non dubiũ. C. de legib. & Bar. in l. prætor. de ope. noui nun-
cia. Et quia per expreſſam prouiſionem hoĩs cenſet receſſum a ta
cita & legali. l. fi. C. de pac. conu. cum ibi not. C. de proc. l. mari. ff.
de vul. & pup. l. cum ex filio. §. filio. Itẽ quia nec de iure cõi ꝓp cẽ
ſum vel penſionem non ſolutum vel ſolutam res ad dñm ipſo iu
re reuertitur, ut patet ex plenè no. in Spec. de loca. §. nũc uero ali-
qua. ver. xlvj. uel xlvij. & in auth. qui. s. alleg. Si ergo Papa Boni
facius ꝑ errorẽ conceſſit rem tanq̃ ſuam, quæ non erat ſua, ſed il-
lorum quibus concedebat; igiť non valuit conceſſio quo ad vtile
dñium, qđ erat adhuc illorum, quod non potuit, cũ id qđ meum
eſt amplius meum fieri non poſſit. l. ſequitur. §. ſana. ff. de vſucap.
iuncta. l. ſuæ rei. ff. de ꝯh. emp. ff. de condi. & demon. l. mea res. nec
quantũ ad directũ, quia illud concedere noluit, ſed ſibi retinere
4 cũ concederet in feudum. † Præterea poſitu ꝙ ualuiſſet conceſſio
facta per Bonifacium, vr̃ tñ ei renunciatum negligendo ſe facere
mitti in tenutam & poſſeſſionẽ dicti Palatij per annos. xl. & ul-
tra. Nam prout apparet ex actis factis coram epõ Nolano. 1393.
poſt d. cõceſſionem factam per Bonifacium tpe quo facta fuit, im
petrantes non poſſidebant d. palatium, ſed qdam alij quos d. im-
petrantes coram d. epõ fecerunt citari, & petierunt a d. epõ lite-
ras Bonifacij executioni mandari, & ſe mitti in poſſeſſionem d. pa
latij, nec vlterius fuerunt proſecuti, & ſic abinde citra neglexerũt
vti beneficio apoſtolico; igiť ipſum perdiderunt non ſolum tanto
tpe, quo oẽ ius perdiť. l. ſicut. C. de præſcr. xxx. an. ſed ẽt quo mi-
nor. ar. ff. de dam. infec. l. ſi finita. §. pe. & qđ not. Bar. in l. prætor.
§. fi. ff. de bo. auto. iud. poſ. C. de iure do. impe. l. fi. ff. de nundinis.
l. j. ext. de reſcrip. c. plerunq;. & c. ſinaũt. & quod no. Bar. de ciuili
ter poſſidente, qui negligit recuperare naturalem, cùm poſſit; qa
perdit ẽt ciuilem uel lapſu decennij. l. furtum. §. j. ff. de uſucap. uel
minori ſpacio. iux. notata per Inn. in c. querelam. de elec. de reſti.
in integ. c. ij. ff. de acq. poſ. l. ſi de eo. §. ſi forte. & ibi plenè per Bar.
¶ Ex quibus oĩbus ſequitur d. actorem obtinere non poſſe uirtu
te iurium productorum per eum, reumque & poſſeſſorem fore
abſoluendum a petitione ipſius diffinitiuè. Et iſta pro nunc puto
ſufficere, in certis ſubtiliter & copioſè tactis per D. aduocatum
in ſuis allegationibus tranſeo cum ipſo.

SVMMARIA.

1 *Pater & filii, ſi copulatiue inſtituantur ab eo, in quem cadit affectio cenſentur primo pater, deinde poſt mortem filiis inſtituti.*

2 *Hæreditatẽ an pr̃ ĩ uita ſua poſſit alienare, ĩ qua filii ſui ſũt copulatiuè ĩſtituti.*

3 *Conuentio facta ſi quis uenerit habitare in tali loco an inde pariat actionem.*

CONSILIVM. CCCLXX.

IN Christi nomine Amen. ¶ Quia in ſu-
praſcripto cõ-
ſilio ſeu allegationibus principaľr fit fundamẽtũ ꝯ
dñm Franciſcũ, qđ cõuẽtio facta inter ipſum & ſer
Ioannẽ fratrẽ ſuũ hæredẽ inſtitutũ a ſer Hectore de
dando eidẽ ſer Frãciſco dimidiã hæreditatis dicti ſer Hectoris,
nõ poſſit eidẽ dño Franciſco ꝓdeſſe, poſito ꝙ eſſet ſufficiẽter ꝓ
bata, & poſito qđ eſſet uel fuiſſet ſolẽnis & apta de ſe ꝓducere
1 actionẽ. † Eo qa d. ſer Ioãnes fuit inſtitutus una cũ filijs ſuis ma-
ſculis copulatiuè q̃ inſtitutio ut ipſe dicit vr̃ fuiſſe facta ordine
ſucceſſiuo, qa cùm eſſent attinẽtes dicti ſer Hectoris erat inter
eos ordo affectionis. Et ſic ſer Io. per prius, & ſi hæres non eſſet,
uel eſſet & poſtea decederet, uiderenĩ inſtituti filij eius maſculi,
ſi q tunc extarent, & ſic inſtitutio dictorũ filiorũ hẽt uim nõ ſo-
lũ ſubſtitutionis vulgaris, ut dixi in alio conſilio per not. in. l. gal
lus. §. j. ff. de liber. & poſthu. ſed ẽt fideicom. quæ non expirauit
per adi. hæreditatis, licèt expirauerit vulgaris. l. poſt aditam. C.
de impu. & alijs ſubſti. dicunt me hoc tenere in recollectis datis.
in. d. §. j. & credo quod dicit uerum, unde conclu dit ꝙ in præiu-
dicium filiorum ſuorum, ad quos dicta bona ſine diminutione
quacunq; ſunt peruentura poſt eius mortem, non potuit ſer Io-
2 annes paciſci. l. ſi unus. §. ante omnia. ff. de pactis. ¶ † Sed eſt dili-
genter aduertendum, ꝙ poſito ꝙ prædicta eſſent uera, tamen nõ
obſtant. D. Franc. petenti nunc dimidiam dictorum bonorum
uirtute dictæ conuentionis. Eo quia licèt ſer Ioannes non potue
rit paciſci ſuper dictis bonis in præiudicium filiorum ſuorum,
bene tñ potuit paciſci in præiudicium ſuimet, quouſque uixe-
rit. Cõſtat enim, ꝙ licet uideatur fuiſſe rogatus reſtituere liberis
ſuis poſt mortem ſuam, interim tamẽ quouſque uiuit ipſe ſolus
eſt plene & inſolidũ dñs, filij verò ſui nullũ ius habẽt in eis uiuen
te patre, cũ videanĩ fuiſſe ſubſtituti demũ poſt mortẽ patris, & ꝓ
ꝯñs ſub cõditione ſi ſuperuixerint patri. l. hæres meus. in pñ. ff. de
cõdi. & demõ. ff. quã. dies leg. ced. l. cum hæres. Pẽdente aũt cõdi
tione legati vel fideicõ. nõ cedit dies eius. l. 1. §. ſinantẽ ſub cõdi-
tione. C. de cadu. tollẽ. hic aũt pẽdet, qa poſito ꝙ filios habeat de
pñſenti, incertũ eſt an tẽpore mortis habebit, interim ergo tãq̃ ple
nè & inſolidũ dñs potuit bona ſubiecta reſtitutioni alienare in
ſui pĩudiciũ, & debet alienatio firma ſtare, quouſq; vixerit ꝓ iure
qđ ipſe habebat, eo uiuẽte. l. peto. §. pdiũ. ff. de lega. 2. cũ nõ fue-
rit expreſſè prohibitus alienare. ut notaĩ expreſſe gl. in. l. cũ pater.
§. libertis. eo. ti. facit. l. ſtatius §. cornelio. ff. de iure fiſci. Cũ aũt po
ſtea morieĩ, ſi nõ extabunt liberi maſculi, remanebit alienatio fir
ma, tanq̃ defecta cõditione fideicõ. l. iubemus. §. penul. C. ad treb.
Si uero extabunt, tunc, ſi erũt hæredes patris ſine bñficio inuenta
rij, nõ poterunt uenire cõtra alienationẽ factã a patre. p. l. cũ a ma
tre. C. de rei uend. Idẽ ſi cũ beneficio inuentarij; ſed hæreditas pa
tris ultra legitimã debitã filijs tñ, uel plus ualebit quãtũ ualet nũc
dimidia hæreditatis ſer Hectoris, q̃ ſer Ioãnes dabat D. Frãciſco
p. l. ex qua pſona. ff. de regulis iuris. & p ſubtiliter nota. in. l. fina-
li. §. in cõputatione. C. de iure deliberãdi p gl. & docto. in dicta. l.
cũ a matre. C. de rei vendi. ¶ Si verò filij nõ adirẽt hæreditatẽ pa-
tris, uel adirẽt cũ beneficio inuẽtarij, & ultra legitimã nõ eſſet tã
tũ, qđ æquiualeret dictæ dimidiæ, ex tũc dicta alienatio poſſ ꝑ fi
lios retractari, & ñ ante; ita volunt doctores in auth. res q. C. cõia
de leg. l. qđ bona ſubiecta reſtitutioni ſub conditione pñt cõdmo
ne pendente alienari, & ualet interim alienatio ſi nõ fuit per teſta
torẽ expreſſè prohibita; ſed adueniente conditione retractabitur,
& dicũt hoc uoluiſſe gl. in dicta. l. cũ pater. §. libertis ff. de lega. 1.
Si ergo d. Franciſcus petat nunc a dicto ſer Ioanne dimidiã dictæ
hæreditatis, impleta ꝑ ipſum cõditione appoſita in dicta cõuẽtio
ne, videlicet ꝙ uenerit ad habitandũ in patria, nõ poterit a dicto
ſer Io. repelli, nec ex pſona ſua, qa in ſui pĩudiciũ potuit paciſci.
fac. l. & ſi is. cũ ibi no. C. de pdi minn. ff. de vſu. l. cũ uir. nec ex pſo
na filiorũ, q eo uiuẽte nullũ ius habẽt, & pot erit eſſe ꝙ nunq̃ ha-
bebũt, ſi nõ ſuperuixerint, uel ſi adhibũt hæreditatẽ patris ſine bñ
ficio inuẽtarij, uel cũ eo, ſed ſupererũt bona æquiualẽtia, qbus caſi
bus nõ habebũt ius retractãdi dictã alienationẽ. vt. s. ꝓbaui. ¶ Ex
quibus patet manifeſtè nõ procedere ea, quæ dictus dñs cõſultor
dicit circa & añ fi. ſui cõſilij uidelicet qđ viuẽte ſer Io. d. dñs Frã.
nõ põt cõſequi, ꝓprietatẽ in aliqua parte dictorũ bonorũ ptinẽte
ad filios, ſed vſufructũ tñ in dimidia dimidiæ. Nã ſalua ſui pace ñ
bñ nec recte cõſideraui; ꝓcederẽt. n. illa, q̃ dicit & ſua imagina-
tio, ſi inſtitutio filiorũ eſſet coæqueua cũ ĩſtitutione patris; qa ſer
Io. cẽſereĩ inſtitutus in dimidia, & filij ſui in altera dimidia, & tũc
eſſet verũ illud qđ dicit, qđ in dimidia filiorũ pater nõ haberet ꝓ
prietatẽ. ſed uſufructũ tñ ñ ut hæres, ſed ut pater, & ſic ꝓprietatẽ
illius dimidiæ, q̃ ad ſe ñ ſpectaret, ñ poſſet alienare; nec etiã illum
uſufructũ quẽ ñ habebat vt hæres, ſed vt pater cẽſereĩ uoluiſſe ꝓ
mittere. Sed qa in pluribus locis ſuperioribus ipſe tenet, ꝙ ordine
ſucceſſiuo cẽſeanĩ inſtituti, & ſic dicti filij cẽſenĩ ꝑ fideicõ. ſubſti
tuti, & iſta eſt veritas. Nõ ꝓcedũt ea, q̃ ipſe dicit, & ſibiipſi contra-
riaĩ; qa ipſe ſer Io. in vita ſua eſt plene & inſolidũ dñs & habet ut
hæres tã ꝓprietatẽ q̃ uſufru. & ſic bñ põt dimidiã alienare reſpe
ctu ꝓprietatis & vſufru. & illã tradere tenetur. Et dñ dicit ꝙ ſine
diminutione ſũt ad filios poſt eius mortẽ deuẽtura ex teſtamẽto
ſer Hectoris, nõ eſt uerũ, qa ſer Io. grauato cõpetit ius detrahẽdi
quartã trebellianicã aduerſus filios, qđ ius tranſmittet ad eos, ſi
erũt ſui hæredes, tãq̃ ad hæredes ſuos, nõ tanq̃ ad fideicõ. Nã & ſi
alius eſſet hæres q̃ ipſi ñ eis, ſed illi hoc ius ꝯpeteret. l. q̃q̃ C. ad. l.
falc. de qua quarta potuit ſer Io. p uiã cõtractus diſponere in pĩu
diciũ filiorũ; & ſic poſito qđ retractarẽt alienationẽ tanquã fidei-
cõ. in eo qđ tãgebat eos, vt hæredes patris, debent cõtractũ pater
nũ obſeruare. ꝑ hoc ſunt ſoluta in effectu oĩa, q̃ in ſupraſcripto ꝯ
3 ſilio facere uidebãtur ꝯtra dñm Frã. ¶ † Sed ꝓ ualiditate cõuentio
nis, ꝙ ſufficiens ſit ad pariendũ actionẽ ultra rõnes aľs per me ta-
ctas in alio cõſilio, occurrit alia ratio; qa ꝓmiſſio facta p ſer Io.
fuit facta ſub conditione, ſi dñs Frã. venerit ad habitãdum ĩ patria
Forijulij; & ſic fuit qdã ꝯtractus innoĩat', facio vt facias, q põt fie
ri ꝑ ſe ſicut ꝑ aliũ ut no. ĩ. l. ſi intra. ff. de pactis. & hoc uoluit Bar.
in ſimili. in. l. omnes populi. de iuſt. & iur. in ſtatuto dãte immuni
tatem forenſibus venientibus ad habitãdũ, dicit. n. qđ dictum ſta-
tutum uel immunitas dĩ tranſire in cõtractũ; ideo nõ poteſt re-
uoc ri.

uocari.l. qđ ſemel.de decre.ab ordi.facit qđ eſt ĩtelligẽdũ, vt di-
xi.ſ.in ꝯctũ innoiatũ,facio vt facias; ex quo ꝯctu ſecuto implemẽ
to ex una pte,orit ſibi actio pſcriptis verbis,ẽt ſi nõ fuit ſtipl'õne
vallatus.l.iuriſgentiũ.§.1.ff.de pac.de pſcri.verbis.l.naturalis.§.
pe.vel fi.Si ergo dict' D.Fran.venit ad habitãdũ,vel veniet, & ſic
ꝯtractũ ex parte ſua impleuerit, nil eſt qđ ſibi obſtet, qn poſſit
dimidiã dictæ hẽditatis petere, poſito ꝙ ſocietas oĩm bonorum
nõ fuerit ꝓbata, niſi p vnũ teſtẽ; qa iſta ꝯuẽtio ſup hẽditate ſer
Hectoris ſufficiẽter eſt ꝓbata p duos teſtes. Et iſta ſufficiant ad
eneruationẽ dicti ꝯſilij. Cætera,q̃ cadunt ſuper dictis dñi ꝯſulen
tis,dixi ſuper eo apoſtilando ipſum conſilium.

S V M M A R I A.

1 *Vſufructuaria an aliquis ſit, an vero uſuaria, qualiter cognoſcatur.*
2 *Cauſa iuſta litigandi excuſat a condemnatione expenſarum.*
3 *Verba teſtatoris ſicut contrahentium ad iuris intellectum ſunt referenda.*
4 *Hæres an dicatur inferre moleſtiam uxori uſufructuariæ.*
5 *Inuentarii cõficiendi mandatum intra aliquod tempus, a quo tempore incipiat.*
6 *Voluntati defuncti contrafaciens an ſit priuandus ipſo iure, an priuandus per ſententiam.*

CONSILIVM CCCLXXI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſo puncto
ſupraſcripto &
teſtõ dicti. D. Nicolai & diligẽter ꝯſideratis oĩbus
capitulis,maximẽ illis, in qbus fit mẽtio de D.Bar-
tholomea vxore teſtõris,dico dictũ Galganũ hrẽdẽ
inſtitutũ nõ incidiſſe pœnã priuationis hẽditatis, p ea q dr feciſſe
cũ d.D.Bartho. & p ꝯtẽtionẽ quã habuit,& adhuc litẽ cũ ea,ſup
qua pẽdet cõpromiſſum. Et cõſequẽter petitionẽ & allegationẽ
quã facit d.Io. ſubſtõnis.ſ.ꝙ dicta hẽditas deuoluta eſt ad eũ per
dictã priuationẽ nõ ꝓcedere, nec ẽt apprehenſionẽ poſſeſſionis
pdictæ pluribus rõnibus. ¶ Et primo, qa nil fecit ꝯ voluntatẽ teſta
toris;imo ſm ea denegando illi dñæ tradere quãtitates pecunia-
rũ p ea petitas, Cũ intẽtio teſtõris non fuerit ꝙ dicta dña hẽret
vſumfructum pecuniarũ vel denariorũ,q reperirent in hẽditate
ſua ſeu q redigerent ex vẽditione rerũ mobiliũ, quas vẽdi mãda
uit;aut q exigerent a debitoribus hẽditarijs.Sed uoluit, ꝙ oẽs di
ctæ pecuniæ reponerent ſup vno bãcho & inueſtirent in emptio
ne rerũ immobiliũ,ut hæc hñr clarẽ in 8. c.teſtĩ qđ incipit. ¶ Itẽ
laſſo intẽdo & voglio &c. p qđ capitulũ tãquã ſpãle in hoc reſtrin
git gñalitas.6.c.in quo relinqt vſufructuaria in oĩbus bonis,q̃ re
perirentur fuiſſe dicti teſtõris.l.vxorem.§.fœlicisſimo.ff. de leg.
3. Priuatio aũt inducit per teſtatorem eo caſu quo Galga. faceret
ꝯ intẽtionẽ vel diſpõnẽ teſtõris,nõ qñ ſm eã,vt patet i d.c.6. &
ſ.c.27.gñalis ergo ꝓhibitio dictorũ capitulorũ,ꝙ nullũ det ei im
pedimentũ vel briga,nõ excludit illud vel illã,quod uel quæ da-
ret virtute alicuius capituli eiuſdẽ teſtĩ.iuxta not. in ſimili. C.de
adul.l.ita pudor.per gl.& p Bar.in l.j.in prin.ff.qđ vi aut clã.alias
ſibi ipſi fuiſſet teſtator ꝯrius,qđ non eſt dicendũ, vel pſumẽdum
voluiſſe iuxta no.per Cy.C.de iur.& fac.igno.l.cum falſa.in fi. &
per Bar.in l.fi.§.idem queſiṫ.ff.de condi.inde. ¶ †Scđa rõ eſt;po 3
ſito ꝙ pdicta ceſſarent, qa poſito ꝙ in d. vj. c. relinquãt vſufru-
ctuaria,qđ ſi eſſet deberet habere oẽm fructũ & cõmoditatẽ rerũ
ẽt vltra q indigeret ad vitam & vſum ſuum.ff.de vſufru.l.vij.& l.
item ſi fundus.attñ ſi bñ conſideretur diſpoſita in alijs capitulis
teſti,potius vr fuiſſe relicta vſuaria,q̃ vſufructuaria, vt ſic nõ oĩs
cõmoditas ad eã ptineret,ſed quatenus neceſſariũ ad vitã ſit ſibi,
ſuiſq;.ff.de vſu & habi.l.2.& l.plenũ.poſt prin.ver.ſabinus & caſ
ſius. Et quidã dñatus & præeminentia videat ſibi relictus vel re-
licta,ſicut habuit viuente teſtatore, ſicut cũ exiſtẽtibus filijs re-
linquit dña,& vſufructuaria oĩm bonorũ.iuxta no.per gl.& doc.
in l.2.& auth.ibi poſita.C.ſi ſcđo nupſerit mulier.& p Bar.in.l.ti
tia.§.fi.ff.de leg.2. Et iſta patẽt ex his,q̃ habent in fi. vij. ca. & in
8.c.poſt prin.in qbus vult ꝙ poſſit ſibi retinere maſſaritias neceſ
ſarias,& alia de qb' idigeret,& illa de q bus nõ indigeret mãdauit
vẽdi,& pecuniã inde redigẽdã depõi,q̃ ꝯueniũt poti' vſuariæ q̃ vſu
fructuariæ. ¶ Itẽ patet in x.c.vbi nõ vult, ꝙ habeat vſũ vel vſum-
fructũ argẽti vel rerũ de argẽto,q̃ añ ipm reperirent exceptis duo
bus vel tribus cuſterijs ad ſuã electionẽ ꝓ ſuo vſu. Itẽ patet ex di
ſpoſitiõe in xxix.c.dũ mãdat, ꝙ tertia pars reddituũ oĩm bonorũ
exponat in cõſeruatione oĩm bonorũ hẽditariorũ immobiliũ,
alia tertia det pauperibus,alia verò tertia voluit ꝙ eẽt Galga. ſui
hẽdis;vñ ergo habebit vſũfructũ oĩm bonorũ, q̃ ſibi reliqt in vj.
c.vel reliqſſe vr,ſi ita fiat,& diſpẽſent oẽs fruct',nõ video; vñ ne
ceſſario oportet dicere, ꝙ dẽat hẽre ſolũ vſũ, & capere illa q̃ ſi-
bi erunt neceſſaria ante oĩa; reliquũ verò prædictorũ fructuũ di-
uidatur in tres partes, ſm qđ in d.28.c.continetur. Et ſi dicatur il
lud c.põt intelligi poſt mortẽ vxoris,ſed quouſq; viuit oẽs fruct'
debent eſſe ſui,ne ꝯrietur.6.c. Rñdetur, ꝙ hoc tollitur per c. 34.
vbi vult, ꝙ vxor ſua debeat eſſe cũ executoribus ſeu fideicõ.ſuper
deliberatione duarũ tertiarũ,& ſic voluit ꝙ illud c.29. habeat lo-
cũ ẽt ea viuente. ¶ Si ergo ita eſt ꝙ cenſeri debeat potius vſua-
ria q̃ vſufructuaria,iuſtam habuit cãm d. Galg. denegãdi ſibi qđ
petebat d.dña.ſ.traditionẽ dictarũ pecuniarũ, quia illis non indi-
gebat pro vſu ſuo, & quia illa quæ percipiuntur ad vſum conſu-
muntur,nec tenetur vſuarius illa reſtituere, qđ in iſta pecunia eſ
ſe non potuit,quã teſtator voluit conſeruari, & in emptionẽ im-
mobilium conuerti. Et poſito ꝙ foret vſuaria non vſufructuaria,
prædictam tñ probabilẽ cãm præſtiterunt d.Galga. credendi con
trariũ,& ſic fuit excuſatus a mora, & per ꝯñs ẽt ab oĩ pœna legali
vel teſtõris,quia non debuit ius ſuũ indiſcuſſum relinquere.ff. de
pet.hæ.l.illud de vſuris.l.ſi quis ſolutioni, & in terminis quaſi no
ſtris eſt quaſi gl.ordi.in Inſti.de acti.§. itẽ mixta eſt actio ꝯ eos. in
prin.gl.magnæ,q̃ vult ꝙ pp cãm non ſoluendi legata hæres excu
ſetur a pœna illius.§.& qđ no.Io.And.in nouel.c.1. de elec.lib.6.
& Bal.in auth.gñaliter.C.de epiſ.& cle.& in l.ꝓperandũ. ſiue au-
2 then.alterutra.C.de iudi.in qbus alle.Io.And.in d.c.1. † ſicut ex-
cuſat iuſta cã litigandi a cõdẽnatione expenſarũ in auth. de iudi.a
§.oportet.& l.qui ſolidũ.§.ẽt.ff.de leg.2.Io.And.in addi. Spec.in
tit.de arb.§.fi. ¶ Tertia rõ eſt,poſito ꝙ foret vſufructuaria, nõ vr
veniſſe Galg ꝯ voluntatẽ teſtõris, ſi legatarios & creditores petẽ
tes ei ſolui remittebat ad eã,dicẽs ad illã pertinere hoc onus;tum
qa teſtator noluit ꝓ pdictis vẽdi vel alienari bona immobilia, vt
in c.28.teſti;ergo per eũ non erant dicta onera ſoluenda,ſed per
illã q percipiebat fructus.ar.ff.de vſufr.l.ſi pẽdẽtes.§. ſi qd cloaca
rij noĩe.de impẽſis.l.neq; ſtipẽdiũ tñ qa ſi nõ vetuiſſet alienari,vi
deret idẽ eſſe per tex.in l.fi.§.ſi aũt legata.C.de bo.q̃ lib.& qđ no.
in l.fi.ff.de vſufru.lega.per Bar. Quibus oĩbus cõſideratis nõ eſt
mirũ ꝙ dictũ relictũ,cũ perueniſſet ad notitiã d. dñæ viuente te-
ſtatore & teſtũ cõficiebat,nõ fuit ſibi acceptũ, vt refert teſtõr in
2.c.qa benecognoſcebat, ꝙ erat magis põpuſum q̃ vtile,ideo per
aliqs duos modos ſibi ꝓuidit,vt in d.c.51.& c.54. vt eligeret quẽ
vellet de tribus; magis tñ hortabatur eã ad primũ pro honore &
memoria ipſius teſtõris,vt teneret quẽdã primatũ in domo,& vi-
deretur eſſe dña oĩm ſicut marito viuente,ac ſi ipſe ad ſeculũ debe
ret redire & reperire negocia ſua in ea diſpõne vel meliori, in qua
reliquerat potius q̃ pro eo modo & tranquillitate vxoris, ꝓ qua
faciebat capere vltimũ partitũ vel legatũ cõtentũ in c.54.ſ.ꝙ habe
ret dotẽ ſuã,de qua poſſet pro libito teſtari,& habitationem cum
maſſaricijs,& certos annuos redditus pro vita ſua, vt ibi cõtinet.
¶ Sed vlterius & quarto dico, ꝙ cũ priuatio hæreditatis facta per
teſtatorẽ ſit cõformis priuationi legis,de qua in auth.hoc ampli'.
C.de fideic.& in corpore vnde ſumitur.debet intelligi ſm diſpõ-
nẽ illorũ iuriũ, †quia verba teſtatoris ſicut cõtrahentiũ debent re
ferri ad iuris intellectũ,vt no.in l.ſed hoc niſi.ff. de iure do. in gl.
de admi.rerũ ad ciui.pti.l.curatores.§.fi.de libe.& poſthu.l.gall'
§.2.ff.de dã.infect.l.dãni.§.qđ in ſtipulatione,per Ia.de Are. Et ſic
interueniẽte iuſſu iud.cũ lapſu anni a die iuſſus,qnẽ iuſſum pcede
re dẽt cognitio & declaratio p ſniam, ſi res eſt dubia ſicut in caſu
nr̃o,vt hr in libro nouellarũ rubricella ſcđa,q̃ eſt ſuper 1.ti.auth.
de hæredi.& fal.§.1.& ita refert Cy.in d.auth.hoc amplius.in 2.q.
Requirit ergo, ꝙ fiat declaratio per arbitros, poſtq̃ eſt ꝯpromiſ-
ſum factũ.ſ.ꝙ Galga. debeat d. dñæ tradere dictas quantitates pe
titas,poſtq̃ de hoc dubitabatur an tradere teneatur. Et ꝙ poſtea
fiat iuſſus per iudicẽ ordinariũ,& qđ a die iuſſus labatur annus,
alias nõ põt Galga.incurrere pœnã priuationis hęreditatis ex iſto
capite negatiuo.ſ. qa ñ obtẽperauit volũtati defuncti facit qđ no.
Inn.in c.extirpãdæ.de pbẽ.& Bald.in l.1.C. de his qbus.vt indig.
4 †Nec pp reſiſtẽtiã & ꝯtradõnẽ, quã fecit d.dñæ ꝓuocãti ipſũ ad
iudiciũ,põt dici ipſum concurriſſe ẽt non facta monitione, quaſi
illa ſit neceſſaria cũ delictũ cõmittitur in non faciendo, non cũ in
faciendo.per no.in d.locis;& qa teſtator impoſuit iſtã pœnã, ſi eã
moleſtaret,& moleſtia infertur ẽt in reſiſtendo.l.nõ ſolũ.§. ſi ſta-
tus ꝯtrouerſia.ff.de ꝓcu.qa ex illa nõ dẽt qs incurrere pœnã,cum
parcendũ ſit ſibi,ſi ſe defendit,nõ ꝓuocat l.q cũ maior libert'.i fi.
ff.de bonis liber.vñ dẽnt intelligi verba teſtõris de illa moleſtia,q̃
illi fieret prouocãdo ipſam ad iudiciũ,nõ ei ꝓuocanti reſiſtẽdo.
Nã dicta moleſtia,q̃ fit in reſiſtẽdo d.dñę prouocãti ad iudicium,
fit ad

¶ Expenſa-ſarũ. Vide ad hoc D. Alexã. de Imo. in cõ ſi.112.in 2. uol.& in l. iuris. C. q admit. Lan fran. in ca. qm̃ ꝯ I ver ſi.expenſe. de ꝓba. d. Car.in cle. 2.de magi. doc.in c. vt debitus de appel.

ſit ad defenſam, q̃ cũ ſit permiſſa oĩ iure diuino, naturali, & huma
no, ſeu poſitiuo, vt iuribus vulgaribus, nõ cẽſetur fuiſſe ꝓhibita a
teſtatore ꝑ verba ſua gñalia, ſed ſolũ illa q̃ fieret repugnãdo, alias
daretur via parti aduerſæ calũnioſè & indebitè petendi, qđ nõ eſt
dicendũ. l. cõuenire. ff. de pac. dota. nec pt̃ d. dña d. Galgano impu
tare moleſtiã, cũ ipſa ꝓuocãdo ad litẽ dedit cãm. l. 2. alias eſt. §. fi.
5 l. 1. qñ actio de pecu. eſt annal. cũ ibi no. ¶ † Itẽ dico d. Galga. non
feciſſe ꝯ diſpõnẽ teſtatoris, ſi nõ cõfecit inuẽtariũ. ĩ. tres menſes a
tpe quo D. Bartholomea receperit ꝑtitũ, ſm qđ cõtinet. in §. 8. c.
q̃a in 28. c. vbi imponit neceſſitatẽ faciẽdi inuẽtarũ in tres mẽſes,
non declarat a quo tpe debeant incipere dicti tres mẽſes, vñ cũ de
* iure cõi incipiant a die aditæ hr̃ditatis* ſm cõem ſniam gl. & doc.
per tex. C. de iure delib. l. fi. §. ſi vero poſt q̃. & no. per gl. in d. l. fi. §.
ſinaũt dubius. ſuper verbo delatã. Eodẽ mõ dẽt intelligi diſpõ te-
ſtatoris, q̃ dẽt iuri cõi cõformari. iux. no. in d. l. fi. §. in ꝯputatione.
Nec ob. capitulũ. lix. imo facit ꝓ, q̃a illud ꝓbat, ꝙ ſi adita eſt hære
ditas, nõ currat tp̃s quouſq; d. dña elegerit qđ legatũ de trib⁹ vult
capere. Et poſito ꝙ p̃cedens capitulũ 29. in quo dat̃ & imponitur
neceſſitas faciendi inuentariũ, diceret a tpe deliberationis factæ
per d. dñam, dẽret intelligi, & ſubaudiri & aditę hæreditatis, ꝓut
ſubaudit gl. ad tex. d. l. fi. §. ſinaũt dubius. ſuper verbo delatã. & ꝓ-
batur per tex. in l. 3. §. ſi q̃s hæredi. ff. de ſtatulib. ſm Bar. vñ cũ hic
dicat̃, ipſum feciſſe infra tres menſes a die aditæ hr̃ditatis, licet nõ
eſſet a die deliberationis factæ per d. dñam, ſatisfactũ eſt intẽtioni
teſtatoris & intẽtioni. l. ideo &c. ff. de iud. l. 2. §. 1. in fi. Potuiſſet ẽt
mora purgari re integra. ĩ. modicũ tp̃s, licet ſit dies & pœna in vl
timis volũtatibus, q̃ hñt inſtar bonæ fidei. C. in qui. cau. in integ. re
ſti. nõ eſt neceſ. l. in minorũ. l. lucius. ff. de ac. emp. & qđ no. Bal. in
l. cũ allegas. C. de vſur. facit. l. inſulã. §. 1. ff. loca. & l. mãcipiorũ. ff.
6 de opti. lega. cũ ibi no. ꝑ Bar. ¶ † Ex q̃bus oĩbus cõcluditur d. Gal
ganũ nõ incidiſſe in pœnã priuationis hr̃ditatis per ea, q̃ dr̃ feciſ-
ſe vel nõ feciſſe ꝯ, vel nõ ſm voluntatẽ teſtõris; q̃a re vera, & bene
cõſiderãdo, & ſubtiliter, nihil fecit ꝯ volũtatẽ teſtõris, ſed potius
ſm cã; dictũq; Ioãnẽ temerariè recepiſſe poſſeſſionẽ bonorũ hr̃di
tariorũ ea dicta cã, tũ q̃a nõ vera, tũ q̃a ſi eſſet vera. priuatio nõ in
telligebat̃ ipſo iure facta, ſed videbat̃ Galg. rogat⁹ dr̃ reſtituẽdo, vt
no. per Bar. in l. pater ſa. teſtõ. ff. de hær. inſti. & ante reſt. ſaltẽ ver-
balẽ factã nullũ ius hẽt fideicõ. l. facta. ff. ad treb. vñ nec p̃t petere
ſe mitti in teoutã ea l. edicto. C. de edi. diui Adri. tol. vt ibi no. ĩ gl.
q̃ incipit, ſecus ſi ex re certa. & ꝑ doc. Et ſic ꝓpria autoritate rece
pit, vr̃ cecidiſſe ab oĩ iure, ſi quod hẽbat. C. de leg. l. non dubium.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Factum ſic ſe habet. Dona Catherina moriens legauit in vita
Lombardo marito ſuo certas terras in vita tm̃, & poſt mortẽ Ro-
lando nepoti. Catherinaq; mortua Lombardus in vita legatarius
alienauit cuidam Toxeto has terras. poſt hæc dum Rolandus hæc
perſenſiſſet conqueſtus fuit Lõbardo, qui Lombardus loco terra-
rũ ſubiacẽtiũ reſtõni poſt mortẽ certas ſuas terras dedit in ꝯcam
bium, & loco earũ d. Rolando, poſtq̃ ẽt dum Toxetus intellexiſ-
ſet de prædictis, interpellauit Rolandũ, vt vellet laudare venditio
nẽ ſibi factã per Lombardũ, qui Rolandus abſente & non interue
niẽte Lõbardo Toxeto requirenti laudauit & approbauit vẽditio
nẽ ſibi factã per Lombardũ narrans in inſtr̃o laudationis & ratifi
cationis. Cũ hoc eſſet, ꝙ loco, & vice rerũ venditarũ Toxeto per
Lõbardũ idẽ Rolandus habuerit ꝯcãbium tales terras, ea ꝑ ꝑ lau-
dat ratificat &c. ꝓmittenſq; ẽt de euic. ipſi Toxeto ꝓ facto ſuo
tñ eñi & ſuorũ hęredũ renuncianſq; oĩ iuri quod habebat, habitu
ruſq; erat in dictis terris Toxeto ſic venditis per Lombardũ. Poſt
hæc per aliquod tp̃s euincitur terra data in ꝯcambiũ Rolãdo per
Lõbardũ, tanq̃ non fuerit Lõbardi ſeu alij hypotheca &c. Nũc ve
ro Rolandus mortuo iã Lombardo virtute legati vult auocare de
manibus Toxeti res ipſas ſubiectas reſtõni poſt mortẽ Lombardi
ſic alienatas & laudatas. Cui Rolando duo obijciuntur, videlicet
& ratificatio & laudatio per eũ facta, & renunciatio iuriũ q̃ hẽbat
& habere poſſet in ipſis terris ẽt in futurũ. Replicat̃ ꝓ parte Rolã
di, ꝓ hæc duo habent obſtare, quia ratificatio fuit ob cãm factam
& finalẽ videlicet contracambij habiti a Lõbardo, qđ contracam
biũ euictũ fuit & nõ durauit, & ſic ceſſante cã finali, & ob quã ẽt re
nunciatio & ratificatio nulla eſt, licet renunciatio ſit ſimplex &
generalis, cùm reſtringitur ad cãm præambulam cui & ob quam
ſubijcitur, & ſic dicit hia non obſtantibus act. ex teſtõ poſſe auo-
care de manibus Toxeti. ¶ Quæritur quid iuris, & ſuper his ve-
ſtrũ ſalubre quæritur conſiliũ allegationibus iuris ſubmixtum.

S V M M A R I V M.

1 *Fideicommiſſarius ſi approbat venditionem rerum ſibi reſtituendarum ex eo ꝙ hæres grauatus tantundem ſibi dederit in rebus, datis euictis poſſit fideicõmiſſarius redire ad vendicandum alienata.*

CONSILIVM CCCLXXII.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Viſo puncto & q̃buſdã
allegationibus factis ꝑ dñm ꝯſultorẽ, añ oĩa tãgam
vnũ tm̃ in dictis allegationibus, qđ hic nõ eſt tractã
dũ de ꝯdi. ob cãm, poſito ꝙ liberatio & q̃etatio fcã
ꝑ ſer Rolãdũ diceret̃ fuiſſe fcã ob cãm cambij, qđ ipſe ſer Rolan
dus receperat; q̃a ꝯdõ ob cãm dat̃, qñ fuit aliq̃d datũ ob cãm de
futuro, q̃ ſecuta nõ eſt. l. 1. ff. de ꝯdi. ſine cã in prin. Sed hic fuit da
tũ ob cãm de p̃terito, q̃ nõ durauit, & ſic potius eſt tractãdũ de cõ
di. ſine cã, quaſi q̃ ſuberat reducta fuerit ad non cãm. l. ſi illo. ff. de
cõdi. ſine cã. & de cõdi. inde. l. elegãter. §. pe. Sed nec de cõdi. ſine
cã vr̃ tractãdũ, q̃a illa cõpetit ꝓ eo qđ eſt datũ; ſed ſer Rolãdus
nihil dedit, ſed remiſit, & q̃etauit; & ſi dicat, ꝙ ẽt tũc cõpetit cõdi
ctio ob cãm. l. ſi q̃s accepto tulerit. ff. de cõd. ob cãm. ergo & ꝯdõ
ſine cã põt cõpetere. Rñdet̃ ꝙ illa loqr̃, qñ q̃s liberat̃ ipſo iure ab
oblõne pſonali, quo caſu agit̃ vt q̃s ſe reponat in priſtinã oblõ-
nẽ, q̃a ueius oblõ erat extincta; ſed ſi nõ fuiſſet in totũ extincta,
vt ſi ꝑ pactũ fuiſſet q̃s liberatus nõ ꝑ acceptionẽ, non ageret̃ ꝯdi.
ob cãm deficiente cã, ſed actione prima; & ſi e aciperet̃ de pacto li
beratorio, replicaret̃ de defectu cãæ. l. ſiue apud acta. cum ſi. C. de
tranſac. & hæc dico ne in æquoco ꝓcedamus, q̃a hic nõ fuit fcã
liberatio ab oblõne pſonali, cũ ille emptor nulla oblõne pſonali
teneret̃ d. ſer Rolãdo. Sed fuit liberat⁹ potius a reali actione, quã
ſperabat ſer Rolãdus acq̃rere exiſtẽte cõdõne ſui legati, vel fidei
cõ. C. cõia de leg. l. fi. §. fi. in verbo vẽdicare. ꝑ quã liberationẽ nõ
uit q̃ſitũ dñiũ liberato, ſed parata ſibi exceptio, ſed cã ob quã fa
cta fuit duraſſet. d. l. ſiue apud acta. in fi. ibi, rerũ vẽdicatione &c.
ſicut nec ꝑ ſniam abſolutoriã. l. exceptio cũ ibi no. ff. de exce. rei
1 iudi. ¶ † Eſt ergo vidẽdũ, an dictus ſer Rolãdus poſſit dictã rẽ vẽ
ditã & ſibi relictã vẽdicare cũ effectu, nõ obſtãte dicta q̃etatione
poſtquã res ſibi data in cãbiũ fuit euicta. Et ſi excipiat̃ de q̃etatio
ne, an poſſit replicari de euictione, & ſic ꝙ cã nõ durauit, vr̃ ꝙ nõ
ꝑ l. ſi ꝓ fundo in fi. ff. de trãſac. ſed loqr̃ in ꝯctu tranſactionis, &
qñ ꝑ aliã viã erat ſibi cõſultũ; vñ ne lis reſuſcitet̃, nõ redit ad pri-
mã actionẽ odio litis. arg. l. ſi fratris. eo. tit. ſed hic nõ erat trãſa-
ctio; q̃a nõ erat tũc lis, cũ cõdõ nõ extitiſſet, & ultra hoc ꝑ aliã viã
nõ poſſet ſuccurri; ergo &c. d. l. ſiue apud acta. in fi. Et hoc exp̃ſ-
ſè poſuit Bar. in l. ſi q̃s aliã. poſt prin. ꝑ vnã col. ff. de ſolu. Dico
ergo ꝑ illã. l. ſi q̃s aliã. vbi dr̃ determinari pñs q̃õ, ꝙ euicta re di-
cto ſer Rolãdo põt in cãbio ipſe redire ad rei vendi. quã hẽret, ſi
nullã q̃etationẽ feciſſet extãte cõdi. fideicõ. Quia ſi ipſe emptor
eidem ſer Rolando dediſſet illã rẽ in cãbiũ, & ꝑ ꝑ hoc ipſe ſer Ro
landus ipſum emptorẽ q̃etaſſet ab oĩ eo qđ ab ipſo poterat pete
re ex cã fideicom. nihilominus ſecuta euictione rei datæ in cãbiũ
poſſet redire ſer Rolandus ad actio. primã; vt eſt ibi caſus in l. ſi
q̃s aliã. q̃a fuiſſet q̃dã ꝑmutatio, cũ ſpẽs dat̃ ꝓ ſpecie ĩ qua req̃rit̃
trãſlatio dñij ab vtraq; parte, & tñ ꝙ nõ poſſit euelli. ff. de rerũ
ꝑmu. l. 1. & hic apparet ꝯrium ſecuta euictione; igit̃ &c. Et idem
ſi dictus hæres, q̃ dedit dictũ cãbiũ rem ſubiectã reſtit. non vendi
diſſet, vt euicta re data in cãbiũ poſſet agi ꝯ eũ actione prima ex
teſtõ, nõ obſtãte q̃etatione ſibi facta. ꝑ d. l. ſi q̃s aliã. Idẽ ergo in
caſu nr̃o, in quo vendidit, & emptori facta fuit q̃etatio, licet ipſe
emptor non dederit in cãbiũ, ſed venditor ab emptore, ſed ab hæ
rede venditore; q̃a ſicut culpa emptoris aſſerentis rem eſſe ſuam
irreuocabiliter cum daret in cambiũ ſecuta euictione & apparen
te ꝯrio debet ſibi nocere. l. & hæc diſtinctio. cũ ibi not. ff. loca. ita
& culpa hr̃dis vẽditoris, q̃ cũ dedit in cambiũ, ſic aſſeruiſſe vr̃, de-
bet nocere emptori hñti cãm ab eo poſt culpam commiſſam. l. ſi
ſuperatus. §. fi. ff. de pig. & quod no. eo. tit. l. ſpẽs. C. de pig. ſibi autẽ
venditori, ſi non uendidiſſet, noceret, vt re euicta poſſet actione
prima ex teſtõ, & ẽt rei vẽdi. cõueniri, ſi rẽ nõ alienaſſet. per d. l.
ſi quis aliam. & ꝑ l. libera quidem theodora. cũ ibi not. C. de ſen.
& interl. & per. d. l. deferre. §. fi. cum l. ſeq. ff. de iure fiſci. & per. l.
eleganter. cum ibi no. ff. de pigno actio. ergo & emptori cãm ab
eo poſtea habenti, vt dictũ eſt. Nec ob. ꝙ dictus ſer Rolãdus non
denunciauit dicto emptori litẽ ſibi motam ſuper re data in cam-
bium; q̃n cũ ab eo nõ habuiſſet cãm, ſed ab hærede vendente, nõ
habuit illi denunciare, ſed venditori qui erat eius autor cãm ab

eo habe

eo habēt pp ꝑteritā culpā in vēdendo rē ſubiacentē reſtõni, tanq̃ nõ ſubiacētē ꝑ iā dicta. Poſſet aūt fouere iuſtitiā dictus emptor, ſi tpe emptionis vel nte feciſſet ſibi fieri dictā quietationē; quia tūc emptor de ea cõfeſſus ad emptionē ꝓceſſiſ.t, nõ ꝓceſſurus ſi qetatio facta nõ fuiſſet, vñ ſibi dēt imputare ſer Rolādus, ſi reſeruationē aliqñā nõ feciſſet. o ea q̃ no. Cy. C. ſi pignus pig. datū ſit. l. iūcta. l. q. tabernas. ff. ď ɔhē. em. qa emptor remaneret decep. ex qetatione ſimpľr factā ſi cõdi. nõ expſſam pti reciperet, qď eſſe ñ b dēt. l. ſi qs in cõſcribēdo. C. de pac. cū ſi. ſed hic cū pri' emiſſet, ñ pc ꝗqueri de ſer Rolā. ꝙ ex ſua qetatione remaneat decept', igiť &c.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Magiſter Franciſcus tenc hñs Tarſiā filiā ſuā lētimā & naturalē ex q. prima eius vxore, & Marga. ex ſcđa q. eius vxore, & Bartholomeū & Zanuictorē eius filios pupillos lētimos & naturales ex d. Apolo. tertia eius vxore, maritauit Chriſtophoro notario d. Tarſiā eius filiā, & ei dedit in dotē duc. 400. auri, ꝓ qbus quidē duca. 400. d. Tarſia cū autoritate eius curatoris ſibi ad hoc ſpāliter decreti, fecit finē dicto eius pri de bonis paternis & maternis, & videat conſultor inſtrm dictæ finis in quo ēt hoc fuit additū & ſolē ni ſtipľone firmatū inter dictū magiſtrū Fran. parte vna, & d. Tarſiā parte altera ꝑdicti eius curatoris autoritate interueniente vcʒ. ¶ Quod ſi caſus acciderit qď Deus auertat, d. magiſtrū Fran. decedere ſine filijs maſculis, aut filios maſculos d. magiſtri Fran. decedere in pupillari ætate, vel poſtea ſine filijs, aut teſtō, ꝙ in quolibet dictorū caſuum d. Tarſia venire debeat ad æqualē ſucceſſionē bonorū d. magi. Fran. vel filiorum maſculorū d. magi. Fran. ſic vt ꝑdicitur decedentiū ſimul cū alijs filiabus d. magi. Fran. &c. vt latius in dicto inſtro apparet. ¶ Deceſſit poſtea d. magi. Fran. inteſtatus relictis poſt ſe ſuperſtitibus ꝑdictis Bartholomeo & Zanictore pupillis eius filijs & inſolidū hæredibus ab inteſt. vigore ſtatuti. & ſuperſtitibus ꝑdictis Tarſia & Margarita eius filiabus. ¶ Quę Margarita recepta dote de bonis pťnis & mťnis fecit finē D. Apo. mři & tutrici d. Bartholomei & Zanuictoris, & videat inſtrm dictæ finis ¶ Poſtea deceſſerūt prædicti Bartho. & Zanictor a pupilli ſuperſtitibus D. Apo. eorum matre, & prædictis Tarſia & Marga. eorū ſororibus conſanguineis tm̄. ¶ Quæritur mō vtrum ex prędictis pacto & ſtipulatione interpoſito in inſtro dictæ finis d. Tarſiæ ipſa Tarſia veniat ad ſucceſſionē bonorū d. magi. Fran. & eius filiorū vel alicuius eorū, & vtrū inſolidū, an ꝓ parte, & ſic ꝓ parte, pro quota, & qñta parte. ¶ Itē q̃ritur an dictū pactū & ſtipulatio d. Tar. proſit d. Marga. ita vt ēt ipſa admittatur ad dictā ſucceſſionē, ſi in quantū non feciſſet finē, & inquantū appareat eā feciſſe fratribus finē validum de bonis paternis & maternis. Quæritur ad quem ſpectet portio d. Margaritæ, quam ipſa aliter habuiſſet ſi finē non feciſſet. ¶ Et no. ꝙ dictū pactū fuit appoſitū in caſu inteſtati, qñ decederēt ſine teſtō, & ſic non impedit libertā teſti factionē. ¶ Itē q̃ritur, quid de d. D. Apo. an ſucceſſerit dictis eius filijs in totū excluſis ꝑdictis Tarſia & Marg. an verò ſimul cū eis admittatur, an verò ipſa D. Apol. penitus ſit excluſa vigore pactorum & finis dictæ Tarſiæ, & an in totum vel pro parte.

SVMMARIA.

1 *Statutum ſi excludat fœminas extantibus maſculis, utrum ipſæ fœminæ per pactum poſſint ſibi conſeruare ius ſuccedendi poſt mortem filiorum.*

Succedenti iure per pactum cõſeruatum an ſit deuolutum an vero per ſtatutum . . . . quando mater eſt in medio.

CONSILIVM CCCLXXIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Notandū eſt ad euidentiā eius de quo quęritur, ꝙ ſi in loco, in quo qō vertitur, vi-
2 get ſtatutū[a], ꝙ extantibus maſculis filiæ fœminę nõ ſuccedūt ab inteſtato, prout audio, qđ eſt & cõiter viget p totā Italiā &c. Vide de verbo ad verbū conſi. 288. ʒ. eo. lib.

SVMMARIA.

1 *Conſuetudo diſponens fructus ſuperabundantes pupilli effici tutoris extenditur & ad annuos redditus extra patriam exiſtentes.*

Redituum nomine quid ueniat, & uide in apoſtil.

2 *Statutum loquens de incontinentia & dilapidatione intelligitur ſecundum quod communiter eſt interpretata.*

CONSILIVM CCCLXXIIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ Super iſtis dubijs parū expedit laborare, quia reſponſiones videnť claræ. † Et quantū ad primū ꝑſuppoſita cõſuetudine ꝑdicta vigēte i Canodiſtria, ꝙ tutores ſuplucrant fructus quoruſcūq; bonorū pupillorū, & in quocunq; loco poſitorū, ſolutis tm̄ debitis, & cū onere miniſtrādi uictū & veſtitū pupillis & quoſcūq; redditus eorū; nõ video cur dictus tutor nõ debuerit lucrari ꝓ tpe quo tutelā vel curā adminiſtrauit ſm volūtatē defuncti reddit' impſtitorū quos dictus pupillus hēbat, & hēt venetijs; qa dicta conſuetudo valida eſt, & potuit extēdere ſuū effectū ad bona, ēt q̃ pupillus hēbat alibi rõe pſonæ pupilli ſubditæ iuriſdõni ſtatuētiū. ar. ī l. magis pu-
b to. §. illud q̃ri. ff. de re. eo. Et appľone redditū [1] q̃ eſt gñalis, comprehēdunť annuæ pſtationes ꝑdictæ. ī Auth. de nõ alie. §. hic igiť. iūcta. l. 7. ff. de vſufr. & qd hť in l. frugis. de uer. ſig. in text. & gl. a & qď no. Inn. in c. paſto. de dona. ſup uerbo redditus. & hoc etiā fulciť volūtate defuncti, q. uoluit in utroq; teſtō dictū tutorē regere & gubernare dictā tutelā ſm modos & conſuetudines illius pťiæ, vbi viget dicta ꝯſuetudo; ergo &c. ar. ff. de pac. l. ltīma. Nec ob. ꝙ in primo teſtō fcō venetijs dixit, ꝙ volebat ipm valere ſm modos venetos &c. ꝓnūciatū eſt, ꝙ illud obtineat vim quo ad bona q̃ ſunt uenetijs, q̃ ꝓnūciatio nõ fuit iuridica; qa nõ põt qs decedere cū duobus teſtīs validis, niſi ſit miles, ſed poſterius tollit ꝑcedēs. Inſti. q. mo. teſt. infir. §. poſteriore. licet hoc nõ poſſit hic aſſignari pp dictā ꝓnūciationē. l. res iudicata. de reg. iur. Ea igiť ꝑſuppoſita rñdeī, ꝙ uerba teſtōris ꝑdicta ꝙ uolebat valere teſtm̄ illud ſm modos venetos, debēt intelligi quātū ad ſolēnitatē teſtī ſeu ꝓbōnū, q̃ multū differt ab illa, q̃ reqriť de iure cõi. iuxta no. p doc. in l. cūcto appľos. de ſum. tri. q faciūt mētionē de tali ꝯſuetudine venetorū; nõ aūt dēt intelligi quantū ad adminiſtrationē tute'æ vel bonorū; qa quo ad illa teſtōr in ꝑcedēti particula ſpāliter diſpoſuit, ꝙ volebat i ea ſeruari modos & ꝯſuetudines vigētes i Canodiſtria; iō gñalia verba ſequētia ꝙ illud teſtm̄ eēt ad modū venetiarū nõ referunť ad ea, qbus in ꝑcedēti particula fuerat ſpāliter ꝓuiſum. l. ſtipľones. §. cõmodiſſimū. & l. doli clã. ff. de verb. obl. l. cohēdi. §. q patrē. ff. de uul. & pu. de lib. & poſth. l. 1. §. dein de. ꝯs ſibiipſi fuiſſet teſtōr ꝯrius, qď nõ eſt dicēdū. Ex his appet, ꝙ ſnia lata in ꝯrīū, vcʒ ꝙ ꝑdictus tutor redderet rõnē de denarijs
a dictorū impſtitorū quos lucrari dēbat, õ fuit iuſta. ¶ † Circa ſm q̃ſitū rñdeť, ꝓ ſtatutū loquēs de tutore accuſatore de incõtinentia ſeu dilapidatione bonorū, vt ſibi dēat auferri adminiſtratio rõne cuius lucrať dictos fructus & redditus, nõ debet huic nocere in lucro ꝑdicto rõne accuſationū factarū de ipſo; qa illę nõ fuerūt de incõtinētia carnali, prout dictū ſtatutū in illo verbo incõtinētia fuit cõiter intellectū. l. ſi de interpretatione. ff. de leg. Nec ď dilapidatione bonorū, q̃ ꝯſiſtit in pdēdo, diminuēdo, diſſipādo, vel alienādo bona, vel eis abutēdo. l. de pditū. ff. de peti. hær. C. de ſnīam paſ. l. fi. circa med. quorū nullū fecit iſte tutor, & ſic nõ deliqt circa pťimoniū & bona teſtōris, qd importat verbū, diſſipare, vel dilapidare; ſed fuerūt dictæ accuſationes de delicto ſeu falſitate cõmiſſa circa ſcripturā teſti, & ſic circa diſpõnē teſtōris, vľ circa ſcripturā actorū, de quo vel qbus uerba ſtatuti nõ loquunť; ergo nec eius diſpō locum ſibi vēdicauit. l. hos accuſare. §. omnibus. ff. de accu. ſi tñ pp dicta crīa, de qbus fuit accuſatus & ꝯdēnatus, fuiſſet expſſè remot' a tutela, nõ virtute dicti ſtatuti, qď hoc nõ reportat, ſed alia rõne q̃ iudici viſa fuiſſet; tūc ab illa a qua remotus fuiſſet, & nõ añ, debuiſſet carere dicto lucro, qď ei ꝯcediť rõne adminiſtrationis & laboris, qbus ceſſantibus debuiſſet in ꝯtinētiā ceſſare lucrū. ff. de annu. leg. l. ſeyo amico. in fi. prin. & quod no. in fi. in l. fi. C. de indict. vid. p Cyn. Et p hoc rñdeī ēt ad tertiū q̃ſitū; ſicut. n. remotus ab officio tutelæ futuri tpis nõ timet picula. ff. de ſuſpe. tu. l. decreto. ita nec cõmoda ſentire debet, vt ꝯtrariorū ſit eadē diſciplina. l. & ſi ꝯ. ff. de uul. & pup. ſed ſi pp dictas ꝯdēnationes nõ fuiſſet ab officio tutelæ remotus expſſè, nõ cēſereť pp illas remotus, nec ſuſpēſus ab officio tutelæ; qa nõ fuerūt factæ rõne delicti cõmiſſi in offō, iuxta no. p Bart. ī l. eadē. §. hac. ff. ad l. repetūda. Et ſic ēt ꝓ tpe ſecuto poſt cõdēnatōnē, quo adminiſtraſſet, debuiſſet lucrari, qa lucrū ſeqˀ adminiſtrationē bonorū. ¶ Circa vltimū q̃ſitū cõſiderādū eſt, ꝙ cõſuetudo dictæ pťiæ ñ arctat tutorē lucrātē ad alimētādū pupillū ſecū vľ i domo ſua; forte. n. ſubeſt iuſta cā pp quā hoc fieri nõ debet de iure; vt ſi tutor ſpat eius ſucceſſionē, quo caſu magis eſt alēdus penes ꝓpinquos ſucceſſionē nõ ſperātes. ff. vbi pupil. edu. debe. l. 1. C. e. l. j. & 2. ſed arctat ad adminiſtrādū expēſas vict'. Poſito ergo ꝙ dict' pupillus fuerit alitus penes alios ꝓpinquos, hoc nõ vť nocere dicto tutori i ꝑſato lucro fiēdo, ſi ipſe ſubminiſtrauit illis expēſas neceſſarias, vel p cū nõ ſtetit ar. l. iure ciuili. ff. de cõdi. & demõ. nec ſit ī ptāte aliorū dictū lucrū illi auferre, arg. ff. de arbi. l. ne ī ptāte. &c.

¶ Magſ

[a] ¶ Statuti . . . de exclusione . . . tione. uide d. Alex. de imo. in cõſi. 7. in . . . lu. & unde pulchrā limitationē, quā ponit idē. d. Pau. de ca. in cõſi. 227. lei. circa primum quæſitum. doc. in ꝯl. lege. C. de legi. hæredi.

[b] ¶ Et appellatiõe redditum. Adde ꝙ uerbū redditus ē latius, & in plus ſe hēt quām uerbū fructus, ut patet ex notatis per gl. in c. gñali. de elec. li. 6. & ponit Soci. in cõſil. 36. incip. in cauſa Antonij in 4. col. uer. 10. confirmat in quarto no. & an appellatione redditum & prouentuū ueniāt iura uide Alex. in l. diuortio. §. ſi uir. ff. ſo. ma. in 3. col uerſi. q̃ aūt ueniāt appellatione ubi ꝙ non, & ibi ſubdit not. qď appellatione fructus uenit quodcūq; intereſſe, allegat textū quem dicit eſſe not. in l. loci corpus. §. 1. ff. ſi ſer. uen. quē ad hoc ibi nota. Bal. H. F.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Magr Federicus ceroicus ex prima uxore tres ſuſcepit filios dñm Albertũ Florã & Honeſtã ambas maritatas & dotatas vẽ. Et deinde ea mortua ex ſecũda vxore filiũ maſcu. ſuſcepit. Et veniẽs ad mortẽ vltimũ ſuũ ꝯdidit teſtm̃ vt in forma q̃ mittit. mortu' eſt ipſe magiſter Federicus relictis D. Alberto pubere & Flora & Honeſta puberibus & maritatis vtrinq; ꝯiũctis & dicto maſculo ex ſcđo mr̃imonio tũc impubere & nũc pubere ex vno latere tm̃ ꝯiũcto. Vltimo mortuus eſt D. Alber. ſine filijs & inteſtatus relictis ſuprascriptis ſororibus ſuis utrinq; ꝯiunctis, & fratre maſculo ex uno tm̃ latere ꝯiũcto. ¶ Dubitat de ſucceſſione, an ſorores ſuccedãt uigore fideicõmiſſi pr̃ni ꝑ formã ſubſtõnis, q̃ copulatiuè loqt̃ moriẽte dicto D. Alberto ſine filijs ab inteſt. & D. Gabriele ſine filijs &c. & ſic vr̃ reqri ꝯcurſus & verificatio in extremis copulatiuis maximè ſtãte rõe l. municipalis. cuius copia mittit. E ꝫ vr̃ q nõ, attẽta diſpõne iuris cõis, & forma ſubſtõis, & forma teſti, & videat oino l. hr̃des mei. §. cũ ita. ad treb. & C. de impu. & ali. ſub. l. cũ qdã. cũ ibi no. p doc. modernos. & maxime per Saly. ¶ Scđo dubitat. Quia nulli dubiũ, q ſorores ſuccedũt fratri ab inteſtato in bonis ꝓprijs ipſius D. Alber. nõ obſtãte ſubſtõe fideicõmiſſaria & excluſo altero maſcu. ex vno tm̃ latere cõiũcto p auth. defunctorũ, & auth. poſt fratres & auth. i ſucceſſione. vtrũ cẽt dos mr̃is & in bonis emptis de pecunia ſua ſi expreſsè ꝓbari poſſet. Cæterũ ſi hoc expreſsè ꝓbari nõ poſſet, an ſufficiat ꝓbari q habuit officia & exercitia pſonalia, ex qbus ſolent lucra pcipi ad onus ꝓbãdi trãſferẽdũ in aduerſariũ. Loquor in libris emptis & certis poſſeſſionibus, maximè cõſiderato q nõ erant tot redditus ex bonis patris percepti nec percipi potuiſſent, q ultra victũ hoc fieri potuiſſet, & videatur Bart. poſt glo. in l. cum oportet. de bo. quæ lib. cum alijs per eum ibidem adductis.

SVMMARIVM.

1 *Sorores utrinque coniunctæ admittuntur ad bona fratris mortui excluſo alio fratre conſanguineo tantum, etiam quòd ſubſtitutio de ſororibus videatur facta aliquo ex filiis morientibus.*

CONSILIVM CCCLXXV.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ 1 † Vr̃ q dictæ ſorores admittant ex ſubſtõe pdicta ad bona pr̃na licet ſupſit ali' filius maſculus; qa iſta eſt ſubſtõ fideicõ. & ſuit fcã ſint expreſſione noĩs collectiui. ſ. ſi vterq; vel ambæ. p tex. i l. lucius. §. Gayo. ff. ad treb. vbi vr̃ caſus. Nec ob. q fuit fcã copulatiuè, ad cuius verificationẽ reqrit̃ cõcurſus copulatorũ. l. ſi hr̃di plures. ff. de cõdi. inſti. qa ꝓcederet, ſi in eadẽ orõne, & ad vnũ effectũ copularet; puta ſi talis & talis deceſſerint ſine liberis, talẽ ſubſtituo; ita q illa cõdõ ſine liberis ſemel tm̃ cẽt poſita, & ita ꝓbat illa. l. ſed & hic bis fuit repetita in pſona cuiuſlibet, & ſic illa pluralitas reſoluit i duas ſingularitates, & eſt pinde ac ſi in diuerſis orõnibus cẽnt noĩati. l. falſa. §. fi. ff. de cõdi. & demõ. & ſic in pſona cuiuſlibet de p ſe põt cõdõ pdictæ ſubſti. verificari, ſicut ſi duæ ſubſtões factæ fuiſſent. l. pe. ff. de iniuſto teſta. In ꝯtrariũ vr̃, qa pdicta ꝓcederent inſtitutis & grauatis extraneis, inter quos nõ cẽt ius ltimæ ſucceſſionis ab inteſtato; ſed qñ filijs, tunc ẽt ſi fcã fuit eis ſubſtõ fideicõmiſſaria, vel ẽt pupillaris ſine expſſiõe noĩs collectiui, nõ vẽdicat ſibi locũ, ſi cõdõ ſubſtõis eueniat i pſonã primi moriẽtis, qa ſupeſt alter q ex pſumpta mẽte defuncti ſubſtitutũ excludit ſm̃ Bar. q ita no. i l. qdã teſtõ ꝓculũ. ff. de vul. & pu. & ẽ gl. i l. ſi pr̃ ipuberes. e. ti. q̃ dicit q vltimo [a] tm̃ morienti cẽſet i fcã ſubſtõ, & p eũdẽ Bar. i l. hr̃des mei. §. cũ ita. ff. ad tre. ſecus ſi exiſterẽt ꝯdõ i pſonã vltimi moriẽtis, vt ibi; qa tũc ceſſaret dicta rõ. Br̃ illud ꝓcederet, ſi iſti cẽnt fratres vtrinq; cõiũcti, ita q alter alteri poſſet ab inteſta. ſuccedere, qa tũc illud ius ſuccedẽdi cẽſeret teſtãr voluiſſe inter eos reſeruare ẽt in ſuis bonis. C. de impu. & ali. ſub. l. qdã teſtõ ꝓculũ. Sed hoc nõ hic; qa ex latere tm̃ pr̃is erat cõiũctus defuncto iſte frater ſupſtes, & ſic ſtãtib' ſororibus vtrinq; cõiũctis nõ põt illis ſuccedere. C. de legi. hæred. auth. ceſſante, & in corpe vñ ſumitur. vñ nihil ꝓdeſſet huic fratri ſupſtiti ſorores excludi a ſubſtõne; qa nõ propterea ipſe admittitur nec ex ſubſtõe, qa nõ fuit illi ſubſtitut', licet e ꝯ; ſic nec ẽt ab iteſ. ſed ſuccedũt ſorores vtrinq; cõiũctæ. Qđ ergo bonũ cẽt ſibi fauere ad excludẽdũ ſorores a ſubſtõe nihil habituro. l. ſi poſt mortẽ. §. liberi. ff. đ ꝯtra. Et ſic ꝯcludu' ꝓ pr̃ia pte dictas ſorores fore admittẽdas ex d. ſubſtõe. Nec ob. l. municipalis. qa illa excludit ſi has dotatas a ſucceſſione iteſtati pr̃is extatibus maſculis, non ẽt

a ſucceſ. teſtati; vnde ſicut pater poterat eas inſtituere directo vnà cum fratribus, ita poteſt & fortius eas ſubſtituere per fideicõ. poſt eorum vel alterius eorum mortem in portione illius.

a ¶ Vltimo. Adde ad huius conſi. materiã. d. Alex. de imo. in cõſil. 38. in 1. vol. & cõſ. 84. in 4. vo. In. eod. d. Pau. de ca. in conſil. 232. incip. dubitatio vertit. doc. in l. i. C. de cõdi. inſer. & in c. raynaldus. de teſtamẽtis.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Quidã Iacobus Cicchi morit ab inteſtato relicta quadã D. Philippa q̃ fuerat ſoror patruelis d. Cicchi pr̃is Ia. ac ẽt relicto quodã Ciccho Thomaſij. Qui Cicchus Tho. erat frater ꝯſobrinus ſeu frater cuginus ſm̃ vulgare ſenẽſiũ d. Cicchi pr̃is Ia. necnõ relictis tribus filijs Iaco. Thõ. Itẽ tribus Mini Tho. & trib' filijs Geor. Tho. q filij Ia. Mini & Gor. erãt fr̃es cõſobrini ſm̃ vulgare noſtrũ d. Ia. Cicchi ab iteſtato mortui, vl' ſm̃ leges erãt filij cuginorũ ſeu cõſobrinorũ. Itẽ relicto quodã Cione filio D. Ludo. q̃ D. Lud. ſr̃ erat ſoror cugina d. Ia. Ci. Nũc vertit̃ ꝯtẽtio inter pdictos de ſucceſ. & hr̃ditate d. Ia. attẽtis maxime ifraſcriptis ſtatutis & reformatiõib' ſed vt res clari' intelligat ponã arbores parẽtelæ ſignãdo pſonas mortuas p vnũ M & pſonas viuẽtes p vnũ V. & primò pono parẽtelã D. Philippæ.

FIGVRA

Antonius. M.

Thomaſius. M. — Iacobus. M.

Dña Philippa. V. — Cicchus. M.

Ia. M. de cuius hr̃ditate agit̃.

Pono parentelam Cicchi Thomaſij & nepotum. ſ. filiorum Iacobi Giorgij & Mini.

Cicchus Bartholomei. M.

Thomaſius. M.

Cicchus. V. — D. Margarita. M.

Minus. M. tres filij. V. — Cicchus. M.

Georgius. M. tres filij. V. — Ia. de cuius hereditate agitur.

Iacobus. M. tres filij. V.

Pono parentelam Cionis filij D. Ludouicæ.

Antonius. M.

Meus. M. — D. Ioanna. M.

D. Ludõuica. M. — Iac. M. de cuius hæreditate agitur.

Ciones. V.

SVMMARIA.

1 *Statutum ſi dicat, q propinquiores ſuccedant inter deſcendentes, poteſt eſſe quòd plures ſint eodem gradu, & tamen unus ex his ſit propinquior alio.*

Statutum loquens de gradu an intelligatur de iure ciuili an de iure canonico.

2 *Statutum licet diſponat idem quod ius commune, tamen ex hoc reſultat utilitas.*

CONSILIVM. CCCLXXVI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ 1 † Super iſto facto requiſitus olĩ ꝓ parte d. Cicchi Thomaſij nõ facta mẽtione de Cione, nec de D. Philippa, q dicunt nũc pariter attinuiſſe iure cõſanguinitatis illi Iaco. de cuius hæreditate agitur. ſ. in tertio gradu de iure canonico, & in linea inæquali, & in quinto gradu de iure ciuili, ſicut attinebat d. Cicchus Tho. non credens pro tunc aliũ eſſe propinquiorẽ q̃ d. Cicchũ d. Ia. cõſului pro eo, vcꝫ q hæreditas d. Iac. pertinebat ad Cicchum excluſis filijs fratrũ d. Cicchi ſuis nepotibus, cũ quibus ipſe Cicchus contẽdebat de dicta hereditate tanq̃ eis fuit proximior d. Iac. q̃ dicti nepotes attinebant d. Iac. in ſexto gradu de iure ciuili, q̃q̃ de iure cano. tam d. Cicchus, q̃ dicti nepotes & filij fratrũ attinerẽt illi Iaco. in gradu tertio, ſed illud non faciebat dictos nepotes eſſe pariter ꝓpinquos d. Iac. cum d. Ciccho, cum duo poſſint eſſe alicui attinentes de iure cano. in vno & eodem, & tñ alter eſt illi propinquior. Nã de iure canoni. ego ſum fratri meo in primo gradu, filio verò fratris mei ſum in ſecũda linea inæquali; ſl'r filius alterius fratris mei eſt illi in ſecundo; & tñ quia ego ſum in linea inæquali, illi verò in linea æquali, ego dicor ꝓpinquior filio vnius fratris mei, q filius alterius fratris mei; qđ patet quia de iure ciuili ego ſum in tertio, filius vero alterius fratris in quarto. ff. de gra. l. iuriſconſultus. §. 3. & 4. gradu. iuncta regula canoniſtarũ, q̃ habet quoto gradu remotior diſtat a ſtipite, toto diſtat ab alio per aliã lineã deſcẽdentẽ. de qua in c. fi. extra de cõſan. & affi. Nec ob. ſtatutũ ſub rub. de ſucceſſione deſcẽdentiũ, qđ vr̃ cõſiderare gradũ ꝓut ſumitur de iure canonico, quia vt tunc dixi, & . ſ. in allegationibus tãgitur illud, nõ quantũ ad oſtẽdendũ ꝓximitatẽ ſeu q eſſent ꝓximiores defuncto de cuius hr̃ditate agitur, ſed quãtũ ad extẽdẽdũ gradũ vſq; ad quẽ ꝓpinqui debẽt admitti, vcꝫ vſq; ad quartũ gradũ vulgariter intellectũ. ſ. de iure ca. q facit octauũ de iure ciui. cũ tñ de iure cõi diſponatur aliter. ſ. q vſq; ad decimũ, vt no. p gl. in l. certũ. C. vnd.

vñ cog.& in auth.de ſucceſ.C.de ſuis & legi.q decimus facit qnꝰ-
tū de iure cano.abinde no.ī.vnlt ſtatutū admitti curiā cōis Sena
rū,& ꝓpinqtatē nō ꝯſiderari. Cæterū ī. dictū quartū gradū pñt
eſſe duo, q ſint in uno & eodē gradu,& tñ vnus erat ꝓpinqor al-
tero defuncto de cuius hr̃ditate agiť,ꝓut eſt in caſu nr̃o; qa dictꝰ
Cicchus,& d.Ciones,& dicta dña Philippa,attinebant illi Iac.de
cuius hr̃ditate agiť ī tertio gradu de iure cano.& eodem mō filij
fratrū d.Cicchi;& tñ d.Cicchꝰ,Ciones,& D. Philippa erãt illi Ia.
ꝓpinqores & p ꝯñs potiores in hr̃ditate,q̃ filij fratres Cicchi,qđ
patet.Nã ſi pr̃es dictorū filiorū fratriſq; Cicchi erãt pares d.Iac.
tã in gradu q̃ in eius hr̃ditate,ſeqť q filij eorū nō dñt eſſe æqua-
les pr̃ibus eorū,qa tñ deſcēdũt p vnū gradū, & plus remoti ſunt
a ſtipite q̃ eorū pr̃es.ſtatutū aũt vult,q ꝓpinqores ſuccedant, &
nō dicit q exiſtēs in ꝓpinqori gradu de iure canoni.Nã iſte eſſet
diuerſus modus loquēdi.Et ſi ita loqreť ſtatutū, poſſet dici q di
cti filij fratres Cicchi pariter venirēt cū Ciccho,Cione,& D.Phi
lippa,qa iſti nō erãt in ꝓpinqori gradu,ſed in eodē,qa oẽs in ter
tio.Sed qa dicit,q propinqores ſuccedãt, & dicti tres ſunt pro-
pinqores,vel erãt d.Ia.ſeqť q illi ꝑferunť tã ea forma ſtatuti ꝑ-
dicti,q̃ de iure cōi,quo poſt fratres & eorū filios admittunť pro
pinquiores,vt in auth.poſt fratres.C.de legi.hæred.Nec expedit
multū laborare ſup intellectu ſtatuti veteris ſub rub. de ſucceſ.
qa ſtatutū illud nō pōt gloſari,& loqť,qñ agiť de ſucceſſione fr̃is
carnalis defuncti īter aliū fratrē carnalē, & filios alterius fr̃is car
nalis;quo caſu filij fratris licet ſint in diſpari gradu cū pr̃uo fra-
treq; defuncti,pariter tñ admittunť cū eo tã de iure cōi;ut auth.
ceſſante.ver.& qđ ꝑdicti &c. C.de legi. hr̃di. q̃ ẽt ea forma dicti
ſtatuti qđ minime corrigiť p ſequẽs ſtatutū ſub rubri.de ſucceſ.
deſcēdētiū.ſed potius ꝯfirmatur ver.q filij fratrū &c.Nec ob. q
ſm̃ hoc dicta ſtatuta nihil opãtur vltra ius cōe;qa frequẽter hoc
2 ꝯtingit,† q ſtatutū diſponit illud idē qđ ius cōe,& tñ aliqua reſul
tat ex hoc vtilitas;iuxta no.p Bar.ī l.t.ī fi.prin.ff.ad l.fal.& p gl.
ī c.t.de ꝯſti.li.6.& qđ no.Bal.ī l.a.C.de ꝯſti.pec.añ ſi. ¶ Cōclu-
do dictū Ciccū,Cionē,& D.Philippã ꝑferendã in dicta hr̃ditate.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Quidã Lazarus hebreus ſuū ꝯdidit teſtm̃ in effectu, ſic dicẽs in
ter cætera & in oĩbus ſuis mobilibus & immobilibus iuribus &
actionibus & rōnibus qbuſcūq;,q̃ ipſi Lazaro teſtatori nūc ſpe-
ctãt & ptinēt,& ſpectare & ptinere poſſent,& poterũt in futurū
quacũque rōne,mō,& via,cã,& ingenio, q̃ q & qđ dici poſſit, &
qualitercũq; excogitari in qualibet ciuitate,caſtro,loco,& foro,
ſibi iſtituit & eẽ voluit atque iuſſit ipſe Lazarus teſtōr vr̃es hr̃des
æqs portionibus oẽs ſingulares,filios lĩimos & naturales, quos
& quas nũc hēt,& ipſum teſtōrē ꝯtingerit hēre in futurū ex An-
na hebrea uxore ſua,& poſthumus. ¶ Itē in alia parte teſtĩ dicit.
Cæterū qa ꝑfatus teſtōr eſt hebreus,& uult & intēdit ſeq ſuū ri-
tū,& vſum hebreorū,& ſm̃ ipm̃ ritū vſum & modū ac formã, tã
pro eius aĩa,q̃ pro ſuis ꝑdictis filiabꝰ certū dare ordinē in hebreo
voluit,& mãdauit,& ſic eſt eius finalis intētio & diſpō, q qcqd
ipſe teſtōr dixit & diſpoſuit,ſiue dicet & diſponet in hebreo, &
ſm̃ ſuū ritū,vſum,modū,formã,tã de ipſis ſuis bonis,& rebus,iu
ribus,& actionibus p eū ſ.dimiſſis ipſis ſuis filiabus tm̃,q̃ de ꝑfa
tis ſuis filiabus,ac ẽt de infraſcriptis tutoribus, ita adimpleatur,
& exeq dẽat cū effectu,ac inuiolabiľr obſeruari, ac ſi in pñti ſuo
teſtō & in hac ſua vltima volũtate & diſpōne de eis oĩbus plenã
ac de verbo ad verbū feciſſet mētionē,ſine aliquo obſtaculo & ꝯ-
dictione;hoc addito & declarato, q ipſa eius diſpoſitio ordinata
ſeu ordinanda ab ipſo teſtatore hebreo in nihilo nocere,præiudi
care,& derogare poſſit huic ſuo ultimo teſtamento, uoluntati,
& diſpoſitioni,vel alicui ſuæ parti,quin in omnibus ſuis coutinē
tijs hæc ſua ultima volũtas & diſpō in oĩbus & per omnia ſuum
forte nō poſſit ſortiri effectū,aut qn poſſet executionē ꝑdictorū
oĩm mō quoquo in aliquo impedire ordinationem & ꝯfectionē
prædictæ ultimæ uoluntatis. Et hoc voluit eſſe ſuum vltimum
teſtm̃,qđ præualere uoluit oĩbus alijs, caſſando, & annullando
oẽs alias vltimas voluntates &c.& voluit valere iure teſtamen-
ti & codicillorū &c. ¶ Item reperitur alia diſpoſitio in hebraico
ſic ī effectu dicēs. Ancora comãdo che mie fiole ſiano maridate ī
queſte contrade & non mandarle in terra todeſca, ſel non foſſe
forza,& de farle mãridare cum honore; & ſia partiti li mei beni
infra loro egualmẽte, e qual di loro moriſſe torni li beni ali altri
heredi. Ma ſe mia mogliere parturiſce fiolo maſculo,in quella ſia
da dadi a mie fiole ſtituire a zaſchaduna come meao maſchio &c.
E piu altri legati parerã a la ſua dōna, e tutori, ordina ī queſto he
breo teſtamento non compreſi in lo primo teſtamento. Deinde
accidit qđ teſtator predictus obijt cū ꝑdictis ordinationibus reli
ctis poſt ſe quatuor filiabus & vxore ꝑgnãte,ex qua natus eſt poſt
humus maſculus,poſt ꝑdicta per plures annos forte 14.fit diuiſio
bonorū inter filias fœminas,& maſculū tali modo. Qđ vnaqueq;
filia habuit medietatē eius,qđ habuiſſet ſi fuiſſet maſculus,modo
fuit æqualis reſpectu bonorū ipſa,ſed inæqualis habendo ſolum
reſpectū ad hebraicū teſtm̃, & ad diſpōnē hebreã ñ pōderatis ver
bis,forma,ac ſubſtãtia teſtĩ ꝑdicti more Chriſtiano, & p tabellio
nē Chriſtianū cōpoſiti; ſuper qua diuiſione factū fuit publicum in
ſtr̃m,& in fine dr̃,qualiter habita parte eis filiabus cōtingēre pro
diſpōne hebrea fit finis,remiſſio,liberatio,& pactū ſuper oĩ re hę
reditaria paterna & materna,quã ꝑdictæ filię vel earū aliqua pete
re poſſet,licet de bonis & hæreditate maternis nulla fuerit facta
diuiſio,nec aliter verbū vllū,mō dubitatur de quibuſdã. ¶ Primò,
ſi diſpō illa hebrea,in qua teſtator ſecutus eſt quo ad ſolēnitatē vi
delicet pñtibus duobꝰ teſtibus,& quo ad alia ritū & modū hebreo
rū,valeat ſiu aliquo,& in quo. ¶ Scđ ò poſito ſine ꝑiudicio verita-
tis,q ordinatio hebrea valeat vt ordinatio,an filiæ dēnt eſſe æqua
les,& æqualiter inſtitutæ cū maſculo maxime p ꝯ verba Chriſtia-
ni teſtĩ,& potiſſime in illa pte & vltima, q̃ dicit hoc addito & de-
clarato &c. ¶ Tertiò, ſi dicta finis pactū & remiſſio eo caſu quo
filiæ cū maſculo ęqualiter intelligantur inſtitutæ, aliquid noceat
dictis filiabus,quin petere poſſint reſiduū bonorū hæreditariorū
cū fructibus perceptis p eas nō habitorū ſub velamine hebraicæ
diſpōnis, quã exiſtimarũt formaliter & effectualr opari & valere.

SVMMARIA.

1 *Hebreus teſtator, qui fecit teſtamentū in latino in quo æquauit filias maſculis, nō cenſetur mutaſſe voluntatem in ſecundo teſtamento hebreo facto,ex quo primum erat derogatorium ſequentis.*

2 *Finis & quietatio an noceat ſorori erranti, & ſi ſit iurata.*

3 *Et ſi plus reperiatur an ſors tantum an etiam uſura.*

CONSILIVM CCCLXXVII.

1 IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ † Ad primū
vđr dicēdum,
diſpōnē hebraicã nō valere,ſi nō hēt ſolēnitatē & nu
merum teſtium requiſitum de iure ciuili. ſm̃ ea q̃ ha
bētur.C.de codi.l.fi.in fi.Cū debeant viuere ſm̃ ius
cōe Romanorū & ſm̃ eorū leges.C.de iudæis.l.iudęi.Et nemo vi
uēs iure Romano pōt facere quominꝰ leges Romanę locū hēant
in ſua vltima voluntate.ff.de leg.1.l.nemo pōt.C.de teſta.l.teſtãdi
ff.de leg.2.l.codicil.§.fi. Cōtrariū eſt verū,poſtq̃ fuit expreſſè cō
firmata,teſtō facto manu notarij & ſm̃ ritū Chriſtianorū,in quo
fuit adhibita debita ſolēnitas. Nã eſt perinde,ac ſi totū qđ cōtine-
tur in dicta hebraica diſpōne,ꝯtineretur in dicto teſtō ſolēni cōfe
cto manu notarij.ff.de hær.inſt.l.aſſe toto.ff de cōdi.& demō.l.fi.
l.poſthu.§.ſi paganus.ff.ď iniuſt. teſt.ff.de teſt.mili.l.q̃rebatur.ff.
ad treb.l.ſi qs priore.in rōne ſui;& hoc expſſe dixit teſtator in di-
cto ſolēni teſtō. ¶ Ad ſcđm vđr,q dictæ filiæ fœminæ nō debeãt
eſſe æquales,ſed inæquales cū maſculo, ꝓut cōtinetur in diſpōne
hebraica,q̃ fuit poſterior, vcꝫ q q̃libet earū hēat medietatē eius
qđ hēbit maſculꝰ vt moris eſt eorū,cū poſterior ſcriptura ꝑualeat
tã ī vltimis volũtatibꝰ.l.ſi mihi & tibi.§.I legatis.ff.de leg.t. q̃ in
actibus inter viuos.C.de pac.l.pacta nouiſſima. cū multis cōcor.
Contrariū eſt verius,qa qđ dixi,ꝓcederet ſi pcedens voluntas nō
eſſet derogatoria ſequentis,alias præcedens ꝑfertur, niſi in poſte-
riori voluntate ſpāliter & expreſſè pœnituerit prioris,& eã reuo
cauerit in ea parte qua derogauit ſequēti,vt eſt caſus in d.§.in le-
gatis.ver.interdū.& de leg.3.l.ſi qs in priu.teſtĩ.in prin. Sed hoc
in præcedēti teſtō ſolēni dixit,q volebat valere per oĩa ſequentē
diſpōnem hebraicã,ſaluo q per illã in aliquo derogari in præce-
denti teſtō ſolēni,vt habetur in illo verſ.hoc addito & declarato.
q ipſa eius diſpō.ſ.hebraica ordinata vel ordinanda ab ipſo teſta
tore hebreo in nihilo nocere derogare vel ꝑiudicare poſſit huic
ſuo vltimo teſtō,voluntati,& diſpōni,vel alicui ſuæ parti,quin in
oĩbus ſuis contentis hæc ſua vltima voluntas & diſpō in oĩbus &
per oĩa ſuum forte nō poſſet ſortiri effectū,aut quin poſſet execu
tionē omnium ꝑdictorum in aliquo impedire &c. In illo aũt te-
ſtō ſolēni fuerunt filiæ fœminæ pariter & æqualiter inſtitutæ cū
maſculis; vnde ſi procederet ſequēs diſpō hebraica,q̃ facit eas inę
quales,derogaretur dicto teſtamēto in hoc, quia ſimul iſta ſtare
non poſſunt.ſ.q ſint æquales cum maſculis, & q ſint inæquales
cum eis, cum ſint inter ſe cōtrariã,de quorum natura eſt, vt vno
poſito

poſito tollaᵗ alterū.l. ſed & ſi pupill'.§.pe. & ibi no.ff.de inſti.qa natura ꝓhibet vt ꝯtra q̃q; iūgant. poſita ergo inæqualitate ceſſaret æqualitas,& ſic fieret cōtra illū ver.hoc addito. Nec in iſta diſpoſitione hebraica dixit ſe pœnitere eius qđ dixerat in primo teſtō,& in d.verſ.hoc addito. Nā debuiſſet ſaltē dicere,cū faciebat eas inæquales nō obſtātibus q̄buſcūq; verbis in cōtrariū ꝓlatis ī p̄cedēti teſtō,ſeu q̄ hērent huic inæquali diſpoſitione vel ordinationi p̄iudicare vel derogare,ſm ea q̄ plene hāt & no.p Bart.in d. l.ſi q̄s in prin.t.ſtī. Nec tū ꝑ p̄dicta redderet inutilis p̄ſata diſpō hebraica,quā tātopere dixit ſe velle valere,& obſeruari dēre in dicto teſtō ſolēni, qa multa alia cōtinent ibi q̄ nō fuerūt in dicto teſtō ſolēni diſpoſita. Nec ſunt illa cōtraria;vnde nō ſufficit ꝙ in illis valeat & obſeruet̄.l. ſi qñ.C.de inoff.teſt.& qđ no.in l.meuius. §.cū q in vlt.gl.ff.de leg.2.¶Cōcludit̄ ergo,ꝙ dictæ filiæ fœminæ debuerūt habere portiões æquales cū maſculo in diuiſione hr̄ditatis. Et ſi nō habuerūt fuerūt deceptæ per errorē iuris, qa nō cōſiderauerūt nec ponderauerūt d.verſ.hoc addito.q̄ faciebat ꝓ eis ſm verba immediate p̄cedētia,in quibus cōfirmat̄ diſpō hebraica facta vel fiēda,q̄ erat cōtra eas. Nō aūt p̄ſumunt̄ acqeuiſſe diuiſione p̄dictæ factę inæqualiter ex certa ſcīa,ſed potius per errorē.ar. ff.de ꝓb.l.cū de indebito,maxime rōne ſexus.ar.l.ſi ego.ff.ad ſtu ni. Et ſi alius vel alij fecit dictā diuiſionē, multominꝰ dēt factū il-
3 lorū eis nocere.C.ſi in cōi eadēq; cā.l.1.†Ex his p; rñſio ad tertiū q̄ſitū vc;,ꝙ finis pactū & q̄etatio factæ p dictas filias,cū factę fuerint p errorē iuris, nō hñt eis nocere quominus poſſint petere ſe æquari cū maſculo,qa error iuris nō nocet ī dānis vitādis,imo ꝓdeſt & repeti.inducit.l.iuris ignorātiā.ff.de iur.& fac.igno.la 2.maximè fœminas,q̄ plus excuſant̄ ſi in iure errāt.l.regula circa prin. ibi,ꝙ in fœminis &c.eo tit.& ff.de ꝓba.l.cū de indebito.circa mediū ibi,ſina āt is Qui.n.errat,nō tñ paciſci ᵗ.ff.de trāſac.l.cū tutoribus,qa nō cōſentit,et ſi errat in iure.l.ſi p errorē.cū ibi plene no. ff.de iuriſ.om.iu. Et pactū eſt duorū pluriūve in idē placitū & conſenſus.ff.de pac.l.1.in prin. Et iō nō ex tēdit̄ vltra intentionē paciſcentiū. Cū aūt iſtæ vel alij earū noīe diuiſerūt cū fratre inæqualiter,iō fecerūt finē & q̄etationē, qa crediderūt habuiſſe partes eis cōtingētes, & ꝙ eis nō plus dēretur. Nā & tunc fiēda erat finis & quietatio.C.de cōdi.ea lege.l.diſſolutæ. Nō aūt fuit earū intētio,ſi plus debebaᵗ,illud remittere vel dōnare,cū donatio nō p̄ſumat̄ in dubio,ſi alius animus & veriſimilitudo pt ſubeſſe.l. ſi cū aurū. ff.de ſolu. le oper.lib.l. cāpanus. maxī nē in mulieribus,quarū genus auariſſimū ē.ff.ad velle.l.ſi ego. Ex qbꝰ ſequit̄,ꝙ ēt ſi fuerunt iurata dicta finis,& quietatio,nō nocet eis quominus poſſint petere qđ reſtat eis tradendū,cū per hoc nō veniatur contra iurm, ſicut nec cōtra pactū finē vel quietationē; quia ēt iuſm non extēdiiur vltra cogitataᵃ,vel vltra intentionē iurantis.ext. de iureiur. c.clericus.cū ibi no.in gl.c.quēadmodū. Et cōditio, q̄ ineſt diſpoſitioni iuratæ,ineſt iurō,vt ibi & l.fi.C.de nō nu.pecu. cum habeat tres comites.ſ.veritatē,iuſtitiā, & iudiciū.i.diſcretionē & cōſenſū 22.q.2.c.animaduertendum.& nō.C.de nup.authē.ꝙ eiaſ in glo. ¶†Vltra p̄dicta quæritur,an dictæ ſorores poſſint petere a dicto Lazaro fratre ipſarū n̄ ſolū capitale,qđ eis tāgebat, vt eſſent æquales cū eo ſm iam dicta,ſed ēt vſuras quas dictus Lazarus percepit ex illo capitali dādo & exercendo ipſum ad vſuras ſuo nomine & non noīe ſororū,qa credebat ſatisfeciſſe illis. Et vr̄ ꝙ ſic per l. q̄-uia.§.fi.ff.đ pig.ac man.l.idēq;.§.2.ver.ſed & ſi pecuniā meā.& §. ſi mandauero procuratori.ſed in contrarium facit ille.§.in fi. Sed non ob. quia loquitur qñ mutuaſſet ſuo noīe & ſuo periculo.ff. ꝓ ſoc.l.ſi vnus.& qđ no. Bart.in l. qa poterat.ff.ad treb.in fi. Sed hic nullū periculū ſubijt ille Lazarus, tū quia recipiebat pignora ſufficientia,tū quia erat bonæ fidei, & ſic ſi fuiſſent perditæ illæ pecuniæ dānū fuiſſet iſtarū,nō illiꝰ.ff.de pet.hære.l.itē veniūt.§.eos. Et eodē modo lucrū vſurarū ab illo pceptarū vr̄ ad iſtas ſorores pertinere,ad quas periculū pertinebat.C.de fur.l.manifeſtiſſimi. §.ſed cum in ſecundam circa fi.ad l.falc.in ratione.la 2.in prin.

a ¶Cogitata quid ad hoc oīno cōdē. d. Pau. de Caſt. in conſ.68. d. Ale. đ Im. 3 in l. ſciendū.col. 12. in lib.meo de uer. ob. & in l. ſtipulatur. §. 1.eo titu.

S V M M A R I V M.

1 *Filiæ non obſtante inſtrumento finis iurare an poſſint petere & conſequi partē eis tangentem de dote materna, quæ nec venit in illa diuiſione, nec unquam fuit diuiſa, quod dub um ex ſuperiori themate prouenitur.*

CONSILIVM CCCLXXVIII.

1 IN Chriſti nomine Amen.¶†Inſtrumētū diuiſionis dicit, ꝙ diuiſerūt bona p̄rna & m̄rna.ſ. Lazari & n. Annæ ſuę vxoris & parētū d. Lazari iunioris & parentū ſuarū inuincē ꝯtendētiū in uno & eodē mō, vc; qa q̄libet p̄dictarū ſororū habuit medietatē eius,qđ habuit Lazarus frater earū,tā de p̄rnis, q̄ de m̄rnis bonis;& ſic de dote m̄rna q̄ cōputat̄ inter bona m̄rna,cū dos ſit ꝓpriū p̄rimoniū mulierū.l.3.§.ſed utrū.ff.de mino. Vidēdū eſt ergo,an dictæ ſorores videant fuiſſe deceptæ in diuiſione bonorū m̄rnorū,ſicut fuerunt in diuiſione bonorū p̄rnorū,vt ſic poſſint petere ſe æquari cū maſculo in m̄rnis,ſicut.s.dixi in p̄rnis,nō obſtante diuiſione q̄etatione & iurō.vr̄ ꝙ nō, qa in p̄rnis iō dici ꝙ poterant hoc petere, quia Lazarus p̄r eorū in ſuo teſtō ſolēni facto manu notarij faciebat eas æquales cum maſculis,nec erat reuocatū p aliud teſtm̄ factū ſm morē hebraicū; ſed in bōis m̄rnis nō erat teſtm̄ m̄ris faciēs eas æquales, nec teſtm̄ p̄ris factū in bonis ꝓprijs ipſius p̄ris vires ſuas extēdit, vel extēdere pōt ad m̄rna. Br̄ ꝯtriū dici pōt,qa licet nō extet teſtm̄ m̄ris faciēs eas ęq̄les cū maſculo, attñ poſtquā deceſſit inteſtata extat ius cōe, cui ſubijciunt̄ iudæi.C.de iudæ.l.iudæi.qđ ius cōe diſponit, vt in cāſ inteſtati fœminæ deſcēdētes pariter & ęqualr̄ ſuccedāt cū maſculis.C.de li.p̄te.l.maximū vitiū.uerſi.ſancimus.itaq; ius cōe vires ſuas porrigit vbiq; locorū.C.de tēp.in integ.reſti.l.fi.in q̄bus sūt bona. Et ſi dicat̄,iudæi hñt inter ſe ꝯſuetudinē,ꝙ in cā inteſtati ſolus maſculus ſuccedit exclusis fœminis,q̄ debēt dotari, ſicut & q̄ pluribus locis & mihi aſſerit̄. Rñdet̄,ꝙ hoc verū eſt, qñ mulier q̄ remāſit vidua iurauit ſe nihil hēre de bonis mariti vltra dotē. aſs ſm eos & eorū ritū dos remanet in bonis mariti;q a p̄ſumit tātūdē ſubtraxiſſe;& ſic erit iudicādū ita,tāquā đ bonis mariti,cū nō iurauerit,vt mihi aſſerit̄. Quid aūt ex illis ſit dici.s. in alio ꝯſilio.

¶Caſus talis eſt.

¶Inter cætera iudæi fœneratores priuilegiati ſunt, vt ſi q̄ō de pignoribus oriat̄ vel de eorum luitionibus vel ſolutionibus, ſtetur eorū libris cū ſacrō,& plena fides adhibeat̄, niſi p euidētiſſimas & clariſſimas ꝓbōnes oñdat̄ de iuſtitia aduerſarij.¶Mō q̄dā pignoranit vnā rem, & in libro ſcribit̄ res & nomē pignorātis cum aliq̄bus ſignis pſonæ pignorātis, vc; talis magnus ſtipēdiariꝰ & indutus nigrō;inde ad paucos dies apparet p librū hebrei pignus eē reſtitutū pignorāti,ſcriptū eſt.n.in lib.pignorātis pignus fuiſſe reſtitutū pignorāti tali die;vel ſimplr̄ dicit tali die pignꝰ fuiſſe exactū,& vult hoc iurare ipſe iudæus. Ex aduerſo pignorās vult ꝓbare ea die,qua dr̄ fuiſſe reſtitutū,ſe nō fuiſſe ī vrbe p plures teſtes fidedignos,ſed ī alio loco diſtāte ēt p dietas.¶Quærit̄ ſi hoc ꝓbet̄,vtrū hebræus ad pignoris emendationem ſit cogendus.

S V M M A R I V M.

1 *Decreto ſtante quod iudæo de reſtituto pignore credatur cum iuramento, non prodeſt pignoranti probare, qu a ea die fuerit extra territorium per dietas.*

CONSILIVM CCCLXXIX.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶†Cōſiderandū eſt, ꝙ ſi in libro hebrei ſcriptū eſt. ſimplr̄ pignꝰ exactū fuiſſe; qa dr̄ reſcoſſo el tal di &c.nec ſcribit̄ nec p quē i eo qđ ſcribi.ſ.exactū fuiſſe ſtat̄ dicto libro vigore decreti,licet ꝙ pignorāti fuerit reſtitutū nō ꝓbet̄ hoc caſu;qa hoc ſcriptū nō ē ar.l.ſi adulteriū.§.idē pollio-i.ibi.vtiq; ſi error &c. ff.de adul.& qđ legit̄ p Bar.in l.cū q̄d.circa fi.ff.ſi cer.pet.ꝓbatur ergo vt dixi,pignus exactū & reſtitutū,ſed cui ignorat̄. Si ergo pignorās affirmat ſibi nō fuiſſe reſtitutū,nec ſcit̄ cui; ergo probat̄ iſtud pignus iā amiſſum eſſe & ſic p librū hebrei in caſu nr̄o probatur amiſſio iſtiꝰ pignoris,nec eſt amiſſum dolo, vel lata culpa, vel leui,de quibus creditori ad pignus tenetur.l.ſicut.C.de pign. l.ſi cum uenderet.§.fi.cum fi.de pig.ac.vt probabo; ergo hebreꝰ venit abſoluendus.l.ſi nulla.C.de pig.act. Clarum eſt enim,quòd dolo vel lata culpa ipſius hebrei non eſt amiſſum, cum a talibus omnis cauſa excuſat, ut not.in l.1.in gloſſ. magna. in fin.ff.ſi qs iuſdi.non obtemp. Iſte autem in caſu noſtro non ſolum habuit iuſtam cauſam, ſed quodammodo iuſtiſſimam credendi illi qui venit ad luendum pignus. Ex quo ēm dixit, quæ pignora erant, & qua die erant pignorata,& pro quanto. Si hebreus credidit,nō eſt quid ei imputetur,& excuſatur non ſolum a dolo & lata culpa,ſed ēt a leui quātū ad ipſum pignorātē;facit qđ no.i l.1.§.dolū.de eo p quē factū eſt.in l.titio fundū.de ꝯdi.& demō.in l.paulus.§.1.de ope.lib.benefacit.c.ſi beneficia.de præben.lib. 6. Nec ob.ꝙ creditor ēt de ſegnitia tenet̄.l.ſi ſeruos.ff.đ pig.ac.& C.eo. l.ſi nulla culpa vel ſegnitia.& ſic vr̄ hebreo imputādū,ſi nō inquiſiuit,an ille eſſet pignorans, & quare fuit ſegnis inquirendo, ſi ille qui luebat erat ille qui pignorauerat. Nam ſi hoc non fecit,

tolerandus

tolerandū eſt ꝑ alias.n.forte occupationes ipſi & locus talē inq ſitionē nō patiebatur.l.1.in prin.de exerci. Et qa ēt ſi diligentiam iſtā feciſſet, nihil ꝓfuiſſet, cū ēt pignorantē nō cognouiſſet; ergo nō imputatur ei, ſi illā nō fecit.ff.qs ordo in bo.poſ.ſeruet l.fi.§.q ri pōt. Præterea ēt ſi iſta ceſſarent, ex quo amiſſio ꝓbata eſt per di
1 ctū librū hebrei, ſi pignorās vult dicere hebreū eſſe i dolo vel culpa, hoc ſibi ꝓbandū incūbit l.quotiens.§.q dolo.de ꝓba. & in terminis noſtris tenet Cy.C.de pig.ac.l.ſi creditor. Sed ſi ī libro ipſiꝰ hebrei eſſet vlterius ſcriptū, vcʒ pignus eſſe reſtitutū pignoranti, adhuc minus dubiū eſſet ꝓ hebreo, quia vigore dicti decreti crederetur & fides daret in eo qđ ſcriptū.ſ.pignorāti fuiſſe reſtitutū poſſet tñ ipſe pignorans ꝓbare ꝯriū.ſ.ſibi non fuiſſe reſtitutū; vñ q̄ritur an ꝓbādo ꝙ illa die, qua ſcriptū eſt fuiſſe reſtitutū, nō erat in loco ſed abſens ēt per dietas vt mihi dr̄ eū velle ꝓbare dicat ꝓbare ꝯriū eius qđ ſcriptū.ſ.ſibi pignoranti nō fuiſſe reſtitutū, & dicendū vr̄, ꝙ non, licet.n.ex illa ꝓbatione, ꝙ fuerit abſens, ꝓbet ꝙ ſibi perſonaliter non fuerit reſtitutū, nō tñ ꝓbat, ꝙ alteri eius nomine vel ab eo miſſo non fuerit reſtitutū, liber aūt hebrei, vbi ſcribit fuiſſe reſtitutū pignorāti, verus eſſet ēt ſi alteri mādato vel miſſo a pignorāte fuerit reſtitutū, qa pignorans per aliū pignus luēdo per ſe luiſſe videt̄. vt in regula iuris ad hoc.l.ſolutā.ff.de ſolut. Et iſtud veriſimile eſt, attenta perſona ipſius pignorātis, q ſtipendiarius eſt; vnde ꝯ talē virū cadit p̄ſumptio, ꝙ cauſa fraudandi hebreū aliū miſerit, & inſtruxerit de qualitate pignorū, & alijs facturus ipſe poſtea qđ mō facit, & ad hoc facit.l.1.§.ſed ſi improuiſo & qđ ibi no.a ꝯrio ſenſu.ff.de re mili.talis ergo ꝓbatio, ꝙ abſens fuerit eū nō releuat, & nō ꝓbat hoc eſſe &c.vt l.vulgari.& in c. in ꝓſentiā.de ꝓba.in gl.Fruſtra ergo laborat ad ꝓbandū de iſta abſentia, q̄ ēt ꝓbata ſuæ intentioni nō p̄bet adminiculū, ff.de ꝓba.l. ad ꝓba.in fi. ¶ Concludo ergo quocūq; ſcriptū ſit, ſiue ſimplr̄ ꝙ pignus fuerit reſtitutū, ſiue ꝙ pignorāti fuit reſtitutū hebreū ab impetitione ſtipendiarij, ēt ꝓbantis ſe fuiſſe abſentē niſi aliud ꝓbet fore abſoluendū. ¶ Angelus de Caſtro ſa. vtriuſq; iuris doc.

S V M M A R I A.

1 *Iudæus an teneatur probare, ꝙ is cui reſtituit, erat verus procurator pignorantis.*
2 *Pactū ſeu contractus factus ab eo, qui habet ꝑtātē legis cōdendæ, hēt vim legis.*

CONSILIVM CCCLXXX.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Videtur ꝙ dictus iudæus non ſit liberatus, qa vel dicit ſe reſtituiſſe huic principali pignoranti, & tunc apparet ipſum dicere falſum, eo ipſo ꝙ iſte probat ſe illa die fuiſſet abſentem per dietas, & ſic fuiſſet hoc impoſſibile.iux.no. in l. pantonins.§. rei perduellionis.in gl.ff.de acqui.hære.vnde nō debet ſtare libro ſuo, cū ꝑ euidētiſſimas ꝓbationes appareat de iuſtitia aduerſarij vt patet ea forma pactorū. Aut dicit ſe reſtituiſſe alteri de mādato iſtius principalis, & tunc neceſſe habet probare de mandato illius, & ſic ꝙ ille eſſet verus procura.cui debitor ſoluendo liberat̄. ff.de ſo.l.vero procuratori.alias liberatus nō erit. l. qui homines. §.ſi nullo.ff.eo.tit.Et videtur tex.cum gl.in l.ſi quis vxori.§.apud labeonē.ff.de fur. Iſtud aūt probare nō pōt iſte iudæus; ergo &c. Contrarium eſt verius per illā eandē gl.q̄ eſt in d.§.apud labeonē. q̄ dicit iō ſoluentē ibi non liberari, licet habuiſſet iuſtā cām credēdi illū, cui ſoluit, habere mandatū, cū nō haberet, quia tenebat̄ ad quantitatē, q̄ perire nō poterat; & ſic ēt de caſu fortuito tenebat̄, C.ſi cer.pet.l.incendiū.ſed qñ tenetur ad ſpeciē certā, ꝓut tenet̄ creditor ad reſtōnem pignoris, tunc ſi habuit iuſtā cām credendi illū cui reſtituit habuiſſe mandatū, cū tñ nō habet, liberatur ope exceptionis de æquitate, ſi paratus eſt cedere condi.furtiuā ꝯ illū cui reſtituit aſſerenti ſe habere mandatū.ff.ſi cer.pet.l.cū fundus, §.ſeruū tuū impudens.in fi.vbi eſt tex.cū gl.fi.qa ſufficit ꝙ nō habet, nec dolo vel culpa deſijt habere.l.ꝙ ſæpe.§.ſi res.ff. de ꝯhentem. Sicut ergo ſi ꝓbaret illū, cui reſtituit oſtēdiſſe inſtrumētū mādati, qđ tñ forte erat falſū, diceretur habuiſſe iuſtā cām credēdi, & eſſet liberatꝰ ope excep.de æquitate cedēdo illi acti.vt dixi, ita ī caſu nr̄o poſito ꝙ nō ꝓbet hoc, qa ſufficit ꝙ hoc aſſerat cū iuro, ꝙ illa talia aſſeruit ꝑ ꝗ merito ſibi credidit ꝑ pacta q̄ hēt cū cōitate, q̄ potuit in hoc p̄iudicare ſingularibꝰ pſonis ꝑ pactū, ſicut ꝑ le-
2 gē, vl̄ ſtatutū.vt no.C.đ decretis decu.ſup rub. † qa pactū ſeu ꝯctꝰ illius, q p̄t legē facere, vl̄ ſtatutū, hēt vi legis & ſtatuti, & ſic dēr ꝑ oēs ſeruari.ff.de publi. l.cæſar.& per Bar.in l.ciuitas.ff.ſi cer.pet.

S V M M A R I A.

1 *Exceptio nullitatis licet nō impediat executionē quādo indiget altiorē indaginē, tamen ſi non ſeruatur forma ſtatuti in executione, non valet quod agitur.*
2 *Sententia contra aliam ſententiam quando ſit inualida.*

CONSILIVM CCCLXXXI.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ In pñti conſultatione ſeu caſu facit dubium, † quia exceptio nullitatis nō impedit executionem ſniæ nec ēt litis pendentiā ſup ea, niſi qñ nullitas apparet ex actis abſq; alia extrinſeca probatione; vel qñ pōt incontinenti ꝓbari de nullitate. ſecus ſi reqrat altiorem indaginem, licet pendentiam cauſæ applonis bñ impediat indiſtinctē.l.1.ff.nil in noua.appel.pen. qa nō ſic repetit ius expreſſum in pendentia cauſæ nullitatis, vt hæc hn̄r in c. cū in iure.de offi.de leg.& in Spec.de libelli concep.§.nunc dicēdum.ver.fi.ut lit.ꝯte.§.pe.uer.ſed qd de cā nullitatis.ꝑ Bart.in l. 4.§.ꝯdēnatū.ff.de re iu.& ꝑ Bal.in auth. q̄ ſupplicatio. C.de p̄ci. impe.oſte.vel qñ eſſet lata in abſentem ex falſis allegationibus. l.ſi p̄tor.§.marcel.ff.de iudi. quorum trium nullum ponit̄ hic adeſſe. Et ſic vr̄, ꝙ dicta cōmiſſio & acceptio tenutæ & relatio non ſint nullæ, nec dēant per uiam attentari & ante oīa reuocari, ſed ꝙ dēat expectari finis cauſæ nullitatis, & ſi ꝓnunciabit̄ nulla, tūc reuocabunt̄ & non aliter, ꝓut in ſimili uidemus in attentatis pēdēte applone ab interlocutoria, ſi index a quo non detulit applo ni vel iudex applonis non inhibuit.iuxta ea q̄ hn̄r in l.inter vtiles. ff.de mino.& in c.non ſolū.de appel.lib.6. Br̄ hæc oīa procederēt attēta diſpōne iuris cōis dūtaxat; ſed attēta diſpōne ſtatutorū Senenſium, q̄ prævalent ibidem.l.oēs populi.ff.de inſti.& iu. dicendum eſt, p̄dicta oīa non ualere, ſed eſſe nulla, & dēre ante oīa reuocari, ēt non expectata prounciatione ſup nullitate ſniæ diffinitiuæ; qa ſtatūtum dat modū, formam, & ordinem tenēdū, cum opponit̄ exceptio nullitatis, vcʒ ꝙ det̄ terminus.15.dierū ad ꝓbandum nullitatē, ꝯ.quem ſi excipiens nō probauerit, ſnīa executioni mandet̄; ergo niſi hoc fuerit obſeruatum, vult ꝙ ad executionem procedatur; qa conceſſum vno caſu vel tpe, cenſet̄ in altero prohibitum.l.ſtatulibertum.§.ſtichum.ff.de leg.2.l.j.§.ſi mulier. ff.de lib.agn.de uul.& ꝑ p.l.ſi ita qs. Sic ergo p̄dicta facta nō dato dicto termino non ualent tāquā facta ꝯ tacitam prohibitionē ſtatuti.C.de legi.l.non dubium. & tanquam non ſeruata forma tradita per ſtatutum.l.quid ꝗ.in prin.ff.de arbi.ext.de reſcrip.c. cum dilecta.& tāquā facta in contēptū.l.municipalis.ff.de ferijs. l.1.§.1.uer.neq;.n.de ope.libe.l.cerdonē.in fi.& qđ not.Io.an.in
2 c.inter monaſterium.de re iu. † vbi dicit non ualere ſnīam ꝯ aliā ſnīam, qñ alia ſnīa fuit allegata & producta, & iudex in contemptum iuris dedit eam.l.1.C.qñ prouoca.non eſt neceſſe.quod ēt vult ſtatutum ſupra proximē relatum in fine.

S V M M A R I A.

1 *Hæres qualiter conſtituatur in ſcientia, ad hoc ut incurrat pœnam; poſtquam ſciuerit legatariam uxorem feciſſe electionem iuxta diſpoſita per teſtatorem.*
2 *Iudex tanquam publica perſona recipit etiam pro abſente, & illi quærit.*
3 *Intellectus ad cle.cauſam.de electio.*
Citatio non ſit, niſi ut quis compareat.

CONSILIVM CCCLXXXII.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Super primo puncto dicendum eſt dictum Lazarum hæredem vniuerſalem dicti teſtatoria non poſſe ſe excuſare quominus terminus menſis ſibi præfixus a teſtatore ad faciendum dicta paramēta currere incœperit, & ſit decurſus; & ſic pœnam incurrerit propter hoc ſolum, ꝙ dicat ſe ignoraſſe voluntatem dictæ dominæ Puliſenæ in habendo dictam poſſeſſionem & electionem factam eius nomine de dicta poſſeſſione, poſt quam dictam declarationem uoluntatis & electionem noluit teſtator dictum terminum menſis debere currere non prius; quia imo ſciuit & ſciuiſſe cenſetur ex duobus ſimul iunctis.ſ.ex notificatione ſibi facta per nuncium curiæ de mandato iudicis de petitione porrecta per fratrem dictæ dñæ, & ipſius nomine cum cedula continente totum tenorem petitionis, in qua declarabat velle dictam poſſeſſionem, & ꝙ ipſam eligebat cum promiſſione de faciendo ipſam dominam ratificare, & hoc eſt unum. Item ex productione inſtrumenti ratificationis & mandati ad agendum & petendum dictam poſſeſſionem, propter quod videntur tacitē ratificaſſe dictā electionem, & ēt eam de nouo feciſſe poſito ꝙ eam expreſſē non ratificaſſet.ff.qui ſatiſds re cogantur. l.iul. per quam domini doct.& maximē Angelus ibidem vident̄ probare, ꝙ ſi aliquis incœpit agere noīe meo ſine mandato, ſi poſtea hoc ſciens mādatum dedi ad agendum, videor ratificare prius geſta.

quod

qđ ēt dicit Io.an.in addi.Spe.Nec ob.ꝓdictis, ꝙ ꝓfatũ inſtr̄m ꝯti
nens ratificationē nõ fuit lectũ d. Lazaro, nec ei traditũ quorum
alterũ videbat reqri ad inducēdã ꝑfectã ſciam.ꝑ ea q̃ not.Bart.in
l.non ſolũ.§.morte.ff.de ope.no.nun.in 2.q.prin.de ꝓteſtatione
inhibitoria.per l.nomen.C.q̃ res pign.obli.poſ. in uerbo certior
factus.& ff.depoſi.l.ſi qs inficiaŕ.tũ qa Bart.loquiŕ in ꝓteſtatiõe
inhibitoria,cũm tibi inhibeo ne facias id ad qđ faciendũ teneris.

a ¶Declaratoria. De ꝓteſtatione aũt quæ fit eã uide per d. Bar. ſo21. in cõ. ſil. 263. incip. Capio primã uer. ult. ad do. Card. 167. ad materiã aute. uide d. Alex de imol. in l. nõ ſolũ §. morte l. . q. prin. uer ſi. his ꝓnũ ſi. ff. de no ui ope. nũ. ubi copioſe de materia ꝓteſtatiõis habe-

Nos ſumus in ꝓteſtatione declaratoria [a] voluntatis, in qua req
riŕ maior ſolēnitas,ut idē Bar.no.eo.§.in 1.q.tũ qa Bar. in eo lo-
co dicit illud verum, cũ fit ꝓteſtatio ſine iudice; ſecus dicit eſſe
cũ fit ꝑ iudicē, qa tunc eſt ei credendũ licet inſtr̄m non oñdaŕ.l.
mulier fundos.ff.de leg.commiſ.& hic fuit facta per iudicem. tũ
qa inſtr̄m mandati ꝯtinens ratificationem pñte illo Lazaro fuit
ꝓductum coram illo iudice & penes eum ſeu penes acta dimiſ-
2 ſum,& ſic eſt ꝑinde ac ſi fuiſſet dimiſſum ipſi Lazaro, † qa iudex
tãqñ publica ꝑſona recipere põt ēt ꝓ abſente, & illi q̃rit ꝑinde
ac ſi ipſe abſens recepiſſet.iuxta not. ꝑ Cyn. C. de ꝯfeſ.l.1.in 6.q.
fortius ꝓ pñte.l.ſi ꝓcuratorem pñtis.de verb.obl.Nec ob.quod
non fuit ſibi lectũ, qa fuit in ſua ptãte copiam accipere & legere,
poſtquã pars ipſum inſtr̄m ꝓduxit & vſus fuit,ea.l.1.§.edenda.ff.
de eden.& ſic ſi nõ fecit,ſibi eſt imputãdũ,cũm ꝑ eũ ſteterit.l.iu-
re ciuili.ff.de cõdi.& demõ.qa cenſeŕ fuiſſe ignorãtia affectata,q̃
nõ ꝓdeſt,nec excuſat.C.de inceſt. nup.l.q 5. & ibi gloſſella ſuꝑ
verbo affectato.& hr̄ eſt caſus in l.licet.C.de re pu.& in c.appřo.
de ap.lib.6.l.non eſt ferendus.ff.de tranſa.vbi imputaŕ ei q incœ
pit legere ſcripturã,ſi nõ cõpleuit legere, & ꝓ̃dit ignorantiã de
nõ lectis poſtqñ legere potuit,& ꝑ eũ ſtetit.Præterea, & ſi ꝓ̃di-
cta non induxiſſent verã ſciam, induxiſſent ſaltem vehemētē opi
nionē,q̃ cõcordauit cũ veritate, & ſic ꝓ perfecta ſcia debet hēri;
ac ſi fuiſſet oĩno certus.ff.de teſt.tutel.l.ſi qs ita.§.ſi qs cũ igno-
raret.ver.ꝓinde & ſi quaſi certis &c. not.in l.3.§.ſi pr̃.ff.de ꝯtab.
& qđ no.in l.2.§.qđ obſeruari.ff.de iura.calũ. maxime ꝑ Bart. l.
cũ qdã.§.qđ dr̄.ff.de acq.hr̄di.& qđ no.Inn.& Io.an.in c.fi. de iu
3 ra.cal.& qđ no.gl.in c.cũ ꝯtingat.de reſcrip.¶ † Nec ob.cle.cãm.
de elec. qa nel loqmur de electiõe & de declaratione volũtatis fa
cta coram iudice ꝑ petitionē porrectã corã eo, & illa fuit lrimē
notificata ꝑ cedulã ꝯtinētē tenorē petitiõis,& trãſmiſſã ꝑ iudicē
cui debuit Lazarus credere ſm̄ Bar.in d.§.morte.l.2.q.prin. ꝑ l.
mulier.ff.de leg.cõmiſ.aut loqmur de inſtr̄o ꝯtinente ratificatio
nē,& tunc poſtquã actus fiebat iudicialr̄,ſufficiebat ꝓducere co-
rã iudice maxime parte pñte & in actis dimitti ꝑ iã dicta; ſed illa
cle.loquiŕ in ratificatione vel intimatione facta extraiudicialiter,
quo caſu nõ ſubeſt q recipiat ꝓ parte niſi ipſa pars.Præterea ibi
nõ erat ſimplex intimatio notificatoria, ſed erat ēt requiſitio, vt
pars cui fiebat,aliqd faceret,quo caſu ſciēti erat fiēda; vt in ſiñ.ff.
de ꝓcur.l.q abſentē.cũ ibi no. ꝑ Bar.& in l.denũciaſſe.ff.de adul.
Sed in caſu nr̄o erat ſimplex vel ſimplr̄ notificatoria, ſufficiebat
.n.Iãnoto ſubſtituto,vt inciperet currere terminus mēſis d.La-
zaro,ꝙ ipſe Lazarus ſciret dictã dñam elegiſſe alterũ de dictis le-
gatis alternatiuis;nec hēbat Iãnotus Lazarũ reqrere,ꝙ faceret di
cta paramēta;qm̃ appoſitio tꝑis facta ꝑ teſtatorē loco interpella
tionis & reqſitionis hēbaŕ.l.magnã.C.de cõtrahē.ſtip.vñ ſcienti
electionē factã ꝑ dictã dñam nõ erat fienda alia intimatio. l.1.§.
fi.ff.de act.empti.Nec fuit curãdũ, a quo vel qualiter ſci uerit.ff.
de peti.hære.l.itē veniũt.§.a quo.vñ notificatio fcã ꝑ dictã dñam
de ſua volũtate & electione ꝓdeſt d.Iannoto ſubſtituto,licet ip-
ſe Iãnotus aliter nõ intimauerit eã dicto Lazaro; qđ non eſſet, ſi
neceſſe habuiſſet d.Iannotus ipſum Lazarũ reqrere,ꝙ aliqd face
ret.ꝑ ea q̃ hñr ĩ d.l.q abſentē.ff.de ꝓcu.& d.l.denũciaſſe.de adul.
ꝑ Bar.quo caſu loquiŕ.d.cle.Nec ob.ꝙ Lazarus nõ fuit citat9 ad
ꝓducendũ dictũ inſtr̄m mãdati & ratificatiõis,& ſic nõ vr̄ ꝓdeſ-
ſe ꝓductio ipſius.l.aut q aľr.ff.ꝙ vi aut clã. qa iſtud hēret colo-
rē,ſi nõ cõparuiſſet,ſed ex quo cõparuit & ipſo pñte fuit ꝓductũ
hoc ſufficiebat,ēt ſi non fuiſſet citatus, cũm citatio non fiat niſi
vt quis compareat,vt no.in l.1.ff.de in ius uocan. per Bart. & in
c.fi.de elect.lib.6.in nouella.Itē nõ ob.ꝙ in ꝓduc.non fuit facta
mentio de ratificatione,ſed ſolum de mandato, & ſic ratificatio
non cenſeŕ ꝓducta,quia in dicta productione fuit appoſitum cõ
tentũ ꝓ cõtinente.i.mãdatum ꝓ inſtr̄o mã.Nam inſtr̄a ſunt illa,
quæ ꝓducuntur cum omnibus contentis in eis, vt in Spe. de in-
ſtru.edi.§.totum. licet ergo ꝓducēs inſtr̄m mãdati nõ fecerit mē
tionem niſi de mã.non ſequiŕ propterea, ꝙ ad illud ſolum vo-
luerit ſe reſtringere,imo etiam alia ibi contenta cenſetur voluiſ-
ſe ꝓducere,ēt ſi erant talia,q̃ facerent cõtra eũ,ſi aliter nõ fuit ꝓ-
teſtatus.iux.no.per gl.in l.1.§.editiones.ff.de eden. circa fin.& in
Spe.de inſtru.edi.§ videndũ.verſ. quid ſi aliquis. quãto fortius in
his q̃ faciunt ꝓ producente, imo ſine qbus ꝓducens non deberet
audiri,vt erat in caſu nr̄o,quia niſi dicta dña ratificaſſet electionē
factã ſuo nomine de dicta poſſeſſione,nõ poſſet ꝓcu.illam poſſeſ
ſionem petere,ad quã tñ petendam mandatum habuit;igitur &c.
l.2.cũ ibi no.ff.de iur.om.iud. Præterea ſi dedit mandatum ſpeci
ficũ de petendo dictã poſſeſſionē, eo ipſo cenſetur eam de nouo
elegiſſe ar.eorũ q̃ habentur in l.paulus per ꝓcu.in tex.& glo.& ꝑ
doc.ff.de acqui.hæred. ff. de pac l.ſi vnus.§. ſed & ſi ſtipulatus. in
verbo petitione.ergo producendo manda.cēſetur ꝓduxiſſe ratifi
cationē,quæ illi inerat,& ſibi cõnexa erat,cũ idē ſit iudiciũ de cõ-
nexis.C.de neg.ge.l.ſi cognati tui.ff.de ſepara.l.1.§.præterea.l.đ
admi.tu.l.ita aiũt.§.ſi tutor. Itē non ob.ꝙ in actis nõ reperitur, ꝙ
iudex admiſerit inſtr̄m man.ſi & in quantũ &c.ꝓut moris eſt, qa
tacitē vr̄ admiſiſſe ꝓcedendo ad vlteriora ad inſtantiã ipſius tanq̃
ꝓcuratoris,ſicut econtra cenſeretur tacitē repuliſſe, ſi contrariũ
feciſſet.c.ex ꝑte M.extra de appel.& qđ no.in l.a ꝓcedēte.C.đ di
la.per doc. ¶ Cõcludo ergo ex ꝓ̃dictis ꝓut in prin. dixi dictũ La-
zarum non excuſari a curſu dicti temporis ꝑꝑ ignorantiã electio
nis factæ & declarationis dictæ dñæ circa legatum alternatiuum.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Quidam Bartholomeus ciuis Romanus Richã filiã ſuam mari-
tauit nobili viro Ioanni ciui Romano, cui in dotē dedit plura bo
na ſua,& eã traduxit ad domum;deinde poſt plures annos cũ nul
li ſuperefſent liberi nec inſtr̄m dotale appareret. Idē Ioan. Richæ
vxori ſuæ ꝓ cautione prędictæ dotis cum multa ſua ſubſtãtia de-
periſſet,per publicũ inſtr̄m ad ſenſum ſapientis cõfectũ,quo plus
potuit in fauorem dictæ ſuæ vxoris confeſſus eſt recepiſſe in dotē
& noĩe dotis duo millia duca. ꝓ quibus reſtituendis ſi caſus con-
tingeret obligauit ſe,bona,& hæredes ſuos, & ſpecifice noĩatim
& expreſſè ſub hypo.quorundã bonorũ ſuorũ exiſtentium in cu
ria caſtri canarum & aliorum bonorum alibi exiſtentiũ, vt in in-
ſtr̄o latius ꝯtinetur,iurauitq; ad ſancta Dei euangelia tactis ſcri-
pturis rē obſeruare & obſeruari facere, & ꝙ habuit recepit actua
liter & realiter cũ effectu dicta duo millia flo.quos expendit in va
rijs & diuerſis ſuis neceſſitatib9 & vtilitatibus.Quæ oĩa bona mo
bilia & immobilia & noĩa debitorũ ꝓ̃dictus Ioã.ex tunc noĩe ſuæ
vxoris cõſtituit ſe ꝓ̃cario noĩe poſſidere vel quaſi donec ipſorum
bonorum ꝓ̃fata ſua vxor poſſeſſionē corporalē receperit,quã in-
trare,& accipere,& ingredi, ſibi liceat qñcunq; ſibi placuerit ꝓ-
pria autoritate ſine contradictione alicuius, & ſine alicuius iudi-
cis licentia,vel decreto ꝓ̃toris. Ita tñ ꝙ liceat ꝓ̃dictis R.& eius hæ
1 redibus ꝓ̃dicta bona vendere & alienare ꝓ ſe iuſto pretio retine-
re, & inſolutũ habere,& interim fructuare,dũ tñ fructus nõ cõpu
tenl in ſortē quouſq; ſibi integrē fuerit ſatisfactũ. Renũciãs ꝓ̃fa-
tus Io.oĩ legũ & iuris auxilio & exceptione dictarũ dotiũ non ha
bitarũ nõ receptarũ ſibi nõ datarũ ſolutarũ & numeratarũ,rei nõ
ſic geſtæ, cõtractus nõ ſic celebrati, & ꝙ aliud ſit ſcriptũ q̃ dictã
dolo malo,cõdõni ſine cã,& de dote cauta nõ numerata,& oĩ alio
bñficio iuris,legũ,ſtatutorũ,ordinamentorũ,& reformationũ au
xilio vel fauori cõtra hoc pñs inſtr̄m exceptionē aliquã nõ oppo
nere ꝑ ſe vel ꝑ aliũ,nec opponenti ꝯſentire. Cuius ꝓ̃textu ipſius
inſtr̄i executio aliqualiter ledi poſſit,retardari,vel differri ſub pę
na ꝯ̃ſtiti iuri & pœnæ dupli dictæ quãtitatis & obligationis oĩm
bonorũ ſuorũ &c.vt in inſtr̄o ꝓ̃fato latius cõtinet. ¶ Poſt quē cõ
tractũ ita geſtũ vt cautius B.ꝓ̃fatæ R.vxori ſuæ Conſuleret P. ger
manus dicti Io.per publicum inſtr̄m & ſolēnem ſtipulationē pro
miſit & oĩa & ſingula cõtenta in d.inſtr̄o confeſ.per B.facta obſer
uare & obſeruari facere obligando ſe,bona,& hæredes ſuos,renũ
ciansq; oĩ exceptioni iuris & legũ auxilio;iurauitq; ad ſancta Dei
euãgelia in nullo cõtrauenire & ꝓ̃dicta duo millia duc. ſoluere ꝓ̃-
fatæ R.ſi caſus cõtingeret ſolu.dictæ dotis reſtituēdæ, vt appare
in forma ꝯtractus inferi9 inſerti cũ clauſulis opportunis. ¶ Dein
de paucos poſt dies d.S. clericus & prior cuiuſdã eccleſię &c.ger
manus ꝓ̃fati B.per publicũ inſtr̄m & ſolēnē ſtipulationē idē ꝓmi
ſit vt.ſ.fecit.ſ.hr̄des. Saluo tñ veri.inſti. & ſubſti. per I. patrē ſuũ
factũ latius,vt.ĩ.latius & ĩ inſtr̄o ꝯſtat; iurauitq; ita obſeruare &
obſeruari facere &c. ſub pœna in inſtr̄o ꝯtenta q.ĩ ſatis apparet.
¶ His igitur ſic ſtantib9,poſt plures mēſes a celebratione dictorũ
ꝯctuũ ꝓ̃dictus Bartholomeus maritus d.R. nullo cõdito teſtamē
to nulliſque liberis extantibus viã eſt vniuerſæ carnis ingreſſus.

¶ Dubitatur

¶ Dubitatur mō nunquid mulier inſtante tēpore repetēdæ dotis
poſsit cōpellere pſatos.d.S.&.P. germanos olim mariti ſui ad in
tegram reſtitutionem duorū millium duca.& ab eis exigere,pro
ut ſtipulati ſunt nulla ipſius germani. B. exceptione obſtante &
conſulatur,& ſic pro parte mulieris pdictæ. ¶ Primū dubiū,an ui
gore huius inſtrumenti dotis poſsit hæc mulier petere ac exige-
re has dotes confeſſatas,& ſic an præſumat facta marito vel cēſea
tur facta aīo donandi. ¶ Secundum dubiū præſuppoſito,q̄ ſit cō
feſſata donādi animo, an ualet ſeu morte ſaltem cōfirmata cenſea
tur,attentis verbis inſtrumenti præſertim cōſtitutione precarii,
& an debuerūt ſpecifice bona nominari uel ſufficiat gñaliter pca
rij cōſtitutio. ¶ Tertiū,an dato q̄ ualeat vt donatio, an ualeat qua
tenus excedit quingētos aureos, pſerti attēto iuro & cā expſſa.

S V M M A R I A.

1 *Confeſſio mariti quod receperit duo millia aureorum in dotē nō inſinuata an ualeat in præiudicium creditorum, & in præiudiciū ipſius mariti & eius hæredum. num. 2.*

2 *Confeſſio confeſſatoris iurata an faciat probationem debiti.*

CONSILIVM CCCLXXXIII.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Circa primū,
quo quæritur an
dicta confeſsio probet ueram numerationem,quaſi
cēſeatur facta ſpe futuræ numerationis , & fuerit re
nunciatum exceptionis nō numeratæ pecuniæ cum
iuramento iuxta no.in.l.finali.C. de non nume.pecu.per doct. q̄
ſine iura.non ualeret renunciatio in eodem inſtrumento.vt no.in
eod.titulo ſi ex cautione. in fine.per Bar.vel propter aliquam cau
ſam ſit efficax ad repetitionem dictæ quantitatis confeſſatæ;ita q̄
nō cenſeatur facta in fraudē prohibitæ donationis inter cōiuges,
& ſic ſit inualida non interueniente traditione . Ne pcedamus in
æquiuoco, ſciēdū eſt,q̄ quatuor ſunt caſus, in qbus poſſet hoc di
ci clare,& ſine dubitatione quacūq; , in quorū nullo ſumus de p-
ſenti. ¶ Primus ſi iſta cōfeſsio fuiſſet facta ante matrimoniū ꝯctū
uel tpe quo matrimoniū ꝯhebat, vel ante coniunctionem copulæ
carnalis,quo tpe nōdū incepit amor eſſe iugalis, & ſic nulla fraus
tunc pſumitur;vt dicit Cy.C. de dona. ante nup.auth.ſed iam ne-
ceſſe.in.4.q.id qđ no.Bar.in.l.aſsiduis.C.qui pot.in pi.hab.ſuper
parua gloſſella.& tunc talis confeſsio nō ſolū piudicaret ipſi mari
to confitenti,ſed ēt creditoribus eius,qui poſtea ꝯxerunt.ff.de pi
gno.l.ſi ſuperatus,§.fi. in ratione ſui,& qđ no.in.l. pſes.C.eo.tit.
p glo.Et ēt illis,qui prius ꝯxerunt,ſi erāt tales qbus uera numera
tio noceret,ut ſi nō habebant hypotechā uel habebāt eā tacitā,cū
ita cōiter ſeruat ſm Bar. licet gl.parua ibidē ſēſerit ꝯriū.ſ.q̄ cre-
ditoribus anterioribus nō noceret;qđ eſt intelligendū ēt talibus
de qbus dixi;qa ſi eſſent anteriores , & ēt haberēt expreſsā hypo.
* nō eſſet dubiū,qa illis nō piudicaret ēt vera numeratio* ſm cōem
opi.gl.& doc.in.d.l.aſsiduis.qa lex ſuū non tuū tibi denegat au-
xiliū.ut ibi no.ſed Bar.fundat ſe in hac gloſſella , qa tunc non eſt
eſt ſuſpitio fraudis tōne qua ſupra dixi. ¶ Scđs caſus eſſet ,ſi pce-
deret pmiſsio dotis deinde facta p uxorē uel patrē eius;& poſtea
ſequeret cōfeſsio de recepto.nā tūc ēt ſi poſt ꝯctū matrimoniū &
ſecutā copulā carnalē talis ꝯfeſsio pbaret verā numerationē , &
ſtatim piudicaret,ſicut ſi vera numeratio pbaret p teſtes , vel in-
ſtrūm notarij de ipa atteſtātis,ſm no.ī.d.l.ſi ex caut.qa tūc ſīr n̄ cē
ſeret facta in fraudē phibitæ donationis, cū ſubſit alia cā pbabi-
lis,nec ſub ſpe futuræ numerationis;iō pōt obijci exceptio ſi nu-
meratæ dotis , vel pecuniæ.Sed pſumit facta p liberatione eius q̄
pmiſit,& ſic p veritate tex.eſt no.& ſing.in.l.in ꝯctibus.§.2.q̄ in-
cipit illis ēt ſecuritatibus &c.C.de nō nu.pecu.qđ ēt expſſē ponit
Io.an.in addi.Spec.de dona.inter vi.& vxo.ſup rub.in fi.pbat er
go tūc dicta ꝯfeſsio verā numerationē ſtatim & ſine renūciatione
dictæ exceptionis, & ſine lapſu tpis dati ad exce. opponēdā . Et ſi
nō cōfiteret tūc maritus recepiſſe,ſed liberaret pmiſſorē p acce-
ptilatione,cenſet fictē ſoluta.& tñ ualeret quātū uera ſolutio, &
hic eſt caſus in.l.pe.§.ſi vir.ff.ſo.ma. nos aūt de pſenti nō ſumus ī
hoc caſu,qa hoc nō apparet , q̄ hic pceſſerit aliqua pmiſsio facta
marito p patrē vxoris , aut per vxorem , quia tunc res eſſet clara.
¶ Tertius caſus eſt,in quo ēt res eſſet clara,ſi dictus maritus erat
ignobilis & dicta uxor nobilis;nam tunc ēt ſi conſtāte mr̄imonio
ſit facta dicta cōfeſsio , & ēt ſi nulla pmiſsio dotis dādæ pceſſerit
ſtatim piudicat dicta cōfeſsio, qa nō pſumit facta ſpe futuræ nu-
merationis.& ſic exceptio non nume.pecu. non ob.ēt ſi non ſit ei
renūciatum,vel tps elapſum, nec ēt in fraudem phibitæ donatio
nis,ſed pro donatione non phibita.ſ.ex cā remunerationis.l. qđ
aūt.§.ſi vir.ff.de do.inter vir.& vxo. & ſic ſtatim valet & irreuoca
biliter nec indiget confirmatione p mortē. Et hic eſt caſus nota-
bilis in l.ſi voluntate.C.de do. pmiſ. ſm intellectū Cy. ibidem &
Bar.in l.ſi diuor.ff.de verb.ob. & qđ dicit gl.in d.l.ſi voluntate.ſ.
niſi aīo ſimulandi hæc facta ſunt,ut cū ignobiles accipiunt nobi-
les &c.nō vult dicere,q̄ tunc poſſit obijci exceptio ſimulationis,
q̄ eſt ppetua.Nā ſi non pōt opponi exceptio nō nu.pecu.q̄ eſt tpa
lis ſm doc.multominus exceptio ſimulationis, quæ tūc demū op
poni pōt,qñ ſimulat aliqd agi.& re vera nihil agitur.l: nuda.ff.de
ꝯh.em.& l.imaginaria.de reg.iu.Nō aūt qñ ſimulat agi vnū,& nō
agitur illud,ſed aliud. Nā tūc ſi agitur ex eo, qđ verè fuit actum ,
non ob.exceptio ſimulationis. C.plus valere qđ agitur.p totū . p
Bar.in l.lucius.la ſcđa.ff. depoſiti.& l.emptor.ff. de aqua plu.arc.
In caſu nr̄o maritus ignobilis confitendo a nobili ſe recepiſſe in
dotem ſimulat ſe recepiſſe,qđ nō recepit;tñ nō agit, ut nihil ſit ,
imo agit donare remunerationis cā,qđ facere pōt,& vt donatum
in dotē cōuertatur,& hoc facere pōt.C. de do. ante nup. l. j. & iō
talis exceptio ſimulationis non ob. ¶ Quartus caſus poterat olim
eſſe,ſi ſoluto mr̄imo. p diuortiū iuris fuiſſet confeſſus ſe recepiſ-
ſe in dotē,qđ non receperat,& promiſiſſet illud reſtituere ex cer
ta ſcia. Nā tunc videret illud donaſſe,& donatio nō eſſet prohibi
ta nec nulla.l.ſi is qui perpetua.ff.de cōd.inde.& iſte eſt caſus in l.
ſi diuortio. ff.de ver.ob.In caſu iſto non ſumus, nec ꝯtingere pōt
q̄ mr̄imoniū diſſoluatur diuortio.ut no.ff.de nego.geſt.l.diuor-
tio.in gl.in omnibus iſtis quatuor caſibus clarum eſſet,q̄ d.quan
titas confeſſata poſſet hodie peti ab hæredibus d.mariti , tanq̄ nō
numerata,vt in ptimo & ſecundo caſu,uel tanq̄ donata remuera
tionis gr̄a,q̄ donatio non eſt phibita inter coniuges , vt in tertio
caſu;vel tanq̄ ſponte & ex mera liberalitate,tñ ſoluto mr̄imonio,
quo tpe nō eſt prohibita.ff.de dona.inter ui.l.qa in hoc.ſicut nec
ante.l.j.C.de dona.ante nuptias. ¶ Nos aūt ſumus in qnto caſu ;
quia conſtante mr̄imonio & apparente alia pmiſsione facta per
mulierē vel prēm eius de dote danda uiro,ipſe uir confeſſus eſt ſe
recepiſſe in dotem duo millia,ad q̄ reſtituenda ſe obligauit,& nō
proponitur q̄ eſſent diſparis ꝯdōnis vñ eſt in qōne,an d.confeſ-
ſio pbet verā numerationem, q̄ prius interuenerat non ſpe futu-
ræ numerationis , poſtq̄ cum iuro renunciatū eſt illi exceptioni.
An vero ſi pbet , ſed pſumat facta in fraudē phibitæ donationis
inter coniuges,& ſic non poſſit peti d.q̄antitas, niſi dicta dona-
tio fuerit confirmata interueniente vera uel ficta traditione.Bar.
expreſſe determinat p iſta ſcđa parte.in l.cū quidā ecedēs.§.titia.
ff.de leg.iij.per illū.§.& per.l.q teſtñ.ff.de prob.qñ inter ꝯiuges
ſit phibita donatio talis ꝯfeſsio de recepto pſumit facta in frau-
dē,ēt ſi fuerit iurata,& q̄ ipſemet maritus pōt eā poſtea reuocare
ſicut poſſet reuocare donationē,qđ nō eēt ſi pbaret verā nume-
rationē.l.publia.§.fi.ff.depoſiti·nec ob.§. pcedēs q̄ incipit. codi-
2 cillis ubi hr̄.† q̄ ꝯfeſsio teſtatoris iurata ēt facta parte abſente facit
pbationē debiti.licet ſecus ſi non eēt iurata.l.lucius.§.qſqs.ff.de a
leg.ij.qa verū eēt,qñ eēt facta inter pſonas capaces,& nō prohi-
bitas capere ex donatione,vel ex legato,ſecus qñ ſūt phibitæ , qa
pſumunt in fraudē phibitionis.ut d.§.titia,& d.l.q teſtm̄.hoc idē
diſputādo tenuit Albertus Galeoti.ut refert Io.an.in addi.Spec.
de dona.inter vir.& vxo.in rub.& ſic magis pſumit dolus & fraus
cōſtante mr̄imonio,q̄ an̄ ipm ſm Cy.in auth.ſed iā neceſſe in 4. q.
Spe.in d.ti.de dona.an̄.nup.§.formatis. in vſ.co. ver.qđ ſi uir diu
a poſt ꝯctum mr̄imoniū &c.format iſtā qōnē,qñ ꝯſtāte mr̄imonio
ꝯfiteꝰ ſe habuiſſe in augmētū dotis, & plene diſputādo vī conclu
dere,q̄ talis ꝯfeſsio nō noceat creditoribus mariti,qñ ꝯſiſtit in re
bus mobilibus . An aūt pıudicet ſibi ipſi marito ſi nō ſūt credito-
res,vt ipſe vel eius hr̄s poſſit ꝯueniri ad d.augmētū pinde,ac ſi ue
re ſolutū fuiſſet,nihil dicit Cy.idē dicit in d. auth. ſed iā neceſſe .
in fi.qñ cōfitet ſe totā dotē recepiſſe ꝯſtāte mr̄imonio, q̄ talis cō
feſsio nō pbat numerationē verā in pıudicium creditorum uiri .
Sed in pıudiciū ſuū & ſuorū hr̄dū nihil dicit, ſed ſatis innuit q̄ ſic
Bar.in d.auth.in prin.hoc tenet expreſſe q̄ ſic,vꝫ q̄ pıudicat ſibi
& ſuis hr̄dibꝰ,& ſic nō poterit p ipm reuocari,qa nō pſumit facta
in fraudē donationis,qa tūc poſſet reuocari;qđ ē expreſſe ꝯ illud
qđ ipſe Bar.no.in d.l.titia.Idē tenuit d. Frā. ty. de piſis notabilis
doct.& ꝯtēporaneos Bar.in repetitione illius auth. ſed iā neceſſe.
in fi. ubi diſtinguit.qñ q̄rit an pıudicet creditoribꝰ mariti; poſtea
dicit iſta uerba,aduerte tñ q̄ talis ꝯfeſsio ſemp marito pıudicat .
q̄ dic ut.ſ̄.e.l.j.& ibi p Ia.de are.& de dote cau.nō nu.l.1.& fi. &

Qñ ad hu
ius totius
conſil. ii.
materiam.
uide Alex.
in conſil.
26. . in 2 :
uol.& in l.
ſi quis pro
co. de fide
inſt.& in l.
ſi diuortio
de uer.ob.
multa per
Ludo. de
Ro. in con
ſi.440.inci.
pſens ꝯſul
tatio Bart.
& doct. in
auth.ſed iā
neceſſe. C.
de don .an
te nup.ubi
eſt fons hu
ius quoti
dianæ ma
teriæ.

bertati, licet adhuc non ſit pubes; quia de ipſo iudicamus tanq̃ de pubere, vt poſſit naturaliter obligari. ff. de nova. l. 1. Sed ſi non ſit proximus pubertati tunc reputatur proximus infantiæ; & ſic idē q̃ de infante ut non poſſit natr obligari. ff. de ver. ob. l. mulier q̃
a dotem dedit. † tunc aũt dicitur proximus pubertati, cum exceſſit annum. x. cum dimidio; quia ſeptem anni qui ſunt a fine infantiæ vſq; ad initium pubertatis, diuiduntur per medium, & quælibet medietas continet tres annos, cum dimidio; qui iuncti cum 7. infantiæ faciunt. x. cum dimidio, ſi vltra non excedit; vel ꝯ. dr̃ proximus infantiæ, ſi excedit dr̃ proximus pubertati, ut not. in d. l. 1. ff. de nova. p gl. & Bar. & l. pupillum. ff. de reg. iu. Inſti. de inuti. ſtip. §. ſed quod dicimus. cum igitur in caſu nr̃o proponatur, q̃ illud plus non tranſcendit quartum cantpuni cum dimidio alterius quarterii, dico q̃ iudicare debemus, ac ſi forēt quatuor & nõ vltra vel plus, & ſic põt peti per præfatum magiſtrum; alſ ſi vellemus punctualiter intelligere verba ſtatuti, vt iacent, q̃ illud uerbũ, & plus, intelligit de quolibet pluri quantuncũq; modico, ſequeretur q̃ pp vnum palmum terræ, qđ eſſet plus, recederet a ꝓuiſione d. ſtatuti, q̃ fuit & eſt utilis reipublicæ; & ꝯ mentem ſtatuentiũ, q̃a non cenſent voluiſſe id, qđ non hēt in ſe rõnē, & ſic eorũ verba non ſunt captanda. ff. ad exhib. l. pe. & pp modicũ inutile nõ dēt recedi ab vtili ꝓuiſione. ar. ff. de mino. l. ſtichi. de dolo. l. 1. uſq; ad duos aureos. de dam. infe. ſi proprietarius. & ibi no.

Statuta cõis Vincentiæ loquentia de ſucceſ. ab inteſta.

¶ Item q̃ ſi quis ab inteſt. deceſſerit ſine liberis extantibus aſcendentibus maſculis ex linea materna & agnaticia, uel collateralib' maſculis per lineam maſculinam paternam & agnaticiam procedentibus uſque ad tertium gradum excluſiuē de iure canonico, vel ẽt extantibus ſimul d. aſcendentibus & collateralibus, mr̃ & alii aſcendentes per lineam maternam vtriuſq; ſexus cognati & p lineã mr̃nã cõiũcti ab inteſt. d. perſonæ defunctæ non ſuccedãt ſed detur & aſſignetur ipſi matri & aliis prædictis per lineam maternam coniunctis & collateralibus fœminis oĩbus, qui uel quæ ſalua gradus prærogatiua ſuperextiterint, tertium eius quod de iure cõi ab inteſt. habituri uel habituræ fuiſſent de bonis eius, de cuius hæreditate agitur. ¶ Item q̃ ſi aliquis ab inteſt. deceſſerit ſine liberis, & aſcendentibus, & collateralibus maſculis per lineam paternam & agnaticiam ꝯiunctis uſq; ad tertium gradum incluſiuē de iure canonico, relictis ꝓpinquis in quouis pari gradu maribus & fœminis, q̃ ipſę fœminæ propinquæ defuncti ad eius hæreditatem cum ipſis propinquis maribus in pari gradu nõ admittantur, ſed detur ei uel eis tertia pars eius quod de iure cõi ab inteſt. forent habituræ de bonis eius, de cuius hæreditate agitur.

¶ Viſo diligentiuſq; examinato effectu & tenore ſtatutorum ſuprascriptorum cõis Vinc. Caſus in his terminis figuratur qui ſequitur vz. Tres ſunt fratres maſculi & vna ſoror fœmina nati ex uno & eodem pr̃e & mr̃e, quorum nõia fratrum & ſororis ſunt hæc Franciſ. Petrus, Tibaldus, & Sophia oẽs nati ex Io. a Tabernellis. Franciſ. deceſſit ſine liberis maſculis legitimis & naturalibus condito teſtõ, in quo ſuo teſtõ ſuos vniuerſales hæredes inſtituit & eſſe uoluit Rizardum filium Petri fratris ſui, & Georgium filium Tibaldi fratris ſui, poſtea moritur Petrus pater d. Rizardi, & filium ſuum Rizardum hæredem inſtituit. Moritur tertius frater Tibaldus pater Georgii, & Georgium filium ſuum hæredem inſtituit, remanſerunt ſuperſtites ambo Rizardus & Georgius a Tabernellis nati ex duobus fratribus. ſ. Petro & Tibaldo mortuis. ſ. ſuperſtite. D. Sophia ſorore d. Petri Tibaldi & Franc. Et his ſuperuenientibus accidit quòd Rizardus filius Petri moritur ab inteſtato nullo condito teſtamento relicto Georgio filio Tibaldi & relicta D. Sophia ſorore Petri Tibaldi amita dicti Rizardi & & Geogii natis ex duobus fratribus. Et cum Georgius prædictus totam hæreditatem & omnia ſua bona prædicti Rizardi ad ſe auocauerit ab annis. 6. citra, Domina Sophia ſoror patris dicti Rizardi ab inteſtato defuncti vellet d. hæreditatem dicti Rizardi, uel in parte, vel pro parte ſibi ſpectante, quia erat ſoror Petri patris Rizardi, & Georgius erat filius Tibaldi, qui Tibaldus erat frater D. Sophiæ & Petri patris d. Rizardi.

¶ Quæritur ex iſto themate, & ita caſus poſitione.

¶ *Et primò*, an Do. Sophia ſoror patris Rizardi & ſoror patris Georgii poſſit petere hæreditatem dicti Rizardi nepotis ſui ab inteſtato defuncti in totum, vel in qua parte de iure ciuili canonico & municipali ſtatutorum cõis Vincentiæ, & an ab ipſa Rizardi hæreditate dicta D. Sophia penitus excludatur.

¶ Scđõ, an Georgius filius Tibaldi fratris Petri patris ꝑdicti Rizardi ab inteſtato defuncti iure legitimo ꝑdictã hæreditatē ꝑdicti Rizardi ad ſe uocauerit totã. Et an eã totã hæreditatē ꝑdicti Rizardi poſſit retinere, vēdere, donare, relinquere, uel quouis alio titulo obligare excluſa petitione. dñæ Sophiæ & filijs dñæ Sophiæ ab ipſa hæreditate ꝑdicti Rizardi. ¶ Tertiò, an Georgius filius fratris dñæ Sophiæ & filius fratris patris Rizardi ſi decederet ſine filijs maſculis & fœminis legitimis & naturalib' poſſit tã illã hæreditatē Rizardi, q̃ ad ipſum Georgium de iure ꝑuenit, q̃ ſuã hæreditatē ipſius Georgij cui uolet relinquere, donare, & legare, excluſa penitus domina Sophia & eius deſcendentibus.

CONSILIVM CCCLXXXV.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ De iure cõi ñ eſt dubiũ, q̃ dicta Sophia quę erat amita dicta Rizardi, de cuius hæreditate agitur, quia ſoror patris ſui, & ſic erat ſibi cõiuncta in tertio gradu de iure ciuili. ff de gradi. l. iuriſconſultus. §. tertio gradu. in verbo amitæ, deberet ꝓferri dicto Georgio, q erat dicto defuncto coniunctus in quarto gradu, cũ eſſet filius fratris, & ſic patruelis ſeu cõſobrinus. eadē. l. iuriſcõ. §. quarto gradu. ver. itē ſorores patrueles &c. & ibi & eos q dē, q ex fratribus nati ſunt &c. ¶ Cõſtat aũt q̃ in collateralibus vltra fratres & filios fratrũ q̃cunq; ꝓximiores ſunt, illi ꝓferunt in totũ vt in auth. poſt fratres. la ſecũda. C. de leg. hær. & in corpore vñ ſumit. Sed inſpecta diſpoſitione ſtatuti. ſ. in prima parte relati, q̃a dictus Georgius agnatus erat cõiunctus defuncto ꝯ. tertiũ gradu de iure canõ. q̃a licet de iure ciuili eſſet in quarto, de iure canon. erat in ſcđo. Et iſtud eſt clarũ apud ſciẽtes iura. nec curo aliter oſtendere. Idcirco dicendũ eſt ipm in totũ ſuccedere excluſa dicta dña Sophia, poſito q̃ illa eſſet ꝓpinquior de iure ciuili, ſed de iure cano. eſſet in gradu ſcđo, ſicut dictus Geor. in linea tñ inæquali. Tamē tenet̃ dictus Georgius eidē dñæ Sophiæ dare tertiã partē totius hæreditatis ꝑdictę, q̃a de iure cõi fuiſſet totã habitura, ſic. n. vult dictũ ſtatutũ, qđ põt regulare & diſponere ſucceſſiones aliter q̃ diſponat ius cõe; cũ de iure poſitiuo ſit hæreditatũ deuolutio. l. lege obuenire. ff. de verb. ſi. & ut ex legi. vel ſenatuſconſul. in rubro & nigro. Nec põt dicta dña dictã tertiũ capere iure ſuo ſeu directo, ſed dēt eã recipere de manu dicti Georgij, q uniuerſaliter ſuccedit pp illa uerba ſtatuti, qđ detur & aſſignet &c. ff. de uſufr. leg. l. fundi trebatiani; q̃a ſũt uerba obliqua iuxta no. p Bar. in. l. cẽturio. ff. de uulg. & pu. in. 3. q. prin. quorũ ſignificatus eſt, vt de manu alterius capere debeat. iuxta no. i. l. inter oẽs. ff. q ſatiſ. cog. ¶ Ex his patet rñſio ad ſcđm quæſitũ, q̃ neceſſariũ non fuit, q̃a eſt ita cõnexũ cũ primo, q̃ ex rñſione facta ad alterũ ipſorũ ſequitur deciſio vtriuſq;. ¶ Quãtũ verò ad tertiũ & ultimũ quæſitũ, dico q̃ dictus Georgius tã de bonis q̃ ſibi obuenient ex dicta hæreditate Rizardi, q̃ de alijs bonis ſuis põt facere uelle ſuum, & ipſa oĩa in extraneos alienare tã inter uiuos q̃ in ultima uoluntate. l. nõ uſq; adeo. ff. ſi q̃s a parẽt. fue. manu. ¶ Nec eius diſpoſitio poterit rũpi vel infringi p dñam Sophiã eius amitam vel eius filios, cũ illis nõ teneatur aliquid relinquere ſi nõ vult. Nã excepto fratre carnali, q põt expugnare teſtm̃ fratris turpi pſona
a hærede iſtituta[a], nullus alius ueniẽs ex linea tranſuerſali põt hoc facere. C. de ino. teſt. l. fratris. & l. fratres. Et ſic dictus Georgius diſponēdo de dictis bonis i aliſt pſonas põt i totũ excludere dñam Sophiam, & eius deſcẽdẽtes, licet nõ diſponēdo poſſent ꝑdicti ſuccedere ab inteſtato eidē Georgio ſi nõ eſſent alij ꝓpinquiores.

a Inſtituta. ad de ad huius cõcluſio. & tot' conſi. materiã. eũdē. do. Pau. de Caſt. in conſi. 69. d. Alexan. de Imol. in l. nec apud. C. de hær. inſtitu. qui hãc q̃ſtionē latè examinat.

SVMMARIA.

1 *Beneficiũ l. 2. C. de reſcin. ven. non habeat locũ in cõtractu emphiteutico nu. 2.*
3 *Verba enunciatiua ſemel emanata licet non probent, ſecus ſi ſunt geminata.*

CONSILIVM CCCLXXXVI.

1 IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ † In dei nomine amē, ac beatæ Mariæ uirginis, & beati Antonij &c. Factum ſic ſe habet quõdã, A. homo aſtutus & ſagax in adminiſtratione bonorum ſuorum, ac ẽt ſollicitus tpe vitæ ſuę locauit. B. certas magnas quãtitates terrarũ valliuas, buſchiuas, ſterpelinas, & partim pratiuas, vt in inſtrumēto, cuius copia tranſmittitur, latius habetur, ad liuellũ reuocãdũ in capite 19. annorũ. ꝓ octo lib. ſoluẽdis quolibet anno &c. & cuius. B. cura ſollicitudinibus, laboribus, & expẽſis redactæ ſũt q̃ plures dictarũ terrarũ ad culturas & prata, & finito quadriẽnio, quo ꝯ. iuxo dictus. B. tenuit dictũ liuellũ, vẽdidit. F. certa alia bona ꝑdictis ꝯtigua

gus cũ melioramẽto ꝓdicto ꝓ mille centũ.25.ducat.ex qbus qui genti ducati imputant & attribuunt dicto melioramẽto, quo ſolẽniter facto incontinẽti dictus. A. ꝓprietarius cõceſsit dictas terras & locauit ad liuellũ mõ,quo. ſ. primo liuellario dicto.F.pro ſe & ſuis hæredibus,cuius copia trãſmittit, poſt hæc moritur dictus.F.ſuperextantibus eius filijs & hæredibus, q tenuerunt & tenent dictũ liuellũ & ſoluerũt pẽſionẽ quolibet anno, demũ deuolutis.14.annis mortuus eſt dict⁹ A.relictis tribus ei⁹ filijs & hæredibus,quorũ vnus adoleſcens ſ.23.an.alij duo impuberes & ultimate reuolutis.19. annis, a die locationis ſc.ſo loco factæ dicto. F.hæredes ipſius petunt reinueſtiturã a dictis hæredibus legitimẽ,qui renuũt & in iudicio cõueniunt hæredes dicti qnõdã.F.implorãdo remediũ.l.2. C.de reſcin. vẽ.dicendo q̃ dictus eorũ pater fuit deceptus ultra dimidiã iuſti ꝑcij ſeu affictus in dicta penſione cõſtituta;& q̃ tũc potuiſſet hr̃e libras.40.marcheſanorũ, & ita locatæ fuiſſent & ꝓ eo pluri & minori de quo ꝓbabit;& ut apparet in petitione cuius copia tranſmittitur. Et pro his arguitur. quia contractus emphi.habet ſimilitudinẽ cũ ꝯctu locationis in ſti.loca.§.adeo.ergo idẽ iudicãdũ.l.1.§.ſi qs ſernũ.ff.depo.ſed i ꝯctu locationis remediũ illud habet locũ.l.itẽ ſi ꝑcio.§.fi.ff.locati. ¶ Scd̃ò fortificat iſtud,qa maior rõ eſt i ꝯctu emphi.q̃ in ꝯctu locationis,ut in auth.multomagis.C.de ſacroſã. ecc. qđ patet,qa ſimpliciter locator ñ trãſfert vtile dñiũ,vt dãs emph.ſic.l.1.ff.ſi ager uectI. ¶ Tertio,qa negare ñ põt quin locatio & ꝯductio in gñe ſũpta ſub ſe ꝯtineat locationẽ ſimplicẽ,qa ad modicũ tp̃s & ñ ſimplicẽ;qa ad lõgũ tp̃s q trãſit in ꝓpriũ nomẽ & uocatur ꝯctus emphiteuticus,& paſtũ modũ appellatur ſpẽt diſtincta a locatione.C.de iure emph.l.1.nec tpe iuriſcõſultorũ vocabai locatio ad ñ modicũ tp̃s ꝯctus emphiteuticus,ſed a zenone imꝑatore ſic fuit dictũ.vt ĩ d.§.adeo.& ex hoc infertur,q̃ ſi remediũ.d.l.2.hẽt locũ in locatione,ut dictũ eſt.ſ.& ĩ qualibet eius ſpecie,cũ eadẽ rõ q̃ in caſu noſtro locũ hẽt maximẽ cũ tpe.ſſorũ.iſte ꝯctus locationis diceretur & tpe illo remediũ illud locũ habebat vt.d.l.item ſi precio. §. fin. ¶ Quartò ꝯfirmatur,nã remediũ.d.l.hẽt locum in ꝯctu innoiato vt des.vt colligit ex tex.& glo.l.fi.in.l. ſi olei. C.loca.& glo.in l.excepto.C.eo.quæ ẽt uult q̃ de quolibet contractu habente ſimilitudinẽ cũ locutione, idẽ iudicãdũ ſit qđ de locatione, & hãc partẽ tenet Bal. in.d.l.2.& Pe.& Ab.& Spe.de loc.uer.90.querit & hãc partẽ tenet Bal.in.d.l.2. ¶ In cõtrariũ arguit,qa illa.l.2.habet locũ in cõtractibus bonæfidei. ut ibi dicit glo. & tenẽt cõiter do.ĩ.l.ſi ea.C.de uſu.& ꝓbat ĩ.d.l.itẽ ſi ꝑcio. §. fi.& ea hoc ſequit niſi ĩ bonæfidei iudicijs hẽt locũ,ſecus ĩ his q ſũt ſtricti iuris.l.maritus.C.de ꝓcu.l.cũ ꝑtor.ff.de iudi.& quãtũ uerò in.d.l.2. ¶ Conſtat aũt q̃ cõtractus emphiteuſis nõ eſt emptio nec vẽditio,& differt a locatione & cõductione.Inſti.loca. §.adeo.&.C. de iure emphi.l.1.& eſt iuris ciuilis.vt.l.ex hoc iure. ff. de iuſti. & iur. & qđ ſit ſtricti iuris,patet,qa ñ numerat in.§.actionũ. Inſt. de act. ¶ Secũdo arguitur,remediũ.d.l.2.nõ habet locũ in cõtrahẽte ſciẽter q ſcit cõditionẽ rei ſuæ.qa æq̃paratur ſciẽs remittẽti. l. q̃ritur. §.ſi uẽditor.ff.de ædil.edi.& hoc tenuit Bal. in,d.2.in ver. 4. q̃ro. vbi ſubdit q̃ ſi eſt dubiũ an ſciuerit ualorẽ rei ſuæ , & ſic cõditio eius & ꝓ quãto locari potuerit, recurrẽdũ eſt ad cõiecturas. Et ſi qdẽ ſi circa ipſas res uerſabitur,ꝑſumitur ſcia & ſcire ualorẽ rei ea redditu. At in caſu noſtro ꝑſupponitur,q̃ iſte erat ſolicitus & ſagax ergo &c.& iſtã opi.ẽt ibi ſequitur Bart.in ver. q̃ro qd ſi dictũ eſt in iuſtro.ibi Inn. ẽt ſi illa verba nõ erãt appoſita in cõtractu &c. & hoc ĩ formatione libelli ipſe ĩferius ſubdit,q̃ vẽditor ſeu locator

a ¶ Nõ ꝓbẽt Et an & qñ verba enũciatiua inducant diſpoſitionẽ & operent vide pleniſſime p do, Iaſ. in l.his uerbis. C. de teſtam. mil.H. F.

errore ductus vẽdidit ſeu locauit &c.ſublato errore;ſublatũ eſt remediũ.d.l.2.q error non cadit ĩ ſciẽte.vt. ſ. ergo &c.& p hoc tollitur qđ no.gl.in.l.q̃ſqs.C.eo.& p eã q.ĩ.dicã.& hęc pars fortificat p verba cõtẽta in iuſtro dictæ locationis, ibi q̃ oẽs petiæ terrarũ ſint & eſſe intelligãtur in pñti concesſione &c.& ibi parũ poſt Itẽ dugariũ ꝑdictum gahani quotieſcunq; & quantuncũq; ſit, & vbicunq; diſcurrat &c . Itẽ & qđ infra ſubdit ibi , & gñaliter oẽs alias ipſius Andreæ petias terrarum &c. ¶ Ex qbus apparet de ſcientia & liberalitate dicti ꝯcedẽtis, licet forte aliq dicerent ꝯtrariũ ea illis verbis gñalibus,& hoc fortificatur & tertio, qa res bis dicta & facta ꝑſumitur deliberate facta.29. diſ.c.ſciendũ.facit.qa

a licet verba enũciatiua ñ ꝓbẽt,ᵃ ubi ſemel emanarũt,attñ ſecus eſt ubi bis.&.l.cũ ſcimus.& Bar.de agri. & cẽſi.li.11.& eſt rõ de qua ſ.ex qua tollitur ꝑſumptio erroris. ſ.q̃ non interuenerit. ad hoc bene facit glo.in.c. ex lr̃is de diuor.& Bal.in.l.ſi quidẽ. C.de excep.ĩ fi,vbi habetur,q̃ deliberate facta nõ põt reuocari, qa error nõ poſſet ꝓbari ea tali actu,tollit ꝑſumptio erroris,qđ eſt cã ꝓpter q̃ ꝯpetit remediũ.d.l.2.ut.ſ.dixi. ¶ At in caſu nr̃o ipſe. A.bis locauit ad liuellũ d.terras.ſ.ut in facti narrõne hr̃,ergo &c. ¶ Hæc ps fortificatur ẽt,qa ſolutio ſ.dicta pẽſionis facta ſingulis ann. inducit ratificationem ꝯctus ꝑcedentis.l.2.C.de iure emph. & ita Cy. & Bal.in l.2.C.de do. ꝓ nuſ.& Bu.in c.lr̃e.de dila.facit gl.in cle.j. de ui.& hunc.cle.& qđ ratificãt patet ex no.in d.l.2.& l.ſi filius. ff.ad mace.& q̃ ratificatio põt fieri tacitẽ,ſicut exp̃ſſẽ,ut d.Cy. C. q admit.ad bo.poſ.l.j.& hãc partem tenet Spe.in terminis in ti.de emp.& uen.§.nũc uidendũ.uer.qd de cõceſ. emphi.& ibi cum eo pertrãſit Io.an.& Bal.facit ipm d.multũ notare. ¶ Tertio,qa ſi cõputatur melioramẽtũ , de quo.ſ.& qđ ex ipſo ſeq potuit,nõ põt dici deceptionẽ,cõſiderato ẽt eo qđ percipitur cõiter ex redditu terrarũ reductarum ad culturas & ad ꝑtinm.iux.no.in l.3.§.diui. ff.de iure fiſci.& in l.filius.§.1.de leg.1.in l. pretia rerum.ad l.fal. quod eſt quatuor uel triũ ad minus ad rõnẽ . & in rõne octenarij deductis expenſis primo ẽt ultra;vñ ex d. melioramento deberẽt deduci.xx.duc.& ultra.uel 15.ad minus,q una cũ octo libris conſtitutis pro penſione aſcendunt ultra ſummã.xl. librarum . & ſic fuit deceptio. ¶ Quartò dubius euentus q poſſet euenire, vt q̃ ipſæ res ſic melioratæ per mortẽ cõductorũ uenirent ad ipm cõductorẽ,ſeu eius hæredes,ſm ẽt quod dicimus in ſit̃i.in l.1.§. ſi hæres.ff.ad tre.p Bar.in l.ſi qs cum aliter.de uer.ob.& in d.l.2.de reſcin.uen.dẽt in tali cõceſsione cõſiderari in d.aſſerta allegata deceptione ut in iuribus.ſ.all.Ex quo apparet deceptionem nõ ueniſſe,cum primò melioratæ fuerint uſq; ad quãtitatem qngentorum duc.& multo plus.& ẽt ipſi noui cõductores eas meliorauerunt tã in ædificãdo q̃ reducendo ad culturas,& poſtea ex plantatione arborum & uitium ultra ſummã ſexcentorum duc. ¶ Vltimò videnẽ oĩno ipſi actores repellendi,p no.p Bal.in d.l.2.de reſcin.uen.in 19.q.ubi dicit,q̃ tã diu abſtinuit agere,q̃ cura & ſollicitudine emptoris effecta eſt lõge melior,ut eſt in caſu nr̃o,q̃ debent repelli.ſ.agẽtes niſi offerãt ſumptus & pretiũ operarum. ¶ Ex ſup his petitur ſalubre conſil. ꝓ parte ipſorum reorũ,ac ẽt ſuper alijs quæ lõge melius uidebuntur excellẽtiæ & ſubtilitãti cõſultoris

S V M M A R I A.

1 *Melioratæ res & poſſeſſiones non debent ab antiquis colonis auferri prætextu melioris & pinguioris penſionis; aſſerendo quòd dominus fuerit deceptus ultra dimidiam, & idem eſt caſus cum ſuperiore conſilio.*

2 *Pacta de non ueniendo contra conceſſionem uidetur renunciatum.l. 2. C. de reſcin.uen.*

CONSILIVM CCCXXXVII.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Per ſuprascriptum dñm allegãtem ſatis plene tacta ſunt illa,q̃ de iure põt allegari in hoc caſu. Ego aũt inclino in partẽ ult.vc3 q̃ d.agentes debeãt ſuccumbere in hac cã. Nã eorũ

1 petitio uĩ magis calumnia q̃ ueritate fulciri,& ꝯtra.dicenter q̃ ꝑpetuarij coloni, q res conductas ſteriles & incultas reduxerunt ad fertilitatem & culturã & ædificijs meliorauerunt,nõ debent in eis moleſtari ꝑtextu maioris penſionis q̃ re piatur, aut qa cõcedẽs dicatſe in cõceſsione fuiſſe deceptum,qa maior penſio fuiſſet reꝑta , qa ꝑſumit hoc potius dicere p calumniã & p affectionem lucri,q ꝓ ueritate.C.de loca.ꝑd.ciui.l.2.lib.11. & qđ ibi per Bar. q dicit. No.hic ꝯ ꝑlatos,q poſt ædificia facta in ruinis volunt dicere ſe deceptos.& in l.2.de oĩ agro deſer.e.ti.ubi dicit Bar. no. ꝯ inſatiabiles ꝑlatos , q ita frequenter faciunt uolentes auferre res ab antiquo cõceſſas & meliorationes ꝑtextu deceptionis,uel augere pẽſiones, p hoc.l.qcũq; deſertum.e.ti.& l. 1. in qbus cauſis coloni cenſi.e.li.11.& l.cum ſatis.§.caueãt.de agri.& cenſi.e.li.& l.3.de ſun.pri.in fi.de loc.ꝑ.ciui.l.2.& l.fi.in qbus dr̃,q̃ eis nõ debent auferri ꝑtextu maioris penſionis,q̃ hodie reperiat, ẽt ſi eſſet maxima.ut in d.l.fi.uer.ſed nec locabit.Et ſi dicatur iſti dñt patrẽ eorum fuiſſe deceptum a prin.tpe cõceſsionis, qa tunc tpis fuiſſent repertæ libræ . al. uel circa , & ſic in duplo & triplo plus , & ſic hẽt locum.C.de reſcin.uen ut no.in Spec.de loca.§.nunc uero aliqua.uer.xc.Rñdetur, uerum põt eſſe , ſi ipſo principio uel parum poſt de hoc conquereretur,quia tunc potius per errorem uideretur feciſſe,q̃ ex certa ſnĩa pp tantam læſionem , iuxta not. p Cy.poſt Pe.in l.quiſquis.eo.11.& in Spec.de emp.& uen.§.ſi.uerſicul. ſed nonne ſemper præſumitur . ſed hic non ipſe qui conceſſit aſſerit ſe fuiſſe deceptum , ſed eius hæredes contra quos eſt maior præſumptio , cum neſciant an pater eorum fecerit ex certa ſcientia,uel per errorem . Conſtat autem , quòd primo

caſu

ceſſa ceſſaret remedium illius.l.1. ſm̃ docto.ibidẽ.& in Spec.c.ti.§. ii.ver.quid ſi aliqs ſcienter &c. ſed ex receptione dictæ pẽſionis. 8.librarũ facta tanto tpe.ſ.circa.24.annos p̃ſumitur ſcientia,ſi alleget per emphiteutam,& ad ipſam probandã inducat receptionem factã tãto tpe per.l.cũ de in rem uerſo.ff. de uſur.Iam præſumitur titulus ſeu promiſsio, qđ eſt plus, vt ibi. & quod no.gl.in l.ſeruitutes.ff.de ſerui.fortius certa ſciẽ,qđ eſt minus,& quod no. in.c.peruenit.extra de cenſi. Et ſi p̃ſumitur ꝫ ſoluentẽ in eo quod facit ꝫ eum,ut ibi.eodẽ modo dẽt p̃ſumi cõtra recipientẽ ſiſr in eo qđ cõtra eũ facit,ut ſeruetur æqualitas,pro hoc facit,qa ex negligentia longi tp̃is p̃ſumitur obliuio,& ſic ignorantia.l. furtũ.§. 3.in fi.ff.de uſucap.ergo ecõuerſo ex diligentia ſeu receptione facta per tm̃ tp̃s debet p̃ſumi certa ſcientia,quia contrariorũ dẽt eſſe eadem diſciplina.l & ſi cõtra. ff.de uulg .& pup. ¶ Præterea ſi iſte emphiteuta habuiſſet hanc conceſsionẽ ab alio non dño,quẽ putaſſet dñm,ſoluendo eidem dictam penſionem.8.librarũ acquiſiuiſſet ius emphiteuticum contra uerũ dñm per tm̃ tp̃s pro tãta penſione.per.l.fi.circa fi.C.de præſcrip.lon.temp.&.l.ſi ego.§.1. ff.de publi.& quod no.Bar.in.l.iuſto.§.nõ mutat. ff.de uſucap.& Cy.in.l.2.C.de ſerui.& aquæ.ĩ.6.q.&.c.ſi per.30.annos.ſi de feu. ſue.controuer.& quod no.Cy.in.l.iudicia in fi. C.de rei uen.&.l. cõperit.in fi.de p̃ſc.30.ann.&.l.litibus.C.de agric.& cẽſi. eodem mõ & fortius ex quo habuit titulũ & conceſsionẽ ab iſto dño, debet præſcripſiſſe cõtra eum ius ſoluendi octo libras,& nõ ultra, vt ſic licet ſibi nõ profuerit ſolus titulus & conceſsio,quo ad hoc ſaltẽ ſibi profuit ſolutio tanti tp̃is,quod plus debuit poſſe operari,ff.de ſerui.ruſti.prædi.l.ſed ſi iter.& qđ ibi no. per gl.&.l.proprium cõtra prædi.& quod no.C.de ſerui.& aqua.l.1.qa pp p̃ſeuerãtiã conſenſus interdũ plus põt præſcriptio elapſu tp̃is,q pactum arg.C.ad uelle.l.ſi mulier.de plus petit.l.1.C.de fur.patri.l.vlt.& no.in.l.quiſq̃.C.de diuer.& temp.præſcrip. ¶ Poſtremò uidemus rẽ eccle.magni pretij dari in emphiteuſim pro penſione unius nũmi.ut no.in auth.q rem.C.de ſacroſan.ec.& pro tribus ſolidis. in auth.de eõ alie.§.ex itaq; ver.quidam.ñ. dum &c. ¶ Vnde concludo cõtra dictos agentes his paucis,ꝙ audiri non debeant,& ꝙ dictũ emphiteutã nõ poſſit moleſtari occaſione prætenſæ dictæ pẽſionis,& etiã alia per dictũ dominũ allegantẽ prudenter tacta.

¶ † Addo ad prædicta, ꝙ ex pacto appoſito in contractu de non ueniendo cõtra dictã conceſsionẽ per ſe & ſuos hæredes ,& de habendo ipſam ratam & firmam, videtur renũciaſſe remedio.l.2.C. de reſcin.uendi.cui poteſt renunciari ſm̃ doc. ibidem ẽt ſi ignorabat illud ſibi competere,qa propter generalẽ renunciationẽ uel pactum uidetur de oĩbus remedijs cogitaſſe,quæ poſſent ſibi cõpetere ſaltem in genere.ff.de reſt.mil.l. qui in iure mil. & qđ not. Bart.in.l. ſub prætextu.la 2.&.l.ſi de certa.C.de tranſac.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Ser Ioannes tres habet filios Petrum Tibaldum & dñam Sophiam,quæ de præſenti uiuit & habet plures filios uiuẽtes . Ex petro oritur Rizardus.Ex Tibaldo oritur Georgius,qui Rizardus & Georgius ſunt fratres patrueles . Moritur deinde Rizardus ab inteſtato nullis derelictis filijs ſuperſtite Georgio eius patruele & ſuperſtite domina Sophia eius amita,quæ de præſẽti uiuit, dei de ſupraſcriptus Georgius,qui de præſenti uiuit,tenuit & de præſenti tenet hæreditatem dicti Rizardi,qui deceſsit nunc ſunt anni circa.7.uel.8. tacente & non contradicente dicta domina Sophia amita dicti Rizardi & Georgij.Nunc uerò dicta d.Sophia audiẽs & intelligens ſe debere habere iure hæreditario bonam partẽ in hæreditate ſeu bonis Rizardi eius nepotis adiuit & agnouit hæreditatem dicti Rizardi eius nepotis,prout de hac aditione conſtat publico inſtrumento . de tribus quæritur. ¶ Et primò , an tertiã hæreditatis totius ipſius Riaardi prædicta d. Sophia petere poſſit ſtantibus ſupraſcriptis ſtatutis . ¶ Secundò, utrum fructus ipſius terræ quos percepit dictus Georgius & percipere potuit donec tenuit dictam hæreditatem,debeat reſtituere prædictæ dominæ Sophiæ ¶ Tertiò, an adita hæreditate dicti Rizardi per dominam Sophiam ſola uoluntate, quę declarari poteſt per publicum inſtrumentum nulla alia apprehenſione corporali hereditatis dicti Rizardi,& nullo alio facto interueniente, ſi dicta domina Sophia interim decederet,tranſmitteret ad filios ſuos.

S V M M A R I V M.

1 *Tranſuerſalium,ultra fratr. & filios fratrum, proximiores in gradu præferuntur.*

CONSILIVM CCCLXXXVIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Ad primũ rñdetur ꝙ dicta dña Sophia dẽt hr̃e tertiam partem totius dictæ hr̃ditatis,qa de iure cõi ꝛ ſi cõſcripto ſtatuto, de quo ĩ.ſoret habitura totã hr̃ditatem p̃dictam cum foret ꝓpinquior in gradu dicto defuncto,de cuius hr̃ditate, agit̃ qa in tertio gradu cũ ſoret amita.ut ff.de gradi.l.iuriſconſultus.§.3.gradu.in uerbo,amitę;

1 dictus uero Georgius erat in quarto gradu. Et cõſtat ꝙ in trãſuerſalibus ultra fr̃es & filios fratrum ꝓpinquiores in gradu p̃feruntur.

a C.de legi.hę.auth. poſt fr̃es. Statutũ vero p̃dictum excludit eam pp agnatum.ſ.dictum Georgium a ſucceſsione , p̃terq̃ a tertia eius qđ fuiſſet habitura ab inteſtato,cũ dictus agnatus ſit.ĩ.tertium gradum de iure cano. cum ſit in ſcđo, lꝫ de iure ciuili ſit in quarto,& hoc eſt clarum;& ita his dieb. conſulens rñdi.& hoc de primo. ¶ Ad ſcđm rñdetur ꝙ eidẽ Sophiæ debẽt ẽt fructus dictæ tertiæ quos pcepit dictus Georgius,ſi extãt uel ex eis factus eſt locupletior,nõ aliter ſi erat bonæ fidei,ꝙ eſſe dr̃ ẽt ſi errauit in iure. l.ſed ſi l §.ſcire.ff.de pet.hær.ultra uerò non tenet̃,& ſic nec de p̃cipiendis.ff.de pe.hær.l.ſed & ſi l.§.ſcire.& §.conſuluit.& l.itẽ ueniunt.§.ſi uetus.ad l.fal.l. qđ de bonis.§.fructus.ſed ſi ſciuiſſet ad ſe nõ pertinere tenetur de oĩbus. C.de pe.hær.l.1.& 2.& hoc de ſecundo. ¶ Ad tertium ur̃, ꝙ ad dictam dñam non pertineat adire ; qa ſtatutum excludit eã a ſucceſsione & mandat ſibi aſsignari dictam tertiam,& ſic hẽt eam recipere de manu hr̃dis.ſ.dicti Georgij.l.fundi trebatiani.ff.de uſufru.l.iunctis his q̃ no. Bar.in l.centurio.ff.de uul.& pu.ſt. 3.q.prir.& l.inter oẽs.ff.q ſatiſ.co. & ſic hꝫ cõdictionẽ ex dicto ſtatuto.ff.de condic.ex lege.l.1.quam tranſmittere põt ad ſuós hr̃des ẽt ignorans cãm ſibi cõpetere.Inſti.de uer.obl.§.ex conditionali.& ſic etiam non apprehenſa poſſeſsiõe.

¶ Fratres. ubi uide Bal. totam materiam exaggerantem & uid doc. in authen. ceſſ. & ic.co.ti.

S V M M A R I V M.

1 *Compromiſſum ſ. fiat de una hæreditate,an eius uerbis cõprehendi poſſint a'ia bona alterius hæreditatis,ſi tamen partes crediderunt ea bona non comprehendi, non comprehenduntur.*

CONSILIVM. CCCLXXXIX.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ In q̃õne quæ uertit̃ Vtini inter dñam Elenam uxorẽ ſer Henrici petentẽ executionẽ cuiuſdã laudi ex parte una,& dñam Beneuenutam uxorẽ ſer Nicolai de Coloreto ream & conuentam ex altera , de & ſuper bonis ſer Candidi mariti quondã primi dictę dñæ Beneuenutę ſup qbus dr̃ fuiſſe latum laudum,qđ p quatuor uncias cũ dimidia deberent pertinere ad dictam dñam Elenã p reſiduo.i.7.unc.cũ dimidia deberent ptinere ad dictã dñam Beneuenutam. In qbus qdẽ bonis dicti quõdã ſer Candidi dicit dña Elena cõprehẽdi debere medietatẽ bonorũ quõdã ſer Iacobi fr̃is dicti ſer Candidi,q ipſum ſer Candidũ hr̃dem inſtituit, & ſi decederet ſine filijs aut cũ filijs decedẽtibus an̄ quartum annũ , ſubſtituit quẽdam Ioannẽ;& ipſe deceſsit relictis duob' filijs pupillis, quorũ unus deceſsit pubes factus inſtituta matre ſua.ſ.dicta dña Beneuenuta;& ſic dimidia dictorũ bonorum ſer Ia.q̃ ad illũ peruenerat tanq deficta cõditione ſubſtĩonis,remãſit apud dictam puberẽ hr̃demq; ei' mixta & unita cũ bonis & hæreditate dicti ſer Cãdidi , cui uidebat̃ facta ſubſtĩõ de Ioanne ſub duplici ꝯditione uel euẽtu, & ſic uidebat̃ comprehẽdi appĩone bonorũ ſer Candidi in ſnĩa arbitrali lata inter dictas dñas,& in cõpromiſſo facto ĩter eas de bonis ſer Candidi ſm̃ iuris interpretationem;uñ vult dicta dña Elena hr̃e quatuor uncias cũ dimidia bonorũ ſer Iacobi facta diuiſiune ipſius,deinde in 12.vncias ſicut de alijs bonis ſer Candidi q̃ non peruenerunt ad eum a dicto ſer Iac. Alter uerò filius deceſſit impubes,& ſua dimidia puenit ad Ioan.ſubſtitutũ,& ſic acceſſit a bonis ſer Candidi,& de illa non eſt dubium ꝙ ap.dictorũ bonorum ſer Cãdidi non uenit,qa de illa nõ potuit eſſe q̃õ inter p̃dictas. ¶ Præfata uerò dña Beneuenuta dicit,ꝙ nec partes in compromittẽndo,nec arbiter in ꝓnunciando unq̃ ſenſerunt aliqd de bonis quæ fuerũt olim dicti ſer Iacobi, ſed ſolum de illis quæ ſer Candidus habuerat aliunde , & ita dictus arbiter iuratus deponit, quod uidetur ſufficere dictæ dñæ.Beneuenutę.per l.expreſſam.ff. de excep.rei iud.l.ſi cum teſtamento poſt prin.cum l.præcedenti. in fi.Sed domina Elena dicit forte,quòd de intentione partium & arbitri cẽſẽtur fuiſſe omnia illa, quæ ueniunt ex vi & ꝓprio ſignificatu uerborum, ſm̃ iuris interpretationem.ar.cotũ q habentur & no.in l.ſub prætextu.la ſcđa.C.de tranſa.ſed hic eſt hmõi; quia

poſtq̃ hæreditas ſer Iacobi fuit adita per ſer Candidum pro illa parte quæ apud ipſum vel hæredes ſuos remanſit, nõ poterat amplius dici hæreditas ſer Iacobi, ſed ſer Candidi, iux. not. in l. eius q. in prouinciam. ante fi. ff. ſi cer. pe. in gl. ſuper verbo hæreditati. & l. 1. §. veteres. ff. de acq. poſ. de his qui. ut indig. l. qui titij teſtamẽtum. in prin. ad carbo. l. 3. §. plane mater. quæritur ergo qd iuris.

2 ¶† Circa quod notandum, ꝙ qõ q̃ erat inter d. dñas rõne cuius deuenerunt ad compromiſſum, prouenerat rõne teſti ſer Candidi q̃ filios ſuos hæredes inſtituit, & ſi decederent anteq̃ peruenirent ad xx. ann. ſubſtituit d. Beneuenutam vxorem ſuam & quandam Geltrudam ſororem ſuam in earum uita, & poſt earum mortem quoſdam alios, qui alij mortui ſunt viuentibus dictis dñabus. Cõditio verò dictæ ſubſtõnis euenit, qa filij mortui ſunt anteq̃ ad dictam ætatem. xx. anno. peruenirent, & ſic hæreditas & bona oĩa d. ſer Candidi peruenit ad dictas dñas & ẽt remanſit. Præfatæ verò Geltrudæ dr̃ ſucceſſiſſe dicta dña Elena, quæ petebat dimidiã partis hæreditatis ſer Candidi, quæ pertinuit ad Geltrudam, cuius dicebat ſe hæredem, ſed D. Beneuenuta quæ aſſerebat ſe hæredem filiorum, petebat deducto ære alieno deduci legitimam filiorum quæ erat quatuor vnciæ, dicens illas ad ſe pertinere, & reſiduum diuidere per medium; & ita vr̃ feciſſe arbiter, qui aſſignauit dictæ Elenæ quatuor unc. cum dimidia. Sed neſcio quare illã dimidiam, cum ipſam tangerent quatuor tantum; i. octo tangebãt D. Beneuenutam neſcio ẽt quare non plus. ſ. rõne trebellianicæ.

¶ His ergo præmiſſis videndum eſt, an in gñali diſpoſitione dicti ſer Candidi facta de bonis ſuis, vt poſt mortem filiorum peruenirent ad dictas duas dñas, includeretur ẽt illa dimidia bonorũ, quæ fuerunt ſer Iacobi primi teſtõris, & quæ dimidia peruenit ad illũ filium factum adultum; an non includantur, tanq̃ poſt mortẽ ſer Candidi fuerit potius illius filij facti adulti, tanq̃ tacite ſuis patri ſuo ſubſtitutus per ſer Iacobum, & ſic a ſer Iaco. cenſeatur ille filius habuiſſe, non a patre ſuo ſer Candido; & ſic nõ includatur in gñali diſpoſitione ſer Candidi facta de bonis ſuis. Et breuiter, ſi ſer Iacobus feciſſet ſubſtõnem de Ioanne d. ſer Candido in unum tm̃ caſum. ſ. ſi decederet ſine liberis, non eſſet dubium, ꝙ liberi nõ cenſerentur ſubſtituti pr̃i decedendo cum eis, & ſic ſer Candidus potuiſſet dicta bona alienare tam inter viuos q̃ in vltima voluntate tanq̃ non ſubiecta reſtõni, per ea quæ habentur in l. lucius. la ſecunda. ff. de hære. inſt. & p ꝯñs veniret in gñali diſpõne d. ſer Candidi facta de bonis ſuis, ſicut & alia bona ſua q̃ habuiſſet aliunde, q̃ a ſer Iaco. qa ſua eſſent iſta ſicut illa, cum vnicum pr̃imonium faciant bona vndecunq; quæſita. l. iuriſperitus. §. cum oriundus. ff. de excu. tu. verum qa ſer Iac. fecit ſubſtõnem de Ioanne in duplicem caſum. ſ. ſi Candidus decederet ſine liberis, & iſta ſine dubio fuit facta Candido. Item ſi decederet cum liberis, & illi poſt ea decederent in pupillari ætate, dubitabatur de iſta cui facta cenſetur, an Candido ſicut præcedens, qa tunc eſſet idem quod in illa, licet eius condõ euenerit poſt mortem ſer Cãdidi; & iſtam partem vr̃ ſentire. Bar. in l. cẽturio. ff. de vul. & pup. & añpc. co. in uer. quo vlterius, qd ſi teſtõr dixit &c. vbi ſentit, ꝙ tunc videat̃ facta filijs, qñ expſſè & ſpecificè filij ſunt noĩati, aliàs cẽſeatur facta hærede inſtituto ſub duplici ꝯdõne & ſic ſicut in primo caſum filij non cẽſentur ſubſtituti patri, ſic nec in ſcd̃o, & ſic bona remanent in libera diſpõne inſtituti, ſi neutra condõ exiſtat, & per ꝯñs ueniũt in eius gñali diſpõne facta de bonis ſuis. in ꝯriũ ꝙ cẽſeatur facta filijs, qa ſubſtõ facta poſt mortem plurium cẽſetur facto ultimo morienti. l. codicillis. in fi. prin. & ibi p Bar. ff. de vſufr. leg. vñ in caſu nr̃o, ſi teſtõr habuiſſet iſtos in ptãte ſua, videret̃ ꝙ in pſonam vltimo morientis, q decesſit in pupillari ætate, fuiſſet pupillaris tanq̃ magis fauorabilis; & ſi ita eſt, vr̃ ꝙ vltimò moriẽs uideatur ſubſtitutus fuiſſe penultimo morienti, & penultimò moriens primò morienti; ſicut ſi ſpecifice fuiſſet facta in pſonam filiorũ, p ea q̃ no. Bar. in d. l. centurio loco præall. & p te a. in l. titia ſcyo. §. ſeya. ff. de leg. 2. & ſi hoc eſſet, mortuo d. Candido bona, q̃ fuerant q. ſer Iacobi, perueniſſent ad filios ſer Cãdidi potius ex teſtõ ſer Iacobi ex tacita ſubſtõne q̃ cenſetur fuiſſe facta per eum, q̃ ex teſtõ ſer Candidi & potius q̃ ad hæredes ſer Candidi, & ſic diſpõ ſer Candidi gñaliter facta de bonis ſuis non comprehenderet iſta bona, q̃ poſt eius mortẽ ſubiacebant reſtõni fiendæ filijs, & ſic nõ erant tranſitura ad filios ſer Candidi tanq̃ ad hr̃des eius, ſed tanq̃ extraneos fideicommiſſarios; vñ de ipſis nõ poterat eſſe qõ inter d. dñas tanq̃ de bonis ſer Candidi, qa ptinebãt ad D. Beneuenutã tanq̃ hr̃dem filij ſui quẽ mortuus eſt pubes & ad quẽ peruenerũt tanq̃ bona ſer Iaco. & ex teſtõ ſuo non tanq̃ ad hæredem ſer Candidi pr̃is ſui, nec ex teſtõ ſer Cãdidi. Iſta ſunt ſubtilia dubia ſatis, tñ qcqd ſit, poſito ꝙ prima pars eſſet verior, tñ qa tam per partes q̃ p arbitrium putabat ꝯriũ. ſ. ꝙ bona q. ſer Iac. non caderent in hoc ꝯpromiſſo facto ſu p bonis ſer Candidi, put tam arbiter, q̃ ẽt notarius rogatus de cõpromiſſo atteſtant̃ quantuncunq; cõpromiſſum fuerit factum gñalr̃ de bonis ſer Candidi, & ẽt laudum ſic latũ fuit. Attñ iſta bona, de qbus partes nõ cogitarunt, nõ cõprehẽdũtur. l. ſi cũ dies. §. plenũ. ver. ſed ſi forte. ff. de arb. C. de iudi. l. licet. & ſic virtute laudi non põt peti portio de illis bonis, ſed nec ẽt in alio iudicio ſi maliciose D. Helena omiſit proſequi quod dicitur præſumi, cùm de illis nunquam mẽtionem feceret, per l. de rebus in fi. ff. de arb. ſ. quia incideret in pœnam compromiſſi.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Illuſtris D. Marchio eſtenſis confiſcauit oĩa bona ſer Nicolai Bergamini exiſtentia in territorio & diſtrictu Ferrariæ. Cui Nicolao remanſerunt bona exiſtẽtia Venetijs, vcƺ duc. 8000 imprestitorum, qua cõfiſcatione ſecuta p̃libatus D. Marchio qbuſdam creditoribus d. Nicolai exiſtentibus Ferrariæ ſatisfecit, qbuſdã non; ſiue uni quorum ꝯctus ſunt Ferrariæ celebrati d. dñs ſatisfacere noluit, quo fit vt tales ſiue talis creditor vult exigere debitũ ſuũ ab ipſo Nicolao domiciliũ habẽte Paduæ, maximè occaſione bonorum venetorum p̃dictorum in totum vel ſaltẽ p rata bonorũ uenetorũ, q̃ non fuerunt cõfiſcata, licet bona Ferrariæ fuerint ualoris duc. 20000. credita verò & æs alienũ paruæ quãtitatis reſpectu bonorũ; d. verò Nico. ſe defendit dicẽs nõ teneri virtute talis cõfiſcationis, ſed ꝙ D. Marchio p̃libatus, q ẽt alijs ſoluit creditoribus, tenet̃ ſoluere. Ea p̃dictis q̃rit qd iuris. Si d. Nicolaus in totũ vel parte aliqua ſiue reſpectu bonorũ venetorũ, ſiue reſpectu bonorũ d̃ nouo acqſitũ teneat̃ ſoluere d. ſiue d. creditorib. uel ne.

S V M M A R I V M.

1 *Creditor illius, cuius bona ſunt confiſcata, non tenetur ſoluere creditoribus de bonis alibi exiſten. quando bona confiſcata in loco ſufficiũt unde fiſcus tenetur.*

CONSILIVM CCCXC.

1 IN *Chriſti nomine Amen.* ¶† Licet illi q̃ ꝯtraxerũt cum d. Nicolao Ferrariæ cenſeantur habuiſſe reſpectum ad totum pr̃imonium, quod præfatus Nicolaus ubique habebat. ff. de pecul. l. hinc q̃rit̃. §. põt circa med. quia non niſi unicum pr̃imonium dicebatur habere, licet in diuerſis locis haberet bona. l. iuriſperitus. §. cum oriundus. ff. de excu. tut. in fi. Attñ hoc intelligitur ordine ſucceſſiuo, ut per prius ad bona exiſtentia Ferrariæ, maximè qa plura erant, & ꝙ de illis primo loco ſatisfieret, ſcd̃ò ad exiſtẽtia Venetijs ut de illis ſatisfieret in ſubſidium alijs non ſufficientibus, ut d. §. põt. verſi. certe. de tribu. l. procuratoris. §. ſi plures. de teſt. milit. l. ſi certarum. §. j. Et ſm eundem ordinem intelliguntur ꝯcta hypothecaria, ſi quod debitum erat cum hypotheca bonorum, cum illa reguletur ſm ordinem perſonalis actionis, quæ eſt principalis. C. cõia. de lega. l. j. §. fi. ff. de auro & arg. leg. l. ſi non ſint. §. perueniamus. & l. cum aurũ. in fi. & in regula acceſſorium. de reg. iur. vñ cum bona confiſcata Ferrariæ ſint ſufficiẽtia, fiſcus ille debet ſoluere iſti, de quo nũc agitur, ſicut ſoluit alijs. C. ad l. iul. de ui. l. ſi tutoris. nec habet recurſum ad bona exiſtentia Venetiis.

S V M M A R I V M.

1 *Actiones quando in libello plures colligi poſſunt, uidetur actor intentaſſe magis conducibilem.*

2 *Maritus non poteſt præſcribere bona uxoris non data in dotem, & an in dubio bona quæ probantur fuiſſe uxoris, præſumantur data in dotem.*

CONSILIVM CCCXCI.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ In cauſa q̃ uertitur ĩ ciuitate Maſſæ comitatus Senarum & coram poteſtate dictæ ciuitatis inter Pierum Michaelis & Iacobam filiam Antonij & uxorem Ambro. ſeu procuratoris eorum petentes e a vna parte, & D. Gregoriam relictam Michaelis neri ream & conuentam e a altera, de & ſuper quadam domo & quibuſdã petiis terrarum. viſo & diligẽter examinato p ceſſu agitato inter partes mihi tranſmiſſo p conſilio hñdo, q̃ debeant eſſe partes iudicis in p nunciando, & ẽt qbuſdã cõſiliis doctorũ habitis p vtraq; parte & iuribus earũdẽ, vr̃ mihi finalr̃ in puncto iuris ferendã eſſe ſnĩam p agentibus, & d. D. Gregoriam fore cõdemnandam ad reſtõnem bonorum deductorũ in libello, cũ intentio agentiũ videat̃ eſſe fundata, & ex altera parte nihil eſt p batum quod habeat eã excludere.

Nam

1 ¶ †Nam ex verbis libelli tres actiones uidenẽ poſſe ꝯprehendi. ſ. petitio hæredit. dum declaratur ꝙ in hæreditate D. Franciſchinæ remanſerunt dicta bona q̃ petunẽ, & ꝙ hæreditas D. Franciſ. pertinet ad eos ab inteſtato tanq̃ ꝓximiores, vel ex pſona parentũ ſuorum ſi eam adiuerunt, vel ex pſona ꝓpria, & p ſucceſſorium edictum ſi ea non adiuerunt, cum non extẽt alij ꝓpinquiores ꝯſanguinei. ſic dẽnt ſuppleri verba petitionis, & petũt declarari d. hæred. ad ſe ptinere, q̃ verba ꝯueniunt petitioni hæreditatis. ff. de peti. hære. l. licet minimam. ergo ille vr̃ intentata. p ea q̃ not. ff. de libe. & poſth. l. gallus. §. 1. & ibi p Bar. lu fi.] Item ꝯprehendit rei vendicatio, & publiciana, dum petit declarari d. bona ſpectare & ptinere ad actores iure dnij uel quaſi, q̃ verba pdictis actionibus conueniunt. l. ex diuerſo. §. j. ff. de rei ven. & in c. abbate ſanè. de re indi. li. 6. q̃ actiones concurrere pñt cum petitione hrdit. qñ res q̃ petũtur erant hrditariæ, qa fuerant in dñio defuncti uel quaſi dñio. l. item videndum. §. fi. ff. de pet. hære. & ẽt in plus ſe hẽt petitio hrditatis, qa ꝯpetit ẽt ꝓ rebus non hrditarijs, q̃ tñ fuerunt in hrditate repertæ; puta poſſeſſæ vel detẽtæ p defunctum tpe ſuæ mortis. l. & non tñ. in prin. ff. de peti. hære. Cũ aũt oẽs d. tres actiones tendant hic ad eundem fi. ſ. vt agentes cõſequanẽ d. bona ſibi reſtitui licet ex diuerſis principijs oriantẽ, & ſic vnã tenentẽ eligere reo ſup hoc inſtante & petente. l. nemo ex his. §. quotiens. ff. de reg. iur. l. qd' in hrdem. §. eligere. ff. de tribu. Reo tñ ſup hoc non inſtãte ꝙ eligat actor expſsè cẽſeẽ illã elegiſſe, p q̃ leuius & facilius põt ſuã intentionem ꝯſeq pp clam appoſitam, ꝙ pdicta petit oĩ meliori mõ, via, forma &c. ꝓut determinat Cy. in l. edita. C. de eden. in fi. v. qõnis, & ſic in caſu iſto vr̃ intentata petitio hrdit. in qua agentibus ſufficit ꝓbaſſe d. bona tenta & poſſeſſa fuiſſe p d. Do. Franciſ. tpe ſuæ mortis tanq̃ ſua, qd' optime fuit p plures teſtes ꝓbatũ. Nec ob. ꝙ durante mrĩmonio maritus, vt dr̃, poſſidebat, qa nõ apparente ꝙ fuerit ſibi in dotẽ data, pſumitẽ maritus iure familiaritatis vſus potius q̃ iure ſuo. ff. qb' mo. vſuf. amit. l. ſi mulieri uſus domus iũcta. l. q iure familiaritatis. ff. de acq. poſ. Nec ẽt ob. ꝙ d. D. Greg. vr̃ habere titulum legati, qm̃ habuit iſm a Michaele q poterat ꝯueniri peti. hære. ergo ipſam non excuſat, quominus d. actione poſſit ẽt ipſa ꝯueniri, cum non debeat eſſe melioris ꝯdõnis, q̃ eios autor. ff. ad velld. fi. §. j. & no. Bart. expſſe. in l. cogi. in fi. C. de peti. hær. ¶ Præterea dicit Bal. in l. fi. C. de edic. diui adr. tol. p tex. illius. l. in fi. qd' tunc ti. excludit peti. hęre. quando fuit acquiſitua uiuente teſtatore, de cuius hæreditate agitur, ſecus ſi poſt mor-
2 tem, vt ipſe ibi no. in 9. col. †Item non ob. ſtatutũ de pſcr. decennali; qa d. Michael non potuit pſcribere ꝯſtante mrĩmonio, qa non poſſidebat iure ſuo, ſed pſumitẽ uiſſe vſus iure familiaritatis, ut. ſ. dixi. ergo &c. l. fi. ff. quẽad. ſer. amit. poſtq̃ apparet, ꝙ nõ incepit vti niſi poſt ꝯtractum mrĩmoniũ cũ illa D. Fran. & ꝙ ad manus illius dñæ ꝑuenerat p prius & poſt mortẽ ptimi mariti, q p plures teſtes ꝓbanẽ tenuiſſe & poſſediſſe ꝓ ſuis & tanq̃ ſuas. Nã ꝓ antiquo-
a ri poſſeſ. pſumitẽ. C. de acq. poſ. l. in ꝓbata. c. licet cãm. de ꝓb. & no. doc. ĩ mã iterdicti vti poſ. & ſic poſſeſſio d. mariti acqſita poſt ꝯtctũ mrĩmoniũ cũ d. Frã. q poſſidebat, pſumitẽ poſſediſſe, q̃ſi & potiꝰ ꝓ uxore, q̃ ꝓ ſe; ergo ñ potuit pſcribere. l. male agit. C. ď pſcr. 30. an. Nã ſtatutũ intelligitẽ de illo, q poſſidet ꝓ ſe, & nõ ꝓ alio, tñ intelligi dẽat ſm iũs cõe, ut no. in l. li. §. licẽtia. in fi. gl. magnæ. C. de iure delib. Sed nec poſt mortẽ ſuæ uxo. potuit pſcribere, qa nõ potuit ſibi mutare cãm poſſeſ. ſolo aĩo nõ ſũ ꝑuiuẽte noua cã. l. cũ nemo. C. de acq. poſ. ptere a ſciebat res eẽ alienas, quo caſu ſtatutũ nõ hẽt locũ, qa includeret pctm̃, ut tenet Bal. ĩ l. oẽs pplĩ. ff. ď iuſt. & iur. in 3. q. priu. ver. ecce aliã. & Io. an. in c. fi. de exc. li. 6. Itẽ nõ ob. ꝙ d. bona videanẽ fuiſſe data in dotẽ, & ſic ꝙ fuerit ea lucratus ex forma ſtatuti. qa hoc nõ eſt verũ, ex quo nõ apparet ꝙ data fuerint huic ſcďo marito, nec ẽt primo, imo ipſa habuit a primo uiro, & ſic ñ cẽſeẽ data ſcďo marito, nec rõne ſcď i mrĩmõij, nec pp patiẽtiã vxoris ꝙ maritus teneret & poſſideret & fructus colligeret, nec rõne lõgi tpĩs quo fuit paſſa, ꝓut determinat. Bar. in q. di ſpu. p eũ q ĩnce. mulier habẽs largũ pñmonlũ, nec ẽt ob. ꝙ d. bona fuerũt poſito in æſtimo d. Michaelis, & ꝙ ſteterũt tãto tpe, & ꝙ ſoluit ꝓ eis tanq̃ ꝓ ſuis, poſtq̃ apparet, quaẽr ad manus eius ꝑuenerũt. ſ. ab uxore, & ſic nõ erãt ſua ſed uxoris. p l. ſolẽnibus. C. de rei ven. de ac. emp. l. ſi pr̃. & qď ibi no. p Bal. vec. neq; .n. Poſtq̃ ergo p teſtes q̃plures ꝓbatũ eſt, ꝙ d. bona fuerint tẽta & poſſeſſa p primũ maritũ tanq̃ ſua, & poſt eius mortẽ ꝑuenerũt ad manꝰ d. D. Fran. q tenuit ſilr̃ vt ſua 2. uel 3. ann. anteq̃ nuberet ſcďo uiro, & ꝙ poſtq̃ nupſit etiam tenuit poſſ. unà cũ marito uſq; ad ann. Dñi. 1420. quo mortua ẽ, & nõ apparet, ꝙ fuerint ĩ dotẽ data, nec data pſumunẽ ut dixi, patet ꝙ ĩ hæreditate dictæ dñæ vñr remãſiſſe & repertæ fuiſſe, & ſi ueniũs in petitione hæreditatis, poſito ꝙ dñiũ dictæ dñæ nõ foret ꝓbatũ, cui actioni nõ fuit præſcriptũ p iã dicta, & ſic dicti agẽtes dẽt obtinere; qa teſtes de ponũt de parentela, & ſic cõiter habebanẽ & reputabanẽ, qď ſufficere dẽt p ea q̃ no. p doc. in. l. nec naturales. C. de ꝓba. & p Bar. in. l. 1. §. iul. ff. de lib. agno. qa ſunt in quaſi poſſeſſione parentelæ quæ facit præſumi eos eſſe uel fuiſſe tales. l. liberis. §. fi. ff. de lib. cau. nec apparet extare alios ꝓpinquiores. Nec ob. ꝙ pater & mater iſtorũ agentiũ, qbus fuit prima hæreditas primo loco non ꝓbanẽ adiuiſſe hæreditatẽ pdictam, & ſic eam non tranſmiſerunt ad pdictos agẽtes, qa poſito ꝙ ita eſſet, & ſic non poſſent eã habere ex pſona parentum & ex iure tranſmiſſo, ſaltẽ ex propria perſona & recta via p ſucceſſoriũ edictũ, qď habet locum tam in agnatis q̃ in cognatis de iure ciuili. Inſti. de legi. agna. ſuc. §. placebat. Item poſſunt & uerba illa libelli ſunt apta cõprehendere hũc caſum, ſi bene inſpicianẽ; qa dicunt ſe fuiſſe ꝓximiores, & alios ꝓpinquiores ñ extare, & pp clauſulã libelli ꝙ pdicta debent oĩ meliori mõ & forma, quibꝰ melius poſſint &c. Præterea ẽt in rei uen. vidẽtur poſſe obtinere; qa ex dictis teſtiũ patet, ꝙ dña poſſedit annis. 30. & ultra, & pſumiĩ ꝙ bona fide cõpleto dicto tpe. C. vnde ui. l. cum q̃rebaẽ. & ibi no. per Bar. in fi. & ſic acquiſiuit dñium ſaltẽ utile & ius uendicãdi a quocunque poſſeſſore. C. de præſcrip. 30. an. l. ſi quis emptis. §. qď ſi quis ad eius hæredes tranſiuit, l. hæreditas. de uerbo. ſignifi.

¶ Caſus qui ex hoc proceſſu colligitur talis eſt.

¶ Nobilis uir ſer Aſq̃nus de ſubrogauacca duos habens filios uidelicet ſer Macorẽ & ſer Bertoldũ ex legitima coniuge iã defuncta, ſuũ ultimũ condidit teſtm̃, in quo aliqua fecit legata certis pſonis & ẽt pijs locis. Itẽ ſuos hæredes vniuerſales inſtituit pdictos ſer Macorẽ & Bertoldum filios ſuos legitimos & naturales, & ſi dicti ſui filij hæredes morerẽtur anteq̃ ad legitimã ꝑuenrient ætatem, aut ab inteſtato, aut ſine legitimis hæredibus ab ipſis legitimè deſcendentibus eiſdem Mocori & bertoldo ſubſtituit & eos uniuerſales hæredes eſſe uoluit ꝓximiores de parentela & domo ſua. ſ. de ſubrogauacca. deinde in fine clauſulã codicillarẽ appoſuit p hæc uerba. Et hanc ſuã ultimã uoluntatẽ & ultimũ teſtm̃ aſſeruit eſſe uelle, quam & qď uoluit ualere iure codicillorũ, & ſi iure codicillorũ non ualet uoluit ualere quocunque alio iure ultimæ uoluntatis & teſtamenti, quo melius utilius & efficacius de iure ualere põt & tenere. Tranſactis pluribus annis poſt dictũ cõditũ teſtm̃ dictus ſer Aſquinus ſcďam coniugẽ ſuſcepit, ex qua habuit duos filios. ſ. Rizardũ & Bartholomeũ, deinde poſt aliqď tpſ mortuꝰ eſt nullo alio cõdito teſtõ dictis primis filijs & ẽt ſecũdis, quorũ alter erat tũc ætatis circa annorũ quatuor ac ipſorũ matre ſuꝑuiuentibus, exiſtentibus tñ dictis filijs ex ſcďo mrĩmonio in pupillari ætate. Præfati aũt ſer Macor & Bertoldus filij ex primo mrĩmonio ſe in bonis & hæreditate patris immiſcuerũt, filiosq; ex ſcďo mrĩmonio vt fratres in domo paterna rexerunt, gubernauerũt, & alimẽtauerũt uſq; quo pdicti mortui ſũt parũ poſt pupillarẽ ętatẽ ab inteſt. Suꝑſtite tñ mr̃e dictorũ filiorũ ex ſcďo mrĩmonio, qbus mortuis pdicti ſer Macor & Bertoldꝰ filij ex primo mrĩmonio dictã hæreditatem & bona paterna ꝓut prius exercuerũt, adminiſtrauerũt, tenuerũt, & poſſederũt ferè p decẽ annos abſq; ꝯdictione alicuius pſonæ. Tandem dña Truda mater pdictorum Rizardi & Barth. ceſſit cuidã dñæ Bartholomeæ oẽe ius & actionẽ, qď & q̃ habet ſeu hr̃e deberet in bonis & hæreditate dictorum Rizardi & Bartholomei filiorũ ſuorũ ſic ab inteſtato defunctorũ. Nũc uero pfata dña Bartholomea iure ſibi ceſſo a dicta dña Truda agit ꝯ pfatos fratres ſer Macorẽ & Bertoldũ tanq̃ poſſeſſores hæreditatis & bonorũ quondã dicti ſer Aſquini patris ipſorũ, & petit ſententiari & declarari hæreditatẽ dictorũ Bartholomei & Rizardi ptinuiſſe & ſpectaſſe ad dictã dominã Trudã matrẽ, & iã ex ceſſione & trãſlatione de qua. ſ. ſpectare & ptineẽ d. Bartholomeæ pdictæ & inde p iudicẽ cõdẽnari pdictos ſer Macorẽ & Bertoldũ ad reſignandũ & tradẽdũ eidẽ d. Bartholomeæ hæreditatẽ & bona hæreditaria pdictorũ Bartholomei & Rizardi, & in hoc eidẽ debere tradi & reſtitui dimidiã bonorũ & hæreditatẽ q̃ fuerũt ſupradicti ꝯ ſer Aſquinũ cui ut aſſerit dicta dña Truba mater ſeu iã d. Bartholomea ſucceſſerũt dicti duo filij ꝓ dimidia ab inteſtato vnã cum alijs duobus fratribus. ¶ Ex aduerſo per dictos ſer Macorem & Bertoldum reſpondetur ſe non teneri aſſeren-
1 tes primò dictum ſer Aſquinum teſtm̃ ſolenne cõdidiſſe, etiam ſic te-

a ¶ Præſumitẽ Adda bar. i cõſi. 80. inc. In qõne cioli. & in cõſi. 96. incip. Matheolus cũ dẽ d. Pau. de ca. ia ꝯ ſi incip. In cã quæ uertitur doc. neũ ad ſcdem. de re ſti. ſpolia

teſtatum deceſsiſſe,& primò eſſe hæredes patris ex teſtõ ſaltẽ vigore clauſulæ codicillaris vt ſic dicti duo filij Bartholomeus & Rizardus poſt teſtamentum nati teneantur reſtituere per fideicommiſſum dictam hæreditatem, ſi qua ſibi obueniſſet retenta legitima dictis fratribus inſtitutis, poſito quòd dicti duo fratres in teſtamento patris præteriti ipſum teſtamentum tempore ſuæ vitæ impugnaſſent & nullũ dixiſſent, ſed nõ apparet nec apparebit ꝙ unq̃ ullo tẽpore dicti fratres ꝓdictũ patris teſtamentũ impugnauerint ſeu de nullitate egerint ꝯ prædictos fratres inſtitutos,& ſic nulla facta oppoſitione de nullitate dicti teſtĩ dicta dña Barth ›lomea petit dimidiã dictæ hæreditatis ꝓut in libello apparet & ꝓceſſu actitato: In qua etiam ſer Aſquini hæreditate ſunt plurima bona feudalia,quæ dicti fratre: dicũt nullo modo ꝑtinere poſſe ad dictã matrẽ cũ ſunt feuda & bona feudalia auita & antiqua. Itẽ dicũt dicti fratres,ꝙ præſuppoſito ꝙ dicti fratres fuiſſent patri hæredes & ſucceſsiſſent in aliqua parte dictæ hæreditatis, nihilominus dicti fratres ſunt potiores in ſuccedendo dictis ſuis fratribus q̃ ipſa mater,& hoc vigore conſtitutionis ſub rubrica de hære.ab inteſt.licet per aduerſam partẽ opponaĩ ꝙ dicta conſtitutio ſit reuocata & penitus ſublata,ut apparet ex deductis in ꝓceſſu. Ex qbus dubitaĩ de pluribus, de quibus petitur conſilium. ¶ Et primo, quia non apparet dictos Bartholomeũ & Rizardum filios præteritos teſtamentum prædictum patris impugnaſſe, ſeu de nullitate egiſſe,teſtm̃ prædictũ ualidũ remanſerit quaſi ꝑ quãdã tacitã approbatiunẽ. Et an dictum ius dicendi nullũ ad matrẽ tranſiuerit,ut mater nunc ex ꝑſona filiorũ poſſit dictũ teſtm̃ impugnare. ¶ Secundũ dubiũ præſuppoſita nullitate teſtamẽti ex cã prædicta præter tionis, an prædicta clauſula codicillaris operetur fideicõmiſſum ab illis filijs ꝑteritis ab inteſtato uenientibus,& an legata in dicto teſtõ facta cõſeruentur per auth. ex cauſa,aut ſaltem per dictã clauſulam codicillarẽ. ¶ Tertiũ dubiũ,an dicta cõſtitutio de hæredibus ab inteſtato teneat, uel ſit reuocata. Item q̃ritur ſi in feudis prædictis mater dictorũ filiorum ſuccedere poſſet uel ne. Item an legata dicti teſtamenti conſeruentur uirtute dictæ codicillaris clauſulæ.

S V M M A R I A.

1 *Subſtitutio facta de proximioribus, ſi filij inſtituti morerentur ſine prole, cenſetur facta etiam filiis præteritis,qui tacitè approbarunt teſtamentum.*

Mater præteritorum filiorum ex ſecundo matrimonio non ſuccedit niſi in treb. & legiti.ipſorum,non autem in totum propter tacitam ſubſtitutionem.

CONSILIVM CCCXCII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſo & põderato pũcto ſupraſcripto & allegationibus factis in fauorẽ conuentorũ & ſententia lata ꝯ eos in fauorem ceſſionariæ agentis ſm formã ſuæ petitionis, per quã dicti conuenti condemnãtur ad relaxandũ dimidiã partẽ bonorũ,quæ fuerunt primi teſtatoris, ſcilicet ſer Aſquini, quæ dimidia dicitur ſpectaſſe & pertinuiſſe ad duos filios natos ex ſecunda vxore ab inteſtato rupto teſtamento propter eorum præteritionem & erãt alij duo nati ex prima rei & conuenti in hac lite, & ſic ad quemlibet eorum pertinebat quarta pars dictæ hæreditatis,quibus natis ex ſecunda & defunctis dicit ſucceſsiſſe inſolidum domina Truda mater eorum excluſis fratribus ex latere patris tantum de iure cõi, a qua domina Truda præfata domina agens habuit ceſsionem. ¶ Omiſsis dubijs ſupra formatis,ſcilicet primo, ſecundo,& tertio, & fundamentis quæ ſuper eis fiunt per dominos aduocatos dictorum conuentorum & in eorum fauorẽ, quia tenera ſunt dubia ꝓp varietates quę fuerunt inter doctores ſcribentes ſuper eis, & præſuppoſito ſine præiudicio veritatis, ꝙ ex dictis fundamẽtis non poſſet dicta ſentẽtia redargui de iniuſtitia. & quod dominus abbas qui eam dederit veriorem partem elegerit quantum ad dicta dubia quæ ſatis plene fuerit proſecutus propter alia tamen quæ ipſe non tangit, videtur manifeſte redargui poſſe ſua ſententia de iniuſtitia tribus de cauſis. Et primò inquantum condemnauit prædictos ad reſtitutionem integræ dimidiæ bonorum dicti teſtatoris,quia poſito quòd dicta domina Truda fuerit inſolidum hæres filiorum ſuorum, attamen ſibi non debebatur integra dimidia dictorum bonorũ. ſed duntaxat dimidia dictæ dimidiæ, & ſic quarta pars omnium, & alia dimidia dimidiæ quæ facit aliam quartam debet remanere 1

1 pene dictos fratres conuentos † virtute cuiuſdam taciti & reciproci fideicommiſsi, quod cenſetur fuiſſe factum inter filios, 2

vt ſi aliqs eorũ vel aliqui deceſſerint ſine liberis portiões eorũ deueniant in ſuperſtites deducta legitima & trebellianica,q̃ faciunt dimidiã cuiuſlibet portionis. Si uero oẽs deceſſerint ſine liberis, tunc portiones eorũ oĩum deueniant ad ꝓximiores de parentela, hoc aũt ſic oſtẽditur,quia illa ſubſtitutio de ꝓximiorib. de parentela,cũ ſit facta filijs, licet facta fuerit ſine expreſsione nominis collectiui,non põt intelligi facta poſt mortẽ vnius vel aliquorum,cũ ſuperſint alij,qui ex ꝑſumpta voluntate defuncti ſubſtitutè excluderent,ſed intelligiĩ fuiſſe facta poſt mortẽ oĩum,iuxta plenè no. in l.hæredes mei.§.cum ita.ff.ad treb.& l.quidam teſtõ proculum ff.de vulg.& pupill.nec ob.l.lucius.§. gayo.ff.ad trebel. quia illa dẽt intelligi,qñ fuiſſet facta extraneis; tunc ultima ſubſtitutio facta pluribus poſt mortem omnium intelligitur facta ultimo morienti. l. codicillis. in fi. prin. & ibi per Barto. ff. de uſufruct. leg. Sed qñ fit vltimo morienti in tota re vel hr̃ditate, videnĩ ꝑmorientibus ſubſtituti. l.titia ſeya.§.ſeyo.ff.de leg 2. vbi eſt caſus ſingularis, ꝙ fideicommiſſum relictum ab ultimo moriente facit videri eos inuicem ſubſtitutos,& ſic ſi unus ex duobus filijs iam natis & inſtitutis decederet ſine liberis, alter ſupſtes veniret ad portionẽ illius ex virtute dictæ tacitæ & reciprocæ ſubſtitutionis fideicõmiſſariæ, in qua veniret dimidia pars portionis illius ꝑmorientis, quam ille non potuiſſet alienare; altera uerò dimidia remaneĩ penes hr̃des ꝑmorientis ꝓ legitima & trebe. ſi quos forte extraneos inſtituiſſet. ¶ Cõſtat aũt ꝙ rupto teſtõ ex cã ꝑteritionis fideicommiſſũ uniuerſale ꝯſeruaĩ ꝑ auth. ex cã ſicut legata pecularia quarũ uitianĩ directæ inſtitutiones & ſubſtitutiones ꝑ quas ſuccedi tur defuncto,ut no.doc.in auth.ex cã & ĩ l.filio ꝑterito.ff.de iniuſto rup.teſta.cũ tractaĩ q̃ ꝯtineantur appl'one cæterorum,& ꝑ cõſequens tale fideicommiſſum vniuerſale relictũ a ſcriptis hæredibus cẽſetur repetitum per legem in perſonam præteriti vel ſuꝑ tota hæreditate, ſi totam auocat a ſcrip. vt quia ſunt extranei, uel in partem quam auocant, ſi erant fratres,& ſic in effectu licet ſubſtitutio facta de proximioribus de parentela fuerit facta duobus tantum filijs inſtitutis, ſi ipſi tamen non ſucceſſerunt inſolidum, ſed cum duobus poſtea natis ab inteſtato, cenſetur fuiſſe facta omnibus quatuor .ſ.ſi omnes morerentur ſine liberis & in tota hæreditate, cum uoluerit totam deuenire ad dictos propinquiores, ergo portiones præmorientium debent deuenire ad ſuperſtites uirtute tacitæ & reciprocæ ſubſtitutionis,quæ cenſetur facta inter eos, ſi dicta legitima & trebellianica matri q̃ ſola fuit hæres filiorum,quæ legitima & trebel. faciunt dimidiam portionem eorum, & ſic dimidiam dimidiæ totius hæreditatis primi teſtatoris,quod erat probandum,non dico ex clauſula codicillari,quia tunc non foret niſi tertia;quia fideicõmiſſum reſultans ex illa fuiſſet purificatum uiuente teſtatore per natiuitatem poſthumorum præteritorum, & ſic legitima tm̃ ueniebat detrahenda, non trebel.per no.in l.quamq̃. C.ad l.fal.& in c.raynutius & c.raynaldus.de teſta. Sed quia eſt dubium, an illa clauſula ꝯſeruetur, uel locum habeat in caſu nr̃o. Propterea quia teſtator non vr̃ cogitaſſe de poſthumis implicitè uel explicitè, ꝙ ex eo deprehenditur, quia ſi cogitaſſet, non ſubſtituiſſet extraneos poſt mortẽ inſtitutorum, & ſic non eſt credendum ꝙ uoluerit naſcituros eſſe deterioris cõditionis quã iam natos, quod eſſet ſi uideretur eos pure grauaſſe de reſtituendo portiones eorum iam natis; ideo per illã uiam non tranſeo,quæ vr̃ magis dubia. Sed per iſtam, quam dixi, quæ eſt magis clara & minus iniurioſa iſtis filijs poſtea natis, ſi poſt eorum mortem ſine liberis uideantur fuiſſe grauati de reſtituendo fratribus, vt patet cuilibet ad ſenſum. Et iuuantur hæc ex ratione poſita in l.cum acutiſsimi. C.de fideicom. vt bona potius deueniant ad poſteritatem teſtatoris quã ad extraneos, quatenus in teſtõ potuit de ipſis diſponere. In alio uero uidetur dicta ſnia ꝯtinere iniuſtitiam, quia nõ exceptuauit bona feudalia, in quibus mater non potuit ſuccedere, ſed debent antiquã feuda remanere penes agnatos,ſic penes fratres, de gra.ſuc.in feu.cap.1.& de ſuc. feu. pater. Nec etiam dixit fore prius & ante omnia deducenda ea, quæ dictis filijs inſtitutis debeantur ſuper bonis paternis ex perſona matris eorum,quæ tamen erant in iudicio allegata & debebant deduci l.irritum.& l.in imponenda. ff.ad l.fal.

S V M M A R I A.

1 *Actio ad maximam ſummam cedi poteſt pro longè minori ſumma, propter dubium [illegible] eventum.*

2 *Præſcriptione non [illegible] qualiter tempora [illegible] computentur.*

CON-

CONSILIVM CCCXCIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Pro euidentia dicendorũ ſup dictis dubijs vidẽdũ ẽ qd & quãtũ petere poterat dicta Serena filia Gubertini priuſquã ceſſerat iura ſua, vt ſic appareat quid põt petere ceſſionari⁹ uel eius hæres. Rũdeo quãtũ ad bona q fuerũt quondã ſer Bonini aui ſui p̃ni, de quibus p̃r ſuus Gubertinus habuit dimidiã & Serenus frater ſuus alteram dimidiam ꝙ poterat petere dimidiã dimidiæ ſui patris ꝓ legi. & treb. debita p̃ri ſuo, ſi nihil erat apud eam quod imputandũ eſſet in eis, aliàs tanto minus. reliqua verò dimidia dimidiæ pertinet iure fideicõmiſſi ad Ioannem gubertũ filiũ Aalini ex teſtõ ſer Bonini, q in defectũ maſculorum deſcendentiũ ex eo ſubſtituit fratres ſuos & eorũ deſcendentes maſculos. Et ex deſcendentibus teſtatoris nullus ſupereſt maſculus ex deſcendentibus a fratribus ſolus Ioannes gubertus maſculus ſupereſt. Poterat ẽt petere oĩa bona q̃ fuerunt matris dictæ Serenę, cuius ipſa Serena erat inſolidum hæres, & hoc ſi erãt res mobiles vel immobiles ſpecies. Si uerò erat pecunia debita matri ſup boni ſui patris ꝓ qua dicta bona p̃na erant ſibi obligata, cùm ipſa Serena ſit hæres p̃ris inſolidũ de iure cõi & ẽt m̃ris. C. de ſuis & legi. hẽdi. auth. in ſucceſſione. ſi adiuit hẽditarem p̃ris ſine beneficio inuentarij, cõfuſa & extincta eſſet oĩs actio & oblĩo, qa creditor ſucceſſiſſet debitori. C. de pac. l. debitori. ff. de ſolu. l. ſtichũ. §. aditio. cũ ꝯcordan. ẽt ſi p̃na bona non eſſent ſufficientia ad reſtitutionem dotis. l. q̃ dotis. ff. ſolu. mat. Si verò cum beneficio inuentarij, tunc quatenus deficiebat dos m̃na, poterat detrahi etiã de illa dimidia bonorum q̃ ſubiacebat reſtõni ea cã fideicommiſſi. per auth. res quæ. & Auth. in corpore vñ lumĩ. C. cõia de leg. ¶ Et ſi duraret actio perſonalis & hypotecarie tanquam non extinctæ ꝫ Ioannem gubertum fideicommiſſum vlẽm. l. fi. §. in cõputatione. C. de iure delib. & ꝫ poſſeſſores alios ſingulares duraret hypothecaria. Et inter bona p̃na computari debet dicta legi.

a & trebel. q̃ ex pſona p̃ris ᵃ detrahĩ. l. q̃q̃. C. ad l. falci. ¶ † Nũc eſt

2 primum q̃ſitum quod continet duo. Primum, an huic ceſſionario agenti poſſit obijci excep. præſcrip. ex forma ꝯſtõnis. Secundum poſito, ꝙ ſic, an habeat beneficium reſtitutionis in integrum, cũ ſit minor. 25. an. licèt ſit adultus. Dico ad primũ, ſi verum eſt quod. ĩ. narrat in caſu ante finem, vẓ ꝙ decretum primum factum fuerit vt ab anno Dñi. 1412. die penult. Aprilis vſq; ad annũ dñi. 1420. die vltima Auguſti nulla curreret præſcriptio põt obijci exceptio pſcripta quod ſic oñdĩ. Illa Serena ſedens tẽpore mortis Gubertini p̃ris ſui erat ætatis unius anni vel circa, vt narraĩ poſt princi. caſus ſeu puncti formati. Et pater ſuus mortuus eſt. 1383. quo anno mortis p̃dictorũ Pau. fuit datus tutor filijs eorum, vt ẽt ibi narraĩ. Igĩ bene computando p̃dicta Serena cõpleuit ætatem pupillarem. 12. annorum in anno dñi. 1393. vel circa. Et p̃dicta facta adulta p duos annos poſt. ſ. 1396. fecit ceſſionem. Erat ergo cœpta pſcriptio. 15. annorum ꝫ eã per duos annos antequam cederet. ſ. anno. 1394. & cucurrit antequã interrumperetũ per annos. 5. vſq; ad an. 1399. quo anno per citationem quã ceſſionarius fieri fecit, fuit interrupta ꝫ citatos, ꝓut colligitur ex forma dictæ conſtitutionis a contrario ſenſu, & etiam probatur quia dicta præſcriptio 15. annorum ſuccedit loco præſcriptionis 30. anno. quæ erit de iure communi, quod patet, qa erit in actionibus perſonalibus & ẽt in realibus ſine ti. ſicut illa; vñ ſicut illa interrumpitur per ſolam citationem. l. ſicut. C. de præſcript. 30. anno. ita & iſta quæ loco eius ſuccedit. ar. C. de non nu. pecu. l. in ꝯtractibus. in fi. prin. & expreſsè determinat hoc Bar. in l. 2. §. fi. ff. ꝓ empto. Contra vero non citatos dicta præſcriptio non fuit interrupta, cum ſit interruptio ciuilis. iuxta not. in l. cum nouiſſimi. §. ſed & ſi quis. de præſcrip. 30. anno. l. cum quis. §. ſi qa ꝓ eo. ff. de ſol. & l. naturaliter. ff. de vſuca. Ex tunc ergo ſi ab anno dñi. 1399. incœpit noua pſcriptio currere, vt not. in d. l. naturaliter. in glo. quæ incipit. l. pro quæſtionibus. in fin. & d. l. cum nouiſſimi. in gloſſ. quæ incipit hoc nomen. & cucurrit vſque ad annum. 1413. & tunc deſijt currere propter dictum decretum, & tunc reſtabat annum ad ſupplementum præſcriptionis, qui currere nõ potuit vſque ad annum. 1420. propter idem decretum, nec poſſunt vſq; ad annum. 1435. propter pupillarem ætatem Iacobi Rizardi hæredis ceſſionarij. Ex tunc cucurrit ille annus & tres vltra, & ſic eſt completa præſcriptio. Et hoc præſuppoſito reſpondeo ad ſecũdũ ꝙ dicto Iacobo Rizardo minori. 25. datur reſtitutio in integrum aduerſus dictum curſum, licet conſtõ prædictã pſcriptionem inducens excipiendo pupillarẽ ætatẽ tm̃ vellit, ꝙ ſupra illã ætatem currat, qđ eſt intelligendũ. ſ. mero iure, ſed non negat auxilium ſingulare in integrũ reſtõnis. gl. eſt ordi. in l. ſicut. C. de pſcrip. 30. an. q̃ incipit. qa tunc. in ver. an aũt reſtituat adultus &c. q̃ determinat hoc expreſsè relata ad tex. & alia gl. q̃ plene diſputat in ſimili in l. vnica. C. ſi de moinẽ. poſ. Sed ſi uera eſt q̃dã informatio alia, quã habui per literas ſeu cedulã, ꝙ decretum dicat nõ cucurriſſe præſcriptionẽ a 1407. die ultimo Aprilis vſq; ad vltimã Auguſt. 1330. tunc dicta præſcriptio non eſſe adhuc completa, ſed reſtarent adhuc anni tres, qa ab anno 1399. quo noua præſcriptio fuit incepta, vſq; ad annũ 1407. cucurrerũt octo anni de præſcriptione, & ſic reſtabant 7. qui nõ cucurrerint niſi poſt annum. 1435. de quibus poſt illum annum cucurrerunt quatuor. reſtãt ergo adhuc tres, & ſic nõ eſſet neceſſaria adhuc reſti. in integrũ, qa eſſet tutus de iure cõi. l. in cãæ. ff. de mino. ſm̃ quę oĩa non expedit laborare in oſtendendo cui incumbat onus probandi, qñ Serena compleuerit pubertatẽ; qa ex narratis in puncto ſatis euidenter apparet ſi narrata ſunt vera, vt patet ex his quæ. ĩ. dixi, quia in 1394. vel circa. & hoc de primo q̃ſito. ¶ Circa ſcd̃m, quod ẽt cõtinet duo. rñdeo ad primũ ꝙ Iacobus Rizardus ꝫ poſſeſſores bonorũ quæ fuerunt primi teſtatoris poteſt agere ad petitionẽ hæreditatis, quatenus tangebat D. Serena pro legitima & trebellianica debita patri ſuo Gubertino in bonis patris ſui reſtõni ſubiectis in defectum maſculorũ, qa lĩma non poterat ei deberi vt hæredi patris ſui. ſ. primi teſtõris, ut no. Cy. in l. hæres inſtituta. C. de impu. & aliis ſub. nec treb. quã non detrahit uti directus hæres. ff. ad treb. l. 1. §. pe. & ibi no. in gl. quæ incipit no. fideicommiſſum &c. ſuper uerbo permittitur. & in gl. ſeq. ſuper uerbo quartã. ¶ Nec ob. titulus quẽ habent vt dr̃, qa cũ ſit acquiſitus poſt mortẽ defuncti, non excludit petitionẽ hæreditatis, ꝓut no. Bal. in l. edicto. C. de edicto diui Adri. tol. in 9. 11. oppo. p tex. illius. l. in fi. vñ tñ̃ dicti poſſeſſores titulum habentes præſcripſiſſe de iure cõi ꝫ petitionẽ hæreditatis longo tpe. ſ. 10. annos inter præſentes & 20. inter abſentes, quia cũ excedat ſuos terminos vt detur cõtra titulos poſidentes exceditur a nuu ſuis terminis vt tollatur minori ᵃ ſpacio q̃ non ſoleat tolli. C. de peti. hæredi. l. hæreditatis. & hoc p tex. d. l. fi. in fi. cũ ibi no. ideo diligenter adhoc aduertatur, qa conſtitutio patriæ inducens præſcrip. 15. an. abbreuiat prę́ſcriptionẽ. longi temporis, non aũt tollit præſcriptione minoris temporis inductas a iure cõi, vt patet in ſimili. auth. quas actiones. in fi. C. de ſacroſ. eccl. Et ſic ẽt uidendũ cõtra quẽ dicta pſcriptio iuris cõis eſſet finita an ꝯtra minores 25. quia tunc cõpeteret reſtitutio an ꝯtra maiorẽ, qa tunc non foret remediũ. ꝙ aũt dixi poſſe agi petitionẽ hæreditatis ꝓcedit eo maxime attẽto, qđ dr̃ circa finẽ puncti, videlicet ꝙ d. Serena nunq̃ habuit poſ. bonorũ hæreditariorũ. Secus. n. eſſet ſi habuiſſet vt eſt gl. ord. in l. 1. ff. de fideic. hære. pe. & in c. 1. de confeſ. lib. 6. circa fi. gl. magnæ. ¶ Quantũ uero ad ſm̃ de quo quæritur in eodẽ ſcd̃o dubio. dico primo non eſſe uerũ ꝙ Ioannes Gubertus ſit hæres inſolidũ Gubertini mediantibus perſonis illorũ de quibus in puncto. Sed hæres Gubertini fuit dicta Serena filia ſua, cuius erat prima cã ſucceſſionis. C. de ſuis & legi. auth. in ſucceſſione, licet ex teſtõ primi teſtatoris iure fideicõmiſſi portio d. Gubertini veniret ei reſtituenda deducta legitima & trebellianica, q̃ debet remanere penes Serenã tanq̃ eius hæredem, de quibus ipſa fecit alteri ceſſionẽ. Hoc. n. ꝙ iure fideicõmiſſi dicta portio Gubertini deberet ad illũ peruenire non fecit nec facit cenſeri hæredem d. Gubertini, ſed potius primi teſtõris q fideicõmiſ. reliquit, cui dr̃ ſuccedi per fideicõmiſſum, nõ hæredi. ff. de uulg. & pupil. l. cohæredi. §. cũ filiæ. iuncta. l. ſi filius. ff. qđ cũ eo. & l. in teſtõ. in princi. C. de teſta. mili. Ideo ſi qua alia bona habuiſſet Gubertinus aliunde q̃ a patre, non pertinerẽt ad dictum Ioã. ſed ad Serenam eius hæredem. ¶ Ad id aũt quđ quæritur an dict⁹ Ioan. Gubertus qui eſt hæres ſer Pauli poſſit conueniri peti. hær. pro bonis alienatis per ſer Pau. vel per tutores eius. Reſpondeẽ, ꝙ ad ipſa bona non, quia ipſa non poſſidet, nec dolo deſijt poſſidere, ſed ad pretium perceptũ ſic, ſi fuit conuerſum in ſui vtilitatem, uel dicti ſer Pau. quatenus alienare non debuerũt. ſ. ꝓ dimidia & treb. debitis Serenæ, quia in petitione hæreditatis pretium loco rei ſuccedit. ff. de pe. hære. l. ſi rem & pretium facit. l. 1. §. fi. ff. depo. ¶ Ad tertiũ q̃ſitũ rñdetur, ꝙ ſicut inuentariũ faciebat fidẽ contra ipſum ſer Paulũ tutorẽ quĩ ipſum confecit. C. arbi. tu. l. fi. ita contra hæredem eius. ff. de reg. iur. l. hæredem. & l. nemo plus,

commo

ᵃ ¶ Partis. ad de Bar. in l. l. cũ qui. 2. col. uer. extra gl. quæro. C. de iuris & fact. ignor. ubi vide Bal. ĩ 2. col. ver. ſexto probatur mirabiliter in iſta materia loquentẽ & uide eũdẽ. d. Paul de Ca. in cõſ. 126. incip. dubia. de quibus quæritur. qui uſ de no. diſſoris.

cõmo,& ẽt ꝯ habẽtes cãm poſtea ab ẽo.eo.tit. l. nemo plus iuris, & ĩ l.lus.§.nõ debeo.& l.ad aliud.§.fi.ff.ad velle.l.fi.§.1.ff.ad treb. l.cogi.§.neratius.in fi.ff.de pig.l.ſi ſuperatus.§.fi.& qđ no. C.eo. tit.l.pſes.& per Dy.extra de reg.iur.l.ſi qs in ius.& per Cy. C. de ꝑpẽ.l.eius,ĩ 1.q.in fi.ſed ꝯ alios poſſeſſores,q nõ habuiſſent cãm a ſer Paulo,ſecus per regulã res inter alios acta. & p id qđ no.Cy. C.de poſiti.l.deſideriũ.ſ.ꝙ inſtrm cõſectũ inter alios alijs nõ ꝑiu dicat.ſ.nõ habentibus ab illis cãm.facit.l.ad ꝓba.la 1. C. de ꝓba. ibi ſed quẽ tenor ſcripturæ deſignat adiuuat &c. ¶ Ad quartũ rñ-detur,ꝙ hæres tutoris põt cõueniri ꝓ reddẽda adminiſtratione, ſicut ipſe tutor,C.de hære.tu.l.fi.& per totũ.ff.arbitr.tu. l.tutelæ. & l.ſi defunctus.nõ tñ tenetur de leui vel leuiſſima culpa defun-cti,ſi ꝯ defunctũ lis nõ fuerat ꝯteſtata, ſed de dolo tm̃ & lata cul-pa.l.1.C.de hære.tut. quatenus ad eũ hæredẽ ꝑuenit de bonis pu pilli.d.l.fi,eo.ti.de hære.tut. Itẽ tanq̃ hęres Azolini,q dicta bona adminiſtrauit,licet nõ tanq̃ tutor ſed negociorũ geſtor, ſiẽr poſ-ſet cõueniri dicta actione nego.geſt.ad reſtõnẽ fructuũ percepto-rũ de parte ꝯtingẽte dictã Serenã.ff.de neg.geſt.l.3.§.hęc actio,& ex quo voluntariè adminiſtrauit;qa nemo eũ cõpulit, tenetur hæ res ſuus ẽt de culpa leui defuncti,vt ibi no.& in l.curatoris.C.eo. ti.in gl.pe.circa fi. ¶ Circa quintũ & vltimũ q̃ſitum videnda ſunt tria. Primũ eſt vtrũ dicta actio videaẽ vendita iuſto ꝑtio ꝓ duob' millibus ducatis,ſi bona q̃ poſſunt exigi valent multo plus, vẽ ꝙ nõ,ſed ꝙ ex hoc ceſſio præſumatur ſimulata.C.man.l. per diuer-ſas.cũ ibi no.Contrariũ eſt verũ,ſi facta æſtimatione impenſarum laboris & dubij euẽtus,q cẽſetur hic venditus, veriſiẽr non plus fuiſſet vẽditũ, vt ibi no.& arg.eorũ.q̃ hñr & no.in l.lucius.§.fi.ff. ad treb.d.l.ſi quo cũ aliter.de verb.ob.C.de reſcin.vẽ.l.2.l. ꝙ ſi nul la.de hære.vel acti.vẽ. Quis.n.eſſet ille fatuus,q pro actione com petente ad centũ daret manualiter centum & poneret ſe in dubio exigendi;debent ergo cõſiderari prædicta. Sed ẽt ſine eis cõſide-rata perſona cedẽtis,q̃ erat mulier,cui dicta actio erat quaſi inuti lis;qa ex ea nunq̃ fuiſſet aliquid cõſecuta tam rõne ſexus, q̃ rõne paupertatis, q̃ etiam ꝑꝑ potentiã partis aduerſæ, debet reputari iuſto pretio vendita, etiã ſi multo plus ex ea poterit exigi ꝑꝑ in-certitudinẽ dubij euẽt'. l.ſi ea lege.& l.ſi ea pactiõe cũ ibi no.& l. oleo.C.đ vſur.qđ voluit Bal.in d.l.per diuerſas.in 12.q. & Spe.in ti.de ceſſi.act.§.1.ver.ſed opponitur ad ꝓmiſſa. vſq; ad ver.quid ſi excõicatus.& ibi maxime dum dicit, quid.n.ſi cedens pauper ſit, nec habet vnde cãm ꝓſequatur &c.nã ex prędictis apparere põt, ꝓ non aĩo calũniandi vel vexandi aliunde cõceſſionem fecit, ſed alia vrgẽti cã ductus & neceſſitate rei familiaris coactus, ſicut in caſibus quibuſdam poſitis in d.l. per diuerſas.verſ.excep. qui ex-tenditur etiam alios ibi non numeratos eandem vel ſimilem rõnẽ habentes,vt eadem.l. in fi. in verbo. quã alijs cauſis &c. cum glo. Tunc aũt habet locum, qđ prius dixerat, non plus poſſe exigi q̃ ſolutum ſit,ꝓcedit qñ nulla alia iuſta & rationabilis cã cedendi ꝓ multo minori pretio q̃ valeat,põt manifeſtè deprehendi. Nã tunc vẽ præſumptione illius.l.facta aĩo vexandi & calumniandi & redẽ ptione latis, vt dicit expreſsè tex. in verſ. nulla.n.tali rõne &c. in ea l.per diuerſas. ¶ Ex his rñdetur ad ſecundũ, videlicet ſi nõ cõ ſtat de numeratione pretij.ſ.dictorum duorũ millium niſi per cõ feſſionẽ cedentis,an ſufficiat.& Bar.cum pluribus alijs cõſuluit, ꝙ non, vt ipſe no.in d.l.per diuerſas.dicens confeſſionẽ præſumi ſimulatã, & ſic ceſſionẽ nõ valere tanq̃ carentẽ titulo. Contrariũ determinat ibi Bal.& in l.fi.C.ne lite cõteſt.eo caſu quo iuſto pre tio facta fuerit,vt ſufficiat ꝯfeſſio de ꝑtio recepto,& ita dicit ſer-uari de facto.Ex his rñdeẽ ad principale q̃ſitũ, vcʒ ꝙ totũ qđ de-bet poterit exigi ẽt vltra valorẽ duorũ milliũ, tanq̃ illud nõ cẽſea tur plus valere vel valuiſſe tẽpore ceſſionis ꝑꝑ cauſas allegatas.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Verolicus,qui habebat Iulianam & Catherinam filias marita-tas & dotatas ex bonis ſuis, veniens ad mortem condidit teſta-mentum, in quo dictas filias æqualibus partibus hæredes ſibi vniuerſis inſtituit,& ita ſubſtituit, videlicet ſi dicta Iuliana & Ca therina decederent qñcunq; abſq; legitimis hæredibus ex ipſis de ſcendentibus ſubſtituit Paulum & Franciſcum eius nepotes agna tos ſuos in dimidia bonorum ipſius teſtatoris. Poſtmodum Ca-therina liberos non habens deceſſit ſupeſtite prædicta Iuliana ſorore condito teſtamento, in quo inſtituit hæredem maritum ſuum. Nunc de portione q̃ fuit prædictæ Catherinæ,quæritur & eſt controuerſia inter Iulianam prædictam ſororem prædictæ de functæ, & Paulum ac eius nepotem, prætendentibus ipſis Pau-lo & nepote ſe dẽre admitti ad partẽ hẽditatis Verolici,q̃ fuit Ca therinæ uigore ſubſtõnis.Ex aduerſo uerò Iuliana prætendens ſe dẽre admitti ad illã partẽ ex tacito fideicõ.qa potius pr̃ uoluerit ad partẽ vnius filiæ præmorientẽ ſine liberis aliã ſupſtitẽ vocari q̃ extraneos.Sup hoc petiẽ rñſio,qd iuris. ¶ Deinde poſito, ꝙ Iu-liana ad illã partẽ potius admittaẽ q̃ ꝑdicti extranei ſubſtituti, q̃-riẽ an Fran.hẽs teſtõris dictæ Catherinę vxoris ſuæ ꝑdefunctæ in reſtõne faciendã Iulianæ dẽat cõputare in ltĩmam & trebelliani-cã Catherinæ,quã detrahet,dotẽ & alia ꝑ patrem data ipſi Cathe rinæ gr̃a maritandi,& an fructus aliquos ꝑceptos de bonis dictæ partis etiam debeat computare ſaltem in trebellianicam,vbi duas quartas uidelicet legitimam & trebellianicam detrahet.

S V M M A R I A.

1 *Subſtitutio facta duobus ſine nomine collectiuo an uendicet ſibi locum in pri-mo moriente.*

2 *Subſtitutiones per nomen collectiuum,uterque,uel ambo &c. uel ſi ſine liberis inſtituti moriantur,pares ſunt.*

3 *Dos & ſimilia an computentur in legitima.*

CONSILIVM CCCXCIIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ †Primũ q̃ſitum nõ paruã dubitationem habet ꝑꝑ varia dicta doctorum iuris ciuilis.ſ.primo nũquã vẽ portionem dictæ Catherinę ꝑmortuæ deuenire ad ſubſtitutos,poſtq̃ in ꝑſo-na dictæ Catherinæ ꝯdõ ſubſtõnis extitit,quia ſine liberis deceſ-ſit,& ſubſtõ fuit facta ꝑdictis duabus filiabus ſine expreſſione no minis collectiui,videlicet,ſi ambę,uel ſi utraq; 2 & fuit ſubſtõ fi-deicom.ff.ad treb.l.lucius.§.Gaio.ff.de leg.2.l.fi.§.filium. ſecus In directa uulgari,quæ etiam tunc requirit ut exiſtat conditio in perſona utriuſq;.C.de impu.& ali.ſub.l.quãuis. & idem in dire-cta pupillari,ut no.gl.in l.ſi pr̃ impuberes.ff.de uulga. & pupill. quod etiam tenet Bar.& Bal.in l.pen.C.eo.titu.Item ſecus,ſi cùm expreſſione noĩs collec.ut d.l.penul.quæ licet loquatur in pupil lari,quantum tñ ad hoc ut ex perſona primi morientis non puri ficetur conditio ſubſtõnis,qñ cum expreſſione nominis collecti ui eſt idem fideicommiſſaria, ut ibi not. in contrario.d.l.hære-des mei.§.cum ita.ff.ad trebel.& confirmatur quod dixi, qa di-ctę ſorores inſtitutæ non fuerunt expreſsè inuicem ſubſtitutæ, ſed nec tacitè vñt inter ſe ſubſtitutæ per fideicommiſſum, etiam ſi cum expreſſione nominis collectiui fuiſſet eis facta ſubſtõ de prædictis,licet inter eas tunc uideretur reſeruatum ius legitimæ ſucceſſionis, vt d.l.pen.ff.eod.ti.l.qui duos.ad l.fal.l.pr̃ filium.§. duobus,vnde cum d.Catherina ꝑmoriens maritum ſibi inſtitue-rit hæredem,& ſic ceſſat ltĩma ſucceſſio præfata Iuliana quæ ſibi non põt ꝓficere,vt ad portionem illius Catherinæ poſſit venire, non debet poſſe nocere dictis ſubſtitutis,vt eos repellat; qa con uenientius eſt,ꝙ ipſi hẽant eam,cum ueniant ex uoluntate defun cti,q̃ ꝙ remaneat apud hẽdem Catherinæ, qui de uolũtate defun cti non habet.l.q liberis.§.hæc verba.ff.de vul.& pup.Et determi nat hoc expreſsè Bal.ſm Nico.matta.in l.pen.in ult.q. C.de im-pu.& ali.ſub.In ꝯrium facit expreſsè determinatio Bar.in l.hæ-redes mei.§.cum ita.ff.ad treb.l.quidã teſtõ ꝓculo.ff.de uulga.& pup.in quibus uult ꝙ ſubſtõ fideicom.facta duobus etiã ſine ex-preſſione nominis collectiui non uendicet ſibi locum in perſo-nam primi morientis,ẽt ſi in ea ꝯdõ ſubſtõnis exiſtat, ſi ſupereſt ꝑſona,q ex præſumpta defuncti volũtate ſubſtitutum excludat, qđ contingit ſi duobus filijs teſtatoris facta fuit ꝑ l.iſ qui ducen ta.§.ſi pr̃.ff.de reb.dub.& per l.cum acutiſſimi.C.de fideicom.& per l.gñaliter.C.de inſti.ſubſti.ut ipſe Bar. dicit in d.§.cum ita.in diſtinctione ante fi.in uerſic.ſi vero loquimur in fideicom.&c.& ſic reſtringit.§.Gayo. d. l.lucius.ff.eo.tit.vt hẽat locum in extra-neis,ſecus in filijs uel alijs deſcendẽtibus.& cũ fideicõ.fieri poſ-ſit ẽt adultis,q ſibi pñt teſtari,& ſic excludere ſupſtitẽ a ltĩma ſuc ceſſione,nõ uideo dictũ ſuũ poſſe gñaliter ꝓcedere,ꝓut ipſe gñ-liter loquiẽ,niſi dicaẽ ꝙ tales deſcendentes, quibus eſt facta ſub-ſtitutio de extraneo, uideantur per prius inuicem ſubſtituti in-ter ſe, & ſic ſubſtitutum vocatum in defectum amborum, non autem contingat id qđ ipſe dicit ſuperſtitem præferendum,quin uideaẽ inter eos reſeruatũ ius ltĩmæ ſucceſſionis,cũ tale ius inter adultos nõ ſit certum,quia põt tolli per primò morientẽ inſtituẽ do ſibi alium.Sed inter impuberem bene eſt certũ & infallibile. ẽt hodiè,ſi ſunt utrinque ꝯiuncti & non extaret mater, cum alter alteri ab inteſtato ſit neceſſariò ſucceſſurus. Vnde non expedit in eis dicere ꝙ videantur inuicem tacitè ſubſtituti,cũ ſufficiat ad

ſuperſtitẽ

ſuperſtitem præferẽdum extraneo ſubſtituto dicere, ꝙ uideatur
inter eos reſeruatum ius lĩmæ ſucceſſionis.d.l.pe.C. de impu. &
ali. ſub.d.l.qui duos.& l.vel ſingulis.& l.pater.§.duobus ad l. fal.
ſed in fideic facta adultis non ſufficiat hoc dicere ad præferendũ
ſuperſtitẽ ſubſtituto, vt Bar.uult.niſi dicamus ꝙ ſuperſtes cenſea
tur præmorienti tacitè ſubſtitu.& ꝙ ambobus mortuis ſit uoca-
tus extraneus. ¶ Et ſi hoc eſt,dicit Bal.in d.l.pe.ante fi. C. de im-
pu.& alijs ſubſti. ſm Nico. Matta. non eſſe uerũ.ſ.ꝙ vno ex filijs
præmoriente ſubſtituto extraneo uocetur ſubſtitutus extraneus,
ẽtiã ſubſtõ facta fuerit cũ expreſſione nominis collectiui; qa imo
vocaretur frater ſuperſtes ex tacita reciproca ſubſti.ẽt ſi facta fuiſ
ſet ſine expreſſione dicti nominis collectiui,ꝓut rectè contingit
in terminis caſus noſtri,& ſic Iuliana poſſet venire ex tacita ſub-
ſtõne ad portionẽ Catherinæ præmortuæ excluſo marito ſuo hæ
rede inſtituto præterq̃ in lĩma & trebellianica detrahenda ex per
ſona Catherinæ & excluſis extraneis ſubſtitutis. Idẽ tñ Bar.in d.l.
pe.C.de impub.& alijs ſubſtõni.ante fi.in uerſ.Bar.qñ ſubſtõ &c.
vſq; in fi.l.vr̃ aliter ſentire. videlicet ꝙ qũ ſubſtõ eſt facta cũ ex-
preſſione nominis collectiui nõ eſt dr̃ia inter directas ſubſtõnes
& fideicõmiſſarias; qa nulla earum uendicat ſibi locum ex perſo-
na præmorientis,ſed qñ ſine expreſſione dicti nominis dicit eſſe
a dr̃iam inter directas puta vulgarẽ uel pupillarẽ[a],in quibus idẽ di
cẽdũ eſt & in fideicõ.in qua ẽt ſi ſit facta inter liberos,uendicat ſi-
bi locũ in perſonam primi morientis, licet ſubſit perſona q̃ ex ꝑ-
ſũpta mẽte defuncti dẽret excludere ſubſtitutũ. Et ita ſentit Bar.
poſt glo.in d.l.pater filiũ.§.duobus in fi.& ſm hoc in caſu noſtro
non uideretur Iuliana tacitè ſubſtituta ſorori, & per q̃ñs ſubſtitu
ti admitterentur ea excluſa per d.§.gayo.q ſm Bar. in dictis locis
locum haberet ẽt cum ſubſtitutio fuit facta filijs,& ſic etiam cum
ſupereſt perſona,quæ ex præſumpta mente defuncti ſubſtitutum
debet excludere,quia hoc non ſufficit niſi eo caſu , quo ſubſtitu-
tio eſt facta cum expreſſione noĩs collectiui in fideicõ.liret ſecus
in directa,ſm qđ colligitur ex dictis Bar. In dictis locis . Et idem
ſentit Bal.in d.l.pe.dum facit dr̃iam inter directam & fideicom.vt
ipſe not.in d.l.pe.uerſ.modo reuoco in dubiũ &c. licèt poſtea in
uerſ.& ideo in vnica concluſione conſiſto &c.videatur dicere cõ
3 trarium in ver.aut dubium &c. ¶†Iſta dicta ſic contraria faciunt
rem iſtam ſatis dubiã. Tñ conſiderandũ eſt diligenter ꝙ tunc dice
retur ſubſtitutio facta ſine expreſſione nominis collectini , vt ſic
ad portionẽ primi morientis ſubſtitutus debeat vocari , qñ facta
eſſet hoc modo, videlicet tales inſtituo, & poſt eorum mortẽ ta-
lem ſubſtituo,quia cum conſtet ambos morituros ſtatim vocatur
ſubſtitutus nec expedit expectare mortem alterius quã certũ eſt
eueturã,ſic loquitur.§. gayo.& §. ſi filiũ. ff.de le.2.ſi bene inſpi-
ciatur. Ex iſto caſu Bar.reperitur variaſſe eo modo & locis de q-
bus. ſ̃.dixi. Sed qñ ſubſtituit non ſimpliciter poſt mortẽ,ſed cum
alia conditione extrinſeca.ſ.ſi deceſſerint ſine liberis , prout fuit
in caſu noſtro,cum non ſit certũ ambas decedere ſine liberis & te
ſtator ſuit locutus in plurali vel copulatiuè,uidelicet ſi d.Iuliana
& Catherina deceſſerint ſine liberis , nec ſubiunxit ambas uel al-
terã ipſarum potius eſt præſumendũ ꝙ ſenſerit de ambabus q̃ de
altera ipſarũ.per l.rũ acutiſſimi.C.de fideicõ. Et quia teſtator ꝓ-
ſumitur ſapiens.C.de hære.inſti.l.fi.& prudentes teſtatores ita fa
ciunt,ꝙ ſuam poſteritatẽ volunt præferri extraneis.l.lucius.la 2.
ff.de hære.inſti.l.fi.& uerba Bald.in d.l.pe.poſt prin. & argu. l. ſi
hæredi plures.ff.de condi.inſti.quia hic copulantur plura ad vnũ
effectũ,& ſic requiritur concurſus copulatorũ.ſ.ꝙ Iuliana & Ca-
therina decedant ſine liberis.l.ſi quis ita ſtipulatus.ff.de verb. ob.
nec reſoluitur iſta pluralitas in plures ſingularitates; quia non co
pulantur iſto reſpectu pluriũ effectuũ,ſed reſpectu unius ſubſtõ
nis.iux.no.in l.falſa.§.fi.ff. de condi.& demon.& l.ſi is qui ducen
ta.§.utrum.ff.de rebus dubiis.vr̃ ergo, ꝙ in caſu noſtro nõ dicatẽ
iſta ſubſtõ facta ſine expreſſione nominis collectini. Sed cũ cau-
ſa æquipollenti,uidelicet cum copulatiua requirente concurſum
in perſona utriuſq; ſit parinde,ac ſi dixiſſet,ſi ambæ deceſſerint ſi-
ne liberis &c. quo caſu Bar.non reperitẽ uariaſſe,imo tenet vbiq;
ſubſtõni non eſſe locum in perſona primi morientis , ſiue loqua-
mur de directa.ut d.l.pe.ſiue de fideicõ.tam ꝓpter nim uerbi,qđ
requirit concurſum,q̃ pp præſumptam voluntatẽ defuncti, quia
ſupereſt perſona &c.licet de æquitate bene poſſit habere locũ in
perſonã vltimi morientis,vt l.hæredes mei.§.cum ita.ff.ad treb. ſ̃
tamen uim uerborum per rationem quæ ibi ponitur.& per Bald.
in d.l.pen.in 1.col. Et ſic iſti ſubſtituti non debẽt admitti ad di-
midiam Catherinæ , ſed potius vr̃ ſubſtituti in dimidia ultimæ
morientis ſine liberis.& ſic ſi Iuliana decedet ſine liberis,hẽbunt
ſuam dimidiam;ſed ſi cum eis,neutram,per ea q̃ no.Bal.in l.pen.
poſt prin.in 1 .col.Et ꝙ illa dimidia Catherinæ ex tacita ſuſtb.ꝑ-
uenire debeat ad Iulianam.arg.l.titia ſeya.§.ſeya.ff.de leg.2. de-
ducta legi.& trebel.q̃ faciunt dimidiam illius dimidiæ.Nec obſil
la l.pen.q̃ vr̃ velle,ꝙ non uideantur tacitè ſubſtitutæ, ſed ius le-
gitimæ ſucceſſionis inter eas reſeruatum;quia ibi loquitur de di
recta pupillari , q̃ non ſit tacitè & ex cõiecturis. l.iubemus. C.de
teſta.niſi in caſu,in quo fingitur a iure fieri, ut in tacita cõprehẽ
ſa in expreſſa uulgari;nos loquimur in fideicom. q̃ põt reſultare
ex uerisſibus coniecturis.l cum ꝓponereẽ.& ibi no.de leg. 2.
¶Super ſecundo vero q̃ſito clarum eſt,ꝙ dos & alia data pp nu-
b ptias dictæ Catherinæ computantur in legitimam.[b] l.qm̃ nouel-
la.C.de inoffi.teſta.ſed de fructibus conſtat, ꝙ in lĩmam non cõ
putantur.l.ſcimus.§.repletionem.eo.tit.ſed an in trebellianicam
vr̃ idem,cum ſint de liberis primi gradus.ut l.iubemus.C.ad tre-
bel.Illa l.loquitur,qñ vna tñ quarta uel trebellianica , ut patet
ibi dum dicit dodrans reſtituatur &c.quo caſu non eſt mirum, ſi
fructus non computãtur in cauſam,quia illa computantur in le-
gitimam debitam iure naturæ,in quam fructus nõ computatur ;
ſed ſi detrahitur tam legitima q̃ trebellianica,ſufficit ꝙ non com
putentur in legitimam,ſed bene ſuadet æquitas, ut computentur
in trebellianicam,per regulam poſitam in l.fideicom. ff.ad treb.
¶ Et ita legendo tenui ſuper illa.l.iubemus.& in l.mulier.§.cum
ꝓponereẽ.ad treb. & ita etiam ſemel conſuli.Bart.tamen uidetur
ſentire contrarium in l.ꝙ de bonis.§.ꝙ anus.ad l.fal.Sed non põ
derauit id quod ſ̃.dixi,ꝙ æquum uidetur.

S V M M A R I A.

1 *Frater ſolus ſi unus inſtituatur contemplatione tamen alterius fratris,pro par te alter frater etiam cenſetur inſtitutus.*

Inſtitutum unum fuiſſe cõtemplatione alterius & amborũ, qualiter probetur.

2 *Frater ſi ingrediatur domum teſtatoris per uim an dicatur committere uiolentiam , ex quo eſt res communis , ita ut incidat in pœnam legum loquentium de uiolentiam inferentibus.*

3 *Et qualiter intelligatur quòd donec extra patriam unus ſteterit , nihil poſſe accipere de bonis teſtatoris.*

CONSILIVM CCCXCV.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ In cauſa q̃ vertitur in cu
ria domini locumtenentis patriæ fori iulij inter
ſpectabilem militem dominum Franciſcum de ſtra
ſoldo petentem & agentem diuiſorio iudicio ſu-
per hæreditate quondam ſer Hectoris ex parte una , & nobilem
uirum ſer Ioannem eius domini Franciſ. fratrem reum & con-
uentum ex altera. Viſo libello porrecto per dictum dominum
Franciſ.ſeu procuratorem ſuum . Et uiſa exceptione oppoſita b
per dictum ſer Ioannem , de qua petit cognoſci & iuſtitiam ſibi
fieri & ablata reſtitui , priuſquam compellatur reſpondere dicto
libello. Viſaq; pronunciatione iudicis facta ſuper hoc in fauo-
rem dicti excipientis , ac etiam capitulis ſeu articulis porrectis
hincinde , & teſtibus pro utraque parte examinatis,& toto pro-
ceſſu ſuper eo quod quæritur,quæ ſint uel eſſe debeant partes iu
dicis in pronunciando.Reſpondeo , quòd eſſe debent in pronun
ciando, fore per dictum ſer Ioannem reſpondendum libello por
recto per dictum dominum Franciſ.& ſuper eo fore proceden-
dum non obſtante excep.ſpoliationis appoſita in uim dilatoriæ
ad differendum uel impediendum proceſſum.de ordi . cog. c. cũ
dilecti.de reſti.ſpo.c.frequens.lib. 6.quia per deducta & proba-
ta per dictum D.Fran.apparet manifeſtè, ꝙ per ea quæ proponũ
tur fuiſſe facta per eum,nequaquam ſpoliauit dictum ſer Ioannẽ
poſſeſſione alicuius rei propriæ ipſius ſer Ioannis, ſed fuit vſus
dictus D.Fran.iure ſuo in rebus communibus, & ſic bona fide, &
non mala uerſatus eſt,prout innuit verbum,ſpoliauit ; vnde non
commiſit aliqđ ſfortium uel uiolentiam,de quibus potuerit dict⁹
ſer Ioannes exceptionem obijcere.ff.ꝓ ſoc.l.meritò . ubi caſus .
Et ſic dicta exceptio fuit replicatione ſublata.ff.de pact.l.ſi unus.
§.pactus.Sicut enim ſer Ioannes potuit infra terminum ſibi aſſi-
gnatum deducere & probare illa , quæ ſibi uidebantur pertinere
ad ſpoliationem,ita & econuerſo potuit D.Fran.deducere & ꝓ-
bare illa,quæ ſpoliationem excludunt.C.de tempo.in integ. re-
ſtitu.l.petendæ.& quod no.Bar.in l.admonendi.poſt princi.ff.de
iureiuran.¶ Conſtat autem literam inhibitoriam dñi locum te-
nentis directam dicto dño Fran.quòd nihil noui uel propria au-
to.

a ¶ Vel pupillarẽ. De iſtis duab⁹ ſubſtitutionibus uide Oldrad.in conſil. 31. incip quidam habẽs matrem & uide. d Alex.d imo.in l.1.uerſ. inquã um nero. de uul. & pu. ubi maria & montes aggregat.

b ¶ in legitimam & an donata ſimplici donatione iter ... nos computentur in legitimam uide pleniſſime per Phi. corn. in cõſi.64. incip. licet meo iudicio in 1.uo lu. H.F.

to.attentaret,nõ habere ꝑdictis obſtare,cũ illa ꝑ cõparationem
fuerit reſoluta in uim ſimplicis citationis. Et ſic ꝑdidit vim inhi
bitionis.iuxta no.in l.de pupillo.§.meminiſſe.ff.de oper. no. nũ.
ſecus ſi nõ ꝑdidiſſet,q̃a tunc reuocarent attentata ꝑ modũ atten
tati.l.1.in prin.eod.tit.& ſic poſſet excipi, ſicut de ſpolio,cuius
uim hẽret dictũ attentatum;facit ꝙ no.in c.nõ ſolũ.de appel.lib.
6.ff.ne quid in loco publi.l.fi.& l.2.§.ſi q̃s nemine. ¶ Illud ẽt cõ
ſtat, ꝙ in re cõi põt alter ex ſocijs facere altero inuito illud, ad
qđ dicta res eſt deſtinata.ut not.gloſ.in l.ſabinus.ff.cõi diui. nec
põt a ſocio ꝓhiberi.ff.de ſerui.urba.ꝑdi.l.in re cõi.& ſic domum
cõem põt alter ex ſocijs altero inuito inhabitare,q̃a ad hoc eſt or
dinata ſm Ricar.malum.& Ang.de peruſio,qui ita not. in l.duo
fratres.ff.de acq.hære.facit qđ not.Bart. in l.& hæc diſtinctio.ff.
loca.& Bald.in l.1.C.qui teſta.face.poſ.Et ſi alter ex ſocijs clau-
ſerit domum cõem vt alter non poſſet ingredi, põt alter propria
authori.aperire ſerraſq;,& tabulas,& alia impedimenta remoue
re.tex.eſt cum gl. ꝑ quam vr̃ caſus pñs determinari in l.ſi uitẽ.§.
ſi ad ianuam.ff.qđ ui aut clã.qui text. licèt loquat̃ in re ꝓpria per
ſe poſſeſſa,locum habet ẽt in cõi cõiter poſſeſſa, cùm ſit eadẽ rõ
totius ad partem.l.q̃ de tota.ff.de rei vend. Nam & quod cõe eſt,
meũ eſt.l.ſerui electione.§.fi.ff.de leg.1.& eſt tex.cũ gl.ff.de ſeru.
urb.ꝑdi.l.ſed finit.ſm vnã lec.poſitã in gl.1.in verſi.vel dic ꝑdere
.i.reſtituere ſua authoritate &c.l.quẽadmodũ.§.1.ff.ad l.aq̃l.&c.
Fit.n.ꝓ defendẽda ſua poſſeſſione ciuili,qđ licet; ſicut licitũ eſt
abſenti & ciuiliter poſſidenti ꝓpria autho. expellere occupato
rem naturalis poſſeſſionis vacantis ꝓ defenſione ſuæ ciuil.l.clã
poſſidere.§.qui ad nundinas.ff.de acq̃r. poſ.cum ibi plene nota.
Qđ aũt dictus D.Franciſcus eſſet,tpe quo illa feciſſe dr̃,& ẽt ho-
die ſit dñs,& poſſeſſor ꝓ dimidia bonorum quondam ſer Hecto
1 ris,probatur ex duplici capite. ¶ † Primò, quia per plures teſtes
inductos per ipſum probatur intẽtionẽ dicti ſer Hectoris fuiſſe,
ꝙ bona ſua peruenirent ad ambos dictos fratres quos pariter di
ligebat, licet unũ tm̃ noĩauerit in teſtõ certo bono & probabili
reſpectu.Et per ꝯñs d. Ioannes in ſolidũ inſtitutus cõtẽplatione,
tñ cõi ſua & fratris ſui tenebatur dicto D.Franciſco actione ne-
gociorum geſto.ad communicãdum ſibi dictam hr̃ditatem, quã
cõi noĩe videbatur recepiſſe, ſicut teneretur actione mandati, ſi
præceſſiſſet mandatum dicti D.Franc.ff.de hære. inſti. l.quidam
cum filium.& ibi hoc tenet expreſsè Bar.pro quo text.in l.ſi pu-
pilli.§.2.qui incipit.ſi q̃s pecuniam.ff.de neg. geſt. vel tenebatur
vtili actione ex teſtõ, quaſi fidem ſuam tacitè accommodauerit
teſtõri de hoc faciendo.C.de fideicommiſ.l.fi.Inſti.eo.§ fin. ſm
Bar.in d.l.quidam cum filium.Nec ob.ꝙ inſtituit Ioannem & fi-
lios eius; quia inſtitutio filiorum referri debet ad illã portionẽ,
in qua cenſet̃ fuiſſe inſtitutus Ioannes contemplatione ipſius Io.
non ad illã,in qua contemplatione D.Franciſci.¶ Item non ob-
ſtat, ſi dicat̃ ꝙ d.ſer Hectorem potuit pœnitere illorum verbo-
rum;quia non præſumitur hoc,maximè in breui tpe; & q̃a poſt
factum teſtm̃ dixit,ꝙ reliquerat bona ſua vtriq;,vt patet ex dicto
quarti teſtis de quo ſubijciẽ. ¶ Teſtes aũt ex quorum dictis pa-
tet de hac intentione ſer Hectoris ſunt infraſcripti. Primus ſer
Aloiſius.ſer Ioannes ſecundus teſtis ſuper.9.cap.Sed D.Franci-
ſcus de cormono ſuper eodem 9.c.vbi dicit dictum ſer Hectorẽ
dediſſe ſibi fidem de hoc, cum ſibi vendidit quẽdam redditum,
quem aliter ei nõ vendidiſſet, & eſt.7.teſtis in ordine teſtiũ.Ter
tius teſtis eſt ſer Anton.quondam ſer Pinzani de ſtraſoldo. 10.
teſt.ſuper.10.c.qui dicit ſe audiuiſſe a dicto ſer Hectore,ꝙ quic-
quid emebat,ꝓ dictis fratribus emebat. Quartus teſtis eſt qui-
dam Midesſius quondam Nicolai de uelſo.12.teſtis ſuper eodẽ
10.c.qui dicit ſe audiuiſſe dictum ſer Hectorem dicentẽ ſibi ſua
denti ꝙ aptaret facta ſua ꝑꝑ ſuam infirmitatem ut tanquam ſa-
piens eſſet poſt mortem ſuam laudãdus.rñdit ego aptaui omnia,
quia ego relinquo D.Franciſ.& ſer Ioanni bona mea; quam re-
ſpõſionem dictus teſtis poſt mortem ſer Hectoris retulit dicto
ſer Ioanni,qui ſer Io.tunc dixit ipſi teſti. Ego poſſem bñ denega
re partẽ dictæ hr̃ditatis d.D.Fran.ſed nolit Deus,ꝙ velim hoc fa
cere.Nunc aũt impudẽter frãgit fidẽ Deo,quẽ inuocauit, & per
quẽ iuraſſe vr̃ denegando fratri ſuo dictam partẽ, & fratrẽ ſuum
fraudat ꝯ ius naturale & diuinũ. Quintus teſtis eſt q̃dã Nicolaus
quondam Iacobi 26.teſtis ſuper eodem.10.capitulo,qui dicit au
diuiſſe a dicto ſer Hectore,ꝙ ipſe intendebat dictis fratribus re-
linquere omnia bona ſua,quæ valebãt.10.millia.Iſti quidem te-
ſtes licet ſint ſingulares,probant tamen voluntatem dicti ſer He-
ctoris enunciatiuã de futuro vel de ꝑterito,ex qua reſultat ꝑſum-
ptio voluntatis diſpoſitiuę.ſ.ꝙ inſtituerit ſer Ioan.contemplatio
ne ſui & fratris ſui data ſibi fide tacita de dando dicto fratri dimi
diam oĩm bonorum,quia nemo præſumitur verbis dixiſſe,ꝙ mẽ
te non geſſerit.l.labeo.ff. de ſup.le.in qua voluntate & tacita fide
præſumitur perſeueraſſe vſq; in fi.non ꝓbata ꝯrio.ff.de prob.l.3.
de le.2.l.lucius.la 1. ¶ Et cum ad hanc diſpoſitiuã & præſumptã
voluntatem probanda inducantur, non nocet ſingularitas in his,
per q̃ peruenitur ad ꝑſumptionẽ ipſius.per ea q̃ no.Inn.in c.qua-
liter & q̃n.de accu.& gl.accur.in l.ob carmẽ.§.fi.ff.de teſti. ¶ Et
hoc præſuppoſito,ꝙ d.ſer Io.teneretur cõicare d.D.Fran.dictam
hæreditatẽ ſer Hectoris,& poſſet ad hoc conueniri ſm Bar.in d.l.
quidam cum filium.ff.de hæred.inſti.ad qđ bene facit.l.aditio.ff.
de acqui.hære.in ver.fi.ſi qđ a quibuſdã &c. & qđ no.gl. eo. tit.l.
paulus.in verſ.3. dicunt &c. ſequitur ꝙ recipiendo ipſum poſtea
pluries cũ ſua familia & cũ ſuis famulis in domo q.ſer Hectoris &
ad oẽs expenſas ſuper redditibus dictorũ bonorum, de quo plu-
res teſtes deponunt nõ ſolũ inducti per D. Fran. ſed ẽt per ſer Io.
cenſetur facta cõicatio & ſic tranſlatum dñium & poſſeſſio, quia
cenſetur ſer Io.hoc feciſſe rõne obligationis qua tenebatur,& ſic
ex cã & titulo ꝑcedente.ff.de rei ven.l.q̃dam mulier.& ar.l.vxorẽ.
§.pater naturalis.ff.de leg.3.& ꝙ no.in l.ſed ſi vir lana.in prin. de
dona.inter vi.& ꝙ no.Bar.in l.2.ff.de condi.& demõ.& l. triticũ.
de verb.ob.non aũt cenſetur ipſum recepiſſe ꝑcario vel iure fami
liaritatis, vel rõne conſanguinitatis;q̃a illud procederet, ſi nulla
alia cã ꝑcederet,vel ſubeſſet, ſicut in ſimil.ff.de ſol.l.ſi cu autũ.ff.
de ope.lib.l.cãpanus.ff.de pig.ac.l.eleganter. §. qui reprobos. in.
donatione,q̃ nõ præſumitur,q̃n ſubeſt alia cã, vel poteſt ſubeſſe.
2 ¶ † Bene ergo patet ex prædictis,ꝙ d.D.Frã.aperiendo domũ ꝑdi
ctã & recipiendo res vſuales quas recepit,non cõmiſit ſfortiũ vel
violentiã ſeu ſpoliationẽ, q̃ oĩa inſeruiunt in perſonã nõ in rem.
iux.no.in l.itaq; fullo.ff.de fur.& hic nulla erat ibi pſona,ſed fuit
vſus iure ſuo,& ſuã poſſeſſionẽ vr̃ continuaſſe & defendiſſe, qđ
in dubio ꝑſumitur.vt d.l.merito.ff.pro ſocio.maximè q̃a ita ꝓte-
ſtatus eſt corã pluribus,quos ibi cõuocauit, nec aperuit cameras
quas ſer Io.ſolus tenebat ꝓ ſuo vſu, & nõ fuit intẽtio ſua priuare
d.ſer Io.ſua poſſeſſione vel redditu dictæ domus;vnde nec ipſum
priuauit,vt no.gl.magna fi.in §.q.ad nundinas. in verſ ſed quid ſi
hic ingreſſus non admitteret dñm. ¶ Non ergo locum habent
iura loquentia de exceptione ſpoliationis; q̃a de illa violentia, ꝓ
qua non poteſt agi interdicto poſſeſſorio,nõ põt ẽt exceptio ſpo-
liationis opponi,vt no.doc.in c.frequẽs.de reſti.ſpolia.lib.6.Sed
pro ſpoliatione domus vel de domo non poteſt ſer Ioan.agere in
terdicto vnde vi;quia non eſt priuatus eius poſſeſſione, cum D.
Frãciſcus,hoc facere uoluerit, nec plus ſua parte dñationẽ inter-
ponere voluit, cũ nõ oẽs cameras vel clauſuras aperuit.ff.de acq.
hære.l.duo fratres.in fi.& ſic põt ſer Ioã.pro libito voluntatis ad
domũ illã redire,qđ facere non poſſet ex interuallo, ſi fuiſſet ſpo
liatus,ſed ſolũ incontinenti.l.qui poſſeſſionẽ.& l.3.§.cum igitur
ff.de vi & vi ar. Cæterum pro rebus mobilibus non cõpetit inter-
dictũ vnde vi,niſi acceſſoriè.ſ.cũ ſunt in fundo,de quo q̃s deiect⁹
vel ſpoliatus eſt.ff.de vi & vi ar.l.1.§.illud vtiq;.ſed hic erant in do
mo,de qua ſer Io.ſpoliatus non eſt,vt dixi; ergo nec interdictum
vnde vi cõpetit ꝓ illis,nec exceptio ſpoliationis põt opponi, ſed
venient in iudicio diuiſorio,ſi apparebit d.D.Franci.habuiſſe vl-
tra partem ſuã.C.fami.er.l.3.quæ incipit aduerſus.Sicut.n.ſer Io.
promiſcue dictis rebus & victualibus vtebatur & conſumebat ſi-
ne contradictione D.Fran.ita & econuerſo abſente d.Ioã. debuit
licere d.D.Franc.vt æqualitas ſeruetur inter eos.C. cõi diui.l.pe.
in fi. ¶ Quinimo potius d.ſer Io.nixus eſt ſpoliare d. D. Franciſ.
claudendo domum ne ingrederetur.d.§. qui ad nundinas in fi. cũ
l.ſequen.vnde vi l.colonus.& l.cũ fundum.qui D.Fran. poſſeſſio
nem ciuilem,quam habebat perdidiſſet puſillanimitate, ſi non fuiſ
ſet reuerſus vel non fuiſſet ingreſſus eo modo quo fuit.vt l.ſeq.q̃
ſtatim ſequitur;iõ cautè fecit,vt legis conſilio non permitteret ſe
ſpoliari,ſed ingredi eo modo quo fuit ingreſſus.l.3.§.cum igitur
& l.qui poſſ.vnde vi. ¶ Item ex ſecundo capite probatur dictum
D.Franciſcum habere partem dimidiam in dictis bonis tam in ꝓ-
prietate q̃ in poſſeſſione, poſito ꝙ ceſſarent ea quæ dicta ſunt.ſ.
ratione ſocietatis omnium bonorum contractæ inter eos tempo
re quo inuicem conuenerunt in Goricia præſente dño Nicolao
de Goricia eorum attinente & etiam dño Franciſco de Cormono
ſimiliter attinente,q̃bus examinati deponunt pro dicto D.Franc.
licet ſecunda

licet ſecūda vice.ſ.in hac eā plenius deponat d.Nicolaus, q̄ pria, qđ valde pōderandū fore exiſtimo penes iudicē, & penes bonos & graues, cū ſint viri nobiles & attinētes, & pp parem cāſam affectionis ceſſat in eis oīs ſuſpitio.ff.de ritu nup.l.nō ſolū.§.s. Et ſic pſumunt̄ dixiſſe puram & meram veritatē, quā iudex debet ſequi & defenſare.ſ.de pba.l.fi.C.de eden.l.2.ff.ſi qui can.eum q.§.s.

¶ Cōſtat ſūt ꝙ ꝯcta ſocietate oīm bonorū, ſtatim cōicat̄ dñium & poſſeſſio hincinde rōne fictæ traditionis, q̄ vr̄ interueniſſe; qa qđ qs prius poſſidebat ſuo noīe, cenſet̄ poſtea cōi noīe.ff.pro ſocio.l.1.in fi.cū l.ſeq.in tex.& gl.iuncta l.qđ in eo.in princi.ff.de acq.poſ. ¶ Nec ob.ꝙ in ſcđa depoſitione dicti duo teſtes dñt dictos fratres fuiſſe vſos verbo nolo, qđ ſit cōe &c. qđ verbum nō diſponit.iuxta no.in l.ſcđm eler.ff.de legat.1. C.de ꝯhen.emp.in ementis. Nā verū eſt in his q̄ depēdent a facto, ſecus a mera voluntate vel ſolo ꝯſenſu; vt ſi dico volo tibi vēdere hāc rem pro tāto p̄cio,
a & tu rñdes & ego volo emere. ᵃNā emptio ꝯ it, & exponunt̄ verba.i.volēs vendo, & uolēs emo.put in ſimi.not.in l.fi.ff.de rerū diui.& no.p gl.in d.l.in ementis. ꝯctus.n.ſocietatis ſolo ꝯſenſu pficit̄.l.ꝯſenſu.ff.de actio.& obli.& ſic nō reqrit̄ ſolēnitas verborū, ſed ſufficiunt q̄libet verba conſenſum de pñti exprimētia, vt ibi: & in ſi.C.de teſta.l.oē verbū.quinimmo ꝯbit̄ re ipſa, & ex pſumpta & tacita voluntate reſultante & ex cōicatione oīm lucrorū.ff.pro ſoc.l.4.& qđ le.& no.in l.titium & meuiū.§.altero.ff de admi.tuto.quanto magis expſſa, quia qđ illa facit p tpa, hæc facit p unā horā.C.de do.pmiſ.l.2.cum ibi no.hic aūt expt eſſe rūt, p oīa bona q̄ſita & q̄rēda per eos, & quēlibet eorū, volebant eē cōia, ēt ſi foret vnus cōicatus. Nec ob.ꝙ Nicolaus in prima diſpoſitione nō dixit niſi de hr̄ditate ſer Hectoris.qa 5 a.diſt. potuit reddere ꝙ in prima omiſerat, nec ſibi p hoc ꝯriat̄, cū in prima depoſitione non appoſuerit dictionē taxatiuā, nec ſubintelligebat̄.C.de pba.l.rōnes.cū ibi no.ff.de in litē iurā.l.cū furti. Sed nec ipſe ſer Io.cōſueuit negare dictā ꝯuentionē & cōtonē factā cū fratre, ſed dicebat ſe nō potuiſſe eā facere in p̄iudiciū ſuorum filiorū, vt inquit vigeſimuſquintus teſtis noīe Nicolaus quondā ſer Ioānis. Alij dñt, ꝙ ſe defendit ex alio; ſ.qa non impleuit ꝯdōnem, ſub qua facta fuit.ſ.ſi ueniret ad habitandam in pr̄iā Foriiulij; qđ adhuc nō fecit cū ſteterit & ſtet in officio Tergeſt. q̄ non eſt de dicta pr̄ia. Sed neutra defenſio ei pdeſt; prima nō, qa inſtō de filijs ſuis cenſet̄ facta ordine ſucceſſiuo, & ſic poſt mortē Ioānis, cūm eſſent attinentes teſtōri p ea q̄ no.in l.Gallus.§.1.de lib.& poſthu. Et ſic eo uiuente filij ſui nullū ius hñt, cūm poſſint p̄mori, & ſic eorū inſtō euaneſcet.l.hr̄s meus.in princ.ff.de ꝯdit.& demō. Ipſo ergo uiuēte nō fit p̄iudiciū filijs, ſed ſibi ſoli ſer Ioānis; debet ergo ſeruari dicta cōuētio, quouſq; uiuit ſer Ioānes.l.peto.§.cū p̄diū.ff.de leg.2.ſed ēt poſt eius mortē nō obſtāte ꝯdictione filiorū eius tenendo primū fundamentū, ꝙ fuerit inſtitutus ꝯtēplatione ēt fratris, & ſic teneret̄ ēt fratri cōicare; qm̄ inſtō filiorū refert̄ ad illā ſolā partē, in qua ſer Ioannes fuit inſtitutus ſui tātum cōtēplatione, & in illa ſer Io. fuerit inſtitutus p prius & in eius uita; filij vero ſui poſt eius mortē qđ habet vim fideicō. ſed ad dimidiā reſtituēdā D.Franciſco cuius ēt cōtēplatione ſer Ioānes fuit inſtitutus, nō debet referri inſtō filiorū ſer Ioānis, qa eēt repugnātia; imo potius ꝙ in illa ſuccedat D.Fran.& eius filij, ſi-
3 cut in altera dictus ſer Ioan.& eius filij. ¶ †Scđa defenſio ſilr̄ nō pdeſt ſer Ioāni; qa bñ cōſiderando verba teſtium ꝯdō illa habitādi non fuit appoſita ad acq̄ſitionē pprietatis, imo illā uoluit facere pure, ſed ſolum ad pceptionē emolumētī; qa voluit ſer Ioānes ꝙ ipſo D.Franci.ſtante & habitante extra pr̄iam, nullū commodū ex illis bonis perciperet, & nihil extraheret de pr̄ia. Sed aduertendū, ꝙ non pptea voluit D.Fran.& nec ēt ſer Ioannes, ꝙ pars fructuum tangens D.Fran. cederet lucro ſer Ioānis ipſo D.Fran.abſente, ſed ꝙ cōſeruaretur per ſer Ioannem, & ſic eſſet gubernator ad cōem vtilitatem & lucrum, vt patet ex depoſitione verbi teſtis noīe Nicolaus ſer Antonij ſuper.17.c.cum ſequentibus, qđ eſt bene ponderandum; qa declarat dicta aliorum teſtiū ſuper hoc. Et quod dicta ꝯdō habitandi non intelligatur appoſita ad acquiſitionem proprietatis, ſed ad perceptionem fructuū patet per reductionem ad abſurdum, q̄ reſultaret ex illa dictione donec ſtaret extra patriam nihil poſſit percipere &c. quibus verbis utitur primus teſtis ſer Nicolaus. Item ex illis uerbis quibus vtitur ſecundus teſtis.ſ.D.Fran.de cormono.ſcilicet & cum hoc ꝙ eo habitante vel cōmorante extra patriā nō debeat aliquid accipere &c. Nā ſub intellectū.i.donec habitauerit &c. cuius dictionis donec ſignificatū eſt, vt quouſq; habitat extra nō habeat, & quouſq; infra, habeat, ſecundū qđ ſequeretur ſi referentur ad acquiſitionem pprietatis, ꝙ ipſo veniente ad habitandū inciperet acquiſitio pprietatis, ſed ipſo poſtea ēt intra paucos dies exeūte deſineret acquiſitio, deinde ipſo redeunte rediret, & ſic per ſingula.ff.de excu.tu.l.pe.& tute.& rati.diſtra.ſi tutor reipu.in prin.& not.Bar.in l.fi.ff.ad ter. Hoc autē foret abſurdū in acquiſitione pprietatis, ꝙ fieret & deſineret p momēta.arg. de inof.teſt.l.filia in orbitate in fi.de bonis quæ libe.l.fi.in fin.non ſic eſt abſurdū in perceptione fructuū vel emolumenti, quos vel qđ voluerunt nō extrahi de domo, ſed ibi ſtare ad cōem vtilitatem & lucrū ipſo ſtāte extra, vt patet ex ſecunda depoſitione D.Franciſci, qui dicit ſer Ioan.dixiſſe, ꝙ ſi donec ſtabitis in Alamania, nō dabitis mihi impedimentū & dimittetis me facere, ſpero bene facere & ſuperlucrari &c.ſ.ad cōem vtilitatē, qđ facere nō poſſet, ſi partē ſua redditū alibi tranſportaret, prēfata ergo verba declarāt præcedentia,ᵃ quę videntur denotare ꝯdōnem in cōicationē pprietatis, ꝙ imo non in ea, ſed in perceptione fructuū, ad qđ facit.l.ſed ſi adiciat̄.ff.pro ſo. Item debent intelligi dicta verba, donec ſtabitis extra patriā.ſ.in Alamania vel Vngaria, prout ſtetiſtis hucuſq; & ſine vrgenti neceſſitate ſic a longe, ſed ſi non in Alamania, nec in Vngaria ſed prope patriam, & in Italia, & ex cā probabili p ſuſtentatione vitæ, put eſt nunc, non vr̄ feciſſe de intentione partiū, quod dicta verba tunc ſibi locū vendicarent, & ꝙ nihil perciperet, qđ ex poſtfacto apparuit, quia d.ſer Ioannes ſponte & ſine ꝯditione ſubminiſtrauit dicto D.Fran.pluries blada & alia neceſſaria in ciuitate Tergeſti. Nā ex his quæ poſtea ſunt, declāratur qualis fuerit in præcedentibus.C.de natura.libe.l.cū quis.poſt medium verſi. neque.n. Nā & domiciliū dr̄ habere in ſtraſoldo vbi habet oīa bona ſua.l.2.vbi ſena.vel clari.non in tergeſto vbi non ſtat cum aīo perpetuo ſtādi, ſed finito officio recedēdi.l.nihil.ff.de cap. Et pp paruam diſtantiam non vr̄ abeſſe, arg.ff.de conditio.& demon.l.quis.ff.de procu.l.5.cū l.ſequen.& ſeq. vel cenſetur remiſſa dicta conditio vel modus ſponte, & ſine aliqua proteſtatione veniendi ꝯ & dicta victualia ſibi ſubminiſtrando arg.C.ad l.fal.auth.ſed eum teſtator. & extra de conſtitu.c.cùm acceſſiſſent.in fin. ¶ Ex quibus concluditur pronunciandū eſſe vt primo dixi.ſ.ꝙ reſpondendum ſit libello dicti D.Franciſci non obſtante excep.ſpoliationis. Et poſt lit.conteſta.poterit D.Franciſcus reproducere atteſtationes receptas in iſta inſtantia ad repulſionem exceptionis pro ſententia obtinenda in diuiſorio iudi. quia debēt facere fidem inter eaſdem perſonas in eadem cauſa vel contingente, licèt diuerſificetur. iuxta not.in l.2.C.de eden.

ᵃ ¶ Emere. vide ad hoc d.Alex. in l.2.§.ſi qs ita. de ver. ob.d.Iaſ.& May.in l.1. in 6.col.cū pluribus ſequen.C.de ſum. trini. q infinitas concordantias adducit.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Quædam D.Daniela in 1097.fecit donationem inter viuos Antonio & Supertino ſuis filijs pupillis ſeu cęteris eorum tutoribus acceptantibus pro ipſis & eorum hæredibus de quampluribus eius bonis ſtabilibus & manſis retento ſeu reſeruato ſibi vſufruc. ad vitam bonorum & manſorum prædictorum. De qua donatione confectum fuit inſtrumentum per notarium, in quo apparet ꝙ ipſa tunc exiſtens vidua mota fuit ad faciendum illam donationem dictis filijs ſuis dubitans ne ipſa domina quauis fragilitate ſua de bonis illis male diſponeret; & ita per expreſſum dr̄ in prin. dicti inſtrumenti. Conſtituitq; ſe bona illa poſſidere. nomine dictorum filiorum, donec ipſi filij ipſorum bonorum poſſeſſionē corporalem acceperint. Erat dicta domina tunc de rei veritate talis, de qua poterat haberi ſuſpitio, ꝙ neſciret bene conſeruare bona ſua. Facta donatione illa abſq; vlla inſinuatione domina ipſa remanſit in poſſeſſione actuali bonorum prædictorum, & fructus eorum recipiebat; poſtmodum dicta dña nupſit alteri viro, & vendidit vnum manſum de bonis prædictis in inſtrumento donationis contentis cuidam Nicolao abſq; ſcientia prædictorū filiorum ſeu tutorum ipſorum. Item alium manſum de prædictis poſt vendidit Marco & alium Petro. Qui emptores facta reali traditione bonorum prædictorum ſtatim inceperunt illa poſſidere cum perceptione fructuum & eo ex tunc ſucceſſiue continuis tēporibus pacifice poſſederunt. Alius annis 32. & vltra, alius circa 31. alios circa 30. Euenit quod vnus dictorum filiorum deceſſit inteſtatus in pupillari ætate, alius verò factus pubes, vt dicitur condito teſtamento, in quo inſtituit quoſdam extraneos. dicta autem domina Daniela diu vixit poſt mortem prædictorum filiorum & ſucceſſiuè, & deniq; vendidit, & conſumpſit oīa alia bona in inſtrō donationis contenta. Nunc autem ea mortua,

tus, in cuius hæreditate nihil repertũ eſt, ſu prædicti heredes teſtõris pdicti filij D. Danielæ vltimò defunctæ vigore ſupradictæ donationis petunt & vendicant a ſupradictis Nicolao, Marco, & Petro illos mãſos per eos poſſeſſos, q ui in dicto inſtro ſunt cõprehẽſi. Iſti ſe defendunt & allegant inter alia poſſeſſionẽ eorũ cũ titulo & bonafide per tpa continua ſuprafcripta pacificã & quietã, & probant eã. eſt prima conſtõ vetus & deinde noua deſcrip. q incipit hẽre locũ vt in eius margine eſt ootãdũ. Adducũtur in mediũ decreta qdã ducalia & primo ſtatuẽtia, q a mẽſe Apri. 1407. vſq; ad mẽſem Septẽb. 1420. tpa non decurrerint in aliqua pſcriptio, ſed q oino ſubducant. Et eſt aduertendũ q dña demũ poſt mortẽ prædictorũ filiorũ fecit venditiones illas bonorũ emptoribus ſupraſcriptis. ¶ Itẽ notandũ, q illi hæredes donata ij fuerunt ſp pſentes & cõtinuo in patria. ¶ Quæritur an prædicti Nicolaus, Marcus, & Petrus ꝯ quos agitur rei vendicatione ꝓ prædictis bonis per eos emptis & poſſeſsis, ſint tuti exceptione pſcriptionis ex forma iuris cõis, ſi forte ex quauis cã præſcriptione & conſtõne patriæ non eſſent completa vel eos non iuuaret. ¶ Et an etiã præſcriptio ex conſtitutione prællegata eos iuuet alio non apparente i o facto, quod obſit aduerſus illam conſtitutionem.

S V M M A R I A.

1 *Mater quæ donauit omnia bona ſua filiis, an potuerit poſt alienare ea in præiudicium filiorum & hæredum.*

2 *Emptores qualiter poſſint præſcribere aduerſus donatarios.*

CONSILIVM CCCXCVI.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Poſtq̃ dicta donatrix reſeruauit ſibi vſumfructũ in vita ſua, non potuerunt d. filij donatarij quouſq; vixit auocare ab ea d. dona, quia naturalis poſſeſſio eorũ debebat eſſe apud eã durante vſufructu. l. naturaliter. in prin. ff. de acqui. poſ. Cum ad vſufruct. pertineat colere fundum & de manu ſua fructus percipere. iuxta ea q̃ plene hñr in l. fundi trebatiani. ff. de vſufruc. legat. ſic ipſa viuente nõ potuerunt dicti filij vel eorũ hæredes auocare ab emptorib' dicta bona in quos d. donatrix tranſtulit dictam naturalem & facultatẽ percipiendi fructus quouſq; viueret, licet non ius vſusfructus, quod erat inſeparabile a perſona. Inſtitu. de vſufru. §. finitur. nec ẽt ciuilem poſſeſsionẽ, quæ erat penes donatarios ꝓprietarios iux. ea q̃ no. per gl. magnã. in l. 1. §. fi. ff. quẽad. vſufr. ca. qñ vſusfru. expellit, quia iſti caſus æquiparantur. l. peregrè. §. quibus. ff. de acqui. poſ. non. n. proprietarius retinet naturalem corpore vſufructuarij eo modo, quo locator corpore coloni, cũ vſufructuarius poſsideat naturaliter per ſe non proprietario, & ſic ciuilis ꝓprietarij nõ requieſcit in naturali vſufru. vt ibi no. in l. 1. §. non aũt. ff. de vi & vi

2 arma in gl. & i l. 3. §. vnde vi. in gl. q̃ incip. retinuit ergo. † Sic ergo quouſq; vixit donatrix & venditrax, nõ incepit præſcriptio ꝯ dictos filios donatarios vel eorũ hæredes, tum quia erant in ciuili poſſeſsione, quã vt dixi non perdiderunt per vendi. & realẽ tradi. & ꝯ ciuiliter poſsidentẽ non currit pſcriptio. iux. no. in fi. magnæ gl. l. 1. C. de ſeruis fugi. tũ q a emptores ſolã naturalẽ habuerũt, q̃ nõ eſt ſufficiẽs ad pſcribendũ directũ dñium vel vtile qđ nõ ſubalternaẽ directo. l. acquiritur. §. fi. ff. de acq. rerũ domi. tũ quia nõ potuerunt agere dicti filij vel eorũ hæredes, vt dixi l. 1. §. fi. C. de anna. excep. de iure dot. l. in rebus. §. fi. demũ ergo poſt mortẽ d. dñæ potuit incipere pſcriptio quo tpe inceperunt agere poſſe. l. peto. §. prædiũ. ff. de le. 2. l. ſtatius. §. cornelio. de iure fiſci. non ſolũ iuris cõis, ſed ẽt dictarum conſtõnum, q̃ debent intelligi ſm ius cõe, & per illud reſtringi, ne quis indebitè dãnũ patiaẽ. C. đ nouæ. l. 2. & qđ no. in l. fi. §. in cõputatione. in fi. magnæ gl. C. de iure de lib. Et hoc dũmodo non ſubſiſteret tunc aliud impedimentũ impediens pſcri. inchoari vel currere puta ſuſpẽſio tpis facta per decretũ ducalis dñationis a 1407. vſq; ad 1420. q̃ ſuſpenſio fieri potuit tã per legẽ, q̃ per decretũ prædictũ habens vim legis. l. fi. §. donec. C. de iure deli. & interim dormit præſcriptio inchoata, nõ autem interrũpitur, & ſic deducitur tps mediũ, non aũt inchoaẽ de nouo inito illo tpe ſuſpenſionis, & dũmodo dicti donatarij non eſſent conſtituti in pupillari ætate, qua durante non currit pſcriptio nec conſtõoñ pdictarũ in quibus hæc ætas excipiẽ, nec de iure cõi. l. bonæfidei. poſt prin. ibi veluti ſi pupilli. ff. de acq. rerũ do. Ceſſantibus ergo dictis tribus, q̃ curſum pſcrip. impediũt, ſi cucurrerunt. x. anni inter pñtes, d. poſſeſſores de iure cõi lõgo tpe pſcripſerũt poſtq̃ hñt titulũ, niſi d. donatarij fuerint infra minorẽ ætatem 25. anno. C. in quibus cauſis ceſſat longi tẽp. præſcri. Sed tunc poſſent recurrere ad pſcrip. introductã p dictas ꝯſtõnes, de qua nõ excipiẽ niſi pupillaris ætas & tps abſentiæ. Et eo foret vidẽdũ, an poſt pdicta cucurriſſet tps primæ ꝯſtõnis, qđ eſt 15. anno. uel ſecũdæ qđ eſt. 20. Et ſi poſt inchoatã præſcrip. ſm tps primæ ſcã fuiſſet ſecũda ꝯſtõ añ pſcriptionẽ cõpletã, ꝓ tpe pcedenti ſcđam ꝯſtõnem, inſpiceret tpa primæ, ꝓſequẽti tps ſecũdæ, & ſic ſi fuiſſent lapſi anni. 7. cũ dimidio, q faciunt medietatẽ pſcriptiõis. 15. anno. & poſtea facta fuiſſet ſcđa ꝯſtõ, q̃ reqrit annos. 20. ꝓ complenda ſecũda dimidia pſcriptionis, reqrentur anni. 10. & ſic in totũ anni. 17. cũ dimidio. C. de pſcrip. lon. tẽp. auth. malæfidei. cũ ibi not. in fin. ¶ Si ergo dicta tpa ſunt decurſa a tpe mortis dictæ donatricis & ceſſationis dictæ ſuſpẽſionis & pupillaris ætatis dicti emptores ſunt tuti exceptione pſcriptionis dictarũ ꝯſtõnum vel iuris cõis, al's nõ. hoc aũt mihi cõſtat ex narratis in pũcto, qa nõ dr in eo quo tpe d. donatrix mortua eſt, iõ aliter nõ dico. Et ẽt aduertaẽ ad aliud, qđ narraẽ primò q dictæ venditiones factæ fuerunt ignorantibus filijs; & ſic innuitur, q tunc filij viuebant, poſtea in fi. dr q dictæ vẽditiones fuerũt factæ poſt mortem filiorum, quæ ſunt inter ſe ꝯria, ideo punctus retractetur.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Quædã cõitas cõuenit cũ. I. iudæo, q mutuaret ad uſuras tam ſup pignoribus q̃ ſup cartis ꝓ certa quãtitate, q̃ pacta fuerũt per ptãtẽ illius loci ꝯſiliarios totũ cõſiliũ & p dñationẽ vene. cui terra illa ſubdita eſt cõſilio rogatorũ firmata. mõ petit. I. iudæus ſortes & vſuras ſm qđ in cartis ſuis cõtineẽ & pactis; vigore quorũ pactorũ emanauerũt ſñiæ p pdeceſſores illi', q nũc eſt ptãs loci, aliq ꝯ dicũt, aliq nolũt ſoluere niſi captis pignorib', ſed fateñ debitũ. Ex quo caſu de ptib' dubitaẽ, p ea q̃ hñr i cle. vnica. đ vſur.

¶ Primò, an dictus poteſtas poſsit ſalua conſcientia iudicare & determinare per ſententiam diffinitiuam uſuras, quæ denegantur deberi vigore cartarum pactorum &c.

¶ Secundò, utrum poſsit ſalua conſcientia debita confeſſata de quibus non eſt contentio, licet cognoſcat ea eſſe vſuraria, ſolui facere præcipiendo executionem fieri.

¶ Tertiò, vtrum ſñias prædeceſſorũ ſuorum in ſimili vſurarum materia teneatur executioni mandare, aut poſsit ſalua conſciẽtia cum vigore ſnæ commiſsionis ſit merus executor.

¶ Quartò, qm in cartis de quibus. s. ſit mentio ponitur, q ſi non ſoluerunt intra menſem teneantur ad pœnam dupli, & in illis ſit mentio de vſuris. In aliquibus autem ponit ſimilis pœna, & ſit mentio de vſuris; quæritur aũt utrum ſaltem vigore pœnæ poſſit dictus poteſtas ſalua conſcientia iudicare dictas pœnas in vtraque ipſarum cartarum, vel in altera tantum deberi.

¶ Vltimò qm pacta vt pdixi firmata cõſuetudine, q̃ eſt p vniuerſam Italiã & priuilegiũ Martini Papæ. 5. & Eugenij, vñr ipſos iudæos iuuare, qño qs modus eſſe poſſet, quo ipſis iudæis poſſit ſalua cõſcientia reddi ius in ſilibus cauſis; & qũo faciunt oẽs rectores & officiales, q ſerũt ſnias in dictis cauſis, hoc ẽt addẽdo q ſũt literæ dñationis, q̃ pcipiũt illi rectori vt oino reddat illi. I. iudęo ius & iuſtitiam, ſm quod dicũt pacta ſua & cartæ atteſtantur.

¶ Sup his oĩbus reſpondeatur de iure cum allegationibus, vt ille qui habet iudicare, poſsit ſibi ſatisfacere.

S V M M A R I V M.

1 *Iudex poteſt reddere ius & iuſtitiam iudæis ſuper uſuris.*

Intellectus ad cle. 1 de uſuris.

CONSILIVM CCCXCVII.

IN Chriſti nomine Amen. Non videtur expediens ſuper ſingulis dubijs ſupraſcriptis aſsiſtere cum iuris ſubtilitatibus, † quia cum vſuræ ſunt regulari- 1
ter tam diuina quàm humana lege prohibitæ. iuxta nõt. in l. 1, C. de ſum. trinit. & de vſur. authen. ad hoc nulla conuentione publica vel priuata poſſunt licitè fieri, vel aliqua obligatio vel actio pro eis petendis introduci. l. ſi non fortem. in princip. ff. de conditio. indebi. Et ad hoc tendit clem. 1. de vſu. q̃ improbat & deteſtatur ſtatuta terrarum vel communitatum contrarium diſponentia, tanquã ſi non eſſent prohibita, a cuius clemen. diſpoſitione ſ. ſcripta dubia uidentur habere originem & fundamentum, ſed fruſtra quia clemẽ. illa uoluit obuiare proteruiæ & inſaniæ quorundam laycorum volentium plus credere capiti ſuo, q̃ ſcripturis diuinis & humanis. cõtra. c. ne innitaris, de conſtitut. quibus aliqua ratio ſuggerit, vt propter neceſsitates hominum uſuræ debeant hodie fore permiſſæ, ſicut olim erant

ſtatutæ

ſtaturę de iure ciuili & ita pertinaciter aſſerunt, & ſtatuta condũt.
vel condi faciunt non ſolũ in perſonis iudæorũ, ſed ẽt láycorum
Chriſtianorũ ſaltẽ in eorũ territorijs cõi ſniæ cõtradicant, ꝙ eſt
in ꝯriũ tã in perſonis Chriſtianorũ, ꝙ̃ ẽt iudæorũ. extra eo. titu. c.
poſt miſerabilẽ. talia nãq; ſtatuta & aſſertiones tanꝙ̃ continentia
vel cõtinentes hæreſim cõſtõ illa obteſtatur & annullatª. ¶ Cæte-
rũ obſeruantia vniuerſalis, ꝙ iã tunc, cum illa ꝯſtõ facta fuit, ꝙ̃ etiã
hodie viguit, & viget per totã Italiam, & ẽt extra de tolerando iu-
dæos & paciſcendo cũ eis, vt ſtent in ſingulis terris, & præſtent ad
vſuras Chriſtianis ꝑꝑ immẽſas neceſſitates hoim, quibus alio mõ
non põt ꝓuideri, cum tñ ꝓuiſio ſit ſummè neceſſaria non eſt illiº
ꝯdõnis, qualitatis & naturæ cuius erat opi. illorũ ꝙ dedit cãm illi
cle. & ꝙ per ipſam cle. reprobatẽ. non. n. populi Chriſtiani tales cõ-
uentiones faciunt cũ iudæis, qa credãt vſuras poſſe fieri licitas ꝑ
tales conuentiones, qa ſi hoc crederent facerent inter ſe, nõ cum
iudæis, imo cũ ſciant ꝯrium, volunt potius illaqueari animas iu-
dæorũ ꝙ tenent ꝙ non ſit eis peccatũ ſi mutuant ad vſur. Chriſtia-
nis, quia tenent ꝙ Chriſtiani non ſint eorũ fratres, & lex eorũ ve-
tat mutuari ad vſuras fratri eorũ, tales ergo populi potius obte-
ſtantur vſuras per præfatas conuentiones factas cũ iudæis, ꝙ̃ ap-
probent, ſi bene conſideretur quid agunt. Et ſic non peccant ſed
peccatum euitant nolentes ipſi fœnora exercere, ſed ea ſolue-
re. c. debitores. de iureiu. & ſic nec verba, quæ ſunt in princ. illius
cle. conneƈtiunt huic obſeruantiæ, nec illa quę ſunt in h. cũ nunꝙ̃
fuerit viſa grauis vel ſcandaloſa, ſed potius honeſta & ſuauis ꝑꝑ
neceſſitates frequentes, qbus ſi per iſtũ modũ vr̃is reipublicæ ſta-
tui non prouideretur, neceſſe foret ꝙ Chriſtiani hoc facerẽt inter
ſe, quod eſſet longe deterius tã animabus ꝙ̃ corporibus, vt quili-
bet imaginari põt. Sicut ergo neceſſariũ & ſalutiferũ fuit & ſine pec-
cato talẽ conſuetudinẽ introducere. ſ. paciſcendi cũ dictis iudæis,
de quorũ aĩabus vel carũ ſalute nihil ad nos, cũ foris ſint. 2. q. 1. c.
in primis. ita neceſſariũ fuit iudæis tales cõuentiones habentibus
ſeruare fidẽ eis datã. ff. de pac. l. 1. cũ ibi no. aliàs nec ipſi ſeruarẽt,
qđ promiſerunt, qa nõ mutuarent, & ſic vtilitas & neceſſitas pu-
blica, & cõiter vtilis fraudarẽt, igĩt &c. l. 2. ff. de iu. om. iud. ¶ Con-
ſiſtit aũt obſeruantia fidei datæ in concedendo d. iudæis executo-
res, q cõuentionẽ quã hñt cũ cõitate, faciant de facto obſeruari ꝓ
bono cõi oĩm, & iſti ſunt ptãtes locorũ prędictorũ, q vt puto ꝓ-
cedere debent in oĩbus, vt executores, nõ vt iudices; qa ſic vr̃ eſſe
de mente cõitatũ eos conducentiũ, & ẽt dñationis Venetiarũ con-
firmantiũ dictas conuentiones, nõ ergo requirent ordinẽ iudicia-
riũ, nec dabũt ſnĩas diffinitiuas, ſed ĩterlocutorias auditis partibꝰ
& viſis ſcripturis. Cũ. n. per dictas conuentiones nõ fuerint vſuræ
approbatæ, nec factæ ſint debitæ ciuiliter vel naturaliter, nõ põt
dici ꝓducta aliqua actio ad eas petẽdas, ꝙ oritur ex dictis occaſio-
nibus. Sed qa dictæ cõitates volũt, ꝙ de facto ſoluant nõ admiſſa
exceptio vſurariæ prauitatis, videntur clauſis oculis effectę vel cẽ-
ſeri effectæ debitæ eo mõ, quo põt. l. q hẽbat. in h. cũ his ꝙ ibi no.
in gl. ff. de manu. teſt. & ſic inductũ fore iudicis officiũ l. quintꝰ. cũ
ibi no. ff. de annu. lega. in quo vel nõ requirit libellus, ſi res eſt cla-
ra, iux. no. ff. de interro. act. ſuper rub. ſed ſiẽda eſt executio, vel ſi
nõ eſt bene liquida, requirit qualiſqualis libellus, & cognitioꝰ, vt
ſic ptãtes ſint executores iuſti, qa poſſũt executiuè ꝓcẽdere vł ad
habita qualiquali cognitione ꝓterꝙ̃ de vſuraria prauitate, nec pec-
cãt dicti rectores cõpellẽdo ꝓmiſſores vſurarũ ad ſoluendũ ſm̃
formã conuentionũ, cũ hoc ꝙ nõ faciant ſponte nec malo aĩo im-
probato iuſſu ſuperioris approbãtis cõuentiones ꝑdictas ſiſt non
improbato, ſed vbiq; tolerato, qui iuſſus eos excuſat. ff. de inſa. l.
furti. §. q iuſſu. cũ cõcor. ibi ꝑ gl. alleg. Si. n. hoc eſſet ita graue de-
lictũ, vt innuit illa cle. in prin. eccl. Dei non toleraret, ſicut nec to-
lerauit illud, de quo ibi, ſed videmus ꝙ eccle. tolerat vbiq; ẽt in
terris immediatè ſubiectis Papę, qa nõ eſt dare quaſi terrã, in qua
tales iudęi cõducti nõ ſint, nec eſt noua cõſuetudo, ſed dicũt ẽt añ
illã cle. ſolita & inueta, nõ ergo cle. illa voluit eã tollere, ſed ſolũ
ſtatuta ꝙ fiebant a quibuſdã laycis obſtinatè credentibus, nõ ſolũ
iudæis ſed ẽt Chriſtianis licere hodie fœnerari, ſicut olim, cùm re-
vera nunꝙ̃ licuerit, licet iura ciuilia tolerauerint, ſed hodie nec
iura ciuilia tolerant, ſicut nec canonica, quæ ꝑualent in his ꝙ cõ-
cernunt periculũ animæ. iux. no. in c. 2. de reg. iur. lib. 6. tñ de iu-
dæis q ſunt extra eccleſiã, ſe nõ impedit eccle. quo ad animæ ſalu-
tẽ, ſed quo ad reſtõnẽ. vt d. c. poſt miſerabilẽ. Nõ eſt ergo imputã-
dũ populis, ſi tales ꝯuẽtiones faciũt cũ iudæis ad ſubueniẽdũ eorũ
neceſſitatibꝰ ꝑꝑ ꝙ obuiãt periculis aĩarũ ipſorũ Xpianorũ, ſed
potius eis eſt parẽdũ & indulgẽdũ; nec ẽt dictis rectoribus red-
dentibus ius dictis iudæis, vel executionem facientibus ꝯ illos, q
ſemel in hoc cõſenſerunt verè vel interpretatiuè, ſufficit aũt ſe-
mel voluiſſe, poſtquã ꝓ cõi & publica vtilitate uel neceſſitate fa-
ctum eſt. ar. ff. de aqua plu. arcẽ. l. in diẽ. de rei ven. item ſi. §. 1. a (¶ Annul- lat. unde ad hoc. d. Alexan. in con ſi. 5 2. inci. calumachꝰ. in 4. uol. d. Card. in d. clem. in. q. 31. d. Alex. de imol. in l. quis ſit. & ędil. edic.)
¶ Ex quibus ſine dubitatione quacunq; cõcludo rectores ꝑdicto-
rũ locorũ ſalua cõſcientia poſſe ꝓcedere ad inſtantiã ꝑdictorum
iudæorũ ſup dictis uſuris ſm̃ tenorẽ pactorũ, ꝙ hñt cum cõitate
ꝑ oẽs modos, de quibus in ſuprafcriptis dubijs ſit mẽtio. Semper
tñ & in dubio tenentes vſuras fore iure diuino & humano ꝓhibi-
tas, dictiſq; iudæis indebite ſolui & in ꝑiudiciũ aĩarum ſuarũ, ſol-
uentibus tñ non eſſe peccatum, nec eſſet peccatum eos cõpellere
ad ſoluẽdũ ꝓ euitatione maioris mali, & ꝓ ſuſteutatione paupe-
rũ & cõis ſtatus & ꝓ ſuſtentatione publicæ fidei eis datæ & ꝓmiſ-
ſæ, & ad prædicta facit 23. q. 5. c. 1. & c. milites.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Caſus ſup quo petiĩ conſiliũ. Petrus ſuo nuncupatiuo teſtõ cõ-
dito inter alia diſpoſuit. Item reliquit ipſe teſtõr iure legati ſeu
prælegati honeſtæ dñæ A. teſtatoris ſorori. lib. 400. marc. & ul-
tra eas reliquit ẽt eidem iure antedicto vnam domum cupatam
& muratam & c. poſitam &c. Et hoc ꝓ oĩ eo & toto ꝙ ipſa dña.
A. petere poſſet & ſibi deberet quocunq; mõ in bonis & hr̃dita-
te quondam nobilis dñæ. B. olim ipſorũ teſtatoris & ꝑdictæ D.
A. matris, & multa alia legata interſerit, poſtea ſubdit. In
oĩbus aũt alijs ſuis bonis mobilibus, & immobilibus, iuribus, &
actionibus, tã pñtibus, ꝙ̃ futuris, vbicunq; cõſiſtant, & eſſe repe-
rireni, ipſe teſtator quoſcunq; eius filios maſculos ltĩmos & na-
turales tunc natos, poſthumos, & medio tpe natos ad lucẽ perue-
nientes vnũ & plures ex eo natos & dicta D. Margarita eius vxo-
re ſeu alia quauis eius vxore ltĩma hr̃des vr̃es, ſi fuerunt plures
æqualiter & hr̃dem vr̃em ſi vnus fuerit, inſtituit ſibi, & eſſe uo-
luit. Et ſi aliquis ex eis inſtitutis, ſi plures fuerint, deceſſerit in
pupillari ætate, vel qñcunq; ſine liberis, tũc ſuperuiuẽtes ſeu ſup-
uiuentẽ, & eis mortuis ſeu ꝑmortuorum ex eis liberos maſculos
in ſtirpem taliter decedenti ſeu decedentibus ſubſtituit pupilla-
riter vulgariter & ꝑ fideicom. Et ſi tpe mortis eius exiſterent ſibi
filij maſculi, unus aut plures, & fœminæ filiæ una ſeu plures, tũc
voluit ꝙ ipſæ filiæ fœminæ vna ſeu plures maritent ꝯgruo tpe, &
dotẽ, & ſulcimẽta hẽant ſm̃ facultatẽ ipſius teſtatoris, & ſuæ hr̃di-
tatis, & numerũ filiorum eius, & interim alimentent, & alimẽtent
ꝯdecẽter ſuæ hr̃ditatis & bonorum expenſis, quæ oĩa eis & eorũ
cuilibet iure inſtõnis reliquit. Et ſi tpe mortis eius ſibi teſtatori
non fuerint ſibi maſculi vnus aut plures. Sed ſupereſſent filiæ fœ-
minæ vna ſeu plures, tunc & eo caſu in omnibus alijs ſuis bonis
vt ſ. eas filias vna ſeu plures hæredes vr̃es inſtituit ipſe teſtator
æqualiter ſi plures fuerint, & hæredem vniuerſalem ſi vna fue-
rit; & ſi plures fuerint, & aliqua decederet in pupillari ætate
vel alias quandocunque ſine liberis, tunc & eo caſu taliter de-
cedenti ſuperſtes ex eis & tunc præmortuæ ſeu præmortuarum li-
beros in ſtirpem ſubſtituit pupillariter, vulgariter, & per fidei-
com. Si autem tempore mortis eius ſibi teſtatori non fuerint fi-
lij maſculi vnus aut plures aut filiæ fœminæ vna aut plures, tunc
& eo caſu in omnibus alijs ſuis bonis mobilibus & immobilibus
iuribus & actionibus, tàm præſentibus quàm futuris vbicunque
exiſtant & eſſe reperiantur, ipſe teſtator dictam D. A. eius ſoro-
rem prænominatam ſibi hæredem vniuerſalem inſtituit, elegit,
& eſſe voluit. Poſt verò mortem ipſius dominę, aut ſi ipſa tempo-
re mortis eius teſtatoris non uiueret, ipſe teſtator vtroque dicto-
rum caſuum quoſcunque filios G. maſculos æqualiter & cuiuſli-
bet eorum tunc præmortui vnius ſeu plurium liberos maſculos
in ſtirpem ſubſtituit, inſtituit, & hæredes voluit; & ſi poſtea oẽs
prædicti filij G. & liberi eorum decederent ſine liberis quando-
cunq;, tũc Chr̃i pauperes Ferrariæ ſubſtituit, & in eos voluit ſua
bona peruenire debere &c. ita ſe habẽt formaliter verba teſtamẽ-
ti. ¶ Poſt quod teſtũ deceſſit dictus. P. teſtator relictis ſuper-
ſtitibus. D. A. eius ſorore prædicta inſtituta. & D. & E. filijs ma-
ſculis. G. ſubſtitutis. vt ſ. D. A. ſoror teſtatoris inſtituta adi-
ta hæreditate D. P. deceſſit inteſta. per 15. dies vel circa poſt
mortem dicti teſtatoris, per quos. 15. dies ferrè ſemper ægro-
tauit relictis ſuperſtitibus. D. & E. filijs. G. ſubſtitutis ot ſ. qui
D. & E. ſunt nepotes dictæ dominæ. A. ex prædicto. G. filio præ-
dictæ dominæ. A. & relicta etiam ſuperſtite domina. L. ipſius do-
minæ. A. filia. Prædicti vero. D. & E. filij dicti. G. ac nepotes di-
ctæ

ria ut in Auth. de hære. & fal. §. ſi verò abſunt. & ſic infirma nõ pō tuiſſet ea expedire, iõ debuit euitare pœnam perditionis d. quarta vel ipſo iure, uel ope reſti. ex clauſula gñali de qua in l. j. §. fi. ff. qui. ex cau. maio. ar. l. 2. §. ſi quis in iudi. ff. ſi quis cau. ẽt ſi totũ tps ad hoc præfixum tranſiuiſſet cum tali infirmitate, ut ibi cum ſeq. & ſeq. §. Dubium tñ vr̃ facere, qa iſta. A. adiuit hæredi. fratris, non tanq̃ dubia de viribus eiꝰ, ſed tanq̃ certa ꝙ eſſet ſufficiens & ſol uendo; quia non dixit ſe velle facere inuentarium, ſed ſimplr̃ adiuit. & ſic vr̃, ꝙ licet poſtea inuentarium feciſſet, ſibi non profuiſſet per. l. fi. §. cum igitur & §. ſin autẽ dubius cum præcedentibus. C. de iure deli. multominus ſi non fecit. Sed rñdetur illud verum quo ad onera hæredi. ſubeunda, non quo ad perdi. fal. vel treb. vt patet ex no. in Spec. de inſtr. edit. §. ſi. in pe. col. ver. ad hoc aũt ut ſcias &c. ibi dum dicit, iõque ex confec. inuentarij nullum conſequitur commodũ, niſi quo ad beneficium. l. fal. &c. & in ver. in huius aũt inuentarij &c. ibi dum dicit. Item ꝙ aderit hæredi. dubitatiue &c. Ex quibus concluditur circa primum d. quartam treb. de d. fideicom. debere detrahi, cuius dimidia pertinet ad L. filiam. d. A. pro dimidia, & altera dimidia ad filios d. G. hæredis eiuſdem A. pro altera dimidia per. l. q̃q̃. C. ad l. falc. vbi caſus. puſito ꝙ. A. præ

2 dicta non fecit inuentarium, *pōt ẽt dici, ꝙ hæredes d. A. poſſunt inuentarium conficere, ſi ſupereſt de tpe trium menſium dato ad conficiendum; qa hoc beneficium tranſmittitur ad hæredem hæredis, ſicut ipſa hæreditas adita, cuius occaſione dař; vñ ſi pupillus inſtitutus non confecit, pōt conficere ſubſtitutus pupillaris, qui eſt hr̃s eius. iux. no. per Bar. in l. in rõne. §. quod uulgo ad l. fal. & tunc ceſſabunt dubia, de qbus. ſ. qa ceſſat præſumptio ſubtractionis. ¶ Super altero uero dubio de d. legato lib. cccc. & domus facto dictæ D. A. an ueniant detrahenda de dicto fideicom. relicto nepotibus dictæ. A. & ſit diuidendum inter ipſos & d. filiã. A. tanquam eius hæredes; an uero totum cadat in fideicomm. reſtituendi pdictis nepotibus fideicõ. vr̃ hæc ſcda pars verior, qa plegatũ pdictũ pceſſit ſubſt. fideicõ. & illa ſubſtitutio facta fuit ſimpliciter ſub noĩe hr̃di. l. cũ virũ. C. de fideicõ. ff. ad treb. l. marcellus. §. quidã liberis. ¶ Contrariũ eſt dicẽdũ, ꝙ nõ cadat in fideicõ. ſed veniat diuidendũ inter eos prout. ſ. dixi de quarta trebel. Nã leges in ꝯrium alleg. procederent ſi iſta. A. fuiſſet inſtituta primo loco vnà cum alio; & ipſa poſtea grauatã poſt mortẽ; tunc. n. illud foret & diceretur plegatũ, & ſicut intentatio teſtatoris grauantis eã poſt mortẽ referret ad portionẽ hr̃ditariã in qua fuiſſet inſtituta ita & ad plegatũ pdictũ ſalua proprietate verborum eius, ſed in caſu nr̃o non fuit primo loco inſtituta, ſed quaſi vltimo, quia primo loco filij teſtatoris maſculi & fœminæ, & ſi illi ſucceſſiſſent, legata iſta remãſiſſent d. A. & hr̃dibus eius, & non caderent in fideicõ. ergo nec nunc, vt ſic q̃ erat illa habitura & retentura alijs exiſtentibus hæredibus, quam ipſa ſibi retineat, ſi ipſa ſit hæres, ne ſit deterioris cõdit. ex eo ꝙ plus iuris habuerit. ar. l. in bello. §. ſi quis ſeruum. ff. de capti. & de le. 2. l. ſeqnẽs quæſt. ver. quia ea habitura eẽt. & ab hr̃de extrinſecis &c. ff. pro ſocio. l. ſi ſocius pro filia. Scdo quia dictõ ǰ legatũ fecit eidẽ in recõpenſationẽ eorũ, q̃ eidem. A. debebantur vel deberi poterant a dicto teſtatore de bonis cõis patri, & ſic tanq̃ creditori, & licet tale legatũ nõ habeat vim crediti ſed legati ſi aliud rõ apparet. iuxta ea q̃ habent in. l. lucius. §. qſqs. ff. de leg. 2. tñ intentatio teſtatoris rõ cenſetur fuiſſe ꝙ cadat in fideic. qa fecit ſubſt. i alijs bonis q̃ legatis, vt pꝫ ex tenore verborũ teſtatoris circa fi. teſtamenti io vi r. ſi autẽ tpe mortis eius &c. ibi dũ dicit in oĩbus alij ſuis bonis &c. qđ uerbum, alijs excludit legata, de qbus. ſ. dixerat iuxta ea q̃ hñr in l. in cauſæ. la ſecunda. in prin. ff. de dã. inf. meliũ tñ pōt facere ꝯ. l. q vxori. in fi. prin. ff. de aur. & ar. leg. ſed ibi fuerunt verba magis gñalia, q̃ hic, ſi bñ inſpiciatꝰ; quia dixit teſtator, ꝙ quicquid ad uxorẽ ex teſtõ perueniſſet, reſtitueret alteri. Sed res legatæ peruenerunt ad eã ex teſtamẽto, ſed legatæ fuerint tanquã vxoris, ſi nõ pbẽtur fuiſſe eius, igitur &c. hic verò dixit, ꝙ ſubſtituebat in alijs ſuis bonis quàm legatis, & ſic caſus ſunt diuerſi, vnde non ob. no. ibi per Bar. quæ intelliguntur, quando fideicom. foret relictum eo modo quo continetur in illa litera vel ſimili. concludo ergo ut ſ.

S V M M A R I A.

1 *Filia renuntians patri cum iuramento de legato facto per auum an poſſit ea renunciatione non obſ. ſuper iuramento.*

2 *Dotis pars ſororis non nuptæ ſed mortuæ, an ueniat in renunciatione, & an omnino eius dos accreſcat renuncianti ſorori.*

3 *Vxor per compromiſſum remittens aliquid marito non ſeruata forma ſtatuti, an poſſit contrauenire.*

CONSILIVM CCCC.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Viſo puncto ſupraſcripto & oĩbus ſcripturis, de qbus fit in eo mentio excepta legitimatione dictorũ filiorũ, quã nõ vidi, ſed p ſuppoſita ualiditate ipſius ſm poteſtatem comitis legitimantis. Occurrit primò uidendũ, vtrũ dicta do Clara filia Boniacobi & neptis dicti. d. Galuani ex dicto Boniacobo filio poſſit nõ obſtante pacto & renunciatione, qđ & quã fecit dicto Boniacobo patri ſuo & hæredi dicti Galuani petere ſũmã. 400. duc. ei relictã cũ nuberet p dictũ dñm Galuanũ auũ ſuũ paternũ in ſuo teſtamẽto poſtq̃ extitit conditio dicit relicti, & ẽt dies; qa nupſit, & ad domũ mariti tranducta eſt, & vr̃ ꝙ non pp dictum pactũ & renuncia. qa bonafide & nullo dolo vel deceptione interuenientibus cẽſent emanaſſe, cũ interuenerit cõſenſus mariti & ſoceri, qui facit ceſſare ſiniſtrã ſuſpitionẽ. C. de tranſ. l. trãſactionẽ. in vltima carta cũ concor. & facit. l. 1. C. de prædi. curi. li. 10. & quod ibi per Bart. Item pp iuramentum, qđ facit valere pactum de non ſuccedendo, & ſic de iure futuro, quanto magis hic qđ erat ſuper iure de præſenti, cui poteſt renunciari ẽt ſine iuramento. C. de pactis. ſi quis in conſcribẽdo. extra. eod. c. quamuis. lib. 6. ¶ Contrariũ tñ vr̃ verius pp ſtatutũ ciuitatis ſub rubrica de bonis dota. nõ alienã. qđ prohibet alienationẽ taliũ bonorũ, ẽt quæ mulier habet ultra dotẽ & annullat ꝯtum & etiã iuramentũ niſi ſeruata fuerit certa ſolennitas, quæ hic nõ fuit ſeruata & niſi in certis caſibus quorũ nullus hic erat. Poteſt autem ſtatutũ laycorũ prohibens contractũ pp bonum publicum annullare iuramentum ſuper eo interponendum ſecundum Bal. qui hoc tenet in auth. ſacramenta puberũ. C. ſi aduerſus ven. & dicit aduocatos antiquos Peruſinos hoc tenuiſſe, quia lex vel ſtatutum quantum ad hoc uim habet apoſtolici. l. adigere. §. quamuis, cum ibi no. ff. de iure pa. & l. ſi. ff. qui ſatiſda. cogan. non ſic poſſunt ſtatuere layci ſuper iuramento iam præſtito, quia eſt de foro eccleſiaſtico iuxt. c. licet mulieres. de iureiuran. libro 6. ¶ Præterea cum ſtatutum dirigat p hibi. in perſonas mulierum videntur mulieres peccare faciendo contra ipſius prohibi. & ſic non teneri eas ad obſeruantiam iuramenti, qđ ſine peccato ſeruari non poſſunt ſecundum opinio. Bartol. not. in. l. ſi quis pro eo. ff. de fideiuſ. in quinto arõ. Præterea licet maritus & ſocer conſenſiſſe videantur, hoc m mihi dicitur nõ ſpõte & ex liberali pposito fecerunt; ſed ne ſtarent in briga cũ dicto Boniacobo qui nolebat videre dictam Claram, ſed ſolum illos ſpurios, & ne ad peiores terminos cũ illo venirẽt, & hoc uťur clarè poterit pbari, qđ ſi fiet ceſſabit bona pſumptio, de qua in. d. l. trãſactionẽ. vt ibi no. in gl. fina. Et ptinebit ad iudice ordinarium ſuper hoc pvidere, ne talis illicita uſurpatio, & quodãmodo uiolenta uſurpatio fiat. l. illicitas. ff. de offi. præſi. Et ad maiorẽ cautelã poterit poſito, ꝙ mero iure iuramentũ ualeret & ligaret, peti abſolutio a iudice eccleſiaſtico; qm̃ poſito ꝙ dicta domina poſſet ſine ſuo peccato dictũ iuramentum obſeruare, non tamen ſine iuramento eius qui iuramentũ recepit, ſicut uidemus in eo qui iurauit ſoluere uſuras; quia uel ſoluit & repetit, uel petit ſe abſolui a iuramento. c. debitores. & c. 1. & c. ad audientiam de iureiuran. & per Bart. in dicta. l. ſi quis pro eo. in quinto articu. ff. de fideiuſſo. & quod not. in. l. 1. quod metus cauſa & hoc de primo.

a ¶ Inuentariũ vide ad hoc Bar. in cõſil. incip. Odo. Ioãni Pau. & Ca. in cõſi. 9. docto. in l. marcellus. in prin. ad trebe. & in auth. ſimiliter. C. ad l. Falci.

2 ¶ † Scdo videndũ occurrit vtrũ poſſint peti duc. 400. legati Poliſenæ cum maritaretur, quæ nõ fuit maritata, ſed deceſſit innupta viuẽte patre & ſorore vtrinſq; cõiũcta ſaltẽ pro duabus tertijs, quartũ vna tangit matrẽ, altera ſororem, altera patrẽ tãgebat ſm auth. defuncto. C. ad tertul. ſi dictũ legatũ tanq̃ purũ fuit ad hæredes eius tranſmiſſum, quia prædictis fuit delata ſua hæreditas. C. ad tertul. auth. defuncto. Breuiter ex iſto capite, ꝙ legatũ fuerit purũ & trãſmiſſum ad hæredẽ, nequaq̃ peti pōt, quia nõ fuit purũ, ſed cõditionale, cũ fuit relictũ cũ nupſerit, q̃ dictio, cũ, principaliter facit tps, ſecũdariò condi. l. qui pmiſit. & ibi no. ff. de cõdi. & demon. de ver. ob. l. quodcũq;. §. ſi ita. qñ dics leg. ce. l. ſi titio vel cum titio. cẽſẽt. n. legati p dote, igit. &c. ff. de iure dotiũ. l. pmittẽdo, & l. tali. in prin. Nec pōt dici, ꝙ dictũ legatũ ſuccederet loco legitimæ, de qua reijcitur cõditio. l. qm̃ i prioribus. C. de inoſ. teſt. quia factũ fuit p auũ paternũ, q̃ dictis nepotibus ñ tenebatur ad legitimam pcedente filio patre illarũ ſed ſoli pcedenti in gradu. l. ſuus quoq;. cũ ibi no. ff. de hære. inſti. l. ſi quis filio exhæredato. ff. de inuti. teſta. cum ſim. fuit ergo dictũ legatũ, quo ad illã, potius defectum, quã tranſmiſſum ad hæredem conditione defe-

ēta.C.ad Trebel.l.iubemus.§.pen. Sed eſt uidendū an accreuerit ſorori.ſ.Claræ, cū portiones deficientes accreſcere ſoleāt cōiunctia, & iſtæ in legando fuerunt uerbis coniunctæ, quia poſitæ in una oratione. iuxta plenè no. in l.re cōiuncti.ff.de leg.3. Breuiter dicendū eſt ɔ̄trium.ſ. ꝙ non accreuit, qa ſola uerbalis cōniunctio non ſufficit quo ad ius accreſcendi, qn̄ in re uel quātitate relicta foret omnimoda diſiunctio. qa non eadē res uel quantitas, ſed diuerſæ fuerūnt relictæ, ut fuit in caſu nr̄o, qa reliquit illis duabus nepotibus. 400. duc. ꝓ qualibet & ſi diuerſas quātitates. ita determinat Bar. in l.hmōi. §. quib᷒.per illū tex.ff.de le.1.& in l.re coniuncti.ff.de leg. 3. in art.an inter cōiunctos uerbis tm̄ locū habeat ius accreſcendi, tunc aūt accreſceret ſi dixiſſet lego tali & tali nepotibus meis duca. octingentos æquis por.qa tunc eadē quātitas octingentorum fuiſſet prima frome relicta duabus, & eorum cuilibet, licet p ſequentia uerba fuerit poſtea diuiſa. iuxta not. in l.re coniuncti.de leg.3.facit.l.dūs.§.ſi.ff.de uſufr.ſm unam lectu. ubi in legato alimentorum non habet locū ius accreſcendi, & qa non eſt reiterabile, ſic ut in relicto pro dote; tn̄ alia rō eſt, qa dos pōt augeri, ſed alimēta non, iuxta not.p Bar.in l.lucius.la 1.ff. de leg.2. Rō ergo ꝑcedēs eſt illa, q̄ aſtringit ad hoc dicendū qđ.ſ. ꝓ-

3 xime dixi. ¶ † Tertio loco uidendū eſt de leg.ducenſorū.70.duc. facto p dictum D.Galnanum D. Agneti nurui ſuæ & uxori dicti Boniacobi filij ſui in recōpenſationem cuiuſdā domus dictæ D. Agnetis, q̄ aſſeruit dictus teſtator ſe uēdidiſſe & ꝑcium percepiſſe, qđ quidē legatū dicta D. Agnes uī remiſiſſe uſq; ad ſummam. 170.duc.uirtute cuiuſdā laudi lati inter ipsā & dictum Boniacobū eius maritum, cum quo dicebat hēre controuerſiā occaſione cuiuſdā trā actionis factæ inter eos, & finaliter inter alia ſic ꝓnūciauerunt, & dicta D. Agnes laudū incontinenti approbauit, ut patet in fi.ipſius nunc hoc non obſtāte uellet integrum legatum ꝑdictum petere. Et uī, ꝙ non poſsit; qa remittentibus actiones ſuas nó eſt dandus regreſſus ad eas.ff.de ædi.edic.l.quitur.§.ſi uenditor. ff. ſi quid in frau.patro.l.non uī.maximè qn̄ ex cā tranſac.ne lis ſopita reſuſcitet.C.de tranſa.l.fratri. Nec uī obſtare ſtatutum de bonis dota.non alie.qa dēt intelligi qn̄ fieret alienatio uoluntaria, non qn̄ ex cā neceſsitatis.ar.ff.famil. erci.l.alienationes.C. de tranſac. l.ſi quis maior.in prin. uerbo nullo cogente imperio &c. Sed hic facta fuit ea neceſsitate ꝑcedentis qōnis, quæ erat inter prædictas.

¶ Contrarium uī uerius, ꝙ imo poſsit petere totum non obſtante dicto laudo & approbatione, ꝙ & quę non ualuerunt non ſeruata ſolennitate ſtatuti, qđ requirit præſentiam duorum conſanguineorum unius ex latere patris alterius ex latere matris & etiā dictū prātis, quæ non interuenerunt nec ſumus in aliquo de caſibus ibi exceptuatis, ſi bene conſideretur. Qn̄ mulier alienat bona ſua, q̄ habet ultra dotem, quorum bonorum appr̄oue comprehēditur actio perſonalis.C.de hær.act.l.hæredem.cum ibi not.in gl. Nam prohibita aliena. cenſetur prohibitum cōpromiſſum & oia uia p quam deueniretur ad aliena.l.oratio.ff.de ſpon. Nec ob.rō. ſ.facta in ɔ̄trium, quia re uera nulla erat hic rō neceſsitatis de iure, quæ aſtringere poſſet ad contenta in dicto laudo, quo caſu locum haberet illa rō. Poſito etiam ꝙ ſubeſſet cauſa neceſsitatis facti ꝓpter importunitatem dicti Boniaco. qui ſic uolebat in fauorē ſui & filiorum non legitimorum, & male tractabat, & pollicebatur tractare dictam D. Agnetem ſuam uxorē, niſi faceret illud quod uolebat; unde potius debet hoc ſibi prodeſſe ad reſcindendum dictum laudum in illa parte q̄ nocere, & etiam dictam approbationem quæ cenſetur fuiſſe facta ex eadem neceſsitate facti & iniuſta cum tunc ſubeſſet eadem cauſa timoris dicti mariti, quæ ſuberat tempore facti compromiſsi iux.no. per Inno. in c.cauſam matrimonij, de off.deleg.& no.per legiſtas.ff.de condi. ob tur. cauſam. l.ſi ob turpem. Et prædicta probantur ex uerbis dicti ſtatuti poſt prin. ibi quæ dolo, uel metu, uel nimia reuerētia mariti &c. quod quidem ꝑſumitur, ex quo quicquid eſt in illo laudo, tēdit in fauorem mariti, & ꝑter iuris diſpoſitionem, cū mater non teneaī dotare filiam, ſed pater᷒ ſi pōt.C.de iure do.l.neque mater.nec tenetur uxor remittere gratis debitum, in quo maritus ſibi tenetur; unde quicquid factum fuit inter eos, tyrannicè & per timorem incurſū a marito pręſumitur factum fuiſſe. facit. l. qui in carcerem cū ibi no.ff.quod me.cā. Nec interuenit hic iuramentū, & facilius debet iſta do. Agnes admitti ad tractandū, ut ſi poſsit petere totum legatum & ſic opponatur de dicto laudo replicetur de ſtatuto ꝑdicto, de his quæ dicta ſunt. C.de tranſa.l.ſub prætextu.la prima. ¶ Supereſſet uidere quarto de iure ſucceſsionis, uidelicet an dicta. d.

a ¶ Pater Facere ad hoc q̄d uoluit idē d.Pau. de Caſt. in cōſi 131.& inde doct. in l.pōponius philadelph 9.ff. famil. er. eiſ. & in l. ſi dotē de ſal. cau.ad uxō.

Clara poſsit ſuccedere patri ſuo ab inteſta.non obſtante pacto de renunciatione q̄ fecit, & non obſtantibus d.filijs legitimatis. Et ſi non poſſet ipſa an ſaltem filius eius poſsit ex propria perſona tanquam ſibi non nocuerit pactum & renunciatio matris. Et quia ſuper his expediret videre legitimationē, q̄ non uidi, ideo ſuper his duobus pro nunc nihil dico, dicturus ſi portabitur & petetur.

SVMMARIVM.

1 *Prohibitio de non alienando facta filio an extendatur ad nepotem.*

CONSILIVM CCCCI.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Super primo q̄ſito forte vī facere dubium ɔ̄ d.Anto. agere volentem ɔ̄ extraneos hæredes Prodoſini ex teſtō.d. Ioan.tanq in eo ſubſtitutis d. Prodoſino, ſi decederet ſine liberis maſc.ſicut deceſsit; qa non eſt verum, ꝙ fuerit ſubſtitutus d. Prodoſino q fuit nepos ex filio d.D.Ioan. licet fuerit ſubſtitutus Bartholomeo d.Prodoſini, cùm ſubſtitutio reciproca, in qua nult d. Ant.ſe fundare, facta fuerit duntaxat filijs teſtatoris vniuerſaliter inſtitutis, qui erant tres.ſ.d.Bart.bianchinus, & Rambaldus, non

1 aūt filijs eorundem vt patet ibi, dum dicit. ¶ † Item voluit d. teſtator, ꝙ ſi aliquis ſupradictorum hæredum qūcunq; ſine filijs maſculis decederet ſuperſtites, uel eorum hæredes ſuccedāt &c. Nā in ſuperioribus non expreſſerat alios hæredes q̄ prædictos, non poſthumum vel poſthumos q nati non ſunt. De filijs aūt eorum filiorum nullam mētionem fecit, & ſic quoad. D. Bartholomeū, qui deceſſerit cum d.Prodoſino filio, præfata ſubſti.vī euanuiſſe; quia defecit cōndō ſub qua facta fuit.l.iubemus.§.pen.C.ad treb. nec fuit repetita in perſonam d. Prodoſini; quinimo fit dubium inter perſonas iuris ciuilis, an potuiſſet expreſſe repeti, ſi noluiſſet teſtōr eam repetere in filijs filiorum qbus nihil erat relictum in inſt.iux.nu.p Bar.in l.ſi ſic.ff.de leg.ij.& l.centurio.de vulg.& pup.antepe.col.ver.quæro vlterius, quid ſi teſtator dixit &c. Nec vī quicq̄ facere, quod prohibuit aliena.bonorum; qa d.alienatio non fuit gn̄alis in rē, ut comprehenderet quoſcunq; poſſeſſores, ſic ēt filios filiorum, ſed fuit in perſonas dictorum filiorum ſi bene inſpiciantur, tam illa quæ facta fuit Tadeo primo filio, quā facta alijs filiis uniuerſaliter inſtitutis. dicunt enim uerba ſic. ¶ Ita tm̄ ꝙ d. hæredes uel alter ipſorum non poſsint vendere vel alienare &c. Et ſic non poſſunt referri niſi ad alios.ſ. noīatos, quorum nullus alienauit, ſed ſolus Prodoſinus filius vnius ex eis, ad quem licitè tranſiuit, cùm apponendo condō. illam ſi deceſſerint ſine filiis maſculis videatur teſtator voluiſſe, ꝙ ſi cum filijs ad eos perueniant ſaltem ab inteſt.l.filius.§.cum quis.ff.de leg.j.de hære.inſti.l.lutius.la ſecunda. & ſic licitè potuit alienare & extraneos hæredes inſtituere, ut patet ex no.p Bar.in.l.peto.§.fratre.ante fi.de leg.2.vn̄ nō vī debere poſſe reuocare dictā alienationē iure fideicō.tanq̄ facta ab alienari ꝓhibitio, quo fundamentū D.Anto.uolentis, cū ꝓhibitus nō fuerit, licet pater eius idēq; filius fuerit ꝓhibitus, quæ ꝓhibitio nō trāſiuit ad nepotem, ut eſt glo.ordi.in auth. de teſt.fideicom. §. nos.col. 4. Et not. Bar.in.l. filiusfamilias.§.diui.ff.de leg.1.ante fi. in uerſi.5. dy.&c. ¶ Tamen his non obſtantibus verius uideī, & magis de mente teſtatoris id quod ſupra conſultum eſt per eximium doctorem do. Ange. ꝙ imo dictus Anto.agere poſsit tanquam fuerit tacitè uel etiam expreſſe ſubſtit.præfato Prodoſino decedēti ſine filijs, ſicut fuerat ſubſtitutus patri dicti Prodoſini, qm̄ in prohibi. alienationis facta dictis tribus filijs uniuerſaliter inſtitutis ſubintelligiī repetita eā q̄ fuit appoſita in prohibitione facta Tadeo filio in poſſeſsionibus ſibi relictis iure inſti. quia dixit ꝙ nolebat dictas poſſeſ. exire domum ſuam, & ꝙ ſi alienarent peruenirēt ad infraſcriptos ſuos hæredes, iō ꝓhibuit Tadeum alienare. Conſtat aūt ꝙ præcedentia uerba important fideicom. ēt ſi ſequens prohibitio alienationis facta non fuiſſet, ſicut cū dicit ꝙ nō exeat de familia.l.peto.§.fratre.&.l.cū pater, §.libertis. Et ſic dicta rō q̄ principaliter dēt attēdi, qa declarat animum loquētis.l.cū pater. §.dulciſsimi.ff.de le.2.l.nomē debitoris.§.ſi.ff. de leg.3.pluſquam dictum ut dictis.ll. generalior eſt, & plures comprehendit quā expreſſa prohibitio; quia omnes eius deſcendentes, ſi aliquis eorum ſine deſcendentibus, deceſſerit, ut por.ſuam ſuperſtitibus tam filijs quā nepotibus ex eis reſtituat, & ſic domum non exibunt, prout uoluit teſtator. Et ſic etiam Prodoſinus decedens ſine liberis cenſetur per hoc grauatus reſtituere Antonio ſuperſtiti. Quod autem dicta cauſa repetita intelligatur patet ex duobus, ¶ Primò, quia nulla

nulla alia cā prohibitionis poterat ſubeſſe, l. quamuis. & qđ ibi no. per gl. & per Bal. C. de fideicom. Et quia ſi non intelligeretur repetita d. prohibitio, tanq̃ nuda non teneret. l. pater filium. §. tuſculanus. ff. de leg. 3. Sed in dubio dēt fieri interpretatio, quæ facit rem valere. l. quotiens. ff. de reb. dub. ¶ Secundo qa ꝓhibitio prædicta facta in uer. ita tñ quod d. hæredes &c. non ſolum cenſetur facta primis hæredibus inſtitutis, ſed ēt nepotibus ex eis, cùm ēt illi fuerint in ſuperioribus noīati, dum eos ſuperſtites teſtōr ſubſtituerit decedentibus ſine liberis in defectum parentum; dixit. n. q̧ ſubſtituebat eis ſuperſtites vel eorum hæredes maſculos ſi illi deficerent; dicendo ergo q̧ d. hæredes vel alter eorum &c. vř dixiſſe de oībus, de quibus. ſ. fecerat mentionem. Sed de d. Prodoſino cenſetur in ſuperioribus facta mētio, dum ſubſtituit eum alteri decedenti ſine filijs, ſi pater non viueret; ergo ēt ipſe cenſetur fuiſſe prohibitus alienare, & ſi per ꝯñs grauatus de reſtituendo ſuperſtiti Ant, quo ad cum de bonis teſtōris perueuiret per iā d. ¶ Tertiò & ultimò pp ſubſtōnem factam de eccleſia in defectū oīum tam maſculorum q̃ fœminarum in omnibus bonis ſuis. Et ſic primò morientes cenſetur inuicem ſubſtituiſſe primò maſculos, ſecundò fœminas. l. tytia. §. ſeya. ff. de leg. 2. iuncti. l. cohæredi. §. qui diſcretus. ff. de uulg. & pupil. ¶ Super ſecundo art. dicendum eſt in dicto fideicom, quod cenſetur relictum eidem Prodoſino per ea quæ d. ſunt. Et quia teſtōr ſuam poſteritatem cenſetur prædilexiſſe extraneis hæredibus, ut in iuribus vulg. venire non ſolum tertiam partem hæreditatis, quæ directò obuenerat Barth. pr̃i ſuo, ſed ēt tertiā tertiæ quæ fuerat Rābaldi, & per eius mortē deuenit iure fideicom. pro dimidia ad pr̃em Prodoſini prædicti, pro altera verò dimidiā ad d. Ant. & ad fratrem eius & hoc p no. per Bar. in l. hæredes mei. §. cum ita. vbi vř caſus. & l. ſceuola. ff. ad treb. & l. marcellus. §. quidam liberis. aliter tñ & aliter; quia tertia pars totius hæreditatis, in qua cēſet grauatus ut hæres, & tanq̃ hæres pr̃is ſui, q fuerat directus hæres in illa ueniet in reſti. cū detractione legitimæ & treb. q̃ faciunt dimidiam d. tertiæ, cùm fideicom. fuerit condōnale. l. q̃q. C. ad l. fal. cum ibi not. Et ſic d. Ant. habebat dimidiam d. tertiæ. Sed dimidiam alterius tertię, quæ uenit ad Bar. iure fideicom. & ſic tanquam fideicommiſſarius cenſetur in ea grauatus, veniet in fideicom. integraliter; qa de illa nec legitima nec treb. ſibi uel patri ſuo debebatur.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Conſtante matrimonio inter Bartholomeum & D. Antoniam D. Antonia adminiſtrauit longo tpe bona fructus & recollectus d. Barth. q erat infirmus. Et dedit conſtante matrimo. multas pecunias ad mercationes, ut apparet per inſtr̃a ſonantia in perſonā d. D. Antoniæ. ¶ Deinde d. Bartho. condidit teſtm̃, in quo fecit legatum huius tenoris. Item reliquit dictus teſtator iure legati ſupraſcriptæ D. Antoniæ eius vxori generalem confeſſionem, abſolutionem, liberationem, & quietationem de omnibus & ſingulis geſtis & adminiſtratis ac venditis per dictam D. Antoniam de bonis, recollectibus, fructibus, rebus dicti teſtatoris, ſeu peruentis penes eam quocunque modo, ratione, uel cauſa pro omnibus temporibus elapſis, & tempore uitæ dicti teſtatoris. Et q̧ dicta eius vxor nec eius hæredes non poſſit ſeu non poſſint aliqualiter cogi nec compelli per hæredem ſuum infraſcriptum ſeu per hæredes ſuos infraſcriptos ad reddendum ſeu demōſtrandum ſibi rationem aliquam de quibuſcunque geſtis & adminiſtratis per dictam Dominam Anto. ſeu penes eam peruentis de bonis rebus fructibus ſeu redditibus dicti teſtatoris tempore vitæ ipſius teſtatoris quocunque modo, ratione, uel cauſa, & quomodocunque, & qualitercūque. ¶ Item ēt dixit dictus teſtator & ſponte cōfeſſus fuit in præſentia infraſcriptorum teſtium & mei notarij infraſcripti ad inſtātiam & petitionem prædictæ Dominæ Antoniæ eius uxoris præſentis ſtipu. & recip. pro ſe & ſuis hæredibus, quòd omnes & ſingulæ beſtiæ bouinæ, quas ad præſens habet & tenet in ſocidam ab ipſo Ioanne piuello laboratore ipſius ſuper poſſeſſione ſua de vallunga, in totum ſpectant & pertinent cum omni lucro ex eis conſecuto & quod in futurum ex eis conſequetur ad ipſam dominam Antoniam, & non in aliquo ad ipſum teſtatorem; & quòd dictæ beſtiæ emptæ fuerunt de denare. & bonis hæred. quondam Dominæ Annæ olim matris ipſius Dominæ Antoniæ peruentis penes ipſam Dominam Antoniam tanquam hæredem dictæ eius matris. Poſt quod per annos quatuor dicta Domina Antonia mortua eſt relicta hærede Domina Anzolina communi filia Bartholomei & Dominæ Antoniæ, deinde deceſsit dictus Bartholomeus teſtator, & inſtituit hæredem Franciſcū dicti Bartholomei nepotē, q ſm̃ diſpoſitionē ſtatuti ciuitatis erat ſucceſſurus ab inteſtato hæres Bartholomei dicit oēs illas pecunias ſibi deberi, tāq̃ de bonis dicti Bartholomei hæredis mulieris quæ debent ad ſe ſpectare uigore legatæ liberationis. Vnde quæritur an dictæ pecuniæ datæ ad mercationem per dictam dominam Anto. conſtante matrimo. ſpectēt ad hæredes dicti Bartholomei, vel ad hæredes dictæ d. Antoniæ.

S V M M A R I A.

1 *Maritus ſi facit legatum liberationis uxori, quod eius hæres nec ab ea nec ab hærede ipſius aliquid petat, ſi uxor moritur ante teſtatorem, legatum eſt caducum qua ad uxorem, & etiam eius hæredem.*

2 *Legato in generali liberationis ab adminiſtratis non ueniunt reliqua.*

CONSILIVM CCCCIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Viſus his q̃ ſupius narrant vř mihi ſine dubio dicendū dictas pecunias datas ad mercantiā p dictā dñam pertinere ad hæredē dicti teſtatoris mariti ſui & eidē fore cedendas actiones ꝫ mercatores ipſas habentes, non aūt pertinent ad hæredē dictæ dominæ virtute legati; tū quia legatū illud fuit effectum caducum per mortem dictæ dñæ contingentē in uita teſtatoris, & ſic remanſit penes hæredē teſtatoris, cū dicta domina nō haberet in eo ſubſtitutū vel cōiunctū; nec fuit eius ſpes trāſmiſſa ad hęredē dictæ. d. legatariæ. l. 1. §. p ſecundo. & §. ſin autē ſub cōditione. C. de caduc. tol. ff. de cond. & demō. l. hæres meus. in princ. nec ad hæredē dictæ dñæ ptinet iure ꝓprio tanq̃ ſibi factū, qa nō reliqt dñæ & hæredi ſuo, quo caſu poſſet illud dici, ſed reliquit tm̃ dñæ p̄dictæ non facta mētione hæredis ſui, & ſic ſi poſtea de hærede eius nullā mentionē feciſſet, nihilominus ſubintelligebat, ut ſic nec ab hærede eius poſſet ratio peti. ff. de lib. leg. l. ſi quis inteſ. dānat &c. Et nihilominus ea mortua uiuente teſtatore legatum euanuiſſet non ſolum quo ad ſe, ſed etiā quo ad hæredē eius, qui ueniet acceſſorie nō principaliter & ea perſona defunctæ, nō ex propria tanq̃ ſibi fuerit facta per iura vulgaria. Sic ergo eſt dicendū in caſu noſtro, licet de hære. d. dñæ poſt factum dictum legatū eidē tm̃ facta fuerit mētio; qa dictū fuit, q̧ nec ab hærede eius poſſet peti, quia teſtator exp̄ſſiſſe potius vř id quod inerat ex natura legati, q̃ feciſſe nouū legatū in pſona hæredis dictæ dominæ, ad quē cū ſibi foret incertus, non pōt dici q̧ affectionē teſtator habuerit. l. qui liberis. §. hæc uerba. ff. de vulga. & pupil. & ſic nec ei uoluiſſet nouū legatū facere, q̧ non niſi ob meritū uel affectionē fit. ff. pro ſocio. l. nec adiecit. & in hærede dictæ dñę teſtatori ignoto talis affectio uel meritū circa teſtatorē nō cadebat. Sic ergo expreſsio facta hærede dñæ p̄dictæ nihil operat; qa facta de eo qđ inerat ex natura legati, & per modū per quem inerat, unde nō plus importat, q̃ qđ inerat. ff. de leg. 1. l. 3. C. de fideiuſ. l. nō rectè. Sed illud qđ inerat, nō faciebat ipſum extēdi ad hæredē ipſa dña defuncta uiuēte teſtatore, ergo nec exp̄ſſio facta de ipſo hærede

2 non per alium modo q̃ ineſſet, ut dictum eſt. † Tum etiam, qa poſito q̧ ſuperuixiſſet tum qa teſtator non grauauit hæredē ſuū q̧ liberaret, ſed ipſemet liberatus reliqt, nō ueniūt in dicto legato reliqua neq; doloſè geſta, ex quibus doloſus remaneret in lucro. ff. de pac. l. tres fratres. de lib. leg. l. aurelio. §. gayus. vbi caſus & ibi plenè p Bar. poſt mediū in illo articulo, cū ſit legatū liberationis ab adminiſtratione vniuerſali. Sed dictæ pecūiæ cēſent fuiſſe q̄ſitę in dubio de bonis mariti, tū qa illa ſola adminiſtrabat, vt dř, tū pp iuris p̄ſump. ff. de don. inter uirū. l. quintus, & nō cōſtat q̧ aliunde acquiſierit, uel acquirere potuerit. iuxta no. in. l. cum oportet. C. de bonis q̃ lib. Et deprehendit fuiſſe ī dolo faciēdo inſtr̃a & ſcripturas cātare in propria perſona nulla facta de marito mētione, & ſic uoluit ſibi appropriare qđ ſuū non erat, & ex iſto dolo remaneret in lucro, ſi remanerēt penes eā vel hæredē eius. ergo &c. Nec videbit hæres mariti venire ꝫ p̄ceptū teſtatoris, qa non compellet eam vel hæredē eius reddere rōnem de geſtis, & adminiſtratis, vt per hoc appareat dictas pecunias fore de reliquis, ſed cum poſſit oſtendere dictam dominam habuiſſe dictas pecunias & ad mercantiam dediſſe, & poſt eius mortem eas reliquiſſe, ſatis per hoc apparet præſumptione iuris fuiſſe eas de reliquis abſque alia redditione rationis ſibi fiendæ per hæredem dictæ uxoris, qđ fieri teſtator ꝓhibuit, & hoc ſibi ſufficit, qa hoc probato apparet q̧ erant de reliquis adminiſtrationis bonorum dicti teſtatoris abſq; alia redditione rationis, & per conſequens,

ꝙ nõ cadunt in legato, qa non fuerunt legatæ, licet uetitum ſit eã cõpelli ad redditionẽ rationis, quæ redditio conſiſtit in facto. l. cũ ſeruus. ff. de cõdi. & demõ. & poſſet fieri ẽt, vbi nulla eſſent reliqua ſed legatum reliquorũ conſiſtit in iure. ſ. in tranſlatione dominij corũ vel liberationis ab obligatione. Ad leges in contrariũ allegatas ſatis eſt reſponſum in allegationibus.

S V M M A R I A.

1 *Statuto ſtante quod fœmina non ſuccedat extante maſculo, filia non poteſt petere ſupplementum legitimæ.*

2 *Dotata a patre cenſetur congrue dotata, ideo non poteſt aliud petere, ſecus ſi dotetur ab agnatis.*

CONSILIVM. CCCCIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſis & põderatis oibus ſuprascriptis & ẽt duobus ſtatutis vno modo ſub rubrica de mulieribus non ſuccedentibus defuncto ab inteſtato. Altero ꝙ filia ſit contenta de eo quod pa-
1 ter in dotẽ dedit &c. ¶ † Videtur mihi ſatis clare & breuiter dici poſſe pſatam. B. nõ poſſe moleſtare præfatum inſtitutum uel inſtitutos ſup ſupplemento dotis uel legitimæ, licet ipſa deberet ſtare ꝯtẽta dote data a patre & ẽt centum li. in teſtamento patris ſibi relictis, q de prædictis iuſſit eã ſtare cõtẽtã, & hoc pp primũ ſtatutũ ſub rub. de mulieribus nõ ſuccedentibus &c. ante finẽ in uer. & ſi dotatæ fuerint dote ꝯſtituta debeãt cõtentari &c. nã ſm illud ſtatutũ ſi teſtator ideq; pater dictæ. B. deceſſit inteſtatus præfata. B. nõ ſucceſſiſſet eidẽ ab inteſt. qa extabat agnatus maſculus, ſ. Io. frater ſuus, q filiã fratris excludebat in ſucceſſione inteſtati, licet eſſet trãuerſalis, ſicut ſi fuiſſent deſcendẽs ex dicto defuncto & frater. d. B. debuiſſet tamen eã dotare cõdecenter, ſi nõ fuiſſet a patre dotata; ſed qa iſta fuit dotata debuiſſet remanere contenta dote, vt patet ex tex. dicti ſtatuti, q clare determinat dubium, de quo q̃rit. Nã & multo fortius condito teſtamento & inſtituto dicto Ioãne & ẽt filio ſuo, q erãt eã excluſuri ab inteſtato, qa debẽt eſſe melioris cõditionis ex teſtõ, cũ habeãt uoluntatẽ teſtatoris eiuſdẽq; patris. d. B. q̃ ab inteſta. quo caſu haberẽt tacitã. l. ſi qs cũ nullũ. ff. de iure condici. iuncta. l. titia ſeyo teſſerã. ff. de leg. 2. & qđ no. Bar. in. l. pater filiũ. in. 2. q. ff. de inoff. teſt. & facit. l. ſi filius q patri. ver. pſertim. ff. de vul. & pup. Et qa excluderet. d. B. a ſucceſſione inteſtati patris ſui ſtantibus dictis agnatis nõ põt dici ꝙ ei deberet aliqua legitima, cũ ſit portio portionis debitæ ab inteſta. l. cũ quærit. & l. parentibus. C. de inoffi. teſt. Et hic nulla portio debebat huic filiæ ab inteſt. ſtãtibus dictis agnatis eã excludẽtibus, igit &c. iuxta no. p Bar. in. l. titio centũ. §. titio genero. ff. de ꝯdi. & demõ. Et ſic inepte petit ſibi ſuppleri legitimã, cum nulla legitima ſibi debebat, & ſic nõ cadit ſuppletio eius qđ ñ eſt, ar. ff. de actio. emp. l. ſi ſeruũ. §. 1. ibi dũ dicit nõ põt æſtimari bonitas loci qui ñ eſt. de acqui. rerũ do. l. adeo. §. inſulã. ante finẽ. Sed ſi qua ſuppletio foret fiẽda deberet fieri de dote quę eſt diuerſa a legitima, diuerſæq; quãtitatis, ſ. ſm quãtitatẽ bonorũ & meritũ pſonarũ & cõſuetudinẽ loci. l. q̃ro. ff. de iur. do. ſed legitima hẽt certã quãtitatẽ, qa eſt uel dimidia vel triẽs portionis debitæ ab inteſt. ſm auth.
2 nouiſſimã. C. de inoffi. teſta. † vñ poſito ꝙ iſta nõ habeat forte integrã legitimã, hẽt tñ forte dotẽ integrã inſpecta quãtitate bonorũ & dignitate pſonarũ. Et poſito ꝙ nõ haberet, ñ tñ poſſet eã petere, poſtq̃ pater eã dotauit. Sed ſi dicti agnati iſtituti eã dotaſſẽt, poſſet dici ꝙ peti poſſet quia dictum ſtatutum mandat eam dotari per agnatos ſecũdũ quãtitatẽ patrimonij & dignitatis pſonarũ, vt ex eo patet vñ ſi diceret ſecus feciſſe, poſſet peti reformatio & ſuppletio. arg. l. ab arbitrio. ff. q ſatiſda. cogã. Sed pater nõ credit
a eã incõgruẽter dotaſſe [a] p paternam affectionẽ, qa cõdecẽs cõſiliũ, cẽſet cepiſſe ꝓ liberis, vt iura dicũt. ſed & ſine foret fiẽda ſuppletio de legitima, ſiue de dote, cõputãdũ foret in ſuppletione legatũ. c. librarũ. ff. de inof. teſt. l. oĩmõ. & in corpo. vt cũ de appel. cogno. §. illud quoq;. Nõ ob. ergo in caſu nr̃o, ꝙ nõ extãt hic deſcẽdẽtes maſculi ex patre ſuo, qđ vr̃ requirere ſtatutũ ſm ſub rubrica, ꝙ filia ſit cõtẽta &c. Ad hoc ut debeat ſtare cõtẽta dote data in fi. dũ dicit, donec eſſent aliq de deſcẽdẽtibus &c. qa licet illud ſtatutũ ſic loquatur, tamẽ primum ſub rubrica de mulieribus &c. hoc non requirit, ſed ſolum quod extent agnati maſculi. Et quòd mulier fuerit dotata ab illo cuius ſuccedituR, non a ſuccedente. Et iſti agnati & hæredes non fundant ſe in dicto ſtatuto ſecundo ad iſtam excludendam, ſed in primo quod illud non requirit, & loquitur in caſu noſtro. Nec etiam facio uim, ꝙ fuit dotata ab auo & ꝙ extant deſcendentes ab auo, qa de illa dotatione non eſt fienda vis, cũ fuerit finita, & dos d. recuperata pſumit p prẽm iſti9. B. Sed eſt fienda vis in dotatione facta per patrem, quæ viget. Nam hic agitur de hæreditate pr̃is non moleſtanda d. hæreditate aui, q̃ fuit deuoluta ad prẽm iſtius. B. q præcedebat eam in gradu, & ſic d. B. fuit excluſa a moleſtia d. hæreditatis de iure cõi, ẽt ſi d. ſtatutum non eſſet, & ſic d. ſtatutum quod voluit fœminam excludere a moleſtia hæreditatis aui, loqtur & debet intelligi eo caſu, quo ſi non eſſet d. ſtatutum poſſet eam moleſtare, vt qñ pr̃ eam non præcederet tpe mortis aui, ſed fuiſſet præmortuus; & ſic neptis intraſſet locum ſui pr̃is. Sed qñ pr̃ neptis, idemq; filius eã præcedit tpe mortis aui, nihil hẽt neptis agere de hæreditate aui, ſed pr̃ ſuus, & ſic ẽt ſi ſtatutum excluſiuũ nõ eſſet, excluderetur de iure cõi; hoc ergo caſu ſtatutũ volẽs eã excluderẽ nõ hẽt locũ, qa foret ſupfluũ.

a ¶ In cõgruẽter dotaſſe. & quæ dicatur congrua dos ni de Phi. cor. in conſi. 50. inci. circa hanc conſultationẽ. in pe. col. ver. ideo puto cõcludendum. in 3. uolu. & pleniſſime in ꝯſi 249. inc. viſo. ſ. ſcripto eo. volu. 3. vbi etiã an dos parua faciat ꝙ mulier dicat indotata & conſi 3 inci. in pr̃ci ꝯſultatiõe. in 2. col. eo. volu. H. F.

b ¶ Reputauit. Vid ad hoc D. Alex. d uno. in cõſ. 32. in 4. uol. Bar in l. filie. de L. 3. doc. in l. quæro. ff. d. iure do. ubi eſt locus huius quotidianæ materię.

S V M M A R I V M.

1 *Agnatus hæres inſtituitur, idemque tutor filiabus quibus debetur legitima ab ipſo tutore in bonis patris, debet dictam legitimam bene collocare, ut aliquid acquiratur ipſis filiabus.*

CONSILIVM CCCCIIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſis & cõſideratis omnibus, quæ ſupra narrantur & allegantur, dico non eſſe dubium, ꝙ ſi d. filiæ vel puellę teſtatoris poterant patri ſuccedere ab inteſtato excluſo d. inſtituto qui licet eſſet agnatus teſtõri, non tñ erat deſcendens ſed collateralis. Et non ſubeſt aliquod ſtatutum in loco quod ipſum præferat mulieribus deſcendentibus, licet in pleriſq; locis ſit. de iure aũt cõi deſcendẽtes præferunt collateralibus. C. de legi. hære. auth. in ſucceſſione. & in corpe vñ ſumitur. de hære. quæ ab inteſt. Debebatur tunc eiſdẽ filiabus legitima quæ erat tertia pars hæreditatis paternæ. C. de inoff. teſt. auth. nouiſſima. Itẽ certum eſt, ꝙ pater aliũ inſtituẽdo non potuit pfatis filiabus d. legitimam auferre uel minuere, niſi eas exhæredando ex aliqua de. xix. cauſis legitimis, q̃ ponuntur in corpe authenticorum ut cum de app. cogno. §. aliud quoq; capitulum. quod factum non fuit, vñ licet iuſſerit eas ſtare contentas pro quingentis pro qualibet, ſi tñ non ſufficiunt ad tertiam partem hæredi. quæ facit integram legitimam, potuerunt ſtatim mortuo pr̃e petere ſupplementum remota oi dilatione vel mora tpis, & ſic anteq̃ nuberent uel eſſent nubiles. d. auth. ut cum de app. cogno. §. cæterum. ff. ad l. fal. l. quod de bonis. §. fi. in rõne ſui. C. de inoff. teſt. l. qm̃ in prioribus quod no. e. l. ſi qñ. §. fin. per
1 Bal. † Ex quo ſequitur, ꝙ d. hæres inſtitutus, qui fuit in teſtamẽto pr̃is relictus illis tutor, debuit vel ſe legitime excuſare a tutela infra tempus debitum, vel aſſumere, & a ſeipſo d. legitimam exigere, & in utilitatem dictarum puellarum conuertere. ſ. uel in emp. prædiorum de quo multa iura loquuntur. ff. de admi. tut. vel in aliquam licitam negociationẽ, cùm non haberent vñ poſſent aliũde viuere. C. de admi. tut. auth. nouiſſima. & in corpe vñ ſumitur in ti. vt hi q de obli. §. qm̃. & hoc non faciendo teneret actione tutelæ ad tm̃ quãtum percipi potuiſſet, ſi factum fuiſſet. ff. de admi. tut. l. qui negociationem. §. pe. qui incipit. pupillo. iũctis his quæ no. per Bar. ff. ad l. fal. l. diuus ſeuerus. & Bal. C. de condi. inde. l. j. Et idem ſi tutelam quam ſciebat ſibi delatam, non aſſumpſit, ſed neglexit. l. quidam decedens. §. j. qui incipit. ex quo. cum ibi plene no. ff. de admini. tut. Nam ut audio d. hæres & tutor datus non dedit iſtis puellis alimenta, priuſq̃ nuberent, qđ facere debebat. l. filium. ff. vbi pup. edu. debe. vñ non debuerunt pro alimentis cõſumere quantitates eis relictas pro dotibus, cùm eſſent paruæ, & nõ nubiles; ſed debuit, ut dixi, d. tutor conuertere d. ſummas & ſupplementum ad illarum utilitatẽ aliquo ex modis prædictis magis commodo & habili, & non retinere pro ſe ad ſuam utilitatem. Si aũt dictæ mulieres fuiſſent excluſæ a ſucceſſione inteſtati pp d. agnatum maſculum ex forma alicuius ſtatuti, cùm hoc tñ ꝙ deberent congrue dotari, prout in pleriſq; locis eſt, tunc eis non debeatur legitima, q̃ eſt pars portionis debitæ ab inteſt. Sed ſi tunc ab inteſtato nulla fuiſſet pars debita, ergo nulla foret debita legitima. per ea quæ plene no. Bar. in l. titio centum. §. titio genero. ff. de cõdi. & demon. Et ſic non haberet locum, quod dixi de ſupplemento legitimæ, ſed nec dotis; quia congrua dos cenſetur, q̃ pr̃ congruam reputauit, [b] qui ſalubre conſilium cenſetur capere pro
b liberis. Nec ẽt haberet locũ quod dixi ꝙ debuerit a ſe exigere; quia tunc relictum ꝓ dote fuiſſet condõnale & non debuiſſet ſolui anꝯtcũ matrimoniu. p ea q̃ idẽ Bart. not. in d. §. titio genero. quantum

verò ad ea, quæ ultimo loco ſubijciuntur: reſpõdet ꝙ ſi culpa & negligentia dicti inſtituti cõmiſſa in exigẽdo nomina debitorum hæreditariorũ, q̃ erãt idonea, cõtingit periculũ ipſorũ, imputãdũ eſt ei; q̃a cũ ſciret vel ſcire dẽret ſe teneri ad ſupplẽdũ legitimã tã q̃ hæres & ad exigẽdũ dicta debita quatenus ad puellam pertinebãt tanq̃ tutor earũ, negligendo hoc facere tenet de ſuo reſtaurare, qđ eius culpa & negligẽtia perijt. Sed ſi in nulla culpa ſuit, fieri dẽt ſuppletio ꝓ rata tã de debitis exactis & bonis alijs extãtibus q̃ de malis noĩbus debitorũ, ñ aũt dũtaxat de malis noĩb⁹, put vel ſit hæres per. l. ſcimus. in prin. in ratione ſu. C. de inoffi. teſta.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Agatha vidua ſuũ nũcupatiuũ cõdidit teſtm̃, in quo inſti. & ſubſti. fecit in his uerbis. In oĩbus aũt ſuis bonis mobilibus & immobilibus pñtibus & futuris, Titiũ & Iſabettã eius uxorẽ & neptẽ ipſius Agathæ teſtatricis hæredes vniuerſales inſtituit æquis portionibus, eoſq; inuicẽ ſubſtituit. q̃ hære. dicta teſtatrix eiſdẽ Titio & Iſabettæ iugalibus legauit & reliquit amore Dei, & ꝓ ala ipſius teſtatricis. Et ſi caſus accideret, ꝙ abſit, ꝙ dicti ambo ſiue hæredes inſtituti. vt. s̃. decederẽt, ſeu deceſſerint ſine filijs legitimis & naturalibus ex eiſdẽ de legitimo matrimonio ꝓcreatis & natis, dicta teſtatrix voluit & iuſſit & mãdauit, ꝙ oĩa ſua bona hæreditaria diſtribuant ĩter pauperes vl̃ &c. Mõ titi⁹ deceſſit vna die poſt mortẽ dictæ teſtatricis, & in eadẽ domo ipſius Agathæ teſtatricis relicto vno filio pupillo nõ adita hæreditate dictæ Agathæ Iſabetta poſſidet vniuerſalem hæreditatẽ dictæ Agathæ in totũ ex pſona ſua p inſtitutionẽ & ſubſti. ꝓdictam ſub uerbis illis cõceptã. eoſq; inuicẽ ſubſtituo. aſſerẽs integrã hæredi. ipſius Agathæ ad ipſã Iſabettã pertinere, cũ hæreditas ipſius Agathe nõ fuerit adita per ipſũt itiũ, & ſic ex ipſa ſubſti. reciproca ſeu breuiloqua ꝑ p non aditã hæred. vult ſibi vendicare hæredita. ipſam, unde quæritur quid iuris, videlicet an integra hæreditas dictæ Agathæ ex inſti. & ſubſti. ꝓdicta ſpectet in totũ ipſi Iſabettæ; an iãtum pro dimidia ſibi, & pro alia dimidia dicto filio pupillo.

S V M M A R I A.

1 *Hæres extraneus qui ignorauit ſe inſtitutum non tranſmittit ius deliberandi ad ſuum hæredem.*

2 *Hæres ſi fuit in iuſta ignorãtia nõ ad eunda hæreditat an eius filius habeat ſaltem reſti. in integrum.*

3 *Reſtitutionis in integrum excludendæ cautela.*

CONSILIVM CCCCV.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Nõ eſt dubiũ, ꝙ ſi dictus Titius ignorauit hæred. dictæ Agathæ fuiſſe ſibi delatam, nõ trãſmiſit ad filiũ hæredẽ ſuũ ius deliberandi; ad cuius tranſmiſsionẽ requiritur ſcientia de eo quod dixi C. de iur. delib. l. cũ antiquioribus. Et ſic in caſu noſtro requirebat, ꝙ ſciret dictam dominam teſtatricem fore mortuam & ipſam feciſſe teſtm̃; in quo dictum Titium hęredem inſtituit; quia ſine iſto non potuit hæreditas dictæ dñæ deferri, cũ eſſet ſibi dictus Titius penitus extraneus Sed dubium eſt, præſuppoſito ꝙ iſta ignorauerit; quod ſatis eſt veriſimile ꝑſuppoſito eo quod dicitur, ꝙ tpe mortis teſtatricis dictus Titius eſſet grauiter infirmus de morbo peſtifero, & ꝙ mortuus fuerit p vnã diẽ poſt mortẽ dictæ teſtatricis. Et ꝙ interrogauerit aſtantes an illa eſſet mortua poſtq̃ iam mortua erat; & qđ fuit ſibi reſponſum, ꝙ nõ, & ſic veriſimile eſt ꝙ oĩa ꝓdicta ignorauerit, & p cõſequẽs nõ tranſmiſit ius deliberandi. Et ſic ius adeũdi dictã hæreditatẽ ſuit ad dictã Iſabettã cohæredẽ & reciprocè ſubſtitutã delatũ tã ex iure ſubſti. vulgaris, q̃ ex iure accreſcendi. C. de impu. & alijs ſubſti. l. l. teſtamẽto. & p cõſequens potuit & poteſt ipſam hæreditatem in totũ adire; an tñ quia dicta ignorantia prouenit propter iuſtum impedimentum infirmitatis ſuæ; ꝙ ſi non fuiſſet, veriſimile eſt quod prdicta nõ ignoraſſet, & ſic uel audiuiſſet vel ius deliberãdi trãſmiſiſſet, & ſic in ſuæ mortis articu. fuit læſus in non uolendo trãſmittere dictũ ius; licèt per prius læſio non fuerit cõpleta; ſed tũc cũ mori inceperit cõpleta fuit, an incepit ſibi competere bñficiũ reſti. in inte. ex clauſula generali, ſi qua mihi iuſta cã &c. per quã etiam maiores. 25. an. reſtituunt in integ. & ipm beneficiũ hæredem eundẽq; filium tranſmiſerit; quo impetrato per filium iure tranſmiſſo ex perſona patris non ex ꝓpria; nec rõne ſuæ minoris ætatis; ſed ratione impedimenti prædicti quod fuit in perſona patris; & ſic potuit pater tranſmittere. ff. de integ. reſti. l. non ſolum. Et adita poſt hæreditate vel petita bonorum poſ. per filiũ ſecundum diuerſas opi. præfatus filius dicti titij poſſit. d. Iſabettæ auferre dimidiam partem hr̃ditatis, q̃ habuiſſet pater ſuus, uel ſit ipſe ex iure tranſmiſſo ſi dictum impedimentum non fuiſſet, vt ꝙ ſic per l. patronus. in prin. cum ibi not. ff. de acq. hære. C. de re-

2 ſti. mili. l. 1. & quod no. Bar. in l. qui duos. ff. de re. du. † Iõ conſulerem præfatæ dñæ, ꝙ ſecretè totam hæreditatem adiret, narrando in inſtro adit. ſe ſcire totam ad ſe deuolutam partim ex inſti. de ſe facta, partim ex iure ſubſti. & accreſcendi pp mortem cohæredis contingentem hæreditate non adita. Poſtq̃ verò adiuerit, taceat & nihil dicat, quouſq; labat annus a morte dicti titij vel teſtatricis, quæ poſtea non poterit petere reſti. in aduerſus lapſum tpis, quod cùm inceperit currere d. titio, nõ deſijt currere p mortem eius. C. ſi aduer. vſuc. l. 2. & plenè no. in l. fi. C. in q. cau. inte. nõ eſt neceſſ. quæ datur aduerſus lapſum tpis, dẽt inchoari. ĩ. tñ tempus quantum eſt illud, in quo quis eſt læſus, ut no. per glo & doc. in l. fi. ff. de in integ. reſti. ti. generali. in prin. gl. magnæ finalis.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Quidam D. Simon vir nobilis habens vnum filium noĩe Henricũ veniẽs ad mortẽ condidit ſolẽnnẽ teſtm̃ in 1380. in quo teſtõ inſtituit hæredem vniuerſalem d. ſuum filium Henricum, ac quoſcunq; filios poſthumos maſculos iam natos q̃ naſcituros ex ipſo de legitimo matrimonio tpe quocunque ęqualibus port. inter ipſos diuidendo. deinde prædicto filio ſeu filij ſubſtituit, ſi oẽs decederent ſine filijs eo modo & forma quibus in teſtõ latius continetur uobis tranſmiſſo. Poſtq; dictus teſtator habuit alium filium noĩe Iacobum iuſtum, & mortuus eſt nullo alio cõdito teſtõ, ſed tñ vno confirmatorio d. teſtamenti. Euenit caſus ꝙ dictus filius ſ. Henricus mortuus eſt nullis ex ſe relictis filijs, cui ſucceſſit d. Iacobus iuſtus frater. Tranſactis aũt multis annis poſt mortem patris & fratris, nouiter moritur iſte ſer Iacobus iuſtus nullis ẽt relictis liberis maſculis de legitimo ꝓcreatis mr̃imonio, ſed iãtã mõ relictis quibuſdã filiabus & uno filio ſpurio legitimato. Qui ſer Iacobus iuſtus condidit teſtm̃, in quo factis pluribus legatis certos ſuos conſortes hæredes inſtituit. Nũc aũt reperitur, ꝙ oẽs ſubſtituti prædicti filij prędicti. d. Simonis teſtatoris mortui ſunt ante dictum ſer Iacobum iuſtum filium dicti teſtatoris, exceptis filijs. M. ac potentis militis. d. Fran. de Sauorgnano ſubſtituti vnà cùm filijs, ac ẽt exceptis filijs olim D. Doymi de caſtello ẽt ſubſtituti vnà cum filijs, prout latius videre poteritis ex copia teſtamenti uobis tranſmiſſa. modò aũt filij præfati. M. D. Fran. ac filij præfati D. Doymi intendunt petere bona ac hæredi. præfati quõdam D. Simonis ipſius per fideicom. in ſuo teſtamento relicta. obijcitur per hæredes inſtitutos per dictum ſer Iaco. iuſtum, ꝙ ea bona quæ dictus q. D. Simon reliquit prædictis ſubſtitutis per fideicõ. ſunt bona feudalia, & ꝙ non potuerunt in teſtõ relinqui per dictum teſtatorem, & ad hoc probandum producunt quædam inſtrumenta inueſtiturarum aliquorum conſortium dicti D. Simonis duobus aut tribus fere annis ante conditum teſtm̃ nec apparet de conſenſu ſeu ſcientia dicti D. Simo. Et inter cætera, quæ dicunt eſſe feudalia, dñt ꝙ pontaſium ſiue ius põtaſij quod habebat in quadam ſtrata cluſæ, cum bonis garrito galaito &c. ſit feudale antiquum, non potuit per fideicom. relinqui; q̃bus appoſitionibus rñdetur pro parte dictorum nobilium ſubſtitutorum, ꝙ imo per prædicta inſtrumenta non probatur iſta bona eſſe feudalia, cũ cã prima quæ fuit facta parum ante teſtm̃ prædictum conſortium inſcio dicto teſtatore quàm certæ inueſtituræ ſequentes factę fuerint & fieri veriſimiliter potuerunt in fraudem dictorum ſubſtitutorum, ne eueniente caſu ſubſtitutionis admitteretur. Item ob-

3 ijcitur, ꝙ poſito ꝙ per illa inſtrumenta probarentur illa bona in inueſtituris ſpecificata eſſe feudalia, attñ dñt dicti ſubſtituti, ꝙ nõ ſunt propriè feuda & hñtia propriam naturã feudi; q̃a ut clarè ꝓbabitur a tẽs p elapſum in hmõi bonis in d. inueſtituris ſpecificatis ſucceſſerunt mulieres. Itẽ dñt ſubſtituti, ꝙ d. pontaſium non eſt propriè feudum, nec hẽt ꝓpriam naturam feudi. Nam habẽtes d. pontaſium ſeu ius pontaſij tenentur aptare ſtratas & pontes certę ſtratæ cluſæ, per q̃ itur in Alamaniam, & propterea cum iſto tali onere conceditur d. pontaſium, licet expreſſe in d. inueſtitura nõ ſpecificetur. Iccirco cum d. Pontaſium non ſit propriè feudũ, ſeu non hẽat ꝓpriã naturã feudi, dñt & allegãt d. ſubſtituti ꝙ potuit ipſia in teſtõ per d. teſtatorem per fideicom. relinqui & iudicari.

¶ Ex hoc themate reſultant aliqua dubia.

¶ Et primo vtrum eueniente nunc caſu dictæ ſubſti. ſuperſtitibus filijs præfati quondam D. Federici ac filijs dicti quondam D. Doymi reliquis conſubſtitutis non extantibus portio. aliorum

conſubſtitutorum deficientinm ante condi. fideicom. euenicntẽ accreuerint hmôi ſubſti. ſuperſtitibus & extantibus de præſenti an non, tanquam caduce remaneant apud hæredem vniuerſalem grauatum per fideicom. ¶ Scd'o dubitatur an per prædicta inſtrã inueſtiturarum factarum fere duobus annis ante conditum teſtm̃ per vnum ex conſortibus d.q. D. Simonis teſtatucis ipſo inſcio, probentur dicta bona in ipſis ſpecificata eſſe feuda propria & antiqua. ¶ Tertiò, ſi probatur ꝙ in hmôi bonis in dictis inueſtituris ſpecificatis ſucceſſerunt muliere s,& ꝙ habent ius dicti Pontaſij, tenetur & aſtrictus eſt aptare & preparatam te nere certam ſtratam & pontes qui ſunt in ſtrata prædicta, verum dicta bona dicerentur eſſe propriè feuda & habẽtia propriam naturam feudi, ad eo ꝙ non poſſent alienari ſeu in teſtô relinqui quemadmodum alia quæq; feuda recta & regalia. ¶ Item reuocatur in dubium, ex quo non apparet de natura ipſorũ feudorũ, vt ꝑfertur, ſaltẽ veniant in reſt. fideicô. & demũ diſputetur de natura ipſorum feudorum, ſicut dr̃ in apprehendendo poſſeſſionem hæredi. per ln. C. de edi. di. adri. tol. Item an per hmôi recogni. & receptionem in ueſtiturarum probentur illa bona eſſe feuda lia. Inſuper & an habentes cauſam ſeu ius ab hærede dicti ſer Simonis veniendo contra diſpoſi. eiuſdem D. Simonis incidat in pœnam.

a ¶ Vniuerſa ſt. vide totam materiam cũ limitationibus. per d. Alexan. de imo. in conſi. 91. in 1. uolu. & in conſ. 47. in 4. uo. doct. in l. ſi patroni. ad treb.

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutus coniunctus uerbis tantum an ſuccedat non ſolum in parte, in qua ipſe eſt ſubſtitutus, ſed etiam in partibus aliorum qui mortui ſunt ante inſtitutum per ius accreſcendi.*

Subſtituti an aliter poſſint ſuccedere in totum.

3 *Bona allod. alia agnoſcentes pro feudalibus an præiudicent teſtatori & habentibus cauſam ab eo.*

CONSILIVM CCCCVI.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Super primo quæſito vr̃ dicendum, ꝙ ſubſtituti, qui reperiebantur eſſe in cerum natura t pe mortis vltimi filij, non ſolũ debeant habere bona eis principl'r relicta, & in qbus ſuerunt ſpãliter ſubſtituti, ſed ẽt habere debeant bona ſpãliter relicta alijs ſubſtitutis qui defecerunt ante mortem vltimi filij, nec fuerunt t pe d. mortis in rerum natura; qa uidentur fuiſſe coniuncti verbis, cùm poſiti fuerint oẽs in vna oȓone & ſub vno verbo, qa dixit, ꝙ mortuis ambobus filiis ſine liberis ſubſtituebat ꝑſonas infraſcriptas ꝑ modum ĩ. ſcriptũ. vez in primis tales in talibus & talibus bonis. Itẽ quoſdã alios in talibus & talibus. Tertiò quoſdam alios in aliis bonis. Quartò quoſdam alios in aliis &c. Et ſic quatuor genera perſonarum diuerſa in diuerſis bonis. Et omnes dictæ ſubſtitutiones factæ fuerunt ſub vna oratione, & ſub uno uerbo, ſubſtituit. Et ſic erant coniuncti verbis ꝑꝑ unitatem oȓonis, & verbi, ſubſtituit; tñ non re, qa non in eiſdem bonis ſed in diuerſis, & ꝑ ꝯñs habent ſuperſtites ius accreſcendi ꝓprio ſumpto vocabulo ꝑ ea q̃ determinat Bar. in l. re coniuncti. de leg. 3. in 2. q. prin. vbi tractat de coniunctis uerbis. ver. 3. quæro nunquid per coniunctionem aduerſatiuã &c. ubi alle. ꝯtrium. l. lucius. §. q habebat. ff. ad treb. & rñdet & ꝓ hoc qđ idẽ Bart. not. in l. in repetendis. ff. de le. 3. Contrarium tñ vr̃ verius, qa non ſufficit verbalis coniunctio, ut locum habeat ius accreſcendi, qñ in re uel rebus eſt oĩmoda diſiũctio, ꝓut eſt caſus in l. hmôi. §. qbus. ff. de leg. 1. vt ſi dico titio & meuio ſingulos ſeruos do, lego, & ſic non lego vni quod alteri; ſed unum uni, alterum alteri; quo caſu coniunctio verbalis non inducit ius accreſcendi in rebus penitus diuerſis. Et idem ſi eſſet una tñ, tñ fuiſſent factæ partes pro diuiſo, & ſeyo & titio lego fundum ęqs portio. factis ꝓ diuiſo. & hoc determinat idem Bar. in d. l. re coniuncti. in art. de iure accreſcendi. q eſt vnus de effectibus coniunctionis in 2. q. an inter coniunctos verbis tñ habeat locum ius accreſcendi. Sed qñ non eſſet oĩmoda diſiunctio in re, vt lego titio & ſeyo fundum æqs portionibus ꝓ indiuiſo, tunc hẽt locum ius accreſcendi ſm̃ eundem Bar. Sed hic erat oĩmoda diſiunctio, qa diuerſa bona diuerſis fuerunt relicta, licet in vna oȓone quod non prodeſt ut dixi, & caſus eſt rotundus in d. l. hmôi. §. qbus. Vr̃ tñ, ꝙ licet non poſſint uenire ꝑ ius accreſcendi, pñt tñ venire ex vlt. ſubſt. facta de reſiduo bonorũ vltra ſubſtõnes factas de p̃dictis quatuor gñibus ꝑſonarum de qbuſdã bonis ptibus, qa appellatione reſidui ꝯprehendit̃ totum. C. de hære. inſt. l. 2. in fi. cũ concor. fortius ꝓs poſtq aſſignatio facta de ipſa parte qbuſdã non fuit effectũ ſortita, qa defecerunt añ

tondõnis euentũ vt d. eſt, & hoc ſi d. ſubſtituti qui nũc ſuperſunt
2 ſunt de illis q fuerunt ſubſtituti in d. reſiduo bonorũ. ¶ † Circa ſm̃ q̃ſitũ dicẽdũ eſt, ꝙ facta vrius vel aliquorũ ea conſortibus receipiẽtiũ inueſtiturã de bonis, q̃ d. teſtôr poſſidebat ut ꝓpria & allodialia, non debuit nocere d. teſtôri, nec nocet nunc habentibus cãm ab eo. ff. de libo. cau. l. ſi pariter. circa prin. de bo. auth. iu. po. l. ſi nõ eapedierũt. §. 1. l. niſi ratũ habuerit qđ ꝑ illos cõſortes geſtũ fuit. C. ſi in cõi eadẽq; cũ. l. unica fami. ercií. l. cohr̃dibus C. de reb. cred. l. neq; filius. eũ ſimi. ꝓbẽt ergo d. ſubſtituti ꝑſatũ teſtôrẽ tenuiſſe d. bona tanq̃ ꝓpria, & eorũ jntẽtio erit fundata, ſi ꝑ pꝛẽ aduerſam nõ ꝓbet̃ ſciẽtia & ratihabitio teſtôris. Sup aliis dubus oĩbus dico, ꝙ ſi bona ſunt feudalia, poſito ꝙ qa in qbuſdã nõ habeuet ꝓpriã naturã feudorũ, nõ ſeqtur ꝙ nec in illo debeãt nõ habere, vt ſic poſſint alienari, & trãſeãt ad quoſcũq; hr̃des vel fideicõmiſſarios, qa ex pticularib. nihil ſeqt̃. Sufficit. n. ꝙ appareãt feudalia, vt ſic in eis ſeruet̃ natura feudorũ, pterq̃ ĩ illis ĩ qb' ꝯ foret ſtatutũ uel obſeruatũ. Sed de natura feudorũ eſt, ꝙ nõ ueniãt in fi
a deicõ. vniuerſali ꝗſi fideicõmiſſarius erat ꝑſona, ad q̃ non poterat trãſmitti ſm̃ Bar. poſt Dy. in l. ſi patroni. in prin. ff. ad trebellia.

¶ Titulus quæſtionis talis eſt.

¶ Quidam. b. habens archidiaconatum, & uidens non poſſe percipere vſumfr. a ruſticis ipſius archidiaconatus, permutauit cum quodã M. hñte clericatũ, & tradidit ſibi oĩa iura ſua, q̃ ſunt iſta. ¶ Primò ꝙ iſti ruſtici poſſint cogi ad ſoluẽdũ patet; cũ. n. olim nolẽt ſoluere & litigarẽt cũ qbuſdã aliis archidiaconis, habuerunt duas ſnĩas ꝯ. ¶ Scd'ò patet ꝑ ſtatutũ ipſorũ, ut patet in ſtatuto qđ incipit. Itẽ ꝙ d. archidiaconus dẽt habere &c. ¶ Itẽ patet ꝑ d. teſtiũ examinatorũ q clare ꝓbãt &c. mõ iſte M. vult cogere iſtos ruſticos ad ſoluendum d. uſumfru. qro minqd ꝑ iura ſuperius alleg. poſſit, ipſis nihil aliud opponentibus, niſi ꝙ uellẽt d. M. babitare in villa, & ipſe dicit ſe velle facere ut ſui p̃deceſſores fecerũt &c.

SVMMARIVM.

Qui præſtit longiſſimo tempore aliquid annuum poteſt cogi ad præſtan. ſi ceſſet.

CONSILIVM CCCCVII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Viſis duobus inſtr̃is duarum ſnĩarũ latarũ anno dñi. 1368. ꝑ quendam D. Nicolaũ de Azonibus Vicariũ D. Epi ſeltren. & belliũ. in fauorẽ archidiacõi p̃dicti, q tũc erat ꝯ d. ruſticos, vt tenerẽt ſoluere q̃ tũc petebant & nũc petunt d. archidiacono, q ut in ſnĩa vna aſſeritur, erat in quaſi poſſeſſione pcipiẽdi. Viſis ẽt dictis teſtiũ examinatorũ tã ſunt anni centũ, vez in 1340. q deponũt illa deberi p̃ſato archidia. Ac ẽt ſtatutis eorũ maxime in uer. Itẽ ꝙ d. archi. Ac ẽt quternis focorũ & ſolutionũ factarũ ꝑ p̃teritos ruſticos poſt p̃dicta arch. pteritis, clarũ & ſine dubitatiõe vr̃ ꝙ pñs D. Arch. põt petere d. ruſticos ſucceſſores eorũ, ꝯ quos late fuerunt d. ſnĩæ, cogi & ꝯpelli ad ſoluendũ illa q̃ nũc petunt, & tũc petebant tã poſſeſſorio iud. per c. querelã. de elec. & per no. in l. ſi certis annis. C. de pac. q̃ ẽt petitorio ea diſpõne d. ſtatuti ꝯfirmati, tũc ꝑ epm̃ feltrenſem, cui ſubſunt, & ex p̃ſcriptione tãti tpis cuius ꝯtrĩ memoria non exiſtit. l. hoc iure. §. ductus aquæ. ff. de aqua quoti. & æſti. niſi ꝑ d. ruſticos aliqd aliud dicat̃, & in ꝯtriũ ꝓbetur, quod habeat tollere dicta fundamenta, quod tamen non comprehendo ex contentis in ſupraſcripto caſu uel puncto.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum primum continens clauſulam derogatoriam qualiter per ſecundum teſtamentum non tollatur.*

CONSILIVM CCCCVIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Dubitatur an ꝑ d. uerba caſſans & annullans oẽ aliud teſtm̃ ant doñ. per me factam hucuſq; &c. fuerit caſſatum aliud teſtm̃ præcedens, in quo alium hr̃dem inſtituerat, & in quo cõtinebat̃ clauſula derogatoria in fi. ꝑ iſta verba vez volens & ordinans, ꝙ ſi quod teſtm̃ alicui faceret in futurũ, ꝙ nõ ualeat nec teneat aliqn aliter ipſo iure, ſed pñs teſtm̃ factũ ut ſ. voluit cæteris aliis p̃ualere &c. Rñdet̃ ꝙ nõ: qa verba de qbus. ſ. ſ. caſſans & annullãs &c. ſunt verba gñalia quæ nõ ſufficiunt qñ p̃cedẽs teſtm̃ cõtinet clauſulã derogatoriã de quo. ſ. ſed requiritur, ꝙ ſint uerba ſpãlia. ff. de leg. 3. l. ſi qs in prin. teſt. in uerbo ſpecialiter. Et tunc eſſent ſpãlia qñ ſpecialiter facerent mentionem de præcedenti puta caſſans teſtm̃ al's per me factum tali anno & menſe manu talis notarii &c. uel ſi diceret caſſans omne aliud teſtamẽtum etiam ſi contineat clauſulam derogatoriam &c. licet non exprimat uerba clauſulæ.

clauſulæ, quia tunc eſſent verba ſingularia, quæ non requiruntur; dēt ergo fieri mentio de præcedenti teſtō & de qualitate eius, ad hoc ut dicatur ſpālis. l. ſi mihi & tibi. §. in legatis, & ibi not. ff. de leg. 1. gñalia verò verba non ſufficiunt niſi qñ præcederet vnicum tñ teſtm̄ ſm Bar. in d. l. ſiquis in prin. uel niſi in qbuſdam alijs notabilr tactis p Bal. in l. ſancimus. C. de teſt. in quorū nullo ſumus, nam vt dr̄ mihi plura alia teſtamēta fecerat iſta dña vltra illud qd̄ continet clauſulam derogatoriam, ad quę d. verba caſſans &c. poſſunt referri, & ſic non tolluni d. quod hēt d. clauſulam ſm Bar. in d. l. ſequis. in uer. venio ad ſm. cum ſequentibus. & ſic illud remanet validum, & iſtud non valet per prædicta; & ita determinat Fede. de Senis in conſi. ſuo. 46. expreſsè, qui fuit ſummus uir.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Teſtator filiæ ſuæ reliquit ducentas libras, in qbus hæredem inſtituit Gayum & Sempronīū filios ſuos hæredes inſtituit vniuerſales, & ſi eius uxor prægnans eſſet & pareret filium maſculū vnū vel plures, ipſas vel ipſos ſibi æquales inſtituit cum alijs ſuis filijs prædictis. Et in caſu quo vnus eorum decederet ſine legitimis filijs in pupillari ætate, uel poſtea qñcunq; q̄ ſua hæreditas deueniat in alios ſuperuiuentes. Et ſi d. eius uxor pareret filiam unam vel plures, ipſam inſtituit in libris. cc. vt s. deinde poſt aliquot annos ipſe teſtōr ex d. vxore ſuſcepit filium Petrū, qui nunc eſt mortuus ſine filijs maſculis relicta vna filia & ſuperſtite Gayo fratre.

¶ Quæritur an Gayus admittatur ad fideicommiſ. an verò excludetur per filiam Petri; quia teſtator in ſubſtōne dixit, ſi vnus eorū decederet ſine filijs legitimis, nec adiecit maſculis; vtrum illa verba ſine filijs comprehendant & aſs attenta maxime coniectura voluntatis teſtōris, qui non vr̄ cogitaſſe, q̄ filiæ filiorum excludant fideicom. ne videatur eas magis dilexiſſe q̄ filias proprias. & utrū iſte Petrus dicatur inſti. in teſtō, an verò præteritus; eo quia uxor teſtatoris t pe teſtamenti non erat prægnans de ipſo Petro, ſed facta ſuit prægnans demum poſt teſtamentum, & ipſum peperit attento q̄ non dixit, ſi prægnans eſt; ſed ſi prægnās eſſet & pareret, & 3. dixit ſimplr ſi pareret &c. Et ſic verba ſunt extēſiua etiam ad futurum & ad futuras prægnātes quod voluit Iacobus de arena, ut refert Albericus in l. quod in rerum. in prin. de leg. j.

SVMMARIA.

1 *Neptis nata ex filio inſtituto an excludat ſubſtitutum, quando teſtator filias proprias non inſtituerat niſi in certis quantitatibus.*

2 *Diſtinguendum an ſit inter ſubſtitutum extraneum & alium qui ſit de deſcendentibus teſtatoris.*

3 *Inſtitutio facta de eo, quem teſtator credidit eſſe in uentre uxoris, extenditur ad concipiendum.*

CONSILIVM CCCCIX.

IN *Chriſti nomine Amen* ¶ Caſus iſte frequenter contingit, & non ſine difficultate deciditur; quia ſunt rōnes ſatis apparentes hincinde, vz 3 cùm pater inſtituit vniuerſaliter maſculum uel maſculos, fœminas verò in certis rebus, & deinde ſubſtituit maſculis filijs poſt eorū mortem, ſi deceſſerint ſine filijs uel ſine liberis, quo intelligantur illa verba ſine filijs uel ſine liberis, an intelligatur. ſ. maſculis, an verò maſculis & fœminis, & cùm eſſem Florentiæ tpe quo erat ibi papa Martinus venit ad me caſus iſte de ciuitate Caſtelli in hæreditate valente circa. x. millia florenorum; quia quidā habens maſculum filium & plures fœminas reliquit filiabus certas quantitates iure inſtitutionis, maſculum verò inſtituit hæredem uniuerſalem, & ſi ſine filijs vel liberis decederet, ſubſtituit ſibi locū piū; qui filius poſt aditam hæreditatem deceſsit relicta vna filia tātum, unde locus pius petebat bona ex ſubſtitu. dicens extitiſſe conditionem fideicom. q̄a verba prædicta ſine filijs uel ſine liberis debent intelligi. ſ. maſculis, quod euenit; & hoc iō quia non eſt credendum teſtōrem plus dilexiſſe neptes ex filio q̄ proprias filias, & eas filias deterioris eſſe condōnis, q̄ neptes. C. de bonis maternis. l. ſi uiua matre. circa med. Sed ſi intelligerentur dicta uerba, tam de fœminis q̄ de maſculis, iam eſſent melioris condōnis neptes q̄ filiæ, quia facerent deficere condōnem fideicom. & ſic ſuccederent patri ab inteſt. & per pñs ēt auo in oībus bonis & uniuerſaliter, & tñ propriæ filiæ fuerunt excluſæ ab vniuerſali ſucceſſione patris, quia nec fuerūt uniuerſaliter inſtitutæ ſed maſculis tm̄; nec per fideicom. ſubſtitutæ, ſed locus pius. Et ſi dicatur ſaltem fuerunt inſtitutæ in certis quantitatibus, ſed neptes in nihilo, & ſic filiæ magis fuerunt dilectæ. Rñdetur q̄ per hoc non uidentur magis dilectæ, quia pater tenebatur filiabus relinquere legitimā cuius loco ſuccedūt ille q̄titates; ſed neptibus ex filio præcedēte pr̄e nihil tenebat relinquere ſed ſoli patri, & tñ totū videret in reliquiſſe ſi ſubſtitutū excluderet ſaltē tacitā, & ſic filiæ deterioris eſſent cōditionis in eo q̄ eſſet ultra legitimā. Et p̄ hoc q̄ dicta uerba debeāt reſtringi ad maſculos, ne tale incōueniens ſequatur, q̄ plus videat dilexiſſe q̄ minus diligere debuit, & ecōuerſo minus q̄ plus diligere debuit, & filias ſuas primi gradus uoluiſſe facere deterioris cōditionis, q̄ neptē. faciūt no. p Bar. ff. de lib. & poſth. l. gallus. §. ēt in uer. Quæro teſtator īſtituit in. q. Ricar. mal. q̄ dixit uerbū, hæredes, qd̄ de ſui natura importat tā liberos q̄ extraneos reſtringi ad liberos, ne plus uideat dilexiſſe extraneo. hęredes ſubſtituti, quē minus dilexit, q̄ extraneos hæredes filij inſtituti quē plus dilexit arg. l. publius. in fi. ff. de ↄdi. & demō. faciūt ēt no. p eundē. l. fi. ff. ad treb. vbi dicit patrē, q̄ excluſit filias fœminas ab uniuerſali inſti. cenſet ēt eaſdē voluiſſe excludere a reciproca ſubſtōne. ar. l. lucius. §. pater. co. ti. ita hic p̄dilexit maſculos fœminis in inſtōne vniuerſali & qdā ēt filiabus iuris. ergo & in ſubſt. cēſet filiū maſculū ſuperſtitem & ſubſtitutū p̄tuliſſe filiæ fœminæ præmortui filij, & ſic nepti, & p̄ iſta parte & ſic p̄ loco pio ſubſtituto & 3 filiā filij q̄ ſubſtitutū nō excluderet. ego tunc cōſului & ſui primus ↄſultor, poſtea verò oēs docto. Florē. collegialiter quaſi oēs aduocati cōſiſtoriales uno excepto demum do. Raph. hic Paduæ exiſtē. & fulgoſius dixit ſe ita renuiſſe in l. 1. C. de cōdi. inſer. vt habet in ſuis recollectis, ſed doc. bono. & peruſini ū collegialiter cōſuluerūt 3riū. ſ. q̄ illa verba filijs & liberis intelligebant ēt de fœminis, & de natis ex fœminis & ſic q̄ illa neptis excludebat locū piū ſubſtitutū p. l. 1. C. de cōd. inſer. & p. l. cognoſcere. §. liberorū. de uerb. ſig. & p. l. cū auus iūcta. l. cū acutiſſimi. C. de fideico. & ff. de cōd. & demō. idē cōſuluit collegiū Anconis, tādē ptes adinuicē ↄcordauerūt. & q̄a poſtea viſa fuit qō dubia p̄p multas rōnes, q̄ hincinde alſegabant, poſtea pluries requiſitus p̄ prima parte cōſulere recuſaui. Nūc deuictus inſtātia amicorū; ut dicam

2 qd mihi uidetur cogitaui poſſe & debere ſic p̄babiliter diſtingui, vt ſi ſubſtitutus erat de deſcendētibus teſtatoris, put in caſu nro, q̄a ē alter filius teſtōris, & tūc prima ps ſeu opi. ſit uerior. ſ. qd̄ neptis præmortui filij nō excludat patruū ſubſtitutū, q̄a teſtator cēſetur habuiſſe reſpectū ad agna. ſuā maſculinam & uoluiſſe bona ſua remanere in familia ſuorū deſcēdentium maſculorū, tū ex eo q̄ filias ſuas excluſit ab vniuerſali inſti. & ſubſt. tū ēt quia maſculos ſubſtituit inuicem. Et hoc eſt hodie multum in uſu in Italia, vñ ſunt vbique ſtatuta de hoc q̄ maſculi & agnati fœminas excludunt, vñ teſtōres cenſent ad hūc cōem uſū habuiſſe reſpectū, q̄ñ ſubiecta materia pōt hunc intellectum pati. l. 1. ff. de ven. inſp. & qd̄ no. Cy. C. de nup. l. 1. & qd̄ no. ī. l. liberorū. de uerb. ſig. & ſic in caſu nro dico dictā neptē n̄ excludere ſubſtitutū ex p̄ſumpta mēte defuncti, & eā nō cōprehendi ap. filiorū in p̄iudiciū & excluſione filii maſculi. Nec ob. l. cū auus. ff. de cōdi. & demon. vbi erat ſubſti. filius, & tñ p̄moriēte nepote ex alio filio teſtatoris inſtituto cū eo. ſubſti. filius excludit, ſi reliquit liberis ut ibi dr̄. Et imperator in. l. cū acutiſſimi. interpretans illam l. cū auus. intelligit illud uerbū liberis. ſ. tā maſculis quā fœminis, q̄a dico q̄ licet multū faciat 3 id qd dixi, tñ dupliciter pōt rñderi. ¶ Primo, q̄ ibi nō dr̄ q̄ filias fœminas excluſerit a ſucceſſione uniuerſali q̄ eſt unū de duobus neceſſariis ad faciendū p̄ſumi q̄ uoluerit cōſulere & p̄uidere agnationi maſculinæ, nō fœminis, ut. ſ. dixi. Nā caſus p̄ſens & eius dubitatio fundatur in hoc, q̄ filias p̄prias excluſerat ab vniuerſali ſucceſſione, qd̄ ſi nō eēt vt ſi filias nō habuiſſet, res eēt clara p̄ pte aduerſa, q̄ neptis excluderet patruū ſubſtitutū, nā hoc eēt ſi cōditio p̄dicta non fuiſſet ſpecificata, ſed tacitè ſub intellecta, ut dictis. ll. ergo idē; ſi fuit ſpecificata, q̄a teſtator intelligit ſpecificādo ſe retuliſſe ad intellectū iuris. iuxta no. p gl. in. l. ſed niſi. ff. de iure do. l. curatores. §. fi. ff. de admi. re. ad ciui. pertinē. & patet ēt qd̄ dixi in. d. l. 1. C. de condi. inſer. ¶ Itē ſcđo rñdeo, q̄ ibi loquit de iure cōi, ſm q̄ in ſucceſſione ū eſt melior cōditio agnatorū maſculorū q̄ fœminarū. C. de lib. præte. l. maximū uitiū vnde ne illius. l. non p̄ſumebat teſtator habuiſſe reſpectum plus ad maſculos q̄ ad fœminas, hodie uero ſm mores Italicorum non ſic cōcurrēte natura ſubiectæ materię ut. ſ. dixi. Si uero ſubſti. fuerat extraneus, ut erat in caſu de quo ſupra dixi, quia teſtōr vnicum tm̄ filium habebat, non poteſt dici q̄ cenſeatur habitus ille reſpectus de quo ſupra. ſ. bona remaneant in agnatione maſculorū, iō tūc p̄pter ſolam excluſionē filiarū fœminarum ab uniuerſali ſucceſſione nō ſeqtur qd̄ neptis fœmina non debeat exclude

re ſubſtitutũ extraneum;ſicut.n.eſt ęquũ,ꝙ agnati maſculi exclu dãt fœminas & agnatas ſ͠m mores Italicorũ,ita & ęquũ eſt,ꝙ agnatæ & deſcendentes tã maſculi q̃ fœminæ ꝑferant extraneis ſubſtitutis & eos excludunt.d.l.cũ acutiſsimi.&.l.lucius.la ſecũda.in fi.ff.de hære.inſti. vt qua rõne teſtãr filiũ ſuũ ꝑpoſuit extraneo ſubſtituto,eadẽ rõne & omnẽ poſteritatẽ filij tã maſcu.q̃ fœmininã ꝑ dicta iura.Et ſic in q̃õne ꝑdicta,de qua ſupra,neptis ↄ locum piũ fouebat iuſtitiã;ſed in caſu nr̃o filius teſtatoris ſubſt. fouet iuſtitiã ↄ neptẽ ꝑmortui filii.Et hoc d̃ primo dubio.¶ †Sup ſc̃do ñ

1 eſt inſiſtendũ,ſed ſine dubio dicẽdũ ꝙ fauore teſtamẽti vt valeat & fauore inſtõnis & hodie ꝑteritionis dictus Petrus cẽſet̃ inſtitutus nõ ꝑteri,vt q̃a teſtator neceſſe habebat poſthumũ inſtituere,ſi uolebat teſtamẽtum nõ rũpi, nã exhæredare ipm̃ nõ poterat ſufficiẽter,q̃a requirebat cã ingratitudinis, vt in Auth. vt cũ de app.cogno.§.aliud quoq;. q̃ in poſthumũ nõ cadebat.C.de inoff. teſt.l.ſi q̃a in ſuo. verba ergo illa, ſi vxor ſua eſſet ꝑgnãs, nõ cẽſet̃ teſtator dixiſſe ad finẽ,ꝙ ſi tũc nõ erat prægnãs, ſed impregnaret̃ ab eodẽ, poſtea vẽter eius nõ foret inſtitutus;q̃a tunc elegiſſe vr̃ viã ad impugnãdũ eius iudiciũ, ꝙ nõ eſt dicẽdu.ff.de teſta. mili.l. miles q̃ deſtinauerat,ſed cẽſet̃ teſtator illa uerba ideo dixiſſe, q̃a credebat teſtator ſe mori de illa infirmitate, in qua erat. Et ſic ad denotãdũ,ꝙ ſi tunc non erat ꝑgnãs inſtitutio poſthumi nõ poterat effectũ ſortiri.Sed ſi credidiſſet tũc nõ mori ſed ſuperuiuere, verba ꝑdicta nõ appoſuiſſet,imo inſtituiſſet quẽcunq; ſibi naſciturũ ſiue ex vxore tunc ꝑgnãte,ſiue in futurũ impregnãda. l.placet.cũ legi.ſeq.ff. de lib.& poſth. Et hoc ꝑualet,ac ſi dictũ fuiſſet, vt patet in.l.titius.§.1.eo.ti. vbi inſtõ poſthumi naſcituri cõprehendit poſthumum iã natũ,[a] ſi teſtator ignorabat ꝙ eſſet natus & dixit naſciturũ,q̃a ſic putabat naſci debere.C.de poſt.hær.inſti.l. fi.vbi inſtitutio poſthumi naſcituri poſt mortẽ teſtatoris,quia ſic putabat teſtator,extenditur ad natum in vita, ſi teſtator non fuit mortuus,ſed ſuperuixit præter id quod cogitabat.

a Natũ adde dic.l.1.poſthumi.§.1.&.in.l.titius.§.luc' d̃ li.& poſthu.& in.poſthũi.§.nominati d̃ inn.teſ. ubi late iſta materia tractatur.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Nicolaus Bonaldo in patria ptãte conſti. ſuũ cõdidit teſtm̃,in quo ſuũ hæredẽ inſtituit Iacobũ bonaldo eius fratrẽ & legando ordinauit,ꝙ ipſe Iacobus Catherinã ipſius teſtatoris filiã, cũ eſſet nubilis ætatis,maritaret & dotaret eius diſcretione ſ͠m eiuſdẽ Iacobi diſcretionẽ & facultatẽ. mortuo dicto Nicolao dictus Iacob' putãs dictũ teſtm̃ Nicolai ualere bonafide hæreditatẽ & bona ꝑfati Nicolai tenuit quietẽ,& poſſidet tã q̃ hæres ꝑfati Nicolai vſq; ad tp̃s eius mortis,& putauit ad ipm̃ ſpectare & pertinere;poſtea ſactus ſui iuris per mortẽ eius pr̃is ſuũ ultimũ condidit teſtm̃,in quo zanantoniũ eius fratrẽ ſuũ hæredẽ inſtituit & legauit dictę Catherinæ nepti ſuæ duc. mille auri ꝑ ſuo maritare ſibi dãdos pro eius dote ꝑ ſuũ hæredẽ tp̃e nubilis ætatis putãs ſe teneri ad eã dotãdã uigore dicti teſti. Et ordinauit & iuſſit, ꝙ ſi dicta Catherina decederet in pupillari ætate vel nõ maritata ea dictis duc.mille dent̃ duc.200.monaſterio ſanctorũ.40.ꝑ eius reparatione,centũ pauperibus domicellis in auxilio eas maritãdi, & ducati quingẽti Laurẽtio bonaldo eius cõſanguineo. ¶ Mortuo dicto Iacobo teſtatore Catherina morit̃ pupilla non maritata ſuperſtite Antonia eius matre, & olim vxore dicti Nicolai dictæ Catherinæ filiæ ſuæ hærede petit hæredit. Nicolai ab inteſtato a zanantonio hærede Iacobi,qui zanantonius conuentus eſt a legatarijs per dictũ Iacobũ ſubſtitutis dictæ Catherinæ in dicto legato duca.mille legauit dicta mille dictæ Catherinæ ꝑ ſatisfactione dicti oneris dotandi ſibi iniũcti per Nic. ꝑdictũ non alias legaturus,ſi nõ putaſſet dicta bona ad ipſum pertinere,vñ cũ ceſſet commodũ dictæ diſpoſitionis,quia ipſa nõ ualet,cuius reſpectu dictus Iac.legauit dictos mille duc. dictæ Catherinæ, dẽt ceſſare legatũ ipſum,& per ↄ̃ñs oĩs de eo facta ſubſtõ.Et in caſu quo debeantur dicit ꝙ debet indemnis conſeruari ab hærede Nicolai.¶ Quærit̃, an dicti legatarij ſubſtituti dictæ Cath.in dicto legato poſſunt petere dictos duc.mille.¶ Præſuppoſito ꝙ ſic,an dicta Antonia hæres Nicolai ꝑ mediã pſonã Catherinæ ipſorũ filiæ teneatur ſeruare indemnem zanantonium hæredem Iacobi a ſolutione legati ꝑdictorum mille ducatorum.¶ Præſuppoſito ꝙ ſic,an teneatur in 2 ſolidum uel pro parte, & pro quanta parte.

SVMMARIVM.

1 *Inſtitutus a fratre qui erat inteſtabilis, ſi faciat teſtamentum, & uigore ſeu cõtemplatione dictæ hæreditatis faciat legata, non uidetur hæredem ſuum obligare.*

2 *Expenſis cuius bona a legatariis ſint deſendenda, an ab ipſo inſtituto cui bona auferuntur, an uerò ab auferentibus.*

CONSILIVM CCCCX.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſo & examinato pũcto ſupraſcripto,ac ẽt viſa ſñia arbitrali lata inter d. Antonia matrẽ & hæredẽ Catherinæ petentẽ hæreditatem dicti Nicolai ꝑ una dimidia delatã dictæ Catherinæ filiæ ab inteſtato & trãſmiſſam ad ipſam Antoniã matrem ex una parte. Et zanantoniũ hæredem Iacobi reum & cõuentum ex altera, in qua ſñia ꝑnunciatur pro dicta.d.Antonia petẽte.ſ.ꝙ hæreditas dicti Nicolai ptinuit ad dictã Catherinã filiam Nicolai,& nũc ptinet ad dictã Antoniã matrẽ ei' ab inteſtato †licet Nicolaus 1 inſtituerit hæredẽ Iacobũ fratrẽ ſuũ & ipſũ grauauit de maritãdo & dotãdo filia dicti Nicol.q̃ tñ ñ fuit maritata,ſed deceſsit innupta. Præſuppoſita ẽt inualiditate teſti dicti Nico. q̃a erat inteſtabilis, cũ eſſet in patria poteſtate tp̃e conditi teſtamẽti.l.qui in ptãte.ff. de teſta. Et ẽt ꝑſuppoſito ꝙ hæreditas dicti Nicol. fuerit deuoluta ab inteſtato ad dictã Cathe. eius filiã,q̃a licet filiusfa.nõ poſsit decedere teſta.etiã hodie, põt tñ ab inteſt.habere hæredẽ non ſolum iure nouiſsimo. Auth.in auth. defuncto. C.ad tertul.ſed etiã iure.C.vt.l.fi.eo.ti.Præſuppoſito etiã ꝙ dicta Cathe.ſciẽs dictam hæreditatẽ patris deuolutã ad eã ab inteſta.non obſtante teſtõ paterno qđ erat nullũ ipſam paternã hæred. adiuerit,& ſic eã tranſmiſerit ad matrẽ hæredem eius. Nã niſi adiuerit,eã trãſmittere ñ potuit iure ſuitatis,q̃a nõ potuit eſſe nec unq̃ fuit ſua hæres, quia nunq̃ fuit in patris ptãte quouſq; uixit pater.ſed fuit in poteſtate aui paterni, q̃ tũc uiuebat.ff. de his q̃ ſunt ſui uel alie. iur.l. nã ciuiũ.in fi.cũ l.ſeq. Et ſic ſi nõ fuiſſet adita expreſsẽ uel tacitẽ, nõ fuiſſet ad matrẽ trãſmiſſa,ſed ad ꝑximiorẽ in gradu ex edicto ſucceſſorio deuoluta qui forte erat dictus zanantonius & ad eũ pertineret,licet ꝑnunciatũ ſit ↄ̃riũ ꝑ dñs arbitros.Sed ſup hoc me nõ impedio,q̃a ñ ſũ ſu ꝑ hoc requiſitus ex.ſ. ſcripto caſu & q̃ſitis formatis.¶ Rñdeo ad quæſita.ſ.facta.dico ad primũ, ꝙ ꝑſuppoſitis ꝑdictis tribus, de q̃bus.ſ.dixi,dicti legatarij vel fideicommiſſarij nõ poſſunt petere dictos mille duc. relictos ꝑ Iacobũ primo loco dictæ Catherinæ,& ſecũdo loco dictis legatarijs ſi non nubet dicta Cathe.quia tale relictũ non tenet ſicut non tenuit teſtm̃ dicti Nicolai & grauamen cõtentũ in eo;ꝙ Iac.dotaret dictã Cath. Nã Iacobus inſtitutus a Nicolao credẽs hẽre hæreditatẽ Nicolai nolens exſoluere onus ſibi iniunctũ a Nicolao reliquit mille dictæ Cath. ꝑ ea maritãda,ñ relicturus uerisimiliter,ſi ſciuiſſet ſe nõ habiturũ hæredi. Nico. q̃a nõ tenebatur filiã Nicol. de ſua pecunia maritare.l.cũ plures.§.pe.ff.de admi.tut. de tute.& ratio.diſtra.l.1.§.1.in rõne ſui. Præſumẽdũ eſt ergo, ꝙ reliquerit dicta mille.ſ. ſoluẽda de hæredi. & bonis Nicolai, ſicut ſolui debebãt ab eo, ſi penes eum dicta bona remanſiſſent, nõ aũt de bonis proprijs ipſius Iaco.arg.eius qđ no.in.l.ſed ſi uir.in.1.gl.ff.de dona.inter virũ.& qđ no.bar.in.l.1 triticũ.ff.de uer.ob.de cõdi.& demõ.l.2.ſ. ꝙ in dubio cenſet̃ q̃s uoluiſſe facere illud, ad qđ faciendũ tenebatur.Et dictus Iacobus tenebat̃ eũ dotare de bonis q̃ fuerũt Nicolai ſui fratris & patris dictæ catherinæ ſibi Iacobo relictis,non de ſuis.l.Iacobi.Cũ ergo bona dicti Nicolai dicto Iacobo & hæredi eius ueniant auferenda,q̃a teſtm̃ Nicolai ñ ualet,ſimiliter & onus dicto Iacobo per Nicolaum iniunctũ non ualet, & ꝑ ↄ̃ñs nec relictum factum per Iacobum de dictis mille dictæ Catherinæ, uel poſt illius mortẽ alijs ſubſtitutis,ſi nõ nuberet, ne perdito & ablato ſibi uel hæredi eius cõmodo remaneat onus iniunctũ ſibi occaſione dicti cõmodi qđ ſeparabat.l.cum pater.§.cum æſtimaret. ff.de legatis ſecund.o.de iure codicil.l.is qui.de lega.3.pamphilo. §.fi.¶ Nam eadẽ mille, quæ reliquit Catherinæ,reliquit ſubſtitutis ſi Cathe.non nuberet. Sicut ergo, ſi Cathe.uel eius hæres auferret dicto Iac.uel eius hæredi bona quõdã Nico.nõ poſſent petere dicta mille,q̃a ueniebant eis exſoluenda de dictis bonis quæ auferuntur,ita nec ſubſtitutis quibus non ſunt ſoluenda,nec ab hærede Iacobi a quo relicta fuerunt,nec ab hærede Catherinæ a qua non fuerunt relicta,& ſic dictum relictum factum ſubſtitutis euanuit rationibus prædictis. & hoc de primo quæſito.¶ †Ad ſecun- 2 dum & tertium quæſitum reſpondeo,quòd ſi dicta Antonia mater, & hæres Catherinæ uult habere bona quæ fuerunt Nicolai ex perſona catherinæ prout fuit ꝑnunciatũ per arbitros,& ea petit a zanantonio hærede Iac.dẽt illi cauere defendendo ipſum aduerſus dictos ſubſtitutos uolentes petere dicta mille, quia dicta ſñia arbitrorum non præiudicat dictis ſubſtitutis, q̃ adhuc

poſsit

poſſit de facto petere dicta mille,& dicere q imo teſtm̃ d. Nicolai valuit,& ſic eius hr̃ditas ad Iac. pertinuit cum onere ſibi iniũcto, & per pñs fideic. relictum eis a Iac. ſi illa nõ nuberet, & q imputet ſibi Zanan, cur cõpromiſit. l. ſi dictum. §. ſi cõpromiſſero. ff. de euic. vel pt dicere de facto, q illud fideic. cenſeatur relictũ de bonis & hr̃ditate Iac. q non auferunt Zanant. put audio qd dicunt. Nã iterato oportebit oñdere ʒriũ & ſniam ſuper hoc obtinere p dña Ant. iux. no. in ſimili per Bar. in l. at q natura. §. cũ me abſente ff. de neg. geſt. Sed nõ eſſet cõueniẽs, q ipſa Ant. teneret & gauderet bona vel bonis Nico. ex perſona Catha. & penes Zanan. remaneret onus defendendi ea d. Catherinæ vel matri eius potius ergo ea defendat ipſa mr ʒ dictos ſubſtitutos ſicut defendit ʒ Zanan. & oſtendat iterato dicta bona pertinere ad ſe & dictũ teſtm̃ non valuiſſe, nec ẽt fideic. relictũ per Iaco. cõtẽplatione dictorũ bonorũ ſuo periculo & expenſis; qd patet, qa ſi d. Zanan. ante litẽ ſibi motã ſuper hr̃ditate d. Nicolai ſoluiſſet dictis legatarijs vel fideic. dicta mille, & poſtea lite mota ſuper hr̃ditate ſuccubuiſſet, non teneretur dictã hr̃ditatẽ & bona reſtituere d. Antoniæ virtute ſniæ niſi facta deductione dictorũ mille, q indebitè ſoluiſſet, ceſſa iñ cunditione indebiti d. Ant. cõtra fideicõ. quã ſuo periculo & expenſis intentabit, vt eſt caſus in l. q ſi poſſeſſor hr̃ditatis. in fi. ff. de peti. hæredi. vbi eſt caſus recte cõſiderãdo de eo qd q̃rit. Si. n. eo caſu, quo ſoluiſſet Zanan. poſſet ſibi cõſulere aduerſus Anto. per deductionẽ & per ceſſionẽ fiendã eidẽ cõtra fideicõ. vt eſt ibi caſus, eodẽ mõ ſi non ſoluit, ſed dubitat ne ab eo petatur, qa petĩ pñt ſaltẽ de facto, & poſſint petentes obtinere, ſi cã non defenderetur, põt & dẽt ſibi ɔſuli remedio cautionis de defendẽdo cũ aduerſus volentes petere fideicõmiſſariũ relictũ cõtẽplatione bonorũ, quæ d. Antonia petit & vult habere. arg. eo. titu. ſi quid poſſeſſor. ſcdo rñſo ibi. Et ideo iul. &c. Ne dicto Zanan. noceat bona fides, & pp eã in dãno remaneat. l. ſed ſi lege. §. cõſuluit. & l. itẽ veniunt. §. pridie. vel eos. ff. eo. ti. Et dico qd hẽt cauere de defendẽdo in totũ, qa fideic. in totũ eſt nullũ; qa ſi eſt penes Zanan. eſt remanſurũ de boni d. Nic. Ita nihil dẽt remanere de incõmodo occaſione dictorũ bonorũ, vt d. l. cũ pr. §. cũ æſtimaret. cum ſimil. ff. de lega. 2.

SVMMARIVM.

1 *In flumine publico non nauigabili licet ædificare & aquam deducere nichilominus, quo hoc ſolum prætendunt intereſſe, q ipſi poſtea non poterunt ædificare ſine prioris ædificantis iniuria.*

CONSILIVM CCCCXI.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Ad id de quo queritur, rñdetur qd d. ſer Anto. victor, q incepit ædificare, eſt illi q licite põt ædificare non obſtãte phibitione aduerſarij, qui non debet eſſe potior in phibendo, q̃ ipſe ſer Anto. in ædificãdo, cũ dicta aqua ſit publica, & ſic neuter eorũ habeat ius potentius altero, iõ pfertur occupans quo ad vſum, & non eſt nauigabile ne ad publicũ vſum de ſcia tacitẽ interueniat phibitio ſuperiori habẽte vel tenẽte locũ principis vel ſenatus, vt eſt caſus in l. quominus. ff. de flu. & qd ibi per Bart. in 2. q. vbi dicit, q concurrentibus pdictis, ille q primo ædificauit in flumine, dr̃ hẽre vel ædificaſſe autoritate qua flumina & earũ iura ſunt publica & vſus. Inſti. de rerũ diui. §. fluminũ. & §. ripsrũ. & hoc de iure gẽ. qa lex ciuilis nõ permittit ducere aquã, ſed declarat in flumine nõ nauigabili per iura ciuilia nõ eſſe phibitũ id qd de iure gẽtiũ eſt licitũ, dũ tñ ille q ducit primò ducat ſine iiuria vicinorũ, alias ſecus, vt in ti. ſeq. ff. ne qd in flumi. publi. l. 1. in prin. & §. ſunt q putãt. ſed hic eſt bmõi; qa vicino phibẽti nulla ſit iniuria vel dãnũ, ſolũ. n. prætendit vt dr̃ hoc intereſſe, qa ſi D. Ant. victor poſſet ædificare non poſſet ipſe inferior poſtea ædificare, qa ædificando noceret ipſi ſer Anto. victori q primo ædificaſſet pp aquæ reſtagnationẽ, & ſic cõpelleretĩ deſtruere, ſed certe iſta nõ eſt bona, iõ qa p hoc nõ infertur ſibi iniuria, ſi pp hoc phibeatur ipſe poſſe ædificare, ſed auferẽ ſibi lucrũ, & nõ ẽſt par eadẽq; rõ dãnũ admittere, & lucrũ nõ capere. C. de codicil. l. fi. & q in frau. credi. l. q aũt. in prin. ita dicit Bar. in d. l. quominus. in 2. q. prin. Et vlterius in 5. q. prin. dicit ſi duo inceperũt ædificare in eodem flumine vel aqua, vnus vna die, & alter altera die, & ædificiũ vnius ſit alteri nocinũ, & ſi nõ ſit tolerandũ, ille pfertur qui primò incepit ædificare, & ſi aquã occupauit, quia q in nullis bonis ſunt, occupãti cedũtur, vt iura dicũt. ff. de acq. re. do. l. 3. cũ ſimil. q̃q̃ dicta iura loquãtur in reb' cõibus, vt ſunt illa q cœlo, terra, mariq; capiũtur; non loquimur in his q ſunt publica, tñ ipſe Bar. tenet idẽ, dummodo ille q incepit pſequatur, & dicit q ille dr̃ incœpiſſe, de quo in l. ſi. §. cœpiſſe. ff. de publi. ſed ſi poſtq̃ incœpiſſet, negligeret; dicit ipſe q perderet ius pœoccupationis. Ex qbus ſatis apparet d. ſer Ant. præferendũ in ædificãdo, & ipſum nõ poſſe phiberi ab aduerſario, qa ipſe ſer Ant. poccupauit, & ille nõ fouet iuſtã cãm phibendi, cũ non ptendat iuſtũ intereſſe & dãnũ, qnimo d. ſer Ant. poterit phibere aduerſariũ volentẽ ædificare, ſi ædificiũ qd facere vellet, foret ipſi ſer Ant. dãnoſum pp ingurgationẽ ſeu reſtagnationẽ aquæ; ſicut eʒ ſi inferior vicin' polite ædificaſſet, & poſtea ſer Ant. ſuperior vellet ædificare in pıudiciũ & dãnũ inferioris ſm Bar. in ea. l. q. 2. & 4. & qd no. ff. de eden. l. ſi q ſea argentarijs. §. ſi inuitũ. C. de ſerui. & aqua. l. ſi manifeſte. Et habebit pfatus ſer Ant. vel interdictũ de quo in ti. ne quid in flu. pub. vel negatoriã actionẽ, vt per eundem Bar. in ea. l. q. 4. de aqua plu. ar. l. 1. §. item ſciendum. cum ſeq. Ex quibus patet reſponſio ad ea de quibus q̃ritur. ¶ Et ita videtur mihi Pau. de Caſtr. vtriuſque iuris docto. dicendum de iure, & ad fidem me ſubſcripſi, & ſigillaui &c.

SVMMARIA.

1 *Nunciatio noui operis licèt fiat parte non citata, remiſſio tamen nunciationis nõ poteſt fieri parte non citata.*

2 *Quæ fiunt ſine cauſæ cognitione, ſimili mõ debere reuocari, qualiter intelligatur.*

3 *Ædificans confidens in remiſſione iudicis, quæ fuit nulla an debeat ſuis expenſis demoliri ædificata, ſiue iuſtè, ſiue iniuſtè ædificauerit.*

4 *Error etiam iuris excuſat a dolo & non nocet, imo prodeſt in dãnis euitandis.*

CONSILIVM CCCCXII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Viſis punctis ſeu caſib' ſupradictis. Et conſilijs redditis ſuper eis. Dico clarũ eſſe, q dicta remiſſio nuncupationis fieri nõ debuit nec potuit de iure, nõ ɔſentiẽtibus vel nõ pñtibus aut nõ citatis vel requiſitis illis de luporis, ad quorũ inſtantiã ſeu per quos facta fuit nunciatio. Et ſecus facta non tenet ipſo iure, qd patet. Nã aut non fuerunt præſentes nec citatẽ pe quo iudex acceſſit ad locũ. quod dr̃ pluries feciſſe, & cognouit an Nicolaus iuſte vel iniuſte ædificaret. Et tunc eſt clarũ, quia talis remiſſio debuit fieri cã plenè cognita; qa non erat tunc præſtita ſatiſdatio de demoliendo, vt patet in l. 1. circa prin. in verſ. remitteretur. ff. de ope. no. nũ. in verbo catenus quatenus &c. vbi hoc colligitur, & ex his quæ ibi no. per Bar. poſt gl. in 8. q. licet præſtita ſatiſdatione fiat remiſſio ipſo iure, & ſine alia cãæ cognitione p edictum prætoris, de quo in l. ptor. §. deinde. eo. tit. Sed cauſæ cognitio non dr̃ fieri niſi partibus pñtibus, vel altera earũ abſente & cõtumace, & ſic citata & non cõparente. l. in cãæ. la 1. §. cã. n. cognita. ff. de mino. merita. namq; eãrum partiũ aſſertione panduntur. C. ſi per vim vl alio mõ. l. fi. in fi. C. ſi ppter pub. penſi. l. ſi deſerta. in fi. vnde dicta remiſſio nunciationis videbitur facta cauſa non cognita, & ſic nulla, ſi tempore quo iudex acceſſit ad locũ vt videret an ille iuſtè ædificaret, vel non, illi de luporis non fuerunt præſentes nec vocati, de quorum præiudicio agebatur, ſorte. n. aliqua dixiſſent, quę iudicẽ traxiſſent in eorum ſniam. ff. de arbi. l. ſi in tres. in fi. ideo ſicut ſnĩa diffinitiua lata ſine cauſæ cognitione nõ tenet C. de ſenten. l. prolatam. cum ibi not. ita nec iſta remiſſio quæ habuit vim ſententiæ diffinitiuæ, cum alia ſnĩa non expectaretur. C. quomodo & quando iudex. l. præſena quaſi deſertã, quia vtrobique pro ſubſtantia requirebatur plena cauſæ cognitio, cùm afferret plenum præiudiciũ. Nec habet obſtare, q in nunciatione noui operis nõ fuit facta partis vocatio, nec adhibita fuit cãæ cognitio; qa iſta non requiruntur in ea cùm fiat autoritate iuris ſcripti & pp periculũ, qd eſſet in ædificando interim, ſi hæc requirerent. Et qa ille, cui fit, dr̃ facili põt euadere hoc pıudiciũ. ſ. ſatiſdãdo de opere demoliendo, quo caſu poterit liberè & licitè ædificare, ſi habet ius ædificandi, & ſuper hoc prouidit edictũ prætoris. & tit. de ope. no. nun. Non ſic in remiſſione nunciationis, quæ ſit pıudicem non præſtita ſatiſdatione prouiſum eſt vt fieri poſſit ſine cãæ cognitione, & parte non vocata, quia eſt imputandum ei cui facta eſt nunciatio, quare non ſatiſdat ſi hoc vult, quia tunc remitteretur nunciatio ad tps. i. quouſq; appareat ipſum nõ iure ædificare. Sed qñ nõ ſatiſdat & petit remiſſionẽ, cenſetur petere, vt fiat perpetuò, & ex cã qa hẽt ius ædificandi, ideo cenſetur velle q de hoc plene cognoſcatur, vt ſic fiat perpetuũ & plenũ pıudiciũ nũciãti, ſed hæc plena cãæ cognitio fieri nõ põt niſi partibus præſentibus vel altera ipſarũ abſente citata & cõtumace, q pro præſente haberetur tunc. C. de iudi. l. properandum. §. cũ autem hermoditium.

ditium, unde ſi pars eſt abſens & ñ citata deficit id qđ eſt ſubſtātia le huius remiſſionis faciēdæ. ꝑ hoc rñdet ad ea q̃ no. in l. minor. 25. an. ff. de euic. in gl. q̃ inci. qu pōt. Et ad qđ dr̃, ꝙ ea q̃ fiunt ſine cāæ cognitione, ſimr̃ ſine cāæ cognitione reuocari, ut in c. 2. ut li. pē. & ibi ꝑ Io. An. & de ele. c. q̃relam. ꝑ Inn. & in addi. Spe. ti. de ſen. §. 3. ubi de ꝓcepto facto ſine cāæ cognitione. & ꝑ Bal. C. de pac. l. ſi pacto quo pœnā. in prin. Nā iſta procedunt in actu non debitè facto die feriata, uel ſine cāæ cognitione, qa ñ erat a iure ſcripto ꝑmiſſus; ſ. ſicut de facto proceſſit, ita & de facto reuocari pōt. ſ. ſimiliter die feriato uel ſine cāæ cognitione. Non loquimur in actu debito mō facto ſine facti cognitiōe, qa permiſſus erat a iure ſcripto vt eſt nūcupatio noui operis, ꝑ ea q̃. s. dicta & ſcripta ſunt, ubi non pōt dici ꝙ fuerit factus de facto, imo de iure, & ꝑ ꝯñs ꝙ de facto reuocari poſſit; imo dꝫ reuocari de iure. Nec pōt dici, ꝙ de iure uideať reuocatus parte abſente ñ citata; qa ſimr̃ fuit facta parte altera nō citata, quia ius bñ permittit, ꝙ fiat parte nō citata, qa in hoc non uertiť ꝑiudiciū, ſed nō permittit qđ reuoceť parte non citata & non p̄ſtita ſatiſdatione, qa tunc ageret de pleno ꝑiudicio inferēdo nuncianti. Et ſic alia rō pactū. l. rē reformat. C. de trāſac. l. interpoſitas. Nec ēt ob. ꝑdictis no. Bar. in l. q opus. ff. de ope. no. nun. de qua dr̃ alterā partem tacere magnum feſtum. Nā nihil facit, ſi bñ inſpiciať; loquiť. n. qñ remittiť iudex nūciationē nulla ſubſiſtente legitima. cā. Et uult, ꝙ ſi hoc facit parte p̄ſente, tunc qa facit cā cognita, tūc ualet remiſſio, ſed eſt iniuſta, & grauat partem. a Et. n. tunc remiſſio ritè facta ꝓꝑ partis p̄ſentiam, & ſic non eſt nulla; qa ñ peccat in ordine ſeu ſolēnitate, ſed in iuſtitia. ff. de re iu. l. p̄ſes. Sed ſi hoc fecit parte abſente ſubaudi & non uocata, tunc dr̃ facta ſine cāæ cognitione, qa ut dixi cāæ cognitio requirit alterū de duobus. ſ. partis p̄ſentiā uel citationem, iō dr̃ non rite facta, & ꝑ ꝯñs nulla nō ſeruato ordine iuris. Sed ego dico, ꝙ nō rectè facta fuit tenēdo ꝙ non ſubeſſet cā iuſta. Sed ultra dico, ꝙ ēt ſi ſuberat, ſi tñ facta fuit parte abſente & non uocata, lꝫ non dicať iniuſta uel non recte facta, dr̃ tñ facta non ritè & non ſeruato iuris ordine, & ſic fuit & eſt nulla lꝫ ñ iniuſta. Et iſte pōt eſſe caſus noſter, p̄ſuppoſito ꝙ ille re uera haberet ius ædificandi. Nā nihilominus citandi erāt dicti nūciatores in cāæ cognitione, alˀs diceť deūnciatio facta ſine cāæ cognitione, & ſic nulla. Sed ponamus, ꝙ interfuerūt ꝑdicti tpe uel tpibus, quo uel quibus iudex acceſſit ad locū, & ſic in cāæ cognitione. Sed tpe quo iudex dedit licentiā ædificādi, ex eo qđ ius ædificādi habebat, ñ interfuerunt, nec fuerūt uocati, vr̃ tūc ceſſare ꝑdicta. Et ꝙ ualeret uel ualuerit datio licentiæ, ꝑ l. q̃uis ī dubitati. C. de adul. in fi. vr̃. n. ſufficere ꝙ interfuerint tpe cāæ cognitionis; qa tunc potuerunt dicere, quicqd voluerunt, & ſi dixerunt uel nō dixerunt, cōquerani de iudice, nō de parte, uel de licētia, ut dicant cā nullam, ꝑ illā. l. q̃uis indubitati. in fin. ꝯtrium tñ vē uerius; qa non ſufficit quē affuiſſe in toto ꝓceſſu q̃tum ad hoc ut ualeat ſnīa lata ꝯ eū, niſi ēt affuerit tpe ſnīæ uerè uel fictè; qa citať ad ipſam, & ñ cōparuit, ut pꝫ ex no. in gl. pe. q̃ inci. ob hāc in auth. iubemus. C. de iu. & in cle. ſæpe. de uer. ſig. in uer. ſnīam. in uerbo ad id. & l. unoquoq;. ff. de re iu. C. qñ & qñ iudex. l. ea q̃. ff. de ado. l. nam ita diuus. C. de emanc. libe. l. nec auus. cuos limi. Nec obſtāt no. in l. quis indubitati. qa ibi plura cōcurrebāt q̃ nō hic. ſ. qa ſnīa lata erat ꝓ abſente, non ꝯ. hic uerò ꝯ, & quia hoc non ſufficeret ꝑ no. in l. furioſo. ff. de re iud. erat aliud. ſ. quod cā erat criminalis; in qua iudex pōt ſupplere ex offō defectuō abſentis. ff. de pub. iud. l. pe. in prin. hic erat cā priuata, in qua non ſic. Itē ibi erat in cā conclusum, hic nō: ut pꝫ ex ibi no. per Cy. Itē nō ob. no. p Inn. in c. auditis de ꝓcu. qa locū hñt in uera interlocutoria poſtq̃ ſperať diffinitiua, hic nō ſperabať alia diffinitiua. Et ſic lꝫ eſſet interlocutoria reſpectu ordinis iudiciarij nō ſeruati, tñ habebat nim̃ diffinitiuæ qa totū id de quo erat qō terminabat. ſ. an ille hr̃et ius ædificādi, uel nō. Et ſic idē iuris in ea, qđ in uera diffinitiua, ut colligiť ex. l. ſi p̄ſes quaſi deſerta. C. qñ & qñ iudex. Item dēt intelligi dictū In no. in interlocutoria, q̃ nullius uel modici eſſet ꝑiudicij. l. ſed inter pellať. §. 1. ff. de arb. de in inte. reſt. l. ſcio, alias dixiſſet Inn. ꝯ multa iura, de quibus. ſ. & contra naturalem rōnem uel æquitatem ut iudex abſenti & ignorāti & non uocato poſſet afferre præiudiciū, ut in reg. non debet alteri. de reg. iur. de aqua plu. arcen. l. in cōcedendo. cum l. ſeq. Sed hic afferret magnum & plenum præiudiciū dicta interlocutoria, ſi foret ualida; qa clauſerit os ꝑpetuò dictis deluporis, ut non poſſent dicere contrarium. ſ. illū nō hr̃e ius ædificādi; alˀs non eſſet drīa inter hāc remiſſionē q̃ fit a iudic. ſatiſdatione nō p̄ſtita, & illā q̃ fit p̄ſtita ſatiſdatione; qa fit ad ipſ. ſ. quouſq; de ꝯtrario docebitur. Nec ꝓpterea dico, ꝙ in tali remiſſione q̃ fit iudicē ſꝑ requirať libelli datio & li. ꝯteſt. & alius ordo iuris eo mō quo dicit gl. requiri in ꝓſecutione nunciationis. in l. ꝗ pupillo. §. q opus. ff. de ope. no. nū. qd. n. li per euidentiā facti pōt apparere de iure ſuo. Nā cū per hoc deducať res in notoriū. l. edic. C. de edic. diui Adri. & l. ſi in ruptione. §. ad offi. ff. finiū regun. in talibus notorijs nō requiritur ꝓbatio, nec ordo iuris, vt in c. ſuper de teſti. cogē. & no. Ioan. And. in c. 1. de ap. li. 6. ī nouel. in fi. j. col. & licet requirať ſnīa. de diuor. c. porro. de ap. c. cū ſit. & qđ no. in l. emptorē. in prin. ff. de act. emp. tunc ergo requiriť ille ordo, de quo per gl. in §. q opus. cū res eſt dubia, & per euidentiā facti non pt̃ veritas ꝯprehēdi. & ſic eſt neceſſe deuenire ad ꝓbationes teſtiū vel inſtrumentorū. Et hoc tā in ꝓſequēte nunciationē, q̃ ī petēte remiſſionē, cū vtrobiq; ſit ea. rō. 3 ¶ †Sed videndū eſt nunc p̄ſuppoſitis ſupradictis, vꝫ ꝙ dicta remiſſio fuerit nulla facta parte altera nō p̄ñte cōſentiente vel citata, qa p̄termiſſus fuit ordo iuris, vtrū illud qđ fuit ædificatū poſt dictā remiſſionē, ſit demoliendū expēſis ædificātis tanq̃ factū ī ꝯtēptū. Vr̃ qđ ſic, qa paria ſunt remiſſionē nō fuiſſe, vel nulliter factā. l. quotiēs vitio. ꝯ. ff. q ſatiſ. cog. l. nō putauit. §. nō q̃ vis. ff. de ꝯtab. l. 4. §. cōdēnatū. ff. de re iudi. ſed ſi remiſſio facta nō fuiſſet, clarū hoc eſſet, per l. p̄tor. in prin. & §. 1. & per l. j. §. ſed & ſi ſ. & per id qđ hr̃ & no. in l. pe. & fi. ff. de no. ope. nun. Sed in ꝯtrū, qa contēptus nunciationis includit & maliciā, ſicut vera cōtumacia. de re iudi. Sed error ēt iuris excuſat a dolo a & a malitia. l. ſed & ſi l. §. ſcire. ff. ꝗ pet. hr̃d. qa q̃libet cā ēt iniuſta excuſat a dolo. l. legiť. ff. de lib. can. & no. in l. 1. in fi. 1. gl. mag. ff. ſi q̃s ius di. nō obtēp. Sed iſte potuit credere dictā remiſſionē valere errādo vel in iure vel ī facto, qđ in dubio p̄ſumitur potius, q̃ dolus vel malitia. C. de his q̃ ſe aſcribūt in teſta. & l. ſenatus. & l. adulteriū cū inceſtu. §. idē pollioni. ff. ꝗ adul. & per Bal. in l. a. C. de erro. aduoca. Cū igiť teneri ad demoliendū ſuis impēſis ſit q̃dā pœna, vt patet in l. pen. de ope. no. nun. & q nō deliquit, pœnā nō meretur, C. de pe. l. ſancimus. in fi. & errās nō delinquit vt dixi, & error iuris nō nocet, imo ꝓdeſt in dānis vitādis. l. iuris. la a. in fi. & l. error in fi. de iur. & fac. ign. dicendum vr̃ dictum ædificātē nō teneri ad demoliendum, imo ſi offert. ſatiſdationē de demoliēdo ſi apparebit ipm indebitè ædificaſſe poſſet opus ꝓſeq., quouſq; nunciator oñdat ſe iuſtè nunciaſſe d. l. p̄tor. §. deinde. de ope. no. nun. Bñ ſup iſto paſſu, in quo tota vis huius conſilij & ēt p̄cedētis diſputationis conſiſtit, q per dños cōſultores p̄cedentes nō fuit expreſſè tactus vel declaratus, ſed ſolū cōcluſum nō valuiſſe nec valere remiſſionē nunciationis, q eſt punctus diuerſus ab iſto, dicēdū puto ꝙ ſi apparet ipm ædificantē ſenſiſſe vitium ſeu nullitatē dictæ remiſſionis, & ſic doloſè & malitioſè continuaſſe ædificare nō p̄ſtita ſatiſdatione teneatur ſuis impenſis demolire, nec audiatur volens oñdere ſe iuſtè ædificaſſe, per dicta iura. ſ. alleg. nec ad ſatiſdandū quouſq; dirutū fuerit iniuſtè ædificatū; ſed ſi hoc non appareať, p̄ſumitur potius ꝙ per errorē iuris & credens remiſſionem valere hoc fecerit, qa error iuris nō nocet in dānis vitādis vt dixi, ꝙ ipſe excuſetur a demoliēdo quouſq; appareat & oñſum ſit per iſtos denunciates ipſum iniuſtè indebitè ædificaſſe, quo caſu tenebiť p̄ſtare patientiā, vt deſtruatur expenſis denunciantiū, ne dānum duplex ſentiat ſine dolo, ſed ſufficiat vnum per d. l. pe. & fi. cum ibi no. de ope. no. nun. & per l. qui teſtō. in fi. ff. de execu. tu. vbi probatur optimè p̄dicta diſtinctio. ſ. quod error ſnīæ nullæ q̃ putatur valere excuſat a dāno, ſed ſi apparebit ipſum iuſtè ædificaſſe non demolietur. Interim autē quouſq; conſtet an iuſtè ędificauerit, vel non, ſuperſederi debeat in vlterius ædificando, ēt oblata cautione, ne ædificetur ſuper eo quod forte veniet deſtruendū. Nec ob. l. p̄tor. §. deinde, qa ibi nil erat ædificatū poſt nunciationē, hic ſic. Ceterū qñ ſciuit remiſſionē nullā, non excuſatur ꝓ eā a pœna, vt d. l. qui teſtō. in fi. de execu. tuto. l. ex falſis alleg. l. 1. & 2. in libr. quinto. & ff. de mino. l. minor 25. annis. adito.

¶ Caſus ſeq. conſi.

¶ Spectabilis D. Alexander de Bonromeis ciuis Florentinus, & Venetus ex decreto tñ, dum ageret in humanis ꝯxit ſeu cauſauit duas ſocietates. Quarū alteri in ciuitate Venetiarū exercendæ p̄fecit egregiū virū ciuē piſtorienſem ſer Lazarū Ioānis inſtitorem. Alteri vero ſocietati ſeu negociationi exercēdę in bruges & lōdonijs p̄fecit inſtitorem quēdā ſer Ant. Frāciſci. ciuē Floren. Et ita hi inſtitores continuè exercuerūt ſe in pertinētibus ad dictas ſocietates, vꝫ ſer Laza. Venetijs vbi habuit & hēt domiciliū iā annis 30. Et ſer Ant. Fran. in bruge. & londonijs, vbi ſimiliter iam annis.

a ¶ Dolo. Ad de do. Ale. de imo. in l. ſi quis de iur. om. iu. & in l. a. ff. quod quiſque iur. do. cardi. ī cle men. 5. circa prin. de ſepul.

b ¶ Vide eundem Alex. in l. iuſtè. in antepe. col. verſic. itē non vr. ff. de acq. poſ. Ph. corne. in cōſi. 266. incip. circa primum in 5. col. ver. ſ. iuxta ēt pōt in 4 vn. vbi ꝙ error iuris multū dubii æquiparatur ꝓbabili errori facti. & an noceat qñ tractatur de ſacto iā radicato vide do Iaſ. in l. cum q. 1. col. v. ſ. ſecundo & ſpecialius. C. de iur. & fac. ign. vbi qđ nō gl. quam dicit nun. in l. q̃ ōdecī multum, ff. de lega. 3. H. F.

annis.20. habuit & hēt de pñti domiciliũ, & ita ꝓceſſũ eſt oĩ tpe
quo uixit ſtatus do. Alex.& ſocietas, cui pfectus erat ſer Lazarus,
intitulabať.D. Alex. de Bõromeis & ſer Laza. Ioãnis. Societas ve-
rò de bruges & lõdouijs intitulabať.d. Alex. de Bonromeis & An
to. Franc.& ita ꝓ oĩ tpe uitæ d. Alex. intitulatæ & nuncupatæ fuē
runt. ¶ Mortuo d. Alex. & inſtitutis hæredibus ſpectabili & gene
roſo milite D. Ant. de Bonromeis ciue Patauo & p decretũ & ibi
habente domicilium. & filio quondã D. Bõromei ciuis florẽtini p
decretũ ꝓ tribus partibus habito reſpectu ad quatuor. & d. Galea
zio de Bonromeis ꝓ quarta. Accidit ꝙ titulus dictarũ ſocietatũ
ex ptæ conceſſa Galeazio in teſtõ q. D. Alexãdri mutatus eſt, q̃a
ſocietas de Venetijs, q̃ dicebat, D. Alex. de Bonromeis & ſer La-
zarus Ioãnis, cœpit intitulari Galeazius de Bonromeis & ſer Laza
rus Ioãnis; alia uerò ſocietas de bruges & de londouijs, q̃ intitula
batur d. Alex. de Bonromeis & Ant. Franc. cœpit intitulari Galea
zius de Bonromeis & Ant. Frãc.& ſic nuncupatæ & appellatæ ſũt
dictæ ſocietates uſq; in tps mortis dicti Galeazij. Non obſtante
ꝙ in eis ſpectabilis & ſtrenuus miles D. Ant. haberet tres partes ꝓ
Galeazius uerò quartã partẽ tñ. Defuncto Galeazio uiſum fuit
d. Ant. & ꝓ honore filiorum ſrõrum Bonromei & Alex. mutare
titulos dictarum ſocietatum & ꝯhere nouas ſocietates de ſuis tri
b' quartis tñ, & ita ubi ſocietas de Venetijs intitulabať Galeazi'
& ſer Lazarus fecit illam intitulari Bonromeus de Bonromeis &
ſer Lazarus Ioannis. Itẽ ſocietatem de Bruges & londouijs qui in
titulabať Galeazius de Bonromeis & Ant. Fran. de quarta aũt parā
te pertinente ad commiſſariã & hæredes quondã Galeazij in his
nouis ſocietatibus nullam habuit mentionem. Poſt hęc D. Ant.&
ſer Laza. Ioãnis creditores quõdã Galeazij in maxima q̃titate ob-
tinuerũt ꝯ commiſſarios quondã Galeazij ſnias ꝯdemnatorias de
duca. 16. milibus. Quæ ſniæ laudatæ & approbatæ fuerunt in cã ap
pſonis corã dñis auditoribus ueteribus ſniarũ. Et legitimè potuit
agi iudicium, & reliq oẽs ꝯctus celebrari cũ cõmiſſariis in ciuita-
te Venetiarum. Ac ſi eſſent tutores & curatores ẽt añ aditã hære-
ditatem, ꝓut de pdicta conſuetudine apparet ex lra ducali, & ſnia
q̃ tranſmitti. In executionẽ uero pdictarũ ſniarum dicti cõmiſſa-
rii dederũt inſolutum pfatis. d. Ant.& ſer Lazaro ꝓ parte ſolutio
nis quandã ſocietatẽ quõdã Galeazij in curia q̃ intitulabať Galea-
zius Bonromeus & Thomaſius Spineli, q̃ erat tota Galeazij, cuius
uirtute ad pſens ſit difficultas; q̃a de facto moleſtatur, q̃a eſt in cu-
ria, & p ꝯñs Florentiæ. Itẽ data eſt inſolutum quarta pars ſocieta-
tum de Bruges & Londouijs, q̃ ſpectabat ipſi quondã Galeazio ꝓ
octo millibus duc.& plus & minus ꝓut exiget; & hoc iõ, q̃a ñ po-
terat ſciri certa q̃titas, q̃ eſſet i dictis ſocietatibus, & ſunt in hac ſo-
cietate ſeu eius occaſione q̃dã debitores Florentini Florẽtiæ q̃ ad
pſens moleſtanť. ¶ Nouiſſimè dña Nãna relicta quondã Galeazii
ꝯſilio dñi Iuliani de Auãzatis i fraudẽ legis Venetæ, q̃ cõmiſſariis
accõmodat pleniſſimã ptãtem ſtãdi in iudicio ꝓ his quorũ ſũt cõ-
miſſarii & exercẽs oĩa q̃ tutores & curatores, tranduxit filias quõ-
dã Galeazij Paduam, & ibi cõſtituta corã uno iudice dñi ptãtis in
quadã domo ſecreta falsò narrauit illas pupillas nunq̃ adiſſe nec
aliũ ꝓ eis. Itẽ q̃d carẽt adminiſtratore, p p q̃d bona earũ periclitã-
tur. Et petit illis dari tutorẽ, & ita incõtinẽti data eſt tutrix & noĩe
ipſarũ pupillarũ ſtatim adiuit hæreditatẽ cum beneficio inuẽtarii
& conſtituit certos ꝓcuratores in ciuitate Florẽtiæ, q̃ nunc ſunt
d. Ant.& ſer Lazaro moleſti mõ ꝯſcripto. Quia añ oĩa fecit ſeq̃ſtra
ri bona dictæ ſocietatis de Florẽtia. Itẽ noĩe creditorũ florẽtino-
rum q̃ ſpectant ad ſocietatẽ de bruges & londouijs. Quo facto in
cipientes ut ſ.ab executione citãt, ut in citatione q̃ tranſmittiť cõ-
tineť, d. Ant.& ſer Laza. Itẽ citãt d. Ant.& ſer Antonium Franciſci
quatenus. ĩ. 15. dies compareãt & hoc occaſione ſumpta; q̃a dicũt
ꝙ ſunt ciues florentini cãæ q̃ uidenť declarare ꝙ non poſsint cita-
ri deſcribunť in lra, & hic addanť & ſuperaddatur, ꝙ citatio fit no
ĩe dñæ Perciuæ, q̃ eſt uxor ſpectabilis dñi Andreæ Venerio q̃ ẽ ci
uis & nobilis Venetiarum. Itẽ citať dñs Ant. tam ꝓ ſocietate uene
ta, q̃ pro ſocietate de bruges & londouijs, qui tñ nunq̃ adminiſtra
uit, imo ipſe D. Ant. debet petere redditionẽ rationum ab hæredi
bus ſeu commiſſariis quondam Galeazii; quia nomen Galeazii in
ſcriptum erat pro titulo dictarum ſocietatum.

S V M M A R I A.

1 *Teſtator ſi habeat bona in diuerſis locis, & in uno reliquit tutores, utrum mater quo ad alia bona poſſit petere ſe declarari tutricem.*

2 *Tutela decreta matri ne ualeat in caſibus in quibus poteſt dari, quæ requirantur.*

3 *Tutor non poteſt conſtituere procuratorem ad lites, ſed actorem autoriʒandis dicis.*

4 *Tutor conſtitutus in uno loco an poſſit trahere debitores alterius loci, & quid ſi extet ſtatutum.*

CONSILIVM CCCCXIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſo dicto ca
ſu Tria uidenda
occurrunt. Primum eſt, an aſſumptio tutelæ facta Pa
duæ corã iudice ptãtis Paduæ p dominã Nannã uxo
rẽ q. Galeatii de filiabus cõibus eorũdẽ ualuerit, uel
non. Scd'm, an cõſtitutio ꝓcuratoris facta ibidẽ p eandem in ciui-
tate Florentiæ ad agendũ & petendũ, ſimľr ualuerit. Tertiũ eſt, an
citatio facta de dño Ant. exiſtẽte Venetiis p iudicẽ mercantiæ de
florẽtia uirtute ſtatutorum illius curiæ, ſimľr ualuerit & fieri po-
1 tuerit uel nõ. ¶ † Ad primũ clarè vr dicendũ, ꝙ dicta tutelæ aſſum
ptio facta Paduæ, & decretũ iudicis Paduæ nõ ualuerit ẽt ſi dictus
2 iudex fuiſſet cõpetens ad dandũ tutorẽ dictis puellis; q̃a fuiſſent
de ſuo foro rõne originis ꝓpriæ uel pṙnæ plurib' rõnib. ¶ Prima,
quia tutorẽ habẽti regľr tutor dari nõ dʒ. C. q pe. tuto. l. cum iu
ris. ſed iſtæ pupillæ habebẽt tũc tutores. ſ. cõmiſſarios relictos in
teſtõ Galeatii pṙis, facto Venetiis de q̃buſdam nobilibus Venetis
q̃ ſm cõſuetudinem & ſtilũ Venetorũ habẽt idem offm, q̃d habẽt
tutores, & oĩa pñt facere, q̃ tutores pñt, ut pʒ ex litera teſtimonia
li D. Ducis directa floren. Quinimo dr mihi q̃d Galeatius in ſuo te
ſtõ reliq̃t eos non ſolum cõmiſſarios ad diſpoſita in teſtõ ſuo, ſed
ẽt tutores & curatores filiarum. Et ſic erant teſtamentarii tutores
non ſolum legitimi uel conſuetudinarii. Et acceptauerãt offm &
adminiſtrabant. Et ſi dicať dicta regula fallit, q̃ñ pupilli patrimo-
niũ habẽt in diuerſis locis ſeu prouinciis. C. in q. cau. tu. ha. l. ꝑ la
tẽ. ff. de excu. tut. l. p p litem. §. fi. Sed ita eſt hic, q̃a dictæ puellæ pa
trimoniũ habent non ſolum Venetiis, ubi ſunt dicti cõmiſſarii: ſʒ
ẽt florẽtiæ ubi dicti cõmiſſarii nõ pñt cõmodè offm exercere. Rñ
det ꝙ ad bona gubernãda, q̃ erãt & ſunt florẽtiæ dẽbat dari tutor
Florẽtiæ a iudicẽ florẽtinũ, non aũt Paduæ p iudicẽ Paduanũ, ut
patet in d. l. p p litẽ. §. fi. quinimo nõ erat opus alia datione, cũ ibi
ſint officiales pupillorum conſtituti de publico, ad quos recurri-
tur p non habentes ibi tutorem, unde poterant ibi agẽda p eos ex
pediri. ff. de tuto. & curato. da. ab his. l. pupillo, & quod ibi p Bart.
C. ubi petanť tuto. l. unica. & ꝙ ibi per Cy. & hoc ſi dictæ pupillæ
ſortiuntur forum florentiæ rõne originis ꝓpriæ uel paternæ, uel
ẽt domicilium, q̃a ſit ibi maior pars fortunarum ſuarum; alias iu-
dex domicilii uel originis, ut ſunt iudices Veneti, potuiſſent dare
tutorem ad illa bona. i. perſonis earũ, cuius offm extenderetur ad
bona ubicunq; exiſtentia. l. magis puto. §. illud. ff. de reb. eorum. &
no. Dy. & Bar. in d. l. pupillo. & d. l. vnica. C. vbi petantur tuto. &
ſic non iudex Paduanus. ¶ Secunda rõ quare nõ ualeat dicta tute
læ aſſumptio facta paduæ. Eſt q̃a fuit obreptitia & facta ex falſa cã
narrata iudici paduano. Et per errorem iudicis in facti cã; quia fuit
narratum iudici prædicto paduano, ꝙ dictæ puellæ nunq̃ adiue-
runt hæreditatem patris, nec aliũ ꝓ eis. Item ꝙ carebant admini-
ſtratore, p q quod bona eorum periclitabantur, nec fuit dictum. ſ.
florentiæ. Et ſic poterat intelligi tam Florentiæ q̃ Venetiis. Et tñ
hoc ultimum erat notoriè falſum, quia Venetiis habebant notabi
les ciues in tutores. ſ. dictos cõmiſſarios, iõ dicta datio tanq̃ erro
nea & obreptitia fuit ipſo iure nulla. tex. eſt expreſſus & in termi-
nis in l. tutor ſi petitus. ff. de tuto. & cura. da. ab his. facit. l. ſeyæ
egreſſæ. eo. ti. Nam ueriſimile eſt, ꝙ iudex paduanus eam non de
creuiſſet tutricem, ſi fuiſſet ſibi narrata ueritas in præiudicium of
ficii tot nobiliũ uirorum cõmiſſariorum & in uerecundiam eorũ,
ꝙ permitterent bona periclitari, ꝙ erat falſum, imo diligentiſſi-
mè offm exercebant; mendax ergo precator carere debet impe-
tratis, vt iura dicunt. ¶ Tertia ratio quare non teneat eſt, q̃a poſi-
to q̃d fuiſſet caſus in quo p p bona ſita Florẽtię fuiſſet dãdus dictis
pupillis alius tutor, q̃ illi quos hẽbant Venetiis, debebat dictus ca
ſus ſpecificari iudici, alias diceret erratũ in facti cã & nõ ualet, vt
expreſsè dicit Bar. in d. l. tutor ſi petitus. ante fi. ubi dicit ꝙ ſi tute
la nõ ualet nec de iure nec de facto, ut hic erat in bonis exñtibus
Venetiis nõ eſt dandus regľr alius tutor, niſi in q̃buſdã caſibus. Et
tñc ſi dať in aliquo de illis, ille caſus dʒ exprimi corã iudice, ne er
ret in facti cã, ut in illa. l. quod hic nõ fuit factũ. Nã nõ fuit dictũ
ꝙ p p bona exiſtentia Florentiæ in q̃bus dicti cõmiſ. nõ pote-
rant commodè intereſſe uel offm exercere, ſed ſimpliciter fuit di
ctũ quod nõ habebãt defenſorẽ, & ꝙ bona periclitabanť quod tñ
erat

erat falſum ſaltẽ Venetijs, ad quẽ locum dicta verba poterãt apto
mõ referri, ergo &c. Debuiſſent ẽt requiri dicti cõmiſſarij, quorũ
officiũ de iure extẽdebatur ẽt ad bona exiſtentia Florentiæ, cũ eſ-
ſent dati perſonis dictarũ puellarũ, & ſic ẽt ad oĩno bona earũ vbi
cunq; ſita l. magis puto. §. illud. ff. de re. eorũ. licet poſſent ab illis
ſe excuſare. l. pp litẽ. §. ii. ff. de exc. tuto. Nã ſi fuiſſent requiſiti for
te per aliũ modũ prouidiſſent, & ſic fuit derogatũ eorũ officio ꝑ
actũ d. dñæ Nãnæ, igitur &c. ¶ Quartò, poſito ꝙ p̃dicta ceſſarent,
& ꝙ fuiſſet bene data pp bona q̃ ſunt Florentiæ; tñ nec ipſa ꝓcur.
eius poterãt vel poſſent ſe impedire, niſi de bonis ibi exiſtẽtib' pp
q̃ data fuit & q̃ carebãt adminiſtratore de facto nõ de iure, vt dixi;
qa limitata cã limitatũ ꝓducit effectum. l. ita aũt. ff. de admi. tuto.
nõ aũt poterat ſe impedire de bonis exiſtentibus Venetijs, q̃ nõ ca
rebant tutoribus, nec de facto, nec de iure. Et per ↄ̃ñs non potue-
runt facere citare dñm Ant. q̃ eſt & trahit morã Venetijs, qa de il
lo potius haberi Venetijs vbi domicilũ & habitationẽ hẽt, & ſic
pertinet ad adminiſtrationẽ dictorũ cõmiſſariorũ. ff. de admini.
tuto. l. itiũ & incuium. §. 1. q̃ incipit, tutores dati &c. ¶ Quintò,
vel ò. D. Nanna aſſumpſit tutelã tanq̃ extranea data tutrix a iudi-
ce & non potuit; qa tutela eſt virile officiũ. l. tutela plerũq;. ff. de
tutel. & non permittitur niſi matri & auiæ. C. qñ mul. tu. of. fun.
põt. auth. matri & auiæ. † Aut recipit eã vt mater, & tunc multa ha
bebat neceſſe facere, q̃ enumerantur & examinantur per Bart. in
d. auth. & in l. ſi qs ſub ↄ̃dõne. ff. de teſt. tutel. Nã debet renuncia-
re ſecundis nuptijs & Velleiano ſenatuſconſulto, & q̃dã alia pro-
mittere, & ſi aliqd omittat de requiſitis, tutela caſſatur. l. cũ hi. §.
ſi p̃tor. ff. de tráſac. vnde pp illa contingit frequẽter tales tutelas
caſſari, vt patet ex ibi no. per Bar. vnde foret videdũ inſtrũ ibi cõ
fectũ, ſi aliquid de contingentibus ſit omiſſum, maximè ſi non cõ
fecit inuẽtariũ tanq̃ tutrix, & ſic ꝓ ſe ꝓut facere tenet, alias admi
niſtratio ſibi non cõmittitur. l. tutor q̃ repertoriũ. poſt princi. de
admini. tuto. poſito qđ feciſſet inuentariũ, qđ incũbit hæredi fien
dũ, qđ eſt alterius cõditionis & naturæ, & ſic ſibi nõ ꝓdeſſet, quia
nõ fuiſſet factũ ꝓ ſe, ſed ꝓ hr̃dibus. Ex qbus concluditur vt. ſ̃. di-
xi ↄ̃ dictã dationẽ vel decretum factum Paduæ, vt nõ valeat, vt. ſ̃.
3 dixi. Et hæc de primo q̃ſito. ¶ † Super ſecundo breuis & clara da-
tur rñſio, ꝙ d. D. Nanna poſito ꝙ eſſet tutrix ltimè conſtituta, qđ
negatur per iam dicta, non potuit conſtituere procu. Florẽtiæ ad
lites & cãs, ꝓut fecit ante lit. ↄ̃teſt. per eã; qa non erat dña, ſed de-
buit conſtitui per ipſas pupillas, cum ipſius tutricis autoritate, vł
debuit conſtituere actorem cum iudicis decreto vel dari per iudi
cem cum conſenſu tutricis, prout eſt caſus in l. neq; tutores. C. de
procu. C. de app. l. ſi actor. ff. de admi. tuto. l. decreto. qđ factũ non
eſt, iõ geſta per talẽ ꝓcuratorẽ non habentẽ ltimum mandatũ nõ
valerent, l. in cãæ. poſt prin. in ver. ſed hæc ita. ff. de ꝓcur. Nec põt
dici, ꝙ iudex Paduanus interpoſuerit, vt videatur interpoſuiſſe
decretũ in datione ꝓcur. facta de Florentino non p̃ſente nec ſibi
noto, ſed exiſtente & habitante Florentiæ, qđ erat neceſſarium, ſi
vellemus dicere ꝙ dicta conſtitutio ꝓcur. haberi debeat pro con
ſtitutione actoris, quaſi nõ ſit vis in noibus ſed in effectu. iux. no.
ꝑ Inn. in c. petitio. de ꝓcur. Nã dictas res iudici cõmittitur nõ ne
gligẽda ſed examinãda. l. cũ hi. §. ſi p̃tor. ff. de tráſa. fiẽda ergo erat
creatio actoris p̃dicti ad lites agitãdas Florẽtiæ corã iudice Flor.
tũ qa ille potuit adhibere cãæ cognitionẽ, q̃ regrebatur ad inter-
poſitionẽ decreti, tũ qa coram eo agitãdæ erãt cãæ, ad quas talis
creatio tutricis & ẽt actoris ordinãbatur. arg. ad hoc optimũ. C. đ
4 admi. tu. l. fi. §. 1. q̃ incipit. ſed & ſi qs. ¶ † Quantũ verò ad tertiũ &
vltimum q̃ſitũ. Poſito ꝙ p̃dicta ceſſarent, & ꝙ creatio dictæ tutri-
cis valeret & ẽt conſtitutio ꝓcura. Poteſtas eorũ vertitur ſolum
circa bona q̃ ſunt Florentiæ & circa debitores hæreditarios perti-
nentes ad filias & ibi exiſtentes, circa quæ & quos poteſtas execu
torũ datorũ in teſtõ facto Venetijs ibi exiſtẽtes nõ extendebatur
ſaltem de facto licet de iure extenderetur. Nã pp illa tñ potuit
valere dicta tutricis creatio præſuppoſito ſine p̃iudicio veritatis,
ꝙ valeat, cuius cõtrariũ. ſ̃. dixi. in primo arti. Non ergo põt dicta
tutrix, vel eius ꝓcur. cõſtitutus ad bona & negotia Florẽtina, cõ-
uenire & trahere dñm Ant. Florentiã, ẽt ſi dicant d. dñm Ant. fo-
re debitorem hæreditariũ vel dictarũ puellarũ ſeu hæreditatis vel
cõmiſſariæ Galeazi. cum ipſe dñs Anto. Florentiæ nõ habitet, nec
ibi domicilũ habeat ſed Venetijs, vel Paduæ, vbi põt commodius
conueniri per commiſſarios & tutores Venetijs exiſtentes, vnde q̃
fienda ſunt cum d. dño Anto. pertinent ad adminiſtrationem cõ-
miſſariorum & tutorũ exiſtẽtiũ Venetijs, nõ ad illã q̃ cõpetit di-
ctæ tutrici, q̃ ñ eſt tutrix niſi in negotijs & reb' Florẽtiæ exiſtenti-
bus. Põt ergo dicti cõmiſſarij Venetijs exiſtẽtes inhibere vel face
re inhiberi ꝑ iudices Venetos ſub pœna dictæ dñæ Nãnæ Venetijs
exiſtẽti, ne ꝑ ſe vel ꝑ ꝓc. ſuũ noĩe dictarũ pupillarũ vel cõmiſſa
riæ galeazi moleſtet dictum dñm Ant. cũ illa q̃ gerẽda ſunt vel eſ-
ſent cum eo noĩe dictarũ pupillarũ vel cõmiſſarij galeazi ꝑtineãt
ad adminiſtrationẽ eorũ datorũ vel ipm galeaziũ i ſuo teſtõ. Et ꝙ
eorũ officiũ i his, q̃ ad ipm pertinẽt ñ deſ. nec põt ꝑ dictã dñam mole
ſtari nec turbari, poſito ſed ñ cõceſſo ꝙ ipſa fuiſſet legitimè ↄ̃ſtitu
ta tutrix. Et offerãt ſe paratos agere & ↄ̃uenire dñm Ant. Venetijs
ſi ad aliqd tenet dictæ cõmiſſariæ. Et rogant eã ut eis dicat pp qđ
ipm. Ant. noĩe dictarũ puellarũ vel cõmiſſariæ dicta dña fecit cita-
ri Florẽtiã; qa intendũt ſi iuſtũ ẽ ipm cõuenire Venetijs ubi pſona
liter adeſt; qa facilius obtinebũt iuſtitiã. Et faciãt cogi dictã dñam
ad faciendũ deſiſtere a dicta moleſtia dictũ ſuũ ꝓcu. exiſtẽtẽ Florẽ
tiæ. Et iſta uĩr mihi via iuridica & plana. ¶ Vĩ. ẽt, ꝙ cũ datũ ſit om-
a nib' magiſtratibus publicis ſuã iuriſdictionẽ defendere. l. 1. ĩ pri. ff.
ſi qs ius dicẽ. ñ obtẽp. ꝙ ſi iſti cõmiſſarij lʒ ñ ſint publici officiales
quãlitate, qa tñ ſunt authoritate ſicut tutores poſſit adire. Venetiis
cõpetẽtes iudices & citata d. dña Nãna petere irritari geſta ꝑ eam
Paduæ pp cãs de qbus in p̃cedenti articulo tanq̃ ea tendẽtia in de
rogationẽ officij & p̃tatis eorũ, & declarari eã uel eius procurato
rẽ Florentiæ cõſtitutum ñ poſſe ſe impedire de aliquibus cõcernẽ
tibus cõmiſſariã p̃dictã, q̃ caderẽt in adminiſtrationẽ eorũ, & quæ
ꝑ eos poſſunt cõmodius expediri Venetijs ꝑ eam uel ſuum proc.
Florẽtiæ, & ſpecificare ut ſunt ea q̃ forẽt agenda ↄ̃ dñm Ant. tanq̃
debitorẽ dictæ cõmiſſariæ uel detẽtorem bonorũ ei' & habita ſnĩa
deſtinare eã Florentiã. Ipſe ẽt dñs Ant. ꝑ ſuum ꝓcu. & aduocatum
põt ſe defẽdere Florẽtiæ aduerſus eã, q̃ de facto fuerit ↄ̃ eum in cu
ria mercantiæ, & allegare ꝙ ibi nullo mõ põt conueniri, trahi, uel
citari. cũ ibi ñ ſortiat forum rõne originis ꝓpriè, uel rõne domici
lii ſui, nec ibi habitet uel reperit. Et poſito, ꝙ rõne originis uel ci
uilitatis paternæ ſortiret ibi forum ꝑ l. aſſũptio. §. filius. & ꝑ no. ꝑ
Bar. in l. libertus. §. p̃ris. ff. ad munic. attñ ñ põt ibi cõueniri uel tra
hi rõne p̃dicta niſi ibi reperiat ñ tanq̃ uiator ſed habens ꝓgulã uel
armariũ, prout exp̃ſsè determinat Bar. in illa. l. aſſũptio. §. filius. añ
ſi ſicut ẽt ſortiret ibi forũ rõne ꝓpriè originis, uel rõne ↄ̃ctus uel
quaſi. l. hæres abſens. in prin. ff. de iu. & in §. 1. & in c. romana. §. ↄ̃-
hẽtes. de fo. cõp. li. 6. lʒ ſec' eẽt, ſi ſortiret ibi forũ rõne domicilij
ꝓprij, uel cõtinuæ habitationis; qa tunc poſſet ibi citari, lʒ ipſe ci
tationis actualiter ñ eſſet ibi. Nã iura abhorent quẽ trahi extra ꝓ-
priũ domicilium ẽt ad locũ in quo ſortiat alia rõne forum, niſi ac
tualiter ibi reperiatur; ſed in loco domicilij ſecus, ut ſentit. Spe. in
ti. de cita. §. 1. uer. & no. Et ſi Florentiæ forẽt aliq̃ debitores ꝑti-
nẽtes ad ſocietatẽ de burges o di lãdra, q̃ erat cõis inter d. Ant. qui
habebat tres quartas, & Galeaziũ q̃ habebat unam quartam, ñ põt
moleſtari a dicta dña uel eius procuratore ibi exiſtente; qa illa ſo
cietas pro parte tangente Galeazium & eius hæredes fuit data in
ſolutum dño donatarios per dictos commiſſarios pro parte ſolu
tionis maximè quantitatis, in qua Galeazius & eius hæredes tene-
bantur dño Ant. uiʒ circa. 16. milia ducatorum, in quibus D. Ant.
obtinuit Venetijs duas ſnĩas. ſ. in cã principali, & in cã appellonis ↄ̃
dictam commiſſariã ſeu hæredes. Et idem de ſocietate, q̃ eſt in cu
ria, & q̃ fuit ſolius Galeazij, qđ fuit data inſolutum ꝓ dicto debi-
to; ꝓducant ergo in curia Florentina dictæ ſnĩæ latæ ſuper debito
& ẽt dationes inſolutum. Et petat inhiberi ꝓcuratori dñæ Nãnæ
uel dictarum puellarũ, ne aliquid attẽntet contra prædictos tan
quam ad dictas puellas hæredes non pertinentes ſed ad dominum
Ant. Et ſi pars aduerſa uult aliqd dicere ↄ̃ dictas ſnĩas uel dationẽ
inſolutum replicet qđ uadat Venetias, ubi fuerũt latæ & factæ, &
ibi rñdebit ei; qa iſta ſunt de adminiſtratione dictorum commiſſa
riorũ, ñ d. dñæ Nãnæ uel eius ꝓcu. & ſunt Venetiis agitãda, nõ flo
rentiæ. Ante verò quã annullent dictæ ſnĩæ uel datio inſolutum,
non eſt fienda nouitas ↄ̃ dñm Ant. ſuper his q̃ pertinent ad ipm vir
tute ipſarum; qa geſta ꝑ unum iudicem ſeruanda ſunt ꝑ alios iu-
dices, quouſq; annullẽtur uiis debitis iuridicis & ordinariis qđ ſibi-
inuicem iudices auxilianẽ. iuxta no. ꝑ Inn. in c. 1. de of. ord. ¶ Nec
obſtant ſtatuta curiæ mercantiæ ciuitatis Florentiæ, q̃ dãt iudici il
lius curiæ iuriſdictionem inter ciuem & forẽſem. Nã primum qđ
incipit ſtipendia litium &c. qđ dĩ eſſe primum ſecũdi libri poteſt
& dẽt intelligi ſanè, & in caſu tolerabili a iure cõi, uidelicet qñ fo
renſis ageret ↄ̃ ciuem; nam tunc forenſis ſortit forũ rei, & ſic debet
adire iudicem florentinum de iure communi. C. de iur. om. iudi.

a ¶ Iuriſdõnẽ. Vid ad iſtã materiã d. Ale. ḋ Im. in l. 1. ff. de iur. om. iu. Bal. in c. ad hæc. ĩ s. co. de pa. iura. 3 ſr. doc. in. cũ acceſſiſſent. ḋ cõſti. ubi nouiſſimi ſcribẽtes multa cõgeſſerũt.

l. 2. Mõ cũ Florẽtiæ ſint plures iudices & magiſtratus, potuerũt dare ſpãliter iuriſdõnem dicto officiali mercãtiæ ẽt de iure cõi; qa in hoc nõ fecerũt aliqd ꝫ forenſem, ſed ꝯtra ciuẽ ꝓ forẽſe potius, vel eo caſu põt intelligi ſtatutũ qñ forenſis eſſet reus, tñ ſortiret ibi forũ rõne ꝯtractus vel quaſi, vel alia rõne, & fuit ibi reptus, quo caſu de iure cõi põt ibi ꝯueniri; vñ potuerũt Florentini de iure cõi ſup hoc dare iuriſdõnẽ pfato officiali, ſed ſi forenſis eẽt reus, nõ ſortiret ibi forũ aliqua rõne, vel ſi ſortiẽ nõ fuit forẽſis ibi repertus; clarũ eſt, ꝙ de iure cõi nõ põt illuc trahi vel citari. p ea q̃ ſ. dixi. Iõ dicẽdũ eſt, ꝙ dicto caſu nõ eſt credẽdõ ſtatuẽtes voluiſſe dare iuriſdõnẽ ſuo iudici ꝯtra forẽſem, cũ in eũ non hẽant iuriſdõnẽ, vñ nec alij dare potuerũt. vt no. ff. đ offi. eius cui mã. eſt iuriſd. l. j. in gl. q̃ incipit. arg. triplex in ultimo notabili. & qđ not. i l. fi. C de ſac. ſanec. & Io. an. in c. eos. de imu. eccl. Et ſi ꝫ nũ voluiſſent, nõ valeret, & p forẽſem poſſet allegari vbiq;. Et p eũdẽ rñdet ad illud ſtatutũ, qđ ĩcipit attẽdẽtes &c. qđ dr̃ eẽ nouũ.

S V M M A R I A.

1 *Teſtamentum in ſcriptis requirit octo teſtes, qui ſigillent uno contextu, aliàs ruit.*

2 *Miles noſtri temporis an gaudeat priuilegio teſtandi.*

3 *Teſtamentum quod non poteſt ualere ut in ſcriptis an poſſit ualere ut nuncupatiuum.*

CONSILIVM CCCCXIIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſo & examinato ſupra ſcripto pũcto vĩr optimè illa de iure ꝓcedere, q̃ ꝫ dictũ teſtm̃ allegant, & ꝙ ipſum reddãt nullũ ipſo iure, quãquã filia malè & impudenter videaẽ facere teſtm̃ pr̃is impugnando, poſtquã iure inſtõis fuit ſibi relicta vna poſſeſſio ꝓ ſua lẽima, q̃ poſſeſſio ſi nõ ſufficit agere põt ad ſupplementũ. C. de inof. teſt. l. oĩmodo. Nã de reſiduo põt facere pr̃ q̃cq̃d vult. in Auth. de nup. §. pen. C. de ſecun. nup. l. hac edictali. §. 1. ſeu poſt prin. Et pp reuerentiã pr̃nam filia, q̃ nõ eſt fraudata debito ſuo, nõ debet iudiciũ pr̃is impugnare, ſed potius approbare. ff. de manu. teſta. l. in teſtõ. cũ ibi no. Ecce. n. opponit tria circa ſupraſcriptiones & ſigillationes nõ debite factas, vt dr̃. Cuius rei gr̃a notandum, ꝙ ille teſtõr elegit viã teſtandi in ſcriptis, ut patet ex modis, quos tenuit; qa quinternetũ in quo teſtm̃ ſcripſerat clauſit & ligauit, nec teſtibus oñdit contenta in eo, ſed ſolũ dixit eis, qđ ibi erat ſcriptũ ſuum teſtm̃. Et rogauit eos, ꝙ eſſent teſtes & ſe ſubſcriberent & ſigillarẽt, & iſta conuenerunt teſtõ inſcriptis, in quo teſtes ignorant ꝯtenta in eo. C. de teſta. l. hac ꝯſultiſſima. in prin. & ſe ſubſcribũt & ſigillãt vt ibi, nõ nũcupatiuo ĩ quo debẽt oĩa ſcire. & l. p nũcupationes. nec ſubſcriptiones & ſigilla teſtiũ reqrunẽ, cùm fieri poſſit ſine aliqua ſcriptura. ff. eo. ti. l. heredes palã. in prin. Igiẽ ex hoc appet, q̃ fuit intentio ſua. ſ. teſtandi in ſcriptis; iõ ſi nõ põt valere vt tale, nõ vr̃ valere ut nũcupatiuũ. C. de teſta. l. nõ codicillũ. cũ gl. quã. n. viã elegit illa ſibi, & nõ

1 altera patere debet. ff. qđ metus cau. l. ſi mulier. §. fi. † Sed tãquam factum in ſcriptis valere nõ põt, qa de neceſſarijs & reqſitis in eo deficiũt tria. ſ. ſubſcriptio teſtõris, & ẽt octaui teſtis loco eius ſunt rogati, quarũ altera reqrebaẽ, vt in d. l. hac ꝯſultiſſima. Itẽ ſubſcriptiones oĩm teſtiũ debuerũt facere in pñtia & cõſpectu teſtõris, & ẽt ſigillationes eorũ. eo. ti. l. ſi vnus. & hic nõ oẽs, ſed qdã tñ & alij in alia camera, ĩ qua teſtõr nõ erat, ut dr̃. Nec vñr ſufficere, ꝙ iſta interuenerint pp imminẽtẽ caſum neceſſitatis l. caſus. & l. cũ antiquitas. eo. ti. qa verũ eſt in caſu illarũ legatũ, cũ ſuſpẽſio actus ſit ad tp̃s, nõ cũ deficiũt ſubſtãtialia; qa talis defectus eſt ppetu᷒, vt patet ex d. l. caſus. uer. nõ tñ. & ĩ fi. ſi. n. nõ poſſent reperiri niſi tres teſtes, talis neceſſitas nõ faceret valere teſtm̃ corã tribus. eo. tit. l. fi. ver. ſi aũt in illo. in fi. ibi. min᷒ aũt &c. ſed tertiũ deficit, qa ñ oẽs ſimul ſe ſubſcripſerũt, & ſigillauerũt eodẽ ꝯtextu & ĩ cõſpectu oĩm. Sed vt dr̃ qdã, poſtquã hoc fecerũt, receſſerũt antequã ſibi facerẽt, & eis abſentibus alij fecerũt, qđ ſufficere nõ vr̃; quia nõ vr̃ factũ eodem cõtextu; ſed teſtes vñr ſingulares & non conteſtes per illam. l. hac edictali. ver. in omnibus. in fi. Conſtat autẽ, qđ qñ plura requiruntur ad ſolennitatem & ſubſtantiam actus, defectus ẽt unius ſufficit nõ ſolũ pluriũ. l. cum hi. §. ſi prætor. ff. de tranſactio. & dicta l. ſi unus. C. de teſta. in prin. ¶ Sed his nõ obſtantibus quia pium eſt defendere teſta. iam condita a talibus paruis defectibus, maximè quando non deficit defuncti uoluntas prout hic fuit; quia teſtator perfectè declarauit uoluntatẽ ſuam corã teſtibus, & nihil omiſit de his q̃ per ipſum erant expedienda ſed fuit omiſſio circa expedienda per teſtes, poſſunt leuiter oĩa iſta tolli per tres vias, ſi quis vellit in pdictis defectibus laborare. ¶ Primo. n. dici pt̃, ꝙ poſito ꝙ dictũ teſtm̃ foret nullũ de iure cõi tñ ſuſtentari põt ex priuilegio militari, poſtq̃ teſtator erat miles armatæ militiæ, & erat in expeditiõe militari ꝓ republica ſua, . i. ꝓ ſtatu dñi ſui cui ſubditus erat, vt dr̃; & in cuius territorio habebat bona, ſicut habebãt olim milites Romani, q erant in expeditione ꝓ republica Romanorũ, vt poſſent teſtari omiſſa oĩ ſolẽnitate iuris poſitiui, cũ ſola obſeruatione iuriſgentiũ vel naturali, puta corã duobus teſtibus aliqñ rogatis, aliqũ nõ. C. de teſta. mili. l. milites in expeditio. cũ ibi no. in gl. Nec ob. ſi dicatur, ꝙ illa loquiẽ, cũ miles eſt in expeditione, ſecus ſi eſt ĩ domo ſua, cũ teſtaẽ. eo. tit. l. pe. C. de teſt. mil. l. fi. quia verũ eſſet, ſi fuiſſet ad domũ ſuã reuerſus ſpõte ꝓ ſuis negotijs agendis, & ſic nõ eſſet ibi ꝓ republica, ſed ꝓ ſuis priuatis negotijs agendis, tunc. n. rõ ſuggerit vt priuilegio nõ vtaẽ. Sed hic ex neceſſitate venit, cũ eſſet grauiter vulneratus exiſtens in expeditione, vt faceret ſe curari, qđ facere nõ poterat in caſtris, cũ intentione vt crediẽ redeũdi ad caſtra in q̃bus vertebat ei᷒ exercitiũ, vñ nõ deſijt poſſe vti priuilegio militari quouſq; curabiẽ, tũ qa nõ vr̃ eſſe in domo poſtq̃ habebat aĩm reuertendi, ſed potius videbaẽ eſſe in caſtris, ad q̃ rediturus erat, vt crediẽ ex primis geſtis & ex priori cõſuetudine. l. nihil. ff. de capt. de leg. 1. l. hmõi. §. legatũ. cũ cõcor. ibi alleg. in gl. tũ qa exiſtẽs in domo, vt faceret ſe curari a vulneribus receptis pro ſua republica ſeu ꝓ ſuo dño, q eã repreſentabat. nõ minus videbaẽ gerere negotiũ publicũ q̃ ſuũ priuatũ, volendo ſe & ſuã perſonã conſeruare ad ſeruitia ſuæ reipublicę, q̃ maximè indiget hominibus ꝓbis, & augeẽ hoĩm ꝓborũ copia potius, q̃ pecuniarũ. l. cũ rõ. ante fin. ff. de bo. dã. iura verò dicentia ꝙ priuilegio nõ gaudet exiſtens in domo, loquunẽ & debẽt intelligi ſanè, cũ ibi exiſtens vacat circa priuata, nõ circa obſequia reipublicæ q̃ fuerunt cã cõcedẽdi militibus priuilegia militaria. de teſt. mili. l. 1. §. 1. Nec ob. pdictis, ꝙ iſte elegit viã teſtãdi de iure cõi, & ſic vr̃ renũciaſſe priuilegio militari, qa in cõtrariũ eſt caſus in l. ſi miles q deſtinauerat. ff. de teſt.

2 mili. Nec ẽt ob. † qđ milites moderni tẽporis[a] nõ gaudẽt priuilegijs militaribus, vt no. in l. 1. C. de iur. & fac. ig. qa verũ eſt in illis q nõ vacant circa facta armorũ vel ſeruitia reipublicę, ſed cenãt ĩ plateis & tenẽt primos accubit᷒. l. fi. cũ ibi no. C. de teſt. mil. ſed vacãtes circa rẽpublicã ꝓpriã in factis armorũ ñ min᷒ merenẽ hodie moderni in d. ſua republica, q̃ olim Romani circa rẽpublicã Romanorũ, cũ ſit eadẽ rõ. Nec ẽt ob. qa iſte ſtabat ad ſtipẽdia dñi ſui. Nã & Romani milites ea recipiebãt a republica Romanorũ. C. de exec. rei iud. l. ſtipẽ. & tñ gaudebãt priuilegijs. Nõ video ergo q̃d aliquid poſſit obſtare, quominus iſtud teſtm̃ poſſit valere iure militari; & ſic ceſſare dẽnt ſolẽnitates iuris poſitiui, ex qb᷒ ĩſurgũt de

3 fect᷒ q allegant. Et ſic dẽnt ceſſare dicti defect᷒. ¶ † Scđo pt̃ defendi dictũ teſtm̃ vt licet non poſſet valere tãquam teſtamentum in ſcriptis pp dictos defectus, q ſolũ ꝯcernũt hanc formã teſtãdi, tñ pt̃ valere vt teſtm̃ nuncupatiuũ, in quo dicti defect᷒ nõ cadũt, cũ ꝯtincãt ſolũ ſubſcriptiones & ſigillationes, q̃ nõ requirunẽ in nũcupatiuo, in quo nõ requiritur ſubſcriptio ad ſubſtãtiã, ſed ſufficiunt teſtes q audiuerint teſtõrẽ. l. hr̃des palã. ff. de teſta. & ſi dicaẽ illa rõ facit ꝫ; qa hic nõ audiuerunt cõtẽta in ſcriptura. Rñdeo ſufficit, ꝙ audiuerint implicitè. ſ. qđ cõtenta in ea erãt eius teſtm̃ & de ſua voluntate, ꝓut plenè diſputando determinat Bar. in l. ſi ita ſcripſero. ff. de cõdi. & demon. Nec ob. qđ elegit viã teſtãdi in ſcriptis, ergo nõ põt valere vt nuncupatiuũ, cũ ſit ſpecies diuerſa teſtãdi. l. nõ codicillũ. C. de teſta. qa nõ valet vt codicillus nõ dicatur, qa eſt ſpecies diuerſa & diſſimilis, qa ꝓprie loquendo codicillus nõ eſt teſtm̃, cùm non habeat inſtitutiones, ſed formæ teſtandi in ſcriptis & per nuncupationẽ ſunt diuerſæ, tñ ſimiles; qa vterq; habet inſtitutionẽ, & vterq; dr̃ propriè teſtm̃. Et probantur prædicta per ea quæ not. in d. l. hac conſultiſſima. §. per nuncupationẽ. vbi vr̃ hoc decidere. Nã in habentibus ſimbolum facilior eſt tranſitus. ff. de bono. poſſeſſio. l. ſed cũ patrono. ¶ Tertiò poteſt ſaluari, vt dũ non valeret iure directo, põt dici ꝙ valeat iure obliquo. ſ. fideicommiſſi propter clauſulã codicillarem, quæ licèt nõ fuerit ſcripta in originali ſcriptura, fuit tñ nuncupata per teſtatorẽ corã oĩbus teſtibus. & ſi dicatur tunc filia erit heres ab inteſt. & poterit retinere legitimã & trebellianicã & ſic dimidiã. Rñdeẽ, non eſt verũ ꝙ poſſit retinere trebellianicã in teſtõ militis. ff. ad treb. l. marcel. poſt prin. Et not. ad l. fal. l. in teſtamento. in gl. 1. de detractione non legitimæ parum habet curare inſtitutus, qa illã haberet tradere etiã ſi teſtm̃ valeret eo modo, quo factum fuit. ſ.

ut

[a] ¶ Moderni tp̃is. Not. iſtud aurũ dictũ ꝯ milites epulones & crapulis deditos tempeſtatis nr̃æ, q anteq̃ hoſtẽ uideãt fugã arripiunt. & ad de Bart. in l. miles. ff. ex qui. cau. ſis. & in l. fi. §. fi. C. de iure delib. & ibi omnem ſcholã legiſtarum.

vt in ſcriptis, cū pr̄ dictæ filiæ reliquerit vnā poſſeſſionē iure inſtitutionis, & ſi non ſufficeret ad ltimam, neceſſe hēret eā ſupplere. l. oīmodo. C. de inoſ. teſt. l. ſi mulier. & nunc ſi dicā teſtm̄ valere iure codicillorū, & ſic iure fideicō. dimittat iſte inſtitutus eidē filiæ dictā poſſeſſionē cū ſupplemento. Et oīa alia bona faciat ſibi reſtitui vel retineat ſi eſt in poſſeſſione & poſſeſſionē illā tradat cū ſupplemento, non aūt quartā reſidui pro trebellianica, q̄ vt dixi locū non habet in teſtō militis militantis, ſic nec falcidia. Et iſtæ viæ tres ſunt claræ & ſine ſcrupulo ad ſuſtentationē huius teſti, iō ſufficiāt. Nā & poſſet defendi, ꝙ valeat de iure cōi, & tāq̄ in ſcriptis de iure directo nō obſtātib' dictis defectibus. Sed quia tūc aliqualis difficultas eſſet in rñdēdo dictis obiectib', ne dē materia malignādi, ſubſiſto, & pmaneo in ſuprāſcriptis vijs claris.

S V M M A R I A.

1. *Spurio filio habilitato ad ſuccedendum ſi pater reliquit aliquid, & iuſſerit eum eſſe contentum eo legato, filius acceptando uidetur conſentire.*
2. *Filius ſpurius habilitatus ad ſuccedendum an poſſit petere fructus beneficiorum quos pater percepit, cum filius eſſet eccleſiaſticus.*
3. *Inſtrumento, poſtquam eſt productum in iudicio, nihil poteſt addi uel minui ex conſilio ſapientis.*

CONSILIVM CCCCXV.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſo & examinato dicto puncto.
1 ¶ †Super primò quæſito vr̄ dicendū ꝙ licet virtute inſtri concordiæ poſſit eſſe dubium, an dictus Raynal. poſſit repelli a petione dictorū fructuū beneficiorū perceptorū per Natalē patrē ſuū & per fratres dicti Natalis, quia illud inſtr̄m ſolū vr̄ loqui de his q̄ d. Raynal. poſſit petere de hæreditate Natalis virtute ltimæ vel bullarū apoſtolicarum habilitantiū d. Rayn. ad ſuccedendum patri, ac ſi eſſet ltimè natus. Et petitio iſtorum fructuum non eſt de hr̄ditate, qa in eis nō cōſiſtit hæreditas tota vel quota, ſed ſit vt dicā ab ipſa hæreditate. i. a Franci. q ſucceſſit in illa & dn̄a eſt & eſſe debet inter rem quæ petitur, & perſonā a qua petitur, attamen virtute teſti Natalis patris vr̄ ꝙ poſſit repelli ſi acceptauit & habuit, vt vr̄ colligi ex tertio quæſito, manſum ſibi legatū in eo qui erat d. Franciſci, cum conſenſu ipſius Franci. qa fuit ſibi legatū cum onere ꝙ eſſet tacitus & contentus, & ꝙ ex nulla cā deberet ipſum Fran. inquietare. Et ꝙ nihil aliud poſſet ab eo petere; q̄ verba ſunt gn̄alia. Et pn̄t comprehendere petitionē iſtorū fructuum, & veriſimile eſt ꝙ voluerint ipſam ꝯprehendi, tum qa, vt vr̄, eam fecerat per pri', vnde veriſimile eſt, ꝙ ad ipſam habuit teſtator reſpectū. arg. in l. titia. §. idē reſpondit. ff. de verb. ob. Et ēt, quia de duobus cōquerebatur Raynaldus pprius. ſ. de legitima. Et iſta querela fuit ſublata per concordiā, per quā plura bona d. Natalis ſibi aſſignauit p dicta ltima, & pro oī eo qd̄ ex ſua hæreditate poſſet petere virtute conceſſionis apoſtolicæ. ſ. dn̄i Martini Papæ. Et hoc fieri potuit ēt viuente patre. l. cum quo de peculio. §. fi. ff. ad l. fal. l. ſi non mortis. de inoffi. teſt. l. ſi qn̄. C. eo. & qd̄ ibi no. de donatione Frā. cum hoc ꝙ in ltimam computetur, & qd̄ no. Bar. in l. in quanta. ff. ad l. fal. Itē petebat dictos fructus beneficiorum perceptos per dictos fratres, & de iſtis non fuit ſibi puiſum per dictā cōpoſitionē, iō voluit puidere teſtm̄ relinquēdo dictū māſum cū dicto onere, vnde ſi acceptauit māſum, & ipm̄ habuit, cenſetur acceptaſſe ēt onus ſibi adiunctū. ff. de leg. 2. cū ab vno. ver. nā cū. & l. imperator. §. ſi centū. in fi. ſiſr̄ eſt veriſi'r, qa manſus legatus erat d. Frāciſci hæredis ꝯſtituti, q dictos fructus vnà cū alijs duobus fratrib' habuit, & cū eis cōiter & ſimul viuētibus gauiſus eſt eis, iō cōſenſit in d. legato rei ſuæ; ſolutū ergo fuit d. Rayn. di dictis fructibus per acceptatiōnē dicti manſi legati ſibi & traditi ēt ſi minus valeret, q̄ eſſet quātitas dictorū fructuū. per d. l. imperator. §. centū. in fi. Et ſibi iterū petenti ob. exceptio qd̄ petis intus habes. l. 1. C. d
2 re indi. & hoc de primo quæſito. ¶ †Super ſecūdo q̄ſito dicendū eſt, ꝙ poſito ſine præiudicio veritatis ꝙ dicti fructus poſſint per d. Raynaldū peti de rigore iuris, attamen de ipſis pn̄t & debēt deduci expenſæ, quas d. Natalis & fratres fecerunt in alimentādo ipſum, & in alijs licitis & honeſtis concernētibus ipm̄ Ray. & perſonā ſuā, qa poſtq̄ hēbat beneficia, de qꝛorū fructibus poterat illas expēſas facere, nō tenebat̄ pr̄ & multominꝰ fratres pr̄is eas facere d ſuo pprio ēt ſi erāt expēſæ fauorabiles & piæ, vt alimētorū. l. ſi qs a liberis. §. 2. q incipit. ſed ſi filius ſe poſſit exhibere vel aliæ cōcernētes pſonā ſuā vt diſciplinæ, & forte ſi nō pſonā ei', ſed bona. C. de neg. ge. l. alimē. ver. ſi qd āt. cū l. ſe. Iō vident̄ eas feciſſe aīo ꝯpēſādi cū d. fructib', ad quorū reſtōnē tenebant̄ ſeu d ipſis fructib'. tex. eſt no. in l. fi. ff. de peti. hære. Nec ob. l. fi. C. de dotis pmiſ. qa loquit̄ de dote ad quā dādā tenet̄ pr̄ p filia, ēt ſi filia hēt ppria & aduentitia bona, vt ibi. & l. q liberos. ff. de ritu nup. Iō in dubio cēſet̄ dediſſe pr̄ dotem p ſua oblōne, & p eo ad qd̄ ipſe tenebat̄, arg. eorū q̄ hn̄r & notant̄ in l. ſed ſi uir. §. lana. ff. de don. inter vir. & uxo. licet hēat penes ſe bona aduentitia pertinētia ad filiā, vt ibi hr̄. Non ſic in filia naturali tm̄, quā pr̄ non tenet̄ dotare; iō ſi. ea dotet, cū ſit debitor eius, vr̄ dotaſſe aīo cōpēſandi cū eo, ī quo illi tenebat̄; & ſi hēret penes ſe bona ipſius filiæ, cenſeret̄ eadē rōne dotaſſe de illo, nō de pprio, vel aīo donādi. tex. eſt in l. 1. vxorē. §. pr̄ naturalis. & ibi p Bar. in fi. ff. de leg. 3. Ex quibus patet rn̄ſio ad l. q̄ pr̄. ff. famil. er. qa debet limitari & reſtringi ad caſum, ī quo pr̄ nō hēbat penes ſe bona filij, alias ſecus p illā. l. fi. ff. de pe. hære. facit tex. cū ibi no. p Bar. in l. cū poſt. §. 1. ff. de admi. tuto. & l. ſtichus. de pecu. lega. p eūdē. & qd̄ not. in d. l. fi. C. de do. pmiſ. ſu p qōne formata ibi p gl. Cū igit̄ iſte Raynal. eſſet naturalis tm̄ filius & hēbat bn̄ficia, de qbus pcipiebant̄ reddituſ p patrē & patruos, dicēdū eſt qd̄ expēſas, quas fecerūt circa pſonā dicti Raynaldi, nō cenſent̄ feciſſe aīo donandi vel gr̄a pietatis de ſuo, ſed de dictis fructibus & aīo compēſandi cū eis, ſi dicamus eos fuiſſe obligatos ad eorū reſtōnē. ¶ Circa tertium q̄ſitum dicendum eſt, ꝙ ſi dictus Raynaldus in petendo reſtōnem fructuum ſuccūbat pp cās & rōnes de quibus ſ. præfatus Fraciſcus non poterit repetere manſum quoddā ſuū legatū dicto Raynal. p Natalē patrē ſuū de ꝯſenſu dicti Fran. qa nō deficeret cā ob quā ipſe conſenſit dicto legato. Sed ſi nō obſtātibus his, q̄ dicta ſunt, obtineret, & ſic cōdēnaret̄ dictus Fran. ad reſtōnem, tunc ipſe poſſet repetere p ꝯdōnem ſine cā dictum manſum; qa cā ob quā conſenſit dicto legato, deficeret & reduceret̄ ad nō cām. Nā in dubio præſumeret̄ conſenſiſſe nō aīo donandi, cū alia rō ſubeſſe poſſit, q̄ facit ceſſare pſumptionem donationis. l. ſi cū aurū. ff. de ſolu. de pigno. actio. l. eleganter. §. q reprobos. ſed pſumit̄ cōſenſiſſe aīo cōpēſandi cū dictis fructibus, ſi forte quantitas eorū trāſcenderet quātitatem capenſarum, de qbus in pcedenti. Et eo aīo ne ſuper illis fructibus moleſtaret. Sed iſta rō ceſſaret ipſo obtinente in petitione ipſorum fructuum. Igitur competeret conditio ſine cā. teat. eſt in ſimul. in l. eleganter. §. pen. qui incipit. ſed & ſi poſt. ff. de condi. inde. & de cōdi. ſine cā. l. ſi fullo. ¶ Circa quartum quæſitum dicendum eſt, ꝙ pp hoc ꝙ petijt dictos fructus, poſito, ꝙ ſuccūbat, non pōt agi ꝫ eū ad partem inſtri cōcordiæ, qa pp huc non ueniſſet nec feciſſe ꝫ dictam cōcordiā, nec ꝫ cōtenta in inſtrō, poſtquā uerba inſtri caſum iſtum non cōprehendūt; ſed ſolū, ꝙ nihil peteret de hæreditate Natalis occaſione conceſſionis factæ a Papa Martino, ꝯtra quā pmiſſionem non faceret petendo dictos fructus, vt dixi ſuper primo puncto. Et pœna fuit pmiſſa, ſi fieret ꝯtra contenta in inſtrō illo, qd̄ hic nō eſſet; ſi vero petijt aliqd de hæreditate, puta ſupplementū ltimæ, tunc bene fecit cōtra tenorem dictæ cōpoſitionis. Et ideo incidiſſet in pœnā ſiue ſuccubuit, vel ſuccumbat, ſiue obtineat pp clām, rato manēte pacto. ff. de tranſac. l. qui fidem. Et ſi poſtquā ſemel ſuccubuit, iterum petat, iterum committet̄ pœna pp illam clām totiens cōmittenda & exigenda &c. alias ſi dicta clauſula non eſſet, ſemel tantum committeretur. ff. de arbi. l. ſi duo. §. fin. Nec dico, quòd videatur plus ueniſſe contra, ſi ſemel tantum petijt, licet plures res occupauerit vel appellauerit & fuerit proſecutus; quia licet iſti ſint plures actus, tamen ad unam tantum petitionem ordinantur. Et propter unam tantum conuentionem ſeu petitionem facti ſunt; unde reputantur una conuentio. Ideo non faciunt plu
3 res ſtipulationes committi ſecundum rei ueritatem. ¶ †Sup vltimo quæſito ſi dicta inſtr̄a fuerūt ſemel in iudicio producta ſimpliciter, non puto ꝙ aliquid addi uel detrahi poſſit eis per conſilium ſapientis; qa cenſent̄ approbata vt ſtant, & cenſentur oīa cōfeſſata q̄ in eis cōtinent̄. iuxta no. p Inn. in c. cum olim. de cēli. & p Bar. in l. poſt legatū. in 2. col. vt ff. de his qui. vt indi. & p gl. in l. 1. §. editiones. ff. de edē. in gl. mag. ante fi. Si verò in pductione reſeruaſſet ſibi ius faciendi detrahi vel addi ſm̄ conſilium ſapientis, put fuit actū inter partes vel per teſtatorē, tunc adhuc poſſet hoc peti. Et tunc eſſet videndum quæ poſſit addi vel detrahi de quo p Bar. in l. inſtitutio talis. ff. de hæredi. inſti. ſup quo non inſiſto; qa non cōſtat mihi qualiter fuit facta productio.

¶ Et ita dico & conſulo ego Pau. de caſt. vtriuſq; iuris doctor legens ordinariè iura ciuilia in almo ſtudio Paduano, & ad fidem me ſubſcripſi, & ſigillaui.

Si teſtator

S V M M A R I A.

1 *Vxorem uſufructuariam in domo ſi teſtator relinquat, an dicatur reliquiſſe pleſ ſ num uſumfructum omnium bonorum.*

2 *Vſufructuarius cui an ne dicatur cui cuſtodia pecuniarum committitur.*

3 *Cautionem quando quis praſtare non poteſt, an cum iuramento excuſetur.*

CONSILIVM CCCCXVI.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Ad primū ꝗſitū vr̄, ꝙ videat relictus integrè & plenus vſufruc. rerū, nō aūt vict' & veſtitus & ꝑeminētia in domo, poſtq̄ inſtituti nō erāt cōes filij teſtōris & ipſius vxoris, ſed erāt extranei. ſ. nepotes ex fratre teſtōris, cū ꝗbus non eſt veriſimile qđ poſſet in domo pacificè & quietè viuere, vel cū illa ꝑeminētia & dñatu viuere, cū quibus vixit viuente viro, vñ nō eſt veriſile, ꝙ teſtōr ſenſerit de illis, ſed de pleno vſufructu; qa ceſſat fauor filiorū, ꝓp quē illa cōſuetudo, de qua not. C. ſi ſecun. nupſe. mulier. fuit inuēta, vt ibi no. in l. titia. §. fi. ff. de leg. 2. Bñ iſtud ꝓcederet, ſi dixiſſet oīm bonorū, ſed hoc nō dixit, ſed ſolum ꝙ eſſet dña & vſufruc. in domo, vnde nō debent verba extendi ad alia bona, de quibus non dixit ēt ſi talis ſuiſſet intētio ſua, poſtq̄ de ipſa nō ꝯſtat. ff. de reb. dub. l. in ambiguo. in fi. ꝗ eſt l. 3. de vſufr. leg. ſi alij. ¶ Nā in dubio fit interpretatio in eo, qđ eſt minus. l. apud Iulianū. §. Seyo. ff. de leg. 1. Nec ꝓpterea dico, ꝙ videaſ relictus integer vſufr. domus, qa tunc ipſa tm̄ & nō hæredes vel alij legatarij poſſent habitare, cum tñ ꝯriū apparet ex diſpoſitis in teſtō, qa voluit ꝙ ſer Nicol. alius nepos ſuus & legatarius ſtare poſſet in domo ꝑdicta gratis & habere victū & veſtitū regēdo & gubernādo domū & redditus hēditatis, quoſq; dicti hæredes inſtituti vel alter eorū rediret domū, & regeret facta ſua &c. Ex qbus verbis adhuc clarius colligiſ, ꝙ nec domus, de qua magis poſſet dubitari, nec aliorū bonorum voluit plenū vſumfru. legare vxori, qa tunc ad ipſam tm̄ pertinuiſſet cura & diligētia gubernādi bona. l. fundi trebatiani. ff. de vſuf. leg. & tñ teſtōr hoc cōmiſit illi ſer Nicol. quouſq; hæredes abeſſēt, & poſtq̄ rediiſſent vł alter eorū ꝑtineret regimē ad redeūtē, debēt ergo d. verba importare id qđ importare pñt. ſ. vſū dom' & alimēta & ꝑeminentiā, ſicut ſi fuiſſent filij cōes inſtituti, qa ꝯſideratis oībus non poſſunt plus importare. Et aliquid debent operari l. ſi qñ. ff. de legat. 1. facit. l. ſi habitato. §. 1. qui incipit. ſed ſi ſit. de vſu & habi.

2 ¶ † Ad ſecundū dico verba teſtōris importare, ꝙ oīa bona & pecuniæ contenta & contentæ in inuētario ſtent apud dictā dominā; quia ſic dicunt verba teſtatoris. ſ. quæ omnia ipſa eius vxor teneat &c. qui. n. omne dicit, nihil excludit. l. in l. in prin. ff. đ leg. 3. Et intelligo, teneat. ſ. quo ad cuſtodiam, non quo ad vſumfructum, quia vſufructuarius nō tenet tm̄, ſed poſſidet, qđ eſt iuris; cuſtos verò eſt ſolus detentor, quod in facto conſiſtit. facit. l. 1. cū ibi no. in gl. l. cōia. de vſuca. Itē hoc dico, ne obſtent dicta in ꝑcedenti articulo. Itē intelligo dicta verba cū ſuppletione. ſ. ꝙ oīa ſtent in cuſtodia ſua. ſ. quouſq; dicti hęredes reuertātur de Venetija, vbi erant ad ſtandū in loco prædicto, in quo factum erat teſtm̄, & etiam poſt quantum ad portionem Philippi quouſq; philippus peruenerit ad ætatem 20. anno. portio ergo ſer Coluſij, q maior eſt 25. ſtatim ꝙ reuerſus fuit, debuit ſibi tradi, ſicut tradentur Philippo reuerſa, poſtq̄ ꝑuenerit ad 20. annos, vt colligitur a ꝯrio ſenſu verborū; quia prohibitum ad tps, cenſetur poſt tēpus permiſſum. ff. de leg. 3. l. pater filiū. §. fundū. vnde nō eſſet dare rōnem quare duobus concorrentibus. ſ. ꝙ Philippus foret reuerſus & compleuerit ætatem 20. anno. poſſet petere ſtatui partē ſuā. Et dictus ſer Colutius reuerſus non poſſet petere ſuā, cū tñ exceſſerit dictā ætatē. Voluit ergo teſtator in effectu, ꝙ anteq̄ aliquis eorū rediret, oīa ſtarēt in cuſtodia penes vxorem, de qua cōfidebat, ſed eis reuerſis anteq̄ Philippus eſſet ætatis 20. anno. ſer Coluſius ſtatim haberet ſuam partem. Et Philippus haberet poſtq̄ illā ætatem compleuerit. ¶ Ad tertium reſpondetur per ea q̄ dicta ſunt, quia ſi dicta dña nō habet vſumfructū dictæ pecuniæ pertinentia ad pupillū ſeu Philippum; ſed ſolū cuſtodia, vt. ſ. dixi ſicut depoſitarius non debet ea vti, nec alteri eā mutuare, ſed retinere & cuſtodire, alias dolo faceret. l. 1. §. ſi rem depoſitā. ff. depoſiti. Sed poſito, ꝙ poſſet qa videretur ſibi legatus vſuſfructus, adhuc non poſſet niſi ꝑſtita cautione fideiuſſoria dicto Philippo de reſtituendo ſortē finito vſufru. ff. de vſufru. earū rerū q̄ vſu cōſu per totū. maxime in l. hoc ſenatus. in prin. & §. 1. Et eodē mō ſi ſola cuſtodia fuit ſibi cōmiſſa & ꝯ eā eſt orta ſuſpitio dilapidationis, vel pt̄ ſibi auferri cuſtodia p iudicē ad inſtātiā ptis. l. imperator. ff. ad treb. vel pōt compelli ad cauendum, per l. in omnibus. ff. de iudicijs.

3 ¶ † Ad quartū ſi ponaſ, ꝙ dictæ dñæ videreſ relictus vſufructus dictæ pecuniæ vel partis eius. Et ſic ſit ꝑſtanda ſatiſdatio vt dict. ſ. ſi dicta dña dicat ſe nō reperire fideiuſſores in dicto loco, ſed ī alio, & hoc iuraret qđ iuris ſit. Dicēdū eſt, ꝙ tūc ſatiſdatio ꝑdicta eſſet neceſſaria; qa ea neceſſitate a iure impoſita ꝑſtaſ, vt eſt tex. in l. de die. §. tutor. ver. itē de reſtituēda. ff. q ſatiſd. cog. & ſic ad alium locū eēt remittēda. cod. tit. ſi fideiuſſor. ver. ſi neceſſaria. qđ eſt intelligēdū, dūmō nō ſit multū lōge, ſed ſub eodē regimine regaſ, vt eo. §. neceſſaria ibi, ſi in aliā eiuſdē ꝓuinciæ &c. & dūmodo actori foret ꝯſultū de fideiuſſō. ibi dādis, nō aliter. vt dicit Bar. in d. l. de die. §. pe. ꝗ incipit iubet. Sed ſi eſſet uoluntaria, non eſſet ad alium locum remittenda. ut ibi.

S V M M A R I A.

1 *Feudum an unus poſſit acceptare pro ſe, & poſt mortem ſuam pro agnatis ſuis deferentibus ſua arma.*

2 *Feudi naturam an prælatus dominus dicatur alterare, ſi concedat ut poſt mortem inueſtiti, eius agnati arma ſua deferentes ſuccedant in eo.*

CONSILIVM CCCCXVII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Sup a primo ꝗſito vr̄ dicēdū, ꝙ dicta inueſtitura fcā. in 1424. non ualuerit inquātū fcā fuerit ꝓ agnatis recipiētis deferētib' arma ſua, qa hoc reperiē in fratre, qđ pōt acqrere ꝓ ſe & fratre ſuo, vt in c. 1. de bñfi. fra. in vſi. feu. vñ nō debet extēdi ad alios extraneos vł remotiores, vt no. Bal. ſm Odoſ. in c. 1. Abbas feudo priuatus cui de fera. in 4. col. uer. & q̄ro nunqd. Sed ipſe loquiē, qñ unus tm̄ reqrit ꝓ ſe tm̄ hoc acto ꝙ qdā extraneus ꝓ quo nullus recipit, ſibi poſt mortē ſuccedat; ſed ſi aliquis recipit ꝓ illo, tenet ibi Bal. ꝙ ualeat inueſtitura, & alleg. l. hmōi. ff. de leg. 1. ff. de uerb. obl. l. ſti. pul. iſta. §. ſi qs inſulam. Sed hic ille Nicolaus recepit ꝓ ſe & ſuis agnatis; vñ nō vr̄ dare bonā rōnē, quare agnatis ratificātibus non poterat ille feudū acqrere, ſicut potuiſſet acqrere fratri, & ſicut potuiſſet acqrere quālibet aliā rē. C. de acqr. poſ. l. ꝓcuratorē. ff. de neg. geſt. l. ſi ego. cū ibi no. ¶ Itē ſcđo vr̄ ad idē nō ualere; quia cùm iſtud fuerit feudū nouū in pſonā iſtius Nicolai, nō potuiſſent agnati trāſuerſales ſibi ſuccedere, ſi nō fuiſſet hoc appoſitū in inueſtitura, ut in c. 1. de duo. fratri. de no. bñfi. inueſti. ſed dūtaxat liberi deſcēdentes a primus inueſtitis, ut in c. 1. de gradi. ſucce. in feudū. & in tit. q feu. da. poſ. §. 1. 2. & 3. ergo vr̄, ꝙ nec potuit ſuccedere, licèt ꝯriū actū ſit; qa ibi fuit alterata p dñm Abbatē natura iſtius feudi, ꝙ nō vr̄ dñs Abbas facere potuiſſe, cū iurēt ꝑlati nō alienare romano pontifice incōſulto, vt hr̄ & no. in c. cū ſup. de reb. eccl. nō alie. Sed certè iſta ꝯñtia non ſequiē, ſ. iſti agnati nō ſuccedunt, ſi nō fuiſſet actū; ergo nec ſi eſt actū, uenire pñt. Primo. n. caſu q ſuccedūt, ueniunt iure ſucceſſorio, ēt ſi dictū nō fuit. Scđo vero caſu ueniunt ut principlr̄ inueſtiti, nec p hoc alteraſ natura feudi; nā ſi nō fuiſſet actū, tūc p mortē Nicolai ſine liberis feudū fuiſſet reuerſum ad Abbatē & Abbas potuiſſet inueſtire quencūq; noluiſſet, ſed potius agnatos ꝓpinquos dicti feudatarij vltimo debuiſſet inueſtire, q̄ extraneos; & aliter faciendo vr̄ eis iniuriā intuliſſe. l. 1. §. ꝑmittiē ff. de aqua quotidia. & æſti.

2 cum ibi no. † Ergo nō fuit extraneū nec ꝯ ius deducere in pactū, ꝙ ēt ſine pacto fuiſſet fiendū. Nec ob. ꝙ iurat non alienare &c. qa verū eſt, ſ. illa bona q̄ forēt de menſa ꝑlati, & ſic pleno iure; ſed iſta bona erant & ſunt feudalia, & ſic nō de menſa, nec pleno iure ꝑlati, ſed tm̄ de iure directi dñij exiſtēte vtili penes aliū; vñ nō obſtante iur̄o prædicto poterat Abbas feudum ad ſe reuerſum alteri concedere, nec incurriſſet periurium, vt in c. de feu. cum non fuerit effectum de menſa per reuerſionem ad monaſterium occaſione mortis vltimi feudatarij decedentis ſine liberis, ſi non interuenerunt alia quæ requiruntur ad hoc, de quibus per Bart. in l. fi. C. de bo. uacan. lib. 10. & per Bald. in c. 1. de clerico qui inueſtituram fecit. in uſib. feudo. ¶ Ex quibus omnibus vr̄ rñdendum ad tertium & ultimum quæſitum, videlicet inueſtituram factam ſer Federico non ualere; quia facta fuit de feudo alieno & illorum agnatorū ipſis non conſentiētibus & pure, vt in capitulo ſecundo. quo tempore miles. & de clerico qui inueſtituram fecit. c. 1. in uſibus feudorum: etiam ſi literæ apoſtolicę non interueniſſent. ¶ Nec obſtat ſi dicatur iſti agnati non fuerunt inueſtiti, ergo non poterat dici feudum prædictum; quia imo fuerant inueſtiti, quando Nicolaus recepit inueſtituram & etiam ꝓ illis poſt illius mortem; Nam licet inueſtituræ plures renoueñ, nō tamē renouatur utile dominium, ſed continuatur; & ſi non petaſ inueſtitura,

a ¶ Sup. uide ad iſtā materiā multa per Bal. in l. ſi marito. §. ſi noluntate. ff. ſo. mat. & l. e. decedenti qui feu. da. poſ. & l. c. 1. an agnati, uel Bal.

ſtitura, cũ debet peti pdiſ᷑ vt in tit. quo tpe miles. ĩ uſibus feudo᷑.
¶ Ex his patet rñſio ad ſcd̃m, ꝙ literę apoſtolicę nõ fuerũt neceſ
ſariæ ad oñdẽdũ ius & iuſtitiã dictorũ agnatorũ, & ꝙ ex pdictis
apparet illi Federico nullũ ius cõpetere, & p ↄ̃ñs ius dictorum
agnatorum fuiſſe & eſſe p dictas literas roboratũ & cõfirmatum.

S V M M A R I V M.

1 *Additio facta per iudicem vel arbitrum ad aliquam ſummam qualificatam in uno capitulo ſententiæ, cenſetur habere eandem qualitatem cum prima ſumma.*

CONSILIVM CCCCXVIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Dubitatio conſiſtit in vidẽ
do q̃ præſumat̃ fuiſſe intẽtio dictorũ arbitrorũ, dũ
in laudo declarauerunt ſummã capitalis quã reno-
uari voluerũt ad renouationẽ. 21. p cẽtenario fore
& eſſe ducatorũ duorũ miliũ. An fuerit ꝙ illa tñ dẽret renouari
ad dictã rõnẽ & nõ vltra poſito ꝙ maior reperiret̃ fuiſſe ſumma
capitalis, vt hic cõtingit, an fuerit ꝙ oĩs ſumma q̃ reperiret̃ fuiſſe
de capitali debuerit ita renouari, ſed iõ ſpecificauerunt ſummam
duorũ miliũ tñ, qa nõ maiorem p tunc repererunt, & credide-
rũt non fuiſſe maiorẽ ſpecificaturi veriſiſr maiorem, ſi ſciuiſſent
fuiſſe maiorẽ, vt hic reperit̃ fuiſſe. ¶ Primo namq; caſu dictus Ia
cob. non poſſet petere dictam remunerationẽ vel lucrũ de dictis
146. ducatis additis ad dictã ſummã duorũ miliũ. ¶ Scd̃o ſic, qa
voluntas iudicia ferentis ſn̄iam & ẽt ſenſus & intẽtio inſpicit̃ pl'
q̃ verba ſiſr & arbitrorũ. ff. de excep. rei iudi. l. ſi ex teſtõ in fi. cũ
l. ſeq. in fi. prin. Et bñ ex uerbis appoſitis p eos in additione pri-
mæ ſummæ. 146. duca. ſatis colligit̃, ꝙ intẽtio eorũ fuit illa, quã
dixi ſ. ſecũdo loco, ſ. ꝙ voluerunt renouari oẽm ſummã capita-
lis, q̃ reperiret̃, & ꝙ iõ nõ ſpecificauerũt maiorẽ, q̃ ſ nec repererãt
maiorẽ, nec credebãt fore aut reperiri maiorẽ ſpecificationẽ, ſed
ↄ̃rũ ſciuiſſent aut credidiſſent. Si. n. fuiſſet primus ſenſus eorũ,
ꝙ iõ nõ ſpecificauerũt maiorẽ, qa noluerũt maiorẽ q̃ illam tali-
ter remunerari, poſito qd̕ reperiret̃ maior, nõ dixiſſent ſe omiſiſ
ſe in dicto laudo & dicto capitulo dictã ſummã 146. ducat. quia
omiſſio fit p errorẽ ſeu p inaduertẽtiã, ſed hic nõ fecerunt hoc
p errorẽ, ſed ex certa ſcia. Nã ẽt ſi ſciuiſſent maiorẽ fore ſummã
capitalis q̃ duorũ miliũ, tñ nõ maiorẽ expreſſiſſent; ſed nolebãt
maiorẽ remunerari q̃ duorũ miliũ. Itẽ non dixiſſent ſe addere ad
illã ſummã ſpecificatã, qa additio intelligit̃ fieri cũ eadẽ ↄdõne
& qualitate, q̃ ineſt ei cui fit additio. ff. de pactis dota. l. inter ſoce
rũ. §. cũ inter. in fi. ff. de pigno. acti. l. ſi conuenerit. §. ſi nuda. C. de
iure dot. l. ẽt. in q̃bus patet pactũ de lucrãdo dotẽ extẽdi ad aug-
mẽtũ poſtea factũ, ita & hic remuneratio quã voluerunt fieri ad
ſummã duorũ miliũ ſpecificatã debet extẽdi ad hanc ſummã ad-
ditã; qa hoc importat illud verbũ, addere,[a] de ſui natura. Et hoc
eſſet ↄ̃ intẽtionẽ arbitrorũ, ſi uoluiſſent ſolũ remunerare ſummã
duorũ miliũ; ergo nõ eſt credẽdũ hos habuiſſe illũ ſenſũ, cui hoc
nõ cõgruit, ſed ſm̃ cui ↄgruit ſignificatus dictionis, addere, pro
hoc qd̕ not. doc. in dictis. ll. q̃ p hos dñe conſuetudinẽ territorij
extendi ad loca addita territorio; ita & remuneratio, de qua hic
in ſumma duorũ miliũ, debet extẽdi ad ſummã illi additã p dictas
leges. Itẽ iuriſdõ eſt eadẽ cũ prima. vt not. Cyn. in l. q. ex cõſenſu.
C. de epiſ. audi. Itẽ ſi habuiſſent dicti arbitri primũ ſenſum in di-
cto laudo & in dicta additione, nõ dixiſſent ſe corrigere laudũ in
illa parte, in qua nõ ſpecificauerũt niſi ſummã duorũ miliũ; qa q̃
corrigit arguit & reprobat primũ tanquã nõ bñ factũ, & diſpo-
nit ↄ̃riũ; ſed ſi habuiſſent primũ intellectũ addẽdo poſtea dictos.
146. non arguerẽt nec impugnarẽt primũ qd̕ fecerãt. ſ. ꝙ illa tñ
ſumma duorũ miliũ remuneraret̃, imo vellet iſtud ſtare firmum
tãquã bñ factũ. Et ꝙ vltra illã ſummã hẽrẽt ẽt iſta ſine remunera
tione. Et ſic nõ eſſet correctio ſed additio nõ ſimplex, ſed cũ di-
uerſa qualitate; verbũ aũt, correctionis, importat vt reprobet &
ↄ̃riũ ſtatuat, & ſic vbi primõ tñ ſumma duorũ miliũ videbat̃ re-
munerãda ſm̃ corticẽ verborũ, ſtatuat ↄ̃riũ, vt ẽt iſta ſumma ad-
dita remuneret̃. Itẽ ſi habuiſſẽt primũ ſenſum arbitri nõ dixiſſent
ſe addere dictos. 146. duca. ad ſextũ capl̃m laudi, vbi ſpecificatur
ſumma duorũ miliũ cũ dicta remuneratione, ſed feciſſent capitu-
lũ nonũ de p ſe q̃ iſta ſumma. 146. nõ remunerata. ſed qa dixerũt
qd̕ addebãt ad illud ſextũ capl̃m, eſt diligẽter põderandũ, ꝙ vñr
voluiſſe, ꝙ oĩa q̃ ibi dñr in ſumma duorum milium ſpecificata
locum haberent in hac ſumma addita, ac ſi fuiſſent ibi ſpecifi-
cata vnã cum illa; & ſic propria remuneratio locum hẽat in iſta
ſumma ſicut in illa, ac ſi fuiſſent vel foret vna ſumma non plures.
¶ Poſtremõ faciũt no. per Bar. in l. 1. §. fi. ff. ſi famil. fur. fe. dica. &
in l. 1. de receptatoribus. & l. ſanctio legũ. de pœn. in 3. col. qd q̃ñ
vnũ diſponit̃ per reſpectũ ad aliud intelligit̃ cũ oĩ qualitate diſpo
ſitũ, q̃ ineſt ei ad qd̕ fit relatio. Sed hic addit̃ iſta ſumma ad illã ma
iorẽ; ergo cẽſet̃ addita cũ illa remuneratione fiẽda q̃ ineſt, & fiẽda
eſt in illa. Et ſi cõcludit̃ p D. Iac. vt poſſit petere remunerationẽ
dictorum 146. additorũ talem qualem de illis duobus millibus.

[a] ¶ Illud verbum addere uid. Bal. in cõ. 348. incip. facta fuerunt in 3. col. verſ. item ille q̃ adiicit in 1. uol. H. F.

S V M M A R I A.

1 *Statuto ſtante ꝙ mulier vel minor non poſſit donare ſine conſenſu duorum propinquorum, an poſſit renunciare hæreditati paternæ & maternæ.*

2 *Pater & mater in quorum manus renunciat filia, an ſint idonei ad præſtandũ conſenſum.*

3 *Filius ex perſona propria an poſſit venire ad ſucceſſionem non obſtante matris renunciatione.*

CONSILIVM CCCCXIX.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſo pũcto &
alijs, de q̃bus fit
1 in eo mẽtio. † Bñ dico, ꝙ renũciatio pt̃næ & mt̃ṇę hę
reditatis facta per D. Auriandã tpe nuptus dictis pa
rẽtibus recipiẽtibus p filijs maſculis eorũdẽ, & ex
cã in eo cõtẽta. Verũ qa reputabat ſe ſufficiẽter dotata de ququa
ginta & pactũ de non habendo regreſſum ad dicta bona poſt mor
tẽ parentũ cũ iurõ canonicẽ pſtito, & cũ pacto ꝙ faceret & cur a-
ret vt filia & filiæ deſcendentes ex ea idẽ facerent, valuit & tenuit
quãtũ ad ipſam Auriandã de iure cano. Et fuit ſeruanda, licẽt lex
pactũ cũ ſua gl. C. de colla. dicat ↄ̃riũ, put eſt tex. in c. quis. d̕ pac.
lib. 6. per qd̕ patet, ꝙ tale pactũ non eſt turpe nec eſt ↄ̃ bonos mo
res, qa ſi hoc eſſet non confirmaret̃ iure canonico per iurm̃, vt c.
non eſt obligatoriũ. de reg. iur. lib. 6. licet ſecus ſit in pacto de ſuc
cedendo, qa per illud tollit̃ libera poteſtas teſtandi, & ſic cõtinet
turpitudinẽ, vel eſt ↄ̃ bonos mores. C. de pac. l. pactũ qd̕ dotali; tñ
non firmaret̃ iurõ, vt ibi no. Bar. & in l. ſtipulatio hoc mõ. ff. d̕ ver
bo. ob. ¶ Nec ob. ei, ꝙ primõ dixi ſtatuta in cõtrariũ allegata, qa
primũ ſtatutũ ſub rub. de donationibus inſinuandis. loquit̃ in do-
nationibus q̃ ſunt pprie ↄtractus. C. qd̕ metus cã. l. ſi donationis.
per quos dñium trãſfert̃ de donante in donatariũ ſecuta traditio
ne, cũ donatio ſit doni datio. ff. de dona. cã mor. l. ſenatus. §. dona.
Et ſic dñij tranſlatio. ff. de verb. ob. l. vbi aũt in fi. vnde donãdo di
minuit quis ſuũ patrimoniũ. Sed repudians hæreditatẽ, priuſquã
ipſam adeat, nõ diminuit ſuũ pt̃rimoniũ, ſed non acquirit, nec trãſ
fert in aliũ dñium, qd̕ non habebat, ſed abdicat a ſe potentiã acqui
rendi, quæ ſunt inter ſe diuerſa. Ideo prohibit' donare non pro-
pterea phibetur hæreditatẽ repudiare. ff. quæ in frau. credi. l. qui
aũt. ff. de dona. inter virũ. l. ſi ſponſus. §. ſi maritus. iõ nec inſinua-
tio requirit̃, & poſito ꝙ requireret̃, fuit facta, quia inſinuare eſt
donationẽ corã iudice facere, nec requirit̃ cãæ cognitio, vel decre
tũ iudicis. vt no. Bar. in l. modeſtinus. ff. de dona. poſt prin. Sed hic
interuenit iudex & eius decretũ, vt patet ex inſtrõ. ¶ Et ſi dicatur
imo cũ habeat vim donationis, non valet ẽt cũ inſinuatione cũ d.
Aurianda eſſet minor 25. annis, vt inquit dictũ ſtatutũ niſi interue
nerint illa, de q̃bus in ſcd̕o ſtatuto ſub rub. ꝙ minores 25. &c. rñ-
detur ꝙ ẽt ſi eſſet donatio, cuius contrariũ. ſ. dixi, tñ dictũ ſtatutũ
ſcd̕m vult ꝙ contẽta in eo locũ non habeãt in renũciationibus pdi
ctis fiendis per mulieres ſuis cõſanguineis, vt patet in dicto ſtatu-
2 to ſcd̕o circa finẽ. ¶ † Et ſi dicat̃, ſaltẽ requirebat̃ pſentia duorũ
ex pximioribus cõſanguineis, vt ibi dñ, & hic nõ interuenit, rñde
tur ꝙ imo interuenit. ſ. pſentia pt̃ris & mr̃is, quibus nullus proxi-
mior, & q̃ nõ pſumũtur dolũ vel deceptionẽ aliquã facere filijs.
C. de dolo. & l. ſi ſuperſtiti. in fi. ¶ Et ſi dicat̃, dicta renũciatio fuit
eis. ſ. dictis parentibus facta; vnde non potuerunt pſtare pſentiam
autorizabilẽ ad ppriũ cõmodũ. l. 1. ff. de auto. tuto. rñdetur quod
fuit facta eis, nõ p ſe nec ad cõmodũ ipſorũ recipiẽtiũ, cũ effect'
dictæ renũciationis fuit collatus poſt ipſorũ mortẽ, poſtq̃ nihil
erant habituri, qa mors oĩa ſoluit. in auth. de nup. §. deinceps. ſed
facta fuit ad cõmodũ filiorũ maſculorũ, & illorũ noĩe receperũt
dicti parẽtes, & ſic eſt perinde ac ſi facta fuiſſet filijs maſculis fra-
trib' d. Auriãdæ. Potuerũt ergo dicti parẽtes pp parẽ affectionẽ,
quã hẽbãt ad pfatos liberos pſtare pñtiã autorizabilẽ, & actũ red
dere validũ. arg. l. non ſolũ. §. 1. de ritu nup. ¶ Et ſi dicat̃, imo non
potuerũt ad cõmodũ filiorũ maſculorũ, vt d. l. 1. ff. de auto. tuto.
ver. ſi autor fiat vt filio ſuo &c. rñdetur, ꝙ ibi loquitur qñ finaliter
redũdabat ad cõmodũ pr̃is, qa actus cõferebat in vita pr̃is, & illo
tempore

tempore oĩa quærebantur patri p filiũ. hic uero non poterat redundare renunciatio hæreditatis parentum ad cõmodũ eorũ iam mortuorũ tpe quo renunciatio ſortiebatur effectum ſed ſolũ ad commodum filiorũ maſculorũ & fratrum dictæ renunciatioͥs.

¶ Sic ergo cõcluditur, quòd dicta Aurianda ſi uiueret, non audiretur uolens uenire contra dictam renunciationem & pactum ac 3 etiam iuramentum per dictum.c.quamuis.de pact.lib.6. ¶ †Nũc eſt uidendum, an ſit audiendus filius ſuus & etiam pater eius.ſ.filij, idemq; maritus petens dimidiã hæreditatis matris ſuæ eiuſdẽ que auiæ maternæ, quaſi renunciatio dictæ Auriandæ ſuæ matris ſibi non nocuerit. Ad qđ ſine dubio dicendũ eſt, ꝙ nõ debet audiri, ſicut nõ audiretur Aurianda, ſi uiueret ut dixi. ſ. & hoc tripli- ci uel quadruplici ratione. ¶ Prima qa ut patet ex tenore libelli porrecti per Creſcentium uel eius ꝓcuratorẽ agentẽ noĩe Cicolini filij dicti Creſcentini, ipſe agit noĩe & ex pſona dictæ Auriandæ matris dicti Cicolini, ad quã Auriãdã dicit ptinuiſſe dimidiã hæreditatis dictæ dñæ Franciſcæ ſuæ matris & auiæ maternæ dicti Cicolini ſui filij ex dicta Aurianda ſua vxore. Et alterã dimidiã dicit ptinuiſſe ad Iacobũ filiũ maſculũ a quo deſcenderũt, cũ dicit, & dicit, ꝙ dimidia quæ ptinebat ad Auriãdã ptinet ad Cicolinũ filiũ eius, qđ eſt intelligendũ. ſ. iure trãſcuſſo per titulum. C. de his q ante aper.tab. Et ꝙ indebite occupatur per cõuentas. Et petit declarari dictũ Cicolinũ mediãte pſona dictæ. d. Auriandæ eius matris fuiſſe & eſſe hæredẽ ab inteſtato dictæ. d. Franciſcæ ꝓ dimidia &c. Aut ergo uult dicere, ꝙ renunciatio prædicta facta p Auriandã non ualuerit, & ſic dicta hæreditas ꝓ dicta dimidia fuit ad eã delata, & poſtea p dictã Auriandã ad filium eius trãſmiſſa uel qa fuit adita, uel ſi nõ fuit adita non fuit ẽt repudiata, & ſic ad filiũ trãſmiſſa, cũ ſit hæreditas aſcendentis q̃ trãſmittit̃ ẽt nõ adita, ſi tñ nec repudiata ad deſcendentes p illũ tit. C. de his qui ante aper.tab. Et tunc non bene dicit, ꝙ imo ualuit dicta renunciatio & pactũ iuramento canonico uallatũ non obſtantibus in ↄ̃riũ allegatis. ut. ſ. oſtendi. Et ſic dicta hæreditas nõ fuit delata dictæ Auriãdæ pp dictã renunciationẽ iuramenti, & pactũ per cõſequẽs ñ potuit ipſã trãſmittere, qa non trãſmittit̃ hæreditas nõ delata, & hoc eſt clarũ apud ĩtelligẽtes iura. Aut uult dicer̃ dict᷒ agẽs uel libellãs, ꝙ ẽt ſi renunciatio ualida fuerit, tñ ſoli Auriandæ nocuit, & ipſã ſolã excluſit ad hæreditate pdicta, nõ autẽ filiũ eius, qa nõ potuit ualere niſi cõne iuramenti, ut patet in.d.l.pactũ.C.de coll. iuncto.d.c.quãuis.de pac.lib. 6. Sed iuramentũ ẽt de iure canonico eſt pſonale, & nõ egredit̃ pſonã iurantis. vt no. Inn. & alij in. c.veritatis.de iureiurã. Sic ergo tale iuramẽtũ facit dictã Auriãdã hñi ꝓ mortua uiuente ſua matre. Et ſic eã exiuiſſe de medio uiuẽte illa de cuius hæreditate agitur, & p cõſequẽs filiũ eius ſubrogatũ fore in locũ matris uel ẽt poſt mortẽ auiæ p ſucceſſoriũ edictũ, qđ hẽt locũ de gradu in gradũ, & ſic de Auriãda q̃ erat in primo gradu in filiũ eius eundẽq; nepotẽ qui erat in ſcđo gradu. Et tũc ſi uolebat hoc dicere, nõ debebat petere ſe declarari hæredẽ ex pſona matris, ꝓut fecit, qa ſic petẽdo pſupponit hæreditatẽ primo loco delatã matri. ſed debebat agere ex pſona ꝓpria ſua tanq̃ delata fuerit ſibi primo loco p ſucceſſoriũ edictũ pp amotionẽ matris de medio. Et ſic nõ ex trãſmiſſione facta p matrẽ in eum, ſed ex uocatione ſui p remotionẽ obſtaculi.i.matris q̃ ſibi pferebat̃ in gradu, ſic ergo ineptè egiſſet, & p ↄ̃ſequẽs ſnĩam ualidã obtinere nõ poſſet p gl. q̃ eſt inſti. de obli. in prin. q̃ incipit iſtud. & Bal. in l. actori. de iureiurã. C. & qđ no. in addi. Spe. tit. de actore. §. ſequiẽ videre. & de offi. iudi. §. deſeruit. verſic. qd ſi libellus. & hæc de prima rõne. ¶ Scđa rõ principalis eſt, qa ẽt ſi ñ dixiſſet expreſsè ꝙ ageret ex pſona Auriãdæ. ꝙ tñ apparet ex cõtẽtis in libello, qa uult ſuccedere dñæ Fr. auiæ maternæ, ĩ cũ auũculo qui fuit Iacobus, & erit ĩ primo gradu, ſed cũ filijs Iacobi q ſũt in ſcđo de iure canonico ſicut eſt ipſe agẽs, & ẽt cũ nepotibus Iacobi ex vno filio q eſt in tertio, unde nõ ex pſona matris vĩr agere ſed ex ꝓpria, & p ↄ̃ſequẽs ꝙ renũciatio & iuramẽtũ matris ſibi nõ noceat ꝓut determinat Bar. in l. q ſu pſtitis, ff. de acq. hær. lʒ ſecus dicat qñ uult ſuccedere cũ patruo uel auũculo q eſſent ĩ potiori gradu qa tũc ſm Bar. hñt neceſſe uenire ex pſona matris. Et p cõſequẽs iuramẽtũ matris ſibi noceat ſm Bar. Nã dico ꝙ iſta diſtinctio ꝓcederet ſi iſte filius Auriãdæ cõceptus erat ſaltẽ in vita dñæ Fran. de cuius hæreditate agitur, quo caſu poſſet uenire ad ſucceſsionem eius tam ex propria perſona tanquam attinens defuncti de cuius hereditate agit̃ quàm etiã ex pſona ſuæ matris ex iure trãſmiſſo. Sed ſi nõ fuit conceptus uiuẽ dña Frãciſca de cuius hæreditate agitur, non poſſet venire ex propria perſona tanquam fuit illi coniunctus in cuius vita non fuit in rerũ natura, & ſic nõ põt dici ꝙ fuit ei coniunctus. l. 1. §. ſi qs ꝓximior. ff. vñ cogna. de ſuis & legi. l. titius. cũ l. ſeq. ſed hic nõ apparet, ꝙ fuit ↄceptus in vita illius D. Fran. vñ ſi nõ fuit ꝓbatũ, nõ põt venire ex ꝓpria pſona; ſed ex pſona mr̃is iurantis. Sed nec ea pſona illius, q̃ erat excluſa, & ſic nõ potuit trãſmittere, al's ſecus, ut no. p doc. in l. j. C. de his qui ante aper. tab. per l. ſi quis filium. ſuper 2. gl. C. de inoffi. teſt.

¶ Tertia rõ principalis, quare nõ debeat iſte agens audiri ſaltem in effectu, eſt qa iſta Auriãda, ex cuius pſona venit, ſupuixit mr̃i ſuæ; cuius hr̃ditati renunciauit cũ iu͂ro, quo caſu Bal. in l. fi. C. de pac. determinat eius renunciationẽ & iu͂m nocere filijs eiſdẽq; nepotibus, qđ eſt veriſsimũ, & ꝓbat̃ tali rõne. ¶ Nã quouſq; vixit mr̃ talis renũciatio nõ fuit ſortita effectũ, qa nullum ius habebat filia uiuẽte mr̃e in hr̃ditate mr̃is. ut no. C. de ſacroſ. eccl. auth. ſi qua mulier. in ult. gl. Et qa priuatio pſupponit habitũ. l. x. ff. de ver. ob. Cõtrariũ qđ qs nõ hẽt nec eſt habiturus renunciare non põt. Habuit ergo d. renũciatio talẽ condõnem tacitã in ſe. ſ. ſi ↄtingat hr̃ditatẽ ad me deuolui, ei renũcio ex nũc. Vñ ſi Auriãda fuiſſet pmortua mr̃i, nõ fuiſſet ad eã deuoluta mr̃is hæreditas, & ſic renũciatio nõ fuiſſet neceſſaria & p ↄñs ſi facta fuiſſet, annihilaret̃ tanq̃ facta ſu p filio. ¶ Sed ſi d. Aurianda ſupuixit mr̃i, d. hæred. de iure cõi fuit ad d. Auriandam deuoluta ꝓ dimidia & altera dimidia ad Iaco. frem eius, tñ eodẽ inſtanti quo fuit deuoluta ſucceſſit virtus renũciationis & iuri, ſicut ſi tũc facta foret renũciatio, ꝓ q̃ d. dimidia delata Auriandæ defecit; & accreuit fr̃i ſuo cohæredi excluſo filio auriã. & alijs ſitis hæred. uel deſcẽdentibus, ad quos non potuit deuolui p ſucceſſoriũ edi. qa illud ꝓcederet ſi nõ extaret alius in eodẽ gradu cũ Aurianda q poſſet venire p ius aſcendendi; tunc. n. deuoluerẽt ad gradũ ſeq. ſed qñ extat, deuoluitur ad aliũ. C. de cad. tol. §. his ita. Sicut ergo d. renũciatio uel repudiatio facta fuiſſet ad Auriandã poſt mortẽ D. Fran. ſuæ mr̃is, illa portio delata & repudiata accreuiſſet fratri repudiãtis, & non fuiſſet deuoluta ad filiũ repudiãtis p ſucceſſoriũ edictũ q erat ĩ ſeq. gradu; ita & ſi facta fuit viuẽte D. Fr. qa nõ fuit tũc ſortita ſuũ effectũ ſed fuit collatus effectus in tp̃s poſt mortẽ. ſ. ut ſi tũc uiueret Auriãda ſortiret̃ effectũ, ſi tũc nõ uiueret haberet̃ ꝓ nõ facto; qa nõ potuit effectũ ſortiri, ut hæc ꝓbant̃ in l. quotiẽs. §. fi. ff. de noua. & de ſolu. l. ſub condõne. Nec facio dr̃iam inter renũciationẽ & pactũ licet Bal. videat̃ eã facere in d. l. fi. C. de pac. & in l. pactũ. C. de coll. & vult qđ pactũ de nõ ſuccedẽdo noceat nepoti, filioq; paciſcẽtis, quaſi paciſcẽs videat̃ eodẽ inſtãti p prius acceptare p qđ filius eius excludit̃, & ſcđario donare ei cui paciſcit̃. An verò renũciet, qa nõ vĩ acceptare, ſed ſe ab acceptãdo excludere, & ſic apit uiã ſeq. ĩ gradu vt poſſit ex ſua pſona uenire, & ſic ſibi nõ noceat ſed ꝓſit renũciatio mr̃is. Sed licet ſubtiliter moueat̃, tñ d. ſuum. ſ. ꝙ renũciatio uel repudiatio uiã apiat ſeq. in gradu & ſic filio ſuo ut poſſit venire ex ꝓpria pſona, locũ haberet, ſi nõ eẽt alius in eodẽ gradu cũ renũciante cui poſſet accreſcere, ut erat in caſu nr̃o. ſ. d. Iaco. qa tunc illi accreſcit & pfert̃ exiſtẽti in gradu ſeq. cũ ius accreſcendi veniat ex tacita voluntate defuncti. l. tytio & meuio. §. iulia. ff. de leg. ij. ¶ Præterea in caſu nr̃o nõ ſolũ fuit renũciatio, ſed pactũ de non habendo regreſſum ad d. bona, & ſic clarum eſt ſm opi. Bal. in d. l. fi. C. de pac. non ſolũ Auriandã fore excluſam, ſed ẽt filiũ eius ut venire non poſſit, nec ex perſona mr̃is nec ex pſona ipſius filij, & ſic cõuẽtos debere abſolui a petitione agẽtis.

¶ Quarta principalis rõ colligit̃, qa dixit ſe ſufficienter dotatam de. l. & ſic poſito ꝙ nõ ſufficerent ad lẽitimam, pinde tñ eſt ac ſi ſufficerent, & ſic eſt pinde ac ſi habuiſſet integrã portionẽ q̃ ſibi debebat̃ in boñ. parentũ. ſed iſto caſu ſeq. in gradu nõ põt venire ex ꝓpria pſona, parentes tenent̃ relinquere liberis q ſunt in primo gradu; & ſi hoc faciunt, illi q ſunt in ſequenti, nõ pñt ↄueniri nec pñt uenire ex pſona ꝓpria, ſed excludunt̃. Vñ in caſu nr̃o filius Auriãdæ nec ex ꝓpria pſona põt uenire, qa mater eius habuit a parẽtibus qđ ab eis ſibi debebat̃. ſ. integrã dotẽ q̃ cõputat̃ in lẽitimã. l. qm̃ nouella. & ſic fuerũt liberati nõ ſolũ ab Auriãda, ſed ab oĩbus deſcendentibus, p ea q̃ no. Bar. in l. j. §. fi. ff. de ↄ̃tab. & notandum qđ ius canonicũ eſt ſeruãdũ, licet cã ſit in curia ſeculari. Tũ qa eſt in ciuitate ſubdita ecclẽ Rom. tum quia agitur de pc̃tõ pp trangreſsionem iuramenti. iuxta no. in c. 2. de reg. iur. lib. vj.

¶ Et ita dico & conſulo ego Paulus de Caſtro utriuſq; iuris doctor legens ordinariè iura ciuilia in ſtudio Paduano. Et ad fidem me ſubſcripſi & ſigillaui ſcilicet pro conuentis ut ſint abſoluẽdi.

SYMMARIA.

1 *Inſtrumentum continens ciuitatem & uiciniam, ſed non locum ſpecialem uiciniæ, non facit fidem.*

2 *Donationis clauſula contenta in inſtrumento teſtamenti, ſi contingat mutare d. teſtamentum, non ualet.*

3 *Prothocollum, ſi dicit de uno die, & inſtrumentum de altero non propterea uitiatur, ſed ſtatur prothocollo.*

CONSILIVM CCCCXX.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Viſo & exa
minato d. caſu
1 tria ſunt vidẽda circa primum quæſitum. ¶ † Primũ
eſt verum inſtrm̃ confectum de primo teſtõ ualeat,
an verò ſit nullum, q̃a non cõtinet in qua domo uel
apotheca uel in qua eccl'ia ppl'i S. Peregrini factum fuerit, licèt di
cat actum Senis in ppl'o S. Peregrini cum in illo ppl'o multæ ſint
domus vel apothecæ vt dr̃, vr̃ quòd non valeat nec fidem faciat
tanq̃ ſuſpectum pp nimiam gñalitatẽ loci. ff. de iure fiſci. l. ita fi-
2 dei. & pp cõſuetudinem, ᵃquæ eſt vt certus & determinatus locus
apponatur niſi ꝓbet̃ p partem q̃ aſſerit ɔ̃riũ. ſ. p teſtes in quo ſpã-
li loco factũ fuerit. iux. no. p Io. an. in addi. Spe. in ti. de inſtr. edi.
§. inſtrm̃. poſt prin. in addi. q̃ incipit. vide qđ no. de re iud. c. abba-
te. li. vj. ¶ In ɔ̃rium q valeat, & q pp hoc non ſit ſuſpectũ, facit
qđ cõiter dñt doc. q reqratur locus, & ẽt locus loci. i. locus gña-
lis ciuitas, vel caſtrũ; & hoc fuit hic dum dixit actũ Señ. Itẽ locus
ſpãlis, puta in qua domo eccl'ia, uel apotheca. Sed locus dicti loci
ſpãlis nõ reqrit, niſi ſit talis actus q non poſſit fieri niſi in illo cer
to loco ſpãli loci; vt ſi de actu iudiciario, diceret actũ in palatio,
q̃a nõ ſufficeret ſi nõ diceret q in loco vbi ſedet iudex ꝓ tribuna
li, ut no. Bar. in l. de pupillo. §. q nũciat. ff. de ope. noui nun. Et ſic
intelligi debent no. p Cy. in l. optimam. C. de ɔ̃h. ſtipn. & Io. an. in
d. c. abbate. circa fi. de re iud. lib. 6. p gl. & in nouella. ¶ Sed in ca-
ſu nr̃o fuit appoſitus locus ſpãlis, dum dixit in ppl'o S. Peregrini.
Vñ non vr̃ nocere q non dixit in qua domo vel apotheca illius
ppl'i; q̃a in qualibet earum poterat teſtm̃ fieri. Sed Bar. in d. §. qui
nũciat. Breuiter Io. an. in addi. q̃ incipit inde qđ no. in d. §. inſtrm̃
de inſtr. edi. vr̃ determinare iſtum caſum, quẽ alij non tãgunt. Vi-
delicet ut dicendo actum in tali ciuitate & in tali ppl'o, nõ ſuffi-
ciat pp gñalitatẽ, nec ẽt dico in qua domo uel apotheca d. ppl'i.
Nã dicit non ſufficere, ſi dicat actũ Bononiæ in quarterio S. Pro
culi q̃a tñ ẽ in effectu ita dicere, quãtum ſi diceret in ppl'o S. Pro
culi; pp nimiam. n. gñalitatẽ non plus o pat̃ appoſitio talis loci q̃
appoſitio ciuitatis tm̃, q̃ nõ ſufficiunt vel de iure uel de ɔ̃ſuetudi
* ne ᵇſm cõem opi. no. in locis. ſ. all. nec in hoc curanda eẽt conſue
tudo notarij ſi in oĩbus inſtrĩs appoſuiſſet locũ mõ pdicto, q̃a nõ
eſt in arbitrio notarij omittere illa q̃ neceſſariò ſunt ponenda vel
de iure vel de ɔ̃ſuetudine, ſicut nec in arbitrio partiũ, quominus
omiſſa uitient. iux. no. p gl. in c. de cauſis. de offi. deleg. ff. de ferijs
l. j. §. nec. n. p̃toris factũ iuri publico derogare oportet &c. in rõ
ne ſui, vñ concludit̃ p pdicta pſatũ inſtrm̃ tanq̃ ſuſpectũ nõ ꝓba-
re contenta in eo pp omiſſionẽ loci ſpãlis; q̃a ſolũ loca gñalia fue
runt appoſita, licet vnũ ſit gñalius altero, vt eſt locus ciuitatis. nã
non ſufficiebat dicere in ppl'o S. Peregrini, ſed debebat dicere in
tali domo, vel in platea uel apotheca, & tunc nõ fuiſſet expediẽs
exprimere aliũ locũ d. loci magis ſpãlẽ. ¶ Poſito verò ſine pindi-
cio veritatis q d. inſtrm̃ non eſſet uitioſum ex cã pdicta, ſed pro-
3 baret contentũ in eo. ¶ †. Dubitat̃ ſcđò verũ illa cl'a donationis
d. quartæ partis factæ d. filiabus ſub cõdõne, ſi contingeret ipſam
mutare d. primum teſtm̃, fuerit & ſit vitioſa tanq̃ facta ſub turpi
cõdõne, q̃ habebat impedire liberam teſti factionem. C. de pact.
l. fi. ff. de ver. ob. l. ſtipulatio hoc mõ. & hic parũ eſt laborandum.
¶ Sed dicendũ eſt, q eſt & fuit uitioſa, & q fuit & eſt ipſo iure in
ualida rõne pdicta; q̃a teſtatrix p eã inducebatur ad nõ reuocan-
dũ & ad non faciendum aliud teſtm̃ timore ne d. cl'a committeret̃
ſi foret valida; ſi. n. ſibi diſplicere incepit legatũ quartæ partis bo
norũ factũ illis filiabus, & volens ipm̃ reuocare cogitaſſet facere
nouum teſtm̃, in quo legata facta in primo non intelliguñt repeti
ta, niſi expſsè repetant̃. l. niſi. §. inter ſi ſpſe. ff. ſi cui plusquam per
l. falc. de leg. 3. l. ſi iure. recordata de d. cl'a donationis & videns,
q̃ nihil valeret ſibi facere aliud teſtm̃ quo ad reuocandum dictũ
legatum quartæ partis bonorum, quia conuerteretur in donatio
nem per dictam clauſulam deſtitiſſet a faciẽdo aliud teſtm̃, quod
fuiſſet ɔ̃ bonos mores ut in dictis iuribus, ideo reperitur Dy. con
ſuluiſſe pro iſta parte priuſquã ſcriberet in c. quod ſimul. de reg.
iur. cuius determinationẽ Bar. ſequit̃ in l. ſi quis in prin. teſta. in
vlt. col. reprobãs ɔ̃riam ſniam eiuſdẽ Dy. quã ſcripſit in d. c. qđ ſi
mul. vbi tenuit dictã clauſulã ualere, & dicit eã conuertere lega-
tũ in donationẽ ſi exiſtat ɔ̃ditio, ſub qua facta fuit, q faciat aliud te
ſtm̃, cuius dictũ Bal. in l. ſancimus. ad fi. C. de teſ. dicit ꝓ certo fo
re falſum, & licet poſtea faciat quandã diſtinctionẽ. An clauſula
referatur ad uniuerſalẽ iſtitutionẽ, an ad ſingulare legatũ, poſtea
tñ in fi. l. recedit ab ea, & tenet indiſtincte non ualere, quia utro-
biq; uiget eadẽ rõ, q̃a tollit̃ uel impeditur libera facultas & uolũ
tas teſtandi. ¶ Ex quo cõcludit̃ q in caſu nr̃o ſi dicamus utrũque
teſtm̃ ualere, & utrunq; inſtrumentũ utriuſq; teſti, fuit reuocatũ
primũ p ſm. Inſt. qui. mo. teſta. infir. §. poſteriori. nec habuit effe
ctũ clauſula donationis prædicta, nec conuertit dictũ legatũ quar
tæ partis in donationẽ tanquã facta ſub turpi & inualida cõditio
3 ne & honeſta. ¶ † Sed nũc tertio loco principali reſtat uider̃ an di
ctũ teſtm̃ uel eius inſtrumentũ ualeat, ut ſic fuerit par ipſum reuo
catũ primũ, q̃a reus excipiẽdo ſe fundat ĩ ſcđo, ex quo dicit ſe hæ
redẽ ad excludẽdũ agẽtes, q̃a agũt ex primo uel ex contẽtis in eo,
& vr̃ q nõ ualeat pp diuerſitatẽ q̃ reperit̃ inter ipm̃ & ꝓthocollũ
in duobus. ſ. in die, q̃a inſtrm̃ dicit actũ fuiſſe die. 10. mẽſis, & pro
thocollũ dicit die. 14. Itẽ in clauſulis codicillaribus & annullato
rijs quæ dñr eſſe in inſtrumẽto; & tñ non in ꝓthocollo. & ſi dicat̃
q illud ꝓthocollũ non ſit prothocollũ huius inſtrumẽti, ſed alte
rius pp dictã diuerſitatẽ, & q iſtud inſtrm̃ ñ habeat prothollũ, q̃a
non reperit̃ ꝓthocollũ qđ in eo cõcordet, & q pp hoc ñ ꝓpterea
vitiat inſtrm̃ ue no. Bal. poſt Nico. matta. C. de fide inſt. ſup rubr.
in. 8. col. dicẽt, q hoc dicere nõ ſufficit parti reæ, q̃a ſm hoc fuiſ
ſent duo teſtamenta. ſ. vnũ factũ die. 10. mẽſis de quo extat inſtrm̃
pdictũ, & ñ ꝓthocollũ, aliud factũ poſtea die. 24. mẽſis, de quo ɔ̃
uerſo reperit ꝓthocollũ, & nõ inſtrm̃, & hoc ſcđm tãquã poſte-
rius ualet & tollit pcedẽs. Inſti. qui. mo. teſt. infir. §. poſteriore. &
ſic reus q̃ ꝓduxit primũ & inſtrm̃ eius & in ipſis ſe fundauit, ſum
pſit malũ fundamẽtũ. ſ. in & de teſtõ reuocato, & ſic dẽt ſuccũbe
re. Breuiter mihi ur̃ dicendũ, q ſi dictæ ſcripturæ ɔ̃cordẽt in alijs
ſubſtãtialibus, q̃a ijdẽ teſtes reperiunt̃ ſcripti in una q̃ in altera,
pſatũ teſtm̃ ñ uitiet̃ ex diuerſitate dierũ. Et q non pſumant̃ fuiſ-
ſe duo teſtã, ſed unũ tãtũmodo loquit̃ tã inſtrm̃ quàm ꝓthocollũ,
qđ in dubio pſumit, q̃a ñ pſumit̃ pluralitas ſed unitas alio ñ appa
rẽte. iuxta no. C. de erro. aduo. l. 2. ff. de iureiu. l. qui iuraſſe. §. ſi pa
ter. Sup quo ẽt poſſet fieri poſitio & cogi pars ad rñdẽdũ an fuerĩt
duo teſtamẽta uel unũ, & habito qđ fuerit unũ tollet̃ iſta diuerſi-
tas dierũ hoc mõ, q̃a dicet̃ q fuit factũ die. 13. ꝓut dicit ꝓthocol-
lũ, qđ eſt originalis ſcriptura & cui potius eſt ſtandũ in dubio, q̃
ſcripturæ inde ſumptæ ſi reperiat̃ ueritas inter eas ſecũdũ qđ no.
Bart. in l. ſempronius. ff. de leg. 2. qui allegat ad hoc. l. ſi quis ex
argẽtarijs. §. pe. ff. de eden. & qđ dies appoſita. 10. in inſtrõ fuit ap
poſita p errorẽ notarij q̃ debuit apponere diẽ. 24. ꝓut reperit̃ in
ꝓthocollo & hoc eſſe potuit de facili & ẽt dẽt pſumi in dubio, q̃a
p hoc utraq; ſcriptura ſuſtẽtat̃, ſed ſi aliud pſumeret̃ uel altera ui-
tiaret̃. l. quotiẽs. ff. de uer. ob. ſup quo ẽt notarius poterit ſi uiuit ĩ
terrogari, & eius dicto erit ſtãdũ, & repto q ita ſit, poterit notari⁹
cũ auctoritate iudicis errorẽ ſuo corrigere reficiẽdo inſtrm̃ & ap
ponẽdo dictũ cõtẽtũ in prothocollo. p ea q̃ plenius no. in l. ſi li-
brarius. ff. de reg. iur. p Bar. iũcta. l. ſi qs decurio. C. de fal. & ff. de
ſta. ho. l. imperator. & erũt oĩa plana & ſine ſcrupulo; ſed alia di-
uerſitas de clauſulis codicillaribus ñ cõtẽtis in ꝓthocollo facili-
ter tollitur, poſtq̃ ibi dimiſit ſpaciũ, q̃a credẽdũ eſt, q hoc fecerit
ut eas ibi apponeret & tũc ñ erit diuerſitas. ¶ Ex qbus ſeqtur, q
dictũ inſtrm̃ tanq̃ validũ ꝓbat ſcđm teſtm̃ per q tollitur & ſubla
tũ eſt primũ in his, in qbus primũ erat ualidũ, ſi ꝓbaretur. Sed ĩ il
la clauſula donationis ñ expedit dicere, q fuerit reuocatũ, q̃a fuit
de ſe nulla ab ipſo principio, p ea q̃ dixi in pcedẽti articulo, & ſic
non indigebat alia reuocatione. ar. l. nã & ſi ſub cõdi. ff. de iniuſ.
teſt. ¶ Ex his apparet plenè declaratũ & examinatũ fuiſſe primũ
q̃ſitũ ſeu dubiũ, & in cõſequẽtiã fore ſuperflua ſcđm & tertium,
ſup qbus nil expedit ſcribere, cũ ſint ſupflua ſtantibus his q̃ ſu-
praſcripta ſunt, ut patet recte cõſideranti. Et ɔ̃cluditur reũ fore ab
ſoluendũ a petitione agẽtiũ, tũ ex eo q̃a teſtm̃ primũ ex quo agũt
nõ eſt ꝓbatũ p inſtrm̃ qđ fuit productũ, q̃a nõ facit fidẽ cum non
cõtineat locũ ſpecialẽ & certũ. Tum q̃a etſi probaret, fuit reuoca
tum per ſcđm qđ reus ꝓducit, qđ eſt ualidũ & ſufficiẽs ad reuocã
dum non obſtãte diuerſitate q̃ eſt inter ipſum & prothocollũ, ẽt
q̃a dicta clauſula donationis facta ſub ɔ̃ditione ſi teſtamẽtũ reuo
caretur, nõ fuit ualida ſed nulla ꝓpter rõnes de qbus ſupra, & ſic
dictum

a ¶ Conſuetudinem Vide ad iſtam materiam d. Alexan. & doc. in prohe. ff. & in l. ſi librarius. de re. iu. Bart. in quodam ɔ̃ ſi. inci. Reperitur inſtrm̃ · ubi multa ad materiã ĩ debita.

dictum legatum quartæ partis bonorũ non fuit conuerſum in donationẽ ne conuertere potuiſ. ¶ Et ita dico & conſulo ego Paulus de Caſt. V. I. doctor legẽs ordinariè iura ciuilia in ſtudio Paduano. Et ad fidẽ me ſubſcripſi & ſigillaui. 1440. die 27. Noueb.

SVMMARIA.

1 *Renunciatio filiæ cum iuramento, an valeat non obſtante ſtatuto requirente cõſenſum duorum conſanguineorum.*

2 *Nepos ex ſuccedat auo ex perſona propria non obſtante renunciatione matris, de quo latius ſupra conſ. 420.*

CONSILIVM CCCCXXI.

1 IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ † Quòd renunciatio iſtius D. Auriandæ non tenuerit, duo principalr videntur allegari. Primum, quia facta eſt inter patrem & filiũ, inter quos nulla naſcetur obligatio. Secundò, quia in ea non fuit adhibitus cõſenſus duorum proximorum cõſanguineorum, q requiritur ſm formam ſecundi ſtatuti, cum Aurianda eſſet minor. xx. ann. & in renunciationibus mulierum vt in eo patet in ver. pdicta &c. & in fi. ibi: & ibidem in filiofamilias. ¶ Cum. n. parentes erga ſanguinẽ proprium ſæpius malignè ſe habeãt. l. 4. ff. de inoff. teſt. magis diligentes maſculos q̃ fœminas, pro modica dote inducũt filias ad renunciandũ magnæ ſucceſsioni, & filiæ tentæ verecundis parentibus non reſiſtunt. ff. ſol. ma. l. ſi cum dotẽ. §. eo aũt. ver. qd. n. ſi filia cum ſua gl. Statutum vr voluiſſe prouidere, vt ẽt in talibus renunciationibus interuenire debeant alii proximi conſanguinei mulieris, vt ceſſet alia ſuſpitio, q filia videat dolo inducta ad renunciandũ. Facit qd hr in l. polla, C. de his qui. ut indig. ¶ Breuiter non obſtantibus ſupradictis puto ſine dubio renunciationem iſtius Auriandæ valere. d. c. q̃uis. de pac. li. 6. Nec expedit dicere, q valeat iure obligationis uel actionis; qa renunciatio & pactum de non petendo, qd ex ea reſultas, de natura ſui nullam producit

2 actionem, ſed ſolam excepti. vt. l. ſi pater. §. q̃ debitorem. de iuiedo. & quod no. Bal. in l. vbi pactum. in 2. oppo. C. de tranſac. l. iubemus. ad vell. Et pterea ex quo interuenit iurm, qd ſine interitu ſalutis æternæ ſeruari nõ põt, ſatis eſt; qa officio iudicis ẽt ſecularis repelletur Aurianda agens ꝯ propriam renunciationem iuro firmatam. de iure. c. licet mulieres. li. 6. ¶ Itẽ licet ſtipulatio q̃ interuenit inter Auriandam & pr̃em in ipſo inſtr̃o renunciationis, quantum ad patrem non valeat, quantum ad matrem Fran. & quãtum ad filios maſculos fratres Auriandę valet, & ab illis dr incipere. C. ut act. ab hæredi. & ꝯ hære. Et ſic patet primum nõ obſtare, ¶ Non ob. ẽt ſm de ſtatuto, nam notandum eſt q ſtatutum primò loqtur de ꝯctibus & obligationibus ẽr perſonalibus minorũ. xx. ann. Et iſtis vult ſtatutũ qd interuenire debeat conſenſus & licentia duorum propinquorum conſanguineorum, & ad iſtum caſum puto referri debere finem ſtatuti dum dicit, & idẽ in filiofa. minore &c. qd ſi fuerit filiusfa. minor. xx. ann. ꝯhens & alteri ſe obligans requirant ꝯſanguinei. Et puto ſine dubio, q hoc caſu ſufficiat conſenſus parentum, qa qd iuris eſt de cãto. ſ. de conſanguineis, dẽt eſſe de cauſante. ſ. parentibus cauſantibus conſanguinitatem. C. de procu. l. maritus. Et ſtatutum loq de conſanguineis, in parentibus qui ſunt caput conſanguinitatis dẽt locum habere. ext. de ꝯceſ. præb. c. poſt electionẽ. Requiruntur. n. conſanguinei. vt patet ex verbo ſtatuti, ne ꝯtrahens ſolo aduerſario inducatur. q's nã aut aũt melius pcurat vtilitatem liberorum, & p eis capit ꝯſilia, & tuet eos quam faciunt parentes? ff. de adul. l. nec in ea; C. de cura. furio. l. fi. in prin. Cũ. n. ſtatutum loquaẽ de mino. xx. ann. q de iure ciui. & natura. pñs obligari, pates q non reqrunt cõſanguinei ad integrã pſonã eorũ, q de iure nõ poſſent obligari. Quo caſu videret, q patria ptãs non ſufficeret. l. fi. §. 1. de ver. obli. Sed reqrit ex cã. ĩ. dicta, quæ nullo magis in parentibus habet locum. ¶ Sed ò principalr loqtur ſtatutum de renunciationibus mulierum, & vult ſtr ſtatutum, q interuenire debeant duo pximiores ꝯſanguinei. Et iſtã partẽ puto intelligendam, qñ mulieres renunciantes ſunt ſui iuris, & renunciant fratribus vel alteri &c. ut tũc interuenire debeant cõſanguinei, qd iuſtum & honeſtũ eſt. Nõ autem qñ filiafa. in ptãte renunciat parentibus, qa incongruum vr intelligere, q ſtatutum præſumpſerit fraudem in parentibus. Et ideo requiſiuerit alios proximiores, imo in dubio eſt præſumendum proinde diſcretè dotaſſe & egiſſe cum filia. Ex qd pr̃i p filia ꝯpetens viſum fuit, alij non dẽt videri incõpetes. ar. ff. de cura. fu. l. ti impuberi filio. in fi. vñ non puto verum. ver. ſtatuti. Et idem in filiofa. &c. q loqtur in maſculino, referendum eſt ad iſtã partẽ ſtatuti quæ loquiẽ in fœminino de renunciationibus mulierũ, cũ ſalua rõne recti ſermonis non poſſit referri. ff. ad treb. l. fi. Sed puto renunciationẽ filiæ familias factam patri canonicè ſm formã. c. quãuis, ualere, nec in hoc caſu ſtatutũ aliã ſolẽnitatẽ requirere, & poſito q ille ultimus uerſiculus. & idẽ ſi in filiofa. referatẽ etiã ad filiãfa. renunciantem, qd tñ nullo modo credo, adhuc põt dici vt ſ. dixi dictus Ant. qd non inſpecta perſona interpoſiti. ſ. patris. ſed potius maſculorũ qui ex iſta renunciatione cõmodũ ferunt, ipſe pater ut pximus cõſanguineus conſentire poſsit. facit in rõne ſui. ff. ad. l. ſal. cũ dotẽ. Vñ concludiẽ iſtã renunciationẽ Auriandæ ſibi nocere, & ualere nocere etiã filijs ſuis, ex quo Auriãda parẽtibus ſuperuixit, nec eius filij uiuis parentibus cõcepti fuerunt ſed poſt mortẽ, & renunciatio habet etiã admixtũ pactũ & ſtipulationẽ de ulterius non petendo, & extant alij quibus tota hæreditas põt accreſcere, vt hæc oĩa dñs me' ſupra tetigit & cõſuluit.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Petrus cõdito teſtamẽto inſtituit Michaelẽ fratrẽ ſuũ hæredẽ, & q poſt mortẽ Michaelis Thomaſius nepos ipſius teſtatoris & filius dicti Michaelis habeat & habere debeat dictã ſuã hæreditatem, & poſt mortẽ dicti Thomaſij filii ipſius Thomaſij maſculi tñ tã nati quàm naſcituri habeant & habere debeant dictam hæreditatem, & q poſt mortẽ filiorũ dicti Thomaſij filij filiorum ipſius Thomaſij maſculi tñ & eorum filij maſculi & p lineã maſculinam ab ipſis filij maſculi deſcendentes ſuccedant in dicta hæreditate æqualiter & pro æqualibus portionibus in ſtirpes & nõ in capita, & deficientibus omnibus maſculis pdictis filiæ fœminæ dicti Thomaſij & filiæ filiorũ & eorũ deſcendentiũ q̃ extabunt, & filij maſculi ex dictis fœminis præcedẽtes & filij ſupraſcriptæ Richabonæ tam maſculi q fœminæ eorum deſcendentes æqualiter ſuccedat in dicta hæreditate in ſtirpes & ñ in capita. Hæc ſũt uerba teſtamẽti. Poſt mortẽ teſtatoris deceſsit filius dicti Thomaſij, a

quẽ unicũ habebat. deinde deceſsit Michael hæres inſtitutus ſupſtite Thomaſio filio ſuo & hærede, q Thomaſius, qa poſtea cõfeſſus eſt & conuictus ſe ueneno occidiſſe dictũ Petrũ teſtatorẽ capitali pœna dãnatus & punitus fuit. Nũc quæriẽ an moriẽte Thomaſio ſine filijs maſculis uel fœminis & ſine aliquibus deſcendẽtibus ſuis ſuperſtitibus tantum filijs dictæ Ricabonæ ultimo loco noĩatis, quæ dña Ricabona fuerat ſoror ipſius teſtatoris ſupra in legatis noĩata & ſuperſtitibus filijs tribus ex forma dicti Thomaſij, an hæreditas dicti teſtatoris deueniat de iure uigore dictæ ſubſtitutionis ad ipſos filios dñæ Richabonæ qui ex tot ſubſtitutis ſoli ſuperſunt, an uero impediãtur ipſi filii dominæ Richabonæ eo quia ex Thomaſio non ſuperfuerunt filij uel filiæ uel aliq deſcẽdentes, poſt quos uidebantur inuitari dicti filii dñæ Richabonæ. & quæritur cõſilium copioſum, an admittanẽ & inquãtũ.

a ¶ Actionem. Vide ad hoc multa per Old. in cõſi. 132. d. Alex. de imo. in l. ſtipulatio hoc modo concepta. de uer. ob. doc. in l. pactum, C. de coll.

SVMMARIVM.

1 *Subſtituatur ſi quis quarto loco, & alii gradus ſubtrahantur de medio quartus gradus ſubſtitutionis efficitur primus, nec excluditur propterea quod illi non habuerunt effectum.*

CONSILIVM CCCCXXII.

1 IN *Chriſti nomine Amen* ¶ † Videtur q filii dictæ dñæ Richabonæ & ẽt nepos ex filia venire impediantur ad bona d. primi teſtatoris p mortẽ Thomaſii primi ſubſtituti Michaeli patri ſuo hr̃di primo loco inſtituto, quia nõ poſſent venire ſi vellent niſi tãquã ſibi ſcd̃o loco ſubſtituti, cùm Thomaſius alios ſibi inſtituerit hr̃des ad quos d. bona trãſmiſit; ſicut & alia ſua bona cũ quibus erant cõmixta & vnita cũ ad ipſum peruenerint virtute primæ ſubſtitutionis. l. ſed ſi plures. §. filio. ff. de vulg. & pup. Sed ipſi filij Richabonæ non fuerũt ſubſtituti Thomaſio, ſed dũtaxat filija filiorũ d. Thom. Siqdẽ prima ſubſtitutio fuit facta Michaeli de Thom. Scd̃a fuit facta Thom. de filijs ipſius Thom. Tertia facta fuit filijs Thom. de filijs ipſorũ filiorũ. Quarta facta fuit filijs filiorũ Tho. de filijs Richabonæ. Cũ ergo ſint quarto loco ſubſtituti, nõ videnẽ poſſe venire tãquã ſubſtituti ſcd̃o loco; quia pperãtius & intra alienã vicẽ venirẽt. C. q admit. ad bo. poſ. l. fi. verſ. eo addito. ff. de acq. hr̃dita. l. quãdiu. verſ. qs intra. & verſ. ergo expectã. & l. q̃diu. la picola. Itẽ iſta ſubſtĩ facta de filijs Richabonæ fuit & eſt obliq ſeu fideic. qs ꝯcepta & collata poſt acqſitionẽ bonorũ factã filija filiorũ Tho. qbus teſtãr poſt dictã acqſitionẽ nõ potuit directo ſuſtituere. C. de teſt. mil. l. ĩ teſtõ. poſt prin. ibi, altero cui poſtea &c. Et ſic ĩportat vt filij filiorũ Tho. reſtituãt filijs Richa. C. fa. ercif. l. filiũ quẽ habẽtẽ. ibi, verbis pcarijs reſtituere &c. Sed hæc

teſtō non pt eis fieri ꝑ fillos filiorũ,qui nunq̃ fuerunt , ſed nec ꝑ
filium Thomaſij qui ſemel fuit,tñ bona primi teſtatoris non per-
uenerunt ad eum,cùm deceſſerit uiuente patre. Et ſic vr̃ dicta ſub
ſtitutio facta de filiis Richabo. expiraſſe.ar. ff.de leg.j.l.fideicom
miſſum.& l.filiuſfa.§.apud Marcellum.uerſi.ſed uia eſt.ff.de leg.
2.l.imperator.in prin.Item ſubſtitutio fideicommiſſa.euaneſcit,
ſi ille cui facta eſt decedat hæreditate non adita , & ſic nunquam
bona perueniant ad eum.ff.ad Trebel.l.ille a quo.§.ſi de teſtō. C.
de fideic.l.eam quam . fortius ſi non naſcitur,cum naſci ſperaretur,
ut hic cõtingit in filiis filiorum Thomaſij, quibus facta fuit.ff. de
reb.dub.l.utrum.Pro hac parte facit determinatio q̃onis diſputa
tæ quam refert Io. An.in addi.Spe.ti.de teſta.§.in primis.in addi.
q̃ inci.huic q̃oni &c.ibi occurrerit ẽt caſus nouiſſimus &c. ubi te
nuit ꝙ ſi prima ſubſtō eſt inutilis,quia ille de quo facta fuit, non
eſt natus,ſequens ſubſtō facta eidem qui naſci ſperabatur, ſiľr eſt
inutilis.alleg.l.nullus ſoliu.C.de decur.li.10.& arg. eius qđ no.
in l.in uenditione.ff.de pericu.& commo. rei uen. melius facit.l.
qui habebat ff.de uul.& pup.ubi uidetur caſus. ¶ In contrarium
vr̃ caſus in d.l.quandiu.la grande.uerſi. is aũt qui tertio gradu.ff.
de acq.hære.de uul.& pupil.l.cohæredi. in prin.& l.ſi Titius co-
hæredi. in quibus apparet ꝙ perempto ſecundo gradu ſeu prima
ſubſtitutione tertius gradus ſeu ſecunda ſubſtō ſubrogatur in lo
cum eius. Et eſt perinde ac ſi primo loco facta fuiſſet; qa ſubſtitu
tus ſubſtituto meo cenſeť in defectũ ſubſtituti mei ſubſtitutus ẽt
mihi,& iſtud ẽ uerũ ſine dubio qñ ambę ſubſtõnes ſunt uulgares,
& ita loquunť illi tex.Idẽ determinat Bar. in d.l.q̃diu.in fi.qñ am
bæ ſunt fideicõmiſſariæ.Nã ſi ſum rogatus reſtituere Titio,& Ti-
tius rogatus ẽ reſtituere Seio,deinde Titius decedat anteq̃ bona ꝑ
ueniãt ad eũ,remanent bona penes me cũ onere iniuncto Titio.ſ.
de reſtituẽdo Seio.l.j.§.ꝓ ſecũdo.C.de cad.toll.ff.de uſufru.leg.l.ſi
ab eo . Et ita eſt in caſu nr̃o,quia oẽs iſtæ quatuor ſubſtõnes fue-
runt fideicõmiſſariæ.Licèt ergo ſecũda & tertia facta de filiis Tho
maſij ipſo Thomaſio & de filiis filiorum ipſis filijs euanuerint,ul
tima tñ facta de filiis Richabone in quibus ceſſat cã inualiditatis,
locũ habet,& ingreditur,& ſubrogatur in locũ ſecundæ factæ de
filijs Thomaſij,& hr̃ perinde ac ſi fuiſſet directò facta ipſi Thoma
ſio ſicut illa,per ea q̃ no.Bar.in d.l.quandiu.in fi.ubi decidit hanc
q.& ſic iſti non impediuntur uenire ea eo ꝙ ex Thomaſio nõ ex-
tant filij nec filiorũ filij,imo ꝓpea uenire pñt,quia illi non extãt;
quia ſi illi extarent, uenirent ipſi,& non iſti , qa poſt oẽs fuerunt
iſti uocati.¶ Nec ob. l.qui habebat.ff.de uulg.& pup.qa ibi erant
pupillares & ſic factæ in diuerſis.hic uerò cum ſint fideic.cenſenť
factæ in una & eadem hæreditate.ſ.primi teſtatoris.l.cohæredi.§.
cum filiæ.ff.de uulg.& pup. ¶ Nec ob.q̃ō diſputata de qua ſ̃.quia
loquitur,qñ prima erat pupillaris,ſecunda mere fideicõmiſſaria.
quo caſu Bar.ẽt idem tenet in d.l.quandiu.ſecus qñ prima pupil-
laris,ſecunda uerò ꝯpendioſa,prout idem Bar.ibidem diſputan-
do determinat eſſe,ꝙ ſi ambæ forent fideicõmiſſariæ rõnes patẽt
ex uerbis ſuis.Puto ẽt de mente teſtatoris fuiſſe,ꝙ cum filiis & fi-
liabus Richabone uocentur ẽt nepotes ex filio uel filia prædefun
ctis,ex eo uoluit uocari in ſtirpes, & non in capita; & ſic filios re-
preſentare parentes.C.de legi.hæred. auth.ceſſante. & auth. poſt
fratres.la j. Dico ꝙ in quartam trebellianicam, q̃ per hæredes di-
cti Thomaſij ueniret detrahenda aduerſus dictos fideicummiſſa
rios,debẽt ꝯputari fructus percepti per Thomaſium a tẽpe quo di
cta bona peruenerunt ad manus ſuas, & etiã percepti per patrem
Thomaſij,ex cuius perſona uenit detrahenda.ff.ad Treb.l.fideicõ
miſſaria.in princ. Et præſuppoſito in omnibus ſ̃.dictis ſcḋm formã
ſtatuti,ꝙ damnatus poſſit facere teſtamentum.

S V M M A R I A.

1 *Datia ſi laici recipiant a clericis ſponte ſoluentibus,an incurrant cenſuras eccleſiaſticas.*

2 *Præſcribi an poſſit aduerſus clericos ut ſoluant datia,alias prohibita.*

3 *Statuta generalia quando includant clericos,& ſtatutum excluſiuum fœminarũ an excludat monialem.*

4 *Collectas quas tenentur ſoluere dicti clerici,& de quibus bonis.*

CONSILIVM CCCCXXIII.

I *N Chriſti nomine Amen.* ¶ Ex pũcto trãſ-
miſſo colliguntur
1 tria dubia. ¶ † Primũ eſt,an ſit uerũ ꝙ cõitas laicorũ
ex receptione dicti datii facta a clericis ĩcurrit ſñiam
interdicti,& rectores eiuſdẽ ſñiam excõicationis,ꝓut qdam reli
gioſi dñr aſſerere,ꝑ c.ſi minus.& c.aduerſus.de im.ecc.e.ti.c.j.li.
6.& c.q̃q̃.đ cẽſi.& C.de ſa.ſan.ecc.l.pl3.ĩ fi.ĩ uerbo ſcrimoniã.ma
ximè quia non interuenit auctoritas ſummi pontificis,prout mã
dat d.capitulum aduerſus. Et ad hoc vr̃ ſine dubio dicendum , ꝙ
non ẽt ſi d. clerici nec de iure cõi nec rõne dictæ conſuetudinis ,
cuius initij memoria non exiſtit, tenerentur ſoluere d.datium in
futurum,& ſic hucuſq; de facto & voluntare ſoluiſſent,nõ ex ne-
ceſſitate;qa dictæ pœnæ imponuntur per illa iura ſi bene inſpiciã
tur,qñ laici exigerent a clericis inuitis;quia tunc grauantur cleri
ci & tales pœnæ imponuntur ꝓp grauamina illata clericis,ſed hic
non apparet ꝙ ab inuitis exegerint, nec præſumitur,ſed potius ꝙ
ſponte ſoluerint.Poſtq̃ nunq̃ contradixerunt,nec reſiſtentiã fece
runt,ut aſſeritur.ff.de iud.l.ij . in prin. ibi aut ſi cũ reſtitiſſet &c.
ff.de mino.l.ait prætor.§.permittiť.ibi aut ſi alleg. &c. &qđ not.
Bal.C.de hære.ac.l.ſub prætextu.de teſti.l.parentes.vñ non viden
tur fuiſſe grauati.iuxt.illud. Portatur leuiter,quod portat quiſq;
libenter.Nec aliqua fuit illata iniuria volentibus.l.j.§.uſq; adeo.
ff.de iniur.¶ Nec ob.ꝙ ẽt cum ſponte ſoluunt, reqriť auctoritas
ſummi pontificis.ut d.c.aduerſus.qa illud ꝓp imperitiam quorũ
dam clericorum forte non conſentientium ubi erat cõſentiendũ
ſubſiſtẽte iuſta cã uel neceſſitate ut ibi patet,nõ aũt ut euiteť ex-
cõicatio uel ſñia interdicti q̃ non imponunť qñ a ſponte ſoluenti
bus recipit;hoc fallebat olim in caſu.c.clericis laicos,e.ti.li.6.qđ
eſt correctum per cle.c.ti.Videntur.n.donaſſe,ſponte ſoluendo,
ſi ſoluere non tenebanť.l.cuius per errorem.de reg. iur.Nec pro
hibenť clerici de ſuis redditibus donare laicis,nec laici prohibenť
ab eis recipere,& ſic non pñt ſoluta repetere.l.j.ff.de cõdi.indeb.
in fi.& qđ no.in l.j.C.de fidei.in gl.& ſic non ob.tex.in l.illicitas.
in fi.de pace iur.fir.& auth.nulla cõitas.C.de ſtatu.ꝯtra liber.eccl.
& ita volunt exacta indebitè debere reſtitui cũ pœna; qs loquunť
in exactis ab inuitis.Itẽ.c.nõ minus.in fi.reqrit monitionẽ fiendã
laicis ut deſiſtant & abſtineant in non deſiſtendo,ad hoc ut incur
rantur tales ſñiæ cẽſuræ,q̃ monitio hic facta fuiſſe non proponi-
tur;ergo &c.capitulum uero.q̃q̃.de cenſi.lib.6. in fi. vult eos in-
currere ipſo facto & ſine monitione . Sed vt dixi tam illud quàm
ẽt.c.1.de immu.eccle.a cuius confirmatione venit, loquuntur in
exigentibus ab inuitis & in vexantibus clericos,quod in caſu nr̃o
2 non eſt nec pſumitur. ¶ †Sed in dubium eſt,an d.clerici teneãtur
& cogi poſſint per eorũ ſuperiores pſeuerare in ſolutione d. da-
tij conſueta, ꝯſiderato ꝙ tãto tpe dñtur ſine contradictione ſol-
uiſſe,cuius initij non eſt memoria.Et vr̃ ꝙ non,licèt ſponte ſolue
rint;qa ꝑiudicauerunt ſibi ꝓ tpe pterito,non ꝓ futuro.C. de ex-
cu.tu.l.uoluntariè.Nã actus nr̃i uoluntarij eatenus nos obligant
& ꝑiudicium faciunt,quatenus geruntur,& non ultra.C.qñ uxor ꝓ
marito.l.fi.ff.de leg.2.l.lucius.§.teſtator.Nec tpſ fuit modus in-
ducendi obligationẽ in illis qui non erant obligati,ſi non apparet
vel non allegatur originalis cã obligatoria ad cuius ꝓbationem
diuturna ſolutio inducat.l.obligationum fere.§.placet.ff.de act.
& ob.& qđ plene legiť & no.ĩ l.ſi certis annis.C.đ pac.ff.de uſur.
cum de in rẽ verſo.Hic non allegatur ſufficiens cã obligatoria pu
ta auctoritas ſummi põtificis, q̃ ſi allegareť p ſolutionẽ diuturnã
ẽt minoris ꝓbareť d.l.cũ de in rẽ verſo.& de cenſi.c.peruenit. nec
potuerũt pteriti clerici ſoluẽtes ꝑiudicare ſucceſſoribus eorũ nec
eccleſijs ẽt expſſè renũciãdo priuilegio clericali.c.ſi diligenti. de
fo.cõpe. ¶ In ꝯrriũ facit ꝯſuetudo tãti tpis , q̃ hẽt uim cõceſſionis
principis,ẽt ſi nõ allegeť.l.hoc iure.§.ductus aquæ.ff.de aqua quo
ti.& æſti.& in c.ſup qbuſdã.§.pterea.de ver.ſig.Nec ob.c. q̃uiq̃
de cenſi.li.6. qđ improbat oẽm ꝯſuetudinẽ tanq̃ corruptelã ; qa
ꝯ libertatẽ eccľiaſticã.nec tex.in auth.ut nulli iud.§.j.ibi:male.n.
adinuẽta &c.& de pace iura.fir.§.illicitas. & de conſue.c.1.qa lo-
quunť qñ conſtaret de iniuſto & illicito, & ſic qñ cõtra voluntatẽ
clericorũ fuiſſet facta exactio; hic verò nõ cõſtat de malo & vitio
ſo initio,nec pſumiť,ſed potius bonũ.ſ. ꝙ ſponte & ꝓp cões vtili
tates & neceſſitates clericorũ & laicorum de qbus in puncto,ꝓp
quas pmittiť eis a iure ſpõte cõtribuere & charitatiuè ꝯtribuere,
cũ auctoritate ſummi põtificis.vt d.c.nõ minus. & c.aduerſus . q̃
auctoritas pſumiť interueniſſe ꝓp curſum dicti tpis.Nec ob. rõ-
nes factę in ꝯriũ;qa nõ tpſ,vel diuturna pſtatio,vel eorũ factũ ob
ligat ſucceſſores.Sed ius cõe tã ciuile q̃ canonicũ, qđ eſt potens
ad eos in futurũ obligãdũ ; qđ iur cõe reſultat ex ſolutione facta
ꝑ tãt tpſ. ¶ Breuiter aduertẽdũ,ꝙ q̃dã de iſtis impẽſis, in quas cõ
uertitur iſtud datium ptinent ad ipſos clericos ſine dubitatione
quacũq;,ut cuſtodire fructus ſuarũ poſſeſſionum a ſturnis,ſunt.
n.onera fructuum.l.ſi a dño.§.fi.ff.de peti.hære.ff.fami.er.l. fun-
dus.poſt princ. Item potare aĩalia propria; laici.n.non tenentur
facere

facere clericis tales impenſas, ſed ipſi clerici de fructibus quos p
cipiant, & ſimiliter cuſtodire ipſorũ clericorũ aĩalia a lupis, & ſi-
militer ſoluere medicos q ipſis clericis medenẽ. Itẽ cuſtodia por-
tarũ ſicut & murorũ ꝑrata q̃ eos ꝯtingit ẽt de iure cano. c. perue-
nit. de imm. ec. & ad iſtas cũ teneanẽ de iure cõi tã ciuili q canoni.
tenentur ẽt pp eas cõferre in hoc datio qđ in eas ꝯuertitur ẽt cir
cũſcripta oĩ ꝯſuetudine, qñ ex eis ſpãle cõmodũ, & utilitatẽ ſen-
tiunt. de re. iu. l. ſm nam. & in Spe. de cenſi. uer. itẽ pone q̃dã uicti-
ma. ¶ Quædã aliæ ex pdictis expenſis non pertinerent ad clericos
rõne alicuius particularis intereſſe, ſed ad cõitatẽ ut inſtauratio
uiarũ, murarũ, uel pontiũ; quia ſunt opera publica. ff. & C. de op.
pub. p totũ. & ad iſtos de iure ciu. ſimiliter olim tenebanẽ clerici.
l. ad inſtructionẽ. C. de ſa. ſan. ec. & in auth. de eccl. ti. §. ad hoc ſan
cimus. qa ſunt pie licet extraordinariè. Sed hodie ẽt de iure ciuili
non põt eis imponi collectas pp eas. per auth. itẽ nulla cõitas. C.
de epi. & cle. ſm Bar. in d. l. ad inſtructionẽ. qđ ẽt tenet gl. 16. q. 1.
in c. nouarũ. & Ho. in ſum. de im. ec. in 3. col. Sed Inn. in c. non mi
nus. de im. ec. tenet ante fi. d. l. ad inſtructionẽ. cũ ſi. non eſſe corre
ctã, licèt ad tales impenſas non poſſint clerici cõpelli per ſecula-
rem ptãtem, ſed per iudicẽ eccleſiaſticũ ſm eũ. & idẽ ſentit Bal. in
d. l. ad inſtructionẽ. & Alb. de Ro. de pergamo magnus practicus,
qui dicit ſe uidiſſe hoc cõiter obſeruari, tñ iſta diuerſitas ꝓcede-
ret ſi clerici de directo & pciſè cõpellerenẽ puta per impoſitionẽ
collectæ q̃ fieret per deſcriptionẽ capitũ uel bonorũ, quo caſu te-
nenda eſt pars ſecurior, ut hodie p talẽ modũ non poſſint præciſè
cõpelli non ſolũ de iure cano. ſed ciui. p d. auth. itẽ nulla. ſed ſi nõ
directo nec pciſè, ſed p indirectũ; & cãtinè inducanẽ clerici ad ſol
uendũ tale datiũ. ſ. ſi uolunt uti ꝓuiſione facta a cõitate circa uen
ditionẽ carniũ & piſciũ, ut ementes ſoluant tm̃ ꝓ pondere, ut con
uertatur in dictas cãs, vr̃ q̃ de iure cõi tã ciuili q̃ canonico nõ ſit
ꝓhibitũ, & ſic teneanẽ circũſcripta oĩ ꝯſuetudine ne teneanẽ laici
uendere eis aliter uel alio mõ q̃ laicis tali rõne. Nã cura circa di-
ctas uendõnes pertinet ad ipſam cõitatẽ ut fiant iuſto pretio. l. 1.
§. cura carnis. ff. de of. pfe. urb. & l. munerum. §. itẽ epi. ff. de mu. &
ho. & qđ ſit iuſtũ pretiũ pertinet ad dictã cõitatẽ declarare. iuxta
no. in l. 1. C. de epiſ. aud. p gl. & doc. Ipſa uerò cõitas ordinauit q̃
tm̃ plus deẽ ut ꝯuertatẽ in publicas utilitates, & ſic illud plus qđ da
tur ꝓ datio cenſet eſſe pars pretij. ar. ff. de ꝯhen. emp. l. fundi pars.
& hoc nõ ſtatuit principalr̃ in grauamen clericorũ, ſed gñaliter in
grauamen oĩm pp publicas neceſſitates. C. de ope. pub. l. oẽs. la ſe
cunda. Clerici ergo ſi uolunt uti cõmoditate dictæ ꝓuiſionis fa-
ctæ ut uendant ad minutũ, debent ea uti cũ ſua cã ſuoq; onere in-
iuncto ab initio. l. põponius. §. cũ quis. ff. de acq. poſ. nec debent in
hoc uti priuilegio ipſorũ. ar. ff. de reb. eo. l. 2. ff. de pac. l. finaũ [illegible]
cam, quia daretur mã fraudandi datiũ per eorũ manus. ar. ff. nau.
cau. ſtab. l. 2. in prin. nec pñt conqueri, cũ in eorũ grauamẽ princi-
paliter non fuit hoc introductũ, ſed ob neceſſitates publicas, quę
legẽ non hñt. l. quia potuerunt. ff. de manu. teſt. iuncta l. fulcinius.
§. quod ſi aduerſus. ff. qui. ex cau. in poſ. ea. & quod no. Bal. in l. cũ
3 ctos pop. C. de ſum. tri. in q. illa, † an clerici comprehendantur in
uerbis ſtatutorum comprehenſione oneroſa in fi. ubi uult q̃ ſic,
qñ ꝓuiſio eſt gñalis & facta principaliter ob bonũ publicũ, ut q̃
maſculus excludat fœminã n ſucceſſione; nam excludet ẽt monia-
lem. Vel q̃ primogenitus excludat ſequentes; nam ẽt ſi ſint cleri-
ci excludentur. & no. Car. Flo. in c. perpendimus. de ſen. exc. in 9.
q. ponendo plures alios caſus ſimiles. & alleg. c. cum ueniſſent. de
eo. qui mit. in poſſ. & Bar. in d. l. cunctos pop. in 5. q. principali.
¶ Nec ob. c. quãquã. de cẽſi. lib. 6. ubi non cõprehenduntur in ſta
tutis gñalibus de ſoluendis pedagiis tñ imponuntur pp publicas
neceſſitates, quia ibi qñ inuite coguntur, hic non, ſed ita demum
ſi uolunt emere ad minutũ, a qua emptione poſſent abſtinere ſi
uellent & alio mõ ſibi ꝓuidere. vñ ſicut non puſſet conqueri, ſi
ceſſaret ꝓuiſio de uendendo ad minutum, ita nec nunc, quia ſicut
cõitas poſſet ꝓuiſionẽ illã in totum tollere, ita & eã litare abſque
querela clericorum. ar. l. uideamus. §. pe. & l. in actionib. ff. de in li
tem iur. faciunt ad prædicta no. per Bald. C. de teſta. l. teſtamenta,
& de ꝯhen. emp. l. 1. de ſtatuto de ſoluendo gabellam ꝯctuum, an
liget clericos ꝯhentes, ut aliàs ꝯctus non ualeat ſm formam ſtatu
ti, niſi ſoluant, & tenet q̃ ſic ſi uolunt uti beneficio ſtatuti, quia
debẽt uti cum ſua cã & onere, nec propter hoc dicetur ſtatutũ ꝯ
eccleſiaſticam libertatem ſm eum. ¶ Ex quibus patet, q̃ etiam de
iure cõi & circumſcripta omni conſuetudine dicti clerici ſi uolũt
emere carnes & piſces ad minutum debent ſoluere dictum da-
tium, ſicut & layci. Sed & ſi hoc non eſſet, ſaltem ex conſuetudine
temporis cuius ꝯrij memoria non exiſtit, tenentur. per. c. ſup q-
buſdam. §. præterea. de ver. ſig. & c. j. in fi. de præſcrip. libro vj. ff.
de aqua quoti. l. hoc iure. §. ductus aquæ. qa non eſt grauoſa eccle
ſijs, nec bonis eccleſiaſticis, ſed nec burſæ clericorũ qui viuunt de
fructibus eorũ, ſed tolerabilis. & ſic nõ ob. c. j. de ꝯſue. & hoc ex-
preſsè determinat Hoſt. in ſum. de immu. eccle. §. 1. in 3. col. verſi.
itẽ hoc intelligas niſi ꝯſue. ſit ibi patientia tãti tpis cuius ꝯrij &c.
4 ¶ † Tertiũ dubium eſt an clerici [a] teneantur contribuere in colle
a ctis, q̃ imponũtur pro ſtipendijs gentiũ armorũ, quas tpe guerræ a
oportet retinere pro defenſione ciuitatis & comitatus bonorũ ibi
dẽ exiſtẽtiũ. Et ad partẽ affirmatiuã allegaẽ quodã dictũ Bar. in l.
nullus. C. de curſu publico. lib. 12. qđ dictũ parũ facit; qa loqtur
de collecta q̃ imponereẽ pro dãdo hoſtibus vt recedãt a territo-
rio ad qđ venerãt cã depdãdi tã laicos q̃ clericos & eorũ bona & ẽt
ſe redimendi ab eis, iuxta no. p Pe. de Anc. in c. q̃q̃. de cẽſi. lib. 6. vbi
pfatũ dictũ Bar. ad hoc inducit. pfati nanq; depredatores nõ ſolũ
veniunt pp laycos & eorũ bona, ſed ẽt pp clericos, qa habent re-
ſpectũ principalr̃ ad prædã q̃ cadit circa vtroſq; pariter. Nos loq
mur de collectis q̃ imponunẽ pro ſoluẽdo ſtipẽdiariis ꝓpriis ꝯdu
ctis a cõitate, nõ vt recedãt, ſed vt inſiſtãt & defendãt ab inimicis
facientibus guerrã, non pp prædã habendam nec pp clericos ſed
pp laycos q̃ pp ipſorũ adherentiã, qñ adherent vni ex duobus ꝯ-
tẽdentibus de regno. Si. n. adhererẽt alteri ꝯtendẽti nõ facerẽt illi
ciuitati guerrã. Præſata verò adherẽtia nõ prouenit a clericis q nõ
gubernãt rẽp. ſed a laycis q gubernãt, & interſunt ꝯſiliis, ergo in-
ſtũ eſt qđ dicti laici de ſuis ꝓpriis bonis defendãt dictã eorũ adhe
rentiã nõ de bonis clericorũ vel ecclarũ. ar. l. ſi merces. §. culpe. ff.
loca. in prin. Sufficere n. dẽt laycis q̃ clerici ſequũtur eos in d. ad-
herentia, & q̃ eis miniſtrant ſpũalia pp qđ bona ipſorum & eccle
ſiarũ debent eſſe exempta ab oneribus laycorũ in recõpenſatio-
nem, maximè qñ facto ipſorũ laicorũ abſq; interuẽtu clericorũ
hoc accidit. Itẽ allegatur quoddã ꝯſiliũ Bal. qđ inci. In xpi noie
amen. Rñdeo ſaluo cõſilio ſaniori &c. vbi tenet clericos non eſſe
immunes a collectis q̃ imponunẽ pro ſalario ſtipendiariorũ. p. c.
ꝑuenit. de immu. eccle. vbi dr̃ q̃ clerici nõ excuſanẽ a murorũ vi-
giliis. Sed nec dictum c. nec determinatio ſua facit ad propoſitũ,
qa poſſet procedere de ſtipẽdiariis q cõducerenẽ p cõitatẽ ſolum
ad hoc vt cuſtodirẽt muros de nocte & portas de die. Cùm. n. cle
rici ẽt pſonalr̃ tpe neceſſitatis debeãt in talibus intereſſe ſi volũt
redimere pſonã a vexatione debẽt cõtribuere in expẽſa q̃ fieret
in ſtipẽdiariis ad hoc conductis, & ſic ſeruire reipub. ſuis expẽſis.
ar. ff. de ope. libe. l. ſuo ſumptu. C. de epi. & cle. l. ad ſimilitudinẽ. đ
decu. l. neminẽ. li. x. Nos loqmur de qbuſcunq; aliis ſtipẽdiariis
deputatis ad alia miniſteria quã ad cuſtodiã murorũ, & ſic dictũ.
c. ꝑuenit. nõ facit nec pp ipſm debuit Bal. ita gñaliter determina-
re. ſ. clericos nõ eſſe immunes a collectis, q̃ imponunẽ pro ſalario
ſtipẽdiariorũ. Cuſtodia nãq; murorũ nocturna eſt magis neceſſa
ria pro ſalute ciuitatis, qa neglectus eius eſt maioris periculi, iõ
aliqd ſpãle plus in ea ſtatuiẽ ꝯ clericos. ff. ad carbo. l. 1. §. ſed & ſi
qs. ¶ Dicendũ eſt ergo per iura cõia & vulgaria clericos nõ poſ-
ſe per laicos uel per epm ad inſtantiã laicorũ aſtringi ad ꝯtribuen
dũ in talibus collectis q̃ imponunẽ ꝓ ſtipẽdiariis tpe guerræ, ſicut
nec in illis q̃ imponuntur pp alias cãs de quibus idẽ Bal. in d. con
ſilio non dubitat. & non ſolũ de iure cano. per c. non minus. & c.
aduerſus. de im. ecc. & eo. ti. c. 1. Sed nec de iure ciuili per auth. itẽ
nulla cõitas. C. de epi. & cle. Et non ſolũ ꝓ bonis eccleſiaſticis, ſed
nec ẽt ꝓ bonis ꝓpriis & pr̃imonialibus obuenientibus eis ex ſuc
ceſſione ꝓpinquorũ ẽt ſi erant in æſtimo laicorũ quantũ ad colle
ctas q̃ imponerenẽ poſtq̃ perueniſſent ad manus clericorũ uel ad
eccleſiã. per ea q̃ no. Spe. in ti. de cle. coniu. uer. ad hmõi aũt. & Io.
An. poſt Arc. in c. 1. de im. ec. li. 6. in nouel. circa fi. Quod ẽt expreſ
sè conſuluit Bar. per plures rõnes in quodã conſilio ſuo, qđ inci-
pit. punctus qõnis talis eſt. Si aliqua poſſeſſio æſtimata & allibra-
ta &c. quod infra ſubiicitur de uerbo ad uerbũ. Nec ob. ea q̃ dicta
ſunt in pcedenti arti. qñ in iſtis collectis nõ ſunt illæ rõnes q̃ ſunt
in illo datio ut patet cuilibet intuenti. nec pſupponiẽ conſuetudo
tanti tpis &c. & ſic comprehenduntur dictæ collectæ appel. nona
rum collationum, a quibus etiam de iure ciuili tam clerici q̃ eorũ
bona ſint exempti. C. de epi. & cle. l. 1. 16. q. 1. c. nouatum. Conſi-
lium verò Bar. de quo ſ. tale eſt de uerbo ad uerbum.

¶ Copia ſtatuti de obligatione ciuis prõ forenſe.

¶ Aliquis ciuis Paduæ non poſſit nec debeat aliquo modo uel
 ingenio

a ¶ Clerici. Vid' ad hoc d. Alex. de Imo. in cõſi. 24. in 4. uol. & in l. 1. §. 1. uer. uectigalia. ff. de publica. doc. in clem. 1. de cenſi.

ingenio ſe obligare alicui pſonæ ꝓ aliquo forenſe qui non habitet in ciuitate Paduæ uel Paduano diſtrictu & nõ ſuſtineat onera & factiones cõis Paduæ uel alicuius uillæ uel Paduani diſtrictus. Et qui ꝯfecerit ſi fuerit miles cõponat cõi libras centũ. Et ſi fuerit pedes cõponat cõi Paduæ libras .l. Et obligões non ualeant &c.

¶Quærit̃ primò, an ſtatutũ ꝑdictũ locũ ſibi uẽdicet in creditore forẽſe cui ciuis ꝓ forẽſe ſe obligat q̃ creditor forẽſis ſtatutũ illud licitè ignorat. An uerò ſolũ ꝑiudicet ciui quẽ ſtatutũ ligat̃ ꝑt &c.

¶Secundò, an quia ſtatutũ illum declarat forenſem ad iſtum eſſe ẽtũ, ut ciuis pro eo non poſſit ſe obligare, in quo hæc duo copulatiuè concurrunt, uidelicet ꝙ non habitet & quod non ſuſtineat onera &c. Si ſolum habitat ſimus extra caſum ſtatuti, & pro eo habitante tanquam nõn ſit forenſis ciuis poſſit ſe obligare.

¶Tertiò, an ſtatutum ipſum ualeat in aliorum præiudicium, licet ad commodum ciuium factum illis, de quorum prǽiudicio agitur non uocatis & conſentientibus &c.

¶Quartò, an ſtatutũ loquẽs de ciue inquantũ diſponit, ꝙ ciuis ꝓ forẽſi nõ poſſit ſe obligare intelligat̃ de originario ſolũ & nãli, an etiam de ciue ex priuilegio, ut ciuis ex priuilegio poſſit obligare uigore ſtatuti.

¶Quintò, an d. ſtatuto renunciari potuerit p ciuẽ, & an renunciatũ p illa uerba adiecta in inſtrõ d. ſtatuto intelligatur. Verba autẽ inſtri ſunt iſta. uidelicet qui Io. & Bar. renũciauerunt expreſsè oĩbus bñficiis & priuilegiis ꝙ prius ꝯueniatur principalis q̃ fideiuſſor, & de duobus reis debendi. Oiq; alteri ſuo iuri, per qđ poſſet obiicere uel opponere aliq̃ ꝯriam exceptionẽ &c. Sub pœna .l. duca. totiens quotiens committendo. Rato manent pacto &c.

S V M M A R I A.

1 *Statutum prohibens ciuem obligari pro forenſi an liget forenſes, & quid ſi inducat certam ſolennitatem in loco.*

2 *Statutum loquens de ciue an comprehendat ciuem per priuilegium.*

Nomine filiorum qui ueniant.

3 *Statuto prohibenti ciues obligari an poſſit renunciari.*

CONSILIVM CCCCXXIIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶†Ad primum quæſitum rñdetur, ꝙ ſtatutũ ꝑdictũ non vr̃, ꝙ potuerit uel poſſit ꝑiudicare forenſi ẽt ſcienti ipm uigere, quominus ciuis Paduanus ſe obligans forenſi fideiuſſorio noĩe pro forenſe ſibi efficaciter teneatur, & hoc ex defectu ptãtis ſtatuẽtiũ qui nõ potuerunt ſtatuere extra territoriũ eorũ, nec reſpũ loci non ſubditi, nec reſpũ pſonarũ non ſubditarũ. l. fi. ff. de iuriſ. om. in. C. de ſum. tri. l. cunctos pop. a ꝯrio ſenſu cũ ibi no. in gl. & per Bar. in 6. q. de ſtatutis ꝓhibitiuis ubi tenet qñ ſtatutũ eſt ꝓhibitiuũ in perſonã, ꝓut eſt in caſu nr̃o, ꝙ ciuis non poſſit ſe obligare ꝓ forenſe, ſi & quatenus ꝓhibitio eſt odioſa non extendatur extra territoriũ, ſed hic licet reſpũ ciuiũ ſe obligantiũ pro forenſe uideatur continere fauorẽ eorũ reſpũ tñ recipientiũ obligationẽ cõtinet odiũ, ut ẽt patet ex exẽplo qđ ipſe Bar. ſubiicit de fœmina ꝓhibita ſuccedere extante maſculo. Et iõ quatenus ſub gñalibus uerbis ſtatuti dũ dicit alicui perſonæ &c. continerent forenſes obligationẽ recipientes eis nõ ꝑiudicaret, cũ in odioſis nõ debeat extendi extra territoriũ, & ſic extra ſubditos; operatur ergo ſtatutũ in ciuibus obligationẽ recipiẽtibus, quibus ſtatuentes potuerunt ꝑiudicare nõ in forenſib. ꝓ hoc ẽt adducit̃ determinatio Dy. & Mar. de Fano in q. de facto. Nã in ciuitate Caſtelli uiget ſtatutũ qđ emens rẽ alienã dño bona fide & ſine fraude nõ teneatur reddere uero dño niſi refuſo ſibi pretio, qđ nõ eſt de iure cõi. C. de rei uen. l. ſi mancipiũ. Quærit̃ an hoc ſtatutũ noceat forenſi uero dño petenti in ciuitate Caſtelli rẽ ſuã ſibi ſubtractã & ibi uenditã ad publicũ incantũ, ſi emptor cõuentus rei uendicatione corã ptãte illius loci petat ſibi refundi pretiũ. vr̃ ꝙ ſic, quia ille ptãs nõ põt reddere ius niſi ſm formã ſtatutorũ illius ciuitatis q̃ iurauit ſeruare. Cõtrariũ determinarũt doct. ꝑdicti vt refert Gandi. antiquus practicus, q̃ fuit tpe dñi Dy. in ſuo ſolẽni opere ſup materia maleficiorũ rub. penul. q̃ incipit de multis & diuerſis qõnibus depẽdẽtibus ex ſtatutis poſt prin. capituli qđ incipit, qđ vidimus de prima parte rubricæ. ver. itẽ pone continet̃ in ſtatuto ciuitatis Caſtelli &c. vbi plene diſputando pro & ꝯ determinat vt dixi ſm dictos doc. & oẽs alios vt ipſe refert per rationẽ prædictã, qa cùm ſtatuta ſint iura ꝓpria illius ciuitatis, nõ pñt vires ſuas extẽdere ad forenſes, aĩr poſſent ſtatuere ꝙ nullus ciuis teneatur ſoluere alicui forenſi cui ſit obligatus, aut ꝙ nullus ciuis poſſet ſe obligare forenſi, qđ eſſet abſurdũ & ambitioſum tendens ad cõmodũ priũ & incõmodũ alienũ, & ſic nullũ. ff. de decre. ab or. fa. l. ambitioſa. & in c. cũ oẽs. de ꝯſti. Ptãs ergo illius loci hẽbit reddere ius petenti ſm formã iuris cõis, nec facit ꝯ iurm, quia in gñalibus uerbis ſtatuti non cõprehendunt̃ ueri dñi forenſes ꝯ quos nõ potuiſſet ſpãliter hoc ſtatui, ſed ciues duntaxat. ar. ff. quæ in fran. cre. l. ſi pr̃. ad muni. latius. §. fi. & in c. 2. de ꝯſt. li. 6. in nouel. ſup uerbo non ſcunt̃. de im. ec. eos. e. ti. ff. de pig. l. obligatione gñali. cũ ſi. Poſſet quis dicere ꝑdicta poſſe ꝓcedere, qñ nõ ageret̃ ex ꝯctu celebrato in loco ubi uiget tale ſtatutũ, ita loquit̃ caſus de quo ſ. Secus vr̃ qñ ex ꝯctu ibi celebrato, quia talis ꝯctus dẽt iudicari & rſari quo ad deciſionẽ ſm ſtatuta illius loci ubi celebratus eſt, ẽt ſi de ipſo ſit litigiũ in alio loco. ff. de eui. l. ſi fundus. & qđ not. p doc. in l. 2. ff. de eo qđ cer. lo. ſuper gl. & cõiter tradit̃ per doc. in l. cunct. pop. de ſum. tri. Sed illud uerũ quantũ ad ſolẽnitatẽ ꝯctus, quia ſtatuentes bene hñt ptãtem inducendi certã ſolennitatẽ in actib. celebrandis in eorũ territorio, quia tunc dirigunt uerba in ipſum ꝯctũ qui eſt de foro ipſorũ poſtq̃ ibi celebrat̃, non ſic pñt ſtatuere circa pſonas ꝯhentes non ſubditas. ar. l. 1. ff. de tu. & cura. da. ab his. cũ ibi no. per Bar. vnde quo ad illas ꝓbabiliter diſtingui põt, aut forẽſis ibi ꝯhens ſciebat tenorẽ ſtatuti, ꝙ vr̃ ſe ſubiicere illi. ar. ff. de acq. hær. l. ſi duo. aut ignorabat, qđ in dubio ꝑſumit̃, niſi ex longa conuerſatione ibi facta ꝯrium præſumatur. l. fi. cũ ibi no. ff. de decre. ab or. fa. & tunc ſecus, & talis ciuis, qui ꝑſumit̃ hr̃e notitiã ſtatuti obligans ſe tanq̃ ualens ſe obligare, cũ non poſſit rõne ſui doli ueri uel præſumpti teneatur efficaciter, quia decepit creditorẽ. arg. C. ſi minor ſe ma. dixe. l. 2. & 3. & l. 1. §. 1. & l. quæro. ff. de ac. emp. Et per prædicta rñdet̃ ẽt ad tertiũ q̃ſitũ. ¶Circa ſm vr̃ dicendũ ꝙ ſi forenſis ꝓ quo iſte ciuis ſe obligauit fideiuſſorio noĩe habitabat ꝯtinuè in ciuitate Paduæ hñs pergulã uel armariũ uel ſaim ꝯtinuũ ſtandi, non hẽbat locũ ſtatutũ qđ requirit duo copulatiuè, ad hoc ut ciuis ꝓ forenſi nõ poſſit obligari. ſ. ꝙ nõ habitet, & ꝙ non ſubeat onera cõia. l. ſi hæredi plures. ff. de ꝯdi. inſti. Et per rõnẽ, qa ſtatutũ ꝑdictũ uoluit ꝓuidere ciuibus ne periclitent̃; quia ſi ſoluerent pro forenſe non habitante nõ poſſent Paduæ recuperare ſed hr̃ent ſequi forũ illius. C. de iuriſ. om. iu. l. 2. ſed qñ habitat ſortit̃ ibi forũ tam rõne ꝯtractus q̃ aſſiduæ ꝯuerſationis. l. 2. C. ubi ſena. uel cla. in fi. & ſic de facili põt ibi recuperare; vnde ceſſat rõ ſtatuti, & uertitur eadem rõ q̃ in ciuilib. uel qũ pro ciuibus fideiubent.

2 ¶†Circa tertium vr̃ ꝙ ſtatutum loquens de ciuibus Paduanis, ut pro forenſe non poſſint ſe obligare, non habeat locũ in ciue non originario, ſed ex priuilegio recepto. ar. in l. ſi ita quis. §. fi. ff. de lega. 2. ubi appellatione filiorũ non cõprehenduntur adoptiui, ſed nãles tñ & lĩtimi, & ar. l. fi. C. de his qui ue. æta. & expreſsè p Bal. poſt gl. C. de ap. l. ciues & incolæ. & l. ſi non ſpãli. C. de teſtam. ubi plenius. ¶In contrarium facit. l. ſed ſi accepto. ff. de iur. fiſci. ff. de exc. tu. l. cum ex oratione. Breuiter dicendum puto, ꝙ ſi talis ciuis factus per priuilegiũ ſuſtinet uel ſuſtinebat onera cõis debeat gaudere beneficio ſtatutorum ſicut originarij ciues, alias non, per ea quæ no. Bar. in tract. repreſaliarum. 5. quæſt. princip. q. 2. & per re

3 gulam ſecundum naturam. de regu. iuris. ¶†Ad ultimum clarum uidetur, ꝙ ciuis fideiubens pro forenſe non poteſt renunciare dicto ſtatuto, quod eſt prohibitiuum & ob publicam utilitatem ci

* uium factum per glo. uulgarem * quæ communiter tenetur in l. 2. circa finem magnæ glo. C. ne fideiuſ. dotium dentur. alias foret eluſorium, & quia eſt pœnale & annullatiuum obligationis. facit quod not. Bald. in l. nulla. C. de legi.

¶Et ita mihi Pau. de Caſtr. utriuſque iuris doct. dicendum uidetur de iure ad fidem me ſubſcripſi, & ſigillaui.

¶Caſus talis eſt.

¶Duo nobiles de valmarana, uidelicet d. Albertus quondã Bonazonte & d. Albertus quondã Trintineli, inueſtiti fuerũt per tunc Epm vincentinũ de feudo villæ valmaranæ cũ omnib. iurib. & pertinentiis, iuriſdictione, & honore, tãquam de feudo pr̃no & antiquo & per eorũ maiores & anteceſſores recognito ab eccleſia vincentina, & ſic ſucceſſiuè de gradu in gradũ, & de hr̃de in hæredẽ cõtinuatæ fuerũt inueſtituræ per lineã d. dñi Alber. quondã Trintineli uſq; ad perſonã cuiuſdã Bonazontæ filij quondã cuiuſdam alterius Alberti. Qui Bonazonta a quatuor annis citra mortuus eſt relictis proximioribus ſuis tranſuerſalibus de dicta linea. Spectabili & egregio milite & iuris ciuilis doctore domino Baptiſta & Benedicto filio quondam domini Ioannis de valmarana. Ex altera aũt linea uidelicet alterius domini Alberti quondã Bonazonta uel nulli ſunt deſcendentes, uel ſi quis eſt inuenitur Franciſcus

deſcendens

deſcendens ex quodam Mario auo ſuo paterno nāli tm̄. reperitur aūt ꝙ quidā Bonazonta & Dñicus frēs & filii quondā dicti Marii qui Bonazonta fuit pr̄ dicti Frāciſci, nec non quidam Bartbolomeus & præfatus alter Bonazonta q a quator annis citra deceſsit cōcordiier ſe fecerūt inueſtiri a tunc dño eṗo vincentino ſub certis pactis & ꝯdōnibus appoſitis in præiudiciū deſcendentiū ex d. linea dñi Alberti quondam Trintineli de quorū validitate & inualiditate inueniuntur conſilia doctorū hincinde ꝯria & aſſeruerunt & narrauerūt dicti quatuor ſic inueſtiti prædictū feudū tūc fuiſſe aptū & deuolutū ipſi dño eṗo pp inueſtiturā ad terminū ñ petitā poſt mortē dicti Marii. Quā quidem aſſertionē ſiſr fecerat dictus Marius, qui reuera in fraudē iuris & præiudiciū per dictā lineā maximè deſcendētiū aſ: ſe fecerat inueſtiri, cū tñ de aliqua negligentia eorū ad quos ſpectabat petere inueſtiturā aſr nō appareat, nec de aliqua priuationis ſnīa, ꝯ eos pp vllā negligentiam ad aliā cām lata. Reperit̄ ēt ꝗdā dictus vltimus Bonazonta, q circa ſex annos añ eius obitū renūciauit parti, quā iūe de dicto feudo tenebat, in manibus dñi Eṗi vincētini, vt dicti dñs Baptiſta & Ioānes tāq̄ ſibi, ꝓximiores vt. ſ. inueſtirenr̄, & ſic inueſtiti fuerūt, & poſſederunt eandē partē & reliquas iam dicti feudi p annos plures, & ſic detinēt de pñti. Nūc aūt cùm dicti dñs Baptiſta & Benedictus filii quondā dñi Ioānis ſe petierunt inueſtiri de dicts parte feudi quam tenebat dictus vltimus Bonazōta ex capite renunciatiōnis prædictæ. Quæſtio cōtra eos & pro parte prædicti Franciſci mouetur vigore dictorū pactorum & dictarū confeſsionū. ¶ Modo vellēt ad oē dubiū remouendū præfati dñs Baptiſta & Benedictus filii quondam dñi Ioānis inueſtiturā petere tanq̄ proximiores & antiquiores de domo de valmarana p dictā lineā veniētes de dicto feudo, qđ ꝯſtat eſſe illud idē de quo fuerunt dicti duo alberti inueſtiti, dicētes & allegātes nullū pactū cōfeſsionē, vel negligētiā p ſupradictos factā vel cōmiſsū, cùm maximè ſnīa nulla priuationis appareat ſibi ꝑiudicare potuiſſe, q̄rit̄ qđ iuris.

S V M M A R I A.

1 *Feudum ſi eſt antiquum non poteſt per nouam inueſtituram effici nouum ex pacto in ea appoſito contra agnatos ſucceſſores.*

2 *Inueſtitura narrans quem cecidiſſe a feudo ſi non apparet ſententia priuata an noceat agnatis.*

C O N S I L I V M CCCCXXV.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Ponitur in facto ꝙ quidam Bonazonta tenebat & poſsidebat quoddam feudum antiquū ſeu partē feudi, ꝙ vel q̄ poſt eius mortem ſi decederet ſine liberis ꝑuenturum vel ꝑuētura erāt ad dñm Baptiſtā & Ioānem agnatos ſeu eius liberos. Qui Bonazonta cùm ſic dictū feudū teneret fecit ſe ſemel inueſtiri de eodē feudo tanquā aperto & reuerſo ad dñm propter inueſtiturā non petitā infra annū & diē a ſe, vel ſuo anteceſſore, ſeu a dño vel eius ſucceſſore, non tñ aliter apparet ꝙ fuerit apertum vel reuerſum ad dñm ea d. cā, niſi ex verbis cōtentis in d. inueſtitura. Nec ēt ꝯſtat, qđ ꝯ eum vel anteceſſorē ſuū fuerit ſup hoc lata ſnīa priuatiua. Pręfatus inſup Bonazonta dictum feudū poſtea refutauit in manibus dñi vt dicti dñi Baptiſta & Ioānes agnati inueſtirent̄ & fuerūt inueſtiti, & tenuerūt ipm p plēs annos virtute dictæ inueſtituræ & viuēte dicto Bonazonta. Nūc Bonazonta mortuus eſt, & qdā tertius petit ſe de illo inueſtiri tāq̄ ad eū deuoluto virtute cuiuſdā pacti appoſiti in d. inueſtitura de qua ſ. Sed ꝑfatus dñs Baptiſta & Ioānes dicūt, ꝙ ēt ſi illud pactū potuiſſet apponi in d. inueſtitura in ꝑiudiciū dicti Bonazontæ & deſcēdētiū ſuorū de ſui natura, nō tñ potuit apponi in ꝑiudiciū dicti dñi Baptiſtæ & Ioānis vel filiorū ſui, ad quos tanq̄ ad agnatos poſt mortē Bonazontæ veniebat deuoluēdum. d. feudū cū eēt antiquū. Et ſic dicūt ſe fore inueſtiendos ex dicto capite. Sed replicat̄ ꝙ imo. d. feudū nō erat antiquū ſed nouū in ꝑſonā dicti Bonazontæ, cū ipſe fuerit inueſtitus de eo tāq̄ de feudo reuerſo ad dñm pp inueſtiturā nō petitā, qđ ſine dubio verū eēt ſi ita eēt. Et ſic in eo nō ſuccederēt agnati maximè ī inueſtitura ñ noīati. de gradi. ſuc. ī feu. §. his verò. ¶ Quærit̄ ergo primò, vtrū ex verbis ꝯtētis in inueſtitura ꝓbet̄ hoc ꝯ dictū. d. Baptiſtā & Ioā. qđ inueſtitura nō fuerit petita. J. tps, taſr ꝙ hoc feudū debuerit ad dñm redire, rñdeo ñ. Primò, qa a talia verba narratiua inſtrī ñ faciūt fidē niſi īter pñtes, ª īter quos inſtrm fuit ꝑfectū. C. de ꝯb. ſti. l. optimā. de iu. deli. l. cum aliquis. & quod ibi no. tum quia hoc non eſſet niſi uirtute tacitæ confeſsionis dicti Bonazonte. Conſtat aūt confeſsionem unius alteri, qui non mandauit nec conſenſit, præiudicare non poſſe. ff. ad uelle. l. ſeya mancipia. in Auth. de æqua. dotium. §. primum quidem. uer. ſi uaūt mulier. C. de do. añ nu. auth. ſed iam neceſſe. ff. ad ſille. l. ſi quis in graui. §. t. & qđ no. in Spe. de inſtr. edi. §. poſtremo. uer. ſed nunquid. & p Cy. C. de iure dot. l. ubi adhuc. in 12. q. Tertiò p tex. in c. t. de ali. feu. pater. ubi nō pōt quis facere ꝑiudiciū agnatis nō cōſentientibus. Quartò p gl. q̄ eſt in c. t. de uaſ. decre. æta. q̄ dicit, ꝙ uaſallus nō pōt renūciare feudo antiquo ut de ipſo inueſtiat̄ tanq̄ de nouo niſi ꝯſentientibus agnatis, qbus p hoc fieret ꝑiudiciū, ergo nec ꝯfiteri ꝙ ſit reuerſum ad dñm, & ꝙ inueſtiatur tanq̄ de nouo qm̄ aperiretur uia malitiis ꝯ. l. in fundo. ff. de rei uē. Et facit ꝙ hr̄ in l. ſi forte. ff. de caſtren. pec. & C. de colla. l. ſi donōne. per gl. & doc. ¶ † Scđò uidendū eſt, poſito ꝙ uerba dicti inſtrī inueſtituræ ꝓbarent inueſtiturā non fuiſſe petitā infra tps debitū p qđ potuiſſet ille Bonazonta priuari, ſi tñ non apparet interueniſſe aliquā ſnīam priuatoriā, an ſufficiant dicta uerba & dicta ꝓbatio ad faciendū dici feudū iſtud fuiſſe nouū in perſona dicti Bonazontæ, & p ꝯñs dictū d. Baptiſtā & Io. ſeu filios eius non debere in ipſo ſuccedere. Rñdeo nō, quia dicta ſnīa requirebat̄ cū nō eſſet priuatus ipſo iure, ut patet in c. t. quo tpe miles. in uerbo dānet̄. & quia potuit hr̄e iuſtā cām excuſationis pp quā nō merebat̄ priuari. ut in c. ſi. de ꝓhi. feu. alie. p Loth. Et ſic debuit de culpa conuinci, ut in c. t. de feu. ſine cul. non amit. facit. l. 3. §. ſi ad diē. cū ibi no. ff. de re mil. Si ergo nondū ſnīa lata, & ſic priuatione nondū facta fuit inueſtitus ex dicta cā, talis inueſtitura potius fuit remiſsio culpæ ꝑdictæ, q̄ renouatio feudi. gl. eſt ord. notabilis. ff. de pecu. l. 4. §. ſi ere. & ff. de impēſis. l. quod dr̄ in glo. quæ incipit. ſicut enim. ¶ Tertiò & ult. principr̄ eſt uidendū an d. dñs Baptiſta & Io. ſibi ꝑiudicauerint recipiendo inueſtiturā p reſignationē factā per dictū Bonazōtā in manibus dñi ut ꝑdicti inueſtirentur. Et vr̄ ꝙ ſic, ſi ſciebant dictū Bonazontā inueſtitū tanquā de feudo nouo & cū pacto ꝙ poſt mortē eius ad aliū redeat. ¶ Nā per hæc vr̄ ipſum approbaſſe ꝓ tali qualē ſe faciebat. ſ. ꝓ nouo feudatario & q̄ uiā elegerūt illa dēbat eis patere & nō alia. ff. qđ me. cā. l. ſi mulier. ī fi. ¶ Contrariū mihi vr̄ dicendū, primò p text. in l. t. §. ſi. ff. ſi quis a pa. fuerit manu. q bñ & optimè facit. ſcđò p rōnē, quia dictā inueſtiturā non receperunt ut ibi ꝑiudicarēt in iure qđ erant habituri poſt mortē dicti Bonazontæ, ſed potius ut ſibi ius anticiparent & acquirerent dictū feudū uiuente dicto Bonazōta, & ſic ius quo ille uita ſua erat habiturus. l. peto. §. prædiū. ff. de le. 2. qđ hr̄e nō poterant niſi ille renūciaret & faceret iſtos inueſtiri, nō ergo ꝑiudicauerunt ſibi p actū quē nō fecerūt ut ſe excluderēt, ſed quo magis admitterent̄. l. 3. ſi emancipatus. ibi cū reſciſsio &c. & qđ not. Bar. bñ ad ꝓpoſitū. C. qđ me. cā. l. 4. Ex qbus mihi vr̄ concludendū, ꝙ ſi aliter nō apparet de priuatione facta pp inueſtiturā nō petitā quā ex tenore inſtrī inueſtituræ factæ in perſonā dicti Bonazontæ cū illud ſibi ſoli nocuerit & nō alteri cām aliunde q̄ ab ipſo hñti. Et ſi ita eſt, ꝙ dicti dñs Baptiſta & Io. qui nunc petunt inueſtiri ſunt agnati ex linea primi inueſtiti. Et ſic fuiſſent ſucceſſuri in dicto feudo antiquo poſt mortē dicti Bonazōnte & in ꝑſona ſua feudū nō fuit de ueteri effectum nouū, ꝙ ipſi ſunt nunc inueſtiendi, non ille tertius uirtute pacti quod apponi non potuit in præiudicium dictorum agnatorum.

¶ Caſus.

¶ Titius hñs duos filios uidelicet Sēproniū & Seyū ex Tytia eius uxore ltīma, ueniēs ad mortē teſtatus eſt in loco frūm obſeruantiæ ſancti Fran. in pñtia. 7. teſtiū, qui oēs erant frēs dicti ordinis & multa legata in ſuo teſtō fecit, & inter cætera Tytiæ eius uxori multa bona mobilia & immobilia ꝑlegauit, q̄ bona ſic ꝑlegata euacuabāt quaſi torū pr̄imoniū ipſius teſtōris hac addita cōdōne, ꝙ ipſa Tytia eius uxor bona īmobilia tm̄ in uita ſua hr̄e dēat. Sēproniū eius filiū cā inſerta exhæredauit, & Seyū alterū filiū ſuū hæredē inſtituit. Titia uxor teſtōris oīa legata ſibi facta agnouit. hic Seius hęres inſtitutus mortuo Tytio pr̄e ueniēs ad mortē unū cōdidit teſtm̄, in quo quędā legata fecit & Titiā eius mr̄em inſtituit hęredē in uita ſua tm̄, & poſt mortē eius uoluit ꝙ dicta bona & hæreditas ꝑueniat in eccleſiā cuiuſdā loci. Modò q̄ritur de duobus. ¶ Primò an frēs obſeruantiæ ſancti Fran. poſsint eē teſtes ī teſtō. ¶ Secundò, an teſtm̄ dicti Seyj ualeat in præiudicium Tytiæ matris ſuæ; cum ipſi Tytiæ eius matri nil ipſe Seyus reliquerit ultra id ꝙ ſibi relictum fuerat per Tytiū eius maritū & pr̄em ipſius Seyi & præcipuè in præiudicium ltimæ Tytiæ mr̄is ſuæ quam priuare non potuit nec cōpenſare dēt fructus in ltīma, quia eos non conſequitur ex teſtō filij, ſed ex teſtamento Tytij mariti ſui; uidetur enim

ª ¶ Inter pñtes. Vid ad iſtam materiam Bart. in conſil. in cip. factum ſic ſe hēt. d. Alexan. de Imo. in conſi. 165. in 2. uol. doc. in l. admonendi. de iureiuran.

enim, ꝙ ipſe Seyus non potuerit teſtari de his bonis, cũ nondum corũ dña fuerit ſactus, & legata facta ipſi Tytię p Tytiũ eius maritum exhauriebãt totũ mr̃im. & ſic mr̃i ſuæ ipſe Seyus nil reliquit.

S V M M A R I A.

1 *Fratres & monachi an poſſint eſſe teſtes in teſtamento.*

2 *Mater ſi grauetur de reſtituẽdo relicta a marito poſt mortem ſuã filio eo prius decedente mater remanet domina.*

Et an cadant talia bona in fideicom. relictũ a filio eccleſiaſtico.

3 *Trebellianica non detrahitur de relictis ad pias cauſas.*

CONSILIVM CCCCXXVI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Ad primũ q̃ſitũ rñdet Spe. in

1 ti. de teſta. in t. par. Spe. in §. j. in 8. col. in ver. † Quid de monacho, & cõuerſo, & fratre minore &c. Et ſub dit dic eos admitti, cùm nõ reperiatur repelli. ff. de teſti. l. j. & arg. in authen. monachus. §. cogitandũ, & quod ibi not. Inno. in glo. ſuper verbo teſtes. quæ ẽt rñdet ſi diceretur ꝯtraium, quia pro mortuis habentur &c. quia verum eſt quo ad alia vt quo ad matrimonium ꝯhendũ, non quo ad hoc vt ferat teſtimoniũ veritatis, in quo meretur quo ad deũ, qui hoc vult vt veritati locus fiat & ſit l. fi. in fin. ff. de proba. iuxta illud euangelij. Omnis qui ẽ ex veritate audit vocem meam &c. Tñ idem Spec. in præcedenti col. uer. item excipitur quòd eſt monachus, vr̃ aliter loqui, videlicet quòd cum ſint ſub obedientia & non poſſint teſtificari ſine licentia eius cui ſubſunt. xvj. q. 1. c. Monachi, non ſint idonei quia funeſta vr̃ eorum vox. Sed iſtud procederet ſi fienda eſſet probatio per teſtes. Et ſic iſti venirent examinandi. Sed ſi confectum eſt inſtrumentũ de teſtõ in quo ſint deſcripti tales religioſi pro teſtibus & ſic fienda ſit probatio per publicum inſtr̃m ẽt mortuis teſtibus. iuxta no. in l. fi. C. de fideicom. non eſt dubitadũ quin tales religioſi potuerunt apponi ad ſolennizandũ & validãdũ nõ ſolũ inſtr̃m ſed ẽt teſtamẽtũ in eo deſcriptũ ſicut in fi. no. alibi. ſ. C. de teſta. l. j. in glo. & per docto. ¶ Et iſte eſt caſus noſter quem de-

2 cidit Spe. in loco ſ. primo loco allegato modo quo. ſ. dixi. ¶ † Ad ſcd̃m verò q̃ſitum notãdum eſt, ꝙ primus teſtator q inſtituit hr̃edẽ Seyum filiũ ſuũ, & tot bona mobilia & immobilia reliquit vxori ſuę, vt dr̃. Et poſtea dixit, qđ bona immobilia legata dicta mater haberet in vita ſua tm̃, cẽſet voluiſſe, qđ poſt eius mortẽ dicta bona immobilia legata matri. debeterent redire ad filiũ hæredẽ ſcriptũ. ff. de leg. 2. l. tytia cũ teſtamento. §. pe. qui incipit Tytia cũ nuberet. ał's eſt §. fi. C. de leg. l. fi. & ea tũc dictus filius ſi vixiſſet, fuiſſet habiturus vt fideicõ. nõ vt hæres patris. ad. l. ſal. ſi a me. in fi. vbi caſus. Notandũ ẽt ꝙ dictũ fideicõmiſſum debendũ filio poſt mortẽ matris erat conditionale. ſ. ſi filius ſuperuixerit tpe mortis matris. l. hæres meus. in princi. ff. de cõdi. & demõ. Et præmortuo filio ante matrem defecit conditio, & ſic fideicõ. ff. qñ dies le. ce. l. ſi cũ hæres. q̃ eſt lex. 4. Et ſic remanſit penes matrẽ granatã non tanq̃ penes hr̃dẽ filij, q2 nõ potuit ad ipſam tranſmittere fideic. conditionale, maximè cum per eius mortẽ expiraret cõditio, ſed tanq̃ penes pſonã grauatã deficiẽte grauamine. l. 1. §. pro ſcd̃o. & l. ſi miaũt aliquid ſub conditione &c. C. de cadu. tol. Ex quibus ſequitur, qđ d. bona immobilia nõ peruenerũt ad matrẽ ex teſtamẽto filij. Sed remanent apud eã ex teſtamẽto mariti q ea ſibi legauit. Et per ꝯñs nõ cadũt in fideicõ. relicto per filiã eccle. poſt mortẽ matris, quã hæredẽ inſtituit; q2 in eo non veniunt niſi ea quæ grauatus habuit a grauãte ex vltima volũtate, qđ hic nõ eſt vt dixi. l. hr̃di, §. cum filiæ. ver. nec fideicõ. ff. de uul. & pup. de le. 3. vaorẽ. §. teſtamẽto. il ſcd̃o. in fi. de dote plcg. l. 3. §. vxor. in fi. & qđ no. in l. ſi res. in prin. p doc. ff. ad treb. Et poſito qđ caderent in fideicõ. poſſet de dictis bonis detrahere legitimã q ſibi debebat in bonis filij. l. nã & ſi parentibus. ff. de inofficio. teſta. Et in auth. vt cũ

3 de appel. cog. §. aliud quoq; capitulum. † Trebellianicam verò nõ põt detrahere de relicto facto eccle. quod dr̃ ad piã cãm, vt nota. in l. ſi quis tyrio. ff. de leg. 2. iunctis his q̃ notantur per Bart. in l. marcellus. ff. ad treb. & Io. An. in c. ſi pater. de teſta. in nouel. li. 6.

a ¶ Cõſuetudo. Vid. ad hoc Bar. & doc. in l. ſi publican°. §. in oib. ff. de public. no. in l. uẽditor. & ibi ẽt doct. ff. cõia præd.

S V M M A R I V M.

1 *Datium quod longiſſimo tempore comitatiuis cõicatum a ciuibus, non poteſt per eoſdem ciues retractari & mutari ne communicetur.*

CONSILIVM CCCCXXVII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſo & diligẽter examinato pũcto mihi trãſmiſſo per reuerendiſſimũ in xp̃o patrẽ & dñm dñm P. de malateſtis archiepm̃ Patracẽſem

1 & dominum ciuitatis & comitatus Pẽſauri, † ſuper quadam differentia quæ vertitur coram eo inter ciues dictæ ciuitatis & comitatus ſuper duobus datijs. ſ. becharię. Itẽ vini ad ſpinam quæ colliguntur & a longiſſimo tpe fuerũt hucuſq; collecta in ciuitate Penſauri ad cõem vtilitatẽ tam ciuium pro tertia parte expenſarũ q eos tangit de cõi eorum concordia. quàm comitatiuorũ pro duabus partibus, quæ tangit eos. Et ſic ciues dicti duo datia cõicauerunt hucuſq; cũ comitatiuis tanq̃ cũ parte corporis ſui; quia & ipſi ciues ſunt. l. qui ex vico. ff. ad municip. licèt nõ ſimplices ſed conditionati cum plus colo. grauiori conditione. C. ne ruſti. ad vll' mu offic. &c. lib. x. & qđ no. Bar. in l. fi. §. idem reſcripſerũt. ff. ad municip. & ipſa datia in mediũ contulerũt in ſocietate q vr̃ eſſe inter eos de emolumentis & oneribus communicatis & certo mõ diuidendis. Nũc verò vellent dicti ciues ab iſta communione diſcedere. & dicta duo datia pro ſe retinere, dicẽtes qđ cum dicti comitatiui non cõmunicent nunc ciuibus datiũ bucarũ qđ hactenus conſueuerũt cõicare, q2 fuit eis remiſſum, & ſic amplius non exigit; nec datiũ becharıæ & vini ad ſpinam. qđ etſi paruum exigatur in comitatu, non cõmunicaſ cum ciuibus, ſed ipſum retinent comitatiui pro ſe. Igitur nec tale datium becharıæ & vini qđ exigitur in ciuitate debet comitatiuis cõicari, ſed apud ciues ſolos remanere, & ad ipſorũ dũtaxat vtilitatẽ vt ſeruetur inter eos æqualitas. C. cõi diui. l. pen. in fi. de fru. & lit. expen. l. fi. cum ſint quodãmodo fratres & ſocij eorũdem emolumentorum & onerum. ff. pro ſoc. l. verũ. in prin. inter quos ſeruanda eſt æqualitas. l. ſi nõ fuerit. e. ti. in prin, C. cõia vtriuſ. iu. l. fi. ff. de le. 2. l. cũ pater. §. euictis. cũ ibi no. Comitatiui verò ꝯdicunt, q2 talia datia becharıæ & vini q̃ in ciuitate exiguntur ſemper fuerũt eis p ciues cõicata ab ipſo ſuo primordiali inſtitutione, & tãto tpe cuius ꝯrij memoria nõ exiſtit. Vñ fuit eis acquiſitũ ius in illis datijs ſ. cõionis. l. hoc iure. §. ductus aquæ. ff. de aqua quotid. & æſti. Et ſic eſt ſeruãdus mos antiquiſſimæ vetuſtatis. C. de teſta. l. teſtamenta oĩa. q2 tolerabile eſt, qđ in talibus datijs vetus conſuetu-

a do[a] comprobauit. ff. de pollici. l. imperatores. in fi. firmaq; & illibata debent permanere. C. de vectiga. & commiſſis. l. vectigalia q̃cunq;. licèt. n. ciues potuiſſent a prin. dicta duo datia p ſeipſis inſtituere & ea nõ cõicare, quo caſu loquũtur vt plurimũ rationes & alleg. factæ per dñm aduocatum ciuium ex quo tñ tãto tpe cõicauerunt facta ſunt cõia & deſierunt eſſe propria ciuiũ, ſicut ſi rẽ tuam te ſciente & patiente poſſ. diſſem vna tecũ tanq̃ cõem tpe lõgiſſimo q2 præſcripſiſſem partes, ſicut ſi totam poſſediſſem vt meam totã præſcripſiſſem. ar. ff. de rei vend. l. quæ de tota. iuncta. l. j. C. de an. excep. cum alijs vulg. maximè interueniente conſenſu tuo, ſicut hic interuenit conſenſus & factũ ciuiũ cõicantiũ d. datia, qui tñ vr̃ fuiſſe operatus ab ipſo principio quo ad cõionẽ inducendã p vnã horã quantũ paticotia vel negligẽtia per longũ vel longiſſimũ tp̃s. iuxta no. C. de do. pręle. l. 2. qui. n. conſenſit ipſe ſua iura perdit. C. de admi. tu. l. cum q̃dã. nec põt in præiudicium alterius mutari conſiliũ. de reg. iu. l. mutare &c. qđ ſemel placuit. ff. quorum lega. l. j. §. prodeſt aũt. verſi. vnde ſi quis. Nullam. n. cenſetur recipere iniuriam qui ſemel voluit ſi cogitur in conſenſu perſeuerare. ff. de aqua pluuia. arcend. l. in diem. C. ad tolle. l. fi. in fi. de diuer. & tempo. præſcript. l. de acceſſionibus. §. fi. & ꝙ no. in c. requiſiſti. extra de ſpon. in gl. ¶ Nec ob. ꝙ comitatiuis fuerit remiſſum datium bucarũ, q2 loco huius fuerunt ciuibus remiſſa duo datia. ſ. datium peſæ ſeu macinæ, & datium aſinorũ ſeu beſtiarũ quę dicti ciues cõicabãt comitatiuis, & in quorũ recõpẽſationẽ cõitatiui cõicabãt datiũ bucarũ, qđ erat ita magnũ ut æqualeret illis duob. & ipſorũ duorũ loco ſuccedebat ut ĩ pũcto narrat. Iſta uerò duo datia. ſ. becharıæ & uini ñ cõicabãt ĩ recõpẽſationẽ datij bucarũ. Remiſſio ergo facta ciuib. đ datis peſæ & beſtiarũ ĩ recõpẽſõnẽ datij bucarũ remiſſis comitatiuis nec principal'r nec ĩ ꝯſeq̃ntiã dẽt extẽdi ad hoc duo datia de q̃b. agit. ſ. becharıæ & uini tãq̃ diuerſa. ff. de ſer. ur. pđ. l. ſi dñs Nec ẽt ob. qđ comitatiui ñ cõicãt datiũ becarię & vini, ſed p ſe exigũt, q2 fuit eis remiſſũ ĩ recõpẽſationẽ datij bucarũ qđ erat ita magnũ vt excederet datiũ peſæ & beſtiarũ, ſed offerũt ſe paratos nũc ipſi cõicare & qđ vniformiter ponaĩ ĩ comitatu ſicut ĩ ciuita. ciues uerò replicãdo dñt, ꝙ cũ toto hoc remanẽt grauati ĩ plus q̃ eẽnt añ remiſſionẽ dictorũ datiorũ factã hĩc inde. l. cõitatiuis đ datio bucarũ & ciuib. đ datio pẽſæ & beſtiarũ. Et qđ minus grauabãĩ qñ illa datia exigebãt & cõicabãĩ, q̃ tũc cõicãdo dcã duo de q̃b. agit cõitatiuis nihil cõicãtib. qđ nũq̃ ad ipſorũ itẽtionẽ. ſ. ut ultra ſolitũ grauarent ẽẽ ſi dẽnt ad priſtinã formã & ſubſtantiã reduci, qđ fiet ſi permittãĩ dicta

dicta duo datia ꝓ ſe exigere; aut ſi comitatini volunt, ꝙ ꝯferant, reperiant inter ſe aliud datium qd̄ non minus reddat ꝗ̃ reddāt dicta duo de qbus agit̃ & cōicent; qa datiū becharię & uini in comitatu ēt ſi exigerent eo mō quo in comitatu nō poſſet aſcēdere ad tātā quātitatē, ad quātā aſcēdūt illa ꝗ exigunt in ciuitate, & ſic adhuc remanerent inæquales inter eos, qd̄ eſſe non debet. ¶ Viſis ergo & pōderatis p̄dictis ac ēt allegationibus dn̄orū aduocatorū vtriuſq; partis ſatis ſolēnibus & ſubtilioribus factis hincinde ad allegata in ꝯriū. Et mēte meā ꝯtēpta materia & intellecta ad bonū ſenſum. Vr̄ mihi ſic fore dicēdū. ſ. ut auditis partibus videat̃ diligēter & ꝑquiratur. Vtrū ſit verū qd̄ dñt ciues, ꝙ ipſi remanſerint poſt remiſſionē dictorū duorū datiorū factā hincinde plus grauati, ꝗ̃ eſſent prius. Puta ſi datiū bucarum in comitatu æquiualebat oībus illis quatuor datijs in ciuitate. ſ. datio pēſæ, datio beſtiarū, datio becharię, & datio vini ad ſpinā, ſeu ꝓpe æquiualebat. Nam tunc remiſſio comitatiuis datio bucarū dēant ciuibus remitti dicta quatuor datia in recompenſationē, vel pmitti ꝙ exigerent ad cōmodū ciuium ꝓpriū, & nō cōe cū comitatiuis; ex quo aūt nō fuerunt remiſſa eis niſi duo. ſ. datiū & pēſę, & beſtiarū; datiū verò becharię & vini ad ſpinā nō fuerunt remiſſa, ſed ꝑ quatuor annos poſt ad cōem utilitatē fuerint exacta de rigore iuris, ciues p̄dicti ſibi p̄iudicauerūt, qa ſi ſentiebant ſe grauatos dēbant īfra annū cōqueri & petere ſe exgrauari, & qd̄ fieret illud qd̄ nūc fieri petūt; qd̄ cū nō fecerint de rigore iuris, res debet pſeuerare in eodē ſtatu quo fuit hucuſq;. tex. eſt de hoc in l. q ſe grauātes. C. de cēſib. & cenſitoribus. lib. 11. & l. forma. §. fi. de cenſibus. & ibi Bar. æquiparando dn̄os dictæ ciuitatis q ſunt vicarij eccle. cenſitoribus & pæquatoribus de quibus ibi. Si tñ ex aliqua iuſta cā fuiſſ. n̄s impediti q̄relam de hoc exponere, dēret eis ſubueniri. vt ibi hr̄ in d. l. q ſe grauatos. vel ſi ꝑ aliquā errorē iuſtū. ut d. l. forma. §. fin. & l. edicto. §. fi. ff. de iure fiſci, qd̄ totum relinquit arbitrio dictorum dn̄orū iudicare debentiū an cā impedimēti q̄ allegabit, fuerit iuſta uel nō; & ſiſr̄ de errore. ff. de iure delibe. l. 1. i fi. Si verò ſcā diligenti examinatione nō apparebit eos fore grauatos ultra ſolitū, vt quia datiū pēſæ, & datiū beſtiarū, ꝗ ciues cōferebant, æquiualebāt datio bucarū quod comitatini cōferebāt. Et ultra illa duo datia quorū loco dr̄ fuiſſe datium bucarū in comitatu conferebant ciues ēt iſta duo datia de quibus agit̃. ſ. becharię & uini ad ſpinā ſponte, cùm a principio inſtōnis dictorū datiorum non tenentur cōicare, ad qd̄ tendunt rōnes dn̄i aduocati ciuium, non video nec cōprehendo ꝙ dicti ciues hēant ius conquerendi de onere quod tanto tp̄e ſponte ſoluerunt, nec pñt petere quod petunt, qa comitatiuis fuit ex hoc ius q̄ſitū per iura & rōnes ſupra allegatas. Aliæ vero rōnes q̄ allegant ꝑ comitatiuos, parū aut nihil me mouent ꝓ eis. ſ. ꝙ ſubeunt q̄dam onera ꝗ non ſubeunt ciues; qa illa ſubeunt ꝓ ipſorum priuata vtilitate, non ꝓ cōi, excepta expenſa cuſtodiæ ciuitatis, ꝗ debet eſſe cōis, cùm eorum interſit ſicut ciuium ꝙ ciuitas cōſeruetur & illam non ſubeunt comitatini ſoli nec de ꝓprio ære ipſorum, ſed de cōibus redditibus extrahitur ſicut debet extrahi. ¶ Nec obſtat his q dixit tertia rō dn̄i aduocati ciuiū. ſ. dicta datia becharię & vini vendunt ꝑ ciues eorum ꝓprio noīe; ergo ſunt ciuium non cōia, qa poſito ꝙ ita eſſet, tñ tenētur ad cōicandum, quod tantūdē ualet. ff. ꝓ ſo. l. ſi q̃s ſocietatem contraxerat. in ultima charta tituli. Sed dici poteſt, ꝙ ſunt communia, ſed exercitium adminiſtrandi eſt apud ciues; ſicut in actione de dotæ, quæ eſt communis inter patrem & filiam, ſed exercitiū ſolius patris. l. 2. §. quod ſi in patris. ff. ſolu. mat. Item non obſtat ꝙ poſſent uendere dicta datia parum, & in hoc præiudicare comitatiuis, ergo & ſibi appropriare; quia hoc negatur. Nam ſi doloſè parum venderent ut comitatiuis nocerent, tenerētur eis de dolo. ff. eo. ti. l. cū duobus. §. dāna. in verbo ſi nihil dolo &c. Nec ſibi pñt appropriare. ff. mā. l. ſi tibi mandauero. §. ſi tibi centum.

¶ Et ita dico & conſulo ego Paulus de caſt. vtriuſq; iuris doctor legens ordinariè iura ciuilia in almo ſtudio Paduano, & ad fidē me ſubſcripſi, & ſigillaui.

S V M M A R I A.

1 *Sponſæ quæ donantur a patre, matre, & conſanguineis, dicuntur eſſe ſponſæ, & repetuntur ſoluto matrimonio ſicut & dos.*

2 *Sponſæ data a ſponſo & ſocero, an cenſeantur donata, & an ipſa uxor poſt mortem mariti eadem omnia repete poſſit.*

3 *Veſtes feſtiuæ & quotidianæ an ſint uxoris mortuo marito.*

Mulier ſolu. ma. quanto tempore debeat ali ab hæredibus mariti; & quid ſi nō poſſet ſtare & operari cum ipſis hæredibus.

4 *Legatum factum per filiumfa. uxori ſuæ an de æquitate ſaltem debeatur.*

CONSILIVM CCCCXXVIII.

1 IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Viſo caſu ſuprafcripto. Et ēt viſa ſcripta de donarijs factis d. Cathe. tunc ſponſæ, nūc viduæ. Super eo qd̄ a me q̄ritur, rn̄deo ad prima quatuor dubia ſeu q̄ſita, & dico ꝙ oīa dicta donaria exceptis annulis traditis ꝑ maritū ſeu ſpōſum, & exceptis cēturis ſeu corrigijs argēteis traditis per eundē aut per patrē mariti vel alios eorū attinētes, & ēt exceptis veſtib' nō quotidianis ſed feſtiuis ptinere debent ad d. Cathe. nō aūt ad hæredē mariti extraneū. primū patet, qa illa donaria ꝗ facta fuerūt ſeu portata per matrē puellæ ad domū mariti, clarū eſt ꝙ talia cōſueuerunt vltra dotē dati per parētes mulieri ad vſum ipſius mulieris & vocāt mobilia & cōtēplatione mulieris danē, & nō mariti. Et in ipſius mulieris cuſtodia remanēt & nō mariti, & eidē mulieri reſtituunt ſoluto mr̄imonio, & hoc videmus quotidie fieri. Et eſt caſus in l. ſi ego. §. fi. q incip. dotis. ff. de iure dotiū. Et aliqū tradunt marito nō vt dotalia ſed vt paraſernalia, q tenet ea reddere vt ibi patet. Idē dicendū de donatis per cōſanguineos mulieris, qa ꝯtēplatione mulieris & nō mariti cēſentur donaſſe, ergo nō debet hoc alteri ꝓdeſſe ꝗ mulieri, cuius contēplatione geſtū eſt. C. de pac. l. ſi actiunē. cū ibi no. ꝑ gl. & Bal. Et ꝑ hoc qd̄ expreſsè no. & determinat Bar. in l. ſed & ſi plures. §. in arrogato. in fi. ff. de vulg. & pupil. qd̄ bene facit ad ꝓpoſitū. Et maximè ſi facta fuerunt dicta donaria in domo pr̄is mulieris. arg. ad hoc opti. in l. cū in te ſimplicē. C. de don. ante nup. idē vr̄ dicendū in donatis vel tradi. per virū ſeu ſpōſum exceptis illis de quibus. ſ. dixi; qa cēſent vel ſimplr̄ donata, cū non ſint magni p̄cij & maritus erat diues, vt dr̄ iux. no. per gl. in l. ſi filij tui. C. de do. ante nup. & ſic eius morte fuit donatio cōfirmata & ſi tp̄e do. factæ deſponſata erat. l. cū hic ſtatus. §. 1. ff. de don. inter virū. ſed ſi nō erat deſpōſata, & valuit ab ipſo prin. & nō indiguit cōfirmatione, qa p̄ſumit̃ ſi in domo patris vxoris facta ſuit dona. vt d. l. cū ita. vel ſi nō fuerūt donata ſimplr̄ ſaltē cōtēplatione futuri mr̄imonij, ſi nōdū erat ꝯctū, cēſent donata, & ſic dicebat̃ ſpōſalitia largitas, vñ ſecuto mr̄imonio nō reuocat̃. Sed ſi nō fuiſſet ſecutū, diſtinguendū eſſet inter iura vetera eidē. d. l. cū te ſponſa. cū ll. ſeq. vſq; ad l. cū veterū. & ius nouū illa. l. cū veterū. cū l. ſe. diſtinguēdū, ꝙ aut ſtetit per donātē & idē vt repeti nō poſſet, aut nō ſtetit per donantē ſed per donatariā vel per caſum, & tunc aut interuenit oſculū & repetit̃ dimidia, vel nō interuenit oſculū, & tunc tota repetit̃ & reuocat̃. eo. ti. l. ſi a ſpōſo. Sed cū in caſu nr̄o fuerit ſecutū mr̄imonium dicta donatio ſtatim fuit cōfirmata & effecta irreuocabilis ſi facta fuit ante mr̄imonium ꝯctum per verba de p̄ſenti, qa fuit ꝯctus innominatus, do vt facias, & fuit impletus ab vtraq; parte. Et ſic dicta donaria & iā facta per maritū ſeu ſpōſum cā ſequunt̃, nō aūt hr̄dē mariti, & poſſunt per eā vēdicari.

2 ¶ † Quantū verò ad annulos & cēturas argēteas traditos per ſpōſum vel per p̄rem ſponſi vel per alios attinentes eorū, ꝗ contēplatione ipſorum & non ſponſæ cenſentur dediſſe, iux. no. per Bar. ī d. l. ſed ſi plures. §. in arrogato. ff. de vulg. & pup. Et ſic eſt perinde ac ſi data fuiſſet ab ipſo ſpōſo, nō ſic dico; qa illa non cēſentur donata; cū illa neceſſariò habent ſpōſos facere, qa ſine illis non poterāt eā deſponſare, vel ad domū ſuā honeſtè ducere ſecundum cōmunē cōſuetudinē & ꝯdōnem ſuæ perſonæ, nec ipſa Cath. vel eius parentes habebant de talibus ꝓuidere, ſed ſpōſus q recipiebat ab illis dotē vt talia onera ſuſtineret. Et iō cū in neceſſitatibus nemo liberalis exiſtat. l. rē legatā. ff. de adi. leg. p̄fatus ſponſus, q habebat neceſſe tales expenſas facere, non cenſet̃ feciſſe donationē ꝗ eſt liberalitas, ſed poti' exſoluiſſe debitū ſeu ꝯmodaſſe ad vſū vxoris, vt poſſet ad domū ſuā venire ornata, & ornata viuere & ſtare more ſolito, & ꝓut honori ſuo cōcedebat, & moris erat. ff. ꝯmo. l. ſi vt certo. §. interdum. etiam ſi fuit vſus verbo dono. vt no. Bar. in l. 1. §. nec caſtrenſe. ff. de colla. in 4. colum. verſi. vltimo quæro pone quod pater &c. Sed ſine alijs donarijs, vt ſunt burſæ, pater noſter, ſazoleti, etſi bene poterant nuptiæ honeſtè contrahi quia non in omni loco ſunt in vſu, vnde ad maritum non pertinebat de illis neceſſario prouidere, & per conſequens in illis cenſetur vſus liberalitate, & voluiſſe vere donare. vt. ſ. dixi. & Bald. C. de colla. auth. ex teſtamento verſ. 12. capitulum & de cuius. niſi de contraria voluntate volentis liberè donare poſſet aliter conſtare; qa tunc penes eandem deberent remanere, quia per mortem mariti fuiſſet donatio confirmata. ſic debet intelligi qd̄ no. idem Bald. in d. authen. quod ſm̄ Nico. de Mat. poſt dictum verſ. ex quibus

capitulum

capitulū eius, ꝗ prima facie vr̃ ſibi ꝯrius, ſed nō eſt verū intelligē do & diſtinguendo vt dixi. Et qđ dixi de annulis & centuris idē dico de veſtibus feſtiuis. iux. no. plene ꝑ Bart. in l. pen. ff. ſolu. ma,
3 ¶†Quātū verò ad q̄ſita in 5. dubio dico ꝙ veſtes feſtiuæ ſunt hr̄dū mariti vt. ſ. Sed aliæ quotidianæ ſunt ipſius Catherinæ vt not. Bar. in d. l. pe. ff. ſolu. ma. vt d. l. 1. verſ. ſed nec caſtrēſe. ff. de colla. De alimētis verò dicendū, ꝙ infra annū quo dotē repetere nō pōt, debet alimentari ab hr̄de mariti, vt no. in l. 1. §. exactio. C. de rei actio. & in l. diuortio in prin. ff. ſolu. ma. & ibi per Bar. & Spe. in ti. q. ſi. ſint leg. Et ſi cōmode poſſet ſtare cū eo debet ibi operari. l. ibi cū ſuo ſumptu no. de ope. lib. ſi nō poſſet cōmodè vel honeſtè ſtare cū eo in domo, tūc ſi nō eſſet culpa hr̄dis deberet deduci de alimētis pretiū operarū, alias ſecus ꝑ ea q̄ idē Bar. no. in d. l. diuortio. poſt prin. Et in hac credo ſtandū arbitrio bonorū virorū tranſacto vno anno pōt petere dotē, & ſi per eā ſtat quominus petat vł cōſequatur, nō deberentur ſibi alimenta, ſicut nec vſuræ. iux. not. in l. inſulā. §. vſuras. eo. ti. ſ. ſolu. ma. per Bar. & per Inno. in c. ſaluhriter. de vſur. Si verò ſtaret per hr̄dē, qa eſſet in mora reſtituēdi dotē. Et ipſa non haberet vnde poſſet ſe alere, putarē qđ eodem modo deberet interim ali ab hr̄de ne melioris conditionis ſit hæres moroſus poſt annū, q̄ nō moroſus infra annū, qđ eſſet iniuſtū non. n. debet mori famæ. Nā & ſi nulla dos eſſet quouſq; tñ ſtat vidua debet ali de bonis quondā mariti, qa cēſetur ſtare in eodē matrimonio, & hoc ſi nō poterat aliunde uiuere. per ea q̄ no. Cy. in l.
4 ſi. C. de bo. mater. ¶†Quātū ad vltimū q̄ſitū nō video, ꝙ d. Cathe. poſſit petere de iure dictū legatū 10. ducatorū, tū qa ſi dictus maritus erat filiuſfa. & ſic non potuit teſtari, ita nec codicillari ēt de aduēticijs, in quibus patri conquerebatur vſuſ. ff. de teſta. l. qui in ptāte. C. qui teſta. face poſ. l. pen. iuncta. l. 2. ff. de leg. 1. tū qa ſi potuiſſet codicillari nō adhibuit debitā ſolēnitatē. 5. teſtiū. l. ſi. in ſi. C. de codici. ſed tñ corā duobus qui non ſufficiunt niſi in teſtō mili. vel inter liberos. l. miles. C. de teſta. mili. cū ibi no. & l. hac cōſultiſſima. §. ex imperfecto. de teſta. dico tñ ꝙ hæres dicti filij mediatus vel immediatus impiè facit, ſi dictū legatū nō ſoluat, cū habeat eius bona in abundantia; iō licet arctari de iure nō poſſit, tñ poſſet arctari de æquitate vt opus piū exerceat, & nō fraudet volūtatē dicti filij vel mariti de dicta parua quātitate. arg. C. de neceſſarijs. l. quidā. §. illo alias Deus retribuet ſibi pariter & ſorte acrius. Et arbitri & arbitratores per partes aſſumpti ſi eorū ptās ad hoc ſe extendat, qa ſit eis data ptās ꝓnunciandi de iure & de facto ꝓut eis videbitur, poſſunt ſuper hoc ꝓuidere, quia legauit de acquiſitis per eū in officijs publicis, q̄ vr̄ quaſi caſtrenſia, & ſic qđ potuerit de illis teſtari. l. ſi. C. q. teſta. fa. poſ. his ſolēnitatē debitā nō adhibuerit. Sed de hoc parū curarē habita veritate rei ſi eſſet in eis. ¶Et ita mihi Pau. de Caſtr. vtriuſq; iuris doc. dicendum videtur de iure, & ad fidem me ſubſcripſi, & ſigillaui.

¶Caſus.

¶Quidā ex concubina inter quam & ipſum poterat matrimoniū conſiſtere, & cū qua longo tp̄e habitauit habuit ex prædicta vnū filium maſculū qui viuit, & aliquas filias fœminas de q̄bus duæ tātū viuunt. Mortua fuit dicta mulier. Et exinde accepit aliā concubinā, ex qua plures filios & filias habuit. Et anteq̄ cum illa vltima matrimoniū ꝯheret, condidit duo teſtamenta in quibus vnicū filiū ex prima concubina habitū hæredē vniuerſalē inſtituit, & eum appellauit & nominauit in prædictis teſtīs ſuū filiū legitimum & naturalem. Deinde contraxit matrimonium cum ſecunda concubina, & poſtea per aliquos annos decedentes tertium condidit teſtm̄. In quo eundem filium natum ex prima concubina hæredem inſtituit vniuerſalem, & cum ſimpliciter nominauit filiū per hæc verba, videlicet. In oībus aūt alijs bonis mobilibus & immobilibus iur. & nominibus præſentibus & futuris quocūq; nomine & iure cenſeant & cenſeri poſſint. I. filiū ſibi hæredē inſtituit, ipſaq; oīa bona ꝓdicta donauit, & iure donationis reliquit eidē de quib' teſtator diſponere poſſit ꝓ eius libito voluntatis. Sorores autem dicti filij ſui vtrinq; coniunctas ex prima cōcubina natas appellauit filias ſuas legitimas & naturales, & deceſſit. Oritur contentio inter filias natas ex ſecunda concubina, & filiū natū ex prima. Dicit. n. dictus filius ꝙ ex eo ꝙ eſt hæres inſtitutus & ſimpliciter nominatus filius non adijciendo, naturalis, præſumitur matrimoniū contractum inter patrem ſuum & olim matrem ſuam primam cōcubinam. Et potiſſimè cū ſorores ſuas vtrinq; cōiunctas appellauerit legitimas & naturales per tex. in Auth. vt lice. matri & auiæ. §. ad hæc. & §. ſeq̄n. Conſiderato etiam ꝙ prima duo teſtamenta fuerūt cōfecta ante ltīmationem filiarum ex ſcđa cōcubina. Sed ꝓ parte aduerſa dr̄, ꝙ vltimū teſtm̄ nō obſtat: quia. §. ad hæc. intelligit̄ quaſi nō extant alij filij ltīmi, cùm veniat ad interpretationē. §. ſi uero. in Auth. qui. mo. na. effi. ſui. q. ꝓdicto tñ caſu loquit̄. Ad alia prima duo teſtamenta añ ltīmationem ꝑ ſubſequentiam mr̄imonij cū ſcđa cōfecta r̄ndent, ꝙ non habuerunt effectū & ꝑ vltimū teſtm̄ fuerūt reuocata, ſed ꝓ parte filij hr̄dis inſtituti dr̄, ꝙ dictus. §. ad hæc. nō recipit illā reſtrictionē de qua in. §. ſi verò. Sed loq̄t in diuerſo caſu, qa. §. ſi uerò. loquit̄ de ltīmante ſubſecuta principis authoritate. §. verò. ad hæc. loquit̄ non in ltīmante, ſcđa mō ꝓbādi, verū ltīmū ſic licet pſumēdo mr̄imoniū ꝯctū cū mr̄e q̄cūq; mortua. Itē prima duo teſtamēta licèt nō habuerint effectū, tñ inſtr̄a ſunt & fuerūt. itē. §. ſi verò. videret̄ intelligēdus alijs filijs ltīmis q̄ ꝑ ſubſequēs mr̄imo. ¶Quærit̄ ergo q̄d iuris, & petit̄ cōſilium in fauorem filij hæredis uniuerſaliter inſtituti.

SVMMARIA.

1 *Pater habens filios ex prima concubina & inſtituens eos ſub nomine filiorum non adito ꝙ ſint naturales, an uideatur eos legitimaſſe.*

Intellectus ad auth. item ſi quis. C. de natu. libe. & de opi. Bar. circa intellectum. §. ad hæc in Auth. ut matri & auiæ. nu. 2.

3 *Legitimatio non ſit niſi per oblationem curiæ, & per ſubſequens matrimonium extantibus legitimis & naturalibus.*

CONSILIVM CCCCXXIX.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶†Præſuppoſito ꝙ iſte pr̄ & teſtator aliquid reliquerit iure inſtōnis filiabus ſcđæ cōcubinæ q̄ ꝑ ſubſequēs mr̄imonium fuerūt effectæ ltīmæ, vt ſic teſtm̄ nō ſit nullū ex cā ꝓteritionis. Super eo, de quo q̄ritur, faciunt dubium ꝯtra filium primæ concubinæ & pro filiabus ſecundæ dicta & no. per Bar. io qōne diſputata per eum, quæ incipit. hñs filium &c. in qua pro intellectu. d. §. ad hæc. qui eſt. §. 1. in Auth. ut liceat matri & auiæ. poſita. C. de natu. lib. auth. item ſi quis liberos. ponit plura quæ dicit requiri & fore neceſſaria ut fiat ltīmatio ſm̄ tenorem ipſarum, & aliter legitimationem non fieri, q̄ tñ requiſita per Bar. non exprimuntur in dicto corpore auth. ſed ipſe dicit ex illo tex. colligi, q̄ tñ hic non ſunt. Nam primò ipſe requirit ꝙ concubina ex qua natus erat ille filius, uiueret tp̄e teſti, & ſic tp̄e, quo protulit illa verba de quibus ibi. Et hoc per tex. illius auth. dum dicunt uerba cū qua nuptiæ conſiſtere poſſunt &c. quia illud uerbum, poſſunt, eſt præſentis temporis, & ſic dicit ipſe debere intelligi. ſ. tempore dictorum verborum prolatorum, quod hic non fuit, quia tūc erat mortua prima; ſed illud certè non urgeret, quia imo poteſt illud verbum, poſſunt, determinare participiū habens quod in p̄cedenti poſuerat, vt ſit ſenſus ꝙ ſi quis habens filium uel filiam ex muliere, cum qua nuptiæ conſiſtere poſſunt tempore quo habuit. Et hoc eſt congruentius, uel non minus congruum, q̄ referre ad ſequens uerbum. ſ. dicat &c. & rōnabilius & fauorabilius eſt ita exponere, uidelicet ut inſpiciatur tempus natiuitatis pueri quo tempore uiuebat mater. Et hoc de facili poteſt ſciri, q̄ ꝙ inſpiciatur tempus prolatorum uerborum quo tempore non eſt certum quod mater ſuperuiueret, vt ſic impediatur actus legitimationis, de qua ibi. Quod enim ſi uiueret, & non eſſet tunc ſua concubina, ſed alteri nupſiſſet; & ſic cum ea non poterat tunc nuptias contrahere, ſed tempore quo eam tenuit & quo filios ſuſcepit, potuerunt eſſe nuptiæ, nonne poterit per illum modum legitimare: non puto aliquem dubitaturum quod ſic, alias daretur illi materia non nubendi alteri deſiderans filios poſſe fieri legitimos ꝑ illum modum. Et ſic perſeuerandi in cōcubinatu & fugiendi vitā matrimonialem, quod eſſe nō debet. argumen. l. conuenire. ff. de pactis dota. uel quid ſi ipſemet pater relicta uel nupta concubina, alteri nubat & ipſe? dicemus nos quòd perdat poteſtatem legitimandi per illum modum, cùm forte filios non habeat ex vxore? Certè impium & inhumanum hoc eſſet, quòd propter bonum opus quod fecit, ſic perderet priuilegium legitimandi datum per illam auth. cùm de eo quod fecit veniat potius commendandus. ff. de pericu. commo. rei uendit. l. prima. §. licet. ff. de cuſtod. reorum. l. diuus. circa finem. C. de natu. libe. l. cum quis. C. depoſiti. l. 3. ſic econuerſo non eſt iuſtum quem conſequi lucrum ex actum, de quo venit puniendus; unde dictum Bart. præfatum non placet, nec credo ꝙ ſit de mente illius text. ſed ſolum ꝙ potuerunt eſſe nuptiæ tempore quo natus eſt puer qui legitimatur, nec requiritur ꝙ poſſint eſſe tempore quo dicta uerba proferuntur. Et hoc dicitur miſſe in caſu noſtro.

¶Secundo,

¶ Secūdò dicit Bar. requiri, ꝙ nō ſolū poſſit vel potuerit ꝯhere matrimoniū cū illa de iure, vt qa nullū ſuberat impedimentū canonicū inter eos, ſed ēt qđ de facto honeſtè & ſm bonos mores, alias ſecus, vt ſi vir eſſet nobilis & diues, illa verò ignobilis & pauper, qa nō cēſetur qs poſſe qđ honeſtè nō pōt. l. nepos ꝓculo. ff. de ver. ſig. ſed hic nō ꝯſtat de hoc, igitur &c. Sed certè nec ꝯſtat de ꝯtrio, & in dubio ſi nō appareret cōtrariū, pſumit̄ fuiſſe digna de facto ſicut de iure. ff. de ma. teſt. l. ſeruos. ff. de leg. 2. l. cū pr̄. §. rūgo. extra de ſeruti. c. 1. cū ibi no. maxime de iure canonico ſm qđ ſolū inſpicit̄, an ſubſiſtit impedimētū canonicū vel non, cū ſit matrimoniū hodie ſacrm̄. Et reputat̄ inter opera charitatis hodie, ꝙ qs capiat vxorē interdū indigniorē ſe. c. inter opera. đ ſpō. vñ poſito qđ illa auth. intellexerit vt dicit Bar. qa tñ ius canonicū in matrimonijs ꝓualet, nō dedignabit̄ hodie ſacros canones imitari, facit qđ no. gl. in l. ſi rogatus. de manu. vin. ¶ Tertiò dicit Bar. requiri, ꝙ verba de quibus ibi fuerint ꝓlata principaliter pp ſe, ſecus ſi pp aliud, vt fuit in caſu noſtro, vbi ipſum inſtituendo noīauit filiū. arg. C. de teſt. mili. l. ex his verbis. in prin. Sed p eandē l. 1. verſ. at. n. pōt dici cōtrariū, vt ſicut ſpāle eſt in militis fauore, vt verba enunciatiua emiſſa principalr̄ pp aliud inducāt diſpōnē, ita & in caſu noſtro fauore lēimationis, in qua vertitur fauor publicus vt ciuitas repleat̄ hoībus lēimis & habilibus ad officia publica vel dignitates. ar. l. 1. ff. ſolu. ma. qa tea. dictarū auth. nō ita arctat ad dicēdū qđ dicit Bar. quia poſſit intelligi eo mō quo dixi. nā dicit. ꝙ ſi dicat filios ſuos eſſe &c. ſed hoc ita capit in eo q principalr̄ pp aliud, ſicut in eo q principalr̄ pp ſe; qa vtroq; mō verū eſt eū dixiſſe illū filiū ſuū. ¶ Præterea cū inſtitueret ipſum, cēſetur voluiſſe dicere meliori mō, quo dicere potuit vt valeret inſtitutio. l. miles q deſtinauerat. ff. de teſt. mil. & ſic taliter ꝙ lēimus efficeret̄.
¶ Quartò dicit Bar. requiri vt talis pr̄ cū dixit talia verba đ quib' ibi, nō haberet filios lēimos & naturales, vt in auth. qui. mo. na. ef. ſi. legi. §. ſi igit̄ licētia. ver. ſi vero ſolūmodo. & qb' mo. na. effi. ſui.
3 §. ſi verò his, † qa extantibus lēimis & naturalibus nō fit lēimatio
a niſi in duobus caſibus. ſ. per oblationē curiæ[a], & p ſubſequēs ma-
b trimoniū[b]. eo. ti. §. gñaliter. in fi. tex. & gl. & allegat Bar. Hoſt. hoc expreſſe tenenrē in ſum. q fi. ſint legi. cir. fi. & Io. And. in c. p tuas eo. ti. Sed certè hic habebat lēimos & naturales t pe quo fecit dictū teſtm̄, vcꝫ natos ex ſecūda ꝯcubina, cū qua poſtea mr̄imoniū ꝯtraxerat, & ſic erāt effecti lēimi & naturales; & per ꝯñs nō vr̄ facta lēimatio per ꝓlationē taliū verborū. Bʒ licet iſtud videatur ſentis vrgere prima facie pp autoritatē Hoſ. & Io. An. Iac. tñ de Bel. i d. §. ad hæc. tenet cōtrariū, vcꝫ ꝙ hoc nō requirat̄, qa tex. hoc non dicit, ſed ſolū facit vim in hoc qđ dixit eos eſſe filios ſuos, nec appellauit eos naturales &c. quo caſu lēimant̄ autoritate iuris ſcripti in d. §. ad hæc abſq; alio reſcripto principis, per qđ patet non obſtare tex. ꝫ. allegatos in ꝯtrariū, q requirūt illud qđ dicit Bart. qa loquūtur qñ pater fatebat̄ filios eſſe naturales; quo caſu nō loquitur ille. §. ad hæc. ſed illi tex. q requirūt ꝙ teſtm̄ in quo eos filios appellauit & dixit velle eos fieri lēimos oſidat̄ principi, & tūc princeps faciliter per ſuū reſcriptū lēimabit eos, ſi nō extāt lēimi & naturales, & ſic tunc lēimatio fiet non autoritate iuris ſcripti, ſed per reſcriptū principis qui ꝓteſtatur ſe nolle lēimare per reſcriptū ſtantibus lēimis & naturalibus, vt in d. §. gñaliter. ſed in caſu nr̄o nō appellauit eū naturalē, ſed dūtaxat filiū, quo caſu nō expedit oſtendere, teſtm̄ principi nec aliud reſcriptū ab eo impetrare, ſed autoritate illius auth. effectus eſt lēimus, licèt extarent dicti lēimati per ſubſeqnēs matrimoniū, cū tex. illius authē. in §. ad hæc. non requirat lēimos non extare. & erubeſcimus ſine lege loqui. in auth. de triente & ſemiſ. §. conſideremus. C. de colla. l. illā. circa mediū. & ſic Iac. de Bel. vr̄ melius cōſideraſſe q̄ Hoſ. Io. An. & Bar. alias illi tex. vident̄ inter ſe cōtrariari, dū primi duo reqrant non extare lēimos, & teſtm̄ oſtendi principi, & impetrari reſcriptum, & tñ tex. in §. ad hæc. nullum de pdictis tribus requirit, ſed ſolum qđ dixerit eos filios ſi loquerentur in vno & eodē caſu. Sed nō ita eſt imo in diuerſis quia. §. ad hęc loqnit̄ qñ dixit eos filios & non dixit naturales, quo caſu præſumitur ille tex. matrimonium fuiſſe contractū inter teſtatorē & matrē filiorū. Sed conſtat quòd tunc lēimantur ēt extantibus legitimis. vt in §. gñaliter. in fi. in authē. qui. mo. na. effi. ſui nimirū ergo ſi tex. in §. ad hæc. vt liceat matri & auiæ. non requirit ꝙ legitimi non extent, ſed alij tex. in contrarium alle. loquuntur, qñ fatebatur eos naturales, quo caſu ex ſolis verbis quod uult eos effici legitimos non efficiuntur legitimi, nec præſumitur cōtractum matrimonium, ideo tunc requiruntur illa tria de quibus. ꝫ. quorum nullū reqritur in §. ad hæc. q nihil habet agere cū caſibus paragraphorum alle. in ꝯtrariū. Et poſito ꝙ dictū Bar. Hoſ. & Io. an. foret verū, dēret intelligi qñ extarent filij lēimè nati, & ſic in potiori ſignificatu. l. 1. §. q in ppetuā. ff. ſi ager vec. nō qñ lēimati p ſubſequēs mr̄imoniū, vt eſt in caſu nr̄o; qa nō debēt eſſe melioris ꝯdōnis, ex eo qđ ſint lēimati p verū ſubſequēs mr̄imoniū, q̄ iſte q lēimat' eſt p mr̄imoniū a iure pſumptū, cū tātæ efficaciæ ſit iuris pſumptio, quātæ eſt ipſa veritas; qa iuris pſumptiones ſunt liqdiſſimæ ꝓbōnes veritatis. l. licèt imperator. ff. de leg. 1. vr̄ ergo poſſe cōcludi ꝓ filio primę cōcubinæ, non obſtantibus nō. per Bar. in d. diſputatione q faciliter pñt tolli vt patet ex pdictis. Præterea in caſu quem Barto. ponit, pium erat irritare lēimationem; qa q dicebat ſe lēimatū p verba ꝓlata in teſtō, dicebat teſtm̄ ex hoc fore nullū, qđ in eo erat pteritus qđ erat abſurdū, vt ſumeret fundamētū ad impugnādū, vñ dicebat ſe ꝯſecuturū cōmodū & honorē lēimationis tāquā īgrat' vt in regula iuris, ſed in caſu nr̄o pium eſt lēimationē defendere, qa lēimatum defendere vult p hoc teſtm̄, cū in eo fuerit inſtitutus ꝫ volentes impugnare. Et ſi iſte caſus fuiſſet ꝓpoſitus Barto. ſicut ille, laboraſſet ꝓ iſta parte, ſicut ibi laborauit ꝓ illa. Verum qa nō parua eſt autoritas eius nec minor Hoſt. & Io. an. in locis ī alleg. forte deſtitiſſem cōſulere ꝓ vel ꝫ, ne viderer pſumptuoſus, niſi qa mihi fuiſſet oſtenſa q̄dā lēimatio facta p comitē palatinum hñtem ptātem ab Imperatore Karolo quarto de dicto filio primæ concubinæ iam ſunt anni. 33. q̄ tollit oēm dubitationē, qa facta fuit vt dr̄ viuente prima cōcubina mr̄e eius. Nec ibi uidi vel cōprehēdi defectū aliquē quantum ad hoc ꝓpoſitum. Nec ob. ꝙ in priuilegio dr̄, ꝙ per lēimationē fiendā non dēat fieri piudiciū lēimis & naturalibus, quominus æqualiter ſuccedāt, qa debet intelligi. ſ. ab inteſtato. Sed hic factū eſt teſtm̄, in quo pr̄ pōt facere filios inæquales, dūmō nullū eorū fraudet lēima, ēt ſi ſint oēs lēimè nati. in Auth. de nup. §. fi. uel penul. quā ptātem non credit̄ princeps voluiſſe patri tollere per dicta uerba. Sed hic, vt dr̄, alij
nati ex ſecunda concubina & lēimati per ꝯñs mr̄imonium, non ſunt fraudati lēima, quia ſuis eis relictū iure inſtōnis, vnde ſi non tñ quod ſufficeret, agere pñt ad ſupplementū. Concludo igit̄ ꝓ dicto filio primæ cōcubinæ nō obſtātibus obiectis in cōtrarium.

¶ Caſus.

¶ Stante ſtatuto, ꝙ ſi aliqs emerit ab aliquo certas res immobiles, poſſit coherens ipſius terræ vēditæ cōparere, & offerre ptiū exburſatum p emptorē, & emptor ſit obligatus reſtituere rē emptam ſtante ēt reformatione ipſius ſtatuti, q eſt his verbis copulata. In ſtatuto de pñatione ꝓpinquorum & coherentiū obſeruetur cōſuetudo ſalua, cū hoc qđ abſentes a diſtrictu Paduæ, & hi qbus per ignorātiā nō fuiſſet factū cognitū, habeāt terminū vni' anni ad præſentandū, orit̄ dubitatio. Quidam honoralibilis ciuis ſer Ioānes rubeus emit certas terras ad incātum, vt patet ex publico inſtrō & ſtetit in poſſeſſione p annos. 2. & vltra pacificè & qetè elapſo dicto t pe qdā coherens cōparuit offerens ptiū per emptorē exburſatū, obijcitur p emptorē ꝙ eſt elapſus terminus quo poſſit offerre, qa dēbat cōparere intra annū a t pe emptionis cōputādū, & ſic cū ſit elapſus ann' excludit̄ a ſtatuto in reformatione ſua, qa ſi ſtatutū excludit abſentes poſt annū, qbus nō potuit cōtumacia vel negligētia imputari, a fortiori pñtes q fuerūt in cōtumacia vel negligētia cōparēdi & offerēdi. ¶ Et ſtatutum ſiue reformatio expſsè excludit poſt annū ēt illos, qbus nō eſt factū cognitū. In ꝯtrariū, qa ſtatutū excludit illos, qbus pignorantiā emptoris nō eēt factū cognitū, & ſic qñ emptor nō eſt in culpa vel dolo, ſed qñ emptor ſciēter tacet, & nō denūciat illis quos ſcit eſſe vicinos & coherentes & pñtes, ſtatutum non vr̄ loqui.
¶ Et qritur conſi. ꝙ vicinus poſt annum indiſtinctè ſit excluſus.
¶ Item qrit̄ Titius & Seyus ſunt vicini qui hñt duas poſſeſſiones vicinas, Titius vendit. A. ſuam & Seyus ſuā uendidit. B. qrit̄ verū. A. tāquā vicinus contra. B. uti poſſit beneficio ſtatuti & econtra B. tāquā uicinus. A. ꝯtra ipſum. & A. uti poſſit ſtatuto. Ita qđ un' ab altero oblato ptio ꝫ. tps ſtatuti rem emptā recuperare poſſit, ſ. A. rem emptam per. B. & B. rem emptam per. A. Et vr̄ ꝙ ſic, qa facta vēditione purè. A. fuit factus pñs rei per eum emptæ. B. ſimr̄ rei per eum emptæ; vnde tanquam uicinus unus contra alium videtur poſſe uti ſtatuto, & pro iſta parte petitur conſilium.

S V M M A R I A.

1 *Emptor qui ex forma ſtatuti debet certificare coherentem ſi uult offerre, ſi per ignorantiam non denunciet, utrum labatur tempus coherenti.*

Ementibus

a Curiæ. de qua legitimatione uide q̄plures ſolennes lēimationes per do. de imo. in cōſ. 139. in 1. uol. & uide Bar. ī auth. item ſi qs C. de natu. libe. multa per canoniſtas in cap. ſuggeſtum. de deci.

b ¶ Et p ſubſequēs matrimoniū. Aduerte tamen ꝙ licet pr̄ contrahat matrimonium cum matre filii naturalis, non tñ legitimātur nepotes ex illo filio naturali qñ tale matrimoniū contraxit pater poſt mortē filii. ita no. dixit Bald. poſt Guil. de Cu. in l. benignius. ff. de leg. quod dictū refert & ſequit̄ ꝓ tal de no Hyp po. mat. ſingu. 131 in c. credo ſci. c H. k.

vt in ſcriptis, cũ pr̃ dictæ filiæ reliquerit vnã poſſeſſionẽ iure inſtitutionis, & ſi non ſufficeret ad ltimam, neceſſe hẽret eã ſupplere. l. oĩmodo. C. de inoſ. teſt. l. ſi mulier. & nunc ſi dicã teſtm̃ valere iure codicillorũ, & ſic iure fideicõ. dimittat iſte inſtitutus eidẽ filiæ dictã poſſeſſionẽ cũ ſupplemento. Et oĩa alia bona faciat ſibi reſtitui vel retineat ſi eſt in poſſeſſione & poſſeſſionẽ illã tradat cũ ſupplemento, non aũt quartã reſidui pro trebellianica, q̃ vt dixi locũ non habet in teſtõ militis militantis, ſic nec falcidia. Et iſtæ viæ tres ſunt claræ & ſine ſcrupulo ad ſuſtentationẽ huius teſti, iõ ſufficiãt. Nã & poſſet defendi, q valeat de iure cõi, & tãq̃ in ſcriptis de iure directo nõ obſtãtib' dictis defectibus. Sed quia tũc aliqualis difficultas eſſet in rñdẽdo dictis obiectib', ne dcẽ materia malignãdi, ſubſiſto, & pmaneo in ſuprafcriptis vijs claris.

S V M M A R I A.

1 *Spurio filio habilitato ad ſuccedendum ſi pater reliquit aliquid, & inſſerit eum eſſe contentum eo legato, filius acceptando uidetur conſenſiſſe.*

2 *Filius ſpurius habilitatus ad ſuccedendum an poſſit petere fructus beneficiorum quos pater percepit, cum filius eſſet eccleſiaſticus.*

3 *Inſtrumento, poſtquam eſt productum in iudicio, nihil poteſt addi uel minui ex conſilio ſapientis.*

CONSILIVM CCCCXV.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſo & examinato dicto pun-

1 cto. ¶ † Super primò quæſito vr̃ dicendũ q licet virtute inſtri concordiæ poſſit eſſe dubium, an dictus Raynal. poſſit repelli a petione dictorũ fructuũ beneficiorũ perceptorũ per Natalẽ patrẽ ſuũ & per fratres dicti Natalis, quia illud inſtrm ſolũ vr̃ loqui de his q̃ d. Raynal. poſſit petere de hæreditate Natalis virtute ltimæ vel bullarũ apoſtolicarum habilitantiũ d. Rayn. ad ſuccedendum patri, ac ſi eſſet ltimẽ natus. Et petitio iſtorum fructuum non eſt de hr̃ditate, qa in eis nõ cõſiſtit hæreditas tota vel quota, ſed ſit vt dicã ab ipſa hæreditate. i. a Franci. q ſucceſſit in illa & dr̃ia eſt & eſſe debet inter rem quæ petitur, & perſonã a qua petitur, attamen virtute teſti Natalis patris vr̃ q poſſit repelli ſi acceptauit & habuit, vt vr̃ colligi ex tertio quæſito, manſum ſibi legatũ in eo qui erat d. Franciſci, cum conſenſu ipſius Franci. qa fuit ſibi legatũ cum onere q eſſet tacitus & contentus, & q ex nulla cã deberet ipſum Fran. inquietare. Et q nihil aliud poſſet ab eo petere; q̃ verba ſunt gñalia. Et pñt comprehendere petitionẽ iſtorũ fructuum, & veriſimile eſt q voluerint ipſam ꝯprehendi, tum qa, vt vr̃, eam fecerat per pri', vnde veriſimile eſt, q ad ipſam habuit teſtator reſpectũ. arg. in l. titia. §. idẽ reſpondit. ff. de verb. ob. Et ẽt, quia de duobus cõquerebatur Raynaldus p prius. ſ. de legitima. Et iſta querela fuit ſublata per concordiã, per quã plura bona d. Natalis ſibi aſſignauit p dicta ltima, & pro oĩ eo qđ ex ſua hæreditate poſſet petere virtute conceſſionis apoſtolicæ. ſ. dñi Martini Papæ. Et hoc fieri potuit ẽt viuente patre. l. cum quo de peculio. §. fi. ff. ad l. fal. l. ſi non mortis. de inoffi. teſt. l. ſi qñ, C. eo. & qđ ibi no. de donatione Frã. cum hoc q in ltimam computetur, & qđ no. Bar. in l. in quanta. ff. ad l. fal. Itẽ petebat dictos fructus beneficiorum perceptos per dictos fratres, & de iſtis non fuit ſibi puiſum per dictã cõpoſitionẽ, iõ voluit puidere teſtm̃ relinquẽdo dictũ mãſum cũ dicto onere, vnde ſi acceptauit mãſum, & ipm habuit, cenſetur acceptaſſe ẽt onus ſibi adiunctũ. ff. de leg. 2. cũ ab vno. ver. nã cũ. & l. imperator. §. ſi centũ. in fi. ſilr eſt veriſilr, qa manſus legatus erat d. Frãciſci hæredis ꝯſtituti, q dictos fructus vnà cũ alijs duobus fratrib' habuit, & cũ eis cõiter & ſimul viuẽtibus gauiſus eſt eis, iõ cõſenſit in d. legato rei ſuæ; ſolutũ ergo fuit d. Rayn. di dictis fructibus per acceptationẽ dicti manſi legati ſibi & traditi ẽt ſi minus valeret, q̃ eſſet quãtitas dictorũ fructuũ. per d. l. imperator. §. centũ. in fi. Et ſibi iterũ petenti ob. exceptio qđ petis intus habes. l. 1. C. de

2 te iudi. & hoc de primo quæſito. ¶ † Super ſecũdo q̃ſito dicendũ eſt, q poſito ſine præiudicio veritatis q dicti fructus poſſint per d. Raynaldũ peti de rigore iuris, attamen de ipſis pñt & debẽt deduci expenſæ, quas d. Natalis & fratres fecerunt in alimentãdo ipſum, & in alijs licitis & honeſtis concernẽtibus ipm Ray. & perſonã ſuã, qa poſtq̃ hẽbat beneficia, de quorũ fructibus poterat illas expẽſas facere, nõ tenebat pr̃ & multominus fratres pr̃is eas facere de ſuo pprio ẽt ſi erãt expẽſæ fauorabiles & piæ, vt alimẽtorũ. l. ſi qs a liberis. §. 2. q incipit. ſed ſi filius ſe poſſit exhibere vel aliæ cõcernẽtes pſonã ſuã vt diſciplinæ, & forte ſi nõ pſonã ei', ſed bona. C. de neg. ge. l. alimẽ. ver. ſi qd ãt. cũ l. ſe. Iõ vident eas feciſſe aĩo ꝯpẽſãdi cũ d. fructib', ad quorũ reſtõnẽ tenebant ſeu de ipſis fructib'. tex. eſt no. in l. fi. ff. de peti. hære. Nec ob. l. fi. C. de dotis pmiſ. qa loquit de dote ad quã dãdã tenet pr̃ p filia, ẽt ſi filia hẽt ppria & aduentitia bona, vt ibi. & l. q liberos. ff. de ritu nup. Iõ in dubio cẽſet dediſſe pr̃ dotem p ſua oblõne, & p eo ad qđ ipſe tenebat. arg. eorũ q̃ hñr & notant in l. ſed ſi uir. §. lana. ff. de don. inter vir. & uxo. licet hẽat penes ſe bona aduentitia pertinẽtia ad filiã, vt ibi hr̃. Non ſic in filia naturali tm̃, quã pr̃ non tenet dotare; iõ ſi ea dotet, cũ ſit debitor eius, vr̃ dotaſſe aĩo cõpẽſandi cũ eo, i quo illi tenebat; & ſi hẽret penes ſe bona ipſius filiæ, cenſeret eadẽ rõne dotaſſe de illo, nõ de pprio, vel aĩo donãdi. tex. eſt in l. 1. vxorẽ. §. pr̃ naturalis. & ibi p Bar. in fi. ff. de leg. 3. Ex quibus patet rñſio ad l. q̃ pr̃. ff. famil. er. qa debet limitari & reſtringi ad caſum, i quo pr̃ nõ hẽbat penes ſe bona filij, alias ſecus p illã. l. fi. ff. de pe. hære. facit tex. cũ ibi no. p Bar. in l. cũ poſt. §. 1. ff. de admi. tuto. & l. ſtichus. de pecu. lega. p eũdẽ. & qđ no. i. in d. l. fi. C. de do. pmiſ. ſu p qõne formata ibi p gl. Cũ igit iſte Raynal. eſſet naturalis tm̃ filius & hẽbat bñficia, de qbus pcipiebant reddit9 p patrẽ & patruos, dicẽdũ eſt qđ expẽſas, quas fecerũt circa pſonã dicti Raynaldi, nõ cenſent feciſſe aĩo donandi vel grã pietatis de ſuo, ſed de dictis fructibus & aĩo compẽſandi cũ eis, ſi dicamus eos fuiſſe obligatos ad eorũ reſtõnẽ. ¶ Circa tertium q̃ſitum dicendum eſt, q ſi dictus Raynaldus in petendo reſtõnem fructuum ſuccũbat pp cãs & rõnes de quibus ſ. præfatus Franciſcus non poterit repetere manſum quoddã ſuũ legatũ dicto Raynal. p Natalẽ patrẽ ſuũ de ꝯſenſu dicti Fran. qa nõ deficeret cã ob quã ipſe conſenſit dicto legato. Sed ſi nõ obſtãtibus his, q̃ dicta ſunt, obtineret, & ſic cõdẽnaret dictus Fran. ad reſtõnem, tunc ipſe poſſet repetere p ꝯdõnem ſine cã dictum manſum; qa cã ob quã conſenſit dicto legato, deficeret & reduceret ad nõ cãm. Nã in dubio præſumeret conſenſiſſe nõ aĩo donandi, cũ alia iõ ſubeſſe poſſit, q̃ facit ceſſare pſumptionem donationis. l. ſi cũ aurũ. ff. de ſolu. de pigno. actio. l. eleganter. §. q reprobos. ſed pſumit cõſenſiſſe aĩo cõpẽſandi cũ dictis fructibus, ſi forte quantitas eorũ trãſcenderet quãtitatem expenſarum, de qbus in pcedenti. Et eo aĩo ne ſuper illis fructibus moleſtaret. Sed iſta rõ ceſſaret ipſo obtinente in petitione ipſorum fructuum. Igitur competeret conditio ſine cã. text. eſt in ſimil. in l. eleganter. §. pen. qui incipit. ſed & ſi poſt. ff. de condi. inde. & de cõdi. ſine cã. l. ſi fullo. ¶ Circa quartum quæſitum dicendum eſt, q pp hoc q petijt dictos fructus, poſito, q ſuccũbat, non põt agi ꝯ eũ ad partem inſtri cõcordiæ, qa pp hoc non ueniſſet nec feciſſe ꝯ dictam cõcordiã, nec ꝯ cõtenta in inſtro, poſtquã uerba inſtri caſum iſtum non cõprehendũt; ſed ſolũ, q nihil peteret de hæreditate Natalis occaſione conceſſionis factæ a Papa Martino, ꝯtra quã pmiſſionem non faceret petendo dictos fructus, vt dixi ſuper primo puncto. Et pœna fuit pmiſſa, ſi fieret ꝯtra contenta in inſtro illo, qđ hic nõ eſſet; ſi vero petiji aliqd de hæreditate, puta ſupplementũ ltimæ, tunc bene fecit cõtra tenorem dictæ cõpoſitionis. Et ideo incidiſſet in pœnã ſiue ſuccubuit, vel ſuccumbat, ſiue obtineat pp clãm, rato manẽte pacto. ff. de tranſac. l. qui fidem. Et ſi poſtquã ſemel ſuccubuit, iterum petat, iterum committet pœna pp illam clãm totiens cõmittenda & exigenda &c. alias ſi dicta clauſula non eſſet, ſemel tantum committeretur. ff. de arbi. l. ſi duo. §. fin. Nec dico, quòd videatur plus ueniſſe contra, ſi ſemel tantum petijt, licet plures res occupauerit vel appellauerit & fuerit proſecutus; quia licet iſti ſint plures actus, tamen ad unam tantum petitionem ordinantur. Et propter unam tantum conuentionem ſeu petitionem facti ſunt; unde reputantur una conuentio. Ideo non faciunt plu-

3 res ſtipulationes committi ſecundum rei ueritatem. ¶ † Sup vltimo quæſito ſi dicta inſtra fuerũt ſemel in iudicio producta ſimpliciter, non puto q aliquid addi uel detrahi poſſit eis per conſilium ſapientis; qa cenſent approbata vt ſtant, & cenſentur oĩa cõfeſſata q̃ in eis cõtinent. iuxta no. p Inn. in c. cum olim. de cẽſi. & p Bar. in l. poſt legatũ. in 2. col. vt ff. de his qui. vt indi. & p gl. in l. 1. §. editiones. ff. de edẽ. in gl. mag. ante fi. Si verò in pductione reſeruaſſet ſibi ius faciendi detrahi vel addi ſm conſilium ſapientis, put fuit actũ inter partes vel per teſtatorẽ, tunc adhuc poſſet hoc peti. Et tunc eſſet videndum quæ poſſit addi vel detrahi de quo p Bar. in l. inſtitutio talis. ff. de hæredi. inſti. ſu p quo non inſiſto; qa non cõſtat mihi qualiter fuit facta productio.

¶ Et ita dico & conſulo ego Pau. de caſt. vtriuſq; iuris doctor legens ordinariè iura ciuilia in almo ſtudio Paduano, & ad fidem me ſubſcripſi, & ſigillaui.

SVMMARIA.

1 *Vxorem uſufructuariam in domo ſi teſtator relinquat, an dicatur reliquiſſe ple ſ num uſumfructum omnium bonorum.*

2 *Vſufructuarius eius an ni dicatur cui cuſtodia pecuniarum committitur.*

3 *Cautionem quando quis præſtare non poteſt, an cum iuramento excuſetur.*

CONSILIVM CCCCXVI.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Ad primũ q̃ſitũ vr̃, ꝙ videat
relictus integrè & plenus vſufruc. rerũ, nõ sũt vict'
& veſtitus & pẽminẽtia in domo, poſtq̃ inſtituti nõ
erãt cões filij teſtõris & ipſius vxoris, ſed erãt extra
nei. ſ. nepotes ex fratre teſtõris, cũ q̃bus non eſt veriſimile qđ poſ
ſet in domo pacificè & quietè viuere, vel cũ illa pẽminẽtia & dña-
tu viuere, cũ quibus vixit viuente viro, vñ nõ eſt veriſile, ꝙ teſtõr
ſenſerit de illis, ſed de pleno vſufructu; q̃a ceſſat fauor filiorũ, ꝑꝑ
quẽ illa cõſuetudo, de qua not. C. li ſecun. nupſe. mulier. ſuit inuẽ
ta, vt ibi no. in l. titia. §. fi. ff. de leg. 2. Bñ iſtud ꝓcederet, ſi dixiſſet
oĩm bonorũ, ſed hoc nõ dixit, ſed ſolum ꝙ eſſet dña & vſufruc. in
domo, vnde nõ debent verba extendi ad alia bona, de quibus non
dixit ẽt ſi talis fuiſſet intẽtio ſua, poſtq̃ de ipſa nõ ꝯſtat. ff. de reb.
dub. l. in ambiguo. in fi. q̃ eſt l. 3. de vſufr. leg. ſi alij. ¶ Nã in dubio
fit interpretatio in eo, qđ eſt minus. l. apud Iulianũ. §. Seyo. ff. de
leg. 1. Nec ꝓpterea dico, ꝙ videaṫ relictus integer vſufr. domus,
q̃a tunc ipſa tm̃ & nõ hæredes vel alij legatarij poſſent habitare,
cuius tñ ꝯtriũ apparet ea diſpoſitis in teſtõ, q̃a voluit ꝙ ſer Nicol.
alius nepos ſuus & legatarius ſtare poſſet in domo ꝑdicta gratia
& habere victũ & veſtitũ regẽdo & gubernãdo domũ & redditus
hr̃ditatis, quoſq; dicti hæredes inſtituti vel alter eorũ rediret do-
mũ, & regeret facta ſua &c. Ex q̃bus verbis adhuc clarius colligiṫ,
ꝙ nec domus, de qua magis poſſet dubitari, nec aliorũ bonorum
voluit plenũ vſumfru. legare vxori, q̃a tunc ad ipſam tm̃ pertinuiſ
ſet cura & diligẽtia gubernãdi bona. l. fundi trebatiani. ff. de vſuf.
leg. & tñ teſtõr hoc cõmiſit illi ſer Nicol. quouſq; hæredes abeſ-
ſẽt, & poſtq̃ rediſſent vł alter eorũ ꝑtineret regimẽ ad redeũtẽ, de
bẽt ergo d. verba importare id qđ importare pñt. ſ. vſũ dom' & ali
mẽta & pẽminentiã, ſicut ſi fuiſſent filij cões inſtituti, q̃a ꝯſidera-
tis oĩbus non poſſunt plus importare. Et aliquid debent operari
l. ſi qñ. ff. de legat. 2. facit. l. ſi habitato. §. 1. qui incipit. ſed ſi fit. de
2 vſu & habi. ¶ † Ad ſecundũ dico verba teſtõris importare, ꝙ oĩa
bona & pecuniæ contenta & contentæ in inuẽtario ſtent apud di
ctã dominã; quia ſic dicunt verba teſtatoris. ſ. quæ omnia ipſa eius
vxor teneat &c. qui. n. omne dicit, nihil excludit. l. iul. in prin. ff. dẽ
leg. 3. Et intelligo, teneat. ſ. quo ad cuſtodiam, non quo ad vſum-
fructum, quia vſufructuarius nõ tenet tm̃, ſed poſſidet, qđ eſt iu-
ris; cuſtos verò eſt ſolus detentor, quod in facto conſiſtit. facit. l.
1. cũ ibi no. in gl. l. cõia. de vſuca. Itẽ hoc dico, ne obſtent dicta
in ꝑcedenti articulo. Itẽ intelligo dicta verba cũ ſuppletione. ſ. ꝙ
oĩa ſtent in cuſtodia ſua. ſ. quouſq; dicti hæredes reuertãtur de Ve
netijs, vbi erant ad ſtandũ in loco prædicto, in quo factum erat te
ſtm̃, & etiam poſt quantum ad portionem Philippi quouſq; Phi-
lippus peruenerit ad ætatem 20. anno. portio ergo ſer Coluſij, q
maior eſt 25. ſtatim ꝙ reuerſus fuit, debuit ſibi tradi, ſicut tradeu
tur Philippo reuerſa, poſtq̃ ꝑuenerit ad 20. annos, vt colligitur a
ꝯtrio ſenſu verborũ; quia prohibitum ad tp̃s, cenſetur poſt tẽpus
permiſſum. ff. de leg. 3. l. pater filiũ. §. fundũ. vnde nõ eſſet dare rõ
nem quare duobus concorrentibus. ſ. ꝙ Philippus foret reuerſus
& compleuerit ætatem 20. anno. poſſet petere ſtatim partẽ ſuã. Et
dictus ſer Coluſius reuerſus non poſſet petere ſuã, cũ tñ exceſſe-
rit dictã ætatẽ. Voluit ergo teſtator in effectu, ꝙ anteq̃ aliquis eo
rũ rediret, oĩa ſtarẽt in cuſtodia penes vxorem, de qua cõfidebat,
ſed eis reuerſis anteq̃ Philippus eſſet ætatis 20. anno. ſer Coluſius
ſtatim haberet ſuam partem. Et Philippus haberet poſtq̃ illã æta
tem compleuerit. ¶ Ad tertium reſpondetur per ea q̃ dicta ſunt,
quia ſi dicta dña nõ habet vſumfructũ dictæ pecuniæ pertinentis
ad pupillũ ſeu Philippum; ſed ſolũ cuſtodia, vt. ſ. dixi ſicut depoſi
tarius non debet ea vti, nec alteri eã mutuare, ſed retinere & cuſto
dire, alias dolo faceret. l. 1. §. ſi rem depoſitã. ff. depoſiti. Sed poſi-
to, ꝙ poſſet q̃a videretur ſibi legatus vſusfructus, adhuc non poſ
ſet niſi ꝑſtita cautione fideiuſſoria dicto Philippo de reſtituendo
ſortẽ finito vſufru. ff. de vſufru. earũ rerũ q̃ vſu cõſu per totũ. ma-
xime in l. hoc ſenatus. in prin. & §. 1. Et eodẽ mõ ſi ſola cuſtodia
fuit ſibi cõmiſſa & ꝯtrã eſt orta ſuſpitio dilapidationis, vel pt ſibi
auferri cuſtodia ꝑ iudicẽ ad inſtãtiã ptis. l. imperator. ff. ad treb.
vel põt compelli ad cauendum, per l. in omnibus. ff. de iudicijs.

3 ¶ † Ad quartũ ſi ponaṫ, ꝙ dictæ dñæ videreṫ relictus vſufructus
dictæ pecuniæ vel partis eius. Et ſic ſit ꝑſtanda ſatiſdatio vt dixi
ſ. ſi dicta dña dicat ſe nõ reperire fideiuſſores in dicto loco, ſed ĩ
alio, & hoc iuraret q̃d iuris ſit. Dicẽdũ eſt, ꝙ tũc ſatiſdatio ꝑdi-
cta eſſet neceſſaria; q̃a ex neceſſitate a iure impoſita ꝑſtaṫ, vt eſt
tex. in l. de die. §. tutor. ver. itẽ de reſtituẽda. ff. q̃ ſatiſd. cog. & ſic
ad alium locũ eẽt remittẽda. eod. tit. ſi fideiuſſor. ver. ſi neceſſaria.
qđ eſt intelligẽdũ, dũ mõ nõ ſit multũ lõge, ſed ſub eodẽ regimi-
ne regaṫ, vt eo. §. neceſſaria ibi, ſi in aliã eiuſdẽ ꝓuinciæ &c. & dũ
modo actori ſoteṫ ꝯſultũ de fideiuſſo. ibi dãdis, nõ aliter. vt dicit
Bar. in d. l. de die. §. pe. q̃ incipit iubet. Sed ſi eſſet uoluntaria, non
eſſet ad alium locum remittenda. ut ibi.

SVMMARIA.

1 *Feudum an unus poſſit acceptare pro ſe, & poſt mortem ſuam pro agnatis ſuis deferentibus ſua arma.*

2 *Feudi naturam an prælatus dominus dicatur alterare, ſi concedat ut poſt mortem inueſtiti eius agnati arma ſua deferentes ſuccedant in eo.*

CONSILIVM CCCCXVII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Sup a primo
q̃ſito vr̃ dicẽdũ,
ꝙ dicta inueſtitura fcã. in 1424. non ualuerit inquãtũ
fcã fuerit ꝓ agnatis recipiẽtia deferẽtib' arma ſua, q̃a
hoc reperiṫ in fratre, qđ põt acq̃rere ꝓ ſe & fratre ſuo, vt in c. 1.
de bñfi. fra. in vſi. feu. vñ nõ debet extẽdi ad alios extraneos vł re
motiores, vt no. Bal. ſm Odoſ. in c. 1. Abbas feudo primatus cui de
fera. in 4. col. uer. & q̃ro uniq̃d. Sed ipſe loquiṫ, qñ unus tm̃ req̃-
rit ꝓ ſe tm̃ hoc acto ꝙ q̃dã extraneus ꝓ quo nullus recipit, ſibi
poſt mortẽ ſuccedat; ſed ſi aliquis recipit ꝓ illo, tenet ibi Bal. ꝙ
naleat inueſtitura, & alleg. l. hmõi. ff. de leg. 1. ff. de uerb. obl. l. ſti.
pul. iſta. §. ſi q̃a inſulam. Sed hic ille Nicolaus recepit ꝓ ſe & ſuis
agnatis; vñ nõ vr̃ dare bonã rõnẽ, quare agnatis ratificãtibus non
potuerat ille feudũ acq̃rere, ſicut potuiſſet acq̃rere fratri, & ſicut
potuiſſet acq̃rere q̃nãlibet aliã rẽ. C. de acq̃r. poſ. l. ꝓcuratorẽ. ff.
de neg. geſt. l. ſi ego. cũ ibi no. ¶ Itẽ ſcđo vr̃ ad idẽ nõ ualere; quia
cùm iſtud fuerit feudũ nouũ in ꝑſonã iſtius Nicolai, nõ potuiſ-
ſent agnati trãſuerſales ſibi ſuccedere, ſi nõ fuiſſet hoc appoſitũ
in inueſtitura, ut in c. 1. de duo. fratri. de no. bñfi. inueſti. ſed dũ-
taxat liberi deſcẽdentes a primis inueſtitis, ut in c. 1. de gradi. ſuc
ce. in feudũ. & in tit. q̃ feu. da. poſ. §. 1. 2. & 3. ergo vr̃, ꝙ nec po-
tuit ſuccedere, licèt ꝯtrũ actũ ſit; q̃a ibi fuit alterata ꝑ dñm Abba
tẽ natura iſtius feudi, ꝙ nõ vr̃ dñs Abbas facere potuiſſe, cũ iurẽt
ꝑlati nõ alienare romano pontifice incõſulto, vt bñ & no. in c. cũ
ſup. de reb. eccl. nõ alie. Sed certè iſta ꝯñtia non ſequiṫ, ſ. illi agna
ti nõ ſuccedunt, ſi nõ fuiſſet actũ; ergo nec ſi eſt actũ, uenire pñt.
Primo. n. caſu q̃ ſuccedũt, ueniunt iure ſucceſſorio, ẽt ſi dictũ nõ
fuit. Scđo vero caſu ueniunt ut principr̃ inueſtiti, nec ꝑ hoc al-
teraṫ natura feudi; nã ſi nõ fuiſſet actũ, tũc ꝑ mortẽ Nicolai ſine
liberis feudũ fuiſſet reuerſum ad Abbatẽ & Abbas potuiſſet inue
ſtire quencũq; uoluiſſet, ſed potius agnatos ꝓpinquos dicti feu
datarij vltimo debuiſſet inueſtire, q̃ extraneos; & aliter faciendo
vr̃ eis iniuriã intuliſſe. l. 1. §. ꝑmittiṫ. ff. de aqua quotidia. & æſti.
2 cum ibi no. † Ergo nõ fuit extraneũ nec ꝯ ius deducere in pactũ,
ꝙ ẽt ſine pacto fuiſſet fiendũ. Nec ob. ꝙ iurat non alienare &c.
q̃a verũ eſt, ſ. illa bona q̃ forẽt de menſa ꝑlati, & ſic pleno iure; ſed
iſta bona erant & ſunt feudalia, & ſic nõ de menſa, nec pleno iure
ꝑlati, ſed tm̃ de iure directi dñij exiſtẽte vtili penes aliũ; vñ nõ ob
ſtante iur̃o prædicto poterat Abbas feudum ad ſe reuerſum alte
ri concedere, nec incurriſſet periurium, vt in c. de feu. cum non
fuerit effectum de menſa per reuerſionem ad monaſterium occa-
ſione mortis vltimi feudatarij decedentis ſine liberis, ſi non in-
teruenerunt alia quæ requiruntur ad hoc, de quibus per Bart. in
l. fi. C. de bo. uacan. lib. 10. & per Bald. in c. 1. de clerico qui inue
ſtituram fecit. in uſib. feudo. ¶ Ex quibus omnibus vr̃ rñdendum
ad tertium & ultimum quæſitum, videlicet inueſtituram factam
ſer Federico non ualere; quia facta fuit de feudo alieno & illo-
rum agnatorũ ipſis non conſentiẽtibus & pure, vt in capitulo ſe-
cundo, quo tempore miles. & de clerico qui inueſtituram fecit. c.
1. in uſibus feudorum: etiam ſi literæ apoſtolicę non interueniſ-
ſent. ¶ Nec obſtat ſi dicatur iſti agnati non fuerunt inueſtiti, er-
go non poterat dici feudum prædictum; quia imo fuerunt inue
ſtiti, quando Nicolaus recepit inueſtituram & etiam ꝓ illis poſt
illius mortem; Nam licet inueſtituræ plures renouenṫ, nõ tamẽ
renouatur utile dominium, ſed continuatur; & ſi non petaṫ inue-
ſtitura,

a ¶ Sup. uide ad iſtã materiã multa per Bal. in l. ſi marito. §. ſi uoluntate. ff. ſo. mat. & 1 c. decedenti qui feu. da. poſ. & 1 c. 1. an agnatu, uel fi.

ſtitura,cū debet peti pdir vt in tit.quo tpe miles.i uſibus feudo. ¶Ex his patet rñſio ad ſcd̃m,ꝙ literę apoſtolicę nō fuerūt neceſſariæ ad oñdēdū ius & iuſtitiā dictorū agnatorū, & ꝙ ex pdictis apparet illi Federico nullū ius cōpetere, & p ꝯñs ius dictorum agnatorum fuiſſe & eſſe p dictas literas roboratū & cōfirmatum.

S V M M A R I V M.

1 *Additio facta per iudicem uel arbitrum ad aliquam ſummam qualificatam in uno capitulo ſententiæ,cenſetur habere eandem qualitatem cum prima ſumma.*

CONSILIVM CCCCXVIII.

1 *IN Chriſti nomine Amen.* ¶†Dubitatio cōſiſtit in vidēdo q̄ præſumat̃ fuiſſe intētio dictorū arbitrorū, dū in laudo declarauerunt ſummā capitalis quā renouari voluerūt ad renouationē.a 1.p cētenario fore & eſſe ducatorū duorū miliū. An fuerit ꝙ illa tm̄ dēret renouari ad dictā rōnē & nō ultra poſito ꝙ maior reperiret̃ fuiſſe ſumma capitalis,vt hic cōtingit,an fuerit ꝙ oīs ſumma q̄ reperiret̃ fuiſſe de capitali debuerit ita renouari,ſed iō ſpecificauerunt ſummam duorū miliū tm̄,qa nō maiorem p tunc repererunt, & crediderūt non fuiſſe maiorē ſpecificaturi veriſil̃r maiorem,ſi ſciuiſſent fuiſſe maiorē,vt hic reperit̃ fuiſſe. ¶Primo namq; caſu dictus Iacob.non poſſet petere dictam remunerationē vel lucrū de dictis 146.ducatis additis ad dictā ſummā duorū miliū. ¶Scd̃o ſic,qa voluntas iudicis ferentis ſniām & ēt ſenſus & intētio inſpicit̃ pl' q̄ verba ſil̃r & arbitrorū.ff.de excep. rei iudi.l.ſi ex teſtō in fi. cū l.ſeq.in fi.prin. Et hr̃ ex uerbis appoſitis p eos in additione primæ ſummæ.146.duca.ſatis colligit̃, ꝙ intētio eorū fuit illa,quā dixi ī.ſecūdo loco,ſ.ꝙ voluerunt renouari oēm ſummā capitalis,q̄ reperiret̃,& ꝙ iō nō ſpecificauerūt maiorē,qa nec repererāt maiorē,nec credebāt fore aut reperiri maiorē ſpecificationē,ſed ꝯtriū ſciuiſſent aut credidiſſent. Si.n. fuiſſet primus ſenſus eorū, ꝙ iō nō ſpecificauerūt maiorē,qa noluerūt maiorē q̄ illam taliter remunerari,poſito qđ reperiret̃ maior, nō dixiſſent ſe omiſiſſe in dicto laudo & dicto capitulo dictā ſummā 146.ducat. quia omiſſio fit p errorē ſeu p inaduertētiā, ſed hic nō fecerunt hoc p errorē,ſed ex certa ſciā. Nā ēt ſi ſciuiſſent maiorē fore ſummā capitalis q̄ duorū miliū, tm̄ nō maiorē expreſſiſſent; ſed nolebāt maiorē remunerari q̄ duorū miliū. Itē non dixiſſent ſe addere ad illā ſummā ſpecificatā, qa additio intelligit̃ fieri cū eadē ꝯdōne & qualitate,q̄ ineſt ei cui fit additio.ff.de pactis dota.l.inter ſocerū.§.cū inter.in fi.ff.de pigno.acti.l.ſi conuenerit.§.ſi nuda.C.de iure dot.l.ēt.in qbus patet pactū de lucrādo dotē extēdi ad augmētū poſtea factū,ita & hic remuneratio quā voluerunt fieri ad ſummā duorū miliū ſpecificatā debet extēdi ad hanc ſummā additā;qa hoc importat illud verbū,addere,[a] de ſui natura. Et hoc eſſet ꝯ intētionē arbitrorū,ſi uoluiſſent ſolū remunerare ſummā duorū miliū;ergo nō eſt credēdū hos habuiſſe illū ſenſū,cui hoc nō cōgruit,ſed ſm̄ cui ꝯgruit ſignificatus dictionis, addere, pro hoc qđ not.doc.in dictis.ll.q p hos dñs conſuetudinē territorij extendi ad loca addita territorio;ita & remuneratio, de qua hic in ſumma duorū miliū,debet extēdi ad ſummā illi additā p dictas leges. Itē iuriſdō eſt eadē cū prima.vt not.Cyn.in l.q ex cōſenſu. C.de epiſ.audi. Itē ſi habuiſſent dicti arbitri primū ſenſum in dicto laudo & in dicta additione,nō dixiſſent ſe corrigere laudū in illa parte,in qua nō ſpecificauerūt niſi ſummā duorū miliū;qa q 2 corrigit arguit & reprobat primū tanquā nō bn̄ factū, & diſponit ꝯtriū;ſed ſi habuiſſent primū intellectū addēdo poſtea dictos.146.non arguerēt nec impugnarēt primū qđ fecerāt.ſ.ꝙ illa tm̄ ſumma duorū miliū remuneraret̃, imo vellet iſtud ſtare firmum tāquā bn̄ factū. Et ꝙ vltra illā ſummā hērēt ēt iſta ſine remuneratione. Et ſic nō eſſet correctio ſed additio nō ſimplex, ſed cū diuerſa qualitate;verbū aūt,correctionis, importat vt reprobet & ꝯtriū ſtatuat,& ſic vbi primò tm̄ ſumma duorū miliū videbat̃ remunerāda ſm̄ corticē verborū,ſtatuat ꝯtriū,vt ēt iſta ſumma addita remuneret̃. Itē ſi habuiſſēt primū ſenſum arbitri nō dixiſſent ſe addere dictos.146.duca.ad ſextū capl̃m laudi, vbi ſpecificatur ſumma duorū miliū cū dicta remuneratione,ſed feciſſent capitulū nonū de p ſe d̄ iſta ſumma.146.nō remunerata.ſed qa dixerūt q.ſ addebāt ad illud ſextū capl̃m,eſt diligēter pōderandū, ꝙ vōr voluiſſe, ꝙ oīa q̄ ibi dr̄ in ſumma duorum milium ſpecificata locum haberent in hac ſumma addita, ac ſi fuiſſent ibi ſpecificata vnà cum illa; & ſic propria remuneratio locum hēat in iſta ſumma ſicut in illa, ac ſi fuiſſent vel foret vna ſumma non plures. ¶Poſtremò facit̃ no.per Bar.in l.1.§.fi.ff.ſi famil.fur.fe. dica. & in l.1.de receptatoribus.& l.ſanctio legū.de pœn.in 3.col.qd q̄n vnū diſponit̃ per reſpectū ad aliud intelligit̃ cū oī qualitate diſpoſitū,q̄ ineſt ei ad qđ fit relatio Sed hic addit iſta ſumma ad illā maiorē;ergo cēſet̃ addita cū illa remuneratione fiēda q̄ ineſt,& fiēda eſt in illa. Et ſi cōcludit̃ p D. Iac. vt poſſit petere remunerationē dictorum 146. additorū talem qualem de illis duobus millibus.

n ¶Illud verbum addere vid' Bal. a in cō.348. incip.factæ fuerunt in 3.col verſ. item ille q adiicit in 1.uol. H.F.

S V M M A R I A.

1 *Statuto ſtante ꝙ mulier uel minor non poſſit donare ſine conſenſu duorum propinquorum,an poſſit renunciare hæreditati paternæ & maternæ.*

2 *Pater & mater in quorum manus renunciat filia,an ſint idonei ad præſtandū conſenſum.*

3 *Filius ex perſona propria an poſſit uenire ad ſucceſſionem non obſtante matris renunciatione.*

CONSILIVM CCCCXIX.

1 *IN Chriſti nomine Amen.* ¶Viſo pūcto & alijs,de qbus fit in eo mētio.†Bŕ dico,ꝙ renūciatio prīnæ & mr̄nę hęreditatis facta per D.Auriandā tpe nuptus dictis parētibus recipiētibus p filijs maſculis eorūdē, & ex cā in eo cōtēta. Verū qa reputabat ſe ſufficiēter dotata de quinquaginta & pactū de non habendo regreſſum ad dicta bona poſt mortē parentū cū iurō canonicè p̄ſtito, & cū pacto ꝙ faceret & curaret vt filia & filiæ deſcendentes ex ea idē facerent, valuit & tenuit quantū ad ipſam Auriandā de iure cano. Et fuit ſeruanda,licèt lex pactū cū ſua gl.C.de colla.dicat ꝯtriū, ꝓut eſt tex.in c.q̄uis.d̄ pac. lib.6.per qđ patet,ꝙ tale pactū non eſt turpe nec eſt ꝯ bonos mores,qa ſi hoc eſſet non confirmaret̃ iure canonico per iur̃m, vt c.non eſt obligatoriū.de reg.iur.lib.6.licet ſecus ſit in pacto de ſuccedendo,qa per illud tollit̃ libera poteſtas teſtandi, & ſic cōtinet turpitudinē,vel eſt ꝯ bonos mores.C.de pac.l.pactū qđ dotali;iō non firmaret̃ iurō,vt ibi no.Bar.& in l.ſtipulatio hoc mō.ff.d̄ verbo.ob. ¶Nec ob.ei, ꝙ primò dixi ſtatuta in cōtrariū allegata, qa primū ſtatutū ſub rub.de donationibus inſinuandis.loquit̃ in donationibus q̄ ſunt ꝓpriè ꝯtractus.C.qđ metus cā.l.ſi donationis. per quos dñium trāsfert̃ de donante in donatariū ſecuta traditione,cū donatio ſit doni datio.ff.de dona.cā mor.l.ſenatus.§.dona. Et ſic dñij tranſlatio.ff.de verb.ob.l.vbi aūt in fi. vnde donādo diminuit quis ſuū patrimoniū. Sed repudians hæreditatē, priuſquā ipſam adeat,nō diminuit ſuū pr̄imoniū,ſed non acquirit,nec trāſfert in aliū dñium,qđ non habebat,ſed abdicat a ſe potentiā acquirendi, quæ ſunt inter ſe diuerſa. Ideo prohibit' donare non propterea ꝓhibetur hæreditatē repudiare.ff.quæ in frau.credi.l.qui aūt.ff.de dona.inter virū.l.ſi ſponſus.§.ſi maritus.iō nec inſinuatio requirit̃,& poſito ꝙ requireret̃, fuit facta, quia inſinuare eſt donationē corā iudice facere,nec requirit̃ cāæ cognitio,vel decretū iudicis.vt no.Bar.in l.modeſtinus.ff.de dona.poſt prin. Sed hic interuenit iudex & eius decretū,vt patet ex inſtrō. ¶Et ſi dicatur imo cū habeat vim donationis,non valet ēt cū inſinuatione cū d. Aurianda eſſet minor 25.annis,vt inquit dictū ſtatutū niſi interuenerint illa,de qbus in ſcd̃o ſtatuto ſub rub.ꝙ minores 25.&c.rñdetur ꝙ ēt ſi eſſet donatio,cuius contrariū.ſ.dixi,tm̄ dictū ſtatutū ſcd̃m vult ꝙ contēta in eo locū non habeāt in renūciationibus pdictis fiendis per mulieres ſuis cōſanguineis,vt patet in dicto ſtatuto ſcd̃o circa.finē. 2 ¶†Et ſi dicat̃,ſaltē requirebat̃ p̄ſentia duorū ex ꝓximioribus cōſanguineis,vt ibi dr̄,& hic nō interuenit, rñdetur ꝙ imo interuenit.ſ.p̄ſentia pr̄is & mr̄is, quibus nullus proximior, & q nō p̄ſumūtur dolū vel deceptionē aliquā facere filijs. C.de dolo.& l.ſi ſuperſtiti.in fi. ¶Et ſi dicat̃,dicta renūciatio tutoris.ſ.dictis parentibus facta;vnde non potuerunt p̄ſtare p̄ſentiam autorizabilē ad ꝓpriū cōmodū.l.1.ff.de auto.tuto.rñdetur quòd fuit facta eis, nō p ſe nec ad cōmodū ipſorū recipiētiū,cū effect' dictæ renūciationis fuit collatus poſt ipſorū mortē, poſtq̄ nihil erant habituri,qa mors oīa ſoluit.in auth.de nup.§.deinceps. ſed facta fuit ad cōmodū filiorū maſculorū,& illorū noīe receperūt dicti parētes,& ſic eſt perinde ac ſi facta fuiſſet filijs maſculis fratrib' d.Auriādæ. Potuerūt ergo dicti parētes pp parē affectionē, quā hēbāt ad p̄fatos liberos p̄ſtare p̄ſētiā autorizabilē, & actū reddere validū.arg.l.non ſolū.§.4.de ritu nup. ¶Et ſi dicat,imo non potuerūt ad cōmodū filiorū maſculorū,vt d.l.1.ff.de auto.tuto. ver.ſi autor fiat vt filio ſuo &c.rñdetur, ꝙ ibi loquitur qñ finaliter redūdabat ad cōmodū pr̄is,qa actus cōferebat in vita pr̄is, & illo

tempore

temport oia quærebantur patri p filiũ.hic uero non potterat re-
dundare renunciatio hæreditatis parentum ad cõmodũ eorũ iam
mortuorũ tpe quo renunciatio ſortiebatur effectum ſed ſolũ ad
commodum filiorũ maſculorũ & fratrum dictæ renunciationis.
¶ Sic ergo cõcluditur, quòd dicta Aurianda ſi uiueret, non audi-
retur uolens uenire contra dictam renunciationem & pactum ac
3 etiam iuramentum per dictum.c.quamuis.de pact.lib.6. ¶ † Nũc
eſt uidendum, an ſit audiendus filius ſuus & etiam pater eius.ſ.fi
lij,idemq; maritus petens dimidiã hæreditatis matris ſuæ eiuſdẽ
que auiæ maternæ,quaſi renunciatio dictæ Auriandæ ſuæ matris
ſibi non nocuerit. Ad qd ſine dubio dicendũ eſt,ꝙ nõ debet audi
ri,ſicut nõ audiretur Aurianda,ſi uiueret ut dixi. ſ.& hoc tripli-
ci uel quadruplici ratione. ¶ Prima qa ut patet ea tenore libelli
porrecti per Creſcentium uel eius ꝓcuratorẽ agentẽ noie Cicoli
ni filij dicti Creſcentini,ipſe agit noie & ex pſona dictæ Aurian-
dæ matris dicti Cicolini,ad quã Auriãdã dicit ptinuiſſe dimidiã
hæreditatis dictæ dñæ Franciſcæ ſuæ matris & auiæ maternæ di-
cti Cicolini ſui filij ex dicta Aurianda ſua vxore. Et alterã dimi-
diã dicit ptinuiſſe ad Iacobũ filiũ maſculũ a quo deſcenderũt, cũ
cti,& dicit,ꝙ dimidia quæ ptinebat ad Auriandã ptinet ad Cico-
linũ filiũ eius,qd eſt intelligendũ.ſ.ante trãſcuſſo per titulum. C.
de his q ante aper.tab . Et ꝙ indebite occupatur per cõuentas. Et
petit declarari dictũ Cicolinũ mediãte pſona dictæ. d. Auriandæ
eius matris fuiſſe & eſſe hæredẽ ab inteſtato dictæ. d.Franciſcæ ꝓ
dimidia &c. Aut ergo uult dicere,ꝙ renunciatio prædicta facta p
Auriandã non ualuerit,& ſic dicta hæreditas ꝓ dicta dimidia fuit
ad eã delata , & poſtea p dictã Auriandã ad filium eius trãſmiſſa
uel qa fuit adita,uel ſi nõ fuit adita non fuit ẽt repudiata, & ſic ad
filiũ trãſmiſſa,cũ ſit hæreditas aſcendentis q̃ trãſmittit ẽt nõ adi-
ta,ſi tñ nec repudiata ad deſcendentes p illũ tit.C. de his qui ante
aper.tab. Et tunc non bene dicit, ꝙ imo ualuit dicta renunciatio
& pactũ iuramento canonico uallatũ non obſtantibus in ꝯriũ al-
legatis.ut.ĩ.oſtendi. Et ſic dicta hæreditas nõ fuit delata dictę Au
riãdæ p p dictã renunciationẽ iuramenti,& pactũ per cõſequẽs ñ
potuit ipſã trãſmittere, qa non trãſmittit̃ hæreditas nõ delata,&
hoc eſt clarũ apud ĩtelligẽtes iura. Aut uult dicer̃ dict' agẽs uel li
bellãs,ꝙ ẽt ſi renunciatio ualida fuerit, tñ ſoli Auriandæ nocuit,
& ipſã ſolã excluſit ad hæreditatẽ p̃dicta, nõ autẽ filiũ eius, qa nõ
potuit ualere niſi rõne iuramenti, ut patet in.d.l.pactũ.C.de coll.
iuncto.d.c.quãuis.de pac.lib. 6. Sed iuramentũ ẽt de iure cano-
nico eſt pſonale,& nõ egredit̃ pſonã iurantis.ut no.Inn.& alij in.
c.veritatis.de iureiurã.Sic ergo tale iuramẽtũ facit dictã Auriãdã
hñi ꝓ mortua uiuente ſua matre. Et ſic eã exiuiſſe de medio uiuẽ
te illa de cuius hæreditate agitur, & ꝓ cõſequẽs filiũ eius ſubro-
gatũ fore in locũ matris uel ẽt poſt mortẽ auiæ p ſucceſſoriũ edi
ctũ,qd hẽt locũ de gradu in gradũ,& ſic de Auriãda q̃ erat in pri
mo gradu in filiũ eius eundẽq; nepotẽ qui erat in ſcd̃o gradu . Et
tũc ſi uolebat hoc dicere, nõ debebat petere ſe declarari hæredẽ
ex pſona matris,ꝓut fecit,qa ſic petẽdo p̃ſupponit hæreditatẽ pri
mo loco delatã matri.ſed debebat agere ex pſona ꝓpria ſua tanq̃
delata fuerit ſibi primo loco p ſucceſſoriũ edictũ p p amotionẽ
matris de medio. Et ſic nõ ex trãſmiſſione facta p matrẽ in eum,
ſed ex uocatione ſui p remotionẽ obſtaculi.i.matris q̃ ſibi p̃fere-
bat̃ in gradu,ſic ergo ineptè egiſſet,& p ꝯſequẽs ſniam ualidã ob
tinere nõ poſſet p gl.q̃ eſt inſti. de obli. in prin. q̃ incipit iſtud. &
Bal.in.l.actori.de iureiurã.C. & qd no.in addi.Spe.tit. de actore.
§.ſequit̃ videre. & de offi.iudi.§.deſeruit.verſic. qd ſi libellus. &
hæc de prima rõne. ¶ Scd̃a rõ principalis eſt,qa ẽt ſi ñ dixiſſet ex
p̃ſſè ꝙ ageret ex pſona Auriãdæ. ꝙ tñ apparet ex cõtẽtis in libel
lo,qa uult ſuccedere dñæ Fr.auiæ maternæ,ñ cũ auũculo qui fuit
Iacobus,& erit ĩ primo gradu,ſed cũ filijs Iacobi q̃ ſũt in ſcd̃o de
iure canonico ſicut eſt ipſe agẽs,& ẽt cũ nepotibus Iacobi ex vno
filio q̃ eſt in tertio, vnde nõ ex pſona matris vĩr agere ſed ex ꝓ-
pria,& p ꝯſeqnẽs ꝙ renũciatio & iuramẽtũ matris ſibi nõ noceat
ꝓut determinat Bar.in.l.q ſi p̃ſtitis. ff.de acq.hęr. licet dicat
qñ uult ſuccedere cũ patruo uel auũculo q eſſent ĩ potiori gradu
qa tũc ſm Bar.hẽt neceſſe uenire ex pſona matris. Et p cõſeqnẽs
iuramẽtũ matris ſibi noceat ſm Bar. Nã dico ꝙ iſta diſtinctio ꝓ-
cederet ſi iſte filius Auriãdæ cõceptus erat ſaltẽ in vita dñæ Fran.
de cuius hæreditate agitur, quo caſu poſſet uenire ad ſucceſſio-
nem eius tam ex propria perſona tanquam attinens defuncti de
cuius hereditate agit̃ quàm etiã ex pſona ſuæ matris ex iure trãſ
miſſo. Sed ſi nõ fuit conceptus uiua dña Frãciſca de cuius hære-
ditate agitur,non poſſet venire ex propriã perſona tanquam fuit
illi coniunctus in cuius vita non fuit in rerũ natura , & ſic nõ põt
dici ꝙ fuit ei coniunctus.l.i.§.ſi qs ꝓximior.ff.vñ cogna. de ſuis
& legi.l.titius.cũ l.ſeq. ſed hic nõ apparet,ꝙ fuit ꝯceptus in vita il
lius D.Fran.vñ ſi nõ fuit ꝓbatũ , nõ põt venire ex ꝓpria pſona ;
ſed ex pſona mr̃is iurantis.Sed nec ea pſona illius,q̃ erat excluſa,
& ſic nõ potuit trãſmittere,al's ſecus,ut no. p doc.in l.j.C. de his
qui ante aper.tab.per l.ſi quis filium.ſuper 2.gl.C.de inoffi. teſt.
¶ Tertia rõ principalis , quare nõ debeat iſte agens audiri ſaltem
in effectu,eſt qa iſta Auriãda,ex cuius pſona venit, ſupuixit mr̃i
ſuæ;cuius hr̃ditati renunciauit cũ iuro,quo caſu Bal. in l. fi.C.de
pac. determinat eius renunciationẽ & iuñm nocere filijs eiſdẽq;
nepotibus,qd' eſt veriſſimũ,& ꝓbat̃ tali rõne. ¶ Nã quouſq; vi-
xit mr̃ talis renũciatio nõ fuit ſortita effectũ, qa nullum ius habe
bat filia uiuẽte mr̃e in hr̃ditate mr̃is.ut no.C.de ſacroſ.eccl. auth.
ſi qua mulier.in ult.gl. Et qa priuatio p̃ſupponit habitũ.l.x. ff. de
ver.ob. Cõtrariũ qd' qs nõ hẽt nec eſt habiturus renunciare non
põt. Habuit ergo d.renũciatio talẽ condõnem tacitã in ſe.ſ.ſi ꝯtin
gat hr̃ditatẽ ad me deuolui,ei renũcio ex nũc. Vñ ſi Auriãda fuiſ
ſet p̃mortua mr̃i,uõ fuiſſet ad eã deuoluta mr̃is hæreditas , & ſic
renũciatio nõ fuiſſet neceſſaria & p ꝯñs ſi facta fuiſſet,annihilant̃
tanq̃ facta ſit p filio. ¶ Sed ſi d. Aurianda ſupuixit mr̃i,d.hæred.de
iure cõi fuit ad d. Auriandam deuoluta ꝓ dimidia & altera dimi-
dia ad Iaco.frẽm eius,cũ eodẽ inſtanti quo fuit deuoluta ſucceſ-
ſit virtus renũciationis & iuri,ſicut ſi tũc facta foret renũciatio,ꝙ
q̃ d.dimidia delata Auriandæ defecit;& accreuit fr̃i ſuo cohæredi
excluſo filio auriã.& alijs ſuis hæred.uel deſcẽdentibus, ad quos
non potuit deuolui p ſucceſſoriũ edi.qa illud ꝓcederet ſi nõ ex-
taret alius in eodẽ gradu cũ Aurianda q poſſet venire p̃iur aſcen
dendi;tunc.n.deuoluent̃ ad gradũ ſeq.ſed qñ extat,deuoluitur ad
aliũ.C.de cad.tol.§.his ita. Sicut ergo d.renunciatio uel repudia-
tio facta fuiſſet ad Auriandã poſt mortẽ D.Fran.ſuæ mr̃is,illa por
tio delata & repudiata accreuiſſet fratri repudiãtis, & non fuiſſet
deuoluta ad filiũ repudiãtis p ſucceſſoriũ edictũ q erat ĩ ſeq. gra
du;ita & ſi facta fuit viuẽte D.Fr.qa nõ fuit tũc ſortita ſuũ effectũ
ſed fuit collatus effectus in tp̃s poſt mortẽ.ſ. ut ſi tũc uiueret Au
riãda ſortiret̃ effectũ,ſi tũc nõ uiueret haberet̃ ꝓ nõ facto ; qa nõ
potuit effectũ ſortiri,ur hæc ꝓbant̃ in l.quotiẽs.§.fi.ff.de noua.&
de ſolu.l.ſub condõne. Nec facio dr̃iam inter renũciationẽ & pa-
ctũ licet Bal.videat̃ eã facere in d.l.fi.C.de pac.& in l.pactũ. C.de
coll.& vult qd pactũ de nõ ſuccedẽdo noceat nepoti,filioq; paci
ſcẽtis, quaſi paciſcẽs videat̃ eodẽ inſtãti p prius acceptare p qd fi
lius eius excludit̃,& ſcſario donare ei cui paciſcit̃. An verò renũ
ciet,qa nõ vr̃ acceptare,ſed ſe ab acceptãdo excludere , & ſic a p̃ic
uiã ſeq.ĩ gradu vt poſſit ea ſua pſona uenire, & ſic ſibi nõ noceat
ſed ꝓſit renũciatio mr̃is.Sed licèt ſubtiliter moueat̃,tñ d.ſuum.ſ.
ꝙ renũciatio uel repudiatio uiã apiat ſeq.in gradu & ſic filio ſuo
ut poſſit venire ex ꝓpria pſona,locũ haberet,ſi nõ eẽt alius in eo
dẽ gradu cũ renũciante cui poſſet accreſcere , ut erat in caſu nr̃o.
ſ.d.Iaco.qa tunc illi accreſcit & p̃fert̃ exiſtẽti in gradu ſeq.cũ ius
accreſcendi veniat ex tacita voluntate defuncti.l. tytio & meuio.
§.iulia.ff.de leg.ij. ¶ Præterea in caſu nr̃o nõ ſolũ fuit renũciatio,
ſed pactũ de non habendo regreſſum ad d.bona , & ſic clarum eſt
ſm opi.Bal.in d.l.fi.C. de pac.non ſolũ Auriandã fore excluſam ,
ſed ẽt filiũ eius ut venire non poſſit , nec ex perſona mr̃is nec ex
pſona ipſius filij, & ſic cõuẽtos debere abſolui a petitione agẽtis.
¶ Quarta principalis rõ colligit̃,qa dicit ſe ſufficienter dotatam
de.l.& ſic poſito ꝙ nõ ſufficerent ad legitimam,p inde tñ eſt ac ſi ſuf
ficerent, & ſic eſt pinde ac ſi habuiſſet integrã portionẽ q̃ ſibi de-
bebat̃ in boñ.parentũ.ſed iſto caſu ſeq. in gradu nõ põt venire ex
ꝓpria pſona, parentes tenent relinquere liberis q ſunt in primo
gradu;& ſi hoc faciunt,illi q ſunt in ſequenti , nõ pñt ꝯueniri nec
pñt uenire ex pſona ꝓpria,ſed excludunt̃ . Vñ in caſu nr̃o filius
Auriãdæ nec ex ꝓpria pſona põt uenire, qm mater eius habuit a
parẽtibus qd ab eis ſibi debebat̃.ſ. integrã dotẽ q̃ cõputat̃ in legiti-
mã.l.qm̃ nouella.& ſic fuerũt liberati nõ ſolũ ab Auriãda, ſed ab
oĩbus deſcendentibus, p ea q̃ no. Bar. in l.j.§.fi.ff.de ꝯtab.& notã
dum qd' ius canonicũ eſt ſeruãdũ, licet cã ſit in curia ſeculari. Tũ
qa eſt in ciuitate ſubdita eccl'æ Rom. tum quia agitur de pctõ ꝓp
trangreſſionem iuramenti.iuxta no.in c.2.de reg.iur.lib.vj .
¶ Et ita dico & conſulo ego Paulus de Caſtro utriuſq; iuris do-
ctor legens ordinariè iura ciuilia in ſtudio Paduano. Et ad fidem
me ſubſcripſi & ſigillaui ſcilicet pro conuentis ut ſint abſoluẽdi.

dictum legatum quartæ partis bonorũ non fuit conuerſum in do, nationẽ nc conuertere potuit. ¶ Et ita dico & conſulo ego Paulus de Caſt. V. I. doctor legẽs ordinariè iura ciuilia in ſtudio Paduano. Et ad fidẽ me ſubſcripſi & ſigillaui. 1440. die 27. Noucb.

SVMMARIA.

1 *Renunciatio filiæ cum iuramento, an ualeat non obſtante ſtatuto requirente cõſenſum duorum conſanguineorum.*

2 *Nepos an ſuccedat auo ex perſona propria non obſtante renunciatione matris, de quo latius ſupra conſ. 420.*

CONSILIVM CCCCXXI.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Quòd renunciatio illius D. Auriandæ non tenuerit, duo principalr videntur allegari. Primum, qa facta eſt inter patrem & filiũ, inter quos nulla naſcetur obligatio. Secundò, qa in ea non fuit adhibitus cõſenſus duorum proximorum cõſanguineorum, q requiritur ſm formam ſecundi ſtatuti, cum Aurianda eſſet minor. xx. ann. & in renunciationibus mulierum vt in eo patet in ver. pdicta &c. & in ſi. ibi: & ibidem in filiofamiliat. ¶ Cum. n. parentes erga ſanguinẽ proprium ſæpius malignè ſe habeãt. l. 4. ff. de inoff. teſt. magis diligentes maſculos q̃ fœminas, pro modica dote inducũt filias ad renunciandũ magnæ ſucceſsioni, & filiæ tentæ verecundia parentibus non reſiſtunt. ff. ſol. ma. l. ſi cum dotẽ. §. eo aũt. ver. q d. n. ſi ſi. ha. cum ſua gl. Statutum vr voluiſſe prouidere, vt ẽt in talibus renunciationibus interuenire debeant alii proximi conſanguinei mulieris, us ceſſet alia ſuſpitio, q filia videat dolo inducta ad renunciandũ. Facit qd' hr in l. polla, C. de his qui. ut indig. ¶ Breuiter non obſtantibus ſupradictis puto ſine dubio renunciationem iſtius Auriandæ valere. d. c. q̃uis. de pac. li. 6. Nec expedit dicere, q valeat iure obligationis uel actionis; qa renunciatio & pactum de non petendo, qd ex ea reſultat, de natura ſui nullam producit

2 actionem, [a] ſed ſolam excepti. vt. l. ſi pater. §. q̃ debitorem. de iure do. & quod no. Bal. in l. vbi pactum. in 2. oppo. C. de tranſac. l. iubemus. ad vell. Et pierea ex quo interuenit iurm, qd ſine interitu ſalutis æternæ ſeruari nõ põt, ſatis eſt; qa officio iudicis ẽt ſecularis repelletur Aurianda agens ꝯ propriam renunciationem iuro firmatam. de iure. c. licet mulieres. li. 6. ¶ Itẽ licet ſtipulatio q̃ interuenit inter Auriandam & pr̃em in ipſo inſtr̃o renunciationis, quantum ad patrem non valeat, quantum ad matrem Fran. & quãtum ad filiot maſculos fratres Auriandę valet, & ab illis dr̃ incipere. C. ut act. ab hæredi. & ꝯ hære. Et ſic patet primum nõ obſtare, ¶ Non ob. ẽt ſm de ſtatuto, nam notandum eſt q ſtatutum primò loqtur de ꝯctibus & obligationibus ẽt perſonalibus minorũ. xx. ann. Et iſtis vult ſtatutũ qd' interuenire debeat conſenſus & licentia duorum propinquorum conſanguineorum, & ad iſtum caſum puto referri debere finem ſtatuti dum dicit, & idẽ in filioſa. minore &c. qd' ſi fuerit filiusfa. minor. xx. ann. ꝯhens & alteri ſe obligans requirant ꝯſanguinei. Et puto ſine dubio, q hoc caſu ſufficiat conſenſus parentum, qa qd' iuris eſt de cãto. ſ. de conſanguineis, dẽs eſſe de cauſante. ſ. parentibus cauſantibus conſanguinitatem. C. de procu. l. maritus. Et ſtatutum loq de conſanguineis, in parentibus qui ſunt caput conſanguinitatis dẽt locum habere. ext. de ꝯceſ. præb. c. poſt electionẽ. Requiruntur. n. conſanguinei. vt patet ex verbo ſtatuti, ne ꝯtrahens ſulo aduerſario inducatur. qs nã aut aũt melius pcurat vtilitatem liberorum, & p eis capit ꝯſilia, & inter eos quàm faciunt parentes? ff. de adul. l. nec in ea; C. de cura. furio. l. fi. in prin. Cũ. n. ſtatutum loquar de mino. xx. ann. q de iure ciui. & natura. pñt obligari, patet q non reqrunt cõſanguinei ad integrã pſonã eorũ, q de iure nõ poſſent obligari. Quo caſu videref, q patria ptãs non ſufficeret. l. fi. §. 1. de ver. obl. Sed reqrit ex cã. ſ. dicta, quæ nullo magis in parentibus habet locum. ¶ Scd'ò principalr loqtur ſtatutum de renunciationibus mulierum, & vult ſilr ſtatutum, q interuenire debeant duo pximiores ꝯſanguinei. Et iſtã partẽ puto intelligendam, qñ mulieres renunciantes ſunt ſui iuris, & renunciant fratribus vel alteri &c. ut tũc interuenire debeant cõſanguinei, qd' iuſtum & honeſtũ eſt. Nõ autem qñ filiaſa. in ptãte renunciat parentibus, qa incongruum vr̃ intelligere, q ſtatutum præſumpſerit fraudem in parentibus. Et ideo requiſiuerit alios proximiores, imo in dubio eſt præſumendum proinde diſcretè dotaſſe & egiſſe cum filia. Ex qd' pr̃i p filia ꝯpetens viſum fuit, alij non dẽt videri incõpetes. ar. ff. de cura. fu. l. ſi impuberi filio. in fi. vſ non puto verum. ver. ſtatuti. Et idem in filiofa. &c. q loqtur in maſculino, referendum eſt ad iſtã partẽ ſtatuti quæ loquit in fœminino de renunciationibus mulierũ, cũ ſalua rõne recti ſermonis non poſsit referri. ff. ad treb. l. fi. Sed puto renunciationẽ filiæ familias factam patri canonicè ſm formã. c. quãuis, ualere, nec in hoc caſu ſtatutũ aliã ſolẽnitatẽ requirere, & poſito q ille ultimus uerſiculus. & idẽ ſi in filioſfa. referat etiã ad filiãſa. renunciantem, qd tñ nullo modo credo, adhuc põt dici vt ſ. dixi dictus Ant. qd non inſpecta perſona interpoſiti. ſ. patris ſed potius maſculorũ qui ex iſta renunciatione cõmodũ ferunt, ipſe patet ut pximus cõſanguineus conſentire poſsit. facit in rõne ſui. ff. ad. l. fal. cũ dotẽ. Vñ concludit iſtã renunciationẽ Auriandæ ſibi nocere, & ualere nocere etiã filijs ſuis, ex quo Auriãda parẽtibus ſuperuixit, nec eius filij uiuis parentibus cõcepti fuerunt ſed poſt mortẽ, & renunciatio habet etiã admixtũ pactũ & ſtipulationẽ de ulterius non petendo, & extant alij quibus tota hæreditas põt accreſcere, vt hæc oia dñs me' ſupra tetigit & cõſuluit.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Petrus cõdito teſtamẽto inſtituit Michaelẽ fratrẽ ſuũ hæredẽ, & q poſt mortẽ Michaelis Thomaſius nepos ipſius teſtatoris & filius dicti Michaelis habeat & habere debeat dictã ſuã hæreditatem, & poſt mortẽ dicti Thomaſij filii ipſius Thomaſij maſculi tm̃ tã nati quàm naſcituri habeant & habere debeant dictam hæreditatem, & q poſt mortẽ filiorũ dicti Thomaſij filij filiorum ipſius Thomaſij maſculi tm̃ & eorum filij maſculi & p lineã maſculinam ab ipſis filij maſculi deſcendentes ſuccedant in dicta hæreditate æqualiter & pro æqualibus portionibus in ſtirpes & nõ in capita, & deficientibus omnibus maſculis pdictis filiæ fœminæ dicti Thomaſij & filiæ filiorũ & eorũ deſcendentiũ q̃ extabunt, & filij maſculi ex dictis fœminis præcedẽtes & filij ſupraſcriptæ Richabonæ tam maſculi q fœminæ eorum deſcendentes æqualiter ſuccedat in dicta hæreditate in ſtirpes & ñ in capita. Hæc ſũt uerba teſtamẽti. Poſt mortẽ teſtatoris deceſsit filius dicti Thomaſij, quẽ unicũ habebat. deinde deceſsit Michael hæres inſtitutus ſuo ſtite Thomaſio filio ſuo & hærede, q Thomaſius, qa poſtea cõfeſſus eſt & conuictus ſe ueneno occidiſſe dictũ Petrũ teſtatorẽ capitali pœna dãnatus & punitus fuit. Nũc quærit an moriẽte Thomaſio ſine filijs maſculis uel fœminis & ſine aliquibus deſcendẽtibus ſuis ſuperſtitibus tantum filijs dictæ Ricabonæ ultimo loco noiatis, quæ dña Ricabona fuerat ſoror ipſius teſtatoris ſupra in legatis noiata & ſuperſtitibus filijs tribus ex forma dicti Thomaſij, an hæreditas dicti teſtatoris deueniat de iure uigore dictæ ſubſtitutionis ad ipſos filios dñæ Richabonæ qui ex tot ſubſtitutis ſoli ſuperſunt, an uero impedtãtur ipſi filii dominæ Richabonæ eo quia ex Thomaſio non ſuperfuerunt filij uel filiæ uel aliq deſcẽdentes, poſt quos uidebantur inuitari dicti filii dñæ Richabonæ. & quæritur cõſilium copioſum, an admittant & inquãtũ.

[a] ¶ Actionem. Vide ad hoc multa per Old. in cõſ. 132. d. Alex. de imo. in l. ſtipulatio hoc modo concepta. de uer. ob. doc. in l. pactum, C. de coll.

SVMMARIVM.

1 *Subſtituatur ſi quis quarto loco, & alii gradus ſubtrahantur de medio quartus gradus ſubſtitutionis efficitur primus, nec excluditur propterea quod illi non habuerunt effectum.*

CONSILIVM CCCCXXII.

1 IN Chriſti nomine Amen ¶ † Videtur q filii dictæ dñæ Richabonæ & ẽt nepos ex filia venire impediantur ad bona d. primi teſtatoris p mortẽ Thomaſii primi ſubſtituti Michaeli patri ſuo hr̃di primo loco inſtituto, quia nõ poſſent venire ſi vellent niſi tãquã ſibi ſcd'o loco ſubſtituti, cùm Thomaſius alios ſibi inſtituerit hr̃des ad quos d. bona trãſmiſit; ſicut & alia ſua bona cũ quibus erant cõmixta & vnita cũ ad ipſum peruenerint virtute primæ ſubſtitutionis. l. ſed ſi plures. §. filio. ff. de vulg. & pup. Sed ipſi filij Richabonæ non fuerũt ſubſtituti Thomaſio, ſed dũtaxat filijs filiorũ d. Thom. Siquidẽ prima ſubſtitutio fuit facta Michaeli de Thom. Scd'a fuit facta Thom. de filijs ipſius Thom. Tertia facta fuit filijs Thom. de filijs ipſorũ filiorũ. Quarta facta fuit filijs filiorũ Tho. de filijs Richabonæ. Cũ ergo ſint quarto loco ſubſtituti, nõ vident poſſe venire tãquã ſubſtituti ſcd'o loco; quia pperãtius & intra aliená vicẽ venitẽt. C. q admit. ad bo. poſ. l. fi. verſ. eo addito. ff. de acq. hr̃dita. l. quãdiu. verſ. qa intra. & vet ſ. ergo expectã. & l. q̃diu. la picola. Itẽ iſta ſubſtõ facta de filijs Richabonæ fuit & eſt obliq ſeu fideic. qa ꝯcepta & collata poſt acqſitionẽ bonorũ factã filijs filiorũ Tho. qbus teſtõr poſt dictã acqſitionẽ nõ potuit directo ſuſtituere. C. de teſt. mil. l. ſi teſtõ. poſt prin. ibi, altero cui poſtea &c. Et ſic iportat vt filij filiorũ Tho. reſtituãt filijs Richa. C. fa. erciſ. l. filiũ quẽ habẽtẽ. ibi, verbis pcarijs reſtituere &c. Sed hæc

reſtõ non pt eis fieri p filios filiorū, qui nunq̄ fuerunt, ſed nec p
filium Thomaſij qui ſemel fuit, tñ bona primi teſtatoris non per-
uenerunt ad eum, cùm deceſſerit uiuente patre. Et ſic vr̄ dicta ſub
ſtitutio facta de filiis Richabo. expiraſſe. ar. ff. de leg. j. l. ſi deicom
miſſum. & l. filiusfa. §. apud Marcellum. uerſi. ſed uix eſt. ff. de leg.
2. l. imperator. in prin. Item ſubſtitutio fideicommiſſa. euaneſcit,
ſi ille cui facta eſt decedat hæreditate non adita, & ſic antequam
bona perueniant ad eum. ff. ad Trebel. l. ille a quo. §. ſi de teſtõ. C.
de fideic. l. eam quam. fortius ſi non naſcitur, cum naſci ſperaret,
ut hic cõtingit in filiis filiorum Thomaſij, quibus facta fuit. ff. de
reb. dub. l. utrum. Pro hac parte facit determinatio q̄õnis diſputa
tæ quam refert Io. An. in addi. Spe. ti. de teſta. §. in primis. in addi.
q̄ inci. huic q̄õni &c. ibi occurrerit ét caſus nouiſsimus & c. ubi te
nuit ꝙ ſi prima ſubſtõ eſt inutilis, quia ille de quo facta fuit, non
eſt natus, ſequens ſubſtõ facta eidem qui naſci ſperabatur, ſit̃r eſt
inutilis. alleg. l. nullus ſoliu. C. de decur. li. 10. & arg. eius qđ no.
in l. in uenditione. ff. de pericu. & commo. rei uen. melius facit. l.
qui habebat. ff. de uul. & pup. ubi uidetur caſus. ¶ In contrarium
vr̄ caſus in d. l. quandiu. la grande. uerſi. ia aũt qui tertio gradu. ff.
de acq. hære. de uul. & pupil. l. cohæredi. in prin. & l. ſi Titius co-
hæredi. in quibus apparet ꝙ perempto ſecundo gradu ſeu prima
ſubſtitutione tertius gradus ſeu ſecunda ſubſtõ ſubrogatur in lo
cum eius. Et eſt perinde ac ſi primo loco facta fuiſſet; q̄a ſubſtitu
tus ſubſtituto meo cenſeť in defectū ſubſtituti mei ſubſtitutus ẽe
mihi, & iſtud ẽ uerū ſine dubio q̄ñ ambę ſubſtõnes ſunt uulgares,
& ita loquunť illi tex. Idẽ determinat Bar. in d. l. q̄diu. in fi. q̄ñ am
bæ ſunt fideicõmiſſariæ. Nā ſi ſum rogatus reſtituere Titio, & Ti-
tius rogatus ẽ reſtituere Seio, deinde Titius decedat anteq̄ bona p
ueniāt ad eũ, remanent bona penes me cũ onere iniuncto Titio. ſ.
de reſtituẽdo Seio. l. j. §. p ſcđo. C. de cad. toll. ff. de uſufru. leg. l. ſi
ab eo. Et ita eſt in caſu nr̄o, quia oẽs iſtæ quatuor ſubſtõnes fue-
runt fideicõmiſſarię. Licèt ergo ſecũda & tertia facta de filiis Tho
maſij ipſo Thomaſio & de filiis filiorum ipſius filijs euanuerint, ul
tima tñ facta de filiis Richabone in quibus ceſſat cā inualiditatis,
locũ habet, & ingreditur, & ſubrogatur in locũ ſecundæ factæ de
filijs Thomaſij, & hr̄ perinde ac ſi fuiſſet directò facta ipſi Thoma
ſio ſicut illa. per ea q̄ no. Bar. in d. l. quandiu. in fi. ubi decidit hanc
q. & ſic iſti non impediuntur uenire ex eo ꝙ ex Thomaſio nõ ex-
tant filij nec filiorũ filij, imo ꝓpea uenire pñt, quia illi non extāt;
quia ſi illi extarent, uenirent ipſi, & non iſti, q̄a poſt oẽs fuerunt
iſti uocati. ¶ Nec ob. l. qui habebat. ff. de uulg. & pup. q̄a ibi erant
pupillares & ſic factæ in diuerſis. hic uerò cum ſint fideic. cenſenť
factæ in una & eadem hæreditate. ſ. primi teſtatoris. l. cohæredi. §.
cum filiæ. ff. de uulg. & pup. ¶ Nec ob. q̄õ diſputata de qua ſ. quia
loquitur, q̄ñ prima erat pupillaris, ſecunda mere fideicõmiſſaria.
quo caſu Bar. ét idem tenet in d. l. quandiu. ſecus q̄ñ prima pupil-
laris, ſecunda uerò ꝯpendioſa, prout idem Bar. ibidem diſputan-
do determinat eſſe, ꝙ ſi ambæ forent fideicõmiſſariæ rõnes patẽt
ex uerbis ſuis. Puto ét de mente teſtatoris fuiſſe, ꝙ cum filiis & fi-
liabus Richabone uocentur ét nepotes ex filio uel filia prædefun
ctis, ex eo uoluit uocari in ſtirpes, & non in capita; & ſic filios re-
præſentare parentes. C. de legi. hæred. auth. ceſſante. & auth. poſt
fratres. la j. Dico ꝙ in quartam trebellianicam, q̄ per hæredes di-
cti Thomaſij ueniret detrahenda aduerſus dictos fideicommiſſa
rios, debẽt ꝯputari fructus percepti per Thomaſium a tpe quo di
cta bona peruenerunt ad manus ſuas, & etiā percepti per patrem
Thomaſij, ex cuius perſona uenit detrahenda. ff. ad Treb. l. fideicõ
miſſaria. in princ. Et præſuppoſito in omnibus ſ. dictis ſm̃ formā
ſtatuti, ꝙ damnatus poſſit facere teſtamentum.

S V M M A R I A.

1 *Datia ſi laici recipiant a clericis ſponte ſoluentibus, an incurrant cenſuras eccleſiaſticas.*
2 *Præſcribi an poſſit aduerſus clericos ut ſoluant datia, alias prohibita.*
3 *Statuta generalia quando includant clericos, & ſtatutum excluſiuum fœminarū an excludat monialem.*
4 *Collectas quas teneantur ſoluere dicti clerici, & de quibus bonis.*

CONSILIVM CCCCXXIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Ex pũcto traſ-
miſſo colligũtur
1 tria dubia. ¶ † Primū eſt, an ſit uerū ꝙ cõitas laicorũ
ex receptione dicti datii facta a clericis ĩcurrit ſnĩam
interdicti, & rectores eiuſdẽ ſnĩam excõicationis, put q̄dam reli
gioſi dñr aſſerere. p c. ñ minus. & c. aduerſus. de im. ecc. c. ti. c. j. li.
6. & c. q̄q̄. đ cẽſi. & C. de ſa. ſan. ec. l. pl3. ĩ fi. ĩ uerbo acrimoniā. ma
ximè quia non interuenit auctoritas ſummi pontificis, prout mā
dat d. capitulum aduerſus. Et ad hoc vr̄ ſine dubio dicendum, ꝙ
non ẽſſi d. clerici nec de iure cõi nec cõne dictæ conſuetudinis,
cuius initij memoria non exiſtit, tenerentur ſoluere d. datium in
futurum, & ſic hucuſq; de facto & voluntate ſoluiſſent, nõ ex ne-
ceſſitate; q̄a dictæ pœnæ imponuntur per illa iura ſi bene inſpiciā
tur, q̄ñ laici exigerent a clericis inuitis; quia tunc grauantur cleri
ci & tales pœnæ imponuntur ꝓp grauamina illata clericis, ſed hic
non apparet ꝙ ab inuitis exegerint, nec pręſumitur, ſed potius ꝙ
ſponte ſoluerint. Poſtq̄ nunq̄ contradixerunt, nec reſiſtentiā fece
runt, ut aſſeritur. ff. de iud. l. ij. in prin. ibi aut ſi cũ reſtitiſſet &c.
ff. de mino. l. ait prætor. §. permittiť. ibi aut ſi alleg. &c. & qđ not.
Bal. C. de hære. ac. l. ſub prætextu. de teſti. l. parentes. vñ non viden
tur fuiſſe grauati. iuxt. illud. Portatur leuiter, quod portat quiſq;
libenter. Nec aliqua fuit illata iniuria volentibus. l. j. §. uſq; adeo.
ff. de iniur. ¶ Nec ob. ꝙ ét cum ſponte ſoluunt, req̄riť auctoritas
ſummi pontificis. ut d. c. aduerſus. q̄a illud ꝓp imperitiam quorũ
dam clericorum forte non conſentientium ubi erat cõſentiendũ
ſubſiſtẽte iuſta cā uel neceſſitate ut ibi patet, nõ aũt ut euiteť ex-
cõicatio uel ſnĩa interdicti q̄ non imponunť q̄ñ a ſponte ſoluentri
bus recipit; hoc fallebat olim in caſu. c. clericis laicos. e. ti. li. 6. qđ
eſt correctum per cle. e. ti. Videntur. n. donaſſe, ſpontè ſoluendo,
ſi ſoluere non tenebanť. l. cuius per errorem. de reg. iur. Nec pro
hibenť clerici de ſuis redditibus donare laicis, nec laici prohibenť
ab eis recipere, & ſic non pñt ſoluta repetere. l. j. ff. de cõdi. indeb.
in fi. & qđ no. in l. j. C. de fidei. in gl. & ſic non ob. tex. in l. illicitas.
in fi. de pace iur. fir. & auth. nulla cõitas. C. de ſtatu. ꝯtra libe. eccl.
& ita volunt exacta indebitè debere reſtitui cũ pœna; q̄a loquunť
in exactis ab inuitis. Itẽ. c. nõ minus. in fi. req̄rit monitionẽ fiendā
laicis ut deſiſtant & abſtineant in non deſiſtendo, ad hoc ut incur
rantur tales ſnĩæ cẽſuræ, q̄ monitio hic facta fuiſſe non proponi-
tur; ergo &c. capitulum uero. q̄q̄. de cenſi. lib. 6. in fi. vult eos in-
currere ipſo facto & ſine monitione. Sed vt dixi tam illud quàm
ét. c. 1. de immu. eccle. a cuius confirmatione venit, loquuntur in
exigentibus ab inuitis & in vexantibus clericos, quod in caſu nr̄o
2 non eſt nec pſumitur. ¶ † Sed in dubium eſt, an d. clerici teneātur
& cogi poſſint per eorũ ſuperiores pſeuerare in ſolutione d. da-
tij conſueta, ꝯſiderato ꝙ tātu tpe dñtur ſine contradictione ſol-
uiſſe, cuius initij non eſt memoria. Et vr̄ ꝙ non, licèt ſponte ſolue
rint; q̄a piudicauerunt ſibi ꝓ tpe pterito, non ꝓ futuro. C. de ex-
cu. tu. l. uoluntariè. Nā actus nr̄i uoluntarij eatenus nos obligant
& piudicium faciunt, quatenus geruntť, & non ultra. C. q̄ñ uxor ꝓ
marito. l. fi. ff. de leg. 2. l. lucius. §. teſtator. Nec tp̄s fuit modus in-
ducendi obligationẽ in illis qui non erant obligati, ſi non appareret
vel non allegatur originalis cā obligatoria ad cuius ꝓbationem
diuturna ſolutio inducať. l. obligationum fere. §. placet. ff. de act.
& ob. & qđ plene legiť & no. ĩ l. ſi certis annis. C. đ pac. ff. de uſur.
cum de in rẽ verſo. Hic non allegatur ſufficiens cā obligatoria pu
ta auctoritas ſummi põtificis, q̄ ſi allegareť p ſolutionẽ diuturnā
ét minoris ꝓbareť d. l. cũ de in rẽ verſo. & de cenſi. c. peruenit. nec
potuerũt pteriti clerici ſoluẽtes piudicare ſucceſſoribus eorũ nec
eccleſijs ét expſsè renũciãdo priuilegio clericali. c. ſi diligenti. de
fo. cõpe. ¶ In ꝯtriũ facit ꝯſuetudo tãti tpis, q̄ hẽt uim cõceſsionis
principis, ét ſi nõ allegeť. l. hoc iure. §. ductus aquę. ff. de aqua quo
ti. & æſti. & in c. ſup q̄buſdā. §. pterea. de ver. ſig. Nec ob. c. q̄uāq̄.
de cenſi. li. 6. qđ improbat oẽm ꝯſuetudinẽ tanq̄ corruptelā; q̄a
ꝯ libertatẽ eccliaſticā. nec tex. in auth. ut nulli iud. §. j. ibi: male. n.
adinuẽta &c. & de pace iura. fir. §. illicitas. & de conſue. c. 1. q̄a lo-
quunť q̄ñ conſtaret de iniuſto & illicito, & ſic q̄ñ cõtra voluntatẽ
clericorũ fuiſſet facta exactio; hic verò nõ cõſtat de malo & vitio
ſo initio, nec pſumiť, ſed potius bonũ. ſ. ꝙ ſponte & ꝓp cõẽs vtili
tates & neceſſitates clericorũ & laicorum de q̄bus in puncto, ꝓp
quas pmittiť eis a iure ſpõte cõtribuere & charitatiuè ꝯtribuere,
cũ auctoritate ſummi põtificis. vt d. c. nõ minus. & c. aduerſus. q̄
auctoritas pſumiť interueniſſe ꝓp curſum dicti tpis. Nec ob. rõ-
nes factę in ꝯtriũ; q̄a nõ tp̄s, vel diuturna pſtatio, vel eorũ factũ ob
ligat ſucceſſores. Sed ius cõe tā ciuile q̄ canonicū, qđ eſt potens
ad eos in futurũ obligãdũ, qđ ius cõe reſultat ex ſolutione facta
p tıt tp̄s. ¶ Breuiter aduertẽdũ, ꝙ q̄dā de iſtis impẽſis, in quas cõ
uertitur iſtud datium ptinent ad ipſos clericos ſine dubitatione
quacũq;, ut cuſtodire fructus ſuarũ poſſeſsionum a ſturnis, ſunt.
n. onera fructuum. l. ſi a dño. §. fi. ff. de peti. hære. ff. fami. er. l. fun-
dus. poſt prine. Item potare aialia propria; laici. n. non tenentur
facere

facere clericis tales impenſas, ſed ipſi clerici de fructibus quos ꝑcipiant, & ſimiliter cuſtodire ipſorū clericorū aīalia a lupis, & ſimiliter ſoluere medicos q ipſis clericis medent. Itē cuſtodia portarū ſicut & murorū ꝓ rata q̄ eos ↄtingit ēt de iure cano. c. peruenit. de imm. ec. & ad iſtas cū teneant de iure cōi tā ciuili q canoni. tenentur ēt ꝑꝑ eas cōferre in hoc datio qđ in eas ↄuertitur ēt eir cūſcripta oī ↄſuetudine, qm̄ ex eis ſpāle cōmodū, & utilitatē ſentiunt. de re. iu. l. ſm̄ nām. & in Spe. de cenſi. uer. uē pone q̄dā uictima. ¶ Quædā aliæ ex p̄dictis expenſis non pertinerent ad clericos rōne alicuius particularis intereſſe, ſed ad cōitatē ut inſtauratio uiarū, murarū, uel pontiū; quia ſunt opera publica. ff. & C. de op. pub. p totū. & ad iſtos de iure ciu. ſimiliter olim tenebant clerici. l. ad inſtructionē. C. de ſa. ſan. ec. & in auth. de eccl. ti. §. ad hoc ſancimus. q ſunt pie licet extraordinariè. Sed hodie ēt de iure ciuili non pōt eis imponi collectas ꝑꝑ eas. per auth. itē nulla cōitas. C. de epi. & cle. ſm̄ Bar. in d. l. ad inſtructionē. qđ ēt tenet gl. 16. q. 1. in c. nouarū. & Ho. in ſum. de im. ec. in 3. col. Sed Inn. in c. non minus. de im. ec. tenet ante fi. d. l. ad inſtructionē. cū ſi. non eſſe correctā, licèt ad tales impenſas non poſſint clerici cōpelli per ſecularem ptātem, ſed per iudicē eccleſiaſticū ſm̄ eū. & idē ſentit Bal. in d. l. ad inſtructionē. & Alb. de Ro. de pergamo magnus practicus, qui dicit ſe uidiſſe hoc cōiter obſeruari, tn̄ iſta diuerſitas ꝓcederet ſi clerici de directo & p̄ciſè cōpellerent puta per impoſitionē collectæ q̄ fieret per deſcriptionē capitū uel bonorū, quo caſu tenenda eſt pars ſecurior, ut hodie p talē modū non poſſint præciſè cōpelli non ſolū de iure cano. ſed ciui. p d. auth. itē nulla. ſed ſi nō directo nec p̄ciſè, ſed p indirectū & cātiuè inducant clerici ad ſoluendū tale datiū. ſ. ſi uolunt uti ꝓuiſione facta a cōitate circa uenditionē carniū & piſciū, ut ementes ſoluant tm̄ ꝓ pondere, ut conuertatur in dictas cās, vł ꝙ de iure cōi tā ciuili q̄ canonico nō ſit ꝓhibitū, & ſic teneant circūſcripta oī ↄſuetudine ne teneant laici uendere eis aliter uel alio mō q̄ laicis tali rōne. Nā cura circa dictas uendōnes pertinet ad ipſam cōitatē ut fiant iuſto pretio. l. 1. §. cura carnis. ff. de of. p̄fe. urb. & l. munerum. §. itē epi. ff. de mu. & ho. & qđ ſit iuſtū pretiū pertinet ad dictā cōitatē declarare. iuxta no. in l. 1. C. de epiſ. aud. p gl. & doc. Ipſa uerò cōitas ordinauit ꝙ tm̄ plus det ut ↄuertat in publicas utilitates, & ſic illud plus qđ datur ꝓ datio cenſet eſſe pars pretij. ar. ff. de ↄhen. emp. l. fundi pars. & hoc nō ſtatuit principłr in grauamen clericorū, ſed gn̄aliter in grauamen oīm ꝑꝑ publicas neceſſitates. C. de ope. pub. l. oēs. la ſecunda. Clerici ergo ſi uolunt uti cōmoditate dictæ ꝓuiſionis factæ ut uendant ad minutū, debent ea uti cū ſua cā ſuoq; onere iniuncto ab initio. l. pōponius. §. cū quis. ff. de acq. poſ. nec debent in hoc uti priuilegio ipſorū. ar. ff. de reb. eo. l. 2. ff. de pac. l. ſinaū [illegible] cam, quia daretur mā fraudandi datiū per eorū manus. ar. ff. nau. cau. ſtab. l. 2. in prin. nec pñt conqueri, cū in eorū grauamē principaliter non fuit hoc introductū, ſed ob neceſſitates publicas, quæ legē non hn̄t. l. quia potuerunt. ff. de manu. teſt. iuncta l. ſulcinius. §. quod ſi aduerſus. ff. qui. ex cau. in poſ. ea. & quod no. Bal. in l. cū-

3 ctos pop. C. de ſum. tri. in q. illa, † an clerici comprehendantur in uerbis ſtatutorum comprehenſione oneroſa in fi. ubi uult ꝙ ſic, qm̄ ꝓuiſio eſt gn̄alis & facta principaliter ob bonū publicū, ut ꝙ maſculus excludat fœminā a ſucceſſione; nam excludet ēt monialem. Vel ꝙ primogenitus excludat ſequentes; nam ēt ſi ſint clerici excludentur. & no. Car. Flo. in c. perpendimus. de ſen. exc. in 9. q. ponendo plures alios caſus ſimiles. & alleg. c. cum uenissent. de eo. qui mit. in poſſ. & Bar. in d. l. cunctos pop. in 5. q. principali.

¶ Nec ob. c. quāquā. de cēſu. lib. 6. ubi non cōprehenduntur in ſtatutis gn̄alibus de ſoluendis pedagiis tn̄ imponuntur ꝑꝑ publicas neceſſitates, quia ibi qñ inuite coguntur, hic non, ſed ita demum ſi uolunt emere ad minutū, a qua emptione poſſent abſtinere ſi uellent & alio mō ſibi ꝓuidere. vñ ſicut non poſſet conqueri, ſi ceſſaret ꝓuiſio de uendendo ad minutum, ita nec nunc, quia ſicut cōitas poſſet ꝓuiſionē illā in totum tollere, ita & eā litare abſque querela clericorum. ar. l. uideamus. §. pe. & l. in actionib. ff. de in litem iur. faciunt ad prædicta no. per Bald. C. de teſta. l. teſtamenta, & de ↄhen. emp. l. 1. de ſtatuto de ſoluendo gabellam ↄctuum, an liget clericos ↄhentes, ut aliàs ↄctus non ualeat ſm̄ formam ſtatuti, niſi ſoluant, & tenet ꝙ ſic ſi uolunt uti beneficio ſtatuti, quia debēt uti cum ſua cā & onere, nec propter hoc dicetur ſtatutū ↄ eccleſiaſticam libertatem ſm̄ eum. ¶ Ex quibus patet, ꝙ etiam de iure cōi & circumſcripta omni conſuetudine dicti clerici ſi uolūt emere carnes & piſces ad minutum debent ſoluere dictum datium, ſicut & layci. Sed & ſi hoc non eſſet, ſaltem ex conſuetudine temporis cuius ↄrij memoria non exiſtit, tenentur. per. c. ſup q̄buſdam. §. præterea. de ver. ſig. & c. j. in fi. de præſcrip. libro vj. ff. de aqua quoti. l. hoc iure. §. ductus aquæ. qa non eſt grauoſa eccleſijs, nec bonis eccleſiaſticis, ſed nec burſæ clericorū qui viuunt de fructibus eorū, ſed tolerabilis. & ſic nō ob. c. j. de ↄſue. & hoc expreſsè determinat Hoſt. in ſum. de immu. eccle. §. 1. in 3. col. verſi. itē hoc intelligas niſi ↄſue. ſit ibi patientia tāti tp̄is cuius ↄrij &c.

4 ¶ † Tertiū dubium eſt an clerici [a] teneantur contribuere in colle-

a ctis, q̄ imponūtur pro ſtipendijs gentiū armorū, quas tp̄e guerræ oportet retinere pro defenſione ciuitatis & comitatus bonorū ibi dē exiſtētiū. Et ad partē affirmatiuā allegat quodā dictū Bar. in l. nullus. C. de curſu publico. lib. 12. qđ dictū parū facit; qa loqtur de collecta q̄ imponeret pro dādo hoſtibus vt recedāt a territorio ad qđ venerāt cā dep̄dādi tā laicos q̄ clericos & eorū bona & ēt ſe rediuendi ab eis, iuxta no. p Pe. de Anc. in c. q̄ q̄. de cēſi. lib. 6. vbi p̄fatū dictū Bar. ad hoc inducit. p̄fati nanq; depredatores nō ſolū veniunt ꝑꝑ laycos & eorū bona, ſed ēt ꝑꝑ clericos, q a habent reſpectū principałr ad prædā q̄ cadit circa vtroſq; pariter. Nos loq̄mur de collectis q̄ imponunt pro ſoluēdo ſtipēdiariis ꝓpriis ↄductis a cōitate, nō vt recedāt, ſed vt inſiſtāt & defendāt ab inimicis facientibus guerrā, non ꝑꝑ prædā habendam nec ꝑꝑ clericos ſed ꝑꝑ laycos ꝙ ꝑꝑ ipſorū adherentiā, qm̄ adherent vni ex duobus ↄtēdentibus de regno. Si. n. adhererēt alteri ↄtendēti nō facerēt illi ciuitati guerrā. Præfata verò adherētia nō prouenit a clericis q nō gubernāt rēp. ſed a laycis q gubernāt & interſunt ↄſiliis, ergo iuſtū eſt qđ dicti laici de ſuis ꝓpriis bonis defendāt dictā eorū adherentiā nō de bonis clericorū vel eccłarū. ar. l. ſi merces. §. culpe. ff. loca. in prin. Sufficere n. dēt laycis ꝙ clerici ſequūtur eos in d. adherentia, & ꝙ eis miniſtrant ſpūalia ꝑꝑ qđ bona ipſorum & eccleſiarū debent eſſe exempta ab oneribus laycorū in recōpenſationem, maximè qñ facto ipſorū laicorū abſq; interuētu clericorū hoc accidit. Itē allegatur quoddā ↄſiliū Bal. qđ inci. In xp̄i noīe amen. Rñdeo ſaluo cōſilio ſaniori &c. vbi tenet clericos non eſſe immunes a collectis q̄ imponunt pro ſalario ſtipendiariorū. p. c. ↄuenit. de immu. eccle. vbi dr̄ ꝙ clerici nō excuſant a murorū vigiliis. Sed nec dictum c. nec determinatio ſua facit ad propoſitū, qa poſſet procedere de ſtipēdiariis q cōducerent p cōitatē ſolum ad hoc vt cuſtodirēt muros de nocte & portas de die. Cùm. n. clerici ēt pſonałr tp̄e neceſſitatis debeāt in talibus intereſſe ſi volūt redimere pſonā a vexatione debēt cōtribuere in expēſa q̄ fieret in ſtipēdiariis ad hoc conductis, & ſic ſeruire reipub. ſuis expēſis. ar. ff. de ope. libe. l. ſuo ſumptu. C. de epi. & cle. l. ad ſimilitudinē. & decu. l. neminē. li. x. Nos loqmur de q̄buſcunq; aliis ſtipēdiariis deputatis ad alia miniſteria quā ad cuſtodiā murorū, & ſic dictū. c. ↄuenit. nō facit nec ꝑꝑ ip̄m debuit Bal. ita gn̄aliter determinare. ſ. clericos nō eſſe immunes a collectis, q̄ imponunt pro ſalario ſtipēdiariorū. Cuſtodia nāq; murorū nocturna eſt magis neceſſaria pro ſalute ciuitatis, qa neglectus eius eſt maioris periculi, iō aliqd ſpāle plus in ea ſtatuit ↄ clericos. ff. ad carbo. l. 1. §. ſed & ſi qs. ¶ Dicendū eſt ergo per iura cōia & vulgaria clericos nō poſſe per laicos uel per ep̄m ad inſtantiā laicorū aſtringi ad ↄtribuendū in talibus collectis q̄ imponunt ꝓ ſtipēdiariis tp̄e guerræ, ſicut nec in illis q̄ imponuntur ꝑꝑ alias cās de quibus idē Bal. in d. conſilio non dubitat, & non ſolū de iure cano. per c. non minus. & c. aduerſus. de im. ecc. & eo. ti. c. 1. Sed nec de iure ciuili per auth. itē nulla cōitas. C. de epi. & cle. Et non ſolū ꝓ bonis eccleſiaſticis, ſed nec ēt ꝓ bonis ꝓpriis & p̄rimonialibus obuenientibus eis ex ſucceſſione ꝓpinquorū ēt ſi erant in eſtimo laicorū quantū ad collectas q̄ imponerent poſtq̄ peruenissent ad manus clericorū uel ad eccleſiā. per ea q̄ no. Spe. in ti. de cle. coniu. uer. ad hm̄ōi aūt. & Io. An. poſt Arc. in c. 1. de im. ec. li. 6. in nouel. circa fi. Quod ēt expreſsè conſuluit Bar. per plures rōnes in quodā conſilio Ino, qđ incipit. punctus q̄ōnis talis eſt. Si aliqua poſſeſſio æſtimata & allibrata &c. quod infra ſubiicitur de uerbo ad uerbū. Nec ob. ea q̄ dicta ſunt in p̄cedenti arti. qm̄ in iſtis collectis nō ſunt ille rōnes q̄ ſunt in illo datio ut patet cuilibet intuenti. nec p̄ſupponit conſuetudo tanti tp̄is &c. & ſic comprehenduntur dictæ collectæ appel. onorum collationum, a quibus etiam de iure ciuili tam clerici q̄ eorū bona ſint exempti. C. de epi. & cle. l. 1. 16. q. 1. c. nouatum. Conſilium verò Bar. de quo ſ. tale eſt de uerbo ad uerbum.

[a] ¶ Clerici. Vid ad hoc d. Alex. de Imo. in cōſi. 74. in 4. uol. & in l. 2. §. 1. uer. uectigalia. ff. de publi ca. doc. in clem. 1. de cenſi.

¶ Copia ſtatuti de obligatione ciuis pro forenſe.

¶ Aliquis ciuis Paduæ non poſſit nec debeat aliquo modo uel ingenio

ingenio ſe obligare alieni pſonæ ꝓ aliquo forenſe qui non habitet in ciuitate Paduæ uel Paduano diſtrictu & nõ ſuſtineat onera & factiones cõis Paduæ uel alicuius uillæ uel Paduani diſtrictus. Et qui ꝯfecerit ſi fuerit miles cõponat cõi libras centũ. Et ſi fuerit pedes cõponat cõi Paduæ libras.l. Et obligõnes non ualeant &c.

¶Quærit̃ primò, an ſtatutũ pdictũ locũ ſibi uẽdicet in creditore forẽſe cui ciuis ꝓ forẽſe ſe obligat q creditor forẽſis ſtatutũ illud licitè ignorat. An uerò ſolũ piudicet ciui quẽ ſtatutũ ligat ꝑt &c.

¶Secundò, an quia ſtatutũ illum declarat forenſem ad iſtum effectũ, ut ciuis pro eo non poſſit ſe obligare, in quo hæc duo copulatiuè concurrunt, uidelicet ꝙ non habitet & quod non ſuſtineat onera &c. Si ſolum habitat ſimus extra caſum ſtatuti, & pro eo babitante tanquam nõn ſit forenſis ciuis poſſit ſe obligare.

¶Tertiò, an ſtatutum ipſum ualeat in aliorum præiudicium, licet ad commodum ciuium factum illis, de quorum præiudicio agitur non uocatis & conſentientibus &c.

¶Quartò, an ſtatutũ loquẽs de ciue inquantũ diſponit, ꝙ ciuis ꝓ forẽſi nõ poſſit ſe obligare intelligat̃ de originario ſolũ & nãli, an etiam de ciue ex priuilegio, ut ciuis ex priuilegio poſſit obligare uigore ſtatuti.

¶Quintò, an d.ſtatuto renunciari potuerit p ciuẽ, & an renunciatũ p illa uerba adiecta in inſtrõ d.ſtatuto intelligatur. Verba autẽ inſtri ſunt iſta. uidelicet qui Io.& Bar. renũciauerunt expreſsè oĩbus bñficiis & priuilegiis ꝙ prius ꝯueniatur principalis q̃ fideiuſſor, & de duobus reis debendi. Oĩq; alteri ſuo iuri, per qđ poſſet obiicere uel opponere aliq̃ ꝯtriam exceptionẽ &c. Sub pœna.l.ducatotiens quotiens committendo. Rato manente pacto &c.

S V M M A R I A.

1 *Statutum prohibens ciuem obligari pro forenſi an liget forenſes. & quid ſi inducat certam ſolemnitatem in loco.*

2 *Statutum loquens de ciue an comprehendat ciuem per priuilegium.*

Nomine filiorum qui ueniant.

3 *Statuto prohibenti ciues obligari an poſſit renunciari.*

CONSILIVM CCCCXXIIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶†Ad primum quæſitum rñdetur, ꝙ ſtatutũ pdictũ non vr̃, ꝙ potuerit uel poſſit p̃iudicare forenſi ẽt ſcienti ipm uigere, quominus ciuis Paduanus ſe obligans forenſi fideiuſſorio noĩe pro forenſe ſibi efficaciter teneatur, & hoc ex defectu ptãtis ſtatuẽtiũ qui nõ potuerunt ſtatuere extra territoriũ eorũ, nec reſpũ loci non ſubditi, nec reſpũ pſonarũ non ſubditarũ.l.fi.ff. de iuriſ.om.iu.C.de ſum.tri.l.cunctos pop. a ꝯtrio ſenſu cũ ibi no. in gl.& per Bar. in 6.q. de ſtatutis ꝓhibitiuis ubi tenet qñ ſtatutũ eſt ꝓhibitiuũ in perſonã, ꝓut eſt in caſu nr̃o, ꝙ ciuis non poſſit ſe obligare ꝓ forenſe, ſi & quatenus ꝓhibitio eſt odioſa non extendatur extra territoriũ, ſed hic licet reſpũ ciuiũ ſe obligantiũ pro forenſe uideatur continere fauorẽ eorũ reſpũ tñ recipientiũ obligationẽ cõtinet odiũ, ut ẽt patet ex exẽplo qđ ipſe Bar. ſubiicit de fœmina ꝓhibita ſuccedere extante maſculo. Et iõ quatenus ſub gñalibus uerbis ſtatuti dũ dicit alicui perſonæ &c. continerent̃ forenſes obligationẽ recipientes eis nõ p̃iudicaret, cũ in odioſis nõ debeat extendi extra territoriũ, & ſic extra ſubditos; operatur ergo ſtatutũ in ciuibus obligationẽ recipiẽtibus, quibus ſtatuentes potuerunt p̃iudicare nõ in forenſib. ꝓ hoc ẽt adducit̃ determinatio Dy.& Mar. de Fano in q. de facto. Nã in ciuitate Caſtelli uiget ſtatutũ qđ emens rẽ aliená dño bona fide & ſine fraude nõ teneatur reddere uero dño niſi refuſo ſibi pretio, qđ nõ eſt de iure cõi. C. de rei uen.l.ſi mancipiũ. Quærit̃ an hoc ſtatutũ noceat forenſi uero dño petenti in ciuitate Caſtelli rẽ ſuã ſibi ſubtractã & ibi uenditã ad publicũ incantũ, ſi emptor cõuentus rei uendicatione corã ptãte illius loci petat ſibi refundi pretiũ. vr̃ ꝙ ſic, quia ille ptãs nõ põt reddere ius niſi ſm formã ſtatutorũ illius ciuitatis q̃ iurauit ſeruare. Cõtrariũ determinarũt doct. pdicti vt refert Gandi. antiquus practicus, q fuit tpe dñi Dy. in ſuo ſolẽni opere ſup materia maleficiorũ rub. penul. q̃ incipit de multis & diuerſis q̃õnibus depẽdẽtibus ex ſtatutis poſt prin. capituli qđ incipit, qđ vidimus de prima parte rubricæ. ver. itẽ pone contineť in ſtatuto ciuitatis Caſtelli &c. vbi plene diſputando pro & ꝯ determinat vt dixi ſm dictos doc.& oẽs alios vt ipſe refert per rationẽ prædictã, qa cùm ſtatuta ſint iura ꝓpria illius ciuitatis, nõ pñt vires ſuas extẽdere ad forenſes, aľr poſſent ſtatuere ꝙ nullus ciuis teneatur ſoluere alicui forenſi cui ſit obligatus, aut ꝙ nullus ciuis poſſet ſe obligare forẽſi, qđ eſſet abſurdũ & ambitioſum tendens ad cõmodũ priũ & incõmodũ alienũ, & ſic nullũ. ff. de decre. ab or. fa.l. ambitioſa.& in c. cũ oẽs. de ꝯſti. Ptás ergo illius loci hẽbit reddere ius petenti ſm formã iuris cõis, nec facit ꝯ nr̃m, quia in gñalibus uerbis ſtatuti non cõprehendunt̃ ueri dñi forenſes ꝯ quos nõ potuiſſet ſpãliter hoc ſtatui, ſed ciues duntaxat. ar. ff. quæ in frau. cre.l. ſi pf. ad muni. latius. §. fi.& in c. 2. de ꝯſt. li. 6. in nouel. ſup uerbo noſcunť. de im. ec. eos. e. ti. ff. de pig.l. obligatione gñali. cũ ſi. Poſſet quis dicere pdicta poſſe ꝓcedere, qñ nõ ageret̃ ex ꝯctu celebrato in loco ubi uiget tale ſtatutũ, ita loquit̃ caſus de quo ĩ. Secus vr̃ qñ ex ꝯctu ibi celebrato, quia talis ꝯctus dẽt iudicari & rſari quo ad deciſionẽ ſm ſtatuta illius loci ubi celebratus eſt, ẽt ſi de ipſo ſit litigiũ in alio loco. ff. de eui.l. ſi fundus.& qđ not. p doc. in l. 2. ff. de eo qđ cer. lo. ſuper gl.& cõiter tradit per doc. in l. cunct. pop. de ſum. tri. Sed illud uerũ quantũ ad ſolẽnitatẽ ꝯctus, quia ſtatuentes bene hñt ptãtem inducendi certã ſolennitatẽ in actib. celebrandis in eorũ territorio, quia tunc dirigunt uerba in ipſum ꝯctũ qui eſt de foro ipſorũ poſtq̃ ibi celebrat̃, non ſic pñt ſtatuere circa pſonas ꝯhentes non ſubditas. ar.l. 1. ff. de tu.& cura. da. ab his. cũ ibi no. per Bar. vnde quo ad illas ꝓbabiliter diſtingui põt, aut forẽſis ibi ꝯhens ſciebat tenorẽ ſtatuti, ꝙ vr̃ ſe ſubiicere illi. ar. ff. de acq. hær.l. ſi duo. aut ignorabat, qđ in dubio pſumit̃, niſi ex longa conuerſatione ibi facta ꝯrium præſumatur.l. fi. cũ ibi no. ff. de decre. ab or. fa.& tunc ſecus, & talis ciuis, qui pſumit̃ hr̃e notitiã ſtatuti obligans ſe tanq̃ ualens ſe obligare, cũ non poſſit rõne ſui doli ueri uel præſumpti teneatur efficaciter, quia decepit creditorẽ. arg. C. ſi minor ſe ma. dixe.l. 2.& 3.& l. 1. §. 1.& l. quæro. ff. de ac. emp. Et per prædicta rñdet̃ ẽt ad tertiũ q̃ſitũ. ¶Circa ſm vr̃ dicendũ ꝙ ſi forenſis ꝓ quo iſte ciuis ſe obligauit fideiuſſorio noĩe habitabat ꝯtinuè in ciuitate Paduæ hñs pergulã uel armariũ uel ꝓpriũ ꝯtinuũ ſtandi, non hẽbat locũ ſtatutũ qđ requirit duo copulatiuè, ad hoc ut ciuis ꝓ forenſi nõ poſſit obligari. ſ. ꝙ nõ habitet, & ꝙ non ſubeat onera cõis.l. ſi hæredi plures. ff. de ꝯdi. inſti. Et per rõnẽ, qa ſtatutũ pdictũ uoluit ꝓuidere ciuibus ne periclitent̃; quia ſi ſoluerent pro forenſe non habitante nõ poſſent Paduæ recuperare ſed hr̃ent ſequi forũ illius. C. de iuriſ. om. iu.l. 2. ſed qñ habitat ſortit̃ ibi forũ tam rõne ꝯtractus q̃ aſſiduæ ꝯuerſationis.l. 2. C. ubi ſena. uel cla. in fi.& ſic de facili põt ibi recuperare; vnde ceſſat rõ ſtatuti, & uertitur eadem rõ q̃ in ciuilib. uel qñ pro ciuibus fideiubent.

2 ¶†Circa tertium vr̃ ꝙ ſtatutum loquens de ciuibus Paduanis, ut pro forenſe non poſſint ſe obligare, non habeat locũ in ciue non originario, ſed ex priuilegio recepto. ar. in l. ſi ita quis. §. fi. ff. de lega. 2. ubi appellatione filiorũ non cõprehenduntur adoptiui, ſed nãles tñ & ltimi, & ar.l. fi. C. de his qui ue. æta.& expreſſè p Bal. poſt gl. C. de ap.l. ciues & incolæ.& l. ſi non ſpãli. C. de teſtam. ubi plenius. ¶In contrarium facit l. ſed ſi accepto. ff. de iur. fiſci. ff. de exc. tu.l. cum ex oratione. Breuiter dicendum puto, ꝙ ſi talis ciuis factus per priuilegiũ ſuſtinet uel ſuſtinebat onera cõis debeat gaudere beneficio ſtatutorum ſicut originarij ciues, alias non, per ea quæ no. Bar. in tract. repreſaliarum. 5. queſt. princip. q. 2.& per regulam ſecundum naturam. de regu. iuris.

3 ¶†Ad ultimum clarum uidetur, ꝙ ciuis fideiubens pro forenſe non poteſt renunciare dicto ſtatuto, quod eſt prohibitiuum & ob publicam utilitatem ciuium factum per glo. uulgarem * quæ communiter tenetur in l. 1. circa finem magnæ glo. C. ne fideiuſ. dotium dentur. alias foret eluſorium, & quia eſt pœnale & annullatiuum obligationis. facit quod not. Bald. in l. nulla. C. de legi.

¶Et ita mihi Pau. de Caſtr. utriuſque iuris doct. dicendum uidetur de iure ad fidem me ſubſcripſi, & ſigillaui.

¶Caſus talis eſt.

¶Duo nobiles de valmarana, uidelicet d. Albertus quondã Bonazonte & d. Albertus quondã Trintineli, inueſtiti fuerũt per tunc Epm vincentinũ de feudo villæ valmaranæ cũ omnib. iurib.& pertinentiis, iuriſdictione, & honore, tãquam de feudo pẽuo & antiquo & per eorũ maiores & anteceſſores recognito ab eccleſia vincentina, & ſic ſucceſſiuè de gradu in gradũ, & de hr̃de in hæredẽ cõtinuatæ fuerũt inueſtituræ per lineã d. dñi Alber. quondã Trintinelli uſq; ad perſonã cuiuſdã Bonazontæ filij quondã cuiuſdam alterius Alberti. Qui Bonazonta a quatuor annis citra mortuus eſt relictis proximioribus ſuis tranſuerſalibus de dicta linea. Spectabili & egregio milite & iuris ciuilis doctore domino Bapciſta & Benedicto filio quondam domini Ioannis de valmarana. Ex altera ſũt linea uidelicet alterius domini Alberti quondã Bonazonta uel nulli ſunt deſcendentes, uel ſi quis eſt inuenitur Franciſcus

deſcendens

deſcendens ex quodam Mario auo ſuo paterno nāli tm̄. reperitur
aūt ꝙ quidā Bonazonta & Dñicus frēs & filii quondā dicti Marii
qui Bonazonta fuit pr̄ dicti Frāciſci, nec non quidam Bartholo-
meus & præfatus alter Bonazonta q a quator annis citra deceſsit
cōcorditer ſe fecerūt inueſtiri a tunc dño ep̄o vincentino ſub cer
tis pactis & ꝯdōnibus appoſitis in præiudiciū deſcendentiū ex d.
linea dñi Alberti quondam Trintinelli de quorū validitate & in-
ualiditate inueniuntur couſilia doctorū hincinde ꝯria & aſſerue-
runt & narrauerūt dicti quatuor ſic inueſtiti prædictū feudū tūc
fuiſſe apertū & deuolutū ipſi dño ep̄o pp inueſtiturā ad terminū ñ
petitā poſt mortē dicti Marii. Quā quidem aſſertionē fiſr fecerat
dictus Marius, qui reuera in fraudē iuris & præiudiciū per dictā
lineā maximè deſcendētiū al'. ſe fecerat inueſtiri, cū tñ de aliqua
negligentia eorū ad quos ſpectabat petere inueſtiturā al'r nō ap-
pareat, nec de aliqua priuationis ſnīa, ꝫ eos pp vllā negligentiam
ad alā cām lata. Reperiē ēt qdā dictus vltimus Bonazonta, q cir-
ca ſex annos añ eius obitū renūciauit parti, quā tūc de dicto feu-
do tenebat, in manibus dñi Epi vincētini, vt dicti dñs Baptiſta &
Ioānes ſāq̄ ſibi ꝓximiores vt. ſ. inueſtirenē, & ſic inueſtiti fuerūt,
& poſſederunt eandē partē & reliquas ſandicti feudi p annos plu
res, & ſic detinēt de pñti. Nūc aūt cùm dicti dñs Baptiſta & Bene
dictus filii quondā dñi Ioānis ſe petierunt inueſtiri de dicta par
te feudi quam tenebat dictus vltimus Bonazōta ex capite renun-
ciationis prædictæ. Quæſtio cōtra eos & pro parte prædicti Fran
ciſci mouetur vigore dictorū pactorum & dictarū confeſsionū.
¶ Modo vellēt ad oē dubiū remouendū præfari dñs Baptiſta &
Benedictus filii quondam dñi Ioānis inueſtiturā petere tanq̄ pro
ximiores & antiquiores de domo de valmarana p dictā lineā ve-
niētes de dicto feudo, qđ ꝯſtat eſſe illud idē de quo fuerunt dicti
duo alberti inueſtiti, dicētes & allegātes nullū pactū cōfeſsionē,
vel negligētiā p ſupradictos factā vel cōmiſsū, cùm maximè ſnīa
nulla priuationis appareat ſibi ꝑiudicare potuiſſe, q̄rit qđ iuris.

S V M M A R I A.

1 *Feudum ſi eſt antiquum non poteſt per nouam inueſtituram effici nouum ex pa cto in ea appoſito contra agnatos ſucceſſores.*

2 *Inueſtitura narrans quem cecidiſſe a feudo ſi non apparet ſententia priuata an nocent agnatis.*

C O N S I L I V M CCCCXXV.

3 *IN Chriſti nomine Amen.* ¶ †Ponitur in
facto ꝙ quidam
Bonazonta tenebat & poſsidebat quoddam feudum
antiquū ſeu partē feudi, ꝙ vel q̄ poſt eius mortem ſi
decederet ſine liberis ꝓuenturum vel ꝓuētura erāt
ad dūm Baptiſtā & Ioānem agnatos ſeu eius liberos. Qui Bona-
zonta cùm ſic dictū feudū teneret fecit ſe ſemel inueſtiri de eodē
feudo tanquā aperto & reuerſo ad dūm propter inueſtiturā non
petitā infra annū & diē a ſe, vel ſuo anteceſſore, ſeu a dño vel eius
ſucceſſore, non tñ aliter apparet ꝙ fuerit apertum vel reuerſum
ad dūm ex d. cā, niſi ea verbis cōtentis in d. inueſtitura. Nec ēt ꝯ-
ſtat, qđ ꝫ eum vel anteceſſorē ſuū fuerit ſup hoc lata ſnīa priuati
ua. Præfatus inſup Bonazonta dictum feudū poſtea refutauit in
manibus dñi vt dicti dñi Baptiſta & Ioānes agnati inueſtirenē &
fuerūt inueſtiti, & tenuerūt ipm p pl'es annos virtute dictæ inue-
ſtituræ & viuēte dicto Bonazonta. Nūc Bonazonta mortuus eſt,
& qdā tertius petit ſe de illo inueſtiri tāq̄ ad eū deuoluto virtute
cuiuſdā pacti appoſiti in d. inueſtitura de qua ſ. Sed ꝑfatus dñs Ba
ptiſta & Ioānes dicūt, ꝙ ēt ſi illud pactū potuiſſet apponi in d. in
ueſtitura in ꝑiudiciū dicti Bonazontæ & deſcēdētiū ſuorū de ſui
natura, nō tñ potuit apponi in ꝑiudiciū dicti dñi Baptiſtæ & Ioā
nis vel filiorū ſui, ad quos tanq̄ ad agnatos poſt mortē Bonazon
tæ veniebat deuoluēdum. d. feudū cū eēt antiquū. Et ſic dicūt ſe
fore inueſtiendos ex dicto capite. Sed replicaē ꝙ imo. d. feudū nō
erat antiquū ſed nouū in pſonā dicti Bonazontæ, cū ipſe fuerit
inueſtitus de eo tāq̄ de feudo reuerſo ad dūm p p inueſtiturā nō
petitā, qđ ſine dubio verū eēt ſi ita eēt. Et ſic in eo nō ſuccederēt
agnati maximè i Inueſtitura ñ noīati. de gradi. ſuc. i feu. §. his verò.
¶ Quæriē ergo primò, vtrū ex verbis ꝯtētis in inueſtitura ꝓbeē
hoc ꝫ dictū. d. Baptiſtā & Ioā. qđ inueſtitura n ō fuerit petita. ꝫ.
tp̄s, tal'r ꝙ hoc feudū debuerit ad dūm redire, rñdeo ñ. Primò, q a
5 talia verba narratiua inſtr̄i ñ faciūt fidē niſi īter pñtes, ª īter quos
inſtr̄m fuit ꝯfectū. C. de ꝫh. ſti. l. optimā. de iu. deli. l. cum aliquis.
& quod ibi no. tum quia hoc non eſſet niſi uirtute tacitæ confeſ-
ſionis dicti Bonazonte. Conſtat aūt confeſsionem unius alteri,
qui non mandauit nec conſenſit, præiudicare non poſſe. ff. ad uel

le. l. ſeya mancipiis. in Auth. de æqua. dorium. §. primum quidem.
uer. ſin aūt mulier. C. de do. añ nu. auth. ſed iam neceſſe. ff. ad ſille.
l. ſi quis in graui. §. 1. & qđ no. in Spe. de inſtr. edi. §. poſtremo. uer.
ſed nunquid. & p Cy. C. de iure doc. l. ubi adhuc. in 2. q. Tertiò p
tex. in c. 1. de ali. feu. pater. ubi nō pōt quis facere ꝑiudiciū agna-
tis nō cōſentientibus. Quartò p gl. q̄ eſt in c. 1. de uaſ. decre. ætā. q̄
dicit, ꝙ uaſallus nō pōt renūciare feudo antiquo ut de ipſo inue-
ſtiaē tanq̄ de nouo niſi ꝯſentientibus agnatis, qbus p hoc fieret ꝑ-
iudiciū, ergo nec ꝯfiteri ꝙ ſit reuerſum ad dūm, & ꝙ inueſtiatur
tanq̄ de nouo qm̄ aperiretur uia malitiis ꝫ. l. in fundo. ff. de rei uē.
Et facit ꝙ hr̄ in l. ſi forte. ff. de caſtren. pec. & C. de colla. l. ſi donō
2 ne. per gl. & doc. ¶ †Scd̄ò uidendū eſt, poſito ꝙ uerba dicti inſtr̄i
inueſtituræ ꝓbarent inueſtiturā non fuiſſe petitā infra tp̄s debitū
p qđ potuiſſet ille Bonazonta priuari, ſi tñ non apparet interue-
niſſe aliquā ſnīam priuatoriā, an ſufficiant dicta uerba & dicta ꝓ
batio ad faciendū dici feudū iſtud fuiſſe nouū in perſona dicti Bo
nazontæ, & p ꝯñs dictū d. Baptiſtā & Io. ſeu filios eius non debere
in ipſo ſuccedere. Rñdeo nō, quia dicta ſnīa requirebaē cū nō eſſet
priuatus ipſo iure, ut paret in c. 1. quo tp̄e miles. in uerbo dāneē.
& quia potuit hr̄e iuſtā cām excuſationis pp quā nō merebaē pri-
uari. ut in c. fi. de ꝓhi. feu. alie. p Loth. Et ſic debuit de culpa con-
uinci, ut in c. 1. de feu. ſine cul. non amit. facit. l. 3. §. ſi ad diē. cū ibi
no. ff. de re mil. Si ergo nondū ſnīa lata, & ſic priuatione nondū fa
cta fuit inueſtitura ea dicta cā, talis inueſtitura potius fuit remiſsio
culpæ ꝑdictæ, q̄ renouatio feudi. gl. eſt ord. notabilis. ff. de pecu. l.
4. §. ſi ere. & ff. de impēſis. l. quod dr̄ in glo. quæ incipit. ſicut enim.
¶ Tertiò & ult. principal'r eſt uidendū an d. dñs Baptiſta & Io. ſibi
ꝑiudicauerint recipiendo inueſtiturā p reſignationē factā per di-
ctū Bonazōtā in manibus dñi ut ꝑdicti inueſtirentur. Et vr̄ ꝙ ſic,
ſi ſciebant dictū Bonazontā inueſtitū tanquā de feudo nouo & cū
pacto ꝙ poſt mortē eius ad aliū redeat. ¶ Nā per hæc vr̄r ipſum
approbaſſe ꝓ tali qualē ſe faciebat. ſ. ꝓ nouo feudatario & q̄ uiā
elegerūt illa dēbat eis patere & nō alia. ff. qđ me. cā. l. ſi mulier. i fi.
¶ Contrariū mihi vr̄ dicendū, primò p text. in l. 1. §. fi. ff. ſi quis a
pa. fuerit manu. q bñ & optimè facit. ſcd̄ò p rōnē, quia dictā inue
ſtiturā non receperunt ut ibi ꝑiudicarēt in iure qđ erant habituri
poſt mortē dicti Bonazontæ, ſed potius ut ſibi ius anticiparent &
acquirerent dictū feudū uiuente dicto Bonazōta, & ſic ius quo il
le uita ſua erat habiturus. l. peto. §. prædiū. ff. de le. 2. qđ hr̄e nō po
terant niſi ille renūciaret & faceret iſtos inueſtiri, nō ergo ꝑiudi-
cauerunt ſibi p actū quē nō fecerūt ut ſe excluderēt, ſed quo ma-
gis admitterenē. l. 3. ſi emancipatus. ibi cū reſciſsio &c. & qđ not.
Bar. bñ ad ꝓpoſitū. C. qđ me. cā. l. 4. Ex qbus mihi vr̄ concluden-
dū, ꝙ ſi aliter nō apparet de priuatione facta pp inueſtiturā nō pe
titā quā ex tenore inſtr̄i inueſtituræ factæ in perſonā dicti Bona-
zontæ cū illud ſibi ſoli nocuerit & nō alteri cām aliunde q̄ ab ip-
ſo hñti. Et ſi ita eſt, ꝙ dicti dñs Baptiſta & Io. qui nunc petunt in-
ueſtiri ſunt agnati ex linea primi inueſtiti. Et ſic fuiſſent ſucceſſu-
ri in dicto feudo antiquo poſt mortē dicti Bonazōnte & in pſona
ſua feudū nō fuit de ueteri effectum nouū, ꝙ ipſi ſunt nunc inue-
ſtiendi, non ille tertius uirtute pacti quod apponi non potuit in
præiudicium dictorum agnatorum.

¶ Caſus.

¶ Titius hñs duos filios uidelicet Sēproniū & Seyū ex Tytia eius
uxore ltīma, ueniēs ad mortē teſtatus eſt in loco frūm obſeruan-
tiæ ſancti Fran. in pñtia. 7. teſtiū, qui oēs erant frēs dicti ordinis &
multa legata in ſuo teſtō fecit, & inter cætera Tytiæ eius uxori
multa bona mobilia & immobilia ꝑlegauit, q̄ bona ſic ꝑlegata eua
cuabāt quaſi totū p̄rimoniū ipſius teſtōris hac addita cōdōne, ꝙ
ipſa Tytia eius uxor bona īmobilia tm̄ in uita ſua hr̄e dēat. Sēpro
niū eius filiū cā inſerta exhæredauit, & Seyū alterū filiū ſuū hære-
dē inſtituit. Titia uxor teſtōris oīa legata ſibi facta agnouit. hic Se ª
ius hęres inſtitutus mortuo Tytio p̄re ueniēs ad mortē unū cōdi-
dit teſtm̄, in quo quędā legata fecit & Titiā eius m̄rem inſtituit hę
redē in uita ſua tm̄, & poſt mortē eius uoluit ꝙ dicta bona & hæ-
reditas ꝓueniat in eccleſiā cuiuſdā loci. Modò q̄ritur de duobus.
¶ Primò an frēs obſeruantiæ ſancti Fran. poſsint eē teſtes i teſtō.
¶ Secundò, an teſtm̄ dicti Seyj ualeat in præiudicium Tytiæ ma-
tris ſuæ; cum ipſi Tytiæ eius matri nil ipſe Seyus reliquerit ultra
id ꝙ ſibi relictum fuerat per Tytiū eius maritū & p̄rem ipſius Seyj
& præcipuè in præiudicium ltīmæ Tytiæ m̄ris ſuæ quam priuare
non potuit nec cōpenſare dēt fructus in ltīma, quia eos non con
ſequitur ex teſtō filij, ſed ex teſtamento Tytij mariti ſui; uidetur

ª ¶ Inter pñtes. Vid ad iſtam materiam Bart. in conſil. incip. factum ſic ſe hēt. d. Alexan. de Imo. in conſi. 165. in 2. uol. doc. in l. admonendi. de iureiuran.

enim, ꝙ ipſe Seyus non potuerit teſtari de his bonis, cũ nondum eorũ dñs fuerit factus, & legata facta ipſi Tytię p Tytiũ eius maritum exhauriebãt totũ m̃im. & ſic m̃ri ſuæ ipſe Seyus nil reliquit.

S V M M A R I A.

1 *Fratres & monachi an poſſint eſſe teſtes in teſtamento.*

2 *Mater ſi grauetur de reſtituẽdo relicto a marito poſt mortem ſuã filio eo prius decedente mater remanet domina.*

Et an cadant talia bona in fideicom. relictũ a filio eccleſiaſtico.

3 *Trebellianica non detrahitur de relictis ad pias cauſas.*

CONSILIVM CCCCXXVI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Ad primũ q̃ſitũ rñdet Spe. in ti. de teſta. in 1. par. Spe. in §. j. in 8. col. in ver. † Quid de monacho, & cõuerſo, & fratre minore &c. Et ſubdit dic eos admitti, cùm nõ reperiatur repelli. ff. de teſti. l. j. & arg. in authen. monachis. §. cogitandũ, & quod ibi not. Inno. in glo. ſuper verbo teſtes. quæ ẽt rñdet ſi diceretur ꝯtrium, quia pro mortuis habentur &c. quia verum eſt quo ad alia vt quo ad matrimonium ꝯtrahendũ, non quo ad hoc vt ferat teſtimoniũ veritatis, in quo meretur quo ad deũ, qui hoc vult vt veritati locus fiat & ſit l. fi. in fin. ff. de proba. iuxta illud euangelij. Omnis qui ẽ ex veritate audit vocem meam &c. Tñ idem Spec. in præcedenti col. ver. item excipitur quòd eſt monachus, vr aliter loqui, videlicet quòd cum ſint ſub obedientia & non poſſint teſtificari ſine licentia eius cui ſubſunt. xvj. q. 1. c. Monachi, non ſint idonei quia funeſta vr eorum vox. Sed iſtud procederet ſi fienda eſſet probatio per teſtes. Et ſic iſti venirent examinandi. Sed ſi confectum eſt inſtrumentũ de teſtõ in quo ſint deſcripti tales religioſi pro teſtibus & ſic fienda ſit probatio per publicum inſtr̃m ẽt mortuis teſtibus. iuxta no. in l. fi. C. de fideicom. non eſt dubitadũ quin tales religioſi potuerunt apponi ad ſolennizandũ & validãdũ nõ ſolũ inſtr̃m ſed ẽt teſtamẽtũ in eo deſcriptũ ſicut in fi. no. alibi. ſ. C. de teſta. l. j. in glo. & per docto. ¶ Et iſte eſt caſus noſter quem deci-

2 dit Spe. in loco ſ. primo loco allegato modo quo. ſ. dixi. ¶ † Ad ſcd̃m verò q̃ſitum notãdum eſt, ꝙ primus teſtator q. inſtituit hr̃dẽ Seyum filiũ ſuũ, & tot bona mobilia & immobilia reliquit vxori ſuę, vt dr̃. Et poſtea dixit, qd̃ bona immobilia legata dicta mater haberet in vita ſua tñ, cẽſet̃ voluiſſe, qd̃ poſt eius mortẽ dicta bona immobilia legata matri. deberent cedire ad filiũ hæredẽ ſcriptũ. ff. de leg. 2. l. tytia cũ teſtamento. §. pe. qui incipit Tytia cũ non beret. a͛s eſt §. fi. C. de leg. l. fi. & ex tũc dictus filius ſi vixiſſet, fuiſſet habiturus vt fideicõ. nõ vt hæres patris. ad. l. fal. ſi a me. in fi. vbi caſus. Notandũ ẽt ꝙ dictũ fideicõmiſſum debendũ filio poſt mortẽ matris erat conditionale. ſ. ſi filius ſupererit tpe mortis matris. l. hæres meus. in princi. ff. de cõdi. & demõ. Et præmortuo filio ante matrem deficit conditio, & ſic fideicõ. ff. q̃n dies le. ce. l. ſi eũ hæres. q̃ eſt lex. 4. Et ſic remanſit penes m̃rẽ grauatã non tanq̃ penes hr̃dẽ filij, q. a nõ potuit ad ipſam tranſmittere fideic. conditionale, maximè cum per eius mortẽ expiraret cõditio, ſed tanq̃ penes pſonã grauatã deficiẽte grauamine. l. 1. §. pro ſcd̃o. & l. ſi naũt aliquid ſub conditione &c. C. de cadu. tol. Ex quibus ſequntur, qd̃ d. bona immobilia nõ peruenerũt ad matrẽ ex teſtamẽto filij. Sed remanent apud eã ex teſtamẽto mariti q. ea ſibi legauit. Et per ꝯñs nõ cadũt in fideicõ. relicto per filiũ eccle. poſt mortẽ matris, quã hæredẽ inſtituit; q. a in eo non veniunt niſi ea quæ grauatus habuit a grauãte ex vltima volũtate. qd̃ hic nõ eſt vt dixi. l. hr̃di. §. cum filiæ. ver. nec fideicõ. ff. de uul. & pup. de le. 3. vxorẽ. §. teſtamẽto. il ſcd̃o. in fi. de dote p̃leg. l. 3. §. vxor. in fi. & qd̃ no. in l. ſi res. in prin. p doc. ff. ad treb. Et poſito qd̃ caderent in fideicõ. poſſet de dictis bonis detrahere legitimã q̃ ſibi debebat̃ in bonis filij. l. nã & ſi parentibus. ff. de inofficio. teſta. Et in auth. vt cũ

3 de appel. cog. §. aliud quoq; capitulum. † Trebellianicam verò nõ põt detrahere de relicto facto eccle. quod dr̃ ad piã cãm, vt nota. in l. ſi quis tytio. ff. de leg. 2. iunctis his q̃ notantur per Bart. in l. marcellus. ff. ad treb. & Io. An. in c. ſi pater. de teſta. in nouel. li. 6.

S V M M A R I V M.

1 *Datium quod longiſſimo tempore comitatiuis cõicatum a ciuibus, non poteſt per eoſdem ciues retrahi vel mutari ne communicetur.*

CONSILIVM CCCCXXVII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſo & diligẽter examinato pũcto mihi trãſmiſſo per reuerendiſſimũ in xp̃o patrẽ & dñm dñm P. de malateſtis archiepm̃ Patracẽſem & dominum ciuitatis & comitatus Pẽſauri, † ſuper

1 quadam differentia quæ vertitur coram eo inter ciues dictæ ciuitatis & comitatus ſuper duobus datijs. ſ. becharię. Itẽ vini ad ſpinam quæ colliguntur & a longiſſimo tpe fuerũt hucuſq; collecta in ciuitate Penſauri ad cõem vtilitatẽ tam ciuium pro tertia parte expenſarũ q̃ eos tangit de cõi concordia. quàm comitatiuorũ pro duabus partibus, quæ tangit eos. Et ſic ciues dicti duo datia cõicauerunt hucuſq; cũ comitatiuis tanq̃ cũ parte corporis ſui; quia & ipſi ciues ſunt. l. qui ex vico. ff. ad municip. licèt nõ ſimplices ſed conditionati cum plus colo. grauiori conditione. C. ne ruſti. ad vllũ offic. & c. lib. 2. & qd̃ no. Bar. in l. fi. §. idem reſcripſerũt. ff. ad municip. & ipſa datia in mediũ contulerũt in ſocietate q̃ vr̃ eſſe inter eos de emolumentis & oneribus communicatis & certo mõ diuidendis. Nũc verò vellent dicti ciues ab iſta communione diſcedere. & dicta duo datia pro ſe retinere, dicẽtes qd̃ cum dicti comitatiui non cõmunicent nunc ciuibus datiũ bucarũ qd̃ hactenus conſueuerũt cõicare, q. a fuit eis remiſſum, & ſic amplius non exigit; nec datiũ becharię & vini ad ſpinam. qd̃ etſi paruum exigatur in comitatu, non cõmonicat̃ cum ciuibus, ſed ipſum retinent comitatiui pro ſe. Igitur nec tale datium becharię & vini qd̃ exigitur in ciuitate debet comitatiuis cõicari, ſed apud ciues ſolos remanere, & ad ipſorũ dũtaxat vtilitatẽ vt ſeruetur inter eos æqualitas. C. cõi diui. l. pen. in fi. de fru. & lit. expen. l. fi. cum ſint quodãmodo fratres & ſocij eorũdem emolumentorum & onerum. ff. pro ſoc. l. verũ. in prin. inter quos ſeruanda eſt æqualitas. l. ſi nõ fuerit. e. ti. in prin. C. cõia vtriuſ. iu. l. fi. ff. de le. 2. l. cũ pater. §. euictis. cũ ibi no. Comitatiui verò ꝯdicunt, q. a talia datia becharię & vini q̃ in ciuitate exiguntur ſemper fuerũt eis p ciues cõicata ab ipſorũ primordiali inſtitutione, & tãto tpe cuius ꝯrij memoria nõ exiſtit. Vñ fuit eis acquiſitũ ius in illis datijs ſ. cõionis. l. hoc iure. §. ductus aquæ. ff. de aqua quotid. & æſti. Et ſic eſt ſeruãdus mos antiquiſſimæ vetuſtatis. C. de teſta. l. teſtamenta oĩa. q. a tolerabile eſt, qd̃ in talibus datijs vetus conſuetu-

a do[a] comprobauit. ff. de pollici. l. imperatores. in fi. firmaq; & illibata debent permanere. C. de vectiga. & commiſſis. l. vectigalia q̃cunq;. licèt. n. ciues potuiſſent a prin. dicta duo datia p ſeipſis inſtituere & ea nõ cõicare, quo caſu loquũtur vt plurimũ rationes & alleg. factæ per dñm aduocatum ciuium ex quo tñ tãto tpe cõicauerunt facta ſunt cõia & deſierunt eſſe propria ciuiũ, ſicut ſi rẽ tuam te ſciente & patiente poſſ. diſſem vna tecũ tanq̃ cõem tpe lõgiſſimo q. a præſcripſiſſem partes, ſicut ſi totam poſſediſſem vt meam totã præſcripſiſſem. ar. ff. de rei vend. l. quæ de tota. iuncta. l. j. C. de an. excep. cum alijs vulg. maximè interueniente conſenſu tuo, ſicut hic interuenit conſenſus & factũ ciuiũ cõicantiũ d. datia, qui tñ vr̃ fuiſſe operatus ab ipſo principio quo ad cõionẽ inducendã p vnã horã quantũ patientia vel negligẽtia per longũ vel longiſſimũ tp̃s. iuxta no. C. de do. pręle. l. 2. qui. n. conſenſit ipſe ſua iura perdit. C. de admi. tu. l. cum q̃dã. nec põt in præiudicium alterius mutari conſiliũ. de reg. iu. l. mutare &c. qd̃ ſemel placuit. ff. quorum lega. l. j. §. prodeſt aũt. verſi. vnde ſi quis. Nullam. n. cenſetur recipere iniuriam qui ſemel voluit ſi cogitur in conſenſu perſeuerare. ff. de aqua pluuia. arcend. l. in diem. C. ad tolle. l. fi. in fi. de diuer. & tempo. præſcript. l. de acceſſionibus. §. fi. & ꝙ no. in c. requiſiſti. extra de ſpon. in gl. ¶ Nec ob. ꝙ comitatiuis fuerit remiſſum datium bucarũ, q. a loco huius fuerunt ciuibus remiſſa duo datia. ſ. datium peſæ ſeu macinæ, & datium aſinorũ ſeu beſtiarũ quę dicti ciues cõicabãt comitatiuis, & in quorũ recõpẽſationẽ cõitatiui cõicabãt datiũ bucarũ, qd̃ erat ita magnũ ut æqualeret illis duob. & ipſorũ duorũ loco ſuccedebat vt ĩ pũcto narrat̃. Iſta uerò duo datia. ſ. becharię & uini ñ cõicabãt ĩ ſ recõpẽſationẽ datij bucarũ. Remiſſio ergo facta ciuib. d̃ datis peſæ & beſtiarũ ĩ recõpẽſõnẽ datij bucarũ remiſſis comitatiuis nec principl'r nec ĩ ꝯſeq̃ntiã dẽt extẽdi ad hoc duo datia de qb. agit̃. ſ. becharię & uini tãq̃ diuerſa. ff. de ſer. ut. pd. l. ſi dõs Nec ẽt ob. qd̃ comitatiui ñ cõicãt datiũ becarię & vini, ſed p ſe exigũt, q. a fuit eis remiſſũ ĩ recõpẽſationẽ datij bucarũ qd̃ erat ita magnũ vt excederet datiũ peſæ & beſtiarũ, ſed offerũt ſe paratos nũc ipſi cõicare & qd̃ vniformiter ponat̃ ĩ comitatu ſicut ĩ ciuita. ciues uerò replicãdo dñt, ꝙ cũ toto hoc remanẽt grauati ĩ plus q̃ erãt añ remiſſionẽ dictorũ datiorũ factã h̃ic. ſ. cõitatiuis d̃ datio bucarũ & ciuib. d̃ datio pẽſæ & beſtiarũ. Et qd̃ minus grauabãt̃ q̃ illa datia exigebãt̃ & cõicabãt̃, q̃ tũc cõicãdo dcã duo de qb. agit cõitatiuis nihil cõicãtib. qd̃ nũq̃ ad ipſorũ itẽtionẽ. ſ. ut ultra ſolitũ grauarent̃ ẽt ſi dẽnt ad priſtinã formã & obſeruantiã reduci, qd̃ fiet ſi permitterẽt dicta

a ¶ Cõſuetudo. Vid̃ ad hoc Bar. & doc. in l. ſi publicanꝰ. §. in oib. ff. de public. no. in l. uẽditor. & ibi ẽt doct. ff. cõia præd.

dicta duo datia ꝑ ſe exigere,aut ſi comitatiui volunt, ꝙ ꝯſerauẽ,
reperiant inter ſe aliud datium qđ non minus reddat q̃ reddãt di
cta duo de qbus agiẽ & cõicent;qa datiũ becharię & uini iu comi
tatu ẽt ſi exigerent eo mõ quo in comitatu nõ poſſet aſcẽdere ad
tãtã quãtitatẽ,ad quãtã aſcẽdũt illa q̃ exigunt in ciuitate,& ſic ad
huc remanerent inequales inter eõs, qđ eſſe non debet. ¶ Viſis
ergo & põderatis ꝑdictis ac ẽt allegationibus dñorũ aduocatorũ
vtriuſq; partis ſatis ſolẽnibus & ſubtilibus factis hincinde ad al
legata in ꝯrũ. Et mẽte mea ꝯtẽpta materia & intellecta ad bonũ
ſenſum. Vr mihi ſic fore dicẽdũ.ſ.ut auditis partibus videaẽ dili
gẽter & pquiratur. Vtrũ ſit verũ qđ dñt ciues,ꝙ ipſi remanſerint
poſt remiſſionẽ dictorũ ſtiũ datiorũ factã hincinde plus graua-
ti,q̃ eſſent prius. Puta ſi datiũ bucarum in comitatu æquiualebat
oĩbus illis quatuor datijs in ciuitate.ſ.datio pẽſæ,datio beſtiarũ,
datio becharię,& datio vini ad ſpinã,ſeu ꝓpe æquiualebat. Nam
tunc remiſſo comitatiuis datio bucarũ dẽant ciuibus remitti di-
cta quatuor datia in recompenſationẽ, vel pmitti ꝙ exigerent ad
cõmodũ ciuium ꝓpriũ,& nõ cõe cũ comitatiuis; ex quo aũt nõ
fuerunt remiſſa eis niſi duo.ſ.datiũ & pẽſę,& beſtiarũ;datiũ verò
becharię & vini ad ſpinã nõ fuerunt remiſſa,ſed p quatuor annos
poſt ad cõem utilitatẽ fuerint exacta de rigore iuris, ciues ꝑdicti
ſibi ꝑiudicauerũt,qa ſi ſentiebant ſe grauatos dẽbant ĩ.annũ cõ-
queri & petere ſe exgrauari,& qđ fieret illud qđ nũc fieri petũt,
3 qđ cũ nõ fecerint de rigore iuris,res debet pſeuerare in eodẽ ſta
tu quo fuit hucuſq;. tex.eſt de hoc in l.q ſe grauãtes. C.de cẽſib⁹
& cenſitoribus.lib.11.& l.forma.§.fi.de cenſibus.& ibi Bar.æqui
parando dñoa dictæ ciuitatis q ſunt vicarij eccle.cenſitoribus &
pæquatoribus de quibus ibi. Si tñ ex aliqua iuſta cã fuiſſẽt impe
diti q̃relam de hoc exponere, dẽrẽt eis ſubueniri. vt ibi hr̃ in d.l.
q ſe grauatos.vel ſi p aliquẽ errorẽ iuſtũ.ut d. l.forma.§.fin. & l.
edicto.§.fi.ff.de iure fiſci, qđ totum relinquit arbitrio dictorum
dñorũ iudicare debentiũ an cã impedimẽti q̃ allegabiẽ, fuerit iu-
ſta uel nõ;& ſibi de errore.ff.de iure delibe.l.1.ĩ fi. Si verò ĩcã dili
genti examinatione nõ apparebit eos fore grauatos ultra ſolitũ,
vt quia datiũ pẽſæ,& datiũ beſtiarũ,q̃ ciues cõferebant, æquiuale
bãt datio bucarũ quod comitatiui cõferebãt. Et ultra illa duo da
tia quorũ loco dr̃ fuiſſe datium bucarũ in comitatu conferebant
ciues ẽt iſta duo datia de quibus agiẽ.ſ.becharię & uini ad ſpinã
ſponte,cùm a principio iuſtõnis dictorũ datiorum non tenentur
cõicare,ad qđ tendunt rõnes dñi aduocati ciuium,non video nec
cõprehendo ꝙ dicti ciues hẽant ius conquerendi de onere quod
tanto tpe ſponte ſoluerunt,nec pñt petere quod petunt, qa co-
mitatiuis ſint ex hoc ius q̃ſitũ per iura & rõnes ſupra allegatas.
Aliæ vero rõnes q̃ allegani p comitatiuos, parũ aut nihil me mo
uent ꝓ eis.ſ.ꝙ ſubeunt q̃dam onera q̃ non ſubeunt ciues; qa illa
ſubeunt ꝓ ipſorum priuata vtilitate, non ꝓ cõi,excepta expenſa
cuſtodiæ ciuitatis,q̃ debet eſſe cõis, cùm eorum interſit ſicut ci-
uium ꝙ ciuitas cõſeruetur & illam non ſubeunt comitatiui ſoli
nec de ꝓprio ære ipſorum, ſed de cõibus redditibus extrahitur
ſicut debet extrahi. ¶ Nec ob.his q̃ dixit tertia rõ dñi aduocati ci
uiũ.ſ.dicta datia becharię & vini venduntẽ p ciues eorum ꝓprio
noĩe;ergo ſunt ciuium non cõia,qa poſito ꝙ ita eſſet, tñ tenẽtur
ad cõicandum,quod tantũdẽ ualet.ff.ꝓ ſo.l.ſi qa ſocietatem con
traxerat.in ultima charta tituli.Sed dici poteſt, ꝙ ſunt commu-
nia,ſed exercitium adminiſtrandi eſt apud ciues; ſicut in actione
de dotæ,quæ eſt communis inter patrem & filiam, ſed exercitiũ
ſolius patris.l.2.§.quod ſi in patris.ff.ſolu.mat. Item non obſtat
ꝙ poſſent uendere dicta datia parum, & in hoc præiudicare co-
mitatiuis, ergo & ſibi appropriare; quia hoc negatur. Nam ſi do
loſè parum venderent ut comitatiuis nocerent, tenerẽtur eis de
dolo.ff.eo.ti.l.cũ duobus.§.dãna. in verbo ſi nihil dolo &c. Nec
ſibi pñt appropriare.ff.mã.l.ſi tibi mandauero.§.ſi tibi centum.
¶ Et ita dico & conſulo ego Paulus de caſt.vtriuſq; iuris doctor
legens ordinariè iura ciuilia in almo ſtudio Paduano, & ad fidẽ
me ſubſcripſi,& ſigillaui.

S V M M A R I A.

1 *Sponſæ quæ donantur a patre,matre,& conſanguineis,dicuntur eſſe ſponſæ,& repetuntur ſoluto matrimonio ſicut & dos.*

2 *Sponſæ data a ſponſo & ſocero,an cenſeantur donata,& an ipſa uxor poſt mortem mariti eadem omnia repete poſſit.*

3 *Veſtes feſtiuæ & quotidianæ an ſint uxoris mortuo marito.*

Mulier ſolu.ma. quanto tempore debeat ali ab hæredibus mariti; & quid ſi nõ poſſet ſtare & operari cum ipſis hæredibus.

4 *Legatum factum per filiumfa.uxori ſuæ an de æquitate ſaltem debeatur.*

CONSILIVM CCCCXXVIII.

1 IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Viſo caſu ſu-
praſcripto. Et ẽt
viſa ſcripta de donarijs factis d. Cathe. tunc ſponſæ,
nũc viduæ. Super eo qđ a me q̃ritur, rñdeo ad prima
quatuor dubia ſeu q̃ſita, & dico ꝙ oĩa dicta donaria
exceptis annulis traditis p maritũ ſeu ſpõſum,& exceptis cẽturis
ſeu corrigijs argẽteis traditis per eundẽ aut per patrẽ mariti vel
alios eorũ attinẽtes, & ẽt exceptis veſtib⁹ nõ quotidianis ſed feſti
uis ptinere debent ad d.Cathe. nõ aũt ad hæredẽ mariti extraneũ.
primũ patet, qa illa donaria q̃ facta fuerũt ſeu portata per matrẽ
puellæ ad domu mariti, clarũ eſt ꝙ talia cõſueuerunt vltra dotẽ
dari per parẽtes mulieri ad vſum ipſius mulieris & vocãt mobilia
& cõtẽplatione mulieris danẽ,& nõ mariti. Et in ipſius mulieris
cuſtodia remanẽt & nõ mariti, & eidẽ mulieri reſtituunẽ ſoluto
mr̃imonio,& hoc videmus quotidie fieri. Et eſt caſus in l. ſi ego.
§.fi.q incip.dotis.ff.de iure dotiũ. Et aliqñ tradunẽ marito nõ vt
dotalia ſed vt paraſernalia,q tenẽt ea reddere vt ibi patet. Idẽ di-
cendũ de donatis per cõſanguineos mulieris, qa ꝯtẽplatione mu
lieris & nõ mariti cẽſentur donaſſe,ergo nõ debet hoc alteri ꝓdeſ
ſe q̃ mulieri,cuius contẽplatione geſtũ eſt.C.de pac. l. ſi actionẽ.
cũ ibi no.p gl.& Bal. Et p hoc qđ expreſsè no.& determinat Bar.
in l.ſed & ſi plures.§.in arrogato.in fi.ff.de vulg.& pupil.qđ bene
facit ad ꝓpoſitũ. Et maximè ſi facta fuerunt dicta donaria in do-
mo pr̃is mulieris,atq.ad hoc opti.in l.cũ in te ſimplicẽ.C.de don.
ante nup.idẽ vr̃ dicendũ in donatis vel tradi. per virũ ſeu ſpõſum
exceptis illis de quibus.ſ̃.dixi;qa cẽſenẽ vel ſimplr̃ donata,cũ non
ſint magni pcij & mariteus erat diues,vt dr̃ iux.no.per gl. in l.ſi fi-
lij tui.C.de do.ante nup. & ſic eius morte fuit donatio cõfirmata
& ſi tpe.do.factæ deſponſata erat.l.cũ hic ſtatus.§.1.ff.de don. in-
ter virũ.ſed ſi nõ erat deſpõſata, & valuit ab ipſo prin. & nõ indi-
guit cõfirmatione, qa p̃ſumit ſi in domo patris vxoris facta fuit
dona.vt d.l.cu ita.vel ſi nõ fuerũt donata ſimplr̃ ſaltẽ cotẽplatio-
ne futuri mr̃imonij,ſi nõdũ erat ꝯctũ,cẽſenẽ donata, & ſic dicebaẽ
ſpõſalitia largitas,vñ ſecuto mr̃imonio nõ reuocaẽ. Sed ſi nõ fuiſ
ſet ſecutũ,diſtinguendũ eſſet inter iura vetera eidẽ.d.l.cũ te ſpon
ſa.cũ ll.ſeq.vſq; ad l.cũ veterũ.& ius nouũ illa.l.cũ veterũ.cũ l.ſe.
diſtinguẽdũ,ꝙ aut ſtetit per donãtẽ & idẽ vt repeti nõ poſſet, aut
nõ ſtetit per donantẽ ſed per donatariã vel per caſum,& tunc aut
interuenit oſculũ & repetiẽ dimidia, vel nõ interuenit oſculũ, &
tunc tota repetiẽ & reuocaẽ.co.ti.l.ſi a ſpõſo. Sed cũ in caſu nr̃o
fuerit ſecutũ mr̃imonium dicta donatio ſtatim fuit cõfirmata &
effecta irreuocabilis ſi facta fuit ante mr̃imonium ꝯctum per ver-
ba de p̃ſenti, qa fuit ꝯctus innominatus,do vt facias,& fuit imple-
tus ab vtraq; parte. Et ſic dicta donaria & iã facta per maritũ ſeu
ſpõſum eã ſequunẽ,nõ aũt hẽdẽ mariti, & poſſunt per eã vẽdicari.
2 ¶ †Quantũ verò ad annulos & cẽturas argẽteas traditos per ſpõ
ſum vel per p̃rem ſponſi vel per alios attinentes eorũ, q̃ contẽpla
tione ipſorum & non ſponſæ cenſentur dediſſe,iux.no. per Bar.ĩ
d.l.ſed ſi plures.§.in arrogato.ff.de vulg.& pup. Et ſic eſt perinde
ac ſi data fuiſſet ab ipſo ſpõſo,nõ ſic dico; qa illa non cẽſentur do
nata;cũ illa neceſſariò habent ſpõſos facere, qa ſine illis non pote
rãt eã deſponſare,vel ad domũ ſuã honeſtè ducere ſecundum cõ
munẽ cõſuetudinẽ & ꝯdõnem ſuæ perſonæ,nec ipſa Cath. vel eius
parentes habebant de talibus ꝓuidere, ſed ſpõſus q recipiebat ab
illis dotẽ vt talia onera ſuſtineret. Et iõ cũ in neceſsitatibus ne-
mo liberalis exiſtat. l.rẽ legatã.ff.de adi.leg. p̃fatus ſponſus, q ha-
bebat neceſſe tales expenſas facere,non cenſeẽ feciſſe donationẽ q̃
eſt liberalitas, ſed poti⁹ exſoluiſſe debitũ ſeu ꝯmodaſſe ad vſũ vxo
ris,vt poſſet ad domũ ſuã venire ornata, & ornata viuere & ſtare
more ſolito,& ꝓut honori ſuo cõcedebat,& moris erat.ff.ꝯmo.l.
ſi vt cætero.§.interdum. etiam ſi fuit vſus verbo dono. vt no. Bar.
in l.1.§.nec caſtrenſe.ff.de colla.in 4.colum. verſi. vltimo quæro
pone quod pater &c. Sed ſine alijs donarijs, vt ſunt burſæ, pater
noſter,fazoleti, etſi bene poterant nuptiæ boneſtè contrahi quia
non in omni loco ſunt in vſu, vnde ad maritum non pertinebat de
illis neceſſario prouidere,& per conſequens in illis cenſetur vſus
liberalitate, & voluiſſe vere donare. vt.ſ̃.dixi. & Bald. C. de col-
la.auth.ex teſtamento verſ. 12. capitulum & de cuius. niſi de con
traria voluntate volentis libere donare poſſet aliter conſtare; qa
tunc penes eandem deberent remanere, quia per mortem mari-
ti fuiſſet donatio confirmata. ſic debet intelligi qđ no.idem Bald.
in d.authen. quod ſm Nico. de Mat. poſt dictum verſ. ex quibus
capitulum

capitulũ eius, q prima facie vr ſibi ꝯrius, ſed nõ eſt verũ intelligẽdo & diſtinguendo vt dixi. Et qđ dixi de annulis & centuris idẽ dico de veſtibus feſtiuis. iux. no. plene p Bart. in l. peu. ff. ſolu. ma.

3 ¶ † Quãtũ verò ad q̃ſita in 5. dubio dico ꝙ veſtes feſtiuæ ſunt hr̃dũ mariti vt. ſ. Sed aliæ quotidianæ ſunt ipſius Catherinæ vt not. Bar. in d. l. pe. ff. ſolu. ma. vt d. l. t. verſ. ſed nec caſtrẽſe. ff. de colla. De alimẽtis verò dicendũ ꝙ infra annũ quo dotẽ repetere nõ põt, debet alimentari ab hr̃de mariti, vt no. in l. t. §. exactio. C. de rei actio. & in l. diuortio in prin. ff. ſolu. ma. & ibi per Bar. & Spe. in ti. q. fi. ſint leg. Et ſi cõmode poſſet ſtare cũ eo debet ibi operari. l. ibi cũ ſuo ſumptu no. de ope. lib. ſi nõ poſſet cõmodè vel honeſtè ſtare cũ eo in domo, tũc ſi nõ eſſet culpa hr̃dis deberet deduci de alimẽtis pretiũ operarũ, alias ſecus p ea q̃ idẽ Bar. no. in d. l. diuortio. poſt prin. Et in hac credo ſtandũ arbitrio bonorũ virorũ tranſacto vno anno põt petere dotẽ, & ſi per eã ſtat quominus petat vł cõſequatur, nõ deberentur ſibi alimenta, ſicut nec vſuræ. iux. not. in l. inſulã. §. vſuras. eo. ti. ꝟ. ſolu. ma. per Bar. & per Inno. in c. ſalubriter. de vſur. Si verò ſtaret per hr̃dẽ, qa eſſet in mora reſtituẽdi dotẽ. Et ipſa non haberet vnde poſſet ſe alere, putarẽ qđ eodem modo deberet interim ali ab hr̃de ne melioris conditionis ſit hæres moroſus poſt annũ, q̃ nõ moroſus infra annũ, qđ eſſet iniuſtũ non. n. debet mori famæ. Nã & ſi nulla dos eſſet quouſq; tñ ſtat vidua debet ali de bonis quondã mariti, qa cẽſetur ſtare in eodẽ matrimonio, & hoc ſi nõ poterat aliunde uiuere. per ea q̃ no. Cy. in l. fi. C. de bo. mater.

4 ¶ † Quãtũ ad vltimũ q̃ſitũ nõ video, ꝙ d. Cathe. poſſit petere de iure dictũ legatũ t o. ducatorũ, tũ qa ſi dictus maritus erat filiusfa. & ſic non potuit teſtari, ita nec codicillari ẽt de aduẽticijs, in quibus patri conquerebatur vſuf. ff. de teſta. l. qui in ptãte. C. qui teſta. face poſ. l. pen. iuncta. l. 2. ff. de leg. 1. tũ qa ſi potuiſſet codicillari nõ adhibuit debitã ſolẽnitatẽ. 5. teſtiũ. l. fi. in fi. C. de codici. ſed tñ corã duobus qui non ſufficiunt niſi in teſtõ mili. vel inter liberos. l. miles. C. de teſta. mili. cũ ibi no. & l. hac cõſultiſſima. §. ex imperfecto. de teſta. dico tñ ꝙ hæres dicti filij mediatus vel immediatus impiè facit, ſi dictũ legatũ nõ ſoluat, cũ habeat eius bona in abundantia; iõ licet arctari de iure nõ poſſit, tũ poſſet arctari de æquitate vt opus piũ exerceat, & nõ fraudet volũtatẽ dicti filij vel mariti de dicta parua quãtitate. arg. C. de neceſſarijs. l. quidã. §. illo alias Deus retribuet ſibi pariter & ſorte acrius. Et arbitri & arbitratores per partes aſſumpti ſi eorũ ptãs ad hoc ſe extendat, qa ſit eis data ptãs ꝓnunciandi de iure & de facto ꝓut eis videbitur, poſſunt ſuper hoc ꝓuidere, quia legauit de acquiſitis per eũ in officijs publicis, q̃ vñr quaſi caſtrenſia, & ſic qđ potuerit de illis teſtari. l. fi. C. q teſta. fa. poſ. his ſolẽnitatẽ debitã nõ adhibuerit. Sed de hoc parũ curarẽ habita veritate rei ſi eſſet in eis.

¶ Et ita mihi Pau. de Caſtr. vtriuſq; iuris doc. dicendum videtur de iure, & ad fidem me ſubſcripſi, & ſigillaui.

¶ Caſus.

¶ Quidã ex concubina inter quam & ipſam poterat matrimoniũ conſiſtere, & cũ qua longo tp̃e habitauit habuit ex prædicta vnũ filium maſculũ qui viuit, & aliquas filias fœminas de q̃bus duæ tãtũ viuunt. Mortua fuit dicta mulier. Et exinde accepit aliã concubinã, ex qua plures filios & filias habuit. Et anteq̃ cum illa vltima matrimoniũ ꝯheret, condidit duo teſtamenta in quibus vnicũ filiũ ex prima concubina habitũ hæredẽ vniuerſalẽ inſtituit, & eum appellauit & nominauit in prædictis teſtĩs ſuũ filiũ legitimum & naturalem. Deinde contraxit matrimonium cum ſecunda concubina, & poſtea per aliquos annos decedens tertium condidit teſtñ. In quo eundem filium natum ex prima concubina hæredem inſtituit vniuerſalem, & eum ſimpliciter nominauit filiũ per hæc verba, videlicet. In oĩbus aũt alijs bonis mobilibus & immobilibus iur. & nominibus præſentibus & futuris quocũq; nomine & iure cenſeanẽ & cenſeri poſſint. I. filiũ ſibi hæredẽ inſtituit, ipſaq; oĩa bona ꝑdicta donauit, & iure donationis reliquit eidẽ de quib⁹ teſtator diſponere poſſit ꝓ eius libito voluntatis. Sorores autem dicti filij ſui vtrinq; coniunctas ex prima cõcubina natas appellauit filias ſuas legitimas & naturales, & deceſſit. Oritur contentio inter filias natas ex ſecunda concubina, & filiũ natũ ex prima. Dicit. n. dictus filius ꝙ ex eo ꝙ eſt hæres inſtitutus & ſimpliciter nominatus filius non adijciendo, naturalis, præſumitur matrimoniũ contractum inter patrem ſuum & olim matrem ſuam primam cõcubinam. Et potiſſimè cũ ſorores ſuas vtrinq; cõiunctas appellauerit legitimas & naturales per tex. in Auth. vt lice. matri & auiæ. §. ad hæc. & §. ſequẽ. Conſiderato etiam ꝙ prima duo teſtamenta fuerũt cõfecta ante lĩmationem filiarum ex ſcđa cõcubina. Sed ꝓ parte aduerſa dr̃, ꝙ vltimũ teſtñ nõ obſtat: quia. §. ad hæc. intelligiẽ quaſi nõ extant alij filij lĩmi, cùm veniat ad interpretationẽ. §. ſi uero. in Auth. qui. mo. na. effi. ſui. q ꝑdicto tñ caſu loquiẽ. Ad alia prima duo teſtamenta añ lĩmationem ꝑ ſubſequentiam mr̃imonij cũ ſcđa cõfecta rñdent, ꝙ non habuerunt effectũ & ꝑ vltimũ teſtñ fuerũt reuocata, ſed ꝓ parte filij hr̃dis inſtituti dr̃, ꝙ dictus. §. ad hæc. nõ recipit illã reſtrictionẽ de qua in. §. ſi verò. Sed loqẽ in diuerſo caſu, qa. §. ſi uerò. loquiẽ de lĩmante ſubſecuta principis authoritate. §. verò. ad hæc. loquiẽ non in lĩmante, ſcđa mõ ꝓbãdi verũ lĩmũ ſic licet ꝑſumẽdo mr̃imoniũ ꝯctũ cũ mr̃e qñcũq; mortua. Itẽ prima duo teſtamẽta licèt nõ habuerint effectũ, tñ inſtr̃a ſunt & fuerũt. itẽ. §. ſi verò. videreẽ intelligẽdus alijs filijs lĩmis q̃ ꝑ ſubſequẽ mr̃imo. ¶ Quæriẽ ergo qđ iuris, & petiẽ cõſilium in fauorem filij hæredis uniuerſaliter inſtituti.

S V M M A R I A.

1 *Pater habens filios ex prima concubina & instituens eos sub nomine filiorum non addito ꝙ sint naturales, an uideatur eos legitimasse.*

Intellectus ad auth. item si quis. C. de natu. libe. & de opi. Bar. circa intellectum. §. ad hæc in Auth. ut matri & auiæ. nu. 2.

2 *Legitimatio non fit nisi per oblationem curiæ, & per subsequens matrimonium extantibus legitimis & naturalibus.*

CONSILIVM CCCCXXIX.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Præſuppoſito ꝙ iſte pr̃ & teſtator aliquid reliquerit iure inſtõnis filiabus ſcđæ cõcubinæ q̃ ꝑ ſubſequẽs mr̃imonium fuerũt effectæ lĩmæ, vt ſic teſtñ nõ ſit nullũ ex cã ꝑteritionis. Super eo, de quo q̃ritur, faciunt dubium ꝯtra filium primæ concubinæ & pro filiabus ſecundæ dicta & no. per Bar. in q̃õne diſputata per eum, quæ incipit. hñs filium &c. in qua pro intellectu. d. §. ad hæc. qui eſt. §. t. in Auth. ut liceat matri & auiæ. poſita. C. de natu. lib. auth. item ſi quis liberos, ponit plura quæ dicit acquiri & fore neceſſaria ut fiat lĩmatio ſm̃ tenorem ipſarum, & aliter legitimationem non fieri, q̃ tñ requiſita per Bar. non exprimantur in dicto corpore auth. ſed ipſe dicit ex illo tex. colligi, q̃ tñ hic non ſunt. Nam primò ipſe requirit ꝙ concubina ex qua natus erat ille filius, uiueret tp̃e teſti, & ſic tp̃e, quo protulit illa verba de quibus ibi. Et hoc per tex. illius auth. dum dicunt uerba cũ qua nuptiæ conſiſtere poſſunt &c. quia illud uerbum, poſſunt, eſt præſentis temporis, & ſic dicit ipſe debere intelligi. ſ. tempore dictorum verborum prolatorum, quod hic non fuit, quia tũc erat mortua prima; ſed illud certè non urgeret, quia imo poteſt illud verbum, poſſunt, determinare participiũ habens quod in ꝑcedenti poſuerat, vt ſit ſenſus ꝙ ſi quis habens filium uel filiam ex muliere, cum qua nuptiæ conſiſtere poſſunt tempore quo habuit. Et hoc eſt congruentius, uel non minus congruum, q̃ referre ad ſequens uerbum. ſ. dicat &c. & rõnabilius & fauorabilius eſt ita exponere, uidelicet ut inſpiciatur tempus natiuitatis pueri quo tempore uiuebat mater. Et hoc de facili poteſt ſciri, q̃ ꝙ inſpiciatur tempus prolatorum uerborum quo tempore non eſt certum quod mater ſuperuiueret, vt ſic impediatur actus legitimationis, de qua ibi. Quod enim ſi uiueret, & non eſſet tunc ſua concubina, ſed alteri nupſiſſet; & ſic cum ea non poterat tunc nuptias contrahere, ſed tempore quo eam tenuit & quo filios ſuſcepit, potuerunt eſſe nuptiæ, nonne poterit per illum modum legitimare: non puto aliquem dubitaturum quod ſic, alias daretur illi materia non nubendi alteri deſiderans filios poſſe fieri legitimos ꝑ illum modum. Et ſic perſeuerandi in cõcubinatu & fugiendi vitã matrimonialem, quod eſſe nõ debet. argumen. l. conuenire. ff. de pactis dota. uel quid ſi ipſemet pater relicta uel nupta concubina, alteri nubat & ipſe? dicemus nos quòd perdat poteſtatem legitimandi per illum modum, cùm forte filios non habeat ex vxore? Certè impium & inhumanum hoc eſſet, quòd propter bonum opus quod fecit, ſic perderet priuilegium legitimandi datum per illam auth. cùm de eo quod fecit veniat potius commendandus. ff. de pericu. commo. rei uendit. l. prima. §. licet. ff. de cuſtod. reorum. l. diuus. circa finem. C. de natu. libe. l. cum quis. C. depoſiti. l. 3. ſic econuerſo non eſt iuſtum quem conſequi lucrum ex actum, de quo venit puniendus; unde dictum Bart. præfatum non placet, nec credo ꝙ ſit de mente illius text. ſed ſolum ꝙ potuerunt eſſe nuptiæ tempore quo natus eſt puer qui legitimatur, nec requiritur ꝙ poſſint eſſe tempore quo dicta uerba proferuntur. Et hoc dicitur fuiſſe in caſu noſtro.

¶ Secundo,

¶ Secūdò dicit Bar. requiri, q̄ nō ſolū poſſit vel potuerit ꝯhere matrimoniū cū illa de iure, vt q̄a nullū ſuberat impedimentū canonicū inter eos, ſed ēt qđ de facto honeſtè & ſ̄m bonos mores, alias ſecus, vt ſi vir eſſet nobilis & diues, illa verò ignobilis & pauper, q̄a nō cēſetur q̄s poſſe qđ honeſtè nō pōt. l. nepos ꝓculo. ff. de ver. ſig. ſed hic nō ꝯſtat de hoc, igitur &c. Sed certè nec ꝯſtat de ꝯrio, & in dubio ſi nō apparet cōtrariū, p̄ſumit̄ fuiſſe digna de facto ſicut de iure. ff. de ma. teſt. l. ſeruos. ff. de leg. 2. l. cū pr̄. §. rogo. extra de ſeruti. c. 1. cū ibi no. maxime de iure canoniro ſ̄m qđ ſolū inſpicit̄, an ſubſiſtit impedimētū canonicū vel non, cū ſit matrimoniū hodie ſacr̄m. Et reputat̄ inter opera charitatis hodie, q̄ q̄s capiat vxorē interdū indigniorē ſe. r. inter opera. đ ſpō. vn̄ poſito qđ illa auth. intellexerit vt dicit Bar. q̄a t̄n ius canonicū in matrimonijs p̄ualet, nō dedignabit̄ hodie ſacros canones imitari, facit qđ no. gl. in l. ſi rogatus. de manu. vin. ¶ Tertiò dicit Bar. requiri, q̄ verba de quibus ibi fuerint ꝓlata principaliter p̄ p̄ ſe, ſecus ſi p̄ p̄ aliud, vt fuit in caſu noſtro, vbi ipſum inſtituendo noīauit filiū. arg. C. de teſt. mili. l. ex his verbis. in prin. Sed p̄ eandē l. s. verſ. at. n. pōt dici cōtrariū, vt ſicut ſpāle eſt in militis fauore, vt verba enunciatiua emiſſa principalr̄ p̄ p̄ aliud inducāt diſpōnē, ita & in caſu noſtro fauore lꝉimationis, in qua vertitur fauor publicus vt ciuitas repleat̄ hoībus lꝉimis & habilibus ad officia publica vel dignitates. ar. l. 1. ff. ſolu. ma. q̄a tex. dictarū auth. nō ita arctat ad dicēdū qđ dicit Bar. quin poſſit intelligi eo mō quo dixi. nā dicit. q̄ ſi dicat filios ſuos eſſe &c. ſed hoc ita capit in eo q̄ principalr̄ p̄ p̄ aliud, ſicut in eo q̄ principalr̄ p̄ p̄ ſe; q̄a vtroq; mō verū eſt eū dixiſſe illū filiū ſuū. ¶ Præterea cū inſtitueret ipſum, cēſetur voluiſſe dicere meliori mō, quo dicere potuit vt valeret inſtitutio. l. miles q̄ deſtinauerat. ff. de teſt. mil. & ſic taliter q̄ lꝉimus efficeret̄.

¶ Quartò dicit Bar. requiri vt talis pr̄ cū dixit talia verba đ quib' ibi, nō haberet filios lꝉimos & naturales, vt in auth. qui. mo. na. eſſ. ſi. legi. §. ſi igit̄ licētia. ver. ſi vero ſolūmodo. & q̄b' mo. na. eſſi. ſui. §. ſi verò his,

2 † q̄a extantibus lꝉimis & naturalibus nō fit lꝉimatio

a niſi in duobus caſibus. ſ. per oblationē curiæ [a], & p̄ ſubſequēs ma-

b trimoniū [b]. eo. ti. §. gn̄aliter. in fi. tex. & gl. & allegat Bar. Hoſt. hoc expreſſe tenentē in ſum. q̄ fi. ſint legi. cir. fi. & Io. And. in c. p̄ tuas eo. ti. Sed certè hic habebat lꝉimos & naturales t̄pe quo fecit dictū teſt̄m, vꝫ natos ex ſecūda ꝯcubina, cū qua poſtea m̄rimoniū ꝯtraxerat, & ſic erāt effecti lꝉimi & naturales; & per ꝯn̄s nō vr̄ facta lꝉimatio per ꝓlationē taliū verborū. Bꝫ licet iſtud videatur ſatis vrgere prima facie p̄ p̄ autoritatē Hoſ. & Io. An. Iac. t̄n de Bel. ī d. §. ad hæc. tenet cōtrariū, vꝫ q̄ hoc nō requirat̄, q̄a tex. hoc non dicit, ſed ſolū facit vim in hoc qđ dixit eos eſſe filios ſuos, nec appellauit eos naturales &c. quo caſu lꝉimant̄ autoritate iuris ſcripti in d. §. ad hæc abſq; alio reſcripto principis, per qđ patet non obſtare tex. ꝑ allegatos in ꝯtrariū, q̄ requirūt illud qđ dicit Bart. q̄s loquūtur q̄n pater fatebat̄ filios eſſe naturales; quo caſu nō loquitur ille. §. ad hæc. ſed illi tex. q̄ requirūt q̄ teſt̄m in quo eos filios appellauit & dixit velle eos fieri lꝉimos oñdat̄ principi, & tūc princeps faciliter per ſuū reſcriptū lꝉimabit eos, ſi nō extāt lꝉimi & naturales, & ſic tunc lꝉimatio fiet non autoritate iuris ſcripti, ſed per reſcriptū principis qui ꝓteſtatur ſe nolle lꝉimare per reſcriptū ſtantibus lꝉimis & naturalibus, vt in d. §. gn̄aliter. ſed in caſu nr̄o nō appellauit eū naturalē, ſed dūtaxat filiū, quo caſu nō expedit oſtendere, teſt̄m principi nec aliud reſcriptū ab eo impetrare, ſed autoritate illius auth. effectus eſt lꝉimus, licèt extarent dicti lꝉimati per ſubſequēs matrimoniū, cū tex. illius authē. in §. ad hæc. non requirat lꝉimos non extare. & erubeſcimus ſine lege loqui. in auth. de triente & ſemiſ. §. conſideremus. C. de colla. l. illā. circa mediū. & ſic Iac. de Bel. vr̄ melius cōſideraſſe q̄ Hoſ. Io. An. & Bar. alias illi tex. vident̄ inter ſe cōtrariari, dū primi duo requirant non extare lꝉimos, & teſt̄m oſtendi principi, & impetrari reſcriptum, & t̄n tex. in §. ad hæc. nullum de p̄dictis tribus requirit, ſed ſolum qđ dixerit eos filios ſi loquerentur in vno & eodē caſu. Sed nō ita eſt imo in diuerſis q̄a. §. ad hæc loquit̄ q̄n dixit eos filios & non dixit naturales, quo caſu præſumitur ille tex. matrimonium fuiſſe contractū inter teſtatorē & matrē filiorū. Sed conſtat quòd tunc lꝉimantur ēt extantibus legitimis. vt in §. gn̄aliter. in fi. in authē. qui. mo. na. effi. ſui nimirū ergo ſi tex. in §. ad hæc. vt liceat matri & auiæ. non requirit q̄ legitimi non extent, ſed alij tex. in contrarium alle. loquuntur, q̄n fatebatur eos naturales, quo caſu ex ſolis verbis quod uult eos effici legitimos non efficiuntur legitimi, nec præſumitur cōtractum matrimonium, ideo tunc requiruntur illa tria de quibus. ſ. quorum nullū req̄ritur in §. ad hæc. q̄ nihil habet agere cū caſibus paragraphorum alle. in ꝯtrariū. Et poſito q̄ dictū Bar. Hoſ. & Io. an. foret verū, dēret intelligi q̄n extarent filij lꝉimè nati, & ſic in potiori ſignificatu. l. 1. §. q̄ in ꝑpetuā. ff. ſi aget vec. nō q̄n lꝉimati p̄ ſubſequēs m̄rimoniū, vt eſt in caſu nr̄o; q̄a nō debēt eſſe melioris ꝯdōnis, ex eo qđ ſint lꝉimati p̄ verū ſubſequēs m̄rimoniū, q̄ iſte q̄ lꝉimat' eſt p̄ m̄rimoniū a iure p̄ſumptū, cū tātæ efficaciæ ſit iuris p̄ſumptio, quātæ eſt ipſa veritas; q̄a iuris p̄ſumptiones ſunt liq̄diſſimæ ꝓbōnes veritatis. l. licēt imperator. ff. de leg. 1. vr̄ ergo poſſe cōcludi ꝓ filio primę cōcubinæ, non obſtantibus nō. per Bar. in d. diſputatione q̄ faciliter pn̄t tolli vt patet ea p̄dictis. Præterea in caſu quem Barto. ponit, pium erat irritare lꝉimationem; q̄a q̄ dicebat ſe lꝉimatū p̄ verba ꝓlata in teſtō, dicebat teſt̄m ex hoc fore nullū, qđ in eo erat p̄teritus qđ erat abſurdū, vt ſumeret fundamētū ad impugnādū, vn̄ dicebat ſe ꝯſecuturū cōmodū & honorē lꝉimationis tāquā īgrat' vt in regula iuris, ſed in caſu nr̄o pium eſt lꝉimationē defendere, q̄a lꝉimatum defendere vult p̄ hoc teſt̄m, cū in eo fuerit inſtitutus ꝯ volentes impugnare. Et ſi iſte caſus fuiſſet ꝓpoſitus Barto. ſicut ille, laboraſſet ꝓ iſta parte, ſicut ibi laborauit ꝓ illa. Verum q̄a nō parua eſt autoritas eius nec minor Hoſt. & Io. an. in locis ſ. alleg. forte deſtitiſſem cōſulere ꝓ vel ꝯ, ne viderer p̄ſumptuoſus, niſi q̄a mihi fuiſſet oſtenſa q̄dā lꝉimatio facta p̄ comitē palatinum hn̄tem ptātem ab Imperatore Karolo quarto de dicto filio primæ concubinæ iam ſunt anni. 33. q̄ tollit oēm dubitationē, q̄a facta fuit vt dr̄ viuente prima cōcubina m̄re eius. Nec ibi uidi vel cōprehēdi defectū aliq̄nē quantum ad hoc ꝓpoſitum. Nec ob. q̄ in priuilegio dr̄, q̄ per lꝉimationē fiendā non dēat fieri p̄iudiciū lꝉimis & naturalibus, quominus æqualiter ſuccedāt, q̄a debet intelligi. ſ. ab inteſtato. Sed hic factū eſt teſt̄m, in quo pr̄ pōt facere filios inæquales, dūmō nullū eorū fraudet lꝉima, ēt ſi ſint oēs lꝉimè nati. in Auth. de nup. §. fi. vel penul. quā ꝑtātem non credit̄ princeps voluiſſe patri tollere per dicta verba. Sed hic, vt dr̄, alij

a nati ex ſecunda concubina & lꝉimati per ꝯn̄s m̄rimonium, non ſunt fraudati lꝉima; quia fuit eis relictū iure inſtōnis, vnde ſi non tm̄ quod ſufficeret, agere pn̄t ad ſupplementū. Concludo igit̄ ꝓ dicto filio primæ cōcubinæ nō obſtātibus obiectis in cōtrarium.

¶ Caſus.

¶ Stante ſtatuto, q̄ ſi aliq̄s emerit ab aliquo certas res immobiles, poſſit coherens ipſius terræ vēditæ cōparere, & offerre p̄tiū exburſatum p̄ emptorē, & emptor ſit obligatus reſtituere rē emptam ſtante ēt reformatione ipſius ſtatuti, q̄ eſt his verbis copulata. In ſtatuto de pn̄tatione ꝓpinquorum & coherentiū obſeruetur cōſuetudo ſalua, cū hoc qđ abſentes a diſtrictu Paduæ, & his q̄bus per ignorātiā nō fuiſſet factū cognitū, habeāt terminū vni' anni ad præſentandū, orit̄ dubitatio. Quidam honoralibilis ciuis ſer Ioānes rubeus emit certas terras ad incātum, vt patet ex pu-

b blico inſtr̄o & ſtetit in poſſeſſione p̄ annos. 2. & vltra pacificè & q̄etè elapſo dicto t̄pe q̄dā coherens cōparuit offerens p̄tiū per emptorē exburſatū, obijcitur p̄ emptorē q̄ eſt elapſus terminus quo poſſit offerre, q̄a dēbat cōparere intra annū a t̄pe emptionis cōputādū, & ſic cū ſit elapſus ann' excludit̄ a ſtatuto in reformatione ſua, q̄a ſi ſtatutū excludit abſentes poſt annū, q̄bus nō potuit cōtumacia vel negligētia imputari, a fortiori pn̄tes q̄ fuerūt in cōtumacia vel negligētia cōparēdi & offerēdi. ¶ Et ſtatutum ſiue reformatio expſſè excludit poſt annū ēt illos, q̄bus nō eſt factū cognitū. In ꝯtrariū, q̄a ſtatutū excludit illos, q̄bus p̄ ignorantiā emptoris nō eēt factū cognitū, & ſic q̄n emptor nō eſt in culpa vel dolo, ſed q̄n emptor ſciēter tacet, & nō denūciat illis quos ſcit eſſe vicinos & coherentes & pn̄tes, ſtatutum non vr̄ loqui.

¶ Et q̄ritur conſi. q̄ vicinus poſt annum indiſtinctè ſit excluſus.

¶ Item q̄rit̄ Titius & Seyus ſunt vicini qui hn̄t duas poſſeſſiones vicinas, Titius vendit. A. ſuam & Seyus ſuā uendidit. B. q̄rit̄ verū. A. tāquā vicinus contra. B. uti poſſit beneficio ſtatuti & econtra B. tāq̄uā uicinus. A. ꝯtra ipſum. & A. uti poſſit ſtatuto. Ita qđ un' ab altero oblato p̄tio ꝯ. t̄ps ſtatuti rem emptā recuperare poſſit, ſ. A. rem emptam per. B. & B. rem emptam per. A. Et vr̄ q̄ ſic, q̄a facta vēditione purè. A. fuit factus pn̄s rei per eum emptæ. B. ſit rei per eum emptæ; vnde tanquam uicini unus contra alium uidetur poſſe uti ſtatuto, & pro iſta parte petitur conſilium.

S V M M A R I A.

1 *Emptor qui ex forma ſtatuti debet certificare coherentem ſi uult offerre, ſi per ignorantiam non denunciet, nunquam labatur tempus coherenti.*

Ementibus

a Curiæ. de qua legitimatione uide q̄plures ſolennes limitationes per do. de imo. in cōſ. 139. in 5. uol. & uide Bar. l. auth. item ſi q̄s C. de natu. libe. multa per canoniſtas in cap. ſuggeſtum. de deci.

b ¶ Et p̄ ſubſequēs matrimoniū. Aduerte tamen q̄ licet pr̄ contrahat matrimonium cum m̄re filij naturali, non t̄n legitimātur nepotes ex illo filio naturali q̄n tale matrimoniū contraxit pater poſt mortē filij. ita no. dicit Bald. poſt Guil. de Cu. in l. benignius. ff. de leg. quod dictū refert & ſequit̄ ꝓual de no. Hyp po. mar. ſin gu. 181 [illegible] credo [illegible] ſcu. e H. F.

6 *Emẽtibus dubus a duobus uicinis uerum poſsit uiciſſim facta emptio ita ut unus alteri nõ poſſit præſentare & offerre uigore ſtatuti ſup hoc diſponẽtes,*

CONSILIVM CCCCXXX.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Circa primũ qſitũ notandũ eſt ꝙ añ factam reformationem de qua ſ. q̃ præfixit terminũ anni ad pñtandum, poterat qñcunque pñtari; quia ſtatutum nullũ tp̃s pfigebat. ff. de execu. l. iuriſperitos. §. cum oriundus. ff. de uen. inſpi. l. j. §. meminiſſe. C. de pę. l. ſeruus. & qđ no. Inn. de ꝯſt. c. ex literis. qđ añt dixi qñcunque, intelligo ſanè. i. ſaltem uſq; ad 30. an. & non ultra, quia tãto tpe tollit oẽ ius qđ hẽt priuatus ꝯ priuatũ. l. ſicut. C. de pſc. 30. an. reformatio uerò pdicta facta ad dictũ ſtatutum de pſc. propinquorũ. Primò & ante oĩa ꝯfirmant ꝯſuetudinem pręteritã dicẽs, ꝙ obſeruet cõſuetudo ſolita, ꝙ eſt intelligendũ. ſ. præterq̃ in caſibus q ſtatim ſubijciunt; poſtea reformat ponendo duos caſus in qbus uult nõ dẽre expectare uicinũ uel propinquũ ad pñtandum niſi uſq; ad annũ, uidelicet qñ tpe venditionis factæ erat abſens a diſtrictu Paduę, quo caſu nõ potuit imputari emptori ſi pſonałr ſibi nõ notificauit, & ſic ꝯueniens eſt ut reſtringat potẽtia ſibi pñtandi & auferendi rem emptã, alius caſus eſt qñ erat pñs tñ per ignorãtiã emptor ſibi nõ notificauit nec diſtinguit inter ignorãtiã iuris, vel facti. Nã & ignorãtia iuris excuſat a dolo uel malitia. l. ſed ſi lege. §. fore. ff. de peti. hære. & no. glo. in l. ſi quis ius di. nõ obtẽ. in fi. magnæ gl.

1 ¶ † Vr̃ ergo dicẽdũ in caſu nr̃o, ꝙ ſi dict' emptor p aliquã ignorãtiã iuris vel facti nõ notificauit dicto coherẽti ſe emiſſe, nec ipm reqſiuit ſi uolebat offerre, qa forte credebat ex aliqua cã ẽt iniuſta nõ dẽre ipm reqri nec ipſum poſſe pñtare, ꝙ cũ nõ fuerit in dolo nec in malitia, licet forte fuerit in culpa, ꝙ tũc poſt annũ poſſit repellere dictũ coherẽtẽ volẽtẽ offerre pp dictã reformatioñẽ q reſtringit ptãtẽ offerẽdi vſq; ad annũ qñ fuit pñs tpe vẽditiõis & p ignorãtiã ẽptoris ſibi nõ fuit emptio notificata. Si verò nõ fuit ĩ d. ẽptore iuris vł facti ignorãtia, ſed certa ſcia iuris & facti ẽ & ſic dol' & malitia nõ aũt culpa, tũc ſecus vr̃ vt dẽat obſeruari pterita ꝯſuetudo & obſeruãtia. ſ. ꝙ qñcũq; veniẽs vicinus vł coherẽs ẽt poſt annũ audiat volẽs offerre pp dictam reformationẽ in prin. In dubio nõ potius pſumo fuiſſe culpã q̃ dolũ vel maliciã. ut no. Bar. in l. ij. C. de erro. aduo. per l. pen. & l. ſenatus. C. de his qui ſibi aſcribunt in teſtõ. Et ſic dictũ emptorem poſſe dictum volentem offerre excludere propter dictam reformationem.

2 ¶ † Circa ſm quæſitum aduertẽdum, ꝙ ſtatim ꝙ Titius primus venditor vendidit. A. priuſq̃ Seyus ſcđs vẽditor venderet. B. fuit acquiſitum d. Seyo ius offerẽdi & retractãdi venditionem factã. A. virtute d. ſtatuti. Et ſic d. A. fuit acquiſitũ ius dñij tpaliter. ſ. quouſq; Seyus põt offerendo retractare venditionem. Licẽt ergo haberet dñium, videbatur nõ habere, poſtq̃ ſibi poterat auferri; qa potius cenſebatur eius qui poterat auferre q̃ ſuum. arg. de regu. iur. l. q actionem hẽt. ſi ergo Seyus poſtea vendidit ſuam. B. non vr̃ ꝙ. A. qui habebat ius & dñium tpale fuerit ꝯcquiſitum ius retractandi ſm vẽditionem factam de re cuius & dñium erat apud Seyum perpetuò, qa potẽtius erat q̃ ius tpale & minus potens non dẽt vincere magis potens, ſed potius econuerſo. ar. l. 1. ſi te ſolum. ff. de hære. inſt. Nam ſtatutum dans potẽtiam offerendi vicino cenſetur habuiſſe reſpectum ad rem q̃ hẽt offerens, vt poſſit alteram ſibi adiungere, ſi verò hẽt rem temporaliter, non vr̃ ſua intereſſe alteram ſibi adiungere, iõ non acqrit ius alteram acqrendi poſtq̃ ſua natura non intereſt. Præterea videret hæc acqſitio nugatoria ſi fieret ita reciproce. ſ. mihi de tua & tibi de mea, & ſic nulla & inualida. ar. l. cum pater. §. pater q filio. ff. de leg. 2. In ꝯrium facit, q non minus dr̃ habere dñium ille. A. q primo emit a titio q̃ ſibi poterat auferri per tertiũ. ff. de rei vẽ. l. non minus. multa. n. poterant accidere pter q̃ nõ auferet. ff. de acq. re. do. l. naturalẽ. §. 1. in fi. Et ſic non obſt. prima alleg. Sed nec ſcđa vr̃ obſtare. ſ. ut dicat nugatoria fore dr̃ reciproca acqſitio. ſ. mihi de tua & tibi de mea poſtq̃ fit de diuerſis rebus quarum vna põt eſſe melior altera, vel ſi hoc non eſt põt haberi maior affectio ad vnã q̃ ad alterã ſignificationẽ, Seyus vendat ſcđo loco. B. ſuam poſſeſſionẽ añq̃ offerat. A. & ſuã q̃ emit. A. ſibi auferat intereſt ipſius. A. uel intereſſe põt ꝙ ſibi acqrat ius offerendi ipſi. B. & auferre poſſit ipſi. B. rem q̃ emit a titio. Et ſic nõ curabit illam perdere, quam ipſe emit, poſtq̃ poteſt acquirere magis ſibi gratã. Et p hoc gl. quæ eſt in d. §. pater q filio. ſuper verbo hæreditatis. Nam ille. §. loquitur, qñ fideicõ. reciprocum eſt pecuniarium. Nã tunc bene eſt verũ, ꝙ eſſet nugatoriũ, ſi tm̃ a te recipio quantũ tibi do. ff. ad l. fal. l. ſi fundus. in fi. qa nullã vtilitatẽ conſequor a te, nec tu a me, ſi do tibi centum & a te centũ recipio; iõ tale nugatoriũ fideicõ. non cenſetur teſtator in dubio facere voluiſſe, vt ibi. Secus aũt dicit ibi gl. ſi vtilitas aliqua reſultaret per l. peto. eo. ti. qđ ego exẽplifico cũ non eſſet pecunia, ſed conſiſteret in ſpeciebus vt dixi.

¶ Præterea poterit eſſe, ꝙ Seyus non offerret infra tp̃s. Et ſic venditio facta A. per Titiũ non retractabit, & ſic iſta ꝯiungeť cũ illa. Et poſito qđ offerat & tractet nõ debet finiri acquiſitio facta A. tpe quo dñium ſuũ durabat, quia nõ minus erat dñs ꝙ ius ſuũ poterat retractari & finiri. vt d. l. nõ iõ minus. faciũt no. per Bar. in l. iul. ff. de cõdi. inde. in fi. Et ſic vr̃ poſſe cõcludi p eo qđ petiť, vt alter ꝯ alterũ vti poſſit ſtatuto pdicto hoc mõ, vz qa B. q ſecũdo emit a Seyo aget ꝯ A. q primo emit a Titio iure ſibi ceſſo a Seyo ſuo vẽditore, ius. n. offerendi fuit quęſitũ Seyo primo loco q erat dñs tpe primo primæ vẽditionis factæ A. per Titiũ. Et vẽdendo Seyus B. trãſtulit cũ re vendita oẽ ius ſibi ꝯpetens eius occaſione pp verba cõſueta apponi in inſtrõ. l. ſi res quã. ff. de euic. aget ergo B. iure ceſſo ꝯ A. ſed ipſe A. aget ꝯ & nõ ceſſo ſed iure pprio & ſibi principaliter acquiſito. Nã tpe venditionis ſecũdæ factæ B. per Seyũ, ipſe erat iã dñs rei per eũ emptæ A. Titio licet reuocabiliter, vnde ex venditione ſcđa facta per Seyũ ipſi B. ius offerẽdi & aduocãdi fuit acquiſitũ ipſi A. primo emptori recta via, nõ aũt Titio q vẽdiderat iã A. & tradiderat, & ſic deſierat eſſe dñs. Nec obſt. pdictis ꝙ facta retractatione fingiť emptor retro nõ fuiſſe dñs, qa poſito ꝙ ita eſſet, cũ dictæ vẽditiones factæ fuerint diuerſis tpib', quælibet trahiť ad ſuũ tp̃s. Et ſic licet venditio facta B. fingat non fuiſſe facta, & ſic B. nõ fuiſſet effectũ dñm, non ſequitur, ergo nec Seyus q ſibi vẽdidit nõ fuit dñs; vel fingitur nõ fuiſſe vel tunc vel prius. ſ. cũ Titius vẽdidit A. imo patet ꝯriũ, & ſic ſequiť qđ Seyo non potuerit acquiri ius offerendi & auocandi ꝯ A. primũ emptorẽ. Econtra verò licẽt retractata vẽditione facta A. fingatur A. nunq̃ fuiſſe dñs, tñ re vera bene fuit, vt d. l. non minus. ff. de rei vẽdi. Et ſic cũ oĩ ſuo effectu, potuit ergo dicto A. acquiri ius offerẽdi ꝯ B. & ſcđm emptorẽ. Et licet poſtea fingatur nõ fuiſſe, ſi retractata fuit ſua emptio, non tñ fingitur retro ius pdictũ non fuiſſe perſonæ ſuæ q̃ſitũ, qa nulla neceſſitas cogit nos ad hoc dicendũ.

¶ Et ita videtur mihi Paulo de Caſtro. I. V. doctori fore dicendum de iure, & ad fidem me ſubſcripſi & ſigillaui.

¶ Caſus.

¶ In nomine dñi noſtri Ieſu Chriſti. Ex facto pponit ꝙ magiſter Ioannes dum eſſet ſanus & mente & corpore erat homo qui clarè expeditè & articulatè loquebatur hic dũ morbo peſtifero percuſſus eſſet & vſq; adeo ĩfirmitate grauatus ꝙ iã linguã groſſam habebat. Ita dicunt teſtes intelligebantur tñ q̃ dicebat & q̃ loquebatur, dixit corã quatuor teſtibus maſculis & tribus fœminis & parochiano ibi fortuito exiſtentibus nec aliter vocatis vel rogatis ꝙ volebat ꝙ Gregorius eſſet ſuus hæres, pſupponitur ẽt per teſtes alios pbari ꝙ ante dicta verba ipſe magiſter Ioan. pp acritatẽ morbi & vicinã mortẽ oſtendebat alienationẽ mentis & ſigna furentis ſeu mente capti, oſtendebat. n. pudibunda, infremebat dẽtibus facie & manibus, ita qđ iudicio teſtiũ furioſus videbatur. Et ꝯtinuo vt dicũt teſtes ſe habuit deterius vſq; ad mortẽ incluſiuẽ; q̃ mors ſecuta fuit añ horã cõpletã poſt dicta verba. Præſupponiť ẽt ꝙ cõis mos & obſeruãtia gñalis in ordinãdis teſtis in hac patria fuit & eſt, ꝙ ſeruãtur ſolẽnitates iuris ciuilis ꝙ inſpectiõe nulli' & nullorũ teſtõrũ in antiquis & modernis tpib' cõpilatorũ liquet & liquere pt. Et ẽt eo tpe quo Gregorius Pap. 12. cuius geſta fuerunt approbata in cõcilio Cõſtantieñ, morã traxit per plura tpa ĩ hac ciuitate Arimini, q̃ eſt terris eccleſiæ. ¶ Nũc Gregorius dicit ſe hẽdẽ ex iſta diſpoſitione aſſerẽs ea diſpoſitiõe canonica p c. cũ eſſes. & c. relatũ. dictã diſpoſitionẽ tenere. Contra verò aliegant ſorores d. magri Ioãnis dicẽtes ſe hẽdes ab inteſtato, tũ qa magr̃ Ioã. mortuo ſtr̃is videbať, ex quo cũ lingua groſſa loquebať, ad qđ adducit authoritas Bar. in l. iubemus. C. de teſta. tũ qa videbať mẽte captus, tũ qa dicta capła vĩr pcedere in relictis ad pias cauſas, ſecus in alijs; tũ ẽt qa teſtes nõ fuerunt rogati, quæ ſolennitas non vr̃ remota per d. c. cum eſſes. ſm Fran. de Albergotis quem ſequi videtur Anto. de But. ibi relatum. tum ob antiquam & gñalem obſeruantiam de qua ſ. Præſupponit quod tpe dictæ peſtis, in quo deceſſit dictus magr̃ Io. & in alijs peſtibus q̃ ſepius viguerunt in ciuitate pdicta, potuit hẽri numerum teſtium ex actis de iure ciui. & ſic etiam fuit adhibitum. Quæritur quid iuris.

S V M M A R I A.

1 *Teſta.ri an quis poſſit in terris eccleſiæ non ſeruata ſolennitate iuris ciuilis, etiam quando non teſtatur ad pias cauſas.*

2 *Intellectus ad c. cum eſſes. de teſta.*

CONSILIVM CCCCXXXI.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Iſta[a] inſtõ Gregorij non vr̃ poſſe impugnari ex cauſis p̃dictis.ſ.ea defectu teſtatoris, qđ nõ poſſit articulatè loqui. C.de teſt. l.iubem⁹.poſt prin.quia lex illa ſm̃ Ang. cũ not. ibi per Bar. vẽdicat ſibi locũ, qñ a teſtibus nõ poterat intelligi, alias ſecus, licèt linguã ingroſſaſſet p l.qm̃ indignũ.eo.tit.ibi neq; neceſſaria ſint momẽta verborũ, q̃ forte ſeminecis & balbutiẽs lingua ꝓfundit &c. Sed hic intelligebant ea q̃ dicebat, vt ſ̃.dr̃ in pũcto.

1 † Nec ẽt vr̃ poſſe impugnari ea defectu ſolẽnitatis teſtiũ, q̃a fuerũt ſeptẽ, maſculi.ſ.ſolũ quatuor, & tres fœminæ, nec fuerunt rogati; q̃a iſtud hẽret nocere ſi factũ fuiſſe teſtm̃ in terris imperij, ſed q̃a factũ fuit in terris ſuppoſitis ẽpali iuriſdõni eccleſiæ Romanæ.ſ.in Arimino, nõ vr̃ nocere q̃a ſufficiũt tres teſtes cum p̃sbytero rectore.vt in c.cũ eſſes.de teſta. qđ capitulũ vr̃ hẽre locũ ẽt in relictis ad nõ piã cãm, vt ibi cõiter vñr tenere. doct.ſ.Io.an.& alij Moder.& Spec. expreſsè hoc firmat in ti.de inſtr.edi.§. cõpẽdiosè.ver.itẽ p ius canonicũ. ¶ Itẽ nec p morẽ & obſeruantiã, q̃ dr̃ vigere & viguiſſe ſp in dicta ciuitate Arimini, q̃ in teſtis factis ad nõ piã cãm ſeruat̃ diſpõ iuris ciuilis & ei⁹ ſolẽnitas; q̃a talis cõſuetudo vr̃ reprobari p illud capitulũ, inquãtũ vellet teſtm̃ aliter nõ ualere tãquã ꝯ ius diuinũ & naturale, quod eſt vt in ore duorũ vel triũ ſtet oẽ verbũ, vt ibi hr̃ in tex. ¶ Br̃ non obſtantib⁹ p̃dictis, ſi eſſem iudex darẽ ſñiam in ꝯriũ, vcꝫ q̃ dicta inſtõ non valuit nec valet p̃p defectũ ſolẽnitatis iuris ciuilis; q̃a nõ fuerũt 7. teſtes maſculi & rogati. l.hac cõſultiſſima. C.de teſta.ff.e.l.qui teſtõ.§.mulier.

2 † Nec ob.c.cum eſſes.q̃a q̃cq̃d alij dicant gl.ordi. ibi cui potius inherendum vr̃ in dubio, tenet illud.c.locũ hẽre ſolũ in inſti.vel relictis factis ad piã cãm, & reprobat alias opi.quas ibi recitat, & dicit hãc tenẽdã; q̃a dicit ipſum loq̃ in eodẽ facto, de quo loq̃t̃ ſeq̃ñs capitulũ.relatũ. & cõtingente.in eodẽ loco.ſ.in ciuitate Veltri, q̃ eſt eccl̃iæ Romanæ, & in qua fuit inſtituta eccleſia cuius gl.opi.vr̃ p̃ferenda, maximè in re dubia in qua rõ plus ſuadet q̃ opi.ſua, vt eſt hic. Nã ſicut dñt iura, q̃ leges nõ dedignãtur ſacros canones imitari, qñ cõſtat eos aliter diſponere q̃ leges, ita & qñ nõ cõſtat, ſed eſt dubiũ, ſacri canones nõ dedignant̃ imitari ſacratiſſimas leges; vñ in terris ſuppoſitis t̃pali iuriſdõni eccleſiæ cõſtat ſeruari leges, ſi aliud p canones nõ reperiat̃ diſpoſitũ expreſsè. Sed in caſu nr̃o dici nõ põt, q̃ reperiat̃ expreſsè ꝯriũ diſpoſitũ, q̃a c.cũ eſſes.põt reſtringi ad inſtõnes & relicta ſcã ad piã cãm, de q̃bus loq̃t̃ ſeq̃ns c.relatũ. Et hoc eſt ꝓbabilius dicere, q̃a ſm̃ hoc leges & canones cõcordabũt cũ ẽt leges talia relicta priuilegiẽt, vt nõ requirat̃ in eis iuris ciuilis obſeruãtia circa ſolẽnitatẽ.l.1.C.de ſacro ſan.ecc. ſm̃ intellectũ cõem maximè Bar. ¶ Et ipſam legẽ canones ampliãt, q̃a illa loq̃t̃ qñ fit inſtõ vl̃ relictũ a ꝯſtituto in mortis articulo. Sed illa cap̃la diſponũt idẽ, ẽt qñ a nõ ꝯſtituto in tali articu. Reſtringere ergo illud cap̃m ad iſtũ caſum, cũ quo ꝯcordabit cũ diſpõne legali, ꝓbabilius eſt, q̃ dicere q̃ leges corrigant̃ in terris ſubditis eccl̃iæ, cũ nõ ſit dare rõnẽ diuerſitatis, quare in relictis ad nõ piã cãm aliud eẽ dẽat in terris ſubditis eccl̃iæ q̃ in ſubditis imperio. Fuit.n.ſolẽnitas introducta in teſtis fauore volũtatis p̃p ſuſpi. falſitatis euitãdã q̃ facilius cõmittit̃ in eis, q̃ in actibus inter viuos. C.de fideicõ. l.fi. q̃ rõ militat & locũ ſibi vendicat pariter ĩ utriſq; locis ĩ relictis ad nõ piã cãm. ¶ Nec ego vnq̃ vidi ſeruari ꝯriũ & in terris ſubditis eccl̃iæ Romanæ de q̃bus ego ſum, imo vbiq; uidi ſeruari ſolẽnitates iuris ciuilis in relictis ad nõ piã cãm. Et illa cap̃la remittentia ſolẽnitates locũ hẽre ſolũ in relictis ad piã cãm.i.ꝓ aĩa. Et ita ea alle. Bar.in d.l.1.C.de ſac.ſan.ecc.in vlti.q.& q.ſeq.articu.fi.& vitemus correctionẽ legũ, ſicut vitãda eſt.l.p̃cipimus. C.de app. Et aliq̃d dñt canones ad l.illã, qđ nõ eſt iuri ꝯriũ, ſed ꝯforme.ut ſ̃.dixi ergo &c. C.de inoſ.teſt.l.ſi qñ. Nã abſurdũ vr̃ dicere capitulũ illud unico uerbo voluiſſe oẽs leges tollere, cũm fuerint cũ tãta deliberatione & ob sãtã & talẽ iuſtã cãm, cũ tñ cõgruè poſsint reſtringi, vt dixi ſine aliqua abſurditate. Cõcurrũt ẽt in caſu nr̃o alia, q̃ inclinare debẽt animũ vniuſcuiuſq; iudicis.ſ.ſuſpitio mentis alienatæ p̃p grauem infirmitatem. l. hac conſultiſſima.§.atcum humana.C.q̃ teſta.fa.poſ.& p̃p actus de quibus in pũcto, & ſic non erat ſanus corpore nec mente, qđ tñ vltimũ requiritur. C. de tranſac.l.ſanũ mente. Si.n.fuiſſes ſanæ mentis veriſimile eſt q̃ feciſſet vocari notarium & teſtes ſicut alij faciunt. ¶ Concludo ergo reſecatis ſuperfluis p̃p glo.q̃ eſt in d.c.cũ eſſes. dictã inſtitutionẽ fore nullã, poſtq̃ non eſt ad piã cauſã, licet facta fuerit in terra ſubdita Romanæ eccleſiæ, & eã non fore ſeruandã nec in foro ſeculari nec eccleſiaſtico p̃p defectum ſolẽnitatis requiſitæ a iure ciuili. Et ad allegata in ꝯrium patet reſponſio ex prædictis.

a ¶ Iſta. ad huius conſilij materiam vide do. Alexã. de imo. in conſ. 176. 1 2.uol. Spe. in ti. de inſtru. edi. §. colum ver. tres teſtes. d. And. ſic. in c. iudicãte. de teſta. qui totam materiã aggregat.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Hieronymus de Biono cõductor datij ferri, qđ conduxit a cõitate Belũni per vnũ annum inchoatum primo Ianuarij elapſi pro libris ducentis & octoginta in menſe, propter incurſum hoſtium factum in diſtrictu Belũni refutauit dictum datium cõi Belũni ſecundum formã ſtatutorum. Et petijt q̃ dñs Poteſtas & Capitaneus ciuitatis Belũni ſuperinde ſententiare & terminare debeat. Ex aduerſo ſyndicus dicti cõis Belũni cõparuit denegando dictũ Hieronymũ poſſe refutare dictũ datiũ. Et qđ hoc cõmittatur cõſilio ſapientis. replicat dictus Hieronymus q̃ imo poteſt refutare, & q̃ dictus dñs Poteſtas debeat dictã cauſam terminare ſine conſilio ſapientis ſm̃ formã vnius ſtatuti, cuius copia vobis mittitur. Modò q̃ritur an dictus dñs Poteſtas teneatur eã cauſam terminare ſine conſilio ſapientis vigore infraſcripti ſtatuti, an non.

¶ Copia dicti ſtatuti patet in volumine ſtatutorũ cõis Belunni.

¶ Statuimus, q̃ ſuper q̃õnibus vertentibus occaſione datiorũ vel mudorũ oĩ die & hora diebus feriatis & nõ feriatis, & ẽt ſolẽnib⁹ diebus introductis ad honorẽ dei & ſanctorum eius rector ciuitatis Belũni teneatur per ſacr̃m cognoſcere, & eas ſine debito terminare ſine conſilio ſapientis ſummariè, & ſine ſtrepito, & figura iudicij, & in quocunque loco. Et quòd a ſententijs latis per dictos rectores ſuper ipſis datijs mudis non poſſit nec debeat appellari, ſeu opponi quòd dicta ſententia ſit nulla.

S V M M A R I V M.

1 *Statutum prohibens conſilium ſapientis ſuper cauſis occaſione datiorum motis non habet locum, quando eſt quæſtio inter datiarium & fiſcum.*

CONSILIVM CCCCXXXII.

1 IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ † Ego puto dictũ ſtatutũ debere intelligi de q̃õnibus vertẽtibus inter datiariũ & habentes ſoluere datiũ, q̃a cũ illę ſint frequentes & leues requirũt celerationẽ.l.1.ff. de dã.infec. Nõ .n.forenſes q̃ vadunt & volũt cito expediri & ẽt quicũq; tranſeũtes poſſunt expectare conſiliũ ſapientis, & cũ multa poſſint accidere difficile & incõmodũ eſſet hoc expedire, & plus cõſtare poſſet tale cõſiliũ q̃ ſit datiũ qđ petitur, iõ ſtatutũ ſic ꝓuidit. facit.l. ꝓ̃ locis.& l.mediterraneæ. C.de an.& tribu.li.10. Nõ credo ſtatutũ debere intelligi in q̃õnibus vertentibus inter cõe & datiariũ, q̃ ſunt fiſcales, & tangunt p̃iudiciũ fiſci, q̃ non ſunt ita frequẽtes, & non talẽ requirũt accelerationẽ, vñ inſtantia earũ p̃t durare vltra terminũ.l.ꝓperandũ.poſt prin.C. de iudi. & in eis eſt ſeruandus ordo iudiciorũ. C.de ꝯduc.& ꝓcur.l.1.li.11.in fi.libri.& qđ ibi per Bar.& maximè ubi agit̃ de totaliter dimittẽdo officiũ datij vt in caſu nr̃o, in quo põt verti magnũ p̃iudiciũ cõis.arg.C. de auto. p̃ſtã.l.fi.circa fi. Vnde cõcludo, q̃ ſi p̃tãs dubitat an ille poſſit refutare datiũ, cũ ꝓbabilis ſit dubitatio & res ñ req̃rat đ ſui natura celerationẽ, ſicut req̃rit in caſu p̃cedẽti, poſſit ſup ea ꝯſiliũ ſapiẽtia hẽre ñ obſtãte d.ſtatuto; & hęc ꝓbabilior ẽ interp̃tatio & min⁹ p̃iudicialis, q̃ q̃ leuato velo ipſã expediat, ergo ex l.benign⁹.ff.đ legi. iũc.l.nõ eſt dubiũ.C.de diuor.in auth.de ap.& inter q̃ t pa.ĩ prin. col.4.cũ ibi no.C.đ ꝓxi.ſac.ſcri.l.ĩ ſacris.đ inge.& man.l.ſi auiã.

¶ Caſus.

¶ Vorlic⁹ in teſtõ ĩſtituit ſibi hr̃des vniuerſales Iulianã & Cathe. filias ſuas maritatas æqualibus portionibus, & ſi d.Iuliana & Catherina decederent q̃ñcunq; abſq; lẽimis hr̃dibus ex ipſis deſcendentibus ſubſtituit Pau.& Franc.eius agnatos in dimidia bonorũ ipſius teſtatoris. Defuncto dicto patre filiæ hæreditatẽ eius diuiſerunt, poſtea Catherina deceſsit abſq; hr̃dibus ex ea deſcendentibus inſtituto ſibi hærede vniuerſali marito. Iuliana ſuperſtes petit portionẽ ſororis defunctæ ex tacito fideicõ. maritus dicit eam potuiſſe ſibi de hærede ꝓuidere nõ obſtãte illo tacito fideicom.

S V M M A R I V M.

Pater inſtituens duas filias, & ſi decedant ſine filiis ſubſtituens extraneos, uidetur eas filias inuicem ſubſtituiſſe, ita ut una mortua eius portio excepta legitima & treb. ad ſuperſtitem ſororem deferatur excluſo marito mortuæ inſtitute & extraneis ſubſtitutis.

CONS.

CONSILIVM CCCCXXXIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Præſuppoſito ꝙ dictę ſorores inſtitutę pp fideicõ. relictũ poſt earũ mortem ſi contingeret eas mori ſine ltimis hæredibus videantur inuicẽ tacitè ſubſtitutæ, qa cenſetur fideicõ. relictũ poſt mortẽ ambarũ, vt plene declaraui in alio conſilio facto in fauorẽ d. Iulianæ, qa cenſet̃ teſtator ſuperſtitẽ ex eis voluiſſe ꝑferre ſubſtituto extraneo per rõnẽ q̃ ponitur in l. cũ acutiſſimi. C. de fideicõ. Dubiũ qđ nũc fit, nõ ꝓcedit; qa d. Iuliana veniens ad portionẽ dictæ Cath. ꝑmortuæ ex d. tacita ſubſtõne fideicõ. nõ ſolũ excludit ſubſtitutũ, ſed ẽt excludit maritũ d. Cathe. inſtitutũ a Catherina. ſ. in eo in quo Cathe. grauari potuit a p̃re, puta in eo qđ ſupereſt deducta ltima Catherinæ & ẽt trebellianica, q̃ inter ambas faciũt dimidiã illius dimidiæ. Nã ille vel illa debent remanere penes hr̃dem Cathe. cũ illa nõ potuerit Cathe. grauari. vt l. qm̃ in prioribus. C. de inoſ. teſta. Et in trebellianica licet potuerit grauari; qa potuit ꝓhiberi. iux. no. in l. marcel. ff. ad trebel. tñ non fuit expreſsè in ea grauata, ꝙ requiritur vt ceſſet. C. ad l. falc. auth. ſe cũ teſtõr; vñ remanent ambæ penes hæredẽ grauatæ, tanq̃ venientes in tacito fideic. & reliqua dimidia dimidiæ pertinet ad Iulianã ſororẽ tacitè per fideicõ. ſubſtituiã ex ꝓſumpta mente defuncti excluſo ſubſtituto fideic. dato in dimidia totius hr̃ditatis; cuius ſubſtõnis ꝯdõ non cenſetur aduenisſe niſi ambabus pręmortuis, vt dixi in alio cõſilio. Nã hoc qđ dixi clariſſimũ eſſet ſi fuiſſent dictæ ſorores expreſsè inuicẽ ſubſtitutæ. Idẽ ergo dici debet ſi non expreſsè, ſed tacitè; qa dicta tacita venit ex ꝓſumpta mente defuncti, & ſic idẽ eſſe debet in ea qđ in expreſſa. l. itẽ qa. ff. đ pac. & l. cũ qđ. ff. ſi cer. peta. ¶ Nec ob. allegata in ꝯriũ, dũ dr̃ ꝙ ꝑ hãc tacitã ſubſtõnẽ non intelligitur inter eas ſeu dictæ Cathe. interdicta teſti factio, qa fateor hoc. Et ſi dicta Cath. potuit teſtm̃ facere & maritum ſibi hęredẽ inſtituere, tñ dico qđ ipſe maritus in hr̃ditate d. Cathe. non re-piet de bonis primi teſtatoris niſi ltimã & trebellianicã debitas Cathe. q̃ non cadunt in dicta tacita ſubſtõne; reſiduũ verò peruenire debet ad Iulianã ex dicta tacita ſubſtõne & hoc eſt clarũ. Reperiet ẽt dictus maritus reliqua bona q̃ d. Caherina habuiſſet aliũde q̃ a patre. ¶ Itẽ non ob. dũ dr̃, ꝙ dicta tacita ſubſtõ ſeu mens teſtõris vel voluntas ſatis eſt, ꝙ operet̃ effectum ſuũ ab inteſtato &c. qa iſta ſunt ꝯria inter ſe. ſ. dicere ꝙ Iuliana venire poſſit ex tacita ſubſtõne, & ꝙ ſic veniẽdo veniat ab inteſtato; qa hoc negat̃, imo q venit ex ſubſtõne ſiue tacita ſiue expreſſa venit ex teſtõ primi teſtatoris cui ſuccedit̃ per fideicõ. l. cohæredi. §.

a cũ filiæ. ff. de vulg. & pup. ſubſt. nõ aũt ab inteſtato. Volẽdo. n. dicere, ꝙ cenſetur reſeruatũ inter eas ius ltimæ ſucceſſionis ab inteſtato, ꝓut allegans vr̃ ſentire oporteret dicere ꝙ non videãtur fuiſſe tacitè ſubſtitutæ, cuius tñ cõtrariũ dñs allegans fatetur, & ſic ceſſare debet cã inteſtati. l. quãdiu. ff. de acqui. hære. Venit ergo d. Iuliana ex tacita ſubſtõne ſic ex teſtõ p̃ris, nõ ex teſtõ Catheri. nec ab inteſtato ipſi Cathe. cũ fecerit teſtm̃ & aliũ ſibi q̃ Iulianam hæredẽ inſtituit. Ex quo ſequitur ꝯtrariũ eius qđ concludit allegans, dũ dicit ꝙ d. maritus vocatus Fran. ꝑfertur d. Iulianæ cohæredi. Nã imo Iuliana nõ tanq̃ cohæres, ſed tanq̃ tacitè ſubſtituta Cathe. per patrẽ excludit non ſolũ vltimũ ſubſtitutũ extraneũ ad qđ tendit aliud conſiliũ per me factũ in fauorẽ Iulianæ, ſed ẽt excludit dictũ maritũ in eo qđ cadit in dicta tacita ſubſtõne; & ſic in dimidia dimidiæ in qua Cathe. fuit inſtituta, reliqua verò dimidia dimidiæ remanet penes maritũ Cathe. ꝓ ltima & trebellianica debita Cathe. vt dixi. Poſſet quis dicere ꝙ imo inter eas nõ cenſetur facta tacita ſuſtbõ fideicom. imo ſolũ cenſetur reſeruatũ ius ltimę ſucceſſionis, ẽt ſi fuiſſet facta eis ſubſtõ cum expreſſione nominis collectiui, vꝫ ſi ambæ deceſſerint ſine liberis per l. pe. C. đ impu. & alijs ſubſti. & per l. qui duos. ff. eo. ti. Et hoc fauore ſuperſtitis. vñ cũ Cath. deceſſerit teſtata & maritũ inſtituerit, & ſic ius ltimæ ſucceſſionis ceſſet, & fauor Iulianæ non poſſu habere locũ, non debeat excludi ſubſtitutus. p ea q̃ no. Bal. ſm Nic. Matta. ĩ l. pe. C. de impub. & alijs ſubſti. cir. fi. Et ſic quãcũq; partẽ teneam'. ſ. vel ꝙ fuerint inuicẽ tacitè ſubſtitutæ, ſiue nõ, d. maritus nõ poſſit ꝓ ſe defendere dictã dimidiã, in qua fuit inſtituta Cathe. ſ. totã. Sed ſolũ dimidiã eius, alterã verò dimidiã vel habet neceſſe reſtituere Iulianæ. ſ. in primo caſu ſi dicamus eã fuiſſe tacitè ſubſtitutã ſorori, vel vltimo ſubſtituto in dimidiã ſi dicamus inter eas nõ fuiſſe factã tacitã ſubſtõnẽ, ſed reſeruatũ fuiſſe ius ltimæ ſucceſſiõis, ſed ad iſta reſpõdi in alio cõſilio, in quo dixi ꝙ imo cenſebant̃ inuicẽ tacitè ſubſtitutæ; & rñdi ad d. l. pen. & ad d. Bal. qđ ibi ponit in fi. ¶ Sed poſito ꝙ iſta opi. non ꝓcederet, ſed ſcđa. Neſcio ad qđ ſuperfluo cõtẽdit dictus maritus cũ dicta Iuliana, qa ẽt ſi vinceret ꝑ iſtã uiã ꝑ quã ingreſſus eſt nõ gauderet, qa vltimus ſubſtitut' ſibi auferret. Cedat ergo liti & ꝑmittat Iulianã hr̃e dictã dimidiã dimidiæ, quã Iulianã d. teſtõr plus dilexiſſe ꝓſumit̃ q̃ vltimũ ſubſtitutũ, tũ qa filia, tũ qa p̃rio loco inſtituta & tacita ſubſtituta u' ꝓlata vltimo ſubſtituto extraneo. ff. de cõd. & demõ. l. publius. §. titia. cũ ſi. cõueniẽtius. n. ẽ ꝙ ipſa hẽat bona p̃ris, q̃ aliquis de ꝓdictis duobus extraneis. ¶ Qđ aũt dixi penes dictũ maritũ dẽre remanere dimidiã portionẽ ſuæ dimidiæ ꝓ ltima & trebel. debitis Cathe. ꝓcedit, niſi hẽat aliqđ qđ imputet̃ in ltimã vt dotẽ. ff. de inoſſi. teſta. l. qm̃ nouella. qa tũc ſi dos eẽt tãta, ꝙ ſufficeret ad ltimã & trebel. nihil poſſet retinere de dicta dimidia Cath. al', ſi nõ ſufficeret, poſſet retinere quatenus deficeret, & reſiduũ reſtituere dẽret d. Iulianæ ſubſtitutæ. ff. de leg. 1. ¶ Et ita vr̃ mihi Pau. de Ca. vtriuſq; iu. doc. dicẽdũ đ iure, & ad fidẽ me ſubſcripſi & ſi gil.

¶ Caſus uerus.

¶ Ser Biannis legauit certũ mãſum terræ Laurẽtio & Lando & deſcendẽtibus ab eis ltimè, tñ & hoc poſt mortẽ cuiuſdã D. Mariæ mortuo teſtõre deceſſit Laurentius viuente dicta dña Maria relicta Vrſolina eius filia & hr̃de. Deceſſit poſtea Vrſolina poſt mortem dictæ D. Ma. relicto Zampetro eius filio & hr̃de ex Mattheo ſuo viro. Deceſſit vltio loco Zãpetrus ſine deſcẽdẽtib' relicto d. Mat. eius p̃re & hr̃de & ſupſtite Lãdo cũ legatario Lau. q nõ partẽ d. Laurentij in dicto legato petit a dicto Mattheo q eã poſſidet. Dicẽs ſe uideri ſubſtitutũ in illa nõ ſolũ uulgariter, ſed ẽt ꝑ fideicõ. nõ extãtibus ſibi deficiẽtibus deſcẽdẽtibus ex eo Laurentio. Sed ꝑ iſtũ Mattheũ rñdet̃, ꝙ Landus nec uulgariter nec ꝑ fideicõ. intelligit̃ vocatus. Modò quæritur quid iuris. Scđò quærit̃ poſito ꝙ cũ Landus ad iſtũ legatũ non poſſit uenire, an Vrſolina illud legatum habuerit tanquam legataria, an vero tanquam hæres Laurentij. Et hoc expedit ſcire propter falcidiam ponendam in legatis a Laurentio relictis, de qua hodie agitur.

SVMMARIA.

1 *Legatariis duobus ſi fundus relinquatur, poſt mortem tertii & deſcendentium ex eis, an pars legati accreſcat uni mortuo altero ante mortem dicti tertii, an uerò filii defuncti.*

2 *Legatarii ex perſona propria uenlunt ad legatum.*

CONSILIVM CCCCXXXIIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Iſtud[a] relictum factum

a Laurentio & Lando & eorũ hr̃dibus ex eis deſcẽdẽtibus. Et ſic liberis eorum poſt mortem D. Mariæ cenſet̃ factum ordine ſucceſſiuo. i. dicto Lau. & Lã. ꝑ prius, i. ſi extarent t͞pe mortis D. Ma. & ſi non extarent ambo vel alter eorũ, tũc eorũ uel illius q non extaret liberis ꝓ rata tãgẽte p̃rem. Si ergo Lau. extitiſſet t͞pe mortis dñę Ma. pertinuiſſet ad eũ ſua portio de qua potuiſſet facere qcqd voluiſſet, ſcilicet uel eam repudiaret & tunc accreuiſſet Lando collegatario excluſis liberis Laurentij; quia ſubſtitutio facta de ipſis expirauit, cũ videantur fuiſſe ſubſtituti ſolum eo caſu quo Laurentius non extaret, & ipſe extitit, & ſic expirauit eorum ſubſtitutio, ideo non poſſent impedire portionem patria repudiatam accreſcere Lando collegatario & coniuncto ꝓptera ꝙ ſubſtituti vulgares præferantur tunc coniũcto; quia verum eſt ſi eſt ualida, quod hic nõ eſt, imo nunquã extitit eius conditio, poſtquam Lauren. extitit tẽpore mortis, imo ceſſant tanquam ſubſtituti, ſi Laurentius non extaret potuiſſet etiam Lauren. dictam ſuam partem acceptare, & eam alienare, vel ad filiam ſuam tranſmittere tanquam eius hæredem dicto caſu, quia ꝯdõ legati in ſua perſona extitiſſet. Et tũc ſubſtitutio facta de ſuis deſcendentibus expiraſſet, poſtquam extitiſſet in eius perſona, quæ tenebat primum locum, cum aliæ eſſent factæ in defectum p̃cedentia. Si uerò Lauren. non extabat t͞pe mortis dñæ Ma. vt hic fuit, quia præmortuus relicta filia Vrſolina defecit legatum in perſona ſua; quia non extitit conditio ſub qua factum fuit ſibi, ſeu factum præſumitur. ſ. ſi extaret tempore mortis dictæ d. Ma. Et incepit in perſonam filiæ ſuæ. ſ. Vrſolinæ, quæ ſimiliter potuit de ipſo legato facere quicqd volebat, ſicut potuiſſet Lau. eius pater, ſi vixiſſet t͞pe mortis prædictæ, nõ tamen tanquã hæres Lauren. ſed ex propria perſona, cum in perſona Laurẽtij defecerit, & ſic non potuit ad filiam hæredem eius tranſmittere. Et ſic etiam ſi non fuiſſet hæres Laurentij, tamen ad eam tanquam filiam eius fuit deuolutum. Et potuit repudiare

a ¶ Iſtud. Ad huius conſilii materiã uide d. Alexan. de Imo. in cõſil. 1. in 1. volu. eundem d. Paul. de Ca. in cõſi. 35 2. in lib. meo incip. p̃ns dubiũ. qui multa ad materiã congeſſit.

diare ſi volebat & fuiſſet deuolutum ad Landū per ius accreſcendi.vt.ſ.dixi de Lauren.excluſo Zampetro filio ſuo in cuius perſona defecit,ſicut.ſ.dixi de Lauren.ſi ſuperuixiſſet, potuit ēt acceptare & in alterum alienare ſi voluit excluſo filio ſuo Zampetro, per eandem rationē potuit ēt ad filiū ſuū Zampetrū hæredemque ſuū tranſmittere q̄ acceptauerit ſuū nec acceptauit, nec repudiauit ēt filius ſuus ad patrē eo qđ hæredē eius tranſmiſit.ſ.Mattheū excluſo Lando collegatario qui non cenſetur vocatus ad partem Laurentij niſi ipſo vel heredibus ſui corporis nō exiſtentibus tpe mortis dictæ D.Ma.non aut aliquo ex eius exiſtentibus & poſtea morientibus,q̄a fuit vulgaris ſubſtō non fideicō. ¶ Et ſic cōcludetur dictū legatū pertinere ad d. Mattheū iure hæreditario filij ſui nō ex aliqua ſubſtōne excluſo Lando,in cuius perſona nō extitit ꝯdō ſubſtitutionis. Et ad p̄dicta ſufficit allegare no.i l.gallus.§.ɛ.ff.de libe.& poſthu. Sufficit ēt autoritas mea, q̄ video & cognoſco prædicta oīa vera eſſe,& veritate fulciri; nihil ergo pt Lādus petere a d.Mattheo de dicto legato, q̄a non ſubeſt in eo ſubſtitutio aliqua fideicō.poſt mortē Laurentij & ſucceſſorum eius, ſed ſolū fuiſſet vulgaris,ſi tempore mortis dictæ dñæ non ſuperfuiſſet Laurētius vel aliquis eius deſcendens. qđ tñ non fuit.

¶ Caſus ſuper quo conſilium poſtulatur ſic ſubijcitur.

¶ Antonius Cani de loco Caſalis vxorem habēs diu cum ipſa habitauit & eandem maritali affectione tractauit,abſq; eo q̄ ex ipſa liberos ſuſceperit. Demū idem Anto. liberis carens donauit purè merè & irreuocabiliter inter viuos Fran. eius nepoti ex fratre domum vnam ipſius donatoris. Retento tñ vſufructu & habitatione eiuſdem in vita ipſius donatoris & adiecta cōuentione q̄ ipſe Fran.domum ipſam reparatā teneret & coopertā expenſis ipſius Fran.donec viueret ipſe donator. Et promiſit ipſe donator donatario donationem p̄dictā perpetuò ratā habere & non reuocare aliqua rōne vel cauſa de iure vel de facto ēt ſi de iure poſſet. ¶ Ex poſt verò idē Anto.viuente vxore p̄dicta cum alia muliere coniugata habitauit & in eadē domo. Ex qua muliere etiā coniugata & rarò cum viro ſuo habitante filium ſuſcepit quē idē Ant. ꝓ filio tractauit. Et poſtea idem Anto.aliā donationem fecit dic. Franciſco his verbis expreſſis. Anton. Canis propter multa grata ſeruitia & beneficia per eū habita & recepta a Fran. Cane eius nepote,& volēs eum remunerare titulo & ex cauſa puræ meræ & irreuocabilis donationis inter viuos q̄ reuocari nō poſſit iure ingratitudinis,vel aliquo alio iure, ſponte & ex certa ſcientia & nō per errorē donauit & donationē fecit dicto D.Fran. p̄ſenti & recipienti ꝓ ſe & hæredibus ſuis vineā vnā ipſius donatoris, retēto tñ vſufructu ipſius in vita ipſius donatoris. Quā donationē perpetuò ratā habere ꝓmiſit & non reuocare vt ſupra, deinde idē Ant. coniugatus ex alia muliere p̄dicta quā ſecū in eadem domo tenebat & abſente viro ipſius mulieris alium filium ſuſcepit, quē vt filiū & ꝓ filio palā & publicè nominauit & tractauit. Denuò ipſe Anto.aliam donationem fecit Iacobo nepoti ipſius Anto. ex fratre de alia domo ipſius Ant.retento vſufructu ipſius domus in vita naturali ipſius Anto. his verbis expreſſis. Ant. Canis pp multa grata ſeruitia & beneficia per eū habita & recepta a Iaco. prædicto eius nepote & volens eum remunerare titulo & ex cauſa puræ meræ ſimplicis & irreuocabilis donationis inter viuos, q̄ reuocari non poſſit iure ingratitudinis,vel aliquo alio iure, ſponte & ex certa ſcientia & non ꝑ errorē donauit & donationē fecit d. Iacobo p̄ſenti & recipienti pro ſe & hæredibus ſuis de alia domo p̄dicta. Ex poſt verò idē Ant.eiſdē verbis expreſſis aliā donationē fecit eidē Iacobo de petia vna horti ipſius donatoris. Ipſam donationē ꝓmiſit non reuocare,ſed perpetuò ratā habere. Moritur aūt primò dictus Fran.primus donatarius ſuperſtite fratre ipſius donatarij q. Iacobus domū p̄dictā primò donatā dicto Fran. eius fratri coopertam tenuit & reparatam donec vixit ipſe donator. Denuò moritur vxor dicti Ant. Moritur ēt maritus dictæ alterius mulieris. Ipſe aūt Ant.cū eadē muliere,ex qua dictos liberos ſuſcepit matrimoniū contraxit, ipſamque mulierem palam & publicè pro vxore tractauit. Et ſi palam & publicè tractata & reputata fuit. Poſtremò ipſe Anton.dictos filios volētes & conſentiētes legitimari fecit per comitem palatinum poteſtatē habentē in ampla forma. Ipſeq; Ant.ex poſt cōdidit teſtm̄,in quo dictos filios hr̄des vniuerſales inſtituit. Denuò moritur ipſe teſtōr ſuperſtitib' ipſis filijs,q ſe pr̄næ hr̄ditati immiſcuerūt. Nūc verò ꝯtēdit de viribus p̄dictarū donationū, vtꝫ an vigore & diſpoſitione.l.ſi vnq̄.C.de reuoca.dona.dici debeāt reuocatæ donationes, necne.

S V M M A R I A.

1 *Donatio an per legitimationē filiorum reuocetur an l.ſi unquam.C.de reuo.don. habeat locum in quacunque parte bonorum.*

2 *Donatio ſi eſt facta,& iurata non reuocare,ſi liberi poſtea naſcantur tale iuramentum non impedit reuocationem.*

C O N S I L I V M CCCCXXXV.

1 *IN Chriſti nomine Amen.* ¶ † Sup hoc puncto plura vñr facere dubium ꝓ parte negatiua.ſ.q̄ lex ſi vnq̄.C.de reuo.dona.q̄ diſponit in fauorē filiorū acq̄ſitorū poſt donationē & in odiū donatariarū.ſ.q̄ reuocet donatio tanquā deficiēte cā pp quā facta cenſet,& ſic ex p̄ſumpta mente donantis & donatarij, & per ꝯñs ipſo iure nō hēat locum in caſu nr̄o. Primò,quia lex illa loquit in filijs ltīmè natis, q meret fauorem in bonis parentum.l.ſcripto.ff.vñ lib. Non ergo debet trahi ad liberos adulterinos,vt fuerunt iſti cum nati fuerunt ex latere patris & m̄ris,q nō ſolū fauorem non meret, ſed nec digni erant vocari filij.C.de inceſ.nup. Et ſi pp eorum natiuitatem non fuit donatio prædicta reuocata,qd ſine dubio verum eſt, vr̄ q̄ nec ex poſtfacto pp eorum ltīmationem, ne fuerit in ptāte p̄ris reuocare pfectā & ſolidatam donationē p pñiam.C.de reuo.dona.l.pfecta.ff.de dona.l.ariſto. Et q̄a nō credit fuiſſe mēs ltīmantis inferre præiudicium aliqđ illis q̄bus erat ex donatione q̄ſitum ius non fcā maximè de hoc expreſſa mentione, [a] vel illis non cōſentiētibus,vel nō uocatis.ff.ne qd in loco publi.l.2.§.merito.& §.ſi q̄s a principe.ff.de nata.reſti.l.fi. cū multis cōcor. & hanc partem firmat Bal.in l.2.circa fi.C.ne qd in frau. patro. & l.3.de inof.dona. In ꝯriū facit authoritas ltīmantis & voluntas p̄ris ltīmari faciētis,q̄ faciunt ltīmatum cenſeri natū fuiſſe legitimū. Et nihil a tali nato differre in auth.q̄b.mod.nat.efficiant legi.§.ſit ergo licentia.& q̄b.mod.na.effic.ſui.§.ſit ergo licentia ibi nihil &c. Mihi aūt vr̄ ſuper hoc ꝓbabilr̄ diſtinguendū, q̄ aut extant ꝓbabiles & manifeſtæ coniecturæ, q̄ donans fuit motus ad donādum ſolum pp defectū liberorū quos hēre deſiderabat, & hēre ltīmè nō poterat,& ſic q̄ nō donaſſet ſi liberos legitimos habuiſſet, ꝓut fuit in caſu nr̄o; q̄a per plures annos ſteterat cum vxore,& ex ea nunquā potuit gñare, & pp hoc aliā mulierem nuptā ad domū ſuā reduxit vt ex ea liberos hēret ꝓut habuit, & tūc talis donatio cēſet habuiſſe cām finalē.ſ.iō dono q̄a liberos nō habeo,ſed ſi habuero vel ltīmos ex uxore,vel nō legitimos ex alia, quos poſtea ltīmari faciam,ex tunc non dono,& ſic iſtis ltīmatis donatio cēſet ipſo iure reſoluta de cōi cōſenſu utriuſq; partis.ſ. donantis & donatarij tacitè p̄ſumpto a iure. vt d.l.ſi vnquā.ſolus aūt tacitus uel tacita cōdō reſidēs in pſona donantis tñ nō faceret donationē reſolui, poſtquā in donatione non fuit expreſſus uel expreſſa.l.ſi repetēdi.C.de ꝯdi.ob cām.ſed dico q̄ l.ſi vnquā. vt ꝓcedat qđ dicit,vult vt hoc fingat actū ab vtraq; parte; ſicut em̄ in ſua hr̄ditate dictos filios ltīmatos plus dilexit, q̄ donatarios,ita & in bonis donatis; q̄a credit q̄ nō donaſſet ſi cogitaſſet euenire q̄ poſtea euenerunt, ſ.q̄ uxor ſua decederet & ēt marit' illius aduenæ mulieris ex qua eos ſuſcepit, & q̄ cū illa poſtea ꝯxerit m̄rimoniū,& q̄ illos fecerit ltīmari. Nā p hoc apparet, q̄ erga eos totū p̄rnalē affectū direxit,& ſic defecit cōdō ſub qua cenſet fuiſſe donatio fcā,& extitit illa ſub qua voluit hēri ꝓ non fcā. ff.de in diē adiec.l.2. Nec obſtant allegata in ꝯriū; q̄a ꝓcederent ſi dicto donatario fuiſſet ius purè & pfectè q̄ſitū, qđ hic non eſt, ſed fuit q̄ſitū ſub cōdōne qua exiſtente fingit retro nō fuiſſe q̄ſitum,& ſic princeps nullū ius ei ſubſtituit p ltīmationē,ſed ipſius natiuitatē & acq̄ſitionē & impediuit de uoluntate tacita & præſumpta utriuſq; ꝯhentis, qđ facilius fieri pōt,q̄ quod pfectæ q̄ſitum tollat.ff.de his q ſunt ſui vel alieni iur.l.p̄re furioſo. & qđ notatur.ff.de teſta.l.ſi teſtm̄. Nec fuit neceſſaria citatio vel cōſenſus donatariorum,poſtquā facta fuit ad inſtātiam p̄ris.iuxta not. p Bar.in l.Gallus.§.& qd ſi tm̄.ff.de lib.& poſthu. poſtquā donatarijs nō erat q̄ſitum ius pfectè,ſed ſub cōdōne reſolutiua ꝯctus, niſi donator tales liberos acq̄reret vt ſ.dixi. Si verò tales vrgentes cōiecturæ de voluntate donantis nō apparent,tunc licet doc. videantur velle q̄ in dubio hoc debeat præſumi,ſ.donauerit propter carentiam liberorum. vt not.Barto.in l.titia.§.fina. la ſecunda.ff.de lega.2.circa medium ibi. quæro quid in dubio. Ego tñ reſtringerem hoc dictum in filijs legitimè ſuſceptis, non ſic in baſtardis poſtea legitimatis,vt in hoc differant a legitimè natis.ſ. in caſu dubio non in caſu certo in quo non debet eſſe differētia;

non

a ¶ Mentione.ad materiam huius conſil. uide Bart. in cōſi incipi. Quærit aupr ltime d.Alex.da imo.in cō.54.in 1.uo.do.Abb.& doc.in c ꝑ uenerabilē. qui fil ſint legit. ubi ē ſona huius quotidianæ materiæ.

nō.n.veriſimile eſt, qđ iſte donator quatuor poſſeſſiones prædictas ſic donaſſet, ſi ſciuiſſet debere euenire quæ poſtea euenerũt ergo cenſetur hoc a principio dictum. vt ſ. dixi. ¶ Scđo facere vr̃ dubiũ cõtra dictos filios; quia donatio nō fuit de oĩbus bonis, vel ſaltẽ de dimidia ipſorũ ſm̃ qđ Bal. vr̃ neceſſariò requirere in locis. ſ. alle. vt poſſit fieri retractatio virtute illius. l. ſi vnquã. licet Bar. cõtra in d.l. titia. §. j. qui nō vr̃ facere vim de quãta qñtitate ſit. in ver. quæro. l. ſi vnquã, &c. ſed certe nec lege ꝓbat̃, nec rõne, & tex. illius. l. facit in cõtrariũ, dũ dicit de aliqua parte, licet hic donatæ fuerint certę poſſeſſiones, quæ nec faciũt totam, vel quotã ideo de dicto Bal. nō facio vim ſed trãſeo cũ Bar. quia ſine dubio apud bonos, & graues nō eſt veriſimile, qđ tales quatuor poſſeſſiões dictis ſuis nepotibus ex fratre donaſſet, ſi cogitaſſet dictos filios ſic vt præuuit legitimatos debere ſibi ſuccedere; nec.n. iuſtum caſum cogitauit euenire poſſe; ſed lex illa fingit & ꝑſumit, qđ ſi cogitaſſet, ñ dotaſſet; ſicut dicim⁹ i tacita vulgari, vel pupillari. l. iã hoc iure. ff. de vul. & pu. cũ ſim. ¶ Tertio facit dubiũ qa. l. ſi vnquã. a loquit̃ de filijs natis poſt donationẽ; ſed hic vnus erat primò natus, & ſic donator cogitauit de filijs & eis nō obſtãtib⁹ voluit donare, & ſic non dẽt reuocari nec ꝑ illũ qui natus erat, nec ꝑ natos poſtea de quibus cogitaſſe vr̃ ꝑꝑ illũ qui natus erat. Sed certe iſtud poſſet allegari in illis qui nati forẽt legitimi, qm̃ tũc ſola natiuitas ſpectaret ad reuocãdũ donatione: nos loquimur in natis nō lĩime, in quibus ſola natiuitas nō ſufficit ad hoc, ſed ltimatio poſtea ſubſecuta facit reuocari, cũ ante eam nō hẽani ꝓ natis; ſed iſta ltĩmatio fcã fuit de oĩbus poſt donationes ꝑdictas quas facere nō cogitauit, cũ ignoraret ꝙ vxor ſua foret ꝑmoritura ſibi, & maritus illius mulieris foret illi ꝑuioriturus, & qđ dẽrent inuicẽ ↄhere mr̃imoniũ, q̃ oĩa tria fuerunt cã legitimationis factæ, quã ſi ſciuiſſet ſe facturũ veriſi'e eſt in ꝯſpectu cuiuſlibet rectè ſentientis, ꝙ donationes ꝑdictas nō feciſſet, ſed lex illa ꝑſumit ut in dictũ caſum voluerit eas reſolui. Nam ex tũc incœpit hẽre erga ipſos affectionẽ tãquã ad ltĩmos & naturales, nō prius. Et ad ꝑdicta facit determinatio Iaco. de are. in qõne diſputata ꝑ eũ, quã refert Io. an. in addi. Spec. tit. de ſucceſ. ab inteſt. in fi. de ſubſtõne facta filio ſub ꝯdõe ſi deceſſerit ſine filijs legitimis & naturalibus, ꝙ ſi deceſſit cũ filio ltĩmato expirat, qa in eo eſt verus ſtatus ltĩmitatis natura & arte ꝯcurrẽte. ad idem qđ no. Bar. C. de fideicom. l. cũ accutiſſimi. & l. eã quã. eodẽ ti. Sufficit ergo in non ltĩmè natis ltĩmatio fcã poſt donationes ẽt ſi oẽs fuiſſent prius nati, ſed in ltĩmè natis req̄rit̃ ꝙ oẽs naſcant̃ poſt; qa ẽt ſi unus foret primò natus nec ipſe nec poſt reuocarent tãq̃ de filijs cogitauerit & eis nō obſtantibus donare voluerit. vt patet ex ꝑdictis.

a ¶ L. ſi unq. De intel. d. l. ſi unq. & an hẽat locum in qualibet donatione quantum uis modica, uide latè phi. cor. cõſi. 4. ſci. dubia ſatis mihi uiſa in 3. uo. H.F.

¶ Quartò facit dubiũ, qa in iſtis donationibus excepta prima, dr̃ ꝙ fiebant ꝑꝑ multa grata merita & ſeruitia impẽſa a donatarijs & ꝓ remunerando ipſa, qbus verbis vr̃ ſtandũ in ꝑiudiciũ donatoris & donationis factæ ꝑ eũ, quam facere potuit ſi voluit, taliter ꝙ ꝑꝑ filios nouiter ſuſceptos vel nouiter ltĩmatos non reuocet̃, cũ iſta reuocatio fiat ex ꝑſumpta mente donantis, q̃ ꝑſumptio ceſſat ſi ꝯſtare põt de ↄria uoluntate, vt hic colligeret ex no. ꝑ Bar. in d.l. titia. §. fi. dum q̃rit an illi lega. poſſit renunciari, & tenet ꝙ ſic iunctis his q̃ no. per eum in l. ſi forte. ff. de caſtrẽ. pecu. Sed rñdet̃, ꝙ iſta ꝓcederent, ſi ſpãliter & expreſsè renũciaſſet illi legi. Sed in gñalibus verbis renunciationis lex illa nō includitur; quia fundatur in cã ſuperueniente de qua cogitare nō potuit ex aliqua iuſta cã de pñti; igit̃ &c. iuxta no. in l. qđ ſeruus, ff. de ꝯdi. ob cãm. ꝑ gl. & doc. & qđ not. & per Bart. in l. ſi vxor. §. duos. ff. de adul. Et ſic dicta verba gñalia, ꝙ ꝓ bonis meritis &c. non faciũt fidẽ in ꝑiudiciũ filiorum poſtea ltĩmatorum non ꝓbatis meritis. iuxta no. ꝑ Bar. in fi. in d.l. titia. §. ſi. in fi. vbi tenet & di-
2 cit ſe cõſuluiſſe † ꝙ ꝓmiſſio & iurm̃ de non ueniendo ↄ donationem ex aliqua cã, nō facit quo minus filij poſtea ſuſcepti, de qb⁹ non cogitauit, poſſint ↄuenire; & ſic intelligit̃ qđ nō ueniet ↄ. ſ. ex aliquibus alijs cauſis, de quibus cogitare potuit, ex aliqua cã de pñti non de futura, ſed hic de morte vxoris ſuæ & morte mariti illius mulieris & de mr̃imonio ſecuturo inter eos nulla poterat vel ſuberat cã tp̃e donationis, niſi poſſibilitas mortis, q̃ non eſt iuſta nec ꝓbabilis. l. ꝑ emãcipationẽ. ff. de lib. lega. igit̃ &c. l. 2. cum tutoribus. §. fi. ff. de tranſac. cũ ibi no. ¶ Ex his patet nō obſtare quintum, de quo poſſet opponi, vel ꝙ iſte ꝓmiſit nō venire ↄ; qa hoc nō nocet ex quo non fuit ſpecialiter dictum etiam propter liberos de nouo ſuperuenientes; quia fauore ipſorum non cenſetur de iſto caſu cogitatum, prout vult Bart. in d.l. titia. §. fi. in fi. & Bal. in l. 2. C. de inoffi. dona. in vlti. vel pe. col. Et ſic cõcluditur vt. ſ. in prin. dixi dictos filios poſſe venire ↄ; qa licèt patri ſucceſſerint, nō cenſetur venire ↄ factũ patris q iuris præſumptione non cenſetur voluiſſe eis præiudicare, & ſic donationea habebant tacitam ꝯdõnem, niſi filios ſuſcipiam vel legitimari faciam.

¶ Caſus tatis eſt.

¶ Teſtator diſpoſuit voluntatem ſuam bis verbis, quæ ſequuntur videlicet. ¶ Item voluit iuſſit & ordinauit, ꝙ ſi quis vel ſi qui appareret vel apparerent infra terminum duorum menſium poſt mortem dicti teſtatoris, q ſe prætenderent habere debere ab hæreditate ſeu hæreditatibus q. dominorum Petri & Michaelis fratrum de bonis aliqua ratione vel cauſa, maximè prętextu alicuius prauę & illicitę extorſionis, ꝙ per infraſcriptos ſuos commiſſarios ſatisfiat dictis babere debentibus de bonis hæreditatum prædictarum ſecundum conſcientias dictorum ſuorum cõmiſſariorum. Et anteq̃ fiat ſeu ſoluatur aliquod de legatis factis per dictũ teſtatorem. ¶ Iubens inſuper dictus teſtator, ꝙ infraſcripti ſui hæredes non poſſint apprehendere poſſeſſionem bonorum dictæ hæreditatis vſquequo per dictos ſuos cõmiſſarios plenè & integraliter omnibus fuerit ſatisfactũ, quibus ſatisfieri debere viſum fuerit ꝑdictis cõmiſſa. iuxta eorũ cõſcientias & vſquequo fuerint mandata executioni plenè & integraliter legata ſupraſcripta & infraſcripta. ¶ Iubens ẽt d. teſtator, ꝙ quãto citius fieri poterit dicti commiſſa. ea legata executioni mandent iubens volens & mandans expreſsè dictis ſuis hæredibus, ꝙ nullo modo impedire debeant vel vllam inferre moleſtiam dictis commiſſarijs circa executionẽ diſpoſitionis ꝑdicti teſtatoris. Quòd ſi impedirent vel moleſtiã aliquã inferrẽt, quominus dicti cõmiſ. poſſent exequi voluntatẽ dicti teſtõris, ꝙ tũc & eo caſu dicti hæredes q ↄfecerint, ſiue oẽs, ſiue vnus, ſiue plures, ipſo iure priuati ſint hæreditate, quæ eo caſu deueniat & deuenire debeat in pauperes Chriſti. Et ſi forte caſus cõtingeret, ꝙ infra terminum vnius anni a tempore mortis dicti teſtatoris ea executioni non mandauerint, tunc licitum ſit dictis infraſcriptis hæredibus apprehendere & intrare poſſeſſionem bonorũ dictæ hæreditatis. Remanẽte tñ libertate dicti cõmiſſa. executioni mandandi, dicta legata etiam poſt annũ. ¶ Mortuo verò teſtatore qui diſpoſuit vt. ſ. continetur, cõmiſſarij ſui in teſtõ relicti cœperunt adminiſtrationem bonorum & iurium ipſius teſtatoris, & vt voluntas teſtatoris impleretur tam in reſtitutionibus, q̃ in legatis præſtandis & hæreditate hæredibus conſignanda inceperunt prius a capite reſtitutionum. Et eorum commiſſariorum mandato ac etiam magnificorum rectorum Vin. per præconis vocem ſeu tubicinæ alta voce in loco publico & cõſueto factum fuit ꝓclama his verbis videlicet. ¶ Quòd ſi qua perſona cuiuſcunq; ꝯdõnis exiſtat, eſt, q̃ prætenderet aut prætendat habere debere aliquid de bonis & hæreditate Thomaſij q. ſer Michaelis de bonis quacunq; ratione vel cauſa, debeat feciſſe & ꝓduxiſſe ſuas petitiones coram commiſſarijs prędictis vſque ad duos menſes proximè futuros, alioquin non audirentur &c. ¶ Supraſcriptis autem pręſuppoſitis diligenter examinatis. Quæritur, nunquid aliquis vel aliqui qui ſe prætendat vel prætendant habere debere de bonis hæreditatum prædictorũ Petri & Michalis ratione vſurariæ prauitatis & illicitæ extorſionis, qui infra terminũ illorũ duorum menſiũ nō ꝓduxerit vel ꝓduxerint petitionẽ ſeu petitiones ſuas prædictis cõmiſſa. Sed poſt octo vel decem menſes ꝓduxerit vel ꝓduxerint cũ tempore mortis teſtatoris & tp̃e dictæ ꝓclamationis eſſet vel eſſent præſentes in ciuitate, & ſciret vel ſcirent ſe habere debere de bonis ſupraſcriptarũ hæreditatũ, debeant audiri per cõmiſſarios prędictos dictæ petitiones, vel nõ. ¶ Quæritur & ſecundò, nunquid libertas cõmiſſariorũ data a teſtatore ſm̃ conſcientias dictorũ cõmiſſariorũ extendatur, ꝙ facere poſſint executionem in his q̃ de iure facere non poſſent, an verò ſua propria autoritate executionem paratam facere poſſint. ¶ Tertiò quæritur, nunquid illa uerba in teſtamento appoſita. & ſi forte caſus contingeret qđ infra terminum vnius anni a tempore mortis teſtatoris ea executioni non mandauerint, licitũ ſit dictis infraſcriptis hæredibus apprehendere & intrare poſſeſſionẽ bonorũ dictæ hæreditatis, remanente tñ libertate dictis cõmiſſarijs executioni mandandi dicta legata ẽt poſt annum. loquãtur tm̃ in legatis ſolũmodo ꝑſtandis, an uero operentur hoc ꝙ ſi cõmiſſarij non ſatisfeciſſent eis quomodolibet. viſum fuerit ſuis cõſcientijs infra terminum vnius anni, ꝙ etiam poſt annum executioni mandandi, habeant poteſtatem etiam illas reſtitutiones.

Quartò

¶ Quartò & ult. q̃ritur nunquid aliquis uel aliqui prætendentes ſe hr̃e dr̃e aliqua rõne uel cã, & maximè p̃textu prauæ alicuius & illicitæ extorſionis & uſuræ porrigentes petitiones ſuas etiã poſt terminũ illorũ duorũ menſiũ, poſito q̃ ſcd̃m teſtm̃ teſtantis ac uolũtatẽ ipſius nõ audiantur, nunquid p̃ſcriptione non obſtante poſſint aliqua uia iuris audiri, ſi illæ uſuræ ac uſurarij ꝯctus celebrata fuerint iam ſunt anni. 53. an omnino ſileat eorum petitio, cum præcluſa ſit omnis uia audiendi eorum petitiones uel ne.

S V M M A R I A.

1 *Facultas ſatisfaciendi petentibus infra duos menſes data executoribus teſtamenti ſecundum conſcientiam poſt dictos menſes expirat.*

2 *Executores ex arbitrio dato an plus poſſint, quàm de iure conceditur.*

3 *Vſurarum repetitioni an aliquo tempore præſcribatur, ſi cum præcepto iudicis.*

CONSILIVM CCCCXXXVI.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Ad primum vr̃ dicendũ, q̃ dicti cõmiſſarij poſſint & dẽant admittere petitiones eorũ, q̃ ueniunt poſt lapſum duorũ menſiũ p̃fixorũ a teſtatore, ſi ius aduerſariorũ. i. hæredũ non ſit ex dicto lapſu effectũ deterius; quia potuerunt purgare morã re integra. l. mancipiorũ. ff. de opt. leg. Sed certè hoc ꝓcederet ſi diſpõ teſtatoris referret ad pſonas certas, puta titiũ & gayũ ſub ꝯdõne ſi uenerint & probauerint infra duos menſes. Sed hic ſunt relata ad pſonas incertas certificandas ex futuro euentu. ſ. quæ uenerint infra duos menſes uenientes, igit̃ poſt nõ ſunt illæ de quib. teſtõr locutus eſt. Et ſic nec purè nec ſub ꝯdõne cadunt in gñali diſpõne teſtõris. ff. de lib. & poſth. l. cõmodiſſime. de leg. 3. l. nuper. Vnde nec cadit in eis moræ purgõ. Et cũ ptãs data executorib. fuerit limitata ad uenientes infra duos menſes non pñt ſe impedire circa uenientes poſt, quia non ſunt illæ perſonæ circa quas fuit a teſtatore data ptãs, quia pmiſſum ad tp̃s cenſet ꝓhibitũ poſt ipſa, & cꝫ ꝓhibitũ ad tp̃s. cẽſet pmiſſũ p' ip̃s. l. ſtatuliber. §. ſtichũ. ff. de le. 2. l. p̃r filiũ. §. ſi fũdũ. ff. de le. 3. cũ ſi. Et ptãs ꝯceſſa circa tertias pſonas nõ extẽdit ad alias, qũ eſt p̃ter eius cõe. l. ſi uiro. §. de uiro. ff. ſolu. ma. ¶ † Ad ſcd̃m rũdetur, q̃ ſi illa quæ dicti commiſſarij uolunt agere uirtute arbitri conceſſi eis a teſtõre ſunt talia, quæ ipſe teſtator facere non potuiſſet uel circa ipſa diſpenſare, ſimiliter nec ipſi poterunt, quia non hñt maius arbitriũ q̃ hr̃et teſtator qui eis arbitriũ dedit. ff. de ꝯhen. emp. l. alienatio. ut ſi eſſent turpis, uel ꝯ bonos mores, uel in p̃iudiciũ tertij cui teſtator non potuiſſet præiudicare. iuxta no. per Bar. in l. filiusfa. ff. de don. & qđ no. in cle. ſæpe. de uer. ſig. Si uerò ſunt talia quæ teſtator facere potuiſſet, tunc aut eſt dubiũ an noluerit uel non q̃ includerent in uerbis gñalib. & tunc non põt eis ꝯdici, poſtq̃ eorũ ꝯſciæ fuit hoc remiſſum. per ea quæ no. per gl. in c. ſtatutũ. §. aſſeſſorẽ. de reſc. li. 6. & in cle. 1. de iu. pa. q̃ria ſolũ deũ hñt iudicẽ. Sed ſi eſſet certũ q̃ noluit, aut manifeſta præſumptio eſſet in ꝯtrium q̃ non eſt uerisſimile ipſum uoluiſſe, & ſic eſſent in dolo uolentes ipm̃ attentare, & tunc attentare nõn potuerunt; ut ſi aliquis eorũ conſanguineus diceret ſe dr̃e hr̃e ex uſuraria p̃uitate & non ꝓbaret, nec eſſet uerisſimile; & tñ illi cõmiſſarij uellẽt ei ſoluere ac ſi eſſet uerũ, quo caſu præſumerentur hoc uelle facere potius ex gratia q̃ ꝓ ueritate. Nã oĩs dolus excludi vr̃ de gñali diſpõne. l. creditor. §. lucius. ff. manda. maximè qñ graue præiudiciũ inferretur hæredib. ut no. Bal. in l. 1. C. de re. cre. & iur. iuran. in 1. col. per gl. quæ eſt in d. cle. 1. de iu. patr. quæ dicit q̃ ſuperior põt reuocare malè geſta per tales. Fuiſſet aũt melius ſpecificare in ſuprascripto ſecũdo dubio quæ ſunt illa, quæ dicti cõmiſſarij uolunt facere, & eis ꝯdr̃ ut congruenter rñſum dari poſſet. C. de tranſ. l. ut rñſum. de impub. & ali. ſubſti. l. precibus.

¶ Ad tertium quæſitum, rñdetur q̃ lapſo anno dicti hæredes pñt capere tenutam & poſſeſſionem bonorum hæreditariorum, licet executio per cõmiſſarios facta non eſſet nec de legatis, nec de his quæ infra duos menſes fuerunt petita tanq̃ debita ex cauſa uſuraria ſine prohibitione teſtatoris. Remaneret tñ & in omni ptãte exequendi penes eos quam prius habebant non ſolum circa legata, ſed etiam circa petita tanq̃ debita ex cã uſuraria, licet uerba teſtatoris uideantur dicere de ſolis legatis. Sed certè & illa fuerunt legata, & actione ex teſtõ poſſunt peti, ſi forte debitum non probaretur ſufficienter, tñ dictis commiſſariis uideretur uerisſimile & declararent ſecundum eorum conſcientias fore ſoluendum qđ petitum fuit. ff. de leg. 2. l. lucius. §. quiſquis. Sed etiam ſi perfectè probaretur debitum, licet de iure non ualeret legatum ut agi poſſet ex teſtõ, ſed potius condictione indebiti. l. ſi creditori. cum l. ſeq. ff. de leg. 1. negari tñ non põt quin de facto fuerit factũ legatum p̃dictũ, & ad hoc teſtator cẽſetur habuiſſe reſpectũ dum dixit dicta legata, ne inducatur diuiſio volũtatis. Et q̃a fauorabilius ẽ q̃ remaneat dicta poteſtas circa dicta legata. licet eſſent inualida ex eo q̃a facta de debito, q̃ circa alia q̃ de non debito; & ad hoc bene & optimè facit. l. cũ qui. §. pro parte. ff. de his qui. vt in dig. Itẽ q̃a in ſuperioribus ſemp de vtriſq; fuit teſtator locutus. Et non eſt dare rõnem quare voluiſſet teſtator poſt annũ durare ptãtem exequẽdi alia legata gratuita. Et nõ iſta nõ gratuita, ſed debita q̃ illis p̃ferri teſtator voluit, & prius ſolui q̃ illa, vt patet ex tenore verborũ ſuorũ de q̃bus. ſ. & ẽt de iure cõi hoc eſt. l. fi. §. licentia. creditoribus. C. de iure delib. ff. de religio. l. at ſi q̃s. §. ſed ſi adita, in fi. ¶ † Ad quartũ & vltimũ quæſitũ. Vr̃ q̃ poſt duos menſes nullus debeat audiri volẽs petere debitũ ex cã vſuraria, pp terminũ appoſitũ in ꝓclamate miſſo autoritate iudicis, non dico pp verba teſtatoris; q̃ nõ potuit alicui ſuã actionẽ auferre. Nec ẽt hoc dixit hic, ſed ſolũ abſtulit cõmiſſarijs ptãtem exequẽdi quã eis dederãt, ſed iudex bene põt præiudicare cõtumacibus & nõ proſequentibus iura ſua. ꝯ. terminum ab eo p̃fixũ. C. de remiſ. pig. l. ſi eo tpe. ff. ſi cui pluſq̃ p. l. fal. l. 1. §. cũ dr̃. & qđ ibi no. in gl. q̃ incip. ſi igit̃. l. ſed & ſi p p̃torem. §. ſed ſi dum decreto. ff. quib. ex ca. maio. ¶ In ꝯtriũ facit, q̃a hoc eſt nimis præiudiciale ſine cãæ cognitione auferre alicui ſuã actionẽ p tale decretũ, qđ eſt cõminõ vel interlocutoria, quæ nõ præiudicant in his q̃ ſunt p̃iudicialia, & req̃rũt cãæ cognitionẽ. C. cõml. vel epiſto. p totũ. & expſſè vr̃ terminare hoc Bal. in l. 2. C. qui admit. ad bo. poſ. pñt. Et iſta pars vr̃ mihi verior per no. in dictis locis. & p Inn. in c. cũ in tua. qui matri. accu. poſ. Et ꝯtria loquuntur in his quæ nõ ſunt multũ p̃iudicialia, vel in caſu de quo loquit̃ glo. in l. vnica. C. vt nemo inuitus. Et ſic nec diſpoſitio teſtatoris, nec decretũ iudicis potuit vel põt impedire dictos volẽtes petere reſtitutionem vſurarum, ẽt ſi veniant poſt duos menſes; ſed hec præſcriptio longiſſimi temporis propter malam fidem recipientis locum habere potuit. c. 2. de reg. iur. lib. vi. fateor tñ q̃ circa tales præfati cõmiſſarii nõ habent poteſtatem eis cõceſſam a teſtatore, ſ. vt poſſint eis ſoluere ſcd̃m eorum conſcientiam, ſed procedetur de iure cõmuni, cum illa nõ fuerit data niſi circa venientes infra duos menſes, vt ſupius dixi.

¶ Et ita videtur mihi Pau. de Caſt. vtriuſq; iuris docto. dicendũ fore de iure, & ad fidem me ſubſcripſi & ſigillaui.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Cõſtituo & eſſe volo meos fideicõ. nobiles viros dños procuratores ſancti Marci ſuper cõmiſſarios cõſtitutos Iſabettam vxorẽ meã & Ioãnẽ filiũ meũ ac Antoniũ ſitr̃ filiũ meũ, vt ſcd̃m q̃ hic ordinauero dariq; diſpoſuero, ſic ipſi mei cõmiſſarii adimplere debeãt ordine infraſcripto &c. ¶ Pro ſuſtentatione cuius hoſpitalis & dictorũ pauperũ ac miniſtrorũ habitantiũ in eo & ꝓ reparatione ipſius, primo & ante oĩa eidẽ hoſpitali dimitto & ſubiacere volo tam oẽs meas proprietates iuxta ipm̃ hoſpitale poſitas q̃ oẽs alias ꝓprietates quas habeo in Vincentia. verũ filii mei & quilibet ipſorum ac hr̃des & pro hr̃des ipſorũ in ppetuũ poſſint ad ꝓprietatẽ dicti hoſpitalis quã pro mea recreatione fieri feci & ad vineã ipſius hoſpitalis ſimul & diuiſim accedere ꝓ ſua recreatione & amicorũ q̃ñcũq; & quotiẽſcũq; ſibi videbitur & placebit. Necñ eidẽ hoſpitali dimitto totũ meũ territoriũ de villa frãcha qđ eſt circa cãpos. 70. de terra. Et ſi p̃dicta nõ ſufficeret ad ꝯgruã ſuſtentationẽ dictorũ pauperũ & miniſtrorũ dicti hoſpitalis, & ad cõſeruationẽ & reparationẽ neceſſariã ipſius hoſpitalis. Tũc oĩa dicto mõ hoſpitali & pauperibus ac miniſtris in ipſo cõmorãtibus vt dictũ eſt neceſſaria & incumbẽtia ſibi ꝓuideant & adminiſtrẽtur de alijs meis poſſeſſionibus de tignaco, ita & taľr q̃ d. oĩa ſint ppetuò adimpleta de dictis meis bõis ꝓprijs ſine aliqua eleemoſynaria req̃ſitione publicè faciẽda ſeu req̃rẽda. Et p̃dicta & prior & miniſtri ſeu pauperes dicti hoſpitalis ipſo hoſpitali ꝯſtructo eligi & inſtitui dẽant & ẽt deſtitui ſeu caſſari & lniari, ſi ñ bñ & pacificè ſe haberẽt i dicto loco ſeu hoſpitali ſolũmõ p filios meos & hr̃des ac ꝓ hr̃des ipſorũ maſculorũ ex me & ipſis p lineã maſculinã legitimè deſcẽdẽtes in ppetuũ in eodẽ gradu ꝓximiori exiſtẽtes, ſiue fuerit vnus, ſiue plures dũmõ ſint ſeu ſit ad minus annorũ. 15. ipſis filiis meis & hr̃dibus ac ꝓhr̃dibus ipſorũ in p̃dictis adminiſtrationibus, inſtitutionibus, & deſtitutionibus iuſtè & rõnabiľr ſe habẽtib. Et ſi ꝯtrium facerẽt vel faceret, qđ abſit, tũc p̃dicta oĩa de dicto hoſpitali fiẽda & adminiſtrãda fiãt & adminiſtrent ſolũmõ p dños ꝓcu. cõmiſſarios q̃ ſunt & erũt p tpa in ppetuum ordine iuridico q̃ñcũq; & quotiẽſcunq; in ipſis adminiſtrationibus,

a ¶ Ola adde Spe. in ti. q. ſi ſint legi. ver. in ſumma domi. Alexan de Imo. in l. ſi cum doté. §. finaũt ff. ſolu mat. & ibi omnes doc. q totã materiã aggregant.

ſtrationibus, inſtitutionibus, & deſtitutionibus dictorũ miniſtrorum & pauperum dicti hoſpitalis ipſi hæredes & prohæredes mei non bene ſe haberent ſeu haberet, ut ſuperius dictum eſt.

DVBIA ET SVMMARIA.

1 *Acceſſio ſienda ad proprietatem dicti hoſpitalis per hæredes & prohæredes cauſa recreationis an intelligatur per certas horas uel per certum tempus, puta per 15. dies, uel unum, aut duos menſes.*

2 *Suſtentatio congrua pauperibus relicta an intelligatur circa uictum tantum, an circa uictum & veſtitum.*

3 *Hæredes uel prohæredes, quibus competit adimplere uoluntatem defuncti, ſi nõ adimpleant, an poſſint procuratores pro illa uice tantum ſupplere ipſorum negligentiam, uel in perpetuum eos priuare.*

4 *Hæredes uel prohæredes, ſi per multum tempus non effecerint mandata ſibi a defuncto, an procuratores poſſint pro tempore petere rationem adminiſtrationis rerum relictarum pro proprietate ipſi hoſpitali & aliarum relictarum in ſubſidium.*

5 *Epiſcopus an talem rationem adminiſtrationis petere poſſit, ex quo conſtat de negligentia procuratorum in ſupplendo defectum hæredum uel prohæredum.*

6 *Hæredes ſi adimplere tenebantur, uel prohæredes puta Petrus & Ioannes uoluntatem defuncti, & Ioan. reliquit Petro tale anni laborem & honorem, & iſta de cauſa in diuiſione poſſeſſionum de ſignaco reliquit ſibi aliquas portiones terræ, & ipſe Petrus nunquam de ſua parte ſoluit factiones Venetiarũ, Ioannes autem ſemper de ſua ſoluit, ſi Petrus fuit negligens multo tempore in adimplendis præmiſſa, & per procuratorem ſuppletus ſit defectus, an Ioannes qui non fuit negligens poſſit priuari libertate ſua adimplendi uoluntatẽ defuncti, & alia faciendi prout continetur in dicto legato.*

7 *Defuncti uoluntatem iuxta dubium proximum ſi Petrus & Ioannes adimplere nollent, an Petrus poſſit cogi per Ioannem ad dandum omnes redditus quos percepit toto tempore negligentiæ de illis terris quas Ioannes ſibi reliquerat, ut prædicta omnia faceret & illos fructus expenderet in utilitatem dicti hoſpitalis, ut fructus proprietate augerentur.*

8 *Hoſpitale prædictum ſi habet unam domum congruam relictam in proprietatem dicto hoſpitali, & Petrus uult q uacua remaneat, Ioannes uult, q locetur & fructus expendatur in utilitatem pauperum, quia proprietas dicti hoſpitalis non eſt ſufficiens ad eos alimentandum, an dicta domus debeat uacua remanere ut illuc accedatur cauſa recreationis, an debeat locari.*

CONSILIVM CCCCXXXVII.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Super dictis quæſitis vel maiori parte ipſorum non vr̃ poſſe quicq abſolutè rñderi, ſed cũ aliquali diſtinctione cũ ſint prægnãtia & plura in eis omittuntur quæ neceſſariũ eſſet ſcire

1 ad præciſam rñſionem. l. meuia. §. fi. ff. de an. leg. ¶ † Proſequendo tñ ſingula, ſuper primo dico conſiderandum eſt primò modus & conſuetudo teſtatoris, qualiter & per quem modum ipſe conſueuit accedere cauſa ſuæ recreationis ad proprietates dicti hoſpitalis. Nam eodem mõ cenſetur uoluiſſe q filij ſui poſſint accedere. ff. de cond. & dem. l. cum ſeruus. ante fi. ibi. Nam quod ipſe uiuus erat facturus &c. ff. de alim. & cib. leg. l. pe. in prin. ibi ante oĩa inſpiciendum q̃ defunctus ſolitus fuit ei præſtare &c. Si hoc non appare, eligẽdus eſt arbiter uel arbitri per partes uel per iudicẽ partib. non ↄcordantib. & exclusis ſuſpectis, qui auditis partib. & uiſo loco ſtatuant quid fiendum ſit. ff. de ſer. ruſt. præd. l. certo generi. §. 1. & §. fi. habita conſideratione eorum quæ dñr in l. ſi eius ſimpliciter. in prin. & per totam. l. ff. de ſeruitutib. titulo gñali. Et etiã aliorũ quæ uidebuntur eis iuſta & honeſta ſm contingentiam caſuum, ſi ut ciuiliter & non aſpere prædicti filij utantur. arg. ff. de ædil. edi. l. ſi quid uenditor. poſt prin. ibi. ſed cum quodam tempe

2 ramento &c. ¶ † Circa ſm quæſitum vr̃ q de proprietate uerborũ teſtatoris non ſolum ueniat uictus appellatione congruæ ſuſtentationis, ſed & ueſtitus ſine quo corpus alimentari uel ſuſtentari non põt, ſicut uenit appellatione alimentorum ratione prædicta. l. legatis alimentis. ff. de alim. & cib. leg. Nam teſtator dixit, q omnia neceſſaria & incumbentia prouideantur eidem hoſpitali, & qui omne dicit nihil excludit. l. iul. ff. de leg. 3. Breuiter puto dicẽdum, q inſpiciatur conſuetudo aliorum hoſpitalium, quam credendum eſt teſtatorem uoluiſſe ſeruari in hoc quod fieri mandauit. ar. c. cum olim. in fi. & quod ibi no in ult. glo. extra de conſuetu. de cenſi. c. ſuper eo. cum concord. utrobique alleg. Si non poteſt de tali conſuetudine aliorum hoſpitalium conſtare uel non ſine difficultate, puto ſeruandum mediam uiam, ut ſi hoſpitale ſit potens ad hoc miniſtrandũ miniſtret, qñ uel illis qui ſi ſibi nõ miniſtrentur perirent, maximè ſi in eodem. ſ. hoſpitali, ſed cum aliis quibus tanta neceſſitas non ſubeat, tranſire poteſt ſine dicto ueſtitu. Et ſuper hoc per executores poterit fieri quædam declaratio uel conſtitutio conſideratis facultatibus hoſpitalis prædicti, & inclinare in partem benigniorem. ar. ff. de religio. l. ſunt perſonæ. Cùm enim hoſpitalia fiant propter pauperes infirmos, nec in eis recepientur alij pauperes, patet q eis non deberentur ſimpli-

a citer alimenta, quorum appellatione ueniunt omnia ſine quibus ali non poteſt. d. l. legati. ¶ Nec etiam diaria tantũ uel cibaria quo caſu non debentur ueſtiaria. ff. eo. ti. l. diariis. ſed debentur neceſſaria infirmis inter quæ eſt ueſtiarium, ſi aliter non poſſit curari. Et ipſi eo careant, nec aliunde conſequi poſſunt quàm ab hoſpita

3 li, & hoſpitale poteſt de eo ſubuenire. ¶ † Super tertio dicẽdum, q ſi dicti hæredes ceſſauerunt implere uoluntatem defuncti ſine ipſorum culpa, non debent priuari officio executionis in pœnã, quia non deliquerunt, & ubi non eſt delictum non debet eſſe pœna. C. de pœnis. l. ſancimus. Si uerò ceſſauerunt per culpam, quia potuerunt implere, & non impleuerunt, tunc æſtimanda eſt negligentia an cadat in dolum uel latam culpam, & tunc uidentur poſſe ab officio priuari tãquam indigni uel ſuſpecti, & ſic perpetuò. ff. de ſuſpe. tuto. l. 3. §. nunc uideamus. & l. impuberibus. §. 1. C. de procu. l. 3. ſed ſi culpa nõ caderet in dolum, uel non eſſe lata, ſed leuis uel leuiſſima, tunc ſi eſſet ſuſpicio quod in eadem perſeuerarẽt uidetur idem dici poſſe, per d. l. 3. §. pe. & fi. de ſuſpe. tut. alias non putarem in dubio remouendos. arg. eo. ti. l. ſi tutor. quia non eſſet parua uerecundia, & ſic nec parua pœna filiis remoueri ab executione teſtamenti patris cum quadam nota, ſaltem facti propter unam leuem uel leuiſſimam culpam, igitur &c. per ea quæ not. gl. in l. reſpiciendum. §. delinquunt. ff. de pœ. cum concor. ibi all. per glo. Et hoc de priuatione ab officio executionis, ſed de priuatione ab hæreditate propter non impletam uoluntatem defuncti ni-

4 hil dico, ſed de hoc in auth. hoc amplius. C. de fideicom. ¶ † Ad quartum dari poteſt breuis & præciſa reſponſio, q cùm dicti hæredes non debeant lucrari ex eorum culpa uel defectu ſi non impleuerunt uoluntatem defuncti de bonis aſſignatis pro ſuſtentatione hoſpitalis, debent rationem reddere, & fructus inde perceptos reſtituere conuertendos ad uſum hoſpitalis ad quem relicti ſunt, non ad proprium eorum. ad quæ. l. cum unus. §. uerbia. & l. liber. §. 1. ff. de alim. & cib. lega. de uſufruc. l. quæſitum. de uſu. l.

5 herennius. cum ſi. ¶ † Ad quintum reſpondetur, q cùm hæc executio concernat piam cauſam epiſcopus loci poteſt ſupplere defectum & negligentiam executorum datorum a teſtatore ipſis, tamen primò monitis & expectatis & negligentibus per annum. C. de epi. & cle. auth. licèt teſtator. & in c. nos quidem. extra de te

6 ſtibus. ¶ † Ad ſextum notandum, q negligentia Petri in non ſoluendo factiones prout debebat ſm conuentionem factam cum Ioanne, ſi onus ſoluendi incumbebat Ioan. reputatur fuiſſe negligentia & culpa Ioannis cui incumbebat ſoluere. l. ſi procuratorem. §. tutores. ff. manda. ideo tenetur ad intereſſe dictus Ioan. perinde ac ſi ipſe Ioan. negligentiam commiſiſſet, nec ipſum excuſat culpa Petri quominus teneatur ad intereſſe ac ſi Petro non commiſiſſet. l. ita autem. §. geſſiſſe. in fi. ff. de admi. tuto. & l. tres tutores. circa medium. in uer. non ſolum ergo &c. Sed ſi quæritur an propter hanc fictam culpam poſſit priuari officio executoris, & ſic puniri criminaliter, putarem dicendum quod non, quia in his pœnis imponendis requiritur dolus vel lata culpa, ut ſ. dixi. quæ hic non ſunt licet leuis uel leuiſſima interueniſſe uideatur Et negligentia dicti Petri procuratoris. Ioannis non nocet Ioan. in his quæ ſunt magni præiudicij, ſed ſolum in his quæ ſunt parui. C. de procu. l. 3. & no. Bar. in l. 1. §. ſi procurator. ff. ſi quis in ius dicen. non obtempe. ff. de dam. infec. l. hoc amplius. §. fi. niſi domi nus fuerint ſciens & negligens purgare contumaciam & negligẽtiam illius. C. de execu. rei iu. l. 2. lib. 12. de tal. mone. l. 2. extra ut

7 li. non cont. c. 1. in fi. ¶ † Ad ſeptimum dicendum eſt, dictum Pet. ſi non fecit illud uel illa quod vel quæ facienda dictus Ioan. ſibi dimiſit dictas terras, teneri dicto Ioanni cum fructibus inde perceptis reſtituere uolenti ea nunc facere, & hoc per condictionem ſine cauſa. ff. de uſuris. l. uideamus. in prin. & de condi. ob cauſam. per totum. alias lucraretur ex ſuo dolo uel mora, quod non eſt dicendum, & dictum Ioannem deciperet.

8 ¶ † Super ultimo dicendum hoc relinqui in arbitrio & declaratione bonorum uirorum aſſumendorum ſuper contentis. in ca. primo. ſcil. cet per quem modum licitum ſit prædictis filiis accedere ad proprietates prædictas pro cauſa recreationis, quia ſi reperirent dictam domum ſtetiſſe uacuã pro uſu teſtatoris, remanere debet vacua pro vſu filiorũ qui debet ſeperari ſecũdum vſum teſtatoris ut ibi dicit. Nec renunciatio Ioan. debet nocere Pet. l. ſi unus. §. ante oĩa. ff. de pac. niſi forte ex aliqua iuſta cauſa de nouo ſuperueniẽte videatur illis contrarium determinandũ, alias ſi teſtator

no-

nõ fuit vſus illa domo pro ſuis recreationibus, nec dicti filij de-
bent vti, ſed debebit locari ad cõmodum hoſpita. prout vult Ioã.
¶ Et ita mihi Pau. de Caſt. legẽti Paduæ iura ciuilia vtriuſque iu
ris doctori dicẽdũ vr̃ de iure, & ad fidẽ me ſubſcripſi & ſigillaui.

¶ Caſus tali, eſt.

¶ Ser Frãciſcus Bonaldo ꝯdito p eũ teſtõ in quo reliquit Agneti
eius filiæ ex ſcd'a vxore libras quingentas ꝓ ſuo maritare ꝓ eius
dote. Et in oĩbus &c. inſtituit hr̃des ſuos vniuerſales æquai̇r Ia-
cobũ & Nicolaum eius filios ea vxore præmortua. Et Gaſparinũ
eius filiũ ea vxore ſcd'a viuente & eorũ filios maſculos. Et ſi alter
ipſorum decederet ſine filiis tunc ſubſtituit ſuperuiuẽtẽ vel ſup
uiuentes fratres & eorũ hr̃des maſculos vulgariter, pupillariter,
& per fideicõmiſſum. Et deficientibus eorũ hr̃dibus maſculis tũc
eis ſubſtituit fœminas in ſtirpẽ & nõ in capita. Et ſi contigerit ha
bere poſthumos vnũ vel plures maſculos ſibi hr̃des æquai̇r eos
inſtituit cũ dictis Iacobo, Nicolao, & Gaſparino eius filijs maſcu
lis cũ modis & cõditionibus ſuperius deſcriptis de maſculis &c.
prout larius in dicto teſtõ ꝯtinetur cuius copia trãſmittit̃. Qui ſer
Frã. poſtea ſuperuixit annis fere decẽ nato ſibi alio filio ex d. ſcd'a
vxore vocato Zãantonio, in quo & tp̃e dicti Iacobus & Nico-
laus fratres vtrinq; ꝯiuncti ſeorſum habitabãt a patre habẽtes cer
ta bona ſimul in cõione relicta ſibi per quendã eorũ auunculum
ex quibus ipſi viuebant & in eis traſſicabant. Poſtq; dictus Nico-
laus deceſſit extra ciuitatẽ exiſtens in patris ptãte, relicta Cathe
rina eius filia vnica legitima & naturali, & ꝯdõ teſtõ in quo vo-
luit & ordinauit filiã ſuã pupillã cũ erit nubilis ætatis p ſer Iaco
bũ eius hr̃dem vniuerſalem maritari debere ſm &c. Et dictũ ſer
Iaco. eius hr̃dem vniuerſalẽ inſtituit, & appoſuit clauſulã codicil
larẽ & donationẽ cã mor. quã diſpoſitionẽ pater poſtea ratifica-
uit ꝓut melius de iure potuit. Quorũ oĩum copia tranſmittitur.
Deinde dictus ſer Fran. deceſſit iam præmortuo Gaſparino eius
filio. Et relictis Iacobo & Zanantonio poſt teſtm̃ nato D. Agnete
eius filia iam maritata, & Catherina eius nepte ex Nicolao eius
filio premortuo. Poſtq; dictus Iacobus veniens ad diuiſionẽ oĩm
bonorũ paternorũ cum dicto Zanantonio æquis portionibus in-
ter eos diuiſit, & reputans bona hr̃ditatis dicti quondã Nicolai
eius fratris ad ſe ſolũ ſpectare vigore diſpoſitionis conditæ per
dictũ quondam Niculaum de qua. ſ. ea ſolus tenebat dirigens oẽs
actus tam in iudicio q̃ extra pertinẽtes dictæ hr̃ditati in perſonã
ſuã tm̃ nemine ꝯdicente. Et veniens ad mortem dictus Iacob. cõ
didit teſtm̃, in quo legauit dictæ Catherinæ filiæ dicti quondam.
Nico. eius fratris libras mille pro ſuo maritare ſibi dandas tp̃e
nubilis ætatis. Et ꝙ interim alimentetur apud matrem ſuã expẽ-
ſis hr̃ditatis ipſius teſtatoris. Et ſuũ hr̃dem vniuerſalem inſtituit
Zanatonium eius fratrẽ cuius teſti copia tranſmittitur. Poſtea de
ceſſit dictus Iaco. relictis dicto Zanantonio eius fratre. D. Agne-
te eius ſorore & Catherina filia dicti quondam Nicolai. Ex qui-
bus oĩb. plura oriunt̃ dubia, ſuppoſitis ſtatutis ciuita. & ꝓuiſioni
bus ducalibus &c. ¶ Quærit̃ primò, an diſpoſitio de qua. ſ. dicti
Nicolai mortui in patris poteſtate & cõfirmata poſtea per patrẽ
eius aliquo mõ uel iure valere poſſit. ¶ Scd'õ poſito ꝙ valeat ali
quo mõ vel iure, an Catherina filia dicti Nicolai petere poſſit
tm̃ legitimã de iure cõi, an verò petere poſſit duas partes bono-
rũ paternorũ habito reſpectu ad tres vigore ſtatuti ſub rubrica de
maſculorũ ſucceſ. in fi. ſui vbi ſtatuitur non licere aſcendentibus
relinquere extraneis vltra tertiam &c. Et hoc qa aliqui dicunt
ſtatutum locum habere in teſtamentis & non in donationibus.
¶ Tertiò quærit̃ ſi dicta Catherina vel alius eius noĩe infringe-
ret diſpoſitionem dicti quondã Nicolai eius patris vel in iudi-
cio ſuccumberet, & obtineret partes duas liberas bonorũ hr̃dita
tis quondã Nicolai eius patris vigore ſtatuti ſupraſcripti; vel ob
tineret tm̃ legitimã de iure cõi, an ex his oĩbus vel altero iſtorũ
priuata ſeu priuãda legato librarũ mille ſibi facto in teſtamento
Iacobi eius patrui veniret, & an in totum, an ꝓ parte, an in nullo,
ſimiliter de relicto alimẽtorũ ſibi Catherinæ facto in dicto teſtõ.
¶ Quartò an dicta Catherina poſſit venire ad aliquam partem
bonorũ dicti quondã ſer Frãciſci eius aui pr̃ni ex eius teſtamẽto.
¶ Quintò poſito ꝙ non poſſit ex capite teſtamẽti, an poterit ve-
nire de præſenti ad legitimã ſibi debitam de iure cõi & ex proui-
ſionibus ducalibus, cũm reperiatur in teſtõ præterita aui pater-
ni tempore eius mortis vt in prouiſione. ¶ Sextò poſito ꝙ non
poſſit ex. ſ. ſcripto capite, an poterit petere ſe dotari & qñ, vigo-
re ſtatuti de maſculorũ ſucceſ. ¶ Septimò ſi caſus occurreret, ꝙ
ſupraſcriptus Zanantonius filius dicti quondã ſer Franciſci, qui
ſolus remãſit de maribus deſcẽdentibus dicti ſer Frãciſci decede
ret in pupillari ætate vel poſtea qñcunq; ſine filijs, an d. Catherina
ſimul vocaretur cũ D. domi. Agnete ſorore dicti Zananto. vigo-
re ſubſtitutionis factæ in teſtamento ſer Fran. qa ſubſtituit fœmi
nas deficiẽtibus maſculis. ¶ Octauò poſito ꝙ dicta Catherina ali
quid acquireret ex teſtõ ſer Frãciſci eius aui paterni vel ex alio ca
pite vel non acquireret & decederet in pupillari ætate vel poſtea
ſine liberis, an dictus Zanãto. eius patruus vel D. Agnes. eius ami
ta poſſent venire ad bona D. Catheri. vigore dictæ ſubſtitutionis
factæ de poſthumis in teſtmẽto dicti ſer Frãci. eius aui paterni ex
cluſa matre dictæ Catherinæ; & ex quota parte cum tẽpore mor
tis aui paterni dicta Catherina eſſet in eius parte conſtituta.

S V M M A R I A.

1 *Conſenſus patris in donatione filii cauſa mortis poſt mortem eiuſdem præſtitus non conualidat donationem.*

2 *Statutum prohibens quempiam relinquere extraneis in teſtamento, an habeat locum in donatione cauſa mortis.*

De verbo extraneis & de verbo venientibus ab inteſtato.

3 *Hæreditatis commodo ſublato tollitur onus iniunctum eius contemplatione.*

4 *Filia non petit legitimam quando ex ſtatuto maſculi præferuntur.*

5 *Auus tenetur dotare neptem.*

CONSILIVM CCCCXXXVIII.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Quantum ad
primũ quæſitum
clarum eſt, ꝙ dicta diſpõ Nicolai mortuj in patris
ptãte non potuit, nec põt ualere iure teſtamenti uel
codicillorum. l. qui in ptãte. ff. de teſta. de leg. 1. l. 2.
1 C. qui teſt. fa. poſſ. l. pe. †Sed vr̃ ualere iure donationis cauſa mor.
pp conſenſum patris ſubſecutum per l. tam his. §. 1. ff. de don. cau
ſa mor. quia cum requiratur conſenſus patris qñcunque interue
nerit ſufficit. iuxta no. in l. ſi quis mihi bona. §. iuſſum. ff. de acqui
rẽ. hr̃di. per Bar. & p eundem in l. tam his. §. j. de dona. cã mor. In
ꝯtriũ qđ idẽ Bar. ibi no. in fi. qui dicit quòd qñ conſenſus patris in
teruenit ex poſtfacto debet filius perſeuerare in eadem voluntate
donãdi ad hoc vt donatio cõualeſcat. alleg. no. p eundem in l. iu
mortis. eo. tit. Sed in caſu nr̃o tp̃e quo pater laudauit & approba-
uit dictam diſpoſitionẽ filius erat iam mortuus, & ſic eius volũtas
erat iam extincta. ff. loca. l. 4. ergo in ea filius non perſeuerabat, &
per ꝯñs talis approbatio pr̃is nihil profuit ad conualidandum di
ctam donationẽ. Præterea & ſubtilius, dicta donatio ab ipſo prin
cipio ſine patris conſenſu non fuit valida, ſed veniebat validanda
ex conſenſu ſecuturo, & ſic interim erat in pẽdenti. Siue ergo di
camus, ꝙ ſecuto conſenſu donatio ꝯfirmet̃, vt ex nunc, & ſic donõ
requirat̃ ad ꝯſenſum ſiue vt ex tunc & ſi. ꝯſenſu trahatur ad donõ
nem, ſequitur qđ fiat hoc per quandã fictionẽ, q̃ dr̃ fictio transla
tiua, qa vnum tempus trahitur ad aliud. in ata plene no. p Bar. in
l. ſi is qui pro emptore. ff. de vſucap. in qua fictione requiritur ha
bilitas extremorũ, id eſt ꝙ oĩa ſint in eodem ſtatu taliter ꝙ actus
poſſet de nouo & tunc fieri, cũ conſenſus interuenit ſm Bar. ibi-
dem. & probat̃ in l. qui balneum. §. titia prædiũ. ff. qui potio. in pi
gno. habean. Et ſic requirebat̃, ꝙ filius viueret tunc tẽporis cũ pa
ter approbauit, qa tunc potuiſſet de nouo fieri, cũm aũt eẽt mor
tuus non poterat de nouo fieri, igitur dicta donatio per talem cõ
ſenſum patris poſtea ſubſecutũ non potuit recõualeſcere. caſus
eſt expreſſus qui decidit iſtud dubiũ in. l. fin. ff. cõmuni. prædio.
verſi. Et ideo. Et ſic dictus Nicolaus deceſſit inteſtatus & ſine do
natione cã mor. vñ filia ſua ſibi ſucceſſit in oĩbus bonis ſuis aduẽ
titijs excluſo patre ipſius Nicolai & ẽt fratribus. C. de ſuis & legi.
auth. in ſucceſſione, & in corpore vñ ſumitur. Nec obſt. p̃dictis
prima ꝓuiſio ducalis, q̃ incipit. ꝙ de cætero quodcũq; vltimũ te-
ſtamẽtũ &c. qa loqiur de teſtõ facto p pſonã habilẽ ad teſtãdũ, vt
2 ibi dr̃ in princ. ſed iſte Nicolaus non erat talis. ¶ †Circa ſcd'm q̃-
ſitũ dicendũ eſt, ꝙ ẽt ſi d. diſpoſitio foret valida iure teſti vel do-
nationis cã mor. cũ põt pater ſuus ſibi relinquere minus q̃ eſſet
ſua legitima, poſtq̃ nõ habebat filios maſculos, q̃ erãt duę tertiæ
oĩum bonorũ, q̃ ipſe habebat ſm formã ſtatutorũ; Et hoc pp ter
tiã & quartã ꝓuiſionẽ ducalẽ q̃ incipiũt. vna. ¶ Et ſi in aliqua par
te. Et ſi in aliquo teſtamẽto. Et pp ſtatutum cõmunis Taruiſij
qđ incipit. ad decus. in fi. vbi dicit, qđ nõ liceat aſcendentibus re-
linquere extraneis perſonis vltra tertiã partẽ bonorum ſuorum,
reliquæ duæ tertiæ debeãt applicari veniẽtibus ab inteſtato. Nam
ex eo ꝙ dicit, aſcendentibus. patet vt ſit rectus ſenſus, quòd illud
verbum, extraneis, ſumitur pro oĩbus illis qui non ſunt deſcendẽ

tes,& illud uerbũ, uenientib. ab inteſ. ſumitur ꝓ deſcendentib. ut ſic perinde ſit, ac ſi diceret, ꝙ non liceat aſcendentib. relinquere aliis non deſcẽdentib. ultra tertiã bonorũ,& reliquæ duæ ſint deſcendentiũ,& ita audio ꝙ ſp fuit intellectũ,& practicatũ dictũ ſta totũ.ſ.ꝙ legitima filiorũ ſint duæ tertiæ, licet de iure cõi ſit tertia uel ſemis ſ.n numerũ liberorũ. C.de inoſ.teſt.auth.nouiſſima. In illo ãt qui hẽt deſcendentes ꝯſtat ꝙ illi ſunt uenientes ab inteſt. ut d. auth.in ſucceſſiõe. Nec ob. ꝙ ſtatutũ dicit qđ non liceat relinquere in teſtamẽtis &c. Et ſic p uiã donõis cã mor. vr̃ qđ poſſit extraneis relinquere ultra tertiã, qa ex eo qđ ſtatim ſequit ꝙ duæ tertiæ dẽant applicari uenientib. ab inteſt. q̃ uerba referuntur ad oẽm modũ relinquendi, quia uoluit deſcendentib. ꝓuidere de duabus tertiis, ideo ꝓhibuit extraneis relinqui ultra tertiam in teſtõ, ſed prima rõ ampliat dictũ ad oẽm modũ relinquendi ſicut ẽt reſtringere ſolet. ff. de le.3. l. nomen debitoris. §. ſi. ubi caſus qđ ampliat. ff. de ac. poſ. l. ſi is qui animo. per Dy. poſt gl. de leg. 2. l. cum pr̃. §. dulciſſimis. in quib. eſt caſus ꝙ reſtringitur per rõnem. vnde uidemus in ſimili, ꝙ ſi teſtator ꝓhibet rẽm alienari extra familiam, ſi ultra non ꝓcedit, ſufficit primã alienationẽ fieri in familia. l. pr̃. §. 15. ff. de le. 3. ſed ſi adiciat ꝙ uult eam in familia remanere, efficitur prohibõ realis, & oĩs alienõ non ſolũ prima, ſed ſequentes prohibentur. l. peto. §. fratre. ff. de leg. 2. & ibi per Bar. Nec eſt rõ, quare dẽret aſcendens plus prohiberi relinquere extraneis ultra tertiam, q̃ per teſtm̃ quod eſt magis fauorabile. l. in teſtamentis. de re. iu. q̃ per donõnem cã mor. Nec quare deſcendentes dẽrent eſſe deterioris condõnis ſecundo caſu q̃ primo. ideo &c. lex autẽ uel ſtatutum dẽt eſſe rõnale. 4. di. c. erit ãt. Et ubi non eſt dare di-

a uerſitatem rõnis, ibi nec iuris danda. ff. de iniuſto teſtam. l. 2. poſt prin. ibi, nec rõ diuerſitatis &c. ff. ad l. acq. l. illud defunctæ. l. 1. Poteſt ẽt dici ꝙ ſumus in caſu ſtatuti, quia in teſtõ fuit factum iſtud relictum ultra tertiam iſti Iacobo fratri teſtatoris capiẽdo teſtm̃, prout de facto fuit factũ, quia fuit hæres inſtitutus, quæ inſtõ nõ fit niſi in teſtõ. C. de teſta. l. non codicillum. Et ſi dicatur non ualere iure teſtamenti ſed iure donõnis cã mor. Rñdeo ꝙ non debet inſpici hæc interpretatio iuris ſed potius qđ de facto geſtum fuit, uoluit. n. teſtari & de facto fuit teſtatus, licet iuris interpretatio non patiatur, ſed nos debemus conſiderare primam. ſ. prout de facto fuit, & prout teſtator putauit, & ꝓut eſſet ſi teſtari potuiſſet. per tex. no. & quod ibi no. Bar. in l. cum qui. §. pe. in fi. ff. de his q. ut indi. & per ſ. quo loco. §. ſi iã mortuo. ff. de hær. inſt. & qđ no. ff. de cond. ind. l. ſeruo manumiſſo. in gl. Verũ eſt ergo dicere ꝙ eſt Nico. in ſuo teſtõ capiendo teſtm̃ ꝓut de facto fuit, & ſ̃m ſuã primæuam intentionem reliquit extraneo ultra tertiam, ergo fecit ꝯ diſpõnem ſtatuti, licet attenta iuris diſpõne, & ſecundaria intẽtione ſua quæ non dẽnt attendi, non reliquerit in teſtõ ſed in donõ-

3 ne cã mor. ¶ † Ad tertiũ dubiũ rñdeť, ꝙ ſi dicta Catherina impugnando teſtm̃ pr̃is, & ẽt donõnem cã mor. auocat ab hærede Iacobi totam hr̃ditatem pr̃is ſui per ea quæ ſuperius dicta ſunt, nõ põt ab eo petere quicq̃ de legato ſibi facto per Iac. pro ſua dote, quia cenſetur reliquiſſe ꝯtemplatione hæreditatis Nicolai ſui pr̃is & ꝓ ſatisfaciendo oneri ſibi impoſito per dictum Nic. qui mandauit eam dotari. Sublato ergo ſibi commodo hæreditatis & bonorũ ex toto non dẽt teneri ad onus, nec ipſe nec hæres eius. ar. ff. de le. 3. l. cũ quis decedens. §. po. & l. Pãphilo. §. fi. cũ ibi no. per Bart ſed ſi non reſcinderet donõnem totam, ſed ſolũ pro duab. tertiis rõne legitimæ, tunc ſi altera tertia quæ remanet, ſufficit ad ſoluer. dõ relictũ factũ dictæ Catherinæ per Iacob. ſimile lib. deducta falcidia, poterit dicta Catherina dictũ legatũ petere per id qđ no. Bar. in d. l. Pãphilo. §. fi. & per l. liberto. §. 1. ff. de an. leg. Nec ob. l. filiũ. §. oĩb. ff. de leg. pſtan. quia hic non impugnat teſtm̃ Iacobi, in quo dictũ legatũ fuit relictũ, quo caſu ꝓcederet ꝯtrium; ſed impugnat teſtm̃ & donõnem cã mor. factã Iacobo a Nic. pr̃em ſuum, ex quo teſtõ ipſa non petit. arg. ad hoc. l. lucius & ſempronia. ff. de leg. 2. Item non ob. l. plautius. ff. de cond. & dem. per q̃ vr̃ ꝙ quatenus diminuitur hæredi. Iacobi de commodo bonorum Nicolai, & ſic ꝓ duabus tertiis occaſione legitimæ, eatenus debet diminui onus legati, quia uerum eſſet hoc in onere intrinſeco facto de ipſa hæreditate quæ fuiſſet ablata, non ſic in onere extrinſeco facto de alio puta de certa quantitate, qm̃ ad illud remanet inſolidum obligatus, ſi illud quod remanet, ſufficit. d. l. liberto. §. 1. de ann. le. & plenẽ no. per gl. in d. l. plautios. & ff. ad treb. l. facta. §. ſi titius. ſi uerò non ſufficeret tunc tanto minus petere poteſt quantum deficit. facit. l. filius. §. apud marcellum. ff. de leg. 1. in ratione ſui.

a ¶ Adaequentia. Facit ad hoc qđ not. uoluit d. Alex. de Imol. in cõ ſ. 70. in 4. uol. & unde doc. in l. 4. ad l. falcid. ubi multa ad materiã colliges.

4 ¶ † Super quarto & quinto & ſexto dubio dicendum eſt, dictam Catherinam nihil poſſe petere de bonis aui ex teſtõ ipſius aui, qa nihil reliquit fœminis extantibus maſculis. Et poſito ꝙ maſculis ꝓcedentibus ſine liberis ſubſtituiſſet ſuperſtites, nõ per hoc vr̃ liberis maſculorũ aliquid reliquiſſe, ut no. in l. lucius. in ſecũ a. ff. de hære. inſti. Nec ẽt põt petere legitimã tanq̃ ꝓterita; qa cũ exiſtentibus maſculis non ſuccederet ab inteſtato, nulla legitima ſibi debebatur in bonis aui paterni ex forma ducalium ꝓuiſionũ. iuxta no. p Bar. in l. titio centũ. §. titio genero. ff. de cõdi. & demonſt. bene tñ põt facere ſe dotari de bonis aui tãq̃ preterita, poſtq̃ tpe mortis aui pr̃ ſuus nõ ꝓcedat, qa mortuus erat, & ſic tenebat primũ locũ, ſicut ẽt q̃libet filia ipſius aui paterni. Et hoc virtute & ſcđm formã ſtatuti de maſculorũ ſucceſſione ſignatam. s. 1. inter ꝓ-

5 uiſionis ſtatuta mihi tradita. † Nã & onus dotãdi neptes ex filio ꝓtinet ad auũ. l. dedit dotẽ. ff. de colla. bono. Nec ob. ꝙ ipſa Catherina reperiret habere bona aduẽtitia patris ſui, ſi impugnabit eius teſtm̃ ſcđm iam d. qa hoc nõ tollit quominus poſſit petere ſe dari de bonis aui, ſicut & filia põt hoc petere licẽt habeat aduentitia bona. C. de do. promiſ. l. fi. ¶ Ad ſeptimũ rñdeť, ꝙ ſi dictus Zã-

a antonius qui vltimus remanſit de filijs ſex maſculis ſer Frãciſci decedet ſine liberis ſuperſtite d. Catherina filia fr̃is & ſuperſtite Agnete ſorore ſua vtrinq; coniuncta, ſi quidẽ in pupillari ætate veniẽt ad ſucceſſionẽ eius ambæ æqualr ex directa pupillari; qa Frãciſcus ꝓdictus deficiẽtibus omnibus maſculis ſubſtituit vltimo morienti fœminas in ſtirpẽ vel ſtirpes, ꝓ qđ patet ꝙ voluit ñ ſolũ ſubſtituere ſuas filias fœminas, ſed ẽt filias filiorũ, aliàs illud verbũ, in ſtirpẽ, nõ caderet nec veniret ad ꝓpoſitõ; & ſic ſi poterit dicere Agnes ſe poniorẽ tãq̃ ꝓximiorẽ, vel tãq̃ magis cõiunctam. ſ. vtroq; vinculo patris & matris, & Catherina ex latere patris tm̃, qa iſta ſorẽt ꝯſiderãda in ſucceſſione inteſtati, nõ in ſucceſſione ex teſtõ ꝓut in ſim. determinat expreſſè Bar. in materia ſubſtitutionis breuiloquæ ſeu reciprocæ. in l. lucius. in pe. vel vl. q̃one. & in l. cohr̃di. §. q diſcretas. ff. de vulga. & pupil. Si verò decedet & dictus Zanantonius ſine liberis poſt pupillarẽ ætatẽ tunc ab inteſtato decederẽt Agnes ſola, ſed ꝑ fideicõmiſſum reſtituet Catherĩ. dimidiam dimidiæ bonorũ paternorũ, alterã dimidiam dimidiæ retinebit pro legitima & trebellianica debitis zanãtonio tãq̃ eius hr̃dem. l. quanq̃. C. ad l. falci. cum ibi not. alteram verò integram dimidiam iure ſubſtitutionis. l. cum pater. §. titio. ff. de lega. 2. Et ſi extabit mater, ſuccedet vnà cum illa, vt in auth. defuncto. C. ad tertul. Sed in primo caſu ſi veniret ex pupillari expreſſa foret excluſa mater. vt l. precibus. C. de impube. & ali. ſubſt. ¶ Super vltimo quæſito dicẽdũ eſt, ꝙ ſi d. Catherina moreret ſuperſtite Zãantonio patruo & Agnete amita, ille non poſſent venire ad ſucceſſionem eius ex pupillari virtute teſtamenti aui paterni & ex ſubſtitutione facta per eum; qa ſi bene inſpiciat ille fecit ſubſtitutionẽ maſculis tam de maſculis ſi extarẽt, q de fœminis ſi non extarẽt, ipſis verò fœminis nullã ſubſtitutionem fecit, poſito quòd huic facere potuiſſet etiam pupillarẽ. Nec ẽt ab inteſtato poſſent ſuccedere ea extãte, ſed illa ſola ſuccedet, vt dicta auth. defuncto. C. ad tertu. Nã inſtituit quatuor ſuos filios maſculos & eorũ filios maſculos. Et aliquo ipſorũ deficiente ſubſtituit ſuperſtites in ſtirpem, & defunctis maſculis ſubſtituit fœminas in ſtirpem, & non in capita, ipſis autem fœminis nullam ſubſtitutionem fecit, nec eas inſtituit, nec ſubſtituit, niſi in defectum maſculorum.

¶ Caſus.

¶ Dominus Franciſcus de Carraria tunc dominus Paduæ confiſcauit bona D. I. eius ciuis in 1390. deinde dicta bona ſic ꝯfiſcata dictus dñs Frãciſcus cõceſſit ad beneplacitum dño. P. in dicto. 1390. qui. D. Franci. in 1405. de menſe Iunij reſtituit. A. filium dicti. I. ad gratiam ſuam, & ſibi reſtituit oĩa bona quõdã. I. patris ſui, qui A. ñ potuit intrare poſſeſſionẽ poſſeſſionũ ſibi reſtitutarũ dicto tpe, qa dictus dñs Frãciſcus & territoriũ Paduanũ erat obſeſſum ab exercitu do. Venetorũ, & ſtante d. obſeſſione dictus A. reſtitutus in dicto 1405. mortuus eſt vltimo menſis Iulij relicto poſt ſe Frãciſco pupillo eius filio tunc ætatis annorũ decẽ, deinde poſtquã dominatio Venetiarum expulſo dicto D. Frãciſco de Carraria accepit Paduam præfata dominatio miſit ſuos rectores & prouiſores cũ libertate videndi & cognoſcendi quę bona quondã domini Franciſci de Carraria ſpectabant dominio & gratias & venditiones factas per quondã dictum dominum Franciſcum de Carraria diuerſis ciuibus cum poteſtate laudandi & infringendi dictas venditiones & gratias & aliquas ruperunt

& infregerunt

& infregerunt, & partem laudauerunt. Inter quas laudauerunt di
ctam gratiam factã dicto A. & reſtitutionem bonorũ ſuorum con
fiſcatorũ vt. s. & dicti rectores & prouiſores in laudatione prædi-
cta dixerunt & determinauerunt dictas poſſeſſiones quondam di
cti. I. conceſſas ſupraſcripto P. ad beneplacitum ſpectare de iure
dicto Franciſ. pupillo filio quondã dicti. A. dictus P. qui tenebat
ad beneplacitum dictas poſſeſſiones mortuus eſt ẽt in 1405. de
menſe Maij, regnãte adhuc dicto D. Franciſco de Carraria relicta
dña M. eius filia, quæ M. a dicto tpe citra tenuit & de præſenti te-
net poſſeſſiones quondã dicti. I. conceſſas ad beneplacitũ ſupra-
ſcripto P. eius patri. Mõ dictus Frãciſcus filius quondam A. vellet
vendicare dictas poſſeſſiones tanq̃ paternas & ad ſe ſpectantes &
pertinẽtes, cui obijcitur de præſcriptione infraſcripti ſtatuti ſic di
centis. ¶ Quæritur modo nunquid cucurrerit pſcriptio temporis
pdicti de iure communi uſq; ad tempus. 25. annor. dicti Franciſci
tunc pupilli quando A. eius pater mortuus eſt. ¶ Scdo quia ſta-
tuto cauetur, q tenens & poſſidens bona immobilia p. 20. annos
intelligitur verus dñs & poſſeſſor ẽt titulo nõ obſtẽte, nunquid
currat præſcriptio ſtatutaria contra talem pupillum vſq; ad eius
ætatem vigintiquinq; an. ¶ Tertiõ nũquid dicta M. ſit lucrata fru-
ctus dictorum bonorũ per eam poſſeſſorũ quondam eius patris ad
beneplacitum conceſſorum vt ſupra.

S V M M A R I A.

1 *Princeps ſi bona alicuius confiſcata dat alicui poſſidenda ad ſuum ſcilicet princi-
pis beneplacitum, ijs nec etiam longiſſimo tempore præſcribit.*

2 *Præſcriptio non currit aduerſus pupillum de iure communi.*

3 *Præſcriptio ſtatutaria, quæ perficitur breuiore tempore, an intelligatur curre-
re pupillo.*

CONSILIVM CCCCXXXIX.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Ad euidentiã
eorũ de quib. quę
ritur, præmittendum eſt, q pp grãm factã dicto Ant.
q condẽnatio prædicta cancellaretur, & q rehabe-
ret oĩa bona cõfiſcata, ſtatim fuit eidem Anto. dñium
illorũ acquiſitũ, ẽt ñ apprehẽſa poſſeſ. ipſorũ p. l. fi. ante fi. ibi ideoq;
C. de ſen. paſ. qa fuit quædã plenaria reſtitutio ad priſtinũ ſtatũ, p
ut diſputando tenuit Ia. Bu. & refert Bar. in d. l. fi. de cuius natura ẽ,
vt illud reſtituat, qđ abſtulit læſio, vt patet ex illo tex. in dicto ver.
ideoq; & l. qđ ſi minor. §. reſtitutio. ff. de mino. & no. in l. qui pro-
prio. § atẽ q̃rit. ff. de pcura. ſed cõfiſcatio ſtatim lata ſnĩa dñium pa
tri ſuo abſtulit iuxta no. per Bar. in l. Imperator. ff. de iure fiſ. facit.
l. cõmiſſa. ff. de publica. & c. cũ ſcđm. de hære. lib. vj. qa pro crimi-
ne læſe maieſtatis, ergo reſtitutio in integ. ad ſtatum priſtinũ ſtatũ
reſtituit. arg. ff. de ſolu. l. put quiſq;. iuncta l. ſi vnus. §. pactus. ver.
qđ ẽt in ſpecie dotis. ff. de pac. & q no. Bal. in fi. C. de inoſ. do. l. j.
in fi. p. l. ſi vnq̃. in fi. C. de reuo. dona. Itẽ qa, & ſi fuiſſet neceſſaria
poſſeſſionis apphẽſio, qa tñ apphẽdi nõ potuit, qa ciuitas erat ob
ſeſſa, p apphẽſa cẽſet fuiſſe. ff. de bo. auth. iud. poſ. l. quis cũ ibi no.
p gl. & in §. pcedẽti. ¶ Notãdũ ẽt ad euidẽtiã q ille dñs P. cui do.
Paduanus conceſſit illa bona pcario, naturalẽ tñ poſſeſſionẽ acq-
ſiuit, nõ ciuilẽ. ff. de pca. l. & habet. §. eũ qui. & ibi no. in glo. ſola ve
ro naturalis poſſeſſio nõ eſt ſufficiens ad præſcribẽdũ. l. acquiritur.
§. fi. ff. de acqui. re. do. & no. per dóc. in l. 3. §. ex ꝯrió. ff. de acqui.
poſ. & l. j. in fi. magnæ gl. C. de ſer. fug. Illo aũt moriente & hæres
eius ingrediens poſſeſ. illarũ rerũ tanq̃ hæres cẽſet voluiſſe acquire
re illã poſſeſ. q̃ erat apud defunctũ, nõ dico eãdẽ in ſubſtãtia, cùm
alia ſit poſſeſſio defuncti, alia hrdis. l. 1. §. ſceuola. ff. ſi qs teſta. lib.
eſſe iuſ. fue. Sed ſimilẽ in ſubſtãtia & qualitate, vt ſi defunctus habe
bat naturalẽ tñ precariam & ſic inhabilem ad pſcribẽdũ, ſimilr &
ipſe hæres cenſet vt hæres ingrediẽdo voluiſſe acquirere, & ñ aliã
vel alio mõ. ff. de reg. iur. l. hẽdem. & l. hẽditas nihil aliud. de diuer.
& temp. præſcript. l. cũ hæres, ẽt ſi ignorauerit q̃ & qualis eẽt apud
defunctũ, qa ſub illa tacita & implicita conditione & animo vr̃ adi
re & actum gerere tanq̃ hæres ar. ff. de acquir. hære. l. ſi duo. ff. ſi ea
noxa cã agat. l. fi. ſcđm quæ vr̃ poſſe rñderi ad primũ & ſcđm quæ
ſitum, videlicet q dicta. M. filia & hæres. P. cui d. bona fuerunt cõ
ceſſa ad beneplacitum concedentis & ſic precario, qa ad vſum in-
determinatum. ff. de dona. l. lucius. ñ potuerit præſcribere quãto-
cunq; longiſſimo tpe nec de iure cõi. Nec ex forma ſtatuti Padua
ni, q debet intelligi ſecundũ ius commune, poſtq̃ ſic intellectum
aliquid operatur, quia præſcrip. 30. ann. currentium ſine titulo
reducitur ad. 20. C. de inoffi. teſta. l. ſi quando. & qđ no. C. de iure
deliberan. l. fi. §. in computatione. in fi. magnæ glo. ius autem cõe
uult q ille præſcribat qui tenet & poſſidet rẽ p ſua, & tanq̃ ſuã, &
ſic aĩo cõtinuandi dñium qui inducit acquiſitionem de nouo com
pleta præſcriptione. ff. quemad. ſer. amit. l. fin. ff. de aqua quoti. &
æſti. l. 1. §. ariſto. iuncto eo q no. in l. 2. in princi. ff. de acqui. poſ.
ad id qđ dixi animũ continuandi inducere acquiſitionem de no-
uo. Qui aũt poſſidet precario vel fingitur poſſidere ẽt ſi ciuilẽ &
naturalẽ haberet, qđ interdũ contingit, vt no. in d. l. & habet. §. cũ
q. ff. de precario, ñ poſſidet nec fingit poſſidere p ſuo, ſed p alie-
no, cum ſciant vel fingant ſcire rẽ eſſe alienam. i. illius a quo habet
ergo ñ pſcribit ꝯ cuius noĩe ſeu p quo poſſidet. ff. de pig. ac. l. ſi rẽ
alie. in fi. licẽt. n. precaria poſſeſſio ſit iuſta quouſq; durat volũtas
cõcedentis, non tñ pertinet ad iudicij rigorẽ ut proſit ad præſcri-
bendũ. l. cõi diui. §. inter pdones. ff. cõi diui. qđ dixi de cõcedente,
idẽ eſt dicendũ de ſucceſſore eius in illa re ſiue uñi uel ſingulari,
ut ꝯ eos non poſſit pſcribere precario poſſidens, cũ eodẽ iure fũ
gatur ſucceſſor. Nã & licẽt pcariũ non finiatur morte conceden-
tis. l. cum precario. §. fi. ff. de preca. ſed morte eius cui fuit cõceſſum
ſic. Et per cõñs in caſu fuerit finitũ morte illius P. cui fuit cõceſſum;
hoc tñ non pdeſt dictæ filiæ hrdi ſuæ, imo magis nocet ad pſcri-
bendũ, eo quia penes prẽm ſuũ, quia poſſeſſio pcaria iuſta, quia
aderat uoluntas cõcedentis, ſed penes filiã & hrdem nõ eſt iuſta,
quia deficit voluntas cõcedentis, & eius qui ſucceſſit in locũ eius,
& nihilominus dicta filia & hæres dr̃ poſſidere eo mõ quo pr̃. ſ.
nõ p ſe, ſed p alio; iõ ꝯ eũ dat interdictũ de pcario. l. q̃ſitũ. §. fi. ff.
de pca. nõ ſolũ ei q pcario cõceſſit, ſed & q ei ſucceſſit i locũ eius
titulo ſingulari, qa dat occaſione rei & ſic tranſit ad illũ ad quem
trãſit rei dñiũ ẽt titulo ſingulari. ff. de aqua plu. arc. l. ſi tertius. §. ſi
quis prius. nec pt dici q iſta filia cenſeat poſſediſſe p ſuo poſtq̃
pcariũ erat finitũ, tũ quia ut dixit erat finitũ quo ad cõmodũ, ſiue
ut non dicat iuſte poſſediſſe deficiẽte uoluntate dñi, nõ quo ad in
cõmodũ. ſ. ut nõ potuerit pſcribere quia cenſet poſſediſſe p alio,
nõ p ſe, tũ quia initiũ poſſeſſionis inſpicit. ff. de acq. poſ. l. clã poſ
ſidere. in prin. ff. de uſuca. l. ſub. qui. §. ſi qs. & l. qui fundum. §. qui
bona fide. ff. p emptore. nec ẽx perſona hæredis immutat. l. 2. §. ea
his. ff. de ver. obli. tũ quia nemo põt ſolo aĩo cãm poſſeſſionis ſibi
immutare. C. de ac. poſ. l. cũ nemo. cũ ibi plene no. Poſito aũt q p
dicta ceſſarent, & q hęres dicti P. dicatur poſſediſſe d. bona ut ſua
& bona fide. per c. qui in ius. de re. iu. li. 6. Et q habuerit non ſolũ
naturalẽ poſſeſſionem, ſed ẽt ciuilẽ quaſi accreuerit naturali, cum
apud nullũ eſſet mortuo concedente, & nõ apprehẽſa poſſeſſio-
2 ne p aliũ, & ſic pſcribere potuerit. ¶ † Ad primũ q̃ſitũ rñdet q ẽt
de iure cõi vr̃ hic fuiſſe locus pſcriptioni longi tpis cũ titulo, qa
filia dicti P. vr̃ habuiſſe titulũ p hærede, cũ tanq̃ hæres poſſederit
d. bona credens fore hæreditaria. ff. p hærede per totũ. Cõtrariũ
eſt uerius, quia ſi erat in ptãte, nec potuit pſcribere titulo p hære
de, nec titulo p ſuo. C. p hærede. l. nihil. cũ ibi no. in gl. fuit ergo
locus pſcriptioni longiſſimi tpis. ſ. 30. ann. q̃ currit ſine titulo. C.
3 de præſcr. 30. ann. l. ſicut. † q̃ quidẽ pſcriptio nõ currit ꝯ pupillũ,
ſed incipit currere poſt pupillarẽ ætatẽ, ut d. l. ſicut. circa med. in
qua pſcriptione nihil immutat hodie per l. fi. C. in qui. ca. in inte.
reſt. non eſt neceſ. ut ibi hr̃ in fi. inſpecto aũt tpe quo dictus F. fi-
lius A. cõpleuit pupillarẽ ętatẽ, & ſic quo dicta pſcriptio incipit
currere, iã eſſet cõpleta, iã ſunt plures menſes ſi bñ inſpiciat. Sed
ſupereſſet bñficium reſtõnis in integ. ex clã gñali, ſi qua mihi iu-
ſta cã eſſe videbitur, de qua in l. v. in fi. ff. qui. ea cau. ma. pp igno-
rantiam iſtius F. quia nunq̃ ſciuit iſta bona fuiſſe reſtituta prĩ ſuo,
& ſic ad ſe pertinere, niſi a modico tpe circa, quo caſualiter vidit
librum cameræ, in quo hæc continentur quem nunq̃ prius vide-
rat, nec ſibi debet imputari cur non procurauit uidere, tũ quia re
manſerat pupillus tpe mortis patris, & ſic nihil unq̃ dici audiuit
de hoc, vel ſi audiuit non intellexit, quia pupillus qđ videt, igno-
rat. C. de fal. mo. l. 1. tum quia difficile ſibi fuiſſet obtinere, & dña
tionem ſuper hoc adire. ff. de bo. lib. l. qui cũ maior. poſt prin. ibi
alterũ non facile impetret. ff. ad tert. l. 2. §. tractari. ibi, cur non deſi
derauit a principe &c. Competit ergo reſtõ in integ. aduerſus cur
ſum dictæ præſcriptionis longiſſimi tpis, ut not. Barto. in l. 1. §. ſi
quis propter inundationem. ff. de iti. actuque pri. & glo. in l. ſi ſie.
in fi. gl. magnæ. & l. ſi partem. §. 1. in priu. ff. quemad. ſer. amit. tem
pus autem reſtitutionis petendæ. ſ. quadriennium continuum a
die ſcientiæ nondum elapſum eſt. l. fi. C. de temp. in integ. reſt. vi-
detur tamen q iſtud primum quæſitum non fuerit neceſſarium,
quia per ſtatutum Paduanum, quod loquitur de 20. annis, cenſe
tur receſſum a præſcriptione iuris communis de 30. anno. cùm ſe
adinuicem compati non poſſint, quia completa præſcri. ſtatuti p

30.annos nõ eſſet expectãdus lapſus longioris tpis. iuxta not.in
l.j.C.de ſer.fugi,qa effectus dñs per primã amplius effici nõ poſ-
ſet per ſcđam.l.ſequitur.§.lana.ff.de vſuca.Poſſet tñ probabiliter
dici,ꝗ imo dictũ primũ dubiũ fuit neceſſarium & vtile, qa prædi
cta poſſent procedere,qñ pſcriptio ſtatutaria citius finiret ꝗ præ
ſcriptio iuris cõis,ſed ſi tardius,vt ĩ caſu nřo p p id qđ dicã in ſeq.
dubio,ñ cēſetur p ſtatutũ receſſum a ꝓuiſione iuris cõis tãꝗ ple-
niore.p id qđ in ſimi.no.p gl.& docto.in l.fi.C.ſi aduer. rē.iu.&
p docto.in l.in prouinciali.ff.de no.oper.nun.& per ea ꝗ in ſimi.
habentur in l.hæres a debitore.§.qđ ſi hic ſeruus.ff.de fideiuſ.ubi
obligatio acceſſoria nõ extinguitur,nec ꝯfunditur a principali,
qñ p eã plenius prouidet,iuncta l.quotiens.ff.de act.& oblig. Sed
ſi hoc allegeř ſupereſt beneficiũ reſtitutionis de quo.ĩ.dicã,vñ cõ
ſiliũ eſt ad cautelã, ꝗ d.reſtitutio petatur anteꝗ labatur tempus.

3 ¶ † Quantũ vero ad ſcđm qſitũ,an cucurrerit pſcriptio ſtatuta-
ria.20.an.vř dicendũ ꝗ ſic,& prius ꝗ præſcriptio iuris cõis, quia
breuior eſt,& ſuccedere vř loco illius longioris cũ currat ſine ti.
& ſic vř ꝗ inceperit currere ſtatim poſt pupillarē ætatem ſicut il-
la.d.l.fi.in fi.C.in qbus cau.reſti.in integ. ñ eſt neceſ. iunctis his
ꝗ no.p Bar.in l.2.§.fi.ff.ꝓ empro.maximè qa lex illa fi. in prin. ꝗ
vult præſcrip.long.temp.nõ currere durãte minori ætate nõ vide
reř haberē locũ in pſcriptionibus ſtatutarijs.p.c.ꝯſtitutus.de re-
ſti.in inte.& ꝗ ibi no.p In. qa lex illa de talibus nõ cogitauit,ſed
certe licēt nõ cogitauerit in ſpecie.cēſeř tñ cogitaſſe in genere,
qđ tñdē valet.l.qui iure militari.ff.de teſta.mili.C.de trãſact.ſub
ꝓtextu.la.2.& p Bar.in d.l.fi.in fi.C.in quib.cau.vbi determinat ꝫ
Inn.ſ.ꝗ durãte minori ætate talis pſcriptio ſtatutaria ñ currat,qñ
eſt minor.30.an.& ita dicēdũ eſt in ꝓpoſito.Itē ad aliud dici põt,
ꝗ imo ſuccedit loco pſcri.long.temp.ꝗ eſt de iur.cõi,p quã acqui
ritur vtile dñium.iuxta no.in auth.niſi tricēnalis.C.de bo.mater.
qđ patet qa ſtatutũ vult,ꝗ pſumaĩ & habeaĩ pro dño, & ſic habet
maiorē ſimilitudinē cũ illa,ꝗ cũ pſcrip.long.temp. p quã acqriř
exceptio ꝫ dñm ñ dñium.l.ſi qs emptionis.C.de pſcrip.30.anno.
corrigit aũt ius cõe in duobus.Primò qa ius cõe diſtinguit inter
pſentē ꝫ quē pſcribiř.10.an.& abſentē ꝫ quē præſcribitur.20.ſta-
tutum aũt iſtud nõ diſtinguit,Sed vtroq; caſu requirit annos. 20.
Itē qa ius cõe requirit titulũ.l.nullo.C.de rei vē. ſtatutũ vero nõ.
Præterea poſito ꝗ ſuccederet loco pſcriptiõis đ iure cõi,qa ſuffi
ceret miſſio nuncij ſicut in illa.C.de pſcr.30.an.l.ſicut.& no.Bar.
in l.2.§.fi.ff.ꝓ empro.nõ quãtũ ad curſum vel initiũ eius. Nã p-
ſcrip.30.an.currit durãte minori ætate a tpe finitæ pupillaris pp
tpis ꝓlixitatē,qa ſemp finitur poſt minorē ætatē,ſed pſcrip.lõg.
temp.non quia poſſet finiri durãte minori ætate & ſic eſſet opus
reſtitutione,qđ illa lex finalis voluit tollere p rõnē ibi poſitã, qa
melius eſt ante tps occurrere &c.Sed in iſta pſcriptione ſtatutaria
nõ eſt ꝓlixitas tpis.& ſic in ea nõ eſt illa rõ ꝗ in d.pſcriptione.30.
ann.ſed ſubeſt illa,ꝗ ſubeſt in pſcrip.lõg.tempo.de iure cõi,ꝗ cur
rit cũ titulo,& de qua in d.l.fi.& ſic in hoc ſuccedit loco illius cui
magis aſſimilatur,ſ.vt durante minori ætate nõ cucurrerit, ſed ſi
inſpiciatur tempus quo cõpleuit iſte Franciſ. minorem ætatem,
& ſic quo incepit currere,iſta præſcriptio ſtatutaria non erat de-
curſa tpe quo fuit interempta,ergo &c.Sed vnũ eſt qđ plus vř fa
cere dubiũ,ſ.quia in caſu nřo præſcriptio vř fuiſſe cēpta contra
defunctum.ſ.patrem huius.F.petẽtis cui facta fuit reſtitutio di-
ctorũ bonorũ,qa ſtatim agere potuit & auocare a dicto poſſeſſo-
re,vnde licēt per paucos dies vixerit,vt dicitur,ſcilicet p.30.dies
tamen ex quo fuit cēpta,continuata fuit contra hæredem eius li-
cēt minorem,nec fuit interrupta propter minorem ætatē filij &
hæredis; tamen finita minori ætate poterat peti reſtitutio infra
quadriēnium continuũ,quæ petita non fuit,ideo iſte Fran. vide
tur excluſus per.l.1.& quod ibi nota.C.ſi aduer.vſucap.& per.l.
etiam ei.ff.de mino.quæ non ſunt correctæ p illam.l.fi.C.in qui
bus cauſis.vt not.ibi per glo.& doct.Sed iſtud tollitur ex eo qđ
tunc temporis ciuitas Paduana erat obſeſſa, & ius non reddeba-
tur in ea,vnde non incepit currere,quia ſi prius incepiſſet,deſijſ-
ſet propter hoc currere.& interim dormiuiſſet, vt in c. ex tranſ-
miſſa.extra de præſcriptio.quam dicit Innocen.& Io. And.pro-
cedere non ſolum in clericis & eccleſiaſticis bonis, ſed etiam in
laicis & eorum bonis,quod tenet etiam Bart.in l. naturaliter. ff.
de vſucap.& ſic in terris imperij ſeruandum eſt illud capitulum.
Et eſt ſpeciale in tali impedimento facti vt impediat curſum
præſcriptionis ipſo iure,regulariter ſecus, quia currit & datur
reſtitutio.l.& attilicinius.ff.de ſer. ruſtico. prædio. & per Cy.in
l.quoties.C.de prec.impe.offe. ¶ Super tertio & ult.non expedit
pro nunc diſputare, ſed expeditur cum opus fuerit.

¶ Caſus.

¶ Dñs Fran.de Carraria tũc dñs Paduæ ꝯfiſcauit bona dñi I. eius
ciuis in 1390. deinde d.bona ſic ꝯfiſcata dictus D. Fran. cõceſſit
ad beneplacitum dño P.in dicto 1390.qui d.Fran.in 1405.de mē
ſe Iunij reſtituit A. filium dicti I. ad grãm ſuã,& ſibi reſtituit oĩa
bona quondam I.pris ſui,qui A.non potuit intrare poſſeſſionem
poſſeſſionum ſibi reſtitutarum dicto tpe, quia dictus D.Franc.&
territorium Paduanum erat obſeſſum ab exercitu d.Venetorum,
& ſtãte d.obſeſſione dictus A.reſtitutus in dicto 1405. mortuus
eſt ultimo menſis Iulij relicto poſt ſe Fran.pupillo eius filio, tũc
ætatis annorum 10. deinde poſtꝗ dñatio Venetiarum expulſo di-
cto D.Frã.de Carraria accepit Paduam,præfata dñatio miſit ſuos
rectores & prouiſores cum libertate uidendi & cognoſcēdi quæ
bona quondam Domini Fran.de Carraria ſpectabant dominio,&
gratias & uenditiones factas per quondam dictum D.Franci.de
Carraria diuerſis ciuibus cum poteſtate laudandi & infringendi
dictas uenditiones & gratias, & aliquas ruperunt & infregerunt,
& partem laudauerunt. Inter quas laudauerunt dictam gratiam
factam dicto A. & reſtitutionem bonorum ſuorum confiſcatorũ
ut ſ. & dicti rectores & prouiſores in laudatione prædicta dixe-
runt & determinauerunt dictas poſſeſſiones quondam dicti I. cõ
ceſſas ſupraſcripto P. ad beneplacitum ſpectare de iure dicto Frã
ciſco pupillo filio quondam dicti A. dictus P.qui tenebat ad bene
placitum dictas poſſeſſiones mortuus eſt etiam in 1405.de men-
ſe Maij regnante adhuc dicto D.Fran. de Carraria relicta domi-
na M. eius filia, quæ M. a dicto tpe citra tenuit & de præſenti te-
net poſſeſſiones quondam dicti I. conceſſas ad beneplacitum ſu-
praſcripto P. eius patri. Modo dictus Franciſcus filius quondam
A. uellet uendicare dictas poſſeſſiones tanꝗ paternas, & ad ſe ſpe
ctantes & pertinentes, cui obijcitur de præſcriptione infraſcripti
ſtatuti ſic dicentis. ¶ Poteſtate D. Iacobino Rubeo 1274. Quicũ
que poſſedit ſeu poſſidebit decætero poſſeſſiones aliquas poſitas
in Padua uel Paduano diſtrictu per 20.ann. pacificè & quietè per
ſe uel per ſuos authores iuſtam habeat præſcriptionem & defen-
ſionem,& intelligatur uerus dñs etiam titulo non oſtenſo,& ab-
inde in antea ipſe uel hæredes ſeu aliqui ab eo cãm habentes non
poſſint de ipſis poſſeſſionibus inquietari ſeu moleſtari modo ali
quo etiam per hypothecariam per aliquos ratione ipſius poſſeſ.
Et hoc locum non habeat contra cõe Venetiarum, neque ꝫ cõe
Paduæ,& ſit præciſum. ¶ Ex quo quæritur utrum dictum ſtatu-
tum obſtet dicto F.minori 25. an. & tunc petenti,& ſic cucurre-
rit præſcriptio ſtatutaria uel non contra dictum Frã.pupillũ pe
tentem. ¶ Item ſi precario poſſidens,ſiue ad beneplacitum,poſſit
præſcribere aliquo tempore.

SVMMARIA.

1 *Præſcriptio contra minorem an currat tam de iure communi quam ſtatutario.*
2 *Intellectus ad l.fi.C.in quib.cau.reſti.in integ.non eſt neceſſ. & c.ex tranſmiſſa. extra de præſcr.& eſt idem caſus cum præcedenti.*

CONSILIVM CCCCXL.

1 IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ † Quia ſm du-
bium præcedere
debet in ordine,ideo ad ipſum primò reſpondeo, ꝗ
ille cui dominus Paduanus conceſſit dicta bona pre
cario,ideſt ad beneplacitum,non potuit ipſe nec hæ
res eius præſcribere dicta bona quo ad proprietatem contra con
cedentem dictum dominum penes quem erat proprietas, uel cõ
tra illum cui dictus dominus poſtea proprietatem conceſſit lon-
go uel longiſſimo tpe de iure cõi uel ex forma ſtatuti ſupraſcri-
pti,ſiue per conceſſionem precariam fuerit tranſlata ſola natura
lis poſſeſſio,quæ non eſt habilis ad præſcribendum ſine ciuili.l.ac
quiritur.§.fi.ff.de acq.rer.do.& no.in l.1.in fi.magna gl.C.de ſer.
fug.ſiue fuerit tranſlata in eum ciuilis & naturalis,ſm ea quæ no.
in l.& habet.§.cum quis.ff.de prec.qm utroq; caſu recognoſcebãt
concedentem in proprietarium,& cum haberent ab eo cãm, non
potuerunt ꝫ eum præſcribere.l.male agitur. C.de præſcr.30.an.
Et hoc uidemus aperte in uſufructuario qui naturaliter tm poſſi
det rem,in qua habet uſumfructum, quia nec ipſe nec hæres eius
præſcribunt ꝓprietatem ꝫ ꝓprietarium qui ciuiliter poſſidet, &
quē recognoſcunt in ſuperiorem.C.de vſuf.l. neq; fructuariũ, &
ibi gl.ponit rationes,videmus ēt in creditore, qui rem pignora-
tam

tam poſſidet ciuiliter & naturaliter ſecd̃m cõem opi. vt plenè no.
in l.cũ notiſſimi.§.j.C.de ꝑſcrip.30.anno. Nã probata origine.ſ.
qđ habuerit rem pignori, neq; ipſe neq; hæres eius pñt præſcribe a
re longo vel longiſſimo tpe proprietatem cõtra debitorem. C.
de pign.actio.l.nec creditores,& ibi p Cy.in 1.q.ſm Iac.de Arç.
licet gl.3.ibidẽ in fi.videatur ꝯſentire in præſcrip.long. temp.
ſed præcedẽs eſt verior, qa non poſſedit vt dñs, ſed vt creditor;&
ad præſcribendũ dñium requiritur ꝙ quis poſſideat vt dñs,& cre
dat ſe dñm, & ſic iure ſuo & bona fide.l.fi.ff.quemad.ſer.amit.cũ
ibi no.in gl.& p Inn.de poſtu. c.bonæ.il.2.de cã poſ.cũ eccleſia.
in verbo aſtuiſſe. Nec ſi prædicti vel hẽdes eorũ habuerint alium
animũ in mẽte retẽiũ potuerunt ſibi cãm poſſeſſionis immutare
nulla extrinſecus ſuperueniente cã iuſta vel iniuſta & extrinſeca.
C.de acquir.poſ.l. cũ nemo. Nec ob. qđ ſtatutum ſimpliciter &
generalr̃ loqtur de illo qui poſſedit annis.30. quia dẽt intelligi
ſanè ne ꝯtineat abſurditatem, ſ.dũmodo poſſederit eo mõ quo de
bẽt poſſidere volẽtes præſcribere .ſ.tanq̃ domini, nõ aũt qñ tanq̃
non dñi, prout ſunt ꝑdicti qui recognoſcunt ab alio,& reputant
alium dñm, non aũt ſe, qa tales ſunt malæfidei poſſeſſores, qui
nullo tpe pñt præſcribere, vt in regula iur. ſatis.n.operabit̃ dictũ
ſtatutũ vltra ius cõe; ẽt cum d.limitatione, qa vult ꝙ poſſeſſor ẽt
ſine titulo ꝑſcribat lõgo tpe, qđ nõ eſt de iure cõi.C.de rei ven-
di.l.nullo.vñ in aliis debet intelligi ſecd̃m ius cõe, vt no.in l.fi.§.i
cõputatione.in fi.mag.gl.C.de iur.delib.l.vt gradatim.§.& ſi le-
ge.ff.de mune.& hono.C.de noxa.l.2.Ne vnico verbo videat̃ vo
luiſſe oĩa iura corrigere.l.ſi qñ.in prin.C.de inoſ.teſta. aliàs ſeque
retur maxima abſurditas, ſ. quòd ille quem conſtaret recepiſſe
rẽ ad beneplacitũ dñi, finitis.20.annis poſſet denegare dño reſti-
tutionem rei,& dicere ſe ꝑſcripſiſſe ꝫ.l.plures, apochis.C.de fide
inſtr. Nec ob. ſi dicat ſaltem hæres eius debuit poſſe ꝑſcribere; qa
potuit poſſidere vt dñs, ſaltẽ ſi ignorabat defunctũ recepiſſe ad
beneplacitũ; qa dico ꝙ cum poſſederit vt hæres fictione iuris, vr̃
poſſediſſe eo mõ quo defunctus & ñ aliter,& ſic cũ illa qualitate
ꝙ vitio qbus & defunctus ñ inſpecta ſua opinione. per.l.cũ hæ-
res.ff.de diuer.& tẽp.ꝑſcrip.& patet in d. l. neq; fructuarium.C.
de vſufru.vbi ponũtur ad paria hæres & defunctus vſufructua-
rius.& d.l.neq; creditores.C.de pig.actio. Cõcluditur ergò ſtatu
tũ ꝑdictũ ñ habere locũ in caſu, in quo ꝯſtat de origine poſſeſſio
nis.ſ.ꝙ ille defunctus habuit ad beneplacitum, qa nec ille ſi vixiſ
ſet, nec hæres eius potuerũt iſta bona præſcribere ſpacio.20. an.
ſicut đ iure cõi nullo tpis ſpacio ꝑſcribere potuiſſent vt.d.ll. Nec
ob. quoddã aliud ſtatutũ, quo cauetur ꝙ verba ſtatutorũ debeãt
intelligi prout iacẽt nec debeãt gloſſari; qa tale ſtatutum nõ tol
lit neceſſariam & vtilem interpretationẽ, ſed duntaxat friuolam,
prout determinat Bar.in l.omnes po.ff.de iuſti.& iu. & Bal.in l.
3.C.de libe.præter. iſta verò interpretatio, quã dixi, eſt pluſq̃ ne
ceſſaria, al̃s eſſet dicere, ꝙ ille qui ſcit ſe non dñm, nec vult effici
dñs, qa nõ poſſidet vt dñs, efficeret̃ dñs inuitus, qđ eſt ridiculũ. fa
cit qđ no.in l.ſi ego.ff.de nego.geſt. Notãdũ eſt.n.adhuc ꝓ maio
ri euidentia iudicare debentiũ qui forte iura ignorãt, ꝙ de iure
cõi ſi poſſediſti rẽ meã p 30.annos, ñ es effectus dñs p ꝑſcriptio-
nẽ, niſi duobus alijs cõcurrentibus, ſ.ꝙ habueris titulũ a nõ dño
tãq̃ a dño, puta qa alius aſſerẽs ſe dñm, cũ nõ eẽt, tibi vẽdidiſſet,
vel donaſſet, vel ex alia cã tradidiſſet ti.habili ad trãſferẽdũ dñiũ
ſi foret dñs. Itẽ ſcđò requirit̃ bonafides, ſ.ꝙ credas te fore effe-
ctũ dñm ex illo titulo vel cã cũ traditione,& ſic poſſederis po-
ſtea p dictũ tps tanq̃ dñs. Statutum verò iſtud tollit ſolũ primã,
qa vult qđ ẽt ſi nullũ titulũ vel cãm habuiſti a nõ dño, poſſis præ
ſcribere,& hoc operatur ſtatutũ iſtud contra ius commune. Sed
r õ tullit ſecd̃m. Et ideo etiam ſi vis præſcribere ſecd̃m formam di
cti ſtatuti, neceſſe eſt ꝙ credideris te dñm,& ꝙ tanq̃ dñs poſſede
ris. Et iſtud poſſet præſumi in dubio alio non dato. Sed dato hoc
ꝙ appareat te recepiſſe ad beneplacitũ alterius, ſcis te nõ eẽ dñm
nec poſſides vt dñs, ideo nec tu nec hæres tuus potes ꝑſcribere ñ
ſolũ.20.annis, ſed nullo tpe poſtq̃ ꝯſtat de origne poſſeſſionis,
nec eſt credendũ ꝙ iſtud ſtatutũ voluerit in hoc aliud q̃ velit ius
cõe, jmo ſecd̃um ius cõe intelligitur & limitatur, poſtq̃ in primo
aliqd operat̃ vltra ius cõe. Et iſta eſt rei veritas, aliàs mille inꝯue
nientiæ & intolerabiles ſequerentur, ſi ſtatutũ prædictum ſic ge
neralr̃ intelligeretur vt iacet, qđ eſt ſummopere euitandũ ſecd̃m
docto.iuris ciuilis qui ſciunt leges & ſtatuta interꝑtari,& qbus ẽ
credendũ tanq̃ peritis in arte per illos qui non ſunt, ſicut enim
infirmus debet credere medicis al̃s ſe interficit, ita & imperiti le-
gũ debent credere peritis & nõ ꝯfidere ſuæ prudentiæ, nec uelle
interpretari ſtatuta de capite ſuo ſi uolunt iuſtã ferre ſniãm, alias
ꝑcipitant iuſtitiã, nõ aũt adminiſtrant. ¶ † Nunc ad primũ dubiũ
redeundo poſito ꝓ ꝯ'ſtanti, ſed non ꝯceſſo ꝙ hic potuiſſet hr̃e lo-
cũ præſcriptio prædicta ſtatutaria, qrit̃ an d. præſcriptio potuerit
currere durãte minori ætate dicti ultimi Fran. filij dicti A. cui fuit
facta dicta reſtõ dictorũ bonorũ. Et de hoc vr̃ caſus legis qđ not.
in l.fi.C.in qui.cau.in integ.reſt.non eſt neceſ. Et hoc præſuppoſi
to ꝙ deducatur tps minoris ætatis de d.præſcriptiõe, dr̃ mihi qđ
facto calculo reperitur fuiſſe intertupta per plures menſes anteq̃
cõpleretur,& ſic cõpleri non põt amodo. Sed ꝫ prædicta obiiciun
tur aliqua. ¶ Primò, ꝙ illa lex loquitur in præſcriptione non in-
choata ꝫ maiorẽ cui minor ſucceſſit, ſed q̃ ueniret inchoãda ꝯtra
minorẽ. Qñ verò foret inchoata ꝫ maiorẽ cui minor ſucceſſit, nõ
impeditur currere ꝫ minorẽ. p l.1.C.ſi aduer.uen.& l.ei qui.ff. de
mino. quas leges dñt doc. non corrigi p illã.l.fin. q̃ fuit lex noua.
Sed iſta dr̃ fuiſſe incepta ꝫ patrẽ huius ultimi Fran. ſtatim facta ſi-
bi reſtõne dictorũ bonorũ, & ſic cucurrit mero iure,& ſi fuit cõ-
pleta poſt minorẽ ætatẽ non habuit reſtõnem. iuxta no.in l.fin.C.
de temp.in integ.reſt. Si in minori ætate habeat reſtõnem, ſed non
petiit eam infra tps, perdidit. ut d.l.fi. Sed ad hoc rñdetur, ꝙ imò
uiuente patre huius ultimi F. agentis non fuit cepta, quia ille per
paucos menſes uixit, imo ut dr̃ per 30. dies uel circa poſt reſtõnẽ
ſibi factam,& illo pauco tpe quo uixit non fuit redditũ ius in ci-
uitate Paduæ pp obſidionẽ,& ſic non incepit currere, imo ſi ince
piſſet dicto tpe dormiuiſſet. ut in c.ex tranſmiſſa. extra de præſc.
quod dicit Inn.& Io.An. ibidẽ ꝓcedere ẽt de iure ciuili,& non ſo
lũ in clericis & bonis eccleſiaſticis, ſed ẽt in laicis ut in bonis eo-
rũ. hoc idẽ Bar.in l.naturaliter.ff.de uſuca. Et ſic in terris imperij
& in foro ſeculari ſeruandũ eſt dictũ cap.& eſt ſpãle in tali impe-
dimento facti rr̃., ſecus quia non impedit curſum præſcr. ipſo iu
re, ſed facit reſtitutionem concedi.ff.de ſeru.ruſt.præd.l.& anti-
cuus.& no.Cy.in l.quotiens.C.de prec.imp.off. ¶ Item obiici-
tur qđ illa lex fi. loquitur in præſcriptionib. inuentis de iure cõi
de quib. Imperator potuit cogitare. Sed in præſcriptionib. ſtatu-
tariis non habet locum, quia de illis non potuit cogitare ſm Inn.
qui ita nu.in c.ꝯſtitutus.de reſti.in integ.reſti. per illum text. Sed
Bar.tenet contrariũ in d.l.fin. quia ſaltem in gñe potuit cogitare
quod tñdem ualet, ac ſi in ſpecie, ut not. in l. ſub prætextu.C. de
tranſa.de teſta.mil.qui iure militari.& rñdet Bar.ad illud.c.cõſti-
tutus. ¶ Tertiò obiicitur, quia dr̃ ꝙ iſte minor habuit tutorẽ uel
curatorem, Sed iſtud nihil eſt dicere, quia per hoc non ceſſat diſpõ
illius.l.quę uult indiſtinctè non currere,& ſic ẽt ſi tutorem uel cu
ratorem habuerit. Nec aliquis eſt qui dictam limitationem faciat
ad illam l. Et eſt tex.expreſſus de hoc in l.ſicut.C.de præſcrip.30.
an.poſt medium ibi dum dicit, ſed pupillari ætate duntaxat, quam
uis ſub tutoris defenſione conſiſtat huic eximenda ſanctioni &c.
ubi patet contra pupillum non currere præſcriptionem[a] illam, li-
cèt habeat tutorem, idem ergo in maiore pupillo minore.25.an.
eo caſu quo non currit pp l.fi.C.in quib.cau.in inte. reſt. non eſt
neceſ. ut ẽt ſi habeat curatorem, non currat, cum æquiparentur.
ſ.pupillus & adultus hñs curatorem. C.de in integ.reſt.l.ſi curato
rem hñs. ¶ Quartò obiicitur, ꝙ filiæ do. Iacobi non ſit nec fuerit
aliqua præſcriptio neceſſaria, imo ſit tuta virtute quarundam lr̃a-
rum dñationis. Venetiarum ſcriptarum dñis rectorib. Paduañis
in anno 1406. qđ ponerent matrẽ eius tutricẽ & uxorem quondã
D.Iac.in poſſeſſionẽ oĩm bonorum, quæ per dictum D.Iac. poſſi
debantur tpe mortis ſuæ,& hoc pro dicta filia tunc pupilla exce-
ptis tñ quibuſdã ibi contẽtis,& qđ in poſſeſſione prædicta defen
derent eã,& fuerunt tres lr̃æ diuerſis dieb. ſcriptæ una poſt alterã
q̃ fuerunt executioni mãdatæ præmiſſis ꝓclamationib.& nõ ob-
ſtãte ꝫdõne Franc.de Torchetis q ut in eis dr̃ cõparuit & ꝫdixit,
dẽnt ergo aliqd opari qđ nõ facerẽt, ſi neceſſaria foret uel fuiſſet
ꝑſcriptio. Sed aduertẽdũ, ꝙ nõ eſt dicẽdũ inclitã dñationẽ Veee-
tiarũ voluiſſe per dictas lr̃as aliquid iniuſtũ, uel a iure reprobatũ,
maximè ſi pñt ſanè & iuſtè intelligi,& ſine iniuria cuiuſcũque, &
ſic ſi dictus D.Iac. poſſidebat aliqua bona, quæ non erant ſua, ſed
erant dicti Fran. per reſtõnem factam de ipſis patri ſuo cuius pri-
mo iſta de quib. agitur fuerant, non eſt dicendum dñationẽ Vene
tiarum pręđictam uoluiſſe p dictas lr̃as dñium eidem Fran. aufer
re,& illi puellæ concedere, quia nec hoc poterat facere de iure
tam cõi quam de ſtylo dñorũ Venetorũ, cũ non tranſiuerint p cõ
ſilia rogatorũ,& ſic non pñt alteri præiudiciũ inferre. facit quod

[a] ¶ Præſcriptionẽ. vid ad materiã eundẽ Pa. de Ca. con ſi. 297. in libro meo in ci. uẽditio iſta d. Ab. in c. cũ nõ liceat. uer. ul. gl. de ꝑſcri. doc. in c. ex tranſmiſſa. e. ti.

no. In. in c. quæ in eccleſiarum. de conſt. & text. in c. ſuper hoc. de off. deleg. & qđ no. in l. fi. C. de diuer. reſcri. & patet ex tenore primæ lræ, circa fi. ibi dum dicit vt hẽat qđ de iure ſibi ſpectat &c. & ſic voluit dominatio ſequi naturã petitionis hẽditatis, q̃ eſt vt hæres ponat in tenuta & in poſſeſſione oĩm rerum quas defunctus t̃pe ſuæ mortis tenebat & poſſidebat, ẽt ſi nõ erãt hẽditariæ, nõ tñ per hoc efficit dña earũ niſi habita ſnia diffinitiua cũ legitimo ꝯdictore & dño, iuxta nota. in l. pomponius. §. ſi iuſſu. ff. de acqui. poſ. Patet ẽt ex eo qđ habet in fine ſcdæ lræ vbi excipit bona quæ erãt in cõi vel factoria dñationis; & iſta bona, vt dr̃, ibi erãt. Nec obſtant proclamata nec cõparitio iſtius Frã. q̃a tũc erat pupillus & indefenſus, & nulla iura ſua fuerũt audita; ergo &c. l. cũ & minores. C. aduer. rẽ iudi. nec aliqua diffinitiua ſnia, q̃ p̃iudicet, põt dici lata, cùm nullus interuenit ꝯdictor, nec ordo iuris fuit ſeruatus. Et poſito q̃ t̃pe mortis dicti dñi Iaco. d. bona nõ fuiſſent reſtituta patri iſtius Frã. & ſi non fuiſſent iſtius Frãciſ. attñ nec erant in dominio dicti dñi Iacobi, cui p̃ dñm Paduæ qui confiſcari ea fecerat, fuerant conceſſa ad beneplacitum, & ſic erant in dominio ipſius domini qui ea poſtea conceſſit patri iſtius. F. & ſic fuerunt effecta ſua; licet poſſeſ. non apprehẽdiſſet p̃p guerram. C. de poſ. l. fi. & l. cum vnus. §. fi. cum ſe. ff. de bo. auto. iudi. poſſ. Vnde non eſt credendum dominationem voluiſſe dicto Franciſco dominiũ auferre, prout poſtea apparuit ex his quæ fecerunt ſui commiſſarij, qui dictam reſtitutionem confirmarunt, & ratã habuerunt.

FIGVRA.

Petrus, Ioſeph, Maria.

I. Philippa.	Mathio. A.
D Petrus.	Peregrina. B.
	Iunilius.
	Corebanus.

¶ Philippa filia Petri q̃ñ fuit maritata a patre renunciauit Mattheo eius fratri patre p̃ſente & cõſentiente ſucceſſioni paternæ, & mřnæ, licet ſine iuramento. ẽn hic primo quæritur, an hæc renũciatio valuerit. ¶ Petrus deinde præterijt in teſtõ Philippam & alias tres filias & Mattheũ hr̃des qualiter inſtituit, & voluit vt alter alteri ſuccedat, ex hoc ſecũdo quæritur, an illa reciproca ꝯtineat fideicommiſſariam. ¶ Moriunt̃ deinde oẽs tres ſorores Marchiſina, Zonita, & Vrſa inſtituta Maria earũ matre inſolidum; hic tertio quæritur, an inſtitutio matris in p̃iudiciũ Matthei fratris tenuerit, dubiũ faciebat quoddã ſtatutũ diſponẽs, q̃ hñs bona cõia aliqua pſona non poſſit alteri relinquere. Itẽ faciebat dubiũ fideicõ. qđ videbat deberi illi Mattheo poſt mortẽ ſororum vigore illius reciprocæ, q̃ alter alteri &c. Mortua fuit dña Maria inſtitutis tribus hr̃dibus æqualiter, vcʒ Philippa filia Pelegrina nepte ex Mattheo filio p̃defuncto, & pauperibus Chriſti, mortua Maria Peregrina omnia eius bona tam illa, quæ olim fuerunt Petri patris, q̃ bona ipſa materna. ſ. dotalia, & alia diu poſſedit, & poſt mortẽ eius Iuniſius eius filius ſimiliter poſſedit omnino. Modo Philipa vel D. Pe. eius filius nomine matris conuenit Iuniſium ad reſtitutionem tertiæ partis hr̃ditatis maternæ vigore teſtamẽti dictæ Do. Mariæ, & cõpromiſerũt in 2. adhuc nõ inchoato p̃ceſſu corã arbitris Iuniſius vnũ illorũ recuſauit vt ſuſpectũ. Dicẽs ad eius notitiam de nouo ſuperueniſſe illũ fuiſſe aduocatũ ꝯ ſe in q̃õne iſtorũ bonorũ proteſtans ne in hac ea procedat. Sed arbitri ſpreta recuſatione proceſſerũt & laudũ tulerũt pro Philippa dictã tertiã & fructus eius ſibi adiudicantes. Quærit vltimò, vtrum iſta ſnia valeat, vel non ſiue illud laudũ. ¶ De venetijs. a. D. Frãciſco de capitibus liſtæ die. 26. Martij. 1443. ¶ Nouiſſimè allegat̃ p̃ Aduerſarios quoddã ſtatutũ, q̃ etiã filiæ p̃hibent̃ teſtari virtute cuius p̃hibent̃ ex ſtatuto qđ dr̃ prohibere fratres ꝯſtituti in cõione teſtari vbi in piã cãm. Ad hoc r̃ndet̃, q̃ nõ debẽt intelligi de iure, ſed de alijs p̃pinquis remotioribus ipſis fratribus; patet, q̃a loq̃tur de bonis paternis vel maternis. Itẽ alio mõ intelligẽdo ſequeret̃ abſurdũ, q̃a illud ſtatutũ prohibet exiſtẽtes in communione in propinquis nõ poſſe teſtari, ſed admitti fratres & filios fratrũ, ſi intelligeremus q̃ ñ poſſet reliquere matri, priuaret matrem portione ſibi debita iure naturæ. Item excluderetur mater non tñ per fratres ſed etiam propter filios fratrum. ¶ Vltimo eſt aliud ſtatutũ qđ ſiſr tranſmittit, qđ admittit ñ habentes filios teſtari in quoſcunq;. Vltimò, & ſi vera eẽt iſta ſnia, maiorẽ partẽ habet dña Philippa de bonis matthei, q̃a ſtatutũ, qđ vna filia decederet inteſtata admitteret̃ cũ fratribus eius & ſororibus. Et ſic ſi bene ꝯſideretẽ potiorem partem habet ſi res eſſet, in cauſa inteſtati, vt patet iures debitæ menſurentur. per

no. in auth. defuncto. C. ad treb. & facta deductione dotis ipſius dominæ Mariæ, quæ fuit de duca. 1700.

SVMMARIA.

1 *Renunciatio de parte ſua facta per ſororem fratri, patre conſentiente valet etiã ſine iuramento.*

2 *Statutum excludens propinquos non uidetur excludere matrem ab hæreditate filiæ quo ad legitimam ſibi debitam.*

3 *Clauſula alter alteri ſuccedat, an inducatur fideicommiſſum.*

Hæredis inſtitutio dicitur alienatio.

4 *Arbiter in cauſa an is eſſe poſſit, qui fuit aduocatus partis, & utrum poſſit alle(gari ſuſpectus.*

5 *De dictione, maximè.*

CONSILIVM CCCCXLI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſo p̃cto & allegationib. ſupraſcriptis, & ipſis diligẽter examinatis.

1 † Super primo quæſito vr̃ clare dicendum dictã renunciationẽ & pactũ de non ſuccedendo patri aut matri factæ p̃ filiã. ſ. D. Philippã Mattheo fratri ſuo p̃ñte & conſentiente patre non ualeat, tanq̃ improbatũ a lege ciuili, cum non fuerit roboratũ iuro, ut in l. pactũ qđ dotali. C. de colla. q̃ iuřm. ſi interueniſſet, valeret de iure cano. ut c. q̃uis. de pac. li. 6. licèt non de iure ciuili ẽt tũc, ut not. p̃ gl. in d. l. pactũ p̃ l. nõ dubiũ. C. de legi. & hoc nõ, q̃a ſit ꝯ bonos mores, q̃a tũc ẽt cũ iuro nõ ualeret, ut in c. nõ eſt obligatoriũ. de re. iu. li. 6. ſed alia rõne improbat̃, ut patet ex not. per Bar. in l. fi. C. de pac. in 2. q. ff. de uer. ob. l. ſtip. ſo hoc mõ cõcepta. Vr̃ tñ poſſe dici ꝯtriũ, q̃ imò valeat, quia nõ fuit factũ p̃ri ſed fratri conſentiente p̃re, vñ magis põt dici de hæreditate tertij certo mõ deponẽda, quia cũ eſſent quinque filij. ſ. quatuor fœminæ & unus maſculus, & ſic ueniebat hr̃ditas p̃ris diuidenda de iure cõi in quinque partes æquales, uoluit D. Philippa ſuã quintã partem donare fratri, cuius contẽplatione fecit tale pactũ & renunciationẽ, Et ſic q̃ frater ſuus de quinque partib. æqualib. hẽt duas, ſorores uerò ſingulæ hñt ſingulas. qđ quidẽ pactũ ualet ẽt ſine iuro, & ẽt de iure ciuili, ſi p̃ẽ de cuius hæreditate agebat̃, & qui in dicto pacto cõſenſit, p̃ſeuerauit quouſque uixit in dicto conſenſu, ut i d. l. fi. C. de pac. & qđ ibi p̃ Bar. circa fi. & ſi iſte p̃r. ſ. Petr. Ioſeph. deceſſit inteſtatus relictis p̃dictis, ita debuiſſent diuidi bona ſua inter eos ut dixi. Et idẽ in hæreditate materna, quæ ſiſr cõſenſit, & iſta pars vr̃ uerior de iure q̃ prima quæ locũ habuiſſet, ſi dicta renunciatio & pactũ facta uel facta fuiſſet ipſi patri uel matri, & tũc dicerent̃ de non ſuccedendo, & hic locũ iura ibi all. ſ. l. pactũ. C. de colla. & c. q̃uis. de pac. li. 6. Sed hic ceſſat quia ſunt de hæreditate patris & matris quas ſperabant ad ſe deuolui certo mõ diuidendis inter frẽm & ſorores, quo caſu locũ hẽt. d. l. fi. C. de pac. cuius forma fuit hic ſeruata & iuẽto non fuit neceſſariũ, ut ibi patet. Ex quib. ſequitur q̃ p̃teritio dictæ Philippæ reddit teſtm̃ p̃ris nullũ, quia non tenebatur pater ei relinquere lr̃mã poſtq̃ eã donauerat fratri, & ſic non potuit nec põt p̃dicta Philippa conqueri. l. põpo. §. q̃m aũt quarta. ff. de inof. teſt. ¶ Super ſecũdo q̃ſito vr̃ dicendũ q̃ dictæ tres filiæ nõ potuerunt teſtari de dictis bonis paternis, quæ tũc t̃pe teſti hẽbant, nec ea potuerunt relinquere ma-

2 tri, ſed deuoluta fuerint ad Mattheũ fratrẽ qui ſuperuixit eo, † & hoc p̃p ſtatutũ ſub rubrica de fratrib. & ſororib. hñtib. bõa cõia li. 3. c. 15. vbi aliq̃s de plurib. fratrib. vel ſororib. hñtib. bona cõia & non hñtib. liberos, non põt alicui ſuo p̃pinquo relinquere de parte ſua niſi ad piã cãm, ſed remanere debent bona penes ſuperſtitẽ uel ſuperſtites. Sed hic erãt ſorores hñtes bona p̃na cõia & ea reliquerunt matri non in piã cãm, quia tũc erat diues & nõ indigebat eleemoſyna, vñ ẽt ſi dixiſſet ſe relinquere amore Dei, nõ diceretur relictũ ad piã cãm, ut no. C. de ſa. ſan. ec. l. illud. in glo. ſuper uerbo aliã cãm. q̃ incipit. ad ſiſem &c. & ibi p̃ do. Sed certè illi ſtatuto vr̃ derogari p̃ aliud ſtatutũ ſuperius ſub rubrica, q̃ quilibet non hñs liberos ſeu filios lr̃imos & poſſit ordinare bona ſua ſicut uoluerit &c. Qđ diſponit directò ꝯtrium, & dicit ꝯdicente ſtatuto aut ꝯſuetudine aliqua non obſtante &c. vñ vnũ de p̃dictis ſtatutis corrigit uel legitimat aliud, vtrũ quod eorũ ſit poſterius, poſſet ẽt r̃nderi p̃ut r̃ſum eſt. ſ. p̃ximè per dñm aduocatũ allegãtẽ qui formauit caſũ, q̃ r̃nſio talis eſt æqua, ut illud uerbũ, p̃pinquo vel p̃pinquis, nõ cõprehẽdat matrẽ cui ſaltẽ lr̃ima eſt neceſſariò relinquẽda ne faciat iniuriã mři cui debet̃ de iure naturali & ciuili, ſed cõprehendat alios cui lr̃ima non debetur, & ſic nulla fit eis iniuria, ſed p̃hibet eis relinquere, quib. nullo iure tenet̃, poſtq̃ l. ẽt fratres uel ſorores tam p̃pinquos & ſi arctantur ad diuertendum

3 tis. † Item alia rõne dr̃, q̃ prædictæ puellæ non potuerunt teſtari de

debonis p̄ris nec ea relinquere matri, ut fecerūt eſſ inſolidū in-
ſtituendo; q̄a in teſtō p̄ris fuerint ipſe & frater earū inuicē ſubſti
tutæ p illa uerba. Ita ꝙ alter ſuccedat alteri ex appoſitis in earum
inſt.ōne. Et ſic ſubiacebant reſtōni ad inuicem, q̄a talis reciproca
ſubſtō continet fideicōmiſſum poſt mortē. l. q plures. ff. de vulg.
& pup. ibi dū dicit, q̄n inuicē in oēm caſum ex vñ veniebāt reſti
tuēda Mattheo eius fratri poſt mortē earū cū eis ſupuixerit, & p
ꝯñs p eos alienari nō potuerunt nec inter uiuos, nec in ultima vo
luntate. l. fi. & auth. res q̄. C. cōia de leg. Nā hr̄dis inſtō dr̄ aliena-
tio. l. ſi q̄a prioris. C. de ſecū. nup. & plene not. in l. peto. §. fratre.
ff. de leg. 2. p Bar. Sed ad hoc rūdet, ꝙ imo ſubſtō reciproca ſi nō
ſit collecta in tp̄s mortis cuiuſlibet, non continet niſi directas uul
gares ante aditā hr̄ditatē. l. iam hoc iure. §. 1. ff. de uulg. & pu. ibi
dū dicit in uulgarem tantūmō, vel ēt directas pupillares, ſi eſſent
pſonæ pares. i. oēs pupillæ. l. 2. & ibi no. C. de impu. & ali. ſub. aut
fideicōmiſſas vt ibi no. p doc. & ff. eo. l. q duos. & l. lucius. & ibi p
Bar. circa fi. poſt Dy. q̄ ambæ tàm uulgares q̄ pupillares hic deſe
cerunt tàm p additionem hr̄ditatis, q̄ ēt pp adultam ætatem. Et
ſic nō eſt uerum, ꝙ ſubiacerent reſtōni. Et poſito qđ ſubiacuiſſet
& ꝙ comprehenderet fideicōmiſſaria, tñ in ea non ueniebat legi
tima filiarū nec trebellianica, q̄ ambæ ueniebant detrahēdæ cum
fideicommiſſum eſſet gn̄ale ſm opi. approba. ſ. in c. raynutius. &
c. raynaldus. de teſta. & ad l. fal. l. quàquā. iuncta. l. cohæredi. §. cū
filiæ. uer. nec fideicomm. ff. de vulg. & pup. de quibus lrīma & tre
bel. potuerunt dictæ pupillæ teſtari, táquā de bonis ꝓprijs q̄ hñt
legali beneficio. l. arrogator. §. ſi aūt impuberi. in fi. ff. de adop. Fa
ciebant aūt dicta lrīma & trebel. dimidiam portionis contingētis
ab inteſt: cū eſſent tres fœminæ & unus maſcu. non computata p
ſona Philippe, cui non debat lrīma pp renunciationē & pactum
de non ſuccedendo. C. de ino l. teſta. auth. nouiſſima. iūcta. l. q re-
pud. antis. ff. eo. in qua dimidia potuerunt mr̄em hēdem inſtitue-
re. Sed ſuppoſito ꝙ fideicommiſſaria non ꝯtineret, potuerunt
de integris portionibus eis relictis teſtari, & hoc vr̄ uerius; q̄a
in uerbis inſtōnis earum non fuit fcā mentio mortis earū, ſed ſo
lū dictū fuit ꝙ alter alteri ſuccederet &c. qđ non vr̄ plus impor
tare, q̄ ꝙ eas inuicem ſubſtituebat, qđ uerbum non trahitur ad
obliquas, ſed ſolū ad directas ſubſtōnes. d. l. iā hoc iure. ut p Bar.
poſt Dy. in l. lucius. in pe. & antepe. q. ff. eo. tit. de uulga. & pup. &
hæc de ſcđo q̄ſito. ¶ Ex q̄bus apparet quātū reperit in hr̄ditate
Peregrinæ inſtitutæ a dña Maria auia de bonis dictæ dñæ Mariæ
q̄ habuerat ex teſtis filiarū, & q̄ fuerūt quōdā Petri Ioſeph mari-
ti dictæ dñæ Mariæ auiæ dictæ pegrinæ; q̄a vel integræ portiones
relictæ dictis tribus filiabus, & ſic tres partes de quatuor totius
hr̄ditatis vel dimidia pars earū q̄ eis filiab' ꝓ lrīma & treb. debāt.
Ex ēt patet ꝙ tertia ps eius qđ reperiet, ꝙ ptinet ad dñam Philip
pā gētē ex teſtō dñæ Mariæ p ipſam inſti. in tertia & Peregrinā ī
altera tertia & pauperes ī alia tertia; q̄ tñ Peregrina occupauit oīa
& filiæ eius hodie occupāt; iō iuſtè ꝯueniunt ad tertiā bonorū q̄
4 tenerunt dictæ D. Mariæ. ¶ †Sup tertio q̄ſito dicēdū eſt, ꝙ ille q̄
fuit aduocatus in una cā ꝓ una parte, nō ꝓhibetur eē arbiter uel ar
bitrator vel ēt iudex in eadē cā, ēt partibus ambabus nolētib' eo
mō quo q̄dā alij ppetuō ꝓhibiti, ut ſeruus, furioſus, ſurdus, &
mutus, q̄ nō pñt ēt partibus uolentibus. ff. de arbi. l. pedius. §. j. &
l. ſed & ſi in ſeruū. §. 2. & in Spe. eo. tit. §. pōt. Sed ꝓhibet ſi altera
pars ꝯ quā fuit aduocatus ipm̄ táquā ſuſpectū recuſat, q̄a pp affe
ctionē quā pſumit hēre ad cām cēſet eſſe iuſta cā recuſandi, iō ſi
parte illa nō ꝯſentiente fuit creatus iudex ordinarius, parte illa in
ſtāte nō debet ipſe de cā cognoſcere, ſed debet eā alteri delegare,
& ſic retinet iuriſdōnē nō exercitiū. ff. de iuriſ. om. iud. l. ptor. ī fi.
& qđ no. in l. eos. in prin. C. de app. in gl. q̄ aliud. in fi. Si uerò fo-
ret datus iudex delegat' poſſet ex toto recuſari. ſed ī caſu nr̄o iſte
Io. filius Peregrinæ cū quo litigat, & q̄ ipſum recuſat ex dicta cā
ꝙ ſemel fuit aduocatus ꝯ ſe ꝓ cōmiſſario dictæ dñæ Mariæ, ipm̄
ſemel elegit ꝓ arbitro & arbitratore, & ſic ſemel ī eū ꝯſenſit; vñ dr̄
dictæ exceptioni ſuſpitionis renūciaſſe, ſi ſciuit ipm̄ fuiſſe aduo-
catū, cui exceptioni pōt renūciari tā expreſsè q̄ tacitè, ut in auth.
offerat. C. de litis conteſt. facit l. ex ꝯſenſu. ff. de ap. & dr̄, ꝙ hic adsūt
cōiectur̨, ex q̄bus pſumit̄ ſciuiſſe. Sed poſito ꝙ ignoraſſet, nō po
tuit ſine cāæ cognitione & ꝓpria authoritate & ſine cōſenſu alte
rius partis, vł ea inaudita remouere ipm̄ a iudicādo vel arbitrādo
poſtq̄ ipm̄ elegerat parte altera ſciēte & cōſentiēte; ſicut videm'
in ꝓcuratore, quē pars pōt re integra liberè reuocare, ſed re non
integra nō ſine conſenſu ipſius vel alterius partis quæ prætēdit
intereſſe. ff. de ꝓcu. l. ante litē. & l. poſt litē. cū ſequēti. & ibi plen'
per Bar. & ſatis vr̄ res iſta integra, ꝙ cōi cōſenſu facta fuit electio
dictorū arbitrorū, vt ſilr̄ fieri debet reuocatio. ar. C. de nup. l. ſi vt
ꝓponis. vel corā iudice allegatis cāis, vel altera parte audita q̄ po
tuiſſet talia dicere, & allegare ꝙ nō approbaſſet iudex reuocatio-
nē. Quid. n. ſi malitioſè cā ꝓtelādi & differēdi litē? iō Spe. in ti. de
arbi. §. pt. in fi. dicit ꝙ debet fieri corā ſuperiore cū allegat aliqua
cā ꝙ nō poſſit eſſe arbiter, nā malitijs hoīm eſt obuiādū. l. in fun
do. ante fi. C. de rei vē. fingi. n. cāæ pñt, q̄ nō ſunt veræ, nec iuſtæ. l.
cū hi. §. ſi eā lis. ff. de trāſac. Iō concludo, ꝙ iſto mō nō potuit fie-
ri reuocatio, ſed debuit fieri cā cognita, eo tñ iudice & parte alte
ra uocata cuius intererat litē terminari, & ſecuta in dicta cā ꝓnū
ciatione ſuper deductis & allegatis hincinde, ſicut q̄n iudex recu
5 ſat ut in iuribus vulgaribus. ¶ †Sup vltimo q̄ſito dicendū eſt, ꝙ il
la dictio, maximè appoſita in laudo non hēt ipm̄ vitiare, q̄a licèt
eū ꝓfert a lege videat ꝯprehēdere aliū caſum, in quo ſit minor rō
vt no. gl. in l. ſi putator. ff. ad legē aquil. q̄ incip. No. qđ ubi nō ſic,
eū ꝓfert a iudice vel a ꝯhentibus, nā natura iudicij eſt ſtricti iuris
& non ꝯprehēdit ea ſine q̄bus ſnīa ſtare pōt licet ſubſit rō in ꝯriū,
vt patet l. vnica. C. ſi plures vna ſen. vbi ſi ſit actū ꝯ plures quorū
q̄libet tenet inſolidū & fuerint ſilr̄ cōdēnati, nō cēſent condēnati
q̄libet inſolidū, ſed pro parte, & tñ videbat cōtrariū pp primā ob
ligationē, ſed non curatur de ea poſtquā ſnīa pōt tolerari, nec fuit
neceſſariū quēlibet inſolidū condēnari. ad qđ faciunt no. per Bar.
in l. iulianus. ff. de condi. inde. in prin. qui dr̄ per ſnīam non ꝓbari
a niſi quatenus ex ea de neceſſitate inferē l. pe. ff. de his qui ſunt ſui
vel alie. iur. Cum ergo fuerit hic actū ꝓ tertia parte bonorū q̄ fue
runt d. Mariæ, & nō ꝓ illis q̄ nō fuerunt eis, nō eſt dicendū ꝙ arbi
tri ꝑ appoſitionē illius dictionis, maximè, voluerint includere ēt
illa, ꝓ q̄b' nō fuit actū, cū nulla ſubſit rō pp quā debeat hoc dici,
ſed potius & in cōtrarium, q̄a non debet ꝓnunciari ſuper nō pe-
titis. C. de fideicō. liber. l. fi. Et q̄a hoc vitiaret ſnīa, ergo nō debet
hoc ſubintelligi. iux. no. i l. talis ſcriptura. & l. ſi q̄s a filio. ff. de leg.
1. Et q̄a in ſnīa diffinitiua requiritur ſcriptura pro ſubſtātia & ſo
lēnitate. C. de ſen. ex peri. reci. l. 2. & l. fi. Sed ſi ex illo verbo, maxi
mè, ꝯprehēderetur cōdēnatio in rā bonorū q̄ earū q̄ petita fuerint, eſ
ſe ꝯdēnatio tacitè ſubintellecta, & ſic ſine ſolēnitate ſcripturæ ne
ceſſariò, & ſic nō valeret, vñ non debet ſubintelligi iux. no. p Bar.
C. de ſen. l. pſes. & l. gallus; idē credendum. & de lib. & poſth. per
eundē. & p Bal. C. de teſt. Præterea ſufficere debet qđ agēs caueat
de non petendo alia bona, q̄ quæ fuerunt dicti dñi, q̄a per hoc pro
uidebatur utriq; parti. arg. ff. quæ in frau. credi. l. ex his. in fi.

a ¶Infertur. Adde do. Alexan. de imo. in l. 2. in prin. qđ uſq; iuris. & in l. creditorem in prin. de in litē iur. & ibi doc.

S V M M A R I A.

1 *Poſſeſſorem antiquiorem qui probat, debet obtinere in poſſeſ. rie.*

2 *Teſtes ſi ſunt examinati liſe non conteſtata & nulla petitione da a, quæ prattica ſit ſeruanda.*

4 *Titulus non prodeſt aduerſus antiquum poſſeſſorem, ſi non oſtenditur autorē titulū ī ius habuiſſe.*

CONSILIVM CCCCXLII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶Viſis & diligenter examinatis q̄ pluribus teſtibus & atteſtationibus receptis per D. Poteſtatem Penſauri de cōi conſenſu partiū inter Reuerēdum patrē D. Ep̄m dicti loci noīe ſuo & ſuo Epiſcopatu ex parte vna. Et ſpectabilem militem D. Amb. de Mediolano dicti loci habitatorē ex altera de & ſuper quibuſ-
1 dā pratis exiſtentibus prope ciuitatem, †quæ prata dictus D. Ep̄s
aſſerit ad ſe & Ep̄atum pleno iure dñij & poſſeſſione ptinere. Et
ſe de pñti poſſidere & ſuos prædeceſſores per tempora præteri
ta a 40. & 50. an. & ēt 60. tenuiſſe & poſſediſſe, licet quōdā ī pe per
aliquos annos a 25. an. autem D. Malateſta dñs dicti loci dicta pra
ta acceperit & tenuerit pro ſuis faciendo unum viridarium. Sed
videns poſtea ꝙ non erat locus aptus, ipſa prata reſtituit & rela-
xauit Epiſcopo Penſauri. Et quòd a tempore dictæ reſtitutionis
Epiſcopi tenuerunt ea, fructauerunt ea, & poſſederunt. Et nunc
præſentialiter ipſe D. Epiſcopus tenet & poſſidet, vt aſſerit. Præ
fatus uero D. Ambroſinus aſſerit in ſuis capitulis dominum Ma-
lateſtam tenuiſſe & poſſediſſe ea prata pro ſuis & tanq̄ ſua per an.
35. & vltra. Et ipſum dominum præfata prata donaſſe ſibi per pu
blica inſtrumenta iam ſunt anni 14. Et quòd a tempore dictæ do
nationis ipſo tenuit & poſſedit ea vt ſua & tanquā ſua. Viſis ergo
dictis teſtium hinc inde examinatorū & bene pōderatis quæritur
quæ debeant eſſe partes iudici ſeu domini Poteſtatis. Et quæ pars
melius probauerit quo ad propoſitum ſaltem de poſſeſſione.

¶Circa

2 ¶ †Circa primũ dicendũ, q cũ hic nulla fuerit porrecta petitio p alterã partẽ ꝫ alterã, nec lis conteſtata, nec ſeruatus ordo iuris neceſſarius ad ſñiam diffinitiuã, non pt illa ferri, qa non valeret. C. de ſen. l. ꝓlatã. Debet ergo dñs Pŕas ſeruare practicã quã ponit Spe. in ti. de cã poſ. & ꝓprie. §. 1. ver. pe. in 2. parte Spe. & de libel. concep. §. dicendũ. ver. 22. Et Bal. in l. ordinarij. C. de rei vendi. in 5. col. verſ. Sed vlterius qro duo aſſerunt ſe poſſidere. & Inn. in c. pñtia. de ꝓbatio. qa cõſtito ſibi q pars melius ꝓbauerit per ſuam interlocutoriã mandet alteri, vt ad locũ accedat, nec illi moleſtiã & turbationẽ inferat, quouſq; dederit libellũ in petitorio vł poſſeſſorio, & illũ conuincat in ordinario iudicio. Et hoc ne veniant ad arma vł rixas, circa qđ iudex ſuũ officiũ impartiri debet ẽt nõ requiſitus. l. æquiſſimũ. ff. de vſufr. l. liberis. §. fi. ff. de li. cã. Et ita dicunt ſeruari per aduocatos.

3 ¶ †Circa ſcđm qs melius ꝓbauit & magis ad ꝓpoſitũ. Rñdeo q dñs eps duplici vel triplici rõe. Prima, qa de antiquiori poſſeſſione, cũ teſtes ſui dicãt q epi dicti loci poſſederũt anteq̃ D. Malateſta, a quo D. Ambro. hẽt eã & a 45. 50. 60. an. vt patet i Vẽturino martini q dicit de annis 60. & eſt 5. teſtis. Angelo Cechini q dicis de annis 50. Et ad idẽ Frã. Bertini 10. teſtis. Itẽ D. And. Ioã. q ſatis plenè & clarè deponit ꝓ epo & ꝫ partẽ aduerſam. & eſt teſtis 17. Itẽ D. Frã. Garatoni teſtis 18. Itẽ Bar. magiſtri Nico. teſtis 21. oẽs iſti deponunt de an. 50. Itẽ Iaco. Anto. teſtis 13. q dicit de an. 45. Et tamẽ teſtes alterius partis ad plꝰ dñt aliqui de an. 35. ſed quaſi oẽs alij de multo minori tpe; igitur &c. extra de ꝓb. c. licet cãm. & no. doc. iuris ciuilis in materia interdicti uti poſſidetis. & Cy. C. eo. ti. l. 1. Bar. ff. e. ti. l. ſi duo in vlti. col. circa prin. legis. Bal. in l. ordinarij, C. de rei uẽ. in 5. col. Nec ob. q alter docet de titulo donationis, D. Epa non. Nã iſtud ꝓdeſſet ſi pariter de poſſeſſione ꝓbaſſent, nõ aũt qñ vnus ꝓbaſſet de antiquiori q̃ alter, ut dicunt expreſſè doc. p̃fati in locis p̃alle. ſpãliter Bal. in d. l. ordinarij. in 5. col. ibi dũ dicit, cũ ergo melius probat de poſſeſſione altero de ſupradictis modis &c.

4 †Itẽ qđ dictus titulus fuit acquiſitus a D. Malateſta qui nullũ ius habebat in dictis pratis, & poterat conueniri ab epo interdic. vti poſſi. & ſuccubuiſſet pp antiquiorẽ poſſeſſionẽ D. epi; qa ſua p̃ſumebat uitioſa & non pertinere ad iudicij vigorẽ alio nõ ꝓbato q̃ appareat ex dictis p̃fatorũ teſtiũ. ff. de cõi diui. l. cõi diuidũdo. §. inter p̃dones. & d. c. licet cãm. igit idẽ eſſe debet in habente cãm & titulũ ab eo; qa non debet eſſe melioris conditionis q̃ ſuus autor. ff. ad velle. l. fi. §. 1. de reg. iur. l. aliud. §. fi. & l. in his. §. non debeo. & qđ expreſſè determinat in fi. Bar. in l. cogi. in fi. C. de peti. hær. & Bal. C. de edi. di. Adri. tol. l. fi. in 9. & 10. op. aliter faciliter fraudarentur iura di ecentia p̃ferrendũ illũ qui ꝓbauit de antiquiori poſſeſſione, qa ꝓbans de recentiori faciliter acquiret titulũ a quodã nullũ ius habente. Dareť ẽt materia malignandi, vt habẽs poſſeſſionẽ recẽtiorẽ uidens ſe debere ſuccũbere in interdicto, transferret poſſeſſionẽ in alterũ dando titulũ, & agere uolens interdicto foret eluſus, qa cũ neutro agens uincere poſſet, cũ ius fraudis materia eſt auferenda. l. cũ hi. §. ſi cũ his. ff. de trã. de pac. dota. l. cõuenire. Prætetea iſte acquiſiuit titulũ ab eo q recognoſcebat ab ep̃atu, qa epo, & ep̃atu poſſidẽte occupauit, cui nõ poterat ꝫdici, cũm eſſet dñs loci, vnde ſi aliud non apparet, p̃ſumit q de facto non de iure, iõ poſtea reſtituit eidẽ ep̃atui vt dñt teſtes, & ẽt dicũt vidiſſe epos poſt dictã reſtõnẽ poſſediſſe. Vř ergo dictꝰ titulus donationis fraudulẽter & de facto extortꝰ, iõ nõ ꝓdeſſe niſi ꝓbeť D. Malateſtã habuiſſe ius in ꝓprietate dictorũ pratorũ, qđ minime factũ eſt, imo teſtes D. epi quaſi oẽs dicunt ſe audiuiſſe dici dictã prata pertinere ad ep̃atum. Et in nouo æſtimo dicunt aliqui ſe cũ ſocijs poſuiſſe ea ad æſtimũ ep̃atus, ꝓ quo æſtimo præſumuntur alio non apparente. C. de p̃dijs nauiculariorũ. l. fi. cũ ibi no. lib. 11. maximè hic, qa non reperit fuiſſe vnq̃ in æſtimo D. Malateſtæ. Vř ergo p̃ferẽda poſſeſſio D. epi tanq̃ iuſtior, & inuitẽs eãę dñi & ꝓprietatis fulta per publicã uocẽ & famã, quæ multũ operatur in antiquis iux. no. per Inn. in c. veniens. de uerb. ſig. & per gl. in l. at qui naturæ. §. cũ me abſente. ff. de neg. geſt. & per Bal. in l. cũ ſuper. C. de rei vẽ. Et poſtremo pars D. epi p̃ualere debet, quia ꝓbauit de p̃ſenti poſſeſſione, vt patet ex depoſitione D. Andreæ Io. teſtis. 17. & Bart. magiſtri Ant. teſtis 21. & Fran. Bertini teſtis. 10. & Fran. Garatoni teſtis 18. Nam dictus D. Amb. tenuit a tempore donationis ſibi factæ, q fuit in 1426. vſq; ad tps expulſionis eius de ciuitate, vt dicunt teſtes quod fuit etiam viuente D. Malateſta qui mortuus eſt in 29. vt dicitur, & poſt vſq; ad expulſionem filiorum. Et ſic forte per 5. vel 6. ann. poſt expulſionem, verò credendum eſt epos ſolos tenuiſſe & poſſediſſe, & nũc actualr poſſidere. Et hoc p̃ualet in interdicto vti poſſidetis, in quo non põt obtinere niſi q ꝓbat de poſſeſſione pñti & tpe litis cõteſtatæ in ſta. de interdi. §. retinendæ, maximè in fi. nõ ſic reperto ꝓbatũ p ptẽ aduerſam, ſi bñ inſpiciant dicta ſuorũ teſtiũ; vñ nõ põt in poſſeſſorio retinẽdę obtinere; igit &c. ff. de iooſ. teſt. l. 1. prius verò q̃ eẽat ſibi donata, ñ poſſedit tãquã ſua, vt colligit ex ſuo. 2. c. ſed ut plures teſtes dñi Epi dñt tenuit ea tãquã aſſictuarius ep̃atus. Multa ergo ↄcurrũt q̃ faciunt cãm D. Epi p̃ualere, q̃ bonus & rectus iudex cõſiderare poterit, iõ ꝓ ipſo ꝓnũciare debet, vt dicit. ff. de teſti. l. ob carmẽ. §. fi. ¶ Et ita dico & cõſulo ego Pau. de ca. vtriuſq; iu. doct. legẽs Paduæ iura ciuilia, cui p dños dictæ ciuitatis p̃ſauri fuit hęc cã conſulenda commiſſa, & ad fidem me ſubſcripſi & ſigillaui.

S V M M A R I V M.

1 *Statutum diſponens quòd ſecundum teſtamentum tollat primum etiam non facta mentione de verbis derogatorijs contentis in primo non ualet, quia tunc ſecundum non dicitur habere uoluntatem defuncti.*

CONSILIVM CCCCXLIII.

1 IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ †Vř ſine dubio dicẽdũ, q ſtatutum Paduanũ diſponẽs vltimũ teſtñ valere, licet nõ faciat mẽtionẽ de p̃cedẽti, nõ obſtãtibus quibuſcunq;. ↄdõnibus appoſitis in p̃cedenti nõ ualere ſi uerbũ illud, ↄdõnibus, intelligat. i. verbis derogatorijs; & ſit ſenſus, q de primo cõtinẽte verba derogatoria uoluntatis nõ ſit fienda mentio in ſcđo. Nã q tale teſtñ ualeat, & tollat primũ, dico vř ꝫ oẽ ius non ſolum humanum ſed diuinum, & non ciuile ſed gñale & gentium; nam oia dicta iura requirunt, q ad hoc ut dicat teſtñ hẽat voluntatem defuncti, a qua ſola depedet ſubſtãtia & eſſentia teſti, quod dř mentis teſtatio. & uoluntatis noſtræ iuſta ſñia de eo quod qs poſt mortem ſuam fieri velit. ff. de teſta. l. 1. Inſti. eo. tit. in princ. Conſtat aũt q qñ præcedis teſtñ habens cłam derogatoriam ſequentis teſti, ſequens teſtñ non habet aliquam voluntatem defuncti niſi in eo fiat ſpãlis mentio de præcedenti & de dicta cła, q uult ea non obſtante ualere, ſm. l. ſi quia in prin. teſti. ff. de leg. 3. l. ſi mihi & tibi. §. in legatis. de leg. 1. Statuere ergo q hoc ſm tollat primum, eſt ſtatuere q diſpõ nuda & uacua & carens voluntate defuncti tollat præcedentem ualidam & hñtem defuncti voluntatem, quod eſt ridiculum dicere, & cõtinet in ſe ꝫrietatem quandam, & abſonam, & erroneam, qa præſupponit ſm teſtñ fore teſtñ & hẽre defuncti uoluntatem, qđ tñ falſiſſimum eſt. Et ꝓ hoc allego determinationem Cy. in q. diſputata per eum, de qua per Bar. in l. oẽs ppłi. ff. de iuſti. & iure. & in 3. q. princip. de quibus & ſuper quibus poſſint fieri ſtatuta. q. 4. de ſtatuto hñte cłam derogatoriam ſequentis ſtatuti vel reformationis. vbi determinat nõ valere ſequens vel ſequentem reformationem non facta mentione de p̃cedenti & p̃cedẽti vel eius cła per rõnem prædictam; quia ſequens nõ hẽt uoluntatem ſtatuentium pp cłam derogatoriam præcedentis, quæ facit uoluntatem ceſſare in ſequẽte. ff. de reli. l. at ſi quis. §. ſed interdum. in fi. ff. de acqui. hære. l. qui in aliena. §. fi. Dare igitur robur dicto ſecundo teſtõ, quod caret robore & uoluntate defuncti a qua ſumit denominationem ſubſtantiam & principium, eſt uelut cimbalum tinniens. ar. ff. de ꝫben. emp. l. nuda. de reg. iur. l. imaginaria. Et ſanctius eſt dicere, q nõ valeat tanq̃ factũ per errorem, q̃ q valeat & oĩ iuri & rõni ꝫdicat; aliàs ſequereť q dubitans cõpelli ad teſtandum, nõ poſſet ſibi ꝓuidere per aliud teſtñ, cũm dicta cła factũ per prius ſponte qđ eſſet iniquũ, & dareť materia malignãdi. q. ***tur &c. l. in fundo. in fi. ff. de rei uendi. Et qđ teſtñ non eſſet in liberis voluntate defuncti ꝫ. l. ſi ipſo hoc mõ. ff. de uerbo. obli. Nec ob. hic confirmatio ſtatutorum facta a ſuperiore, quia cenſeť facta ſolum de validis & rõnabilibus, non de iſto irrationabili vel ſimilibus. ar. in c. 1. de iureiur. lib. 6. facit. l. quẽadmodũ. C. de agric. & cenſi. Et poſito q p̃dicta ceſſarent, & q dictum ſtatutum valeret, deberet ſaltem pp prædicta reſtringi ad illa teſtamenta, quæ eſſent facta in territorio ſtatuẽtiũ. l. extra territoriũ. ff. de iuriſdi. om. iud. Sed hoc ſm teſtñ fuit factũ Vincentiæ, vnde nec p ſtatutum Paduanum reddiť validum ad tollendum primum factũ Paduæ cum cła derogatoria nõ facta de illo vel illa mẽtione, q nõ eſt veriſimile, q ſtatuentes uoluerint roborare teſtñ factum extra eorum territorium ꝫ ius cõe ad tollendum aliud primũ factũ Paduæ ſcđm ius commune. facit. l. 1. in fi. ff. de tuto. & cura. da. ab his. Sed nec ſtatutum Vincentiæ, quod dicit illud idem, potuit

illud

illud roborare ad tollendũ teſtm̃ factũ Paduæ, ſuper quo nullam habent pt̃atem vel iuriſdĩ. Et ſic ſtat firmũ factum Paduæ cũ ſua clauſula derogatoria, ac ſi ſm factũ Vincentiæ factũ non fuiſſet.

S V M M A R I A.

1 *Pater inſtituit unum ex filiis & alteri donauerat, an grauatus reſtituere fratribus poſſit ratificare donationem patris in præiudicium aliorum.*

2 *Monachũ filiũ ſi pater errore iuris præterit an excuſetur ut teſtamentũ ualeat.*

3 *Pater an poſſit ut iudex cognoſcere de donatione facta filio ſuo.*

Inſinuatio quare requiratur, ut ualeat donatio ultra quingentos aureos.

4 *Donatio cauſa mortis an requirat inſinuationem, & duo teſtes ſufficiant.*

CONSILIVM CCCCXLIIII.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Præmittẽdũ eſt ad euidentiã dicendorũ, q̃ ſi teſtm̃ præfati D. Ildobrandini foret validũ, & D. Lucidus Cardinalis, q̃ ſolus fuit vl̃r heres in eo inſtitutus, non fuiſſet grauatus reſtituere bona fratribus ſuis poſt mortẽ ſuã, fruſtra quæreretur de donatione trium caſtrorũ facta dicto Alto filio per dictum teſtatorẽ, an foret valida, vel nõ, pp inſinuationẽ nõ factã. Et an veniret conferenda fratribus poſito q̃ valida foret. Primũ patet, qm̃ ad ſolũ vl̃r inſtitutum pertinuiſſent dicta tria caſtra donata ſi donatio fuiſſet nulla & non ad alios fratres inſtitutos in certis caſtris pro eorũ legitima, & iuſſos fore contentos; qm̃ ad illos non pertinebat ius accreſcendi dictorũ bonorũ ſeu caſtrorũ donatorũ, ſed ad vl̃r inſtitutũ. C. de hære. inſti. l. quotiẽs. Ipſe vero D. Car. vl̃r inſtitutus dictã donationẽ nõ impugnauit, ſed eã ratã habuit dũ dicta caſtra donata per patrẽ d. Alto tanq̃ propria d. Alti fecerit ſibi donari ad uitã ſuã cũ promiſſione de reſtituendo eidẽ Alto & filijs ſuis poſt eius mortẽ. Et ſic fratres ſui, qui nũc ſunt eiꝰ hæredes non poſſent dictã donationẽ impugnare ex perſona dicti D. Car. ſicut nec ille poſſet uiuere, poſtq̃ eã ſemel approbauit. C. de rei ven. l. cũ a matre. ff. de aqua plu. arcen. l. in diẽ cũ l. præce. Scd̃m patet, q̃a collatio ſi foret valida donatio fuiſſet fienda dic. D. Car. ſoli vl̃r inſtituto cum quo uoluiſſet Altus vl̃r ſuccedere; quia ſibi ſoli facta fuiſſet iniuria, non autem fratribus inſtitutis in certis rebus pro eorũ lr̃ima, quibus per dictã donationem nõ fuiſſet facta iniuria, ſed ſolum per dictã vniuerſalẽ inſtõnem, pp quã ipſe ſolus Card. fuiſſet dicta tria caſtra habiturus, ſi non fuiſſent Alto donata. facit qđ plene no. in l. ſi emancipati. C. de colla. Non. n. d. Altus uoluiſſet concurrere in ſucceſſione cũ fratribus particulariter inſtitutis, ſed cum vl̃i hærede; & collatio debet ei fieri, cũ nõ quis vult in ſucceſſione concurrere, & hoc eſt clarũ. Sed iſte Altus ẽt particulariter inſtitutus nunquã quæſiuit cõcurrere cũ Cardi. in ſucceſſione vl̃i, ergo nec ſibi nec fratribus ſuis tanq̃ eius hr̃dibus vel tanq̃ fratribus conferre tenebatur uel tenetur p̃ſuppoſita validitate teſti ſiue veritatis præiudicio. ¶ Videndũ eſt ergo per prius de hoc, cũ alia dubia dependeant ab iſto.

1 Et ſt ab alio, † quia d. D. Card. fuit grauatus reſtituere fratribus ſi ante illos decederet, qđ euenit, vnde poſito q̃ teſtm̃ foret validũ, non potuit d. D. Car. ratificare & approbare in præiudiciũ fratrũ fideicõmiſſariorũ dictã donationem, ſi de ſe erat nulla, & ſic ſua ratificatio de qua ſupra dixi ſibi ſoli nocuiſſet quonſq; vixit. Et ipſo mortuo dicti alij fratres, non vt hr̃des eius, ſed vt fideicõmi. & ſic non ex perſona D. Card. ſed ex perſona ꝓpria poſſunt venire contra. arg. l. peto. §. prædiũ. cũ ſimi. ff. de leg. 2.

2 † Super nullitate vero teſti ſolum allegatur præteritio filij monachi & Abbatis. ſ. ſagacij, nunc Epi Carpentracenſis, cui fuit relictum iure inſtõnis, qđ ſuffeciſſet ſi factum fuiſſet vt diceretur fuiſſe inſtitutus ẽt ſi 5. ſolidi tm̃ hodie in auth. vt cum de ap. cog. §. aliud quoq; capitulum. & no. gl. in l. 3. §. ſed vtrum. ff. de mino. Et ſic fuit præteritus, quia nec fuit exhæredatus. C. de fideicõ. l. pe. & per cõſ teſtm̃ nullum quoad vniuerſalem inſtõnem, & hæreditas fuit in cã inteſtati. ff. de lib. & poſth. l. gallus. §. in oĩbus. & l. qui filius in pt̃ate & l. inter cætera. & l. ſi. cum multis ſimi. Et licet hoc acciderit per errorem iuris, vt colligitur ex rõne quã aſſignauit, quia dixit q̃ iõ illi non relinquebat, q̃a erat effectus incapax pp monachatũ, qđ licet foret verũ quo ad ſe, nõ tñ quo ad monaſteriũ qđ erat capax rõne cuius retinebat iura ſuitatis. C. de epiſ. & cle. l. Deo nobis. cũ ibi plene no. præfatus tñ error iuris vel facti per quẽcunq; fuerit teſtator ad illũ inductus, nõ prodeſſet nec excuſaret teſtm̃ a uitio nullitatis; vt in ſimi. no. gl. C. de teſt. l. ambiguitas. q̃ incipit hodie. facit. l. iubemus in ſi. eo. ti. Nec poteſt dici; q̃ illa verba iure inſtitutionis, quæ fuerunt appoſita in relictis factis alijs filus, intelligantur repetita in eo qđ fuit relictum dicto ſagaci. ſ. in redditu domus tp̃e neceſſitatis; tũ pp naturam relicti, q̃ nõ patitur dicta uerba vel eorũ repetitionem; tũ q̃a de cõtraria mente teſtõris apparet ex rõne p̃dicta, q̃a cũ reputauerit ipm̃ oĩno incapacẽ nõ putauit fore neceſſariũ relinquere illi, ſicut relinquebat alijs, nec cũ tali ſolẽnitate repetitio aũt uerborũ fit ex p̃ſumpta uoluntate defuncti, q̃ ceſſat qñ de cõtraria apparet expreſſe vel ex uerbis importãtibus, cũ in incertis non certis &c. l. cõtinuˢ. §. cũ ita. ff. de verb. obl. facit qđ no. Bar. ĩ l. his uerbis. & l. illa inſtõ. ff. de hære. inſti. Nec ob. auth. ex cã. quæ vult q̃ cætera firma pmaneant; q̃a ſatis eſt q̃ uitiata fuerit inſtõ vl̃is, & res fuerit reducta ad cãm inteſtati, & ſic oẽs filij ſucceſſerunt vl̃r & æqualiter. nam ex hoc ſequit̃ q̃ ſolus D. Car. non potuit dictam donationẽ ratificare & approbare ĩ p̃iudiciũ aliorũ, imo iſtud ptinebat ad oẽs; qm̃ oẽs tãgebat, q̃a dicta caſtra donata, ſi donatio nõ tenebat, ptinebant ad oẽs æqual̃r q̃a oẽs æqual̃r erant ab ĩteſtato hr̃des. C. ad l. fal. l. certũ. Nec ẽt ob. cl̃a codicillaris; q̃a licẽt pp eã fratres particulariter inſtituit tenerent̃ fideicommiſſum reſtituere D. Car. iuxta no. in auth. p̃dicta, tñ econuerſo dictus D. Car. poſt eiꝰ mortẽ tenebat̃ reſtituere fratribus; qđ fideicõmiſſum ſil̃r cõſeruabat̃ p dictam auth. cũ igit̃ iſte caſus euenerit, finita fuit reſtõ fcã per fratres p̃fato D. Car. cũ oĩ ſuo effectu. & ſic eſt pinde quãtum ad hoc, ac ſi dicta cl̃a nõ fuiſſet appoſita, quia dicti oẽs fratres ſunt hr̃des p̃ris vl̃r, æqualiter, & directo ab inteſtato, cũ poſt reſtõnem factã p eos p̃fato D. Car. virtute dictæ cl̃æ remanſerũt penes eos directa iura ſine tñ effectu, & tranſlata fuerunt utilia in Cardinalem, ſed per ſecundam reſtõnem facta eiſdem & Card. dicta utilia fuerint extincta, & directa q̃ remanſerant ſine effectu, recuperant illũ. ff. ad treb. l. ſi hæres inſtitutus. in prin. cũ ibi no. Et ſic fratres redierũt ad priſtinum ſtatũ, in quo erant tp̃e mortis p̃ris. ſ. vt eſſent vl̃es hr̃des ab inteſtato, & cũ effectu ante reſtõnem factam Card. quia licet p eã pdiderint effectum, ipſum poſtea recuperauerunt p mortẽ Card. pp quã nunc acquiſiuerunt vtilia tranſlata in eam, ſed conſumptis recuperauerãt effectum directorũ iuriũ, q̃ non fuerunt ab eorũ oſſibus ſeparata p d. l. ſi hæres inſtitutus.

3 † Nũc circa donationẽ dictorũ caſtrorũ factã dicto Alto ſine inſinuatione cum valeant vltra ſummam q̃ngentorũ a iure p̃fixam an ualuerit vel nõ; ᵃ circa qđ tota q̃õ vertit inter dictos fratres, potiſſimẽ vt dr̃ pp caſtrũ vallis montionis, qđ fuit domus ipſorum ab antiquo, & ſic alij fratres vellẽt, q̃ eẽt cõe, nõ d. Alti dũtaxat. Rñdet̃, q̃ de iure negari nõ vr̃ poſſe, q̃n fuerit nulla, licet fcã per patrẽ filio; q̃a plus p̃ſumit̃ fraus, & plus viget ꝓhibitio ĩter tales cõiũctos q̃ inter extraneos. l. datã iã. C. de dona. & l. donatio frã, & l. ſancimus. & l. ſi. Nec obſt. ſi dicat̃ dictus donans erat dñs hñs impetiũ & iuriſdõnẽ oĩmodã in dicto caſtro, & ſic vr̃ q̃ potuerit tenere uicem duorũ in dicta donatione. ſ. donatoris & iudicis, cũ ſit iuriſdõnis uolũtariæ, ſicut in ipſa emancipatione vel ĩ adoptione q̃ potuit fieri coram eo de filio ſuo uel de extraneo. ff. de adopt. l. ſi cõſul. & l. ſeq. de offi. p̃ſi. l. 2. Nã aliud in adoptione vel emãcipatione quã corã ſeipſo facere potuit; q̃a in eis nõ requiritur aliqua cauſæ cognitio. aliud in donatione req̃rẽte inſinuationẽ, q̃a in eo req̃rit̃ cauſæ cognitio; iõ in hoc nõ p̃t retinere uicem partis & uicẽ iudicis ſm̃ Guil. de cu. in d. l. ſi cõſul. ubi diſputãdo hoc tenet expreſſe. Et ſic aliud iudex req̃rebat̃. in l. hac. C. de dona. Præfata tñ rõ Guil. vr̃ reprobari p Bar. in l. modeſtinus. ff. de dona. q̃ dicit nullã cauſæ cognitionẽ, req̃ri in inſinuatione, ſed ſufficere q̃ fcã fuerit corã iudice ẽt nõ hñte iuriſdõnẽ cõtẽtioſam inter partes. Et reprehendit d. Guil. vt ẽt refert Bal. in l. illud. C. de ſac. ſan. ecc. Nã poſito q̃ Bar. diceret veritatẽ, q̃ nõ req̃rat̃ cauſæ cognitio, tñ bñ req̃rit̃ p̃ñtia alterius iudicis, q̃ ſit ipſe donator. Eo q̃a inſinuatio req̃rit̃ pp pub. utilitatẽ, & ad obuiãdũ ne q̃s rebus ſuis male utat̃, & ſic ne q̃s ſit facilis ad donãdũ; ĩ quo actu deprehẽdit̃ q̃dã lenitas, & p̃ſumit̃ q̃ q̃s potius deceptus ſuaſione donatarij vel alterius ꝓ eo donet, q̃ ex aĩo, cũm in dubio nõ p̃ſumat̃ q̃s uelle donare, qđ eſt diſſipare bona ſua. l. cũ de indebito. ff. de ꝓba. iõ lex req̃ſiuit p̃ñtiã iudicis ut ualeat ultra q̃ngẽtos; q̃a nõ ſic de facili inducet̃ ad donãdũ, ſicut nõ req̃reret̃; vt no. Guil. in d. l. illud. hæc aũt rõ facit vt requirat̃ p̃ñtia alterius iudicis, q̃ ipſius donantis, q̃a ſi ſufficeret authoritas ipſius donatoris non ceſſaret rõ ꝓpter quã iura requiſiuerũt inſinuationẽ, quia facilis eſſet iudex ad donãdũ bona ſua ſe ſolo authore, quod nõ eẽt, ſi requireretur authoritas iudicis. & ſic dico ſuſtinẽdo dictum Guil. de cu. qđ p̃ñtia dicti D. Ildobrãdini donatoris non ſuppleuit defectum inſinuationis non factæ, quia requirebatur alius iudex q̃ ipſe

a ¶ Nor. Sed quid ſi fuiſſet facta eccleſiæ, dic quod non indigeret inſinuatione, ut te. act. d. Ale. de imo. in prohemio. ff. no. gl. in cle. 1. de iureiu. ad qđ uide eũdẽ do. Pau. de caſ. in cõſ. 30. doct. in c. relatum il 2. de teſt.

q̃ ipſe ut faceret ceſſare ſuſpitionẽ inductionis factæ p dictũ do-
4 natariũ, licet ſm̃ Bar.alia cauſæ cognitio nõ req̃rereĩ.† Itẽ forti-
ter facit ꝫ. l.fi.C.de do.cau.mor.q̃ vult in illa donatione cã mor.
nõ req̃ri inſinuationẽ nec acta, ſed iſte donator voluit ꝙ valeret
iure donationis cã mor. ſi nõ poterat valere iure donationis in-
ter uiuos. Sed rñdeĩ, ꝙ tunc req̃rebaĩ numerus.v.teſtiũ, ut ibi dr̃.
Et hic nõ niſi tres interuenerunt, & ſic nõ potuit valere vt dona-
tio cã mor. In ꝫriũ facit, q̃a inter filios ſufficiunt duo teſtes ẽt in
teſtõ in quo req̃runẽ regulr̃.7. fortius ergo dẽrent ſufficere ĩ do
a natione cã mor.in qua regulr̃ req̃runẽ.v.teſtes.ª l.fi. in fin. C.de
codicil. Sed dr̃ ꝙ tunc ſufficiũt duo, qñ diſponit inter oẽs filios,
ſic loquitur.l.fi.C.fam.erc.l.hac conſultiſſima.§.ex imperfecto.
C.de teſta.q̃ rñſio vr̃ colorata, tñ eſt dubia. Nam ſi diſponeret in
ter oẽs filios inæqualr̃ plus uni q̃ alteri relinquendo, ſufficerent
duo; q̃a hoc negari nõ põt, cùm dicta iura hoc patiãtur; ergo pa-
ri rõne ſi diſponat inter aliquos tm̃ eis donando, ꝓut hic fuit, &
non inter alios, vñr ſilr̃ duo ſufficere. & qđ dr̃ in illa l.fi.C.de do.
cã mor.de v.teſti.dẽat reſtringi, cum donat extraneo. Bonum eſt
ergo & ita ꝯſulẽdũ eſt dictis fratribus, vt inuicẽ cõcordẽt, & ſint
boni fratres; q̃a ſic eorũ creſcet & augebitur cõditio iuxta illud.
Concordia paruæ res creſcunt, diſcordia maximę dilabuntur.

a ¶ Requirũtur. 5. teſtes. Adde Phili.corſ. ĩ conſ 68. in ci. ardua q dem præſens cõſultatio in 5. col.uer. nõ obſtat tertium adductũ in 3. uolu. H. F.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Quidam ſer Manus teſtator hñs ex dña Magdalena eius vxore
vnum filiũ maſcu. & quatuor filias fœminas oẽs pupillos ſuũ con
didit teſtm̃, in quo filias fœminas inſtituit in certa quãtitate pro
dotibus earum, quas noluit ſibi deberi quando erunt optimæ
ad maritandum. Et filium maſcu. inſtituit vlem hæredem, & ei
ſubſtituit dictas eius filias vel illas q̃ ſuperñt, & circa verba ſub-
ſtitutionis cõſidereĩ bñ teſtm̃. Poſt mortẽ teſtõris deceſſerũt duę
ex iſtis filiabus antequã nuberẽt, deinde deceſſit filius maſc. æta
tis.23.anno. vel circa, relicta dicta D. Magda. eius mr̃e & duabus
ſororibus, & ſuum condidit teſtm̃, in quo matrẽ hr̃dẽ inſtituit, &
poſt eius matrem ſubſtituit ꝓut in dicto teſtõ continetur. Mõ q̃-
2 riĩ viſis teſtis vtriuſq;. ſ. teſtõ ſer Mani pr̃is, & eius filij, quãtũ de
hr̃ditate dicti ſer Mani pertineat de iure ad dictas eius filias, qua
rũ vtraq; hodie eſt nupta. ¶ Item q̃a ſer Manus in teſtõ reliq̃t ip
ſam. D. Magda. tutricem dictorum filiorum, & voluit ꝙ nõ tene-
tur reddere rõnem adminiſtrationis. ¶ Quæriĩ vtrum dictæ filiæ
ab ipſa poſſint petere rõnem adminiſtrationis & reliqua; q̃a dñr
ꝙ ipſa adminiſtrauit iſtam hr̃ditatẽ, nec lr̃imè cõfecit inuentariũ
& multa omiſit ponere &c. ¶ Vlterius cõſidereĩ ꝙ D. Magd. poſt
mortẽ ſer Mani tutorio noie filij non fecit inuentarium, ad qđ
faciẽdum de iure cõi hr̃des tñr ĩ. certum tp̃s, ſi nolunt certis pri-
uilegijs ipſius inuentarij gaudere, licet fecerit inuentarium tanq̃
tutrix, & non legitimè; quia non oĩa bona in eo poſuit, quod ſibi
3 vt tutrici ẽt faciendum de iure incumbebat, in quo ẽt nõ oĩa bo-
na pupilli poſuit. Hoc ergo conſiderato, quæritur vt ſupra.

S V M M A R I A.

1 *Pater prohibens filium teſtari ante 25. annos non tollit quin poſſit teſtari de rebus ſuis, & de legitima ſed uidetur in reliquis grauaſſe per fideicom. Et an de trebellianica etiam teſtari poſſit, præſertim cum non fecerit inuentarium, ut hæres.*

2 *Legitima quanta ſit, quando filiæ non ſuccedunt propter ſtatutum.*

3 *Redditio rationum, ſi remittatur matri tutrici quomodo intelligatur remiſſa, & quod ſit rem ſuum; & ſicut tenetur reddere rationem hæredi, an ſic ſubſtitutis per fideicommiſ.*

C O N S I L I V M C C C C X L V.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Circa pri-
mũ q̃ſitũ dicẽ-
dũ puto, ꝙ ad dictas filias de dicta hr̃ditate pr̃na p-
tineat iure fideicõmiſſi id qđ ſupeſt deducta lr̃ima
filij maſculi, q̃ pertinet ad matrẽ hr̃dẽ inſtitutã a di
1 cto maſculo.† Et hoc ex eo, q̃a pr̃ eius ꝓhibuit eũ teſtari ante 25.
an. q̃ ꝓhibitio nõ abſtulit filio ptãtẽ teſtãdi, quã hẽt a iure publi
co & cõi. C.de teſta.l.teſtãdi. ſ. de pecunia ſua. i. de bonis ad ipſum
pertinẽtibus inuito pr̃e, vt eſt lr̃ima quã pr̃ non põt auferre filio
inuito ſine iuſta cã ingratitudinis, ĩ Auth. vt cũ de ap.cog.§.aliud
quoq; capl̃m. Valuit ergo teſtm̃ filij in quo matrẽ inſtituit quã-
tũ ad lr̃imã, in reſiduo verò qđ erat in libera volũtate pr̃is, nõ va-
luit; q̃a pr̃ potuit ꝓhibere teſtĩ factionem, & in illo reſiduo ſub-
ſtituere filias per fideicommiſſum, ſicut ſubſtituit filio prædece-
denti ſin. liberis ꝓut deceſſit; vt eſt caſus in l. qui filium. in prin.
ad trebel. Ad quod facit. l. ex facto. in princi. ff. ad treb. in ratione
ſui a contrario ſenſu. Nec puto detrahendã treb. propter prohibi

tionẽ ꝓdictã, q̃a pater potuit ꝓhibere detractionẽ eius, ſicut &
fal. vt no. in auth. ſed cũ teſtõr. C. ad l. fal. & l. marcellus. ff. ad treb.
per doc. Et ꝓhibuiſſe vr̃ eã detrahi, ex quo ꝓhibuit teſtari, & ſic
de ipſa diſponere & non ſolũ de ipſa, ſed de oĩbus bonis, licet nõ
potuerit de lr̃ima, vꝫ ergo in eo ĩ quo valere põt. i. in eo toto qđ
eſt vltra lr̃imam. Nec.ob.l. q̃ui filiũ. in prin. ff. ad treb. vbi ꝓhibit᷑
teſtari, vr̃ grauatus de reſtituendo poſt mortẽ per fideicõ. & cum
iſta.l.ſit in ti. ad treb. vr̃ innuere ꝙ trebellianica de tali fideicõmiſ
ſo poſſit deduci, q̃a ſm̃ ip̃ſ illius.l. trebellianica nõ poterat ꝓhi-
beri; hodie verò cũ poſſit, vt. ſ̃. dixi, dico ꝙ in caſu illius.l. non põt
deduci treb. per rõnem. ſ̃. dictã. Et quia in caſu pñti fuerunt ſub-
ſtitutæ filiæ ipſius teſtatoris, q̃ plus fauori merentur q̃ mater te
ſtatoris vxori, iõ earũ fauore dicendũ eſt aduerſus eas non dedu
ci treb. facit qđ no. Bar. in l. centurio. in 3. q. priu. de cõpenſa. fa-
cta p verba cõia q̃ vꝫ iure directo infra pupillarẽ ætatẽ, licèt mr̃
ſit in medio qñ filiæ ſunt ſubſtitutæ, & eſt caſus in c. ſi pr̃. de teſta.
Pro hoc ẽt ꝙ in iſto caſu non veniat deducẽda trebellianica, fa
cit qđ ſupra ponitur in facto. ſ. ꝙ iſte principalis inſtitutus vl̃ m
eius tutrix nõ fecit inuentariũ tanq̃ hæres; võ eũ fideicõ. ab eo ı
lictũ fuerit ꝯditionale perdiĩ ius detrahẽdi treb. quaſi ꝓſuman.
tot de hr̃ditate ſubtracta, q̃ ad treb. ſufficiant; vt no. Bald. in auth.
ſed cũ teſtõr. ad l. fal. per tex. in corpore vnde ſumiĩ, quẽ dicit ab
aliis non ponderatũ cõiuncto. §. pupillus in Auth. de hære. & fal.
vbi loquiĩ de pupillo nõ cõficiente inuentariũ, q̃a incidit in pœ-
nas legales ipſo iure, licet ꝫ tutores habeat regreſſum. & ſm̃ opi.
Bal. ſepius cõſului. Hoc aũt clarũ eſt, q̃a licet iſta D. Magda. con
feceriit inuentariũ vt tutrix filij, non vr̃ vt hęres feciſſe, cũ dicta in
nẽtaria diuerſo iure fuerint introducta, vnũ. ſ. tutoris iure. ſſorũ.
aliud. ſ. hr̃dis per Iuſtinianũ, vñ de vno ad aliud non infertur. ff. d
minori.l. papi. exuli. de calũ. §. fi. l. inter ſtipulantẽ. §. ſacrã. de ver.
ob. Et cui eſt remiſſa confectio vnius, nõ intelligereĩ remiſſa cõ-
fectio alterius, ita q̃ vnũ fecit, non iõ vr̃ aliud feciſſe; vñ habẽt lo
cũ q̃. ſ̃. dixi. Et ſic ex pluribus capitibus dico iſtã D. Magd. nõ poſ
2 ſe deducere trebellianicã, ſed ſolũ lr̃imã. ¶ † Sed dubitaĩ, quanta
erit iſta lr̃ima, an ſemis conſiderato ꝙ erant quinq; filij tpe mor-
tis inter maſcu. & fœmi. C. de inoffi. teſt. auth. nouiſſima, an triẽs
cõſiderato ꝙ non erat niſi vnus maſcu. Rñdeo, ꝙ triens, q̃a cum
fœminæ forent excluſæ per ſtatutũ a potentia ſuccedendi pp ma
ſculũ, nõ debebaĩ eis lr̃ima q̃ eſt portio portionis debitę ab inte-
ſtato. C. de inoſ. teſt. l. parentibus. ibi dũ dicit pactis, q̃ ab inteſta-
to &c, Et hic nulla pars debebaĩ eis ab inteſtato, licèt deberet eis
dos ſi maritarenĩ. iux. ea q̃ not. per Bar. in l. titio centũ. §. titio ge-
nero. ff. de ꝯdi. & demõ. facit. l. r. §. fi. ff. de ꝫtab. & qđ no. per doc.
in l. pr̃ filiũ. ff. de inoſ. teſt. & l. plane. §. ſi cõiunctim. ff. de lega. r. p
Dy. & alios; non. n. cõputanĩ in numero filiorũ nõ ſucceſſibiles.
3 d. l. r. §. fi. ff. de ꝫtab. ¶ † Super ſcđo quæſito dicendũ eſt, ꝙ pp di
ctũ relictum liberationis factũ dictæ tutrici a reddenda rõne ad-
miniſtrationis nõ cẽſetur remiſſus dolus futurus, nec dãnum qđ
rationi doli futuri ꝯtingeret, nec ẽt reliqua ſi qua de bonis pupil
li penes ſe haberet. l. aurelio. §. gaius. ff. de li. leg. & qđ ibi per Bar.
circa mediũ. ff. de admi. tu. l. quidã decedens. Tutor autẽ nõ con-
ficiens inuentariũ, vel nõ taliter vt debet, cẽſeĩ ꝓſumptione iuris
dolo feciſſe. l. tutor qui repertoriũ. ff. de admi. tuto. iõ ꝫ eũ iuratur
in litẽ vt ibi. Si ergo ex dicta omiſſione dãnum aliqđ ſenſit pupil
lus in bonis hr̃ditarijs vel aliqua de dictis bonis penes eã reperiũ
tur, non ꝓhibenĩ dictæ filiæ ſubſtitutæ q̃ ſucceſſerunt in eis agere
ꝫ eã; non dico tanq̃ ꝫ hæredẽ filij, ſed tanq̃ ꝫ tutorẽ & tutricẽ per
dicta iura & per l. ſi quis rõnes. ff. de lib. leg. Et non ſolũ ex per-
ſona filij, ſed ex perſona earũ; q̃a fuit ẽt tutrix earũ, ſicut & ma-
ſculi. Nã & maſculus grauatus poſt mortẽ reſtituere dictis filia-
bus tenebaĩ eiſdẽ rõnes reddere đ male adminiſtratis. l. cũ tale. §.
1 ver. qđ ergo. ff. de condi. & demõ. vñ cũ haberet actionẽ contra
mr̃em male adminiſtrantẽ, tenebatur eã cedere eiſdẽ. l. fi. ff. de ad
mi. tu. Et iõ non facta ceſſione trãſit vtilitas in ſubſidiũ. l. cũ fun-
dus. §. ſeruũ tuũ. ff. ſi cer. pet. ff. de cõdi. inde. l. dñs teſtõ. nec extin
guitur per ſucceſſionẽ filij; q̃a ꝯpetebat filio nõ ſolũ pp ſe ſi viue
ret, ſed ẽe pp filias ſubſtitutas ſi prius moreretur ſine liberis q̃ ad
ætatẽ, de qua teſtator voluit, perueniret. Iõ omiſſa interpoſiti. i.
filiorũ capientiũ. i. filiarũ perſona ſpectanda eſt; ac ſi eis tm̃ & nõ
filijs competijſſet. ff. ad l. fal. l. cũ dote. in fin. & hoc de ſecundo.
¶ Vltimò notandũ eſt, ꝙ dicta mater, quæ fuit tutrix de omnibus
de quibus teneretur reddere rationem filio cuius fuit tutrix ſi
nõ eſſet hæres eius, tenetur ẽt reddere filiabus fideicommiſſarijs

ſi ſunt talia q̃ cadunt in fideicommiſſo vl̃i, ut ſunt fructus & red-
dітus reperti in hæreditate tpe mortis teſtatoris vt no. in l. qđ his
verbis. ff. de leg. 3. Et debita hr̃ditaria pdita pp culpam eius com
miſſam in non exigendo a debitoribus hr̃ditarijs. C. arbi. tu. l. 2.
quia ipſe filius grauatus tenebatur eiſdem filiabus & ſororibus
de prædictis reddere rõnem. l. mulier. §. ſed & ſi quis. ff. ad treb.
& l. cum tale. §. tertius ibi neue, cum gl. ff. de cond. & demon. & qđ
no. Bal. in l. filium. in fi. C. fami. erciſ. & liberabatur cedẽdo actio
nẽ ꝫ matrẽ; qa iõ tenebaẽ ꝙ eã hẽbat. l. fi. ff. de admi. tu. l. qđ debe
tur. ff. de peculio. Nũc mr̃ eius hæres nõ põt cedere contra ſe, iõ
cõpetit ẽt non facta ceſſione. l. 3. in fi. cum l. ſeq. ff. de inſtitutio.

¶ Omnipotentis Dei poſtulato ſuffragio. Ego idem cenſeo de iu
1 re dicendum. † Nam etiam pupillus pp non confectum inuenta-
rium tenetur & obligatus eſt pœnis legalibus in Auth. de hr̃di.
& fal. in §. pupillus. & currunt ſibi tpa, ut not. gl. in l. auxilium. ff.
de mino. in gl. quæ incipit, qualiter. Et pp non confectum inuen
tarium grauatus iure fideicommiſſi perdit ius trebellianicæ de-
trahendæ, ut ex tex. in Auth. de hære. & fal. §. ſi verò non fecerit.
vbi loquit de fideicõmiſſario, & licèt loq videatur de particula-
ri, qa dicit ꝙ excedit ſubſtãtiam teſtatoris, illud põt intelligi pp
legata q̃ ibi excedebãt ſubſtãtiã teſtõris, & hoc expreſſè dicit tex.
2 legatorũ adiectio. Ad idẽ tex. in d. Auth. in §. illo. † vbi uult cita-
ri legatarios & fideicõmiſſarius, & aliàs nõ hẽt trebellianicã, &
debet intelligi de fideicõmiſſario vl̃i; qa maior rõ eſt in eo, & ita
tenet Bal. in auth. ſed cũ teſtator. & in excellentiſſimũ doctorẽ &
patrem D. Paulum allegata, licèt ꝯtrium teneat in l. filium quẽ ha
bentem. C. fami. erc. & malè. & hoc conſuluit Oldr. conſil. 133. &
Bar. in conſilio qđ incipit. Lena rucharellæ. & ego plerunq; ꝯſu-
3 lui. ¶ Circa ſcđm idem dico † quia dolus futurus remitti nõ põt
nec reſtitutio reliquorum in tutore in futurum adminiſtrante, li
cèt in præterita adminiſtratione reliqua remitti poſſent. l. ſi quis
rõnes. ff. de an. leg. ¶ Et ita conſulo ego Antonius dñi Roſelli
iuris vtriuſque doct. ac ſacri conſiſtorij dñi noſtri papæ aduoca-
tus pauperum, necnon ordinariam exercens cathedram iuris ca
nonici de mane in felici ſtudio paduano, ideo me ſubſcripſi & ſi-
gillo meo conſueto ſignaui.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Teſtator legauit certam quantitatem ſub ꝯdõne, hæres penden
te ꝯdõne aliqua bona hæreditaria alienauit. Quærit̃ exiſtente cõ
ditione legati quantitatis, an ipſa bona alienata ſint ꝑ hoc lega-
1 to obligata, & poſſint ꝑ hypothecariam auocari. Et vr̃ ꝙ nõ, † qa
licèt rem legatam ſub ꝯdõne hæres pendente ꝯdõne nõ dẽat alie
nare. & ſi alienat exiſtente ꝯdõne reſoluit alienatio ipſo iure. l. fi.
cõia de leg. Si tñ alienat̃ res hæreditaria nõ legata, ſed q̃ eſſet obli
gata ꝑ legato poſtea purificato, ſi alienata non eſſet, ꝙ alienatio
non valeat in præiudicium legatarij; ita ꝙ adueniente ꝯdõne le-
gati ſit retro obligata, ac ſi non eſſet alienata, non vr̃ cautũ, licet
forte ſi hæres nõ alienaſſet reſpectu dñij, ſed eam alteri obligaſ-
2 ſet pendente cõditione legati, † cõditione poſtea exiſtente hypo
the. tacita legataria q̃ eſt prior in tpe præferetur expreſſè hypo-
thecæ alterius poſteriori. l. vna. C. rem ali. ger. l. potior. §. ſi co-
lonus. qui poti. in pig. habe. & Dy. in regula iuris, prior. inncta. l.
qui balneum. eo. tit. ¶ Secũdò q̃ritur quia de iure, ꝑ legato ſunt
obligata bona tñ quæ fuerunt teſtatoris, non aũt bona hæredis.
l. 1. in fi. cõia de leg. Sunt aliqua bona quæ non põt probare lega-
tarius fuiſſe teſtõris, & illa negantur fuiſſe teſtatoris. Sed bñ põt
legatarius ꝓbare poſſeſſionem defuncti. 10. an. & plurĩũ, an hoc
ſufficiat legatario dicenti talia bona pro legato quantitatis ſibi
facto & purificato eſſe obligata, & hoc ſtante ſtatuto ꝙ agẽti hy
pothecaria ſufficiat ꝓbare poſſeſſionem debitoris. 10. an. Sed de
functus non fuit debitor iſtius legati. Sed perſonas & hypothe.
incipit cõtra hæredem. d. l. 1. cõia de lega. & ſic verba ſtatuti non
vñr locum hẽre. ¶ Tertiò queritur, teſtator in eodem teſtõ lega
uit certam quantitatem, ſi hæres deceſſerit ſine liberis; & eo caſu
ẽt uoluit bona ſua diſtribui inter pauperes, quod vr̃ intelligen-
dum primo deducto legato quantitatis ſpecialiter facto. l. qui.
400. ad trebel. hæres pendente cõditione alienauit bona aliqua.
Exiitit conditio, qa deceſſit ſine filijs, & cõſequenter alienata re
uertũtur ad fideicommiſſariũ pauperũ. Quærit̃ an talia bona ſic
reuerſa hypothecata ſint ꝑ hoc legato q̃titatis. Et q̃rit̃ cõſiliũ ꝙ
ſic, nã licet res ſpãlr̃ legata ñ ſit obligata ꝑ legato q̃titatis. ſ. hr̃di
tas eſt ſoluẽdo. l. ſi fideicõmiſſorũ. ff. vt in poſſ. leg. l. ꝓcurator. §.
fi. ff. de trib. fideicõ. tñ vl̃e bñ vr̃ obligatũ, & bona q̃ in eo deue-
niũt, aliàs legatũ quãtitatis nõ haberet hypothecã, ſicut hẽt in ca
ſu p̃cedẽti i alijs bonis, licet nõ hẽat in ſpãli legato alicui' ſpeciei.

SVMMARIA.

1 *Bona alienata pendente conditione legati quantitatis an poſſint reuocari hypothecaria act. eue adueniente conditione.*
2 *Bona poſſeſſa per teſtatorẽ an cẽſeãtur hypothecata ꝑ legato nõ; probato dominio.*
3 *Bona alienata, ſi a tenatio ex alia cauſa retractetur an cenſeantur hypothecata pro particulari legato quantitatis.*

CONSILIVM CCCCXLVI.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ † Ad primum
1 quæſitũ vĩdet̃,
quòd dicta bona alienata pendente conditione le-
gati nõ ſunt obligata ꝑ legato, cuius conditio po-
ſtea extitit, qa priuſquã cõditio exiſteret non erant
obligata, cùm legatũ non deberetur. Et cùm cõdõ extitit, non po
tuerunt obligari; qa dñium eorum in alium tranſiuerat, & ſic de
ſierant eſſe hr̃ditaria vel hæredis. Potuit. n. hæres ea alienare, cùm
eſſet plene dñs & bona non ſubiacebant reſtitutioni, quia nõ erãt
ipſa legata, ſed quantitas; & cõditio in legatis exiſtens non trahit̃
2 retro. ff. ad ſille. l. 1. §. 3. qui incipit ſerui. Igitur obligatio pigno
ris non contrahitur, ſicut qñ res obligatur ſub conditione pote-
ſtatiua, cuius euẽtus non trahitur retro, & pendente conditione
fuerit per dominum alienata, poſtea verò conditio extitit. Nã ub
ligatio pignoris non contrahitur; quia res non reperitur in dñio
obligantis tpe conditionis exiſtentis. ff. q̃ res pig. ob. poſ. l. pen. q̃
incipit Titius. & qui potio. in pig. habe. l. 1. in fi. & l. potior. §. ſi co
lonus. facit l. 2. ff. de pig. actio. Nam & ſi quis rẽ eã obligauerit ſi-
ne meo conſenſu, q̃ obligatio depẽdet a ratificatione mea. l. ſi fun
dus. §. 1. ff. de pig. quæ ratificatio retro traheretur ad diem obliga
tionis, ſi nolli fieret præiudicium, vt ibi. ſi tñ fieret, vt quia prius
q̃ ratificẽ alteri vendidi & tradidi, vel alteri obligaui, poſtea ratifi
caui, non trahitur retro dicta ratificatio in præiudiciã eius cui vẽ
didi vel obligaui; vt no. Spe. de ſolu. §. 1. verſ. qđ ſi p. & verſ. item
pone obligaſti. & per Bar. in l. aliena res. in princip. ff. de pig. act.
& l. ſi in debitum. §. fi. rem ratam habe. multominus qñ obligatio
vel venditio rei ẽt propriæ dependet ex euentu conditionis quæ
vel cuius euentus de ſui natura non trahitur retro, vt eſt in lega-
tis. d. l. 1. §. 3. ff. ad ſillc. non fit præiudicium ei cui interim ius q̃ſi
tum eſt, vt in caſu noſtro. vel etiã inter viuos, qñ cõditio eſt ptãti
ua vt in iuribus. ſ. alle. licet non ſic qñ eſſet caſualis vel mixta, &
eſſet diſpõ inter viuos, vt ſi primo obligaui vni rem meã ſub con
dõne ſi nauis ex Aſia venerit, poſtea pendente conditione obli-
gaui alteri vel vendidi, deinde condõ extitit. Nã trahitur retro
in præiudiciũ eius cui vendidi vel obligaui, licet ei fuerit interim
ius quæſitum. l. potior. & l. qui balneum. ff. qui potio. in pig. hab.
Concludo ergo, ꝙ alienatio dictorũ bonorũ facta pendente con
ditione legatorũ vel legati valuit, & ex ea tranſlatũ eſt dominiũ,
& ꝙ exiſtens poſtea cõdõ legati nõ facit vt dicta bona ſint obliga
2 ta ꝑ legato, quia nõ trahitur retro. & hoc de primo q̃ſito. ¶ † Ad
ſcđm quæſitũ, ꝙ agenti hypothecaria directa ex ſpeciali hypothe
ca incũbit onus ꝓbandi rẽ fuiſſe in bonis ſui autoris tpe obliga
tionis ꝯtractæ & ꝙ tunc habebat dñiũ directũ vel vtile vel aliquod
aliud ius reale pp qđ potuiſſet ea poſſeſſore rẽ auocare. ff. de pig.
l. & q̃ nondũ. §. deducit̃. Si verò agit ex gñali hypotheca p̃ſentium
& futurorũ, ſufficeret ꝓbare ꝙ vel tunc tpe obligationis, vel po
ſtea inceperit eſſe in bonis, vt in d. §. qđ dr̃. Probare verò ꝙ autor
ſolũ poſſederit, & non ꝓbare ꝙ aliquod ius reale habuerit, hoc
non ſufficit nec in directa hypothe. nec in vtili; qa per hoc nõ di-
ceret̃ fuiſſe in bonis, qa talis poſſeſſio p̃terita nõ ſuffeciſſet ad rẽ
auocandã ab alio. iux. no. in l. pe. ff. de ꝯdi. inſti. per Bar. ergo &c.
l. rem in bonis. ff. de acqui. re. do. ſed bene ſufficeret agenti inter-
dicto ſaluiano pro auocando poſſeſſionem ſui autoris debitoris,
ſed autor legatarij fuit ipſe teſtator qui fecit legatum pp quod
lex dat hypothecam. Nec ob. ꝙ ſtatutum loquitur de debitore &
de ipſius debitoris poſſeſſione, ſed teſtator non erat debitor lega
torũ; quia dico ſtatutũ loqui de debitore tanq̃ de autore agentis
hypothecaria, quia vt plurimũ cõtingit ꝙ debitor eſt eius autor,
vnde cùm in hac hypotheca legali teſtator ſit eius autor, idẽ eſſe
debet in eo qđ eſt in debitore, cùm eadẽ & non maior vel alia rõ
ſit in eo q̃ eſt in debitore, videlicet difficultas ꝓbandi rẽ fuiſſe in
bonis autoris. i. ꝙ habuerit aliquod ius reale per quod potuiſſet
rẽ auocare a poſſeſſore. Et ſic concluditur ſufficere agenti ꝓbare
poſſeſſionem defuncti tempore mor. & etiam ante per 10. an. cõ
tinuos ad obtinendũ in hypothecaria ſcđm formam dicti ſtatuti,

¶ Retro. Ad de. d. Alex. de Imo. in l. qui balneũ. q potio. in pig. hab. d. Card. in cle. 1. q. 2. de re iud. ubi copioſe habes diſcuſſam iſtam materiam.

¶ Ad

3 ¶ † Ad tertiū q̃ſitū rñdetur, ꝙ retractata alienatione dictorū bonorū tanq̃ facta de bonis ſubiacētibus reſtōni fiendæ pauperib⁹, ſi deceſſerit ſine liberis; q̃a ꝯdō extitit dicta alienatio ꝓ non facta hr̃. C. cōia de leg. l. fi. §. ſi autē auaritiæ. ſed ſi facta non fuiſſet dicta alienatio, dicta bona forent obligata ꝓ legato particulari quantitatis, aduenıente ꝯdōne ꝑdicta, non vt retro, ſed vt ex nūc, cùm ꝯdō extitit; q̃a vt dixi nō trahitur retro in legatis, ita & nūc, q̃a eodē puncto vel inſtāti reſoluitur per legē, & ſic ipſo iure alienatio & dñiū ad pauperes reuertitur & incipiunt obligari ꝓ legato particulari, ad qđ ſoluendum pauperes tanq̃ fideicomiſſarij vl̃es tenentur & obligantur. C. ad treb. l. fi. nec ob. ea q̃ dixi in primo dubio; q̃a ibi non reſoluitur alienatio, q̃a nō fuit facta de bonis ſubiacentibus reſtōnibus. Et ſic aduenıente ꝯdōne legatorū non pñt obligari; q̃a prius non fuerant obligati, & nūc cū extat ꝯdō nō pñt obligari, q̃a nō ſunt hr̃ditaria vel in dñio hr̃dis, & euētus ꝯdōnis non trahit retro. Sed in caſu nr̃o retractat̃ alienatio, q̃a facta de bonis ſubiacentibus reſtōni. Et ſic potuerūt vt ex nūc obligari, q̃a reperiunt̃ in dñio hr̃dis vel fideicōmiſſariorū; vnde non eſt curandū, ꝙ condō vel eius euentus non trahatur retro.

¶ Et ita dico & conſulo ego Pau. de Caſt. V. I. doctor &c.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Zanninus Prancatus habuit in filios Iacobū, Philippū, & Margaritā, in teſtō dictis filijs ſuis dedit tutorē magiſtrū Fatiū Zopellariū eorū auū mr̃nū, & deceſſit, q̃ magr̃ Fati. bona dictorū pupillorū adminiſtrauit. Deceſſerunt deinde dicti Iacobus & Phili. in pupillari ætate, q̃bus ſucceſſit Marg. eorū ſoror q̃ poſtea adulta nupſit Ioāni ex ptāte Bartholomei & bona ſua dedit in dotē, & poſtea deceſſit relicto hr̃de dicto Io. eius uiro. Deceſſit deinde dictus magr̃ Fat. nulla reddita rōne tutelæ ꝑdictæ, & relicto poſt ſe Bartho. eius nepote ex Pet. eius filio ꝓmortuo hr̃de vl̃i, qui Bartho. deceſſit in pupillari ætate poſt ſe relicta Iuliana eius mr̃e q̃ in poſſeſſione dictæ hr̃ditatis ſtetit & ad manus ſuas peruenerūt oīa bona dicti Barth. eius filij. Contra quā Iulia. mō. Io. ex ptāte Barth. olim uir & hęres Marga. vt. ī. libellū & petitionē dedit mō & forma q̃ videat̃. Et quia ꝓcuratori Io. videbat̃, ꝙ dictus libell⁹ cōcluderet in hypothecaria, & vtilius ſibi videbat̃ ʒ d. Iulia. agere perſonali. de tutel. & rō diſtra. tanq̃ ʒ hr̃dē d. magr̃i Fat. tutoris qđ hæres hr̃dis &c. ipſa aūt eſt hæres d. Bartho. eius filij ꝓut dicit ſe uelle & poſſe ꝓbare lis. aūt erat cōteſtata ſuper dicto libel. dubitat̃ de infraſcriptis. ¶ Et primo vtrū vigore dicti libelli ʒ d. Iulianā, tanq̃ ʒ hæredē ꝓcedi poſſit, & ꝓbari, ꝙ ſit hæres, licèt rñderit ſe non eſſe; deinde alias ꝓbationes facere &c. & poſito ꝙ non, ſed neceſſe ſit nouū libellū dare ſuper perſonali, vtrū inuita Iulia. libello ꝑdicto. & inſtantiæ tm̃ ſuper illo inchoatæ renunciari poſſit ſalua. ſ. hypothecaria, ſi forte in perſonali ſuccūberet. & vr̃, ꝙ ſoli inſtantiæ inuita Iulia. non poſſit renunciari, vt in auth. qui ſemel. & expreſſè per Bar. & Bal. in l. edita. in 16. colu. & in l. poſtq̃ liti. in 3. & 8. q̃ſito. In ꝯtrā facit, qđ not. Bar. in l. 2. §. fi. ff. đ pro. ſtipu. ver. quid ſi actor. ¶ Secdō dubitat̃. Præſuppoſito ꝙ renunciari non poſſit, & in cā cogat̃ perſiſtere vſq; ad ſñiam, ſi ipſe Ioā. ꝓbationes ſuper hypothecaria neceſſarias facere non curet, quia nec ꝓbat Iulianā poſſidere bona obligata, nec alia neceſſaria ad obtinendū in hypothecaria, an abſolutoria ꝓ Iulia. ferēda debeat eſſe diffinitiua, quia non ꝓbatū, vt ſic in alio iudicio obſtet exceptio rei iudi. an abſolutoria ab obſeruatione iudicij tanquā nihil fuerit ſufficienter actitatū. iux. no. in l. admonendi. per Bar. in 1. q. Et hoc q̃rit Ioā. q̃ ſi de iure poſſet, vellet ʒ Iulia. ꝓſequi in perſonali & hypothecariā non perdere; vnde quærit de mōdato ꝙ cogatur in prima inſtantia perſiſtere, ſi in illa ꝓbationes paratas nō hēt ad hypothe. vel illis nollet ſe grauare. ¶ Tertiò q̃ritur dato ꝙ ad actionē perſonalē tranſiri poſſit, vtrū de nouo Iulia. interrogari poſſit, an ſit hęres Bartholomei eius filij, & per cōſequēs ipſius magiſtri Fatij. hoc iō quæritur, q̃a vt ex iſto libello apparet fuit interrogata, & rñdit ſe non eſſe nec eſſe velle hæredē dicti Barth. De nouo dictus Io. ante porrectū libellū in perſonali vellet eam interrogare, quæritur vtrū poſſit, & ſi reſpōdeat qđ non eſt hæres, vtrum probationes ſecundæ iſto præparatorio ante datam petitionē fieri debeant, & ſimiliter ſi vlterius non eſſet interroganda, quia iā negauit ſe hæredē, vtrū ꝓbationes ꝙ imo ſit hęres ante oīa ſint fiendæ, & vr̃ ꝙ iterum interrogari poſſit, & ꝙ ante libellum fieri poſſit interrogatio, & fieri ꝓbatio ēt poſſit ſi negauerit, vt no. in Spe. de poſitio. §. quarto quæritur. verſi. regulariter. & in Spe. ti. de interrog. §. 1. circa fin. ver. ſed nunquid.

¶ Quartò quæritur ſi Io. probet iſtā Iulianā liberaſſe debitores hr̃ditarios, & in liberatione dixit ꝙ ideo liberabat ſolēniter, quia cōfitebat̃ re uera habuiſſe & recepiſſe totum id, in quo tenebant̃ occaſione hr̃ditatis magiſtri Fatij & Bartholomei. vtrū hoc ſufficiat ad ꝓbandum eam hr̃ditatem adiuiſſe, & vr̃ ſic. l. pro hr̃de. in prin. ff. dē acqui. hære. l. ſi quis ita. ff. de ꝯdi. inſti. ar. in l. 2. ff. de iure delib. & l. parentibus. ff. de inoffi. teſt. ¶ Vltimò q̃rit̃ dato ꝙ ꝓbetur eā eſſe hæredē Bartholomei & ꝯñter magiſtri Fatij, utrum in redditione iſtius rōnis ꝓcedendum ſit & ꝓnūciādū ʒ eā, ſicut ʒ ipſum magr̃m Fatium, qđ vr̃ expeditum. C. de hæredi. tuto.

¶ In omnibus iſtis dubijs aliquid ſcribatur, licèt vnū fortaſſe ꝑ aliud ſuperfluat, & in omnibus in fauorē Ioannis ſi fieri pōt alterius veritas non omittatur, & ſimiliter ſcribatur.

SVMMARIA.

1 *Libellus quando dirigitur contra hæredem hæredis tutoris tanquam poſſidentem bona tutoris, non dicitur agi contra hæredem ſed contra poſſeſſorem.*

2 *Hypothecaria actione qui incipit agere, poteſt ſaluo eo iudicio aliud iudicium inchoare ſuper actione perſonali.*

3 *Hypothecariæ actionis incumbentia qui non probat, an poſſit deſiſtere.*

4 *Interrogatus ſi ſit hæres ſi negauerit, an poſſit iterum interrogari; & an hodie ſint neceſſariæ interrogationes.*

CONSILIVM CCCCXLVII.

1 *IN Chriſti nomine Amen.* ¶ † Ad primum rñdet̃, ꝙ virtute dicti libelli non poteſt procedi ʒ dictam dñam tanquam ʒ hæredem filij ſui, & per conſequens dicti tutoris; quia non agitur nec concludit̃ in eo contra ipſam tanquam ʒ hæredem prædictorum, cùm interrogata negauerit ſe hæredem, ſed agitur ʒ ipſam ad relaxationē bonorum quæ fuerunt dicti tutoris, & quæ dr̃ fore obligata agenti pro adminiſtratione tutelæ, & ſic tanquam contra quemlibet poſſeſſorem. l. de eo. §. fina. ff. ad exhiben. & ſic concludit in actione reali, ſ. in hypothecaria. l. ſi fundus. §. in uendicatione. ff. de pigno. quæ non datur tanquam contra obligatum, ſed tanquā poſſeſſorem. non autem in actione perſonali quæ datur contra hæredem tanquam hæredem, & ſic tanquam obligatum; igit̃ &c.
2 l. fi. C. de fideicom. liber. ¶ † Ad ſecundum vr̃ dicendum, quòd ſi agens uult dare nouum libellum contra eam in actione perſonali, & ſic tanquam contra hæredem, non videtur ꝙ habeat neceſſe renunciare inſtantiæ inchoatæ contra eandem in hypothecaria; quia ſpeciale eſt in iſtis duabus actionibus, ꝙ licet ſint tales, ꝙ ſententia abſolutoria lata in una, puta perſonali tanquam principali poſſit parere exceptio. rei iud. in altera ſcilicet hypothe. tanquam dependente vel contingente, & ſic non deberet admitti cumulatio earum eodem uel diuerſis libellis contra eandem perſonam, licèt competant ad diuerſa. l. fundi. & l. fundum. ff. de excep. & tamen in iſtis quando intentantur contra eandem perſonam, bene vr̃ indiſtinctè admittenda tam in eodem libello quàm in diuerſis, & tam eodem tempore q̃ diuerſis per tex. in auth. de fideiuſſo. §. ſed neque. in fi. rationem ſpecialitatis aſſignat Bart. aliter q̃ Dy. Cy. in l. edita. C. de eden. in 7. colū. Et ſic erant duæ lites & duo iudicia, ſicut ſunt res diuerſæ ad quas agitur. Sed & ſi diceretur non debere admitti dictam cumulationem, q̃n ſit in diuerſis libellis & diuerſis temporibus, ſed ſolum quando eodem libello prout ſentit Dy. licet Bar. non ſequatur. & hoc ne aduerſarius ꝑ diuerſa iudicia & lites diſtringatur & uexetur; quia poterant in uno cumulari & expediri. argumen. l. ne in plures. ff. de exercito. Et ſic oporteat renunciare iudicio inchoato, ad hoc vt poſſit inchoare nouum. iuxta ea quæ habentur & notantur in ſimili in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acquiren. poſſeſſio. ¶ Super eo quod ſecundo loco quæritur, an poſſit & ſufficiat renunciare ſoli inſtantiæ reſeruato iure hypothecæ. Reſpondetur, quòd ſi dicta domina interrogata, an poſſideat dicta bona quæ petitur vt relaxet, reſponderit ꝙ non, bene poterit ſoli inſtantiæ renunciari; quia & ſi renunciaret, & non probaretur contrarium, dicta dña ueniret abſoluenda ab obſeruatione iudicij, ſicut ſi libellus foret ineptus; igitur talis renunciatio admittitur ne litem ſuper uacaneam cogatur ꝓſequi, condemnabitur tñ actor in expēſis hucuſq; factis. & hoc uoluit Bar. in eadem. l. edita. talis tñ renunciatio nō nocebit, quominus ſi poſtea incepit vel reperiat̃ poſſidere, poſſit iterū cōuenire, ſicut ſi abſolueret̃ ex iſta cā, q̃a nō poſſidet, & ſic non erit diffinitiua, ſed interlocutoria ab obſeruatione iudicij. ff. de excep. rei iudi. l. ſi rem meam. & l. ſi quis ad exhibendū. nō ſic in abſolutoria lata, q̃a non ꝓbatū de iure agentis.

ff. de re

ff.de re iud.l.imperatores.C.eo.l.ſub ſpecie.qa nõ admitteret̃ ẽt p inſtrã d̃ nouo reperta,vt ibi. Sed ſi d.dña ĩterrogata diceret ſe poſſidere,& ſic actor poſſet ꝓſequi & ꝓbare & obtinere in hypothecaria,talis renunciatio ſolius inſtantiæ nõ admitteret̃ inuita d.dña q̃ inuito actore poſſet ꝓſequi vſq; ad fi.vt in auth.q ſemel.C.quõ & qñ iud.poſſet tñ renunciare liti & cãæ,& ſic iuri; qa per hoc lis finiret̃,& cõdẽnaret̃ in expẽſis,vt no.per Bar.in d.l.edita.in 4.col.

3 ¶ †Circa tertiũ dicẽdũ,ꝙ ſi daret̃ actori terminus ad ꝓbãdũ incũbentia,& ipſe omitteret facere ꝓbationes ſuper iure hypothecæ, quas facere poſſet ẽt illa non poſſidẽte & nõ interrogata an poſſideat, & prodeſſ.ent ſibi; ſm ca q̃ habent̃ in l.ſi a te.§.1.ff.de excep. rei iud.ſimplex abſolutoria poſtea lata eſſet diffinitiua per glo. q̃ eſt in l.ſi quis ad exhibendũ.ff.de excep.rei iudi.iõ cautela eſt,ſi illa rñdeat ſe nõ poſſidere,ꝙ actor renunciet inſtantiæ dicens ꝙ nõ ꝯfidit poſſe ꝓbare poſ.partis aduerſæ, nec arctat̃ tũc ꝓbare de iure hypothecæ,nec forte poſſet tũc; qa l.ſi a te.§.1.loquit qñ re⁹ nõ fuit interrogatus,& ſic nõ cõſtat lite pẽdẽte ꝙ nõ poſſidebat, ſed incepit cõſtare tp̃e ſñiæ,vt ibi patet ex fine gl.qñ.n.cõſtat non eſt vlterius procedendñ, vt illa glo.innuit. facit.l.fi. ff. de rei vendi.

4 ¶ †Super quarto fuerũt op.vt tãgit gl.in l.2.§.qd̃ obſeruari.C.de iur.cal.in fi.gl.magnæ.Bar.ibi diſtinguit,& bene,qd̃ aut ſu ꝑuenit noua cã pp quã qu alias negauit nũc poſſet cõfiteri,& tũc poterit iterũ interrogari ſu p eodẽ; aut nõ ſu ꝑuenit,& tũc ſcc⁹.ad primũ. l.de tutela.cũ ibi no.ff.de in integ.reſti. Ad ſm qd̃ no; Bal.ĩ l.ampliorẽ.§.in refutatorijs.C.de ap.& Bar.in l.ſi duo patroni.§.idem iulianus.in prin.ff.de iureiu. ¶ Notandũ tñ ꝙ tales interrogatio

a nes ꝓparatoriæ licet ſint vtiles,nõ ſunt neceſſariæ, qa ſi actor cõfidit poſſe ꝓbare aduerſariũ poſſidere vl' eſſe hr̃dẽ ꝯ quẽ vult agere tanq̃ ꝯ hr̃dẽ,non expedit ꝙ ipſum aduerſariũ interroget, ſi non vult,poſtq̃ rñſioni ſuæ non tenet̃ ſtare ſi negaret ſe hr̃dẽ, vnde in aliquibus locis non ſunt in vſu,vt Florẽtiæ.facit.l.1. ff. de interro. actio.§.1.Fuerunt.n.inuentæ in fauorẽ actoris,ne iudiciũ ſit eluſoriũ,ſi poſt litẽ inchoatã non poſſet ꝓbare de eo, in quo fundatur iudiciũ.ff.de rei vendi.l.qui petitorio.in prin. Et ibi gl.dicit quòd licet fiendæ ſint ante lit.conteſt. ſi tñ non fuerũt factæ poſſunt fieri poſt. Ex quo ſequit̃ ꝙ non apperiant viã agendi,nec fiũt vt iudiciũ iuſtẽ inchoet̃,ſicut fit excuſſio eo caſu quo requirit̃ anteq̃ factã dicũt doctores nõ fore apertã uiã agẽdi,vt no.doc.ĩ l.2.C.cõi diui.& ſic facta poſt litẽ inchoatã eã nõ iuſtificaret,ſed fiunt dictæ interrogationes ad finẽ, vt reus tanq̃ poſſeſſor vel hæres poſſit cõdẽnari,ſi aliter non eſt ꝓbatũ;aliàs illa gl.l.q petitorio.non diceret verũ ꝙ poſſent fieri poſt litẽ inchoatã,ſi prius non fuerunt factæ,ſi fierẽt ad aperiendũ uiã agendi,ſicut fit excuſſio; ſed deberẽt fieri ante,aliàs actor ſine actione litẽ inchoaret. ¶ Ex his ſequitur, ꝙ ſi fuerint pri⁹ factæ,& reus negauerit ſe poſſidere vel eſſe hr̃dẽ, non tenetur actor ante litẽ conte. ꝓbare cõtrariũ ad finẽ vt agere poſſit,ſed ſufficit ꝙ hoc ꝓbet poſt & ante ſñiam,vt poſſit eã conſequi;cùm ẽt ſi eam non feciſſet,poſſet hoc probare,vt ſupra dixi. ¶ Ad quintũ ſicut ſoluẽs debita hr̃ditaria cẽſetur adire.C.de iure del.l.2.ita & exigẽs credita hr̃ditaria, qa neutrũ ꝑdictorũ põt fieri citra ius & nomẽ hæredis.d.l.⁹ ꝓ hærede. ¶ Ad vltimũ non põt abſolutẽ dari reſponſio,qa q̃dam ſunt,in quibus defunctus quondã tutor tenebatur,& tñ heres eius nõ tenetur.l.1.C.de hær.tuto.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Domina Lucia corpore languẽs circumuenta caliditate & fraude Philippi credens ſe teſtũ condere,vt ipſa poſtea corã aliquib⁹ teſtibus aſſeruit, donationem cauſa mortis in hunc modum fecit, donauit namq; cauſa mor.d.Philippo præſenti & dictã donationẽ recipienti omnia ſua bona,cùm hoc ꝙ ipſe Philippus teneatur dare octingentas lib. dominæ Franciſcæ nepti dictæ donatricis ex filio præmortuo. Item alias octingentas lib. Vermiliæ nepti dictæ donatricis ex filia præmortua, volens vt illico eius morte ſecuta dñium oĩm ſuorũ bonorum in ipſum Phili.ſit translatum, & eam donationem irreuocabilẽ eſſe uoluit non obſtantibus illis cauſis, quibus de iure reuocari poteſt,& iurauit ſe cõtra prædictam do- 2 nationem non venturam. ¶ Iſte Philippus erat extraneus iſti dñæ Luciæ donatrici,tamen ex ſuis blandis uerbis promiſsis quòd daret dictas octingentas libras nepotibus iſtius donatricis tunc tẽporis abſentibus ipſa domina Lucia grauiter infirma ad interrogationẽ iſtius Philippi & notarij donauit ei bona ſua. Ipſe enim Philip. fuit qui ut eam induceret ad donandum dixit donatrici ꝙ daret eius neptibus libras octingentas pro qualibet, die vero ſequenti facta tali donatione ipſa donatrix comprehendens aliorum ſuggeſtione ſe fuiſſe ſeductã per iſtum Philip. miſit ad dñm ptãtem muntagnanæ,vbi hoc actum fuit rogans eum vt iſti notario qui de iſta donatione rogatus fuerat, præciperet ne inſtrm̃ releuaret cum dolo ipſius Philippi ad donandum fuerit inducta, & de hoc cõſtare põt p illos qui ad dñm ptãtem acceſſerunt, demũ poſt præceptũ factum notario præfato ex parte dñi ptãtis donatrix ipſa deceſſit,cui ab inteſtato ſucceſſerũt ꝓallegatæ Franciſca & Vermilia eius neptes,q̃ mõ ſuper dictis bonis moleſtant̃ p ipſum Philip.qui dicit ea bona inter uiuos & irreuocabiliter fuiſſe donata pp pacta & iurm̃ in ea appoſita,q̃ faciunt talem donationem,licèt cã mor.factã, tranſire in donationẽ irreuocabilẽ inter uiuos. Neptes iſtæ dñt hanc donationem ẽt ſi fuerit inter uiuos, nõ valuiſſe, cũ donatrix iſta eis extantibus q̃ ſunt neptes ex filijs ꝑmortuis donare non potuerit cã mor.vel alio mõ.ſ.inter uiuos. Nec iurm̃ donationẽ ipſam inualidã cõfirmaret, cũ dolo dicatur extortum,ſicut & ipſa donatio ſuper qua fuit appoſitũ,dolũ aũt ipſum quã melius fieri põt offerũt ſe paratas ꝓbare. de iureiur. c.licet.lib.6. Nec ẽt ſe cõpellendas ad obſeruãtiã ꝑſati iuri; qa nõ tranſit ad hr̃des,ſi p illud ꝯtus inualidus non ualidatur. Dñt ẽt talem donationem excedere ſummam quingentorũ aureorũ, vt ſic de iure cõi nõ inſinuata ẽt cum iuramẽto non videtur tenere. ¶ Modo quæritur conſilium pro parte dictarum neptum.

S V M M A R I A.

1 *Statutũ prohibens donare quãdo habet fil os, an verificetur in nepotes habẽte.*
2 *Filius non tenetur ſtare iuramento inito per patrem in ſuum damnum.*
Iuramentum unius ſeruari non debet in præiudicium alterius.
Iuramentum patris non firmat contractum factũ in fraudem filiorum ſuorum.
3 *Hæres an poſſit uenire contra contractum defuncti.*

CONSILIVM CCCCXLVIII.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Tria ſunt q̃ a vñr facere dubium ꝯ dictas neptes volentes reuocare dictam donationem. † Primum eſt,quia ſtatutum in quo ſe nolunt fundare,quod incipit.mulier aliqua habens filios &c.loquit in muliere filios hñte. Et uult ꝙ non poſſit donare niſi filijs uel nepotibus,aut deinceps deſcendẽtibus ex eis,ſed iſta mulier quæ donauit filios vel filias non hẽbat,ſed ſolum dictas neptes,vnam ex filio,alteram ex filia prædefunctia;& ſic ceſſant uerba ſtatuti;igit̃ &c.ar.l.1.§.ſi is qui nauem.ff.de exerci.l.ſi uerò.§.de uiro.ff.ſol.mat.Nam diſponit ꝯ ius cõc.ſ.ꝙ mulier rerum ſuarum nõ ſit moderatrix & arbiter, ꝯ.l.in re mãdata.C.mãdati. Et ſic vr̃ reſtringendũ ad terminos,in qbus loquit̃.l,qcquid aſtringendæ.ff.de uerb.obl.l.cõſti.ff.ad muni. Sed ad iſta tripliciter rñdetur. ¶ Primò,ꝙ cum diſponat in fauorem filiorum, verbum,filios,prolatũ a ſtatuto cõprehendit ẽt nepotes & neptes, licèt ſecus eſſet,ſi diſponeret in odiũ filiorũ,vt patet ex no. p Bar. ĩ l.liberorũ.ff.de uer.ſig. ¶ Scd̃ò ad idẽ pp ſequẽtia verba eiuſdẽ ſtatuti,dũ in eo dr̃, ꝙ poſſit relinquere nepotibus & ꝓnepotibus filiorũ;ergo qd̃ pri⁹ dixerat de muliere hñte filios &c.debet ſuppleri p ea q̃ ſequunt̃, vt dicamus vel nepotes aut pronepotes vel alios deſcendentes ex filijs vel filiabus; qa vnum verbum obſcurũ legis uel ſtatuti p aliud vel alia uerba eiuſdem legis vel ſtatuti declarat̃,& ſupplet̃.ff.de peti.hære.l.utrũ ver. & puto ſequendã &c.ff.de leg. 2. l.cum pr̃.§.cũ imperfecta. ¶ Tertiò quia ſatis apparet ex hoc ꝙ dictum ſtatutum emanauit in fauorem non ſolum filiorum,ſed etiam nepotum,& aliorum deſcendentium; & ſi ita eſt non refert ſi habet nepotes vel neptes ex filijs vel filiab⁹, an filij vel filiæ viuant,vel non;quia utrobiq; parem affectionem hẽt ad eos uel eas.ſ.nepotes & neptes,imo maiorẽ vel intẽſiorẽ, ſi parentes.i.pr̃ & mr̃ nepotum vel neptium non uiuant. Et quia ſi aliud diceremus,ſequeret̃ ꝙ hñs filiũ & neptẽ ex eo poſſet relinquere & donare nepti,& filiũ excludere cõſideratis verbis ſtatuti,qd̃ eſt ꝯ mentẽ eius,& cõtra uiuam rõnem. arg.in l.dedit dotẽ. ff.de colla.ubi patet,ꝙ nepos vel neptis diligitur pp filium,& ſic non debet eſſe melioris conditionis q̃ filius.C.de bon. mater.l.ſi

2 uiua matre.& hic poſſet eſſe melioris;ergo &c. ¶ †Secundò vr̃ facere dubium iurm̃ dictæ donationis de non veniendo contra donationẽ,qd̃ põt ſeruari ſine interritu ſalutis æternæ, vr̃ qd̃ ſit ſeruandum ut in c.cum cõtingat.extra de iureiu. Sed rñdet̃ verũ eẽ, ꝙ eẽ ſeruandum p iurantem vel p hæredẽ eius de cuius præiudicio nõ agit̃,ſed p filios uel nepotes aut neptes iurantis, ad quorũ vel quarum præiudicium tendit iurm̃ patris uel aui ſeu auiæ ſicut eſt in caſu noſtro,nequaquã eſt ſeruãdũ ẽt de iure canonico, quo cauet̃ vt in præiudicium alterius iurm̃ vnius ſeruãdũ non ſit vt

¶ Præparatoriæ. De quibus uide Old. in conſil.204. circa finẽ. & uid̃ Bar. & doc.in l.1 ff.de inter rog.act.al-leg. in tex. ubi totam materiam colliges.

vt in c.2.de pac.lib.6.C.de ꝓba.auth.qđ obtinet.in fi.& no. Bar. in l.titia.§.imperator.circa med.ver.q̄ro mř.ff.de leg.2. & Bald. in l.1.C.de inoſ.dona.in 5.col.uer.ea p̄dictis pono duas ꝯcluſiones &c.vbi decidit iuřm pr̄is non firmare ꝯtum factum in fraudem filiorum ſuorum inducendo hoc ad qōnes plures de facto.
3 ſm Bar.¶†Tertiò facit dubium,dř ꝙ iſtæ neptes, q̄ volunt donationē reuocare, ſunt hr̄des iſtius donatricis,& ſic non vr̄r poſ
a ſe reuocare ᵃ ꝯtum donationis & iuramentum, ſed ipſum potius obſeruare, vt in d.auth.quod obtines.C.de ꝓba.de rei nen. l.cum a mr̄e.in fi.Sed rñdetur,ꝙ illud ꝓcederet ſi eſſent tales hæredes,quibus auia potuiſſet ꝓ libito voluntatis hr̄ditatem auferre, & ſic agerent de lucro captādo, ſic intelligunt leges p̄dictæ, ſed hic nō ſic,Nam iſtis neptibus de iure cōi dēbatur neceſſariò legitima,q̄ erat tertia bonorū.vt in auth.nouiſſima. C.de inoſ. teſta. quā lẽimam dicta auia nō poterat eis auferre ſine iuſta cā exhæredationis vel ꝑ viam donationis.C.de inoffi.dona.ꝑ totū.Item ex forma ſtatuti vetantis alteri donari,dēbať eiſdē tota hr̄ditas.Igiť licèt ſint hr̄des,ſunt potius neceſſariæ q̄ voluntariæ,& ſic pn̄t reuocare ꝯtractum factum in earū dānum,& fraudem, ſaltē̄m re ipſa,& ēt iuř̄m.l.2.cum ibi no.C.ſi quid in frau.patro. loquor ꝓut de facto ꝓceſſerūt.Nā de iure nō ualēt ipſo iure in earū p̄iudiciū. nec eſt neceſſaria relaxatio iuř̄i,qđ ad eas nō trāſiuit. de iureiu.c. veritatis.ꝑ Inn.¶Et ita mihi Pau.de caſt.V.I.doc. dicendū vř de iure,& ita dico & conſulo,& ad fidem me ſubſcrip.& ſigil.

a ¶ Non admittentur poſſe reuocare. Nūquid hæres poſſit uenire contra factum defuncti, uide Phi.cor.in conſi.92.in eip.licet in hac conſultatiōe col. fi.uer. & ꝓ hoc facit. ſ 4. uolu. & Bal. in cōſ. 215. incip. proponitur quod inueſtituræ. in 2.col. uerſi. tertio reſpondetur in 2. uolu. H.Fer.

¶Caſus talis eſt.

¶Franciſchinus cōdidit teſtm̄ in quo Franciſcū & Bartholomeū eius filios hr̄des inſtituit.Et ſi deceſſerint ſine filijs maſculis ſubſtituit ꝓ dimidia filias fœminas corū, & ꝓ alia dimidia quoddam hoſpitale.Deceſſit Frā.cum filio maſcu. Bartholomeus aūt vnā filiam hn̄s ꝯdidit teſtm̄,in quo dictum filium Fran. nepotem ſuū hr̄dē inſtituit & filiam in re certa. ¶Quæritur an iſta filia & hoſpitale admittantur ad fideicōmiſſum partis dicti Barthol.in cuius pſonā vř extitiſſe fideicōmiſſum,qa deceſſit ſine filijs maſcu. Et hoc p̄ſuppoſito ſtatuto,ꝙ extantibus agnatis maſcu. fœminæ non ſuccedant.& fuit de Ferraria.24.Aprilis. 1440.& petebatur conſilium pro filia & hoſpitali.& d. noluit ꝯſulere per not. per Bar.in l.hæredes.§.cum ita.licet in allegationibus in pūcto trāſmiſſis dn̄s aduocatus filiæ ad dictū Bar.niteretur rn̄dere.Ego aūt nixus ſum vt ſeruirem amico meo de Ferraria in contrarium cōſulere,& uiſum fuit mihi ꝓ tunc uerisſimū dicere. Conſiliū meū infra ſequitur.Et allegationes domini.

S V M M A R I V M.

1 *Neptis ſubſtituta duobus filiis,ſi uterque ſine maſculis decederet, an excludatur a portione patris ſui ultimò morientis, ſi primo moriens reliquit filium. Intellectus ad l.hæredes mei.§.cum ita.cum dictis per Bar.ad treb. Idem dicit conſi. 452.quod deberet continuari cum iſto.*

CONSILIVM CCCCXLIX.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶†Intētio dn̄i Bart. in l hr̄dea mei.§.cum ita.ff.ad treb.fuit & eſt, ꝙ cū ſubſtō ᵇ fideicōmiſſaria facta duobus fuit facta cū expreſſione nominis collectiui vel ēt facta intelligitur, licet nomen collectiuum non fuerit appoſitum,prout eſt in caſu nr̄o propter duo. Primum, quia de tota ſua hæreditate prouidit, ſi filij ſui ſine liberis maſculis deceſſerint. Et quia facta filijs non extraneis per ea quæ habentuř in l.quidam teſtamento proculum, ff.de uulg.& pupil.in fi. Et ſic de proprietate uerborum non poteſt extare conditio ſubſtitutionis,niſi extet in perſona utriuſq; de coniecturata tn̄ mente teſtatoris pōt extare in perſona vltimi morientis,licet non primi & facit ſubſtōnem exiſtere in perſonam vltimi morientis & in portione ſibi relicta licet defecerit in pſonam primi.d.§.cū ita. qa deceſſit cum liberis vel cum maſculis, ſed ultimus ſine liberis vel ſine maſculis,vult Barto.ꝙ ſi tpe quo moritur vltimus ſine liberis, vel ſine maſc.extāt liberi nati ex primo qui fecerunt deficere conditionem in perſona primi morientis:tales liberi ſi ſunt tales quales teſtator voluit & ultra hoc ſunt tales qui in hæreditate ultimi morientis ab inteſtato potiores ſunt quàm ſubſtituti,quòd tales liberi impediunt ſubſtitutos venire ſicut pater eorum ſi uiueret impediretur;quia ſicut pr̄ eorū erat perſona quæ ex præſumpta mente defuncti excludebat ſubſtitutos, ſi in perſonam fratris ſui conditio prius extitiſſet. C.de impu.& alijs ſubſti.l.pe.ita & filij ſui prædicti qui reputanť eadē perſona cum patre, ſimiľr reputari debent, & per ꝯn̄s etiā excludere per rōnē.l.cū acutiſſimi.C. de fideicō. qa nō ſolū filiū ſed ēt eius poſteritatē cenſetur plus dilexiſſe q̄ ſubſtitutos extraneos, vř tales q cū dictis liberis primi morientis non ſuccederent vltimò morienti. Nec obſt.ille.§.cū ita.vbi tpe mortis vltimi extabat filius primi, & tn̄ ſubſtitutus admittiť,qa ibi erat ſubſtituta quædā neptis vltimi morientis,quæ poterat ei ſuccedere ab inteſtato de iure cōi,ſicut filius primi,qui ſimiliter erat nepos, & ſic eodē gradu. Nos loquimur qn̄ fuiſſet ſubſtitutus extraneus, qui non ſuccederet cū filio primi morientis. Et idē dicit ipſe in terminis illius.§.cū ita.ſi ex forma ſtatuti filius primi morientis, qa maſculus p̄ferret̄ nepti ſubſtitutæ,qa fœmina in terminis illius.§.cū ita, qa tunc illam excluderet ēt a ſubſtōne,qa reputať extranea reſpectu filij primi morientis,q eſt potior ea in ſuccedēdo vltimo morienti ab inteſt.& eodē mō reputať extranea quo ad cōmodū dictæ ſubſtōnis ſtāte dicto ſtatuto. Hæc intentio Bar.licet ipſe breuius loquiť. Cuius quidē Bar. verba & intentio debent ſanè intelligi,nō vt volueris dicere ꝙ dicti filij primi morientis videantur fuiſſe tacitè ſubſtituti ex illa cōiecturata mēte defuncti,qua eredit̄ur voluiſſe eas p̄ferri ſubſtitutis ī portione vltimi moriētis. Hoc .n.non eſt verū. Nā ſi non erant tacitè ſubſtituti patri ſuo, cui facta erat ſubſtō ſi deceſſerit ſine liberis, & ſic reſpectu eius fuerūt expreſſè noīati,ſed ſolū reſeruatū erat eis ius lẽimæ ſucceſſ. iuxt. no.in l.lutius.ff.de hære. inſt.multominus cenſerenť tacitè ſubſtituti patruo in portione ipſius patrui, & p̄lati alijs expreſſè ſubſtitutis, reſpectu cuius patrui non fuerunt noīati,ſed ſolum cenſet̄ eis reſeruatum ius lẽimæ ſucceſſionis patrui, non ſolum ab inteſtato uel ex teſtō prout fuit in caſu nr̄o non poſſint ſubſtituti ſibi auferre portionem vltimi morientis virtute ſubſtōnis, & ſic pn̄t eam retinere aduerſus d. ſubſtitutos ex coniecturata mēte defuncti.Sed ſi hæreditas d. vltimi morientis non eſſet ei vel eis delata, vt qa ille inſtituiſſet alium extraneum,tunc d. filius primi morientis non poſſet ab eo auocare d. portionem, cùm non fuerit tacitè uel expreſſè ſubſtitutus illi.Et iō tunc,qa p̄fata cōiecturata mens defuncti non pōt prodeſſe d. filio primi morientis, non haberet ſubſtitutos impedire quominus ab illo extraneo inſtituto poſſēt illam portionē vltimi morientis petere,quatenus potuit in ea grauari. Nam teſtōr noluit tacitè ꝓuidere extraneo inſtituto ab ultimo moriente, ſed filio primi morientis eo caſu quo ad eū deueniret hr̄ditas vltimi morientis,ut poſſet portionē illius retinere aduerſus ſubſtitutos.Sed ſi illa ſua tacita ꝓuiſio,non pōt ei prodeſſe nō dēt nocere ſubſtitutis.Et hoc determinat Bal. ſm Nic. mat. in l.cū qdam.cir.fi.C.de impu.& ali.ſubſti.Ex qbus oībus tolluntur illa q faciūt dubitare dūm ſcribentē de quo.ſ.circa d.Bart. ꝙ non poſſit ꝓcedere;qa imo pōt ꝓcedere & eſt notabile & ſingulare,ſi verū eſt. Et iō cū rectè ſimus de pn̄ti ī terminis ī qbus Bar. loquiť, vř ꝙ d.filia Bar.& ēt pauperes non poſſint a filio primi decedentis petere portionē ipſius vltimi decedentis uirtute ſubſtōnis,qa ipſe p̄ferť eis in retinēdo ex p̄ſumpta mente defuncti,poſt q̄ hæreditas ultimi morientis ad eū deuenit ex teſtō, ſecus ſi non ad eum,ſed ad alium deueniſſet.Et ſic non ob.ille.§.cū ita. vbi dř eē caſus pro d.filia & ꝓ dictis pauperibus ſubſt.qa imo nō eſt ſm Bar.qa ibi nepos ex primo mortuo non p̄ferebatur nepti ſubſtitutæ in hæreditate ultimi morientis,imo ſimul uocabant ad eam, qa erant in eodem gradu.Hic verò p̄ferebatur ex forma d.ſtatuti, vñ cenſetur ēt a teſtōre prælatus in ſubſtōne, ſi hæreditas illius ad ipſum deueniret ab inteſt.vel ex teſtō, ꝓut deuenit.Ego aūt aľs legendo illum.§.inducebā ipſum expreſſe ꝯ Bar. in rōne q̄ ille tex. aſſignat in fi. dum dicit illam ſubſtitutam iō admitti ꝯ proprietatem uerborū ad portionem ultimi morientis;qa ſi condō extitiſſet in perſona vtriuſq; morientis neptis, ſubſtituta fuiſſet habitura totam hæreditatem, qa in hæreditate ultimi morientis reperiſſet hæreditatem primi morientis; ergo ſi extitit ſolum in perſona ultimi,dēt ſubſtituta habere ſaltē portionē ipſius ultimæ. Iſta rō uendicat ſibi locū,ēt ſi ſubſtitutus fuiſſet penitus extraneus, q in hr̄ditate ultimi morientis ni ſuccederet ab inteſt.& tn̄ p̄ſerretur filio primi moriētis,licèt ipſe ſolus ei ſuccederet;ergo ꝑ hoc ꝙ filius primi moriētis ſolus ſuccederet ultimo morienti, nā ꝑpea in ſubſtōne p̄fertur ſubſtituto extraneo. Sed ipſe ſubſtitutus a filio primi moriētis ſuccedēte ultimo morienti ab inteſt. partē ipſius ultimò moriētis poterit auocare ex ſubſtōne. Ergo filius primi moriētis nō eſt illa pſona,q̄ ex p̄ſumpta volūtate defuncti ſubſtitutū excludat,licet ipe p̄ſerat ī ſucceſſ.ult.moriēti,& licèt pr̄ eius bn̄ excluderet ſubſtitutū,ſi uideret;ergo vř falſa opi.& dec.Bar.ꝙ propter

b ¶ Subſtitutio. de iſta materia uide late per eundem d. Pa. de Caſt. in conſil.157. in l. meo inci Quod dicta ſubſtitutio. multa per.d.Alexan.in ru br.C.de impu.& alijs ſubſti. doc. in.c.raynaldus.de teſti. ubi concluſiuè multa habes.

pp hoc ſolū ſubſtitutum excludat, & vltimò morienti poſſit ip
ſe ſolus,& nō ſubſtitutus ſuccedere ſicut dicit Bart. Et habetur.
licet iſta rō videat fortis & talis q vix ad eam pōt rñderi, tñ non
videtur tutū imo temerariū conſulere contra determinationem
Bar.in loco palle.cū videatur fundata in æqua rōne,ideo ex cau-
ſa me vlterius non extendo,nec a deciſione Bartol.recedo.¶ Ego
Paulus de Caſtro vtriuſq; iuris doctor propria manu ſubſcripſi.

S V M M A R I A.

1 *Teſtamentum ſuum ſi mulier exiſtens prope mortis articulum iubeat ſcribi per aliquem priuatum, & poſt dicit ſe nolle expectare ad aliam horam propter aliquem conſanguineum, an dicatur deceſſiſſe teſtata vel non, nu. 1. & 3.*

2 *Teſtator ſi ſcripſit totam eius voluntatem in cedula, non tamen eam publicauit, valet inter liberos.*

3 *Teſtamentum inter liberos & ad piam cām non per omnia procedunt ad paria.*

CONSILIVM CCCCL.

IN Chriſti nomine Amen. Viſa dicta facti
1 narratione.†Vi
detur dicendū, q d.dña cenſeatur deceſſiſſe teſtata,
Et q eius voluntas dicatur fuiſſe perfecta, licèt non
ſcripta manu publici notarij, qđ non habet nocere,
ſi pōt aliter probari.ff.de iure codi.l.fi.& no.in l.ſi is q.ff. de teſt.
p Bar.circa.fi.& ar.C.de proba.l.cū res.qđ hoc ſit verū, pbat.qa
teſtm ad pias cās valet coram duobus teſtibus ēt non rogatis. vt
in c.cū eſſes.& c.relatum.de teſta.& ibi no.maxime qñ ſit a cōſti-
tuto in mor.arti.prout hic erat.C.de ſacroſan.eccl.l.j. ibi liber ſit
filius.& ibi no.p Bar.in vlti.q.dūmodo ſit perfectum ex parte vo
luntatis. Alia nāq; perfectio.ſ.ſolēnitatis non requiritur vt dictis
iuribus no.Sed hic fuit hmōi,qa teſtatrix audita ſcriptura,in qua
tota eius diſpoſitio & voluntas continebatur,& maximè hrēdis in
ſtitutio dixit eā ſibi placere,& ita diſponere prout in ea cōtineba
tur,& aliqua addi fecit,ex quo apparet q eā habuit pro perfecta,
& q nihil amplius volebat addere vel detrahere.ar.ff.de teſt.mili.
l.tribunus.§.fi.de adi.leg.l.nūc.§.qui filias.in fi. Et totū hoc pōt
pbari p duos teſtes qui fuerūt pſentes, licèt non rogati, qđ ſuf-
ficit vt dixi. Nec nocet q d.dña ad interrogationē notarij rñdit
ſic ſe velle facere,poſtq̃ poterat articulatè loqui,& erat ſanę men
tis,vt no.per glo.& doc.C.de teſta. l. iubemus. & qui teſta. facc.
poſ.l.hac cōſultiſſima.§.at cū humana.ff.de leg.3.pāphilo.§. p-
poſitum.& no.in addi.Spec.ti.de teſt.§.in primis.Item nō ob.l.ſi
is qui.ff.de teſta.qa ibi fuit volūtas imperfecta,cū teſtator non ex
preſſerit totū qđ volebat exprimere,hic ſecus.Itē non ob.l.fidei-
commiſſa.§.j.cū ibi nō.ff.de le.3.qa ibi loquit in teſtō,in quo re
quiritur ſolēnis numerus teſtiū,& q ſint rogati,meritò licèt ſcri
ptura fuerit pfecta quo ad volūtatē,ſi tñ nō fuit lecta corā teſtib.
ñ eſt pfecta diſpoſitio quo ad ſolēnitatem,vñ nec p teſtes pōt p-
bari q non audinerūt,nec p ſcripturam qa non eſt ſolēnis,hic ve
rò non requirebat hoc,vñ ñ expediebat facere id qđ facere voluit
dictus notarius.ſ.ire p teſtibus,qa ſufficiebāt illi q tūc erāt pſen
tes & poterat corā illis recipere rogitū,qđ ſi ñ fecit p errorē, vel
impitiā,ñ hēt hoc infringere volūtatē iā pfectā,q̃ alio mō pōt p
bari.ar.ff.fa.erciſ.l.ſi filia.in prin.C.de teſt.l.errore.cū ſi.fuit.n. il
lis omiſſio eorū,q̃ neceſſaria nō erāt,vñ nō hēt vitiare.ff.de teſta.
l.hrēdes palam.in fi.prin.C.de rei vxo.poſt prin. ſicut nec ipſorū
adhibitio nocet.l.q̃ extrinſecus.ff.de ver.ob.Ex quo patet non ha
bere ob.q d.dña dixerit notario mittatis p teſtibus,& poſtea cū
erūt eritis rogatus;cum diſpoſitio ſua iā eēt pfecta,cū dixit ſic vo
lo facere,& ſic facio;& illa rogatio notarij vel teſtiū ñ reqrebatur
2 poſtq̃ fuerūt ſaltē duo pñtes,licet ñ rogati.†Præterea ſcriptura p
lecta quo ad volūtatē,licèt ñ lecta corā teſtibus nec rogata a nota
rio,facit fidē inter liberos,inter quos ñ reqrit ſolēnitas. C. đ te-
ſta.l.hac ꝯſultiſſima.§.ex impfecto.ſm Bar.q ita no.in d. l. fidei-
cō.§.1.de le.3.& plene in d.l.ſi is q.de teſt.ergo ad pias cās;qa iſti
caſus æqparant quo ad hoc,vt apparet ex no.p Bar.in d.l.1. de ſa
croſan.eccle.vtroq;.n.caſu relinquitur diſpoſitio in meris terminis
iuris gētiū vel naturalis.l.j.de teſta.mili.C.fa.er.l. fin. Itē nec vr
obſtare,q d.teſtatrix dixit ſe velle differre vſq; ad horā veſpera-
rū &c.Nā cū pceſſiſſet diſpō pfecta vt dictū eſt, non ſecuta alia
volūtate ſeu diſpoſitione pfecta,p quā illa reuocet,vr illa remane
re firma,quaſi videat ab illis verbis receſſiſſe,& eorū pœnituiſſe.
ar.ff.de hrēdi.inſti.l.2.ff.de leg.2.l.cū pr.§.fi.& voluiſſe cū eadē di
ſpōne decedere,poſtq̃ eā nō mutauit,vt no.ff. de excuſa. tut.n. l.
athletæ.§.dat remiſſionē.in gl.ff.de ſecū.tab. l. q liberis. §. teſtō:
Præterea ſi voluiſſet ab illa diſpoſitiōe recedere ſimplr & pure,
Poſtq̃ tñ erat pfecta ēt corā eiſdē teſtibus, nō potuit per nudam
voluntatē ſine receſſum,ſed neceſſe hēbat aliā diſpōnē facere ſm
Bar.q ita vr determinare in l.pr̄familias teſtō.ff.de hær.inſt. p l.ſi
certarū.§.ſi eodē.de teſt.mili.nec poſt pniam ſeu cū pnia lapsū eſ
ſet decēniū a die ꝯditæ volūtatis.C.de teſt l.ſancimus. & p eundē
Bar.in l.ſi iure.ff.de leg.3.p hoc.C.de teſta.auth. hoc inter libe-
ros.ubi teſtm factū inter liberos ēt nō ſolēniter nō pōt reuocari,
niſi corā.7.teſti.Ita vr in teſtō facto ad pias cās,qđ ſortit eandem
nām.¶ Iſta ſunt q̃ ſatis vīr urgere,p iſta parte.Sed tñ ipſa nō ob.
puto ꝯriū dicēdū,q iſta dicat deceſſiſſe inteſtata, poſtq̃ nō obſtā
te q primò dixerat.ſ.ſibi placere,& q iſta faciebat.dixit poſtea q
mitteret p teſtib. & deinde dixit q volebat differre uſq; ad ueſpe
ras,& poſtea nulla alia diſpō ſecuta eſt,qa nō eſt uerū q p prima
verba fuerit diſpō pfecta.Nā licet fuerint apta ad faciēdū diſpōnē
pfectā,tñ nō fecerūt,qa ex ſequentib.apparet, q teſtatrix hoc no
luit,ſed ꝯtulit ſe & dictā diſpōnē in tps rogationis, dū uoluit no-
tariū & teſtes rogari. Licèt.n.hoc nō requireret ſi teſtatrix noluiſ
ſet,ex quo tñ uoluit dictā ſolēnitatē adhiberi, apparet q non ha-
buit illā diſpōnē p pfecta, ſed potius fuit q̄dā pparatio ad teſtādū,
q̃ teſtm.vt inqr Io.An.in add.Spe.ti.de inſtr.edi.§.cōpēdioſæ.cir
ca fi.in add.q̃ inc.Si primū teſtm &c.ibi.Sed fuit qō de facto &c.n
q̃ patēt ſoluta q̃ primo loco allegata ſunt in ꝯriū.Præcederet.n.ſi
d.teſtatrix habuiſſet dictā volūtatē p pfecta; nolēs aliā ſolēnitatē
adhiberi.Sed ſi nō eſſet teſtm ad pias cās, adhuc hoc ñ ſufficeret,
qa nō eſt in ſua ptāte remittere ſolēnitatē.l.nemo pōt.ff.de leg.1.
ff.de le.2.l.codici.§.fi.cū.n.fuerit in ſua ptāte teſtari cū ſolēnita-
te & ſine,q̃ uiā elegerit hoc ſibi patere debuit.ff.qđ me.ca.l. ſi mu
lier.§.fi.¶ Nec ob.ff.de teſt.mil.l.ſi miles q deſtinauerat.vbi vr re
ctè caſus in ꝯriū.Nā ibi in oēm caſum teſtaturus erat eodem mō,
hic verò nō cōſtat hoc,ſed uerſiſile eſt ꝯriū; vñ dico q ſi ſolū man
daſſet uocari teſtes,& ańq̃ venirent,morte pueta fuiſſet, ualuiſſet
teſtm p illā l.notabilē.licet elegiſſet uiā iuris cōis,qa nō ꝯ hoc cē
ſeret renūciaſſe uiæ ſpāli, ſm q̃ poterat teſtari ſine ſolēnitate ad
pias cās, Sed qa poſtea reuertēte nūcio & ańq̃ habuiſſet diſpōnē
p pfecta dixit ſe uelle differre uſq; ad ueſperas ad uidendū ſi Cy
prianus reuerteret. Apparet q nō diſtulit, nec ſuā diſpōnē ſuſpē
dit pp ſolēnitatē q̃ volebat adhiberi. Sed pp dictū Cyprianū pp
cuius reuerſionē forte pp oſuit alr teſtari uel inteſtata decedere.
Dico ergo,q ſi nō dixiſſet ſe uelle ſpectare & differre vſq; in ue-
ſperas pp dictū Cyprianū,ſed ſolū uſq; in aduētū teſtiū & rogit
decedēdo priuſq̃ uenirēt, cēſeret receſſiſſe a uia iuris cōis q̃ ele-
gerat,& trāſiſſe ad uiā ſpālē in ipſo pūcto mortis p d. l. ſi miles q
deſtinauerat.Sed uſq; ad illū pūctū cēſet ſtetiſſe in ſuſpēſo & nō
habuiſſe diſpōnē p pfecta,poſtq̃ uiā illā iuris cōis elegerit, nō.n.
cēſeret ab eo receſſiſſe niſi neceſſitate coacta.ſ. cū videret ſe mor
te pueniri.Sed qa in caſu nr̄o añ pūctū mortis, & ſic ańq̃ hr̄et di-
ſpōnē p pfecta,& ańq̃ de uia iuris cōis faceret trāſitū ad uiā ſpālē
ſupaddidit aliā ſuſpēſionē fortiorē, dicēdo q uolebat differre uſ
que ad ueſperas pp Cyprianū,& Cyprianus fuerat reuerſus & ſi-
bi fuit locutus, & ēt poſtea rñdēdo capitaneo qui ad eā miſerat,
dixit q nolebat adhuc teſtari, & q qñ uolet ad eū ſe expediet, &
ſic apparet de ſua intētione q in illa uoluntate nolebat pſiſtere,
dico p moriēdo poſtea nō facta alia diſpōne pſumēdū eſt pótius
q uoluerit eligere uiā inteſtati p p dictū Cyprianū,quē qa ꝯſan-
guineū pſumebat diligere eū cū nemo carnē ſuā &c. ff.in ius uo.
ut eant.l.1.& ibi no.q̃ q uoluerit cū eadē diſpōne decedere, tunc
n.eſſet fienda d.interpretō,qñ nō appareret teſtatricē habuiſſe re
ſpectū ad aliā pſonā,ſed ſolū ad ſolennitatē,tunc.n. nulli piudica
ret ſic interpretando,iō interpretō tanq̃ benigna admitteret. ff.q
in fra.cre.l.ex his.in fi.Sed qñ patet q habuit reſpectū in aliā pſo
nā,ſecus,qa illa fraudaret, iō &c.ar.eiuſdē. l.a ꝯrio ſenſu. Poſſet
ēt dici,q ſi Cyprianus nō fuiſſet reverſus, adhuc pcederet prima
interpretatio, ut videret voluiſſe cū eadē diſpōne decedere. Sed
qa fuit reuerſus & ſibi fuit locutus, ſecus dico p pdicta, forte.n.
blādit us eſt ſibi,q inteſtata decederet,& talia dixit q eā ad hoc in
clinauit,qđ ſibi licuit.ff.ſi q̃s aliquē teſta. phi.l.fi.Nec ob.qđ no.
Bar.in d.l.pr̄familias teſtō.qa dictū eius pōt pcedere,qñ teſtator
habuiſſet iā teſtm p pfecto, ut tūc nec corā eiſdē teſtib. nec corā
aliis ſufficiat ſimplex reuocatio,uel exhr̄datio,niſi cū curſu decē
nij.Sed qñ nondū habuerat teſtm p pfecto, dico q ſiue reuocet
uerbo ſiue facto cācellādo ipſo iure reuocat, nō tāq̃ datū & adē-
ptū,ſed tāq̃ nō datū,ex quo in uolūtate nō pmāſit vſq; ad abſolū
tiō & pfectionē.ff.de his q in teſt.delē.l.1.circa fi.ff.de le.1. l. ſi ita
ſcriptū ſit.alr ſequeret magna abſurditas,q teſtātor plato verbo in

ſtõris de una pſona nõ poſſet ẽt in cõtinenti pœnitere,& aliũ inſtituere,qđ eſt ꝯ.l.ſi ita ſcriptũ fuerit. in prin.ff.de hær.inſt. Illæ n.q̃ incõtinẽti fiunt & eodẽ ꝯtextu adeo vñr ineſſe, ꝗ ſi ꝯriantur p̃cedentib.tollunt ipſa ipſo magis iure fictionis, qa fungũtur nõ facta nec dicta,q̃ iure reuocationis.l.lecta.§.dicebã.ff.ſi cer.pe.& hoc uult.d.l.1.in fi.de his q̃ in teſt.delen. ¶ Et ſi dicatur, in quo ergo plus operatur adẽptio q̃ ſit facto.ſ.cãcellando, q̃ illa quæ ſit uerbo qđ uolũt doc. in l.noſtrã.C.de teſta. Rñdeo qñ fieret poſt teſtm̃ pfectũ & abſolutũ,tunc.n.p primã tolleret inſtõ ope exceptionis, per ſecundã uerò nullo mõ niſi cũ curſu decẽnij ut dixi. Sed qñ fit añ teſtm̃ pfectũ & abſolutũ nõ facio uim inter unã & alterã per d.l.ſi ita ſcriptũ.in prin.de hær.inſt.quicquid Bar.vr̃ innuere in ꝯriũ in d.l.pſſa.teſtõ. Sed dẽt intelligi ut dixi alias male diceret,ut patet ad ſenſum. Nec ob. l.ſi certarũ.§.ſi eodẽ. de teſt. mili.qđ dẽt intelligi alio mõ,ꝑut gl.ibi intelligit. Itẽ nõ ob.quod no.Bar.in l.fideicõmiſſaria.§.t.de le.3.qa Bal.in auth.qđ ſine.C. de teſt.reprehẽdit eũ,dicẽs ꝗ ſpãle eſt in ſcriptura ipſius pr̃is, ut faciat fidẽ inter liberos ẽt ſi nõ ſit ſolẽnis,ergo ſecus in ſcriptura alteri nõ lecta corã teſtib. Itẽ nõ ob.auth. hoc inter liberos, qa ibi

3 pr̃ ſemel habuit teſtm̃ ꝓ pfecto & abſoluto,hic nõ.† Itẽ nõ p oĩa ꝓcedũt ad paria teſtm̃ inter liberos,& ad piã cãm.ar.no. de inoſ. teſt.papi.§.3.Per p̃dictã ẽt patet nõ ob.l.2.ff.de hær.inſt.& l.cum pr̃.ff.de le.2.quia ibi diſpõ quo ad inſtõnẽ uel relictũ erat pfecta, ſed pollicitus fuit teſtõr declarata portiones uel ꝯſinia quo nõ facto remanet inſtõ ſine partib. q̃ nõ eſt ualida. ¶ Et quib. omnib. concludo ut ſ.dixi,dominam iſtam deceſſiſſe inteſtatam.

¶ Et ita dico & conſulo ego Pau. de Ca. V.I.&c.

S V M M A R I V M.

1 *Subſtituta neptis duobus filiis, ſi uterque ſine filiis decederet, an excludatur a portione patris ſui ultimò morientis, ſi primò moriens reliquit filium.*

CONSILIVM CCCCLI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ De Iure cõl vbi nõ eſſet aliquod ſtatutũ res eſſet clara, ꝗ in portionẽ Bartholomei ultimò moriẽtis dicto fideicõ.locũ hr̃et,& ad illud ſiue dimidiã dicti Barth. admitterer filia ipſi' Barth.& hoſpitale, q̃b.accreuiſſet portio Iſabettæ q̃ ẽt ꝯſiſcta fuit in hoc fideic.ex quo in eius perſonã uel filiorũ ſuorũ uel fideicõ. nõ ceſſit,eſt in fideicõmiſſi uñb.inter ꝯiũctos,ſicut in legatis locũ hẽat ius accre.l.lucius.§.q hẽbat.ad treb. qa licet filiæ ſęminę & hoſpitale demũ ſubſtitutæ uideanẽ, ſi amb u. ſ. Frãciſchinus & Bartho.deceſſerit ſine filiis,quod patet, qa ad totã hr̃ditatẽ uocati ſunt,quod nõ põt cõtingere niſi utroq; decedẽte ſine liberis. l. quidã te.ꝓculũ.in fi.ff.de uul.& pup.Inde ex ꝯiecturata mẽte defuncti filiæ fœminę q̃ ad totã hr̃di.uocatæ fuerũt, uñr ẽt uocatæ ad partẽ ultimi moriẽtis.ut uult tex.ĩ l.hr̃des mei.§. cũ ita.ad trebel. Et ſic uerba teſtõris q diſtribuit totã hr̃ditatẽ inter ſubſtitutos,uel locũ hñt in dimidia hr̃ditatis,ſi in perſonã ultimi morientis tm̃ ꝯdõ fideic.eueniãt,ad hoc.l.lucius.in prin.In t.gl.de le. 1. & ad treb.filiã fratrib.in t.gl. ¶ Sed dubitationẽ facit in caſu pñti,quis filius ex Frãciſchino primò defuncto ſicut fecit deficere ꝯdõnẽ fideic.in parte pr̃is ſui primò defuncti.l.iubemus.§.ſi autẽ. ad treb.Ita vr̃ ꝗ faciat deficere ꝯd.fideic.in parte pr̃ui.ſ.Bartholomei ultimò morientis,cuius eſt lĩtĩmus hæres ex diſpõne ſtatuti,ſicut ex diſpõne iuris cõis eſt hæres pr̃is, & maximè,quia fuit hæres inſtitutus a Bartholomeo patruo, & per uiã retẽtionis aduerſus filiã Barth. petentẽ fideic.ſe tueri põt,licet ſi nõ fuiſſet ab ipſo inſtitutus,ſed forte extraneus fideic.dictæ filiæ nõ feciſſet deficere, nec illud petere potuiſſet,cũ nõ fuerit ſubſtitutus, ſed tm̃ appoſitus in ꝯdi.ad hoc optimè.l.codicil.in priu.de le. 2. in rõne ſui,& hoc fuit de mente Bar.in l.hæredes mei.§. cũ ita. ubi ſi rectè uerba eius ꝯſiderentur, ipſe vr̃ determinare pñtem caſum ꝯ filiã Barth.& ipſum hoſpitale ſubſtitutos. Breuiter tex.in d.§.cum ita in ratione quam aſſignat manifeſtè facit ꝯ determinationem Bar.& pro dictis filia & hoſpitali ſubſtitutis.nam tex.1.dicit, idõ ibi ſubſtitutam admitti ꝯ proprietatem uerborum ad partem ultimi morientis,quia ſi conditio extitiſſet in perſonã utriuſq; primi & ultimi morientis, neptis ſubſtituta fuiſſet habitura totam hæreditatẽ,quia in hæredi.ultimi morientis reperiſſet hære. primi morientis,ergo ſi extitit ſolum in perſonam ultimi,debet ſubſtituta ſaltem habere portionem ultimi morientis. Et iſta rõ vendicat ſibi locum etiam ſi ſubſtitutus fuiſſet penitus extraneus, qui in hereditatem ultimi morientis non ſuccederet etiam ab inteſtato,& tñ præfertur filio primò morientis, licet de iure ipſe ſolus vltimo morienti ſuccederet. Ergo ſequitur, qđ ꝓpter hoc ſolum ꝗ filius primò morientis ſuccedat vltimo morienti in ſubſtõne,non p̃ferretur ſubſtituto extraneo,ſed ipſe ſubſti.patrẽ ipſius vltimo morientis põt auocare p fideicõ.a filio primò moriẽtia ſuccedẽte vltimo morienti. Ex his patet qđ filius primò moriẽtis ñ eſt ille,qui ex p̃ſumpta voluntate defuncti ſubſt. excludatur,licet ipſe p̃feratur in ſucceſſione vltimò moriẽtis & licet pater eius bñ excluderet ſi viueret ſubſti. qa inter eos vr̃ reſeruatũ ius legitimæ ſucceſſ. ff.de imp.& ali.ſub.l.pe.vñ opi.& decI.Bart.

ꝗ filius primo moriens p p hoc ſolũ excludat ſubſti.quòd vltimo morienti ſolus ſuccedat,& nõ ſub.nullo mõ vr̃ ſequẽda de iuris rigore p rõnẽ.ſ.dictã multũ efficacem, licet prima facie aures demulceat tanq̃ abſonũ videat, vt poſtq̃ vltimo moriens filium primò moriẽtis ſibi hr̃dẽ inſtituit. Filia fœmina ipſius vltimi moriẽtis vltra intẽtionẽ patris iſtud fideicõ.petere poſſit. Sed illud ꝯtingit ex diſpoſitiõe primi teſtatoris & rigore æquitateq́, dicti.§. cũ ita.vñ ꝓ nũc vr̃ mihi ſemp ſaluo ſaniori ꝯſilio ꝯcludẽdũ dictã filiã Bar.& hoſpitale ad partem ipſius Barthol. fore admittendos. 2

3

¶ Caſus.

¶ Stãte ſtatuto ciuitatis qđ incipit,ptãte dño Vbertino &c.ſuper aliqua interlocutoria nõ aſſumãtur ſapientes,quod ſtatutum videat in principio dum dicit,dũmõ ſit ipſa diffinitiua principalis q̃õnis &c.& in fine,cũ dicit a ſñia ipſa appellari ñ poſſit &c.videaturq́; totũ ſtatutũ ſtante ẽt ſcđo ſtatuto qđ incipit.appellari poſſit &c.& maxime in fi.cũ dicit,& ñ poſſit appellari in aliquo caſu ab aliquibus ſnĩjs,a q̃bus vetitũ eſt appellari ex forma ſtatutorũ vel ex forma iuris ciuilis,& in quocũq; caſu applõ pmiſſa ẽ a ſnĩa vel a grauamĩe,ñ poſſit p aliquã partiũ appellari,niſi ſemel tantum pro parte.& quælibet pars poſſit ſemel tantum appellare. & non vltra &c. videatur totum ſtatutum ſtante alio ſtatuto tertio eiuſdem ciuitatis,qđ inci.ſed appellatũ fuerit a ſñia diffinitiua vel interlocutoria vel alio grauamine,& in caſibus q̃bus appellari põt ſm iura ciuilia vel ſtatuta ciuitatis eo dictũ videatur ſtatutũ &.ꝯ.puſt priu.cũ dicit & iudex hoc determinet ĩ.10.diea a qua determinatione nõ poſſit appellari &c.& hæc tria ſtatuta trãſmiſſa plenè videanẽ. Occurrit nunc in facto cũ vẽtilaret q̃dã cã principalis inter.A.& B.ꝯ A.eſt lata prima ſñia a qua eſt ꝓ parte ipſius.A.appellatum cã ipſius appe.cõmiſſa extitit conſultori ſm ordinẽ ciuitatis appel.pendente, cum ipſe.A.eſſet decrepitæ ætatis & cæcus curatore indigens,quidam coniunctus ſuus q cãm ſollicitabat fuit carceratus, ita ꝗ ad eũ non patebat acceſſus vel cõlo,& ſimilr̃ in quodam alio ſuo nepote, qui & iã cãm ſollicitabat vt propriã,ita ꝗ procurator cãm illã ñ rectè defendit pſona aliud deduxit vel allegauit ꝯriũ in principali,ita ꝗ nec ex actia cãæ principalis fuit lata ſñia confirmatoria,obtẽtaq́; fuit executio illius ſñiæ. Et poſt cũ dictus nepos reſtitutus eſſet liberatus, ad manus ſuas ſupuenit inſtrm̃ nouiter repertũ,p qđ oſtendebat ĩniq̃tatẽ illa ſñiarum, vñ attẽtis p̃dictis impedimentis & veritate inſtr̃i nouiter repti,ſaniori vſus eſt ꝯſilio ipſe A.expoſitis cauſis impedimẽtorũ ſereniſſime dñationi citato.B.& diſcuſſis & examinatis ipſis cauſis & habitis ꝓ legitimis & iuſtitiã a dominatione & a dñis aduocatoribus gr̃am obtinuit ipſe. A. reſtitutus ad ꝓſequendã ipſam appel.quã ꝓſequi,& defendere ñ poterat, imo ẽt cũ adhuc corã iudice ipſe.B.adhuc vellet refricare in dubiũ de validitate dictæ gr̃æ,ex ſua ſñia interlocutoria q̃ tranſiuit in rem iud.cõfirmata extitit. Et dictus A. pſequẽs obtentũ gratiam primã & ſcđam ſñiam diffinitiuã in fauorẽ ſuam obtinuit aduerſus. B.a qua ſñia ſcđa ipſe.B.attẽta forma ſupraſcriptorũ ſtatutorũ dr̃ ñ potuiſſet appellare,quo nõ obſtãte nihilominus. B.porrexit libellũ appellatorium dicens ꝗ ex quo ſcđo appellauit. pariter licitũ eſt in ſcđa appellare p ri.qđ quiſq; iur.& per.l. ſi qa iniquũ ius. Ex parte.A.dr̃ ius ſuũ ſine reſtõnem ſibi factã fuiſſe iuſtiſſimã,nec ti.qđ quiſq; iur.hr̃e locũ nec eod.iure vti dẽt.B.qa eedẽ cãæ vel ſimiles quib. fuit.A.reſtitutus,nõ allegant nec ꝓbant in fauorẽ ſuũ,iudex tñ,coram quo eſt porrectus libellus,his ñ obſtãtibus ꝓnũciauit talem applonẽ eſſe admittẽdã,appellat p A. a tali ꝓnũciatione,dr̃ per.Bar.qđ.A.ñ potuit appellare ſtãte forma iuris & dictorũ ſtatutorũ ꝯriũ aſſerit p.A. cũ talis ſñia hẽat vim diffinitiuæ,nec tale grauamen põt reparari in appellatione a diffinitiua nec in ipſa diffinitiua. Quærit ex his,primò an ſtantibus dictis ſtatutis in caſu ſupraſcripto poſſit ſcđò appellari p B.

¶ In xp̃i nomine amen. Duo ſunt ſup quibus eſt allegandum. C

an punctus appellandi, an para Bertini ſine & Vualdini habeat
poteſtatem appellandi ſcđo a ſnīa diffinitiua, quemadmodum ha
buit pars Frācīſci canebello ex impetratione ſacta tanq̄ impetra-
tio ſit facta de iure iniquo. ¶Scđm eſt, q̄a cū pars actrix habeat
duas ſnīas pro ſe, & pars rea habeat etiam duas ſnīas, debet expe-
ctari quinta ſnīa, vt cognoſcatur quis ſit potior. ¶Pro parte dicti
Frācīſci rñdetur ad primum, q̄ pro parte ſua nullum ius iniquum
eſt impetratum, ſed ſanctum & iuſtū, qđ etiam ſibi de iure cōi fuiſ
ſet conceſſum. Cum.n.vt.ſ.in caſu eſt p̄miſſum, Franciſcus cane-
bello fuerit & ſit vir antiquiſſimus & cecus non valens ſuis agen-
dis intereſſe, imo curatore indigens. Inſti.de cur. §. ſed & mente-
captus. qui caſu aduerſo in perſonā nepotis & ſollicitādis ſuis nō
fuit in cā app. defenſus, q̄ habebat inſtrm nouiter repertum, qđ ñ
fuerit productū in cā principali, in quo apparet q̄ dimidia poſſeſ
ſionis in totū data eſtimata erat debitū ipſius Catherinæ, non aūt
debitū ipſorū patruorū ſuorū, qđ q̄n oſtendebatur qđ petitio eo
rū in iudicio falſitatē ꝯtinebat, in quantū aſſerebant illam dotaſſe
de bonis proprijs, vñ attento q̄ dictus Fran. canebello erat & eſt
pſona miſerabilis curatore indigēs, & q̄ ſollicitatores cauſæ ſuæ
erāt carcerati ſtrictiſſimé vt.ſ. Et ꝑ cā appl'onis interpoſitæ non
fuit defenſum dñium ex iſtis cauſis iuſtiſſimis veris, & corā ſe ad
iuuatoribus in dubiū refutatis & appropriatis, vt apparet ex pro-
ceſſu cām reſtitutionis conceſſit, quæ de iure cōi ēt comperijſſet.
l.j.in prin.lib.vj.aduerſo caſu laborabat.in fi.ff.ex qui.cau.ma.vñ
non per ius nouum & iniquum, ſed antiquū & iuſtū ſibi ꝯceſſa eſt
reſtitutio. Quæ iuſtæ cauſæ reſtōnis ceſſant in parte aduerſa, q̄a in
pſona nullū habet impedimētū, nec perſonalr cām ſollicitauit &
ſollicitat. Nec aliqđ inſtrm de nouo reptū hēt, nec cā ſuæ appel.
fuit indefenſa, imo diligentiſſimè p ꝓcuratores & aduocatos pro
ductiones teſtium & cæterorū defenſa & inſtructa, vt hæc oīa pa-
tent ex ꝓceſſu & clariſſima ſunt, vñ eedē cāæ q̄ mouerūt dñiū ad
recedēdū. Quā grām reſtitutionis Franciſco canebello vel ſaltem
ſimiles deberēt mouere iudicē ad illius ius retorquendum. ¶Ad
ſcđm pauciora ſufficiāt, q̄a ſcđa ſnīa lata ꝓ parte actrice fuit p re
ſtitutionē principis, & factū ex iuſtis & iuſtificatis cauſis reuoca-
ta. Et fuit pars dicti Frā. canebello reſtituta ad ꝓſequēdā appel. p
inde ac ſi illa ſnīa lata ñ eēt, vñ pars dicti Frā. repit habere pro ſe
duas ſnīas. ſed altera pars reperit tm̄ habere illā ſnīam, cum altera
reuocata fuerit p reſtōnem. Et ſic res clara vr̄, vt illud ēt ñ ob mo-
tā qđ ſententiæ Franciſci tanq̄ poſteriores iuſtæ & latæ maiori-
bus iudicib. & cū cāæ cognitione eſſent potiores. ff. de app. l. j. vñ
ſic ſi pro vna parte eſſet lata ſnīa & pro appellāte alia q̄ tranſiuiſ-
ſet in rē iudi. vltima, licet prima eſſet potior q̄ prima ēt vna, ita di-
cendū eſt iſto caſu quo appellari ñ pōt vel vltima tāq̄ lata a maio
ri iudice potior ſit, vt ſi nō appellaſſet vel appellari non potuiſſet.
l. quotiens. C. q ſatiſd. cog. cum ſi. ¶Hæc pauca ſupraſcripta ſint
ex ſuperabundanti, tm̄ ad tantum doctorem cætera ipſe ſuppleat.

S V M M A R I A.

1 *Statuto diſponente q̄ non appelletur niſi ſemel, an ſi quis impeditus proſequi ap pellationem obtinuerit a principe ut poſſit adhuc proſequi, alia pars ut ſeruetur æqualitas poſſit & ipſa iterum appellare. nu. 2. & 3.*

2 *Intellectus ad rubri quod quiſque iuris &c.*

3 *Statuti mens idem eſt quod ipſum ſtatutum.*

CONSILIVM CCCCLII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶†Viſo puncto
ſ. ſcripto ſuper
primo q̄ſito, quo quæritur vtrum dictus. B. potue-
a rit appellare a ſcđa ſnīa lata ꝯ eum, q̄ fuit quarta in
ordine, cū duæ fuerint latæ pro ſe duæ contra ſe, &
ſic ꝓp̄ñs potuerit vel poſſit appellare bis in cā ſua, cū ſtatutū ñ p-
mittat appellari niſi ſemel, ſed ſibi concedatur hoc a iure cōi pp
grām quā obtinuit. A. a dño. ſ. de ꝓſequēdo appella. interpoſitā p
eū a prima ſnia ꝯ eū lata, & ſic ipſam grām retorquēdo ꝯ impetran
tē p ti. ff. qđ quiſq; iur. Rñdetur, q̄ ſuppoſito q̄ d. grā fuerit ap
probata & iuſtificata ex cauſis contentis in ea per iudicem ordina
riū, & q̄ approbatio & iuſtificatio tranſiuerit in rem iudi. p̄fatus
B. non potuit vtendo titu. qđ quiſq; iuris, & retorquendo dictam
gratiam in A. impetrantem ſcđò appellare contra formam ſtatuto
2 rum, † q̄a ti. qđ quiſq; iur. vendicat ſibi locū in eo qui impetrat
ius nouū. i. aliquid qđ nō reperit iure ſcriptū nec conſuetudine
approbatū. vt no. gl. magna, in fi. ff. qđ quiſq; iur. l. 1. §. 1. quæ in-
cip. qđ ſcit eſſe nouum &c. quo caſu dr̄ impetraſſe ius iniquum. e.
ti. l. 3. in prin. Sed iſte. A. nō impetrauit aliquid contra ius cōmu-
ne, nec ꝯtra formam ſtatutorum, imo illud qđ eſt tam de iure cōi
q̄ ex forma ſtatuti, & p ꝯñs nō īpetrauit ius nouū nec iniquū, & ſic
ceſſat ille ti. qđ q̄ſque iu. q vr̄ requirere dolū verū uel p̄ſumptū. l.
2. e. ti. & no. in d. l. 1. §. 1. ¶Primū ſic ꝓbat. Nā īpetrauit, q̄ cū fue
rit impeditus iuſto impedimēto ꝓſequi ſuā primā app. reſtitueret
ad ꝓſequēdū, hoc nō fuit ꝯ ius cōe, imo ſm ius cōe, qđ exp̄ſſe hoc
uult ut reſtituaī ēt maior 25. annis ex clā gñali ſi qua mihi iuſta cā
& expoſita in edicto p̄toris. ff. qui. ex cau. ma. l. 1. §. fi. qđ ius p̄to-
riū eſt pars iuris ciui. ff. de iuſt. & iu. l. nā & ipm hoc determinat ex
p̄ſſò gl. or. C. de tēp. ap. auth. ei qui. in gl. fi. & Spe. in ti. de ap. §. nūc
breuiter. poſt prin. in uer. p̄miſſa. cū ſeq. & ſeq. & eſt tex. cū gl. in c.
ex rōne. de ap. & p Inn. in Auth. de his q ingredi. ad app. vñ ſumit
auth. ei qui. licet. n. oīs reſtō in integ. ſit ꝯ rigorē iuris cōis, non tm̄
eſt ꝯ æq̄tatē ſcriptā in iure cōi, q̄ p̄ualet in caſib. a iure cōi exp̄ſſis,
& facit ius cōe. l. placuit. C. de iud. ¶Scđm ſic ꝓbat, q̄a licèt ſtatu
tū ꝓhibeat bis appellari, nō tm̄ cēſet ꝓhibere reſt. in inte. tā aduer
ſus ſnīam, q̄ aduerſus ꝓſecutionē nō factā, ꝓut plenè diſputando
determinat gl. in l. unica. C. ſi de momē. poſ. fue. ap. in c. 1. de teſti.
in inte. Et cū hoc ſit de iure cōi, ſm qđ ſtatutū dēt intelligi & inter
p̄tari. ut no. gl. in l. fi. §. in cōputatione. in fi. magnæ gl. C. de iu. de-
3 li. cenſet eſſe ēt de mēte ſtatuti, † qđ a iure cōi recipit robur. l. oēs
pop. ff. de iuſt. & iu. mens aūt ſtatuti idē eſt qđ ipſū ſtatutū. l. cū mu
lier. ff. ſo. ma. ergo ſequit q̄ iſtud, qđ iſte A. impetrauit, eſt permiſ
ſum tā de iure cōi, q̄ ex forma ſtatuti, & ſic nō eſt ius nouū nec ini
quū, ſed æquū & iuſtū, ergo ti. ille, qđ quiſq; iu. locū nō hēt. Illud
aūt qđ petit B. ſ. ut poſſit bis appellare eſt exp̄ſſè ꝯ formā ſtatuti,
& ēt qđ poſſit poſtq̄ ſnīa ultima lata ꝯ eum trāſiuit in rē iud. eſt ꝯ
ius cōe. C. ſi ſæpius in inte. reſt. poſtu. l. 1. Si tū dictus B. p̄tenderet
eaſdē uel ſiles cā impedimēti eſſe ꝓſecu. ſuæ primæ ap. ꝯcedi poſ
ſet, ut eodē iure poſſet uti, quo & A. uſus eſt, nec ēt pp ti. qđ quiſ-
que iu. rōnib. ſ. dictis, ſed de iure cōi. ¶Et ſi dicaī reſtō conceſſa
uni ex litigantib. ꝓdeſt alteri, ut æqualitas ſeruetur in iudi. l. petē
dæ. C. de tēp. in inte. reſt. & l. fi. C. de fru. & li. expen. Rñdetur uerū
eſſe quo ad hoc, ut A. ꝓſequēdo ſuā ap. admiſſo ad ꝓbandū iniuſti
tiā primæ ſnīę latæ ꝯ eū, ēt B. dēt & potuerit admitti ad ꝓbandum
de ipſius ſnīæ iuſtitia, & ſic ſup eodē uel directo ꝯrio, non autē ut
poſſit ſcđo appellare, qđ eſt penitus diuerſum, ut hæc colligūtur
ex no. p Bar. in l. admonendi. ff. de iureiu. poſt prin. ad unum tm̄ ad
uerte &c. & in Spe. de dila. §. uidendū, uer. in ſumma. ¶Itē dicā ſe-
cūdò appellare tendit ad idē cū eo qđ A. impetrauit. ſ. ut poſſet ap
pel. ꝓſequi. Rñdet nō eſſe uerū, quia ſi B. poſſet ſecūdò appellare,
poſſet hoc facere ēt ſi in ꝓſecutione ſuæ ap. nō fuiſſet impeditus,
quia ſic eſt de iure cōi, ad qđ cēſeretur redu. ſed ꝓſequi ap. nō po
teſt, niſi fuerit in ꝓſecutione impeditus. ¶Item ſi dicatur hic latē
fuerunt quatuor ſnīæ duæ primæ ꝓ B. ꝯ A. & duæ ſcđæ econuer-
ſo ꝓ A. ꝯ B. cū ergo ſint paris potentiæ non dēnt ultimæ p̄ualere
primis, nec eꝯrio, & ſic requiritur una q̄ ſit ꝯformis primis duab.
vel ſecundis duab. & ſic illas faciat p̄ualere quib. ſit cōformis. Rñ a
detur q̄ imo ꝯ. A. & pro. B. nō fuit niſi vna. ſ. prima. ſcđa verò fuit
ſublata per grām reſtitutoriam, vel p ſnīas poſtea latas ꝓ. A. & ſic
habetur ac ſi lata nō fuiſſet, alſ d. grā non potuiſſet effectū ſortiri.
Concluditur ergo dictum. B. non debuiſſe nec debere admitti ꝯ
formam ſtatuti ad bis appellandū nec potuiſſe nec poſſe vti ti. qđ
quiſq; iur. contra dictum A. in torquendo gratiā ſibi factā de pro
ſequendo ſuā ap. uolendo bis appellare, cum hoc non fuerit con-
ceſſum A. imo expreſſè denegatū, ut patet ex prima litera domi-
nationis quam habet B. per quam mandauit dominatio fieri exe-
cutionem ſententiarum, quia noluit concedere A. quod bis ap-
pellaret contra formam ſtatuti, ſed cum poſtea petierit ſe reſtitui
ad proſequendum ap. quam proſeqni fuerat impeditus, uidēs do
minatio quod iſtud non erat contra formam dicti ſtatuti nec con
tra ius commune, imò ſm ipſam bene conceſſit. Et ſic iſte B. uult
ad id quod eſt difficilius admitti q̄ ſit illud quod A. impetrauit &
ad illud quod A. impetrare non potuit, & ſic debet B. repelli. Su-
per ſecundo dub. partes ſunt concordes quod nihil ſcribatur.

a ¶Snīa. Ad huius cōſi-li materiā uide d. Alex. de Im. in conſ. 77. in 2. uol. d. Abb. in ca. conſanguinei: de re iud. ubi habes ꝓpriū locū huius materiæ.

S V M M A R I V M.

1 *Hæres, dictio iſta, quibus caſibus reſtringatur ad deſcendentes ex proprio corpore, & non ad extraneos hæredes.*

CONSILIVM CCCCLIII.

IN Chriſti nomine Amen ¶Ego Paul. de
Ca. I. V. doc. di-
co & conſulo idem quod ſ. conſultum eſt, uideli-
cer hæreditatem prædictam pertinere ad dictum
Nicolaum hæredem Franciſci primi ſubſtituti & ēt

ſecũdo loco ſubſtitutũ; qa ſubſtõ facta de hr̃dibus Frãciſci debet gñalr intelligi de q̃buſcunq; hr̃dibus, nõ ſolũ filijs & alijs deſcẽ
1 dentibus, ſed ẽt q̃buſcõq; extraneis, † ꝓut dictũ verbũ de ſui ꝓpria natura importat. l. ſciẽdũ. ff. de uerb. ſig. qa non ſumus in aliquo de caſibus, in q̃bus ſignificatus eius accidentalr reſtringitur ad filios & deſcendentes, q̃d ſunt tres caſus. ¶ Primus qñ verbũ hoc, hr̃des,[a] referret ad tp̃s uitæ alicuius; qa cùm uiuens non habeat hr̃dem propriè loquẽdo, ſumet impropriè pro filijs & alijs deſcendentibus. l. Gallus. §. nũc de lege. verſ. ẽt. ff. de lib. & poſth. q̃d hic nõ eſt imo dictũ verbũ, ſeu ipſius hr̃des &c. debet referri ad tp̃s poſt mortẽ Franc. qa Franciſcus vr̃ ſubſtitutus ꝑ prios, & eo rõ ea tante tpe mortis ipſius dñæ, vñr ſubſtituti hr̃des eius. iuxta no. in d. l. Gal. §. 1. ¶ Scd̃s caſus eſt, qñ dictũ verbum, hr̃des, vel hr̃dibus, ꝓfert in materia q̃ de ſui natura nõ cõgruit hr̃dibus extraneis, ſed tm̃ hr̃dibus proprij corporis, vt in materia feudorũ. vt in uſibus feu. ti. de aliena. feu. §. & ſi clientulus. & no. glo. in l. ex facto. §. ſi. ad treb. q̃d ẽt hic nõ eſt, imo fuit appoſitum verbũ ꝓlatum in materia hr̃ditatis, q̃ tranſmittit ad quoſcũq; extraneos concurrentibus alijs neceſſarijs ad tranſmiſſionẽ. ¶ Tertios, qñ ſi dictũ uerbũ nõ reſtringeret ad liberos, ſequeret abſurdũ & incõuenieñ, vt ↄtingit qñ apponit in ↄdõne puta ſi dictũ fuit; ſi deceſſerit ſine hr̃dibus. nã ↄdõ debet ſe hẽre ad eſſe & nõ eſſe, ſed ſi illud uerbũ intelligeret ꝓpriè de q̃buſcũq; hr̃dibus, nõ ſe hẽret ad eſſe & non eſſe, ſed ſp ad non eſſe; qa nunq diceret qs decedere ſine hr̃dibus cũ oĩbus deficientibus vocet fiſcus, q loco hr̃dis hr̃. l. inter eos. §. ſi. ff. de fideiuſ. Sed in caſu nr̃o non fuit appoſitũ in conditione ſed in diſpõne; qa poſt mortẽ illius dñæ fuit inſtitutus Franciſcus & eius hr̃des. Deficiẽtibus dictis tribus caſibus verbũ, hr̃des, vel hr̃dibus, ſumit propriè pro q̃buſcũq; hr̃dibus ẽt extraneis ſm Bar. in d. l. Gallus. §. nũc de lege. ver. etiam. ¶ Eſt & quartus caſus, ĩ quo reſtringit ſignificatũ dicti verbi, ne ſequat in conueniẽs; quẽ refert Bar. ſm Ricar. malũ. in d. l. Gallus. ver. ẽt. ſ. ne plus videat teſtator dilexiſſe extraneos hr̃des ſubſtituti, q̃ extraneos hr̃des eius cui facta eſt ſubſtõ, vt ſi filio vel alteri ſi deceſſerit ſine liberis ſubſtituo Titiũ & eius hr̃des; qa debet intelligi, hæredes. i. liberos rõne ꝑdicta, qa ſicut plus dilexi inſtitutũ q̃ ſubſtitutũ, ita & plus videor dilexiſſe hr̃des extraneos inſtituti, q̃ hæredes extraneos ſubſtituti. Sed ſi uerbum illud & eius hæredes intelligeret propriè ẽt de extraneis, ſequeret cõtrariũ, ꝙ inſtituto decedente ſine liberis & relictis extraneis hr̃dibus, hæredes extranei Titij ſubſtituti vocarent excluſis extraneis hæredibus inſtituti. ar. in l. publius. §. titia. cum ibi no. ff. de cõdi. & demõ. ¶ Sed nos non ſumus in iſto caſu, quia illi dñæ non fuit facta ſubſtõ de Franciſco & eius hæredibus ſub illa condõne, ſi deceſſerit ſine liberis; ſed pure & ſimplr & in omnem caſum poſt eius mortẽ ſiue decedat ſine liberis, ſiue cũ eis; & ſic ceſſat rõ ꝑdictorum.

¶ Et ita dico & conſulo ego Pau. de caſt. &c.

a ¶ Qñ hoc uerbũ hæredes: uide late Phil. dec. in cõſ. 294. in ſ. in ſcđo colũnis in 2. uol. ubi qñ appellatione hr̃dum ueniant ẽt hr̃des extranei. & conſi. 108. inci. ad clariorem rei demõſtrationẽ eod. uolu. in 1. col uerſ. ſolum ſupereſt rñdere. ubi quod in materia feudali appellatione hr̃dis intelligitur de hr̃de maſculo. i. de filio & de liberis & deſcendentibus & cõſi. 55. inci. & pro tenui facultate. colũ. fin. uer præterea & ſecũdo. in 1. no. dicit quod appellatione hr̃dis ꝑ pe non cõprehendit fideicõmiſſarius nã dicitur eſſe loco hæredis. l. ſi poſtulãte. ff. ad treb. & per Ale. in l. j. §. de illo eo. tit. Hen Fer.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Teſtõr hñs tres filios lt̃imos & naturales. ſ. Martioũ; Ottonẽ, & Ioannẽ, quos in ſuo teſtõ hæredes inſtituit hoc mõ vz. In oĩbus aũt ſuis bonis &c. hæredes vr̃es æqualr inſtituit Martioũ, Ottonẽ, & Ioannem eius filios lt̃imos & naturales, & quẽcũq; aliũ ſibi naſciturõ maſculũ ex lt̃imo matrimonio, & filios filiorũ ſuorũ, & pronepotes, & vſq; in infinitũ ſm gradus ꝓrogatioam. Et ſi aliq̃s filiorũ ſuorũ maſculorum decederet in pupillari ætate, vel qñcunq; ſine filijs lt̃imis & naturalibus, eidẽ ſubſtituit ſupſtitẽ & ſupſtites maſculos & ex eis deſcẽdẽtes ſm gradus ꝓrogatiuã, & ultimò moriẽti aliq̃bus maſculis nõ extantibus eidẽ ſubſtituit filias ſuas fœminas oẽs cõiter & ex eis deſcẽdẽtes ſm gradus ꝓrogatiuã. Hẽbat ẽt dictus teſtõr plures filias fœminas, quas hæredes inſtituit in certa quãtitate vel rebus, inter quas erat una noĩata Antonia altera Mar, altera Martha. Deceſſit teſtõr extantibus dictis filijs ſuis. s̃. ſcriptis, poſt cuius mortẽ deceſſerunt ẽt Martinus & Otto, & vltimò deceſſit Io. tertius nullis relictis filijs vel deſcẽdẽtibus nec extãtibus aliq̃bus filijs dicti teſtõris vel deſcendẽtibus ex eis maſculis. Sed ſupſtitibus tñ d. Anto. vna ex filiab. dicti teſtatoris, & q̃buſdã nepotibus & neptibus ex alijs duabus filiabus, & q̃buſdam nepotibus ex filijs ipſius teſtatoris prædefunctis. Ex ſupradictis orta eſt contentio inter dictam Ant. filiã dicti teſtatoris ex vna, & deſcendentes ex filijs maſculis dicti teſtatoris ex alia, & deſcendentes etiam ex filiabus dicti teſtatoris ex alia, ad quem ſpectat ſucceſſio dicti Ioan. ultimò morientis non extantibus aliquibus liberis uel deſcẽdẽtibus ex eo maſculis uel fœminis. Quæritur ergo quid iuris. ſ. ad quem ſpectet ſucceſſio. Et quãtũ ad filias ex filijs maſculis dicti teſtõris clare vr̃ dicẽdũ eas non admitti; quia ille non ſunt ſubſtitutæ vltimò moriẽti, ſed tm̃ filiæ & deſcendentes ex eis. ¶ Reſtat ergo uidere de d. Anto. filia dicti teſtatoris & nepotibus ſiue neptibus & filijs aliarũ ſororũ. ꝑdefunctarũ. Et ꝓ parte dictorũ nepotũ ſeu neptiũ allegat, ꝙ dẽant pariter admitti cũ d. Anto. filia dicti teſtatoris & amita ſua. Quia in ſucceſſione inteſtati clarum eſt, ꝙ pariter ſuccederent quia filij fratrum vel ſororum admittunt pariter cũ patruis vel amitis, & ſuccedunt in locũ pr̃is vel matris ꝑdefunctæ. auth. ceſſante. Et poſt fratres. C. de leg. hære. & ſic ſm iuris interpretationem cenſent eſſe in eodem & pari gra. cum patruo vel amita. vt in d. auth. hære. & alia verba ſm gradus ꝓrogatiuam debent intelligi & reduci ad intellectũ iuris cõis. ſ. ſm gradus prærogatiuam veram vel fictã, & ſi hoc hẽt locũ in ſucceſſione inteſtati, debet ẽt locũ hẽre in ſubſtõne fideicom. & hoc vr̃ decidere gl. ff. de leg. 2. l. oĩa. ar̃s. l. cum ita. §. fi. Pñt ẽt illa verba ſm gra. ꝓrogatiuã intelligi & referri ad ipſas filias & ex eis deſcendentes, vt deſcẽdentes nõ admittantur pariter cum parẽtibus ex q̃bus deſcẽdũt, ſed ordine ſucceſſiuo. ſ. vt extantibus parentibus nõ veniant deſcendentes, ſed eis ꝑdefunctis. In ↄtrarium tñ veritas vr̃, ꝙ ipſa Anto. filia ſola admittatur excluſis alijs deſcendentibus ex alijs filiabus prædefunctis & iura. s̃. in ↄtrarium alleg. loquunt & hñt locũ in ſucceſſione ab inteſta. ſecus in ſubſtõne fideicõ. in qua verè attendit potioritas gradus, & ita tenet Bal. in d. l. oĩa. alias, cũ ita. §. fi. reprehendens gl. ibi poſitam, q̃ tñ gl. põt intelligi ẽt taliter ꝙ non ↄtradicat præmiſſis, dum dicit ꝙ qñq; qui ſunt in gradu impari æqualiter admittunt vt filij fratrum cũ fratribus. Non aũt dicit, ꝙ illo caſu. §. fi. pariter admittant, & ita illã gl. ibi intelligit. D. Rapha. cu. q̃ ſic intellecta potius facit in fauorẽ dictæ Ioãnæ filiæ ad excluſionem aliarum, & illa vr̃ eſſe cõis ſnĩa, ꝙ diſpõ vt nepotes ex fratribus admittant cum patruis habeat tm̃ locum in ſucceſſione directa. Et petitur conſilium ꝓ hac parte, ꝙ filia ſola ſuccedat. ¶ Cadit ſecundum dubium nunqd d. Anto. filia videat grauata de reſtituendo talia bona filijs ſuis ex deſcendentibus poſt mortem, & ſilr de deſcendentibus ex alijs filiabus teſtatoris ꝑdefuncti, & ſic nepotibus ſiue neptibus ſuis; & ſi ſic æqualiter deſcendentes ex dicta Anto. filia admitterentur cum dictis nepotibus ex alijs filiabus, an eis excluſis vel pariter cum ad ipm teſtatorem videantur eſſe in eodem vel pari gradu? & certe ſi dicta Anto. decederet cum filijs vel deſcendẽtibus clarum eſſet, vr̃ videretur deſcendentes ex alijs filiabus repelli ꝑ l. cũ acutiſſimi. C. de fideicom. Videretur ẽt dicendum, ꝙ dicta dña Io. non videatur grauata poſt mortem de reſtituendo ẽt deſcendentibus ſuis; quia teſtator non ſubſtituit ipſis filiabus vel deſcendentibus ex eis. Sed ipſas filias & ex eis deſcendentes tm̃ ſubſtituit filio vltimò morienti non extantibus aliquibus maſcu. ex filijs dicti teſtatoris; & illa uerba q̃ ſubſtituit filias uel deſcendentes ex eis ut uideant ſubſtitutæ ordine ſucceſſiuo, nõ vñr hẽre locũ in ſubſtõe fideicom. ſed tm̃ in uulgari, q̃d pendet ex difficultate de qua in l. Gallus. ff. de lib. & poſthu. & ꝙ videant grauatæ per fideicõ. fuit inſtõ & ſubſtõ primo facta de filijs & ſuis deſcendentibus in infinitis. ¶ Super hoc vltimo dubio petitur conſilium, quid iuris ſit, an dicta filia uideatur grauata deſcendentibus uel non poſt mortem ſuam, vt conſulatur ſm illam partem quæ de iure uerior eſt; eſſet tñ magis acceptum ꝙ dicta filia videretur poſt mortem grauata de reſtituendo deſcendentibus ex ſe.

b ¶ Quære ad huius ꝯſi. materiã vide d. Alexã. de imo. in conſ 63. in 2. vol. & in cõſ. 130. in 4. doct. 1 c. Raynut[a] de teſta. in auth nouiſſima. C. de inoffi. teſt.

S V M M A R I V M.

s *Subſtitutio facta de filiabus & earum filiis uerificatur etiam in filiabus filiorũ qui ſunt prædeceſſ, licèt de eis filiabus non fiat mentio in ſubſtitutione.*

CONSILIVM CCCCLIIII.

1 b IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ † Quærit[b] ad quã vel quas ꝑdictarũ ꝑtineat ſucceſſio vr̃is dicti ultimi filij morientis, ſine deſcẽdentibus, i. eius hr̃ditas; nõ eſt dubium quod ꝓ una tertia ꝑtinet ad dictã Anto. eius ſororem; & ꝓ altera tertia ad deſcendentes ex fratribus maſculis prædefunctis & ſilr in ſtirpem, & altera tertia ad deſcendẽtes ex ſororibus ſilr prædefunctis & ſimiliter in ſtirpem, vt in auth. ceſſante. in princip. C. de legi. hæred. ſi fuerant fratres & ſorores ex vtroq; parente ut ibi habetur. In qua ſucceſſione uniuerſali reperiretur prædicta dimidia tertiæ partis hæreditatis dicti teſtatoris, in qua fuit inſtitutus dictus filius ultimò moriens, & de reſtituenda

ſtituendo grauatus ſi ſine liberis decederet, & hoc ꝓ lĩma & tre-
* bel. q̃ dicto filio debebat, cũ eſſet grauatus ſub ꝯdõne ſm opi.* q̃
cõiter ſeruaĩ de detractione quartarũ. de qua no. in l. q̃ q̃. ff. ad l.
fal. q̃ lĩma & treb. non cadunt in ſubſtõne fideicom. facta ultimò
morięti. l. qm̃ in prioribus. C. de inoffi. teſt. & l. cohæredi. §. cũ fi-
lia. ff. de vulg. & pup. ver. nec fideicõ. niſi detractio trebellianicæ
fuiſſet expreſsè inhibita ſm ea q̃ no. Bar. ĩ l. marcellus. ff. ad treb.
Sed detractio lĩmę nnu poſſet inhiberi. Reperiet ẽt in dicta hr̃di
tate alia bona q̃ defunctus habuit aliũde quã a pr̃e. l. ſed ſi plures.
§. ad ſubſtitutos. ff. de vulg. & pup. ¶ Remanet ergo dubiũ de al-
tera dimidia dictæ tertiæ, in qua tertius dict⁹ vltimo moriẽs fuit
inſtitutus & de reſtituẽdo grauatus, nõ. n. potuit eſſe directa ſub
ſtõ ſi collata fuit poſt aditã hr̃ditatem, & poſt pupillarẽ ætatẽ, ſed
fuit fideic. l. in teſtõ. C. de teſt. mili. in qua veniebat reſiduũ detra
ctã lĩma & treb. q̃ lĩma, cũ eſſent tres filij, ſucceſſibiles, erat ter-
tia tertiæ. C. de inof. teſt. auth. nouiſſima. iũcta l. parẽtib⁹. e. ti. tre
bel. verò erat quarta pas reſidui, q̃ ambæ ſimul iunctæ faciunt di-
midiã tertiæ, reliqua dimidia venit in fideicõ. ſubſtõne & ẽt q. eq̃d
ad cũ perueniſſet per mortẽ aliorũ fratrũ decedentiũ ſine maſcu-
lis. iux. no. per Bar. in l. ſceuola. ff. ad treb. & l. marcellus. §. q. dã li-
beris. ¶ Quærit ergo de eo qđ cadit in dicta ſubſtõne fideicõ. ad
quã vel quas ex ꝑdictis fœminis debeat peruenire an ad d. Ant. ſo
rorẽ dũtaxat tanq̃ hoc caſu ipſa ſola cẽſeaĩ uocata, an ẽt ad neptes
ex maſculis ꝑdefunctis, & ẽt ad nepotes vel neptes ex ſororib⁹ ꝑ-
defunctis, q̃ ſi & ipſe vel ipſi fuerint ẽt iſto caſu uocatæ. Et bf cla-
rũ eſt, ꝙ d. Ant. venit, q̃a fuit expreſſũ ſub appellatiuo noĩe ſuas
filias oẽs ſubſtitutas, q̃a ipſa fuit filia teſtõris. Sed an cũ ea veniat
neptis vel neptẽs ex fr̃ibus ꝑdefunctis, dũ dĩ clarũ eſſe, ꝙ non, q̃a
ipſæ non fuerunt ſubſtitutæ vltimò moriẽti, ſed dũtaxat filię fœ-
minę teſtõris q̃ tunc cũ moreref extarent, & deſcẽdentes ex illis fi
liab⁹ q̃ nõ extarẽt, vt patet ex tenore ſubſtitutionis. Sed neptes ex
filijs maſcu. nec fuerunt filiæ teſtõris nec deſcendẽtes ex filiabus.
Et ſic vñr repellendæ tanq̃ omiſſæ in ſubſtõne ꝑdicta. ar. l. cõmo-
diſſimè. ff. de lib. & poſth. Sed in ꝯtriũ facit abſurditas, q̃ ex hoc ſe
queref. q̃a deſcendentes ex filiabus fœminis teſtõris erunt melio-
ris ꝯdõnis, q̃a fuerunt expreſsè ſubſtitutæ q̃ deſcẽdentes ex ma-
ſculis, ſi dicamus ꝙ ſubſtitutæ nõ fuerũt, qđ nõ eſt veriſimile te
ſtõrẽ voluiſſe q̃ ꝑculit filios maſcu. filiabus fœminis tã in inſtõne
q̃ in ſubſtõne, ergo & deſcẽdentes ex maſcu. credendũ eſt plus vr̃
pariter dilexiſſe q̃ deſcendentes ex fœminis. ar. eorũ q̃ no. Bar. in l.
gallus. §. ẽt. ff. de lib. & poſth. in q. Ricar. Ma. ver. q̃to teſtator &c.
Nec vr̃ verũ ꝙ nõ fuerint ſubſtitutæ, q̃a imo vñr fuiſſe ſubſtitutæ
in prima parte ſubſtõnis. dũ dixit. Et ſi aliquis ſuorũ filiorũ ma-
ſculorũ decederet in pupillari ætate vel q̃ñcunq; ſine filijs lĩmis
& naturalibus, eidẽ vel eiſdẽ ſubſtituit ſuperſtites maſculos & ex
eis deſcendẽtes &c. Conſtat. n. ꝙ ſi ex maſc. ꝑdefunctis extaret de
ſcendens ex maſculis ẽr hoc caſu cũ tractaĩ de ſubſtõne facta vlti
mò morienti, veniret & excluderet Ant. & al's fœminas, q̃a teſtõr
ꝑtulit & ꝑdilexit maſculos fœminis. Et tñ in ſubſtõne facta vlti-
mò morienti nõ fuit facta mẽtio de maſc. deſcendentibus ex ma-
ſculis, ſed ſolũ de fœminis & deſcendentibus ex fœminis. Sed ſuf
ficit, qđ uerba ꝓlata ĩ prima pte ſubſtõnis põt hoc importare, &
põt ad hũc caſũ adaptari. ſ. cũ vltimus morit ſine liberis, qđ ẽt col
ligit ex illo verbo plalis numeri, dũ dixit & ex eis deſcẽdẽtes &c.
cũ. n. eſſent tres tm̃ filij, nõ poterãt ſupereſſe deſcẽdentes ex eis,
niſi duo eſſent ꝑmortui cũ eis & tertius morit ſine deſcẽdentibus
& de ipſius portiõe tractaĩ, q̃a ad eã veniũt deſcẽdẽtes ex primis.
Et tñ eſt vltimò moriẽs, in cui⁹ ſubſtõne ſpãliter facta vltimo mo
rięti, nõ fuit facta mẽtio de deſcẽdẽtib⁹ ex maſculis; ergo veniũt
ex prima pte ſubſtõnis, q̃ cenſeĩ facta cuilibet ex filija. Sic in caſu
nr̃o, cũ deſcẽdentes ex maſculis ſunt fœminæ ne ſequaĩ abſurdi-
tas & ꝯ mentẽ defuncti, ꝙ deſcẽdentes ex fœminis ſint vocati, &
ipſæ nõ, ſi hñt cõcurrere cũ fœminis, vt eſt in caſu nr̃o, admittanĩ
cũ eis in ſtirpem. Et illa verba deſcẽdẽtes ex eis &c. intelligantur
hoc mõ. ſ. maſc. ſi ꝯcurrãt cũ maſculis, & fœminæ ſi ꝯcurrãt cũ fœ
minis, vt in caſu nr̃o. Et ſic nõ debeãt repelli, tãq̃ omiſſæ, q̃a nõ ẽ
verũ ꝙ fuerint omiſſæ, ſed cẽſenĩ vocatæ ex d. prima pte ſubſtõis
factæ oĩbus, licèt nõ ex vltima facta vltimò moriẽti. Nec ob. qđ di
xit ſm gradus ꝓrogatiuã & ſic Ant. q̃ fuit filia & potior ĩ gradu, q̃
neptis vł neptes ex maſc. q̃a verba illa importãt aliud, vcʒ ꝙ extã
tibus parẽtibus dictorũ deſcẽdentiũ nõ poſſint deſcẽdẽtes venire
cũ eis, ſed parẽtes ꝑferanĩ. Sed ſi nõ extãt parẽtes ſed amitæ, nõ ex
excludant ab amitis, ſed cũ eis ſimul veniãt. Et ꝓp hoc idẽ vr̃ dicẽ
dũ in neptibus vł nepotibus ex filiab⁹ ꝑmortuis, vt veniãt cũ An
to, matertera ipſarũ, licèt ſi extarẽt mr̃es earũ cũ eis vocarentur.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Teſtõr ĩ teſtõ ſuo poſt aliqua legata in uĩbus aũt alijs ſuis &c.
inſtituit Dolcetã eius filiã lĩmã & naturalẽ, & filios ſeu filias d.
Dolc. lĩmos & naturales, & aliã quãlibet filiã poſthumã lĩmã &
naturalẽ naſciturã æquis portionibus. Si aũt dic. teſtõri ex vxore
ſua naſcereĩ filius maſc. vnus vel plures voluit ꝙ ſint hæredes, &
ſi naſcereĩ ex ea vna vel plures fœminæ, tũc ſibi reliquit florenos
ſeptingẽtos auri ꝓ quaq; iure inſtõnis, ſm ꝙ habuit d. Dolce. Itẽ
reliquit d. Dolce. florenos quingentos auri vltra dotẽ quã habuit
ab eo. Et ſi nemo ex ea naſcereĩ, tunc ipſam Dolcet. & eius filios
lĩmos & naturales hr̃des inſtituit. Deceſſit teſtator relictis tñ d.
Dolc. & duabus filiabus eius legitimis & naturalibus. Dubitatur
de infraſcriptis. ¶ Primò ꝓ quota parte ſuccedat d. Dolc. cũ dua
bus filiabus ſuis dicto teſtõri, an d. Dol. ĩſolidũ, & duæ filiæ ex ea
uideant inſtitutæ ordine ſucceſſiuo, an verò pariter ſuccedant ꝓp
illa verba æquis portionibus poſita in prin. inſtõnis ipſius Dolc.
& filiarũ, q̃ non ſunt poſita in ſi. inſti. in vlt. ver. Et ſi nemo &c. ſu-
praſcriptæ. Et dato ꝙ pariter ſuccedãt, an ipſa Dol. cũ duabus fi
liabus ſuis ſuccedãt æquis por. hoc eſt quælibet in tertia. an verò
ipſa Dolce. ĩn dimidia & duæ filiæ ſuæ in alia dimidia. Ita ꝙ ip-
ſæ duæ filiæ ſub nomine collectiuo inſtitutæ habeãtur ꝓ vna vel
pro duabus. ¶ Secũdò cũ mortua d. Dolceta vna ex filiabus ſuis
ſupraſcriptis per patrẽ ſuũ in cuius erat ptãte conſtituta tradita
eſſet nuptui & marito, cui ãpater promiſit dotare de duca. 400. &
ipſa cõfeſſa fuit illos habuiſſe & recepiſſe pro dote ſua ꝓ & de bo
nis matris, ſi aliter ſibi quocũq; debitis iurans ſe eſſe anno. 20. &
vltra non ꝯtrauenire huic ꝯtctui, fecit patri finẽ & remiſſionẽ de
oĩ eo quod debereĩ ſibi pro hæreditate materna a dicto pr̃e ſuo
& quacũq; rõne & cã &c. ꝓut in inſtrõ continetur. Cũ in rei veri
tate ipſa fuerit minor ann. 20. nec ſeruata fuerit ſolẽnitas ſtatuti
loquentis in hoc caſu, & cũ ẽt fuerit enormiter lęſa, cũm pr̃ de bo
nis dictæ filiæ ſuæ ſit eius debitor in lõga maiori quãtitate q̃ ſint
400. duca. & iocalia de quibus. ſ. ꝙ in rei ueritate maritus dictæ
vxoris nec ẽt ipſa filia nunq̃ recepit dictos duca. 400. ꝓut põt pa
tere ex confeſſione dicti patris, qui ſepius requiſitus per patrẽ di
cti mariti ut ſolueret dictos duc. 400. ꝓ dote illos promiſit ſolue
re, ſi & inquantũ faciat ſibi finẽ & quietationẽ gñaliter ipſe & fi-
lia vxorq; dicti mariti de hr̃ditate matris d. filiæ, & de quacunq;
alia rõne vel cã. Dubitatur an dicta filia & maritus & pater ipſius
mariti non obſtante iuro ſupraſcripto de quo in inſtrõ, cuius co-
pia uideatur, poſſint cõpellere dictũ patrẽ a reſtõnẽ plurimorum
bonorum apud ipm̃ exiſtentium non obſtãte dicto inſtrõ finis &
iurõ, attenta forma ſtatuti cuius copia uideatur. Et quid ſi fuiſſet
maior 20. an. cũm non obſtante iurõ aliquo remedio ſibi ſuccurra
tur. ¶ Tertiò, cum ſm formã ſtatu. maritus habet uſumfr. bono-
rum uxoris ſibi aduenientium & ad ſe ſpectãntiũ vltra dotẽ ꝯſtãte
matrimonio, ad quẽ ſpectare debeat vſufr. rerum ſpectãtium ad
vxorem conſtante matrimonio an ad maritum, an ad patrẽ in cu
ius eſt ptãte, & potiſſimè bonorũ q̃rendorum & aditionẽ hr̃dita-
tis delatæ ante ꝯtctum matrimonium quæſitæ, tñ per aditionẽ fa-
ctã matrimonio ꝯtcto. ¶ Quartò, cũm bona ꝑdicta conſiſtãt in bo
nis mobilibus, dubiteturq; de receſſu patris, an filia poſſit patrẽ
compellere ad cauendum ſibi de reſtituendis ſibi dictis bonis fini
to vſufruc. non obſtante patria poteſtate. ¶ Quintò, an ex eo ꝙ
pater retinuit bona deuoluta ex ſucceſſione hæreditaria materna
& etiam aliarum perſonarum, ipſa filia nihil agẽte circa aditionẽ
niſi recipiendo illam promiſſionem dotalem, vel faciendo illam
confeſſionẽ ꝓut continetur in inſtrõ, videaĩ hæreditas quæſita
filiæ minori 20. an. an ſit neceſſaria aditio noua, & quo remedio
ſuccuratur filiæ, ſi pater nollet ſibi iubere ꝙ adeat.

S V M M A R I A.

1 *Pater filio inſtituto ſubſtituens filiam & eius neptes ex filio n. detur prius uo caroſſiliam, & ordine ſucceſſiuo ſuas neptes. nu. 2. & 3.*
2 *Clauſula in fi. poſita quando referatur ad omnia.*
3 *De dictione, &c.*
4 *Marito qualiter ſuccuratur quando uxor finem fecit patri cum iuramento, & confeſſa eſt habuiſſe dotem. nu. 5. & 6.*
5 *Lex circa iuramentum habet ulm apoſtolic.*
6 *Vxoris intereſt dotem ei ea promiſſam exolui & quare.*
Iuramentum per metũ interpoſitũ ligat quo ad Deũ, ideo requiritur abſolutio.
7 *Maritus qui eſt in poteſtate patris, an habeat uſumfructum rerum uxoris extra dotem, an uero pater ipſius.*

CONSILIVM CCCCLV.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ †Ad primū puto dicēdū,
ꝙ inſtō facta de d. Dolceia filia & de filijs & filiabus
eius, intelligatur facta ordine ſucceſſiuo. ſ. de filia per
prius & in ſolidū, & de filiab' ꝑ poſteri', & ſic videant
ſobſtitutæ vulgariter, ſi filia ñ fuerit hrs, & ꝑ fideic. poſt illi' mor
tē ſi hæres fuerit & añ filias deceſſerit, ꝑ ea q̄ plenè no. in l. gallus.
§. 1. ff. de lib. & poſth. ꝑ gl. & doc. & per l. cū ita. §. fi. ff. de leg. 1. C.
de verb. ſig. l. fi. quare cū illud verbū, æquis portionibus, poſſit re
ferri ad filias natas & naſcituras teſtōris, ad quas ſm naturā eſt &
eſſe debet par & æqualis affectio & quo ad illas operari, nō debet
extendi ad filiā & neptes, inter quas nō erat par nec æqualis ſed
ordinata affectio, al's ſi nō poſſet reſtringi referret ad oēs. iua. no.
per gl. fi. in fi. de leg. 2. l. meuius. §. cū qui. Si verò diceremus filias
filiæ ſimul cū mr̄e venire, tūc qa fuerūt ſimul noīatæ per nomen
collectiuū, haberēt tm̄ inter ambas quātū ſola mr̄, quia loco vni'
habentur, præſuppoſito vt dici ꝙ illud verbum, æquis por. non
referat ad eas, aliàs venirent viriliter. ff. de hære. inſti. interdum.
2 †Nec ob. ꝙ clauſula in fi. poſita, refert ad oīa, qa verū eſt, qñ non
eſt dare rōnē, quare magis ad vnū q̄ ad aliud. C. de libe. præte. l. 1.
al's ſolū ad illud, in quo eſt maior rō vt no. in l. idē cū eodē. in fi.
ff. de iuriſ. om. iu. per Bar. & alios. Præterea quo ad iſtā neptē, q̄
extendit cū pr̄e ſuo, non cū mr̄e, nō eſt vis qualiter intelligat inſti
tuta; qa vtroq; caſu totā hæreditatē illius ſui aui ē habitura. ſ. vnā
dimidiā ex perſona matris & tanq̄ hæres eius, alterā ex ſua ꝓpria
vel tanq̄ inſtituta directò ab auo, vl' tanq̄ fideicō. vt patet ex his q̄
3 ſ. ſupradixi & dicā in vlt. dubio † Itē dictio, &, non ſemꝑ de ſui ſi-
gnificatu denotat ſimultatem, imo ēt ordinem, licèt ſecus in di-
ctione, cū, & in dictione, unà, ut no. Bar. in d. l. gallus. §. 1. nulla eſt
igitur ſpālitas in caſu nr̄o, ſi dicamus id qđ primo dixi, attētis be
4 ne ꝑdictis non ſolum duæ. ¶ †Ad ſm clarum eſt, ꝙ ſi maritus nō
habuit illa. cccc. ſibi promiſſa in dotē, ſed ſpe futuræ numerōnis
fuit cōfeſſus habuiſſe, pōt ea petere, qa talis cōfeſſio cōtinet ꝑſūm
ptione iuris tacitā ꝓmiſſionem ſi de ipſa aliter nō apparet. caſus
eſt ſing. C. de do. ꝓmiſ. l. ſi uoluntate. ubi ꝑ Bart. Et ſi opponat de
numerōne facta, & inducat ad hoc ꝓbandū, cōfeſſio mariti repli-
cabit qđ illa non ꝓbant. ꝗ. tp̄s ꝓponēdi exceptionē non num. do
tis. de quo in l. fi. & in auth. ibi poſita. C. de dote cau. non nu. & ſic
aliter oportebit, ꝙ ꝓbet numerōnem, niſi ꝑceſſiſſet expſſa ꝓmiſ
ſio patris, & poſt eā fuiſſet ſecuta cōfeſſio mariti de receptis, quā
tū ad transferendū onus ꝓbandi in pr̄em. C. de nō nu. pe. l. in ꝯcti
bus. ver. illis ēt. poſſet tñ maritus aſſumere in ſe onus probandi, &
ꝓbare d. negatiuā. ſ. ꝙ d. dotē confeſſatā nō habuit. iux. not. in l. ſi
ea cautione. C. de nō nu. pe. q̄ ꝓbatio erit ſibi difficilis. Et hæc ite
ra ēt ſi iurauit maritus non uenire ꝯ. c. ii. l. fi. l. q̄ro. §. inter locato-
rem. ff. loc. nec ſibi nocet iur̄m mulieris; qa ſeparata eſt cā ſua a cā
mulieris; igit̄ &c. l. papi. exuli. ff. de mino. iuncta. l. ſi unus. §. ante
oīa. ff. de pact. ¶ Quantū aūt dictā filiā nuptā per patrē q̄ renun-
ciauit & finē fecit pr̄i, notandū ꝙ in tribus reperitur læſa. Primò,
qa cū pr̄ debuerit ipſam dotare de bonis proprijs ipſius patris. l.
fi. C. de dot. ꝓmiſ. l. qui liberos. ff. de ritu nup. non fuit de illis do
tata, ſed de bonis proprijs ipſius filiæ. ſ. materna, & ſic non cenſet̄
ab eo dotata, cū illa non dicatur dos ꝓfectitia quā filia debet hr̄e.
l. 2. §. qđ ſi in patris. ff. ſol. ma. ſed aduentitia in qua pr̄ nudū mini-
ſteriū tm̄ exercuit. l. ꝓfectitia. in fi. ff. de iure dot. & ſic non fuit li
beratus a debito iuris naturalis, qua tenebatur, ſicut non liberat̄
pr̄ a lītīma, qñ inſtituit filiū vel filiā in re ꝓpria ipſius filij, vt ſen-
tit gl. in l. 3. ſed vtrū. ff. de mino. & ſic tanq̄ non inſtitutus diceret̄
præteritus poſſet dicere nullū. iux. no. ꝑ Bart. in l. ſuus quoq;. ff.
de hære. inſti. Sic in propoſito poſſet, ſi illa ſi non iuraſſet, petere in-
dicis implorādo offi. ſe de bonis pr̄nis dotari, poſito qđ iā nupta
ſit, quicquid dicat Bar. in l. obligamur. §. lege. ff. de act. & obli. & in
auth. res q̄. C. cōia de leg. & ibi no. Bal. & Ang. ſ. in d. auth. repro
bantes. Bar. cuius tñ Bar. dictum procedere pōt in marito, qui re
cepit aliq̄ ſine dote, ut non poſſit petere dotem ab ea uel a patre,
nec ꝑꝑ hoc eam expellere de domo. C. de rep. l. fi. non aūt proce
dit in filia q̄ pr̄ maritauit ſine dote, ut nō poſſit petere ſe poſſea
dotari, cui uil eſt imputandum, cūm cultu uerecundiæ uel nō in
telligens quid agat qui per patrem non contradicit filia parenti
bus; pro hoc gl. xxxj. q. 2. c. hoc ſanctum. Nec in caſu nr̄o ꝑiudi-
cat renunciatio de omni eo qđ pr̄ ſibi teneretur quacunque rōne
&c. qm̄ huic iuri, qđ uenit rōne ſanguinis, ēt ſpecialiter expreſſè
nō pōt renunciari. l. iura ſanguinis. ff. de reg. iu. de pac. l. ius agna

tionis. & qđ no. gl. eo. tit. l. pactū. & Bar. in l. ſi pōt. de acqui. hær.
ergo non venit in gñali renunciatione. l. obligatus gñali. ff. de pi-
gno. l. lucius. §. pen. ad munici. cū ſimi. ¶ Sed eſt videndū an huic
noceat iur̄m quominus poſſit venire ꝯ. vr̄ ꝙ ſic tā de iure ciuili ꝑ
auth. ſacra puberū, q̄ de iure cano. qa pōt ipſā ſeruare ſine pecca
to. c. cū ꝯtingat. de iureiu. Sed certe hoc ꝙ nō includit̄ ſub gñali
renunciatione, non intelligit̄ eſſe iuratū. Et poſito ꝙ intelligeret̄
iuratū, tñ primū nō ob. qm̄ illa auth. non tollit niſi beneficia, quæ
quis hēt rōne minoris ætatis, hoc aūt habere iſta ēt ſi eſſet maior
25. & ſic non tollit̄. l. 1. cū ibi no. C. ſi maior fac. & not. in l. 2. C. de
reſcin. vē. ꝑ doc. Sed ſc̄ḋr non ob. qa tolli per ſtatutū, qđ annullat
actū factū a minore 20. an. ꝓut eſt iſta, vt dr̄ ēt cū iur̄o non ſerua
ta certa ſolēnitate, q̄ non fuit hic ſeruata, qđ ſtatutū vcꝫ ſi bona
rōne fuit introductū & de facto ſeruatur ſm Bal. qui ſic expreſſè
determinat, & dicit ſic de facto ſeruari in d. auth. ſacra puberū. &
derogare iuri canonico ſm aduocatos antiquos Peruſinos, & idē
tenet expreſſè in l. 1. in fi. C. ſi aduer. don. ꝓ qua opi. facit qđ dicit
5 gl. in l. adigere. §. q̄uis. ff. de iurepa. † ꝙ lex circa iur̄m habet uim
apoſtolici. i. Papæ vt poſſit ip̄m infringere ſicut Papa, qđ pōt in-
telligi tā de l. cōi q̄ ēt municipali de iuriſdōne ſtatuētiū. Nec ob.
ſi dicatur iſta aſſeruit ſe maiorē 20. & ſic nō debet ſibi ſubueniri;
qa decepit, & decipientibus iura non ſubueniunt. l. 2. §. uerba. &
l. ſi decipiendi. ff. ad velle. C. eo. ſi ſine. Nā ex dicta aſſertione pater
non fuit deceptus, q. melius ſciebat veritatē q̄ ipſa l. cū donatio-
nis. C. de trāſa. de in integ. reſti. l. de tutela. cū ibi no. & ſic nō ob.
ti. ſi minor ſe maio. dix. Itē ſi dicatur ſtatutū iſtud non vr̄ habere
locū in caſu noſtro, tum ꝑꝑ principiū qđ loquitur de minore ſui
iuris, & iſta erat & eſt in ꝑtāte pr̄is, licet ſit nupta. C. de condi. in-
ſer. ſi mulier. tū ꝑꝑ finē q vult dicta in ꝑcedentibus non hr̄e locū
in renunciationibus, quas faciunt puellæ, cū nubūt, patribus vel
fratribus. Rn̄detur ꝙ finis ſtatuti loquit̄, qñ talis puella eſt dota-
ta, & non eſt enormiter læſa; al's vr̄ velle a ꝯrio ſenſu, ꝙ dicta in ꝑ
cedentibus in illis q̄ ſunt ſui iuris locū habeant ēt in talibus puel
lis exiſtentibus in patris ꝑtāte & renunciantibus tp̄e nuptus, qđ
arg. a ꝯrio ſenſu locū hēt in ſtatutis ſicut in iure cōi. l. 1. §. 2. ff. de
offi. eius cui man. eſt iuriſ & per Cy. C. de epiſ. & cle. l. ꝯuēticulā.
Et ſi dicatur, hoc uerū oiſi ſequatur abſonus intellectus & corre
ctio iuris cōia. l. 2. C. de condi. inſer. rn̄det̄, non eſſe abſonū intel-
lectū, ſi id qđ ꝑꝑ bonū pub. ſtatutū erat in minoribus 20. ann. nec
deciperentur ab extraneis, extēdatur & locū habeat ex identitate
& maioritate rōnis in illis q̄ ſunt in patris ꝑtāte, ne decipiātur a pa-
rentibus, qđ tā grauius eſt q̄ facilius cōmitti pōt. Iſta uerò mulier
ſi pōt dici dotata a patre, q̄ nec eſt ab eo dotata de ſuo vt debuit, nec
qđ ꝓmiſit de bonis maternis ſoluit, & reperitur non ſolū enor-
miter ſed enormiſſime læſa. Et ſic diſpō primæ partis ſtatuti locū
hēt in ea. Poſſet ēt ad maiorē cautelā & claritatē petere ab ep̄o ſe
abſolui a iur̄o; qa licèt ipſa poſſit ſeruare iur̄m ſine peccato ſuo,
non tñ ſine pc̄tō patris q ipſam fraudauit debito naturali, & metu
verecūdiæ induxit eā ad renunciandū, qđ facere non debuit, ſi po
terat de ſuo dotē dare, ſed debuit debitū naturale exoluere. C. de
impo. luc. deſcrip. l. 1. iō pōt peti abſolutio & debet cōcedi, ne iu
ramentū ſit iniquitatis uinculū, vt uidem' in iur̄o de ſoluēdis uſu
ris. c. 1. & c. debitores. & c. ad noſtrā. de iureiu. & in iur̄o extorto
per metū. vt no. Inn. in c. ſi vero. de iureio. & in c. 2. de pac. lib. 6. ꝑ
Arch. & qđ no. Bar. ī l. ſi q̄s ꝓ eo. ff. de fideiuſ. ver. 4. caſu. ¶ Lęditur
ēt enormiter dicta puel. ſcđo loco in bonis maternis, q̄ nō oīa uo
luit in dotē dare, ſed dūtaxat 400. de reſiduo verò fecit ſibi fieri fi
nē, & ſic donationē a filia cū iuramēto. In his tñ aduertendū, qa li
cet dicta finis & donatio vna cū iuramēto poſſint infringere per
eaſdē rōnes & uias, de quibus. ſ. & iudicis offic. ad hoc implorati
ēt de pñti vt hic declaret. iua. no. per Bar. in l. q̄ ſub ꝯdōne. §. fi. ff.
de ꝯdi. inſti. nō tñ poterit dicta filia dictū reſiduū bonorū a patre
auocare, quouſq; vixerit ipſe pater cū debeat habere vſumf. vt. C.
de bo. mater. ꝑ totū. q ēt mortua filia durabit. l. fi. C. ad tertul. &
no. in l. 2. de bo. mater. per gl. niſi reliqueret filios q eſſent in ꝑtā
te ſui patris, tūc. n. uideretur extingui vſufr. patris d. filiæ. l. qđ ſa
tis. ſm vnā lec. C. de bo. q̄ libe. ¶ Lęditur & tertiò d. puella, qa pa
ter ſuus nec dicta 400. ſibi ꝓmiſſa de bonis filiæ vel ei' matris ſol
uit. Et circa hoc clarū eſt, ꝙ nulla finis vel quietatio ſeu iuramen
tū ꝓdeſſe pōt dicto patri, aut nocere dictæ filiæ, quominus ſicut
maritus cui facta fuit promiſſio pōt ea petere iure actionis pro
ſuo intereſſe, ita & ipſa filia ꝓ ſuo qđ non eſt paruū, pōt implorare
iudicis officiū ꝯ patrem, vt ea ſoluat, quia oīs finis, quietatio, &
liberatio

liberatio,ꝙ filia fecit cōtemplatione dictæ quātitatis ꝓmiſſæ con
ditionē tacitā habet,ſi ꝓmiſſa ſeruaueris tu pater.l.q̄ro.§.inter lo
6 catorē.ff.loca.C.de pac.l.cum ꝓponas.C.de tranſ.l.ſiue cū ſi.† In-
tereſt aſit vxoris dotē ꝓ ea ꝓmiſſā exolui,qa ſi non exoluit,a ma
rito cōtemnit, & male tractat,ut dicit Bal.in auth.res q̄.C.cōia de
leg.imo de domo expellit.C.ad velle.l.ſi.& ibi Bal.& alimēta ſibi
de iure denegant,vt no.gl.in auth.de non eli.ſecun.nub.§. pe. &
Cy.C.de neg.geſt.l.qđ in vaorē.iō iura dicūt,ꝙ intereſt mulieris
dotatam eſſe vel dotem habere,licet non nupta eſſet, & eā agere
poſſe pp hoc intereſſe.ff.de euic.l.& pro re pub.§.t.cū legib. ſeq.
Et hoc de prīo q̄ſito,& opponet exce.non nu.dotis,ſicut maritus
l.pe.C.de n̄ nu.pe.Si verò d.filia ſit maior annis.20.tūc n̄ iuuaret
ſtatuto, vt poſſet dicere liberationem nullā pp defectū ſolēnita-
tis a ſtatuto req̄ſitæ,cū loquat i minore.20.Sed nec poſſet petere
reſtōnē i integrū tanq̄ læſa rōne minoris ætatis officio iudicis, &
ex edicto de minorib. pp reuerētiā paternalē l. ſi. C. q & aduer.
quos n̄ p p ſuā aſſertionē, qa ſe aſſeruerit maiorē. 25.quia ſtatutū
ī prin.diſponēs ꝙ habeat ꝓ maiori,dēt intelligi ſ͂m ius cōe.vt no.
in l.ſi.§.in cōputatiōe.in ſi.gl.mag.C.de iure delib. Et ſ͂m ius cōe
talis aſſeueratio tūc tollit hoc bñficiū reſtōnis,cū ſit ignorātia ſciē
te ꝯtrā,& ſic decipiēte. C.ſi minor ſe maio.dixer.l.2.& l.3.i prin.
vel qñ vterq; ignorat,& interuenit iuramētū corporałr præſtitū.
et.l.ſi.§.ſi.ſecus qñ ſit ſcienti.l.de tutela.C. de in integ.re.qualis ꝓ
ſumit eſſe pr,vt ibi,vel qñ nō interuenit tale iuramētū,ſic nec hoc
īnteruenit ſup ætate,ſed ſimplex aſſertio, licet bñ iurauerit nō ve
nire ꝯ, ſola ergo paternalis reuerentia excluderet tunc illam a bñ
ficio reſtōnis officio iudicis implorādæ,ſed pp enormem læſionē
daretur actio in factū ꝯ patrē.C.de dolo.l.ſi ſupſtite in ſi. prius tñ
obtēta abſolutione a iuramēto p epm pp virtutē quā habet iura
mētū de iure ca. qa ꝓpria autoritate nō dēt q̄s venire ꝯ ipm,qñ p
iurantē pt ſeruari ſine ſuo pctō,ēt ſi non ſine pctō eius cui iuratū
eſt,nō pp illā q̄ habet a iure ciuili per auth.ſacrā puberū,qa illā n̄
hēt niſi qñ ſpōtè & nullo metu cogēte iurat,ałs non ligat vt ibi pa
tet.Sed hic nō ſponte,ſed metu paternæ reuerētiæ cenſetur renun
a ciaſſe & iuraſſe, q metus eſt ſufficiens ad reſcindendū actū ª ſaltē
iudicis offi io,licet non per actionē q̄ṫ me.cā.l.j.§.q onerandę.ff.
quarū rerū actio nō det.& no.C.de trāſac.l. interpoſitaa.in j.glo.
ſed de iure cano.bñ ligat quo ad deū iuramentū interpoſitū p me
tū,ideo requiritur abſolutio.vt no.in c.ſi verò. de iurei.& Cy. C.
qđ me.cau.ſuper rub.de elec.venerabilē.ante ſi. p Inn. ¶ Nūc ad
tertiū quæſitū dico,ꝙ decidit per glo.in auth. idē eſt.C. de bo. q̄
libe.quę ponit caſus in quib.hodie de aduētitijs quæſitis filiofa.n̄
acquirit patri vſufru.inter quos eſt iſte.ſ.cū filiofa.deferi & acqui
ritur ſol⁹ vſufr. Nā radicatur in eius pſonā,& ex pſona eius finit
cū ſit ius pſonæ coherēs.l.ſi id qđ ego.ff.de duo. re.ff.de ſtip.ſer.l.
vſufru.ſi ergo patri acq̄reret vſufru.illius vſufru.eſſet dicere ꝙ eſ
ſet dare ſeruitutē ſeruitutis,qđ eſſe non pōt.l.j.ff.de vſufr.leg. Et
hoc inſpectis iurib.nouis ſcđm q̄ aduenticia quæruntur filio quo
ad proprietatē,ſed inſpectis veteribus ſ͂m q̄ patri quærebātur ple
7 no iure,locū haberet.l. ſi. C. de vſufru. † Si ergo ex forma ſtatuti
vſufru.bonorū vxoris extra dotē dēt eſſe mariti, ſi mari⁹ eſt in pa
tris ptāte,n̄ acq̄rerei prī ſed ſibi,& ipſe erit vſufructuarius n̄ pater
v r̄ tū ꝙ pater debebit habere cōmoditatē fructuū,vt poſſit eis vti
pſtita cautione de reſtituēdo filio finito vſu patris ſ͂m formā & te
norē ti.ff.de vſufr.carū re.q̄ vſu cōſu.iūcta.l.neceſſario.§.ſi. de pe
ri.& cōmo.rei vē. & qđ finito vſufr.filij pp diſſolutionē matrimo
nii,vltra qđ nō pōt durare,qa non ſunt amplius vir & vxor, & ſic
verba ſtatuti ceſſant.l.a.ff.de auro & ar. le. finiet ēt cōmoditas pa
tris.ar.i l.lex vectigali.ff.de pig.& no.in d.l.neceſſario.§. ſi.p l. &
C.de rei ven.de his tāgitur p Cy.in l.ſi.C.de vſufr.& in d.auth.idē
eſt vt concludamus,quòd alius eſt vſufru. rei,et ille acquiritur fi
lio et non patri,alius eſt uſufru.fructuum,qui colliguntur ex re,
qui dicitur cōmoditas vſus;& iſte acq̄reret patri mariti. ¶ Quartū
dubiū vr̄ determinari p tex.in l.iubem⁹ §.in ſupradictis.C.ad treb.
vbi pr̄ n̄ tenet ſatiſdare filio in ptāte de reſtituēdo fideic.poſt eius
mortē relicto niſi in duob.caſibus,quorū neuter hic eſt,ergo nec
de reſtituenda ꝓprietate finito vſuf. quia lex de ipſo confidit,ſed
certè ratio ſcđi caſus ibi poſiti,vcʒ cū trāſit ad ſcđa vota,eſt pp ꝓ
ſumptionem q̄ reſultat ꝯ filios primi matrimonij pp dictū tranſi
tum.l.lex quæ tutores.C.de admi.tut.ante ſi. Idē ergo debet eſſe,
vbicūq; ſuſpitio eſt ꝯ patrem etiā ex alia cā q̄ propter tranſitū ad
ſcđa vota,cum ſubſit eadē ratio æquitatis prouidendi filiæ vel fi-
lio contra patrē.l.illud.ff.ad l.aq̄l.iuncta.l.imperator.ff.ad tre.cū
ibi no.p Bar.& l.ſi.C.de ſen.paſ.& dēbit cauere cū fideiuſſoribus
qa eſt ſatiſdatio, ałs nō plus nec ſufficiēter ꝓuideret filiæ pdictæ
iuxta ea q̄ habentur.ff.de iudi.l.in oīb.& l.creditorea.de priuileg.
cred.Et valebit, cū hodie i aduēticijs cadere poſſit ciuilis & natu
ralis obligatio inter patrē & filiū.iuxta no.i l.frater a frē.ff.de ꝯd.
indebi. ¶ Ad quintū & vltimū rñdet,ꝙ cū d.filia ſit habitura me-
dietatē dictorū bonorū,q̄ fuerūt aui materni tanq̄ hæres ſuæ mr̄is
cui dēbat ꝓ ſua legitima & trebellianica, & ſic tanq̄ bona matris,
alteram verò dimidiā ex teſtō aui prædicti iure fideic.vniuerſalia
ex eo qđ ipſam eū filia ſua inſtituēdo v r̄ eā ſubſtituiſſe poſt mor-
tē eius vt ſ.dixi.& ſic vt illā dimidiā habitura tanq̄ bona dicti aui
& ex eius teſtō.l.cohrēdi §.cū filiæ.ff.de vulg.& pupil. Conſulti-
eſt,vt expreſsè adeat hrēditatē matris cū bñficio inuētarij acceptā
do ipſum fideicō.vt ſic dictā dimidiā p aditionem q̄ ſibi cōpetere
pōt ex pſona matris,habeat vt hæres matris,qa ałs debere nō pōt
l.q̄q̄.C.ad.l. fal. & pro altera dimidia q̄ debet ſibi iure fideicō. ea
teſtō aui ab hrēditate matris nō extinguat actio ꝓpter inuentariū
l.ſi.§.in ꝯputa.C.de iure delib.& nil⁹ poſſit ſibi opponi. ¶ Et ita di
co & cōſulo ego Pa.de Ca. V.I.D.& ad fidē me ſubſcripſi & ſigil.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Perinus de migninis de Ceſena ꝯdidit teſtm̄, in quo inter cete
ra ſua legata ſic diſpoſuit,vcʒ. ¶ Itē reliquit, diſpoſuit,& manda
uit,ꝙ expēſis ſuæ hrēditatis fiat vna capella cum vno altari,in qua
poſſit celebrari miſſa i eccleſia loci ſeruorū ſanctæ Mariæ de Ce
ſena,in qua & circa quā capellā ſic ꝯſtructā expendi voluit p in-
fraſcriptos ſuos hrēdes li.250.bonoū.Fecit ēt alia legata tā ad pias
cās paruæ tñ ſummæ,q̄ ad n̄ pias.ſuos aūt fideicōmiſſarios & di-
cti ſui teſti executores fecit & eſſe voluit Io. ſer Ginelli, & Seue-
rium de mignimis,dans eis liberā ptāiem & licentiam &c. In oī-
bus aūt ſuis bonis dñam Agneſiam dicti teſtatoris vxorē hrēdem
inſtituit vlem.Mortuo aūt dicto taſtatore d. domi. Agneſia hæ- a ¶ Add. vide iſtā materiā in terminis latè per d. Ale. ubi contra eundem d. Pa. de Ca. diſputat in l.ſi cum do tem. §. eo aute .1. ſol. ma. & mul ta in l. me t⁹. ff. quod me.cau.
res pnominata ad ſcđa vota tranſiuit,& accepit in virum Gaſpa-
rem Antonij de ſolario,deinde dicti cōmiſſarij mortui ſunt abſ
que ꝙ dictā capellā cōſtrui fecerint.Poſt hæc d.D. Agneſia hæ-
res pnominata deceſſit inſtituto hrēde.Gaſpare eius marito pdi-
cto.Qui Gaſpar p eū adita hrēditate fuit monitus die 26. Ianua-
rij.1423.vt p totū mēſem Maij ꝓximè ſecuturi deberet execu-
tioni madaſſe oīa legata ad piā cām ꝯcernētia relicta in teſtō pdi-
cto,monitus a dño fratre Auguſtino cōmendatario epatus Ceſe
næ ſiue eius vicario.Itē ſcđa vice fuit de menſe Iulij interpella-
ans idem Gaſpar,qa n̄ fuit executus vt promiſit d.legata ab eodē
dño cōmēdatario dicente ad ſe tanq̄ patrē animarū per mortē di
ctorū cōmiſſariorū deuolutā eſſe autoritatē exequendi & fieri fa
ciēdi dictā capel.& alia legata ad pias cās executioni mādāda ad
ſe ſpectare,q Gaſpar heres vt.ſ.allegās ſe impotētē ſoluēdi dictas
250.lib.bonoñ.fideiuſſorē idoneū pſtitit apud dictū dñm cōmē
datariū de faciēda d.capella in duos annoa ꝓximè ſecuturos, q fi
deiuſſor ſolēni ſtipulatione promiſit ſciens ſe nō teneri animo
nouandi,& in ſe ſuſcipiēdi dictā obligationē de ſuo ꝓprio dictā
capel.ſiue dictā pecuniæ quātitatē ipſi cōmēdatario aut ſuis ſuc-
ceſſoribus dare & conſignare ad volūtatē dicti cōmēdatarij , ac
ēt ſoluit li.66.bon.eidem cōmendatario ꝓ initiādo & principiā
do dictam capellam. & hoc fuit in. 1433. 21. Iulij quæ præcepta
mittuntur in forma, ut plenius ſe poſſit informare conſultor.
Et poſtea dictus Gaſpar moriens inſtituto hærede eius filio vni-
co Ioanne Franciſco infante ſibi , ſi in pupillari ętatæ,decederet,
ſubſtituit pupillariter &c. dominum Thomaſium de mainardis
& Alexandrum ſancti Ceſe.ac ēt mandauit omnia legata quibus
nō fuerat ſatiſfactū executioni demādari p ſuos fideicō. Et finałr
in pupillari ætate deceſſit dictus inſās filius Io.Frā.ita qđ ſubſtō
pupillaris habet effectū adeo ꝙ dicti dñs Thoma. & Alex.hrēdes
ſubſtituti adiuerūt hrēditatē pdictā p mortē dicti infantis cū bñfi-
cio tñ legis & inuentarij,cū d.hrēditas multis ſit onuſta debitis &
legatis.Nūc aūt dicti ſubſtituti ſunt parati dictā capel.iuxta vo-
luntatem teſtatorū ædificari facere,& ſunt infra tempora confe-
ctionis inuentarij,fratrea verò cōuentuales dicti monaſterij ſer
uorum ſanctæ Mariæ intendunt velle litem mouere aduerſus di
ctos ſubſtitutos,ex eo quia dicunt ad ipſos fratres & eorum mo
naſterium tanq̄ ad legatarioa.maioris emolumenti dictam to-
tam hæreditatem dicti quondam Perini primi teſtatoris vt ſu-
pra deuolutam eſſe virtute auth. hoc amplius. C. de fideicom.
& alijs iuribus.Et licet ſint rñſiones exceptionea ſatis vrgentea
aduerſus dictos fratres , ex eo maximè , quia per auocatione

factam vt.ſ.dictum cõmendatarium ſiue epm q accepit. 66. lib. ſe fecit executorẽ & exe.inchoauit, dictam tñ capellam ipſe cõmẽdatarius nunq̃ initiari fecit. Nec reſiduũ vnq̃ petit ipſe, nec alius. Nec ſtetit p fideiuſſorem ſe animo nouãdi obligatum vt ſ. Tum q̃a ſtantibus executoribus teſtamentarijs non currebat ſibi tpˢ, q̃uiſq; mortui fuerint ante dñam Agneſinã hæredẽ prænominatã. vt.ſ.in prin.puncti dr̃. Tñ cã euitandi lites, cum ſint parati dicti ſubſtituti executioni mandare volũtatem teſtatorum prædictorũ petunt ipſi ſubſtituti declarari de iure, an prædicta hæreditas rebus ſic ſtantibus deuoluta ſit ad dictos fratres ſeruorum aut eorũ monaſterium, vel ad alios præterq̃ ad ſubſtitutos pdictos. & qualiter. ¶Primò vtrũ ſtante forma dicti legati vt ſupra, fratres & ꝯuentus dicti monaſterij debeant de iure dici legatarii, cũ eis nil videatur relictum. ¶Scdò, vtrum pœna auth. hoc amplius. tranſeat ad hæredes. ¶Tertiò, vtrũ poſito ſine piudicio, ꝙ pœna prædicta trãſeat ad hr̃des, an ſit ſublata virtute ſtipulationis & promiſſionis factæ animo nouãdi per tertiũ interuenietẽ de nouo & ſoluentẽ eidẽ cõmendatario dictas.66.lib.cã initiandi dictam capellam ſcd̃m eiuſdem commendatarij, qui nil vltra vnq̃ petijt, præceptum, cuius præcepti copia tranſmittitur. ¶Quartò, vtrũ ſtante dicto pcepto & auocatione ad ſe facta p dictum cõmendatarium & obligatione animo nouandi vt.ſ.ſi voluiſſet idẽ Gaſpar hæres aut idẽ Alex.ſecũdus expromiſſor dictam capellam facere ædificari, an potuiſſet ſine expreſſo mãdato & licentia dicti cõmiſſarij.

1433.menſis Ianuarij.

¶Coram venerabili viro dño Andrea quondam Frãciſci de forliuio canonico maioris eccleſiæ Ceſenæ, nec nõ vicario.ſ.dicti dñi adminiſtratoris & cõmendatarij epatus Ceſenæ pro tribunali ſedente ad ſolitũ banchũ iuris hora iuris cõparuit Gaſpar quondã Ant.de ſolario habitator Ceſenæ hæres & hr̃ditario nomine dñæ Agneſinæ filiæ q. Io.ſer Fruelli & ipſius vxoris ẽt & vxoris q. Perini, vt apparet ex teſtõ rogato manu ſer Fran.de ſeruiola notarij defuncti & hr̃dis Perini de migninis ex teſtõ ipſius Perini rogato manu ſer. Io. de Ceſ.occaſione mõitionis factæ de dicto Gaſpare vt pſentare deberet teſtm̃ tam dictæ. D. Agneſinæ, q Perini pdicti & illa ſatisfacere corã dicto. D. Vicario præſentauit in publicã formã app. Petens ſibi ſtatui terminũ cõpetentẽ p ipſum dñm Vica. ad ſatisfaciendum legata deſcripta in dictis teſta. cuius infra cum ſeparatum offert ipſa legata ad pias cauſas ſatisfacere, & oĩa facere &c. Qui dñs Vicar. pro tribunali ſedens viſis & auditis pdictis volens quantũ in eo eſt prouidere, vt legata pdicta ad pias cãs facta ſatisfiant pro ſalute animarum pdictarum, ſtatuit terminũ p totũ mẽſem maij proximè vent. dicto Gaſpari hr̃di prædicto præſenti audienti intelligenti & petenti, ĩ. quem ſibi Gaſpari mandauit & eum monuit, ꝙ ſupradicta legata piã cãm cõcernẽtia dẽat integraliter cum effectu ſatisfeciſſe & ſoluiſſe, & mandauit mihi notario illa teſtamenta regiſtrare &c.

1433.indi.11.Martis.die 21.Iulij.

¶Cũ hoc ſit, ꝙ reuerendiſſi. in xpo pr̃ dñs frater Auguſtinus de Roma dei gr̃a archiepiſ nazarenus necnõ legitimus adminiſtrator & cõmẽdatarius epſ Ceſenæ ad quẽ deuoluta fuit & eſt executio teſti Perini de migninis ſcripti cuius p mortẽ cõmiſſariorũ in d. teſtõ deſcriptorum cogeret Gaſpa.de ſolario, penes quẽ reperiũtur bona hr̃d. dicti.q. Perini, maximè ad fabricandum quandã capel.in eccleſi.fratrum ſeruorũ de Ceſena, pro qua fabricanda idẽ Perinus iuſſit expendi lib.250. boñ. Cumque idẽ Gaſpar ad pñs eſſet inhabilis, vt aſſeruit, ad ipſam capellam fabricandam ſeu fabricari faciendum. Cuius occaſione petierit ſibi ſtatui terminum adeo competentem, vt poſſit ſe lapidibus calcina & alijs neceſſarijs pparare ad initiandum & fabricandum dictam capellam, & obtulerit ſeparatum habito termino competenti fabricare, & fabricari facere infra dictũ terminũ iuxta voluntatem Perini teſtatoris prædicti, & eidem dño adminiſtratori dare idoneũ expromiſſorẽ, qui caſu quo dictã capellã ñ fabricaret exburſabit dictã quãtitatẽ.250.lib.boñ. Et ipſam quãtitatẽ ſoluet ipſi dño adminiſtratori ſeu eius ſucceſſori pd. capel. fabricanda. ĩ. terminum ſibi ſoluendũ. Cumq; conſiderata inhabilitate dicti Gaſpa. fecerit eidẽ Gaſpari idem dñs adminiſtrator terminum ad prædicta fienda & fieri facienda duorũ annorũ, dummõ ipſe Gaſpar per totũ præſentem menſem daret & ſolueret eidem. d. adminiſtratori & executori prædicto li.66.boñ.cã dãdi prin.fiendæ dictæ capel. Ideirco Alex.quondam ſanctus ſciens ſe ad hoc non teneri cum ſpon.animo & intentione ſe & ſua obligandi & dictam obligationem animo innouandi & ſuſcipiẽdi promiſit per ſe & ſuos hæredes ſe obligãdo dicto dño adminiſtratori & executori p ſe & ſuis ſucceſſoribus ſtipulanti dare & ſoluere, & cũ effectu in pecunia nume. numerare eidem. d. adminiſtratori & executori pdicto p totum pñtem menſem lib. 66. bonoñ. cã dandi prin. dictæ app. ad eſſe in ipſius. d. adminiſtratoris & executoris voluntatẽ; necñ & hinc ad duos annos pxi. ven. pficere ſeu pfici facere & in ea ſeu eius fabricatione expẽdere reſiduũ & dictã quãtit. 250. li. qd̃ ẽ li. 184. iuxta volũtatẽ dicti Perini. & caſu quo ipſum ñ pficeret dare ſoluere & numerare ipſi. d. adminiſtratori & executori prædicto vel eius ſucceſſoribus in fine dicti termini pro fabricãdo & fabricari faciendo dictam capel. reſiduum dictæ quantitatis, quod eſt lib. 184. ad eſſe ipſius voluntatis. Inſuper idẽ Alex. p ſe & ſuos hr̃des ſe obligãdo pmiſit eidẽ. d. adminiſtratori & executori pdicto ſatisfacere. ĩ. terminũ octo menſium pxi. venturorũ ad oẽm eius voluntatẽ oĩa alia legata in d. teſtõ facta ad pias cauſas illo vel dũtaxat q ſatisfacta ñ facerent obligõnẽ ex eo, nũc idẽ Alex. ſe principalẽ debitorẽ ꝯſtituens dicti. d. adminiſtratoris & executoris pdicti & ſuæ iuriſ. dicti. d. adminiſtratoris ſubmiſſus per pactũ ſolenni ſtipulatione vallatum poſſit conueniri &c. renũcians. &c. quæ omnia &c. obligauit & iurauit.

S V M M A R I V M.

1 *Hæres qui tenetur ſoluere quantitatem pro fabrican. capellæ datis executorib. ſi monitus vt ſoluat infra annum non ſoluit, an incidat in pœnã priuationis.*

2 *Executor an poſſit prorogare terminum hæredi, & quid ſi dedit fideiuſſorẽ animo nouandi.*

CONSILIVM CCCCLVI.

1 *IN Chriſti nomine Amen.* ¶†Eccleſia ſeruorum in qua Perinus teſtator iuſſit conſtrui capellam pro. cc. & l. libris, eſt legataria in dictis. 250. libris, licèt ſibi legatum directò nõ fuerit factum. l. lucius tytius teſtõ. ff. de auro & argen. l. c. & qd̃ no. Ange. in l. ſi qd relictũ. de lega. j. facit qd̃ no. in l. ſi ſeruus. §. q Margaritã. e. ti. & ſic vr̃ ꝙ ſi Gaſpar hæres Agnetis quæ fuit hæres. d. Perini, & per conſequens etiam hæres dicti Perini quantũ ad oĩa diſpoſita in teſtõ Perini. l. fi. C. de hered. inſti. monitus ab epo loci infra annum non cõſtruxerit dictam capel. inciderit in pœnã priuationis hr̃ditatis, & ad dictã eccleſiam ſeruorũ deuoluta ſit tanq̃ legatariam maioris comodi. iuxta auth. hoc amplius. C. de fideicõ. & auth. licet. de epiſ. & cle. & in corpore autenticorũ. Nã legataria eſt vt dixi & maioris cõmodi, q̃a nullum maius legatum in teſtõ Perini factũ fuit. Nã & religioſi hãc pœnã iure. ſ. priuationis hr̃ditatis iuſte petere pñt, 16. q. 1. c. ſtatuimus. 10. q. vi. c. vlt. & qd̃ legitur in c. dilecti filij abbas. extra de arbi. Nec videntur obſtare plura, primò ſi diceretur in hoc teſtõ fuerunt dati executores, quorũ erat officium facere iſtam cap. & ipſi uident iuſſi iſtã capel. facere, & ita iuſſi ꝙ ñ ipſe hæres, quinimo Gaſpar hæres vr̃ phibitus ſe impedire. l. & ſi pluribus. de auto. tut. l. 3. de ali. & cib. leg. vñ non valet habere locũ pœna. d. auth. vt hæres priuetr̃ ſi ñ fecerit. ĩ. annum &c. Nã ipſe ñ ẽ iuſſus facere vt dixi. & d. auth. licet, vult illũ priuari q iuſſus eſt facere & monitus. ĩ. annum &c. Nec ob. ꝙ quãdo Gaſpar monitus fuit, executores mortui erãt. Nã in locũ eorũ ſucceſſit eps, qui eſt legitimus executor in legatis ad pias cãs, licet alˢ ñ ſit dare legitimũ executorẽ. l. nulli. cũ ibi no. C. de epiſ. & cle & dato ꝙ executio p mortẽ executorũ ad Gaſparẽ deuoluta eẽt, & ñ ad epm, q̃a tñ ab initio ñ ipſe, ſed executores iuſſi facere ĩtelligunt, monitus vt faciat ñ vr̃ incidere in pœnã auth. hoc amplus. q imponit iuſſo facere, & iſte ab initio ñ fuit iuſſus, & in pœnis nõ recedit a perſo
a naᵃ l. multo. ff. de cond. & demon. & hoc vr̃ ꝯſuluiſſe. d. Bar. in ſuo ꝯſilio qd̃ incipit, ſtatutum ciuitatis gualdi. Nã tenendo partem religioſorũ poſſet reſponderi, ꝙ licèt Gaſpar non teneretur facere q̃a erat iuſſus ſed executores & quantum ad factũ ñ poſſet in mora conſtitui pp quam incurritur pœna illius auth. quinimo ſi vellet non poſſet cum executio iſtius capellæ non ſit omnino certa, arbitrio enim executoris vr̃ ædificanda, & regula eſt ꝙ licèt alˢ hæres pueniri poſſit executorẽ & ſoluere legata. ff. de bonis lib. a l. ſi libertus ſub ꝯdõne. §. 1. auth. de eccle. ti. §. ſi qs in noĩe. fallit niſi executio ſit incerta certificãda arbitrio hr̃dis. vt no. in l. nulli. ſ. allega. in l. qdã teſtõ. §. ſi ſcriptus. de le. 2. facit. c. ſi cui. de pben. in vj. Negari tñ nõ põt qn dictus Gaſpar hæres teneat miniſtrare dictas. 250. li. ẽt executori. executor. n. ad pias cauſas exigere põt quicquid ſit de alijs, vt in. d. l. nulli. & nota. Bart. in l. ſi qs titio. de leg. 2. & in addi. Spec. de inſtru. edi. §. nũc vero. in addi. ſ. incerta. Vnde

a ¶Perſona. & iſta concluſio vr̃ hře locum ẽt in vltis voluntatibus vt tenet Bar. & docto in l. multa. ff. de condi. & de mõ doc. in in l. 1. C. de his quæ pœ. nomine.

ta. Vñ cũ deẽ ius exigendi ꝫ ipſum Gaſparẽ, ſi monitus ẽt ab ẽpo
q erit & iudex & executor hoc caſu nõ ſoluerit, ſine dubio vr̃. in
2 cidere in pœnã. d. auth. †Per hæc rñdet ẽt ad aliud. Si diceretr̃ ipſe
dedit fideiuſſorẽ aĩo nouãdi &c. Nã cũ Gaſpar teneat̃ dare nõ li-
berat̃ dãdo fideiuſſorẽ ẽt locupletẽ. l. ꝓmiſſor. in ti. de ↄſt. pe. no.
in l. fi. ff. ſi cer. pe. in l. ſi hæres iuſſus ſit facere. ff. de le. 1. Nã ubi o-
pus e ſt facto non ſufficiũt uerba in c. 1. de eo q mit. in poſ. Nec a
mora in dãdo vr̃ excuſandus Gaſpar ꝓp inopiã & paupertatẽ, qa
difficultas ſoluẽdi nõ impedit oblig. cõmitti, & dari actionẽ. l. ↄti
nuus. §. illud. de ver. ob. & l. qđ te. ff. ſi cer. pe. imò vr̃ ꝙ in ꝑiudiciũ
dictæ ec. ſeruorũ legatariæ nõ potuerit ẽps, q eſt executor noua
re dictã obli. Gaſparis & ſibi, ꝓrogare terminũ ad ſoluẽdũ facere
ut in termino legali. ſ. poſt annũ Gaſpar nõ ueniat priuãdus. ar. in
l. 1. in prin. ff. loc. Nõ ob. ẽt fratrib. ſeruorũ, ꝙ pars iſti' pecuniæ
ſoluta fuerit dicto ẽpo. Nã & ſi integre ſolutis dictis 250. lib. Ga
ſpar eſſet liberatus ab eccleſia legataria, hæres. n. ſoluẽdo execu-
tori liberat̃. l. liberto. §. largius. ff. de ann. leg. ꝓp tñ partẽ nõ ſolu
tã in termino q̃tũcũq; modica eſſet pœna cõmitti vr̃. l. in execu-
tione. l. pe. de uer. ob. & no. in l. 5. §. ratio. in fi. de uerb. ob. & tenet
Spe. de obli. & ſol. Nec ẽt ꝑ receptionẽ partis vr̃ remittere pœnã
priuationis q̃ incurſurus erit, ſi reſiduũ nõ ſoluet in termino, ut
no. in l. 2. ff. ſi qs cautioni. in l. fi. de eo qđ cer. loco in ꝑal. §. pen. in
l. in executione. de uer. ob. Nec minus ẽt incidiſſe dr̃ in pœnã, qa
nũc offerat ſe paratũ ſoluere, licet. n. ad euitãdã pœnã legalẽ qua
lis eſt iſta poſſit ſp mora purgari ad effugiẽdum pœnã. l. hoc edi
cto. de publi. cũ no. p Ang. & alios hoc eſt uerũ, niſi ſit dies a lege
ꝑfixa, ut eſt hic annus ad exequẽdũ legata. l. magna. C. de ꝯben. &
cõmit. ſti. Iſta ſunt q̃ ꝓ parte iſtorũ fratrũ ſatis facere vñr. Sed hĩs
nõ obſtãtib. æſtimarẽ de iure ꝯriũ uerius eſſe. ſ. Gaſparẽ in nullã
pœnã priuationis incidiſſe, & ꝑ ꝯñs ſubſtitutioni locũ ſupeſſe, &
fr̃es ꝯtẽtos eſſe dr̃e ſi in eorũ monaſterio cõſtrueretur capella, &
iſta ſnĩa cõuenit uolũtati defuncti, & lex nõ refragat̃ ut oſtendã,
ergo &c. ff. de adul. l. miles. §. q dã. l. ab oĩb. in fi. prin. de le. 1. Pri-
mo. n. hoc uerũ eſt de iure, ꝙ ſi Gaſpar monitus fuit ut capellã fa
ciat, ex hac monitione nõ cõſtituit̃ in mora, qa ad faciẽdũ non te
net̃ ſed ad dãdũ 250. lib. quinimo in faciendo manus hr̃dis ligatæ
erãt & executorib. hoc incũbebat, ſiue alij erãt & executores, ſi-
ue idẽ ẽps q monebat. Nã nõ debuit monere ut faceret, ſed ut da
ret ad huc ut ipſe facere poſſet. & iſtud eſt de mẽte Bal. in aut. hoc
amplius. io pe. col. uer. q̃ro q teſtator dedit executores. Sed ſi fuit
monitus ut ſolueret legata, & ipſe erat impotẽs ad ſoluẽdũ, ad-
huc idẽ, ut nõ incurrerit pœnã. Nã licet impotẽtia nõ excuſet eũ
a mora, cũ obligõ ↄſiſtat in dãdo, nec ẽt excuſet a pęnæ cõmiſſio
ne, q̃ ex ſola mora cõmittit̃ ſ. all. l. cõtinuus. §. illud cũ ibi not. per
Bar. qđ te. ſi cer. pe. cũ ibi no. Ab hac tñ pœna priuationis putarẽ
inopiã & difficultatẽ ſoluẽdi Gaſparẽ excuſare. hæc. n. pęna icur
rit̃ nõ tm̃ ex mora, q̃tũ ẽt ex negligẽtia & dolo cõmiſſo ĩ ñ exeq̃ո
do, a quo dolo oĩs cã excuſat ut no. in l. 1. in fin. mag. gl. ſi qs ius
dic. & ad hoc optimè facit qđ no. Iun. io c. pia. de oſ. del. ubi dicit,
ꝙ ſi qs excõicat niſi ſoluerit ĩ. talẽ terminũ, ſi in fine termini nõ
fuerit ſoluẽdo, nec in dolo uel culpa quare deſiit eſſe ſoluẽdo, ẽt
ſi añ terminũ fuerit ſoluẽdo, nõ incidit in excõicationẽ ẽt ſi cõſen
ſit excõicationi. idẽ no. Io. An. in reg. iu. imputari. in mer. facit. l.
ſi reus paratus. de ꝓc. ubi facultatẽ pecuniæ nõ habuerit &c. Eſt
& tertiũ in caſu nr̃o, ꝓp qđ Gaſpar ab incurſu dictæ pœnę priua
tionis excuſat̃, qm̃ añ morã uel ẽt ſi poſt morã hoc feciſſet, dedit
fideiuſſorẽ aĩo nouandi, & ſic obligõ prima eſt teſtõ & oĩs mora
cõmiſſa & cõmittẽda in illa ſublata eſt ꝑ dictã obligationẽ nouan
tẽ. facit. ff. de cõd. fur. l. parui refert. ff. de uer. ob. l. ſcire dẽmus. §.
ſi a fure. facit l. 4. §. ſi ex cõuẽtione. ff. de re iud. l. ualerianus. ff. de
ꝑto. ſtipul. Nã cũ in exercitiũ iſtius actionis, q̃ dat̃ ad iſtas. 250. li.
ſit cõe. ſ. eccleſiæ ſuorũ tanq̃ legatariæ. ut ſ. dixi & ẽt executore.
ſ. dñi ẽpi. Ẽps ſi ꝑoccupauit illud, quicquid fecerit, vr̃ valere, & ſic
talis obligatio nouans & ꝓrogatio termini, & ſi ꝑiudiciũ fieret
eccleſiæ ſeruorũ, nã hoc nõ debat expectare ipſa eccleſia ſeruorũ
. ſ. morã cõmitti, & ẽt ſi ꝯdixiſſet in hoc dño ẽpo non erat audien
da, quia extante neceſſitate debitoris & inopia nõ habebat cãm ꝯ
dicendi in hoc ergo. ar. in l. dotẽ. ff. ſo. ma. ¶ Et ita ut ſ. ſcriptũ eſt
vr̃ de iure dicendũ mihi Ang. placentino de caſtro V. I. doct. mi
nimo Bonon. legenti ſalua ſp ſnĩa cuiuslibet melius ſentientis,
& ad fidem me ſubſcripſi & ſigillaui.

SVMMARIA M

1 *Epiſcopus qui ſuccedit in locum executorum teſtamentariorum poteſt proroga re terminum hæredi ad ſoluendum legatum ad piam cauſam.*

2 *Hæres, an poſt terminum iterum priuetur, & quid ſi dedit fideiuſſorem, & quid contra pupillum hæredem grauati.*

CONSILIVM CCCCLVII.

1 IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ †Iſte dñs ẽps cõmẽdatarius,
in quem fuit deuoluta executio per mortẽ executo
rũ relictorũ in teſtõ, potuit ex iuſta cã ꝓrogare ter
minũ anni, qui incidit a die monitionis, ut in auth.
hoc amplius. & hoc determinat Bald. in l. nulli. C. de epi. & cle. io
2. col. in uerſic. Sed nunquid ẽps. Et vr̃ hoc eſſe gñaliter uerum in
quolibet termino legali, ut iudex competens ex iuſta cã poſſit il
lum prorogare. iuxta no. per Bar. in l. 2. ff. de re iud. Ex quo ſequi
tur, ꝙ cũ iſta ꝓrogatio facta fuerit ante lapſum anni, incepti a die
primæ monitionis, & ſic anteq̃. pœna legalis eſſet commiſſa, non
per lapſum eiuſdem, ꝓut determinat idẽ Bal. expreſſè in l. 1. C.
de his quæ pœ. noie. in 10. q. & probatur in l. lecta. §. ſed cũ for-
tis. ff. ſi cer. pe. & ff. de verb. obli. l. cum ſtipu. ſim mihi a proculo.
quia facta fuit ex iuſta cã. ſ. ꝓp impotentiã allegatã per dictũ Ga
2 ſpa. ar. ff. de neg. geſt. l. diuortio. ver. nõ. n. veſtigio &c. †Sed dubiũ
eſt, an poſtea per lapſum biennij fuerit commiſſa. vr̃ ꝙ ſic per id
quod idem Bal. ibi no. ſ. in d. l. unica, C. de his quæ pœ. no. in 10.
q. & Inn. in c. præterea requiſiti. de ap. ibi. Et hæc uerã ſunt &c. ꝯ
rium eſt uerius, quiã præfatus dñs ẽps in dictum caſum ſibi aliter
prouidit, quia recepit expromiſſorẽ qui ſe obligauit aĩo nouan-
di & liberandi dictũ Gaſp. vñ cenſetur præfato dño ẽpo ſolutũ &
ſatisfactũ de eo qđ debebatur occaſione dictæ cõmiſſariæ uel di-
cti teſtamenti. ff. de pig. act. l. ſi rem. §. ſatiſfactum. & ſic ceſſat pœ
na legalis, ſicut qñ teſtator aliter ſibi prouidet in caſum caſſatio-
nis, quia ꝓuiſio hominis facit ceſſare prouiſionem legalẽ, ut pa-
tet ex his quæ habentur in l. ſi fundum ſub conditione. §. ſtichum
ſempronio. ff. de leg. 1. per Bar. & l. liberto. §. lucius. ff. de ann. le-
ga. per eundem iuncto eo quod habetur in l. fi. C. de dot. præmiſ.
Et prædicta procedunt præſuppoſito etiam ꝙ biennium tranſiue
rit uiuente dicto Gaſpa. Si uerò poſt mortem eius & viuente filio
ſuo pupil. eius hærede, tunc ultra rationem prædictã ſubeſt alia;
quia pœna non potuit eſſe commiſſa uiuente Gaſpare nondum
tranſacto tempore biennij, etiam ſi tunc cum mortuus eſt, rãtum
tranſiuerat de biennio quod infra id quod reſtabat, opus fieri nõ
poterat, cùm iſta ſit pœna legalis ut in c. commiſſa. de ele. li. 6. in
prin. ff. de uer. ob. l. inſulam intra biennium. licet ſecus in conuen
tionali. l. cum ſtipulatus ſim mihi a proculo. eo. ti. & ibi plene no.
Nec poſt mortem potuit committi ex mora pupilli, uel infantis;
quia per lapſum biennij non fuit in mora conſtitutus ipſe pupil-
lus. l. cum filius. §. io hac. in fi. & l. ſi pupillus. Nec ob l. ad diem.
eo. ti. ubi committitur hæreditate etiam iacente, quia ibi loqui-
tur in pœna conuentionali. Et poſito ſine prẹiudicio ꝙ ipſo iure
talis pœna fuiſſet cõmiſſa contra ipſum pupillum ꝓp lapſum tem
poris conuentionalis in eius uita, & poſt mortem patris, dabatur
ſibi reſtitutio in integrum tam ratione pupillaris ætatis, quam ex
generali clauſula, ſi qua iuſta cauſa &c. de qua in l. 1. §. fi. ff. ex qui
bus cau. ma. ut no. io d. l. ad diem. & in d. §. in hac. quod beneficiũ
reſti. in integ. ille pupillus ad ſuum hæredem. ſ. ſubſtitutum pu-
pillarem tranſmiſit. ff. de inte. reſt. l. non ſolũ. tp̃s aũt reſtitutio-
nis in inte. petendę. ſ. quadrienniũ continuum a tp̃e lapſi biennij
ꝑdicti nondũ lapſum eſt. C. de tẽp. in inte. reſt. l. fi. ſed adhuc ſuper
ſunt anni duo cum incepit currere 1433. de menſe Iunij, & com-
pletum fuerit in 35. vnde ad cautelam ſi ita eſt, quod fuerit lap-
ſum biẽnium poſt mortem Gaſparis uiuente pupillo, bonum eſt
petere reſtitutionem aduerſus lapſum tp̃is, & aduerſus commiſ
ſionẽ pœnæ ſi qua cõmiſſa foret. Si verò trãſactũ fuerit biẽnium
poſt mortẽ Gaſparis, & ẽt poſt mortem filij ſui, adhuc dicto ſub
ſtituto competit reſtõ ex cſa gñali prædicta, ſi anteq̃ adiret hære
ditatem pupilli ſui fuit lapſum, uel ẽt poſt anteq̃ ſciret aſſignatio 5
nẽ illius termini, uel ẽt poſtquã ſciuit ſi ſibi non ſupererat tm̃ de
biennio ꝙ poſſet opus perficere, per id quod hr̃ & no. per gl. in l.
ſi partem. §. fi. & l. ſi ſic. circa fi. gl. magnæ. ff. quemad. ſer. amit. per
l. & attilicinus. de ſer. ruſt. præd. & per id quod no. Bar. in l. 1. §. ſi
quis autem propter inundationem. ff. de iti. actuq; pri. & l. ab ho
ſtib. §. ſed quod ſimpliciter. ff. quib. ex cau. ma. Et ex his patet ue-
ritas huius rei, nec expedit aliter an ſingula dubia formata reſpõ
dare. ¶ Et ita dico & conſulo ego Pau. de Ca. V. I. doctor, & ad fi
dem me ſubſcripſi & ſigillaui.

SVM-

S V M M A R I A.

Statuto cauento, quòd reſtituta mercede integri anni dominus pro ſua habitatione poſſit domum auferre ſcholari, quomodo intelligatur.

A L L E G A T I O N E S.

¶Si dn̄s pēſionē ītegrā ab initio recepiſſet. ſ. uigiti & illa 20. reſti
tuere uellet, & domū ſcholari auferre, licet adhuc d' anno reſtarēt
tres mēſes nemini dubiū eſt, ꝙ poſſet nec ꝑ iſtis trib. menſib. q̄ re
ſtarēt, aliq̄d de ſuo dar̄ tenerē, licet ſcholaris ultra pēſionē ei reſti
tutā diceret ſua ītereſſe. ſatisfactū eſt. n. ſtatuto uniuerſitatis ſcho
lariū diſponēti, ꝙ reſtituta pēſiōe ītegri anni dn̄s, ꝑ ſua habitatiōe
domō ſcholari auferre poſſit. l. 2. §. ꝯuenire. ver. legi. ſatisfactū eſt
&c. ff. de iud. Ego ſine dubio ēt dicerē, ꝙ ſi dn̄s nō recepit integrā
pēſionē, ſed tm̄ ꝑ rata t̄pe quo ſcholaris habitauit. pone recepit. 15.
ꝑ nouē mēſib. cū ꝑ 20. ī anno domus locata fuerit dicta 15. rece
pta reſtituēdo & remittēdo 5. ꝑ futuris trib. mēſib. domū ſcholari
auferre poſſit, n̄ aūt teneat̄ illa 5. ſcholari de ſuo dare. Sic. n. eēt dn̄a
deterioris ꝯdōnis, q̄ñ integrā pēſionē nō recepiſſet, & ſic illius cō
modū apud ſe interī n̄ habuiſſet, ſi dicta 5. de ſuo dare teneret̄, q̄ ſi
ītegrā pēſionē ab initio habuiſſet & cōmodū ex illa pcepiſſet, quo
caſu ut ſ. dixi de ſuo nihil ſupadder̄ teneret̄. Sufficer̄ ergo dēt ſcho
lari, ꝙ illa 5. ſibi remittāt̄ & ſoluta reſtituāt̄, & qd̄ gratis 9. mēſib.
domū habitauerit, cū tn̄ de iure cōl ꝑ 9. mēſib. q̄b. habitare licuit
nec reſtō nec remiſſio fieri dr̄et. Sed ſolū ꝑ t̄pe quo ſcō dn̄i iuſto
& ſu pueniēte habitare n̄ eēt ꝯceſſum. l. ædē. cū ibi no. C. loca. ff. e.
l. ſi fund'. & qd̄ ple ue hr̄ ī l. ſi uno. §. itē cū q̄dā. e. ti. Et ſic patet q̄tū
dictū ſtatutū ꝑ'iciat inq̄linis, nec ſcholaris q̄ri pōt ꝙ ꝑ trib. mēſi
bus futuris domū aliā ꝑ 5. nō repiet, & ſic dānū ſuū nō pēſabit &c.
ꝑut ſtatutū uelle vr̄. ita ſicut hoc dicere nō poſſet, ſi ītegra 20. ſol
uiſſet, & illa ſibi reſtitueret̄, ut dixit, ita ſi ſoluit 15. & illa reſtituāt̄
& 5. ſibi remittant̄, nihil dicere pōt cū iſta paria videant̄. de teſt. c.
veniēs. ff. de ꝯd. ob cām. l. ſi mulier. l. ſi ſpōſus. §. t. de don. inter vi.
Idē dicēdū eſt ꝑ oīa ſi ex 15. q̄ ſunt pēſio nouē mēſiū, q̄b. habitauit
ſcholaris 7. tm̄ ſoluiſſet, ꝑut fuit ī caſu p̄nti, nā dn̄s reſtituēdo. 7. re
cepta, & remittēdo 8. & alia 5. ꝑ trib. mēſib. futuris domū auferre
p̄t. Nec ob. ſtatutū ꝙ p̄ciſè velle vr̄, ut nō poſſit auferri, niſi ītegri
anni pēſio reſtituat, qd̄ ſtatutū vr̄ intelligendū, reſtituat ſi recepit,
& ſi nō recepit, de ſuo det. cū & q̄ tenet̄ reſtituere ſiue reddere, da
re ēt teneat. l. hæres meus. ī prin. de le. 3. Nā imo ſtatutū nō dēt ſic
intelligi, ſed rectus ei' intellr̄s eē vr̄, ꝙ integra pēſio reſtituat̄, ſi fue-
rit recepta, ſi n̄ fuerit recepta, oblīgō remittat̄, q̄ remiſſio lo ū ob
tinet dationis ut ſ. dixi. Alīs ſi dn̄s de ſuo dare teneret, ēt ubi pēſio
ſibi ſoluta n̄ fuerit, ſeq̄ret ꝙ ſi. 11. mē. & ultra ſcolaris ſtetiſſet ī do
mo, & dn̄s nihil recepiſſet, teneret ſibi ītegra. 20. dar̄. & ſic habuiſ
ſet domū gratis & illa 20. lucraret̄, & iſta nō fuit ſtatuti ītētio. Seq̄
ret ſīr ī caſu p̄nti ꝙ ſi ſcholaris ſtetiſſet 9. mēſi. & dn̄s 7. tm̄ recepiſ
ſet, teneret̄ n̄ ſolū ſeptē recepta reſtituere, ſed & octo q̄ deficiūt ad
ratū 9. mēſi. & ēt 5. ꝑ 3. mē. futuris, qd̄ vr̄ abſurdū. ergo &c. de p̄b.
c. dudū. §. ꝯſiderātes. ibi q̄a foret abſurdū. lib. 6. l. nā abſurdū. ff. de
bo. li. de ne. ge. l. pōponi' ſcribit. l. diuortio. §. alioq̄n. ſo. ma. l. oſti
dius. cū ſi. de le. 3. Sed nūc ꝑ ſcholari facere vr̄. Ponam' ꝙ ſchola
ris integra 20. ſoluiſſet, & ī domo ſtetiſſet 11. mēſi. & ultra, & dn̄s 3
uellet domū auferre, ſm̄ p̄dicta dēt integra 20. reſtituere, ſm̄ qd̄
ſcholaris gratis toto quaſi anno domū habuit, & dn̄o nullius p̄tis
anni uſus remāſit, & tm̄ hoc vr̄ tolerari ex uigore ſtatuti. Ergo ēt in
caſu p̄nti tolerādū vr̄, ut poſtq̄ uſus domus ſuæ ꝑ trib. mēſib. ſibi
remanet, illi' t̄pe pēſionē ſcholari de ſuo ſoluat nō ſolū remittat,
ut ſic cū illis 5 ſcholari datis & aliis 5. ſibi remiſſis, & ſic cū 10. a-
liā domū ꝑ his trib. mēſi. repiat, q̄ cū 5. repire n̄ poſſet, & ſic dānū
ſuū pēſabit, & locus fiet ſtatuto. Multū tn̄ obſtat rō ſupra facta.

S V M M A R I A.

1 *Furem, qui furatus ſit hoſpitali, eripientes per uim de eccleſia, an ſint puniendi ut uiolatores.*

2 *Fur an uendit in cimiterio uel prope, an extrahentes ei.*

3 *Eccleſia eſt priuilegiata, quomodo intelligitur priuilegium circa hanc materiam, ne ad eam confugiens ſit extrahendus.*

C O N S I L I V M CCCCLVIII.

a ¶ Valeret. Add. ad materiam Io. de Imo. in l. etiam. ff. ſo. ma. doc. in c. dudū. de elect. & in c. olim. de uer. ſig.

IN Chriſti nomine Amen. ¶Viſo caſu ꝑpo
ſito & plurib. du
biis q̄ p ordinē ex illo eliciū̄. Rn̄deo ad id de quo pri
cipali dubitat̄, vꝫ † an iſti de iſto oppido aliq̄ pœnā 1
incurrerint tanq̄ ſacrilegi & uiolatores īmunitatis ec
cleſiaſticæ, eo q̄a hunc furē p uim abſtraxerunt uel mādauerūt ex
trahi de choro monaſterij inuitis monachis, qd̄ idē eſt l. 1. §. ait p̄
tor. & §. deieciſſe. de ui & ui arm. & ad mortē dānauerunt. Et cōi
cato cōſilio cū dn̄o meo Do. Paulo de Caſt. dicimus & cōſulimus
qd̄ p̄fati nullā penā īcurrerint. Primò, q̄a iſte fur erat ſacrilegus, fu
ratus. n. fuerat ī hoſpitali fundato ſupioris auctoritate, ut in caſu
ponit̄, unde licet dictū hoſpitale n̄ eſſet cōſecratū, nec in eo diuina
officia celebrarent̄, erat tn̄ locus eccl'aſticus & gaudebat īmunita
te eccleſiaſti. quātū ad hoc ut ad ipsū cōfugiētes tuti ſint, ut ī c. pe.
& ibi no. de īmu. eccle. unde gaudet ēt quantū ad aliud, ut furātes ī
eo dicant̄ furari in eccl'a, & p cōſequēs dicātur ſacrilegi. Sacrilegi
āt ī nulla eccleſia, tuti eſſe debēt, cū in eccl'ia deliquerint, ut eſt ca
ſus in. c. ad ep̄os. 17. q. 4. & no. gl. in c. p̄cedēti. qd̄ īcipit frater cor-
ep̄e. in gl. 2. ea cauſa. & q. Ex quo patet qd̄. c. fi. de imu. eccl. habet
locū nō ſolū in homicidijs & mutilātibus ſed ēt in furibus furāti
2 bus & delinquentibus in eccle. & ita ibi ēt cōuer notat̄. † Secūdo
hoc idē ꝑbatur p eādē rationē. nā iſte fur res alibi ſubtractas fur-
to ꝯtractauit & expoſuit uenales iuxta cimiteriū dicti monaſterij
ad duos paſſus, ſiquidē ꝯtractaſſet ī. ipſum cimiteriū ꝯtractando de
nouo in diuerſo territorio. ſ. in cimiterio ecclæ qd̄ eſt diuerſū a
territorio ꝑphano, nō eſſet dubiū qd̄ nouū furtū uideret̄ cōmiſiſ
ſe ibid. ut no. Bar. in. l. ſi dn̄iū. de fur. & p ꝯſequēs cōfugiendo ad
eccleſiā non eſſet tutus ut. ſ. dixi. Eodē mō non eſt tutus ꝯtractando
rē furtiuā in loco ita ꝑximo uicino & adherēte ipſi cimiterio, q̄a
qd̄ de iure eſt de cimiterio & eius finibus eſt ēt de his q̄ finib' ad-
herēt. de parochijs c. ſup eo. de rei uē. q̄ religioſis. & in ꝑpoſito
tex. cū gl. 1. in. c. ſi q̄s cōtumax. 17. q. 4. & dicit do. iu. d. c. ſup eo.
qd̄ in arbitrio iudicis eſſe debet, q̄s locus ratione cōfiniū & adhe
rentiæ īmunis eſſe debeat, & nemini dubiū qd̄ adherētia iſta duo
rū paſſuū debet cēſeri, & uideri cuilibet iudici talis, de qua loquū
tur iura p̄fata. ſ. c. ſup. e. &. c. ſi q̄s cōtumax. oā modica trāſgreſsio
nō ē extra rē. Ita ſolet alle. l. iā dubitari. ff. de hær. īſt. & no. in. l. 1.
ff. ſi cer. pe. in prin. Ad qd̄ ēt cōe facit, q̄a malitijs hoīm eſt obuiā
dū, maximè delinquētiū, q̄a magna rō. ſ. publica ſuadet pœnas ob
maleficia ſolui. ff. de fideiuſ. ſi a reo. §. fi. Iſte q̄dē fur nō introdu-
xit res ſubtractas intra & infra cimiteriū dubitans de eo qd̄ ſ. di-
xi, vꝫ ne ibi ꝯtractādo diceret̄ nouū furtū in eccleſia ſiue cimite-
rio cōmittere, & p ꝯn̄s nō eſſet immunis & tutus p ī. dicta. Ideo
ꝯtractauit illas extra cimiteriū ꝑpe tn̄ ipſum hoc. ſ. aio cū expeditur
ſtatim intrandi cimiteriū, & ſe ſaluandi & ita fuit ſecutus, vn̄ qua
lis fuerit animus ſuus, exit' cōprobauit. de acq. poſ. l. exitus. Qua
lis ergo fuerit animus in p̄cedentib. ſequentia demonſtrat. ff. de
natu. libe. l. cū quis. in fi. l. ſed iuli. §. ꝑinde. ff. ad macedo. & no. gl.
18. diſt. c. peruenit. l. qui ꝯcubinā. §. res amotas. in fi. ff. rer. amo. Si
ergo iſte animus p̄ſumit̄ fuiſſe in eo. ſ. delinquendi ſub ſpe immu
nitatis eccleſiaſticæ, caſum habemus in d. c. fi. de im. ec. qd̄ ſe red-
didit indignū. nā ſub ſpe ueniæ nemo debet delinquere. de cle. ex
cō. mi. c. illud. §. fi. Ex his ꝯcluditur qd̄ iſti regentes qui mandaue
runt p uim extrahi de eccleſia iſtū furē, & puniuerūt cū ad mortē
iuſtitia mediante non ſunt uiolatores eccleſiaſticæ libertatis, nec
incurrunt penas uiolantiū eccleſias. de q̄bus in p̄ſato. c. ſi q̄s cōtu
max. & c. ſeq. 17. q. 3. q̄a legis auctoritate fecerunt p ſupradictas
rōnes. ff. de adulte. l. graccus. Nec iuris executio habet iniuriā. ff.
3 de iniur. l. iniuriarū. in prin. † Nec ob. p̄cedentibus, qd̄ monaſte-
riū iſtud & monachi habēt priuilegia apoſtolica concedentia, qd̄
confugientes ad ipſum ſint immunes, quod priuilegium ut ali-
quid operetur, ꝙ aliquid ultra ius commune concedat, ea enim
uidetur natura priuilegij. 3. di. c. priuilegia. uidetur intelligendū
ut etiam ſacrilegi et delinquentes in eccleſijs ad dictum monaſte-
rium confugientes ſunt immunes. licet alias de iure non eſſent.
arg. de priui. c. ſi Papa unum. li. 6. ff. de leg. 1. l. ſi quando. Nam nō
eſt uerum, quod per predictum priuilegium licet ſimpliciter con
ceſſum uideatur diſpenſatum contra. d. c. & d. c. ad epiſcopos. 17.
q. 4 ſed dictum priuilegium, quod potius eſt reſcriptum quam
priuilegium, eſt intelligendum ſecundum ius commune, & inter
pretandum ſecundum illud. de reſcrip. c. cauſam quæ. ſ. in alijs de
linquentibus extra eccleſiam ad eccleſiam confugientibus. Nec
ob. quod priuilegium nihil operabitur, nam imo operabitur id
quod not. glo. fina. in c. frater. 17. q. 3. Eſt enim ita intelligendum
priuilegium, ut potius ualeat quam ooo. de uerbo. ſignific. c. abba
te. & quod not. in l. ſi quis a filio. de lega. 1. Sed ſi intelligeremus,
quod tale priuilegium daret immunitatem etiam delinquentibus
in eccleſia, eſſet contra caſum. d. c. ad epiſcopos. et p conſequens
2 non ualeret [a] cum in priuilegio non ſit clauſula derogatoria. de
capell. monachorum. capitu. penulti. l. reſcripta. de precib. impe-
ra. offeren. 25. quæſtio. 1. reſcripta. & quod plenè not. in cap. 1. de
conſti.

conſti.lib.6. Ex his patet, ꝙ iſtud nõ eſt priuilegiũ ꝓprie, ſed reſcrip. potius. Præterea dato, ꝙ priuilegiũ monachorũ extẽderet ſe ẽt ad ſacrilegos delinquẽtes in eccłijs; priuilegiũ in hac parte eſſet ꝯ ius cõe & contineret merũ fauorẽ & priuilegiũ, vñ illi fauori ipſi monachi & cap. remittere & renunciare potuerint ea cũ interuenientibus ſolẽnitatibus. c. 1. de reb. eccle. lib. 6. qa ſuo priuilegio & iuri ꝓ ſe introducto tacitè & multo ſortius expreſsè renũciare qs põt. 7. q. 1. c. q̃ periculoſum. de reg. iur. c. ſtatuimus. c. ad apoſtolicã. & de priuilegijs. c. ſi de terra ẽ ii. Poſtremò ꝙ iſti de oppido õ ſint moleſtãdi nec incurrerint pœnas iuris velut uiolatores eccłiæ, facit qa, & ſi uiolatores eſſent, qđ negat̃ p ſupradicta, talis tñ pœna hodie nõ exigit̃, qa p deſuetudinẽ eccłia ipſa ꝑdidit ius exigendi hmõi pœnas, vt atteſtat̃ glo. in c. cũ multæ. in gl. 3. 15. q. vlti. cui atteſtationi gl. & habita deſuetudine ſtãdũ eſt. iuxta no. p gl. in l. 2. C. ſi ſcđo nup. mu. & Bar. in l. ꝯficinni. de in. codi. Ex ꝑdictis patet rñſio ad ſingula dubia ſuperius formata, licèt nõ ſm ordinẽ dubiorũ. ¶ Et ita ut ſ. ſcriptũ eſt, dico & cõſulo iuris eſſe ego Ang. de ca. V. I. doct. legẽs ĩ fœlici ſtudio Paduano iura canonica, & id ipſum videtur domino genitori meo D. Pau. de ca. cuius etiam mandato ſubſcripſi & ſigillaui. Paduæ die 5. Janua. 1441.

¶ Caſus talis eſt.

¶ D. Speronella hñs D. Dorotheam matrem Luciam filiam infantem trium menſiũ ex Mattheo eius uiro ꝑmortuo condidit teſtm̃, ĩ quo vſumfr. oĩm bonorũ ſuorũ reliq̃t. D. Dorotheæ eius matri, & vlem hr̃dem inſtituit Luciã infantem & poſt eius Luciæ mortem ſi deceſſerit ſine liberis, ſubſtituit eãdem D. Dorotheã matrem. Deceſſit teſtatrix p diem poſt Luciã infantem. Relictis ſibi ab inteſtato hr̃dibus Chriſtophoro & Ioãne Michaele fratribus ex latere pr̃is tñ. Erãt. n. iſti filij Matthei ex alia uxore, q ex forma ſtatuti tanquã agnati excludũt a ſucceſſione illius Luciæ ſororis ꝑfatã D. Dorotheã auiã mr̃nã. mõ q̃rit̃ de pluribus. ¶ Primò, nunqd d. Chriſtophorus & Ioãnes Michael hr̃des infantis reperiãt ius & facultatem adeũdi hæreditatem. d. dñæ Speronellæ teſtatricis & matris dictæ infantis in ipſa hr̃ditate Luciæ infantis; Et vr̃ ꝙ non, poſtquã nõ fuit adita, & ſic hr̃ ꝑinde ac ſi non fuiſſet delata. Võ illa vr̃ remanere apud D. Dorotheam, q̃ fuit ſucceſſura Speronellæ eius filiæ; ſi ad iſtam infantem non fuiſſet delata. l. ſi infanti. C. de iure delibe. Hæreditas. n. ẽt mr̃na nõ adita nõ trãſmittit̃ ẽt p l. illam. de his qui ante aper. tab. niſi ad deſcendentes, & tales non ſunt d. Chriſtophorus & Io. Michael. In ꝯrium quia vr̃ ꝙ infans ad iſtos hr̃des ſuos tranſmiſerit ſaltem ius deliberandi. Habebat. n. infans auiã paternã tutricem teſtamentariam quæ ſciebat Speronellam mortuã & ꝑuenta mortalitate infantis eius noĩe non potuit adire. Vñ p ꝑ ſcientiam tutricis fuit ius deliberãdi tranſmiſſum ſm Bar. in l. qui duos. Circa iſtam tñ tranſmiſſionem iuris deliberandi facit dubiũ, qa licèt iſta tutrix ſciret mortem Speronellæ, eius tñ teſtm̃ ignorabat, & ſic ignorabat an ex teſtõ uel ab inteſtato hæreditas materna ad infantem fuerit delata. Võ põt dubitari verũ hoc habeat impedire iſtam tranſmiſſionem. Et in hoc conſideratio habeat̃. Cõſideratur ẽt an iſti hæredes infantis ſaltem p viã reſti. in integrũ venire poſſint ad ipſam hæreditatem Speronellæ, quaſi infans læſa ĩ arti. mortis illã reſtõnem tranſmiſerit. p l. pantonius. quã doct. in l. ſi infanti. volũt habere locũ ẽt in infante decedente hæreditate non adita, vt ſic illa lex ſi infanti. q̃ vult ꝙ hr̃ditas habeatur ꝓ non delata ſi infans nõ adiuerit, intelligatur. ſ. mero iure, ſed per reſtõnẽ in integrum hæredes infantis ad illam venire poterunt. Et ſic q̃ritur qđ remedium verius cõpetit iſtis hæredibus infantis ad iſtam hæreditatẽ Speronellæ. An remedium iuris deliberãdi, an uerò reſtitutionis in integ. Nam & ꝙ per remediũ reſtõnis in integrum nõ veniãt facit, qa ſic reſtituerentur ꝯ auiam maternam, quæ alias de iure cõi iſti infanti fuiſſet ſucceſſura, & non iſti fratres patrueles. Vñ æquitas, in qua fundari vr̃ reſti. in integ. nõ vr̃ ſubeſſe ſm Bal. C. de cadu. tol. in ꝯrium quia in effectu petunt ſe reſtitui ex perſona infantis ad hæreditatem Speronellæ, cui infans ſola cùm eſſet filia ſuccedebat excluſa D. Dorothea matre eademq; auia reſpectu infantis. vt in auth. ĩ ſucceſſione. ¶ Dubitatur ex themate prædicto ſecũdo & principaliter. Præſuppoſito ꝙ altero de dictis modis iſti Chriſtopho. & Ioã. Michael admittantur. Cùm certum ſit eueniſſe diem fideicommiſſi relicti dictæ dñæ Dorotheæ. Vtrum de hoc fideicommiſſo duplex quarta poterit deduci. Et vr̃ ꝙ nõ, quia ſic eodem tpe deducerentur cum cõditio fideicommiſſi extiterit per mortẽ infantis ante aditã hæreditatem, vñ una tñ. ſ. legitima vr̃ poſſe deduci. In ꝯrium qa fideicom. ab initio fuit ꝯdõnale, & ſi hæredes infantis ex perſona infantis nõ adeunt uigore iuris deliberandi, perinde eſt ac ſi retro infans adiuiſſet. arg. in l. hæres q̃cunq;. de acqui. hære. & ſic ſm cõem opi. duæ quartæ veniunt deducendæ. Et in hoc conſideret, an aditio hæredum iſtius infantis retrotrahatur ad tp̃s, quo hæreditas fuit delata infanti, an verò ad tp̃s quo fuit ad dictos hæredes delatum ius deliberandi, & iſtud ſm vr̃ verius. arg. l. bonorum. rem ratam habe. qđ ſi eſſet, ſtat primum dubium ſ. iactum, per qđ uidebat̃ ꝙ ltĩma tñ & trebellianica deducat̃. ¶ Dubitatur & tertiò principaliter, poſito ꝙ ẽt trebellianica deducat̃, an utraq; quãtum ad uſumfr. deduci poſſit. Et quãtũ ad ltĩmam clarum vr̃, qa p legatũ vſufr. oĩm bonorũ, uſufr. ltĩmè non eſt imminutus, nec potuit iminui. C. de inoff. teſta. auth. nouiſſima. in ult. gl. Quantũ aũt ad trebellianicã, vr̃ ꝙ uſufr. illi' nõ dẽat̃, ſed tñ ꝓprietas in uita dictæ dñæ Dorotheę, & ſic reſtõ fideicom. dña Dorothea in dimidia iſtius hæreditatis habet ꝓprietatem & uſumfr. caſualem cũ illa cõſolidatũ. In tertia uerò alterius dimidiæ, in qua conſiſtit trebellianica hæredum iſtius infantis, ipſa hẽbit vſumfr. formalẽ, & ſola ꝓprietas ad dictos hæredes pertinebit. In ꝯrium, qa imo ẽt uſumfr. trebellianicæ hæredes iſti hẽre debeant. Nam cũ dẽatur quarta trebellianica ẽt uſufru. eius deberi debet. arg. ff. de uſufr. l. oĩm. Nec dicẽdũ eſt, ꝙ p illud legatũ uſufr. oĩm bonorũ teſtatrix videat̃ ꝓhibuiſſe uſumfr. trebellianicæ, ſicut nec trebellianica vr̃ ꝓhibita quantũ ad ꝓprietatem, licet teſtõr mandet reſtitui oĩa bona niſi alijs uerbis ꝓhibeatur. iuxta not. in l. centurio. Qñ. o. teſtator legauit uſumfr. oĩm bonorum. D. Dorotheæ intellexit de tpe, quo ipſa ſuperuiuet infanti, nõ aũt cogitauit de tpe poſt mortẽ infantis, ꝯ tunc. n. plenius ꝓuidit matri. ſ. de ꝓprietate, vnde uigore dicti legati non vr̃ ſine dubio ꝙ ex mente defuncti hẽre debeat uſumfr. trebellianicæ. Videatur in oĩbus ſ. dictis ꝓ parte hæredum iſtius infantis. Si tutores iſtius infantulæ ignorarunt teſtm̃ Speronellæ, & utrum earum pup. eſſet inſtituta, & ꝓ qua parte, certè ea hoc ignorarũt hæreditatem ſibi fore delatam. Nam ut delata ſciatur, oportet ſcire ex quo capite, an ex teſtõ uel ab inteſtato. l. ſi is ad quem. ff. de acqui. hære. & ibi no. & in l. ueteris. & in l. is põt. cod. tit. Eſt bene uerũ, ꝙ qa iſta auia pr̃na tutrix erat comũcta, ꝑſumitur ſciuiſſe mortẽ. Item teſtm̃ præſertim ſi ꝓbaretur eam tũc ibi fuiſſe, uel fuiſſe famã publicã illam feciſſe hæredẽ filiam ſuã, vt cõiter facere conſueuit, qñ teſtamenta nõ fiunt in ſcriptis vt fuit hoc caſu, vt declarat Bar. in d. l. is põt. ubi ꝓpriè loquitur in trãſmiſ. iuris deliberãdi in 7. col. ibi. Sed pone &c. Sufficeret ẽt vehemens opi. tutricis de teſtõ & inſtõne ipſius pupillæ. l. cum qdam. §. qđ dr̃. de acqui. hære. & ibi oo. & Bar. in d. l. is põt. Si tñ hæc nõ ꝓbarent, & ignorãtia ſupponatur, cuius ꝯrium meo iudicio de facili probaret̃ ex cõiũctione tutricis, cõuerſatione, & fama pub. Profectò nõ eſſet dubiũ ius deliberandi non fore tranſmiſſum; requiritur. n. ſcientia delationis, antequã tranſmittat̃. l. cũ antiquioribus. & ſufficit ſcientia tutoris Bar. in l. qui duos. & Bar. & oẽs in l. ſi infanti. & d. l. cũ antiquioribus. Vnũ dico, ꝙ ſi tutrix ꝑdicta eſſet data a matre, ꝙ non teneret niſi cõfirmaretur. l. tutore nõ a patre. qm̃ mater mero iure nõ dat tutorem in teſtõ, & iõ cõfirmatione opus eſt, ut ibi oo. & ante confirmationẽ nõ ſufficeret ſcia eius. Ego tñ ꝑſuppono, ꝙ habita auia pr̃na erat tutrix teſtamẽtaria data a patre, & ita ꝑſuppono. ¶ Sed uidendum, an ſi ſcia nõ ꝓbatur & ſic ius doli nõ fuit tranſmiſſum, an ſaltem hæredibus infantis competat reſtõ ad adeundam hæreditatem D. Speronellæ. Et alias dicebam qđ non omiſſa diſputatione antiqua, de qua ẽt p Bal. qui reprehendit Bar. in infante & Saly. idem ꝯſuluit ꝯ Bart. licèt ipſe Bal. in cõſulendo adduxerit Bar. ut ibi refert Ang. Poſt portam namq; habita diſputatione tenendo cõem ſñiam ꝙ ex perſona minoris infantis detur reſtõ, dicebam tunc poſſe dari reſtõnem qñ non ſubeſt perſona in qua ſit maiore æquitas in admittẽdo eam ad illam hæreditatem, q hæredes minoris ex beneficio reſtitutionis, ut eſt in caſu noſtro. Nam D. Dorothea ſuccederet filiæ ſuæ Speronellæ ab inteſtato repulſis his de quibus. ſ. de iure cõi per iura uulgaria, ergo iniquum eſt ex beneficio reſtitutionis, qđ ex æquitate inſurgit, ut mater priuet̃ luctuoſa hæreditate filiæ, quæ per eius neptem adita non fuit, nec quo ad illam ius deliberandi tranſmiſſum. ita voluit Bald. in l. non pro minore. C. ad orfi. p illum tex. & in l. 1. de his qui ante ap. tab. ſic intelligẽs. l. q. duos. l. pantonius. tangit etiam is in nouiſſimo. vñ ex iſtis remanerent

nerent iſti deſtituti, q̃a nō pōt hēre hēditatē Speronellæ, niſi ꝓbetur ſeia tutoris eo mō quo. ſ. dixi. Si tñ ex iure tranſmiſſionis iuris deliberādi venirent, & ſic adirent, & hēret locū fideicōmiſſaria ſubſtō, nō dubito lītimam & trebellianicā detrahi poſſe, quia * diuerſis tēpibus detrahendæ veniunt iuata * cōem ſnīam puto ēt aditionē ex iure deliberandi trahi retro ad tp̄s delatæ. l. hēs qñq; qm̄ ea iure tranſmiſſo adeūt, & in hoc nō facio vim. Illud ēt puto q̧ vſufr. factū D. Dorotheæ mři hēat locū ſtante infante hēde a cū ab hēde fuerit factū legatū vñ in euentū ſub forma de eadē ex a pirat legatū, qm̄ a ſeipſa ſibi ipſi nō videret factū nec fieri potuiſſe, imo plus dicendū q̧ ſi eſſet ſubſtituta pp expirationem tunc leg. vſufr. caſus eſt in l. itē impator. in vltimo rñſo de leg. 1. & ibi Bar. referens Dy. quo fit vt ſicut lītima debeē cū fructibus vt glo. in auth. nouiſſima. reiecta alia opi. q̃ fundabaē p l. vxore. de vſufr. leg. ita ēt treb. cū fructibus dēat a dictis mulie. §. ſi hæres. l. qđ de bonis. §. fructus. ad l. fal. vis eſt ergo in deuolutione iuris deliberandi, qm̄ reſtō in integ. hoc caſu vř cōcedēda nō eſſe. Dicebaē cē dubiū aliquorū, an p ſubſtōnē tollaē trāſmiſſio iuris deliberādi, & Bar. qđ nō. in l. 1. idē Bal. in l. cū ꝓponas. C. de hēdi. inſti. & in l. cū antiquioribus. ſed aliq ʒ ibidē vt Saly. q̃ pleue oīa ruminat, & * rñdet rōnibus oīum. tñ cū Bar. eſt * cōis op. iō in caſu nřo in iudicādo teneret Bar. & cōis opi. punctus tñ eſt ſubtilis de reſtōne in integrum p l. ſi ſine. §. ſed qđ pap. ꝓ modo non exitum quia ſubeſt ſubſtō fideicō. q̃ p adiec. non expirat, ſed ab ea ſumit vigorem & effectum ſuum vnde cogi. de ſuperioribus.

a ¶Alimenta ad illā ... unde multa p Ang. in conſi in ci. In Chri noie amē. an mulier. multa p do. alex. in conſi. 48. in 3. uol. & in conſil. 3. e. no. ubi multa haben.

¶Caſus talis eſt.

¶Quidā veniēs ad mortē teſtm̄ condidit, in quo uxorem ſuā reliquit vſufructuariā bonorū ſuorū in uita ſua tm̄. Et poſt mortē vxoris diſpoſuit vt dicta bona ſua ꝑueniāt ad manus dicti teſtatoris. Et in ipſis bonis hēdē inſtituit. Quæriē nunquid creditores hēditarij, ſeu dicti teſtōris poſſent ꝯuenire dictā vxorem vſufructuariam ad ſatisfactionē ꝓ aliqua parte. Et ſcribant oēs caſus in quibus potuiſſet dictus teſtator relinquere ipſam vſufructuariā vel maſſariā vel dñam, & oēs comprehendantur, q̃ poſſent euenire; quibus p̄ſuppoſitis ſcribatur, in quibus caſibus poſſit conueniri ad debita, & pro qua parte.

S V M M A R I A.

1 *Vxor relicta uſufructuaria omnium bonorum, quibus caſibus habet plenum uſumfructum.*

2 *Matrem relictam uſufructuariam habere tantum alimenta ex conſuetudine Bulgari, hic limitatur.*

3 *Æs alienum an ſoluatur de uſufructu, an de proprietate.*

CONSILIVM CCCCLIX.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶†Dubium, de quo q̃ritur p̄ſupponit, q̧ legatū vſufr. factū uxori valeat, q̃ quidem fuit antiqua qō in qua Dy. Fede. de ſe. & alij cōſulerūt. & Io. and. in addi. Spe. ti. de pig. §. 2. videbaē .n. q̧ non poſſet ualere; q̃a dies vſufr. legati cedit ab adita hēditate. C. de cadu. tollend. §. in nouiſſimo. hēditas aūt pōt adiri in vita vxoris legatariæ. Sed demum poſt mor. quo tpe legatum vſufru. finiturum eſt. Nam in caſu p̄nti iſte nepos non pōt adire in uita vxoris, quia ſua inſtō fuit facta poſt mortē dictæ vxoris, vñ fuit ꝯdōnalis, & ſic ante ꝯdōnis euentū adeundo nihil facit. ff. ad treb. l. ſed ſi alio. §. fi. cū l. ſeq. iūcta. l. dies incertus. ff. de cōdi. & demō. Vxor ergo iſta nec in uita pōt aliquid hēre nec poſt mortē aliqd pōt tranſmittere. ff. de uſufru. l. ſi tytio, cùm morieē. Hř cōſuetudo hēt, q̧ tale legatum ualeat in vita vxoris, & ēt de iure defendiē ipſum valere, nō obſtante. ſ. dicta rōne, vt no. Bal. in l. id qđ pauperibus. C. de epi. & cle. & in l. extraneum. de hære. inſti. & alij in l. filius a patre. in prin. ff. de libe. & poſthu. Solet. n. dici, q̧ imo iſte nepos poterit adire in uita uxoris, licèt poſt eius mortē fuerit inſtitutus, q̃a ea quo teſtator voluit legatū deberi, qđ eſt ꝯñs ad inſtitutionē, vř uoluiſſe q̧ inſtō ſit pura ēt in uita vxoris, q̃a aliàs legatū valere poſſet, & vř potius p errorē locutus, & ſua intentio crediē fuiſſe q̧ nepos inſtitutus pure intelligaē inſtitutus, & poſſit adire, hēat tñ nudā ꝓprietatem & vſumfru. demū poſt mortē vxoris. facit in rōne ſua. l. q̃ duos. §. 1. de manumiſ. teſta. l. ſi fructus p̄diorum. ff. de vſufr. lega. Mō ad q̃ſitum rñdeo, q̧ cùm non fuerit inſtitutus filius teſtatoris, ſed nepos, conſiderandū ē qualiter iſte ſit nepos, ſiquidem eſt nepos ex fratre, & ſic nō eſt de deſcendentibus, vxor ipſa legataria hēre debet vſumfru. oīm bonorum excepta falcidis, ita q̧ nepos inſti. habebit proprietatem oīm bonorū & vſumfruc. quartæ partis. reſiduum aūt vſufr. apud uxorē legatariam remanebit. ff. de vſufr. lega. l. uxori meæ. & l. oīm. C. de vſufru. Si verò fuerit nepos ex filio & ſic fuerit de deſcēdētibus. Tūc ſm cōſuetudinē tres caſus videre meo ſunt diſtinguēdi. Aliq̃n. n. vſufr. oīm bonorū relinquit uxori, & filius ſiue alius ex deſcendentibus tenentibus primū locū inſtituiē hæres. Aliq̃n vſufr. oīm bonorū extraneo relinqē, & filius ſiř inſtituiē hæres. Aliq̃n relinquitur vſufr. oīm bonorū vxori extraneo, nō extro, & inſtituiē hæres alter extraneus. ¶†Primò caſu ſm cōſuetudinē obtētā in curia Bul. vxor debet hēre tm̄ alimenta, a ſiue ſibi relinquaē vſufru. oīm bonorū, vt dixi, ſiue relinquitur dña & uſufr. vt plenè no. Bar. in l. titia. §. titia. de leg. 2. Et hoc ſi filius fuerit purè inſtitutus. Si verò ſub ꝯdōne, vcʒ poſt mortē vxoris, iſtū caſum nō reperio declaratum per doc. Dicerem q̧ in hoc caſu præfata conſuetudo, q̧ vxor uſumfru. tm̄ hēre dēat, nō hēat locū. Sed dicere, q̧ q̃ntū ad lītimā filij tā de ꝓprietate q̃ vſufr. bonorū reijciaē cōdito. Ita q̧ reiecta ꝯdōne nec expectata morte vxoris in lītima ꝓprietatis filius ſit purè inſtitutus, & ſiř dicta lītima non obſtāte vſufru. oīm bonorū legato ipſe filius vſumfr. hēat, & hoc p coniunctionē iſtorū iuriū. vcʒ. l. ſcimus. §. cū aūt. de inoſ. teſta. vbi de fideicommiſſo licet vři reijcitur cōdō quātū ad lītimā, ita & hic de inſtōne licet vři. ſrē. l. oīm. de vſufr. & qđ no. in auth. nouiſſima. C. de inoſ. teſt. vbi legatū vſufr. licet gñale oīm bonorū nō cōprehēdit vſumfr. lītimæ. & no. in l. vxori meæ. ff. de vſufru. leg. De reſiduo aūt qđ eſt vltra lītimā filij, dicerē q̧ reſiduum ꝓprietatis accreſcat lītimæ filij, cum illa non hēat alium cohæredē vel ſubſtitutum vulgarem, & ſic oīno eſt illā habiturus. ad hoc l. cū hæres. §. q̃ ex parte. de acq. hære. iunctis his q̃ no. in l. hæres inſtituta. C. de impu. & ali. ſub. Reſiduū aūt vſuſ. puto q̧ remaneat apud vxorē legatariā, & ſi non hēbit locū conſuetudo illa obtenta in curia Bul. illa. n. ꝓcedit vt dixi, qñ filius fuit pure inſtitu. quo caſu lex interpretatur iuxta mentē defuncti, vſumfru. legatum vxori in fauorem filij & ipſum reſtringit dūtaxat ad alimenta. Sed qñ př inſtituit filium poſt mortē vxoris, patet q̧ teſtator nō intellexit ſibi relinquere vſumfr. in uita vxoris, iō vſumfru. nō vř qd habere poſſit niſi quatenus pater auferre non potuit. ſ. vſq; ad lītimam. hoc dico ſub correctione melius ſentientis & gratia diſputationis. ¶Scđo caſu principali qñ vſufr. oīm bonorū relinquitur extraneo, & filius ſiř inſtituitur hæres. Dico ſiř, q̧ inſtituitur hæres pure & ſimpř: filius hēt ꝓprietatē totius, q̃a in illa cēſetur inſti. & vſufr. lītimæ q̃a ille nō venit in legato uſufr. oīm bonorum. d. l. oīm. ff. de uſufr. & demū poſt mor. legatarij hēbit uſumfru. reſidui ſibi cōſolidatū. ad hoc. ff. de vſufr. lega. l. vſufru. p̄diorū. facit l. q̃ duos. §. 1. de manu. teſt. Et in hoc differt uxor ab extraneo, q̃a legatū vſufr. factū vxori reſtringitur ad alimēta, ſi inſtō filij ē pura; ſed legatū extranei nō, ſed ꝯſiſtit in toto eo qđ eſt vltra lītimā. & rōnē p te ꝯſidera, q̃a bona vř. Si verò inſtō filij eſt ſub ꝯdōne, vcʒ poſt mortē extranei, dicerē idē qđ in vxore, vcʒ q̧ filius quātū ad ꝓprietatē in totū ſit hæres purè; ſed quantū ad uſufru. ſolū in lītima, ſuꝑfluū aūt uſufru. legatarij ſit. ¶Tertio caſu principali qñ vſufr. relinquitur vxori vel extraneo nō refert, q̧ extraneus inſtituitur hæres. Dic ſiř, q̧ ſi purè eſt inſtitutus, cēſetur inſtitutus in uniuerſa ꝓprietate & in falcidia vſufru. q̃a de illo legato vſufru. detrahitur falcidia, & illa debetur ipſi inſtituto, & reſiduum vſufr. debetur vſufructuario ut no. Bar. in l. titia. §. titia. ultra meā diū. ibi aiř in extraneo debet hēre vſumfru. oīm bonorum &c. & iſte eſt ꝓpriè caſus in d. l. oīm. de uſufr. & no. in l. illa uxori meę. de vſufru. lega. Si verò fuerit inſti. ſub ꝯdō. ſ. poſt mor. legatarij. iſta fuit antiqua qō in qua Dy ꝯſuluit, & Fed. de ſen. & tangit Io. and. in addi. ut. de pig. §. 2. quia videtur q̧ legatum vſumfru. non valeat, quia inuita uxore non pōt habere locum, cùm illud non cedat niſi in adita hæreditate, & hēditas adiri non poteſt niſi poſt mortem legatariæ. l. ſed alio. §. fina. cum l. ſeq. ad trebel. Et ad hæredem vxoris non tranſmittitur. l. titio cum morietur. de vſufru. lega. Breuiter Bald. tenet, q̧ imo ualeat tam de conſuetudine, q̃ de iure. & q̧ iſte non poſt mortem, ſed purè intelligitur inſt. & adire poterit, & confirmabitur legatum vſumfr. ut not. ipſe in l. id qđ pauperibus. C. de epi. & cle. in l. extraneū. de hære. inſti. l. ſi filius a patre. de lib. & poſth. Non declarat ipſe, an iſte inſti. q̃ fuit inſti. poſt mortem, & nihilominus adire poteſt in uita legatarij, habere debeat falcidiam vſuſfruc. ſicut habere debet, purè inſti. d. l. oīm. nec etiā ego ꝓ modo decido. ſed ex ſuperioribus infero ad caſum ꝓpoſitū, & dico q̧ ſi iſte nepos inſtitutus erat nepos ex filio, & ſic erat de deſcēdētib⁹. Ex quo fuit inſt. poſt mortē vxoris.

Erit

Erit hæres purè in tota ꝓprietate,& in ltima vſufr. ꝑ ea q̄ dixi In primo caſu. Si verò eſſet nepos ex fratre, & ſic nō eſſet de deſcendētibus,dico ꝙ legatū vſufr. valeret in totū, qa ad inſtitutū nihil de vſufr. vinēte legatario forte ptineret, ꝑ id qđ dixi in tertio ca

3 ſu.†ſed ad vltimū de quo q̄rit,vcʒ ad quē pertineat onus ęris alieni,an ad ipſum nepotē hrđē & ꝓprietariū,an ad vxorē vſufructuariā oīm bonorū. Omiſsis dictis Bar.in l.fi.de vſufr. de lega. Dico ꝙ hæres ꝓprietarius cōuenietur,nō legatarius vſufr.l.1.ff.ſi cer.pet.l.fi.de hęr.act.onus tñ ipſum ſoluēdi ptinet pariter ad vtrūq; .ſ.ad ꝓprietariū & vſufructuariū,hoc vcʒ mō,qa creditoribus debet ſatisfieri de rebus hæreditarijs,q̄ debent alienari & de pretio ſatisfieri,& per hūc modū vterq; participabit de onere, qa in illis alienatis vſufructuarius carebit vſufr.& ꝓprietarius ꝓprietate. Iſte eſt caſus totīdus.in l.vſufr.bonorū. q̄ eſt l.parua.ff.ad l.falc. nō aūt debet ſatisfieri de fructibus dūtaxat, vel de ꝓprietate dūtaxat ſaluo vſufr. Et ad hoc qđ no.in l.fi. §. ſi autē æs alienū eū ſeq. C.de bo.q̄ lib. Per hæc puto ſatisfactū conſultationi veſtræ frater optimæ, & melius ſatisfeciſſem ſi laboris præmium expectaſſem.

¶Caſus.

¶Viſo toto teſtō olim ſer Nanini de Cordeuado, & cognito ꝙ ſer Nicolusſi' nepos teſtōris & hæres particularis eius venit habitatū Cordeuadi,qa ipſum teſtm̄ apparet in multis cōtrariū & repugnare. Quæritur primò, ſi dictū teſtm̄ valet de iure de effectu illorū verborū poſitorū in ipſo teſtō,dn̄ dr̄. ¶Item voluit & ordinauit qđ ipſa eius vxor ſit dn̄a & vſufructuaria in domo donec vixerit,an per eius dicta verba eius vxor habere debeat oēs redditus & ꝓuentus totius hęreditatis excluſis hrđibus ipſius teſtōris ab oī pceptione ipſorū fructuū & redditū. Vel an ipſa eius vxor habere debeat dūtaxat victū & veſtitū,& illā tm̄ præeminētiā,quā habebat in domo viuente ipſo ſer Nanino eius marito ꝑ ꝑ illa verba. Itē legauit ſer Nicolao no.eius nepoti &c. & voluit ꝙ poſſit ſtare & habitare in domo nihil ſoluendo de affictu, & habeat victū & veſtitū condecenter regēdo tñ, & gubernādo domū & redditus ipſius hrđitatis. Et ſi quo tpe infraſcripti ſui hrdes vel alter ipſorū vellēt venire ad ſtandū in domo & regere facta ſua,ꝙ ſubito d.ſer Nicolaus exeat de domo. Scđo per illa verba poſita in ſine inſtitutionis ibi q̄ oīa ipſa eius vxor teneat donec Philippus ſu pradictus erit ætatis ann.20.&c. ipſo ſer Na. mortuo & facto inuentario de oībus ſuis bonis pecunijs & rebus. Quærit̄ an oēs pecuniæ ipſius olim ſer Na.inuēte in capſa debeāt ſtare penes vxorē teſtōris,an dūtaxat pars Philip. impuberis & portio ſer Coluſij ſibi debeat ſubito mortuo ipō ſer Na. Tertiò, ſi oēs pecuniæ ipſius ſer Na.inuētæ,q̄ debēt ſtare penes ipsā dn̄am donec Philip. erit ætatis an.20.ipa dn̄a poſſit ſua auto. & arbitrio abſq; licentia hrđū, & ꝫ eorū velle,accipere & mutuare perſonis aduenis, & nō habitātibus in Cord. nulla ꝑſtita cautione ipſius hrđib' de pecunijs reddēdis adueniēte Phil.ad ętatē 20.an.& ſi nō ꝑt,ſi cecidit a a iure ſuo,vel in aliquā pœnā inciderit auferendo pecunias abſq; licētia & ꝫ voluntatē hrđū. Quartò q̄rit̄ an ipſa vſufr.de pecunijs, ex quibus debet habere vſumfru debeat cauere hrđibos de Cordeuado,vbi mortuus eſt teſtator vel ſaltē in diœceſi an vbi voluerit de pecunijs reſtituēdis adueniente ætate 20.anno.vel non.

SVMMARIVM.

1 *Vxor ſi relinquitur uſufructuaria inſtituto filio communi,an debeat habere tantum alimenta, an quid ultra.*

CONSILIVM CCCCLX.

IN Chriſti nomine Amen. ¶Dico fore animaduertēdū qualiter iſte inſtitutus ſit nepos teſtatoris,ſi quidem eſt nepos ex filio,& ſic eſt de d. ſcēdentibus,dico tria per ordinem. Primò, ꝙ ſine dubio legatum vſufr.oīm boiorum factū vxori vcʒ, quia licet nepos fuerit inſtitutus demum poſt mortem vxoris,& ſic ſub conditione.l.dies incertus.ff.de condi. & demon.reiecta die & conditione inſtitutio pura remanet quantū ad legitimā,& ꝓ reſiduo conditio remanet. Tres vñr caſus principales aliqñ vſufr.oīm bonorum relinquitur vxori. Et filius inſtituitur hæres purè. Aliqñ vſufru.oīm bonorum relinquitur extraneo, & filius ſimiliter inſtituitur hæres purè. Aliqñ relinquit̄ vſufru.oīm bonorū vxori vel extraneo,nō curo,& inſtituitur hæres alter. Et iſte vltimus ſubdiuiditur,qa aut inſtituit̄ hęres purè,aut poſt mortē legatarij. Primo caſo ſm̄ cōſue.obtenta in curia bul. vxor debet hr̄e tm̄ alimēta, & filios ꝓprietatē & vſumfr. reſidui vt no.in l.2.ſi ſed ò nup.& l.titia.§.titia.de lega.2. Et hoc ſi filius fuerit purè inſti.Sed ſi ſub cōditione vcʒ mortē filij.tuoc conſuetudo illa bul.& no. in l. titia. non vñr procedere. Sed vē ꝙ filius dumtaxat habeat viuente vxore vſumfruct.legitimæ.

¶Caſus talis eſt.

¶Aliqua ciuitas exemit in totū a iuriſdictione ſua vnū caſtrū de comitatu ſuo dādo ſibi plenā libertatē, & quo ad iuriſdictionem, & quo ad oē aliud ius ſubiectionis. Dubitatur nunquid iſti exēpti retineant ciuilitatē ad cōmodū ſuū,& priuilegijs illius ciuitatis gaudere poſſint,ac ſi non eſſent exēpti. Et licet de mente Bar. in l.hoſtes.de captiuis.& Bald.& aliorū in l. cunctos populos.videatur eſſe, ꝙ ad eorum commoda non videantur exempti, quia tamen hæc quæſtio permaxima eſt, petuntur allegationes pro & contra q̄ copioſius fieri poſſunt, & vera concluſio iuris.

SVMMARIVM.

1 *Vicus exemptus a ciuitatis iuriſdictione an gaudeat priuilegiis ciuitatis cum non ſubeſt onera.*

CONSILIVM CCCCLXI.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶†Videtur ꝙ non retineant ciuilitatem ad commodum ſuum, nec priuilegijs illius ciuitatis gaudere poſſint, poſtquam non habent incommoda vel grauamina &c. Vide de verbo ad verbum conſilium cccvij.ſ̄.eodem libro.

SVMMARIVM.

1 *Filius,cuius mater tranſiuit ad ſecunda uota,habet duplex beneficium in bonis matris ſ.l.hac edictali.C.de ſecun.nup.quod appellatur benefi. Leonis, & beneficium legitimæ quæ ſibi debetur iure naturæ.*

CONSILIVM CCCCLXII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶†Glo.ī auth. de nup. §. optimè.firmat ꝙ beneficiū Leonis & debitum naturalæ concurrat,nec vnum tollitur per reliquū,qm̄ vnum hr̄ iure naturæ,aliud ex delicto tranſeuntis ad ſecūda vota,vn̄ quaſi vnū pœnale,aliud non,ſe verò impediuntur cōcurſu,& cū hac ſnīa doc.antiqui oēs tranſeuot vſq; ad Ia.de ra. & Pe.quos refert Cy.in cōtrar.ſnīa qa dicunt, ꝙ vtrūq; ſimul filius non pōt habere,ſed illud ꝙ alterū aliud excedit. Sed ſnīam doc. antiquorū Bal.dicit eſſe veriſſimā per tex.in l.hac edic.alleg. niſi præſupponit ꝙ filius,cui minus relinquit̄,debet hēre ltimā & vltra hoc hēt reuocatoriā illius leg. Sed ſi imputaret̄ in ltimā,nō eſſet vltra hoc,ſed eſſet ꝯfuſio, qđ eſſet falſum.& dicit ꝙ ſæpe cōſoluit ſuper hoc. Idē tenet Ray.in d.l.hac edic.& Bal.idē in l.1.C.đ inof.do.Itē tenet Rapha.Ful. dicēs in conſilijs ſꝑ fuiſſe ſecutum ſnīam doc.antiquorū & ſententiā gl.& Bald.quāuis in ſtricta diſputatione fuerit ſecutus ſnīam Iaco.de Ra.& Pe.per tex.in l.hac edic.qui dicit,ꝙ non debet minus habere &c. Præterea clarū eſt. l.hac edic.locū habere non ſolū qñ maritus ex pacto dotem lucri faceret,ſed ēt qñ ex forma ſtatuti. nā l.noua & ſtatutū diſtinguit̄ a per l.veterē.ᵃvt no.in auth.offeratur.C.de lit.conteſt.per l. ſciendū.ff.q ſatiſda.cog.& iſtā ſnīam ſequitur Bal.in d.l.hac edic.quā ſuit ſequutus Iac.Butri.& Fran.de Vici de Arerio diſputauit Florentiæ,& idem tenuit ea maxime ratione,quia volens alienare debet curare vt alienetur ex diſpoſi.legali.ff.de verb.obl.l.ſi ita q.§.ea lege. Nec ob.ſtatutum,qđ dicit ſic præciſum,quia non tollit neceſſarias interpretationes ſm̄ no.ꝑ Bal.in l.iubemus.C. ad trebel. vnde dicit Bal.pone ꝙ Berta habebat 4. filios.nupſit Tytio, & dedit omnia bona in dotem & deceſſit non relictis filiis ex ſecundo matrimonio,certe iſte Titius erit exequandus filijs prioris matrimonij. Et ideo non lucrabitur tertiam partem, ſed quintam, quia eſt virilis portio, quia ſunt 5. capita ſuccedentium cōputato marito, quod eſt notandum & menti tenendum. Ex his verbis Bal.videtur ꝙ filius non retinet legitimam, ſed eſt intelligendos Bald. habito reſpectu tm̄ ad benefi.Leonis.l.hac edic. nō autem habito reſpectu etiam ad legitimam, quia illā retinet vltra dictum benefi.vt §. dictum eſt & vt Bald. in ſequentibus quibus ſubdit & determinat in ver.modo ſuper iſto verſu. ita tñ. non ſūt dicendum ꝙ faciat aliquam differentiam inter ſtatutum de dote lucranda, vt eo caſu filius non habeat bene. ltime ultra bene.Leonis,& ita loquitur in verſi. mō hic cadunt tres q. Et inter pactum de dote lucranda,quo caſu etiā habeat ltimā,& ſic intelligas Bal. in verſi.modo ſuper iſto.quia in d.verſ.mō nō facit mentionē,an ſit pactū de dote lucrāda,an ſtatutū. Et cū in ſuperiorib' iā determinauerit,idē in ſtatuto dēt referri ad vtrūq; caſū. Et ita ꝑdicto mō eſt intelligēdus D.Pau.de Caſ.in auth.ꝓterea.cū dicit,ꝙ maritus

a ¶Veterē. adde Bar. in extraua. ad reprim. uer. nō.ob ſtātibus. q melius quā alius quiſ bet hoc tāgit.

ritus venit exequandus cũ filijs prioris matrimonij,nã ſi erunt 5. facit 5.partes,nã maritus habebit vnã partẽ,& quilibet ex filijs alterã &c. nã illud intelligitur habito reſpectu ad l.hac edic. tantummodo. Sed vltra illud beneficiũ filius debet habere legitimã iure. Nec aliqua eſt rõ varietatis inter pactum appoſitum, & ſtatutũ. Nam filius non habet bene l.hac edic.ex pacto facto per matrẽ de dote per maritũ lucranda.ſed ſolũmodo ꝑꝑ delictũ tranſeuntis ad ſecũda vota,vt dicit gl.in §.optimè.& Bal.in l.hac edi. quia per ſecun.nup.inducitur liberorũ contẽptus, q̃ rõ in vtroq; caſu ꝓcedit tam in lucro prouenience ex pacto q̃ ex ſtatuto. Præterea cũ vigeat ſtatutũ de dote lucranda, ita peccat coniunx trãſeundo ad ſecunda uota,ac ſi opponeret pactum, quia cũ ſciat ſtatutũ debet ꝓuidere ne per ſtatutum alienetur in ſecundam coniugẽ & non dotare,vt.ſ.dictũ eſt in quo de ſtatu. Præterea vterq; caſus,ſiue lucretur maritus ex pacto, ſiue ex ſtatuto,pariter procedunt. Nã iſtud ſtatutum de dote lucrãda vr̃ tacitum pactũ. ar. ff.de pac.l.itẽ qa.& l.non impoſſibile.& qđ no.in l.1.C.de decre. decurio.lib.11.& de reg.iur.l.nec ex ꝑtoris. Poſtremò ꝙ ita intelligendus ſit Bal.& Pau.de Caſt.qui volunt maritũ exequandũ filijs prioris matrimonij &c. ſ. inſpecto ſolũmodo benefic. l. hac edic.ſed vltra illud debent habere legitimã, non aũt ꝙ conſtituat̃ dr̃ia aliqua inter pactum & ſtatutũ, quam dr̃iam nullus dictorũ doc.exprimit,& ſi ita fuiſſet,expreſſiſſet clarè & apertè. Apparet apertè per glo.in d.l.hac edi.q̃ incip.ſed pone ꝙ mulier.quę dicit qđ ſi mulier,q̃ tranſiuit ad ſecunda vota, habeat.c.tm̃ in bonis & tradat ſcđo viro, filij reuocant vt ſint æquales cũ ſecũdo viro &c. & qđ illa.l.intelligitur qñ fecit pactũ cũ ſcđo viro de lucrãdo,al̃s non hẽr locũ &c. Et ſic gl.illa vult, ꝙ loquatur in pacto de lucrãdo,& maritus ſcđs exequat̃ liberis prioris matrimonij, vnde ne ꝯdicat gl.in §.optimè.quæ eſt qñ oportet de neceſſitate intelligere qđ loquatur ſolũmodo habito reſpectu ad bene. Leonis, & ꝙ vltra poſtea habeat lı̃mam, al̃s illæ gl.erunt ꝯriæ. Et ita debet intelligi loqui Bal. & Pau.de Caſtr. vbicunq; dicunt maritum exequandum filijs prioris matrimonij. Et hæc eſt veriſſima opi.

S V M M A R I A

1 *Proceſſus agitatus contra pupillum a falſo tutore non ualet.*

2 *Mater legataria ſi non faciat quod ſibi eſt impoſitum,cadit a legato.*

3 *Mulier non poteſt probare per teſtes id,cuius contrarium per reſponſionem factam poſitionibus confeſſa eſt.*

4 *Mater tranſiens ad ſecũda nota qualiter debet reddere rõnẽ de adminiſtratio-*

CONSILIVM CCCCLXIII.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ In cauſa vertẽte corã egregio legum doctore D.Anto. de Palermo vicario & iudice D.Poteſtatis ciuitatis Fauen. inter dñam Catherinam vxorem ſer Andreæ Iacobi de Fauen.& dominum Bartholomeũ de Caſali eius procu agentes ex parte vna, & Guidonem Mamini vt tutorem Ioannis pupilli filij olim Iacomelli quondam magiſtri Io.hæredis Franciſci quondam eius patrui & ſer Franciſcũ Tonij tanquã actorem dicti tutoris conuentos ex altera,vobiſq; eximio & famoſo dño conſulto per dictum iudicem de voluntate dictarũ partium conſilio commiſſa,quatenus viſis actis & actitatis productis & alleg. per dictas partes in dicta cã, & nobis ſigillatis tranſmiſſis, conſulatis & veſtrum conſilium reddatis dicto dño Vicario & iudici. Quæ ſint & eſſe debeant partes ipſius in & ſuper determinatione,& deciſione dictæ cauſæ đ iure fienda, ꝓut de dicta ueſtra cõmiſſione cõſtare videbitis in actis dictæ cauſæ. Et licet pro certo teneam iura oĩa & potiſſime concernentia deciſionem iuri conſona præſentis cauſæ prudentiæ veſtrę nota fore, & in ſcrinio pectoris ueſtri recondita. Attamen pro aliquali veſtri exoneratione & pro ſatisfactione tali quali debiti aduocati dicti pupilli aliqua in iure ſubijciã, quæ prudentiæ veſtræ corrigenda de iure remitto,& affirmanda prout iuris eſſe videritis. Comparuit dictus D.Bartholomeus procu.dictæ dñæ, & ad eius inſtãtiam citatus fuit Guido Mamini de Barbiano tutor Ioannis pupilli filij quondam Iacomelli filij olim magiſtri Ioã.de Barbiano vt ſequenti die compareat coram dicto dño Vica. ad reſpondendum de iure dicto procu. ſuper quantitate lib.c. bon. relictarum dictæ dñæ Cathe. per dictum Fran.in eius teſtamento, & ad vidẽdum petitionem producẽdã per dictum procu. in dicta cauſa. Et petionem produxit, in qua concludendo petijt executionem fieri contra dictum pupil. hæredem dicti Fran. & bona dictæ hæreditatis pro dicta quantitate lib.c.dicta cauſa, & produxit dictam particulam dicti teſtamẽti, cui petitioni rñſum fuit per dictum Guido. tutorẽ multas exceptiones obijcientẽ, quare dicta executio fieri nõ poſſit ꝓut petitũ eſt, & ſuper hoc pũs iudiciũ ꝑ & ĩter dictas partes agitatũ eſt mõ & forma q̃bus in dictis actis & ꝓceſſu,q̃ uobis trãſmittunt̃,continet̃ & apparet. Quærit̃ mõ q̃

1 dẽant eſſe partes dicti dñi iudicis in terminando dictam cãm.† Et dicendum vr̃ de iure, ꝙ oĩs ꝓceſ.agitatus in cã ꝓ parte dictæ dñę ꝯ partem dicti pupilli & oĩa in ipſo agitata & facta,quatenus concernunt præiudiciũ ipſius pupilli,nullã obtineant firmitat̃, ſed ipſo iure ſint irrita,qđ ꝓbat̃;dictus.n.ꝓceſſus initiatus, mediatus,& finitus eſt cũ quodã Guidone vt tutore d. Io. pupilli & cũ ſer Fran.tanquã actore dicti tutoris,vt ex actibus apparet, ſed in aliqua parte dicti iudicij non apparet lı̃mè, ꝙ dictus Guido ſit tutor dicti pupilli & per ꝯñs dictus ſer Fran. ab ipſo conſtitutus non potuit eſſe actor, qa actor a tutore ꝯſtituit̃ iudicis decreto, vel a iudice petẽte tutorẽ.l.neq; tutores.C.de procu.l.ſolent.ff. de tutel.l.ſi actor.C.de appel.& Inſti.de cura.§.fin. At iſte actor nõ fuit cõſtitutus a tutore nec ẽt a iudice tutorẽ petẽte. ergo &c. q.n.dicit d.Guido.fore tutorem dicti pupilli & lı̃mè creatũ, doceat ꝑ acta,aliàs iudicium ipſo iure redditur nullũ,& oĩa in ipſo agitata in ꝑiudicium dicti pupilli irrita ſunt.l.ſi tutor.C.in qui.cau.in integ.reſti.nõ ẽ neceſſ.& l.in dubiũ. C.de tuto. & cur. qui nõ ſatis dedit. Et iõ agẽs cũ tutore debet cautus eſſe, vt penes ſe hẽat & ꝓducat tutelã & inuentariũ dicti tutoris, vt poſſit oñdere ꝙ tutor potuit lı̃mè interuenire,& ꝙ ipſe agat cũ lı̃ma ꝑſona & aliter agenti cũ tutore nõ eſt ullo mõ ꝓuiſum,nec ſibi ſufficeret,& hãc cautelam docet Bar.in d.l.ſi tutor. & in l.tutor q̃ re. ff.de admi.tuto.ꝑ dictã materiã. Nulla igit̃ ex tali ꝓceſſu põt ſequi ſnĩa ꝯ pupillũ,licèt ꝓ ipſo & in eius fauorẽ lata teneret. l.nõ eo minus.C.de ꝓcu.& in l.1.C.qui legi.ꝑſo. Prætera & alia rõne dictus ſer.Fran.actor nõ habuit lı̃mã ꝑſonã interueniẽdi ꝓ dicto pupillo in hoc iudicio,qa actor debet conſtitui a tutore ex cã neceſſaria,vel ſaltem ꝓbabili,de qua ꝯſtet,vt d.§.fi.Inſti.de cura. & no.in l.actor.ff.rẽ ratam ha.& ibi Bar.& licèt in conſtõne eius fuerunt allegata impedimẽtũ,tñ de nullo conſtat ſaltẽ lı̃mè; qñ aũt de cã nõ cõſtat lı̃mè,debet actor a tutore datus ẽt cũ decreto iudi.ſatiſdationem ꝑſtare rẽ ratã tutorẽ habiturũ ſm̃ Oldr.qđ ẽt firmat Bar.in d.l.actor.& Spe.in ti.de actore a tuto.da.§.1. ver. ego.A.tutor & ver.ꝯ quẽ põt excipi.& ibi Io.and.in addi.hãc aũt ſatiſdationem nõ ꝑſtitit dictus actor,vt in eius cõſtõne apparet, igit̃ non fuit lı̃mè creatus,& ſic qđ geſtũ eſt cũ eo,nullũ eſt ipſo iure,& multofortius quia cõſtitutus eſt ab eo qui tutor non erat ſaltẽ legiti.datus. Præterea quõ potuit de iure dari tutor dicto pupillo d.Guido,qui tũc tpis ante & poſtea fuit erat & hodie eſt debitor dicti pupil.in quãtitate librarũ centũ ex cã mutui ad mercãdũ & traficandũ, ꝓut apparet in 11.12.& 13.clauſulis capitulorum dictæ dñæ.Hoc aũt lex oĩno fieri ꝓhibet ꝑꝑ fraudem & fraudis ſuſpitionẽ euitandam.in Auth. vt hi q̃ obli.ſe habere phi.rem mi.in prin.& §.ſed & ſi qs.6.col.& in auth. minoris. C. q̃ dati tu.po.nullius igit̃ eſſet momenti, ſi datus foret lege ꝓhibente.l.nõ dubiũ.C.de legi.cum ſi. Cum ergo dictus ꝓceſſus ſit ipſo iure nullus cũ reſpectu dicti tutoris, tũ ẽt reſpũ dicti actoris,neceſſariò debet ſeq̃ abſolutoria dicti pupilli & eius parte ab inſtantia & obſeruatione pñtis iudicij,& debet dicta dña in expẽſis factis in cã cõdẽnari dicto pupillo.l.ꝓperandũ.§.& ſiquidem. C.de iudi.& l.tytia.& qđ ibi ꝑ doc. & Bar.ff.de accu. cum ſi. Sed ſuppoſito & nullatenus conceſſo, ꝙ ſuper meritis cauſæ diſputari poſſit,& ꝙ ꝑdicta nõ obſtarẽt,q̃ tñ vere obſtant & de iure vt ex act.apparet,dicendũ eſt de iure ꝙ dictus iudex dẽat abſoluere dictum pupil.& eius partẽ a petitione facta & ꝓducta in cã ꝓ parte dictæ dñæ & contentis in ea,& in expenſis cauſæ condemnari,

2 qđ oñdit.† Nã legatũ petitũ ꝓ parte dictæ dñæ fuit & eſt cõditionale,& cõdõnal̃r relictũ,vcꝫ cõicando dotes ſuas & labores manuum ſuarum cum dicto pupillo ſuo hr̃de,prout ex euidentia dicti teſti in iudicio ꝓ parte dicti pupilli ꝓducti apparet, qđ gerũdiũ cõditionat & modificat actũ.l.ſi tu ex parte.& ibi Bar.& dñs Ang.de acq̃r.hær.& l.vim facit.de ui & ui armata. nõ ergo purũ nec pure ſeu ſimpl̃r &c. cum & ſic dicta domina q̃ non impleuit ex parte ſua nec fecit quod facere debuit de iure dictum legatum conſequi non poteſt.l.1.C.de inſtit.& ſubſti.l.legatum.de cõdi. inſer.& l.quibus diebus.§.fina.de conditio.& demonſtratio. Nec obſtat,qđ allegatur ꝑ partem aduerſam, ꝙ notarius errauit in authenticando dictum teſtamentum,& ꝙ illa verba cõicando &c. debẽt cadere in alia parte dicti teſtamẽti; qa hoc eſt falſum, qa nõ

tantum

tũ in auth. dato parti d. pupilli ſtat cõdõnaliter, vt dictũ eſt, ſed
ẽt in eius originali, & ꝓthocollu ſiue perſona eius no. ad quẽ re
currendũ eſt ſiſr, & ſic ꝯdõnaliter ſtat, & d. notarius aliter aſſeren
do aut nouũ authenticũ parti aduerſæ in alia forma tradendo ma
gnũ cõmiſit errorẽ, nec hoc facere potuit ſic & inconſultè in ꝑiu
dicũ d. pupilli, ꝯ illud qđ in publicã formã tradiderat eidẽ, & in
iudicio ꝓductũ erat, & ꝯ eius ꝓthocollũ, & maximè ca interual-
lo magno tpis. iua. nu. in l. imper. de ſta. ho. & l. ſi librarius. đ reg.
iur. Spe. in ti. de inſtr. edi. §. inſtrm. ver. ſed nunquid. Nec ob. ſi di-
caſ ꝙ eſſet res turpis & inhoneſta, qđ vxor poſt trãſitũ ad ſcđa vo
ta cõicaret ꝑdicta cũ hrđe ſuo, qa nulla eſt turpitudo nec inhone
ſta diſpõ, imo cõueniens eſt ꝙ ſic voluerit teſtator, vt ſcriptũ eſt
attento ꝙ legauit dictæ D. pannos ſuus & lib. cẽtũ ad q̃ nullo mõ
tenebaẽ, & tñ ſi ipſa volebat ꝑdicta & ipſum grauare voluit đ cõi
catione iã dicta, & ſi grauamẽ implere non intendebat, nõ debet
ſe dic. leg. intromittere; de voluntate. n. teſtõris certi ſumus p eꝰ
verba; ergo &c. totã. n. facit defuncti voluntas. l. ex facto. de hær.
inſti. veſtigia. n. ſp ſequimur voluntatis teſtatoris. l. pe. C. de ne-
ceſ. ſeruis hær. inſti. eſt. n. lex eius diſpõ idẽ in Auth. de nup. §. di-
ſponat. col. 4. & impera. dicit ſtudij noſtri eſt conſeruare volunta
tes teſtõrum in eis. Auth. §. q̃ nũc. in ſi. voluit. n. d. Fran. teſta. cuius
aĩs contriſtata eſt per tranſitũ dictæ D. ad ſcđa vota vt hr̃ in d. Au
thẽ. §. ſed & ſi quis. ꝙ ſi dic. eius vxor aliũ acciperet virũ, ꝙ dicta
legata hẽret nõ ita ſimplr̃ & pure, ſed cũ dicto grauamine & one
re ꝑdicta cõicãdi cũ hrđe ſuo. Præterea ſuppoſito ꝙ dictũ legatũ
eſſet purũ & ſimplex, qđ tñ nõ eſt, vt ex iã dictis apparet, dicendũ
eſt de iure ꝙ pars dic. pupil. debeat abſolui a petitione dictæ D.
qa ſoluit, quo caſu oĩa iudicia ſunt abſolutoria. Inſtitu. de perpe.
& tẽp. ac. §. fi. no. in l. ſi rẽ pr̃. ff. de ꝑcu. & in l. harum. ff. ſi ſeruus
vendi. ꝓbant qa per teſtes ꝓ parte dic. pupil. in d. cã examinatos
pleniſſimè ꝓbaẽ, ꝙ poſt mortẽ d. Fran. ad manus dictæ D. perue-
nerunt & penes ſe habebat q̃ plures & plures pecuniarũ quãtita-
tes in auro & argẽto, & quatenus ad magnã ſummã aſcẽdentes de
ſcriptas in quadã ſcriptura manu ſer Barth. đ Viglarana vnius ea
teſta. deſcripta & in iudicio ꝓducta in qua ſcriptæ ſunt ſeriatim
& per ordinẽ oẽs dictæ quãtitates pecuniarũ, & ꝓ parte d. pupil.
oppoſita eſt dictæ D. in caſu quo idẽ d. legatũ debeaẽ cõpenſatio
& cõpenſationis exceptio ꝓ cõcurrenti quãtitate. Cũ ꝓteſtatio-
ne petẽdi a dicta D. reſiduũ & de liquido ex pte d. pupi. vt ex act.
apparet, q̃ cõpenſatio viã obtinet ſolutionis & ꝓ ſolutione hr̃. l. ſi
peculiũ. §. de illo quæriẽ. de ſta. libe. p Bar. in l. amplius nõ pet. ff.
a rẽ ra. ha. & fit ꝯpẽſatio vſq; ad cõcurrentẽ quãtitatẽ[a] reſeruata rẽ
ſidui petitione. l. ſi conſtat. & l. ẽt. cũ cõcor. ſuis. C. de cõpen. quo
ergo dicta D. cõſequi de iure põt d. legatũ ẽt ſi ſibi deberẽt cuius
ꝯriũ eſt oñſum cũ penes ipſam ſint tot & tãtæ pecuniarũ quãtita-
tes & ex dicta geſtione per ipſam facta poſt mortẽ dicti ſui viri,
remanſit & eſt debitrix d. pupil. in dictis quãtitatibus & in multo
maiori quãtitate q̃ foret quãtitas d. legati; vt patet ex actis & atte
3 ſtationibus teſtiũ d. pup. † Nec ob. ꝙ teſtes poſtea inducti ꝓ parte
dictæ D. videanẽ dicere ꝙ poſtea facto calculo inter dictã D. &
ipſos penes ipſam remanſerunt. vnus dicit de libris 16. & duca. 4.
alius de duc. 18. qa aduertendũ ꝙ dicta D. rñdẽs poſitionĩ 14. par
te pupilli, in qua ponĩẽ ꝙ de pecunijs habuit & recepit per dictã
D. d. pupil. poſt mortẽ d. Fran. ipſa nullã reddidit rõnẽ d. pup. nec
eius tutori per ſacrm̃ ꝓpriũ dixit, ꝙ nõ reddidit rõnem, qa nunq̃
habuit. Nõ igiẽ audiri nec admitti debet ponẽdo & ꝓbare volen
do, ꝙ habuit & rõnẽ de illis reddidit, nec ad hoc admiſſa eſt niſi
quatenus de iure admitti vel fieri potuit & debuit vt ex act. appa-
ret. Qđ aũt admitti vel audiri non poſſit nec debeat de iure tanq̃
periura, & ſibiipſi ꝯria, & repugnans, & ẽt de periurio puniri poſ
ſit, ꝓbaẽ ext. de ꝓb. c. per tuas. in aut. ſ. qui ꝓpriã. C. de nõ nu. pe.
Spe. in ti. de poſitio. §. 8. ver. ſed ſm̃ ꝑmiſſa. & ĩ ti. de excep. §. viſo.
ver. ſed qđ ſi debitor. & in alijs iuri. ibi all. Præterea teſtes inducti
ꝓ pte d. D. deponũt, ꝙ penes ipſã remãſerũt facto calculo de pe
cunij d. pup. duc. 18. vel lib. 16. & duc. 4. qño & qua fraude petijt
lib. cẽtũ ſciẽs ꝙ penes ipſã erãt dictæ quãtitates ſm̃ ꝙ teſtes ſui di
cũt igiẽ peſſimã habuit conſcientiã ꝯ d. pup. petendo qđ intus ha-
bebat, nec hoc dr̃ parũ vel modicũ imo multũ quo ad d. pup. orfa
nũ & miſerabilẽ. Cecidit ergo in pœnã ſtatuti cõis Faucn. & con-
ſtitutionis ꝓuincialis ſanctæ mr̃is eccl. allegatorũ ꝓ pte dicti pu
pilli, & q̃ vobis trãſmittunẽ cũ ac. cãæ. Quæ diſponũt. Qđ petens
vel peti faciens vel mandãs plus debito abſq; iuſta cã ignorantiæ
cadit a toto qđ petijt, & in tñ quãtũ eſt ꝙ plus petiit cameræ cõ-
dẽneẽ, & ſic ꝓ parte dicti pupil. petitum eſt fieri p iudicẽ cauſæ ꝯ
d. D. Cathe. q̃ ſciẽs ſe teneri d. pup. cupiens ipſum fraudare ſi pe-
tijt & peti mandauit. Quæ vltra mandatũ p ipſam datũ d. D. Bar
tho. interrogata in iudiciu, ſi dictus eius ꝓcurator de eius uolũ
tate & mandato petijt dictũ legatũ lib. 100. a d. pupil. & ꝯ ipſum,
& ſi petitionẽ per ipſum ꝓcura. ꝓductam in pñti eã ſup hoc ra-
4 tã hẽt & firmã ſuo iur. rñdit ꝙ ſic, vt in act. apparet. † Et ſi dicaẽ ꝙ
d. D. reddit rõnem de dic. pecunijs pupillaribus ſer Cecholo &
Fran. ſer Zucholi ut tutoribus d. pupil. negatur, imo ex act. appa
ret oppoſitũ; ipſi. n. ſup hoc ꝓ parte d. dñæ examinati deponunt
ꝙ rõnem non viderunt, ſed quia d. D. volens tranſire illis diebus
ad ſcđm virũ miſit ꝓ eis, & viderũt p modũ calculi ꝙ d. dña ha-
bebat de pecunijs pupilli attenta ſcriptura d. ſer Bartho. manu cõ
fecta, de qua eſt ſuperius dictũ, & ꝙ ꝑdicta uiderunt & calculaue
runt cum d. dña non ut tutores nec tanquã tutores d. pupil. quia
non erant nec unquã adminiſtrauerunt, ſed d. dña poſt mortẽ di
cti ſui uiri & ipſo mortuo ꝯtinuo donec ad ſecũda uota tranſiuit
adminiſtrauit & gubernauit pecunias & bona oĩa d. pupilli, quo
rum unus deponit ut dictũ eſt ꝙ penes ipſam remanſerunt duc.
18. aliut dicit de lib. 16. & duc. 4. Nec ut dictum eſt, d. dña põt ſe
fundare ꝙ reddiderit rõnẽ, q x ꝯ ꝓprium factum venit, & quia te
ſtes ſui nõ dñt; dẽbat. n. ſi uolebat eſſe cauta reddere rõnem ꝑdi-
ctam in caſu quo de iure poſſet audiri, qđ non potuit vt dictum
eſt tutori & legitimè ꝓ pupillo interuenienti & cum authẽ. &
man. iudicis & non ex abrupto extraneis qui non erant tutores ſal
tem lĩmè ꝯſtituti. l. ait prætor. §. pmittiẽ. de mino. cũ ſim. Nec ad
ꝓbandum ipſos tutores opitulaẽ teſtm̃ d. Franc. in quo deſcripti
ſunt ꝓ tutoribus, qa d. Fran. non d. pupillo eius nepoti ex fratre
ꝑmortuo tutorẽ potuit dare. l. 1. de teſta. tute. cũ ſimi. Et ſiſr non
ob. q̃dã cõparitio ſcã in curis dñi Epi, de qua in quadã ſcriptura
apparet, qa ꝑ illã aſſertionẽ nullo mõ ꝓbaẽ ipſos tutores ſaltem
legi. cõſtitutos, vt ſic ꝓ pupillo interuenire poſſint, ut ꝑſonæ le
gitimę; multa. n. requirebant ad lĩmandum ipſos & eorũ ꝑſonas
ut poſſint negocia pupilli in iudiciu uel extra gerere; q̃ hic nul
lo mõ interuenerint, de quibus in l. legitimos. & ibi per Bart. ff. de
legi. tuto. Non ergo talis calculus ſeu aſſerta rõnis redditio ĩ ali
quo opitulaẽ dictæ dñæ, cũ nẽt ut eſt dictum, dicti noĩati tuto-
res inducti in teſtes ꝓ parte dictæ dñæ deponunt ſe non fuiſſe tũc
nec poſtea tutores, nec bona pupilli adminiſtraſſe, ſed ipſam do-
minam vt in eorum atteſtationibus apparet. ¶ Inſuper ut ergo pru
dentia dñi cõſulti ad hanc rõnem aduertat, pars aduerſa petit fie-
ri executionẽ ꝯ pupillũ ꝓ quãtitate legati petit & ꝯ ipſum vt hæ
redẽ teſtatoris legantis, & nullũ eſt dubiũ ꝙ ſi non appret lĩmè
ipſum eſſe hrđẽ d. teſtõris, nõ poſſet aliquis ꝯ ipſum fieri executio
ꝓ q̃titate dicti legati; ſed ſic eſt, ꝙ in nulla parte iudicij & actorũ
cãæ cõſtat vl̃ apparet lĩmè, ꝙ dictus pupillus ſit hæres d. Frã. te
ſtatoris legantis; dato. n. ꝙ d. Guido rñdendo poſitioni octauæ
partis aduerſæ confeſſus fuerit, ꝙ ipſe tutorio noĩe d. pupil. adi-
uerit res d. Fran. tenendo eius res bona, & alia faciendo q̃ fieri nõ
pñt citra ius & nomen hrđis; tñ nihil eſt dicere ad faciendum pu-
pillum hrđem d. Fran. Non. n. aditio ſolius tutoris potuit facere
pupillum hrđem, nec ei hrđitatem acquirere, nec ipſum vel hrđẽ
obligare. ipſius. n. actus & voluntas fuit neceſſaria. l. potuit. cum
ſimi. C. de iure delib. Cum ergo dictus tutor adiuerit ſolus & pu-
pil. ignorante nihil egit. d. l. potuit. & multominus aliquis alius
actus ipſius tutoris ſolius citra actum & uoluntatem d. pupil. ci-
tra aditionem dictæ hrđitatis nihil operaẽ ad faciendum ipſum
hrđem, & ipſum obligandum vt hrđem p d. l. potuit. cum ſim. Ex
quo aliter non conſtat lĩmè d. pupil. eſſe hrđẽ d. Fran. Ex quibus
& alijs p prudentiam ueſtram in iure ſupplendis in fauorem dic.
pupil. iuſtitiam fouentis. iuſta ea q̃ hñr. C. vt q̃ deſunt aduo. par.
iu. ſuppleaẽ in nigro & rub. Conſulendum eſt partes dicti dñi iu
di. cauſæ fore in abſoluendo dictum pupil. & eius partem ab in-
ſtantia & obſeruatione pñtis iudicij, vel a petitione dictæ dñæ &
contentis in ea, & in condemnãdo ipſam utpote temere vexantẽ
dic. pupil. in expẽſis factis in dicta cã, & ẽt cameræ ut eſt dictum.
Cauſis rõnibus & iuribus ſuperius alle. ſingula ſingulis congruè
adaptando Dñs Deus dirigat iudicium veſtrum in uiã iuris & iu
ſtitiæ. Inſuper aduertendum ꝙ dicta dña petit fieri executionem
pro quãtitate librarum centum ꝯ dictum pupil. conſtat aũt ꝙ de
iure non eſt ab executione inchoandum ſed uia ordinaria agen-
dum. l. nimis propere. C. de execu. rei iudi. quo ordine circunſcri-
pto nullum eſt quod agitur. l. ſi cum nulla. ff. de re iudi. & l. pro-
latam

a ¶ Quantitatem. Adde quod licet talis compenſatio ipſo iure fiat requiritur tamen qđ per partem opponaẽ ut tẽnet Spe. in tit. de teſta. §. 1. uer. ſed pone le cta. doct. in l. quod dĩ. ff. de impẽ. in reb. do. fac.

latã.C.de ſen.& interlo. Et ſi dicat̃, ꝙ hoc petit̃ vigore ꝯſtõnis ꝓuincialis ſanctæ mr̃is eccl̃iæ. R̃ndet inquantũ de illa appareat in actis, ꝙ illa ꝯſtõ nõ ẽ ullaten' intẽtata; ſunt tm̃mõ ſtatuta ꝯſtões, & ordinamẽta cõis Fauen.& ſm̃ dicta in materia petita eſt execu 1 tio, vt ex tenore dictæ petitionis apparet. Ex nullo xũt ſtatuto, cõſtitutione, vel ordinamẽto cõis Fauen. ꝑmittit̃ dicta executio, & 2 hoc aſſerit doceat, & multo min' d̃ iure cõi vt dictũ ẽ; ergo petitio inepta, & via ĩtẽtata nullaten' ꝑt hẽre locũ, & totũ ꝙ ꝓ parte dictæ dñæ in p̃nti cã eſt agitatũ, nullũ eſt ipſo iure ꝑ iura præalle. 1

¶Caſus.

¶In noĩe dñi anno ab eiuſdẽ dñi natiuitatẽ.1450.inditione.13. die.10.mẽſis Martij, parũ ante veſperas in ciuitate Papiæ, vc3 in domo & camera cubicularij domus infraſcripti teſtõris ſita in Papia in porta laurẽſi ĩ parochia ſancti Martini ĩ petra lata. ibiq; ſpectabil.& nobi. vir dñs Io.anto.de aſtulphis ciuis Papiẽſis filius q.dñi Andrioli ſanus mẽte & intellectu & ſuã ſolitã & ꝯſuetã bonã retinens memoriã, licet ſit eger corpore Ieſu Chr̃i innocato noĩe plurimũ &c. ¶Itẽ dñs teſtator dat & legat ſpectabili dñi Iſabettæ de beccaris filiæ quõdã ſpectabilis & egregij uiri dñi Ioãnis olim curiæ ducalis magr̃i ſeſchalchi & uxori l'timæ ipſius dñi teſtõris dotẽ ſuã ꝑ ipſum dñm teſtõrẽ cõfeſſatã & habitã & tertiũ plus Ipſius dotis, & quæcunq; eius iura dotalia &c. Quia d̃ ipſa dña Iſabet. de eius fide, induſtria, ſufficiẽtia, legalitate, ꝯſciẽtia, & honeſtate ab experto pleniſſimè cõfidit, & q̃ñcũq; cõtingeret ſeu ſi contingeret ipſum dñm teſtõrẽ decedere ab hoc ſeculo ſine filijs & filiabus ẽt poſthumis l'timis & naturalibus ipſius domini teſtõris, & ab eo & ex eius vero corpore l'timæ deſcẽdẽtibus, eo in caſu ẽt dat & legat dictæ D.Iſabet. dotẽ ſuã & tertiũ plus &c.& uult iubet ordinat & mãdat & diſponit idẽ dña teſtõr ac relinqt, ꝙ ipſa D.Iſabet. de cuius ne ꝓteſtat̃ moribus & ꝯſcientia ſi'r cõfidit, vt ĩ. vẽdat & uẽdere dẽat &c. ¶In ipſis caſibus & quolibet ipſorũ nõ exiſtentibus liberis, ut ĩ. inſtituit ſibi h'des particulares uenerabiles & religioſos dños canonicos regulares ordinis ſancti Auguſt. de obſeruãtia congregationis lateranenſis ꝓ medietate ꝓ indiuiſo, & uenerabiles religioſos viros dños priorem & monachos cõgregationis ſeu unitatis ſanctorũ Spũs & Galli ꝓpe Papiã in obſeruãtia ipſis retinentibus ipſum locũ ſanctorũ Spũs & Galli.& non aliter ꝓ alia medietate indiuiſo totius poſſ. quã idẽ dñs teſtõr hẽt, & tenet, & poſſidet in loco & territorio d̃ marzana & caſtri de lãbro cũ molẽdino ibidẽ dñm aquis aquæductibus & uijs aquarũ & terris cultis & incultis vineis edificijs, nemoribus boſchis buſchis ſediminibus, pratis, iuribus, & iuriſdõnibus ac eius poſſeſſionis de ficco mario cũ uineis, pratis, ſediminibus, ædificijs, terris cultis & incultis boſchis buſchis, & alijs ſuis terris ſeu ꝓprietatibus ibidẽ excepto molẽdino qđ hẽt ĩ flumine pſdi, grauãs dictos dños canonicos ꝓ medietate, & dictos dñm priorẽ & monachos cõgregationis & cõuẽtus ꝓ alia medietate; & ita uult, iubet, ordinat, mãdat, ſtatuit, & diſponit, qđ ſint grauati ad ſoluẽdũ, & ꝙ ſoluere teneant̃ & dẽant, & realiter & cũ effectu dictæ D.Iſabettæ vxori dicti dñi teſtatoris oĩ anno ad & ſup totũ durãte uiduitate dictæ D.Iſabettæ & ipſa ſtãte in uiduitate & ſolita honeſtate in ſumma & ad & ꝑ totũ florenos.300. oĩ anno ualoris ad cõputũ ſolidorũ.32. imperis liũ ꝓ quolibet floreno excepto anno p̃nti quo ipſi D.Iſabettæ legat oẽs fructus & redditus anni p̃ntis quorũcũq; bonorũ ipſius dñi teſtatoris. Et hæc oĩa & ſingula tã rõne & noĩe, cã, & occaſione vſus & vſuſfr. dictæ D.Iſab. q̃ ut de ipſis fructibus & redditu quorũcũq; bonorũ ſuorũ anni p̃ntis, q̃ de ipſis florenis.300. ad dictũ cõputũ quolibet anno ipſa D.Iſab. diſponere poſſit ac dẽat ſm̃ ipſi. D. Iſabe. iniuncta & dicta ſecrete ꝑ ipſum dñm teſtõrẽ, quã dicit & ꝓteſtatur &c. Itẽ dictus dñs teſtator in caſu p̃dicto &c. Item dictus dñs teſtator dat & legat. Itẽ dicta dña teſtator in caſu ꝓmiſſo &c.

¶In oĩbus aũt alijs bonis ſuis mobilibus, & immobilibus, iuribus, & actionibus quibuſcunq;, & noĩbus debitorũ ipſius dñi teſtatoris ſaluis prædictis. Idẽ dñs teſtator ſibi h'dem inſtituit v'rem ĩ caſu non extantiũ liberorũ ut ĩ. Et eo caſu quo q̃ñcũq; idem dñs teſtator & ante eius dicti filij decederent de hoc ſeculo ſine filijs & filiabus ab ipſo dño teſtatore & dicti eius filij legitimi & naturali decederent, prædictum hoſpitale nouum magnum Papiæ inchoatum & quod ꝯſtruit̃ in ciuitate Papiæ prope ãme dictam eccl'iam ſancti Matthei Papiæ. Et hæc eſt ipſius teſtatoris vltima uoluntas & diſpõ. ad hoc eſt ipſius domini teſtatoris ultimũ nuncupatiuum teſtm̃, quod & quam idem dñs teſtator uoluit iuſſit diſpoſuit & ordinauit, & vult iubet ſtatuit diſponit & ordinat valere & tenere, & quod valeant & teneant & valere & tenere debeant iure & via ſui nuncupa. teſtamenti &c.

S V M M A R I A.

1 *Creditor ſi uult uendere pignus reclamante debitore & efferente ſi fiat ſibi calculus, non ualet uenditio.*

2 *Pignus ſi minori pretio, qu ĩ par eſt, uẽdatur, præſumitur fraus, et reſcinditur*

CONSILIVM CCCCLXIIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶†Viſis actis & actitatis coram D.Locumtenente patriæ Forijulij inter Dominam Marga. filiam q. Dñæ Magdalenę & Leonardũ iugalium agentẽ & petentẽ ex parte vna ſeu eius pro cu.& magiſtrũ Nic. fabrũ de vtino reũ & poſſeſſorẽ ex altera &c.

¶Vide de verbo ad verbum conſi.clvj. ſupra eodem libro.

¶Caſus talis eſt.

¶Ser Bartholomeus vt apparet in inſtr̃o vltraſcripto in 1415. fecit publicum inſtr̃m venditionis certi ſui manſi D. Bituſſæ ſuæ ſorori pro duca.100. quos fuit confeſſus recepiſſe ab ipſa renuncians exceptioni non numeratæ pec. in quo inſtr̃o dr̃ ꝙ ipſe conſtituit ſe poſſidere dictũ manſum noĩe prædictæ emptricis, donec ipſa tenutã ipſam intraret & poſ. corporalẽ acciperet eiuſdẽ manſi per ſe vel per aliũ, Quã accipiendi &c. Et vltimo in eodem inſtr̃o vr̃ ꝙ dictus venditor aſſignauit emptrici quendã ex teſtib' inſtr̃i ad inducendum eã in tenutã corporalẽ dicti manſi. Non apparet ꝙ dictus aſſignatus in nunciũ tenutæ vnq̃ induxerit dictam emptricẽ in poſ. corporalẽ dicti manſi. Sed apparet, ꝙ dictus venditor remanſit in poſ. tali cũ perceptione fructuũ ex ipſo manſo per annos q̃ plures, & vſq; quo dictus manſus per præfatũ ſer Bartho. fuit in quẽdã alium tranſlatũ qui titulo emptionis vſq; in tp̃s p̃ns poſſedit abſq; ꝙ dicta emptrix vnq̃ interpellauerit venditorẽ p̃dictũ, vel prædictũ ſucceſſorẽ habentem ab eo cãm. Prædicta emptrix deceſſit ante bienniũ vel circa. Quidã eius filius & hæres reperto p̃dicto inſtr̃o incepit agere ꝯ poſ. manſi rei ven. Poſſeſſor qui titulo emptionis &c. per annos 13. & vltra poſſedit illum manſum, & ẽt hæredes ſui auctoris vc3 ſupradicti ſer Barth. obiiciunt exceptionẽ ſimulationis aduerſus inſtr̃m ſupradictum venditionis factæ per ſer Barth. D.Butiſſæ. Quã ſimulationẽ aliter non ꝓbant niſi p̃ſumptiuè, q2 ipſa D. Butiſſa nunq̃ interpellaſſe reperit̃ p̃fatũ venditorẽ vel eius h'des vel alium emptorem ſm̃ & de poſ. vel ꝓprietate dicti manſi, & h'des p̃dictos interpellauerit de alio debito pecuniario minoris quãtitatis, & ꝙ p̃dictus venditor remanſit cõtinuè in poſ. corporali dicti manſi vſq; dũ eũ in aliũ tranſtulit, q ẽt ex tunc cõtinuò poſſedit. Obtinuit p̃dictus ẽt exceptionẽ præſcriptionis aduerſus p̃dictũ vendicantẽ. Et qdẽ obiicitur hæc præſcriptionis exceptio cõpetens poſſeſſori de iure cõi ex poſſeſſione decennij cõtinua inter præſentes cum iuſto ti. emptionis & bona fide, quia de mala non conſtat. Reſpondetur ex aduerſo talem præſcriptionẽ non poſſe allegari nec debere ꝓcedere in patria, in qua viget ꝯſtõ de p̃ſcriptionibus, q̃ longioris tp̃is poſſeſſionẽ exigit inter p̃ſentes. Replicat̃ ꝓ obiiciente præſcriptione ꝙ dicta conſtitutio non tollit quin poſſit ꝓcedere & allegari præſcriptio decẽnalis de qua.ĩ. iure cõi q̃ minus inducit q̃ præſcriptio ex conſtitutione patriæ, ex qua dñium directum vr̃ acquiri poſſidenti per tp̃s in dicta conſtitutione poſitũ, addito ẽt ꝙ in alijs vr̃ diſcrepare prouiſio cõſtitutionea prouiſione iuris. Super hoc itaq; conſultatur, & quæritur quid iuris, an poſſit opponi præſcriptio decennalis ex diſpoſitione iuris cõis, ſtante ꝙ ſupradictus ſcd'a emptor iã poſſederit per annos 10. vel 13. & pl'.

¶Secundò quæritur. In oĩ caſu ſiue euentu habeat vel non habeat locũ præſcriptio decennij prædicta, an per Bartho. ſupradictũ potuiſſet inchoari præſcriptio ꝯ D. Butiſſam, attẽto ꝙ ipſemet vendiderat, & ſe conſtituerat noĩe emptricis poſſidere. Quæritur an potuiſſet inchoare uigore ꝯſtõnis pu. cũ vt in caſu ponit̃ ſer Bartho. venditor in poſ. remanſit corporali & actuali mãſi vẽditi, licet conſtituerit ſe poſſidere. Et nuncius datus ad inducendum emptricem in poſ. corporalem non induxit eã. Minus vr̃ dubitandum, an emptor ſecũdus cui res & rei poſſeſſio tradita fuit potuiſſet inchoare præſcriptionem. ¶Tenor conſtitutionũ pu. eſt vltraſcriptus iuxta copiã inſtr̃i, aduertendum ꝙ tp̃e quo inſtr̃m uenditionis fuit factum & inde ſucceſſiuè vſq; in diem primũ Septẽbris 1420. non currebat, nec cucurrit præſcriptio in patria pp quoddam diſcrimen, vt extat certo decreto declaratum,

Qualiter

SVMMARIA.

1 *Emptio prima qualiter probatur ſimulata, ut ſecunda ualeat.*

2 *Præſcriptiones an currant contra ignorantes ſuum ius.*

3 *Statutum abbreuians præſcr. currentes ſine titulo, quomodo intelligatur.*

CONSILIVM CCCCLXV.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ †Videtur dicendum, q ſecundus emptor poſſit contra ſilium primæ emptricis agentem rei vendi. obijcere exceptionem ſimu-
a lationis * primæ uenditionis, & etiam exceptionem præſcriptionis de iure communi, poſito q prima uenditio non fuiſſet ſimulata, ſi prima emptrix ſciuit ſecundam venditionem factam. Primum ſcilicet ſimulatio patet ex tribus ſimul iunctis, ſcilicet ex retentione poſ. abſque eo q de fructibus reſponderet primæ emptrici in totum uel pro parte, vel q ab eo peteretur per primam emptricem per tempus.x. annorum & ultra, cum illa venditio facta fuerit in 1415. & ſecunda in 1425. a quo tempore dicitur ſecundus emptor uſq; modo poſſediſſe per annos.xiij.ff.quib.mo.pi.vel hipo.ſul.l.ſicut.§.ſuperuacuum.& not.in Spe.de dona.§.1.ver.item pone.& Bar.in l.poſt contra.ff. de dona.cum tamen inſtrumentum venditionis dicat, q vendidit & tradidit & ſic retentio poſ.contradicit verbis inſtrumenti, vt cenſet no.Bal. in l.illud.ante fi.C.de ſac.ſan. eccl. Item ex eo q fuit conſtitutus nuncius ad mittendum emptricem in realem poſſ. & tamen executio nunquam fuit facta nec petita fieri per emptricem ſed neglecta, ex quo reſultat vehemens præſumptio ut ff.de dam.infec.l.ſi finita.§.pen.& C.de bo.au.iu.poſ.l.fi.& quod ibi no. & no. Bart.in l.prætor.§.fi.ff.eo.tit.Item tertio, ex eo quia prima emptrix erat ſoror uenditoris; vnde ratione coniunctionis reſultat vnà cum alijs præſumptio fraudis & ſimulationis.C.de dona.l.datam iam ff.de bo.lib.l.nihil.§.facilior.& no.in Spec. loco ſupra alle. & per Bar. in d.l.poſt contractum.facit tex.in auth.de alie. & emphi.§.iconomus.vnde ſumitur auth.quibuſcunque modis.C.de ſac. ſan.ec.& in Auth.ut hi qui obli.ſe perhi.§.q ſiquis.& Bart. in conſi. incip.ſtatuto caſtri plebis in fi. Nec ob. q venditor conſtituit ſe nomine emptricis poſſidere &c. quia dicta conſtitutio præſumitur eodem modo ſimulata quo & præcedens contractus, poſtquam aliæ præſumptiones ſimulationis concurrunt ſecũdum Bar.in d.l.poſt contractum.per l.1.C.de ſuffragio.licet hoc ſolum non ſufficeret ſecundum eundem in conſi.quod incip.Petrus nicolæ.& per Bal. in d.l.illud.& in l.5.C.de do.ante nup.ante fi. Et etiam propter negligentiam longi temporis commiſſam per emptricem in adipiſcenda reali poſ.cum poſſet, etiam in non petendo fructus; cùm dicatur ſoluiſſe pretium, quod veriſimile non eſſet ſi fuiſſet verus & non ſimulatus contractus.C.de actio.empt.l.curabit.iũcta his quæ no.per Bart. in eo qui negligit recuperare naturalem, cùm habeat ciuilem poſſ.l.ſi de eo.§.ſi forte.ff.de acq.poſ. l. cum de in rem verſo. ff. de vſu. conſtat ergo ex ſimulato contractu dominiũ non fuiſſe quæſitum primæ emptrici.ff.de contrah.empt. l. nuda. de aqua plu.arcen.l.emptor.Secundum probatur.C.de præſcrip.
2 longisſimi temporis.auth.malæfidei.verſi.ſi verò.†Nam ſi prima venditio fuiſſet vera, & ex ea fuiſſet tranſlatum dominium, venditor ſecundò vendendo fuiſſet malæfidei, & licet naturaliter tradẽdo ſecundo emptori priuaſſet primam emptricem ciuili poſſ.l.3.§.q ſi ſeruus.ff.de acq.poſ. & ſic dediſſet ſecũdo emptori cauſam præſcribendi iuxta no.per glo.in l.1.in fi.magnæ glo.C.de ſer.fugiti. attamen quia erat malæfidei venditor eo quia in facto non poterat prætendere ignorantiam.l.quamquam.ff.ad vell. & ideo hodie per illam auth. malæfidei, requireretur ſcientia aduerſarij in præſcriptione longi temporis, licet olim ſecus vt l.fi.e.tit.alias ſi ſemper ignoraſſet, requireretur tempus longisſimum.xxx. ann. ſicut ſi titulum non haberet poſſeſſor.ea.auth.in prin.& ſi aliquando ignoraſſet, aliquando ſciuiſſet dominus ante completam præſcriptionem, pro tempore quo ignoraſſet fieret computatio longisſimi temporis, pro alio vero longi, vt ibi no. per glo. Nec potuit dicta præſcrip. incipere in perſona venditoris, tum quia erat malæfidei ut in c.2.de reg.iur.lib.6. tum quia poſſidebat nomine primæ emptricis vnde contra eam non potuit vllo tempore præ-
3 ſcribere.C.de præſcrip.xxx.an.l.malæ agitur.† Nec ob.prædicta conſtitutio primæ quæ ſtatuit tempus xv.an. ad præſcribendum, & noua conſtitutio xx.an. quia loquuntur in ſimplici poſſe. ſine ti.ut propter ſolam poſſ.præſcribat dicto tempore, cum tamen de iure communi requirerentur anni.xxx.l.ſicut.C. de præſcri.xxx.an. & ſic voluerunt dictæ conſtitutiones abbreuiare tempus præſcriptionis ſtatutum a iure communi in præſcriptionibus, & vſucapionibus currentibus cum titulo.C.de ſac.ſan.eccle.auth.quas actiones.ver. vſucapione triennij &c. & ita his diebus conſulendo ſuper dictis conſtitutionibus dixi.

a ¶ Simulationis. uide ad materiã eandẽ. d. Pau. de ca.1 cõſi.113.Bart. cep. 1 trac. de cõtrac. ſimu.& illa exceptio ſimulatiõis cõtractus p tertiũ tñ opponi poteſt. ut tenetno.har. in quodã conſil. ſuo inci. Martinus de Eugubio.

¶ Ego Pau.de Caſt.vtriuſque iuris doct.dico & conſulo eſſe iuris & de iure &c.

SVMMARIA.

1 *Præſcriptio ſtatutaria abbreuians communes præſcriptiones non currit uxori exiſtenti in matrimonio.*

2 *Statutum generale reſtringi debet ſecundum ius commune, ne quis indebitè damnum patiatur.*

CONSILIVM CCCCLXVI.

IN Chriſti nomine Amen ¶ In caſu præmiſſo dico indubitanter, q dictę dominæ malè ſuccubuit. Et q in cauſa appel. debeat ſententia lata contra eam retardari
1 †quia præfata præſcriptio ſtatutaria non currit contra eam conſtante matrimo. cum agere non poſſit pro dote. l. a. ff.ſolu.matrimo.niſi præfatus vir fuiſſet declaratus vergere ad inopiam & incipere male vti ſubſtantia ſua, nam tunc a die declarationis agere potuiſſet.l.ſi conſtante.in princip.ff.ſolut.matrimo.& l.ubi adhuc.C. de iure dotium. Sed ſi dicta declaratio non fuit facta, præſcriptio non incipit currere dictæ mulieri, niſi a die ſoluti matri. quod fuit iam ſunt anni.vij.vt dicitur, caſus eſt in l.in rebus.in fi.C.de iur.dot. Et ſi dicatur ibi loquitur in præſcriptione inducta a iure communi. Nos loquimur in præſcriptione inducta a ſtatuto.Item ſeruanda ſunt uerba ſtatuti ut iacent, & ſtatutum ſimpliciter loquitur. Et duos caſus tantum excipit, & ſic videtur regulam firmare in cæteris caſibus.l.nec quod.§.fi.ff. de pe.lega.maximè quia in fine dicit,& ſic præciſum &c.Et pro hoc cap.conſtituit.& quod ibi no. Inno. extra de reſtitu. in integ. qui vult.l.fi.C.in qui.cau in inte. reſti. non eſt neceſ. non habere locum in præſcri.ſtatutaria, & ſic a ſtatuto introducta maximè poſt illam.l.ſed contrarium eſt verius & Bart. in l. fi.ſupra alle. in tit.
2 qui ſunt de mino. reprehendit Inno. † quia ſtatuta generalia ſunt reſtringenda ſecundum ius commune, ne quis damnum indebitè patiatur.C.de noxa.l.1.& not.gloſſ. magna.in l. fin.§. licentia.10. C.de iure deli. Vnde ſtatutum generaliter dicit, q ſi creditor neglexerit petere per. x. ann. debitor ſit tutus, debet intelligi & reſtringi ad creditorem maiorem, non autem habet locum in minore contra quem præſcriptio non currit, ut d.l.fi.per Bartol.ibi & d.l.ei qui.ſic dico in propoſito, q ſtatutum ſupraſcriptum debet reſtringi quo ad illos qui ſua iura agere & proſequi potuerunt, & contra eos currit dicta præſcriptio.xx. anno. & poſſeſſor præſumitur dominus contra eos. & ſi ignorauerunt dicta iura ſui dominij, quia ſic eſt etiam de iure communi.l.fin.C.de præſcrip.lon.tempo. ſed aduerſus eos, qui agere non potuerunt, etiam ſi iura ſua ſciuiſſent, præfatum ſtatu. & præſcriptio inducta per illud locum non habet, prout eſt in caſu noſtro, in quo mulier conſtante matrimo. pro recuperatione dotis ſuæ ſi maritus declaratus non fuit uergere ad inopiam agere non poterat; quia ſic diſta præſc.cucurrerit, & dicta mulier damnum indebitè pateret, cum præſcriptiones inuentæ fuerint contra deſides & negligentes, iuxta no.in l.fi.in fi. C. de edi. diui adri.toll. Quæ negligentia & deſidia non cadit in illa quæ agere non potuit impedimento iuris ſubſiſtente; ideo ſicut contra eam non currit præſcr. de iure cõi, ut d. l. in tribus. C. de iure delib. in fi.ubi caſus. ita nec dicta præſcrip. ſtatutaria, cum ſtatu.reſtringatur ad iura cõe, & intelligatur q præſumat dñs contra illos qui agere potuerunt ut dictum eſt. Nec ob.quòd duos caſus excipit tñ; quia uerũ eſt quãtum ad illos qui comprehenduntur in ſtatutis, ſed quantum ad uolentes agere uidetur ſatis operari ſtatutum contra alios uolentes agere, & quantum ad illas exceptiones confirmat regulam; ſed tamen non faciunt ut ſub uerbis generalibus ſtatu.comprehendantur illi qui agere potuerunt, & qui non fuiſſent comprehenſi, ſi excep. prædicta facta non fuiſſet caſus eſt & ibi expſſe Bar.in l.generali.§.uxori.ff.de uſufru.leg.& l.lucius.§. pluribus.ad treb.& ibi per eundem ſimiliter not. de cl'a non obſtante.quæ non ampliat grãm.in cle.cum ei qui.de conceſ.præben.& ad hoc.l.aurelius.§.j.ff.de lib.leg. Pro hoc ẽt per illud ſtatutum præſcrip.20.an.ſine titu.ſurrogata eſt loco præſcr. longi temporis de iure cõ, ut no.Bar.in l.a. §. ſi per alienam. ff. de uſr. pro

empto. Sed præſcrip. longi temporis de iure communi inducta non currit contra dictam mulierem cõſtante matri.niſi facta demum declaratione prædicta.d.l.in rebus. in fi.ergo nec iſta ſtatu tagia. Et ſi ſtatutum illud diceret expreſſe contrarium eſſet iniuſtum,& iniquum auferendo dominium non ualenti agere.l.2.§.3.ff.de his qui ſunt ſui uel alie.iu.ubi dicitur ꝙ ius ſuum nemini eſt auferendum, & ſic non ualere.8.di. erit autem lex. unde non eſt credendum, ꝙ ſub generalibus verbis voluerit hoc iniquum comprehendere.l.ſub conditione.in fi.& ibi no.ff.de cond.inſti. de n.nup.l.quanquam cum ſi.¶Concludo ergo d.ſententiam in cauſa app.tanquam iniquam debite retractari & dari pro muliere ſi probauerit ſibi incumbentia non ob.dicto ſtatuto. Nec ob. verbum poſitum in fi. quod ſit præciſum &c. quia hoc uerbum nõ tollit neceſſarias interpretationes & reſtrictiones, ut no. Bar. in l.omnes populi.de iuſti.& iu.& Bal.in l.3.C.de lib.& poſt.& in l.iubemus.C.ad Treb.in fi.& in l.3.24.col.qui accu.non poſ. ¶Et ita videtur mihi Pau.de Ca. V.I.Doc. prout ſupra conſultum eſt, & ad fidem me ſubſcripſi & ſigillo meo ſigillaui.

S V M M A R I A.

1 *Statutum habilitans ſpurium ad ſucceſſionem patris,an ualeat,ex locupletiſſima diſputatione ad partes in hoc conſilio uendere potes,uſque ad nu.6.*
2 *Iacobus But. fuit maximæ ſcientiæ vir,& lumen iuris.*
4 *Filiorum plures ſpecies.*
5 *Papa poſſit legitimare extra territorium eccleſiæ.*
6 *Imperator ſimiliter an poſſit legitimare extra terras imperii.& nu.3.*
7 *Iudex qui iurauit ſeruare ſtatuta,an teneatur ſeruare tale ſtatutum legitimans ſpurium.*
8 *Pater ſi ſubſtituat in teſtamento alium filio ſuo ſpurio per ſtatutum legitimato,qualiter ualeat talis ſubſtitutio.*

CONSILIVM CCCCLXVII.

a ¶A.l. ciui. permiſſus. Adde ꝙ hodie etiã de iu. ciuili eſt prohibitus concubinatus ex quo canonicum ita aperte ꝓhibet ut no. Io.and. poſt Hoſt. in regula ſine culpa hic alle. ut refert & ſequitur Panor.in c. ut clericorũ in 1.not. de uit. & hon. cle.allegat a rõnẽ dicẽs ꝙ hoc eſt quia materia ſpectat ad eccleſiã & canõ ꝓhibet & in iſtis ſpiritualib⁹ lex ciuilis eſt velle ſubij ci canonicis diſpoſitionibus.in authen. vt cle. apud prop epi.& in auth. de eccleſi. ti. H.F.

IN Chriſti nomine Amen. ¶Viſo puncto occurrunt dubia.Primo an teneat dictum teſtamentum quo ad dictum ſpurium conſiderato ſtatuto dictę ciuitatis,& an dictum ſtatu.teneat.Secundo an teneat iſta diſpoſitio teſtatoris conſiderata legitimatione facta de dicto ſpurio. Et ex his apparebit ad quem pertinebit dicta hæreditas.d.teſtatoris.
1 † De primo an teneat ſtatutum, & an dictum ſtatu. poſſit dictum ſpurium facere ſucceſſibilem,arguitur primò ꝙ ſic;quia hæreditates ſunt de iure ciuili, & poteſtas teſtandi prouenit a iure ciuili,ſcilicet a l.12.tab. vt C.de leg.hære.l.lege. ergo poteſt per ſtatu.quod eſt pars iuris ciuilis tol.cum enim ius ciuile dederit hæreditatem legitimis filiis, & abſtulit illegitimis puta naturalibus vel ſpuriis.C.de na.lib.auth.licet.ergo pari ratione poteſt eis ius ſuccedendi reddere, & eos ad ſuccedendum habilitare,poteſt enim hæreditas per ſtatu.deferri.ff.vt ex leg.ſenatuſcõ.l.1.Præterea.l.facit filios naturales capaces certæ partis hæreditatis ut puer natus ex concubina.qui filij ſint legi. c.lator.C. de natu.lib.auth.licet.& licèt concubinatus a l.ciui.permiſſus[a].ff.& C.de concu.a l.canonica ſit damnatus,vt dicunt doc. in d.c.1.& Io.An.in reg.ſine culpa.in mer.li.6.& Spe.in tit.de compe.iud. adi.in prin.tamen tales naturales ſecundum ius cano.ſuccedunt, prout ius ciuile diſponit eos ſuccedere,vt dicit Hoſt. in d.c.lator.de renunc.c.niſi cum pridem.§.perſonæ.cum ergo concubinatus hodie ſit damnatus.32.q.4.c.nemo.ergo natus ex damnato coitu admittitur ad hæreditatem per l.Imperatoris. ergo per ſtatu.ciuitatis cum ſit pars iuris ciui.vt Inſti. de iure natu.§.2.licet per tale ſtatu. detur talis materia peccandi. Præterea ſtatutum & conſuetudo æquiparantur.ff. de legi.l.de quibus.11.diſtin.in his. Sed conſuetudo valet ꝙ illi qui fuerint hæretici admittantur ad dignitates eccleſiaſticas niſi ad primatus 12.di. nos conſuetudines.ergo valebit ſtatutum,quamuis per id detur materia peccandi.quia ſi hæretici admittentur ad dignitates,homines non curabunt in hæreſim incidere.13.diſ.c.peruenit.in fi.de elec.c.cum in cunctis. Præterea ſtatu. poteſt deferre ſucceſſionem ſpurio tanquam extraneo.ff.de vul.& pup.l.ſi is qui.Præterea ius canoni. diſponit ꝙ ſpurij poſſint habere alimenta. de eo qui du.in ma.quam pol.per adul.c.cum haberent. ergo & per ſtatu. poterit tali ſpurio deferri hæreditas.ff.de hæredi. inſti.l.ſi is qui ſolidum. Præterea licet ciuitas non poſſit quem natalibus reſtituere.C.de iu.au. anu.l.1. nec ſpurium legitimare, tamen videtur quòd de bonis poſſit diſponere in ſpurium transferendis, quoniam de rebus licet ſtatuere ei cui de ſtatu perſonæ ſtatuere non licet.l.1.C.de ori.iur. In contrarium arguitur, ꝙ tale ſtatu.non ualeat nec teneat. ſuper quo præmittendum eſt, quòd ad faciendum legem duo requiruntur, videlicet poteſtas in faciente legem,& cauſa conſtituendi.l. primum probatur. 91. diſ. c.bene quidem.de conſti.c.eccleſia.ſecundum probatur 3. diſ.c. erit autem. & de vtroque moder. de conſti.cum omnis, hoc autem ſtatu. videtur vtroque defectu laborare, quod ſic probatur. filius illegitimus excluditur ab hæredi.patris non ſolum iure ciui.ſed & iure diui.ſ.noui & veteris teſtamenti; nam in Gene.21. eſt dictum Abrahæ,eijce ancil.& filium eius; non enim erit hæres filius ancill. cum filio liberæ. idem dicit Apoſtolus in nouo teſta.ad Gal.4. & habentur hæc in cano. 32.q. 2. c.non omnis.& q.4.dicat.ad idem 35.q.7.quid eſt vbi dicit Augu.ex l.Dei conſtitutum eſſe vt illi qui ex inceſtuoſo coitu naſcuntur, nullo iure parentibus ſuccedunt.Si ergo de iure diui. tales excluduntur populus cõtra tale ius ſtatuere non poteſt.ff.de ſibi. c.non magiſtratus.7.diſt.l.contra mores 11.q.3.c. qui reſiſtit. facit cle. ne romani.de ele.Præterea conſuetudo & ſtatu.ambulant pari paſſu, cùm inter illa non ſit differentia, niſi quæ eſt inter tacitum & expreſſum ff.de legi.c.de quibus. & tacitum & expreſſum regulariter æquiparantur 43.diſt.c.ſit rector. & l. cum quid ff. ſi certa peta. Sed certum eſt,ꝙ conſue.quæ ubuiat iuri diuino, non valet.de conſue.c.fin.8.diſt. per to.ergo nec ſtatu. cum ſit contrarium iuri diui.Præterea poſito quòd tale ſtatu.non eſſet contrarium iuri diuino, ſed tantum iuri poſi. tum ad hoc vt valeat, requiritur ꝙ ſit rationabilis,quia l.conſtat ex ratione.1.di. c.conſuetudo.Item quia l.debet eſſe honeſta.4.diſ.c.erit aũt ꝙ autem ſtatu. non ſit rationabile nec honeſtum, apparet ex ipſius effectu. nam certum eſt,quòd filij illegitimi excluduntur ab hæred. paterna in pœnam patris adulterantis.15.q.vlt. c.cum multæ.ff. ꝙ me. cauſa.l.iſti quidem. in fi. ſicut etiam ab ordinibus, vt not. Ioan.And.de fil.presby.c.1.lib.6.non enim hoc fit in pœnam filiorum,qui non peccauerunt.6.diſtin.c. naſci. ſed per tale ſtatu. dabitur occaſio fornicandi; quia viri habentes vxores ſteriles accipient concubinas,vt ex eis filios & hæredes habeant. Si ergo talis.l.dat materiam peccandi, ergo non eſt rationabilis nec honeſta. Motiuum autem iuris excludentis tales filios a ſucceſ. eſt, vt homines euitent tale contubernium & legitimo matri. copulentur; alias homines non curarent vnde filios haberent,ex quo ſcirent eos ſuccedere poſſe;ergo qui tales admittit ad ſucceſ. eſt cauſa multorum peccaturum mortalium, vt dicit Hoſt. in ſum. qui fil.ſint leg.§.fi.verſi.quid ſi imperator. Cum igitur vtroque iure inhibeatur ſuccedere ſpurius patri,& l.municipalis. prædicta dicat eos poſſe ſuccedere, tale ſtatutũ non valet, quia nutrit peccatum, & præſtat cauſam peccatum committendi. pro hoc facit bene de conſue. c. ex parte.vbi non valet conſue. per quam quis inducitur ad peccandum.nam ibi erat conſuetudo,ꝙ vxori adulteri certa bona mariti darentur, quæ conſuetudo vt nutriens peccatum & dans materiam adulterandi non valet.Præterea qui prohibetur diſponere in cauſa,prohibetur diſponere in cauſato,per locum ab antecedenti deſtructo.ff.de ſponſa. l.oratio. Et ita dudum conſuluerunt recolendæ memoriæ do. Pau. de Leaza.eximius doc.Boñ.& Fede.de Senis.imo plus in eorum conſilijs ſubdebant, ꝙ ſi talis ſpurius peteret hæreditatem coram iudi. ſecu. quod ad petitionem legitimorum ſuccedentium ab inteſta.iudex eccleſiaſticus poſſet inhibere ſeculari ne in cauſa procederetur. Nam quotienſcunque agitur de peccato tollendo,impediendo,vel puniendo,eius cognitio ſpectat ad iudi. ecc. & per conſequens omne id quod peccatum inducit, vel nutrit, vel cauſam ſeu occaſionem præſtare poteſt, ad illud inducẽdum vel committendum,corrigi debet per iudicem eccleſiaſticum. 2. q.1.c.multi.de iudi.c.nouit.de iureiuran.c.licet.li.6.de conſue. cum inter.& c.ex parte. & tali reſpectu iud. x eccle. vt maior punit & compellit ſecularem. 24.q.5.c.adminiſtratores. de maio.
3 & obe.c.ſolitæ.qui fi.ſint legit.c.per ven.†Hanc etiam ſententiã & opi.tenuit maximæ ſcientiæ vir,& lumen iuris Ia.Bu.qui nũc arti.ab alto exordiens ſic dicebat,quod ad euidentiam erat ſciendum ꝙ ab initio ante.l.ſcriptam non diſtinguebamus in naturalibus filijs legitimos & non legitimos. Sed antiquis parentibus antiqui filij mox, vt naſcebantur fiebant legitimi in Auth.

quibus

quib.mod.natu.effi.legiti.§.liceat igitur.& Auth.quib.mo.natu.effi.ſui.§.pàlam.& §.illud. ſuperueniente aũt poſtmodum ius ſcriptum conſiderans effuſam hominum ad libidinem concupiſcentiam prædictum ius antiquum ſcilicet circa coniunctionem maris & fœminæ tangere & diſtinguere in tres partes & cauſas uoluit.quia illud partim approbauit expreſſe,ut eſt in coniunctione matrimoniali,& partim reprobauit expreſſe, ut eſt in coniunctione damnata,quia prohibita ſpecialiter & expreſſe a lege humana, & partim dimittendo iſtud in ſuo ſtatu antiquo nec approbando nec reprobando. Ex prima coniunctione naſcũtur naturales & legitimi. ex ſecunda naſcuntur ſpurij, ex tertia illi qui ſimpliciter naturales appellantur. ¶ Sunt igitur naturales & legitimi qui de coitu a iure ſcripto ſolennizato & approbato naſcuntur ut ſunt illi qui ex coniunctione maris & fœminæ ſolennizata per mutuum matrimonialem conſenſum naſcuntur, qui naturales ex eo dicuntur quod eſt a iure naturali ut.ff.de iuſt.& iu.l.j.§.ius naturale. & Inſt.de iur.nat.§.hinc deſcendit.& C.de le.here.l.lege. Legitimi uero dicuntur propter ſolennitatem mutui matrimonialis conſenſus coniunctam huic naturali coniunctioni, quæ ſolennitas a iure ciui.eſt inuenta.& ideo in præal.§. ius naturale.& §.hinc deſcendit.ſubijcit ſtatim. quam nos matrimonium appellamus nos ſcilicet obſeruantes & agentes de iure ciui.& ſcripto.Illam ergo coniunctionem,cui adeſt iſta ſolennitas,lex expreſſe approbat,ut Inſti.& C.de nup.per totum.& ff.de ritu nup.per totum.Sola nãque ſolennitas circa coniunct. maris & fœminæ per ius ciuile inuenta eſt.de talibus filijs habetur.32.q.4.c.ſi.Inſti.de pat.po.in prin.ff.de his qui ſunt ſui uel alie.iu.l. filium. ¶ Ex ſecunda coniunctione naſcuntur ſpurij,& ſunt ſpurij, qui ex damnata.l.humana prohibita coniunctione naſcuntur dicti ſpurij,quaſi non pure ſed extra puritatem naturalis iuris geniti, quæ puritate per ius ſcrip.prohibens talem coniunctionem nati ſunt, ut ſunt omnes qui ex coitu a iure improbato & uetito naſcuntur,quocunque modo ſit uetitus ſiue propter effuſam libidinem, ut in Auth.qui.mo.natu.effi.ſui.§.ſi quis autem.ff.de ſtat.ho.l.uulgo.Inſtitu.de nup.§.pen.ſiue propter inceſtum uel alio modo.Inſti.de nupt.§.ſunt & aliæ. hi ſunt qui nec ſuccedunt, nec de rigore iuris ciui.aluntur.in Auth.quibus mod.nat.effic.ſui.§.pen.licet de æquitate canonis aluntur. de eo qui duxit in ma.c.cum haberet. hi ſunt qui neque per ſubſequens matrimonium legitimantur. ff.de ſta.ho.l.paulus.& c.tanta.qui fi.ſint legiti.de tali coniun.hot.de cle.c.innotuit.de renun.c.niſi cum pridem.§.perſonæ.

¶ Ex tertia etiam coniun. naſcuntur naturales, qui naturales ſimpliciter appellantur, & ſunt naturales qui de coitu a l.non ſolennizato & per conſequens non approbato & reprobato tolerato tamen naſcuntur, ut ſunt qui per coniunctionem toleratam a iure, in qua tamen deficit ſolennitas, de qua dictum eſt in primo membro, naſcuntur, qui ex eo dicuntur naturales, quia pure ex non reprobata coniunct. a naturali iure inducta naſcuntur, qui legitimi non dicuntur,quia legis dignitatem, id eſt approbationẽ non habent, & in hoc differunt naturales tantum a naturalibus & legitimis,& ideo dicunt.ff.de le.3.& l.legatus.§.ſi. & l.qui concubinam.in prin. quòd inter uxorem & concubinam in ſola dignitate eſt differentia, hoc eſt inſpecto iure naturali ſecundum quod non eſt perſonarum dignitas in Auth.de mo.§.huic autem. ff. de condi.inſti.l.ſi id quod.de pecu.l.nec ſeruus.8.diſt. quo iure.Sed inſpecto iure ciui.quo iure eſt delectus perſonarum.ff. de poſthu.l.1.in princip.de iudi.c.nouit.de maio.& obedien.c.1.eſt differentia,ut illud inducit a iure ciui. plus ſit in uxore, nihilominus tamẽ in tali coniunctio. eſt inducta quædam ſolennitas a iure ciui.uidelicet ut unica ſit unio in domo puta.dicit una.l.alia dicit indubitato affectu retenta, puro & indubitato dicitur quaſi non gratia libidinis,ſed prolis procreandæ in Auth. quib. mod. natu.effic.ſui.§.ſe.& hæc eſt illa quæ proprie dicitur concubina. & ita tenuit.Ric.ma.in ſua diſpu.quæ incipit.clericus in minoribus cõſtitutus.& idem Io.an.in regula.ſine culpa.in mer.

¶ Redeundo igitur ad uerba præfati excellentiſſimi docto.Iac.de Bu.dicebat ipſe in propoſita. q. quòd cùm populus Roma.omne ſuum imperium tranſtuliſſet in principem, idem princeps quædam inferioribus communicauit, quædam maioribus tantum ſibi reſeruauit, & quædam,ſcilicet adhæſit, licet de abſoluta potentia neceſſariò ſibi fuiſſent reſeruata ut lege primum in princip. & §.quæ uero.de offi.eius cui man.iuri.& de offi.præto.lege ſi in aliquam, §.& cum pleniſſimam. de offic. præſid. l.2.& de legi.l.digna uòx.Inſti.quibus mod.teſta.infir.§.fi. ſimile uidemus in apoſtolico qui quædam exercet ex ordinaria poteſtate,quædam ex reſeruatis,quædam ex deuolutione iuris ad eum, quædam ex plenitudine poteſtatis.de præben.c.2.lib.6.& c.ſtat.de elec. c.ſi poſtquam.de conceſ.præben.c.propoſuit.de elec.c.illa. de re iud.cap.paſtoralis.Ex his autem arguitur ſic. certum eſt, quòd reſtituere natalibus liberos & reſtituere ſpurios vel naturales iuri naturæ cõtra iura ciui.ſunt adinuicem per ſimilitudinem inducta. Auth.qui.mo.natu.effic.legi.§.ſiquis ergo.& Auth.qui. mod. natu.effi.ſui.§.ideo.ſed certum eſt, quòd natalium reſtitutio eſt denegata ordini decurionum,qui ordo, a præſidet in ciuitate loco populi;ut C.de nata.reſtitu.l.1. & iure naturæ reſtituere non poſſunt, & impeditiua iure tollere, & ſic bene dici poteſt eſſe caſum illius.l.1.de natali. reſtitutio : vt ſic ſit caſus prohibitus; at in caſu prohibito populus non diſponit,ut in Auth.nauigia. C.de fur. & in auth. præterea.C.de ſacroſanc. eccle. & l.de precario. C.ad l.Rho.de iac.probantur per caſum.l. ad literam. in Auth. quibus modis natu.effic.de.§.quoniam autem.in fi.§.uerſi.enim.ibi,dum dicit neque participanda eſt eis ulla clementia. Sed ſupplicium in hoc patrum,ut etiam agnoſcant, quia nec quicquam concupiſcẽtiæ peccatricis habebunt filij. Ex quo etiam concluditur beneficium ex forma ſtatuti datum ſpuriis eſſe improbatum a iure, & per hoc,& præalle.iura ſtatuti diſpoſitio eſt nulla. Cum enim populus legem condat auto.principis, ceſſante eius permiſſione & aſſiſtente eius prohibitione populus. l. condere non poteſt contra communes leges.l.formam. C. de offic. præſidis.l. præſes. & Auth.omnes peregrini & aduenæ.C.communia de ſucceſ. & l.1.C. no. vect. Præterea iura non competunt inferioribus quæ ſuperioribus & maxime principi competunt : Sed ius legitimandi ſpurium & ius reſtituendi natalibus non competit etiam principi ſimpliciter deponenti & nõ caſſanti.l.derogatoriam.quam ſi princeps caſſaret tollere potuit.Sed populus nequaquam, quæ lex derogatoria eſt in Auth.qui.mo.na.effi.ſui.§.ult. Probatur inſuper ſic. certum eſt, quod omnis qui condit legem quæ ſit uel eſſe debet ualida condit auctoritate prin.ut l.2.C.de ue.iu. enu. ſed manente.l.derogatoria quę neque adempta fuit.nec adimi potuit per populum auct.principis non potuit.l.de qua loquitur condi a populo,cum hoc etiam ſit ademptum a principis auct.ergo ceſſat diſpoſitio certorum,& ſic populi. Præterea eſt ar. generale, quod ea quæ conueniunt in effectu, dicantur ſimpliciter conuenire, ut l. Deo nobis.C.de epiſ.& cle.l.3.C.de inſti.& ſub.ff.de uerb.ob.l.ea.§.in ſulam.Sed legitimare quod eſt mouere iura,quæ faciunt ſpurium legandi inſtituendi & capiendi non capacem & dare poteſtatem quod eſt facere capacem, conueniunt in effectu imo ſatis ſunt, idem ergo ſi prohibetur populus legitimare & capacem efficere, prohibitus debet intelligi a diſpoſitione & l. ſua edita in beneficium ſpuriorum. Ita concluditur ex cauſis & rõnibus expreſſis legem populi peruſini non ualere, & in hac parte obſeruantiam non mereri. Præterea non eſt dubium, quod hi ſpurij redduntur indigni ab omni commodo bonorum paternorum,ut in auth.ex cõplexu.C.de inceſt.nup.quæ bona,& ſi patri reſeruentur in eius uita, tñ poſt mortem reſeruantur legitimis ſucceſſoribus:ut l.ſi quis. C.de inceſt.nup.quod ius non poteſt populus talibus legitimis ſucceſſoribus adimere;quia nec princeps uteretur clauſula derogatoria. Non obſtant etiam.ll.ut l.quotiens. C. de preci. imperat. offe & l.nec damnoſa. eod.titu. Ex his concluditur ſtatutum in nullo tenere, & ſpurium non poſſe uigore illius ſtatuti effici capacem illius hæreditatis, & nullam pœnam imponi uenientibus contra ſtatutum. Quoniam annullato ſtatuto non eſt locus pœnæ adiectæ in ſtatuto; unde facit clemen.paſtoralis. de regul. iur. de foro competen. c. ſi diligenti. & hæc de primo puncto,quo ad uires ſtatuti. ¶ Verum quia ſpurius legitimatus fuit eo modo,
3 quo in in puncto proponitur. Quæritur an teneat illa legitimatio. Iaco. Butr.dicit, quòd nòn tenet illa legitimatio, cum ibidem imperator nullã habeat iuriſdictionem,nec in illo,nec in perſonis loci, nec in bonis ibidem conſtitutis; diuiſum igitur cum Ioue imperium Cæſar habet. unde caueat ſibi Cæſar ne plus ſua parte donationem interponat. qui fil. ſint legi.per uenerabilem. hoc tenuit Barto.ff.de ritu nupt.l.qui in prouincia. argu.ad hoc.ff.de acquiren. hæredita. l. duo fratres. facit ratio. quia ſi imperator tali ſibi non ſubdito non poſſet dare tutorem, ut lege neque.qui da.tu. poſ.nec iudicem.lege 1.qui pro ſua iuriſdictione. ergo nec deſignare hæredem,quod faceret legitimando. Item legitima-

a ¶ Ordo. De quorũ dignitate aide multa p no. gl. & Bar. l rub. C.de decuri.li.x.

gitimatio eſt ſimilis arrogationi; de na. li. l. iubemus. Sed decretum arrogationis non pôt imponere imperator inter non ſubditos; ergo nec legitimare. Nec ob. qđ ſucceſsio ſit de iure imperiali & in diſpône imperatoris, & q in extraneos ꝯſentientes ſi ſunt ltimæ ætatis uoluntariam iuriſdõnem poteſt exercere. de eman. lib. l. 2. & in quocũque loco terrarum ſi exercens eſt ordinarius. de offi. le. c. nouit. de conceſ. præb. c. poſt electionem de præb. c. ſtatutum. li. 6. nam aliud eſt diſponere de loco, aliud in loco. Nã inter ſubditos poteſt quis extra locum ſuæ iuriſdictionis exercere volontariam prouiſionem, & ita intelligitur quod poſuit Iac. de Bel. in ſua diſp. in Auth. qui. mô. nat. eſt. legi. Inter non ſubditos aũt de rebus non ſubditis non poteſt quicq̃ aliquis diſponere, quia iudex non eſt; vnde dicebat Inn. qui fil. ſint legi. c. per venerabilem. qđ legitimatus & reſtitutus famæ, & cum quo diſpenſatum eſt, in quocunque foro eccleſiaſtico & ciuili omnia facere poterit ſuper quibus habuit ptãtem qui legitimauit, diſpenſauit, vel famæ reſtituit; poterit. n. in omni iudicio teſtimonium reddere, & ad ciuiles honores vocari; niſi ſint talia quæ ſint in alterius præiudicium. uerbi gratia. Nam legitimatus ab uno principe vel ciuitate non obtinebit bona hæreditaria in terra quæ non ſit ſubdita legitimanti; ſi enim præiudicaretur conſanguineis defuncti, vel fiſco qui debet ab inteſtato ſuccedere per quod dictum, Inn. ſoluitur dicta qõ, q comes uel alius hñs ptãtem legitimãdi, ab imperio non poteſt legitimare in terris eccleſiæ. facit ratio qa difficile eſt facere aliquem hæredem; vnde nec prætor hoc facit Inſti. de bo. poſſ. §. quos autem. & difficilius eſt eum, qui hæres erat, remouere. ff. pro ſocio. l. cum duobus, de conceſ. præb. c. 2. Sed per ltĩmationem fiunt hæc duo, quia ꝯſtituitur qui non erat, & remouetur qui erat futurus. in Auth. de ince. nup. §. dubitatur. & Auth. de tri. & ſe. §. hoc idem. facit d. decr. per venerabilẽ vbi in terris patrimonij uel eccl. ro. ad papam pertinet plena tẽporalium ptãs & cle. de iureiu. dicit pleniſsima; ergo ſi plenam & pleniſsimam hẽt, ergo nil deeſt de ptãte tpalium, ergo ad papam ſ; ſpectat legitimare, & non ad alium; vnde facit quod in prædicta cle. ſequitur uer. in eis vbi iurat Imperator nullam iuriſdõnem exercere in terris eccl. & ſic concluditur dictam legitimationem fore nullius momenti; habemus tantę auct. doc. ſ. Inno. in d. c. per venerabilem. & Spe. in ti. de leg. §. fi. uer. illud quæritur. & gl. or. in d. c. per venerabilem. & 10. di. c. 8. & 101. di. c. vno. & Lau. Vin. & Tan. idẽ tenuerunt, & magnæ temeritatis foret recedere in ꝯſulendo ab opi. tantorum doc. iſtam opi. tenet Io. in d. c. per uenerabilem ad gl. 2. in fi. nam ibi dicit gl. qđ papa non poteſt legitimare non ſibi ſubditum, niſi quo ad actus ſpũales tm̃, non autem quo ad obtinendam hæredi. & Io. dicit ibi in nouel. quod opi. gl. eſt uera in prole genita ẽt ex coitu non matrimoniali ſaltem ex affectu uel conſenſu, cum enim papa non pôt facere uel ſupplere matrimonialem conſenſum ubi non fuit, ergo nec talem prolem legitimare niſi quo ad ſuum forum, niſi locus eſſet de temporali iuriſdictione eccl. uel niſi eo ipe quo fungitur vice imperij, quo poterit ſicut imperator poſſet. Aduertendum inſuper eſt, q licet prædictus teſtator reliquerit dictum ſpurium curatorem administratorem & gubernatorem oium ſuorum bonorũ, tñ dicta diſpô teſtatoris non tenet. Conſtat. n. q ſi teſtator iubet ut curator uel gubernator non teneatur reddere rõnem, q ab eo rõ repeti non poſsit, & a rõne reddenda liberetur, q ex hoc ſequitur ꝯmodum illi cui liberatio relinquitur. nam propter naturalem affectionem quam pater gerit erga filium, vr̃ dolus remiſſus & etiã ad reſtõnem reliquorum non tenetur. ff. de lib. leg. l. aurelius. §. titius. licet in prorſus extraneo ſit ſecus. ff. de li. le. l. ſi quis rationes. & l. aurelius. §. gayus. & l. non ſolum. §. ſi hærea. & l. procurator. & l. fi. §. Titia. de lega. j. ſi ſeruus uetitus. de adminiſtr. tuto. l. quidam decedens. Item notoria fraus deprehenditur in illa diſpoſitione erga ſpurium inquantum liberauit eum a geſtione & a præſtatione fideiuſſoris & talibus fraudibus eſt obuiandum. ff. de iure fi. l. ita fidei. ſimile in fraudibus uitandis circa ſpurios ubi non tenet venditio facta ſpurio per eũ, qui emit a patre ſpurij. ff. de vulg. & pup. l. is qui ſolidum. Item pro hoc bñ. c. auaritiæ. de elect. li. 6. ubi prohibitus adminiſtrare ut curator uel gubernator mô quo exprimitur in forma teſtamenti. Concludimus ergo non tenere d. ſtatu. & nullam pœnam imponi venienti contra illud ſtatutum, & non tenere dictam legitimationẽ & non tenere dictum teſtamentum, nec diſpoſitionem dicti teſtatoris quo ad dictum ſpurium. Et hæreditatem prædictam dicti Hieronymi

pertinere ad prædictos Vrbanum & dominam Celiam. ¶ Pro ueritatis indagatione in pñti puncto ſunt infraſcripta puncta uidenda. ¶ Primò an ſtatu. ciuitatis poſsit ſpurium ex damnato coitu natum, ut in themate ſupponitur, facere ſucceſsibilem & maximè ex teſtamento paterno, vt in themate & ſtatuto ſupponitur. Et in hoc diſcutietur etiam, an ciuitas ſpurium legitimare poſſit. ¶ Secundo an ptãs iurans ſeruare ſtatuta teneatur ad illius ſtatuti obſeruantiã, alias incidat in eius pœnam. ¶ Tertiò principaliter erit uidendum, an ltĩmatio facta de dicto ſpurio ualeat, nec ne, & ad quæ bona trahi poſsit. ¶ Quartò erit uidendum de uiribus ſubſtitutionis factæ ſpurio & eius modo & forma. ¶ Circa
4 primum † an ſtatutum poſsit dictum ſpurium facere ſucceſsibilem arguitur ad partes. Et primò q ſic nam per ius ciuile & quã libet eius partem poteſt hæreditas deferri vt. ff. vt ex l. ſena. conſul. de leg. 1. & C. de leg. hære. per totũ. & maximè in l. lege, ergo & p ſtatutũ, cũ & ipm ſit ius ciuile vt. ff. de iuſti. & iur. l. oẽs pop. Secũdò ad idem. iure primæuo coitus nõ fuerũt diſtincti, nec legitimi a naturalibus vel ſpurijs diſtincti, ſed pariter ſuccedebant naturales & hi qui vocati ſunt hodie ſpurij. ſed poſtea ſuperuenit ius ciuile & filiorũ tres ſpẽs fecit, qa alios in ſuo primæuo nomine dimiſit, & naturales tm̃ nuncupauit, alios contra legitimos appellauit, & hoc noĩe naturalibus addito qa nati ex coitu per matrimoniũ ſolennizatum, alios ſpurios appellauit, quia ex ſpurcitia natos, vel qa extra puritatem potentialis m̃rimonij, & iſtis ſpurijs i totũ ius ciuile ſucceſsiones & hæreditates abſtulit vt. C. de inceſt. nup. l. ſi qs. & auth. ibi poſita. & C. de na. lib. auth. licet. in fi. qđ ergo ius ciuile abſtulit, ius ciuile reddere potuit, quale eſt ius ciuile, eſt ius ſtatutariũ, & maximè qa res de facili redijt ad ſuam naturam & primæuũ ſtatũ, vt. ff. de pac. l. ſi unus. §. pactum. uerſi. qđ & in Spe. & l. fi. C. de ſuam paſ. ¶ Tertio, qa imperator hoc facere pôt, vt no. in auth. ex complexu. C. de inceſt. nup. & in auth. qui. mo. na. effi. ſui. §. fi. igit & ciuitas iure ſtatuti & lege ſua ciuili dẽt hoc poſſe in ſuo, qa hoc dr̃ facere principis auth. vt. d. l. oẽs populi. & arg. C. de ve. iur. enu. l. j. §. ſed neque vnum. vt dicit gl. magna in l. 2. in fi. C. quæ ſit lon. conſu. imperator fingitur conſentire. ¶ Quartò, ſtatutum ciuitatis eſt lex quæ ligat oẽs de ciuitate, & cui oẽs dicunt̃ conſenſiſſe ſaltẽ fictè ar. eorũ quæ nõ. in l. 2. C. quæ ſit lon. cõſue. & ſic ſequitur q venientes ab inteſtato, quibus bona defuncti debẽt tradi, vt l. ſi quis C. de inceſt. nup. nõ pñt conqueri, & ad ius cõe cui videntur renunciaſſe, nõ debẽt poſſe regreſſum habere. ar. l. ſi quis in conſcribendo. C. de pac. cũ ſi. ¶ Quintò, qa ille non eſt dignus iuuari auxilio legis quã inuocat, qui in ipſam cõmitit, & ei obuiare pertẽtat; vt. ff. de minoribus. l. auxilium. in fi. & l. j. §. hoc autẽ. ff. ſi fa. fur. fec. dica. & C. de iure delib. l. fi. §. fin. vero poſtq̃. ſed venientes ab inteſtato. ¶ Sextò cõfirmat̃, qa ubi ſpurius nõ cõcurrit cũ filio legitimo a iure diuino vr̃ permiſſa talis ſucceſsio. arg. a ꝯtrario ſenſu eius qđ ſcribitur in geneſi. 21. c. vbi apparet dictum fore Abrahæ. eijce ancillã, & filiũ eius, non enim erit hæres, filius ancillæ cũ filio liberæ. ſed in nr̃o propoſito ſtatutũ ꝓuidet dũtaxat, ut ſpurius ex pr̃is diſpõne ſuccedat, ubi liberi naturales & ltĩmi non exiſtant nec ex eis deſcendentes, ergo &c. ¶ Septimò ſic, ſi ſtatutũ põderet, nõ fauet principaliter ſpurio, qđ patet, qa nõ ad patris ſucceſsionẽ vocat ipm ſimpliciter, ſed demũ ex teſtõ, & ſic principaliter fauet cãæ teſtati, & ulti. uolũtati, ergo ualidũ eſt & ſeruãdũ. ar. l. 1. C. de ſac. ſan. ecc. cũ ſi. ¶ Octauo, qa alias incapaci pt̃ hẽditas uelut extraneo a l. deferri. ff. de vul. & pu. l. ſi is q. ſolidũ. ergo teneat in ꝓpoſito cũ a ſtatuto iſte ſpurius vt extraneus ponat̃ loco ꝓdictorũ ab inteſtato ſuccedere debẽtium, & ẽt loco fiſci vt ex ſerie eius patet. ¶ Nono ad idẽ. nemini dubium, q fiſcus pt̃ ſe priorẽ facere in ſucceſsionibus cæteris ab inteſt. uenientibus, vbi cã teſtati reducit̃ ad cãm inteſtati, ut C. de cad. tol. l. 1. in prin. & ſic in ꝓpoſito ciuitas & camera Peruſina ſe præferre vbi ſpurius eſt inſtitutus cæteris venientibus ab inteſta. & q iure prælationis eis competeret ab illo ſpurio non auocare, & ei incõcuſſum & intactũ relinquere, & hoc totum ex ſerie ſtatu. ꝓpoſiti vr̃ ciuitas Peruſina facere, ergo &c. ¶ Decimò, qa per ius canonicum diſponit̃, q ſpurij etiam ex dãnato coitu alimenta a paternis hæredibus percipiant, ut in c̃a. de eo q duxit in ma. quam pol. per adul. c. cum haberet, ergo fortius loco alimentorum patris hæreditatem a ſtatuto confirmatam, & præſertim patris uoluntate concurrente ut in themate noſtro, cum duo uincula ſint fortiora quam unum, ut in auth. itaque. C. cõia de ſuc. cum ſi. &

quia

quia illud debet magis attendi quod euenit ſecundum uolunta-
tem, quam id quod præter uel contra euenit.
¶ Ad partem contrariam arguitur ſic, uidelicet vt ſtatutum non ua
leat, quia primo iure diuino probibent ſpurij ſuccedere ex teſta
mento uel ab inteſtato, ergo ſtatutū uelut contra ius diuinum eſt.
nullum. ar. l. nam & magiſtratus. & C. de leg. l. digna uox. ante-
dens probaē ex illo dicto facto Abrahe geneſis. 21. c. non erit hæ
res filius ancillæ cū filio liberę, nec loqui ibi de ſpurio & legiti-
mo contendentibus inuicem de hæreditate patris duntaxat. Sed
cuiuſcunq; quod confirmatur ex Dicto Beati Auguſtini ex lege
Dei conſtitutum eſſe, ut illi qui inceſtuoſo coitu naſcuntur nullo
iure parentibus ſuccedant, unde illa excluſiua generalis nullo iu
re eſt multum in propoſito noſtro ponderanda, quia multis latè
& generaliter prætertur. ¶ Secundò ad idē, quia conſuetudo con
tra ius diuinum non ualet. extra de conſue. ca. fi. ergo n paritate
pōtentiæ nec ſtatutum, pari enim uoluntate populi ꝓcedit utrū
que, & inuicē differunt, ſicut tacitum & expreſſum, ut l. de qui-
bus. ff. de legi. qđ regulariter æquiparaē. l. cum quid. ff. ſi cer. pet.
¶ Tertiò quia lex & per conſequens ſtatutū debet eſſe rationabi
lis & honeſta. ff. de legi. l. 2. cum ibi no. in gl. extra de conſt. cū eſ-
ſes. in fin. de conſue. c. fin. & 1. di. conſuetudo. Sed tale ſtatutum
quātuncunque concernat cauſam teſtati eſt irrationabile & inho
neſtum; ergo &c. minor probatur, quia per tale ſtatutum datur
materia peccandi & adulterandi & illicitē contubernium facien
di. & a legitimo matrimonio ſe retrahendi, uel illud non ſeruan
di, & rempublicam legitimis hominibus non repleri nec hone-
ſtis & probis uiris; cum ut plurimum ex tali coitu damnato nati
non ſunt huiuſmodi, hinc eſt ꝙ l. ipſos appellauit degeneres &
uiles. C. de na. lib. l. fi. & iſtis rationibus ſanctis & honeſtis mo-
tus fuit imperator & ius ciuilę ad diſponendum ne parentes poſ
ſint filios ſuos ſpurios inſtituere, ut patet in Auth. q. mo. na. effi.
ſui. ad fi. ¶ Quartò confirmaē, qa tale ſtatu. vr̄ exp̄ſſum, licet p uer-
ba gn̄alia a iure ciui. improbatum, ergo non ualet. & in authen.
nauigia. C. de fur. & autem. omnes peregri. & aduenæ. C. commu
nia de ſuc. antecedens probatur ex text. autem. l. in fi. C. de na. li.
ibi omni prorſus beneficio. Ex quo no. ꝙ eos uniuerſaliter ab oī
beneficio excludit, & nō ſimpliciter ſed præciſe, quia prorſus &
idem & melius in cor. vn̄ ſumitur. in fi. ibi nec participanda eis ul
la clementia &c. Ex quibus omnibus latis clare daē intelligi, ꝙ
neq; clementia imperialis nēq; alicuius alterius principis uel ēt
ſtatuti pupillaris ꝯtrium pōt eis prodeſſe, licet hoc in pœnam pa-
rentum ſit ſtatutum, ut ibi patet & fuit hoc rōnabile, ut ex quo
imperator ſuam clement. & reſcriptū nō ualebat eis ꝓdeſſe, ſic &
multo magis cuiuslibet inferioris a ſe. ¶ Quintò, quia tunc & tā
diu pōt populus legem imperia. tollere per ſuū ſtatutum, qn̄ &
quādiu principis aſſiſtat uolūtas & permiſſio, cū alīs ſtatuta con-
dere nō poſſent. ff. de legi. l. oēs pop. & ibi per doc. C. de offi. p̄ſi.
l. p̄ſe. & alle. auth. nauigia. cū ſi. ſed in propoſito uolūtas princi
pis non aſſiſtit, imo reſiſtit, dum vult ꝙ nulla clementia eis proſit
ut ſ. eſt demōſtratum; ergo &c. Nec huic obſt. quod in ſtatutis ſit
clauſula non obſtante; quia talem clauſulam ſtatuentes nec po-
pulus poteſt apponere, nec appoſita aliquid releuare, cum eis ſit
prohibitum ſtatuere, alias ſequeretur quod paris eſſent potentiæ
cum principe, & ꝙ eius diſpōni prohibitorię, ſi per eos diſpo-
nit, poſſent obuiare contra pīa iura mundi. ¶ Sextò ad idem quia
l. diſpō prohibēs legitimationem ſpuriorum, licèt in patris odiū
emanauerint inter alias cauſas ne ad ſucceſſiones parentum hæ-
reditatem & bona prouocarentur, nec parentes in taliter natos
ſuas bona diſponere poſſent. C. de ince. nup. l. ſi quis & auth. ex
complexu. & auth. qui. mo. na. effi. legi. §. fina. & in auth. qui. mo.
nat. effi. ſui. §. fina. & ſi ſic ſequeretur quod ciuitas quæ non po-
teſt diſponere ſuper legitimationem ſpuriorum. ideſt quæ ipſos
non poteſt legitimare, minus poſſit de his hæreditatem legiti-
mis ſtantibus prouidere, quia propter quod vnumquodq; & il-
lud. vt auth. multomagis. C. de ſacro. ſan. ecc. quod autem ciuitas
non poſſit legitimare ſpurios probatur ſic. reſtituere liberos na-
talibus & legitimare ſpurios. quod fit eos reſtituendo iuri natu-
ræ contra iura ciui. ſunt per ſimilitudinem inducta, ut in auth.
quib. mod. natu. effic. le. §. ſi quis. & auth. quib. mod. natu. effi. ſui.
§. fi. lōq; reſtituere non poteſt natalibus ordo decurionum ut C.
de na. reſti. l. 1. & tamen ordo decurionum totum populum re-
preſentat, ut C. de decurio. l. nominationum. ut no. in l. 1. C. quæ
ſit long. conſuet. ergo &c. Et hoc expreſsè tenuit Iaco. Butr. di-
cens eſſe caſum in d. l. 1. & hoc idem tenuit Bart. & do. Pet. de cur
uectis tam per rationem. ſ. alleg. quàm etiam quia legitimatio
eſt donum principis, & ſic nō alterius inferioris, ut in Auth. qui.
mo. nat. effi. ſui. §. ſi uerò hia qui ſolum modo. Præterea legitima
re ſpurium ex adulterio natum, ut in caſu noſtro, nullus poteſt
eſſentialiter, adeo ꝙ nec princeps, cū tunc mr̄imoniū cum altera
nupta ſubeſſe nō potuiſſet, ſed bn̄ p̄t habilitare ad honores & di-
gnitates, ac ēt ad ſucceſſiones & bona. Cum ergo imperator talē
lḡimationē. i. habilitatem ſibi reſeruauerit ſeq̄ ꝙ cæteris denega
uit, ut d. l. 1. C. de nata. reſti. Concludendū eſt igr̄, ꝙ ciuitas nō p̄t
lḡimare p̄ſertim ſpurium, nec eſſentialr̄, nec naturaliter, & p ꝯna
nec eū habilitare ad ſucceſſiones & hr̄ditates, & tanto minus q̄to
de eo ut de ſpurio & non de alr̄ habilitato diſponit, ut in ſtatuto
Peruſino. Nec ob. clā nō obſtantiū, ut ſ. dixi. ¶ Septimò ad idē.
nō ꝓhibita directò intelligunē prohibita p indirectū & obliquū.
C. de uſu. rei iu. l. fi. ad fi. Ex quo ſeq̄, ꝙ ſi ciuitas non p̄t lḡimare,
ut proxi. dixi; nec ſup hr̄ditate paterna ſpurio q̄renda poterit ꝓ-
uidere, ut ſic nō poſſit ſup cā nec ſup effectu cauſæ, cū nō ſit pro-
hibita niſi p effectū. Nec huic ob. ꝙ cui alias prohibetur diſpone
re de ſtatu, non prohibet diſponere de bonis, ut C. de ord. iud. l.
1. quia ibi q diſponit de bonis nil inducit, ſed declarat, nec priui
legiat, uel ꝯ ius & uoluntatē principis aliq̄d fieri mandat; hic ſic.
Ex p̄dictis ꝯcludiē ſtatu. peruſinū cum clā nō obſtan. nō ualere,
& p ꝯ ia in oppoſitū allegata nō ob. & hoc tenuit Ia. de Bu. i quo
5 dā ſuo ꝯſi. qđ inc. ſtatuto cauē, ꝙ nō ob. aliqua. l. &c. ¶ † Sed tūc
inſurgit ſ̄m dubiū, qa p̄dictorum obſeruātia mandaē ptāti & ca-
pitaneo & adiungit certa pœna eis p̄dicta ſeruari nō facientibus
ac ēt hr̄dibus ab inteſt. ꝯuenientibus, an prædictis in caſu nō ob-
ſeruantiæ & ꝯuenientiæ pęna illius ſtatuti poſſit locū hēre. Et vr̄
primò, ꝙ pœnæ in ſtatuto adiectæ locus nō ſit; qa ſtatuto annulla
to q̄cq̄d ſequiē ex eo &c. de re iu. c. paſtor. facit extra de re iu. c.
cū q̄d. li. 6. In ꝯriū facit, qa ſimplr̄ ſtatuti obſeruātia nō ꝯmittiē
ptāti; ſed p̄dictorū, & ſic ſingulorū in ſtatuto expreſſorū obſer-
uātia, & tā de iure q̄ de facto ꝯuenientes punire vr̄, ut patet in ſta
tuto. ſ. poſito; ergo ſi ptās non faciat ſeruari & idē in c. pœna ſta
tuti locū habebit. ar. eorū quæ no. Io. An. extra de his q̄ fi. a maio.
par. ca. c. 1. In hoc dubio diſtinguēdū utrū qn̄q; officialis, uel qs
alius teneē uel promittit obſeruantiam ſtatuti & oīum & ſingulo
rum in eo contentorum, & tunc ſtatuto poſito pro nullo ad alicu
ius contenti obſeruantiā non teneē, & per ꝯn̄s in eius pœnā inci-
dere non pōt, qa ad ſtatutū ſit relatio, & eo declarato nullo nil dr̄
in ſtatuto contineri, quia nullum eſt; & deficiente continente nul
la ſunt contenta ar. C. de prob. l. actor. & ꝓbaē melius p no. p gl. in
auth. p̄terea. C. de ſa. ſan. ec. Aliqn̄ ꝓmittit vel iurat obſeruari fa-
cere tale quid & tale, ad ſtatutum aliqua non habita relatione, &
tūc ſi illud ſit de re licita, tenet promiſſio & iurm̄, ēt qđ fortius eſt
ſtatuto caſſato; qa ad ſtatutum non hr̄ relatiu, ſed ad ſimplr̄ pro-
miſſa vel iurata, ac ſi in nullo ſtatuto eſſent ꝯprehenſa. accedat ꝓ
hoc. ff. de pac. l. ſi peculium. §. 1. Si de re illicita, q̄ a ſtatuētibus nō
potuit ſtatui, ut in caſu nr̄o, tunc promiſſio & iurm̄ nullum. C. de
legi. l. non dubium & in Auth. ut ſce. mu. §. j. ff. de pac. l. iuriſg. §. &
gn̄alr̄. In dubio tn̄ ptās cap. & alij officiales videntur ſe referre ad
ea tanq̄ ad ſtatuta in ſtatutis contenta, ad quorum obſeruantiam
neceſſitanē, & ita intelliganē no. per Io. an. in d. c. 1. de his quæ fi. a
6 ma. par. cap. ¶ † Nūc videndum de tertio dubio, ꝙ circa lḡimatio-
nem d. ſpurij vcʒ, an d. legitimatio ualeat, & circa hoc dubiū ple-
narie excutiendum, eſſet videndum. ¶ Primò, an in ciuitate Peru
ſina, licet ſit ſuppoſita immediate quo ad merum & mixtum impe
rium & oīmodam iuriſdictionem, remanſerit aliqua p̄eminentia
Imperatori & eius ſucceſſoribus reſpectu vr̄is p̄eminentiæ Impe-
rialis, uel non, quod examinare ad pn̄s non eſt honeſtum, nec oīno
expediens ꝓp ſuppoſito in themate. ā. poſito, igitur ꝙ iuriſdictio
Imperialis ꝓp donationem fuerit funditus eradicata in terris do-
natis & in Peruſio a principe, & ſic intra eius territorium impera-
torem nullam iuriſdictionem habere procedit qō nr̄a. Circa q̄ ar
guitur ad partes, & quod lḡimatio dicti ſpurij licet facta in terris
ſubiectis imperio non ualeat, arguitur ſic. Primo, quia ſ̄m hanc
ſuppoſitionem diuiſum imperium cum Ioue Cæſar habet. igitur
in parte Iouis non pōt ſe interponere. ar. ff. de acqui. hære. l. duo
fratres. ¶ Secundò, quia imperator uel eius locum tenens nō pōt
tutorem dare ſibi non ſubdito etiam intra ipſius territorium, ut
C. qui da. tu. poſ. l. neque. & C. ubi pe. tu. l. 1. ergo nec ipſum legiti
mare & multominus cum per legitimationem de non eſſe reſpe-

cia iuris ad eſſe. ¶ Tertiò, quia in cauſam ad ſuam iuriſdictionẽ non ſpectantem non poteſt iudicem dare, vt l. 1. C. qui pro ſua iuriſdict. ergo nec hæreditatem in ſua iuriſdictione non exiſtente alij differre. ¶ Quartò, quia intra non ſubditos decretum arrogationis interponere non poteſt imperator. argu. C. de ſacroſan. eccle. l. cunctos populos, prout relatiuum quos ſtat reſtrictiuè; ergo nec legitimationis. cum arrogatio & legitimatio æquiparentur. ut l. iubemus. C. de na. lib. ¶ Quintò, quia legitimatio ius debet facere inter omnes. ff. de libe. agno. l. 3. & l. ingenium. ff. de ſtat. homi. ergo non debet tenere, niſi illi omnes conſentiant. argu. ff. de adop. l. nam ita diuus. & C. de aucto. pre. l. finali. ¶ Sextò, quia iuriſdictio uoluntaria exercetur inter ſubditos. ff. de adop. l. emancipari. in fi. cum ibi no. in fin. gloſſ. not. in non ſubditos, nec de rebus non ſubditis; hinc eſt quòd dicit Innocẽ. in capit. per uenerabilem. extra qui fil. ſint legit. quod legitimatus ab uno primate, uel ciuitate non obtinebit bona hæreditaria in terra quæ non ſit ſubiecta legitimanti, & maximè hoc procedat ubi ius eſſet alteri quæſitum. Hanc opinio. uidetur tenere Ioan. Andr. in d. cap. per uenerabilem. in additione ad gl. 3. in fin. ¶ In oppoſitum facit primò, quia ſtatutum laicorum debet ſeruari in foro epiſcopi, ubi lex canonica non contradicit ei nec cõſtitutioni ſinodali, ut l. ex ea. ff. de poſth. cum ibi no. in glo. ergo idem in propoſito. Secundò, quia ſuperius eſt affectus & incapax factus per l. ciuilem & principis decretum in Auth. quibus mo. na. eſſi. leg. ff. §. ſi ergo. &c. in terras eccleſiæ exemptum. qui fil. ſint legi. per uenerabilem ad fin. ergo per contrarium principis decretum defectus eius tollitur, & capax efficitur, ſiue ſit immediate ei ſubiectus, ſiue ſit immediate ſuppoſitus eccleſiæ, ut ſic eadem. l. quæ afficit ſeu inficit, eadem. l. reficiat & ſanet. argu. ff. de ſolu. l. prout quouſque. de regu. iur. l. nihil tam naturale. Nec ob. ſi dicatur quòd. l. canonica infecit eos qui ſunt ſibi ſuppoſiti intra terras ſubiectas eccleſiæ, ut in cap. tanta. & in c. referente. extra qui filij ſint legit. quia poteſt reſponderi. l. canonicam ſpurios diſpoſitiuè & inductiuè incapaces non facere, ſed ius ciuile in hoc ſequitur & obſecundat ut in cap. per uenera. ad fi. ĩ. eot titu. ¶ Tertiò hæc confirmo, nam & ſuppoſito, quòd. l. canonica idem diſponat quòd ius ciuile in iſta materia & ſecundo non primo, tamen ſublata. l. ciuili uidetur ſublata. l. canonica idem diſponens & non plus quam ciuilis, in ſimili inquit Ioan. Andr. in cap. 1. extra de conſti. lib. 6. Dicit enim quòd papa per nouã conſtitutionem non ſolum tollit antiquam, ſed etiam epiſcopi ſtatutum quod idem diſponat quòd antiqua conſtitutio, & ibi rationes ſuas aſsignat, ſed ultra alias optimè facit, quia ſtatutum illud epiſcopi non debet ius diuerſum & ſeparatum a iure communi cenſeri. ex quo p omnia ei ſeruit, & nil addit, uel detrahit. ff. de iuſti. & iure. l. ius ciuile. ideo potius eſt quædã autorizatio ideo ſublato autorizato ceſſat autorizatio. ¶ Quartò, quia ea quæ contra uoluntatem iuriſdictionis poſſunt exerceri in non ſubditis per eum qui habet iuriſdictionẽ ordinariam, præſertim ſi faciat in loco ſibi ſuppoſito & in loco ſuæ iuriſdictioni ſuppoſito, ideo dicitur quia ll. uidentur ſibi contrariæ. nam l. 2. ff. de off. procõſu. uidetur ſentire, quod in loco non ſuppoſito poſsit, ſed. l. præſes. ff. de offi. præſi. uidetur uelle, quòd non poſsit, licet glo. ibi eam reſtringat ad contentioſam iuriſdictionem. gloſſ. autem in l. emancipari. ff. de adop. dubitauit. Vt igitur iſta dubia tollam, dico quòd habens iuriſdictionem ordinariam immediate a principe poteſt intra locum ſuæ iuriſdictionis indubitanter quæ ſunt iuriſdictionis uoluntariæ exercere, ut d. l. præſes. & clarius de emãci. lib. l. 1. & nedum in ſubditum, ſed etiam in non ſubditum, ut ibi eſt tex. clare, & ff. de manu. uindi. l. etiam. §. ult. At in caſu noſtro, qui poteſtatem habuit a principe legitimandi ea quo locum non hẽt coertionẽ, nõ eſt dubium quòd in quocunque loco ſuppoſito imperio ipſe poteſt & nedum legitimare ſubditũ, ſed etiã non ſubditum, ex quo in loco legitimo actum iſtum exercet, ut d. l. 1. C. de emanci. libe. & d. l. etiam. §. fin. igitur legitimatio tenuit, & actus de ſe ualidus fuit & potiſsimè quia in uita patris, & ipſo patre petẽte legitimatio, facta fuit ĩ themate ſuppoſito, nec actus legitimationis eſt diuiduus, imo indiuiduus, & ſic ſequitur quod ubicunque ualere dẽt, & effectũ ſuũ ubicũq; trahere & pducere, ut uidetur caſus in d. l. 1. & d. l. etiam. §. fi. Item quia ſi defectus iſtius perſonæ eſt ſublatus, ſequitur quòd iura facientia eũ incapacẽ ceſſant, quia ceſſante cã ceſſat effectus, & inſurgunt alia iura quæ legitimatos reddunt capaces & inſtituibiles, & hoc niſi in loco eſſet l. contraria. nec uidetur curandum de præiudicio uenientium ab inteſtato; quia eis nullum erat ius quæſitum in bonis uiuentis qui legitimationi conſenſit, de cuius hæreditate tractatur, & ſic non ob. l. nam ita diuus. nec in caſu noſtro immediate præiudicauit legitimatio, ſed defuncti teſtamentum, qui iſtum legitimatum ſcripſit hæredem. ¶ His ſic pro utraque parte allegatis ueniendo ad deciſionem huius dubiæ quæſtionis, præmitto, quod Ioan. And. ſ. ſepius allegans. cap. per uenerabilem. format quæſtionem, an comes habens poteſtatem ab imperio poſsit legitimare in terris eccleſiæ, ad cuius deciſionem multa inducit & docto. uariaſſe aſſerit. Sed extra illam quæſtionem eſt caſus no. quia hic legitimat in terris imperij. Sed dubitatur an ſuum extendat effectum in terris eccleſiæ. & Iaco. de But. in 1. conſti. C. prima facie uidetur dicere quòd non, & ita tenet Iaco. de Bel. in quadã ſua diſpu. tñ quicquid ſit de opi. doct. Veniendo ad deciſionem præ 7 ſentis dubij eſt attendendum, † quod Imperator nec papa poteſt uere legitimare illum, cum cuius patre uel matre non potuit tunc eſſe matrimonium. l. diuina prohibente, ut ſic nec uere, nec ficte poſsit dici quòd ſit ex legitimo matrimonio natus, quia ubi ueritas non poteſt eſſe, nec eius imago. C. de lat. liber. tol. l. 1. circa prin. ubi autem. l. diuina non prohibente, ſed canonica tantum ut puta intra illos qui ſunt intra gradum a iure cano. duntaxat prohibitum, tunc ſi ſunt nati in figura matrimonij, papa poteſt filio legitimare, non imperator, quia circa matrimonium nullam habet poteſtatem. Si uerò non eſſent nati in figura matrimonij, tñ ſi matrimonium adhuc ſubeſſe poteſt, quia uiuunt ambo & matrimonium contrahere uolunt, tunc papa diſpenſando ſup matrimonio poſſet filios legitimare, non imperator ratione præal leg. Si uerò matrimonium ſubeſſe non poſsit, tunc nec imperator poteſt filios uere & eſſentialiter legitimare, quia ſi matrimonium ſubeſſe non poteſt de præſenti, nec potuit in præteritũ, ſequitur quòd eos uelut natos ex matrimonio, quòd ſubeſſe non poteſt nec potuit, facere non põt. de quo plene per Ioan. An. in præal le. c. per uenerabilem. Sed licet non poſsit, nec uti debeant iſto uerbo, legitimamus; tñ ſi eo vſi ſunt, impropriamus, ut res ualeat & non pereat; & accipimus, pro habilitamus & diſpenſamus; ut ſic non eſſentialiter & uerè, ſed effectualiter intelligitur legitimatio facta. arg. l. quotient. ff. de reb. dub. et ſic ſm prædicta nõ tollitur ipſo iure infectio licet fiat habilitatio. & hoc eſt multũ odioſum, ideo reſtringendum. Ex quo infertur, quod talis legitimatio, quæ habet uim habilitationis ſeu diſpenſationis duntaxat, non extenditur ultra terminos in ea expreſſos & ſpecificatos; & ad tot dicitur habilitatio facta, quot in priuilegio ipſo ſunt expreſſa. & ex his infert, quòd talis actus habilitationis eſt diuiduus vbi actus eſſentialis & ueræ legitimationis eſt indiuiduus. cũ hic actus intrinſece uitium purget, & ipſum ex toto tollat, ut ſic ad eſſe dicatur deduci & de nouo renaſci. Precedens autem ſtante uitio habilitet ab extra remouendo ſolum iura impedientia; & obſtantia. Ex his ſequitur deciſio clara in qõne noſtra, quòd cum imperator & ab eo ptãtem habens non potuerit proprie ſpurium iſtum legitimare, quòd eius legitimatio debet impropriè ſumi pro habilitate quadam, & talis habilitatio ualuit & tenuit in his quæ dependent a ptãte ſicut legitimantis & habilitantis, & nõ in alijs; & hoc procedit pſertim ſm Inno. ne præiudiciũ fiat alijs iuriſdictioni legitimantis non ſuppoſitis; unde licet iſte ſit de ſubiectis eccleſiæ, tñ habilitatus eſt ad honores, dignitates, officia, & alia in priuilegio cõprehẽſa, ſingulariter ad hæreditates & ſucceſsiones, de quibus ibidem fit ſermo, quæ intra territoriũ imperatoris eidem deferentur. Sed ad ſucceſsionem & bona hæreditaria intra ciuitatem Peruſij conſiſtentia ipſe nõ eſt habilitatus, nec illarum vel illorum capax factus; & eſt ratio, quia quñ lex imperatoris cõtradicit legi papali, lex papæ in terris eccleſiæ immediate ſuppoſitis debet ſeruari, & præualet, vt. C. de ſacr. ſanc. ecc. l. priuilegia & ibi ſunt concor. in gl. Ex quo ſequit, quòd imperator legẽ papæ tollere nõ põt, at in nro propoſito. l. canonica ſpurios expreſſim ab hæreditate repellit, vt in decre. tãta. & in decretali relerẽte. extra qui fi. ſint legi. ergo iſta. l. ſtante qui nõ potuit tolli per legitimationẽ, ſequitur quòd ſpurius iſte, quia adhuc ſtat ſpurius, ab hæreditate intra territoriũ eccleſiæ debet repelli, cũ nõ poterat imperator vel cãm habens ab eo tollere obſtaculũ canonici iuris intra territorium immediate ſubiectum eccleſiæ. Nec ob. no. p Ioãn. an. extra de conſti. c. 1. li. 6. quæ deducta fuerunt. ſ. in oppoſitum in. 3. artic. quia ſuppoſitis illis pro veris, licet quidam teneãt cõtra, ibi

ibi papa pōt tollere legẽ & conſuetudinẽ ēpi. imperator autẽ non poteſt tollere. l. canonicam nec eius obſeruãtiam in terris papæ.
8 Ad aliu ar. patet riſio per ſupradicta. † Nunc ad quartum ubi de iuribus inſtõnis ſubſtõnis huius ſpurij tractat, circa qđ ſex ſunt per ordinem uidenda. Primum eſt de inſtõne Herculani. Secundum de ſubſtõne eiuſdem ſibi ipſi facta. Tertio de ſubſtõne filiorum & nepotum d. Herculani. Quartum de commiſſione gubernationis cum adminiſtratione bonorum cum prohibitionibus ei appoſitis. Quintum de ſubſtõne Vrbani & eius viribus. Sextò & vltimò concludendum quid fiendum ſit de bonis. ¶ Circa primũ ex ſupradictis apparet quid dicendum, vcʒ ꝙ hæc pura ſubſtõ facta de Herculano ipſo iure non valeat uelut facta de ſpurio; ut extra qui fi. ſint legi. c. tanta. & c. retentẽ. & c. per uenerabilem. & in auth. qui. mo. na. effic. §. fi. nec poteſt coadiuuari per ſtatutum in territorio eccleſiæ immediatè ſuppoſito ſituatis; ut. ſ. eſt demonſtratum, quod amplius non eſt repetendum. ¶ Circa ſecundum dicendum eſt, ꝙ inſtitutio illa ſeu ſubſtitutio facta de ſeipſo, qa collata in tempus quo capere potuerit, vcʒ, quia caſus eſt in l. in tempus. ff. de hære. inſti. nec in ea poteſt dici fraus commiſſa cum facta ſit. l. talem inſt. approbante. ¶ Circa tertium de ſubſtitutione filiorum & nepotum d. Herculani oriuntur duo dubia. primum an valeat. ſecundum quando effectum recipiat. ¶ Circa primum eſt attendendum, ꝙ gl. in l. fi. C. de natura. lib. hoc dubium mouet. vcʒ an auus poſſit nepotem inſtituere legitimum ex ſpurio, & ibi gl. firmat ꝙ ſic; refert tamen Cy. ꝙ Odoffre. tenuit contra, & eius rationes annectit. Spec. etiam hoc mouet in ti. de ſucceſſio. ab inteſtato. §. j. uer. quid ſi hẽs filium. & ibi ſecutus Roſ. dicit ꝙ ſi nepos ille erat in poteſtate ſui patris, ꝙ ſic filij ſpurij inſtitutio facta de nepote non valet alias ſic. Iſta opi. validatur rationibus; quia ſiue attendamus ius. ff. ſecundum quod omnia quærebantur patri, non debet valere; quia per indirectum quæritur patri quod l. prohibet quæri; & ſic fraus fieret legi. ſiue attendamus ius codicis, ſecundum quod uſufructus quæritur patri, & proprietas filio; adhuc idem uidetur eadem ratione propter acquiſitionem uſufructus fiendam in perſonam ſpurij, & ad prædicta probanda accedant. ll. iſtæ vcʒ. ff. de bo. lib. l. quæritur. de iure patro. l. qui contra legem. ff. de uulg. & pu. l. ſi is qui ſolidum. ff. de dona. cã mortis. l. ꝙ conditionis. quinimo etiam ſi nepotes non fuerẽt in poteſtate ſpurij non vr̃ ꝙ poſſit ſubſtitui; quia certæ perſonæ videntur enumeratæ, quibus ex teſtamento poteſt relinqui, inter quas nepotes ex ſpurijs non ſunt numerati, ergo &c. ar. l. patre furioſo. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. & l. cum prætor. ff. de iud. perſonæ autem, in quas poteſt teſtari qui habet ſpurium ex damnato coitu. eum. C. de inceſt. nup. l. ſi quis inceſti. §. teſtamẽto. imo ibi cæteræ excluduntur, ut probat taxatiua tantummodo poſita ibi in uer. teſtandi ſanè &c. & per hoc etiam facit, quia ex coniunctione tam proximæ perſonæ, cui relinquitur frãos de facili præſumeretur. ff. de bo. lib. l. pe. §. j. Sed in oppoſi. pro opi. glo. noſtri faciunt infraſcripta iura, primò arguendo de parte ad totum uel de reſpectiuo & ſecundum quid ad ſimpliciter, & econuerſo ut ff. de rei uen. l. quæ de tota. & de uſur. l. quid ſit. de ſtip. ſeruo. l. proinde. Sed conſtat, ꝙ nepoti ex filio naturali non exiſtente legitima ſobole poteſt totum per auum relinqui, & tamen ipſi naturali non poterat ut d. l. fi. C. de natu. lib. & hoc erat prouiſum ad refrenandum uitium paternum, ut ibi patet, ergo & in ſpurio, licet in nihilo poſſit inſtitui. ut in Auth. qui. mo. natu. effi. legi. §. hi poterit tamen nepos ex eo inſtitui legitima ſobole non extante, & eſt in caſu noſtro, cùm eadem ſit ratio in eadem parte quam naturalis capere non poterit, quæ eſt in hoc toto ꝙ ſpurius capere non poteſt. ¶ Secundò ad idem facit, quia deportatio filij non nocet nepoti quin capere non poſſit. ff. de bono. poſ. contra tab. l. 1. §. filium. & de bonis liber. l. ſi necem. §. ſi deportatus. iſtam partem expreſſim tenuit Bar. in quodam ſuo conſi. quod incip. Odatius de gualdo &c. Ad aliqua ex legatis in oppoſitum vcʒ. de uſufr. quærendo patri. reſpondetur, ꝙ hoc caſu non quæreretur iure obſiſtentiæ, ut in rationibus. ſ. ad oppoſitum alleg. ſic & alias patri nõ quæritur ut. C. de bonis quæ lib. auth. item hæreditas. & auth. idẽ eſt & ſic ceſſat ratio directi & indirecti & ſuſpitionis fraudis. ad l. ſi quis inceſti. ſi quæ fortius urget reſpondere poteſt, primò ꝙ fortè tales nepotes non debent intelligi excluſi, cum remotiores ſint admiſſi & uocati. ac. eorum quæ no. in auth. præterea. C. unde uir & uxor. Vel ſecundò eſt ſpeciale in ſpurio & natis ex eo, quando natus ex inceſtuoſo coitu & ſub figura matrimonij; & ſic ibi maius eſt delictum, quia ſub prætextu liciti committit illicitum, & inquit Bar. in ſuo dicto conſilio. & in l. genero. ff. de his qui. ut indig. ꝙ illius. l. exemplum ad delictum non eſt extendendũ, & hoc de primo huius tertij. Sed circa ſecundum huius tertij. ſ. quando hæc ſubſtitutio filiorum & nepotum uendicet ſibi locum eſt attendendum, ꝙ quidam dicere poſſent, quod demum in caſu capacitatis d. Herculani cum eadem ratione uideatur copulari cum Herculano eorum patre, & ſic qualitas capacitatis Herculani in perſonis eorum uideatur repetita & intelligatur. arg. ff. de fundo inſtr. & inſtrumen. lega. l. ſeyæ. §. gayo: cum ſimi. Sed iſte intellectus repugnat menti teſtatoris, ideo non eſt admittẽdus ut l. cum uirum. C. de fideicom. eo ergo facto capace uel non uendicat ſibi locum ſubſtitutio facta de nepotibus & cæteris deſcendentibus. Sed tunc inſurgit aliud dubium an in uita Herculani locum habeat, uel demum poſt eius mortẽ, quod uidetur ut ſic ordine ſucceſſiuo uideatur facta ſubſtitutio ut. ff. de lib. & poſth. l. gallus. §. quidam rectè. cum ibi no. in gl. ſuper uerbo. non exprima. & pro hoc faciat quia poſt iſtam ſubſti. teſtator uoluit, ꝙ interim Herculanus eſſet curator & gubernator &c. & ſic ſupponere uidetur, al quem eſſe qui ab eo rationem poſſit exhibere ſi prohibitus non eſſet. ¶ Nunc circa quartum de commiſſione gubernationis & adminiſtrationis cum clauſulis prohibitorijs eſt attendendum, ꝙ fraus dicitur fieri ſecundum quoſdam, ex eo quia propter clauſulam prohibitoriam redditionis rationis & reſtitutionis reliquorum dolus videtur ei remiſſus & reliqua ei legata. ff. de lib. leg. l. aurelius. §. titius. & hoc operatur affectio ratione proximitatis & coniunctionis, ideo ſecus eſſet in extraneo ut eo. ti. l. aurelio. §. gayus & ibi no. & ſic ei quæreretur hæreditas per indirectum contra. l. diſpoſitionem. ſed illæ. ll. non multum urgent; quia in adminiſtratione præterita non futura loquuntur. de qua in l. quidam decedens. de admini. tut. ubi uidetur caſus ꝙ ſola ſcrupuloſa inquiſitio uideatur remiſſa non dolus nec reſtitutio reliquorum, nihilominus tamen fraudem excogitatam dicemus; ideo nec clauſulas ualere dicimus nec gubernationis & adminiſtrationis commiſſionem, quia lex ſpurium ab omni beneficio circa hæreditatẽ paternam facit indignum ut in auth. qui. mo. na. effi. legi. §. ſitiu. & quod fortius eſt. l. ciuilis ea ea ipſum alimentari noluit gubernationem, ergo & adminiſtrationem ſatis prohibuiſſe uidetur tum etiam quia iudicio teſtatoris nil eis relinqui poteſt, nec in tempus capacitatis, ut diximus; ergo nec ius gubernandi uel adminiſtrandi, nec remiſſionis alicuius culpæ, nec in alias. l. permittit ſub colore liciti tranſire ad illicitum. C. de ſac. ſan. eccle. l. qui ſub prætextu. & l. iubemus. la ſecunda circa prin. unde color iſte iudicandus eſt prohibitus; ut extra de elec. c. auaritiæ. lib. 6. facit regula cum quid prohibetur. de regu. iur. lib. 6. Fraudi ergo huiuſmodi eſt obuiandum. ff. de iure fiſci. l. ita fidei. ¶ Modo circa quintum de ſubſtitutione Vrbani duo ſunt uidenda. primum an ualeat, ſecundum quem effectum producat. ¶ Circa primum uidetur, primò ꝙ ſubſtitutio iſta non ualeat, quia iſte Vrbanus ſubſtitutus non eſt de perſonis quibus relinqui poteſt per eum, qui ex coitu damnato aliquem procreauit, ut patet. l. ſi quis in teſtamento. C. de ince. nup. ubi tex. annullat relictum quicunq; non ſit de perſonis ibi enumeratis inter quas non eſt iſte Vrbanus, & fortificatur dubium per ea quæ ibi no. gl. 1. ubi tenet ꝙ. l. illa uendicet ſibi locum generaliter in quolibet coitu dãnato, quod etiam tenet alia gl. poſita in l. hæreditas. C. de his qui. ut indig. in prin. ſuæ diſt. & idem tenuit Azo in ſum. de na. lib. circa princi. Contrarium putamus uerius. ſ. ut hæc ſubſtitutio facta de Vrbano ualeat, quia prohibitus a iure non reperitur, ad l. ſi quis inceſti. reſpondetur ꝙ in ſpeciali caſu loquitur quando coitus eſt inceſtuoſus, & in figura matrimonij ut in prin. illius. l. patet. In caſu vero noſtro nullum matrimonium contractum fuit etiam de facto, & maius eſt delictum ſub colore liciti commiſſum, ꝗ quando ſimpliciter relinquitur ut no. extra de dolo & contu. c. cum qui. lib. 6. nec ob opi. illarum gl. & Aao. in ſumma qui ſuppoſitis illis gl. pro ueris illæ gl. bene inſpectæ loquuntur in quolibet coitu damnato, in figura tamen matrimonij ſecuto; ideo dicit gl. uel dic generaliter uetari ut faciat ad ſecundam partem rubricæ. idem vult Aao. In caſu ergo noſtro non loquuntur, nec etiam in caſu noſtro coitus potuit accuſari, cum mulier illa fuerit ſoluta, licet nonnulli doc. maximæ auct. tenuerunt ꝙ l. 1. C. de natu. libe. & d. l. ſi quis inceſti. & auth. inceſtas. ibi poſita non debent extra ſuos terminos extẽdi, ut fuit Iac. de ra. ut per Cy. in d. auth. inceſtas. ibi poſita Ricar. malum. & Oldr.

inſti.co.§.qua ratione. Quæ licet loquantur de fratribus compre-
hendunt tamen etiam in ſorores.ff. de pac.l. tres fratres.& non fue-
runt ſubſtitutæ uel omnes uel aliqua earum, ſed ſchola prædicta,
non poteſt ualere ſubſtitutio tanquam exemplaris, quia facta cõ
tra formam.l.C. de legi.l. non dubium. etiam ſi teſtator expreſsè
dixiſſet.ſubſtituo exemplariè propter inhabilitatem ſcholæ ſub-
ſtitutæ; quia cum l. illa mandet fratres & ſorores ſubſtitui, uide-
tur uetare ne alij ſubſtituantur illis exiſtentibus.l.cum prætor. in
prin.ff.de iud.& ſi alij non poſſunt ſpecificè & expreſsè ſubſtitui;
ergo nec ſub illo generali uerbo directo poteſt comprehẽdi exẽ-
plaria repugnante conditione & qualitate perſonæ ſubſtitutæ. ff.
quæ in frau.cre.l.ſi pater.& quod no.gloſ.quæ incip.ar.triplex.in
ſi.l.i.in prin.ff.de offi.eius cui man.eſt iuriſdict.uel ſi continere-
tur, etiam nulla eſſet tanquam ſi facta non fuiſſet, & ſic pro non
ſcripta.C.de hæredi.l. 1. Nec reconualuit dicta ſubſti.ex poſt fa-
cto per mortem dictarum filiarum contingentem poſt mor. teſta
toris ante mortem Pauli mente capti.l.ꝙ ab initio.ff.de regu.iur.
quia tribus temporibus neceſſe eſt extraneum inſtitutum eſſe ha-
bilem.ff.de hære.inſti.l.ſi alienum.§.in extraneis, ſcilicet tempo-
re teſtamenti: & hoc hic non erat, & mortis teſtatoris. & hic ſi-
militer ſi inſpiciatur mors patris tanquam conditoris, ſed ſi filij
cuius in effectu cenſetur teſtamentum, exemplaria ſubſtitutio ſe
cus. Sed hoc nũ prodeſt, ſi primo tempore erat inhabilis per hoc
ꝙ in ſimili dicunt doc. in tacita pupillari comprehenſa in expreſ
ſa uulgari, ſi mater eſt in medio, cui non nocet, an hoc ſit ex eo ꝙ
tunc in expreſſa uulgari non comprehendatur, an uero compre-
hendatur ſed contra matrem non habeat effectum. & doc. tenent
hanc ſecundam partem, & probant hoc modo; quia ſi prima opi.
eſſet uera, ꝙ a prin. non comprehenderetur, nec etiam ea poſtfa-
cto mortua matre, antequam pupillus moriatur, inciperet com-
prehendi. per l.ꝙ ab initio.de reg. iur. Sed ego uideo, ꝙ tunc ſub
ſtitutus poteſt ſuccedere ex pupillari matre de medio ſublata, ut
eſt caſus in l.fi.in fi.C de inſti.& ſubſti. ergo comprehendebatur
ante mortem matris, ſed non habebat effectum contra eam, alias
ea poſtfacto non poſſet incipere comprehendi. Ita no. Bar. in l. cẽ-
turio.poſt prin.ff.de uulga.& pupil.& Bald. in d. l.fin. Cum igi-
tur in caſu noſtro certum ſit ꝙ propter exiſtentiam ſororum tẽ
pore quo non fuerunt ſubſtitutæ, prout debebant ſubſtitui in eaẽ
plaria in uerbis dictarum ſubſtitutionum non poterat exempla-
ria contineri propter delectum & qualitatem ſcholæ ſubſtitutæ,
nequit dici ꝙ ex poſtfacto propter mortem ſororum prædictarum
inceperit comprehendi. Ad quod facit l.ſerui filij.poſt prin. ff. de
fur.ibi neque enim &c.& de uer.oblig.l.inſulam.infra biennium.
uer. neque enim in ratione ſui. Et ſimiliter ſi comprehendebatur
& erat nulla non reconualuit ea poſtfacto; ut d.l.ꝙ ab initio. Ex
quibus ſequitur, ꝙ dicta ſchola non potuit uenire ad dicta bona
niſi ea fideicommiſſaria ſubſtitutione; quia deceſſit ſine liberis
poſt aditam hæreditatem, & poſt pupillarem ætatem. Et ex hoc ſe-
quitur aliud, in quo uertitur tota uis quæſtionis, quæ eſt inter ma
trem & ſcholam; ꝙ cum talis fideicommiſſaria ſubſtitutio ſit teſta
mentum patris, non filij.l.cohæredi cum filiæ.ff. de uul. & pu.

† Et ſecundum formam ſtatuti Triuiſani aſcendens. ideſt ille qui
liberos habet non poteſt in ultima uoluntate relinquere perſonæ
extraneæ ultra tertiam partem bonorum ſuorum. Reliquæ duæ
tertiæ debent applicari uenientibus ab inteſtato, ideſt liberis, poſt
quam in parte ſuperiori locutum eſt ſtatutum de aſcendentibus,
qui non poſſunt dici niſi qui liberos habent, cum ſint correlatiua;
dico ſequitur dicta ſchola non poteſt uenire uirtute dictæ fidei-
commiſſariæ ſubſtitutionis, niſi ad tertiam partem. Reliquæ duæ
tertiæ pertinent ad matrem Paul. hæredem eius ab inteſta. ſicut
enim in dicta fideicom. ſubſti. non uenit legitima debita filio de
iure communi, uidelicet tertia nec alia bona filij.d.l.cohæredi. §.
cum filiæ.uer.nec fideicommiſſario.ff.de uulg. & pup. ſed perue-
nire debent ad hæredes filij grauati.C.ad l.falci.l. quamquam.ita
nec ueniunt dictæ tertiæ, quæ ex forma dicti ſtatuti ſuccedunt lo
co tertiæ quæ debentur pro legitima de iure communi, ſed deben
tur hæredibus filij matris. Statutum enim iſtud alterat ius com-
mune in hoc, quia ius commune permittit aſcendenti teſtari de
duabus tertijs bonorum ſuorum, ſed de alia tertia non, imo uult
eam reſeruari filio uel filijs, ſi non ſint ultra quatuor. Statutum
uerò iſtud præfert filios aſcendenti, & diſponit econuerſo, ꝙ poſ
ſit aſcendens teſtari in extraneum ſolum de una tertia, de alijs dua
bus non, ſed eas reſeruat deſcendẽtibus pro earum legitima, quo-
tieſcunque ſint deſcendentes. Et in hoc etiam deuiat a iure com-
muni, quia facit differentiam in numero liberorum, ut in auth. no
uiſſima.C.de inofficio.teſta.

¶ Item aduertendum pro intelligentia ſtatuti, quia loquitur quan
do teſtaretur in extraneo. Si uerò in unum ex liberis ceſſarent
uerba ſtatuti, & ſic eius diſpoſitio. l. hos accuſare. §. omnibus. ff.
de accuſa.& ſic ſufficeret alijs filijs reſeruare legitimam, quæ da-
tur a iure communi, ut iſta ſit concluſio, ꝙ quando teſtatur in ex-
traneos ideſt alios quam filios, legitima filiorum quotieſcunque
ſint ſunt duæ tertiæ, quæ non poſſunt auferri filijs, nec in eorum
uita, nec poſt eorum mortem, ſicut nec legitima debita de iure cõ
muni, de qua reijcitur omne grauamen tam in uita filij, quã poſt
eius mortem.l.quoniam in prioribus.ff.de inofficio.teſtamẽ.ff.de
leg.2.l.cum patronus. Sed ſi aſcendens teſtaretur in unum ex de-
ſcendentibus, tunc ſtatutum non haberet locum, & legitima filio
rum eſſet illa, quam dat ius commune & non ultra. Et ex his reſpõ
detur ad id quod dici poſſet in contrarium, ſcilicet ꝙ iſte teſtator
nil fecit contra ſtatutum, poſito ꝙ in iſta ſubſtitutione facta de
ſchola ueniret ultra tertiam cum filium inſtituerit inſolidum, nec
in eius uita ſcilicet filij reliquit extraneo ultra tertiam. Reſpon
detur, ꝙ imo fecit contra intentionem ſtatuti, quod cenſetur uo-
luiſſe ut deſcendentes habeant duas tertias pro ſe & ſuis hæredi-
bus irreuocabiliter, ita ꝙ in eis nec in uita nec poſt mortem gra-
uari poſſint, ſicut uult ius commune de una tertia, quam uult fi-
lio pro legitima reſeruari. Sed ſi diceremus ꝙ in hac ſubſtitutio-
ne facta de ſchola ueniret ultra tertiam diminuerentur dictæ duæ
tertiæ, & ſic fraudaretur intentio ſtatuti, quod non eſt dicẽdum.
& ita conſultum reperio ſuper dicto ſtatuto Triuiſano per reco-
lendæ memoriæ D. Ange. de Vbaldis de Peruſio tunc Bon. legen-
tem ſcilicet quòd uenientes ab inteſta. ſeu deſcendentes inſtituti
inſolidum ab aſcendente non poſſunt ultra tertiam grauari per fi
deicommiſſum, nec pure, nec in diem, uel ſub conditione, & ſic
nec in uita, nec poſt mortem eorum, ne fiat contra mentem dicti
ſtatu. alias de facili poſſet fraudari. Et dicit ipſam ueritatem, quæ
ſatis patet ex æquiparatione quam feci. Idem tenuit conſulendo
D. Franciſ. de Rampo. in eodem puncto ſaluo ꝙ addidit, ꝙ etiam
in fructibus tertiæ poſſunt grauari, quod fateor ſi hoc dicat ex-
preſſe, alias fructus tales percepti pendente die uel condi. tãquam
iudicio teſtatoris percepti cedunt lucro grauati.l.mulier.§. ſi hæ
res.ff.ad treb. Sed ſi dicta ſubſtitutio facta de ſchola foret directa
exemplaria uel pupillaris, uenirent omnia bona filij de iure com
muni non obſtante ſtatuto Triuiſano, de quo ſupra quod prohi-
bet relinqui extraneis ultra tertiam, quoniam non cenſeretur fa-
ctum contra tale ſtatutum. quod ſic probatur. Nam aut conſidera
mus dictas ſubſtitutiones prout ſunt teſtamentum patris, ideſt a
patre factæ uel conditæ.l.patris & filij.ff.de uulga. & pupilla. Et
tunc talis teſtator non fecit contra dictum ſtatu. quod emanauit
duntaxat in fauorem deſcendentium; quia nihil contra filij fauo-
rem uideretur feciſſe teſtator tales ſubſtitutiones ei faciendo in
omnibus bonis quæ ſunt filio fauorabiles non odioſæ; quia fa-
ciunt cum decedere teſtatum, qui deceſſiſſet inteſtatus; unde de
talibus ſubſtitutionibus filius non poteſt conqueri, nec dicere
ſe grauatum.C.de inofficio.teſtamen. l. ex tribus. Aut conſide-
ramus dictas ſubſtitutiones prout ſunt teſtamentum filij, quia
per eas ſucceditur filio immediatè, & tunc ſimiliter non poteſt di
ci factum contra ſta. prædictum, eo quia loquitur in aſcendente
relinquente extraneo ultra tertiam partem, ſed aſcendens non di-
citur niſi reſpectu deſcendentium, ſicut nec pater niſi reſpectu fi-
lij. Et qui nullum habet deſcendentem, non poteſt dici aſcen-
dens uel pater; quia in correlatiuis uno deſtructo reliquum de-
ſtruitur, ff. de accepti.l.ſi.C.de indic.uidui.tol.l.2.in fi. Sed ſi ipſe
filius, cui factæ ſunt dictæ ſubſtitutiones, eas ſibi feciſſet, licet ex-
traneum ſibi inſtituiſſet in totum, non fecit contra dictum ſtatu.
quod loquitur in aſcendente, & ipſe non eſt aſcendens, cum non
habeat deſcendentes; & loquitur quando per inſti. uel relictum fa
ctum extraneo ultra tertiam fieret præiudicium deſcendentibus
in duabus tertiis, quas ſtatutum uult eos habere, quod ſimiliter
hic non eſt, cum nulli ſint deſcendentes quibus præiudicium fiat,
ſeu quibus debeantur dictæ duæ tertiæ, & ſic ceſſant uerba ſtatu.
& per conſequens eius diſpoſitio.l.4.§. totiens.ff. de dam. infec.
unde ſi aliud ſtatutum non extaret quam prædictum eſſemus in
iure communi, ſecundum quod in talibus ſubſtitutionibus ueni
rent omnia bona filij aut matre excluſa.l.ſed ſi plures.§. ad ſub-
ſtitutos.

ſtitutos.de uulgari & pupilla.iuncta.l.papi.§. ſed nec impuberis.
ff.de inoſticio.teſtamen. l. precibus. C. de impu.& ali. ſubſtitu.
cum concord.Sed quia eſt aliud ſtatutum, quòd legitima ſit ſem-
per ſalua deſcendentibus & aſcendentibus,quid iuris ſit dicam in
ſecundo dubio ſeu quæſito. Et ſi dicatur ſtatutum, de quo ſupra
dixi,generalius loquitur, quàm tu dicas; quia dicit quod duæ tertiæ
debeant applicari uenientibus ab inteſtato, & tu reſtringis illud
uerbum ad deſcendentes tantum, quod uidetur non eſſe fiendū;
ſed quòd etiam ſi quis non habeat deſcendentes, ſi tamen habeat
alios uenientes ab inteſtato, non poſſit in illorum præiudicium
relinquere extraneo,ideſt qui non ſit de uenientibus ab inteſtato
ultra tertiam,& ſic non erit uerum, quod in caſu noſtro non ex-
tendatur ſtatutum,ſi in dicta exemplaria,uel pupillari ueniat ultra
tertiam, cùm dictus filius habeat matrem quæ ſibi ſuccedit ab in
teſtato. Sed reſpondeo ſi hæc diceremus, illud uerbum, aſcen-
dentibus,fruſtra fuiſſet appoſitum in ſtatuto, quod minime dicē
dum eſt.l.3.§.non fruſtra.ff.de iureiuran.quòd metus cau.l.1. ad
municipa.l.1.§. fi. Conuenientius ergo fit reſtrictio illius uerbi,
uenientes ab inteſtato.&c.ad deſcendentes teſtatoris, cum & ipſi
ueniant ab inteſtato, imo ipſorum potior eſt cauſa. ut in auth.in
ſucceſſione.C.de ſuis & legi. quam quod illud uerbum aſcenden
tibus dicatur fuiſſe fruſtra appoſitum, & maximè quia talia ſunt
ſubiecta qualia prædicata demonſtrant.l.fi.§.cui dulcia. de uino
triti.& oleo leg.& l.3.ff.de fun.inſtru. unde cum præcedat in ſta
tuto uerbum, a deſcendentibus, datur per hoc intelligi de qui-
bus uenientibus ab inteſtato poſtea ſubijcit,ſcilicet de illis qui di
cto uerbo conueniant,& ſint ei correlatiui, ut ſunt deſcēdentes.
quod etiam ratio ſuadet, ut ſtatutum uoluerit prouidere deſcen
dentibus, quibus hæreditas aſcendentium eſt debita de iure na-
turali. l. cum ratio. ff. de bo. damna. potiuſquam collateralibus,
quibus non eſt debita. & quod uoluerit augere legitimam debi-
tam deſcendentibus uſque ad duas tertias, potiuſquam conſti-
tuere legitimam eis quibus non debetur. Non enim uerisimile
eſt, quod uoluerit auferre uel aſtringere poteſtatem teſtandi de bo-
nis ſuis propter collaterales, ſed propter deſcendentes; quia in
hoc ſe conformat iuri communi, quod etiam aufert uſque ad legi
timam deſcenden. non ſic propter collaterales. adhùc dicet ali-
quis.iſta quæ tu dicis uidentur eſſe contra caſum.l. ſi is qui. ff. de
2 uulga.& pupil.† ubi qui non poteſt capere bona teſtatoris ex in-
ſtitu.& ſubſtitu.uulgari ſeu fideicommiſ. & ſic tanquam teſtato-
ris,ſimiliter non poteſt ea capere ex pupillari, & ſic tanquam bo-
na filij quæ quondam fuerunt patris & eadem ratione nec exem-
plaria. Tu autem ſupra dixiſti contrarium, ſcilicet quod extraneus
ſtantibus liberis non poteſt capere ultra tertiam bonorum ex fi-
deicommiſſaria ſubſtitutione, ſed ex pupillari ſubſtitutione uel
exemplaria ſic, de quo cupit dominus aduocatus declarari. Sed
ego declaro ſic,quod in illa non poterat quis capere bona teſtato
ris ex uulgari uel fideicommiſ. propter odium teſtatoris, quia
erat ſpurius eius,& propter refrenan.teſtatoris uitium.C. de na-
tu.lib.l.finali. & idem ſi propter odium ipſius,ideo nec poteſt cō
ſequi ex pupillari ad exemplaria bona, quæ quondam fuerunt te
ſtatoris,cum duret eadem cauſa odij; nam licèt ea capiat ut bona
filij non ut bona patris, attamen quia ſemel fuerunt patris & a pa
tre peruenerunt ad filium, & capiuntur ex uera patris diſpoſitio-
ne,licèt fictè ſint filij, non poteſt ea capere; quia non refrenare-
tur uitium paternum,cum ſubſit eadem, licèt ex uera diſpoſitio-
ne ipſius filij poſſet capere etiam illa quæ quondam fuerunt pa-
tris; non enim prohibetur ſpurius capere bona patris, ſiue quæ
quondam fuerunt patris, niſi ex uera diſpoſitione patris, ſed ex
uera diſpoſitione alterius quam patris non prohibetur capere
etiam bona quæ quondam fuerunt patris,ſed poſtea facta fuerunt
alterius ei relinquentis; ut not.per gloſſ.in auth. quib. mod. na-
tu.effic.ſui.§.finali. Et tangit Bartol.in l.1.ff.de iur. fiſ. & argu.
in l.qui tutij teſtamentum. ff. de his quibus ut indign. Sed in caſu
noſtro extraneis ſtantibus deſcendentibus non prohibetur cape-
re propter odium teſtatoris uel eius uitium refrenandum, ſed ne
fiat præiudicium deſcendentibus in duabus tertijs, quas ſtatutum
uult apud eos remanere. Cum autem capiuntur ex pupillari uel
exemplaria, nullum deſcendentibus præiudicium fit, ſed fauor
qui uertitur in hoc ut bona ſint apud filium & eius hæredem. &
tunc ita erit,quia in uita erunt filij, poſt mortem eius erunt ſub-
ſtituti qui eſt eius hæres; unde non eſt curandum quod ſit extraneus,
ſed ex fideicommiſſaria non poteſt ſubſtitutus capere ultra ter-

a ¶ Statutū. Vida ad hoc Feder. de Sen. in conſil. 75. Lud.de Ro. in conſil. 432. eiúdē do. Pau. de caſt. in cōſ. 76.& l aut. nouiſſima. C.de inoſ. teſ.ubi melius quam alius quilibet iſtam mām examinas.

tiam,quia non caperet ut hæres filij,ſed ut hæres patris; ideò fiet
præiudicium filio,quia & ſi non ſibi, ſaltem ſuo hæredi diminue
rentur duæ tertiæ contra mentem ſtatuti. Et hæc eſt ratio ui-
ua,uera,& demonſtratiua. Et licèt prædicta non faciant in caſu
noſtro pro intentione matris. Volui tamen ſcripſiſſe ad eluci-
dationem materiæ, & pro intellectu talis ſtatuti.Concludendo,
quod cum dicta ſchola non poſſit uenire ex exemplaria, poſtquam
ſuberant ſorores Pauli mente capti tempore teſtamenti & non
fuerunt ſubſtitutæ ut in principio dixi,ſed dumtaxat ex fideicom
miſ.quòd non poteſt uenire niſi ad tertiam, de qua etiam alia le-
gata facta extraneis debent detrahi,quia nec per fideicommiſ.uni
uerſale, nec per particularia relicta facta extraneis poteſt teſta-
tor diminuere duas tertias debitas filio. faciunt ea quæ haben-
tur in l.qui.cccc. & l. marcellus. ff. ad trebellia.& hoc de primo
quæſito.

3 ¶†Nec ob. prædictis quòd relictum pium non ſubijcitur ſolen-
nitatibus iuris communis,ut notat Baldus in l.generali. C.de ſa-
croſanct.eccleſijs. quia bene ſubijcitur detractioni legitimæ
ſtatutæ a l. municipa. ſicut ſtatutæ a iure communi. eodem titu-
lo auth.ſi qua mulier.& lege ſi quis ad declinan. C. de epiſcopis &
clericis.& quod nota. in lege papinia.§.1. uel 3. ff. de inofficioſo
teſtamento ubi gloſſ. allegat dictum Augu. ſed hic duæ tertiæ
ſurrogantur per ſtatutum loco legitimæ debitæ de iure commu-
ni, & ſic ſapiunt eandem naturam. l. 1. §. hæc actio. ſi quis teſta-
a men.lib. eſſe iuſ. fue. Et hoc facere potuit ſtatutum, * quia ta-
xatio quantitatis legitimæ eſt de iure poſitiuo ut patet ex auth.
nouiſſima. C. de inofficioſo teſtamento. per quam aucta fuit
de quarto ad tertiam uel ſemiſſem ſecundum numerum libero-
rum, & ſicut ibi per principem ſecularem potuit in præiudicium
piorum locorum augeri generaliter quo ad omnia loca, ita &
per ſtatutum quantum ad locum ſtatuentium, cum hoc faciant
autori.iuris ſcripti & principis ſecularis.l.omnes populi.ff. de iu
ſtitia & iure. Nec uidetur factum in derogationem piæ cauſæ,
cùm diſponat generaliter quo ad omnes, & fuit bona ratione in-
ductum, & ſic debet recipi ab eccleſijs uel pijs locis. argumen-
tum.cap.cum ueniſſet.de eo qui mittitur in poſſeſſio. & quod no
tat Bartol.in l.cunctos populos. C.de ſumma trinitate & fide ca-
tholica.maximè cum tractant de lucro captando.& quicquid ha-
bent de lucro habent.ut not.gloſſ.in l.ſi quis a filio.§.penul.ff.de
lega.1.

4 ¶†Super ſecundo uerò quæſito breuiter dicendum eſt. Dico
enim quòd inquantum quæritur ubi dicta ſchola ueniret ex alia
ſubſtitutio. quam ex exemplaria, uidelicet ex fideicom.ad quan-
tam portionem ſeu quotam uenire poſſet ad hoc plene reſpon-
ſum eſt ſupra quod ad tertiam tantum. Sed inquantum quæri-
tur ſi ueniret ex exemplaria inquantum uocaretur. dico quod re
ſpecto iure communi uocaretur ad omnia bona filij matre peni-
tus excluſa etiam a legitima ſibi debita in bonis filij ut dixi circa
principium,& etiam in alio conſilio. Sed quia extat aliud ſtatu-
tum,quod mihi tunc oſtenſum non fuit,nec de ipſo facta fuit mi-
hi mentio, ſub rubrica quòd legitima intelligatur in omnibus
teſtamentis ſemper ſalua tam aſcendentibus quam deſcendenti-
bus in rubro & nigro, in fine quod ita diſponit ut dixi. Dico
quòd etiam ſi dicta ſchola ſuccederet ex exemplaria, non ſuccede
ret niſi in duabus tertijs. Alia uerò tertia debita matri de iure
communi pro legitima debet ſibi,ſalua remanere uirtute dicti ſta
tuti, quod ut aliquid operetur, & non ſit ſuperfluum, locum
habet etiam in caſibus,in quibus poſſet per teſtatorem aſcenden-
tibus auferri, ut cum ſubſtituit pupillariter uel exemplariè. lege
papiñ.§.ſed nec impube.ff. de inofficioſo teſtamento alias ſuper-
fluum eſſet, ſi intelligeretur ſolum quando non poſſet auferri,
cùm & ſine eo remaneret ſalua, quod non eſt dicendum.l. ſi quan
do.de lega.1.

¶ Super tertio & ultimo dico, quòd attenta diſpoſitione iuris
communis & dicti ſtatuti de ſucceſſione maſculorum.in princip.
quòd excludit fœminas in totum a ſucceſſione parentum ſtante
maſcul. præfata mater non poteſt tanquam hæres filiarum pe-
tere quantitates prædictas eis relictas pro dotibus; quoniam il-
lud relictum fuit conditionale, ſi & inquantum nuptabuntur.
Tum quia teſtator ſic expreſſit, cum legauit; tum quia & ſi non
expreſſiſſet legatum relictum pro dote, talem conditionem dici-
tur habere in ſe de iure,ſicut & ſtipulatio. lege ſtipulatio. & lege
tali.ff.de iure dotium, & per Bartolum.in lege tertio centum.§.ti-

tio

tio genero. ff. de conditione & demonſtratione. Nec tale legatum hoc caſu ſuccedit loco legitimæ; quia nulla legitima debetur propter dictum ſtatutum excludens ipſas a ſucceſsione inteſtati, cum legitima ſit portio ſucceſsionis ab inteſtato, & hic non eſt debita propter dictum ſtatutum; ideo talis conditio, ſi nupſerit, de dicto relicto non reijcitur, licèt de legitima reijciatur, prout plene legitur & notatur ex his quæ ſcripſit Bartol. in dicto §. titio genero. quicquid dixerit Ricard. malu mbr. in quæſtione diſputata per eum, de qua fecit mentionem Cyn. in lege ſancimus. C. de nupt. qui reprobat ipſum & etiam Bartol. reprobat licet do. Angel. de Peru. in conſilio de quo ſupra feci mentionem 1 & do. Rapha. ful. in quodam alio conſilio videantur. ſequi deciſio. Richar. de quo miror. & do. Franciſ. de rampo. de Bon. conſulens in eodem puncto dixit contrarium ſequens Bartol. & Cyn. cum igitur dictæ filiæ deceſſerint conditione prædicta nondum impleta, legatum prædictum defecit, nec fuit ad hæredem tranſmiſſum ſed remanſit penes hæredem grauatum. C. de caduc. tollen. §. ſinautem aliquod ſub conditione. Poſſet autem procedere quod dixit Angel. prædictus in dicto conſilio ſi ſtatutum non excluderet fœminas a ſucceſsione inteſtati, ſed ſolum diceret quòd debeant ſtare contentæ bis, quæ fuerunt relicta pro dote prout dicit dictum ſtatutum poſt princip. Nam tunc tale relictum videretur ſubrogatum loco legitimæ, & haberet locum dictum Iaco. Butri. quod alleg. ipſe Ange. qui dixit quòd tunc filia debet ſtare contenta relicto pro dote ſolum. reſpectu quantitatis, quia ſi ſibi relinquitur minus quam ſibi deberetur pro legitima, non poteſt conqueri; non autem neceſſe habet ſtare contenta reſpectu temporis vel conditionis appoſitæ per teſtatorem imo deberet remoueri ut babeat pure, quia dictum ſtatutum uidetur corrigere. l. omnino. C. de inofficioſo teſtamento vt non poſſit agere ad ſupplementum. non autem lege quoniam in prioribus. & hoc ipſe probat pulchre ex coniunctione illarum duarum legum. Et ita forte propoſitus fuit caſus do. Angel; quia non fuit ſibi facta mentio de primis uerbis ſtatuti, quæ excludunt a ſucceſsione, ſed de ſecundis tantum quæ dictis exclusis prouident de dote, ſicut & alias mihi accidit in hoc eodem ſtatuto. Verum quicquid dixerim attento iure communi, & diſpoſitione dicti ſtatuti de maſculorum ſucceſsione in principio. Tamen attento alio ſtatuto diſponente, quòd in omnibus teſtamentis legitima ſit & eſſe debeat ſalua tam aſcendentibus quam deſcendentibus, videtur mihi dicendum quòd dictum relictum pro dote ſubrogetur loco legitimæ, & ſic debuerit reijci conditio, quoniam vnum ſtatutum debet cum alio concordari ſi fieri poteſt. lege prima. C. de inofficio. dot. de electio. cum capediat. libro ſexto. Præfatum ſtatutum de ſucceſsione maſculorum, dum excludit filias ſtante maſculo a ſucceſsione debet intelligi ſecundum aliud ſtatutum, quod vult legitimam ſaluam eſſe; & ſic ſubaudiri in eo præter quam a legitima, & econuerſo ſtatutum quod reſeruat legitimam debitam de iure communi debet intelligi ſecundum ſtatutum de ſucceſsione maſculorum ſcilicet præter quam filiabus ſtante maſculorum quia pro legitima eis relicta debent ſtare contentæ quantitate relicta eis pér patrem, & ſic nulla erit contrarietas. ut in prima conſtitutio. C. de quibus poteris mater ut hæres filiarum petere dictas quantitates relictas pro dotibus, quia relictum cenſetur fuiſſe purum, & ſic non deficit per mortem filiarum, ſed ad matrem hæredem earum tranſmiſſum & debent dictæ quantitates ante omnia de dicta quantitate hæreditatis deduci quia non fuerunt relictæ perſonis extraneis & reſiduum bonorum debebit diuidi in tres partes, quarum vnam habebit ſchola, & duas mater.

¶ Sed & quarto nouiter dubitatur àn dicta ſchola poſſit uenire ex vulgari ſubſtitutione. Conſtat enim, quòd ſi poſſet venire ad totam hæreditatem matre excluſa, quoniam vulgaris non continet grauamen filij inſtituti, cum locum habeat, ſi filius inſtitutus non vult aut non poteſt eſſe hæres. lege tertia. ff. de hæred. inſtitu. & neutro caſu poteſt conqueri filius de teſtatore ſed vel de ſeipſo uel de caſu prout ſatis colligitur ex lege poſthumus. §. quod vulga. ff. de liberis & poſthum. ff. de hæredi. inſtitu. iam dubitari. Potuit ergo teſtator ſubſtituere extraneum filio inualidum inſtituto uulgariter in omnibus bonis nec dicitur feciſſe contra ſtatutum, & videtur quod dicta ſchola uenire poſſit ex dicta uulgari, quia Paulus mente captus non videtur fuiſſe
5 ſe hæres nec ratione ſuitatis; † quia datio ſubſtituti. uulgaris expreſsè factæ tollit exiſtentiam ſui hæredis, & facit filium de neceſſario voluntarium propter licentiam abſtinendi, quæ data uidetur. lege prima. §. ſi proponat. ff. ſi quis omiſſa cauſa teſtamenti iuncta dicta lege iam dubitari. & lege uerba. de conditio. inſtitut. & lege ſi filius hæres. de liberis & poſthum. vbi Dyn. dicit eſſe caſum. Ideo nec ratione ſuitatis, quæ ſublata eſt tranſmittere potuit. gloſſ. eſt de hoc in lege finali. §. ſinautem perpetuus. de cura. furio. C. qui incip. ut ſic ſtatutum poſit in fine uec per ſeipſum aut eius curatorem videtur quod potuerit ſe hæredem facere adeundo, eadem lege. §. nos autem utraque. ideo videtur hæreditas tota deuoluta ad ſcholam ex uulgari ea. l. §. ſinautem in furore, in ul ti. colum.

¶ Sed his non obſt. dico contrarium, quòd immo dictus filius fuit ſuus hæres effectus per lege licet furioſus uel mente captus. ut eadem lege. §. ſinautem perpetuus. in uerbo ſuus hæres & cætera. & lege prima. §. qui ſunt in poteſtate. ff. ſi quis omiſ. cauſ. teſta. quæ ſui hæredis exiſtentia ſecundum ueram opinionem operatur tranſmiſsionem hæreditatis expreſsè non aditæ. ut plenè notat Bartol. in lege ex militari. §. finali. ff. de teſtament. militari. de acquirenda hæreditate. lege uentre. licèt gloſſ. tenuerit contrarium, quæ communiter reprobatur. ideo non obſt. gloſſ. quæ eſt in dicto. §. ſinautem perpetuus. & aditio facta per eius hæredem ideſt matrem ad quam tranſmiſſa fuit uc adeunda. lege ſi quis filium. §. primo. ff. de acquirenda hæreditaté excludit ſubſtitutum vulgarem qui intelligitur datus ſi inſtitutus non erit hæres per ſe uel per alium. ſcilicet ſuum hæredem non fecerit hæredem, ut plenè not. Bartol. in lege prima. ff. de vulga. & pupilla. in hæredem qui tranſmiſit ius deliberandi, ut hæres eius qui adiuit ex illo iure tranſmiſſo ſubſtitutum uulgarem excludat. Fortius ſi tranſmiſit ratione ſuitatis tanquam per lege acquiſitam licet reuocabiliter. Nec illa opinio, quod tolla-
a tur exiſtentia [a] ſui hæredis per dationem ſubſtituti uulgaris, & impediatur tranſmiſsio uera eſt & communiter per Modern. reprobatur ſicut facta in legato non impedit dominij acquiſitionem, quæ fit a iure nec tranſmiſsionem. ff. de adimen. lega. lege tertia. §. primo, quis conditio ſub qua fit dicta ſubſtitutio non apponitur circa dominij acquiſitionem ſed circa reſolutionem, quia non inſtituitur filius ſub conditione ſi uoluerit; quo caſu non eſſet hæres niſi declaret ſe uelle dicta lege iam dubitari. & lege ſi ita legatum. §. ſi illi nolet. ff. de legatis primò. Et per plures alias rationes credo iſtam opinionem efficaciſsimè probaſſe in his, quæ legendo dedi in ſcriptis in dicta lege ſi filius hæres. ff. de liberis & poſthumis. Et poſito quòd illa opinio eſſet uera, ſcilicet quòd tolleretur dicta exiſtentia non haberet locum, quando cum uulgari coniungeretur fideicommiſ. ut quando ſubſtitueretur vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſ. quia tunc non uideretur data licentia abſtinendi, prout determinat Bald. expreſsè in lege non iuſtam. C. ad trebellia. & ita eſt in caſu noſtro. Item Angelus frater eius. lege ſi filius hæres dicit, quòd ſi tolleretur neceſsitas, non tamen tollitur ſuitas, quæ conſiſtit in continuatione dominij. lege in ſuis. eodem titulo nec tranſmiſſio ad hæredes ſicut nec cum facta eſt in legato dicta lege tertia. §. primo. ff. de adimendis legatis. Plus dico, quòd uidebitur nouum & pulchrum dictum, ſed eſt uerum & magna auctoritate firmatum ſcilices dicti Bald. quòd ſi datio ſubſtituti uulgaris tolleret exiſtentiam ſui hæredis, quia faceret de neceſſario uoluntarium & impediret tranſmiſſionem, dicta ſubſtitutio uulgaris contineret grauamen filij ſicut fideicommiſſaria, quia intereſt filij quòd ad ſuos hæredes tranſmittatur hæreditas, paterna non adita. Ideo reijceretur hodie de inſtitutione filii ſaltem

a ¶ Nec illa opi. qđ tollatur. Adde Maria ſoz. in conſi. incipien. uiſis actis & productis an tep. co. ner. ſed hic aduertendū. in 1. uol. & an ſtatutū excludēs filias dotatas eneruet fundit° exiſtentiā ſui hæredis an ſuſpēdat. uide late per Bal. conſil. 69. incipiē. cū ſtatutū ciuitatis Peruſij dictabat in 1. uolu. H. F.

tem uſque ad legitimam ſibi debitam ex forma legis vel ſtatuti, ut illam ad ſuos hæredes tranſmittat; licèt reſiduum de quo non reijceretur ad uulgarem ſubſtitutum deuolueretur. Hoc pulchre & ſingulariter determinat Bald. in l. quoniam in prioribus. C. de inofficioſo teſtamento in filio inſtituto ſub conditione ſi uoluerit, quæ inſtitutio valeat de iure veteri, & ſine dubio faciebat filium de neceſſario voluntarium, ut l. cornelius. & l. iam dubitari. ff. de hæred. inſtitu. de condi. inſtitu. l. uerba. & non tranſmittebat, niſi declararet ſe uelle. l. ſi ita legatum. §. illi ſi uolet. ff. de legatis primo. Certe dicit Baldus, quòd hodie talis conditio reiiciatur ex legitima tanquam continens grauamen; quia expedit filio quod iſta conditio non inſeratur propter tranſmiſſionem. Iſta ſunt uerba Baldi in principio ſecundæ columnæ. licèt de iure veteri talis conditio ſicut & cæteræ conditiones poteſtatiue non uiderentur continere grauamen. Si igitur ſecundũ Bal. debet reijci dicta conditio ſi uoluerit de inſtitutione filij; ergo & illa conditio ſi voluerit eſſe hæres, uel ſi non erit talem vulgariter ſubſtituo; quoniam tenentes illam opinionem neceſſe habent dicere, quod tantum importent iſta uerba ſecunda, quantum prima. Et ſecundum hoc, ſi iſte tranſmiſiſſet ad matrem duas tertias ex diſpoſitione ſtatuti debitas de iure communi, tranſmiſiſſet ſuã legitimam ſcilicet tertiam. Reſiduum pertineret ad ſcholam ex vulgari. Nec nouum quod hoc caſu concurrat inſtitutus cum ſubſtituto vulgari, cùm alibi hoc reperiatur, ne filius ſua legitima defraudetur, ſicut patrono. ff. de bo. lib. ſi libertus patrono. §. quid ergo. & per Bartol. expreſſe in l. 1. ff. de uulga. & pupil. in 3. uel 4. col. & l. gerit. ff. de acquirenda hæredita. & quod notat Bald. in l. ſcimus. C. de inofficioſo teſtamento: qui dicit quod filius grauatus legitimam poteſt acceptare reſiduum repudiare ut deuoluatur ad ſubſtitutum, non ſic, ſi grauatus non eſſet. & ita debet intelligi quod notat Cyn. in l. hæres inſtituta. C. de impube. & alijs ſubſtitu.

¶ Et ita ut ſupra ſcriptum & per me compillatum eſt dico & conſulo. Egu Paulus de Caſtro utriuſque iuris doctor. &c.

Series cartharum.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.
AA BB CC DD EE.

Omnes ſunt quaterniones, præter EE, qui eſt ternio.

VENETIIS,

Apud Iacobum Picaiam.

M D L X X.

REPERTORIVM ADMODVM SOLEMNE PRIMAE PARTIS CONSILIORVM PAVLI DE CASTRO IVRIVM MONARCHAE EXCELLENTISSIMI.

NOVISSIMAE PER H. FERRENDAT SVPER SVMMARIIS DECISIVIS FABRICATVM, omnes principales & emergentes quæſtiones étiam ultra ſummaria comprehendens, & ſecundum numerum & alphabeti ordinem rectè & mirificę demonſtrans, ad laudem omnipotentis dei feliciter exorditur.

De litera. A

ABſolutio ſi ſequatur an poſſit confitens dicere illum cõtractum ſimulatum & nullum, & verum talis ſimulatio poſſit coniecturis probari. in conſi.58.nume.3.& 4. fol.27

¶ Accuſator debet in libello certum annum & menſem inſerere alioquin accuſatus abſoluitur, nec ſufficit dicere delictum commiſſum eſſe hoc menſe vel alio de quo probabitur.in conſi.132.nu.2. fo.57

¶ Actio transfuſa per hęredem grauatum in aliam actionem an competat hęredi grauato an fideicommiſſario.in conſi.214.nu.4. fol.98

Actio pro ſocio non datur ad exigendum uſuras a conſocio cum ſit ſocietas illicita.in conſi.153.nu.1. fol.65

Actio illa uidetur intentata quæ magis conducit actori modo uerba libelli id patiantur.in conſi.138.nu.3. fol.59

Actiones plures quando in libello colligi poſſunt uidetur actor in tentaſſe magis conducibilem.in conſi.391.nu.1. fol.180

Actio propter dubium euentum litis poteſt ad maximam ſummam cedi pro longe minori ſumma.in conſi.393.nu.1. fol.181

Et tractat de quadam pręſcriptione quę dicebatur non ſancta, & qualiter tempora in ea computarentur, ibi.

Actor ſi non probat intentionem ſuam reus eſt abſoluendus & actor in expenſis condemnañ. in conſi.123.nu.1. fol.54

Actor qui fatetur reum dominum unius fundi pro parte pro indiuiſo facit eum pręſumi dominum totius niſi aliter probet, & ſic reus debet abſolui & a petitorio & etiã a poſſeſſorio.in cõſ.110.nu.2.fol.50

Actor debet probare negatiuam quando eſt fundamentum ſuę intentionis in conſi.205.nu.3. fol.95

Actum cõprobatum ab aliis omnibus unus poteſt impedire in his quæ communia ſunt ut ſingulis, & melior conditio eſt prohibentis in conſi.281.nu.1. fol.136

Actus circa hęreditatem quãdo aliter poteſt ſe habere non inducit aditionem hęreditatis.in conſi 33.nu.2. fol.16

¶ Aditio facta per iudicem uel arbitrum ad aliquam ſummam qualificatam in uno capitulo ſententię cenſetur habere eandem qualitatem cum prima ſumma.in conſi.48.nu.1. fol.192

¶ Adiens ſine proteſtatione an poſſit poſtea facere inuentarium. in conſi.268.nu.6. fol.128

¶ Aduocatus partis an poſſit eſſe arbiter in cauſa & utrum poſſit allegari ſuſpectus.in conſi.441.nu.4. fol.205

¶ Affectus an puniatur ſi non ſequatur effectus.in conſi.277.nu.2. f.133

¶ Afflictio non debet dari afflicto.in conſi.317.nu.2. fol.186

¶ Agnatus heres inſtitutus idemque tutor filiabus quibus debetur legitima ab ipſo tutore in bonis patris debet dictam legitimam bene collocare ut aliquid acquiratur ipſis filiabus.in conſi.404.nu.1. fol.196

Agnatus conſentiens inueſtituris aliorum agnatorum inſolidum de feudo communiter ad ſe pertinere tacite vel expreſſe priuatur iure ſuo in conſi.83.nu.1. fol.38

¶ Alienatio facta per prodigum ante interdictum bonorum valet, & ſi petitur reſtitutio in integrum quando detur.in conſi.248.nu.1.f.116

Alienatio rerũ fideicõmiſſo ſubiectarũ qualiter poſſit retractari, & quid ſi alienatum ſit ab ignorante hęrede grauato.in conſ.94.nu.1.fol.43

Si alienatur res ſubiecta fideicom.contradicente fideicommiſſario an hęres emens poſſit pręſcribere cum ſua bona fide & titulo predeceſſoris ſui eiuſdem mala fide non obſtante.in conſi.158.nu.1. f.67

Alienatio rei fideicommiſſariæ facta ab ignorãtibus ualet.in conſil.301.nu.1. fol.48

Alienationis prohibitio cum pęna priuationis uendicat ſibi locum in alienatione uoluntaria alias ſecus.in conſi.317.nu.2. fol.155

¶ Allodialia bona agnoſcentes pro feudalibus an præiudicent teſtatori & habenti cauſam ab eo.in conſi.406.nu.3. fol.187

¶ Amita & ſic ſoror patris dicitur coniuncta in tertio gradu de iure ciuili & in collateralibus ultra fratres & filios fratrum quicũque proximiores ſunt illi pręferuntur in totum.in conſi.385. in principio.f.178 & conſi.178.eod.uolu.

Et de ſta, quod propinquior in gradu ſuccedat.uide ibi.

In factis antiquis quæ aliter non poſſunt probari multum valet ab antiquis audiuiſſe.in conſi.279.nu.3. fol.134

In annua pręſtatione iuris realis competit & petitorium & poſſeſſoriũ, nec ad obligandum ſoluentem requiritur ſpatium.10. annorum, ſed ſufficit una ſolutio & in dubio trina.in conſi.130.nu.1. fol.57

Qui pręſtitit longiſſimo tempore aliquid annuum poteſt cogi ad præſtandum ſi ceſſit.in conſi.407.nu.1. fol.187

¶ Appellans ab interlocutoria cuius grauamen poteſt faciliter tolli nõ auditur.& an ſententia appella.ſuper interlocutoria ſit diffinitiua. in conſi.236.num.1. fol.110

Appellationi proprie quis dicatur deferre, an iudex a quo, an uero ad quem.in conſi.237.nu.1. fol.110

Appellationi a termino per iudicem parti aſſignatio qualiter ſit deferendum per iudicem ad quem.ibidem.

Appellari non poteſt a comminatione iudicis licet ex ea reddetur ſuſpectus.in conſi.221.nu.2. fol.53

Poſt recuſationem iudicis non valent acta per eum perinde ac ſi appellatum vel legitime relatum eſſet.ibi.nu.2.

A ſententia reductiua ad arbitrium boni uiri non appellatur.ibi.nu.3.

Appellatione pendente ſuper decimis ſi appellans fecit ſe ab epiſcopõ inueſtiri talis inueſtitura nõ pręiudicat appellati.in cõſ.71.nu.1.f.32

Habetur longa diſcuſſio de quadam appellatione an eſſet deſerta, necne.& concluditur quod ſi ex cauſa iudicis uel notarii fuit impeditus appellans proſequi appellationem quod non dicitur deſerta.in conſi.135.nu.1. fol.58

Et ibi habentur multa de materia deſertionis appellationum.ibi nu.2.

¶ Aquas emens colligentes ſe & intrantes per unam bucham an uideatur emiſſe aquam quę poſt bucham uendentis immiſcetur. in conſi.246.nu.1. fol.115

Aqua ſi oriatur in fundo meo & ducatur ad alium fundum meum hoc uendito cenſetur & aqua uendita.ibi.nu.2.

Conductum ſuum quis poteſt ampliare ad ſuperabundãtem aquam colligendo etiam in præiudicium alterius conductus modo nihil in alieno edificetur.in conſi.357.nu.1. fol.168

Petens ſe non impediri quo minus aqua ex tectis ſuis decurrat in domum uicini, quia ſic ſolet currere dicitur male concepiſſe libellum. & quid requiratur ut talis ſeruitus acquiratur.in cõſ.243.nu.1.f.114

¶ Arbiter tertius ſi duobus diſcordantibus iungatur, an tertio an uero aliis ſit ſtandum.in conſi.145.nu.1. fol.62

Si agatur ex ſententia arbitratoris lata contra plures unuſquiſque pro parte debet conueniri.ſecus ſi ex promiſſione compromiſſi, quia poteſt agi contra unum inſolidum tanta ſtipulationem dicti compromiſſi in conſi.326.nu.4. fol.150

Arbiter etiam de iure & de facto non poteſt aliter iudicare quàm ea libello petitionis fuerit coram ipſo deductum.in cõſ.136.nu.1. fol.59

¶ Arbitramentum an expiret ſi compromittatur in duos arbitratores altero mortuo.in conſi.341.nu.1. fol.162

¶ Argumentum a ſolidis procedit.in conſi.333.nu.3. fol.160

Argumentum a contrario ſenſu valet tam in diſpoſitione legati quàm teſtatoris dummodo non reſultet prauus intel.in cõſ.355.nu.4.f.197

¶ Articulus ſi eſt dubius per eccleſia non debet ipſa reſtitui ad uerſus tranſactionem etiam ſi denouo probationes appareant.in conſ.101.num.5. fol.46

¶ Aſcendens quis dicatur.in cõſi.469.inci.ſuper primo dubio.in 3.col.uerſ.& qui nullum habet.

¶ Auus ſi eſt inueſtitus de emphyteoſi ita ut canon ſoluatur per unum ex deſcendentibus per lineam maſculinam an nepos ex filio dicatur deſcendere ex linea maſculina ut poſſit ſuccedere in emphyteoſim, & eſt ſuper eodem caſu cum conſilio præceden.in cõſi.190.nu.1.f.84

Auus tenetur dotare neptem.in conſ.438 nu.quinto.fo.ducenteſimo 2.

De litera. B.

BAnniti & rebelles qui poſſunt impune offendi ęquiparãtur deportatis.in conſi.212.nu.1. fol.97

Rebelles habentur pro penitus extraneis.ibidem.

Bannito ſi non debet reddi ius ex forma ſtatuti non oppoſita exceptione non tenet proceſſus in ius fauorem.in cõſ.196.nu.4. fol.90

¶ Bar.commendatur & Bal.eum doctorem illuſtrem uocat.in conſilio 184.nu.3. fol.81

¶ Beneficium l.2.C de reſcin.uendi.an habeat locum in contractu emphyteotico.in conſi.376.nu.1. fol.178

¶ Bona alienata pendente conditione legati quantitatis an poſſint reuocari hypotecaria actione adueniente conditione. in conſi.446.nu.1. fol.207

Bona poſſeſſa per teſtatorem an cenſeantur hypotheceata pro legato nõ probato dominio.ibi.nu.2.

Bona alienata ſi alienatio ex alia cauſa retractetur an cenſeantur hypothecata pro particulari legato quantitatis.ibi.nu.3.

Bona filii hæredis an ueniant in generali obligatione facta per patrem in conſi.168.nu.2. fol.74

De litera. C

CAptus iniuſte debet relaxari & ei tantum dari ſpatii ad fugiendum quod non poſſit capi alias non dicitur reſtitutus.in conſ.315.num.1. fol.154

Et de hac eademque materia uide in conſi.309.eodem lib.ibidem.

¶ Cauſa an ſit in iure, an uero in facto quomodo cognoſcatur & quod crimen ſit mere eccleſiaſticum.in conſi. 109.nu.3. fol.49

Cauſa quid ſit lis, quæſtio, & controuerſia. in conſilin. 303. numero 1. fol.149
Cauſa principalis ex ſtatuto poſſit cognoſci non ſeruato ordine cauſa tamen incidens quę non eſt eiuſmodi poteſt retractari etiam ſi principalis tranſierit in rem iudicatam. in conſi. 112. nu. 1. fo. 50
Cauſa matrimonii ſiue in iure ſiue in facto conſiſtat debet remitti ad iudicem eccleſiaſticum. in conſi. 2. nu. 2. fol. 2
Cauſa iuſta litigandi excuſant a condemnatione expenſarum. in conſi. 371. nu. 2. fol. 173
¶ Cautela ad excludendam matrem a dote quod filii adeant hæreditatem patris cum bene. inuen. & ex perſona eiuſdem repudient hęreditatem, & deinde ipſi ex perſona ſua accipiant tanquam ſubſtituti in illum caſum in conſi. 344. nu. 2. fol. 164
Cautela quando uariantur confines. in conſi. 298. nu. 2. fol. 146
Cautela circa excludendam reſtitutionem in integ. in conſilio 405. nu. 2. fol. 187
Cautela pro iudice pronunciante talem accuſatum eſſe dimittendum ſub fideiuſſoribus. in conſi. 328. nu. 3. fol. 158
¶ Cautione cum iuramento ſi quis non poteſt præſtare an excuſetur. in conſi. 416. nu. 3. fol. 192
¶ Cecus teſtando inter liberos an debeat adhibere ſolemnitates l. hac conſultiſſima. C. qui teſtamen. face. poſ. an ſufficiat duos teſtes adhibere. in conſi. 362. nu. 1. fol. 170
¶ Ceſſio facta per filiam patri de dote ſua ſine per modum donationis ſiue emptionis pręſumitur fraudulenta occ unde in præiudicium nepotis & eius hęredis. in conſi. 25 t. nu. 1. fol. 127
An is qui petit certam quantitatem promiſſam poſt ceſſionem aliquorum iurium debeat prius cedere quàm poſſit conſequi. d. pecuniam. in conſi. 93. nu. 5. fol. 42
Ceſſionarius ſi perdit cauſam non tenetur cedens non vocatus ſicut in euictione. in conſi. 170. nu. 3. fol. 76
¶ Cedens actionem poteſt iterum agere niſi in tribus caſibus. in conſil. 98. nu. 3. fol. 45
¶ Cedula ſcripta manu notarii non probat inſtitutione eccleſiæ niſi habeat duos ſaltem teſtes. in conſi. 137. nu. 1. fol. 59
¶ Chriſtus quod fuerit de generatione Dauid quia natus ex beata virgo Maria quæ fuit ex ſtirpe Dauid. in conſilio 316. num. 2. fol. 154
¶ Citatio non fit niſi vt quis compareat. in conſilio 382. nu. 3. fol. 176
Citatus qui ad ſe excuſan. non comparet poteſt etiam non citatus denuo accuſata prius eius contumacia condemnari. in conſil. 254. nu. 1. fol. 118
Si quis citetur ad audiendam ſententiam certa die an poſſit ſine alia citatione alia die condemnari. ibi. nu. 3.
Citatio non continens certam diem an ualeat. in cõſi. 234. nu. 2. fol. 119
Ciuilitas ſuperueniens conualidat etiam pręteritas acquiſitiones in conſ. 234 nume. 3. fol. 109
¶ Ciuitem utens ſtatuti iam delatis per longum uſum an uidcatur ea ſtatuta approbare. in conſi. 256. nu. 1. fol. 120
Ciuitas recognoſcens ſuperiorem an poſſit in aliquibus cauſis puta iudęorum create nouos magiſtratus & iudices. in conſi. 230. numero 1. fol. 107
Et quid ſi confirmetur dicta creatio officialium an ualidetur ex quo eſt nulla & de interpretatione ſtatuti iubentis indęo aſſignare pignora maſſario communis. ibem nu. 4.
¶ Datium quod longiſſimo tempore comitatiuis communicatum eſt a ciuibus non poteſt per eoſdem ciues retractari & euitari ne communicetur in conſi. 427. nu. 1. fol 196
¶ Clauſula donationis contenta in inſtrumento teſtamenti ſi contingat mutare dictum teſtamentum non uolet in conſilio 420. numero 2. fol. 193.
Clauſula quodicillaris quid operetur quando teſtamentum eſt ruptum pręteritione filiæ poſt teſtamentum nate in conſilio 271. numero 3. fol. 130.
Clauſulam ſine poſita quando referatur ad omnia. in conſilio 455. nu. 2. fol. 211.
Clauſula quæ de ſui natura deberet referri ad immediate proxima refertur ad ſupperiora ut abſurditas euitetur in conſilio 14. numero 2. fol. 7.
Clauſula codicillaris ſi non ualet uel ualebit &c. operatur ut inſtitutio conſeruetur per fideicommiſſum & ſi poſt teſtamentum naſcatur poſthumus qui alias rumperet teſtamentum. in conſil. 15. numero 1. fo. 60.
¶ Clerici quas collectas teneantur ſoluere & de quibus bonis. in conſi 423. numero 4. fol. 195
In collateralibus ultra fratres & filios fratrum propinquiores in gradu preferuntur. in conſilio 385. in principio. & fol. 18. conſi. 178
Et de ſtatu. quod propinquior in gradu ſuccedat. uide ibi.
¶ Collegio liberationem promittens per perſonas ſingulares collegii an acquiratur actio ad agendum ut collegium liberetur. in conſi. 342 numero 2. fol. 163
¶ Colono ſi res detur in locationem ad nouennium quæ de ſterili facta ſit fertilis debet locatio fieri perpetua licet ſingulo nouennio renouari debeat. in conſi. 142. nu. 1. fo. 60
¶ Comes palatinus habens poteſtatem legitimandi an poſſit eam exercere in terris eccleſiæ ubi diſtinguit inter terras eccleſię Romanæ & aliarum, & an fiat legitimatio uiuente patre. in conſilio 125. nume. 1. fol. 55
Et an ipſe comes poſſit clauſulam non obſta. &c. apponere ſi non eſt in priuilegio. ibi. nu. 3.
Communitas una quibus remediis poſſit ſe tueri contra alium quæ turbat uſum prædii communis inter eas propter aliquod edificium. in conſ. 30. nu. 4. fo. 15
¶ Commiſſio an poſſit fieri de aliquo incerto eligendo. in conſil. 177. numero 2. fol. 78
Commiſſio facta per principem notario vt extendat imbreuiaturam inſtrumenti donationis repertam inter ſcripturas notarii defuncti non ſubſcriptam manu ipſius non valet ſi non citentur in publicatione quorum intereſt. in conſi. 195. nu. 1. fol. 88
¶ Compromiſſum factum per procuratorem non habentem ad id ſpeciale mandatum non facit quin inſtante appellatione non labatur. in conſi. 124. nu. 2. fol. 39
Compromiſſum factum ſuper diuiſione hęreditatis inter duos fratres compromittentes etiam pro nepote filio alterius fratris non valet nec quo ad nepotem nec quo ad ipſos, & ideo nec pœna promiſſa in compromiſſo. in conſi. 182. nu. primo fol. 80
Hæreditas debet iterum diuidi per ordinarium ſi aliter partes non concordant in conſi. 182. nu 2. fol. 80
Compromiſſo pęnali an debeat filiusfa. parere etiam ſi pater non conſenſerit. in conſi. 298. nu. 3. fol. 146
Compromiſſum valet de cauſa uſuraria factum in laicum etiam ſi ſit quomodo iuris dũmodo illud ſit ius ſtatutarium de quo iudex eccleſiaſticos non poteſt ſe impedire. in conſi. 210. nu. 1. fol. 96
An per ſententiam arbitri præiudicetur compromittentibus in ſubſtitutione & qualiter liberatio in compromiſſo facta reſtringatur. in conſi. 31. nu. 4. fol. 19
An per ſecundum compromiſſum quod euanuit ſi receſſum a primo. in conſi. 215. nu 2. fol. 99
Compromiſſum ſi fiat de una hæreditate cuius verbis comprehendi poſſint alia bona alterius hęreditatis ſi tamen partes crediderunt ea bona non comprehendi, non comprehenduntur. in conſi. 386. nume. 1. fol. 179
¶ Conceſſum ad tempus cenſetur poſt illud prohibitum in conſilio. 256. nu 2. fol. 120
¶ Coclusio libelli denotat quæ actio ſit intentata & qualiter præcedentia intelligantur, & quid ſi quis dicat ſe deducere omne ius ſuum &c. & qualiter intelligatur illa uerba, peto mihi ius & iuſtitiam miniſtrari, in ſine libelli appoſita. in conſi. 206. nu. 2. & 3. fol. 150
Concludens in libello ſe non turbari uidetur etiam petere naturalem poſſeſſionem. in conſi. 77. nu. 2. fol. 35
Concluſio apta requiritur in ciuili alias libellus dicitur ineptus. in conſi. 248. nu. 5. fol. 116
¶ Concubinatus an ſit prohibitus. in conſilio 468. inci. uiſo dicto. in principio.
¶ Condemnari cauſam piam petens tanquam damnum dederit poteſt poſt litem conteſtatam declarare quod non ipſe ſed eius filius damnum dedit & procedit libellus quia non eſt emendacio actionis ſed declaratio uerbi obſcuri. in conſi. 350. nu. 1. fo. 166
Condemnato indebite quibus remediis ſuccurratur poſtquam ſententia tranſiuit in rem iudicatam ſi poteſt clare de ſolutione conſtare. in conſi. 257. nu. 2. fo. 121
¶ Conditio appoſita uni legato an cenſeatur repetita in aliis legatis ſequentibus per dictionem item in conſi. 122. nu. 1. fo. 53
Conditionis defectus quod non faciat quem priuari, ſed haberi pro nõ inſtituto. in conſi. 292. 10 2. col. uer. item teſtator. fol. 142
De conditione ſi deceſſerit ſine liberis legi. & nat. in conſilio 338. numero 2. fol. 162
Conditio, ſi caſtę & honeſtę uixerit, appoſita in legato facto in inſtitutione an cenſeatur repetita in ſubſtitutione facta de ipſa uxore. in conſi. 11. nu. 3. fol. 6
¶ Conductor datii non poteſt facere bulletas pro rebus exportandis poſt finitum tempus ſuę conductionis. in conſilio 310. numero 1. fol. 152
Conductores quando reſtituunt eccleſiæ bona & poſſeſſiones de quibus meliorамentis ſit habenda ratio. in conſi. 270. nu. 3. fo. 129
Et quid iſti coloni ſucceſſerunt eis qui melioramenta fecerunt quid debeant probare. ibi. nu 4.
¶ Confeſſio tendens ad liberandũ habet exceptionem non numeratę pecunię intra 30. dies. ultra non admittitur probatio in contrarium. in conſi. 233. nu. 3. fol. 109
Confeſſio teſtatoris iurata an faciat probationem debiti in conſi. 383 numero 2. fol. 177
Confeſſio mariti quod receperit duo millia aureorum in dotem non inſinuata an ualeat in præiudiciũ creditorum, & in pręiudicium ipſius mariti & eius hęredum. in conſi. 383. nu. 1. fol. 177
Si confiteor rem meam eſſe tuam non eſt donatio in iſta confeſſione. in conſi. 297. nu. 2. fo. 145
Confeſſus ſe poſſidere pro hęrede poteſt reuocare confeſſionem uel ante litem conteſtatam ad reiiciendum libellum agentis petitione hęreditatis uel ab obtinendam abſolutoriam poſt litem conteſtatam. in conſi. 166. nu. 1. fol. 74
Confeſſio mariti facta in diuiſione cum fratre ſuo de dote uxoris probat ipſam dotem licet de ea non pateat per aliud inſtrumentum. in conſ. 92. nume. 1. fol. 42
Confeſſio probata pręiudicat confitenti non tertio cui ius eſt quęſitum in conſi. 79. nu. 2. fol. 36
Confeſſio facta de matrimonio parte abſente etiam ſi per teſtes probetur de iure canonico non releuat. in conſi. 155. nu. 2. fo. 66
Confeſſio mariti de dote recepta ſi de enumeratione aliter non conſtet pręſumitur in fraudem donatione prohibite inter uirum & uxorem & tale inſtrumentum non meretur executionem de iure communi. in conſi. 86. nu. 1. fol. 39
Confiſcatus an debet executi ſed fiſcus eius ſucceſſor in quem tranſierunt bona cum onere debitorum in conſilio 327. numero tertio fo. 158

Confirmatio

¶ Confirmatio papæ ex certa ſcientia non ualidat inueſtituram niſi de inualiditate eius fiat mentio. in conſi. 84. nu. 4. fol. 39
Confirmatio facta ſine tempore de aliqua aſſignatione alicuius reditus ad tempus puta quinquennii non facit dictam aſſignationem perpetuam, ſed intelligitur tempus repetitum. in conſi. 162. nu. 1. fol. 69
Confirmatio ſuperioris an requiratur ad ualiditatem ſtatuti. in conſi. 256 nu. 3. fol. 120
Et quid ſi ſtatutum ſuperioris hoc diſponat quod ſtatuta inferiorum confirmentur de triennio in triennium. ibi. nu. 4.
¶ Coniuncta perſona non poteſt pro minore acceptare bona inſolutũ. in conſi. 165. nu. 1. fo. 73
¶ Conſanguinei præſumuntur ſcire facta conſanguineorum in conſilio 183. nu. 1. fol. 80
¶ Conſenſus domini in re emphyteotica uendenda an poſſit ſub conditione præſtari & quid differat ab authoritate in conſi. 329. numero 1. fol. 158.
Vtrum dominus conſentiendo alienationi factæ per emphyteotam in quo debebat ius finiri ualeat alteri inueſtire non obſtante conſenſu. ibi. nume. 2.
Et quid conſenſit ſed ſub conditione ſi uenditor uinceret in una cauſa, & ueniente mortuo poſſit emptor oſtendere de iure uenditoris. ibidem. nume. 3.
Conſenſus patris in donatione filii cauſa mortis poſt mortem eiuſdem præſtitus non conualidat donationem. in conſi. 438. nu. 1. fo. 202
¶ Conſtitutio noua non inſerta in numero aliarum an tollat ueterem & an ſit tanti uigoris quanti ſunt aliæ inſertæ. in conſilio 228. nu. 1. fol. 134
Conſtitutio municipalis ſi inducit nouam punitionem contra committens furtum uel uiolentiam debet ſtricte intelligi & eatenus quatenus loquitur. in conſi. 57. nu. 1. fol. 27
Si loquitur de inuaſore animo acquirendi poſſeſſionem non habet locum in dante damnum ſimpliciter, ideo ex petitione ex furtu non debet ſequi condemnatio. ibi. nu. 2.
Et quid ſi conuenti probant de ſua poſſeſſione etiam accuſato ibidem.
Conſtitutio ſynodalis quod ſi quis confiteatur ſe recepiſſe ab uſurario ducentum præſumatur centum tantum recepiſſe non habet locum ubi notarius aſſerit de uera numeratione & ubi pars confiteatur ſe recepiſſe. in conſi. 114. nu. 1. fol. 51
¶ Conſuetudo diſponens fructus ſuperabundantes pupilli effici tutoris extenditur etiam ad annuos reditus extra patriam exiſtentes. in conſi. 374. nu. 1. fo. 174
Conſuetudo quæ eſt Venetiis quod ueneti poſſint libere uendere bona immobilia abſque quod propinqui poſſit offerre an extendatur ad triuiſanos & alia loca extra confinens Venetiarum. in conſ. 349. nu. 1. fol. 166.
Conſuetudo uel ſtatutum non ualet quod clerici non ſuccedant in maioratus. in conſi. 164. nu. 4. fol. 71
¶ Conſultus an ſententia arbitri ſit executioni mandanda ſi reſpondeat nullam eſſe cenſetur in conſequentiam iudicaſſe non eſſe exequendã, & omnia quæ de neceſſitate pendent a nullitate eſſe irrita. in conſi. 275. nu. 1. fol. 130
¶ Contractus emptionis ad hoc ut dicatur factus in fraudem uſurarum quot requirantur. in conſi. 306. nu. 5. fol. 150
Contractus ſimulatus non firmatur iuramento. in conſi. 195. numero 6. fo. 89
Ad probandum contractum feneratitium non ſufficit probare emptorem fuiſſe uſurarium quando apparet pecuniam exburſatam etiam ex coniecturis. in conſi. 66. no. 2. fol. 30
Contractus quomodo præſumatur feneraticius & ſimulatus. in conſi. 332. no 2. fol. 160
Conuentio facta ſi quis ueneriſ habitare in tali loco quomodo pariat actionem. in conſi. 370 nu. 3. fol. 172
¶ Creditor ſi uult uendere pignus reclamante debitore & offerente ſi fiat ſibi calculus non ualet venditio in conſi. 464. nu. 1. fol. 216
Item ſi minori pretio quàm par eſt vendatur præſumitur fraus & reſcinditur. ibi.
Creditor illius cuius bona ſunt confiſcata non tenetur ſoluere creditoribus de bonis alibi exiſtentibus quando bona confiſcata in loco ſufficiantur unde fiſcus tenetur. in conſi. 390. nu. 1. fol. 179
Creditor ſuccedens ſuo debitori pro parte quomodo ſibi caueat ad uerſus coheredem. in conſi. 19. nu. 1. fol. 10
Creditor per non confectionem inuentarii an perdat ius retinendi illud quod ſibi debebatur ibi. nu. 2.
Creditor teſtatoris iure etiam nouiſſimo grauatus per eundem uniuerſali fideicom. non facto inuentario debitum deducit aduerſus fideicommiſſarium, ſecus quo ad legatarios & cæteros debitores hæreditarios. in conſi. 77. nu. 1. fol. 34
Creditores patris an poſſint petere executionem ſui crediti in bonis feudalibus & feudum non cadit in fideicommiſſum. in conſil. 267. nu. 2. fol. 100
Creditor qui dat pecuniam ſuſcepto periculo in ſe debet uериſimiliter habere partem lucri. nec obſtat quod ſit uſurarius quia & uſurarii quandoque faciunt ueros contractus. in conſi. 114. nu. 2. fol. 51
Creditores decoctorum ſeu fallitorum debẽt omnes eſſe æquales pro rata debiti & bonorum repertorum. in conſi. 179. nu. 1. fol. 78
Et quid ſi aliqui creditores abſoluerunt fallitos pro decem ſolidis pro libra & ab eis quinque ſint ſublata ad taxam bonorum inuentorum an dicti falliti ſint liberati. ibi. nu. 2.
¶ Crimina mere eccleſiaſtica quæ dicantur. in conſilio. 109. numero 3. fol. 49
¶ Cumulariter licet non poſſint rei uendicatio & interdictum retinendæ, ſecus tamen eſt in confeſſoria actione quæ pro iure perſonali competit. in conſi. 113. numero 1. fo. 51
Curatorem legitimum habenti poteſt dari datiuus legitimo conſentiente. in conſi. 16. nu. 4. fol. 48

De litera. D

DAtione ditiſta in parte quo ad minorem ditiatur in totum quo ad alium. in conſi. 165. nu. 5. fol. 73
¶ Datio inſolutum habet uim emptionis. in conſilio 226. num. 2 fol. 157
Si non unde ingreſſus ſeu tenuta de aliquibus bonis non unde datio inſolutum de eiſdem quando id ex ſtatuto requirebatur. in conſilio 165. numero 1. fol. 72
¶ Debita contracta per unum ex fratribus non occaſione ſocietatis contrahenti debent imputari. in conſi. 358. nu. 3. fo. 168
Debitor ſi offert ſe paratum ſoluere reſiduum impedit venditionem pignoris non obſtante pacto quod intra tantum tempus pignus venderetur non ſoluente debitore. in conſi. 156 nu. 1. fol. 66
Debitor frumenti uel aliarum rerum deponendo & conſignando legitime poteſt ſe liberare inuito creditore non obſtante pacto quod creditor non cogeretur accipere niſi ad ſuum beneplacitum in cõſ. 144. numero 1. fol. 61
Si fiat conuentio & pactum ſuper debito & agatur ut dedicta conuentione & pacto fiat inſtrumentum ante confectum inſtrumentum nata eſt obligatio & poteſt filius pro patre uigore eius conuentionis carcerari. in conſi. 52. nu. 1. fol. 25
Debitor ſi incarcerari poteſt pro debito ſimiliter eius hæres incarcerabitur licet non ſiat mentio de hærede inſtituto. in conſi. 249. num. 2. fol. 117
Debitor non poteſt opponere debitori ſoluenti quod non eſſet ſit beneficio excuſſionis. in conſi. 232. nu. 2. fol. 180
Debitoris principalis bona ſi ſint penes tertios poſſeſſores non tamen ipſi prius conueniendi ſunt ſed fideiuſſores in conſilio 175. nume. 1. fol. 77.
Et licet fuerit actum contra tertium poſſeſſorem non tamen nocet quin agi poſſit contra fideiuſſorem. ibi. nu. 2.
Deceſſiſſe prius quis præſumatur an pater, an vero filius. in conſi. 101. numero 1. fol. 46
¶ Decreti interpoſitio ſine cauſæ cognitione adhibita eſt ipſo iure nulla. in conſi. 38. nu. 1. & 2. fol. 20
¶ Defenſio quando uideatur fieri & quando vindicta. in conſi. 278. nu. 5. fol. 133.
¶ Denunciatio an ſit iterum facienda obtenta ſemel licentia de uendendo pro decem ſi ego vendo pro viginti. in conſi. 240. no. 2. fol. 112
¶ Dictio ultra an ſit repetitiua præcedentis qualitatis quando ponitur cum interuallo. in conſi. 16. nu. 6. fol. 9
Dictiones iſtæ donec & tandiu ſignificant tempus limitatum. in conſil. 365. nu. 2. fol. 171
Qualiter intelligantur raptores mulierum banniti & alii, an illa dictio alii intelligatur. ſ. banniti. in conſi. 309. nu. 2. fol. 152
Dictio & ultra prolata deſteſte nihil operatur. in conſilio 192. numero 3. fol. 86
Dictio ſeu, ſtat potius copulatiue quàm disiunctiue. in conſi. 234 nu. 2. fol. 109
Dictio tunc extremitatem temporis deſignat & de dictione donec vide ibi, & in conſi. ſeq. nu. 2. in conſ. 184. no. 2. fo. 81
De dictione maxime, in conſi. 441. nu. 5. fol. 205
De dictione generatio. in conſi. 316. nu. 1. & 2. fol. 154
De dictione tunc, in conſi. 185. nu. 2. fol. 81
De dictionibus alter & ambo. in conſi. 264. nu. 1. & 2. fol. 127
De dictione & in conſi. 455. nu. 3. fol. 211
Dictio hæres quibus caſibus reſtringatur ad deſcendentes ex proprio corpore & non ad extraneos hæredes. in conſilio 453. numero primo fol. 210
¶ Differentia una inter ius ciuile & canonicum in conſi. 158. numero 2. fol. 67
Differentia ubi eſt inter ius ciuile & canonicum cui ſit ſtandum, & quid ſi ſtatutum ſit pro iure ciuili in terris eccleſiæ. in conſilio 196. nu. 6. fol. 90
¶ Diſpenſatus qui tantum eſt non legitimatus poteſt ſibi per pactum præiudicare in ſucceſſione etiam ſine iuramento. in conſi. 201. nu. 1. fol. 94
¶ Diſpon. l. cum hæres. ff. de diuer. & temporum præſcrip. non habet hodie locum ſi hæres uult a ſe præſcriptionem incipere. in conſi. 220. numero 3. fo. 101
Diſpoſitio aut. ſacramenta puberum. C. ſi aduer. uen. quod poſſit tolli per ſtatutum. in conſi. 305. nu. 2. fo. 150
Diſpoſitio. §. ſi. inſti. de leg. agna. ſucceſ. de qua ſucceſſione loquatur. in conſi. 288. nu. 2. fo. 139
¶ Diuidere territoria communitates uallarum quis poſſit in conſi. 117 nume. 3. fol. 52
¶ Dominium acquiritur ſpatio. 40. annorum quod uendicari poteſt præſcribentem etiam ab eo qui fuerat dominus & dare emphyteoſim cuilibet. in conſi. 361. nu. 2 fo. 169
Qui agit ad penſiones retentas & fecit mentionem de dominio in libello an debeat probare dominium. in conſi. 52. nu. 1. fo. 24
Qui probat quaſi dominium debet obtinere in publiciana aduerſus poſſeſſorem nudum qui non oſtendit aliquem titulum habilem ad dominium transferendum. in conſi. 111. nu. 1. fo. 50
Dominium præſumitur ex poſſeſſione quando poſſeſſio eſt de præſenti & quomodo deducatur in iudicium. in conſilio 334. numero 2. fol. 161

¶ Donatio

¶ Donatio facta abſenti recepta per notarium ſicut eſt irreuocabilis ex parte donantis ſi non fuit teſtificata in eius uita an poſſit ratificari per heredes donatarii.in conſi.195.nu.2. fol.89

Donatio non inſinuata an firmetur iuramento & quando iuramentum tranſeat ad hęredes.ibi.nu.5.

Donatio ſi rit facta & iurata non reuocare ſi liberi poſtea naſcantur tale iuramentum non impedit reuocationem.in conſi.435.numero 2. fol.200

Donatio quæ prætextu alimentorum fuerit facta qualiter reuocetur,& quando dicta teſtium non cócordant cum confeſſione partis niſi per interpretationem iuris. in conſi.360.nu.3. fol.169

Donatio omnium bonorum præſentium & futurorum reſeruato uſufructu donanti cum pacto & iuramento ne reuocetur an dicatur inter uiuos an cauſa mortis,& an tollat facultatem teſtandi.in conſi. 75.numero 2. fol.33

Donationem probare poſſunt teſtes & notarius licet deficiat inſtrumentum.ibidem.nu.3.

Donationis ſpecies eſt remittere,exceptionem quęſitam domino ex iuramento.in conſi.196.nu.2. fol.90

Donatio an per legitimationem filiorum reuocetur in conſi. 435.nu.1. fo.200

Donatio inter uirum & uxorem an iuramento firmetur.in conſi.61.numero 1. fol.29

Donatio facta eccleſię ſine inſinuatione an ualeat non obſtante ſtatuto requirente inſinuationem.in conſi.212.nu.3. fol.97

Donatio facta uxori meę per alium de re per ipſum empta ſed mihi acquiſita non ualet in conſi.319.nu.2. fol.155

Donatio facta marito ſorori uxoris ſuæ an præſumatur facta in fraudem ut ſub nomine illius acquiritur uxori.in conſilio 193 numero 1. fo.87.

Et an poſſit reuocari non obſtante iuramento,& utrum uideatur reuocata ex eo quod maritus in teſtamento uoluit uxorem eſſe contentã certo legato.ibi.nu.2.

Et an ſi uxor acceptet legatum uideatur tacite renuntiaſſe donationi quę fuerit hinc inde compenſata.ibi.nu.2.

Donatio omnium bonorum an iuramento confirmetur, & an ſtatuentes poſſint ſuper iuramento.in conſi.72.nu.2. fol.37

Donatio quando dicatur inofficioſa.in conſi.366.nu.1. fo.167

Donatio cauſa mortis an requiratur inſinuationem & duo teſtes ſufficiant.in conſi.440.nu.4. fol.206

Donatio inter uirum & uxorem an ualeat & an firmetur iuramento & quid ſi donator dicit quod donat propter grata & accepta ſeruitia an iſta ſeruitia debeant probari potiſſimum quando non ſunt ſpecificata & an morte cóſirmetur uide ante conſi.193.ibi. punctus qui tranſmittitur.nu.1.cum ſeq.

Donata ſponſe a patre,matre & conſanguineis dicuntur eſſe ſponſe & repetuntur ſo.ma.ſicut & dos.in conſi.428.nu.1. fol.197

Et quid de his quæ uidetur donare ſponſus & eius pater.ibi.nu.2.

Donator non poteſt pręiudicare donatorio per ſuam confeſſionem quod aliis antea bona ſua obligaſſet.in conſi.337.nu.1. fol.161

Donator ſi dicat quod intelligantur plures donationes an propteri hoc ſi donatio excedat quingentos aureos uitietur in eo quod excedit in conſi.161.nu.1. fo.69

¶ Dos & ſimilia computentur in legitima.in conſi.394.nu.2. fo.182

Si non conſtat de dote data & per tranſactionem hæredes mariti dederint mulieri aliquid an cenſeatur datum pro reſtituenda dote,an uero propter diſpoſitioné iuris iubentis uxoré nó dotatam habere quartam in bonis mariti prędefuncti diuitis.in conſi.150.nu.1. fol.63

Et an talia bona poſſit relinquere filiis ſecundi matrimonii, & eſt idem caſus cum prętendendi.conſi.ibidem.

Prohibitio de non deducendo dotes per filios non extenditur ad nepotes.in conſi.304.nu.1. fol.149

Dos quę applicatur filiis matris mortue in matrimonio ex generali conſuetudine an dicatur acquiri dictis filiis de bonis aui materni ad quem de iure mortua filia dos deberet redire in conſi.108. numero 1. fol.49

Et quid ſi iſte ſtipulatus eſt ſibi & filiæ & filiis eius an iſti filii computẽt ſibi iſtam dotem in legitimam quam ſunt habituri in bonis aui materni ibi.nu.2.

An in renunciatione ueniat pars dotis ſororis non nuptę ſed mortuæ, & an omnino eius dos accreſcat renunciati ſorori in conſi.400. nu.2. fol.185

Dotes an præſumantur collate in communia ſocietatis, & quando cenſeatur finita ſocietas in conſi.304.nu.6. fol.149

De litera. E

ECcleſia qualiter intelligatur quod non poteſt de nouo decimas in feudum dare laico in conſi.139.nu.1. fol.60

Eccleſiæ an liceat rem ab antiquo datam ad liuellum de nouo infeudare & de differentia feudi & liuelli ibi. nu.2.

Quanto tempore pręſcribatur contra eccleſiam directum non ſoluendo & quanto utile ſoluendo,& quare conductor nullo tempore pręſcribat in conſi.213.nu.2. fo.97

Eccleſia contra quam erat præſcriptum ſi recognoſcatur ab emphyteota poſſit dicere inueſtituram nullam prętextu lęſionis uel tenuis penſionis uel ſolemnitatis non ſeruate in conſi.260.nu.1. fol.123

¶ Edificia in loco litioſo facta acquieſcen.tacite aduerſariis an poſſint deinde tolli impune in conſi.317.nu.4. fol.155

Edificans ſedens in remiſſione iudicis quę fuit nulla an debeat ſuis expenſis demoliri edificata ſiue iuſte ſiue iniuſte edificauerit in conſ.411 nume.1. fol.189

¶ Eligere ſeipſos an poſſint deputati ad eligendum in conſi. 230. nu.4. fol.107

¶ Emphyteoſis ſi concedatur in tertiam generationem inueſtiti an ipſo inueſtitus computetur,an uero etiam pronepotes comprehendantur in conſi.338.nu.1. fol.162

Et quis debeat ex conſanguineis inueſtiri finita prima inueſtitura. ibi. nume.3.

Emphyteoſi diuerſa inter duos fratres ſi alter ipſorum moriatur relictis filiabus aore patruum uel eius filios maſculos an excludant in conſi. 300.nu.2. fol.148

Emphyteoſis ſi concedatur alicui & ſuis deſcendentibus maſculis nepos ex filia non admittitur in conſi.190.nu.4. fo.85

Prior uel abbas qui inueſtiuit per errorem extraneum hęredem contra formam ueteris inueſtiturę poteſt uenire contra factum ſuum & reuocare emphyteoſim non obſtan.iuramento in conſi.189.nu.1.fo.84

Emphyteoſis ſi ſit conceſſa in tertiam generationem an neptis ex filia dicatur de genere aut materni,& an ſuccedat in conſi.316.nu.1.fo.154

Qualiter in feudo uel emphyteoſi.noua filia unius fratris excludat filiũ alterum in portione ſui patris ibi.nu.3.

Emphyteotę duo habentes cauſam ab uno ſi contendantis potior eſt qui prior fuit inueſtitus in conſi.95.nu.1. fol.44

Recognitio de re emphyteotica facta per procuratorem ad prę iudicet & an per recognitionem rerum ſingularium uideatur tota uniuerſitas emphyteotica in conſi.213.nu.3. fol.98

Emphyteota propter canonem non ſolutum non eſt ipſo iure priuatus ſed requiritur ſententia.ſecus in alienatione domino irrequiſito prętertim ſi dictum ſit in conceſſione in conſi.68.nu.1. fol.31

Et quid ſi emphyteoſis fuit hypothecata an prę iudicent creditoribus ibi.nume.2.

Si conuentio fiat inter dominum & emphyteotam quod penſio ſoluatur expenſis emphyteotę in domo habitationis domini an ſi poſt contractum dominus mutauit domicilium teneatur emphyteota in dicto loco ſoluere an uerò in loco contractus in conſ.24.in nume.1.& 2. fol.12.

¶ Emptor qui ex forma ſtatuti debet certificare cohęrentem ſi uult offerre ſi per ignorantiam non denunciet utrum labatur tempus cohęrenti in conſi.430.nu.1. fol.198

Emptio prima qualiter probatur ſimulata ut ſecunda ualeat . in conſi. 465.nu.1. fol.217

Emptor qualiter poſſint pręſcribere aduerſus donatarios in conſi. 396 nume.2. fol.183

Empta per adminiſtratorem patruum ſeu tutorem pupilli de pecunia communi ſeu propria ipſius pupilli qualiter ſint eiuſdem ſeu inter ſe communicanda in conſi.289.nu.1. fol.140

Emptor fundi qui dicit habere ſe ius adequandi debet probare uenditorem habuiſſe ius reale & non perſonale in conſi.235.nu.1. fol.110

Et qualiter probetur præſcriptio in huiuſmodi iure adequan.ibi.nu.

Emens actionem ex teſtamento pro decem licet ſuccedat debitori tamen tenetur ad pretium cedentis vel vendentis licet ſit extincta actio in conſi.244.nu.5. fol.115

Emere qui promiſit bona quæ declarabuntur eſſe volentis uendere nó prius tenetur quàm per diffinitiuam ſententiam facta ſit declaratio in conſi.93.nu.2. fol.42

Item is qui recepit promiſſionem de uendendo ab aliquo non dicitur obligatus ad emendum quia poteſt penitere ibi.nu.4.

Ementibus duobus a duobus uicinis uerum profit uiciſſim facta emptio ita ut unus alteri non poſſit præſentare & offerre ex uigore ſtatuti in conſi.430.nu. 2. fol.198

Emere aliud eſt, aliud eſt promittere & obligare ſe ad emendum, unde caute formandus eſt libellus in conſi.93.nu.1. fol.42

¶ Epiſcopus qui ſuccedit in locum executorum teſtamentariorum poteſt prorogare terminum hęredi ad ſoluendum legatum ad piam cauſam in conſi.457.nu.1. fol.213

Et an poſt terminum iterum priuetur hęres , & quid ſi dedit fideiuſſorem & quid contra pupillum hęredem grauati ibi.nu.2.

Epiſcopus an poſſit petere rationem adminiſtrationis rerum relictarum hoſpitali ex quo conſtat de negligentia procuratorum in ſupplendo defectum hæredum uel prohibendum in conſi.337.inci.ſuper dictis numero 5.

Epiſcopus exiſtens extra ſuam dioceſim beneficia exiſtentia in ſua dioceſi conferre poteſt in conſi.226.nu. 3. fol.105

Epiſcopus ſi contulit uni feudũ , papa alteri cum declaratione quod iam re ſeruauerat ſibi talem feudi collationem an talis declaratio noceat laico cui iam fuerat ius quæſitum & ubi de intellectu clementi.1.de probatio.in conſi.46.nu.3. fol.22

Epiſcopus nouus poteſt cogere hęredem alterius prędefuncti reddere rationem adminiſtrationis & cedere librum rationum in conſil.227. nume.1. fol.106

¶ Error ſcribentis non habet nocere quando de ueritate conſtat,& qualiter probabitur talis error in conſi.353.in prin. fol.166

Error probato poteſt notarius cum authoritate iudicis addere inſtrumẽto illud quod ipſe omiſerat,& quot requirantur teſtes ibi.

Error calculi an poſt ſententiam poſſit opponi: & quæ dicatur res iudicata in conſi.10.nu.1. fol 5

An propter mendacium quis puniatur & non poſſit opponere errore ibid.nu.2.

Error notarii poteſt probari per unum teſtem ultra ipſum notarium in conſi.364.nu.2. fo.170

Error etiam iuris excuſat a dolo & non nocet imò prodeſt in damnis euitandis in conſi.312.nu.3. fo.169

¶ Es alienum an ſoluatur de uſufructu an de proprietate in conſil. 457. num.3. fo.214

¶ Eſtimatione rerum uenditarum non facta non eſt perfecta uenditio, & ſic fructus computantur in ſortem in conſi.196.nu.4. fol.90
¶ Exceptio domini non admittitur contra ſpoliatos etiam ſi incontinẽti offeratur probatio, & ad bona immobilia eccleſię poſſunt dari cognatis potentibus in conſi.213.nume.1. fol.97
Exceptio.30.dierum quomodo differat ab exceptione biennii.in conſil. 233.nu.3. fo.109
Exceptuatio facta in primo contractu non cenſetur repetita in ſecundo penitus diuerſo & ex interuallo inito in conſi.347.nu.1. fol.165
Exceptio rei iudicatę qualiter obſtet iterum petenti ex alia cauſa idem tamen debitum etiam ſi reus ſit abſolutus propter non probationem in conſ.308 nume.1. fol.151
Poſt ſententiam quæ tranſit in rem iudi. non poteſt oppo. exceptio quẽ de euictione tenet actio &c. poteſt ſed retentionem prouideri donec intereſſe ſoluatur in conſi. 166.nu.3. fol.74
Exceptio ſi non apponatur quod cauſa pertineat ad iudicem eccleſiaſticum ante litem conteſtatam an poterit poſtea opponi.in conſi. 2. numero.3. fol.2
Exceptio concludens actionem non competere ipſo iure de iure communi impedit litis ingreſſum in conſi.222.nu.5. fol.121
Exceptio Macedoniani non prodeſt filiofamilias notario, & qui habet bona quaſi caſtren.in conſi.98.nu.1.uol.2. fol.45
Exceptio nullitatis licet non impediat executionem quando indiget altiore indagine, tamen ſi non ſeruetur forma ſtatuti in executione nõ ualet quod agitur in conſi.381.nu.1.uol.2. fo.176
Exceptio reductionis ad arbitrium boni uiri ſicut aliæ debet opponi ſecundum formam ſtatuti alias non releuaret in conſi.255.nu.1.uol. 2. fol.119
Excipiendo reus dicitur moleſtare actorem in conſilio.294. in ca. nu. 1. fol.146
¶ Excommunicatum ſe fateri uidetur qui petit ſe abſolui in conſil.301. nu.2.uol.2. fol.148
¶ Executio an fuerit facienda in aliis bonis quam in his quæ erant in manibus commiſſariorum in conſi.273.nu.3.uol.2. fol.131
An ex dicta licentia poſſit legari nepotibus & conſanguineis. ibi.nu 4.
Executores tres teſtamenti ſi relinquantur & duo moriantur an officiũ tertii expiret in conſi.218.nu.2.uol.2. fol.100
Executores ex arbitrio dato an plus poſſint quod de iure conceditur in conſi.436.nu.2.uol.2. fol.201
Executio an poſſit prorogare terminum hęredi, & quid ſi dedit fideiuſſorem animo nouandi in conſi.456.nu.2.vol.2. fol.212
¶ Expenſas nuptiarum uel ſtudii licet pater pro uno ex filiis fecerit non propterea uidetur uoluiſſe quod pro alio poſt eius mortem fiant de communi.in conſi.211.nu.3. fol.96
Expenſas faciens præſumitur facere ex cauſa neceſſaria potius quàm ex cauſa de nouo acquirendi.in conſi.133.nu.3.vol.2. fol.57
Expreſſo uitiato an uitietur tacitum & unde in apoſtil.in conſ.106.nu.3. vol.2. fo.48

De litera. F

FAcultas ſatisfaciendi petentibus intra duos menſes data executoribus teſtamenti ſecundum conſcientiam poſt dictos menſes expirat in conſi.436.nu.1.uol.2. fol.210
¶ Falcidia tam donatione cauſa mortis quàm delegatis detrahi poteſt modo expreſſim prohibeatur.in conſi.28.nu.1.uol.2. fol.13
In prohibitione falcidię an requirantur uerba expreſſa prohibitiua an ſufficiant uerba equipollentia.ibi. nu.2.
Falcidiam detrahit is qui reſtituit per fideicommiſ.ei qui & ipſe pię cauſę reſtiturus, inſpecta perſona cui reſtituit.in conſilio 321.nu.2.uol.2. fol.156
¶ Fama etiam plene probata non eſt ſufficiens ad ueritatem quando habuit originem ab eo qui de ea non poterat deponere.in conſi.284. nu.1.uol.2. fol.136
Fama non facit probationem plenam vel ſemiplenam, ſed coadiuuat probationem factam in conſi.299.nu.2. fol.147
¶ Feudum ſi eſt antiquum non poteſt per nouam inueſtituram effici nouum ex pacto in ea appoſito contra agnatos ſucceſſores. in conſil. 425.nu.1.uol.2. fol.196
Feudum alienatum per patrem an filius poſſit reuocare & quid ſi ſit hęres.in conſi.207.nu.1.uol.2. fol.95
An ipſi agnati poſſint reuocare quando eſt feudum antiquum. ibidem numero 2.
Si res aliquę recognoſcantur ab eccleſia an & quomodo cenſeantur feudales.in conſi.11.nu.1.uol.3. fol.6
Et an agnati admittantur ad feudum antiquum ſi non deſcendunt ab eo qui primo fuit inueſtitus.ibi.nu.2. fol.6
Feudum de quo apparet duos fratres fuiſſe inueſtitos an præſumatur antiquum, id eſt quod habuerit originem a communi parente an uero nouum, & an deferatur iuramentum.in conſi.283.nume.1.uol.2. fol.136
Si plures inueſtiantur de feudo nouo an ualeat pactum quod alteri ſuccedat etiam ſi non ſunt fratres.in conſi.245.nu.1.uol.2. fol.115
Feudum recognoſcens ab alio domino uidetur priuatus a primo.in conſi.369.nu.3.uol.2. fol.172
Feudum non cadit in fideicommiſſum.in conſi.217.nu.3. fol.100
Feudi autem ſi unus ex agnatis præſcribit partem aduerſus alium agnatum non acquiritur domino ſed ipſi agnato præſcribenti. & poſt mortem reuertitur ad eum contra quem fuerat præſcriptum. in conſilio 181.nu.1.uol.2. fol.80
Et quid ſi quis renunciet parti ſuę an poſt mortem ad eum met totum feudum reuertatur.ibi.nu.2.
Feudum acceptare an unus poſſit pro ſe & poſt mortem ſuam pro agnatis ſuis deferentibus ſua arma.in conſi.417.nu.1.uol.2. fol.192
Feudi naturam an propter hoc, dicatur pręlatus alterare. ibi.nu.2.
Feudi dominum qui aggreſſus eſt an ſpoliari poſſit feudo ab hærede ſi dominus in uita tacuit.in conſi.46.nu.4.uol.2. fol.22
Feudum an filius poſſit reuocare uiuente patre & quid poſt mortem in conſi.290 nu.4.uol.2. fol.141
Feudum nouum ſi ſit an epiſcopus poſſit gratificare agnatis an debeat filiam defuncti alias inueſtiti de nouo inueſtire. in conſi.159.nume.1. uol.2. fol.68
Si ſit contentio de feudo inter poſſeſſores & alios an ſit antiquum vel nouum ſtatur iuramento poſſidentium totum vel partem leuiꝰ in conſilio 279.nu.1.uol.2. fol.134
Feudum dictum quibus coniecturis præſumatur habuiſſe originem ab uno ſtipite de quo poſſidentes deſcendiſſe præſumatur. ibidem. numero 2.
Feudatarius ciuitatem irrequiſito domino an perdat iuriſdictionem caſtrorum quæ ab ea dependent.in conſilio 317.nu.1. uol.2. fol.155
Et quid ſi uenditio fuit coacta.ibidem.
Domino nolente inueſtire an ſit cautum feudatario petenti.in conſil. 216.nu.2.uolum.2. fol.99
¶ Fictio & ueritas quando circa idem concurrunt ad contrarios effectus amplectimur fictionem & ueritatem reſpuimus.in conſ.214.nu.5. fol 98
¶ Fideicommiſſarius ſi approbat uenditionem rerum ſibi reſtituendarum ex eo quod hæres grauatus tantundem ſibi dederit, an rebus datis euictis poſſit fideicommiſſarius redire ad uendicand. alienata. in conſi 372.nu.1.uol.2. fol. 173
Fideicommiſſarius uniuerſalis largo modo hæres dicitur.in conſilio 12. nu.1.uolum.2. fol.6
Fideicommiſſarius an poſſit agere ad eſtimationem & contra quem in conſi.301.nu.1.uol.2. fol.148
Fideicommiſſum conditionale an remittatur per pactum de non contrauenieendo diuiſioni.in conſi.36 nu.3.vol.2. fol.19
Fideicommiſſum an uideatur remiſſum per diuiſionem cum promiſſione de non contraueniendo.in conſi.188.nu.1.uol.2. fo.83
Fideicommiſſo qualiter poteſt renunciari.in conſi.102. numero 2.uol.2. fol.46
In fideic.uniuerſali non uenit id quod habet grauatus ex contractu.in conſi.77.nu.2.vol.2. fol.35
Fideicom.non agnitum tranſmittitur ad ſuos hæredes ſi & ipſi a primo teſtatore, uocati ſunt in ſubſtitutionem.ibi.nu.6.
De rebus ſubiectis fideicom. alienatur pro dote reſtituenda, & datio in ſolutum per tutorem cum decreto iudicis non aufert ius quod habet fideicommiſſarius.ibi.nu.7.
Qui ſuccedit in bonis per fideicommiſſum dicitur hęres primi teſtatoris relinquentis non autem illius qui grauatur.in conſi.64.num.1.uol.2. fol.29
Fideicommiſſum an inducatur per iſta uerba alter alteri ſuccedat in conſi.440.nu.2.uol.2. fol.204
Vendita res de conſenſu fideicommiſſarii non uenit in fideicom. ſed eius, pretium in uerſi.cum ſextum quæſitum.in conſi.77.nu.5.uol.2. fol.35
¶ Fideiuſſor ſi ſoluit non poteſt principis debitor opponere quod non fuerit citatus.in conſi.232.nu.1.uolum.2. fol 108
¶ Filia renuncians patri cum iuramento de legato ſibi facto per eum an poſſit a renunciatione non obſtante contrauenire.in conſi.400.nu.1. uolum.2. fol 185
Filia cui certa ſumma fuerat relicta an excludat hoſpitale.in conſi.287. nu.1.uolum.2. fol.139
Si ex pluribus filiabus una fecerit pactum de conſeruanda ſucceſſione ſibi quo ad fratres in an pro.it alus.in conſilio. 238. nume.1.uolum.2. folio 139.
Et quid ſi fratres in pupillari ętate moriantur an uigore pacti directo ſuccedat & quantum ex hęreditate conſequatur matre exiſtente. ibidem.
Filię poſitę in conditione an cenſeantur ſubſtituere cohæredi, ita ut pars ſua debeatur .pſis. in conſilio 355. numero tertio. uolum. 2. folio 167.
Filiæ an poſſint petere ſe æquari cum maſculo non obſtante diuiſione, quietatione, & iuramento, in conſil.377. & conſilio ſequenti. folio 175.
Filia dotata a patre renuncians doti maternæ & hæreditati paternę cum iuramento an poſſit deinde non obſtante his petere hęreditatem patris aut ſaltem legitimam. in conſilio 305 .nume.1. uolum 2. folio 149.
Et quid ſi renunciauit etiam in manibus patrui & quanto tempore præſcribatur ius reuocandi tales renunciationes.ibidem.
Filię ſociorum in omnibus bonis dotatę cenſentur de communi & filiæ nubiles tempore diuidendę ſocietatis eiſdem ſunt dotandæ de communi.in conſi.358.nu.1.uol.2. fol.168
Filia uel neptis uiſa eſſe tacita & contenta de legato ſibi facto poteſt tamen agere ad ſupplementum legitimę in conſilio 354. numero 1. fol.167
Filia non petit legitimam quando ex ſtatuto maſculi præferuntur in conſilio 438.num.4. fol.202
Filię excluſę per ſtatutum nulla debetur legitima in teſtamento in conſilio 9.nu.1. fol.5
Qualiter intelligatur ſtatutum quod filia fęmina non ſuccedat ęqualiter cum maſculo.ibi.nu.2.
Filia unius fratris ſi ſit dotata de bonis communibus an alter frater poſſit in diuiſione partem repetere in conſi.211.nu.2. fol.96

ilia dotata a patre exiſtente in communi cum fratre ſuo dicitur dotata de bonis patris non patrui in conſi. 96.nu.1. fol.44

Filia talis an computet dotem & ornamenta in legitimam ſi alioquin eſt a ſucceſſione excluſa propter maſculos.nu.2.

Filia fœmina excluſa ſemel a ſucceſſione feudi per patruum an cenſeatur excluſa perpetuo ita quod moriente patruo ſine liberis feudum quod erat antiquum reuertatur ad directum. dominũ cum ex tenore inueſtiture etiam fœminę potuiſſent ſuccedere in conſi.191.nu.1. fol.85

Filia dotata an poſſit detrahere ex perſona patris trebellianicam uel legitimam aduerſus piam cauſam ſubſtitutam in conſil.102.nume.2. fol.46

Filius petens legitimam ſibi ſuppleri an agat contra heredem ſolum an uero contra legatarios proportionabiliter in conſilio 204.nume.1. fol.94

Filius ex perſona propria an poſſit uenire ad ſucceſſionem non obſtante matris renunciatione in conſi.419.nu.3. fol.193

Filius primi matrimonii an per decretum marchionis poſſit præiudicari contra l.hac edic. C. de ſecun. nup.ſi non exiſtant de ſuo dominio in conſi.368.nu.1. fol.171

Filius cuius mater tranſiuit ad ſecunda uota habet duplex beneficium in bonis matris.ſ.l. hac edictali. C. de ſecun. nup. quod appellatur beneſi. leonis & beneficium legitimę quę ſibi debetur iure nature in conſi.462.nu.1. fol.215

Filio decedente ſine maſculis & fœminis an pauperes debeant aliquid habere & quantum in conſi.160.nu.1.& 5. fol.68

Item an mater dicti filii debeat gaudere fructibus omnium bonorum in uita & poſt eius mortem dari portio pauperibus ex eo quod teſtator reliquerit eam dominam & gubernatricem omnium ibi.nu.3.

Filii primi matrimonii una cum filiis ſecundi an dicantur uocati ad ſucceſſionem matris in conſi.359.nu.2. fol.169

Filius ſecundi mariti morientibus an pater ſuccedat, an uero accreſcant filio primi matrimonii ibi.nu 3.

Filius an poſſit ſe obligare ad carceres ut patrẽ de carceribus extrahat donec pater ipſe ſatisfaciat creditoribus,& ſi eſt minor an poſſit reſtitui aduerſus talem obligationem in conſi.52.nu.4. fol.25

Filius primi matrimonii tradentibus res immobiles matri ut poſſit de eis uelut de dote ſua facere pro libito ſue uoluntatis, an ipſa mater poſſit eas res relinquere filius ſecundi matrimonii & inquantum in conſi.149 nu.1. fol.63

Filius non tenetur ſtare iuramento inito per patrem in ſuum damnum in conſi. 448.nu.2. fol.208

Filius ſi fiat rebellis ante mortem patris an fiſcus ſuccedat patri tanquam ſobiens in locum filii in conſi.212.nu.2. fol.97

Filiorum plures ſpecies in conſi 467.nu.2 & 4. fol.217

Filius proteſtans quod bona quæ alienantur per patrem ſunt ſibi hypothecata propter debitum patris ſi ſuccumbat in tali iudicio non poteſt iterum agere ad hoc ut tale debitum ſibi ſoluatur per hæredem in conſi 308.nu.1. fo.152

Filius natus ex coniugato & ſoluta poteſt legitimari ſine clauſula non obſtante etiam per inferiorem in ſua iuriſdictione quia non dicitur natus ex nephario coitu in conſi. 34.nu.4. fol 17

Filius grauatus reſtituere patruelibus facta etiam ſubſtitutione eiſdem de oſpitali poteſt alienare.4.uncias pro legitima & duas pro trebellianica, nec poteſt conqueri hoſpitale licet ſucceſſerit in loco ſubſtitutorum nepotum renuntiantium fideicommiſſo per tranſactionem in conſi.167.nu.1. fol.127

Filius an teneatur habere ratum & gratum factum defuncti ultra id in quo fuit hæres inſtitutus in conſi.197.nu.1. fol.90

¶ Fratribus ſuccedendo an debeat etiam comprobare factum patris pro parte fratrum in qua ex poſt facto ſucceſſit.in conſil.197.num.2. fol.90

Filius primogenitus regis an excludat patruum.i. filium ſecundogenitũ in conſi.164.nu.1. fol.71

Et primo arguit Paulus ex conſuetudine Hiſpanie,& deinde ex conceſſione regis qui præferebat filium primogenitum & eius deſcendentes ibi.nu.2.

Item ſepoſita conſuetudine tenet Paulus quòd de iure communi nepos excludat patruum pulcherrimis argumentis & eo maxime quia caro patris cenſetur uiuere in filio, & ſicut pater prӕfertur ita & filius præferri debet ibi.num.3.

Filiusfamil.accuſatus non comparens infra debitum terminum banni habetur pro confeſſo ex forma ſtatuti licet patris auctoritas non acceſſerit in conſi 253.nu.1. fol.118

Filius grauatus legitimam acceptare poteſt reſiduum repudiare ut ad ſubſtitutum uulgarem deuoluatur ſecus ſi non eſſet grauatus in conſilio 221.nu.7. fol.103

Filius unus ex duobus fratribus ſi ad petitionem amborum legitimetur ut ſuccedat in omnibus bonis patris deficientibus legitimis hæredibus ex eiuſdem an ſuperſtite patruo poſſit ſuccedere in conſi. 200. nu.1. fo.93

¶ Fiſcus ſi eſt creditor cuius bona occupauit uel confiſcauit an habeat actionem contra bona confiſcati alibi exiſtentia in conſi.209.nu.1. fol.95

¶ Fluminis publici ſi quiſpiam immutat curſum cum uicinorum damno poſſunt uicini conquerit agere interdicto ne quid in flumine publico præſertim quando alias periclitarentur ſiti.in conſi.65.num.1. fol.30

In flumine publico non nauigabili licet edificare & aquam deducere uicinis inuitis qui hoc ſolum prætendunt intereſſe quod ipſi poſtea nõ poterunt edificare ſine prioris edificantis iniuria in conſi. 411.nu.2. fol.189

¶ Fœnerandi licentia aut priuilegium iudicis a principe uel communitate conceſſum de iure non tenet.conſi.294.nu.1. fol.145

¶ Frater dotans filiam de rebus communibus an competet in ſuam partem & quid de expenſis factis in ſolemnitatibus nuptiarum in conſi. 304.nu.1. fol.149

An opere filiorum duorum fratrum computentur ibi.nu.4.

Quid ſi maior ſit familia unius & an poſſit progeniem alere de communi ibi.nu.5.

Fratres duo ſi inueſtiuntur nouiter de feudo antiquo, & apponantur aliqua uerba non præiudicantia agnatis uel cognatis, ſed domino ſolum an per hoc uideatur immutata prima inueſtitura in conſil.191. numero 3. fo. 85

Frater unus ſi ſolus inſtituatur contemplatione tantum alterius fratris pro parte alter frater etiam cenſetur inſtitutus.in conſilio 395.nu.1 fol.182

Et qualiter probabitur quod contemplatione amborum fuerit unus inſtitutus.ibidem.

Frater ſi ingrediatur domum teſtatoris per uim an dicatur committere uiolentiam ex quo eſt res communis ita ut incidat in pœnam legum loquentium de uiolentiam inferentibus.ibi.nu.2.

Et qualiter intelligatur quod donec extra patriam unus ſteterit nihil poſſit accipere de bonis teſtatoris ibi.nu. 3.

Fratres minores licet non poſſint inſtitui, poteſt tamen eorum eccleſia & qualiter ſindicus eorum poſſit adire hęreditatem.in conſilio 234. numero 4. fol.109

Fratres duo ſi diuidant feudum paternum an efficiatur ex diuiſione feudum nouum, & qualiter ſuccedatur in paterno, & qualiter in nouo. in conſi.44.nu.1. fol.21

Fratres duo ſi habent feudum vel emphiteoſim paternum vel paternam altero deficiente ſine liberis ſua portio accreſcit alteri in conſi.265. numero 2. fol.125

Fratres tres ſi grauantur reſtituere interſe ſuperſtitibus, & filiis ipſorum maſculis an uideatur prohibita trebellianica & falcidia.in conſil. 64.nu.1. fol.29

Si in pręſenti caſu unus maſculus ſuperſit & mater & ſoror alterius grauati quantum reſtituant hę duę,& quantum retineant pro legitima. ibi.nu.2.

Si dicta mater faciat compoſitionem cum maſculo cui dicitur hæreditas reſtitui non præiudicat ſorori ſed ipſi matri etiam erranti, & qualiter præiudicet ipſi maſculo.ibi.nu.3.

Et an dicta ſoror dotata a patre nihilominus poſſit petere dotem de bonis aut ſubiectis reſtitutioni ibi.nu.4.

¶ Fructus primi anni ſi ex conſuetudine debentur fabricę, & papa in collatione eos ſibi reſeruat, non ſit tamen præiudicium fabricę in conſi. 116.nu.3. fol.52

Fructus rerum paraphernalium non efficiuntur mariti ſed uxoris, & ideo augent uxoris hæreditatem, unde maritus grauatus reſtituere hæreditatem uxoris tenetur & ad fructus in conſi.199.num.1. fol.91

Et ibi habentur quinque opi.doc.circa iſtos fructus.ibi.

Fructus interim percepti an debeant computari in trebellianica. in conſi.268.nu 4. fol.128

Fructus percepti de rebus alienatis an facta retractatione alienationis ſint reſtituendi, & qualiter formetur libellus.in conſilio 94.num.3. fol.44

Fructus percepti per mulierem dotis creditricem an computentur in dotem poſt reſtitutionem hæreditatis. in conſi.19.nu.3. fol.11

Fructus percepti poſt mortem teſtatoris qualiter. & quando computentur in trebellianicam etiam in filiis primi gradus contra l.iubemus. C.ad treb.in conſi.188.nu.3. fol.84

¶ Fundum duobus legatariis ſi relinquatur poſt mortem tertii & deſcendentibus ex eis an pars legati accreſcat uni mortuo altero ante mortem dicti tertii.in conſi.434.nu 1. fol.199

Filii uero defuncti legatarii ex perſona propria an ueniant ad legatum. ibidem.

Fundus datus a debitoribus hæreditatis inſolutũ hæredi an cenſeatur hypothecatus pro legatis . in conſi. 326.num.2. fol.157

Si ex uno furto probato punitur quia pęna pecuniaria, an ſi duo alia furta allegentur & non probentur niſi per fugam & malam famam poſſit condemnari ad pęnam corporalem.in conſi.381.nu.1.fol.159

Et de interpretatione quorundam ſtatutorum circa materiam loquentium.ibidem.

An eripientes ab eccleſia per uim furem qui furatus ſit hoſpitale ſint puniendi ut uiolatores. in conſi.458 nu.1. fol.213

Et quid ſi fur uendidit in cimiterio uel prope.ibi.nu.2.

Et quid ſi eccleſia eſt priuilegiata quomodo intelligitur priuilegium circa hanc materiam.ibi.nu.3.

GEneralitas quando reſtringi poſſit.in conſi.331.nu.2. fol.160

¶ Graduum potioritas non attenditur in deſcendentibus conſi.40. num.2. fol.20

¶ Grauatus hæres uniuerſali fideicommiſſo poteſt deducere quod ſibi debetur etiam non confecto inuentario.in conſi.186.nu.1. fol.81

Grauatus poſt mortem reſtituere an poſſit adire iudicẽ & facere ſibi aſſignari ea quę in tempore reſtitutionis eſſent detrahenda ibi. nu.2.

Et quis ſit iudex in caſu iſto.ibi.nu.3.

Si plures grauantur & portio unius ad alium reducatur, an & quatenus in portionem illam teneatur reſtituere. in conſi.77.nu.4. fol.55

Grauati hęres ex perſona filii teſtatoris detrahit legitimã & falcidiam etiam non confecto inuentario per filium de bonis teſtantis, parentis, & ideo alienata non retractantur. in conſilio 168.numero 3.folio 128

Grauatus relinquens ad uitam uxoris uſufructus non præiudicat fideicommiſſario.ibi.nu.5.

Grauatus

Grauatus de annuo redditu in genere aſſignando certum fundum non liberatur.in conſi.47.nu.3. fol.23
Grauatus reſtituere per fideicommiſſum poſt mortem interim annua legata tenetur ſoluere,& quid de ſimplicibus legatis.in conſi.16.nu.4. fol.8
Grauati in primo teſtamento quando non ſunt omnes inſtituti in ſecundo teſtamento quomodo dictas diuerſas ſummas computent & quædam alia de legitima & trebellianica detrahenda.in conſi.35. numero 1. fo.18

HAeres qualiter conſtituatur in ſcientia ad hoc ut incurrat pœnã poſtquam ſciuerit legatariam uxorem feciſſe electionem iuxta diſpoſita per teſtatorem.in conſi.383.nu.1. fol.176
Hęres an per inobedientiam ceſſet eſſe hęres,an reſtituat per fideicommiſſum,& quid de fructibus perceptis.in conſi.198.nu.3. fol.91
Hęres extraneus qui ignorauit ſe inſtitutum non tranſmittit ius deliberandi ad ſuum hæredem.in conſi.405.nu.1. fol.187
Hęres talis ſi ſuit in iuſta ignorantia an habeat ſaltem eius filius reſti.in integrum & no.cautelam Pauli in ſi.circa excludendam reſt.in integrum.ibidem.
Hęres tutoris an teneatur de dolo eiuſdem.in conſi.63.nu.2. fo.29
Hęres qui tenetur ſoluere quãtitatẽ pro fabricaň.capellæ datis executoribus, an ſi monitus non ſoluat infra annum non ſolute incidat in pœnam priuationis.in conſi.456.nu.1. fo.212
Hæredis in teſtamento dicitur alienatio.in conſi.441.nu.3. fo.204
Hæredes an poſſint reprobare inſtrumentum cui pater acquieuerat.in conſi.314.nu.3. fol.153
Hæres an dicatur inferre moleſtiam uxori uſufructuarie.in conſi.371.numero 4. fol.173
Hærede priuato propter contrauentionem cui applicentur bona hæreditaria.in conſi.221.nu.3. fo.101
Hæres patris alicuius infantis non tranſmitit ad ſuos hæredes hæreditatem infantis non aditam,& multominus aliam hæreditatem delatam ipſi infanti ſimili modo non aditam.in conſi.92.nu.4. fo.44
Hæres qui non confecit inuentarium an perdat trebellianicam,& quid ſi minor omittat an ipſo iure ſit tutus an opus ſit reſtitutione.in conſi.36.nume.1. fol.19
Hæres an poſſit uenire contra iuramentum defuncti.in conſil.306.numero 4. fo.150
Hæres an ſit eadem perſona cum defuncto in conſi.197.nu.2. fo.90
Hæres tenetur liberare animam defuncti a peccato ſi ſufficiant bona hęreditaria in conſi.305.nu.3. fol.150
Hæres an poſſit uenire contra contractum defuncti.in conſi.498.nu.3. fol.208
Hæreditatem aui totam ſi unus ex duobus patruelibus adeat non præiudicatur alteri ſpacio.30.annorum in conſi.120.nu.1. fo.53
Et an per aditionem ſublata ſit debitio dotis matris adeuntis annorum.30.ſpacio, an uero quo ad dimidiam poſſit retinere aduerſus petentem dimidiam hæreditatis aui ibi.nu.2.
Hæreditate diuidentes cum aliquo quem poſtea dicunt non cohęredem an poſſint euocare illam partem & an teneantur ad pœnam de non ueniẽ.contra diuiſionem in conſi.125.nu.5. fo.55
Quid ſi non reperiatur prothocollum legitimationis manu notarii ſcriptum ibi.nu.6.
Hęreditatem diuidentes an pręiudicent filiis ſubſtituti,& quid operetur confirmatio papę ſuper legitimatione facta per comitem in terris eccle.ibi.nu.7.
Hęreditas an intelligatur adita per ſolutionem legatorum in conſ.292.nume.3. fol.142
Hæreditas patris non adita tranſmittitur per infantem ad quoſcunque hæredes in conſi.80.nu.1. fol.36
Hęreditatis commodo ſublato tollitur onus in inſtum eius contemplatione in conſi.418.nu.3. fol.203
Hæreditate adita bona aui & patris efficiuntur unum filii patrimonium in conſi 97.nu.1. fol.44
Hypothecaria agens debet probare dominum fuiſſe pignorantis rem tempore contractus, alias ſuccumbit probando ſolam poſſeſſionem, ſecus in ſaluiano interdicto in conſi.167.nu.1. fol.74
Tempus uoluntarię abſentię non detrahitur de præſcriptione aduerſus actionem hypothecariam in conſi.168.nu.3. fo.75
Qui non probat incumbentia ſuper actione hypothecę,an p ſſit deſiſtere in conſi.447.nu.5. fo.208
Res quæ prohibente ſtatuto non cadebat in generali hypotheca eo ceſſante ita demum incidit hypo.ſi interim alteri non fuit obligata, uel niſi dominium debitori exiſterit in conſi.54.nu.1. fo 26
Per conſenſum præſtitum in alienatione rei hypothecatę perditur ius hypothecę in re tantum in qua conſenſum eſt ſecus in aliis, in conſi.70.nume.1. fo.31
Hypothecę quanto tempore prę ſcribatur ibi.nu.2.
Si plures congregantur ad aliquid faciendum & illicitum,& eorum unus committat homicidium non tenentur reliqui propter ſolam exiſtentiam tanquam auxiliantes & fauentes in conſi.335.nu.1. fo.161
¶ Hoſpitale dicitur locus pius etiam ſi ſine autoritate epiſcopi erectum ſit,& quid differat locus pius a ſacro & religioſo in conſi.167.nu.3. fol.74

IAcobus but.fuit maximę ſcientię & lumen iuris in conſ.467.nume.2. fol.217.
¶ Imperator non poteſt per legem imperialem tollere ius quæſitum eccleſiæ uel clericis in conſi.290.nu.3. fol.140
Imperator quòd non poteſt legitimare ad feudum.eccleſia ſecum in conſi.202.nu.1. fol.94
¶ Imperranti beneficium uacans eo quia alter acceperit aliud beneficiũ incompatibile ſufficit quòd iſte alter ſolum impetrauerit licet non ſit in pacifica poſſeſſione iſtius ſecundi beneficii in conſi.265.nume.1. fol.127
¶ Indefinita ęquipollet uniuerſali quando eſt eadem ratio omnium cõprehenſorum ſub indefinita in conſi.176.nu.2. fol.77
¶ Indicium ad torturam an faciat reus & ſocius criminis in conſil.284 nume.2. fol.136
Item quòd nihil debet ſuggeri ei qui torquetur in aliquem ſed ſimpliciter interrogari ibi.
Indicia quæ dicantur urgentia ad pœnam corporalem inferendam in conſi.199.nu.1.3.& 4. fo.147
Quod ter totum dicatur purgaſſe omnia indicia etiam urgentia ibi.numero 5.
Indicia quę arbitrio iudicis relinquantur,& quòd unum indicium tollat aliud in conſi.318.nu.3. fol.158
¶ Infans tranſmittit ad auum maternum ius reſtit.in integ.ad omiſſam aditionem hæreditatis in conſi.86.nu.3. fol.40
¶ Inquiſitione incepta de crimine timore confiſcandorum bonorum ſi inquiſitus confiteatur ſe debitorem alicuius in fraudem fiſci nihil agit quia non præiudicat in conſi.58.nu.1. fo.27
¶ Inſinuatio quare requiratur ut ualeat donatio ultra quingentos.in conſi.443.nu.3. fo.206
¶ Inſtitor prępoſitus ad mutuandum an poſſit ipſe ſocios & pręponentes obligare accipieñ.pecuniam mutuo.in conſi.345.nu.1. fol 164
Inſtitor ſeu factor qui contraxit nomine alterius ad limito officio poſſit conueniri, an uero debeant ſecum contrahentes contra dominum agere.in conſi.10.nu.1.2.& 3. fo.10
¶ Inſtitutus a fratre qui erat inteſtabilis ſi faciat teſtamentum & uigore ſeu contemplatione dictę hęreditatis faciat legata non uidetur hęredem ſuum obligare.in conſi.410.nu.1. fo.188
Et cuius expenſis bona a legatariis ſint defendenda an ab ipſo inſtituto cui bona auferuntur an uero ab auferentibus.ibi.nu.1.
¶ Inſtitutio facta de eo quem teſtator credidit eſſe in uentre uxoris extenditur ad accipiendum.in conſi.409.nu.3. fol.188
Inſtitutio ad tempus an ualeat necne.in conſi.276.nu.2. fol.133
De quadã inſtitutione an ſit modalis uel cõditionalis uel adeo ſit formalis ut ſit neceſſarium dictam formam teſtatoris primo impleri antequam hęres potuerit hęreditatem adire uel petere ſe immitti in poſſeſ.bo.uide late in conſi.292.nu.1.cum ſeq. fol.141
Inſtitutio facta uſque ad mortem inſtituti tantum an ualeat necne, & de intellectu.l.hęreditas ex die.ff.de hęredibus inſti.in conſi.241.numero 1. fol.112
Et quis erit hęres poſt mortem talis inſtituti, & quid operetur dicta taxatiua tantum an importet fideicommiſſum reſtituendum uenientibus ab inteſtato.ibidem.
Et quid ſi fiat inſtitutio ex die an pendente die agnati debeant poſſidere & detraheñ trebelliani.nu 5.
¶ Inſtrumentum non liquidum executionem non meretur etiam ſi ſta.dictat quod inſtrumenta executioni mittantur.in conſi.165.numero 2. fo.72
Inſtrumentum continens ciuitatem & uicinam,ſed non locum ſpecialẽ uicinie non facit fidem.in conſi.420 nu.1. fo.193
Inſtrumenta falſa qui ſolitus eſt producere an pręſumatur ſemper falſo inſtrumento uti.in conſi.103.nu.2. fol.47
Inſtrumentum non uitiatur licet contineat aliquid falſum quod non tangat id de quo agitur.in conſi.314.nu.1. fol.153
Inſtrumento poſtquam eſt productum in iudicio nihil poteſt addi uel minui ex conſi.ſapieñ.in conſi.415.nu.3. fol.191
Doctor & notarius plene probant tenorem inſtrumenti deperditi,& hoc quod ſit deperditum iuramento partis probatur.in conſi.360.numero 1. fol.169
Inſtrumentum debiti in quo non apparet de certa & efficaciam cauſa nõ meretur executionem.in conſi.169.nu.1. fol.75
Et ſi continet cauſam quę poteſt eſſe efficax & turpis tanquam dubitatio tale inſtrumentum non releuat producentem.ibi.nu.2.
Pro inſtrumento publico qualiter præſumatur niſi plene probetur contra id.Et quid ſi dicatur ſimulatum.in conſi.261.nu.1. fol.124
Inſtrumentum petens annullari an uideatur fateri illud fuiſſe ualidum.in conſi.319.nu.4. fol.155
Inſtrumentum emptionis ſi loquitur de uno emptore & opponatur quod alter fuerit emptor qualiter probetur talis ſimulatio.in conſ.48 nume.3. fol 28
Inſtrumentum quomodo cognoſcatur eſſe perfectum & quomodo poteſt extendi per notarium.in conſi.25.nu.2. fol.12
Inſtrumentum quando tranſeat ad hęredes.in conſilio 195.numero 7. fol.89
¶ Intellectus autem.item ſi quis.C.de natu.libe.& de opi.Bart.circa intellectum.§.ad hęc.in auth.ut matri & auię.in conſi.419.nume.1. fol.197
Intelle.ad l.penul.ff ad l.fal.in conſi.199.nu.1. fo.92
Intelle.ad l.defuncta.ff.de uſufr.in conſi.214.nu.2. fol.98
Intelle.ad l.poſtulante.§.ſed & in huiuſmodi.ff.ad treb.ibi.nu.3.
Intelle.ad l.hęredes mei.§.cum ita.cum dictis per Bart.ad trebel.in conſi.449.nu.1. fo.208
Intelle.ad l.iubemus.C.de teſt.in conſi.431.in prin. fol.199
Intelle.ad c.cum in iure de elec.in conſi.230.nu.2. fol.107
Intellectus ad l.ſi.C.in quibus cau.reſti.in integ.non eſt neceſſa.& c.ex tranſmiſſa.extra de pręſcrip.& eſt idem caſus cum pręcedenti.in conſi.440.nu.2. fol.204
Intellectus ad l.liribus.de agri.& cenſi.& uide in cõſ.298.ubi Ange.de caſtro Pauli filius in eodẽ caſu uidetur conſulere in cõſ.293.nu.1.fo.143

Intellectus ad l.1.ff.de cuſto.reorum.in conſi.428.nu.2. fol.158
Intellectus ad l.cum heres.de diuer.pręſcri in conſi.258 nu.4. fol.112
Intellectus ad l.ſi alii de uſufru legato.in conſi 223. nu 1.& 2. fol.103
Intellectus ad l.hac edictali.C.de ſecun.nup.in conſi.348.nume. 1.& 2. fol.165.
Intellectus ad titulum quod quiſque iuris &c. in conſil.452. numero 2. fol.201.
Intellectus ad c ad aures.de rebus eccle.non alie. in conſil.142. nume.2. fol.61
Intellectus ad glo.in l fideiuſſor.§ in omnibus. ff. man. in conſilio 257. num. 4. fol.121
Intellectus ad c.cum ſecundum extra de ſecun.nup.in conſi.154.nume.2. fol.65.
Intellectus ad l.cum auus ff.de condi. & demon. in conſil. 282. nume.2. fol.136.
Intellectus ad cle.1.de uſuris .in conſ.397.nu.1. fol.183
Intel.ad l.hæreditas ex die.ff.de hære.inſti.in conſi.241.nu.1. fol.112
Intellectus ad c.licet epiſcopus de præbendis & c.commiſſa.§.1.de elec. li.6.in conſi.265.nu.1. fol.127
Intel.ad glo.in l.cogi.C.de peti.hære.in conſi.166.nu.2. fol.74
Intellectus ad c.cum eſſes.de teſta.in conſi.421.nu.2. fol 199
Intellectus ad cle.cauſam.de elec.in conſi.382.nu.1. fol.176
Intel.ad l.precibus.C.de impub.& aliis ſubſti.in conſi.18.nu.4. fol.9
Intellectus ad l.creditor.ff ſi cer.pe.in conſi.295.nu.1. fol.144
¶ Interdictum qualiter fieri debeat cum exactiſſima cauſę cognitione.in conſi.248.nu.2. fo.125
Interdicta duo contraria poteſt quis intentare diuerſis reſpectibus ut. pote interdictum retinendę poſ. reſpectu. ciuilis poſ. & adipiſcendę cationenaturalis poſſeſſionis in conſi.98.nu.1. fol.35
Interdicto uti poſſidetis utraque pars poteſt eſſe actiue & rea ex iuſta petita & probata ſingularum eſt ferenda ſentẽtia conſ.115.nu.2.fo.52
¶ Interrogatus ſi ſit hęres & negauerit an poſſit iterum interrogari,& an hodie ſint neceſſarię interrogationes.in conſi.447.nu.4. fol.208
Interrogatio a poſitione quomodo differet.in conſi,157.nu.1. fol.67
¶ Inuentarium ſi grauata reſtituere non facit an perdat trebellianicam. in conſi.398.nu.1. fol.184
Et a quo tempore debeat incipi talis confectio & finiri ibi. nu 2.
A quo tempore incipiat currere tempus trium menſium infra quod teſtator noluit inuentarium fieri.in conſi.392.nu.4. fol.142
Inuentarium an potuerit confici poſt tempus trium menſium, & ſi an potuerit mora purgari.ibi.nu.5.
Et quid ſi mora non potuit purgari ibi.nu.6.cum ſeq.
Inuentarium ſi non fuit confectum infra dictos tres menſes an hęres intelligatur priuatus ſine alia monitione facta per iudicem ex quo tempus fuit a teſtatore inſtitutum.ibi.nu.9.
Inuentarii remiſſio facta uſufructuarię uxori an ualeat.in conſi.421.numero 2. fol.204
Præceptio de faciendo inuentarium infra tempus a quo tempore incipiat.in conſi.371.nu.5. fol.173
Inuentarium faciens contra uoluntatem defuncti an ſit priuatus ipſo iure an priuandus per ſententiam ibi.nu.6.
Inuentario non facto an perdatur legitima trebellianica uel falcidia in conſi.183.nu.2. fol.84
¶ Inueſtitura narrans quem cecidiſſe a feudo ſi non apparet ſententia priuatiua an noceat agnatis.in conſi.425.nu.1. fo.196
Inueſtiturę tenor debet ante omnia in rebus emphyteoticis uel feudalibus attendi & obſeruari.in conſi.146.nu.1. fol.62
Inueſtitura ſecunda ſi referat ſe ad primam antiquam an prima ſit producenda.in conſi.17.nu.1. fol.9
Item ſi in ſecunda inueſtiatur in iure decimandi de omnibus fructibus & fęno ſecus quod uſi ſunt maiores an ſi maiores non decimarunt fęnũ, nunc poſſit de fęno decima exigi ibi.
Inueſtitum ſi capiatur pro ſe & filiis & nepotibus uſque in tertiam generationem an ueniat nepos ex filia,& an de emphiteoticis detrahatur legitima.in conſ.244.nu.3. fo.114
Inueſtitura antique non debet innouari & de emphiteoſi facere ſimplicem locationem in fraudem colonorum.in conſi.142.nu.3. fo.61
Inueſtituram non petens in tempore an ſit priuatus feudo ipſo iure,an debeat priuari per ſententiam.in conſi.84.nu.1. fol.39
Inueſtituram producens debet probare inueſtientem fuiſſe dominum. in conſi.133.nu.1. fol.57
¶ Iudęus non obſtante conuentione quod poſſit ad uſuras dare ad quatuor pro 100.ſi tamen accepit pignus pro minori precio non habet actionem ad reliquam ſortem & minus ad uſuras in conſi. 295. nu.1. fol 144
Stante decreto quod iudęo de reſtituto pignore credatur cum iuramento non prodeſt pignoranti probare quod eo die fuerit extra territorium per dietas.in conſi.379.nu.1. fol.175
Iudęus de quo in pręcedenti conſilio non teneatur probare quod is cui reſtituit erat uerus procurator pignorantis in conſi.380.nu.1.fo.eo.
Iudęis ex priuilegiis generandi ſibi conſeſſus actio ad uſuras non oritur quamuis pignorum retentione pro eis ubi poſſint conſ.296.nu.1.f.145
Capitula facta inter iudęum & dominum loci ubi is fęnus exercet an excuſent ipſum iudęum ut poſſit uendere pignora contra ius commune irrequiſito domino.in conſi.20.nu.4. fol.10
¶ Iudex qualiter debeat interponere decretum in rebus minorum alienandis,& quid ſi notarius affirmat cauſę cognitionem adhibitam fuiſſe per iudicem an credatur in conſi.38.nu.1.& 2. fo.20
Iudex ſi condemnat aliquos propter contumaciam & appellet eos falſarios an uideantur falſarii ex quo non conſtat de crimine niſi per contumaciam.in conſi.365.nu.1. fol.170
Iudex eſt fatuus qui aliter cõdẽnauit quã ſit petitũ.in cõſ.306. nu.1.f.150
Iudex tanquam publica perſona recipit etiam pro abſente,& illi quęrit. in conſi.381.nu.2. fol.176
Iudex quando debeat ſequi rigorem iuris.in conſi.134. ante numero 1. folio 109.
Iudex quod debeat eſſe defenſor ueritatis.ibi.
Iudex qui iurauit ſeruare ſtatuta no tenetur ſeruare tale ſtatutum legitimans ſpurium in conſi.367.nu.6. fol.219
Iudex non debet abſoluere diffinitiue eum a quo ſit petitum intereſſe,& ſuper eo nulle ſunt factæ probationes ſed debet abſoluere ab obſeruatione iudicii.in conſi.219.nu.2. fol.100
Iudex poteſt reddere ius & iuſtitiam iudęis ſuper uſuris.in conſi.397.numero 1. fol.183
Iudex alterius territorii quando mittit executioni ſententiam alterius iudicis in bonis ſitis in ſua iuriſdictione debet hoc facere ad literas & requiſi.iud.qui ſententiam tulit & aliter facere non poteſt. in conſil. 309.nu.3. fol.152
Iudex an poſſit declarare libellantem dominum ſi id non fuit petitum expreſſe & an ſuper momentanea poſ. poſſit appellari . in conſil. 85. nume.2. fol.39
Iudicis monitio quando requiratur. in conſi.191.nu.9. fol.142
Iudex debet iudicare ſecundum acta & probata non ſecundum conſcientiam.in conſi.269.nu.4. fol.147
Iudex non poteſt reſeruare ius offerendi conuento rei uendicatione ſi non fuit petitum.in conſi.311.nu.1. fol.152
Iudicium ſi quis inchoauit ſuper hypotheca,poteſt eo ſaluo aliud iudicium inchoare ſuper actione perſonali.in conſi.447.nu.2. fol.207
Iudicium executiuum licet ſit ſummarium habet ſuam inſtantiam ſicut ordinarium & in eo habet locum iuriſdictionis pręoccupatio ſicut in ordinario.in conſ.169.nu.5. fol.75
¶ Iuramentum appoſitum ad corroborandam donationem non inſinuatam an liget iudęos inter ſe contrahentes.in conſi.90.nu.1. fol.41
Et quid ſi donaret chriſtiano cum iuramento.ibi.nu.3.
Iuramentum ſi dubitetur an ueniat relaxandum cognitio eſt iudicis eccleſiaſtici,& mixtura perſonæ inhabilis uiciat actum iudiciarium . in conſi.196.nu. 1. fol.89
Iuramentum an ſit mandãdum executioni officio iudicis eccleſiaſtici dato contractu pro nullo.in conſ.8.nu 2. fol.5
Iuramentum remiſſum a parte: ſi iterum remittatur a iudice ordinario non tribuit ſibi iuriſdictionem in tota cauſa. in conſil. 210. nume. 2. folio 96.
Iuramentum per metum interpoſitum ligat quo ad deum ideo requiritur abſolutio.in conſi 455.nu.6. fol.210
Iuramentum nemo ſeruare non debet in præiudicium alterius . in conſi. 468.nu.2. fol.208.
Iuramentum patris non firmat contractum factum in fraudem filiorũ ſuorum.ibi.
Iurans ſi contrauenerit perdit omnem actionem & quid ſi minor contrauenit contractum iurato per maiorem.in conſi.13.nu.4. fo.7
¶ Iuriſdictio an dicatur coherere territorio.in conſi.187.nu.3. fol.83
Iuriſdictio comprehendit merum & mixtum imperium.ibi.nu.4.
Iuriſdictionem non dicitur turbaſſe qui iure eam debet habere reciſa uenditione facta per creditorem de aliquo caſtro pignorato.in conſ. 156.nume.2. fol.66
¶ Iuri offerendi an pręſcribi poſſit uel actioni oriture per oblationem in conſi.210 nu.1. fol 101
¶ Ius accreſcendi non habet locum in feudo nouo ut ſi duę generationes ſint inueſtitę una deficiente pars reuertitur ad dominum.in conſ. 262.nume.1. fol.125
Et quid in iure non diminuendi an habeat locum quando primus inueſtitus deinde alter de feudo diuerſis inueſtituris.ibi.
Ius accreſcendi non habet locum in feudo nouo & qui ſui culpa non eſt in poſſeſſione feudi cadit tamen ſi infra annum & diem non petit ſe inueſtiri.in conſi 46.nu.1. fol.22
Ius accreſcendi non habet locum in habentibus uſumfructum ex diuerſis diſpoſitionibus.in conſi.118.nu.1. fol.100
Ius fodiendi metalla in alienis agris per cuniculos quomodo præſcribatur & quæ ſeruitus dicatur illa in conſi.3.nu 4. fo.3
Ius redimendi & ſimilia iura an tranſeant ad hęredes.in conſi. 249. numero 2. fol.117
Ius paſcendi & eundi per aliquam uiam poteſt eſſe quo ad uſum apud plures inſolidum.in conſi.115.nu.1. fol.52
Ius ducendi aquam ut acquiratur non ſufficit longiſſimum tempus ſed eius cuius memoria non exiſtit in contrarium in conſil. 55.nume.2. fol.30
Ius non decreſcendi ita habet locum inter coniunctos re & uerbis ſicut inter coniunctos re tantum.in conſi.262.nu.3. fol.125
Ius omne potentius eſt in cauſa quam in cauſato.in con.ſi.190.nume.2. fol.85.
Ius retractandi alienationem rei competens his qui ſunt eiuſdem agnationis ex conſuetudine an poſſit cedi. & quid de iure quod competit ex pacto de reuendendo an poſſit cedi.in conſi.1.nu.1.& 2. fo.2
Et quid ſi fiat ceſſio ex cauſa neceſſaria & non uoluntaria.ibi.nu.3.

LAici ſi recipiant datia a clericis ſponte ſoluen.an incurrant cenſuras eccleſiaſticas.in conſi.421.nu.1. fol.194
Laudum iniquum ex qua lęſione dicatur, & an ualeat renuntiatio. de non reducen.ad arbi.boni uiri,& quid quando tempus petendi eſt elapſum.in conſi.215.nu.3. fo 99
An & quando poſſit retractari laudum arbitri emologatum & iuratum per minorem in quo fuit declaratum legata deberi tanquam pura cum de iure poſt modo probentur fuiſſe conditionalia.in conſi.122. nume.2. fol.54

Legatum

¶ Legatum factum ſub die incerto mortuo legatario ante aduentum diei deficit. in conſi. 211. nu. 1. fol. 96
Legatum factum ſi fuit in genere in teſtamento & in codicillis in ſpecie nec ſuperſint tot bona quæ utriſque ſufficiant quid iuris ſit. in conſil. 273. nu. 5. fol. 131
Legatum factum pro aliqua maritanda debetur etiam ea nubente per ui tam relinquentis ſi non mutetur teſta. in conſi. 148. nu. 1. fol. 63
Legata dicuntur pia non reſpectu eorum quibus relinquuntur ſed reſpectu cauſę propter quam relinquuntur. in conſi. 167. nu. 2. fo. 74.
Legatum liberationis ſi maritus facit, vxori quod eius hęres nec ab ea nec ab herede ipſius aliquid petat ſi vxor moritur ante teſtatorem legatum eſt caducum quo ad uxorem & etiam eius hæredem. in conſi. 408. nu. 1. fol. 186
Et in generali legato liberationis ab adminiſtratis non ueniunt reliqua. ibi. nu. 2.
Legatum factum pro dote filię quæ per ſtatum excluditur a ſucceſſione an ſit conditionale ſi nubat an uero ſuccedat in locum legitimę. in conſi. 16. nu. 1. fol. 8
Et ibi de opi. Bar. & Ricardi in l. titio centum. §. titio genero. de condi. & demon. ibi.
Qui non reperitur in rerum natura tempore ceden. legati non eſt capax eiuſdem. ibi. nu. 5.
Legatum factum filiæ quæ tunc reperietur uidua ualet in perpetuum modo reperiatur uidua tempore cedentis legati nec finitur ſi filia tranſeat ad ſecundas nuptias. in conſi. 184. nu. 1. fo. 81
Legatum factum filia an & quando ſuccedat loco legitimæ. in conſ. 469 in 4. col. uer. ſuper tertio & ultimo in 2. uolumine.
Legatum factum per filiumfa. uxori ſuæ de æquitate ſaltem an debeatur. in conſi. 428. no. 4. fo. 197
Legatum eo modo olim dicebatur ualere incommodo repreſentationis & an hodie ceſſet conſi. 50. nu. 2. fol. 24
Legatarius an poſſit habere duas quantitates relictas in diuerſorum teſtamentis qui unum teſtamentum cenſentur ut defuncti & eius heredis. in conſi. 35. nu. 1. fo. 18
Legatarius quando poſſit a creditoribus hæreditariis conueniri. in con. 294. nu. 4. fol. 144
¶ Legitimatio non ſit niſi per oblationem curiæ & per ſubſequens matrimonium extantibus legitimis & naturalibus. in conſi. 419. num. 2. fol. 197
Legitimatio an reſcindatur propter ſuperuenientiam filiorum legitimorum & naturalium. in conſi. 22. nu. 1. & 2. fol. 12
Legitimatus non excludit filias ab hereditate patris licet ſtatutum dicat quod extan. maſculis filię fœminæ non ſuccedant. in conſil. 252. nu. 1. folio. 218.
Legitimus cenſetur natus ex coniugata ſi maritus non fuerit abſens. ibi. numero. 3.
Legitimus an dicatur uere legitimus. in conſi. 252. nu. 2. fol. 118
Legitimorum duę ſunt ſpecies. ibi.
Legitimandi notoritas ſi in priuilegio conceditur pręter filios illuſtrium, principum comitum baronum & nobilium quomodo intelligatur uerbum nobilium. in conſi. 107. nu. 1. fol. 48
Legitimatio non porrigitur ad defectus ſuppreſſus. ibi. nu. 3
Legitimati excludunt agnatos & filiam & neptem ex filia ſtante ſtatuto quod de quo in themate. in conſi. 27. nu. 2. fol. 13
Legitimare papa an poſſit extra a territorium eccleſiæ. in conſi. 467. nume. 5. fol. 218
Legitimare imperator ſimiliter an poſſit extra terras imperii. ibid. numero 3. & 7.
Legitimare poſſunt duces comites & perpetui uicarii principis quo ad ſuas terras de poteſtate ordinaria cum in loco ſint pro principe. in conſi. 34. nu. 1. & 2. fol. 17
Legitimi filii exiſtentia non uiciat legitimationem quominus legitimatus ſuccedat poſt mortem legitimi præſertim ipſo legitimo conſentiente, nec filia poteſt conqueri de hoc cum ex ſtatuto non ſuccedat. ibi. nume. 3.
Legitimare an poſſit comes palatinus in terris eccleſiæ quo ad bona alibi exiſtentia. in conſi. 343. nu. 1. fo. 163
Legitimatus an ſit uere legitimus ut comprehendatur in ſtatuto loquen. de legitimo. ibi. nu. 2.
Infans an poſſit legitimari & natus ex damnato coitu legitimatus cum clauſula non obſtan. ſit capax omnis inſtitutionis & ſucceſſionis. in conſi. 41. nu. 1. fol. 20
Legitimari an poſſint filii ſacerdotum & qualiter legitimentur & an ita legitimati excludant ſubſtitutos. in conſi. 102. nu. 3. fol. 46
Legitimare in terris eccleſię an poſſit imperator uel comes ab eo creatus in conſi. 226. nu. 2. fol. 105
Legitima debita filio detrahitur per matrem aduerſus primum locum non ſic in treb. uel falc. & decedente legatario ante ſinitā cōditionem fideicō. legatum acquiritur fideicommiſſario. in conſi. 152. nu. 4. fol. 65
Legitima dato quod propter ita non debeatur filię an in dote poſſit pater eidem filię ſubſtituere, & inquantum. in conſi. 16. nu. 3. fol. 8
Legitimam an poſſit filius grauatus acceptare & reſiduum repudiare ut deuoluatur ad ſubſtitutum & quid ſi non eſſet grauatus in conſi. 469. incip. ſuper primo dubio &c. in fi. in 2. uolu.
De legitima uide in conſi. 354. per totum & eſt paruum conſi. fol. 167
Qui agit ad ſupplementum legitimę & ſuccumbit non perdit commodum teſtamenti & utrum egerit de inofficioſo colligitur ex narratis in libello qui debet menti inſeruire. in conſi. 31. nu. 2 & 3. fol. 15
Si gener ex perſona filii dicat teſtamentum nullum quod ſocer fuerit vſurarius an poſſit ſuccumbens petere legitimam debitam filio ſuo ut pote nepoti illius defuncti. in conſi. 244. nu. 1. fol. 114
Et an in eam legitimam debeat computare dotem matris dicti nepotis cum auus ipſius eam habuiſſet nec eſſent bona eius aui ſoluendo ibi. numero 2.
Parens qui certum quid iure inſtitutionis reliquit nepti inſtitutis uxore & extraneo in reliquis ſi ex eiſdem heredibus donet inter uiuos quædam bona non propterea diminuere poteſt legitimam neptis ſuæ. in conſi 356 nu. 1. fol. 167
¶ Lex facta ob vtilitatem publicam verba ſimplicia non recipit reſtrictionem de habilitatem perſonę. in conſi. 194. nu. 3. fol. 88
Lex concernens fauorabilem & piam cauſam extenditur ad alium caſum ſimilem &c. ſi ſit ibi dictio taxatiua ſi alterius legis correctio nō ſequatur ibi. nu. 4.
Lex facta propter pub. vtilitatem dicitur fauorabilis & pia ibi.
Lex circa iuramentum habet uim apoſtolicam. in conſilio 455. nume. 5. fol. 211
Actus an & quando valeat contra legem ubi pœna imponitur contrafacienti. in conſi. 62. nu 2. fol. 29
Lex non dicitur extendi vbi eſt eadem ratio & omnimoda ſimilitudo ſed caſus ille includitur ſub eiuſdem legis diſpoſitione in conſi. 261. nume. 4. fo. 124
Lex ſi vnquam. C. de reuo donatio. an habeat locum in quacunque parte bonorum. in conſi. 435. nu. 2. fol. 200
Lex diem proferre. §. 1. ff. de arbi cum ſi. dicentibus compromiſſum expirare per mortem alterius ex compromittentibus loquitur & loquuntur in compromiſſo facto in arbitros qui habent procedere & pronūciare ſicut iudex. in conſi. 241. nu. 1. fol. 163
¶ Libellus quando dirigitur contra heredem heredis tutoris tanquam poſſidentem bona tutoris non dicitur agi contra heredem, ſed contra poſſeſſorem. in conſi. 447. numero 1. fol. 209
Libellus ſuſtinetur in quo quis dicit ſe non poſſidere & tamen petit ſe defendi in poſſeſſione ab inquietatione aduerſarii diſtinctione naturalis & ciuilis poſſeſſionis. in conſi. 234. nu. 2. fol. 109
Si quis petat bona alicuius tanquam hęres ipſius licet dixerit in libello eum fuiſſe dominum non tamen cogitur id probare, ſed ſufficit probare poſſeſſionem. in conſi. 138. nu. 1. fol. 59
Qui narrat in libella ſe percepiſſe & petit alium condemnari ad reſtituendum an ſit contrarius ſi is ficte perceperit per illum & uxor per medium mariti. in conſi. 199. nu. 3. fol. 92
Dictio pignus & relatio in libello impropriantur ne ſit contrarietas in conſi. 306. nu. 3. fol. 150
De libelli ſuſtentatione. in conſi. 198. nu. 3. fol. 92
Ex cumulatione petitorii & poſſeſſorii retinendę poſ. redditur libellus ineptus & per conſequens iudicium nullum quandocunque facta proteſtationem ante lit. conteſt. in conſi. 110. nu. 1. fol. 49
¶ Liberatio ſi ſit legata tutori generaliter non extenditur quominus ad reliqua quæ ad manus eius peruenerunt teneatur. in conſil. 63. nu. 2. fo. 29
¶ Libri empti filio ſtudenti per patrem & precioſe ueſtes ſunt conferenda cum patribus in diuiſione hereditatis. in conſilio 242. numero 1. fo. 113
Liber rationum ſcriptus manu unius ex ſociis non obligat alterum etiā ſi ſit frater mō non ſit heres eiuſdem. in conſi. 153. nu. 2. fol. 65
¶ Licentia ingrediendi poſſeſſionem auctoritate propria ambulat de hærede in hæredem. in conſi. 59. nu. 3. fol. 28
¶ Limitatio ad c. 2. de in integ. reſti. in conſi. 260. nu. 2. fo. 123
Limitatur conſuetudo Bulgari quod mater uſufructuaria habeat tantum alimenta. in conſi. 459. nu. 2. fol. 214
¶ Literę ſecundæ generales derogant primis ſponſalibus quando ſecundę emanarunt a maiore poteſtate ut hic in caſu huius conſilii in conſi. 176. nu. 1. fol. 77
¶ Litis unius occaſione ſit tranſactio multarum etiam non notarum. in conſi. 333. nu. 4. fol. 160
¶ Liuellarius interrogatus a domino an eſſet ſimplex conductor an uero liuellarius ſi dicat ſe non tenere poſſeſſionem eo modo quo dominus interrogauit non cadit a iure ſuo tanquā mendax ex forma ſtatuti cum fateatur in poſitionibus ſe eſſe liuellarium. in conſilio 158. nu 3. fol. 67
¶ Locationis occaſione ſi peto & probo per multas præſtationes an locatio dicatur probata & de intellectu l. cū de in rem uerſo. ff. de uſur. an debeat. d. l. locum etiam in ruſticis & concluditur quod ſic reprobata opi. ſpe. in conſi. 51. nu. 2. fol. 24
¶ Lucrum datum mutuantibus debet computari in ſortem. in conſil. 55. numero 3. fol. 26

M Atoria qualiter differat a feudo & quando dicatur feudum. in conſi. 164. nu. 8. fol. 72
¶ Mandato in generali nō uenit remiſſio debiti liquidi nec donatio, & dominus habet regreſſum contra procuratorem colludentem cum aduerſario. in conſi. 32. nu. 4. fol. 16
Quod non poteſt fieri principaliter ſine ſpeciali mandato poteſt fieri ſi ueniat incidenter. in conſi. 236. nu. 1. fo. 110
Mandatum ſi ſit generale cum obligatione omnium bonorum de habendo ratum & gratum quicquid fecit procurator etiam ſi non ſit ſeruata penitus forma mandati cum tenetur dominus attenditur promiſſa. in conſi. 336. nu. 1. fol. 161
¶ Maria uirgo quòd fuerit ex ſtirpe dauid. in conſil. 316. nu. 2. fol. 154
¶ Maritus & uxor confeſſi ſe recepiſſe precium rei dotalis uendita intelliguntur recepiſſe ut pars ad vxorem peruenerit de qua non agit lol. ma. in conſi. 362. nu. 2. fol. 170
Maritus qui data opera cum teſtibus expectauit adulterum in domo tentantem uxoris pudicitiam & ipſum interimens an debeat puniri pęna capitis ſecundum ſtatutum. in conſi. 277. nu. 3. fol. 133
Et quid de agnatis & conſanguineis quos adunauit ad id faciendum ibi. numero 4. & 5.

Marito

Marito qualiter ſuccurratur quando uxor finem fecit patri cum iuramento & confeſſa eſt habuiſſe dotem.in conſi.455.nu.4. fol.211
Maritus qui eſt in ptāte patris an habeat uſumfructum rerum uxoris extra dotem an uero pater ipſius ibi.nu.7.
Maritus ſi recipit pecuniam pro uxore quam apparet indebite recepiſſe non poteſt impediri executionem fieri ſuper dotalibus rebus pro ſuo intereſſe.in conſi.275.nu.3. fol.132
Maritus ſecundi matrimonii quomodo intelligatur quod non plus lucretur quam filius ex primo.in conſi.439.nu 2. fol.162
Maritus ſi recognoſcat rem uxoris ab aliquo in ſimilem non nocet uxori uel eius heredi.in conſi 217.nu.1. fo.146
Maritus ſi uendat rem uxoris prohibite alienare utrum poſſit ea res preſcribi.in conſi.318.nu.1. fol.155
Maritus non poteſt præſcribere bona uxoris non data in dotem & an in dubio bona quæ probantur fuiſſe uxoris preſumantur data in dotem. in conſi.391.nu 2. fol.180
¶ Mater ſi grauetur de reſtituendo relicta a marito poſt mortem ſuam de filio eo prius deceden.mater remanet domina.in conſi. 426.nu.2. folio 196
Et an cadant talia in fideicomm.relictum a filio eccleſiaſtico ibi.
Mater ſi non renunciauit ſecunda nuptias tutela uitiatur. in conſil. 324. nume.1. fol.157
Matri tutrici ſi remittatur redditio rationum quomodo intelligatur remiſſa & quid ſic remiſſum & ſicut tenetur reddere rationem heredi an ſic ſubſtitutis per fideicō.in conſi.440.nu.3. fo.206
Mater legataria ſi non faciat quod ſibi eſt impoſitum cadit a legato . in conſ.463.nu.2. fo.215
Mater tranſient ad ſecunda uota qualiter debet reddere rationem de adminiſtratis ibi.nu.4.
Mater quę non petit tutorem an & quando propter ſuam negligentiam priuetur hereditate filii & quid de auia an ſimili modo priuetur . in conſi.29.nu.3. fol.14
Et quid de auia an ſimili modo priuetur ibi.nu.4.
Mater ſi renunciauit hæreditati paternę & maternę cum iuramento ſicut ipſa ita filia eius excluditur.in conſi.320.nu.1. fo.156
Mater quæ donauit omnia bona ſua filiis an poſſit an alienare in preiudicium filiorum & heredum.in conſi.396. nu.1. fol.183
Mater cui ſimpliciter relinquitur uſufructus non reſtringitur ad alimenta.in conſi.353.nu.2. fo.167
Et quid ſi non præſtitit cautionem ut uſufructuaria an faciat fructus ſuos ibi.nu. 3.
Mater ſi inſtituatur una cum filio an in ſua dimidia tantum dicatur uſufructuaria.in conſi.355.nu.1. fol.167
Mater an & quando priuetur hæreditate propter non petitum tutorem. in conſi.322.nu.3. fol.156
¶ Matertera magna ex uno latere tantum coniuncta prefertur in ſucceſſione filius matertere alterius utrinque coniuncte & ſimiliter patrui magni filio agnato quia attenditur prioritas gradus non pluralitas auunculorum.in conſi.69.nu.1. fol.31
¶ Mediator non probat etiam ſemiplene niſi receptus ad teſtimonium de conſenſu utriuſque partis in conſi.250.nu.4. fo.117
Contra negantem intentionem agentium ſi de mendacio & periurio conuincatur omnia preſumuntur.in conſi.302.nu.1. fol.148
¶ Mens ſtatuti idem eſt quod ipſum ſtatutum in conſi.452.nu.3. fol.210
Mens an potius inſpiciatur quam uerba.in conſi.290.nu.3. fol.85
Mercator ſi habet librum rationum abraſum in loco non ſuſpecto quod iuris.in conſi.314.nu.1. fol.153
Mercator ſi retractauit librum in uno capitulo motus auctoritate publici inſtrumenti an perdat liber fidem in omnibus ibi.nu.2.
¶ Miles noſtri temporis an gaudeat priuilegio teſtandi.in conſi.414.nume.2. fo.191
¶ Minor agens ad reſcindendum contractum prætextu minoris ętatis debet eam ætatem probare in conſi.54.nu.2. fol.25
Minor qui iurauit ſe maiorem uolens probare cōtra an audiatur & multa de intellectu ſacramenta.C.ſi aduerſus uen.an poſſit tolli per ſtatutum ibi.nu.3.
Minor uigintiquinque annis non poteſt donare rem immobilem etiam ſtante ſtatuto quod contractus eorum qui ſunt decem & octo annorum ſi ſint publici mercatores ualeant ac ſi eſſent.25.annorum.in conſi.161.nu.2. fol 69
Minor ſi ſe abſtinuit ab hereditate & deinde reſtituatur iſta reſtitutio non nocet poſſeſſoribus bonorum non citatis.in conſil. 363.nume.1. folio 170.
¶ Molendina uetera an poſſint refici & ampliari non obſtante pacto. in conſi.247.nu.1. fol.116
¶ More purgatio an & quando admittatur.in conſi 88.nu.1. fo.40
Mora an poſſit purgari poſtquam eſt dies & pœna.in conſi.312. num.5. fol.142
Conditionis aduentus ſicut non conſtituit in mora ita nec lapſus temporis appoſiti cauſa multiplicandi obligationem. in conſil.47. nu.2. fol.23.
¶ Mora naturalis dicitur caſus fortuitus.in conſi.398.nu.3. fol.184
¶ Mulier exiſtens prope mortis articulum ſi iubeat ſcribi teſtamentum ſuum per aliquem priuatum & poſt dicit ſe uelle expectare ad aliam horam propter aliquem conſanguineum an dicatur deceſſiſſe teſtata uel non in conſi.450.nu.1. fo.209
Mulier conſentiens marito obliganti bona ſua creditori cum iuramento an poſſit impedire creditorem petentem tenutam dictorum bonorum non obſtante ſuo conſenſu.in conſi.8.nu.1. fol.5
Mulier quæ eſt pro parte hæres non nocet ſi petat dotem totam a coherede ac ſi non eſſet heres.in conſi.278.nu.2. fol.134
Mulier quæ tranſit ad ſecunda uota non reddita ratione adminiſtratę tutelæ an puniatur pœna iuris ciuilis.in conſi.154.nu 1. fo.65
Et quid ſi petiit tutorem dari ſed ſtatim nupſit eo nondum dato ibid. nume.3.
Mulier cui legata fuerunt alimenta & per mortem filiorum ſubſtituta in tertia parte uſufructus bonorum adueniente commodo ſubſtitutionis non poteſt petere alimenta & quid ſi alimenta, erant pinguiora quam uſusfructus.in conſi.31.nu.1. fo.15.
Mulier non poteſt probare per teſtes id cuius contrarium per reſponſionem factam poſitionibus confeſſa eſt. in conſi.463.nu.3. fol.216
Mulier ſola quanto tempore debeat alius ab heredibus mariti & quid ſi non poſſet ſtare & operari cum ipſis heredibus.in conſi.328. nu.3. fol.197
Mulier agens ad rem datam in dotem per tertium poſſeſſam debet ſuccumbere & in expen.condemnari quia ſine actione.in conſi.250.nume.1. fo.117
Mulier uidua propter commiſſum ſtuprum ita perdit dotem applicandam agnatis defuncti ſicut uiuente marito ſi committat adulterium. in cōſi.147.nu.1. fo.62

NAturæ contrariorum eſt quod uno poſito aliud deſtruitur conſil. 180.nu 2. fo.19
¶ Neptis ſubſtituta duobus filiis ſi uterque ſine maſculis decederet an excludatur a portione patris ſui ultimo morientis ſi primo moriens relinquit filium.in conſi.449.nu 1. fo 208
Neptis nata ex filio inſtituto an excludat ſubſtitutum quando teſtator filias proprias non inſtituerat niſi in certis quantitatibus . in conſil. 409.nu.1. fo.188
Et diſtinguēdum ſit inter ſubſtitutum extraneum & alium qui ſit de aſcen.teſtatoris ib..nu.2.
Neptis ſubſtituta duobus filiis ſi uterque ſine maſculis decederet an excludatur a portione patris ſui ultimo morientis ſi primo moriens reliquit filium.in conſi.449.per to.incip.intentio domini. & in conſil. 452.incip.de iure communi per to.conſi.eo.
Nepos an ſuccedat auo ex perſona propria non obſtan. renūciatione matris de quo latius ſupra conſi.420.in conſi.421.nu. 2. fol.194
Nepotes poſiti ſub conditione in teſtamento ſcilicet ſi pater moreretur ſine liberis uideantur patri ſubſtituti per fideicommiſſum.in cōſi.263. num.1. fol.126
Nepotes quibus remediis ueniant ad hereditatem auunculi non aditam per matrem quę erat ſoror defuncti.in conſi.33.nu.3. fol.16
¶ Nomina denotantia naturam puta filii fratres &c. de quibus intelligantur.in conſi.178.nu.2. fol.78
Nomine debitoris uendens & promittens indemnē conſeruare emptorem debet ſuſtinere cum fuiſſe uerum debitorem non autem quod ſit ſoluenda.in conſi.170.nu 2. fol.75
Nomine filiorum qui ueniant in conſi.424.nu.2. fo.195
Nomine propriarum filiarum continentur neptes ex benigna interpretatione.in conſi.198.nu.2. fol.91
Nomine redditnum quid ueniat & unde in apoſt.in cōſi.374.nu.1. f.174
Nomine domus includitur habitatio.in conſi.223.nu.2. fol. 103
Nomine heredum qui ueniant,in conſi.189.nu.2. fol.84
Nomine exceptionum officium iudicis non comprehenditur.in conſi.257.nu.6. fol.121
Nomine alimentorum quid ueniat.in conſi.437.inci.ſuper dictis.nu.2.
Nomine debitorum capiuntur alia bona dependentia in conſi.275. nu.4. fol.132
¶ Notarius unius territorii poteſt facere inſtrumenta in alieno territorio inter ſuos ciues ſeruatis ſolemnitatibus ſui municipii.in cōſi.226. numero. 1. fo.105
Notarius condēnatus de falſo qualiter poſſit conficere inſtrumentum & an ei fides habeatur in conſi.13 nu.1. fol.47
Notarius cui imbreuiature alterius notarii committuntur non poteſt extendere imbreuiaturas ſine ſpeciali mandato iudicis.in conſilio 172. numero. 1. fol.76
Sine ſpeciali mandato iudicis.in conſi.172.nu.1. fol.76
Et quid ſi ſtatutum aliter diſponat ſcilicet quod poſſit apponere clauſulas conſuetas per dictum nota.apponi.ibi.nu.2.
Notario ſi partes dicunt quod inſtrumentum alicuius debiti cancellet nec publicet & is omnino publicet non tamen debet habere tale inſtrumentum executionem & tenuta illius inſtrumenti uigore conceſſa retractari debet.in conſi.128.nu.1. fol.56
Notarius qui plus inſeruit an puniatur de falſo & quid de utentibus inſtrumento falſo.in conſi.203.nu.1. fol.94
Notarius ſi publico inſtrumento ſubſcripſerit ſubſtitutionem de qua non ſiat mentio in prothocollo an poſſit puniri de falſo.in conſi.374. nume.1. fol.170
Et quomodo præſumatur potius per errorem omiſſa ſubſtitutio ibid. numero 2.
¶ Numeratione ficta puta conuertendo unum debitum in aliud efficitur uerum depoſitum contra quod non datur compenſatio.in conſi.170. nu.1. fol.75
Si fiat ius de numero ad numerum puta de quatuor iugeribus ad quinque & aliquid ſit in medio an & quando aſcribatur numero quaternario uel quinario.in conſi.384.nu.1. fol.178
¶ Nunciatio noui operis licet fiat parte non citata remiſſio tamen nunciationis non poteſt fieri parte non citata in conſi.412.nu.1. fol.189
Nuncio an credatur.in conſi.166.nu.3. fol.73

OBligationem alterius in ſe ſuſcipiens illo aſſignante ſibi illud creditum exigendum utrum ſi nihil poteſt percipere teneatur ipſi ſoluere non excuſſo prius principali uel fiſco qui eidem ſucceſſerit.in conſi.427.nu.1. fol.158

Oblig-

Obligatio ſi eſt alternatiua & ſententia iudicis refert ſe ad unam tamen partem alternatiue eſt nulla præſertim cum non ſit conformis petitioni. in conſ. 129. nu. 1. fo. 56

¶ Opem præſtans quando teneatur de occiſio. in conſi. 277. nu. 4. fo. 133

¶ Opponare de iure tertii quando quis poſſit. in conſi. 369. nu. 3. fo. 172

¶ Opus ſi quis facit in meo ſolo ad deuiandum aquam a ſolito curſu ut ſibi proſit non ut mihi noceat an poſſit licite. in conſi. 323. numero 1. folio. 157.

Et quid ſi non utor iure meo in dicta aqua an per non uſum. 16. annorum ius perdam. ibi. nu. 2.

Et quid ſi erant pupilli non utentes uel quidam maioris & quidam minores ibi. nu. 3.

PActum ſiue contractus factus ab eo qui habet poteſtatem legis condende habet uim legis. in conſi. 388. nu. 2. fol. 176

Pacto de non ueniendo contra conceſſionem uidetur renunciatum. l. 2. C. de reſcin. uen. in conſ. 387. nu. 2. fol. 179

Pactum nudum an producat actionem. in conſi. 251. nu. 4. fo. 166

Pactum appoſitum donationi cauſa mor. ut non reuocetur niſi præmoriente donatario an faciat cenſeri dona. inter uiuos. in conſ. 82. nu. 1. folio 37.

Pactum mariti cum patre uxoris quod faceret uxorem renunciare an noceat. in conſi. 278. nu. 3. fol. 134

Pactum loquens de ciuibus an comprehendat ciues ex priuilegio. in conſi. 209. nu. 2. fol. 96

Pactum faciens cum domino ne noua molendina fiant in flumine an poſſint fieri in riuis eiuſdem fluminis. in conſi. 347. nu. 1. fol. 116

Pactum de dando centum ſingulo anno an tollatur per ſequens in quo uidentur contrahentes contrariari & an aliter ſit interpretandum. in conſi. 347. nu. 3. fol. 165

Pactum de liberando debitorem in futurum ſtatim producit exceptionẽ in conſi. 342. nu. 1. fol. 163

Pactum an ſiat de acquiſitione an poſtea quid differat. in conſi. 245. numero 12. fol. 115

¶ Papa non poteſt tollere ius ciuile non inducens peccatum nec poteſt tollere ius quæſitum non ſubditis ut laicis. in conſi. 290. nu. 3. fo. 140

Eugenii quarti tempore cum augeretur de loco ubi concilium deberet celebrari Auinionenſes promiſerant certam pecuniæ quantitatem ut in Auinione fieret erat elapſum tempus ſolutionis quæritur. in conſi. 228. num. 1. fol. 106

An poſſint moram purgare ut eligatur is locus ibi. nu. 2.

Et minor pars poſſit nouum locum eligere maiore nolente & contradicente. ibi. nu. 3.

Papa uel princeps qui conceſſit priuilegium an poſſit non citata parte reuocare. in conſi. 200. nu. 2. fol. 93

Papæ confirmatio non ualidat legitimationem in uitiis non expreſſis in ſupplicatione. in conſi. 107. nu. 2. fol. 48

¶ Paries unius qualiter cognoſcatur communis & qualiter non præſumatur communis. in conſi. 334. nu. 2. fol. 160

Paſcua an ex eo quod ſunt in iuriſdictione alicuius loci an propterea dominium eorum cenſeatur ad eum locum pertinere. in conſi. 56 numero 2. fol. 27

Paſcui dominium qui non prætendit non poteſt alius repellere ſi ſolum uſum ſuum eſſe probauerit. in conſi. 205. nu. 2. fol. 95

¶ Pater ſi relinquit certum quid filiabus pro parte ſua an ualeat teſtamentum. in conſi. 67. nu. 1. fo. 31

Pater ſi ex duobus impuberibus reciproce ſubſtitutis ultimo morienti ſubſtituit pauperes Chriſti, reliqua bona dentur & diſtribuantur inter pauperes nullo aſſignato executore quæ ſubſtitutio dicatur iſta, an pupillaris an fideicommiſſaria, & quid habeat mater & ſoror in bonis ultimo morientis ibi. nu. 3.

Pater ſuccumbens in petitione dotis eo quia ſtatutum ne extraneus redditur inhabilis ad acquirendum immobilia an poſſit iterum agere nomine filiæ hæredis uxoris ante ſua iura eidem filiæ cedere. in conſ. 287. nu. 1. fol. 138

Et de intellectu talis ſtatuti & an habilitatio poſt acquiſitionem ualeat & quid ſi fiat ante traditionem an ſufficiat ibi. nu. 2.

Pater inſtituit unum ex filiis & alteri donauerat an grauatus reſtituere fratribus poſſit ratificare donationem patris in præiudicium aliorũ. in conſi. 454. nu. 1. fol. 206

Pater ſi errore iuris præterit filium monachum an excuſetur in teſtamentum ualeat ibi. nu. 2.

Pater an poſſit in iudex cognoſcere de donatione facta filio ſuo ibi. numero. 3.

Pater & filii copulatiuè ſi inſtituantur ab eo in quem cadit affectio cenſentur primo pater deinde poſt mortem filii inſtituti. in conſil. 370. numero 1. fo. 172

Et utrum ex cauſa poſſit pater alienare dictam hæreditatem in uita ſua ibi. nu. 2.

Pater ſi reliquit filio ſpurio habilitato ad ſuccedendum aliquid & iuſſerit eum eſſe contentum eo legato filius acceptando uidetur conſentire. in conſi. 415. nu. 1. fol. 191

Et an poſſit petere fructus beneficiorum quos pater percepit cum filius eſſet eccleſiaſticus ibi. nu. 2.

Pater ſi acceptat pro ſe filiis & hæredibus ſuis rẽ in emphyte. qui nõ erit hæres patris in bonis patrimonialibus an ſuccedat in bonis emphyteoticis necne. in conſi. 146. nu. 2. fo. 62

Pater & tres filii ſi ſint inueſtiti de feudo empto. & pecunia ſit patris an dicantur inueſtiti pro uirili an uero pater primo inſolidum. & poſt eius mortem filii. in conſi. 159. nu. 1. fo. 68

Et ſic utrum ex tali inueſtitura dicatur feudum antiquum an nouum ut agnati unius ex filiis inueſtitis excludant filias eiuſdem ibi. nu. 1. & 2.

Pater inſtituens duas filias & ſi decedant ſine filiis ſubſtituens extraneos dicitur eas filias inuicem ſubſtituiſſe ita ut una mortua eius portio excepta legitima & trebel. ad ſuperſtitem ſororem deferatur excluſo marito mortuo inſtituto & extraneis ſubſtitutis. in conſili. 433. nu. 1. fo. 19

Pater prohibens filium teſtari ante 25. annos non tollit quando poſſit teſtari de rebus ſuis & de legitima ſed uidetur in reliquis grauaſſe per fideicom. & an de trebellianica etiam teſtari poſſit præſertim cum non fecerit inuentarium in hæres. Et quanta ſit legitima quando filiæ non ſuccedunt propter ſtatutum. in conſi. 445. nu. 2. fol. 206

Pater ſi facit ſubſtitutionem duobus impuberis ſi ambo moriatur in ætate pupillari uel quandocunque ſine liberis an requiratur utrunque aut mori in ea ætate aut etiam ſine liberis. in conſi. 239. nu. 1. fol. 111

Et ſi unus in pup. alter ſine liberis in adulta ætate quid iuris ibi.

Pater & mater in quorum manus renunciat filia an ſint idonei ad præſtandum conſenſum. in conſi. 419. nu. 2. fol. 192

Pater filio inſtituto ſubſtituẽs filiam & eius neptes ex filia uidetur prius uocare filiam & ordine ſucceſſiuo ſuas neptes. in conſil. 455. nume. 1. fol. 11

Pater inſtitutis filiis maſculis ſi relinquat filie mille cum nubet, & fratres tradant ea mille ante nuptias an uideantur remiſiſſe conditionem legati. in conſi. 225. nu. 1. fol. 105

Et an ſi filia moriatur ante nuptias tale legatum reuertatur æqualiter ad fratres & filios fratrum præmortuorum ibi nu. 2.

Et quid ſi pars eius legati perueniat ad filium fratris ex permutatione quæ erat ipſius an permutatio uitietur ibi. nu. 3.

Pater ſi in fraudem nepotum ex filia eam emancipat ut ipſi inſtituantur ab eadem an poſſit inſtitui cum uideatur factum in fraudem. in conſil. 439. nu. 2. fol. 162

Pater prohibitus alienare uſque ad 25. annum an poſt 25. annum poſſit alienare in præiudicium filii ſibi ſubſtituti. in conſi. 263. nu. 3. fol. 126.

Pater reciproce ſubſtituens filiis natis per uerba quæ eos natos tantum uidentur comprehendere cenſetur etiam naſcituros comprehendiſſe ex quo eos inſtituit. in conſ. 264. nu. 1. fol. 127

Patris auctoritas an requiratur in litis conteſtatione, an uero ſufficiant in quacunque litis parte adhiberi. in conſi. 213. nu. 2. fol. 118

Pater ſi acceperit emphyteoſim pro ſe & maſculis & fœminis quo ordine ſuccedatur. in conſi. 300. nu. 1. fol. 147

Pater alienans feudum antiquum non poteſt præiudicare filiis hæredibus cum beneficio inuentarii. in conſi. 217. nu. 1. fol. 100

Pater in præiudicium filiorum an poſſit uendere feudum paternum & auitum in conſi. 173. nu. 3. fol. 77

Pater habens filios ex prima concubina inſtituens eos ſub nomine filiorum non addito quod ſint naturales an uideatur eos legitima. in conſi. 424. nu. 1. fol. 197

Pater ſi ſubſtituat in teſtamento alium tali legitimato qualiter ualeat talis ſubſtitutio. in conſi. 417. nu. 8. fol. 219

Pater an poſſit præiudicare filiis & deſcen. in feudo renunciando expreſſe uel tacite, & quid de agnatis tranſuerſalibus qui in hoc dicuntur melioris conditionis. in conſi. 54. nu. 3. & 4. fol. 12

Patrem familias ſe appellans cum non ſit non facit fideiuſſio eum ualere contra ſtatuta. in conſi. 175. nu. 3. fol. 77

¶ Paulus de caſt. acriter inuehit contra eum qui fecerat mori uxorem pro habenda dote & conſulit arbitris ut omnia bona filio primi matrimonii aſcribant. in conſi. 347. nu. 3. fol. 165

¶ Pauperibus ſi eſt congrua ſuſtentatio relicta an intelligatur circa uictũ tantum an circa uictum & ueſtitum. in conſi. 427. incipit ſuper dictis. numero 2.

¶ Pecunia ſoluta per emptorem debet reſtitui ſi de conſenſu partis emptio conuertatur in permutationem cum aliis bonis. in conſil. 347. nu. 2. fol. 165

An is cui cuſtodia pecuniarum committitur dicatur uſufructuarius eiuſdem. in conſi. 416. nu. 2. fol. 192

¶ Pœna criminalis etiam corporalis an relinquatur arbitrio iudicis ut poſſit eam augere & minuere ex iuſta cauſa & cauſa cognita & quid in pœnis ſtatutariis. in conſi. 328. nu. 1. fol. 158

¶ Penſionem ſi quis ſoluit multo tempore ſi reperto inſtrumento emptionis ceſſet per 10. uel 20. annos ſoluere an uideatur præſcripſiſſe iure ſoluendi. in conſi. 293. nu. 1. fo. 143

Et quid ſi inſtrumentum non concordat in omnibus confinibus ibi.

Penſiones quæ debentur uſufructuarie transferuntur ad eius hæredes ea mortua ante diem penſionum modo eſſent iam per colonus collecti fructus. in conſi. 214. nu. 1. fol. 98

Et an penſiones tales dicantur hæreditaria debita de quibus noluit teſtator diſponi per hæredem hæredis, ſed teſtaui fideicom. ibi. nu. 2.

Res & poſſeſſiones melioratæ non debent ab antiquis colonis eximi prætextu melioris & pinguioris penſionis aſſerendo quod dominus fuerit deceptus ultra dimidiam & idem eſt caſus cum ſuperiori conſilio in conſi. 387. nu. 1. fol. 178

Penſionem ſi quis recepit longo tempore ſi agat an debeat probare ſe de nouo eſſe in poſſeſſione percipiendi. in conſi. 298. nu. 1. fol. 146

¶ Petitorium an poſſeſſorium ſi dubitetur an fuerit intentatum attenditur narratio non concluſio libelli. in conſi. 85. nu 1. fol. 39

Petitorium poſſeſſorium cumulatur in eodem libello diuerſo reſpectu. in conſi. 95. nu. 2. fol. 44

¶ Petitionis hæreditatis an præſcribatur longo tempore. in conſi. 195. nu. 4. fol. 89

Petitio hæreditatis qualiter contra titulo poſſidentem non detur. in cõſi. 138. nu. 4.

Petens rem tanquam utilis dominus & probat directum uel confitetur ſe directum dominium non debet obtinere. in conſil 469. nu. 1. fol. 172

¶ Pignus emens a creditore credens illum habere plenum ius poteſt præſcribere

ſcribere titulo pro ſuo.in conſi.219.nu.4. fol.107
¶ Pignoratitia actione præſcripta an cenſeatur pręſcriptum pignus.in conſi.220.nu.2. fo.101
¶ Pluralibus locutio verificatur in ſingulari.in conſi.287.nu.2. fo.139
¶ Poſſeſſorium retinende non datur niſi poſſidenti.in conſilio 234.numero 1. fol.109
De materia poſſeſſorii,& an duo inſolidum poſſint poſſidere iuriſdictionem,& an quis dicatur ſpoliaſſe an uero continuaſſe poſſeſſionem.in conſi.81.nu.1. fol.3n
Poſſeſſor ſi conuincitur ad reſtituendum rem quia ipſe non ſit dominus an habeat ius retinendi & offerendi ſecundo creditori non obſtante re iudicata.in conſi.311.nu.2. fol.152
Et an ſit opus quod iudex expreſſe reprobet debitum iſtius qui aſſerit ſe creditorem an ſatis dicatur reprobatum tacite in conſequentia.ibi.numero 3.
Poſſeſſori ſufficit ad iuſtam poſſeſſionem patientia domini quæ durauit quinquennio ne moleſtetur etiam ſi per teſtes ſingulares probetur traditio poſſeſſionis.in conſi.250.nu.3. fo.117
Poſſeſſores non poteſt moleſtare qui non petit ſe in te ſtatam mitti per 40.annos.in conſi.366.nu.4. fol.172
Poſſediſſe ſolus pręſumitur qui eſt in poſſeſſione aliquid faciendi niſi contrarium probetur.in conſi.140.nu.1. fol.60
Poſſidens iuſte non eſt remouendus donec ſi ſatiſfactum.in conſilio 215.nume.5. fol.99
Poſſeſſio quæ retinebatur per edificium factum in loco communi ſine publico remoto ędificio dicitur deperdita.in conſi.30.nu.2. fo.15
Quando agitur ne quis turbetur in poſſeſſione alicuius rei non ut efficiatur perpetuus poſſeſſo,poteſt iudicium a percepto incipere ſine cauſę cognitione,& lite non conteſtata poſſunt produci articuli & teſtes examinari,& quę differentia ſit inter hanc cauſam & cauſam poſſeſſoriu & quis debeat obtinere in tali poſſeſſorio. in conſi.3.nume.1.& 2. fo.2
Poſſeſſio de pręterito an ſufficiat ad probationem dominii.in conſi.361.nume.1. fol.169
Probans de antiquiori poſſeſſione debet obtinere in poſſeſſorio.in conſi.442.nu.1.3.& 4. fol.205
Poſſeſſio in pium locum an transferatur ſine apprehenſione ipſo iure.in conſi.152.nu 3. fo.65
Poſſeſſiones habentes in territorio caſtri an teneantur facere guardias pro portio rerum. in conſi.117.nu.5. fo.155
Poſſeſſoriu cauſa quam probationem requirat conſi.104.nu.2.fol. 47
¶ Poteſtas cui ex ſtatuto datur licentia committendi appellationes non poteſt cognoſcere an appellatio ſit iuſta necne.in conſi. 194.nume.2 fol.88
Poteſtas pergami dederat commiſſionem unius cauſę uicario Brixię,in cauſa appellationis poteſtas Brixię decat iudicem facta prius pronunciatione,quod iuriſdictio dandi ad ſe pertineret quęritur quid iuris. in conſi.124.nu.1. fol.54
¶ Pratica quæ ſeruanda ſit quando teſtes ſunt examinati lite non conteſtata & nulla petitione data.in conſi.242.nu.2. fo.105
¶ Præceptum ſi fiat de ſoluendo penſionem & opponatur de ſimulatione contractus an debeat pręceptum exequi & effectum ſortiri ante cognitionem de ſimulatione.in conſi.48.nu.1. fol.23
¶ Prælatus qui obtinuit licentia teſtandi uſque ad 5000.pro remuneratione benemerentium an ultra 5000.poſſit teſtari cum de iure communi poſſet.in conſi.273.nu.1. fol.131
Prælati ſucceſſor uel hęres an ſit conueniendus a legatariis poſtquam teſtator commiſſarios ordinauit ibi.nu.2.
Prælato licentia data teſtandi uſque ad certam ſummam intelligitur de mobilibus quę ipſe in uita acquiſiuit non alias.in conſi.285.num.1. fol.137
Et multa de hac licentia uide ibi.& in conſi.273.ſupra eo.libro.ibi.
¶ Pręſcriptio incepta contra maiorem perſeuerat contra minorem etiã pupillum de iure communi.in conſi.219.nu.1. fol.107
Præſcriptio noua 10.annorum inducta per principem debet eſſe eiuſdẽ naturę cum illa in cuius locum inducitur ibi.nu.2.
Præſcriptio longiſſimi temporis non prodeſt conductori non ſoluenti canonem multis rationibus quę in caſu pręſenti concurrunt . in conſ.116.nu.1. fol.52
Pręſcriptio talis non procedit ſine titulo ubi ius commune præſumit contra præſcribentem ibi nu.2.
Is cui princeps bona alicuius confiſcati dat poſſidẽda ad ſuũ. l. principis beneplacitum nec etiam longiſſimo tempore pręſcribit. in conſi.430.numero 2. fol.203
Pręſcriptio non currit aduerſus pupillum de iure communi & quid in pręſcriptione ſtatutaria quæ perficitur breuiore temporte quomodo intelligatur.in conſi.439.nu.2. fo. 206
Pręſcriptio tam de iure communi quàm ſtatutaria an currat contra minorem in conſi.440.nu.3. fo.eo.
Pręſcriptio inchoata contra unum continuatur in eum in quem tranſfertur actio de re præſcripta & ſi cepit ſecundum formã unius ſtatuti poteſt finire ſecundum formam alterius noui.in conſ.208. nu.1.fol.95
Sicut ad præſcribendum dominium ſine titulo requiruntur.30. anni,ita in iure perſonali habente ſimilitudinem cum dominio ibi.nu.3.
Pręſcriptio.40.annorum quomodo procedat priuato contra eccleſiam. in conſ.71.nu.5. fo.37
Præſcriptio.30.annorum de iure communi currit contra minorem.25. an poſt pupillarem ętatem.in conſ.219.nu.2. fol.107
Præſcribi an poſſint hodie de iure ciuili ſpacio longiſſi.tempo. res occupate per oim.in conſi.317.nu.2. fol.155
Pręſcriptio rei fideicommiſſariæ incipit ad aduentu conditionis fideicommiſſi.in conſi.158.nu.3. fol.67
Præſcriptioni percipiendi aliquid qui innititur debet probare ſe fuiſſe in poſſeſſione percipiendi.in conſ.133.nu.2. fol.57
Præſcriptio longiſſimi temporis cum bona fide parit rei uendi. etiam aduerſus uerum dominum.in conſ.297. fol.146
Præſcriptio quando non eſt completa quam actio ſit intentanda contra ſolam poſſeſſionem allegantem conſ.111.nu.2. fol.50
Præſcriptio ſtatutaria abbreuians communes præſcriptiones non currit uxori exiſtenti in matrimonio.in conſ.469.nu.1. fol.217
Pręſcriptio longi temporis hodie non currit durante minori ętate.in conſi.323.nu.2. fo.157
Præſcribi an poſſit aduerſus clericos ut ſoluant datia alias prohibita in conſ.414.no.1. fol.194
Præſcribi an poſſit aduerſus interdictum unde ui in conſ.158.nu.2.f.112
Prædeceſſor non poteſt præſcribere nec hęres eius præſcribat . in conſi.258.nu.3. fol.122
Præſcripſiſſe plene dicitur probans ſe uſum paſcuis & iure ſuccedendi longa a 40.annis,citra dicitur plene pręſcripſiſſe.in conſi.113.nu.3 .f.58
¶ Præſtatio fictus de aliquo prædio facit præſumi illum cui præſtatur eſſe dominum.in conſ.123.nu.2. fol.54
¶ Pręſumptio iuris & de iure admittit probationem in contrarium per confeſſionem partis.in conſ.360.nu.4. fol.169
¶ Pręteritio nepotum ex filia an rumpat teſtamentum.in conſ.215.numero 1. fol.99
¶ Princeps an poſſit legitimare ſpurios in præiudicium agnatorum quibus eſt delatum ius ſuccedendi,& quid de his qui ſunt loco principis in ſuis terris.in conſi.34.nu.5. fol.18
Princeps donans alicui ſtrenuo militi caſtrum cẽſetur in eum transferre merum & mixtum imperium cum omnimoda iuriſdictione. in conſi.187. numero 1. fol.82
Princeps an quando eximit caſtrum quod donata iuriſdictione aliarum ciuitatum quibus ſubiiciebatur uideatur donatario ipſam applicare ibi.nu.2.
Princeps ſupremus an per generalem impoſitionem onerum uideatur grauare exemptos & immunes an uero ſolum dicãtur exempti ab oneribus imponendis per ciuitatem cui ſuberant ibi.nu.5.
Priuilegium legitimandi ut ſe extendat ad omnes illegitimos exquiritur quod inſeratur clauſula nõ ob.&c.& an ipſe comes poſſit clauſulã non eſt in priuilegio.in conſ.115.nu.2. fol.55
Si in priuilegio excipiuntur filii nobilium quis dicatur nobilis & quid ſi comes appellat legitimatum nobilem ibi.nu.4.
Priuilegio reſtitutionis in integrum gaudeat omnis ciuitas uilla & caſtrum ſecundum communem opi.ſi ſint leſa.in conſ.37. nu.1. fo.19
Et an reſtituatur in momentanea poſſeſſiones,& quid ſi ſtatum dicat q̃ finito tali termino habeantur pro concluſo in cauſa ibi.nu.2.& 3.
Priuilegium comitis palatini habentis pt̃atem legitimandi ſine pręiudicio legitimorum heredum quõ intelligatur.in conſi.27.nu.2.fol.13
¶ Probatio dubia quę poteſt ſe habere ad eſſe & non eſſe non releuat probantem.in conſi.169.nu.3. fol.75
Quando agitur de probando ſimulationem contractus uel pactum de retrouendendo admittuntur præſumptiones licet directa probatio deficiat.in conſ.143.nu.1. fo.61
¶ Proceſſus agitatus contra pupillum a falſo tutore non ualet. in conſi.464.nu.1 fol.215.
¶ Procurator ſoluens non liberat dominum principalem ipſo iure,nec poteſt repetere a domino quod ſoluit ſi cum ipſe dominus conueniretur tacuit de ſolutione cum poſſet eam opponere & ſic liberare dominum in conſi.180.nu.1. fol.79
Procurator generalis non poteſt renunciare excep.competentibus domino nec eas remittere in conſi.196.nu.3. fol.90
Procuratorem qui conſtituit non poteſt remouere propter infamiam. in conſ.32.nu.3. fol.16
Et proemio & pręfatione colligitur mens & intentio ſtatuentium . in conſ.261.nu.2. fol.124
¶ Proemium quid operetur in ſtatutis ibi.
¶ Prohibitio de nõ alienando non extenditur de perſona ad perſonam. in conſ.340.nu.2. fol.162
Item nec ad eum qui aliter habet bona prohibita alienari quam per teſtamentum & diſpoſitionem prohibentis.ibi.nu.2.
Prohibitio de non alienando facta filio an extendatur ad nepotem. in conſ.401.nu.1. fol.185
Prohibitus capere bona teſtatoris an poſſit pupillariter ſubſtitui ut in ſpurio.in conſ.468.nu.2. fol.221
Promittens ſe per inſtrumentum obligare,& per eum ſtat quominus ſe obliget ut obligatus poteſt conueniri.in conſ.51.nu.2. fol.25
Promittens aliquem in iudicio præſentare infra certum terminum nõ eſt in mora niſi poſt præceptum de præſentando factum per iudicem. in conſ.100.nu.1. fol.45
An & quando is qui promiſit infra octo dies pręſentare poſt illos octo dies obligetur ad debitum illius pręſentandi.ibi.nu.2.
Promittens certam quantitatem pro pœna ſi contrafecerit laudo arbitri ſub nomine depoſiti non poteſt opponere ſimulationem contractus ſi fiat executio.in conſi.59.nu. 1. fo.28
Promittens ſtare ſententiæ ſuper uno articulo non cenſetur approbaſſe ſententiam quatenus ſibi pręiudicaret in aliis præterquam in his de quibus fuit lis ante promiſſionem ſtandi ſententiæ.in conſi. 131.numero 1. fol.64
¶ Pronunciatio ſuper executione ſententię facta die feriata pręſente parte & exceptiones opponente ualet & tranſit in rem iudicatam ſi non appelletur.in conſ.119.nu.1. fol.53
¶ Proteſtatio agnatorum quod habeant ius in feudo an poſſit prohibere dominum ne inueſtiat eum qui eſt in poſſeſſione & qui ab aliis prædeceſſoribus fuit inueſtitus.in conſ.216.nu.1. fol.99

¶Protocolum

¶ Prothocollum ſi dicit uno die & inſtrumentum altero non propterea uitiatur ſed ſtatur prothocollo.in conſi.420.nu.3. fol.193

¶ Pubertati proximus uel infantiæ quis dicatur.in conſi.384.nu.2.f.177

¶ Pupillus proximus pubertati an obligetur ex iuramento interpoſito per ipſum ſuper alienatione bonorum immobilium etiam tutore conſentiente & iudice decretum interponente quando non ſit propter es alienum.in conſi.105.nu.1. fol.47

Pupillus qualiter agat ad reſcindendum alienationem.ibi.nu.2.

Pupillus an cadat non ſoluendo canonem durante alienatione ſi aliter ſoluit.ibidem nu.3.

QVantitas certa ſi legetur cum hoc quod arbitrio quorundam poſſit augeri uel minui quibuſdā ea arbitrii mortuis tota integra ſumma peti poteſt.in conſi.326.nu.1. fol.157

¶ Quæſtio facti uel iuris an & quando dicatur.in conſi.2.nu.1. fol.2

Si ago contra eum qui cauſam habuit a me ſine titulum an is poſſit mihi mouere quæſtionem dominii.in conſi.76.nu.1. fol.34

¶ Quietatio an noceat ſorori erranti etiam ſi ſit iurata in conſil.372.nu.2.& conſi.ſeq. fol.175

Quietatio an noceat ſorori erranti etiam ſi ſit iurata in conſi.377.nu.2. fol.175

Et ſi plus repetatur an ſors tantum an etiam uſuræ.ibi.nu.3.

RApiens mulierem quæ promiſerat ſe ſtuprari non punitur pęna raptus quia non dicitur honeſta ſi ſtatutum hoc requirat.in conſi.272.nu.1. fol.130

¶ Ratificatio non poteſt fieri in præiudicium tertii cui interim quæſitum eſt ius & dominium etiā ex cauſa habita a debitore.in conſi.195.nu.3. fol 89

Ratificari an poſſit per hęredem geſtum nomine defuncti.ibi.

¶ Recuſationem iudicis nullam eſſe ſi pronunciatur propter non ſeruatam formam poteſt iterum opponi ex ueris cauſis.in conſi.313.nu.1. fol.153

¶ Refirmatio generalis redituum & prorogatio an extendatur etiam ad collectas & reditus qui ſolent tantum ad tempus & cum mora aliquorum annorum impont.in conſi.162.nu.3. fol.70

¶ Reformatione ſtante quod bona non poſſint alienari in loca ſeu perſonas non ſubditas an poterit inſtitui fraternitas diſciplinatorum in certo hoſpitali adminiſtranti um.in conſi.5.nu.1.& 2. fol.4

Item quis dicatur inſtitutus an dictum hoſpitale & pauperes, an uero ipſi layci diſciplinati.ibi.nu.3.

Reformatio ducalis circa ſtatutum de præſentando quid operetur.in conſi.351.per totum conſi. fol.166

¶ Relictum uni ſi ſit penſionaticum totius mille & alteri pars proprietatis eiuſdem an per ſpeciem derogetur generalitati legati cum ſint difformes diſpoſitiones.in conſi.223.nu.1. fo.103

Relicta ad pias cauſas licet non ſubiiciantur ſolennitatibus ſtatutorum nec ſolennitatibus iuris communis bene tamen ſubiiciuntur detractioni legitimæ.in conſi.222.nu.3. fol.102

Relictum pro anima uidetur relictum ad pias cauſas.in conſi.167.nu 4. fol.74

¶ Renuntiatio facta ab uno in feudo antiquo non pręiudicat reliquis agnatis.in conſi.290.nu.1. fol.140

Quid ſi pater renunciat cum conſenſu filii an filius poſſit reuocare, & quid ſi iurauit & an ordinarius abſoluat a iuramento,& quid de pontifice.ibi.nu.2.

Renunciatio de non reducendo quibus caſibus noceat & de magna maiori & maxima leſione.in conſi.255.nu.2. fol.119

Renunciatio filiæ cum iuramento non obſtante ſtatuto requirente conſenſum duorum conſanguineorū an ualeat. in cōſi.421.nu.1. fol.194

Renunciatio de parte ſua facta per ſororem fratri patre conſentiente ualet etiam ſine iuramento.in conſi.441.nu.1. fol.204

¶ Repudiatio facta per filiam in manibus patris ualet ſtatuto approbante uel iuramento interueniente. in conſi.29.nu.2. fol. 14

Repudiatio hęreditatis delatæ pupillo facta per matrem quæ non renunciauerat ſecundis nuptiis an ualeat necne.in conſi.328.nu.2. fol.157

Et quid ſi iudex interuenit, & an ſaltem pręſcribatur ita ut pupillus iterum non poſſit adire ex titulo acquiſito per poſſeſſorem repudi.hęredi.ibi.nu.3.

¶ Res empta de pecunia mea an ſit mea vel mihi debita in conſil.319.numero 1. fol.155

¶ Reſcriptum principis in quo non ſit mentio de iure quęſito tertio nō præiudicat licet de tertio ſiat mentio.in conſi. 54.nu.2. fol.26

Reſcriptum principis & inueſtitura ſemper intelligitur ne præiudicium ſiat tertio.in conſi 72.nu.1. fol.32

¶ Reſtitutio conceditur aduerſus ſententiam propter inſtrumenta de nouo reperta in cauſa fiſcali ſeu reipu.& in cauſa eccleſię vel pupilli.in conſi.257.nu.3. fol.121

Reſtitutio uerbalis in fideicommiſ.uniuerſali tantum ualet quo ad iura nomina, quantum aditio quo ad directa.in conſi.152.nu.1. fol.65

¶ Reſpub.læſa an agat contra adminiſtratores in ſubſidium reſtituatur & an reſp.contra aliam remp.reſtituatur.in conſi.37.nu.4. fol.19

Et qualiter intelligatur quod ea quæ fiunt ſine cauſæ cognitione ſimili modo reuocantur.in conſi.411.nu.2. fol.189

¶ Rubrica generalior nigro eſt ſufficiens ad deciſionem cauſa.in conſi.83.nu 4. fol.38

SAlarium quando non eſt promiſſum an & quando debeat habere qui moratur in domo alicuius.in conſi.346.nu.1. fol.195

¶ Scriptura priuata an & quando faciat fidem & efficaciter probet.in conſi.312. fol.153

Scriptura ſi negetur an poſſit ad eam fieri comparatio ex aliis ſcripturis priuatis.ibidem.nu.3.

Et an ea comparatione inſurgat talis probatio per quam deferri poſſit iuramentum ad ſupplementum probationis.ibi.nu.4.

¶ Sententia arbitri emologata lata ſuper hęreditate contra agnatum proximiorem an præiudicet aliis ſequentibus, & an transferat ius in eum pro quo lata eſt & an patiat exceptionem redimendi poſito quod nullum ius tranſtulerit in actorem in conſi.22.nu 3. fol.11

Sententia de cuius proceſſu non conſtat propter antiquitatem an ſuſtineatur & an probet dominium uēdentis ſi declaret uenditionem fuiſſe nullam in conſi.76.nu.2. fol.34

Sententia lata contra alios a quibus tamen habeo cauſam mihi pręiudicat, & an mala fides autoris noceat ad pręſcribendum.ibi.nu.3.

Sententia ſi tranſierit in rem iudicatam an poſſit poſtea opponi exceptio compenſationis.in conſi.294.nu.2. fol.144

Sententia an valeat lite non conteſt.& nemine comparente pro donatario abſente qua declaratur inſtrumentum donationis non ualere.in conſi.360.nu.2. fol.169

Sententia lata per uicarium intruſi uiuente uero epiſcopo non tranſit in rem iudi.in conſi.99.nu.1. fol.45

Sententia lata contra vniuerſitatem non citatam legitime,etiam comparente aliquo qui aſſerat ſe ſyndicum non valet.ibi nu.1.

Quid ſi condemnetur dominus cauſæ mediante procuratore qui non eſt litem conteſtans.ibi.nu.4.

Sententia lata ſuper comparatione literarum quæ tranſiuit in rem iudicatam facit quod ſcriptura facit plenam fidem.in conſi.87.nu.1.f.40

Sententia contra aliam ſententiam quando ſit inualida.in conſi.381.nu 2. fol 176

Sententia an & quando retractetur prętextu inſtrumentorum de nouo repertorum.in conſi.257.nu.1. fol.120

Sententia quæ fundatur ſuper relaxatione iuramenti & reſtitutione in integ.nulliter interpoſitis an ſit nulla, an reſcindenda per appellationem. in conſi.196.nu 4. fol 90

Sententia ualida non poteſt ſequi ex inepto libello.in conſi.250. nu 2. fol.117

Sententia non ualet non facta relatione per nuncium licet conſtet per acta de ipſa citatione & quando citatio generalis ſufficiat. in conſil.81.nu 3. fol.37

Sententiam habens pro ſe licet nullam excuſatur a pęna puniente uiolentos & uiolenter turbantes poſſeſſorem in ſua poſſeſſione.in conſi.205.nu.5. fol.95

Sententia quæ non continet condemnationem uel abſolutionem uel aliud ęquipollens non ualet.in conſi.275.nu.2. fol.132

Sententia iudicis condemnantis bona reſtitui ſolutis prius melioramentis an mittatur executioni in rebus non melioratis non ſolutis melioramentis melioratarum.in conſi 270 nu.1. fol. 129

Sententia talis an exequi debeat in melioramentis dati emtione de ſoluendo quando melioramenta fuerint liquida.ibidem nu.3.

Sententia diffinitiua lata per iudicem a quo pendent appellatione ab interlocutoria apparente rationabili an valeat in cōſ.237.nu.3.f. 111

Sententia licet tranſierit in rem iudicatam poteſt tamen de iudice conqueri in ſyndicatu.in conſi.313.nu. 2. fol.153

Sententia lata ſuper reuocatione alicuius pręcepti facti in aliqua cauſa non præiudicat quo ad ipſam cauſam principalē. in cōſ.30.nu.1.fo.14

Sententia diffinitiua lata poſt appellationem ab interlocutoria cuius damnum eſt irreparabile non tenet etiam de iure ciuili.in conſi.194.numero 1. fol.88

Sententia lata ſine cauſæ cognitione eſt nulla & ex breuitate temporis præſumitur non adhibita cauſę cognitio.in conſi.248.nu.3. fol.116

De ſimilibus ad ſimilia quando ſit procedendum. in conſi.166.num.2. fol.154

¶ Simulatio contractus poteſt coniecturis probari,& qualiter probetur fuiſſe contractum pignoris, licet inſtrumentum cantet de uenditione quando agitur ſolum de computā.fructus in ſortem.in conſil.109.nu.1. fol.49

Simulatum fuiſſe ſi conſtat pignus ſub nomine uenditionis tempus appoſitum pacto de retrouendendo reiicitur tanquam de pignore.in conſi.143.nu.2. fol.61

Simulatio contractus non poteſt deduci in cauſa appellationis ſi in cauſa principali non deducatur. in conſi 306.nu.1. fol.150

Simulatio probetur ex uerſimilibus coniecturis.in conſi.319 nume.3. fol.155

Simulatio quomodo differat nihil agentium a ſimulatione aliud agentium in conſi.59.nu.2. fol.28

¶ Societas an ex nuda conuentione duorum fratrum dicentium adinuicem quod uolunt habere deinceps omnia bona communia tam acquiſita quàm acquirenda per talia uerba contrahatur. in conſil.352.nu.1. fol.166

Et quid ſi filii eſſent ſubſtituti an unus ex iſtis fratribus per talem conuentionem pręiudicet. ibidem.nu.5.

Societas licet realiter non ſit diuiſa ſed verbis tantum fructus tamen fundi alias communes pendentes ſunt domini ipſius fundi nec communicantur.in conſi.256.nu.1. fol.127

Societatem eſſe initam inter fratres & continuatam inter patrueles ex re ipſa colligitur in conſi.346.nu.1. fol.171

Et in ſocietate ineunda ſufficit pręſenti a tutoris non loquentis quia conſenſu ſolo contrahitur ibi.nu.2.

Et quid de debitis non conuerſis in vtilitatem commonem.ibi.nu.3.

Societas in qua lucrum eſt commune ſed non periculum ſortis nō eſt licita,& de intellectu l.ſi non fuerit.ff.pro ſoc.in conſ.55.nu.1. fol.26

Societas eſt contractus nominatus & bonefidei qui ſolo conſenſu contrahitur & producit actionem pro ſocio,& quando ex eo dominium ſine traditione transferatur. in conſi.352.nu.2. fol.166

Si de ſocietate inita ſingulis annis ſoleba inter ſocios reddi ratio & per aliquos annos non fuerit ratio reddita pręſumitur eo tempore non fuiſſe ſocietatem.in conſi.73.nu.1. fol.32

Societatem probare qualiter debeant teſtes.ibi.nu.2.
Societas quando cenſeatur finita.in conſi.304.nu.7. fol.149
Socius adminiſtrans res & merces ſocietatis pariter cum alio ſocio cogitur reddere rationem de adminiſtratis licet poſſit agi actione pro ſocio quatenus plus ad alteram peruenerit.in conſi. 126.nu.1.fol.56
Societatis diuiſio præſumitur per ſeparationem quæ durauerit decem annos vel ultra.ibi.nu 2.
Si unus ex tribus ſociis non eſt in mora ſoluendi partem ſuam emptorum & totum alteri ſoluerint non eſt propterea parte lucri fraudandus.in conſi.269.nu.1. fo 158
Et quid ſi per confeſſionem ſociorũ ſoluentiũ ſuum probatur ſocietas & an ſi ſit extraiudicialis probet tam pro ſe quàm contra ſe.ibi.nu.2.
Sociorum unus an poſſit detrahere ſortem ſuam principalem an uero debeat uenire in contributionem cum ceteris creditoribus.in conſi. 345 nu.2. fo.164
¶ Soror quę habuit patrem fratris ex pupillari grauata & ipſa per fidei commiſſum reddẽ ſi pio loco nec trebellianicam nec falcidiam nec legitimam fratris nec legitimam legitimę ipſius fratris detinet ſed omnia reſtituit eccleſię uel pio loco.in conſi.43.nu 3. fol.22
Et quid ſi dos ipſius excedat legitimam poſſit in ea grauari quatenus excedit.ibi.nu.4.
Sorores utrinq; coniunctę admittuntur ad bona fratris mortui excluſo alio fratre conſanguineo tantum etiam quod ſubſtitutio de ſororibus videatur facta ultimo ex filiis morientis.in conſi. 375.nu 1.fo.174
¶ Spes rehabendi dotem a ſecundo marito an transferatur a filio ad nepotem.in conſi.368.nu.2. fol.173
¶ Spoliatio uel exfortium ad hoc quod dicatur commiſſum quę requirantur.in conſi.207.nu.1. fol.95
¶ Statutum pręfigens certum tempus accuſan.de delicto niſi ſit delictũ occultum an ſtuprum de quo quis accuſatur ſi fuit manifeſtum poſt aliquod tempus includatur in ſtatuto pręfigente terminum accuſantibus ex quo fuit a principio occultum.in conſi.183.nu.1. fol.80
De ſtatuto quod uenditio rei immobilis non ualeat in præiudicio agnatorum & uicinorum.in conſi.74.nu.1. fol 33
Statutum quod agnatus uel vicinus poſſit rem venditam quãdocunque oblato eodem prætio a uocare ab emptore quid ſit ſi non fuit uera uenditio ſed ficta.ibidem.
Quot modis poſſint conijcturari non fuiſſe veram uenditionem, ſed pignus.ibi.nu.2.
Statutum ſi arctat accuſatum de damno dato ad comparẽdum infra tres dies alias habeatur pro confeſſo an vltra dictum terminum allegans iuſtam cauſam quod non ſit damnum datum audiatur in conſil.56. nu.1. f.26
Statutum præferens maſculos fęminis debet intelligi de agnatis non de maſculis filiis fęminarum.in conſi.91.nu. 1. fol.41
Statutum diſponens quod filia dotata non ſuccedat an intelligitur de hęreditate dotantis,an etiam aliorum.ibidem.nu.2.
Statutum pręferens deſcendentes per lineam maſculinam in hęreditate an habeat locum in ſucceſſione matris.ibi.nu.4.
Statutum prohibens alienationem rerum immobilium non comprehendit eccleſiaſticos non tamen uitiatur quo ad laycos.in conſi.89. numero 1. fol.40
An tale ſtatutum prohibens alienari in non ſubditos excludat mulierẽ alibi nuptam ſed ibidem ortundam.ibidem.numero ſecundo
Statutum excludens fœminam a ſucceſſione extante maſculo intelligitur de maſculo deſcendenti.in conſi.30.nu.1. fol.14
Statutum quod coherens poſſit offerre pretium rei alteri alienatę hæres coherentis poterit offerre.in conſi.249.numero 1. fol.116
Statutum an extendatur ad correctionem iuris communis.ibi.nu.3.
Statutum excludens propinquos non uidetur excludere matrem ab hæreditate filię quo ad legitimam ſibi debitam.in conſilio 441.num.2. fol.204
Statutum diſponens quod ſecundum teſtamẽtum tollat primum etiam non facta mentione de uerbis derogatoriis contentis in primo non valet quia tunc ſecundum non dicitur habere uoluntatem defuncti in conſi.443.nu.1. fol 205
De interpretatione ſtatuti quod excludit fęminam ſi extant maſculi ſi ſit dotata an iſta duo copulatiue requirantur.in conſi.7.nu. 1. fol.4
An dotata per matrem poſſit petere ſe dotari de bonis patris cum hoc ſtatutum dicat quod debeat dotari & ſi moriatur ante moram fratris dos remaneat penes ipſum.ibi.nu.2.
An agnatus fratris in caſu ſuperiori pręferatur filiis dictę fœminę excluſe ut ſupra ſtatutum ibi.nu.3.
Statutum excludens ſororem propter fratres intelligitur de fratribus proprie & exiſtentibus in eodem gradu non de fratribus & patruelibus & conſobrinis.in conſi.118 nu.1. fol.52
Statuto licet non poſſit ſuper iuramento diſponi poteſt tamen fieri ut inſtrumento continenti iuramentum non credatur niſi habeat certam ſolemnitatem.in conſi.61.nu.2. fol.29
Statutum ſi uetat nobiles conducere datia ſub pęna an ſoluta pęna contractus validus ſit.in conſi.62.nu.1. fol.eo.
Statutum annullans acta in diebus feriatis qualiter intelligatur & qualiter illud intelligendum ſit ut ęqualitas ſeruetur inter ambas partes litigantes.in conſi.259.nu.1. fol.128
Statutum an poſſit annullare uires iuramenti & quando ſit petenda relaxatio a iuramento & an in ea relaxa tione ſit citanda pars, & quid operetur talis relaxatio.ibi.nu.2.
Statuta generalia quando includant clericos & ſtatu. excluſiuum fœminarum an excludat monialem.in conſi 423.nu.3. fol.195
Statutum quando compellit conſortes ad compromiſſum legitimi quorum legitimatio per aduerſarios negatur ualere non poſſunt petere quod compromittatur.in conſi.178.nu.1. fo.78
Statutum prohibens quempiam relinquere extraneis in teſtã an habeat locum in donatione cauſa mortis.in conſi.438.nu 2. fo.202
Statutum quod non appelletur niſi ſemel,an ſi quis impeditus proſequi appellationẽ obtinuerit à principe ut poſſit adhuc proſequi,an altera pars ut ſeruetur ęqualitas poſſit & ipſa iterum appellare.in conſi.452 numero.1. fol.210
Statutum ſi puniat ſimplicem uiolentiam an cõprehendat qualificatam & an pęna poſſit augeri.in conſi 236.nu.4. fol.110
Statutum ſi requirat quod notarius interroget teſtatorem particulatim an approbet an talis interrogatio ſit de forma quę omiſſa uitiet.in cõſi.325 nu.1. fo.158
Et quid ſi filii erant inſtituti cum extraneis an quo ad extraneos teſtament um ſit nullum.ibi.nu.2.
Sta. excludens fęminas & admittens maſculos in totum non excludit in bonis maternis quæ eſt quædam particularis ſucceſſio.in conſ.291 nume.1. fo.148
Sta.ſi excludat fęminas earum pręteritio non uitiat teſtamẽtum poſſunt tamen petere dotem & alimenta.in conſi.274.nu.1 fol.132
Sta.ſi prohibeat in cauſis priuatorũ fieri cõpromiſſum in iudicẽ nõ uerificatur in ea cauſa in qua nondũ facta eſt lit.cõt.in cõſ.303.nu.1. f.149
Statu.ſi ultra ius commune in minoribus 20.20.requirit alioras ſolennitates non tamen tollit ſolennitates iuris communis poſt 20.annum in conſi.10*.nu. 1. fol.48
Et ſic minor 25. anno.licet maior 20 non poteſt alienare immobilia niſi ob ęs alienum etiam interuenientibus aliis requiſitis per ſtatutum ibidem.nu.2.& 3.
Sta. abreuians pręſcriptiones ſine titulo quomodo intelligatur & an currant contra ignorantes ſuũ ius.in conſi 465.nu.2. fol.217
Sta prohibens ciuem obligari pro forenſi an liget forenſes & quid ſi inducat certam ſolennitatem in loco.in conſ.424.nu.1 fol.195
Statutum loquens de ciue an comprehendat ciuem per priuilegium.ibi. numero.2.
Statuto prohibenti ciues obligari an poſſit renunciari.ibi.nu.3.
Statutum quod mulier non poſſit alienare immobilia poteſt tamen renunciare donationi factę ſibi antequam dictę donationi conſentiat etiam ſi extraneus pro ea conſenſerit.in conſi.171.nu.1 fol.96
Et quod ſecus ſit in legato quod acquiritũ ignoranti licet reuocabiliter. ibi.numero 2.
Nec prodeſt renunciari ſi poſtea accipiet donationem.ibi.nu.3.
Statuta principalis ciuitatis prouinciæ non curantur ubi in loco ſunt propria & ſpecialia ſtatuta & conſuetudines.in conſi 39.nu 2. fol.20
Sta.uocans maſculos deſcendentes ad hæreditatem aſcendentium excluſis fęminis habet locum etiam in hęreditate materna & aliorum aſcendentium ex parte matris & comprehendit nepotes & alios deſcendentes.in conſi.40. nu.1. fo.eo.
Statutum excludens agnatum ſi diſtat à defuncto in tertio gradu de iure cano.quomodo intelligatur in conſi 303.nu.1. fol 16
Sta.licet diſponat idem quod ius commune tamen ex hoc reſultat utilitas in conſi.376.nu.2. fol.175
Sta.ſi requirat duos conſanguineos aſſiſtere mulieri agen.& fertur ſnia pro ea illis non interuenientibus an ualeat ſententia in conſi.119. numero.2. fol.53
Sta.erat quod poſt diſſolutum contractũ ſi cõſtat quo tempore fuerit diſſolutum præſumatur debitor ſoluiſſe uſuras pro toto tempore,ſi uero non conſtat quo tempore diſſolutum fuerit quod pręſumatur ſoluiſſe pro uno anno ſed nunc quæritur.in conſi 86.nu.1. fol. 2
Quid ſi non conſtat diſſolutum eſſe contractum an habeat locum præſumptio ſtatuti & concluditur quod non.ibi.nu.2.&.3.
Statutum diſponens quod ſi uenditor alicuius rei ſtet in poſſeſſione per certum tempus quod uenditio præſumatur ſimulata an habeat locum in uenditionibus conditionalibus in conſi.21.nu.1. fol.10
Sta.quod mulier uel minor non poſſit donare ſine conſenſu duorum propinquorum an poſſit renunciare hæreditati paternę & materę. in conſi.419.nu.1. fol.192
Statutum loquens per uerbum ſi quis decedat ab inteſtato comprę hendit tam maſculos quam fœminas.in conſi.276.nu.1. fol.132
Statutum quod maſculi excludant fęminas an habeat locum quando in teſtõ eſt extraneus inſtitutus.in conſi 276.nu 3. fol.133
Statuta punientia homicidium ſimpliciter intelliguntur ſi dolo ſit cõmiſſum de intellectu Bar.in l.1.§.diuus ff.de ſicca.in cõſ.277.nu.1.fo.133
Sta.ſi excludat fęminas extantibus maſculis utrum ipſę fœminę per pactum poſſint ſibi conſeruare ius ſuccedendi poſt mortem filiorum . in conſi.273.nu.1. fo.174
Et an tale ius ſit directum an uero per fideicommiſſum,& quid quando mater eſt in medio ibi.
Sta.generale reſtringi debet ſecundum ius commune ne quis indebite damnum patiatur.in conſi.465.nu.2. fo.217
Sta.quod fœmina non ſuccedat extante maſculo filia non poteſt petere ſupplementum legitimę.in conſi.403.nu.1. fol.186
Et dotata a patre cenſetur congrue dotata ideo non poteſt aliud petere ſecus ſi dotetur ab agnatis.ibi.nu.2.
Sta.urgens affines ad compromiſſum non habet locum in his qui deſierunt eſſe affines ſolu.matri.in conſi.80 nu.2. fol.36
Sta.uocans certos agnatos cũ matre ad ſucceſſionem in dubio cenſetur uocare in ſtirpes & non in capita ut minus lędatur ius cõmune ibi.nu.3
An contra ſubſcribentem poſſit agi ad pęnam autem.contra qui propriã. C.de non nume.pecu.in conſ.87.nu.3. fo.40
De interpretatione ſtatuti requirentis denũciationem fieri debitori per creditorem de pretio oblato pro tenuta uendenda.in conſ.240.num.2. fo.112
Sta.excludens filiã fœminam a ſucceſ.patris extãte maſculo mortuo poſt ea maſculo an ſit excluſa a ſucceſ.fratris in conſi.191.nu.2. fo.85

Statu-

Statutum ſi dicat quod propinquiores ſuccedant inter deſcendentes poteſt eſſe quod plures ſint eodem gradu & tamen unus ex his ſit propinquior aliis. in conſi. 376. nu. 1. fol. 174
Sta. loquens de gradu an intelligatur de iure ciuili an de iure cano. ibi.
Statutum loquens de inconuinentia & dilapidatione intelligitur ſecundum quod conſuetudo eſt interpretata. in conſi. 374. nu. 2. fol. 174
Statuto prohibente exceptiones opponi poſſunt tales opponi quę ſunt de natura contractus uel alias ex tenore inſtrumenti colliguntur. in conſi. 327. nu. 2. fo. 158
Statutum ſi dicat accuſatos criminaliter detineri nec relaxari datis fideiuſſoribus utrum iudex arbitrio ſuo poſſit ex bona & iuſta cauſa relaxare ſicut poteſt pęnam ſtatuti diminuere. in conſi. 328. nu. 1. fo. 60.
Statutum prohibens conſilium ſapiẽtis ſuper cauſis occaſione datiorum motis non habet locum quando eſt quaſtio inter datiarium & fiſcum in conſi. 432. nu. 1. fol. 199
Sta. arctans aliquos ad compromiſſum non habet locum ſi contractus ſuper quo fieri petitur eſt iuratum. in conſi. 33. nu. 1. 2. & 3. fol. 6
Statutum hoc ſi non declarat ad cuius inſtantiam fieri debeat compromiſſum debet intelligi ad inſtantiam rei conuenti. ibi. nu. 5.
Statutum ſi prohibeat bona alienari in non ſubeuntes onera ciuitatis an forenſes poſſint in talib. bonis ſuccedere ab inteſt. in cõſi. 60. nu. 1 f. 28
Statutum ſi diſponat quod nulla dote conſtituta mulier cenſeatur omnia bona in dotem dediſſe an ſi in primo matrimonio certa dos fuerit conſtituta in ſecundo cenſeatur repetita. ibi. nu. 2.
Statutum ſi excludit fęminam ab inteſtato an ſibi inteſtato aliquid iure inſtitutionis debeatur in conſi. 6. nu. 1. fol. 4
An legatum eidem factum ſub conditione cum maritabitur ſit purum tanquam ſua legitima ſit, & an ad hęredes transferatur ſi ipſa moriatur ante purificatam conditionem. ibi. nu. 2.
Statutum ſi requirat inſtrumentum inſinuari alias non faciat fidem an ſtante nullitate inſtrumenti poſſit contractus donationis in eo contentus ſuſtineri. in conſi. 75. nu. 1. fol. 33
Ex eadem ſtatuti ratione plures caſus decidantur nec dicitur extenſio, & hic pulchrę quid differat an ſit eadem an an uero ſimilis ratio. in conſ. 81. nu. 1. fol. 28
De interpretatione ſtatutorum quod maſculus excludat fęminam dotatam. ibi nu 5.
Statutum prohibens ne contra ſententię executionem exceptiones opponantur qualiter interpretetur. in conſi. 257. nu. 5. fol. 121
Statutum loquens de pręſcriptione debet ita intelligi ne contrarietur canoni. in conſi. 258. nu. 1. fol. 122
Statutum quod maritus ſecundus lucretur dotem non extantibus filiis quomodo intelligatur. in conſi. 359. nu. 1. fol. 169
Sta. uigens in ciuitate debet in caſtris ibi ſubiectis ſeruari. in conſi. 368. nu. 2. fol. 173
Statutum prohibens donare quando habet filios an uerificetur in nepotes habente. in conſi 448. nu. 1. fol. 208
Statuto diſponente quod a primis arbitris captis pro diuiſione hęreditatis poſſit peti ſecunda omiſſio nec altera intelligitur hoc ita eſſe laudum ſecundorum arbitrorum conforme cum laudo primorum. in cõſi. 163. nu. 1. fol. 70
Statutum inducens nouum modum probandi minorem ętatem non tollit probationem iuris communis. in conſi. 53. nu. 1. fol. 25
Statutum non admittens teſtes contra inſtrumentum ad probandum ſolutionem vel liberationem pari modo extenditur ad caſum quãdo teſtes vellent dicere contractum ſimulatum. in conſi. 261. nu. 2. fol. 124
Statutum quod aſcendentes relinquant duas tertias deſcendẽtibus qualiter intelligatur. in conſi. 468. nu. 1. fol. 220
Et an hoc ſtatutum habeat locum in eccleſia inſtituta vltra unam tertiam. ibi. nu. 3.
Statutum ſeu promiſſio ſuperioris ſi dicit quod delinquens in una ciuitate capi poſſit in alia debet intelligi ſi adſint omnes qualitates requiſite per ſtatutum in conſi. 409. nu. 1. fol. 152
Statutum habilitans ſpurium ad ſucceſſionem patris an ualeat. in conſi. 467. nu. 1. 2. 4. 6. fol. 219
Interpretatio elegans ſtatuti diſponentis quod ſi uxor moriatur nullis relictis deſcen. aſcen. & collateralibus nec matre aut ſorore ex linea materna maritus ſuccedat an iſto caſu auunculi uxoris excludãt maritum. in conſi. 14. nu. 1. fol. 7
De interpretatione ſtatuti pręſcriptionem debiti certo tempore inducentis. in conſi. 98. nu. 4. fol. 45
Statutum requirens certam formam reſpondendi an poſſit impleri per aliud uerbum equipollens. in conſi. 157. nu. 2. fol. 67
Statutum quod non extantibus cõmunibus filiis maritus ſuccedat uxori inteſtate quomodo intelligatur. in conſ. 348. nu. 1. fo. 165
Statutum excludens matrem a bonis filiorum non extenditur ad perſonas non ſubditas in conſi. 32. nu. 1. & 2. fol. 16
¶ Subſtitutio facta de filiabus & earum filiis uerificatur etiam in filiabus filiorum qui ſunt pręd[i]lecti, licet de eis filiabus non fiat mentio in ſubſtitutione. in conſi. 454. nu. 1. fol. 210
Subſtitutio facta ſi filius deceſſerit ſine filiis non uendicat ibi locum in nepotibus. in conſi. 97. nu. 2. fol. 44
Subſtitutione facta ad pauperes poſt defectum deſcendentium interim poſſunt extranei inſtitui. ibi. nu. 5.
Subſtitutio ſecunda non expirat etiam ſi moriantur primi ſubſtituti uiuente hęrede cui ſubſtituebantur. in conſi. 268. nu. 1. fol. 128
Mortuo uno ex ſubſtitutis etiam ante tempus acquiſitionis pars eius accreſcit aliis. ibi. nu. 2.
Subſtitutio facta poſt mortem omniũ uel pluriũ cẽſetur facta ultimo eorum morienti niſi ex hoc inuſta redderetur. in conſi. 239. nu. 2. f. 112
Subſtitutus ſi quis eſt quarto loco & alii gradus ſubtrahantur de medio quartus gradus ſubſtitutionis efficitur primus nec excluditur propterea, quia illi non habuerunt effectum. in conſi. 422. nu. 1. fol. 194
Subſtitutio facta per uerba directa mere ciuilia iunctis uerbis cõibus an & quando poſſit obliquari poſt pup. ętatẽ in conſ. 151. nu. 1. fo. 65
Subſtitutio facta de hoſpitali uel de alio ſi filii exiſtentes tempore mortis teſtatoris ſine filiis maſculis decederent non euaneſcit ex eo quod filii mortui ſunt uiuente teſtatore. in conſi 287. nu. 1. fol. 139
Subſti. facta duobus ſine nomine collectiuo an & quando uendicet ſibi locum in primo moriente. in conſi. 394. nu. 1. fol. 181
Et paria ſunt quod ſubſtituatur per nomen collectiuum uterque uel ambo &c. uel ſi ſine liberis inſtituti moriantur. ibi. nu. 3.
Subſti. ſi fiat duobus filiis ſub conditione ſi ſine filiis maſculis decedant, utrum uno moriente cum filio altero cum filia uerificatur conditio. in conſi. 280. nu. 1. fol. 135
Et an filius maſculus cenſeatur ſubſtitutus an uero uocatus ab inteſtato ad excludendum filiam. i. patruelem ſuam ibi. nu. 2.
Et quid ſi ſit ſtatutum excludens fęminas. ibi. nu. 3.
Subſtitutio facta ſub conditione ſi filius ſine liberis deceſſerit an extendatur ad nepotes. in conſi. 131. nu. 1. fol. 57
Et utrum ſi reperiatur ſubſtitutio ſcripta in margine inſtrumenti manu notarii & ſit cancellata nec appareat per quem ſuſtineatur inſtrumentum & ſubſtitutio. ibi. nu. 2.
Subſti. facta de proximioribus ſi filii inſtituti morerentur ſine prole cenſetur facta etiam filiis pręteritis qui tacite approbarunt teſtamentum. in conſi. 392. nu. 1. fol. 180
Et per hoc mater pręteritorum filiorũ ex ſecundo matrimo. non ſuccedit niſi in tres & legitima ipſorum non autem in totum propter tacitam ſubſtitutionem. ibi.
Subſtitutio pupillaris conſeruatur rupto teſtamento ex cauſa pręteritionis vel exheredationis ſicut conſeruantur legata & fideicommiſſa. in conſi. 322. nu. 2. fol. 156
Subſtitutio facta in codicillis uerbis directis puberibus an uitietur an uero trahatur ad fideicommiſ. in conſi. 12. nu. 1. fol. 6
Subſtitutio facta de titio & hęredibus eius comprehendit etiam hęredes extraneos ipſius quando ad ſuos hęredes uerba non poſſunt congrue aptari. in conſi. 45. nu. 1. fol. 22
Subſtitutio an dicitur facta vltimo morienti vt detrahatur ſolum trebellianica. in conſi. 239. nu. 4. fol. 112
Subſti. reciproca facta imparibus perſonis ſi in ea fiat mentio pupillaris ętatis dicitur continere expreſſam pupillarem quę excludat matrem & admittat ſubſtitutum. in conſi. 18. nu. 2. fol. 9
Et quid de ſubſtitutione compendioſa & de intellectu l. precibus. C. de impub. & aliis ſubſti. ibi. nu. 4.
Subſtitutione ſpeciali facta primo inter quoſdam poſtea generali inter omnes quomodo vocentur & quędam de trebellianica & legitima. in conſi. 9. nu. 3. fol. 5
Subſtitutio facta pupillo per uerbum commune non reſtricta ad certas quantitates importat uniuerſalem inſtitutionẽ. in conſi 49. nu. 1. f. 24
Subſtitutio facta de ſuis hęredibus comprehendit omnes uenientes ex iudicio teſtatoris & ſic pupillariter ſubſtitutos. ibi. nu. 2.
Subſtitutio exemplaris qualiter vitietur. in conſi. 468. nu 4. fol. 221
Ad probandum ſubſtitutionem factam de nepte poſt mortem filiorum ſuorum quinque teſtes requiruntur. in conſi. 320. nu. 1. fol. 156
Subſtitutio facta ſi quis ſine filiis decedat expirat ſuſceptis filiabus in conſi. 355. nu. 2. fol. 167
Subſtitutio pupillaris contenta in compendioſa per uerbum commune [illegible] excludit matrem. in conſi. 322. nu. 1. fol. 156
Subſti. facta de pauperibus chriſti poſt mortem inſtitutorũ & ſubſtitutorum cenſetur facta ultimo morienti nec cicius. in conſ. 321. nu. 1. f. 156
Subſtitutio omiſſa per notarium poteſt probari per duos teſtes ex quo fit inter liberos. in conſi. 353. nu. 1. fol. 167
Subſtitutio quę non eſt in prothocollo poteſt probari per v. teſtes cum notario. in conſi. 304. nu. 8. fol. 149
Subſti. fideicommiſſaria facta de pauperibus chriſti eis non extantibus per legitimationem tollitur. in conſi. 343. nu. 1. fol. 164
Subſtitutio facta ſub hac forma ſi in pupillari & ſine liberis deceſſerit ſubſtitutio eccleſiam an contineat fideicommiſſum poſt pupillarem ętatem. in conſi. 44. nu. 1. & 2. fol. 21
Subſtitutus coniunctim uerbis tantum an ſuccedat non ſolum in parte in qua ipſe eſt ſubſtitutus ſed etiam in partibus aliorum qui mortui ſunt ante inſtitutum per ius accreſcendi. in conſi. 406. nu. 1. fol. 187
Et an aliter poſſunt ſubſtituti ſuccedere in ſolidum. ibi.
Subſtituens filia ſuo ſi deceſſerit ſine maſculis filias proprias & ex ſuo corpore deſcendentes, an uideatur etiam ſuas filię inſtituiſſe in conſi. 198. nu. 1. fol. 92
Et iſta filia reſtituens partem hęreditatis amitis ſuis detrahit legitimã & treb. & quanta erit legitima filię inſtitutę. ibi. nu 3.
An per verba collectiua ſi omnes ſi uterque ſi ambo, & ſimilia inducatur tacita ſubſtitutio fideicommiſſaria. in conſi 271. nu. 2. fol. 130
Et quando ſubſtituitur vltimo morienti quid ueniat in hac ſubſtitutione. ibi. nu. 2.
Subſtitutus ſecundus efficitur primus quando perſona primi de medio quomodo ſubducitur. in conſi. 287. nu. 2. fol. 138
Subſtitutio exemplaris an excludat matrem a legitima, & an matre ut hęres inſolidum filiarum ante omnia poſſit legitimã dotium filiarum tanquam legitimam ipſarum petere attento ſtatuto de quo vide in conſi. 222. nu. 1. conſ. fol. 210
Subſtitutio an ſit exemplaria ſi teſtator dicat ſubſtituo exemplariter & de materia. ibi. nu. 2.
¶ Succedere an idẽ ſit quod adire hęreditatẽ in conſi. 292. nu. 2. fol. 142
Succedens ex pupillari non computat in partem ea quę habuit per ſententiam inter pupillos & ſubſtitutum. in conſi. 31. nu. 5. fol. 16
¶ Suitas an tollatur ꝑ donationẽ ſubſtitutam uulgarem. i. cõſ. 468. nu. 5. f. 221

Suitas operatur tranſmiſſionem hereditatis expreſſe non adite ſecundum ueram opi.ibi.
Suitas an tollatur per donationem ſubſtituti uulgaris.in conſilio 221. numero 6. fol.103
Suitas operatur tranſmiſſionem hereditatis expreſſe non adite.ibi.
¶ Superfluis utendum non eſt.in conſi.250.nu.2. fol.120

Tempus appoſitum in pacto non currit ignoranti factum poſt quod debebat incipere curſus dicti temporis.in conſi.88.nu 2 fol.40
¶ Tenuta ſeu poſſeſſio conceſſa prętextu inſtrumenti non concordantis cum ſuo prothocollo in quantitate debita et poten falſo inſtrumento conceſſa non ualet.in conſi.203.nu.1. fol 94
¶ Terminus iudiciarius ſemper uidetur eſſe communis utriuſq; partis licet uni parti datus ſit.in conſ.233.nu.2. fol.108
Terminus dandi libellum in cauſa appellationis decretus a ſtatuto non poteſt pręueniri.in conſi.233.nu.1. fol.108
¶ Tertius ſi aſſumatur inter duos arbitros diſcordantes non ualet ſententia ipſo tertio non cognoſcente de cauſa.in conſ.82.nu.2. fol 37
¶ Theſaurus licet pro effodiendo theſauro non poſſit quis ingredi fundum alienum inuito domino, ſecus tamen pro marmoribus & cotibus reperiendis & de ratione diuerſitatis.in conſi.23 nu.1.& 2.fol.12
Theſaurus repertus an efficiatur inuentoris.ibi.
Teſtamentum ad pias cauſas tam de iure ciuili quàm canonico ualet ſine legitimo nũero ſeptem teſtium in conſi.25.nu.1. fol.12
Teſtamentum in ſcriptis requirit octo teſtes qui ſigillent uno contextu, alias ruit in conſi.414.nu.1. fol.191
Teſtamentum quod non poteſt ualere ut in ſcriptis an poſſit ualere ut nuncupatiuum.ibi.nu.3.
Qualiter per ſecundum teſtamentum non tollatur primum continens clauſulam derogatoriam.in conſi.408.nu.1. fol.187
Teſtamenti ſubſtãtia & eſſentia a quo dependeat.in conſi.444.incip.uideor ſine dubio.
Quando præcedit teſtamenti habens clauſulam derogatoriam ſequentis teſtamenti, ſequens teſtamentum non habet aliquam uoluntatem defuncti niſi in eo fiat ſpecialis mentio de præcedẽti & de dicta clauſula quod uult ea non obſtante ualere ibi.
Teſtamentum inter liberos & ad piam cauſam non per omnia procedunt ad paria.in conſi.450.nu.3. fol 209
¶ Teſtator ſi prohibuit alienari bona extra familiam, & unus ex inſtitutis non uendicet in eius uita an transferat ius uendicandi alienata in ſuos hęredes.in conſi.238.nu.1. fol.111
Et quid in extraneos heredes, & quid ſi alienata ſint poſt mortem debentis uendicare an filii eius non nominati in teſtamento uendicent. ibi.nu.2.
Teſtator ſi ordinauit certos executores collegii quod erexerat an dicti executores poſſint alios ſubſtituere poſt mortem eorum, an uero adminiſtratio pertineat ad epiſcopum in conſi.177.nu.1. fol.78
Teſtator inſtituens nepotem ex fratre & poſt eius mortem eius patrem aut hęres quomodo cenſeatur inſtituiſſe.in conſi.344.nu.1. fol.164
Teſtator quando legat fundum quem dicit eſſe in una regione & eſt in uicinia etiam legatum debetur.licet erratum ſit in regione modo aliæ demonſtrationes conueniant.in conſi.127.nu.1. fol.52
A uerbis teſtatoris non eſt recedendum licet ſit pręſumptio quod aliter ſenſerit quàm notarius ſcripſerit,ut ſi uxore tranſeunte ad ſecundas nup.pauperes inſtituit ſi in viduitate moriatur aliter uidetur ſtatuiſſe quia ſtandum eſt uerbis.in conſi.71.nu 2. fol.32
Teſtator ſi remiſit tutori confectionem inuẽtarii an uideatur etiam hęredi grauato remiſiſſe.in conſi.36.nu.2. fol.19
Dicta per teſtatorem & omiſſa per notarium poſſunt probari per teſtes. in conſi.18.nu.1.& 3. fol.9
Teſtator ſi apponat uni legatario onus ſoluendi alia legata talis conditio debet uerificari in aliis quæ ſunt proprie legata & ideo legatum dotis & legatum creditorum non cõprehenduntur.in conſi.30.nu.1. fol.24
Teſtator ſi ſcripſit totam eius uoluntatem in cedula,non tamẽ eam publicauit ualet inter liberos.in conſi.450.nu.2. fol 209
Teſtator hębreus qui fecit teſtamentum in latino in quo equauit filias maſculis non cenſetur mutaſſe uoluntatem in ſecundo teſtamento in hębreo facto in quo primum erat derogatorium ſequentis.in cõſ. 397.nu.1. fol.175
Teſtator ſi habeat bona in diuerſis locis & in uno reliquit tutores utrũ mater quo ad alia bona poſſit petere ſe declarari tutricem.in conſil. 413.nu.1. fo.190
Teſtator ſi apponat pęnam heredi ſi non ſoluat ſuo tempore annuum legatum minor quàm diu durat tempus minoris ętatis non incurrit pęnam.in conſi.47.nu.2. fol.23
Teſtator ſi relinquat uxorem uſufructuariam cum præcepto ne moleſtetur per heredem ſub pęna an incurrat eam pęnam petendo ab ea ut caueat de reſtituenda proprietate finito uſufructu.in conſi.221.nu.1. fol.102
Teſtator ſi relinquat uxorem uſufructuaria in domo an dicatur reliquiſſe plenum uſufructum omnium bonorum.in conſi.416.nu.1. fol.192
Teſtator diſpoſuerat in teſtamento certam partem bonorum diſtribui inter pauperes decedentibus filiis ſine maſculis aliam uero partem ſi ſtabunt.in conſi.160.nu.1. fol.68
Aliud eſt dicere quod teſtator melius feciſſet aliter diſponere quàm diſpoſuerit, aliter eſt quęrere an poſſit infringi uoluntas quod reprehenſibiliter diſpoſuerit.in conſi.185.nu.1. fol.81
Teſtari qualiter poſſit filiusfamilias ſine patris uoluntate ad pias cauſas.in conſi.101.nu.3. fol.46
Item quid de eo qui dubitat an ſit ſui iuris,& quid ſi inſtituat eccleſiam & non perfectam inſtitutionem peniteat. ibi.num.5.
An in tali teſtamento teſtes debeant rogari.ibi.nu.4.
Teſtari an quis poſſit in terris eccle.non ſeruata ſolennitate iuris ciuilis etiam quando non teſtatur ad pias cauſas.in cõſ.431.nu.1.fol.19
Teſtes examinati in ſommario iudicio an faciant fidem in ordinario & an iterum poſſint examinari.in conſi.3.nu.3. fol.3
Teſtes plures etiam non inſtrumentarii poſſunt ſubuertere teſtamentum.in conſi.231.nu.2. fol.108
Teſtis qui non debuit examinari examinatus non facit indicium nec etiam uenit puniendus uel condemnandus ex ſua confeſſione. in conſi.284.nu.4. fol.137
Teſtes in teſtamento an poſſint eſſe fratres minores & monachi. in conſi.456.nu.1. fol.196
Teſtes ſingulares aliis coniecturis concurrẽ.faciunt probationem pręlatum in probanda ſimulatione contractus.in conſil.169.num.4.f.75
Teſtes de uniuerſitate qualiter in cauſa ipſius deponant.in conſilio 361. nu.1. fol.160
Inueſtigatio ſubtilis ſuper diſpoſitione teſtiũ deponentiũ ſuper quibuſdã rebus quę dicebantur ſaccomanate,& an probent eaſdem res eſſe quas dicit depoſitarius ſuiſſe ablatas ut liberetur a depoſito. in conſil. 192. numero 1. fo.76
Teſtes uerisimiliora dicentes licet pauciores pręferuntur aliis coniecturis ſuffragantibus.in conſi.192.nu.4. fo.86
Teſtes an recipiantur ſuper contrariis articulis poſt didicita teſtificata, & quid in cauſa appellationis.ibi.nu.5.
Teſtis unus an probet uide in apoſt.in conſi.352.nu.3. fo.166
Teſtes probantes confeſſionem parte abſente non pro ſunt producen.in conſi 79 nu.1. fol.35
Teſtes intendentes probare ſindici creationem ad compromittẽ. debent neceſſario concludere maiorem partem decurionum hoc feciſſe item tempus creationis ante compromiſſum & quod ad compromittendum fuerit conſtitutus in conſ.42.nu.1. fo.29
Teſtes deponentes ſuper confeſſione aduerſarii de eo quod actor dedusit in libello nihil probant.in conſi.155.nu.1. fol. 66
Teſtis quomodo deponere debeat ut dicatur neceſſario concludere conſ. 42.nu.2. fo.21
Teſtibus deponentibus de dominio alicuius rei quod ſit alterius quando credatur.in conſi.192.nu.2. fo.86
¶ Titulus non prodeſt aduerſarius antiquum poſſeſſorem ſi non oſtendatur autorem tituli ius habuiſſe.in conſ.442.nu.4. fol.205
In tortura debet iudex moderate procedere.in conſ.299.nu.5. fo.147
Tranſuerſalium ultra fratres & filios fratrum proximiores in grado pręferuntur.conſ.388.nu.1. fol.179
¶ Trebellianica an perdatur non confecto inuentario.in conſi.198.nu.5. fol.91
Trebellianica & pręlatum an poſſint ſimul deduci a grauato reſtituere. in conſi.399.nu.1. fol.184
Trebel.non detrahitur de relictis ad pias cauſas.in conſi 456.nu.3.f.196
Trebel.& falcidia an uideatur prohibita ſi tres fratres grauantur reſtituere inter ſe ſuperſtitibus & filiis ipſorum maſculis. in conſi.64. numero 1. fol.29
Trebellianica & legitima in teſt.prohibitia quę & quãdo detrai poſſit & an de ea libere teſtari liceat conſi.9.nu.4. fol.5
Trebel.non perditur per omiſſionem inuentarii ſecundum communem opi.& per quę uerba poſſit prohibere.in conſi.77.nu.3. fol.35
Trebellianica non perditur per non confectionem inuentarii ſecundum communem opi.in conſi.267.nu.4. fol.128
Trebellianica non detrahitur de relictis ad piam cauſam ſicut nec falcidia.in conſi.167.nu.1. fo.74
¶ Tutela decreta matri in caſibus in quibus poſſet dari quæ requirantur ut ualeat.in conſ.413.nu.2. fo.109
¶ Tutor non poteſt conſtituere pro curatorem ad lites ſed actorem autoritate iudicis.in conſ.413.nu.3. fo.190
Tutor conſtitutus in uno loco an poſſit trahere debitores alterius loci, & quid ſi extet ſtatutum.ibi.nu.4.
Tutor & curator tenentur conficere librum rationis & illum edere pupillo uel adulto.in conſ.227.nu.2. fol.106

Valor extrinſecus pecuniarum habere in conſideratione a tempore more.in conſi.26.nu.4. fo.13
¶ Vaſalli delictum an præiudicet deſcendentibus, & quid ſi agnati proximiores permiſerunt feudum præſcribi an alii ordine ſucceſſiuo poſſint peter. feudum in conſi.44.nu.2. fol.21
¶ Venditio ſi fiat ita debet intelligi ſi poſſit in non ſit ultra dimidium iuſti precii ex mente contrahentium.in conſ.367.nu.1. fol.171
Venditione perfecta periculum eſt emptoris niſi aliter conuentum ſit.in conſi.145 nu.2. fo.62
Solennitas introducta in uenditione pignoris in fauorem debitoris ſi omittatur non uitiat.in conſi.295.nu.3. fo.144
Venditioni rei ſue pignorate conſentiens non poteſt poſtea eam petere a creditore,ſed ſi eſt minor poteſt petere reſti.in inte.coram iudice ſeculari ſi ſit laycus.in conſ.66.nu.1. fo.30
Venditio cuius nomine ſit celebrata poteſt colligi ex libro rationum emptoris.in conſi 319.nu.2. fo.156
Venditor habens licentiam intrandi poſſeſſionem ab ipſo uenditore ſi intret ſine autoritate iudicis an incidat in pœnam ſtatuti punientis de turbata poſſeſſione.in conſi.21.nu.3. fol.11
Venditio facta de re pupillari non ualet in pręiudicium ſubſtituti pupillariter.in conſi.31.nu.6. fol.16
Venditio ſimulata ſicut non trasfert dominium ita nec uſucapiendi conditionem.in conſ.332.nu.1. fol.160
Et quid ſi ſecundus emptor alteri uendiderit uere an currat pręſcriptio contra hęredem primi uenditoris agentis de ſimulatione cum fuerit minor.ibi.nu.3.

Ea quæ fiunt poſt uenditionem perfectam non faciunt eam preſumi ſimulatam.in conſi.173.nu.1. fol.76
Item nec retentio poſſeſſionis cum non contrarietur inſtrumento uenditionis.ibi.nu.2.
Venditor an poſſit ex perſona ſua petere compromiſſum ſi cauſa ſit cum emptore.in conſi.178.nu.3. fol.78
Venditor agri qui aſſeruit eum eſſe 7.iugera an teneatur ad diminuendum precium ſi reperiantur pauciora iugera.in cõſi.219.nu.1.ſo. 100
¶ Venam cotis qui inuenit efficitur dominus totius uene, licet eatur ad eam per cuniculos ſuppoſitos prædiis aliorum.in conſi.140.nu fo.60
Vena cotis quod ad probandum ſit perpendiculariter ſub aliquo ſeudo ſeu ſuperficie alienius non debet iudex plus credere uiſui aliorũ quàm ſuo.in conſ.141.nu.1. fol.61
Vene cotarie an ſint illorum ſub quorum prędiis fuerunt inuente, & an per reperiẽdo tales uenas liceat fodere ſub alienis prędiis.in conſ.23.in prin. fol. 12
An aliquis poſſit facere cuniculos ad quęrendum uenas cotis in prædiis alienis non deſtruendo ſuperficiem fundorum.in conſi.4.nu.1. fol.3
Et an ſi ſint diuerſa prædia reſpectu ſuperficiei tot dicantur eſſe uene. ibi.nu.2
At quanto tempore pręſcribatur tale ius ſodiendi.ibi.
Vene ex quibus cotes effodiantur an dicantur eſſe eorum quorum eſt ſuperficies prædiorum ſub quibus ſunt cuniculi dictarum uenarum. in conſi.330.nu.1. fol.159
¶ Verba compromiſſi ſi ſint generalia non debet reſtringi poteſtas arbitrorum ad unam cauſam principaliter inductam in compromiſſum in conſi.333.nu.1. fol.160
Verba ſi deceſſerint ſine filiis uel ſine liberis quomodo intelliguntur in conſi.409.nu.1. fo. 188
Verba enunciatiua ſemel emanata licet non probent ſecus ſi ſint geminata in conſi.376.nu.2. fol.180
Verba appoſita in ſententia quod uſufructuaris loci communis ita utantur ut erant ſoliti uel quomodo intelligantur. in conſi.30.nu 3. fo.15
Verba iſta quod ſuccedatur nepotibus ſuis per ſtirpem faciunt ut quamuis bona ſemel ad unam tantum ex neptibus peruenerint, nihilominus ex mortua æqualiter ſuccedant pronepotes ex utraque.in conſi.182. nu.2. fol.136
Verba iſta pleno iure omnia bona & pono donatarium in locum meũ & ſine diminutione & ſimilia an importent prohibitionem ſalcidie. in cõſi.28.nu.3. fo.13
Verba dubia ad iuris intellectũ ſunt reducenda.in conſ.270. nu.2.ſo.119
Verba illa maſculis & fęminis appoſita in inueſtitura quomodo intelligantur.in conſi.191.nu.4. fo.85
Verba enunciatiua qualiter diſponant in pia cauſa.in cno ſi.137. num.2. fol.59
Verba conditionalia an inducant diſpoſitionem.in conſ.263.nu 2.f.126
Verba teſtatoris ſicut contrahentium ad iuris intellectum ſunt referenda.in conſi.371.nu.3. fo.173
Verba in iudicio prolata ab actore uel reo intelligi debent prout magis proferenti expedit.in conſi.204.nu.2. fo.94
Verbis tantum ſtatuti quando deſeruiendum ſit. in conſi. 303. nume.2. fol.149.
Verbum quod poteſt intelligi appoſitum demoſtratiue & diſpoſitiue an in dubio intelligatur poſitum demonſtratiue.in cõſi.468. incip.ſuper primo dubio &c. in 1.colum.uer.nec.etiam obſtat.
Verbum unum obſcurum legis uel ſtatuti per aliud uel alia uerba eiuſdẽ legis uel ſtatuti declaratur & ſuppletur. in conſi.448. incip.tria ſunt. uer.ſecundo ad idem.
De Verbo extraneis & de uerbo uenientibus ab inteſtato.in conſi.438. numero 2. fol.202
Verbum ſi quis inteſtatus an extendatur etiam ad fęminas.in conſil.340. numero 3. fol. 163
Verbum poteſt affirmatiue prolatum non importat neceſſitatem in diſpoſitionibus inter uiuos.in conſi.295.nu.3. fol.145
Verbum ſolita uerificari poteſt in una uice tantum & quid de uerbo conſueta.in conſi.243.nu.2. fol.114
Verbum deferendum duobus modis ſumitur ut hic.in conſi.237.num.1. fol.112
Verbum quod poteſt intelligi appoſitum demonſtratiuè & diſpoſitiuè an in dubio intelligatur poſitum demonſtratiue.in conſ.222.num.1. fo.102
¶ Veritas quando iuuari debeat.in conſ.234.ante nu.1. fo.109
¶ Veſtes an ueniant in diuiſionem.in conſ.366.nu.4. fo.171
Veſtes feſtiue & quotidiane fratrum qualiter ſint diuidende.& æſtimande.in conſi.358.nu.2. fo.168
Et quid de ueſtibus feſtiuis & quotidianis.in conſ.418. nu.3. fo.197
¶ Viam incompetentem intentans omiſſa competenti debet ſuccumbere & condemnari.in conſ.127.nu.1. fol.56
¶ Vicinis dicentibus quod alicui ſit interdictum bonis an credendum ſit.in conſi.248.nu 4. fo.116
Vicinus & agnatus an poſſint uigore ſtatuti prædicti euocare rem uenditam primo uenditori ex pacto de retrouendendo.in conſ.74.nume.4. folio 33.
¶ Vicus exemptus a ciuitatis iuriſdictione an gaudeat priuilegiis ciuitatis cum non ſubeſt onera.in conſi.461.num 1. fo.215
Vicus exemptus a ciuitate an gaudeat priuilegiis ciuitatis ſi onera non ſuſtinet ciuitatis.in conſi.307.nu.1. fo.151
Et circa hoc eleganter diſtinguit Pau.inter priuilegia quę non poſſunt eſſe ſine incommodo aliorum ciuium. ibi.
¶ Violentia eſt delictum quod in perſonam committitur.in conſi. 205. num.3. fol.95
Ad conuincendam uniuerſitatem uille de delicto non ſufficit probare quod aliqui de uniuerſitate deliquerint: ſed opus eſt probare quod collegialiter factum ſit delictum. in conſ. 104. nu. 1. fol 47
¶ Vſufructuarius an aliquis ſit qualiter cognoſcatur an uero uſuarius. in conſi.372.nu.1. fo.173
Vſufructuarius omnium bonorum an teneatur ſoluere æs alienum. in conſi 294.nu.3. fo.144
¶ Vſura præſumitur quando quis promittit multo plus pro lucro quam non conſueuit lucrari.in conſi.114.nu.3. fol.54
Vſuras & capitale an iudæus conſequi poſſit ſi pignus minus ualet conſ. 296.nu.3. fo. 145
Qui accepit cẽtum a iudeo ad uſuras & promittit duplum an poſſit ſe defendere ne ultra duplum uſurarum ſoluat quando ſtipulatio dupli fuit facta ad alium finem.in conſ.174.nu.1. fol.77
Vſure ſi non ſint promiſſe an peti poſſint ex tacita conuentione facta quę colligitur ex capitulis iudei cum ciuitate initis.ibi.nu.2.
Et an ſufficiat quod perdatur pignus poſt certum tempus.ibi.nu. 3.
Quando eſt quęſtio facti de uſuris iudex ſecularis eſt competens.in conſ. 109.nu.1. fo.49
Et quomodo cognoſcatur an cauſa ſit in iure an uero in facto, & quod crimen ſit mere eccleſiaſticum.ibi. nu.2.
Vſurarum repetitioni aliquo tempore pręſcribatur etiam cum præcepto iudicis.in conſ.336.nu.3. fo.201
Vſurarius ſi tempore teſtamenti non præſtitit cautionem ſed poſt factum teſtamentum reconualeſcit. & unde in conſ.292.in 2. col.uer.illud autem.in conſ.186.nu.3. fol.138
¶ Vxor relicta uſufructuaria omnium bonorum quibus caſibus habet plenum uſufructum.in conſi.459.nu.1.ſo.214.& conſi.460
Vxori legatum ſi fiat propter dotem datam & fratres mariti negant dotem fuiſſe datam cui incumbat onus probandi cauſam legatorum ſuſſe ueram etiam ſi certe quantitas fuerit relicta.in conſ.134.numero 1. fol.57
Vxor quę conuincitur tenuiſſe malum uenenum an præſumatur occidiſſe maritum de quo ſit ueneficii ſuſpitio,in conſi. 199. num.1.2.& 3. fo.147
Vxori legatum ſi fiat de dote & poſt legetur uſufructus omnium bonorum an quod ſuper eſt alimentis de fructibus debeat computari in dotem.in conſ.294.nu.1. fol.143
Vxori ſi teſtator legat uſumfructum,& ſi hæres eam moleſtauerit hęreditatem perdat ſi hæres eam moleſtat hęreditatem perdit & uadit ad coheredes in conſ.221.nu.4. fol.101
An per hęc uerba relinquo uxorem dominam & uſufru. ſit uxor heres inſtituta. in conſi.71.nu.1. fol.32
Vxor ſi quis fecit legatum de alimentis an uideatur prohibuiſſe ne petat dotem.in conſi.224.nu.1. fol 104
Vxore mortua cum liberis cui debeat remanere dos an marito an patri uxoris & ex pacto expreſſo ut dos reuertatur ad dotantem ſi ſine filiis decedat mulier reſultet expreſſum pactum de lucranda dote ſi cum filiis decedat. in conſi.30.nu.1. fol.20
Vxoris intereſt dotem pro ea promiſſam exolui & quare.in conſi.455. numero 6. fo.212
Vxor pro compromiſſum remittens aliquid marito non ſeruata forma ſtatuti an poſſit contrauenire.in conſ.400.nu.3. fo.185

F I N I S.

I N D E X

INITIORVM CONSILIORVM SECVNDAE PARTIS PAVLI DE CASTRO PROPTER VARIAS IMPRESSIONES ADMODVM VTILIS.

A

AD primum quæſitum videtur dicendum quod dicta venditio ſit valida. conſi.21
Ad primum quæſitum reſpondetur quod nō obſtan. dicta liberatione facta. conſi.63
Ad primum breuiter reſpondeo. conſ.78
Ad id de quo quæritur. conſi.79
Ad primum quæſitum videtur reſpon. conſi.108
Ad primum quæſitum dicendum eſt quod clerici poſſunt uti. in conſilio 157
Ad primum quæſitum clara eſt reſponſio. conſ.175
Ad hoc breuiter reſpondetur. conſ.202
Ad primum reſpondetur quod præſcriptio inchoata. conſ.208
Ad primum reſpondetur quod dictum legatum quingentorum. conſilio 218
Ad primum & tertium quæſitum. conſi.218
Ante quam veniam ad dicta dubia. conſ.221
Ad primum reſpondetur quod teſtator non potuit. conſ.273
Ad primum quæſitum reſpondeo quod dictus. conſ.175
Ad primum reſpondetur quod licet vetus conſtitutio. conſi.278
Ad id de quo quæritur clara videtur reſponſio. conſ.281
Ad primum reſpondeo quod ſi dicti mille centum. conſ.285
Ad primum videtur reſpondendum quod creduntur. conſi.293
Ad primum quæſitum dicendum videtur do. Franciſ. conſ.298
Ad primum reſpondetur quod dictus Lucius. conſ.312
Alias in hoc facto conſulendo. conſi.318.
Ad primum quæſitum reſpondetur quod dicta Ludouica. conſ.338
Ad primum quæſitum reſpondetur quod dicta emancipatio. conſi.339
Ad primum dicendum quod cum ſequenter. conſ.353
Ad primum quæſi. reſpondeo quod. d. Cathe. conſ.355
Ad primum videtur quod dotes date. conſ.358
Ad primum quæſitum reſpondetur quod reſtitutio. conſ.363
Ad primum videtur dicendum diſpoſitionem hebraicam. conſ.377
Ad primum reſpondetur quod dicta. d. Sophia. conſ.389
Ad id de quo quæritur reſpondetur conſi.412
Ad primum quæſitum videtur quod videatur relictus. conſ 417
Ad primum quæſitum reſpondetur quod ſtatutum. conſi.425
Ad primum quæſitum reſpondet Spec. conſ.427
Ad primum videtur dicendum quod dicti commiſſarii. conſi.437.
Ad euidentiam eorum de quibus quæritur. conſ.440
Ad primum quæſitum reſpondetur quod dicta bona. conſ.457
Ad primum reſpondetur quod virtute dicti libelli. conſ.448
Ad primum puto dicendum quod inſtitutio facta. conſi.456

B

Breuiter in caſu præſenti dicendum eſt. conſi.70

C

Circa primum videtur dicendum quod nō ob. commodo ſubſtitutionis conſ.31
Circa primum quæſitum notandum eſt quod cum ſtatutum. conſi.32
Circa præſentem caſum notandum eſt quod ſi. conſi.48
Clarum eſt in iure. conſi 94
Circa primum quæſitum dicendum eſt quod ex illo. conſ.99
Circa primum quæſitum eſt videndum utrum. conſ.121
Conſiderandum eſt quod filii huius teſtatoris. conſ.160
Circa primum quæſitum notandum eſt ad euidentiam. conſi.182
Circa primum notandum eſt quod cum virtute primæ ſententiæ. conſilio 209.
Circa primum quæſitum dubitatio videtur in hoc conſiſtere. conſi.259
Circa primum quæſitum videtur dicendum. conſi.263
Caſus proponitur quod quidam nobi. vene. conſi.282
Caſum iſtum alias præ manibus habui. conſi.287
Clarum eſt quod de iure communi prædictæ ſorores. conſi.291
Circa primum dubium videtur quod inſtitutio. conſi.292
Caſus præſens quantum ad uſuras. conſi.296
Certe ſi dictus magiſter Iacob. conſ.297
Clarum eſt quod dictus Iacobus. conſi.327
Clarum eſt in iure quod per ea. conſ.328
Circa primum no. quod quando emphiteota. conſi.329
Circa primum facit dubium quod lex. conſi.341
Circa primum articulum quo agitur. conſ.343
Conſuetudo venetorum. conſi.349
Circa primum videtur quod tenor dicti inſtrumenti. conſi.360
Circa primum quæſitum facit dubium quia videtur. conſ.361
Conſiderandum eſt quod in libro. conſi.380
Circa primum quo quæritur an dicta. conſi.384
Caſus iſte frequenter contingit. conſ.410
Circa primum quæſitum notan. quod ante. conſi.438
Circa primum quæſitum dicendum puto. conſ.449

D

Dicendum eſt quod dicta fraterni. ſeu fratalea. conſi.5
Dubium iſtius quæſtionis conſiſtit in illis verbis. conſi.14
Dicendum eſt dicta hereditatem pertinere. conſi.27
De iure communi dicta hereditas. conſ.33
Dubitatio præſentis articuli. conſ.108
Dubitatur primo an comes palatinus. conſ.125
Dubium facit quia poſito quod illa verba. conſ.135
Dubium facit circa primum quia eccle. conſ.139
Dubium facit in omnibus prædictis quæſitis. conſ.146
Dico dictum Bartholomeum, & Danielem. conſ.207
Dico quod epiſcopus poteſt extraneum inueſtire. conſ.262
De utroque quæſito videtur caſus. conſ.283
De iure communi clarum videtur. conſ.309
De portationibus vel extractionibus. conſ.310
Dubium videtur prima facie in prædictis. conſ.338
Dubium facit in iſto negocio. conſ.338
Dicta emendatio fieri potuit. conſi.350
Dicta Catherina debet habere. conſ.354
Dubitatio quæ fit contra iſtam neptem. conſ.356
Dubium iſtud ſic probabiliter videtur. conſi.385
De iure communi non eſt dubium quod dicta. conſi.386
Dubitatur an per dicta verba caſſans &c. conſ.409
Dubitatio conſiſtit in videndo. conſ.419
De iure communi ubi non eſſet aliquod ſtatu. conſ.451
Dubium de quo quæritur. conſ.460
Dico fore animaduertendum. conſ.461

E

Ex facto proponitur quod teſtator. conſ.184
Ego Paulus de caſtro utriuſque iuris doctor puto iuris eſſe, prout ſuperius eſt conſultum. conſ.120
Et dicendum eſt quod communes. conſi.266
Ego Paulus de caſtro Vtriuſque Iuris doctor viſo & examinato proceſſu agitato. conſ.302
Ego paulus de caſtro Vtriuſque Iuris doctor ſupraſcriptus viſo proceſſu. conſ.346.
Et circa primum nullum videtur dubium. conſi.392
Ex puncto tranſmiſſo. conſ.424
Ego puto dictum ſtatutum. conſi.438
Ego Paulus de Caſtro Vtriuſque Iuris doctor dico & conſulo idem quod ſupra. conſi.454
Eccleſia ſeruorum in qua Perinus. conſi.457

F

Fundamentum præfati dicti Vicarii non eſt bonum. conſi.23
Filius iſte primi matrimonii. conſi.368

G

Gloſſe iuris ciuilis dicunt. conſi.303
Gloſſa in autentica de nup. §. optime. conſi.465

I

In puncto præſenti tria veniunt diſcutien. conſi.1
In cauſa quæ vertitur coram domino vicario poteſtatis Pergami. conſilio 3
In cauſa mota per Gaſparinum. & Ioannem. conſi.4
In cauſa quæ vertitur coram domino vicario domini poteſtatis ciuitatis Feltri. conſi.8
In caſu præſenti ſi quæritur utrum prædicti conuenti. conſi.10
Incipiendo a ſecundo quæſito tanquam magis. conſi.15
In cauſa decimali quæ vertitur coram egregio. conſi.17
In cauſa quæ vertitur inter Petrum Ioannis de corbinellis. conſi.28
In puncto ſupraſcripto fuerunt appoſita. conſi.29
In caſu præſenti non eſt tractandum. conſi.39
In cauſa quæ vertitur coram poteſtate ciuitatis Bonon. conſi.48
In cauſa ſpectabilium virorum dominorum comitum. conſ.51
In cauſa exortis mota coram domino locum tenente. conſi.59
In cauſa quæ vertitur inter commune montis. conſi.65
In cauſa quæ vertitur corā domino Vicario dñi epiſcopi Feltren. conſ.76
In cauſa præſenti quantum ad id. conſi.67
In cauſa præſenti puto ſic dicen. conſi.68
In cauſa appellationis quæ vertitur. conſi.72
In cauſa quæ vertitur inter Gabrielem. conſi.73
In cauſa moto per dominam Durotheam. conſi.74
In facto iſto quatuor ſunt videnda. conſi.76
In cauſa quæ vertitur inter venerea. conſi 81
In iſta donatione. conſi.82
In cauſa mota per ſer Iacobum. conſi.85
In cauſa quæ vertitur coram nobili viro. conſi.93
In cauſa appellationis vertentis coram. d. audito. conſi.98
In cauſa iſtoriis quæ vertitur inter communitatem. conſi.104
Incipiendo à ſecondo dicto. conſi.106
In cauſa quæ vertitur coram. d. locumtenente. conſi.110
In cauſa agitata Vtine. conſi.111
In cauſa quæ vertitur inter commune brazani conſi 113
In cauſa quæ vertitur coram. d. uica. epiſcopi Triden. conſi.114
In cauſa quæ vertitur inter communitatem brazani. conſi.115
In quæſtione quæ vertitur inter capitulum. conſi.116
Iſte Martinus. conſi.133
In cauſa deſertionis appellationis. conſi.135

In

In cauſa quę uertitur pergami coram conſ. conſ.137
In cauſa quę uertitur coram locumte. patrie. conſ.138
In cauſa arbitrali quæ uertitur Brixię. conſ.153
In cauſa quę uertitur coram domino uic. dom. ni archi. conſ.155
In præſenti cauſa quæ uocatur maiorie hiſpalenſis. conſ.164
In caſu præſenti nihil omnibus de quibus ſupra. conſ.172
In queſtione quę uertitur coram reuerendiſſi. conſ.177
In cauſa quę uertitur coram locumtenente patria Foriiulii ſuperior. conſ.205
In cauſa quę uertitur coram. d. poteſtate Meſtre. conſ.219
In queſtione quæ uertitur inter Sopranam conſ.231
In cauſa quę uertitur coram domino capitaneo. conſ.232
In cauſa app. quæ uertitur coram. d. audito. conſ.234
In caſu præſenti parum eſt curandum. conſ.2[illegible]
In cauſa quæ uertitur Parme. conſ.257
In primo articulo ſuper quo maior uertitur dubitatio. conſ.265
In queſtione quæ uertitur ſuper hæreditate. conſ.268
In cauſa incarceratorum. conſ.277
In caſu ſupraſcripto non dicitur. conſ.289
In cauſa quę uertitur Bono. inter hęredes. conſ.294
Iſta pronunciatio quod iſta recuſatio. conſ.313
In caſu ſupraſcrip. dicendum ſubſtitutionem. conſ.322
Incipiendo a ſecundo queſito. conſ.334
In cauſa fratalec domus dei. conſ.342
Incipiendo ab ultimo queſito. conſ.364
Inſtrumentum diuiſionis dicit. conſ.379
In præſenti conſultatione ſeu caſu. conſ.382
In dei nomine amen. ac beate Marię. conſ.387
In queſtione quę uertitur Veini. conſ.390
In cauſa quę uertitur in ciuitate Maſſe. conſ.392
In cauſa quę uertitur in curia domini locumtenen. patrie Foriiulii. conſilio 396
Iſta inſtitutio Grego. conſ.332
Illud relictum factum. conſ.435
Intentio domini Bar. in l. heredes mei. conſ.450
Iſte dominus epiſcopus commodatarius. conſ. 8
In cauſa uertente coram egregio. ll. duc. conſ.464
In caſu premiſſo dico indubitanter. conſ.367

L

Licet plura querantur in ſupraſcripto puncto reducendo tamen. conſilio 64
Legatum prędictum. conſ.224
Libellus iſtorum agentium. conſ.330
Licet illi qui contraxerunt. conſ.391

N

Notandum eſt quod ſi uerba ſubſtitutionis factæ. conſ.49
Notandum eſt primo quod licet donator iſte. conſ.61
Narratio facta in puncto. conſ.69
Notandum eſt quod prefatum ſtatutum. conſ.75
Nec impropriis utamur uocabulis. conſ.97
Notandum eſt ad euidentiam quod teſtamentum. conſ.120
Non ſequendo ordinem. conſ.126
Non eſt dubium quod dicta donatio. conſ.141
Notandum eſt quod dictus Albertus. conſ.181
Notandum eſt quod iſta imperialis conceſſio. conſ.187
Nouiter reuocatur in dubium. conſ.190
Notandum eſt quod dictum pactum. conſ.247
Notandum eſt quod are dictus abbas. conſ.260
Notandum eſt ad euidentiam. conſ.288
Notandum eſt quod ſi non interueniſſet. conſ.330
Notandum eſt quod dicta prima ſeriola. conſ.357
Notandum eſt primo quod magiſter Victor. conſ.365
Notandum eſt ad euidentiam eius de quo quęritur. conſ.374
Non dicitur expediens ſuper ſingulis dub. conſ.398
Non eſt dubium quod ſi dictus Titius. conſ.406

O

Omiſſis his quæ ſupra narrantur. conſ.132
Omiſſo ordine ſupraſcriptorum dubiorum. conſ.212
Omiſſo primo & ſecundo dubio. conſ.314
Omnipotentis dei poſtulato ſuffragio. conſ.367

P

Præſens conſultatio nullam uel modicam habet. conſ.12
Pręſens caſus modicam uidetur habere duo. conſ.40
Præſens caſus modicam dubitationem. conſ.83
Poſſet quis dicere. conſ.89
Præſuppoſito quod dictum ſtatutum. conſ.91
Ponitur in facto quod in cauſa. conſ.103
Pręmittendum eſt ad euidentiam. conſ.130
Pro iſta muliere facit expreſſio. conſ.134
Pactum iſtud quod non liceat debitori. conſ.144
Proponitur in facto quod quædam mulier. conſ.148
Pro iſta domina quod non perdiderit. conſ.154
Punctus iſtius q. conſiſtit. conſ.152
Proponitur in factum quod duo fratres. conſ.163
Præſuppoſita pro uera opi. prędicta. conſ.167
Præſuppoſitis his de quibus ſupra. conſ.175
Primo uidendum eſt utrum preſcritio. conſ.215
Per ea quę comprehendo. conſ.216
Promittendum eſt quod cum dicta. conſ.219
Pro euidentia dicendorum pręmitten eſt. conſ.225
Pro declaratione eius de quo primo loco quæritur. conſ.239
Primo & ante omnia uidendum eſt. conſ.255
Pręſuppoſita ualiditate teſtamenti. conſ.274
Puto ſine dubio ſtatutum. conſ.276
Præſuppoſitum ſtatu quod uidetur urgere. conſ.280
Prędicta dubia parum uidentur neceſſaria. conſ.301
Pręſuppoſita obſeruantia. conſ.315
Præfata reformatio ducalis. conſ.351
Pręſuppoſito quod pręfatum decretum. conſ.369
Per ſupra ſcriptum dominum allegationem. conſ.388
Pro euidentia dicendorum ſuper dictis dub. conſ.394
Primum quæſitum non paruam dubitationem habet. conſ.395
Poſtquam dicta donatrix reſeruauit. conſ.397
Ponitur in facto quod quidam. conſ.426
Præſuppoſito quod iſte pater. conſ.430
Præſuppoſito quod dictæ ſorores. conſ.434
Præmittendum eſt ad euidentiam dicendorum quod ſi teſtamentum. conſ.445

Q

Quod dicta conuentio non ualeat. conſ.62
Quæſtio iſta uertitur ut audio. conſ.84
Quantum ad contenta in prima. conſ.87
Quod pręfata ſententia arbitralis. conſ.92
Quantum ad primum dub. ſeu queſitum. conſ.[illegible]
Quia dubia ſupra formata. conſ.188
Quantum ad primum dicendum eſt. conſ.203
Quia de defectibus. conſ.230
Queſtio iſta determinatur. conſ.252
Quamquam multa ſcripta fuerint. conſ.271
Quæritur uiſo dicto ſtatuto. conſ.272
Quamquam longa ſit prefata facti narratio. conſ.306
Quæritur primo an datio uel ſuſceptio. conſ.324
Quia ſupra in narratione facti. conſ.340
Quia in ſupraſcripto conſi. conſ.371
Quod renunciatio iſtius. conſ.422
Quantum ad primum queſitum clarum eſt. conſ.439
Quia ſecundum dubium precedere debet. conſ.442
Quęritur ad quam uel quas. conſ.445

R

Reſpondendo breuiter dubiis ſupra formatis. conſ.9
Reuocatur in dubium. conſ.1[illegible]7
Reſpondeo & dico. conſ.327
Reſpondendo per ordinem ad ſingula. conſ.347

S

Super eo de quo quęritur clara & indubitabilis eſt reſponſio. conſ.6
Super primo dubio ſeu queſito uidetur dicendum quod. d. Luchiſina. conſilio 7.
Super primo queſito in quantum quęritur utrum dicte. conſ.11
Si bene conſideretur iſte Odoricus. conſ.18
Super eo quod quęritur utrum ualeat inſtitutio facta. conſ.25
Super primo dubio uidetur dicendum quod legitimatio. conſ.34
Super primo dubio fuerunt opi. conſ.36
Super eo quod quęritur utrum uiſo ſtatu. conſ.38
Subſtitutio prædicta facta Antonio. conſ.43
Super primo dubio ſeu queſito reſpon. conſ.80
Si dicta Cornelia. conſ.96
Si non intereſſet iuramentum. conſ.105
Super primo uidetur dicen. d. ſententiam. conſ.112
Statutum iſtud. conſ.118
Sine diſputatione. conſ.149
Super primo de quo quęritur uidi proceſ. conſ.151
Super eo uero quod quęritur utrum dicti legitimati. conſ.178
Supraſcrip. egregius dominus conſultor. conſ.185
Super iſto puncto occurrunt tria uid. conſ.193
Super primo queſito dicendum eſt. conſ.196
Super primo quæſito uidetur primo dicendum quod teſtat. conſ.198
Super primo reperio diuerſas opi. conſ.199
Super primo dub. Bar. in l. io quarta. conſ.204
Super primo & ſecundo quæſito tria. conſ.214
Super primo dubio non eſt diu conſultum. conſ.222
Super primo queſito quæritur an dicta inſtrumenta. conſ.226
Spiritusſancti gratia inuocata. amen. conſ.[illegible]
Subtiliter & plene conſiderauit. conſ.240
Super hoc puncto duo ſunt uidenda. conſ.241
Statutum Padue admittit. conſ.249
Super primo dubio licet fuerint. conſ.253
Si dicta pignora. conſ.295
Super primo quæſito dicendum eſt dictum pactum. conſ.304
Super eo quod quęritur, an ualida ſit. conſ.311
Supraſcrip. d. conſultor bene & egregie. conſ.316
Super primo quæſito reſpondeo quod dictus dominus Feltrinus. conſilio 317
Super primo quæſito facit dubium. l. pecuniam. conſ.326
Si iſte inquiſitus fuiſſet in manibus. conſ.331
Si prima duo ſtatuta. conſ.337
Subſtitutio iſta facta Ogobeno. conſ.344
Supraſcriptus dominus conſultor egreg. bene conſiderauit. conſ.359
Super primo dubio præſuppoſita cecitate. conſ.362
Super iſtis dubiis parum expedit. conſ.375
Super iſto facto requiſitus. conſ.377
Super primo puncto dicendum eſt. d. Lazarum. conſ.382
Super dictis dubiis breuis & clara. conſ.400
Super primo quæſito forte uidetur facere. conſ.402
Super primo queſito uidetur dicendum quod ſubſtituti. conſ.407

Super primo quæſito uidetur dicēdum quod dicta inueſtitura. conſi.418
Super hoc puncto plura uidentur facere dubium. conſi.436
Super dictis quęſitis uel maiori parte. conſi.438
Super primo dubio non eſt diu quod conſultus. conſi.469

T

Teſtes prędicti non releuant in aliquo. conſi.42
Tria ſunt quæ faciunt pro.d. Gulicl. conſi.52
Teſtes examinati ſuper iſto teſtamento. conſi.315
Tria ſunt quæ uidentur facere dubium. conſi.449

V

Videtur dicendum quod dictus Chriſtophorus de uberiis non teneatur facere uenditionem. conſ.1
Viſis & conſideratis omnibus de quibus ſupra fit mentio ſuper eo quod primo loco quæritur, uidetur mihi. conſ.13
Viſo.d punc. & dubiis elicitis ex eo. conſi.16
Vltra ea quæ tanguntur in puncto ſupraſcripto. conſ.19
Viſis & ponderatis omnibus ſupra narratis. Negocium. conſi.20
Viſis omnibus quæ narrantur tria principaliter. conſ.22
Videtur quod dicta promiſſio intelligatur de domo. conſ.24
Viſis & ponderatis omnibus de quibus ſupra fit mentio ſuper primo & ſecundo dubio uidetur. conſ.26
Vt plene attingamus id de quo quæritur. conſi.30
Videtur dicendum quod utrumque legatum poſſit peti. conſi.35
Vt bene attingatur id de quo quæritur plura ſunt uidenda. conſi.37
Viſo teſtamento Relictum dicti praticelli. conſi.41
Videtur dicendum quod dicti heredes Ioannis. conſ.45
Viſo & examinato puncto ſupradicto ſuper eo quod quæritur an heredes dicti Antonii. conſi.46
Vltra ea quæ ſuperius alleg. ſunt facit. conſ.47
Viſo codicillo facto per ſer Pilleum notarium. conſ.50
Viſis actis & conſideratis omnibus prædictis uidetur mihi dicendum pręfatam uenditricem. conſi.53
Viſo puncto prædicto & omnibus de quibus in eo fit mentio ſatis clarum uidetur mihi. conſ.54
Viſo inſtrumento prædicto non expedit inſiſtere ſuper ſingulis dubiis. conſilio 55
Videtur dicendum præfatos manifeſtos non fore. conſi.56
Viſis his quæ ſuperius eleganter ſcripta ſunt. conſi.58
Viſo puncto ſupraſcripto cum ad annullandum. conſ.59
Viſis ſtatutis communis Vincentiæ in cauſa quę. conſ.60
Viſa facti narratione ſatis longa. conſ.77
Videtur dicendum dictum actorem. conſ.78
Viſis & conſideratis omnibus de quibus ſupra uidetur dicēdum. conſ.86
Videtur dicendum præfatum Bartholomeum. conſi.88
Viſa quadam ſcriptura producta. conſi.90
Viſis actis & actitatis inter dictas. conſi.95
Videtur quod dictus Io. Paulus. conſi.100
Videndum eſt primo de ipſo Alarico. conſi.102
Viſa petitione prædicta. conſi.109
Videtur dicendum quod dictę petic. conſ.117
Videtur dicendum ſuper primo puncto. conſi.119
Viſo pun. ſupraſcrip. & aliis de quibus. conſi.122
Viſo proceſſu cauſę uerten. inter Clauta. conſ.123
Viſo puncto & allegationibus ac etiam ſtatutis. conſi.124
Viſis quæ ſuperius egregie conſulta ſunt. conſi.127
Viſo dicto inſtrumento & tenore. conſ.128
Vltra ea quæ ſupra narrantur. conſ.130
Viſo libello dicti Io. & etiam. conſi.136
Viſis alleg. ſupraſcrip. ego Pau. conſi.140
Viſis allegationibus ſupraſcriptis & quibuſdam aliis. conſ.141
Videtur dicendum quod.d. dominus prior. mod. conſi.142
Viſo proceſſu & alle. de quibus ſupra fit mentio. conſi.143
Videndum eſt primo cuius iſtorum. conſ.145
Viſo puncto ſupraſcrip. cum his quę ſuper eo. conſ.146
Viſo caſu & alleg. ſupraſcrip. ſatis iuſtum. conſ.150
Viſo puncto & dubiis ſupraſcri. & alleg. conſi.152
Viſis actis & actitatis corā domino locūtenente patriæ Foriiulii. cōſ.156
Viſa ſupraſcrip. facti narratione & præſuppoſito. conſi.158
Viſis & ponderatis omnibus de quibus ſupra pro clariori elucidatione conſilio 162
Viſis & ponderatis alleg. ſupra factis. conſ.165
Viſis actis & actitatis in iſta cauſa & etiam ſententiis. conſ.166
Viſo puncto ſupraſcrip. & omnibus aliis. conſ.168
Viſo puncto & dubio ſupraſcrip. conſ.169
Viſo puncto ſupraſcripto notandum eſt pro euidentia. conſ.170
Videtur dicendum quod dictus notarius. conſ.172
Videtur dicendum quod dictus iudęus. conſ.174
Videtur quod prædictus agere poſſit. conſ.176
Viſo puncto ſupraſcrip. & alleg. conſ.179
Viſis omnibus quæ ſupraſcrip. & alleg. ſunt. conſi.180
Videtur quod iſta accuſatio ſit admit. conſi 183
Viſo inſtrumento cuiuſdam inueſtiturę. conſi.189
Viſis & diligenter examinatis his. conſi.191
Viſis & ponde. omnibus de quibus ſupra. conſ.192
Viſo puncto ſupraſcripto & etiam appoſitionibus. conſi.194
Viſis his quæ narrantur & plene allegata ſunt. conſ.195
Viſis dubiis de quibus nouiter petitur. conſ.197
Viſa ſupraſcri. facti narratione. conſ.200
Viſis impetrationibus factis a Borriſa. conſ.208
Viſis & ponderatis omnibus de quibus ſupra dicendum eſt ante omnia. conſilio 210.
Viſo puncto ſupraſcrip. confuſe & obſcure. conſ.213
Viſo dicto puncto obſcuro. conſi.223
Venditio iſta dicitur fuiſſe facta. conſ.229
Viſo caſu & allega. ſupraſcriptis. conſi.233
Viſo puncto ſupraſcripto, ac etiam toto proceſſu agitato. conſ.235
Viſo puncto ſupraſcripto una cum proceſſu toto. conſ.236
Viſo puncto & alleg. ſupraſcrip. conſ.237
Videtur dicendum quod filii dicti Zandanielis. conſi.238
Videtur dicendum quod dicti libri. conſi.513
Videtur quod non poſſit ſequi. conſi.243
Viſo & examinato ſupraſcrip. puncto ſatis confuſo. conſ.244
Viſis ſupraſcrip. alle. & teſtibus. conſ.246
Viſis & ponderatis omnibus de quibus ſupra quod dictus dominus Thadeus. conſ.248
Viſo puncto ſupraſcripto ac etiam proceſſo & atteſtationibus conſi.250
Viſo quodam inſtrumento dotis. conſi.251
Videtur dicendum dictam ſententiam non ualere. conſ.254
Videtur manifeſte poſſe probare. conſ.256
Viſo puncto ſupraſcripto & allegationibus factis ſuper eo. conſ.258
Viſis & conſide his quæ in facto ponuntur. conſi.261
Videtur dicendum pro matre quia uerum. conſi.264
Viuentibus dictis nepotibus ex tranſuerſo. conſi.267
Viſo proceſſu agitato inter Arigioum. conſi.269
Viſo puncto ſupraſcripto & etiam multis allega. conſi.270
Viſa petitione ſupraſcri. porrecta. conſi.272
Viſo quodam tali quali proceſſu facto. conſi.274
Videtur quod dicta ſententia fuerit bene lata. conſ.285
Viſa ſupraſcripta facti narratione. conſi.290
Viſa inquiſitione ſupraſcrip. ac etiam teſtibus. conſ.299
Viſo quodam proceſſu agitato coram arbitris. conſ.300
Videtur quod non retineant ciuilitatem. conſ.307
Viſa petitione porrecta per ſer Mar. conſi.308
Viſis & examinatis omnibus de quibus ſupra pro ueriori. conſi.319
Viſo proceſſu agitato coram poteſtate Ciſoni. conſ.320
Viſis & ponderatis his quę ſuperius plene ſcripta ſunt. conſ.32
Viſa ſupraſcripta facti narratione ſatis prolixa. conſ.32
Viſa ſupraſcripta facti narratione & etiam proceſſu agitato. conſ.33
Viſa & ponde. ſupraſcrip. accuſatione. conſi.33
Viſo puncto ſupraſcrip. & etiam quodam alio conſi. conſ.34
Viſo caſu & allegationibus in eo factis. conſi.34
Viſis atteſtationibus receptis. conſi.35
Viſo & examina. diligenter ſupra ſcri. punc. conſi.37
Viſo puncto ſupraſcripto & teſtamen. conſ.37
Viſo puncto & quibuſdam allegationibus. conſi.37
Videtur quod dictæ ſorores. conſi.37
Videtur quod dictus iudęus non ſit liberatus. conſi.38
Viſo & ponde. puncto ſupraſcripto. conſi.39
Viſo puncto ſupraſcripto & omnibus ſcripturis. conſ.40
Viſis his quę ſuperius narrantur. conſi.40
Viſis & ponderatis omnibus ſupraſcriptis & etiam duobus ſtatutis. conſilio.404
Viſis & conſide. omnibus quę ſupra narrantur. conſ.40
Viſis duobus inſtrumentis. conſ.40
Viſo & examinato puncto ſupraſcripto ac etiam uiſa ſententia. conſilio 411.
Viſis punctis ſeu caſi. ſupradictis. conſi.4
Viſo dicto caſu tria uidenſ. occurrunt. conſi.4
Viſo & examinato ſupraſcri. puncto uidentur optime. conſi.4
Viſo & examinato dicto punc. ſuper primo. conſi.4
Viſo puncto & aliis de quibus fit in eo mentio. conſi.4
Viſo & examinato dicto caſu tria ſunt uidenda. conſi.4
Videtur quod filii d. domine Richibone. conſi.4
Viſo & diligenter examinato puncto mihi &c. conſi.4
Viſo caſu ſupraſcri. & etiam uiſa ſcripta. conſ.4
Viſo puncto & allegationi. ſupraſcrip. & ipſis diligenter examinatis. conſilio 441.
Viſis & diligenter examinatis quam pluribus teſtibus. conſi.4
Videtur ſine dubio dicendum quod ſtatutum. conſi.4
Viſa dicta facti narratione. conſi.4
Viſo punc. ſupraſcrip. ſuper primo quæſito. conſi.4
Viſo caſu propoſito & pluribus dubiis. conſi.4
Videtur quod non retineat &c. conſi.4
Viſis actis & actitatis coram domino locumtenente. conſi.4
Videtur dicendum quod ſecundus emptor. conſi.4
Viſo dicto puncto occurrunt dubia. conſi.4

F I N I S